SAHIHU - (E)L - BUHARIJJI

VJERODOSTOJNIK BUHARIJE

(tj. Buharijina zbirka vjerodostojnih hadisa)

PRVI DIO OD SAHIHA EBU ABDILLAHA MUHAMEDA, SINA ISMAILA SINA IBRAHIMA SINA MUGIRETA SINA BERDIZBEHA BUHARIJE-DŽUFIJE, od njega bio zadovoljan Uzvišeni Allah i okoristio nas s njime, uslišaj!

Buharija se rodio, zadovoljan bio od njega Uzvišeni Allah, u Buhari u petak ili u noći petka trinaestog ševala 194.godine (po Hidžri), a umro je u noći subote, u noći Praznika mršenja, godine 256.(po Hidžri) bivši čovjek od šezdeset i dvije godine osim (tj.manje) trinaest dana. Propovjeda se za njega da je rekao: "Izvadio sam knjigu Sahih iz oko šesto hiljada hadisa za šesnaest godina, a nisam stavio u njeg nijedan hadis (drukčije) osim (tako) da sam se okupao i klanjao dva rekata." I njegove vrline su mnogobrojnije od (toga) da se izbroje i obilnije od broja pijeska i šljunka. A broj hadisa njegovog Sahiha je sedam hiljada dvjesta sedamdeset i pet, a sa odbacivanjem ponovljenog četiri hiljade, a veli se (i drukčije o broju hadisa) osim toga (što je navedeno). A ponekad se Buharija prepire (tj. dolazi u sukob) sa (sve) četiri mezheba (tj. šerijatske pravne škole); i ispravno je (mišljenje) da je on mudžtehid (samostalni vjersako-pravni učenjak). Iz komentara Šubrahitije na Nevevijino (djelo) Erbeine i osim njega (još iz drugih djela uzeti su navedeni podaci o Buhariji).

A izveli smo štampanje (Sahiha) na (osnovu onoga) kako ga je komentarisao vođ provjerivača (ili potvrđivača istine) i završetak muhadisa veliki učenjak Ahmed, sin Muhameda, Hatib El-Kastalanija,

Allah mu se smilovao, osim (nekoga odstupanja od komentara Kastalanije) što je rijetko, pa neka se zna.

(Domaći tipografski zavod broj 257)

Buharijin Sahih počeo prevoditi sa arapskog jezika Fuad Subašić u Zenici godine 1962. (a po Hidžri 1382.)

Napomena prevodioca: Prevodilac je u prvom redu nastojao da prevod bude što doslovniji.

SAHIHU-(E)L-BUHARIJJI

VJERODOSTOJNIK BUHARIJE

U IME ALLAHA SVEMILOSRDNOGA MILOSTIVOGA

Rekao je učitelj, vođ, hafiz (hadisa) Ebu Abdillah Muhamed, sin Ismaila sina Ibrahima sina Mugireta Buharija, smilovao mu se Uzvišeni Allah, uslišaj (Bože, ovu molbu)!:

GLAVA

(u kojoj se govori o tome) kako je bio početak objave ka poslaniku Allaha, Allah mu se smilovao i spasio ga, a (u tome smislu je i govor Allaha, uzvišeno je Njegovo spominjanje: "Zaista smo mi objavili tebi kao što smo objavili Nuhu (Noemu) i vjerovjesnicima poslije njega..".

PRIČAO NAM JE El-Humejdija, rekao je: pričao nam je Sufjan, rekao je: pričao nam je Jahja, sin Seida, Ensarija, rekao je: izvjestio me Muhamed, sin Ibrahima, Temimović da je čuo Alkamu, sina Vekasa, Lejsovića (a) on govori: čuo sam Umera, sina Hataba, bio Allah zadovoljan s njim-na govornici je rekao: čuo sam poslanika Allaha, Allah mu se smilovao i spasio ga, (kako) kaže:

"Poslovi su samo sa namjerama, i svaki čovjek ima samo ono što je namjeravao. Pa ko je (takav) da (je njegova seoba) emigracija iz Meke u Medinu bila usmjerena (ka nekom ovosvjetskom dobru) da (ga postigne ili kakvoj ženi) da (je oženi) vjenča, pa njegova seoba je (prepuštena) ka (onome) što je selio k njemu."

PRIČAO NAM JE Abdulah, sin Jusufa, rekao je: izvjestio nas je Malik od Hišama, sina Urveta, od njegovoga (tj.Hišamovog) oca (Urveta), od Aiše, majke vjernika, bio zadovoljan Allah s njom, da je Haris, sin Hišama, bio zadovoljan Allah s njim, pitao Allahovog poslanika, Allah mu se smilovao i spasio ga, pa je rekao:

"O poslaniče Allaha, kako ti dolazi objava?" Allahov poslanik, Allah mu se smilovao i spasio ga, je rekao: "Nekih vremena dolazi mi kao zveket zvona (zvone na vratu životinja), a on (tj. ovaj način objave) mi je najteži, pa (objava) presijeca (prekida glas) od mene, a ja sam već zapamtio od njega šta je rekao. A nekih vremena prikaže mi se Anđeo čovjekom pa mi govori, pa ja zapamtim šta govori. Aiša, bio zadovoljan Allah s njom, kaže:"I zaista već sam ga vidjela (ili gledala u stanju kad)

mu silazi objava u danu žestoke hladnoće, pa presijeca (Anđeo objavu) od njega, a zaista mu sljepočnica teče znojem.

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, rekao je: pričao nam je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba, od Urveta Ibnu Zubejra, od Aiše, majke vjernika da je zaista ona rekla:

"Prvo što se počelo (javljati) od (raznih vrsta) objave Allahovom poslaniku, Allah mu se smilovao i spasio ga, je dobro snoviđenje u spavanju. Pa ne sanjaše nikakav san (drukčije) osim (tako) da je došao (tj. ostvario se) kao osvit zore. Zatim mu se omilila samoća. I osamljivaše se u pećini Hira, (pa je u njoj vršio pokoru) ili činio je po Ibrahim-pejgamberovoj vjeri preporučene postupke da bi odbacio od sebe grijeh, grijeh idolopoklonstva i bezvjerstva, a ono (tj. to činjenje pokore ili odbacivanje grijeha) je bogoslužje, (vršio je pokoru) brojne noći prije nego se vrati (ili poželi) ka svojoj porodici, a opskrbljavao se za to (boravljenje u pećini). Zatim se (opet) vraća Hadidži pa se opskrbljava za (noći) slične njima (tj. navedenim noćima) dok mu je došla Istina (tj. objava), a on u pećini Hira. Pa mu je došao Anđeo (misli se na određenog anđela \ibrila-Gavrila, pa zbog toga pišem velikim slovom) pa rekao: "Čitaj (ili: Uči)!" Rekao je (Muhamed): "Nisam ja nikakav čitalac (ili čitač tj. ja ne znam čitati)." Rekao je (Muhamed dalje): "Pa me uzeo pa me stisnuo (tako jako) da mi je došao truda (izazvao mi teškoću). Zatim me pustio i rekao: "Čitaj!" Ja sam rekao: "Nisam ja nikakav čitalac." Pa me uzeo pa me stisnuo drugi puta da mi je došao truda. Zatim me pustio pa rekao: "Čitaj!" Pa ja rekoh: "Nisam ja nikakav čitalac." Pa me uzeo i stisnuo me treći puta. Zatim me pustio pa je rekao: "Čitaj, u ime tvoga Gospoda koji je (sve) stvorio. Stvorio je čovjeka od usirene krvi. Čitaj, a tvoj Gospod je najplemenitiji." Pa se povratio (iz pećine) Allahov poslanik, Allah mu se smilovao i spasio ga, (a od uzbuđenja ili straha) srce njegovo se trese, pa je unišao Hadidži, kćeri Huvejlida pa rekao: "Zamotajte me, zamotajte me (tj. pokrite me, ogrtačem)!" Pa su ga zamotali (pa je bio zamotan ili pokriven sve) dok je otišao od njega strah pa je rekao Hadidži, a izvjestio ju je (ovu cijelu) vijest: "Zaista već sam se pobojao za sebe (svoj život)." Pa je (na to) Hadidža rekla: "Nikako, tako mi Allaha, neće te poniziti Allah nikada! Ti zaista nagrađuješ rodbinu i podnosiš (brigu oko zbrinjavanja) nemoćnoga (koji živi na teret drugih) i stičeš nepostojeće (tj. ono što

nemaš ili po jednom tumačenju: daješ siromahu da steče, zaradi) i častiš gosta i pomažeš (druge) u slučajevima prava (na pomoć tj. u opravdanim slučajevima i prilikama)." Pa ga je (odmah) Hadidža odvela (i vodila ga je) dok ga je dovela Vereki, sinu Nevfela sina Eseda sina Abdu-(E)l-Uzaa, stričevića Hadidže - a on (Vereka) je bio čovjek (koji) se već pokrstio u predislamskom dobu i pisaše jevrejsko pismo, pa (u to vrijeme Vereka) piše na jevrejskom jeziku od Evanđelja (onoliko) koliko je htio Allah da napiše i bio je star starac već oslijepio - pa mu je Hadidža rekla: "O stričeviću, čuj, od svog bratića (šta će ti ispričati)!" Pa mu je Vereka rekao: "O bratiću, šta to vidiš (ili viđaš)?" Pa ga je izvjestio poslanik Allaha, smilovao mu se Allah i spasio ga, vijest (svega) šta je vidio. Pa mu je Vereka rekao: "Ovaj tajnik (objave tj. tajno biće koje donosi objavu od Allaha tebi) je (onaj isti) kojega je Allah spuštao (ili slao) Mojsiju. O da sam u njoj (tj. u sadašnjoj pojavi objave) mlad! Da mi je (da) budem živ kad te protjera tvoj narod!" Pa je poslanik Allaha, Allah mu se smilovao i spasio ga, rekao: "A zar su moji protjerivači oni (tj. zar će me protjerati)." Rekao je (Vereka): "Da. Nije nijedan čovjek nikada donio (nešto) kao što si ti donio (a da je prošao drukčije) osim (tako) da mu se bilo neprijateljem. I ako me stigne tvoj dan (tj. dan tvoga proganjanja), pomoći ću te snažnom pomoći." Zatim Vereka nije ostao (da išta učini) to jest usmrćen je (umro je), a objava (Muhamedu) je malaksala (oslabila tj. prestala je za neko vrijeme). Ibnu Šihab je rekao: "A izvjestio me Ebu Selemete, sin Abdurahmana, da je Džabir, sin Abdulaha, El-Ensarije rekao pričajući o malaksavanju (prestanku) objave: "Pa je (Muhamed, poslanik Allaha) u svom pričanju rekao: "Dok ja (jednom prilikom) idem, kad (najednom osjetihda) sam čuo (nekakav) glas iz neba, pa podigoh svoj pogled, a kad anđeo koji mi je došao u Hiru sjedilac (tj. sjedi) na (nekakvoj) stolici (ili prijestolju) između neba i zemlje. Pa sam se od njega zastrašio, pa sam se vratio pa sam rekao: "Zamotajte me, zamotajte me!" Pa je (odmah) Allah, uzvišen je On, objavio: "O pokriveni, ustani pa opominji!" (i dalje sve) do Njegovog (ili do Svoga) govora "I poganstvo (idolopoklonstvo) napusti!", pa se (iza toga Allahovog govora) objava rasplamsala i slijedila (neprekidno dvadeset i tri godine)." Slijedi ga (Jahja-a, sina Bukejrovog) Abdulaha Ibnu Jusuf i Ebu Salih (tj. ova dvojica se slažu sa Jahjaom u pripovjedanju gornjeg hadisa), a (Ukajla) slijedi Hilal, sin Redada (pripovjedajući) od Zuhrije. A rekao je Junus i Mamer: "..njegovo meso (koje se nalazi na prostoru

od ramena prema vratu ili od zatiljka prema plećima, a koje se trese u strahu)."

(Hoće da kaže da Junus i Mamer pričaju da je Zuhrija upotrijebio izraz "treslo se njegovo meso" umjesto izraza "treslo se njegovo srce" kad se povratio iz pećine Hire, Hira ugledavši prvi puta Džibrila.)

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, rekao je: pričao nam je Ebu Avanete, rekao je: pričao nam je Musa, sin Ebu Aišete, rekao je: pričao nam je Seid Ibnu Džubejr od Ibnu Abasa o Njegovom govoru, On (Allah) je uzvišen:

"Ne pokreći, s njim (s Kur'anom) svoj jezik zbog (toga da) požuriš s njim." Rekao je (Ibnu Abas): "Poslanik Allaha, Allah mu se smilovao i spasio ga, boraše se (sa) od objavljivanja (Kur'ana spopadajućom ga velikom) teškoćom. I ponekad (ili mnogo puta) micaše svoje dvije usne (jako ili: i bio je dio te teškoće ili: i bio je znak te teškoće to što je jako micao svoje dvije usne)." Pa je Ibnu Abas (dalje) rekao: "Pa ja ću micati (pokretati) njih dvije (misleći na usne) tebi kao što njih dvije micaše poslanik Allaha, Allah mu se smilovao i spasio ga." I Seid je rekao: "Ja ću njih dvije micati (ili ja njih dvije mičem, pokrećem) kao što sam vidio Ibnu Abasa (da) njih dvije pokreće." Pa je (zatim Seid) micao svoje usne. Pa (zbog teškoće izražene jakim pokretanjem usana, a koja je dolazila od primanja objave) Allah, On je uzvišen, je objavio: "Ne pomiči (ne pokreći), s njim svoj jezik da požuriš s njim. Zaista je na nama njegovo skupljanje (sabiranje ili sastavljanje) i njegovo učenje (čitanje)." Rekao je (Ibnu Abas tumačeći te Allahove riječi): "Skupiće ti ga tvoja prsa (tj. pamćenje) i ti ćeš ga učiti." "Pa kad smo ga proučili (pročitali na usta Džibrila), slijedi njegovo učenje." Rekao je (Ibnu Abas da to znači): "Pa slušaj ga i šuti." "Zatim je zaista na nama njegovo objašnjenje (ili objelodanjenje)." (Ibnu Abas to tumači ovako): "Zatim zaista je na nama da ga ti učiš (čitaš)." Pa je poslanik Allaha, Allah mu se smilovao i spasio ga, poslije toga, kada mu je dolazio Džibril, slušao. Pa kada je (kada bi) Džibril otišao, Vjerovjesnik, Allah mu se smilovao i spasio ga, je učio njega (Kur'an ili njegov objavljeni dio) kao što je učio.

(Ibnu Abas je tako završio svoje pričanje.)

PRIČAO NAM JE Abdan, rekao je: izvjestio nas je Abdulah (sin Mubarekov), rekao je: izvjestio nas je Junus od Zuhrije. Rekao je (Buharija): A pričao nam je Bišr, sin Muhameda (Mervezija), rekao je: izvjestio nas je Junus (i Mamer od Zuhrije slično njemu) ili slično njegovom tj. Junusovom.

(Hoće da kaže da je Mamerovo pričanje slično Junusovom, ali nije, dakle, istovjetno.)

Rekao je (Zuhrija): izvjestio me Ubejdulah, sin Abdulaha (Utbetovog) od Ibnu Abasa, rekao je (Ibnu Abas):

"Poslanik Allaha, Allah mu se smilovao i spasio ga, je bio najdarežljiviji (čovjek između) ljudi, a bilo je najdarežljivije (njegovo stanje ono stanje) što je bio (u njemu) u ramadanu (mjesecu tj. bio je najdarežljiviji u ramadanu) kad ga susreće Džibril, a susretaše ga u svakoj noći od ramadana pa ga je poučavao (ili: pa mu je učio) Kur'an. Pa zaista poslanik Allaha je darežljiviji sa dobrom od vjetra poslatog (da dotjera oblake iz kojih padne kiša)."

PRIČAO NAM JE Ebu-(E)L-Jeman, Hakem, sin Nafia, rekao je: izvjestio nas je Šuajb od Zuhrije, rekao je: izvjestio me Ubejdulah, sin Abdulaha sina Utbeta sina Mes'uda da je Abdulah Ibnu Abas njega izvjestio da je Ebu Sufjan Ibnu Harb njega izvjestio da je Iraklije (Iraklije I, 610 - 641) poslao k njemu (Ebu Sufjanu poziv kad se ovaj nalazio) u karavani (tj. sa karavanom) od Kurejševića, a (u času kad članovi karavane) bijahu kao trgovci u Siriji u (onom) vremenu u kojem je poslanik Allaha, Allah mu se smilovao i spasio ga, bio pružao (mogućnost slobodnog kretanja) Ebu Sufjanu i nevjernicima Kurejševića (obustavom rata ugovorom na Hudejbiji). Pa su mu došli (tj. članovi karavane su došli Irakliju), a oni (Iraklije i njegova pratnja) bili su u Jerusalimu. Pa ih je (članove karavane) pozvao (Iraklije) u svoje sijelo, a oko njega su (se nalazili) velikaši Vizantije. Zatim ih je pozvao (da odgovaraju na pitanja), a pozvao je svoga tumača (prevodioca). Pa je rekao (tumač):

"Koji (od) vas je najbliže (povezan po) rodu (porijeklu) sa ovim čovjekom koji tvrdi da je on zaista Vjerovjesnik. Pa je Ebu Sufjan rekao: "Ja sam rekao: ja sam (između) njih najbliži po rodu." Pa je (Iraklije) rekao: "Približite ga meni, a prikučite (privedite) njegove drugove, pa ih stavite kod njegovih leđa." Zatim je rekao svome tumaču: "Reci im: ja sam zaista (sada) ispitivač ovoga (tj. Ebu Sufjana) o ovome čovjeku (tj. Muhamedu), pa ako on meni slaže, demantujte ga (opovrgnite ga, recite da laže)!" Rekao je (Ebu Sufjan): "Pa tako mi Allaha, da nije (bilo) stida od (toga) da prenose (ili pričaju) o meni laž, zaista slagao bih na njega (tj. na Muhameda). Zatim je bilo prvo što me pitao o njemu (to) da je rekao: "Kakav je njegov rod (porijeklo) među vama?" Rekao sam: On je među nama plemić. Rekao je: "Pa da li je govorio ovaj govor od vas iko ikada prije njega?" Rekao sam: Ne. Rekao je: "Pa da li je bio od njegovih očeva (tj. predaka ikakav) vladar?" Rekao sam: "Ne." Rekao je: "Pa slijede (li) ga ugledni ljudi ili slabi (nejaki između) njih?" Rekao sam: (Ne ugledni i moćni) nego slabi (između) njih. Rekao je: "Da li se povećavaju ili se smanjuju (ili opadaju)?" Rekao sam: "Nego (ili naprotiv) povećavaju se." Rekao je: "Pa da li se odmetne iko od njih iz mržnje prema njegovoj vjeri poslije (što) je unišao u nju (tj. poslije pristupanja njoj)?" Rekao sam: Ne. Rekao je: "Pa da li ga sumnjičiste sa laži prije (nego je počeo) da govori (propovijeda ono) što govori?" Rekao sam: "Ne." Rekao je. "Pa da li iznevjereva (da li je vjeroloman, raskida li bezrazložno ugovore)?" Rekao sam: Ne. A (ovo ti u cijelosti ne jamčim jer) mi smo (daleko) od njega u (jednom duljem) vremenu u kojem ne znamo kakav je on djelotvorac (tj. ne znamo šta je počinio). Rekao je (dalje Ebu Sufjan): A nije mi omogućila (nijedna) riječ da u nju unesem nešto (sumnjivo) osim ove riječi (tj. osim riječi: ne znamo šta je počinio za ovo vrijeme od kako smo došli ovdje). Rekao je (dalje Iraklije): "Pa da li ste se borili (protiv) njega?" Rekao sam: Da. Rekao je: "Pa kako je bila (tj. kakvog je uspjeha imala) vaša borba (protiv) njega?" Rekao sam: Rat je između nas i između njega promjenljiv (prevrtljiv, a doslovno: rat između nas i između njega su kove tj. nekad se nalije njegova kova, a nekad se nalije naša kova). Postigne on od nas, a postignemo mi od njega (tj. nekad pobjedi on, a nekad mi). Rekao je (Iraklije): "Šta to on naređuje vama?" Rekao sam: Govori: "Obožavajte Allaha, samo Njega, i ne pridružujte s Njim ništa (tj. ne vjerujte u druge bogove), i ostavite (tj. napustite ono) što govore vaši očevi!" I zapovjeda nam molitvu, i istinu, i poštenje i

spajanje (ili povezivanje sa svim vrstama dobročinstva zapovjeđenih od Allaha, a po drugom tumačenju povezivanje s bližnjim rođacima, pomažući ih materijalno i iskreno ih voleći). Pa je (Iraklije) rekao tumaču: "Reci mu (tj. Ebu Sufjanu): Pitao sam te o njegovu (tj. Muhamedovu) rodu (porijeklu), pa si sopomenuo da je on među vama plemić, pa kao tako (isto bili) su (ti) poslanici (Allaha i u prošlosti), slati su (bivši rođeni) u (najuglednijem) rodu svoga naroda. I pitao sam te je li iko od vas govorio ovaj govor (ove riječi), pa si spomenuo da nije, pa sam ja rekao (tj. zaključio): da je iko bio govorio ovaj govor prijre njega, zaista bih rekao (pomislio) čovjek se ugleda (ili povodi) u govor (koji) se već rekao prije njega. I pitao sam te je li bio od njegovih očeva (tj. predaka ikakva vrsta) od vladara, pa si spomenuo da nije. Rekao sam pa da je bio od njegovih očeva (neko kakva vrsta) od vladara, rekao bih čovjek traži svaga oca. I pitao sam te da li ste ga sumnjičili sa laži prije (nego je počeo) da govori (ono) što je govorio, pa si spomenuo da nije (sumnjičen kao lažac), pa sigurno znam da neće (biti takav) da ostavi laž na ljude a (da) laže na Allaha. I pitao sam te ugledni (li) ga ljudi slijede ili slabi (između) njih, pa si spomenuo da ga slabi (između) njih slijede, a oni su sljedbenici poslanika (Allahovih). I pitao sam te da li se povećavaju (brojno) ili se okrnjuju (opadaju brojno), pa si spomenuo ka se oni povećavaju, a kao takva (ti) je stvar vjerovanja (u Allaha, ona se povećava i razvija se dotle) dok se upotpuni. I pitao sam te da li se iko odmeće (tj. napušta vjeru) iz mržnje prema njegovoj vjeri poslije (što) je unišao u nju, pa si spomenuo da nije, a kao takvo (ti) je vjerovanje (u Boga) kad se pomiješa njegava prijaznost (u) srca. I pitao sam te da li iznevjerava, pa si spomenuo da ne (iznevjerava), a kao takvi su ti (Božiji) poslanici, ne iznevjeravaju (tj. nisu vjerolomni). I pitao sam te (o tome) šta vam zapovijeda, pa si spomenuo da vam zapovijeda da obožavate Allaha i da Mu ne pripisujete druga, nikakvu stvar, i (da) vam zabranjuje obožavanje kipova, i zapovjeda vam molitvu, i istinu, i poštenje pa ako je istina (ono) što govoriš, pa on će zavladati mjestom ovih mojih dviju (dvaju) stopala (tj. mjestom gdje sad stoje moje noge). I ja znadijaše da je on izlazač (tj. znao sam da on treba da se pojavi, da izađe), (ali) nisam bio mislio da je on od vas. Pa kad bih znao da ću sigorno dospjeti k njemu, opteretio bih se njegovim sretanjem (tj. trudio bih se da se sretnem s njim). I da sam kod njega, prao bih od njegove dvije noge (eventualnu prljavštinu). Zatim je pozvao (ili zatražio Iraklije da mu se donese) knjiga (tj. pismo) Allahovog poslanika, Allah mu se

smilovao i spasio ga, koje je poslao Dihje k velikašu (mjesta) Busra-a, pa ga (tj. pismo) je dao Irakliju, te ga je pročitao, a kad u njemu: U ime Milostivog Milosrdnog Allaha. Od Muhameda, roba Allahovog i Njegovog poslanika k Irakliju, velikanu Vizantinaca. Pozdrav onom ko slijedi pravopuće! A poslije, pa ja te zaista pozivam sa pozivom (tj. misijom vjere) predanosti (Bogu ili: pozivam te k pozivu islama - vjere predanosti Bogu). Primi islam (predaj se Bogu), spasićeš se, daće ti Allah tvoju nagradu dva puta. Pa ako okreneš (leđa), pa zaista na tebe (pada) grijeh seljaka (tj. podanika). I (još) "O pripadnici (tj. sljedbenici Božije) knjige, dođite k (jednoj) riječi, jednakoj između nas i između vas, da ne obožavamo (nikog) osim Allaha i da ne udružujemo s Njim ništa (da Mu ne pripisujemo druga), i da ne uzima neki (od) nas nekog (drugog za kakve) gospodare osim Allaha. Pa ako oni okrenu (leđa), pa vi recite: Svjedočite da smo mi muslimani!" Ebu Sufjan je (još) rekao: "Pa pošto je rekao (Iraklije ono) što je rekao i dovršio čitanje knjige (tj. pisma), umnožilo se kod njega vikanje (grajanje) i uzdigli su se glasovi i mi smo izvedeni (iz prostorija Iraklijevog dvora). Pa sam rekao svojim drugovima kad smo izvedeni: "Zaista se već zastvarila (ostvarila) stvar sina Ebu Kebšeta (tj. postala je krupnom i ozbiljnom stvar Muhamedova, koji je na ovom mjestu u tekstu nazvan "sinom Ebu Kebšeta", po nekim komentatorima, iz neprijateljstva prema njemu od strane Ebu Sufjana). Boji ga se zaista vladar Vizantinaca. Pa sam (od ovog susreta sa Iraklijem, rekao je Ebu Sufjan) neprestano bio uvjeren da će se on (Muhamed) pokazati (kao pobjednik i u tom sam uvjerenju živio sve) dok je Allah (najzad) uveo u mene (ili stavio ili naveo na mene naklonost za) islam." (Iako se pričinja, kad se čita sam tekst bez komentara, da je događaj ili priča o Ibnu Naturu, o kojoj će sada biti govora, ispričana od Ebu Sufjana, komentatori Ajnija i Kastalanija kažu da je tu priču nadovezao Zuhrija na gornje pričanje Ebu Sufjana). A pričaše Ibnu Natur, drug Jerusalima i Iraklija (tj. zapovjednik ili namjesnik Jerusalima postavljen od Iraklija), episkop nad kršćanima Sirije, da je Iraklije, kad je došao (u) Jerusalim, osvanuo ružne duše (tj. neraspoložen), pa je rekao neki (od) njegovih patrijarha: "Već (ili uistinu) nalazimo neprijatnim tvoj oblik (ili ne poznamo tvoj oblik tj. promijenuo si se nešto u licu)." Rekao je (dalje zapovjednik i episkop) Ibnu Natur: "A Iraklije je bio gatalac, gledaše u zvijezde (u svrhu proricanja i pretskazivanja budućnosti, dakle bavio se astrologijom)." Pa im (patrijarsima) je rekao (Iraklije) kad su ga pitali (što se promjenuo

u licu): "Zaista sam vidio noćas, kad sam gledao u zvijezde, vladara obrezivanja (da uistinu) već pobijedi (tj. da će pobijediti vladar onih koji obrezuju spolne organe), pa ko se obrezuje od ovog naroda (tj. od stanovnika ovog vremena, od savremenika, Kastalanija)?" Rekoše: "Ne obrezuje se (niko) osim Židovi (što se obrezuju, tj. samo se Židovi obrezuju), pa neka te nikako ne zabrinjava njihova stvar. I piši u gradove tvoje (tj. svoje) vlasti, pa (neka) pobiju (stanovnici) ko je u njima (tj. između njih) od Židova (tj. neka između sebe istrijebe Židove)." Pa dok su oni na (ovoj) svojoj stvari (zadržavali razgovor), doveo se Irakliju (jedan) čovjek (što) ga je poslao vladar Gasanovića izvješćujući za vijest (o) poslaniku Allaha, smilovao mu se Allah i spasio ga. Pa pošto je zatražio vijest (od) njega; (i ovaj dovedeni pošto je Iraklija izvijestio), rekao je (Iraklije svojoj skupini): "Idite pa pogledajte, je li on (tjl ovaj čovjek koji je poslat od Gasanovića, a koji je bio Arap - idolopoklonik) obrezan ili nije." Pa su ga pregledali pa mu ispričali (rekli) da je obrezan. I (Iraklije) ga je pitao o Arapima (ili: za Arape) pa je on rekao: "Oni se obrezuju." Pa je Iraklije rekao: "Ovaj (čiju sam pobjedu i sjajnu budućnost vidio u zvijezdama) je vladar ovoga naroda, već se pojavio." Zatim je Iraklije pisao k (jednom) svome drugu u Rim, a bio je sličan (ili ravan) njemu u znanju. I Iraklije je otišao (ili krenuo) u Hims (Homs), pa nije napustio Hims (Homs tj. neprestano je u njemu boravio i čekao, a Kastalanija kaže još: ili nije stigao k njemu, Himsu) dok mu je došla knjiga (tj. pismo) od njegovog druga (a knjiga odnosno pismo) se slaže (s) mišljenjem Iraklija (u odnosu) na izlaženje (tj. pojavljivanje) Vjerovjesnika (tj. Muhameda), smilovao mu se Allah i spasio ga; i da je on zaista vjerovjesnik. Pa je (odmah po primitku toga pisma) Iraklije dozvolio (tj. naredio ili objavio) velikašima Vizantije (da se sakupe) u jednom njegovom dvorcu u Himsu. Zatim je naredio pa su se zatvorila njegova (dvorčeva) vrata. Zatim se pojavio i rekao: "O skupino Vizantinaca, da li vi (želite da) imate (udjela) u spasu i pravopuću i da se učvrsti (ili ustali) vaša vlast, pa (ako to želite, onda je nužno da) se prisegnete (na vjernost) ovom Vjerovjesniku. Pa su požurili žurenjem magaraca divljačnosti (tj. potrčali su kao divlji magarci) ka vratima, pa su ih našli da su se već pozatvarala. Pa pošto je Iraklije vidio njihovo bježanje i izgubio nadu od vjerovanja, rekao je: "Vratite ih meni!" I rekao je (njima kad su mu se povratili): "Zaista sam ja rekao svoj govor maloprije (ili ovaj čas, Kastal.) ispitujući ja s njime vašu čvrstinu (u odnosu) na vašu vjeru, pa

sam (je) već (tj. zaista) vidio." Pa su mu metanisali (tj. spustili su pred njim svoja lica na zemlju) i zadovoljili su se s njim. Pa to je bio kraj stvari (ovog slučaja) Iraklija. Prenio ga je (ili: pričao ga je tj. ovaj slučaj Iraklijev pričao je) Salih, sin Kejsana i Junus i Mamer od Zuhrije.

U IME ALLAHA SVEMILOSRDNOGA MILOSTIVOGA

KNJIGA VJEROVANJA

GLAVA

Govora Vjerovjesnika, smilovao mu se Allah i spasio ga: "Sagrađen je islam na pet (dužnosti)." A ono (tj. vjerovanje) je govor i djelo (tj. priznanje riječima vjerskih istina potkrijepljeno djelom vršenja vjerskih dužnosti) i povećava se i smanjuje se (opada). Rekao je Allah, uzvišen je On: "... da povećaju vjerovanje sa njihovim (tj. svojim) vjerovanjem ...", "... i mi smo povećali uputu (na pravi put).", "I povećava Allah uputu (onima) koji se napućuju (tj. koji idu pravim putem, koji su na pravom putu, koji su ga našli) ..." I rekao je (Uzvišeni Allah): "I (oni) koji su se naputili, povećao im je uputu i dao im je njihovu očuvanost (od djela koja je Uzvišeni Allah zabranio).", "... i (da) povećaju vjerovanje (oni) koji vjeruju ..." I Njegov govor (koji će se sada navesti, pominje povećanje vjerovanja): "... koji vas je (taj što) mu je povećala vjerovanje ova (sura - glava ili odlomak Kur'ana). Pa što se tiče (onih) koji vjeruju, pa povećala im je vjerovanje ..." I (povećanje vjerovanja pominje) Njegov govor, uzvišeno je Njegovo spominjanje: "... pa plašite se njih, pa im je povećalo vjerovanje ..." I (to pominje) Njegov govor, uzvišen je On: "... i nije im povećalo (ništa drugo) osim vjerovanja (tj. samo im je povećalo vjerovanje) i predanost."

(U tumačenju izraza "iman - vjerovanje" i "islam - predanost" postoje razna tumačenja. Jedni su islamski učenjaci mišljenja da oba izraza imaju isto značenje. Isto tako se razilaze u pitanju povećanja i smanjenja vjerovanja. Jedni kažu da se vjerovanje može povećati i

smanjiti. Drugi kažu da se vjerovanje ne povećava niti smanjuje nego plodovi vjerovanja - semeratul'imani - mogu se povećati i smanjiti. Buharija je na strani prvih. To stanovište je Buharija potkrijepio citiranim ajetima.)

I ljubav u ime Allaha i mržnja u ime Allaha je od vjerovanja. I pisao je Umer, sin Abdul-Aziza, k Adijju, sinu Adijja: "Zaista vjerovanje ima dužnosti i zakone i granice (ili kaznene propise) i (vrijedne, dobre) postupke (ili tradicije, predanja) pa ko ih upotpuni (ili ispuni), upotpunio je vjerovanje. Pa ako (budem živio) uzaživim, pa ja ću vam ih objasniti da bi ih činili (da bi ih izvršavali), a ako umrem, pa ja na vaše druženje nisam lakom (ili pohlepan)." I rekao je Ibrahim (Alejhisselam, Allahov poslanik, Avram): "... ali da se smiri moje srce ..." I Muaz je rekao (El-Esvedu, sinu Hilala, ili nekom svom drugu): "Sjedi s nama, vjerovaćemo čas." I rekao je Ibnu Mes'ud: "Uvjerenje (tj. duboko ubjeđenje) je vjerovanje, cijelo ono (ili svo tj. svo vjerovanje je ubjeđenje)." I rekao je Ibnu Umer: "Neće dostići (Allahov) rob bitnost sačuvanosti (ili bogobojaznosti) dok (ne) ostavi (ono) što se koleba u prsima." I rekao je Mudžahid: "Propisao vam je...(to znači:) Oporučili smo tebi, o, Muhamede i njemu (Nuhu, Noju) jednu vjeru." I rekao je Ibnu Abbas: "Zakon i put (te riječi u suri El-Maide znače) put i zakon (ili postupak ili pravilo)." (Ibnu Abas tumači riječi "širaten" i "minhadžen" sa riječima "sebilen" i "sunneten", a riječi "minhadžen" i "sebilen" znače put, a "širaten" i "sunneten" znače zakon ili postupak ili pravilo. Razlika je u tome što je "sunneten" poznatije od "širaten", a "sebilen" poznatije i više u upotrebi nego "minhadžen". Ovakvih tumačenja i objašnjenja pojedinih riječi iz Kur'ana ima u Sahihu mnogo). Vaša molba je (tj. to znači) vaše vjerovanje zbog Njegovog govora, On je uzvišen: "Reci: Ne bi mario za vas (ili: Ne bi vodio računa o vama) moj Gospod da nije vaše molbe (tj. vašeg vjerovanja, jer Allahu se moli vjernik koji ima povećano vjerovanje. Ovo je tumačenje Ibnu Abasa kojega je dopunio Ibnu Batal). A značenje riječi "du'a - molba" u jeziku je "iman - vjerovanje".

(Ovo su riječi Buharije. Neki se tumači Buharije drže rezervisano prema ovom Buharijinom tumačenju riječi "du'a" na osnovu jezika.)

PRIČAO NAM JE Ubejdullah, sin Musa-a, rekao je: izvjestio nas je Hanzaletu, sin Ebu Sufjana, od Ikrimeta, sina Halidovog, od Ibnu Umera (koji) je rekao: "Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Sagrađen je islam na pet (dužnosti): svjedočenju da nema boga osim Allaha (tj. svjedočenju da je bog samo Allah) i da je Muhamed poslanik Allaha i uspostavljanju (tj. obavljanju) molitve i davanju zekata (vjerskog poreza) i hodočašću (Meke) i post u ramadana (mjeseca).

GLAVA

stvari (ili poslova) vjerovanja i govora Allaha, uzvišen je On: "Nije dobročinstvo da okrenete vaša (tj. svoja) lica prema istoku i zapadu, ali je dobročinstvo (učinio onaj) ko vjeruje Allaha i najzadnji dan (ovog svijeta, a po tom proživljenje i Strašni sud) i anđele i (Allahovu) knjigu i vjerovjesnike; i daje imetak, (bivši) na njegovom volenju (tj. voleći ga ili ljubeći ga), (a daje ga) najbližim (rođacima) i siročadima i siromasima i sinu puta (tj. putniku) i prosjacima i u (pomoć) vratova (robova da iskupe svoje vratove iz jarma ropstva); i uspostavlja (obavlja) molitvu i daje zekat (vjerski porez); i (dobročinstvo čine oni) koji ispunjavaju svoj ugovor kada ugovore (ili kada se nešto obavežu); i (pohvali ili pohvaljujem) strpljive u teškoći i muci i u času zla (ratne borbe). To su (oni) koji su iskreni i to su oni bogobojazni. Već su se spasili vjernici." Ajet (izreka ili odlomak iz glave ili poglavlja Kur'ana).

PRIČAO NAM JE Abdulah, sin Muhameda, (rekao je) pričao nam je Ebu Amir El-Akadija, rekao je: pričao nam je Sulijman, sin Bilala, od Abdulaha, sina Dinarovog, od Ebu Saliha, od Ebu Hurejreta od Vjerovjesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je (Muhamed):

"Vjerovanje je (tj. Vjerovanje ima) šezdeset i nekoliko ogranaka (grana, dijelova); i stidljivost je ogranak (ili dio) od vjerovanja."

GLAVA:

Musliman je (onaj) ko (je takav da) su se spasili (ili da su zdravi ili da su mirni) muslimani od njegovog jezika i njegove ruke.

PRIČAO NAM JE Adem, sin Ebu Ijasa, rekao je: pričao nam je Šu'be od Abdulaha, sina Ebussefera; i (od) Ismaila, (a oba tj. i Abdulah i Ismail su pričali slijedaći hadis) od Ša'bije, od Abdulaha, sina Amrovog od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Musliman je ko je (takav da) su se spasili (ili da su zdravi ili mirni) muslimani od njegovog jezika i njegove ruke, a iseljenik (ili izbjeglica, emigrant) je ko napusti (ono) što je Allah zabranio."

Rekao je Ebu Muavijete: pričao nam je Davud od Amira, rekao je: čuo sam Abdulaha, sina Amrovog, (da priča) od Vjerovjesnika, pomilovao ga Allah i spasio; a rekao je Abdul-Eala (da je čuo) od Davuda, od Amira, od Abdulaha od Vjerovjesnika, pomilovao ga Allah i spasio. (Ovo su dva muallak - seneda).

GLAVA:

Koji je islam najvrijedniji (najbolji)?

PRIČAO NAM JE Seid, sin Jahja-a sina Seida El-Kurejšije, rekao je: pričao nam je moj otac (tj. Jahja), rekao je: pričao nam je Ebu Burdete, sin Abdulaha sina Ebu Burdeta, od Ebu Burdeta, od Ebu Musa-a, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: Rekoše:

"O poslaniče Allaha, koji je islam najvrijedniji (najbolji)?" Rekao je: "Ko je (takav da) su se spasili (ili da su zdravi ili mirni) muslimani od njegovog jezika i njegove ruke (njegov je islam najbolji)."

GLAVA:

Nahranjivanje hranom je od islama.

PRIČAO NAM JE Amr, sin Halida, rekao je: pričao nam je El-Lejs od Jezida, od Ebul-Hajra, od Abdulaha, sina Amrovog, bio

zadovoljan Allah od njih dvojice, da je jedan čovjek pitao Vjerovjesnika, pomilovao ga Allah i spasio, koji je islam najbolji?

Rekao je (Muhamed a. s.): "Nahranjuješ hranom; i izgovaraš (ili očitavaš) pozdrav (onom) koga poznaš i koga ne poznaš (a to ti je najbolji islam; ili: nahranjuj hranom; i pozdravljaj svakog!)."

GLAVA:

Od vjerovanja je (i to) da voli (ili da želi vjernik) svome bratu što voli (samom) sebi.

PRIČAO NAM JE Museded, rekao j: pričao nam je Jahja od Šu'beta, od Katadeta, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovjesnika, pomilovao ga Allah i spasio, a (preko Šu'beta postoji i drugi sened) od Huseina El-Mualima (Učitelja), rekao je: pričao nam je Katade od Enesa (a ovaj) od Vjerovjesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je (Muhamed a.s.):

"Neće vjerovati jedan (od) vas (sve) do (takvog moralnog uzdignuća da) voli (tj. želi) za svog brata (ono) što voli za svoju ličnost."

GLAVA:

Voljenje Poslanika, pomilovao ga Allah i spasio, je od vjerovanja.

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, rekao je: Izvjestio nas je Šuajb, rekao je: pričao nam je Ebuzinad od El-Earedža (a ovaj) od Ebu Hurejreta, zadovoljan bio Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Pa tako mi (Onoga) koji (je tako moćan da je) moja duša u njegovoj ruci, neće vjerovati jedan (od) vas (sve) do (takvog uzdignuća da) sam mu ja draži od njegovog roditelja i njegovog djeteta."

PRIČAO NAM JE Ja'kub, sin Ibrahima, rekao je: pričao nam je Ibnu Ulejete od Abdul-Aziza, sina Suhejbovog, (a ovaj) od Enesa, (a on) od Vjerovjesnika, pomilovao ga i spasio Allah, H -

(slovo "H" u tekstu je kratica od arapske riječi "Tahvil". Riječ "Tahvil" znači: premjestiti se; okrenuti. U hadiskoj nauci kao stručni izraz znači "da se prvi sened na tom mjestu ostavlja i presijeca, a uzima se drugi sened. Obadva se seneda sastaju ondje gdje je prvi ostavljen." - Handžić. To jest: Hadis koji će uslijediti došao je preko dva donekle različita seneda koji se sastaju i dodiruju u jednoj ličnosti koja se nalazi u obadva seneda. Kad se prvi sened naveo do zajedničke ličnosti, onda se stavilo slovo "H", koje se izgovori "ha", a koje označava da će se sada "okrenuti" prema drugom senedu tj. da će se drugi sened odmah navesti do dodirne ličnosti, pa će se tek iza toga navesti tekst hadisa. U daljim se slučajevima neće više navoditi ovo objašnjenje uz slovo "H". Jedino će se uz to slovo stavljati u zagradi riječ "Tahvil" da se podsjeti da je to slovo kratica od te riječi.)

A pričao nam je Adem, rekao je: pričao nam je Šu'betu od Katadeta (a ovaj) od Enesa, rekao je (Enes): rekao je Vjerovjesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Neće vjerovati jedan (od) vas (sve) do (takvog uzdignuća da) sam mu ja draži (ili miliji) od njegovog roditelja; i njegovog djeteta i ljudi sviju (skupa)."

GLAVA

slasti (slatkoće) vjerovanja.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Musena-a, rekao je: pričao nam je Abdula-Vehhab Sekifović, rekao je: pričao nam je Ejub od Ebu Kilabeta (a ovaj) od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, (a Enes) od Vjerovjesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je (Muhammed a.s.):

"Tri (osobine ili svojstva postoje, a takva su da svaki onaj) ko (bude takav da se) one (osebine ili osobine) budu (nalazile) u njega, našao je (ili naći će) slast vjerovanja: da mu je Allah i Njegov poslanik draži od (svega drugog) što (postoji) osim Njih dvojice; i da voli čovjeka (koji voli Allaha i Njegovog poslanika) na voleći ga (tj. toga čovjeka ni zbog čega drugog) osim radi Allaha; i da mrzi da se vrati u bezvjerstvo kao što mrzi da se baci u vatru (Džehenema)."

GLAVA:

Znak vjerovanja je voljenje Ensarija (Pomagača tj. starosjedilaca grada Medine koji su primili u svoj grad Muhameda a.s. i muslimane koji su izbjegli iz Meke, pa su ih i materijalno mnogo pomogli).

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, rekao je: pričao nam je Šu'betu, rekao je: izvjestio me Abdullah, sin Abdullaha sina Džebrovog, rekao je: čuo sam Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, (a on je pričao) od Vjerovjesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je (Vjerovjesnik a.s.):

"Znak (ili obilježje) vjerovanja je voljenje Ensarija, a znak licemjerstva (hipokrizije) je mrženje Ensarija."

GLAVA.

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, rekao je: izvjestio nas je Šuajb od Zuhrije, rekao je: izvjestio me Ebu Idris Aizullah, sin Abdullaha da je Ubade, sin Samita, bio zadovoljan Allah od njega, a bio je prisustvovao (u borbi na) Bedru; i on je jedan (od plemenskih) poglavica (koji su se prisegli na vjernost Muhamedu a.s. u) "Noći Akabe", (Ubade je izvjestio) da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao, a oko njega (se nalazila jedna) skupina od njegovih drugova:

"Prisegnite mi se (tj. obavežite mi se), na (to) da nećete udruživati sa Allahom ništa (u vjerovanju); i (da) nećete krasti; i (da) nećete bludničiti (činiti preljube); i (da) nećete ubijati vaše (tj. svoje) djece; i (da) nećete donositi (zaprepašćujuću) laž (a) izmišljate je među vašim rukama i vašim nogama (tj. u sebi je izmislite; ili po drugom tumačenju, izmišljate je u lice jedan drugom); i (da) nećete griješiti (otkazivati

pokornost) u dobru (tj. u svemu onom što vam se naredi, a to bude poznato i jasno da je dobro i lijepo da se čini i radi). Pa ko od vas ispuni (svoju obavezu prema svemu navedenom), pa njegova nagrada je (pala) na Allaha (tj. Allah će ga nagraditi). A ko pogodi (tj. učini) od toga (što je zabranjeno) nešto, pa se kazni u ovozemnosti (tj. na ovom svijetu), pa ono je pokriće (tj. otkup) njemu (za učinjeni grijeh). A ko pogodi (učini) od toga (zabranjenog) nešto, zatim ga Allah pokrije (tj. ne kazni ga na ovom svijetu), pa on je (prepušten) k Allahu: ako hoće, oprosti će mu, a ako hoće, kazni će ga." Pa smo mu se mi prisegnuli na to.

GLAVA:

Od (obilježja) vjere je bježanje od iskušenja (ili ustanaka i pobuna iz neslaganja u mišljenju).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta od Malika (a ovaj) od Abdurrahmana, sina Abdullaha sina Abdurrahmana sina Ebu Sa'sa'ata, (a ovaj) od njegovog (tj. svog) oca (a ovaj) od Ebu Seida El-Hudrije da je on rekao: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Skoro je (ili: blizu je da nastupi i takvo vrijeme ili takvo stanje) da će biti najbolji imetak muslimana ovce, pristaja će s njima vrhovima planina i mjestima (gdje niko ne zalazi nego samo ta mjesta posjećuje padanje) kiše, bježaće sa svojom vjerom od iskušenja (ili pobuna i ustanaka koji će se praviti zbog ne slaganja u mišljenju)."

GLAVA

govora Vjerovjesnika, pomilovao ga Allah i spasio; "Ja sam najznaniji (od) vas (kad se radi o znanju) o Allahu"; i da je poznavanje djelo (ili čin) srca zbog govora Allahovog, On je uzvišen; "... ali će vas kazniti sa (onoga tj. zbog onoga) što su stekla (zaradila tj. počinila) vaša srca ..."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Selama, Bikendijević, rekao je: izvjestio nas je Abdetu od Hišama (a ovaj) od svog oca (a ovaj) od Aiše, rekla je:

"Bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (u svom postupku prema ljudima takav da) kada im je naređivao, naređivao im je od poslova (ono) što mogu (izvršiti ili učiniti bez velikih teškoća trajno vršeći te poslove)." Rekoše: "Zaista mi nismo kao tvoj oblik (ili lik), o poslaniče Allaha, zaista je Allah tebi oprostio što je promaklo (naprijed, tj. što je bilo) od tvoga grijeha i što je zaostalo (pozadi; tj. i što ćeš učiniti, što će biti, pa zbog toga mi treba i da više od tebe radimo dobrih djela i pobožnosti)." Pa se on ljutio (ili srdio na te njihove riječi tako) da se poznala (ta) ljutnja u (izrazu) njegovog lica, zatim je rekao: "Zaista najbogobojazniji (od) vas je i najznaniji (od) vas (kad je riječ o znanju) o Allahu sam ja (pa ja treba i da u većoj mjeri radim i dobre poslove nego - vi. Radite koliko možete bez teškoće, a ne nastojte da me dostignete, a kamoli da me nadmašite)!"

GLAVA:

Ko mrzi (ili ne želi) da se vrati u bezvjerstvo kao što mrzi (ili ne želi) da se baci (da bude bačen) u vatru (pakla; to osjećanje) je od vjerovanja.

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, rekao je: pričao nam je Šu'betu od Katade (a ovaj) od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, (a ovaj) od Vjerovjesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Tri (osobine) su (takve vrijednosti da svaki onaj) ko (bude takav da) one budu u njega, našao je (tj. naći će) slast vjerovanja. Ko (je takav da) je Allah i Njegov poslanik miliji k njemu od (svega) što (postoji) osim Njih dvojice; i ko voli (jednog Allahovog) roba, ne voli ga (ni radi čega) osim radi Allaha; i ko mrzi da se vrati u bezvjerstvo poslije kad ga je Allah spasio (bezvjerstva) kao što mrzi da se baci u vatru."

GLAVA

nadmašivanja (pojedinih članova) porodice vjerovanja u poslovima.

PRIČAO NAM JE Ismail, rekao je: pričao mi je Malik od Amra, sina Jahja-a, Mazinović od svog oca (a ovaj) od Ebu Seida Hudrije, bio

zadovoljan Allah od njega, (a ovaj) od Vjerovjesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Unići će porodica raja (u) raj, a porodica Vatre (džehenemske; zbog toga velikim slovom u daljem tekstu, u) Vatru. Zatim će Allah, uzvišen je On, reći: "Izvedite, (iz Vatre, o anđeli, svakoga) ko je (takav da je) od vjerovanja u njegovom srcu bila (bar tolika količina koliko iznosi) mjera (težine jednog) zrna od gorušice (ili slačice)." Pa će se izvesti iz nje (Vatre), a već sasvim pocrnuli, pa će se baciti u Rijeku Stida ili (Rijeku) Života, sumnjao je Malik (tj. Malik ne zna da li mu je predhodnik rekao: u Rijeku Stida ili Rijeku Života), pa će niknuti (ili narasti tj. dobiće lijep izgled tijela i to brzo) kao što nikne (ili naraste) sjeme (trave obične ili sjeme trave tušac ili tušak) u strani poplave (tj. u naplavku), zar ne vidiš da ono iziđe žuto savijeno (previja se).

Rekao je Vuhejb: Pričao nam je Amr: "I (Rijeka) Života; i rekao je: (ko bude u srcu imao kakvog) dobra (koliko zrno od) gorušice .....".

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Ubejdulaha, pričao nam je Ibrahim, sin Seida, od Saliha (a ovaj) od Ibnu Šihaba (a ovaj) od Ebu Umameta, sina Sehla, da je on čuo Ebu Seida Hudriju govori:

"Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio,: Dok sam ja (ležao jednom kao) spavač, vidio sam ljude izlažu se meni, a na njima košulje. Od njih (neka) dostiže (do) sisa, a od njih (neka do) ispod toga. A izložio mi se Umer, sin Hataba, a na njemu košulja vuče je (za sobom; toliko je duga)." Rekoše (Upitaše): "Šta si protumačio to (da znači), o poslaniče Allaha?" Rekao je (Odgovorio je): "Vjerom (sam to protumačio, tj. on ima veliku vjeru i ubjeđenje)."

GLAVA:

Stid je od (osobina ili znakova) vjerovanja.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Ibnu Šihaba (a ovaj) od Salima, sina Abdullaha, (a ovaj) od svoga oca (Abdullaha, sina Umerovog) da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, prošao pokraj (jednog) čovjeka od Pomagača (velikim slovom

u tekstu, misli se na stanovnike Medine koji su pomogli Allahovog poslanika u najtežim danima borbe sa neprijateljem), a on (onaj čovjek) poučava svoga brata (ili prijatelja) o stidu, pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Pusti ga, pa zaista je stid od vjerovanja."

GLAVA

"Pa ako se pokaju; i obavljaju molitvu i daju (obaveznu) milostinju, pa pustite (ih na miru da idu) svojim putem ..."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhamedov, rekao je: pričao nam je Ebu Revh El-Haremija, sin Umareta, pričao nam je Šu'be od Vakida, sina Muhamedovog, rekao je: čuo sam svog oca (kako) priča od Ibnu Umera da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Zapovjeđeno mi je da se borim (s) ljudima dok (ne postignem to da) svjedoče da nema boga osim Allaha i da je Muhamed poslanik Allaha; i (da) obavljaju molitvu i daju (baveznu) milostinju. Pa kada učine (učinu) to, sačuvaće od mene svoje krvi (tj. živote) i svoje imetke osim (slučajeva u kojima mogu biti osuđeni na gubitak života i imetka u skladu) sa pravom islama, a njihov obračun (za iskrenost i ubijeđenost pada) na Allaha."

GLAVA

(onoga) Ko je rekao: "Zaista vjerovanje je posao (rad dobrih djela)."

(To se može da tvrdi i) Zbog govora Allaha, uzvišen je On: "I to je raj koji vam se dao naslijediti zbog (onoga) što ste radili (poslovali), činili." A rekao je (jedan) broj (ili skupina) od učenjaka o Njegovom govoru, On je uzvišen; "Pa tako mi tvog Gospoda zaista ćemo ih sve svakako pitati o onom što su činili (radili)" (po mišljenju tih učenjaka to znači). "o "Nema boga osim Allaha" (biće ljudi pitani)." I rekao je (Uzvišeni Allah): "Zbog (nečeg što je) kao ovo pa neka rade radnici (dobrih djela)."

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Junusa; i Musa, sin Ismaila; njih dva su rekla: pričao nam je Ibrahim, sin Sa'da, pričao nam je Ibnu Šihab od Seida, sina Musejebovog, (a ovaj) od Ebu Hurejreta da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, upitao se (tj. bio je upitan):

"Koji je posao najvrjedniji (najbolji)?" (Odgovorio je:) Rekao je: "Vjerovanje u Allaha i Njegovog poslanika." Reklo se: "Zatim šta je to (najbolje)?" Rekao je: "Borba u (cilju odbrane) Allahovog puta." Reklo se (tj. dalje je upitan Muhamed a.s.):

"Zatim šta je to (najbolje)?" Rekao je: "Hodočašće primljeno (ili obavljeno dobro i ispravno bez greške)."

GLAVA:

Kada islam nije bio (primljen) na istinitosti (uvjerenja); i (kada) je (primljen) na (sračunato prikazivanje) pokornosti (ili radi traženja mira) ili (iz) straha od ubijanja, (takav islam ne vrijedi) zbog Njegovog govora, On je uzvišen: "Kažu Beduini: "Mi vjerujemo." Reci: "Niste vjerovali (tj. jpš ne vjerujete), ali recite: "Primili smo islam (ili: Predali smo se)." Pa kada je (islam primljen) na istinitosti (uvjerenja), pa on je (pravi islam koji se ima u vidu kada se misli) na Njegov govor, uzvišeno je Njegovo spominjanje; "Zaista vjera kod Allaha je islam", "A ko traži osim islama (kakvu) vjeru, pa neće se primiti od njega...."

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, rekao je: izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, rekao je: izvijestio me je Amir, sin Sa'da sina Ebu Vakasa, od Sa'da, bio Allah zadovoljan od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, darivao (jednu) grupu, a Sa'd je (bio kao slučajni) sjedilac (sjedač). Pa je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio , ostavio (bez dara jednog) čovjeka, (a) on je (od) njih najdivniji (tj. najbolji) meni (tj. po mome mišljenju). Pa sam rekao:

"O poslaniče Allaha, šta je tebi (bio uzrok da uskratiš dar) od omsice (tj. tog i tog; dakle izraz omsica znači "taj i taj")? Pa tako mi Allaha, ja ga vidim (smatram kao dobrog) vjernika." Rekao je: "Ili (kao) predanika (tj. običnog, formalnog muslimana?" Pa sam ušutio malo. Zatim me savladalo (ono) što znam o njemu, te sam ponovio svoj govor,

pa sam rekao: "Šta ti je (te uskrati dar) od omsice, pa tako mi Allaha, ja ga vidim (kao) vjernika." Pa je rekao: "Ili predanika." Pa sam malo ušuto. Zatim me savladalo što znam o njemu, te sam ponovio svoj govor, a ponovio je (i) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Zatim je rekao: "O sa'de, ja zaista darivam (u vjerovanju slabog) čovjeka, a drugi (osim) njega draži mi je od njega, (a darovanog darivam iz) bojazni da ga Allah strmoglavi u Vatru (zbog istupanja iz vjere ako ne bude darovan)." A prenijeli su ga (tj. ovaj hadis) Junus; i Salih; i Mamer i bratić Zuhrijin od Zuhrije.

GLAVA:

Pozdrav je od islama.

A rekao je Amar: "Tri (osebine, osobine postoje). Ko ih skupi, skupio je već vjerovanje. Pravednost od tvoje osobe (ili duše); i davanje pozdrava svijetu (ljudima) i dijeliti iz siromaštva."

PRIČAO NAM JE Kutejbe, rekao je: pričao nam je Lejs od Jezida, sina Ebu Habiba, (a ovaj) od Ebul-Hajra (a ovaj) od Abdulaha, sina Amrovog, da je (jedan) čovjek pitao poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio;

"Koji je islam najbolji?" Rekao je: "Nahranjivaćeš hranom i čitaćeš pozdrav na (onoga) ko je (takav da ga) poznaješ i ko je (takav da ga) ti nisi poznavao (tj. pozdravljačeš svakog, pa ćeš sa ta dva djela ispoljiti najbolji islam)."

GLAVA

nezahvalnosti mužu (ili: GLAVA nepriznavanja muža) i nepriznavanja (dobročinstva i plemenitosti) osim nepriznavanja (postojanja Allaha ili nepriznavanje dobročinstva je odmah ispod nepriznavanja Allaha, tj. bliže je bezvjerstvu nego vjerovanju).

O njoj (ovoj GLAVI) je Ebu Seid (prenio hadis) od Vjerovjesnika, pomilovao ga Allah i spasio (a taj će hadis biti naveden poslije).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, od Malika (a ovaj) od Zejda, sina Eslemovog, (a ovaj) od Ata-a, sina Jesara, (a ovaj) od Ibnu Abasa (koji) je rekao:

"Rekao je Vjerovjesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Pokazala mi se Vatra, pa kad li najmnogobrojniji njeni stanovnici žene. Ne priznaju (ili ne vjeruju) one." Reklo se (Upitan je): "Je li ne vjeruju u Allaha (ne priznaju Allaha)." Rekao je (Odgovorio je Muhamed a.s.): "Ne priznaju muža i ne priznaju dobročinstva. Ako si činio jednoj (od) njih (cijelo) vrijeme, zatim je vidjela od tebe (kod tebe) (neku nepovoljnu) stvar, rekla je: "Nisam vidjela od tebe (nikakvog) dobra nikad."

GLAVA:

Grijesi su od stvari (doba) neznanja.

A neće se obezvjeriti njihov vlasnik sa činjenjem njih osim sa mnogoboštvom, zbog govora Vjerovjesnika, pomilovao ga Allah i spasio; "Zaista si ti čovjek (takav da se) u tebi (još osjeća) neznanje"; i (zbog) govora Allaha, uzvišen je On; "Zaista Allah neće oprostiti da mu se pridružuje (išta, tj. neće oprostiti mnogoboštvo), a oprostiće ispod (tj. osim) toga (sve ostalo) kome hoće."
PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, rekao je: pričao nam je Šu'be od Vasila (a ovaj) od Ma'rura, rekao je:

"Sreo sam Ebu Zera u Rebezi, a na njemu ogrtač (sa neprošivenom postavom, valjda neka bolja vrsta ogrtača) i na njegovom dječaku ogrtač. Pa sam ga pitao za to (o tome, jer je dječak bio oslobođeni rob, pa je trebao da ima slabije odjelo)." Pa je (Ebu Zer) rekao: "Ja sam grdio (ili psovao jednog) čovjeka, pa sam ga sramotio sa njegovom majkom (prebacivao mu zbog porijekla njegove majke." Pa je meni rekao Vjerovjesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "O Ebu Zere, zar si ga sramotio sa njegovom majkom? Ti si čovjek (takav da) se u tebi (još nalazi) neznanje. Vaša braća su vaše sluge (ili robovi; ili čobani). Učinio ih je Allah pod vaše ruke. Pa ko je (takav da mu je) njegov brat pod njegovom rukom, pa neka nahranjuje od (onog) što on jede; i neka ga oblači (odijeva) od (onakve odjeće) što on oblači (i sam). I ne

opterećujte ih (onim) što će ih nadvladati (iscrpiti), pa ako ih opteretite (vrlo teškim poslom), pomozite ih (im)."

GLAVA:

"I ako se dvije grupe vjernika ponbiju, pa popravite (odnose) među njima (tj. izmirite ih)." Pa nazvao ih je (Uzvišeni Allah) vjernicima.

PRIČAO NAM JE Abdurahman, sin Mubareka, pričao nam je Hamad, sin Zejda, pričao nam je Ejub i Junus od Hasana (a ovaj) od Ahnefa, sina Kajsovog, rekao je:

"Otišao sam da pomognem ovoga čovjeka (tj. Aliju, sina Ebu Talibovog u borbi "Vak'atul-Džemel). Pa me sreo Ebu Bekrete, pa je rekao: "Gdje hoćeš (ćeš)?" Ja sam rekao: "Pomoći ću ovoga čovjeka." Rekao je: "Vrati se! Ja sam čuo poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (gdje) govori: "Kada se sukobe dva muslimana sa svojim dvjema sabljama (ili sa svoja dva mača), pa ubica i ubijeni će u Vatru." Pa sam ja rekao: "O poslaniče Allaha, ovaj je ubica (i kao takav i zaslužio je Vatru), pa šta je stanje (ili stvar; ili srce) ubijenog (zgriješilo)?" Rekao je: "Zaista je (i) on bio pohlepan na ubijanje svoga druga (tj. htio je i on njega ubiti)."

GLAVA:

Nasilje (nepravda) ispod (ili niže; ili osim) nasilja (tj. neka nepravda ili neko nasilje je lakše od nekog, a neko je teže od nekog).

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, pričao nam je Šu'be-H (tj. Tahvil) -, rekao je (Buharija): a pričao mi je Bišr, rekao je: pričao nam je Muhamed od Šu'beta (a ovaj) od Sulejmana (a ovaj) od Ibrahima (a on) od Alkameta (a on) od Abdullaha (sina Mes'udovog):

Pošto je sišao ajet "Koji su vjerovali, a nisu pomješali svoga vjerovanja sa nasiljem (nepravdom), oni su (takvi da) imaju sigurnost i oni su napućeni.", rekli su drugovi poslanika Allahovog, pomilovao ga Allah i spasio: "Koji nas nije nasilje učinio svojoj ličnosti (opteretivši je

nekim grijehom)?" Pa je Allah spustio (riječi Kur'ana): "Zaista mnogoboštvo je zaista veliko nasilje."

GLAVA

znakova licemjera (pritvorice).

PRIČAO NAM JE Sulejman Eburebi', pričao nam je Ismail, sin Džafera, pričao nam je Nafi', sin Malika sina Ebu Amirovog, Ebu Suhejl od svoga oca (a ovaj) od Ebu Hurejreta (a ovaj) od Vjerovjesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Znak licemjera su tri (osobine): Kada priča (govori), on laže; a kada obeća, učini protivno (obećanju); a kada mu se (što) povjeri, on iznevjeri."

PRIČAO NAM JE Kabisa, sin Ukbetov, rekao je: pričao nam je Sufjan od A'meša (a ovaj) od Abdullaha, sina Mureta, (a on) od Mesruka (a on) od Abdullaha, sina Amrovog, da je Vjerovjesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Četiri (osebine ili osobine su takve) ko je (takav da) one budu u njega, on je čisti licemjer. A ko je (takav da) u njega bude (jedna) osobina od njih, u njemu je (jedna) osobina od licemjerstva dok je (ne) ostavi. (Te osobine su:) Kada mu se (nešto) povjeri, on iznevjeri; a kada priča (govori), laže; a kada sklopi ugovor, prekrši (vjeroloman je); a kada se prepire (ili parniči), griješi (ili pokvaren je, tj. ne bira sredstva)." Slijedi ga (Sufjana) Šu'be od A'meša (tj. Šu'be se slaže sa Sufjanom u predaji gornjeg hadisa od A'meša).

GLAVA:

Stajanje (u molitvi u) Noći Vrijednosti je od vjerovanja.

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, rekao je: izvjestio nas je Šuajb, rekao je: pričao nam je Ebuzinad od A'redža (a on) od Ebu Hurejreta, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ko stoji (u molitvi; ili: Ko klanja u) Noći Vrijednosti (zbog) vjerovanja i (zbog) računanja (na Allahovu nagradu), oprostiće mu se (ono) što je prošlo (ili: što je predhodilo) od njegovog grijeha (ili griješenja)."

GLAVA:

Borba je od vjerovanja.

PRIČAO NAM JE Haremija, sin Hafsa, pričao nam je Abdul-Vahid, pričao nam je Umare, pričao nam je Ebu Zur'a, sin Amra, rekao je: Čuo sam Ebu Hurejru (priča) od Vjerovjesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Odazvao se (ili: zajamčio je; ili: požurio je sa lijepom nagradom) Allah (onom) ko je izašao u (borbu za) Njegov put; nije ga izvelo (ništa drugo) osim vjerovanje u Mene (Allaha) i potvrđivanje Mojih poslanika, (Allah mu se odaziva, odgovara ili jamči ovako:) da ću ga vratiti (iz borbe) sa (onim) što je postigao od nagrade ili plijena; ili ću ga uvesti u raj. A da nije (toga, kaže Muhamed a.s.) da bacim teškoću na svoje pristaštvo (sljedbu kad bih išao u svaki okršaj), ne bih sjedio (ni) iza (jedne) čete (tj. okršaja). I zaista bih volio da se ubijem (tj. da budem ubijen) u (borbi za) put Allaha, zatim (da) se oživim, zatim (da) se ubijem, zatim (da) se oživim, zatim (da) se ubijem."

GLAVA:

Dobrovoljno (neobavezno) stajanje (u molitvi, tj. klanjanje) ramadana (mjeseca) je od vjerovanja.

PRIČAO NAM JE Ismail, rekao je: pričao mi je Malik od Ibnu Šihaba (a on) od Humeda, sina Abdurahmana, (a on) od Ebu Hurejre da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Ko stoji (u molitvi uz mjesec) ramadan (zbog) vjerovanja i (zbog) računanja (na Allahovu nagradu), oprostiće mu se (ono) što je prošlo od njegovog grijeha (ili griješenja)."

GLAVA:

Post ramadana (zbog) računanja (na Allahovu nagradu) je od vjerovanja.

PRIČAO NAM JE Ibnu Selam, rekao je: izvjestio nas je Muhamed, sin Fudajlov, rekao je: pričao nam je Jahja, sin Seidov, od Ebu Selemeta (a on) od Ebu Hurejreta, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ko je postio ramadan (zbog) vjerovanja i (zbog) računanja (na Allahovu nagradu), oprostiće mu se (ono) što je prošlo od njegovog grijeha (ili griješenja)."

GLAVA:

Vjera je lakoća (olakšica); i govor Vjerovjesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Najmilija vjera k Allahu je lako pravovjerstvo (ili: Ibrahimova vjera koja naginje od obožavanja kipova ka vjerovanju Jednog Boga; i koja je bez teških obaveza i dozvoljava olakšice, pa je zbog toga laka).

PRIČAO NAM JE Abduselam, sin Mutahera, rekao je: pričao nam je Umer, sin Alije, od Ma'na, sina Muhameda, Gifarovića (a ovaj) od Seida, sina Ebu Seida, Makburović (a on) od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, (a on) od Vjerovjesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je (Muhamed a.s.):

"Zaista vjera je lakoća, a neće se nadvladati (ili: nadjačavati sa) ovom vjerom niko (a da će proći drukčije) osim (tako da) će ga nadvladati (ili: pobijediti). Pa upravite (pravim putem bez pretjeranosti i bez propuštanja onog što se treba učiniti); i približite se (umjerenosti u pobožnosti, a ne idite daleko, jer može se dogoditi da ne stignete do daleke pobožnosti; ili: ako ne možete da činite djela najsavršenije

pobožnosti, činite ono čime ćete se njoj približiti); i razveseljujte (govoreći o nagradi za dobra djela); i pomozite se sa jutrom i večerom i (sa) nešto (vremena) od kraja noći (ili: od noći uopće; ili: tražite pomoći od jutra i večeri i od konca noći ili od noći uopće, jer je u ta vremena čovjek najčilniji za pobožnost kao i za putovanje i svaki posao)."

GLAVA:

Molitva je od vjerovanja. I govor (ili: GLAVA govora) Allaha, uzvišen je On, "I nije Allah (to naredio) zbog (toga da) upropasti vaše vjerovanje" to jest vašu molitvu kod Kuće (misli se na Allahovu kuću Kabu, pa je zato veliko slovo ovdje, a i dalje u tekstu gdje se pod riječi Kuća misli na džamiju Kabu u Meki).

PRIČAO NAM JE Amr, sin Halida, rekao je: pričao nam je Zuhejr, rekao je: pričao nam je Ebu Ishak od Bera-a da je Vjerovjesnik, pomilovao ga Allah i spasio, bio (u) početku, kad je došao (u) Medinu, odsjeo je u svojih djedova; ili je rekao (Ebu Ishak) u svojih ujaka (dajidža) od Pomagača; i da je on klanjao (okrečući se) prema Jerusalemu šesnaest mjeseci ili sedamnaest mjeseci (sumnjao je Zuhejr), a zadivljavalo ga je da bude njegova kibla (mjesto prema kojem se okreće kod molitve da bi molitva bila primljena) prema Kući (tj. Kabi u Meki); i da je on klanjao prvu (ili početnu) molitvu, (koju) je klanjao njoj (tj. Kabi okrenut), molitva popodneva. A klanjao je s njim (i) narod. Pa je izašao (jedan) čovjek od (onog naroda) ko je s njim klanjao, pa je prošao pokraj pripadnika (tj. posjetilaca jedne) džamije (bogomolje), a oni su naklonjači (tj. obavljali su molitvu i bili u pognutom stavu), pa je rekao:

"Svjedočim (tj. kunem se) sa Allahom, zaista već sam klanjao sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, prema Meki (okrenut)." Pa su se zaokrenuli (odmah obavljajući i u položaju) kao što oni (i bili u njemu; tj. onako pognuti zaokrenuli su se) prema Kući (tj. Kabi u Meki). A bilo je Židove već zadivilo kad je klanjao prema Jerusalimu (Jerusalemu). I pripadnici knjige (Evanđelja, tj. kršćani su se tome divili). Pa pošto je okrenuo svoje lice prema Kući, zanijekali su (ili: nisu odobrili) to. Rekao je Zuhejr: "Pričao nam je Ebu Ishak od Bera-a u ovom svome pričanju (da je Bera' još dodao i to) da je, ono,

umro na (prvotnoj, prvobitnoj, prvoj) kibli, prije (nego je došao čas) da se ona preokrene (prema Meki), (umro je jedan broj) ljudi; i ubili su se (tj. poginuli su u borbi), pa nismo znali šta ćemo reći o njima, pa je spustio (ove svoje riječi) Allah, uzvišen je On: "I nije Allah (to preokretanje kible naredio) zbog (toga) da upropasti vaše vjerovanje"."

GLAVA

ljepote islama čovjeka.

Rekao je Malik: izvjestio me Zejd, sin Eslemov, da je Ata', sin Jesara, njega izvijestio da je Ebu Seid Hudrija njega izvijestio da je on čuo poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (gdje) govori:

"Kada primi islam (Allahov) rob, pa njegov islam bude lijep, pokriće (ili: izbrisaće) Allah njegovo svako ružno (djelo što) ga je bio prije učinio. A odmazda (tj. postupak prema njegovim djelima) poslije toga (tj. kad je primio islam ovaki, ovakav) je: Dobro djelo (će mu se platiti najmanje) sa deset njegovih jednakosti (tj. vrijednosti, a i više, pa čak i) do sedamstotina jednakih (vrijednosti; ili: do sedamstotina dvostrukosti), a zlo djelo (će se kazniti) sa svojom jednakosti (tj. vrijednosti i težinom) osim da preko njega pređe Allah (tj. za zlo djelo će biti samo odgovarajuća kazna, ali ako Allah pređe preko zlog djela; i odgovarajuća kazna će izostati, neće se izvršiti).

PRIČAO NAM JE Ishak, sin Mensura; rekao je: pričao nam je Abdurezak; rekao je: izvjestio nas je Ma'mer od Hemama (a on) od Ebu Hurejreta, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Kada uredi (ili: uljepša dobrim djelima) jedan (od) vas svoj islam, pa svako dobro (što) ga učini pisaće mu se sa deset svojih jednakosti (vrijednosti). A svako zlo (ili: loše) djelo (što) ga učini, pisaće mu se sa svojom jednakosti (tj. težinom bez uveličavanja)."

GLAVA:

Najdraža vjera k Allahu je najtrajnije (dobro djelo od) nje (tj. Od svih dobrih djela koja se u vjeri preperučuju Allahu je najdraže ono koje se neprekidno vrši).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Musena-a, rekao je: pričao je nama Jahja od Hišama, rekao je: izvjestio me moj otac od Aiše da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, unišao k njoj (tj. posjetio ju je), a kod nje je (bila jedna) žena, pa je rekao:

"Ko je ova?" Rekla je: "Omsica (tj. ta-i-ta žena, pa je Aiša počela da je hvali i) spominje od njenoga klanjanja (tj. spomenula da ova žena mnogo klanja)." Rekao je: "Polagano! (ili: Suzdrži se od pohvale!) Na vas je (dužnost da se obavežete) sa (onim) što možete (ili: Držite se, onog što možete vršiti neprekidno bez teškoće). Pa tako mi Allaha, neće se dosaditi Allah do (da) se vi dosadite (tj. Allahu neće dosaditi vaša dobra djela i neće prestati da ih nagrađuje dokle god ste vi u takvom raspoloženju da vam nisu dosadna i teška vršiti). I najdraža vjera k Njemu je (ono) što je ustrajan na njemu njegov vlasnik (tj. vršilac)."

GLAVA

povećanja vjerovanja i njegove manjkavosti; i (GLAVA) govora Allaha, uzvišen je On, "...i povećali smo im uputu"; "... i (da) sebi povećaju vjerovanje (oni) koji su vjerovali".. I rekao je (Uzvišeni Allah): "Danas sam upotpunio vama vašu vjeru.

Pa kada (čovjek) ostavi, ovo kaže Buharija, nešto od potpunosti, pa on je manjkav (nepotpun u vjeri).

PRIČAO NAM JE Muslim, sin Ibrahima, rekao je: pričao nam je Hišam, rekao je: pričao nam je Katade od Enesa (a on) od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Izaći će iz Vatre ko je rekao "Nema boga osim Allaha", a u njegovom srcu (uz vjerovanje bude koliko) mjera (težine jednog) zrna ječma od (kakvog god) dobra. I izaći će iz Vatre ko je rekao "Nema

boga osim (Jedinog Istinitog Boga) Allaha", a u njegovom srcu (bude koliko) mjera (težine jednog) zrna pšenice od (kakvog) dobra. I izaći će iz Vatre ko je rekao "Nema boga osim Allaha", a u njegovom srcu (bude) mjera (težine jednog) truna prašine od (kakvog) dobra."

Rekao je Ebu Abdullah (tj. Buharija): Rekao je Eban: pričao nam je Katade, pričao nam je Enes od Vjerovjesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (gornji hadis je Enes pričao sa malom razlikom, a ona se sastoji u tome što je Enes rekao): "od vjerovanja", mjesto "od dobra".

(To znači: Izaći će iz Vatre ko je rekao "Nema boga osim Allaha", a u njegovu srcu bude koliko mjera težine jednog zrna ječma ili pšenice ili truna prašine od vjerovanja.)

PRIČAO NAM JE Hasan, sin Sabaha, (da) je čuo Džafera, sina Avnova, (koji je rekao:) pričao nam je Ebul-Umejs, rekao je: izvjestio nas je Kajs, sin Muslima, od Tarika, sina Šihabovog, (a on) od Umera, sina Hatabovog, bio zadovoljan Allah od njega, da je (jedan) čovijek od Židova rekao njemu:

"O zapovjedniče vjernika, (ima jedan) ajet (citat iz Kur'ana) u vašoj knjizi (što) je vi učite, (a tako je važan) da je nama skupini (ili: zajednici) Židova sišao, zaista bi mi uzeli taj dan (u koje je sišao, uzeli bi ga za) praznik." Rekao je (Umer r.a.): "Koji ajet (je to)?" Rekao je (Židov): "Danas sam upotpunio vama vašu vjeru; i završio sam na vama svoju blagodat i zadovoljan sam (da) za vas islam (bude) vjera (ili: i zadovoljan sam vam islamom kao vjerom)." Rekao je Umer: "Već mi poznajemo taj dan i mjesto koje je (što) je sišao u njemu (taj ajet) na Vjerovjesnika, pomilovao ga Allah i spasio, a on je (bio) stajač na Arefi (ili: Arefatu u) petak."

GLAVA:

Zekat (obavezni i u postotcima određeni godišnji prilog od imovine za siromašne) je od vjerovanja. I Njegov govor (On je uzvišen, na to upućuje): "I nije im se zapovjedilo (ništa drugo) osim (to): neka obožavaju Allaha, iskreni (bivši) zbog Njega (u ispovijedanju) vjere,

pravovjerni (bivši); i neka obavljaju molitvu i neka daju zekat. I to je vjera (staze ili sljedbe) ispravne."

PRIČAO NAM JE Ismail, rekao je: Ismail, rekao je: pričao mi je Malik, sin Enesa, od svoga strica Ebu Suhejla, sina Malikovog, (a ovaj) od svoga oca da je on čuo Talhu, sina Ubejdulahovog (gdje) govori (ili kazuje ovo):

"Došao je (jedan) čovjek k poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, od stanovnika Nedžda, uzdignute glave (ili: uzdignute kose na glavi, ili: rasute i neuređene kose na glavi), čujemo buku (gromkost) njegovog glasa, a ne razumijemao šta kaže dok se (nije) približio, pa kadli on pita o islamu. Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Pet molitava (molitvi, namaza) u (jednom) danu i noći." Pa je rekao: "Da li na meni osim njih (još neka molitva)?" Rekao je: "Ne, osim da ti dobrovoljno sebe obavežeš." Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "I post ramadana." Rekao je: "Da li na meni osim njega (još neki drugi post)?" Rekao je: "Ne, osim da se dobrovoljno obavežeš." Rekao je (Talha): I spomenuo mu je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zekat. Rekao je: "Da li je na meni osim njega (još neka imovna obaveza)?" Rekao je: "Ne, osim da se dobrovoljno obavežeš činiti." Rekao je (Talha), pa je (taj) čovjek okrenuo leđa (odlazeći), a on govori: "Tako mi Allaha, neću povećati na ovo (ništa dobrovoljno), a neću okrnjiti (obavezne dužnosti)." Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio,: "Spasio se (tj. biće spašen), ako je rekao istinu."

GLAVA:

Slijedenje (Slijeđanje, tj. učešće u sahrani, dženazi) umrlih je od vjerovanja.

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Abdullaha sina Alije, Medžufija, rekao je: pričao nam je Revh, rekao je: pričao je nam je Avf od Hasana i Muhameda (ili: i Muhamed) od Ebu Hurejreta da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Ko je slijedio (posmrtna) nosila muslimana zbog vjerovanja i zbog računanja (na Allahovu nagradu); i (bude) bio sa njim (tj. sa umrlim) dok se obavi molitva za nju (tj. za umrlu osobu) i svrši se njeno zakopavanje, - pa on će se zaista vratiti (sa sahrane sa količinom) od nagrade (koja bi se mogla mjeriti) sa dva karata, (ili: vratiće se sa dva karata nagrade, a) svaki karat je (velik ili težak) kao Uhud (planina kod Medine). A ko obavi molitvu za nju (umrlu osobu), zatim se vrati prije (nego) da se zakopala, pa on se vraća sa karatom (nagrade)." Slijedio ga je Avf od Muhameda (a on) od Ebu Hurejreta (a on) od Vjerovjesnika, pomilovao ga Allah i spasio, kao njemu (ili: prema njemu, tj. onom što je navedeno. Znači: Usman je pričao jeedan hadis koji ima sličan smisao kao navedeni hadis što ga je pričao Revh. Svugdje u daljem tekstu izraz "nahvehu" prevodiće se sa "kao njemu -- navedenom slično", a neće se više davati opširnije objašnjenje).

GLAVA

straha vjernika od (toga) da se pokvari (ili: propadne) njegov (dobar) posao, a on ne osjeća (ili: ne zna, tj. ne znajući, neopaženo).

A rekao je Ibrahim Temimović: "Nisam izložio svoj govor (riječi) svome poslu (radu, a da sam se drukčije osjećao) osim (tako da) sam se plašio da sam ja nevjernik (mukezzib; ili: smatran, oglašen za nevjernika-mukezzeb)." A rekao je Ibnu Ebi Mulejkete: "Stigao sam da se sastanem sa (tridesetoricom od drugova Vjerovjesnika, pomilovao ga Allah i spasio. Svaki (od) njih se boji licemjernosti (da nije pala) na njegovu dušu (ili: osobu, tj. da nije postao licemjer). Nije od njih nijedan (takav da za sebe) govori: On je zaista na vjerovanju Džibrila (Gavrila) i Mikaila (tj. da vjeruje kao ta dva anđela)." A spominje se od Hasana (Basrije ova izreka): "Ne boji ga se (tj. licemjerstva niko drugi) osim vjernik, a nije ga siguran osim licemjerac." I (GLAVA onoga) čega se čuva od (raznih loših djela kao što su): ustrajanje na međusobnom ubijanju i (na svakom) griješenju bez pokajanja (od toga da se treba čuvati), zbog govora Allaha, On je uzvišen: "... i ne ustraju na (lošem poslu) što su (ga) činili, a oni znaju (tj. znajući da je to loše)."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Ar'areta, pričao nam je Šu'be od Zubejda, rekao je: Pitao sam Ebu Vaila o Murdžiama, (sekti muslimana

koja ne drži mnogo do grijeha ni do dužnosti i dobrih djela). Pa je rekao (Ebu Vail): pričao mi je Abdullah (sin Mes'uda), da je Vjerovjesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Psovanje (ili: grdnja, ruženje, sramotenje) muslimana je grijeh, a borenje (borba) protiv njega je bezvjerstvo."

Izvjesto nas je Kutejbe, sin Seida, pričao nam je Ismail, sin Džaferov, od Humejda (a on) od Enesa, rekao je: izvjestio me Ubade, sin Samita, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, izašao (i htio da) izvještava o Noći Vrijednosti (noći Lejletul Kadr), pa su se posvađala dva čovjeka od muslimana, te je on rekao:

"Ja sam zaista izašao radi (tog da) vas izvjestim o Noći Vrijednosti (Lejletul Kadr), a ono se posvađa omsica i omsica (tj. taj-i-taj), pa je dignuta (njena određenost, tj. zaboravio sam njeno tačno vrijeme), a možda da je bolje za vas. Tražite jeu sedmoj; i devetoj i petoj (noći poslije dvadesete noći ramadana)."

GLAVA

pitanja Džibrila (anđela Gavrila koji je pitao) Vjerovjesnika, pomilovao ga Allah i spasio, o vjerovanju; i islamu; i dobročinstvu (ili: iskrenosti); i (o) znanju Časa (propasti svijeta); i (GLAVA) objašnjenja Vjerovjesnika, pomilovao ga Allah i spasio, njemu (Džibrilu). Zatim je rekao (Muhamed a.s.): "Došao je Džibril, na njega mir!, (da) vas poučava vašoj vjeri." Pa je učinio (Muhamed a.s.) to sve njegovo (izlaganje; ili: sadržaj njegov, tj. sadržaj tog svoga razgovora sa Džibrilom, sve je to učinio) vjerom, (napominje Buharija); i (ovome treba dodati još i ono) što je Vjerovjesnik, pomilovao ga Allah i spasio, objasnio izaslanstvu (plemena) Abdul-Kajs (šta se sve računa) od vjerovanja i (usporediti to sve sa) Njegovim govorom, On je uzvišen,: "A ko (sebi) traži osim islama vjeru, pa neće se ona primiti od njega."

PRIČAO NAM JE Museded, rekao je: pričao nam je Ismail, sin Ibrahima, rekao je: izvjestio nas je Ebu Hajan Temimović od Ebu Zur'ata (a on) od Ebu Hurejreta, rekao je:

"Bio je Vjerovjesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pojavljivač (tj. pojavio se jednog) dana ljudima. Pa mu je došao (jedan) čovjek, pa je rekao: "Šta je vjerovanje?" Rekao je (Muhamed a.s.): "Vjerovanje je da vjeruješ Allaha; i Njegove anđele (meleke); i Njegovo sretanje (tj. viđenje na Strašnom sudu); i Njegove poslanike i (da) vjeruješ u proživljenje (nakon propasti svijeta)." Rekao je: "Šta je islam?" Rekao je: "Islam je da obožavaš Allaha i (da u tom obožavanju Njega, ništa i nikoga) ne udružuješ sa Njim; i (da) obavljaš molitvu; i daješ propisani zekat (obaveznu milostinju); i postiš ramadan (mjesec)." Rekao je (tj. ponovo je upitao dalje poslanika Muhameda a.s.): "Šta je dobročinstvo (ili: šta je činjenje lijepog, tj. za koje djelo možemo reći da je lijepo učinjeno i izvedeno)?" Rekao je (dalje odgovara Muhamed a.s.): "Da obožavaš Allaha kao da ti zaista vidiš Njega, pa ako ti nisi bio (još u mogućnosti da) Ga vidiš (izvodi lijepo pobožne čine), pa (ili: jer) On zaista vidi tebe." Rekao je: "Kada je (tj. kad će nastupiti) Čas (propasti, smaknuće svijeta)?" Rekao je: "Nije upitani znaniji od pitača (tj. Ja, koji sam od tebe upitan, ništa o tom više ne znam od tebe koji me pitaš). A izvjestiću te (o nekim) od znakova njegovih (znakova toga časa): Kad rodi robinja svoga gospodara; i kada se (budu) ispinjali (tj. nadmetali) pastiri deva crnih (bez biljega, kad se budu nadmetali) u građevini. U pet (stvari spada to što si me zadnje upitao, a te stvari su takve da) njih neće znati (niko) osim Allah. Zatim je Vjerovjesnik, pomilovao ga Allah i spasio, proučio: "Zaista Allah je (samo taj što je) kod Njega znanje Časa (smaka svijeta)....". Zatim je okrenuo leđa (prisutnima onaj čovjek što je postavljao pitanja, tj. otišao je), pa je rekao (Muhamed a.s.): "Vratite ga!" Pa nisu vidjeli ništa (oni što su se digli da ga vrate, tj. nisu ga ni vidjeli, a kamoli doveli). Pa je rekao (Muhamed a.s.): "Ovo je Džibril došao (u prispodobi čovjeka i tako) podučava ljude njihovoj vjeri."

Rekao je Ebu Abdullah (Buharija): "Učinio je (Muhamed a.s.) to sve od vjerovanja."

GLAVA:

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Hamze, rekao je: pričao nam je Ibrahim, sin Sa'da, od Saliha (a on) od Ibnu Šihaba (a on) od

Ubejdulaha, sina Abdullaha, da je Abdullah, sin Abasov, izvjestio njega, rekao je: izvjestio me Ebu Sufjan da je Iraklije rekao njemu:

"Pitao sam te: Da li se povećavaju ili se okrnjuju (tj. smanjuju), pa ti si tvrdio da se oni (pristalice Muhameda) povećavaju, a kao takvo ti je vjerovanje (povećava se) dok upotpuni. I pitao sam te: Da li se odmetnuo (bar) jedan (čovjek) iz mržnje prema njegovoj vjeri poslije (kad je već privolio) da uniđe u nju, pa si tvrdio da nije, a kao takvo ti je vjerovanje: kada se njegova ljubaznost pomiješa (sa) srcima, neće ga zamrziti niko."

GLAVA

vrijednosti (ili: vrline onoga) ko traži čistotu (neokaljanost), za svoju vjeru.

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, rekao je: pričao nam je Zekerija od Amira, rekao je: Čuo sam Nu'mana, sina Beširovog, govori: Čuo sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, govori:

"Dozvoljeno je jasno, a zabranjeno je jasno, a između (toga) dvoga su nejasne (sumnjive djelatnosti; ili: poslove je teško svrstati, jer su slični i dozvoljenom i zabranjenom); ne zna ih mnogobrojan (dio) od ljudi. Pa ko se čuvao nejasnih (tj. sumnjivih poslova), tražio je čistotu za svoju vjeru i svoju čast, a ko je zapao u nejasne (sumnjive poslove on) je kao pastir (koji) napasa (ili: čuva stado) okolo zabrane (ili: branjevine) Blizu je (takav pastir) da ga se dotakne (ili: da uniđe u njega, tj. u zabranu, u zabranjeno). Zar ne! (ili: Pažnja!, Pazite!) I svaki vladar ima zabranu (tj. državnu zemlju koju brani iskorištavati). Zar ne! (Pažnja!) Zaista zabrana (ili: branjevina) Allahova su Njegove zabrane (tj. oni poslovi i djela koje je On zabranio da se čine). Zar ne! (Pazite!) I zaista u tjelu je (tj. u tijelu ima jedan) komad mesa (koji je takav da), kada je dobar, dobro je tijelo sve (cijelo), a kada se pokvarilo, pokvarilo se tijelo sve (tj. cijelo). Zar ne! (Pažnja!) A on (tj. taj komad) je srce."

GLAVA:

Izvršenje (predaje) petine (ratnog plijena; ili: predaja petine ratnoga plijena za državne potrebe) je od vjerovanja.

PRIČAO NAM JE Alija, sin Dža'da, rekao je: izvjestio nas je Šu'be od Ebu Džemreta, rekao je: Ja sjeđah sa Ibnu Abasom. Posadi me na svoju postelju (krevet), pa je rekao:

"Boravi, kod mene da ti učinim (tj. dadnem) dio od svoga imetka." Pa sam boravio s njime dva mjeseca. Zatim je rekao: "Zaista (članovi) izaslanstva (plemena) Abdul-Kajs pošto su došli Vjerovjesniku, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je: Ko je (ovaj) narod? Ili: Ko je je (ovo) izaslanstvo? Rekli su: Rebi'a (tj. Naše pleme je ogranak poznatog plemena Rebi'a). Rekao je: Prostranstvo sa (ovim) narodom! (tj. Dobro došli, narode!). Ili: (Prostranstvo) sa izaslanstvom! (tj. Dobro došlo, izaslanstvo!) (Da li je rečeno "narod" ili "izaslanstvo" sumnjao je Šu'be ili Ebu Džemre. A onda je Muhamed a.s. u dobrodošlici tim članovima izaslanstva rekao:) Ne poniženi i ne kajaoci! (tj. Želim da vam sastanak samnom bude prijatan; i da se ne osjetite poniženi i da se ne budete kajali što ste se samnom sastali). Pa su rekli: "O poslaniče Allaha, mi zaista nećemo moći da ti dolazimo (u druga doba godine) osim u svetom mjesecu (tj. u mjesecu u kojem je zabranjeno ratovanje i ubijanje po običajima paganskih Arapa, jer mi živimo u Bahrejnu), a između nas i između tebe je ovaj rod (ili: pleme, tj. ogranak plemena) od nevjernika (veliklog arapskog plemena-Mudar-koji su nastanjeni na prostoru između Medine i Bahrejna). Pa zapovjedi, nam zapovjed odlučnu (ili: jasnu da) je izvjestimo (ili: kažemo onom svakom) ko je iza nas; i (da) s njom uniđemo (u) raj. I pitali su ga (Muhameda a.s.) o pićima (koja stoje u raznim vrstama posuđa). Pa im je zapovjedio četvoro, a zabranio im četvoro. Zapovjedio im je: vjerovanje u Allaha, samo Njega. Rekao je: "Je li vi znate šta je vjerovanje u Allaha, samo Njega?" Rekli su: "Allah i Njegov poslanik znaniji (su)." Rekao je: "Svjedočenje da nema boga osim Allaha i da je Muhamed poslanik Allaha; i obavljanje molitve; i davanje zekata; i post ramadana i da darivate od plijena (ratnog) petinu." A zabranio im je četvoro: gleđ; i tikvu; i stublu (ili: stupu; ili: kabo); i crnom smolom namazan (sud), a možda (ili: često) je rekao (Ibnu Abbas) smolom namazan (sud, tj. kakvom bilo smolom). I rekao je (Muhamed a.s.): "Zapamtite ih (tj. ove

zapovjedi); i izvjestite ih (svakom onom) ko je iza vas (ostao kod vaših kuća)."

(Objašnjenje za četiri zabrane. U tekstu je rečeno da su zabranjeni: gleđ, tikva, stubla i sud namazan smolom crnom ili kojom drugom. Pod "gleđu" se misli na ćup ili testiju zaglajisanu glazurom. Pod tikvom se misli na "plivaću tikvu" čija je unutrica sasušena i očišćena, a kora ostavljena kao posuda za piće. Pod "stublom" se misli na deblo ili na panj drveta ostavljen cio i neizdubljen da bude kao dno, a s drgog kraja je kroz sredinu izdubljen do blizu dna, pa se upotrebljava kao posuda za vodu, piće ili maslo. Takva posuda se naziva stubla i stupa, anegdje i kabo. Kabo; ili tačnije kabao, se naziva više posuda sastavljena od "duga" sa dnom i poklopcem. U našim krajevima su u stupama kafedžije "tukle" kahvu ćuskijom. Iz teksta hadisa ne treba shvatiti da je zabranjeno posjedovati te posude za držanje vode u njima ili nečeg što je dozvoljeno upotrebljavati, nego treba shvatiti da je te četiri posude zabranjeno upotrebljavati za pravljenje slatkog pića od grožđa i hurmi. To se piće pravi na taj način da se u sud stavi vode, pa se u vodu stavi hurmi ili zrnje grožđa; i to tako stoji dok voda ne postane slatka, pa se onda pije. Ako se to piće pravi u navedene četiri posude, ono se brzo pretvori u opojno piće, u vino, koje je zabranjeno muslimanima da ga upotrebljavaju. Ako se, pak, to slatko piće-nebiz pravi u mijehu, čim se pretvori u opojno piće, ono će progristi kožu mijeha; i time će pokazati da je postalo opojno; i da više nije obično slatko piće. To međutim nije slučaj sa navedena četiri suda, jer su otporna prema alkoholnoj kiselini, pa je zbog toga i zabranjeno da se u njima pravi to piće. Međutim to je tako bilo samo u početku pojave islama. Po jednom hadisu Muslimovog Sahiha Muhamed a.s. je poslije dozvolio da se slatko piće može praviti i u ove četiri posude, ali uz uvjet da se pazi da se ne pretvori u opojno. Ebu Hanife i Šafija su toga stanovišta; i vele da Ibnu Abas i Umer nisu bili obavješteni da je Muhamed a.s. poslije ove zabrane dao dozvolu koja je ovu zabranu dokinula. Ahmed i Malik su stanovišta da je zabrana na snazi i da nije dokinuta. Ovaj će hadis biti pomenut još nekoliko puta u Buharijinu Sahihu, ali se više neće davati ovo objašnjenje.)

GLAVA

(onoga) što je došlo da su djela sa namjerom i računanjem (na Allahovu nagradu); i za svakog čovjeka je (ono, tj. imaće ono) što je namjeravao; (i na osnovu toga Buharija kaže): pa u njeg (tj. u namjeravanje) je unišlo vjerovanje; i ritualno (obredno) čišćenje; i molitva; i zekat (obavezna milostinja); i hodočašće; i post i (sve druge) odredbe (ili: propisi). I rekao je (Uzvišeni Allah): "Svaki (pojedinac) radi na (ili: prema) svome pravcu (smjeru)" (tj.) na (prema, po) svojoj namjeri (tako to tumači Buharija). I trošenje (trošak, izdatak) čovjeka na svoju porodicu (što ga potroši, a) računa ga (kao dobro djelo za koje će biti od Allaha nagrađen, takvo trošenje i izdatak za porodicu) je milostinja. I rekao je Vjerovjesnik, pomilovao ga Allah i spasio,: "....ali borba i namjera (postoje i dalje)."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, rekao je: izvijestio nas je Malik od Jahja-a, sina Seidovog, (a on) od Muhameda, sina Ibrahimovog, (a on) od Alkameta, sina Vakasa, (a on) od Umera da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Poslovi (djela) su sa namjerom; i za svakog čovjeka je (tj. čovjek ima ono) što je namjeravao. Pa ko je (takav da) je njegova seoba bila ka Allahu i Njegovom poslaniku, pa njegova seoba je ka Allahu i Njegovom poslaniku. A ko je (takav da) je njegova seoba bila zbog (neke koristi) ovoga svijeta (da) je pogodi (tj. postigne); ili žene (da) je oženi (vjenča), pa njegova seoba je ka (onom) što je selilo ka njemu (tj. radi čega je selio)."

PRIČAO NAM JE Hadžadž, sin Minhala, rekao je: pričao nam je Šu'be, rekao je: izvjestio me Adij, sin Sabita, rekao je: Čuo sam Abdullaha, sina Jezida, (gdje priča) od Ebu Mes'uda (a on) od Vjerovjesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Kada troši čovjek na svoju porodicu, (a) računa ga (tj. računajući na Allahovu nagradu za trošenje na izdržavanje porodice), pa ono mu je milostinja."

PRIČAO NAM JE Hakem, sin Nafi'a, rekao je: izvjestio nas je Šuajb od Zuhrije, rekao je: pričao mi je Amir, sin Sa'da, od Sa'da, sina Ebu Vakasa, da je on izvjestio njega da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Zaista ti nećeš utrošiti (nikakav) trošak (koji je tako utrošen da) tražiš s njim lice Allaha (a da ćeš drukčije proći) osim (tako da) ćeš se nagraditi za njega, čak (i za ono) što učiniš (tj. staviš) u usta tvoje žene." (Ili: Nećeš utrošiti nikakav trošak, koji si utrošio tako da za njega tražiš lice Allaha, tj. Allahovo zadovoljstvo, a da ćeš drukčije proći osim tako.....")

GLAVA

govora Vjerovjesnika, pomilovao ga Allah i spasio, "Vjera je iskrenost (iskrena odanost) Allahu; i Njegovom poslaniku; i vođama muslimana i njihovoj skupini (tj. muslimanskoj masi); i (glava) Njegovoga govora, On je uzvišen, "... kada su iskreno odani Allahu i Njegovom poslaniku ...".

PRIČAO NAM JE Museded rekao je: pričao nam je Jahja od Ismaila, rekao je: pričao mi je Kajs, sin Ebu Hazima, od Džerira, sina Abdullahovog, rekao je:

"Prisegao sam se poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, na obavljanje molitve; i davanje zekata i iskrenu odanost svakome muslimanu."

PRIČAO NAM JE Ebunu'man, rekao je: pričao nam je Ebu Avanete od Zijada, sina Ilakatovoga, rekao je: Čuo sam Džerira, sina Abdullahovog (kako) govori (na) dan (kad) je umro Mugirete, sin Šu'betov. Ustao je pa je zahvalio Allahu i hvalio Ga; i (zatim) je rekao:

"Na vas je (ili: Na vama je dužnost da se okitite) sa čuvanjem (sebe od) Allaha, samo Njega, nema druga Njemu; i (sa) dostojanstvom i mirnoćom (smirenošću) dok vam dođe zapovjednik, pa samo će vam sada doći (ili: pa samo vam sada dolazi, tj. eto vam dolazi drugi zapovjednik mjesto umrlog Mugire. Neki vele da je Džerir sa ovim riječima mislio na Zijada kojega je Muavija postavio namjesnikom Kufe poslije Mugire, a neki vele da je Džerir mislio na sebe jer ga je Mugire na smrti postavio zastupnikom)." Zatim je (Džerir dalje) rekao: "Tražite oprosta za vašeg zapovjednika (umrloga), pa on zaista voljaše

oprost." Zatim je (dalje) rekao: "Što se tiče (onoga što vam hoću da kažem) poslije (ovoga što sam vam već rekao, to je ovo:), pa ja sam zaista došao Vjerovjesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (pa) sam rekao: "Prisežem ti se na islam (tj. kunem ti se da primam islam)." Pa mi je uvjetovao (ili: postavio mi je uslov Muhamed a.s. da se obavežem)"... i (na) iskrenost (ili: iskren odnos, iskrenu odanost) svakom muslimanu." Pa sam mu se prisegao na ovo. I tako mi Gospodara ove bogomolje ja sam zaista (onaj) koji je iskren (tj. iskeno odan) vama." Zatim je tražio oprost (za grijehe od Allaha) i sišao (sa govornice; ili: sjeo je, jer je na početku rečeno da je Džerir ustao i govorio, a nije rečeno da se popeo na govornicu). NAPOMENA I: Riječ "nasihatun" i "nushun" znače - savjet i iskrenu odanost. Ovo drugo značenje je uzeto kod prevođenja, jer je šire, pošto se i iskren savjet daje samo kad se je nekome iskreno odano. I u daljem tekstu će se ove riječi tako prevoditi. NAPOMENA II: Riječi "Emma ba'du" znače - Što se tiče poslije, a prevedena su naprijed u tekstu sa opširnim obrazloženjem: Što se tiče (onoga što vam hoću da kažem) poslije (ovoga što sam vam već rekao, to je ovo:). U daljem tekstu se neće "Emma ba'du" prevoditi sa obrazloženjem. Neće se prevoditi ni doslovno sa "Što se tiče poslije". Prevodiće se jednostavno sa "A poslije (toga)".

U IME ALLAHA SVEMILOSRDNOGA MILOSTIVOGA

KNJIGA NAUKE (ZNANJA)

GLAVA

vrijednosti (vrline) nauke (znanja); i (GLAVA) govora Allaha, On je uzvišen, "Diže (ili dignuće) Allah (one) koji vjeruju od vas (tj. između vas) i (one) kojima se dalo znanje (dignuće ih na) stepene (tj. visoke položaje). A Allah je o (onome) što radite obavješten."; i (GLAVA) Njegovoga govora, On je moćan i veličajan je, "Moj Gospode, povećaj mi znanje."

GLAVA

(onoga) ko se upitao (tj. ko je upitan za neko) znanje (tj. pouku, obavještenje), a on je zabavljen (zauzet) u svome pričanju, pa je upotpunio pričanje, zatim je odgovorio (onome) koji pita.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Sinana, pričao nam je Fulejh, H - (Tahvil), a pričao mi je Ibrahim, sin Munzira, pričao nam je Muhamed, sin Fulejha, rekao je: pričao mi je moj otac, rekao je: pričao mi je Hilal, sin Alije, od Ata'a, sina Jesarova, (a on) od Ebu Hurejreta, rekao je:

"Dok Vjerovjesnik, pomilovao ga Allah i spasio, u (jednom) sijelu priča (tj. dok je pričao) narodu, došao mu je (jedan) Beduin pa rekao: "Kada je Čas (tj. kad će biti čas smaknuća ovoga svijeta)?" Pa je produžio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) priča. Pa je rekao neko (od) naroda: "Čuo je (Muhamed a.s.) šta je rekao (Beduin), pa je izbjegao (ili: pokazao je prezir i mržnju prema onom) što je rekao (što je upitao Beduin)." A neko (od) njih je rekao: "(Nije tako), nego nije čuo (Muhamed a.s. da ga Beduin pita)." Te kada je dovršio svoje pričanje, rekao je: "Gdje je?" Mislim ga (tj. smatram njega, Muhameda a.s., da je htio da kaže gdje je onaj) koji pita o Času (smaknuća ovoga svijeta). (Ova sumnja potječe od Muhameda, sina Fulejhova.) Rekao je (Beduin): "Evo, ja (ili: Eto, ja, tj. ja sam onaj koji pita), o poslaniče Allaha!" Rekao je (Muhamed a.s.): "Pa kada se izgubi povjerljivost (ili: kada se upropasti povjerena stvar), pa iščekuj Čas." Rekao je (Beduin): "Kako je njeno izgubljenje (ili: upropaštenje)?" Rekao je (Muhamed a.s.): "Kada se podmetne (pod glavu, tj. kada se povjeri općeg značaja) posao k nedostojnom njega (tj. posla), pa iščekuj Čas!"

GLAVA

(onoga) ko je digao (tj. ko podigne, povisi) svoj glas sa naukom (tj. prilikom poučavanja).

PRIČAO NAM JE Ebunu'man, Arim, sin Fadla, pričao nam je Ebu Avanete od Ebu Bišra (a on) od Jusufa, sina Mahekava, (a on) Abdullaha, sina Amrova, rekao je:

"Zaostao je Vjerovjesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (zaostao je iza nas) u (jednom) putovanju (što) smo ga putovali (s njim). Pa nas je stigao, a već nas je molitva dala poklopiti (tj. stiglo je vrijeme, ili: nastupilo je vrijeme za obavljanje molitve, a veli se da riječ "erheka" znači da je vrijeme molitve došlo na izmak, do svoga kraja); i mi se čistimo (za molitvu vodom - uzimamo abdest ili sl.). Pa smo počeli (da) potiremo svoje noge, pa je povikao (Muhamed a.s.) sa najvišim svojim glasom: "Teško petama od Vatre!" dva puta ili tri (puta je viknuo to)."

GLAVA

govora (onoga) koji priča (pa u pričanju upotrijebi izraze): "pričao nam je"; ili "izvjestio nas je"; ili "obavjestio nas je". A rekao je Humejdija: "Bilo je kod Ibnu Ujejneta "pričao nam je"; i "izvjestio nas je"; i "obavjestio nas je"; i "čuo sam" (sva četiri ta izraza kod njega su bila) jedno." A rekao je Ibnu Mes'ud: "Pričao nam je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a on (tj. Allahov poslanik) je istinit i učinjen (tj. proglašen) istinitim ..." A rekao je Šekik od Abdullaha (sina Mes'udova, koji je rekao): "Čuo sam Vjerovjesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (gdje kaže jednu) riječ ..." A rekao je Huzejfe: "Pričao nam je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, dva hadisa (dva pričanja) ..." A rekao je Ebul-Alijeti (pričajući) od Ibnu Abbasa (a ovaj) od Vjerovjesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (pričajući Muhamed a.s.) o (onome) što ga prenosi od svoga Gospodara (Allaha), On je moćan i veličajan je." A rekao je Enes od Vjerovjesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (govor što) ga prenosi (Muhamed a.s.) od svoga Gospodara (Allaha), On je moćan i veličajan je. A rekao je Ebu Hurejrete (pričajući) od Vjerovjesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (govor što) ga prenosi (Muhamed a.s.) od vašega Gospodara (Allaha), On je moćan i veličajan je.

PRIČAO NAM JE Kutejbe, pričao nam je Ismail, sin Džafera, od Abdullaha, sina Dinarova, (a on) od Ibnu Umera, rekao je: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista od stabla (tj. od stabla jedno) je stablo (tj. ima, postoji jedno stablo koje je takvo da) ne pada njegovo lišće; i ono je kao musliman, pa pričajte mi, šta je ono (tj. kakvo je to drvo, koje je to

drvo; ili pogodite koje je to drvo)?" Pa su pali ljudi u stabla pustinja (tj. počeli su nabrajati iz pustinja razna stabla i drveće da bi pogodili i odgonetnuli zagonetku). A palo je u moju dušu (tj. pomisao; ili pomislio sam) da je ono palma, pa sam se stidio (da reknem). Zatim su rekli:

"Pričaj nam, šta je ono (tj. koje je to drvo), o poslaniče Allaha." Rekao je: "Ono je (tj. to je) palma."

GLAVA

bacanja vođe pitanja na svoje drugove radi (toga da) ispita šta kod njih (ima) od znanja. (ili ispitivanje, propitivanje; ili postavljanje pitanja drugovima o znanju i sl.)

PRIČAO NAM JE Halid, sin Mahleda, pričao nam je Sulejman, pričao nam je Abdullah, sin Dinara, od Ibnu Umera (a on) od Vjerovjesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Zaista od stabala (ima jedno) stablo, ne pada njegovo lišće. I ono je kao musliman. Pričajte mi, šta je ono (tj. koje je to stablo)?" Rekao je: Pa su ljudi pali u stabla pustinja. Rekao je Abdullah: "Pa je palo u moju dušu da je ono palma." Zatim su rekli: "Pričaj nam šta (tj. koje) je ono, o poslaniče Allaha." Rekao je: "Ono je palma."

GLAVA

(o onom) što je došlo o nauci (znanju) i (GLAVA) govora Allaha, On je uzvišen, "i reci: Moj Gospodaru, povećaj mi znanje."

GLAVA

čitanja i izlaganja (onome) koji priča (muhadisu).

A vidio (tj. smatrao) je Hasan (Basrija); i Sufjan i Malik (sva trojica su smatrali) čitanje dozvoljenim. Rekao je Ebu Abdullah (tj.

Buharija): "Čuo sam Ebu Asima (kako) spominje od Sufjana Sevrije i Malika da njih dva smatraše čitanje i slušanje dozvoljenim.

(NAPOMENA: Ovo se odnosi na primanje i predaju hadisa, a o tom vidjeti lekciju na strani 119 i 120 u "Uvodu u tefsirsku i hadisku nauku od H.M.Handžića. Isti sadržaj ima i jedna od predhodnih GLAVA u kojoj se govori da je jedno: "pričao nam je"; "izvjestio nas je"; "obavjestio nas je" i "čuo sam".)

PRIČAO NAM JE Ubejdulah, sin Musa-a, od Sufjana, rekao je: "Kada se čita muhadisu (tj. pred muhadisom, tj. osobom koja se bavi hadiskom naukom), pa nema štete da rekne (i onaj koji je tu prisutan bio): pričao mi je; i "čuo sam"." A dokazuju neki (od) njih (učenjaka hadisa da je dozvoljeno prenositi i predavati hadis) u (slučaju) čitanja učenjaku (tj. pred učenjakom, to dokazuju) sa hadisom Dimama, sina Sa'lebetova, (koji) je rekao Vjerovjesniku, pomilovao ga Allah i spasio,:

"Je li Allah zapovjedio tebi da klanjaš klanjanja (tj. da obavljaš molitve)?" Rekao je (Muhamed a.s.): "Da." Rekao je (Humejdija): "Pa ovo je čitanje Vjerovjesniku (tj. čitanje pred Vjerovjesnikom), pomilovao ga Allah i spasio, izvjestio je Dimam svoj narod o tome, pa su ga (taj njegov govor i izlaganje) sproveli (tj. primili)." A dokazuje Malik sa potvrdom (pismenom ispravom u kojoj je nečije priznanje, a koja) se pročita narodu, pa reknu (svjedoci navedeni u potvrdi): "Uzeo nas je svjedokom (tj. za svjedoke) omsica (tj. taj-i-taj).", a pročita se to (tj. potvrda) čitanjem njima (pred njima, tj. pred svjedocima, pa je dovoljno da svjedoci reknu: "Da, svjedočimo za ovo što je sad pred nama pročitano.", a ne moraju doslovno izgovoriti sve što se u potvrdi navodi). I čita se poučavaocu (tj. pred poučavaocem) čitanja (Kur'ana), pa rekne čitalac (Kur'ana): "Poučio me čitati omsica (taj-i-taj)."

NAPOMENA: I ovo je Malik uzimao kao dokazni osnov da se i hadis može primati i prenositi kad se pred učenjakom hadisa priča hadis, a on to sluša. Smatra se da je taj učenjak odobrio onome koji je hadis pričao, da on taj hadis dalje prenosi drugima bez obzira da li hadiski učenjak ispravljao pričanje hadisa ili nije. To je isto kao kad neko čita Kur'an pred jednim mukriom tj. stručnjakom za čitanje Kur'ana, pa poslije toga onaj što je čitao rekne: "Omsica (Taj-i-taj) mi je dao da čitam Kur'an (tj.

poučio me je i dozvolio mi je da čitam Kur'an)." To isto ili slično tome hoće da dokaže Malik i sa primjerom potvrde (pismene isprave) koja je pomenuta pred ovim primjerom.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Selama, pričao nam je Muhamed, sin Hasana, Vasitija od Avfa (a ovaj) od Hasana (Basrije), rekao je:

"Nema štete sa čitanjem učenjaku (tj. nije štetno da se prima i prenosi hadis na način čitanja pred učenjakom)."

PRIČAO NAM JE Ubejdulah; i izvjesto nas je Muhamed, sin Jusufa, Firebija; i pričao nam je Muhamed, sin Ismaila, Buharija, rekao je: pričao nam je Ubejdulah, sin Musaov, od Sufjana, rekao je:

"Kada se čita muhadisu (tj. pred učenjakom hadisa), pa nema štete da rekne (čitalac): "Pričao mi je." Rekao je (Buharija): "I čuo sam Ebu Asima (gdje) kaže (da je čuo) od Malika i Sufjana (ovo): "Čitanje učenjaku (tj. pred učenjakom) i njegovo čitanje (tj. i čitanje samog učenjaka) je jednako."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, pričao nam je Lejs od Seida, on je Makburija, (a on) od Šerika, sina Abdullaha sina Ebu Nemirova, da je on čuo Enesa, sina Malikova, (gdje) kaže:

"Dok smo mi sjedioci (tj. dok smo sjedili jednom prilikom) sa Vjerovjesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, u (njegovoj) džamiji, došao je (jedan) čovjek na devi (muškoj), pa ju je "nahnuo" (tj. rekao je devi "nah", a to je izraz sa kojim se daje znak devi da klekne na koljena, jer je ona visoka, pa da sa nje može sjahati; i to je taj čovjek učinio) u (dvorištu te) džamije, zatim ju je ukolinčio (ili: ukolijenčio, tj. savio joj nogu u koljenu, pa je tako savijenu nogu svezao da deva ne može pobjeći). Zatim je rekao njima: "Koji vas je Muhamed?" ("Koji je od vas Muhamed?") A Vjerovjesnik, pomilovao ga Allah i spasio, je (bio) naslonjen među njima (tj. tačno među njima tako da su leđa jednih bila pred njim, a leđa drugih za njim). Pa smo mi rekli: "Ovaj bijeli naslonjeni čovjek." Pa mu (tj. Muhamedu a.s.) je rekao (taj) čovjek: "Sine Abdul-Mutalibov!" Pa mu je rekao Vjerovjesnik, pomilovao ga

Allah i spasio: "Već sam ti se odazvao (tj. Čujem te, izvoli!")." Pa je rekao (taj) čovjek Vjerovjesniku, pomilovao ga Allah i spasio: "Ja sam tvoj pitalac (tj. ja ću te pitati), pa (ću biti onaj) koji strogo postupa prema tebi u pitanju, pa ne nađi na me u tvojoj duši (ljutnje, tj. ne ljuti se na me, ne zamjeri mi)." Pa je rekao (Muhamed a.s.): "Pitaj o (onom) što se pokazalo (ili: pojavilo) tebi (tj. pitaj šta hoćeš)." Pa je rekao: "Molim te tvojim Gospodarem (tj. zaklinjem te tvojim Gospodarem) i Gospodarem (svakog) ko je prije tebe (postojao) je li Allah poslao tebe ka ljudima, svima njima?" Pa je (Muhamed a.s.) rekao: "Bože (ili: Moj Bože), da (tj. Moj Bože, čuj i budi svjedok, da ja odgovaram ovome čovjeku da si me Ti poslao kao svoga poslanika; i to činim sa potvrdnom riječcom: da)." Rekao je: "Zaklinjem te Allahom je li Allah zapovjedio tebi da klanjaš pet klanjanja (molitava) u danu i (u) noći.?" Rekao je: "Bože, da." Rekao je: "Zaklinjem te Allahom je li Allah zapovjedio tebi da postiš ovaj mjesec od godine?" Rekao je: "Bože, da." Rekao je: "Zaklinjem te Allahom je li Allah zapovjedio tebi da uzimaš ovu milostinju od naših imućnih pa (da) je razdjeljuješ na naše siromašne?" Pa je rekao Vjerovjesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Bože, da." Pa je rekao (taj) čovjek: "Ja sam vjerovao (tj. ja vjerujem) u (ono) što si ga donio (tj. u ono što ti propovjedaš). I ja sam poslanik (svakoga) ko je iza mene od moga naroda; i ja sam Dimam, sin Sa'lebetov, brat sinova Sa'da, sina Bekrova (tj. ja sam brat Sa'dovića Bekrovih, a to znači ja sam Sa'dović i to od Bekrovih Sa'dovića koji su ogranak većeg plemena Hevazin, jer među Arapima ima mnogo manjih plemena u raznim krajevima koja se zovu Sa'dovići). Prenosi ga (tj. navedeni hadis) Musa; i (prenosi ga) Alija, sin Abdul-Hamidov, od Sulejmana, (a on) od Sabita, (a on) od Enesa (a on) od Vjerovjesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (prenosi ga) sa ovim (smislom).

GLAVA

(onoga) što se spominje o dodavanju (tj. da stručnjak hadisa dadne knjigu u kojoj su napisani hadisi, da je dadne svome učeniku rekavši mu

da je te hadise čuo od svojih učitelja i da njemu kao svome učeniku dozvoljava da ih prenosi dalje drugima); i (o) pisanju učenih o nauci k (stanovnicima) gradova.

A rekao je Enes: "Prepisao je (Kur'an halifa) Usman (u nekoliko primjeraka kao cjelovite) zbirke (ili: knjige), pa ih je poslao ka obzorjima (tj. na razne strane i krajeve islamske države)." A smatrali su Abdullah, sin Umera; i Jahja, sin Seida; i Malik to (tj. munavelu - dodavanje) dozvoljenim. A dokazuje neki (od) stanovnika Hidžaza u (pitanju) dodavanja sa hadisom Vjerovjesnika, pomilovao ga Allah i spasio, gdje je pisao (tj. zapovjedio da se napiše) zapovjedniku čete (Abdullahu, sinu Džahšovu, kaže Taberanija) pismo i rekao: "Ne čitaj ga, dok (ne) dopreš (u) mjesto to i to." Pa pošto je dopro (u) to mjesto (a zvalo se Nahla), pročitao ga je ljudima; i izvjestio ih je o zapovjedi Vjerovjesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Ismail, sin Abdullaha, rekao je: pričao mi je Ibrahim, sin Sa'da, od Saliha (a on) od Ibnu Šihaba (a on) od Ubedulaha, sina Abdullaha sina Utbeta sina Mes'uda, da je Abdullah, sin Abasa, izvjestio njega da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, poslao sa svojim pismom (jednog) čovjeka (tj. poslao je svoje pismo po jednom čovjeku); i zapovjedio mu je da ga preda k velikašu Bahrejna. Pa ga je predao velikaš (tj. namjesnik) Bahrejna k caru (Perzije), pa pošto ga je pročitao, istrgao ga je. Pa mislim (to je rekao Ibnu Šihab), da je Ibnul-Musejeb rekao:

"Pa ih je proklinjao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, da se istrgaju svakim istrgavanjem (tj. da oni budu istrgani)."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Mukatila, rekao je: izvjhestio nas je Abdullah, izvjestio nas je Šu'bete od Katadeta (a on) od Enesa, sina Malikova, rekao je:

"Pisao je Vjerovjesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (jedno) pismo ili je htio da piše. Pa mu se reklo: "Zaista oni ne čitaju (nikakvog) pisma osim (onog koje je) zapečačeno." Pa je uzeo prsten od srebra (koji je bio takav da) je njegovo urezivanje (tj. na njemu je bilo urezano): Muhamed poslanik Allaha. Kao da ja gledam u njegovu bjelinu (tj.

bjelinu prstena) u njegovoj ruci. (Pod izrazom "u njegovoj ruci" misli se i hoće da se kaže "na prstu njegove - Muhamedove a.s. - ruke).. Pa sam ja rekao (ovo kaže Šu'be) Katadetu: "Ko je rekao: Njegovo urezivanje je, (tj. na njemu je bilo urezano) Muhamed poslanik Allaha." Rekao je (Katade): "Enes (je to rekao)."

GLAVA

(onoga) ko sjedne (na mjesto) gdje se svršava s njim sijelo; i ko vidi pukotinu (tj. prazno mjesto) u krugu (sijela, mjesta gdje se sjedi), pa sjedne u nju (u pukotinu, na prazno mjesto).

PRIČAO NAM JE Ismail, rekao je: pričao mi je Malik od Ishaka, sina Abdullaha sina Ebu Talhinoga, da je Ebu Murrete, slobodnjak (tj. oslobođeni rob) Akila, sina Ebu Talibova, izvjestio ga od Ebu Vakida Lejsije da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, dok je on sjedilac (tj. dok je sjedio) u džamiji i ljudi sa njim, kad idu (prema nama) tri osobe. Pa dođoše dvije k poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a otišla je jedna (od one tri osobe). Rekao je (dalje Ebu Vakid): Pa zastadoše njih dvije (tj. njih dva, jer se radi o muškim osobama) na (sijelu) poslanika Allahova, pomilovao ga Allah i spasio. Pa što se tiče jednog (od) njih dvojice, pa vidio je pukotinu u krugu (sijela) pa je sjeo u nju. A što se tiče drugoga pa sjeo je iza njih. A što se tiče trećega pa okrenuo je (se) natrag odlazeći. Pa pošto je dovršio (priveo kraju) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (ono o čemu je govorio), rekao je:

"Zar ne! (ili: Pazite!) Izvjestiću vas o (ovim) trima osobama. Što se tiče jednog (od) njih pa odsjeo je (ili: svratio se, sklonio se) k Allahu, pa ga je Allah primio u kuću (dao mu je da odsjedne kao njegov gost, tj. dao mu je raj zato što je sjeo u sijelo Njegovog poslanika). A što se tiče drugog pa on se stidjeo (stidio da se tiska u krug i da druge tijesni), pa se stidjeo (stidio) Allah od njega (tj. pomilovao ga je kao što je i on iz milosti prema drugima da ih ne stijesni, sjeo iza njihovog kruga). A što se tiče drugoga (tj. onog trećega) pa on se okrenuo (od sijela), pa se okrenuo Allah od njega."

GLAVA

govora Vjerovjesnika, pomilovao ga Allah i spasio, "Mnogi (ili: poneki onaj) kojem je priopćito (javljeno, tj. rečeno) pamtljiviji je (tj. bolje zapamti) od slušaoca (tj. od onoga koji sluša ili čuje lično sobom, direktno).

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Bišr, pričao nam je Ibnu Avn od Ibnu Sirina (a on) od Abdurahmana, sina Ebu Bekretova, (a on) od svoga oca (koji) je spomenuo Vjerovjesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (pričajući da) je sjedio na svojoj devi (na Mini za vrijeme hodočašća), a uhvatio je (jedan) čovjek za njezin (tj. devin) povodac ili za njezinu uzdu. Zatim je rekao (Muhamed a.s. pored ostalog i ovo):

"Koji je dan ovo?" Pa smo šutili (tako) da smo mislili (ili: Pa smo šutili i mislili) da će ga on nazvati (drugim imenom) osim njegova imena. Rekao je: "Zar nije Dan Žrtve (tj. Praznik kad se kolju kurbani - žrtve)?" Rekli smo: "Da." Rekao je: "Koji je mjesec ovo?" Pa smo šutili i mislili da će ga on nazvati (nekim drugim imenom) osim njegova imena. Rekao je: "Zar nije zul-hidže?" Rekli smo: "Da." Rekao je: "Pa zaista vaše krvi (tj. vaši životi); i vaša imanja i vaše časti među vama su zabranjeni (tj. sveti) kao zabranjenost (tj. svetost) ovog vašeg dana u ovom vašem mjesecu u ovom vašem gradu. Neka (ovo) priopći prisutni odsutnome, pa zaista (onaj) koji je prisutan (sada ovdje) možda da priopći (saopšti ovaj govor nekome) ko (je takav da je) on pamtljiviji za njega (za govor, tj. bolje će ga zapamtiti i čuvati) od njega (tj. prisutnoga koji mene sada sluša)."

GLAVA

znanja (ili: nauke) prije govora i djela, zbog govora Allaha, On je uzvišen, "Pa znaj, da zaista ono nema boga osim Allaha", pa je (Uzvišeni Allah) počeo sa znanjem (tj. rekao je najprije "Pa znaj", a to znači saznanje i spoznaja u svemu dolazi na prvo mjesto). I zaista učenjaci su nasljednici vjerovjesnika, dali su u nasljeđe (vjerovjesnici učenjacima) nauku (ili: znanje, pa) ko ga je uzeo, uzeo je obilan (ili: potpun) dio. A ko se zaputi (na) put (da) traži s njim (s putom) znanje, olakšao mu je (ili: olakšaće mu) Allah put k raju. A rekao je (Allah), veličajno je Njegovo spominjanje, "Samo se boje Allaha od Njegovih

robova učenjaci (ili: učeni)"; i rekao je: "I ne razumiju je (tj. usporedbu i primjere niko drugi) osim učeni." "I rekli su (tj. govoriće): Da slušasmo ili razumjesmo, ne bismo bili u (tj. među) drugovima Rasplamtjele Vatre (tj. ne bismo bili u paklu)." I rekao je (Uzvišeni Allah): "Jesu li jednaki koji znaju i koji neće znati."

A rekao je Vjerovjesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Ko je (takav da) hoće Allah s njim dobro, dadne mu razumjevanje u vjeri (tj. obdari ga smislom za teološke nauke)." I samo je nauka sa učenjem (poučavanjem sebe). A rekao je Ebu Zer: "Da postavite sablju (oštru koja se ne savija) na ovu; i pokazao je svoju šiju (tj. zatiljak, vrat), zatim (da) pomislim da ja zaista (mogu da) provedem (tj. priopćim, poučim druge jednu) riječ (što) sam je čuo od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, prije (nego) da dozvolite (sablji) na mene (tj. na moj vrat, ili: prije nego pređete na mene, a to znači: prije nego me posiječete, prije nego mi odsječete glavu), zatim ja ću je provesti (ili: ja bih je proveo, tj. priopćio bih, poučio bih tu riječ želeći da poučavam radi Allahove nagrade pa makar dopao i neprijatnosti)." A rekao je Ibnu Abas (tumačeći riječi iz Kur'ana) "Budite gospodovci (ili: božjaci, tj. obožavaoci Gospoda, Allaha)": "Blagi, razumni, učeni" (to znači "rebbanijjine" po Ibnu Abbasu). A veli se: "Errebbanijju" je (onaj) koji odgaja ljude sa malima (pojmovima ili osnovama) znanosti prije velikih njezinih (pojmova ili osnova, a to bi se možda moglo nazvati: početni vaspitač; ili obični učitelj)."

GLAVA

(onoga) što je Vjerovjesnik, pomilovao ga Allah i spasio, čuvao ih (ili: držao ih kao pratnju i svitu; ili uređivao ih; ili: obavezao im se; ili: potčinjavao ih) sa savjetovanjem i znanjem da ne bježe (da se ne udalje).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Jusufa, rekao je: izvjestio nas je Sufjan od A'meša (a on) od Ebu Vaila (a on) od Ibnu Mes'uda, rekao je:

"Vjerovjesnik,pomilovao ga Allah i spasio, je čuvao nas (ili: držao nas je kao pratnju i svitu; ili: potčinjavao nas je; ili: obavezao im se; ili:

uređiva nas je) sa savjetovanjem u danima (određenim ili nekim, a ne svaki dan) zbog izbjegavanja dosadnosti (da ne padne) na nas."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Bešara, rekao je: pričao nam je Jahja, rekao je: pričao nam je Šu'bete, rekao je: pričao mi je Ebut-Tejjah od Enesa (a on) od Vjerovjesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Olakšavajte, a ne oteščavajte (ne otežavajte); i obeseljujte (obveseljujte, razveselite, veselite, obradujte), a ne razbježavajte (tj. ne natjeravajte, ne tjerajte, u bijeg; ili: ne plašite)."

GLAVA

(onoga) ko je učinio (tj. uveo ili odredio) za pristalice nauke poznate danove (dane).

PRIČAO NAM JE Usman, sin Ebu Šejbeta, rekao je: pričao nam je Džerir od Mensura (a on) od Ebu Vaila, rekao je: "

"Bio je Abdullah (sin Mes'uda sebi uveo običaj da) opominje ljude u svakom četvrtku (tj. svakog četvrtka), pa mu je rekao (jedan) čovjek: "O Ebu Abdurahmane, zaista ja sam volio (ili: volio bih) da nas opominješ svaki dan." Rekao je: "Zar ne (ili: Pazi)! Zaista ono sprečava me od toga (to) da ja izbjegavam da vam dosadim. I ja vam se obavezujem (ili: čuvam ja vas, uzimam vas za pratnju; potčinjavam vas; uređujem vas) sa savjetovanjem kao što je Vjerovjesnik, pomilovao ga Allah i spasio, obavezivao se nama (ili: čuvao nas; uzimao za pratnju nas; potčinjavao na; uređivao nas) sa njom (tj. poukom, savjetovanjem) zbog bojazni dosadnosti (da ne dođe) na nas."
GLAVA:

Ko (je takav da) hoće Allah s njim dobro, dadne mu razumjevanje.

PRIČAO NAM JE Seid, sin Ufejra, rekao je: pričao nam je Ibnu Vehb od Junusa (a on) od Ibnu Šihaba, rekao je: rekao je Humejd, sin Abdurahmana: čuo sam Muaviju (kao) propovjednika (gdje) kaže: Čuo sam Vjerovjesnika, pomilovao ga Allah i spasio, govori:

"Ko (je takav da) hoće Allah s njim dobro, urazumi ga (tj. dadne mu razumjevanje) u vjeri. A ja sam samo razdjelilac, a Allah daruje. A neprestano će ovaj narod biti stajač (stajaće) na zapovjedi Allaha (ili: na stvari Allahovoj, tj. na vjerskom putu), neće im štetiti (onaj) ko im se protivi dok (ne) dođe zapovjed Allaha (na Sudnjem danu; ili: dok ne dođe iskušenje Allahovo i nesreća od Allaha koja će im jedino štetiti)."

GLAVA

razuma (ili: razumjevanja) u nauci.

PRIČAO NAM JE Alija, rekao je: pričao nam je Sufjan, rekao je: rekao je: rekao mije Ibnu Ebi Nedžih od Muhadžida, rekao je: Družio sam se (sa) Ibnu Umerom (ili: Pratio sam Ibnu Umera na putu) ka Medini, pa ga ja nisam čuo (da) priča od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (ništa) osim jedan hadis. Rekao je:

"Bili smo kod Vjerovjesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa se donio džummar (tj. donešen je džummar - palmina stričika; ili vršika; ili kruna koju nazivaju i palmin loj, a to je bijela slatka materija okusa sličnog mlijeku, oblika goveđeg jezika koju luče mlade palmine grane od godine dana, a jedu je Arapi), pa je rekao (Muhamed a.s.): "Zaista od stabala je (tj. ima jedno) stablo, njegov primjer je kao primjer muslimana." Pa sam ja htio da reknem: "Ono je palma." Pa kad li sam ja najmlađi (od) ljudi, pa sam šutio (tj. ostao da šutim zbog stida da govorim pred starijima). Rekao je Vjerovjesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Ono (To) je palma."

GLAVA

radovanja (zbog visokog položaja; ili: glava življenja u zavidnom položaju zbog visokog položaja) u nauci (znanju) i mudrosti.

A rekao je Umer, zadovoljan bio Allah od njega: "Razumjevajte se (u nauke, tj. učite, obrazujte se), prije (nego dođe vrijeme) da se zagospodite (tj. prije nego budete uzeti za gospodske položaje, za rukovodeće ličnosti)." A poučavali su se (tj. učili su) drugovi

Vjerovjesnika, pomilovao ga Allah i spasio, u starosti svojih godina. (i u starosti ili sl.)

PRIČAO NAM JE Humejdija, rekao je: pričao nam je Sufjan, rekao je: pričao mi je Ismail, Ebu Halida, na (drugi način) osim (tj. od onoga) što nam ga je pričao Zuhrija, rekao je: Čuo sam Kajsa, sina Ebu Hazimova, rekao je: Čuo sam Abdullaha, sina Mes'udova, rekao je: rekao je Vjerovjesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Nema zavidnosti osim u dvije osobine: čovjek (ili: u osobini čovjeka koji je takav da) je njemu Allah dao imanje, pa se osnažio (tj. pa je tom čovjeku data snaga) na uništenje njegove (tj. na trošenje imanja) u pravo (ili: u dužnost, tj. gdje je pravo da se imanje troši; ili gdje je dužan da ga troši); i čovjek (ili: u osobini čovjeka koji je takav da) je Allah njemu dao mudrost, pa on sudi s njom (ili: obavlja po njoj, izvršava po njoj svoje radnje) i poučava je."

GLAVA

(onoga) što se spominje o odlasku Musa-a (Mojsija) na more k Hadiru (Hidru), njima obojici mir! ; i (glava) Njegovoga govora, On je uzvišen,: "Da li ću te slijediti da me ti poučiš ..." Odlomak (poglavlja u Kur'anu pogledaj).

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Gurejra, Zuhrija, rekao je: pričao nam je Ja'kub, sin Ibrahima, rekao je: pričao mi je moj otac od Saliha (a on) od Ibnu Šihaba (koji) je pričao da je Ubejdulah, sin Abdullaha, izvjestio njega od Ibnu Abasa da se prepirao on (Ibnu Abas) i El-Hurr, sin Kajsa sina Hisnova, Fezarija o drugu Musa-a (Mojsija). Pa je rekao Ibnu Abas: "On je Hadir." Pa je prošao pokraj njih dvojice Ubej, sin Ka'ba, pa ga je zovnuo Ibnu Abas, pa je rekao:

"Zaista se ja prepirah sa ovim svojim drugom o drugu Musaovu (Mojsijevu) koji je (bio tako zanimljiva ličnost da) je Musa pitao (ili: tražio) put ka njegovu sretanju (tj. da se s njim sretne). Da li si čuo Vjerovjesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) spominje njegovu stvar (ili: njegov slučaj)?" Rekao je: "Da, čuo sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (gdje) govori:

"Dok je Musa (jednom prilikom se nalazio) u skupini (ili: među plemićima, glavarima) od Israelćana, došao mu je (jedan) čovjek, pa je rekao: "Da li ti znaš ikoga znanijeg od sebe?" Rekao je Musa: "Ne." Pa je objavio Allah ka Musa-u: "Da, (tj. ima od tebe znaniji), naš rob Hadir (je znaniji)." Pa je molio (tj. tražio) Musa put k njemu. Pa je učinio Allah njemu ribu znakom. I reklo se njemu: "Kada ti izgubiš ribu, pa povrati se, pa zaista ćeš ga ti sresti (Hadira)." I slijeđaše trag ribe u moru. Pa je rekao Musa-u njegov momak (tj. sluga saputnik): "Da li misliš (šta me pogodilo, snašlo) kad smo odsjeli k (tj. u; ili: na) stijeni, pa ja sam zaista zaboravio ribu, a nije mi dao zaboravljanje nje (niko drugi) osim satana (đavo, on me je smetnuo) da se ja sjetim nje." Rekao je (Musa): "To je (ono) što mi tražismo." Pa su se njih dva povratila na (tj. po) svojim tragovima slijedeći (slijedeći svoje tragove), pa su njih dva našla Hadira. Pa je bilo od stvari (ili: od stanja, slučaja) njih dvojice (tj. Musa-a i Hadira-Hidra onaj događaj) koji je ispričao Allah, On je moćan i veličajan je, u svojoj knjizi (tj. u Kur'anu).

GLAVA

govora Vjerovjesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Bože, pouči ga knjigu (knjizi, tj. Kur'anu)."

PRIČAO NAM JE Ebu Ma'mer, rekao je: pričao nam je Abdul-Varis, rekao je: pričao nam je Halid od Ikrimeta (a on) od Ibnu Abasa, rekao je:

"Pritisnuo me (k sebi) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio; i rekao je: "Bože, pouči ga knjigu (tj. daj mu da dobro razumije smisao Kur'ana)!"

GLAVA:

Kada je ispravno (ili: Kada vrijedi) čuvanje malenog (djeteta u svrhu prenošenja hadisa; i prema tome; kada vrijedi iskaz malodobnog djeteta, tj. od koliko godina starosti)?

PRIČAO NAM JE Ismail, rekao je: pričao mi je Malik od Ibnu Šihaba (a on) od Ubejdulaha, sina Abdullaha sina Utbetova, (a on) od Abdullaha, sina Abasova, rekao je:

"Napredovao sam (tj. došao sam) jašući na magarcu, (ženskog spola) magarici, a ja sam se tada već približio poluciji (tj. polnoj zrelosti), a poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, klanja na Mini (okrenut) ka (nečem) osim zida (tj. na otvorenom prostoru gdje pred njim nije bilo zida da ga rastavi od slučajnih prolaznika ispred njega). Pa sam prošao između ruku (tj. ispred) nekog (dijela) reda (klanjača); i pustio sam magaricu (da) uživa (tj. da jede šta hoće) i unišao sam (u) red (klanjača da i ja klanjam). Pa se nije to zanijekalo meni (tj. nije mi se taj postupak držao ružnim, nije mi se to osudilo kao nevaljalo)."

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Jusufa, rekao je: pričao nam je Ebu Mushir, rekao je: pričao mi je Muhamed, sin Harba, rekao je: pričao mi je Zubejdija od Zuhrije (a on) od Mahmuda, sina Rebiova, rekao je:

"Razumio sam (poznavao sam, tj. zapamtio sam) od Vjerovjesnika, pomilovao ga Allah i spasio, izbacivanje (što) ga je izbacio u moje lice, a ja sam imao pet godina, od (vode jedne) kove (tj. pamtim da je iz jedne kove uzeo vode u usta pa onu vodu iz usta bacio meni u lice, poprskao me vodom iz usta po licu, jer to je pravo značenje riječi: "medždže")."

GLAVA

izlaženja (tj. putovanja) u (svrhu) traženja nauke.

A putovao je Džabir, sin Abdullaha, hoda (puta) mjesec (dana) ka Abdullahu, sinu Unejsovu, u (vezi) jednog (jedinog) hadisa.

PRIČAO NAM JE Ebul-Kasim Halid, sin Halijjev, rekao je: pričao nam je Muhamed, sin Harba, rekao je (pričao nam je) El-Evzaija,

izvjestio nas je Zuhrija od Ubejdulaha, sina Abdullaha sina Utbetova sina Mes'udova, (a on) od Ibnu Abasa da je zaista prepirao se on (ili: raspravljao se on) i El-Hurr, sin Kajsa sina Hisna, Fezarija o drugu Musa-a. Pa je prošao pokraj njih dvojice Ubejj, sin Ka'ba, pa ga je zovnuo Ibnu Abas pa je rekao:

"Zaista sam se prepirao ja i ovaj moj drug o drugu Musaovu koji (je bio tako zanimljiv da) je tražio put ka njegovu sretanju. Da li si čuo poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) spominje njegovu stvar (ili: njegovo stanje, njegov slučaj)?" Pa je rekao Ubej: "Da, čuo sam Vjerovjesnika, pomilovao ga Allah i spasio, spominje njegovu stvar (slučaj ili priču), kaže: "Dok je Musa u (tj. među) glavarima od Israelćana (se nalazio), kad li mu dođe (jedan) čovjek pa reče: "Da li znaš ikoga znanijeg od tebe (tj. od sebe)?" Rekao je Musa: "Ne." Pa je objavio Allah, On je uzvišen, ka Musa-u: "Da, naš rob Hadir (je znaniji od tebe)." Pa je molio (tražio) put k njegovu sretanju. Pa je učinio Allah njemu ribu znakom. I reklo mu se: "Kada izgubiš ribu, pa vrati se, pa zaista ćeš ga naći." Pa Musa slijeđaše trag ribe u moru. Pa je rekao momak Musaov Musa-u: "Da li vidiš (šta me snašlo)? Kad smo odsjeli k stijeni, pa ja sam zaista zaboravio ribu, a nije mi dao zaboravljanja nje (niko) osim satana da je se sjetim." Rekao je Musa: "To je što tražismo." Pa su se njih dva vratila na svoje tragove slijedeći (ih). Pa su njih dva našli Hadira (Hidra), pa je bilo od stanja (ili stvari) njih dvojice (Musa-a i Hadira) što je ispričao Allah u svojoj knjizi (Kur'anu)."

GLAVA

vrijednosti (ili: vrline onoga) ko zna i poučava (drugoga da i drugi zna).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin 'Alaov, rekao je: pričao nam je Hamad, sin Usametov, od Burejda, sina Abdullaha, (a on) od Ebu Burdeta (a on) od Ebu Musa-a (Eš'arije, a on) od Vjerovjesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Primjer (onoga) što je poslao Allah mene s njim od upute i znanja (tj. primjer upute i znanja što ga je Allah sa mnom; ili po meni, poslao) je kao primjer kiše, (obilne kiše koja) pogodi zemlju, pa je od nje (od zemlje, jedna površina) čista (tj. dobra), primila je vodu i izvadila je (iz

sebe, tj. dala je) piću (stočnu hranu) i mnogu travu; a od nje je (neka) neplodna (i nepropustljiva, ne upija vodu nego je na sebi zadržava), zadrži vodu, pa okoristi Allah s njom (tj. s takvom vrstom neplodne površine) ljude, pa piju i napajaju i zasijavaju (što je korisno i što ima smisla zasijavati). A pogodi (kiša) od nje (tj. od zemlje) drugu grupu (tj. drugu vrstu zemljišta od kojeg nema nikakve koristi), samo su ona ravnine (udolice pustinje koje) neće zadržati vodu (kiše) i neće izvaditi (iz sebe, tj. neće dati) piću (stočnu hranu). Pa to je primjer (onoga) ko je razumio (tj. ko je razuman i naučan) u vjeri Allaha i koristilo mu je (ono) što je mene poslao Allah s njim (tj. što je po meni Allah poslao) pa zna i poučava; i primjer (onoga) ko nije podigao s tim (tj. zbog toga) glave (iz oholosti) i nije primio upute Allaha s kojom sam se ja poslao (tj. koja je poslata sa mnom, po meni)."

Rekao je Ebu Abdullah (Buharija): rekao je Ishak (pričajući gornji hadis sa jednom razlikom, a ta se razlika sastoji u tom što je on mjesto gornjih riječi "primala je vodu" u svom pričanju rekao): "I od nje (zemlje - je grupa površine koja) je popila u pola dana vodu."

(Poslije ovoga obrazlaže Buharija značenje riječi "kianun", koja je spomenuta u gornjem hadisu, a koja je množina od "ka'un", pa kaže): "Ka'un" - ravan, ravnivca (ili: udolica je takvo zemljište što) ga prekrije voda (ali ne ostane na njemu).

(Iza ovoga Buharija se udaljuje po običaju od predmeta, ali to čini radi brižljivog objašnjenja riječi spomenutih u hadisu. Zato on navodi mjesta iz Kur'ana u kojima su spomenute riječi koje su i u hadisu upotrebljene. Čak nekada navede i neku riječ iz Kur'ana koja nije u hadisu spomenuta, ali ima neku vezu ta riječ sa onom riječi koja je spomenuta u hadisu. Takav je slučaj ovdje. U Kur'anu je spomenuta riječ "ka'un", a spomenuta je i u gornjem hadisu; i nju je već objašnjavao, ali je u Kur'anu uz riječ "ka'un" spomenuta i riječ "safsafun", obje su spomenute u akuzativu "ka'an safsafen", pa zbog toga sad objašnjava i tu drugu riječ koja nije uopće spomenuta u gornjem hadisu, pa kaže): A "safsaf" - ravan", je ravan od zemlje (tj. ravni dio zemlje. "Safsafun" je pridjev koji označava ravno, glatko, smireno ili mirno zemljište. Neki kažu da ta riječ znači stranu brda.)

GLAVA

dizanja nauke i pojavljivanja neznanja. A rekao je Rebi'atu: "Ne treba nikome (ko je takav da) kod njega (ima) nešto od znanja da upropasti svoju osobu (tj. sebe zbog toga što neće to znanje poučiti i druge i zbog toga što s njim neće okoristiti ljude)."

PRIČAO NAM JE Imran, sin Mejsereta, rekao je: pričao nam je Abdul-Varis od Ebut-Tejaha (a on) od Enesa, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista od znakova Časa (smaknuća svijeta) je (i to) da se digne znanje; i (da) se ustali (učvrsti) neznanje; i (da se) pije vino i (da) se pojavi preljub (brakolomstvo, prostitucija)."

PRIČAO NAM JE Museded, rekao je: pričao nam je Jahja od Šu'beta (a on) od Katadeta (a on) od Enesa, rekao je:

"Zaista ću vam ispričati (jedan) hadis (koji) vam neće ispričati niko poslije mene. Čuo sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (gdje) govori: "Od znakova Časa (smaka svijeta) je (i to) da će biti malo znanja; i (da) će se pojaviti neznanje; i (da) će se pojaviti preljub; i (da) će biti mnogo žena; i (da) će biti malo ljudi do (te mjere da) će biti za pedeset žena jedan staralac."

GLAVA

vrijednosti (vrline) nauke (znanja).

PRIČAO NAM JE Se'id, sin Ufejra, rekao je: pričao mi je Lejs, rekao je: pričao mi je Ukajl od Ibnu Šihaba (a on) od Hamze, sina Abdullaha sina Umerova, da je Ibnu Umer rekao: Čuo sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (gdje) je rekao:

"Dok sam ja spavač (bio, tj. dok sam spavao), donijela mi se čaša mlijeka, pa sam pio (mlijeko), čak (ili: te) zaista ja vidim napojenost izlazi u moje nokte. Zatim sam darovao moj višak (tj. ono mlijeko što je meni preteklo, što ga nisam mogao popiti) Umeru, sinu Hataba." Rekli su: "Pa šta (tj. kako) si ga (tj. san ili mlijeko što si pio u snu) protumačio, o poslaniče Allaha?" Rekao je: "Znanje (ili: znanjem sam to protumačio)."

GLAVA

rješenja (ili: objašnjenja nekog vjersko-pravnog pitanja), a on (tj. onaj koji daje rješenje ili objašnjenje) je stajač (tj. on stoji) na (jahaćoj) životinji i osim nje (na čemu, nečemu, drugom).

PRIČAO NAM JE Ismail, rekao je: pričao mi je Malik od Ibnu Šihaba (a on) od Isa-a, sina Talhata sina Ubejdulahova, (a on) od Abdullaha, sina Amra sina Asova, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, stajao u oproštajnom hodočašću na Mini zbog ljudi (a) oni ga pitaju. Pa mu je došao (jedan) čovjek pa je rekao:

"Nisam osjetio (tj. nisam znao), pa sam obrijao (svoju glavu) prije (nego) da sam zaklao (kurban-žrtvu)." Pa je rekao (Muhamed a.s.): "Zakolji (žrtvu sada poslije brijanja), a nema grijeha." Pa je došao drugi pa je rekao: "Nisam osjetio (nisam znao), pa sam zaklao prije (nego) da bacam (kamenčiće)." Rekao je: "Bacaj (sada), a nema grijeha." Pa nije se pitao (tj. nije upitan ni) o (jednoj) stvari (što) se stavila naprjed (tj. koja je učinjena prije druge), a ni (o stvari koja) se odgodila (tj. koja se učinila poslije druge, a da je drukčije odgovorio) osim (tako da) je rekao: "Čini, a nema grijeha."

GLAVA

(onoga) ko odgovori rješenju (tj. dajući rješenje i objašnjenje) sa pokazivanjem ruke i glave.

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, rekao je: pričao nam je Vuhejb, rekao je: pričao nam je Ejub od Ikrimeta (a on) od Ibnu Abasa da je Vjerovjesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pitao se (tj. bio je

upitan) u svom hodočašću (zadnjem, zvanom oproštajnom), pa je rekao (onaj što ga je pitao):

"Zaklao sam (žrtvu) prije (nego) da bacim (kamenčiće)." Pa je dao znak (Muhamed a.s.) svojom rukom, rekao je: "Nema grijeha (ili: poteškoće, jer riječ "haredžun" znači i grijeh i poteškoća)." I rekao je (taj što je pitao ili drugi): "Obrijao sam (glavu) prije (nego) da zakoljem." Pa je dao znak svojom rukom: "Nema grijeha."

PRIČAO NAM JE El-Mekkija, sin Ibrahima, rekao je: izvjestio nas je Hanzaletu od Salima, rekao je: Čuo sam Ebu Hurejreta (da priča) od Vjerovjesnika,pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Uzeće se nauka (znanje); i pojaviće se neznanje i neredi (pobune) i biće mnogo miješanja (uzburkanosti)." Reklo se je: "O poslaniče Allaha, a šta je mješanje (uzburkanost)?" Pa je rekao (pokazao) ovako svojom rukom, pa ju je iskrivio (izvrnuo) kao da on hoće (da kaže da pod tim misli) ubijanje.

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, rekao je: pričao je nama Vuhejb, rekao je: Pričao nam je Hišam od Fatime (a ona) od Esme, rekla je:

"Došla sam Aiši, a ona klanja, pa sam rekla: "Šta je stanje ljudi (ovako, tj. šta je ljudima)?" Pa je pokazala ka nebu (na pomračenje Sunca, tj. Sunce pomrča), pa kad li ljudi su stajači (tj. ustadoše da klanjaju), pa je rekla (Aiša dalje): "Slava Allahu!" Ja sam rekla: "Znak (li je nekakav, tj. je li pomračenje Sunca nekakav znak)?" Pa je pokazala svojom glavom, tj. da. Pa sam ustala (da i ja klanjam, kaže Esma; ili: pa sam i ja klanjala) dok me (nije) spopala nesvjestica, pa sam počela poljevati na svoju glavu vodu. Pa je zahvalio Allahu Vjerovjesnik, pomilovao ga Allah i spasio; i hvalio Ga. Zatim je rekao: "Nema (nikakve) stvari (za koju) nisam bio (u prilici da) mi se nju pokaže (a da je sada prošlo drukčije) osim (tako da) sam je vidio u mome mjestu (gdje sada stojim), čak raj i Vatru (ili: do raja i Vatre, tj. osim raja i Vatre). Pa se objavilo k meni da ćete se vi iskušavati (stavljati na iskušnje) u vašim grobovima kao ili blizu (tj. približno), ja neću znati (ne znam) koje to (tj. ili kao ili blizu) je rekla Esma, od

iskušenja pomazanika lažova (kao što je iskušenje ili približno iskušenju lažova koji će se pojaviti pred smak svijeta). Reći će se: "šta je tvoje znanje (tj. šta ti znaš) o ovom čovjeku (Muhamedu a.s.)" Pa što se tiče vjernika ili ubjeđenika, ja neću zanati (tj. ne znam) koji (od) njih dva (tj. od ta dva izraza) je rekla Esma (a sumnja je u pamćenju Fatime, kćeri Munzirove), pa reći će: "On je Muhamed, on je poslanik Allaha. Donio nam je (jasne) dokaze i uputu, pa smo se mi odazvali i slijedili. On je Muhamed, tri (puta će tako izjaviti anđelima koji budu u grobu stavljali, postavljali pitanje). Pa će se reći: "Spavaj, (kao) dobar. Već smo znali da si ti bio zaista ubijeđen u njega." A što se tiče dvoličnjaka ili sumnjaoca, ja neću znati (ne znam) ko to je rekla Esma, pa on će reći: "Ja ne znam. Čuo sam ljude (gdje) govore (jednu) stvar (tj. nešto), pa sam je rekao (i ja)."

GLAVA

podsticanja Vjerovjesnika, pomilovao ga Allah i spasio, izaslanstvo (plemena) Abdul-Kajsa na (to) da čuvaju vjerovanje i znanje i (da) ga izvijeste (prikažu onom) ko je iza njih (ostao kod kuće ili u plemenu). A rekao je Malik, sin Huvejrisa: Rekao je nama Vjerovjesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Vratite se vašim (tj. svojim) porodicama, pa ih poučite."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Bešara, rekao je: pričao nam je Gunder, rekao je: pričao nam je Šu'bete od Ebu Džemreta, rekao je: Ja prevađah između Ibnu Abasa i između ljudi (tj. prenosio sam ljudima šta govori Ibnu Abas, a njemu šta govore ljudi), pa je rekao: Zaista izaslanstvo Abdul-Kajsa je došlo Vjerovjesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Ko je (je) izaslanstvo; ili: Ko su ljudi?" Rekli su: "Rebia." Pa je rekao: "Dobrodošlica ljudima; ili izaslanstvu, ne poniženi i ne kajaoci (bili, tj. želim da se ne osjetite poniženi i da se ne pokajete što ste došli)!" Rekli su: "Mi ti dolazimo iz (sa) dalekog puta (ili: iz daleke daljine ili iz daleka), a između nas i između tebe je ovo pleme od nevjernika (plemena) Mudar; i mi nećemo moći da ti dolazimo osim u svetom mjesecu, pa zapovjedi nam (jedan) posao, (što) ćemo ga izvijestiti (onom) ko je iza nas; (i što) ćemo s njim unići (ući u) raj." Pa im je zapovjedio četvoro, a zabranio im je četvoro. Zapovjedio im je

vjerovanje Allaha, moćan je On i veličajan je, samo Njega. Rekao je: "Da li znate šta je vjerovanje Allaha, samo Njega." Rekli su: "Allah i Njegov poslanik su znaniji." Rekao je: "Svjedočenje da nema boga (božanstva nikakva) osim Allaha i da je Muhamed poslanik Allaha; i uspostavljanje molitve; i davanje zekata; i post ramadana i (da) darivate petinu od plijena (ratnoga za vrhovno rukovodstvo)." A zabranio im je (pravljenje nebiza-slatkog pića u nekim posudama u koje je ubrojio) tikvu; i gleđ i zasmoljenu (posudu, tj. namazanu smolom). Rekao je Šu'bete: Možda je rekao: kadanj (izdubljena posuda u drvetu kao stupa za kafu), a možda je rekao: zasmoljenu (posudu crnom smolom). Rekao je: "Zapamtite ga (tj. ovaj nalog, ovu zapovjed) i izvjestite ga (onom) ko je iza vas (ostao kod kuća)."

GLAVA

putovanja u (vezi) pitanja (koje) odsjedne (tj. koje se pojavi i iskrsne; i GLAVA) poučavanja svoje porodice.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Mukatila, rekao je: izvjestio nas je Abdullah, rekao je: izvjestio nas je Umer, sin Se'ida sina Ebu Huseinova, rekao je: pričao mi je Abdullah, sin Ebu Mulejketa, od Ukbeta, sina Harisova, da je zaista on (tj. Ukbe) oženio se kćerom Ebu Ihaba, sina Azizova, pa mu je došla (jedna) žena pa je rekla:

"Zaista sam ja već zadojila Ukbeta i (onu) koja je (baš ta što) se on oženio s njom." Pa joj je rekao Ukbe: "Ja ne znam da si me ti zadojila i niti si me izvijestila." Pa je uzjahao (Ukbe neku jahaću životinju i krenuo iz svog mjesta) ka poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u Medinu, pa ga je pitao (o svome slučaju). Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Kako (može vrijediti vaš brak), a već se reklo (da ste oboje zadojeni od jedne te iste žene)." Pa se rastavio (od) nje (tj. od kćere Ebu Ihabove) Ukbe, a ona je sklopila brak (sa drugim) mužem osim njega.

GLAVA

poredovničavanja u nauci (tj. GLAVA naizmjeničnog rada u nauci dvojice ili više osoba tako da jedna dolazi i uči jedan dan, a druga drugi dan).

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, rekao je: izvjestio nas je Šuajb od Zuhrije - H (Tahvil) -, rekao je Ebu Abdullah (Buharija): A rekao je Ibnu Vehb: izvjestio nas je Junus od Ibnu Šihaba (a on) od Ubejdulaha, sina Abdullaha sina Sevrova, (a on) od Abdullaha, sina Abasova, (a on) od Umera, rekao je:

"Bio sam ja i moj (jedan) susjed od Pomagača (bili smo nastanjeni) u (plemenu) Umejevića Zejdovih, a ono (tj. to pleme: ili mjesto i prostor gdje je to pleme stanovalo) je od Gornjaka Medine (tj. od sela Medine koja se nalaze tri milje istočno od Medine, a koja su valjda na uzvišici ili visoravni pa se i zovu zato "Avali-Medineti", jer "alin, ženski rod alijetun, množina avali" znači "visok, gornji dio". Zbog toga se može reći "Gornjaci" ili "Gornji Krajevi"). I izmjenjivali smo se (po redu u) silaženju na (sijelo) poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, on siđe dan, a ja siđem dan. Pa kada ja siđem (ili: Pa kada sam ja sišao), donio sam mu vijest toga dana od Objave i (vijest o čemu drugom) osim nje. A kad je on sišao, učinio je isto to. Pa je sišao moj drug Pomagač (na) dan svoje rede (pa se po običaju vratio), pa je udario (tj. zalupao na) moja vrata žestokim udaranjem pa je rekao: "Je li tude (tu) on?" Pa sam se uplašio, pa sam izašao k njemu pa je on rekao: "Već se dogodila velika stvar." Pa sam unišao (ušao) Hafsi, pa kad li ona plače, pa sam rekao: "Pustio vas je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio?" Rekla je: "Ja ne znam." Zatim sam unišao Vjerovjesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa sam rekao stojeći: "Da li si pustio svoje žene?" Rekao je: "Ne." Pa sam rekao: "Allah je veći (od svega)."

GLAVA

srdžbe u predikovanju (savjetovanju) i poučavanju kada je vidio što mrzi (ne odobrava).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Kesirov, rekao je: izvjestio nas je Sufjan od Ibnu Ebi Halida (a on) od Kajsa, sina Ebu Hazima, (a on) od Ebu Mes'uda Ensarije, rekao je: Rekao je (jedan) čovjek:

"O poslaniče Allaha, nisam blizo (da) stižem (tj. blizu da stignem) (zajedničku) molitvu (tj. skoro i ne idem obavljati molitvu zajednički) od (tj. zbog onoga) što odulji (mnogo molitvu) s nama omsica (taj-i-taj)." Pa nisam vidio Vjerovjesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (ni) u (jednom) savjetovanju (predici) srditijeg (nikad) od tada (tj. od tog slučaja, kao u toj prilici). Pa je (tada) rekao: "O ljudi, zaista ste vi rastjerivači. Pa ko klanja sa ljudima (kao predvodnik u molitvi), pa neka olakša, pa (tj. jer) zaista u (tj. među) njima je (neko) bolestan; i slab i vlasnik (tj. imalac neke) nužde (ili: potrebe)."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, rekao je: pričao nam je Ebu Amir, rekao je: pričao nam je Sulejman, sin Bilala, Medinija od Rebiata, sina Ebu Abdirahmana (a on) od Jezida, slobodnjaka Munbeisova, (a on) od Zejda, sina Halida, Džuhenije da je Vjerovjesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (bio jednom u takvoj prilici da) ga je pitao (jedan) čovjek o ubranoj (tj. slučajno nađenoj) stvari, pa je rekao:

"Upoznaj njenu uzicu (s kojom je zavezana vreća ili kesa u kojoj se nalazi stvar); ili je rekao: njenu vreću i njen omot (kožu kojom je omotana). Zatim je saopći (ili: kazuj za nju narodu jednu) godinu, zatim je uživaj. Pa ako dođe njen gospodar, izruči mu je." Rekao je (onaj čovjek): "Pa zalutala deva?" Pa se rasrdio (Muhamed a.s. toliko) da su se jako zacrvenile njegove dvije jagodice (na licu); ili je rekao (pripovjedač): jako se zacrvenilo njegovo lice, pa je rekao (Muhamed a.s. onom čovjeku objašnjavajući da deve ne treba uzimati i sklonjati, smatrati, kao druge slučajno nađene stvari): "A šta je tebi i njoj (tj. šta ti imaš s njom; ili: šta ti je za njom)?" Sa njom (devom) je njen mijeh (za vodu, misli na rezervoar u devinom stomaku u koji stane mnogo vode pa zbog toga deva može dugo izdržati žeđ) i njena obuća (tj. stopalo, papak), dolazi vodi i pase (tj. brsti) stabla, pa pusti je, da je sretne (tj. nađe) njen gospodar (tj. vlasnik)." Rekao je (onaj čovjek): "Pa zalutala ovca (ili. ovce)?" Rekao je: "Tebi; ili tvome bratu ili vuku (tj. ovca je ili tvoja; ili tvoga brata, koji ju je izgubio; ili vukova, vučija, koji će je pojesti, ako je ne uzmeš pa je ne sačuvaš njenom vlasniku, koji ti je brat kao čovjek)."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Ala'a, rekao je: pričao nam je Ebu Usamete od Burejda (a on) od Ebu Burdeta (a on) od Ebu Musa-a (Eš'arije), rekao je:

"Pitao se (tj. bio je zapitkivan) Vjerovjesnik, pomilovao ga Allah i spasio, o (nekim) stvarima (što) ih je mrzio (ili: o kojima nije volio da govori ili zbog toga što bi to moglo navući opterećenja za vjernike; ili zbog toga što nema neke koristi u tome, kao što je detaljno raspravljanje o Sudnjem danu). Pa pošto se namnožio (broj takvih pitanja upravljenih) na njega, rasrdio se. Zatim je rekao ljudima: "Pitajte me o čemu ste htjeli (tj. o čemu god hoćete)?" Rekao je (jedan) čovjek: "Ko je moj otac?" Rekao je (Muhamed a.s.): "Tvoj otac je Huzafetu." Pa je ustao drugi pa rekao: "Ko je moj otac, o poslaniče Allaha?" Pa je rekao: "Tvoj otac je Salim, slobodnjak Šejbetov." Pa pošto je vidio Umer (srditost Muhamedovu a.s. iz onog) što je u njegovom licu, rekao je: "O poslaniče Allaha, mi (se) vraćamo (tj. kajemo se) ka Allahu, On je moćan i veličajan je."

GLAVA

(onoga) ko je kleknuo (tj. sjeo) na svoja dva koljena kod rukovodioca ili muhadisa.

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, rekao je: izvjestio nas je Šuajb od Zuhrije, rekao je: izvjestio me Enes, sin Malika, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, izašao pa je ustao Abdullah, sin Huzafeta, pa je rekao:

"Ko je moj otac?" Pa je rekao: "Tvoj otac je Huzafet." Zatim je mnogo (puta učinio to) da je rekao: "Pitajte me!" (tj. mnogo puta je rekao: "Pitajte me!" Pa je kleknuo (tj. sjeo) Umer na svoja dva koljena pa je rekao: "Zadovoljili smo se sa Allahom (kao) Gospodarem; i sa islamom (kao) vjerom i sa Muhamedom, pomilovao ga Allah i spasio, (kao) vjerovjesnikom." Pa je zašutio (Muhamed a.s., tj. stišala se njegova srditost).

GLAVA

(onoga) ko povrati (tj. ponovi) govor tri (puta) radi (toga da) se razumije od njega; pa je rekao (Muhamed a.s. u jednom svom hadisu): "I govor laži (spada u najteže grijehe)", pa je neprestano ponavljao njih (tj. te riječi "i govor laži").

I rekao je Ibnu Umer: rekao je Vjerovjesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Da li sam dostavio (priopćio)?", tri (puta je to rekao, tj. uzviknuo je to tri puta).

PRIČAO NAM JE Abdetu, rekao je: pričao nam je Abdusamed, rekao je: pričao nam je Abdullah, sin Musena-a, rekao je: pričao nam je Sumamete od Enesa (a on) od Vjerovjesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da je zaista on (Muhamed a.s.) bio (takav da) kada je pozdravljao, pozdravljao je tri (puta), a kada je govorio (jednu ili kakvu) riječ, povratio (tj. ponovio) ju je tri (puta).

PRIČAO NAM JE Abdetu, sin Abdullaha, rekao je: pričao nam je Abdusamed, rekao je: pričao nam je Abdullah, sin Musena-a, rekao je: pričao nam je Sumamete, sin Abdullaha, od Enesa (a on) od Vjerovjesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da je zaista on bio (takav da) kada je govorio (ili izgovarao kakvu) riječ, povratio (tj. ponovio) ju je tri (puta) da se ona razumije od njega, a kada je došao (ili: a kada bi došao nekim) ljudima pa ih pozdravljao, pozdravljao ih je tri (puta).

PRIČAO NAM JE Museded, rekao je: pričao nam je Ebu Avanete od Ebu Bišra (a on) od Jusufa, sina Mahikova (ili: Mahekova), (a on) od Abdullaha, sina Amrova, rekao je:

"Zaostao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u (jednom) putovanju (što) smo ga putovali, pa nas je stigao, a već smo poklopili (tj. nastupili u vrijeme; ili: odgodili do na izmak vrijeme kad treba da obavimo) molitvu, molitvu poslije podneva i čistimo se (pred molitvu). Pa smo učinili (tj. počeli da) potiremo naše noge (tj. da ih olako ili aljkavo peremo), pa je on zavikao sa najvišim svojim glasom: "Teško petama od Vatre!" , dva puta ili tri (puta je to viknuo takvim glasom).

GLAVA

poučavanja čovjeka svoju robinju i svoju porodicu (poučavanje čovjeka svoje robinje i svoje porodice).

Izvijestio nas je Muhamed, rekao je: pričao nam je Muharibija, rekao je: pričao nam je Salih, sin Hajana, rekao je: rekao je Amir Ša'bija: pričao mi je Ebu Burdete od svoga oca, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Tri (vrste ljudi tako su vrijedni i dobri da) za njih (imaju, tj. da će oni imati) dvije nagrade. Čovjek od porodice Knjige (tj. pristalica knjige koja je od Allaha objavljena, a to znači kršćanin ili Židov, koji) je vjerovao u svoga vjerovjesnika i vjerovao je (tj. i prihvati da vjeruje) u Muhameda, pomilovo ga Allah i spasio, (takav će čovjek imati dvije nagrade); i rob posjedovani kada izvrši dužnost (prema) Allahu, On je uzvišen i dužnost (prema) svojim gospodarima; i čovjek (koji se nađe u takvom položaju da) je kod njega robinja (tj. imadne robinju), pa je odgojio i uljepšao je njeno odgajanje i poučio ju je i uljepšao je njeno poučavanje. Zatim ju je oslobodio pa ju je sebi spario (tj. vjenčao), pa njemu (tj. on ima) dvije nagrade." Zatim je rekao Amir (čovjeku iz Horasana koji ga je pitao o stupanju u brak sa robinjom koju oslobodi): "Mi smo ti je (tj. riječ i odgovor na pitanje) dali bez (ikakve) stvari (bez išta, tj. besplatno, a) jahaše se (tj. putovaše se, putovalo se) u (vezi nečega) što je ispod nje (tj. što je manje važno od ove riječi i ovog pitanja, putovalo se) ka Medini (tj. u Medinu)."

GLAVA

savjeta vođe (upućenog od njega) ženama i poučavanje njih.

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, rekao je: pričao nam je Šu'bete od Ejuba, rekao je: čuo sam Ata'a, rekao je: čuo sam Ibnu Abasa (kako) je rekao: svjedočim na Vjerovjesnika, pomilovao ga Allah i spasio. Ili je rekao Ata': svjedočim na Ibnu Abasa (tj. izvještavam od Ibnu Abasa) da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, izašao (iz muških redova i prišao k redovima žena), a s njime je (išao) Bilal, pa je mislio da on nije dao čuti ženama (tj. da nije prediku izgovorio toliko glasno da bi ga mogle čuti i žene), pa ih je savjetovao; i zapovjedio im

je milostinju (da dadnu odmah za siromašne). Pa je počela žena (da) baca (Pa su počele žene da bacaju) menđušu (naušnicu) i prsten, a Bilal uzima (tj. kupi) u kraj svoje odjeće. A rekao je Ismail (sin Ulejeta pričajući gornji hadis) od Ejuba (a on) od Ata'a; i rekao je (da je čuo) od Ibnu Abasa (kako kaže): svjedočim na Vjerovjesnika, pomilovao ga Allah i spasio (tj. izvještavam od Vjerovjesnika).

GLAVA

pohlepe na hadis (pohlepe za hadis).

PRIČAO NAM JE Abdul-Aziz, sin Abdullaha, rekao je: pričao mi je Sulejman od Amra, sina Ebu Amrova, od Seida, sina Ebu Seidova, Makburije (a on) od Ebu Hurejreta da je on rekao:

"Reklo se: O poslaniče Allaha, ko (koji) je najsretniji čovjek sa tvojim zauzimanjem na Sudnjem danu?" Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Zaista sam mislio (ili: znao, naslućivao), o Ebu Hurejre, da me neće upitati o ovome hadisu niko prije tebe zbog (toga) što sam vidio od tvoje pohlepe na hadis. Najsretniji čovjek sa mojim zauzimanjem na Sudnjem danu je (onaj) ko je rekao "Nema boga osim Allah" iskren (bivši) iz svog srca ili iz svoje duše (kad je to izgovarao)."

GLAVA:

Kako će se uzeti (ugrabiti, uništiti) nauka?

A pisao je Umer, sin Abdul-Aziza, k Ebu Bekru, sinu Hazmovu: "Pogledaj, (ono) što je od hadisa poslanika Allahova, pomilovao ga Allah i spasio, pa ga piši (tj. zapiši, popiši), pa ja sam se pobojao brisanja (nestajanja) nauke i odlaska učenjaka. I neka se ne prima (ništa drugo) osim hadisa Vjerovjesnika, pomilovao ga Allah i spasio! I neka šire nauku; i neka sjede (učeni ljudi sa narodom sve dotle) dok se pouči ko neće znati (tj. ko ne zna, ako se ne pouči u sijelu učenih), pa zaista nauka neće propasti dok (ne dođe u takav položaj da) bude tajnom."

PRIČAO NAM JE Ismail, sin Ebu Uvejson, rekao je: pričao mi je Malik od Hišama, sina Urvetova (a on) od svoga oca (a on) od Abdullaha, sina Amra, sina Asova, rekao je: čuo sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, kaže:

"Zaista Allah neće uzeti (ugrabiti) nauku iščupavanjem (otimanjem što) će ga sebi iščupati od robova (tj. iz pamćenja ljudi), ali će uzeti nauku sa uzimanjem učenih, te kada ne ostavi (nijednog) učenog (čovjeka), uzeće ljudi (za) poglavare (rukovodioce) neznalice, pa će se pitati, pa će rješavati bez nauke (znanja), pa će zalutati i zavesti (druge)." Rekao je Firebrija: pričao nam je Abas, rekao je: pričao nam je Kutejbetu, rekao je: pričao nam je Džerir od Hišama slično njemu (Maliku, tj. Malikovu pripovjedanju).

GLAVA:

Da li će se učiniti (postaviti, odrediti) za žene dan napose (posebno, radi poučavanja) u nauci?

PRIČAO NAM JE Adem, rekao je: pričao nam je Šu'be, rekao je: pričao mi je Ibnul-Esbehanija, rekao je: čuo sam Ebu Saliha Zekvana priča od Ebu Seida Hudrije, rekao je: rekle su žene Vjerovjesniku, pomilovao ga Allah i spasio:

"Nadvladali su nas ljudi (tj. muškarci u odnosu) na tebe, pa učini nam dan od sebe." Pa im je obećao dan, sretao ih je u njemu, pa ih je savjetovao i naređivao im. Pa je bilo u (onome) što im je rekao (između ostalog i ovo): "Nema od vas (ni jedne) žene (koja) proturi naprijed troje od svoje djece (tj. kojoj umre troje djece, da će drukčije na drugom svijetu proći) osim (tako da) će joj (to) biti zastor (tj. prepreka, brana) od Vatre." Pa je rekla (jedna) žena: "A dvoje?" Pa je rekao: "I dvoje."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Bešara, rekao je: pričao nam je Gunder, rekao je: pričao nam je Šu'be od Abdurahmana Ibnul-Esbehanije, od Zekvana, od Ebu Seida od Vjerovjesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (pričao je) ovo (ili: o ovom). A od Abdurahmana Ibnul-Esbehanije, rekao je: čuo sam Ebu Hazima od Ebu Hurejreta, rekao je:

"Troje (koje) nisu dostigli grijeha (tj. nisu bili postali punodobni, jer prije punodobnosti djeci se ne pišu grijesi)."

GLAVA

(onoga) ko je čuo nešto, pa se povrati (tj. obrati ponovo, nanovo) da ga (tj. tu stvar) upozna (bolje).

PRIČAO NAM JE Seid, sin Ebu Merjema, rekao je: izvjestio nas je Nafi', sin Umera, rekao je: pričao mi je Ibnu Ebi Mulejkete da je Aiša, žena Vjerovjesnika, pomilovao ga Allah i spasio, bila (takva da) nije čula (ni jednu) stvar (što) je nije poznavala (a da je drukčije postupila) osim (tako da) se povratila (opet na razgovor) o njoj da je upozna. I zaista je Vjerovjesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Ko se obračunavao, kaznio se je (tj. ko bude polagao obračun na Sudnjem danu, biće kažnjen)." Rekla je Aiša: "Pa sam rekla: A zar nije rekao Allah, On je uzvišen: "....., pa obračunavaće se lakim obračunavanjem."?" Rekla je: Pa je rekao: "Samo ti je to izlaganje (tj. predočenje djela i poslova), ali ko (bude u takvom položaju da) se uklesava obračun (njemu, tj. da mu se ide daleko, u tančine pri njegovom polaganju računa), propašće."

GLAVA:

Neka priopći (prenese, saopšti) nauku (znanje) prisutni odsutnome!; rekao ga (tj. ovaj izraz, ovu izreku) je Ibnu Abas (prenoseći to) od Vjerovjesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, rekao je: pričao mi je Lejs, rekao je: pričao mi je Seid od Ebu Šurejha da je on rekao Amru, sinu Seidovu, a on šalje poslanstva (tj. vojske) ka Meki (protiv

Abdullaha, sina Zubejrova koji nije htio priznati Jezida za Halifu, pa se sklonio u Meku, te je Amr kao Jezidov namjesnik u Medini morao da vodi borbe protiv Abdullaha, sina Zubejrova, šaljući vojske u Meku):

"Dozvoli mi, o zapovjedniče, ispričaću ti (jedan) govor (što) je stajao s njim (tj. što se s njim pozabavio; ili: što ga je održao i izrekao) Vjerovjesnik, pomilovao ga Allah i spasio, sutradan (računajući) od dana osvojenja (Meke). Čula su ga moja dva uha; i zapamtilo ga je moje srce i vidjela su ga moja dva oka kada ga je govorio. Zahvalio je Allahu i pohvalio Ga je, (a) zatim je rekao: "Zaista Meka je (takva da) ju je posvetio Allah (zabranivši u njoj mnoge poslove koji u drugim mjestima nisu uvijek zabranjeni, a među te zabranjene poslove spada i vođenje oružanih borbi), a nisu nju posvetili ljudi, pa neće se dozvoliti (ni jednom) čovjeku (koji) vjeruje Allaha i zadnji dan (tj. Sudnji dan, Strašni sud) da prolijeva u njoj (ikakvu) krv ni (da) siječe u njoj (kakvo) stablo. Pa ako jedan (čovjek, tj. neko oružanu borbu u Meki sebi) dozvoli zbog borbe poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u njoj, pa recite: Zaista je Allah već dozvolio svome poslaniku, a nije dozvolio vama. A samo je dozvolio meni u njoj (jedan) čas od (jednog) dana, (a) zatim se povratila njena posvećenost danas, kao njena posvećenost (što je bila) jučer. I neka (ovo) priopći prisutni odsutnome!" Pa se reklo Ebu Šurejhu: "Šta je rekao (nakon toga) Amr?" Rekao je: "Ja sam znaniji od tebe, o Ebu Šurejhe, zaista Meka neće zaštiti (sačuvati) nepokornika, a ni bjegunca sa krvlju (tj. ubicu), a ni bjegunca sa krađom (tj. bjegunca koji bježi zbog toga što je ukrao devu ili što drugo, jer riječ u tekstu "harbetun" u korijenu znači: krađa deva)."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Abdul-Vehab, pričao nam je Hamad od Ejuba, od Muhameda, od sina Ebu Bekretova, od Ebu Bekreta, spomenuo se Vjerovjesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Pa zaista vaše krvi i vaša imanja" - rekao je Muhamed (sin Sirinov): a mislim ga (da) je rekao (sin Ebu Bekretov) - "i vaše časti su na vas zabranjene (tj. one su vam svete i kao takve zabranjeno vam ih je omalovažavati, svete su vam) kao svetost ovog vašeg dana u ovom vašem mjesecu. Zar ne! (tj. Pažnja!) Neka priopći prisutni od vas (tj. između vas) odsutnome!" I govoraše Muhamed (sin Sirinov): "Istinit je

bio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, bilo je to (tj. priopćavao je prisutni odsutnome)." A onda je dalje pričao (kako je Muhamed Alejhisselam najzad u gornjem hadisu rekao): "Zar ne! (tj. Pažnja!)Da li sam priopćio (i time izvršio vjerovjesničku dužnost)?" Dva puta (je to rekao).

GLAVA

grijeha (onoga) ko je slagao (ili: lagao) na Vjerovjesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Alija, sin Dža'da, rekao je: izvjestio nas je Šu'bete, rekao je: izvjestio me Mensur, rekao je: čuo sam Rib'ija, sina Hirašova, govori: čuo sam Aliju (kako) govori: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ne lažite na mene, pa zaista, ono (onaj), ko laže na mene, pa neka uniđe (u) Vatru."

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, rekao je: pričao nam je Šu'bete od Džami'a, sina Šedadova, od Amira, sina Abdullaha sina Zubejrova, od svoga oca rekao je:

"Rekao sam Zubejru: Ja zaista ne čujem tebe (da) ti pričaš (prenoseći nama nešto) od poslanika Allahova, pomilovao ga Allah i spasio, kao što priča omsica i omsica (taj-i-taj)." Rekao je (Zubejr, sin Avvamov): "Zar ne? (ili: Da, tako bi trebalo da bude, jer) ja se nisam rastavljao (od) njega, ali sam ga čuo (kako) govori: "Ko nalaže (slaže) na mene, neka se nastani (u) svome sjedištu od Vatre (tj. u Vatri)."

PRIČAO NAM JE Ebu Ma'mer, pričao nam je Abdul-Varis od Abdul-Aziza, rekao je: rekao je Enes:

"Zaista, ono (je stvar u tome da), me sigurno sprečava da vam pričam mnogo hadisa (to što) je Vjerovjesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao: "Ko namjeri na mene laž (tj. ko na me laže namjerno, hotimično), pa neka se nastani (u) svome sjedištu od Vatre."

PRIČAO NAM JE Mekija, sin Ibrahima, rekao je: pričao nam je Jezid, sin Ebu Ubejda, od Selemeta, sina Ekveova, rekao je: čuo sam Vjerovjesnika, pomilovao ga Allah i spasio, govori:

"Ko rekne na mene (ono) što ja nisam rekao, pa neka se nastani (u) svoje sjedište od Vatre."

PRIČAO NAM JE Musa, rekao je: pričao nam je Ebu Avanete od Ebu Hasina, od Ebu Saliha, od Ebu Hurejreta, od Vjerovjesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Imenujte se mojim imenom (tj. nadijevajte sebi moje ime; ili: zovite se mojim imenom), a ne prozivajte se mojim nadimkom (tj. ne uzimajte sebi za nadimak moj nadimak; ili: ne zovite se nadimkom, ako je jednak sa mojim nadimkom. Nadimak Vjerovijesnikov je "Ebul-Kasim"). A ko me vidi u snu, pa već me vidio (tj. usnio me stvarno), pa (ili: jer) zaista satana (đavo) se neće prikazati u moju sliku (u moj lik, oblik). A ko nalaže na me (bivši u nalagivanju, u laži) namjeravač (tj. hotimičan), pa neka se nastani (u) svome sjedištu od Vatre."

GLAVA

pisanja nauke.

PRIČAO NAM JE Ibnu Selam, rekao je: izvjestio nas je Veki' od Sufjana, od Mutarifa, od Ša'bije, od Ebu Džuhajfeta, rekao je: rekao sam Aliji:

"Da li kod vas (ima kakva) knjiga?" Rekao je: "Nema osim knjige Allaha ili razumjevanje (što) ga je dobio kao dar čovjek musliman ili (ono) što (ima napisano) u ovoj stranici (ili: listu)." Rekao je (Ebu Džuhajfete): "Rekao sam: A šta je u ovoj stranici?" Rekao je: "Krvarina; i odriješivanje (tj. oslobađanje) zarobljenika i neće se ubiti musliman za nevjernika."

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm El-Fadl, sin Dukejnov, rekao je: pričao nam je Šejban od Jahja-a, od Ebu Selemeta, od Ebu Hurejreta da je (pleme) Huza'a ubilo čovjeka iz Lejsovića (u) godini osvojenja Meke

za ubijenog od njih (što) su ga ubili (Lejsovići nekad prije), pa se obavjestio o tome Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa je pojahao svoju jahalicu (devu), pa je govorio (tj. održao govor), pa je rekao:

"Zaista je Allah spriječio od Meke ubijanje ili slona, sumnjao je Ebu Abdullah (Buharija), a zagospodario se nad njima (tj. nad Mekancima, Mekenlijama, ili: ovlastio se nad njima, prepustila se vlast nad njima da s njima neograničeno vlada) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio; i vjernici. Zar ne! (Pažnja!) I zaista ona nije dozvoljena nikom prije mene i nije dozvoljena (tj. Meka) nikom poslije mene (da u njoj prolije krv, prouzrokuje ubijanje). Zar ne! (Pažnja!) I ona se dozvolila meni (jedan) čas od (jednog) dana. Zar ne! (Pažnja!) I ona je zaista (u) mome ovom času (što sada u njemu govorim) sveta: neće se sjeći (krčiti) njeno trnje; i neće se sjeći njena stabla i neće se pobirati (uzimati) njena ispala (tj. u njoj ispala i izgubljena stvar, nije dozvoljeno da je iko uzme) osim pokazivač (objavljivač, izvikač, glasnik). Pa ko (zapadne u priliku da) mu se ubije ubijeni, pa on je (u pravu da se zadovolji) sa boljim (od) pogleda: ili da se plati krvarina; ili (pak) da se odmazdi porodica ubijenog (tj. da traži smrt ubice)." Pa je došao (jedan) čovjek od stanovnika Jemena, pa je rekao: "Napiši mi, o poslaniče Allaha!" Pa je rekao: "Napišite ocu omsice (toga-i-toga)!" Pa je rekao (jedan) čovjek od Kurejševića: "Osim trske (mirišljave; ili: sijena), o poslaniče Allaha, pa mi je stavljamo (tj. mi je upotrebljavamo) u našim kućama i našim grobovima." Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Osim trske (mirišljave; ili sjena. tj. to nije zabranjeno sjeći)."

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullahov, rekao je: pričao nam je Sufjan, rekao je: pričao nam je Amr, rekao je: izvjestio me Vehb, sin Munebihov, od svoga brata, rekao je: čuo sam Ebu Hurejreta (gdje) govori:

"Nema od drugova Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (ni) jedan (da je) od mene mnogobrojniji (u) pričanju od njega (Muhameda a.s.) osim (tj. izuzevši ono) što je bilo od Abdullaha, sina Amrova, pa on zaista pisaše, a ja neću pisati (tj. a ja nisam pisao

pričanje od Vjerovijesnika Muhameda a.s.)." Slijedio ga (tj. Vehba) je Ma'mer, od Hemama, od Ebu Hurejreta.

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Sulejmanov, rekao je: pričao mi je Ibnu Vehb, rekao je: izvjestio me Junus od Ibnu Šihaba, od Ubejdulaha, sina Abdullahova, od Ibnu Abasa, rekao je: Pošto se pojačao u Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, njegov bol, rekao je:

"Donesite mi (kakvu) knjigu, napisaću za vas (jednu) knjigu (takvu da) nećete zalutati poslije nje." Rekao je Umer: "Zaista je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (u takvom stanju da) ga je savladao bol, a mi imamo knjigu Allahovu, dosta nam je (ona)." Pa su se suprostavili (jedni drugima, nisu se složili u vezi toga zahtjeva Muhameda a.s.); i bilo je mnogo graje (žagora). Rekao je: "Ustanite (tj. izađite) od mene i ne treba kod mene prepiranje (ili: ne trebam prepiranja)." Pa je izašao Ibnu Abas govoreći: "Zaista je nesreća (šteta, gubitak, kvar), sva nesreća, što je (to) rastavilo poslanika Allahova, pomilovao ga Allah i spasio; i njegovu knjigu (doslovno: što je to bila zapreka između poslanika Allahova i između njegove knjige, tj. što nije napisao tu knjigu)."

GLAVA

nauke i pouke (savjeta) u noći.

PRIČAO NAM JE Sadekat, rekao je: izvjestio nas je Ibnu Ujejnet od Ma'mera, od Zuhrije, od Hinde, od Umu Seleme i Amra i Jahja-a, sina Seidova, od Zuhrije, od Hinde, od Umu Seleme, rekla je: Probudio se Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (jedne) noći, pa je rekao:

"Slava Allahu! Koliko li se to spustilo noćas (velika količina) od iskušenja (ili: smutnji; ili buna, nereda); i koliko li se to otvorilo (velika količina) od riznica (blagajni)! Probudite vlasnice soba, pa mnoga (ili: poneka) obučena u ovome svijetu (koju ti poznaješ, biće tako kažnjena da) je gola u (na) budućem svijetu."

GLAVA

noćnoga razgovaranja (sijelenja noću) u nauci.

PRIČAO NAM JE Seid, sin Ufejrov, rekao je: pričao mi je Lejs, rekao je: pričao mi je Abdurahman, sin Halida, od Ibnu Šihaba, od Salima i Ebu Bekra, sina Sulejmana sina Ebu Hasmetova, da je Abdullah, sin Umera, rekao: Klanjao je s nama Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, večernju molitvu o kraju svoga života, pa pošto je pozdravio (predao selam na svršetku molitve), ustao je, pa je rekao:

"Da li vidiš (pitanje upućujem na) vas (tj. vidite li; izvjestite me, vidite li) ovu vašu noć (šta će se čudnovato dogoditi poslije nje)? Pa zaista (stvar je u tome da) glava (tj. početak, prvi dan) sto godina od nje (od ove noći računajući, tj. sto godina poslije ove noći kada se navrši) neće ostati (živ), od (onog ljudstva) ko je (sada) on (u životu) na površini zemlje, ni jedan (čovjek, niko)."

PRIČAO NAM JE Adem, rekao je: pričao nam je Šu'bete, rekao je: pričao nam je El-Hakem, rekao je: čuo sam Seida, sina Džubejrova, od Ibnu Abasa, rekao je: Prenoćio sam u sobi moje tetke (po majci) Mejmune, kćeri Harisa, supruge Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, večernju molitvu, zatim (je) došao u svoj stan (iz džamije), pa je klanjao četiri rek'ata (naklona, sagibanja u molitvi), zatim je zaspao. Zatim je ustao zatim (tj. pa) je rekao:

"Zaspao je dječačić (ili: Je li zaspao dječačić)?"; ili (je rekao Vjerovijesnik neku) riječ (koja) joj je slična (tj. slična ovoj: Je li zaspao?). Zatim je ustao, pa sam (i) ja ustao (ili: Zatim je stao da klanja, pa sam i ja stao postavivši sebe) iz lijeva njega (na njegovu lijevu stranu, lijevo od njega) pa me on učinio (tj. postavio) na svoju desnu (stranu, sebi zdesna). Pa je klanjao pet rek'ata, zatim je klanjao dva rek'ata, zatim je zaspao (tako) da sam čuo njegovo hrkanje ili njegovo frkanje, zatim je izašao (u džamiju) k molitvi (tj. na molitvu).

GLAVA

čuvanja nauke.

PRIČAO NAM JE Abdul-Aziz, sin Abdullaha, rekao je: pričao mi je Malik od Ibnu Šihaba, od El-Earedža, od Ebu Hurejreta, rekao je:

"Zaista ljudi govore: Umnožio je Ebu Hurejrete (u pričanju hadisa, tj. pregoni i mnogo priča hadisa). A da nije dva ajeta (dva odlomka, dvije rečenice) u Knjizi Allaha, ne ispričah (tj. ja ne bih ispričao ni jednog) hadisa. Zatim prouči: (recitova, izgovori Ebu Hurejrete ajete koji znače) "Zaista (oni) koji sakrivaju (ono) što smo spustili (u Knjizi) od dokaza i pravopuća (ili: i pravopuće)...." (i Ebu Hurejre je proučio, izgovorio, citirao sve do zadnje riječi u drugom ajetu, tj.) do Njegovoga (Allahovoga) govora "...milostiv," (Zatim je Ebu Hurejrete poslije upozorenja da se ne smije sakrivati znanje nastavio dalje da se opravdava zbog čega on priča mnogo hadisa, pa je rekao): "Zaista naša braća od Muhadžira (ne znaju i ne pričaju mnogo hadisa jer) njih zapošljavaše (zabavljaše) udaranje ruku u trgovima (tj. zabavljeni su bili trgovinom po trgovima, a znak je zaključene trgovačke pogodbe bio da dvije osobe, koje međusobno prave kupoprodajnu pogodbu, jedna dlanom i prstima svoje ruke udari i stisne drugu osobu po dlanu i prstima njene ruke stisnuvši je, pa je na to Ebu Hurejrete mislio). A zaista naša braća od Pomgaća (ne znaju i ne pričaju mnogo hadisa jer) njih zapošljavaše (zabavljaše) rad u njihovim imanjima. A zaista Ebu Hurejrete držaše se (ili: ne napuštaše) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, sa sitošću svoga stomaka (zadovoljavajući se; i nije mislio na sticanje imanja i bogatstva); i prisustvovaše (onom) što (mu oni) neće prisustvovati (tj. čemu oni nisu prisustvovali); i čuvaše što neće čuvati (tj. što oni nisu sačuvali u svome pamćenju; ili: i zapamtio je što oni nisu zapamtili)."

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Ebu Bekrov, Ebu Mus'ab, rekao je: pričao nam je Muhamed, sin Ibrahima sina Dinarova, od Ibnu Ebi Zi'ba, od Seida Makburije, od Ebu Hurejreta, rekao je:

"Rekao sam: "O poslaniče Allaha! Ja zaista čujem od tebe mnoga pričanja (a) zaboravljam ga." Rekao je: "Prostri (tj. razastri, raširi), svoj ogrtač!" Pa sam ga prostro. Pa je grabio (crpao) sa svoje dvije ruke, zatim je rekao: "Skupi ga!" Pa sam ga skupio, pa nisam zaboravio ništa poslije njega (tj. poslije skupljanja, pripajanja, pritiskivanja ogrtača uza se tom prilikom)."

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Munzirov, rekao je: izvjestio nas je Ibnu Ebi Fudejk o ovom (tj. ovo ovako od riječi do riječi), ili je rekao (jednu malu razliku u pričanju dodavši): "Grabio (crpao, uzeo) je svojom rukom u njega (tj. u ogrtač)."

PRIČAO NAM JE Ismail, rekao je: pričao mi je moj brat od Ibnu Ebi Zuejba, od Seida Makburije, od Ebu Hurejreta, rekao je:

"Sačuvao sam (u pamćenju, tj. zapamtio sam) od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, dva suda (posude, vreće). Pa što se tiče jedne (od) njih dvije (posude), pa ja sam je prosuo (tj. kazao sam je narodu), a što se tiče druge (posude), pa da sam je prosuo, odsjekao bi se ovaj jednjak (moj, tj. presjekao bi se moj vrat, a to znači bio bi ubijen)."

GLAVA

ušutkivanja radi učenjaka (tj. radi slušanja govora učenih ljudi).

PRIČAO NAM JE Hadžadž, rekao je: pričao nam je Šu'bete, rekao je: izvjestio me Alija, sin Mudrikov, od Ebu Zur'ata, od Džerira da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao njemu u oproštajnom hodočašću:

"Zatraži šutnju (od) ljudi (tj. zatraži od ljudi da ušute i poslušaju šta ću im reći)!" Pa je rekao: "Ne vratite se poslije mene (tj. poslije ovog sastanka sa mnom; ili: poslije moje smrti, ne vratite se da budete (bezvjernici) imajući takva svojstva da (udara neki, tj. neka grupa od) vas vratove nekih (tj. ubijajući se)."

GLAVA

(onoga) što se voli (ili: što je pohvalno) za učenjaka (da kaže i da odgovori) kada se upita (tj. kada bude upitan): koji je čovjek znaniji (ili: najznaniji), pa (on, učenjak) će prepustiti znanje k Allahu. (Ili: GLAVA onoga što je pohvalno za učenjaka da učini u sljedećem slučaju: kada bude upitan koji je čovjek znaniji, pa prepustiće znanje k Allahu).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, rekao je: pričao nam je Sufjan, rekao je: pričao nam je Amr, rekao je: izvjestio me Seid, sin Džubejra, rekao je: Rekao sam Ibnu Abasu:

"Zaista Nevf Bikalija tvrdi da Musa (Mojsije koji je tražio Hadira-Hidra i kad ga je našao, putovao s njim, taj Musa) nije Musa Israilski, samo je on (neki) drugi Musa." Pa je rekao (Ibnu Abas): "Slagao je neprijatelj Allaha! Pričao nam je Ubej, sin Ka'ba od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

Ustao je Musa Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (kao) govornik u (grupi) Israelćana, pa se upitao (bio je upitan): koji je čovjek znaniji (od svih drugih ljudi)? Pa je rekao: Ja sam znaniji (od svih, tj. najznaniji). Pa je ukorio Allah njega (Musa-a), jer nije povratio (tj. pripisao) znanje k Njemu (Allahu, tj. što Musa nije rekao: Allah je najznaniji). Pa je objavio Allah k njemu (Musa-u): "Zaista (jedan) rob od mojih robova u sastajalištu dva mora, on (taj rob) je znaniji od tebe." Rekao je (Musa): "Moj Gospode, a kako je meni (moguće da se sastanem) s njim?" Pa se reklo njemu: "Nosi (u potrazi za njim jednu) ribu u košari (kotarici, korpi), pa kada je izgubiš, pa on je tude (tu). Pa je otišao i odveo je (sa sobom) svoga momka Juše'a, sina Nunova. I njih dva su nosila ribu u košari (stalno putujući) dok (su stigli dotle da) su njih dva bili kod stijene (kamena, litice), stavili (spustili) su njih dva svoje glave i zaspali su njih dva. Pa se izvukla (odšuljala neopaženo) riba iz košare, pa je uzela svoj put u moru idenjem (odilaženjem u vodu; ili: odlaženjem podvodno, bez traga). I bilo je (to) za Musa-a i njegovog momka čudo (ili: čudno). Pa su otišli njih dva (tj. putovali su) ostatak svoje noći i svoga dana, pa pošto je osvanuo (osvanulo), rekao je Musa svom momku: "Daj nam naš ručak, zaista smo već sreli od ovog našeg puta trud (umornost, tj. umorili smo se od puta)." A nije našao (tj. osjetio) Musa doticanja od truda (umornosti, umora) dok (je putovao do tačke u kojoj) je prešao mjesto koje (je bilo to što) se zapovjedilo ono (da se u njega dođe). Pa je rekao njemu (Musa-u) njegov momak: "Jesi li vidio?! Kad smo odsjeli (pali na počinak) ka stijeni, pa zaista sam ja zaboravio (onu) ribu." Rekao je Musa: "To je (ono) što tražismo (što smo tražili)." Pa su se njih dva povratila na svoje tragove slijeđenjem (ili: promatranjem, tj. slijedeći i promatrajući svoje tragove). Pa pošto

su njih dva došla k stijeni, kadli (jedan) čovjek pokriven (umotan) sa odjećom; ili je rekao: pokrio se sa svojom odjećom. Pa (ga) je pozdravio Musa, pa je rekao Hadir: A odakle (ili: A kako, tj. A kakav) je u tvojoj zemlji pozdrav? Pa je rekao: Ja sam Musa. Pa je rekao (Hadir): Musa Israilski? Rekao je: Da. Rekao je (Musa Hadiru): Da li ću te slijediti na (tom, tj. u tom cilju, u svrhu) da me poučiš (nešto) od (onoga) što si se poučio (što si poučen) pravopuću. Rekao je: Zaista ti nećeš moći sa mnom (imati) strpljenje. O Musa, ja sam na (jednom) znanju od znanja Allaha (što) ga je mene poučio (Allah), nećeš ga (tj. to znanje) znati ti. I ti si na znanju (koje) te poučio Allah, neću ga (tj. to znanje) ja znati. Rekao je: Naći ćeš me, ako je htio (tj. ako htjedne, ako htjedne, ako dadne) Allah, strpljiva; i neću se ogriješiti tebi (ni od jednu) zapovjed (ili: ni od kakav posao). Pa su njih dva otišla idući na obali (tj. obalom) mora, nisu njih dva (imali) lađe (broda). Pa je prošla pokraj njih dvojice (jedna) lađa. Pa su razgovarali (s) njima da nose (tj. da ponesu, ukrcaju) njih dvojicu, pa se poznao (tj. bio je prepoznat) Hadir, pa su ponijeli (ukrcali) njih dvojicu bez dara (plate, tj. besplatno). Pa je došao vrabac, pa je pao na stranu lađe, pa je kljucnuo (jednim) kljucanjem ili dva kljucanja (tj. kljucnuo je jedanput ili dvaput) u more, pa je rekao Hadir: O Musa, nije okrnjilo moje znanje i tvoje znanje od znanja Allaha (od Allahovog znanja ništa više) osim kao kljucanje ovog vrapca u more (koliko je okrnjilo vode ovoga mora). Pa je namjerio (tj. namjerno prišao) Hadir ka (jednoj) dasci od dasaka (te) lađe pa ju je iščupao. Pa je rekao Musa: Ljudi (ovi) su nas natovarili (ukrcali) besplatno, (a) ti namjeri k njihovoj lađi pa je razdera (provali) zato da potopiš njene stanovnike (tj. putnike). Rekao je: Zar nisam rekao: ti zaista nećeš moći sa mnom (imati) strpljenje. Rekao je: Ne kori me (ili: ne kazni me), sa (toga razloga) što sam zaboravio. Pa je bila prva (riječ pitanja, tj. prvo pitanje, a uslov zajedničkog putovanja je bio da Musa ne pravi i ne postavlja pitanja) od Musa-a zaboravljanjem (tj. zbog zaboravljanja uslova). Pa su njih dva otišli (tj. krenuli, otputovali dalje), pa kadli se (jedan) dječak igra sa dječacima. Pa je uzeo Hadir (Hidr) njegovu (dječakovu) glavu od njene najviše (tačke, tj. za vrh glave) pa je izvukao (iščupao sebi) njegovu glavu svojom rukom. Pa je rekao Musa: Zar si ubio (tj. Zar ti ubi) osobu čistu bez (da je ona počinila ubistvo neke) osobe. Rekao je: Zar nisam rekao tebi: ti zaista nećeš moći sa mnom (imati) strpljenje. Rekao je Ibnu Ujejnete: I ovo je čvršći (žešći, jači ukor nego prvi puta). Pa su njih dva otišla (odatle

dalje), te su došli stanovnicima (jednog) sela (ili: kraja), zatražili su hrane (od) njenog stanovništva (ili: od njenih pripadnika), pa su se oni ustegli (tj. nisu htjeli) da ugoste njih dvojicu. Pa su njih dva našla u njemu (tj. u tom selu, kraju jedan) zid (koji) hoće da se sruši. Rekao je Hadir svojom (tj. uzeo je; ili: oborio je ruku, podmetnuo je ruku, a kaže se i: pokazao je rukom) pa ga je ispravio (ili: uspravio). Rekao je Musa: Da si htio (tj. da hoćeš), zaista bi sebi uzeo na njeg (tj. za nj., za opravak zida) platu (plaću). Rekao je: Ovo je rastanak između mene i između tebe. Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Pomilovao Allah Musa-a (Mojsija)! Zaista bi voljeli da se strpio da se priča nama od stvari (slučaja) njih dvojice (još nešto što je čudno i zadivljujuće)."

GLAVA

(onoga) ko je pitao stojeći učenoga (koji se, tj. kad se učeni čovjek nalazio u stavu) sjedeći.

PRIČAO NAM JE Usman, rekao je: izvjestio me Džerir od Mensura, od Ebu Vaila, od Ebu Musa-a, rekao je:

Došao je (jedan) čovjek k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao: "O poslaniče Allaha, šta je (ili: koje je, koja je) borba u putu Allaha (ili: za Allahov put)? Pa zaista jedan (od) nas bori se (zbog) srditosti i bori se (zbog) zagrijanosti (za nekoga ili za nešto, pa koje je od ta dva vida borbe, borba za Allahov put?)." Pa je podigao svoju glavu k njemu, rekao je (Ebu Musa), a nije podigao (Muhamed a.s.) k njemu (tj. onome čovjeku) svoju glavu (ni zbog čega drugog) osim (zbog toga što) je on zaista bio stajač (tj. bio je u stojećem stavu), pa je rekao (Muhamed a.s.): "Ko se borio zbog (toga da) bude riječ Allaha, ona (da je), najviša, pa on je (borac) u (na) putu (tj. za put) Allaha, moćan je On i veličajan je."

GLAVA

pitanja i rješavanja kod bacanja kamenčića (koje se vrši na Mini kao jedan obred hodočašća).

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, rekao je: pričao nam je Abdul-Aziz, sin Ebu Selemeta, od Zuhrije, od Isa-a, sina Talhinog, od Abdullaha, sina Amrova, rekao je:

Vidio sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, kod kamenčića (tj. kod; ili pri bacanju kamenčića), a on se pita (tj. pitaju ga), pa je rekao (jedan) čovjek: "O poslaniče Allaha, zaklao sam (kurban, žrtvu) prije (nego što sam dospio) da bacim (kamenčiće)?" Rekao je: "Baci, a nema (nikakvoga) grijeha." Rekao je drugi: "O poslaniče Allaha, obrijao sam (svoju glavu) prije (nego sam dospio) da zakoljem (kurban, žrtvu)." Rekao je: "Zakolji (žrtvu sada), a nema grijeha." Pa nije se upitao (tj. nije upitan ni) o (jednoj) stvari (obreda, hodočašća što) se stavila naprijed, a niti (što) se odgodila (tj. stavila ozad, pozadi, a da je odgovorio drukčije) osim (tako da) je rekao: "Čini (ili: Radi tako), a nema grijeha."

GLAVA

govora Allaha, uzvisio se On, "..... i nije vam se dalo od znanja osim malo."

PRIČAO NAM JE Kajs, sin Hafsa, rekao je: pričao nam je Abdul-Vahid, rekao je: pričao nam je Eameš Sulejman od Ibrahima, od Alkameta, od Abdullaha (sina Mes'udova), rekao je:

Dok ja idem (tj. dok sam išao jednom prilikom) sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio u ruševine Medine (ili: u ruševinama, razvalinama Medine; ili: između ruševina Medine), a on se oslanjaše na (golu, tj. okresanu palminu) granu (što je bila) sa njim (tj. koju je sa sobom imao). Pa je prošao pokraj (jedne) skupine od Židova. Pa je neki (od) njih rekao nekojem (nekim): "Pitajte ga o duhu (ili: duši)." A rekao je neki (od) njih: "Ne pitajte ga, neće donijeti o njemu stvar (što) je mrzite (ili: ne volite, tj. neće donijeti ništa što vam se ne sviđa)." Pa je rekao neki (od) njih: "Zaista ćemo ga svakako pitati." Pa je ustao (jedan) čovjek od njih pa je rekao: "O Ebul-Kasime, šta je duh (ili: duša)?" Pa je šutio. Pa sam rekao: "Zaista ono je (prilika takva da)

će se objaviti (poslaće se objava) k njemu." Pa sam ustao (da ih poremetim; ili da napravim zaklon i pregradu između njega i njih). Pa pošto se rastupilo (mučno stanje koje ga je obuzimalo kod primanja objave, odgovorio je), pa je rekao: "I pitaju te o duhu (ili: duši). Reci: Duh (duša) je od stvari (ili: od zapovjedi, tj. stvar; ili: zapovjed) moga Gospodara, a nije im se dalo od (količine) znanja osim malo (tj. dato im je samo malo znanja, pa zbog toga ne mogu ni saznati šta je duh ili duša)." Rekao je Eameš: Ovako je u našem čitanju (učenju toga ajeta - odlomka Kur'ana. Po drugom načinu čitanja toga ajeta "ve ma utitum", smisao i značenje je: "a nije vam se dalo od znanja osim malo").

GLAVA

(onoga) ko je ostavio (tj. ko ostavi) neko odabiranje (tj. jedan odabraniji i bolji postupak u nekom poslu radi) bojazni da je kratak razum nekih ljudi o njemu (o tom postupku i poslu, tj. bojeći se da razumijevanje nekih ljudi za taj postupak bude kratkovido, kratkovid) pa (da radi toga) padnu u žešći od njega (tj. padnu u sumnje i loše postupke koji bi mogli dovesti do stanja koje je žešće i teže i štetnije od izostavljanja odabranijeg i boljeg postupka).

PRIČAO NAM JE Ubejdulah, sin Musa-a, od Israila, od Ebu Ishaka, od El-Esveda, rekao je: rekao mi je Ibnu-Zubejr: Aiša pokazivaše (govoraše) tajne k tebi mnogo, pa šta ti je pričala o Ka'bi? Rekao sam: rekla mi je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"O Aišo, da nije tvoj narod (u takvom položaju da) je mlada (nedavna) njihova obaveza (ili: mlado, nedavno je njihovo vrijeme)", rekao je Ibnu-Zubejr: "(obaveza; ili vrijeme koje ih veže) sa nevjerstvom", - "zaista bih razrušio Ka'bu (i na drugi način je sagradio), pa bih joj učinio (tj. sagradio) dvoja vrata: (jedna) vrata (na koja) ulaze ljudi, a (jedna) vrata (na koja) izlaze." Pa ga (tj. ovaj postupak) je učinio Ibnu-Zubejr.

GLAVA

(onoga) ko je posebno odredio nauku (ili: odlikovao sa naukom, specijalizovao nauku za neke) ljude osim (tj. između drugih) ljudi radi (mržnje, tj. radi bojazni) da ne razumiju (ili: da neće shvatiti).

A rekao je Alija: "Pričajte ljudima o (onom) što poznaju (tj. što mogu da razumiju i shvate). Zar volite da se smatra lažnim (da se u laž ugoni, da se ne vjeruje) Allah i njegov poslanik (a to će biti ako pričaš nekom ono što ne razumije)."

PRIČAO NAM JE Ubejdulah, sin Musa-a, od Ma'rufa, sina Harebuza, od Ebu Tufejla, od Alije o tome (tj. o navedenoj izreki, izjavi Alijinoj).

PRIČAO NAM JE Ishak, sin Ibrahima, rekao je: pričao nam je Muaz, sin Hišama, rekao je: pričao mi je moj otac od Katadeta, rekao je: pričao nam je Enes, sin Malika, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, - a Muaz (sin Džebelov ovom prilikom bio) je njegov sujahač (tj. jahao je sa Muhamedom a.s. za njegovim leđima na istoj jahaćoj životinji; ili na drugoj životinji koja je išla odmah iza Muhamedove a.s. životinje) na sedlu (ili samaru za deve), - rekao je:

"O Muaze, sine Džebela!" Rekao je (Muaz, koji je bio sujahač na sedlu): "Dva odazivanja tebi, o poslaniče Allaha (iskazujem, tj. dvostruko ti se odazivam, dva puta ti kažem: Evo pred tobom!); i dvije sreće tvoje (tj. i dva puta pomažem, iskazujem, pokornost tebi; ili to, možda, znači: dva puta, dvostruko, smatram srećom pokornost tebi)!" Rekao je: "O Muaze!" Rekao je: "Dva odazivanja tvoja (tj. tebi), o poslaniče Allaha; i dvije sreće tvoje!" Tri puta (je Muhamed a.s. zovnuo Muaza, a on mu se odazvao na gornji način). Rekao je (zatim Muhamed a.s.): "Nema nijednog (lica koje) svjedoči da nema boga osim Allaha i da je Muhamed poslanik Allaha, iskreno iz svoga srca (svjedoči to, svako takvo lice neće drukčije proći) osim (tako da) će ga zabraniti

Allah (tj. neće dati Allah da se kažnjava) na Vatri (vatri pakla)." Rekao je (Muaz): "O poslaniče Allaha, pa zar neću izvijestiti o njemu (tj. o ovom što si mi sada rekao) ljude pa (da) se vesele?" Rekao je "Tada će se prepustiti (osloniti na to, tj. osloniće se na to sustezajući se od dobrih djela, zanemariće dobra djela)." A izvijestio je (ovo je rekao Enes) o njoj (o ovoj izreki Muhameda a.s.). Muaz kod svoje smrti (tj. kad je htio umrijeti, pred smrt, izvijestio je zbog klonjenja i zbog bojazni od) ogriješenja (tj. kloneći se i bojeći se da se ne ogriješi ako sakrije znanje, jer se smatra da Muazu nije bilo strogo zabranjeno - mekruh tahrimen - izvještavanje o gornjem hadisu, nego da je to bilo blaža zabrana - mekruh tenzihen -, pa je u tom slučaju grijeh zatajivanje nauke teži od grijeha prekršenja Vjerovijesnikove zabrane da se ne izvještava narod o tom njegovom hadisu).

PRIČAO NAM JE Museded, rekao je: pričao nam je Mu'temir, rekao je: čuo sam svoga oca, rekao je: čuo sam Enesa, rekao je: spomenulo se meni da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao Muazu:

"Ko je sreo (tj. Ko sretne) Allaha (tj. ko umre prihvativši u životu vjerovanje u Allaha sa čvrstom odlukom da) neće udruživati s Njim ništa, unići će (u) raj." Rekao je (Muaz): "Zar neću obeseliti ljude?" Rekao je: "Ne. Bojim se da se prepuste (oslone, oslonu samo na to zanemarujući dobra djela)."

GLAVA

stida u nauci.

A rekao je Mudžahid: "Neće se poučavati nauci (tj. neka se odaje nauci) stidljivac, a ni ohol." A rekla je Aiša: "Divne li su žene, žene Pomagača! Nije ih sprečio stid da se razumiju (ili: da se pravno uzdignu, da postanu pravnice) u vjeri."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Selama, rekao je: izvjestio nas je Ebu Muavijete, rekao je: pričao nam je Hišam od svoga oca, od Zejnebe, kćeri Umu Seleme, od Umu Seleme, rekla je:

Došla je Umu Sulejma k poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekla: O poslaniče Allaha, zaista "Allah se neće stidjeti od prava (ili: od istine)"; (tj. Allah se ne stidi, ne susteže da objavi ono što je pravo ili istina makar to ne bilo prijatno - to je citat iz Kur'ana - pa i ja se neću stidjeti i sustezati, htjela je da rekne Umu Sulejma navođenjem tog citata, neću se sustezati da pitam ovo neprijatno pitanje): da li je na ženu (pala dužnost) od kupanja kada je usnila (tj. kada je sanjala polni snošaj)? Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Kada je vidjela vodu (tj. spermu, sjeme koje je u tečnom stanju kao i voda pa se i naziva vodom. Određeni član uz riječ "maun-voda" pokazuje da se ne radi o običnoj vodi nego o posebnoj vodi ili tečnosti, tj. spermi. Međutim kako je sperma svojstvena muškom polu, a jajnici ženskom polu, to se ovdje ne misli na sjeme, spermu u pravom smislu riječi, već se ovdje misli na tečnost koja izađe iz polnog organa žene zbog nadražaja. Dakle: Kada žena usnije polni snošaj pa vidi da je izašla ta tečnost treba da izvrši ritualno - vjerom propisano kupanje)." Pa je pokrila Umu Selema (to je rekla Zejneba), misli (na) njeno lice, - ovo je umetnuo i dodao Urvete Zejnebinim riječima - (tj. Zejneba je rekla: Pa je Umu Selema pokrila svoje lice stideći se što se u njenoj prisutnosti raspravlja o takvom pitanju o kojem je ženama neprijatno raspravljati sa muškarcima). I rekla je (Umu Selema): O poslaniče Allaha, a (zar) se usnije žena (izbacivanjem tečnosti)? Rekao je: "Da, uprašila ti se desnica (ili: osiromašila ti desnica, desna ruka. To je uzrečica u Arapa s kojom se ne želi ono što te riječi doslovno znače. To je slično našim uzrečicama "Bolan bio!" i "Jadan bio!" Ne mislimo sa tim izrazima, kad ih nekom reknemo, da želimo da se on razboli nekim bolom niti da dopadne kakvog jada, već tim rečenicama kao uzrečicama i uzvicama izražavamo čuđenje, prijekor, a nekad i pohvalu i odobravanje)! Pa s čime sliči njoj njeno dijete?" (tj. kad ne bi mogla žena izbacivati tečnosti na osnovu čega bi drugog moglo biti slično i nalik na nju njeno dijete)?"

PRIČAO NAM JE Ismail, rekao je: pričao mi je Malik od Abdullaha, sina Dinara, od Abdullaha, sina Umera, da je poslanik

Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao: "Zaista od stabala (ima jedno) stablo (što) neće pasti (tj. ne pada, ne opada) njegovo lišće, a ono je primjer muslimana (tj. a ono je kao musliman), pričajte mi, šta je ono (tj. koje je to stablo)?" Pa su pali ljudi u stabla pustinje (tj. počeli su nabrajati stabla što rastu po pustinji), a palo je u moju dušu (tj. u moju misao) da je ono palma. Rekao je Abdullah: Pa sam se stidio (da reknem). Pa rekoše (ljudi): O poslaniče Allaha, izvjesti nas o njemu! Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Ono je palma." Rekao je Abdullah: Pa sam pričao svom ocu o (onome) što je palo u moju dušu (tj. misao). Pa je rekao: Zaista da si je bio rekao, draže je (bi bilo) k meni od (toga) da bude meni toliko i toliko (imanja, bogatstva).

GLAVA

(onoga) ko se stidio pa je zapovjedio drugome (osim) njega (tj. drugome osim sebe da istupi) sa pitanjem.

PRIČAO NAM JE Museded, rekao je: pričao nam je Abdullah, sin Davuda, od Eameša od Munzira Sevrije, od Muhameda, sina Hanefijete, od Alije, rekao je:

Bio sam čovjek koji mnogo (tj. lako; ili: često) izlučuje mezj (mekanu i rastezljivu tekućinu koja izlazi iz muškog polnog organa neosjetno pri doticaju i igranju sa ženom, igranju koje nije u vezi sa polnim snošajem). Pa sam zapovjedio Mikdadu da pita Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (šta vjernik mora da čini kad mu izađe takva tečnost iz cijevi polnog uda?). Pa ga je pitao, pa je rekao: "U (slučaju izlaženja) njega (tj. mezja - opisane tečnosti koju ćemo u daljem tekstu prevoditi "poslijenadražajna tečnost") je (propisano) predmolitveno čišćenje (koje se u Bosni zove abdest, dakle ne mora se izvršiti kupanje cijelog tijela kao u slučaju izlaska sperme, sjemena)."

GLAVA

spominjanja (ili: pomena) nauke i rješenja (nekog pitanja) u bogomolji.

PRIČAO NAM JE Kutejbete, rekao je: pričao nam je Lejs, sin Sa'da, rekao je: pričao nam je Nafi', slobodnjak Abdullaha, sina Umera sina Hataba, od Abdullaha, sina Umera, da je (jedan) čovjek ustao u bogomolji, pa je rekao:

"O poslaniče Allaha, odakle (tj. od kojega mjesta na putu za Meku u svrhu hodočašća) zapovijedaš nam da slavimo glasno (Boga)?" Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Slaviće glasno stanovnici Medine od Zul-Hulejfe, a slaviće glasno stanovnici Sirije od Džuhfe, a slaviće glasno stanovnici Nedžda od Karna." I rekao je Ibnu Umer: I tvrde da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao: "A slaviće glasno stanovnici Jemena od Jelemlema." I Ibnu Umer govoraše: "Nisam razumio ovu (zadnju rečenicu, tj. da će stanovnici Jemena glasno slaviti od Jelemlema; to ja nisam razumio) od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio.

GLAVA

(onoga) ko je odgovorio pitaocu (onome koji za nešto pita) sa više (podataka i pojedinosti) od (onoga) što ga je pitao (za njih).

PRIČAO NAM JE Adem, rekao je: pričao nam je Ibnu Ebi Zi'b od Nafi'a, od Ibnu Umera (tj. od sina Umerovog), zadovoljan bio Allah od njih dvojice (tj. i od Umera i od njegovoga sina), od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio; a od Zuhrije (se takođe slijedeći hadis zabilježio, a Zuhrija ga je čuo) od Salima, od Ibnu Umera, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da je (jedan) čovjek pitao njega (Vjerovjesnika):

Šta oblači muhrim (tj. hodočasnik koji nastupa na sveto tlo sa odlukom da hodočasti Kabu u Meki pri čemu mora na poseban način biti odjeven)? Pa je rekao (Muhamed a.s.): "Neće obući (ili: oblačiti) košulju, a niti turbana (tj. poveza za glavu), a niti šalvare (ili: pantalone), a niti sašiven plašt (s kukuljicom), a niti odjeću (što) ju je dotaklo žuto drvo (tj. odjeću koja je namirisana mirisom ili obojena bojom biljke "vers" - žuto drvo, a po nekima ta je biljka slična ljubici pa je i prevode kao "ljubica") i šafran. Pa ako nije našao dvije sandale (tj.

plitke cipele), pa neka obuče dvije cipele (duboke, tj. cipele sa grlićima); i neka odsiječe njih dva (tj. neka u cipela sa grlićima odsiječe oba grlića, odnosno u obe cipele neka odsiječe grliće toliko) da budu njih dva (do is) pod dvaju članaka (noge).

(Hodočasnik smije nositi samo dva bijela čaršafa i obuvati navedenu obuću. Čaršafi ili plahte ne smiju biti namirisani.)

U IME (ili: SA IMENOM) ALLAHA MILOSRDNOG (ili: SVEMILOSNOG) MILOSTIVOG

KNJIGA ČIŠĆENJA (RITUALNOGA, PREDMOLITVENOG)

GLAVA

(onoga) što je došlo o govoru Allaha, On je uzvišen, "..... kada ste ustali ka molitvi, pa operite vaša (tj. svoja) lica i svoje ruke do laktova; i potarite svoje glave i (operite) svoje noge vaše do dva članka...". Rekao je Ebu Abdullah: "A objasnio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, da je dužnost čišćenja po jedanput, a čistio se (tj. uzimao je abdest perući pojedine dijelove po) dvaput i triput, a nije povećao nad triput. I mrzili su učenjaci pretjeranost u njemu (tj. u čišćenju); i (mrzili su, nisu voljeli) da pređu (prekorače) čin Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio."

GLAVA:

Neće se primiti molitva bez čistoće.

PRIČAO NAM JE Ishak, sin Ibrahima, Hanzalović, rekao je: izvijestio nas je Ma'mer od Hemama, sina Munebiha, da je on čuo Ebu Hurejreta (kako) kaže: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Neće se primiti molitva (onoga) ko učini događaj (slučaj) dok se (ne) očisti." Rekao je (jedan) čovjek iz Hadramevta: "Šta je (taj) događaj (slučaj), o Ebu Hurejrete?" Rekao je: "Tihi (bezglasni) vjetar ili glasni vjetar (iz stražnjice)."

GLAVA

vrijednosti čišćenja (pred molitvu); i cvijetasti putonogasti (ljudi) od tragova čišćenja (imaće prednost nad drugima).

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, rekao je: pričao nam je Lejs od Halida (a on) od Seida, sina Hilala, od Nuajma Mudžemira, rekao je:

Popeo sam se sa Ebu Hurejretom na površinu džamije (ili: iza džamije Vjerovijesnika a.s.), pa se očistio, pa je rekao: Čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, kaže: "Zaista moj narod će se zvati (na) sudnjem danu cvjetasti putonogasti od tragova (predmolitvenog) čišćenja (tj. abdesta), pa ko može od vas učini drugim njegov (tj. svoj) cvijet (na čelu), pa neka učini!"

GLAVA:

Neće se čistiti od (tj. zbog) sumnje dok se (ne) uvjeri (čvrsto da je pokvario abdest).

PRIČAO NAM JE Alija, rekao je: pričao nam je Sufjan, rekao je: pričao nam je Zuhrija od Seida, sina Musejeba; i od Abada, sina Temima, (a on) od njegovog (Abadovog) strica (kojemu je bilo ime Abdullah, sin Zejda sina Asima, a bio je Pomagač) da je on (Abadov stric) tužio ka Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, čovjeka koji je (takav da) se pričini k njemu da je našao (ili: osjetio) stvar (koja kvari čišćenje, tj. abdest, to mu se pričini) u molitvi. Rekao je (Vjerovijesnik a.s.):

"Neće se okrenuti (udaljiti; ili: Neka se ne okreće, udaljuje); ili neće otići (ili: neka ne odlazi sa molitve, iz, tj. sa namaza) dok (se ne uvjeri da) čuje glas ili (da) nalazi (osjeća) vjetar (iz stražnjice)."

GLAVA

olakšanja u čišćenju.

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, rekao je: pričao nam je Sufjan od Amra, rekao je: izvjestio me Kurejb od Ibnu Abasa da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, spavao (tako ili toliko) da je puhao, zatim je klanjao. A ponekad (ili: A često) je rekao (Sufjan govoreći o tom):

Legao je (tj. legao bi u postelju Vjerovijesnik tako da) je puhao, zatim je ustao pa je klanjao. Zatim nam je (kaže Alija, sin Medinije) pričao Sufjan jedanput poslije jedanput (tj. nekad kraće nekad dulje) od Amra, od Kjurejba, od Ibnu Abasa, rekao je (Ibnu Abas): Prenoćio sam kod moje (tj. svoje po majci) tetke Mejmune (jedne) noći. Pa je stajao (u molitvi) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (u prvom dijelu) od noći. Pa pošto je bio u nekom (dijelu te) noći, ustao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa se očistio (vodom) iz obješenog (otrcanog, starog) mijeha lakim čišćenjem, olakšavao ga je Amr i umanjivao (tj. prikazivao ga je lakim i malobrojnim); i stajao je (Vjerovijesnik a.s.) klanjajući. Pa sam se ja očistio (na) način (ili: od strane) od (onoga) što se očistio (on, Vjerovijesnik). Zatim sam došao pa sam stao sa njegove lijeve (strane). A ponekad je rekao Sufjan "sa njegove ljevice". (Ustvari hoće da se kaže da je Sufjan nekad u pričanju upotrebio izraz "an jesarihi", a nekad "an šimalihi", a oba izraza znače "lijevo"). Pa me okerenuo (oko sebe, premjestio me je) pa me stavio na svoju desnu (stranu). Zatim je klanjao šta je (ili: koliko je) htio Allah. Zatim je legao pa je spavao da je puhao. Zatim mu je došao vikač (pozivač na molitvu obaveznu, muezin) pa mu je objavio molitvu (zore). Pa je ustao sa njim ka molitvi, pa je klanjao, a nije se očistio (ponovno). Mi smo rekli Amru: Zaista (neki) ljudi govore: Zaista poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (bio je takav da) spava njegovo oko, a ne spava njegovo srce. Rekao je Amr: Čuo sam Ubejda, sina Umejra, govori: "San (ili: Snovi, Snoviđenje) vjerovijesnika je

objava." Zatim je proučio (citat iz Kur'ana): "... zaista ja viđam u spavanju (snu) da te koljem (ili: zakoljem) ..."

GLAVA

upotpunjavanja čišćenja.

A rekao je Ibnu Umer: "Upotpunjavanje čišćenja, očišćenje.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta od Malika, od Musa-a, sina Ukbeta, od Kjureba, slobodnjaka Ibnu Abasa, od Usameta, sina Zejdova, zadovoljan bio Allah od njega, da je on čuo njega (gdje) kaže:

Odbio se (tj. vratio se) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, od (tj. sa) Arefata, te kad je bio u putu (kojim mora proći hodočasnik), sišao je pa (se) pomokrio. Zatim se očistio, a nije upotpunjavao čišćenja. Pa ja rekoh: "Molitvu (obavi), o poslaniče Allaha!" Pa je rekao: "Molitva je pred tobom (tj. molitvu obavi, kad pređeš još puta koji se nalazi pred tobom)." Pa je uzjahao (i krenuo). Pa pošto je došao Muzdelifi, sišao je pa se očistio, pa je upotpunjavao čišćenje. Zatim se uspostavila molitva pa je klanjao sutonsku molitvu. Zatim je učinio (tj. postavio, doveo) u klečanje (tj. ležanje) svaki čovjek svoju devu (kamilu) u svome odsjedalištu. Zatim se uspostavila večernja molitva pa je klanjao, a nije klanjao među njima dvjema (nikakve druge molitve, tj. između sutonske - ahšama i večernje molitve - jacije).

GLAVA

pranja lica sa dvjema rukama iz jednoga crpanja (grabljenja).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Abdurahima, rekao je: izvijestio nas je Ebu Selemete Huzaijević Mensur, sin Selemeta, rekao je: izvjestio nas je Ibnu Bilal, namjerava (misli na) Sulejmana, od Zejda, sina Eslemova, od Ata'a, sina Jesara, od Ibnu Abasa da se on očistio, pa je oprao lice svoje: uzeo je (jedno) crpanje od vode (tj. jednu šaku vode) pa je isprao (ili: promućao, promućkao) usta s njim i izaprao je nos, zatim je uzeo (jedno) crpanje od vode pa je učinio s njim ovako: dodao

ga je k svojoj drugoj ruci pa je oprao s njim svoje lice. Zatim je uzeo crpanje od vode pa je oprao s njim svoju desnu ruku. Zatim je uzeo crpanje od vode pa je oprao s njim svoju lijevu ruku. Zatim je potrao svoju glavu. Zatim je uzeo crpanje od vode (tj. zagrabio je šaku vode; to je smisao u navedenom i u sljedećem tekstu ovoga hadisa originalne rečenice "ehaze garfeten min main") pa je poprskao (stresao, izlijevao) na svoju desnu nogu (tako) da ju je oprao. Zatim je uzeo drugo crpanje pa je oprao s njim svoju nogu, misli (na) lijevu. Zatim je rekao: "Evo ovako vidio sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, čisti se (na ovaj način)."

GLAVA

nazivanja (imenovanja, tj. izgovaranja riječi "Bismillahi - Sa imenom Allaha, U ime Allaha") na svakom stanju (tj. u početku svakog dozvoljenog posla, pa i kod abdesta - čišćenja, pa čak) i kod polnog odnosa.

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, rekao je: pričao nam je Džerir od Mensura, od Salima, sina Ebul-Dža'da, od Kjurejba, od Ibnu Abasa (a on) dolazi s njim (s pričanjem, tj. kaže da ga je čuo, dovodi ga k) Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je (Vjerovijesnik a.s.):

"Da zaista jedan (od) vas (ili: "Kad bi jedan vas), kada je došao svojoj ženi, (u ime polnog odnosa, da) je rekao: "U ime Allaha! Bože, odstrani (od) nas đavola (satanu); i odstrani đavola (od onoga) što si nam podijelio (tj. od djeteta koje ćeš nam dati posredstvom ovog polnog odnosa)!"; pa se dosudilo među njima dvoma (bračnih drugova da im se rodi) dijete, ne (bi) mu (djetetu) štetio (naškodio, naudio đavo, satana)."

GLAVA

(onoga) šta govori (vjernik) kod nužnika.

PRIČAO NAM JE Adem, rekao je: pričao nam je Šu'bete od Abdul-Aziza, sina Suhejba, rekao je: Čuo sam Enesa (gdje) govori: Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, kada je unišao (u) nužnik, rekao (je, govorio, učinio):

"Bože, zaista ja se utječem Tebi od đavola i đavolica (ili: od ružnog i nevaljalština; ili: od bezvjerstva i grijeha)." Slijedi ga (Adema) Ibnu Ar'arete (pričajući i on navedeni hadis) od Šu'beta. A rekao je Gunder od Šu'beta: "Kada je došao nužniku ..". A rekao je Musa od Hamada: "Kada je unišao (u nužnik) ..". A rekao je Seid, sin Zejda: pričao nam je Abdul-Aziz: "Kada je htio da uniđe."

GLAVA

stavljanja vode kod nužnika.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, rekao je: pričao nam je Verkau od Ubejdulaha, sina Ebu Jezida, od Ibnu Abasa da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, unišao (u) nužnik, pa sam stavio za njega (tj. njemu) vodu za čišćenje. Rekao je:

"Ko je stavio (ili: postavio) ovo?" Pa se izvijestio (tj. izviješten je) pa je rekao: "Bože, urazumi ga (tj. podaj mu mnogo razumijevanja za rješavanja pitanja) u vjeri!"

GLAVA:

Neće se okrenuti prema kibli (tj. prema Ka'bi i Meki, jer se u tom pravcu okreće prilikom obavljanja molitve, pa se neće u tom pravcu okretati; ili: neka se ne okreće) sa mokrenjem, a ni velikom nuždom osim kod zgrade; zida ili slično njemu.

PRIČAO NAM JE Adem, rekao je: pričao nam je Ibnu Ebi Zuejb, rekao je: pričao mi je Zuhrija od Ata'a, sina Jezida Lejsijević, od Ebu Ejuba Ensarijevića, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Kada je došao (tj. Kada dođe) jedan vas (da obavi veliku) nuždu, pa neće se okrenuti (ili: neka se ne okreće) kibli (strani kojoj se okreću muslimani kada obavljaju molitvu; u daljem tekstu svugdje će se riječ "kibletun" prevoditi sa riječi "strana" i to sa velikim slovom kada ima navedeno značenje; dakle: pa neće okrenuti "Strani"; ili: pa neka se ne okreće Strani); i neka joj ne okreće svojih leđa. Okrenite se istoku ili okrenite se zapadu."

GLAVA

(onoga) ko je obavio nuždu (na prostranom otvorenom prostoru čučeći) na dvjema ciglama (nepečenim ciglama, ćerpičima).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, rekao je: izvijestio nas je Malik od Jahja-a, sina Seida, od Muhameda, sina Jahja-a sina Habana, od svoga strica Vasi'a, sina Habana, od Abdullaha, sina Umera da on govoraše:

"Zaista (neki) ljudi govore: Kada si sjeo na (mjesto da obaviš) svoju nuždu, pa ne okreći se Strani, a ni Jerusalimu." Pa je rekao Abdullah, sin Umera: "Zaista već sam se popeo (jednog) dana na leđa (tj. na površinu; ili: na vanjski dio jedne) sobe (koja je pripadala) nama, pa sam vidio poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, na dvjema ciglama okrenut (prsima prema) Jerusalimu (čuči) radi (vršenja) svoje nužde." I rekao je (Abdullah, sin Umerov k Vasi'u): "Možda si ti od (onih) koji obavljaju molitvu na svojim kukovima (ili: butovima, bedrima; tj. možda ne znaš kakav položaj trebaju imati bedra ili kukovi kad padneš ničice u molitvi, jer ne znaš razlike u okrećanju prema Jerusalimu i prema Meki pri vršenju nužde)." Pa sam rekao: "Ne znam, tako mi Allaha." Rekao je Malik: "Namjerava (tj. misli na onoga) koji klanja, a ne diže se od zemlje, pada ničice (sedždu čini), a on je prilijepljen sa zemljom (uza zemlju, leži potrbuške, a to je nepravilan stav u molitvi po islamskim propisima. Pravilan je stav držati na zemlji samo čelo sa nosem, dlanove ruku, koljena i nožne prste, a stomak i prsa ne smiju se dodirivati sa zemljom ni sa stegnima i bedrama, bedrima nogu)."

GLAVA

izlaženja žena ka (širokom, tj. otvorenom) prostoru (tj. izlaženje na polje u svrhu obavljanja nužde).

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukjejra, rekao je: pričao nam je Lejs, rekao je: pričao mi je Ukajl od Ibnu Šihaba, od Urveta, od Aiše da žene Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, izlazaše u noći, kada su izlazile na polje radi obavljanja nužde, ka Menasi'u, a on (tj. Menasi') je prostrano tlo (na kraj Medine prema groblju Beki'u. Menasi' znači čistine, pa kao vlastito ime zemljišta, kad bi se prevelo, pisalo bi se velikim slovom: Čistine.) Pa Umer govoraše Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio:

"Pokri (zastri), tvoje (tj. svoje) žene!" Pa nije poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (htio to da) čini. Pa je izašla Sevda, kći Zemeata, žena Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (jedne) noći od noći navečer, a bila je žena dugačka, pa ju je zovnuo (povikao) Umer: "Zar ne! (Pazi!) Već smo te poznali (prepoznali), o Sevda!" ; pohlepom na (to, tj. želeći to) da se spusti (objavi) pokrivanje (žena). Pa je spustio (objavio) Allah pokrivanje. (Prema toku pričanja u navedenom hadisu, neki komentatori opravdano vele da rečenica "Uhdžub nisaeke-Pokri, svoje žene!"; znači: Zabrani, svojim ženama da izlaze iz soba!" To bi se jedino moglo učiniti pravljenjem pregrade uz kuću za nužnik, a riječ "hidžab" znači "zastor, koprena", a znači i "pregrada" pa makar i od platna, pa je, vjerovatno, zbog toga i upotrebljen izraz "Uhdžub". Na osnovu toga se i rečenica "Uhdžub nisaeke" može prevesti i ovako): "Napravi pregradu (za obavljanje nužde uz kuću) svojim ženama!" Isto tako i zadnji dio gornjeg hadisa može da ima i ovakav izgled: "... pohlepom na (to, tj. želeći to) da se spusti (objavi) pregrada (tj. propis o zastoru, pregradi). Pa je spustio (objavio) Allah (ajet u kojem je naredio) pregradu.

PRIČAO NAM JE Zekjerija, rekao je: pričao nam je Ebu Usamete od Hišama, sina Urveta, od svoga oca, od Aiše, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Dozvolilo se da izlazite u nuždi vašoj (tj. da izvršite svoju nuždu)." Rekao je Hišam: Namjerava (misli Aiša na izlaženje na široki otvoreni) prostor.

GLAVA

obavljanja nužde u sobama (ili: kućama).

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Munzira, rekao je: pričao nam je Enes, sin 'Ijada od Ubejdulaha, od Muhameda, sina Jahja-a sina Habana, od Vasi'a, sina Habana, od Abdillaha, sina Umera, rekao je:

Popeo sam se nad leđa (ili: površinu; ili: zadnju stranu) sobe Hafsine zbog neke moje (tj. svoje) potrebe, pa sam vidio poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, vrši svoju nuždu okrenut zadnjicom Strani (a) okrenut prema Siriji (prsima).

PRIČAO NAM JE Ja'kub, sin Ibrahima, rekao je: pričao nam je Jezid, rekao je: izvjestio nas je Jahja od Muhameda, sina Jahja-a sina Habana, da je njegov stric Vasi', sin Habana, izvijestio njega da je Abdullah, sin Umera, izvijestio njega, rekao je:

Zaista sam se pojavio jednoga dana na leđima (površini, zadnjoj strani) naše sobe, pa sam vidio poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, sjedača (tj. sjedi) na dvije (nepečene) cigle okrenut prema Jerusalimu.

GLAVA

uklanjanja nečisti (sa mjesta odakle je nečist izašla pri vršenju nužde, tj. uklanjanja ostatka nečisti) sa vodom.

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid Hišam, sin Abdul-Melikja, rekao je: pričao nam je Šu'bete od Ebu Mu'aza, a njegovo ime je Ata', sin Ebu Mejmuneta, rekao je: Čuo sam Enesa, sina Malika, govori:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (uslužen) kada je izašao radi svoje nužde; dođem ja i (jedan) dječak, s nama (jedna kožna) posuda (čutura, ploska, boca) od vode. Namjerava (tj. misli Enes da kaže da) ukloni nečist s njom (tj. da se opere Vjerovijesnik s njom, vodom, poslije obavljene nužde, zbog toga su mu donosili - kožnu posudu vode).

GLAVA

(onoga) ko je (takav postupak imao da) se nosila sa njim voda radi njegovog čišćenja (ili: radi njegove čistoće).

A rekao je Ebu Derdai: "Zar nije među vama posjednik obuće (Vjerovijesnikove); i vode za čišćenje i jastuka (uzglavlja)?"

(Ovo je Ebu-Derda' rekao Alkami i nekim Iračanima koji su ga pitali za neke stvari. S time im je htio da kaže da te stvari može da im objasni Abdullah, sin Mes'uda, koji je više boravio sa Vjerovijesnikom brinuvši za Vjerovijesnikovu obuću, vodu za čišćenje i uzglavlje - jastuk. Kako se i u toj Ebu-Derdaovoj izjavi pominje voda za čišćenje, to Buharija uzima kao još jedan dokaz da se Muhamed a.s. čistio vodom i poslije vršenja nužde.)

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, rekao je: pričao nam je Šu'bete od Ata-a, sina Ebu Mejmuneta, rekao je: Čuo sam Enesa govori:

Bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (posluživan; ili: imao je ovakav postupak); kada je izašao radi svoje nužde, slijedio sam ga ja i (jedan) dječak od nas, sa nama je (mala kožna) posuda od vode (tj. puna vode).

GLAVA

nošenja (dugačkog) štapa sa vodom u uklanjanju nečisti.

(Riječ "istindžaun" ima dva značenja. Jedno je: traženje uklanjanja nečisti. Drugo je: za kakvu uzvišicu otići da se za nju zakloni od pogleda ljudi radi obavljanja nužde.)

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Bešara, rekao je: pričao nam je Muhamed, sin Džafera, rekao je: pričao nam je Šu'bete od Ata-a, sina Ebu Mejmuneta, čuo je Enesa, sina Malika, govori:

Bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (u položaju da) ulazi (u) nužnik, pa nosim ja i (jedan) dječak (malu kožnu) posudu (punu) od vode i (jedan veliki) štap, uklanjao je nečist (tj. prao se) sa vodom. Slijedio ga je (Muhameda, sina Džaferova, tj. slaže se s njim) Nadr i Šazan od Šu'beta. El-anezetu je štap (što) na njemu (ima) željezo.

(To je štap dulji od običnog štapa, a kraći od koplja.).

GLAVA

zabrane od uklanjanja nečisti sa desnicom. (tj. zabrane uklanjanja nečisti sa desnom rukom.)

PRIČAO NAM JE Muaz, sin Fedaleta, rekao je: pričao nam je Hišam, on je Destevaijević, od Jahja-a, sina Ebu Kjesira, od Abdullaha, sina Ebu Katadeta, od svoga oca, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Kada pije (vodu) jedan vas, pa neka ne diše (tj. neka ne predahnjiva, neka ne puše) u posudu, a kada dođe (u) nužnik, pa neka ne dotakne svoj polni ud sa svojom desnicom i neka se ne potire sa svojom desnicom."

GLAVA:

Neće držati (ili: Neka ne drži) svoj polni ud sa svojom desnicom kada mokri (tj. kada obavlja malu nuždu).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Jusufa, rekao je: pričao je nama Evzaijja od Jahja-a, sina Ebu Kjesira, od Abdullaha, sina Ebu Katadeta, od njegovoga (tj. od svoga) oca, (a on, Ebu Katadete) od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Kada mokri (tj. obavlja malu nuždu) jedan (od) vas, pa neka nikako ne uzima svoj ud (polni organ) sa svojom desnicom; i neka ne uklanja nečist (tj. neka se ne pere) sa svojom desnicom i neka se ne izdihuje (diše, puše) u posudu!"

GLAVA

uklanjanja nečisti sa kamenjem.

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Muhameda, Mekjijević (Mekjanin), rekao je: pričao nam je Amr, sin Jahja-a sina Seida sina Amra Mekjanina, od svoga djeda, od Ebu Hurejreta, rekao je:

Slijedio sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, a izašao je radi svoje nužde pa se ne obaziraše. Pa sam se približio njemu, pa je rekao: "Potraži mi (nekoliko) kamenica, (da) se otresem (od nečisti, tj. da se očistim) s njima; ili slično njemu (tj. ili slično ovom izrazu je rekao nešto Muhamed a.s., kolebanje je kod nekog od pripovjedača), a ne donosi mi kosti, a ni balege (tj. izmeta životinjskog pa svejedno što je suh)." Pa sam mu donio kamenica u (zavrnutom, presvraćenom) kraju (dijelu) moje odjeće, pa sam ih stavio uz njegovu stranu (tj. uz njega, kraj njega) i okrenuo sam se od njega. Pa pošto je svršio svoju nuždu, slijedio je njega (tj. čin izvršene nužde) s njima (tj. sa kamenicama, a to znači očistio se s njima).

GLAVA:

Neće se uklanjati nečist (tj. neće se čistiti poslije nužde) sa balegom (konja i drugih kopitara, jer riječ "revs" znači: izmet konja i svakog kopitara).

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, rekao je: pričao nam je Zuhejr od Ebu Ishaka, rekao je: Nije Ebu Ubejdete spomenuo ga (tj. ovaj hadis meni) nego Abdurahman, sin El-Esveda, od svoga oca da je on čuo Abdullaha (sina Mes'udova gdje) govori:

Došao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, tlu (smirenom, tj. mjestu gdje se vrši nužda), pa mi je zapovjedio da mu donesem tri kamena. Pa sam našao dva kamena; i tražio sam treći pa ga nisam našao. Pa sam našao dva kamena i tražio sam treći pa ga nisam našao. Pa sam uzeo (jednu) balegu pa mu je donesoh. Pa je uzeo dva kamena, a bacio je (onu) balegu i rekao je: "Ovo je prljavština (ili: nečist, poganština)." A rekao je Ibrahim, sin Jusufa, (da je čuo gornji hadis) od svoga oca, (a on) od Ebu Ishaka (koji je rekao:) pričao mi je Abdurahman, (a ovaj Abdurahman je sin El-Esveda, već pomenutog).

GLAVA

čišćenja (za nastupanje na obavljanje molitve, a to se čišćenje može izvršiti tako da se određeni dijelovi tijela operu samo) po jedanput.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Jusufa, rekao je: pričao nam je Sufjan od Zejda, sina Eslemova, od Ata-a, sina Jesara, od Ibnu Abasa, rekao je:

Očistio se Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, po jedanput (perući određene udove tijela).

GLAVA

čišćenja po dvaput (perući određene udove).

PRIČAO NAM JE Husein, sin Isa-a, rekao je: pričao nam je Junus, sin Muhameda, rekao je: pričao nam je Fulejh, sin Sulejmana, od Abdullaha, sina Ebu Bekjra sina Amra sina Hazma, od Abada, sina

Temima, od Abdullaha, sina Zejda, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, očistio se po dvaput (perući određene udove).

GLAVA

čišćenja po triput.

PRIČAO NAM JE Abdul-Aziz, sin Abdullaha, Uvejsović, rekao je: pričao mi je Ibrahim, sin Sa'da, od Ibnu Šihaba da ga je izvijestio Ata', sin Jezida, da Humran, slobodnjak Usmana, izvijestio njega da je on vidio Usmana, sina Afana, pozvao (da mu dođe, da mu se donese) posuda (napunjena vodom); pa je ljevao, lijevao (vodu iz posude) na svoje dlanove triput pa je oprao njih dva (tj. dlana ili: šake). Zatim je uvukao (stavio) svoju desnicu u (tu) posudu pa je promućao (izprao, isprao) usta i isfrknuo (izaprao) nos. Zatim je oprao svoje lice triput i svoje dvije ruke do laktova dvaju triput. Zatim je potrao svoju glavu. Zatim je oprao svoje dvije noge triput do dvaju članaka. Zatim je rekao: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Ko se očisti (na) način ovoga moga čišćenja, zatim klanja dva rek'ata (tj. obavi molitvu od dva sagibanja, poklona, naklona), ne pričajući u njima dvama (u rek'atima) sa sobom (tj. ne pomišljajući u molitvi na ovozemne poslove i potrebe), oprostiće mu se (tj. biće mu oprošteno sve ono) što je proturijo (tj. sve što je prije te molitve učinio u životu) od svoga griješenja (ili: grijeha)." A od Ibrahima, rekao je: rekao je Salih, sin Kejsana, rekao je Ibnu Šihab: Ali Urvete priča od Humrana (ovako): Pa pošto se očistio Usman, rekao je: Zar ne! (Pažnja!) Ispričaću vam (jedan) govor (ili: Da, ispričaću vam jedan govor, misli na govor Allahovog poslanika a.s.). Da nije (jednoga) ajeta (rečenice Kur'ana), ne bih vam ga (tj. toga govora) ispričao. Čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (gdje) govori:

"Neće se očistiti čovjek, lijepo izvodeći svoje čišćenje i klanjajući molitvu (a da će drukčije proći) osim (tako da) će mu se oprostiti (ono) što je (pogriješio) između njega (tj. čišćenja) i između molitve dok je (ne) klanja." Rekao je Urvete: Ajet (na koji je mislio Usman) je: "Zaista koji sakrivaju (ono) što smo spustili (objavili) .....".

GLAVA

isfrkivanja (tj. istjeravanja vode iz nosa vazduhom nakon što je voda bila ušmrknuta u nos) u čišćenju. Spomenuo ga (tj. isfrkivanje, išmrkivanje) je Usman; i Abdullah, sin Zejda; i Ibnu Abas od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Abdan, izvjestio nas je Abdullah, rekao je: izvjestio nas je Junus od Zuhrije, rekao je: izvjestio me Ebu Idris da je on čuo Ebu Hurejreta (da priča) od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) je rekao:

"Ko se čisti, neka isfrkne (išmrkne vodu tako da se prospe iz nosa); a ko se bude trao (potirao) kamenčićima (poslije obavljene nužde), pa neka uzme liho (tj. neparan broj kamenčića da se sa njima otare)."

GLAVA

otiranja kamenčićima neparnim (brojem).

(Riječ "istidžmar" znači tražiti kamenčiće i upotrebiti ih za otiranje poslije nužde, ali ta ista riječ znači i nakaditi se mirisom, koji se stavi na živo ugljenje, žeravicu. Prema tome i zadnji dio gornjeg hadisa može se još i ovako prevesti:... a ko se kadi mirisom, pa neka stavi liho - tj. neparan broj komada mirisa na žeravicu. Prema tome i ova glava može da znači i ovako: GLAVA kađenja mirisom neparnim brojem komada mirisa.)

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, rekao je: izvjestio nas je Malik od Ebu Zinada, od E'aredža, od Ebu Hurejreta da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Kada se čisti jedan vas, pa neka učini (tj. stavi vodu) u svoj nos zatim neka prospe (tj. isfrkne vodu iz nosa); a ko se otire sa kamenčićima, pa neka upotrijebi (upotrebi) liho (neparan broj; ili: a ko se kadi mirisom, pa neka stavi liho komada mirisa na žeravicu); a kada se probudi jedan vas iz svoga spavanja, pa neka opere svoju ruku prije (nego što) će da je uvuče (stavi) u svoju vodu za čišćenje, jer zaista

jedan (od) vas ne zna gdje je prenoćila njegova ruka (možda se spavajući rukom dodirnuo i stražnjice koja, možda, nije bila čista)."

(Upozorenje: "vudu'" je čišćenje, a "vedu'" je voda za čišćenje. Veznik "fe" ima nekad uzročno značenje i smisao pa se može prevesti sa "jer".)

GLAVA

pranja nogu (dviju).

PRIČAO NAM JE Musa, rekao je: pričao nam je Ebu Avanete od Ebu Bišra, od Jusufa, sina Mahekja (ili: Mahikja), od Abdullaha, sina Amra, rekao je:

Ostao je pozadi Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (idući ostao pozadi) od nas u (jednom) putovanju, pa nas je stigao, a već smo pritijesnili popodnevnu molitvu (tj. do kraja njenog vremena smo je odgodili i dotjerali, pa smo morali na brzinu da se očistimo i da tu molitvu obavimo). Pa smo počeli (da) se čistimo; i potiremo svoje noge (mokrim rukama umjesto da ih peremo). Pa je povikao sa najvišim svojim glasom:

"Teško petama od Vatre!" dvaput ili triput (je to povikao).

(Jedni komentatori riječ "vejlun - teško, jao!" ne shvataju po jezičnom značenju nego kažu da ta riječ ovdje znači "dolina u paklu, odnosno ime jedne doline u džehenemu-paklu". To se temelji na jednom hadisu u Ibnu Hibanovu Sahihu.)

GLAVA

mućkanja usta u čišćenju (tj. ispiranja usta vodom u čišćenju na taj način što će se voda u usta staviti, pa se staviti u pokret da kola po ustima i onda se iz usta izbaci prskanjem; to znači riječ "madmada"), rekao ga je (tj. pomen o mućkanju) Ibnu Abas i Abdullah, sin Zejda, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, rekao je: izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, rekao je: izvijestio me Ata', sin Jezida, od Humrana, slobodnjaka Usmana, sina Afana, da je on vidio Usmana (da) je zovnuo (da mu donesu) vodu.

Pa je izlio na svoje dvije ruke (vodu) iz svoje posude pa ih je obe oprao tri puta. Zatim je uvukao (stavio) svoju desnicu u vodu za čišćenje, zatim je promućkao usta (na način kako je opisano); i ušmrknuo je vodu u nos i išmrknuo (isfrknuo) je vodu iz nosa. Zatim je oprao svoje lice triput i svoje dvije ruke do laktova triput. Zatim je potrao svoju glavu, zatim je oprao svaku nogu triput. Zatim je rekao (Usman): Vidio sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, čisti se (na) način ovoga moga čišćenja; i rekao je (Vjerovijesnik a.s.): "Ko se očisti (na) način ovoga moga čišćenja; i klanja dva rekata, ne priča u njima dvama (tj. u ta dva rekata ništa) svojoj osobi (ne priča sam sebi u mislima za vrijeme klanjanja), oprostiće Allah njemu (ono) što je proturio (tj. što je prije toga učinio taj klanjač) od svoga grijeha (ili: griješenja)."

GLAVA

pranja peta.

A Ibnu Sirin praše mjesto prstena (tj. i mjesto na kojem je prsten) kada se čistio.

PRIČAO NAM JE Adem, sin Ebu Ijasa, rekao je: pričao je nama Šu'bete, rekao je: pričao nam je Muhamed, sin Zijada, rekao je: čuo sam Ebu Hurejreta, a prolazaše pokraj nas, a ljudi se čiste iz posude za čišćenje, rekao je:

Upotpunite čišćenje, jer zaista Ebul-Kasim, pomilovao ga Allah i spasio, je rekao: "Teško (Jao) petama od Vatre!"

GLAVA

pranja dviju nogu u dvije obuće (tj. koje se nalaze u dvije cipele ili dva opanka), a neće potirati po obući (po dvije cipele).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, rekao je: izvijestio nas Malik od Seida Makburije, od Ubejda, sina Džurejdža, da je on rekao Abdullahu, sinu Umera: "O Ebu Abdurahmane, vidio sam te (da) činiš četiri (stvari), nisam vidio nijednog od tvojih drugova (da) ih čini." Rekao je: "A šta su one (tj. koje su to stvari), o Ibnu Džurejdže?" Rekao je:

Vidio sam te ne dotičeš od uglova (Ka'be prilikom hodočašća drugih uglova) osim dva jemenska; i vidio sam te oblačiš (tj. obuvaš) obuće od učinjene goveđe kože (na kojoj nema dlake, a to je bio u ondašnje vrijeme luksuz, jer je bila oskudica i u obući koja je bila najviše od sirove neučinjene kože s koje nije bila ni dlaka odstranjena); i vidio sam te bojadišeš (svoju odjeću ili kosu) sa žutom bojom; i vidio sam te kada si u Meki, ljudi podignu glas (učeći određene rečenice pri odluci da izvrše hodočašće) kada vide mlađak (tj. prvi dan zul-hidžeta), a ti ne podižeš glasa dok (ne) bude dan razmišljanja (tj. do osmog dana zul-hidžeta). Rekao je Abdullah: Što se tiče uglova (Ka'be), pa ja nisam vidio poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) dotiče (druge uglove) osim dva jemenska; a što se tiče obuća od učinjene kože, pa zaista sam vidio poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, oblači (tj. obuva, nosi) obuće koje (su takvog kvaliteta da) nema u njima (nikakve) dlake; i čistio se u njima, pa ja volim da je oblačim; a što se tiče žute boje, pa zaista sam vidio poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, bojadiše sa njom, pa ja volim da bojadišem (ili: bojim) s njom; a što se tiče podizanja glasa (pri učenju telbije, tj. odluke da se izvrši hodočašće i da se već počinje vršiti osmog, a ne prvog, dana zul-hidžeta), pa ja zaista nisam vidio poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) podiže glas dok se (ne) uzbuni s njim njegova deva (za jahanje; ili: dok ne skoči, dok ne požuri s njim noseći ga njegova jahaća deva, tj. dok se deva ne digne, a to ustvari znači dok se ne počnu vršiti obredi hodočašća osmog dana zul-hidžeta).

GLAVA

dešnjačenja (tj. pranja desne ruke i noge prije lijeve) u čišćenju i pranju (ili kupanju).

PRIČAO NAM JE Museded, rekao je: pričao nam Ismail, rekao je: pričao nam je Halid od Hafse, kćeri Ibnu Sirina, (a ona je pričala) od Umu Atije, rekla je (Umu Atija, a to je žena iz Medine koja je za vrijeme Muhameda a.s. živjela, s njime je učestvovala u sedam borbi i kupala je u Medini umrle muslimanke i zamotavala ih u ćefine-posmrtne haljine uz pomoć još nekih žena): rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, njima u (vezi načina kojega se treba da drže pri) kupanju njegove kćeri (tj. Muhamedove a.s. umrle kćeri Zejnebe):

"Počnite sa njenim (tj. Zejnebinim) desnim stranama i mjestima čišćenja od nje!"

PRIČAO NAM JE Hafs, sin Umera, rekao je: pričao nam je Šu'bete, rekao je: izvijestio me Eš'as, sin Sulejma, rekao je: Čuo sam svoga (priča) od Mesruka, od Aiše, rekla je:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (takav da) ga zadivljavaše počinjanje sa desnom stranom u njegovom obuvanju; i njegovom češljanju (uređivanju svoje kose na glavi); i njegovom očišćenju (pred molitvu, tj. abdestu) i u njegovoj stvari svakoj (tj. cijeloj).

GLAVA

traženja (sebi) vode za čišćenje kada se približi molitva (tj. kada nastane vrijeme molitve) A rekla je Aiša: Došla je jutarnja molitva, pa se tražila voda pa se nije našla, pa je sišao tejemum (tj. objavljen je propis obraćanja prašini s kojom se potare lice i ruke do laktova, dakle korišćenje prašine kad nema vode u svrhu čišćenja pred molitvu to se zove tejemum).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, rekao je: izvijestio nas je Malik od Ishaka, sina Abdullaha sina Ebu Talhata, od Enesa, sina Malika, rekao je:

Vidio sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a približila se molitva popodneva pa su ljudi tražili vodu za čišćenje pa je nisu našli, pa se donijela poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, voda za čišćenje, pa je metnuo poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio u tu posudu svoju ruku i zapovjedio je ljudima da se čiste iz nje. Rekao je (dalje Enes): Pa sam vidio vodu izvire ispod njegovih prsta (tako) da se očistiše (ili: te se očistiše svi) do zadnjeg (od) njih.

GLAVA

vode koja je (takva da) se pere u njoj dlaka čovjeka.

A Ata' ne smatraše u njoj (dlaki) štete da se uzmu od nje konci i užeta; i (nije vidio štete u) ostatku (vode poslije) pasa i njihovom prolaženju u (tj. kroz) bogomolju. A rekao je Zuhrija: Kada je lokao (nalokao vodu) pas u posudi; (i čovjek bude u takvoj prilici da) nema njemu (nikakve druge) vode za čišćenje osim nje (tj. ove nalokane), očistiće se s njom. A rekao je Sufjan: Ovo je razumijevanje (ili: pravno rješenje) sa njegovim izvorom (tj. pravo pravcato, a to Sufjan obrazlaže ovako:), kaže Allah, uzvišen je On, "... pa niste našli (nikakve) vode, pa upravite se (tj. upotrijebite, upotrebite, prašinu)...", a ovo je (nekakva) voda (makar i nalokana); i u suštini od nje je (tj. od nje i poslije nalokavanja postoji i ima) nešto s čime će se očistiti i upraviće se (zemlji tj. poslije takvog čišćenja sa nalokanom vodom, uzeće tejemum, očistiće se zemljanom prašinom koja je čista jer neki pravnici smatraju nalokanu vodu nečistom).

PRIČAO NAM JE Malik, sin Ismaila, rekao je: pričao nam je Israil od Asima, od Ibnu Sirina, rekao je: Rekao sam Abidetu:

Kod nas je (tj. mi imamo nešto) od dlake Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pogodili (tj. uzeli, dobili) smo je mi od strane Enesa ili od strane obitelji Enesa, pa je rekao (Abidete): "Zaista da je kod mene (jedna) dlaka od njega, draže bi bilo meni od ovozemstva i (onoga) što je u njemu (tj. od ovoga svijeta i svega što na ovom svijetu postoji)

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Abdurahima, rekao je: izvijestio nas je Seid, sin Sulejmana, rekao je: pričao nam je Abad od Ibnu Avna, od Ibnu Sirina, od Enesa da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pošto je obrijao svoju glavu, Ebu Talhate je bio prvi ko je uzeo od njegove dlake.

GLAVA:

Kada je pio pas u posudi jednog (od) vas, pa neka je opere sedam puta.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, od Malika, od Ebu Zinada, od Earedža, od Ebu Hurejreta, rekao je:

Zaista poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, je rekao: "Kada je pio pas u posudi (tj. iz posude) jednog (od) vas, pa neka je opere sedam puta."

(Hanefijski pravnici se drže jednog drugog Ebu Hurejretovog pričanja po kojem je dovoljno triput oprati posudu.)

PRIČAO NAM JE Ishak, rekao je: izvijestio nas je Abdusamed, rekao je: pričao nam je Abdurahman, sin Abdullaha sina Dinara, rekao je: čuo sam svoga oca (priča) od Ebu Saliha, od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da je (jedan) čovjek vidio psa (kako) jede zemlju (mokru, tj. liže je) od žeđi, pa je uzeo (taj) čovjek svoju obuću pa je počeo (da) crpa (grabi) njemu (psu) s njom (vodu iz bunara), (tako) da ga je napojio. Pa mu (tom čovjeku) je Allah zahvalio pa ga je uveo (u) raj. I rekao je Ahmet, sin Šebiba, pričao nam je moj otac od Junusa, od Ibnu Šihaba, rekao je: pričao mi je Hamza, sin Abdullaha, od svoga oca, rekao je:

Iđaše naprijed psi i iđaše nazad u džamiji u vrijeme poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa ne prskaše (vodom) ništa od toga (tj. nisu prskali džamije da očiste ona mjesta gdje su psi stajali hodajući po Vjerovijesnikovoj džamiji tamo-amo).

PRIČAO NAM JE Hafs, sin Umera, rekao je: pričao nam je Šu'bete od Ibnu Ebisefera, od Ša'bije, od Adija, sina Hatima, rekao je: pitao sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Kada si pustio svoga naučenog (dresiranog, lovačkog) psa pa on ubije (ulovljenu zvijer koja se jede), pa jedi (meso ulovljene divljači ako pas nije jeo divljač koju je ulovio i ubio)! A kada je jeo, pa ne jedi (ti), jer je on samo sebi uhvatio (divljač; i nije, prema tome, obučen i izučen dobro za lov)." Rekoh: "Pustim (doslovno i ovdje i gore: Pošaljem, Kada si poslao, ali se u nas rekne pustiti psa u lov, a ne poslati psa u lov) moga psa, pa nađem sa njim drugoga (nečijega, šta da radim)?" Rekao je: "Pa ne jedi! Pa samo na svoga psa si nazvao (tj. pomenuo Ime Allaha, rekao Bismillahi kad si ga pušćao iz lanaca u lov), a nisi nazvao (spomenuo Allahovo ime) na drugog psa (kojega si našao sa svojim psom)."

GLAVA

(onoga) ko ne vidi (tj. ne smatra da treba) čišćenje (ako izađe iz tijela nešto sa nekog mjesta izlaska) osim dva mjesta izlaska: prednjeg dijela (tj. polnog organa, muškog ili ženskog) i stražnjice (čmara) zbog govora Njega, uzvišen je (On, Allah),"... ili je došao jedan od vas iz smirene zemlje (tj. iz nužnika, jer "gait" znači uvala, dolina, "ravna, mirna i malo spuštena zemlja", a takvo je tlo pogodno za obavljanje nužde u pustinji pri putovanju pustinjom ili u pustinjskim naseljima)....".

A rekao je Ata' o (onome) ko (imadne slučaj da) izađe iz njegove stražnjice crv (ili: crvi); ili iz njegovoga muškog uda (izađe nešto) slično rši (vaši), povratiće (obnoviće) čišćenje (abdest). A rekao je Džabir, sin Abdullaha: Kada se nasmije u moitvi, povratiće molitvu, a neće čišćenje. A rekao je Hasan: Ako je uzeo (tj. odrezao nešto malo) od svoje dlake ili od svojih nokata; ili je skinuo svoje dvije obuće (cipele, mestve), pa nema čišćenja na njega (tj. ne mora se ponovo čistiti).

A rekao je Ebu Hurejre: Nema čišćenja (ni zbog čega) osim od nužde (osim zbog slučaja obavljanja nužde; ili: osim događaja koji kvari čišćenje). A spominje se od Džabira da je Vjerovijesnik, pomilovao ga

Allah i spasio, bio u borbi Zatu-Rika'i, pa se ustrelio (tj. ustrijeljen je jedan) čovjek sa strelom, pa ga je iscrpila krv (tj. izašla je iz njega mnoga krv, tako da je oslabio), pa se sagibao i padao je ničice i otišao je (produžio je) u svojoj molitvi. A rekao je Hasan: Neprestano su muslimani (imali običaj da) klanjaju u svojim ranama. A rekli su Tavus; i Muhamed, sin Alije; i Ata' i stanovnici Hidžaza: Nije u (slučaju pojave) krvi čišćenje (potrebno).

(Hanefiski pravnici kažu da treba čišćenje ako krv poteče, a to kažu na osnovu jednog hadisa Darekutnije).

A iscijedio je Ibnu Umer (jednu) bubuljicu (puhvicu, čirčić na licu), pa je iz nje izašla krv (pa ju je otrao), a nije se očistio. A pljunuo je Ibnu Ebi Evfa krv, pa je otišao (produžio) u svoju molitvu (svojoj molitvi).

A rekli su Ibnu Umer i Hasan o (onome) ko sebi izvadi krv: Nije na njega (tj. on ne treba ništa drugo) osim pranje mjesta na kojima je vađena krv njemu.

PRIČAO NAM JE Adem, sin Ebu Ijasa, rekao je: pričao nam je Ibnu Ebu Zi'b, rekao je: pričao nam je Seid Makburija od Ebu Hurejreta, zadovoljan bio Allah od njega, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Neprestano je rob u molitvi dok je (god) u bogomolji izgleda (tj. očekuje) molitvu (ali) dok ne učini slučaj (koji pokvari, poništi čišćenje)." Pa je rekao (jedan) čovjek nearap: "Šta je (ili: Kakav je taj) slučaj, o Ebu Hurejrete?" Rekao je: "Glas." Mislio je (pod tim) vjetar (iz stražnjice, ali vjetar sa glasom, zvukom, tonom).

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, rekao je: pričao nam je Ibnu Ujejnete od Zuhrije, od Abada, sina Temima, od njegovog strica (Abdullaha, sina Zejdova, Mazinije), od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Neka ne ode (sa molitve) dok (ne) čuje glasa ili (ne) nađe (tj. ne osjeti) vjetar."

PRIČAO NAM JE Kutejbetu, rekao je: pričao nam je Džerir od Eameša, od Munzira Ebu Ja'la-a Sevrije, od Muhameda, sina Hanefijete, rekao je: rekao je Alija:

Bio sam čovjek koji mnogo izlučuje sluz-mezj (koja izlazi neopaženo iz polnog uda pri nadražaju), pa sam se stidio da pitam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da li zbog izlaženja sluzi treba da se kupa ili samo da se očisti), pa sam zapovjedio Mikdadu, sinu Esveda, (da on upita) pa ga je pitao, pa je rekao: "U (vezi, tj. zbog) njega je čišćenje (a nije kupanje potrebno)." A prenio ga je Šu'bete od Eameša.

PRIČAO NAM JE Sa'd, sin Hafsa, rekao je: pričao nam je Šejban od Jahja-a, od Ebu Selemeta da je Ata', sin Jesara, izvijestio ga da je Zejd, sin Halida, izvijestio ga da je on pitao Usmana, sina Afana, rekao sam:

Da li misliš (treba li se čovjek da kupa) kada je spolno općio pa nije izlio sjeme (nije ejakulirao)? Rekao je Usman: Očistiće se kao što se očisti za molitvu i opraće svoj spolni ud. Rekao je Usman: Čuo sam ga (tj. ovaj postupak) od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. Pa sam pitao o tome Aliju; i Zubejra; i Talhu i Ubeja, sina Ka'ba, pa su mu (tj. čovjeku koji spolno opći) zapovjedili to.

PRIČAO NAM JE Ishak, on je sin Mensura, rekao je: izvijestio nas je Nadr, rekao je: izvijestio nas je Šu'bete od Hakema, od Zekvana Ebu Saliha, od Ebu Seida Hudrije da poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) je poslao k (jednom) čovjeku od Pomagača (poruku, poziv da dođe), pa je došao, a njegova glava kapa (kaplje, tj. kaplje mu voda sa kose na glavi jer se na brzinu okupao). Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Možda smo te mi nabrzili (tj. ubrzali, natjerali te da požuriš završetak polnog čina i onda kupanje)!?" Pa je rekao: Da. Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Kada si se nabrzio (tj. Kada si požuren od nekog u tom stanju) ili si se zatvorio (ili zadržao se,

tj. nisi izlio sjemena pri polnom činu), pa na tebe je čišćenje (a ne kupanje)."

(Riječ "kuhitte" je od "kahtun - glad, nerodica koja je nastala zbog zatvaranja, zadržavanja i nepadanja kiše", pa je onda upotrebljena i u smislu neizlijevanja sjemena pri polnom činu i ako je čovjek htio da ga izlije, ali kao da se sjemenovod zatvorio i zasušio pri tom polnom činu slično kiši kad se zatvori i zasuši za neko vrijeme.)

Slijedi ga (Nadra, tj. slaže se sa Nadrom) Vehb, rekao je: pričao nam je Šu'bete. Rekao je Ebu Abdullah (Buharija): A nije rekao Gunder i (nije rekao ni) Jahja (pričajući) od Šu'beta (nisu rekli, spomenuli riječ) čišćenje.

GLAVA

čovjeka (koji zapadne u priliku da) čisti svoga druga (tj. uzima mu abdest).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Selema, rekao je: izvijestio nas je Jezid, sin Haruna, od Jahja-a, od Musa-a, sina Ukbeta, od Kurejba, slobodnjaka Ibnu Abasa, od Usameta, sina Zejda, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pošto se odstranio (ili razišao, tj. vratio) od Arefata, upravio je ka klancu (puteljku koji vodi uz brdo), pa je svršio svoju nuždu. Rekao je Usamete: Pa sam počeo (da) poljevam njemu, a (on) se čisti (tj. uzima abdest). Pa sam rekao: "O poslaniče Allaha, da li ćeš klanjati?" Pa je rekao: "Klanjanje je pred tobom."

PRIČAO NAM JE Amr, sin Alije, rekao je: pričao nam je Abdul-Vehab, rekao je: čuo sam Jahja-a, sina Seida, rekao je: izvijestio me Sa'd, sin Ibrahima da je Nafi', sin Džubejra sina Mut'ima, izvijestio ga da je on čuo Urveta, sina Mugireta sina Šu'beta, priča od Mugireta, sina Šu'beta, da je on bio sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u (tj. na jednom) putu; i da je on (Božiji poslanik) otišao radi svoje nužde; i da je Mugirete počeo poljevati vodu njemu, a on se čisti. Pa je oprao svoje lice i svoje dvije ruke; i potrao je svoju glavu i potrao je svoje dvije obuće (tj. cipele ili mestve).

učenja Kur'ana poslije događaja (ili slučaja koji kvari i poništava abdest-čišćenje) i osim njega (tj. i o drugim poslovima osim učenja Kur'ana). A rekao je Mensur od Ibrahima: Nema štete (ili zapreke da se čovjek bavi) sa učenjem (Kur'ana) u kupatilu (banji) i (da se bavi) sa pisanjem poslanice na (stanju, tj. u stanju) bez čišćenja (abdesta). A rekao je Hamad od Ibrahima: Ako je na njima (tj. na onima unutar kupatila) donja odjeća (kao na pr. gaće), pa pozdravi, a ako ne, pa ne pozdravljaj.

PRIČAO NAM JE Ismail, rekao je: pričao mi je Malik od Mahremeta, sina Sulejmana, od Kurejba, slobodnjaka Ibnu Abasa, da je Abdullah, sin Abasa, izvijestio ga da je on zanočio (jedne) noći kod Mejmune, žene Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, a ona je njegova tetka (po majci). Pa sam legao (metnuvši glavu) u širinu uzglavlja (jastuka), a legao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio; i njegova žena (metnuvši glave) u njegovu duljinu (u duljinu jastuka).

Pa je spavao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, dok se upolila noć ili prije nje (tj. polovine noći) na malo ili poslije nje na malo (tj. ili poslije pola noći na malo) probudio se poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je sjeo, tare (tj. tarući) san (spavanje) sa svoga lica sa svojom rukom. Zatim je proučio završnih (tj. zadnjih) deset ajeta (odlomaka) iz sureta (poglavlja Kur'ana koje se zove) Ali Imran, zatim je ustao k (jednom otrcanom starom) mijehu, obješenom (o zid), pa se očistio iz nje (mješine, mijeha), pa je lijepo izveo svoje čišćenje. Zatim je stao klanja (tj. klanjajući). Rekao je Ibnu Abas: Pa sam ustao pa sam učinio kao što je on učinio, zatim sam otišao pa sam stao uz njegovu stranu (lijevu). Pa je on stavio svoju desnu ruku na moju glavu i uzeo moje desno uho suče ga (tj. sučući ga, završući ga). Pa je klanjao dva rekata (dva sagibanja, naklona), zatim dva rekata, zatim dva rekata, zatim dva rekata, zatim dva rekata, zatim dva rekata, zatim je učinio liho (tj. klanjao je liho, neparan broj rekata: jedan ili tri, šafijski pravnici kažu jedan, a hanefijski kažu tri). Zatim je legao dok mu (nije) došao mujezin (objavljivač, pozivač na molitvu), pa je ustao

pa je klanjao dva laka rekata. Zatim je izašao pa klanjao jutarnju molitvu.

GLAVA

(onoga) ko se nije očistio (nije uzeo abdest zbog nesvjestice) osim od teške nesvjestice (tj. nesvjestice koja stanje čovjeka čini teškim).

PRIČAO NAM JE Ismail, rekao je: izvijestio me Malik od Hišama, sina Urveta, od njegove žene Fatime, od njene nene (nane, babe) Esme, kćeri Ebu Bekra, da je ona rekla:

Došla sam Aiši, ženi Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, kada je pomrčalo Sunce, pa kadli ljudi stajači (tj. stoje) klanjaju, a kadli (i) ona stajačica (tj. i ona stoji i) klanja. Pa sam rekla: Šta je ljudima? Pa je pokazala sa svojom rukom prema nebu i rekla je: "Slava Allahu!" Pa sam rekla: Znak?! Pa je pokazala da (stavi do znanja da želi reći): "Da." Pa sam stajala (u molitvi, tj. klanjala sam tako dugo) da mi se pokazala nesvjestica; i počela sam (da) lijevam na svoju glavu vodu. Pa pošto je otišao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (sa molitve, tj. pošto je završio molitvu), zahvalio je Allahu i pohvalio Ga je, zatim je rekao: "Nema (ništa ni) od (jedne) stvari (što) je ne vidjeh (do ovog časa, a da se desilo drukčije) osim (tako da) sam je već vidio (dok sam sada bio) u ovome mome mjestu stajanja, čak raj i Vatru (ili: sve do raja i Vatre). I zaista već se objavilo meni da ćete se vi prokušavati (stavljati na iskušenja) u svojim grobovima kao; ili blizu, iskušenja Velelažova (velikog lašca koji će se pojaviti pred smak svijeta)", ja ne znam koje to (tj. koju od te dvije riječi: kao ili blizu) je rekla Esma, a ovo izjavljuje Fatima (kći Munzira, da ne zna koju je Esma upotrijebila). "Doći će se jedan vas (tj. doći će se jednom od vas u grob) pa će se reći njemu: Šta je tvoje znanje (tj. Šta znaš) o ovome čovjeku (tj. o Vjerovijesniku)?" Pa što se tiče vjernika; ili ubijeđenika, ne znam koje to je rekla Esma, pa on će reći: "On je Muhamed, poslanik Allaha, donio nam je (jasne) dokaze i uputu, pa smo se odazvali; i vjerovali i slijedili." Pa će mu se reći: "Spavaj, (bivši) dobar (s takvim odgovorom)! Pa već smo znali (da) si zaista bio ubijeđen." A što se tiče dvoličnjaka ili sumnjaoca, ne znam koje to je rekla Esma, pa on će reći: "Ne znam, čuo sam ljude govore (o tom čovjeku neku) stvar, pa sam je (i ja) govorio (rekao)."

GLAVA

potiranja glave, cijele nje, zbog Njegovoga govora, On je uzvišen: "... i potarite svoje glave ..."

A rekao je Ibnul-Musejeb: Žena je na stepenu čovjeka (kad) potire svoju glavu. A pitao se (upitan je) Malik: Da li je dostatno da potare neki (dio) glave, pa se branio (ili: pa je dokazivao) sa pričanjem Abdullaha, sina Zejda.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, rekao je: izvijestio nas je Malik od Amra, sina Jahja-a, Mazinija od svoga oca da je (jedan) čovjek rekao Abdullahu, sinu Zejda, a on je djed Amra, sina Jahja-a:

Da li možeš da mi pokažeš kako se poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, čišćaše (čistio)? Pa je rekao Abdullah, sin Zejda: Da. Pa je pozvao (da mu donesu) vodu, pa je izlio na svoje dvije ruke pa je oprao dvaput. Zatim je promućao (usta) i išmrknuo (nos) triput, zatim je oprao svoje lice triput, zatim je oprao svoje dvije ruke po dvaput do dvaju laktova, zatim je potrao svoju glavu sa svoje dvije ruke: pa (to učini tako da) je povukao naprijed njih dvije i povukao je ozad (pozadi), počeo je sa prednjim (dijelom) svoje glave (tako) da je odveo njih dvije (tj. ruke) ka svome potiljku (zatioku), zatim je povratio njih dvije ka mjestu koje (je bilo to što) je počeo od njega. Zatim je oprao svoje dvije noge.

GLAVA

pranja dviju nogu do dvaju članaka.

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, rekao je: pričao nam je Vuhejb od Amra, od njegovog oca, (a bilo mu je ime Jahja, on je u svom pričanju rekao) prisustvovao sam (kod) Amra, sina Ebu Hasana, (kad) je pitao Abdullaha, sina Zejda, o čišćenju Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa (je) pozvao (Abdullah da mu donesu jednu) posudu od vode ("tevr" je ime posude za vodu iz koje se pije voda, jedni kažu da je to tanjir, drugi: čaša, treći: nešto kao lonac,

četvrti: posuda od bakra, peti: posuda od kamena). Pa im se očistio (Abdullah) čišćenjem Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (tj. kao Vjerovijesnik što se čistio za molitvu).

Pa je nageo (tj. ljevao vodu) na svoju ruku iz posude pa je oprao svoje dvije ruke triput, zatim je uveo (metnuo) svoju ruku u posudu pa je promućkao (usta); i ušmrknuo je i išmrknuo je (nos) trima crpanjima (grabljenjima, tj. triput je ponovio taj postupak), zatim je uveo svoju ruku pa je oprao svoje lice tri puta, zatim je oprao svoje dvije ruke dvaput do dvaju laktova, zatim je uveo svoju ruku pa je potrao svoju glavu pa je naprijed povukao njih dvije i nazad je povukao jedanput, zatim je oprao svoje dvije noge do članaka dvaju.

GLAVA

upotrebljavanja viška (ili: preteka) vode ljudi.

(Riječ "vedu'" znači voda s kojom se čisti, ali će se u daljem tekstu radi kratkoće prevoditi samo sa "voda".)

A zapovjedio je Džerir, sin Abdullaha, svojoj porodici da se čiste sa viškom (preostatkom, ostatkom) njegovog misvaka (tj. sa ostatkom vode u posudi u koju je stavljao vrh svoga misvaka pri pranju zuba, a misvak je drvo kojim su trljali zube pri njihovom pranju, čišćenju).

PRIČAO NAM JE Adem, rekao je: pričao nam je Šu'bete, rekao je: pričao nam je Hakem, rekao je: čuo sam Ebu Džuhajfeta govori:

Izašao je nama poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio u napuštajućoj (vrućini, tj. u vrijeme podnevne najveće žege kad se napušta svaki rad i kretanje). Pa se donijela voda pa se očistio. Pa su počeli ljudi (da) uzimaju od preostatka njegove vode i potiraju se njom. Pa je klanjao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, podnevnu (molitvu) dva rek'ata i poslijepodnevnu molitvu dva rek'ata, a pred njim je (bio jedan veći) štap. A rekao je Ebu Musa: Pozvao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (da mu donesu) čašu; u njoj (je neka) voda. Pa je oprao svoje dvije ruke i svoje lice u njoj (tj. vodom u čaši); i izbacio je (vodu iz usta) u nju (u čašu, tj. uzeo je vode u usta pa ju je

onda izlio, izbacio, prsnuo iz usta u čašu), zatim je rekao njima dvojici (Bilalu i Ebu Musa-u) "Pijte vas dvojica iz nje; i izlijte na svoja lica i svoja prsa."

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, rekao je: pričao je nama Ja'kub, sin Ibrahima sina Sa'da, rekao je: pričao nam je moj otac od Saliha, od Ibnu Šihaba, rekao je: izvijestio me Mahmud, sin Rebi'a; rekao je (Ibnu Šihab): a on (tj. Mahmud) je (onaj čovjek) koji (je imao tu čast da) je izbacio (prsnuo vodu iz svojih usta) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u njegovo lice, a on (Mahmud) je (tada bio) dječak; iz njihovog bunara (tj. vodu je Allahov poslanik uzeo u svoja usta iz bunara Mahmudova plemena pa ju je onda iz usta prsnuo u lice Mahmuda kad je bio dječak); a rekao je Urvete od Misvera i osim njega (od još nekih, kao od Mervana), potvrđuje svaki pojedini od njih dvojice svoga druga (u pričanju slijedeće činjenice): I kada se očistio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, blizu su bili (da) se pobiju nad njegovom vodom (tj. otimali su se za ostatak vode za čišćenje koja je ostala iza Vjerovijesnika a.s.; i u tom otimanju bi otišli tako daleko da je blizu tuče dolazilo, skoro da se pobiju za tu vodu).
GLAVA.

PRIČAO NAM JE Abdurahman, sin Junusa, rekao je: pričao nam je Hatim, sin Ismaila, od Dža'da, rekao je: čuo sam Saiba, sina Jezida, govori:

Odvela me moja tetka (po majci) k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekla: O poslaniče Allaha, zaista sin moje sestre je bolesnih nogu (zbog toga što je išao bosonog po gruboj zemlji i kamenju; to je značenje riječi "veki'un"). Pa je potrao (Božiji poslanik) moju glavu i molio je meni blagoslov (od Allaha). Zatim se očistio pa sam ja pio od njegove vode. Zatim sam stao pozadi njegovih leđa pa sam pogledao k pečatu (ili: prstenu, tj. u pečat ili prsten) vjerovijesništva među njegova dva pleća (među njegove dvije plećke) kao dugme (obješenog ukrasnog zastora nevjestine) sobe (ili po nekima: kao jaje jarebice).

(Riječ "zirrun" znači: dugme, puce, puca, a "hadželetun" znači: soba ukrašena povješanom odjećom i zastorima, a ta riječ znači i: jarebica - vrsta ptice, pa izraz "zirrun" u vezi sa imenom ptice znači: jaje.)

GLAVA

(onoga) ko je promućkao usta i ušmrknuo u nos iz jednog crpanja (zagrabivši jednom vodu).

PRIČAO NAM JE Museded, rekao je: pričao nam je Halid, sin Abdullaha, rekao je: pričao nam je Amr, sin Jahja-a, od svoga oca, od Abdullaha, sina Zejda, da je on izlio iz posude na svoje dvije ruke pa je oprao njih dvije, zatim je oprao ili promućkao (usta) i ušmrknuo (u nos) iz jednog dlana (jedne šake) pa je učinio to triput, pa je oprao svoje lice triput, zatim je oprao svoje dvije ruke do dvaju laktova po dvaput; i potrao je svoju glavu: što je naprijed i što je nazad (od nje, glave, tj. i prednji i zadnji dio glave); i oprao je svoje dvije noge do dvaju članaka, zatim je rekao:

"Ovako (doslovno: Eto kao ovo) je čišćenje poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio." (Misli na abdest-čišćenje pred molitvu).

GLAVA

potiranja glave jedanput.

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, rekao je: pričao nam je Vuhejb, rekao je: pričao nam je Amr, sin Jahja-a od svoga oca, rekao je: prisustvovao sam (bio sam u prisutnosti kod) Amra, sina Ebu Hasana, (a to znači: vidio sam ga u času kad) je pitao Abdullaha, sina Zejda, o čišćenju Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa je pozvao (da mu se donese) posuda od vode pa im se očistio.

Pa je nageo (posudu) na svoje dvije ruke pa je oprao njih dvije triput. Zatim je uvukao svoju ruku u posudu pa je promućkao (usta); i ušmrknuo i išmrknuo (vodu iz nosa) triput sa tri crpanja (grabljenja) od vode; zatim je uvukao svoju ruku pa je oprao svoje lice triput; zatim je uvukao svoju ruku u posudu pa je oprao svoje dvije ruke do dvaju

laktova po dvaput; zatim je uvukao svoju ruku u posudu pa je potrao svoju glavu: pa je učinio napred sa svojom rukom (pokret) i učinio je pozadi s njom (pokret, tj. povukao je ruku napred i nazad po glavi); zatim je uvukao svoju ruku pa je oprao svoje dvije noge.

PRIČAO NAM JE Musa, rekao je: pričao nam je Vuhejb, rekao je: Potrao je svoju glavu jedanput.

GLAVA

čišćenja čovjeka sa svojom ženom; i (GLAVA) preteka vode žene.

A očistio se Umer sa toplom (vodom) i iz kuće (ili: sobe, prostorije) kršćanske.

PRIČAO JE NAMA Abdullah, sin Jusufa, rekao je: izvijestio nas je Malik od Nafi'a, od Abdullaha, sina Umera, da je on rekao:

Bili su ljudi i žene (često puta u prilici, okolnosti da) se čiste u vrijeme poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, skupa (tj. čistili su se svi zajedno grabeći vodu iz jedne posude).

GLAVA

lijevanja Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, svoje vode na onesviještenoga.

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, rekao je: pričao nam je Šu'bete od Muhameda, sina Munkedira, rekao je: čuo sam Džabira (gdje) govori:

Došao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) me posjeti, a ja sam bolestan na shvatam (tj. nisam pri svijesti), pa se očistio i ljevao je na mene od svoje vode, pa sam shvatio (razumio, tj. došao sam svijesti) pa sam rekao: O poslaniče Allaha, za koga je (tj. kome pripada) nasljedstvo? Nasljeđuje me samo dalja (pobočna) rodbina ("kelaletun" je rodbina osim djece i roditelja). Pa je sišao ajet dijelova (u nasljeđivanju, tj. sišao je odlomak Kur'ana u kojem se govori

o tačno određenim dijelovima koji pripadaju pojedinim vrstama rođaka-nasljednika).

GLAVA

kupanja i čišćenja u kadi (loncu za bojadisanje, kaci); i čaši (peharu); i drvetu i kamenju (tj. i u posudama od drveća i kamenja).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Munira, čuo je Abdullaha, sina Bekra, rekao je: pričao nam je Humejd od Enesa, rekao je:

Došla je molitva (tj. nastupilo je vrijeme molitve, po nekim komentarima radilo se o ikindiji-popodnevnoj molitvi), pa je ustao ko je bio blizu kuće (tj. kome je bila kuća blizu i otišao) k svojoj porodici (da se očisti za molitvu - uzme abdest). A ostali su (jedni) ljudi (bez mogućnosti da se očiste) pa se donijelo poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (jedno) korito (zapravo: lonac za bojadisanje); u njemu je (bila) voda. Pa je bilo maleno korito (tako maleno da nije čovjek mogao) da prostre (tj. pruži, raširi) u njemu svoj dlan. Pa su se očistili (ti) ljudi, svi oni. Mi smo rekli (to je rekao Humejd i ostali koji su slušali to pričanje Enesa, rekli su Enesu): Koliko je vas bilo (koji ste se tada očistili iz toga korita)? Rekao je: "Osamdeset i višak (tj. i više)."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Ala'a, rekao je: pričao nam je Ebu Usamete od Burejda, od Ebu Burdeta, od Ebu Musa-a da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pozvao (da mu se donese) čaša (pehar), u njoj je (neka) voda. Pa je oprao svoje dvije ruke i svoje lice u njoj; i izbacio je (tj. prsnuo je, štrcnuo je vode iz usta) u nju (u čašu).

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Junusa, rekao je: pričao nam je Abdul-Aziz, sin Ebu Selemeta, rekao je: pričao nam je Amr, sin Jahja-a, od svoga oca, od Abdullaha, sina Zejda, rekao je:

Došao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa smo izvadili za njega vodu (tj. donijeli smo mu vodu) u posudi od bronze (ili: žute mjedi). Pa se očistio: pa je oprao svoje lice triput; i svoje dvije ruke po dva puta; i potrao je svoju glavu pa je naprijedio nju i nazadio

je (nju, tj. potrao je glavu naprijed i ozad, pozadi) i oprao je svoje dvije noge.

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, rekao je: izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, rekao je: izvijestio me Ubejdulah, sin Abdullaha sina Utbeta, da je Aiša rekla:

Pošto je doteščao (tj. došao u teško stanje) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio; i stegao ga (čvrsto) njegov bol, zatražio je dozvolu (od) svojih žena u (vezi toga) da se njeguje (dvori) u mojoj sobi. Pa su dozvolile njemu (to). Pa je izašao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (idući) između dva čovjeka, pišu njegove dvije noge (tj. pužu se ostavljajući trag) u zemlji (po površini zemlje) između Abasa i (jednog) drugog čovjeka. Rekao je Ubejdulah: Pa sam izvijestio (o ovome) Abdullaha, sina Abasa, pa je on rekao: Je li znaš ko je (taj) drugi čovjek (bio)? Rekao sam: Ne. Rekao je: On je (tj. to je bio) Alija. I Aiša pričaše da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao poslije (toga) kad je unišao (u) njenu sobu i pojačao se (tj. stegao ga) njegov bol. "Izlijte (salijte) na mene (vodu) iz sedam mjehova (punih tako da) nisu razdriješene njihove podveze (uzice kojima su podvezani kad su napunjeni, jer se nadam da će voda ublažiti i smanjiti vrućinu mojih bolova pa) možda ja (da iza toga) ću oporučiti (zapovjediti) k ljudima (neke stvari)." I posadio se (tj. posađen je) u kadu (korito, a ta kada je bila vlasništvo) Hafse, žene Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. Zatim smo počeli (da) lijevamo na njega iz tih mjehova (mješina, vodu sve dotle) da je počeo (da) pokazuje k nama da (stavi na znanje ovo): "Učiniliste (što sam zahtjevao i lakše mi je)." (Ili: .... da je počeo (da) pokazuje k nama, tj. Učiniliste (vi žene što je trebalo)." Zatim je izašao k ljudima (k narodu).

GLAVA

čišćenja iz (posude zvane) tevr (koja je od žute mjedi ili od kamena, a ima oblik čaše; ili tasa; ili lonca; ili po mišljenju nekih, oblik ibrika).

PRIČAO NAM JE Halid, sin Mahleda, rekao je: pričao nam je Sulejman, rekao je: pričao mi je Amr, sin Jahja-a, od svoga oca, rekao je:

Moj stric umnožavaše čišćenje (tj. mnogo se čistio, pa su mu, vjerovatno, neki ljudi to prigovorili, a onda on) je rekao Abdullahu, sinu Zejda: Izvijesti me, kako si vidio Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) se čisti. Pa je pozvao (da mu se donese) posuda ("tevr") od vode, pa je nageo na svoje dvije ruke pa je oprao njih dvije tri puta. Zatim je uvukao svoju ruku u (tu) posudu pa je promućkao usta i išmrknuo nos tri puta iz jednog crpanja (grabljenja), zatim je uvukao svoju ruku pa je crpao (zagrabio) njom pa je oprao svoje lice tri puta, zatim je oprao svoje dvije ruke do dvaju laktova po dvaput, zatim je uzeo svojom rukom vodu pa je njom potrao svoju glavu: pa je pozadi učinio nju (vodu, tj. potrao je vodu pozadi glave) i naprijed je učinio (tj. potrao je prednji dio glave), zatim je oprao svoje dvije noge pa je rekao: Ovako sam vidio Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) se čisti (tj. vidio sam da se čisti ovako).

PRIČAO NAM JE Museded, rekao je: pričao nam je Hamad od Sabita, od Enesa da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pozvao (tj. zatražio) posudu od vode, pa se donijela prostrana (otvorom, usnama, a plita, plića dubinom, visinom) čaša; u njoj je (bilo) nešto od vode, pa je stavio svoje prste u nju (u čašu; ili: u vodu). Rekao je Enes:

Pa sam počeo (da) gledam u (tu) vodu (a ona) izvire između njegovih prsta. Rekao je Enes: Pa sam odredio (približno, procijenio sam, nagađao sam da je broj one grupe) ko se očistio od nje (te vode iz te čaše bio) koliko između sedamdeset do osamdeset (ljudi, osoba).

GLAVA

čišćenja sa (količinom vode koju sadrži arapska mjera za tekućine, koja se mjera arapski naziva) mudom, (a "mud" je težak 835 grama ili 898,56 grama, to znači nešto je lakši od jednog kilograma).

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, rekao je: pričao nam je Mis'ar, rekao je: pričao mi je Ibnu Džebr, rekao je: čuo sam Enesa (kako) govori:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (takvog postupka pri kupanju da) opere (tj. praše svoje tijelo); ili kupaše se (to je sumnja nekog pripovjedača da li je Enes upotrebio ovaj ili onaj izraz, Vjerovijesnik se praše) sa sa'om do pet mudova, a čistaše se (tj. uzimaše abdest) sa mudom, (a "sa'" je mjera koja sadrži četiri "muda"; ili: "sa'" se dijeli na četiri "muda", pa, prema gornjem, u kupanje je trošio četiri do pet puta više vode, kako kada, nego za abdest-obično čišćenje pred svakodnevne molitve).

GLAVA

potiranja na dvije cipele (tj. po dvjema cipelama koje se nalaze na nogama mjesto pranja nogu prilikom čišćenja pred molitvu).

PRIČAO NAM JE Asbeg, sin Feredža, od Ibnu Vehba, rekao je: pričao mi je Amr, rekao je: pričao mi je Ebu Nadr od Ebu Selemeta, sina Abdurahmana, od Abdullaha, sina Umera, od Sa'da, sina Ebu Vekasa, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da je on potrao (izvršio potiranje) na dvije cipele (po dvjema cipelama, tj. po cipeli desne i po cipeli lijeve noge, po licu cipela, jer prijedlog "ala-na" označava gornju stranu). I (dalje je još pričao Ebu Selemete) da je Abdullah, sin Umera, pitao Umera o tome, pa je rekao:

Da (tj. tako je kao što je pričao Sa'd, sin Ebu Vekasov, vršio je Vjerovijesnik potiranje na cipele). Kada ti je pričao Sa'd (jednu) stvar (tj. nešto, šta bilo) od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa ne pitaj o njoj (o toj stvari nekoga drugog) osim njega (jer je on pouzdan i upućen, obaviješten itd.). A rekao je Musa, sin Ukbeta: izvijestio me Ebunadr da je Ebu Selemete izvijestio njega da je Sa'd pričao njemu (Ebu Selemetu da je Vjerovijesnik vršio potiranje na cipele), pa je rekao Umer (sin Hatabov svome sinu) Abdullahu slično tome (kao što je navedeno njegovo, Umerovo, potvrđivanje Sa'dove izjave koju je Buharija primio preko lanca pripovjedača, koji je lanac od Ebunadra nastavljen preko Amra, a ovaj je od Ebunadra nastavljen preko Musa-a).

PRIČAO NAM JE Amr, sin Halida, Haranijević, rekao je: pričao nam je Lejs od Jahja-a, sina Seida, od Sa'da, sina Ibrahima, od Nafia, sina Džubejra, od Urveta, sina Mugireta, od njegovoga oca Mugireta, sina Šu'beta, bio zadovoljan Allah od njega (s njim), od poslanika

Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, da je (on, Božiji poslanik) izašao radi svoje nužde, pa ga je slijedio Mugirete sa (malom kožnom) posudom; u njoj je (bila) voda, pa je poljevao njemu kada je dovršio (obavio) svoju nuždu; pa se očistio i potrao na (gornju stranu) dvije cipele.

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, rekao je: pričao nam je Šejban od Jahja-a, od Ebu Selemeta, od Dža'fera, sina Amra sina Umejeta, Damrijevića da je njegov otac izvijestio njega da je on vidio Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, potire na dvije cipele. Slijedi ga (tj. slaže se s njim, sa Šejbanom) Harb i Eban (pričajući) od Jahja-a.

PRIČAO NAM JE Abdan, rekao je: izvijestio nas je Abdullah, rekao je: izvijestio nas (je) Evzaija, od Jahja-a, od Ebu Selemeta, od Dža'fera, sina Amra, od njegova oca, rekao je:

Vidio sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, potire (vrši potiranje) na svoju čalmu (turban, ahmediju, povez na glavi) i na svoje dvije cipele. (Ovaj hadis primjenjuje doslovno osnivač hanbelijskog prava-mezheba imam Ahmed, pa kaže da se može potirati i po ahmediji, čalmi prilikom abdesta, ako je ahmedija, čalma obučena pod abdestom i ako je svezana pod vilicama, ispod brade pa ju je teško skidati kao i cipele.) A slijedi ga (Evzaiju u pričanju) Ma'mer od Jahja-a, od Ebu Selemeta, od Amra, rekao je:

Vidio sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio (tj. vidio sam ga potire svoju čalmu i svoje cipele).
GLAVA:

Kada je uvukao svoje dvije noge (u cipele), a njih dvije (noge) su čiste (tj. oprane obje).

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, rekao je: pričao nam je Zekerija od Amira, od Urveta, sina Mugireta, od njegova oca, rekao je:

Bio sam sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, u (jednom) putovanju, pa sam se sageo (ili: pružio sam ruku dolje,

najniže) radi (toga da) skinem njegove dvije cipele, pa je rekao: "Pusti (ili: "Ostavi) njih dvije, pa zaista ja sam uvukao (obukao) njih dvije čiste (bivši obje)." Pa je potrao na njih dvije (tj. po njima).

GLAVA

(onoga) ko se nije očistio od (tj. zbog jedenja) mesa ovce i (jedenja) prekrupe (bungura, tj. kaše od prekrupe, a to je skuhano i stucano ili grubo samljeveno žito: ječam ili pšenica, koje se pomješa sa vodom ili mlijekom ili voćnim sokom pa se jede).

A jeo je Ebu Bekr i Umer i Usman, bio zadovoljan Allah od njih (tj. s njima) pa se nisu očistili (poslije jela, jedenja).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, rekao je: izvijestio nas je Malik od Zejda, sina Eslema, od Ata-a, sina Jesara, od Abdullaha, sina Abasa, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, jeo pleće, pleća, (plećku) ovce, zatim je klanjao, a nije se očistio (uzeo abdest).

PRIČAO MI JE Jahja, sin Bukejra, rekao je: pričao nam je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba, rekao je: izvijestio me Džafer, sin Amra sina Umejeta, da je njegov otac izvijestio njega da je on vidio poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, odsijeca (sebi, reže sebi meso) od pleća ovce, pa se pozvao (tj. pozvan je od Bilala) k molitvi, pa je bacio nož, pa je klanjao, a nije se očistio (nije ponovo uzimao abdest zbog jedenja, zbog jela).

GLAVA

(onoga) ko je promućkao (usta) od prekrupe (tj. poslije jedenja kaše od prekrupe, bungura), a nije se očistio.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, rekao je: izvijestio nas je Malik od Jahja-a, sina Seida, od Bušejra, sina Jesara, slobodnjaka Harisetovića, da je Suvejd, sin Nu'mana, izvijestio njega da je on izašao sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, godine Hajbera (tj. one godine kad je bila borba na Hajberu, 7. god. po Hidžri), te kada su bili u Sahbi, a ona je niže Hajbera (prema Medini, ili: bliže Hajbera

prema Medini), pa je klanjao popodnevnu molitvu, zatim je pozvao (da mu se donesu) opskrbe (hrane), pa se nije donijelo (k njemu ništa) osim prekrupa (bungur, tj. donijela se samo prekrupa). Pa je zapovjedio (u vezi) s njom (prekrupom, a rečeno je da je to žito: ječam ili pšenica, koje se skuha pa se osuši i onda se samelje;

ili se popprži pa se samelje grubo ili se stuca, a kad se hoće da upotrijebi za jelo, onda se pomiješa u njega vode, mlijeka ili voćnog soka) pa se ovlažila (skvasila, tj. pomješala se prekrupa sa vodom), pa je jeo poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio; i mi smo jeli (tu kašu prekrupe). Zatim je ustao ka sutonskoj molitvi (tj. ustao je da klanja ahšam, akšam, namaz) pa (je) promućkao (usta) i mi smo promućkali (usta), zatim je klanjao, a nije se očistio (zbog jedenja, jela).

PRIČAO NAM JE Asbeg, rekao je: izvijestio nas je Ibnu Vehb, rekao je: izvijestio me Amr, od Bukejra, od Kurejba, od Mejmunete da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, jeo kod nje pleće (plećku), zatim je klanjao, a nije se očistio.

GLAVA:

Da li promućkati (usta čovjek) od mlijeka.

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra; i Kutejbete, njih dva su rekla: pričao nam je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba, od Ubejdulaha, sina Abdullaha sina Utbeta, od Ibnu Abasa da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pio mlijeko pa je promućkao (usta) i rekao je:

"Zaista ono (mlijeko) ima masnoću (Doslovno: Zaista za njega je masnoća, tj. ono ima masnoću)." Slijedio ga (Ukajla) je Junus i Salih, sin Kejsana, (pripovijedajući to) od Zuhrije.

GLAVA

čišćenja od spavanja (sna, tj. zbog spavanja, poslije spavanja, sna); i (glava onoga) ko nije vidio od jednog drijemanja i dva drijemanja ili kunjanja (da treba) čišćenje (abdest).

("Na'setun" je drijemanje pri kojem čovjek čuje govor prisutnih, ali ga ne razumije i ne razabire riječi, a "Hafkatun" je kunjanje, lagano micanje kod jačeg drijemanja pri čemu nekad donja vilica pada na prsa).

PRIČAO JE NAMA Abdullah, sin Jusufa, rekao je: izvijestio nas je Malik od Hišama, od svoga oca (Urveta), od Aiše da je zaista poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Kada drijema jedan vas, a on klanja, pa neka zaspe (pa neka odspava) dok ode od njega spavanje, pa (ili: jer) zaista jedan vas kada klanja, a on je drijemač (a on drijema), ne zna (šta govori pa) možda on (hoće da) traži oprosta (od Allaha za svoje grijehe) pa (mu se dogodi da) psuje (ili: grdi) sebe samog."

PRIČAO NAM JE Ebu Ma'mer, rekao je: pričao nam je Abdul-Varis, rekao je: pričao nam je Ejub od Ebu Kilabeta, od Enesa, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Kada je drijemao (tj. Kada drijema osoba) u molitvi, pa neka zaspi (tako) da zna šta uči."

GLAVA

čišćenja od (volje, želje da se čisti) bez događaja (slučaja koji mu je pokvario prvo čišćenje-tj. GLAVA abdesta bez da se desilo nešto što je pokvarilo, što kvari abdest, kratko rečeno: o čišćenju na čišćenje; o abdestu na abdest).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Jusufa, rekao je: pričao nam je Sufjan od Amra, sina Amira, rekao je: čuo sam Enesa - H - A pričao nam je Museded, rekao je: pričao nam je nam je Jahja od Sufjana, rekao je: pričao mi je Amr, sin Amira, od Enesa, rekao je:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (takav da) se čisti (tj. čišćaše se, čistiše se) kod svake molitve (tj. i kad je imao abdest opet bi uzimao abdest kad bi nastupilo vrijeme nove molitve). Rekao sam (to kaže Amr, sin Amira): Kako vi činjaste (Kako ste vi radili, postupali u vezi s tim)? Rekao je (Enes): Dostatno je bilo jednom (od) nas (jedno) čišćenje (jedan abdest sve dotle) dok nije proizveo (počinio nešto što poništava čišćenje, što kvari abdest).

PRIČAO JE NAMA Halid, sin Mahleda, rekao je: pričao nam je Sulejman, rekao je: pričao mi je Jahja, sin Seida, rekao je: izvijestio me Bušejr, sin Jesara, rekao je: izvijestio me Suvejd, sin Nu'mana, rekao je:

Izašli smo sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, godine Hajbera, te kada smo bili u Sahbi, klanjao je nama poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, popodnevnu molitvu. Pa pošto je klanjao pozvao je (da mu se donesu) jela (hrane), pa se nije donijelo (njemu ništa drugo) osim prekrupe, pa smo jeli i napili se (vode). Zatim je ustao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, k sutonskoj molitvi, pa je promućkao (usta), zatim je klanjao nama sutonsku molitvu, a nije se očistio.

(Iz pričanja Suvejdova se vidi da ni Vjerovijesnik a.s. nije uvijek za svaku molitvu uzimao novi abdest, pa se pričanje Enesa, koje je navedeno pred Suvejdovim, može i treba shvatiti da je Vjerovijesnik uzimao novi abdest za svaku obaveznu molitvu većinom, u više slučajeva, ali ne uvijek.)

GLAVA:

Od velikih (grijeha jedan) je da se ne pokriva (ne zaklanja, ne zastire kako bi se zaštitio) od svoje mokraće (mokrače).

PRIČAO NAM JE Usman, rekao je: pričao nam je Džerir od Mensura, od Mudžahida, od Ibnu Abasa, rekao je:

Prošao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pokraj (jednog) zida od zidova Medine ili Meke (sumnja je kod Džerira, a pod zidom se misli na vrt ili voćnjak, ograđen zidom), pa je čuo glas dva

čovjeka, kažnjavaju se u svojim grobovima. Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Kažnjavaju se njih dva, a ne kažnjavaju se u (vezi) velikog (grijeha, tj. za veliki grijeh)." Zatim je rekao: "Da (ili: Jest, tj. to je veliki grijeh, veliko griješenje, ali ga mnogi ljudi ne smatraju velikim griješenjem, grijehom). Bio je jedan (od) njih dva (takav) nije se pokrivao (tj. ne pokrivaše se, ne zaklanjaše se) od svoje mokraće, a drugi prenašaše douškivanje (smutnjivost, klevete, jer sama riječ "nemimetun" znači prenošenje govora ljudi u svrhu izazivanja smutnje i loših odnosa među ljudima)." Zatim je pozvao (da se donese jedna palmina gola-bez lišća) grana, pa ju je razbio, razdijelio, (na razbijena) dva komada, pa je stavio na svaki grob od njih dva (po jedan razbijeni) komad. Pa se reklo njemu: "O poslaniče Allaha, zašto si učinio ovo?" Rekao je (on), pomilovao ga Allah i spasio: "Možda ono da se olakša (kažnjavanje) od njih dvojice (kažnjavanih u ova dva groba) dok se ne osuše njih dva (komada od razbijene grane, a to znači da je razbijena grana bila sirova; i onda "džeridun" označuje sirovo golo granje palme)."

GLAVA

(onoga) što je došlo o pranju mokraće.

A rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, za vlasnika groba (tj. za onoga koji je bio ukopan u jednom grobu od dva maloprije spomenuta groba, rekao je da je uzrok njegovoga kažnjavanja to što) "nije se zastirao (ne zastiraše se, ne pokrivaše se) od - svoje mokraće", a nije spomenuo osim mokraće ljudi (neku drugu mokraću kao mokraću životinja, tj. Vjerovijesnik a.s. je spomenuo samo mokraću čovjeka pa je samo mokraća čovjeka nečista, a mokraća životinja, jelo se njihovo meso ili ne, je čista. Oni koji kažu da je i mokraća nekih životinja nečista, imaju neke druge dokaze.).

PRIČAO NAM JE Ja'kub, sin Ibrahima, rekao je: pričao nam je Ismail, sin Ibrahima, rekao je: pričao mi je Revh, sin Kasima, rekao je: pričao mi je Ata', sin Ebu Mejmuneta, od Enesa, sina Malika, rekao je:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (u takvom položaju da) kada je izašao van (u prostran prazan prostor, gdje nema

ljudi, naroda) radi svoje nužde, donio (donosio) sam mu (uvijek) vodu (da) se opere njom (tj. vodu kojom se oprao).

GLAVA.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Musena-a, rekao je: pričao nam je Muhamed, sin Hazima, rekao je: pričao nam je A'meš od Mudžahida, od Tavusa, od Ibnu Abasa, rekao je:

Prošao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pokraj dva groba pa je rekao: "Zaista njih dva se kažnjavaju, a ne kažnjavaju se u (vezi) velikog (griješenja). Što se tiče jednog (od) njih dvojice, pa ne pokrivaše se od mokraće (tj. ne čuvaše se od mokraće); a što se tiče drugog, pa prenašaše douškivanje (zlonamjerno)." Zatim je uzeo (jednu) sirovu granu, pa ju je rascijepio (na) dvije polovine pa je zabo (usadio) u svaki grob jednu. Rekli su: "O poslaniče Allaha, zašto si učinio (to)?" Rekao je: "Možda (će) ono olakšati se od njih dvojice, dok se ne osuše njih dva (komada grane)." Rekao je Ibnul-Musena: A pričao nam je Veki', rekao je: pričao je nama A'meš, rekao je: čuo sam Mudžahida (priča) slično njemu (ili: slično njegovom maloprijašnjem pričanju).

GLAVA

ostavljanja Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio i ljudi (na miru) Beduina dok je dovršio svoje mokrenje (Beduin) u džamiji (bogomolji).

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, rekao je: pričao nam je Hemam, rekao je: izvijestio nas je Ishak od Enesa da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, vidio (jednog) Beduina mokri se u džamiji (Vjerovijesnikovoj), pa je rekao:

"Pustite ga!" Te kada je dovršio, pozvao je (da se donese) voda pa je izljevao (prolijo) nju na nju (tj. vodu na mokraću, samo su zamjenice obe muškog roda, jer su u arapskom muškog roda obe riječi: i voda i mokraća, a u našem jeziku su obe ženskog roda).

GLAVA

lijevanja vode na mokraću (na mokrenje) u džamiji.

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, rekao je: izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, rekao je: izvijestio me Ubejdulah, sin Abdullaha sina Utbeta sina Mes'uda, da je Ebu Hurejrete rekao:

Ustao je (jedan) Beduin pa se pomokrio u džamiji. Pa su ga dohvatili (riječima, a ne rukama, tj. uzeli su, počeli su da viču na njega) ljudi, pa je rekao njima Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Pustite ga; i izlijte na njegovu mokraću (široko napunjeno vodom) vedro od vode; ili (veliku sa repom) kovu od vode, pa poslali ste se (tj. poslani ste) samo (kao) olakšavači, a niste se poslali (tj. niste poslani kao) oteščavači." (ili: poslani ste kao olakšači, a ne oteživači.)

PRIČAO NAM JE Abdan, rekao je: izvijestio nas je Abdullah, rekao je: izvijestio nas je Jahja, sin Seida, rekao je: čuo sam Enesa, sina Malika, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (priča Enes o ovome slučaju Beduina).

GLAVA:

Izliće (čovjek) vodu na mokraću.

PRIČAO NAM JE Halid, rekao je. (- H -) A pričao nam je Sulejman od Jahja-a, sina Seida, rekao je: čuo sam Enesa, sina Malika, rekao je:

Došao je (jedan) Beduin pa se pomokrio u dio džamije, pa su ga tjerali (vikom, sprječavali riječima) ljudi. Pa je zabranio njima Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (da viču na Beduina i da mu prekidaju mokrenje). Pa pošto je svršio (izvršio Beduin) svoje mokrenje, zapovjedio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio (da se donese sa repom velika) kova od vode pa (da) se izlije (ili: pa se izlila) na nju (na mokraću).

GLAVA

mokraće djece (dojenčadi).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, rekao je: izvijestio nas je Malik od Hišama, sina Urveta, od svoga oca, od Aiše, majke vjernika, da je ona rekla:

Donijelo se poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (jedno) dijete, pa se (ono dijete) pomokrilo na njegovu odjeću (na odjeću Allahova poslanika) pa je pozvao (da donesu) vodu pa ju je proslijedio (tj. dao je izliti vodu na) nju (mokraću; ili: pa je poslao uzastopce za njom, mokraćom, nju, vodu).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, rekao je: izvijestio nas je Malik od Ibnu Šihaba, od Ubejdulaha, sina Abdullaha sina Utbeta, od Umu Kajse, kćeri Mihsana, da je ona dovela (donijela) (jednog) svoga malog sina, (koji još) nije jeo hrane (tj. još je živio samo od dojenja mlijeka), ka poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa ga je posadio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u svoje krilo (ili: na svoje koljeno), pa se pomokrio (to djete) na njegovu odjeću, pa je pozvao (da donesu) vodu pa ju je poprskao, a nije je oprao.

GLAVA

mokrenja stojeći i sjedeći (tj. čučeći).

PRIČAO NAM JE Adem, rekao je: pričao nam je Šu'bete od A'meša, od Ebu Vaila, od Huzejfeta, rekao je:

Došao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, smetljištu (đubrištu, bunjištu jednih) ljudi pa se pomokrio stojeći, zatim je pozvao (da donesu) vodu, pa sam mu ja donio vodu pa se očistio (za molitvu).

GLAVA

mokrenja kod svoga druga i zastiranja (sebe, zaklanjanja sebe od druga) sa zidom.

PRIČAO NAM JE Usman, sin Ebu Šejbeta, rekao je: pričao nam je Džerir od Mensura, od Ebu Vaila, od Huzejfeta, rekao je:

Vidio sam sebe, ja i Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, idemo (šetamo), pa je došao smetljištu (jednih; ili: nekih) ljudi iza (jednog) zida, pa je stao kao što stane jedan (od) vas pa se mokrio. Pa sam se bacio (tj. odstranio) od njega, pa je pokazao k meni (tj. dao mi je znak), pa sam mu došao pa sam stao kod njegove pete dok je dovršio, (a to je tako zapovjedio da ga Huzejfe zakloni od pogleda mogućih posmatrača izdaleka ili mogućih prolaznika).

GLAVA

mokrenja kod smetljišta ljudi.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Ar'areta, rekao je: pričao nam je Šu'bete od Mensura, od Ebu Vaila, rekao je:

Bio je Ebu Musa Eš'arija (takav da) pojačava (tj. pojačavaše čuvanje sebe) u mokrenju; i govoraše: Zaista Israelćani su (obavezni bili da ovako postupaju): bio je, kada je pogodila (mokraća) odjeću jednog (od) njih, odsjekao ju (odjeću) je (tj. on bi bio odrezao onaj dio odjeće koji je pogodila mokraća). Pa je rekao (na te riječi) Huzejfete: Da je on (takav da) se suzdržao (od pretjeranog čuvanja od mokraće)! (Ili: Kamo sreće da se sustegao od tolikog čuvanja, jer je to protivno postupku Muhameda a.s.). Došao je (priča Huzejfete) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, smetljištu ljudi pa se mokrio stojeći. (pa je mokrio stojeći).

GLAVA

pranja krvi.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Musena-a, rekao je: pričao nam je Jahja od Hišama, rekao je: pričala mi je Fatima (kći Munzira, sina Zubejrova) od Esme (kćeri Ebu Bekrove), rekla je:

Došla je (jedna) žena Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekla: "Je li vidiš (ili: "Je li misliš, tj. Šta misliš; Izvijesti me o ovome:) jedna (od) nas menstruira u odjeću, kako (da) ona čini (šta da napravi, šta da radi)?"

(Menstruirati znači dobiti menstruaciju - mjesečno lučenje krvi iz maternice kod žene, žensko pranje, ženski cvijet, mjesečnicu. U daljem prevodu upotrebljavaće se izraz "mjesečnica", kad se god bude radilo o tom pojmu.)

Rekao je: "Otiraće (Istiraće) nju (krv sa odjeće rukom), zatim će je čupkati (prstima perući je) vodom; i poprskaće je (tj. saliće na ono mjesto gdje je krv bila, saliće vodu) i klanjaće u njoj (tj. u toj odjeći kad joj je prestala mjesečnica)."

PRIČAO NAM JE Muhamed, rekao je: pričao nam je Ebu Muavijete, rekao je: pričao nam je Hišam, sin Urveta, od svoga oca, od Aiše, rekla je:

Došla je Fatima, kći Ebu Hubejša, k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekla: "O poslaniče Allaha, ja sam (jedna takva) žena (da) se mjesečničim (stalno, tj. stavljena sam u takvo stanje da uvijek, stalno imam mjesečnicu - odljev krvi iz maternice) pa se neću očistiti (neću biti nikad čista), pa (da) li da ostavim molitvu?" Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Ne. To ti je samo (jedna oboljela krvna) žila (vena koja krvari), a nije mjesečnica (mjesečno žensko pranje). Pa kada je došla (tj. kada dođe, kada nastupi) tvoja mjesečnica, pa ostavi molitvu, a kada okrene leđa (tj. ode, prestane) pa operi od (tj. sa) sebe krv, zatim klanjaj." Rekao je (Hišam): A rekao je moj otac (Urvete, sin Zubejra): Zatim se očisti za svaku molitvu dok ti dođe to vrijeme (da ti se opet pojavi redovna mjesečnica što ćeš znati po tom što će ti krv obilnije i više teći i lučiti se iz maternice nego kod redovnog krvarenja usljed oboljenja ili proširenja vene).

GLAVA

pranja sjemena (sperme) i njegova istiranja; i pranja (onoga) što pogodi (odjeću čovjeka) od žene.

PRIČAO NAM JE Abdan, rekao je: izvijestio nas je Abdullah, rekao je: izvijestio nas je Amr, sin Mejmuna, Džezerijević od Sulejmana, sina Jesara, od Aiše, rekla je:

Bila sam (takva da često) perem (tj. Ja prah) nečistoću (tj. trag nečistoće ljudskog sjemena) od odjeće Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa (on) izlazi k molitvi (na molitvu), a zaista mjesta (ili: pjege, mrlje od) vode u njegovoj odjeći (se vide, nisu se osušila).

PRIČAO NAM JE Kutejbete, rekao je: pričao nam je Jezid, rekao je: pričao nam je Amr od Sulejmana, rekao je: čuo sam Aišu - H -.

PRIČAO NAM JE Museded, rekao je: pričao nam je Abdul-Vahid, rekao je: pričao je nama Amr, sin Mejmuna, od Sulejmana, sina Jesara, rekao je:

Pitao sam Aišu o (ljudskom) sjemenu (kada) pogodi odjeću (šta će se raditi?), pa je rekla: Ja ga prah od odjeće poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa on izlazi ka molitvi, a trag pranja u njegovoj odjeći su mrlje (vidljiva mjesta na odjeći od) vode.

GLAVA:

Kada je oprao nečistoću ili (nešto drugo) osim nje pa nije (još) otišao njegov trag (tj. trag pranja ili trag onoga što je prano, vrijedi ili valjano je klanjati).

PRIČAO NAM JE Musa, rekao je: pričao nam je Abdul-Vahid, rekao je: pričao nam je Amr, sin Mejmuna, rekao je:

Pitao sam Sulejmana, sina Jesara, o odjeći (što) je pogodi nečistoća (od ljudskog sjemena). Rekao je: rekla je Aiša: Ja prah njega (sjeme) od (tj. sa) odjeće poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zatim (on) izlazi ka molitvi, a trag pranja u njoj (u odjeći, na odjeći) su mrlje (od) vode.

PRIČAO NAM JE Amr, sin Halida, rekao je: pričao nam je Zuhejr, rekao je: pričao nam je Amr, sin Mejmuna sina Mihrana, od Sulejmana, sina Jesara, od Aiše da je zaista ona bila (takva da) pere (tj. praše) sjeme od (sa) odjeće Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, zatim (rekla je Aiša) vidim ga (odjelo, odjeću koja je prana) u njemu (u odjelu, u odjeći) mrlju (jednu jasno osjetljivu, tj. vidljivu) ili mrlja (više).

GLAVA

mokraća (raznih životinja:) deva; i četvoronožaca (ili: kopitara; ili tovarno-jahaćih životinja, to sve znači "devabb"); i brava i njihovih (tj. bravijih, ovčijih) lijegala (ili torova, obora).

A klanjao je Ebu Musa (El-Eš'arija) u Darul-Beridu (a to je mjesto i kraj u Kufi, a doslovno "darul-beridi" znači "kuća pošte, poštanska kuća" i "kuća glasnika, glasonoše, raznosača, kurira", pa se i kraj u Kufi, gdje su odsjeli razni izaslanici, nzvao Darul-Berid. Takvo mjesto gdje dolaze izaslanici i kuriri na konjima nečisto je i prljavo, pa je vjerovatno zbog toga dalje rečeno) i balegi (tj. Ebu Musa je klanjao u Darul-Beridu i balegi), a pustinja je uz njegovu stranu (tj. a pustinja, koja nije imala po sebi đubra i balege, nalazila se uz njega, ali on nije na tlu pustinje klanjao; i dao je objašnjenje) pa je rekao: "Ovdje i tamo je jednako."

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, rekao je: pričao nam je Hamad, sin Zejda, od Ejuba, od Ebu Kilabeta, od Enesa, rekao je:

Došli su (ili: Stigli su neki) ljudi iz (plemena) 'Ukjla ili (iz plemena) 'Urejneta pa su se oboljeli, pa su se razbolili, (dugotrajnije u unutrici; ili u prsima, a po drugima "idžtevev" znači: mrzili su boravak, odvratan im je bio boravak i ako im nije štetio zdravlju. Dakle: mrzili su

boravak; ili: oboljeli su u) Medini. Pa im je zapovjedio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (da se priključe pastiru koji je bio zadužen) sa devama (kamilama koje nisu namirile tri mjeseca od oplođenja, a dobre su na ili za mužu) i da piju od njihovih mokraća i njihovih mlijeka (tj. mokraću i mlijeko deva). Pa su otišli. Pa pošto su bili zdravi (tj. pošto su ozdravili), ubili su pastira (čobana) Vjerovijesnika (Vjerovijesnikova), pomilovao ga Allah i spasio; i potjerali su (sebi) blago (marvu, tj. deve). Pa je došla vijest u početku dana, pa je poslao (Vjerovijesnik a.s. u potjeru četu konjanika da uđu) u njihove tragove. Pa pošto se uzdigao dan (tj. pošto je prošao dobar dio dana), dovedeni su (doslovno: došlo se s njima, a to znači: dovedeni su) pa je odsjekao (tj. naredio je da se poodsjecaju) njihove ruke i njihove noge; i iskopane su (usijanim željezom) njihove oči; i bacili su se (tj. bačeni su) u Haru (riječ "harretun" znači: predjel, kraj crnoga kamena, a misli se da je taj kamen vulkanskog porijekla jer je izmrvljen i kao truho, pa bi se "harretun" moglo prevesti sa "kamenjar; ili: crni kamenjar"; i kod Medine se nalazi takav jedan predjel; i kako označava određeni predjel izvan Medine; ta je riječ u ovom slučaju geografsko vlastito ime pa je zato dobila i član "el". Navedeni ljudi su bačeni u Haru i ostavljeni u takvom stanju, pa oni) traže napojenje (tj. traže da im se dadne vode da se napiju) pa neće se napojiti (tj. pa im nije dato da se napiju vode; a kažnjeni su takvim načinom jer su i oni čobana, pastira na taj način ubili: poodsjecali su mu ruke i noge i iskopali mu oči). Rekao je Ebu Kilabete: "Pa ovi su krali; i ubijali su; i bili su nevjernici poslije njihovog vjerovanja i ratovali su (protiv) Allaha i Njegova poslanika."

PRIČAO NAM JE Adem, rekao je: pričao nam je Šu'bete, rekao je: izvijestio nas je Ebu Tejah od Enesa, rekao je:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (takav da) klanja (tj. klanjaše), prije (nego je došlo vrijeme) da se sagradi džamija, u lijegalima brava (ovaca, tj. klanjaše ondje gdje su ovce ležale).

GLAVA

(suda i stava prema onome) što padne od (raznih) nečisti (poganština) u maslo i vodu.

A rekao je Zuhrija: Nema štete (ili: Nema grijeha da se čovjek posluži) sa vodom (u koju je upalo nešto nečisti) dok je (ili dok joj) ne promjeni okus ili miris ili boja (tj. dok vodu ne promjeni upala nečist svojim okusom ili mirisom ili bojom). A rekao je Hamad: Nema štete (da se posluži) sa perjem lješine (strvine, krepale-umrle-životinje). A rekao je Zuhrija u (vezi) kostiju umrlih (životinja) kao slona i (drugih) osim njega: "Stigao sam (tj. sastajao sam se, vidio sam, zatekao sam žive neke) ljude od predaka učenjaka (tj. od prijašnjih, starih učenjaka koji) se češljaju sa njima (kostima, tj. češljevima od kostiju mrtvih životinja) i mažu se u (sa) njima (tj. mažu se mirodijama, mirođijama, koje se drže u posudama od kosti; "fiha - u njima, u kostima", tj. u posudama od kosti, ti su učenjaci mazali se iz takvih posuda, a) neće vidjeti u njemu štete (tj. a nisu vidjeli ni smatrali da je to štetno i griješno)." A rekao je Ibnu Sirin i Ibrahim (Nah'ija): Nema štete (grijeha da se čovjek bavi) sa trgovinom slonovače (slonovom kosti).

PRIČAO NAM JE Ismail, rekao je: pričao mi je Malik od Ibnu Šihaba, od Ubejdulaha, sina Abdullaha, od Ibnu Abasa, od Mejmunete da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, upitao se (tj. bio je upitan) o mišu (koji) je upao u maslo pa je rekao:

"Bacite ga; i (ono) što je oko njega (oko miša bilo masla) pa odbacite ga; i jedite vaše (svoje, preostalo) maslo." (Radi se o maslu u krutom stanju).

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, rekao je: pričao nam je Ma'n, rekao je: pričao nam je Malik od Ibnu Šihaba, od Ubejdulaha, sina Abdullaha sina Utbeta sina Mes'uda, od Ibnu Abasa, od Mejmunete da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pitao se o mišu (koji) je pao u maslo pa je rekao:

"Uzmite ga (miša) i što se (masla nalazi) okolo njega (miša), pa ga odbacite." Rekao je Ma'n: pričao nam je Malik (toliko puta) što ja neću

izbrojati ga (tj. ono; ili onoliko što ne mogu da izbrojim i obuhvatim), govori: od Ibnu Abasa, od Mejmunete.

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Muhameda, rekao je: izvijestio nas je Abdullah, rekao je: izvijestio je nas Ma'mer od Hemama, sina Munebiha, od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Svako ranjavanje (ili: Svaka rana što) se rani (s) njom musliman (tj. što je zadobije musliman boreći se) u (tj. na) putu Allaha, biće na Sudnjem danu kao njen oblik kad se udarila (ubola u tijelo, tj. imaće ta rana isti svoj oblik kao kad je zadata tijelu ranjenog borca muslimana), teče (izvire rana) krvlju, boja je boja krvi, a miris je miris mošusa (mosuša)."

(Zašto je ovaj hadis Buharija stavio na ovo mjesto ima mnogo mišljenja. Navodimo samo jedno. Prije ovog hadisa bilo je govora o tome da će voda postati nečista ako u nju upadne kakve nečistoće, a sada navodi ovaj hadis iz kojega se da razumjeti da krv, koja se računa nečistoćom, postaje čista vrlinom borbe, pa je ne treba prati sa poginuloga.)

GLAVA

stajaće vode (riječ "daimun" znači "trajan, stalan", a "maun daimun" znači "voda koja je trajno, stalno, uvijek na jednom mjestu, nikuda ne teče", a toj se vodi u našem jeziku kaže: stajaća voda).

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, rekao je: izvijestio nas je Šuajb, rekao je: izvijestio nas je Ebu-Zinad da je Abdurahman, sin Hurmuza, (zvani Abdurahman Hromi, a to se na arapskom jeziku kaže:) El-Earedž pričao njemu (tj. Abdurahman El-Earedž je pričao Ebu-Zinadu) da je on čuo Ebu Hurejreta (koji je rekao) da je on (Ebu Hurejrete) čuo poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (gdje) govori:

"Mi smo zadnji (u ovozemaljskom životu, na ovom svijetu) (a) prestizači (na budućem svijetu, tj. zadnji smo postali na ovom svijetu, a preteći ćemo; ili nadmašićemo, imaćemo prednost, bićemo prvi na budućem svijetu)." A sa njegovim lancem (sa lancem ovoga hadisa; ili: sa pričanjem preko lanca ovoga hadisa - Pričao nam je Ebul-Jeman itd., što je maloprije spomenut) rekao je: "Neka se nipošto ne mokri (neka se ne piša) jedan (od) vas u stajaću vodu, koja ne teče, zatim se (on) kupa u njoj."

(Nema povezanosti između prvog dijela i drugog dijela gornjeg hadisa, pa se misli da je to tako čuo Ebu Hurejrete od Muhameda a.s., u jednom sijelu i u jednom poretku riječi koji je tako izrečen; ili je to tako čuo pripovjedač od Ebu Hurejreta. Osim toga pravne škole - mezhebi - imaju različita stanovišta u pogledu na stajaću vodu, dijeleći je na veliku i malu stajaću vodu i postavljajući pravila kad će koja postati nečista. To se treba pogledati u pravnim - fikhskim - djelima.)

GLAVA:

Kada se bacila na leđa klanjača prljavština (nečistoća) ili mrljina (lješina, lešina, smrdljivo mrtvo tijelo), nije mu pokvarila njegovu molitvu.

A bio je Ibnu Umer (takav u postupanju) kada je vidio u (na) svojoj odjeći krv, a on klanja (kad je vidio krv klanjajući), ostavio je nju (krv, tj. ne bi je uklanjao dok ne završi molitvu) i prošao je (dalje), u svojoj molitvi (tj. nastavio je dalje molitvu do kraja, a nije ju prekidao zbog opažene krvi na odjeći). A rekao je Ibnul-Musejeb i Ša'bija: "Kada je klanjao (neko), a u njegovoj odjeći krv; ili nečistoća (od muškog sjemena); ili (okrenut na drugu stranu) osim Strane (Ka'be); ili se upravio (obratio zemlji, prašini pa se njom očistio u nedostatku vode) i klanjao, zatim je stigao, našao, vodu (dobio vode) u svome vremenu, neće povratiti (tj. neće ponovo klanjati te molitve ni u jednom od navedenih slučajeva)."

PRIČAO NAM JE Abdan, rekao je: izvijestio me je moj otac od Šu'beta, od Ebu Ishaka, od Amra, sina Mejmuna, od Abdullaha (sina Mes'udova), rekao je:

Dok je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (bio) padač ničice (tj. dok je bio u molitvi u stavu sa licem spuštenim na zemlju, na tle).

- H - A PRIČAO MI JE Ahmed, sin Usmana, rekao je: pričao nam je Šurejh, sin Meslemeta, rekao je: pričao nam je Ibrahim, sin Jusufa, od svoga oca, od Ebu Ishaka, rekao je: pričao mi je Amr, sin Mejmuna, da je Abdullah, sin Mes'uda, pričao njemu da Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, klanjaše kod Kuće (Allahove, tj. kod Ka'be), a Ebu Džehl i drugovi njegovi su sjedači (tj. su sjedili) kad je rekao (tj. kad najednom reče) neki (od) njih nekom:

Koji će vas donijeti posteljicu (košuljicu mladunčeta u utrobi) deve (određene za klanje, deve) omsičića (tj. sinova omsice, ko će donijeti posteljicu deve omsičića) pa je staviti na leđa Muhameda kada padne ničice (tj. glavom, licem na tle)? Pa je požurio (doslovno: pa se poslao, dakle dao se na to, skočio je za tim poslom) najnesretniji (od tog) naroda (ili: od tih ljudi, a bilo mu je ime Ukbete, sin Ebu Muajta) pa je donio nju (posteljicu, omotač za mladunče iz maternice deve) pa je gledao (promatrao kada će Muhamed a.s. pasti licem na tle u molitvi). Pa (ili: Te) kada je pao ničice Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, stavio je (Ukbete) nju (posteljicu) na njegova leđa među njegove dvije plećke (ili: njegova dva pleća), a ja gledam (kaže Abdullah, sin Mes'udov), neću koristiti ništa (tj. ne koristim ništa, ne mogu otkloniti njihova zlodjela, ne mogu promjeniti ništa). Da je bilo za mene branilaca! (tj. Da sam ja imao svojih ljudi koji bi me branili; ili spriječili i odbili napad Ebu Džehlovih drugova od mene, ja bih sa Muhameda a.s., zbacio posteljicu deve.) Rekao je (o tome događaju Abdullah, sin Mes'udov još i ovo): Pa su počeli (da) se smiju i (da) prenose neki (od) njih na neke (odgovornost za to što je učinjeno, jedan drugome je to pripisivao, ali su to činili zbog ismjehivanja, ismijavanja, a ne iz prijekora; a može da se rečenica "ve juhilu ba'duhum ala ba'din" prevede i ovako: "i (da) skače neki (od) njih na nekoga", naravno, od prevelikog smjeha), a poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, je (bio u položaju u molitvi kao) padač ničice (tj. nalazio se s licem na zemlji) ne diže svoju glavu (sa tla sve dotle) dok mu je došla (kći) Fatima pa je bacila od (tj. sa) njegovih leđa (ono što mu je bilo na leđima). Pa je digao svoju glavu, zatim je rekao: "Bože, drži Kurejše!"

(Doslovno: Bože, na Tebe obratih; ili: na Tebe stavljam da se Ti pobrineš sa uništenjem nevjernika Kurejša!) tri puta (je to rekao). Pa je teško na njih (to palo, pa je mučno stanje na njih navuklo to) kad je molio protiv njih (Allaha). Rekao je (Ibnu Mes'ud): "A smatraše (oni i ako su bili idolopoklonici) da je molba (upućena Allahu) u tom gradu (Meki) primljena (uslišana). Zatim je (Vjerovijesnik a.s.) imenovao:

"Bože, drži Ebu Džehla; i drži Utbeta, sina Rebi'ata; i Šejbeta, sina Rebi'ata; i Velida, sina Utbeta; i Umejeta, sina Halefa; i Ukbeta, sina Ebu Muajta." I nabrojio je sedmog pa ga nismo zapamtili (to je rekao Ibnu Mes'ud ili Amr, sin Mejmuna, da sedmog, kojega je Vjerovijesnik a.s. pomenuo, nije zapamtio). Rekao je (Ibnu Mes'ud): "Pa tako mi (Onoga) koji je (takav da je) moja duša u Njegovoj ruci (Tako mi Allaha, što je moj život u Njegovoj moći), zaista sam vidio (osobe) koje (su bile te

što ih) je nabrojio (tada) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (sve sam ih vidio) srušene (bačene) u bunaru (čatrnji, koja nije obzidana, ozidana; ili koja je presušila), bunaru Bedra (ili: srušene, bačene u bunar, bunar Bedra)."

GLAVA

ispljuvka (pljuvačke) i sluzi (iz nosa) i slično njemu (kad se nađu) u (na) odjeći. A rekao je Urvete (pričajući) od Misvera i Mervana:

Izašao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (u) vrijeme Hudejbije ... pa je spomenuo pričanje (i u njemu ovo): A nije se oseknuo Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (nijednom) osekotinom (iz nosa; ili: nije izbacio sluz iz usta ili šlajm iz prsa, a da se desilo drukčije) osim (tako da) je pala (njegova osekotina) u dlan (nekog) čovjeka od njih (tj. od njegovih drugova koji su tada bili s njim), pa je trljao njom svoje lice i svoju kožu (svaki taj čovjek).
(Ovo pokazuje veliku odanost i poštovanje prvih muslimana prema Vjerovijesniku, a iz ovoga slučaja zaključuju pravnici da osekotina i pljuvačka nisu poganštine, pa ako se slučajno nađu na odjeći, može biti valjana molitva, važeća molitva, obavljena u takvoj odjeći.)

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Jusufa, rekao je: pričao nam je Sufjan od Humejda, od Enesa, rekao je:

Pljuvao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, u svoju odjeću.

(To se dešavalo za vrijeme molitve u džamiji, a može se opravdati nedostatkom i pomanjkanjem rubaca, džepnih maramica zbog oskudice u tkaninama i tekstilu uopće. Da je vladala oskudica u tekstilu, vidi se jasno iz podataka koji će se navesti u knjizi molitve u glavi kada je odjeća tijesna. Tamo stoji da je Vjerovijesnik a.s. rekao ženama: "Ne dižite svojih glava sa tla dok ljudi ne sjednu!" To je rekao zbog toga što su u nekih ljudi bile košulje kratke, a gaća i nisu imali, pa kad bi u molitvi pali licem na tle, vidjela bi im se sramotna mjesta usljed kratkoće košulje. Ovo objašnjenje neka se ima u vidu kada god se u daljem tekstu naiđe na hadis ovakvog ili sličnog sadržaja.)

Rastegao ga je (tj. ovaj hadis je u duljem, opširnijem obliku ispričao) Ibnu Ebi Merjem, rekao je: izvijestio nas je Jahja, sin Ejuba, rekao je: pričao mi je Humejd, rekao je: čuo sam Enesa (gdje priča) od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio (slično gornjem hadisu. Taj opširniji hadis će naići poslije; i u njemu će opet biti spomenuto da je Vjerovijesnik a.s. u džamiji pljunuo u svoju odjeću pokazujući da je to dozvoljeno, a da nikako nije dozvoljeno pljuvati na tle džamije gdje klanjači padaju licem na tle, pa svejedno što džamija nije prostrta i što nema ni poda, opet nije nikako dozvoljeno pljuvati na njeno tle).

GLAVA:

Nije dozvoljeno (ne dozvoljava se) čišćenje napitkom (tj. slatkim neopojnim pićem, spravljenim od vode u koju su bačene hurme ili suho grožđe da puste sok), a ni opojnim (pićem).

A mrzio je njega (tj. čišćenje-abdest napitkom od hurmi) Hasan i Ebul-Alijeti. A rekao je Ata': Tejemum (upotrebiti) je draže meni od čišćenja napitkom (od hurmi) i (čišćenja) mlijekom.

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, rekao je: pričao nam je Sufjan, rekao je: pričao nam je Zuhrija od Ebu Selemeta, od Aiše, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Svako piće (što) opija, pa ono je zabranjeno (piti, a prema tome i upotrebljavati za čišćenje)."

GLAVA

pranja ženske (osobe) svome ocu krv sa njegova lica.

A rekao je Ebul-Alijeti: "Potarite moju nogu, pa ona je bolesna."

(Ova izjava Ebul-Alijeta ima da posluži kao dokaz da je dozvoljeno tražiti pomoć od druge osobe u abdestu-čišćenju kao što je dozvoljeno primiti pomoć pri uklanjanju krvi, koja se smatra kao nečistoća po mnogim islamskim pravnicima.)

PRIČAO NAM JE Muhamed, rekao je: izvijestio nas je Sufjan, sin Ujejneta, od Ebu Hazima, čuo je Sehla, sina Sa'idije, a pitali su ga ljudi, a nije između mene i između njega (ni) jedan (čovjek bio, tj. ja sam bio uz samoga njega kad su ljudi pitali ovo:) sa kojom stvari (tj. čime) se je liječila rana Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio? Pa je rekao (Sehl):

"Nije ostao (ni) jedan (čovjek, tj. niko) znaniji o njoj (rani) od mene. Donosaše (tj. stalno je donosio) Alija svoj štit, u njemu (štitu bila) je voda, a Fatima pere od (tj. sa) njegovog (Vjerovijesnikovog a.s.) lica krv. Pa se je uzela (tj. uzeta je jedna) prostirka (od rogozine, hasure), pa se je spalila pa je natrpala njom (tj. začepila se pepelom od hasure) njegova rana (jer se vodom nije mogla zastaviti, zaustaviti, krv, koju mu je prala njegova kći Fatima)."

GLAVA

drvceta (za čišćenje zuba).

A rekao je Ibnu Abas: "Prenoćio sam kod Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa je očistio zube (od onoga što se nalazilo između njih, a to se može izvesti samo trljanjem zuba čime, a po nekima "istenne" znači: trljao je zube nečim što ih je pokazalo jasnim, što im je dalo sjaj; ili po Ibnul-Esiru "istenne" znači: upotrebio je drvce za čišćenje zuba - misvakj ili sivakj)."

PRIČAO NAM JE Ebu Nu'man, rekao je: pričao nam je Hamad, sin Zejda, od Gajlana, sina Džerira, od Ebu Burdeta, od njegova oca, rekao je:

Došao sam Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa sam ga našao trlja (ili čisti zube) drvcetom (za čišćenje zuba što ga je držao) u svojoj ruci, govori (tj. usljed trljanja zuba Vjerovijesnik a.s. daje od sebe ovakav glas): "Ua, ua!", a drvce (drvo za čišćenje zuba) je u njegovim ustima, (daje od sebe glas) kao da se on bljuje (tj. kao da povraća hranu bez svoje volje, bez da je on izazvao povraćanje jer tako povraćati označuje riječ "tehevve'a").

(Napominje se da je otac Ebu Burdeta, koji priča ovaj slučaj, poznati drug Vjerovijesnikov a.s. Ebu Musa Eš'arija.)

PRIČAO NAM JE Usman, rekao je: pričao nam je Džerir od Mensura, od Ebu Vaila, od Huzejfeta, rekao je:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (takvog običaja da), kada je (tj. kada bi) ustao (u nekom dijelu) od noći, pere (ili trlja; ili češe, struže, tj. očisti) svoja usta sa drvetom (za zube).

GLAVA

davanja drveta (za zube) najstarijemu.

A rekao je Afan: pričao nam je Sahr, sin Džuvejrijete, od Nafi'a, od Ibnu Umera da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Vidim se (u sanu, u snu, tj. sanjam sebe jednom prilikom da) se trljam (tj. trljam sebi zube) sa drvetom (za zube). Pa su mi došla dva

čovjeka, jedan (od) njih dvojice je stariji od drugoga, pa sam dodao drvo (za zube) mlađemu od njih dvojice. Pa se reklo (tj. rečeno mi je) meni: "Postaraj (tj. podaj starijemu, daj prednost starijemu)!"; pa sam ga dao starijemu od njih dvojice." Rekao je Ebu Abdullah (tj. Buharija): "Skratio ga je (tj. Skratio je ovaj hadis, u kraćem obliku ga je pričao) Nu'ajm od Ibnul-Mubareka, od Usameta, od Nafi'a, od Ibnu Umera (a taj kraći oblik je naveo Taberanija)."

GLAVA

vrijednosti (dobrote onoga) ko je prenoćio (tj. legne da spava po noći) na čišćenju (tj. pod abdestom, očišćen kao za molitvu).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Mukatila, rekao je: izvijestio nas je Abdullah, rekao je: izvijestio nas Sufjan od Mensura, od Sa'da, sina Ubejdeta, od Bera-a, sina Aziba, rekao je: rekao je meni Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio,:

"Kada si došao (tj. Kada dođeš) svojoj postelji (ložnici, dušeku, mjestu gdje ćeš leći, spavaćoj sobi), pa očisti se svojim čišćenjem za molitvu (tj. kao što se ti očistiš za molitvu), zatim se stavi (povali se, lezi) na svoju desnu polovinu (stranu), zatim reci: Bože, predajem svoje lice k Tebi; i prepuštam svoju stvar k Tebi; i dajem pribježišta svojim leđima k Tebi (iz) želje (ili: iz ljubavi prema Tebi) i straha k Tebi, nema pribježišta i nema spasenja od Tebe osim (pribjegavanjem i priklanjanjem) ka Tebi. Bože, vjerujem Tvoju knjigu koju si spustio (poslao) i Tvoga Vjerovijesnika kojega si poslao. Pa ako umreš (u nekom času) od (te) tvoje noći, pa ti si na (načinu) stvaranja (tj. ti si na istom načinu kao na načinu stvaranja, stvoren si bez grijeha i umro si bez grijeha; ili: ti si na islamskoj naravi ili vjeri umro; ili: ti si na pravoj vjeri, vjeri Ibrahima-Avrama umro). I učini njih (ove riječi) zadnjim (govorom) što ga govoriš (prije nego zaspeš)." Rekao je (Bera'): "Pa sam je (ovu dovu, ovu molbu, ove riječi) povratio (opetovao, ponovio) Vjerovijesniku (pred Vjerovijesnikom), pomilovao ga Allah i spasio. Pa pošto sam stigao (do riječi:) ..... "Bože, vjerujem Tvoju knjigu koju si spustio", rekao sam "i Tvoga poslanika...". Rekao je (Muhamed a.s.): "Ne. (tj. Nije tako nego ovako:) ..... i Tvoga Vjerovijesnika kojega si poslao."

U IME (ILI: SA IMENOM) ALLAHA MILOSRDNOG MILOSTIVOG

KNJIGA KUPANJA

i govora Allaha, uzvišen je (On),: ... "i ako budete nečisti, pa očistite se, a ako budete bolesnici ili na putovanju; ili dođe jedan od vas iz polja (njive, tj. iz mjesta gdje je obavljao nuždu, jer se u pomanjkanju nužnika, nužda obavljala u polju ili njivi koja je zaklonjena i udaljena od pogleda ljudi), pa ne nađete vode, pa upravite se (prema) lijepoj (tj. čistoj) prašini (tj. očistite se zemljom, prašinom), pa potarite vaša (tj. svoja) lica i svoje ruke (jednim dijelom) od nje (od prašine). Neće Allah da učini vama (nimalo) od teškoće nego hoće da očisti vas i da upotpuni svoju blagodat na vama (da bi) možda vi zahvaljivali."; i (knjiga) Njegovoga govora, veličajno je Njegovo spominjanje, "O (vi) koji ste vjerovali (tj. O, vi koji vjerujete), ne približujte se molitvi, a vi opijeni (bivši; i čekajte da se otrijeznite tako) da znate šta govorite, a ni nečisti (bivši, ne stupajte u molitvu niti se približujte mjestu u koje se obavlja molitva) osim (kao) prolaznici puta (koji vodi pokraj ili kroz mjesto gdje se obavlja molitva, tako postupajte dok vam se ne pruži prilika) da se okupate. A ako budete bolesnici; ili na putovanju; ili dođe jedan od vas iz polja (tj. iz nužnika) ili ste se doticali (sa) ženama, pa niste našli vode, pa upravite se (prema) lijepoj (tj. čistoj) prašini, pa potarite svoja lica i svoje ruke. Zaista Allah je (onaj) koji mnogo prelazi (preko grešaka) i (onaj) koji mnogo oprašta."

(Pod izrazom "nečisti" misli se "nečisti usljed polnog snošaja" jer se i muško i žensko poslije polnog odnosa, snošaja smatraju nečisti dok se god ne okupaju pa ne smiju vršiti nekih vjerskih obreda kao molitve i još nekih. Arapski se strana kaže "dženbun" pa se osobe poslije polnog odnosa dok se ne okupaju i zovu "džunubun" jer moraju biti po strani - ala dženbin - od vršenja nekih obreda, moraju se udaljiti - idžnab - od nekih obreda.)

GLAVA

čišćenja (tj. običnog vjerskog čišćenja pred molitvu - abdesta) prije kupanja (tj. prije pranja cijelog tijela).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, rekao je: izvijestio nas je Malik od Hišama, od njegovoga oca (Urveta, sina Zubejra sina Avama), od Aiše, žene Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (Aiša je pričala) da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, bio (sljedećeg običaja, tj. postupao bi) kada se je prao (tj. kupao) od nečistoće (postupao bi ovako):

Počeo je pa je oprao svoje dvije ruke, zatim se očisti kao što se očisti za molitvu, zatim uvuče svoje prste u vodu pa ih stavi između korjenova svoje kose (tj. pa prste svoje koje je uvukao; ili uveo, a to znači zamočio, u vodu - provuče kroz kosu na glavi tjerajući ih kroz kosu do kože iz koje je kosa nikla i u kojoj se nalaze korijeni kose, dakle pročešljao bi prstima kosu do kože), zatim izlije na svoju glavu tri crpanja (grabljenja, tj. tri pregršti, količine, vode) svojim dvjema rukama, zatim prolije vodu na svoju kožu, svu nju (tj. i na kraju polije i oblije vodom cijelo tijelo).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Jusufa, rekao je: pričao nam je Sufjan od A'meša, od Salima, sina Ebul-Dža'da, od Kjurejba, od Ibnu Abasa, od Mejmunete, žene Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

Očistio se poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, svojim čišćenjem za molitvu osim (što nije oprao) svoje dvije noge; i oprao je svoj polni ud i (ono) što je pogodilo njega (Allahova poslanika, a što se smatra) od uznemirenja (od neugodnosti), zatim je prolio (polio) na sebe vodu, zatim je odstranio (tj. pomakao je u stranu od mjesta gdje je stajao) svoje dvije noge pa je oprao njih dvije. Ovo je (tj. Ova prikazana djela, to je) njegovo kupanje od nečistoće.

GLAVA

kupanja čovjeka sa svojom ženom.

PRIČAO NAM JE Adem, sin Ebu Ijasa, rekao je: pričao nam je Ibnu Ebu Zuejb od Zuhrije, od Urveta, od Aiše, rekla je:

Prah se (Kupah se) ja i Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, iz jedne posude, iz pehara (što) se rekne njemu "ferek".

("Kadeh" je pehar, čaša za vodu kada je prazna. Može imati veličinu obične staklene čaše za vodu, a može biti i mnogo veći. Ovdje se radi upravo o tom većem peharu koji se je u Medini nazivao "ferek", a u njega je stajalo tri "sa'a" ili šesnaest ratlova ili ritlova i bio je od neke vrste bakra. "Ratl" ili "ritl" iznosi po nekim proračunima 449,28 grama.)

GLAVA

kupanja sa sa'om i slično njemu (tj. sa količinom vode koja stane u mjeru zvanu "sa'" i tome sličnu mjeru).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, rekao je: pričao mi je Abdusamed, rekao je: pričao mi je Šu'bete, rekao je: pričao mi je Ebu Bekr, sin Hafsa, rekao je: čuo sam Ebu Selemeta (gdje) govori:

Unišao sam ja i brat Aiše Aiši (tj. posjetili smo nas dva Aišu), pa je pitao nju njezin brat o kupanju Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je pozvala (da joj donesu) posudu (veličine) kao od (jednog) sa'a, pa se oprala (okupala) i polila je (vodu) na svoju glavu, a između nas i između nje je (bio jedan) zastor (zavjesa).

Rekao je Ebu Abdullah (Buharija): rekao je Jezid, sin Haruna; i Behz i Džudija od Šu'beta (pričajući sa izrazom) "koliko od (jednog) sa'a", (mjesto izraza "kao od (jednog) sa'a".).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, rekao je: pričao nam je Jahja, sin Adema, rekao je: pričao nam je Zuhejr od Ebu Ishaka, rekao je: pričao nam je Ebu Dža'fer da je on bio kod Džabira, sina

Abdullaha, on i njegov otac, a kod njega (Džabira su tom prilikom bili još neki) ljudi, pa su ga pitali o kupanju, pa je rekao:

"Dosta ti je sa'." Pa je rekao (jedan) čovjek od njih: "Nije mi dosta." Pa je rekao Džabir: "Dostajaše, Dosta je, (tj. Bijaše dosta to vode onome) ko (je bio takav da) je on potpuniji (puniji, obilniji) od tebe kosom (dlakom, tj. dlakaviji, imao je više kose od tebe, a time misli na Muhameda a.s.) i bio je bolji od tebe." Zatim nas je predvodio (u molitvi Džabir, tj. bio nam je imam bivši obučen samo) u (jednu) odjeću (u jednoj haljini, u jednom haljinčetu).

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, rekao je: pričao nam je Ibnu Ujejnete od Amra, od Džabira, sina Zejda, od Ibnu Abasa da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio; i Mejmuneta (žena Vjerovijesnikova a.s.), njih dvoje se kupaše iz jedne posude.

Rekao je Ebu Abdullah (Buharija): Govoraše Ibnu Ujejnete najzad (tj. pri kraju života) od Ibnu Abasa, od Mejmunete (tj. da je to pričala Mejmuneta, a ne Ibnu Abas direktno nego od nje), a ispravno je (ono) što ga je (tj. kako ga je) prenosio Ebu Nuajm (kako je pričao Ebu Nuajm, tj. da je to pričao Ibnu Abas direktno ne naglašavajući da je to čuo od Mejmune, da je to njemu pričala Mejmuneta ili kraće izgovoreno to ime Mejmuna).

GLAVA

(onoga) ko je prolio (polio, salio vodu) na svoju glavu triput.

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, rekao je: pričao nam je Zuhejr od Ebu Ishaka, rekao je: pričao mi je Sulejman, sin Sureda, rekao je: pričao mi je Džubejr, sin Mut'ima, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio,:

"Što se tiče mene, pa ja polijem (salijem) na svoju glavu triput (vodu pri kupanju)." I pokazao je sa svojim dvjema rukama, objema njima (tj. pa je Allahov poslanik iza tih svojih riječi pokazao da zagrabi svaki puta vodu iz posude sa objema svojim rukama i salije je na glavu).

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Bešara, rekao je: pričao nam je Gunder, rekao je: pričao nam je Šu'bete od Mihvela, sina Rašida, od Muhameda, sina Alije, od Džabira, sina Abdullaha, rekao je:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (takvog običaja kod kupanja da) izljeva (tj. izljevaše vodu) na svoju glavu triput.

(Riječ "efrega" znači: izručiti, isprazniti, pa bi se i ovdje moglo i doslovno prevesti ovako: izručivaše, ispražnjavaše vodu iz svojih pregršti na svoju glavu.)

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, rekao je: pričao nam je Ma'mer, sin Jahja-a sina Sama, rekao je: pričao mi je Ebu Dža'fer, rekao je: rekao je meni Džabir:

"Došao mi je sin tvoga strica."

(Neki kažu da je greška jer je Hasan, koji će se odmah spomenuti, sin strica oca Ebu Dža'ferova, pa bi trebalo da se kaže: Došao mi je sin strica tvoga oca.)

Cilja (aludira, misli Džabir sa izrazom "sin tvoga strica" da je razgovarao) sa Hasanom, sinom Muhameda sina Hanefijete (tj. Cilja na Hasana, sina Muhameda sina Hanefijete). Rekao je (Hasan): Kako je kupanje (tj. Kako se kupa) od nečistoće? Pa sam rekao: Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) uzme (tj. uzimaše) tri šake (pregršti vode, količine) i prolije ih (razlije ih) na svoju glavu, zatim prolije na ostalo svoje tijelo. Pa mi je rekao Hasan: Ja sam čovjek mnoge (obilne) dlake (kose, tj. vrlo dlakav). Pa sam rekao: Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, dlakaviji od tebe (doslovno: mnogobrojniji od tebe dlakom, tj. čupaviji, kosmatiji).

GLAVA

kupanja (sa pranjem i glave i tijela po) jedan jedini puta.

PRIČAO NAM JE Musa, rekao je: pričao nam je Abdul-Vahid od A'meša, od Salima, sina Ebul-Dža'da, od Kjurejba, od Ibnu Abasa, rekao je: rekla je Mejmuneta:

Postavila sam za Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, vodu za kupanje. Pa je oprao svoje dvije ruke dvaput ili triput, zatim je izručio (izlio vodu) na svoju lijevu (ruku) pa je oprao svoja muška (polna) mjesta (ili: udove, organe kao mokraćovod i jaja), zatim je potrao svoju ruku o zemlju (po zemlji), zatim je promućkao (usta) i ušmrknuo je (vodu u nos); i oprao je svoje lice i svoje dvije ruke, zatim je prolio (izlio vodu) na svoje tijelo, zatim se okrenuo (tj. pomaknuo) iz svoga mjesta pa je oprao svoje dvije noge.

GLAVA

(onoga) ko je počeo sa muznicom (muzlicom, dižvom) ili mirisom kod kupanja.

(Riječ "hilab" znači: posuda, ali u prvom redu je označavala posudu u koju se muzlo mlijeko: muznicu, muzlicu, dižvu, rukatku, ali je poslije "hilab" označavao i posudu za vodu, toliku posudu da u nju može stati toliko vode koliko može deva dati mlijeka kad se jednom pomuze. Ovdje se u stvari i misli na sud za vodu iako je stavljen prevod "muznica". Neki komentatori tvrde da se ovdje pod "hilab" misli na posudu za miris pa daju ovoj glavi ovakav smisao: GLAVA onoga ko je počeo sa posudom ili sa mirisom kod kupanja, tj. ko jedanput traži posudu za miris, a jedanput traži sami miris kod kupanja.)

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Musena-a, rekao je: pričao nam je Ebu Asim od Hanzaleta, od Kasima, od Aiše, rekla je:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, kada se kupao od nečistoće (ovakvog običaja:), pozvao je (da mu se donese neka) stvar kao muznica (tj. posuda za vodu kolik muznica), pa je uzeo sa svojim dlanom (ili šakom), pa je počeo sa desnom polovinom (ili stranom) svoje glave, zatim sa lijevom, pa je uzeo njima dvama (dlanovima, šakama vodu pa je izlio) na svoju glavu.

(Izraz "kale bi jedihi; ili bi keffihi" znači: uzeti.)

GLAVA

mućkanja (usta) i ušmrkivanja (u nos vode) u (kupanju od) nečistoće (kod kupanja).

PRIČAO NAM JE Umer, sin Hafsa sina Gijasa, rekao je: pričao nam je moj otac, rekao je: pričao nam je A'meš, rekao je: pričao mi je Salim od Kjurejba, od Ibnu Abasa, rekao je: pričala nam je Mejmuneta, rekla je:

Poljevala sam Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (pri) kupanju (ili: vodu za kupanje), pa je izručio (izlio) svojom desnom na svoju lijevu (ruku vodu) pa je oprao njih dvije, zatim je oprao svoje spolovilo (polni ud), zatim je uzeo svojom rukom zemlju pa ju je potrao sa prahom (tj. udario je rukom po zemlji i potrao ju je prašinom), zatim ju je oprao (vodom), zatim je promućkao (usta) i ušmrknuo je (vodu u nos), zatim je oprao svoje lice i izlio (polio je vodu) na svoju glavu, zatim se je odstranio (tj. pomaknuo se u stranu od onoga mjesta gdje je stajao) pa je oprao svoje dvije noge. Zatim se donijela maramica (tj. marama, peškir) pa se nije otresao (tj. nije potrao, posušio sebe) njom.

GLAVA

potiranja ruke prašinom da bude čišća.

PRIČAO NAM JE Humejdija, rekao je: pričao nam je Sufjan, rekao je: pričao nam je A'meš od Salima, sina Ebul-Dža'da, od Kjurejba, od Ibnu Abasa, od Mejmunete da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, kupao se od nečistoće pa je oprao svoju pukotinu (tj. svoj polni ud) svojom rukom, zatim je potrljao njom zid (tj. potrljao ju je o zid), zatim ju je oprao, zatim se očistio svojim čišćenjem za molitvu. Pa pošto je završio (okončao) svoje kupanje, oprao je svoje dvije noge.

GLAVA:

Da li uvući (doslovno: Da li će dati da uniđe svojoj ruci, tj. Da li će zamočiti) nečist (čovjek) svoju ruku u posudu prije (nego) da je opere kada nije bilo na njegovoj ruci (nikakve druge) prljavštine osim (one) nečistoće (usljed stanja poslije polnog čina).

A uvukao (tj. zamočio) je Ibnu Umer i Bera', sin Aziba, svoju ruku u čistu (vodu), a nije ju (ruku ni jedan od njih dva) oprao, zatim se je očistio. A nije vidio Ibnu Umer i (isto tako ni) Ibnu Abas štete (ili: grijeha u onom) što se poprska (uprska, prsne) od kupanja (od) nečistoće (u posudu u kojoj stoji voda kojom se kupa, pa u tu vodu prsne sa tijela kupača nešto vode).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, rekao je: izvijestio nas je Efleh od Kasima, od Aiše, rekla je:

Kupaše se ja i (ili Kupasmo se) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, iz jedne posude, izmjenjivale su se naše ruke u njoj (u posudi, u sudu za vodu, tj. ja bi stavila ruku u posudu i izvadila bi je zagrabivši sebi vode, a iza toga bi on to u činio; ili on bi zagrabio pa bih onda zagrabila i ja odmah iza njega u istom času i iz jedne posude kako je već rečeno).

PRIČAO NAM JE Museded, rekao je: pričao nam je Hamad od Hišama, od njegova oca, od Aiše, rekla je:

Bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, kada se kupao od nečistoće, prao je svoju ruku.

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, rekao je: pričao nam je Šu'bete od Ebu Bekra, sina Hafsa, od Urveta, od Aiše:

Kupaše se ja i Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, iz jedne posude od nečistoće (tj. kupali smo se, prali smo se od nečistoće). A od Abdurahmana, sina Kasima, od njegova oca, od Aiše (je pričao) slično njemu (Šu'betu, tj. slično onome kako je pričao Šu'bete).

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, pričao nam je Šu'bete od Abdullaha, sina Abdullaha sina Džebra, rekao je: čuo sam Enesa, sina Malika, govori:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (takvog običaja da on) i (svaka) žena od njegovih žena kupa se njih dvoje iz jedne posude (ili: Kupaše se on i svaka od njegovih žena posebno s njime iz jedne posude). Povećao je Muslim i Vehb (pričajući) od Šu'beta (još i riječi:) od nečistoće.

GLAVA

rastavljanja kupanja i čišćenja.

A spominje se od Ibnu Umera da je on oprao svoje dvije noge poslije što se je osušila njegova voda (kojom se čistio, abdest uzimao na mjestima koja je prao).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Mahdžuba, rekao je: pričao nam je Abdul-Vahid, rekao je: pričao nam je A'meš od Salima, sina Ebul-Dža'da, od Kjurejba, slobodnjaka Ibnu Abasa, od Ibnu Abasa, rekao je: rekla je Mejmuneta:

Postavila sam za poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, vodu (da) se okupa njom. Pa je izlio na svoje dvije ruke pa je oprao njih dvije dvaput ili triput, zatim je izlio svojom desnom na svoju lijevu pa je oprao svoje mušketine (tj. muške, polne udove), zatim je trljao svoju ruku u (tj. po) zemlji, zatim je promučkao (usta) i ušmrknuo (u nos vodu), zatim je oprao svoje lice i svoje dvije ruke; i oprao je svoju glavu triput, zatim je izlio na svoje tijelo, zatim se odstranio od svoga mjesta (gdje je stajao) pa je oprao svoje dvije noge.

GLAVA

(onoga) ko je izlio svojom desnom na svoju lijevu (ruku vodu) u kupanju.

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Ebu Avanete, rekao je: pričao nam je A'meš od Salima, sina Ebul-Dža'da, od Kjurejba, slobodnjaka Ibnu Abasa, od Ibnu Abasa, od Mejmunete, kćeri Harisa, rekla je:

Postavila sam za poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, kupanje (ili: vodu za kupanje) i zastrla sam ga. Pa je ljevao na svoju ruku pa ju je oprao jedanput ili dvaput (sumnja je kod nekog pripovjedača), rekao je Sulejman (A'meš, a njegov go
vor navodi Ebu Avanete): Ne znam je li spomenuo (Salim, sin Ebul-Dža'da) treći (puta da je Vjerovijesnik a.s. ruku) ili nije (spomenuo Salim). Zatim je (Vjerovijesnik a.s.) izlio svojom desnom na svoju lijevu pa je oprao svoju pukotinu (tj. polni ud), zatim je trljao svoju ruku sa zemljom (tj. o zemlju) ili zidom (ili o zid, sumnja je kod pripovjedača). Zatim je promućkao (usta) i ušmrknuo (u nos vodu); i oprao je svoje lice i svoje dvije ruke; i oprao je svoju glavu, zatim je ljevao (tj. izlio vodu) na svoje tijelo, zatim se je odstranio pa je oprao svoje dvije noge. Pa sam mu dodala (ili: dohvatila jednu) tkaninu (ili: krpu) pa je rekao svojom rukom ovako (tj. pokazao je rukom takav znak kojim je stavio na znanje da ne prihvata da se posuši i potare tom tkaninom ili krpom) i nije ju (tkaninu, krpu) htio (uzeti i upotrijebiti).

GLAVA:

Kada je imao polni odnos, zatim se vratio (tj. ponovio polni odnošaj, odnos ne okupavši se poslije prvog polnog odnošaja); i ko je obilazio svoje žene u jednom kupanju (tj. ko je obišao sve svoje žene u svrhu polnog odnosa sa svakom pa se onda okupao jednim kupanjem za polni odnošaj sa svima ženama).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Bešara, rekao je: pričao nam je Ibnu Ebi Adij i Jahja, sin Seida, od Šu'beta, od Ibrahima, sina Muhameda sina Muntešira, od njegova oca, rekao je:

Spomenuo sam ga (tj. govor Ibnu Umera u kojem je izjavio: Ne volim da osvanem odlučen na hodočašće, obučen kao hodočasnik pršćem, izvirem mirisom, tj. čujem se mirisom, od mene udara miris. Tu izjavu i govor Ibnu Umera spomenuo sam, kaže otac Ibrahimov

Muhamed) Aiši, pa je rekla: Pomilovao Allah oca Abdurahmanova (tj. Ibnu Umera, nije trebalo tako nešto reći). Namirisavaše ja poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je obilazio svoje žene, zatim osvane hodočasnikom, pršće (izvire, ključa, tj. čuje se) mirisom.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Bešara, rekao je: pričao nam je Muaz, sin Hišama, rekao je: pričao mi je moj otac od Katadeta, rekao je: pričao nam je Enes, sin Malika, rekao je:

Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, obilažaše (obilaziše) svoje žene u jednom času (satu, uri) od noći i dana, a one su (tj. a bilo ih je) jedanaest. Rekao je (Katadete): rekao sam Enesu: A zar mogaše ga (tj. A zar mogaše, A zar je mogao, taj čin, to djelo učiniti toliko puta uzastopno u jednom kratkom vremenu)? Rekao je (Enes): Pričasmo (Pričali smo) da je on (bio takav da) se je darovala (njemu) snaga trideset (ljudi, tj. snaga i moć polnog odnošaja tolika koliko je ima trideset ljudi). A rekao je Seid (pričajući) od Katadeta: Zaista je Enes pričao njima (da je Vjerovijesnik a.s. imao) devet žena.

(Žena je, po mnogima, bilo devet, a pričanje po kojem je bilo jedanaest žena, tumači se da se tu radi o devet žena i o dvije robinje. Obilaženje svih žena u kratkom vremenu Enes je shvatio da je bilo u cilju polnog odnošaja, odnosa, i to Enesovo shvatanje i utisak su i klasični komentatori prihvatili, ali to obilaženje u tako kratkom vremenu nije moralo biti povezano sa polnim odnošajem, odnosom, sa svakom od žena. Ako se to na ovaj način shvati i protumači, može opet da se prihvati pravilo da se može izvršiti u kratkom roku više polnih odnošaja i sa jednom ženom pa se onda okupati samo jednom. To se pravilo može prihvatiti zbog toga što nema izričite zabrane za takav postupak.)

GLAVA

pranja sluzi (ljepljive i rastezljive tečnosti koja neopaženo izađe iz muškog polnog uda pri pomisli na polno općenje, bez trzaja polnog uda izađe iz njega ta tečnost. U nedostatku izraza u sličnim tekstovima zvaćemo tu tečnost sa izrazom "sluz" iako se "sluz" zove takva tečnost koja izlazi iz ženskog polnog organa, uda. Dakle ovo je GLAVA pranja sluzi muške) i čišćenja od nje (tj. zbog nje - i uzimanja abdesta zbog

nje, a ne kupanja cijelog tijela zbog izlaženja nje iz polnog uda muškarca).

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, rekao je: pričao nam je Zadetu od Ebu Husajna, od Ebu Abdurahmana, od Alije, rekao je:

Bio sam čovjekom sluzavkom (tj. Bio sam čovjek koji mnogo; ili često i lako, luči mušku sluz iz polnog uda), pa sam zapovjedio (jednom) čovjeku (da) pita Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, zbog mjesta njegove kćeri (tj. jer ga ja lično nisam mogao pitati za tu stvar zbog toga što je njegova kći bila moja žena). Pa je rekao (Vjerovijesnik a.s. onom čovjeku): "Očisti se (tj. Uzmi abdest); i operi tvoj (tj. svoj) ud (muški, polni prije abdesta od sluzi koja je iz njega izašla)!"

GLAVA

(onoga) ko se je namirisao, zatim se okupao, a ostao je trag mirisa.

PRIČAO NAM JE Ebu Nu'man, rekao je: pričao nam je Ebu Avanete od Ibrahima, sina Muhameda sina Muntešira, od njegova oca, rekao je: pitao sam Aišu pa sam joj spomenuo govor Ibnu Umera:

"Ne volim da osvanem hodočasnikom (obučenim u ihram-ritualnu odjeću, a da) izvirem (ključam, mirišem, čujem se) mirisom (tj. da se od mene čuje miris)", pa je rekla Aiša: "Ja sam namirisavala poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zatim je (on) obilazio (tj. kretao se) u (krugu) svojih žena, zatim je osvanuo hodočasnikom (u ihramu)."

PRIČAO NAM JE Adem, rekao je: pričao nam je Šu'bete, rekao je: pričao nam je Hakem od Ibrahima, od Esveda, od Aiše, rekla je:

"Kao da ja (sad) gledam k sijevanju (tj. u sijevanje, blistanje) mirisa (tj. kao da gledam u sjajenje, sjaj, materije koja daje miris, a koja se materija, tvar nalazila) u razdioku Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (tj. u liniji na tjemenu glave po kojoj liniji je podjeljena kosa), a on je hodočasnik (u ihramu tada bio kad sam to vidjela i čega se i sad sjećam kao da to sad gledam u ovom času)."

GLAVA

stavljanja između kose (prstiju, tj. pročešljavanja kose na glavi mokrim prstima ruku), te kada je zamislio da je on već napojio (tj. dobro pokvasio) svoju kožu, izlio je na nju (polio je nju, kosu, vodom).

PRIČAO NAM JE Abdan, rekao je: izvijestio nas je Abdullah, rekao je: izvijestio nas je Hišam, sin Urveta, od svoga oca, od Aiše, rekla je:

Bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, kada se kupao od nečistoće, prao (oprao) svoje dvije ruke i očistio se svojim čišćenjem za molitvu, zatim se kupao (tj. počeo je da izvodi kupanje), zatim je pročešljao svojom rukom svoju kosu (dlaku, tj. provlačio je između kose prste ruke), te kada je zamislio da je napojio svoju kožu (doslovno: površinu kože), izlio je na nju (kosu) vodu tri puta, zatim je oprao ostalo svoje tijelo. I rekla je: Kupaše se ja i Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, iz jedne posude, crpamo (grabimo; ili: crpajući, grabeći) iz nje skupa (zajedno).

GLAVA

(onoga) ko se očistio (uzeo abdest) u nečistoći, zatim je oprao ostalo svoje tijelo, a nije povratio (tj. nije ponovio) pranje mjesta čišćenja (abdesta) od sebe (tj. svojih mjesta abdesta) drugi puta.

PRIČAO NAM JE Jusuf, sin Isa-a, rekao je: izvijestio nas je Fadl, sin Musa-a, rekao je: izvijestio nas je A'meš, od Salima, od Kjurejba, slobodnjaka Ibnu Abasa, od Ibnu Abasa, od Mejmunete, rekla je:

Postavio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, vodu (za čišćenje) od nečistoće pa je okrenuo (nageo) svojom desnom na svoju lijevu (ruku sud od vode) dvaput ili triput, zatim je oprao svoju pukotinu (polnog uda), zatim je udario svoju ruku zemljom (po zemlji je udario rukom) ili zidom (tj. ili po zidu je udario rukom) dvaput ili triput,

zatim je promućkao (usta) i ušmrknuo (u nos vodu); i oprao je svoje lice i svoje dvije podlaktice, zatim je izlio (polio) na svoju glavu vodu, zatim je oprao svoje tijelo, zatim se je odstranio pa je oprao svoje dvije noge. Rekla je: Pa sam mu donijela (jednu) tkaninu (krpu) pa je nije htio (da upotrebi za posušivanje tijela; ili: pa je nije htio uzeti), pa je počeo (da) otresa (posušuje vodu) svojom rukom.

GLAVA:

Kada se sjetio u džamiji (bogomolji) da je on nečist, izaći će (iz nje onakav) kao što je on (u takvom stanju), a neće uzimati tejemuma (u džamiji da bi izašao iz nje pod tejemumom; i da po džamiji ili kroz džamiju ne bi išao onakav nečist).

(Radi se o slučaju spavanja u džamiji u kojem bi spavanju čovjek postao nečist. Neki su pravnici rekli da treba uzeti tejemum pa onda izaći iz džamije, a drugi su rekli da će bez uzimanja tejemuma onako nečist izaći i ići do vrata džamije. Buharija je sa drugima.)

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, rekao je: pričao nam je Usman, sin Umera, rekao je: izvijestio nas je Junus od Zuhrije, od Ebu Selemeta, od Ebu Hurejreta, rekao je:

Uspostavila se molitva i ujednačili su se redovi stajanjem (ili: ujednačili su se redovi bivši klanjači u položaju kao stajači, jer riječ "kijamen" može da bude akuzativ infinitiva i onda znači "stajanje; ili: stajanjem", a može da bude akuzativ množine od "kaimun" pa znači "stajače; ili: kao stajači"). Pa je izašao k nama poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa pošto je stao u svoje mjesto klanjanja (tj. u mjesto na kojem on klanja), sjetio se je da je on nečist pa je rekao nama: "Vaše mjesto (tj. Ne napuštajte vaše mjesto; ili: Ostanite, stojte svako na svome mjestu)!" Zatim se povratio (u sobu svoje kuće) pa se okupao, zatim je izašao k nama, a njegova glava kapa (tj. pada, kapa voda sa njegove glave, kako ili pošto se okupao). Pa je veličao (Allaha, tj. rekao je: Allahu ekber - Allah je veći od svega), pa smo klanjali s njime. Slijedio je njega (Usmana, tj. slaže se sa Usmanom) Abdul-A'la (pričajući ovaj hadis) od Ma'mera, od Zuhrije. A prenio ga (ovaj hadis) je Evza'ija od Zuhrije.

GLAVA

otresanja dviju ruku od kupanja od nečistoće (tj. otresanja ruku od vode kojom se kupao od ritualne nečistoće).

PRIČAO NAM JE Abdan, rekao je: izvijestio nas je Ebu Hamzete, rekao je: čuo sam A'meša, od Salima, od Kjurejba, od Ibnu Abasa, rekao je: rekla je Mejmuneta:

Postavila sam za Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, kupanje (tj. vodu za kupanje), pa sam ga zastrla (jednom) odjećom (haljinčetom); i salio je (vodu) na svoje dvije ruke pa je oprao njih dvije, zatim je salio svojom desnom na svoju lijevu pa je oprao svoju pukotinu (polnog uda), pa je udario svojom rukom zemlju pa ju je potrao zatim ju je oprao, pa je promućkao (usta) i ušmrknuo (vodu u nos); i oprao je svoje lice i svoje dvije podlaktice, zatim je salio na svoju glavu i izlio je na svoje tijelo, zatim se je odstranio pa je oprao svoje dvije noge (svoja dva stopala). Pa sam mu dodala (jednu) odjeću (haljinče) pa nije je uzeo, pa je otišao, a on otresa svoje dvije ruke (tj. pa je otišao otresajući ruke).

GLAVA

(onoga) ko je počeo sa desnom polovinom (stranom) svoje glave u kupanju.

PRIČAO NAM JE Halad, sin Jahja-a, rekao je: pričao nam je Ibrahim, sin Nafia', od Hasana, sina Muslima, od Safije, kćeri Šejbeta, od Aiše, rekla je:

Bile smo, kada je pogodila jednu (od) nas nečistoća, (takvog postupka, tj. bile smo mi činile ovako kod kupanja:) uzela je svojim dvjema rukama triput (vodu pa ju je svaki puta salila) nad svoju glavu, zatim uzima ona svojom rukom (vodu pa ju saliva) na svoju desnu polovinu (stranu), a svojom drugom rukom na svoju lijevu polovinu (stranu).

U IME (ili: SA IMENOM) ALLAHA MILOSRDNOG MILOSTIVOG.

GLAVA

(onoga) ko se kupao go (nag, golog tijela) sam on (bivši i bivši) u samoći (osami, praznom prostoru u kojem nema nikoga); i ko se zastro, a zastiranje (sebe) je vrjednije (bolje). A rekao je Behz (pričajući) od svoga oca, od svoga djeda, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio:

"Allah je preči da se stidi od Njega (više nego) od ljudi."

(tj. Allah ima više prava od ljudi da se Njega stidi svak; preče je i pravije da se stidimo Allaha više nego ljudi.)

PRIČAO NAM JE Ishak, sin Nasra, rekao je: pričao nam je Abdurezak od Ma'mera, od Hemama, sina Munebiha, od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Kupaše se Israelćani goli, gleda neki njih k nekom (tj. gledajući jedni druge gole, nage), a Musa (Mojsije) se kupaše sam (za se), pa su rekli: Tako nam Allaha, ne sprečava Musa-a da se kupa sa nama (ništa drugo) osim (taj nedostatak) da je on kilav. Pa je otišao jedanput (da) se kupa, pa je stavio svoju odjeću na (jedan) kamen, pa je pobjegao (taj) kamen sa njegovom (Musa-ovom) odjećom, pa je izašao Musa uzastopce njegova traga (tj. uzastopce za njim, za kamenom), govori (tj. govoreći, vičući): "Moju odjeću (vrati; ili: daj mi), o kamenu (o kamene)! Moju odjeću, o kamene!" (tako) da su pogledali (ugledali, upravili poglede) k Musa-u, pa su (vidjevši ga gola; i vidjevši da nije kilav) rekli: Tako nam Allaha, nema sa Musa-om (tj. u Musa-a ni jednog truna) od štete (tj. od nedostatka tjelesnog; ili: od kilavosti). I uzeo je svoju odjeću (stigavši kamen na kojem je bila njegova odjeća, a koji se je bio otisnuo sa svoga mjesta i odnio Musa-ovu odjeću) pa je počeo sa kamenom udaranje (tj. pa je Musa počeo da udara kamen, da ga bije). Pa je rekao Ebu Hurejrete: Tako mi Allaha zaista je ono trag (ožiljak toga udaranja) u (tom) kamenu, šest ili sedam udara (udaraca) u (tom) kamenu.

(Buharija je na ovom mjestu naveo ovaj slučaj sa Musa-om zbog toga što se spominje u tom slučaju Musa-ovu da se on kupao sam go na otvorenom prostoru gdje nije bilo ljudi; i iz toga zaključuje da je takav postupak dozvoljen muslimanu po onom pravilu. Šeriat - zakon, propis, onih prije nas je šeriat - zakon, propis, i za nas ukoliko nije u našem šeriatu - zakonu, propisu, drukčije ili suprotno određeno i zapovjeđeno o slučaju ili pitanju o kojem je riječ.)

A od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Dok se Ejub (Jov) kupa (tj. Dok se je jednom prilikom kupao) go, pa (kadli) su se sručili (navalili odnekud, tj. pa kadli se sručiše, odnekud navališe) na njega skakavci od zlata. Pa je počeo Ejub (da sebi) sipa (grabi, trpa te skakavce) u svoju odjeću, pa je povikao (zovnuo) njega njegov Gospod: "O Ejube, zar nisam obogatio tebe (zar nisam učinio nepotrebnim tebe) od (onoga) što vidiš?" (Zar te nisam učinio toliko imućnim da ti to uopće ne treba?) Rekao je (Ejub): "Da, tako mi Tvoje moći (ili: veličine; ili: dostojanstva, slave), ali nema bogatstva (ili: nepotrebnosti) sa mnom (tj. u mene) od Tvoga blagoslova (ili: od Tvoje sreće; ili: od Tvoga umnožavanja, tj. ali nisam toliko imućan da mi ne treba prihvatiti Tvoju novu blagodat, Tvoje novo dobro, Tvoje povećanje dobra i imetka)."

(U razmatranju gornjeg slučaja sa Ejubom kažu komentatori da Allah dž.š. nije prekorio Ejuba što se kupao go, a prekorio ga je što je posegao da sipa u odjeću zlatne skakavce iako je on to činio ne iz pohlepe već iz poštovanja vrijednosti dobra i bogatstva koje je Allahova blagodat koja koristi i pojedincu i zajednici, društvu. Dalje u tumačenju riječi "skakavci od zlata" postoje tri gledišta. Jedni kažu da se to treba shvatiti doslovno: živi skakavci od zlata. Drugi kažu riječ "zeheb-zlato" ovdje označuje ime, misleći valjda ne na ime poznatog metala nego na ime skakavaca, pa bi u tom slučaju to značilo skakavci od vrste; ili po imenu "zeheb-zlato", tj. zvani "zlatni skakavci" koji su, vjerovatno, imali izuzetnu cijenu i vrijednost. Treći kažu da se ovdje ne radi o živim skakavcima nego o nečemu što je imalo oblik skakavaca, i ovo je, po komentaru djela "Takrib", najočevidnije. Prema ovom zadnjem tumačenju Ejuba je, znači, zasula i odnekud na njega navalila i sručila

se zlatna prašina, odnosno pijesak oblika i veličine skakavaca. Jedino još kažu da je sened ovoga hadisa isti kao i sened prethodnog hadisa pa ga zbog toga i nije Buharija cijelog naveo nego je samo naveo ime ashaba, pa je rekao: A od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika a.s., jer je i prethodni hadis o Musa-ovu slučaju pričao Ebu Hurejrete.)

A prenio ga je (ili: A predao ga je, tj. ovaj hadis o Ejubu) Ibrahim od Musa-a, sina Ukbeta, od Safvana, od Ata'-a, sina Jesara, od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Dok se Ejub kupa go (tj. Dok se je Ejub kupao go) ....."

(I po ovom prenošenju i predaji ovog hadisa riječi su u tekstu iste do kraja i zbog toga ih i ne navodi u cijelosti. Jedino je sened drugi, a to je i cilj prikazati.)

GLAVA

zastiranja (sebe) u kupanju kod ljudi.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, od Malika, od Ebu Nadra, slobodnjaka Umera, sina Ubejdulaha, da je Ebu Murete, slobodnjak Umu Hani-e, izvijestio njega da je on čuo Umu Hani-u, kćer Ebu Taliba, (gdje) ona govori:

Otišla sam k poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, godine osvojenja (oslobođenja Meke od idolopoklonika), pa sam ga našla (da) se kupa, a Fatima ga zastire. Pa je rekao: "Ko je ova?" Pa sam rekla: Ja sam Umu Hani'.

PRIČAO NAM JE Abdan, rekao je: izvijestio nas Abdullah, rekao je: izvijestio nas je Sufjan od A'meša, od Salima, sina Ebul-Dža'da, od Kjurejba, od Ibnu Abasa, od Mejmunete, rekla je:

Zastirala sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, a on se kupa od nečistoće. Pa je oprao svoje dvije ruke, zatim je ljevao (vodu) svojom desnom na svoju lijevu (ruku) pa je oprao svoju pukotinu (polni ud) i (ono) što ju je pogodilo (od prljavštine), zatim je potrao svojom

rukom na zid ili zemlju (tj. po zidu ili po zemlji), zatim se očistio svojim čišćenjem za molitvu osim (pranja) svojih dviju nogu, zatim je izlio vodu na svoje tijelo, zatim se odstranio pa je oprao svoje dvije noge. Slijedio je njega (Sufjana) Ebu Avanete i Ibnu Fudajl u zastiranju (a ne u ostalom dijelu hadisa).

GLAVA:

Kada se usnila žena (tj. Kada je sanjala da vrši polni odnošaj, odnos).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, rekao je: izvijestio nas je Malik od Hišama, sina Urveta, od njegova oca, od Zejnebe, kćeri Ebu Selemeta, od Umu Selemete, majke vjernika, da je ona rekla: Došla je Umu Sulejma, žena Ebu Talhata, k poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekla:

"O poslaniče Allaha, zaista Allah se ne stidi od istine, da li je na ženu (pala dužnost) od kupanja kada se usnila ona (da vrši polni odnošaj)?" Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio,: "Da, ako je vidjela vodu (tj. ako je imala poluciju, izljev sjemena ili sluzi)."
GLAVA

znoja nečista i da se musliman neće opoganiti (polucijom u snu ili polnim odnošajem, odnosom, iako se mora kupati).

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, rekao je: pričao nam je Jahja, rekao je: pričao nam je Humejd, rekao je: pričao nam je Bekr od Ebu Rafi'a, od Ebu Hurejreta da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, sreo njega u nekom putu Medine, a on (Ebu Hurejrete) je nečist, pa sam odstupio (vratio se nazad) od njega. Pa je otišao (Ebu Hurejrete) pa se okupao, zatim je došao. Pa je rekao (Muhamed a.s.):

"Gdje si bio, o Ebu Hurejrete?" Rekao je: "Bio sam nečist, pa sam mrzio da sjedim s tobom, a ja (bivši) na (nekom drugom stanju) osim čistote." Pa je rekao (Muhamed a.s.): "Slava Allahu, zaista vjernik se neće opoganiti."

(Neće postati pogan ako postane nečist zbog polnoga odnošaja ili izljeva sjemena u snu.)

GLAVA:

Nečist (može da) izlazi i ide (hoda) u trgu (po trgu) i (drugom prostoru) osim njega. A rekao je Ata': Vadiće sebi krv nečist; i rezaće svoje nokte i brijaće svoju glavu i ako se nije očistio (uzeo abdest).

PRIČAO NAM JE Abdul-A'la, sin Hamada, rekao je: pričao nam je Jezid, sin Zurej'a, rekao je: pričao nam je Se'id od Katadeta da je Enes, sin Malika, pričao njima da Vjerovijesnik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, obilažaše (obilaziše) svoje žene
u jednoj noći, a on je (imao) tada devet žena.

PRIČAO NAM JE Ajaš, rekao je: pričao nam je Abdul-A'la, rekao je: pričao nam je Humejd od Bekra, od Ebu Rafi'a, od Ebu Hurejreta, rekao je:

Sreo me poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a ja sam nečist, pa je uzeo moju ruku, pa sam išao sa njim (sve dotle) dok je on sjeo. Pa sam se izvukao (tj. pa sam neprimjetno otišao), pa sam došao (u) stan, pa sam se okupao, zatim sam došao (ponovo Allahovu poslaniku a.s.), a on je sjedač (tj. a on sjedi), pa je rekao: "Gdje si bio, o Ebu Hurejrete?" Pa sam mu rekao, pa je on rekao: "Slava Allahu! O Ebu Hurejrete, zaista vjernik se neće opoganiti."

GLAVA

bivanja nečistoga u sobi kada se očistio.

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, rekao je: pričao nam je Hišam i Šejban od Jahja-a, od Ebu Selemeta, rekao je: pitao sam Aišu:

"Je li Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, spavaše (spavao), a on je (u stanju kao) nečist (džunub)?" Rekla je: "Da, a očisti se (tj. uzme abdest, uzeo bi abdest)."

PRIČAO NAM JE Kutejbetu, rekao je: pričao nam je Lejs od Nafi'a, od Ibnu Umera da je Umer, sin Hataba, pitao poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio,:

"Je li će spavati (tj. Može li, smije li po vjerskim propisima da spava) jedan (od) nas, a on je nečist (džunub)?" Rekao je: "Da. Kada se očistio (uzeo abdest) jedan (od) vas, pa neka spava, a on (bivši, je) nečist (tj. neokupan poslije polnog odnošaja,   polnoga odnosa)."

GLAVA

nečistoga (kada) se očisti zatim spava.

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, rekao je: pričao nam je Lejs od Ubejdulaha, sina Ebu Džafera, od Muhameda, sina Abdurahmana, od Urveta, od Aiše, rekla je:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, kada je htio da spava, a on je nečist, (neokupan, džunub, bio takvog običaja) oprao je svoju pukotinu (polni ud) i očistio se (kao) za molitvu (tj. uzeo je abdest, ili: očistio bi se, uzeo bi abdest).

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, rekao je: pričao nam je Džuvejrijetu od Nafi'-a, od Abdullaha, rekao je:

Tražio je (tj. pitao je za) rješenje Umer (od) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: Je li (da) spava (Može li da spava) jedan (od) nas, a on je nečist (neokupan, džunub)? Rekao je: "Da, kada se očistio."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, rekao je: izvijestio nas je Malik od Abdullaha, sina Dinara, od Abdullaha, sina Umera, da je on rekao:

Spomenuo je Umer, sin Hataba, poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, da on (dođe u takvo stanje da) pogodi njega nečistoća (u nekom dijelu) od noći, pa mu je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga

Allah i spasio: "Očisti se (uzmi abdest; i operi tvoj (tj. svoj) ud (polni ud), zatim spavaj!"

GLAVA:

Kada su se srela (sastala) dva obreza (reza, obrezivanja, tj. dva mjesta kuda je obrezano, dva ruba, dvije ivice, dva reza, dvije linije po kojima je obrezano.

(Pod dva obreza misli se na obrez muškog polnog uda i na obrez ženskog polnog uda, jer su se kod Arapa obrezivale i žene. Kad se sastane, sretne mjesto kuda je obrezan muški ud sa mjestom kuda je obrezan ženski ud ili organ, onda je glava muškog uda unišla u ženski ud ili organ, jer se obrez, ivica ili mjesto kuda je obrezan muški ud, nalazi iza glave uda. Kada se sastane muški i ženski obrez, a to praktično znači: kad uniđe samo glava muškog uda u ženski organ ili ud, mora se i muško i žensko kupati makar se i ne dogodilo izlijevanje sjemena iz muškog uda u ženski ud ili organ. To je propis koji su poštovali i sprovodili od halife Umera r.a. bez izuzetka svi muslimani, a prije toga su neki tvrdili da se mora kupati; upotrijebiti voda za kupanje samo onda ako se pri polnom odnošaju ili odnosu, dogodilo izlijevanje sjemena - koje se naziva "vodom", tj. tečnošću. Oni su svoje stanovište temeljili na hadisu "Innemel-mau minel-mai-Voda je samo od vode", tj. Voda za kupanje mora se upotrijebiti samo zbog izlijevanja vode, sjemena koje je vrsta tečnosti, odnosno koje je u rastezljivom i tečnom stanju pri izlasku iz muškog uda, pa se zbog toga naziva vodom. O ovim stanovištima govori se sada do kraja ove knjige - naslova, tj. KNJIGE kupanja.)

PRIČAO NAM JE Muaz, sin Fudaleta, rekao je: pričao nam je Hišam - H - A PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm od Hišama, od Katadeta, od Hasana, od Ebu Rafi'a, od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Kada je sjeo (legao) (čovjek) među njezine (ženine) četiri grane (tj. među njezina četiri dijela, misli se na četiri dijela tijela: dvije ruke i dvije noge, a to znači: kada je sjeo, htio, da vrši s njom polni odnos, polni odnošaj, postavivši se među njezine noge i uhvativši je za ruke),

zatim joj dotuži (namuči je, zamori je, napregne se oko nje, a to znači: zatim izvrši polni odnošaj sa njom), pa već je potrebno (nužno, obavezno) kupanje." Slijedio je njega (Hišama) Amr od Šu'beta (pričajući hadis) sličan njemu (sličan ovome hadisu). A rekao je Musa: pričao nam je Eban, rekao je: pričao nam je Katadete, rekao je: izvijestio nas je Hasan slično njemu (hadisu na početku ove GLAVE).

GLAVA

pranja (onoga) što pogodi (čovjeka kao ona prljavština) od vlažnosti (tj. mokrine) pukotine žene (tj. polnog uda, organa, žene).

PRIČAO NAM JE Ebu Ma'mer, rekao je: pričao nam je Abdul-Varis od Husejna, (rekao je Husejn:) rekao je Jahja: a izvijestio me je Ebu Selemete da je Ata', sin Jesara, izvijestio njega da je Zejd, sin Halida, Džuhejnija izvijestio njega da je on pitao Usmana, sina Afana, pa je rekao:

Je li vidiš (Ili: Je li misliš, tj. Izvijesti me o tome šta ti misliš šta treba da se radi u slučaju) kada je polno općio čovjek (sa) svojom ženom, pa nije izlio sjemena? Rekao je Usman: Očistiće se kao što se čisti za molitvu (tj. uzeće abdest) i opraće svoj ud (polni). Rekao je Usman: čuo sam ga (tj. ovaj govor što sam ti ga sad izrekao, to sam čuo) od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa sam pitao o tome Aliju, sina Ebu Taliba; i Zubejra, sina Avama; i Talhata, sina Ubejdulaha; i Ubeja, sina Kja'ba, pa su oni zapovjedili njemu (onome koji polno opći sa svojom ženom pa ne izlije sjemena) to (tj. da uzme abdest i da opere polni ud, a nisu rekli da se treba kupati). Rekao je Jahja: a izvijestio me je Ebu Selemete da je Urvete, sin Zubejra, izvijestio njega da je Ebu Ejub izvijestio njega da je on čuo to od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Museded, rekao je: pričao nam je Jahja od Hišama, sina Urveta, rekao je: izvijestio je mene moj otac, rekao je: izvijestio je mene Ebu Ejub, rekao je: izvijestio je mene Ubej, sin Kja'ba, da je on rekao:

"O poslaniče Allaha, kada je polno općio čovjek (sa) ženom, pa nije spustio (ispustio, tj. nije izlio sjemena, šta treba da čini)?" Rekao je: "Opraće (ono) što je dotaklo ženu od njega (od njegovog tijela, tj. od svoga tijela), zatim će se očistiti (uzeće abdest) i klanjaće."

Rekao je Ebu Abdullah (Buharija): Kupanje je opreznije (predostrožnije, tj. pouzdanije), a to zadnje smo objasnili samo zbog njihova protuslovljenja (zbog njihova neslaganja, tj. zbog neslaganja ashaba - drugova Allahova poslanika).

U IME ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA

KNJIGA MJESEČNICE

(menstruacije, periode, ženskog pranja, ženskog cvijeta, krvotočine, krvotočja, svakomjesečnog lučenja krvi iz maternice)

i govora Allaha, uzvišen je On,: "I pitaju te (Muhamede) o mjesečnici. Reci: Ono (tj. stanje žene u vrijeme mjesečnice, menstruacije) je uznemirenje (neugodnost), pa se povucite (od) žena (tj. klonite se polnog odnošaja, odnosa, sa njima) u mjesečnici; i ne približujte im se da (dok) se očiste, pa kada su se očistile, dođite im (priđite im) odakle vam je (gdje vam je) zapovjedio Allah (tj. vršite sa njima polni odnošaj na onome mjestu ženskog tijela koje je Allah stvorio za polni odnošaj, odnos, a čim ga je stvorio za tu svrhu; i naredio je da se tom mjestu i prilazi da se u njemu izvrši ono zbog čega je stvoreno). Zaista Allah voli pokajnike (one koji se kaju mnogo za počinjene grijehe) i voli čiste (one koji se mnogo čiste, koji mnogo drže do tjelesne čistoće)."

GLAVA:

Kako je bio početak mjesečnice; i govor (riječ) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio,: "Ovo je stvar (što) je propisao nju Allah na kćeri Adema (tj. na žene, a to znači: Allah je stvorio žene tako da moraju imati mjesečnicu, menstruaciju)."

A rekli su neki (Abdullah, sin Mes'uda; i Aiša): Bio je početak (doslovno: prvi slučaj, onoga) što se poslala mjesečnica na Israelćane (tj. Žene Israelćana prve su počele da imaju, da dobivaju mjesečnicu).

Rekao je Ebu Abdullah (Buharija): A hadis (pričanje, govor) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, je mnogobrojniji (tj. obuhvatniji. Prevodilac dodaje da su neki ugledni komentatori nastojali da dovedu u sklad te riječi Vjerovijesnika a.s., koje su jedino i ispravne, sa riječima Abdullaha, sina Mes'udova; i Aiše koje se takođe preko njih pripisuju Vjerovijesniku a.s. To dovođenje u sklad nije uspjelo. Kad su već bili svjesni da ima lažnih hadisa čemu dovoditi u sklad hadis koji je manje pouzdan, a suprotnog je smisla, čemu ga dovoditi u sklad sa smislom pouzdanijeg hadisa.).

GLAVA

zapovjedi (naredbe) ženama kada su se porodile, kada su rodile (tj. kada su dobile krvotok iza poroda ili redovni mjesečni krvotok, mjesečnicu, menstruaciju).

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, rekao je: pričao nam je Sufjan, rekao je: čuo sam Abdurahmana, sina Kasima, rekao je: čuo sam Kasima govori: čuo sam Aišu (gdje) govori:

Izašli smo, neće nam se misliti (tj. ne misleći, nije nam se mislilo, nije nam se činilo da smo izašli iz Medine na putovanje radi nečeg drugog) osim hodočašća. Pa pošto smo bili u Serifu (mjestu između Meke i Medine blizu Ten'ima), dobila sam mjesečnicu (menstruaciju). Pa mi je unišao (tj. posjetio me je) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a ja plačem. Pa je rekao: "Šta ti je? Je li imaš (tj. Jesi li dobila, Je li te snašla mjesečnica?) mjesečnicu (menstruaciju)?"
(Riječ, odnosno ženski oblik glagola "nefiset" i "nufiset" znači i "roditi", a i "imati menstruaciju, mjesečnicu".)

Rekla sam: "Da." Rekao je: "Zaista ovo je stvar (što) ju je propisao Allah na kćeri Adema (tj. na žene), pa vrši (sve ono) što vrši hodočasnik osim (što) nećeš obilaziti Kuću (Allaha - Kabu, tj. samo nećeš vršiti onog obreda u hodočašću koji se sastoji u tom da se obilazi, ophodi

okolo, oko, Kabe)." Rekla je: I žrtvovao je (prinio je žrtvu, zaklao je kurban) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, za svoje žene kravu (zaklavši za njih kravu, ili veliko goveče).

GLAVA

pranja žene u mjesečnici (tj. žene koja je u stanju kad ima mjesečnicu, menstruaciju, pranje njezino) glavu (tj. pranje glave) svoga muža i počešljavanja njezina (i počešljavanja glave muža).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, rekao je: pričao nam je Malik od Hišama, sina Urveta, od njegovoga oca, od Aiše, rekla je:

Ja počešljavah (češljah) glavu poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a ja sam u mjesečnici.

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Musa-a, rekao je: pričao nam je Hišam, sin Jusufa, da je Ibnu Džurejdž izvijestio njih, rekao je: izvijestio je mene Hišam od Urveta da se on pitao (tj. da je on pitan):

Je li me poslužuje žena u mjesečnici, ili se približuje meni žena, a ona je nečista (neokupana)? Pa je rekao Urvete: Sve je to meni lako (laka stvar); i sve to (tj. i žena u mjesečnici i neokupana) poslužuje mene; i nije (ni) na jednog (tj. ni za jednog čovjeka, nikome) u tome (nikakve) greške (ili: poteškoće, teškoće). Izvijestila je mene Aiša da ona zaista počešljavaše poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a ona je u mjesečnici, a poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, tada je boravitelj (tj. tada je boravio u ime pobožnosti) u bogomolji (svojoj džamiji), približi njoj (tj. promoli njoj, Aiši iz džamije) svoju glavu, a on je u svojoj sobi, pa ona počešljava nju (glavu Vjerovijesnika a.s.), a ona je u mjesečnici.

GLAVA

učenja (čitanja Kur'ana) čovjeka u krilu (tj. oslonjen na koljena; ili: u naručju, tj. bivši oslonjen na grudi, prsa) svoje žene, a ona je u mjesečnici.

A Ebu Vail slaše svoga slugu (ženskoga pola, tj. sluškinju), a ona je u mjesečnici, k Ebu Rezinu, pa (bi) mu donijela Mushaf (knjigu u kojoj je ispisan Kur'an i koju vjernici ne smiju prihvatiti nečisti), pa (bi ona nosila Mushaf tako što bi) držala njega sa (tj. za) njegov kajiš (uzicu o koju se vješa torbica u koju je smješten Mushaf).

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajn, Fadl, sin Dukejna, čuo je Zuhejra (koji je pričao) od Mensura, sina Safijete, da je njegova majka (Safijeta) pričala njemu da je Aiša pričala njoj da se Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, oslanjaše u (tj. na) njezino krilo (ili: na njezina prsa, grudi), a ja sam u mjesečnici, zatim (tako naslonjen) uči Kur'an.

GLAVA

(onoga) ko je nazvao "nifas" mjesečnicom.

("Nifas" je: porod žene, a i krv, krvarenje poslije poroda žene. U hadisu je i krvarenje žene u menstruaciji nazvano "nifas" sa izrazom "E nufisti", pa Buharija iz te okolnosti zaključuje da i krvarenje poslije poroda žene povlači za sobom iste posljedice kao i krvarenje za vrijeme menstruacije, a to će reći da i u krvarenju poslije poroda žena ne treba da posti i da klanja dok god ima krvarenje koje je normalno, obično za porodilje. Po hanefijskoj pravnoj školi to je normalno četrdeset dana. Preko toga roka dalje krvarenje smatra se oboljenje i onda već mora klanjati i postiti. U vrijeme normalnog krvarenja propuštene molitve neće naknadno obavljati, a propuštene dane posta će naknadno postiti.)

PRIČAO NAM JE Mekjija, sin Ibrahima, rekao je: pričao nam je Hišam od Jahja-a, sina Ebu Kjesira, od Ebu Selemeta da je Zejneba, kći Umu Selemete, pričala njemu da je Umu Selemeta pričala njoj, rekla je:

Dok sam ja sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, (bila) ležeći u (crnoj, četvrtastoj i sa dva obilježja označenoj) haljini, kadli menstruirah (tj. kadli me iznenada snađe, spopade mjesečnica,

menstruacija). Pa sam se izvukla (neopaženo otišla) pa sam uzela odjeće svoje mjesečnice (tj. odjeće koje oblačim kada imam svoju mjesečnicu). Rekao je: "Jesi li rodila (tj. je li te snašao "nifas" - porođajna krv, a ovdje znači: Jesi li dobila mjesečnicu)? Rekla sam: "Da." Pa me pozvao pa sam legla (u postelju) sa njim u (dlakavoj, čupavoj) haljini (kadifi, somotu).

(Riječ "idtadže'a" znači leći u postelju, ali ne na leđa nego na stranu, tj. okrenuvši, odnosno stavivši jednu stranu, desnu ili lijevu, do zemlje, na zemlju.)

GLAVA

doticanja (gole površine kože) žene u mjesečnici.

PRIČAO NAM JE Kabisate, rekao je: pričao nam je Sufjan od Mensura, od Ibrahima, od Esveda, od Aiše, rekla je:

Kupaše se ja i Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, iz jedne posude, oboje nas je nečisto; i zapovjedaše mi pa (da) se obučem u donju odjeću (ili: pa se zamotam u platno, pa se pokrijem platnom) pa se dotiče mene (doslovno: pa se dotiče njegova koža moje kože), a ja sam u mjesečnici; i izvlačiše (tj. promaljaše) svoju glavu k meni, a on je boravitelj (tj. a on je u tom vremenu se bio potpuno odao boravljenju u bogomolji-džamiji), pa ja perem njega (tj. njegovu glavu), a ja sam u mjesečnici.

PRIČAO NAM JE Ismail, sin Halila, rekao je: izvijestio nas je Alija, sin Mushira, rekao je: izvijestio nas je Ebu Ishak, on je Šejbanija, od Abdurahmana, sina Esveda, od njegova oca, od Aiše, rekla je:

Bila je jedna (od) nas (u ovakom položaju) kada je bila u mjesečnici, pa je htio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, da se dotiče (dotakne) nje, zapovjedio je njoj da se obuče (pokrije donjom odjećom) u uskipjelosti njezine mjesečnice, zatim je doticao nju (tj. pipao je njenu kožu). Rekla je (Aiša): A koji vas posjeduje svoj ud (potrebu polnog nagona) kao što Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, posjedovaše svoj ud? (Htjela je da kaže da oni ne treba da dotiču

svoje žene kad su u mjesečnici, jer ih to može nadražiti pa ih navesti na polni odnošaj, a polni odnošaj sa ženom u mjesečnici je grijeh. Vjerovijesnik je doticao svoje žene kad su bile u mjesečnici, ali je on vladao čvrsto sobom i svojim polnim nagonom pa ga nadraživanje nije moglo odvesti u polni odnošaj, odnos, sa ženom u mjesečnici. To je smisao Aišinih riječi: A koji od vas posjeduje svoj ud ili potrebu kao što Vjerovijesnik a.s. posjedovaše svoj ud, potrebu?). Slijedio je njega (Aliju, sina Mushirova) Halid i Džerir (pričajući) od Šejbanije.

PRIČAO NAM JE Ebu-Nu'man, rekao je: pričao nam je Abdul-Vahid, rekao je: pričao nam je Šejbanija, rekao je: pričao nam je Abdullah, sin Šedada, rekao je: čuo sam Mejmunetu, govori:

Bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, kada je htio da se dotiče (neke) žene od svojih žena (ovakog postupka:), zapovjedio je njoj pa se obukla (pokrila donjom odjećom, haljinkom), a ona je u mjesečnici (tj. morala se pokriti ako je bila u mjesečnici pa da je onda dotiče).

(Na osnovu ove predaje i pričanja mnogi pravnici kažu da musliman ne smije, zabranjeno mu je da dotiče i pipa svoju ženu ako nije zastrta i pokrivena donjom haljinom u vrijeme kad je žena u mjesečnici.)

Prenosi ga (ovaj prednji hadis još i) Sufjan od Šejbanije.

GLAVA

ostavljanja žene u mjesečnici post (tj. neće ona u tom stanju postiti).

PRIČAO NAM JE Seid, sin Ebu Merjema, rekao je: izvijestio nas je Muhamed, sin Džafera, rekao je: izvijestio me Zejd, on je sin Eslema, od 'Ijada, sina Abdullaha, od Ebu Seida Hudrije, rekao je:

Izašao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u (dane klanja) žrtve; ili mršenja (na dan kurban bajrama ili ramazanskog bajrama, sumnja pripovjedač ili ashab) ka mjestu gdje se klanja praznična (bajramska) molitva, pa je prošao pokraj žena pa je rekao: "O skupino žena, dajite milostinju, pa zaista ja sam (bio u takvoj prilici da)

se meni pokazalo vas najmnogobrojnijim stanovnicima Vatre (tj. da će vas najviše biti u vatri pakla)." Pa su rekle: "A s čega (A zašto), o poslaniče Allaha?" Rekao je: "Umnožavate kletvu (tj. Mnogo kunete, proklinjete) i niječete muža (ne priznajete njegove udobnosti koje vam pruža u granicama svoje mogućnosti). Nisam vidio (nikoga) od (osoba) manjkavih (u) pameti i vjeri odvodnijeg (tj. da više odvodi, zanosi, da je štetniji) za razum odlučna čovjeka od jedne (od) vas." Rekle su: "A šta je manjkavost naše vjere i naše pameti, o poslaniče Allaha?" Rekao je: "Zar nije svjedočanstvo (svjedočenje) žene kao polovina svjedočanstva (svjedočenja) čovjeka?" Rekle su: "Da." Rekao je: "Pa to ti je iz (razloga) manjkavosti njezine (tj. njihove) pameti. Zar nije (propis) kada je dobila mjesečnicu, nije klanjala i nije postila (tj. ne klanja i ne posti)?" Rekle su: "Da." Rekao je: "Pa to ti je od manjkavosti njezine vjere."

(Manjkavost vjere u stvari znači manjkavost u vršenju vjerskih zapovjedi, pauziranje u vršenju dobrih djela.)

GLAVA:

Vršiće žena u mjesečnici obrede (hodočašća), sve njih osim obilaženja Kuće (tj. Kjabe).

A rekao je Ibrahim: Nema štete (grijeha) da ona (tj. žena u mjesečnici) uči odlomak (Kur'ana). A nije vidio Ibnu Abas u učenju (Kur'ana) za nečista (neokupana) štete (grijeha). A Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, spominjaše Allaha na (tj. u) svim svojim vremenima (časovima, tj. u svim prilikama i okolnostima). A rekla (je) Umu Atija: Zapovjedaše se nama da izađu žene u mjesečnici (na mjesto gdje se klanjao bajram), pa su one veličale sa njihovim veličanjem (veličale su Allaha zajedno sa ljudima vičući: Allahu ekber) i molile su (upućivale su molitve i molbe Bogu). A rekao je Ibnu Abas: Izvijestio je mene Ebu Sufjan da je Iraklije pozvao (da se donese) knjiga (tj. poslanica) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa ju je proučio (pročitao), pa kadli u njoj: "U ime Allaha, milosrdnog, milostivog. I o

pripadnici knjige (Biblije), dođite k (jednoj) riječi ..." odlomak (iz Kur'ana. Hoće da kaže da je u poslanici bio napisan i odlomak iz Kur'ana, a znalo se da će je uzimati i čitati neokupani kršćani.). A rekao je Ata' (pričajući) od Džabira: Dobila je mjesečnicu Aiša pa je obredila obrede (hodočašća), sve njih osim obilaženja Kuće (Kjabe), a ne klanja (ne klanjajući, a nije klanjala). A rekao je Hakjem: Ja zaista koljem (životinju), a ja sam nečist, a rekao je Allah, On je moćan i veličajan je,: "I ne jedite od (onoga) što se nije spomenulo ime Allaha nad njim (pri klanju) ...".

(Buharija hoće ovim navodima da pokaže da je dozvoljeno učiti Kur'an bivši neokupan. Hanefijska pravna škola kaže suprotno; i za svoje stanovište ima druge dokaze.)

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, rekao je: pričao nam je Abdul-Aziz, sin Ebu Selemeta, od Abdurahmana, sina Kasima, od Kasima, sina Muhameda, od Aiše, rekla je: Izašli smo sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, ne spominjemo (ništa drugo) osim hodočašće. Pa pošto smo došli (u) Serif, dobila sam menstruaciju (mjesečnicu). Pa je unišao meni (posjetio me je) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, a ja plačem, pa je rekao:

"Šta te je rasplakalo (natjeralo u plač)?" Rekla sam: "Zaista sam (tj. Zaista bih) voljela tako mi Allaha da (sam) ja hodočastila (pošla na hodočašće ove) godine. Rekao je: "Možda si ti rodila (dobila porođajnu krv, tj. dobila mjesečnicu)?" Rekla sam: "Da." Rekao je: "Pa zaista to ti je (jedna) stvar (što) je propisao Allah nju na kćeri Adema, pa čini (sve) što čini hodočasnik osim (što) nećeš obilaziti Kuću (Kjabu i tako postupaj sve do vremena kad treba) da se očistiš."

GLAVA

prekomjerne (neuobičajene, stalne) mjesečnice.

(Neuobičajena, prekomjerna, stalna mjesečnica kod žene je stalno krvarenje iz maternice usljed oboljenja ženskih polnih udova, tj. polnih organa. To i nije mjesečnica, menstruacija nego bolest, oboljenje pa i ne

oslobađa ženu vršenja onih vjerskih obreda koje žena ne smije vršiti u mjesečnici kao što je molitva, post, obilaženje Kjabe itd.)

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, rekao je: izvijestio nas je Malik od Hišama, sina Urveta, od njegova oca, od Aiše da je ona rekla: rekla je Fatima, kći Ebu Hubejša, poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"O poslaniče Allaha, zaista ja se neću očistiti (tj. ja se ne čistim, a to znači: ja stalno imam krvarenje iz polnih udova, organa tako da nisam nikad čista), pa da li (da sasvim) ostavim (da li ću potpuno ostaviti) molitvu?" Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio,: "To ti je samo žila (vena koja je oboljela), a nije mjesečnica, pa kada nastupi mjesečnica, pa ostavi molitvu, pa kada je otišla (tj. kada ode, prestane) njezina količina (tj. količina krvi koja je tekla usljed nje, mjesečnice, a ostane tečenje krvi usljed bolesti), pa operi od sebe krv (od bolesti nakon kupanja iza prestanka mjesečnice) i klanjaj."

GLAVA

pranja krvi mjesečnice.

(Riječi "hajd" i "mehid" su nazivi za mjesečnicu.)

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, rekao je: izvijestio nas je Malik od Hišama, od Fatime, kćeri Munzira, od Esme, kćeri Ebu Bekra, da je ona rekla:

Pitala je (jedna) žena poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekla: "O poslaniče Allaha, da li si vidio (ili: da li si mislio, tj. šta misliš) jedna (od) nas, kada je pogodila njezinu odjeću krv od mjesečnice, kako (da ona) napravi (tj. šta da radi sa tom odjećom)?" Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio,: "Kada je pogodila odjeću jedne (od) vas krv od mjesečnice, pa neka je (ju) očupka (noktima i prstima), zatim neka je (ju) popršće (polije) vodom, zatim neka klanja u njoj."

PRIČAO NAM JE Asbag, rekao je: izvijestio me Ibnu Vehb, rekao je: izvijestio me Amr, sin Harisa, od Abdurahmana, sina Kasima, pričao mu je od svoga oca, od Aiše, rekla je:

Bila je jedna (od) nas (u takvom položaju da) ima mjesečnicu (tj. imaše jedna nas mjesečnicu), zatim očupka krv od svoje odjeće kod svoga očišćenja, pa je (ju) opere i popršće (polije vodu) na ostali (dio) nje (tj. na ostali dio odjeće), zatim klanja u njoj.

GLAVA

boravljenja (u džamiji - u bogomolji) žene u prekomjernoj mjesečnici.

PRIČAO NAM JE Ishak, rekao je: pričao nam je Halid, sin Abdullaha, od Halida, od Ikrimeta, od Aiše da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (bio jedanput u takvoj prilici da) je boravila sa njim (u džamiji) neka (od) njegovih žena, a ona je imala prekomjernu mjesečnicu, vidi (primjećuje ona da joj neprekidno teče) krv, pa često je stavljala legen (legin, lavor, neki sud, posudu) pod sebe od (tj. zbog) krvi. A tvrdio je Ikjrimete da je Aiša vidjela vodu žutobojnice (vodu žute boje od divljeg šafrana) pa je rekla:

"Kao da je ovo stvar (što) je omsica (žena) nalazaše (da iz njezinih polnih udova, organa istječe, ističe u vrijeme njezine prekomjerne mjesečnice).

PRIČAO NAM JE Kutejbetu, rekao je: pričao nam je Jezid, sin Zurej'a, od Halida, od Ikjrimeta, od Aiše, rekla je:

Boravila je (u džamiji) sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (jedna) žena od njegovih žena, pa vidjaše krv i žutilo (tj. žutu tekućinu); i legen (lavor) je pod njom, a ona klanja.

PRIČAO NAM JE Museded, rekao je: pričao je nama Mu'temir od Halida, od Ikjrimeta, od Aiše da je neka (od) majki vjernika boravila (u džamiji), a ona je u prekomjernoj mjesečnici.

GLAVA:

Da li (da) klanja žena u odjeći (onoj što) je imala mjesečnicu u njoj (što ju je nosila na sebi u vrijeme mjesečnice).

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, rekao je: pričao nam je Ibrahim, sin Nafi'a, od Ibnu Ebu Nedžiha, od Mudžahida: rekla je Aiša:

Nije bilo za jednu (od) nas (tj. Nije imala jedna od nas više odjeće) osim jedna odjeća (jedne odjeće), provodila bi mjesečnicu u njoj; pa kada je pogodilo nju (odjeću) nešto od krvi; rekla je svojom pljuvačkom (tj. pokvasila je svojom pljuvačkom ono mjesto od krvi na odjeći) pa je očupkala nju (odjeću) svojim noktom.

GLAVA

mirisa za ženu kod njezinog kupanja od (tj. poslije) mjesečnice.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Abdul-Vehaba, rekao je: pričao nam je Hamad, sin Zejda, od Ejuba, od Hafse, od Umu Atije, rekla je:

Zabranjivaše se nama da ostavljamo nakit (da se suzdržavamo gizdanja u znak) na (žaljenje za) umrlim iznad (tj. više od) tri (noći i dana) osim na (žaljenje za) mužem četiri mjeseca i deset (noći i dana); i (da) ne podvlačimo sebi surme (da ne bojimo crnim antimonovim preparatom trepavica i rubove očnih kapaka); i (da) se ne namirisavamo i (da) ne oblačimo obojene odjeće osim odjeće "povezanice" (a to je vrsta jemenskog ogrtača koji je izrađen od platna čija je pređa povezana, zatim je obojena, zatim je otkana.). A već se dozvolilo nama kod čišćenja, kada se kupala jedna (od) nas od mjesečnice, (da upotrijebimo, upotrebimo, jednu vrstu mirodije, mirođije, koja se sastojala) u komadu od (crnog ljekovitog) drveta "nokata" (tj. crnog ljekovitog drveta - kust - koje pripada mirodijama koje imaju oblik čovječijih nokata na prstima, a koje su crne i njima se kadi radi namirisavanja. Drugi vele: "Kust" je mirisno drvo, a "Azfar" je ime primorskog grada u Jemenu, pa izraz u tekstu "kusti azfar" znači: od (mirisnog) drveta (iz grada) Azfara.). I zabranjivaše se nama slijedenje, slijeđenje (da uzimamo učešća u ispraćaju) sprovoda (dženaza). Rekao je (Buharija): Prenio je njega (tj. gornji hadis) Hišam, sin Hasana, od Hafse, od Umu Atije, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

GLAVA

trljanja žene svoju osobu (tj. samu sebe) kada se čistila od mjesečnice; i kako se ona kupa i uzima komad (pamuka, vate; ili vune ili krpe, a taj komad je takav da) se dohvatao (mnogo, tj. mnogo se upotrebljavao, a to znači: poderan, polovan; a neki opet kažu "mumesseketen" znači: namirisan miskom - mošusom, mosušom) pa slijedi njim trag krvi (tj. pa briše ona njim - tim komadom svoj polni ud, polni organ i mjesta okolo njega koja su bila uprljana krvlju i po kojima je ostao trag od krvi).

PRIČAO NAM JE Jahja, rekao je: pričao nam je Ibnu Ujejnete od Mensura, sina Safijete, od njegove majke, od Aiše da je (jedna) žena pitala Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, o svome kupanju od mjesečnice, pa joj je zapovjedio kako će se ona kupati. Rekao je:

"Uzmi komad od mošusa (ili: komad od kože na kojoj ima dlake, čupe, jer to znači "mesk" ako se u tekstu čita "min meskin") pa se očisti njime (tim komadom)." Rekla je: "Kako ću se ja (da) očistim njime?" Rekao je: "Slava Allahu! Očisti se!" Pa sam je ja povukla (potegnula) k sebi pa sam rekla (to veli Aiša): "Slijedi (otari, pobriši) njim trag krvi."

GLAVA

kupanja (od, tj. poslije prestanka) mjesečnice.

PRIČAO NAM JE Muslim, rekao je: pričao je nama Vuhejb, rekao je: pričao nam je Mensur od svoje majke, od Aiše da je (jedna) žena od Pomagača rekla Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, kako ću se okupati od mjesečnice? Rekao je:

"Uzmi komad, namirisan mošusom (ili: komad, mnogo uziman, tj. poderan, upotrebljavan, polovan) pa se očisti triput." Zatim se zaista Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, zastidio pa se okrenuo sa svojim licem. Ili je rekao: "Očisti se njim!" (sumnja Aiša koji je izraz upotrebio Vjerovijesnik a.s.), pa sam je ja uzela, pa sam je povukla, pa sam je izvijestila o (onome) šta hoće Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (da kaže).

GLAVA

češljanja žene kod njezinog kupanja od mjesečnice.

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, rekao je: pričao nam je Ibrahim, rekao je: pričao nam je Ibnu Šihab od Urveta da je Aiša rekla:

Uzviknula sam (telbiju - rečenicu koja se izgovara pri počinjanju vršenja hodočašća i dalje u toku njega) sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u hodočašću opraštanja (u oproštajnom, zadnjem hodočašću Allahova poslanika a.s.), pa sam bila od (onih) ko je odlučio umru (da obavi), a nije potjerao žrtvene životinje. (Umra je neobavezno, skraćeno hodočašće ili kako neki kažu, malo hodočašće. Ono se može obaviti u svako doba godine, ali nije preporučljivo da se obavlja u dane obaveznog potpunog hodočašća - hadža, a ako se umra obavlja u dane hadža, obavezno je i hadž obaviti.) Pa je tvrdila (Aiša) da je ona dobila mjesečnicu; i nije bila čista (sve dotle) dok je unišla (tj. došla, nastupila) noć Arefata, pa je rekla: "O poslaniče Allaha, ovo je noć Arefata, a bila sam odlučila samo (da obavim) umru." Pa je rekao njoj poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio,: "Pokvari svoju glavu (tj. odriješi kosu svoje glave); i iščešljaj se (tj. uredi kosu) i ustegni se od svoje umre." Pa sam učinila (to). Pa pošto sam izvršila hodočašće, zapovjedio je Abdurahmanu (u) noći Hasbe pa mi je dao (tj. pomogao, omogućio da) odlučim (da izvršim) umru od Ten'ima mjesto moje umre koju sam obredila (tj. počela da obređujem, da vršim pa je prekinula zbog mjesečnice).

GLAVA

pokvarivanja (raspl ićanja) kose žene (svoje kose) kod kupanja (od) mjesečnice.

PRIČAO NAM JE Ubejd, sin Ismaila, rekao je: pričao nam je Ebu Usamete, od Hišama, od njegova oca, od Aiše, rekla je:

Izašli smo dolazeći mlađaku (tj. uoči mlađaka, uoči prvog dana mjeseca) zul-hidžeta, pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Ko voli da uzvikne (telbiju obavezujući se) sa umrom, pa neka uzvikne, pa zaista, da nisam ja potjerao žrtvenu životinju (hedj), zaista bih uzviknuo (telbiju obavezujući se) sa umrom." Pa je uzviknuo neki njih (telbiju obavezujući se) sa umrom, a neki njih sa hodočašćem. A bila sam ja od (onih) ko je uzviknuo (telbiju obavezujući se) sa umrom, pa me stigao dan Arefata, a ja sam (u) mjesečnici (tj. još uvijek imam mjesečnicu), pa sam se potužila (požalila) ka Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao: "Pusti (Ostavi) svoju umru; i pokvari svoju glavu (tj. raspleti, odriješi svoju kosu na glavi); i iščešljaj se i uzvikni (telbiju obavezavši se) sa hodočašćem." Pa sam učinila, te kada je bila noć Hasbe, poslao je sa mnom moga brata Abdurahmana, sina Ebu Bekra, pa sam izašla k Ten'imu, pa sam uzviknula (telbiju obavezujući se) sa umrom mjesto moje umre (koju sam bila započela pa je prekinula zbog mjesečnice). Rekao je Hišam: A nije bilo (ni) u čemu od toga žrtvene životinje, a ni posta, a ni milostinje.

GLAVA

"... ujednačenog i neujednačenog".

(Pod ovim se riječima misli na riječi Kur'ana u kojima se govori o stupnjevima razvitka djeteta u maternici ".... zatim - smo vas stvorili - od komada ujednačenog i neujednačenog....", tj. pravilnog, bez mane i bolesti; i nepravilnog komada koji znači, po nekim tumačenjima, mrtvorođenče i nedonošče. Tumači Buharije kažu da je Buharija ovo i ovakvo izražavanje u ovoj glavi rekao s namjerom da upozori na to da krv i krvarenje za vrijeme trudnoće nije mjesečnica i ne smatra se mjesečnicom pa se žena usljed toga krvarenja neće sustezati od vršenja obreda. To je mišljenje zastupao i Ebu Hanife. Novo mišljenje Šafije je suprotnog stanovišta. Neki od onih koji smatraju da krvarenje za vrijeme trudnoće nije mjesečnica, odnosno da se pravno ne treba smatrati mjesečnicom opravdavaju to ovako: Ako je zametak - komad - potpun i pravilan, ta krv je hrana zametka koja procuri iz maternice; ili je višak te hrane ili nešto slično pa izlazi van; a ako je zametak - komad nepotpun i nepravilan, onda ga maternica ispljuvava, izbaciva u tečnom stanju, a ipak je to djete, a djete nije mjesečnica kao i hrana djeteta što

nije takođe mjesečnica. Neće se ovdje navoditi druga objašnjenja, niti će se navoditi objašnjenja onih koji smatraju da je krvarenje za vrijeme trudnoće ipak mjesečnica.)

PRIČAO NAM JE Museded, rekao je: pričao nam je Hamad od Ubejdulaha, sina Ebu Bekra, od Enesa, sina Malika, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Zaista Allah, moćan je On i veličajan je, povjerio je maternicu (jednom) anđelu, meleku (i on, anđel) govori: O moj Gospode, bistrica (bistra voda je ovo, tj. ova sperma, sjeme muško je bistra tečnost, pa upotpuni njegovo stvaranje, daj da se od njega razvije dijete); o moj Gospode, krv (usirena, stvrdnuta je ovo); o moj Gospode, komad (prežvakanog mesa je ovo, pa molim da ga upotpuniš u oblik djeteta). Pa kada je htio (tj. kada hoće Allah) da izvrši njegovo stvaranje (tj. da upotpuni stvaranje onoga što se nalazi u maternici, učini onaj komad mesa "ujednačenim", uobličenim, dadne mu oblik djeteta; a ako neće da izvrši njegovo stvaranje, u tom slučaju učini ga "neujednačenim", neuobličenim i maternica ispljuvava, izbacuje ono što se u njoj nalazi, onaj komad mesa koji je sličan prežvakanom komadu mesa "mudgatun" od "medaga - žvakati". U slučaju kada Allah hoće da izvrši, dovrši stvaranje onoga što se nalazi u maternici u oblik djeteta), rekao je (tj. rekne onaj anđeo): Da li je (tj. Da li će biti ovo stvorenje) muško ili žensko, nesretan ili sretan, pa šta je (tj. kakva će mu biti) opskrba i rok (trajanja života)? Pa se zapiše (to djetetu sve što je nabrojano još dok je dijete) u stomaku svoje majke."

GLAVA:

Kako će uzviknuti (telbiju) žena u mjesečnici (obavezujući se) sa hodočašćem i umrom (tj. Glava u kojoj se objašnjava kako je dozvoljeno da žena u mjesečnici donese odluku da se obavezuje hodočašćem i umrom učeći visokim glasom telbiju).

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukjejra, rekao je: pričao je nama Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba, od Urveta, od Aiše, rekla je:

Izašli smo sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, u hodočašću opraštanja (oproštajnom, zadnjem hodočašću), pa od nas je (bilo takvih) ko je uzviknuo (telbiju obavezujući se) sa umrom, a od nas je (bilo i takvih) ko je uzviknuo (telbiju obavezujući se) sa hodočašćem. Pa smo stigli (u) Meku pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Ko je stupio na zabranjeno (sveto) tlo (ili: Ko je stupio u svete mjesece obavezujući se) sa umrom, a nije potjerao žrtvene životinje, pa neka se riješi (stege, tj. neka skine hodočasničku odjeću); a ko je stupio na sveto tlo (ili: u svete mjesece, obukavši hodočasničku odjeću i obavezavši se) sa umrom, a potjerao je žrtvenu životinju, pa neće se riješiti (sve će u stegi biti tako) da će se riješiti (stege) sa klanjem svoje žrtvene životinje. A ko je uzviknuo (telbiju obavezavši se) sa hodočašćem, pa neka upotpuni svoje hodočašće." Rekla je: Pa sam ja dobila mjesečnicu, pa sam neprestano bila žena u mjesečnici (sve) dok je (nastupio) dan Arefata, a ja nisam uzviknula (telbije drukčije) osim (tako da sam se obavezala) sa umrom, pa je zapovjedio meni Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, da pokvarim svoju glavu (tj. kosu da raspletem i da) se iščešljam; i (da) uzviknem (telbiju obavezujući se) sa hodočašćem i (da) ostavim umru. Pa sam učinila to dok sam izvršila svoje hodočašće, pa je poslao sa mnom Abdurahmana, sina Ebu Bekjra; i zapovjedio je meni da izvršim umru mjesto moje (prekinute) umre (da je sada izvršim) od Ten'ima.

GLAVA

dolaženja (počinjanja, nastupanja) mjesečnice i njezinog bježanja (tj. i njezinog povlačenja, prestajanja).

A bile su (neke) žene (revnosne u pitanjima mjesečnice da) su slale k Aiši (upite, pitanja) sa kutijicama (ili: krpama), u njima je pamuk (vata), u njemu žutilo (tj. žuta boja, a to znači: slaše Aiši kutijice; ili krpe, u kojima je bio pamuk u kojem je bila žuta boja od tečnosti koja je izlazila iz njihovih polnih udova (organa) pri kraju mjesečnice, a to su slale da im Aiša objasni je li prestala mjesečnica ako više ne teče krv nego samo žuta tečnost?). Pa ona (Aiša odgovarajući na takve pošiljke i upite) govori (kaže ovako): "Ne žurite (tj. čekajte sa kupanjem sve dotle) dok vidite bijeli kreč (gips, tj. Ne žurite dok ne vidite da iz vas počne izlaziti potpuno bijela tečnost kao kreč, gips)." Mislila je (Aiša) s

time (na potpuno) očišćenje od mjesečnice. A stiglo je (doprlo je) kćeri Zejda, sina Sabita, da (neke) žene zovu (da im se donesu) svjetiljke iz utrobe noći (tj. u utrobi noći, znači: po noći, pa) gledaju ka očišćenju (tj. gledajući prema svjetlu je su li posve čiste od mjesečnice), pa je rekla: "Ne praviše (Ne činjaše, ne radiše) žene ovo." I korila ih je (Upućivala je prijekor na račun njih).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, rekao je: pričao nam je Sufjan od Hišama, od njegova oca, od Aiše da je Fatima, kći Ebu Hubejša, bila (takva da) se je stavila u prekomjernu mjesečnicu (bila je stavljena u stanje, tj. imala je, imađaše, ona prekomjernu, stalnu mjesečnicu), pa je pitala Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"To ti je žila (oboljela vena), a nije mjesečnica, pa kada dođe (nastupi) mjesečnica, pa ostavi molitvu; a kada pobjegne (prestane), pa okupaj se i klanjaj!"

GLAVA:

Neće (naknadno) vršiti žena u mjesečnici molitve.

A rekao je Džabir i Ebu Seid od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio,: Ostaviće molitvu ona (žena u mjesečnici).

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, rekao je: pričao nam je Hemam, rekao je: pričao nam je Katadete, rekao je: pričala mi je Mu'azeta da je (jedna) žena rekla Aiši:

"Da li će platiti (obeštetiti, tj. vršiti naknadno) jedna (od) nas svoju molitvu kada se očistila?" Pa je rekla (Aiša): "Da li si ti Harurijka? Mi (smo imale) imađasmo mjesečnicu (živeći) sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, pa ne zapovjedaše nam njega (tj. naknadnog klanjanja molitava koje smo ostavile u mjesečnici)." Ili je rekla: "Pa ne činismo ga (naknadnog klanjanja)."

(Aiša je pitala prekorno onu ženu je li Harurijka iz ovog razloga: U selu Harurau kod Kjufe prvi puta su se sastali pripadnici sekte "haridžija-

haridžita", a jedan ogranak od te sekte zastupa stanovište da žena mora da izvrši naknadno molitve koje je ostavila u mjesečnici.)

GLAVA

spavanja sa ženom u mjesečnici, a ona je u svojim odjećama.

PRIČAO NAM JE Sa'd, sin Hafsa, rekao je: pričao nam je Šejban od Jahja-a, od Ebu Selemeta, od Zejnebe, kćeri Ebu Selemeta, pričala je njemu da je Umu Selemete rekla:

Imala (tj. Dobila) sam mjesečnicu, a ja sam sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, u (dlakavoj, kadifnoj) haljini, pa sam se izvukla (neopaženo otišla), pa sam izašla iz nje, pa sam uzela odjeću moje mjesečnice pa sam ih obukla. Pa je rekao meni poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Je si li rodila (tj. je si li dobila mjesečnicu)?" Rekla sam: "Da." Pa je pozvao mene pa je uveo mene sa sobom u (tu istu) haljinu. Rekla je (Zejneba): A pričala je meni da Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, ljubljaše nju, a on je postač; i kupaše se ja i Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, iz jedne posude od nečistoće.

GLAVA

(onoga) ko je uzeo odjeće (odjeću) mjesečnice osim odjeća (odjeće) čistoće.

PRIČAO NAM JE Muaz, sin Fedaleta, rekao je: pričao nam je Hišam od Jahja-a, od Ebu Selemeta, od Zejnebe, kćeri Ebu Selemeta, od Umu Selemete, rekla je:

Dok sam ja (bila) sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, ležeći u (kadifnoj) haljini, dobila sam mjesečnicu, pa sam se izvukla pa sam uzela odjeću moje mjesečnice. Pa je rekao: "Da li si rodila (tj. Je si

li dobila mjesečnicu)?" Pa sam rekla: "Da." Pa me pozvao pa sam legla sa njim u (toj) haljini.

GLAVA

prisutnosti (prisustvovanja) žene u mjesečnici dvama praznicima (godišnjim - bajramima) i pozivu (ili: molbi koja se zajednički upućuje Allahu osim molitve od) muslimana, a odstraniće se one (ili: odstranjujući se one, stojeći malo odmaknute od) mjesta klanjanja.

PRIČAO NAM JE Muhamed, rekao je: izvijestio nas je Abdul-Vehab od Ejuba, od Hafse, rekla je:

Sprečavasmo naše (mlade, istom postale punoljetne) djevojke da izlaze u dva praznika (godišnja - dva bajrama). Pa je stigla (došla jedna) žena pa je odsjela (u) dvorcu Halefovića (u Basri), pa je pričala o svojoj sestri, a bio je muž njezine sestre, borio se sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, (u) dvanaest (borbi protiv neprijatelja), a bila je moja sestra (rekla je ta žena u svom pričanju) sa njim (sa tim svojim mužem; ili sa Allahovim poslanikom a.s.) u šest (borbi). Rekla je (po pričanju te žene, ta njezina sestra što je bila u šest borbi, rekla je ovo): Liječasmo (tj. Liječile smo) ranjene (tj. ranjenike) i stajasmo na (usluzi) bolesnima. Pa je pitala moja sestra Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Da li je na jednu (od) nas šteta (tj. grijeh) kada nije bilo za nju (tj. kada nema ona) pokrivača, da ne izađe (na mjesto gdje se klanja bajram). Rekao je (Allahov poslanik a.s.): "Neka joj dadne da obuče (tj. Neka joj navuče) njezina drugarica od svoga pokrivača; i neka prisustvuje dobru i molbi muslimana." Pa pošto je stigla Umu Atija, pitala sam je: "Da li si ti čula Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio (da je rekao to i to, tako i tako)?" Rekla je: "Sa mojim ocem (ga otkupljujem, tj. Dala bih za njega svoga oca, Draži mi je on - Vjerovijesnik a.s. - nego otac), da." A ona ne spominjaše njega (Allahova poslanika drukčije) osim (tako da) je rekla (uvijek, svaki puta): sa mojim ocem (bih ga otkupila)! Čula sam ga (a on) govori: "Izaćiće (mlade) djevojke i zastrte (djevojke, djevojke smještene iza zavjesa, zastora, tj. u ženske prostorije sakrivene od tuđinskih pogleda), ili: (mlade) djevojke, zastrte (stavljene iza zavjesa u jednom dijelu sobe ili šatora) i žene u mjesečnici; i neka prisustvuju dobru i molbi (koja se

upućuje Allahu dž.š. na bajram od) vjernika; a odstraniće se žene u mjesečnici (od) mjesta klanjanja." Rekla je Hafsa: pa sam rekla: "Zar žene u mjesečnici?" Pa je rekla (Umu Atija): "Zar nije (slučaj da) prisustvuje ona (tj. žena u mjesečnici) Arefatu i tako i tako (tj. i toliko i toliko drugih mjesta još)?!"

GLAVA:

Kada je imala mjesečnicu u (jednom) mjesecu tri mjesečnice (tj. tri puta); i što će se potvrditi žene (kada izjavljuju) o mjesečnici i nošenju (trudnoći, bremenitosti i o (onome) što je moguće od mjesečnice (pa to treba i potvrditi, vjerovati im, prihvatiti kao istinu) zbog govora Allaha, uzvišen je On, "..... a nije dozvoljeno njima da one sakriju (ono) što je stvorio Allah u njihovim maternicama.....".

A spominje se od Alije i Šurejha (ovo): Ako je donijela dokaz od prijatelja svoje porodice, od (onoga) ko je (takav da) zadovoljava njegova vjera (tj. ko je pobožan toliko da se može biti zadovoljan sa njegovom vjerom), da je ona imala mjesečnicu u (jednom) mjesecu triput, potvrdiće se ona (vjerovaće se njoj). A rekao je Ata': Njezina vremena (ili: Njezini razmjeri) su (onakva kao) što su bila (prije). (Hoće da rekne ovo: Kako je jedna žena imala vremena pojavljivanja mjesečnice; i kakav je razmjer pojavljivanja mjesečnice bio prije razvoda braka, ta vremena i razmjeri važe i vrijede i za vrijeme "ideta" - određenog vremena poslije razvoda braka u kojem razvedena žena ne može stupiti u novi brak, dok se ne ispita je li bremenita od razvedenog muža. To ispitivanje i čekanje traje tri mjesečnice. Ako bi u to vrijeme žena izjavila da joj se mjesečnice pojavljuju i nastupaju u kraćim vremenima i razmjerima, neće joj se vjerovati. To znači Ata'ova izreka: Njezina vremena su onakva kao što su bila.) A s njim je rekao (tj. A ovo je rekao, A ovoga je mišljenja) Ibrahim. A rekao je Ata': Mjesečnica je (jedan) dan do petnaest (dana). A rekao je Mu'temir od svoga oca: pitao

sam Ibnu Sirina o ženi (koja) vidi krv poslije svoga očišćenja (od mjesečnice) na pet dana. Rekao je: Žene su znanije (upućenije) o tome.

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Ebu Redža'-a, rekao je: pričao nam je Ebu Usamete, rekao je: čuo sam Hišama, sina Urveta, rekao je: izvijestio me moj otac od Aiše da je Fatima, kći Ebu Hubejša, pitala Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekla je:

"Ja sam se našla u prekomjernoj (stalnoj) mjesečnici, pa nisam čista (ili: pa neću biti čista), pa da li ću ostaviti molitvu?" Pa je rekao: "Ne. Zaista to ti je žila (proširena vena), ali ostavi molitvu (za) količinu dana koji (su bili ti dani što) ti imađaše (u kojima si imala) mjesečnicu u njima, zatim se okupaj i klanjaj."

GLAVA

žutila i mutnoće u (drugim danima) osim dana mjesečnice.

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, rekao je: pričao nam je Ismail od Ejuba, od Muhameda, od Umu Atije, rekla je:

Ne brojimo (Ne ubrajamo) mutnoću (pomućenost) i žutilo (nikakvom) stvari.

GLAVA

žile (vene) prekomjerne mjesečnice.

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Munzira, rekao je: pričao nam je Ma'n, rekao je: pričao mi je Ibnu Ebu Zi'b od Ibnu Šihaba, od Urveta i od Amrete, od Aiše, žene Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da je Umu Habiba našla se u prekomjernoj mjesečnici (tj. imala je prekomjernu mjesečnicu) sedam godina, pa je pitala poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, o tome pa je zapovjedio njoj da se okupa, pa je rekao:

"Ovo je žila (krvna, oboljela vena)." Pa se ona kupaše za svaku molitvu (kad ju je htjela obaviti, klanjati).

GLAVA

žene (kada) dobije mjesečnicu poslije razilaženja (sa Arefata, tj. poslije obavljenog obilaženja, ophođenja okolo Kjabe koje se ophođenje obavlja nakon razilaženja, vraćanja sa Arefata. To ophođenje obavlja se u bajramske dane i ono je jedan od najvažnijih propisa hodočašća, a naziva se "tavafuzijareti" ili još "tavaful-ifadati". Taj drugi, rjeđi naziv je ovdje upotrebljen. Ako žena obavi "tavaful-ifadati" pa dobije mjesečnicu, neće uopće obavljati "tavaful-veda'-a- oproštajnog ophođenja".).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, rekao je: izvijestio nas je Malik od Abdullaha, sina Ebu Bekra sina Muhameda sina Amra sina Hazma, od njegovog oca, od Amrete, kćeri Abdurahmana, od Aiše, žene Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da je ona rekla poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"O poslaniče Allaha, zaista Safija, kći Hujeja, već je dobila mjesečnicu." Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Možda ona (da) će nas zadržati (da ne krenemo nazad kućama još). Zar nije ona bila ophodila (okolo Kjabe ophođenje "tavaful-ifadati") sa vama (ženama)?" Pa su rekli: "Da (Jest)." Rekao je: "Izlazi (tj. Kreći s nama da idemo, jer je glavno da si obavila to ophođenje Kabe prije mjesečnice, a ono oproštajno, "tavaful-veda'" je spalo sa tebe)."

PRIČAO NAM JE Muala, sin Eseda, rekao je: pričao nam je Vuhejb od Abdullaha, sina Tavusa, od njegova oca, od Ibnu Abasa, rekao je:

Dopustilo se ženi u mjesečnici da ode (da se vrati kući) kada je dobila mjesečnicu. A Ibnu Umer govoraše u početku svoje stvari: Zaista ona neće (tj. ne treba) otići. Zatim sam ga čuo (a on) govori: Otići će ona, zaista poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, dopustio je njima.

GLAVA:

Kada je vidjela žena koja se našla u prekomjernoj mjesečnici čistoću (tj. da nema krvarenja).

Rekao je Ibnu Abas: Okupaće se i klanjaće i da (tj. makar to stanje potrajalo samo jedan) čas; i doći će joj njezin muž (tj. imaće s njom polni odnošaj ili polni odnos). Kada je klanjala (tj. Kada je htjela da klanja, odnosno kada hoće da klanja, kupaće se, okupaće se). Molitva je veća (krupnija, važnija, teža stvar od polnog odnošaja, odnosa; pa kada žena može klanjati u prekomjernoj mjesečnici osjetivši da nema krvarenja, može onda i njezin muž imati s njom polni odnos ili polni odnošaj).

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Junusa, od Zuhejra, rekao je: pričao nam je Hišam od Urveta, od Aiše, rekla je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Kada je došla (počela, nastupila) mjesečnica, pa ostavi molitvu; a kada je okrenula leđa (otišla, prestala), pa operi od sebe (sa sebe) krv i klanjaj."

GLAVA

molitve na (tj. za umrlu) porodilju i njezinog običaja (tj. i GLAVA običaja te molitve za umrlu porodilju, koji je običaj, tj. ovaj običaj je uspostavio Allahov poslanik a.s.).

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Ebu Surejdža, rekao je: izvijestio nas je Šebabete, rekao je: izvijestio nas je Šu'bete od Huseina Mualima, od Ibnu Burejdeta, od Semureta, sina Džunduba, da je (jedna) žena umrla (usljed uzroka) u stomaku (tj. zbog poroda), pa je klanjao njoj (tj. za nju molitvu, dženazu) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa je stao posred nje (tj. prema sredini njezinog tijela, kod sredine njezinog tijela).

GLAVA.

PRIČAO NAM JE Hasan, sin Mudrikja, rekao je: pričao nam je Jahja, sin Hamada, rekao je: izvijestio nas je Ebu Avanete iz svoje knjige, rekao je: izvijestio nas Sulejman Šejbanija od Abdullaha, sina Šedada, rekao je:

Čuo sam svoju tetku Mejmunetu, ženu Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da ona bivaše (da je ona bila) žena u mjesečnici, ne klanja, a ona je prostiračica (tj. a ona se prostrla, pružila se, legla na zemlju) prema džamiji poslanika Allahova, pomilovao ga Allah i spasio, a on klanja na njezinoj (maloj) hasuri (rogožini). Kada je padao ničice (na sedždu u molitvi), pogađao (dodirivao) je mene neki (dio) njegove odjeće (rekla je Mejmuneta; ili Mejmuna).

U IME ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA

KNJIGA TEJEMUMA

(upravljanja prema zemlji, prašini, sebe; obraćanja sebe na zemlju, prašinu - korišćenje zemlje, prašine da se njom potare lice i ruke pred molitvu u slučaju kada se ne može naći ni dobiti voda, za čišćenje, a to će se nazivati i prevoditi izrazom):

- ČIŠĆENJA ZEMLJOM

Govor Allaha, uzvišen je On, (u kojem se propisuje čišćenje zemljom u Kur'anu) je: "..... pa niste našli vode, pa upravite se (obratite se) lijepoj (čistoj) površini (zemlje), pa potarite vaša (tj. svoja) lica i vaše ruke (prašinom) od nje .....".

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, rekao je: izvijestio nas je Malik od Abdurahmana, sina Kasima, od njegova oca, od Aiše, žene Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekla je:

Izašli smo sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u nekom (od) njegovih putovanja, (tako) da kada smo bili u (mjestu)

Bejda'u ili Zatul-Džejšu, prekinuo se moj đerdan (ogrlica). Pa se zadržao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, na njegovu traženju, a zadržali su se (i) ljudi s njim, a nisu na vodi (tj. a nisu imali vode). Pa su došli ljudi k Ebu Bekjru Veleistinitom pa su rekli: "Zar ne vidiš (tj. ne obraćaš pažnje) ka (onome) šta je napravila Aiša, podigla je (tj. zadržala je) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio; i ljude, a nisu na vodi (tj. kod vode), a nema s njima (nema kod njih) vode." Pa je došao Ebu Bekjr, a poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, je stavljač (tj. stavio je) svoju glavu na moje stegno, već je (bio) zaspao. Pa je rekao: "Zadržala si poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio; i ljude, a nisu na vodi, a nema s njima (kod njih) vode." Pa je rekla Aiša: Pa je korio mene Ebu Bekjr; i rekao je (u tom karanju ono) što je htio (tj. dao, dozvolio) Allah da rekne. I počeo je (da) udara mene svojom rukom u moju slabinu (u moj bok), pa nije sprečilo mene od pomicanja (zbog udaraca ništa drugo) osim mjesto poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, na mome stegnu. Pa je ustao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, kada je osvanuo, na (stanju) bez vode, pa je spustio (objavio) Allah (od Kur'ana onaj) odlomak čišćenja zemljom, pa su se (ljudi) očistili zemljom (pred molitvu). Pa je rekao Usejd, sin Hudajra: Nije ova (blagodat, sreća) prva vaša blagodat, (sreća, tj. zbog vas je još mnogo drugih pogodnosti i blagodati dolazilo), o rode Ebu Bekjra. Rekla je (dalje Aiša): Pa smo uzbunili (tj. podigli onu) devu koja (je bila ta što) sam ja bila na njoj, pa smo pogodili (tj. našli, pronašli) đerdan pod njom (pod devom).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Sinana, rekao je: pričao nam je Hušejm - H - Rekao je (Buharija): A pričao mi je Seid, sin Nadra, rekao je: izvijestio nas je Hušejm, rekao je: izvijestio nas je Sejar, rekao je: pričao nam je Jezid Siromašni, rekao je: izvijestio nas je Džabir, sin Abdullaha, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Darovalo mi se pet (odlika takvih što) se nije darovao njima (ni) jedan (od vjerovijesnika) prije mene: pomogao sam se strahom (na razdaljinu) putovanja mjesec (dana); i učinila se meni zemlja bogomoljom (džamijom) i čistom (čistećom), pa koji čovjek od moje sljedbe (dođe u takvo stanje da) ga stigne molitva (tj. da ga zatekne vrijeme molitve izvan bogomolje), pa neka klanja (ondje gdje se našao); i dozvolili su se meni (ratni) plijenovi (da se mogu koristiti), a nisu se

dozvolili nijednom (vjerovijesniku) prije mene; i darovalo mi se zagovaranje (zauzimanje za griješnike na Sudnjem danu pred Allahom dž.š.); i slaše se vjerovijesnik k svome narodu osobito (samo), a ja sam se poslao (tj. a ja sam poslan) k ljudima općenito (svima)."

GLAVA:

Kada nije našao (čovjek) vode, a ni zemlje (prašine).

PRIČAO NAM JE Zekerija, sin Jahja-a, rekao je: pričao nam je Abdullah, sin Numejra, rekao je: pričao nam je Hišam, sin Urveta, od svoga oca, od Aiše da je ona pozajmila (potražila u naruč, na poslugu) od Esme (jednu) ogrlicu, pa je propala (nestala ta ogrlica, izgubila se), pa je poslao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (jednog) čovjeka pa ju je našao.

Pa je stigla njih molitva, a nije (bila) s njima voda, pa su klanjali (bez ikakvog čišćenja). Pa su se potužili (na) to k poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa (je) spustio Allah odlomak čišćenja zemljom. Pa je rekao Usejd, sin Hudajra, Aiši: "Platio ti Allah dobrom, pa tako mi Allaha nije snašla tebe (nijedna) stvar (što) je ti mrziš (koja ti je neugodna, a da je prošla drukčije) osim (tako da) je učinio Allah to za te i za muslimane u njoj (u toj stvari veliko) dobro."

(O tom da li čovjek klanjati kada nema ni vode da se očisti ni zemlje, prašine da uzme tejemum među islamskim pravnicima čak istog mezheba postoje razna mišljenja i stanovišta. Ovdje će se izložiti četiri: 1. klanjaće i ponoviće to klanjanje kad mu se pruži prva prilika da se očisti. 2. Ne treba klanjati, a lijepo je da klanja; a treba naknadno klanjati one molitve koje su mu prošle dok nije imao vode ni zemlje. 3. Zabranjeno mu je klanjati i treba ponoviti klanjanje ako je klanjao bez ikakvog čišćenja. 4. Treba klanjati, a ne treba ponovno toga istog klanjanja klanjati kada mu se pruži prilika da se očisti. Maliku se pripisuje stanovište da neće ni klanjati, a neće ni naklanjavati u tome stanju propuštene molitve. Slična protivrječnost je i u odnosu na zatvorenike i teške bolesnike koji su nepokretni i bez posluge.)

GLAVA

čišćenja zemljom u prisutnosti (kod kuće, tj. kada se nije na putovanju) kada nije našao vode, a bojao se promašenja, promašaja (isteknuća vremena) molitve.

A s njime (tj. A njega, tj. ovo mišljenje) je rekao Ata'. A rekao je Hasan o (takvom) bolesniku (što) je kod njega voda, a ne nađe ko će je dodati, (da) će se očistiti zemljom. A pošao je Ibnu Umer iz svoje zemlje (njive) u Džurufu (mjestu kod Medine prema Siriji), pa je prispjela popodnevna molitva (ikindija) u zatvaralištu (ili: staji, štali, toru) ovaca, pa je klanjao (uzevši tejemum), zatim je unišao (u) Medinu, a sunce je (bilo još) uzdignuto (tj. visoko iznad tačke zalaza), pa nije ponovio (ikindije-popodnevnog klanjanja toga dana).

PRIČAO JE NAMA Jahja, sin Bukjejra, rekao je: pričao nam je Lejs od Džafera, sina Rebi'ata, od A'redža, rekao je: čuo sam Umejra, slobodnjaka Ibnu Abasova, rekao je:Došao sam (ili: Pošao sam) ja i Abdullah, sin Jesara, slobodnjak Mejmunete, žene Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (tako) da smo unišli Ebu Džehmu, sinu Harisa sina Simeta, Ensarijeviću. Pa je rekao Ebu Džehm:

Pošao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, od strane (od pravca) Bi'ru Džemela (mjesta u blizini Medine), pa ga je sreo (jedan) čovjek pa ga je pozdravio, pa nije odvratio (pozdrava) njemu Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (i) čak je došao (nekom tamošnjem) zidu pa je potrao svoje lice i svoje dvije ruke, zatim je odvratio njemu pozdrav.

GLAVA:

Čistač zemljom (tj. Onaj koji se čisti zemljom) da li puše (duše iz usta) u njih dvije (tj. u svoje ruke kad je njima dotakao površinu zemlje)?

PRIČAO NAM JE Adem, rekao je: pričao nam je Šu'bete, rekao je: pričao nam je Hakjem od Zera, od Seida, sina Abdurahmana sina Ebza-a, od njegova oca, rekao je:

Došao je (jedan) čovjek k Umeru, sinu Hataba, pa je: Ja sam se onečistio pa nisam pogodio (tj. pa nisam našao) vodu. Pa je rekao Amar, sin Jasira, za Umera, sina Hataba (tj. rekao je Amar Umeru, sinu Hataba): "Zar se ne sjećaš da smo zaista mi bili (zajedno) u (jednom) putovanju ja i ti. Pa što se tiče tebe, pa ti nisi klanjao (jer nismo imali vode da se očistimo); a što se tiče mene, pa ja sam se valjao (prevrćao se, zakoprcao se u prašini) pa sam klanjao." Pa sam to spomenuo Vjerovijesniku pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Dostajaše ti (tj. Bijaše ti dosta, Bilo bi ti dosta) samo ovako (da učiniš)." Pa je udario Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, svojim dvama dlanovima zemlju i puhnuo je u njih dva, zatim je potrao njima dvama svoje lice i svoje dvije šake.

(Riječ "keffun" znači i dlan i šaka, ruka od vrha prsta do zglavaka.)

GLAVA:

Čišćenje zemljom je (propisano samo) za lice i šake.

PRIČAO NAM JE Hadžadž, rekao je: izvijestio nas je Šu'bete od Hakjema, od Zera, od Seida, sina Abdurahmana sina Ebza-a, od njegova oca: rekao je Amar ovo (što je navedeno u vezi načina uzimanja tejemuma-čišćenja zemljom bez one priče o putovanju sa Umerom).

I udario je Šu'bete (to priča Hadžadž) svojim dvjema rukama zemlju, zatim je približio njih dvije svojim ustima (kao da hoće da puhne u njih; ili nagovještavajući da puše u njih), zatim je potrao svoje lice i svoje šake dvije. A rekao je Nadr: izvijestio nas je Šu'bete od Hakjema, rekao je: čuo sam Zera (da) govori (tj. priča) od sina Abdurahmana, sina Ebza-a; rekao je Hakjem, a već sam ga (ovaj hadis ili ovo pričanje Amara) od sina Abdurahmana, od njegova oca, rekao je: rekao je Amar: Lijepa (tj. čista) površina (zemlje, tj. prašine; a po nekima: čista zemljina površina makar i ne bilo na njoj prašine) je voda

(za čišćenje, tj. ona je čistilo) muslimana, dostatna je njemu (kao zamjena) od (prave) vode.

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, rekao je: pričao nam je Šu'bete od Hakjema, od Zera, od sina Abdurahmana sina Ebza-a, od njegova oca da je on prisustvovao (kod) Umera, a rekao je njemu (Umeru) Amar:

Bili smo u (jednoj) četi (tj. u četovanju, u izviđanju), pa smo se onečistili. I rekao je (između ostalog): Pljunuo je u njih dva (tj. u dva dlana pokazujući da ih treba poslije udaranja po zemlji otresti od suvišne prašine kada se čisti zemljom).

("Buzak" i "busak" je pljuvanje, "tefl" je pljuvanje manjeg stepena; ili radnja i postupak sličan pljuvanju što bi se moglo nazvati i "pljucanje"; radnja i postupak slabije jačine od "tefla" je "nefs", a radnja slabije jačine od "nefsa" je "nefh".)

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Kjesira, rekao je: izvijestio nas je Šu'bete od Hakjema, od Zera, od sina Abdurahmana, sina Ebza-a, od Abdurahmana, rekao je: rekao je Amar Umeru:

Valjao sam se (u prašini) pa sam došao Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao: "Dosta ti je (da si potrao) lice i dvije šake."

PRIČAO NAM JE Muslim od Šu'beta, od Hakjema, od Zera, od sina Abdurahmana, sina Ebza-a, od Abdurahmana, rekao je:

Prisustvovao sam Umeru, pa mu je rekao Amar: ..... I tjerao je hadis (tj. i dalje je ispričao pomenuti hadis onako isto kao što je već navedeno).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Bešara, rekao je: pričao nam je Gunder rekao je: pričao nam je Šu'bete od Hakjema, od Zera, od sina Abdurahmana, sina Ebza-a, od njegova oca, rekao je: rekao je Amar:

Pa je udario Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, svojom rukom zemlju pa je potrao svoje lice i svoje dvije šake.

GLAVA:

Lijepa (tj. čista zemljina) površina je voda (za čišćenje, tj. čistilo) muslimana, (i) dosta mu je (pri nedostatku potrebne količine) od vode.

A rekao je Hasan: Dostatan (Dosta) je njemu (muslimanu) tejemum (sve dotle) dok nije proizveo (nešto što mu je pokvarilo tejemum).

(Hoće da se kaže da se jednim tejemumom može klanjati više namaza-molitava, ako se ne desi nešto što poništi i pokvari tejemum - čišćenje zemljom, kao i kod abdesta - čišćenja vodom. To je stanovište hanefita, hanefija. Šafi'iti, malikiti i hanbeliti su stanovišta da za svaki fard - obaveznu molitvu treba izvršiti novo čišćenje zemljom - posebni, novi tejemum. I u načinu uzimanja tejemuma stanovišta su različita. Spomenućemo samo to da hanefiti-hanefije, šafi'iti-šafije i malikiti-malikije kažu da se treba potrati lice i ruke do laktova s tom razlikom kod malikita ili malikija, što oni kažu da je ruke obavezno potrati do iza šake, do zglavaka, a do laktova ako sam od sebe hoće može, a ne mora. Hanbeliti ili hanbelije kažu da je obavezno ruke potrati samo do ručnoga zgloba, do mjesta na ruci gdje stoji narukvica, grivna, belenzuke. Velika je protivrječnost u vezi broja udaraca, doticanja rukama po zemlji. To protivrječje neće se ovdje navoditi.) A predvodio je Ibnu Abas (tj. bio je imam - predvodnik u molitvi pri zajedničkom klanjanju sa ljudima koji su se očistili vodom), a on je (onaj) koji se očistio zemljom (tj. Ibnu Abas je uzeo tejemum i bio je imam onima koji su bili sa abdestom). A rekao je Jahja, sin Seida: Nema štete (Nema grijeha) sa molitvom na slanači (slatini, slanoj zemlji na kojoj gotovo ništa ne raste niti niče) i (sa) čišćenjem njom (tj. i nema štete ni grijeha da uzme tejemum - ako se čisti takvom zemljom). ("Sebhatun" i "sebehatun" je slana zemlja, slanača, slatina na kojoj gotovo ništa ne raste niti niče, pa se zbog toga ne ore niti se uopće na njoj išta uzgaja.

Te riječi znače i zemlju iz koje curi voda, ali to je opet zemlja i tlo slano, neplodno i bez blata. Te riječi ne znače blatno tlo kao što neki misle i govore; tako naglašava Ajnija.)

PRIČAO NAM JE Museded, rekao je: pričao mi je Jahja, sin Seida, rekao je: pričao nam je Avf, rekao je: pričao nam je Ebu Redža' od 'Imrana, rekao je:

Bili smo u (jednom) putovanju sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, i zaista mi smo putovali noću (po noći). Čak kada smo bili u koncu (u zadnjem dijelu) noći, pali smo (jakim) padanjem (u san, tj. pali smo po zemlji da se odmorimo pa smo brzo pospali jakim snom), a nema padanja, slađeg kod putnika od njega (od onoga u zadnjem dijelu noći). Pa nas nije probudilo (ništa drugo) osim žega (vrućina) sunca. A prvi ko se probudio bio je omsica (taj-i-taj), zatim omsica, zatim omsica - imenovao ih je Ebu Redža' pa je zaboravio Avf (njihova imena) - zatim Umer, sin Hataba, četvrti (se probudio). A bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (u takvom položaju da) kada je spavao, nije se budio (tj. nije buđen, nije ga htio niko da budi tako) da je on (ostavljen da) se probudi, budi (sam) jer zaista mi ne znamo šta se događa njemu u njegovu, njegovom snu. Pa pošto se probudio Umer i vidio šta je pogodilo ljude, a bio je čovjek snažan (jak), pa je veličao (Allaha, tj. uzviknuo je: Allahu ekjber - Allah je veći od svega) i digao je svoj glas sa veličanjem (sa tekjbirom), pa je neprestano veličao i dizao svoj glas sa veličanjem dok se probudio (ili: tako da se probudio) njegovim glasom Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio. Pa pošto se probudio, potužili su se k njemu (na događaj, na slučaj) koji je pogodio njih (tj. na slučaj što ih je mašila molitva zore - sabah i što nemaju vode). Rekao je: "Nema štete!" ili "Ne šteti (Ne škodi)!" (Sumnja je od Avfa o tome da li je rečeno "Nema štete!" ili "Ne šteti!", a to je Allahov poslanik a.s. rekao da ih utješi od žalosti za propuštenim klanjanjem na vrijeme. Zatim je rekao:) "Prtljajte (tj. pođite, idite, selite se sa ovoga mjesta)!" Pa je poprtljao (tj. krenuo Vjerovijesnik a.s. sa njima sa toga mjesta) pa je išao ne (tako) daleko, zatim je odsjeo pa je pozvao (da se donese) voda (za čišćenje) pa se očistio (uzeo abdest). I pozvalo se sa molitvom (tj. na molitvu) pa je klanjao sa ljudima. Pa pošto je otišao (vratio se) od svoje molitve, kadli (se) on (sretne, susretne) sa odstranjenim (usamljenim jednim)

čovjekom (koji) nije klanjao sa narodom (sa ljudima). Rekao je: "Šta te je omelo (spriječilo), o omsica (o ti), da klanjaš sa narodom?" Rekao je: "Pogodila me nečistoća (neokupanost), a nema vode." Rekao je: "Na tebe (je dužnost da se poslužiš) sa površinom (zemlje, ili: Drži se površine!) pa ona ti je dostatna (dosta)." Zatim je išao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa su se požalili (potužili) k njemu ljudi od žeđi (na žeđ). Pa je odsjeo pa je pozvao omsicu, imenovaše ga Ebu Redža' (a) zaboravio ga je Avf, i pozvao je Aliju pa je rekao: "Otiđite (Idite) vas dva, pa potražite vas dva vodu." Pa su otišli njih dva pa su susrela njih dva (jednu) ženu među dva (kožna) poveća suda (za vodu, među dvije velike mješine za vodu); ili dvije (posude) krovnjače (tj. svaka je građena od dvije kože, dva mijeha tako da se na krovu - vrhu jedne kože, jednog mijeha nalazi druga koža, drugi mijeh, a to bi onda značilo: mješina na sprat. Te obje vrste posuda "mezadetun" i "setihatun", Avf sumnja koji je izraz upotrebljen, posude su te bile pune) od vode (i žena je među njima sjedila) na svojoj devi (kamili jašući). Pa su njih dva rekli njoj: "Gdje je voda?" Rekla je: "Moje susretanje (tj. Vrijeme moga viđenja) sa vodom je (bilo) jučer (tačno u) ovaj čas, a naši ljudi su ostavljači iza sebe (žene i terete, tj. izašli su i otišli su nekud, a ostavili su iza sebe žene)." Rekli su njih dva: "Otiđi (tj. Idi) tada!" Rekla je: "Ka, gdje (tj. Kuda, kamo)?" Rekli su njih dva: "Ka poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio." Rekla je: "Koji (je ono lice što) se rekne njemu prevjerac?" (tj. Je li to onaj što mu govore prevjerac - ličnost koja izađe, pređe iz jedne vjere u drugu?) Rekli su njih dva: "On je (onaj na) kojega ti misliš, pa idi." Pa su njih dva doveli nju k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, i ispričali su njih dva njemu razgovor. Rekao je (Imran, sin Husajnov): Pa su je spustili sa njezine deve, i pozvao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (da se donese jedna) posuda, pa je nalio u nju iz usta (tj. iz gornjih otvora) dvije povećane mješine; ili dvije krovnjače (mješine na sprat), i (onda) je svezao (podvezao) usta njih dviju (mješina), a pustio (otvorio) je slavine (donje otvore na mješinama) i povikalo se u (tj. među) ljudima: "Napajajte (stoku), i napajajte se (vi)!" Pa je napojio (druge ljude i stoku onaj) ko je pojio (napajao), i napojio se je ko je htio. I bio je kraj (konac svega) toga da je dao (darovao onome) koji je (imao slučaj da) je pogodila njega nečistoća (darovao, dao mu je Vjerovijesnik a.s. jednu) posudu od vode. Rekao je: "Otiđi, pa je izlij na sebe!" A ona (žena) je stajačica (tj. A ona je stajala i) gleda k (onome) šta se čini sa

njezinom vodom. I tako mi zakletve Allaha (tj. I kunem se Allahom) zaista se već iščupalo (odstranilo) od nje, a ono zaista se pričinjalo (činilo se) nama da je ona (mješina) napunjenija (doslovno: žešća; ili čvršća napunjenošću, a to znači: punija) od nje kada je počeo u nju (da dira, tj. da je otvara). Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Sakupite joj (štogod)!" Pa su sakupili njoj (štošta) između datula, i brašna i prekrupe, dok su joj sakupili hrane, pa su je stavili u (jednu) haljinku. I natovarili su nju (ženu) na njezinu devu i stavili su (tu) haljinku pred nju. Rekao je (Allahov poslanik a.s.) njoj: "Znaš nismo mi okrnjili od tvoje vode ništa, ali (tj. nego) je Allah, On je (onaj) koji je napojio nas." Pa je došla svojoj porodici, a već se (bila) zadržala od njih (više nego obično). Rekli su (joj): "šta te je zadržalo, o omsico (o ženo)?" Rekla je: "Čudo (Čudan događaj)! Susrela su me dva čovjeka pa su odvela njih dva mene k (onome) koji je (taj što) se kaže (govori) njemu prevjerac, pa je učinio tako i tako (to i to). Pa tako mi Allaha zaista on je najčudotvorniji čovjek (tj. najveći čarobnjak) između ove (tj. ovoga) i ove (i ovoga), i (pri tome) je rekla (tj. pokazala je) sa svoja dva prsta: srednjim i kažiprstom pa je podigla njih dva k nebu misli (tj. misleći sa riječima "između ove i ove" na) nebo i zemlju (tj. on je najveći čarobnjak od ove - nebeske visine - do ove - zemlje, ukratko od neba do zemlje), ili je on zaista poslanik Allaha uistinu." Pa muslimani poslije toga napadoše (navaljivaše na svakog) ko (se nalazio) okolo nje od idolopoklonika, a ne pogađaše (odsječeno) selo koje je (bilo to selo što je) ona iz njega. Pa je rekla (jednoga) dana svome narodu: "Ne vidim da će ovaj narod (ovi ljudi, tj. muslimani) ostaviti vas namjerno (hotimično, svjesno), pa da li vi (imate želju da pređete) u islam?" Pa su se pokorili njoj pa su unišli u islam (tj. pa su primili islam).

Rekao je Ebu Abdullah (Buharija): "Sabe'e" - "prevjerio se je" (ta riječ znači): izašao je iz (jedne) vjere k (nekoj drugoj, ili nečemu drugom) osim nje. A rekao je Ebul-Alijeti: "Essabi'ine" (ta riječ koja se nalazi u Kur'anu) je grupa (sekta) od kršćana (ili Biblijaca što) čitaju Zebur (Psalme).

(Cilj Buharije je, kažu, u ovome obrazloženju da pokaže razliku između značenja riječi iz Kur'ana "essabi'une" i riječi "essabi'u" koja je upotrebljena u ovom hadisu. Muhameda a.s. su nazivali prevjericom jer

je napustio idolopokloničku vjeru plemena Kurejš i unišao u islamsku vjeru koja mu je objavljena od Allaha dž.š.)

GLAVA:

Kada se boji nečist (neokupan čovjek u odnosu) na svoju osobu (od) bolesti ili smrti, ili se boji (od) žeđi, očistiće se zemljom.

A spominje se da je Amr, sin Asa, onečistio se u (jednoj) hladnoj noći, pa se očistio zemljom i proučio je: "I ne ubijajte vaših (svojih) osoba. Zaista Allah je (s) vama milostiv." Pa se spomenulo (ovo) Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa nije korio (njega).

PRIČAO NAM JE Bišr, sin Halida, rekao je: pričao nam je Muhamed, on je Gunder, od Šu'beta, od Sulejmana, od Ebu Vaila, rekao je: rekao je Ebu Musa Abdullahu, sinu Mesuda,:

Kada nije našao vode (neokupan čovjek), neće klanjati. Rekao je Abdullah: Da sam olakšao (Da sam dozvolio) njima u ovom (slučaju to, tj. kada su nečisti, neokupani, da klanjaju uzevši tejemum - očistivši se zemljom, prašinom), bio (bi neko), kada je našao (tj. osjetio) jedan (od) njih hladnoću (studen, zimu), rekao ovako (tj. bio bi rekao da se može poslužiti čišćenjem zemljom pa klanjati. Ovo je smisao riječi koje će sada doći, a koje je izrekao Ebu Musa da protumači navedene Abdullahove riječi.). Namjeravao je (mislio je Abdullah da rekne): Uzeo bi tejemum (očistio bi se zemljom) i klanjao bi (i onaj ko bi osjetio studen, hladnoću ako bi se dala olakšica, ako bi se dozvolilo da neokupan uzme tejemum i da klanja. Iz ovoga se može vidjeti, zaključiti da je i Abdullah, sin Mesuda, bio stanovišta da tejemum može zamjeniti samo abdest, a ne kupanje, pa neokupan čovjek neće klanjati dok god ne dobije vode i ne okupa se.). I rekao je (Ebu Musa): rekao sam (Abdullahu): Pa gdje je govor Ammara Umeru (iz kojeg se vidi da) tejemum - čišćenje zemljom može zamjeniti i kupanje u nuždi? Rekao je (Abdullah, sin Mes'uda): Ja zaista nisam vidio Umera (da) se zadovoljio sa govorom Ammara.

PRIČAO NAM JE Umer, sin Hafsa, rekao je: pričao nam je moj otac od Ameša, rekao je: čuo sam Šekika, sina Selemeta, rekao je: bio

sam kod Abdullaha i Ebu Musa-a, pa je rekao njemu (Abdullahu) Ebu Musa:

Da li vidiš, o Ebu Abdurahmane, kada se onečistio (čovjek) pa nije našao vode, kako će napraviti? (šta da radi?) Pa je rekao Abdullah: Neće klanjati dok (ne) nađe vodu. Pa je rekao Ebu Musa: Pa kako praviš (tj. Kako ćeš postupiti) sa govorom Amra kada je rekao njemu Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Dostajaše ti (Dosta ti je).....". Rekao je: Zar nisi vidio Umera (da) se nije zadovoljio s time? Pa je rekao Ebu Musa: Pa pusti nas od govora Amara, kako ćeš napraviti (protumačiti, postupiti) sa ovim ajetom (odlomkom Kur'ana)? (Radi se o ajetu u kojem se govori o tejemumu.) Pa nije znao Abdullah šta (da) rekne. Pa je rekao (u obranu svoga stanovišta Abdullah ovo): Zaista da im mi olakšamo u ovom (Da im dozvolimo ovo), zaista bi skoro bilo (i to bi ubrzo nastupilo da) kada je studena jednom (od) njih voda da ostavi nju i (da) se očisti zemljom. Pa sam rekao Šekiku: Pa mrzio je (tj. nije volio, nije odobravao tejemuma kao zamjenu za kupanje) Abdullah samo zbog ovoga (tj. zbog bojazni da bi mogao da se počne uzimati tejemum i u slučaju obične hladnoće od vode). Rekao je: Da.

GLAVA

čišćenja zemljom (jednim) udaranjem (po zemlji rukama).

PRIČAO NAM JE Muhamed, rekao je: izvijestio nas Ebu Muavijete od 'Ameša, od Šekika, rekao je: Bio sam sjedač (tj. Sjedio sam) sa Abdullahom i Ebu Musa-om Eš'arijom, pa je rekao njemu Ebu Musa:

Da se zaista (jedan) čovjek onečisti pa ne nađe vode (jedan cijeli) mjesec (dana), zar ne bi (trebao da) se očisti zemljom i klanja? Pa kako pravite (činite) sa ovim ajetom u poglavlju (Kur'ana koje se naziva) El-Maidetu (u prevodu: Sto za objed, Sofra) ".... pa niste našli vodu, pa namjerite (upravite se, obratite se) lijepoj (čistoj) površini (zemlje)...."? Pa je rekao Abdullah: Da se olakša (Da se dozvoli) njima u ovom (velika sloboda), zaista bi oni skoro (brzo), kada je njima hladna voda, (i u tom slučaju) da se upravljaju (da namjeravaju, da se obraćaju)

površini. Rekao sam: I vi mrzite (ne odobravate) ovo samo zbog ovoga!? Rekao je: Da. Pa je rekao Ebu Musa: Zar nisi čuo govor Amara Umeru: poslao je mene poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u (jednoj) potrebi (tj. zbog jedne potrebe), pa sam se onečistio, pa nisam našao vodu, pa sam se prevrćao u površini (tj. u prašini zemljine površine) kao što se prevrće (jahaća) životinja. Pa sam spomenuo to Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao: Dostajaše ti (Bijaše ti dosta, tj. Dosta ti je) samo da napraviš (uradiš) ovako: pa je udario svojihm dlanom (jednim) udaranjem na zemlju (po zemlji), zatim je otresao nju (tj. njega, dlan, jer je ženskog roda "dlan" u arapskom jeziku), zatim je potrao njime (udaranjem) leđa (tj. vanjski dio) svoga dlana (desnoga) svojim lijevim, ili leđa (tj. vanjski dio) svoga lijevoga (dlana) svojim dlanom (desnim), zatim je potrao njome (tj. njime, dlanom, ili tim jednim udaranjem po zemlji kako neki tumače) svoje lice. Pa je rekao Abdullah: Zar nisi vidio Umera (da) se nije zadovoljio sa govorom Amara? A počeo je (tj. A dodao je pričajući ovo) Ja'la od 'Ameša, od Šekika, rekao je: Bio sam sa Abdullahom i Ebu Musa-om, pa je rekao Ebu Musa: Zar nisi čuo govor Amara Umeru: Zaista je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, poslao mene, ja i ti (smo bili zajedno, tj. poslao je mene i tebe), pa sam se ja onečistio, pa sam se ja valjao u (po) površini (zemlje). Pa smo došli poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa smo izvijestili njega, pa je rekao: "Dostajaše ti (Dosta ti je; Bijaše ti dosta, dovoljno) samo ovako (da učiniš)", i potrao je svoje lice i svoje dvije šake jedanput (tj. posluživši se jednim udaranjem po zemlji dlanovima).

GLAVA.

PRIČAO NAM JE Abdan, rekao je: izvijestio nas je Abdullah, rekao je: izvijestio nas je Avf od Ebu Redža-a, rekao je: pričao nam je 'Imran, sin Husajna, Huzaijević da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, vidio (jednog) čovjeka odstranjenog (osamljenog), nije klanjao u narodu (sa narodom), pa je rekao:

"O omsica (O ti), šta je sprečilo tebe da klanjaš u narodu (sa narodom)?" Pa je rekao: "O poslaniče Allaha, pogodila je mene nečistoća, a nema vode." Rekao je: "Na tebe (u tom slučaju pala je dužnost da se poslužiš) sa površinom (ili: Drži se površine), pa ona je zaista dosta (dovoljna) tebi."

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA

KNJIGA MOLITVE (KLANJANJA)

GLAVA:

Kako se propisala (Kako se je stavila u strogu dužnost) molitva (klanjanje) u (noći Muhamedovog a.s.) putovanja noću. A rekao je Ibnu Abas: pričao mi je Ebu Sufjan o razgovoru Iraklija (o svome razgovoru sa Iraklijem), pa je rekao (Ebu Sufjan Irakliju između ostaloga): Zapovjeda nam, misli (na) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da se okitimo, nagizdamo) sa molitvom, i istinom i čednošću (tj. Zapovjeda nam molitvu, klanjanje, i istinitost i čednost, poštenje).

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukjejra, rekao je: pričao nam je Lejs od Junusa, od Ibnu Šihaba, od Enesa, sina Malika, rekao je: Ebu Zerr pričaše da je zaista poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Otvorio se tavan moje sobe, a ja sam u Mekji, pa je sišao Džibril (anđeo Gavrilo), pa je otvorio (rasporio) moja prsa, zatim ih je oprao vodom (mekjanskog bunara) Zemzema. Zatim je donio umivaonik (legen, posudu) od zlata, napunjen mudrošću i vjerovanjem, pa je izlio njega u moja prsa, zatim ih je pokrio (zatvorio). Zatim je uzeo moju ruku (mene za ruku) pa je popeo mene k najbližem nebu (na najbliže nebo). Pa pošto sam došao k najbližem nebu, rekao je Džibril čuvaru neba: Otvori! Rekao je: Ko je ovo? (Ko je to?) Rekao je (Odgovorio je): Džibril. Rekao je: Da li je s tobom jedan (tj. neko)? Rekao je: Da, sa mnom je Muhamed, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je rekao: Poslalo se k njemu (tj. Je li se to već poslala njemu objava od Allaha)? Rekao je: Da. Pa pošto je otvorio, uzdigli smo se (popeli smo se na) najbliže nebo pa kadli (jedan) čovjek je sjedač (tj. kadli jedan čovjek sjedi), na njegovoj desnici (desnoj strani) crnine (tamne pojave, sjene) i na njegovoj ljevici (lijevoj strani) crnine; kada pogleda prema svojoj desnici, nasmije se, a kada pogleda prema svojoj ljevici, zaplače. Pa je

rekao: Širina sa dobrim vjerovijesnikom i dobrim sinom! (tj. Dobro došao, dobri vjerovijesniče i dobri sine!) Rekao sam Džibrilu: Ko je ovo? Rekao je: Ovo je Adem (Adam), a ove crnine na njegovoj desnici i njegovoj ljevici su duše njegovih sinova, pa stanovnici desnice (tj. pa oni što su na njegovoj desnoj strani) od njih (između njih) su stanovnici raja (ti će u raj), a crnine koje su na njegovoj ljevici (to) su stanovnici Vatre (tj. ti će u pakao). Pa (zbog toga) kada pogleda na svoju desnicu, (on) se nasmije, a kada pogleda prema svojoj ljevici, zaplače. Dok je (tako razgovarajući) popeo mene k drugome nebu, pa je rekao njegovome čuvaru: Otvori! Pa je rekao njemu njegov čuvar kao što je rekao prvi. Pa je otvorio. Rekao je Enes: Pa je spomenuo da je on zaista našao u (tj. na) nebesima Adema, i Idrisa, i Musa-a (Mojsija), i Isa-a (Isusa) i Ibrahima (Avrama), milosti Allaha (neka se izliju) na njih! A nije postavio (odredio Vjerovijesnik a.s.) kako su (tj. kakvi su) njihovi položaji osim (što) je zaista on spomenuo da je on našao Adema u najbližem nebu i Ibrahima u šestom nebu. Rekao je Enes: Pa pošto je prošao Džibril sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, pokraj Idrisa, rekao je (Idris): Širina (beskrajna) sa dobrim vjerovijesnikom i dobrim bratom (Dobro došao, dobri vjerovijesniče i dobri brate!). Pa sam rekao: Ko je ovo? Rekao je: Ovo je Idris. Zatim sam prošao pokraj Musa-a, pa je rekao: Dobro došao, dobri vjerovijesniče i dobri brate! Rekao sam: Ko je ovo? Rekao je: Ovo je Musa. Zatim sam prošao pokraj Isa-a, pa je rekao: Dobro došao, dobri brate i dobri vjerovijesniče! Rekao sam: Ko je ovo? Rekao je: Ovo je Isa. Zatim sam prošao pokraj Ibrahima, pa je rekao: Dobro došao, dobri vjerovijesniče i dobri sine! Rekao sam: Ko je ovo? Rekao je: Ovo je Ibrahim, pomilovao ga Allah i spasio. Rekao je Ibnu Šihab: izvijestio je mene Ibnu Hazm da Ibnu Abas i Ebu Habbete Ensarijević govoraše: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: Zatim je popeo mene dok sam se pokazao (tj. uzdigao, popeo) zbog (jedne) uzvišice (tj. dok sam se popeo na jednu takvu uzvišicu, visiju, površinu da) čujem u njoj škripu (šum, glas, ton) pera (koja pišu, odnosno kojima anđeli pišu sudbinu ljudi). Rekao je Ibnu Hazm i Enes, sin Malika,: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Pa je propisao (stavio u dužnost) Allah mojoj sljedbi (mojim pristašama) pedeset molitava, pa sam se vraćao s time dok sam prolazio (tj. naišao) na Musa-a, pa je on rekao: Šta je propisao Allah tebi na tvoju sljedbu? Rekao sam: Pedeset molitava. Rekao je: Vrati se k Tvome (tj. svome) Gospodu (i moli da

smanji broj molitava), pa zaista tvoja sljedba neće moći to (da izvršava), pa je vratio mene. Pa je skinuo (oprostio Allah dž.š.) pola njih (tj. molitava). Pa sam se vratio k Musa-u. Rekao sam: Skinuo je pola njih. Pa je rekao: Vrati se svome Gospodu, pa tvoja sljedba neće moći (izdržati). Pa sam se vratio pa je snizio pola njih (tj. od polovine pola je oprostio), pa sam se vratio k njemu pa je rekao: Vrati se k svome Gospodu, pa tvoja sljedba neće moći (podnijeti) to. Pa sam se vratio Njemu, pa je rekao: Ona (molitva) je pet (puta u jednom danu i noći), a ona je (nagrađena kao da je) pedeset (puta obavljena u jednom danu i noći); neće se mijenjati govor kod Mene. Pa sam se vratio k Musa-u pa je rekao: Vrati se svome Gospodu. Pa sam rekao: Stidim se (tj. Postidio sam se već) od moga Gospoda. Zatim je išao (Džibril) sa mnom (tj. Zatim je odveo mene) dok je dopro (tj. došao) sa mnom ka lotosu kraja (ka stablu lotosa koji je na koncu, kraju, završetku - ali o kakvom se tu radi završetku, o kraju i koncu čega se misli, tačno se ne zna). A pokrile su ga (lotosovo stablo) boje, ne znam kakvo je ono. Zatim sam se uveo (tj. uveden sam u) raj, pa kadli u njemu ogrlice bisera (ili: gomile bisera), i kadli zemlja (prašina) njegova je mošus (mosuš)."

PRIČAO JE NAMA Abdullah, sin Jusufa, rekao je: izvijestio nas je Malik od Saliha, sina Kjejsana, od Urveta, sina Zubejra, od Aiše, majke vjernika, rekla je:

Propisao je Allah molitvu (onda) kada ju je propisao po dva rekj'ata (saginjanja, naklona) u prisutnosti (doma, kod kuće) i putovanju, pa se ustanovila (učvrstila na tome) molitva putovanja, a povećalo se je u molitvi prisutnosti (tj. kada se nije na putovanju nego kod kuće).

GLAVA

dužnosti (obavljanja) molitve (bivši) u odjećama (tj. obučen), i (GLAVA razjašnjenja značenja) govora Allaha, On je uzvišen: "..... uzmite vaš nakit kod svake bogomolje (kod svakog mjesta gdje se pada ničice; ili: kod svakog padanja ničice)....", i (GLAVA onoga) ko je klanjao ogrćući se (pokrivajući se, umotavajući se) u jednu odjeću (haljinku).

A spominje se od Selemeta, sina Ekjve'a, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao: "Zakopčavaće ga (ogrtač, odjeću, košulju) i da sa trnom (tj. makar se zakopčao jednim trnom ako nema dugmeta, puceta ili šta drugo)." U njegovom lancu je razmatranje (tj. U pogledu seneda - lanca ljudi koji su prenijeli taj hadis, postoji spor, neslaganje). I (glava onoga) ko je klanjao u odjeći koja je (i takva da) je polni odnos vršio u njoj (bivši obučen u nju, može klanjati poslije toga u njoj sve dotle) dok nije vidio u njoj (ili: na njoj) neprijatnost (tj. nečistoću). I zapovjedio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, da ne obilazi (da ne ophodi u hodočašću) kuću (Allahovu, tj. Kjabu nijedan čovjek) go (nag, a to su činili idolopoklonici).

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, rekao je: pričao nam je Jezid, sin Ibrahima, od Muhameda, od Umu Atije, rekla je:

Zapovjedilo se nama da izvedemo žene u mjesečnici (na) dan dvaju (godišnjih) praznika i zastrte (tj. i da izvedemo djevojke koje su već stavljene u svojim domovima iza zavjesa, zastora prilikom dolaska, posjete nerođaka) pa (da) prisustvuju skupu muslimana i njihovoj molbi (koji upućuju Uzvišenome Allahu). A odstranjivale su se žene u mjesečnici od njihova mjesta gdje se klanja (tj. stajale su malo podalje). Rekla je (jedna) žena: O poslaniče Allaha, jedna (tj. neka od) nas nema svoga ogrtača. Rekao je: "Neka obuče (navuče) njoj njezina drugarica od svoga ogrtača." A rekao je Abdullah, sin Redža-a, pričao nam je Imran, rekao je: pričao nam je Muhamed, sin Sirina, rekao je: pričala nam je Umu Atija (rekla je:): čula sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da kaže) ovo (tj. navedeni hadis).

GLAVA

vezanja pokrivača (omotača kojim je omotano, pokriveno tijelo) na potiljku u molitvi (tj. pri stupanju u molitvu). A rekao je Ebu Hazim (pričajući) od Sehla: Klanjali su sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, vežući oni svoje pokrivače na svoja ramena (na svojim ramenima, iznad svojih ramena).

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Junusa, rekao je: pričao nam je Asim, sin Muhameda, rekao je: pričao mi je Vakid, sin Muhameda, od Muhameda, sina Munkjedira, rekao je:

Klanjao je Džabir u (jednom) pokrivaču, već je svezao njega od (tj. na strani) prema svome potiljku (zatiljku), a njegove odjeće su stavljene na (drvenoj, tronožnoj i kupastoj) vješaljki. Rekao je njemu (jedan) govornik (tj. neko): Ti klanjaš u jednom (jedinom) pokrivaču?! Pa je rekao (Džabir): Napravio sam to samo zato (da) me vidi glupan (budala) kao (što si) ti. A koji (od) nas (je bio u takvom imovnom stanju da) su bile njemu dvije odjeće (tj. da je imao dvije odjeće, dva haljinčeta) na vremenu (tj. za vrijeme) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio?

PRIČAO NAM JE Mutarif Ebu Mus'ab, rekao je: pričao nam je Abdurahman, sin Ebul-Mevalije, od Muhameda, sina Munkjedira, rekao je:

Vidio sam Džabira, sina Abdullaha, klanja u jednoj odjeći, i rekao je: vidio sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, klanja u (jednoj) odjeći.

GLAVA

molitve (klanjanja) u jednoj odjeći omotavajući se (pokrivajući se) njom.

Rekao je Zuhrija u svome hadisu (tj. u hadisu koji je on pričao): pokrivač (sebe) je opasivač (sebe, ogrnjivač sebe), a on je (onaj) koji je popriječi (unakrsti) dvije strane njega (pokrivača) na svoja dva ramena, a ono je obuzimanje (zauzimanje) njegovih dvaju ramena (tj. riječ "multehif - pokrivač sebe" označuje takav postupak kojim se čovjek ogrne haljinkom preko ramena na taj način što kraj haljinke ispod lijeve ruke prebaci na desno rame i provuče ispod desne ruke pa stavi na prsa, a kraj haljinke ispod desne ruke prebaci na lijevo rame i provuče ispod lijeve ruke pa stavi na prsa i onda oba kraja sveže). Rekao je (Buharija): rekla je Umu Hani'a: Pokrio se Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (jednom) odjećom (haljinkom, haljinčetom) i popriječio

je (unakrstio je) njezine dvije strane (njezina dva kraja) na svoja dva ramena.

PRIČAO NAM JE Ubejdulah, sin Musa-a, rekao je: pričao nam je Hišam, sin Urveta, od svoga oca, od Umera, sina Ebu Selemeta, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, klanjao u jednoj odjeći, već je popriječio njezine strane (krajeve).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Musena-a, rekao je: pričao nam je Jahja, rekao je: pričao nam je Hišam, rekao je: pričao mi je moj otac od Umera, sina Ebu Selemeta, da je on vidio Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) klanja u jednoj odjeći u sobi Umu Selemete, već je bacio njezina dva kraja (dva kraja odjeće) na svoja dva ramena.

PRIČAO NAM JE Ubejd, sin Ismaila, rekao je: pričao nam je Ebu Usamete od Hišama, od njegova oca da je Umer, sin Ebu Selemeta, izvijestio njega, rekao je:

Vidio sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, klanja u jednoj odjeći omotavši se njome u sobi Umu Selemete stavivši njezina dva kraja na svoja dva ramena.

PRIČAO NAM JE Ismail, sin Ebu Uvejsa, rekao je: pričao mi je Malikj od Ebu Nadra, slobodnjaka Umera, sina Ubejdulaha, da je Ebu Murrete, slobodnjak Umu Hani'e, kćeri Ebu Talibove, izvijestio njega da je on čuo Umu Hani'u, kćerku Ebu Taliba, (da) ona govori:

Otišla sam k poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, godine oslobođenja, pa sam ga našla (a on) se kupa, a Fatima, njegova kći zastire ga. Rekla je (dalje Umu Hani'a): Pa sam ga pozdravila. Pa je rekao: "Ko je ova?" Pa sam rekla: "Ja sam Umu Hani', kći Ebu Taliba." Pa je rekao: "Dobro došla Umu Hani'o!" Pa pošto je dovršio svoje kupanje, stao je pa je klanjao osam rekata (naklona, saginjanja) pokrivši se (tj. omotavši se) u jednu odjeću. Pa pošto je otišao (sa molitve, tj. pošto je završio klanjanje), rekla sam: "O poslaniče Allaha, tvrdio je sin moje majke da je on (tj. da će biti on) ubica (jednog) čovjeka (što) sam ga zaštitila (tj. čovjeka kojega sam ja zaštitila, a taj čovjek je): omsica (taj-i-taj), sin Hubejreta (od druge žene, a ne od Umu Hani'e, kako neki

istoričari kažu, jer je Hubejrete bio muž Umu Hani'e)." Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Već smo zaštitili (svakoga onoga) koga si ti zaštitila, o Umu Hani'o."

(Riječi Umu Hani'e "tvrdio je sin moje majke", a to znači moj rođeni brat, te se riječi odnose na Aliju.)

Rekla je Umu Hani'a: A to je (bilo malo kasnije) jutro.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, rekao je: izvijestio nas je Malikj od Ibnu Šihaba, od Seida, sina Musejeba, od Ebu Hurejreta da je (jedan) pitalac (ispitivač, raspitivač) pitao poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, o molitvi u jednoj odjeći, pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"A zar za svakoga vas (postoje, tj. A zar svaki od vas ima) dvije odjeće (dva haljinčeta)."

GLAVA:

Kada klanja u jednoj odjeći, pa neka učini (tj. pa neka stavi krajeve odjeće) na svoja dva ramena.

PRIČAO NAM JE Ebu Asim od Malikja, od Ebu Zinada, od Abdurahmana A'redža, od Ebu Hurejreta, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Neće klanjati (tj. Neka ne klanja) nijedan (od) vas u jednoj odjeći (na taj način da) nije na njegova dva ramena ništa (od odjeće stavio)."

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, rekao je: pričao nam je Šejban od Jahja-a, sina Ebu Kjesira, od 'Ikjrimeta, rekao je: čuo sam ga, ili: bio sam ga pitao (to kaže Jahja da je čuo, ili da je bio pitao 'Ikjrimeta), rekao je ('Ikjrimete): čuo sam Ebu Hurejreta (a on) govori: svjedočim da sam ja čuo poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (a on) govori:

"Ko klanja u (jednoj) odjeći, pa neka popriječi (unakrsti) njezina dva kraja."

GLAVA:

Kada je odjeća tijesna.

PRIČAO JE NAMA Jahja, sin Saliha, rekao je: pričao nam je Fulejh, sin Sulejmana, od Seida, sina Harisa, rekao je: pitali smo Džabira, sina Abdullaha, o molitvi u jednoj odjeći, pa je rekao:

Izašao sam sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, u nekom (od) njegovih putovanja, pa sam došao (jedne) noći zbog neke svoje stvari (zbog nekog svoga posla), pa sam ga našao (a on) klanja, a na meni je (bila) jedna odjeća, pa sam ogrnuo (omotao) njom i klanjao sam (primaknuvši se) k njegovoj strani (tj. do njega, uz njega). Pa pošto je otišao (tj. dovršio klanjanje), rekao je: "Šta je noćno putovanje (tj. Šta te je nagnalo, natjeralo na ovo noćno putovanje), o Džabire?" Pa sam ga izvijestio o svojoj potrebi. Pa pošto sam dovršio, rekao je: "Šta je ovo ogrtanje (omotavanje) koje sam (ja) vidio?" Rekao sam: "Bilo je (ono čime sam se ogrnuo samo jedna) odjeća." Rekao je: "Pa ako je prostrana, pa pokri se (ogrni se, omotaj se) njome, a ako je tijesna, zastri se (zamotaj se, zamotaj donji dio tijela) njome."

PRIČAO NAM JE Museded, rekao je: pričao nam je Jahja od Sufjana, rekao je: pričao mi je Ebu Hazim od Sehla, rekao je:

Klanjaše (neki) ljudi sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, svezavši oni njihove (tj. svoje) plahte (čaršafe kojima su pokrili svoja tijela) na svoje vratove kao oblik djece (tj. poput djece, kao što se djeci vežu haljine iza vrata). A rekao je (Muhamed a.s., ili Bilal ili neko drugi po Muhamedovoj a.s. zapovjedi) ženama: "Ne dižite svoje glave (sa tla kada ste na sedždi - u položaju ničice u molitvi sve dotle) dok se izjednače ljudi (tj. dok se ne usprave) sjedeći oni."

(Rečeno je ženama da se ne dižu sa sedžde - iz položaja ničice u molitvi dok se ljudi, koji se obavezno nalaze u prednjim redovima, ne dignu iz toga položaja i ne sjednu - to je naređeno ženama zbog toga da ne bi

ugledale sramotne dijelove tijela onih ljudi koji su u položaju ničice, a odjeća im je kratka, kratki su im čaršafi, plahte kojima su zastrli tijela, a gaća nemaju.)
GLAVA

molitve u sirijskom ogrtaču (dakle u ogrtaču koji su izradili, napravili nemuslimani, jer za života Muhameda a.s. u Siriji nije bilo muslimana).

A rekao je Hasan: U odjećama (što) ih je otkao (proizveo, izradio) magičar (pripadnik magičarske, čarobnjačke vjere) nije vidio (tj. ne vidi on, Hasan nikakve) štete (nikakvog grijeha). A rekao je Ma'mer: Vidio sam Zuhriju oblači (jednu odjeću) od odjeća Jemena što se je bojila (farbala) mokraćom. A klanjao je Alija u neubijeljenoj odjeći (tj. u sirovoj odjeći koja je otkana, izrađena i nije nimalo uređivana ni prana vodom).

PRIČAO NAM JE Jahja, rekao je: pričao nam je Ebu Muavijete od 'Ameša, od Muslima, od Mesruka, od Mugireta, sina Šu'beta, rekao je:

Bio sam sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, u (jednom) putovanju, pa je rekao: "O Mugirete, uzmi (malu kožnu) posudu (za vodu, tj. feldflašu, čuturu)." Pa sam je uzeo. Pa je otišao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (i išao je tako daleko) dok se je sakrio od mene, pa je izvršio (obavio) svoju nuždu, a na njemu je (bio) sirijski ogrtač. Pa je otišao (tj. Pa je počeo) da izvadi svoju ruku iz njezina rukava (tj. iz rukava džube - ogrtača) pa je bila tijesna, pa je izvadio svoju ruku iz (tj. ispod) donjeg (kraja) nje, pa sam ljevao (vodu) njemu, pa se on očistio svojim čišćenjem za molitvu, i potrao je svoje dvije obuće (tj. mestve - cipele), zatim je klanjao.

GLAVA

odvratnosti ogolićenja sebe u molitvi.

PRIČAO NAM JE Metar, sin Fadla, rekao je: pričao nam je Revh, rekao je: pričao nam je Zekerija, sin Ishaka, rekao je: pričao nam je Amr, sin Dinara, rekao je: čuo sam Džabira, sina Abdullaha, priča da poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, prenašaše sa njima

kamenje za Kja'bu, a na njemu je njegov zastirač (čaršaf - plahta kojom je zastro, pokrio svoje tijelo). Pa je rekao njemu Abas, njegov stric:

"O sine moga brata (tj. O bratiću), da se skinuo (tj. što nisi skinuo) svoj zastirač pa stavio na svoja dva ramena pod kamenje (bilo bi ti lakše)." Rekao je: Pa je skinuo njega pa ga je stavio na svoja dva ramena pa je pao onesviješten, onesviješćen (zbog stida). Pa se nije vidio (nije viđen) poslije toga go (nag), pomilovao ga Allah i spasio.

GLAVA

molitve u košulji, i šalvarama (dugačkim gaćama, pantalonama), i kratkim šalvarama i kaftanu (dugačkom kaputu).

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, rekao je: pričao nam je Hamad, sin Zejda, od Ejuba, od Muhameda, od Ebu Hurejreta, rekao je:

Ustao je (jedan) čovjek k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa ga je pitao o molitvi u odjeći jednoj (u jednom haljinčetu), pa je rekao: "A zar svaki (od) vas nalazi (ima) dvije odjeće?" Zatim je pitao (jedan) čovjek Umera pa je rekao: Kada je proširi Allah, pa (i vi) opširite (proširite). Skupio je (Sastavio je, tj. sastaviće, neka sastavi) čovjek na sebe (na sebi) svoje odjeće (tj. više komada odjeće). Klanjao je (tj. Klanjaće, Neka klanja) čovjek u zastiraču i ogrtaču; u zastiraču i košulji; u zastiraču i kaftanu; u šalvarama i ogrtaču; u šalvarama i košulji; u šalvarama i kaftanu; u kratkim šalvarama i kaftanu; u kratkim šalvarama i košulji. Rekao je: I mislim (da) je (još) rekao: u kratkim šalvarama i ogrtaču.

PRIČAO NAM JE Asim, sin Alije, rekao je: pričao nam je Ibnu Ebu Zuejb od Zuhrije, od Salima, od Ibnu Umera, rekao je:

Pitao je (jedan) čovjek poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao: "Šta oblači nastupljivač (na sveto tlo u svetim mjesecima)?" Pa je rekao: "Neće obući košulju, a ni šalvare, a ni plašt sa kapuljačom (kukuljicom), a ni odjeću (što) ju je dotakao šafran, a ni žuto drvo (žuto rastinje od kojega se dobiva žuta boja za bojenje tkanina). Pa ko nije našao dvije obuće (plitke dvije cipele), pa neka

obuče dvije obuće (mestve, tj. duboke cipele, cipele sa grlićima) i neka odsiječe njih dvije (tj. neka im odsiječe grliće tako) da budu njih dvije niže od dva članka (noge, tj. nogu)." A od Nafi'a, od Ibnu Umera, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, slično njemu (ovome hadisu se priča).

GLAVA

(onoga) što se pokriva od sramote (sramnoga dijela tijela, tj. GLAVA u kojoj se objašnjava o sramnom dijelu tijela što se pokriva, što ga treba pokriti).

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, rekao je: pričao nam je Lejs od Ibnu Šihaba, od Ubejdulaha, sina Abdullaha sina Utbeta, od Ebu Seida Hudrije da je on rekao:

Zabranio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zamotavanje tvrdog (načina), i (zabranio je) da se zamota (sjedeći, sjedavši na zadnjicu, a uspravivši cjevanice ispod koljena, da se u takvom položaju zamota) čovjek u jednu odjeću (a da) nije na njegovom spolovilu (spolnom organu) od nje (odjeće) ništa.

(Izraz "ištimalus - sammai", koji je preveden sa "zamotavanje tvrdog načina", komentatori tumače na dva načina. Jezičari polaze od osnovnog značenja riječi "sammau", a ta riječ znači: gluha. A još se rekne "sahretun sammau - gluha stijena" u smislu tvrdi kamen, a zato se stijena tako naziva što u njoj nema nikakve rupe ni prolaza, pa je prema tome zamotavanje tijela zvano "ištimalus - sammai" takvo zamotavanje tijela gdje se tijelo, računajući tu i ruke, zamota tako da se ne mogu ruke izvući i promoliti po potrebi, a to na kraju znači: zamotavanje u ogrtač koji nema rukava ni otvora za ruke pa čovjek izgleda kao obla stijena koja nema na sebi rupe. Ovaj će se hadis u idućem tekstu još pojavljivati pa će se doslovno i prevoditi "zamotavanje gluhe (oble stijene)". Pravnici kažu: "Ištimalus - sammai" je takvo zamotavanje, pokrivanje tijela u kojem čovjek baci pokrivač na jedno rame samo, pa mu, dakle, druga polovina tijela ostane otkrivena, i, kada nema ništa na tijelu osim toga pokrivača, onda će mu se vidjeti sramni dio tijela od

one druge polovine tijela na kojoj nema ogrtača; ili na koju nije dobro navučen ogrtač. To su dva najizrazitija tumačenja navedenog izraza.)

PRIČAO NAM JE Kabisatu, sin Ukbeta, rekao je: pričao nam je Sujan od Ebu Zinada, od 'Aredža, od Ebu Hurejreta, rekao je:

Zabranio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, dvije (vrste) prodaje (prodavanja): doticanje i bacanje (dva načina prodaje predislamskih Arapa: doticanjem odjeće kupac je gubio pravo da je razgleda i morao ju je kupiti; bacanjem haljine ili sličnog pred kupca smatralo se da je kupac obavezan da je kupi i ako još nije bio donio konačnu odluku i pristanak da li će pristati na ugovaranu cijenu, ili: bacanjem kamenčića od strane kupca na robu, prodavač je morao da proda kupcu robu po cijeni koju je kupac ugovarao makar da prodavač još nije bio pristao na ugovorenu cijenu); i (zabranio je) da se zamota (da se čovjek ogrne na način) gluhe (oble stijene) i da se zamota čovjek (sjedeći uspravljenih cjevanica od nogu) u jednu odjeću.

PRIČAO JE NAMA Ishak, rekao je: pričao nam je Ja'kub, sin Ibrahima, rekao je: pričao nam je sin brata (tj. bratić) Ibnu Šihaba od svoga strica-amiđe (Ibnu Šihaba), rekao je: izvijestio me Humejd, sin Abdurahmana sina Avfa, da je Ebu Hurejrete rekao:

Poslao me Ebu Bekjr u tom hodočašću (tj. u hodočašću prije oproštajnog hodočašća) u objavljivačima (tj. u grupi objavljivača na) dan klanja (žrtava da) objavimo u Mini (na Mini) da neće hodočastiti (ili: da ne hodočasti) poslije (te) godine (nijedan) idolopoklonik, i da neće obilaziti (ili: i da ne obilazi) Kuću (tj. Kjabu nijedan čovjek bivši ili ako je) go (nag). Rekao je Humejd, sin Abdurahmana: Zatim je poslao (za Ebu Bekjrom) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, Aliju, pa mu je zapovjedio da objavi "Oslobođenje" (tj. suru, poglavlje Kur'ana koje se zove "Bera'etun - Oslobođenje", jer se u tom poglavlju saopćava, saopštava da se muslimani oslobađaju ugovora kojeg su bili sklopili sa idolopoklonicima). Rekao je Ebu Hurejrete: Pa je objavio sa nama Alija (tu suru - poglavlje Kur'ana i raskidanje ugovora) u stanovnicima (tj. među stanovnicima) Mine (na) dan klanja (žrtve): Neće hodočastiti poslije (ove) godine (nijedan) idolopoklonik, i neće obilaziti (ophoditi, hodočastiti) Kuću (Kjabu nijedan čovjek) go (nag pa

makar bio i musliman jer je bio običaj idolopoklonika da hodočaste goli).

GLAVA

molitve bez ogrtača (bez gornje odjeće, kaputa, mantila).

PRIČAO NAM JE Abdul-Aziz, sin Abdullaha, rekao je: pričao nam je Ibnu Ebul-Mevali, od Muhameda, sina Munkjedira, rekao je:

Unišao sam Džabiru, sinu Abdullaha, a on klanja u (jednoj) odjeći pokrivši se njom, a njegov ogrtač je stavljen (na nešto, tj. nije na njemu). Pa pošto je otišao (sa molitve, tj. pošto je završio molitvu), rekli smo: "O Ebu Abdullahu, klanjaš, a tvoj ogrtač stavljen (osim tebe, tj. klanjaš bez ogrtača)." Rekao je: "Da. Volio sam da me vide neznalice kao (što ste) vi. Vidio sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, klanja tako (ovako)."

GLAVA

(onoga) što se spominje o stegnu (u vezi stegna, bedra, buta).

A prenosi se od Ibnu Abasa, i Džerheda i Muhameda, sina Džahša, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: Stegno je sramota (sramni dio tijela). A rekao je Enes: Otkrio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, svoje stegno. A hadis Enesa je poduprtiji (tj. sened je njegov ljepši, pa je zbog toga jači), a hadis Džerheda je obuhvatniji (predostrožniji) da se izađe iz njihovoga protivrječja. A rekao je Ebu Musa: Pokrio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, svoja dva koljena (u) času (kada) je unišao Usman. A rekao je Zejd, sin Sabita: Spustio je (jedanput objavu) Allah na svoga poslanika (tj. svome poslaniku), pomilovao ga Allah i spasio, a njegovo stegno je (u tom času bilo naslonjeno) na mome stegnu, pa mi je doteščalo (tako) da sam se pobojao da će (njegovo stegno) zdrobiti (samliti, samljeti) moje stegno.

PRIČAO NAM JE Ja'kub, sin Ibrahima, rekao je: pričao nam je Ismail, sin Ulejeta, rekao je: pričao nam je Abdul-Aziz, sin Suhejba, od

Enesa da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, ratovao (protiv stanovnika) Hajbera, pa smo klanjali kod nje (kod tvrđave Hajbera) molitvu jutra (jutarnju molitvu) u (predosvitni) sumrak (mrak, sumrak pred svitanje). Pa je (poslije molitve) zajašio, zajahao vjerovijesnik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i zajašio je Ebu Talhate, a ja sledstvenik (sujahač, tj. a ja sam uzjahao na istu jahaću životinju ozadi, iza) Ebu Talhata. Pa je natjerao vjerovijesnik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u uličicu Hajbera, a zaista moje koljeno zaista dotiče se stegna vjerovijesnika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Zatim je otkrio pokrivač (zastirač, donju haljinku) sa svoga stegna (tako) da ja zaista gledam k bjelini stegna vjerovijesnika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa pošto je unišao (u) mjesto (ili: u tu varošicu, u grad), rekao je:

"Allah je veći (od svega, tj. Allah je velik)! Srušio se Hajber! Zaista mi kada sađemo (padnemo, odsjednemo) u prostor (između kuća nekog) naroda, pa loše je (zlo je osvanulo) jutro opomenutima." Rekao je nju (tu riječ ili rečenicu) triput. Rekao je (Enes još i ovo): I izašao je narod (Hajbera) ka svojim radovima (na njivama, a nisu se nadali da će ih muslimani iznenaditi) pa su rekli: "Muhamed!" Rekao je Abdul-Aziz: A rekli su neki (od) naših drugova (pripovjedača, tj. dodali su u pripovjedanju još riječ): i petodjel, namjerava (misli pod tom riječi) vojsku.

(Hoće da se kaže da je neki pripovjedač kazao da su Hajberčani rekli: Muhammedun vel - hamisu - Muhamed i petodjel! Pod petodjelom se misli vojska. Vojska se naziva "hamis - petodjel" jer ima pet dijelova, odjeljenja: prethodnicu (izvidnicu), zaštitnicu, glavninu (središnji dio), desno krilo i lijevo krilo. U nedostatku drugoga izraza riječ "hamis" je prevedena neuobičajenom kovanicom "petodjel".)

Rekao je (Enes dalje): Pa smo je pogodili (tj. osvojili smo tu tvrđavu) silom (pobjedom). Pa se skupio plijen (tj. zarobljenici). Pa je došao Dihjete pa je rekao: "O vjerovijesniče Allaha, daruj mi (jednu) djevojku (ili: robinju) od plijena (ili: od zarobljenika)." Rekao je: "Otiđi, pa uzmi (jednu) djevojku (robinju, tj. zarobljenicu)." Pa je uzeo Safiju, kćer Hujejja. Pa je došao (jedan) čovjek k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao: "O vjerovijesniče Allaha,

darovao si Dihjetu Safiju, kćer Hujejja, gospodaricu (kneginju plemena) Kurejzata i Nedira. Nije dobra (Ne pristoji ona nikome drugome) osim tebi." Rekao je: "Pozovite ga s njom." Pa ju je doveo. Pa pošto je pogledao (bacio pogled) k njoj Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je: "Uzmi djevojku (robinju) od plijena (od zarobljeništva neku drugu) osim nje." Rekao je (Enes): Pa je oslobodio nju (Safiju) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, i oženio se njom (i uzeo je za ženu sebi nju nakon njezinog puštanja na slobodu). Pa je rekao njemu (Enesu) Sabit: "O Ebu Hamzete (to je Enesov nadimak), šta je omirazio nju (tj. šta joj je dao; ili: označio, kao miraz, prćiju, vjenčani dar, otkup za nevjestu)?" Rekao je: "Osobu nje (same, tj. dao joj je njezinu osobu, njezinu ličnost), oslobodio je nju (pustio na slobodu), i oženio se njom." Čak (tj. Te) kada je bio u putu, opremila (spremila) je nju za njega (njemu) Umu Sulejma, pa je odvela (svečano) nju njemu (uz pratnju u jednom dijelu) od noći. Pa je osvanuo Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, mladoženja (ili: osvanuo je priređivačem svadbe, priredio je svadbu, svadbeni ručak), pa je rekao: "Ko (je takav da) je kod njega (neka) stvar (tj. Ko ima nešto od jela, hrane), pa neka ju donese."

I prostro je kožu (na kojoj se izvršava pogubljenje kažnjenih, ali ovdje je upotrebljena ta koža kao ćilim za sakupljanje priloga za pravljenje svadbenog ručka), pa je počeo čovjek (tj. ljudi, da) donosi datule, i počeo je čovjek (da) donosi maslo, rekao je (Abdul-Aziz): i mislim ga (Enesa da) je već spomenuo (još i) prekrupu. Rekao je: Pa su izmješali mješalinu (tj. načinili su jelo zvano "hajs", što je prevedeno izrazom "mješalina", a to se jelo pravi od datula, mlijeka i masla, a nekad se mjesto mlijeka stavi brašno ili prekrupa - bungur) pa je bila ("mješalina") gozbom (tj. svadbeni ručak) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio.

GLAVA:

U koliko (komada) od odjeća klanja žena (tj. U koliko komada odjeće treba da se obuče žena kada hoće da klanja)?

A rekao je 'Ikrimete: Da je sakrila (tj. Kad bi sakrila) svoje tijelo u (jednoj) odjeći, zaista bih dozvolio njega (tj. takav postupak).

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, rekao je: izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, rekao je: izvijestio me Urvete da je Aiša rekla:

Zaista poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, klanjaše (više puta molitvu u) zoru, pa prisustvovaše sa njim (neke) žene od vjernica, omotavajući se one (po glavi i tijelu) svojim platnima (zastiračima) od vune ili svile), zatim se vraćaše ka svojim kućama, ne prepozna ih (ni) jedan (čovjek, niko).

GLAVA:

Kada je klanjao u odjeći (koja) ima znakove (tj. šare, crte, slike po sebi); i gledao je u njen znak (sliku).

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Junusa, rekao je: pričao nam je Ibrahim, sin Sa'da, rekao je: pričao nam je Ibnu Šihab, od Urveta, od Aiše da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, klanjao u (crnoj četvorougaonoj) haljini (koja) je imala znakove (šare, crte, slike), pa je (se) zagledao u njezine znakove (slike jednim) pogledom. Pa pošto je otišao (sa molitve, tj. pošto je svršio klanjanje), rekao je:

"Odnesite ovu moju haljinu k Ebu Džehmu, i donesite mi (bez šara, bez slika grubo) oblačilo (odjeću) Ebu Džehma, pa (tj. jer) zaista je zabavila mene (ova haljina sa slikama, tj. odvratila je moju pažnju) od moga klanjanja (od moje molitve)."

(Kaže se da "enbidžanijejjetun" znači i "haljina iz mjesta Enbidžan", pa bi se moglo prevesti i ovako: .....i donesite mi enbidžanisku haljinu Ebu Džehma, pa.... Veli se da je Ebu Džehm bio poklonio Muhamedu a.s. onu haljinu sa slikama, pa mu je Muhamed a.s. povraća zbog navedenog razloga, ali mu traži tu drugu vrstu haljinke da ga ne bi uvrijedio vraćanjem prvi puta poklonjene haljine.)

A rekao je Hišam, sin Urveta, od svoga oca, od Aiše, rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Gledaše ja u njezin znak (u njezinu sliku), a ja sam u molitvi, pa se plašim da me zavede (da me ne zavede, da me ne omete)."

GLAVA:

Ako je klanjao u odjeći, išaranoj (ili izvezenoj) križevima (krstovima) ili slikama, da li će se pokvariti njegova molitva? I (GLAVA onoga) što se zabranjuje od toga.

PRIČAO NAM JE Ebu Mamer Abdullah, sin Amra, rekao je: pričao nam je Abdul-Varis, rekao je: pričao nam je Abdul-Aziz, sin Suhejba, od Enesa, rekao je:

Bio je (jedan tanak izvezen, tj. šaren) zastor (koji je pripadao) Aiši, zastirala je ona njime stranu svoje sobe, pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Ukloni (Odstrani) od nas ovaj svoj zastor (zavjesu), pa zaista on (je takav, primamljiv da) neprestano (njegove) slike se pojavljuju u mojoj molitvi (u mome klanjanju)."

GLAVA

(onoga) ko je klanjao u razrezanom (otvorenom) ozadi (iza, ozada) kaftanu (od) svile, zatim ga je skinuo (svukao).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, rekao je: pričao nam je Lejs od Jezida, od Ebul-Hajra, od Ukbeta, sina Amira, rekao je:

Poklonio se (Darovao se) k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (razrezan, otvoren ozad) kaftan (od) svile, pa ga je obukao pa je klanjao u njemu, zatim je otišao (sa molitve, klanjanja) pa ga je skinuo žestokim skidanjem kao (onaj) koji mrzi njega (taj kaftan), i rekao je: "Ne treba ovo za bogobojazne (tj. Ne treba ovo bogobojaznima)."

GLAVA

molitve u crvenoj odjeći.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin 'Ar'areta, rekao je: pričao mi je Umer, sin Ebu Zaideta, od 'Avna, sina Ebu Džuhajfeta, od njegovoga oca (Ebu Džuhajfeta), rekao je:

Vidio sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u crvenoj kupoli (kubetu) od kože (a to, vjerovatno, znači u šatoru od crvene kože koji je imao okrugao oblik kao kupola), i vidio sam Bilala (a on) je uzeo vodu (za čišćenje) poslanika Allah
a, pomilovao ga Allah i spasio, i vidio sam ljude natječu se (hite, lete) toj vodi, pa ko je pogodio (tj. ugrabio, dobio) od nje nešto, potrao se je (pomazao se) njom, a ko nije pogodio od nje ništa, uzeo je od vlažnosti (od mokrine) ruke svoga druga. Zatim sam vidio Bilala uzeo je (jedan) štap pa ga je zabo (u zemlju), i izašao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, u crvenom ogrtaču uzvrćući (zavrćući, zavrnuvši) skute, (pa) je klanjao (okrenuvši se) k (tom) štapu sa ljudima (podnevnu molitvu) dva rekata (naklona), i vidio sam ljude i životinje prolaze ispred (toga) štapa.

GLAVA

molitve u (tj. na) ravnim krovovima, i govornici (katedri) i drvetu (daski od drveta).

Rekao je Ebu Abdullah (Buharija): A nije vidio Hasan (Basrija) štete (grijeha u tome) da se klanja na ledu i mostovima (vijaduktima) i ako (tj. premda) je tekla (tj. premda teče u istom času) ispod njih (mostova) mokraća, ili iznad njih (tj. po njima, nad njima) ili ispred njih kada je između njih dva (između klanjača i između mokraće) zastor (prepreka, pregrada). A klanjao je Ebu Hurejrete na tavanu (ili: na ravnom krovu) džamije (bogomolje obavljajući svoju molitvu zajedno) sa molitvom predvodnika (u molitvi - imama). A klanjao je Ibnu Umer na snijegu.

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, rekao je: pričao nam je Sufjan, rekao je: pričao nam je Ebu Hazim, rekao je: pitali su Sehla, sina Sa'da:

Od koje stvari (tj. Od čega) je govornica (džamije Muhameda a.s.)? Pa je rekao: Nije ostao sa (tj. među) ljudima (na životu čovjek) znaniji od mene. Ona je od tamariska (ili: od tamarinda iz mjesta, ili šume zvane) Gabe (na putu od Medine prema Siriji). Napravio je nju (govornicu; govornica je u tj. na arapskom ženskog roda) omsica (taj-i-taj), slobodnjak (žene) omsice (te-i-te) za poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. I stao je na nju (govornicu) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, kada se je napravila i postavila se, pa se okrenuo Strani (tj. Kjabi), veličao je (Allaha, tj. rekao je "Allahu ekjber - Allah je velik"), i stali su ljudi iza njega. Pa je (on) učio (čitao naizust, napamet iz Kur'ana poglavlja) i naklonio se (sageo se, pregeo se, nagnuo se po sredini tijela uhvativši se rukama za koljena) i naklonili su se ljudi iza njega, zatim je podigao svoju glavu, zatim se vratio natraške (sa govornice) pa je pao ničice (tj. spustio je glavu) na zemlju. Zatim se povratio k govornici, zatim je učio, zatim se naklonio, zatim je podigao svoju glavu, zatim se vratio natraške dok (tj. te) je pao ničice zemlji (na zemlju). Pa ovo je njegovo stanje (običaj, tj. postupak). Rekao je Ebu Abdullah (Buharija): rekao je Alija, sin Abdullaha: pitao me Ahmed, sin Hanbela, smilovao mu se Allah!, o ovome hadisu (pa) je rekao: Pa sam htio samo (to da utvrdim) da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, bio viši (na uzdignutijem mjestu) od ljudi, pa nema štete (grijeha) da bude imam (predvodnik u molitvi) viši (na višem mjestu) od ljudi sa ovim hadisom (tj. prema ovome hadisu, ako se poslužimo sa ovom hadisom kao podlogom). Rekao je (Alija): pa sam rekao (Ahmedu, sinu Hanbela): "Zaista Sufjan, sin Ujejneta, pitaše se (bivao je, bio je pitan) o ovome mnogo, pa nisi ga čuo od njega (tj. pa zar ga nisi čuo od njega?)." Rekao je (Ahmed): "Ne.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Abdurahmana, rekao je: pričao nam je Jezid, sin Haruna, rekao je: izvijestio nas je Humejd Tavil (Dugi) od Enesa, sina Malika, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pao sa konja, pa se je zgulila (sadrijela, izgrebala) njegova potkoljenica, ili njegovo pleće. I zakleo se od svojih žena (da će se sustegnuti, da im neće ulaziti jedan) mjesec. Pa je sjeo u (izbočenoj, nadvjesitoj) sobi za njega (tj. što ju je imao), njezine stepenice su od debala. Pa su mu došli njegovi drugovi (da) ga posjete, pa je klanjao s njima sjedeći, a oni su stajači (tj. a oni su stajali). Pa pošto je pozdravio (predao selam po završetku klanjanja), rekao je:

"Učinio se je (tj. Postavio se) predvodnik (u molitvi - imam) samo radi (toga da) se predvodi njima (da se ide s njime, tj. da se čini sve u molitvi ono što i on čini, i onako kako on čini), pa kada veliča (Allaha, tj. kada izgovori "Allahu ekjber"), pa veličajte, a kada se naklonio (naklonuo), pa naklonite se, a kada je pao ničice, pa padnite (spustite se) ničice, a ako klanja stojeći, pa klanjajte stojeći." I sišao je (izašao je iz sobe) poslije dvadeset i devet (dana), pa su rekli: "O poslaniče Allaha, zaista ti si se zakleo mjesec (dana da nećeš izlaziti)", pa je rekao: "Zaista mjesec (ovaj) je dvadeset i devet (dana)."

GLAVA:

Kada je pogodila (dotakla) odjeća klanjača njegovu ženu (u času) kada je pao ničice.

PRIČAO NAM JE Museded od Halida, rekao je: pričao nam je Sulejman Šejbanija od Abdullaha, sina Šedada, od Mejmunete, rekla je:

Bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (više puta u takvoj prilici da) klanja, a ja sam prema njemu, i ja sam žena u mjesečnici, i često (ili: i ponekad) je pogodila (dotakla) mene njegova odjeća kada je pao ničice. Rekla je: I klanjaše (on) na (malom) sagu (uskom ćilimčetu od palmina lišća; ili: na maloj hasuri, rogozini, rogožini - to znači "humretun").

GLAVA

molitve na prostirki (prostirci, rogožini).

A klanjao je Džabir i Ebu Seid u (ili: na) brodu stojeći. A rekao je Hasan: Klanjaćeš stojeći dok nije teško (tj. dok ne bude kakve poteškoće od tvoga klanjanja) na tvoje drugove, kolaćeš (okrećaćeš se) sa njom (lađom, brodom), a osim (takvog položaja, tj. a ako nisi u

takvom položaju i mogućnosti da svojim klanjanjem stojeći ne praviš smetnje drugovima) pa sjedeći (klanjaj).

PRIČAO NAM JE Abdullah, rekao je: izvijestio nas je Malik od Ishaka, sina Abdullaha sina Ebu Talhata, od Enesa, sina Malika, da je njegova baka (baba, nena, majčina ili očeva mati) Mulejkja pozvala poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zbog jela (što) ga je načinila (spravila) za njega, pa je jeo od njega (od toga jela nešto), zatim je rekao:

"Ustanite, pa (da) klanjam za vas (tj. vama kao predvodnik - imam)." Rekao je Enes: Pa sam ustao ka jednoj prostirki (hasuri - rogožini što) je naša (bila, tj. što smo je imali), već je pocrnula, pocrnila (mnogo) od duljine što se je oblačila (tj. od duge upotrebe, od dugog steranja), pa sam je poprskao vodom. Pa je ustao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a ja sam se uredao (stao sam u red) sa siročetom iza njega, a starica je (stajala) iza nas. Pa je klanjao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (s) nama (molitvu od) dva naklona (rekjata), zatim je otišao.

GLAVA

molitve na (malenoj, kratkoj) rogožini, rogozini (hasurici).

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, rekao je: pričao nam je Šu'bete, rekao je: pričao nam je Sulejman Šejbanija od Abdullaha, sina Šedada, od Mejmunete, rekla je:

Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, klanjaše na hasurici (na maloj rogozini).

GLAVA

molitve na postelji (dušeku).

A klanjao je Enes na svojoj postelji. A rekao je Enes: Klanjasmo (tj. Klanjali smo) sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, pa padne ničice (na sedždu) jedan (od) nas na svoju odjeću.

PRIČAO NAM JE Ismail, rekao je: pričao mi je Malik od Ebu Nadra, slobodnjaka Umera, sina Ubejdulaha, od Ebu Selemeta, sina Abdurahmana, od Aiše, žene Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da je ona rekla:

Spavaše ja (Spavala sam) pred poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a moje dvije noge su u njegovoj Strani (tj. popriječene u odnosu na pravac kuda se okreće Kjabi), pa kada je pao ničice (na sedždu), dodirnuo me je (rukom da sklonim noge), pa sam skupila (sklonila) svoje dvije noge, pa kada je ustao, razastrla (pružila) sam njih dvije (noge). Rekla je: A kuće tada (oskudijevaše u mnogo čemu tako da) nije u njima svjetiljki (bilo, a to znači da je Aiša bila ležala budna, ali pošto nije bilo svjetiljki, nije u mraku vidjela kada će Muhamed a.s. pasti ničice - na sedždu pa da ona skloni noge, nego ju je on svaki puta morao dodirom upozoriti da odmakne noge. Iz ovoga se može zaključiti da je soba bila vrlo tijesna).

PRIČAO JE NAMA Jahja, sin Bukjejra, rekao je: pričao nam je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba, rekao je: izvijestio me je Urvete da je Aiša izvijestila njega da poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, klanjaše, a ona je između njega i između Strane (tj. pravca Kabe) na postelji njegove porodice (na njegovoj porodičnoj postelji ležim popriječena) poprječivanjem mrtvaca (tj. popriječila se kao mrtvac na mrtvačkom nosilu).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, rekao je: pričao nam je Lejs od Jezida, od 'Irakja, od 'Urveta da Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, klanjaše, a Aiša je popriječena (ispriječena) između njega i između Strane na postelji koja (je bila ta što) spavaju njih dvoje na njoj.

GLAVA

padanja ničice (sedžda) na odjeću (na haljinku, tj. na prostirku, a ne na golu zemlju) u žestini vrućine.

A rekao je Hasan: Padaše ničice narod (ljudi, tj. drugovi Muhameda a.s.) na ahmediju (platneni omot oko glave), i kapu (ili:

kapuljaču, a njegove dvije ruke su u njegovu rukavu; tj. ruke onoga što je padao ničice na ahmediju i kapu bile su u njegovom rukavu).

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid Hišam, sin Abdul-Melikja, rekao je: pričao nam je Bišr, sin Mufedala, rekao je: pričao mi je Galib Katan od Bekjra, sina Abdullaha, od Enesa, sina Malikja, rekao je:

Klanjasmo (Klanjali smo) sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, pa stavi jedan (od) nas kraj (dio) odjeće od žestine vrućine u mjesto padanja ničice (tj. na ono mjesto gdje će pasti ničice, dakle pasti ili spustiti se na sedždu).

GLAVA

molitve (namaza) u obućama.

PRIČAO NAM JE Adem, sin Ebu Ijasa, rekao je: pričao nam je Šu'bete, rekao je: izvijestio nas je Ebu Meslemete Seid, sin Jezida, Ezdija, rekao je: pitao sam Enesa, sina Malikja:

"Da li Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, klanjaše (tj. Da li je klanjao) u svojim dvjema obućama (u svojim dvjema cipelama)?" Rekao je: "Da."
GLAVA

molitve (namaza) u obućama (od lakog i finijeg materijala i sa grlićima, a izraz "na'l - obuća" u predhodnom hadisu označava kakvu bilo obuću, i obuću bez grlića, plitke cipele).

PRIČAO NAM JE Adem, rekao je: pričao nam je Šu'bete od 'Ameša, rekao je: čuo sam Ibrahima (kako) priča od Hemama, sina Harisa, rekao je: vidio sam Džerira, sina Abdullaha, (gdje) se pomokrio (pišao, obavio malu nuždu), zatim se očistio (uzeo abdest) i potrao je svoje dvije cipele (obuće). Zatim je ustao i klanjao. Pa se pitao (tj. pitan je zašto je klanjao u cipelama, obući), pa je rekao:

"Vidio sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pravio je kao ovo (tj. vidio sam ga da ovako čini)." Rekao je Ibrahim (Nah'ija):

Pa zadivljavaše ih, jer je zaista Džerir bio od zadnjeg (dijela) ko je primio islam (tj. zadnji je primio islam Džerir, veli se u onoj godini kad je Muhamed a.s. umro, pa kad ga je Džerir vidio da potire cipele, obuću i da u njima klanja, onda nema vjerovatnoće da je taj postupak dokinut, pa je ostao na snazi).

PRIČAO NAM JE Ishak, sin Nasra, rekao je: pričao nam je Ebu Usamete od 'Ameša, od Muslima, od Mesruka, od Mugireta, sina Šu'beta, rekao je:

Čistio sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (tj. poljevao sam mu vodu kad je uzimao abdest, kad se čistio pred molitvu, pred namaz) pa je potrao svoje dvije cipele, obuće i klanjao je.

GLAVA:

Kada nije upotpunio padanje ničice (tj. kada nije pravilno izvršio padanje ničice u molitvi, kada nije pravilno pao, spustio se na sedždu u molitvi, u namazu).

Izvijestio nas je Salt, sin Muhameda, izvijestio nas je Mehdija od Vasila, od Ebu Vaila, od Huzejfeta da je on vidio (jednog, nekog) čovjeka (koji) ne upotpunjava (ne radi ispravno) svoga naklona (rukua) ni svoga padanja ničice (sedžde, u molitvi), pa pošto je izvršio (tj. završio) svoju molitvu (svoj namaz), rekao je njemu Huzejfete:

"Nisi klanjao." Rekao je (Ebu Vail): Mislim ga (Huzejfeta da) je rekao (tom čovjeku): "Da si umro (na taj način obavljajući molitvu), umro bi na (nekom drugom običaju, postupku, vjeri) osim običaja (postupka, vjere) Muhameda, pomilovao ga Allah i spasio."

GLAVA:

Pokazaće svoje dvije mišice (tj. neće ih prilijepiti i prislanjati uz tijelo) i udaljiće (odmaknuće mišice, mišiće od tijela) u padanju ničice (na sedždi, tj. kad je u položaju ničice u molitvi).

Izvijestio nas je Jahja, sin Bukjejra, rekao je: pričao nam je Bekjr, sin Mudara, od Džafera, od Ibnu Hurmuza, od Abdullaha, sina Malikja, sina Buhajnete, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, bio (takvog običaja) kada je klanjao (da) je pravio širinu (otvor) između svoje dvije ruke (i između tijela, tj. odstranjivao je ruke od tijela tako) da se pokaziva (pokazivaše) bjelina njegova dva pazuha. A rekao je Lejs: pričao mi je Džafer, sin Rebi'ata, slično njemu (Bekjru).

GLAVA

vrijednosti okretanja prema Strani (tj. prema Kjabi).

Okrenuće se (klanjač) sa krajevima svojih dviju nogu (tj. sa vrhovima nožnih prsta) Strani (Kibli, tj. Kjabi), rekao ga (tj. ovaj govor) je Ebu Humejd od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Amr, sin Abasa, rekao je: pričao nam je Ibnul-Mehdija, rekao je: pričao nam je Mensur, sin Sa'da, od Mejmuna, sina Sijaha, od Enesa, sina Malikja, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ko je klanjao naše klanjanje (tj. Ko vrši molitvu kako je mi vršimo), i okrenuo se (okrene se) našoj Strani i jeo je (jede) naše žrtve (ili: naše zaklane životinje, meso od životinje koju je zaklao musliman), pa taj je musliman koji ima (tj. kojem pripada da se uzme u) zaštitu Allaha i Njegova poslanika, pa ne iznevjeravajte se Allahu u Njegovoj zaštiti (tj. ne upropaštavajte onoga ko je stekao po Allahovim propisima zaštitu, jer tako ne priznajete Allahove zaštite, i odbacujete je)."

PRIČAO NAM JE Nuajm, rekao je: pričao nam je Ibnul-Mubarekj od Humejda Tavila, od Enesa, sina Malikja, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zapovjedilo se meni da se borim (protiv) ljudi (dotle) da reknu (dok ne reknu): "Nema boga (božanstva) osim Allaha", pa kada je reknu (ovu rečenicu), i klanjaju naše klanjanje, i okreću se (okrenu se) našoj Strani (Kjabi) i kolju našu žrtvu (ili: i kolju kao što mi koljemo), pa već su se zabranile nama njihove krvi i njihovi imetci (tj. postala su nam

svetim njihova krv, život i njihovo imanje) osim sa pravom njih (tj. osim slučaja kada je potrebno zaštititi i odbraniti njih - krvi, živote, i imetke nekoga, onda napadačeva krv, život, i imetak ne zabranjuje se, nije svet, svetinja), a obračun njih (ljudi) je na Allahu (tj. a ljudi će da polože račun Allahu o tome da li su stvarno u srcu bili iskreni vjernici). A rekao je Ibnu Ebi Merjeme: izvijestio nas je Jahja, rekao je: pričao nam je Humejd, rekao je: pričao nam je Enes od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. A rekao je Alija, sin Abdullaha: pričao nam je Halid, sin Harisa, rekao je: pričao nam je Humejd, rekao je: pitao je Mejmun, sin Sijaha, Enesa, sina Malikja, rekao je: "O Ebu Hamzete, a šta zabranjuje (tj. a šta čini svetom) krv (Allahovog) roba i njegovo imanje?" Pa je rekao: "Ko je svjedočio (očitovao) da nema boga osim Allaha, i okrenuo se našoj Strani (Kibli, Kjabi), i klanjao je naše klanjanje (našu molitvu) i jeo je našu žrtvu (ili: našu zaklanu životinju, jer Židovi nikako ne jedu meso životinje koju su muslimani zaklali) pa on je musliman, za njega je šta je za muslimana (tj. ima on sva prava što ih ima musliman), a na njemu je što je na muslimanu (tj. na njemu su sve obaveze i dužnosti što su na muslimanu)."

GLAVA

Strane (pravac prema Kjabi) stanovnika Medine, i stanovnika Sirije i istoka (i zapada medinskog i sirijskog, a) nije u istoku, a ni u zapadu (Medine i Sirije i sličnih mjesta po geografskom položaju) strana (tj. pravac prema Kjabi kojoj se okreće pri molitvi, pa se pri obavljanju nužde na otvorenom prostoru u tim mjestima može okrenuti istoku ili zapadu) zbog govora Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ne okrećite se Strani (Kjabi) u polju (njivi obavljajući veliku nuždu) ili mokrenje, nego se okrenite istoku ili se okrenite zapadu."

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, rekao je: pričao nam je Sufjan, rekao je: pričao nam je Zuhrija od 'Ata'a, sina Jezida, od Ebu Ejuba Ensarije da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Kada ste došli polju (njivi da obavite nuždu), pa ne okrećite se Strani (Kjabi prednjim svojim sramotnim mjestom), a ne okrećite njoj zadnjice, ali (tj. nego) se okrenite istoku ili se okrenite zapadu." Rekao

je Ebu Ejub: "Pa smo došli (u) Siriju, pa smo našli nužnike (zahode, klozete, WC-e) izgradili su se (tj. napravljeni su tako da su okrenuti) prema Strani, pa skrećemo (tj. pa se u tim nužnicima okrećemo na drugu stranu od Strane, Kible, Kjabe, Ka'be) i tražimo oprost (od) Allaha, uzvišen je On.". A od Zuhrije, od Ata'a, rekao je: čuo sam Ebu Ejuba (priča) od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, slično njemu (tj. slično ovome što je navedeno maloprije).

(Možda Ebu Ejub nije čuo za hadis Ibnu Umera po kojem u nužniku ne mora da se strogo pazi na ove stvari, jer je to zatvoreni prostor. To se treba paziti samo na otvorenom prostoru.)

GLAVA

Njegovog govora, On je uzvišen: ".... i uzmite od mjesta Ibrahima mjesto molbe (molitve, tj. uzmite mjesto kod Kjabe koje se naziva Ibrahimovo mjesto, to mjesto uzmite za mjesto gdje će te upućivati Allahu molbe i molitve obavljati).... ".

PRIČAO NAM JE Humejdija, rekao je: pričao nam je Sufjan, rekao je: pričao nam je Amr, sin Dinara, rekao je:

Pitali smo Ibnu Umera o čovjeku (koji) je obilazio Kuću (Allaha, tj. Kjabu za malo) hodočašće, a nije obilazio (tj. nije trčao) između Safe i Merve, da li će prići svojoj ženi (u cilju polnog odnosa)? Pa je rekao: Došao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa je obišao Kuću (Kjabu) sedam (puta), i klanjao je iza Mjesta (tj. Ibrahimovog mjesta) dva naklona (dva rekjata), i obišao je (trčao je) između Safe i Merve, a ".... već je za vas u poslaniku Allaha lijep uzor....". I pitali smo (kaže dalje Amr, sin Dinara) Džabira, sina Abdullaha, pa je rekao: "Neće joj se nipošto približiti (ili: Neka joj se nipošto ne približuje prije nego što će) da obilazi (trči) između Safe i Merve."

PRIČAO NAM JE Museded, rekao je: pričao nam je Jahja od Sejfa, rekao je: čuo sam Mudžahida, rekao je: Došlo se Ibnu Umeru pa se reklo njemu:

Ovo je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (činio, tj.) unišao je (ili: ulazio je u) Kjabu (po pričanju nekih, pa šta ti veliš o tome?). Pa je rekao Ibnu Umer: "Pa stigao sam (Kjabi prilikom toga hodočašća kada je on ulazio u Kjabu), a Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, je već izašao (iz Kjabe), a nađem Bilala stojeći (tj. gdje stoji) između dvoja vrata (tj. između dva dovratka vrata), pa sam pitao Bilala, pa sam rekao: Da li je klanjao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, u Kjabi? Rekao je: Da, dva naklona (dva rekjata) između dva stuba koja su na njegovoj ljevici (tj. na tvojoj ljevici, lijevoj strani) kada si unišao (kada se uđe). Zatim je izašao pa je klanjao (okrenuvši se) u lice Kjabe (prema Kjabi) dva naklona (dva rekata ili rekjata)."

PRIČAO NAM JE Ishak, sin Nasra, rekao je: pričao nam je Abdurezak, rekao je: izvijestio nas je Ibnu Džurejdž od 'Ata-a, rekao je: čuo sam Ibnu Abasa, rekao je:

Pošto je unišao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (u) Kuću (tj. Kjabu), molio je (Allaha, upućivao Mu je molbe) u njezinim (Kjabinim) krajevima, svima njima, a nije klanjao dok je (tako i) izašao iz nje, pa pošto je izašao, naklonio se sa dva naklona (klanjao je dva rekata okrenuvši se) u prednji dio Kjabe, i rekao je: "Ovo je Strana (tj. strana i pravac u kojem se musliman treba okrenuti u molitvi, ako hoće da je obavi na takav način da mu molitva bude primljena)."

(Među ashabima su suprotna pričanja o tome da li je Muhamed a.s. klanjao u Kjabi ili nije. Ibnu Abas i Usamete kažu da nije, a Bilal kaže da jest. Neki daju prednost Bilalovom pričanju, a neki kažu da je, možda, Muhamed a.s. ulazio više puta u Kjabu, pa je jedanput u njoj klanjao, a drugi puta nije.)

GLAVA

upravljanja (sebe, tj. okretanja) prema Strani (Kjabi) gdje je (god, tj. gdje god se nalazio klanjač, treba se upraviti, okrenuti k Strani, prema Kjabi).

A rekao je Ebu Hurejrete: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Okreni se Strani (Kjabi), i veličaj (Allaha, tj. reci: Allahu ekjber - Allah je velik!)."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Redža-a, rekao je: pričao nam je Israil od Ebu Ishaka, od Bera-a, sina Aziba, rekao je:

Bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, klanjao (okrećući se) prema kući (tj. hramu) Jerusalima šesnaest mjeseci ili sedamnaest mjeseci (poslije preseljenja u Medinu). A poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, voljaše (tj. želio je) da se upravlja (okreće) ka Kjabi, pa je spustio (tj. objavio) Allah, moćan je On i veličajan je: "Ponekad vidimo prevrtanje (okretanje) tvoga lica u nebo....", pa se upravio (okrenuo) prema Kjabi. A rekli su (tom prilikom) nerazumnici od ljudi, a oni su Židovi: Šta je okrenulo (odvratilo) njih (muslimane) od (one) njihove strane koja je (prvobitno bila strana što) su bili na njoj? "Reci (Muhamede): Za Allaha je (tj. Allahu pripada) istok i zapad, (On) napućuje koga hoće k ispravnom putu." (Ovo je dio ajeta - odlomka iz Kur'ana.) Pa je klanjao sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, (jedan) čovjek, zatim je izašao poslije što je klanjao, pa je prošao pokraj (jednog) naroda (ili: jednih ljudi) od Pomagača (koji su stajali) u molitvi popodneva - ikindije (okrenuti) prema hramu Jerusalima, pa je rekao (da) on svjedoči da je zaista on klanjao sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i da se zaista on upravio (tj. okrenuo u molitvi bivši) prema Kjabi; pa se okrenuo (taj) narod (ili: ti ljudi su se okretali) dok su se upravili (usmjerili) prema Kjabi.

PRIČAO NAM JE Muslim, rekao je: pričao nam je Hišam, rekao je: pričao nam je Jahja, sin Ebu Kjesira, od Muhameda, sina Abdurahmana, od Džabira; rekao je:

Poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, klanjaše (klanjao je neobaveznu molitvu) na svojoj jahalici (na životinji koju je on jahao, jašio bez obzira) gdje se je ona upravila (okrenula, usmjerila). Pa kada je htio obaveznu (propisanu, fard, naređenu molitvu da izvrši), sišao je (tj. odjahao je, sjahao bi), pa (bi) se okrenuo Strani (tj. Kjabi).

PRIČAO NAM JE Usman, rekao je: pričao nam je Džerir od Mensura, od Ibrahima, od Alkameta, rekao je: rekao je Abdullah (sin Mes'uda):

Klanjao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (klanjao je podnevnu ili popodnevnu - ikindiju, molitvu) rekao je Ibrahim: ne znam (da li) je povećao ili okrnjio, umanjio, (Vjerovijesnik a.s. broj rekata - naklona u toj molitvi), pa pošto je pozdravio (tj. predao selam, kao znak da je završena molitva), reklo se njemu: "O poslaniče Allaha, da li se nešto novo dogodilo u molitvi (tj. da li je nastala neka nova izmjena, ili propis u broju rekata molitve)?" Rekao je: "A šta je to (bilo)?" Rekli su: "Klanjao si toliko i toliko (ili: klanjao si tako i tako)." Pa je savio (podvio) svoju nogu (tj. sjeo je), i okrenuo se Strani (Kibli, Kjabi) i pao je ničice (na sedždu) dvama padanjima ničice (učinio je dvije sedžde), zatim je pozdravio (predao selam, na kraju molitve označavajući time završetak molitve). Pa pošto se okrenuo na nas (tj. nama) sa svojim licem, rekao je: "Zaista ono da se je nešto novo dogodilo u molitvi (neka stvar, izmjena i sl.), zaista bih ja izvijestio vas o njoj (o toj stvari), ali ja sam samo čovjek kao vi (što ste ljudi), zaboravljam kao što zaboravljate (i vi), pa kada sam zaboravio (tj. pa kada zaboravim), pa opomenite me (podsjetite me). A kada je sumnjao jedan (od) vas u svojoj molitvi, pa neka istražuje pravo (ono što je ispravno), pa neka upotpuni (molitvu nastavljajući je) na njega (na ono što je pravo, na što mu preovladava misao da je obavio), zatim (neka) pozdravi (preda selam) zatim (neka) padne ničice dvama padanjima (neka učini dvije sedžde)."

GLAVA

(onoga) što je došlo u (vezi) Strane (pravca prema Kjabi), i ko ne vidi (ne smatra da treba) povraćanje (ponovno izvršenje jednom obavljene molitve) na (onoga) ko je zaboravio pa je klanjao (okrenuvši se) ka (drugoj strani) osim Strane.

A već je pozdravio (predao selam) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, u (tj. na) dva rekata (naklona umjesto na četiri rekata - naklona) podnevne molitve, i okrenuo se ljudima sa svojim licem, zatim

je upotpunio (ono) što je ostalo (od molitve neizvršeno, a nije rekao da mu je ta molitva pokvarena jer se bio zakrenuo od kible).

PRIČAO NAM JE Amr, sin Avna, rekao je: pričao nam je Hušejm od Humejda, od Enesa, rekao je: rekao je Umer:

Složio sam se (Podudario sam se sa) mojim (tj. svojim) Gospodom (Gospodarem, Allahom dž.š.) u tri (stvari ili odredbe, tj. Uzvišeni Bog je objavio u Kur'anu odlomke u vezi sa tri slučaja onako kako sam mislio, ili rekao da želim ili predlagao). Rekao sam: O poslaniče Allaha, da smo uzeli (tj. zašto mi ne bi uzeli) od mjesta Ibrahima (tj. prostor od Ibrahimova mjesta kao) mjesto gdje se klanja! Pa je sašla (došla od Uzvišenog Allaha kur'anska rečenica) ".... i uzmite od mjesta Ibrahima mjesto gdje se klanja....". I odlomak zastora (zavjese, pokrivanja je jedna od te tri odredbe, ili jedan od ta tri slučaja). Rekao sam: o poslaniče Allaha, da si zapovjedio tvojim (svojim) ženama da se zastru (pokriju), pa zaista (ili: jer zaista) ono govori s njima dobar i zao (pokvaren čovjek). Pa je sašao odlomak zastora (zavjese, pokrivanja). I sakupile (sabrale, tj. udružile) su se žene Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, u ljubomori na njega (tj. protiv njega), pa sam rekao njima: možda njegov Gospod (Gospodar), ako on (Muhamed a.s.) pusti (razvjenča) vas, da mu zamijeni (da mu mjesto vas dadne u zamjenu) žene bolje od vas. Pa je sašao ovaj odlomak (tj. Pa je objavljen dio Kur'ana o ovom slučaju).

PRIČAO NAM JE Ibnu Ebu Merjema, izvijestio nas je Jahja, sin Ejuba, rekao je: pričao mi je Humejd, rekao je: čuo sam Enesa (slaže se u pričanju) sa ovim.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, rekao je: izvijestio nas je Malikj, sin Enesa, od Abdullaha, sina Dinara, od Abdullaha, sina Umera, rekao je:

Dok su ljudi u (mjestu) Kuba-u (bili, nalazili se) u molitvi jutra (sabahu), kad im je došao (tj. kad im dođe jedan) dolazač (pridošlica), pa je rekao: Zaista poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (ima najnoviji ovaj događaj) već se spustio njemu noćas (ili: ove noći) Kur'an (tj. odlomak Kur'ana), i već se zapovjedilo da se (on) okreće Kjabi (kad izvršava molitvu). Pa su se oni (tj. ti ljudi u Kuba-u) okrenuli njoj

(Kja'bi), a bila su njihova lica (okrenuta) k Siriji, pa su kružili (tj. pa su se zaokrenuli u krugu, napravili su krug) ka Kja'bi (prema Kja'bi).

PRIČAO NAM JE Museded, rekao je: pričao nam je Jahja od Šu'beta, od Hakjema, od Ibrahima, od Alkameta, od Abdullaha (sina Mes'udova), rekao je:

Klanjao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, podne (podnevnu molitvu) pet (rekata - naklona), pa su rekli: "Zar se (ili: Da li se) povećalo u molitvi (podneva)?" Rekao je: "A šta je to (bilo)?" Rekli su: "Klanjao si pet (rekata - naklona umjesto četiri koliko si do sada klanjavao, klanjao)." Pa je savio (previo, tj. podvio) svoje dvije noge i pao je ničice dvama padanjima ili sa dva padanja (učinio je dvije sedžde).

GLAVA

struganja (tj. uklanjanja) pljuvačke (ispljuvka) rukom iz džamije (tj. predmetom u ruci izbacivši ispljuvak iz džamije).

PRIČAO NAM JE Kutejbete, rekao je: pričao nam je Ismail, sin Džafera, od Humejda, od Enesa da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, vidio hrakotinu (šlajm iz prsa, ili slinu iz nosa u džamiji) u Strani (u kibli, prema kibli ili na kibli), pa je teško to na njega (djelovalo) da se vidjelo u (na) njegovom licu (uzbuđenje zbog toga). Pa je ustao, pa ju je ostrugao (uklonio, uklonuo) svojom rukom pa je rekao: "Zaista jedan (od) vas, kada je stao u svojoj molitvi, pa zaista on se sašaptava (tajno razgovara sa) svojim Gospodom (Gospodarem); ili: zaista je njegov Gospod između njega i između Strane (kible, pravca prema Kja'bi), pa neka nipošto ne pljuje jedan (od) vas prema svojoj Strani, ali (tj. nego neka pljune, pljuje na prostor) od svoje ljevice (lijeve strane) ili pod svoje dvije noge. Zatim je uzeo kraj svoga ogrtača pa je pljunuo u njega, zatim je vratio (tj. presavio) neki (dio) njega na neki (tj. zamotao je ono mjesto i kraj ogrtača u koji je pljunuo u dijelove ogrtača koji su bili do toga kraja) pa je rekao: "Ili će učiniti ovako (ili ćete učiniti ovako)."

(Znači bolje je da pljune i u kraj svoga ogrtača nego na lijevu stranu ili pod noge na tlo džamije, ako već nema džepne maramice.)

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, rekao je: izvijestio nas je Malikj od Nafi'a, od Abdullaha, sina Umera, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, vidio pljuvačku u (na) zidu Strane pa ju je ostrugao, zatim se okrenuo ljudima pa je rekao:

"Kada jedan (od) vas klanjaše (tj. Kada jedan od vas klanja), pa neka ne pljuje prema svome licu (ispred sebe), pa (tj. jer) zaista je Allah prema njegovom licu kada je klanjao (tj. kada klanja)."

(Hoće da se rekne, da se kaže da klanjač ne treba da pljuje prema kibli niti da čini šta drugo nepristojno, nego da se ponaša, kada klanja, tako kao da prema svome licu, pred sobom gleda Allaha dž.š.)

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, rekao je: izvijestio nas je Malikj od Hišama, sina Urveta, od njegovog oca, od Aiše, majke vjernika da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, vidio u zidu Strane slinu, ili pljuvačku ili hrakotinu, pa ju je ostrugao.

GLAVA

struganja (otiranja) sline pijeskom iz džamije (bogomolje).

A rekao je Ibnu Abas: Ako si gazio (nagazio, stao) na vlažnu (mokru) nečistoću, pa operi je, a ako je suha, pa ne (peri, ne čisti je).

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, rekao je: izvijestio nas je Ibrahim, sin Sa'da, rekao je: izvijestio nas je Ibnu Šihab od Humejda, sina Abdurahmana, da su Ebu Hurejrete i Ebu Seid pričali njemu da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, vidio hrakotinu (šlajm) u (na) zidu (svoje) džamije, pa je dohvatio (uzeo jedan komad) pijeska, pa ju je ostrugao (uklonio) pa je rekao:

"Kada je hraknuo (tj. Kada hrakne, pljune, izbacuje šlajm) jedan (od) vas, pa neka nipošto ne hrače prema svome licu (tj. naprijed), a niti

na svoju desnicu (desnu stranu), a neka pljune na svoju ljevicu (lijevu stranu) ili pod svoju lijevu nogu."

GLAVA:

Neka ne pljuje na svoju desnicu (desnu stranu) u molitvi (u klanjanju).

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukjejra, rekao je: pričao nam je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba, od Humejda, sina Abdurahmana, da su Ebu Hurejrete i Ebu Seid izvijestili njih dva njega da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, vidio (jednu) hrakotinu u (na) zidu džamije (njegove), pa je dohvatio (uzeo) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (jedan komad) pijeska, pa ju je skinuo (uklonio, uklonuo, oborio) zatim je rekao:

"Kada je hraknuo (tj. Kada hrakne) jedan (od) vas, pa neka ne hrače prema svome licu (ispred sebe), a niti na svoju desnicu (desnu stranu), a neka pljune na svoju ljevicu (lijevu stranu) ili pod svoju lijevu nogu (pod svoje lijevo stopalo)."

PRIČAO NAM JE Hafs, sin Umera, rekao je: pričao nam je Šu'bete, rekao je: izvijestio me Katadete, rekao je: čuo sam Enesa, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Neka nipošto ne pljuje (ne baca ispljuvka) jedan (od) vas između svoje dvije ruke (tj. preda se), a niti na svoju desnicu (desnu stranu), ali (tj. nego) na svoju ljevicu (lijevu stranu) ili pod svoju nogu."

GLAVA:

Neka pljuje na svoju ljevicu (lijevu stranu) ili pod svoju lijevu nogu (stopalo).

PRIČAO NAM JE Adem, rekao je: pričao nam je Šu'bete, rekao je: pričao nam je Katadete, rekao je: čuo sam Enesa, sina Malikja, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista vjernik, kada je u molitvi, sašaptava se (razgovara u tajnosti) sa svojim Gospodom (Gospodarem), pa neka nipošto ne pljuje između svoje dvije ruke (tj. preda se, ispred sebe), a niti na svoju desnicu (desnu stranu), ali (tj. nego neka pljune) na svoju ljevicu (lijevu stranu) ili pod svoju nogu."

PRIČAO NAM JE Alija, rekao je: pričao nam je Sufjan, rekao je: pričao nam je Zuhrija od Humejda, sina Abdurahmana, od Ebu Seida da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, ugledao hrakotinu u Strani (svoje) džamije, pa ju je ostrugao (jednim komadom, zrnom) pijeska, zatim je zabranio da pljuje čovjek između svoje dvije ruke (ispred sebe) ili na svoju desnicu, ali (nego) na svoju ljevicu (lijevu stranu) ili pod svoju lijevu nogu (stopalo). A od Zuhrije, čuo je Humejda (priča) od Ebu Seida slično njemu (tj. ovome prethodnom).

GLAVA

pokrića (iskupljenja greške ispljuvavanja) pljuvačke u bogomolji (džamiji, je zakopavanjem, zatrpavanjem pljuvačke u pijesak džamijskog tla).

PRIČAO NAM JE Adem, rekao je: pričao nam je Šu'bete, rekao je: pričao nam je Katadete, rekao je: čuo sam Enesa, sina Malikja, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Pljuvačka u bogomolji (džamiji) je pogreška (grijeh), njezino pokriće (iskupljenje) je zakopavanje nje (pljuvačke)."

GLAVA

zakopavanja hrakotine u bogomolji (džamiji, tj. u tlo džamije, jer džamije u prvo doba nisu imale prostirke ni poda).

PRIČAO NAM JE Ishak, sin Nasra, rekao je: pričao nam je Abdurezak od Ma'mera, od Hemama, čuo je Ebu Hurejreta (da priča) od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Kada je ustao jedan (od) vas k molitvi, pa neka ne pljuje ispred sebe, pa on se sašaptava samo sa Allahom dok je (dok se nalazi) u svome mjestu molitve (na svome mjestu molitve), a niti na svoju desnicu (desnu stranu), pa (tj. jer) zaista na njegovoj desnici (desnoj strani) je (jedan) anđeo (melekj), a neka on pljune na svoju ljevicu (lijevu stranu) ili pod svoju nogu (pod svoje stopalo), pa ju (hrakotinu onda) zakopa (zatrpa)."

GLAVA:

Kada mu je pohitjela (iznenadno došla, kada ga je savladala) pljuvačka, pa neka uzme kraj svoje odjeće (i u njega pljune ako nema maramice, ili: pa neka ju uzme krajem svoje odjeće).

PRIČAO NAM JE Malikj, sin Ismaila, rekao je: pričao nam je Zuhejr, rekao je: pričao nam je Humejd od Enesa da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, vidio hrakotinu u Strani (kibli), pa ju je ostrugao svojom rukom, a vidjela se od njega (kod njega) neprijatnost, ili: vidjela se njegova neprijatnost (neraspoloženje) zbog toga i njegova žestina na nju (tj. na taj postupak izbacivanja hrakotine prema kibli) i rekao je:

"Zaista jedan (od) vas, kada je stao u svojoj molitvi, pa on (se) sašaptava (razgovara u tajnosti sa) svojim Gospodom (Gospodarem), ili njegov Gospod je između njega i između njegove Strane, pa neka nipošto ne pljuje u svoju Stranu (prema kibli), ali (nego) na svoju ljevicu (lijevu stranu) ili pod svoju nogu." Zatim je uzeo kraj svoga ogrtača, pa je pljunuo u njega, i vratio je (tj. savio je) neki (dio) njega na neki; i rekao je: "Ili će učiniti ovako (tj. Ili neka učini ovako u nedostatku maramice)."

GLAVA

pouke vođe ljudima u (vezi) upotpunjavanja molitve i (GLAVA) spominjanja Strane.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, rekao je: izvijestio nas je Malikj od Ebuzinada, od 'Aredža, od Ebu Hurejreta da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Da li vidite moju Stranu eto ovdje (tj. u ovom pravcu - da ja vidim šta vi radite, smatrate li da ja vidim samo naprijed), pa tako mi Allaha ne skriva (ne sakriva) se meni vaša poniznost (smjernost), a ni vaše naklonjanje (sagibanje u molitvi). Ja zaista vidim vas od (strane) za mojim leđima (iza svojih leđa, tj. vidim vas i ozad, iza)."

(Ovo znači da je Muhamed a.s. bio nadaren bezočnim viđenjem, vanočnim vidom.)

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Saliha, rekao je: pričao nam je Fulejh, sin Sulejmana, od Hilala, sina Alije od Enesa, sina Malikja, rekao je:

Klanjao je sa nama Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (jednu) molitvu, zatim se popeo (na) govornicu pa je rekao u (vezi) molitve i naklona: "Ja zaista vidim vas od (strane) iza sebe kao što vidim vas (naprijed, tj. kao što vas vidim kada ste preda mnom)."

GLAVA:

Da li će se reći (tj. Da li je dozvoljeno da se kaže): bogomolja (džamija) sinova omsica (sinova tih-i-tih, omsičeva bogomolja, toga-i-toga bogomolja).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, rekao je: izvijestio nas je Malikj od Nafi-a, od Abdullaha, sina Umera, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, natjecao se među konjaništvom koje se pripremalo (uvježbavalo, treniralo za trke) od Hafja-a (mjesta kod Medine), a cilj njih (njihov) je bio Senijetul-Veda' (mjesto na izlazu iz Medine); a natjecao se među konjaništvom koje se nije pripremalo (treniralo za trke) od Senijeta ka bogomolji (džamiji) Zurejkovića (sinova Zurejka); i da je Abdullah, sin Umera, bio u (tj. među onima) ko se natjecao s njima (ili: u toj trci, u tom natjecanju).

GLAVA

diobe (djeljenja nečega u džamiji) i vješanja grozda (datula, hurmi) u bogomolji (džamiji).

Rekao je Ebu Abdullah (Buharija): "kinv" je "'izk" (obje riječi znače: grozd, samo "kinv" znači grozd datula, hurmi; a "'izk" znači grozd grožđa i grozd datula), a dva (grozdaca, grozda kaže se) "kinvani", a skupina (grozdova kaže se) takođe "kinvanun" kao (što je slučaj sa riječju) "sinvun" i (njezinom množinom) "sinvanun" ("sinv" u arapskom jeziku znači: blizanac drvo, kada više stabala nikne iz jednoga korijena, svako to pojedino stablo je "sinvun"). A rekao je Ibrahim, namjerava (tj. misli na) sina Tahmana, (a Ibrahim je pričao) od Abdul-Aziza, sina Suhejba, od Enesa, zadovoljan bio Allah od njega (tj. s njim), rekao je:

Donio se poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, imetak (tj. novac) iz Bahrejna, pa je rekao: "Prospite ga (tj. stavite ga) u džamiju." A bio je (to) najmnogobrojniji imetak (novac što) se donio (ikad) on poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je izašao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, ka molitvi, a nije se obazirao k njemu (na njega, na novac). Pa pošto je izvršio (završio) molitvu, došao je pa je sjeo k njemu (uz njega, uz novac). Pa ne vidjaše (ni) jednog (čovjeka, a da je drukčije prema njemu postupio tada) osim (tako da) je darivao njega; kadli je došao (tj. kadli dođe i) Abas, zadovoljan bio Allah od njega, pa je rekao: "O poslaniče Allaha, daruj mene (tj. daj i meni toga novca), pa (tj. jer) ja sam otkupio svoju osobu (sebe) i otkupio sam Akila (kada smo zarobljeni na Bedru od muslimana kao idolopoklonički borci, pa sam, tada se otkupljujući, osiromašio, a sada sam i ja musliman, pa daruj me)." Pa je rekao njemu poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Uzmi!" Pa je sipao (nagrćao pregrštima Abas) u svoju odjeću (novac koji je bio u ono vrijeme samo metalni), zatim je otišao, krenuo (tj. počeo da, htio da) digne (i nosi) njega (novac) pa nije mogao (da ga digne, jer je bio mnogo natrpao u haljinku, odjeću). Pa je rekao: "O poslaniče Allaha, zapovjedi nekom (od) njih (da) podigne njega (novac) k meni." Rekao je (Muhamed a.s.): "Ne." Rekao je: "Pa podigni ga ti na mene." Rekao je: "Ne." (Muhamed a.s. je odbio da pomogne pohlepu svoga strica, amiđe Abbasa koji je htio da sebi uzme mnogo pa makar drugome ne dopalo nimalo, neostalo

nimalo.) Pa je prosuo (tj. vratio na gomilu iz odjeće Abas neku količinu) od njega (novca), zatim je otišao, došao (da) podigne njega (novac), pa je rekao: "O poslaniče Allaha, zapovjedi nekom (od) njih (da) digne njega (novac)." Rekao je: "Ne." Rekao je: "Pa digni ga ti na mene." Rekao je: "Ne." Pa je prosuo od njega (novca još neku količinu), zatim je ponio njega (tj. digao je njega, novac koji je ostao u odjeći, haljinčetu poslije drugog odasipanja) pa je bacio njega na svoja pleća, zatim je otišao. Pa je neprestano poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, slijedio (tj. pratio) je njega (tj. Abasa) svojim vidom (pogledom, tj. gledao je za njim sve dotle) dok se sakrio nama (iz vida) čuđenjem (izazvanim) od njegove pohlepe (tj. čudeći se njegovoj pohlepi). Pa nije ustao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (sa svoga mjesta od tih novaca), a tude od njih (što je bila i zadnja) srebrenica (srebrena para, dok nije razdijeljena, tj. nije ustao dok nije sve te novce razdijelio).

GLAVA

(onoga) ko je pozvao za jelo (tj. k jelu) u bogomolji (džamiji) i ko se odazvao u njoj (tj. i ko je odgovorio na poziv džamiji).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, rekao je: izvijestio nas je Malikj od Ishaka, sina Abdullaha, čuo je Enesa (da kaže):

Našao sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, u džamiji (bogomolji) sa njim (nekakvi, neki) ljudi, pa sam stao (stajao) pa je rekao: "Je li poslao tebe Ebu Talhate?" Rekao sam: "Da." Pa je rekao: "Radi jela?" (ili: "Zbog jela?") Rekao sam: "Da." Pa je rekao (svakome) ko je (bio tada) sa njim: "Ustajte." Pa je otišao, a otišao sam ja između njihovih ruku (tj. pred njima).

GLAVA

suđenja i proklinjanja (tj. zaklinjanja dvije osobe u braku koje u sporu proklinju jedna drugu na jedan propisani način pri nedostatku svjedoka, a to sve) u džamiji.

PRIČAO NAM JE Jahja, rekao je: izvijestio nas je Abdurezak, rekao je: izvijestio nas je Ibnu Džurejdž, rekao je: izvijestio me Ibnu Šihab od Sehla, sina Sa'da, da je (jedan) čovjek rekao:

"O poslaniče Allaha, je li vidiš (tj. šta misliš za jednog) čovjeka (koji) je našao sa svojom ženom (nekakvog) čovjeka, da li će ubiti njega?" Pa su se njih dvoje proklinjali (tj. taj čovjek što je postavio pitanje Muhamedu a.s. i žena toga čovjeka, koju je čovjek tužio za preljub, njih dvoje su kleli i proklinjali se na način opisan u 24. suri Kur'ana) u džamiji, a ja sam prisutan (bio u džamiji tome činu i procesu).

GLAVA:

Kada je unišao (u) kuću, klanjaće gdje je htio (tj. gdje hoće), ili gdje se zapovjedilo, a neće pretraživati (ispitivati mjesta).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, rekao je: pričao nam je Ibrahim, sin Sa'da, od Ibnu Šihaba, od Mahmuda, sina Rebi'a, od 'Itbana, sina Malikja, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, došao njemu u njegov stan pa je rekao:

"Gdje voliš da klanjam tebi (na kojem mjestu) od tvoje kuće?" Rekao je: Pa sam pokazao njemu ka (jednom) mjestu. Pa je veličao (Allaha, tj. izgovorio je "Allah je veći") Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa smo se poredali iza njega, pa je klanjao dva rekata.

GLAVA

džamija (bogomolja) u kućama.

A klanjao je Bera', sin 'Aziba, u svojoj bogomolji (džamiji) u svojoj kući skupa (zajednički).

PRIČAO NAM JE Seid, sin Ufejra, rekao je: pričao mi je Lejs, rekao je: pričao mi je Ukajl od Ibnu Šihaba, rekao je: izvijestio me Mahmud, sin Rebi'a, Ensarija da je 'Itban, sin Malikja, a on je (jedan) od

drugova poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, od (grupe onih) ko je prisustvovao Bedru (i on je) od (drugova zvanih) Pomagača, zaista on ('Itban) je došao poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"O poslaniče Allaha, već sam zanijekao svoj vid (izgubio sam vid, nije mi kao što je bilo prije), a ja klanjam mome narodu (mojim ljudima kao imam - predvodnik u molitvi); pa kada su kiše, teče dolina (jarak, presušilo korito, tj. nadođe voda) koji je između mene i između njih, (pa tada) ne mogu da dođem njihovoj džamiji (bogomolji) pa (da) klanjam s njima. I volio (želio) sam, o poslaniče Allaha, da ti dođeš meni, pa (da) klanjaš u mojoj kući pa (da) uzmem nju (kuću, kao) mjesto klanjanja (tj. da je proglasim kao mesdžid - bogomolju)." Rekao je (pripovjedač dalje): Pa je rekao njemu ('Itbanu) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Učiniću (ti to) ako je htio (tj. ako htjedne) Allah (ako Bog da)." Rekao je 'Itban: Pa je došao izjutra (ili: Pa je sutradan došao) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i Ebu Bekjr kad se podigao dan (tj. kad je Sunce poodskočilo). Pa je tražio dozvolu poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da uniđe, uđe u kuću) pa sam mu dozvolio. Pa nije sjeo kada je unišao, ušao (u) kuću. Zatim je rekao: "Gdje voliš da klanjam (na kojem mjestu) od tvoje kuće?" Rekao je: Pa sam pokazao njemu ka (tj. prema jednoj) strani od kuće. Pa je stao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je veličao (Allaha, tj. rekao je "Allahu ekjber" - Allah je veći od svega), pa smo stali, pa smo se poredali, pa je klanjao dva rekata (naklona), zatim je pozdravio (predao selam u znak svršetka klanjanja). Rekao je ('Itban): I zadržali smo ga na "haziri" (što) smo je napravili za njega. ("Hazira" je jelo od komadića varenog mršavog mesa i brašna.) Rekao je ('Itban): Pa su se vratili, svratili (tj. došli, nakupili se) u kuću ljudi iz stanovnika doma (tj. iz tog mjesta, ili: iz tog plemena) brojni (tj. mnogobrojni ljudi, mnogi ljudi), pa su se sabrali. Pa je rekao (jedan) govornik (prisutni) od njih: "Gdje je Malikj, sin Duhajšina, ili sin Duhšuna (a po jednom pričanju koje je zabilježio u svome Sahihu Muslim: sin Duhšuma)?" Pa je rekao neki (od) njih (za toga Malikja, sina Duhajšina): "To je dvoličnjak, ne voli Allaha i (ni) Njegova (Njegovog) poslanika." Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Ne reci (Ne govori) to. Zar ne, vidiš ga već je rekao "Nema boga osim Allaha", (a) on hoće s time lice Allaha (tj. izgovorio je "Nema boga osim Allaha" iskreno htijući s tim

očitovanjem da stekne Allahovo zadovoljstvo)." Rekao je: "Allah i Njegov poslanik su znaniji (od mene)." Rekao je (dalje onaj što je nepovoljno govorio o tom Malikju pošto se već prethodnom rečenicom malo povukao): "Pa zaista mi vidimo njegovo lice (tj. njegovo upravljanje, odlaženje) i njegovu odanost ka dvoličnjacima." Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Pa zaista Allah je već zabranio Vatri (onoga) ko je rekao "Nema boga osim Allaha" (a) traži s time lice Allaha." Rekao je Ibnu Šihab: Zatim sam pitao Husajna, sina Muhameda, Ensariju, a on je jedan (od) Salimovića, a on je (tj. i on je jedan) od njihovih velikana (odabranika, vođa), o hadisu (pripovijedanom od) Mahmuda, sina Rebi'a, pa je (Husajn) potvrdio njega u tome.

GLAVA

desnačenja (tj. služenja i počinjanja desnom nogom) u ulaženju (pri ulazu) u bogomolju i (neku drugu zgradu) osim nje.

A Ibnu Umer počinjaše sa svojom desnom nogom (ulaženje, pri ulazu), pa kada (a kada) je izlazio, počinjao je (počeo bi) sa svojom lijevom nogom.

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, rekao je: pričao nam je Šu'bete od Eš'asa, sina Sulejma, od njegovoga oca, od Mesruka, od Aiše, zadovoljan bio Allah od nje (tj. s njom), rekla je:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (takvog običaja da) voli (tj. voljaše) desnačenje (upotrebu desne ruke ili noge prije lijeve) koliko je mogao u svojoj stvari (u svome poslu), svakoj njegovoj (stvari, poslu, činu): u svome čišćenju, i svome počešljavanju (kose) i svome obuvanju (nazuvanju obuće).

GLAVA:

Da li će se iskopavati (raskopavati) grobovi idolopoklonika predislamstva i uzimati se mjesto njih (njihovo mjesto, mjesto gdje su ti grobovi bili za) bogomolje zbog govora Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Prokleo Allah Židove! Uzeli su grobove svojih

vjerovijesnika (za) bogomolje.", i (GLAVA u kojoj se objašnjava onaj postupak) što je odvratan (a odnosi se na onu vrstu) od molitve (koja se obavlja) u grobovima (tj. među grobovima).

A vidio je Umer Enesa, sina Malikja, (da) klanja kod (jednog) groba, pa je rekao: "Groba, groba (se čuvaj, tj. kod njega ne obavljaj molitve)!" A nije zapovjedio njemu (Enesu Umer da se posluži) sa povraćanjem (opetovanjem molitve, tj. nije mu rekao da ponovno klanja tu molitvu i ako mu je rekao da se čuva klanjanja među grobovima).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Musema-a, rekao je: pričao nam je Jahja od Hišama, rekao je: izvijestio me moj otac od Aiše da su Umu Habiba i Umu Selema spomenule njih dvije (jednu) crkvu (što) su je vidjele u Abesiniji, u njoj (u crkvi bile) su slike, pa su njih dvije spomenule to Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je (on) rekao: "Zaista oni, ti (postupaju ovako:) kada je bio u njih dobar čovjek pa je umro, sagradili su oni (sagradili bi) na njegovom grobu bogomolju i naslikali su u njoj te ti slike, pa oni su ti zlikavci stvorenja (tj. najgori od svega onoga što je stvoreno, ili: najgori ljudi) kod Allaha (na) sudnjem danu."

PRIČAO NAM JE Museded, rekao je: pričao nam je Abdul-Varis od Ebu-Tejaha, od Enesa, rekao je:

Došao je (Prispjeo je ili Prispio je) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (u) Medinu pa je odsjeo (u) najvišem (dijelu) Medine, u plemenu (što) se kaže njima (nazivaju se, zovu se) Avfovi Amrovići (doslovno: sinovi Amra, sina Avfa). Pa je boravio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, u njih četrnaest noći (tj. četrnaest dana). Zatim je poslao ka Nedžarovićima (poziv da dođu), pa su došli objesivši o vrat oni sebi sablje (ili: mačeve kao što se vješa ogrlica, đerdan) kao da ja gledam (sad) ka Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (koji je u tom času bio) na svojoj jahačici (jahaćoj životinji), a Ebu Bekjr je ozad (iza) njega (doslovno: zaleđe njega, njegovo zaleđe, njegova pozadina), a plemići (glavari) Nedžarovića su okolo njega (i tako su išli) dok je bacio (svoju prtljagu) u dvorište Ebu Ejuba. I voljaše (volio je) da klanja (ondje) gdje ga je stigla molitva (tj. gdje ga je zateklo vrijeme molitve). I klanja (tj. I klanjaše, klanjao je, klanjao bi) u lijegalima

(počivalima, torovima) ovaca. I zaista je on zapovjedio izgradnju bogomolje (džamije svoje u Medini). Pa je poslao k glavarima (uglednim ličnostima) od Nedžarovića (poruku - usmeni poziv) pa je rekao: "O Nedžarovići, recite cijenu meni za vaš ovaj zid (tj. vrt, bašću, jer su vrtovi često puta ograđeni kamenom ogradom, zidom pa se zbog toga i sam vrt naziva zidom; dakle: procijenite mi ovaj vaš vrt)." Rekli su: "Ne, tako nam Allaha, ne tražimo njegove cijene (ne dajemo drukčije) osim k Allahu." Pa je rekao Enes: Pa je bilo u njemu (vrtu) šta (što) vam kažem: grobovi idolopoklonika, i u njemu su ruševine (ili rupe, ili gomile) i u njemu su palme. Pa je zapovjedio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (u vezi) sa grobovima idolopoklonika pa su iskopani (pa su se raskopali, uklonili, uklonuli), zatim (u vezi) sa ruševinama (ili rupama, ili gomilama) pa su se uravnale i (u vezi) sa palmama pa su se isjekle. Pa su poredali palme (u) stranu bogomolje (džamije, tj. stabla posječenih palmi su upotrebili u strane džamije kao brvna što bi značilo da je prvobitno džamija imala zidove od drveta, od brvana, a ne od ćerpića niti od kamena), i učinili (tj. napravili) su njezina dva dovratka kamenjem (od kamenja). I počeli su (pri izvođenju radova da) prenose kamen (stijene), a oni pjevaju (tj. radili su pjevajući) u redžezu (vrsta metra arapske pjesme), a Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, je (bio) sa njima, a on govori:

"Bože, nema dobra osim dobra budućeg (svijeta)
Pa oprosti Pomagačima i Iseljenicima."

GLAVA

molitve u lijegalima (torovima) brava (ovaca).

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, rekao je: pričao nam je Šu'bete od Ebu Tejaha, od Enesa, rekao je:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (takvog običaja da) klanja (tj. klanjaše svagdje pa i) u lijegalima (torovima, oborima, ležištima) brava (ovaca). Zatim sam ga čuo poslije (da) govori: Klanjaše

(Klanjao je) u lijegalima (torovima) ovaca prije (nego što je bilo moguće) da se izgradi bogomolja (tj. njegova, Muhamedova a.s. džamija).

GLAVA

molitve u mjestima deva (kamila, tj. u prostoru gdje se nalaze kamile).

PRIČAO NAM JE Sadekat, sin Fadla, rekao je: izvijestio nas je Sulejman, sin Hajana, rekao je: pričao nam je Ubejdulah od Nafi'a, rekao je: vidio sam Ibnu Umera klanja (okrenut) k svojoj devi (kamili), i rekao je: Vidio sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, čini ga (čini ovaj postupak, tj. ovako radi).

GLAVA

(onoga) ko je klanjao, a pred njim je (bila) peć (furuna), ili vatra ili stvar (tj. nešto) od (onoga) što se obožava, pa je htio (tj. pa musliman namjerava, misli) s njim (sa svojim klanjanjem na) Allaha (da Allahu iskaže poštovanje, a ne onome predmetu koji se nalazi pred njim, a koji obožavaju nemuslimani), uzvišen je (On, Allah).

A rekao je Zuhrija: izvijestio me Enes, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Izložila se (pokazala se) meni Vatra, a ja klanjam...".

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, od Malikja, od Zejda, sina Eslema, od Ata'a, sina Jesara, od Abdullaha, sina Abasa, rekao je:

Pomrčalo je Sunce (Pomračilo se Sunce), pa je klanjao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zatim je rekao: "Pokazala mi se Vatra, pa nisam vidio (nikakvog) prizora kao danas nikad užasnijeg."

GLAVA

odvratnosti molitve u grobljima.

PRIČAO NAM JE Museded, rekao je: pričao nam je Jahja od Ubejdulaha, rekao je: izvijestio me Nafi' od Ibnu Umera, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Učinite (tj. Izvršite) u vašim (tj. u svojim) kućama (nešto) od vaše (svoje) molitve, a ne uzimajte ih (svoje kuće za) grobove.

(Ta izreka se može tumačiti i ovako: Ne ponašajte se u kućama kao što ćete se ponašati u grobovima, jer u grobovima umrli ne obavljaju molitve, pa klanjajte u kućama neobavezne molitve. Kad su groblja prebivališta mrtvih, i kad oni kao njihovi stalni stanovnici ne klanjaju, ne treba ni živi u tom prostoru da obavljaju svoje molitve. Mogu jedino da tu upućuju molbe-dove Uzvišenom Allahu za oprost grijeha umrlih.)

GLAVA

molitve u mjestima propadanja (potonuća, nestanka u utrobi zemlje) i kazne (tj. i GLAVA molitve u mjestima kazne).

A spominje se da je Alija mrzio (smatrao odvratnim) molitvu u propadanju Babilona (tj. u ili na mjestu i prostoru na kojem je nestao i propao Babilon).

PRIČAO NAM JE Ismail, sin Abdullaha, rekao je: pričao mi je Malikj od Abdullaha, sina Dinara, od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dva (dvojice), da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Ne ulazite (tj. Ne posjećujte) ove kažnjene (drukčije) osim da budete plakači (tj. osim plačući), pa ako niste plakači, pa ne ulazite na njih (tj. njima, ne posjećujte ih). Neće vas pogoditi (zadesiti) što je pogodilo njih (ako budete plakali iz bojazni da i vas ne zadesi njihova sudbina i iz samilosti prema njima)."

(Ovo je Muhamed a.s. rekao kad je putujući za Tebukj prošao sa svojim drugovima pokraj Hidžra, porušenog i uništenog grada između Hidžaza i Sirije. u tom gradu i njegovoj okolini živio je narod Semud koji je cijeli grad isklesao u stjenovitim brdima. Kako se nisu htjeli proći

pokvarenosti od koje ih je odvraćao vjerovijesnik Salih a.s., Uzvišeni Allah ih je sve uništio općom i iznenadnom kaznom još na ovom svijetu. Kad su drugovi Muhameda a.s., tuda prolazeći, htjeli da posjete ruševine toga grada, onda im je izrekao Muhamed a.s. gornje svoje riječi.)

GLAVA

molitve u crkvi.

A rekao je Umer, bio zadovoljan Allah od njega: Zaista mi ne ulazimo (u) vaše crkve zbog slika koje su (takve da) u njima (imaju, postoje) slike (likovi). A Ibnu Abas klanjaše (klanjao je) u crkvi osim crkve (takve da) u njoj (imaju) slike.

PRIČAO NAM JE Muhamed, rekao je: izvijestio nas je Abdet od Hišama, sina Urveta, od njegova oca, od Aiše da je Umu Selema spominjala poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (jednu) crkvu (što) ju je vidjela u zemlji Abesinije, rekne se njoj (crkvi, tj. ta crkva se zove ili naziva) "Marijetu - Marija". Pa je spominjala njemu šta je vidjela u njoj od slika (tj. spominjala je slike koje je u njoj vidjela), pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Oni su ti (ili: To ti je) narod (takav) kada je umro u njih (tj. između, među njima) dobar rob ili dobar čovjek, sagradili bi na njegovom grobu bogomolju i naslikali su u njoj te slike. Oni su zla stvorenja (ili: najgora stvorenja) kod Allaha."

GLAVA.

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, rekao je: izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, rekao je: izvijestio me Ubejdulah, sin Abdullaha sina Utbeta, da su Aiša i Abdullah, sin Abasa, rekli (njih dvoje):

Pošto je sišao (tj. došao čas smrti) poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, počeo je (da) baca (jednu crnu, četvrtastu, prugastu) haljinu (koja je pripadala) njemu na svoje lice, pa kada (bi) se zagušio (tj. zagrijao da mu je teško, da ga obuzme tuga i muka) s njom (s tom

haljinkom na licu), otkrijo ju je sa svoga lica, pa je (tj. pa bi) rekao, a on je tako (u tom stanju): "Prokletstvo Allaha na Židove i kršćane! Uzeli su grobove svojih vjerovijesnika (za ili kao) bogomolje." Upozorava (na ono) što su napravili (tj. Muhamed a.s. je to rekao da upozori svoje sljedbenike da se čuvaju onoga što su oni, Židovi i kršćani, napravili - dakle da muslimani ne uzmu njegov grob za bogomolju).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, od Malikja, od Ibnu Šihaba, od Seida, sina Musejeba, od Ebu Hurejreta da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Ubio (tj. prokleo) Allah Židove! Uzeli su grobove svojih vjerovijesnika (za, ili kao) bogomolje."

GLAVA

govora Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, "Učinila se meni zemlja bogomoljom i čistom."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Sinana, rekao je: pričao nam je Hušejm, rekao je: pričao nam je Sejar, on je Ebul-Hakem, rekao je: pričao nam je Jezid Fakir, rekao je: pričao nam je Džabir, sin Abdullaha, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Darovalo (Dalo ili Dozvolilo) se meni pet (pogodnosti, olakšica što) se nisu darovale one (što ih nije dobio na dar ni) jedan od vjerovijesnika prije mene: pomoglo mi se (sa) strahom putovanja mjesec (na daljinu mjesec dana hoda osjeća strah, paniku moj neprijatelj od mene; i učinila (dozvolila) se meni zemlja bogomoljom i čistom, pa koji čovjek od moje sljedbe (dođe ili padne u priliku da) je stigla (zatekla) njega molitva (tj. vrijeme molitve, salata, namaza, negdje izvan bogomolje) pa neka klanja (ondje gdje se nađe); i dozvolili su se meni (ratni) plijenovi, plijen (da se mogu upotrebljavati i koristiti); i slaše se (slao se) vjerovijesnik k svome narodu osobito (samo), a ja sam se poslao (a ja sam poslan) k ljudima svima (općenito); i darovalo mi se zagovaranje (zauzimanje, intervencija za griješnike na sudnjem danu)."

GLAVA

spavanja žene u bogomolji.

PRIČAO NAM JE Ubejd, sin Ismaila, rekao je: pričao nam je Ebu Usamete, od Hišama, od njegova oca, od Aiše da je (jedna) robinja bila (žena) crna (i vlasništvo jednog) plemena od Arapa, pa su je oslobodili pa je bila sa njima. Rekla je (robinja):

Pa je izašla (jedna) djevojčica njihova, na njoj je (bio) od kajiša crven đerdan (ogrlica). Rekla je: Pa je smetnula (ona, djevojčica na zemlju) njega, ili je pao (on, đerdan) od nje (tj. s djevojčice). Pa je prošla pokraj njega mačka, a on je bačen, pa je mislila (od) njega (da je) meso pa je zgrabila (ugrabila, odnijela) njega (đerdan). Pa su ga tražili pa ga nisu našli. Rekla je: Pa su osumnjičili mene za njega (zbog njega, đerdana, tj. sumnjali su na mene da sam ga ja uzela ili ukrala). Rekla je: Pa su počeli (da) pretražuju (tako) dok su (dotjerali dotle da su) pretražili njezinu prednjicu (tj. njezin polni organ, polni ud). Rekla je: Tako mi Allaha ja sam zaista stajačica (tj. ja tako stojim) sa njima kadli prođe mačka pa baci njega (đerdan). Rekla je: Pa je pao među njih. Rekla je: pa sam rekla: Ovo je (onaj predmet) koji (je uzrok da) vi sumnjičiste (sumnjate na) mene s njim (tj. zbog njega). Tvrdili ste, a ja sam od njega čista (nevina), a on je to, on (je tu). Rekla je (Aiša): Pa je došla (ta žena iz toga plemena) ka poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je primila islam. Rekla je Aiša, bio zadovoljan Allah od nje: Pa je bio za nju (tj. ona je imala) šator u bogomolji (džamiji Muhameda a.s.) ili kuća (mala, niska i malo natkrivena; sobica u džamiji koja je imala nešto malo niskoga krova; sobica kao kutijica za onoga ko nema stana). Rekla je (Aiša): Pa dolažaše, dolaziše meni i pričaše kod mene. Rekla je: Pa neće nikad sjediti kod mene (ni jedno) sijelo (drukčije) osim (tako da) je rekla (uvijek ovu pjesmu, ove stihove):

"I dan đerdana (ogrlice) je od čuda našega Gospoda,
Zar ne! Zaista on je iz grada (zemlje) bezvjerstva spasio me."

Rekla je Aiša: pa sam rekla njoj: "Šta je tvoje stanje? (Šta je tebi?) Nećeš sjesti sa mnom (ni jedno) sjedenje (sijelo drukčije) osim (tako da)

rekneš ovo (ove stihove)." Rekla je (Aiša): Pa je ispričala (ta žena) meni (ono što je u vezi) sa ovim događajem (ili: Pa mi je ispričala ovo pričanje, ovu priču, ovaj događaj, ovaj slučaj).

GLAVA

spavanja ljudi u bogomolji.

A rekao je Ebu Kilabete (pričajući) od Enesa: Došla je grupa (ljudi) iz (plemena) 'Ukjl na (posjetu) Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio. Pa su bili u natkrivenom prostoru (uz džamiju). A rekao je Abdurahman, sin Ebu Bekjra: Bili su drugovi (natkrivenog) prostora siromasi - muhadžiri (koji nisu imali stana pa su spavali u tom natkrivenom prostoru uz džamiju).

PRIČAO NAM JE Museded, rekao je: pričao nam je Jahja od Ubejdulaha, rekao je: pričao mi je Nafi', rekao je: izvijestio me Abdullah, sin Umera, da on zaista spavaše, a on je mladić, neoženjen, nema porodice (u) njega, (spavaše, spavao je) u bogomolji (džamiji) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, rekao je: pričao nam je Abdul-Aziz, sin Ebu Hazima, od Sehla, sina Sa'da, rekao je:

Došao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, kući Fatime pa nije našao Alije u kući pa je rekao: "Gdje je sin tvoga strica (Gdje ti je stričević, amidžić)?" Rekla je: "Bilo je između mene i između njega nešto (doslovno: jedna stvar, tj. neka prepirka) pa je naljutio (rasrdio) mene, pa je izašao, pa nije odmarao (spavao popodnevnog sna) kod mene." Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (nekom) čovjeku: "Pogledaj gdje je on." Pa je došao pa je rekao: "O poslaniče Allaha, on je u bogomolji (džamiji) spavač (tj. spava)." Pa je došao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a on je (tj. a Alija je) polagač sebe (tj. položio sebe, legao jednom svojom stranom na zemlju), već je pao njegov ogrtač sa njegove polovice (tj. sa njegove strane, sa njega) i pogodio ga prah (uprašio se). Pa je počeo poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) potire njega (prah) sa njega (sa Alije) i govori: "Ustani, oče praha; ustani, oče praha!"

PRIČAO NAM JE Jusuf, sin Isa-a, rekao je: pričao nam je Ibnu Fudajl od svoga oca, od Ebu Hazima, od Ebu Hurejreta, rekao je:

Vidio sam sedamdeset (lica) od "drugova natkrivenog prostora uz džamiju" nema od njih (niti jedan) čovjek (da) je na njemu ogrtač (tj. kaput): ili zastirač (donja odjeća) ili (jedna, neka) odjeća (koja je slična zagrtaču, a koju drže na tijelu tako da) su već svezali na svoje vratove (od nje, odjeće neki dio). Pa od nje (od odjeće u nekih ima toliko) što dopire (njezina duljina do) pola dvije golijeni (cijenice), a od nje (u nekoga je toliko) što dopire (njezina duljina do) dvaju članaka, pa on skuplja njega (zagrtač) svojom rukom (zbog) neprijatnosti da se vidi njegova sramota (tj. sramotni dio tijela).

GLAVA

molitve kada je došao iz (tj. sa) putovanja.

A rekao je Kja'b, sin Malikja: Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (takvog običaja) kada je došao iz (tj. sa) putovanja, počeo je sa bogomoljom (tj. najprije bi se svratio u džamiju), pa je (pa bi) klanjao u njoj.

PRIČAO NAM JE Halid, sin Jahja-a, rekao je: pričao nam je Mis'ar, rekao je: pričao nam je Muharib, sin Disara, od Džabira, sina Abdullaha, rekao je:

Došao Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, a on je u bogomolji (džamiji svojoj). Rekao je Mis'ar: mislim ga (Muhariba da) je rekao: jutrom (ujutro, tj. Džabir je došao Muhamedu a.s., a on je u džamiji jutrom, u prijepodnevnom vremenu). Pa je rekao: "Klanjaj dva naklona (rekata)."

(Smatra se da je ovo Muhamed a.s. rekao Džabiru da klanja ova dva rekjata zbog toga što je Džabir došao sa putovanja, a to je činio i sam Muhamed a.s. u tome slučaju.)

A bio (je) za mene na njemu dug (tj. Ja sam imao kod njega, pri njemu dugovanje - to kaže Džabir - znači Muhamed a.s. je bio dužan Džabiru neki dug), pa je izvršio (tj. pa je isplatio dug) meni i povećao je meni (tj. i dao mi je više, a to pokazuje da je znak ljudstva dati neki višak pri isplati duga jer to nije kamata koja se daje svakog mjeseca i u određenoj visini obavezno).

GLAVA:

Kada je unišao (ušao u) bogomolju, pa neka se nakloni dvama naklonima (tj. neka klanja, neka obavi molitvu od dva rekjata - od dva naklona).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, rekao je: izvijestio nas je Malikj od Amira, sina Abdullaha sina Zubejra, od Amra, sina Sulejma, Zurekije, od Ebu Katadeta Sulemije da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Kada je unišao (ušao) jedan (od) vas (u) bogomolju, pa neka se nakloni dvama naklonima (neka obavi molitvu od dva rekjata - naklona) prije (nego hoće) da sjedne (prije nego što će sjesti)."

GLAVA

događanja u bogomolji (koji zahtijeva obnavljanje čišćenja za molitvu - abdesta).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, rekao je: izvijestio nas je Malikj od Ebu Zinada, od Aredža, od Ebu Hurejreta da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Anđeli (melekji, meleki) blagosiljaju jednog (od) vas dok traje (on, tj. dok se god on nalazi, sjedi) u svome mjestu klanjanja koje je (to mjesto što je) klanjao u njemu (a blagosiljaju ga) dok on nije proizveo događaj (koji pokvari abdest - koji poništi predmolitveno čišćenje pa zahtijeva da se abdest - čišćenje obnovi; u blagosiljanju anđeli) govore: Bože, oprosti mu, Bože, pomiluj ga!"

GLAVA

građenja (izgradnje) bogomolje.

A rekao je Ebu Seid: Bio je krov (ili tavanica Vjerovijesnikove a.s.) bogomolje (džamije u Medini) od grana palme. A zapovjedio je Umer (da se nastavi) sa gradnjom bogomolje (tj. da se proširi i poveća Vjerovijesnikova a.s. džamija), i rekao je (graditelju): Sakri ljude od kiše (tj. Napravi džamiju tako da bude skrovište ljudima od kiše i nepogoda), a (čuvaj) se da crveniš ili žutiš (tj. a nemoj da je bojiš i šaraš crvenom ili žutom bojom) pa (da time) zavedeš ljude. A rekao je Enes: Ponosiće se njima (džamijama zbog toga što su ih lijepo izgradili), zatim neće stanovati (u) njima osim malo (tj. zatim će samo malo pobožnosti u njima vršiti, rijetko će u njih dolaziti). A rekao je Ibnu Abas: Zaista ćete sigurno uresiti (nakititi, ukrasiti) njih (džamije) kao što su uresili Židovi i kršćani (svoje bogomolje).

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, rekao je: pričao nam je Jakub, sin Ibrahima, rekao je: pričao mi je moj otac od Saliha, sina Kjejsana, rekao je: pričao nam je Nafi' da je Abdulah (sin Umera) izvijestio njega da je (Vjerovijesnikova a.s.) bogomolja bila na vremenu (tj. za vrijeme, u vremenu) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, sagrađena ćerpićem (nepečenom ciglom), a njezin krov (ili tavanica) su grane (od grana), a njezini stubovi su trupci (balvani od) palme. Pa nije povećao (tj. proširio) u njoj (u nje) Ebu Bekjr (ni jedne) stvari (tj. ništa). A povećao je u nje (u njoj) Umer (tj. A proširio ju je Umer) i sagradio (nadogradio) je nju (džamiju) na njezinu građevinu (koja je postojala) u vrijeme poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (nadograđujući je) ćerpićem i granama, i povratio (tj. obnovio) je njezine stubove trupcima (balvanima jer su bili istruhli oni stubovi koji su postavljeni u vrijeme Muhameda a.s.). Zatim je izmjenio (izmjenuo) nju Usman, pa je povećao u nje mnogobrojno povećanje (proširenje), i sagradio (je) njezin zid klesanim (tesanim) kamenjem i krečom, i učinio (tj. napravio) je njezine stubove od klesanog kamenja, i pokrio je nju ebanovinom (tj. i postavio je na nju - džamiju, Muhameda a.s. od ebanovine - crnog tvrdog teškog drveta iz Indije).

GLAVA

(međusobnog) potpomaganja u građenju bogomolje.

"Nije bilo za idolopoklonike da grade bogomolje Allaha svjedočeći na svoje ličnosti (tj. na sebe da su) sa bezvjerstvom. Ovi (su takvi da) su se pokvarila (propala) njihova djela, i u Vatri oni vječni. Gradi bogomolje Allaha samo (onaj) ko je vjerovao (tj. onaj ko vjeruje) Allaha i zadnji (tj. sudnji) dan, i uspostavlja molitvu, i daje (obaveznu) milostinju i ne boji se (nikoga) osim Allaha, pa možda ovi da budu od napućenih (pravim putem)."

PRIČAO NAM JE Museded, rekao je: pričao nam je Abdul-Aziz, sin Muhtara, rekao je: pričao nam je Halid Haza' od Ikjrimeta (koji je pričao ovo:) rekao je meni Ibnu Abas i svome sinu Aliji:

Idite vas dva ka Ebu Seidu, pa čujte vas dva (štogod) od njegova pričanja (govora). Pa smo otišli pa kadli on u zidu (tj. u vrtu, ograđenom zidom) popravlja ga (uređuje ga). Pa je uzeo svoj ogrtač pa se ogrnuo (omotao po leđima i cjevanicama čučnuvši), zatim je počeo (da) priča nama dok je došlo spominjanje izgradnje bogomolje (u Medini), pa je rekao: Mi nosasmo, mi nosismo (tj. Mi smo nosili) po jednu ciglu (nepečenu, ćerpić po ćerpić), a Amar po dvije cigle (dva ćerpića po dva ćerpića). Pa je vidio njega Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa otresa prah od (tj. sa) njega i govori: "Jao Amaru (tj. Jadni Amar)! Zove ih (tj. Pozivaće ih) k raju, a oni zovu njega (tj. a oni će pozivati) k Vatri." Rekao je (Ebu Seid Hudrija dalje): Govori Amar (kad je čuo šta mu Vjerovijesnik a.s. reče): "Utječem se Allahu od pobuna (nereda, građanskih ratova)."

GLAVA

traženja pomoći stolara i zanatlija u drvetima govornice i bogomolje.

PRIČAO NAM JE Kutejbete, rekao je: pričao nam je Abdul-Aziz od Ebu Hazima, od Sehla, rekao je:

Poslao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, k (jednoj) ženi (zamolnicu) da (tj. koja glasi): "Zapovjedi svome dječaku, stolaru,

(neka) napravi meni (nekoliko) drvljadi, drva, (kao govornicu da sjednem na njih (kad govorim)."

PRIČAO NAM JE Halid, rekao je: pričao nam je Abdul-Vahid, sin Ejmena, od svoga oca, od Džabira da je (jedna) žena rekla:

"O poslaniče Allaha, zar neću učiniti (tj. zar neću napraviti, daj da napravim) tebi nešto (da) sjedneš na njega, pa (tj. jer) ja imam dječaka stolara." Rekao je: "Ako si htjela (tj. Ako hoćeš, možeš)." Pa je napravila govornicu.

GLAVA

(onoga) ko je sagradio bogomolju.

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Sulejmana, rekao je: pričao mi je Ibnu Vehb, izvijestio me Amr da je Bukjejr pričao njemu da je Asim, sin Umera sina Katadeta, pričao njemu da je on čuo Ubejdulaha Havlaniju da je on čuo Usmana, sina Afana, bio zadovoljan Allah od njega, (da on) govori kod govora ljudi (tj. da Usman odgovara na prigovor ljudi koji su isticali grešku) u njega, kod njega (to što je Usman dirao Vjerovijesnikovu a.s. džamiju) kada je sagradio (tj. proširio) bogomolju Poslanika, pomilovao ga Allah i spasio:

Zaista ste vi umnožili (prigovore meni zbog proširivanja Poslanikove bogomolje), a ja sam zaista čuo Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio (da) govori: "Ko je sagradio (tj. Ko sagradi) bogomolju" - rekao je Bukjejr: Mislim da je on (Asim) rekao: "... traži sebi njom (izgradnjom bogomolje nagradu da vidi) lice Allaha..." - "sagradio je (tj. sagradiće) Allah njemu sličnu njoj u raju."

GLAVA:

Uzeće za oštrice (vrhove, šiljke) strelica kada prolazi u bogomolju (ili: u bogomolji između naroda da ne ozlijedi nekoga vrhom strelica).

PRIČAO NAM JE Kutejbete, rekao je: pričao nam je Sufjan, rekao je: rekao sam Amru: Da li si čuo Džabira, sina Abdullaha, (da) govori:

Prošao je (jedan) čovjek u bogomolji (tj. kroz bogomolju), a s njim su bile (tj. imao je sa sobom) strijele, pa je rekao njemu poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Uhvati (tj. Drži) za vrhove (oštrice, šiljke) njih (strijelica)?!"

GLAVA

prolaženja u bogomolji (tj. kroz bogomolju).

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, rekao je: pričao nam je Abdul-Vahid, rekao je: pričao nam je Ebu Burdete, sin Abdullaha, rekao je: čuo sam (svoga djeda takođe imenom) Ebu Burdeta, od njegovoga oca, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Ko prolazi u nekom (tj. kroz neki dio prostora) od naših bogomolja ili naših trgova (naoružan) sa strijelicama, strelicama, pa neka uzme (tj. neka stavi svoju ruku) na vrhove njih (da) ne rani (da ne ozlijedi, uzevši njihove vrhove) svojom šakom (dlanom) - dakle da ne bi ozlijedio muslimana."

GLAVA

pjesme u bogomolji.

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman Hakjem, sin Nafi'a, rekao je: izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, rekao je: izvijestio me Ebu Selemete, sin Abdurahmana sina Avfam, da je on čuo Hassana, sina Sabita, Ensariju (da) traži (tj. poziva za) svjedoka Ebu Hurejreta (rekavši mu:) zaklinjem te Allahom (reci, posvjedoči) da li si čuo Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"O Hassane, odgovori (odvrati ismijavanje, satiru bezbožničkih pjesnika) od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (tj. sastavi ti, Hassane, satirični spjev protiv bezbožničkih pjesnika - satiričara tako vješto i lijepo da ih ušutkaš pa da odustanu od ismijavanja i izrugivanja Allahova poslanika). Bože, osnaži ga (tj. pojačaj ga, Hassana) sa "duhom čistote (svetosti; ili: sa Džibrilom - anđelom Gavrilom)"!" (Ovo je dova - molba Allahu za Hassana koju je za njega izrekao Muhamed a.s..)

Rekao je Ebu Hurejrete: "Da." (Dakle Ebu Hurejrete je posvjedočio Hassanu.)

GLAVA

drugova kopalja (tj. kopljenika, igrača kopljem) u bogomolji.

PRIČAO NAM JE Abdul-Aziz, sin Abdullaha, rekao je: pričao nam je Ibrahim, sin Sa'da, od Saliha, od Ibnu Šihaba, rekao je: izvijestio je mene Urvete, sin Zubejra, da je Aiša, bio zadovoljan Allah od nje, rekla:

Zaista već sam vidjela poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (vidjela sam ga jednoga) dana na vratima moje sobe, a Abesinci se igraju u bogomolji, a poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pokriva mene svojim ogrtačem (a) ja gledam k njihovoj igri (tj. promatram njihovu igru). Povećao je (tj. dodao je u pričanju) Ibrahim, sin Munzira: pričao nam je Ibnu Vehb, izvijestio me Junus od Ibnu Šihaba, od Urveta, od Aiše, rekla je: Vidjela sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, a Abesinci se igraju svojim kopljima.

GLAVA

spominjanja prodavanja i kupovanja na govornici u bogomolji.

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, rekao je: pričao nam je Sufjan od Jahja-a, od Amrete, od Aiše, rekla je:

Došla je njoj Berira, moli nju (tj. traži od nje, Aiše dar i pomoć) u (vezi) svoga pisma (tj. slobodnog lista, pismenog ugovora koji je Berira sklopila sa svojim vlasnicima da je oni oslobode ropstva, a ona će njima dati pet, a neki kažu da je pogodba bila devet, "ukija" palminog ploda - hurmi u, na pet godina na otplatu), pa je rekla (Aiša): "Ako hoćeš, daću tvojoj porodici (tj. darovaću za tebe tvojim vlasnicima ugovorenu cijenu), a biće "pravno srodstvo" meni. (Jezično značenje riječi "vela" je "blizina, sledstvenost, kada nešto dolazi poslije nečega bez razmaka", a kao stručni pravni izraz "vela'" znači "međusobno potpomaganje i ljubav koja dovodi do nasljedstva u slučaju smrti pa se naziva pravno srodstvo, jer daje pravo nasljedstva kao i krvno srodstvo". To pravno srodstvo stiče se na dva načina: prvo oslobađanjem ropstva fizičke osobe, koja je bila rob, i u tom slučaju oslobođena osoba postaje pravni srodnik oslobodioca; drugo ugovorom o pravnom srodstvu, gdje jedna osoba, koja ne zna svoga porijekla, zatraži od druge osobe da je primi za pravnog srodnika pa to ova prihvati. Prvi se način pravnog srodstva zove još i "velaul-'itk", a drugi način pravnog srodstva se zove još i "velaul-muvalati".) A rekla je njezina porodica (tj. gospodari Berire rekli su Aiši): Ako hoćeš, daruj joj što je ostalo (tj. podaj za nju što je ostalo još da plati, jer je Berira jedan dio bila platila za sebe), - a rekao je Sufjan jedanput (da su rekli ovako): Ako hoćeš, oslobodi je (Beriru) - a biće "pravno srodstvo" nama (tj. a mi ćemo naslijediti njezinu ostavštinu poslije njezine smrti). Pa pošto je došao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, spomenula je njega, to (zahtijevanje Beririnih gospodara, taj slučaj Božijem poslaniku a.s. da on da, dadne pravi sud o tom), pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Kupi ti sebi nju, pa oslobodi nju, pa (tj. jer) zaista "pravno srodstvo" je za (onoga, tj. pripada onome) ko je oslobodio." Zatim je ustao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, na govornicu - a rekao je Sufjan jedanput: Pa se popeo poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, na govornicu - pa je rekao: "Šta je um (nekih) ljudi (tj. Šta je nekim ljudima, šta misle, šta im pada na um)?! Uvjetuju (sebi neke) uvijete (koji su takvi da njihovo spominjanje) nije u knjizi Allaha. Ko je uvjetovao (neki) uvjet (koji) nije u knjizi Allaha, pa nije za njega (taj uvjet, tj. pa ne pripada mu, nema prava, pravo na taj uvjet) i ako (tj. pa makar da ga) je uvjetovao stotinu puta."

(Dakle ne važi uslovljavati uslove, postavljati uslove koji nisu opravdani po šeriatskom pravu.)

Rekao je Alija: rekli su Jahja i Abdul-Vehab od Jahja-a, od Amrete. A rekao je Džafer, sin Avna, od Jahja-a, rekao je: čuo sam Amretu, rekla je: čula sam Aišu, bio zadovoljan Allah od nje. Predao je njega (tj. navedeni hadis) Malikj od Jahja-a, od
Amrete da je Berira.... a nije spomenuo "pa se popeo (na) govornicu".

(Ovo su razni senedi preko kojih je prenešen navedeni hadis.)

GLAVA

traženja duga i nerazlučivanja (od osobe koja je dužna, neodvajanja od takve osobe) u bogomolji.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, rekao je: pričao nam je Usman, sin Umera, rekao je: izvijestio nas je Junus od Zuhrije, od Abdullaha, sina Kja'ba sina Malikja, od Kja'ba da je on tražio isplatu (od) Ibnu Ebi Hadreda (jednog) duga (što) je bio za njega na njemu (tj. što ga je imao Kja'b pri Ibnu Ebi Hadredu, tražio je dug) u bogomolji (Vjerovijesnika a.s.). Pa su se podigli glasovi njih dvojice (tj. zagalamili su njih dva raspravljajući o tom dugu) dok je čuo njih dvojicu (i sami) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a on je (bio) u svojoj kući, pa je izašao k njima dvojici dok je (tj. te je) otkrio zavjesu svoje sobe pa je povikao: "O Kja'be!" Rekao je (Kja'b): "Dva boravljenja (tj. dvostruko boravljenje u službi) tebi, o poslaniče Allaha!" Pa je rekao (Božiji poslanik): "Spusti (tj. skini, oprosti) od ovoga tvoga (tj. svoga) duga!", i (pri tom) namignuo je (ili: pokazao je, dao je znak) k njemu, tj. polovinu. (Može se još i ovako prevesti: "Spusti od tvoga duga ovo" - tj. ovoliko - i dao je znak k njemu tj. polovinu.) Rekao je (Kja'b): "Zaista već sam učinio (tj. odmah to činim, opraštam pola moga duga), o poslaniče Allaha!" Rekao je (na to Božiji poslanik k Ibnu Ebu Hadredu): "Ustani, pa izvrši ga (isplati ga, tj. pa mu plati njegov dug)."

GLAVA

metenja (čistenja, čišćenja Vjerovijesnikove a.s.) bogomolje i branja (tj. uklanjanja) krpa, i drva i trunja (tj. prljavština).

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, rekao je: pričao nam je Hamad, sin Zejda, od Sabita, od Ebu Rafia, od Ebu Hurejreta da je (jedan) crn čovjek ili (jedna) crna žena omićaše (tj. ta osoba je mela Vjerovijesnikovu a.s.) bogomolju, pa je umrla (ta osoba), pa je pitao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, o njemu (o tom licu, o toj osobi, za tu osobu), pa su rekli:

"Umro je (umrla je ona osoba)." Pa je rekao: "Pa zar niste (tj. Pa zašto niste) obavijestili mene o njemu? Pokažite mi na njegov grob" - ili je rekao - "na njezin grob". Pa je došao njegovom grobu pa je klanjao za nju (dženazu - posmrtnu molitvu, ili: pa se molio za nju, pa je molio za nju).

GLAVA

zabranjivanja trgovine vina u bogomolji.

PRIČAO NAM JE Abdan od Ebu Hamzeta, od Ameša, od Muslima, od Mesruka, od Aiše, rekla je:

Pošto su se spustili (objavili) odlomci u poglavlju "Bekare - Krava" o kamati, izašao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, k bogomolji pa je pročitao (proučio) njih (odlomke) ljudima, zatim je zabranio trgovinu vina.

GLAVA

poslužitelja za bogomolju.

A rekao je Ibnu Abas: "..... ja sam zavjetovala Tebi (ono) što je u mome stomaku (bivši ono) oslobođeno...." za bogomolju (u Jerusalimu da) služi nju (bogomolju).

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Vakida, rekao je: pričao nam je Hamad od Sabita, od Ebu Rafia, od Ebu Hurejreta da (jedna) žena, ili (jedan) čovjek, omićaše (tj. mela je) bogomolju (Vjerovijesnika a.s.), a ne mislim ga (tj. to lice - kaže Ebu Rafi' - ne smatram da je bilo iko drugi) osim (neka) žena. Pa je (Ebu Hurejrete) spomenuo (navedeno) pričanje Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da je on klanjao (ili: učio dovu - uputio, izrekao molbu za njega) na njegovom grobu.)

GLAVA

zarobljenika ili dužnika (kada) se sveže u bogomolji.

PRIČAO NAM JE Ishak, sin Ibrahima, rekao je: izvijestio nas je Revh i Muhamed, sin Džafera, od Šu'beta, od Muhameda, sina Zijada, od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Zaista (jedan) prljav (duh) od duhova (nevidljivih bića) iznenada je navalio na mene sinoć" - ili je rekao (jednu) riječ sličnu njoj (tj. sličnu ovom navedenom) - " radi (toga da) presiječe (prekine) meni molitvu, pa je omogućijo meni Allah (da budem jači) od njega (tj. pa mi je dao Allah vlast nad njim), pa sam htio da svežem njega uz (jedan) stub od stubova bogomolje (tako) da osvanete i gledate k njemu (u njega) svaki vas. Pa sam se sjetio govora (riječi) moga brata (po vjerovijesništvu) Sulejmana (Solomona koji je rekao:) "Gospode moj, oprosti mi, i pokloni mi (takvu) vlast (koja) neće trebati (ni) za jednog (čovjeka, tj. nikome) od (časa) poslije mene."." Rekao je Revh: Pa je (Vjerovijesnik a.s.) vratio (odbio) njega (duha, demona) prognana.

GLAVA

kupanja kada je primio islam, i (GLAVA) vezanja zarobljenika takođe u bogomolji.

A Šurejh naređivaše dužniku da se zatvori uza stub bogomolje.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, rekao je: pričao nam je Lejs, rekao je: pričao nam je Seid, sin Ebu Seida, da je on čuo Ebu Hurejreta (gdje) je rekao:

Poslao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, konjaništvo prema Nedždu, pa je dovela (konjica jednoga) čovjeka iz (plemena) Benu Hanifete, rekne se njemu (tj. njemu je ime, tome čovjeku) Sumamete, sin Usala, pa su svezali njega za (jedan) stub od stubova (Vjerovijesnikove a.s.) bogomolje. Pa je izašao k njemu Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao: "Pustite (tj. odriješite) Sumameta." Pa je otišao (Sumamete) k palmama (koje su bile) blizo (tj. blizu) bogomolje, pa se okupao, zatim je unišao (u) bogomolju pa je rekao: "Svjedočim da nema boga osim Allaha (tj. da je bog samo Allah) i da je Muhamed poslanik Allaha."

GLAVA

šatora u bogomolji za bolesne i (druge) osim njih.

PRIČAO NAM JE Zekjerija, sin Jahja-a, rekao je: pričao nam je Abdullah, sin Numejra, rekao je: pričao nam je Hišam od svoga oca, od Aiše, rekla je:

Pogodio se (tj. pogođen je, ranjen je) Sa'd (sin Muaza, na) dan "rova" ("šanca", tj. na dan borbe zvane "handek - rov, šanac", a tada je Sa'd, sin Muazov ranjen) u venu ruke. Pa je udario (tj. postavio) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (za Sa'da jedan) šator u bogomolji (svojoj) zbog (toga) da posjećuje njega (Sa'da) izbliza (tj. da mu je blizo da ga može stalno posjećivati i nadgledati). Pa nije uplašilo njih - a u bogomolji je (bio i jedan) šator od Gifarovića - (nije ih uplašilo, ustravilo ništa drugo) osim krv (koja iz Sa'dova šatora poče da) teče k njima, pa su rekli: O stanovnici šatora, šta je ova (ili: kakva je ovo krv) koja dolazi nama od strane vas? Pa kadli Sa'd (u teškom stanju

tako da) teče njegova rana krvlju, pa je umro u njoj (u bolesti od te rane, ili: u šatoru, jer šator u arapskom jeziku je ženskog roda).

GLAVA

uvođenja deve (kamile) u bogomolju zbog uzroka.

A rekao je Ibnu Abas: Ophodio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (oko Kjabe) na devi.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, rekao je: izvijestio nas je Malikj od Muhameda, sina Abdurahmana sina Nevfela, od Urveta, od Zejnebe, kćeri Ebu Selemeta, od Umu Selemete, rekla je:

Tužila sam se k poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (kod Kjabe) da se tužim (na bolove, tj. da se osjećam bolesna). Rekao je: "Ophodi (oko Kjabe) iza ljudi, a ti (bivši) jahačica (tj. jašući)." Pa sam ophodila, a poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, klanja do strane (tj. uz stranu) Kuće (tj. Kjabe i) uči (tj. čita napamet poglavlje Kur'ana koje počinje sa riječima:) "(Tako mi) Tura, i knjige napisane u retke...".

GLAVA:

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Musena-a, rekao je: pričao nam je Muaz, sin Hišama, rekao je: pričao mi je moj otac od Katadeta, rekao je: pričao nam je Enes da su dva čovjeka od drugova Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, izašla iz (sijela) kod Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (tj. njih dva su izašla od njega) u (jednoj) tamnoj noći, a sa njima dvojicom je (bilo ili vidjelo se nešto) kao dvije svjetiljke (koje) svijetle (sjaje) među rukama njih dvojice (tj. pred njima dvojicom), pa pošto su se rastavili njih dva, postala (ostala) je sa svakim od njih dvojice jedna (i tako je bila, ili: i tako je bilo to nešto kao svjetiljka sa svakim) dok je došao svojoj porodici.

GLAVA

prozorčića (ili: vratica, malih vrata) i prolaza u bogomolji.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Sinana, rekao je: pričao nam je Fulejh, rekao je: pričao nam je Ebu Nadr od Ubejda, sina Hunejna, od Busra, sina Seida, od Ebu Seida Hudrije, rekao je:

Govorio je (držao je govor) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao: "Zaista Allah, slava Njemu, dao (je) izbor (biranje jednome) robu između ovoga svijeta i između (onoga) što je kod Njega (kod Allaha, tj. Allah Uzvišeni dao je jednom čovjeku da taj čovjek sebi odmah odabere, i da se odluči hoće li još živjeti na ovome svijetu, ili će umrijeti i ići uživanju i nagradi koja ga čeka kod Milostivog Allaha), pa je odabrao (sebi taj čovjek ono) što je kod Allaha. Pa je zaplakao Ebu Bekjr, bio zadovoljan Allah od njega (tj. s njim). Pa sam rekao u mojoj duši (u svojoj duši, tj. rekao sam u sebi): Što je rasplakalo ovoga starca (to) ako je Allah dao izbor (jednome) robu između ovoga svijeta i između (onoga) što je kod Njega, pa je odabrao (taj rob ono) što je kod Allaha?! Pa je bio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, on (lično taj) rob, a bio je Ebu Bekjr najznaniji (od svih, sviju) nas (pa je to odmah i shvatio te je zbog skoroga rastanka sa Božijim poslanikom a.s. zaplakao). Pa je rekao (Muhamed a.s.): "O Ebu Bekjre, ne plači. Zaista najdobročinstveniji čovjek meni u svome društvu (druženju) i svome imanju (imetku) je Ebu Bekjir; i da sam uzimač (tj. da sam uzeo srčanoga) prijatelja od svoje sljedbe (od svojih sljedbenika ikoga), zaista bih uzeo Ebu Bekjra (za srčanog prijatelja), ali bratstvo islama i njegova ljubav (tj. islamska ljubav nas veže, između nas postoji - a srčana i ona najiskrenija odanost moja je samo Uzvišenom Allahu, pa sam zbog toga i odabrao ono što je kod Njega Milostivoga). Neka ne ostanu u (moje) bogomolje vrata (drukčije) osim (tako što) će se zatvoriti (zazidati svačija) osim vrata Ebu Bekjra."

(Ovo pokazuje da je džamija Muhameda a.s. u Medini osim glavnih vrata imala još mnogo manjih vrata, pa je tada Muhamed a.s. pred svoju

smrt naredio da se sva ta mala vrata zatvore i zazidaju osim vrata Ebu Bekjra.)

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, Džu'fija, rekao je: pričao nam je Vehb, sin Džerira, rekao je: pričao je nama moj otac, rekao je: čuo sam Ja'la-a, sina Hakjima, (priča) od Ikjrimeta, od Ibnu Abasa, rekao je:

Izašao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u svojoj bolesti, koja (je bila ta što) je umro u njoj, zamotavši svoju glavu (jednom) krpom, pa je sjeo na govornicu, pa je hvalio Allaha i zahvalio se Njemu, zatim je rekao: "Zaista ono nije od ljudi (ni) jedan (čovjek) dobročinstveniji meni u svojoj ličnosti i svome imetku od Ebu Bekjra, sina Ebu Kuhafeta (tj. od njega me nije niko više služio lično i niko me nije više pomagao imetkom). I da sam uzimač (tj. I da sam uzeo) od ljudi srčanog prijatelja (ikoga), uzeo bih zaista Ebu Bekjra srčanim prijateljem, ali srčano prijateljstvo islama (koje nas dvojicu veže) je vrijednije (od svakog drugog prijateljstva među ljudima, od svake vrste međuljudskog prijateljstva). Zatvorite od mene svaki prozorčić (ili: vratica) u ovoj bogomolji osim prozorčića (vratica) Ebu Bekjra."

GLAVA

vrata i brave (ključanice, reze) za Kjabu i bogomolje.

Rekao je Ebu Abdullah: A rekao je meni Abdullah, sin Muhameda: pričao nam je Sufjan od Ibnu Džurejdža, rekao je: rekao je meni Ibnu Ebu Mulejkjete: O Abdul-Melikje, da si vidio bogomolje Ibnu Abasa i njihova vrata!

PRIČAO NAM JE Ebu Numan i Kutejbete, rekla su njih dva: pričao nam je Hamad od Ejuba, od Nafia, od Ibnu Umera da je

Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, stigao (u) Mekju, pa je pozvao Usmana, sina Talhata, pa je otvorio vrata (Kjabe) pa je unišao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, i Bilal, i Usamete, sin Zejda, i Usman, sin Talhata, (ti nabrojani su svi unišli sa Muhamedom a.s.) zatim su se zaključala vrata (Kjabe, a da nisu imala bravu, ključanicu, ključaonicu, rezu, ne bi se mogla zaključati, te nije zabranjeno da bogomolja ima bravu na vratima). Pa je ostao u njemu (tj. u hramu Kjabe Muhamed a.s. samo jedan) čas (tj. kraće vrijeme), zatim su izašli. Rekao je Ibnu Umer:

Pa sam pohitio (požurio) pa sam upitao Bilala (je li klanjao Muhamed a.s.), pa je rekao: "Klanjao je u njemu (u hramu)." Pa sam rekao (pitao): "U kojem (dijelu)?" Rekao je: "Između dva stupa (stuba)." Rekao je Ibnu Umer: Pa je otišlo (tj. promaklo je) meni da upitam njega koliko je klanjao (rekata)?

GLAVA

ulaženja idolopoklonika (ili: mnogobošca u) bogomolju.

PRIČAO NAM JE Kutejbete, rekao je: pričao nam je Lejs od Seida, sina Ebu Seida, da je on čuo Ebu Hurejreta (kako) govori:

Poslao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, konjicu (konjaništvo) prema Nedždu, pa je dovela (jednog) čovjeka iz (plemena) Benu Hanifete, rekne se njemu (tj. ime je njemu bilo) Sumamete, sin Usala, pa su svezali njega za (jedan) stub od stubova bogomolje.

GLAVA

podizanja glasa u bogomoljama.

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, rekao je: pričao nam je Jahja, sin Seida, rekao je: pričao nam je Džuajd, sin Abdurahmana, rekao je: pričao mi je Jezid, sin Husajfeta, od Saiba, sina Jezida, rekao je:

Bio sam stajač (tj. stajao sam na nogama) u bogomolji, pa je gađao pijeskom mene (jedan) čovjek, pa sam pogledao (ko li se baca pijeskom na mene) pa kadli je (to) Umer, sin Hataba, pa je rekao: "Idi, pa dovedi mi ovu dvojicu." Pa sam doveo njemu njih dvojicu. Rekao je: "Ko ste vas dva, ili: Odakle ste vas dva?" Rekli su njih dva: "Od stanovnika Taifa." Rekao je: "Da ste vas dva od stanovnika (ovoga) grada, zaista bih dao bol vama dvojici (tj. kaznio bih vas tjelesnom kaznom da osjetite bolov
e zbog toga što) podižete vas dva svoje glasove u bogomolji poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio."

PRIČAO NAM JE Ahmed, rekao je: pričao nam je Ibnu Vehb, rekao je: izvijestio me Junus, sin Jezida, od Ibnu Šihaba, rekao je: pričao mi je Abdullah, sin Kja'ba sina Malikja, da je Kja'b, sin Malikja, izvijestio njega da je on tražio isplatu (od) Ibnu Ebu Hadreda (jednoga) duga (što ga) je on (imao) na njemu (tj. pri njemu, kod njega - kod Ibnu Ebu Hadreda, a to je sve bilo) u vrijeme poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u bogomolji (tj. tražio je Kja'b svoj dug od Ibnu Ebu Hadreda u džamiji Božijeg poslanika a.s.). Pa su se podigli glasovi njih dvojice, čak je čuo njih (tj. zagalamili su toliko da je čak čuo glasove) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a on je u svojoj kući (u tom času bio). Pa je izašao k njima dvojici poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, dok je (tj. te je) otkrio zastor (zavjesu) svoje sobe i poviknuo je:

"O Kja'be, sine Malikja!" Rekao je: "Dva boravljenja (u službi) tebi, o poslaniče Allaha (tj. dvostruko ti se odazivam; evo me, o Božiji poslaniče)!" Pa je pokazao svojom rukom da (tj. to jest): "Stavi (niže; pusti, oprosti) polovinu od tvoga (tj. od svoga) duga." Rekao je Kja'b: "Već sam učinio (to, tj. odmah to činim po tvome predlogu), o poslaniče Allaha." Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Ustani (o Ibnu Ebu Hadrede), pa izvrši njega (tj. isplati njega - dug)."

(Na osnovu ovih zadnjih riječi Muhameda a.s. u ovom hadisu komentator Ajnija kaže da se može zaključiti to da se dug ne može, odnosno ne smije dalje odgađati i zavlačiti ako se jedan dio duga oprosti i snizi. Rečeno drukčije čim se jedan dio duga oprosti, ostatak duga treba odmah bez odlaganja isplatiti.)

GLAVA

koluta (krugova, tj. sjedenja u krugu više osoba) i sjedenja u bogomolji.

PRIČAO NAM JE Museded, rekao je: pričao nam je Bišr, sin Mufedala, od Ubejdulaha, od Nafi'a, od Ibnu Umera, rekao je:

Pitao je (jedan) čovjek Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, a on je na govornici (bio kada ga je taj čovjek pitao ovo): "Šta misliš o molitvi noći (o noćnoj molitvi)?" Rekao je: "Po dva (rekata, naklona se klanja noćna molitva sa jednim selamom - pozdravom, tj. klanja se sve dva po dva rekata), pa kada se pobojao (klanjač) jutra (tj. zore), klanjaće jedan (rekjat sam) pa će učiniti neparnim (liho) njemu (taj rekjat ono) što je klanjao." I govoraše, govorio je (Ibnu Umer): Učinite kraj vašega klanjanja (vaše molitve da bude) liho (neparan broj rekata), pa (tj. jer) zaista Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, zapovjedio je njega (neparan broj rekata - poklona u noćnoj molitvi).

(Zadnja noćna molitva se zbog toga i naziva "salatul - vitr: molitva nepara, neparnog broja poklona". Po nekima se i danske molitve završavaju neparnim brojem rekata jer je ahšam, akšam - molitva prvoga sutona, danska molitva, a ima tri rekata farda - obavezno klanjanje te molitve.)

PRIČAO NAM JE Ebu Numan, rekao je: pričao nam je Hamad od Ejuba, od Nafia, od Ibnu Umera da je (jedan) čovjek došao k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, a on govori (drži govor), pa je rekao:

"Kako je molitva (Kako se klanja molitva) noći?" Pa je rekao: "Po dva (tj. dva po dva poklona, naklona, rekjata), pa kad si se pobojao jutra (zore), pa učini liho (tj. završi molitvu neparno) sa jednim (poklonom da ti on) učini neparnim (liho ono) što si već klanjao." Rekao je Velid, sin Kjesira: pričao mi je Ubejdulah, sin Abdullaha, da je Ibnu Umer pričao njima da je (jedan) čovjek poviknuo (zovnuo) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, a on je u bogomolji.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, rekao je: izvijestio nas je Malikj od Ishaka, sina Abdullaha sina Ebu Talhata, da je Ebu Murrete, slobodnjak Akila, sina Ebu Taliba, izvijestio njega od Ebu Vakida Lejsije, rekao je:

Dok je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (bio jedanput) u bogomolji, pa su (najednom) došla tri muškarca (tri osobe), pa su došla (pristupila) dvojica k poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a otišao je jedan. Pa što se tiče jednoga (od) njih dvojice pa (on) je vidio pukotinu (tj. jedno prazno mjesto u krugu ljudi koji su sjedili oko Vjerovijesnika a.s.) pa je sjeo; a što se tiče drugoga pa sjeo je iza njih; a što se tiče drugoga (tj. onoga trećega) pa on je okrenuo zadnjicu (tj. vratio se nazad) odlazeći. Pa pošto je svršio (tj. završio svoj govor) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je: "Zar ne (tj.: Pazite)! Izvijestiću vas o (ovoj) trojici. Što se tiče jednoga (od) njih pa dao je odsjesti (sebe, ili: dao se uteći i pribjeći) k Allahu, pa je njemu dao da odsjedne Allah (kod sebe, tj. pa ga je Allah zaštitio, pružio mu utočište, pribježište). A što se tiče drugoga pa (on) se stidio (tj. nije se tiskao u krug zbog stida), pa se stidio Allah od njega (tj. pa je Allah zadovoljan od njega, s njim od toga, zbog toga njegovoga postupka). A što se tiče drugoga (tj. onoga trećega) pa okrenuo se, pa se okrenuo Allah od njega."

GLAVA

ležanja na leđima u bogomolji i pružanja noge.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, od Malikja, od Ibnu Šihaba, od Abada, sina Temima od njegova strica, amiđe (Abdullaha, sina Zejdova) da je on vidio poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (a Božiji poslanik a.s. bio je u položaju) ležeći na leđima u bogomolji (i) stavivši jednu (od) svojih dviju nogu na drugu. A od Ibnu Šihaba, od Seida, sina Musejeba, rekao je: Bio je Umer i Usman (običaja da) čine njih dva to (tj. Činjaše, činili su to njih dva).

GLAVA

bogomolje (koja) je u putu (tj. kraj puta) bez štete ljudima (tj. da nije na smetnji saobraćaju i prolazu ljudi), a njega (tj. to stanovište) je rekao (zauzeo) Hasan, i Ejub i Malikj.

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukjejra, rekao je: pričao nam je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba, rekao je: izvijestio je mene Urvete, sin Zubejra, da je Aiša, žena Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekla:

Nisam razumjela (tj. Nisam zapamtila, nisam drukčije poznavala, u nekoj drugoj vjeri) svoje roditelje osim (tako), a njih dvoje vjeruju (ispovjedaju ovu) vjeru (tj. islamsku vjeru, a to znači ne zna i ne pamti kada su bili idolopoklonici). I nije prošao nama (ni jedan) dan (drukčije) osim (tako da) dođe nama u njemu poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (na) dva kraja dana: jutrom i večerom (tj. svaki dan je dolazio i ujutru i navečer). Zatim se pokazalo Ebu Bekjru (za shodno i potrebno) pa je sebi sagradio (jednu) bogomolju u dvorištu svoje kuće, pa klanjaše u njoj i učaše Kur'an (tj. čitaše ga napamet glasno), pa (je to prouzrokovalo da) zastaju na njoj (tj. kod nje - te bogomolje) žene idolopoklonika i njihovi sinovi, i da se dive (čude) njoj i gledaju k njoj. A bio je Ebu Bekjr čovjek veliki plakač (tj. mnogo je plakao), nije posjedovao svoja dva oka (tj. nije mogao zadržati svojih očiju da ne plaču) kada je učio Kur'an, pa je uplašilo to uglednike (aristokrate iz plemena) Kurejš (i to one) od idolopoklonika.

GLAVA

molitve u bogomolji trga (pijace, tj. koja se nalazi na trgu, u udaljenijoj bogomolji od ulice stanovanja).

A klanjao je Ibnu Avn u (jednoj) bogomolji u (jednoj) kući (tako da) su se zaključala na njima (tj. za njima) vrata.

PRIČAO NAM JE Museded, rekao je: pričao nam je Ebu Muavijete od Ameša, od Ebu Saliha, od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Molitva svih (tj. Molitva u zajednici sa drugima u vrijednosti) se povećava na (nad) molitvu njega (tj. klanjača) u njegovoj kući i njegovu molitvu u njegovom trgu dvadeset i pet stepeni (tj. za dvadeset i pet puta je bolje obaviti molitvu ondje gdje se sakupe svi ili većina nego sam ili sa nekom manjom grupom da se obavi), pa (tj. jer) zaista jedan (od) vas kada se očistio, pa uljepšao (čišćenje, tj. pa je izveo lijepo radnju čišćenja) i došao bogomolji, neće (nemajući nikakve druge namjere) osim molitve, (pa tako idući bogomolji) nije koracio (ni jedan) koračaj, korak (drukčije) osim (tako da) je uzdignuo njega Allah njime (tim koračajem, korakom jedan) stepen i spusti (zbaci, tj. oprosti) od njega (tj. njemu jednu) pogrešku dok uniđe, uđe (u) bogomolju, a kada je unišao (u) bogomolju, (on - klanjač) je u molitvi dok ona zadržava njega (tj. dok ga god molitva zadržava u bogomolji čekajući vrijeme njezino da je obavi zajednički), i mole (upućuju Allahu dž.š. molbu da se smiluje), misli (a to znači: to jest) na njega (na tog klanjača da se smiluje Allah dž.š. mole) anđeli dok traje (on) u svome sijelu (mjestu sjedenja) koje je (to što) klanja u njemu (moleći ovako): Moj Bože, oprosti mu, moj Bože, pomiluj ga! (i tako mole za njega sve dotle) dok nije uznemirio, proizveo (ono što mu je poništilo abdest - molitveno čišćenje)."

GLAVA

preplićanja prsta (tj. zavlačenja prsta od svoje jedne ruke među prste druge ruke) u bogomolji i (na drugom mjestu) osim nje.

PRIČAO NAM JE Hamid, sin Umera, od Bišra, rekao je: pričao nam je Asim, rekao je: pričao nam je Vakid od svoga oca, od Ibnu Umera, ili od Ibnu Amra, rekao je: Prepleo je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, svoje prste. A rekao je Asim, sin Alije: pričao nam je Asim, sin Muhameda, čuo sam ovaj hadis od svoga oca, pa ga nisam zapamtio (sačuvao u sjećanju dobro) pa ga je ispravio meni Vakid od svoga oca, rekao je: čuo sam svoga oca, a on govori: rekao je Abdullah: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"O Abdullahe (Abdullahu), sine Amra kako će s tobom (da bude, da se odigra, tj. Šta će s tobom da bude) kada si ostao (tj. kada ostaneš) u tricama (talogu, ocjedinama, tj. u propaloj, bezvrijednoj grupi) od

ljudi (te se nađeš među njima) sa ovom (stvari, vjerovatno se misli pod izrazom "sa ovom stvari" na vjeru islam)?"

PRIČAO NAM JE Halid, sin Jahja-a, rekao je pričao nam je Sufjan od Ebu Burdeta, sina Abdullaha sina Ebu Burdeta, od njegovog djeda, od Ebu Musa-a, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Zaista vjernik je (veza i oslonac) za vjernika (vjerniku) kao građevina, veže neki (dio) nje (njezin drugi) neki (dio)." , i prepleo je, pomilovao ga Allah i spasio, svoje prste.

PRIČAO NAM JE Ishak, rekao je: pričao nam je Ibnu Šumejl, rekao je: izvijestio nas Ibnu Avn od Ibnu Sirina, od Ebu Hurejreta, rekao je:

Klanjao (je) sa nama poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, jednu (od) dvije molitve večeri. Rekao je Ibnu Sirin: Već ju je imenovao Ebu Hurejrete (koja je: ahšam, akšam - prva večernja molitva, ili jacija - druga večernja molitva), ali sam ja zaboravio. Rekao je (Ebu Hurejrete): Pa je klanjao sa nama dva rekjata (naklona), zatim je pozdravio (u znak završetka molitve, predao selam), pa je ustao k (jednom) drvetu, popriječenom u bogomolji, pa se oslonio, oslonuo na njega (i izgledao je) kao da je on srdit. I stavio je svoju desnu ruku na lijevu, i prepleo je svoje prste, i stavio svoj desni obraz na leđa (tj. na gornji, vanjski dio) svoje lijeve šake. I izašli su prvi (ljudi, ili: brzaci, tj. oni koji brzo požure da odu iz bogomolje, oni su izašli) iz vrata bogomolje pa su rekli: Skratila se molitva. A u narodu (tj. među ljudima tom prilikom u bogomolji bili) su Ebu Bekjr i Umer, pa (tj. ali) su se njih dva bojala da govore njih dva njemu (Božijem poslaniku o tom da je klanjao tu molitvu kraće nego obično što je činio do tada). A u narodu je (bio i jedan) čovjek (svojstven po tome što) je u njegovim dvjema rukama duljina (tj. imao je duge ruke), govori se njemu vlasnik dviju ruku (dugačkih, tj. taj se čovjek među nama naziva dugoruki), rekao je (taj Dugoruki): "O poslaniče Allaha, da li si zaboravio (pa klanjao kraće nego obično) ili se skratila molitva?" Rekao je (Božiji poslanik a.s.): "Nisam zaboravio, a nije se skratila." Pa je (odmah zatim) rekao: "Je li (onako nešto se desilo neobično u mome vršenju ove molitve) kao što kaže Dugoruki?" Pa su rekli (i ostali prisutni):

"Da." Pa je stao naprijed, pa je klanjao (onaj dio molitve) što je (bio) ostavio (tj. zaboravio da izvrši), zatim je pozdravio (u znak završetka molitve, predao selam), zatim je veličao (Allaha, tj. rekao je Allahu ekjber) i pao je ničice (na sedždu) kao (što je za vrijeme molitve) njegovo padanje ničice ili (još) dulje, zatim je podigao svoju glavu i veličao, zatim je veličao i pao ničice kao njegovo padanje ničice ili dulje (nešto nego u molitvi), zatim je podigao svoju glavu (tj. podigao se sa druge sedžde na sjedenje) i veličao (izgovorio bi tekbir). Pa ponekad su pitali njega (Ibnu Sirina o tome da li se u ovom hadisu nalaze riječi) "zatim je pozdravio (tj. predao selam po drugi puta, nakon sehvi sedždi)", pa je rekao (Ibnu Sirin): Izvijestio sam se da je 'Imran, sin Husajna, rekao (u svome pripovjedanju): "zatim je pozdravio" (tj. predao selam nakon sehvi sedždi).

GLAVA

bogomolja koje su (se izgradile, ili nalazile) na putevima Medine (tj. na putevima koji vode iz Mekje u Medinu) i (Glava u kojoj se daje objašnjenje) mjesta koja su (imala čast da) je klanjao u njima Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Ebu Bekjra, Mukademija, rekao je: pričao nam je Fudajl, sin Sulejmana, rekao je: pričao nam je Musa, sin 'Ukbeta, rekao je: vidio sam Salima, sina Abdullaha, istražuje mjesta (na području) od puta (iz Meke u Medinu), pa klanja u njima (tj. na tim mjestima) i priča da njegov otac klanjaše (da je klanjao) u njima i da je zaista on (tj. Salimov otac Abdullah, sin Umera) vidio Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) klanja u tim mjestima. A pričao mi je Nafi' od Ibnu Umera, zadovoljan bio Allah od njih dvojice, da zaista on klanjaše u tim mjestima. A pitao sam Salima (to kao i u rečenici pred ovom "pričao mi je" kaže Musa, sin 'Ukbeta), pa ne znam ga (da je drukčije o svemu tome pričao) osim (tako da) se slagao (sa) Nafi'om u mjestima, svima njima osim (jednoga izuzetka, a to je) da su zaista njih dva (se) sukobila (tj. nisu se složila njih dva) u (pričanju o jednoj) bogomolji u (mjestu zvanom) Šerefur-Revha-u (ili: u vezi bogomolje na brdu mjesta Revha-a, jer "šeref" znači i visoko mjesto, vis, brdo).

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Munzira, rekao je: pričao nam je Enes, sin 'Ijada, rekao je: pričao nam je Musa, sin 'Ukbeta, od Nafi'a da je Abdullah (sin 'Umera) izvijestio njega da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, bio (takvog običaja da) odsijeda (tj. odsijedaše) u Zul-Hulejfi kada obavlja umru, i u svome hodočašću kada je hodočastio, (odsijedaše, odmaraše) pod (jednim egipatskim) trnom u mjestu (tj. u okolini) bogomolje koja je u Zul-Hulejfi. I bio je (imao običaj da ovako čini) kada se vraćao iz boja (rata koji) je bio u tom putu (tj. iz boja u koji se moralo ići tim putem, pravcem preko Zul-Hulejfe), ili (se vraćao, a bio je) u hodočašću ili umri, pao je (tj. spustio bi se) iz unutrašnjosti doline, pa kada se pokazao (pojavio, tj. kada je izašao) iz unutrašnjosti doline, kleknuo bi (svoju jahaću životinju, tj. dao bi znak svojoj jahaćoj životinji da klekne na koljena kako bi on mogao da se svrati i odmori se) u (širokom pjeskovitom, prevojnom) koritu koje je (bilo) na istočnoj brini,bridu (ivici) doline, pa je odmarao (odsjedao radi odmora) tude da osvane (tj. pravio bi tude odmor pred zoru - ta'ris - i odmarao bi toliko da bi tude dočekao jutra). Nije (to odmaranje bilo) kod bogomolje koja je u kamenju (ili: koja je napravljena sa kamenjem), a niti na stijeni (ili brijegu, kamenoj humki) koja je (ta što) na njoj (ima) bogomolja. Bila je tude (jedna) uvala (draga, slična zalivu, a imao je običaj da) klanja Abdullah kod nje, u njezinoj unutrašnjosti su brda pijeska, bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (imao običaj) tude (da) klanja, pa je razastrla bujica (poplava taj pijesak) u njoj (tj. u toj uvali nanijevši ga još i) u (široko, prevojno) korito dok je (na kraju bujica) zatrpala to mjesto koje je (bilo to što) je bio Abdullah (uobičajio da) klanja u njemu (tj. što klanjaše u njemu). I (kaže dalje Nafi') da je Abdullah, sin 'Umera, pričao njemu da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, klanjao gdje je mala bogomolja koja je ispod (niže) bogomolje koja je u Šerefur-Revha-u, a već je bio Abdullah (taj koji) zna (tj. znadijaše ono) mjesto koje je (bilo to što) je bio klanjao u njemu Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio. Kaže (Abdullah, tj. govoraše, govorio je): Tude (tu) od tvoje desne (strane, tj. Tude, tu je klanjao Vjerovijesnik a.s. tebi zdesna) kada stojiš u bogomolji (u položaju da) klanjaš, a ta bogomolja je na desnoj strani puta, a ti si odlazitelj k Mekji (tj. na desnoj strani puta kada ideš u pravcu Mekje), između nje i između najveće bogomolje je (jedno) bacanje kamenom (jedan hitac kamenom, tj. može se dobaciti kamenom) ili slično tome (ili kao toliko). I da Ibnu 'Umer (sin 'Umera)

klanjaše do 'Irka (tj. uz 'Irk, kraj 'Irka, vlastito ime mjesta ili doline; ili: do malog brda, blagoga uzvišenja) koje je (koje se nalazi) kod Munsarefur-Revha-a (vlastito ime mjesta, ili: kod odlaska Revhe, tj. kod izlaska iz mjesta Revhe, a to znači na kraj Revhe), a taj 'Irk je (tj. a to malo, blago uzvišeno brdo) je svršetak njegovoga dijela (kraja) na strani puta ispod bogomolje koja je između njega i između El-Munsarefa (tj. Munsarefur-Revha-a, ili: i između krajnjeg dijela Revhe), a ti si odlazitelj k Mekji (tj. kad si u položaju kao da ideš u Mekju). A već se sagradila tude (jedna) bogomolja pa Abdullah ne klanjaše u toj bogomolji, ostavljaše je na svoju lijevu (stranu) i iza sebe i klanjaše ispred nje do 'Irka, samoga njega (tj. do samog brda ili uzvišenja stavši, stajajući pri klanjanju). I Abdullah odlazaše (odlazio je) po noći iz Revhe, pa neće klanjati (nije klanjao) podne (podnevnu molitvu u putu čekajući) dok dođe (tj. da stigne na) to mjesto, pa klanja u njemu podne. A kada je dolazio iz Mekje, pa ako je prošao pokraj njega (toga mjesta kod malog brda nakraj Revhe) prije jutra na (jedan) sat ili (u nekom dijelu) od kraja zore, odmorio je (tj. odmorio bi tako) da klanja u njoj (Revhi) jutro (tj. jutarnju molitvu - sabah). I (rekao je dalje Nafi') da je Abdullah pričao njemu da Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, odsijedaše pod (jednim) ogromnim (visokim) drvetom niže (sela) zvanog (Ruvejse) koje se nalazi na prostoru (od desne) strane puta i prema putu u (jednom) prostranom ravnom mjestu dok izađe (dospije u otvoren prostor) iz brežuljka (visije) naniže pošte (ili puta sela) Ruvejse za dvije milje, a već se razbio njegov najviši (dio, tj. vrh toga brežuljka, vrh te visije), pa se savio u svoju unutrašnjost, a ona (visija, tj. brdo) je stajačica (tj. a ono stoji) na potkoljenici (ili: na nozi, tj. diže se okomito, odsječeno, vrlo strmo), a u njezinoj (njenoj) potkoljenici (tj. u njezinome podnožju) su mnogobrojni pješčani bregovi. I (rekao je još) da je Abdullah, sin 'Umera pričao njemu da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, klanjao u kraju (jednoga) uzvišenja (ili strmog jarka) iza 'Ardža (sela udaljenog od Ruvejse četrnaest milja), a ti si odlazač (kad ideš) ka (jednoj) visoravni (ili: ka jednom visokom usamljenom brdu), kod te bogomolje (tj. kod toga mjesta gdje je Vjerovijesnik a.s. klanjao) su dva groba ili tri (groba), na grobovima su stijene (tj. ogromni blokovi, komadi) od kamenja na desnoj (strani) puta kod stijena (hridina) puta, između tih stijena Abdullah iđaše (je išao) iz 'Ardža poslije (tj. pošto se prikučilo vrijeme) da nagne Sunce (podnevnoj) vrućini (pripeci, žegi), pa klanja podne (tj. podnevnu

molitvu) u toj bogomolji (tj. u tom mjestu gdje je Vjerovijesnik a.s. padao ničice, na sedždu, a to znači gdje je klanjao). I (rekao je još) da je Abdullah, sin 'Umera pričao njemu da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, odsjeo kod (visokog) drveća (koje se nalazi na zemljištu) od lijeve (strane) puta u koritu (bujice) niže (brda zvanoga) Herša, to korito je priljepljeno za nogu (tj. podnožje) Herša-a, između njega i između puta je (razdaljina) blizu od (jednoga) strijelometa (tj. koliko se može dobaciti strijelom, strelom), i Abdullah klanjaše (primaknuvši se) k (jednom) drvetu (što) je ono najbliže drvo k putu, i ono je najdulje (od sviju) njih. I (još je rekao) da je Abdullah, sin 'Umera pričao njemu da Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, odsijedaše u koritu (bujice) koje je u najnižem (predjelu od mjesta) Meruz-Zahrana prema Medini kada pada (spušta se) iz Safravata (to je vlastito ime dolina ili brda koja se nalaze iza Meruz-Zahrana), odsjedne u unutrašnjosti toga korita na lijevu (stranu) puta, a ti si odlazitelj (tj. kad odlaziš) k Mekji, nije između (mjesta) odsjedanja poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i između puta (veći razmak) osim (koliko jedno) bacanje kamenom (tj. može se dobaciti kamenom od mjesta gdje je odsjedao do puta). I (još je rekao) da je Abdullah, sin 'Umera pričao njemu da Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, odsijedaše u (mjestu) Zu Tuva-u (a to je mjesto u Mekji) i prenoćivaše (u njemu tako) da osvane (i) klanja jutarnju molitvu kada dođe (prispije u) Mekju, a to klanjalište poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, je na gruboj visiji (stijeni, gredi, hridini, kamenom brdu), nije (njegovo mjesto klanjanja, klanjalište bilo) u bogomolji koja se sagradila tude, tu nego niže od toga (tj. nego niže od te bogomolje) na (jednoj) gruboj visiji. I (još je rekao) da je Abdullah pričao njemu da se Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, okrećao prema dvama klancima (tj. prema dvama ulazima puta koji ide u strmine) brda koje je između njega (u trenutku kad je on na kamenitoj visiji) i između dugačkog brda prema Kjabi. Pa je učinio (Abdullah, kaže dalje Nafi') bogomolju koja se sagradila tude, tu (na) lijevoj (strani one) bogomolje na kraju visije, a klanjalište Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, je niže od nje na crnoj visiji, pustiš (tj. ostaviš) od visije deset podlaktica (tj. lakata, aršina) ili slično njima (tj. ili slično dužini od deset aršina), zatim klanjaš okrećući se prema dvama klancima od brda koje je između tebe i između Kja'be.

GLAVE

ZASTORA KLANJAČA

(Pod "zastorom" se ovdje misli na štap ili na neki predmet što ga klanjač stavi prema Kjabi ispred sebe kada klanja izvan zgrade na otvorenom prostoru, a smatra da bi neko mogao da prolazi ispred njega dok on obavlja molitvu, a to nije lijepo, pa mu taj naprijed stavljeni predmet služi kao ograda, zaklon namjesto, mjesto prednjeg zida bogomolje ili zgrade kada u njoj klanja.)

GLAVA:

Zastor (tj. zaklon) vođe je zastor (za svakoga onoga) ko je pozadi njega (iza njega, tj. pri zajedničkom klanjanju više osoba na otvorenom prostoru kada vođa, predvodnik u zajedničkome klanjanju postavi ispred sebe zastor, ne treba svaki pojedinac postavljati ispred sebe zastora jer imamov - predvodnikov zastor je ujedno zastor za sve one koji su se poredali za njim da zajednički klanjaju molitvu).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, rekao je: izvijestio nas je Malikj od Ibnu Šihaba, od Ubejdulaha, sina Abdullaha sina 'Utbeta, od Abdula, sina Abasa da je on rekao:

Došao sam jašući na magarcu, magarici (tj. na magarcu ženskog pola), a ja sam (se) tada već približio (dobu) zrelosti, a poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, klanja sa ljudima na Mini (na otvorenom prostoru primaknuvši se) k (nečemu drugome) osim zida, pa sam prošao između nekog (dijela) reda (klanjača), pa sam sišao (odjahao) i pustio (doslovno: poslao) magaricu (da) uživa (tj. da se napasa), i unišao, ušao sam u red (klanjača), pa nije osudio (nije držao i smatrao za ružno) to meni (ni) jedan (od prisutnih).

PRIČAO NAM JE Ishak, rekao je: pričao nam je Abdullah, sin Numejra, rekao je: pričao nam je Ubejdulah od Nafi'a, od Ibnu Umera da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, bio, kada je izašao (na) dan (godišnjeg) praznika, (bio je) zapovjedio (da se uzme) koplje pa (da) se stavi između njegove dvije ruke (tj. da se stavi ispred njega)

pa (da) klanja (primaknut) k njemu, a ljudi (da se poredaju) iza njega. I činjaše (činio je) to u ili na putovanju, pa od tuda (tj. otuda, zbog toga) su uzeli njega (koplje) zapovjednici (vojni kao zaklon pri klanjanju na otvorenom prostoru).

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, rekao je: pričao nam je Šu'bete od 'Avna, sina Ebu Džuhajfeta, rekao je: čuo sam svoga oca (gdje priča) da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, klanjao s njima u (prostranoj) dolini (Mekje), a između njegovih dviju ruku (tj. ispred njega) je (bio zaboden u zemlju jedan) štap, (klanjao je) podne (podnevnu molitvu) dva naklona (rekjata) i popodnevnu molitvu - ikindiju - dva naklona (rekjata), prolazi između njegovih dviju ruku (tj. ispred njega, ali iza štap
a) žena i (živa neljudska bića, životinje kao što je) magarac.

GLAVA

količine (mjere) koliko treba da bude (razmaka) između klanjača i zastora (zaklona).

PRIČAO NAM JE 'Amr, sin Zurareta, rekao je: izvijestio nas je Abdul-Aziz, sin Ebu Hazima, od svoga oca, od Sehla, rekao je:

Bilo je između klanjališta poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i između zida prema kibli (strani Ka'be, razmaka koliko) prolaz ovce.

PRIČAO NAM JE Mekjija, rekao je: pričao nam je Jezid, sin Ebi 'Ubejda od Selemeta, rekao je:

Bio je zid bogomolje (džamije Vjerovijesnika a.s.) kod govornice (toliko blizu da) nije skoro ovca (mogla da) prođe nju (tj. kroz nju, kroz tu širinu, kroz taj razmak).

GLAVA

molitve (bivši primaknut) ka koplju.

PRIČAO NAM JE Museded, rekao je: pričao nam je Jahja od Ubejdulaha, rekao je: izvijestio me Nafi' od Abdullaha (Umerova) da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (imao takav običaj da) se zabadaše, da se zabada (u zemlju) njemu koplje pa klanjaše (okrenut) k njemu.

GLAVA

molitve (okrenuvši se) k štapu.

PRIČAO NAM JE Adem, rekao je: pričao nam je Šu'bete, rekao je: pričao nam je Avn, sin Ebu Džuhafeta, rekao je: čuo sam moga oca (tj. svoga oca), rekao je:

Izašao je nama poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u (podnevnoj) žezi (pripeci, vrućini), pa se donijela voda (za čišćenje - abdest), pa se očistio, pa je klanjao s nama podne i popodne (-vnu molitvu, ikindiju), a ispred njega je (bio zaboden u zemlju jedan) štap, a žena i magarac prolaze iza njega (štapa).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Hatima sina Bezi'a, rekao je: pričao nam je Šazan od Šu'beta, od 'Ata'a, sina Ebu Mejmuneta, rekao je: čuo sam Enesa, sina Malikja, rekao je:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (takvog običaja) kada je izašao radi svoje nužde, (da) sam slijedio njega ja i (jedan) dječak, i sa nama je (bio, tj. i imali smo) kevu (tj. kukasti štap, a to je štap koji je savijen na mjestu koje se stavlja u ruku), ili štap (obični) ili štap (veći nešto od običnoga štapa, a manji od koplja), i sa nama je (bila, tj. imali smo) manja kožna posuda (za vodu), pa kada se ispraznio od svoje nužde, dodali smo mu malu kožnu posudu (za vodu).

GLAVA

zastora u Mekji i (u drugom mjestu) osim nje.

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, rekao je: pričao nam je Šu'bete od Hakjema, od Ebu Džuhajfeta, rekao je:

Izašao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u (podnevnoj) žezi, žegi pa je klanjao u dolini (Mekje) podne i popodne (-vnu molitvu, ikindiju) po dva naklona (rekjata), i postavio je ispred sebe (jedan) štap, i očistio se pa su počeli ljudi (da) se potiru (da se taru, da se mažu) njegovom vodom (za čišćenje, tj. preostalim dijelom vode za čišćenje - od abdesta - koji nije potrošio iz posude).

GLAVA

molitve (primaknuvši se) ka stupu (okrenuvši se prema Ka'bi).

A rekao je 'Umer: Klanjači su preči stupovima (stubovima) od razgovarača (koji se približe) k njima (tj. Preče je da stanu blizu stupova klanjači nego da se oko njih okupljaju i sjede ljudi koji razgovaraju i pričaju radilo se o stupovima džamije ili dvorišta džamijskoga). A vidio je 'Umer (jednog) čovjeka (gdje) klanja između dva stupa, pa ga je približio (primaknuo ga) k (jednom) stupu pa je rekao: "Klanjaj k njemu (tj. Klanjaj uz njega)!"

PRIČAO JE NAMA Mekija, sin Ibrahima, rekao je: pričao nam je Jezid, sin Ebu 'Ubejda, rekao je:

Dolažah (Dolazih ili dolazio sam) sa Selemetom, sinom Ekjve'a, pa (on, Selemete imaše običaj da) klanja kod stupa, stuba (u Vjerovijesnikovoj a.s džamiji u Medini koji se nazivaše "stup muhadžira - iseljenika", a) koji (je još imao i tu odliku što se on, taj stup nalazio) kod Kur'ana (tj. kod mjesta u džamiji gdje je stajao jedan primjerak - "mushaf" - Kur'ana, koji je ispisan za vrijeme halife 'Usmana r.a.), pa sam rekao (Selemetu koji je imao nadimak Ebu Muslim): "O Ebu Muslime, vidim te (da) istražuješ (ili: odabireš da klanjaš) molitvu kod ovoga stupa (mimo druge stupove u džamiji)?!" Rekao je: "Pa ja (to činim zbog toga što) sam zaista vidio Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) istražuje (tj. odabire da klanja) molitvu kod njega.

PRIČAO NAM JE Kabisate, rekao je: pričao nam je Sufjan od Amra, sina 'Amira, od Enesa, rekao je:

Vidio sam velikane (tj. velikane od) drugova Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (gdje) se žure (natječu se, hite k) stupovima kod zalaza (Sunca, tj. kod poziva - ezana - na molitvu po sunčanom zalasku)." A povećao je (tj. dodao je) Šu'bete (pričajući ovo) od 'Amra, od Enesa (dodao je još i ove riječi): ".... dok izađe (tj. kad izađe iz kuće i pođe džamiji) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio."

GLAVA

molitve između stupova u (slučaju da ili kad klanja) osim zajednice (kad ne klanja zajednički, grupno).

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, rekao je: pričao nam je Džuvejrijete od Nafi'a, od Ibnu Umera, rekao je:

Unišao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (u) Kuću (tj. Kja'bu), i Samete, sin Zejda, i 'Usman, sin Talhata i Bilal (svi su unišli sa njim), pa je oduljio (tj. dugo je ostao u Kja'bi), zatim je izašao (Vjerovijesnik a.s., a) bio sam (ja) prvi (od sviju prisutnih) ljudi (prvi koji) je unišao na njegov trag (tj. odmah iza njega, Vjerovijesnika a.s. u Kja'bu) pa sam upitao Bilala (koji se još nalazio u Kja'bi): "Gdje je klanjao (Vjerovijesnik a.s.)?" Rekao je: "Između dva prednja stupa (stuba)."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, rekao je: izvijestio nas je Malikj od Nafi'a, od Abdullaha, sina 'Umera da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, unišao (u) Kja'bu, i (s njim su još unišli) Usamete, sin Zejda, i Bilal i 'Usman, sin Talhata, nadzorni (čovjek Kja'be, tj. čovjek koji je vodio nadzor i vodio brigu oko zgrade Kja'be), pa je zaključao nju (Kjabu) nad njim, za njim (tj. iza njegovog ulaska) i ostao je u njoj (malo dulje). Pa sam pitao Bilala kada je izašao:

"Šta je pravio (tj. Šta je činio, šta je radio) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (Šta je činio u Kjabi)?" Rekao je: "Učinio (jedan) stup na svoju lijevu, a (jedan) stup na svoju desnu (stranu), a tri stupa iza sebe (tj. a tri stupa su ostala iza njega) - a bila je Kuća (tj. Kjaba) tada na šest stupova (tj. imala je šest stupova) - zatim je

klanjao." A rekao je nama Ismail: pričao je meni Malikj i rekao je (u svome pričanju ovako): ".... dva stupa na svoju desnu (stranu)...".

GLAVA.

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Munzira, rekao je: pričao nam je Ebu Damrete, rekao je: pričao nam je Musa, sin 'Ukbeta od Nafi'a da je Abdullah bio (imao takav običaj) kada je unišao (u) Kja'bu, išao je prema svome licu kada ulazi, a učinio je vrata (Kjabe) prema svojim leđima, pa je išao (tj. koračao je kroz unutrašnjost Kjabe sve dotle) da bude (ili: dok bude) između njega i između zida koji je prema njegovom licu (rastojanje) blizu od tri podlaktice (tj. od tri aršina) klanjao je (tude, tu), namjerava (tj. namjeravajući, smjerajući da stane na ono) mjesto koje je (upravo to što) je izvijestio njega o njemu Bilal da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, klanjao u njemu (tj. na njemu, na tome mjestu).

Rekao je (Ibnu Umer): "A nije šteta (tj. A nije grijeh niti) na jednoga (čovjeka) da je klanjao (ako je klanjao) u kojoj (god od) strana Kuće (Kjabe) je htio (tj. u kojoj god strani hoće i želi, na kojem god mjestu hoće)."

GLAVA

molitve (okrenuvši se) k jahaćoj (životinji koja se nalazi u pravcu Kjabe), i (okrenuvši se k) kamili, i stablima i sedlu (samaru za kamilu, ili: prtljagu kada je to sve u onom pravcu prema Kjabi).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Ebu Bekjra, Mukademija Basranac, rekao je: pričao nam je Mu'temir od 'Ubejdulaha, od Nafi'a, od Ibnu 'Umera, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da popriječivaše on svoju jahaću (životinju) pa klanja (tj. klanjaše okrenut) k njoj (a to znači da je postavljao više puta jahaću životinju, devu kao zaklon postavivši je tako da ona stoji između njega i Kjabe svojom širinom, jedna joj je strana do njega, a druga do Kjabe). Rekao sam:

"Pa da li misliš (da je tako činio) kada su puhale (tj. kada su se uzbudile, uzbunile, kada su bile nemirne) deve (kamile)?" Rekao je:

"Uzimaše (on u tom slučaju) sedlo (kao zaklon), pa ga uspravi (prema svome licu) pa klanja (okrenuvši se) ka njegovoj krstini (ili: k njegovom terkiluku, a to je drvo na zadnjem dijelu sedla ili samara na koje se jahač naslanja ili objesi terkiju, tj. kajiš, remen od torbe), ili je rekao: (pa klanja okrenuvši se) ka njegovom zadnjem dijelu (tj. zadnjem dijelu sedla, a to je drvo na koje se jahač naslanja, a zove se "eharetun" - terkiluk, zadnji unkaš, arkaš, luk ili krstina, terkiluk kod sedla, a krstina kod samara). I Ibnu 'Umer činjaše njega (tj. ovaj postupak popriječivanja jahaće životinje i uspravljanja sedla u svrhu zaklona pri klanjanju)."

GLAVA

molitve (okrenuvši se) k postelji (krevetu koji je na prostoru između klanjača i kible, tj. Kjabe popriječen).

PRIČAO NAM JE 'Usman, sin Ebu Šejbeta, rekao je: pričao nam je Džerir od Mensura, od Ibrahima, od El-Esveda, od 'Aiše, rekla je:

"Zar ste ujednačili (tj. Zar ste izjednačili) nas (žene) sa psom i magarcem? (To je Aiša r.a. rekla kada je čula da neki govore da će molitvu prekinuti, tj. pokvariti prolaženje ispred klanjača psa, magarca i žene. Da to nije tako, dokazivala je slučajem koji dalje ona navodi i iznosi rekavši:) Zaista sam već vidjela sebe (u položaju, stavu) ležeći na postelji (krevetu), pa dođe Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa se usredotoči postelji (krevetu, tj. stane prema sredini postelje; a neki kažu da ovo znači: stane u sredinu, posred postelje, i, na osnovu takvog shvatanja značenja ove rečenice, kažu da je dozvoljeno klanjati na postelji) pa klanja, pa mrzim (tj. ne volim) da se ukazujem (da se pokazujem, a to znači da stojim svojim tijelom prema) njemu (dok on klanja), pa se izvučem (ili: pa se izvlačim u pravcu) od strane dvije noge postelje (tj. pa se izvlačim prema nogama postelje, a to znači: izvlačim se iz postelje) da se izvučem iz moga pokrivača (tj. ispod svoga pokrivača, jorgana)."

GLAVA:

Vratiće (povratiće) klanjač (onoga) ko je prošao ispred njega.

A vratio je Ibnu Umer prolaznika ispred sebe u očitovanju (tj. u času kad sjedeći u molitvi izgovara očitovanje "Ešhedu en la ilahe illellahu....", vraćao je prolaznika ispred sebe čak kada je klanjao) i u Kja'bi; i rekao je: "Ako nije htio (prolaznik da se vrati drukčije) osim da biješ njega (da se boriš protiv njega), pa bij ga (tj. pa bori se protiv njega)!"

PRIČAO NAM JE Ebu Ma'mer, rekao je: pričao nam je 'Abdul-Varis, rekao je: pričao nam je Junus od Humejda, sina Hilala, od Ebu Saliha da je Ebu Sei'd rekao: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: - H - A PRIČAO NAM JE Adem, rekao je: pričao nam je Sulejman, sin Mugireta, rekao je: pričao nam je Humejd, sin Hilala, Adevija, rekao je: pričao nam je Ebu Salih Seman, rekao je:

Vidio sam Ebu Se'ida Hudriju u danu petka (tj. jednoga petka) klanja (okrenuvši se) ka (nekakvoj) stvari (koja) zastire (zaklanja) njega od ljudi, pa je htio (jedan) mladić iz Ebu Mu'ajtovića da prođe ispred njega, pa je odbio Ebu Se'id (mladića udarivši ga) u njegova prsa, pa je pogledao (razgledao oko sebe taj) mladić pa nije našao prolaza (puta ni na koju drugu stranu) osim ispred njega pa se povratio zbog (toga da) prođe, pa je odbio njega Ebu Se'id žešće (jače ga udarivši) od prvoga (puta, tj. nego prvi put). Pa je postigao (tj. dobio pogrdu, uvredu časti) od Ebu Se'ida, zatim je unišao (tj. posjetio je taj mladić) Mervanu (halifi) pa se potužio k njemu (zbog onoga) što je sreo (što ga je snašlo) od Ebu Se'ida. A unišao je (i) Ebu Se'id iza njega Mervanu pa je rekao (Mervan): "Šta je tebi i sinu tvoga brata (tj. Šta je to bilo između tebe i tvoga bratića), o Ebu Se'ide!" Rekao je: Čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (kako ovo) govori: "Kada klanja jedan (od) vas (okrenut) k (nekoj) stvari (koja) zaklanja (zastire) njega od ljudi, pa hoće jedan (čovjek, tj. pa hoće neko) da prođe ispred njega, pa neka odbije (odgurne) njega, pa ako neće (da se suzbije i vrati) pa neka bije njega (tj. neka se bori protiv njega), pa on je samo satana (đavo)."

GLAVA

grijeha prolaznika ispred klanjača.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, rekao je: izvijestio nas je Malikj od Ebu Nadra, slobodnjaka Umera, sina Ubejdulaha, od Busra, sina Se'ida, da je Zejd, sin Halida, poslao njega k Ebu Džuhejmu da ga pita šta je to čuo od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, o prolazniku ispred klanjača, pa je rekao Ebu Džuhejm: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Da zna prolaznik ispred klanjača šta je to na njega (tj. koliko je to protiv njega taj postupak), zaista (bi) bilo (bolje) da stoji, da zastane, da se zaustavi dok klanjač završi molitvu; dakle bilo (bi) bolje da stoji četrdeset nego da prođe ispred njega (klanjača)." Rekao je Ebu Nadr: "Ne znam da li je rekao (meni Busr pričajući ovo) četrdeset dana, ili mjeseci ili godina?"

GLAVA

okretanje čovjeka prema čovjeku, a on klanja.

A mrzio je Usman da se okreće (neko svojim licem) prema čovjeku, a on klanja. A ovo je samo (onda ružno) kada se zabavio s njime (od skrušenosti), pa što se tiče (obratnog slučaja tj.) kada se nije zabavio s njime, pa već je rekao Zejd, sin Sabita:

"Nisam mario (tj. Nisam se brinuo o okretanju čovjeka prema čovjeku dok ovaj klanja, nisam o tome vodio računa jer) zaista čovjek ne presijeca (ne kvari) molitve čovjeka."

PRIČAO NAM JE Ismail, sin Halila, pričao nam je Alija, sin Mushira, od 'Ameša, od Muslima, od Mesruka, od 'Aiše da je ono spominjalo se (jednom prilikom) kod nje šta presijeca (prekida) molitvu, pa su rekli:

Presijeca je pas, i magarac i žena (žensko biće). Rekla je: "Zaista već ste učinili nas (jednake) psima. Zaista već sam vidjela Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, klanja, a ja sam zaista između njega i između Strane (tj. Kjabe), i ja sam ležačica (tj. i ja ležim, a ja ležim) na postelji, pa bude mi nužda, pa mrzim da se okrenem (licem) prema njemu pa se izvučem (laganim, nečujnim) izvlačenjem."

A od 'Ameša, od Ibrahima, od El-Esveda, od 'Aiše slično njemu (tj. slično ovome hadisu priča se).

GLAVA

molitve iza (ozadi, ozada) spavača (osobe koja spava).

PRIČAO NAM JE Museded, rekao je: pričao nam je Jahja, rekao je: pričao nam je Hišam, rekao je: pričao mi je moj otac od Aiše, rekla je:

"Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) klanja, a ja sam spavačica (tj. a ja spavam) popriječena (raširena, ispružena) na svojoj postelji, pa kada je htio da klanja "vitr" (molitvu sa neparnim brojem stajanja, rekjata koja se klanja pred zoru), probudio je mene pa sam klanjala "vitr" (tj. pa kada bi htio da klanja vitr, probudio bi me pa sam klanjala vitr)."

GLAVA

dobrovoljne (neobavezne) molitve ozadi (iza) žene.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, rekao je: izvijestio nas je Malikj od Ebu Nadra, slobodnjaka Umera, sina Ubejdulaha, od Ebu Selemeta, sina Abdurahmana, od Aiše, žene Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da je ona rekla:

"Spavaše (Spavala sam) ja ispred poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a moje dvije noge su u njegovoj Strani (tj. u položaju tako da siječu pravac prema Kjabi), pa kada je padao ničice (tj. pa kada bi padao ničice, kada bi išao, spuštao se na sedždu), dodirnuo je (dotaknuo bi rukom) mene, pa sam (tj. pa bih) skupila svoje dvije noge, pa kada je on (pa kada bi) ustao, pružila sam (pružila bih) njih dvije (noge)." Rekla je (još i to): "A kuće (ili: sobe su bile takve) tada (da) nije u njima (niko imao) svjetiljke (nisu u kućama postojale svjetiljke)."

GLAVA

(onoga) ko je rekao: Neće presjeći molitvu (nikakva) stvar (ništa).

PRIČAO NAM JE Umer, sin Hafsa, rekao je: pričao nam je moj otac, rekao je: pričao nam je El-'Ameš ('Ameš), rekao je: pričao nam je Ibrahim od El-Esveda, od Aiše. Rekao je Ameš: a pričao mi je Muslim od Mesruka, od Aiše:

Spomenulo se kod nje šta presijeca molitvu (pa je rečeno ovo:) pas, i magarac i žena, pa je rekla: "Prispodobili ste nas sa magarcima i psima. Tako mi Allaha zaista sam vidjela Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, klanja, a ja sam zaista na postelji između njega i između Strane (kible, kibleta) ležačica (ležim na strani svoga tijela), pa se pokaže meni potreba (nužda), pa mrzim da sjednem (tj. da se uspravim i podignem iz ležećeg stava) pa (tj. radi toga što bih mogla da uznemirim Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa se izvučem) na stranu koja počinje (od prostora) kod njegove dvije noge."

PRIČAO NAM JE Ishak, rekao je: izvijestio nas je Ja'kub, sin Ibrahima, rekao je: pričao mi je moj bratić Ibnu Šihab da je on pitao svoga strica o molitvi (da li) presijeca nju (ikakva) stvar, pa je rekao:

"Neće presjeći (tj. prekinuti, pokvariti) nju (nikakva) stvar (od one tri stvari, misli na psa, magarca i ženu)." Izvijestio me 'Urvete, sin Zubejra, da je Aiša, žena Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekla: "Zaista već je bio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) ustane pa klanja (neki dio) od noći, a zaista sam ja popriječena između njega i između Strane (kible) na postelji njegove obitelji (njegove porodice)."

GLAVA:

Kada je nosio malu djevojku (djevojčicu) na svome vratu u molitvi.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, rekao je: izvijestio nas je Malikj od 'Amira, sina Abdullaha sina Zubejra, od 'Amra, sina Sulejmova, Zurekije, od Ebu Katadeta Ensarije da poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, klanjaše, a on je nosač (tj. a on nosi) Umametu, kćer Zejnebe, kćeri poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i

spasio, (tj. svoju unuku od kćeri Zejnebe) i Ebul-'Asa, sina Rebi'ata sina Abdu Šemsa, pa kada bi pao ničice, ostavio bi je (tj. pustio bi je, metnuo bi je na tle, tlo), a kada je (tj. a kada bi ustao u molitvi na noge), nosio ju je (tj. ponio bi je, natovario bi je opet na sebe).

GLAVA:

Kada je klanjao (okrenuvši se) k postelji (što) je u njoj žena u mjesečnici.

PRIČAO NAM JE 'Amr, sin Zurareta, rekao je: izvijestio nas je Hušejm od Šejbanije, od Abdullaha, sina Šedada sina Hada, rekao je: izvijestila me moja tetka Mejmuneta, kći Harisa, rekla je:

"Bila je moja postelja prema (ispred) klanjališta Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa često je pala (tj. pa često puta bi pala) njegova odjeća na mene, a ja sam na svojoj postelji."

PRIČAO NAM JE Ebu Nu'man, rekao je: pričao nam je Abdul-Vahid, sin Zijada, rekao je: pričao nam je Šejbanija Sulejman, pričao nam je Abdullah, sin Šedada, rekao je: čuo sam Mejmunetu (gdje) govori:

"Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) klanja, a ja sam (blizu) k njegovoj strani (tj. a ja sam uz njega, kraj njega) spavačica (tj. spavam), pa kada bi pao ničice, pogodila bi me njegova odjeća, a ja sam (bivala) žena u mjesečnici (tj. a imala sam i mjesečni ženski odljev krvi pri sebi neki puta)." A povećao je (tj. dodao je u svome pričanju) Museded od Halida, rekao je: pričao nam je Sulejman Šejbanija: ".... a ja sam žena u mjesečnici."

GLAVA:

Da li (smije da) dodirne (dotakne) čovjek svoju ženu kod padanja ničice radi (toga) da (on mogne da) padne ničice?

PRIČAO NAM JE 'Amr, sin 'Alije, rekao je: pričao nam je Jahja, rekao je: pričao nam je Ubejdulah, rekao je: pričao nam je Kasim od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje (s njom), rekla je:

"Loše je (Ružno je to) što ste izjednačili (izravnali) nas sa psom i magarcem. Zaista već sam vidjela mene (tj. sebe), a poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, klanja, a ja sam ležačica (tj. a ja ležim nauznačke, na strani tijela) između njega i između Strane, pa kada je htio da padne ničice (da obavi sedždu), dodirnuo (dotaknuo) je moje dvije noge pa sam skupila (pokupila, savila) njih dvije."

GLAVA

žene (koja) zbacuje (ili: odbacuje, baca) od (tj. sa) klanjača (nekakvu) stvar od neprijatnosti.

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Ishaka, Suremarija, rekao je: pričao nam je Ubejdulah, sin Musa-a, rekao je: pričao nam je Israil od Ebu Ishaka, od Amra, sina Mejmuna, od Abdullaha (Mes'udova), rekao je:

"Dok je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (bio jedanput) stajač (dok je stajao), klanja kod Kjabe, a skupina od Kurejševića u svojim sijelima (sjedi takođe kod Kjabe) kadli je rekao (tj. kadli reče jedan) govornik od njih: "Zar ne vidite ovoga licemjerca! Koji će vas ustati (tj. poći, otići) k zaklanoj životinji roda omsice (tog-i-tog), pa će se upraviti (namjeriti se) k njezinoj nečisti (balegi), njezinoj krvi i njezinoj košuljici za plod (posteljici za plod u utrobi ženskih polnih udova), pa će donijeti njega (tj. to sve: balegu, krv i posteljicu), zatim će pustiti (pričekati) njega (Muhameda a.s.) dok (se stavi u položaj) kada je pao ničice (prilikom obavljanja sedžde), (te) će staviti (metnuti) njega (to što donese od zaklane životinje) na njegove (Muhamedove a.s.) dvije plećke." Pa se podigao (skočio) najnesretniji (tj. najgori od) njih ('Ukbete, sin Ebu Mu'ajta i donio je to), pa pošto je pao ničice poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, stavio je njega između njegove dvije plećke, i (tj. ali) ustrajao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, ostajući (u položaju) ničice (sedžde). Pa su se (oni) smijali (toliko) da se naginjao neki (od) njih k nekom od smijanja (tj. padali su jedni na druge od silnog smijeha). Pa je otišao

odlazač (tj. Pa je otišao neko) k Fatimi (kćeri Muhameda a.s.), a ona je (tada bila) djevojčica, pa je počela (da) trči, a ustrajao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, ostajući (u položaju) ničice dok je bacila (tj. skinula) njega od njega (tj. dok nije ona zbacila ono sa njegovih pleća), i okrenula se na njih (prema njima da) ih grdi (psuje, ili: i počela je da ih grdi). Pa pošto je izvršio (završio) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, molitvu, rekao je: "Bože, na Tebe (se obraćam da se pobrineš) sa Kurejševićima (tj. drži Kurejševiće!, uništi Kurejševiće!)! Bože, drži Kurejševiće! Bože, drži Kurejševiće!" Zatim je imenovao (tj. u molbi za uništenje Kurejševića koji su ga zlostavljali istaknuo je imena ovih lica kako slijedi): "Bože, na Tebe (se obraćam da se pobrineš) sa (uništenjem, tj. drži, uništi) 'Amra, sina Hišama, i 'Utbeta, sina Rebi'ata, i Šejbeta, sina Rebi'ata, i Velida, sina 'Utbeta, i Umejeta, sina Halefa, i 'Ukbeta, sina Ebu Muajta, i 'Umareta, sina Velida!" Rekao je Abdullah (Mes'udov): "Pa tako mi Allaha zaista sam vidio njih (tj. ove imenovane ličnosti sve) oborene (bačene na tle, tj. pobijene na) dan Bedra (jedino tu nije bio Umarete, sin Velida), zatim su se vukli (tj. odvučeni su) k bunaru (koji nije iznutra obzidan), bunaru Bedra, zatim je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Slijedili se drugovi bunara prokletstvom (tj. Slijedio, dostigao Allah drugove bunara prokletstvom, a to će reći: Prokleti bili i na budućem svijetu ovi što su dovučeni i bačeni zajedno u ovaj bunar!)!"

U IME ALLAHA SVEMILOSNOG (MILOSRDNOG) MILOSTIVOG

KNJIGA (ODREĐENIH) VREMENA MOLITVE

i Njegovoga govora (tj. KNJIGA vremena molitve i KNJIGA u kojoj se navode i iznose hadisi koji daju razjašnjenja u vezi Njegovog, Allahovog uzvišenog govora): ".... zaista molitva je na vjernicima propis povremen." Odredio je vrijeme (za) njega na njih (tj. "propis povremen" znači: odredio je Allah dž.š. tačno označeno i propisano

vrijeme za taj propis njima, vjernicima, pa ga u određeno vrijeme treba i obavljati).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, rekao je: pročitao sam na (sijelu, tj. u prisustvu) Malikja od Ibnu Šihaba da je Umer, sin Abdul-Aziza odgodio (popodnevnu, ikindijsku) molitvu (jednoga) dana, pa je unišao njemu Urvete, sin Zubejra, pa ga je izvijestio da je Mugirete, sin Šubeta, odgodio molitvu (jednoga) dana, a on je (tada bio) u Iraku, pa je unišao njemu Ebu Mes'ud El-Ensarija pa je rekao:

"Šta je ovo, o Mugirete? Zar nije (stanje takvo da) si već znao (tj. Zar već nisi znao, Zar već ne znaš) da je Džibril, blagoslovi Allaha i Njegov spas na njega (tj. neka su njemu, Džibrilu), sišao pa je klanjao, pa je klanjao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio; zatim je klanjao pa je klanjao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio; zatim je klanjao pa je klanjao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio; zatim je klanjao pa je klanjao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio; zatim je klanjao pa je klanjao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio; zatim je rekao: "Sa ovim (ili: U ovim, U ovome) se meni zapovjedilo (ili: Sa ovim, U ovim, U ovom se tebi, Muhamede, zapovjedilo. A to znači meni se zapovjedilo da ti objasnim, ili tebi se zapovjedilo da vršiš molitvu u tačno određene časove dana i noći onako kako sam ja klanjao u toku proteklog dana i noći)." Pa je rekao Umer (Abdul-Aziza, u lice) Urvetu: "Znaj, šta pričaš ga (nama, tj. Čuj, šta ti to nama pričaš)?! I zar je zaista Džibril, on (sobom, lično) uspostavio poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, vrijeme molitve?" Rekao je Urvete: Tako je bio Bešir, sin Ebu Mes'uda, (običaja da) priča od svoga oca. Rekao je Urvete: A zaista već je pričala meni Aiša da poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, klanjavaše popodnevnu molitvu (ikindiju), a sunce je u njezinoj sobi prije (nego je došlo u takav položaj) da se pokaže (navrh zidova sobe, tj. a sunce grije u unutrašnjosti njezine sobe prije nego nadvisi zidove sobe zbog spuštanja na zalaženje).

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je (On),: "Obraćajući se (vi) k Njemu, i čuvajte se Njega, i obavljajte molitvu, a ne budite od idolopoklonika (višebožaca)."

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Se'ida, rekao je: pričao nam je 'Abad, on je sin 'Abada (dakle Abad, sin Abada), od Ebu Džemreta, od Ibnu Abasa, rekao je:

"Doputovalo je poslanstvo (grupa ljudi iz plemena) Abdul-Kajsa na (razgovore) poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa su rekli: "Zaista mi, ovaj ogranak od (plemena) Rebi'ata (u nezgodnom smo položaju jer između nas i Medine su nastanjena plemena nevjernika iz velikoga plemena Mudara) i nismo (u mogućnosti da) dopiremo k tebi (Muhamede, ni u kojem drugom vremenu) osim u svetom mjesecu, pa zapovjedi nam (jednu) stvar (što) ćemo je uzeti od tebe i pozivati ćemo k njoj ko je (god) iza nas (ostao u našem plemenu):" Pa je rekao (Muhamed a.s.): "Zapovjedam vam četiri (postupka), a zabranjujem vam četiri (postupka, zapovjedam vam): vjerovanje u Allaha, " - zatim ga je protumačio njima (da je to) - " svjedočenje da nema božanstva osim Allah, i obavljanje molitve, i davanje (obavezne) milostinje, i da izručite (predate) k meni petinu (onoga) što ste zaplijenili (od neprijatelja). A zabranjujem (sve vrste posuda u kojima su se držala opojna pića, pa bile one) od tikve, i krčaga (testije obojene zeleno), i zasmoljene (posude namazane smolom) i izdubljeni panj (ili nešto drugo osim tih nabrojanih četiriju vrsta posuda koje su tada bile u upotrebi)."

GLAVA

prisege (zakletve) na obavljanje molitve.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Musena-a, rekao je: pričao nam je Jahja, rekao je: pričao nam je Ismail, rekao je: pričao nam je Kajs od Džerira, sina Abdullaha, rekao je:

"Prisegao sam se poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, na obavljanje molitve, i davanje (obavezne) milostinje i iskrenost (u ljubavi i odanosti, a to u sebi sadrži i iskreno savjetovanje i

preporučivanje najboljega) za svakoga muslimana (tj. iskrenost prema svakome muslimanu)."

GLAVA:

Molitva je pokrivačica (grijeha, iskupljivačica grijeha, iskupljenje grijeha).

PRIČAO NAM JE Museded, rekao je: pričao nam je Jahja od 'Ameša, rekao je: pričao mi je Šekik, rekao je: čuo sam Huzejfeta, rekao je:

"Bili smo sjedači (tj. Sjedili smo) kod Umera, bio zadovoljan Allah od njega (s njim), pa je rekao: Koji (od) vas pamti (čuva u sjećanju) govor (ili: riječi) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, o iskušenju (isprobavanju, to je prvobitno značenje riječi "fitnetun", a ta riječ još ima značenje: grijeh, bezvjerstvo, pobuna, nered, ustanak)? Rekao sam: Ja (pamtim, to kaže Huzejfete, govor Božijeg poslanika a.s. i to onako) kao što ga je rekao. Rekao je (Umer Huzejfi): Zaista ti si na njega (na Božijeg poslanika a.s.) - ili na nju (tj. na izreku Božijeg poslanika a.s.) - zaista odvažan (smion, smio). Rekao sam: Iskušenje čovjeka (tj. pogreška čovjeka) u (slučaju kad se radi o) njegovoj porodici, i njegovom imetku (imanju, vlasništvu), i njegovom djetetu i njegovom susjedu - pokriva (iskupljuje) nju (tu kušnju, iskušenje, pogrešku) molitva, i post, i milostinja i zapovjedanje (tj. upućivanje na dobra djela) i zabranjivanje (tj. odvraćanje od loših djela). Rekao je (Umer r.a.): Nije ovo (što ja) hoću (tj. ne mislim na ovo značenje riječi "fitnetun", to jest ne mislim na govor i hadis Božijeg poslanika a.s. u kojem se spominje riječ "fitnetun" u značenju "pogreška"), ali (hoću da mi kažeš, tj. nego hoću da mi kažeš izreku Božijeg poslanika a.s. u kojoj je spomenuo) iskušenje koje će se talasati (bjesniti) kao što se talasa (bjesni) more (tj. hadis u kojem je riječ "fitnetun - iskušenje" spomenuta u značenju "nered, ustanak, pobuna"). Rekao je (Huzejfete Umeru): Nije (tj. Nema, Neće biti) tebi od nje (od te kušnje, od toga najvećega iskušenja nikakve) štete, o zapovjedniče vjernika (tj. o halifo, jer je Umer bio halifa kada je vodio ovaj razgovor sa Huzejfetom). Zaista između tebe i između nje (te takve kušnje) su zatvorena (zaključana) vrata. Rekao je (Umer): Da li će se razbiti (razlupati ta

vrata) ili će se otvoriti (običnim načinom). Rekao je (Huzejfete): Razbiti (Razbi) će se. Rekao je (Umer): Tada se neće zaključati nikada. Rekli smo (Huzejfi, to kaže Šekik): Da li je bio Umer (u predosjećaju da) zna (tj. Da li Umer znadijaše, da li je znao ko su i šta su ta) vrata? Rekao je: Da, kao što (je znao) da je pred sutra večeras (tj. kao što je znao da je večeras bliže nego sutra, da će prije doći "večeras" nego "sutra"). Ja sam zaista pričao njemu (jedan) hadis (ili: jedno pričanje koje) nije sa pogreškama (izmješan, u njemu nema pogrešaka, ispravan je, ispravno je zapamćen i prepričan od Muhameda a.s.). Pa smo se bojali (strašili, kaže Šekik) da pitamo Huzejfeta (ko su bila i šta su bila ta vrata), pa smo zapovjedili Mesruku (da ga on upita), pa ga je pitao, pa je rekao (Huzejfete): Vrata su Umer."

(Poznato je da je Umer r.a. ubijen od atentatora, a nije umro običnom smrću, dakle vrata su razbijena, a ne običnim načinom otvorena.)

PRIČAO NAM JE Kutejbete, rekao je: pričao nam je Jezid, sin Zurej'a, od Sulejmana Tejmije, od Ebu 'Usmana Nehdije, od Ibnu Mes'uda da je (jedan) čovjek pogodio (tj. dobio) od (jedne) žene poljubac (tj. poljubio je jednu ženu, ali se zatim pokajao) pa je došao Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa ga je izvijestio, pa je spustio (tj. objavio tim povodom) Allah, On je moćan i veličajan je, (ovaj odlomak Kur'ana):

"Obavljaj molitvu (u časovima) dva kraja dana i blizinama od noći (tj. i u časovima noći koji su blizu dana), zaista lijepa djela (dobra djela) odvode (tj. pokrivaju, iskupljuju) ružna djela (loša, nevaljala djela)....", pa je rekao (taj) čovjek: "
O poslaniče Allaha, da li je za mene (samoga) ovo (tj. da li ovo važi samo za me)?" Rekao je (Muhamed a.s.): "Za svu moju sljedbu, sve njih."

GLAVA

vrijednosti molitve (obavljene) za njezino vrijeme (tj. u njezino pravo vrijeme).

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid Hišam, sin Abdul-Melikja, rekao je: pričao nam je Šubete, rekao je Velid, sin Ajraza, izvijestio me, rekao je: čuo sam Ebu Amra Šejbaniju (gdje) govori: pričao nam je drug (tj. vlasnik) ove kuće, i pokazao je ka kući Abdullaha (sina Mes'udova), rekao je: pitao sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, koji je posao najmiliji k Allahu? Rekao je:

"Molitva na (u) njezino vrijeme." Rekao je: Zatim koji? Rekao je: "Dobročinstvo roditeljima." Rekao je: Zatim koji? Rekao je: "Borba u (tj. na) putu Allaha." Rekao je: Pričao mi je njih poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a da sam tražio više (od) njega, povećao bi mi (tj. kazao bi mi još više poslova koji su Allahu najmiliji).

GLAVA:

Pet molitava, molitvi (dnevnih) su iskupljenje (pokriće za manje grijehe).

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Hamze, rekao je: pričao mi je Ibnu Ebi Hazim i Deraverdija od Jezida, od Muhameda, sina Ibrahima, od Ebu Selemeta, sina Abdurahmana, od Ebu Hurejreta da je on čuo poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (gdje) govori:

"Da li vidite (tj. Mislite li; Šta mislite) da je zaista (jedna) rijeka u (tj. na) vratima jednoga (od) vas (pa da) se kupa u njoj svaki dan pet (puta), šta kažeš, šta misliš (da li bi) to (kupanje) ostavilo od njegovoga plijesna (prljavštine imalo, išta)?" Rekli su "Ne bi ostavilo od njegova plijesna ništa." Rekao je: "Pa također je (tj. takav ti je) primjer pet (dnevnih) molitava, molitvi, briše Allah s njim (vršenjem molitava, molitvi) pogreške."

GLAVA

upropaštavanja molitve od njezinog vremena.

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, rekao je: pričao nam je Mehdija od Gajlana, od Enesa, rekao je:

"Ne poznajem (nijedne) stvari (tj. Ne prepoznajem ništa) od (onoga) što je bilo na vremenu (tj. za vrijeme) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio." Reklo se: Molitva. Rekao je: "Zar nije (stanje i u tom pogledu takvo da) ste upropastili (ono) što ste upropastili u (pogledu) nje."

PRIČAO NAM JE Amr, sin Zurareta, rekao je: izvijestio nas je Abdul-Vahid, sin Vasila, Ebu 'Ubejdete Hadad (Kovač), od 'Usmana, sina Ebu Revada, (a on) je brat Abdul-Aziza, rekao je: čuo sam Zuhriju (gdje) govori (ovo):

Unišao, ušao sam na (razgovor) Enesu, sinu Malikja, u Damasku, a on plače, pa sam rekao njemu: "Šta je tebe rasplakalo?", pa je rekao: "Ne poznam (Ne prepoznajem nijednu) stvar od (onoga) što sam stigao (tj. zapamtio da je postojala) osim ove molitve, a (i) ova molitva već se je upropastila." A rekao je Bekjr: pričao nam je Muhamed, sin Bekjra, Bursanija, rekao je: izvijestio nas je 'Usman, sin Ebu Revada, slično njemu.

GLAVA:

Klanjač se sašaptava (tj. tajno razgovara) sa Allahom, moćan je (On) i veličajan je.

PRIČAO NAM JE Muslim, sin Ibrahima, rekao je: pričao nam je Hišam od Katadeta, od Enesa, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista jedan (od) vas kada klanja, sašaptava se sa svojim Gospodom, pa neka ne pljuje nipošto (na prostor) od svoje desne (strane), ali (tj. nego neka pljuje) pod svoju lijevu nogu (stopalo)." A rekao je Se'id od Katadeta: "Neka ne pljuje ispred sebe (naprijed) ili između svoje dvije ruke (tj. preda se), ali (tj. nego) na svoju lijevu

(stranu) ili pod svoje dvije noge." A rekao je Šu'bete: "Neka ne pljuje preda se i ni na svoju desnu (stranu), ali (nego) na svoju lijevu (stranu) ili pod svoju nogu." A rekao je Humejd od Enesa, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Neka ne pljuje u Stranu (tj. u pravcu Kja'be) i ni na svoju desnu (stranu), ali (nego) na svoju lijevu (stranu) ili pod svoju nogu."

PRIČAO NAM JE Hafs, sin Umera, rekao je: pričao nam je Jezid, sin Ibrahima, rekao je: pričao nam je Katadete od Enesa, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Upravite se (tj. postavite se pravilno) u padanju ničice (tj. kada ste u položaju ničice, na sedždi), a neka ne prostre (jedan od vas) svoje podlaktice kao pas; i kada pljuje, pa neka nipošto ne pljuje preda se, a ni na svoju desnu (stranu), pa zaista on se sašaptava sa svojim Gospodom."

GLAVA

ulaženja u studen (zahlađenje) sa podnevnom molitvom u (danu) žestine vrućine (tj. u danu velike podnevne vrućine, a to znači da se podnevna molitva može obaviti kada popusti najveća podnevna žega, kada malo zahladni).

PRIČAO NAM JE Ejub, sin Sulejmana, rekao je: pričao nam je Ebu Bekjr od Sulejmana, sina Bilala, rekao je Salih, sin Kjejsana: pričao nam je El-'Aredž Abdurahman i (drugi ljudi) osim njega od Ebu Hurejreta, i Nafi', slobodnjak Abdullaha, sina 'Umera, od Abdullaha, sina Umera, da su njih dva pričala njemu od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, da je on rekao:

"Kada se prižestila vrućina (tj. Kada u podne bude ona najžešća vrućina), pa uniđite u studen (tj. očekajte zahlađenje, popuštanje vrućine) sa molitvom (tj. obavite molitvu kada popusti vrućina), pa zaista žestina vrućine je od rasprostiranja (širenja zadaha, daha) pakla."

(Neki kažu da se zadnja rečenica treba ovako shvatiti: jer zaista žestina vrućine je od širenja, ili kao širenje daha pakla.)

PRIČAO NAM JE Ibnu Bešar, rekao je: pričao nam je Gunder, rekao je: pričao nam je Šu'bete od Muhadžira Ebul-Hasana, čuo je Zejda, sina Vehba, od Ebu Zera, rekao je:

Oglasio je (vrijeme molitve) oglasivač Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (a to je bilo vrijeme) podnevne molitve, pa je rekao (Muhamed a.s. svome muezinu, mujezinu - oglasivaču molitve Bilalu): "Ohladi, ohladi (ili: Zastudi, zastudi; ili: Rashladi, rashladi)!", ili je rekao: "Pričekaj, pričekaj!" I rekao je: "Žestina vrućine je od zadahnjivanja (zapahnjivanja, od rasprostiranja daha) pakla, pa kada se zažesti vrućina, pa ohladite od molitve (tj. pričekajte dok malo popusti vrućina pa onda obavite podnevnu molitvu).", (pa smo odgađali molitvu, kaže Ebu Zer, sve dotle) dok smo vidjeli (ugledali) sjenu brežuljaka.

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, rekao je: pričao nam je Sufjan, rekao je: zapamtili smo ga od Zuhrije, od Se'ida, sina Musejeba, od Ebu Hurejrete, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Kada se zažesti vrućina, ohladite (uniđite, uđite u studen, zahlađenje) sa molitvom, pa (ili: jer) zaista žestina vrućine je od rasprostiranja (daha, zapahnjivanja) pakla. I tužila se Vatra (vatra pakla) k svome Gospodu, pa je rekla: O moj Gospode, pojeo je (tj. jede) neki moj (dio) neki (dio, tj. ja se pojede, ja pojede sama sebe usljed velike žestine). Pa je dozvolio njoj (Uzvišeni Allah da odihne, odahne) sa dva daha: (jednim) dahom u zimi (u zimu), a (jednim) dahom u ljeti, (u ljeto) (da bi ona sa ta dva daha, uzdaha, odhukivanja ublažila sama sebi svoju žestinu), najžešće što nađete (tj. što osjetite) od vrućine (ljeti je od toga daha ili odhukivanja - ili othukivanja - pakla), a najžešće što nađete (osjetite) od ciče (tj. od velike studeni u zimi je od toga daha, othukivanja pakla)."

PRIČAO NAM JE 'Umer, sin Hafsa, rekao je: pričao nam je moj otac, rekao je: pričao nam je 'Ameš, rekao je: pričao nam je Ebu Salih od Ebu Se'ida, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ohladite (tj. Uniđite, uđite u studen, zahlađenje) sa podnevnom molitvom, pa (ili: jer) zaista žestina vrućine je od rasprostiranja (daha) pakla." Slijedili su ga (Hafsa, oca Umerova) Sufjan, i Jahja i Ebu 'Avanete (pričajući svi oni) od 'Ameša.

GLAVA

ohlađenja (ulaženja u zahlađenje) sa podnevnom molitvom u putovanju.

PRIČAO NAM JE Adem, rekao je: pričao nam je Šu'bete, rekao je: pričao nam je Muhadžir Ebul-Hasen, slobodnjak Tejmulahovića, rekao je: čuo sam Zejda, sina Vehba, od Ebu Zera Gifarovića, rekao je:

Bili smo sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, u (jednom) putovanju, pa je htio oglasivač - mujezin - (molitve) da oglasi za podne pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Ohladi!" Zatim je htio (ponovo) da oglasi pa je rekao njemu: "Ohladi!" (i čekao je i odgađao) dok smo vidjeli (ugledali) sjenu brežuljaka (malih pješčanih uzvišenja), pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Zaista žestina vrućine je od rasprostiranja (daha, zapahnjivanja) pakla, pa kada se zažesti vrućina, pa ohladite molitvu (tj. očekajte, pričekajte, sačekajte zahlađenje, pa onda obavite molitvu)!". A rekao je Ibnu Abas, bio zadovoljan Allah od njega (s njim): "Tetefejje'u-prevrće se" je (značenja, tj. ta riječ iz Kur'ana, čiji je korijen "fej' - popodnevna sjena", ima značenje) "Tetemejjelu - naginje se".

GLAVA

vremena podne (tj. podnevne molitve) je kod nestanka (iščeznuća sjene, a to biva u podne na ekvatoru i u predjelima bliže ekvatora kada je Sunce u kulminacionoj tačci, tački na nebu u podne, kada prolazi kroz meridijan dolazeći iznad tjemena ljudi i stvari - svega uopće, tada se za trenutak gubi sjena, isčezava, nestaje je, pa se zbog toga taj trenutak i zove "zeval - isčeznuće").

A rekao je Džabir: Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) klanja u žegi (tj. u vrijeme podnevne pripeke).

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, rekao je: izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, rekao je: izvijestio me Enes, sin Malikja, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, izašao kada se nagnulo (zapadu, tj. sa sredine neba skrenulo k zapadu) Sunce, pa je klanjao podne, pa je stao na govornicu, pa (je) spomenuo Čas (tj. čas smaka ovoga svijeta, ili čas ponovnoga proživljenja - vaskrsnuća poslije smaka svijeta), pa je spomenuo da u njemu (u tome času) imaju velike stvari, zatim je rekao:

"Ko voli (želi) da pita o (nekoj) stvari, pa neka pita, pa neće me upitati (ni) o (jednoj) stvari (a da će biti drukčije) osim (tako da) ću vas izvijestiti dok trajem (tj. dok stojim) u (ili na) ovome mome mjestu." Pa su ljudi mnogo učinili u plaču (tj. mnogo su ljudi plakali, a) (on) je mnogo činio da govori (tj. a on je mnogo govorio, navaljivao da ga pitaju vičući): "Pitajte me!" Pa je ustao Abdullah, sin Huzafeta, Sehmija pa je rekao: "Ko je moj otac?" (Bilo je sporno ko mu je otac.) Rekao je: "Tvoj otac je Huzafete." Zatim je umnožio da govori: "Pitajte me!" Pa je kleknuo Umer na svoja dva koljena pa je rekao: "Zadovoljili smo se sa Allahom (kao) Gospodarem, i sa islamom (kao) vjerom i sa Muhamedom (kao) vjerovijesnikom." Pa je zašutio (prestao da govori: "Pitajte me!"). Zatim je rekao: "Izložili (pokazali, prikazali) su se meni raj i pakao maloprije (maločas) u strani ovoga zida, pa nisam vidio (dosada) kao dobra i zla (što sam sada vidio)."

PRIČAO NAM JE Hafs, sin Umera, rekao je: pričao nam je Šu'bete od Ebul-Minhala, od Ebu Berzeta:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) klanja jutarnju molitvu (sabah, tako da ju je završio), a jedan (od) nas prepoznaje svoga druga (koji sjedi do njega iako nema osvjetljenja u džamiji, jer se dobro providjelo i rasvanulo). I (imao je običaj da) uči u njoj (u jutarnjoj molitvi) koliko između šezdeset do stotine (ajeta - odlomaka iz Kur'ana). I klanjavaše (I klanjao je) podne kada je isčeznulo Sunce (tj. došlo u kulminacionu tačku i isčezla je zbog toga sjena, pa zbog toga što nema sjene od predmeta kao da nema ni Sunca kao uzroka sjene), a popodnevnu (ikindiju) molitvu (klanjaše), a jedan (od) nas ode k najudaljenijem (dijelu) Medine, vrati se, a Sunce je živo (još, tj. još jako grije). A zaboravio sam (to kaže Ebul-Minhal) šta je rekao (Ebu Berzete) u (vezi) sutonske molitve (ahšama, akšama). A

neće se brinuti (tj. A nije se brinuo, a to će reći da se nije sustezao) sa odgađanjem večernje molitve (jacije) do trećine noći, zatim je rekao: do polovine noći. A rekao je Muaz: rekao je Šu'bete: Zatim sam ga (Ebul-Minhala) sreo jedanput pa je rekao: .... ili trećine noći.

PRIČAO NAM JE Muhamed, misli (na) sina Mukatila, rekao je: izvijestio nas je Abdullah (Mubarekjov), rekao je: izvijestio nas je Halid, sin Abdurahmana, rekao je: pričao mi je Galib Katan od Bekjra, sina Abdullaha, Muzenije, od Enesa, sina Malikja, rekao je:

"Bili smo (običaja) kada smo klanjali iza poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u podnevne vrućine (tj. za vrijeme podnevnih žega), pa padali bismo ničice (na sedždu) na naše odjeće čuvajući se vrućine (vreline pjeska)."

GLAVA

odgađanja podne (salata, namaza, molitve) do popodnevne molitve (do ikindije).

PRIČAO NAM JE Ebu Nu'man, rekao je: pričao nam je Hamad, sin Zejda, od Amra, sina Dinara, od Džabira, sina Zejda, od Ibnu Abasa da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, klanjao u Medini sedam i osam (rekjata - naklona: sedam - tri ahšamskog farda, a četiri jacijskog farda; a osam - četiri podnevskog i četiri ikjindijskog farda), podne i popodnevnu (molitvu), i sutonsku i večernju molitvu (ahšam i jaciju). Pa je rekao Ejub (k Džabiru, sinu Zejdovu):

"Možda je on (Muhamed a.s. to činio) u kišovitoj noći (i danu)." Rekao je (Džabir): "Možda je."

GLAVA

vremena popodnevne molitve (ikjindije).

A rekao je Ebu Usamete od Hišama: "..... iz dna njezine (Aišine) sobe (nije izašlo sunce, a Muhamed a.s. je klanjao ikjindiju)."

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Munzira, rekao je: pričao nam je Enes, sin 'Ijada, od Hišama, od njegova oca da je Aiša rekla:

"Bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) klanja popodnevnu molitvu, a sunce nije (još) izašlo iz njezine sobe."

PRIČAO NAM JE Kutejbete, rekao je: pričao nam je Lejs od Ibnu Šihaba, od Urveta, od Aiše da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, klanjao popodnevnu molitvu, a sunce je u njezinoj sobi, nije se pokazala sjena iz njezine sobe (tj. sunčeve zrake nisu nadvisile i izašle na vrhove zidova sobe, kako neki to tumače).

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, rekao je: izvijestio je nas Ibnu 'Ujejnete od Zuhrije, od Urveta, od Aiše, rekla je:

"Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) klanja molitvu popodneva (ikjindiju), a sunce je pojavljivač u mojoj sobi, nije se pokazala sjena poslije." A rekli su Malikj, i Jahja, sin Se'ida, i Šuajb i Ibnu Ebu Hafsate: ".... a sunce (tj. sunce je u sobi) prije (nego je nastupilo vrijeme) da se pokaže (na vrhovima zidova sobe)."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Mukatila, rekao je: izvijestio nas je Abdullah, rekao je: izvijestio nas je 'Avf od Sejara, sina Selemeta, rekao je: unišao sam ja i moj otac na (razgovor) Ebu Berzetu Eslemiji, pa je rekao njemu moj otac:

"Kako je bio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) klanja propisanu (molitvu, tj. Kako klanjaše, kako je klanjao on obaveznu molitvu)?" Pa je rekao: "Klanjaše podnevnu molitvu (a podnevna molitva se naziva, kao i samo podne, izrazima "hedžir" i "hadžiretun" - "el-hedžiru i el-hadžiretu", jer se zbog velike vrućine u pola dana napušta svaki posao i razgovor među ljudima i povlači se svak u svoje skrovište) koja je (ta što) je zovete (nazivate) prva (molitva, a veli se stoga što ju je Džibril prvu klanjao Muhamedu

a.s., ili što je prva danska molitva ako sabah računamo u noćne molitve; Muhamed a.s. klanjaše podne) kada sklizne (ode sa sredine neba) Sunce, a klanja popodne(-vnu molitvu, ikjindiju), zatim se vrati jedan (od) nas k svome stanu u najudaljenijem (dijelu) Medine, a sunce je živo (još, tj. jako je vruće)." A zaboravio sam (kaže Sejar) šta je rekao (Ebu Berzete) u (vezi) sutonske molitve (ahšama, akšama)." A voljaše (tj. volio je Muhamed a.s.) da odgodi večernju molitvu (jaciju) koja je (ta što) je zovete (nazivate) tmina (pomrčina prve trećine noći, tj. nazivate je molitvom prve trećine noći, molitvom tmine). A mrzijaše (tj. A mrzio je Muhamed a.s.) spavanje prije nje (prije večernje molitve, jacije) i razgovor (pričanje) poslije nje. A zasukivaše se (tj. okrećaše se prema klanjačima za, sa sobom po završenoj molitvi, ili odlažaše, odlazio je iz džamije) od molitve jutra (sabaha) kada prepoznaje čovjek svoga druga (koji sjedi do njega, tj. koji je sjedio do njega u molitvi). A učaše (učio je) šezdeset do stotinu (tj. Obavljao je jutarnju molitvu sa šezdeset do stotinu ajeta - odlomaka Kur'ana koje bi proučio, izgovorio naizust, napamet u molitvi)."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, od Malikja, od Ishaka, sina Abdullaha sina Ebu Talhata, od Enesa, sina Malikja, rekao je:

"Klanjavasmo (Klanjali smo) popodnevnu molitvu (ikjindiju), zatim izađe (tj. ode) čovjek do (plemena) Benu Amr Ibnu Avf (do Amribnavfovića) pa ih nađe (a oni tek) klanjaju popodnevnu molitvu (ikjindiju)."

PRIČAO NAM JE Ibnu Mukatil, rekao je: izvijestio nas je Abdullah, rekao je: izvijestio nas je Ebu Bekjr, sin Usmana sina Sehla sina Hunejfa, rekao je: čuo sam Ebu Umameta (gdje) govori:

"Klanjali smo sa Umerom, sinom Abdul-Aziza, podne, zatim smo izašli (i išli) dok smo unišli na (razgovor) Enesu, sinu Malikja, pa smo ga našli (da) klanja popodnevnu molitvu (ikjindiju), pa sam rekao: O moj striče (amidža), šta je ova molitva koju si klanjao (tj. kakva je to, koja je to molitva što si je sada klanjao)? Rekao je: Popodnevna. I ovo je molitva poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, koju klanjavasmo, klanjasmo sa njim (tj. u ovo vrijeme, u ovo doba dana)."

GLAVA

vremena popodnevne molitve (ikjindije, u daljem tekstu radi skraćenja nazivaćemo je "popodnev").

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, rekao je: izvijestio nas Šuajb od Zuhrije, rekao je: pričao mi je Enes, sin Malikja, rekao je:

"Bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) klanja popodnev (ikjindiju), a Sunce je visoko uzdignuto (od mjesta zalaza), živo (tj. vruće), pa ode odlazač k 'Avalijama (ime mjesta u okolici Medine, moglo bi se prevesti sa Visokovci), pa im dođe, a Sunce je visoko uzdignuto, a neki (dijelovi) Avalija su od Medine na (udaljenosti od) četiri milje ili sličnoj njoj (tj. ili koliko ta, kao ta udaljenost)."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, rekao je: izvijestio nas je Malikj od Ibnu Šihaba, od Enesa, sina Malikja, rekao je:

"Klanjavasmo, klanjasmo (klanjali smo) popodnev (ikjindiju), zatim ode odlazač (neko) od nas ka (mjestu) Kuba-u, pa im dođe, a Sunce je visoko uzdignuto."

GLAVA

grijeha ko (bude taj što) ga je prošao popodnev (tj. prošlo mu vrijeme ikjindije, a on je nije klanjao).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, rekao je: izvijestio nas je Malikj od Nafi'a, od Ibnu Umera da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Koji (bude takav da) ga je prošla molitva popodneva (promašila ga, izmakla mu, on je na gubitku) kao (onaj što je zapao u takvo stanje)

da (je taj) što je (njemu) rasparilo (tj. okrnjilo, opljačkalo) njegovu porodicu i njegovo imanje."

Rekao je Ebu Abdullah (Buharija, ukazujući da glagol "vetere" može imati dva objekta i značiti "okrnjiti, raspariti nekome nešto", a može imati jedan objekat i značiti "okrnjiti, raspariti nekoga"; a to stoga Buharija ukazuje da pokaže da se u originalnom tekstu može čitati ".. vutire ehlehu ve malehu", a može i ".. vutire ehluhu ve maluhu"; a da to pokaže navodi iz Kur'ana pa onda izraz iz običnoga govora): ".... (neće) okrnjiti vama djela vaša." "Rasprio (okrnjio) sam čovjeka" (to rekneš) kada si ubio njemu ubijenog, nekog (tj. njegovog bližnjeg rođaka ili prijatelja pa je onda taj čovjek ostao sam, jer "vitr" znači "liho, neparan"), ili si uzeo njemu (njegov) imetak (imanje, pa ostane sam bez imetka, imanja).

GLAVA

(onoga) ko je ostavio (propustio hotimično, namjerno, svjesno) popodnev (ikjindiju).

PRIČAO NAM JE Muslim, sin Ibrahima, rekao je: pričao nam je Hišam, rekao je: pričao nam je Jahja, sin Ebu Kjesira, od Ebu Kilabeta, od Ebul-Meliha, rekao je:

Bili smo sa Burejdetom u (jednoj) borbi u (jednom) oblačnom danu pa je rekao: "Poranite sa molitvom popodneva (ikjindije), pa (tj. jer) zaista je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao: Ko je ostavio molitvu popodneva (ikjindije), pa već je propao (crknuo, uginuo) njegov posao."

GLAVA

vrijednosti molitve popodneva (ikjindije).

PRIČAO NAM JE Humejdija, rekao je: pričao nam je Mervan, sin Muavijeta, rekao je: pričao nam je Ismail od Kajsa, od Džerira, rekao je:

"Bili smo sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, pa je pogledao k Mjesecu (jedne) noći, misli (na) uštap (tj. na noć kad je bio uštap, pun mjesec), pa je rekao: "Zaista vi ćete vidjeti svoga Gospoda kao što vidite ovaj Mjesec, nećete se zamarati (zatruditi, mučiti; ili: nećete nanositi nasilja) u (vezi) Njegova viđenja (gledanja; a nanositi nasilje može ovdje da znači: nećete moći spriječiti jedni druge da Ga vide, da Ga gledaju), pa ako možete da se ne pobijedite na molitvi (tj. ako možete da ne budete pobjeđeni u vršenju molitve) prije rađanja Sunca i prije njegovoga zalaženja, pa činite." Zatim je pročitao (tj. citirao napamet Tekst iz Kur'ana): ".... i slavi sa hvalom tvoga Gospoda prije izlaženja Sunca i prije zalaženja." Rekao je Ismail: ".... činite." je (tj. to znači) "Neka vas nikako ne prolazi ona (ta molitva, ne izostavljajte je)".

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, rekao je: pričao nam je Malikj od Ebu Zinada, od 'Aredža, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega (tj. s njim), da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Smjenjuju se (naizmjenično) u vama (tj. među vama) anđeli u noći i anđeli u danu i sastaju se u molitvi zore (tj. u vrijeme molitve zore, sabaha) i molitvi popodneva (ikjindije), zatim se penju (uzdižu u nebeske visine, oni) koji su prenoćili (tj. boravili) u (tj. među) vama, pa ih pita (Allah dž.š. o vama, a On je znaniji, upoznatiji od anđela) o njima (tj. o ljudima): "Kako ste ostavili moje robove?" Pa govore (tj. pa anđeli, meleki odgovaraju): "Ostavili smo ih, a oni klanjaju, a došli smo im, a oni klanjaju."

GLAVA:

(onoga) ko je stigao (da izvrši jedan) naklon (rekjat) od popodneva (ikjindije) prije zalaska (Sunca).

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, rekao je: pričao nam je Šejban od Jahja-a, od Ebu Selemeta, od Ebu Hurejreta, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Kada je stigao jedan (od) vas (da izvrši jedno) padanje ničice od molitve popodneva (ikjindije) prije (nego nastupi čas) da zalazi Sunce, pa neka upotpuni svoju molitvu; a kada je stigao (da izvrši jedno) padanje ničice od molitve jutra (sabaha) prije (nego nastupi čas) da se rađa Sunce, pa neka upotpuni svoju molitvu."

PRIČAO NAM JE Abdul-Aziz, sin Abdullaha, rekao je: pričao mi je Ibrahim od Ibnu Šihaba, od Salima, sina Abdullaha, od svoga oca (Abdullaha, sina Umerova) da je on izvijestio njega da je on čuo poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (gdje) govori:

"Vaše trajanje u (odnosu na pripadnike što) su prošli prije vas od naroda (ili vjera) je samo kao što je (trajanje vremena, doba dana) između molitve popodneva (ikjindije) do zalaženja Sunca. Dobili su sljedbenici Tore Toru (dala se Tora sljedbenicima Tore), pa su radili. Te kada se upolovio dan, obnemogli su (iznemogli su, tj. sustali su), pa su se darovali po karat (nagrade). Zatim su dobili sljedbenici Evanđelja Evanđelje, pa su radili do molitve popodneva (ikjindije), zatim su obnemogli, pa su se darovali (darovani su) po karat. Zatim smo mi dobili Kur'an, pa smo radili do zalaženja Sunca, pa smo se darovali (pa smo darovani) po dva karata. Pa su rekli (tj. Pa će reći na Sudnjem danu) sljedbenici dvije knjige (prije Kur'ana objavljene): "O naš Gospode, darovao si ove (ili: ovima) po dva karata, a darovao si nas (ili: nama) po karat, a mi smo bili mnogobrojniji po radu (tj. a mi smo više radili)." Rekao je Allah dž.š. (tj. reći će Allah dž.š.): "Da li sam uskratio vama od vaše nagrade išta?" Rekli su (tj. Reći će): "Ne." Rekao je (tj. Reći će Allah dž.š.): "Pa ono (tj. Ako ja nekome darujem za manje radno vrijeme veći dar, to) je moja dobrota (što) je dajem kome hoću."

PRIČAO NAM JE Ebu Kjurejb, rekao je: pričao nam je Ebu Usamete od Burejda, od Ebu Burdeta, od Ebu Musa-a, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio:

"Primjer muslimana, i židovljana (Židova) i kršćana je kao primjer (jednoga) čovjeka (što ili koji) je iznajmio narod (neke ljude da) rade njemu (jedan) posao do noći, pa su radili do pola dana, pa su rekli: Nema potrebe nama k tvojoj nagradi (plati). Pa je iznajmio druge pa je rekao: "Upotpunite ostatak vašeg dana (tj. završite mi ovaj posao u

preostalom dijelu dana), a za vas je (tj. a imate dobiti honorar) koji sam uslovio (ugovorio, obavezao se onima prvima najamnicima)." Pa su radili, te kada je bilo vrijeme molitve popodneva (ikjindije), rekli su: "Za tebe je (tj. imaš, poklanjamo ti ono) što smo radili." Pa je (ponovo) iznajmio narod (tj. neke druge ljude), pa su radili ostatak njihova (toga) dana dok je nestalo (zašlo) Sunce i tražili su u potpunosti (ili: i dobili su u potpunosti) nagradu (platu one) dvije grupe."

GLAVA

vremena (molitve iza Sunčevog) zalaženja (tj. vremena ahšama, akšama, koji ćemo ili koju ćemo u prevodu nazivati "sutonska molitva").

A rekao je 'Ata': "Sastaviće bolesnik između sutonske (akšama) i večernje - jacije - (molitve, tj. Sastaviće, spojiće sutonsku i večernju molitvu - dakle akšam i jaciju)."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Mihrana, rekao je: pričao nam je Velid, rekao je: pričao nam je Evzaija, rekao je: pričao nam je Ebu Nedžašija, slobodnjak Rafi'a, sina Hadidža, a on je 'Ata', sin Suhejba, rekao je: čuo sam Rafi'a, sina Hadidža, (gdje) govori:

"Klanjavasmo (Klanjali smo) sutonsku molitvu (akšam, ahšam) sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, pa odlazi jedan (od) nas, a on zaista vidi padališta svoje strelice (tj. odlazi videći pred sobom, ili okolo, oko sebe toliko daleko koliko bi mogao strelicom iz luka dobaciti, gdje bi mu pala strelica kada bi je izbacio, jer se još nije dobro smrklo)."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Bešara, rekao je: pričao nam je Muhamed, sin Džafera, rekao je: pričao nam je Šu'bete od Sa'da, od Muhameda, sina Amra sina Hasana sina Alije, rekao je:

"Stigao je Hadžadž (u Medinu i preuzeo dužnost zapovjednika, pa je odgađao molitvu), pa smo pitali Džabira, sina Abdullaha, (o vremenima molitve) pa je rekao: Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) klanja podne u (podnevnoj) vrućini, a

popodnev (ikjindiju), a Sunce je čisto (tj. nije počelo da mijenja niti da gubi jarosti i jakosti), a sutonsku molitvu (akšam, ahšam) kada je nestalo (palo, tj. zašlo), a večernju molitvu (jaciju, ranije nekih) vremena i (pokasno, kasno nekih) vremena (tj. kako kada). Kada ih je vidio (da) su se skupili, požurio je; a kada ih je vidio (da) su usporili (da sporo dolaze, da zatežu), odgodio je (odgodio bi jaciju), a jutarnju molitvu (sabah) bili su (običaja da klanjaju), ili bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) klanja nju u pomrčini (zadnjeg dijela noći, u cik zore dok je još mračno)."

PRIČAO JE NAMA Mekjija, sin Ibrahima, rekao je: pričao nam je Jezid, sin Ebu Ubejda, od Selemeta, rekao je:

"Klanjavasmo (Klanjali smo) sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, sutonsku molitvu (akšam) kada se sakrilo (Sunce) sa zastorom (zavjesom, tj. kada je zašlo)."

PRIČAO NAM JE Adem, rekao je: pričao nam je Šu'bete, rekao je: pričao nam je Amr, sin Dinara, rekao je: čuo sam Džabira, sina Zejda, od Ibnu Abasa, rekao je:

"Klanjao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, sedam (rekjata) skupa i osam (rekjata) skupa."

GLAVA

(onoga) ko je mrzio da se govori sutonskoj molitvi (akšamu) večernja molitva (jacija).

PRIČAO NAM JE Ebu Ma'mer, on je Abdullah, sin Amra, rekao je: pričao nam je Abdul-Varis od Husejna, rekao je: pričao nam je Abdullah, sin Burejdeta, rekao je: pričao mi je Abdullah Muzenija da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Neka vas ne nadvladaju Beduini (u odnosu) na ime vaše molitve "sutonska molitva"." Rekao je (Abdullah Muzenija ili Muhamed a.s.): "A govore Beduini ona je (tj. molitva po sunčanom zalasku) je večernja molitva."

spominjanja večernje molitve (jacije) i tmine (ili: prve trećine noći, tj. i molitve tmine, ili i molitve prve trećine noći, i ko je vidio njega širokim (tj. i GLAVA onoga ko je vidio, mislio da su izrazi "iša" i "ateme" dozvoljeni upotrebljavati za večernju molitvu).

Rekao je Ebu Hurejrete od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Najteža molitva (u odnosu) na licemjerce, licemjere je večernja (jacija), i (molitva) zore (sabah)." I rekao je: "Da znaju koliko je (vrijednosti, vrline) u (molitvi) tmine (jacije) i zore (sabaha, dolazili bi pa makar pužući da ih obave zajednički)." Rekao je Ebu Abdullah (tj. Buharija): "A odabiranje (tj. bolje, više na cijeni) je da govori (čovjek) večernja molitva (nego molitva prve trećine noći, ili: molitva tmine, tj. bolje je da je naziva izrazom "'iša'" nego "'atemetun") zbog govora Njega (Allaha dž.š.) - uzvišen je (On) - ".... i poslije molitve večera...." (To je citat iz Kur'ana)." A spominje se od Ebu Musa-a, rekao je: "Redasmo se (tj. Dolazili smo svaki na svoju redu, jedne noći jedni, a druge noći drugi kod) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, kod molitve večeri (jacije), pa je unišao, ušao u tminu sa njom (tj. usporio ju je, odgodio bi je do prve trećine noći)." A rekli su Ibnu Abas i Aiša: "Unišao je u tminu (ili: u prvu trećinu noći) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, sa večernjom molitvom (tj. odgodio ju je, odgodio bi je do jake tmine, pomrčine)." A rekao je neki njih od Aiše: "Unišao je u tminu Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, sa molitvom tmine (ili: Unišao je u prvu trećinu noću sa molitvom prve trećine noći)." A rekao je Džabir: "Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) klanja (tj. klanjavaše, klanjao je) večernju molitvu...." A rekao je Ebu Berzete: "Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) odgađa večernju molitvu...." A rekao je Enes: "Odgađao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, zadnju večernju molitvu..." A rekli su Ibnu Umer, i Ebu Ejub i Ibnu Abas: "Klanjao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, sutonsku molitvu i večernju molitvu...."

(Smisao navođenja gornjih izjava je da se pokaže kako su za jaciju upotrebljavani i izraz "iša" i "ateme", ali je izraz "iša" češće upotrebljavan kod mnogih ashaba.)

PRIČAO NAM JE Abdan, rekao je: izvijestio nas je Abdullah, rekao je: izvijestio nas je Junus od Zuhrije, rekao je Salim: izvijestio me Abdullah, rekao je:

"Klanjao je nama poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (jedne) noći molitvu večera (večeri), a ona je (ona molitva) koju ljudi nazivaju molitva tmine (ili prve trećine noći), zatim je otišao (iz molitve, tj. završio ju je on) - na njega blagoslov i spas - pa se okrenuo nama pa je rekao: "Da li ste vidjeli (tj. Da li vidite) ovu vašu noć (Šta mislite o ovoj vašoj noći, kakva je ona)? Pa zaista glava (tj. početak) stotinu godina od nje je (takav da) neće ostati (tj. živjeti) od (onoga življa) ko je na leđima (na površini) zemlje (sada živ, neće ostati na životu ili u životu ni) jedan (živi stvor, tj. niko)."

GLAVA

vremena večernje molitve (je) kada se skupe ljudi (odmah) ili okasne (tj. ili onda kada se malo kasnije skupe).

PRIČAO NAM JE Muslim, sin Ibrahima, rekao je: pričao nam je Šubete od Sa'da, sina Ibrahima, od Muhameda, sina Amra, a on je sin Hasana, sina Alije, rekao je: pitali smo Džabira, sina Abdullaha, o molitvi Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) klanja (tj. klanjavaše) podne u podnevnoj žezi (žegi, pripeki), a popodnev (ikjindiju), a sunce je živo, a sutonsku molitvu (akšam) kada je palo (nestalo, zašlo sunce), a večernju molitvu (jaciju): kada je mnogo ljudi, požurio je (požurio bi), a kada su malobrojni, odgađao je (za kasnije), a jutarnju molitvu (sabah) u pomrčini (na kraju noći, u cik zore)."

GLAVA

vrijednosti večernje molitve (jacije).

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukjejra, rekao je: pričao nam je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba, od Urveta da je Aiša izvijestila njega, rekla je:

"Unišao je (Ušao je) u tminu poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (jedne) noći sa večernjom molitvom, a to je (bilo) prije (nego je nastupilo vrijeme) da se širi islam, pa nije izašao dok (nije) rekao Umer: "Pospaše žene i djeca!" Pa je izašao pa je rekao stanovnicima (tj. prisutnima) bogomolje: "Ne iščekuje ju (tj. večernju molitvu ni) jedan (stvor, tj. niko) od stanovnika Zemlje osim vas."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin 'Ala-a, rekao je: izvijestio nas je Ebu Usamete od Burejda, od Ebu Burdeta, od Ebu Musa-a, rekao je:

"Bio sam ja i moji drugovi, koji su došli sa mnom u brodu (lađi), (bili smo) odjahivači (tj. odsjeli smo) u kraju Buthana (dolina kod Medine), a Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, je (bio) u Medini. Pa se redaše (odlažaše, odlaziše, odlazili su na redu) Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, kod molitve večeri (jacije) svake noći (nekolicina) osoba od njih (tj. od drugova, prispjelih sa mnom). Pa smo se složili (podudarili doći) Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, ja i moji drugovi, a on (ima) neki posao u nekoj svojoj stvari, pa je unišao u tminu sa molitvom (dotle) dok se upolovila noć (ili: dok je otišla većina noći, ili: dok se umnožila tmina noći - ili: dok je sasvim osvojila noć.) (Ovo zadnje je najispravniji prevod koji sam naknadno ustanovio dakle - dok je sasvim osvojila noć.). Zatim je izašao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa je klanjao s njima, pa pošto je izvršio svoju molitvu, rekao je: "Na vašoj laganosti, sporosti (tj. Polagano; Polako, vi)! Veselite se (Radujte se)! Zaista od blagodati Allaha (što ju je prosuo) na vas je (i to) da ono nije nijedan (čovjek) od ljudi (u takvoj časti da) klanja (u) ovaj čas osim vas." Ili je rekao: "Nije klanjao (u) ovaj čas nijedan (stvor) osim vas." Ne zna koju (od) dvije riječi (tj. koji od dva izraza) je rekao (upotrijebio, upotrebio Muhamed a.s.). Rekao je Ebu Musa: "Pa smo se vratili (u svoje stanove) veseli (veseleći se) sa (tj. zbog onoga) što smo čuli od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio."

GLAVA

(onoga) što se mrzi od (praktikovanja) spavanja prije večernje molitve (prije jacije).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Selama, rekao je: izvijestio nas je Abdul-Vehab Sekafija, rekao je: pričao nam je Halid Haza' od Ebul-Minhala, od Ebu Berzeta da poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, mržaše (tj. da je mrzio) spavanje prije večernje molitve i pričanje (razgovor) poslije nje (poslije jacije).

GLAVA

spavanja prije večernje molitve za (onoga) ko se nadvladao (tj. ko je pobjeđen od strane sna i drijemanja, ko se ne može odhrvati snu, neka zaspi, zaspe i u to doba).

PRIČAO NAM JE Ejub, sin Sulejmana, rekao je: pričao mi je Ebu Bekjr od Sulejmana, rekao je Salih, sin Kjejsana: izvijestio me Ibnu Šihab od Urveta da je Aiša rekla:

"Unišao je u tminu poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, sa večernjom molitvom (dotle) dok ga (nije) dozvao Umer: "Molitvu (obavi nam)! Zaspaše žene i djeca!" Pa je izašao pa je rekao: "Ne iščekuje ju (molitvu) ni jedan (čovjek, ili stvor, stvorenje) od stanovnika Zemlje osim vas." Rekao je (pripovjedač ovoga, a to je Aiša): "A neće se klanjati (tj. A nije se klanjalo) tada (nigdje) osim u Medini." Rekao je: "A klanjavaše (A klanjali su oni) večernju molitvu u (vremenu) što je između (časa) da nestaje rumeni (ili: bjeline na nebu u kasni sumrak) do prve trećine noći."

PRIČAO NAM JE Mahmud, rekao je: izvijestio nas je Abdurezak, rekao je: izvijestio me Ibnu Džurejdž, rekao je: izvijestio me Nafi', rekao je: pričao nam je Abdullah, sin Umera, da se poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zabavio (tj. spriječio) od nje (od večernje molitve jedne) noći, pa ju je odgađao dok smo zaspali u bogomolji. Zatim smo se probudili, zatim smo zaspali, zatim smo se probudili, zatim je izašao nama Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, zatim je rekao:

"Nije (ni) jedan od stanovnika Zemlje (takav da) iščekuje (ovu) molitvu osim vas." I bio je Ibnu Umer (takav da) neće (se) brinuti (tj. ne brigaše se) da li će je proturiti (tj. požuriti klanjati) ili će je odgađati kada se ne bojaše da će ga nadvladati (savladati) spavanje (san) od njezina vremena. I spavaše (spavao je) prije nje (večernje molitve, jacije). Rekao je Ibnu Džurejdž: "Rekao sam 'Ata-u (ovo o čemu me izvijestio Nafi', pa je rekao: čuo sam Ibnu Abasa (gdje) govori: Unišao je u tminu poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (jedne) noći sa večernjom molitvom (jacijom) dok (tj. tako da) su zaspali ljudi, i probudili su se, i zaspali su, i probudili su se, pa je ustao Umer, sin Hataba pa je rekao: "Molitvu (nam obavi)!" Rekao je Ata': rekao je Ibnu Abas: "Pa je izašao Vjerovijesnik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, kao da ja gledam k njemu (tj. u njega) sada, kapa njegova glava vodom (tj. kaplje, kapa mu voda s glave), (i ide on) stavljajući svoju ruku na svoju glavu, pa je rekao: "Da nije (te posljedice) da stavim poteškoću na moju sljedbu (ako bi im to zapovjedio), zaista (bih, bi) im zapovjedio da klanjaju nju (večernju molitvu, jaciju) ovako (tj. u ovo vrijeme noći)." Pa sam tražio da učvrstim 'Ata'-a (tj. htio sam da se uvjerim u pričanje njegovo, pa sam rekao): Kako je stavio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, svoju ruku na svoju glavu, kao što je izvijestio njega Ibnu Abas? Pa je rastavio meni Ata' između svojih prsta (jednu) stvar od rastavljanja (tj. rastavio je Ata' svoje prste nešto malo, ne vrlo mnogo), zatim je stavio krajeve svojih prsta na rog (tj. na bočnu stranu) glave, zatim ih je sastavio, daje im da prolaze (tj. dajući prstima da prolaze) tako na glavi (tako da) je čak dotakao njegov palac kraj uha od (onoga dijela) što slijedi lice (što je do lica) na sljepoočnici i strani brade, ne sporeta, ne sporo (ne daje da idu prsti sporo) i ne žuri (a i ne navaljuje, i nikako im drukčije ne da da prolaze) osim tako, i rekao je: "Da nije (toga) da stavim poteškoću na svoju sljedbu, zaista bi im zapovjedio da klanjaju ovako."

GLAVA

vremena večernje molitve (jacije) je do pola noći.

A rekao je Ebu Berzete: "Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) voli njezino odgađanje (jacije)."

PRIČAO NAM JE Abdurahim Muharibija, rekao je: pričao nam je Zaidetu od Humejda Tavila, od Enesa, rekao je:

"Odgodio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, molitvu večeri (jaciju) do polovine noći, zatim je klanjao, zatim je rekao: "Već su klanjali ljudi i zaspali. Zar ne (tj. Pazite, Pozor, Pažnja)! Zaista ste vi u molitvi (bili cijelo vrijeme) dok ste je iščekivali." A povećao je (tj. dodao je) Ibnu Ebu Merjem: izvijestio nas je Jahja, sin Ejuba, rekao je: pričao mi je Humejd da je on čuo Enesa, rekao je: "Kao da ja gledam k sjaju (tj. u sjaj, u svjetlucanje) njegova prstena te noći (noći kada je to bilo)."

GLAVA

vrijednosti molitve zore (sabaha).

PRIČAO NAM JE Museded, rekao je: pričao nam je Jahja od Ismaila, rekao je: pričao nam je Kajs od Džerira, sina Abdullaha:

"Bili smo kod Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, kadli pogleda k Mjesecu (u) noći uštapa (punog mjeseca), pa reče: "Zar ne (Pazite)! Zaista vi ćete vidjeti vašega Gospoda kao što vidite ovo (tj. ovaj Mjesec), nećete jedan drugome nasilja činiti, ili nećete jedan drugog dovoditi u sumnju u viđenju Njega, pa ako možete da se ne pobijedite (da ne budete pobijeđeni u odnosu) na molitvu prije rađanja Sunca (sabah) i prije njegovog zalaženja (ikjindija), pa činite." Zatim je rekao (tj. citirao iz Kur'ana):

"Pa slavi sa hvalom tvoga Gospoda prije rađanja Sunca i prije njegovog zalaženja..."."

PRIČAO NAM JE Hudbete, sin Halida, rekao je: pričao nam je Hemam, rekao je: pričao mi je Ebu Džemrete od Ebu Bekjra, sina Ebu Musa-a, od njegova oca (Ebu Musa Eš'arije) da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Ko klanja dvije hladnoće (svježine, tj. dvije molitve koje se obavljaju kada je zrak svjež, jutarnju i popodnevnu molitvu - sabah i ikjindiju), unići će (u) raj." A rekao je Ibnu Redža': pričao nam je Hemam od Ebu Džemreta da je Ebu Bekjr, sin Abdullaha sina Kajsa, izvijestio ga (u vezi) sa ovim (tj. ovo).

PRIČAO NAM JE Ishak od Habana, rekao je: pričao nam je Hemam, rekao je: pričao nam je Ebu Džemrete od Ebu Bekjra, sina Abdullaha, od njegova oca, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, slično njemu (slično tome).

GLAVA

vremena zore.

PRIČAO NAM JE Amr, sin Asima, rekao je: pričao nam je Hemam od Katadeta, od Enesa da je Zejd, sin Sabita, pričao njemu da su oni jeli zorom (pred prvi tračak zore uz ramazan) sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, zatim su ustali k molitvi (jutarnjoj, tj. da klanjaju sabah). Rekao sam (Pitao sam):

"Koliko je između njih dva, dvoga (bilo razmaka, tj. između jela i molitve)?" Rekao je (Odgovorio je): "Količina pedeset ili šezdeset odlomaka (ajeta iz Kur'ana, tj. između jela i molitve je bilo vremenskog razmaka samo toliko da bi se moglo pročitati 50 ili 60 ajeta)."

PRIČAO NAM JE Hasen, sin Sabaha, čuo je Revha, rekao je: pričao nam je Se'id od Katadeta, od Enesa, sina Malikja, da su Vjerovijesnik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i Zejd, sin Sabita, jeli zorom njih dva. Pa pošto su njih dva dovršila (sve) od svoga jela zorom, ustao je Vjerovijesnik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, k molitvi pa je klanjao. Rekao sam Enesu: "Koliko je bilo između njihova dovršavanja (svega) od njihova jela zorom i ulaženja njih dvojice u molitvu?" Rekao je: "Količina (tolika) što prouči (pročita) čovjek pedeset odlomaka (iz Kur'ana)."

PRIČAO NAM JE Ismail, sin Ebu Uvejsa, od njegova brata, od Sulejmana, od Ebu Hazima da je on čuo Sehla, sina Sa'da, (gdje) govori:

"Bio sam (običaja uz ramazan da) jedem zorom (tj. pred samu zoru jedah ja, jeo sam) u mojoj porodici (tj. u svojoj porodici, obitelji), zatim je brzina sa mnom (tj. morao sam zatim ići brzo, žurno) da stignem molitvu zore, sabah (da obavim zajedno,
džematile) sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio."

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukjejra, rekao je: izvijestio nas je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba, rekao je: izvijestio me Urvete, sin Zubejra, da je Aiša izvijestila njega, rekla je:

"Bile su one, žene vjernika (običaja da) prisustvuju (tj. prisustvovaše one) sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, molitvi zore (sabahu), pokrivajući se (ogrćući se one) sa svojim platnima (plaštevima, ogrtačima), zatim su se vraćale k svojim kućama kada su izvršile molitvu, ne prepoznaje ih (ni) jedan (čovjek, niko) od (tj. zbog) pomrčine (tame, tmine na kraju noći, a to znači da je molitva obavljena prije nego se razvidi, u vrlo ranu zoru)."

GLAVA

(onoga) ko je stigao od (molitve) zore - sabaha (jedan) naklon (rekjat da obavi prije sunčevog rađanja).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, od Malikja, od Zejda, sina Eslema, od 'Ata-a, sina Jesara, i od Busra, sina Se'ida, i od 'Aredža, pričali su mu od Ebu Hurejreta da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Ko je stigao (da obavi) od jutra (tj. od jutarnje molitve, sabaha jedan) naklon (rekjat) prije (nego je nastupio čas) da se pojavi (rodi) Sunce, pa već je stigao jutro (tj. stigao je da obavi jutarnju molitvu na njeno vrijeme); a ko je stigao (jedan) naklon (rekjat) od popodneva (ikjindije) prije (časa) da zađe Sunce, pa već je stigao popodnev (ikjindiju da obavi na vrijeme)."

(Ovaj hadis u odnosu na ikjindiju sve pravne škole doslovno uzimaju. U odnosu na sabah hanefijska škola ne uzima ovaj hadis doslovno, i kaže da je molitva poništena, ako se Sunce rodi prije nego se preda selam, tj. prije nego se završi molitva.)

GLAVA

(onoga) ko je stigao od molitve (jedan) naklon.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, rekao je: izvijestio nas je Malikj od Ibnu Šihaba, od Ebu Selemeta, sina Abdurahmana, od Ebu Hurejreta da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Ko je stigao (jedan) naklon od molitve, pa već je stigao molitvu."

GLAVA

molitve poslije (molitve) zore dok se digne (visoko) Sunce.

PRIČAO NAM JE Hafs, sin Umera, rekao je: pričao nam je Hišam od Katadeta, od Ebul-Alijeta, od Ibnu Abasa, rekao je:

"Svjedočili su kod mene ljudi, zadovoljeni (su s njihovim svjedočenjem vjernici, tj. zadovoljavajući ljudi, istiniti ljudi), a najzadovoljavajući (od sviju) njih kod mene je Umer, (svjedočili su) da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, zabranio molitvu poslije (molitve) jutra, sabaha (sve do časa) dok obasja Sunce (tj. dok ne odskoči poslije izlaska), i poslije popodneva (ikjindije) dok (ne) zapadne."

PRIČAO NAM JE Museded, rekao je: pričao nam je Jahja od Šubeta, od Katadeta, čuo sam Ebul-Alijeta (priča) od Ibnu Abasa, rekao je: pričali su mi ljudi ovo. (tj. da je Muhamed a.s. zabranjivao svaku neobaveznu molitvu poslije sabaha dok Sunce ne odskoči, i poslije ikjindije dok ne zađe).

(Ovo je hadis sa više seneda, pa Buharija poslije ovoga drugoga seneda i ne navodi sadržaja.)

PRIČAO NAM JE Museded, rekao je: pričao nam je Jahja, sin Se'ida, od Hišama, rekao je: izvijestio me moj otac, rekao je: izvijestio me je Ibnu Umer, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ne istražujte sa svojom molitvom rađanje Sunca, a ni njegovo zalaženje." (Smisao je ovo: Nemojte namjerno, hotimično nastojati da obavljate molitvu kada se rađa Sunce ili kada zalazi.) A rekao je (Urvete): pričao mi je Ibnu Umer, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Kada se rodila (pojavila) obrva Sunca (tj. Kada se ukazao kraj, dio Sunca makar malen i tanak kao obrva čovjekova), pa odgodite molitvu dok se uzdigne (dok odskoči visoko Sunce od tačke rađanja); a kada je zašla obrva Sunca (tj. kada je počelo zalaziti makar mali dio kao obrva, a ploča, krug Sunca još se vidi), pa odgodite molitvu dok zađe." Slijedi ga (tj. slaže se s njim, s Jahja-om) Abdete.

PRIČAO NAM JE Ubejd, sin Ismaila, od Ebu Usameta, od Ubejdulaha, od Hubejba, sina Abdurahmana, od Hafsa, sina Asima, od Ebu Hurejreta da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zabranio (postupke) od dvije vrste (ili dva načina) kupoprodaje, i od dvije vrste (dva načina) oblačenja, i dvije molitve. Zabranio je od molitve (tj. Zabranio je molitvu, neobaveznu) poslije (obavezne molitve) zore, sabaha dok se (ne) rodi Sunce, i (neobaveznu molitvu) poslije popodneva (ikjindije) dok (ne) zađe Sunce; i od ogrtanja (tj. i zabranio je ogrtanje - "od" se može u prevodu ispustiti u cijelom ovome tekstu - i zabranio je ogrtanje, obuhvatanje tijela ogrtačem tako da izgleda poput) gluhe (stijene, a to znači da nema otvora u ogrtaču kuda može ruku, ruke promoliti), i od ogrtanja u sjedećem stavu uzdignutih golijeni (cjevanica nogu, ogrnuvši se) u jednu odjeću (tako da nije pokrio polnoga uda nego) dovodi svoju pukotinu (tj. svoj polni ud, organ) k nebu (okrenuo ga u nebo, vidi mu se); i (zabranio je, odvraćao je) od bacanja i od doticanja.

("Bacanje" je način kupovanja koji se sastojao u tome da kupac rekne: Kad bacim kamenčić, na koju ovcu ili stvar ili robu, gdje padne

kamenčić ti ćeš biti obavezan da mi je dadneš po tu cijenu. A "doticanje" je način kupoprodaje gdje je kupoprodaja bila obavezna ako se dotakne kupac odjeće prodavača ili prodavač odjeće kupca. Oba ova načina su bila u običaju kod predislamskih Arapa, ali ih je Muhamed a.s. zabranio.)

GLAVA:

Neće istraživati (da obavi) molitvu (klanjač) prije (samoga) zalaženja Sunca.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, rekao je: izvijestio nas je Malikj od Nafi'a, od Ibnu Umera da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Neka ne istražuje jedan (od) vas pa (da) klanja kod rađanja Sunca, a ni kod njegovog zalaženja."

PRIČAO NAM JE Abdul-Aziz, sin Abdullaha, rekao je: pričao nam je Ibrahim, sin Sa'da, od Saliha, od Ibnu Šihaba, rekao je: izvijestio me 'Ata', sin Jezida, Džunde'ija da je on čuo Ebu Se'ida Hudriju (gdje) govori: čuo sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (gdje) govori:

"Nema molitve poslije jutra (tj. poslije sabaha, jutarnje molitve sve do časa) dok se uzdigne Sunce (visoko, a tada se može klanjati nafila, neobavezna molitva ili jutarnja obavezna molitva ako se nije klanjala prije rađanja Sunca); i nema molitve poslije popodneva (ikjindije) dok (ne) zađe Sunce."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Ebana, rekao je: pričao nam je Gunder, rekao je: pričao nam je Šu'bete od Ebu Tejaha, rekao je: čuo sam Humrana, sina Ebana, priča od Muavijeta, rekao je:

"Zaista vi svakako klanjate (jednu) molitvu (jedno klanjanje) - zaista već smo se družili (sa) poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa nismo vidjeli (da on) klanja nju (tu molitvu što je vi klanjate), i zaista već je zabranio nju (odvraćao od nje)."

Misli (Muavija pod tom molitvom na) dva naklona poslije popodneva (tj. mislio je na molitvu od dva rekjata poslije ikjindije, koju su u njegovo vrijeme neki bili uveli u običaj da je klanjaju stalno iza ikjindijskog farda kao neki ikjindijski sonsunet slično onome kao u podne. Hanefijski pripadnici ne klanjaju te molitve poslije ikjindije, a šafijski je klanjaju.)

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Selama, rekao je: pričao nam je Abdetu od Ubejdulaha, od Hubejba, od Hafsa, sina Asima, od Ebu Hurejreta, rekao je:

"Zabranio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, dvije molitve: poslije zore (sabaha) dok se (ne) rodi Sunce, i poslije popodneva (ikjindije) dok (ne) zađe Sunce."

GLAVA

(onoga) ko nije mrzio molitvu (nikada) osim poslije popodneva (ikjindije) i zore (sabaha).

Pripovijedao ga je (tj. pripovijedao, prenosio je to mišljenje da nije mekjruh - pokuđeno, ružno klanjati nafile - neobavezne molitve nikada osim poslije ikjindijskog i sabahskog farda - - to je pripovijedao) Umer, i Ibnu Umer, i Ebu Se'id i Ebu Hurejrete.

PRIČAO NAM JE Ebu Nu'man, pričao nam je Hamad, sin Zejda, od Ejuba, od Nafi'a, od Ibnu Umera, rekao je:

"Klanjam kao što sam vidio moje (svoje) drugove (da) klanjaju. Ne zabranjujem (ni) jednom (licu da) klanja (ni) u noći, a ni danju šta hoće osim da ne istražujete (da namjerno ne uobičajite da klanjate u) rađanje Sunca i ni (u) njegovo zalaženje."

GLAVA

(onoga) što se klanja poslije popodneva od propuštenih (molitava, tj. GLAVA u kojoj se objašnjava da nije poslije ikjindije mekjruh, pokuđeno, ružno naklanjavati propuštene molitve) i slično njima.

A rekao je Kjurejb od Umu Selemete: "Klanjao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, poslije popodneva dva naklona (rekjata), i rekao je: "Zabavili (smeli, spriječili) su me (neki) ljudi iz (plemena) Abdul-Kajs od dva naklona (rekjata) poslije podne (od podnevskog sunsuneta, pa sam ga sada naklanjao).".

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, rekao je: pričao nam je Abdul-Vahid, sin Ejmena, rekao je: pričao mi je moj otac da je on čuo Aišu, rekla je:

"Tako mi (Allaha) koji je odveo njega (Muhameda a.s., tj. Tako mi Onoga koji ga je odveo sa ovoga svijeta, a to znači: Koji ga je usmrtio) nije ostavljao njih dva (dva rekjata poslije ikjindije sve do časa) dok se je sreo (sa) Allahom, a nije se sreo (sa) Allahom - uzvišen je (On, Allah) - dok (nije) otešćao od molitve (dok mu nije bilo poteškoća klanjati usljed bolova), i klanjaše (tada) mnogo od svoje molitve sjedeći (tj. i tada je klanjao mnogi dio molitve sjedeći)." Misli (ona, Aiša pod riječima "nije ostavljao njih dva" - misli na) dva naklona poslije popodneva (tj. neobaveznu molitvu od dva rekjata poslije ikjindijskoga farda)." I bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja, rekla je dalje Aiša, da) klanja njih dva, a neće (tj. a nije) klanjao njih dva u bogomolji (iz) bojazni da (ne) otešća (ne oteža) svojoj sljedbi, a voljaše (tj. a on je volio sve ono) što olakšava njima."

(Hanefijska pravna škola smatra da je ta molitva bila lična svojstvenost Muhameda a.s., a to znači on ju je vršio, a zabranjivao, branio je drugima da je vrše).

PRIČAO NAM JE Museded, rekao je: pričao nam je Jahja, rekao je: pričao nam je Hišam, rekao je: izvijestio me moj otac, rekao je: rekla je Aiša:

"O sine moje sestre, nije ostavio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, dva padanja ničice poslije (farda - obavezne molitve) popodneva (ikjindije) kod mene nikad."

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, rekao je: pričao nam je Abdul-Vahid, rekao je: pričao nam je Šejbanija, rekao je: pričao nam je Abdurahman, sin El-Esveda, od svoga oca, od Aiše, rekla je:

"Dva naklona (rekjata) nije bio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) ostavlja (pušta, da ne klanja) njih dva tajno, a ni javno: dva naklona (dva rekjata) prije (farda) jutra (sabaha) i dva naklona (dva rekjata) poslije popodneva (tj. poslije farda ikjindije)."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin 'Ar'areta, rekao je: pričao nam je Šu'bete od Ebu Ishaka, rekao je: vidio sam El-Esveda i Mesruka (da) njih dva svjedoče na (to da) je Aiša rekla:

"Nije bio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) dođe meni (ni) u (jednom) danu poslije popodneva (ikjindije, pa postupi drukčije) osim (tako da) je klanjao dva naklona (dva rekjata)."

GLAVA

uranenja, uranjenja (žurenja) sa molitvom u danu oblaka.

PRIČAO NAM JE Muaz, sin Fedaleta, rekao je: pričao nam je Hišam od Jahja-a, a on je sin Ebu Kjesira, od Ebu Kilabeta da je Ebul-Melih pričao njemu, rekao je:

"Bili smo sa Burejdetom u (jednom) oblačnom danu, pa je rekao: Poranite sa molitvom, pa (tj. jer) zaista je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao: "Ko je ostavio molitvu popodneva (ikjindiju), propao je (pokvario se, uništio se) njegov posao (njegov rad)."

GLAVA

poziva (na molitvu) poslije odlaska vremena (tj. poslije isteka vremena molitve u kojem je trebala biti obavljena).

PRIČAO NAM JE Imran, sin Mejsereta, rekao je: pričao je nama Muhamed, sin Fudajla, rekao je: pričao nam je Husajn od Abdullaha, sina Ebu Katadeta, od njegovoga oca, rekao je:

"Putovali smo sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, (jedne) noći, pa je rekao neki (dio) naroda (ljudi): Da se odmorio s nama (bilo bi nam lakše putovati dalje, tj. Zašto se ne bi odmorio s nama; Zašto nas ne odmoriš ovo do zore, ovo na kraju noći?), o poslaniče Allaha! Rekao je: "Bojim se da (ne) zaspete od molitve (tj. da prespavate vrijeme jutarnje molitve - sabaha)." Rekao je Bilal: "Ja ću vas probuditi (kada bude vrijeme molitve)." Pa su se pospuštali (na strane svojih tijela
, nauznačke, tj. Pa su polijegali, legli), a prislonuo je Bilal svoja leđa k svojoj jahaćoj životinji (tj. uz svoju devu), pa su ga savladala njegova dva oka pa je zaspao. Pa se probudio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, a već se rodila (pokazala) obrva (jedan dio) Sunca, pa je rekao: "O Bilale, gdje je (ono) što si rekao (da ćeš nas probuditi)?" Rekao je: "Nije se bacilo (Nije se desilo, ni jedno, ili nikakvo) spavanje slično njemu (slično ovome) nikada." Rekao je (Muhamed a.s.):

"Zaista Allah je uzeo vaše duše (tj. vaše budnosti) kada je htio, a vratio ih je na vas (tj. vama) kada je htio. O Bilale, ustani pa pozovi ljude molitvi (ili: oglasi ljudima molitvu, prouči ezan)." Pa se očistio (Muhamed a.s. i ostali narod), pa pošto se uzdiglo Sunce i sasvim pobijelilo (tj. počelo jako da grije), ustao je pa je klanjao."

GLAVA

(onoga) ko je klanjao sa ljudima zajednički poslije odlaska (izlaska pravog) vremena.

PRIČAO NAM JE Muaz, sin Fedaleta, rekao je: pričao nam je Hišam od Jahja-a, od Ebu Selemeta, od Džabira, sina Abdullaha, da je Umer, sin Hataba, došao (na) dan Handeka (tj. na dan kada se kopao rov oko Medine pred borbu, zvanu "Handek" - borba preko rova, iza rova, šanca - došao je Umer) poslije (nego) što je zašlo Sunce, pa je počeo (da) psuje (grdi) nevjernike Kurejševića, rekao je:

"O poslaniče Allaha, nisam bio blizu (da) klanjam popodnev (ikjindiju) dok je bilo blizu Sunce (da) zađe." (Ove riječi Umera

dvojako shvataju komentatori: jedni kažu da se može razumjeti da je ugrabio da klanja ikjindiju prije sunčanoga zalaza, za
laska, a drugi kažu: nije klanjao.) Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Tako mi Allaha nisam je klanjao (ni ja, ili ja)." Pa smo ustali k Buthanu (tj. otišli smo do doline Buthan, u dolinu Buthan), pa se očistio (abdestio, uzeo abdest) za molitvu (Vjerovijesnik a.s.) i očistili (abdestili) smo se mi za nju, pa je klanjao popodne, popodnev (ikjindiju) poslije što je zašlo Sunce, zatim je klanjao poslije nje (ikjindije, popodnevne molitve) sutonsku molitvu (ahšam, akšam).

GLAVA:

Ko je zaboravio (neku) molitvu (da obavi), pa neka klanja kada se sjeti nje, a neće povraćati (tj. neće ponovno klanjati onih molitava koje je klanjao u vremenu koje je proteklo od vremena zaboravljene molitve do vremena sjećanja na zaboravljenu molitvu - neće, dakle, klanjati ništa drugo) osim tu (zaboravljenu) molitvu.

A rekao je Ibrahim: "Ko je ostavio jednu molitvu dvadeset godina (ili po tumačenju nekih: prije dvadeset godina), nije povratio (tj. neće povratiti - ponovno klanjati ništa drugo) osim tu jednu molitvu."

(Ovo se iznosi zato da se pokaže neslaganje sa onim pravnicima koji tvrde da treba ponovno klanjati i sve one molitve koje je obavio u međuvremenu od zaboravljene molitve do sjećanja na tu zaboravljenu molitvu.)

PRIČALI SU NAM Ebu Nuajm i Musa, sin Ismaila, rekla su njih dva: pričao nam je Hemam od Katadeta, od Enesa, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Ko je zaboravio (jednu ili neku) molitvu, pa neka klanja kada se sjeti nje. Nema pokrića (otkupa, iskupljenja) za nju (tj. njoj) osim to." "I uspostavi (obavi) molitvu radi spominjanja (sjećanja na) Mene."."

(Ova zadnja rečenica je odlomak iz Kur'ana, i zadnje riječi "li zikjri - radi spominjanja - sjećanja na - Mene" shvaćaju se i tumače na mnogo načina koje nećemo, ne možemo navoditi.)

Rekao je Musa: rekao je Hemam: čuo sam ga (Katadeta da) govori poslije (tj. u kasnijem pripovijedanju ovoga hadisa): "I uspostavi molitvu radi spominjanja Mene." (Neki kažu da je Katadete u prvobitnom pričanju rekao: "Ekimissalate - Uspostavi molitvu", a poslije da je rekao: "Ve ekimissalate - I uspostavi molitvu..."). A rekao je Haban: pričao nam je Hemam, rekao je: pričao nam je Katadete, rekao je: pričao nam je Enes od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, slično njemu (navedenom hadisu).

GLAVA

izvršenja molitava: prve, pa prve (tj. izvršenja molitava po redu: prve, pa onda one iza nje koja dođe po redu kao prva kada se radi o prošlim, propuštenim molitvama, a, u slučajevima kada nema mnogo prošlih molitava, i kada se radi o prošlim molitvama i molitvi čije vrijeme još traje, i u čijem se vremenu želi izvršiti i prošla molitva i molitva čije vrijeme još traje).

PRIČAO NAM JE Museded, rekao je: pričao nam je Jahja od Hišama, rekao je: pričao nam je Jahja, on je sin Ebu Kjesira, od Ebu Selemeta, od Džabira, rekao je:

"Počeo je Umer (da na) dan Handeka psuje njihove nevjernike, i rekao je: "O poslaniče Allaha, nisam bio blizu (da) klanjam popodnev - ikjindiju (sve do časa) dok je zašlo (Sunce)." Rekao je: "Pa smo odsjeli (u) Buthan, pa je klanjao poslije što je zašlo Sunce, zatim je klanjao sutonsku molitvu (ahšam ili kako je kod nas uobičajilo da se zove akšam)."

GLAVA

(onoga) što se mrzi od noćnoga razgovora (tj. kao što je noćni razgovor u sijelu) poslije večernje molitve - jacije. (Misli se na dozvoljeni, obični razgovor.)

PRIČAO NAM JE Museded, rekao je: pričao nam je Jahja, rekao je: pričao nam je 'Avf, rekao je: pričao nam je Ebul-Minhal, rekao je:

otišao sam sa svojim ocem k Ebu Berzetu Eslemiji, pa je rekao njemu moj otac: "Pričaj nam kako je bio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) klanja propisanu (molitvu, tj. kako on klanjaše obaveznu, fard molitvu)?" Rekao je:

"Klanjaše podne, a (to) je ona koja (je ta što) nazivate nju prva (molitva), kada sklizne Sunce (sa merdijana na zapadnu stranu merdijana); a klanja popodnev (ikjindiju), zatim se vrati jedan (od) nas k svojoj porodici u najkrajnjem (dijelu) Medine, a Sunce je živo." A zaboravio sam (kaže Ebul-Minhal) šta je rekao (Ebu Berzete) u (vezi, u odnosu na) sutonsku (ahšamsku, akšamsku) molitvu. Rekao je (dalje Ebu Berzete): "I voljaše (tj. I volio je Muhamed a.s.) da odgodi večernju molitvu (jaciju)." Rekao je: "I mržaše, mrziše (tj. I mrzio je Muhamed a.s.) spavanje prije nje (jacije - večernje molitve) i razgovor (pričanje) poslije nje (poslije jacije). I odsukivaše se (tj. okrećaše se, odlažaše, odlazio je) od molitve jutra (sabaha) kada pozna (tj. raspozna, prepozna) jedan (od) nas svoga druga (koji kraj njega sjedi, jer se razvidi). I (imaše, imao je običaj da) uči od šezdeset do stotinu (odlomaka iz Kur'ana)."

GLAVA

noćnog razgovora (u sijelu, na sijelu) o pravu (ili: o razumijevanju) i dobru poslije večernje molitve - jacije (tj. GLAVA iz koje se vidi da nije mekjruh - pokuđeno, ružno ni poslije jacije sijeliti u cilju razgovora o nečemu dobrom).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Sabaha, rekao je: pričao nam je Ebu Alija Hanefija, rekao je: pričao nam je Kurrete, sin Halida, rekao je:

"Iščekivali smo Hasena (Basriju u bogomolji da po običaju održi noćno predavanje), i usporio je na nas (tj. usporio nam je, zakasnio nam je, odocnio nam je dotle) dok smo (da smo) se približili vremenu njegovog ustajanja (tj. vremenu kad bi obično završio predavanje i ustajao da ode iz bogomolje), pa je (najzad) došao pa je rekao: "Pozvali su nas ovi naši susjedi (pa sam zbog toga usporio, okasnio, zakasnio,

odocnio)." Zatim je rekao: rekao je Enes: "Pogledali (tj. Iščekivali) smo Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (jedne) noći (dotle) dok je bilo polovina (te) noći dospjela nju (noć), pa je došao pa je klanjao nama, zatim je govorio nama pa je rekao: "Zar ne (Pazite)! Zaista su (neki) ljudi već klanjali, zatim su zaspali, a zaista vi ste neprestano bili u molitvi dok ste iščekivali molitvu." I zaista narod (ljudi, ovo sada Haseni Basrija na osnovu navedenog hadisa postavlja opće pravilo) će neprestano biti sa dobrom (u dobru) dok iščekuju dobro. Rekao je Kurrete: On (tj. ovaj govor Hasenov) je od hadisa (iz hadisa) Enesa od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, rekao je: izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, rekao je: pričao mi je Salim, sin Abdullaha sina Umera, i Ebu Bekjr, sin Ebu Hasmeta, da je Abdullah, sin Umera, rekao:

Klanjao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, molitvu večeri (jaciju) u zadnjem (pri) kraju svoga života, pa pošto je pozdravio (predao selam), ustao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao: "Vidite li ovu vašu noć?! Pa zaista početak sto (godina od ove noći kada nastupi) neće ostati od (onoga) ko je on danas na površini zemlje (ni) jedan (čovjek)." Pa su pogriješili (pogrešno shvatili, protumačili) ljudi u (tumačenju) govora poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (pribjegavajući) k (onome) što pričaju u ovim pričanjima o (tim) sto godina (da će biti propast svemira i slično tome), a rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, samo (to da) neće ostati od (onih) ko je on toga dana bio (živ) na površini zemlje htijući s time (da rekne to) da će ona (ta stotina godina do početka nove stotine godina) poderati (usmrtiti) to pokoljenje (kaže Abdullah, sin Umera).

GLAVA

noćnog razgovora (na ili u sijelu) sa porodicom i gostom.

PRIČAO NAM JE Ebu Nu'man, rekao je: pričao nam je Mu'temir, sin Sulejmana, rekao je: pričao nam je moj otac, rekao je: pričao nam je Ebu Usman od Abdurahmana, sina Ebu Bekjra, da su "drugovi natkrivenog prostora" bili siromašni ljudi, i da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Ko je (takav da) je kod njega jelo dvojice (tj. Ko ima hrane za dvojicu), pa neka odvede trećega (tj. neka povede sa sobom jedno lice ko je će biti u društvu, kao treći učesnik u jelu, dvojice, a to znači neka jelo dvojice razvuče, razdijeli na trojicu), a ako je (ili ako su) četvorica (obezbjeđena), pa pet ili šest (osoba neka tu hranu jedu, a ne samo četiri); i da je Ebu Bekjr doveo trojicu (od "drugova natkrivenog prostora - pred džamijom"). Pa je odveo Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, desetoricu. Rekao je (Abdurahman): Pa ono je (stanje u kući Ebu Bekjra bilo tada takvo da smo u kući bili:) ja, i moj otac, i moja majka - pa neću (pravo) znati (kaže Ebu Usman, da li) je rekao (Abdurahman): i moja žena i poslužitelj (koji je bio zajednički) između nas i između kuće (ili sobe) Ebu Bekjra; i da je Ebu Bekjr večerao kod Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. Zatim je ostao gdje se klanjala večernja molitva (jacija). Zatim se vratio (k Vjerovijesniku a.s. u kuću), pa je ostao dok je večerao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa je došao (tek tada svojoj kući) poslije (tj. nakon) što je prošlo od noći što (tj. koliko) je htio Allah dž.š. Rekla mu je njegova žena: "A šta te zadržalo od tvojih gostiju - ili je rekla: od tvoga gosta?" Rekao je: "A zar nisi dala večeru njima?" Rekla je: "Nisu htjeli dok (ti ne) dođeš. Već su se izlagali (večeri, tj. Već su se nudili, nuđeno im je), pa nisu htjeli." Rekao je (Abdurahman): "Pa sam otišao pa sam se sakrio." Pa je rekao (Ebu Bekjr sinu Abdurahmanu): "O neznalico (ili: O nitkove, zlikovče)!" Pa je kleo (mene zbog gostiju vičući: osječen ti bio nos, uši i usne - "džedde'a": osjeći nos, uho, i usnu; ali znači i vikati: odsjekao ti se nos, uho i usna - dakle, pa je kleo da budem unakažen) i psovao je, i rekao je (onda gostima): "Jedite, ne prijatno! (tj. neće vam biti prijatno kad je ovako zakasnilo; ili: ne bilo vam prijatno kad niste htjeli da jedete čim su vas ponudili prvi puta)." Pa je (dalje) rekao: "Tako mi Allaha neću ga (toga jela) jesti nikada." "I zakletva Allaha (je moja zakletva, tj. I kunem se Allahom, kaže Abdurahman) ne uzimasmo (ni jednoga) zalogaja (drukčije) osim (tako da se desi to da) se poveća (ono jelo iz niže njega, tj. ispod zalogaja čim ga uzmeš, jelo se povećava, raste, naraste) više od njega (od zalogaja), rekao je (Abdurahman) dok su se zasitili (najeli gosti), a postala je (ona hrana) mnogobrojnija od (onoga) što je bila prije toga (tj. bilo je jela, hrane više poslije završenog jedenja, jela nego prije početka jela, jedenja). Pa je pogledao k njoj (hrani) Ebu Bekjr, pa kadli je ona kao što je (i bila) ona, ili je

mnogobrojnija od nje (tj. od sebe, ili je ima i više), pa je rekao svojoj ženi: "O sestro Firasovića, šta je ovo?" Rekla je: "Ne (tj. Zar ne, Pazi)! Tako mi stalnosti (tj. veselosti) moga oka zaista ona je sada mnogobrojnija od nje (tj. od sebe) prije toga (prije jedenja) za tri puta." Pa je jeo od nje (tj. nju tu hranu) Ebu Bekjr (sam; a ono što se zakleo da je neće jesti nikada, to se odnosilo na to da je neće jesti s njima zajedno nikada), i rekao je: "Bilo je to samo od satane (šejtana)." Misli (na) svoju zakletvu (tj. da ga je satana zaveo da se zakune da je neće jesti). Zatim je jeo od nje (tj. od one hrane jedan) zalogaj, zatim je odnio nju (onu hranu) k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je osvanula kod njega. I bio je između nas (muslimana) i između (nekog) naroda (tj. nekih ljudi, nekog plemena jedan) ugovor (o primirju), pa je prošao rok (ugovora, pa su oni došli da pregovaraju) pa smo rastavili (razdijelili sve pridošle na) dvanaest ljudi (tj. na dvanaest grupa stavivši svakoj grupi na čelo po jednog njihovog čovjeka), sa svakim čovjekom od njih (bili) su ljudi - Allah je znaniji (od svakog, tj. Allah najbolje zna) koliko je sa svakim čovjekom (bilo ljudi) - pa su jeli od nje (od one hrane Ebu Bekjra) svi. Ili kao što je rekao (Abdurahman).

(Ovo je sumnja pripovjedača ovog hadisa Ebu Usmana, koji ne tvrdi da je sve pouzdano zapamtio, pa ovom zadnjom rečenicom "Ili kao što je rekao (Abdurahman)", hoće da izrazi ovo: Sve što sam sada ispričao, desilo se ovako; ili onako kao što je rekao, ispričao Abdurahman meni, ali ja nisam sve dobro zapamtio, ili razumio ili ispričao.)

U IME ALLAHA MILOSRDNOG MILOSTIVOG

KNJIGA POZIVA (na molitvu izgovaranjem naročitih rečenica)

GLAVA

počinjanja (početka) poziva, i Njegova govora - moćan je i veličajan je (On, Allah) - : "I kada se dozivate k molitvi, uzimaju je (na) ismijavanje i igranje. To je zbog (toga što) su oni narod (ljudi koji) neće razumjeti (tj. ne razumiju)." I (GLAVA) Njegova govora: "..... kada se dozivalo (tj. kada se doziva) za molitvu od petka....".

PRIČAO NAM JE 'Imran, sin Mejsereta, rekao je: pričao nam je Abdul-Varis, rekao je: pričao nam je Halid od Ebu Kilabeta, od Enesa, rekao je:

"Spomenuli su (neki da kao znak pozivanja na molitvu uzmu) vatru i (tj. ili) zvono, pa su (na to drugi) spomenuli Židove i kršćane (da oni tako pozivaju na molitvu), pa je dobio zapovjed Bilal (tj. zapovjedilo se Bilalu) da spari poziv (za molitvu, tj. da parnim brojem - po dva puta najjačim svojim glasom izgovori određene rečenice u znak poziva na molitvu), a da raspari (poziv za) podizanje (na noge u ime stupanja u molitvu - ikamet, tj. da neparnim brojem - po jedanput izgovori određene rečenice u znak poziva da se podigne, ustane u cilju stupanja u molitvu, u cilju uspostavljanja molitve)."

(EZAN je poziv da se dođe u džamiju - bogomolju, ili na neko mjesto gdje će da se obavi zajednički molitva. IKAMET je poziv okupljenima da se podignu, ustanu, stupe na molitvu. U daljem tekstu ezan će se prevoditi sa "poziv", a ikamet sa "poziv za podizanje".)

PRIČAO NAM JE Mahmud, sin Gajlana, rekao je: pričao nam je Abdurezak, rekao je: izvijestio nas je Ibnu Džurejdž, rekao je: izvijestio me Nafi' da Ibnu Umer govoraše:

"Bili su muslimani, kada su došli (u) Medinu, (običaja da) se skupljaju (tj. skupljaše se, sabiraše se oni) pa određivaše vrijeme molitvi. Nije (bilo određeno da) se doziva za nju, pa su govorili (jednoga) dana o tome (u vezi toga). Pa je rekao neki (od) njih: "Uzmite zvono kao zvono (slično zvonu) kršćana." A rekao je neki (od) njih: "Nego (tj. nemojte zvono nego) trubu (boriju, rog) kao rog (slično rogu) Židova." Pa je rekao Umer: "A zar nećete poslati (jednoga) čovjeka (da) doziva (da pozove) sa molitvom (da se ljudi pozabave; ili: da doziva, da pozove k molitvi ljude)?!" Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "O Bilale, ustani pa dozivaj sa molitvom (da se zabave, da je obave; ili: pa dozivaj k molitvi, ezani)!"

GLAVA:

Poziv je po dvaput (da se izgovore određene rečenice).

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, rekao je: pričao nam je Hamad, sin Zejda, od Simakja, sina Atijeta, od Ejuba, od Ebu Kilabeta, od Enesa, rekao je:

"Dobio je zapovijed Bilal (Zapovjedilo se Bilalu) da spari poziv (da uči paran broj puta određene rečenice, po dvaput u pozivu na molitvu), a - da raspari poziv za podizanje na molitvu (tj. da izgovori određene rečenice neparan broj puta, po jedanput) osim (rečenice kojom se spominje) podizanje (tj. osim rečenice "Kad kametissalatu - Već ustaje molitva, Već nastaje molitva, Već se klanja molitva", ova rečenica se izgovara parnim brojem puta - po dva puta)."

(Riječ "ikametun" u ovome hadisu u prvom slučaju znači cijeli poziv da se podigne, stupi u molitvu, a u drugom slučaju znači u tome pozivu samo rečenicu "Kad kametissalatu - Već se klanja, nastaje molitva".)

PRIČAO NAM JE Muhamed, rekao je: izvijestio nas je Abdul-Vehab, rekao je: izvijestio nas je Halid Haza' od Ebu Kilabeta, od Enesa, sina Malikja, rekao je:

"Pošto su se umnožili ljudi (tj. muslimani), rekao je, spomenuli su da obznanjuju (obavješćuju) vrijeme molitve s (nekom) stvari (što bi) je prepoznavali (znali). Pa su spomenuli da zapale (upale, zažežu) vatru, ili da udaraju zvono, pa je dobio zapovjed Bilal da spari poziv (na molitvu, ezan), a da raspari poziv za podizanje na molitvu (ikamet)."

GLAVA:

Poziv za podizanje na molitvu (ikamet) je (takav da se određene rečenice izgovaraju) jedanput osim njegova govora (tj. osim izgovaranja onoga ko vrši poziv rečenice) "Kad kametissalatu - Već se klanja molitva".

(Hanefijska pravna škola ne postupa po ovom i ovakvim hadisima.)

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, rekao je: pričao nam je Ismail, sin Ibrahima, rekao je: pričao nam je Halid od Ebu Kilabeta, od Enesa, rekao je:

"Dobio je zapovjed Bilal da spari poziv (na molitvu, ezan), a da raspari poziv na podizanje (ikamet) na molitvu." Rekao je Ismail: pa sam spomenuo Ejubu (ovo), pa je rekao: osim (rečenice u kojoj se spominje) podizanje (tj. osim "Kad kametissalatu", koje se, dakle, po svima po dvaput izgovara).

GLAVA

vrijednosti pozivanja (na molitvu, tj. vrijednosti izgovaranja poziva na molitvu - vrijednost učenja ezana).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malikj od Ebu Zinada, od 'Aredža, od Ebu Hurejreta da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Kada se doziva za molitvu (tj. na molitvu, kada se uči ezan), pobjegne (okrene leđa u bijegu) satana (đavo, šejtan), i on ima prdež (bučno puštanje vjetra iz crijeva) da ne čuje pozivanje, poziv (na molitvu). Pa kada se izvrši dozivanje, okrene se (dođe, tj. kada se završi ezan, satana dođe čovjeku natrag). Te kada se upozorilo za molitvu (ili: Te kada se vratilo pozivanje za molitvu, tj. kada se počeo izgovarati ikamet - poziv za stupanje u molitvu, ponovo), pobjegne (satana). Te kada se izvršilo, završilo upozorenje (ili: ponovno pozivanje, a to znači: kad se završi ikamet), dođe (satana) da se umetne (pojavi, ispriječi) između čovjeka i njegove duše (i njegova duha, i njegove misli o Allahu dž.š. kod molitve), govori (satana čovjeku koji klanja): "Sjeti se (nečega) kao to, sjeti se (nečega) kao to (tj. toga i toga)!" (navodeći ga) za (onim) što (ga) se ne sjećaše (izvan molitve tako) da je stalno čovjek (takav da) ne zna koliko je klanjao."

GLAVA

podizanja glasa (u vezi) sa dozivanjem (na molitvu).

A rekao je Umer, sin Abdul-Aziza: "Pozovi (ezani) pozivom dobrostivim (obzirnim, tj. bez popjevki i zanosa, zanošenja), a ako ne, pa povuci se (od) nas (napusti nas)."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malikj od Abdurahmana, sina Abdullaha sina Abdurahmana sina Ebu Sa'sa'ata, Ensarije, zatim Mazinije, od njegovoga oca da je on izvijestio njega da je Ebu Se'id Hudrija rekao njemu:

"Zaista ja vidim tebe (da) voliš brave (ovce) i pustinju, pa kada budeš u (tj. među) svojim ovcama ili svojoj pustinji, pa pozivaš (u vezi) sa molitvom (u vezi molitve), pa podigni svoj glas (u vezi) sa dozivanjem (na molitvu), pa zaista ono (stvar je takva da) neće čuti (na) rastojanju (dosegnuću) glasa pozivača (na molitvu nijedan) duh, a ni čovjek, a ni (neka) stvar (a da će se prema mujezinu odnositi drukčije) osim (tako da) će svjedočiti (svi) njemu (na) sudnjem danu." Rekao je Ebu Se'id: "Čuo sam ga (tj. ovo što sam ti rekao, čuo sam) od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio."

GLAVA

(onoga) što se ometa (sprečava) sa pozivom (na molitvu) od (prolijevanja) krvi (tj. GLAVA u kojoj se objašnjava da ezan može omesti krvoproliće).

PRIČAO NAM JE Kutejbete, rekao je: pričao nam je Ismail, sin Dža'fera, od Humejda, od Enesa, sina Malikja, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, bio (običaja da), kada se borio s nama (protiv nekog) naroda, (da) se ne boraše, boriše s nama (protiv neprijatelja) dok (ne) osvane i vidi (ko je taj narod što se predpostavlja da bi mogao biti neprijatelj?). Pa ako je čuo poziv (ezan) za molitvu, ustegnuo se od njih (poštedio ih je, pustio ih je na miru), a ako nije čuo, poziva, ezana, navalio je na njih. Rekao je: Pa smo izašli k Hajberu, pa smo stigli (doprijeli) k njima noću. Pa pošto je svanulo, a nije čuo poziva (ezana) za molitvu, pojašio je, i pojašio sam iza Ebu Talhata, a zaista moja noga zaista dotiče nogu Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. Rekao je: Pa su izašli k nama (stanovnici Hajbera) sa svojim cekerima (zembiljima) i svojim lopatama (jer su pošli da rade na

njivama ne znajući za nas). Pa pošto su vidjeli Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekli su:

"Muhamed! Tako nam Allaha Muhamed i petodjel (vojska)!" Rekao je: Pa pošto je vidio njih poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je: "Allah je veći (od svega), Allah je veći (od svega)! Poruši se (ili: Porušio se, Porušen bio) Hajber! Zaista kada smo mi odsjeli (kada odsjednemo) u kraj (u prostor nekog) naroda, pa zlo (ružno) je jutro opomenutih."

GLAVA

(onoga) što govori (uči musliman) kada je čuo dozivača (na molitvu, za molitvu).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, rekao je: izvijestio nas je Malikj od Ibnu Šihaba, od 'Ata-a, sina Jezida, Lejsije, od Ebu Se'ida Hudrije da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Kada ste čuli (tj. Kada čujete) zov (na molitvu), pa govorite (izgovarajte isto ono, onako) kao što govori pozivač (na molitvu)."

PRIČAO NAM JE Muaz, sin Fedaleta, rekao je: pričao nam je Hišam od Jahja-a, od Muhameda, sina Ibrahima sina Harisa, rekao je: pričao mi je 'Isa, sin Talhata, da je on čuo Mu'avijeta (jednoga) dana (kada je pozivač pozivao na molitvu) pa je govorio (izgovarao i Muavija) kao on (pozivač) do njegovog (mujezinovog) govora (ili: sa njegovim govorom) "I svjedočim da je Muhamed poslanik Allaha".

PRIČAO NAM JE Ishak, sin Rahuujete, rekao je: pričao nam je Vehb, sin Džerira, rekao je: pričao nam je Hišam od Jahja-a slično njemu (tj. slično predhodnom hadisu). Rekao je Jahja: a pričao mi je neki (od) naših prijatelja da je on (Mu'avija) rekao pošto je rekao (muezin, mujezin - pozivač na molitvu rečenicu:) "Dođi (Hajde) na molitvu", rekao je (Muavija mjesto te rečenice ovu rečenicu:) "Nema moći, a ni snage (drukčije) osim sa (darom) Allaha". I rekao je (Muavija, sin Ebu Sufjana):

"Ovako smo čuli vašega Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori (da izgovara kad čuje pozivanje na molitvu - ezan)."

GLAVA

molbe (koja se upućuje Uzvišenom Bogu) kod (svršetka, kod završetka) dozivanja (na molitvu) - kod završetka ezana.

PRIČAO NAM JE Alija, sin Ajaša, rekao je: pričao nam je Šuajb, sin Ebu Hamzeta, od Muhameda, sina Munkjedira, od Džabira, sina Abdullaha da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Ko je rekao (tj. Ko rekne) kada čuje dozivanje (na molitvu): Bože, gospodaru ovoga potpunoga (tj. završenoga) poziva (ili: pozivanja, ezana) i stojeće (tj. uspostavljajuće, ili: postojane) molitve, daj (podaj, dodijeli) Muhamedu sredstvo (ili: visok stepen u raju) i vrlinu, i pošalji (ili: i proživi) ga (na) pohvaljenom mjestu koje (je to što) si (mu) ga obećao, - (ko rekne to poslije ezana) dozvoljeno je (tj. biće dozvoljeno) njemu moje zauzimanje (zagovaranje kod Uzvišenoga Boga na) sudnjem danu."

GLAVA

bacanja strijele (tj. kocke, a to znači: odlučivanja ždrijebom) u pozivu (tj. u vezi određivanja lica koje će proučiti ezan - izvršiti pozivanje na molitvu u slučaju spora između više lica).

A spominje se da je (jedan) narod (tj. da su neki ljudi) sporio se (nisu se slagali) u pozivu (tj. u vezi određivanja pozivača - muezina, mujezina), pa je bacio kocku (odlučio je ždrijebom) između njih Sa'd (sin Ebu Vekasa na Kadisiji, odnosno poslije borbe na Kadisiji u kojoj je poginuo muezin, mujezin).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, rekao je: izvijestio nas je Malikj od Sumeja, slobodnjak Ebu Bekjra, od Ebu Saliha, od Ebu Hurejreta da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Da znaju ljudi šta (tj. koliko dobra i blagoslova) je u dozivanju i prvome redu (pri zajedničkoj molitvi svi bi nastojali da uče ezan i da stanu u prvi red), zatim (kad) nisu našli (drukčiji izlaz i način za nagodbu) osim (takav) da se odrede strijelama (kockom, ždrijebom) na njega (tj. na to ko će učiti ezan i stati u prvi red), zaista bi se određivali strijelama (kockom, ždrijebom). A da znaju šta je (dobra i blagoslova) u ranenju (žurenju na molitve), zaista bi se natjecali k njemu (tj. u ranenju, u žurenju na molitve). A da znaju šta je u tmini i jutru (tj. u molitvi tmine i jutra - u jaciji i sabahu), zaista bi došli njima dvjema (molitvama) i (onda) da puzanjem (moraju doći, tj. došli bi pa makar pužući ako ne mogu ići i hodati normalno, obično)."

GLAVA

govora u (vrijeme izvršavanja) poziva (tj. za vrijeme učenja ezana).

A govorio je Sulejman, sin Sureda u svome pozivu (u svome ezanu). A rekao je Hasen: "Nema štete (grijeha) da se smije (čovjek), a on poziva ili podiže (na molitvu, tj. ne smeta da se smije kad uči ezan ili ikamet)."

(Hanefijski pravnici su stanovišta da muezin za vrijeme učenja ezana ne smije, odnosno ne treba da govori druge riječi ili da se smije.)

PRIČAO NAM JE Museded, rekao je: pričao nam je Hamad od Ejuba i Abdul-Hamida, druga Zijadije, i (od) Asima Ahvela (ova sve tri: Ejub, Abdul-Hamid i Asim su pričali) od Abdullaha, sina Harisa, rekao je: govorio je (u lice) nama Ibnu Abas u (jednom) danu kaljavosti (u blatnjavu danu), pa pošto je dospio (došao) pozivač (na molitvu do rečenice) "Hajde (Dođi) na molitvu!", pa zapovjedio (tj. rekao) mu je (Ibnu Abas) da doziva (ovako): "Molitva u stanovima (u prebivalištima, tj. neka se obavi; ili: Molitvu u stanovima, tj. obavite, klanjajte)!" Pa je pogledao narod (ljudi), neki (od) njih k nekima, pa je rekao:

"Činio je ovo (onaj) ko je bolji od njega (od ovoga muezina što sada uči ezan, ili: od njega, tj. od mene, misleći na sebe Ibnu Abas, a pod onim "boljim" podrazumjevao je Muhameda a.s.). I ona je zaista odlučna (dužna, obavezna molitva, a pod "ona" misli se na "džum'u" -

molitvu u petak, jer se prije te molitve uči hutba-tj. drži se govor u lice prisutnima)."

GLAVA

poziva slijepoga kada bude (imao) on (nekoga) ko će izvijestiti njega (slijepca da je nastupilo vrijeme molitve, tj. vrijedi da slijep uči ezan pod rečenim uslovom).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, od Malikja, od Ibnu Šihaba, od Salima, sina Abdullaha, od njegova oca (Abdullaha, sina Umerova) da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Zaista Bilal poziva u noći (radi se o ezanu za buđenje na jelo pred zoru uz mjesec posta - ramadan, dakle za vrijeme ramazana), pa jedite i pijte (sve) dok (nastupi čas da) doziva Ibnu Umi Mekjtum (tj. jedite i pijte dok ne zauči ezan Ibnu Umi Mekjtum)." Rekao je (Ibnu Umer, ili Ibnu Šihab): "A bio je (Ibnu Umi Mekjtum) čovjek slijep, neće dozivati dok se (ne) rekne njemu: "Osvanuo si, osvanuo si (tj. Unišao si u jutro, unišao si u jutro)!"

GLAVA

poziva (ezana) poslije zore.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malikj od Nafi'a, od Abdullaha, sina Umera, rekao je: izvijestila me Hafsa da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, bio (običaja da) kada se zadržao pozivač (muezin) radi (iščekivanja) jutra (ili: kada se uspravio, ustao pozivač na noge zbog jutra da poziva na molitvu), i (kada) se pokazalo jutro, (imao je običaj, bio je običaja da) klanja (klanjao je) dva lagana naklona (rekjata) prije (nego) da se uspostavi (obavezna) molitva.

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, rekao je: pričao nam je Šejban od Jahja-a, od Ebu Selemeta, od Aiše:

"Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) klanja dva lagana naklona (rekjata) između dozivanja (ezana) i podizanja (ikameta, na obaveznu molitvu - fard) od molitve jutra (sabaha)."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa rekao je: izvijestio nas je Malikj od Abdullaha, sina Dinara, od Abdullaha, sina Umera, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Zaista Bilal doziva u noći, pa jedite i pijte dok (počne da) doziva Ibnu Umi Mekjtum."

GLAVA

poziva (ezana) prije zore.

PRIČAO NAM JE Ahmet, sin Junusa, rekao je: pričao nam je Zuhejr, rekao je: pričao nam je Sulejman Tejmija od Ebu Usmana Nehdije, od Abdullaha, sina Mes'uda, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao (je):

"Neka ne spriječi jednoga vas - ili jednoga od vas - (sumnja od nekoga pripovjedača, veli se Zuhejra?) - poziv Bilala (neka ga ne spriječi) od njegova jela pred zoru (sehura), pa zaista (ili: jer zaista) on poziva, ili doziva u noći da vrati vašega stajača (u neobaveznoj molitvi da se odmori) i zbog (toga da) probudi vašega spavača, a nije da govori zora, ili jutro (tj. a nije zora, ili jutro da se pojavljuje, pokazuje osvit, bjelina na ograničenom dijelu neba odozgo dolje)", i rekao je sa svojim prstima (tj. pokazao je svojim prstima) i podigao ih je ka gore i spustio ka niže (dolje, dajući tako znak da nije prava zora - fedžri sadik) "dok (ne) govori ovako (dok se ne pokaže ovako)", i rekao je Zuhejr sa svoja dva kažiprsta (tj. pokazao je sa svoja dva kažiprsta Zuhejr stavivši) jedan (od) njih dva iznad drugoga, zatim je pružio (razvukao) njih dva (na prostor, na širinu) od svoje desne i svoje lijeve (ruke ili strane

htijući da objasni da je sličnim svojim pokretima Muhamed a.s. protumačio da je prava zora samo onda kad se svitanje primjećuje širom vidika, obzora).

PRIČAO NAM JE Ishak, rekao je: izvijestio nas je Ebu Usamete, rekao je: Ubejdulah je pričao nama od Kasima, sina Muhameda, od Aiše; a od Nafi'a (tj. od Kasima, od Nafi'a), od Ibnu Umera da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio - H -; rekao je (sastavljač, tj. Buharija): A pričao mi je Jusuf, sin 'Isa-a, Mervezija, rekao je: pričao nam je Fadl, rekao je: pričao nam je Ubejdulah, sin Umera, od Kasima, sina Muhameda, od Aiše, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da je zaista on rekao:

"Zaista Bilal poziva (ezani) u noći, pa jedite i pijte dok (ne počne da) poziva (ezani) Ibnu Umi Mekjtum."

GLAVA:

Koliko je (vremenskog razmaka) između poziva (ezana) i podizanja (na molitvu - ikameta), i (GLAVA onoga) ko pogleda (iščekuje poziv za) podizanje (na) molitvu (ili: ko iščekuje uspostavljanje molitve).

PRIČAO NAM JE Ishak Vasitija, rekao je: pričao nam je Halid od Džurejrije, od Ibnu Burejdeta, od Abdullaha, sina Mugafela, Muzenije da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Između svaka dva poziva je molitva (tj. Između ezana i ikameta u svakom vremenu može se obaviti neobavezna molitva - nafila)" - tri puta (je to ponovio, rekao, pa je onda još rekao, dodao:) - "za (onoga to važi) ko je htio (tj. ko hoće da klanja nafile)"."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Bešara, rekao je: pričao nam je Gunder, rekao je: pričao nam je Šu'bete, rekao je: čuo sam Amra, sina Amira, Ensariju (priča) od Enesa, sina Malikja, rekao je:

"Bio je (običaj) pozivač (mujezin) kada je pozivao (na ahšam, ezanio za akšam, da) su ustajali ljudi od drugova Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (i) žurili su stupovima (u bogomolji da im

posluže kao zakloni, pa su klanjavali nafile) dok izađe Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, i oni tako klanjaju dva naklona (rekjata) prije (obavezne) sutonske molitve (ahšama). A nije bilo (kaže Enes) između poziva i podizanja (na molitvu nijedna) stvar (tj. ništa)."

(U vezi ova dva rekjata prije ahšamskog farda ima neslaganja i raznih tumačenja. Hanefije ih ne praktikuju.)

Rekao je (Buharija): a rekao je Usman, sin Džebeleta i Ebu Davud od Šu'beta: A nije bilo između njih dva (tj. između ezana i ikameta ahšama) osim malo (vremenskog razmaka).

GLAVA

(onoga) ko je izgledao (iščekivao poziv za) podizanje (na molitvu).

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, rekao je: izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, rekao je: izvijestio me Urvete, sin Zubejra, da je Aiša rekla:

"Bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, kada je zašutio pozivač (mujezin) sa prvim (pozivom - ezanom) od molitve zore (sabaha, bio je običaja da) ustane (tj. bio bi ustao) pa se bio naklonio (sa) dva lagana naklona (rekjata) prije (obavezne) molitve zore (sabaha) poslije (takvog svanuća) da se jasno pokaže zora, zatim je (zatim bi) legao na svoju desnu polovinu (stranu tijela) dok mu dođe pozivač za podizanje (na molitvu, tj. dok muezin ne zauči ikamet)."

GLAVA:

Između svaka dva poziva (između ezana i ikameta) je molitva za (onoga) ko je htio (ko hoće).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jezida, rekao je: pričao nam je Kjehmes, sin Hasena, od Abdullaha, sina Burejdeta, od Abdullaha, sina Mugafela, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Između svaka dva poziva je molitva (nafila), između svaka dva poziva je molitva." Zatim je rekao u trećem (izgovaranju te rečenice): "za (onoga) ko je htio (tj. ko hoće)."

GLAVA

(onoga) ko je rekao: Neka pozove (na molitvu) u putovanju jedan pozivač.

PRIČAO NAM JE Mu'ala, sin Eseda, rekao je: pričao nam je Vuhejb od Ejuba, od Ebu Kilabeta, od Malikja, sina Huvejrisa:

Došao sam Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, u nekolicini od moga naroda, pa smo ostali (boravili) kod njega dvadeset noći (tj. dvadeset dana). A bio je (Muhamed a.s.) milostiv (i) blag, pa pošto je vidio našu želju (da se povratimo) k našim porodicama, rekao je: "Vratite se, pa budite u (tj. među) njima, i poučavajte ih. I klanjajte, pa kada je prispjela molitva (tj. vrijeme molitve), pa neka pozove vas jedan (od) vas, i neka predvodi vas (u zajedničkoj molitvi - neka vam bude imam) najstariji (od) vas."

GLAVA

poziva za putnika (tj. za svaku vrstu putnika, ili: za putnike) kada budu skupno, skupa (zajedno), i poziva za podizanje (na molitvu, tj. i putnici na putovanju treba da uče ezan i ikamet), a takođe u (tj. na) Arefatu i Džem'u (tj. Muzdelifi, jer se Muzdelifa zove još i Džem'), i (GLAVA) govora pozivača "Molitva je u stanovima" (kada to pozivač, muezin rekne) u noći hladnoj ili kišovitoj.

PRIČAO NAM JE Muslim, sin Ibrahima, rekao je: pričao nam je Šu'bete od Muhadžira, sina Ebul-Hasena, od Zejda, sina Vehba, od Ebu Zera, rekao je:

"Bili smo sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, u (jednom) putovanju, pa je htio pozivač (muezin) da poziva (da ezani), pa je rekao (Muhamed a.s.): "Rashladi (tj. Očekaj zahlađenja)!" Zatim je htio da poziva, pa je rekao njemu (pozivaču): "Rashladi!" Zatim je

htio da poziva, pa je rekao njemu: "Rashladi!" Dok se izjednačila sjena (sa) brežuljcima (malim uzvišenjima od pijeska, tj. Kada je sjena postala koliko su visoki pješčani brežuljci, pješčana uzvišenja), pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Zaista žestina (jakost) vrućine je od rasprostiranja (od širenja, tj. jedan dio izljeva daha, zapahnuća) pakla."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Jusufa, rekao je: pričao nam je Sufjan od Halida Haza'-a, od Ebu Kilabeta, od Malikja, sina Huvejrisa, rekao je:

"Došla su dva čovjeka Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, hoće njih dva (na) putovanje, pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Kada vas dva izađete (tj. krenete), pa pozivajte (ezanite) vas dva (na molitvu), zatim podižite vas dva (tj. izgovorite poziv za podizanje na molitvu - proučite ikamet), zatim neka predvodi vas dvojicu (u molitvi, tj. neka bude imam) stariji (od) vas dvojice."."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Musena-a, rekao je: pričao nam je Abdul-Vehab, rekao je: pričao nam je Ejub od Ebu Kilabeta, rekao je: pričao nam je Malikj, rekao je:

"Došli smo k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, a mi smo mladići približni (u godinama starosti), pa smo ostali (boravili) kod njega dvadeset dana i noći. A bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, milostiv (i) blag, pa pošto je mislio da smo već zastrastvenili (tj. osjetili strast za) našom porodicom (tj. ženom), ili (da) smo već poželjeli (da odemo k porodici), pitao nas je o (onom) koga smo ostavili poslije nas (tj. iza sebe kod kuća), pa smo ga izvijestili. Rekao je: "Vratite se k vašim porodicama, pa ostanite u (tj. među) njima, i poučavajte ih i zapovijedajte im (da čine dobra djela)." I spomenuo je (neke) stvari, pamtim ih, ili ih neću pamtiti (tj. sačuvati u sjećanju - to je sumnja pripovjedača, pa je dalje pripovjedač nastavio da priča ono što je dobro zapamtio od ovoga hadisa:) "I klanjajte kao što ste vidjeli mene (da ja) klanjam (rekao im je Muhamed a.s.). Pa kada je prispjela molitva, pa neka pozove vas (ezani) jedan (od) vas, i neka vas predvodi najstariji (između) vas."."

PRIČAO NAM JE Museded, rekao je: izvijestio nas je Jahja od Ubejdulaha, sina Umera, rekao je: pričao mi je Nafi', rekao je:

"Pozivao je (na molitvu, učio je ezan) Ibnu Umer u (jednoj) hladnoj noći u Dadžnanu (brdašcetu, udaljenom od Mekje dan hoda), zatim je rekao: "Klanjajte u vašim stanovima." Pa nas je izvijestio da poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zapovijedaše pozivaču (da) poziva, zatim (da) govori (tj. da rekne) na tragu njega (tj. iza, ozad njega - poziva, ezana, poslije ezana): "Zar ne (Pažnja!)! Klanjajte u stanovima!" (zapovjedio je da muezin to rekne na kraju ezana) u hladnoj ili kišovitoj noći u putovanju (tj. prilikom odsijedanja i konačenja za vrijeme putovanja).

PRIČAO NAM JE Ishak, rekao je: izvijestio nas je Dža'fer, sin 'Avna, rekao je: pričao nam je Ebul-'Umejs od 'Avna, sina Ebu Džuhajfeta, od njegovoga oca (tj. od Ebu Džuhajfeta r.a.), rekao je:

"Vidio sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u El-Ebtahu (u mjestu u mekjanskoj dolini). Pa mu je došao Bilal pa ga je obavijestio o molitvi (ili: pa ga je pozvao na molitvu, tj. proučio je ezan). Zatim je izašao Bilal sa štapom (tj. Iznio je Bilal štap i nosio ga) dok ga je zabo (u zemlju) između dvije ruke (tj. pred, ispred) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u El-Ebtahu, i podignuo je (na) molitvu (tj. i Bilal je onda proučio ikamet)."

GLAVA:

Da li će tragati (proslijeđivati, tj. okretati) pozivač (muezin) svojim ustima ovdje i ovdje (tj. desno i lijevo, a to znači hoće li okretati usta desno kada izgovara "Dođi na molitvu", a lijevo kada izgovara "Dođi na spas" pozivajući na molitvu), i da li će se okretati u pozivu (tj. učeći ezan)?

A spominje se od Bilala (tj. o Bilalu i to) da je on učinio (tj. stavljao) svoja dva prsta u svoja dva uha. A bio je Ibnu Umer (običaja da) ne stavlja (ne stavljaše) svoja dva prsta u svoja dva uha. A rekao je Ibrahim (Nah'ija): "Nema štete (grijeha) da poziva (na molitvu pozivač

bivši on) na (tj. u drugom stanju) osim čišćenja (osim očišćenja; ne smeta učiti ezan bivši bez abdesta, ako nema abdesta)." A rekao je 'Ata': "Očišćenje je pravo (poziva, ezanovo pravo; ili: dužnost pozivača) i običaj (vjere, ili: postupak u vjeri)." A rekla je Aiša: "Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) spominje Allaha (spominjaše Allaha) na (tj. u) svim svojim vremenima (časovima)."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Jusufa, rekao je: pričao nam je Sufjan od 'Avna, sina Ebu Džuhajfeta, od njegova oca da je on vidio Bilala (da) poziva, pa sam počeo (kaže Ebu Džuhajfete da) tragam (tj. slijedim) njegova usta ovdje i ovdje (tj. da pratim kako Bilal okreće usta tamo i ovamo, a to znači desno i lijevo) u pozivu (tj. u ezanu, učeći ezan, jer "bi" znači i "u").

(Okrećanje usta tumači se kao okrećanje glave desno i lijevo, pa mnogi pravnici, na osnovu toga, kažu da je pri učenju ezana dozvoljeno zakrenuti samo glavu, a nije prsa i tijelo.)

GLAVA

govora čovjeka: Prošla (mašila) nas je molitva.

A mrzio je Ibnu Sirin da (čovjek) govori: Prošla nas je molitva, ali neka rekne (tj. a nije mrzio da rekne): Nismo stigli (da obavimo molitvu). A govor Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, je ispravniji (od Ibnu Sirinova govora).

(Ovo Buharija veli da bi pokazao da on odbacuje navedeno Ibnu Sirinovo mišljenje.)

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, rekao je: pričao nam je Šejban od Jahja-a, od Abdullaha, sina Ebu Katadeta, od njegova oca, rekao je:

"Dok mi klanjamo sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, kadli je čuo žagor (galamu) ljudi. Pa pošto je klanjao, rekao je: "Šta je vaše stanje (tj. Šta vam je)?" Rekli su: Požurili smo ka molitvi (na molitvu). Rekao je: "Ne činite (to žurbom, žagorom, galamom).

Kada ste dolazili (Kada dolazite) molitvi, pa na vas je (tj. na vama je bilo da to činite, činite to) sa smirenošću i dostojanstvom, pa što ste stigli, pa klanjali ste (pa klanjajte), a što vas je prošlo (mašilo), pa upotpunite (doklanjajte, tj. nastavite da klanjate ono što je imam prije vas klanjao - nastavite onda kada imam preda selam).".""

GLAVA:

Neće (čovjek) žuriti k molitvi (zajedničkoj), i neka dođe sa smirenošću i dostojanstvom.

A rekao je: "Što ste stigli, pa klanjajte, a što vas je prošlo, pa upotpunite." Rekao ga je (hadis) Ebu Katadete od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Adem, rekao je: pričao nam je Ibnu Ebu Zi'b, rekao je: pričao nam je Zuhrija od Seida, sina Musejeba, od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. A od Zuhrije, od Ebu Selemeta, od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Kada ste čuli (poziv za) podizanje, pa idite k molitvi, a na vama je (da to činite) sa smirenošću i dostojanstvom (tj. a držite se smirenosti - ili spokojstva - i dostojanstva), a ne brzajte; pa što ste stigli, pa klanjajte, a što vas je prošlo, pa upotpunite."
GLAVA:

Kada će ustati ljudi (u prilici) kada su vidjeli (ili: kada ugledaju) predvodnika (u molitvi - imama) kod podizanja (tj. pri pozivu za podizanje na molitvu)?

PRIČAO NAM JE Muslim, sin Ibrahima, rekao je: pričao nam je Hišam, rekao je: pisao je k meni Jahja od Abdullaha, sina Ebu Katadeta, od njegova oca, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Kada se podiže molitva (Kada se uspostavlja molitva, a to znači: kada se vrši poziv za podizanje na molitvu, kada se uči ikamet), pa ne

ustajte (na noge) dok (ne) vidite mene (tj. dok ne ugledate da ja izlazim iz kuće, ili: dok ja ne pođem da stupim na molitvu)."

(U prvim vremenima islamski učenjaci su se razilazili u tom kada treba ustati na noge kada se uči ikamet.)

GLAVA:

Neće ići (čovjek) k molitvi žureći se, i neka stane (na molitvu) sa smirenošću (spokojstvom) i dostojanstvom.

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, rekao je: pričao nam je Šejban od Jahja-a, od Abdullaha, sina Ebu Katadeta, od njegova oca, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Kada se podigla molitva (tj. Kada se počeo da izgovara poziv za podizanje na molitvu - ikamet), pa ne ustajte dok (ne) vidite mene, i na vas je (tj. na vama je da ustanete, stanete na molitvu) sa smirenošću (spokojstvom, tj. i držite se smirenosti, spokojstva)." Slijedio ga (Šejbana) je Alija, sin Mubarekja.

GLAVA:

Da li će izaći (čovjek) iz bogomolje zbog (neke) bolesti (tj. zbog nekog uzroka, događaja)?

PRIČAO NAM JE Abdul-Aziz, sin Abdullaha, rekao je: pričao nam je Ibrahim, sin Sa'da, od Saliha, sina Kjejsana, od Ibnu Šihaba, od Ebu Selemeta, od Ebu Hurejreta, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, izašao, a već se podigla molitva (tj. proučio se već ikamet), i upravili su se redovi, pa (tj. te) kada je stao u svoje mjesto klanjanja, iščekivali smo da veliča (Allaha, tj. da rekne: "Allahu ekjber - Allah je veći od svega), (ali mjesto toga on) je otišao (iz bogomolje). Rekao je (odlazeći): "Na vašem mjestu (ostanite)." Pa smo ostali na našem obliku (tj. u našem položaju sve) dok je (najzad) izašao k nama, kapa njegova glava vodom (tj. sa glave mu kaplje voda), a već se okupao.

GLAVA:

Kada je rekao predvodnik (vođa u zajedničkoj molitvi): Vaše mjesto (držite, zadržite, pa) dok se vratio, iščekivali su ga.

PRIČAO NAM JE Ishak, rekao je: pričao nam je Muhamed, sin Jusufa, rekao je: pričao nam je Evzaija od Zuhrije, od Ebu Selemeta, sina Abdurahmana, od Ebu Hurejreta, rekao je:

"Podigla se molitva (tj. izvršio se poziv za podizanje na molitvu, ikamet), pa su ujednačili ljudi svoje redove. Pa je izašao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je prošao naprijed, a on je neočišćen (tj. neokupan, džunub), pa je rekao: "Na vašem mjestu (očekajte, zadržite se)." Pa se vratio, pa se okupao, zatim je izašao (iz kuće, ili iz svoje sobe), a njegova glava kaplje vodom (tj. izašao je, a sa glave mu kaplje voda), pa je klanjao s njima."

GLAVA

govora čovjeka: Nismo klanjali.

PRIČAO NAM JE Ebu Nu'ajm, rekao je: pričao nam je Šejban od Jahja-a, rekao je: čuo sam Ebu Selemeta (da) govori: izvijestio nas je Džabir, sin Abdullaha, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (imao i jedan takav slučaj) da mu je došao Umer, sin Hataba, (na) dan (kopanja) rova pa je rekao:

"O poslaniče Allaha, tako mi Allaha nisam bio blizu da klanjam dok je bilo blizu Sunce (da) zalazi (tj. skoro, umalo da nisam klanjao dok je skoro Sunce zalazilo, a umalo Sunce da zađe)." A to je (Umer govorio) poslije (nastupanja vremena, časa) što se (u njemu) omrsio postač, pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Tako mi Allaha nisam je (ikjindije, popodnevne molitve) klanjao (ni ja)." Pa je odsjeo Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, k (dolini) Buthanu, a ja sam (bio) sa njim. Pa se očistio (abdestio), zatim je klanjao popodnev (ikjindiju) poslije što je zašlo Sunce, zatim je klanjao poslije nje (ikindije - popodnevne molitve) sutonsku molitvu (ahšam, akšam).

GLAVA

vođe (predvodnika u molitvi kada) se pojavi njemu nužda (neka potreba) poslije podizanja (na molitvu, tj. poslije izvršenja poziva za podizanje na molitvu - poslije ikameta).

PRIČAO NAM JE Ebu Ma'mer Abdullah, sin 'Amra, rekao je: pričao nam je Abdul-Varis, rekao je: pričao nam je Abdul-Aziz, sin Suhejba, od Enesa, rekao je:

"Podigla se molitva (tj. izvršen je poziv za podizanje na molitvu - proučen je ikamet), a Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, šapće (jednome) čovjeku (tj. nešto se tajno sašaptava sa nekim čovjekom) u strani (u kraju, na kraju) bogomolje, pa nije ustao k molitvi (vrlo dugo se zadržao) dok je (već i) zaspao narod."

GLAVA

govora kada se podigla molitva.

(Hoće da se kaže da se za nuždu može govoriti kada se uči ikamet. Neki kažu da je to ružno, mekjruh.)

PRIČAO NAM JE 'Ajaš, sin Velida, rekao je: pričao nam je Abdul-'A'la, rekao je: pričao nam je Humejd, rekao je: pitao sam Sabita Bunaniju o čovjeku (koji) govori poslije što (je proučen poziv da) se podiže (uspostavlja) molitva, pa mi je pričao od Enesa, sina Malikja, rekao je:

"Podigla se molitva (tj. proučen je ikamet, poziv da se podigne na molitvu), pa se izložio (pojavio se) Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (neki) čovjek pa ga je zadržao (taj čovjek što mu je pristupio) poslije što se podigla molitva (tj. zadržao ga je pošto je već bio izvršen poziv za podizanje na molitvu, a svakako je u tom zadržavanju tekao i razgovor o nečemu)."

GLAVA

obaveznosti molitve skupine (tj. zajedničke molitve).

A rekao je Hasen (Hasen Basrija): Ako ga je (čovjeka) sprečavala njegova majka od večernje molitve (jacije) u skupini (iz) sažaljenja (milosti) nad njim, nije joj se (bio dužan u tome) pokoriti (tj. neće joj se pokoriti)."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, rekao je: izvijestio nas je Malikj od Ebu Zinada, od 'Aredža, od Ebu Hurejreta da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Tako mi (onoga) koji (je taj što) je moja duša u Njegovoj ruci (tj. Tako mi Allaha u čijoj je moći moj život) zaista sam namjeravao (spremao se, htio) da zapovjedim za drva pa da se sakupe drva, zatim (da) zapovjedim za molitvu pa (da) se poziva za nju, zatim (da) zapovjedim (nekom) čovjeku pa (da) predvodi ljude (u zajedničkoj molitvi - da im bude imam), zatim (da) odem pozadi (klanjača, iza klanjača) k ljudima (koji nisu došli da zajednički klanjaju; a veli se: zatim da se usprotivim k ljudima koji nisu došli na zajedničku molitvu, tj. da ih napadnem pozadi, s leđa) pa (da) popalim njima njihove kuće. Tako mi (onoga) koji (je taj što) je moja duša u njegovoj ruci da zna jedan (od) njih (tj. neki od onih što ne idu u džemat) da će on naći (očopanu, oglođanu) debelu (tj. masnu, mrsnu) kost, ili dva lijepa papka (a veli se: ili dvije lijepe strelice), zaista (bi) prisustvovao večernjoj molitvi (jaciji, tj. kad bi znao da će zadobiti ma i najmanju ovosvjetsku korist, došao bi i u jaciju u koju je najteže bilo doći zbog toga što nije bilo rasvjete, a vrijeme je tamno u najviše slučajeva)."

GLAVA

vrijednosti molitve skupine (tj. molitve u skupini).

A bio je Esved, kada ga je prošla skupina (tj. kada ga je mašila molitva u skupini - bio je običaja da) je odlazio k drugoj bogomolji (u nadi da tamo stigne u zajedničku molitvu). A došao je Enes k (jednoj) bogomolji (a) već se (bilo) klanjalo u njoj, pa je pozvao (na molitvu, tj. proučio je ezan), i izgovorio je poziv za podizanje (na molitvu, tj. i proučio je ikamet) i klanjao je zajednički (skupno sa svojih dvadeset

momaka, ali se pravne škole, mezhebi, u tome ne slažu da li je mekjruh, pokuđen, ružan, za odbaciti postupak zajedničkog klanjanja neke molitve u jednoj bogomolji po drugi puta od osobe koja nije ovlašteni predvodnik, imam, te bogomolje, pa je i hanefijska škola na strani onih koji to smatraju mekjruhom, za odbaciti, ustvari to je mišljenje Ebu Hanifeta).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, rekao je: izvijestio nas je Malikj od Nafi'a, od Abdullaha, sina Umera, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Molitva skupine nadmašuje molitvu osamljena (osamljenika) za dvadeset i sedam stepeni (stupnjeva)."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, rekao je: izvijestio nas je Lejs, rekao je: pričao mi je Ibnul-Had od Abdullaha, sina Hababa, od Ebu Seida Hudrije da je on čuo Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Molitva skupine nadmašuje molitvu osamljena (samoga) za dvadeset i pet stepeni."

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, rekao je: pričao nam je Abdul-Vahid, rekao je: pričao nam je 'Ameš, rekao je: čuo sam Ebu Saliha (da) govori: čuo sam Ebu Hurejreta (da) govori: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Molitva čovjeka u skupini udvostručava se na njegovu molitvu u njegovoj kući i u njegovom trgu dvadeset i pet dvostrukosti, a to je da on, kada se očistio (abdestio), pa je uljepšao čišćenje, zatim je izašao k bogomolji, nije ga izvelo (iz kuće ništa drugo) osim molitva - (on) nije koracio (nijedan) koračaj (korak) osim (tako da) se podigla njemu s njim (s koračajem, s korakom jedna) stepenica (jedan stepen u vrijednosti i dobroti) i skinula se od njega (tj. sa njega) s njim (jedna) pogreška. Pa kada je klanjao, neprestano anđeli izriču blagoslov na njega dok je trajao (tj. dok sjedi) u svome mjestu klanjanja (govoreći ovako, ili ovo:) "Bože, pomiluj ga, Bože, budi milostiv njemu!" I

neprestano je jedan (od) vas u molitvi dok je iščekivao (tj. dok iščekuje) molitvu."

GLAVA

vrijednosti molitve zore (sabaha) u skupini.

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, rekao je: izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, rekao je: izvijestio me Seid, sin Musejeba, i Ebu Selemete, sin Abdurahmana, da je Ebu Hurejrete rekao: čuo sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Nadmašuje molitva sviju molitvu jednoga (od) vas, samoga njega, za dvadeset i pet dijelova. I sastaju se anđeli noći i anđeli dana u molitvi zore (sabahu)." Zatim kaže Ebu Hurejrete (tj. Zatim je rekao Ebu Hurejrete): Pa čitajte, ako ste htjeli (tj. Pa učite riječi Kur'ana, ako hoćete) ".... zaista čitanje (učenje) zore je (tako vrijedno da se njemu) prisutno." (Kako se u molitvi čita, uči iz Kur'ana, to Ebu Hurejrete smatra da se navedeni tekst iz Kur'ana može uzeti kao jedan od podloga za naročitu vrijednost molitve u zoru. Isto tako on smatra da riječ "Mešhuda - prisutno se (njemu, tome čitanju)" - da ta riječ znači da su anđeli prisutni.). Rekao je Šuajb: a pričao mi je Nafi' od Abdullaha, sina Umera, rekao je: "Nadmašuje ju (pojedinačnu molitvu zajednička molitva) za dvadeset i sedam stepeni."

PRIČAO NAM JE Umer, sin Hafsa, rekao je: pričao nam je moj otac, rekao je: pričao nam je 'Ameš, rekao je: čuo sam Salima, rekao je: čuo sam Umu Derda-u (da ona) govori: unišao mi je Ebu Derda', a on je naljućen (ljut), pa sam rekla:

"Šta te je naljutilo?" Pa je rekao: "Tako mi Allaha ne poznam (tj. ne prepoznajem) od sljedbe Muhameda, pomilovao ga Allah i spasio, (ni jedne) stvari (tj. ništa, a to znači da ne vidi od onoga islama kakav je bio za života Muhameda a.s. ništa drugo) osim (to) da oni klanjaju skupa (zajednički molitvu)."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Mu'ala-a, rekao je: pričao nam je Ebu Usamete od Burejda, sina Abdullaha, od Ebu Burdeta, od Ebu Musa-a, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Najveći čovjek nagradom u molitvi (tj. najnagrađeniji čovjek za molitvu) je najdalji njih pa najdalji njih iđenjem (hodom, tj. najudaljeniji od bogomolje, koji mora da najviše utroši hoda do bogomolje). A (onaj) koji iščekuje molitvu da je klanja sa predvodnikom (vođom, imamom) veći je nagradom (nagrađeniji je) od (onoga) koji klanja, zatim spava."

GLAVA

vrijednosti ranenja, ranjenja (tj. hitenja) ka podnevu (k podnevnoj molitvi).

PRIČAO NAM JE Kutejbete od Malikja, od Sumeja, slobodnjaka Ebu Bekjra, od Ebu Saliha Semana, od Ebu Hurejreta da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Dok (tako jedan) čovjek ide (tj. Dok je išao) sa (jednim) putom, našao je granu trna na (tom) putu, pa ju je odstranio (pa ju je sklonio na drugo mjesto), pa je zahvalio Allah njemu, pa je oprostio njemu." Zatim je rekao (Muhamed a.s.): "Mučenici (žrtve, šehidi) su petorica (pet vrsta umrlih): umrli od kuge, i umrli od stomaka (od bolesti u trbuhu), i utopljenik, i drug rušenja (tj. i onaj na koga se nešto srušilo pa ga ubilo) i mučenik (žrtva, šehid) u (ili na) putu Allaha (tj. i onaj koji je pao, poginuo u borbi za islamsku vjeru). I rekao je (Muhamed a.s.): "Da znaju ljudi šta je u dozivanju (na molitvu, ezanu) i prvome redu (pri zajedničkoj molitvi - šta je, tj. koliko je nagrade), zatim (kada) ne bi našli (druge nagodbe) osim da se odrede ždrijebom (kockom), zaista bi se određivali ždrijebom na njega (tj. na to koji će učiti ezan i ko će sve stati u prvi red). A da znaju šta je (koliko je nagrade) u ranenju (hitenju, žurenju na molitvu), zaista bi se natjecali k njemu (k ranenju, ko će ranije, prije doći u bogomolju na molitvu). A da znaju šta (koliko) je u tmini i jutru (tj. u molitvama tmine i jutra - u jaciji i sabahu nagrade), zaista bi došli njima dvjema i da (bi) puzanjem (pužući morali ići)."

GLAVA

računanja (brojanja) tragova (tj. koraka što je napravi idući na molitvu u bogomolju - računanja toga u dobra djela za koja se nada Božijoj nagradi).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Abdullaha sina Havšeba, rekao je: pričao nam je Abdul-Vehab, rekao je: pričao nam je Humejd od Enesa, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"O Selimovići (zapravo: Selimetovići, sinovi Selimeta), zar ne računate vaše tragove (u dobra djela za koja se nadate nagradi od Allaha)?" A rekao je Mudžahid o govoru Njega (tj. u vezi tumačenja Allahovih riječi iz Kur'ana): ".... i pišemo što su proturili (preda se, tj. učinili prije svoje smrti) i njihove tragove....", rekao je (Mudžahid da "i njihove tragove" znači): njihove korake. A pričao nam je Ibnu Ebu Merjem, izvijestio nas je Jahja, sin Ejuba, rekao je: pričao mi je Humejd, rekao je: pričao mi je Enes da su Selimetovići htjeli da se okrenu od (tj. da se presele, premjeste iz) svojih stanova pa (da) se nastane (pa da odsjednu) blizu Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. Rekao je (Enes): Pa je mrzio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, da ostave praznu (pustu okolicu uz) Medinu, pa je rekao: "Zar ne računate vaše tragove (tj. korake od vaših dalekih stanova do moje bogomolje u dobro djelo)?" Rekao je Mudžahid: "Njihovi koraci su njihovi tragovi (koji su obilježja, znakovi) da se ide u (tj. po) zemlji sa njihovim nogama."

GLAVA

vrijednosti molitve večeri (jacije) u skupini.

PRIČAO NAM JE Umer, sin Hafsa, rekao je: pričao nam je moj otac, rekao je: pričao nam je 'Ameš, rekao je: pričao mi je Ebu Salih od Ebu Hurejreta, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Nije molitva teža na (tj. za) licemjere (nijedna) od (molitve) zore i večeri (sabaha i jacije), a da znaju šta je u njima dvjema (nagrade),

zaista bi došli (prisustvovali) njima dvjema i da (bi) puzanjem (pa makar pužući morali doći). Zaista sam već (bio) namjerio (naumio, htio) da zapovjedim pozivaču (mujezinu) pa (da on) podigne (na molitvu, tj. da prouči ikamet), zatim (da) zapovjedim (nekom) čovjeku (koji) će predvoditi ljude (u molitvi, biti im imam), zatim (da) uzmem (plamteće) glavnje (ugarke) od vatre pa (da) spalim (kuće) na (nad glavama svakoga onoga) ko neće (da) izađe ka molitvi poslije (poziva, ezana, tj. kada je čuo ezan)."

GLAVA:

Dva pa što je iznad njih dvojice - je skupina (koja treba i može klanjati zajednički molitvu).

(Dvije osobe čine skupinu, a pogotovu više od dvije.)

PRIČAO NAM JE Museded, rekao je: pričao nam je Jezid, sin Zurej'a, rekao je: pričao nam je Halid od Ebu Kilabeta, od Malikja, sina Huvejrisa, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Kada je došla molitva (tj. Kada je nastupilo vrijeme molitve), pa pozivajte vas dva (tj. proučite ezan vas dva), i podignite vas dva (tj. proučite ikamet za podizanje na molitvu), zatim neka predvodi vas dvojicu (tj. neka bude imam) stariji (od) vas dvojice."

(To je rekao dvojici ljudi koji su htjeli da idu na putovanje.)

GLAVA

(onoga) ko je sjeo u bogomolji (da) iščekuje (čeka) molitvu, i (GLAVA) vrijednosti bogomolja.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, od Malikja, od Ebu Zinada, od 'Aredža, od Ebu Hurejreta da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Zaista anđeli izriču blagoslov na jednoga (od) vas dok (je) trajao (dok se zadržao) u svome mjestu klanjanja (ali) dok nije proizveo (nešto

što mu poništava čišćenje za molitvu, abdest - i anđeli blagosiljaju ovako): "Bože, oprosti mu, Bože, smiluj se njemu." Neprestano je jedan (od) vas u molitvi dok traje (to da) molitva zadržava njega; ne sprečava ga da se obrne (tj. povrati) ka svojoj porodici (ništa drugo) osim molitva."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Bešara, rekao je: pričao nam je Jahja od Ubejdulaha, rekao je: pričao mi je Hubejb, sin Abdurahmana, od Hafsa, sina 'Asima, od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Sedam (vrsta dobrih osoba su takve da) će ih zasjeniti (tj. napraviti im hlad) Allah u Svojoj sjeni (na onaj) dan (kada) nema sjene osim Njegove sjene (tj. kada neće biti hlada osim Njegovoga hlada - a to sedam vrsta osoba su): pravedan vođ, vođa (rukovodilac, upravljač, vladalac, vladar), i mladić (koji) je odrastao u obožavanju svoga Gospoda, i čovjek (koji je takav da) je njegovo srce obješeno u bogomoljama, i dva čovjeka (koji) se vole (uzajamno) u (ime ljubavi prema) Allahu, sastaju se njih dva na njoj i rastaju se njih dva na njoj (na toj ljubavi, u ime te ljubavi), i čovjek (koji je tako čvrsta morala pa kada) ga zatraži (u ime preljuba žena) plemićka i lijepa (on to odbije) pa rekne: Zaista ja se bojim Allaha, i čovjek (koji) je podjelio milostinju (tj. koji stalno dijeli milostinju, ali tako tajno) da ne zna njegova ljevica šta troši (daje, dijeli) njegova desnica, i čovjek (koji) je spomenuo (tj. spominje, sjeća se) Allaha (bivši on) osamljen, pa poteku (preliju se) njegova dva oka (suzama)."

PRIČAO NAM JE Kutejbete, rekao je: pričao nam je Ismail, sin Dža'fera, od Humejda, rekao je: pitao se (tj. upitan je) Enes da li je uzimao (tj. imao) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, prsten (pečat), pa je rekao:

"Da. Odgodio je (jedne) noći molitvu večeri (jaciju) do polovine noći, zatim se okrenuo na nas sa svojim licem poslije što je klanjao pa je rekao: Klanjali su ljudi i zaspali su, a neprestano ste (vi bili) u molitvi otkada ste ju iščekivali (dok ste je čekali)." Rekao je (Enes): "Pa kao da ja (sad) gledam k sjajenju, sjaju (svjetlucanju) njegova prstena (pečata)."

GLAVA

vrijednosti (onoga) ko je odlazio (jutrom) k bogomoljama i ko je išao (tj. vraćao se večerom, noću iz bogomolja).

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, rekao je: pričao nam je Jezid, sin Haruna, rekao je: izvijestio nas je Muhamed, sin Mutarifa, od Zejda, sina Eslema, od 'Ata-a, sina Jesara, od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Ko je odlazio (tj. Ko odlazi jutrom) k bogomolji i (ko je) išao (tj. i ide, vraća se večerom, u noći - jer "raha" po nekima znači i "vraćati noću"), pripravio (doslovno: izbrojio) je Allah njemu njegovu gostionicu (ili: njegovo pogošćenje jelom) od raja kada god je odlazio (jutrom) ili išao (vraćao se večerom, noću)."

GLAVA:

Kada se podigla molitva (Kada se uspostavila molitva, tj. kada je proučen ikamet) pa nema molitve osim propisane (obavezne molitve, tj. ne smiju se klanjati nafile - neobavezne molitve kada se podiglo da se klanja fard - propisana, obavezna molitva).

PRIČAO NAM JE Abdul-Aziz, sin Abdullaha, rekao je: pričao nam je Ibrahim, sin Sa'da, od svoga oca, od Hafsa, sina Asima, od Abdullaha, sina Malikja sina Buhajnete, rekao je:

"Prošao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pokraj (jednoga) čovjeka...." Rekao je (Buharija): A pričao mi je Abdurahman, rekao je: pričao nam je Behz, sin Eseda, rekao je: pričao nam je Šu'bete, rekao je: izvijestio me Sa'd, sin Ibrahima, rekao je: čuo sam Hafsa, sina Asima, rekao je: čuo sam (jednoga) čovjeka iz (plemena) Ezda, govori mu se Malikj, sin Buhajnete, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, vidio (jednoga) čovjeka, a već se podigla molitva (tj. a već je izgovoren ikamet da se podigne na obaveznu molitvu, a onaj čovjek) klanja dva naklona (rekjata nafile, neobavezne molitve, sabahskog suneta). Pa pošto je otišao (sa molitve, tj. pošto je završio molitvu)

poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, opkolili su ga (okupili su se okolo njega - oko čovjeka, ili: oko Božijeg poslanika) ljudi, pa je rekao njemu (onome čovjeku) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Zar jutro (tj. jutarnju molitvu, sabah klanjaš) četiri (naklona, rekjata), zar jutro (sabah) četiri (rekjata klanjaš)?" Slijedi ga (tj. Behza, slaže se s njime) Gunder i Mu'az od Šu'beta, od Malikja. A rekao je Ibnu Ishak od Sa'da, od Hafsa, od Abdullaha, sina Buhajnete. A rekao je Hamad: izvijestio nas je Sa'd od Hafsa, od Malikja.

(Ovo na kraju su sve razni senedi - lanci ljudi preko kojih je navedeni hadis dopro do Buharije.)

GLAVA

granice bolesnika da prisustvuje skupini (tj. do koje granice bolesti će bolesnik nastojati da odlazi na zajedničku molitvu).

PRIČAO NAM JE Umer, sin Hafsa, rekao je: pričao mi je moj otac, rekao je: pričao nam je 'Ameš od Ibrahima, rekao je Esved:

Bili smo kod 'Aiše, bio zadovoljan Allah od nje (s njom), pa smo spomenuli ustrajnost (upornost) na molitvi i poštovanje nje (i držanje nje, molitve za veliku stvar). Rekla je (na to Aiša): "Pošto se razbolio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i
spasio, svojom bolesti koja je (ta što) je umro u njoj, pa je došla molitva (tj. pa je prispjelo, nastupilo vrijeme molitve), pa se pozvalo (tj. pa se proučio ezan), pa je rekao: "Zapovjedite Ebu Bekjru, pa neka klanja sa ljudima (kao imam njima)." Pa se reklo njemu (Božijem poslaniku a.s.): "Zaista je Ebu Bekjr žalovit (žalostan, lako ga obuzme žalost, tužan) čovjek. Kada je stao (tj. Kada stane na) tvoje mjesto (gdje stojiš), nije mogao (tj. neće moći) da klanja sa ljudima (kao imam njima)." I ponovio je (Muhamed a.s. svoj predlog) pa su ponovili (svoju primjedbu na taj predlog) njemu. Pa je ponovio treći (puta) pa je rekao: "Zaista vi (žene) ste drugarice Jusufa (Josifa, tj. vi ste navaljivale i na Jusufa a.s. da odstupi od svoga stanovišta). Zapovjedite Ebu Bekjru, pa neka klanja sa ljudima (kao imam)!" Pa je izašao Ebu Bekjr pa je klanjao (tj. počeo je klanjati). Pa je našao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, od svoje duše lakoću (tj. pa je osjetio da mu je lakše), pa

je izašao, naginje se (idući naslonjen) između dva čovjeka, kao da ja (sad) gledam njegove dvije noge, pišu njih dvije (po) zemlji (tj. vuku se po zemlji) od bola. Pa je htio Ebu Bekjr da se pomakne (povuče) nazad, pa je dao znak k njemu Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, da (tj. to jest): "Tvoje (tj. Svoje) mjesto (zadrži)!" Zatim su doveli njega (tj. doveden je Božiji poslanik a.s.) dok je sjeo uz njegovu (Ebu Bekjrovu) stranu (uz Ebu Bekjra)." Pa se reklo 'Amešu: A bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (tom prilikom takvog postupka - on) klanja, a Ebu Bekjr klanja sa (tj. za) njegovim klanjanjem, a ljudi klanjaju sa (tj. za) klanjanjem Ebu Bekjra. Pa je rekao (Ameš) sa svojom glavom: Da. (To znači: Ameš je dao znak glavom da je tako bilo.) Predao ga (pomenuti hadis) je Ebu Davud od Šu'beta, od Ameša neki (dio) njega (hadisa). A povećao je (tj. dodao je u pričanju ovoga hadisa) Ebu Muavijete (još ovo): ".... sjeo je (na prostor) od ljevice (nalijevo) Ebu Bekjra, pa je bio Ebu Bekjr (u takvom položaju da) klanja stojeći."

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Musa-a, rekao je: izvijestio nas je Hišam, sin Jusufa, od Ma'mera, od Zuhrije, rekao je: izvijestio me Ubejdulah, sin Abdullaha, rekao je: rekla je Aiša:

"Pošto je otešćao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (tj. pošto je postalo teško njegovo stanje) i pojačao se njegov bol, zatražio je dozvolu (od) svojih žena da se dvori (da mu se pruža bolesnička njega samo) u mojoj sobi, pa su (to) dozvolile njemu. Pa je izašao između dvojice ljudi, pišu njegove dvije noge (po) zemlji (tj. vuku se po zemlji). A bio je između Abasa i (jednog) drugog čovjeka (tj. išao je između njih oslanjajući se na njih dvojicu)." Rekao je Ubejdulah, sin Abdullah
a: Pa sam spomenuo to Ibnu Abasu šta je rekla Aiša, pa je rekao meni: "Da li znaš ko je (taj) čovjek kojega nije imenovala (čije ime nije spomenula) Aiša?" Rekao sam: "Ne." Rekao je: "On je (tj. to je bio) Alija, sin Ebu Taliba."

GLAVA

dopuštenja u kiši i bolesti da klanja (čovjek) u svome stanu.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, rekao je: izvijestio nas je Malikj od Nafi'a da je Ibnu Umer pozvao (proučio ezan) za molitvu u (jednoj) noći, vlasnici studeni i vjetra (tj. studenoj, hladnoj i vjetrovitoj noći), zatim je rekao (na kraju ezana): "Zar ne! (tj. Pažnja!) Klanjajte u stanovima." Zatim je rekao:

"Zaista poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zapovijedaše pozivaču (mujezinu) kada bi bila noć, vlasnica studeni i kiše (tj. studena i kišovita noć da na kraju ezana) govori: "Zar ne! (tj. Pozor! Pazite! Pažnja!) Klanjajte u stanovima!"

PRIČAO NAM JE Ismail, rekao je: pričao mi je Malikj od Ibnu Šihaba, od Mahmuda, sina Rebi'a, Ensarije da 'Itban, sin Malikja vođaše svoj narod (u molitvi, tj. bivaše, bio je svome narodu imam), a on je (bio) slijep, i da je on rekao poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"O poslaniče Allaha, zaista ona (tj. ono se događa i tako da) bude pomrčina i poplava, a ja sam čovjek slijepoga (a veli se i: manjkavoga) vida, pa klanjaj, o poslaniče Allaha, u mojoj kući (ili: u mojoj sobi na jednom) mjestu (da) uzmem njega (to mjesto za) klanjalište (mjesto klanjanja, mjesto gdje ću klanjati sa svojim narodom)." Pa mu je došao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao: "Gdje voliš (želiš) da klanjam?" Pa je pokazao ka (jednom) mjestu od kuće (ili: sobe).
Pa je klanjao u njemu (u ili na tom mjestu) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio.

GLAVA:

Da li će klanjati vođa (u molitvi) sa (onim) ko je prisustvovao (ko je došao, a imao je ispriku i razlog da ne dođe u skupinu, u džema'at da zajednički klanja); i da li će govoriti (učiti hutbu u) petak u kiši (kad je kiša)?

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Abdul-Vehaba, rekao je: pričao nam je Hamad, sin Zejda, rekao je: pričao nam je Abdul-Hamid, drug Zijadije, rekao je: čuo sam Abdullaha, sina Harisa, rekao je: govorio

nam je (tj. učio nam je hutbu u petak) Ibnu Abas u (jednom) danu vlasniku kaljavosti (blata, tj. u jednom blatnjavom danu), pa je zapovjedio pozivaču (mujezinu), pošto je stigao (došao pozivač do rečenice:) "Hajde (Dođi) na molitvu", rekao je (Ibnu Abas u toj zapovjedi muezinu): "Reci: Molitva je u stanovima." (Znači umjesto "Dođi na molitvu", danas u ezanu reci: "Molitva je u stanovima", jer je blato - a sjetimo se da su džamije bile tada bez krovova, podova i prostirke po podu.) Pa je pogledao neki (od) njih k nekima (tj. pa su na tu Ibnu Abasovu zapovjed svi prisutni pogledali jedan u drugog, zgledali se) kao da su oni (to) zanijekali (kao da nisu to odobravali), pa je rekao:

"Kao da ste vi zanijekali (osudili) ovaj (moj postupak). Zaista ovo je (postupak što) ga je činio ko (tj. što) je on bolji od mene (bio)." Misli (Ibnu Abas pod tim riječima na) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. "Zaista ona (džum'a) je odlučna (dužnost, rekao je dalje Ibnu Abas), a zaista ja mrzim da vas bacam u grijeh (doslovno: ja sam mrzio, tj. ja nisam želio - ne želim - da vas bacam u grijeh)." A od Hamada, od Asima, od Abdullaha, sina Harisa, od Ibnu Abasa slično njemu (navedenom hadisu) osim (zadnjeg dijela u kojem se kaže) da je on rekao: "Mrzio sam da vas bacam u grijeh. Pa dolazite, gazite (gazeći) blato do vaših koljena."

(Neki kažu da se zadnja rečenica priča i ovako "fe tedži'u.....", pa bi prevod onda izgledao ovako: "Mrzio sam da vas bacam u grijeh, pa (da) dolazite gazeći blato do vaših koljena." Prvi prevod zadnje rečenice znači: "Pa vi opet dolazite gazeći blato do svojih koljena iako sam rekao muezinu da u ezanu umjesto "Dođi na molitvu" izgovori "Molitva je u stanovima" da bi vi kod kuća danas klanjali jer je blato. Znam da je džum'a odlučna dužnost i ne želim da vas u grijeh bacim, ali je tako činio u ovakvim prilikama i Muhamed a.s. Grijeh je izostaviti džum'u, ali je grijeh i ne postupati onako kako je Muhamed a.s. činio, a on je u ovakvim prilikama naređivao da se klanja u stanovima. Moj postupak je bio uperen na to da se poslužite ovom olakšicom, jer nisam želio da vas bacam u grijeh propuštanja korišćenja olakšice koju je dao Muhamed a.s.)

PRIČAO NAM JE Muslim, rekao je: pričao nam je Hišam od Jahja-a, od Ebu Selemeta, rekao je: pitao sam Ebu Seida Hudriju (o Lejletul-Kadru), pa je rekao:

Došao je (jedan) oblak pa je kišio (tj. pa je dao kišu) dok je protekao (prokapao) tavan (plafon džamije Muhameda a.s.), a bio je od grana palmi. Pa se podigla (uspostavila) molitva, pa sam vidio poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) pada ničice (na sedždu) u vodu i blato, čak sam vidio trag blata u (na) njegovom licu (čelu).

PRIČAO NAM JE Adem, rekao je: pričao nam je Šu'bete, rekao je: pričao nam je Enes, sin Sirina, rekao je: čuo sam Enesa (da) govori: rekao je (jedan) čovjek od Pomagača:

"Ja ne mogu molitve s tobom (da obavljam, o poslaniče Allaha)." A bio je golem (krupan) čovjek, pa je napravio za Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (jedno) jelo, pa ga je pozvao k svome stanu, pa mu je prostro (jednu) hasuru (prostirku od rogožine) i poprskao je (vodom) kraj (jedan dio te) hasure, pa je klanjao (Muhamed a.s.) na njoj dva naklona (rekjata). Pa je rekao (jedan) čovjek od roda Džaruda Enesu: "Je li bio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) klanja prepodnevnicu (neobaveznu molitvu koja se klanja oko dva sata prije podne, kada Sunce dobro odskoči, kada ljeti u našim selima stanovnici ručaju, a to je doba između 9 i 10 sati)?" Rekao je (Enes): "Nisam ga vidio (da) ju je klanjao (nikada) osim tada (tj. osim toga dana)."

GLAVA:

Kada je došlo (Kada je prisutno) jelo, a podigla se (uspostavila se zajednička) molitva.

A bio je Ibnu Umer (običaja da) počne (tj. počinjaše) sa večerom (tj. prvo bi večerao, kada je već jelo došlo pa bi onda klanjao). A rekao je Ebu Derda': "Od razumijevanja čovjeka je njegovo okrećanje (prvo) na svoju potrebu (da je zadovolji i izvrši tako) da se okrene (poslije) na svoju molitvu, a njegovo srce je prazno (od misli na potrebu, ne misli za potrebom).

PRIČAO NAM JE Museded, rekao je: pričao nam je Jahja od Hišama, rekao je: pričao mi moj otac, rekao je: čuo sam Aišu od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da je on rekao:

"Kada se stavila (metnula) večera, a podigla se (uspostavila se) molitva, počnite sa večerom (prvo)."

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukjejra, rekao je: pričao nam je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba, od Enesa, sina Malikja, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Kada se ponudila (stavila pred nekoga) večera, pa počnite s njim (tj. s jelom) prije (nego) da klanjate molitvu zalaženja (tj. ahšam, akšam, sutonsku molitvu), a ne žurite se (u ovom slučaju na molitvu toliko da odustanete, da se dignete) od vaše večere."

PRIČAO NAM JE Ubejd, sin Ismaila, od Ebu Usameta, od Ubejdulaha, od Nafi'a, od Ibnu Umera, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Kada se stavila (metnula) večera jednoga (od) vas, i podigla se (uspostavila se) molitva, pa počnite sa večerom, i neka ne žuri da dovrši njega (tj. jelo večere)." A bio je Ibnu Umer (kada bi) se postavilo njemu jelo, a podigla se (uspostavila se) molitva, (bio je takvog postupka:) pa neće doći (tj. ići) njoj (molitvi) dok (ne) dovrši (jelo, tj. Ibnu Umer nije odlazio na molitvu dok ne svrši objed), a on čuje čitanje predvodnika (učenje imama u molitvi, ali on opet nije odlazio dok ne jede iako je tako bio blizu mjesta gdje se obavlja zajednička molitva). A rekao je Zuhejr i Vehb, sin Usmana, od Musa-a, sina Ukbeta, od Nafi'a, od Ibnu Umera, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Kada je bio (tj. Kada bude) jedan (od) vas na jelu, pa neka ne žuri da izvrši svoju potrebu od njega (od jela) iako se podigla (uspostavila) molitva." Predao ga je (hadis) Ibrahim, sin Munzira, od Vehba, sina Usmana. A Vehb je Medinelija (Medinjanin, iz Medine).

GLAVA:

Kada se pozvao vođa (predvodnik u molitvi, imam) k molitvi, a u njegovoj ruci je (ono) što jede.

PRIČAO JE NAMA Abdul-Aziz, sin Abdullaha, rekao je: pričao nam je Ibrahim od Saliha, od Ibnu Šihaba, rekao je: izvijestio me Dža'fer, sin Amra sina Umejeta, da je njegov otac rekao:

"Vidio sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, jede cjevanicu (od prednje ovčije noge), reže (siječe sebi) od nje, pa se pozvao k molitvi, pa je ustao, pa je bacio nož, pa je klanjao, a nije se očistio (zbog toga što je jeo nije uzimao abdest ponovo, iznova)."

GLAVA

(onoga) ko je u potrebi svoje porodice (zaposlen, zauzet), pa se podigne molitva, pa je izašao (na molitvu prekinuvši posao, jer se na posao ne odnosi ono pravo prednosti koje pripada jelu i hrani).

PRIČAO NAM JE Adem, rekao je: pričao nam je Šu'bete, rekao je: pričao nam je Hakjem od Ibrahima, od Esveda, rekao je: pitao sam Aišu, bio zadovoljan Allah od nje:

"Šta je bio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) čini u svojoj kući?" Rekla je: "Bivaše u zanimanju svoje porodice" - misli (ona, kaže Adem, da Muhamed a.s. bivaše, da je bio) u posluživanju svoje porodice - "pa kada je došla molitva, izašao je (izašao bi) k molitvi (prekinuvši kućni posao)."

GLAVA

(onoga) ko je klanjao sa ljudima, a on neće (ništa drugo) osim da ih pouči molitvi Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, i njegovom običaju (postupku).

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, rekao je: pričao nam je Vuhejb, rekao je: pričao nam je Ejub od Ebu Kilabeta, rekao je: došao je nama Malikj, sin Huvejrisa, u ovu našu bogomolju pa je rekao:

"Ja ću zaista klanjati sa vama, a neću (tj. a nemam namjeru da vršim samo) molitvu. Klanjaću (s namjerom da vam pokažem) kako sam vidio Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) klanja." Pa sam rekao Ebu Kilabetu (to kaže Ejub): "Kako klanjaše (Kako je klanjao)?" Rekao je: "Kao ovaj naš starac." Rekao je (Ejub): "A bio je naš starac (tj. učitelj Amr, sin Selemeta, bio je običaja da) sjedne kada je podignuo (podigao) svoju glavu iz položaja ničice (sa sedžde) prije (nego) se podigne (ustane na noge) u prvom naklonu (rekjatu, tj. poslije prvoga rekjata, poslije druge sedžde prvoga rekjata).

(Hanefijski pravnici ne zastupaju ovo.)

GLAVA:

Pripadnici nauke i vrijednosti (tj. Učeni i vrli) su preči (tj. imaju više prava od sviju drugih) za predvođenje (vodstvo u molitvi - za imametluk, za imama).

PRIČAO NAM JE Ishak, sin Nasra, rekao je: pričao nam je Husejn od Zaideta, od Abdul-Melikja, sina Umejra, rekao je: pričao mi je Ebu Burdete od Ebu Musa-a, rekao je:

"Razbolio se Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa se pojačala njegova bolest, pa je rekao: "Zapovjedite Ebu Bekjru, pa neka klanja sa ljudima (kao imam)." Rekla je Aiša: "Zaista on je nježan čovjek. Kada stane (na) tvoje mjesto, neće moći da klanja sa ljudima." Rekao je: "Zapovjedite Ebu Bekjru, pa neka klanja sa ljudima." Pa je ponovila (Aiša svoju primjedbu). Pa je rekao: "Zapovjedi (ti, Aišo) Ebu Bekjru, pa neka klanja sa ljudima (kao imam), pa zaista ste vi (žene) drugarice Jusufa." Pa je došao njemu (Ebu Bekjru) poslanik (izaslanik

od Muhameda a.s.), pa je klanjao sa ljudima u životu (tj. za života) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, rekao je: izvijestio nas je Malikj od Hišama, sina Urveta, od njegova oca, od Aiše, majke vjernika, da je ona rekla:

"Zaista je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao u svojoj bolesti: "Zapovjedite Ebu Bekjru (da) klanja sa ljudima." Rekla je Aiša: "Rekla sam: Zaista Ebu Bekjr kada stane (na) tvoje mjesto, neće dati (mogućnosti) čuvenja (slušanja) ljudima od plača (tj. plakaće pa ga neće ljudi čuti šta uči u molitvi, u klanjanju), pa zapovjedi Umeru, pa neka (on) klanja sa ljudima (kao njihov imam)." Pa je rekla Aiša: "Pa sam rekla Hafsi: Reci (i ti) njemu (Muhamedu a.s.): Zaista Ebu Bekjr kada stane u (na) tvoje mjesto, neće dati (mogućnosti) čuvenja (slušanja) ljudima od plača, pa zapovjedi Umeru, pa neka klanja ljudima." Pa je učinila Hafsa (to što sam joj predložila), pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Polagano (ili: Sustegni se)! Zaista vi (žene), zaista vi ste drugarice Jusufa. Zapovjedite Ebu Bekjru, pa neka klanja sa ljudima." Pa je rekla Hafsa Aiši: "Nisam bila (nikad u prilici) za (to da) pogodim (da nađem) od tebe (neko) dobro (tj. Ne nalažah, ne nalazih od tebe dobra, Nikad s tobom sreće)."

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, rekao je: izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, rekao je: izvijestio me Enes, sin Malikja, Ensarija, a bio je slijedio (tj. pratio) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, i posluživao ga je i družio se (s) njim, da Ebu Bekjr klanjaše s njima u (tj. za vrijeme) bolesti Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, koja (je bila ta što) se usmrtio u njoj. Te kada je bio ponedjeljak, a oni su poredani (u redove da bi klanjali), pa je otkrio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, zavjesu (svoje) sobe, gleda k nama, a on je stajač (tj. stoji), kao da je njegovo lice list knjige. Zatim se osmjehnuo smije se (smijući se). Pa smo namjeravali (tj. htjeli) da se zavedemo (da se zabludimo, tj. da prekinemo molitvu) od radosti sa viđenjem (kada smo ugledali) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. Pa se vratio Ebu Bekjr, bio zadovoljan Allah od njega (s njim), na svoje dvije pete (tj. nazad sa imamskog mjesta) zbog (toga da) se spoji (sa) redom (tj. da stane u red klanjača), i mislio je da je Vjerovijesnik, pomilovao ga

Allah i spasio, izlazač (tj. da izlazi, dolazi) k molitvi. Pa je pokazao (dao znak) k nama Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (umjesto) da (rekne riječima): Upotpunite vašu molitvu! I spustio je zavjesu, pa se usmrtio (umro je u vremenu) od (toga) svoga dana (tj. i umro je taj dan).

PRIČAO NAM JE Ebu Ma'mer, rekao je: pričao nam je Abdul-Varis, rekao je: pričao nam je Abdul-Aziz od Enesa, rekao je:

"Nije izašao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, tri (dana u džamiju od onoga dana kada je klanjao sjedeći u džamiji s njima). Pa se podigla molitva (tj. pa se uspostavila molitva učenjem ikameta), pa je otišao (tj. pa je počeo) Ebu Bekjr (da) pristupi (prođe naprijed), pa je rekao (tj. uzeo) vjerovijesnik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, za zastor (zavjesu) pa ga je podigao. Pa pošto se ukazalo lice Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, nismo vidjeli izgleda (prizora, vanjštine da) je bio divniji (ljepši) k nama od lica Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, kada se ukazalo nama. Pa je dao znak Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, sa svojom rukom (tj. pokazao je rukom) k Ebu Bekjru da pristupi (prođe naprijed), i spustio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, zastor, pa se nije moglo njemu dok je (najzad i) umro."

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Sulejmana, rekao je: pričao nam je Ibnu Vehb, rekao je: pričao mi je Junus od Ibnu Šihaba, od Hamzeta, sina Abdullaha, da je on izvijestio njega od svoga oca (Abdullaha, sina Umera), rekao je:

"Pošto se pojačala poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, njegova bolest, reklo se njemu o molitvi (tj. u vezi imama u zajedničkoj molitvi), pa je rekao: "Zapovjedite Ebu Bekjru, pa neka klanja sa ljudima." Rekla je Aiša: "Zaista Ebu Bekjr je nježan čovjek, kada je čitao, nadvladao ga je plač (tj. kada bude učio u molitvi, nadvladaće ga plač)." Rekao je: "Zapovjedite mu, pa (da) klanja." Pa mu je (isto) ponovila. Rekao je: "Zapovjedite mu, pa (da) klanja. Vi (žene) ste drugarice Jusufa." Slijedio je njega (Junusa) Zubejdija, i bratić (sin brata) Zuhrije, i Ishak, sin Jahja-a, Kjelbija od Zuhrije. A rekao je 'Ukajl

i Ma'mer od Zuhrije, od Hamzeta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

GLAVA

(onoga) ko je stao uz stranu (pokraj) vođe (u molitvi) zbog bolesti (tj. zbog nekog uzroka).

PRIČAO NAM JE Zekjerija, sin Jahja-a, rekao je: pričao nam je Ibnu Numejr, rekao je: izvijestio nas je Hišam, sin Urveta, od svoga oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje (s njom), rekla je:

"Zapovjedio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, Ebu Bekjru da klanja sa ljudima u svojoj bolesti (tj. Muhamed a.s. je zapovjedio u svojoj bolesti), pa klanjaše s njima (s ljudima Ebu Bekjr)." Rekao je Urvete: "Pa je našao (tj. osjetio) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u svojoj duši (u sebi neku) lakoću, pa je izašao pa kadli Ebu Bekjr predvodi ljude (u molitvi). Pa pošto ga je vidio Ebu Bekjr, pošao je natraške (nazad), pa je pokazao k njemu da (to jest): Kao što si ti (tako i ostani). Pa je sjeo poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, prema Ebu Bekjru uz njegovu stranu, pa Ebu Bekjr klanjaše sa (za) molitvom poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a ljudi klanjaše sa (za) molitvom Ebu Bekjra (povodeći se)."

GLAVA

(onoga) ko je unišao (ušao) zato (da) predvodi ljude, pa je došao prvi vođa (predvodnik, redovni imam, stalni), pa je pošao nazad (onaj) prvi (tj. onaj što je htio da zastupi stalnoga imama ne znajući da će stalni doći) ili nije pošao nazad, dozvoljena je njegova molitva (tj. ispravna, valjana je molitva ovoga nestalnoga imama pa htio se on povući nazad ili ne kada je opazio da je došao stalni imam).

O njemu (tj. o takvom slučaju u prošlom hadisu pričala) je Aiša od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, rekao je: izvijestio nas Malikj od Ebu Hazima, sina Dinara, od Sehla, sina Sa'da, Sa'idije da je

poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, otišao k (plemenu) Benu Amr Ibnu Avfu zato (da) napravi mir između njih (da ih izmiri). Pa se približilo (vrijeme da se obavi) molitva, pa je došao pozivač (mujezin) k Ebu Bekjru pa je rekao:

"Da li ćeš klanjati ljudima, pa (da) podignem (tj. pa da proučim ikamet)?" Rekao je: "Da." Pa je klanjao Ebu Bekjr, pa je došao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a ljudi su (još) u molitvi, pa je prešao (redove) dok se zaustavio u (prvome) redu. Pa su pljeskali ljudi (rukama), a bio je Ebu Bekjr (takav da) se neće obzirati u svojoj molitvi (tj. Ne obziraše, ne obaziraše, ne okrećaše se u molitvi). Pa pošto su ljudi umnožili pljeskanje, obazro (obazreo) se, pa je vidio poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je pokazao (znakom) k njemu poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, to jest: "Ostani (na) tvome (svome) mjestu." Pa je podigao Ebu Bekjr, bio zadovoljan Allah od njega (s njim), svoje dvije ruke, pa je zahvalio Allahu na (onome) što mu ga (je) zapovjedio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, od toga (tj. što mu reče da ostane kao imam ljudima u njegovom prisustvu). Zatim je išao nazad (pošao natraške) dok se ujednačio u redu (prvome sa drugima), a stupio je naprijed poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je klanjao. Pa pošto je otišao (sa molitve), rekao je: "O Ebu Bekjre, šta te je spriječilo da ustraješ kad sam ti zapovjedio?" Pa je rekao Ebu Bekjr: "Nije za sina Ebu Kuhafeta (pristojno) da klanja pred poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio." Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Šta je meni (tj. Šta je vama), vidio sam vas umnožili ste pljeskanje. Ko (se nađe u prilici da) ga sumnjiči (dovodi u sumnju neka) stvar u njegovoj molitvi, pa neka slavi (Boga dž.š., tj. neka uzvikne: "Subhanellah - Slava Allahu!"), pa zaista ono kada je slavio (tj. kada uzvikne "Slava Allahu"), obazrijeće se k njemu. A pljeskanje (rukama) je samo za žene."

GLAVA:

Kada su se izjednačili u čitanju (tj. Kada su jednako sposobni u učenju Kur'ana ljudi koji se predlažu za imame), pa neka ih predvodi najstariji (od) njih.

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, rekao je: pričao nam je Hamad, sin Zejda, od Ejuba, od Ebu Kilabeta, od Malikja, sina Huvejrisa, rekao je:

"Došli smo na (upoznavanje i slušanje pouka) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, a mi smo mladi (ili: mladići), pa smo ostali kod njega količinu od dvadeset noći (tj. dana). A bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, milostiv pa je rekao: "Da ste se vratili k vašim zemljama pa ih poučavali. Zapovjedite im, pa neka klanjaju molitvu ovaku (ovakvu) u vrijeme ovako i molitvu ovaku u vrijeme ovako. I kada je prispjela molitva, pa neka vas poziva (ezani i ikameti) jedan (od) vas, i neka vas predvodi najstariji (od) vas."

GLAVA:

Kada je posjetio vođa (u molitvi, imam jedan) narod pa ih predvodio.

PRIČAO NAM JE Muaz, sin Eseda, rekao je: izvijestio nas je Abdullah, rekao je: izvijestio nas je Ma'mer od Zuhrije, rekao je: izvijestio me Mahmud, sin Rebi'a, rekao je: čuo sam 'Itbana, sina Malikja, Ensariju, rekao je:

"Zatražio je dozvolu (da mi uniđe, uđe u kuću) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa sam mu dozvolio, pa je rekao: "Gdje želiš da klanjam (u prostorijama) od tvoje kuće?" Pa sam mu pokazao k mjestu koje želim. Pa je stao pa smo se poredali ozadi (ozada, iza) njega. Zatim je pozdravio i pozdravili smo (tj. predao je selam i predali smo i mi selam na završetku molitve)."

GLAVA:

Učinio (tj. postavio) se vođa (u molitvi - imam) samo zato (da) se povodi za njim (da se slijedi za njim, pa se ne smije u molitvi pretjecati imam u pojedinim pokretima u molitvi).

A klanjao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, u svojoj bolesti koja (je bila ta što) se usmrtio u njoj (što je u njoj umro - klanjao je) sa ljudima, a on je sjedač (tj. klanjao je ljudima sjedeći, a ljudi su

klanjali stojeći - a to se ovdje napominje da se upozori na to da se samo u naročitim, posebnim slučajevima neće oponašati imam). A rekao je Ibnu Mes'ud: "Kada se podigao (klanjač) prije vođe (imama), povratiće se pa će ostati (tj. sjediti) za koliko (onoliko) što se podigao, zatim će slijediti vođu (imama)." A rekao je Hasen o (onome) ko se nakloni sa vođom dva naklona (rekjata, za vrijeme velike stiske u džum'i), a ne može (da izvrši) padanje ničice (sedžde): "Padaće ničice za (na) zadnji naklon (rekjat) dva padanja ničice, zatim će izvršiti (naknadno, naklanjati) prvi naklon (rekjat) sa njegovim padanjem ničice (sa njegovim dvjema sedždama); a (rekao je Hasen) o (onome) ko je zaboravio (jedno) padanje ničice - jednu sedždu (i) čak je ustao: "Padaće ničice (tj. povratiće se i učiniti sedždu, pa će nastaviti klanjanje kao da nije ni bio napravio propusta)."

(Ove stavove ne zastupaju hanefijski pravnici, a osobito u vezi velike stiske, jer je prema hanefijskim pravnicima dozvoljeno u stisci činiti sedždu na leđima klanjača pred tobom - pred sobom, a Hasen i neke pravne škole kažu da to nije dozvoljeno. Po ovima će klanjač u stisci činiti ruku' od svakog rekjata, a kad se poslije selama stiska smanji, onda će učiniti dvije sedžde koje će pripadati drugome rekjatu, a poslije će da klanja prvi rekjat i njegove dvije sedžde kao da je zakasnio na prvi rekjat.)

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Junusa, rekao je: pričao nam je Zaidete od Musa-a, sina Ebu Aišeta, od Ubejdulaha, sina Abdullaha sina 'Utbeta, rekao je:

Unišao sam na (razgovor) Aiši (tj. posjetio sam Aišu) pa sam rekao: "Zar nećeš pričati meni (tj. Daj mi ispričaj) o bolesti poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio." Rekla je: "Da (tj. Hoću). Bio je težak (bolesnik) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao: "Jesu li klanjali ljudi (Je li klanjao svijet, narod)?" Rekli smo: "Ne. Oni te iščekivaju (pogledaju, čekaju, očekuju)." Rekao je: "Stavite mi vodu u kacu (u kadu, posudu za kupanje)." Rekla je: "Pa smo (to) učinili, pa se okupao. Zatim je otišao (tj. počeo je da) se segne (tj. da se s mukom podigne, podiže, ustane, ustaje), pa se zanesvijestilo njemu (pa se onesvijestio). Zatim se osvjestio pa je rekao: "Je li klanjao svijet?" Rekli smo: "Ne. Oni te iščekivaju, o polaniče Allaha." Pa je rekao: "Stavite

mi vode u kacu (u kadu)." Pa je sjeo pa se okupao. Zatim je otišao (počeo) da se segne (ustane), pa mu se zanesvijestilo. Zatim se osvjestio pa je rekao:

"Je li klanjao svijet?" Pa smo rekli: "Ne. Oni te iščekivaju, o poslaniče Allaha." A svijet (tj. A ljudi) su postojani (ostali sakupljeni, skupljeni) u bogomolji, iščekuju Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, radi molitve krajnje večeri (radi zadnje večernje molitve - radi jacije). Pa je poslao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, k Ebu Bekjru da klanja sa ljudima. Pa mu je došao poslanik (tj. izaslanik Muhameda a.s.) pa je rekao: "Zaista poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zapovjeda ti da klanjaš sa ljudima." Pa je rekao Ebu Bekjr, a bio (je) nježan čovjek: "O Umere, klanjaj sa ljudima." Pa je rekao njemu Umer: "Ti si preči za to." Pa je klanjao Ebu Bekjr (u) te dane (tih dana). Zatim je zaista Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, našao od svoje duše lakoću (osjetio je u sebi lakoću), pa je izašao između dva čovjeka (idući), jedan (od) njih dvojice je Abas (izašao je Muhamed a.s.) radi molitve podneva, a Ebu Bekjr klanja sa ljudima. Pa pošto ga je vidio Ebu Bekjr, otišao (počeo) je da (se) povlači (pomiče nazad). Pa je dao znak k njemu Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, za (to) da se ne povlači (nazad). Rekao je: "Posadite vas dva mene do njegove strane." Pa su ga njih dva posadila do strane (tj. uz) Ebu Bekjra. Rekao je (pripovjedač): "Pa je počeo Ebu Bekjr (da) klanja, a on je stajač (tj. a on je stajao, klanjao je stojeći), za molitvom (za klanjanjem) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, a ljudi za molitvom (klanjanjem) Ebu Bekjra, a Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, je sjedač (tj. a on je sjedio)." Rekao je Ubejdulah: "Pa sam unišao na (razgovor) Abdullahu, sinu Abasa (tj. posjetio sam ga) pa sam mu rekao: "Zar neću izložiti tebi (tj. Daj da ti izložim ono) što mi je pričala Aiša o bolesti Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio." Rekao je: "Daj." Pa sam mu izložio (ispričao) njezino pričanje, pa nije zanijekao od njega (nijednu) stvar (ništa) osim (to) da je on rekao: "Je li tebi imenovala (onoga) čovjeka koji je bio sa Abasom (jeli rekla njegovo ime)?" Rekao sam: "Ne." Rekao je: "On je (bio, to je bio) Alija (Ebu Taliba)."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, rekao je: izvijestio nas je Malikj od Hišama, sina Urveta, od njegova oca, od Aiše, majke vjernika, da je ona rekla:

"Klanjao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u svojoj kući, a on je tužitelj (tj. a on se tužio, tužeći se na bolove koje je zadobio prilikom pada s konja), pa je klanjao sjedeći, a klanjao je iza njega narod (ljudi) stojeći, pa im je dao znak da (to jest): Sjedite. Pa pošto je otišao (sa molitve), rekao je: "Učinio (tj. postavio) se vođa (imam) samo zato (da) se povodi za njim, pa kada se naklonio, pa naklonite se (i vi), a kada se podignuo (podigao), pa podignite se (i vi), i kada je klanjao sjedeći, pa klanjajte (i vi) sjedeći."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, rekao je: izvijestio nas je Malikj od Ibnu Šihaba, od Enesa, sina Malikja, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, uzjahao (jašio, jahao jednog) konja, pa se srušio (na zemlju) sa njega (sa konja), pa se sadrijela (zgulila, izgrebala) njegova desna polovina (tijela). Pa je klanjao (jednu) molitvu od molitava, a on je sjedač (sjedeći), pa smo klanjali iza njega sjedeći. Pa pošto je otišao (sa molitve), rekao je: "Učinio (postavio) se vođa samo zato (da) se povodi za njim, pa kada je klanjao (tj. pa kada klanja) stojeći, pa (i vi) klanjajte stojeći, pa kada se naklonio, pa (i vi) se naklonite, a kada se podigao, pa podignite se (i vi), a kada je rekao: "Čuo Allah za (onoga) ko (je) hvalio Njega", pa recite: "Naš Gospode, i Tebi hvala", i kada je klanjao stojeći, pa klanjajte (i vi) stojeći, a kada je klanjao sjedeći, pa klanjajte sjedeći svi." Rekao je Ebu Abdullah (Buharija): rekao je Humejdija: Njegov govor "Kada je klanjao sjedeći, pa klanjajte sjedeći", on (taj govor, te riječi Muhameda a.s.) je (bio) u njegovoj staroj (prijašnjoj) bolesti, zatim je klanjao poslije toga Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, sjedeći, a ljudi ozadi, iza njega stojeći, nije im zapovjedio sjedenje (da sjednu), a uzima se samo zadnje pa zadnje (što se dogodilo) od djela (postupka, čina) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

GLAVA:

Kada će pasti ničice (na sedždu, onaj) ko je ozadi (ozada, iza) vođe (predvodnika u molitvi, imama).

Rekao je Enes: "Pa kada je pao ničice (na sedždu), pa padnite (i vi) ničice."

PRIČAO NAM JE Museded, rekao je: pričao nam je Jahja, sin Se'ida, od Sufjana, rekao je: pričao mi je Ebu Ishak, rekao je: pričao mi je Abdullah, sin Jezida, rekao je: pričao mi je Bera', a on je osim lažova (tj. a on nije lažov, nije bio lažac Abdullah, sin Jezida u onome što je pričao od Bera-a), rekao je (Bera'):

"Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, kada je rekao (u klanjanju) "Čuo Allah za (onoga) ko je hvalio Njega", (bio nas je poučio da postupamo ovako:) nije savio (ne bi sageo ni) jedan od nas svojih leđa dok (ne) padne Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, padajući ničice (na sedždu), zatim padamo (mi) padajući ničice poslije njega."

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, od Sufjana, od Ebu Ishaka slično njemu o ovome.
GLAVA

grijeha (onoga) ko je podigao (iz položaja ničice, sa sedžde) svoju glavu prije vođe (imama).

PRIČAO NAM JE Hadžadž, sin Minhala, rekao je: pričao nam je Šu'bete od Muhameda, sina Zijada, čuo sam Ebu Hurejreta od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Zar se ne boji jedan (od) vas, ili: Zar se neće bojati (plašiti) jedan (od) vas kada je podigao svoju glavu prije vođe (imama), da će učiniti (ili da neće učiniti) Allah njegovu glavu glavom magarca, ili (da) će učiniti Allah njegov lik (oblik) likom magarca."

GLAVA

vodstva (predvođenja u molitvi od strane) roba i slobodnjaka (oslobođenog roba). A bila je Aiša (običaja da) ju (je) predvodi njezin rob Zekjvan. (I GLAVA predvođenja u molitvi čitajući, učeći u molitvi

ne napamet nego) iz Kur'ana, i (GLAVA predvođenja u molitvi od strane) djeteta prostitutke (kurve), i Beduina (negrađanina) i dječaka koji nije imao poluciju (nije postao polno zreo, nije imao izlijevanja, ištrcavanja sjemena iz polnog uda - sve nabrojane osobe mogu biti imami) zbog govora Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Predvodiće ih najsposobniji (od) njih za čitanje knjige Allaha (doslovno: najbolji čitač od njih za knjigu Allaha)."

A neće se sprječavati rob od skupine bez bolesti (tj. bez nekog razloga, kaže ovo Buharija).

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Munzira, rekao je: pričao nam je Enes, sin 'Ijada, od Ubejdulaha, od Nafi'a, od Ibnu Umera, rekao je:

"Pošto su došli (stigli) prvi iseljenici (izbjeglice, emigranti - pošto su stigli u) 'Asbu (ili: Usbu), mjesto u Kuba'u (kod Medine), prije dolaska poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, predvođaše ih (tj. predvodio ih je u molitvi, bivaše im, bio im je imam) Salim, slobodnjak Ebu Huzejfeta, a bio je najmnogobrojniji (od) njih Kur'anom (tj. a on je najviše od njih sviju poznavao Kur'ana)."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Bešara, rekao je: pričao nam je Jahja, rekao je: pričao nam je Šu'bete, rekao je: pričao mi je Ebu Tejah od Enesa, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Slušajte i pokoravajte se, i (onda, tada) ako se (vama) postavio namjesnikom (upraviteljem, pa prema tome i imamom) Abesinac, kao da je (pa makar bila kao) njegova glava (zrno) suhoga grožđa."

GLAVA:

Kada nije upotpunio vođa (imam), a upotpunio je (onaj) ko je ozadi (iza) njega (molitvu).

(Hanefijski pravnici ne zastupaju ovo stanovište. Isto tako ne zastupaju ni neka stanovišta iz predhodne GLAVE kao što je čitanje iz Kur'ana gledanjem u Kur'an ili ispisani papir odlomcima, ajetima iz Kur'ana, i

vodstvo, imametluk nepunoljetnog dječaka u obaveznim molitvama, fardovima.)

PRIČAO NAM JE Fadl, sin Sehla, rekao je: pričao nam je Hasen, sin Musa-a, Ešjeb, rekao je: pričao nam je Abdurahman, sin Abdullaha sina Dinara, od Zejda, sina Eslema, od 'Ata-a, sina Jesara, od Ebu Hurejreta da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Klanjaju vama (tj. sa vama imami, predvodnici u molitvi, predvode vas vođe), pa ako su pogodili (tj. ako su ispravno klanjali), pa za vas i za njih (ima nagrada, imaćete i vi i oni nagradu); a ako su pogriješili, pa za vas je (nagrada, tj. vi ćete imati nagradu), a na njih je (grijeh, tj. oni će imati grijeh, snosiće odgovornost)."

GLAVA

vodstva unesrećenoga i uvođača novotarija (ružnih novih postupaka i običaja u islamske obrede i propise).

(Riječ "meftun" znači lice zavedeno i zalutalo s pravog puta i istine zbog toga što mu je otišao, propao imetak i pamet, a to znači lud, nenormalan. Neki kažu da "meftun" znači: učesnik u buni i neredu protiv legalnog vladajućeg vođe, imama, upravljača, ali komentator 'Ajnija veli da se za takvo lice kaže "fatin". Prvo značenje riječi "meftun" je prevedeno sa izrazom "unesrećeni" jer je lud, nenormalan čovjek i te kako unesrećen.)

A rekao je Hasen (u vezi uvođača novotarija): "Klanjaj (za njim), a na njega je njegova novotarija (a njemu njegova novotarija)." Rekao je Ebu Abdullah (Buharija): "A rekao je nama Muhamed, sin Jusufa: pričao nam je Evzaija, rekao je: pričao nam je Zuhrija od Humejda, sina Abdurahmana, od Ubejdulaha, sina 'Adija sina Hijara, da je on unišao na (razgovor, tj. da je posjetio) Usmana, sina Afana, bio zadovoljan Allah od njega (s njim), a on je opkoljen (opsjednut, zatvoren u svojoj kući), pa je rekao:

"Ti si zaista vođa (doslovno: Zaista si ti vođa) sveukupnosti (cijele zajednice, cijele islamske države), a snašlo te (ono) što vidiš (i sam, pa nam ne možeš sada ni imam biti u bogomolji), i klanja nam (sada) vođa

pobune (nereda, ustanka), a bojimo se grijeha (bojimo se da ne padnemo u grijeh ako klanjamo za pobunjeničkim vođom, pa šta ti veliš)?" Pa je rekao (Usman r.a.): "Molitva je (nešto) najljepše što čine (rade, vrše svi) ljudi, pa kada čine (nešto) lijepo ljudi, pa činite lijepo sa njima, a kada čine loše (nevaljalo nešto), pa kloni se njihovog lošega činenja (činjenja)." A rekao je Zubejdija: rekao je Zuhrija: Ne vidimo da se klanja (tj. da je lijepo klanjati) ozadi (tj. za) učinjenim ženskom (ili: za oponašajućim žensko) osim iz nužde (koja je takva da) nema bijega od nje (osim u nuždi kada se to ne može izbjeći)."

(Pod izrazom "učinjen ženskom - muhannes" je muško koje dozvalja da se na njemu vrši polni odnos u njegovu stražnjicu, a pod izrazom "muhannis - oponašajući žensko" misli se na muško koje u govoru i pokretima usiljeno i namjerno oponaša ženske osobe. I ova druga vrsta ljudi se smatra jednom vrstom neobičnih, nenormalnih ljudi, pa su i oni u neku ruku unesrećeni tom nastranošću.)

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Ebana, rekao je: pričao nam je Gunder od Šu'beta, od Ebu Tejaha da je on čuo Enesa, sina Malikja, rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, Ebu Zeru:

"Slušaj i pokori se, i da (to mora da učiniš) Abesincu, kao da je njegova glava zrno suhoga grožđa."

GLAVA:

Staće (predvođeni klanjač na prostor) od desnice (desne strane) vođe (imama) s prema njemu (uz njega) jednako (tj. izravnavši se s njime) kada su bila (tj. kada budu) njih dva dvojica (tj. samo dvojica činili skupinu, kada samo njih dva budu zajednički klanjali).

(Hanefijski pravnici vele da i u ovom slučaju imam treba da stane naprijed za dužinu pete od noge.)

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, rekao je: pričao nam je Šu'bete od Hakjema, rekao je: čuo sam Se'ida, sina Džubejra, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

"Prenoćio sam u sobi svoje tetke Mejmunete. Pa je klanjao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, večernju molitvu (jaciju u džamiji). Zatim je došao pa je klanjao četiri naklona - rekjata (u kući, u sobi), zatim je zaspao. Zatim je ustao (stao da klanja pošto se probudio i očistio, abdestio za molitvu). Pa sam došao pa sam stao (i ja na prostor) od njegove ljevice (lijeve strane), pa me učinio (tj. pa me premetnuo na prostor) od njegove desnice (desne strane), pa je klanjao pet naklona (rekjata), zatim je klanjao dva naklona (rekjata). Zatim je zaspao (tako da) sam čak čuo njegovo hrkanje, ili je rekao: njegovo hrčanje, zatim je izašao k molitvi (zore, tj. na sabah)."

GLAVA:

Kada je stao (na prostor) od ljevice vođe (tj. slijeva vođe - imama; na lijevu stranu vođe), pa ga je okrenuo (premjestio) vođa k svojoj desnici (zdesna sebi), nije se pokvarila (nije postala ništavna, nije se poništila) molitva njih dvojice.

PRIČAO NAM JE Ahmed, rekao je: pričao nam je Ibnu Vehb, rekao je: pričao nam je Amr od Abdurabiha, sina Seida, od Mahremeta, sina Sulejmana, od Kjurejba, slobodnjaka Ibnu Abasa, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice (s njima), rekao je:

"Spavao sam kod Mejmunete, a Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (bio) je kod nje te noći. Pa se očistio, zatim je stao (da) klanja. Pa sam stao na njegovu ljevicu (lijevu stranu), pa me uzeo pa me učinio (premjestio) na svoju desnicu (desnu stranu), pa je klanjao trinaest naklona (rekjata), zatim je zaspao (tako da) je čak puhao, a bio je (takav) kada je spavao, (da) je puhao. Zatim mu je došao pozivač, pa je izašao pa je klanjao (sabah), a nije se očistio (ponovo, tj. nije nanovo uzimao abdesta)." Rekao je Amr: Pa sam o njemu (tj. o ovome hadisu pričao) Bukjejru pa je rekao: pričao mi je Kjurejb o tome.

GLAVA:

Kada nije naumio vođa da predvodi (da bude imam), zatim je došao narod pa ih je predvodio.

PRIČAO NAM JE Museded, rekao je: pričao nam je Ismail, sin Ibrahima, od Ejuba, od Abdullaha, sina Seida sina Džubejra, od njegova oca, od Ibnu Abasa, rekao je:

"Prenoćio sam kod moje (tj. svoje) tetke, pa je ustao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (da) klanja (u jednom dijelu) od (te) noći. Pa sam ustao (i ja da) klanjam sa njim, pa sam stao na njegovu lijevu (stranu, slijeva njemu), pa je uzeo moju glavu, pa me postavio (smjestio) na svoju desnu (stranu, sebi zdesna)."

GLAVA:

Kada je oduljio vođa - imam (molitvu), a u čovjeka je bila (neka) potreba (nužda) pa je (taj čovjek) izašao pa je klanjao (sam po sebi, a ne u skupini).

PRIČAO NAM JE Muslim, rekao je: pričao nam je Šu'bete od Amra, od Džabira, sina Abdullaha, da Muaz, sin Džebela, klanjaše sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, zatim se povrati (vrati se svom narodu) pa predvodi svoj narod (bude im imam).

Rekao je (Buharija): A pričao mi je Muhamed, sin Bešara, rekao je: pričao nam je Gunder, rekao je: pričao nam je Šu'bete od Amra, rekao je: čuo sam Džabira, sina Abdullaha, rekao je:

"Bio je Muaz, sin Džebela, (običaja da) klanja sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, zatim se vraćaše pa predvođaše svoj narod (bude im imam). Pa je klanjao (jedanput) večernju molitvu (jaciju) pa je čitao Kravu (tj. pa je učio u molitvi poglavlje Kur'ana koje se zove "Bekara - Krava", a to je najdulje poglavlje u Kur'anu). Pa je otišao (jedan) čovjek (sa molitve). Pa kao da se dohvatio od njega (od onoga čovjeka, tj. Kao da je osjetio sramotu od njega, da ga je imao namjeru taj čovjek osramotiti). Pa je dopro (taj slučaj) Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao: "Mučitelj (ili: Ti si Muaze razgonitelj), mučitelj, mučitelj!", tri puta (je to ponovio Muhamed a.s.). Ili je rekao: "Mučilac (ili: Razgonilac si ti, Muaze), mučilac, mučilac." I zapovjedio mu je (da klanja jaciju) sa dva poglavlja od srednje izrastavljenog (dijela poglavlja Kur'ana, a to su poglavlja od 81. do

92.)." Rekao je Amr "Neću zapamtiti (tj. Ne pamtim) njih dva (tj. Ne pamtim koja su ta dva poglavlja)."

GLAVA

olakšavanja vođe (imama) u (vezi učenja na) stajanju i (GLAVA) upotpunjavanja naklonjanja (ruku'a) i padanja ničice (sedžde, u molitvi).

PRIČAO NAM Ahmed, sin Junusa, rekao je: pričao nam je Zuhejr, rekao je: pričao nam je Ismail, rekao je: čuo sam Kajsa, rekao je: izvijestio me Ebu Mes'ud da je (jedan) čovjek rekao:

"Tako mi Allaha, o poslaniče Allaha, ja zaista izostanem od molitve jutra (sabaha) zbog omsice (tog-i-tog) od (tj. zbog toga) što odulji sa nama (molitvu, ili: nama molitvu)." Pa nisam vidio poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (ni) u (jednom) predikovanju srditijega od njega (od njegove srditosti) tada (tj. nego što sam ga vidio srditoga tada). Zatim je rekao (u tome predikovanju, poučavanju Muhamed a.s.): "Zaista od vas su (neki imami) razgonitelji. Pa koji (od) vas (bude) štogod klanjao sa ljudima, pa neka olakša (doslovno: pa neka se prebaci, tj. neka je obavi što kraće), jer zaista u (među) njima (klanjačima neko) je slabašan, i star i nužan (trpi od nužde, potrebe)."

GLAVA:

Kada je klanjao (tj. Kada klanja samo) za svoju ličnost (sam po sebi, pojedinačno), pa neka odulji koliko je htio (tj. koliko hoće).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, rekao je: izvijestio nas je Malikj od Ebu Zinada, od Aredža, od Ebu Hurejreta da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Kada je klanjao (tj. Kada klanja) jedan (od) vas ljudima (bivši imam, kao imam), pa neka olakša, jer zaista u (među) njima je (neko i) slabašan, i bolestan i star; a kada je klanjao (tj. a kada klanja) za svoju ličnost (sam za sebe), pa neka odulji šta (tj. koliko) je htio (tj. koliko hoće)."

GLAVA

(onoga) ko je tužio svoga vođu kada je (njegov vođa) oduljio (molitvu).

A rekao je Ebu Usejd: "Oduljio si s nama (Oduljio si nam molitvu), o moj sinko (sinak, sinčiću)." (Neki komentatori navode da je Ebu Usejdov sin Munzir proučio suru Vessaffati.)

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Jusufa, rekao je: pričao nam je Sufjan od Ismaila, sina Ebu Halida, od Kajsa, sina Ebu Hazima, od Ebu Mes'uda, rekao je: rekao je (jedan) čovjek:

"O poslaniče Allaha, zaista ja svakako izostanem od molitve u zoru (pa je ne klanjam u skupini) od (tj. zbog toga) što odulji s nama (tj. nama) omsica (taj-i-taj, učenje) u njoj." Pa se rasrdio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, nisam ga vidio (kada) se je rasrdio u (nekom) mjestu (da) je bio žešći srditošću (tj. da je bio srditiji, ljući) od njega tada, zatim je rekao: "O ljudi, zaista od vas su (neki imami) razgonitelji (tj. razgone, rastjeravaju iz skupine svojim postupcima). Pa ko je predvodio (ko predvodi u molitvi) ljude, pa neka se prebaci (tj. neka olakša, neka brzo obavi molitvu), jer zaista ozadi (iza) njega je slabašan, i star i nuždan (poneko)."

PRIČAO NAM JE Adem, sin Ebu Ijasa, rekao je: pričao nam je Šu'bete, rekao je: pričao nam je Muharib, sin Disara, rekao je: čuo sam Džabira, sina Abdullaha, Ensariju, rekao je:

"Došao je (jedan) čovjek sa dvije deve, a već je natkrilila (ili: smračila se, tj. nastupila je) noć, pa je susreo Muaza (da) klanja, pa je ostavio svoju devu i došao (pristupio u zajedničko klanjanje) k Muazu. Pa je učio (tj. počeo da uči Muaz u molitvi) poglavlje Krave, ili (poglavlje) "Nisa' - Žene", pa je otišao (onaj) čovjek (istupio iz

klanjanja). I doprlo mu je da je Muaz postigao od njega (tj. dobio o njemu loš utisak, ili: izrazio se njemu loše), pa je došao Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa mu je tužio Muaza. Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "O Muaze, jesi li ti mučitelj, ili: mučilac, tri puta (je to ponovio Muhamed a.s.). Pa zašto nisi klanjao sa (poglavljem koje počinje sa riječima:) "Slavi ime tvoga Gospoda Najvećega.", "Tako mi Sunca i njegova (kasnog) jutra.", "Tako mi noći kada pokriva.", jer zaista ono klanja iza tebe (neko) star, i slabašan i nuždan." Računam (kaže Šu'bete) u hadis (i ovu zadnju rečenicu, tj. ".... jer zaista ono klanja iza tebe...") . Slijedi ga (Šu'beta) Seid, Mesruka, i Mis'ar, i Šejbanija. Rekao je Amr, i Ubejdulah, sin Miksema, i Ebu Zubejr od Džabira: "Čitao je (tj. učio je u molitvi) Muaz u večernjoj molitvi (jaciji poglavlje) Kravu." A slijedio ga je 'Ameš od Muhariba.
GLAVA

skraćivanja (kratkoće) u molitvi i njezinog usavršenja (savršenosti).

PRIČAO JE NAMA Ebu Ma'mer, rekao je: pričao nam je Abdul-Varis, rekao je: pričao nam je Abdul-Aziz od Enesa, rekao je:

"Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) skraćuje molitvu i usavrši ju (tj. obavljaše je kratko i savršenu, izvršivši savršeno sve njezine dijelove)."

GLAVA

(onoga) ko je olakšao (tj. skratio) molitvu kod plača djeteta (tj. kada je čuo da plače dijete).

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Musa-a, rekao je: izvijestio nas je Velid, rekao je: pričao nam je Evzaija od Jahja-a, sina Ebu Kjesira, od Abdullaha, sina Ebu Katadeta, od njegova oca Ebu Katadeta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Zaista ja sigurno stojim u molitvi (ili: ustanem na molitvu da stupim), hoću da oduljim u njoj, pa čujem (čudnem) plač djeteta, pa se prebacim u svojoj molitvi (tj. pa skratim svoju molitvu zbog) neželenja

(jer ne želim) da pravim teškoću njegovoj majci (koja je u zajedničkoj molitvi i brine se za djetetom)." Slijedio ga (Velida) je Bišr, sin Bekjra, i Ibnul-Mubarekj, i Bekijjete od Evzaije.

PRIČAO NAM JE Halid, sin Mahleda, rekao je: pričao nam je Sulejman, sin Bilala, rekao je: pričao nam je Šerikj, sin Abdullaha, rekao je: čuo sam Enesa, sina Malikja, (da) govori:

"Nisam klanjao (ni) iza (jednoga) vođe (imama) nikada lakšeg molitvom (lakoće u molitvi), a niti potpunijega od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. I zaista ono bio je (on takav da) zaista čuje plač djeteta pa olakša (iz) bojazni da se sablazni (da padne u iskušenje, a to znači da se muči) njegova majka (mati djeteta)."

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, rekao je: pričao nam je Jezid, sin Zurej'a, rekao je: pričao nam je Se'id, rekao je: pričao nam je Katadete da je Enes, sin Malikja, pričao njemu da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Zaista ja sigurno uniđem (uđem) u molitvu, a ja hoću njezino oduljivanje, pa čujem plač djeteta, pa se prebacim (tj. pa olakšam, skratim, kraće učim) u svojoj molitvi od (tj. iz toga razloga) što znam (poznajem neki dio, nešto) od žestine tuge (uzrujanosti) njegove majke od (zbog) njegova plača."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Bešara, rekao je: pričao nam je Ibnu Ebu Adij od Se'ida, od Katadeta, od Enesa, sina Malikja, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Zaista ja sigurno uniđem (uđem) u molitvu, pa hoću njezino oduljivanje, pa čujem plač djeteta, pa se prebacim (pa olakšam) od (zbog onoga) što znam (nešto) od žestine tuge njegove majke od njegova plača (zbog plača)." A rekao je Musa: pričao nam je Eban, rekao je: pričao nam je Katadete, rekao je: pričao nam je Enes od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, slično njemu.
GLAVA:

Kada je klanjao, zatim je predvodio (neki) narod (tj. zatim je bio imam nekim ljudima).

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, i Ebu Nu'man, rekli su njih dva: pričao nam je Hamad, sin Zejda, od Ejuba, od Amra, sina Dinara, od Džabira, rekao je:

"Bio je Muaz (običaja da) klanja (tj. klanjavaše) sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, zatim dođe svome narodu pa klanja s njima (tj. njima kao imam)."

GLAVA

(onoga) ko je dao ljudima da čuju (saopćio im) veličanje vođe (tj. ko je rekao glasno "Allahu ekjber" da bi čuli ljudi pa da bi tako doznali da je i imam izgovorio).

PRIČAO NAM JE Museded, rekao je: pričao nam je Abdullah, sin Davuda, rekao je: pričao nam je 'Ameš od Ibrahima, od Esveda, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje (s njom), rekla je:

"Pošto se razbolio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, svojom bolešću koja je (bila ta što) je umro u njoj, došao mu je (Bilal da) ga obavjesti za molitvu, pa je rekao (Muhamed a.s.): "Zapovjedite Ebu Bekjru, pa neka klanja." Rekla sam: "Zaista je Ebu Bekjr žalovit čovjek. Ako stane (na) tvoje mjesto (tj. Ako bude klanjao mjesto tebe), plakaće pa neće moći (da izvrši) čitanje (tj. učenje u molitvi)." Rekao je: "Zapovjedite Ebu Bekjru, pa neka klanja." Pa sam rekla slično njemu (govoru kojeg sam već navela). Pa je rekao u trećem ili u četvrtom (ponovljenom zahtjevu): "Zaista ste vi (žene) drugarice Jusufa. Zapovjedite Ebu Bekjru, pa neka klanja." Pa je klanjao, a izašao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, gega se (naginje se oslanjajući se) između dvojice ljudi, kao da ja gledam (u ovaj čas) k njemu, piše (tj. crta) sa svoje dvije noge zemlju (tj. po zemlji, a to znači vuču, vuku mu se po zemlji noge). Pa pošto ga je vidio Ebu Bekjr, otišao (tj. počeo) je da se izmiče nazad, pa je dao znak k njemu to jest: "Klanjaj." Pa se izmakao (povukao) nazad Ebu Bekjr, bio zadovoljan Allah od njega, i sjeo je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, uz

njegovu stranu, a Ebu Bekjr daje ljudima da čuju veličanje (Allaha, tj. saopćava ljudima da je Muhamed a.s. rekao "Allahu ekjber")." Slijedio ga je (Abdullaha, sina Davuda) Muhadir od 'Ameša.

GLAVA

čovjeka (koji) se povodi za vođom, a povode se ljudi za povoditeljem.

A spominje se od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio:

"Povodite se za mnom, a neka se povodi za vama ko je poslije vas."

PRIČAO NAM JE Kutejbete, rekao je: pričao nam je Ebu Muavijete od Ameša, od Ibrahima, od Esveda, od Aiše, rekla je:

"Pošto je bio težak (tj. Kada je bio težak bolesnik) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, došao je Bilal (da) ga obavijesti za molitvu, pa je rekao: "Zapovjedite Ebu Bekjru da klanja sa ljudima." Pa sam rekla: "O poslaniče Allaha, zaista Ebu Bekjr je žalovit čovjek, i zaista on kada god stane (na) tvoje mjesto, neće dati ljudima da čuju (neće doušiti ljudima, tj. neće im do ušiju doprijeti njegov glas), pa da si (tj. pa zašto nisi) zapovjedio Umeru." Pa je rekao: "Zapovjedite Ebu Bekjru (da) klanja." Pa sam rekla Hafsi: "Reci mu: Zaista je Ebu Bekjr žalostiv čovjek, i zaista on kada stane (na) tvoje mjesto, neće doušiti (dosluhnuti, neće dati) ljudima (da čuju), pa da si zapovjedio Umeru." Rekao je: "Zaista vi (žene), zaista ste vi drugarice (onih žena iz vremena) Jusufa. Zapovjedite Ebu Bekjru da klanja sa ljudima." Pa pošto je unišao (pristupio) u (ili na) molitvu (Ebu Bekjr), našao (osjetio) je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u svojoj duši lakoću, pa je ustao, naginje se (gega se, geže se) između dvojice ljudi, a njegove dvije noge pišu u (tj. po) zemlji dok je unišao (u) bogomolju. Pa pošto je čuo Ebu Bekjr njegovo kretanje (šuštanje), otišao (tj. počeo) je Ebu Bekjr (da) se izmiče nazad. Pa je dao znak k njemu poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je došao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, dok (tj. te) je sjeo na lijevu (stranu) Ebu Bekjra, pa je bio Ebu Bekjr (u položaju da) klanja stojeći, a bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (u položaju da) klanja sjedeći (tj. pa Ebu

Bekjr klanjaše stojeći, a Muhamed a.s. klanjaše sjedeći), povodi se Ebu Bekjr za molitvom poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a ljudi su povoditelji za molitvom Ebu Bekjra, bio zadovoljan Allah od njega (s njim)."

GLAVA:

Da li će uzeti vođa, kada je posumnjao (u svojoj molitvi), sa govorom ljudi (da se posluži, tj. Da li će u sumnji uzeti govor, riječi ljudi kao tačnu činjenicu po kojoj će postupiti)?

(Hanefijski pravnici kažu: da, a šafijski: ne.)

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, od Malikja, sina Enesa, od Ejuba, sina Ebu Temimeta, Sahti(te)nije, od Muhameda, sina Sirina, od Ebu Hurejreta da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, otišao (sa molitve prije vremena obavivši samo njezin dio) od dva (naklona, rekjata), pa je rekao njemu Dvoruki:

"Je li se skratila molitva. (tj. Je li naređeno da od sada bude kraća molitva), ili si zaboravio (se), o poslaniče Allaha?" Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Je li uistinio (tj. Je li rekao istinu) Dvoruki?" Pa su rekli ljudi: "Da." Pa je ustao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je klanjao druga dva (naklona, rekjata), zatim je pozdravio (predao selam), zatim je veličao (rekao je "Allahu ekjber"), pa je pao ničice (na sedždu) kao njegovo padanje ničice (što ga obično čini u molitvi) ili dulje (nego obično).

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, rekao je: pričao nam je Šu'bete od Sa'da, sina Ibrahima, od Ebu Selemeta, od Ebu Hurejreta, rekao je:

"Klanjao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, podne dva naklona (dva rekjata), pa se reklo: "Klanjao si dva naklona (dva rekjata)." Pa je klanjao (doklanjao još) dva naklona (dva rekjata), zatim je pozdravio (predao selam), zatim je pao ničice (na sedždu) dva padanja ničice (učinio je dvije sedžde)."

GLAVA:

Kada je zaplakao (plakao) vođa u molitvi.

A rekao je Abdullah, sin Šedada: "Čuo sam jecanje Umera, a ja sam u zadnjem (dijelu) redova, čita (tj. Umer plače glasno učeći u molitvi riječi Kur'ana) ".... tužim svoj jad i svoju žalost samo k Allahu....".'

PRIČAO NAM JE Ismail, rekao je: pričao nam je Malikj, sin Enesa, od Hišama, sina Urveta, od njegovog oca, od Aiše, majke vjernika da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao u svojoj bolesti:

"Zapovjedite Ebu Bekjru (da) klanja sa ljudima." Rekla je Aiša: rekla sam: "Zaista Ebu Bekjr kada je stao (tj. kada stane) u (tj. na) tvoje mjesto, neće dati čuti ljudima (svoga učenja u molitvi) od plača, pa zapovjedi Umeru pa neka klanja." Pa je rekao: "Zapovjedite Ebu Bekjru pa neka klanja ljudima." Pa je rekla Aiša Hafsi: "Reci mu: Zaista Ebu Bekjr kada stane u tvoje mjesto, neće dati čuti ljudima od plača (šta uči), pa zapovjedi Umeru pa neka klanja ljudima." Pa je (to) učinila Hafsa, pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Polako (Polagano)! Zaista vi (žene), zaista ste vi (sigurno) drugarice (žene iz vremena) Jusufa. Zapovjedite Ebu Bekjru pa neka klanja ljudima." Rekla je Hafsa Aiši: "Nisam bila (nikad u prilici) za (nešto da) pogodim (dobijem) od tebe dobro (tj. što si mi god savjetovala, pa te ja poslušala, nije mi ispalo dobro)."

GLAVA

ujednačavanja (uravnavanja) redova kod podizanja (tj. kod izgovaranja poziva za podizanje na molitvu - ikameta) i poslije njega (ikameta).

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid Hišam, sin Abdul-Melikja, rekao je: pričao nam je Šu'bete, rekao je: izvijestio me Amr, sin Mureta, rekao je: čuo sam Salima, sina Ebul-Dža'da, rekao je: čuo sam Nu'mana, sina Bešira, (da) govori: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista ćete sigurno ujednačavati (uravnavati) vaše redove, ili će zaista postupiti suprotno Allah sigurno među vašim licima (okrenuće nasuprot vaša lica, tj. okrenuće vam lica nasuprot, naopačke, na zatiljak)."

PRIČAO NAM JE Ebu Mamer, rekao je: pričao nam je Abdul-Varis od Abdul-Aziza, od Enesa da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Uspravite (tj. Upravite, poravnajte) redove, pa (tj. jer) zaista ja vas vidim ozadi (iza) mojih leđa."

GLAVA

okretanja vođe na ljude (prema ljudima) kod ujednačavanja redova.

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Ebu Redža-a, rekao je: pričao nam je Mu'avijete, sin Amra, rekao je: pričao nam je Zaidete, sin Kudameta, rekao je: pričao nam je Humejd Tavil, rekao je: pričao je nama Enes, rekao je:

"Podigla se molitva (tj. izgovoren je ikamet - poziv za podizanje na molitvu), pa se okrenuo na nas poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, sa svojim licem pa je rekao: "Upravite (tj. upravite, ispravite, ujednačite) vaše redove, i zbijte se (u redovima, čvrsto se sastavite, slijepite se jedan uz drugoga), pa (tj. jer) ja zaista vidim vas iza svojih leđa."

GLAVA

(vrijednosti) prvoga reda.

PRIČAO NAM JE Ebu 'Asim od Malikja, od Sumejja, od Ebu Saliha, od Ebu Hurejreta, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Mučenici (tj. Lica koja imaju položaj palih u boju - šehidi) su: utopljenik, i umrli od stomaka (od bolesti u trbuhu), i umrli od kuge i zatrpani ruševinom (tj. umrli pod ruševinom)." I rekao je: "A da znaju šta je u ranenju (ranjenju, hitenju na molitvu), zaista bi se natjecali (utrkivali). A da znaju šta je u tmini i jutru (tj. šta je, koliko je nagrade u molitvi tmine i jutra, u jaciji i sabahu), zaista bi došli njima dvjema i da bi puzanjem (išli). A da znaju šta je u naprijed proturenom (isturenom, tj. prvom) redu, zaista bi se ždrijebali (određivali pomoću ždrijeba, kocke ko će stati u prvi red)."

(Ždrijeb se je među starim Arapima vršio i izvlačenjem strijelica "sehm, množina sihamun - strijela, strijelica", pa je otuda i glagol "isteheme - uzeti sebi strjelicu", a onda od toga izvući strjelicu prilikom ždrijebanja.)

GLAVA:

Upravljanje (ispravljanje, uravnjavanje, ravnjanje, pravilno postavljanje) reda je (jedan dio) od potpunosti molitve.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, rekao je: pričao nam je Abdurezak, rekao je: izvijestio nas je Ma'mer od Hemama, od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da je on rekao:

"Učinio se (tj. postavio se) vođa samo zato (da) se povodi za njim, pa ne činite suprotno njemu, pa kada se naklonio (na ruku'u), naklonite se (i vi), a kada je rekao "Čuo Allah za onoga ko je hvalio Njega!", pa recite: "Naš Gospode, Tebi hvala!". I kada je pao ničice (na sedždu), pa padnite (i vi) ničice, i kada je klanjao (tj. i kada klanja) sjedeći, pa klanjajte sjedeći (vi) svi. I upravite red u molitvi, pa (jer) zaista upravljanje (poravnavanje) reda je (dio) od ljepote (tj. uljepšavanja; ili: lijepoga izvršavanja) molitve."

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, rekao je: pričao nam je Šu'bete od Katadeta, od Enesa, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ujednačite vaše redove, pa (jer) zaista ujednačavanje redova je (dio) od upravljanja (pravilnog izvršavanja) molitve."

GLAVA

grijeha (onoga) ko nije upotpunio redove.

PRIČAO NAM JE Muaz, sin Eseda, rekao je: izvijestio nas je Fadl, sin Musa-a, rekao je: izvijestio nas je Seid, sin Ubejda, Taija od Bušejra, sina Jesara, Ensarije, od Enesa, sina Malikja, da je on prispjeo (došao u) Medinu, pa se reklo njemu:

"Šta si zanijekao (tj. Šta ne odobravaš, Šta ti se ne sviđa) od nas od dana (kada) si bio savremenik (tj. otkad si sreo, upoznao) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (što je onda bilo, a sada nije)?" Rekao je (Enes koji je tom prilikom stigao u Medinu iz Basre): "Nisam zanijekao (tj. Nisam našao da vam je ružna neka) stvar osim (jedino to) da vi ne upravljate redove (tj. osim jedino to što vam nisu redovi pravni, ispravni)." A rekao je Ukbete, sin Ubejda, od Bušejra, sina Jesara: "Došao (prispjeo) nam je Enes, sin Malikja (u) Medinu (iz Basre i rekao nam je) za ovo."

(Ajnija kaže da ova Enesova izjava nije u suprotnosti sa njegovom izjavom u kojoj je rekao da ne prepoznaje ništa od onoga što je bilo za vrijeme Muhameda a.s., tj. da se sve izmijenilo na gore, jer je tu izjavu Enes dao u Siriji, a ovu u Medini.)

GLAVA

prilijepljivanja ramena sa ramenom i stopala sa stopalom u redu (tj. zbijanja rame uz rame i stopalo uz stopalo u redovima pri zajedničkoj molitvi).

A rekao je Nu'man, sin Bešira: "Vidio sam čovjeka od nas (da) prilijepi svoj članak (zglob noge u stopalu) za članak svoga druga (koji stoji do njega u redu pri zajedničkoj molitvi)."

PRIČAO NAM JE Amr, sin Halida, rekao je: pričao nam je Zuhejr od Humejda, od Enesa, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Upravite vaše (tj. svoje) redove, pa (tj. jer - nekad "fe" ima uzročno značenje) zaista ja vas vidim iza svojih leđa." I bio je jedan (od) nas (običaja, kaže Enes, da) prilijepi svoje rame za (uz) rame svoga druga i svoje stopalo za njegovo stopalo.

GLAVA:

Kada je čovjek stao na lijevu (stranu) vođe, i okrenuo (premjestio) ga je vođa ozadi (iza) sebe k svojoj desnoj (strani, na svoju desnu stranu), potpuna je njegova molitva (tj. neće molitva biti pokvarena, ništavna).

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, rekao je: pričao nam je Davud od Amra, sina Dinara, od Kjurejba, slobodnjaka Ibnu Abasa, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice (od tj. s njima sa Ibnu Abasom i njegovim ocem Abasom), rekao je:

"Klanjao sam sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, jedne noći, pa sam stao na njegovu lijevu (stranu). Pa je uzeo poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, moju glavu iza mene, pa me učinio (tj. premjestio) na svoju desnu (stranu), pa je klanjao i zaspao je. Pa je došao njemu pozivač (mujezin Bilal), pa je ustao i klanjao, a nije se očistio (nanovo, ponovo za molitvu, tj. nije uzimao abdesta nanovo, jer nije, možda, vrlo tvrdo zaspao)."

GLAVA:

Žena, sama ona biva (tj. čini) red.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, rekao je: pričao nam je Sufjan od Ishaka, od Enesa, sina Malikja, rekao je:

"Klanjao sam ja i (jedno) siroče u našoj kući ozadi (iza) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, i moja majka Umu Sulejma ozadi (iza) nas."

GLAVA

desnog mjesta bogomolje i vođe (ili: GLAVA stajanja na desnu stranu bogomolje i vođe; ili GLAVA desne strane bogomolje i vođe).

PRIČAO NAM JE Musa, rekao je: pričao nam je Sabit, sin Jezida, rekao je: pričao nam je Asim od Ša'bije, od Ibnu Abasa, rekao je:

"Stao sam (jedne) noći (da) klanjam na lijevoj (strani) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa je uzeo za moju ruku, ili moju mišicu (tako) dok me je postavio na svoju desnu (stranu), i rekao je sa svojom rukom (tj. pokazao je svojom rukom: premjesti se, prođi) iza mene." (Ili: i uzeo je, dohvatio je svojom rukom mene iza mene, tj. dohvatio me ozadi, iza i premjestio me zdesna.)

GLAVA:

Kada je bio (tj. Kada bude) između vođe i između naroda zid ili zastor (zaklon).

A rekao je Hasen: "Nema štete da klanjaš, a između tebe i između njega (vođe) je rijeka." A rekao je Ebu Midžlez: "Povodiće se za vođom i ako bude između njih dvojice put ili zid kada je čuo (tj. kada predvođeni čuje) veličanje (tj. izgovaranje "Allahu ekjber" od svoga) vođe."

PRIČAO NAM JE Muhamed, rekao je: izvijestio nas je Abdete od Jahja-a, sina Seida, Ensarije, od Amrete, od Aiše, rekla je:

"Bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) klanja (dio) od noći u svojoj sobi, a zid sobe je (bio) kratak (tj. nizak), pa su vidjeli ljudi osobu Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (kako stoji u molitvi) pa su stali (tj. počeli neki) ljudi (da) klanjaju (povodeći se) za njegovom molitvom (tj. za tom njegovom

neobaveznom molitvom). Pa su osvanuli pa (su) pričali o tome. Pa je ustao (u) noći druge (prilike, tj. druge noći iza toga je ustao da klanja), pa su ustali sa njim (neki) ljudi (da) klanjaju za njegovom molitvom. Činili su to (tako) dvije noći ili tri. Te kada je bilo poslije toga (isto vrijeme), sjeo je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa nije izašao (tj. nije se pojavio na određenome mjestu u svojoj sobi). Pa pošto je osvanulo (jutro), spomenuli su to ljudi (tj. govorili su o tom), pa je rekao: "Zaista ja sam se uplašio da se propiše na vas - vama (tj. da vam se stavi u obavezu) molitva noći (tj. molitva u ono doba noći, u onom dijelu noći, a to bi vam bilo naporno, pa sam zato i ja odustao od te molitve sinoć, prošlu noć da bi se vi okanili da me slijedite u onom što je samo meni lično dužnost)."

GLAVA

molitve noći.

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Munzira, rekao je: pričao nam je Ibnu Ebu Fudejkj, rekao je: pričao nam je Ibnu Ebu Zi'b od Makburije, od Ebu Selemeta, sina Abdurahmana, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje (s njom), da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (imao i ovaj običaj:) bila je za njega (tj. u njega jedna) hasura (što) ju (je) stere u danu, a uzima je kao sobu u noći (ili: a napravi sebi sobu od nje u noći), pa su se vraćali (tj. skupljali, sakupljali) k njemu (neki) ljudi pa su klanjali iza njega.

PRIČAO JE NAMA Abdul-A'la, sin Hamada, rekao je: pričao je nama Vuhejb, rekao je: pričao nam je Musa, sin Ukbeta, od Salima Ebu Nadra, od Busra, sina Seida, od Zejda, sina Sabita, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, uzeo (jednu) sobu, rekao je (Busr): mislim da je on (Zejd) rekao: od hasure (tj. sobu od hasure), u ramadanu (mjesecu, tj. uzeo je sobu - od hasure - uz mjesec ramazan) pa je klanjao u njoj (nekoliko) noći. Pa su klanjali za njegovom molitvom (neki) ljudi od njegovih drugova. Pa pošto je saznao za njih, počeo je (da) sjedi. Pa je izašao k njima pa je rekao:

"Već sam upoznao (postupak) koji sam vidio od vašeg činenja, činjenja (tj. Već znam šta ste činili), pa klanjajte, o ljudi, u vašim

(svojim) kućama, jer zaista najvrijednija molitva je molitva čovjeka u njegovoj kući osim propisane (obavezne molitve - farda - koju je najbolje obaviti zajednički)." Rekao je Afan: pričao nam je Vuhejb, rekao je: pričao nam je Musa, rekao je: čuo sam Ebu Nadra (priča) od Busra, od Zejda, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

(To jest priča ovo isto što je sada navedeno prema pričanju Abdul-A'la-a.)

GLAVA

zahtijevanja veličanja (Allaha, tj. zahtijevanja izgovaranja izraza "Allahu ekjber - Allah je veći od svega!") i započinjanja molitve (tj. GLAVA zahtijevanja izgovaranja "Allahu ekjber" sa započinjanjem molitve, ili: za započinjanje molitve, jer veznik "ve - i" nekada ima značenje prijedloga "li - za" i "me'a - sa", i upravo ovdje "ve" znači "sa", ili "za", jedni komentatori kažu "sa", a drugi "za").

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, rekao je: izvijestio nas je Šu'ajb od Zuhrije, rekao je: izvijestio me Enes, sin Malikja, Ensarija da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, uzjahao (jednoga) konja, pa se sadrijela (ogrebala, zgulila) njegova desna polovina - strana (tijela usljed padanja sa toga konja). Rekao je (dalje) Enes, bio zadovoljan Allah od njega:

"Pa je klanjao nama tada (jednu) molitvu od molitava, a on je sjedač (sjedeći), pa smo klanjali iza njega sjedeći. Zatim je rekao pošto je pozdravio (predao selam po završetku molitve): "Učinio (postavio) se vođa samo zato (da) se povodi za njim, pa kada je klanjao (tj. pa kada on klanja) stojeći, pa klanjajte (i vi) stojeći. I kada se naklonio (na ruku'u), pa naklonite se (i vi), i kada se digao (uspravio), pa dignite se (uspravite se i vi), i kada je pao ničice (na sedždu), pa padnite (i vi) ničice, i kada je rekao: "Čuo Allah za (onoga) ko je hvalio Njega!" (a to znači: "Darovao Allah onoga ko je hvalio Njega!", jer "semi'a" sa prijedlogom "li" znači: darovati), pa recite: "Naš Gospode, i Tebi hvala!"."

PRIČAO NAM JE Kutejbete, rekao je: pričao nam je Lejs od Ibnu Šihaba, od Enesa, sina Malikja, da je on rekao:

"Pao je (srušio se) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, sa konja pa se sadro, pa je klanjao nama sjedeći, pa smo (i mi) klanjali s njime sjedeći, zatim je otišao (sa molitve) pa je rekao: "Vođa je samo, ili: Učinio se vođa samo, zato (da) se povodi za njim, pa kada je veličao (rekao "Allahu ekjber"), pa veličajte (i vi), i kada se naklonio, pa naklonite se (i vi na ruku'u), i kada se digao (uspravio sa ruku'a), pa dignite se (i vi), i kada je rekao: "Čuo Allah za (onoga) ko je hvalio Njega!", pa recite: "Naš Gospode, Tebi hvala!", i kada je pao ničice (na sedždu), pa (i vi) padnite ničice."

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, rekao je: izvijestio nas je Šuajb, rekao je: pričao mi je Ebu Zinad od Aredža, od Ebu Hurejreta, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Učinio se vođa samo zato (da) se povodi za njim, pa kada je veličao (kada je izgovorio "Allahu ekjber"), pa veličajte, i kada se naklonio (učinio rukju'), pa naklonite se (učinite i vi rukju'), i kada je rekao: "Čuo Allah za (onoga) ko je hvalio Njega!", pa recite: "Naš Gospode, i (samo) Tebi hvala!", i kada je pao ničice (na sedždu), pa padnite (i vi) ničice, i kada je klanjao sjedeći, pa klanjajte sjedeći svi."

GLAVA

podizanja dviju ruku u prvom veličanju (tj. prilikom prvoga izgovaranja "Allahu ekjber") sa počinjanjem jednako (tj. jednovremeno ili istovremeno).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, od Malikja, od Ibnu Šihaba, od Salima, sina Abdullaha, od njegova, njegovog oca (Abdullaha, sina Umera) da poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, podizaše svoje dvije ruke naprama (spram) svoja dva ramena kada je počinjao molitvu, i kada je veličao (kada je izgovarao "Allahu ekjber") radi naklonjanja (radi rukju'a), i kada je podizao svoju glavu iz (sa) naklonjanja (tj. sa rukju'a) podizao je njih dvije opet takođe, i rekao je (i rekao bi): "Čuo Allah za (onoga) ko je hvalio Njega! Naš Gospode,

i Tebi hvala!". A ne činjaše (A nije činio) to u padanju ničice (kod spuštanja na sedždu).

GLAVA

podizanja dviju ruku kada je veličao, i kada se naklonio (na rukju') i kada (se) podizao (sa rukju'a).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Mukatila, rekao je: izvijestio nas je Abdullah, rekao je: izvijestio nas je Junus od Zuhrije, rekao je: izvijestio me je Salim, sin Abdullaha, od Abdullaha, sina Umera, rekao je:

"Vidio sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, kada je stao u (ili na) molitvu, podigao je svoje dvije ruke da budu njih dvije naprama (spram) njegova dva ramena. I činjaše (I činio je) to kada veliča za naklonjanje (za rukju'), i činjaše to kada je podizao svoju glavu iz (sa) naklonjanja (kada se vraćao ili povraćao sa rukju'a), i govoraše (i govorio je): "Čuo Allah za (onoga) ko je hvalio Njega!", a ne činjaše (a nije činio) to u padanju ničice (padanju - spuštanju na sedždu)."

PRIČAO NAM JE Ishak Vasitija, rekao je: pričao nam je Halid, sin Abdullaha, od Halida (Haza'a), od Ebu Kilabeta da je on vidio Malikja, sina Huvejrisa, kada je klanjao (tj. kada je počeo da klanja), veličao je i podigao je svoje dvije ruke. I kada je htio da se naklone, nakloni (da učini rukju'), podigao je svoje dvije ruke. I kada je podigao svoju glavu iz naklonjanja (kada se povraćao sa rukju'a), podigao je svoje dvije ruke, i pričao je da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, činio ovako.

GLAVA:

Do gdje (tj. Dokle) će podizati svoje dvije ruke.

A rekao je Ebu Humejd u (tj. među) svojim drugovima: "Podizao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, naprama svoja dva ramena."

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, rekao je: izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, rekao je: izvijestio nas je Salim, sin Abdullaha, da je Abdullah, sin Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao:

"Vidio sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) je počeo veličanje (izgovaranje "Allahu ekjber") u molitvi, pa je podigao svoje dvije ruke kada veliča (tj. kada izgovara "Allahu ekjber" tako) da učini (stavi) njih dvije naprama (naprema, spram) svoja dva ramena. A kada je veličao za naklonjanje (za naklanjanje, za rukju') činio je slično njemu (činio je slično tome). I kada je rekao (tj. izgovorio) "Čuo Allah za (onoga) ko je hvalio Njega", činio je slično njemu (slično tomu, slično tome, a to znači da je dizao ruke naprama ramenima i pri izgovaranju "Čuo Allah.....", a ne samo pri veličanju, tj. a ne samo pri izgovaranju "Allahu ekjber"), i rekao je "Naš Gospode, i Tebi hvala". A neće činiti to (tj. A ne dizaše, A nije dizao ruke) kada pada ničice, a niti kada podiže svoju glavu iz (položaja) ničice (kada se vraća sa sedžde)."

GLAVA

podizanja dviju ruku kada je ustao (nakon sjedenja u molitvi obavivši dio molitve) od dva naklona (od dva rekjata).

PRIČAO NAM JE Ajaš, rekao je: pričao nam je Abdul-Ala, rekao je: pričao nam je Ubejdulah od Nafi'a da je Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice (s njima dvojicom), bio (običaja) kada je unišao u molitvu (pristupio molitvi da) je veličao i digao je (dizao bi) svoje dvije ruke; a kada se naklonio (na rukju'), digao je (digao bi) svoje dvije ruke; i kada je rekao "Čuo Allah za (onoga) ko je hvalio Njega", digao je (digao bi) svoje dvije ruke; i kada je (i kada bi) ustao (nakon što je sjedio u molitvi obavivši dio) od dva naklona (od dva rekjata), digao je (digao bi) svoje dvije ruke. I digao je (tj. pripisao je) to (tj. taj postupak dizanja ruku više puta u molitvi - to je pripisao) Ibnu Umer k vjerovijesniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. A predao ga je (ovaj hadis) Hamad, sin Selemeta, od Ejuba, od Nafi'a, od Ibnu Umera,

do Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. A predao ga je Ibnu Tahman od Ejuba i Musa-a, sina Ukbeta, skraćeno.

GLAVA

stavljanja desnice na ljevicu (desne ruke na lijevu).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, od Malikja, od Ebu Hazima, od Sehla, sina Sa'da, rekao je:

"Bio je svijet (tj. Bili su ljudi jedno vrijeme u takvoj prilici da) se njima zapovjedilo (tj. zapovjedaše se ljudima) da stavi čovjek svoju desnicu (desnu ruku) na svoju lijevu podlakticu u molitvi." Rekao je Ebu Hazim: "Neću znati (tj. Ne znam) ga (drukčije) osim (da) podiže (tj. pripisuje) to k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio." Rekao je Ismail: "Podiže se to, a nije rekao (Ebu Hazim): podiže to (Sehl do Vjerovijesnika a.s., tj. pripisuje mu)."

GLAVA

poniznosti u molitvi.

PRIČAO NAM JE Ismail, rekao je: pričao mi je Malikj od Ebu Zinada, od 'Aredža, od Ebu Hurejreta da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Da li vidite (tj. Da li mislite za) moju Stranu (kiblu) ovdje (da je to jedini pravac u kojem ja vidim)? Tako mi Allaha ne sakriva se (nije skriveno) meni vaše naklonjanje (vaš rukju'), a ni vaša poniznost, i zaista ja sigurno vidim vas iza mojih (tj. svojih) leđa."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Bešara, rekao je: pričao nam je Gunder, rekao je: pričao nam je Šu'bete, rekao je: čuo sam Katadeta (priča) od Enesa, sina Malikja, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Upravite (tj. usavršite) naklonjanje (rukju') i padanje ničice (sedždu), pa tako mi Allaha zaista ja sigurno vidim vas od poslije sebe

(tj. iza sebe), a možda je rekao: "... od poslije svojih leđa", kada ste se naklonili (kada ste na rukju'u) i pali ničice (na sedždi, tj. kada se naklonjate i padate ničice)."

GLAVA

(onoga) šta govori (tj. šta uči klanjač u molitvi) poslije veličanja (poslije prvi puta izgovorenoga "Allahu ekjber").

PRIČAO NAM JE Hafs, sin Umera, rekao je: pričao nam je Šu'bete od Katadeta, od Enesa da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, i Ebu Bekjr i Umer (da) su bili (običaja da) započinju molitvu (tj. oni započinjaše molitvu) sa (poglavljem iz Kur'ana koje počinje ovim riječima:) "Hvala Allahu Gospodaru svjetova."

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, rekao je: pričao nam je Abdul-Vahid, sin Zijada, rekao je: pričao nam je 'Umarete, sin Ka'ka'a, rekao je: pričao nam je Ebu Zur'ate, rekao je: pričao nam je Ebu Hurejrete, rekao je:

"Bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) šuti između veličanja (izgovaranja "Allahu ekjber") i čitanja (učenja iz Kur'ana u molitvi, šutiše jednim osjetnim) šutanjem. Rekao je (Ebu Zur'ate): "Mislim ga (Ebu Hurejreta da) je rekao: Stvarčicu (tj. šutiše stvarčicu - malu količinu vremena). (To je mišljenje Ebu Zur'ata, a Abdul-Vahidovo je pričanje ono prvo u tekstu ".... šutiše šutanjem - iskjateten.") Pa sam rekao (to sada govori Ebu Hurejrete): "Sa mojim ocem i mojom majkom (bih te otkupio, tj. dao bih za tebe i oca i majku), o poslaniče Allaha, tvoje šutanje između veličanja (izgovaranja "Allahu ekjber") i čitanja (učenja u molitvi), šta govoriš (tj. šta učiš u tom šutanju, za vrijeme dok tada šutiš)?" Rekao je (Muhamed a.s.): "Govorim: Bože, udalji (stvori razdaljinu) između mene i između mojih grešaka kao što si udaljio (stvorio razdaljinu) između istoka i zapada. Bože, očisti me od grešaka, kao što se očisti bijela odjeća od prljavštine. Bože, operi moje greške vodom, i snijegom i gradom (komadima leda iz oblaka, komadima - okruglim zrncima leda)."

PRIČAO NAM JE Ibnu Ebu Merjem, rekao je: izvijestio nas je Nafi', sin Umera, rekao je: pričao mi je Ibnu Ebu Mulejkjete od Esme, kćeri Ebu Bekjra, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, klanjao molitvu pomrčenja, pomračenja (tj. pri pomrčenju Sunca), pa je oduljio stajanje (u toj molitvi), zatim se naklonio (učinio je rukju') pa je oduljio naklonjanje (oduljio je rukju'), zatim se uspravio pa je oduljio stajanje, zatim se naklonio (učinio rukju') pa je oduljio naklonjanje (oduljio je rukju'), zatim se podigao, zatim je pao ničice (učinio je sedždu) pa je oduljio ostajanje ničice (oduljio je sedždu), zatim se podigao, zatim je pao ničice (učinio drugu sedždu) pa je oduljio ostajanje ničice (oduljio je sedždu), zatim je ustao pa je oduljio stajanje, zatim se naklonio (učinio je rukju') pa je oduljio naklonjanje (oduljio je rukju'), zatim se podigao pa je oduljio stajanje, zatim se naklonio (učinio drugi rukju') pa je oduljio naklonjanje (oduljio je i taj rukju'), zatim se podigao pa je pao ničice (učinio sedždu), pa je oduljio ostajanje ničice (oduljio je sedždu), zatim se podigao, zatim je pao ničice (učinio drugu sedždu) pa je oduljio ostajanje ničice (oduljio je i drugu sedždu), zatim je otišao (sa molitve) pa je rekao:

"Već se (bio) približio meni raj (toliko) da sam čak se usudio na njega (da sam imao smjelosti na njega, tj. da mi je Allah dozvolio), zaista bih vam donio branica (ubranih grozdaca, grozdova) od njegovih (tj. od rajskih) branica. A približila mi se (bila i) Vatra (pakao, toliko da) sam čak rekao: o Gospode, zar sam i ja sa njima (sa ljudima pakla, džehenema)? Kadli (jedna) žena (u vatri pakla) - mislim (kaže Nafi') da je on (tj. Ibnu Ebu Mulejkjete) rekao: grebe je (tu ženu u paklu jedna) mačka. Rekao sam (to veli Muhamed a.s.): "Šta je stvar (slučaj) ove?" Rekli su (anđeli): "Zatvorila je (žena) nju (mačku) čak (da) je umrla (od) gladi, nije ju hranila, a nije ju pustila (da) jede - rekao je Nafi': mislim da je on (Ibnu Ebu Mulejkjete) rekao: od kukaca, ili buba (tj. a nije žena mačku ni pustila da jede kukce ili bube)."

(Riječ "hašiš, hašaš, hišaš, hušaš" sve imaju isto značenje: insekti, a to obuhvata razne vrste kukaca i buba.)

GLAVA

podizanje pogleda k vođi u molitvi.

A rekla je Aiša: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, u (vezi viđenja pri) molitvi pomrčanja (pomračenja):

"Pa sam vidio pakao lomi (mrvi) neki (dio) njega (drugi svoj dio) neki (tj. sam sebe pakao lomi, jede - to sam vidio, gledao u onome času) kada ste me vidjeli (da) sam se pomicao nazad."

PRIČAO NAM JE Musa, rekao je: pričao nam je Abdul-Vahid, rekao je: pričao nam je 'Ameš od Umareta, sina Umejra, od Ebu Ma'mera, rekao je: rekli smo Habbabu:

"Je li bio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) čita (uči, tj. čitaše li, učaše li) u podne(vnoj) i popodnev(noj molitvi - u podne i ikjindiji)?" Rekao je: "Da." Rekli smo: "Sa čime (tj. Po čemu) poznavaste to?" Rekao je: "Sa micanjem (tresenjem, pokretom) njegove brade."

(U podnevnoj i popodnevnoj molitvi se ne uči glasno tekst iz Kur'ana, ali se zna da je ipak Muhamed a.s. učio i u tim molitvama jer su oni, koji su za njim klanjali, opazili da mu se trese, miče brada. Ovo znači i da mu je bila široka brada dok su mogli primjetiti njezino micanje pri učenju iako su stajali iza njega.)

PRIČAO NAM JE Hadžadž, rekao je: pričao nam je Šubete, rekao je: obavijestio nas je Ebu Ishak, rekao je: čuo sam Abdullaha, sina Jezida, govori (tj. drži govor), rekao je: pričao nam je Bra', a bio je nelažan (istinit, istinu je govorio), da su oni bili, kada su klanjali sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je (on) podigao svoju glavu iz (stava) naklonjenja (sa rukju'a), (oni bi bili) stajali (jednim) stajanjem (tako) da ga vide (da) je pao ničice (vidjeli bi ga Muhameda a.s. na sedždi dok još stoje, dok su se još zadržali na stajanju).

PRIČAO NAM JE Ismail, rekao je. pričao mi je Malikj od Zejda, sina Eslema, od Ata-a, sina Jesara, od Abdullaha, sina Abasa, rekao je:

"Potonulo (tj. Pomrčalo, pomračilo) je Sunce za vremena (za vrijeme) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je klanjao." Rekli su: "O poslaniče Allaha, vidjeli smo te dohvataš (neku) stvar u tvome mjestu (stajanja), zatim smo te vidjeli (da) si se ustuknuo (da si se odbio, da si uzmicao nazad)." Rekao je: "Ja sam zaista (bio u takvom položaju da) mi se pokazao raj, pa sam dohvatao iz njega (jedan) grozdac, i da sam ga uzeo, zaista bi (vi) jeli od njega (tj. jeli njega) dok bi ostao (trajao ovaj) svijet (ovozemni život)."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Sinana, rekao je: pričao nam je Fulejh, rekao je: pričao nam je Hilal, sin Alije, od Enesa, sina Malikja, rekao je:

"Klanjao nam je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, zatim se uspeo (na) govornicu pa je pokazao (dao znak) prema Strani (kibli) bogomolje, zatim je rekao: "Zaista već sam vidio sada otkada sam vam klanjao (vidio sam) raj i Vatru (pakao), predstavljeni oboje (njih dvoje raj i pakao) u strani (na strani) ovoga zida, pa nisam vidio kao danas u dobru i zlu (tj. u odnosu na stanja dobra i zla)." Triput (je to rekao)."

(Svi navedeni hadisi u ovom poglavlju, u ovoj GLAVI pokazuju da se događalo da je neko u molitvi podigao pogled k imamu, jer drukčije ne bi niko ni primjetio micanje brade ili pokret ruke imama i njegovo uzmicanje, pomicanje nazad. O ovom pitanju su mezhebi zauzeli razna stanovišta.)

GLAVA

podizanja pogleda (tj. očiju) k nebu u molitvi.

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, rekao je: izvijestio nas je Jahja, sin Seida, rekao je: pričao nam je Ibnu Ebu Arubete, rekao je: pričao nam je Katadete da je Enes, sin Malikja, pričao njima, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Šta je umu (nekih) ljudi (tj. Šta je nekim ljudima koji) podižu njihove (tj. svoje) poglede k nebu u svojoj molitvi?!" Pa se pojačao (rasplamsao, zažestio) njegov govor o tome dok je (i ovo) rekao: "Zaista

će sigurno odustati od toga (tj. oni će svršiti sa tim, prestaće to činiti), ili će se zaista sigurno ugrabiti njihovi pogledi (tj. ili će oslijepiti)."

GLAVA

obaziranja (obziranja) u molitvi.

PRIČAO NAM JE Museded, rekao je: pričao nam je Ebul-Ahves, rekao je: pričao nam je Eš'as, sin Sulejma, od njegovog oca, od Mesruka, od Aiše, rekla je:

"Pitala sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, o obaziranju u molitvi, pa je rekao: "Ono je (obaziranje je jedno brzo lukavo) pljačkanje (što) ga upljačka (opljačka) satana (đavo, šejtan) od molitve roba (klanjača)."

PRIČAO NAM JE Kutejbete, rekao je: pričao nam je Sufjan od Zuhrije, od Urveta, od Aiše da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, klanjao u (jednoj crnoj četvorougaonoj) haljini, za nju su crteži (na njoj su crteži, tj. ona, ta haljina je imala po sebi crteže, šare), pa je rekao: "Zabavili su (tj. zaokupili su moju misao) crteži ove (haljine). Odnesite je Ebu Džehmu, i donesite mi (bez crteža grubo) oblačilo (haljinu, odjelo, haljinku; ili: haljinu Enbidžana, tj. haljinu izrađenu u mjestu Enbidžanu)."

GLAVA:

Da li će se obazrijeti zbog (neke) stvari (koja) je sišla njemu (tj. koja mu se dogodila, desila), ili vidi (neku) stvar ili pljuvačku u Strani (prema kibli ili na kibli).

A rekao je Sehl: "Obazro se Ebu Bekjr pa je vidio Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio,....".

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, rekao je: pričao nam je Lejs od Nafi'a, od Ibnu Umera da je ono (desilo se to da je) vidio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, slinu (balu) u strani

bogomolje, a on klanja (a on je klanjao) pred ljudima, pa ju je odstranio, zatim je rekao kada je otišao (sa molitve, kada je završio molitvu):

"Zaista jedan (od) vas kada je u molitvi, pa zaista Allah je prema njegovom licu, pa neka nipošto ne pljuje (ni) jedan prema svome licu u molitvi." Predao ga je Musa, sin Ukbeta, i Ibnu Ebu Revad od Nafi'a.

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukjejra, pričao nam je Lejs, sin Sa'da, od Ukajla, od Ibnu Šihaba, rekao je: izvijestio me Enes, sin Malikja, rekao je:

"Dok su muslimani (bili) u molitvi zore (sabahu), nije ih iznenadio (niko drugi) osim poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Otkrio je zavjesu sobe Aiše (Aišine sobe), pa je gledao k njima, a oni su poredani (u redove). Pa se osmjehnuo smije se (smijući se). I vratio (povukao) se je Ebu Bekjr, bio zadovoljan Allah od njega (s njim), na svoje dvije pete (tj. povukao se nazad) zato (da) dospije, zbog njega, redu (u red, a Muhamed a.s., zbog kojeg se i povukao, da stane na svoje mjesto, mjesto imama), (fe: jer) jer je mislio da on (Muhamed a.s.) hoće izlaženje (tj. da izađe iz sobe u džamiju). I namjerili su muslimani da se zablude u svojoj molitvi (tj. da napuste molitvu), pa je dao znak k njima (koji znači): "Upotpunite vašu molitvu." I spustio je zavjesu, i usmrtio se (tj. usmrćen je, umro je, umro je u jednom dijelu) od kraja (konca) toga dana."

GLAVA

moranja (padanja u dužnost, dužnosti) čitanja (učenja teksta iz Kur'ana u molitvi) za vođu i predvođenoga u molitvama, svima njima u (vrijeme) prisutnosti (boravljenja kod kuće) i (u) putovanju, i (onoga čitanja, učenja) što se naglas govori (uči) u njima (u molitvama) i što se pokriva (skriva, tj. što se u sebi, šapćući uči u molitvama).

PRIČAO NAM JE Musa, rekao je: pričao nam je Ebu Avanete, rekao je: pričao nam je Abdul-Melikj, sin Umejra, od Džabira, sina Semureta, rekao je:

"Tužili su stanovnici Kjufe Sa'da k Umeru, bio zadovoljan Allah od njega (s njim), pa ga je svrgnuo, i postavio je namjesnikom nad njima Amara. Pa su tužili (Sa'da za mnoge stvari - tužbe nisu bile opravdane - pa) su čak spomenuli da on neće postupiti lijepo (tj. ne postupa lijepo kada) klanja. Pa je poslao (Umer izaslanika) k njemu (Sa'du da odmah dođe, pa je Sa'd došao pred Umera) pa je rekao: "O Ebu Ishaku, zaista ovi tvrde da ti ne postupaš lijepo (kada) klanjaš (tj. da ne klanjaš lijepo, da ne znaš lijepo klanjati)." Rekao je Ebu Ishak (a to je nadimak Sa'dov): "Što se tiče mene, tako mi Allaha pa zaista ja klanjah (doslovno: bio sam takav da klanjam) sa njima molitvu (klanjanje) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, ne krnjim (ne odsijecam, ne umanjujem) od nje (od molitve Muhameda a.s.). Klanjam molitvu večeri (jaciju), pa se smirim (tj. oduljim malo učenje) u prva dva (naklona, rekjata), a olakšam u zadnja dva." Rekao je (Umer): "To je mišljenje s tobom (ili: o tebi), o Ebu Ishaku (o Ebu Ishake, ili: o Ebu Ishače)." Pa je poslao (Umer) sa njim (jednoga) čovjeka, ili (neke) ljude, ka Kjufi pa je pitao o njemu (o Sa'du) stanovnike Kjufe. I nije ostavio (Umerov izaslanik nijednu) bogomolju (u Kjufi drukčije) osim (tako da) je pitao (u njoj) o njemu. I pohvaljivali su (stanovnici Kjufe) njega (Sa'da) dobrotom (dobrom) dok je unišao (tj. sve do ulaska Umerova izaslanika u) bogomolju 'Absovića, pa je ustao (jedan, neki) čovjek od njih, govori se njemu (tj. naziva se, ime mu je) Usamete, sin Katadeta, nadimči se (tj. ima nadimak, po nadimku se zove) Ebu Sa'dete, rekao je (taj 'Absovića čovjek): "Što se tiče (toga) kad si nas zaklinjao (Allahom), pa zaista Sa'd ne iđaše (nije išao) sa četom, i ne dijeliše sa jednakošću (nije dijelio jednako) i ne bijaše (i nije bio) pravedan u suđenju." Rekao je Sa'd: "Zar ne (tj. Pozor, Pažnja, Pazite)! Tako mi Allaha zaista ću sigurno moliti za tri (stvari sada Allaha protiv tebe da pošalje, o ti tužitelju, tj. proklesti ću te sa tri kletve): "Bože, ako je bio ovaj Tvoj rob (sluga u iznesenim optužbama) lažac (lažov), pa odulji njegov život, i odulji njegovo siromaštvo i izloži ga za iskušenja (podvrgni ga iskušenjima, ili bludnjama)." Rekao je (Abdul-Melikj, sin Umejra): "I bio je (taj tužitelj) poslije, kada se pitao (kada je pitan o svome stanju), (bio je običaja da) govori: "Veliki sam starac, pogodila (stigla) me kletva Sa'da." Rekao je Abdul-Melikj: "Pa sam ga ja vidio poslije, već su pale njegove dvije obrve na njegova dva oka od starosti, i zaista on se sigurno (vam kažem) izlaže (istupa, krivuda on - taj tužitelj)

za robinjama u putu (tj. po putu, po ulici), pipa ih (stiska, cijedi prstima njihove udove, štipa ih)."

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, rekao je: pričao nam je Sufjan, rekao je: pričao nam je Zuhrija od Mahmuda, sina Rebi'a, od 'Ubadeta, sina Samita, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Nema molitve za (onoga) ko nije pročitao (proučio, tj. ko nije u molitvi učio poglavlje Kur'ana) otvaračicu Knjige (tj. poglavlje koje se zove "otvaračicom knjige Allaha", a to znači otvaračicom Kur'ana, prvim poglavljem Kur'ana - El-Fatihom)."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Bešara, rekao je: pričao nam je Jahja od Ubejdulaha, rekao je: pričao mi je Seid, sin Ebu Seida, od njegovog oca, od Ebu Hurejreta da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, unišao (ušao u svoju) bogomolju, pa je unišao (ušao jedan) čovjek, pa je klanjao, pa je pozdravio Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa je odvratio (pozdrav, tj. pa je Muhamed a.s. uzvratio onome čovjeku pozdrav) i rekao:

"Vrati se, pa klanjaj, jer zaista ti nisi klanjao." (Znači: nisi klanjao kako treba da se klanja.) Pa se vratio (a on opet) klanja kao što je klanjao (i prvi puta), zatim je došao pa je pozdravio Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao (Muhamed a.s.): "Vrati se pa klanjaj, jer zaista ti nisi klanjao." Tri (puta ga je vratio da nanovo, ponovo klanja). Pa je (najzad onaj čovjek) rekao: "Tako mi (Onoga) koji te poslao sa istinom ne činim lijepo (molitve drukčije) osim njega (osim onoga postupka koji si vidio, tj. Tako mi Boga ja ne znam ljepše obavljati molitve), pa pouči me." Pa je rekao: "Kada si ustao k molitvi, pa veličaj (Allaha, tj. reci: "Allahu ekjber"), zatim čitaj (uči ono) što se olakšalo sa tobom od Kur'ana (tj. ono iz Kur'ana što ti je lako, a što je s tobom, što znaš napamet), zatim se nakloni (tako) da se smiriš naklonjajući se (tj. kada si u položaju naklonjanja, kad si na rukju'u), zatim se podigni (tako) da se izjednačiš (ispraviš) stojeći, zatim padni ničice (učini sedždu tako) da se smiriš padnuvši ničice (tj. kada si u položaju ničice, kada si na sedždi), zatim se podigni (sa sedžde tako) da

se smiriš sjedeći (prije nego nanovo padneš drugi puta u položaj ničice, na drugu sedždu). I čini tako u tvojoj (tj. u svojoj) molitvi, cijeloj njoj."

GLAVA

čitanja (tj. učenja) u podne(vnoj molitvi).

PRIČAO NAM JE Ebu Nu'man, rekao je: pričao nam je Ebu Avanete od Abdul-Melikja, sina Umejra, od Džabira, sina Semureta, rekao je: rekao je Sa'd:

"Klanjah (Klanjao sam) sa njima molitvom (tj. kao što je bila molitva, klanjanje) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, dvije molitve večeri, neću okrnjiti (umanjiti) od nje, smirivah se (oduljivah) u prva dva (naklona, rekjata), a obarah (ukidah, odsijecah) u zadnja dva." Rekao je Umer: "To je misao sa tobom (za tebe, o tebi)."

(Veli se da riječ "'ašijjun" znači vrijeme dana od podne, zapravo od časa kada Sunce prođe kuliminacionu tačku, meridijan u prividnom dnevnom kretanju, pa onda obuhvata i vrijeme podnevne molitve. Prema tome izraz u Sa'dovoj izjavi "dvije molitve večeri" znači: dvije molitve predvečerja: podne i ikjindiju. Kako je u istoj izjavi Sa'd rekao da je klanjao onako kao Muhamed a.s., i da je stajao dulje na prva dva rekjata - to pokazuje da je učio iz Kur'ana u podnevnoj molitvi, pa prema tome treba učiti u podnevnoj molitvi.)

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, rekao je: pričao nam je Šejban od Jahja-a, od Abdullaha, sina Ebu Katadeta, od njegova oca (Ebu Katadeta), rekao je:

"Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) čita (uči) u prva dva naklona (rekjata) od molitve podne "otvaračicu Knjige" i dva poglavlja (druga osim poglavlja koje se zove "otvaračica Knjige"), odulji u prvom (naklonu - rekjatu), a skrati u drugom (naklonu, ili u učenju drugog rekjata). I dadne čuti odlomak (Kur'ana koji uči, ali samo nekih) vremena. I čitaše u popodnevu (na ikjindiji) "otvaračicu Knjige - El-Fatihu" i dva poglavlja, i oduljivaše u prvom

(rekjatu). I oduljivaše u prvom naklonu (na ili u prvom rekjatu) od molitve jutra (zore, sabahu), a skraćivaše u drugom (rekjatu)."

PRIČAO NAM JE Umer, sin Hafsa, rekao je: pričao mi je moj otac, rekao je: pričao nam je Ameš, rekao je: pričao mi je Umarete od Ebu Ma'mera, rekao je: pitali smo Hababa:

"Je li bio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) čita (uči) u podnevnoj i popodne(vnoj molitvi napamet iz Kur'ana - na podne i na ikjindiji)?" Rekao je: "Da." Rekli smo: "Sa kojom stvari (tj. Kako, S čim) prepoznavaste (to)?" Rekao je: "Sa tresenjem, trešenjem (pokretanjem) njegove brade."

GLAVA

čitanja (učenja) u popodnevu (u popodnevnoj molitvi, na ikjindiji).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Jusufa, rekao je: pričao nam je Sufjan od Ameša, od Umareta, sina Umejra, od Ebu Ma'mera, rekao je: rekao sam Habbabu, sinu Eretta:

"Je li Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, čitaše (čitao, učio) u podne i popodne (na podne i na ikjindiji)?" Rekao je: "Da." Rekao je: rekao sam: "Sa kojom stvari (Sa čime) znaste (znadijaste) njegovo čitanje (učenje; Kako ste znali da on uči)?" Rekao je: "Sa tresanjem (micanjem, pokretom) njegove brade."

PRIČAO NAM JE Mekjija, sin Ibrahima, od Hišama, od Jahja-a, sina Ebu Kjesira, od Abdullaha, sina Ebu Katadeta, od njegova oca, rekao je:

"Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) čita (uči) u dva naklona (na dva rekjata) od podne i popodne (na podne i na ikjindiji) "otvaračicu Knjige - El-Fatihu" i po (još jedno) poglavlje (iz Kur'ana). I davaše čuti nama (I čuo se) odlomak (poglavlja koje bi učio, ali samo nekih) vremena."

GLAVA

čitanja (učenja) u sutonskoj molitvi (na ahšamu, akšamu).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, rekao je: izvijestio nas Malikj od Ibnu Šihaba, od Ubejdulaha, sina Abdullaha sina Utbeta, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice (s njima), da je on rekao:

"Zaista Umul-Fadl je čula njega, a on čita (uči poglavlje Kur'ana koje počinje odlomkom:) "Tako mi poslatih dobrotom.", pa je rekla: "O sinčiću, tako mi Allaha zaista već si me podsjetio sa tvojim čitanjem (učenjem) ovog poglavlja, zaista ono je sigurno zadnje što sam čula od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, čita (uči) ga u sutonskoj molitvi (na akšamu)."

PRIČAO NAM JE Ebu Asim od Ibnu Džurejdža, od Ibnu Ebu Mulejkjeta, od Urveta, sina Zubejra, od Mervana, sina Hakjema, rekao je: rekao mi je Zejd, sin Sabita:

"Šta je tebi (pa) čitaš (učiš) u sutonskoj molitvi (akšamu) kratka (poglavlja), a već sam čuo Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, čita (uči) dulju (od) druge dvije (sure, tj. dulje poglavlje od dva dugačka poglavlja)."

GLAVA

glasnoga čitanja (učenja) u sutonskoj molitvi (na akšamu).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, rekao je: izvijestio nas je Malikj od Ibnu Šihaba, od Muhameda, sina Džubejra sina Mut'ima, od njegovog oca, rekao je:

"Čuo sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, čita (uči) u sutonskoj molitvi (akšamu, poglavlje:) "Tako mi Tura (sinajskog brda)."."

GLAVA

glasnog čitanja (učenja) u večernjoj molitvi (jaciji).

PRIČAO NAM JE Ebu Nu'man, rekao je: pričao nam je Mu'temir od svoga oca, od Bekjra, od Ebu Rafi'a, rekao je: klanjao sam sa Ebu Hurejretom tminu (tj. molitvu tmine - jaciju), pa je čitao (učio) "Kada se nebo rascijepi (raspukne).", pa je pao ničice (na sedždu). Pa sam rekao njemu (tj. pitao sam ga zašto je čitajući - učeći to poglavlje pao ničice, na sedždu). Rekao je:

"Pao sam ničice (na sedždu) ozadi (iza) Ebul-Kasima (tj. Muhamed a.s.), pomilovao ga Allah i spasio, pa ću neprestano padati ničice (na sedždu) u njoj (u toj suri, u tom poglavlju, tj. u vrijeme čitanja, učenja toga poglavlja) dok sretnem njega (Muhameda a.s. na sudnjem danu)."

PRIČAO NAM JE Ebul- Velid, rekao je: pričao nam je Šu'bete od 'Adijja, rekao je: čuo sam Bera'-a (priča) da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, bio u (jednom) putovanju pa je čitao (učio) u večernjoj molitvi (jaciji) , u jednom (od) dva naklona (rekjata poglavlje koje počinje) sa "Tako mi smokava i maslina."

GLAVA

čitanja (učenja) u večernjoj molitvi (jaciji) sa padanjem ničice (na sedždu za vrijeme čitanja - učenja).

PRIČAO NAM JE Museded, rekao je: pričao nam je Jezid, sin Zurej'a, rekao je: pričao mi je Tejmija od Bekjra, od Ebu Rafi'a, rekao je: klanjao sam sa Ebu Hurejretom tminu (molitvu tmine - jaciju), pa je čitao (poglavlje:) "Kada se nebo rascijepi.", pa je pao ničice (na sedždu). Pa sam rekao: "Šta je ovo (tj. Kakvo je ovo padanje ničice, Kakva je ovo sedžda)?" Rekao je: "Pao sam ničice na nju (tu sedždu - to padanje ničice čineći) ozadi (iza) Ebul-Kasima (tj. Muhameda a.s.), pomilovao ga Allah i spasio, pa ću neprestano padati ničice (na sedždu) u njoj (u toj molitvi prilikom učenja ove sure, ovoga poglavlja - tako ću

činiti) dok susretnem njega (Muhameda a.s. na sudnjem danu, tj. do smrti)."

GLAVA

čitanja (učenja) u večernjoj molitvi (jaciji).

PRIČAO NAM JE Halid, sin Jahja-a, rekao je: pričao nam je Mis'ar, rekao je: pričao nam je Adijj, sin Sabita, čuo je Bera'a, bio zadovoljan Allah od njega (s njim), rekao je:

"Čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, čita (poglavlje Kur'ana) "Tako mi smokava i maslina." u večernjoj molitvi (jaciji), nisam čuo (ni) jednoga (čovjeka, tj. nikoga) ljepšega glasa od njega, ili čitanja (doslovno: nikoga ljepšega glasom od njega, ili čitanjem, tj. da ljepše čita, uči)."

GLAVA:

Oduljiće u prva dva (rekjata), a ukinuće (skratiće čitanje, učenje) u druga dva (naklona, rekjata; a to znači u prva dva, odnosno u druga dva stajanja, jer se učenje vrši stojeći prije naklonjanja, prije rukju'a; i ova napomena vrijedi za sve hadise sličnoga sadržaja, i koji su već prošli i koji će tek doći u tekstu).

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, rekao je: pričao nam je Šu'bete od Ebu Avna, rekao je: čuo sam Džabira, sina Semureta, rekao je: rekao je Umer Sa'du:

"Zaista već su te tužili u svakoj stvari, čak (i) molitvi (pa i za molitvu)." Rekao je: "Što se tiče mene, pa pružim (tj. oduljim, produžim učenje iz Kur'ana) u prva dva (rekjata, tj. stajanja), a ukinem (skratim

učenje) u druga dva (naklona, rekjata, tj. stajanja), i neću skratiti (umanjiti onoga postupka) što sam se povodio za njim od molitve poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio." Rekao je: "Istinu si rekao. To je mišljenje o tebi; ili: moje mišljenje o tebi (pripovjedač sumnja da li je Umer rekao: to je mišljenje o tebi; ili je rekao: to je moje mišljenje o tebi)." (a možda i: to je tvoje mišljenje o tebi - o sebi; ili to ti tako kažeš, a vidjećemo, doznaćemo, saznaćemo, provjerićemo jesi li istinu govorio i da li si stvarno tako radio.)

GLAVA

čitanja (učenja) u zori (tj. u molitvi zore, sabahu).

A rekla je Umu Selemeta: "Čitao (učio) je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (poglavlje) "Tako mi Tura (Sinajskog brda)."

PRIČAO NAM JE Adem, rekao je: pričao nam je Šu'bete, rekao je: pričao nam je Sejjar, sin Selemeta, rekao je: unišao sam ja i moj otac na (razgovor) Ebu Berzetu Eslemiji, pa smo ga pitali o vremenu molitava, pa je rekao:

"Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) klanja podne kada prođe (kroz kulminacionu tačku) Sunce; a popodnev (ikjindiju, klanjaše) i vrati se čovjek (po klanjanju popodneva - ikjindije) k najudaljenijem (dijelu) Medine, a Sunce je živo (tj. još jako toplo). A zaboravio sam šta je rekao (Ebu Berzete) o sutonskoj molitvi (o akšamu). A nije se brinuo (nije vodio računa) sa odgađanjem večernje molitve (jacije) do trećine noći. A neće voliti (tj. Nije volio Muhamed a.s.) spavanje prije nje (tj. prije večernje molitve, jacije), a ni pričanja poslije nje. A klanja jutarnju molitvu (sabah), pa ode (kad se završi sabah, odlazi sa molitve) čovjek pa prepozna svoga druga (koji je sjedio uz njega u molitvi). I čitaše (učaše, učio je) u dva naklona (rekjata, stajanja), ili (u) jednom (od) njih dva koliko između šezdeset do stotine (od oko šezdeset do stotinu ajeta, odlomaka).

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Ismail, sin Ibrahima, rekao je: izvijestio nas je Ibnu Džurejdž, rekao je: izvijestio me 'Ata' da

je on čuo Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, (s njim, da) govori:

"U svakoj se molitvi čita (uči napamet iz Kur'ana), pa (ono) što je dao čuti nama poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio (što smo čuli), dali smo čuti vama (čuli ste od nas ili prenijeli smo vam), a što je sakrio od nas, sakrili smo (i mi) od vas. A ako ne povećaš nad (tj. A ako ne proučiš ništa više osim poglavlja "otvaračica Knjige", a koje još zovu i) "majkom Kur'ana", zadovoljila se (molitva, tj. izvršena je sa dostatnim učenjem), a ako si povećao (tj. proučio još nešto iz Kur'ana osim Fatihe), pa ono je bolje (to je još bolje)."
GLAVA

javnosti (tj. glasnog čitanja, učenja) u čitanju (učenju) molitve zore (u ili na sabahu).

A rekla je Umu Selemeta: "Obilazila sam (Kja'bu) iza ljudi, a Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, klanja i čita (uči poglavlje) "Tako mi Tura (Sinajskog brda)."

PRIČAO NAM JE Museded, rekao je: pričao nam je Ebu Avanete od Ebu Bišra, od Seida, sina Džubejra, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

"Otišao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, u (jednoj) skupini od svojih drugova namjeravajući (oni) k trgu 'Ukjaza, a već se rastavilo (tj. stavila se pregrada, zavjesa) između satana (nečastivih, đavola,) i između vijesti (sa) neba, i poslali su se na njih (protiv njih) meteori (padajuće zvijezde, padajuća svijetleća nebeska tijela). Pa su se vratili đavoli (satane) k svome narodu pa su rekli (đavolima neki od njihova naroda): "Šta vam je?" Pa su rekli (tj. pa su odgovorili đavoli): "Rastavilo se je između nas i između vijesti (sa) neba, i poslati su na nas meteori." Rekli su: "Nije rastavila između vas i između vijesti neba (ništa drugo) osim (neka) stvar (koja) se desila (dogodila) nanovo, pa udarite (tj. idite, putujte, raziđite se po) istocima Zemlje i njezinim zapadima, pa pogledajte šta je ovaj (novi događaj) koji je rastavio (stavio pregradu, zavjesu) između vas i između vijesti (sa) neba." Pa su otišli oni (đavoli, nečastivi) koji su krenuli prema Tihami (arapskoj

pokrajini koja se nalazi južno od Hidžaza, a u kojoj se nalazi i Mekja; a nekad se i sama Mekja naziva Tihama - dakle oni đavoli koji su krenuli u Tihamu, otišli su, tj. naišli su, došli su) k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, a on je u Nahli (mjestu između Mekje i Taifa, tj. a on se nalazio, kada su đavoli naišli na njega, u mjestu Nahli sa svojim drugovima) namjeravajući (uputivši se oni, Muhamed a.s. i njegovi drugovi) k trgu (pijaci mjesta) Ukjaza, i on (u taj čas kada su đavoli došli) klanja sa svojim drugovima molitvu zore (sabaha). Pa pošto su čuli Kur'an, slušali su ga pa su rekli: "Ovo je tako mi (tj. tako nam) Allaha (onaj novi događaj) koji (je) rastavio (stavio pregradu, zavjesu) između nas i između vijesti neba." Pa tude (ili: Pa ondje su rekli; ili: Pa ondje su se vratili, tj. Pa odande su se vratili) kada su se vratili k svome narodu i rekli: "O naš narode, zaista mi smo čuli čudnovato (divno, čarobno) čitanje (učenje). Upućuje k pravopuću (pravome putu) pa mi ga vjerovasmo (pa mi ga vjerujemo) i nećemo udruživati sa našim Gospodom nikoga." Pa je spustio (objavu, objavio je) Allah, uzvišen je (On), na svoga Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (poglavlje, suru Kur'ana koje počinje ovim riječima:) "Reci: Objavilo se k meni....""." A objavio se k njemu samo govor duhova (nevidljivih bića, to dodaje Buharija da bi objasnio da je u tome poglavlju Uzvišeni Allah objavio Muhamedu a.s. samo ono što su ti đavoli, duhovi, nevidljiva bića rekla i govorila kada su čula Kur'an i vratila se svome narodu, nevidljivom za obične ljude).

(Veli se da je objavom Kur'ana samo strogo pojačana zabrana duhovima, a naročito zlim duhovima - šejtanima, satanama, đavolima da od anđela ugrabe i doznaju nebeske tajne, a to im se je i prije zabranjivalo.)

PRIČAO NAM JE Museded, rekao je: pričao nam je Ismail, rekao je: pričao nam je Ejub od Ikjrimeta, od Ibnu Abasa, rekao je:

"Čitao je (tj. Učio je naglas) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, u (onome) što se zapovjedilo, a šutio je (tj. učio je tiho) u (onome klanjanju, u onoj molitvi) što se zapovjedilo (da se uči tiho, u sebi)." "A nije bio tvoj Gospod zaboravan (tj. nije zaboravio).", i "Zaista već je bio vama (tj. Zaista vi imate) u poslaniku Allaha lijep uzor (primjer)."."

GLAVA

sastavljanja između dva poglavlja u naklonu (rekjatu), i čitanja (učenja) završetaka (tj. zadnjih, krajnjih dijelova poglavlja), i (učenja) poglavlja prije poglavlja i (učenja) početka (prvoga, početnoga dijela) poglavlja.

A spominje se od Abdullaha, sina Saiba, (da je pričao ovo): "Čitao (Učio) je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (poglavlje) "Vjernici" u jutarnjoj molitvi (sabahu), te kada je došao spomen (pominjanje) Musa-a i Haruna, ili spomen (pominjan je) Isa-a, obuzeo ga je kašalj (zakašljavanje) pa se naklonio (učinio rukju')." A čitao (učio) je Umer u prvom naklonu (rekjatu) stotinu i dvadeset odlomaka iz (poglavlja) "Krava", a u drugom (naklonu, rekjatu jedno) poglavlje od "Drugopostavljenih" (poglavlja).

(Poglavlja "EL-Mesani", koja smo preveli sa izrazom "Drugopostavljena", protumačena su na razne načine: neki tumači kažu to su poglavlja što dolaze poslije onih najduljih poglavlja, drugi vele to su poglavlja sa stotinu ili manje od stotine odlomaka, treći vele to je naziv za "Fatihu" - a ovdje ne bi odgovaralo takvo tumačenje, - četvrti vele da se to odnosi na cijeli Kur'an, odnosno na sve odlomke Kur'ana itd. Čini mi se da je prvo tumačenje za gornji tekst najprihvatljivije jer se kaže: ".... a u drugom (jedno) poglavlje od.....". Znamo da su na prvom mjestu u Kur'anu postavljena i poredana najdulja poglavlja koja najviše imaju preko stotinu odlomaka, pa smo zato ona na drugome mjestu i preveli sa "Drugopostavljena", jer i po jezičnom značenju to odgovara da se tako prevede, odnosno i arapski jezičari tako tu riječ shvataju. To je samo nekoliko tumačenja te riječi.)

A čitao je Ahnef (poglavlje) "Pećinu" u prvom (naklonu, rekjatu, u prvom stajanju), a u drugom (rekjatu - stajanju, poglavlje) "Jusuf" ili "Junus", i spomenuo je da je on klanjao sa Umerom, bio zadovoljan Allah od njega (s njim), jutarnju molitvu (sabah) sa njima dvama (sa ta dva poglavlja).

(To jest Ahnef kaže da je tako činio i Umer kao imam, tj. da je ta poglavlja učio na jutarnjoj molitvi - sabahu.)

A čitao (učio) je Ibnu Mes'ud četrdeset odlomaka od (poglavlja) "Plijenovi (materijali zaplijenjeni u ratu)", a u drugom (naklonu, rekjatu na stajanju, jedno) poglavlje od "Rastavljenoga" (tj. od zadnjega dijela Kur'ana gdje su kraća i kratka poglavlja). A rekao je Katadete o (onome) ko čita (uči) jedno poglavlje u (tj. na) dva naklona (na dva rekjata, na dva stajanja), ili ponavlja jedno poglavlje u (tj. na) dva naklona (rekjata, stajanja): "Sve je knjiga Allaha (tj. na koji ga god način učiš, nije ružno: ili da učiš jedan, prvi dio jednog poglavlja na prvom rekjatu, a drugi dio tog poglavlja na drugom rekjatu, ili da jedno isto poglavlje učiš i na jednom i na drugom rekjatu)."

(Neki hanefijski pravnici ne odobravaju da se u fardovima uči jedna sura na oba rekjata.)

A rekao je Ubejdulah od Sabita, od Enesa: "Bio je (jedan) čovjek od Pomagača (veli se da mu je bilo ime Kjulsum, sin Hidma, i taj čovjek bio je običaja da) predvodi njih u bogomolji Kuba-a, i bio je, kada god je započeo (jedno, neko) poglavlje (da) ga čita (uči) njima u molitvi od (onoga) što se čita (uči) ono, (bio je, bio bi) započeo (poglavlje) "Reci: On, Allah je jedan.", (tako) da završi njega, zatim čita (uči) drugo (neko) poglavlje sa njim. I praviše (činjaše, činio je) to u svakome naklonu (stajanju, rekjatu). Pa su mu govorili njegovi drugovi (o tome) pa su rekli: Zaista ti započinješ ovo poglavlje, zatim ne vidiš da je ono dostatno (dovoljno) tebi (tako) da čitaš (učiš) drugo (neko još), pa ili da čitaš (učiš) njega (samoga), ili da ga ostaviš (tj. ili ga uči samog ili ga ostavi), a (da) čitaš (učiš) drugo (samo) (tj. a uči drugo samo). Pa je rekao: "Nisam ja ostavljač njega (tj. Ja ga neću ostaviti). Ako volite (želite) da vas predvodim sa tim (načinom, tj. tako), činiću, a ako mrzite (tj. a ako na taj način ne volite da klanjam), ostaviću vas." A smatraše ga da je on od najvrijednijih (od) njih (tj. da je od njih sviju najbolji), i mrzili su da ih predvodi (u molitvi neko drugi) osim njega. Pa pošto im je došao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, izvijestili su mu (ovu) vijest, pa je rekao:

"O omsica (O ti), šta te sprečava da činiš što ti zapovijedaju tvoji drugovi, i šta te nosi (tj. šta te tjera, ili šta te rukovodi) na neostavljanje ovoga poglavlja (na učenje ovoga poglavlja) u svakom naklonu (rekjatu,

na svakom stajanju u molitvi)?" Pa je rekao (odgovorio taj čovjek Muhamedu a.s.): "Zaista ja ga volim (to poglavlje)." Pa je rekao (Muhamed a.s.): "Tvoja ljubav (volitba, volidba) njega (toga poglavlja) uvela je tebe (u) raj (ili: uvela te u raj)."

PRIČAO NAM JE Adem, rekao je: pričao nam je Šu'bete od Amra, sina Mureta, rekao je: čuo sam Ebu Vaila, rekao je:

"Došao je (jedan) čovjek k Ibnu Mes'udu pa je rekao: "Pročitao (proučio) sam "Rastavljeni" (tj. zadnji dio Kur'ana) sinoć u (jednom) naklonu (tj. na jednom rekjatu, stajanju sav zadnji dio Kur'ana)." Pa je rekao (Ibnu Mes'ud tome čovjeku osuđujući mu takav postupak): "Skandiranjem kao skandiranje pjesme (skandiraš li Kur'an; ili: Recitovanjem kao recitovanje pjesme recituješ li Kur'an, tj. Zar brzo čitaš, učiš Kur'an, kao što se pjesma brzo skandira, deklamuje, recituje - jer su u ono vrijeme Arapi skandirali, i deklamovali i recitovali vrlo brzim tempom svoje umjetničke pjesme)?! Zaista sam već poznavao (kaže dalje Ibnu Mes'ud) sličnosti (tj. slična poglavlja) koja (su takva da) je bio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) spari (napravi pridruženje) između njih." Pa je spomenuo dvadeset poglavlja od "Rastavljenog" (tj. od zadnjeg dijela Kur'ana), dva poglavlja u (tj. na jednom) naklonu (rekjatu, stajanju što ih je učio Muhamed a.s.).

GLAVA:

Čitaće (Učiće) u dva (rekjata poglavlje) "otvaračicu Knjige - El-Fatihu".

PRIČAO JE NAMA Musa, sin Ismaila, rekao je: pričao nam je Hemam od Jahja-a, od Abdullaha, sina Ebu Katadeta, od njegova oca da Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, čitaše (učio je) u podne u prva dva (rekjata) "otvaračicu Knjige - El-Fatihu" i (još po) dva poglavlja (dakle na svakom rekjatu od prva dva rekjata osim Fatihe učio je još nešto iz Kur'ana), a u druga dva naklona (rekjata, stajanja učaše, učio je samo) "otvaračicu Knjige - El-Fatihu". I dadne čuti nama (I nekad čujemo) odlomak. I odulji (čitanje, učenje) u prvom naklonu (rekjatu, stajanju) što neće oduljiti (tj. onoliko koliko ne odulji) u drugom naklonu (rekjatu, stajanju - dakle drugo stajanje je kraće). I

ovako je (činio) u popodnevu (ikjindiji) i ovako u jutru (u jutarnjoj molitvi - sabahu).

GLAVA

(onoga) ko je prigušio čitanje (učenje) u podne i popodnevu (u podnevnoj i ikjindijskoj molitvi).

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, rekao je: pričao nam je Džerir od Ameša, od Umareta, sina Umejra, od Ebu Ma'mera, rekao sam Habbabu:

"Je li bio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) čita (uči) u podne i popodnevu (na podne i na ikjindiji)?" Rekao je: "Da." Rekli smo: "Od gdje (tj. Kako, Otkuda) si znao (Kako znaš)?" Rekao je: "Sa tresenjem (pokretom, micanjem) njegove brade."

GLAVA:

Kada je dao čuti vođa odlomak (Kada se čulo učenje, odlomak od vođe ili imama ili predvodnika u molitvi).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Jusufa, rekao je: pričao nam je Evzaija, rekao je: pričao mi je Jahja, sin Ebu Kjesira, rekao je: pričao mi je Abdullah, sin Ebu Katadeta, od njegova oca da Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, čitaše (učio je poglavlje) "majku Knjige - Fatihu" i (još jedno) poglavlje s njom u prva dva naklona (rekjata, stajanja) od molitve podne i molitve popodneva (na podne i na ikjindiji), i daje (dadne) čuti nama odlomak (nekih) vremena (tj. po neki puta, ponekad). I oduljivaše (učenje) u prvome naklonu (tj. na prvome stajanju).

GLAVA:

Oduljiće (učenje) u prvome naklonu (rekjatu - na prvome stajanju).

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, rekao je: pričao nam je Hišam od Jahja-a, sina Ebu Kjesira, od Abdullaha, sina Ebu Katadeta, od njegova oca (Ebu Katadeta) da Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, oduljivaše (učenje) u prvom naklonu (rekjatu, stajanju) od molitve podneva, a skraćivaše u drugom naklonu (rekjatu, stajanju), i činjaše (činio je) to u molitvi jutra (tj. zore - sabahu).

GLAVA

glasnosti vođe sa izgovaranjem "amin" (tj. GLAVA u kojoj se objašnjava da imam naglas izgovara "amin").

A rekao je Ata': "Amin - Uslišaj (Primi)" je (jedna) molba (upućena Uzvišenom Allahu)." Aminao je (tj. Izgovarao je "amin") Ibnu Zubejr (kao imam) i ko je (god bio) iza njega (toliko da) je čak bogomolja (imala) zaista jeku (tresak, tutnjavu, tj. da je bogomolja ječala, odzvanjala). A bio je Ebu Hurejrete (običaja da) doziva vođu: "Ne maši me sa "amin"!" A rekao je Nafi': Bio je Ibnu Umer (običaja da) neće ostaviti njega ("amin"), i nukaše njih (da izgovaraju "amin"), i čuo sam od njega (od Ibnu Umera) o tome dobro (tj. hadis u kojem se kaže da je dobro izgovarati "amin").

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, rekao je: izvijestio nas je Malikj od Ibnu Šihaba, od Seida, sina Musejeba, i Ebu Selemeta, sina Abdurahmana, da su njih dva izvijestili njega od Ebu Hurejreta da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Kada je aminao (tj. Kada je rekao amin) vođa, pa recite (i vi) amin (aminajte i vi), jer zaista ono (je ovako:) ko (imadne slučaj da) se složi njegovo aminanje (sa) aminanjem anđela, oprostiće mu se (ono) što je proturio (naprijed, tj. što je prije toga učinio) od njegova griješenja." Rekao je Ibnu Šihab: "I bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) govori amin."

(Riječ "amin" tumače na više načina, ali je najprikladnije ono tumačenje prema kojem ta riječ znači: uslišaj, primi, Bože, našu molbu koju ti upućujemo u ovome času. U daljem tekstu neće se ta riječ prevoditi.)

GLAVA

vrijednosti izgovaranja (riječi) amin.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, rekao je: izvijestio nas je Malikj od Ebu Zinada, od Aredža, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega (s njim), da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Kada je rekao jedan (od) vas: amin, a rekli su (u taj čas i) anđeli u nebu: amin, pa se složilo jedno (od) njih dvoje (sa) drugim, oprostilo se njemu što je proturio od njegovoga griješenja."

GLAVA

glasnosti predvođenoga sa aminanjem (sa izgovaranjem amin, tj. da predvođeni naglas rekne amin).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, od Malikja, od Sumejja, slobodnjaka Ebu Bekjra, od Ebu Saliha, od Ebu Hurejreta da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Kada je rekao (tj. Kada rekne) vođa "..... osim (onih što si Ti) rasrđen na njih i ne (naputi nas na put) zalutalih.", pa recite: amin, jer zaista ono ko (imadne sreću i) složi se njegov govor (sa) govorom anđela, oprostilo se (tj. oprostiće se) njemu što je proturio od njegova griješenja." Slijedio je njega (Sumejja) Muhamed, sin Amra, od Ebu Selemeta, od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio; i Nuajm Mudžmir od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega (s njim).

GLAVA:

Kada se naklonio (učinio rukju') niže reda (tj. prije nego je dopro, došao u red klanjača).

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, rekao je: pričao nam je Hemam od Ealema, a on je Zijad, od Hasena, od Ebu Bekjreta da je on dopro (stigao) k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, a on je naklonjač (tj. a on je već u stavu naklonjanja, na rukju'u), pa se naklonio (Ebu Bekjrete) prije (nego) da se pripoji k redu (tj. prije nego je stao u red), pa je (poslije molitve) spomenuo to Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Povećao ti Allah pohlepu (pohlepu na sve što je dobro), a ne vrati se (više takvom postupku, tj. na naklonjaj se, ne čini rukju'a prije nego staneš, dospiješ u red)."

GLAVA

upotpunjavanja veličanja (izgovaranja "Allahu ekjber") u naklonjanju (na rukju'u).

Rekao je (to) Ibnu Abas od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, a o njemu (tj. a o ovome) je (pričao i) Malikj, sin Huvejrisa.

PRIČAO NAM JE Ishak Vasitija, rekao je: pričao nam je Halid od Džurejrije, od Ebul-Ala-a, od Mutarifa, od 'Imrana, sina Husajna, rekao je (da je on) klanjao sa Alijom, bio zadovoljan Allah od njega, (klanjao je s njim) u Basri, pa je rekao ('Imran):

"Podsjetio nas je ovaj čovjek (Alija na) molitvu (što) je klanjasmo (klanjavasmo, što smo je klanjali) sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je spomenuo da on veličaše (tj. izgovaraše "Allahu ekjber") kad god se podigao i kad god se spustio (u molitvi, u klanjanju)."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, rekao je: izvijestio nas je Malikj od Ibnu Šihaba, od Ebu Selemeta, od Ebu Hurejreta da on klanjavaše (da je on klanjao) sa njima, pa veličaše (izgovaraše "Allahu ekjber") kad god se spuštao i podizao, pa kada je otišao (sa molitve, kada je završio molitvu), rekao je:

"Zaista ja sam najsličniji (od) vas (sviju) molitvom sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio (tj. Ja klanjam najsličnije Muhamedu a.s., ili kako je klanjao Muhamed a.s., od vas sviju)."

GLAVA

upotpunjavanja veličanja (izgovaranja "Allahu ekjber") u padanju ničice (pri padanju na sedždu).

PRIČAO NAM JE Ebu Numan, rekao je: pričao nam je Hamad od Gajlana, sina Džerira, od Mutarifa, sina Abdullaha, rekao je:

Klanjao sam ozadi (ozada, iza) Alije, sina Ebu Taliba, bio zadovoljan Allah od njega, (klanjali smo) ja i 'Imran, sin Husajna, pa je bio (postupio Alija ovako:) kada je pao ničice (na sedždu), veličao je (tj. izgovarao je "Allahu ekjber"), a kada je podigao svoju glavu (iz položaja ničice - kad se vraćao sa sedžde), veličao (je), i kada se podizao iz (položaja sjedenja nakon) dva naklona (rekjata), veličao je. Pa pošto je izvršio (završio) molitvu, uzeo je za moju ruku (tj. moju ruku, uzeo je mene za ruku) 'Imran, sin Husajna, pa je rekao: "Već me ovaj podsjetio (tj. ovaj Alija na) molitvu Muhameda, pomilovao ga Allah i spasio. Ili je rekao: "Zaista već je klanjao sa nama molitvu Muhameda, na njega (neka je) milost i spas."

PRIČAO NAM JE Amr, sin Avna, rekao je: pričao nam je Hušejm od Ebu Bišra, od Ikjrimeta, rekao je:

Vidio sam (jednog) čovjeka kod Mjesta (tj. mjesta Ibrahimova a.s. kod Kja'be u Mekji) veliča (izgovara "Allahu ekjber") u svakom spuštanju i podizanju, i kada je stajao (ili: ustajao) i kada se spustio (ili: smjestio, postavio se u neki položaj u molitvi), pa sam izvijestio Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice (s njima), (a on) je rekao (meni na to): "A zar to nije molitva Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, nema majke tebi (tj. nemaš majke, a to znači: ne zna ti se majka, drugim riječima: kopile jedno)?!"

GLAVA

veličanja (izgovaranja "Allahu ekjber") kada je ustao iz (položaja) ničice (sa sedžde).

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, rekao je: izvijestio nas je Hemam od Katadeta, od Ikjrimeta, rekao je:

Klanjao sam ozadi (iza jednog) starca u Mekji, pa je veličao dvadeset i dva veličanja (tj. izgovorio je dvadeset i dva puta "Allahu ekjber" u molitvi). Pa sam rekao Ibnu Abasu: "Zaista on je (tj. onaj starac je) budala (glup)." Pa je rekao (Ibnu Abas meni): "Izgubila te tvoja majka (tj. Ne bilo te)! Postupak Ebul-Kasima (tj. Muhameda a.s.), pomilovao ga Allah i spasio, (je izgovoriti toliko puta "Allahu ekjber" koliko je puta izgovorio taj starac)." A rekao je Musa: pričao nam je Eban, rekao je: pričao nam je Katadete, rekao je: pričao nam je 'Ikjrimete (slično navedenom hadisu).

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukjejra, rekao je: pričao nam je Lejs od 'Ukajla, od Ibnu Šihaba, rekao je: izvijestio me Ebu Bekjr, sin Abdurahmana sina Harisa, da je on čuo Ebu Hurejreta (da) govori:

"Bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, kada je ustao k molitvi (bio je običaja da) veliča (izgovori "Allahu ekjber") kada je stao, zatim veliča kada se naklonja (kada ide na rukju'), zatim izgovori "Čuo Allah za (onoga) ko je hvalio Njega!", kada podiže svoja leđa (kičmu) iz (stava) naklona (pri vraćanju sa rukju'a), zatim izgovori, a on je stajač (a on je uspravljen), "Naš Gospode, Tebi hvala!"." Rekao je Abdullah (sin Saliha, pisar Lejsov): "... i Tebi hvala!", zatim veliča (izgovara "Allahu ekjber") kada pada (ničice - na sedždu), zatim veliča kada podiže svoju glavu (iz stava ničice - sedžde), zatim veliča kada pada ničice (po drugi puta, kada čini drugu sedždu), zatim veliča kada podiže svoju glavu (kada se vraća sa druge sedžde), zatim čini to u molitvi, cijeloj njoj (tako) da je završi. I veliča kada ustaje (nakon obavljenog dijela molitve) od dva (naklona, rekjata, stajanja) poslije sjedenja (koje se vrši obavivši prva dva naklona, rekjata, stajanja u molitava, molitvi sa više od dva stajanja tj. rekjata)."

GLAVA

mećanja (metanja, stavljanja) dlanova na koljena u naklonjanju (pri rukju'u).

A rekao je Ebu Humejd u (prisutnosti) njegovih (Vjerovijesnikovih a.s.) drugova: "Smjestio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, svoje dvije ruke (tj. dlanove na jedan dio) od svoja dva koljena."

(Misli se za vrijeme naklonjanja, rukju'a da je smjestio, da je omogućio rukama da se uhvate za koljena.)

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, rekao je: pričao nam je Šu'bete od Ebu Ja'fura, rekao je: čuo sam Mus'aba, sina Sa'da, (da) govori:

Klanjao sam do strane moga oca (tj. uz svoga, do svoga oca), pa sam poklopio između svoja dva dlana (tj. sastavio sam dlan sa dlanom), zatim sam metnuo njih dva između svoja dva stegna, pa mi je zabranio moj otac (da tako činim na rukju'u), i rekao je: "Činjasmo ga (Činili smo taj postupak, tj. Radili smo tako kao ti), pa smo se spriječili od njega (tj. pa nam je taj postupak zabranjen), i zapovjedilo nam se da mećemo (stavljamo) naše ruke na koljena."

(Otac Mus'abov je Sa'd, sin Ebu Vekasa, a zabranjivač jednog postupka i zapovjedač drugog postupka je Muhamed a.s...)

GLAVA:

Kada nije upotpunio (klanjač) naklonjanje (rukju').

PRIČAO NAM JE Hafs, sin Umera, rekao je: pričao nam je Šu'bete od Sulejmana, rekao je: čuo sam Zejda, sina Vehba, rekao je: vidio je Huzejfete (jednoga) čovjeka (da) neće upotpuniti (tj. ne upotpunjava) naklonjanje (nepravilno radi rukju') i padanje ničice (sedžde, ili: ostajanje u stavu ničice, i vidjevši to) rekao je:

"Nisi klanjao, i da si umro, umro bi na (nekom drugom načinu stvaranja) osim stvaranja (na) koje je stvorio Allah Muhameda, pomilovao ga Allah i spasio, (da Muhamed a.s. vjeruje, tj. umro bi na drugoj vjeri osim vjere Muhameda a.s.)."

GLAVA

izjednačavanja (uravnavanja) leđa u naklonjanju (na rukju'u).

A rekao je Ebu Humejd u (tj. među) njegovim drugovima: "Naklonio se (Učinio je rukju') Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, zatim je savio (prelomio, nageo, tj. uravnao je) svoja leđa."

GLAVA

granice upotpunjavanja naklonjanja (rukju'a), i upravljanja (uravnjenja, uravnjavanja) u njemu (u naklonjanju, na rukju'u) i smirivanju.

PRIČAO NAM JE Bedel, sin Muhabera, rekao je: pričao nam je Šubete, rekao je: izvijestio me Hakjem od Ibnu Ebu Lejla-a, od Bera-a, rekao je:

"Bio je naklon (Bilo je naklonjanje, rukju') Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, i njegovo ostajanje (u položaju) ničice (sedžde), i između dva položaja ničice - između dvije sedžde (sjedenje), i kada se podigao iz (položaja) naklonjanja (i kada se vraćao sa rukju'a) (zastajanje, stanka) - osim stajanja (radi čitanja, učenja) i sjedenja (u molitvi nakon dva ili četiri obavljena stajanja) - (sve ostalo je po vremenu zadržavanja bilo) blizu jednakosti (tj. trajalo je približno jednako)."

GLAVA

zapovjedi Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (onome) koji neće (da) upotpuni svoje naklonjanje (svoj rukju') - (zapovjedi) za povraćanje (tj. da povrati, nanovo da klanja molitvu).

PRIČAO NAM JE Museded, rekao je: izvijestio me Jahja, sin Seida, od Ubejdulaha, rekao je: pričao nam je Seid Makburija od njegovog (tj. svog) oca, od Ebu Hurejreta da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, unišao (u) bogomolju, pa je unišao (ušao jedan) čovjek pa je klanjao, zatim je došao pa je pozdravio

Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa je odvratio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, njemu pozdrav pa je rekao:

"Vrati se, pa klanjaj, jer ti zaista nisi klanjao." Pa je klanjao, zatim je došao pa je pozdravio Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao (Muhamed a.s.): "Vrati se, pa klanjaj, jer ti zaista nisi klanjao." Tri (puta mu je to tako rekao Muhamed a.s.). Pa (je) rekao (taj čovjek): "Tako mi (onoga) koji te poslao sa istinom pa ne uljepšavam (tj. ne znam ljepšeg klanjanja) osim njega (tj. osim ovoga klanjanja kako si vidio), pa pouči me." Rekao je: "Kada si ustao k molitvi, pa veličaj (tj. izgovori "Allahu ekjber"), zatim čitaj (uči) šta se olakšalo sa tobom od Kur'ana (tj. što ti je lako da napamet čitaš, učiš iz Kur'ana), zatim se nakloni (učini rukju' tako) da se smiriš naklonjajući se (tj. dok si u stavu naklona - rukju'a), zatim se podigni (tako) da se uspraviš stojeći (zastajući), zatim padni ničice (učini sedždu tako) da se smiriš padnuvši ničice (kad si u stavu ničice, kad si na sedždi), zatim se podigni da se smiriš sjedeći, zatim padni ničice (na sedždu opet) da se smiriš padnuvši (tj. kad si u stavu) ničice (kad si na sedždi), zatim to čini (tako) u tvojoj (svojoj) molitvi, svoj (cijeloj) njoj."

GLAVA

molbe (Uzvišenom Allahu upućene) u naklonjanju (na rukju'u).

PRIČAO NAM JE Hafs, sin Umera, rekao je: pričao nam je Šubete od Mensura, od Ebu Duha-a, od Mesruka, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje (s njom), rekla je:

"Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) govori u svome naklonjanju (na rukju'u) i svome padanju (tj. bivanju u stavu) ničice (na sedždi): "Slava Tebi, Bože moj, naš Gospode, i sa hvalom Tebi (tj. Slavimo Te zajedno sa zahvalom Tebi - Slavimo Te i hvalimo Te), Bože moj, oprosti mi (grijehe moje)."

GLAVA

(onoga) što govori vođa i ko je ozadi (ozada, iza) njega kada je podigao svoju glavu iz (stava) naklonjanja (kada se vratio sa rukju'a).

PRIČAO NAM JE Adem, rekao je: pričao nam je Ibnu Ebu Zi'b od Seida Makburije, od Ebu Hurejreta, rekao je:

"Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, kada je rekao: "Čuo Allah za (onoga) ko je hvalio Njega", (bio je, tj. bio bi potom) rekao: "Naš Gospode, i Tebi hvala". I bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, kada se naklonio (učinio rukju') i kada je podigao svoju glavu (sa sedžde, iz stava ničice, a ne iz stava naklona - rukju'a, bio je običaja da) veliča (da rekne "Allahu ekjber"). I kada je ustao iz dva (stava) ničice (sa dvije, sa obe sedžde), rekao je (rekao bi): "Allah je veći" (od svega, tj. Allah je najveći)."

(Veli se da izraz "dva stava ničice", može da ima dva značenja: doslovno, tj. dvije ničice, dvije sedžde, i drugo značenje "sjedenje nakon dva stajanja", odnosno "dva rekjata, dva stajanja".)

GLAVA

vrijednosti (izreke, rečenice) "Bože moj, naš Gospode, Tebi hvala!".

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, rekao je: izvijestio nas je Malikj od Sumeja, od Ebu Saliha, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega (s njim), da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Kada je rekao vođa: "Čuo Allah za (onoga) ko je hvalio Njega (Allaha)!", pa recite: "Bože moj naš Gospode, Tebi hvala!", jer ono zaista ko (imadne taj slučaj da) se složio njegov govor (sa) govorom anđela, oprostiće se njemu što (je) proturio (tj. što je prije toga učinio) od njegova (tj. od svoga) griješenja."

GLAVA.

PRIČAO NAM JE Muaz, sin Fedaleta, rekao je: pričao nam je Hišam od Jahja-a, od Ebu Selemeta, od Ebu Hurejreta, rekao je:

"Zaista približiću svakako (vama) molitvu Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio." Pa je bio Ebu Hurejrete, bio zadovoljan

Allah od njega (s njim, takvog postupka da) usrdno moli (Allaha) u zadnjem naklonu (rukju'u) od molitve podne, i molitve večeri (jacije) i molitve jutra (sabaha) poslije što izgovori "Čuo Allah za (onoga) ko je hvalio Njega", pa moli za vjernike, a proklinje nevjernike (u tom usrdnom molenju).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Ebul-Esveda, rekao je: pričao nam je Ismail od Halida Haza-a, od Ebu Kilabeta, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega (s njim), rekao je:

"Bilo je usrdno molenje (u početku Islama) u (molitvi prvog) sutona (akšama) i zore (sabaha)."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, od Malikja, od Nuajma, sina Abdullaha Mudžmira, od Alije, sina Jahja-a sina Halada, Zurekije, od njegova oca, od Rifa'ata, sina Rafi'a, Zurekije, rekao je:

"Bili smo (u prilici da jednoga) dana klanjamo iza (tj. ozadi, ozada) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa pošto je podigao svoju glavu iz (stava) naklona (digao se sa rukju'a), rekao je: "Čuo Allah za (onoga) ko je hvalio Njega!", (a) rekao je (na to jedan) čovjek: "Naš Gospode, i Tebi hvala hvalom mnogobrojnom, lijepom, blagoslovljenom u njoj (tj. u kojoj je Tvoj blagoslov)." Pa pošto je otišao (sa molitve, pošto se završila molitva), rekao je (Muhamed a.s.): "Ko je govornik (tj. Ko je to i to rekao)?" Rekao je (onaj čovjek): "Ja." Rekao je (Muhamed a.s.): "Vidio sam trideset i nekoliko anđela natječu (utrkuju) se (za) nju (za tu riječ zahvale što si je izrekao) koji (od) njih će je zapisati prvi."

GLAVA

smirivanja kada podigne svoju glavu iz (stava) naklonjanja (kada se vratio sa rukju'a).

A rekao je Ebu Humejd: "Podigao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, svoju glavu (sa rukju'a) i ujednačio se (tj. i upravio se, uspravio se tako) da se vrati svaki kralješnjak (kičmeni pršljen na) svoje mjesto."

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, rekao je: pričao nam je Šubete od Sabita, rekao je:

"Bio je Enes (običaja da) opisuje nama molitvu Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. Pa klanjaše (Pa je klanjao), pa kada je podigao svoju glavu iz (stava) naklonjanja (kad bi se vratio sa rukju'a), stajao je (tako dugo) da reknemo: "Već je zaboravio (da treba da padne ničice, da učini sedždu)."

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, rekao je: pričao nam je Šubete od Hakjema, od Ibnu Ebu Lejla-a, od Bera-a, bio zadovoljan Allah od njega (s njim), rekao je:

"Bilo je naklonjanje (rukju') Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, i njegovo ostajanje ničice (sedžda), i kada se podigao iz (stava) naklonjanja (sa rukju'a) i između dva stava (dva boravljenja u stavu) ničice (između dvije sedžde, kraće sjedenje - sva ta četiri stava bila) su blizu jednakosti (tj. približno jednaka po vremenu zadržavanja u tim stavovima u molitvi)."

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, rekao je: pričao nam je Hamad, sin Zejda, od Ejuba, od Ebu Kilabeta, rekao je:

"Bio je Malikj, sin Huvejrisa, (običaja da) pokazuje nama kakva je bila molitva Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, a to je (pokazivanje bilo) u (drugom vremenu) osim vremena (neke) molitve. Pa je stao pa je omogućio (tj. dao je mogućnosti, učvrstio je) stajanje, zatim se naklonio (učinio je rukju') pa je omogućio naklonjanje (zadržao se na rukju'u), zatim je podigao svoju glavu (vratio se sa rukju'a) pa se izlio (tj. ustalio) malenkost." Rekao je Ebu Kilabete: "Pa je klanjao sa nama molitvom (klanjanjem) ovoga našeg starca (ili: učitelja) Ebu Burejda: kada je podigao svoju glavu iz (stava) zadnjeg boravljenja ničice (sa druge sedžde), izjednačio se sjedeći, zatim se podignuo (podigao na slijedeće stajanje)."

GLAVA:

Pada (klanjač) sa veličanjem (tj. sa izgovaranjem "Allahu ekjber") kada pada ničice (kada čini sedždu).

A rekao je Nafi': "Bio je Ibnu Umer (običaja da) meće (stavlja na tle, tlo) svoje dvije ruke prije svoja dva koljena (pri spuštanju na sedždu)."

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, rekao je: pričao nam je Šuajb od Zuhrije, rekao je: izvijestio me Ebu Bekjr, sin Abdurahmana sina Harisa sina Hišama, i Ebu Selemeta, sin Abdurahmana, da Ebu Hurejrete veličaše (izgovaraše "Allahu ekjber") u svakoj molitvi: od propisane (obavezne molitve da li se ona brojila, bila ona propisana) i (druge) osim nje (ili bila dobrovoljna, neobavezna), u ramazanu i osim njega (u nekom drugom mjesecu se klanjala). Pa veliča kada stane (tj. počne da klanja), zatim veliča kada se naklonja (kad ide na rukju'), zatim izgovori: "Čuo Allah za (onoga) ko je hvalio Njega!", zatim izgovori: "Naš Gospode, i Tebi hvala!" (to izgovori) prije (nego) da pada ničice (na sedždu), zatim izgovori: "Allah je veći (od svega)!", kada pada, padajući ničice (pri spuštanju na sedždu), zatim veliča kada podiže svoju glavu iz (stava, bivanja) ničice (kad se vraća sa prve sedžde), zatim veliča kada (opet) pada ničice (kada čini drugu sedždu), zatim veliča kada podiže svoju glavu iz (drugoga stava, bivanja) ničice (kada se diže sa druge sedžde), zatim veliča kada ustaje iz (stava) sjedenja u (izvršenom dijelu molitve poslije) dva (rekjata, stajanja ustajući na treći rekjat, stajanje). I činjaše (I činio je) to u svakom naklonu (rekjatu tako) da završi molitvu, zatim rekne kada odlazi (sa molitve): "Tako mi (Onoga) koji je (Taj što je) moja duša (moj život) u Njegovoj ruci zaista ja sigurno približujem vama sličnost sa molitvom poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Zaista je bila ovo sigurno njegova molitva (sve) dok se rastavio (rastao sa) ovozemnim životom." Rekla su njih dva (Ebu Bekjr i Ebu Selemete): "A rekao je Ebu Hurejrete, bio zadovoljan Allah od njega (s njim): I bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, kada podiže svoju glavu (kad se vraća sa rukju'a, bio je običaja da) izgovara "Čuo Allah za (onoga) ko je hvalio Njega!" (i uz to još) moli za (neke) ljude (muslimane), pa ih imenuje sa njihovim imenima, pa izgovara (tu molbu ovako): "Bože moj, spasi Velida, sina Velida, i Selemeta, sina Hišama, i 'Ajjaša, sina Ebu Rebi'ata, i one koji su se našli slabima (nemoćnima da se isele od vjernika. Bože moj,

pojačaj Tvoje gazenje (gaženje, tj. Tvoju kaznu) na Mudar, i učini je (kaznu) na njih (u obliku nerodnih) godina kao godine Jusufa (Josifa)." A stanovnici istoka (Arabije) tada od (plemena) Mudara su bili protivnici njemu (Muhamedu a.s., tj. protivili su se njemu)."

PRIČAO JE NAMA Alija, sin Abdullaha, rekao je: pričao nam je Sufjan (više) osim jedanput (tj. više puta) od Zuhrije, rekao je: čuo sam Enesa, sina Malikja, (da) govori:

"Pao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, od (tj. sa jednoga) konja, a možda je rekao Sufjan: iz (tj. sa) konja, pa se ogrebala (zgulila, sadrijela) njegova desna polovina (tijela, desna strana). Pa smo unišli njemu (da) ga posjetimo. Pa je prispjela molitva pa je klanjao sa nama sjedeći i sjedili smo (i mi). A rekao je Sufjan jedanput: klanjali smo sjedeći (mi). Pa pošto je izvršio (tj. završio) molitvu, rekao je: "Učinio se (Postavio se) vođa samo zato (da) se povodi za njim, pa kada je veličao (izgovorio "Allahu ekjber"), pa veličajte (i vi), i kada se naklonio (kada je učinio rukju'), pa naklonite se (i vi, učinite i vi rukju'), i kada se podigao, pa podignite se (i vi), i kada je rekao "Čuo Allah za (onoga) ko je hvalio Njega!", pa recite "Naš Gospode, i Tebi hvala!", i kada je pao ničice (na sedždu), pa padnite (i vi) ničice (učinite i vi sedždu)." Tako (li) je (tj. Je li tako) donio njega (ovaj hadis) Ma'mer? (To je pitanje postavio Sufjan Aliji, sinu Abdullaha, pa je Alija odgovorio:) Rekao sam: "Da." Rekao je (Sufjan): "Zaista je zapamtio (Ma'mer ispravno). Tako je rekao Zuhrija (kao i Mamer) ".... i Tebi hvala!". Zapamtio sam (od Zuhrije) ".... (ogrebo se) iz (sa) svoje desne polovine....". Pa pošto smo izašli iz (sijela) kod Zuhrije, rekao je Ibnu Džurejdž, a ja sam (kada je ovo govorio) kod njega: "..... pa se ogrebla (zgulila, sadrijela) njegova desna potkoljenica (desna golijen)...".

GLAVA

vrijednosti padanja ničice (činjenja sedžde).

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, rekao je: izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, rekao je: izvijestio me Seid, sin Musejjeba, i Ata', sin Jezida, Lejsija da je Ebu Hurejrete izvijestio njih dvojicu da su ljudi rekli:

"O poslaniče Allaha, da li ćemo vidjeti našega Gospoda na sudnjem danu?" Rekao je: "Da li se prepirete u (pogledu vidljivosti) Mjeseca (u) noći uštapa (kada) nije ispod njega oblak (tj. kada nije zastrt oblakom)?" Rekli su: "Ne, o poslaniče Allaha." Rekao je: "Pa da li se prepirete o Sunce (o Suncu kada) nije ispod njega oblak?" Rekli su: "Ne." Rekao je: "Pa zaista vi ćete vidjeti Njega (Gospodara Allaha dž.š.) također (na isto tako jasan način). Skupiće (Sakupiće) se ljudi (na) sudnji dan (na sudnjem danu), pa će reći (Uzvišeni Allah): "Ko obožavaše (neku) stvar, pa neka slijedi (nju). Pa od njih (od ljudi biće neko) ko će slijediti Sunce, a od njih (će biti neko) ko će slijediti Mjesec, a od njih (će biti neko) ko će slijediti idole (ili: zavodnike). A ostaće ova sljedba (ovaj moj narod, tj. pripadnici moje vjere), u njoj (u sljedbi) su njezini licemjerci, pa će im doći Allah - moćan je i veličajan je (On) - pa će reći: "Ja sam vaš Gospod." Pa će (oni) reći: "Ovo je naše mjesto dok nam dođe naš Gospod (tj. dok nam se pokaže naš Gospod), pa kada dođe (tj. kada se pokaže) naš Gospod, poznaćemo Ga." Pa će im doći (pokazati se) Allah pa će reći: "Ja sam vaš Gospod." Pa će reći: "Ti si naš Gospod." Pa će ih pozvati (Uzvišeni Allah). Pa će se udariti most između dvoja (dva) leđa pakla (tj. na sredini pakla, ili: preko pakla), pa ću biti prvi ko će preći od poslanika (Božijih) sa svojom sljedbom. A neće govoriti tada (ni) jedan (čovjek) osim poslanika. A govor poslanika (sastojaće se) tada (u riječima): "Bože moj, spasi, spasi!" A u paklu su (tj. u paklu imaju, postoje) kuke (udice) kao trnje majmuna (majmunsko trnje). "Da li ste vidjeli trnje majmuna?" Rekli su: "Da." Rekao je: "Pa zaista one su kao trnje majmuna osim (tj. izuzev što, samo što je razlika u tom) da ono neće znati količinu veličine njih (tj. kuka niko) osim Allah, zgrabiće (zakačiće one) ljude sa njihovim poslovima (tj. zbog njihovih ružnih djela). Pa od njih (će biti takvih) ko će se uništiti za svoje djelo, a od njih (će biti takvih) ko će se ugorušičiti (uslačičiti, tj. biće smrvljen u sitna zrnca kao zrnca sjemena od trave gorušice, slačice), zatim će se spasiti (onaj što je smrvljen, a nije uništen). Te kada htjedne Allah milost (pomilovanje onoga) koga htjedne (pomilovati) od stanovnika Vatre, zapovjediće Allah anđelima da izvade (svakoga) ko obožavaše Allaha, pa će ih izvaditi (izvući), a prepoznavaće ih sa (tj. po) tragovima (na licima od) boravljenja ničice (od sedžde). A zabraniće Allah Vatri da jede (tj. da prži, ošteti) trag (tj. mjesto na licu koje se doticalo tla pri) boravljenju ničice (pri sedždi). Pa će izaći iz Vatre (oni smrvljeni). Pa sav (organizam, sve tijelo) sina

Adema (tj. čovjeka biće mučen tako da) će ga pojesti Vatra osim traga padanja (boravljenja) ničice (traga sedžde). Pa će izaći iz Vatre, (a) već su se spalili, pa će se izliti na njih voda života, pa će (oni) niknuti (ili: narasti) kao što nikne (naraste sjeme) divlje trave u nanosu (naplavku) bujice. Zatim će svršiti (završiti, okončati) Allah suđenje među robovima. A ostaće (jedan) čovjek između raja i Vatre (pakla), a on je zadnji stanovnik Vatre (pakla) ulaženjem (u) raj (tj. koji će iz pakla unići, ući u raj), (ali prije ulaska u raj stajaće među paklom i rajem, između pakla i između raja) okrećući se (tj. bivši okrenut) sa svojim licem prema Vatri (paklu), pa će govoriti: "O moj Gospode, okreni moje lice od Vatre, već me otrovao njezin miris (dah, vjetar) i spalio me njen plamen." Pa će reći (Allah dž.š.): "Da li ćeš možda ti, ako se učini to s tobom, da pitaš (moliš za još nešto drugo) osim toga?" Pa će reći (taj čovjek): "Neću tako mi Tvoje moći." Pa će dati Allahu što htjedne (Allah) od ugovora i obećanja (obaveze), pa će okrenuti Allah njegovo lice od Vatre. Pa kada se okrene s njim na raj (prema raju), vidjeće njegov bljesak (krasotu), šutiće šta (koliko) htjedne Allah da šuti (taj čovjek), zatim će reći: "O moj Gospode, proturi me (naprijed) kod vrata raja." Pa će reći Allah njemu: "Zar nije (to bilo da) si već dao ugovore i obavezu da nećeš pitati (tj. moliti, tražiti drugo) osim (ono) koje si bio pitao (molio, tražio)?" Pa će reći: "O moj Gospode, neću biti najnesretnije Tvoje stvorenje." Pa će reći: "Pa nije (li tako da) možda ti, ako ti se dalo (tj. ako ti se dadne) to, da nećeš pitati (moliti) osim njega (ništa drugo)?" Pa će reći: "Ne (tj. Neću) tako mi Tvoje moći, neću pitati osim toga." Pa će dati svome Gospodu šta je htio od ugovora i obaveze. Pa će ga proturiti k vratima raja. Pa kada je dopro njegovim vratima, pa vidio njegov procvat (krasotu) i šta je u njemu od bleska (bljeska) i radosti, pa će šutiti šta (tj. koliko) je htio Allah da šuti, pa će reći: "O moj Gospode, uvedi me (u) raj." Pa će reći Allah, uzvišen je (On): "Teško tebi, o sine Adema (tj. o čovječe), šta je vjerolomnije (od) tebe (ala si vjeroloman, vjeroloman li si)?! Zar nije (bilo tako da) si već dao ugovor i obavezu da nećeš pitati osim (onoga) koje (što) ti se dalo?" Pa će reći: "O moj Gospode, ne učini me najnesretnijim Tvojim stvorenjem!" Pa će se nasmijati Allah, moćan je i veličajan je (On), od njega (tj. njemu, tome čovjeku), zatim će dozvoliti njemu u (vezi) ulaženja (u) raj (tj. daće mu dozvolu za ulazak u raj). Pa će reći njemu: "Zaželi (šta hoćeš)!" Pa će zaželiti. Te kada se odsiječe njegova želja (tj. kada prestane izražavati želje), reći će Allah, moćan je i veličajan je

(On): "Povećaj od toga i toga (tj. Zatraži više takvog i takvog uživanja)." Počeće da ga podsjeća njegov Gospod, moćan je i veličajan je (On). Te kada se završe (svrše) u njega želje, reći će Allah, uzvišen je (On): "Tebi je to i njegova sličnost sa njim (tj. Tebi to sve dajem i sa tim još toliko koliko je to sve što si zaželio)." Rekao je Ebu Seid Hudrija Ebu Hurejretu, bio zadovoljan Allah od njih dvojice (s njima): "Zaista je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao: Reći će Allah, moćan je i veličajan je (On): "Tebi je to i deset njegovih sličnosti (tj. Tebi je to i još deset puta toliko koliko si zaželio)." Rekao je Ebu Hurejrete: "Nisam zapamtio od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (drukčije) osim njegov govor: "Tebi je to i njegova sličnost sa njim (tj. Tebi je to i još toliko)." Rekao je Ebu Seid Hudrija: "Zaista ja sam čuo njega (da) govori: "To je tebi i deset njegovih sličnosti (tj. To je tebi i još deset puta toliko)."

GLAVA:

Pokazaće svoje dvije mišice, mišića (tj. rastaviće klanjač svoje unutrašnje dvije mišice ruku od tijela) i udaljiće (stomak od stegana nogu) u (stavu) ničice (na sedždi).

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukjejra, rekao je: pričao mi je Bekjr, sin Mudara, od Dža'fera, od Ibnu Hurmuza, od Abdullaha, sina Malikja (i) sina Buhajnete, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, bio, kada je klanjao, (bio je) odstranjivao (rastavljao, tj. pravio razmak) između svoje dvije ruke (i strana tijela tako) da se pokazuje bjelina njegova dva pazuha. A rekao je Lejs: pričao mi je Džafer, sin Rebi'ata slično njemu (kao njegovo pričanje).

GLAVA:

Okrenuće se sa krajevima svoje dvije noge (prema) Strani, rekao ga je Ebu Humejd od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

GLAVA:

Kada nije upotpunio (stava, boravljenja) ničice (sedžde).

PRIČAO NAM JE Salt, sin Muhameda, rekao je: pričao nam je Mehdija od Vasila, od Ebu Vaila, od Huzejfeta da je on vidio (jednoga) čovjeka neće upotpuniti (tj. ne upotpunjava) svoga naklonjavanja (rukju'a), a ni svoga ničičenja (izvršavanja stava ničice, sedžde), pa pošto je izvršio svoju molitvu, rekao je njemu Huzejfete: "Nisi klanjao." Rekao je (Ebu Vail): "I mislim ga (Huzejfeta da) je rekao: "I da si umro (u toj molitvi), umro bi na (nečem drugom) osim običaja (postupka) Muhameda, pomilovao ga Allah i spasio."

GLAVA

ničičenja (obavljanja stava ničice - sedžde) na sedam kostiju (svoga tijela naslanjajući se).

PRIČAO JE NAMA Kabisate, rekao je: pričao nam je Sufjan od Amra, sina Dinara, od Tavusa, od Ibnu Abasa:

Zapovjedilo se Vjerovijesniku (Dobio je zapovjed Vjerovijesnik), pomilovao ga Allah i spasio, da ničiči (da izvrši ničicu - sedždu) na sedam udova, i (da) ne steže (da ne usteže, da ne odklanja za vrijeme naklona - rukju'a i ničice - sedžde) kose, a ni odjeće: (a to, a tih sedam udova su:) čelo, i dvije ruke, i dva koljena i dvije noge.

PRIČAO NAM JE Muslim, sin Ibrahima, rekao je: pričao nam je Šubete od Amra, od Tavusa, od Ibnu Abasa, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Zapovjedilo se nama da ničičimo (da obavljamo sedždu) na sedam kostiju, i (da) ne stežemo odjeće, a ni kose (koja pada na čelo, tj. da je ne odklanjamo sa čela, po nekom tumačenju)."

PRIČAO NAM JE Adem, rekao je: pričao nam je Israil od Ebu Ishaka, od Abdullaha, sina Jezida, Hatmije, rekao je: pričao nam je Bera', sin Aziba, a on je osim lažova (tj. a on nije lažac), rekao je:

"Klanjavasmo (Klanjali smo) ozadi (ozada, iza) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa kada je rekao: "Čuo Allah za (onoga) ko je hvalio Njega!", nije (ne bi) sageo (savio, nageo) nijedan od nas

svojih leđa (nego je čekao) da stavi Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, svoje lice na zemlju."

GLAVA

ničičenja (izvršenja ničice - sedžde) na nos (nosem, dotičući tlo, tle nosem).

PRIČAO NAM JE Mualla, sin Eseda, rekao je: pričao nam je Vuhejb od Abdullaha, sina Tavusa, od njegova oca, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice (s njima), rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zapovjedilo mi se da ničičim (vršim ničicu - sedždu) na sedam kostiju: na čelo - i pokazao je svojom rukom na svoj nos - i dvije ruke, i dva koljena i krajeve dvaju stopala (dviju nogu), i (da) ne stežemo (ne skupljamo za vrijeme vršenja ničice - sedžde) odjeća (odjeće) i kose."

GLAVA

ničičenja (činjenja sedžde) na nos u blatu.

PRIČAO NAM JE Musa, rekao je: pričao nam je Hemmam od Jahja-a, od Ebu Selemeta, rekao je:

"Otišao sam k Ebu Seidu Hudriji pa sam rekao: "Zar nećeš izaći (Daj izađi) s nama k palmama (u palmik da) pričamo." Pa je izašao. Pa je rekao (dalje Ebu Selemete): rekao sam: "Pričaj mi šta si čuo od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, o Noći vrijednosti (Lejletul-kadru, ili: Noći određenja)." Rekao je (Ebu Seid): "Zatvorio se (ostao je) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, deset prvih (noći, tj. dana) od ramazana (mjeseca) i zatvorili smo se sa njim (i mi u bogomolju). Pa mu je došao Džibril (anđeo Gavrilo) pa je rekao: "Zaista (ono) koje (što) tražiš je pred tobom (tj. naprijed je)." Pa se zatvorio srednjih deset (dana - ramazana). Pa smo se zatvorili sa njim. Pa mu je došao Džibril pa je rekao: "Zaista (ono) koje (ili: što) tražiš je pred tobom." Ustao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (kao) govornik (propovjednik u) jutro dvadesetog (dana) od ramazana pa je

rekao: "Ko se bio zatvorio sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, pa neka se vrati (u bogomolju, tj. neka se zatvori u njoj i zadnjih deset dana ramazana), jer zaista ja (sam bio u prilici da) se pokazala meni Noć vrijednosti (ili: određenja - Lejletul-kadr) i zaista ja (sam onda došao u stanje da) se dalo da zaboravim nju, i zaista ona je u deset zadnjih (dana, tj. noći) u liho (u neparnim noćima). I zaista ja sam vidio kao da ja ničičim (padam ničice, vršim ničicu, činim sedždu) u blatu i vodi." A bio je tavan (krov) bogomolje grane (tj. od grana) palmi, i ne vidimo u (tj. na) nebu (nikakve) stvari (tj. ništa), pa je došao oblačak, pa smo dobili kišu (pa nam se dala kiša), pa je klanjao sa nama Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (tako) dok sam vidio (dok nisam vidio, tj. te sam vidio) trag blata i vode na čelu poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i njegovom kraju nosa (tj. i na krajičku, vršku, vrhu njegova nosa, a to je zacijelo bilo) potvrđivanje njegova sna (snoviđenja)."

GLAVA

zavezivanja odjeća i njihovog pričvršćivanja, i (GLAVA onoga) ko je privukao (pritisnuo, skupio) k sebi svoju odjeću kada se pobojao da će se otkriti njegova sramota (tj. njegov sramotni dio tijela).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Kjesira, rekao je: izvijestio nas je Sufjan od Ebu Hazima, od Sehla, sina Sa'da, rekao je:

"Bili su ljudi (običaja da) klanjaju (tj. klanjavaše ljudi) sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, a oni su zavezivači svojih zastirača (komada platna kojima su se pokrivali) od (tj. zbog) malenosti (manjka komada platna, a zavezivali su ih) na svojim vratovima. Pa se reklo ženama: "Ne podižite vaše (tj. svoje) glave da se (dok se) izjednače ljudi sjedeći (dok se ne izjednače ljudi sjedeći, tj. dok ljudi ne sjednu)."

GLAVA:

Neće (klanjač) stezati (ili: sklanjati, otklanjati sa čela) kose.

PRIČAO NAM JE Ebu Numan, rekao je: pričao nam je Hamad, a on je sin Zejda, od Amra, sina Dinara, od Tavusa, od Ibnu Abasa, rekao je:

"Zapovjedilo se Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, da ničiči (čini sedždu) na sedam kostiju, i (da) ne steže (ili: odklanja, otklanja, sklanja) svoje odjeće, a ni svoje kose."

GLAVA:

Neće stezati svoje odjeće u molitvi.

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, rekao je: pričao nam je Ebu Avanete od Amra, od Tavusa, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice (s njima), od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Zapovjedilo se meni da ničičim (da činim sedždu) na sedam (kosti, kostiju, ili: udova), neću stezati kose, a ni odjeće (tj. i da ne stežem kosu i odjeću)."

GLAVA

slavljenja, i molbe u ničičenju (tj. na sedždi).

PRIČAO NAM JE Museded, rekao je: pričao nam je Jahja od Sufjana, rekao je: pričao mi je Mensur od Muslima, od Mesruka, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje (s njom), da je ona rekla:

"Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) umnožava da govori (mnogo izgovaraše) u svome naklonjanju (rukju'u) i svome ničičenju (sedždi): "Slava Tebi, moj Bože, naš Gospode, i sa Tvojom hvalom (tj. I Tebi hvala)! Bože moj, oprosti mi!" Tumači Kur'an (tj. Izgovarajući to Muhamed a.s. čini ono što mu se zapovjedilo u Kur'anu odlomkom "Pa slavi sa hvalom Tvoga Gospoda, i traži oprost od Njega.....Fe sebbih bi hamdi Rabbikje vestagfirhu....")."

GLAVA

ostajanja između dvije ničice (između dvije sedžde).

PRIČAO NAM JE Ebu Numan, rekao je: pričao nam je Hamad od Ejuba, od Ebu Kilabeta da je Malikj, sin Huvejrisa, rekao svojim drugovima:

"Zar neću obavijestiti (tj. da obavijestim) vas (o) molitvi poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio." Rekao je (Ebu Kilabete): "A to (njegovo obavještavanje bilo) je (u drugom nekom času, vremenu) osim vremena molitve (obavezne, redovne - fard molitve). Pa je stajao, zatim se naklonio (učinio rukju') pa je veličao (izgovorio "Allahu ekjber"), zatim je podigao svoju glavu (vratio se sa rukju'a) pa je stajao stvarčicu (tj. malo), zatim je ničičio (učinio sedždu), zatim je podigao svoju glavu (vratio se sa sedžde) stvarčicu (malo). Pa je klanjao molitvom (na način klanjanja) Amra, sina Selemeta (ili: sina Selemete), ovoga našeg starca (ili: ovoga našeg učitelja)." Rekao je Ejub: "Činjaše (Činio je jednu) stvar (što) nisam vidio njih (da) je čine: Bio je (običaja da radi odmora kratko) sjedne u (završetku) trećeg i (prije početka) četvrtoga (rekjata, stajanja)." Rekao je (Malikj, sin Huvejrisov pričajući kako su došli Muhamedu a.s. kad je njegovo pleme primilo islam pa njih nekoliko poslali kao izaslansvo): "Pa smo došli Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa smo ostali kod njega (nekoliko dana) pa je rekao: "Da ste se vratili k svojim porodicama (ili: Zašto se ne vratite vašim, svojim porodicama?!)! Klanjajte molitvu ovaku (ovakvu) u vrijeme ovako, klanjajte molitvu ovaku u vrijeme ovako. Pa kada je prispjela molitva, pa neka poziva (na molitvu - uči ezan i ikamet) jedan (od) vas, i neka vas predvodi najstariji (od) vas."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Abdurahmana, rekao je: pričao nam je Ebu Ahmed Muhamed, sin Abdullaha, Zubejrija, rekao je: pričao nam je Mis'ar od Hakjema, od Abdurahmana, sina Ebu Lejla-a, od Bera-a, rekao je:

"Bilo je ničičenje (činjenje sedžde) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, i njegovo naklonjanje (i njegov rukju') i njegovo sjedenje

između dvije (sedžde) ničice (između dva bivanja u stavu ničice) blizu jednakosti (tj. približno jednako)."

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, rekao je: pričao nam je Hamad, sin Zejda, od Sabita, od Enesa, rekao je:

"Zaista ja neću skraćivati (truda, tj. ja neću žaliti truda) da klanjam sa vama kao što sam vidio Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) klanja sa nama." Rekao je Sabit: "Bio je Enes (običaja da) pravi (tj. da čini jednu) stvar (što) nisam vidio vas (da) je pravite (da je činite). Bio je, kada je (kada bi) podigao svoju glavu iz naklonjanja (kada se vraćao sa rukju'a), (bio) je stajao (tj. stajao bi toliko) da je govorio govornik (tj. govorio bi neko): "Već je zaboravio (da treba da sada pada ničice, da ide na sedždu, da čini sedždu); i između dvije ničice (dvije sedžde, tj. i sjedio je između dva bivanja na sedždi, u stavu ničice toliko) da je govorio govornik (govorio neko od nas): "Već je zaboravio (da treba sada da pada ničice po drugi puta, da čini drugu sedždu)."

GLAVA:

Neće prostrijeti (tj. neće položiti na tlo, na tle) svoje dvije podlaktice u ničičenju (na sedždi).

A rekao je Ebu Humejd: "Ničičio je (tj. bio je u stavu ničice, bio je na sedždi) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, i stavio je svoje dvije ruke (postupajući u stavljanju ruku drukčije) osim prostirača (tj. nego da je prostro), a ni (na način) stiskivača (stiskanja) njih dviju (tj. ne prostirući ih i ne stiskivajući ih, ne stezajući ih prema šaki nego privlačeći ih uz strane tijela)."

(Napomena koju je trebalo još prije dati u vezi sa prevođenjem riječi "sudžud, sedžede". Te riječi znače: padanje ničice, bivanje u stavu ničice. Radi kratkoće u prevođenju napravljen je i već u prevodu

upotrebljavan izraz ničičenje i ničičiti. Taj izraz je napravljen od riječi ničica, a upoređena je riječ "ničica" sa riječju "glavica", na primjer glavica kupusa. U narodu se rekne - kaže: kupus se počeo "glavičiti", tj. počele su se oblikovati glavice u njegovom lišću. Prema "glavičiti" napravljeno je i "ničičiti" iako to nije poznato ni u narodu ni u književnom jeziku. To je učinjeno da bi se postiglo skraćenje u prevodu, pa će se u daljem tekstu samo taj izraz upotrebljavati za "sedžede, sudžud".)

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Bešara, rekao je: pričao nam je Muhamed, sin Džafera, rekao je: pričao nam je Šubete, rekao je: čuo sam Katadeta, od Enesa, sina Malikja, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Upravite se u ničičenju (na sedždi), a neće prostrti jedan (od) vas svoje dvije podlaktice rasprostiranjem psa (tj. neka se ne pruža poput psa koji stavi na zemlju svoje prve noge)."

GLAVA

(onoga) ko se ujednačio sjedeći (tj. ravno, pravo sjeo) u liho (neparnom rekjatu, tj. na završetku prvog ili trećeg rekjata) od svoje molitve, zatim se podigao (na slijedeći, sljedeći rekjat).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Sabaha, rekao je: izvijestio nas je Hušejm, rekao je: izvijestio nas je Halid Haza' od Ebu Kilabeta, rekao je: izvijestio nas je Malikj, sin Huvejrisa, Lejsija da je on vidio Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) klanja, pa kada je bio u liho (neparnom rekjatu) od svoje molitve, nije se podigao (nije ustao na slijedeći rekjat prije kraće stanke tako) da se ujednači sjedeći.

GLAVA:

Kada se oslanja na zemlju (klanjač) kada je ustajao (nakon izvršenog dijela molitve) od (jednog) naklona (rekjata, stajanja).

PRIČAO NAM JE Mu'alla, sin Eseda, rekao je: pričao nam je Vuhejb od Ejuba, od Ebu Kilabeta, rekao je: došao je nama Malikj, sin Huvejrisa, pa je klanjao sa nama u ovoj našoj bogomolji, pa je rekao:

"Zaista ću sigurno ja klanjati sa vama, a neću (tj. a nemam namjere da izvršim) molitvu, ali hoću da pokažem vama kako sam vidio Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) klanja." Rekao je Ejub: Pa sam rekao Ebu Kilabetu: "A kako je bila (kakva je, tj. A kako je izgledala) njegova molitva?" Rekao je: "Kao molitva ovoga našega starca (ili: učitelja)." Misli (na) Amra, sina Selimeta. Rekao je Ejub: "A bio je taj starac (običaja da) upotpunjava veličanje (tj. izgovaranje "Allahu ekjber"), a kada je podigao svoju glavu od (tj. sa) druge ničice (druge sedžde), sjeo (tj. sjeo bi) i oslonio se na zemlju, zatim je (tj. zatim bi) ustao."

GLAVA:

Veliča (tj. treba da izgovara "Allahu ekjber"), a on se diže (ustaje) iz dvije ničice (sa obe sedžde).

A bio je Ibnu Zubejr (običaja da) veliča (izgovara "Allahu ekjber") u svome podizanju (ustajanju na slijedeći rekjat, na sljedeće stajanje).

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Saliha, rekao je: pričao nam je Fulejh, sin Sulejmana, od Seida, sina Harisa, rekao je:

Klanjao je nama Ebu Seid pa je javno istupio sa veličanjem (tj. glasno je izgovorio "Allahu ekjber") kada je podigao svoju glavu iz ničičenja (kada se vratio sa sedžde), i kada je ničičio (kada je vršio sedždu), i kada se podigao (sa druge sedžde), i kada je ustao iz (sa sjedenja poslije) dva naklona (rekjata), i rekao je: "Ovako sam vidio Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da čini)."

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, rekao je: pričao nam je Hamad, sin Zejda, rekao je: pričao nam je Gajlan, sin Džerira, od Mutarifa, rekao je:

Klanjao sam ja i 'Imran (jednu) molitvu ozadi (iza) Alije, sina Ebu Taliba, bio zadovoljan Allah od njega (s njim), pa je bio (postupio ovako): Kada je ničičio (obavljo sedždu), veličao je (izgovarao bi "Allahu ekjber"), i kada se podigao (sa sedžde), veličao je, i kada se podizao (kada je ustajao) iz (tj. sa sjedenja nakon) dva naklona (rekjata), veličao je. Pa pošto je pozdravio (u znak završetka molitve), uzeo je Imran za moju ruku pa je rekao: "Zaista već je klanjao ovaj sa nama molitvu Muhameda, pomilovao ga Allah i spasio." Ili je rekao: "Zaista već je podsjetio mene ovaj (na) molitvu Muhameda, pomilovao ga Allah i spasio."

GLAVA

običaja sjedenja u očitovanju (tj. u času učenja, izgovaranja napamet određenog sastava od nekoliko rečenica koje se završavaju sa svjedočenjem i očitovanjem da nema božanstva osim Allaha i da je Muhamed Njegov poslanik, pa se zato taj sastav i zove izrazom "tešehhud - traženje svjedočanstva, očitovanja", a taj sastav će se u daljem tekstu prevoditi sa izrazom "očitovanje").

("Tešehhud" je sastav koji počinje ovako: "Ettehijjatu lillahi vessalevatu...." Taj cijeli sastav će doći u idućem tekstu. Doslovno "tešehhud" znači, pored već navedenoga, i: svjedočiti se, sam sebi i pred sobom izjavljivati svjedočenje. Ali se ne upotrebljava u doslovnom smislu nego samo u stručnome značenju: izreći očitovanje, formulu vjere "Ešhedu en La ilahe Illellahu.....", ili: izgovarati sastav u molitvi na sjedenju "Ettehijjatu lillahi....". I ovo drugo stručno značenje prevodićemo, kao što je već rečeno, sa izrazom "očitovanje".)

A bila je Umu Derda'-a (običaja da) sjedi u svojoj molitvi sjedenjem muškarca (na način sjedenja muškarca), a bila je razumna (tj. bila je pravnica).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, od Malikja, od Abdurahmana, sina Kasima, od Abdullaha, sina Abdullaha, da je on izvijestio njega da on vidjaše Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice (s njima), (da) se učetvrti (tj. da prekrsti noge savijajući ih) u molitvi kada je sjeo (radi očitovanja), pa sam činio njega

(taj postupak i ja, kaže Abdullah, sin Abdullaha sina Umera), a ja sam (bio) tada mlad (doslovno: novog zuba, ili: nove starosti, a to znači: mlad), pa mi je zabranio Abdullah, sin Umera, i rekao je:

"Običaj molitve je samo da usadiš tvoju (tj. svoju) desnu nogu, a saviješ (podaviješ) lijevu (kada sjediš u molitvi)." Pa sam rekao: "Zaista ti činiš to." Pa je rekao: "Zaista moje dvije noge neće nositi, njih dvije mene (tj. ne nose, ne mogu da nose mene).

(Napomena: U daljem toku prevoda neće se stavljati navodnici iako se bude radilo o nečijem upravnom govoru. To je već učinjeno u prethodnom hadisu, odnosno razgovoru između Abdullaha, sina Umera, i njegovoga sina Abdullaha. To će se izostavljati radi skraćenja, odnosno uštede prostora i papira. Jedino će se u navodnike stavljati navodi, citati iz Kur'ana.)

(Gore navedena napomena bila je od rahmetli prevodioca Fuada Subašića, no njegovi nasljednici kao korektori, pregledači i daktilografi, koji su naslijedili ovaj prevod nastoje da izvrše korekciju i ispravku štamparskih, ili sličnih grešaka cijelog prevoda "Buharije" koje se inače javljaju kod nekog prevoda, pri štampi ili slično, stavljaće, tačnije stavili su navodnike na ona mjesta gdje je to i potrebno. Pa neka se i ovo ima u vidu.)

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukjejra, rekao je: pričao nam je Lejs, od Halida, od Seida, od Muhameda, sina Amra sina Halhaleta, od Muhameda, sina Amra sina Ata'a. A pričao nam je Lejs od Jezida, sina Ebu Habiba, i Jezida, sina Muhameda, od Muhameda, sina Amra sina Halhaleta, od Muhameda, sina Amra sina Ata'a, da je on bio sjedač (da je sjedio) sa nekolicinom od drugova Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa smo spomenuli molitvu Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao Ebu Humejd Saidija:

"Ja sam bio najpamtljiviji (između) vas za molitvu (tj. ja najbolje pamtim molitvu) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Vidio sam ga kada je veličao (izgovarao "Allahu ekjber"), učinio je (postavio je) svoje dvije ruke prema svoja dva ramena, a kada se naklonjao - naklonio (činio rukju'), omogućio je (tj. smjestio je) svoje dvije ruke (da

se prihvate za dio) od svoja (za svoja) dva koljena, zatim je savio (sageo uravnavši) svoja leđa, pa kada je podigao svoju glavu (vratio se sa rukju'a), ujednačio se (tj. uspravio se tako) da se vrati svaki kralješnjak (svaki pršljen kičme) svome mjestu. Pa kada je ničičio (činio sedždu), stavio je svoje dvije ruke (na drugi način) osim prostirača (nije ih prostro po zemlji), a ni (na način) stiskivača (stiskanja) njih dviju, i okrenuo se sa krajevima prsta svojih dviju nogu Strani (prema Kjabi). Pa kada je sjeo u (sijelo, na sjedenje nakon) dva naklona (rekjata), sjeo (bi) na svoju lijevu nogu, a usadio je desnu. A kada je sjeo u (sijelo, sjedenje nakon) zadnjeg naklona (rekjata), proturio je (naprijed) lijevu (nogu), a usadio je drugu i sjeo je na svoju stolicu (tj. zadnjicu). A čuo je Lejs Jezida, sina Ebu Habiba, i Jezida, sina Muhameda sina Amra sina Halhaleta, i sin Halhaleta od sina Ata'a. A rekao je Ebu Salih od Lejsa: ".... i svaki kralješnjak (pršljen)...." A rekao je Ibnul-Mubarekj od Jahja-a, sina Ejuba, rekao je: pričao mi je Jezid, sin Ebu Habiba, da je Muhamed, sin Amra, pričao njemu: ".... svaki kralješnjak...."

(Neki pričaju da se reklo: svaki njegov kralješnjak, pa zato ovi navodi imaju cilj da istaknu da većina pričaju bez zamjenice: njegov. Prethodni hadis služi kao podloga Šafijama da zastupaju stanovište da je način sjedenja u prvom i zadnjem sjedenju u molitvi različit. Hanefijski pravnici to ne zastupaju.)

GLAVA

(onoga) ko nije vidio (tj. nije smatrao, ne smatra) prvo očitovanje (tj. prvo sjedenje u molitvi) dužnim zbog (toga što se priča) da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, ustao (obavivši dio molitve) od dva naklona (rekjata, ne sjedajući, ne izvršivši sjedenja), a nije se povratio (da ga izvrši).

(Pošto se nije povratio na sjedenje iako su ga upozorili, nije onda ni učio prvo očitovanje, prvo "Ettehijjatu", pa onda ono nije ni vadžib - dužnost, jer da je dužnost, Muhamed a.s. bi se povratio sa stajanja i sjeo bi i proučio bi ga. To neki tako i zastupaju, ali hanefijski pravnici to ne zastupaju.)

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, rekao je: izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, rekao je: pričao mi je Abdurahman, sin Hurmuza, slobodnjak sinova Abdul-Mutaliba (Abdulmutalibovića), a rekao je jedanput: slobodnjak Rebi'ata, sina Harisa, da je Abdullah, sin Buhajnete - a on je iz (plemena) Ezda Šenueta (Ezdovića Šenuetovića), i on je saveznik sinova Abdu Menafa (Abdumenafovića), a bio je od drugova Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio - (taj Abdullah Buhajnetin je pričao) da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, klanjao sa njima podne pa je ustao u prva dva naklona (rekjata, tj. poslije obavljena prva dva naklona - rekjata odmah na treći rekjat, stajanje), nije sjeo (po običaju poslije prva dva rekjata da uči očitovanje), pa su ljudi ustali sa njim. Te kada je izvršio (svršio tu) molitvu i ljudi iščekivali njegovo pozdravljanje, on je veličao (izgovorio "Allahu ekjber"), a on je sjedač (sjedeći, sjedi), pa je ničičio (učinio sedždu) dvije ničice (dvije sedžde) prije (nego) da pozdravi, zatim je pozdravio (po ustaljenom redu u znak završetka molitve).

GLAVA

(uzakonjenosti) očitovanja u prvom (sjedenju u molitava od tri i četiri naklona, rekjata, stajanja).

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, rekao je: pričao nam je Bekjr od Džafera, sina Rebi'ata, od Aredža, od Abdullaha, sina Malikja (i) sina Buhajnete, rekao je:

Klanjao je sa nama poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, podne pa je ustao, a na njemu (tj. trebao je da izvrši, a nije izvršio jedno) sjedenje. Pa pošto je bio u zadnjem (dijelu, na kraju) svoje molitve, ničičio je dvije sedžde (učinio je dvije sedžde), a on je sjedač (tj. pao je ničice, na sedždu sjedeći).

GLAVA

očitovanja u zadnjem (dijelu, na kraju molitve).

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, rekao je: pričao nam je Ameš od Šekika, sina Selemeta, rekao je: rekao je Abdullah (sin Mes'uda):

Bili smo, kada smo klanjali ozadi (iza) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (Bili smo) govorili (na sjedenju u molitvi): "Mir (ili: Spas) na Džibrila i Mikjaila (Gavrila i Mikaila, imena poznatih anđela)! Mir (Spas) na omsicu i omsicu (na tog-i-tog i tog-i-tog)!" Pa se obazreo k nama poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao: "Zaista Allah je mir (spas, tj. od Njega dolazi svakome mir i spas), pa kada je klanjao jedan (od) vas, pa neka rekne (na sjedenju u molitvi, tj. neka izgovori ovo): "Pozdravi su za Allaha (tj. Pozdravi su Allahovi), i molitve i lijepa djela! Mir (Spas) na tebe, o Vjerovijesniče, i milost Allaha i Njegovi blagoslovi! Mir (Spas) na nas i na dobre robove (sluge) Allaha!" - Pa zaista vi kada reknete nju (ovu rečenicu), pogodi (tj. obuhvati ona) svakoga roba za Allaha, dobroga u (tj. na) nebu i zemlji. - "Svjedočim (Očitujem) da nema božanstva osim Allaha, i svjedočim (očitujem) da je Muhamed Njegov rob i Njegov poslanik."

(Ovo je sastav koji se zove "tešehhud" o kojem smo već govorili. Jedino je u ovaj sastav umetnuta jedna rečenica koja obrazlaže važnost jedne rečenice u sastavu. Ovaj cijeli sastav će se prevoditi sa izrazom "očitovanje" iako se i sama zadnja rečenica ovoga sastava takođe naziva "očitovanje". Prva rečenica u ovom sastavu: "Pozdravi su Allahovi i molitve i lijepa djela!", tumači se ovako: Pod pozdravima se misli na sve načine pobožnosti i štovanja koji se izražavaju usmeno, riječima; pod molitvama se misli na sve načine pobožnosti i štovanja koji se izražavaju tjelesnim ispoljavanjem i odricanjem tjelesnih uživanja; pod lijepim djelima se misli na sve načine pobožnosti i štovanja koji se izražavaju imovinskim davanjima i prilozima i žrtvama. Sve to pripada Allahu, sve to treba činiti u Ime Allaha, radi toga što Allah voli da se to čini i radi toga da se steče, stekne zadovoljstvo Allaha i Njegova ljubav.)

GLAVA

molbe prije pozdrava (na zadnjem sjedenju u molitvi, koji se pozdrav čini u znak da je molitva završena).

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, rekao je: izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, rekao je: izvijestio nas je Urvete, sin Zubejra, od Aiše, žene

Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, izvijestila ga je da poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, moljaše (molio je) u molitvi (Allaha na sjedenju poslije očitovanja, a prije pozdrava - završetka molitve, ovako):

"Bože moj, zaista ja se utječem Tebi od kazne groba (tj. od kazne u grobu), i utječem se Tebi od iskušenja pomazanika Lažova (tj. lažova koji će se pojaviti pred smak svijeta, Antikrista), i utječem se Tebi od iskušenja življenja i iskušenja umiranja. Bože moj, zaista ja se utječem Tebi od griješenja (ili: grijeha) i dugovanja (duga; ili: globe, gubitka)." Pa je rekao njemu (jedan) govornik (tj. neko): "Ala mnogo tražiš utočišta od dugovanja!" (Doslovno: "Šta je umnožilo to što tražiš utočišta od dugovanja!") Pa je rekao (tj. odgovorio tome govorniku Muhamed a.s.): "Zaista čovjek kada se zadužio, pričao je pa je lagao, i obećao je pa je učinio suprotno (obećanju koje je dao)." (To znači: Čovjek kada se zaduži pa ne može da plati duga, priča (razna izvinjenja) pa i slaže, i obeća da će platiti u taj i taj dan pa ne ispuni obećanja - a to su sve grijesi koje je prouzrokovao dug.). A od Zuhrije, rekao je: izvijestio me Urvete da je Aiša, bio zadovoljan Allah od nje (s njom), rekla: "Čula sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) traži utočišta u svojoj molitvi (da ga Allah sačuva) od iskušenja Lažova (Antikrista, Dedžala)."

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, rekao je: pričao nam je Lejs od Jezida, sina Ebu Habiba, od Ebul-Hajra, od Abdullaha, sina Amra, od Ebu Bekjra Sidika (Mnogoistinitoga), bio zadovoljan Allah od njega, da je on rekao poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (rekao mu je):

"Pouči me (neku) molbu (što) ću moliti s njom (Allaha) u mojoj (svojoj) molitvi." Rekao je: "Reci: "Bože moj, zaista ja sam učinio nepravdu mojoj osobi (tj. sam sebi) mnogobrojnom nepravdom (opteretivši se grijesima), a neće opraštati grijeha (niko) osim Ti, pa oprosti mi opraštanjem od (velikoga opraštanja što postoji) kod Tebe, i smiluj se meni, zaista Ti, Ti si (veliki) opraštač, milostivi."

GLAVA

(onoga) što se izabire (bira, sebi) od molbe poslije "očitovanja", a nije dužnost.

PRIČAO NAM JE Museded, rekao je: pričao nam je Jahja od Ameša, rekao je: pričao mi je Šekik od Abdullaha, rekao je:

Bili smo, kada smo bili sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, u molitvi, (bili smo) govorili (tj. govorili smo): "Mir (ili: Spas) na Allaha (ili: Pozdrav na Allaha) od Njegovih robova! Mir (ili: Spas, Pozdrav) na omsicu i omsicu (tog-i-tog i tog-i-tog)!" Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Ne govorite: "Mir (Spas, Pozdrav) na Allaha!", jer zaista Allah je mir (spas, tj. On daje mir, spas i zdravlje - sve je to od Njega), ali (tj. nego) recite: "Pozdravi su Allahovi, i molitve i lijepa djela. Mir na tebe, o Vjerovijesniče, i milost Allaha i Njegovi blagoslovi! Mir na nas i na robove Allaha, dobre (tj. i na dobre robove Allaha)!" Pa zaista vi kada ste rekli (to), pogodilo je svakog roba u nebu, ili između neba i zemlje. "Svjedočim da nema božanstva osim Allaha, i svjedočim da je Muhamed Njegov rob i Njegov poslanik (doslovno: rob Njega i poslanik Njega)." Zatim izabere (sebi klanjač) od molbe najdivniju (od) nje k njemu (tj. od svih načina molbe onu molbu koja se njemu čini najljepša, koja ga najviše zadivljuje), pa moli (tom molbom Uzvišenoga Allaha poslije "očitovanja", poslije "Ettehijjatu....").

GLAVA

(onoga) ko nije potrao (tj. obrisao) svoga čela i svoga nosa (u molitvi, za vrijeme molitve nego je to odgodio) dok je klanjao (završio molitvu, da onda obriše).

Rekao je Ebu Abdullah (Buharija): Vidio sam Humejdiju (da) dokazuje sa ovim (tj. slijedećim) hadisom da neće brisati (potirati, otirati klanjač) čelo (lice) u molitvi.

PRIČAO NAM JE Muslim, sin Ibrahima, rekao je: pričao nam je Hišam od Jahja-a, od Ebu Selemeta, rekao je: pitao sam Ebu Seida Hudriju (o Noći određenja - Lejletul-Kadra) pa je rekao:

Vidio sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) ničiči (čini sedždu) u vodi i blatu, vidio sam čak trag blata u (ili: na) njegovom čelu (licu).

GLAVA

pozdravljanja (na kraju molitve u znak da je molitva završena).

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, rekao je: pričao nam je Ibrahim, sin Sa'da, rekao je: pričao nam je Zuhrija od Hinde, kćeri Harisa, da je Umu Selema, bio zadovoljan Allah od nje (s njom), rekla:

Bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (ovakoga, slijedećega postupka) kada je pozdravio (na završetku molitve): ustale su žene kada je izvršio svoje pozdravljanje (kada je završio molitvu), a (on) je ostao (zadržao se) lagano (tj. malo) prije (nego je htio) da ustane (i da ode). Rekao je Ibnu Šihab: Pa pokazuje mi se (tj. Pa čini mi se) - a Allah je znaniji (tj. a Allah najbolje zna kako je u stvari) - da je njegovo ostajanje (kratko zadržavanje bilo) zbog (toga) da prođu (da izađu) žene prije (nego) da ih stigne (onaj) ko je otišao (odmah sa molitve) od naroda (tj. od ljudi).

(O pozdravljanju na završetku molitve mezhebi - islamske pravne škole su zauzele razna stanovišta. Neće se ovdje iznositi ta stanovišta.)

GLAVA:

Pozdraviće (klanjač koji zajednički klanja) kada pozdravi vođa.

A bio je Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njega (s njim), (stanovišta da) voli (tj. voljaše, volio je slijedeći postupak): kada je pozdravio vođa, da pozdravi (i onaj) ko je ozadi (iza) njega (ozadi, ozada vođe).

(Veli se da i ovo stanovište Ibnu Umera r.a. takođe znači da pozdravljanje predvođenog treba da je istovremeno sa pozdravljanjem vođe.)

PRIČAO NAM JE Hiban, sin Musa-a, rekao je: izvijestio nas je Abdullah, rekao je: izvijestio nas je Ma'mer od Zuhrije, od Mahmuda, sina Rebi'a, od 'Itbana, rekao je:

Klanjali smo sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, pa smo pozdravili (pri završetku molitve) kada je pozdravio (pri završetku molitve).

GLAVA

(onoga) ko nije odvratio pozdrav vođi i zadovoljio se sa pozdravljanjem (radi izlaska iz) molitve.

(Jedna grupa Malikjija zastupa stanovište da između dva pozdrava koji se čine u znak izlaska iz, sa molitve treba učiniti još jedan pozdrav, treći pozdrav koji je odgovor na prvi pozdrav vođe.)

PRIČAO NAM JE Abdan, rekao je: izvijestio nas je Abdullah, rekao je: izvijestio nas je Ma'mer od Zuhrije, rekao je: izvijestio me Mahmud, sin Rebi'a, i tvrdio je da je on razumio (razumjevao, shvatao) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i razumio je izbacivanje (vode iz usta, prskanje iz usta što) ga je izbacio (prskao iz usta Muhamed a.s. stavivši prije toga vodu u usta) iz kove (što) je bila u njihovoj kući.

(Mahmud je tada bio dječak, ali ipak toliko odrastao da je to razumio i zapamtio.)

Rekao je (Mahmud ili Zuhrija): Čuo sam Itbana, sina Malikja, Ensariju, zatim jednoga (od) Salimovića, rekao je:

Klanjavah (Klanjao sam) svome narodu Salimovićima, pa sam došao Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa sam rekao: "Zaista ja sam zanijekao svoj vid (tj. izgubio sam ga, oslabio mi je vid), a zaista bujice rastavljaju između mene i između bogomolje moga naroda (tj. rastavljaju mene i bogomolju moga naroda), pa zaista (bi) volio (želio bi) da si ti došao pa (da) si klanjao u mojoj kući (ili: sobi na jednom) mjestu (da) ga uzmem (za) bogomolju. Pa je rekao (Muhamed

a.s.): "Učiniću to ako htio Allah (ako Bog da)." Pa je jutrom došao meni poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i Ebu Bekjr sa njim poslije što se (tj. pošto se) učvrstio (ojačao) dan. Pa je tražio dozvolu (da uniđe, uđe u kuću) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa sam dozvolio njemu. Pa nije sjeo (bio) dok je rekao: "Gdje voliš da klanjam (u prostoru) od tvoje kuće?" Pa je dao znak (pokazao) k njemu (na dio) od mjesta koje je volio da klanja (Muhamed a.s.) u njemu. Pa je stao, pa smo se poredali ozadi (iza) njega, zatim je pozdravio (na svršetku molitve Muhamed a.s.) i pozdravili smo kada je pozdravio (na završetku molitve).

GLAVA

spominjanja (Uzvišenog Boga) poslije molitve.

(Pod spominjanjem se misli na izgovaranje izvjesnih sastava u kojima se spominje, hvali i veliča Uzvišeni Allah. Ti sastavi nisu poslije molitve obavezni da se izgovaraju, ali ih je vrijedno izgovarati, ili, kako se to rekne, učiti. Slijedeći hadisi će to objasniti.)

PRIČAO NAM JE Ishak, sin Nasra, rekao je: pričao nam je Abdurezak, rekao je: izvijestio nas Ibnu Džurejdž, rekao je: izvijestio me Amr da je Ebu Ma'bed, slobodnjak Ibnu Abasa, izvijestio njega da je Ibnu Abas, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, izvijestio njega da je podizanje glasa sa spominjanjem - kada odlaze ljudi od propisane (obavezne, fard molitve) - bilo na vremenu (tj. za vrijeme) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. A rekao je Ibnu Abas: "Znadijah (tj. Bijah znao, znao bi) kada su odlazili (sa molitve) s time (tj. po tome glasnom spominjanju) kada sam ga čuo.

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, rekao je: pričao nam je Sufjan, rekao je: pričao nam je Amr, rekao je: izvijestio me Ebu Mabed od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Prepoznavah završavanje (svršetak) molitve Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, sa veličanjem (tj. po glasnom izgovaranju "Allahu ekjber"). Rekao je Alija: pričao nam je Sufjan od Amra, rekao je: bio je Ebu Mabed najiskreniji (ili: najistinitiji od) slobodnjaka Ibnu

Abasa, rekao je Alija: A njegovo ime je Nafiz (tj. Ebu Mabedu je ime Nafiz).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Ebu Bekjra, rekao je: pričao nam je Mu'temir od Ubejdulaha, od Sumeja, od Ebu Saliha, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega (s njim), rekao je:

Došli su siromašni k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa su rekli: "Odoše stanovnici mnogobrojnoga imanja sa najvišim stepenima i trajnim uživanjem (tj. Odvedoše, odnesoše oni koji imaju mnogo imanja, bogati, imućni ljudi najviše stepene i vječno uživanje u raju jer) klanjaju kao što klanjamo (i mi), i poste kao što postimo (i mi), i za njih (postoji, tj. i oni imaju povrh toga još) višak (pretek) imanja (imetaka, materijalnih dobara što) hodočaste s njima (pomoću njih), i obavljaju umru (skraćeno neobavezno hodočašće), i bore se i milodare (tj. i daju milostinju). Rekao je: "Zar nećete (da) vam pričam (tj. da vam reknem, kažem) o (onome) što (je toliko vrijedno) ako uzmete (da to činite), stići ćete (onoga) ko vas je prestigao, i nije vas stigao (tj. neće vas stići - ovdje perfekat u cijelom hadisu na mnogo mjesta ima značenje futura -) nijedan (tj. niko) poslije vas, i bićete najbolji ko ste vi između njegovih dvojih leđa (tj. bićete najbolji između njih - niko neće biti kao vi) osim (onoga) ko je radio slično njemu (vašem postupku, a taj postupak se sastoji u tome da) slavite, i hvalite i veličate (Allaha) ozadi (iza) svake molitve (po) trideset i tri (puta)." Pa smo se prepirali između nas (tj. Pa je nastala nesloga, razdor između nas), pa je rekao neki (od) nas: slavićemo trideset i tri (puta), i hvalićemo trideset i tri (puta) i veličaćemo trideset i četiri (puta). Pa sam se vratio k njemu pa je rekao: "Govorićeš (Reći ćeš): "Slava Allahu!", i: "Hvala Allahu!", i: "Allah je veći (od svakog i svega)!", (tako) da bude od njih, svake (od) njih (ili: svih njih, tih riječi, izreka) trideset i tri (puta izgovoreno)."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Jusufa, rekao je: pričao nam je Sufjan od Abdul-Melikja, sina Umejra, od Verada, pisara Mugireta, sina Šubeta, rekao je:

Diktirao (Izdiktirao) je meni Mugirete, sin Šubeta, u pismo (koje je pisao) k Muaviji da Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, izgovaraše u zadnjici (na kraju, tj. poslije) svake propisane molitve

(poslije farda, ovo): "Nema božanstva osim Allaha, samoga Njega, nema druga Njemu, Njemu je vlast i Njemu je hvala, i On je na svaku stvar moćan. Bože moj, nema sprečavača (tj. nema onoga ko će spriječiti, ko će staviti zapreku) za (ono) što si darovao, a ni darovatelja za (ono) što si spriječio, i neće koristiti vlasniku udjela od (tj. kod) Tebe udio (a to znači: i neće koristiti bogatome kod Tebe njegovo bogatstvo nego samo njegova dobra djela ako ih bude imao)." A rekao je Šubete od Abdul-Melikja (isto u vezi) sa ovim; i od Hakjema, od Kasima, sina Muhajmireta, od Verada (je Šubete pričao isto u vezi) sa ovim. A rekao je Hasen: Udio je bogatstvo (tj. riječ "džeddun - udio u sreći i dobru", znači ovdje bogatstvo).

GLAVA:

Okrenuće se vođa ljudima kada je pozdravio (u znak svršetka molitve).

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, rekao je: pričao nam je Džerir, sin Hazima, rekao je: pričao nam je Ebu Redža' od Semureta, sina Džundeba, rekao je:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, kada je klanjao (neku) molitvu, (bio bi) se okrenuo (okrenuo bi se) nama sa svojim licem. (Kada je klanjao, tj. kada je završio klanjanje).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, od Malikja, od Saliha, sina Kjesana, od Ubejdulaha, sina Abdullaha sina Utbeta sina Mes'uda, od Zejda, sina Halida, Džuhenije da je on rekao:

Klanjao je nama poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, molitvu jutra (sabaha) u (mjestu) Hudejbiji na tragu neba (tj. poslije kiše s neba koja) je bila (tj. padala u jednom dijelu) od noći. Pa pošto je otišao sa molitve (završio molitvu), okrenuo se ljudima pa je rekao: "Da li znate šta je to rekao vaš Gospod?" Rekli su: "Allah i Njegov poslanik su znaniji." Rekao je: "Osvanuo je (dio) od Mojih robova (što je) vjernik u Mene (vjeruje Mene) i (dio što je) nevjernik (dio koji su nevjernici). Pa što se tiče (onoga) ko je rekao: "Okišili smo se (tj. dala nam se kiša) sa dobrotom Allaha i Njegovom milošću, pa taj je vjernik u Mene, a nevjernik (tj. a ne vjeruje) u zvijezdu. A što se tiče (onoga)

ko je rekao (dobili smo kišu) sa zvijezdom ovakvom i ovakvom (ili: sa padanjem na zapadu i podizanjem, rađanjem na istoku zvijezde ovakve i ovakve), pa taj je nevjernik (tj. on ne vjeruje) u Mene, a vjernik je (a vjeruje) u zvijezdu.

PRIČAO NAM JE Abdullah, čuo je Jezida, rekao je: izvijestio nas je Humejd od Enesa, rekao je:

Odgodio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, molitvu jedne noći do pola noći, zatim je izašao nama, pa pošto je klanjao, okrenuo se na nas (tj. nama) sa svojim licem pa je rekao: "Zaista ljudi su već klanjali i zaspali, a zaista vi ste neprestano u molitvi dok ste iščekivali molitvu."

GLAVA

ostanka (boravka) vođe u njegovom klanjalištu (mjestu gdje je klanjao) poslije pozdrava (pri završetku molitve, poslije predaje selama).

A rekao je nama Adem: pričao nam je Šubete od Ejuba, od Nafi'a, rekao je: Bio je Ibnu Umer (običaja da) klanja u (ili: na) svome mjestu koje je (bilo to mjesto što je) klanjao u njemu naređenu (obaveznu molitvu, fard), a činio ga je (i) Kasim. A spominje se od Ebu Hurejreta (govor što) ga je podigao (tj. pripisao Vjerovijesniku a.s., a u kojem se kaže da): Neće dragovoljno (klanjati, tj. neće klanjati neobavezne molitve) vođa u svome mjestu (tj. na onome mjestu gdje je stajao kada je klanjao kao vođa obaveznu molitvu). A nije ispravno (tj. A nije pouzdano ovo što se spominje od Ebu Hurejreta da je rekao Muhamed a.s.).

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, rekao je: pričao nam je Ibrahim, sin Sa'da, rekao je: pričao nam je Zuhrija od Hinde, kćeri Harisa, od Umu Seleme da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, bio (običaja), kada je pozdravio (predao selam), (da) ostane u (tj. na) svome mjestu lagano (tj. malo). Rekao je Ibnu Šihab: Pa pokazuje nam se (tj. mislimo, čini nam se) - a Allah je znaniji - zato da prođe (da izađe ona) ko odlazi od žena (tj. dok žene ne iziđu). A rekao je Ibnu Ebu Merjeme: izvijestio nas je Nafi', sin Jezida, rekao je: izvijestio me Džafer, sin Rebi'ata, da je Ibnu Šihab pisao k njemu, rekao je: pričala mi je Hinda, kći Harisa,

Firasija od Umu Seleme, žene Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, a bila je od njezinih drugarica, rekla je:

Pozdravljaše (Muhamed a.s. na završetku molitve) pa odu žene pa uniđu, uđu (u) njihove (tj. svoje) kuće (ili: sobe) prije (nego) da ode poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. A rekao je Ibnu Vehb od Junusa, od Ibnu Šihaba: izvijestila me Hinda Firasija. A rekao je Usman, sin Umera: izvijestio nas je Junus od Zuhrije: pričala mi je Hinda Firasija (Firasović). A rekao je Zubejdija: izvijestio me Zuhrija da je Hinda, kći Harisa, Kurejšija (Kurejšević) izvijestila njega, a bila je pod Ma'bedom (tj. a bila je žena Mabeda), sina Mikdada, a on je saveznik Zuhrovića, a ulažaše (a ulazila je Hinda) na (razgovor) ženama Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. A rekao je Šuajb od Zuhrije: pričala mi je Hinda Kurejšija. A rekao je Ibnu Ebu Atik od Zuhrije, od Hinde Firasije. A rekao je Lejs: pričao mi je Jahja, sin Seida, pričao mu je od Ibnu Šihaba, od (jedne) žene od (plemena) Kurejša, pričala mu je od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

(Ovim je Buharija pokazao da postoje suprotna pričanja u odnosu na pleme Hinde: jedni kažu iz plemena Benu Firas, a drugi vele iz Kurejša. Treći tvrde da nema u tome suprotnosti jer su Firasovići od Kjinaneta, a Kjinanete obuhvata i pleme Kurejš. Ima još nekih tumačenja u vezi ovoga koja se neće ovdje iznositi.)

GLAVA

(onoga) ko je klanjao sa ljudima, pa se sjetio (neke svoje) potrebe pa se zakoračao (preko, između) njih (tj. prošao je između njih dok oni još sjede i otišao je čim je selam predao, čim je pozdravio na završetku molitve ne ostajući nimalo na onom mjestu gdje je klanjao).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Ubejda, rekao je: pričao nam je Isa, sin Junusa, od Amra, sina Seida, rekao je: izvijestio me Ibnu Ebu Mulejkjete od Ukbeta, rekao je:

Klanjao sam iza Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, u Medini popodnev (ikjindiju), pa (je) pozdravio (predao selam), zatim je ustao žureći, pa se zakoračao (tj. gazio je, prolazio je preko) vratova ljudi k (jednoj, nekoj od) soba svojih žena. Pa su se uplašili ljudi od

njegove žurbe (žurenja, hitnje). Pa je izašao na (razgovor) njima, pa je vidio da su se oni čudili od (tj. zbog) njegove žurbe pa je rekao: "Sjetio sam se (jedne) stvari od zlata (da je, ili: što je) kod nas (koja je donešena da se podijeli kao milostinja), pa sam mrzio da me zadržava (tj. zaokuplja moju misao) pa sam naredio (zapovjedio da se pobrinu) sa njezinim dijeljenjem (tj. da je podijele, daruju kome bilo).

GLAVA

zasukivanja (tj. okrećanja) i odlaženja (odlaska preko prostora) od desne i lijeve (strane).

A bio je Enes (običaja da) se zasukiva (okreće) na svoju desnu i svoju lijevu (stranu pri odlaženju sa molitve), i kudi (tj. i da kudi, kudijaše onoga, kudio bi onoga) ko (sebi) istražuje, ili ko upravlja (hotimično) zasukivanje (samo) na svoju des
nu (stranu).

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, rekao je: pričao nam je Šubete od Sulejmana, od Umareta, sina Umejra, od Esveda, rekao je: rekao je Abdullah (sin Mesuda):

"Neka ne učini jedan (od) vas satani (đavolu nijednu) stvar (tj. ništa) od svoje molitve (pa ni toliko da) vidi (tj. da misli, zamisli sebi) da je dužnost na njega da neće otići (tj. da ne odlazi sa molitve na drugu stranu) osim na svoju desnu (stranu, tj. đavolja je misao da se mora otići samo desnom stranom, da se ne treba nikad udaljiti sa molitve lijevom stranom). Zaista već sam vidio Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, mnogo (puta) odlazi na svoju lijevu (stranu)."

GLAVA

(onoga) što je došlo o (jedenju) prisnoga (nekuhanog) bijeloga luka i crvenoga luka i praziluka (poriluka, prase?), i (što je došlo o) govoru Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Ko je jeo bijeloga luka (češnjaka) i crvenoga luka od gladi (zbog gladi) ili (zbog nečega drugog) osim nje (gladi), pa neka se ne približuje (približava) nipošto našoj bogomolji."

PRIČAO NAM JE Museded, rekao je: pričao mi je Jahja od Ubejdulaha, rekao je: pričao mi je Nafi' od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao u vojni (borbi oko Hajbera:

"Ko je jeo od ove stabljike (ili: ševarike), misli (na) bijeli luk, pa neka se ne približuje (približava) nipošto našoj bogomolji (našem mjestu ničičenja - mjestu gdje obavljamo sedždu, tj. zajedničku molitvu)."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, rekao je: pričao nam je Ebu Asim, rekao je: izvijestio nas je Ibnu Džurejdž, rekao je: izvijestio me Ata', rekao je: čuo sam Džabira, sina Abdullaha, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ko je jeo od ove stabljike, hoće (da kaže) bijeloga luka, pa neće navaljivati (neće dolaziti, neka ne dolazi) nama u naše bogomolje." Rekao sam: "Šta misli s njim (tj. koji: prijesan ili kuhan)?" Rekao je: "Ne pokazuje mi ga se (tj. ne mislim ga da) misli (na drugi) osim prijesni (od) njega." A rekao je Mahled, sin Jezida, od Džurejdža: ".... osim smrdenje (od) njega."

PRIČAO NAM JE Seid, sin Ufejra, rekao je: pričao nam je Ibnu Vehb od Junusa, od Ibnu Šihaba, tvrdio je Ata' da je Džabir, sin Abdullaha, tvrdio da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Ko je jeo bijeli luk ili crveni luk, pa neka se povuče (odstrani od) nas; ili je rekao: pa neka se povuče (odstrani od) naše bogomolje, i neka sjedi u svojoj kući." I (pričao nam je Seid, sin Ufejra, sa navedenim senedom) da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (bio u prilici da) se donio njemu lonac (i) u njemu (mnogo) zeleni od povrća, pa je našao (tj. osjetio) njemu (tj. da ono ima ružan) miris (doslovno: vjetar, a to znači miris), pa je pitao, pa se izvijestio o (onome) šta je u njemu (tj. u loncu, ili: u zeleni) od povrća, pa je rekao: "Približite (primaknite, podajte, dajte) ga k nekom (od) njegovih drugova (što) je bio sa njim." Pa pošto ga je vidio (tj. pošto je Muhamed a.s. vidio toga svoga druga da) je mrzio njegovo jedenje (jedenje toga povrća), rekao je: "Jedi (a ne

gledaj na to što ja nisam htio da to jedem), jer zaista ja se sašaptavam (sa onim) ko (je taj što) se ti ne sašaptavaš (sa njim, tj. ja tajno zaista razgovaram sa kime ti ne razgovaraš u tajnosti, pa ne volim da mi usta zaudaraju poslije toga povrća)." A rekao je Ahmed, sin Saliha, od Ibnu Vehba: Donio mu se mjesec (uštap), rekao je Ibnu Vehb: misli (pod izrazom mjesec na) tanjir (i) u njemu (skuhane) zeleni. A nije spomenuo Lejs i Ebu Safvan (pričajući njih dva) od Junusa priče lonca (priče o loncu), pa neću znati (tj. pa ne znam da li) je on (lonac, tj. ta priča o loncu) od govora Zuhrije (umetnuta, ubacita, ubačena), ili je u hadisu (već navedenom, to spomenuto).

(Iz svega ovoga se vidi da se navedeni hadis priča na dva načina. Po jednom pričanju se kaže da je Muhamedu a.s. donesen lonac, a po drugom pričanju donesen je mjesec, a to znači tanjir. Veli se da se tanjir naziva izrazom mjesec jer je tanjir bio okrugao kao mjesec o uštapu, pun mjesec.)

PRIČAO NAM JE Ebu Mamer, rekao je: pričao nam je Abdul-Varis od Abdul-Aziza, rekao je: pitao je (jedan) čovjek Enesa:

"Šta si čuo od vjerovijesnika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da je rekao) o bijelom luku?" Pa je rekao: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Ko je jeo od ove stabljike, pa neka se ne približuje (približava) nipošto nama, i neka ne klanja nipošto sa nama."

GLAVA

čišćenja (za molitvu) djece, i kada treba (i kada je dužnost) na njih kupanje i očišćenje (tj. da se očiste običnim propisanim čišćenjem za molitvu - abdestom); i (GLAVA) njihovog prisustvovanja skupini (tj. zajedničkoj molitvi), i dvama (godišnjim) praznicima i sahranama (pokopima umrlih); i (GLAVA) njihovih redova (u molitvi).

PRIČAO NAM JE Ibnul-Musena, rekao je: pričao mi je Gunder, rekao je: pričao nam je Šubete, rekao je: čuo sam Sulejmana Šejbaniju, rekao je: čuo sam Ša'biju, rekao je: izvijestio me (onaj) ko je prošao sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, pokraj odbačenog (tj. osamljenog) groba, pa ih je predvodio (u molitvi za pokopanoga u tom

grobu), i poredali su se na njemu (tj. ozadi, iza njega). Pa sam rekao: "O Ebu Amre, ko ti je pričao (to)?" Pa je rekao: "Ibnu Abas."

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, rekao je: pričao nam je Sufjan, rekao je: pričao mi je Safvan, sin Sulejma, od Ata'-a, sina Jesara, od Ebu Seida Hudrije, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Kupanje petkom je dužnost na svakog zrelog (polno koji ima sposobnost polucije)."

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, rekao je: izvijestio nas je Sufjan od Amra, rekao je: izvijestio me Kjurejb od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice (s njima), rekao je:

Prenoćio sam kod moje (tj. svoje) tetke (po majci) Mejmune (jedne) noći, pa je zaspao (spavao) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio. Pa pošto je bio u nekom (dijelu) noći, ustao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa se očistio (vodom - abdestio) iz obješenog mijeha laganim (lakim) čišćenjem. Olakšava ga (to čišćenje) - je Amr, i umanjuje ga vrlo (jako, tj. prikazivao ga je vrlo laganim i malim). Zatim je ustao (tj. počeo je da) klanja (Muhamed a.s., ovo sada opet priča Ibnu Abas), pa sam ustao pa sam se očistio načinom (istim načinom) onako kao što se očistio (on s njim, a Ibnu Abbas je tada bio dijete). Zatim sam došao pa sam stao (na prostor) od njegove lijeve (strane, tj. na njegovu lijevu stranu), pa me okrenuo (premjestio) na svoju desnu (stranu), zatim je klanjao šta je htio Allah. Zatim je legao (na stranu, a ne na leđa niti potrbuške), pa je zaspao (tako da) je čak puhao (na usta). Pa mu je došao dozivač (na molitvu - mujezin) doziva, poziva (tj. objavljuje) mu za molitvu (zore - sabaha), pa (je) ustao sa njim k molitvi, pa je klanjao, a nije se (nanovo) očistio (nije uzimao ponovo abdest). Rekli smo Amru (to kaže Sufjan): Zaista (neki) ljudi govore: Zaista Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (posjedovaše takvo svojstvo da) spava njegovo oko, a neće spavati (tj. a ne spava ni tada) njegovo srce (tj. prisebnost, budnost). Rekao je Amr: Čuo sam Ubejda, sina Umejra, (da) govori: "Zaista san (snoviđenje) vjerovijesnika je objava." Zatim je pročitao (napamet, proučio dio odlomka Kur'ana): ".... zaista ja vidim u spavanju da ja koljem tebe.....".

PRIČAO NAM JE Ismail, rekao je: pričao mi je Malikj od Ishaka, sina Abdullaha sina Ebu Talhata, od Enesa, Malikja, da je njegova nena (baka - majčina ili očeva mati) Mulejkjeta pozvala poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zbog jela (tj. na jelo što) ga je načinila (spravila), pa je jeo od njega pa je rekao:

"Ustanite pa da klanjam sa vama." Pa sam ustao k (jednoj) hasuri (prostirci od rogozine što) je već vrlo pocrnila od duljine (trajanja vremena) što se ostajalo (tj. sjedilo na njoj), pa sam je poprskao sa vodom, pa (je) stao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i (ili: a) siroče sa mnom, a starica iza nas, pa je klanjao sa nama dva naklona (rekjata).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, od Malikja, od Ibnu Šihaba, od Ubejdulaha, sina Abdullaha sina Utbeta, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice (s njima), da je on rekao:

Došao sam jašući na magarcu (ženskog pola), magarici, a ja sam tada (u dobu života da) sam se već približio zrelosti (polne, sposobnosti polucije), a poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (u času moga dolaska) klanja sa ljudima u (tj. na mjestu) Mini k (nečemu drugom okrenut) osim zida, pa sam prošao ispred nekog (dijela) reda (klanjača), pa sam odsjeo (sjašio, sjahao), pa sam poslao magaricu (da) uživa (da pase) i unišao sam u red, pa to nije osudio meni nijedan (od prisutnih).

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, rekao je: izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, rekao je: izvijestio me Urvete, sin Zubejra, da je Aiša rekla:

Unišao (Ušao) je (sa večernjom molitvom - jacijom) u tminu Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio. A rekao je Ajaš: pričao nam je Abdul-Ala, rekao je: pričao nam je Mamer od Zuhrije, od Urveta, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje (s njom), rekla je: Unišao je u tminu poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u večernjoj molitvi (jaciji, toliko da) je čak dozvao njega Umer (tj. da mu je čak doviknuo Umer): "Već spavaju žene i djeca." (Ovo je dokaz da se i djeca treba da bave molitvom i prije doba zrelosti.) Pa je izašao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao: "Zaista ono (stvar je takva da) nije

nijedan od stanovnika zemlje (u takvom položaju da) klanja ovu molitvu osim vas." A nije bio nijedan (čovjek) tada (da) klanja (nije klanjao) osim stanovnika Medine.

PRIČAO NAM JE Amr, sin Alije, rekao je: pričao nam je Jahja, rekao je: pričao nam je Sufjan, rekao je: pričao mi je Abdurahman, sin Abisa, (rekao je:) čuo sam Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (s njima, da) je rekao njemu (tj. pitao ga je jedan) čovjek:

"Prisustvovao (li) si (ti, tj. Jesi li ti prisustvovao) izlaženju (izlasku na mjesto gdje se klanjao bajram) sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio?" Rekao je: "Da, a da nije moga mjesta od njega (tj. da mu nisam bliži rođak, stričević), ne bi mu prisustvovao, misli (na zapreku, smetnju izlaženju) od njegove malenosti (tj. zbog toga što je bio malen, ne bi izašao da nije bio bliži rođak Muhameda a.s.)." Došao je (Muhamed a.s., kaže Ibnu Abas) brdu (ili: svjetioniku, ili: zastavi, ili: znaku) koje je kod kuće Kjesira, sina Salta, zatim je govorio (predikovao), zatim je prišao ženama, pa ih je savjetovao, i opominjao ih je i zapovjedio im je da daju milostinju. Pa je počela žena (da) pada sa svojom rukom k svome prstenu (i) baca u odjeću (haljinku) Bilala (dakle žene su davale nakit i stavljale su ga u haljinku mujezina Bilala). Zatim je prišao (došao) on i Bilal kući.

GLAVA

izlaženja (izlaska) žena k bogomoljama u (ili po) noći i pomrčini (zore, osvita, tj. i u pomrčini na kraju noći pred samu zoru).

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, rekao je: izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, rekao je: izvijestio me Urvete, sin Zubejra, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje (s njom), rekla je:

Unišao je u tminu poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, sa (molitvom) tmine (jacije, toliko) čak (da) ga je dozivao (dozvao) Umer: "Zaspale su žene i djeca!" Pa je izašao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao: "Ne iščekuje nju (ovu molitvu) nijedan osim vas od stanovnika zemlje." A nije se klanjalo tada (nigdje) osim u Medini. A klanjavaše (A klanjali su oni) molitvu tmine (jacije) u

(vremenu) što je između (časa) da zađe (na nebu večernja) rumen (pa) do prve trećine noći.

PRIČAO NAM JE Ubejdulah, sin Musa-a, od Hanzaleta, od Salima, sina Abdullaha, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice (s njima), od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Kada su zatražile (tj. Kada zatraže) dozvolu (od) vas vaše žene (da idu) u (ili: po) noći k bogomolji, pa dozvolite im." Slijedio ga (Ubejdulaha) je Šubete od Ameša, od Mudžahida, od Ibnu Umera, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, rekao je: pričao nam je Usman, sin Umera, rekao je: izvijestio nas je Junus od Zuhrije, rekao je: pričala mi je Hinda, kći Harisa, da je Umu Selema, žena Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, izvijestila nju da su žene u vrijeme poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, bile, kada su pozdravile (na kraju) propisane (molitve, predale selam), ustale bi (tj. bile bi ustale odlazeći), a ustrajao je (tj. sjedio je na svome mjestu još) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i (onaj) ko je klanjao (sa njim) od ljudi koliko je htio Allah (da sjede), pa kada je ustao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, ustali su (onda i) ljudi.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, od Malikja - H - , a pričao nam je Abdullah, sin Jusufa, rekao je: izvijestio nas je Malikj od Jahja-a, sina Seida, od Amrete, kćeri Abdurahmana, od Aiše, rekla je:

Zaista bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) svakako klanja jutarnju molitvu (sabah), pa odlaze žene obuhvaćene (pokrivene) sa svojim platnima (ogrtačima od vune), ne prepoznaju se od pomrčine (rane zore).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Miskjina, rekao je: pričao nam je Bišr, rekao je: izvijestio nas je Evzaija, rekao je: pričao mi je Jahja, sin Ebu Kjesira, od Abdullaha, sina Ebu Katadeta, Ensarije od njegova oca (Ebu Katadeta), rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista ja svakako ustanem k molitvi, a ja hoću da oduljim (čitanje, učenje) u njoj, pa čujem plač djeteta pa pređem, (tj. pa se odlučim na skraćivanje čitanja, učenja) u mojoj (tj. svojoj) molitvi (zbog) izbjegavanja (tj. ne želeći) da otešćavam (da otežam) njegovoj majci (da dotužim njegovoj majci)."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, rekao je: izvijestio nas je Malikj od Jahja-a, sina Seida, od Amrete, kćeri Abdurahmana, do Aiše, bio zadovoljan Allah od nje (s njom), rekla je (Aiša):

"Da je stigao (tj. Da je doživio da vidi) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, šta su proizvele žene (tj. šta su počele da čine, ili: kako su počele da čine neke nove ružne postupke koje prije nisu činile), zaista bi im spriječio (da ulaze u bogomolje) kao što su se spriječile žene Israelićana, Israelćana (da ulaze u bogomolje)." Rekao sam Amreti: "A zar su se spriječile." Rekla je: "Da."

GLAVA

molitve žena ozadi (ozada, iza) ljudi.

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Kazeata, rekao je: pričao nam je Ibrahim, sin Sa'da, od Zuhrije, od Hinde, kćeri Harisa, od Umu Selemete, bio zadovoljan Allah od nje (s njom), rekla je:

Bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, kada je pozdravio (predao selam), ustale bi žene kada je (završavao) svoje pozdravljanje, a (on je bio običaja da) ostaje (da se zadrži) u (ili: na) svome mjestu lako (tj. malo) prije (nego) da ustane (i da ode). Rekao je (Zuhrija): "Vidimo (tj. Mislimo) - a Allah je znaniji - da je to bilo zbog (toga) da odu žene prije (nego) da stignu (sustignu, tj. pođu, krenu i) ljudi."

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, rekao je: pričao nam je Ibnu Ujejnete od Ishaka, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega (s njim), rekao je:

Klanjao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, u kući Umu Sulejme, pa sam stao (ja) i (jedno) siroče ozadi (iza) njega, a Umu Sulejma ozadi (ozada, iza) nas.

GLAVA

brzine odlaženja (odlaska) žena iz jutarnje molitve (sabaha), i (GLAVA) malenkosti (tj. kratkotrajnosti) njihova boravka u bogomolji.

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Musa-a, rekao je: pričao nam je Seid, sin Mensura, rekao je: pričao nam je Fulejh od Abdurahmana, sina Kasima, od njegova oca, od Aiše da poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, klanjavaše (da je klanjao) jutarnju molitvu (sabah) u pomrčini (zadnjeg dijela noći), pa odlaze one, žene vjernika, neće se prepoznati (tj. ne prepoznaju se) od pomrčine (tj. jer još bude mračno kada je molitva već završena), ili neće prepoznati (ne prepoznaje) neka (od) njih neku.

GLAVA

traženja dozvole žene (tj. ženinog traženja dozvole od) njezinog muža za izlaženje k bogomolji (za izlazak bogomolji).

PRIČAO NAM JE Museded, rekao je: pričao nam je Jezid, sin Zurej'a, od Mamera, od Zuhrije, od Salima, sina Abdullaha, od njegova oca (Abdullaha, sina Umera), od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Kada je zatražila dozvolu (tj. Kada zatraži dozvolu) žena jednog (od) vas (da ode u bogomolju i tome slično), pa neka ju (ili: je) ne sprečava (neka ju ne ometa, neka je ne ometa)."

U IME ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA

KNJIGA (MOLITVE) PETKA

(tj. KNJIGA molitve koja se obavlja samo u petak, dakle jedanput sedmično –

KNJIGA DŽUME)

GLAVA

uzakonjenosti (obavezne, neizostavne dužnosti molitve) petka zbog govora Allaha, uzvišen je (On, Allah): ".... kada se je dozivalo (tj. kada se poziva) za molitvu od dana petka, pa žurite (trčite) k spominjanju Allaha, a ostavite (u taj čas) kupoprodaju. To vam je bolje za vas ako ste bili (takvi da) znate (ako znadijaste, ako znate)."

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, rekao je: izvijestio nas je Šuajb, rekao je: pričao nam je Ebu Zinad da je Abdurahman, sin Hurmuza, Aaredž, slobodnjak Rebi'ata, sina Harisa, pričao njemu da je on čuo Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega (s njim), da je on čuo poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Mi smo zadnji prestizači (tj. zadnji po postanku na ovome svijetu, a po stepenu i počasti za dobra djela bićemo prestizači, pobjednici, prvi na) sudnjem danu, ali oni (su ti što) se njima dala knjiga (od Boga) prije nas. Zatim ovo je njihov dan koji se uzakonio (naredio, zapovjedio) njima (tj. petak kao sedmični praznik bio je određen i njima, Židovima i kršćanima), pa su se razišli u njemu (u pogledu njega), pa je naputio nas Allah njemu (petku); sljedbenici (slijedioci): Židovi sutra (tj. u subotu), a kršćani poslije sutra (tj. prekosutra, u nedjelju imaju sedmični praznik, sedmičnu zajedničku molitvu)."

(Petak se u arapskom jeziku kaže: "jevmul - džumu'ati", a to znači: "dan skupa, sastanka skupljanja, sakupljanja", pa se u tom smislu može i treba shvatiti navedeni hadis. Kršćanima je bilo zapovjeđeno da se jedan dan u sedmici sastanu i da obavljaju zajedničku sedmičnu molitvu pa se nisu složili u tome koji je to dan, i najzad su uzeli nedjelju. To bi imale da znače gornje riječi: "..... ovo je njihov dan koji se uzakonio njima pa su se razišli u njemu,.....".)

GLAVA

vrijednosti kupanja (u) petak; i da li je (dužnost) na dijete da prisustvuje (molitvi) petka (petkom) ili (na) žene (tj. i da li i žene treba da idu na molitvu petka).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, rekao je: izvijestio nas je Malikj od Nafi'a, od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice (s njima), da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Kada je došao (tj. Kada hoće da dođe, da ide) jedan (od) vas (na molitvu) petka, pa neka se okupa." (Veli se da izraz: "... jedan (od) vas...." obuhvata sve sljedbenike islama bez obzira na pol i doba starosti, dakle i djecu i žene.)

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda sina Esme, rekao je: pričao nam je Džuverijete od Malikja, od Zuhrije, od Salima, sina Abdullaha sina Umera, od Ibnu Umera da je Umer, sin Hataba, dok je on (bio) stajač (dok je stajao) u govoru (tj. dok je držao govor) petkom, kadli je unišao (kad uđe u bogomolju jedan) čovjek od prvih iseljenika (emigranata) od drugova Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa ga je dozvao Umer:

"Koji je ovo čas?" (Prijekorno pitanje, tj. "Kamo tebe ranije?" Veli se da je taj čovjek bio Usman, sin Afana r.a.) Rekao je (onaj čovjek Umeru opravdavajući se): "Zaista ja sam se zabavio (zadržao, spriječio, tj. bio sam zaposlen toliko), pa se nisam obrnuo (vratio, tj. išao sa posla ni) k svojoj porodici, dok sam čuo pozivanje (na molitvu, dok sam čuo ezan; ili: dok nisam čuo ezan), pa nisam povećao (tj. pa nisam više radio kad sam čuo poziv nego to) da sam se očistio (običnim čišćenjem za molitvu - abdestio)." Rekao je (Umer opet prijekorno): "I čišćenje još (jedino, samo), a već si znao (tj. a već znaš) da poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zapovjedaše kupanje (petkom da se obavi)."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, rekao je: izvijestio nas je Malikj od Safvana, sina Sulejma, od Ata'a, sina Jesara, od Ebu Seida

Hudrije, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Kupanje dana petka (tj. Kupanje u petak; Kupanje petkom) je dužnost na svakoga zreloga (polno, koji ima poluciju)."

(Hanefijska pravna škola smatra da to ne znači obavezna dužnost, nego da je to dužnost koju je lijepo i pohvalno izvršavati.)

GLAVA

mirisa zbog petka (tj. namirisavanje petkom).

PRIČAO NAM JE Alija, rekao je: pričao nam je Haremija, sin Umareta, rekao je: pričao nam je Šubete od Ebu Bekjra, sina Munkjedira, rekao je: pričao mi je Amr, sin Sulejma, Ensarija, rekao je: svjedočim na Ebu Seida (da) je rekao: svjedočim na poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) je rekao:

"Kupanje petkom je dužnost na svakoga zreloga, i da očisti zube i da dotakne (kakvoga) mirisa (da se namiriše) ako je našao (tj. ako bude imao mirisa)." Rekao je Amr: "Što se tiče kupanja, pa svjedočim da je ono dužnost. A što se tiče čišćenja zuba i (upotrebe) mirisa, pa Allah je znaniji, je li dužnost ono ili ne, ali ovako je u hadisu (rečeno)." Rekao je Ebu Abdullah (Buharija): On (tj. pripovjedač gornjega hadisa Ebu Bekjr, sin Munkjedira) je brat Muhameda, sina Munkjedira (koji se takođe naziva i nadimkom Ebu Bekjr kao i taj njegov brat, ali se naziva i svojim imenom Muhamed), a nije se imenovao (tj. ne naziva se svojim pravim imenom) ovaj Ebu Bekjr (brat Muhamedov). Predao ga je (gornji hadis) od njega (Ebu Bekjra, sina Munkjedira, brata Muhameda) Bukjejr, sin Ešedža, i Seid, sin Ebu Hilala, i brojnost (tj. skupina ljudi, i još nekoliko ljudi). A bio je Muhamed, sin Munkjedira, (svojstva da) se nadimči (tj. nazivaše se nadimkom) sa Ebu Bekjr i (sa) Ebu Abdullah.

GLAVA

vrijednosti petka.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, rekao je: izvijestio nas je Malikj od Sumeja, slobodnjaka Ebu Bekjra, sina Abdurahmana, od Ebu Saliha Semana, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Ko se okupao petkom kupanjem (kojim se čisti od) nečistoće (nastale izljevom muškog sjemena, polucijom), zatim je otišao (zatim ode odmah u bogomolju gdje će se klanjati molitva petka - džuma), pa kao da je žrtvovao devu (kamilu); a ko je otišao (ko ode) u drugome času (poslije kupanja), pa kao da je žrtvovao kravu; a ko je otišao u trećem času, pa kao da je žrtvovao (ova riječ u svim navedenim i sljedećim rečenicama doslovno znači: približio, prinio na žrtvenik) rogatoga ovna; a ko je otišao u četvrtom času, pa kao da je žrtvovao kokoš; a ko je otišao u petom času, pa kao da je žrtvovao jaje. Pa kada je izašao vođa (na govornicu), prisustvuju (tj. pristupe) anđeli (meleki, koji su imali dužnost da popisuju one koji dolaze na molitvu petka - džumu, dakle ti anđeli prestanu pisati ljude, i pristupe da) slušaju opomenu (tj. prediku, vaz, govor imama, vođe u molitvi koji petkom prije molitve mora da održi propovjed kojom opominje i podstiče na vjerske dužnosti).

GLAVA.

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, rekao je: pričao nam je Šejban od Jahja-a, od Ebu Selemeta, od Ebu Hurejreta da je Umer, bio zadovoljan Allah od njega (s njim), (imao i ovakav jedan slučaj):

Dok on govori petkom (na govornici), kadli je unišao (tj. kadli uniđe, uđe jedan) čovjek, pa je rekao Umer: "Zašto se zadržavate (toliko) od molitve (petkom)?" Pa je rekao (onaj) čovjek: "Nije ono (zadržavanje trajalo ništa više) osim (toliko) da sam čuo dozivanje (poziv- ezan) pa sam se očistio (abdestio, i odmah krenuo)." Pa je rekao (Umer): "Zar niste čuli Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio,

(da) govori: "Kada je otišao (tj. kada hoće da ode, pođe, krene) jedan (od) vas k (molitvi) petka (džumi), pa neka se okupa."

GLAVA

masti (za uljepšavanje) zbog petka.

PRIČAO NAM JE Adem, rekao je: pričao nam je Ibnu Ebu Zi'b od Seida Makburije, rekao je: izvijestio me moj otac od Ibnu Vedi'ata, od Selmana Farisije, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Neće se okupati (jedan) čovjek petkom, i očistiti se koliko je mogao (da izvrši) od čišćenja, i namazati se od svoje masti, ili dotaknuti od mirisa svoje kuće, zatim (da) izađe pa ne rastavi (tj. ne tiska se u bogomolji) između dvojice, zatim (da) klanja što mu se propisalo, zatim šuti kada govori vođa (- neće nikada to sve tako izvršiti i postupiti, a da će drukčije biti nagrađen) osim (tako da) se oprostilo (ili: da će se oprostiti) njemu što (je pogriješio malih grijeha) između njega (tj. između toga petka) i između zadnjega (sljedećeg) petka."

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, rekao je: izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, rekao je Tavus: rekao sam Ibnu Abasu:

Spominju da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao: "Okupajte se petkom, i operite vaše glave iako niste bili nečisti (polucijom, iako se niste zanečistili polucijom), i pogodite (tj. dohvatite, uzmite štogod) od mirisa." Rekao je Ibnu Abas: "Što se tiče kupanja, pa da (tj. pa to je rekao); a što se tiče mirisa, pa neću znati (tj. pa ne znam je li to rekao)."

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Musa-a, rekao je: izvijestio nas je Hišam da je Ibnu Džurejdž izvijestio njih, rekao je: izvijestio me Ibrahim, sin Mejsereta, od Tavusa, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice (s njima), da je on spomenuo govor Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, o kupanju petkom, pa sam rekao Ibnu Abasu:

"Da li dotaknuti (čovjek kakvog) mirisa ili masti ako je bilo (toga) kod njegove porodice?" Pa je rekao: "Neću ga znati (tj. Ne znam to)."

GLAVA:

Obući će (čovjek petkom) najljepše što nađe (tj. najljepše što ima).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, rekao je: izvijestio nas je Malikj od Nafi'a, od Abdullaha, sina Umera, da je Umer, sin Hataba, bio zadovoljan Allah od njega (s njim), vidio (jedan) ogrtač sa svilenim prugama (širokima kao kajiš, remen - to znači: "sijerae") kod vrata bogomolje (tj. prodaje se pred bogomoljom, pred samim njezinim vratima), pa je rekao:

"O poslaniče Allaha, da si sebi kupio ovu (haljinku) pa je obukao petkom i za (primanje, prilikom primanja) izaslanstva kada stignu (dođu) tebi." Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Oblači ovo samo (onaj) ko (je takav da) nema udjela njemu u (ili: na) budućem svijetu." Zatim su došli poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, od nje (od takve iste vrste ogrtača) ogrtači, pa je darovao Umeru, sinu Hataba, bio zadovoljan Allah od njega (s njim), od njih (jedan) ogrtač, pa je rekao Umer: "O poslaniče Allaha, oblačiš mi ga (tj. daruješ mi ga da ga oblačim), a već si rekao o (ovakvom) ogrtaču Utarida (koji ga je prodavao prije kraćeg vremena pred bogomoljom, rekao si ono) što si rekao." Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Zaista ja ti ga nisam obukao zato (da) ga oblačiš (tj. nisam te odio s njim, nisam ti ga dao kao odjeću zato da ga nosaš, da ga upotrebljavaš za oblačenje, za svoju odjeću)." Pa ga je obukao (tj. Pa je taj darovani ogrtač dao za odjeću) Umer, sin Hataba, bio zadovoljan Allah od njega (s njim), (jednome) bratu svome (doslovno: što ga je imao) u Meki, idolopokloniku (tj. svome bratu koji je još bio idolopoklonik i živio u Meki).

GLAVA

zubočistke petkom - čišćenje (četkicom) zuba petkom.

(Riječi "sivakj" i "misvakj" u ili na arapskom jeziku znače naročito drvo kojim su Arapi čistili zube, a i danas neki njime to čine. To drvo raste u Arabiji i prethodno se uredi da se njime mogu čistiti zubi. U daljem tekstu to će se drvo prevoditi i nazivati sa izrazom "zubočistka", jer je to ipak nešto drugo negoli čačkalica. Izraz "zubočistka" je neobičan ali ipak, u nedostatku boljeg izraza, odgovara i pristaje za to drvo.)

A rekao je Ebu Seid od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da je imao običaj da) čisti zube (zubočistkom - misvakjom).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, rekao je: izvijestio nas je Malikj od Ebu Zinada, od Aaredža, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega (s njim), da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Da nije (toga) da bih otežao (da bih dotužio, ako bi to zapovjedio) na (za) svoju sljedbu (svojoj sljedbi), ili na ljude (tj. dotužio bih sljedbi, ili ljudima), zaista bi im zapovjedio za zubočistku (da je upotrebljavaju) sa svakom molitvom."

PRIČAO NAM JE Ebu Mamer, rekao je: pričao nam je Abdul-Varis, rekao je: pričao nam je Šuajb, sin Habhaba, rekao je: pričao nam je Enes, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Mnogo sam činio (tj. Mnogo činim, a to znači: Mnogo se obraćam) na vas u (vezi toga da upotrebljavate) zubočistku (misvakj)."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Kjesira, rekao je: izvijestio nas je Sufjan od Mensura i Husajna, od Ebu Vaila, od Huzejfeta, rekao je:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, kada je ustao (i u dijelu) od noći, (bio je običaja da) pere (ili trlja zubočistkom - misvakjom) svoja usta.

GLAVA

(onoga) ko je sebi očistio zube sa zubočistkom - misvakjom (nekoga drugoga) osim njega (tj. osim sebe, a to znači tuđom zubočistkom, a ne svojom).

PRIČAO NAM JE Ismail, rekao je: pričao mi je Sulejman, sin Bilala, rekao je: rekao je Hišam, sin Urveta: izvijestio me moj otac od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje (s njom), rekla je:

Unišao je Abdurahman, sin Ebu Bekjra, a sa njim je (bila) zubočistka (misvakj), čisti (sebi) zube sa njom, pa je pogledao k njemu poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa sam rekla njemu (Abdurahmanu): "Daruj (Daj) mi ovu (tj. tu) zubočistku (misvakj)." Pa mi ju je darovao, pa sam je slomila, zatim sam je žvakala (da je isitni i udesi da se može s njome čistiti), pa sam je darovala (dala) poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je (sebi) čistio zube s njom (zubočistkom), a on je (za to vrijeme) prislonjač (sebe, tj. prislanja se, oslanja se) k mojim prsima (tj. na moja prsa).

GLAVA

(onoga) što se čita (uči) u molitvi zore (sabahu) petkom.

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, rekao je: pričao nam je Sufjan od Sa'da, sina Ibrahima, od Abdurahmana, on je sin Hurmuza, Aaredž, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega (s njim), rekao je:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da napamet) čita (uči) u (molitvi) zore (sabahu) petkom "Elif Lam Mim. Objavljivanje...." i "Da li došlo na čovjeka...." (tj. čitaše, učio je poglavlja iz Kur'ana koja počinju sa navedenim riječima).

GLAVA

(molitve) petka (džume) u selima i gradovima.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Musena-a, rekao je: pričao nam je Ebu Amir Akadija, rekao je: pričao nam je Ibrahim, sin Tahmana, od Ebu Džemreta Dabu'ije, od Ibnu Abasa da je on rekao:

"Zaista prva (molitva) petka (džume - što) se uspostavila petkom (stalno, redovno) poslije (molitve) petka (džume) u bogomolji poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, je (molitva petka - džuma) u bogomolji (plemena) Abdul-Kajs u Džuvasa - u (mjestu, selu ili naselju u jednom kraju) od Bahrejna."

PRIČAO NAM JE Bišr, sin Muhameda, Mervezija, rekao je: izvijestio nas je Abdullah, rekao je: izvijestio nas je Junus od Zuhrije, rekao je: izvijestio nas je Salim, sin Abdullaha, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice (s njima), rekao je: čuo sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Svaki (od) vas je (jedan) pastir (nečega, tj. zadužen je da o nečemu vodi brigu, da nešto čuva kao što pastir, čoban čuva stado, ovce)." A povećao je Lejs (tj. više, opširnije je pričao Lejs rekavši): rekao je Junus: pisao je Ruzejk, sin Hukjejma, k Ibnu Šihabu, a ja sam sa njim tada (bio) u Vadil-Kira-u (to je grad u Hidžazu prema Siriji): "Da li vidiš (tj. Da li smatraš za potrebno) da uspostavljam molitvu petka (džumu)?" A Ruzejk je (tada bio) namjesnik na zemlji (ili: nad zemljom što) ju (je) radi (obrađuje), i u njoj (u toj zemlji bila) je skupina od (stanovnika) Sudana i (drugih) osim njih; i Ruzejk je tada (bio zapovjednik) na Ejli (tj. nad gradom Ejlom).

(Grad Ejla je mjesto u Arabiji na morskoj obali.)

(U stvari Ejla je grad koji je nekad postojao na obali Crvenog Mora, ali sada ne postoji. Ruzejk je bio zapovjednik Ejle i namjesnik za područje oko Ejle. To područje je i obrađivao, pa je zato i pitao pismenim putem Ibnu Šihaba da li treba na zemlji, tj. u selima i naseljima izvan grada Ejle uspostaviti da se klanja molitva petka - džuma.)

Pa je pisao Ibnu Šihab, a ja slušam (čujem, kaže Junus, tj. čujem kako Ibnu Šihab diktira svome pisaru pismo Ruzejku u kojem) zapovijeda njemu da uspostavi molitvu petka (džume), (i još) izvješćuje

njega da je Salim pričao njemu da Abdullah, sin Umera, govori: čuo sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori: "Svaki (od) vas je (jedan) pastir, i svaki (od) vas je pitan (tj. odgovoran) o svome stadu (za svoje stado): vođa (rukovodilac) je pastir i pitan (odgovoran je) za svoje stado (za svoje potčinjene); i čovjek je pastir u svojoj porodici i on je pitan (odgovoran) za svoje stado; i žena je pastirica u kući svoga muža i pitana (odgovorna je) za svoje stado; i sluga je pastir u imanju svoga gospodara i pitan (odgovoran je) za svoje stado." Rekao je: "I mislim da je već (još) rekao: i čovjek je pastir u imanju svoga oca i (biće) pitan za svoje stado; i svaki (od) vas je pastir i (biće) pitan (odgovoran) za svoje stado."

GLAVA:

Da li je na (onoga) ko nije prisustvovao (molitvi) petka (džumi, dužnost) kupanje (pa bio taj, bilo da je) od žena, i djece i (neko drugi) osim njih (tj. bio on čovjek, bilo da je žena ili dijete).

A rekao je Ibnu Umer: "Kupanje je samo (dužnost) na (onoga) ko (je taj što) je dužnost na njega (molitva) petka (džuma).

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, rekao je: izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, rekao je: pričao mi je Salim, sin Abdullaha, da je on čuo Abdullaha, sina Umera, (da) govori: čuo sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Ko je došao od vas (tj. Ko hoće da ide od vas na molitvu) petka (džume), pa neka se okupa."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, od Malikja, od Safvana, sina Sulejma, od Ata-a, sina Jesara, od Ebu Seida Hudrije, bio zadovoljan Allah od njega (s njim), da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Kupanje (u) danu petka (petkom) je dužnost na svakoga zreloga (polno, tj. koji ima poluciju)."

PRIČAO NAM JE Muslim, sin Ibrahima, rekao je: pričao nam je Vuhejb, rekao je: pričao nam je Ibnu Tavus od svoga oca, od Ebu Hurejreta, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Mi smo zadnji (postankom i po dobijanju, dobivanju objave, a) prestizači (tj. a prvi po vrlinama na) sudnjem danu. Dobili su (oni, Židovi i kršćani od Uzvišenog Boga) knjigu prije nas, a mi smo je dobili (a nama se dala) poslije njih, pa ovo je dan (petak) koji (je taj što) su se razišli (ili: prepirali) u (vezi) njega, pa je naputio nas Allah (da ga mi uzmemo kao sedmični praznik), pa sutra (sutradan) je za Židove (tj. subota), a poslije sutra (tj. prekosutra, nedjelja) je za kršćane." Pa je zašutio, zatim je rekao: "Dužnost je (tj. Pravo je, treba) na svakoga muslimana da se okupa u svakih sedam dana (u jednom) danu (tj. jedan dan, jednoga dana u svako sedam dana tako da) opere u njemu svoju glavu i svoje tijelo." Predao ga je Eban, sin Saliha, od Mudžahida, od Tavusa, od Ebu Hurejreta, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Za Allaha je, uzvišen je (On), (tj. Bogu Uzvišenom pripada, ili: Uzvišeni Bog ima) na svakom muslimanu pravo da se okupa (musliman) u svakih sedam dana (jednoga) dana."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Šebabete, pričao nam je Verka' od Amra, sina Dinara, od Mudžahida, od Ibnu Umera, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Dozvolite ženama u noći (da i one idu) k bogomoljama (a kada mogu po noći, zašto ne mogu po danu, a to znači da bi trebale da idu i petkom)."

PRIČAO JE NAMA Jusuf, sin Musa-a, pričao nam je Ebu Usamete, pričao nam je Ubejdulah, sin Umera, od Nafi'a, od Ibnu Umera, rekao je:

Bila je (jedna) žena (supruga) Umera (običaja da) prisustvuje molitvi jutra (sabahu) i večeri (jaciji) u skupini u bogomolji (džamiji), pa se reklo njoj: "Zašto izlaziš, a već znadeš da Umer mrzi (ne odobrava) to, i ljubomoran je?!" Rekla je: "A šta ga sprečava da mi

zabrani?" Rekao je: "Sprečava ga govor poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Ne sprečavajte robinje Allaha (da odlaze u) bogomolje Allaha."

(Veli se da je toj ženi bilo ime 'Atikjetu.)

GLAVA

dopuštenja (ili: olakšanja) ako nije prisustvovao (molitvi) petka (džumi) u (po) kiši (tj. u kišnom danu).

PRIČAO NAM JE Museded, rekao je: pričao nam je Ismail, rekao je: izvijestio me Abdul-Hamid, drug Zijadije, rekao je: pričao nam je Abdullah, sin Harisa, sin strica Muhameda (strica Muhamedova, Muhameda) sina Sirina, rekao je Ibnu Abas svome pozivaču (mujezinu, na molitvu petkom - džumi) u kišovnom (kišovitom) danu: "Kada si rekao (tj. Kada rekneš, kažeš, izgovoriš): "Svjedočim da je Muhamed poslanik Allaha!", pa ne reci: "Dođi na molitvu!" Reci (mjesto toga ovo): "Klanjajte u vašim kućama." Pa kao da su ljudi držali ružnim (tj. osuđivali ovaj postupak Ibnu Abasa). Rekao je (Ibnu Abas): "Činio je njega (tj. ovaj postupak prije mene onaj) ko je (taj što je) on bolji od mene. Zaista molitva petka (džuma) je dužnost (odsječna, odlučna), a zaista ja sam mrzio (tj. nisam želio) da vas stavljam u poteškoću (da vam otežavam) pa (da) idete u blatu i sklizavici."

GLAVA

od gdje (odakle, iz kojega udaljenja, daljine) će se dolaziti molitvi petka (džumi), i na koga je ona dužnost zbog govora Allaha, uzvišen je (On): ".... kada se dozivalo (pozvalo) za molitvu od dana petka, pa potrčite k spominjanju Allaha...."

A rekao je Ata': "Kada si bio u sakupljenom (sabranom, tj. velikom) selu, pa se dozivalo za molitvu od dana petka (za džumu), pa dužnost je na tebe da joj prisustvuješ: čuo si dozivanje (poziv) ili ga nisi čuo (tj. čuo ti ezan ili ne čuo)." A bio je Enes, bio zadovoljan Allah od njega (s njim), u svome dvorcu (nekih) vremena (bio je običaja da) uspostavi (tj. da klanja) molitvu petka (džume), a (nekih) vremena neće

uspostaviti (klanjati) molitvu petka (džume, tj. a nekada ne klanjavaše molitve petka). A on (njegov dvorac) je u Zaviji (selu udaljenom od Basre) dva fersaha.

("Fersah" je mjera koja po starijim tumačima ima tri "mila", a "mil" je četiri hiljade koraka. U pogledu ove verzije o Enesu ima više tumačenja. Jedni kažu da je nekad klanjavao, klanjao džum'u, ali u dvorcu sa onima što su bili sa njim, a drugi klanjavaše je u bogomolji grada Basre, a ne u svome dvorcu. Nekad je nije klanjao jer je smatrao da je nije dužan klanjati zbog velike udaljenosti. Udaljenost je iznosila dva fersaha, pa prema tome ko je toliko udaljen od grada, nije dužan klanjati džum'u. Dva fersaha bi iznosila dvadeset i četiri hiljade koraka.)

PRIČAO NAM JE Ahmed, rekao je: pričao nam je Abdullah, sin Vehba, rekao je: izvijestio me Amr, sin Harisa, od Ubejdulaha, sina Ebu Džafera, da je Muhamed, sin Džafera sina Zubejra, pričao njemu od Urveta, sina Zubejra, od Aiše, žene Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekla je:

Bili su ljudi (običaja da) se redaju (smjenjuju, tj. da naizmjenično dolaze na molitvu, jedni jedne sedmice, a drugi druge) petkom iz svojih stanova (prebivališta) iz Avalija."

(Avali je ime kraja iz okolice Medine).

Pa dolaze u prašini (tj. u vrijeme kada je bio put prašljiv), pogodi ih prah (prašina, upraše se) i znoj, pa izlazi iz njih znoj. Pa je došao poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (jedan) čovjek od njih, a on je kod mene, pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Da ste se vi očistili za ovaj vaš dan!" (To jest: Da ste se od prašine i znoja očistili u ovom vašem danu, bilo bi ljepše.)

GLAVA:

Vrijeme (molitve) petka (džume) je kada je otišlo (prošlo kulminacionu tačku) Sunce, a takođe se predaje (prenosi to) od Umera, i Alije, i Nu'mana, sina Beširа, i Amra, sina Hurejsa, bio zadovoljan Allah od njih (s njima).

PRIČAO NAM JE Abdan, rekao je: izvijestio nas je Abdullah, rekao je: izvijestio nas je Jahja, sin Seida, da je on pitao Amretu o kupanju petkom, pa je rekla: rekla je Aiša, bio zadovoljan Allah od nje (s njom):

Bili su ljudi sluge njihovih (tj. svojih) osoba (a to znači: sami sebe su posluživali, sami sebi su radili svoje poslove); i bili su, kada su odlazili k molitvi petka (džumi), (bili su) odlazili (odlazili bi) u svojim oblicima (tj. s posla su odlazili odmah onako u bogomolju), pa se reklo njima: "Da ste se okupali!"

PRIČAO NAM JE Surejdž, sin Numana, rekao je: pričao nam je Fulejh, sin Sulejmana, od Usmana, sina Abdurahmana sina Usmana, Tejmije, od Enesa, sina Malikja, bio zadovoljan Allah od njega (s njim), da Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, klanjavaše (klanjao je molitvu) petka (džume) kada se nagne (krene) Sunce (na zapad iz kulminacione tačke).

PRIČAO NAM JE Abdan, rekao je: izvijestio nas je Abdullah, rekao je: izvijestio nas je Humejd od Enesa, rekao je:

Bili smo (običaja da) poranimo (tj. iđasmo, išli smo rano od kuća) u petak (tj. u bogomolju petkom), a spavasmo (spavali smo, ili: odmarasmo po danu) poslije (molitve) petka (džume).

GLAVA:

Kada se pojačala (zažestila, upekla) vrućina petkom.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Ebu Bekjra, Mukademija, rekao je: pričao mi je Haremija, sin Umareta, rekao je: pričao nam je Ebu Haldete, on je Halid, sin Dinara, rekao je: čuo sam Enesa, sina Malikja, (da) govori:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, kada se (kada bi se) pojačala (zažestila) studen, (bio bi) poranio (požurio bi) sa molitvom; a kada se pojačala (zažestila) vrućina, zastudio bi (rashladio

bi, tj. očekao bi da zahladi, da malo popusti vrućina, pa bi se onda bavio) sa molitvom. Misli (na molitvu u) petak. Rekao je Junus, sin Bukjejra: izvijestio nas je Ebu Haldete i rekao: "..... sa molitvom", a nije spomenuo: (u) petak. A rekao je Bišr, sin Sabita: pričao nam je Ebu Haldete, rekao je: Klanjao je sa nama (jedan) zapovjednik (molitvu u) petak (džumu), zatim je rekao Enesu, bio zadovoljan Allah od njega (s njim) (dakle pitao je Enesa r.a.): "Kako je bio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (postupao kada je htio da) klanja podne (tj. Kako klanjavaše podne)?"

(Veli se da je ovo pitanje postavio Enesu zapovjednik Hakjem, stričević Hadžadža, a i on kao i Hadžadž bi oduljivao "hutbu-propovjed", pa su mu neki prigovarali. Zbog tih prigovora je postavio upit Enesu; Kaže se da mu je Enes odgovorio da je Muhamed a.s. zimi poranio, požurio da klanja podne, a ljeti bi očekao, sačekao dok zahladni. Ali iz ovoga razgovora Enesa i zamjenika i stričevića Hadžadžova neki još zaključuju da je vrijeme molitve u petak isto kao i vrijeme podne u obične dane, a to znači pošto Sunce prođe kulminacionu tačku i skrene na zapadnu stranu merdijana, pa se ne može klanjati prije toga momenta kako to neki tvrde da se molitva petka, džuma može i prije zevala klanjati.)

GLAVA

idenja (polaska) k (molitvi) petka (na džumu); i (GLAVA) govora Allaha, veličajan je Njegov spomen: ".... pa potrčite k spominjanju Allaha...."; i (GLAVA onoga) ko je rekao: "sa'j" (ta riječ zanči: trčanje, žurenje, a znači: idenje, polaženje, trudenje, trud, nastojanje) je radenje (rad) i odlaženje zbog Njegovoga govora, uzvišen je (On): "..... i radio je za nju (za sreću na budućem svijetu) njezinim radom.....".

A rekao je Ibnu Abas, bio zadovoljan Allah od njih dvojice (s njima): "Zabranjena je kupoprodaja tada (u to vrijeme, kada se poziva na molitvu petka - na džum'u)." A rekao je Ata': "Zabranjeni su obrti (zanati), svi (od) njih (u to vrijeme)." A rekao je Ibrahim, sin Sa'da, od Zuhrije: "Kada je pozvao pozivač (na molitvu, mujezin ezanio na) dan petka, a on (tj. a čovjek) je putnik, pa na njega je (dužnost, dužnost mu je) da prisustvuje (molitvi petka - džumi)."

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, rekao je: pričao nam je Jezid, sin Ebu Merjema, rekao je: pričao nam je Abajete, sin Rifa'ata, rekao je: stigao me Ebu Abs, a ja idem k (molitvi) petka, pa je rekao: čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Ko (je takav da) su se zaprašile njegove noge, dvije (obe, ili: njegova dva stopala) u putu Allaha (tj. na Božijem putu, zabranio ga je Allah na Vatri (tj. na vatri pakla da ga kažnjavaju, pate - zabranio je da ga kažnjava, pati)."

PRIČAO NAM JE Adem, rekao je: pričao nam je Ibnu Ebu Zi'b, rekao je: pričao nam je Zuhrija od Se'ida i Ebu Selemeta, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega (s njim), od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. A pričao nam je Ebul-Jeman, rekao je: izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, rekao je: izvijestio me Ebu Selemete, sin Abdurahmana, da je Ebu Hurejrete rekao: čuo sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Kada se podigla (uspostavila) molitva, pa ne dolazite (ne pristupajte) joj (na način da) trčite (žurite k njoj), i dolazite joj (na način da joj) idete. Na vas je smirenost (spokojstvo, tj. Držite se spokojno, dostojanstveno), pa što ste stigli, pa klanjajte, a što vas je prošlo (mašilo), pa upotpunite (doklanjajte, nadoklanjajte)."

PRIČAO NAM JE Amr, sin Alije, rekao je: pričao mi je Ebu Kutejbete, rekao je: pričao nam je Alija, sin Mubarekja, od Jahja-a, sina Ebu Kjesira, od Abdullaha, sina Ebu Katadeta, neću ga znati (tj. ne znam ga da je pričao od nekoga drugoga) osim od njegovoga (tj. od svoga) oca (od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je: "Ne ustajte - prije časa - da me vidite, tj. dok ne vidite mene, i na vas je smirenost, tj. i držite se smirenosti, spokojstva.").

GLAVA:

Neka ne rastavlja između dvojice (tj. neka ne rastavlja dvojicu prolazeći između njih gazeći ih i tiskajući ih unutar džamije) petkom.

PRIČAO NAM JE Abdan, rekao je: izvijestio nas je Abdullah, rekao je: izvijestio nas je Ibnu Ebu Zi'b od Seida Makburije, od njegova oca, od Ibnu Vediata, od Selmana Farisije, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ko se okupao petkom, i očistio sa sa (onim) što je mogao od čišćenja, zatim se namazao ili je dotaknuo od (kakvog) mirisa (makar malo, namirisao se), zatim je otišao (tj. došao u bogomolju) pa nije rastavio između dvojice (nije rastavio dvojicu), pa je klanjao što se propisalo njemu (da klanja), zatim kada je izašao vođa (na govornicu), šutio je (tj. slušao je on propovjed vođe) - oprostilo se njemu što je bilo između njega (toga petka) i između zadnjega petka (a neki vele: i između drugoga, tj. budućega petka što bude manjega griješenja)."

GLAVA:

Neće podignuti (ili: Neće podizati) čovjek svoga brata (tj. muslimana) petkom i sjesti u njegovo mjesto (tj. neće ga podignuti pa sjesti na njegovo mjesto).

PRIČAO JE NAMA Muhamed, rekao je: izvijestio nas je Mahled, sin Jezida, rekao je: izvijestio nas je Ibnu Džurejdž, rekao je: čuo sam Nafi'a (da) govori: čuo sam Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice (s njima), (da) govori:

"Zabranio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, da podigne čovjek svoga brata iz njegova mjesta sjedenja i (da) sjedne u njega (u ili na to mjesto sjedenja on umjesto svoga brata - muslimana)." Rekao sam Nafi'u: "Petkom (U petak)?" Rekao je: "Petkom (u petak) i osim njega (tj. i u ostale dane to ne treba da čini)."

GLAVA

poziva (na molitvu) petkom (ezan petkom kad je džuma).

PRIČAO NAM JE Adem, rekao je: pričao nam je Ibnu Ebu Zi'b od Zuhrije, od Saiba, sina Jezida, rekao je:

Bio je doziv (tj. poziv na molitvu) petkom, prvi (od) njega (tj. prvi je poziv -ezan, poziv kojim se poziva na molitvu; a drugi poziv je poziv na podizanje i stupanje u samu molitvu, a taj drugi se zove "ikamet" - pa prvi poziv je bio, tj. učio se petkom u samoj bogomolji) kada je sjeo vođa na govornicu na vremenu (tj. za vrijeme) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, i Ebu Bekjra i Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice (s njima). Pa pošto je bio (tj. postao halifom) Usman, bio zadovoljan Allah od njega (s njim), i umnožili se ljudi (muslimani u Medini), povećao je (Usman) treći doziv (poziv na molitvu petkom, koji se u stvari vikao, učio prvi i van bogomolje, pred bogomoljom) na Zevra-u (na Zevri).

(Rekao je Ebu Abdullah Buharija: Zevra' je jedno mjesto u trgu, na čaršiji, pijaci Medine. Veli se da je to mjesto na trgu bilo uzdignuto, uzvišeno. Jedni opet kažu da je to ime jednom velikome kamenu kod vrata bogomolje, drugi vele da je to uzvišenje kao minare blizu bogomolje, treći kažu to je minare, a četvrti govore da je to ime jedne visoke kuće na trgu Medine sa koje je poziv na molitvu najprvo, prvo petkom vikan, učen.)

GLAVA

jednoga pozivača petkom.

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, rekao je: pričao nam je Abdul-Aziz, sin Ebu Selemeta, Madžišun od Zuhrije, od Saiba, sina Jezida, da je (onaj) koji je povećao (tj. dodao, uveo) treće pozivanje petkom (da je to bio) Usman, sin Afana, bio zadovoljan Allah od njega (s njim), (a to je učinio) kada su se umnožili stanovnici Medine, i nije bio za (tj. u) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (drugi) pozivač (poziv, petkom) osim jedan (osim jednoga). A bilo je pozivanje petkom (na molitvu prije tog

a samo) kada sjedne vođa, misli (kada sjedne na) govornicu (propovjedaonicu).

GLAVA:

Odgovoriće (tj. pratiće, izgovaraće za pozivačem - mujezinom, rečenice poziva - ezana) vođa na govornici kada je čuo doziv (kada čuje poziv).

PRIČAO NAM JE Ibnu Mukatil, rekao je: izvijestio nas je Abdullah, rekao je: izvijestio nas je Ebu Bekjr, sin Usmana sina Sehla sina Hunejfa, od Ebu Umameta, sina Sehla sina Hunejfa, rekao je: čuo sam Muavijeta (Muaviju), sina Ebu Sufjana, a on je sjedač (sjedi) na govornici (i postupa ovako): pozivao je pozivač (ezanio je mujezin i) rekao je:

"Allah je veći (od svega i svakoga), Allah je veći!", rekao je (i) Muavija: "Allah je veći, Allah je veći!"; rekao je: "Svjedočim da nema božanstva osim Allah!", pa je rekao Muavija: "I ja." Pa pošto je rekao: "Svjedočim da je Muhamed poslanik Allaha", pa je rekao (i) Muavija: "I ja." Pa pošto je izvršio pozivanje (pozivač), rekao je (Muavija): "O ljudi, zaista ja sam čuo poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, na ovome mjestu kada je pozivao pozivač, (da) govori (Muhamed a.s. ono) što ste čuli od mene od moga govorenja (govora, tj. da izgovara ono što ste čuli da ja izgovaram)."

GLAVA

sjedenja na govornici kod pozivanja (poziva - ezana).

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukjejra, rekao je: pričao nam je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba da je Saib, sin Jezida, izvijestio njega da je drugo pozivanje (drugi ezan) petkom (da) ga je zapovjedio Usman kada su se umnožili stanovnici (tj. posjetioci) bogomolje, a bilo je pozivanje petkom (samo) kada sjedne vođa (na govornicu prije propovjedi).

GLAVA

pozivanja (poziva - ezana) kod govora (tj. prije govora, prije propovjedi).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Mukatila, rekao je: izvijestio nas je Abdullah, rekao je: izvijestio nas je Junus od Zuhrije, rekao je: čuo sam Saiba, sina Jezida, (da) govori:

Zaista poziv petkom bio je prvi (od) njega kada sjedne vođa petkom (na džumi) na govornicu u vrijeme poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i Ebu Bekjra i Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice (s njima). Pa pošto je bilo (tako i) u vladavini Usmana, bio zadovoljan Allah od njega (s njim), a umnožili su se (oni, ljudi) - zapovjedio je Usman petkom treći poziv, pa se pozivao (vikao se, izgovarao se) on na Zevra-u, pa se ustalila (pa je ostala stalno) stvar na tome.

GLAVA

govora (propovjedi) na govornici.

A rekao je Enes: "Govorio je (propovjedao je) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, na govornici."

("Hutbetun" i "hatabe" znači govoriti nekome izravno u lice o nečemu.)

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, rekao je: pričao nam je Jakub, sin Abdurahmana sina Muhameda sina Abdullaha sina Abda, Karija Kurejšija Iskjenderanija, rekao je: pričao nam je Ebu Hazim, sin Dinara, da su (neki) ljudi došli Sehlu, sinu Sa'da, Sa'idiji, a već su sumnjali (ili: a već su se prepirali) o govornici (džamije Muhameda a.s. u Medini) od čega je njezino drvo, pa su ga pitali o tome, pa je rekao:

"Tako mi Allaha, zaista ja sigurno poznajem od čega je ona, i zaista već sam je vidio prvoga dana (u kojem) se postavila i prvoga dana (u kojem) je sjeo na nju poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i

spasio. Poslao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, k (ženskoj) omsici, (jednoj, nekoj) ženi, već ju je imenovao Sehl (ali je pripovjedač zaboravio ime), (i toj ženi je poručio): "Zapovjedi tvome (svome) dječaku stolaru da napravi za mene (meni nešto od nekoliko) drveta (da) sjednem na njih kada govorim ljudima." Pa mu je zapovjedila, pa ih je napravio (načinio) od tamariska (iz mjesta) Gabe. ("Gabetun" znači šuma, gora; ali ovdje znači ime mjesta u okolici Medine zvanoj Avali i to Gabe je prema Siriji.) Zatim ih je donio (materi), pa je poslala (ta drveta, tj. govornicu koja se imala, trebala da sastavi iz tih drveta) k poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je zapovjedio za njih pa su se postavila eto ovdje. Zatim sam vidio poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) je klanjao na njima, i veličao je, a on je na njima, zatim se naklonio (učinio pregib, rukju'), a on je na njima, zatim je sišao natraške pa je ničičio (učinio sedždu) u temelju (tj. u podnožju) govornice, zatim se povratio (na drva od kojih je sastavljena govornica u nastavio je klanjanje). Pa pošto je završio (klanjanje), okrenuo se ljudima pa je rekao: "O ljudi, učinio sam ovo (tj. klanjao sam na govornici) samo zato (da) se povodite za mnom i zato (da) se poučite mojoj molitvi."

PRIČAO NAM JE Seid, sin Ebu Merjema, rekao je: pričao nam je Muhamed, sin Džafera, rekao je: izvijestio me Jahja, sin Seida, rekao je: izvijestio me Ibnu Enes da je čuo Džabira, sina Abdullaha, rekao je:

Bilo je (jedno) deblo (panj palme u bogomolji što je običavao da) stane do njega (uz njega) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio. Pa pošto se postavila njemu govornica, čuli smo za deblo (tj. u debla, u deblu, u panju da ima nešto, neki glas, ton) kao glasovi kamila (deva koje su blizu oteljaja pa stenju i ječe) dok je sišao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa je stavio svoju ruku na njega (na to deblo). Rekao je Sulejman od Jahja-a, izvijestio me Hafs, sin Ubejdulaha sina Enesa, da je on čuo Džabira (da priča slučaj koji je prethodno naveden).

PRIČAO NAM JE Adem, sin Ebu Ijasa, rekao je: pričao nam je Ibnu Ebu Zi'b od Zuhrije, od Salima, od njegova oca (Abdullaha, sina Umera), rekao je: čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori na govornici, pa je rekao:

"Ko je došao (tj. Ko hoće da dođe) k (molitvi) petka (džumi), pa neka se okupa."

GLAVA

govora (propovjedi) stojeći.

A rekao je Enes: "Dok Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, govori stojeći...."

PRIČAO NAM JE Ubejdulah, sin Umera, Kavaririja, rekao je: pričao nam je Halid, sin Harisa, rekao je: pričao nam je Ubejdulah, sin Umera, od Nafi'a od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) govori (tj. govoraše) stojeći, zatim sjedne, zatim ustane - kao što činite (vi) sada.

GLAVA:

Okrenuće se (ili: Okreće se) vođa narodu, i okretanje (okreću se) ljudi vođi kada govori.

A okrenuo se Ibnu Umer i Enes, bio zadovoljan Allah od njih (s njima, okretali su se) vođi.

PRIČAO NAM JE Muaz, sin Fedaleta, rekao je: pričao nam je Hišam od Jahja-a, od Hilala, sina Ebu Mejmuneta, pričao nam je Ata', sin Jesara, da je on čuo Ebu Seida Hudriju, rekao je:

Zaista je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, sjedio jednoga dana na govornici, a (mi) smo sjedili oko njega.

GLAVA

(onoga) ko je rekao u govoru poslije pohvale (Allaha): "Što se tiče poslije (zahvale Bogu)....".

Predao (tj. pričao) ga je Ikjrimete od Ibnu Abasa, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

(Predao, pričao ga je, tj. pričao je taj govor o izrazu u propovjedi: "Što se tiče poslije...".)

A rekao je Mahmud: pričao nam je Ebu Usamete, rekao je: pričao nam je Hišam, sin Urveta, rekao je: izvijestila me Fatima, kći Munzira, od Esme, kćeri Ebu Bekjra, rekla je: unišla sam na (razgovor) Aiši (tj. posjetila sam je), a ljudi klanjaju. Rekla sam: "Šta je stanje (ili: stvar ovih) ljudi (tj. Šta je ljudima)?" Pa je dala znak (pokazala je) svojom glavom k nebu. Pa sam rekla: "Znak (nekakav)?" Pa je dala znak svojom glavom, to jest: "Da." Rekla je (Esma): Pa je oduljio (molitvu) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, vrlo (dugo tako) da se pokazala meni nesvjestica, a do moje strane (tj. uz mene) je (bila, stajala je jedna) mješina (i) u njoj voda, pa sam je otvorila pa sam počela (da) lijevam iz nje (vodu) na moju (tj. na svoju) glavu. Pa je otišao (sa molitve) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a već se pokazalo (tj. izašlo iz sjene, pomrčanja, pomračenja) Sunce, pa je govorio ljudima, i zahvalio je Allahu sa (zahvaljivanjem onakvim) što je On pripadnik njega (tj. zahvalio Mu je kako treba, kako pristoji da Mu se zahvali), zatim je rekao:

"Što se tiče poslije." Rekla je (Esma): I zavikale (zagalamile, zažagorile) su (neke) žene od Pomagača, pa sam se obrnula (tj. nagela, obratila) k njima zato (da) ih ušutkam (utišam da ne galame pa nisam čula šta je dalje rekao Muhamed a.s.) pa sam rekla Aiši (pitala je): "Šta je rekao?" Rekla je: rekao je: "Nema nijedne stvari (što) nisam bio (u prilici da) mi se pokazala (a da je drukčije sada bilo) osim (tako da) sam je već vidio u ovome mome mjestu (gdje sada stojim) čak raj i Vatru. I zaista ono već se objavilo k meni da ćete se vi iskušavati (isprobavati) u grobovima kao ili blizu iskušenja pomazanika Lažova (Antihrista, Dedždžala). Doći će se jednom (od) vas pa će se reći njemu: "Šta je (Kakvo je) tvoje znanje o ovome čovjeku (tj. o Muhamedu a.s.)?" Pa što se tiče vjernika, ili ubijeđenoga - sumnjao je Hišam (o tome koja je riječ

upotrebljena) - pa (on) će reći: "On je poslanik Allaha, on je Muhamed, pomilovao ga Allah i spasio, donio nam je jasnoće (jasne dokaze) i pravopuće, pa smo vjerovali, i odazvali smo se, i slijedili smo i potvrdili smo (da je to sve istina)." Pa će se reći njemu: "Spavaj dobar, već znadijasmo (već smo znali) zaista sigurno (ti) vjerovaše u njega." A što se tiče dvoličnjaka, ili sumnjaoca- sumnjao je Hišam - pa će se reći (i) njemu: "Šta je tvoje znanje o ovom čovjeku?" Pa će reći: "Neću znati (tj. Ne znam). Čuo sam ljude (da) govore (jednu) stvar (tj. govore nešto) pa sam rekao (pa sam govorio i ja onako sa njima)." Rekao je Hišam: rekla je meni Fatima (ovo) pa sam ga zapamtio osim (onoga što) je ona spomenula (ono) što će se učiniti grubo na njemu.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Mamera, rekao je: pričao nam je Ebu Asim od Džerira, sina Hazima, rekao je: čuo sam Hasena (da) govori: pričao nam je Amr, sin Tagliba, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (imao slučaj da) se donio (nekakav) imetak ili roblje (zarobljenici), pa ga je podjelio: pa je darovao (neke) ljude, a ostavio (bez darovanja neke) ljude. Pa mu je stiglo (tj. Pa je saznao) da (oni) koje je ostavio, kore (ljute se, zbog izostavljanja njih). Pa je zahvalio Allahu, zatim je pohvalio Njega, zatim je rekao:

"Što se tiče poslije, pa tako mi Allaha zaista ja sigurno darujem čovjeka (dajem čovjeku), a ostavim (bez dara) čovjeka, a (onaj) kojega ostavljam (bez dara) je draži k meni od (onoga) kojega darujem, ali darujem (neke) ljude zato što vidim u njihovim srcima (svojstva) od nestrpljivosti i nespokojstva (ili: straha od siromaštva), a prepuštam (neke) ljude k (onome) što je učinio (dao) Allah u njihova srca od bogatstva (duha, neustrašivosti od siromaštva) i dobra. U njima je (tj. Među njih se ubraja) Amr, sin Tagliba." Pa tako mi Allaha ne volim da je za mene (tj. da je meni) za riječ poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, crvena marva (crvena goveda darovana, tj. volim što je tu pohvalnu riječ izrekao nego da mi je darovao vrlo lijepih i dobrih crvenih goveda).

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukjejra, rekao je: pričao nam je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba, rekao je: izvijestio me Urvete da je Aiša izvijestila njega da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, izašao jedne noći iz utrobe noći (tj. iz mraka) pa je klanjao u bogomolji.

Pa su klanjali (neki) ljudi za njegovim klanjanjem (za njegovom molitvom). Pa su osvanuli ljudi pa su pričali (o tome). Pa se sakupio (druge noći broj ljudi) mnogobrojniji od njih pa su klanjali sa njim. Pa su osvanuli ljudi pa su pričali. Pa su bili mnogobrojniji stanovnici (tj. posjetioci) bogomolje treće noći, pa je izašao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa su klanjali sa (tj. za) njegovom molitvom. Pa pošto je bila četvrta noć, bila je nemoćna (tijesna) bogomolja od svojih stanovnika (posjetilaca, tj. nije mogla sve da primi) dok je izašao za (tj. na) molitvu jutra (sabahu). Pa pošto je završio (izvršio) molitvu zore (sabaha), okrenuo se na ljude, izgovorio je očitovanje, zatim je rekao:

"Što se tiče poslije, pa zaista ono se nije sakrilo meni vaše mjesto, ali se ja bojim da se uzakoni (da se stavi u strogu dužnost ova molitva u ponoćno vrijeme) pa (da onda) obnemoćite od nje (pa da postanete nemoćni da je izvršavate)." Slijedio ga je (Ukajla) Junus.

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, rekao je: izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, rekao je: izvijestio me Urvete od Ebu Humejda Saidije da je on izvijestio njega da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, ustao večerom (naveče) poslije molitve, pa je očitovao (izrekao očitovanje), i pohvalio Allaha sa (onim) što je On njegov pripadnik (tj. i pohvalio Allaha kako Mu pripada, dolikuje), zatim je rekao:

"Što se tiče poslije." Slijedili su ga (Zuhriju) Ebu Muavijete i Ebu Usamete od Hišama, od njegova oca, od Ebu Humejda, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je: "Što se tiče poslije." Slijedio ga (Zuhriju, ili možda Ukajla) je Adenija od Sufjana u (izrazu): "Što se tiče poslije (a ne u cijelome hadisu)."

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, rekao je: izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, rekao je: pričao mi je Alija, sin Husejna, od Misvera, sina Mahremeta, rekao je: ustao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa sam ga čuo kada je očitovao (izgovorio očitovanje, da) govori:

"Što se tiče poslije (tj. A poslije toga,....)." Slijedio ga (Šuajba) je Zubejdija od Zuhrije.

PRIČAO NAM JE Ismail, sin Ebana, rekao je: pričao nam je Ibnul-Gasil, rekao je: pričao nam je Ikjrimete od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice (s njima), rekao je:

Ispeo (Popeo) se poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (na) govornicu, a bilo je (to) zadnje sjedenje (što) ga je sjedio, savijajući (sebi, zaogrnuvši jedan) pokrivač na svoja dva ramena, već je zavio (zamotao) svoju glavu sa masnim (debelim) zavojem, pa je zahvalio Allahu i pohvalio Ga, zatim je rekao: "O ljudi, k meni!" Pa su se skupili k njemu. Zatim je rekao: "Što se tiče poslije, pa zaista ovo pleme od Pomagača (tj. Pomagači) su malobrojni, a mnogobrojni su ljudi (tj. muslimani koji sada primaju islam kada već nema više one opasnosti kao nekada), pa ko bude upravljao (sa nekom) stvari od sljedbe Muhameda, pomilovao ga Allah i spasio, pa mogne da šteti u njoj jednom (licu, tj. nekome) ili (da) koristi u njoj jednom (licu, tj. nekome), pa neka primi (lijep postupak) od dobročinioca (između) njih, a neka pređe (preko lošeg postupka) od griješnika (prestupnika između) njih."

GLAVA

(jednog) sjedenja između dva govora (između dvije propovjedi) petkom.

PRIČAO NAM JE Museded, rekao je: pričao nam je Bišr, sin Mufedala, rekao je: pričao nam je Ubejdulah, sin Umera, od Nafi'a, od Abdullaha, sina Umera, rekao je:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) govori dva govora (tako da) sjedne između njih dva (tj. sjedajući između njih dva).

GLAVA

slušanja (upravljenog) k govoru (propovjedi) petkom.

PRIČAO NAM JE Adem, rekao je: pričao nam je Ibnu Ebu Zi'b od Zuhrije, od Ebu Abdullaha Egara, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega (s njim), rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Kada je bio (tj. Kada bude) petak, stanu anđeli na vrata bogomolje (da) pišu (tj. pišući) prvoga pa prvoga (prispjeloga čovjeka). I primjer ranioca (onoga koji rano dođe) je kao primjer (onoga) koji poklanja (daje za žrtvu - kurban) devu (kamilu), zatim kao (onaj) koji poklanja kravu, zatim ovna, zatim kokoš, zatim jaje. Pa kada je izašao (kada izađe) vođa (na govornicu), saviju (smotaju anđeli) svoje listove (popisa) i slušaju opomenu (propovjed)."

GLAVA:

Kada je vidio vođa (nekojega, nekog) čovjeka (da) je došao, a on (vođa) govori (drži propovjed), zapovjedio mu je (tj. zapovjediće mu) da klanja (molitvu od) dva naklona (dva rekjata).

PRIČAO NAM JE Ebu Numan, rekao je: pričao nam je Hamad, sin Zejda, od Amra, sina Dinara, od Džabira, sina Abdullaha, rekao je: došao je (jedan) čovjek, a Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, govori ljudima petkom, pa je rekao:

"Da li si klanjao, o omsica (o ti)?" Rekao je: "Ne." Rekao je: "Ustani, pa se nakloni (tj. pa klanjaj dva naklona, rekjata, jer molitva treba da ima najmanje dva naklona-rekjata)."

GLAVA

(onoga) ko je došao, a vođa govori, klanjao je (tj. klanjaće) dva lagana naklona (rekjata).

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, rekao je: pričao nam je Sufjan od Amra, čuo je Džabira (da) je rekao:

Unišao je (jedan) čovjek petkom (u bogomolju), a Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, govori, pa je rekao: "Da li si klanjao?" Rekao je: "Ne." Rekao je: "Pa klanjaj dva naklona (rekjata)."

(Veli se da je to bio Sulejk. Hanefije ne praktikuju klanjanje ovih dvaju rekjata, ako imam, vođa već govori.)

GLAVA

podizanja dviju ruku u govoru (u propovjedi radi upućivanja molbe Uzvišenome Bogu).

PRIČAO NAM JE Museded, rekao je: pričao nam je Hamad, sin Zejda, od Abdul-Aziza, od Enesa; i od Junusa, od Sabita, od Enesa, rekao je:

Dok Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, govori (jedanput, jednom prilikom) petkom, kadli je ustao (tj. kadli ustade jedan) čovjek pa je rekao (pa reče): "O poslaniče Allaha, propadoše konji (ergela) i propadoše ovce, pa zovi (tj. moli) Allaha da nas napoji (tj. da nam dadne kišu)." Pa je pružio (tj. podigao) svoje dvije ruke i molio je.

GLAVA

traženja napajanja (tj. molenja za kišu) u govoru petkom.

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Munzira, rekao je: pričao nam je Ebul-Velid, rekao je: pričao nam je Ebu Amr, rekao je: pričao mi je Ishak, sin Abdullaha sina Ebu Talhata, od Enesa, sina Malikja, rekao je:

Pogodila je ljude (sušna) godina na vremenu (tj. za vrijeme) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa dok Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, govori u petak (jednom prilikom), ustao je (tj. ustade jedan) Beduin pa je rekao (pa reče): "O poslaniče Allaha, propade (upropasti se, uništi se) imanje i ogladni porodica, pa moli Allaha za nas." Pa je podigao svoje dvije ruke, a ne vidimo u (tj. na) nebu (komadića od) oblaka, pa tako mi (Onoga) koji je (Taj što je) moja duša u Njegovoj ruci nije ih (ruku) postavio (u obični položaj, tj. nije ih spustio) dok se uzbudio (tj. pokrenuo odmah) oblak primjerima planina

(tj. kao planine oblak), zatim nije (bio) sišao od (tj. sa) svoje govornice dok (tj. a čak) sam vidio kišu (a ona, kiša) slijeće (tj. silazi, pada) na njegovu bradu, pomilovao ga Allah i spasio. Pa se kišilo nama (tj. Pa smo bili pogođeni kišom) toga našega dana, i od sutra, i poslije sutra (tj. i prekosutra) i (dana) koji slijedi njega (tj. i dana koji dolazi poslije prekosutra) čak i drugoga petka (tj. cijelu sedmicu i idući petak; ili sve do idućeg petka padala je kiša). I ustao je taj (tj. onaj) Beduin (isti); ili je rekao: (I ustao je drugi Beduin) osim njega pa je rekao: "O poslaniče Allaha, poruši se zgrada i potopi se imanje (imetak od mnoge kiše), pa moli Allaha za nas." Pa je podigao svoju ruku pa je rekao: "Okolo nas, a ne na nas (Bože moj, spuštaj kišu)!" Pa ne pokaže svojom rukom k (nekoj) strani od oblaka (a da je bilo drugčije) osim (tako da) se rastupila (tj. razvedrila ta strana), i postala je Medina kao rupa (tj. nebo nad Medinom je izgledalo kao rupa, jer je bilo samo na tom mjestu vedro, a okolo oblačno). I tekla je dolina Kanat (tekla je voda tom dolinom) mjesec (dana), i nije došao nijedan (čovjek) od (neke) strane (a da je drukčije bilo) osim (tako da) je pričao za kišu (o kiši tamo).

GLAVA

šutenja (čutanja ili: ušutkivanja) petkom, a vođa govori, i kada je rekao svome drugu: šuti, pa već je pogriješio (ili: učinio je što ne treba).

A rekao je Selman od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, ".... (pa zatim) šuti kada je govorio vođa..."

(To je dio hadisa koji je prošao u GLAVI masti (mazanja sa pomasti) zbog petka.)

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukjejra, rekao je: pričao nam je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba, rekao je: izvijestio me Seid, sin Musejeba, da je Ebu Hurejrete izvijestio njega da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Kada si rekao tvome (tj. svome) drugu petkom (na džumi): šuti!, a vođa govori, pa već si brbljao (pa već si govorio koješta, govorio si glupost, tj. pogriješio si, učinio si ono što nisi trebao učiniti)."

GLAVA

časa koji je u petak (tj. GLAVA momenta, minute koja postoji u petku, a u kojoj je molba primljena.)

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, od Malikja, od Ebu Zinada, od Aaredža, od Ebu Hurejreta da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, spomenuo petak pa je rekao:

"U njemu je čas (jedan tako vrijedan da) se neće složiti (s) njim (jedan) rob musliman, a on je stajač, klanja, pita (tj. moli) Allaha - uzvišen je (On) - (moli Ga za neku) stvar (a da će drukčije biti) osim (tako da) je darovao (tj. da će darovati) njemu nju (tu stvar za koju moli, koju traži)." I pokazao je sa svojom rukom (da) umanji njega (tj. I dao je znak rukom da prikaže da taj čas, momenat, minuta traje vrlo malo vremena, vrlo kratko, jedan tren).

(O ovome času postoje razna stanovišta i rasprave koje se neće ovdje prikazivati.)

GLAVA:

Kada su se razbježali (tj. razišli, rasuli, udaljili) ljudi od vođe u (vrijeme) molitve petka (ili: u molitvi petka - džume), pa molitva vođe i (onoga) ko je ostao, je dozvoljena (tj. potpuna je, važeća je).

PRIČAO NAM JE Muavijete, sin Amra rekao je: pričao nam je Zaidete od Husajna, od Salima, sina Ebul-Dža'da, rekao je: pričao nam je Džabir, sin Abdullaha, rekao je:

Dok mi klanjamo sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, kadli dođe karavana (kamila), nosi (neku) hranu. Pa su se okrenuli k njoj (karavani) čak (da) nije ostalo sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, (niko) osim dvanaest ljudi, pa je sišao (tj. objavljen je) ovaj odlomak (Kur'ana): "I kada su vidjeli (tj. I kada vide, ugledaju kakvu) trgovinu ili zabavu, razbiju se (raspršaju se od tebe) k njoj, a ostave tebe stojeći (u molitvi, tj. klanjajući)...".

GLAVA

(neobavezne, dobrovoljne) molitve poslije (obavezne molitve) petka (džume) i prije nje.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, rekao je: izvijestio nas je Malikj od Nafi'a, od Abdullaha, sina Umera, da poslanik Allaha, klanjavaše prije (obavezne molitve vremena) podne dva naklona (rekjata) i poslije nje dva naklona (rekjata), i poslije sutonske (obavezne) molitve (akšama) dva naklona (rekjata) u svojoj kući, i poslije večernje (obavezne) molitve (jacije) dva naklona (rekjata); i bio je (običaja da) ne klanja poslije (obavezne molitve) petka (džume u bogomolji tako) da ode pa klanja dva naklona (rekjata u kući).

GLAVA

govora Allaha - uzvišen je (On): "Pa kada se izvršila molitva, pa raziđite se u zemlju (tj. po zemlji), i tražite od dobrote Allaha....".

PRIČAO NAM JE Seid, sin Ebu Merjema, rekao je: pričao nam je Ebu Gasan, rekao je: pričao mi je Ebu Hazim od Sehla, sina Sa'da, rekao je:

Bila je u nas (među nama jedna) žena (što) čini (tj. koja sije, sadi) na potocima (ili: kanalima) u svojoj (jednoj) njivi šećernu repu. Pa je bila, kada je bio (tj. kada bi bio) petak, (bila je običaja da) iščupa korijenja šećerne repe pa ga učini (stavi) u (jedan) lonac, zatim stavi na njega šaku od ječma (što) ju je samlila (samljela), pa bude korijenje šećerne repe njegova kost s mesom (tj. u tom samljevenom ječmu je korijenje stavljeno umjesto mesa s kostima). I odlažasmo (ili: I vraćasmo se) od (tj. sa) molitve petka, pa je pozdravljasmo, pa približi (tj. ponudi, iznese ona) to jelo k nama pa ga ližemo (tj. pa ga pojedemo tako da ga po loncu što je ostalo ližemo). I željasmo (tj. I željno čekasmo) petak zbog toga njezinoga jela.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, rekao je: pričao nam je Ibnu Ebu Hazim od njegova oca, od Sehla (pričao je) za ovo, i rekao je:

Ne odmarasmo u podne i ne ručavasmo osim poslije (molitve) petka.

GLAVA

podnevnoga odmora (petkom) poslije (molitve) petka (poslije džume).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Ukbeta, Šejbanija, rekao je pričao nam je Ebu Ishak Fezarija od Humejda, rekao je: čuo sam Enesa (da) govori:

Bili smo (običaja da) poranimo k (molitvi) petka, zatim odmarasmo (poslije molitve).

PRIČAO NAM JE Seid, sin Ebu Merjema, rekao je: pričao nam je Ebu Gasan, rekao je: pričao mi je Ebu Hazim od Sehla, rekao je:

Klanjavasmo sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, (molitvu) petka, zatim bude odmor (podnevni, u pola dana).

U IME ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA.

GLAVA

molitve straha (opasnosti), i (GLAVA) govora Allaha - uzvišen je (On): "I kada ste udarali u zemlju (nogama, tj. I kada putujete po zemlji - jer onaj ko putuje pješačeći, a tako se najviše nekada putovalo, digne nogu pa je opet spusti na zemlju te to izgleda kao da udara nogama zemlju pod sobom), pa nije na vas grijeh da skratite (dio) od molitve ako se bojite da vas stave u iskušenje (napadom oni) koji ne vjeruju. Zaista nevjernici su (bili oduvjek) vama jasan neprijatelj. I kada si bio (tj. Kada budeš ti, Muhamede,) u (tj. među) njima (vjernicima), pa budeš uspostavljao njima molitvu, pa neka ustane (na molitvu, neka klanja jedna) grupa od njih sa tobom, i neka uzmu svoja oružja, pa kada su ničičili (činili sedždu), pa neka budu iza vas. I neka dođe druga grupa (što) nisu klanjali, pa neka klanjaju sa tobom, i neka uzmu svoju opreznost i svoja oružja. Vole (oni) koji ne vjeruju, da zanemarite vaša

oružja i vašu robu (stvari), pa će (tada) nageti se (tj navaliti) na vas jednim naginjanjem (snažnim). A nema grijeha na vas, ako je sa vama uznemirenje od kiše (ako vas uznemiruje kiša) ili budete bolesni, da spustite vaša (svoja) oružja. I uzmite vašu opreznost (I budite oprezni)! Zaista Allah je pripravio za nevjernike ponižavajuću kaznu."

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, rekao je: izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, rekao je (Šuajb): pitao sam ga (Zuhriju):

"Da li je klanjao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, misli (na) molitvu straha (molitvu opasnosti, tj. molitvu u časovima neposredne opasnosti od neprijatelja)?" Rekao je (Zuhrija): izvijestio me Salim da je Abdullah, sin Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice (s njima), rekao: Borio sam se (u zajednici, skupa) sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, prema Nedždu, pa smo se sreli sa neprijateljem (lice u lice, nasuprot), pa smo se poredali za (borbu protiv) njih. Pa je ustao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) klanja nama. Pa je ustala (jedna) grupa sa njim, a okrenula se (druga) grupa na neprijatelja (da motri da ne bi iznenada navalio). I naklonio se poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, sa (onim) ko je sa njim (bio) i ničičio je dvije ničice (sedžde), zatim su otišli (na) mjesto grupe koja nije klanjala (zbog čuvanja položaja), pa su došli (sa položaja) pa se naklonio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, sa njima (jedan) naklon (rekjat) i ničičio je dvije ničice, zatim je pozdravio (predao selam). Pa je ustao svaki pojedini od njih, pa se naklonio za svoju osobu (tj. pa se naklonio sam za se, sam sobom jedan) naklon (rekjat) i ničičio je dvije ničice (sedžde).

GLAVA

molitve (u slučaju) straha (za) pješake i jahače. Pješak je stajač (na nogama za vrijeme kretanja).

PRIČAO NAM JE Seid, sin Jahja-a sina Seida, Kurejšija rekao je: pričao mi je moj otac, rekao je: pričao nam je Ibnu Džurejdž od Musa-a, sina Ukbeta, od Nafi'a, od Ibnu Umera slično govoru (tj. mišljenju) Mudžahida: Kada su se izmješali (klanjaće) stojeći. A povećao je Ibnu Umer od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio:

A ako budu (neprijatelji) mnogobrojniji (tj. opasniji) od toga (tj. tako opasan da se vjernici ne mogu skupiti na jedno mjesto na kojem će u grupama i na smjene klanjati), pa neka klanjaju stojeći (na nogama) i jašući.

GLAVA:

Čuvaće neki (od) njih neke u molitvi straha.

PRIČAO NAM JE Hajvete, sin Šurejha, rekao je: pričao nam je Muhamed, sin Harba, od Zubejdije, od Zuhrije, od Ubejdulaha, sina Abdullaha sina Utbeta, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice (s njima), rekao je:

Ustao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, i ustali su ljudi sa njim (da klanjaju), pa je veličao (izgovorio "Allahu ekjber") i veličali su sa njim, i naklonio se i naklonili su se (neki) ljudi od njih, zatim je ničičio (učinio sedždu) i ničičili su sa njim. Zatim je ustao za drugi (naklon, tj. na drugi rekjat), pa su ustali (oni) koji su ničičili (sa njim) i čuvali su svoju braću, a došla je druga grupa (koja nije klanjala prvoga rekjata, naklona) pa su se naklonili i ničičili su sa njim (tj. klanjali su sa njim kada je on klanjao drugi rekjat, drugi naklon). I ljudi, svi oni su u molitvi (bili), ali čuvaju neki (od) njih neke.

GLAVA

molitve kod ustajanja protiv tvrđava i susretanja neprijatelja.

A rekao je Evzaija: Ako se bila pripravila pobjeda (tj. Ako je pobjeda, osvojenje tvrđave moguće i na domaku), a ne mogu (a nisu mogli da stupe zajednički) na molitvu (zbog završnih borbenih operacija), klanjaće davanjem znakova, svaki čovjek za svoju osobu (sam za sebe). Pa ako nisu mogli (klanjati ni) na (način) davanja znaka, odgodiće molitvu (dotle) da se rastupi borba ili (da) postanu sigurni (bezbjedni), pa će (da) klanjaju dva naklona (rekjata). Pa ako ne mogu (dva naklona, rekjata), klanjaće (jedan) naklon (rekjat) i dvije ničice (sedžde). Pa ako nisu mogli (ne mogu ni to), neće biti dostatno njima

veličanje (tj. izgovaranje samo "Allahu ekjber"), i odgodiće je (molitvu) dok budu sigurni (tj. do vremena bezbjednosti). A za njega je rekao (tj. A ovo je rekao, A ovoga je mišljenja i) Mekjhul. A rekao je Enes: Prisustvovao sam kod ustajanja protiv tvrđave Tustera (u Perziji) kod obasjavanja zore. I pojačalo (zažestilo) se rasplamsavanje borbe, pa nisu mogli na molitvu. Pa nismo klanjali osim poslije uzdizanja dana, pa smo je klanjali (tek tada), a mi smo sa Ebu Musa (Eš'arijom), pa se osvojilo nama (tj. pa smo pobjedili, osvojili tu tvrđavu). I rekao je Enes: A ne veseli me za tu molitvu (da mi se dadne, da) ovaj svijet i što je u njemu.

(To se na više načina tumači šta je Enes htio da tom izjavom rekne.)

PRIČAO NAM JE Jahja, rekao je: pričao nam je Vekji' od Alije, sina Mubareka, od Jahja-a, sina Ebu Kjesira, od Ebu Selemeta, od Džabira, sina Abdullaha, rekao je:

Došao je Umer (na) dan Handeka pa je počeo (da) psuje nevjernike Kurejša i govori: "O poslaniče Allaha, nisam klanjao popodnev (ikjindiju) dok je blizu bilo Sunce da zađe." Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "I ja tako mi Allaha nisam je klanjao poslije." Rekao je (Džabir): Pa je sišao k (dolini) Buthanu pa se očistio i klanjao je popodnev (ikjindiju) poslije što je zašlo Sunce, zatim je klanjao sutonsku molitvu (akšam) poslije nje (ikjindije, popodneva).

GLAVA

molitve tražioca i traženoga jašući i davanjem znaka.

(Tražilac je progonilac neprijatelja, traženi je progonjeni od neprijatelja.)

A rekao je Velid: Spomenuo sam Evzaiji molitvu Šurahbila, sina Simta, i njegovih drugova (koji su klanjali) na leđima jahaće životinje, pa je rekao: Također je (ta) stvar kod nas kada se pobojao mašenja (da će mu promaći, umaknuti). A dokazivao je Velid sa govorom Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio:

"Neka ne klanja nipošto nijedan (od vas) popodnev - ikjindiju (nigdje) osim u Kurejzatovićima (tj. u njihovom naselju).

GLAVA.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda sina Esma-a (ili: sina Esme), pričao nam je Džuvejrijete od Nafi'a, od Ibnu Umera, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, nama pošto smo se vratili od saveznika (koji su udruženo opsijedali muslimane na Handeku):

"Neka nipošto ne klanja nijedan (musliman) popodnev - ikjindiju (nigdje) osim u Kurejzatovićima (tj. u njihovom naselju, tvrđavi)." Pa je stigao neke (od) njih popodnev u putu, pa je rekao neki (od) njih: Nećemo klanjati (sada nego) dok dođemo njoj (tvrđavi Kurejzatovića). A rekao je neki (od) njih: Nego (kako)! Klanjaćemo. Nije se htjelo to od nas. Pa se (sve ovo) spomenulo Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa nije izgrdio nijednoga od njih.

GLAVA

ranenja (ranjenja, žurenja) i (predosvitne) pomrčine za jutarnju (ili: za jutro i molitvu) molitvu i molitvu (i ranenja) kod navale (na neprijatelja) i rata.

PRIČAO NAM JE Museded, rekao je: pričao nam je Hamad od Abdul-Aziza, sina Suhejba, i (od) Sabita Bunanije, od Enesa, sina Malikja, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, klanjao jutarnju molitvu u (predosvitnoj) pomrčini, zatim je uzjahao pa je rekao:
"Allah je veći (od svega i svakoga)! Razrušio se (ili: Razrušen bio) Hajber! Zaista mi kada smo sišli (odsjeli) u prostor (dvorište jednoga) naroda, pa loše je jutro opomenutih." Pa su izašli (i) trče (tj. trčeći) u ili po ulicama, i govore: "Muhamed i petodjel!" Rekao je: A "hamis" (petodjel) je vojska. Pa se pokazao nad njima (tj. Pa ih je nadvladao, Pa ih je pobjedio) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je ubio (osobu) boreću (borbenu, koja je ubijala ne htijući se predati i pristati na mir), a zarobio je potomstva (i razdijelio ih je), pa je postala Safija (robinja) Dihjetu Kjelbiji, a (onda) je postala (robinja) poslaniku Allaha,

pomilovao ga Allah i spasio. Zatim ju je oženio (uzeo za ženu) i učinio je njezinim vjenčanim darom njezino oslobođenje (ropstva, tj. dao joj je vjenčani dar, miraz, prćiju to što ju je oslobodio položaja zarobljenice). Pa je rekao Abdul-Aziz Sabitu (koji je imao nadimak Ebu Muhamed): "O Ebu Muhamede, ti (li) si pitao Enesa šta je darovao vjenčanoga dara (Muhamed a.s.) njoj (Safiji)?" Rekao je: "Darovao je vjenčanoga dara (Muhamed a.s.) njoj (Safiji) njezinu osobu (darovao joj je samu sebe). Pa se nasmješio."

(Upotpunio se prvi dio i slijedi ga drugi dio, a početak njegov je KNJIGA dvaju praznika (godišnjih).)

2 deo

Drugi dio od Sahiha (Vjerodostojnika) Ebu Abdullaha Muhameda, sina Ismaila sina Ibrahima sina Mugireta sina Berdizbeha, Buharije Džu'fije, bio zadovoljan Allah - uzvišen je (On) - od njega i ukoričio ga sa Svojom milošću i nastanio ga (u) sredinu Svoga raja! Amin (Uslišaj)!

SAHIH (VJERODOSTOJNIK) BUHARIJE

U IME ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA

KNJIGA DVAJU (GODIŠNJIH) PRAZNIKA

GLAVA

o dvama praznicima (godišnjim - ili GLAVA o dva godišnja praznika) i (o) ukrašavanju sebe u njemu (u prazniku).

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, rekao je: izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, rekao je: izvjestio me Salim, sin Abdullaha, da je Abdullah, sin Umera, rekao: uzeo je Umer (jedan dugi) kaput od brokata (teške svile, što) se prodavaše u pijaci (na trgu), pa ga je uzeo pa je došao poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"O poslaniče Allaha, kupi sebi ovo (da) se ukrasiš (nagizdaš, uljepšaš) s njim za praznik i (za primanje) izaslanstva (deputacija)." Pa je rekao njemu poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Ovo je samo odijelo (odjeća onoga) ko (je takav da) nema udjela njemu (u sreći na budućem svijetu)." Pa je ostao Umer koliko je htio Allah da ostane, zatim je poslao k njemu poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, za (poklon dugi) kaput svile (tj. poslao mu je kaput od svile), pa ga je uzeo (ponio) Umer, pa ga je donio poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao: "O poslaniče Allaha, zaista si ti rekao: "Ovo je samo odijelo (odjeća onoga) ko (je takav da) nema udjela njemu (na budućem svijetu), a poslao si (sada) k meni ovaj kaput?!" Pa je rekao njemu poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Prodaćeš ga i pogodićeš (tj. podmirićeš) s njim tvoju (svoju) potrebu."

GLAVA

(igre) kopalja i štitova (na) dan praznika.

PRIČAO NAM JE Ahmed, rekao je: pričao nam je Ibnu Vehb, rekao je: izvijestio nas je Amr da je Muhamed, sin Abdurahmana, Esedija pričao njemu od Urveta, od Aiše, rekla je:

Unišao je meni (tj. Posjetio me) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a kod mene su (bile u tom času) dvije djevojke, pjevaju njih dvije pjesmu Bu'asa (tj. pjesmu o boju kod tvrđave Bu'as, koji se

odigrao prije islama između plemena Evsa i Hazredža). Pa je legao (Muhamed a.s. stranom tijela, a ne leđima) na postelju i okrenuo je svoje lice (na suprotnu stranu). I unišao je Ebu Bekjr pa je odbio (odgurnuo; ili: zadržao, zaustavio) mene i rekao je: "Svirala (Ćurlika) đavola (li) je kod poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio?" Pa se okrenuo na njega poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao: "Pusti njih dvije (tj. Ostavi ih na miru)!" Pa pošto je zanemario (ispustio iz vida djevojke), namignula sam njima dvjema pa su izašle njih dvije. A bio je (to) dan praznika, (u njemu) igraju se Crnci sa štitovima i kopljima, pa ili sam pitala Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, ili je rekao (on sam od sebe): "Je li želiš (da) gledaš?" Rekla sam: "Da." Pa me je podigao (postavio) iza sebe, moj obraz je na njegovom obrazu, a on govori: "Uzmite (tj. Tako vam i treba), o Erfidovići!" Te kada sam se dosadila, rekao je: "Dosta ti je?" Rekla sam: "Da." Rekao je: "Pa odi (idi)."

GLAVA

molbe (Uzvišenom Bogu) u prazniku.

PRIČAO NAM JE Hadžadž, rekao je: pričao nam je Šubete, rekao je: izvijestio me Zubejd, rekao je: čuo sam Ša'biju (priča) od Bera'a, rekao je: čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, govori pa je rekao:

"Zaista prvo što ćemo početi s njim od ovoga našega dana je da ćemo klanjati, zatim ćemo se povratiti (kućama) pa ćemo (da) koljemo (žrtve - kurbane), pa ko je učinio (tj. ko učini tako), pa već je pogodio (tj. pogodiće) naš običaj (naš postupak)."

PRIČAO NAM JE Ubejd, sin Ismaila, rekao je: pričao nam je Ebu Usamete od Hišama, od njegova oca, od Aiše - bio zadovoljan Allah od nje (s njom) - rekla je:

Unišao (Ušao) je Ebu Bekjr, a kod mene su dvije djevojke od djevojaka Pomagača, pjevaju njih dvije o (onome) što su jedni drugima govorili Pomagači (u vezi boja na) dan Bu'asa. Rekla je (Aiša): A nisu njih dvije dvije pjevačice (pozanatu, po profesiji). Pa je rekao Ebu

Bekjr: "Zar su svirale đavola u kući (u sobi) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio." A to je (bilo) u dan praznika (blagdana). Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "O Ebu Bekjre, zaista za svaki narod je praznik (tj. zaista svaki narod ima svoj praznik), a ovo je naš praznik."

GLAVA

jedenja (na) dan mršenja prije izlaženja (iz kuće na molitvu).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Abdurahima, pričao nam je Seid, sin Sulejmana, rekao je: pričao nam je Hušejm, rekao je: izvijestio nas je Ubejdulah, sin Ebu Bekjra sina Enesa, od Enesa, rekao je:

Bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) neće izjutra otići (na) dan mršenja (prije nego) dok pojede (nekoliko) hurmi (datula). A rekao je Muredže', sin Redža'a: pričao mi je Ubejdulah, rekao je: pričao mi je Enes od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: i pojede ih liho (neparan broj komada).

GLAVA

jedenja (na) dan klanja (žrtve).

PRIČAO NAM JE Museded, rekao je: pričao nam je Ismail od Ejuba, od Muhameda, od Enesa, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ko je zaklao (žrtvu) prije molitve, pa neka povrati (tj. neka nanovo, ponovo zakolje drugu žrtvu jer mu ona prva ne vrijedi)." Pa je ustao (jedan) čovjek pa je rekao: "Ovo je dan (što) se želi u njemu meso." I spomenuo je (siromaštvo koje vlada kod jednog dijela) od njegovih susjeda, pa kao da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, potvrdio (to) njemu. Rekao je (onaj čovjek pokoravajući se da ponovi žrtvu i pitajući može li vrijediti za žrtvu mlado jare): "I kod mene je mladica (tj. Ja imam mlado žensko janje ili jare), draža je k meni od dvije ovce mesa (pa vrijedi li za žrtvu)?" Pa je dozvolio (dopustio) njemu Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa ja neću

znati (tj. ne znam) je li dostigla dozvola kome (drugome) osim njega (tj. osim onoga čovjeka) ili ne.

PRIČAO NAM JE Usman, rekao je: pričao nam je Džerir od Mensura, od Ša'bije, od Bera'a, sina 'Aziba, rekao je:

Govorio nam je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (na) dan žrtava poslije molitve pa je rekao: "Ko je klanjao našu molitvu i žrtvovao naše žrtve (ili: našu žrtvu, tj. i ko je zaklao žrtvu onako i onda kao i mi), pa već je pogodio žrtvu (pravu). A ko je žrtvovao prije molitve, pa ono je prije molitve, a nema žrtve njemu." Pa je rekao Ebu Burdete, sin Nijara, ujak (daidža) Bera'a: "O poslaniče Allaha, pa zaista ja sam žrtvovao moju (tj. svoju) ovcu prije molitve, i poznavao sam da je dan - dan jedenja i pijenja, i volio sam (želio sam) da bude moja ovca prva ovca (što) se zakolje u mojoj kući, pa sam zaklao svoju ovcu i ručao sam prije (nego) da dođem molitvi." Rekao je (Muhamed a.s.): "Tvoja ovca je ovca mesa (običnoga, a nije mesa žrtvenoga)." Rekao je (Ebu Burdete): "O poslaniče Allaha, pa zaista kod nas je (tj. pa zaista mi imamo) naša mlada kozica, draža je k meni od dvije ovce, pa je li naknađuje (ona) meni (žrtvu, tj. je li ona dosta, vrijedi li ona da bude žrtva od mene, za mene)?" Rekao je (Muhamed a.s.): "Da, a neće naknađivati (tj. neće biti dostatna, neće više vrijediti to ni) od jednoga (čovjeka, tj. ni za koga više) poslije tebe."

GLAVA

izlaženja ka klanjalištu bez govornice.

PRIČAO NAM JE Seid, sin Ebu Merjema, rekao je: pričao nam je Muhamed, sin Džafera, rekao je: izvijestio me Zejd od 'Ijada, sina Abdulaha sina Ebu Serha, od Ebu Seida Hudrije, rekao je:

Bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) izađe (na) dan mršenja i žrtava ka klanjalištu (tj. na otvoren neograđen prostor gdje bi klanjao bajramsku - prazničnu molitvu). Pa prva stvar (što) počne s njom je molitva. Zatim od
e (sa molitve, tj. okrene se) pa stane okrećući se prema ljudima, a ljudi su sjedioci (tj. sjede) na (tj. u) svojim redovima, pa ih savjetuje, i

oporučuje im i zapovjeda im. Pa ako htijaše (Pa ako je htio) da odreže (tj. odvoji, pošalje u to vrijeme neku) vojsku, odreže je (tj. odvoji je, pošalje je), ili (da) zapovjedi (neku) stvar, zapovjedi je, zatim ode. Rekao je Ebu Seid: Pa neprestano su ljudi na tome (bili, tj. tako su postupali, činili) dok sam izašao sa Mervanom, a on je (tada bio) zapovjednik Medine, (izašao sam) u (danu praznika) žrtava ili mršenja, pa pošto smo došli ka klanjalištu, kadli govornica (što) ju je sagradio Kjesir, sin Salta, pa kadli Mervan hoće da se uspne (na) nju prije (nego) da klanja. Pa sam (ga) potegao za njegovu odjeću (da najprije klanja), pa je potegao (on) mene, pa se uzdigao (uspenjao), pa je govorio prije molitve, pa sam rekao njemu: "Izmijenili ste (prvobitni postupak) tako mi Allaha." Pa je rekao: "O Ebu Seide, već je otišlo (ono) što znadeš (ti)." Pa sam rekao: "Što znadem (ja), tako mi Allaha bolje je od (onoga) što neću znati (tj. što ne znam)." Pa je rekao: "Zaista ljudi ne sjeđaše (ne sjedaše, tj. neće da sjede) nama poslije molitve (da saslušaju prediku), pa sam je učinio prije molitve."

GLAVA

idenja (tj. pješačenja) i jahanja k prazniku, i molitve (praznika) prije govora (predike, propovjedi), i (molitve praznika) bez poziva (na molitvu, ezana), a ni poziva za podizanje (uspostavljanje molitve - ikameta nema u prazničnoj molitvi).

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Munzira, rekao je: pričao nam je Enes od Ubejdulaha, od Nafi'a, od Abdulaha, sina Umera, da poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, klanjavaše (da je klanjao) u (prazniku) žrtava i mršenja (najprije molitvu), zatim govori poslije molitve.

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Musa-a, rekao je: izvjestio nas je Hišam da je Ibnu Džurejdž izvjestio njih, rekao je: izvjestio me 'Ata' od Džabira, sina Abdulaha, rekao je: čuo sam ga (da) govori:

Zaista je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, izašao (na) dan mršenja pa je počeo sa molitvom prije govora (propovjedi). Rekao je (Ibnu Džurejdž): A izvijestio me 'Ata' da je Ibnu Abas poslao k Ibnu Zubejru u početku (vremena) što se priseglo (u njemu na vjernost poslije smrti Jezidove) njemu: Zaista ono ne pozivaše se za molitvu (na) dan (praznika) mršenja, a propovjed je samo poslije molitve. A izvjestio me je (to su riječi opet Ibnu Džurejdža) 'Ata' od Ibnu Abasa i od Džabira, sina Abdullaha, rekla su njih dva: Ne pozivaše (na molitvu na) dan (praznika) mršenja ni (na) dan (praznika) žrtava. A od Džabira, sina Abdullaha, rekao je: čuo sam ga (da) govori: Zaista je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, ustao pa je počeo sa molitvom, zatim je govorio ljudima poslije. Pa pošto je završio vjerovijesnik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, sišao je (tj. prošao je redove ljudi) pa je došao ženama, pa ih je opominjao (savjetovao), a on se (pri tome) naslanja na ruku Bilala, a Bilal je prostirač svoje odjeće (tj. razastro je svoju odjeću da) bacaju u nju žene milostinju. Rekao je: rekao sam 'Ata'u: "Je li vidiš dužnost na vođu sada da dođe ženama pa (da) ih opominje kada svrši (završi propovjed, govor ljudima)?" Rekao je: "Zaista to je svakako dužnost na njih (vođe), i nije za njih (tj. i oni nemaju razloga) da neće činiti (tj. da ne čine to; a zadnja rečenica može da se i ovako prevede: i šta je njima - imamima, vođama - da ne čine to?)."

GLAVA

propovjedi poslije (molitve) praznika.

PRIČAO NAM JE Ebu Asim, rekao je: izvijestio nas je Ibnu Džurejdž, rekao je: izvijestio me Hasen, sin Muslima, od Tavusa, od Ibnu Abasa, rekao je: Prisustvovao sam prazniku sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i (sa) Ebu Bekjrom, i Umerom i Usmanom, bio zadovoljan Allah od njih (s njima), pa svaki (od) njih (tj. svi oni) klanjavaše prije propovjedi.

PRIČAO NAM JE Ja'kub, sin Ibrahima, rekao je: pričao nam je Ebu Usamete, rekao je: pričao nam je Ubejdulah od Nafi'a, od Ibnu Umera, rekao je:

Bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i Ebu Bekjr i Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice (s njima, svi su bili običaja da) klanjaju (molitvu) dva praznika prije propovjedi.

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, rekao je: pričao nam je Šu'bete od 'Adija, sina Sabita, od Seida, sina Džubejra, od Ibnu 'Abasa da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, klanjao (na) dan mršenja dva naklona (rekjata), nije klanjao (ništa drugo) prije njih, a ni poslije njih (odnosno prije nje, tj. te molitve od dva naklona - rekjata, a ni poslije nje), zatim je došao (tj. prišao) ženama, a sa njim je Bilal, pa im je zapovjedio za milostinju pa su počele (da) bacaju (žene), baca žena svoje minđuše (naušnice, ušnjake) i svoju ogrlicu (đerdan, ali ne od dragulja i skupocijenosti - jer toga nisu ni imale tada - nego od mirisnih korjenova i materija).

PRIČAO NAM JE Adem, rekao je: pričao nam je Šubete, rekao je: pričao nam je Zubejd, rekao je: čuo sam Šabiju (priča) od Bera'a, sina Aziba, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista prvo što počinjemo u ovome našem danu je da klanjamo, zatim ćemo (da) se vratimo pa (da) koljemo (žrtve), pa ko je učinio to, pa već je pogodio naš običaj (naš postupak), a ko je zaklao (životinju određenu za žrtvu) prije molitve, ono je samo meso (obično što) ga je proturio (ponudio) svojoj porodici, nije od žrtve (ni) u (jednoj) stvari (tj. ni u čemu, ni po čemu nije žrtva)." Pa je rekao (jedan) čovjek od Pomagača, rekne se njemu (ime mu je) Ebu Burdete, sin Nijara: "O Poslaniče Allaha, zaklao sam (prije molitve), a kod mene je mladica (tj. mlada kozica, a to znači: a imam mlado žensko jare), bolja je od stare (koze ili ovce)." Pa je rekao: "Učini je mjesto nje (tj. zakolji kao žrtvu to mlado mjesto onoga što si bio odredio za žrtvu, a zaklao ga prije molitve, to učini sada samo ti), a neće ispuniti, ili naknaditi (tako malodobno i mlado jare ni) od jednoga (tj. ni za jednoga čovjeka, ni jedan čovjek) poslije tebe."

GLAVA

(onoga) što se mrzi od nošenja (tj. kao što je nošenje) oružja u prazniku i svetome tlu (Mekje noseći ga iz oholosti i neoprezno).

A rekao je Hasen: Zabranilo se njima da nose oružje praznikom (na dan praznika) osim (u slučaju) da se boje (kakvoga) neprijatelja.

PRIČAO NAM JE Zekjerija, sin Jahja-a, Ebu Sukjejn, rekao je: pričao nam je Muharibija, rekao je: pričao nam je Muhamed, sin Sukata, od Seida, sina Džubejra, rekao je: bio sam sa Ibnu Umerom kada ga je pogodilo željezo (oštrica, vršak) koplja u dio tabana koji se ne dotiče tla (tj. u udubljeni dio tabana od) njegova stopala (njegove noge), pa se zalijepila (prijonula, tj. prikovala se) njegova noga (stopalo) za stremen (uzengiju; ili: za devu na kojoj je jahao). Pa sam sišao (sjahao) pa sam je (tj. pa sam ga, željezo) iščupao. A to je (bilo) u (vrijeme hodočašća na) Mini. Pa je doprlo (do ušiju to) Hadžadžu, pa je počeo (da) ga posjećuje pa je rekao Hadžadž:

"Da znamo ko te pogodio (kaznili bi ga)." Pa je rekao Ibnu Umer: "Ti si me pogodio." Rekao je: "A kako?" Rekao je: "Nosio si oružje u danu (što) se ne nosaše (nije se nosilo) u njemu (oružje), i uveo si (tj. dozvolio si, dao si da uniđe) oružje (u) sveto tlo (Mekje), a nije se oružje uvodilo (tj. unosilo u - na) sveto tlo."

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Jakuba, rekao je: pričao mi je Ishak, sin Seida sina Amra sina Seida sina Asa (Asija), od njegova oca, rekao je:

Unišao je Hadžadž na (razgovor, tj. u posjetu) Ibnu Umeru, a ja sam kod njega (u tom času bio), pa je rekao: "Kako je on?" Pa je rekao: "Dobro." Pa je rekao: "Ko te je pogodio?" Rekao je: "Pogodio me je (onaj) ko je zapovjedio (izdao zapovjed) za nošenje oružja u danu (što) se neće dozvoliti (tj. što nije dozvoljeno) u njemu njegovo nošenje, misli (na) Hadžadža." (To je onaj zloglasni Hadžadž.)

GLAVA

uranenja (uranka, ranog izlaženja iz kuće) za praznik (tj. na molitvu praznika).

A rekao je Abdullah, sin Busra: Zaista završavasmo u ovome času (molitvu praznika, a ovaj vođ - imam sada tek dolazi). A to je (bilo u) vremenu (molitve) slavljenja.

(U pogledu ove izjave ovoga druga Muhameda a.s. postoje prilično mnoga tumačenja koja nećemo navoditi. Pod izrazom molitva slavljenja misli se na molitvu koja nije obavezna, a koja se klanja kada Sunce odskoči za koplje i dvije dužine koplja, a ta se molitva zove još i salatud-duha.)

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, rekao je: pričao nam je Šubete od Zubejda, od Ša'bije, od Bera-a, rekao je:

Govorio nam je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (na) dan klanja (žrtava) pa (je) rekao: "Zaista prvo što počinjemo (ili: što ćemo početi) s njim u ovome našem danu je da ćemo (da) klanjamo, zatim ćemo (da) se vratimo pa (da) koljemo (žrtve). Pa ko je učinio to, pa već je pogodio naš običaj (postupak). A ko je zaklao prije (nego) da klanja, pa ono je samo meso (obično što) ga je požurio (zaklati) za svoju porodicu, nije od žrtve (ni) u (jednoj) stvari." Pa je ustao moj ujak (dajidža) Ebu Burdete, sin Nijara pa je rekao: "O Poslaniče Allaha, ja sam zaklao prije (nego) da klanjam, a kod mene je mladica bolja od stare (koze ili ovce pa može li vrijediti, važiti?)" Rekao je: "Učini je mjesto nje; ili je rekao: "Zakolji je, a neće naknaditi (tj. a neće vrijediti kao naknada) mladica (ni) od (tj. ni za) jednoga (čovjeka) poslije tebe."

GLAVA

vrijednosti djela (rada, dobra posla) u danima križanja i sušenja mesa na Suncu (tj. u danima praznika žrtava - za vrijeme hadži ili kurban bajrama).

A rekao je Ibnu Abas: "I spominjite Allaha u poznatim danima..."

(Citat iz Kur'ana je iskrivljen, i prevod je prema tome iskrivljenom citatu.)

(u tome odlomku iz Kur'ana riječi: "u poznatim danima" - znače) dani deset (prvih dana mjeseca zul-hidžeta), a odbrojani dani su dani križanja i sušenja mesa na Suncu (tj. a odbrojani dani, koji su spomenuti u drugom odlomku Kur'ana, to su dani praznika žrtava kada se meso križa, siječe i suši - a to su zadnja četiri dana od deset spomenutih "poznatih dana"). A bio je Ibnu Umer i Ebu Hurejrete (bili su običaja da) izađu njih dva k trgu (tj. na trg, pijacu) u danima deset (prvih dana zul-hidžeta), veličaju njih dva (tj. i na trgu njih dva izgovaraju "Allahu ekjber"......) i veličaju ljudi za veličanjem njih dvojice (tj. povode se za njima i udruže se sa njima u veličanju). A veličao je Muhamed, sin Alije ozadi (iza) suvišne (tj. dobrovoljne, neobavezne molitve, a to znači donosio je tekjbire ne samo iza fardova nego i iza suneta u danima praznika žrtava).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Ar'areta, rekao je: pričao nam je Šubete od Sulejmana, od Muslima Betina, od Seida, sina Džubejra, od Ibnu Abasa, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da je on rekao:

"Nije posao (rad, djelatnost ni) u (kojim) danima vrijedniji od nje (tj. od rada, od djelatnosti) u ovo deset (dana na početku zul-hidžeta mjeseca)." Rekli su: "A ni borba?" Rekao je: "A ni borba osim (jedino što je vrijednije to da) je (jedan) čovjek izašao, izlaže se opasnosti sa svojom osobom i svojim imanjem, pa se nije vratio (ni) sa (jednom) stvari (ni sa čime, tj. poginuo je on i nastradao mu je i imetak, imanje)."

GLAVA

veličanja (izgovaranja "Allahu ekjber"..... u) danima Mine i kada je jutrom išao (krećao, odlazio - a to znači: kada ide...) k Arefatu. (Mina i Arefat su mjesta u okolini Mekje koja se posjećuju za vrijeme hodoćašća.)

A bio je Umer, bio zadovoljan Allah od njega, (običaja da) veliča u svojoj kupoli u Mini, pa ga čuju pripadnici (tj. posjetioci) bogomolje pa veličaju (za njim) i veličaju stanovnici trgova (pijaca povodeći se za njegovim veličanjem tako) da se trese Mina veličanjem (tj. učenjem tekjbira). A bio je Ibnu Umer (običaja da) veliča u Mini (u) te dane (tih

dana) i ozadi (iza) molitava, i na svojoj postelji, i u svome šatoru, i svome mjestu sjedenja, i svome mjestu idenja (hodanja; ili: i svome sjedenju i svome hodanju u) te dane sve. A bila je Mejmuna (običaja da) veliča (na) dan klanja (žrtve). I bile su (one), žene (običaja da) veličaju ozadi (iza) Ebana, sina Usmana, i Umera, sina Abdul-Aziza, (u) noćima križanja i sušenja mesa (tj. u noćima praznika žrtava - Kurban bajrama) sa ljudima u bogomolji.

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, rekao je: pričao nam je Malikj, sin Enesa, rekao: pričao mi je Muhamed, sin Ebu Bekjra, Sekafija, rekao je: pitao sam Enesa, a mi smo dva odlazača jutrom od Mine k Arefatu, (pitao sam ga) o telbiji (tj. o rečenici koja se izgovara u hodočašću):

"Kako činjaste (to) (kako ste činili to) sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio?" Rekao je: "Izgovaraše telbiju izgovarač telbije (kada god hoće), neće se zanijekati (neće se osuditi to) njemu, i veliča veličalac pa se neće zanijekati (osuditi to) njemu."

PRIČAO NAM JE Muhamed, rekao je: pričao nam je Umer, sin Hafsa, rekao je: pričao nam je moj otac od Asima, od Hafse, od Umu Atije, rekla je:

Zapovjedaše se nama da izađemo (na) dan praznika, čak (da) izvedemo djevojku iz njezine zavjese (tj. iz njezinog dijela sobe ograđenog zavjesom za nju), čak (da) izvedemo žene u mjesečnici (menstruaciji), pa (one) budu ozadi (iza) ljudi, pa veličaju za njihovim veličanjem i mole za njihovom molbom, nadaju se (tj. nadajući se one) blagoslovu toga dana i njegovoj čistoti.

GLAVA

molitve (okrenuvši se) ka koplju (kao zaklonu).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Bešara, rekao je: pričao nam je Abdul-Vehab, rekao je: pričao nam je Ubejdulah od Nafi'a, od Ibnu Umera da Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (imaše i ovakav postupak:) zabadaše se koplje pred njega (na) dan mršenja i klanja (žrtve), zatim (on) klanja.

GLAVA

nošenja štapa ili koplja ispred vođe (na) dan praznika.

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Munzira, rekao je: pričao nam je Velid, rekao je: pričao nam je Ebu Amr, rekao je: izvijestio me Nafi' od Ibnu Umera, rekao je:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) jutrom odlazi (rano) ka klanjalištu, i štap se ispred njega (pred njim) nosi, i postavi se u klanjalištu ispred njega (pred njim štap) pa klanja k (prema) njemu (okrenuvši se kao zaklonu).

GLAVA

izlaženja žena i žena u mjesečnici (menstruaciji) ka klanjalištu (tj. k mjestu gdje se klanja molitva praznika).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Abdul-Vehaba, rekao je: pričao nam je Hamad od Ejuba, od Muhameda, od Umu Atije, rekla je:

Zapovjedilo (ili: Zapovijedalo) se nama da izvedemo (izvodimo i) djevojke stavljene pod zavjesu (iza zavjese). A od Ejuba, od Hafse (priča se) sa (načinom) sličnim njemu (navedenom hadisu), a povećao je (dodao je Ejub) u pričanju Hafse, rekao je (Ejub): ili je rekla: djevojke i (one što su tek) stavljene pod zavjese. A odstranjivale su se žene u mjesečnici (od) klanjališta (tj. malo dalje su stajale, bile su odmaknute od mjesta gdje se klanja).

GLAVA

izlaženja djece ka klanjalištu.

PRIČAO NAM JE Amr, sin Abasa, rekao je: pričao nam je Abdurahman, rekao je: pričao nam je Sufjan od Abdurahmana, rekao je: čuo sam Ibnu Abasa, rekao je:

Izašao sam sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, (na) dan mršenja, ili žrtava (sumnja je od pripovjedača), pa je klanjao (molitvu za taj) praznik, zatim je govorio. Zatim je otišao ženama, pa ih je savjetovao, i opominjao ih je i zapovjedio im je za milostinju (tj. da daju milostinju za neopskrbljene).

GLAVA

okretanje vođe prema ljudima u govoru (u propovjedi) praznika.

Rekao je Ebu Seid: Ustao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, okrećući se ljudima (tj. prema ljudima).

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, rekao je: pričao nam je Muhamed, sin Talhata, od Zubejda, od Šabije, od Bera-a, rekao je:

Izašao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (na) dan žrtava pa je klanjao (molitvu za taj) praznik dva naklona (rekjata), zatim se okrenuo na nas (tj. prema nama) sa svojim licem i rekao je: "Zaista prva naša pobožnost u ovome našem danu je da počinjemo sa molitvom, zatim (da) se vratimo pa (da) koljemo (žrtve); Pa ko je učinio to, pa već se složio (podudario sa) našim običajem (postupkom), a ko je zaklao prije toga, pa ono je samo (jedna) stvar (od običnoga mesa što) ga je pohitio (požurio da zakolje) za svoju porodicu, nije od pobožnosti (ni) u (jednoj) stvari." Pa je ustao (jedan) čovjek pa je rekao: "O poslaniče Allaha, zaista ja sam zaklao, a kod mene je mladica (mlado jare ili janje), bolje (je) od stare (ovce ili koze od dvije godine)." Rekao je: "Zakolji je, a neće ispuniti (tj. neće ona biti dostatna, neće vrijediti kao žrtva ni) od jednoga (tj. ni za jednoga čovjeka) poslije tebe."

GLAVA

znaka koji (se) je (postavio) u klanjalište (ili: za klanjalište da se ono po njemu poznaje).

PRIČAO NAM JE Museded, rekao je: pričao nam je Jahja od Sufjana, rekao je: pričao mi je Abdurahman, sin Abisa, rekao je: čuo sam Ibnu Abasa - reklo se njemu: da li si prisustvovao prazniku sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio - rekao je:

"Da. A da nije moga mjesta (u srodstvu sa njim), od malenosti (tj. zbog malenosti, zbog toga što sam bio vrlo malen) ne bi prisustvovao njemu (prazniku sa njim, sa Muhamedom a.s.). Izašao je (i išao) dok je došao znaku koji je (bio postavljen, izgrađen) kod kuće Kjesira, sina Salta, pa je klanjao, zatim je govorio (propovjedao ljudima). Zatim je došao (prišao) ženama, a sa njim je (bio, išao) Bilal, pa ih je savjetovao, i opominjao ih je i zapovjedio im je za milostinju. Pa sam vidio njih padaju sa svojim rukama (po nakitu, ili: pružaju svoje ruke prema Bilalu i) bacaju ga (tj. ono što daruju) u odjeću Bilala. Zatim je otišao on i Bilal u njegovu kuću (tj. u kuću Muhameda a.s.)."

GLAVA

savjetovanja (predikovanja) vođe ženama (na) dan praznika.

PRIČAO MI JE Ishak, sin Ibrahima sina Nasra, rekao je: pričao nam je Abdurezak, rekao je: pričao nam je Ibnu Džurejdž, rekao je: izvijestio me Ata od Džabira, sina Abdullaha, rekao je: čuo sam ga (da) govori:

Ustao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (na) dan mršenja pa je klanjao, pa je počeo sa molitvom, zatim je govorio. Pa pošto je završio (propovjed ljudima, muškarcima), sišao je (tj. prešao je redove ljudi, muškaraca) pa je došao ženama pa ih je opominjao, a on se naslanja na ruku Bilala, a Bilal je razastirač svoje odjeće (tj. razastro je, raskrilio je svoju odjeću i) bacaju u nju žene milostinju. Rekao sam Ata-u: "Dužnu milostinju dana mršenja (tj. sadakai fitr, milostinju koja je obavezna za dan mršenja, je li tu milostinju one bacaju, daju)?" Rekao je: "Ne, nego (običnu) milostinju (što) je milodare (one) tada, bacaju svoje kolutove (tj. velike srebrene, srebrne prstenove bez kamenja) i

bacaju (druge vrste nakita)." Rekao sam (veli dalje Ibnu Džurejdž): "Da li ti se čini (tj. Da li vidiš, misliš) dužnošću na vođu to (i danas da čini) i (da) ih opominje?" Rekao je: "Zaista ono je svakako dužnost (ili: pravo je) na njima (na vođama da to i danas čine), i nema za njih (smetnje da) ga neće činiti (ili: i šta je njima da ga neće činiti, tj. i šta im je da to ne čine?)." Rekao je Ibnu Džurejdž: a izvjestio me Hasen, sin Muslima, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je: Prisustvovao sam mršenju (tj. prazniku mršenja - Ramazanskom bajramu) sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, i Ebu Bekjrom, i Umerom i Usmanom, bio zadovoljan Allah od njih (s njima, i svi oni) klanjaju (tj. klanjavaše, klanjali su molitvu praznika mršenja uvijek) prije propovjedi, zatim se govori (propovjeda) poslije. Izašao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, kao da ja (sad) gledam k njemu kada posađuje sa svojom rukom (tj. kako daje znak rukom ljudima da sjede još i da se ne razilaze), zatim je počeo (da) ih cijepa (tj. rastavlja, razmiče da bi mogao između njih proći) dok je (tako) došao ženama, sa njim je (išao i) Bilal pa je rekao (tj. čitao, citirao): "O Vjerovijesniče, kada su ti došle vjernice (i) prisegnu se (one) tebi..... (tj. kada ti dođu prisežući se one tebi)....", odlomak (ovaj cijeli iz Kur'ana je citirao), zatim je rekao kada je završio (dovršio do kraja) njega: "Vi (li) ste na tome?" Rekla je (jedna) žena od njih, nije mu odgovorio (niko drugi) osim nje: "Da." Neće znati (tj. Ne zna) Hasen ko je ona (tj. ko je ta žena što je rekla: "Da."). Rekao je (Muhamed a.s.): "Pa milodarite (tj. Pa darujte milostinju)." Pa je razastro (raskrilio) Bilal svoju odjeću, zatim je rekao: "Ovamo (tj. Ponesite, Dajte)! Za vas je otkupljenje moga oca i moje majke (tj. otkupljivanje oca i majke za vas bi dao, a to znači: poštujem vas više nego oca i majku)!" Pa one bacaju kolutove i prstenje u odjeću Bilala. Rekao je Abdurezak: "El-fethu" - kolutovi su veliki prstenovi (što) su bili u predislamsko doba.

(Veli se da su to veliki srebreni prstenovi, bez kamenja, i kaže se da su te prstenove, to prstenje žene nosile na nožnim prstima u doba prije islama.)

GLAVA:

Kada nije bio za nju zavijač (ili: pokrivač, ili: odijelo, tj. Kada žena nema odjeće, ili pokrivača) u prazniku.

PRIČAO NAM JE Ebu Mamer, rekao je: pričao nam je Abdul-Varis, rekao je: pričao nam je Ejub od Hafse, kćeri Ibnu Sirina, rekla je:

Sprečavasmo naše djevojke da izlaze (na) dan praznika. Pa je došla (jedna) žena pa je odsjela (u) dvorac Halefovića (u Basri), pa sam joj otišla, pa je pričala da je muž njezine sestre ratovao (zajedno) sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, (u) dvanaest ratovanja (ratnih pohoda), pa je bila (i) njezina sestra sa njim u šest ratovanja. Pa je rekla (tj. pa je njezina sestra govorila, pričala o tome): Pa stajasmo na (usluzi) bolesnima i liječismo ranjene. Pa je rekla (jednom prilikom sestra te žene što je išla u šest ratovanja sa svojim mužem zajedno sa Muhamedom a.s.): "O Poslaniče Allaha, (je li) na jednu (od) nas šteta (grijeh), kada nije bilo za nju zavijača (ili: odjeće), da neće izaći (tj. da ne izađe na molitvu praznika)?" Pa je rekao (Muhamed a.s.): "Neka joj obuče (tj. neka joj dadne da obuče) njezina drugarica od svoga zavijača (ogrtača, ili: odjeće), pa neka prisustvuju (one) dobru i molbi vjernika." Rekla je Hafsa: Pa pošto je došla (prispjela) Umu Atija, došla sam joj pa sam je pitala: "Da li si čula o ovakvom (govoru Muhameda a.s.)?" Rekla je: "Da, sa mojim ocem (bi ga otkupila, tj. dala bi oca za njega), a malo je šta (bi ona) spomenula Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (drukčije) osim (tako da) je rekla (uvijek): "sa mojim ocem (bi ga otkupila)", rekao je (kaže Umu Atija): "Neka izađu djevojke, stavljene iza zastora (doslovno: vlasnice zastora, tj. stavljene iza zastora, zastrte). Ili je rekao (Muhamed a.s.): ".... djevojke i stavljene iza zastora." Sumnjao je Ejub. "I (neka izađu na molitvu praznika - ovo je nastavak hadisa koji priča Umu Atija - i) žene u mjesečnici, a odstraniće se žene u mjesečnici (od) klanjališta, a neka prisustvuju dobru i molbi vjernika." Rekla je (Hafsa): Pa sam rekla njoj: "Zar (i) žene u mjesečnici?" Rekla je: "Da. Zar nije (tako da) žena u mjesečnici prisustvuje Arefatu, i prisustvuje ovakvom (mjestu) i prisustvuje ovakvom (mjestu)?!"

GLAVA

odstranjivanja žena u mjesečnici (podalje od) klanjališta.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Musena-a, rekao je: pričao nam je Ibnu Ebu Adij od Ibnu Avna, od Muhameda, rekao je: rekla je Umu Atija:

Zapovjedilo se nama da izađemo, pa (da) izvedemo žene u mjesečnici, i djevojke i zastrte (tj. i starije i mlade djevojke). Rekao je Ibnu Avn: ili djevojke stavljene iza zastora (zastrte). Pa što se tiče žena u mjesečnici, pa prisustvuju (one) skupini muslimana i njihovoj molbi, a odstranjuju se (podalje od) njihova klanjališta (one).

GLAVA

klanja (deva preko gornjega dijela prsa) i klanja (preko grla drugih životinja) u klanjalištu (na) dan klanja (žrtava).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, rekao je: izvijestio nas je Lejs, rekao je: izvijestio me je Kjesir, sin Ferkada, od Nafi'a, od Ibnu Umera da Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, koljaše (klao je deve preko prsa), ili koljaše (klao je preko grla druge životinje za žrtvu) u klanjalištu (tj. na onome neograđenom otvorenom prostoru gdje se je klanjao bajram).

GLAVA

govora vođe i ljudi u govoru (tj. za vrijeme propovjedi) praznika, i kada se upitao vođa za (jednu) stvar, a on govori (tj. za vrijeme dok on govori).

PRIČAO NAM JE Museded, rekao je: pričao nam je Ebul-Ahves, rekao je: pričao nam je Mensur, sin Mutemira, od Šabije, od Bera-a, sina Aziba, rekao je:

Govorio nam je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (na) dan klanja poslije molitve pa je rekao: "Ko je klanjao našu molitvu i žrtvovao našu žrtvu, pa već je pogodio žrtvu (pobožnost). A ko je

žrtvovao prije molitve, pa to je ovca mesa (običnoga)." Pa je ustao Ebu Burdete, sin Nijara pa je rekao: "O poslaniče Allaha, tako mi Allaha zaista već sam žrtvovao (tj. zaklao sam žrtvu) prije (nego) da izađem k molitvi, a poznavao sam da je dan (ovaj) dan jedenja i pijenja, pa sam pohitio (požurio vrlo), i jeo sam i nahranio sam moju porodicu i moje susjede." Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "To je ovca mesa (običnoga)." Rekao je: "Pa zaista kod mene je kozica mlade (dobi), ona je bolja od dvije ovce mesa, pa da li (ona) naknađuje od mene (tj. za mene, a to znači: može li ona vrijediti kao žrtva za mene)?" Rekao je: "Da. A neće naknađivati (ni) od jednoga (tj. ni za jednoga čovjeka, niko) poslije tebe."

PRIČAO NAM JE Hamid, sin Umera, od Hamada, sina Zejda, od Ejuba, od Muhameda da je Enes, sin Malikja rekao:

Zaista je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, klanjao (na) dan klanja, zatim je govorio, pa je zapovjedio (svakome onome) ko je zaklao (žrtvu) prije molitve da povrati njegovo (tj. svoje) klanje (tj. da nanovo, ponovo zakolje drugu žrtvu). Pa je ustao (jedan) čovjek od Pomagača pa je rekao: "O poslaniče Allaha, susjedi moji (tj. koje ja imam), ili je rekao: sa njima je oskudica (tj. glad), ili je (pak) rekao: sa njima je siromaštvo, i zaista ja sam zaklao prije molitve, a kod mene je kozica, moja (tj. ja imam jednu moju kozicu), draža je k meni od dvije ovce mesa." Pa je dozvolio (dopustio Muhamed a.s.) njemu u njoj (da mu bude naknada).

PRIČAO NAM JE Muslim, rekao je: pričao nam je Šubete od Esveda, od Džundeba, rekao je:

Klanjao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (na) dan klanja, zatim je govorio, zatim je zaklao (žrtvu) pa je rekao: "Ko je zaklao prije (nego) da klanja, pa neka zakolje drugu (žrtvu) mjesto nje (tj. mjesto one što ju je zaklao prije molitve). A ko nije zaklao, pa neka zakolje sa imenom Allaha (tj. u ime Allaha, a to znači neka prilikom klanja rekne: "U Ime Allaha!")."

GLAVA

(onoga) ko se protivio (dolaznom) putu kada se vraćao (na) dan praznika (tj. ko se drugim putem vratio sa molitve praznika, a ne onim kojim je došao na molitvu).

PRIČAO NAM JE Muhamed, rekao je: izvijestio nas je Ebu Tumejlete Jahja, sin Vadiha, od Fulejha, sina Sulejmana, od Seida, sina Harisa, od Džabira, rekao je:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, kada je bio dan praznika, (bio bi) se protivio putu (kojim je došao, doslovno: bio je unakrstio put, a to znači vraćao se je drugim putem, a ne onim kojim je došao). Slijedio je njega (Ebu Tumejleta) Junus, sin Muhameda, od Fulejha, od Ebu Hurejreta. A hadis Džabira je vjerodostojniji.

GLAVA:

Kada ga je prošao praznik (tj. molitva praznika), klanjaće dva naklona (dva rekjata), a takođe (i) žene i ko je bio u kućama i selima zbog govora Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Ovo je naš praznik, pripadnici islama!"

A zapovjedio (je) Enes, sin Malikja njihovom slobodnjaku Ibnu Ebu Utbetu u Zaviji (mjestu u daljoj okolici Basre) pa je sakupio svoju porodicu i svoje sinove i klanjao je (Enes sa njima molitvu praznika) kao molitvu stanovnika grada i njihovo veličanje. A rekao je Ikjrimete: Stanovnici Sevada će se sastati u prazniku (da) klanjaju dva naklona (dva rekjata) kao što čini vođa (u gradu, glavnome gradu). (Sevad je kraj u Mezopotamiji koji obuhvata sela između Basre i Kjufe i sela u okolici ta dva grada, pa se od toga počelo da naziva stanovništvo iz okolnih sela svakoga grada sa izrazom: "Ehlussevadi".) A rekao je Ata': Kada ga je prošao praznik (tj. molitva praznika), klanjao je (tj. klanjaće čovjek) dva naklona (dva rekjata).

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukjejra, rekao je: pričao nam je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba, od Urveta, od Aiše da je Ebu Bekjr unišao (ušao) njoj, a kod nje su dvije djevojke u danima Mine (a to znači u dane praznika žrtava), bubaju njih dvije i udaraju njih dvije (uz def, daire, tamburin), a Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, je

pokrivač sebe (tj. a on se je pokrio) sa svojom odjećom, pa (je) odbio njih dvije Ebu Bekjr (tj. Ebu Bekjr je njih dvije spriječio da to čine). Pa je otkrio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (odjeću) od svoga lica (tj. sa lica) i rekao je:

"Pusti (Ostavi na miru) njih dvije, o Ebu Bekjre, pa zaista ona je (tj. ova razdraganost i pjesma su zbog toga što su) dani praznika." A ti dani su (bili) dani Mine (tj. dani kada su hodočasnici bili na Mini za vrijeme praznika žrtava). I rekla je Aiša: Vidjela sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pokriva (zaklanja) me, a ja gledam k Abesincima, a oni se igraju u bogomolji, pa ih je odbijao (odgonio Ebu Bekjr), pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Pusti ih! Sigurnošću, Erfidovići!" Misli (sa tim izrazom na to da im on jamči za stanje) od sigurnosti.

(To znači da im je htio da pokaže da im on jamči za sigurnost i bezbijednost kada je rekao: "Sigurnošću, Erfidovići!" Drugim riječima: "Ne bojte se, Erfidovići!")

GLAVA

molitve prije (molitve) praznika i poslije nje.

A rekao je Ebul-Muala: čuo sam Seida (priča) od Ibnu Abasa (da) je mrzio (on? Ibnu Abas?) molitvu prije (molitve) praznika.

(O ovome se raspravljalo na razne načine.)

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, rekao je: pričao nam je Šubete, rekao je: pričao mi je Adij, sin Sabita, rekao je: čuo sam Seida, sina Džubejra, od Ibnu Abasa da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, izašao (na) dan mršenja pa je klanjao dva naklona (dva rekjata), nije klanjao prije nje (tj. te molitve, molitve praznika - bajrama), a ni poslije nje; i sa njim je (bio) Bilal.

U IME ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA.

GLAVA

(onoga) što je došlo o neparu.

(Pod izrazom nepar misli se na molitvu koja ima liho, neparan broj naklona, rekjata, tj. neparan broj stajanja. Molitve imaju ili dva ili četiri naklona - rekjata i stajanja, dakle paran broj naklona - rekjata i stajanja. Dvije molitve imaju neparan broj naklona - rekjata i stajanja: strogo obavezna molitva - fard poslije zalaska Sunca, koju smo nazivali sutonska molitva - akšam; i ova molitva - vitr o kojoj će biti govora u sljedećim hadisima, a koja se naziva neparna molitva, liha molitva. U ovome prevodu će se ta molitva nazivati: nepar. Molitva nepar po hanefijskom mezhebu ima tri naklona - rekjata i tri stajanja, a po ostalim mezhebima ta molitva ima jedan naklon - rekjat i jedno stajanje. Ostale stavove mezheba o ovoj molitvi nećemo iznositi. Ni u idućem tekstu se neće davati objašnjenja o raznim stavovima mezheba osim u izuzetnim slučajevima. Razni stavovi mezheba su već izostavljeni kod džum'e i bajrama jer je ovo prevod teksta Buharije, a ne prevod komentara na tekst Buharije.)

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, rekao je: izvijestio nas je Malikj od Nafi'a, od Abdullaha, sina Dinara, od Ibnu Umera da je (jedan) čovjek pitao poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, o molitvi noći pa je rekao (poslanik Allaha), pomilovao ga Allah i spasio:

"Molitva noći je po dva (tj. dva i dva, dva po dva rekjata sa jednim pozdravom, selamom), pa kada se je pobojao jedan (od) vas jutra (tj. zore), klanjao je (tj. klanjaće) jedan naklon (jedno stajanje, jedan rekjat koji) će raspariti njemu (tj. učiniti neparnim, liho ono) što je već klanjao (u toj noći)." A od Nafi'a da Abdullah, sin Umera, pozdravljaše između (jednoga) naklona i dva naklona u neparu da zapovjedi za neku svoju potrebu.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, od Malikja, od Mahremeta, sina Sulejmana, od Kjurejba da je Ibnu Abas izvijestio njega da je on prenoćio kod Mejmune, a ona je njegova tetka, pa sam legao (stavivši glavu) u širinu jastuka (uzglavlja), a legao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i njegova porodica (tj. žena stavivši oni glave) u njegovu duljinu (tj. u duljinu jastuka). Pa je spavao (dotle) dok se upolila noć, ili blizo (blizu) nje (polovice noći). Pa se

probudio, tare spavanje (san) od (tj. sa) svoga lica. Zatim je pročitao (proučio, napamet) deset odlomaka od (poglavlja iz Kur'ana koje se zove) Ali Imran. Zatim je ustao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, k (jednoj) obješenoj mješini pa se je očistio, pa je uljepšao (tj. lijepo je izveo) čišćenje. Zatim je ustao (da) klanja, pa sam učinio slično njemu. Pa sam stao do njegove strane (do njega). Pa je stavio svoju desnu ruku na moju glavu i uzeo je za moje uho (i) suče ga (sučući, usukivajući, uvrćući ga). Zatim je klanjao dva naklona (rekjata), zatim dva naklona, zatim dva naklona, zatim dva naklona, zatim dva naklona, zatim dva naklona, zatim je raspario (tj. klanjao je nepar). Zatim je legao (tj. ležao) dok je došao pozivač, pa je ustao pa je klanjao dva naklona (rekjata). Zatim je izašao pa je klanjao jutarnju molitvu (molitvu zore - sabah).

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Sulejmana, rekao je: pričao mi je Ibnu Vehb, rekao je: izvijestio me je Amr da je Abdurahman, sin Kasima pričao njemu od svoga oca, od Abdullaha, sina Umera, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Molitva noći je po dva (naklona, rekjata sa jednim selamom, pozdravom), pa kada si htio (tj. kada hoćeš) da odeš (sa molitve, tj. da završiš i prestaneš sa klanjanjem), pa nakloni se (jednim) naklonom (rekjatom koji) će raspariti (tj. učiniti neparnim, učiniti da se završi na liho) tebi (ono) što si klanjao." Rekao je Kasim (sin Muhameda sina Ebu Bekjra Sidika, prvoga halife): I vidjeli smo (neke) ljude otkada smo stigli (doba zrelosti i razumijevanja, tj. od rane mladosti da) klanjaju nepar (vitr namaz) sa tri (rekjata), a sve je zaista široko (obuhvatno, tj. klanjanje vitr-namaza i sa jednim i sa tri rekjata je vrijedno i važeće), nadam se da neće biti (ni) sa (jednom) stvari (nikakva) šteta (grijeh, tj. na koji god način klanja neparnu molitvu, nije grijeh).

(Napominje se još samo to da se pod izrazom molitva noći, noćna molitva po mišljenju mnogih, misli na nafilu - molitvu viška, neobaveznu i dobrovoljnu molitvu osim strogo obavezne večernje molitve, jacije. To treba imati u vidu i kod prošlih i kod sljedećih hadisa u kojima se bude spominjao izraz molitva noći. Sami Vitr-namaz, ili nepar po uobičajenom nazivu za tu molitvu u ovome prevodu, po hanefijama je vadžib - obavezna molitva koja je vrlo blizu strogo

obavezne molitve - farda. Druge pravne škole - mezhebi kažu da je vitr-namaz običaj Muhameda a.s. i kao takav spada u dobrovoljne, neobavezne molitve.)

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, rekao je: izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, od Urveta da je Aiša izvijestila njega da poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, klanjavaše (klanjao je) jedanaest naklona (rekjata). Bila je to njegova molitva, misli (ona na molitvu) u noći, pa ničiči (jednu takvu dugu) ničicu (sedždu) od toga (koja je) količine što pročita (prouči) jedan (od) vas pedeset odlomaka (iz Kur'ana) prije (nego) da (Muhamed a.s.) podigne svoju glavu (iz stava te duge ničice - sedžde). I (imao je običaj da) se nakloni (sa) dva naklona (a to znači da klanja molitvu od dva naklona - rekjata) prije molitve zore (sabaha), zatim legne na svoju desnu polovinu (tijela čekajući) dok mu dođe (ili: dok mu ne dođe) pozivač za molitvu (zbog molitve zore).

GLAVA

časova nepara (neparne molitve).

Rekao je Ebu Hurejrete: "Oporučio mi je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, za nepar (da ga klanjam) prije spavanja."

PRIČAO NAM JE Ebu Numan, rekao je: pričao nam je Hamad, sin Zejda, rekao je: pričao nam je Enes, sin Sirina, rekao je: rekao sam Ibnu Umeru:

"Da li vidiš (tj. Da li misliš za molitvu od) dva naklona - rekjata prije molitve jutra (sabaha, hoću li, tj. da li da) oduljim u njima dvama čitanje (učenje)?" Pa je rekao (Ibnu Umer): "Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (bio je običaja da) klanja (molitvu) od noći po dva (naklona - rekjata), i (da) klanja nepar (vitr) sa (jednim) naklonom (rekjatom), i (da) klanja dva naklona (dva rekjata) prije molitve jutra, a kao da je poziv u njegova dva uha." Rekao je Hamad: To jest žurbom (hitnjom je klanjao, a to znači da nije oduljivao učenje).

PRIČAO NAM JE Umer, sin Hafsa, rekao je: pričao nam je moj otac, rekao je: pričao nam je Aameš, rekao je: pričao mi je Muslim od Mesruka, od Aiše, rekla je:

"Svu noć (ili: "Sve noći, tj. u svako doba noći) je klanjao nepar (vitr-namaz) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i dopirao je njegov nepar (vitr) do zore."

GLAVA

buđenja Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, svoju porodicu (svoje porodice) za nepar (da ga klanjaju).

PRIČAO NAM JE Museded, rekao je: pričao nam je Jahja, rekao je: pričao nam je Hišam, rekao je: pričao mi je moj otac od Aiše, rekla je:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) klanja, a ja sam spavačica (spavala sam), ispriječila se (doslovno: ispriječena, popriječena) na njegovoj postelji, pa kada je htio da klanja nepar (vitr), probudio (bi) me pa sam klanjala - ("evtere" - klanjati vitr, klanjati nepar) - (i ja) nepar.

GLAVA:

Neka učini (klanjač) kraj svoje molitve nepar (tj. neka mu nepar bude zadnje od sve njegove molitve što ju je po noći klanjao).

PRIČAO NAM JE Museded, rekao je: pričao nam je Jahja, sin Seida, od Ubejdulaha, rekao je: pričao mi je Nafi' od Abdullaha (sina Umera), od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Učinite krajem vaše molitve u noći nepar (neparnom molitvom - vitr namazom)."

GLAVA

nepara na jahaćoj životinji.

PRIČAO NAM JE Ismail, rekao je: pričao mi je Malikj od Ebu Bekjra, sina Umera sina Abdurahmana sina Abdullaha sina Umera sina Hataba, od Seida, sina Jesara da je on rekao:

Putovah (Iđah ja, išao sam) sa Abdullahom, sinom Umera u putu Mekje (putem koji vodi u Mekju). Pa je rekao Seid: Pa pošto sam se pobojao jutra, sjahao sam pa sam klanjao nepar (vitr), zatim sam ga stigao (tj. zatim sam mu se priključio opet, nanovo). Pa je rekao Abdullah, sin Umera: "Gdje si bio?" Pa sam rekao: "Pobojao sam se jutra, pa sam sjahao (odjahao, sišao sa konja) pa sam klanjao nepar." Pa je rekao Abdullah: "Zar nije tebi u poslaniku Allaha lijep uzor?" Pa sam rekao: "Da, tako mi Allaha." Rekao je: "Pa zaista poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, klanjavaše (klanjao je) nepar (vitr) na devi (kamili, tj. na jahaćoj životinji)."

GLAVA

nepara (vitra) u putovanju.

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, rekao je: pričao nam je Džuvejrijete, sin Esme (Esma-a), od Nafi'-a, od Ibnu Umera, rekao je:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) klanja u putovanju na svojoj jahalici (jahaćoj životinji) gdje se je (god) okrenula (ona) sa njim (tj. ne obazirući se na to kuda će i na koju će ga stranu ona okrenuti), namigiva namigivanjem - mimikom (tj. klanjavaše na životinji dajući znake glavom za naklon-pregib, rukju' i ničicu-seddždu - tako klanjavaše) molitvu noći osim strogo obaveznih molitava, i klanjavaše nepar na svojoj jahaćoj životinji.

GLAVA

(posebne) molbe (ili slobodno izabrane molbe u molitvi) prije naklonjanja (rukju'a) i poslije njega.

PRIČAO NAM JE Museded, rekao je: pričao nam je Hamad, sin Zejda, od Ejuba, od Muhameda, rekao je: pitao se je Enes:

"Da li je usrdno molio (Uzvišenoga Allaha) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, u jutarnjoj molitvi (sabahu)?" Rekao je: "Da." Pa se je reklo: "A da li je usrdno molio prije naklonjanja (rukju'a)?" Rekao je: "Usrdno je molio poslije naklonjanja (rukju'a) lako."

PRIČAO NAM JE Museded, rekao je: pričao nam je Abdul-Vahid, rekao je: pričao nam je Asim, rekao je: pitao sam Enesa, sina Malikja, o molbi pa je rekao:

"Već je bila molba (tj. Postojala je molba u molitvi, u klanjanju)." Rekao sam: "Prije naklonjanja (rukju'a) ili poslije njega?" Rekao je: "Prije njega." Rekao je (Asim): "Pa zaista omsica (taj-i-taj) me je izvijestio od tebe (tj. pričajući da je čuo od tebe) da si zaista ti rekao poslije naklonjanja (rukju'a)." Pa je rekao (Enes): "Slagao je. Usrdno je molio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, poslije naklonjanja (rukju'a) samo (jedan) mjesec. Mislim ga (Muhameda a.s. da) je bio poslao narod (tj. ljude), govori im se (zovu se) čitači, okolo (oko) sedamdeset ljudi k (nekim) idolopoklonicima ljudima osim tih (drugima, a ne onima koji su pobili čitače i na koje je činio prokletstvo Muhamed a.s. u molitvi), a bio je između njih (proklinjanih idolopoklonika, a ne onih kojima su čitači bili poslani) i između poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, ugovor (pa su napravili vjerolomstvo i pobili čitače), pa je usrdno molio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (jedan) mjesec (dana), zove na njih (tj. proklinje ih, a to znači: molio je proklinjući ih). Izvijestio nas je Ahmed, sin Junusa, rekao je: pričao nam je Zaidete od Tejmije, od Ebu Midžleza, od Enesa, rekao je: "Usrdno je molio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, mjesec (dana), zove na (tj. proklinje) Ri'l i Zekjvan (dva idolopoklonička plemena)."

PRIČAO NAM JE Museded, rekao je: pričao nam je Ismail, rekao je: pričao nam je Halid od Ebu Kilabeta, od Enesa, rekao je:

"Bila je molba (dova) u sutonskoj molitvi (akšamu) i zori (tj. i molitvi zore - sabahu)."

U IME ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA.

GLAVE

tražonline napajanja (tj. traženja kiše, a to znači molbe - dove za spuštanje kiše).

GLAVA

molbe za kišu i izlaženja Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, u molenju za kišu.

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, rekao je: pričao nam je Sufjan od Abdullaha, sina Ebu Bekjra, od Abada, sina Temima, od njegova strica, rekao je:

Izašao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (da) moli za kišu i okrenuo je (izvrnuo je unutrašnji dio na izvan od) svoga ogrtača.

GLAVA

molbe Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (protiv Kurejševića): "Učini je (sušu i nerodicu više) godina kao godine Jusufa (a.s.)."

PRIČAO NAM JE Kutejbete, rekao je: pričao nam je Mugirete, sin Abdurahmana, od Ebu Zinada, od Aaredža, od Ebu Hurejreta da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, bio, kada bi podigao svoju glavu od (tj. sa) zadnjega naklona-rukju'a, (bio je običaja da) govori:

"Bože moj, spasi Ajaša, sina Ebu Rebi'ata, Bože moj, spasi Selemeta, sina Hišama, Bože moj, spasi Velida, sina Velida, Bože moj, spasi one što se smatraju slabima (tj. nemoćnima i za borbu i za

iselenje) od vjernika; Bože moj, pričvrsti Tvoje gaženje (tj. kaznu) na (Kurejševićke nevjernike koji su potomci plemena) Mudar, Bože moj, učini je (tu kaznu) godine (nerodne) kao godine Jusufa (a.s.)." I (još je Ebu Hurejrete pričao) da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao: "Gifar (pleme), oprostio mu Allah (ili: oprostio mu je Allah), a Eslem (pleme), sklopio mir sa njim Allah (tj. spasio ga Allah; ili: a Eslem, sklopio je mir sa njim Allah, tj. spasio ga je)." Rekao je Ibnu Ebu Zinad od svoga oca: "Ovo, sve njegovo je (bilo) u jutarnjoj molitvi (tj. Ova molba, sva njegova - Muhamedova a.s. molba, a to znači prokletstvo vjerolomnih idolopokloničkih ljudi i blagosiljanje plemena Gifar i Eslem - to je sve bilo u molitvi zore - sabahu)."

PRIČAO NAM JE Usman, sin Ebu Šejbeta, rekao je: pričao nam je Džerir od Mensura, od Ebu Duha-a, od Mesruka, rekao je:

Bili smo kod Abdullaha (sina Mes'uda) pa je rekao: "Zaista Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pošto je vidio od ljudi (plemena Kurejš) okrećanje leđa (od islama), rekao je: "Bože moj, sedam (nerodnih godina) kao sedam (godina) Jusufa (podari im kao kaznu)!" Pa ih (je) uzela (tj. zadesila, snašla gladna) godina (takva da) je uništila (iskorijenila) svaku stvar dok su (najzad) jeli kože i leš (tijelo umrlih životinja) i mrljine (tijela već usmrđenih davno umrlih životinja), i (tako da) gleda jedan (od) njih (tj. pogleda) k nebu pa vidi dim od gladi. Pa mu je došao Ebu Sufjan pa je rekao: "O Muhamede, zaista ti zapovijedaš pokornost Allahu i povezanost (tj. dobročinstvo prema) rodbini, a zaista tvoj narod je već propao, pa moli Allaha za njih." Rekao je Allah, uzvišen je (On), (veli se da je Muhamed a.s. odgovorio Ebu Sufjanu proučivši, pročitavši mu sljedeće odlomke Kur'ana): "Pa očekaj dan (u kojem) će donijeti nebo jasan dim...." do Njegovoga govora ".... povraćači. Dan (kada) ćemo ščepati najvećim ščepavanjem...", pa ščepavanje je (bilo na) dan Bedra (tj. u borbi kod mjesta Bedr). (Rekao je Ibnu Mes'ud:) A već je prošla (grupa predskazanih događaja): dim, i ščepavanje, i lizam (koji se tumači na više načina: ubijanje, smrt, obračun itd.) i odlomak (u kojem se predskazala ostvarena pobjeda) Vizantinaca (nad Perzijancima u ona vremena).

GLAVA

pitanja ljudi vođu (da im čini) molbu (dovu) za kišu kada su bili (tj. kada budu) u suši (tj. u gladi, u oskudici).

PRIČAO NAM JE Amr, sin Alije, rekao je: pričao nam je Ebu Kutejbete, rekao je: pričao nam je Abdurahman, sin Abdullaha sina Dinara, od njegova oca, rekao je: čuo sam Ibnu Umera (da) navodi kao poslovicu (ili: citira) pjesmu Ebu Taliba (u kojoj hvali dobroga čovjeka ovako:)

"I bijel je, moli se za kišu oblak sa njegovim licem
Pomoć (tj. pomagač) siročadi, čuvanje (čuvar, branič) udovica."

(Veli se da je smisao navođenja ovoga stiha Ebu Taliba, idolopoklonika ovo: Kada su idolopoklonici posredstvom ondašnjih dobrih ljudi molili oblak za kišu, onda je pogotovu bilo smisla da muslimani molbom Božijeg poslanika traže od Uzvišenoga Bogada im dadne kišu. A veli se, što je vjerojatnije, da je taj stih Ebu Talib izrekao za samoga Muhameda a.s. premda ga nije vjerovao kao Božijega poslanika, jer ga je branio i štitio kao svoga bratića sve do svoje smrti. I ono prvo je svakako više nagađanje, a drugo je ispravnije.)

A rekao je Umer, sin Hamzeta: pričao nam je Salim od svoga oca (Abdullaha, sina Umera r.a.):

Ponekad (ili: Često puta, Više puta) sjetim se govora pjesnika, a ja gledam k licu Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (a on) moli za kišu, pa ne siđe (sa govornice, a već kiša počne da pada tako jako) da uzburka svaki slivnik (žljeb, jarak niz brdo, niza stranu kojim trgne, ide bujica kada udari jaka kiša; a taj govor pjesnika je):

"I bijel je, moli se za kišu oblak sa njegovim licem,
Pomoć siročadi, čuvanje udovica (je on)."

A on je (tj. A taj govor pjesnika) je govor Ebu Taliba.

PRIČAO NAM JE Hasen, sin Muhameda, rekao je: pričao nam je Muhamed, sin Abdullaha, Ensarija, rekao je: pričao mi je moj otac

Abdullah, sin Musena-a, od Sumameta, sina Abdullaha sina Enesa, od Enesa da je Umer, sin Hataba, bio zadovoljan Allah od njega (s njim), bio - kada su (tj. kada bi) bili bez kiše (u suši dulje vremena) - (bio) je molio za kišu sa (molbom, posredstvom molbe sa) Abasom, sinom Abdul-Mutaliba pa je govorio (Umer):

"Bože moj, zaista mi se služasmo (služi smo se, služili smo se) kao sredstvom k Tebi sa našim Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, pa nas napojiš (dadneš nam kišu), i zaista mi se (sada) služimo kao sredstvom k Tebi sa stricem (amidžom) našega Vjerovijesnika (a.s.), pa napoji nas (tj. pa daj nam kišu)." Rekao je (Enes): "Pa se napoje (tj. Pa dobiju kišu, Pa im se dadne kiša)."

GLAVA

okrećanja (izvrćanja) ogrtača u molenju (u dovi) za kišu.

PRIČAO NAM JE Ishak, rekao je: pričao nam je Vehb, rekao je: izvijestio nas je Šubete od Muhameda, sina Ebu Bekjra, od Abada, sina Temima, od Abdullaha, sina Zejda da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, molio za kišu pa je izvrnuo svoj ogrtač.

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, rekao je: pričao nam je Sufjan, rekao je: pričao nam je Abdullah, sin Ebu Bekjra da je on čuo Abada, sina Temima (da) priča njegovom ocu od njegova strica Abdullaha, sina Zejda da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, izašao ka klanjalištu pa je molio za kišu, pa se okrenuo (prema) Strani (Kjabi), i prevrnuo (izvrnuo) je svoj ogrtač i klanjao je dva naklona (dva rekjata). Rekao je Ebu Abdullah (Buharija): Bio je Ibnu Ujejnete (običaja da) govori:

On je vlasnik poziva. Ali ono (tj. ovo tvrđenje) je uobraženje (umišljenost), jer je zaista ovaj (tj. jer je zaista ovo) Abdullah, sin Zejda sina Asima, Mazinija (Mazinović, iz plemena Mazin i to) Mazin Pomagača.

(Radi se o ovome. Kada bi prednji hadis pričao Sufjan, sin Ujejneta, imao je običaj da rekne primjedbu o drugu Muhameda a.s. koji pričaše

ovaj hadis Abdullahu, sinu Zejda, da je taj drug vlasnik poziva - a to znači da je to taj drug Muhameda a.s. koji je u snu vidio poziv za molitvu, ezan predloživši ga, i njegov je predlog prihvaćen i tako je nastao u ovoj formi ezan. Buharija kaže da je to tvrđenje netačno jer je to to slučaj sa Abdullahom, sinom Zejda Mazinijom ali ne ovim koji priča ovaj hadis nego sa drugim licem koje je imalo isto ime, i očevo ime i prezime. Samo mnoga veća plemena imaju svoje ogranke, manja plemena koja se zovu Mazin, Mazinovići. Ovaj drug Muhameda a.s. je od Mazinovića koji su ogranak Pomagača - starosjedilačkog stanovništva Medine, a onaj koji je usnio i predložio prvi, današnju formu ezana je od drugih Mazinovića, veli se od Mazinovića koji su ogranak plemena Temimovića.)

GLAVA

molenja (moljenja - dove) za kišu u sakupljajućoj bogomolji (tj. u velikoj bogomolji koja sakupi, u kojoj se sakupi mnogo naroda).

(Veli se da ovim hoće Buharija da pokaže da se ne mora izlaziti na otvoren prostor i u polja ako ima velika džamija u kojoj se može okupiti mnogo svijeta da moli za kišu.)

PRIČAO NAM JE Muhamed, rekao je: izvijestio nas je Ebu Damrete Enes, sin 'Ijada, rekao je: pričao nam je Šerikj, sin Abdullaha sina Ebu Nemira, da je on čuo Enesa, sina Malikja (da) spominje (jednoga) čovjeka (koji) je unišao petkom (u bogomolju) od (tj. na) vrata (koja) su bila prema (nasuprot) govornice, a poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, je stajač (stajao je), govori, pa se okrenuo prema poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, stojeći pa je rekao:

"O poslaniče Allaha, propadoše stada (stoka, živo blago) i presjekoše se (prekinuše se) putevi, pa moli Allaha (da) nam dadne kišu." Rekao je (Enes): Pa je podigao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, svoje dvije ruke pa je rekao: "Bože moj, napoji nas, Bože

moj, napoji nas, Bože moj, napoji nas!" ("Napoji nas, tj. Daj nam kišu!") Rekao je Enes: I ne tako mi Allaha, ne vidimo u (tj. na) nebu (nimalo) od oblaka, i ni (komada od) oblaka i ni (jedne) stvari (tj. i ništa što je u vezi sa kišom kao vjetar i sl.), a nema između nas i između (brda) Sel'-a (nimalo) od kuće, a ni doma (koji bi nam zaklonili vidik prema brdu Sel'-u). Rekao je (Enes dalje): Pa je izašao (tj. Pa se je pojavio) iza njega (Sel'-a jedan) oblak kao štit, pa pošto je došao sredini (na sredinu, nasred) neba, raširio se je (rasprostro se je), zatim je spustio (dao) kišu. Rekao je: "Tako mi Allaha, nismo vidjeli Sunca šest (dana)." Zatim je unišao (ušao jedan) čovjek od tih (istih, tj. na ta ista) vrata u idući petak, a poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, je stajač (stajao je), govori, pa se okrenuo prema njemu stojeći pa je rekao: "O poslaniče Allaha, propadoše imanja i presjekoše se putevi, pa moli Allaha (neka) je sustegne." Rekao je: Pa je podigao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, svoje dvije ruke, zatim je rekao: "Bože moj, okolo nas, a ne na nas (daj da kiša pada)! Bože moj, na pješčare (pješčane bregove), i gore (planine), i uzvišenja (visoravni), i doline i nicališta stabljika (tj. na mjesta gdje niče ili raste trava i uspravno bilje neka pada, daj da pada kiša)!" Rekao je: Pa se je presjekla (prekinula kiša) i izašli smo (a mi) idemo u suncu (tj. i izašli smo idući po sunčevu svjetlu, a Sunce grije). Rekao je Šerikj: Pa sam pitao Enesa: "Da li je on (ovaj čovjek što je tražio da Muhamed a.s. moli da kiša prestane, da li je on onaj isti) prvi čovjek (što je tražio da Muhamed a.s. moli Allaha da dadne kišu, tj. je li isto lice bilo koje je tražilo da se moli za kišu da padne i da opet prestane)?" Rekao je (Enes): "Neću znati (tj. Ne znam je li isto lice u oba slučaja tražilo)."

GLAVA

molenja (moljenja, dove) za kišu u propovjedi petka (na džumi) bez okrećanja prema Strani (tj. ne okrećući se prema Strani - Kjabi, kibli).

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, rekao je: pričao nam je Ismail, sin Džafera, od Šerikja, od Enesa, sina Malikja da je (jedan) čovjek unišao (u) bogomolju petkom od vrata (koja) su bila prema kući izvršenja (isplate duga, tj. na vrata bogomolje koja su stajala prema kući koja je kasnije prodata da se isplati dugovanje Umera r.a., pa se ta kuća nazivaše od tada kuća izvršenja, isplate duga), a poslanik Allaha,

pomilovao ga Allah i spasio, je stajač (stajao je), govori, pa se je okrenuo (onaj čovjek) prema poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, stojeći, zatim je rekao:

"O poslaniče Allaha, propadoše imanja i presjekoše se putevi, pa moli Allaha (da) nam dadne kišu." Pa je podigao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, svoje dvije ruke, zatim je rekao: "Bože moj, daj nam kišu (po nekima: pomozi nam), Bože moj, daj nam kišu, Bože moj, daj nam kišu!" Rekao je Enes: "I ne tako mi Allaha, ne vidimo u nebu (nimalo) od oblaka, a ni (komada) oblaka, a nema između nas i između Sel'-a (nimalo zaklona) od kuće, a ni doma." Rekao je: Pa je izašao (pojavio se) iza njega (jedan) oblak kao štit, pa pošto je došao (našao se na) sredini neba, rasprostro (raširio) se je, zatim je spustio (dao) kišu. "Pa ne tako mi Allaha, nismo vidjeli Sunca šest (dana)." Zatim je unišao (jedan) čovjek od tih vrata u petak, a poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, je stajač, govori, pa se prema njemu okrenuo (taj čovjek) stojeći pa je rekao: "O poslaniče Allaha, propadoše imanja i odsijekoše se (prekinuše se) putevi, pa moli Allaha (neka) je (kišu) sustegne (zaustavi, zastavi) od nas." Rekao je: Pa je podigao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, svoje dvije ruke, zatim je rekao: "Bože moj, okolo nas, a ne na nas! Bože moj, na pješčare, i visoravni, i utrobe dolina i nicališta stabljika (okreni kišu)!" Rekao je: Pa se iščupala (tj. rastupila, prestala je kiša), i izašli smo, idemo (tj. idući) u Suncu. Rekao je Šerikj: Pitao sam Enesa, sina Malikja: "Da li je on (onaj isti) prvi čovjek?" Pa je rekao: "Ne znam."

GLAVA

molenja za kišu na govornici.

PRIČAO NAM JE Museded, rekao je: pričao nam je Ebu Avanete od Katadeta, od Enesa, rekao je:

Dok poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, govori petkom (na džumi) kadli je došao (tj. kadli dođe jedan) čovjek pa je rekao (pa reče): "O poslaniče Allaha, zadržala se kiša (oskudna je, zasušila je kiša, nema je), pa moli Allaha da nas napoji (da nam dadne kišu)." Pa je molio, pa nam se spustila (pala) kiša, pa nismo skoro bili da stignemo k našim stanovima (tj. pala je kiša prije nego smo došli u svoje stanove).

Pa smo neprestano (bili u prilici da) se spušta (da pada) nama kiša do idućega petka. Rekao je: Pa je ustao taj (isti) čovjek ili (neki drugi) osim njega pa je rekao: "O poslaniče Allaha, moli Allaha da je otkloni (okrene na drugu stranu) od nas." Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Bože moj, okolo nas, a ne (više) na nas!" Rekao je: Pa zaista već sam vidio oblak (da) se siječe (komada se, tj. rastupa se) desno i lijevo, spušta se (pada) kiša njima (stanovnicima okolnih mjesta, tj. dobivaju kišu oni), a ne dobivaju kišu stanovnici Medine (a ne spušta se kiša, a ne pada kiša stanovnicima Medine).

GLAVA

(onoga) ko se je zadovoljio sa molitvom petka u molenju za kišu.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, od Malikja, od Šerikja, sina Abdullaha, od Enesa, rekao je:

Došao je (jedan) čovjek ka Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao: "Propadoše stada (Propade stoka, blago živo) i presjekoše se putevi." Pa je molio pa smo dobili kišu od petka do petka. Zatim je došao pa je rekao: "Porušiše se kuće, i presjekoše se putevi, i propade stoka, pa moli Allaha (neka) je sustegne." Pa je rekao: "Bože moj, na pješčare (na male brežuljke), i visoravni (male ravne brežuljke), i doline i nicališta stabljika (nek kiša pada)!" Pa se rascijepio (otkrio se je oblak, tj. rastupio se) od Medine rascjepljenjem odjeće (otkrivanjem odjeće, tj. kao kada se otkrije ili rastavi odjeća, kao kada se razbaca odjeća).

GLAVA

molbe kada su se presjekli putevi od mnogoga (padanja) kiše.

PRIČAO NAM JE Ismail, rekao je: pričao mi je Malikj od Šerikja, sina Abdullaha sina Ebu Nemira, od Enesa, sina Malikja, rekao je:

Došao je (jedan) čovjek k poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao: "O poslaniče Allaha, propade stoka i presjekoše se putevi, pa moli Allaha." Pa je molio poslanik Allaha, pomilovao ga

Allah i spasio, pa su dobili kišu od petka do petka. Pa je došao (jedan) čovjek k poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao: "O poslaniče Allaha, porušiše se kuće (ili: srušiše se kuće), i presjekoše se putevi i propade stoka." Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Bože moj, na glave (tj. na vrhove) gora (planina), i pješčare, i utrobe dolina i nicališta stabljika (ili: stabala neka ode kiša)!" Pa se otkrila (kiša) od Medine otkrivanjem odjeće.

GLAVA

(onoga) što se je reklo (ovako): "Zaista Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, nije okrećao (prekrećao) svoga ogrtača u molenju za kišu petkom."

PRIČAO NAM JE Hasen, sin Bišra, rekao je: pričao nam je Mu'afa, sin Imrana, od Evzaije, od Ishaka, sina Abdullaha, od Enesa, sina Malikja, da se (jedan) čovjek potužio (tužio se, tj. žalio se) k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (na) propast (uništenje) imanja i (na) trud (poteškoću) porodice, pa je molio (Muhamed a.s.) Allaha, molio za kišu (tj. molio je moleći za kišu), a nije spomenuo (Enes) da je on (Muhamed a.s.) okrećao (prevrćao) svoj ogrtač, a ni (to da) se okrećao prema Strani (prema kibli - Kjabi).

GLAVA:

Kada su tražili zauzimanje (zagovor kod Allaha obraćajući se oni) k vođi radi (toga da) moli za kišu za njih, nije ih vratio (tj. neće ih vratiti, neće ih odbiti).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, rekao je: izvijestio nas je Malikj od Šerikja, sina Abdullaha sina Ebu Nemira, od Enesa, sina Malikja, rekao je:

Došao je (jedan) čovjek k poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao: "O poslaniče Allaha, propade stoka i presjekoše se putevi, pa moli Allaha." Pa je molio Allaha pa smo dobili kišu (doslovno: pa nam se okišalo) od petka do petka. Pa je došao (jedan) čovjek k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao: "O

poslaniče Allaha, porušiše (srušiše) se kuće, i presjekoše se putevi i propade (uništi se) stoka." Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Bože moj, na leđa gora (planina), i pješčara, i utrobe dolina i nicališta stabljika (neka ide kiša)!" Pa se otkrila (kiša) od Medine otkrivanjem odjeće.

GLAVA:

Kada su zatražili zauzimanje (zagovor) idolopoklonici sa muslimanima kod suše (kod dugoga beskišnoga, bezkišnoga vremena).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Kjesira, od Sufjana, rekao je: pričao nam je Mensur i Aameš od Ebu Duha-a, od Mesruka, rekao je: došao sam Ibnu Mes'udu, pa je rekao:

Zaista su Kurejševići usporili od islama, pa je molio na njih (tj. proklinjao ih je) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio. Pa ih je uzela (tj. snašla gladna) godina, čak su propali u njoj i jeli su mrtvu (životinju) i kosti. Pa mu je došao Ebu Sufjan pa je rekao: "O Muhamede, došao si (i) zapovjedaš (tj. došao si zapovjedajući) spajanje (tj. pomaganje) rodbine, a zaista tvoj narod je propao, pa moli Allaha, uzvišen je (On)." (Iz ovih zadnjih riječi vidi se da su idolopoklonici preko Ebu Sufjana bili obećali da će primiti islam ako im padne kiša.) Pa je pročitao (proučio Muhamed a.s. slijedeće odlomke iz Kur'ana): "Pa očekaj dana (kada) će donijeti nebo jasan dim..." Zatim su se vratili (idolopoklonici Kurejša kada je kiša pala opet) k njihovom (k svome) bezvjerstvu, pa to je (tj. o tome je, na to se odnosi) govor Njega (Allaha), uzvišen je (On): "Danom (tj. Na dan kada) ćemo ščepati najvećim ščepavanjem...". Danom (tj. Na dan) Bedra (zaista mi smo osvetnici, tj. osvetićemo se). Rekao je (Buharija): A povećao je (u pričanju) Esbat od Mensura: Pa je molio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa su se napojili kišom, pa se složila (naklopila kiša, tj. stalno je padala) na njih sedam (dana). I tužili su se ljudi (na) mnoštvo kiše. Rekao je: "Bože moj, okolo nas, a ne na nas!" Pa je sišao (sletio, tj.

rastupio se) oblak od njegove glave pa su se napojili (oni), ljudi okolo njih (okolo, oko njihovoga grada).

(Veli se da se ovo o molbi za prestanak kiše ne odnosi na idolopoklonike Kurejša iz Mekje, već na slučaj koji se desio kasnije u Medini.)

GLAVA

molbe kada se umnožila kiša (kada je mnogo padala kiša): "Okolo (Oko) nas, a ne na nas!"

(U svim proteklim, prethodnim hadisima ispušten je zarez u izrazu: "Okolo nas, a ne na nas!" Treba u svim slučajevima da se stavi zarez iza prvoga dijela izraza: "Okolo nas, ...!")

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Ebu Bekjra, rekao je: pričao nam je Mutemir od Ubejdulaha, od Sabita, od Enesa, rekao je:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (jedanput, ili: više puta u takvoj prilici da (govori petkom, pa su ustali ljudi, pa su zavikali pa su rekli: "O poslaniče Allaha, zadržala se kiša, i pocrveniše vrlo stabla (stabljike) i propadoše životinje, pa moli Allaha (da) nas napoji." Pa je rekao: "Bože moj, napoji nas." Dvaput (je to rekao). Tako mi zakletve Allaha ne vidimo u (ili na) nebu (nijednog komada) oblaka od oblaka, pa je postao (jedan) oblak i spustio je kišu. I sišao je sa govornice pa je klanjao. Pa pošto je otišao (sa molitve kući), neprestano kiši (oblak, oblak spušta, daje kišu) do petka koji ga slijedi (tj. od toga petka do idućega petka). Pa pošto je ustao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori, zavikali su (zavrištali su, zadrečali su) k njemu: "Srušiše se kuće i presjekoše se putevi, pa moli Allaha (neka) je zadrži (zatvori, zastavi) od nas." Pa se osmjehnuo Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, zatim je rekao: "Bože moj, okolo nas, a ne na nas!" Pa je skinula Medina (pokrovac od oblačine, tj. razvedrila se Medina). Pa je počeo (oblak da) kiši (da spušta kišu, da daje kišu) okolo nje (Medine), a ne kiši u Medini (nijedne) kapi (kaplje). Pa sam pogledao k Medini, a ona je zaista svakako u kao (nekome) vijencu (tj. kao u vijencu, kao kruna sjaja i vedrine okružena oblacima).

GLAVA

molbe u molenju za kišu stojeći.

A rekao je nama Ebu Nuajm od Zuhejra, od Ebu Ishaka: Izašao je Abdullah, sin Jezida, Ensarija (godine 64. po Hidžri u Kjufi, a bio je postavljen za zapovjednika Kjufe od strane Abdullaha, sina Zubejra r.a.), i izašao je sa njim Bera', sin Aziba, i Zejd, sin Erkama, bio zadovoljan Allah od njih (s njima), pa je molio za kišu. Pa je ustao s njima na svoje dvije noge na (tlu) bez govornice, pa je tražio (tj. molio) za oprost, zatim je klanjao dva naklona (dva rekjata), čini glasno čitanje (tj. čitajući, učeći glasno, naglas u molitvi), i nije pozivao i nije podizao (na molitvu, tj. i nije učio niti je naredio da se uči ezan ni ikamet). Rekao je Ebu Ishak: A vidio je Abdullah, sin Jezida, (vidio je, tj. bio je drug) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, rekao je: pričao nam je Šuajb od Zuhrije, rekao je: pričao mi je Abad, sin Temima, da je njegov stric (amidža Abdullah, sin Zejda, Mazinija) - a bio je (on) od drugova Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio - izvijestio njega da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, izašao sa ljudima (da) moli za kišu za njih (tj. njima), pa je ustao pa je molio Allaha stojeći, zatim se upravio (okrenuo) prema Strani (kibli - Kjabi) i okrenuo je (prekrenuo, preokrenuo je) svoj ogrtač. Pa su se napojili (pa su bili napojeni, tj. pa im se spustila kiša).

GLAVA

glasnoga izgovaranja čitanja (tj. glasnoga čitanja, učenja Kur'ana u molitvi) u molenju za kišu.

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, rekao je: pričao nam je Ibnu Ebu Zi'b od Zuhrije, od Abada, sina Temima, od njegova strica (amidže), rekao je:

Izašao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (da) moli za kišu, pa se je upravio k Strani (kibli da) moli (tj. moleći), i okrenuo je

svoj ogrtač, zatim je klanjao dva naklona (dva rekjata), glasno je u njima dvama istupao sa čitanjem (tj. čitao je, učio je naglas u njima dvama, u oba rekjata).

GLAVA:

Kako je okrenuo Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, svoja leđa k ljudima?

PRIČAO NAM JE Adem, rekao je: pričao nam je Ibnu Ebu Zi'b od Zuhrije, od Abada, sina Temima, od njegova strica, rekao je:

Vidio sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (na) dan (kada) je izašao (da) moli za kišu. Rekao je: Pa je okrenuo k ljudima svoja leđa i okrenuo se prema Strani (kibli da) moli (tj. moleći, čineći dovu). Zatim je okrenuo svoj ogrtač, zatim je klanjao nama dva naklona (rekjata), glasno je istupao u njima dvama (u oba rekjata) sa čitanjem (učenjem).
GLAVA

molitve molenja za kišu je dva naklona (dva rekjata).

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, rekao je: pričao nam je Sufjan od Abdullaha, sina Ebu Bekjra, od Abada, sina Temima, od njegova strica da (je) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, molio za kišu, pa je klanjao dva naklona (rekjata) i okrenuo je (preokrenuo je) svoj ogrtač.

(Veli se da je okrenuo desnu stranu na lijevu, a lijevu na desnu, sluteći na dobro da se i stanje preokrene od suše na kišu, pa bi onda to bio simbol želje za promjenu teškoga stanja na bolje.)

GLAVA

molenja za kišu u klanjalištu.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, rekao je: pričao nam je Sufjan od Abdullaha, sina Ebu Bekjra, čuo je Abada, sina Temima, od njegova strica, rekao je:

Izašao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, ka klanjalištu (da) moli za kišu (tj. moleći za kišu), i okrenuo se prema Strani (Kjabi - kibli) pa je klanjao dva naklona (dva rekjata), i okrenuo je (prekrenuo, preokrenuo je) svoj ogrtač. Rekao je Sufjan: pa izvijestio me je Mes'udija od Ebu Bekjra, rekao je: Učinio je desnu (stranu ogrtača) na lijevu.

GLAVA

okrećanja prema Strani (kibli - Kjabi) u molenju (molbi - dovi) za kišu.

PRIČAO NAM JE Muhamed, rekao je: izvijestio nas je Abdul-Vehab, rekao je: pričao nam je Jahja, sin Seida, rekao je: izvijestio me je Ebu Bekjr, sin Muhameda, da je Abad, sin Temima, izvijestio njega da je Abdullah, sin Zejda, Ensarija izvijestio njega da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, izašao ka klanjalištu (da) klanja (tj. klanjajući), i da je on, pošto je molio, ili je htio da moli, okrenuo se prema Strani (kibli), i okrenuo je svoj ogrtač.

Rekao je Ebu Abdullah (Buharija): Ovaj sin Zejda je Mazinija, a prvi je Kjufija (Kjufanac i) on je sin Jezida.

(Ovo Buharija daje upozorenje i objašnjenje u odnosu na dva druga Muhameda a.s. koji imaju sličnosti u imenu i prezimenu. Radi se o Abdullahu Ensariji, sinu Zejda koji je pričao hadis ove glave, i o Abdullahu Ensariji, sinu Jezida koji je pričao hadis koji je spomenut u četvrtoj GLAVI prije ove GLAVE.)

GLAVA

podizanja ljudi njihove (tj. svoje) ruke (tj. podizanje svojih ruku ljudi) sa vođom u molenju za kišu.

Rekao je Ejub, sin Sulejmana: pričao mi je Ebu Bekjr, sin Ebu Uvejsa, od Sulejmana, sina Bilala, rekao je Jahja, sin Seida: čuo sam Enesa, sina Malikja, rekao je:

Došao je (jedan) čovjek, Beduin, od stanovnika pustinje (tj. od nomada) k poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, petkom pa je rekao: "O poslaniče Allaha, propade stoka, propadoše ukućani (porodica), propadoše ljudi!" Pa je podigao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, svoje dvije ruke (da) moli (tj. moleći), i podigli su ljudi svoje ruke sa njim (da) mole (tj. moleći i oni). Rekao je: Pa nismo izašli iz bogomolje (a) čak smo se okišili (tj. dobili smo kišu, spustila se, pala nam je kiša). Pa smo neprestano (bili u takvom stanju da) nam se spušta kiša (da nam se kiši) dok je bila (tj. dok je došla) druga džum'a (tj. dok je došao drugi petak). Pa je došao (onaj) čovjek k vjerovijesniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao: "O poslaniče Allaha, dosadio se je (ili: zakasnio je, ili: zadržao se je) putnik i sprečio se je put." A rekao je Uvejsija: pričao mi je Muhamed, sin Džafera, od Jahja-a, sina Seida, i Šerikja, njih dva su čula Enesa, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, digao je svoje dvije ruke čak (da) sam vidio bjelinu njegova dva pazuha.

(Misli na dizanje ruku prilikom dove - molbe.)

GLAVA

podizanja vođe svojih ruku u molenju za kišu.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Bešara, rekao je: pričao nam je Jahja i Ibnu Ebu Adij od Seida, od Katadeta, od Enesa, sina Malikja, rekao je:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) ne podiže svoje dvije ruke (ni) u (jednoj) stvari od svoje molbe osim u molenju za kišu; i zaista on podigne (ruke u molenju za kišu tako visoko) da se vidi bjelina njegova dva pazuha.

GLAVA

(onoga) što se govori kada je spustilo (nebo, ili oblaci) kišu.

A rekao je Ibnu Abas: "... kao ljevalac (tj. oblak koji lijeva, izlijeva)..." je kiša (tj. riječ iz Kur'ana "sajjib" ljevalac je kiša, pod tim izrazom misli se kiša). A rekao je (drugi) osim njega (tj. osim Ibnu Abasa): Lijevao je, pogodio je (tj. dao je izliti na pravo mjesto), lijeva (te su riječi u vezi sa izrazom "sajjib" koji znači oblak koji lijeva kišu, iz kojega lijeva, lije kiša).

(Veli se da se ovdje raspravlja o korijenu i značenju riječi "sajjib" jer će ta riječ biti spomenuta u tekstu narednoga hadisa.)

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Mukatila, Ebul-Hasen Mervezija, rekao je: izvijestio nas je Abdullah, rekao je: izvijestio nas je Ubejdulah od Nafi'a, od Kasima, sina Muhameda, od Aiše da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, bio (običaja), kada je vidio kišu, (da) rekne (bio bi rekao, rekao bi):

"Bože moj, korisnu kišu (koristan ljevalac, koristan kišni oblak podari nam)!" Slijedio je njega (Abdullaha) Kasim, sin Jahja-a, od Ubejdulaha. A predali su ga (ovaj hadis) Evzaija i Ukajl od Nafi'a.

GLAVA

(onoga) ko se je kišio u kiši (tj. ko se je izlagao kiši, ko je tražio da na njega pada kiša za vrijeme padanja kiše tako) da je silazila (padala) na njegovu bradu.

PRIČAO NAM JE Muhamed, rekao je: izvijestio nas je Abdullah, rekao je: izvijestio nas je Evzaija, rekao je: pričao nam je Ishak, sin Abdullaha sina Ebu Talhata, Ensarija, rekao je: pričao mi je Enes, sin Malikja, bio zadovoljan Allah od njega (s njim), rekao je:

Pogodila je ljude (gladna, tj. sušna) godina na vremenu (tj. u vrijeme) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa dok poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, govori na govornici petkom, ustao je (tj. ustade jedan) Beduin pa je rekao:

"O poslaniče Allaha, propade imanje i ogladniše ukućani (izgladni porodica), pa moli Allaha za nas da nas napoji (da nam dadne, da kišu)." Rekao je: Pa je podignuo poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, svoje dvije ruke, a nema u (tj. na) nebu (nijedan komad) oblaka. Rekao je: Pa se je uzburkao (uzdigao, podigao, tj. pojavio) oblak primjerima planina (tj. kao planine). Zatim nije sišao sa svoje govornice (a) čak sam vidio kišu silazi (spušta se) na njegovu bradu. Rekao je: Pa smo dobivali (tj. imali) kišu taj naš dan (toga našeg dana), i u sutra(šnjem danu), i poslije sutra (tj. prekosutra) i (onoga dana) koji slijedi njega (i izaprekosutra) do drugoga petka. Pa je ustao taj (isti) Beduin, ili čovjek (neki drugi) osim njega pa je rekao: "O poslaniče Allaha, sruši se zgrada i potopi se imanje, pa moli Allaha za nas!" Pa je podigao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, svoje dvije ruke i rekao je: "Bože moj, okolo nas, a ne na nas!" Rekao je: Pa nije počeo (da) pokazuje sa svojom rukom k (nekom) kraju (k nekoj strani) od neba (a da je bilo drukčije) osim (tako da) se raspuklo (nebo, tj. razvedrilo se je), čak je postala Medina u (okruženju) kao jami (rupi). Čak je tekla dolina, dolina (potoka) Kanata mjesec (dana). Rekao je: Pa nije došao (ni) jedan (čovjek) od (nekoga) kraja (od neke strane, a da je bilo drukčije) osim (tako da) je pričao za mnogu kišu (za veliku kišu).

GLAVA:

Kada je puhao vjetar.

PRIČAO NAM JE Seid, sin Ebu Merjema, rekao je: izvijestio nas je Muhamed, sin Džafera, rekao je: izvijestio me Humejd da je on čuo Enesa (da) govori:

Bio je žestok vjetar kada je puhao (tj. Kada bi bio puhao žestok vjetar), poznavalo se (tj. poznavalo bi se) to u licu (na licu) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. (To jest: osjetilo se to, osjetila se promjena na njemu.)

GLAVA

govora Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Pomogao sam se sa istočnjakom (vjetrom, ili: sa proljećnim vjetrom, tj. data mi je pomoć u tome vjetru)."

PRIČAO NAM JE Muslim, rekao je: pričao nam je Šubete od Hakjema, od Mudžahida, od Ibnu Abasa da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Pomogao sam se sa istočnjakom (vjetrom), a uništio se je (narod) 'Ad sa zapadnjakom (vjetrom)."

GLAVA

(onoga) što se reklo o potresima (u vezi potresa zemlje) i znakovima (Božije moći).

(Veli se da je spomen o ovome stavljen ovdje usljed toga što često puta, više puta prilikom potresa zemlje pada i kiša. Kako se govori o kiši onda je ubačen i spomen o zemljotresima.)

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, rekao je: izvijestio nas je Šuajb; rekao je: izvijestio nas je Ebu Zinad od Abdurahmana Aaredža, od Ebu Hurejreta, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Neće nastati (neće se pojaviti) čas (smaka svijeta, ili: čas sudnjega dana prije nego) da se uzme (nestane, prestane da postoji) nauka, i umnože se potresi (zemlje), i približi se (tj. skrati se) vrijeme, i pojave se neredi i umnoži se zbrka, a ono je (a to je) ubijanje, ubijanje, (i prije nego) da se umnoži u vama (među vama) imanje, pa će se izliti (poplaviti će bogatstvo, imućstvo)."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Musena-a, rekao je: pričao nam je Husein, sin Hasena, rekao je: pričao nam je Ibnu Avn od Nafi'a, od Ibnu Umera, rekao je:

"Bože moj, blagoslovi nam u našoj Siriji i u našem Jemenu." Rekao je: rekli su: "I u našem Nedždu!" Rekao je: rekao je: "Bože moj, blagoslovi nama u našoj Siriji i u našem Jemenu." Rekao je: rekli su: "I u našem Nedždu!" Rekao je: rekao je: "Tamo su zemljotresi i neredi, i u njemu će se roditi (pojaviti) rog (ili: pokolenje, naraštaj) đavola."

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je (On): "I činite vašu opskrbu (hranu) da zaista vi ne vjerujete (smatrate lažnim da ima neko ko vam tu hranu daje, a osnov je mnoge hrane kiša koja padne na zemlju)."

Rekao je Ibnu Abas: Vašu zahvalnost (za opskrbu i hranu koju Tvorac stvara kišom, vašu zahvalnost iskazujete bezvjerstvom).

PRIČAO NAM JE Ismail, rekao je: pričao mi je Malikj od Saliha, sina Kjejsana, od Ubejdulaha, sina Abdullaha sina Utbeta sina Mesuda, od Zejda, sina Halida, Džuhenije da je on rekao:

Klanjao je nama poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, molitvu jutra (sabaha) u (na) Hudejbiji na tragu neba (tj. iza kiše koja) je bila (padala u jednom dijelu) od (te) noći. Pa pošto je otišao (od molitve, sa molitve) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, okrenuo se na ljude pa je rekao: "Da li znate šta je to rekao vaš Gospod (Gospodar)?" Rekli su: "Allah i Njegov poslanik su znaniji." Rekao je: "Osvanuo je od mojih robova vjernik u Mene i nevjernik. Pa što se tiče (onoga) ko je rekao: okišili smo se (tj. pala nam je kiša) sa dobrotom Allaha i Njegovom milošću, pa taj je vjernik u Mene, nevjernik u zvijezdu (a ne vjeruje u zvijezde). A što se tiče (onoga) ko je rekao: okišili smo se sa zvijezdom (ili: sa izlaženjem ili zalaženjem zvijezde) ovako i ovako, pa taj je nevjernik u Mene, vjernik (je) u zvijezdu."

GLAVA:

Ne zna (niko) kada će doći kiša osim Allah.

A rekao je Ebu Hurejrete od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Pet (događaja su takvi da) ne zna njih (niko) osim Allah."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Jusufa, rekao je: pričao nam je Sufjan od Abdullaha, sina Dinara, od Ibnu Umera, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ključ tajne (tj. Ključ skrivenoga, nepoznatoga) su pet (događaja koji su takvi da) neće znati njih (niko) osim Allaha: ne zna (ni) jedan (čovjek) šta će biti u sutra(šnjem danu), i neće znati (tj. ne zna ni) jedan šta će biti u maternicama (rodiljkama), i ne zna (nijedna) osoba šta će to steći sutra, i ne zna (nijedna) osoba u kojoj će zemlji umrijeti i ne zna (ni) jedan (čovjek) kada će doći kiša."

U IME ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA

KNJIGA POMRAČENJA (Sunca)

GLAVA

molitve u pomračenju Sunca (tj. za vrijeme trajanja pomračenja Sunca).

PRIČAO NAM JE Amr, sin Avna, rekao je: pričao nam je Halid od Junusa, od Hasena, od Ebu Bekjreta, rekao je:

Bili smo kod poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa se je pomrčalo (pomračilo) Sunce. Pa je ustao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, tegli (vuče, tj. tegleći, vukući) svoj ogrtač dok je unišao (u) bogomolju, pa smo unišli (i mi). Pa je klanjao sa nama dva naklona (dva rekjata) dok se je pokazalo Sunce, pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Zaista Sunce i Mjesec ne pomrčaju (ne pomračuju) se njih dvoje zbog smrti (ni) jednoga (čovjeka), pa kada ste vidjeli (tj. pa kada vidite, ugledate) njih dvoje (u pomračenju), pa klanjajte i molite, da se otkrije (tj. da bi se otklonilo osjećanje neugodnosti i straha) što je sa vama (u vas, kod vas).

PRIČAO NAM JE Šihab, sin Abada, rekao je: pričao nam je Ibrahim, sin Humejda, od Ismaila, od Kajsa, rekao je: čuo sam Ebu

Mes'uda (da) govori: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista Sunce i Mjesec ne pomrčaju (ne pomračuju) se zbog smrti (ni) jednoga (lica) od ljudi, nego su njih dvoje dva znaka od znakova Allaha (tj. od znakova Allahove moći i zakonitosti koju je Allah postavio u svemiru, vasioni), pa kada ste vidjeli njih dvoje (da su pomrčali - pomračili), pa ustanite pa klanjajte."

PRIČAO NAM JE Asbag, rekao je: izvijestio me je Ibnu Vehb, rekao je: izvijestio me Amr od Abdurahmana, sina Kasima, pričao mu je od svoga oca, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice (s njima), da on izvještavaše (izvještavao je) od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da Sunce i Mjesec neće potonuti (tj. pomrčati, pomračiti) njih dvoje zbog smrti (ni) jednoga (lica), a ni zbog njegova života (tj. rođenja), nego su njih dvoje dva znaka od znakova Allaha, pa kada ste vidjeli njih dvoje (da su pomrčali - pomračili), pa klanjajte.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, rekao je: pričao nam je Hašim, sin Kasima, rekao je: pričao nam je Šejban Ebu Muavijete od Zijada, sina Ilakata, od Mugireta, sina Šubeta, rekao je:

Pomrčalo (Pomračilo) je Sunce na vremenu poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (na) dan (kada) je umro Ibrahim (sin Muhameda a.s.), pa su rekli ljudi: Pomrčalo (Pomračilo) je Sunce zbog smrti Ibrahima. Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Zaista Sunce i Mjesec neće se pomrčati (pomračiti njih dvoje) zbog smrti (ni) jednoga (lica), a ni zbog njegova života, pa kada ste vidjeli (pomrčenje, pomračenje), pa klanjajte i molite Allaha."

GLAVA

milostinje u pomračenju (tj. za vrijeme pomračenja).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, od Malikja, od Hišama, sina Urveta, od njegova oca, od Aiše da je ona rekla:

Potonulo (tj. pomrčalo, pomračilo) je Sunce u vrijeme poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je klanjao poslanik Allaha,

pomilovao ga Allah i spasio, sa ljudima, pa je stajao pa je oduljio stajanje, zatim se je naklonio (učinio pregib, rukju') pa je oduljio naklonjanje (rukju'), zatim je stajao pa je oduljio stajanje, a ono je ispod (tj. a ono je kraće od) prvoga stajanja, zatim se naklonio (ponovo učinio rukju') pa je oduljio naklonjanje (rukju', pregib), a ono je ispod (kraće od) prvoga naklonjanja (prvog pregiba - rukju'a), zatim je ničičio (pa je tek onda išao na sedždu , učinio sedždu) pa je oduljio ničičenje (oduljio je sedždu). Zatim je učinio u drugom naklonu (stajanju, rekjatu) kao što je učinio u prvome. Zatim je otišao (sa molitve), a već se je pokazalo Sunce (otkrilo se, izašlo iz pomračenja). Pa je govorio (držao propovjed) ljudima. Pa je zahvalio Allahu i pohvalio Ga, zatim je rekao: "Zaista Sunce i Mjesec su dva znaka od znakova Allaha, neće se potonuti (pomrčati, pomračiti) zbog smrti (ni) jednoga (lica), a ni zbog njegova života, pa kada ste vidjeli to, pa molite Allaha, i veličajte (Njega, tj. govorite "Allahu ekjber"), i klanjajte i milodarite (tj. dajite milostinju)." Zatim je rekao: "O sljedbo Muhameda, tako mi Allaha nema (ni) od jednoga (bića niko da) je ljubomorniji od Allaha (niko nije ljubomorniji od Allaha, tj. niko više ne osuđuje i ne mrzi preljub i blud kao Allah što mrzi) da bludniči (da vrši preljubu) Njegov rob ili (da) bludniči (da vrši preljubu) Njegova robinja. O sljedbo Muhameda, tako mi Allaha da znate šta (ja) znam, zaista bi se smijali malo i zaista bi plakali mnogo."

(Kako se vidi Muhamed a.s. je poučavao da se neugodnost zbog nesvakidašnjih pojava savladava molitvom, milostinjom i kajanjem za preljubu i druge grijehe.)

GLAVA

doziva (poziva) sa: "Molitvi (dođite), sakupljajuću (za skupinu, tj. obavite je zajednički, skupno kada vas ona sakupi, okupi)!" (tako se poziva, doziva na molitvu) u pomrčanju (pomračenju Sunca).

PRIČAO NAM Ishak, rekao je: izvijestio nas je Jahja, sin Saliha, rekao je: pričao nam je Muavija, sin Selama sina Ebu Selama, Habešija Dimaškija, rekao je: izvijestio nas je Jahja, sin Ebu Kjesira, rekao je: izvijestio me je Ebu Selemete, sin Abdurahmana sina Avfa, Zuhrija od

Abdullaha, sina Amra, bio zadovoljan Allah od njih dvojice (s njima), rekao je:

Pošto je pomrčalo (pomračilo) Sunce na vremenu poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, dozivalo se je da (to jest): "Molitva je sakupljajuća!"

GLAVA

propovjedi (govora) vođe u pomrčanju (u pomračenju).

A rekle su Aiša i Esma: Propovjedao (govorio) je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukjejra, rekao je: pričao mi je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba - H - A pričao mi je Ahmed, sin Saliha, rekao je: pričao mi je Anbesete, rekao je: pričao nam je Junus od Ibnu Šihaba, rekao je: pričao mi je Urvete od Aiše, žene Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekla je:

Potonulo (pomrčalo, pomračilo) je Sunce u životu (za života) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa je izašao k bogomolji. Pa se poredao narod (doslovno: Pa su se poredali ljudi) iza njega, pa je veličao (tj. pa je izgovorio "Allahu ekjber"), pa je čitao (učio) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, dugo čitanje (učenje). Zatim je veličao pa se je naklonio dugim naklonjanjem (učinio je dugi pregib, rukju'), zatim je rekao: "Čuo Allah za (onoga) ko je hvalio Njega!" Pa je stao, a nije ničičio (nije pao na sedždu), i čitao (učio) je dugo čitanje (učenje), ono je niže (tj. kraće) od prvoga čitanja (učenja). Zatim je veličao i naklonio se dugim naklonjanjem (učinio je drugi i pregib, rukju'), a ono je niže (tj. kraće) od prvoga naklonjanja (rukju'a). Zatim je rekao: "Čuo Allah za (onoga) ko je hvalio Njega! Naš Gospode i Tebi hvala!" Zatim je ničičio (tek onda učinio sedždu). Zatim je rekao u zadnjem (ili: u drugom) naklonu (rekjatu) slično tome (tj. učio je to kao što je učio u prvom naklonu - rekjatu). Pa je upotpunio četiri naklona i četiri ničice, i pokazalo (ukazalo) se Sunce prije (nego) da ode (sa molitve, tj. prije nego da završi molitvu). Zatim je ustao (da propovjeda)

pa je pohvalio Allaha sa (onim) što je ono pripadnik (tj. što pripada, dolikuje) Njemu, zatim je rekao:

"Njih dvoje (pomrčanje, pomračenje Sunca i Mjeseca) su dva znaka od znakova Allaha, ne potonu (ne pomrčaju, ne pomračuju) njih dvoje zbog smrti (ni) jednoga (lica, tj. ni zbog čije smrti), a ni zbog njegova života, pa kada ste vidjeli njih dvoje (u pomračenju), pa pribjegnite (sklonite se) k molitvi (od osjećanja neugodnosti i straha ako vas tom prilikom to osjećanje spopane)."

A pričaše Kjesir, sin Abasa, da (njegov brat po ocu) Abdullah, sin Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice (s njima), pričaše (na) dan (kada) je potonulo Sunce slično hadisu Urveta od Aiše. Pa sam rekao (kaže Zuhrija) Urvetu (sinu Zubejra): "Zaista tvoj brat (Abdullah, sin Zubejra, na) dan (kada) je potonulo (tj. pomrčalo - pomračilo) Sunce u Medini, nije povećao na dva naklona (tj. nije klanjao više od dva naklona - rekjata) kao jutarnju molitvu (sabah)." Rekao je: "Da, jer je zaista on pogriješio običaj (Muhameda a.s., tj. promašio je, ogriješio se o postupak Muhameda a.s.)."

(Veli se da je greška bila, možda, nenamjerna.)

GLAVA:

Da li će reći: pomrčalo je Sunce, ili: pomračilo je.

(O značenju riječi "kjesefe" i "hasefe" ima mnogo mišljenja. Ovdje neće biti iznešena ta mišljenja sva. Jedino će se navesti to da ima jedno mišljenje po kojemu riječ "kjesefe" znači djelomično pomrčanje i da se upotrebljava samo za Sunce; a riječ "hasefe" znači potpuno pomrčanje i da se upotrebljava samo za Mjesec. Čini nam se da naša riječ "pomrčati" ima slabije značenje u označavanju pojma mraka nego riječ "pomračiti" pa se zbog toga i prevela riječ "kjesefe" sa "pomrčati", a

"hasefe" sa "pomračiti". Inače obje arapske riječi "kjesefe" i "hasefe" su po mnogima sinonima, pa kao takve imaju isto značenje u odnosu na pomrčanje Sunca i Mjeseca.)

A rekao je Allah, uzvišen je (On): "I potone (pomrča) Mjesec."

PRIČAO NAM JE Seid, sin 'Ufejra, rekao je: pričao nam je Lejs, rekao je: pričao mi je Ukajl od Ibnu Šihaba, rekao je: izvijestio me Urvete, sin Zubejra, da je Aiša, žena Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, izvijestila njega da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, klanjao (na) dan (kada) je potonulo (pomrčalo) Sunce. Pa je ustao, pa je veličao, pa je čitao (učio) dugo čitanje (učenje), zatim se naklonio (učinio je pregib - rukju') dugim naklonjanjem, zatim je podigao svoju glavu (vratio se sa rukju'a na stajanje) pa je rekao: "Čuo Allah za (onoga) ko je hvalio Njega!" I stajao je kao što je on (tj. i ostao je stojeći onako kako je stao). Zatim je čitao (učio) dugo (dugačko) čitanje (učenje), a ono je niže (kraće) od prvoga čitanja (učenja). Zatim se (ponovo) naklonio (učinio rukju') dugim naklonjanjem, a ono je niže (kraće) od prvoga naklonjanja (prvog rukju'a). Zatim je ničičio (učinio sedždu) dugim ničičenjem. Zatim je činio u zadnjem (tj. drugom) naklonu (rekjatu) slično tome, zatim je pozdravio (predao selam), a već se pokazalo Sunce. Pa je govorio ljudima pa je rekao o pomrčanju Sunca i Mjeseca:

"Zaista njih dvoje su dva znaka od znakova Allaha, neće se pomračiti njih dvoje zbog smrti (ni) jednoga (lica), a ni zbog njegova života, pa kada ste vidjeli njih dvoje (u pomračenju) pa pribjegnite (sklonite se) k molitvi (obavite molitvu)."

GLAVA

govora Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Zastrašuje Allah Svoje robove sa pomrčanjem."

Rekao ga je Ebu Musa od Vjerovijesnika, pomilovoa ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, rekao je: pričao nam je hamad, sin Zejda, od Junusa, od Hasena, od Ebu Bekjreta, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista Sunce i Mjesec su dva znaka od znakova Allaha, neće se pomrčati (pomračiti) zbog smrti (ni) jednoga (lica), ali Allah - uzvišen je (On) - zastrašuje s njim (s pomrčanjem) svoje robove." A rekao je Ebu Abdullah: Nisu spomenuli Abdul-Varis, i Šubete, i Halid, sin Abdullaha, i Hamad, sin Selemeta od Junusa: "..... zastrašuje Allah s njime svoje robove." A slijedio je njega (Junusa) Eš'as od Hasena. A slijedio ga je Musa od Mubarekja, od Hasena, rekao je: izvijestio me je Ebu Bekjrete od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da Allah - uzvišen je (On) - zastrašuje sa njima dvama svoje robove.

GLAVA

umoljavanja za utočište od kazne groba (tj. od kazne u grobu, mezaru, kaburu) u pomrčanju (u pomračenju).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, od Malikja, od Jahja-a, sina Seida, od Amrete, kćeri Abdurahmana, od Aiše, žene Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da je (jedna) Židovka došla (da) je pita (tj. da je moli za dar, pomoć) pa je rekla (Židovka Aiši):

"Zaštitio te (tj. Dao ti utočišta) Allah od kazne groba!" Pa je pitala Aiša, bio zadovoljan Allah od nje (s njom), poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Da li će se kažnjavati ljudi u svojim grobovima?" Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Utječući se Allahu od toga (molim Allaha, ili: utječem se Allahu, tj. utječem se Allahu utječući se od toga, od kazne u grobu)." Zatim je uzjahao Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, jednoga jutra (jedno) jahanje (ili: na jedno sredstvo za jahanje, a to znači: otputovao je na jedan put, na jedno putovanje). Pa je potonulo (pomrčalo) Sunce. Pa se je vratio ručanicom (u ručanicu, u prepodnevno doba kada se na selu ruča), pa je prošao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pokraj leđa soba (svoje kuće, tj. prošao je pozadi, iza soba), zatim je stao (da) klanja (tj. stao je klanjajući) i stali su ljudi iza njega. Pa je stajao dugim

stajanjem, zatim se naklonio dugim naklonjanjem (učinio je dugi rukju'), zatim se podigao pa je stajao dugim stajanjem, a (tj. ali) ono je niže (tj. kraće od) prvoga stajanja ("dune" znači u stvari: ispod, a može da znači i: niže; a "edna" znači: niže.), zatim se naklonio dugim naklonjanjem (učinio je drugi rukju'), a ono je niže (ispod, tj. kraće od) prvoga naklonjanja (prvog rukju'a), zatim se podigao pa je ničičio (dakle učinio je dva rukju'a pa tek onda učinio, tj. pao na sedždu). Zatim je ustao pa je stajao dugim stajanjem, a ono je ispod prvoga stajanja, zatim se naklonio dugim naklonjanjem (učinio je dugi pregib, rukju'), a ono je ispod prvoga naklonjanja (kraće od prvog rukju'a), zatim se podigao pa je ničičio. Zatim je stajao ispod prvoga stajanja (kraće od prvoga stajanja), zatim se naklonio dugim naklonjanjem, a ono je ispod prvoga naklonjanja, zatim se podigao pa je ničičio i otišao je (sa molitve). Pa je rekao (ono) što je htio Allah da rekne, zatim im je zapovjedio da se utječu od kazne groba.

GLAVA

duljine ničičenja (duljine sedžde) u pomrčenju (tj. za vrijeme pomrčanja, pomračenja Sunca).

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, rekao je: pričao nam je Šejban od Jahja-a, od Ebu Selemeta, od Abdullaha, sina Amra, da je on rekao:

Pošto je pomrčalo (pomračilo) Sunce na vremenu poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, dozvalo (ili: dozivalo) se je da je molitva sakupljajuća (ili: Zaista je molitva sakupljajuća)! Pa se naklonio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, dvama naklonima (učinio je dva rukju'a) u (jednoj) ničici (sa jednom sedždom, tj. u jednome rekjatu, u jednome stajanju - kako to mnogi smatraju). Zatim je ustao pa se naklonio dvama naklonima u (jednoj) ničici, zatim je sjeo (ili: sjedio). Zatim se pokazalo (tj. otkrilo, a to znači: otklonila se sjena) od Sunca. Rekao je (Ebu Selemete, ili Abdullah, sin Amra): a rekla je Aiša, bio zadovoljan Allah od nje (s njom): "Nisam ničičila (nijedno) ničičenje nikad (da) je bilo dulje od nje (od te ničice, sedžde u toj molitvi pri pomrčanju Sunca)."

GLAVA

molitve pomrčenja (u) skupini (skupno, zajednički).

A klanjao je Ibnu Abas sa njima u hladnjaku (bunara) Zemzema. A sakupljao je (ljude na zajedničku molitvu pri pomrčanju, pomračenju) Alija, sin Abdullaha sina Abasa. A klanjao je (sa ljudima zajednički molitvu pri pomrčanju) Ibnu Umer.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, od Malikja, od Zejda, sina Eslema, od Ata-a, sina Jesara, od Abdullaha, sina Abasa, rekao je:

Potonulo je (tj. Pomrčalo, Pomračilo je) Sunce na vremenu poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je klanjao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je stajao dugim stajanjem, količinom od čitanja (tj. toliko je stajao dugo da bi se moglo pročitati iz Kur'ana cjelina) poglavlja Bekare. Zatim se naklonio dugim naklonjanjem (dugim naklonom). Zatim se podigao pa je stajao dugim stajanjem, a ono je ispod prvoga stajanja. Zatim se naklonio dugim naklonjanjem (naklonom), a ono je ispod prvoga naklonjanja (naklona, pregiba, rukju'a). Zatim je ničičio (pao na sedždu). Zatim je stajao dugim stajanjem, a ono je ispod (kraće od) prvoga stajanja. Zatim se naklonio dugim naklonjanjem (dugim naklonom), a ono je ispod (kraće od) prvoga naklonjanja (naklona). Zatim se podigao pa je stajao dugim stajanjem, a ono je ispod (kraće od) prvoga stajanja. Zatim se naklonio dugim naklonjanjem, a ono je ispod (kraće od) prvoga naklonjanja. Zatim je ničičio (obavio sedždu). Zatim je otišao (sa molitve), a već se pokazalo (otkrilo) Sunce, pa je rekao, (Muhamed a.s.) pomilovao ga Allah i spasio: "Zaista Sunce i Mjesec su dva znaka od znakova Allaha, neće potonuti (pomrčati) zbog smrti (ni) jednoga (lica), a ni zbog njegova života, pa kada ste vidjeli to (tj. pa kada vidite to), pa spominjite Allaha." Rekli su: "O poslaniče Allaha, vidjeli smo te (da) dohvataš (neku) stvar u tvome (u svome) mjestu (gdje sada stojiš), zatim smo te vidjeli (da) si ustuknuo (da si išao natraške)." Rekao je, pomilovao ga Allah i spasio: "Zaista ja sam vidio raj pa sam dohvaćao (jedan) grozdac (grozd), i da sam ga pogodio (tj. dohvatio, uhvatio), zaista bi jeli od njega dok bi ostao (tj. trajao ovaj) svijet. I pokazala mi se Vatra pa nisam vidio izgleda (prizora) kao danas nikad užasnijega, i

vidio sam (da) su najmnogobrojniji stanovnici nje (vatre pakla) žene." Rekli su: "S čime (tj. Zašto), o poslaniče Allaha?" Rekao je: "Sa njihova (Zbog njihovog) nevjerovanja (tj. nepriznavanja, nezahvalnosti)." Reklo se je: "Ne vjeruju one u Allaha?" Rekao je: "Ne vjeruju (tj. Ne priznaju, Nisu zahvalne) mužu i ne vjeruju (tj. Ne priznaju) dobročinstva. Da si činio dobro k jednoj (od) njih (cijelo) vrijeme, svo njegovo (vremensko razdoblje), zatim je vidjela od tebe (jednu njoj nepovoljnu) stvar, rekla je: "Nisam vidjela od tebe dobra nikad."

GLAVA

molitve žena sa ljudima u pomrčanju (pomračenju Sunca).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, rekao je: izvijestio nas je Malikj od Hišama, sina Urveta, od njegove žene Fatime, kćeri Munzira, od Esme, kćeri Ebu Bekjra, da je ona rekla:

Došla sam Aiši, ženi Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, kada je potonulo (pomračilo) Sunce, pa kadli su ljudi stajači (stoje), klanjaju, i kadli je ona stajačica, klanja. Pa sam rekla: "Šta je za ljude (tj. Šta je ljudima)?" Pa je dala znak sa svojom rukom k nebu i rekla je: "Slava Allahu!" Pa sam rekla: "Znak?" Pa je dala znak, to jest: "Da." Rekla je: Pa sam stajala (u molitvi) da mi se je pokazala (da me poklopila, pa mi se pokazala ili poklopila me, desila mi se) nesvjestica, pa sam počela (da) ljevam iznad moje glave vodu. Pa pošto je otišao (sa molitve) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zahvalio je Allahu i pohvalio Ga je, zatim je rekao: "Nema (ni) od (jedne) stvari (tj. Nema ništa, nikakve stvari što) je nisam bio vidio (a da je bilo drukčije) osim (tako da) sam je već vidio (sada) u ovome mome mjestu (što stojim) čak raj i Vatru. I zaista već se objavilo k meni da ćete se zaista vi stavljati na iskušenje u grobovima kao ili blizu (iskušenja) od iskušenja Lažova (Antihrista) - neću znati (ne znam, kaže Fatima) koju (od te) dvije (riječi: kao, ili blizu) je rekla Esma - doći će se jednom (od) vas pa će se reći njemu: "Šta je tvoje znanje (Šta znaš) o ovome čovjeku (Muhamedu)?" Pa što se tiče vjernika, ili ubijeđenoga (čvrsto uvjerenoga) - neću znati (ne znam) koje (je od) toga rekla Esma - pa reći će: "Muhamed je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Donio nam je jasnoće (jasne dokaze) i pravopuće, pa smo odgovorili (pa

smo se odazvali), i vjerovali smo i slijedili smo." Pa će se reći njemu (onome koji tako bude govorio): "Spavaj dobar! Pa već smo znali da si bio zaista ubijeđeni." A što se tiče dvoličnjaka, ili sumnjaoca - neću znati (ne znam) koju (od) njih dvije (riječi je) rekla Esma - pa reći će: "Neću znati (tj. Ne znam). Čuo sam ljude govore (jednu) stvar (govore nešta, nešto) pa sam je rekao (govorio i ja)."

GLAVA

(onoga) ko je volio oslobađanje (ropstva, tj. da oslobađa svoje robove od ropstva) u pomrčanju (u pomračenju) Sunca.

PRIČAO NAM JE Rebi', sin Jahja-a, rekao je: pričao nam je Zaidete od Hišama, od Fatime, od Esme, rekla je:

Zaista već je zapovjedio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, za oslobađanje (opraštanje ropstva robova) u pomrčanju Sunca.

GLAVA

molitve pomrčanja (pomračenja) u bogomolji.

PRIČAO NAM JE Ismail, rekao je: pričao mi je Malikj od Jahja-a, sina Seida, od Amrete, kćeri Abdurahmana, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje (s njom), da je (jedna) Židovka došla (da) je pita (tj. moli za pomoć) pa je rekla:

"Dao utočište tebi (tj. zaštitio te) Allah od kazne groba (od kazne u grobu)!" Pa je pitala Aiša poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Da li se kažnjavaju ljudi u svojim grobovima?" Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Utječući se Allahu od toga (tj. Utječem se Allahu utječući se od toga)!" Zatim je uzjahao (pojahao) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, jednoga jutra (jedno) jahanje (tj. krenuo je na kraći put, da malo projaše). Pa je pomrčalo (pomračilo) Sunce, pa se vratio ručanicom (tj. u prepodnevno doba), pa je prošao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, između leđa soba (tj. ozadi, iza soba svoje kuće), zatim je stao pa je klanjao, i stali su ljudi iza njega. Pa je stajao dugim stajanjem, zatim se

naklonio (učinio pregib - rukju') dugim naklonjanjem (naklonom), zatim se podigao (vratio se sa rukju'a) pa je stajao dugim stajanjem, a ono je ispod (kraće je od) prvog stajanja, zatim se naklonio (učinio drugi pregib, rukju') dugim naklonjanjem (naklonom), a ono je ispod (kraće od) prvoga naklonjanja (naklona), zatim se podigao pa je ničičio dugim ničičenjem (učinio dugu sedždu). Zatim je ustao pa je stajao dugim stajanjem, a ono je ispod prvoga stajanja, zatim se naklonio dugim naklonjanjem (rukju'om, pregibom, naklonom), a ono je ispod (kraće od) prvoga naklonjanja, zatim je stajao dugim stajanjem, a ono je ispod (kraće od) prvoga stajanja, zatim se naklonio dugim naklonjanjem, a ono je ispod (kraće od) prvoga naklonjanja, zatim je ničičio, a ono je ispod (kraće od) prvoga ničičenja, zatim je otišao (sa molitve) pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (ono) što je htio Allah (da) rekne. Zatim je zapovjedio njima da se utječu (Allahu, da traže od Allaha zaštitu) od kazne groba.

GLAVA:

Neće se pomrčati (pomračiti) Sunce zbog smrti (ni) jednoga (lica), a ni zbog njegova života.

Predao (prenio, tj. pričao) ga je Ebu Bekjrete, i Mugirete, i Ebu Musa, i Ibnu Abas i Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njih (s njima).

PRIČAO NAM JE Museded, rekao je: pričao nam je Jahja od Ismaila, rekao je: pričao mi je Kajs od Ebu Mes'uda, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Sunce i Mjesec neće se pomrčati (pomračiti) njih dvoje zbog smrti (ni) jednoga (lica), a ni zbog njegova života, ali (tj. nego) su njih dvoje dva znaka od znakova Allaha, pa kada ste vidjeli njih dvoje (u pomračenju, u pomrčanju), pa klanjajte."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, rekao je: pričao nam je Hišam, rekao je: izvijestio nas je Mamer od Zuhrije i Hišama, sina Urveta, od Urveta, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje (s njom), rekla je:

Pomrčalo (Pomračilo) je Sunce na vremenu poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je ustao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa je klanjao sa ljudima, pa je oduljio čitanje (učenje). Zatim se naklonio pa je oduljio naklonjanje, zatim je podigao svoju glavu pa je oduljio čitanje (učenje), a ono je ispod (kraće od) njegova čitanja (učenja) u prvom (slučaju, na prvom čitanju). Zatim se naklonio pa je oduljio naklonjanje ispod (tj. ali kraće od) svoga prvoga naklonjanja, zatim je podigao svoju glavu pa je ničičio dvije ničice (sedžde). Zatim je ustao pa je činio u (tj. na) drugom naklonu (stajanju, rekjatu) slično tome. Zatim je ustao pa je rekao: "Zaista Sunce i Mjesec neće potonuti (pomračiti) njih dvoje zbog smrti (ni) jednoga (lica), a ni zbog njegova života, ali (tj. nego) su njih dvoje dva znaka od znakova Allaha (koje On) pokazuje njih dvoje Svojim robovima, pa kada ste vidjeli to, pa pribjegnite k molitvi (činite molitvu)."

GLAVA

spominjanja (Uzvišenoga Boga) u pomrčanju (pomračenju).

Predao (tj. pričao) ga je Ibnu Abas, bio zadovoljan Allah od njih dvojice.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Ala-a, rekao je: pričao nam je Ebu Usamete od Burejda, sina Abdullaha, od Ebu Burdeta, od Ebu Musa-a, rekao je:

Potonulo (pomračilo) je Sunce, pa je ustao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, zaplašen (uplašen), boji se da će biti Čas (tj. smak svijeta, ili: sudnji dan). Pa je došao bogomolji pa je klanjao sa najduljim stajanjem, i naklonjanjem (rukju'om) i ničičenjem (sedždom, što) sam ga vidio ikad (da) ga čini. I rekao je: "Ovo su znakovi koje šalje Allah, neće biti (tj. ne bivaju) zbog smrti (ni) jednoga (lica), a ni zbog njegova života, ali (no, nego) zastrašuje Allah s njime (s ovom pojavom) Svoje robove, pa kada ste vidjeli (jednu) stvar (tj. nešto) od toga, pa pribjegnite k Njegovom spominjanju, i Njegovoj molbi i Njegovom traženju (molenju) oprosta (tj. i molite Ga i tražite oprosta za svoje grijehe od Njega)."

(Zadnji dio hadisa jasno pokazuje da je prvi dio hadisa drug Muhameda a.s. Ebu Musa rekao na osnovu svoga utiska, a ne stvarnoga stanja, jer da je Muhamed a.s. smatrao da će nastupiti smak svijeta ili sudnji dan kada je vidio pomrčanje Sunca, to bi na kraju i rekao, a ne ovako da su to znakovi koji se ne dešavaju ni zbog čije smrti i života.)

GLAVA

molbe u potonuću (pomračenju).

Rekao ga je Ebu Musa i Aiša, bio zadovoljan Allah od njih dvoje (s njima), od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, rekao je: pričao nam je Zaidete, rekao je: pričao nam je Zijad, sin 'Ilakata, rekao je: čuo sam Mugireta, sina Šubeta, (da) govori:

Pomrčalo (Pomračilo) se Sunce (na) dan (kada) je umro Ibrahim, pa su rekli ljudi: "Pomrčalo se Sunce zbog smrti Ibrahima; pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Zaista Sunce i Mjesec su dva znaka od znakova Allaha, neće se pomrčati njih dvoje zbog smrti (ni) jednoga (lica), a ni zbog njegova života, pa kada ste vidjeli njih dvoje (u pomračenju), pa molite Allaha (tj. upućujte Mu molbu) i klanjajte (sve dotle) dok se pokaže (pojavi iz sjene)."

GLAVA

govora vođe u propovjedi pomrčenja (pomračenja): "Što se tiče poslije."

A rekao je Ebu Usamete: pričao nam je Hišam, rekao je: izvijestila me Fatima, kći Munzira, od Esme, rekla je: Pa je otišao (sa molitve) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a već se pokazalo Sunce, pa je propovijedao. Pa je zahvalio Allahu sa (onim) što je ono pripadnik Njega (tj. zahvalio Mu je onako kako Mu pripada), zatim je rekao: "Što se tiče poslije...."

GLAVA

molitve u pomrčanju (pomračenju) Mjeseca.

PRIČAO NAM JE Mahmud, rekao je: pričao nam je Seid, sin Amira, od Šubeta, od Junusa, od Hasena, od Ebu Bekjreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Pomrčalo (Pomračilo) se Sunce na vremenu poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je klanjao dva naklona (rekjata).

PRIČAO NAM JE Ebu Mamer, rekao je: pričao nam je Abdul-Varis, rekao je: pričao nam je Junus od (Hasena, od Ebu Bekjreta, rekao je:

Potonulo (pomračilo) je Sunce na vremenu poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je izašao, tegli (vuče) svoj ogrtač dok je dopro (stigao) k bogomolji, i skupili su se ljudi k njemu pa je klanjao sa njima dva naklona (rekjata). Pa se pokazalo Sunce pa je rekao: "Zaista Sunce i Mjesec su dva znaka od znakova Allaha, i zaista njih dvoje neće potonuti (pomračiti) zbog smrti (ni) jednoga (lica). I kada je bilo (kada bude) to (tj. i kada se desi pomračenje), pa klanjajte i molite (dotle) da se otkrije što je sa vama (tj. dok ne prestane pomračenje)." A to je (zbog toga Muhamed a.s. tako rekao što se dogodio slučaj) da je (jedan) sin Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, umro - rekne mu se (tj. tome sinu je bilo ime) Ibrahim - pa su rekli ljudi: "U (vezi) tomu (toga, tj. zbog toga je pomračilo Sunce)."

GLAVA:

Prvi naklon u pomrčanju (u pomračenju, u molitvi pri pomrčanju) je dulji.

PRIČAO NAM JE Mahmud, rekao je: pričao nam je Ebu Ahmed, rekao je: pričao nam je Sufjan od Jahja-a, od Amrete, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje (s njom), da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, klanjao sa njima u pomrčanju Sunca četiri naklona u dvije ničice: prvi i prvi je dulji.

GLAVA

javnoga istupanja sa čitanjem (učenja, tj. glasnoga čitanja, učenja) u pomrčenju (u pomračenju).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Mihrana, rekao je: pričao nam je Velid, rekao je: izvijestio nas je Ibnu Nemir, čuo je Ibnu Šihaba, od Urveta, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje (s njom):

Javno je istupao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, u molitvi potonuća (pomračenja) sa svojim čitanjem (učenjem), pa kada je završio svoje čitanje, veličao je pa se naklonio. A kada se podigao sa naklona (kada se vratio sa rukju'a), rekao je: "Čuo Allah za (onoga) ko je hvalio Njega! Naš Gospode i Tebi hvala!" Zatim je ponovo pristupio čitanju (učenju) u molitvi pomrčanja (izvršivši, napravivši) četiri naklona (četiri rukju'a) u dva naklona (u dva rekjata) i četiri ničice (i četiri sedžde). A rekao je Evzaija i (drugi) osim njega: čuo sam Zuhriju, od Urveta, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje (s njom), da je Sunce potonulo (pomračilo) na vremenu poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je poslao (jednoga) dozivača (da viče): "Molitvi, sakupljajući (ona)!" Pa je istupio naprijed pa je klanjao četiri naklona u dva naklona (u dva rekjata) i četiri ničice. Rekao je Velid: a izvijestio me Abdurahman, sin Nemira, čuo je Ibnu Šihaba slično njemu. Rekao je Zuhrija: pa sam rekao: "Šta je napravio tvoj brat, to je Abdullah, sin Zubejra, nije klanjao (ništa drugo) osim dva naklona (rekjata) kao jutarnju molitvu (kao sabah) kad je klanjao u Medini?!" Rekao je: "Da. Zaista on je promašio običaj (ogriješio se o običaj Muhameda a.s.)." Slijedio ga je Sufjan, sin Husejna, i Sulejman, sin Kjesira, od Zuhrije u javnom istupanju (sa čitanjem, učenjem, tj. sa glasnim čitanjem, učenjem u molitvi).

U IME ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA.

O POGREBIMA, SAHRANAMA, DŽENAZAMA

GLAVA

o mrtvacima (o mrtvima na nosilima; ili: GLAVA o pogrebima, sahranama, dženazama; ili: GLAVA o pogrebnim ophodima, povorkama i obredima) i (GLAVA onoga) ko (bude takav da) je bio kraj njegova govora (zadnji dio, zadnja riječ njegova govora u životu na ovome svijetu rečenica): "Nema boga (božanstva) osim Allaha".

A reklo se Vehbu, sinu Munebiha: "Zar nije (rečenica) "Nema boga osim Allaha" - ključ raja?" Rekao je: "Da, ali nije (nijedan) ključ (drukčiji, drugačiji) osim (takav da) su za njega zubi (tj. on ima zube - svaki ključ ima zube). Pa ako si došao sa ključem (Pa ako si donio ključ koji je takav da) on ima zube, otvoriće se tebi (raj), a ako ne (tj. u suprotnom), neće se otvoriti tebi (raj)."

(Prošlo vrijeme se nekada upotrebljava u značenju budućega vremena. To će se u daljem tekstu tako i prevoditi prošlo vrijeme bez objašnjenja koja su često u zagradi navođena. Pod zubima se misli na dobra djela, pa ključ sa zubima predstavlja vjerovanje sa izvršavanjem dobrih djela.)

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Mehdija, sin Mejmuna, pričao nam je Vasil Ahdeb od Marura, sina Suvejda, od Ebu Zerra, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Došao mi je (jedan) dolazač od moga Gospoda pa je izvijestio mene - ili je rekao: obeselio (obradovao) je mene - da ono ko je umro (tj. ko umre) od moje sljedbe ne udružuje sa Allahom (neudružujući sa Allahom nijedne) stvari (ništa), unići će (u) raj." Rekao sam: "Iako je bludničio (činio preljub), iako je krao?" Rekao je: "Iako je bludničio, iako je krao."

(Ovaj hadis se tumači na više načina. Unići će u raj iako je bludničio i krao nekada pa se prošao tih nevaljalih djela i pokajao se. Ili unići će u raj kada pretrpi kaznu za ta djela u paklu. Ima još tumačenja koja se neće ovdje navoditi.)

PRIČAO NAM JE Hafs, sin Umera, pričao nam je moj otac, rekao je: pričao nam je Aameš, pričao nam je Šekik od Abdullaha

(Mesudova), bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ko je umro (tj. Ko umre) udružuje (tj. udružujući) sa Allahom (neku) stvar (ili nešto), unići će (u) Vatru." A rekao sam ja: "Ko umre ne udružujući sa Allahom (nikakve) stvari (tj. ništa), unići će (u) raj."

GLAVA

zapovjedi za slijeđenje mrtvaca (na nosilima, tj. zapovjedi da se otprati umrli do groba, mezara, da se sudjeluje u pogrebnim povorkama).

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, rekao je: pričao nam je Šubete od Eš'asa, rekao je: čuo sam Muavijeta, sina Suvejda sina Mukarrina, od Bera'a, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Zapovjedio nam je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, za sedam (tj. sedam) postupaka (poslova), a zabranio nam je sedam (postupaka). Zapovjedio nam je: slijeđenje mrtvaca (tj. pogrebnih povorki), i posjećivanje bolesnika, i odazivanje pozivaču (na neku gozbu), i pomaganje obespravljenog (tj. onoga kome je učinjeno nasilje), i sprovođenje zakletve, i odvraćanje pozdrava (tj. odgovaranje na pozdrav) i molenje (dova) za (zahvalnoga) kihača (onoga koji kihne, kiše zahvaljujući Allahu, tj. reći određenu dovu, riječ kad se kihač zahvali Allahu poslije kihanja). A zabranio nam je: posudu (od) srebra, i prsten (od) zlata, i svilu, i brokat, i polusvilu i grubu svilu."

PRIČAO NAM JE Muhamed, pričao nam je Amr, sin Ebu Selemeta, od Evzaije, rekao je: izvijestio me Ibnu Šihab, rekao je: izvijestio me Seid, sin Musejeba, da je Ebu Hurejrete, bio zadovoljan Allah od njega, rekao: čuo sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Dužnost muslimana (u odnosu) na (drugoga) muslimana (tj. prema drugom muslimanu) su pet (postupaka): odvraćanje pozdrava, i posjećivanje bolesnika, i slijeđenje mrtvaca (pogrebne povorke), i odazivanje pozivu, i molenje (upućivanje dove) za (zahvalnoga) kihača (koji se zahvali Allahu kad kihne)." Slijedio je njega (Amra)

Abdurezak, rekao je: izvijestio nas je Mamer. A predao ga je (hadis) Selamete od Ukajla.

GLAVA

ulaženja (ulaska) umrlome poslije smrti kada se (umrli) stavio u njegove mrtvačke haljine.

PRIČAO NAM JE Bišr, sin Muhameda, rekao je: izvijestio nas je Abdullah, rekao je: izvijestio me Mamer i Junus od Zuhrije, rekao je: izvijestio me Ebu Selemete da je Aiša, bio zadovoljan Allah od nje (s njom), žena Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, izvijestila njega (Ebu Selemeta), rekla je:

Došao je Ebu Bekjr, bio zadovoljan Allah od njega (s njim), na (jednom) konju iz svoga stana u Sunhu (mjestu nedaleko od Medine) dok je (tj. te je) sišao (sjahao) pa je unišao (u) bogomolju. Pa nije govorio (sa) ljudima dok je unišao (tj. dok nije ušao) Aiši, bio zadovoljan Allah od nje, pa se upravio (pravo je pošao mrtvome) Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, a on je pokriven sa ogrtačem prošivanja (ili: zelenila, tj. sa prošivenim ogrtačem, ili: sa zelenim ogrtačem), pa je otkrio (ogrtač) sa njegova lica, zatim se sageo (nagnuo se) nad njega (nad njim) pa ga je poljubio, zatim je zaplakao pa je rekao: "Sa mojim ocem ti si (jednak) i mojom majkom (tj. volim te kao oca i majku), o vjerovijesniče Allaha, neće sastaviti Allah (tj. neće dati na ovome svijetu) tebi dvije smrti. Što se tiče smrti koja se propisala tebi (na ovome svijetu), pa već si je umro (već si se riješio te smrti)." Rekao je Ebu Selemete: pa izvijestio me Ibnu Abas, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je Ebu Bekjr, bio zadovoljan Allah od njega, izašao (od mrtvoga Muhameda a.s.), a Umer, bio zadovoljan Allah od njega, govori ljudima, pa je rekao (Ebu Bekjr k Umeru) "Sjedi!" Pa nije htio (sjesti). Pa je rekao: "Sjedi!" Pa nije htio. Pa je

izrekao očitovanje Ebu Bekjr, bio zadovoljan Allah od njega, pa su nageli k njemu ljudi, a ostavili su Umera, pa je rekao (Ebu Bekjr): "Što se tiče poslije, pa ko od vas obožavaše (ko je obožavao od vas) Muhameda, pa zaista Muhamed, pomilovao ga Allah i spasio, već je umro, a ko obožavaše (a ko obožava) Allaha, pa zaista Allah je živ, ne umire (neće umrijeti). Rekao je Allah, uzvišen je (On): "A nije Muhamed (ništa drugo) osim (jedan) poslanik...." (pa je čitao, učio napamet Ebu Bekjr taj odlomak) do (riječi) "zahvalne"." Tako mi Allaha zaista kao da ljudi ne znadijaše (kao da nisu znali) da je Allah spustio (taj) odlomak (prije nego) dok je pročitao njega (prije nego ga je proučio) Ebu Bekjr, bio zadovoljan Allah od njega (s njim), pa su ga uzeli (primili iz usta taj odlomak) od njega ljudi pa se ne čuje (nijedan) čovjek (drukčije) osim (tako da) čita (uči) njega (taj odlomak Kur'ana).

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukjejra, pričao nam je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba, rekao je izvijestio me Haridžete, sin Zejda sina Sabita, da je Umul-Ala'-a, (jedna) žena od Pomagača (koja) se prisegla Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, - (ta žena) izvijestila je njega (Haridžeta) da je ono (stvar bila takva da) su se djelile izbjeglice (iz Mekje među stanovnike Medine) kockom (ždrijebom), pa je odletio nama Usman, sin Maz'una (tj. ždrijebom je određen i dodjeljen Usman, sin Maz'una nama - a to znači plemenu iz kojega je bila ta žena Ummu Ala'a). Pa smo ga smjestili u naše sobe. Pa se obolio svojim (Pa se razbolio) bolom koji (je bio taj što) se usmrtio u njemu (tj. što je umro u njemu). Pa pošto se usmrtio (tj. pošto je umro), i okupao se i zamotao se u svoje (mrtvačke) odjeće, unišao (ušao) je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa sam rekla: "Milost Allaha na tebe (tj. tebi), o Ebu Saibe (tj. o Usmane, sine Maz'una - jer je on imao nadimak Ebu Saib), pa moje svjedočenje je tebi (da) je zaista već tebe počastio Allah." Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "A šta je upoznalo (obavjestilo) tebe da je Allah počastio njega?" Pa sam rekla: "Sa mojim ocem si ti (ravan, tj. žrtvovala bi oca za tebe, ili: volim te kao oca), o poslaniče Allaha, pa ko (je taj što) će počastiti njega Allah?" Pa je rekao, njemu mir: "Što se tiče njega, pa već je došlo njemu (ono što je) uvjereno (sigurno, tj. smrt, jer će ona sigurno biti i biva svakome čovjeku posjetilac). Tako mi Allaha zaista ja se svakako nadam njemu (da će ga sresti od Allaha) dobro. Tako mi Allaha ja ne znam, a ja sam poslanik Allaha, šta će se učiniti sa mnom." Rekla je: "Pa tako mi

Allaha neću čistiti (tj. neću hvaliti ni) jedno (lice) poslije njega (Usmana) nikada."

PRIČAO NAM JE Seid, sin Ufejra, rekao je: pričao nam je Lejs slično njemu (navedenom hadisu). A rekao je Nafi', sin Jezida, od Ukajla: ".... šta će se učiniti sa njim (sa Usmanom - a to znači da je Muhamed a.s. rekao mjesto sa mnom - sa njim). A slijedio je njega (u tome pričanju na taj način) Šuajb, i Amr, sin Dinara, i Mamer.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Bešara, rekao je: pričao nam je Gunder, rekao je: pričao nam je Šubete, rekao je: čuo sam Muhameda, sina Munkjedira, rekao je: čuo sam Džabira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Pošto se ubio (tj. pošto je ubijen, poginuo) moj otac, počeo sam (da) otkrivam odjeću od (tj. sa) njegova lica plačem (tj. plačući), a zabranjuju mi ga, a Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, ne zabranjuje mi. Pa je počela moja tetka Fatima (da) plače. Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Plačeš ili ne plačeš (tj. Plakala ili ne plakala) neprestano anđeli zasjenjuju njega (tj. prave hlad njemu, prave mu hlad) sa svojim krilima (prije časa) dok ste podignuli njega (sa mjesta gdje je poginuo ili dok ga niste podigli sa mjesta pogibije)." Slijedio je njega (Šubeta) Ibnu Džurejdž; (rekao je:) izvijestio me Ibnu Munkjedir, čuo je Džabira, bio zadovoljan Allah od njega (s njim).

GLAVA

čovjeka (koji) javlja o smrti (umrloga) k porodici umrloga sa svojom osobom (lično, tj. javlja sam sobom-lično o smrti k porodici umrloga).

PRIČAO NAM JE Ismail, rekao je: pričao mi je Malikj od Ibnu Šihaba, od Seida, sina Musejeba, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, objavio o smrti Nedžašije u danu koji (je bio taj dan što) je umro u njemu (Nedžašija, tj. istoga dana kada je umro Nedžašija). Izašao je ka klanjalištu, pa se poredao sa njima (tj. pa ih je poredao u redove) i veličao je (rekao je "Allahu ekjber") četiri (puta).

PRIČAO NAM JE Ebu Mamer, pričao nam je Abdul-Varis, pričao nam je Ejub od Humejda, sina Hilala, od Enesa, sina Malikja, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

Uzeo je zastavu (bajrak u borbi u mjestu Muti) Zejd pa se pogodio (tj. pa je pogođen, poginuo je), zatim je uzeo nju (zastavu) Džafer pa se pogodio (tj. i on je pogođen), zatim je uzeo nju Abdullah, sin Revahata, pa se (i on) pogodio - a zaista dva oka poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, sigurno liju (suze) njih dva (oka dok je izvještavao o tome) - zatim je uzeo nju Halid, sin Velida, (sam) od (sebe) bez vlasti (bez zapovjesti, bez zapovjedi, tj. bez imenovanja i postavljenja zapovjednikom) pa se osvojilo njemu (tj. pa mu je data pobjeda nad neprijateljem).

GLAVA

dozvole (tj. objave) za mrtvaca (tj. objave o mrtvačkoj povorci, o tome da je neko određeno lice umrlo i da se sahranjuje).

A rekao je Ebu Rafi' od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Zašto niste bili izvijestili (tj. pozvali) mene (na ukop, sahranu toga lica što je čistilo i melo bogomolju)?"

PRIČAO NAM JE Muhamed, izvijestio nas je Ebu Muavijete od Ebu Ishaka Šejbanije, od Ša'bije, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Umro je (neki) čovjek, (a) bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) posjećuje njega, pa je umro u noći pa su zakopali (sahranili) njega noću. Pa pošto je osvanuo, izvijestili su ga, pa

je rekao: "Šta je spriječilo vas da obavijestite mene (da stavite do znanja to meni)?" Rekli su: "Bila je noć pa smo mrzili - a bila je (velika) pomrčina - da budemo teški tebi (da ti dotužimo, da te namučimo)." Pa je došao njegovu grobu pa je klanjao njemu (tj. za njega molitvu koja se klanja za umrle).

GLAVA

vrijednosti (onoga) ko (bude u prilici da) je umrlo njemu dijete pa je računao (sebi to za korisno, tj. nadao se nagradi od Uzvišenoga Boga za strpljenje i trpljenje zbog izgubljenoga djeteta).

A rekao je Allah, moćan je i veličajan je (On): ".... a obraduj strpljive."

PRIČAO NAM JE Ebu Mamer, pričao nam je Abdul-Varis, pričao nam je Abdul-Aziz od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Nema od ljudi (nijednog) muslimana (koji bude u prilici da) se usmrti njemu troje (djece - dakle ako mu se desi da mu umre troje djece koja) nisu stigla grijehu (a da će drukčije proći) osim (tako da) će uvesti njega Allah (u) raj sa vrijednošću (tj. zbog vrijednosti) njegove milosti (prema) njima."

PRIČAO NAM JE Muslim, pričao nam je Šubete, pričao nam je Abdurahman, sin Asbahanije, od Zekjvana, od Ebu Seida, bio zadovoljan Allah od njega, da su žene rekle Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio:

"Učini (Odaberi) nama (jedan) dan (u kojem ćeš nas poučavati)." Pa je savjetovao njih i rekao je: "Koja (god) žena (bude u prilici da) je umrlo njoj troje djece, biće ona njoj zastor (tj. pregrada, prepreka koja će je štititi) od Vatre (pakla)." Rekla je (jedna) žena: "A dvoje?" Rekao je: "I dvoje." A rekao je Šerikj od Ibnul-Asbehanije (koji je rekao:) pričao mi je Ebu Salih od Ebu Seida i Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. Rekao je Ebu Hurejrete (u svome pričanju navedenoga hadisa): ".... nisu stigli grijehu...."

(Pod izrazom "nisu stigli grijehu", ili "grijeha" - misli se na malodobnu djecu, jer se takvoj djeci zabranjena djela ne pišu u grijeh.)

PRIČAO NAM JE Alija, pričao nam je Sufjan, rekao je: čuo sam Zuhriju (priča) od Seida, sina Musejeba, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Ne umre muslimanu troje od djece (troje djece) pa (da) uniđe (on, musliman u) Vatru (dulje i više) osim (toliko da se izvrši) iskupljenje zakletve."

(Izraz "tehilletul-kasemi" riješiti se zakletve, iskupljenje zakletve tumači se na više načina, ali se većina tumačenja slaže u tome da se tim izrazom hoće da rekne i označi mala količina, vrlo kratko trajanje. Prema tome hadis znači: Kome umre troje djece, unići će u pakao vrlo malo makar i bio griješan u većoj mjeri.)

GLAVA

govora čovjeka ženi kod groba: "Strpi se (ženo)!"

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Šubete, pričao nam je Sabit od Enesa, sina Malikja, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: prošao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pokraj (jedne) žene kod (jednoga) groba, a ona plače, pa je rekao:

"Boj se Boga i strpi se (ženo)!"

GLAVA

kupanja mrtvoga i njegova čišćenja sa vodom i lotosom (tj. lišćem divljeg lotosova drveta).

A balzamirao (balzamovo) je Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (jednoga) sina Seida, sina Zejda (Seida Zejdova), i nosio

ga je i klanjao je, a nije se očistio (tj. a nije uzimao abdesta poslije balzamovanja mrtvaca i njegovoga nošenja).

A rekao je Ibnu Abas, bio zadovoljan Allah od njih dvojice: "Musliman se ne opogani (ni kada je) živ, a ni mrtav." A rekao je Sa'd: "Da je bio (Seid) pogan, ne bih ga dotaknuo."

(Sa'd Vekasov je kupao umrlog Seida Zejdova i klanjao mu dženazu, pa se poslije toga i sam okupao; ali opazivši da neki misle da je mrtvac pogan i da se zbog toga, možda, Sa'd kupa - dao je gornju izjavu i dodao je da se okupao zbog vrućine.)

A rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Vjernik se ne opogani (neće se opoganiti)."

PRIČAO NAM JE Ismail, sin Abdullaha, rekao je: pričao mi je Malikj od Ejuba Sahtijanije, od Muhameda, sina Sirina, od Umu Atije Ensarijje, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Unišao (Ušao) je nama poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, kada je preminula (umrla) njegova kći pa je rekao: "Operite ju (nju, tj. operite je) tri ili pet (puta), ili više od toga ako vidite to (da je potrebno), sa vodom i lotosom, i učinite (tj. stavite) u zadnjem (pranju) kamfora ili (jednu) stvar od kamfora (tj. ili nešto malo kamfora). Pa kada završite, pozovite me (javite mi)." Pa pošto smo završile, pozvale smo ga (javile smo mu), pa nam je dao svoj pojas pa je rekao: "Učinite (tj. Stavite) njoj njega (pojas) do dlake (tj. do tijela)." Misli (Umu Atija pod izrazom pojas na) njegov pokrivač (na njegovu donju odjeću).

GLAVA

(onoga) što se voli (što se smatra lijepim) da se pere liho (neparnim brojem puta pri kupanju umrloga).

PRIČAO NAM JE Muhamed, pričao nam je Abdul-Vehab Sekafija od Ejuba, od Muhameda, od Umu Atije, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je: unišao nam je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a mi peremo (kupamo) njegovu kćer, pa je rekao:

"Operite je tri, ili pet ili više (puta) od toga sa vodom i lotosom, i učinite (stavite) u zadnjem (pranju) kamfora, pa kada završite, javite mi." Pa pošto smo završile, javile smo mu, pa je bacio k nama svoj pojas pa je rekao: "Stavite do tijela njoj njega." Pa je rekao Ejub: a pričala mi je Hafsa slično pričanju Muhameda, i bilo je u pričanju Hafse (još i ovo): "Operite je liho (tj. neparnim brojem puta)." I bilo je u njemu: tri, ili pet ili sedam (puta). I bilo je u njemu (u tome pričanju) da je on (Muhamed a.s.) rekao: "Počnite sa njezinim desnim stranama i sa mjestima čišćenja (tj. sa mjestima koja se peru kada se uzima abdest)." I bilo je u njemu (i to) da je Umu Atija rekla: "I iščešljale smo je (i oplele joj kosu na) tri roga (tj. na tri pletenice)."

GLAVA:

Počeće se sa desnim stranama mrtvaca (pri kupanju njega).

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Ismail, sin Ibrahima, pričao nam je Halid od Hafse, kćeri Sirina, od Umu Atije, bio zadovoljan Allah od nje (s njom), rekla je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u kupanju (tj. u vezi kupanja) njegove kćeri:

"Počnite sa njezinih desnih strana i mjesta čišćenja (abdesta) od nje (tj. njezinih strana)."

(Umu Atijja je žena koja je rukovodila kupanjem umrlih ženskih osoba za vrijeme Muhameda a.s..)

GLAVA

mjesta čišćenja od mrtvaca (tj. mrtvačevih mjesta - mjesta umrlog koja je prao čisteći se za molitvu, uzimajući abdest dok je bio živ).

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Musa-a, pričao nam je Vekji' od Sufjana, od Halida Hazza'a, od Hafse, kćeri Sirina, od Umu Atije, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je: pošto smo prale (tj. kada smo prale)

kćer Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je nama, a mi peremo nju:

"Počnite sa njezinim desnim stranama i mjestima čišćenja."

GLAVA:

Da li će se obući (tj. zamotati mrtva) žena u pokrivač (u donju odjeću) čovjeka?

PRIČAO NAM JE Abdurahman, sin Hamada, izvijestio nas je Ibnu Avn od Muhameda, od Umu Atije, rekla je: umrijela (umrla) je kći Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao nama:

"Operite je tri, ili pet ili više (puta) od toga ako vidite, ako mislite (da je potrebno), pa kada završite, pa javite mi." Pa smo mu javile, pa je iščupao (skinuo) iz svoga pojasa svoj pokrivač (tj. svoju donju odjeću) i rekao je: "Učinite (stavite) do tijela njoj njega."

GLAVA:

Učiniće (Staviće) se kamfor u kraju (na kraju) njega (tj. na kraju kupanja).

PRIČAO NAM JE Hamid, sin Umera, pričao nam je Hamad, sin Zejda, od Ejuba, od Muhameda, od Umu Atije, rekla je:

Umrla je jedna (od) kćeri Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa je izašao pa je rekao: "Operite je tri, ili pet ili više (puta) od toga ako vidite, ako smatrate (da treba) sa vodom i lotosom, i učinite (tj. stavite) u zadnjem (pranju) kamfora, ili nešto od kamfora, pa kada završite, pa javite mi (pozovite me)." Rekla je: Pa pošto smo završile, javile smo mu (pozvale smo ga), pa je bacio k nama svoj pojas pa je rekao: "Stavite (Učinite) do tijela njoj njega." A od Ejuba, od Hafse, od

Umu Atije, bio zadovoljan Allah od nje, slično njemu (tj. prednjem hadisu). I rekla je: Zaista on je rekao: "Operite je tri, ili pet, ili sedam ili više (puta) od toga ako vidite (da treba)." Rekla je Hafsa: rekla je Umu Atija: I učinile smo (tj. oplele smo) njezinu glavu (na) tri roga (tj. na tri pletenice).

(Šafijska pravna škola postupa po ovome hadisu, a hanefijska kaže da se opletu dvije pletenice i postave se na prsa, a ne ozadi, ozada kako kažu šafijski pravnici.)

GLAVA

rastrgavanja (tj. raščešljavanja, rasplićanja, rasplitanja) kose (na glavi) žene (prilikom kupanja).

A rekao je Ibnu Sirin: Nema štete (Nema grijeha) da se rastrga (tj. da se rasplete) kosa mrtvaca.

PRIČAO NAM JE Ahmed, rekao je: pričao nam je Abdullah, sin Vehba, izvijestio nas je Ibnu Džurejdž, rekao je Ejub: (čuo sam ovako) i čuo sam Hafsu, kćer Sirina, rekla je: pričala nam je Umu Atija, bio zadovoljan Allah od nje, da su one napravile glavu kćeri poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (na) tri roga (pletenice), rasplele su je, zatim su je oprale, zatim su je napravile (na) tri roga (pletenice).

GLAVA:

Kako se (vrši) stavljanje do dlake (tj. do tijela odjeće, haljinke) mrtvacu?

A rekao je Hasen: Peta krpa (je dio mrtvačke odjeće za žene što) sveže s njom (kupač, koji kupa umrlo lice - sveže mu) dva stegna i dvije bedre ispod oklopa (tj. ispod košulje).

PRIČAO NAM JE Ahmed, pričao nam je Abdullah, sin Vehba, izvijestio nas je Ibnu Džurejdž da je Ejub izvijestio njega, rekao je: čuo sam Ibnu Sirina (da) govori: došla je Umu Atija, bio zadovoljan Allah od nje, - (a to je jedna) žena od Pomagača od (onih žena) koje su se prisegle (Božijem poslaniku a.s.) - prispjela (doputovala) je (u) Basru žuri (tj. žureći zbog jednoga) sina svoga pa ga nije stigla (jer je on prije njezina dolaska otišao iz Basre; ili je umro prije njezinog dolaska). Pa nam je pričala, rekla je:

Unišao (Ušao) je nama Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, a mi kupamo njegovu kćer pa je rekao: "Operite je tri, ili pet ili više (puta) od toga ako vidite to (da je potrebno - operite je) sa vodom i lotosom, i stavite u zadnjem (pranju) kamfora. Pa kada (to) završite, pozovite me." Rekla je: Pa pošto smo završile, bacio je k nama svoj pojas (tj. donju odjeću) pa je rekao: "Stavite do tijela njoj njega." A nije povećao na to (Ibnu Sirin u svome pričanju ništa više, kaže Ejub). A ne znam (kaže Ejub) koja (od) njegovih kćeri (je to bila što ju je kupala Umu Atija), i tvrdio je (Ejub) da je stavljanje do tijela (tj. na tijelo - da to znači): "Zamotajte je u njega."

(Hoće da kaže da izraz "eš'irneha" znači "ulfufneha".)

A takođe je bio Ibnu Sirin (običaja da) zapovjeda za (umrlu) ženu da se zamotava, a ne (da) se pokriva (samo donji dio tijela).

(Da bi se to shvatilo, treba znati korijen jednog i drugog glagola. "Ezere je'ziru" ima korijen u riječi "izarun", a "izarun" znači donja odjeća, haljinka koja pokriva donji dio tijela, tj. od pojasa dolje, dakle ne pokriva cijelo tijelo. A drugi glagol "eš'are juš'iru" ima korijen od riječi "ši'arun", a "ši'arun" ima korijen od "ša'run". "Ša'run" znači dlaka na tijelu, a "ši'arun" znači odjeća, haljinka koja je do dlake, tj. do samoga tijela, na tijelu. Glagol "eš'are juš'iru" znači staviti nekom "ši'ar", obući nekome "ši'ar", tj. staviti, obući nekome haljinku koja se dotiče dlake, a to će reći tijela, staviti do tijela, na samo golo tijelo. Po tvrđenju Ejuba "eš'are juš'iru iš'arun" znači što i "leffe jeluffu", a to će reći da "eš'are juš'iru iš'arun" znači zamotati cijelo tijelo, a ne samo jedan dio tijela. Neka se to ima na umu kod svih prošlih i sljedećih hadisa u kojima se

nalazi izraz u originalu "eš'irneha ijjahu". Isto tako i izraz "hakvun" ili "hikvun" znači mjesto gdje se veže izar, donja odjeća, a to je pojas, pa se i sami izar, donja odjeća naziva zbog toga izrazom "hakvun" ili "hikvun".)

GLAVA:

Učiniće (Napraviće) se kosa žene (na) tri roga (tri pletenice).

PRIČAO NAM JE Kabisate, pričao nam je Sufjan od Hišama, od Umul-Huzejle, od Umu Atije, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Oplele smo kosu kćeri (kćere) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, misli (na) tri roga (pletenice). A rekao je Vekji': rekao je Sufjan: njezinu kiku (kosu nad čelom) i njezina dva roga (tj. kosu na desnoj strani i lijevoj strani njezine glave).

GLAVA:

Baciće se kosa žene ozadi (ozada, iza) nje (kada se oplete u pletenice poslije kupanja).

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja, sin Seida, od Hišama, sina Hassana, rekao je: pričala nam je Hafsa od Umu Atije, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je: umrla je jedna (od) kćera (kćeri) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa je došao nama Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Operite je sa lotosom liho (neparnim brojem puta): tri, ili pet ili više od toga ako vidite to (da treba), i stavite u zadnjem (pranju) kamfor, ili (jednu) stvar od kamfora (tj. ili malo nešto kamfora). Pa kada završite, pa pozovite me." Pa kada smo (Pa pošto smo) završile, pozvale smo ga, pa je bacio k nama svoj pojas, pa smo oplele njezinu kosu (na) tri roga (pletenice) i bacile smo je ozadi (ozada, iza) nje.

(Već je napomenuto da hanefije drukčije rade.)

GLAVA

bijelih odjeća za mrtvačku odjeću (i opremu).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Mukatila, rekao je: izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Hišam, sin Urveta, od svoga oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Zaista je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, obukao se (zamotao se, tj. zamotan je, obučen je) u mrtvačke haljine u tri odjeće, jemenske (tj. od jemenskog platna), bijele, ubijeljene (oprane; ili sehulske odjeće, a to znači iz sela Sehula u Jemenu, ili iz plemena Sehula u Jemenu koje je tkalo odjeću), od pamuka, nije u njima košulja, a ni omotač (za glavu, saruk, ahmedija, tj. među tim trima mrtvačkim odjećama nije bilo košulje ni saruka, ahmedije).

GLAVA

mrtvačke odjeće (tj. opreme koja ne mora imati tri komada, nego se mrtvac može zamotati i) u dvije odjeće (u dva komada odjeće).

PRIČAO NAM JE Ebu Numan, pričao nam je Hamad od Ejuba, od Seida, sina Džubejra, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Dok je (jedan) čovjek (bio) stajač (dok je stajao) u (tj. na) Arefatu, kadli je (iznenada) pao sa svoje jahalice, pa mu je slomila vrat, ili (je) rekao: pa mu je dala slomiti vrat. Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Okupajte ga sa vodom i lotosom, i zamotajte ga u dvije odjeće (opremite ga u dvije odjeće), a ne balzamujte ga i ne pokrivajte njegove glave jer će se on proživiti na sudnjem danu učeći telbiju (a on uči telbiju)."

GLAVA

balzama za mrtvaca.

PRIČAO NAM JE Kutejbete, pričao nam je Hamad od Ejuba, od Seida, sina Džubejra, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Dok je (jedan) čovjek stajač (stoji) sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u (na) Arefatu, kadli je pao (pade, pao je onaj čovjek) sa svoje jahalice, pa ga je ubila (kopitom), ili je rekao: pa ga je ubila na mjestu. Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Okupajte ga sa vodom i lotosom, i zamotajte (opremite) ga u dvije odjeće, a ne balzamujte ga i ne pokrivajte njegove glave jer će zaista Allah proživiti njega na sudnjem danu učeći telbiju (a ovaj poginuli uči telbiju pri proživljenju na sudnjem danu)."

GLAVA:

Kako će se zamotati (opremiti) hodočasnik (koji je obukao ihram pa umro za vrijeme hodočašća).

PRIČAO NAM JE Ebu Numan, izvijestio nas je Ebu Avanete od Ebu Bišra, od Seida, sina Džubejra, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je (jedan) čovjek (imao takav nesretni, nesretan slučaj da) je slomila vrat njemu njegova kamila (deva), a mi smo sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, a on (poginuli čovjek) je muhrim (hodočasnik koji je započeo vršiti hodočašće obukavši hodočasničke čaršafe). Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Okupajte ga sa vodom i lotosom, i opremite (zamotajte) ga u dvije odjeće, a ne dajte dotaknuti njega mirisom, i ne pokrivajte njegove glave, jer će zaista Allah proživjeti njega (na) sudnjem danu sljepljene kose (gumiarabikom, tj. proživjeće ga u onakvom stanju i obliku u kojem je i umro, jer hodočasnici slijepe kosu gumiarabikom da im se ne razbaruši za vrijeme hodočašća pošto moraju biti gologlavi u vrijeme hodočašća).

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Hamad, sin Zejda, od Amra i Ejuba, od Seida, sina Džubejra, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Bio je (jedan) stajač čovjek (stajao je) sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, u (tj. na) Arefatu pa je pao sa svoje

jahalice-jahače životinje (onaj čovjek). Rekao je Ejub: Pa je slomila njemu vrat. A rekao je Amr: Pa je dala ubiti (kopitom) njega (pa ga je ubila kopitom). Pa je umro. Pa je rekao: "Okupajte ga sa vodom i lotosom, i opremite (zamotajte) ga u dvije odjeće, a ne balzamujte ga, i ne pokrivajte njegove glave jer će se zaista on proživjeti (na) sudnjem danu" - rekao je Ejub: (a on) uči telbiju, - a rekao je Amr: učeći telbiju.

GLAVA

mrtvačke odjeće (opreme koja se sastoji) u košulji (od košulje) koja se opšiva, ili se ne opšiva.

PRIČAO NAM JE Museded, rekao je: pričao nam je Jahja, sin Seida, od Ubejdulaha, rekao je: pričao mi je Nafi' od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da Abdullah, sin Ubejja, pošto je umro - došao je njegov sin k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"O poslaniče Allaha, daruj (daj) mi tvoju (tj. svoju) košulju (da) opremim (zamotam) njega u nju, i klanjaj mu (molitvu za umrle, dženazu) i traži oprost za njega." Pa je darovao njemu Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, svoju košulju pa je rekao: "Javi mi (pozovi me kada bude opremljen da) klanjam njemu." Pa je javio njemu. Pa pošto je htio da klanja njemu, privukao (tj. povukao) je njega Umer, bio zadovoljan Allah od njega, pa je rekao: "Zar nije Allah zabranio tebi da klanjaš dvoličnjacima?" Pa je rekao: "Ja sam među dva izbora. Rekao je Allah, uzvišen je (On): "Traži oprost za njih, ili ne traži oprost za njih. Ako tražiš oprost za njih sedamdeset puta, pa (opet) neće oprostiti Allah njima....". Pa je klanjao njemu (dženazu). Pa je sišao (odlomak): "I ne klanjaj (ni) jednome od njih (koji) je umro (ne klanjaj mu) nikada....". ("ebeden": nikad)

PRIČAO NAM JE Malikj, sin Ismaila, pričao nam je Ibnu Ujejnete od Amra (koji) je čuo Džabira, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Došao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, Abdullahu, sinu Ubejja, poslije što se zakopao (poslije zakopavanja u zemlju), pa je

izvadio njega, pa je pljunuo u njega od svoje pljuvačke (pa ga je pljunuo svojom pljuvačkom) i obukao je njemu svoju košulju.

GLAVA

mrtvačke odjeće bez košulje.

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Sufjan od Hišama, od Urveta, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Zamotao se (tj. zamotan je mrtvačkom odjećom) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, u tri odjeće (u tri komada odjeće), ubijeljene (tj. oprane; ili iz mjesta Sehula; ili iz plemena Sehula u Jemenu), (od) pamuka, nije u njoj (bila) košulja, a ni omotač (saruk, ahmedija).

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja od Hišama, pričao mi je moj otac od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da se je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zamotao (da je zamotan u mrtvačku odjeću) u tri (komada) odjeće, nije u njima (bila) košulja, a ni omotač (za glavu, saruk, ahmedija).

GLAVA

mrtvačke odjeće, a nema omotača (saruka, ahmedije u komadima mrtvačke odjeće i opreme; dakle bez omotača, saruka, ahmedije).

PRIČAO NAM JE Ismail, rekao je: pričao mi je Malikj od Hišama, sina Urveta, od njegova oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da se poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zamotao (zamotan je) u mrtvačke haljine (odjeću) u tri (komada) odjeće, bijele, ubijeljene (ili sehulske), nije u njoj košulja, a ni omotač (saruk kao sastavni dio mrtvačke odjeće - nije bio, nisu stavljeni ni košulja, ni saruk, ahmedija).

GLAVA

mrtvačke odjeće od svega imanja (a ne od trećine ostavštine).

A za njega (tj. za ovo mišljenje da se mrtvačka odjeća i oprema, sahrana ima izvršiti od sve, cjelokupne zaostavštine) je rekao (da je ispravno, tj. to je zastupao) Ata', i Zuhrija, i Amr, sin Dinara, i Katadete. A rekao je Amr, sin Dinara: Balzam je od svega (ostavljenoga) imanja (mrtvaca). A rekao je Ibrahim (Nah'ija): Počeće se sa mrtvačkom odjećom (tj. sa podmirenjem troškova ukopa, sahrane), zatim sa dugom (sa podmirenjem dugovanja umrloga iz njegove zaostavštine), zatim sa oporukom (sa izvršenjem oporuke, zaveštanja umrloga). A rekao je Sufjan: Plata (nagrada kopanja) groba i kupanja - ono je (tj. to oboje) od mrtvačke odjeće (a to znači da i nagrada za kopanje groba i za kupanje spada, ubraja se u troškove ukopa, sahrane).

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Muhameda, Mekjija, pričao nam je Ibrahim, sin Sa'da, od Sa'da (sina Ibrahima), od njegova oca (Ibrahima, sina Abdurahmana), rekao je: donijelo se Abdurrahmanu, sinu Avfa, bio zadovoljan Allah od njega, (jedan) dan njegovo jelo (a taj dan je postio) pa je rekao:

Ubio se (Ubijen je, tj. Poginuo je) Mus'ab, sin Umejra - a bio je bolji od mene - pa se nije našlo za njega (ništa drugo) što će se zamotati u njega osim (jedan) ogrtač (plašt). I ubio se (Ubijen je, tj. poginuo je) Hamza, ili (jedan) drugi čovjek bolji od mene, pa se nije našlo (ništa drugo) što će se zamotati u njega osim (jedan) ogrtač. Zaista već sam se uplašio da budu već se požurila nama naša lijepa (dobra) djela u našem ovozemnom životu (da nam se isplate, tj. da se za njih nagradimo sada tako da na drugom svijetu nemamo šta tražiti, i da onda tamo dobijemo samo kaznu). Zatim je počeo (da) plače (Abdurahman, sin Avfa nakon tih svojih riječi).

(Abdurrahman, sin Avfa je, eto, bio toliko bogobojazan iako je jedan od desetorice koje je Muhamed a.s. obradovao za života rajem.)

GLAVA:

Kada se nije našlo (za mrtvačku odjeću ništa drugo) osim jedna odjeća.

PRIČAO NAM JE Ibnu Mukatil, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Šubete od Sa'da, sina Ibrahima, od svoga oca Ibrahima

da je Abdurahman, sin Avfa, bio zadovoljan Allah od njega, (bio tako pobožan da) se donijelo jelo, a bio je postač (tj. a postio je taj dan), pa je rekao:

Ubio se (Ubijen je, poginuo je) Mus'ab, sin Umejra, a on je bolji od mene, zamotavao se (zamotan je) u (jedan) ogrtač (ali kratak), ako (bi) se pokrila njegova glava, pokazale su se (pokazale bi se, otkrile bi se) njegove dvije noge, a ako su se (ako bi se) pokrile njegove dvije noge, pokazala (bi) se njegova glava. I mislim ga (da) je rekao: I ubio se (ubijen je, tj. poginuo je) Hamza, a on je bolji od mene. Zatim se prostrlo nama od (dobara) ovoga svijeta (ono) što se prostrlo. Ili je rekao: Darovalo (Dalo) se nama od (dobara, blagodati, uživanja) ovoga svijeta (ono) što se nama darovalo (dalo). A već smo se uplašili da budu naša dobra djela (lijepi poslovi) požurila se nama (da se plate na ovome svijetu). Zatim je počeo (da) plače (toliko) dok je ostavio (ili dok nije ostavio i to) jelo (tj. čak nije htio, ili nije mogao da jede).

GLAVA:

Kada nije našao (rukovodilac sahrane druge) mrtvačke odjeće osim (ono) što sakriva (tj. pokriva mrtvacu, mrtvome) njegovu glavu, ili njegova dva stopala (njegove dvije noge) - pokriće se s njim (s tim jednim kratkim komadom odjeće mrtvacu, mrtvome) njegova glava.

PRIČAO NAM JE Umer, sin Hafsa, pričao nam je moj otac (Hafs - to je rekao Umer), pričao nam je Aameš, pričao nam je Šekik, pričao nam je Habbab, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Iselili smo se (iz Mekje u Medinu) sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, tražimo (tj. tražeći) lice (tj. zadovoljstvo) Allaha, pa je pala naša nagrada na Allaha. Pa od nas (ih ima takvih, bilo je takvih) ko je umro (a) nije jeo (tj. neokusivši na ovome svijetu) od svoje nagrade (nijednu) stvar (tj. ništa, nimalo). Od njih je Mus'ab, sin Umejra. A od nas (ima i takvih, bilo je i takvih) ko (je doživio na ovome svijetu da) je dozreo njemu njegov plod (tj. plod njegove borbe), pa on bere njega (skida ga, tj. uživa ga). Ubio se (ubijen je, tj. poginuo je Mus'ab, sin Umejra u borbi na Uhudu), pa nismo našli za njega (tj. da on ima ono) što bi zamotali njega (u njega - nismo našli ništa drugo) osim (jedan

tako kratak) ogrtač, kada smo pokrili s njime njegovu glavu, izašle bi njegove dvije noge (otkrile bi se, pokazale bi se zbog kratkog ogrtača), a kada smo (tj. a kada bi) pokrili njegove dvije noge, izašla bi njegova glava (tj. otkrila bi se). Pa je zapovjedio nama Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, da pokrijemo njegovu glavu, a da stavimo na njegove dvije noge (jednu količinu) od izhira (divlje mirisne zelene trave, trstike).

GLAVA

(onoga) ko je (sebi prije smrti) pripremio mrtvačku odjeću u vremenu (za vrijeme) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa se (to) nije osudilo njemu (tj. nije mu se to smatralo za nevaljalo i ružno, pokuđeno).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, rekao je: pričao nam je Ibnu Ebu Hazim od svoga oca, od Sehla, bio zadovoljan Allah od njega, da je (jedna) žena došla Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, sa otkanim ogrtačem (tj. donijela mu je otkani ogrtač), u njega je njegov porub (obrub, opšiv; ili: u njega su njegove rese, tj. tek je skinut sa stana i nije još ni obrubljen). Da li znate (kaže Sehl) šta je ogrtač? Rekli su: Plašt (tj. dugi kaput koji obuhvata cijelo tijelo). Rekao je: Da. Rekla je (ona žena što je donijela ogrtač):

"Otkala sam ga sa svojom rukom pa sam došla zbog (toga da) ti ga obučem (doslovno -: da obučem tebi njega)." Pa ga je uzeo Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, bivši potreban k njemu (tj. trebajući ga, taj ogrtač mu je bio potreban). Pa je i
zašao k nama, a zaista on je njegov pokrivač (tj. izašao nam je obukavši ga). Pa ga je uljepšavao (jedan) omsica (neki čovjek, tj. vikao je taj da je lijep), pa je rekao (najzad): "Obuci mi ga (tj. Daj mi ga), lijep (divan) li je!" Rekao je narod: "Nisi učinio lijepo (nisi postupio lijepo). Obukao ga je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, trebajući ga (doslovno: bivši potreban k njemu), zatim si ga pitao (molio si da ti ga dadne), a znao si da on ne odbija (tj. da ne vraća praznih ruku onoga ko mu se za nešto zamoli)." Rekao je (onaj omsica): "Zaista ja tako mi Allaha nisam ga pitao (molio) zbog (toga da) da oblačim. Molio (pitao) sam ga (da mi ga dadne) samo zbog (toga da) bude (taj ogrtač) moja

mrtvačka odjeća." (To znači da ga čuva sebi za ćefina, za mrtvačke odjeće.) Rekao je Sehl: Pa je bio (onaj ogrtač) njegova mrtvačka odjeća.

GLAVA

slijeđenja žena mrtvaca (tj. mrtvačke povorke, sprovoda).

PRIČAO NAM JE Kabisate, sin Ukbeta, pričao nam je Sufjan od Halida, od Umul-Huzejle, od Umu Atijje, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Zabranilo se nama (tj. ženama) slijeđenje mrtvaca (tj. mrtvačkih povorki, sprovoda), a nije se odlučilo (to čvrsto) na nas (nama, tj. a nije nam se čvrsto, strogo zabranilo kao druge zabranjene stvari i postupci).

(Iz toga se zaključuje da nije lijepo da žene idu na dženazu, ali nije strogi i teški grijeh ako i odu.)
GLAVA

nošenja žalosne odjeće (od strane) žene na (ožaljavanje nekoga drugoga) osim njezinoga muža.

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Bišr, sin Mufadala, pričao nam je Selemete, sin Alkameta, od Muhameda, sina Sirina, rekao je:

Umro je (jedan) sin Umu Atije, bio zadovoljan Allah od nje, pa pošto je bio treći dan (poslije smrti njezinoga sina), pozvala je za žutilo (tj. da joj se donese miris žute boje), pa se pomazala sa njim i rekla je: "Zabranilo se nama da nosimo žalosnu odjeću (tj. znake žalosti, da ožaljavamo nekoga) više od tri (dana) osim za muža (koji se može ožaljavati više od tri dana).

PRIČAO NAM JE Humejdija, pričao nam je Sufjan, rekao je: pričao nam je Ejub, sin Musa-a, rekao je: izvijestio me Humejd, sin Nafi'a, od Zejnebe, kćeri Ebu Selemeta, rekla je:

Pošto je došlo objavljenje (o) smrti Ebu Sufjana iz Sirije, pozvala je Umu Habiba (njegova kći, a žena Muhameda a.s.), bio zadovoljan Allah od nje, za žutilo (tj. da joj se donese miris žute boje) u trećem danu, pa je potrala (tj. pomazala) svoja dva obraza (zapravo: dio od svakoga obraza iznad vilice do pod uho) i svoje dvije podlaktice i rekla je: "Zaista ja sam od ovoga svakako bogata (tj. nepotrebna, a to će reći: ja ne trebam ovo, meni ovo ne treba - ne bih se mazala mirisom) da nije (toga što) sam zaista ja čula Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori: "Nije dozvoljeno (ni) za (jednu) ženu (ni jednoj ženi koja) vjeruje u Boga i sudnji dan da nosi žalosnu odjeću (odjeću žalosti) na (ime ožaljavanja ikojega) mrtvoga (lica) iznad tri (tj. više od tri dana), osim na (ime ožaljavanja svoga) muža, pa zaista ona će nositi žalosnu odjeću na (ime ožaljavanja) njega (muža) četiri mjeseca i deset (dana)."

PRIČAO NAM JE Ismail, pričao mi je Malikj od Abdullaha, sina Ebu Bekjra sina Muhameda sina Amra sina Hazma, od Humejda, sina Nafi'a, od Zejnebe, kćeri Ebu Selemeta, izvijestila je njega, rekla je:

Unišla sam na (sijelo, razgovor) Umu Habibi, ženi Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekla: čula sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori: "Nije dozvoljeno (ni) za (jednu) ženu (ni jednoj ženi koja) vjeruje u Boga i sudnji dan (doslovno: i zadnji dan da) nosi žalosno odijelo (odjeću žalosti) na (ime žalosti zbog) umrloga (lica) iznad tri (dana), osim na (ožaljavanje svoga) muža četiri mjeseca i deset (dana)." Zatim sam unišla (ušla) na (razgovor) Zejnebi, kćeri Džahša, kada je umro njezin brat, pa je pozvala za miris (tj. da joj se donese miris), pa je dotakla (miris, tj. namirisala se), zatim je rekla: "Nije meni za (ovaj) miris (nimalo) od potrebe (tj. Nemam nikakve potrebe za mirisom - ništa me ne tjera da se mirišem) osim (to što) sam zaista ja čula poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, na govornici (propovjeda): "Nije dozvoljeno (ni) za (jednu) ženu (koja) vjeruje u Boga i zadnji dan (da) nosi žalosnu odjeću na (ime ožaljavanja kakvoga) umrloga (lica) iznad tri (dana), osim na (ožaljavanje) muža četiri mjeseca i deset (dana)."

GLAVA

posjećivanja grobova.

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Šu'bete, pričao nam je Sabit od Enesa, sina Malikja, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Prošao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pokraj (jedne) žene (koja) plače kod (jednoga) groba pa je rekao: "Boj se Boga, i strpi se (i trpi)!" Rekla je: "K tebi (K sebi) od mene (tj. Bježi od mene, Idi od mene), jer zaista ti se nisi pogodio (nisi pogođen) sa mojom nesrećom!" A nije ga prepoznala. Pa se reklo njoj: "Zaista on je (tj. onaj što ti je govorio - bio je) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio." Pa je došla vratima Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa nije našla kod njega (nikakvih) vratara (portira, tj. čuvara) pa je rekla: "Nisam te prepoznala." Pa je rekao: "Strpljenje je samo kod prvoga sudara (sa nesrećom, kod prvoga udarca nesreće)."

(Muhamed a.s. nije korio ženu što je došla u posjetu grobu, nego joj je samo rekao da se boji Boga i da se strpi na nesreći.)

GLAVA

govora Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Kažnjava se umrli sa nekim (dijelom) plača njegove porodice na (ožaljavanju) njega (tj. za njim, zbog plača za njim; ili: sa plačem za njim) kada je bilo oplakivanje (naricanje) od njegova običaja (dok je bio živ pa je to porodica od njega naslijedila - kazniće se) zbog govora Allaha, uzvišen je (On): ".... čuvajte vaše osobe (tj. sami sebe) i vaše porodice (od velike) vatre....".

(Ako čovjek nije za svoga života čuvao sebe i svoju porodicu od nevaljalih djela - među koja se ubraja i naricanje - nije čuvao sebe ni porodicu od vatre, pa će se kažnjavati.)

A rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Svaki (od) vas je pastir, i pitan je (odgovoran je) za svoje stado." Pa kada nije bilo (naricanje) od njegova običaja, pa je on (onda neodgovoran, tj. neće se kažnjavati zbog postupaka i plača porodice naricanjem) kao što je rekla Aiša, bio zadovoljan Allah od nje, (koja se ne slaže sa površnim tumačenjem o kažnjavanju umrloga zbog plača porodice, jer ona se

poziva na odlomak iz Kur'ana u kojem se kaže): "A neće nositi (nijedna) nosilja teret druge...." A on je (tj. a taj smisao i stav je) kao govor Njega (Allaha, uzvišen je On, tj. kao i smisao i stav u sljedećem dijelu istoga ajeta - odlomka koji glasi): ".... i ako pozove (osoba) teško natovarena grijesima k svome teretu (drugu neku osobu da joj pomogne nositi), neće se nositi (ponijeti) od njega (od tereta nijedna) stvar....". I (GLAVA onoga) što se dopušta (dozvalja, dozvoljava) od plača u (obliku i načinu) bez naricanja. A rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Ne ubije se (nijedna) osoba nasiljem (iz nasilja, nasilno, bez krivice pa da bude drukčije) osim (tako da) bude na prvoga sina Adama (koji je prvi izvršio ubistvo - na njega bude, na njega pada jedan) dio od krvi nje (te svake osobe nasilno ubijene), a to je zbog (toga što) je on prvi (onaj) ko je (koji je) uobičajio ubijanje (ubojstvo, ubistvo)."

(Podsjećajući nas na ovaj hadis ovdje Buharija hoće da rekne da i onaj ko je uobičajio, ili uveo, uvede negdje u običaj naricanje, ili neki drugi loš običaj, snosi jedan dio odgovornosti zbog navođenja na loš običaj, pa će imati i udio u grijehu dok se god bude činio taj loš običaj.)

PRIČAO NAM JE Abdan i Muhamed, rekli su njih dva: izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Asim, sin Sulejmana, od Ebu Usmana, rekao je: pričao mi je Usamete, sin Zejda, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Poslala je kći Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, k njemu (k Muhamedu a.s. vijest, tj. poručila mu je): "Zaista (jedan) moj sin se zgrabio (uzeo od smrti, tj. umro je, odnosno umire, na samrti je - to će se vidjeti iz daljega teksta da je bio na samrti, i da nije bio u stvari još umro), pa dođi nam!" Pa je poslao, (i) čita pozdrav (pozdravljajući je) i govori (joj u poruci): "Zaista za Allaha je (tj. Allahu pripada, Allahovo je ono) što je uzeo i za Njega (tj. Njegovo) je (ono) što je darovao (dao), i sve je kod Njega sa imenovanim (tj. određenim) rokom, pa neka se (ona) strpi, i neka (ona sebi) računa (uračuna u nagradu Božiju smrt djeteta)!" Pa je poslala k njemu, zaklinje ga (zaklinjući ga, preklinjući ga) zaista (da) dođe svakako njoj. Pa je ustao i sa njim Sa'd, sin Ubadeta, i Muaz, sin Džebela, i Ubejj, sin Kja'ba, i Zejd, sin Sabita, i (još neki) ljudi. Pa se podiglo (tj. dignuto je) k poslaniku Allaha,

pomilovao ga Allah i spasio, (to) djete, a njegova se duša koleba (ili: nadima, ili: hrči). Rekao je (Ebu Usman): mislim ga (Usameta) da je on rekao: Kao da je ona (stari) mijeh (mješina). Pa su prolile (suze) njegova dva oka, pa je rekao Sa'd: "O poslaniče Allaha, šta je ovo (tj. šta je to, što plačeš)?" Pa je rekao: "Ovo je milost (što) je stavio nju Allah u srca Svojih robova, a pomilovaće Allah od Svojih robova samo milostive."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, rekao je: pričao nam je Ebu Amir, rekao je: pričao nam je Fulejh, sin Sulejmana, od Hilala, sina Alije, od Enesa, sina Malikja, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Prisustvovali smo (ukopu, sahrani jedne) kćeri poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Rekao je (Enes): I poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, je sjedač (tj. sjedio je) na (strani, kraju njezina) groba. Rekao je: Pa sam vidio njegova dva oka (da) suze njih dva (tj. da liju suze). Rekao je: Pa je rekao (Muhamed a.s.): "Da li je (tj. Da li ima, postoji) od vas (jedan) čovjek (takav da) se nije približavao (da se nije prikučivao grijehu; ili: spolnom odnosu, da nije vršio polnoga odnosa) sinoć (noćas, tj. u noći koja se jutros završila)?" Pa je rekao Ebu Talhate: "Ja (sam takav)." Rekao je: "Pa siđi!" Pa je sišao (Ebu Talhate) u njezin grob.

PRIČAO NAM JE Abdan, pričao nam je Abdullah, izvijestio nas je Ibnu Džurejdž, rekao je: izvijestio me Abdullah, sin Ubejdulaha sina Ebu Mulejkjeta, rekao je:

Umrla je (jedna) kći Usmana, bio zadovoljan Allah od njega, (umrla je) u Mekji i došli smo zbog (toga da) prisustvujemo njoj (tj. njezinoj sahrani). I bio je prisutan njoj i Ibnu Umer i Ibnu Abas, bio zadovoljan Allah od njih dvojice (s njima). I zaista ja sam (bio) svakako sjedač (sjedio sam) između njih dvojice. Ili je rekao: Sjeo sam do jednoga (od) njih dvojice, zatim je došao drugi pa je sjeo do moje strane (tj. do mene). Pa je rekao Abdullah, sin Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, Amru, sinu Usmana: "Zar ne zabranjuješ plač (za umrlim)? Pa zaista je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao: "Zaista se umrli (mrtvi) svakako kažnjava sa plačem (ili: zbog plača) njegove

porodice nad njim (tj. za njim)." Pa je rekao Ibnu Abas, bio zadovoljan Allah od njih dvojice: "Već je bio Umer, bio zadovoljan Allah od njega, (običaja da) govori neke (stvari, riječi od) toga. Zatim je pričao pa je rekao: Vraćao sam se sa Umerom, bio zadovoljan Allah od njega, iz Mekje (sa hodočašća), te kada smo bili u (mjestu) Bejda'-u, kadli (se) on (nađe) sa (nekakvom) karavanom (konjanicima koji su sjedili) pod hladom (tj. u hladu, u sjeni jednoga) trna. Pa je rekao: "Odi pa vidi, ko su ovi konjanici (kakva je to karavana)." Rekao je: Pa sam vidio, pa kadli je Suhejb (među njima)! Pa sam ga izvijestio, pa je rekao: "Pozovi ga (Zovni ga) meni." Pa sam se povratio k Suhejbu pa sam rekao: "Pređi (Pođi) i priključi se zapovjedniku vjernika!" Pa pošto se pogodio (tj. pošto je pogođen od atentatora) Umer, unišao (ušao) je Suhejb, plače, govori (tj. plačući i govoreći): "Uh (Jao za tobom) brate! Uh druže!"

(Suhejb je jedan od prvih koji su najranije primili islam i koji su mučeni od idolopoklonika u Mekji prije negosu se iselili u Medinu.)

Pa je rekao Umer, bio zadovoljan Allah od njega: "O Suhejbe, zar plačeš nada mnom (za mnom), a već je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Zaista umrli (tj. mrtvac, mrtvi) se svakako kažnjava sa nekim (načinom, ili: dijelom) plača njegove porodice nad (tj. za) njim." (U ovom slučaju Umer još nije bio mrtvac, mrtav iako je bio teško ranjen. Još je, eto, mogao da govori.) Rekao je Ibnu Abas, bio zadovoljan Allah od njih dvojice: Pa pošto je umro Umer, spomenuo sam to Aiši, bio zadovoljan Allah od nje (s njom), pa je rekla: "Pomilovao Allah Umera (Smilovao se Allah Umeru)! Tako mi Allaha nije pričao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) će zaista Allah svakako kažnjavati vjernika sa plačom, plačem (tj. zbog plača) njegove porodice nad (tj. za) njim, nego je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao: "Zaista Allah sigurno povećava nevjerniku kaznu sa plačem njegove porodice nad njim (za njim)." I rekla je: Dosta vam je Kur'an (u kojem se kaže): "A neće nositi (nijedna) nosilja (nosačica, tj. osoba) teret druge....". Rekao je Ibnu Abas, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, kod toga (pričanja, tj. na to je dodao ovo): A Allah, On nasmijava i rasplakuje (tj. Samo Allah daje čovjeku razna raspoloženja u kojima se nekada čovjek nasmije, a nekada plače, zaplače).

(Ibnu Abas ovom svojom izjavom u stvari podsjeća na jedan odlomak Kur'ana - ajet u suri "Vennedžmi - u kojem se kaže da Allah nasmijava i rasplakuje.)

Rekao je Ibnu Ebu Mulejkjete: "Tako mi Allaha (saslušavši ovo Ibnu Umer, zašutio je i) nije rekao Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (nijedne) stvari (tj. nije rekao ništa)."

(Napominje se u vezi navedenog razmimoilaženja još to da Aiša smatra da su Umer i njegov sin Abdullah ili zaboravili ili pogrešno shvatili hadis koji pričaju od Muhameda a.s. Ona kaže da Muhamed a.s. nije rekao da se umrli kažnjava zbog plača za njim, nego je Muhamed a.s., kaže ona, rekao da se umrli kažnjava za svoja loša djela, zbog svojih grijeha dok njegova porodica plače za njim, u isto vrijeme kada se događa i traje plač porodice za njim. Jedni opet smatraju da se hadis koji su pričali Umer i njegov sin Abdullah odnosi na lice koje je na samrti, pa se ono kažnjava, tj. uznemiruje se sa plačem svoje porodice za njim, s takvim postupkom porodice je uznemireno.)

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malikj od Abdullaha, sina Ebu Bekjra, od njegova oca, od Amrete, kćeri Abdurahmana, da je ona izvijestila njega da je ona čula Aišu, bio zadovoljan Allah od nje, ženu Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da ona) govori:

Prošao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, samo pokraj (jedne) Židovke, plače nad njom (za njom) njezina porodica, pa je rekao: "Zaista oni plaču nad (tj. za) njom, a zaista ona se sigurno kažnjava u njezinom (tj. u svom) grobu (tj. u isto vrijeme)."

PRIČAO NAM JE Ismail, sin Halila, pričao nam je Alija, sin Mushira, pričao nam je Ebu Ishak, a on je Šejbanija, od Ebu Burdeta, od njegova oca (Ebu Musa Eš'arije), rekao je:

Pošto se pogodio (tj. pošto je pogođen od atentatora) Umer, bio zadovoljan Allah od njega, počeo je Suhejb (da) govori: "Uh (Jao, Kuku za tobom) brate!" Pa je rekao Umer: "Zar nisi znao (tj. Zar ne znaš) da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao: "Zaista mrtvac

(mrtvi) se sigurno (tj. svakako) kažnjava sa plačem (zbog plača) živoga (lica)."

GLAVA

(onoga) što se mrzi od naricanja (nabrajanja, redanja) nad (tj. za) umrlim (za mrtvacem, za mrtvim).

A rekao je Umer, bio zadovoljan Allah od njega: "Pusti ih (da one) plaču nad (tj. za) Ebu Sulejmanom (sve dotle) dok ne bude prašina ili praskanje (tj. lelekanje počelo da se upotrebljava u plaču za njim)." A "nak'"-prašina je prah (koji se stavlja) na glavu (plačući za umrlim), a "laklekatun"-praskanje (lelekanje) je glas (visok pri plaču).

(Ebu Sulejman je nadimak Halida, sina Velida.)

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, rekao je: pričao nam je Seid, sin Ubejda, od Alije, sina Rebi'ata, od Mugireta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Zaista laž na mene nije kao laž na jednoga (drugoga čovjeka). Ko laže na mene namjeravajući (tj. hotimično, namjerno), pa neka sebi uzme (tj. pripravi sebe za) svoje sjedište od Vatre (pakla)." (tj. neka se pripremi za mjesto u paklu). Čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori: "Ko (bude taj da) se naricalo nad (tj. za) njim, kazniće se sa (onim, tj. zbog onoga) što se naricalo nad (za) njim."

PRIČAO NAM JE Abdan, rekao je: izvijestio me moj otac od Šubeta, od Katadeta, od Seida, sina Musejjeba, od Ibnu Umera, od njegova oca, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Mrtvac (Mrtvi) se kažnjava u svome grobu sa (onim, tj. zbog onoga) što se je naricalo nad (tj. za) njim." Slijedio je njega (Abdana) Abdul-Aala, pričao nam je Jezid, sin Zurej'a, rekao je: pričao nam je Seid, pričao nam je Katadete. A rekao je Adem od Šubeta: "Mrtvac (Mrtvi) se kažnjava sa plačem (zbog plača) živoga (lica) nad (za) njim."

GLAVA.

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan, pričao nam je Ibnul-Munkjedir, rekao je: čuo sam Džabira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Donio se moj otac (Donešen je moj otac; doslovno: Došlo se sa mojim ocem na) dan Uhuda (tj. na dan borbe na Uhudu), već je izmrcvaren (tj. bio je iznakažen od neprijatelja, bio mu je odsječen nos i uho), dok se stavio (ili dok se nije stavio) između dviju ruku (tj. pred) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a već se pokrio (tj. pokriven je jednom) odjećom. Pa sam otišao (došao i) hoću da otkrijem njega, pa mi je zabranio moj narod. Zatim sam otišao (tj. htio sam da) otkrijem njega, pa mi je zabranio moj narod. Pa je zapovjedio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa se podignu, podigao (dignut je da se nosi). Pa je čuo (Muhamed a.s.) glas vikačice (tj. žene koja viče, dere se plačući) pa je rekao: "Ko je ova?" Pa su rekli: "Kći Amra, sestra Amra (a to znači sestra, ili tetka ubijenoga - sumnja je u pričanju jednoga od pripovjedača)." Rekao je (Muhamed a.s.): "Pa zašto (ona) plače?" Ili (je rekao): "Ne plači (ti ženo). Pa neprestano anđeli zasjenjuju njega (prave mu hlad) sa svojim krilima dok se podigao (tj. sve do onoga časa kada je podignut da se nosi)."

GLAVA:

Nije od nas (onaj) ko cijepa otvore (za prolaz glave pri oblačenju odjeće, proreze na odjeći za prolaz glave).

(Prvobitno značenje riječi "džejbun" plural "džujubun" je otvor, prorez na odjeći za provlačenje glave pri oblačenju odjeće, a kasnije je ta riječ dobila značenje džep u kaputa.)

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Sufjan, pričao nam je Zubejd Jamija od Ibrahima, od Mesruka, od Abdullaha (sina Mes'uda), bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Nije od nas (onaj) ko šamara obraze (svoje plačući za umrlim), i cijepa otvore (proreze na odjeći) i doziva dozivanjem poganskoga (paganskog) doba (tj. tuži za umrlim, ožaljava umrloga na način iz predislamskoga vremena)."

GLAVA:

Sažaljevao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, Sa'da, sina Havleta.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malikj od Ibnu Šihaba, od Amira, sina Sa'da sina Ebu Vakkasa, od njegova oca, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) me posjeti godine hodočašća oproštaja (oproštajnoga hodočašća) od bola (tj. zbog bola koji) se pojačao meni (u mene). Pa sam (jedanput) rekao: "Zaista ja sam (u takvom stanju da) je dopro meni (veliki bol-mnogo bola, tj. vrlo sam bolestan), a ja sam bogat, a ne nasljeđuje me (niko drugi) osim (jedna) kći, pa da li (da) milodarim (tj. da li da podjelim kao sadaku-milostinju) sa dvije trećine (tj. dvije trećine) moga imanja (tj. svoga imanja)?" Rekao je: "Ne." Pa sam rekao: "Sa polovinu (Polovinu)?" Pa je rekao: "Ne." Zatim je rekao: "Trećinu (podijeli), a (i) trećina je velika, ili (je rekao) mnogobrojna (tj. a i trećina je mnogo da se dadne, da se da kao milostinja i u dobrotvorne svrhe kada postoji makar samo i jedan nasljednik). Zaista da ti ostaviš tvoje (tj. svoje) nasljednike (kao) bogate - bolje je od (toga) da ih ostaviš (tj. bolje nego da ih ostaviš) siromahe (siromašne pa da) pružaju dlan ljudima (tražeći od njih milostinju, tj. siromahe da prosjače, da prose). I zaista ti nećeš utrošiti (nikakav) trošak (izdatak takav da) tražiš sa njim lice (tj. zadovoljstvo) Allaha (pa da će biti drukčije, drugačije) osim (tako da) ćeš se nagraditi za njega, čak (i za ono) što staviš u usta tvoje (tj. svoje) žene." Pa sam rekao: "O poslaniče Allaha, ostavljam se ozadi (iza, tj. ostajem u Mekji) poslije mojih drugova (koji odlaze s tobom u Medinu)." Rekao je: "Zaista ti se nećeš ostaviti (nikada) ozadi (iza) pa (da, tj. pa ako) uradiš dobar rad (dobar posao, dobro djelo - pa da bude drukčije) osim (tako da) ćeš sebi povećati s njim stepen i visinu (povećaćeš se zbog njega, toga dobroga djela u stepenu i visini)." Zatim

je rekao: "Možda ćeš ti da se ostaviš ozadi (ozada, iza, zbog toga) da se okoriste s tobom (neki) narodi (tj. ljudi) i (da) se oštete s tobom drugi (neki ljudi). Bože moj, provedi (sprovedi, tj. upotpuni) mojim drugovima njihovu seobu (iseljenje, emigraciju), a ne vraćaj ih na njihove pete (tj. nazad). Ali je jadnik (bijednik) Sa'd, sin Havleta (umro u Mekji)." (Može da se prevede i ovako: "Ali siromah Sa'd sin Havleta!") Sažaljevao (tj. žalio) je za njim poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (zbog toga što se dogodilo da) je umro u Mekji.

(Svi koji su iselili za vrijeme Muhameda a.s. iz Mekje zbog proganjanja od idolopoklonika nisu želili-željeli ni volili-voljeli da u Mekji umru iako je već i Mekja očišćena od idolopoklonika prije smrti Muhameda a.s.)

GLAVA

(onoga) što se zabranjuje od brijanja (svoje kose na glavi) kod nesreće (tj. u nesreći, u žalosti radi ispoljavanja žalosti na taj način, osobito kada to učini žensko lice).

A rekao je Hakjem, sin Musa-a: pričao nam je Jahja, sin Hamzeta, od Abdurahmana, sina Džabira, da je Kasim, sin Muhajmireta, pričao njemu, rekao je: pričao mi je Ebu Burdete, sin Ebu Musa-a (Eš'arije), bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Obolio je Ebu Musa (jakim) bolom, pa se njemu zanesvijestilo, a njegova glava je u naručju (jedne) žene od njegove porodice, (pa je ona žena zavrištala kada je Ebu Musa pao u nesvijest) pa nije mogao da odvrati (tj. da odgovori, kaže, rekne) njoj (nijedne) stvari (tj. ništa). Pa pošto se osvijestio, rekao je: "Ja sam čist od (onoga) ko (je takav da) se očistio od njega poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. (A to znači: ja se odričem onoga koga se odrekao Božiji poslanik a.s.) Zaista poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, očistio (tj. odrekao) se od vrištačice (podizačice glasa u nesreći), i brijačice (kose) i cjepačice (odjeće)."

(To znači: Muhamed a.s. se odrekao svake ženske osobe koja u nesreći podiže glas, vrišti, jauče, ili brije svoju kosu sa glave ili cijepa svoju

odjeću. Naravno to i za muške isto vrijedi, a istaknute su samo žene što su one više te postupke činile u ono vrijeme.)

GLAVA:

"Nije od nas ko udara (svoje) obraze (ili: lica u nesreći, u nesretnim slučajevima)."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Bešara, pričao nam je Abdurahman, pričao nam je Sufjan od Aameša, od Abdullaha, sina Murreta, od Mesruka, od Abdullaha (Mes'udova), bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Nije od nas ko udara (svoje) obraze, i cijepa otvore (proreze na odjeći kuda prolazi glava pri navlačenju odjeće) i ko doziva dozivanjem predislamskoga doba (tj. viče za umrlim na paganski način)."

GLAVA

(onoga) što se zabranjuje od jauka i dozivanja (vikanja) predislamskoga doba kod nesreće.

PRIČAO NAM JE Umer, sin Hafsa, rekao je: pričao nam je moj otac, pričao nam je Aameš od Abdullaha, sina Murreta, od Mesruka, od Abdullaha (Mes'udova), bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Nije od nas ko udara obraze, i cijepa otvore (proreze na odjeći) i doziva (viče) dozivanjem (vikanjem) predislamskoga doba."

GLAVA

(onoga) ko je sjeo kod nesreće (a on je promijenut u licu tako da) se prepoznaje u njemu (na njemu) žalost.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Musena-a, pričao nam je Abdul-Vehab, rekao je: čuo sam Jahja-a, rekao je: izvijestila me Amreta (ili: Amra), rekla je: čula sam Aišu, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Pošto je došlo Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, ubistvo (tj. vijest o ubistvu, pogibiji) Ibnu Hariseta, i Džafera i Ibnu Revahata, sjeo je, prepoznaje se (tj. prepoznajući se) u njemu (na njemu) žalost, a ja gledam iz pukotine vrata, rupe (zvirke) vrata. Pa je došao njemu (jedan) čovjek pa je rekao: "Zaista žene Džafera....", i spomenuo je njihov plač (taj čovjek). Pa je zapovjedio (Muhamed a.s.) njemu da zabrani njima (plač). Pa je otišao. Zatim je došao njemu drugi (puta i rekao je da) se nisu pokorile njemu (premda im je zabranjivao). Pa je rekao: "Ustani (Podigni se, tj. Idi i zabrani im)!" Pa mu je došao treći (puta). Rekao je: "Tako mi Allaha nadvladale su nas, o poslaniče Allaha." Pa je tvrdila (Aiša) da je on (Muhamed a.s.) rekao: "Sipaj u njihova usta prašinu!" Pa sam rekla: "Uprašio (Zalijepio za prah) Allah tvoj nos (tj. Ponizio ta Allah)! Nisi učinio (ono) što je zapovjedio tebi poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a nisi ostavio (tj. poštedio) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, od truda (tj. nisi ga poštedio truda i zadavanja jada, nego si mu zavraćao i izvještavao ga da neće da prestanu sa plačem zadavajući mu jada, teškoću)."

PRIČAO NAM JE Amr, sin Alije, pričao nam je Muhamed, sin Fudajla, pričao nam je Asim Ahvel od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Usrdno je (Boga) molio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (jedan) mjesec (dana da kazni idolopoklonike) kada su se ubili (tj. kada su pobijeni) Čitači (Učači). Pa nisam vidio poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) se je ožalostio (jednom) žalošću ikada žešćom od nje (od te žalosti).

GLAVA

(onoga) ko nije pokazivao (ili: nije pokazao) svoje žalosti kod nesreće.

A rekao je Muhamed, sin Kja'ba, Kurezija: Nestrpljivost (Potrešenost) je nevaljao govor i nevaljala misao (u nesreći). A rekao je Jakub - njemu mir: "Tužim (se na) moj jad i moju žalost samo k Allahu....".

PRIČAO NAM JE Bišr, sin Hakjema, pričao nam je Sufjan, sin Ujejneta, izvijestio nas je Ishak, sin Abdullaha sina Ebu Talhata, da je on čuo Enesa, sina Malikja, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori:

Razbolio ("Ištekja": razboliti se) se (jedan) sin Ebu Talhata. Rekao je: Pa je umro, a Ebu Talhate je izlazač (tj. izašao je iz kuće nekuda, bio je van kuće u taj čas kada je djete umrlo). Pa pošto je vidjela njegova žena da je on (tj. sin) već umro, pripravila je (jednu) stvar (tj. nešto), a odstranila je njega (mrtvoga sina) u stranu kuće (ili: u stranu, u jedan kraj od sobe). Pa pošto je došao Ebu Talhate, rekao je: "Kako je dječak?" Rekla je: "Već se stišava njegova duša (Već se stišala njegova duša), i nadam se da bude već (da) će se odmoriti (nadam se da će se odmoriti ili: da se bude već odmorio, da se već odmorio)." I mislio je Ebu Talhate da je ona istinita (tj. da ona govori istinu). Rekao je (Enes): Pa je prenoćio (Ebu Talhate imajući te noći polni odnos sa ženom). Pa pošto je osvanuo, okupao se. Pa pošto je htio da izađe (iz kuće), obavijestila je njega (stavila je do znanja njemu) da je on (sin) već umro. Pa je klanjao sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, zatim je izvijestio Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, o (onome) što je bilo od njih dvoga (dvoje, tj. sa njima dvoma, sa njim i njegovom ženom), pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Možda Allah da blagoslovi vama dvoma u (ovoj) noći vas dvoga (dvoje)!" Pa je rekao Sufjan: Pa je rekao (jedan) čovjek od Pomagača: Pa sam vidio njoj (tj. u nje - a to znači u Ebu Talhata i njegove te iste žene) devetero djece, svako (od) njih je već čitalo (pročitalo) Kur'an (tj. naučilo ga je napamet).

GLAVA

strpljenja kod prvoga sudara (sa nesrećom, nezgodom - kod prvoga udarca nesreće, nezgode).

A rekao je Umer, bio zadovoljan Allah od njega: Divne li su dvije vreće (ili: Divne li su dvije strane tovara - desna i lijeva) i divan li je dodatak (ono o čemu se govori u ovim odlomcima Kur'ana:) "Koji, kada pogodi njih nesreća, govore: Zaista mi smo za Allaha (tj. mi smo Allahovi) i zaista mi smo k Njemu vračači (tj. Njemu se vraćamo). Ti

(su tako vrijedni da padaju) na njih blagoslovi od njihova Gospoda i milost, i ti (su takvi da su) oni (na pravi put) napućeni."

(Veli se da je jedna vreća, ili jedna strana tovara: na njih su blagoslovi, a druga vreća, druga strana tovara je: i milost, a dodatak, koji se meće između vreća, među strane tovara, je: i ti su oni napućeni. Ima i drukčijih tumačenja koja nećemo navoditi.)

I (GLAVA) govora Njega - uzvišen je (On): "I tražite pomoći sa strpljenjem i molitvom, a zaista ona je sigurno velika (tj. teška stvar) osim na (tj. za) ponizne."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Bešara, pričao nam je Gunder, pričao nam je Šubete od Sabita, rekao je: čuo sam Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Strpljenje je kod prvoga udaranja (udarca nesreće, nezgode koja se zadadne, zada čovjeku, koja se desi čovjeku)."

GLAVA

govora Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Zaista mi smo s tobom (tj. zbog tebe, Ibrahime) sigurno (tj. svakako) ožalošćeni."

A rekao je Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (pričajući) od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: Suzi (lije suze) oko, i žalosti se srce.

PRIČAO NAM JE Hasen, sin Abdul-Aziza, pričao nam je Jahja, sin Hassana, pričao nam je Kurejš, on je sin Hajjana, od Sabita, od Enesa, sina Malikja, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Unišli smo sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, na (viđenje) Ebu Jusufu, kovaču (tj. posjetili smo Ebu Jusufa, kovača), a bio je (Ebu Jusuf muž žene koja je bila) dojilja Ibrahimu (sinu Božijeg poslanika a.s.). Pa je uzeo poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, Ibrahima pa ga je poljubio i njušio (tj. mirisao) ga je. Zatim smo unišli

njemu (Ebu Jusufu, tj. posjetili smo ga) poslije toga, a Ibrahim dariva sa svojom dušom (daruje svoju dušu, tj. umire, rastaje se sa dušom). Pa su počela dva oka poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) prolijevaju suze. Pa je rekao njemu Abdurahman, sin Avfa, bio zadovoljan Allah od njega: "I ti (plačeš), o poslaniče Allaha?!" Pa je rekao: "O sine Avfa, zaista ona (suza) je milost." Zatim je slijedio nju (tj. ovu svoju riječ) sa drugom pa je rekao, pomilovao ga Allah i spasio: "Zaista oko suzi (lije suze), a srce se žalosti, a nećemo govoriti (ništa drugo) osim (ono) što je zadovoljan naš Gospod (da se govori, a to je): "I zaista mi smo sa tvojim rastankom (tj. zbog rastanka s tobom), o Ibrahime, sigurno ožalošćeni." Predao (tj. pričao) ga je Musa od Sulejmana, sina Mugireta, od Sabita, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega (s njim), od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

GLAVA

plača kod bolesnika.

PRIČAO NAM JE Asbag od Ibnu Vehba, rekao je: izvijestio me Amr od Seida, sina Harisa, Ensarije od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Razbolio se Sa'd, sin 'Ubadeta, (jednom) njegovom (tj. svojom) bolešću, pa je došao njemu Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (da) posjeti njega sa Abdurahmanom, sinom Avfa, i Sa'dom, sinom Ebu Vakkasa, i Abdullahom, sinom Mes'uda, bio zadovoljan Allah od njih. Pa pošto je unišao njemu (Božiji poslanik), pa našao ga je u pokrivačici (tj. u gomoli koja ga je pokrila, naklopila se na njega, skupila se oko njega - a sastojala se od) njegove porodice, pa je rekao: "Već je prošao (tj. Jeli to već umro)?" Rekli su: "Nije, o poslaniče Allaha." Pa je zaplakao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio. Pa pošto je vidio narod plač Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, zaplakali su (ti ljudi u tom narodu). Pa je rekao (Muhamed a.s.): "Zar ne čujete (tj. Zar niste čuli da) zaista Allah neće kazniti za suzu oka, a ni za žalost srca, ali će kazniti za ovo - i pokazao je k svome jeziku - ili će pomilovati (za ovo, tj. za jezik - a to znači da će se kazniti čovjek zbog jezika ako mu jezik govori nevaljalo u žalosti; - ili će se pomilovati, dobiti Božiju milost ako mu jezik govori dobre riječi u žalosti). I zaista mrtvi (tj.

umrli čovjek) se kažnjava sa plačem (tj. zbog plača) njegove porodice nad (tj. za) njim." A bio je Umer, bio zadovoljan Allah od njega, (običaja da) udara u (vezi) njega (plača na ružan, nedozvoljen način) sa štapom, i (da) gađa sa kamenjem i sipa (zasipa) sa prašinom.

(Veli se da je to Umer činio nad licima koja na ružan način plaču za živima ili za mrtvim osobama.)

GLAVA

(onoga) što se zabranjuje od naricanja i plača, i (GLAVA) odvraćanja (sprečavanja) od toga.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Abdullaha sina Havšeba, pričao nam je Abdul-Vehab, pričao nam je Jahja, sin Seida, rekao je: izvijestila me Amreta (ili kraće: Amra), rekla je: čula sam Aišu, bio zadovoljan Allah od nje, (da) govori:

Pošto je došlo ubistvo (tj. vijest o ubistvu) Zejda, sina Hariseta, i Džafera i Abdullaha, sina Revahata, sjeo je (u svojoj bogomolji) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, prepoznaje se u (tj. na) njemu žalost, a ja se nadvirujem (tj. gledam) iz rupe (preloma, raspuknuća u kućnih; dakle kroz rupu) vrata. Pa je došao njemu (jedan) čovjek pa je rekao: "O poslaniče Allaha, zaista žene Džafera....", i spomenuo je njihov plač (tj. plač visokim glasom, vriskom). Pa mu je zapovjedio da im zabrani. Pa je otišao (taj) čovjek, zatim je došao pa je rekao: "Već sam im zabranjivao...", pa je spomenuo da mu se nisu pokorile. Pa mu je zapovjedio drugi (puta) da im zabrani. Pa je otišao, zatim je došao pa je rekao: "Tako mi Allaha zaista su me već nadvladale." Ili: ".... nadvladale su nas." Sumnja je od Muhameda, sina (tj. unuka) Havšeba (tj. Muhamed nije dobro zapamtio da li je rekao "nadvladale su mene", ili "nadvladale su nas"). Pa je tvrdila (Aiša) da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao: "Pa sipaj (naspi) u njihova usta prašinu (prašine)." Pa sam rekla: "Uprašio (tj. zalijepio prašinom, u prašinu) Allah tvoj nos (a to znači: "Ponizio te Allah!")! Pa tako mi Allaha nisi ti činilac (tj. nisi učinio što ti je zapovjeđeno), a nisi (ni) ostavio poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, od truda

(zamaranja, tj. a nisi ga poštedio jada, truda, zamaranja, teškoće)." (drugim riječima: dosađivao si mu).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Abdul-Vehhaba, pričao nam je Hamad, sin Zejda, pričao nam je Ejub od Muhameda, od Umu Atije, rekla je:

Uzeo je na nas (kao obavezu, tj. Obavezao je nas) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, kod prisege (i to još) da nećemo naricati (ili: da ne naričemo), pa nije ispunila (riječi, obaveze u cijelosti) od nas (nijedna) žena osim pet žena: Umu Sulejme (majke Enesa), i Umul-'Ala'-e, i kćere Ebu Sebreta, žene Muaza (sina Džebela) i dviju žena (drugih čija imena nisu spomenuta). (Može da se prevede i ovako: .... osim pet žena: Umu Sulejma, i Umul-'Ala', i kći Ebu Sebreta, žena Muaza i dvije žene.) Ili (je rečeno - ovo sumnja jedan od pripovjedača): .... kći Ebu Sebreta, i žena Muaza i (još jedna) druga žena.

(Po ovome drugom pričanju kći Ebu Sebreta nije žena Muaza, a po prvome pričanju jest.)

GLAVA

ustajanja zbog mrtvaca (tj. zbog mrtvačke povorke, zbog sprovoda, kada naiđe sprovod).

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan, pričao nam je Zuhrija od Salima, od njegova oca, od Amira, sina Rebi'ata, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Kada ste vidjeli (tj. Kada vidite) mrtvaca, mrtvoga (tj. mrtvačku povorku, sprovod), pa ustanite (ili: pa stojte) dok ostavi vas ozadi (ozada, iza mrtvac, tj. sprovod). (To znači: dok ne prođe mimo vas.) Rekao je Sufjan: rekao je Zuhrija: izvijestio me Salim od svoga oca, rekao je: izvijestio nas je Amir, sin Rebi'ata, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. Povećao je Humejdija (tj. ovo isto je pričao nešto opširnije rekavši): ".... dok ostavi ozadi (iza) vas (mrtvac, mrtvačka povorka), ili se stavi (položi mrtvac, mrtvi na zemlju)."

(Po ovom pričanju hadis je opširniji samo za riječi: "ili se stavi.")

GLAVA:

Kada će sjesti (čovjek u slučaju) kada je ustao zbog mrtvaca (zbog mrtvog, zbog sprovoda).

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Lejs od Nafi'a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, od Amira, sina Rebi'ata, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Kada je vidio (tj. Kada vidi) jedan (od) vas (jednoga) mrtvaca, mrtvoga (da se nosi), pa ako nije bio idač (ako ne ide) sa njim (sa povorkom), pa neka ustane (ili: pa neka stoji) dok (on, stajač) ostavi ozadi (ozada) nju (mrtvu osobu, tj. povorku), ili (dok) ona (mrtva osoba, ili povorka) ostavi (ili dok ne ostavi) ozadi (ozada) njega (stajača), ili (dok) se stavi (ona, tj. mrtva osoba na zemlju) prije (nego) ostavi ozadi (ozada, iza) njega."

(To znači neka stoji dok se mrtvac, mrtvi ne stavi na zemlju ako on stoji na mjestu do kojega neće mrtvac, mrtvi ni doći, i mimo koje mjesto se neće ni pronositi umrlo lice.)

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Junusa, pričao nam je Ibnu Ebu Zi'b od Seida Makburije, od njegova oca, rekao je:

Bili smo u (tj. na jednom) sprovodu, pa je uzeo Ebu Hurejrete, bio zadovoljan Allah od njega, za ruku Mervana pa su sjela njih dva prije (nego) da se stavi (tj. prije nego se stavio mrtvac, mrtvi na zemlju). Pa je došao Ebu Seid, bio zadovoljan Allah od njega, pa je uzeo za ruku Mervana pa je rekao: "Ustani (ili: Stoj), pa tako mi Allaha zaista (tj.

sigurno) je već znao ovaj (tj. Ebu Hurejrete) da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, zabranio nama to (tj. sjedanje prije nego se mrtvac, mrtvi položi na zemlju)." Pa je rekao Ebu Hurejrete: "Istinit je (tj. Istina je; Istinu je rekao Ebu Seid)."

GLAVA

(onoga) ko je slijedio (tj. ko slijedi jedan) sprovod, pa neka ne sjeda (sve) dok se (ne) stavi (mrtvac, mrtvi na zemlju) sa ramena ljudi; pa ako je sjeo (prije), zapovjediće se sa ustajanjem (tj. zapovjediće se da ustane).

PRIČAO NAM JE Muslim, misli (na) sina Ibrahima, pričao nam je Hišam, pričao nam je Jahja od Ebu Selemeta, od Ebu Seida Hudrije, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Kada vidite sprovod, pa ustanite. Pa ko je slijedio njega, pa neka ne sjeda (sve dotle) dok se (ne) stavi (tj. dok se ne položi na zemlju)."

GLAVA

(onoga) ko je ustao zbog sprovoda (jednoga) Židova.

PRIČAO NAM JE Muaz, sin Fedaleta, pričao nam je Hišam od Jahja-a, od Ubejdulaha, sina Miksema, od Džabira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Prošao je pokraj nas (jedan) sprovod, pa je ustao zbog njega Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, i ustali smo (i mi). Pa smo rekli: "O poslaniče Allaha, zaista ona (tj. ova mrtvačka povorka, ovaj sprovod) je sprovod (jednoga, nekoga) Židova." Rekao je: "Kada vidite sprovod (čiji god bio), pa ustanite."

PRIČAO NAM JE Adem, rekao je: pričao nam je Šubete, rekao je: pričao nam je Amr, sin Murreta, rekao je: čuo sam Abdurahmana, sina Ebu Lejla-a, rekao je:

Bio je (tj. Bili su) Sehl, sin Hunejfa, i Kajs, sin Sa'da, dva sjedača (tj. sjedili su njih dva) u Kadisiji, pa su prošli pokraj njih dvojice sa (jednim) sprovodom (tj. pronijeli su pokraj njih dvojice jedan sprovod), pa su ustala njih dva. Pa se reklo njima dvojici: "Zaista ona (tj. on, sprovod) je od stanovnika (ove) zemlje (ovoga kraja), to jest od stanovnika zaštite (od štićenika, tj. od nemuslimana), pa su rekla njih dva: "Zaista je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (bio jedan puta u prilici da) je prošla pokraj njega (jedna) mrtvačka povorka (sprovod), pa je ustao. Pa se reklo njemu: "Zaista ona (povorka, sprovod) je mrtvačka povorka (sprovod jednoga) Židova." Pa je rekao: "Zar nije duša (tj. Zar i ta umrla osoba nije jedna duša)?" (Može se prevesti i ovako: "Zar nije osoba?" To znači: Ako je i Židov, zar to ipak nije osoba, čovjek? Riječ "nefsun" ima više značenja: duša, osoba, ličnost itd.) A rekao je Ebu Hamzete (pričajući) od Aameša, od Amra, od Ibnu Ebu Lejla-a, rekao je: bio sam sa Kajsom i Sehlom, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, pa su rekla njih dva: Bili smo sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio. A rekao je Zekjerija (pričajući) od Ša'bije, od Ibnu Ebu Lejla-a: Bio je Ebu Mes'ud i Kajs (bili su običaja da) ustaju njih dva (tj. ustajaše njih dva) zbog mrtvačke povorke (sprovoda).

GLAVA

nošenja ljudi mrtvaca (mrtvoga) bez žena.

(Mrtvaca, mrtvoga nose ljudi, a ne žene.)

PRIČAO NAM JE Abdul-Aziz, sin Abdullaha, pričao nam je Lejs od Seida Makburije, od njegova oca da je on čuo Ebu Seida Hudriju, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Kada se postavio (tj. Kada se postavi na mrtvačka nosila) mrtvac (mrtvi), i ponesu ga ljudi na njihovim (tj. na svojim) vratovima, pa ako je bio dobar (za života), rekne: "Proturite me (naprijed, tj. nosite me naprijed mome dobrom djelu)"; a ako je bio loš (nevaljao), rekne: "Teško njemu! Kuda odlazite s njim (tj. Kuda ga nosite - u stvari bi trebalo da se kaže: "Teško meni! Kuda me nosite?")?" Čuje (taj) njegov

glas svaka stvar (svako) osim čovjeka, a da čuje (čovjek) njega (taj glas), umro bi (ili: onesvijestio bi se)."

("Dženazetun" je ženskoga roda u arapskom jeziku, pa je glagol u tekstu originala u navedenom hadisu ženskoga roda, a ta riječ znači mrtvac. Mrtvac je u našem jeziku muškoga roda, pa su se glagoli u prevodu morali izraziti u muškom rodu. "Sa'ika" znači i umrijeti, i onesvijestiti se.)

GLAVA

žurenja sa mrtvačkom povorkom (sa sprovodom, tj. žurnog nošenja mrtvaca, mrtvoga).

A rekao je Enes: Vi ste ispraćivači (tj. Vi ispraćate mrtvaca, mrtvoga, opraštate se s mrtvacem, mrtvim), pa idite ispred njega, i ozadi (i iza) njega, i zdesna njega i slijeva njega (s desne i s lijeve strane). A rekao je (drugi) osim njega (osim Enesa): Blizu njega (tj. Idite blizu mrtvaca-mrtvoga sa koju god stranu hoćete, ili blizu njega sa svaku stranu, sa svih strana).

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan, rekao je: zapamtili smo ga (tj. sljedeći hadis) od Zuhrije, od Seida, sina Musejeba, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Požurite sa mrtvacem-mrtvim (tj. žurno idite kada ga nosite), pa ako je bila (umrla osoba što je nosite) dobra, pa dobro je (i kao takvo) proturite je naprijed (u grob žurno, jer će toj osobi i u grobu biti dobro, pa neka što prije bude predata njezinom dobru), a ako bude (umrla-mrtva osoba, koju ste sebi na vrat natovarili da je nosite, drukčija) osim toga (osim dobra, tj. a ako bude loša, nevaljala), pa zlo je (i kao takvo treba da) metnete (stavite) njega od (tj. sa) vaših vratova (na zemlju i u grob što prije, što žurnije)."

(Ipak se ne treba posve žuriti kada se nosi mrtvac, ali ne treba ni sporo ići iako se u mnogim krajevima uobičajilo da se mrtvac nosi lagano idući, čak laganije nego običnim hodom što se pješači.)

GLAVA

govora mrtvoga, a on je na mrtvačkim nosilima: "Proturite me naprijed (ili: Stavite me pred moje dobro koje me čeka u grobu)."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, pričao nam je Lejs, rekao je: pričao nam je Seid od svoga oca da je on čuo Ebu Seida Hudriju, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) govori: "Kada se postavila (metnula na nosila jedna, neka) umrla osoba, pa je sebi natovare ljudi na svoje vratove, pa ako je bila dobra, rekne: "Proturite me naprijed (tj. Nosite me naprijed što prije)." A ako je bila (drukčija) osim dobre (tj. A ako je bila loša), rekne (viče) svojoj porodici: "O teško njoj! Gdje idete s njom (Kuda je odvodite, odnosite, tj. Teško meni, kuda me nosite!?)?" Čuje glas nje (umrle osobe) svaka stvar (svako) osim čovjeka, a da je čuo (tj. a da čuje čovjek taj glas), zaista bi umro (ili: onesvijestio bi se, pao bi u nesvijest)."

GLAVA

(onoga) ko je poredao (ljude u) dva reda, ili tri (reda) na (molitvu za) mrtvaca-mrtvoga ozadi (iza) vođe.

PRIČAO NAM JE Museded od Ebu Avaneta, od Katadeta, od Ata'-a, od Džabira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, klanjao (molitvu) na (tj. za) negusa (umrloga abesinskoga vladara koji je zaštitio neke muslimane), pa sam bio u drugome redu, ili trećem.

GLAVA

redova (pri molitvi) na (tj. za) mrtvaca (za mrtvoga).

(Dakle: redovi pri molitvi dženaze.)

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jezid, sin Zurej'a, pričao nam je Ma'mer od Zuhrije, od Seida, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Objavio je smrt Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, k svojim drugovima (smrt) negusa, zatim je istupio (prošao naprijed), pa su se poredali ozadi (iza) njega pa je veličao (tj. rekao je "Allahu ekjber") četiri (puta).

PRIČAO NAM JE Muslim, pričao nam je Šubete, pričao nam je Šejbanija od Ša'bije, rekao je: izvijestio me (onaj) ko je prisustvovao (sa) Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, (kada je Muhamed a.s. jednom prilikom) došao na (jedan) bačen (tj. odbačen, usamljen) grob, pa je poredao njih (svoje drugove) i veličao je (tj. rekao je "Allahu ekjber") četiri (puta). Rekao sam (- to veli Šejbanija, a upravio je pitanje Ša'biji koji je imao nadimak Ebu Amr):

"O Ebu Amre, ko je pričao tebi (to)?" Rekao je: "Ibnu Abas."

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Musa-a, izvijestio nas je Hišam, sin Jusufa, da je Ibnu Džurejdž izvijestio njih, rekao je: izvijestio me Ata' da je on čuo Džabira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (da) govori: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Već je preminuo (umro) danas (jedan) dobar čovjek od Abesinaca (Etiopljana), pa ovamo (dođite), pa klanjajte na (tj. za) njega." Rekao je: Pa smo se poredali, pa je klanjao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, na (tj. za) njega (za negusa mrtvačku molitvu), a mi smo poredani u redove. Rekao je Ebu Zubejr (pričajući) od Džabira (da je Džabir rekao): Bio sam (tom prilikom) u drugome redu.

GLAVA

redova djece sa ljudima (u molitvi) na (tj. za) mrtvace (za umrle).

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Abdul-Vahid, pričao nam je Šejbanija, od Amira, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, prošao pokraj (jednoga) groba (u koji) se zakopao noću (neki mrtvac-mrtvi), pa je rekao:

"Kada se zakopao (Kada je ukopan) ovaj?" Rekli su: "Sinoć." Rekao je: "Pa zar niste (tj. Pa zašto) niste obavijestili (izvijestili) mene?" Rekli su: "Zakopavali smo ga u pomrčini noći, pa smo mrzili (tj. nije nam bilo ugodno) da probudimo tebe." Pa je ustao, pa smo se poredali ozadi (iza) njega - rekao je Ibnu Abas: I ja sam (bio) u (tj. među) njima. - pa je klanjao na (tj. za) njega (za onoga u grobu Muhamed a.s. mrtvačku molitvu-dženazu nad grobom). (Ibnu Abas je tada bio djete.)

GLAVA

(Vjerovijesnikovoga a.s.) običaja molitve na (tj. za) mrtvace (za mrtve; dženaze).

A rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Ko je klanjao (tj. Ko klanja molitvu) na (tj. za) mrtvaca-mrtvoga (Ko klanja dženazu dobiće, imaće kirat nagrade)." I rekao je: "Klanjajte na (za) vašega druga." I rekao je: "Klanjajte na (za) negusa." Imenovao je (tj. nazvao je Muhamed a.s.) nju (tj. tu naročitu radnju i formu molenja za umrlo lice - nazvao ju je) molitvom (premda-ili: a) nije u njoj naklonjanje (rukju'), a ni ničičenje (sedžda, tj. a nema u njoj naklonjanja-rukju'a-pregiba, a ni ničičenja-sedžde, ili: nazvao ju je molitvom premda nema u njoj naklonjanja-rukju'a, a ni ničičenja-sedžde). A ne govori se u njoj (u molitvi), i u njoj je veličanje (tekbir) i pozdravljanje (tj. A u toj molitvi za mrtvace-mrtve - dženazi, ne razgovara se kao ni u drugim molitvama, i u toj se molitvi izgovara

"Allahu ekjber" i predaje se selam na završetku stojeći). A bio je Ibnu Umer (običaja da) ne klanja (molitvu za umrle-dženazu drukčije) osim čist, i ne klanjavaše (ju) kod izlaženja (izlaska) Sunca, a ni kod njegovoga zalaženja (zalaska), i podizaše (i podizao je) svoje dvije ruke (kod svakog izgovaranja "Allahu ekjber", tj. sve-sva četiri puta). A rekao je Hasen: Stigao sam ljude (tj. doživio sam mnoge drugove Muhameda a.s.), a (stvar je bila takva da) je najpreči (od) njih (u pogledu predvođenja u molitvi) na (tj. za) njihove mrtvace-mrtve (bio je onaj) ko (je takav da) su se zadovaljali (bili su zadovoljni sa) njima (tj. sa njim da ih predvodi) za njihove uzakonjene (redovne obavezne) molitve. A kada je proizveo (nešto čovjek što mu poništi čišćenje - pokvari abdest na) dan praznika (godišnjega, bajrama), ili kod (molitve za) mrtvaca-mrtvog (tj. kod molitve dženaze), tražiće vodu (da se ponovno očisti, uzme abdest), a neće se upravljati (zemlji da se njome očisti, neće uzimati tejemuma). A kada je stigao k mrtvacu-mrtvome, a oni klanjaju (za njega molitvu), unići će sa njima (u molitvu, pristupiće molitvi sa njima) sa (jednim) veličanjem-tekbirom (pa će poslije imamova selama doklanjati sam ono što su oni prije njega klanjali). A rekao je Ibnul-Musejjeb: Veličaće (tj. Izgovaraće "Allahu ekjber") u noći, i danu, i putovanju i prisutnosti (kod kuće) četiri (puta, četiri veličanja-tekbira u molitvi za mrtvaca-mrtvoga - dženazi).

A rekao je Enes, bio zadovoljan Allah od njega: Veličanje jedne (od četiri brojne vrijednosti, tj. Jedno veličanje, Jedno izgovaranje "Allahu ekjber") je započinjanje molitve (tj. Prvo veličanje je zbog počinjanja molitve kao i kod drugih molitava). A rekao je (Uzvišeni Bog u Kur'anu za dvoličnjake): "I ne klanjaj (ne moli se ni) na (za) jednoga od njih (koji) je umro nikada....." A u njemu (tj. u onome što je dosada spomenuto vidi se da i u molitvi za mrtvaca-mrtvoga postoje) redovi i vođ (predvodnik u molitvi).

(Buharija i iz ovoga što se reda u redove i klanja sa imamom dženaza-molitva za umrle zaključuje da je to molitva kao i druge molitve. I sve navedeno on uzima kao dokaz za to, tj. da je dženaza molitva. Neki pak smatraju da dženaza nije molitva u pravom smislu jer nema naklonjanja-rukju'a i ničičenja-sedžde.)

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, rekao je: pričao nam je Šu'bete od Šejbanije, od Ša'bije, rekao je: izvijestio me (onaj) ko je prošao sa vašim Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, pokraj (jednoga) bačenoga (odbačenoga, usamljenoga) groba (pa je rekao, tj. pričao ovo):

Pa nas je predvodio (Muhamed a.s. u molitvi za mrtvaca-mrtvoga u tom, prema tom grobu) pa smo (se) poredali ozadi (iza) njega (i klanjali). Pa smo rekli (Ša'biji koji je imao svoj nadimak Ebu Amr): "O Ebu Amre, ko je pričao (to) tebi?" Rekao je: "Ibnu Abas, bio zadovoljan Allah od njih dvojice."
GLAVA

slijeđenja (povorki) mrtvaca (mrtvoga).

A rekao je Zejd, sin Sabita, bio zadovoljan Allah od njega: Kada si klanjao, pa već si izvršio (propisani dug) koji je na tebe (obaveza, koji si ti obavezan, dužan da izvršiš prema mrtvacu-mrtvome). A rekao je Humejd, sin Hilala: Ne znamo (doslovno: Nismo znali, saznali da poslije izvršene molitve) na (tj. za) mrtvaca-mrtvoga (da treba tražiti) dozvolu (od rođaka mrtvaca-mrtvoga da bi se otišlo kući, tj. da bi se prekinulo dalje učestvovanje u sahrani), ali ko je klanjao, zatim se vratio (odmah sa sahrane), pa njemu je (samo jedan) kirat (nagrade).

(Ima nepouzdanih hadisa, čak i u Ahmedovu Musnedu, prema kojima ne treba sa sahrane otići dok ne dozvole rođaci umrloga lica, pa makar da je već klanjata, klanjana dženaza.)

PRIČAO NAM JE Ebu Numan, pričao nam je Džerir, sin Hazima, rekao je: čuo sam Nafi'a (da) govori: pričalo se Ibnu Umeru da Ebu Hurejrete, bio zadovoljan Allah od njega, govori:

Ko je slijedio (jednoga) mrtvaca (mrtvoga), pa njemu je kirat (nagrade). Pa je rekao (Ibnu Umer): Umnožio je Ebu Hurejrete nama (pričanja, tj. mnogo nam priča). Pa je potvrdila, misli (na) Aišu, (pričanje) Ebu Hurejreta, i rekla je: Čula sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori njega (tj. to što priča Ebu Hurejrete). Pa je rekao Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njih

dvojice: Zaista već smo ispustili u mnogim kiratima (tj. ispustili smo mnogo kirata nagrade).

"Ispustio sam" je (isto što i) propustio sam od zapovjedi Allaha.

(Ovim se podsjeća na jedno mjesto u Kur'anu gdje je upotrebljena riječ "ferrattu-ispustio sam (iz-zbog mlitavosti i nemarnosti)".)

GLAVA

(onoga) ko je očekivao (čekao) dok se zakopa (pokopa umrla osoba).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, rekao je: čitao (pročitao) sam na (ime) Ibnu Ebu Zi'ba (tj. pročitao sam Ibnu Ebu Zi'bu) od Seida, sina Ebu Seida, Makburije, od njegova oca da je on pitao Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, pa je rekao: čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. - H - A pričao nam je Ahmed, sin Šebiba sina Seida, rekao je: pričao mi je moj otac, pričao nam je Junus, rekao je Ibnu Šihab. - H - A pričao mi je Abdurahman Aaredž da je Ebu Hurejrete, bio zadovoljan Allah od njega, rekao: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ko je prisustvovao mrtvacu (mrtvome, tj. sahrani mrtvaca-mrtvoga toliko) da klanja (molitvu za njega), pa njemu je (nagrade, nagrada jedan) kirat; a ko je prisustvovao njoj (sahrani dotle) da se zakopa (sve dok se pokopa), bila su (tj. biće) njemu dva kirata (nagrade)." Reklo se (Upitalo se): "A šta su dva kirata?" Rekao je: "Kao velika dva brijega (brda)."

(Iz ovoga se može shvatiti i značenje riječi "kiratun". "Kiratun" znači karat, ali se iz navedenoga hadisa vidi da "kirat" u ovome hadisu i svima sličnim hadisima znači ogromnu jednu količinu nagrade. Naravno da se tu misli na Božiju nagradu na sudnjem danu.)

GLAVA

molitve djece sa ljudima (tj. sa narodom, sa odraslima) na (za) mrtvace (za mrtve).

PRIČAO NAM JE Jakub, sin Ibrahima, pričao nam je Jahja, sin Ebu Bekjejra, pričao nam je Zaidete, pričao nam je Ebu Ishak Šejbanija od Amira, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Došao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (jednome) grobu, pa su rekli: "Ovaj se zakopao (Ovaj je ukopan, pokopan), ili (ova ženska - sumnjao je Ibnu Abas da li se radilo o muškom ili o ženskom grobu - ova) se zakopala (pokopana je) sinoć." Rekao je Ibnu Abas, bio zadovoljan Allah od njih dvojice: Pa je poredao (Muhamed a.s.) nas ozadi (iza) sebe, zatim je klanjao na (tj. za) nju (za tu umrlu osobu).

(Ibnu Abas je tada bio dijete, djete.)

GLAVA

molitve na (za) mrtvace (za mrtve) u klanjalištu i bogomolji.

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukjejra, pričao nam je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba, od Seida, sina Musejjeba, i Ebu Selemeta da su njih dva pričala njemu od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Objavio je smrt (tj. izvijestio je o smrti) nama poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (smrt) negusa, vlasnika (tj. vladara) Abesinije (na) dan koji je (bio taj dan što) je (i) umro u njemu, pa je rekao: "Tražite oprost (tj. molite oproštenje-oprost grijehova-grijeha) za vašega brata (ili: za vašega prijatelja)." A od Ibnu Šihaba, rekao je: pričao je meni Seid, sin Musejeba, da je Ebu Hurejrete, bio zadovoljan Allah od njega, rekao -: Poredao je sa njima (redove, tj. Poredao ih je) u klanjalištu (tj. na klanjalištu), pa je veličao (izgovorio je "Allahu ekjber", tj. klanjao je) na (za) njega (negusa) četiri (puta rekavši "Allahu ekjber" u molitvi).

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Munzira, pričao nam je Ebu Damrete, rekao je: pričao nam je Musa, sin Ukbeta, od Nafi'a, od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da su

Židovi došli k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, sa (jednim) čovjekom od njih i (jednom) ženom (tj. doveli su čovjeka i ženu koji su napravili to da) su učinili preljubu (preljub) njih dvoje (bavili su se njih dvoje prostitucijom). Pa je zapovjedio za njih dvoje pa su se (pa su ih) kamenovali njih dvoje blizu (tj. do) mjesta mrtvaca-mrtvih (tj. gdje se stavljaju mrtvaci-mrtvi) kod bogomolje (Muhameda a.s. u Medini).

(Veli se da ovdje izraz kod bogomolje znači u bogomolji Božijeg poslanika.)

GLAVA

(onoga) što se mrzi od uzimanja (ili gradnje) bogomolja na (ili: nad) grobovima.

A pošto je umro Hasen, sin Hasena sina Alije, bio zadovoljan Allah od njih (s njima), udarila (tj. postavila) je njegova žena kupolu (ili: šator) na njegov grob (jednu) godinu, zatim se podigla (kupola, tj. dignuta je, uklonjena je ta kupola). Pa su čuli (jednoga) vikača (da) govori: "Zar ne (tj. Pazi)! Da li su našli što su izgubili?" Pa je odgovorio njemu drugi (vikač): "Nego (tj. Ne, nego...., Nisu, nego) su očajavali (nego su izgubili nadu), pa su se vratili."

(Ta žena što je postavila kupolu, ili po nekima: šator, na grob svoga muža - i sama je u toj kupoli boravila i klanjala, ali je poslije odustala i uklonula i kupolu. Prilikom uklanjanja kupole čulo se gdje neko viče navedene riječi. Smatra se da su te riječi izrečene na ime prijekora i osude što je kupola uopće postavljana, i veli se da su te riječi izrekli ili džini-duhovi vjernici, ili anđeli.)

PRIČAO NAM JE Ubejdulah, sin Musa-a, od Šejbana, od Hilala, on je Vezzan, od Urveta, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je u svojoj bolesti koja (je bila ta bolest što) je umro u njoj:

"Prokleo Bog Židove i kršćane, uzeli su grobove svojih vjerovijesnika bogomoljom (tj. za bogomolju, kao bogomolju)." Rekla je (Aiša): A da to nije (uzrok), zaista bi (oni) pokazali njegov

(Muhamedov a.s.) grob, osim (što, tj. samo što) se ja zaista plašim (bojim) da se uzme bogomoljom.

(Dakle ashabi-drugovi Muhameda a.s. bi potpuno pokazali njegov grob - porušili bi zidove sobe - ali je uzrok ovaj hadis da ne bi ljudi uzeli njegov grob-kabur kao bogomolju.)

GLAVA

molitve na porodilju (tj. za porodilju) kada je umrla u svome porodu (tj. porođaju, pri porođaju).

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jezid, sin Zurej'a, pričao nam je Husejn, pričao nam je Abdullah, sin Burejdeta, od Semureta, bio zadovoljan Allah od njega (s njim), rekao je:

Klanjao sam iza (pozadi) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (moleći se) na (tj. za jednu) ženu (koja) je umrla u svome porođaju, pa je stao nad njom (prema) njenoj sredini.

GLAVA:

Gdje stoji (pri molitvi za umrloga, za umrle) od žene (tj. ili) čovjeka (tj. bio umrli žensko ili muško)?

PRIČAO NAM JE 'Imran, sin Mejsereta, pričao nam je Abdul-Varis, pričao nam je Husejn od Ibnu Burejdeta, rekao je: pričao nam je Semurete, sin Džundeba, bio zadovoljan Allah od njega (s njim), rekao je:

Klanjao sam iza Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, nad (jednom) ženom, umrla je u svome porođaju, pa je stao nad njom (stavši prema) njenoj sredini (tj. prema sredini njenoga mrtvoga tijela).

GLAVA

veličanja (izgovaranja "Allahu ekjber") nad umrlim četiri (puta, tj. GLAVA izgovaranja četiri puta "Allahu ekjber" pri molitvi nad umrlim, za umrloga).

A rekao je Humejd: Klanjao je sa nama (Enes, tj. nama kao imam), pa je veličao tri (puta, tj. rekao je tri puta "Allahu ekjber") zatim je pozdravio (predao selam kao znak završetka molitve). Pa se reklo njemu (to da je samo tri puta rekao "Allahu ekjber", a treba reći četiri puta). Pa se okrenuo prema Strani (kibli, Kjabi), zatim je veličao četvrti (puta, tj. rekao je četvrti puta "Allahu ekjber"), zatim je pozdravio (u znak završetka molitve, predao je selam).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malikj od Ibnu Šihaba, od Seida, sina Musejeba, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, oglasio mrtvim negusa (zapravo: obavijestio je o smrti ondašnjeg negusa) u (onome) danu koji je (bio baš taj dan što je, tj. u kojem je negus) umro; i izašao je sa njima (tj. i izveo ih je) ka klanjalištu, pa se poredao sa njima (poredao ih je) i veličao je na njega (tj. moleći se za njega) četiri veličanja (tj. izgovorio je četiri puta "Allahu ekjber").
(Dakle klanjali su negusu dženazu).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Sinana, pričao nam je Selim, sin Hajjana, pričao nam je Seid, sin Mina-a, od Džabira, bio zadovoljan Allah od njega, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, klanjao na (tj. za) Ashameta, negusa pa je veličao četiri (puta, tj. pa je u toj molitvi rekao četiri puta "Allahu ekjber"). A rekao je Jezid, sin Haruna i Abdusamed, (pričajući njih dva) od Selima: Ashamete (se zvao taj negus).

(S ovim Buharija hoće da kaže da je ime tome negusu bilo Ashamete, a ne Sahmete, Asmehate, Ashabete kako su neki drugi pričali.)

GLAVA

čitanja (učenja kur'anskog poglavlja) Otvaračice Knjige (Fatihe u molitvi) nad umrlim (za umrloga).

A rekao je Hasen: Čitaće (tj. učiće klanjač u molitvi) na (za umrlo) dijete Otvaračicu Knjige (Fatihu), i reći će: "Bože moj, učini ga nama pretkom, i prethodnikom (predhodnikom) i nagradom."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Bešara, rekao je: pričao nam je Gunder, rekao je: pričao nam je Šubete od Sa'da, od Talhata, rekao je: Klanjao sam ozadi (iza) Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice. Pričao nam je Muhamed, sin Kjesira, rekao je: izvijestio nas je Sufjan od Sa'da, sina Ibrahima, od Talhata, sina Abdullaha sina Avfa, rekao je:

Klanjao sam ozadi (iza) Ibnu Abasa na (tj. za jednoga) umrloga, pa je čitao Otvaračicu Knjige (Fatihu pa) je rekao: "Neka znaju da je ona (ova sura, ovo poglavlje) običaj (da se čita, uči u molitvi za umrloga - u molitvi dženaze)."

(Ovoga se drže u praksi šafijski pravnici, a ne hanefijski).

GLAVA

molitve (molitve dženaze) na grobu (nad grobom) poslije što se pokopa (u njega umrli).

PRIČAO NAM JE Hadžadž, sin Minhala, pričao nam je Šubete, rekao je: pričao mi je Sulejman Šejbanija, rekao je: čuo sam Ša'biju, rekao je: izvijestio me (onaj) ko je prošao sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, na (jedan) odbačen grob, pa je predvodio njih i klanjali su ozadi (iza) njega (Muhameda a.s.). Rekao sam (veli Šejbanija): "Ko je pričao tebi ovo, o Ebu Amre!" Rekao je: "Ibnu Abas, bio zadovoljan Allah od njih dvojice (s njima)."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Fadla, rekao je: pričao nam je Hamad, sin Zejda, od Sabita, od Ebu Rafi'a, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega (s njim), da (jedna) crna (osoba), čovjek ili žena, čišćaše (čistiše, tj. mela je Vjerovijesnikovu a.s.) bogomolju

("kamme, jekummu": mesti), pa je umrlo (to lice), a nije znao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, za njegovu smrt. Pa ga je spomenuo (Pa ga se sjetio) jednoga dana pa je rekao - na njega (tj. njemu - Muhamedu a.s. neka) je blagoslov i pozdrav (mir):

"Šta je učinio taj čovjek (tj. Šta je s tim čovjekom)?" Rekli su: "Umro je, o poslaniče Allaha." Rekao je: "Pa zar (tj. Pa zašto) niste obavijestili mene?" Pa su rekli: "Zaista ono bila je ovako i ovako (tako i tako) njegova priča." Rekao je: Pa su omalovažili njegovo stanje (njegov položaj). Rekao je: "Pa pokažite mi (tj. odvedite me) na njegov grob." Pa je došao njegovu grobu pa je klanjao nad njim.

GLAVA:

Mrtvi čuje topot (zvuk, bahat, šum, odjek, stope) obuće (cipela).

PRIČAO NAM JE Ajaš, pričao nam je Abdul-A'la, pričao nam je Seid - H -. A rekao je meni Halifete: pričao nam je Ibnu Zurej', pričao nam je Seid od Katadeta, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Rob (Božiji, tj. Čovjek) kada se stavio (metnuo) u svoj grob, i okrenu leđa i odu njegovi drugovi (tako) da zaista on čuje udaranje njihove obuće (topot njihovih cipela, korake, stope obuće), došli su (tj. dođu) mu dva anđela, pa ga posade (tj. postave ga u sjedeći stav) pa reknu njih dva njemu: "Šta govoraše (ti) o ovome čovjeku Muhamedu, pomilovao ga Allah i spasio?" Pa rekne: "Svjedočim da je on rob Allaha i poslanik Njegov." Pa se rekne: "Pogledaj k svome sjedištu (u prostoru) od Vatre (tj. u paklu), zamjenio ti je Allah za njega (tj. dao ti je u zamjenu za njega) sjedište (u prostoru) od raja (tj. u raju). Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Pa vidi (Pa vidjeće) njih dva (tj. oba sjedišta) zajedno (skupa, u isti mah). A što se tiče nevjernika ili dvoličnjaka, pa rekne: "Ne znam. Govorah (Govorio sam ja ono) što govore ljudi." Pa će se reći: "Nisi znao i nisi slijedio (ili: i nisi učio, čitao)." Zatim će se udariti (tj. biće udaren) čekićem od željeza udarcem među njegova dva uha, pa će zavrištati (zajaukati) vrištanjem (takvim da) će ga čuti ko je blizu (u blizini) njega (svako

biće) osim dva teška (tj. vrijedna bića - a to znači: osim ljudi i demona)."

GLAVA

(onoga) ko je volio pokopavanje (svoga mrtvoga tijela) u Svetoj Zemlji (tj. Palestini, ili Jerusalimu) ili sličnoj njoj (drugoj nekoj svetoj zemlji kao što je Meka i Medina).

PRIČAO NAM JE Mahmud, pričao nam je Abdurezak, rekao je: izvijestio nas je Mamer od Ibnu Tavusa, od njegova oca, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Poslao se anđeo smrti k Musa-u (Mojsiju) - na njih dva (njima dvojici) mir. Pa pošto mu je došao, udario (ošamario) ga je (tako da mu je izbio, iskopao oko). Pa se vratio k svome Gospodu pa je rekao: "Poslao si me k (jednom) robu (koji je takav da) neće smrti." Pa je vratio (tj. izliječio je, iscijelio je) Allah, moćan je i veličajan je (On), njegovo oko i rekao je: "Vrati se, pa reci njemu (da) stavi svoju ruku na leđa (jednoga) bika (vola), pa njemu je za sve što ga pokrije (što pokrije) njegova ruka za svaku dlaku (jedna) godina (života još)." Rekao je (Mojsije na to): "O moj Gospode, zatim šta je to (tj. šta će biti poslije toga)?" Rekao je: "Zatim je smrt (opet poslije svega)." Rekao je (Mojsije): "Pa sada (neka bude smrt odmah ako će biti opet poslije življenja toliko godina koliko dlaka pokrije moja ruka na leđima vola)." Pa je molio Allaha da ga približi do Svete Zemlje (za, ili na) dobačaj kamenom. Rekao je (Ebu Hurejrete): rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Pa da sam bio (tj. da sam sada) tude (tamo), zaista bih pokazao vama njegov grob uz stranu puta kod Crvenog Brda (ili Crvenog Nasipa)."

("Kesib" je brdo ili nasip pijeska kojega je vjetar nanio, a tako se nazivaju mnoga mjesta, pa je i ovdje ili geografsko vlastito ime, ili oznaka neodređenog brda i nasipa pijeska.)

GLAVA

pokopavanja (mrtvaca-mrtvoga lica) u noći (po noći).

A pokopao se (tj. pokopan je) Ebu Bekjr, bio zadovoljan Allah od njega (s njim), noću.

PRIČAO NAM JE Usman, sin Ebu Šejbeta, pričao nam je Džerir od Šejbanije, od Šabije, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Klanjao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, na (tj. moleći se za jednoga) čovjeka poslije što se pokopao u (jednoj) noći. Stao (ili: Ustao) je on i njegovi drugovi, a bio je pitao o njemu, pa je rekao: "Ko je ovo?" Pa su rekli: "Omsica (Taj-i-taj). Pokopao se sinoć." Pa su klanjali nad njim (tj. za njega se moleći).

GLAVA

građenja (podizanja) bogomolja nad grobom.

PRIČAO NAM JE Ismail, rekao je: pričao mi je Malikj od Hišama, od njegova oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje (s njom), rekla je:

Pošto se tužio (na bolest, tj. Pošto se razbolio) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, spomenule su neke njegove žene (jednu) crkvu (što) su je vidjele (one) u zemlji Abesinije, rekne joj se (ime toj crkvi je) Marijete (Marija). A bile su Umu Selema i Umu Habiba, bio zadovoljan Allah od njih dvije, išle (u) zemlju Abesiniju (Etiopiju). Pa su njih dvije spomenule (tu crkvu i nešto) od njezine ljepote i (neke) slike u njoj. Pa je podigao svoju glavu pa je rekao: "Oni (su takvi) kada je umro (kada bi umro, tj. kada umre) od njih (tj. između njih, među njima) dobar čovjek, sagrade na njegovu (na njegovom) grobu bogomolju, zatim naslikaju u njoj tu sliku. Oni su najgora stvorenja kod Boga."

GLAVA

(onoga) ko ulazi (u) grob žene (tj. ženske osobe).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Sinana, rekao je: pričao nam je Fulejh, sin Sulejmana, pričao nam je Hilal, sin Alije, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Prisustvovali smo (pokopavanju) kćeri poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, je sjedilac (tj. sjedio je, sjedi) na grobu (tj. nad grobom, rakom). Pa sam vidio njegova dva oka (da) suze (liju suze). Pa je rekao: "Da li u vama (tj. među vama) je ijedan (iko takav da) nije učinio noćas (grijeh, - "Karefe": učiniti; približiti se; polno općiti, - ili polni odnos; ili: da se nije približio grijehu, ili da se nije približio polnom odnosu sa bračnim drugom)." Pa je rekao Ebu Talhate: "Ja." Rekao je (Muhamed a.s.): "Spusti se (Siđi) u njezin grob." Rekao je: Pa je sišao u njen grob pa ju je smjestio (stavio) u grob (kako treba u potkopani dio groba, rake). Rekao je Ibnul-Mubarekj: rekao je Fulejh: mislim ga (da) namjerava grijeh (ko nije učinio, tj. sa izrazom "lem ukarif" da je mislio i namjeravao da kaže: ko nije učinio grijeh noćas, a nije namjeravao da kaže: ko nije polno općio noćas sa svojom ženom). Rekao je Ebu Abdullah (tj. Buharija): ".... da učinu..." (značenje toga mjesta u Kur'anu) je da steču (da zarade).

(Kaže se u komentarima da Buharija ovim hoće da pojača i potpomogne Fulejha u tome da ovdje riječ "karefe" ima značenje učiniti grijeh. Međutim, komentatori daju prednost i prevagu tumačenju koje kaže da "karefe" ovdje znači imati polni odnos sa ženom, jer u jednoj predaji ovoga hadisa stoji to izričito: "La jedhulul-kabre ehadun karefe ehlehul-barihate": neka ne uniđe u grob niko ko se je približio svojoj ženi sinoć. Tahavija riječ "karefe" tumači ovdje u smislu "kavele": razgovarati s nekim, jer je nepohvalno poslije jacije-večernje molitve razgovarati se s kime, s nekim.)

GLAVA

molitve na (tj. za) mučenika (palog, poginuloga u boju, ratu).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, pričao nam je Lejs, rekao je: pričao mi je Ibnu Šihab od Abdurrahmana, sina Kja'ba sina Malikja, od Džabira, sina Abdullaha, rekao je:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) sastavi između dvojice ljudi (tj. da sastavi po dva čovjeka) od ubijenih (poginulih u borbi na) Uhudu u jednu odjeću. Zatim rekne: "Koji (od) njih je mnogobrojniji uzimanjem Kur'ana (tj. koji od njih je više uzeo, znao Kur'ana)?" Pa kada se pokazalo njemu k jednom (tj. na jednoga od) njih dvojice, stavio je naprijed njega u grob (zapravo: u potkopani dio groba, rake prema Mekji) i rekao (je): "Ja sam svjedok na (tj. za) ove (na) sudnjem danu. I zapovjedio je za njihovo pokopavanje (tj. zapovjedio je da se pokopaju) u njihovim krvima. I nisu se kupali i nije se klanjalo na njih (tj. za njih, a to znači nije se molilo za njih, nije im se klanjala dženaza).

(Prema jednoj predaji klanjao je za njih nakon osam godina, pa se toga i drže u praksi hanefijski pravnici. Šafijski se pravnici u praksi drže gornje predaje.)

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, pričao nam je Lejs, pričao mi je Jezid, sin Ebu Habiba, od Ebul-Hajra, od Ukbeta, sina Amira da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, izašao (jednoga) dana pa je klanjao na (tj. za poginule) stanovnike Uhuda (kao što klanja) svoju molitvu na (tj. za) mrtvoga (kao što klanja dženazu), zatim je otišao k govornici (na govornicu) pa je rekao:

"Zaista ja sam prethodnik (preteča) za vas (vama), i ja sam svjedok na (za) vas, i zaista ja, tako mi Allaha sigurno gledam k svome vrelu (u svoje vrelo, bunar, zdenac) sada (ovoga časa). I zaista ja sam (u takvom položaju, ili stanju da) mi se darovalo (da posjedujem) ključeve blagajni zemlje, ili ključeve zemlje. I zaista ja, tako mi Allaha, ne bojim se za vas (vama) da pridružite (da ćete pridružiti u vjerovanju išta Bogu) poslije mene, ali se bojim za vas (vama) da ćete željno težiti u njoj (tj. u ovozemaljskoj udobnosti da se natječete i borite međusobno)."

GLAVA

pokopavanja dva čovjeka i tri u (jedan) grob.

PRIČAO NAM JE Seid, sin Sulejmana, pričao nam je Lejs, pričao nam je Ibnu Šihab od Abdurahmana, sina Kja'ba da je Džabir, sin Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, izvijestio njega da Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, sastavljaše među dvojicom ljudi (tj. po dva čovjeka) od ubijenih (u borbi) Uhuda.

GLAVA

(onoga) ko nije vidio (nije smatrao da je potrebno) kupanje mučenika (tj. poginulih u ratu).

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, pričao nam je Lejs od Ibnu Šihaba, od Abdurahmana, sina Kja'ba, od Džabira, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Pokopajte ih u njihovim krvima (u njihovoj krvi)." Namjerava (misli na) dan Uhuda. I nije ih dao kupati (nije dao, rekao je da se ne kupaju).

GLAVA

(onoga) ko se stavlja (ko će se staviti) naprijed u potkopu (u potkopanom dijelu groba).

A naziva se (doslovno: A nazvao se) potkop jer je zaista on u strani (u jednom kraju groba) - a svaki silnik, nepravednik je skretač u stranu - ".... utočišta....": mjesta gdje se skrene, pribjegne - a da je (grob) bio prav (uspravno iskopan bez potkopavanja) bio bi rupa (jama, tj. kada je grob iskopan tako da ima potkop, zove se "lahd", a kada je iskopan tako da nema potkopa, zove se "darih").

(Prije ovoga naveo je riječi "mulhid" i "multehad", koja je i u Kur'anu spomenuta, jer obe imaju korijen u riječi "lahd", a onda je obe protumačio drugim odgovarajućim riječima.)

PRIČAO NAM JE Ibnu Mukatil, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Lejs, sin Sa'da, rekao je: pričao mi je Ibnu Šihab od Abdurahmana, sina Kaba sina Malikja, od Džabira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, skupljaše između dvojice ljudi (tj. sastavljaše po dvojicu ljudi) od ubijenih Uhuda (od poginulih na Uhudu) u jednu odjeću, zatim govoraše:

"Koji (od) njih je mnogobrojniji uzimanjem Kur'ana (tj. koji je više uzeo, a to znači naučio napamet, Kur'ana)?" Pa kada se pokazalo njemu k jednom od njih dvojice, proturio bi ga (tj. stavio bi ga naprijed) u grob (u potkopani dio groba). I rekao je: "Ja sam svjedok na (tj. za) ove." I zapovjedio je za njihovo pokopavanje (da se izvrši) sa njihovim krvima, i nije klanjao na (tj. za) njih i nije dao kupati njih. Rekao je Ibnul-Mubarekj: A izvijestio nas je Evzaija od Zuhrije, od Džabira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice (s njima), rekao je: Bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) govori za ubijene Uhuda: "Koji (od) ovih je mnogobrojniji uzimanjem Kur'ana?" Pa kada se pokazalo njemu k (jednom, nekom) čovjeku, proturio bi ga u grobu (naprijed) prije njegova druga. I rekao je Džabir: Pa se zamotao moj otac i moj stric (amidža) u jedan ogrtač (od vune, prošiven). A rekao je Sulejman, sin Kjesira: pričao mi je Zuhrija, pričao mi je (onaj) ko je čuo Džabira, bio zadovoljan Allah od njega, (da Džabir priča ovo što je već navedeno).

GLAVA

(mirišljive zelene) trstike i trave u grobu.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Abdullaha sina Havšeba, rekao je: pričao nam je Abdul-Vehab, rekao je: pričao nam je Halid od Ikjrimeta, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Zabranio je (tj. Učinio je svetom) Allah, moćan je (On) i veličajan je, Mekju, pa nije dozvoljena (ona da se u njoj krv prolijeva ni) za jednog (čovjeka, tj. nije dozvoljeno to ni jednom čovjeku) prije mene, a (ni) za jednoga (čovjeka, tj. a ni jednom čovjeku) poslije mene.

Dozvolila se meni (jedan) čas od (jednoga) dana. Neće se odsijecati njezina (mekjanska) trava, i neće se sjeći njezino drveće, i neće se nagoniti u bijeg njezino lovinje i neće se brati (tj. uzimati) njezina nađena stvar (tj. ne dozvalja, ne dozvoljava se nikome da uzme nađenu stvar u Mekji) osim za davaoca na prepoznavanje (tj. samo je dozvoljeno davaocu na prepoznavanje da on uzme nađenu stvar)." Pa je rekao Abas, bio zadovoljan Allah od njega: "Osim (mirišljive) trstike za naše zlatare i naše grobove (tj. neka je zabranjeno sjeći svaku travu i drveće osim trstike koja je potrebna za naše zlatare kao gorivo i za naše grobove u koja se upotrebljava u nedostatku potrebnoga materijala)." Pa je rekao (Muhamed a.s.): "Osim trstike." A rekao je Ebu Hurejrete, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "za naše grobove i naše kuće." A rekao je Eban, sin Saliha, od Hasena, sina Muslima, od Safije, kćeri Šejbeta: čula sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, slično njemu (tj. navedenom pričanju). A rekao je Mudžahid od Tavusa, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice: "za njihova kovača i njihove kuće". ("kajnun": kovač)

GLAVA:

Da li se vadi (ili: Da li će se izvaditi) mrtvac (mrtvi) iz groba i potkopa zbog (nekog) uzroka (razloga)?

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan, rekao je Amr: čuo sam Džabira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Došao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (k) Abdullahu, sinu Ubejja, poslije što se uvukao (tj. stavio, položio u) svoju jamu, pa je zapovjedio za njega pa se izvadio, pa je stavio njega na svoja dva koljena, i puhnuo je (tj. štrcnuo je) na njega (nešto malo) od svoje pljuvačke i obukao je njemu svoju košulju. Pa Allah je znaniji (tj. Pa Allah zna najbolje zbog čega je to Muhamed a.s. učinio, ali je

najvjerovatnije da je to učinio kao izravnanje i naknadu Abdullahu za njegov postupak prema Abasu, stricu-amidži Muhameda a.s.), a bio je obukao Abasu (jednu) košulju. (Kada je Abas kao zarobljenik na Bedru bio ostao bez košulje, Abdullah, sin Ubejja dao mu je tom prilikom svoju košulju jer su oba bili visoki. Tada Abas još nije bio primio Islama, ali su imali pažnju prema njemu zbog srodstva prema Muhamedu a.s.). Rekao je Sufjan: A rekao je Ebu Hurejrete: A bile su na poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, dvije košulje, pa je rekao njemu sin Abdullaha: "O poslaniče Allaha, obuci mome ocu tvoju (tj. svoju) košulju koja slijedi tvoju kožu (tj. koja se nalazi do tvoga tijela)." Rekao je Sufjan: Pa se pokaziva njima (tj. Pa se čini njima, Pa misle oni) da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, dao obući Abdullahu svoju košulju kao naknadu (naravnanje sa Abdullahom) zbog (onoga) što je napravio (tj. učinio Abdullah k Abasu na Bedru).

PRIČAO NAM JE Museded, izvijestio nas je Bišr, sin Mufadala, pričao nam je Husein Mualim od Ata'a, od Džabira, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Pošto je prispio Uhud (tj. rat na Uhudu), pozvao me moj otac (u neko doba) od noći pa je rekao: "Ne pokazujem se sebi (tj. Ne čini mi se da će se meni dogoditi drukčije) osim (to da ću biti) ubijen u prvoj (grupi onih) ko će se ubiti (tj. ko će poginuti) od drugova Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, a zaista ja neću ostaviti (tj. ne ostavljam) poslije mene (tj. poslije sebe ništa) dragocjenije meni od tebe osim osobe poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa zaista je na meni (jedan) dug, pa izvrši (tj. pa plati taj dug za mene) i traži povezivanje sa svojim sestrama (tj. postupaj sa njima) dobro." Pa smo osvanuli. Pa je bio prvi ubijeni (tj. pa je prvi poginuo). I pokopao se sa njim (još jedan) drugi (poginuli) u (jedan) grob. Zatim nije lijepa (tj. nije raspoložena i zadovoljna) bila moja duša da ga ostavim sa (onim) drugim (u jednom grobu) pa sam tražio (da) izvadim njega poslije šest mjeseci. Pa kadli je on kao (onoga) dana (kada) sam stavio njega (u grob, tj. izgleda onako) nablizu osim njegova uha.

(Ovaj slučaj je podloga hanefijskim pravnicima koji su izdali fetvu-rješenje da se mrtvac-mrtvi može iskopati iz groba i prenositi iz mjesta u mjesto i iz grada u grad.)

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Seid, sin Amira, od Šubeta, od Ibnu Ebu Nedžiha, od Ata'a, od Džabira, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Pokopao se sa mojim ocem (jedan) čovjek, pa nije lijepa (tj. zadovoljna) bila moja duša. Čak sam izvadio njega pa sam učinio (tj. stavio) njega u (jedan) grob (posebno) na prema (prvobitnom grobu).

GLAVA

potkopa i rascjepa (tj. usijecanja, usjeka zemljišta) u grobu.

PRIČAO NAM JE Abdan, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Lejs, sin Sa'da, rekao je: pričao mi je Ibnu Šihab od Abdurahmana, sina Ka'ba sina Malikja, od Džabira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) skupi između dvojice ljudi (tj. da sastavi po dva čovjeka) od ubijenih Uhuda, zatim govoraše: "Koji (od) njih je mnogobrojniji uzimanjem Kur'ana (tj. Koji od njih je više uzeo u pamćenje Kur'ana, koji zna više napamet Kur'ana)?" Pa kada se pokazalo njemu k jednom (od) njih dvojice, proturio bi ga (naprijed) u potkopu (groba) pa bi rekao: "Ja sam svjedok na (tj. za) ove (na) sudnjem danu." Pa je zapovjedio za njihovo pokopavanje sa njihovim krvima i nije dao kupati njih (i nije ih kupao).

GLAVA:

Kada je primilo islam dijete pa je umrijelo (umrlo), da li će se klanjati na (tj. za) njega (dženaza)? I da li će se izložiti (ponuditi) na dijete (tj. djetetu) islam?

A rekao je Hasen, i Šurejh, i Ibrahim i Katadete: Kada je primilo islam jedno (od) njih dvoje (misli na roditelje: oca i mater), pa dijete je sa muslimanom (tj. dijete pripada roditelju koji je primio islam). A bio je Ibnu Abas, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, sa svojom majkom (među onom muslimanskom grupom) od smatranih slabim (nemoćnim

za hidžret-seobu iz Mekje u Medinu), a nije bio sa svojim ocem na vjeri njegova naroda. A rekao je: Islam se penje (ili: Islam nadvisuje), a neće se penjati (peti) nad njega (nad njim, ili: a neće se nadvisiti nad njega, nad njim).

PRIČAO NAM JE Abdan, izvijestio nas je Abdullah od Junusa, od Zuhrije, rekao je: izvijestio me Salim, sin Abdullaha, da je Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, izvijestio njega da je Umer otišao sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, u (jednoj manjoj) grupi prema Ibnu Sajjadu (koji je imao pravo ime Safi, i išli su sve dotle) dok su našli njega (tj. dok ga nisu našli, a on) se igra sa djecom kod tvrđave Megalovića, a već se bio približio Ibnu Sajad zrelosti (tj. dobu punoljetnosti). Pa nije opazio (Ibnu Sajad da su došli sve dotle) dok (ga) je udario (tj. dok ga nije udario) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, sa svojom rukom, zatim je rekao Ibnu Sajadu:

"Svjedočiš (li) da sam zaista ja poslanik Allaha (?)." (To je u stvari nuđenje i ponuda da primi islam.) Pa je pogledao k njemu Ibnu Sajad pa je rekao: "Svjedočim da si zaista ti poslanik narodnih (ili majčinih ljudi, a to znači nepismenih, koji su onakvi kakve su ih porodile majke - porodile su ih nepismene, te su se tako nazivali idolopoklonici Arapi jer su u ogromnoj većini bili nepismeni cijelog života)." Pa je (još) rekao Ibnu Sajad Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio: "Je li (ti) svjedočiš da sam zaista ja poslanik Allaha?" Pa je ostavio njega (doslovno: Pa ga je bacio, otresao - a to znači: Pa je odustao od pozivanja u islam njega, jer je uvidio da nema nade da će primiti islam poslije ovakvog njegovog pitanja koje je postavio Muhamedu a.s.), i rekao je (Muhamed a.s.): "Vjerovao sam (tj. Vjerujem) u Allaha i u Njegove poslanike." Pa mu je (Muhamed a.s. još) rekao: "Šta to vidiš (tj. Šta ti se to pričinja)?"

(Dječak Ibnu Sajad je tvrdio da je i on poslanik Allaha, pa je posjeta Muhameda a.s. njemu imala svrhu da pokaže neosnovanost njegova tvrđenja.)

Rekao je Ibnu Sajad: "Dolazi mi istinit i lažljiv (san)." Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Pomiješao (tj. Smutio) se tebi posao (Pobrkala ti se stvar)." Zatim je rekao njemu Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Zaista ja sam sakrio tebi (jedno)

sakriveno (tj. zamislio sam nešto, jednu sakrivenu stvar tebi, pa pogodi, odgonetni šta sam zamislio)." Pa je rekao Ibnu Sajad: "Ono (što si zamislio) je proso." Pa je rekao (Muhamed a.s.): "Šibe (Oš! ili: Marš! - izrazi koji se upotrebljavaju za tjeranje i odstranjivanje psa)! Pa nećeš nikada preći (pretrčati, tj. premašiti) svoju vrijednost (ili količinu, tj. nećeš se izdignuti iznad običnog čarobnjaka i lažova)."

(Muhamed a.s. bio je zamislio u sebi riječ "duhan": dim, para. Nije mu dakle pogodio, odgonetnuo zamišljenu riječ.)

Pa je rekao Umer, bio zadovoljan Allah od njega (s njim): "Pusti me, o poslaniče Allaha, (da sabljom) udarim njegov vrat." Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Ako ga bude, pa nećeš se (ti) ovlastiti nad njim; a ako ga ne bude, pa nema (nikakva) dobra tebi u njegovom ubijanju (ubistvu, ako ga ubiješ)."

(Ovaj zadnji dio teksta protumačen je ovako: "Ako Ibnu Sajad bude oličavao njega, Dedžala-Antihrista, tj. Ako on bude Deddžal, pa neće se tebi, Umere, dati vlast da ga ti ubiješ nego Isa-u a.s.; a ako ne bude, tj. a ako on nije Deddžal, pa nema ti važnosti, nije vrijedno da ga ubiješ.".)

A rekao je Salim: čuo sam Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (da) govori (kaže ovo): Otišao je poslije toga poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i Ubejj, sin Kja'ba k palmama koje (su bile te što) je u njima Ibnu Sajad (bio, tj. nalazio se), a on se šunja (ili: a on preža, a on se primiče neopaženo) da čuje (da bi čuo) od Ibnu Sajada (kakvu) stvar (tj. nešto) prije (nego) da vidi njega (prije nego ga primjeti) Ibnu Sajad. Pa je vidio njega Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, a on je (onaj) koji se povalio (tj. a on leži), misli u (jednoj) odjeći (ogrtaču koji je pripadao) njemu, u njoj (u toj odjeći, u tom ogrtaču) je pokazivanje (tj. tajni glas nerazumljivoga govora) ili glas (iz unutrašnjeg dijela usta sličan ćurlikanju). Pa je vidjela (tj. ugledala, opazila) majka Ibnu Sajada (Ibnu Sajadova), poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a on se čuva (tj. zaštićava, štiti) granama palmi, pa je rekla Ibnu Sajadu: "O Safo, a ono je (pravo) ime Ibnu Sajada, ovo je Muhamed (tj. eno Muhameda)." Pa je skočio (uzrujao se, uzbunio se) Ibnu Sajad. Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i

spasio: "Da ga je ostavila (neupozorena), objasnio bi (svoje pravo stanje: ili je čarobnjak ili je opsjenar, mađioničar)." A rekao je Šuajb u svome pričanju: ..... Pa ga je otresao (tj. ostavio).... gunđanje (mrmljanje) ili zviždanje..... A rekao je Ukajl: ..... gunđanje.... A rekao je Mamer: ..... pokazivanje (glasa, nerazumljivog govora, tj. tajnoga govora).

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Hamad, a on je sin Zejda, od Sabita, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bio je (jedan) dječak Židov (običaja da) služi (tj. služaše, služio je) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa se razbolio (taj dječak). Pa je došao njemu Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (da) ga posjeti, pa je sjeo kod njegove glave pa je rekao njemu: "Primi islam." Pa je pogledao k svome ocu, a on je (bio u tom času) kod njega, pa je rekao njemu: "Pokori se Ebul-Kasimu, pomilovao ga Allah i spasio." (Ebul-Kasim je nadimak Muhameda a.s.). Pa je (taj dječak) primio islam. Pa je izašao (od dječaka) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, a on govori: "Hvala Allahu koji je spasio njega od Vatre."

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan, rekao je: rekao je Ubejdulah: čuo sam Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (da) govori:

Bio sam (Bili smo) ja i moja majka (u grupi) od smatranih nemoćnima (za hidžret-seobu iz Mekje u Medinu), ja sam od djece, a moja majka od žena (tj. ja sam imao opravdan razlog kao dijete, a moja majka kao žena).

(Ovim se hoće da kaže da su i djeca nuđena da prime islam, i da su primala islam i u vrijeme prije Hidžre.)

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb, rekao je Ibnu Šihab:

Klanjaće se na (tj. za) svako rođeno (živo dijete, pa nakon rođenja) usmrćeno (tj. umrlo, preminulo) iako je bilo zalutale (tj. makar da je to dijete pripadalo prostitutki ili nevjernici) zbog (toga što se smatra) da se

zaista ono rodilo na (načinu) stvaranja (u kojem pripada vjeri) islama (kada je stanje takvo da) tvrde njegova dva roditelja (da priznaju ili ispovijedaju vjeru) islam, ili (to tvrdi) njegov otac naročito (samo) iako bude njegova majka (majka djeteta, iako je majka djeteta) na (drugoj vjeri) osim islama. Kada je viknulo (tj. glasno zaplakalo dijete pri rođenju) derući se, klanjaće se na (tj. za) njega. A neće se klanjati na (za ono) ko (tj. koje) neće viknuti (tj. koje ne zaplače glasno pri rođenju) zbog (toga što se smatra) da je zaista ono mrtvorođenče (pobačeno dijete). Pa (za stanovište da se treba klanjati za dijete makar bilo malo živo rođeno od roditelja muslimana ili oca muslimana ima osnova jer) zaista Ebu Hurejrete, bio zadovoljan Allah od njega, pričaše: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Nema (nijednog) od rođenoga (djeteta da se drukčije rodilo) osim (tako da) se rađa na (takvom načinu) stvaranja (da je sklono da prigrli islam), pa ga njegovi roditelji požidove, ili pokrste ga ili ga učinu (učine, odgoje) poklonikom vatre (obožavateljem vatre ili Sunca) kao što se rodi (oteli, okoti) životinja svom (tj. cijelom) životinjom (tj. ne manjka joj nijedan dio tijela kao što su uši, nos i slično pa joj poslije odsiječu, odsijeku neki dio tijela). Da li osjećate (tj. Da li u većini slučajeva vidite) u njima (tj. među njima, životinjama) od odsječena nosa (ijednu, tj. da li vidite da se ijedna rađa odsječena nosa)?" Zatim govori (tj. navodi citat iz Kur'ana) Ebu Hurejrete, bio zadovoljan Allah od njega (s njim): ".... (način) stvaranja Allaha (na) kojem (ili: na koji) je stvorio ljude na njemu....". Odlomak (iz Kur'ana).

PRIČAO NAM JE Abdan, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Junus od Zuhrije, rekao je: izvijestio me Ebu Selemete, sin Abdurahmana, da je Ebu Hurejrete, bio zadovoljan Allah od njega, rekao: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Nema (nijednog) od rođenog (djeteta da je drukčije) osim (takvo da) se rađa na (način) stvaranja (da je sklono islamskoj vjeri), pa ga njegovi roditelji požidove, ili ga pokrste ili ga učinu (odgoje) obožavateljem vatre kao što se rađa (koti) životinja svom (cijelom) životinjom. Da li osjećate (Da li vidite) u (tj. među) njima od odsječenog nosa (ijednu)?" Zatim govori (citira) Ebu Hurejrete, bio zadovoljan Allah od njega: ".... (način) stvaranja Allaha koje (je to što)

je stvorio ljude na njemu, nema mijenjanja za stvaranje Allaha, to je prava vjera....".

GLAVA:

Kada je rekao (tj. Kada rekne) idolopoklonik kod smrti (tj. pri umiranju, pred svoju smrt): "Nema božanstva osim Allah".

PRIČAO NAM JE Ishak, izvijestio nas je Jakub, sin Ibrahima, rekao je: pričao mi je moj otac od Saliha, od Ibnu Šihaba, rekao je: izvijestio me Seid, sin Musejeba, od svoga oca (Musejjeba, sina Hazna) da je on izvijestio njaga da je ono (bio ovakav slučaj):

Pošto je prispjela (došla) Ebu Talibu smrt, došao je njemu poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je našao kod njega Ebu Džehla, sina Hišama, i Abdullaha, sina Ebu Umejjeta sina Mugireta. Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, Ebu Talibu: "O moj striče, reci: "Nema božanstva osim Allah". Riječ (tu izgovori da) svjedočim za te s njom (tj. tebi za nju, za tu riječ) kod Allaha (na sudnjem danu da si izgovorio)." Pa je rekao Ebu Džehl i Abdullah, sin Umejeta: "O Ebu Talibe, zar želiš (da se okreneš, odustaneš) od vjere Abdul-Muttaliba?" Pa neprestano poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, izlaže (nudi, ponuđava) nju (tu riječ) njemu (da izgovori), a vraćaju se njih dva sa tim govorom (tj. a njih dva opet ponavljaju njemu taj svoj govor sve dotle) dok je rekao (ili dok nije rekao) Ebu Talib zadnje što je govorio (tj. što je izustio) njima (a to je da je) on na vjeri Abdul-Mutaliba. I nije htio da rekne: "Nema boga osim Allah". Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Zar ne! (tj. Pazi!, Pažnja!) Tako mi Allaha zaista ću svakako tražiti oprosta za tebe dok se ne zabranim od tebe (tj. dok mi se ne zabrani da za tebe tražim oprosta)." Pa je spustio (tj. poslao objavu svoju) Allah, uzvišen je (On), u (vezi) njega (tj. o njemu): "Nije bilo za Vjerovijesnika....". Odlomak (Kur'ana u 11. džuzu).

grana (od palme) na grobu.

A oporučio je Burejdete Eslemija da se učinu (učine, tj. da se stave) u (tj. na) njegov grob dvije grane. A vidio je Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, čador (šator od vune) na grobu Abdurahmana pa je rekao: "Iščupaj (tj. Skini, Digni) ga, o dječače, pa zasjenjuje ga (tj. pravi mu hlad) samo njegovo djelo (dobra djela)." A rekao je Haridžete, sin Zejda: Vidio sam (Pamtim) sebe, a mi smo mladi (tj. mladići) u vrijeme (halifovanja) Usmana, bio zadovoljan Allah od njega, a zaista najžešći (od) nas skokom (tj. najviše je mogao skočiti uvis između nas onaj) koji preskoči grob Usmana, sina Maz'una, (tako) da prođe njega (grob). (Tj. da premaši grob zbog njegove visine). (Grob je bio visok.) A rekao je Usman, sin Hakjima: Uzeo je za moju ruku (tj. Uzeo me za ruku) Haridžete, pa je posadio mene na (jedan) grob i izvijestio me (prenoseći) od svoga strica Jezida, sina Sabita, rekao je: Mrzilo se to samo za (onoga, tj. onome) ko je proizveo na njemu (što nedolično).

(To jest: Preziralo se sjedanje i sjedenje na grob onome čovjeku koji na grobu sjedeći učini i čini nepristojne postupke kao pričanje bezobraznih ili bezvrijednih riječi, a neki vele da se pod tim misli na sjedenje na grobu radi obavljanja male ili velike nužde.)

A rekao je Nafi': Bio je Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (običaja da) sjedi na grobovima.

PRIČAO NAM JE Jahja, rekao je: pričao nam je Ebu Muavijete od Aameša, od Mudžahida, od Tavusa, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da je on prošao pokraj dva groba (u kojima su bila pokopana takva dva lica da) se kažnjavaju njih dva, pa je rekao:

"Zaista njih dva svakako (tj. sigurno) se kažnjavaju njih dva, a ne kažnjavaju se njih dva u (vezi nekojega, nekog) velikog (grijeha, tj. po vašem mišljenju i shvatanju nisu to veliki grijesi zbog kojih se ova

dvojica sada u grobovima kažnjavaju). Što se tiče jednog (od) njih dvojice, pa ne pokrivaše se (nije se pokrivao) od mokraće (tj. nije se čuvao da ga ne prska mokraća pri mokrenju, ili: nije se sklanjao od pogleda drugih lica kada se mokrio). A što se tiče drugoga, pa iđaše sa prenošenjem riječi (tj. prenosio je riječi koje izazivaju ili pojačavaju mržnju među ljudima kada se prenose)."

(To jest: Drugi je imao stalan običaj da douškava od jednoga lica do drugoga one riječi koje su nepovoljne s namjerom, ili bez naročite namjere, da izazove loše odnose među ljudima. Takav postupak izaziva loše odnose makar se vršio i bez namjere da se izazovu loši odnosi.)

Zatim je uzeo (Muhamed a.s.) sirovu granu, pa ju je rascijepio na dvije polovine, zatim je zabo (tj. usadio) u svaki grob po jednu (polovinu grane). Pa su rekli: "O poslaniče Allaha, zašto si napravio (učinio) ovo?" Pa je rekao: "Možda ono da se olakša njima dvojici (kažnjavanje bar) dok se ne osuše njih dvije."

GLAVA

predikovanja (propovijedanja, savjetovanja) pripovjedača kod groba, i (GLAVA) sjedenja njegovih (pripovjedačevih) drugova okolo (oko) njega.

"Danom (tj. Na dan kada) izađu iz grobova.....", "el-edždasu" je (istoga značenja kao i riječ) "el-kuburu". (Obje riječi znače: grobovi). "Bu'siret" je (istoga značenja kao i) "usiret" (uzburkala se, uzdigla se). "Ba'sertu havdi" - uzburkao (uzdigao) sam moj (tj. svoj) bunar (zdenac) - to jest: učinio sam njegov najdonji (dio) njegovim najgornjim (dijelom - a to znači: izvadio sam na površinu ono što je u njemu bilo). "El-ifadu" (izlijevanje, poplavljivanje) je "el-isra'u" (požurivanje, žurenje). A pročitao je Aameš (tekst Kur'ana "ila nusubin"): "ila nasbin" - (a to znači) k postavljenoj (podignutoj) stvari (što) se utrkivaju (natječu) k njoj. A "nusbun" je jednina (tj. imenica u jednini, a "nusbun" i "nusubun" znači: idol, kip koji je postavljen da se obožava), a "nasbun" je infinitiv (i znači: postavljanje nečega za nešto). Dan izlaženja je (dan izlaženja stanovnika grobova, tj. mrtvaca-mrtvih) iz njihovih grobova.

"Jensilune" (žure, hitaju) je (isto što i) "jahrudžune" (izlaze-žurno iz grobova).

(Buharija po svome običaju i ovdje odstupa za kraće vrijeme od hadisa da navede i podsjeti na neke riječi iz Kur'ana koje govore o grobu i spominju grob, pa te riječi tumači drugim sličnim riječima.)

PRIČAO NAM JE Usman, rekao je: pričao mi je Džerir od Mensura, od Sa'da, sina Ubejdeta, od Ebu Abdurahmana, od Alije, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bili smo u (tj. na sahrani jednom) mrtvacu (mrtvom) u (groblju) Bekiul-Garkadu, pa je došao nama Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa je sjeo i sjeli smo (i mi) okolo njega, a sa njime je štap (tj. a imao je štap, nosio je uza se štap). Pa je oborio (sageo glavu razmišljajući, ili oborio je, spustio je štap) i počeo (je da) udara (u zemlju, tj. da pretura, rovi zemlju) sa svojim štapom. Zatim je rekao: "Nema od vas (ni) od jednoga (tj. nijednoga - to jest) nema od rođene (tj. stvorene) duše (tj. osobe nijedne da je s njom drukčije) osim (tako da) se je napisalo (zapisalo) njezino mjesto od raja i Vatre, i osim (tako da) se je zapisala (svaka osoba) nesrećnom ili srećnom." Pa je rekao (jedan) čovjek: "O poslaniče Allaha, pa zar se nećemo osloniti na našu knjigu (tj. na to što nam je zapisano, na sudbinu) i ostaviti rad (dobrih djela)? Pa ko je bio od nas (već zapisan prije da je) od srećnika, pa postaće k radu srećnika (tj. povući će ga sudbina k radu dobrih djela, pa nije potrebno da se on trudi i nastoji da čini dobra djela); a ko je bio od nas (već prije zapisan da je) od nesrećnika, pa postaće k radu nesrećnika (povučen sudbinom makar se opirao lošim djelima)." Rekao je (Muhamed a.s.): "Što se tiče srećnika, pa olakšaće se (tj. učiniće se laganim - a to znači da im neće biti neraspoloženja) za rad sreće; a što se tiče nesrećnika, pa olakšaće se za rad nesreće." Zatim je pročitao (recitovao): "Pa što se tiče (onoga) ko je darivao (siromahe) i bojao se (Uzvišenoga Boga).....". Odlomak (iz Kur'ana).

GLAVA

(onoga) što je došlo u (vezi) ubice (svoje) osobe (tj. o samoubici, o samoubistvu).

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jezid, sin Zurej'a, pričao nam je Halid od Ebu Kilabeta, od Sabita, sina Dahakja, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Ko se zakleo (tj. Ko se zakune) sa vjerom (nekom drugom) osim Islama lažno namjerno, pa on je (onakav) kao što je rekao (tj. postane one vjere pripadnik); a ko je ubio svoju osobu (tj. sam sebe, ko je izvršio samoubistvo) sa (kakvim komadom) željeza, kažnjavaće se s njime (tj. tim spomenutim - a to znači: kažnjavaće se tim željezom) u vatri pakla." A rekao je Hadžadž, sin Minhala: pričao nam je Džerir, sin Hazima, od Hasena, pričao nam je Džundeb, bio zadovoljan Allah od njega, u ovoj bogomolji (u Basri), pa nismo zaboravili, a ne bojimo se da laže Džundeb (pričajući) od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je: Bile su u (jednoga) čovjeka rane, (pa) je ubio svoju osobu (tj. pa se ubio zbog tih rana) pa je rekao Allah - moćan je (On) i veličajan je: "Prestizao me (tj. Htio je da me prestigne, da mi uteče) moj rob sa svojom osobom. Zabranio sam njemu raj."

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb, pričao nam je Ebuzinad od Aaredža, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Koji (Ko) zadavi svoju osobu (sebe), daviće je u Vatri (daviće se u Vatri), a koji je (a ko se) probode, probadaće je u Vatri (probadaće se u Vatri)."

GLAVA

(onoga) što se mrzi od molitve na (dženaze za) dvoličnjake (tj. kao što je molitva-dženaza za licemjerce) i traženje oprosta za idolopoklonike.

Predao ga je (tj. pričao je to da je prezirno i mrsko djelo molitva-dženaza za licemjere i traženja od Boga dž.š. oprosta za idolopoklonike - to je pričao (Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukjejra, rekao je: pričao mi je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba, od Ubejdulaha, sina Abdullaha, od Ibnu Abasa, od Umera, sina Hataba, bio zadovoljan Allah od njih, da je on rekao:

Pošto je umro Abdullah, sin Ubejja, (i to) sin (od Ubejjove žene) Selule, pozvao se (tj. pozvan je) njemu poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, radi (toga da) klanja na (tj. za) njega (dženazu). Pa pošto je stao (ili: ustao da bi klanjao) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, skočio sam k njemu pa sam rekao: "O poslaniče Allaha, zar ćeš (da) klanjaš na (tj. dženazu za) Ibnu Ubeja, a već je (on) rekao (na) dan taj i taj ovako i ovako (ili: tako i tako), nabrajam (tj. nabrajajući - a to znači: navodeći) mu njegov govor (njegove neprijateljske riječi)." Pa se nasmijao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i rekao je: "Pomakni (se) nazad od mene, o Umere." Pa pošto sam umnožio (tj. mnogo navaljivao) na njega (svojim zahtjevom da mu ne klanja dženazu), rekao je: "Zaista ja sam se stavio na izbor (tj. dato mi je da biram šta hoću - a to se misli na odlomak iz Kur'ana: "Istagfir lehum ev la testagfir lehum" - "Traži oprost za njih, ili ne traži oprost za njih...."), pa sam sebi izabrao (prvo, tj. da tražim oprost za njih). Da znam da ja ako povećam (tj. da ako ja povećam broj traženja oprosta) na (više od) sedamdeset (puta) pa (da) će se oprostiti njemu, zaista bih povećao na njih (na sedamdeset, tj. tražio bih više od sedamdeset puta oprost za njega kad bih znao da će mu se oprostiti i da će mu to koristiti)."

(U odlomku Kur'ana se kaže: ".... ako tražiš oprost za njih" - misli se na licemjere, dvoličnjake - "pa neće oprostiti Allah njima....".).

Rekao je (Umer): Pa je klanjao na (tj. za) njega (dženazu) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zatim je otišao. Pa nije ostao osim lako (tj. Ostao je samo malo vremena iza toga) dok su (ili dok nisu) sašla dva odlomka od (poglavlja) "Beraeta": "I ne klanjaj (ni) na (tj. ni za) jednoga od njih...." do ".... i oni su griješnici (tj. bezbožnici)". Rekao je (Umer): Pa sam se čudio poslije od (tj. zbog) svoje smjelosti (da postavljam takav zahtjev) na poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, tada. A Allah i Njegov poslanik je znaniji (su znaniji, tj. najbolje znaju).

pohvale ljudi na (tj. za) mrtvaca (mrtvog).

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Šubete, pričao nam je Abdul-Aziz, sin Suhejba, rekao je: čuo sam Enesa, sina Malikja, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori:

Prošli su pokraj umrle osobe, pa su pohvalili nju dobrom, pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Nužna je (rajska nagrada ovoj osobi)." Zatim su prošli pokraj druge (umrle osobe), pa su pohvalili nju zlom, pa je rekao: "Nužna je (paklena kazna ovoj osobi)." Pa je rekao Umer, sin Hataba, bio zadovoljan Allah od njega (s njim): "Šta je "Nužna je" (To jest: Šta to znači: Nužna je)?" Rekao je (Muhamed a.s.): "Ovaj (umrli što) ste pohvalili njega dobrom, pa nužan mu je raj, a ovaj (umrli što) ste pohvalili njega zlom, pa nužan mu je pakao (doslovno: pa nužna mu je Vatra). Vi ste svjedoci Allaha (tj. Allahovi) u (tj. na) zemlji."

PRIČAO NAM JE Afan, sin Muslima, pričao nam je Davud, sin Ebul-Furata, od Abdullaha, sina Burejdeta, od Ebul-Esveda, rekao je:

Dostopao (tj. Došao) sam (u) Medinu, a već se dogodila u njoj bolest, pa sam sjeo k (tj. do, uz) Umeru (Umera), sina Hataba, bio zadovoljan Allah od njega. Pa je prošla pokraj njih (pogrebna) povorka, pa se pohvalilo na njena vlasnika dobro (tj. pohvalio se umrli, pohvalili su umrlog kao dobrog), pa je rekao Umer, bio zadovoljan Allah od njega: "Nužna je." Pa se prošlo sa drugom (tj. Pa je pronešen drugi neki mrtvac-mrtvi), pa se pohvalilo na njenog vlasnika zlo (pohvalili su ovog drugog umrlog kao lošeg, spomenut je kao zao, loš) pa je rekao Umer, bio zadovoljan Allah od njega: "Nužna je." Zatim se prošlo sa trećom, pa se pohvalilo na njenog vlasnika zlo pa je rekao: "Nužna je." Pa je rekao Ebul-Esved: Pa sam rekao: "A šta je (to) "Nužna je", o zapovjedniče vjernika?!" Rekao je: "Rekao sam kao što je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (a on je rekao): "Koji musliman (bude takav da) su svjedočila njemu četiri (čovjeka) za dobro (da je dobar), uveo (tj. uvešće) ga Allah (u) raj." Pa smo rekli: "A trojica?" Rekao je: "I trojica." Pa smo rekli (upitali): "A dva?" Rekao je:

"I dva." Zatim ga nismo pitali od jednoga (tj. o jednome, o svjedočenju samo jednoga)."

GLAVA

(onoga) što je došlo o kazni groba (tj. u vezi kazne u grobu), i Njegova govora (ili: i - o tome je i - Njegov govor), uzvišen je (On, tj. Allah): ".... kada nasilnici (budu) u naporima smrti, a anđeli prostirači svojih ruku (tj. raširili svoje ruke govoreći): "Dajte da izađu vaše duše. Danas ćete biti nagrađeni (tj. kažnjeni) kaznom poniženja....". "El-hunu", ono je (isto što i) "el-hevanu" (poniženje), a "el-hevnu" je "errifku" (blagost). I Njegov govor, veličajno je Njegovo spominjanje: "..... kaznićemo ih dvaput, zatim će se vratiti k velikoj kazni." I Njegov govor, uzvišen je (On): ".... i prilijepila se je za rod Faraona zloća kazne (zlo kazne se je prilijepilo). Vatra (pakla je ta što) se izlažu njoj jutrom i večerom, a (na) dan (kada) ustane (tj. nastupi) Čas (reći će se): "Uniđite, rode Faraona, (u) najžešću kaznu."

PRIČAO NAM JE Hafs, sin Umera, pričao nam je Šubete od Alkameta, sina Merseda, od Sa'da, sina Ubejdeta, od Bera'a, sina Aziba, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Kada se je posadio (tj. Kada se posadi) vjernik u svome grobu, došlo se (njemu, tj. doći će se njemu - a to znači: doći će mu anđeli koji će ga pitati), zatim je svjedočio (tj. zatim će svjedočiti) da nema boga osim Allaha i da je Muhamed poslanik Allaha, pa to je Njegov govor (tj. pa na to se odnosi odlomak Božijeg govora u Kur'anu): "Učvršćuje (ili: Učvrsti će) Allah (one) koji su vjerovali sa čvrstim govorom....".

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Bešara, pričao nam je Gunder, pričao nam je Šubete o ovome i povećao (tj. i u svome pričanju još je dodao, rekao više ovo:) "Učvršćuje Allah (one) koji su vjerovali...." sišlo je o kazni groba (tj. u vezi kazne u grobu).

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Ja'kub, sin Ibrahima, pričao mi je moj otac od Saliha, pričao mi je Nafi' da je Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, izvijestio njega, rekao je:

Natkučio se Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, na (nad) stanovnike bunara (na Bedru, tj. nad poginule neprijatelje, bačene u neobzidani, neozidani bunar na Bedru) pa je rekao: "Našli ste (ono) što je obećao vaš Gospod (sada kao) istinu." Pa se reklo njemu: "Zar zoveš (dozivaš) mrtve?" Pa je rekao: "Niste vi čujniji od njih (tj. vi ne čujete bolje i više od njih), ali (oni) neće odgovoriti (tj. ne mogu dati nama odgovora)."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Sufjan od Hišama, sina Urveta, od svoga oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, samo (ovo, ili ovako):

"Zaista oni svakako znaju sada da je (ono) što govorah (što sam govorio) istina." A već je rekao Allah, uzvišen je (On): "Zaista ti nećeš dati da čuju mrtvi....".

PRIČAO NAM JE Abdan, izvijestio me moj otac od Šubeta, čuo sam Eš'asa (da priča) od svoga oca, od Mesruka, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da je (jedna) Židovka unišla njoj (tj. posjetila je), pa je spomenula kaznu groba pa je rekla njoj:

"Zaštitio (tj. Sačuvao) te Allah od kazne groba!" Pa je pitala Aiša poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, o kazni groba, pa je rekao: "Da, kazna groba (postoji)." Rekla je Aiša, bio zadovoljan Allah od nje: Pa nisam vidjela poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, poslije (toga da) je klanjao (kakvu) molitvu (drukčije) osim (tako da) se utjecao (tj. da je tražio zaštitu) od kazne groba.

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Sulejmana, pričao nam je Ibnu Vehb, rekao je: izvijestio me Junus od Ibnu Šihaba, izvijestio me Urvete, sin Zubejra, da je on čuo Esmu, kćer Ebu Bekjra, bio zadovoljan Allah od njih dvoje, (da ona) govori:

Stajao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, govoreći (prediku, propovijedajući) pa je spomenuo kušnju (iskušenje) koja je (ta

što) će se iskušavati u njoj čovjek. Pa pošto je spomenuo to, zadrečali su (zacvilili su) muslimani (velikim) drečanjem.

PRIČAO NAM JE Ajjaš, sin Velida, pričao nam je Abdul-Aala, pričao nam je Seid od Katadeta, od Enesa, sina Malikja, bio zadovoljan Allah od njega, da je on pričao njima da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Zaista rob (tj. čovjek) kada se stavi u svoj grob i okrenu leđa od njega (tj. odlaze, kad pođu, krenu, nazad svojim kućama) njegovi drugovi - a zaista on sigurno čuje udaranje (tj. topot, zvuk) njihovih obuća (njihove obuće) - doći će mu dva anđela, pa će posaditi njih dvojica njega pa će reći njih dvojica (njih dva): "Šta govoraše (Šta si govorio ti) o ovome čovjeku?" (pitajući ga) za Muhameda, pomilovao ga Allah i spasio. Pa što se tiče vjernika, pa reći će: "Svjedočim da je on rob Allaha i Njegov poslanik." Pa će se reći njemu: "Pogledaj k tvome (tj. k svome) sjedištu (tj. mjestu) od Vatre, već je zamjenio (tj. dao u zamjenu) tebi Allah za njega sjedište od raja." Pa vidi njih dva (sjedišta, oba sjedišta) zajedno (skupa). Rekao je Katadete: A spomenulo se nama (i to) da će se ono raširiti u njegovu (njegovom) grobu (tj. da će mu se raširiti i rasprostraniti njegov grob). Zatim se vratio (u pričanju Katadete) k pričanju Enesa. Rekao je: A što se tiče dvoličnjaka i nevjernika, pa reći će se njemu: "Šta govoraše (Šta si govorio ti) o ovome čovjeku?" Pa će reći: "Neću znati (tj. ne znam). Govorah (Govorio sam) što ga je govorio narod (što su govorili ljudi)." Pa će se reći: "Nisi znao i nisi čitao (ili: i nisi slijedio)." I udariće se sa čekićima od željeza (žestokim) udarcem, pa će zavikati (tj. zajaukati žestokim) vikanjem (tako da) će čuti njega (tj. to vikanje, jauk) ko je blizu njega (ko je do njega) osim dva tereta (tj. osim ljudi i duhova - "sekalani" je izraz za ljude i duhove).

GLAVA

utjecanja od kazne groba (molbe-dove od kazne u grobu).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Musena-a, pričao nam je Jahja, pričao nam je Šubete, rekao je: pričao mi je Avn, sin Ebu Džuhajfeta,

od svoga oca (Ebu Džuhajfeta), od Bera-a, sina Aziba, od Ebu Ejuba, bio zadovoljan Allah od njih, rekao je:

Izašao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (izvan Medine), a već je palo (zašlo) Sunce, pa je čuo (neki) glas pa je rekao: "Židovi (neki što) se kažnjavaju u svojim grobovima (to daju glas)." A rekao je Nadr: izvijestio nas je Šubete, pričao nam je Avn, čuo sam moga (svoga) oca, rekao je: čuo sam Bera-a (pričao je predaju) od Ejuba, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio (priča se kao i u prethodnom hadisu, ali s tom razlikom što se u prethodnome senedu kaže "od Bera-a", a u ovom senedu "čuo sam Bera-a", a to je pričanje jače, pouzdanije).

PRIČAO JE NAMA Muala, pričao nam je Vuhejb od Musa-a, sina Ukbeta, rekao je: pričala mi je kći Halida, sina Seida sina Asa, da je ona čula Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, a on se utječe od kazne groba.

PRIČAO NAM JE Muslim, sin Ibrahima, pričao nam je Hišam, pričao nam (je) Jahja od Ebu Selemeta, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da se ovako) moli: "Bože (moj), zaista ja se utječem Tebi od kazne groba, i od kazne Vatre, i od kušnje (iskušenja) života i smrti i od kušnje pomazanika varalice (lažova, tj. Antihrista-Dedždžala)."

GLAVA

kazne groba od (tj. zbog) klevete (ogovaranja i slično tome) i mokraće.

PRIČAO NAM JE Kutejbete, pričao nam je Džerir od Aameša, od Mudžahida, od Tavusa, rekao je Ibnu Abas, bio zadovoljan Allah od njih dvojice:

Prošao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, na (tj. pokraj) dva groba pa je rekao: "Zaista njih dva se svakako kažnjavaju, a ne kažnjavaju se u (vezi) velikog (grijeha po vašem mišljenju)." Zatim je rekao: "Da, što se tiče jednog (od) njih dvojice, pa trčaše (pa trčao je)

sa prenošenjem riječi (ogovaranja, klevete); a što se tiče drugoga, pa ne zastiraše se (tj. ne čuvaše se, nije se čuvao) od svoje mokraće." Rekao je (Ibnu Abas): Zatim je uzeo (Muhamed a.s.) sirovo drvo pa ga je razbio u dva (dijela, tj. rascijepio ga na dva dijela), zatim je zabo (usadio) svaki pojedini (dio) od njih dva na (po jedan) grob, zatim je rekao: "Možda ono (da) se olakša od njih dvojice (Možda će da se olakša njima dvojici kažnjavanje) dok se ne osuše njih dva (dijela rascijepljenog sirovog drveta)."

GLAVA

mrtvaca-mrtvog (da je u takvom stanju da) se izlaže njemu u jutru i (u) večeri (u veče) (njegovo mjesto koje ga čeka na budućem svijetu).

PRIČAO NAM JE Ismail, rekao je: pričao mi je Malik od Nafia', od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Zaista jedan (od) vas kada je umro (tj. kada umre), izlaže (tj. prikazuje, prestavlja) se njemu njegovo sjedište (tj. mjesto u životu na budućem svijetu) u jutru i večeri (i u veče), ako bude od pripadnika raja, pa od pripadnika raja (pokazivaće mu se sjedište); a ako je bio (tj. a ako bude) od pripadnika Vatre (pa izlagaće mu se sjedište pripadnika Vatre), pa će se reći: "Ovo je tvoje sjedište dok proživi tebe Allah k sudnjem danu (tj. na sudnjem danu)."

GLAVA

govora mrtvaca-mrtvog na mrtvačkoj nosiljki.

PRIČAO NAM JE Kutejbete, pričao nam je Lejs od Seida, sina Ebu Seida, od njegova (od svoga) oca da je on čuo Ebu Seida Hudriju, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Kada se postavila (tj. Kada se postavi, pripremi za nošenje) mrtvačka nosiljka pa je ponesu ljudi na svojim vratovima, pa ako je (umrla osoba) bila dobra, rekne: "Proturite me (tj. Nosite me naprijed),

proturite me!" A ako je bila (drukčija, drugačija) osim dobra (dakle ako bude loša), rekne: "O teško njoj! Gdje odlaze s njom (tj. Gdje je odvedoše, odnesoše)?" Njezin glas čuje svaka stvar (svako) osim čovjeka, a da je čuo (tj. a da čuje) nju (tj. umrlu osobu) čovjek, zaista bi umro."

GLAVA

(onoga) što se reklo o (nepunoljetnoj, maloljetnoj) djeci muslimana.

Rekao je Ebu Hurejrete, bio zadovoljan Allah od njega, (pričajući) od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Ko je (u takvom stanju, prilici da) je umrlo njemu troje od djece (tj. troje djece), (a da) nisu (još bili) stigli grijehu (tj. dobu punoljetnosti, jer se do punoljetnosti ne pišu i ne računaju grijesi), biće mu (to) zastor (zaklon) od Vatre; ili: unići će (u) raj."

PRIČAO NAM JE Jakub, sin Ibrahima, pričao nam je Ibnu Ulejjete, pričao nam je Abdul-Aziz, sin Suhejba, od Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Nema od ljudi (nijedan) musliman (da) umre njemu troje (djece koja) nisu dostigla grijeha (da će drukčije proći) osim (tako da) će uvesti njega Allah (u) raj sa dobrotom (sa obiljem) Svoje milosti (prema) njima."

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, pričao nam je Šubete od Adijja, sina Sabita, da je on čuo Bera-a, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Pošto se usmrtio (tj. Pošto je umro) Ibrahim, njemu (neka) je mir!, rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Zaista je za njega (tj. Zaista on ima - jedna) dojilja u raju (On ima dojilju u raju)."

(Radi se o Ibrahimu, maloljetnom sinu Muhameda a.s.).

GLAVA

(onoga) što se reklo o (maloljetnoj) djeci idolopoklonika.

PRIČAO NAM JE Hibban, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Šubete od Ebu Bišra, od Seida, sina Džubejra, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Upitao se (tj. Upitan je) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, o djeci idolopoklonika pa je rekao: "Allah kad je stvorio (ili: stvarao) njih znaniji je (od svakog) o (onome) što bi bili činioci (radnici, tj. Allah najbolje zna šta bi činili da nisu umrli malodobni)."

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, rekao je: izvijestio me Ata', sin Jezida, Lejsija da je on čuo Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori:

Upitao se (Upitan je) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, o potomstvima idolopoklonika pa je rekao: "Allah je znaniji o (onome) što su bili (ili: što bi bili) činioci (šta bi radili i činili da nisu umrli)."

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Ibnu Ebu Zi'b od Zuhrije, od Ebu Selemeta, sina Abdurahmana, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Svako rođenče se rađa na načinu stvaranja (takvom da je naklonjeno islamu), pa ga njegovi roditelji požidove, ili pokrste ga ili pomagijaju ga (učine ga poklonikom magije, gatanja, vračbine, vradžbine), kao marva, oteli se marvom (tj. rodi, okotise marva-stoka bez unakaženosti), da li vidiš (da li vidite) u njoj (tj. među marvom da se ijedna rodila, okotila) odsječena (odsječenoga) nosa?!"

GLAVA.

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Džerir, sina Hazima, pričao nam je Ebu Redža' od Semureta, sina Džundeba, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bio bi Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, kada je (tj. kada bi) klanjao (jednu) molitvu, okrenuo (bi) se na nas (tj. nama) sa svojim licem pa bi rekao: "Ko je usnio od vas noćas (kakav) san." Rekao je: Pa ako je usnio jedan (od nas, tj. neko), ispričao je nju (usnulu stvar, san), pa rekne (Muhamed a.s. o tome) šta je htio Allah. Pa je pitao nas (jednoga) dana pa je rekao: "Da li je usnio jedan od vas (neki) san?" Rekli smo: "Ne." Rekao je: "Ali ja sam usnio noćas dvojicu ljudi, dođoše njih dva meni, pa uzeše njih dva (mene) za moju ruku, pa izvedoše (tj. odvedoše) njih dva mene k Svetoj Zemlji, pa kadli (tamo) čovjek (jedan) je sjedač (tj. sjedi), a (jedan drugi) čovjek je stajač (stoji), u njegovoj ruci (je nešto, neka stvar). Rekao je neki (od) naših drugova (pričajući) od Musa-a (sina Ismailova da je ta stvar u stajačevoj ruci bila, ta stvar je bila kod onog koji je stajao) kuka od željeza. Uvlači ga (tj. Stajač uvlači onaj predmet što mu je u ruci, kuku) u ugao usta njegovih (sjedačevih usta, onom koji sjedi, turajući, gurajući tako duboko kuku u usta) da dopre (do) njegova potiljka (zatioka). Zatim čini sa njegovim drugim uglom usta (sa drugom stranom usta nešto slično) kao to. I sraste (zaraste, sljubi se, sklopi se, tj. ozdravi) njegova ova strana (ugao) usta (prva), pa se povrati pa čini slično njemu (tj. kao i prvi puta što je s njom, sa stranom, sa uglom usta činio). Rekao sam: "Šta je ovo?" Rekli su njih dva: "Odlazi (Idi dalje)." Pa smo otišli (tj. išli dalje) dok smo došli (naišli) na čovjeka, ležećeg (koji leži) na svome potiljku, a (jedan drugi) čovjek je stajač (tj. stoji) nad njegovom glavom sa kamenom (koliko šaka ili kao šaka), ili stijenom (ovećim kamenom) pa razbija s njime njegovu glavu. Pa kada ga udari, zavalja (otkotrlja) se kamen, pa ode k njemu zbog (toga da) ga uzme, pa se neće vratiti k ovome (čovjeku) dok (tj. a ono već) sraste njegova glava kao što je ona (i bila). Pa se vrati (nanovo) k njemu pa ga udari. Rekao sam: "Ko je ovo?" Rekla su njih dva: "Odlazi." Pa smo otišli (dalje) ka (jednoj) rupi kao peć, najviši (dio) njezin je tijesan, a najniži je prostran (doslovno: a najniži dio njezin je prostran), zapaljuje (gori, razgara rupa) pod sobom vatru. Pa kada se približi (gorivo, ili rasplamsani plamen), podignu se (ljudi dotle) dok skoro da izađu (skoro da izađu). Pa kada se ugasi (vatra), vrate se u nju (tj. u rupu). A u njoj su ljudi i žene goli. Pa sam rekao: "Ko je ovo?" Rekla su njih dva: "Odlazi." Pa smo otišli dok smo došli (dok nismo došli) na (jednu) rijeku od krvi, u njoj je (jedan) čovjek stajač (tj. stoji), (a) na sredini rijeke (tj. na obali rijeke jedan drugi) čovjek (i) pred njim kamenje. Pa počne (da ide, pođe) čovjek koji

je u rijeci, pa kada je htio da izađe, baci (onaj drugi) čovjek kamen (doslovno: baci se sa kamenom) u njegova usta pa ga odbije (vrati ga) gdje je bio. Pa bi ponovo (isto) počeo, kad god bi htio izaći, (počeo bi da se) baca u njegova usta sa (jednim) kamenom, pa bi se povratio kao što je (i) bio. Pa sam rekao: "Šta je ovo?" Rekli su njih dva: "Odlazi (dalje)." Pa smo otišli (tj. išli) dok smo stigli (dok nismo stigli) k (jednoj) zelenoj bašti (vrtu), u njoj (ima jedno) veliko stablo i u korijenu (tj. podnožju) njegovu (jedan) starac i (nekakva) djeca, i kadli (jedan) čovjek blizu (toga) stabla, pred njim vatra, loži je (pali je). Pa su se njih dva popeli sa mnom u (tj. uz, ili na to) stablo. I uveli su njih dva mene (u jednu) kuću, nisam vidio nikad ljepše od nje, u njoj (su) ljudi: starci i mladići, i žene i djeca. Zatim su njih dva izvela mene iz nje (kuće), pa su se njih dva popela (ili: penjala, pela) sa mnom (uz ili na to) stablo pa su uvela njih dva mene (u) kuću, ona je ljepša i bolja (od one prve), u njoj su starci i mladići. Pa sam rekao: "Ophodali ste (tj. Provodali ste) vas dvojica mene noćas (mnogo), pa izvijestite vas dvojica mene o (onome) što sam vidio!" Rekla su njih dva: "Da. Što se tiče (onoga) koji (je u takvom položaju da) si vidio njega (da) se cijepa ugao (kraj, dio) njegovih usta, pa (to je) lažov (koji) ispriča laž pa se nosi (tj. raširi) od njega (toliko) da dopre obzorima (horizontima, tj. na sve strane). Pa praviće se sa njim (tj. kažnjavaće se onako kao) što si vidio do Sudnjega dana. A (onaj) koji (je u stanju takvom da) si ga vidio (da) se razbija njegova glava, pa (to je) čovjek (takav što) ga je poučio Allah Kur'anu pa je spavao od njega u noći i nije radio u (smislu) njega u danu (ili po danu). Činiće se s njim (ono, to) do Sudnjega dana. A (ono) koje (je to što) si ga vidio (ili kraće: A ono što si vidio) u rupi, pa oni su preljubnici. A (onaj) koji (je taj što) si ga vidio u rijeci, (to) su jedači kamate (lihvari). A starac u podnožju (onoga) stabla je Ibrahim (Abraham, Avram) - na njega mir! - a djeca okolo (oko) njega, pa (to) su djeca ljudi. A (onaj) koji loži (zapaljuje) vatru je Malik, blagajnik (upravnik, čuvar) Vatre (tj. pakla). A prva kuća je kuća skupine vjernika (tj. svih običnih vjernika), a što se tiče ove (druge) kuće, pa (ovo je, to je) kuća mučenika (tj. poginulih za vjeru). A ja sam Džibril (Džebrail, Gavrilo), a ovo je Mikail (Mikailo), pa podigni tvoju (tj. svoju) glavu." Pa sam podigao svoju glavu, pa kadli iznad mene (nešto) kao oblak. Rekoše njih dva: "Ovo je tvoj stan (boravište, svratište)." Rekao sam: "Pustite vas dva mene (da) uniđem (u) moj (tj. u svoj) stan!" Rekli su njih dva: "Zaista ono (stvar je u tome što) je ostao tebi (još neki) život

(tj. da još živiš dio života što) nisi upotpunio (još) njega, pa da si (ga) upotpunio, došao (tj. unišao, ušao) bi (sada u) tvoj (tj. svoj) stan."

GLAVA

smrti ponedjeljkom (tj. u ponedjeljak).

PRIČAO NAM JE Mualla, sina Eseda, pričao nam je Vuhejb od Hišama, od njegova oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Unišla sam na (viđenje) Ebu Bekra (tj. posjetila sam ga u bolesti), bio zadovoljan Allah od njega, pa je rekao: "U koliko (komada mrtvačke odjeće) ste zamotali Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio?" Rekla je: "U tri bijele sehulske odjeće, nije u njima (bila) košulja, a ni turban (ahmedija)."

(Sehulska odjeća je iz mjesta Sehul u Jemenu.)

I rekao je njoj: "U koji dan je umro (preminuo) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio?" Rekla je: "Ponedjeljkom (tj. U ponedjeljak)." Rekao je: "Pa koji je ovo dan?" Rekla je: "Ponedjeljak." Rekao je: "Nadam se (da će moja smrt biti) u (ovom vremenu) što je između mene i između noći (tj. između ovoga časa što u njemu sada govorim i između noći koja dolazi - a to znači: Nadam se da ću umrti, umrijeti ovo do noći dokle još traje ponedjeljak)." Pa je pogledao k (jednoj) odjeći na njemu (tj. na sebi), liječaše se (tj. liječio se) u njoj, sa njom (tj. na njoj, na toj odjeći) je pjega (mrlja) od šafrana, pa je rekao: "Operite ovu moju odjeću, i povećajte (tj. dodajte) na nju (još druge) dvije odjeće pa me zamotajte u njih." (Misli na to kada umre.) Rekla sam: "Zaista ovo (to) je iznošeno (vehto, tj. nije novo)." Rekao je: "Zaista živi je preči (ima više prava) za novo od mrtvaca-mrtvoga. On (ćefin, mrtvačka odjeća) je samo za gnoj (mrtvačkog tijela; ili: za rok, za odgađanje, za zadržavanje - a onda znači: Ono, novo, je samo za onoga ko ima još roka da živi, za onoga čija je smrt odgođena, ko će se zadržati još na životu)." Pa nije umro (nije preminuo Ebu Bekr u ponedjeljak do noći, nego je živio sve) dok je omrknuo (tj. unišao u časove) od noći utorka, i pokopao se (i pokopan je) prije (nego) da je

osvanuo (tj. prije nego što je nastupilo jutro - a to znači da je ukopan po noći).

(Treba se sjetiti da dan po mjesečevom računanju vremena nastaje poslije zalaza Sunca, a ne poslije ponoći.)

GLAVA

smrti iznenađenja (tj. koja nastupi, dođe iznenada, neočekivano), nepredviđenja.

PRIČAO NAM JE Seid, sin Ebu Merjema, pričao nam je Muhamed, sin Džafera, rekao je: izvijestio me Hišam od svoga oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da je (jedan) čovjek rekao Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista moja majka (umrla je tako da) je iznenada umrla njezina osoba (ili duša; ili: iznenada se ugrabila njezina, njena duša, tj. moja majka je umrla neočekivano, iznenada), a mislim je da je govorila (mislim da bi govorila, rekla, tj. da je mogla progovoriti kad je umirala), podijelila bi milostinju (ili rekla bi da se podijeli za nju milostinja). Pa da li za nju (ima kakva) nagrada ako sam podijelio od nje (ispred nje, tj. da li će ona imati od Allaha dž.š. nagradu ako ja za nju dadnem, dam milostinju)?" Rekao je: "Da."

(Komentatori kažu da se radi o Sa'du, sinu Ubadeta i njegovoj majci Amri, Amreti. Dalje kažu da se iz ovoga hadisa vidi da Muhamed a.s. nije pokazao ni izrazio neraspoloženja ni čuđenja za neočekivanu smrt, pa Buharija iz toga zaključuje da iznenadna smrt nije ružna i nevaljala.)

GLAVA

(onoga) što je došlo o grobu (tj. u vezi groba) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, i (grobova) Ebu Bekra i Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice (s njima).

"... Fe akberehu: ... pa je dao da ukopa u grob njega." "Akberturredžule": Dao sam ukopati u grob čovjeka - (to se iskaže tim

izrazom) kada si učinio (načinio) njemu grob; a (izraz) "kabertuhu" (je značenja): pokopao sam ga. "Kifaten: Pritegom (koja teglji, skuplja)." - (a to znači): Bivaju (ljudi) u njoj (tj. na njoj, na zemlji) živi i pokopavaju se u njoj mrtvi.

PRIČAO NAM JE Ismail, pričao mi je Sulejman od Hišama. - H - A pričao mi je Muhamed, sin Harba, pričao nam je Ebu Mervan Jahja, sin Ebu Zekerijja-a, od Hišama, od Urveta, od Aiše, rekla je:

Zaista bio bi poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) se zaista ispričava (izvinjavaše se) u svojoj bolesti (što raspitiva, ispituje u kojoj je sobi, prostoriji). (Pitao je): "Gdje sam ja danas? Gdje ću ja sutra?" - držeći sporim (tj. smatrajući da sporo primiče vrijeme) za dan Aiše (tj. kad treba, kad je red da se premjesti u sobu Aišinu). Pa pošto je bio moj dan, uzeo ga je Allah (tj. umro je Muhamed a.s. u času kada je bio naslonjen) između mojih pluća (tj. moje strane) i mojih prsa, i pokopao se (tj. pokopan je) u mojoj sobi. ("Sahrun": pluće (jedno).

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Ebu Avanete od Hilala, od Urveta, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u svojoj bolesti koja (je ta što) nije ustao iz nje:

"Prokleo Allah Židove i kršćane! Uzeli su grobove svojih vjerovijesnika bogomoljama (tj. za bogomolje)." Da nije toga, pokazao bi se njegov (Muhamedov a.s.) grob, (drugog uzroka nema što je zakopan u sobi svoje kuće) osim (to) da se on bojao, ili (što) se bojalo, da se uzme (tj. da se ne uzme njegov grob) bogomoljom (za bogomolju). A od Hilala, rekao je: Dao mi je nadimak (po djetetu) Urvete, sin Zubejra, a nije se dalo roditi meni (dijete, tj. a nisam imao djece nikako).

(Veli se da je Urvete nazvao Hilala nadimkom Ebu Amrete, ili Ebu Amr. Dalje se kaže da je cilj ovoga podatka da se dokaže da je Hilal zaista dolazio u dodir sa Urvetom.)

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Mukatila, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Ebu Bekr, sin Ajjaša, od Sufjana Temmara

da je on pričao njemu da je on vidio grob Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, uzdignutim (tj. grob je bio uzdignut kao grba deve, a nije bio ravan kao krov, terasa, a niti četvrtast, na četiri ugla, čoška).

PRIČAO NAM JE Fervete, pričao nam je Alija od Hišama, sina Urveta, od njegovoga oca (Urveta, sina Zubejra, rekao je):

Pošto je pao na njih zid (Aišine sobe u kojoj je pokopan Muhamed a.s., i Ebu Bekr r.a. i Umer r.a.) u vrijeme (vladavine) Velida, sina Abdul-Melika (oko 86. godine po Hidžri), uzeli su (učešća) u njegovom građenju (tj. počeli su da prave taj zid), pa se pokazala (ukazala) njima (jedna) noga (stopalo) pa su se prestrašili i mislili su da je ona noga Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. Pa nisu našli (ni) jednoga (čovjeka, tj. nikoga ko) zna to dok je (najzad) rekao njima Urvete: "Ne, tako mi Allaha, nije ona noga Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, nije ona (ničija druga) osim noga Umera, bio zadovoljan Allah od njega." A od Hišama, od njegova oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da je ona oporučila Abdullahu, sinu Zubejra: "Ne pokopavaj me sa njima (sa Muhamedom a.s., i Ebu Bekrom i Umerom r.a.), i pokopaj me sa mojim drugaricama u (groblju) Beki'u. Neću se čistiti (tj. hvaliti) s njime (tj. s pokopavanjem sa njima) nikada."

(Kažu da je smisao te rečenice: "Neću da me neko zbog toga pohvaljuje što sam sa njima ukopana, i da misli da sam naročito vrijedna, a, možda, u stvari nije tako." Ta izjava označava njezinu skromnost i poniznost.)

PRIČAO NAM JE Kutejbete, pričao nam je Džerir, sin Abdul-Hamida, pričao nam je Husajn, sin Abdurahmana, od Amra, sina Mejmuna, Evdije, rekao je:

Vidio sam Umera, sina Hataba, bio zadovoljan Allah od njega, (u času kada) je rekao: "O Abdullahe (ili O Abdullahu), sine Umera, odi k majci vjernika Aiši, bio zadovoljan Allah od nje, pa reci: Čita (tj. Šalje, Isporučuje) Umer, sin Hataba, tebi pozdrav. Zatim je pitaj (moli) da se pokopam sa moja (tj. svoja) dva druga."

(Misli na Muhameda a.s. i Ebu Bekra r.a., a to je govorio poslije atentata koji je na njega izvršen.)

Rekla je: "Htijah, Htjedoh (tj. Htjela sam) ga za moju osobu (za sebe, tj. Htjela sam to mjesto sa njima da se ja pokopam), pa zaista svakako ću odabrati njega (Umera, pretpostaviću ga, daću prednost njemu) danas nad mojom (tj. svojom) osobom (nad moju osobu, nad sebe, tj. mimo sebe, ispred sebe)." Pa pošto je došao (Abdullah od Aiše nazad), rekao je (Umer) njemu: "Šta je kod tebe (Šta ima kod tebe)?" Rekao je: "Dozvolila je tebi, o zapovjedniče vjernika." Rekao je: "Nije bila (nijedna) stvar brižnija k meni (tj. Nije me nijedna stvar više zabrinjavala, nije mi bila nijedna stvar važnija) od toga ležaja, pa kada se uzmem (tj. kada umrem), pa ponesite me, zatim pozdravite, zatim reci: Traži dozvolu Umer, sin Hataba. Pa ako dozvoli (ona) meni, pa pokopajte me, a ako ne ("Illa": in la - ako ne), pa povratite me (tj. odnesite me) k grobovima (ostalih) muslimana. Zatim ja ne znam (doslovno: neću znati) jednog (čovjeka, tj. nikoga) prečega za ovu stvar (u vezi sa ovom stvari, tj. u vezi hilafeta, vladanja) od ove nekolicine (drugova Muhameda a.s.) koji su (takvi da) je preminuo (umro) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a on je od njih zadovoljan (a on je bio zadovoljan s njima i njihovim ponašanjem). Pa ko (između njih bude taj da) su uzeli za halifu (kalifa, vladara - baš njega) poslije mene, pa on je halifa (kalif, vladar, tj. on je i dostojan da bude kalif), pa slušajte njega i pokoravajte se!" Pa je imenovao (tj. naveo je imena te nekolicine, a to su imena) Usmana, i Alije, i Talhata, i Zubejra, i Abdurrahmana, sina Avfa, i Sa'da, sina Ebu Vakkasa. I unišao mu je (jedan) mladić od Pomagača pa je rekao: "Razveseli se, o zapovjedniče vjernika, sa veselom vijesti (od) Allaha! Bilo je tebi od noge (tj. od prednosti i prestiža) u islamu (ono) što već znaš."

(Hoće da kaže: "Prestiž si imao, pretekao si u dobrim djelima mnoge osobe i ličnosti u periodu otkako si primio islam kako već i sam znaš." Prednost i prestiž se nazivaju nogom iz slikovitosti, jer se kod natjecanja nogom stigne na cilj prije drugih.)

"Zatim si se postavio (postavljen si) kalifom pa si bio pravedan. Zatim (ti je došlo) mučeništvo (pao si za vjeru) poslije ovoga svega (tj. poslije toga svega)." Pa je rekao (Umer): "Da je meni, o sine moga brata (bratiću), (da ja) i to (tj. ja i kalifovanje, upravljanje moje budemo u takvom odnosu i razmjeru da mi ono bude kao nužna dostatna) ishrana

(da smo jednaki) - ne na mene, a ne za mene (tj. da ne bude na mene pala kazna, a niti da imadnem nagrade). Oporučujem kalifu (kalifi, halifi) poslije mene (koji dođe da postupa) sa prvim izbjeglicama dobro, da upozna njima njihovo pravo i da čuva njima njihovu čast (njihovo poštovanje); i oporučujem mu (da postupa) sa Pomagačima dobro koji su se smjestili (u) kuću (islama, tj. u Medinu) i (prigrlili iskreno) vjerovanje, da se prima od dobročinitelja (između) njih (njegovo dobročinstvo) i (da) se oprosti (greška koja se pojavi) od griješnika (između) njih; i oporučujem mu (da postupa) sa zaštitom Allaha i zaštitom Njegova poslanika, pomilovao ga Allah i spasio, (prema onim Židovima i kršćanima koji su sklopili ugovor o lojalnosti, odanosti i poštovanju islamske vlasti) da se ispuni njima njihov ugovor, i da se bori (da se borba vodi protiv onih) iza njih (osim njih, protiv onih koji nisu lojalni) i da se ne opterećuju iznad njihove moći (tj. ono što ne mogu)."

(Pod izrazom "zaštita Allaha i zaštita Njegova poslanika" misli se na propise islamskoga prava koji su zasnovani na izričitim riječima Božije knjige Kur'ana i na postupcima i riječima Božijega poslanika - a koji pružaju zaštitu na području islamske vlasti bilo muslimanima ili Židovima i kršćanima. U navedenom hadisu se misli na zaštitu Židovima i kršćanima prema Kastalaniji. Ajnija kaže da se misli na zaštitu ostalih muslimana osim Muhadžira i Ensarija. Mislim da je u pravu Kastalanija.)

GLAVA

(onoga) što se zabranjuje od psovanja (grdenja, grđenja) umrlih (tj. GLAVA hadisa iz kojih se vidi da je zabranjeno psovati mrtve).

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Šubete od Aameša, od Mudžahida, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ne psujte (tj. Ne grdite, Ne govorite nepovoljno za) mrtve, pa zaista (tj. jer zaista) su oni već dospjeli (došli) k (onome) što su proturili (naprijed, tj. što su poslali pred sobom pa bilo to dobro ili zlo i nevaljalo djelo)." A predao ga je (tj. priopćio je prednji hadis još i) Abdullah, sin

Abdul-Kuddusa, od Aameša; i (isto tako) Muhamed, sin Enesa, od Aameša. Slijedio je njega (tj. Adema) Alija, sin Dža'da, i Ibnu Ar'arete i Ibnu Ebu Adijj (pričajući) od Šubeta.

GLAVA

spominjanja najgorih mrtvih.

(Ovim hoće da se kaže to da se navedena zabrana grdnje mrtvih ne odnosi na najveće zlikavce, zlikovce i zločince, a to će da dokazuje Buharija pomoću hadisa koji sada hoće da donese u tekstu svoga djela.)

PRIČAO NAM JE Umer, sin Hafsa, pričao nam je moj otac, pričao nam je Aameš, pričao mi je Amr, sin Murreta, od Seida, sina Džubejra, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je: rekao je Ebu Leheb - na njega prokletstvo Allaha (tj. Allah ga prokleo) - (Ebu Leheb je rekao) Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio:

"Propast tebi (u) ostalom (dijelu) dana (tj. Propao ti ovo do noći)!" Pa je sišla (tj. Pa je objavljena sura - poglavlje Kur'ana koje počinje sa ajetom-odlomkom, ili sa riječima:) "Propale dvije ruke Ebu Leheba."

(Na osnovu toga što je u pričanju ovoga hadisa Ibnu Abas pri izgovaranju Ebu Lehebovog imena upotrebio izraz "Lanetullahi alejhi"- Božije prokletstvo na njega - na osnovu toga neki zaključuju da se umrli veliki zločinci mogu grditi.)

U IME ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA

GLAVA DUŽNOSTI ZEKATA

(nužne godišnje tačno određene milostinje za siromahe, poreza za pomaganje siromašnih muslimana)

I govor Allaha, uzvišen je (On - Allah): "I uspostavite molitvu i dajite zekat...." (taj Božiji govor, te Božije riječi su dokaz da je zekat nužan, obavezan vjerski propis).

(Ta prva rečenica može se tretirati kao nastavak naslova pa onda glasi ovako: i govora Allaha, tj. GLAVA dužnosti zekata i -GLAVA- govora Allaha, uzvišen je (On, Allah): "I uspostavite molitvu i dajite zekat....".)

A rekao je Ibnu Abas, bio zadovoljan Allah od njih dvojice: pričao mi je Ebu Sufjan, bio zadovoljan Allah od njega, pa je spomenuo hadis Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (tj. pa je Ebu Sufjan spomenuo svoj razgovor sa Iraklijem o Muhamedu a.s.), pa je (u toku toga razgovora) rekao (o Muhamedu a.s. Ebu Sufjan Irakliju): "Zapovjeda nam molitvu, i zekat, i povezanost (sa rodbinom) i čednost (poštenje)."

PRIČAO NAM JE Ebu Asim Dahhak, sin Mahleda, od Zekerija-a, sina Ishaka, od Jahja-a, sina Abdullaha sina Sajfije, od Ebu Mabeda, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, poslao Muaza u Jemen, pa je rekao (Muhamed a.s.):

"Pozovi ih k svjedočenju da nema boga osim Allaha i da sam ja poslanik Allaha; pa ako se oni pokore za to (tomu, tj. tome, tome su povinu), pa objavi im (daj im na znanje) da je Allah propisao njima pet molitava u svakom danu i noći; pa ako se oni pokore za to (u tomu, u tome), pa objavi im da je Allah propisao njima milostinju u njihovim imovinama, uzima se (ona) od njihovih imućnih (bogatih) i vraća se (ona, tj. daje se, razdjeljuje se) na njihove siromašne (dakle uzima se od imućnih i daje se siromašnima)."

PRIČAO NAM JE Hafs, sin Umera, pričao nam je Šubete od Ibnu Usmana, sina Abdullaha sina Mevheba, od Musa-a, sina Talhata, od Ebu Ejuba, bio zadovoljan Allah od njega, da je (jedan) čovjek rekao Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio:

"Izvijesti me za (jedan) posao (tj. o poslu koji) će me uvesti (u) raj." Rekao je (narod): "Šta je njemu? Šta je njemu?" A rekao je

Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Potreba (velika je ono) šta (što) je njemu (palo na um da pita). Obožavaćeš Allaha i nećeš pridruživati s Njime (nijedne) stvari (ništa), i uspostavljaćeš molitvu, i davaćeš zekjat (milostinju) i spajaćeš (tj. povezivaćeš) se sa rodbinom (rođacima - pa će te vršenje tih djela uvesti u raj)." A rekao je Behz: pričao nam je Šubete, rekao je: pričao nam je Muhamed, sin Usmana, i njegov otac Usman, sin Abdullaha, da su njih dva čula Musa-a, sina Talhata, od Ebu Ejuba o ovome (da je pričao). Rekao je Ebu Abdullah: Bojim se da bude Muhamed nezapamćenim. On je samo Amr.

(To jest: U ovom drugom senedu navedenog hadisa Šubete objašnjava da je sinu Usmanovu ime Muhamed, a to nije tako. Pravo je to da je sinu Usmana ime Amr, jer Muhamed nije zapamćen, a Amr jest.)

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Abdurrahima, rekao je: pričao nam je Affan, sin Muslima, rekao je: pričao nam je Vuhejb od Jahja-a, sina Seida sina Hajjana, od Ebu Zur'ata, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je (jedan) Beduin došao Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Uputi me na (takav jedan) posao kada budem radio njega, unići ću (u) raj." (Dakle: Za koji posao, ako ga budem radio mogu ući u raj.) Rekao je: "Obožavaćeš Allaha, nećeš pridruživati s Njime (nijedne) stvari (ništa), i uspostavljaćeš propisanu molitvu, i izvršavaćeš zaduženu (uzakonjenu, propisanu) milostinju, i postićeš (mjesec) ramadan (ramazan)." Rekao je (Beduin): "Tako mi (Onoga) koji (je taj što) je moja duša u Njegovoj ruci (tj. moći - a to znači: Tako mi Boga) neću povećati na ovo (tj. Neću više raditi nego samo ono što je propisano, obavezno)." Pa pošto je okrenuo leđa (tj. Pošto je Beduin otišao), rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Ko (je takav da) veseli njega da pogleda k (jednom) čovjeku (tj. u jednoga čovjeka) od stanovnika raja, pa neka pogleda k ovome (tj. u ovoga Beduina)."

PRIČAO NAM JE Museded od Jahja-a, od Ebu Hajjana, rekao je: izvijestio me Ebu Zur'ate od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, o ovome (tj. o navedenom hadisu).

PRIČAO NAM JE Hadždžadž, pričao nam je Hammad, sin Zejda, pričao nam je Ebu Džemrete, rekao je: čuo sam Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (da) govori:

Došlo je izaslanstvo (plemena) Abdul-Kajsa Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa su rekli: "O poslaniče Allaha, zaista ovo pleme od Rebi'ata (plemena, tj. ovaj ogranak plemena od plemena Rebi'ata je u takvom položaju da) su već rastavili (teren) između nas i između tebe nevjernici Mudara (plemena koji su nastanjeni na terenu između nas i tebe), i nismo (u mogućnosti da) stižemo (dolazimo) k tebi (ni u kojoj drugoj prilici) osim u svetom mjesecu, pa zapovjedi nam za (jednu) stvar (tj. nešto važno što) ćemo uzeti njega od tebe i pozivaćemo k njemu (svakoga) ko je iza nas (ostao u plemenu)." Rekao je: "Zapovjedam vam za četiri (tj. četiri stvari) i zabranjujem vam četiri (stvari): (zapovjedam za) vjerovanje u Boga i svjedočenje da nema boga (božanstva) osim Bog - i svezao je (Muhamed a.s. pri tom) sa svojom rukom ovako (dva prsta da pokaže da je to jedna jedinstvena stvar vjerovanje u Boga i svjedočenje da nema boga osim Bog) - i uspostavljanje molitve, i davanje zekjata i da izvršite (za državnu blagajnu) petinu (od onoga) što ste zaplijenili (u ratu protiv neprijatelja); a zabranjujem vam (da držite i da imate išta) od hrge (kafrge, tj. suda od kore tikve), i lonca (zelenog ćupa, vrča), i kadnja (suda, izdubljenog u panju ili trupcu drveta) i zasmolita (tj. zagleđisanoga suda)."

(Sve navedene vrste posuda su se tada upotrebljavale za alkoholna pića, pa im je zbog toga zabranio sve te posude.)

A rekao je Sulejman i Ebu Numan od Hamada: vjerovanje u Boga svjedočenje da nema boga osim Boga. (Dakle bez "ve-i" riječi iman i šehadet.)

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman Hakem, sin Nafi'a, rekao je: izvijestio nas je Šuajb, sin Ebu Hamzeta, od Zuhrije, rekao je: pričao nam je Ubejdulah, sin Abdullaha sina Utbeta sina Mesuda, da je Ebu Hurejrete, bio zadovoljan Allah od njega, rekao:

Pošto je preminuo poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i bio Ebu Bekjr, bio zadovoljan Allah od njega, (postao kalif-vrhovni rukovodilac islamske države poslije smrti Muhameda a.s.) i zanijekao je (porekao je vjeru, odmetnuo se od vjere onaj) ko je zanijekao od Arapa (- odlučio je Ebu Bekjr da povede rat protiv odmetnika), pa je (na tu odluku Ebu Bekjra) rekao Umer: "Kako ćeš se boriti (ratovati) protiv ljudi, a već je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Zapovjedilo mi se da se borim (da ratujem) protiv ljudi (sve dotle) dok reknu (tj. dok ne reknu): "Nema boga (božanstva) osim Boga." Pa ko je rekao (tj. ko rekne) nju (tu riječ), pa već je sačuvao od mene njegov (tj. svoj) imetak i njegovu (svoju) osobu (tj. svoj život) osim sa njegovim pravom (tj. osim po islamskom pravu kada se bude morao lišiti života ili jednoga dijela imetka, imovine), a njegov obračun je na Boga (tj. a čovjek će Bogu polagati račun o tome da li je iskreno vjerovao i volio Boga i Njegovu vjeru)." Pa je rekao (Ebu Bekjr r.a.): "Tako mi Boga zaista ću se svakako (sigurno) boriti (ratovati) protiv (onoga) ko je rastavio (tj. ko rastavlja - a to znači ko pravi razliku) između molitve i zekjata, pa (tj. jer) zaista zekjat je (stroga vjerska) dužnost (koju treba izvršiti od) imetka. Tako mi Boga da su spriječili meni (tj. da su odbili da daju manje samo jednu) kozicu (što) je izvršavaše (što ju davaše, što je davaše) k poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zaista bih ratovao protiv njih na (tj. zbog) njezinog sprečavanja (tj. što je nisu dali)." Rekao je Umer, bio zadovoljan Allah od njega: "Pa tako mi Allaha nije ono (ništa drugo) osim (to) da je već otvorio (tj. raspoložio) Allah prsa Ebu Bekjra, bio zadovoljan Allah od njega, (za ratovanje protiv onih koji su bili otkazali davanje zekata poslije smrti Muhameda a.s.), pa sam saznao da je ono (tj. da je davanje zekjata) pravo (tj. strogi propis islamskog prava, koji je kao takav stroga dužnost svakom imućnom vjerniku)."

(Komentatori su prokomentarisali ovaj hadis opširno, ali ovo je samo prevod originala, a ne prevod komentara. Riječ "hakkun" znači i pravo i dužnost.)

GLAVA

prisege na davanje zekjata.

"Pa ako se pokaju, i uspostave molitvu i daju zekat (milostinju), pa vaša su braća u (islamskoj) vjeri.....".

PRIČAO NAM JE Ibnu Numejr, rekao je: pričao mi je moj otac, rekao je: pričao nam je Ismail od Kajsa, rekao je: rekao je Džerir, sin Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njega:

Prisegnuo sam se Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, na uspostavljanje molitve, i davanje zekjata i iskrenost (odanost, vjernost) za svakog muslimana (tj. iskrenu odanost svakom muslimanu).

GLAVA

grijeha sprječavača (onoga koji ne daje) zekjata, i (GLAVA) govora Allaha - uzvišen je (On): "..... i (one) koji pohranjuju (u riznice - a veli se: koji zakopavaju u zemlju) zlato i srebro, a neće trošiti njega u putu Boga (na Božiji put), pa obraduj ih sa bolnom kaznom. Dana (kada) će se zagrijavati na njemu u vatri pakla, pa će se pricvrljiti (tj. pa će se pržiti) sa njim njihova lica, i njihove strane i njihova leđa, ovo je (ono) što ste pohranjivali za vaše osobe (tj. za sebe), pa kušajte (ono) što pohranjivaste."

PRIČAO NAM JE Hakem, sin Nafi'a, izvijestio nas je Šuajb, pričao nam je Ebu Zinad da je Abdurrahman, sin Hurmuza, Aaredž pričao njemu da je on čuo Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Doći će kamila na svoga druga (tj. svome vlasniku) na najboljem (svome izgledu i težini) što je bila (onda takva) kada on (kamilin vlasnik) nije darivao u (vezi) nje njezina prava (odnosno njezine dužnosti, tj. kada nije dao od te kamile propisane milostinje - pa će tada na sudnjem danu imati njezin vlasnik takvu kaznu da) će ga gaziti sa svojim kopitama. I doći će bravi (ovce) na svoga vlasnika (svome vlasniku) na najboljem (stanju, tj. u najtežem tijelu) što su bili kada nije davao u (vezi) njih njihova prava (tj. dužne milostinje, i) gaziće ga sa svojim papcima i bostiće ga sa svojim rogovima." Rekao je: "A od njihova prava (tj. od obaveze koju treba dati od njih, od brava-ovaca) je (jedna i to) da se muzu na vodi (na napajalištu, jer na vodu dolaze i

siromasi koji nemaju mlijeka, pa im treba na licu mjesta dati mlijeka)." Rekao je: "I neće doći (tj. neka ne dođe) jedan (od) vas (na) sudnjem danu sa ovcom (u takvom stanju da) je nosi na svome vratu, za nju je bleka-blejanje (tj. ona ima bleku, ona bleji, bleči - blejeći, a ona bleji), pa (da) rekne: "O Muhamede!", pa (da) reknem: "Neću posjedovati (tj. Ne posjedujem) za tebe (nijednu) stvar (tj. Ne mogu ti ništa pomoći), već sam dostavio (tj. saopćio svakome šta ga čeka, ako ne dadne zekjat). I neće doći (tj. neka ne dođe) sa devom (kamilom tako da) je nosi na svome vratu, za nju je (ona ima) mukanje (svoj naročiti glas javljanja), pa (da) govori (rekne): "O Muhamede!", pa (da) reknem: "Neću posjedovati (pomoći) tebi (nijednu) stvar (ništa), već sam dostavio (priopćio, saopćio)."

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Hašim, sin Kasima, pričao nam je Abdurrahman, sin Abdullaha sina Dinara, od svoga oca, od Ebu Saliha Semmana, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ko (bude takav da) je dao njemu Allah (kakav) imetak (imanje), pa nije izvršio (tj. nije dao) njegov zekjat (tj. zekjat od toga imanja), predstaviće se (prikazaće se to imanje njegovo) njemu (na) sudnjem danu ćelavim poskokom (tj. kao zmija poskok koji je ćelav zbog velike svoje otrovnosti), za njega su (tj. on-poskok ima) dvije pjene (na dva kraja usta; ili: dvije crne tačke iznad dva oka), uogrličiće mu se (na) sudnjem danu (tj. staviće mu se poskok kao ogrlica, đerdan okolo vrata-saviće mu se oko vrata), zatim će uzeti za njegova dva podvoljka, misli (na) njegove dvije vilice, zatim će reći: "Ja sam tvoj imetak, ja sam tvoja riznica (blagajna)." Zatim je pročitao (tj. citirao iz Kur'ana): ".... neka ne misle (oni) koji škrtare...", odlomak (taj cijeli iz Kur'ana je citirao).

GLAVA:

Što (je takva imovina, takav imetak da) se izvršio (dao) njegov zekjat (od njega, iz njega propisana milostinja), pa nije riznica (tj. ne računa se u pokuđenu riznicu, blagajnu - ne računa se gomilanje) zbog govora Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Nije u (onoj količini, za

onu količinu imetka) što je ispod pet ukija (za tu količinu nije obavezna nikakva) milostinja." ("Ukija" je stara mjera za težinu i iznosila je 40 dirhema, drama, drahmi.) A rekao je Ahmed, sin Šebiba sina Seida: pričao nam je moj otac od Junusa, od Ibnu Šihaba, od Halida, sina Eslema, rekao je: Izašli smo sa Abdullahom, sinom Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, pa je rekao (jedan) Beduin: "Izvijestite me (šta znači) govor Allaha: ".... i (oni) koji rizniče (tj. ostavljaju u riznicu, blagajnu) zlato i srebro, a ne troše ga u put Allaha (za Božiji put)...."?!" Rekao je Ibnu Umer: "Ko rizniče (Ko rizniči) njega pa ne izvrši (ne dadne) milostinju (od) njega, pa teško njemu!" Bilo je ovo samo prije (nego je nastupilo vrijeme) da siđe milostinja (tj. prije nego je objavljen i naređen propis o obaveznoj milostinji), pa pošto se spustila (tj. objavila obavezna milostinja), učinio je nju Allah čišćenjem za imetke.

PRIČAO NAM JE Ishak, sin Jezida, izvijestio nas je Šuajb, sin Ishaka, rekao je Evzaija: izvijestio me Jahja, sin Ebu Kjesira, da je Amr, sin Jahja-a sina Umareta, izvijestio njega od svoga oca Jahja-a, sina Umareta sina Ebul-Hasena, da je on čuo Ebu Seida, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Nije u (onome) što je ispod pet ukija (obavezna nikakva) milostinja; i nije u (onome) što je ispod pet kamila (obavezna) milostinja; i nije u (onome) što je ispod pet veseka (obavezna) milostinja."

("Vesk" je mjera za žito i iznosi 60 sa'ova, a jedan "sa'" iznosi 3,34 kg. "Vesk" znači i tovar kamile, tj. što kamila može ponijeti. "Ukija" je mjera za težinu novca, jer u ono vrijeme nije bilo papirnoga novca.)

PRIČAO NAM JE Alija, čuo je Hušejma, izvijestio nas je Husajn od Zejda, sina Vehba, rekao je:

Prošao sam pokraj Rebeze (sela udaljenog od Medine tri dana putovanja), pa kad li (kadli) ja sa Ebu Zerrom, bio zadovoljan Allah od njega. (To jest: pa se nenadano sretnem sa Ebu Zerom.) Pa sam rekao njemu: "Šta je odsjelo (svratilo) tebe (u) ovo tvoje svratište (Šta te

nastanilo u ovo tvoje stanište, stan, tj. Zbog čega si se ovdje nastanio, Otkud ti ovdje)?" Rekao je: "Bio sam u Siriji (tj. u Damasku), pa sam se prepirao ja i Muavija u (vezi odlomka iz Kur'ana): ".... i (oni) koji rizniče (tj. gomilaju u riznice) zlato i srebro, a ne dijele ga u putu Allaha (na Božiji put)....". Rekao je Muavija: "Sišla (objavljena je ova rečenica, ajet) u (vezi, u pogledu) pripadnika knjige (Biblije, tj. u vezi Židova i kršćana)." Pa sam (na to) rekao: "Sišla je u (vezi) nas i u (vezi) njih." Pa je bilo između mene i između njega (prepirka, svađa, neslaganje). I pisao je (Muavija) k Usmanu, bio zadovoljan Allah od njega, tuži me (tužeći me, optužujući me). Pa je pisao k meni Usman da (tj. to jest): "Dođi (u) Medinu." Pa sam došao (u) nju. Pa su se mnogo na mene (okupljali) ljudi (ili zbog mene okupljali ljudi) čak kao da oni nisu vidjeli mene prije toga (nikada, ili nikako). Pa sam spomenuo to Usmanu, pa je rekao meni: "Ako hoćeš, odstrani se (iz Medine)." Pa sam bio (odlučio da budem) blizo (blizu Medine). Pa to je (onaj događaj, Pa to je taj događaj) koji je odsjeo (nastanio) mene (u) ovo stanište (svratište, tj. u ovo pustinjsko selo Rebezu). A da su postavili nada mnom (meni) zapovjednikom Abesinca, zaista bih slušao i pokoravao se.

(Ebu Zerr je po nekima istoričarima peti, a po nekima osmi, musliman od odraslih muškaraca. Bio je neustrašiv u propovjedanju islamskih istina. Bio je stanovišta da musliman ne smije imati gotovine, nego što mu pretječe preko njegovih potreba, da treba podijeliti. Taj svoj stav je naročito oštro isticao u vrijeme Usmana r.a. Zbog toga ga je najprije uklonio iz svoje sredine Usmanov vojni namjesnik Sirije Muavija optuživši ga Usmanu, jer su Muavijini vojnici naginjali stavu Ebu Zerra, a to je izazivalo opasnost po javni red i mir. Poslije je Ebu Zerra iz istog razloga internirao (prognao) u Rebezu i sam kalif Usman. Lako će se odmah reći da je Ebu Zerr bio utopista, da je zauzimao neostvarljiv i nemoguć stav. I pored toga mora se izvući jedan zaključak i sagledati jedna činjenica iz njegovog slučaja i njegovog tako oštrog stava pred kraj života, a to je: muslimani su već tada bili počeli zanemarivati vjerski strogi propis davanja zekjata, milostinje i pomaganja materijalnim dobrima; ili ako i nisu posve zanemarili muslimani te propise, a ono nisu im posvećivali dovoljno pažnje i brige, i nastojali su da dadnu razna ublaženija tumačenja riječima Kur'ana i hadisa koje govore o tim propisima. To je pobuna protiv gubljenja ljubavi prema

drugima. Tako bi jedino bilo ispravno shvatiti i stav i slučaj Ebu Zerra r.a. koji će se još spominjati u idućem tekstu Buharije.)

PRIČAO NAM JE Ajjaš, rekao je: pričao nam je Abdul-Aala, rekao je: pričao nam je Džurejrija od Ebul-Ala-a, od Ahnefa, sina Kajsa, rekao je: sjedio sam.... - H - A pričao mi je Ishak, sin Mansura, izvijestio nas je Abdussamed, rekao je: pričao nam je moj otac (Abdulvaris), pričao nam je Džurejrija, pričao nam je Ebu-Ala', sin Šihhira, da je Ahnef, sin Kajsa, pričao njima, rekao je:

Sjeo sam do plemića (glavara) iz Kurejša, pa je došao (pa dođe jedan) čovjek, grube (čupave, razbarušene) kose, i odjeće i oblika (izgleda), dok (tj. te) je stao nad njima (tj. kraj njih) pa je pozdravio, zatim je rekao: "Obraduj rizničare (tj. one koji ostavljaju novac u blagajne) sa usijanim kamenjem (koje je takvo da) će (se) usijavati na njemu u vatri pakla, zatim će se stavljati (to usijano kamenje) na bradavicu sise jednoga (od) njih (tako) da će izaći (na leđa) iz rskavice njegovog pleća (ili: iz lopatice njegovih pleća); i stavljaće se na rskavicu (ili: lopaticu) njegova pleća (njegovih pleća tako) da će izaći (to kamenje na prsa) iz bradavice njegove sise, trese se (to kamenje, tj. prolaziće kroz njega tresući se - a to znači: okrećući se, zavrćući se kroz tijelo prolazeći)." Zatim je okrenuo leđa (taj čovjek, tj. otišao je podalje) pa je sjeo do (jednoga) stupa (uz jedan kameni stup, stub). I slijedio sam ga i sjeo sam do njega, a ja ne znam ko je on. Pa sam rekao njemu: "Ne mislim (doslovno: Ne pokazuje mi se drukčije za ove) ljude osim (to da) su već zamrzili (da su neugodno primili govor) koji si rekao." Rekao je: "Zaista oni ne razume, ne razumju (ne shvataju nijedne) stvari (tj. ništa). Rekao je meni moj (srčani) prijatelj." Rekao je: rekao sam: "Ko je tvoj prijatelj?" Rekao je: "Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio. (Taj moj prijatelj mi je rekao:) O Ebu Zere! Je li vidiš Uhud?" Rekao je: "Pa sam pogledao k Suncu (na Sunce da ocijenim) šta je ostalo od dana (tj. koliko ima do noći), a ja mislim (tj. misleći ja) da će poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, poslati mene u (vezi neke) potrebe njegove (nekuda)." Rekao sam: "Da." Rekao je (Muhamed a.s.): "Ne volim da je za mene (tj. da ja imam) kao Uhud zlata (tj. u zlatu novca veliku gomilu kao Uhud da) utrošim njega (tj. koji podijelim) svega njega osim tri zlatnika." (Ne voli da ima mnogo zlata koje bi podijelio sve osim tri zlatnika koji su mu potrebni za jednodnevne izdatke, a kamoli zlata koje ne bi podijelio i utrošio u korisne i dobrotvorne svrhe. Smatra se da to

Muhamed a.s. nije volio ni želio zbog velike odgovornosti pred Uzvišenim Bogom za način sticanja imovine.) "A zaista ovi ne razume (ne razumju, ovo dodaje Ebu Zer na navedene riječi Muhameda a.s., misleći pod riječi "ovi" na onu grupu Kurejševića od koje se u tom momentu udaljio), skupljaju samo ovozemna dobra (tj. samo gomilaju imovinu). Ne, tako mi Allaha! Neću tražiti (tj. Ne tražim od) njih (nikakva) ovozemnog dobra, i neću tražiti rješenja (tj. ne tražim rješenje od) njih (ni za kakvo pitanje) od vjere (sve dotle) dok se sretnem (dok se ne sretnem sa) Allahom, moćan je (On) i veličajan je."

(To jest nikad do sudnjeg dana neću od njih tražiti ni materijalne pomoći, a ni savjeta u vjeri za sebe lično, jer mi je dosta ono što sam naučio i zapamtio od Muhameda a.s..)

GLAVA

utroška (trošenja, dijeljenja) imetka u njegovo pravo (tj. u svrhe u koje je ispravno i pravo da se troši).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Musena-a, pričao nam je Jahja od Ismaila, rekao je: pričao mi je Kajs od Ibnu Mes'uda, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Nema zavidnosti (tj. Ne treba željeti da imaš i ti neko dobro koje si vidio u drugoga) osim u dva (slučaja, u dva čovjeka): čovjeka (koji je takav da) je dao njemu Allah (jednu veliku) imovinu, pa je dao moć (vlast) njemu na uništenje njega (tj. na utrošak imetka) u pravo (tj. u ono u što je i bio dužan da ga utroši); i čovjeka (koji je takav da) je dao njemu Allah mudrost, pa on sudi po njoj (tj. provodi je) i poučava je."

GLAVA

licemjerstva u milostinji (a ono je osuđeno) zbog govora Njega, uzvišen je (On): "O (vi) koji vjerujete, ne pokvarujte (ne uništavajte) vaše milostinje sa isticanjem (prigovaranjem) dobročinstva i uznemirivanjem (vrijeđanjem).....", do Njegovog govora ".... nevjernike."

A rekao je Ibnu Abbas, bio zadovoljan Allah od njih dvojice: "Salden"-krut (gladak, a ta riječ iz navedenog ajeta znači): "Nije (Nema) na njemu (nijedna) stvar (tj. ništa)." A rekao je Ikrimete: "Vabilun"-pljusak je (tj. to znači) žestoka kiša, a "tallun"-sitna kiša je (tj. to znači) rosa.

(Obe riječi i "tallun" i "neden", "neda" znače rosa i kiša koja je sitna kao rosa, koja sipi, rominja. "Neden", "neda" ipak više znači rosa. Ovdje se navodi Ikrimino tumačenje navedenih riječi jer su one spomenute u ajetu koji se malo prije spomenuo i u ajetu koji iza njega u Kur'anu slijedi.)

GLAVA:

Neće primiti Allah (nijedne) milostinje iz pljačke (tj. milostinje koja se daje iz imovine stečene pljačkom, krađom ratnog plijena), i neće primiti osim od lijepe zarade (poštene zarade) zbog Njegovog govora: "Dobar govor (Lijepa riječ) i oprost bolji su od milostinje koju slijedi (tj. poslije koje dolazi) uznemirenje (vrijeđanje), a Allah je imućan (a to znači: ne treba Njemu vaša milostinja) i blag."

GLAVA

milostinje od lijepe (poštene, dozvoljene) zarade zbog Njegovog govora: ".... i uvećava milostinje (tj. imanja od kojih se daju milostinje), i Allah ne voli svakog (tj. nijednog) velikog nevjernika i griješnika. Zaista (oni) koji vjeruju, i rade dobra djela, i uspostavljaju molitvu i daju obaveznu milostinju, za njih je (tj. oni imaju) svoju nagradu kod svoga Gospoda, i nema straha na njima i neće se oni žalostiti."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Munira, čuo je Ebu Nadra, pričao nam je Abdurahman, on je sin Abdullaha sina Dinara, od svoga oca, od Ebu Saliha, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ko je podjelio milostinju (tj. Ko podjeli milostinju) u vrijednosti (jedne) datule (tj. koliko jednu datulu, hurmu) od lijepe zarade, a neće primiti Allah (drugu) osim lijepu, i zaista će Allah primiti nju (tu

milostinju od dozvoljene zarade) sa Svojom desnicom, zatim će je odgajiti (tj. uvećati - a to znači: uveća će Svoju nagradu za tu milostinju) njezinom vlasniku kao što odgaja jedan (od) vas svoje ždrebe (tako) dok (ta milostinja) bude kao brdo." Slijedio je njega (Abdurahmana) Sulejman od Ibnu Dinara (tj. slagao se s njim u pričanju navedenog hadisa). A rekao je Verka' od Ibnu Dinara, od Seida, sina Jesara, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

(To je dakle još jedan lanac ljudi preko kojih je dopro navedeni hadis do Buharije.)

A predao (pričao) je njega (navedeni hadis) Muslim, sin Ebu Merjema, i Zejd, sin Eslema, i Suhejl od Ebu Saliha, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

GLAVA

vrijednosti milostinje od zarade.

GLAVA

milostinje prije vraćanja (odbijanja da primi milostinju onaj kome se ponudi).

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Šubete, pričao nam je Mabed, sin Halida, rekao je: čuo sam Hariseta, sina Vehba, rekao je: čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Dajite milostinju, pa zaista (ili: jer zaista) ono doći će na vas (tj. vama) vrijeme (jedno takvo da) ide čovjek sa svojom milostinjom (tj. da nosi, da nosa svoju milostinju tražeći ko bi je od njega primio) pa neće naći koga (tj. nikoga da) primi nju. Govoriće čovjek (kojem ponudi milostinju): "Da si došao s njom (tj. Da si je donio) jučer (u jučerašnjem danu), zaista bih je primio. Pa što se tiče danas, pa nema (nikakve) potrebe meni za nju (tj. za milostinju koju mi nudiš)."

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb, pričao nam je Ebu Zinad od Abdur-Rahmana, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Neće ustati (tj. Neće nastati, nastupiti) Čas (tj. sudnji dan, ili smak svijeta poslije kojega će biti proživljenje i sudnji dan - Neće taj čas nastupiti sve dotle dok ne bude tako) da bude mnogo u vas imanje (imanja, imućstvo, bogatstvo) pa (da) se izlije (poplavi toliko) da će zabrinuti (baciti u brigu) gospodara imanja (to) ko će primiti njegovu milostinju, i (tako) da će izložiti (ponuditi) njega (imetak, tj. milostinju) pa će reći (onaj) koji (je taj što) izlaže (nudi) njega njemu: "Nema potrebe meni (tj. Ne treba mi)."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Ebu Asim Nebil, izvijestio nas je Sa'dan, sin Bišra, pričao nam je Ebu Mudžahid, pričao nam je Muhill, sin Halifeta, Taija, rekao je: čuo sam Adija, sina Hatima, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori:

Bio sam kod poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa su mu došla dva čovjeka, jedan (od) njih dvojice tuži (se na) siromaštvo, a drugi tuži (se na) presijecanje puta (od strane razbojnika), pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Što se tiče presijecanja puta, pa zaista ono neće doći na tebe osim malo (tj. proći će ti samo malo vremena i nestaće opasnosti od razbojnika tako) da će izaći karavana (putujući) ka Meki bez zaštitnika (čuvara, pratioca). A što se tiče siromaštva, pa zaista Čas neće nastupiti (dok ne bude takvo imovno stanje ljudi) da će obilaziti jedan (od) vas sa svojom milostinjom (i) neće naći (tj. ne našavši onoga) ko je prima (tj. ko bi je primio) od njega. Zatim zaista će stati svakako jedan (od) vas pred Boga (tako da) nije između njega i između Njega (postavljen nikakav) zastor, a ni tumač (prevodilac koji) prevodi njemu. Zatim će zaista reći svakako (Allah) njemu: "Zar ti nisam dao imanje?" Pa će zaista reći svakako (jedan od vas): "Da." Zatim će zaista reći svakako: "Zar ti nisam poslao poslanika?" Pa će zaista reći svakako: "Da." Pa će pogledati na svoju desnu stranu pa neće vidjeti (drugo) osim Vatru, zatim će pogledati na svoju lijevu stranu pa neće vidjeti (drugo) osim Vatru, pa neka se čuva svakako jedan (od) vas (da ga ne bi zadesila kazna tada), pa ako nije

našao (ništa da podijeli kao milostinju), pa sa lijepom riječi (neka utješi, ili obavijesti siromaha da mu ne može pomoći, neka ga udobrovolji i raspoloži)."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Ala'a, pričao nam je Ebu Usamete od Burejda, od Ebu Burdeta, od Ebu Musa-a, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Zaista će doći svakako na ljude (tj. ljudima jedno takvo) vrijeme (da) će obilaziti čovjek u njemu sa milostinjom od zlata, zatim neće naći (ni) jednoga (lica, tj. nikoga da) je uzme od njega. I vidjeće se jedan čovjek (da) ga slijedi četrdeset žena, sklanjaju se njemu (traže utočišta u njega, kod njega) iz (tj. zbog) malobrojnosti ljudi i mnogobrojnosti žena."

GLAVA:

Čuvajte se Vatre, i da sa pola hurme (i sa pola hurme, datule) i malom (količinom) od milostinje (tj. makar i sa pola hurme i malom milostinjom činili dobra djela i pomoć siromahu). "I primjer (onih) koji troše svoja imanja (zbog) traženja zadovoljstva Allaha i (zbog) učvršćenja iz svojih duša....", odlomak (taj cijeli čitaj, (i) drugi odlomak koji dolazi odmah iza njega) do Njegova govora: "..... i od svakih plodova....".

(Pravo je: ".... od svakih plodova....". Nema "i" u originalu ajeta.)

PRIČAO NAM JE Ubejdulah, sin Seida, pričao nam je Ebu Numan Hakem, sin Abdullaha, Basrija, pričao nam je Šubete od Sulejmana, od Ebu Vaila, od Ebu Mes'uda, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Pošto je sišao odlomak milostinje (tj. odlomak Kur'ana u kojem se zapovjeda da se dijeli i daje milostinja), natovarasmo se (tj. nosili smo tovare na leđima, radili smo mnogo više nego obično da bi zaradili više nego što zahtjevaju naše lične potrebe kako bi nam nešto zarade preteklo da bi mogli to dati kao milostinju). Pa je došao (jedan) čovjek

pa je podijelio milostinju sa (jednom) mnogobrojnom stvari (tj. podijelio je mnogo imanja kao milostinju). Pa su rekli (licemjerci): "Licemjerac (je ovaj što ovako mnogo dade, dao je samo da se prikaže ljudima, da ga vide ljudi)." A došao je (jedan) čovjek pa je podjelio milostinju sa sa'om (tj. dao je sa' - 3,34 kg. ječma kao milostinju). Pa su rekli (dvoličnjaci): "Zaista Allah je imućan (tj. nepotreban, neovisan) od sa'a ovoga (čovjeka, tj. Bogu ne trebaju tri kilograma i trideset četiri dekagrama ovoga čovjeka)." Pa je sišla (objava ovoga odlomka, tj. objavljen je ovaj odlomak Kur'ana): "Koji napadaju (opadaju, kleveću) dobrovoljne davaoce od vjernika u milostinjama i (one) koji neće naći (tj. ne nalaze da podijele ništa drugo) osim njihovu (tj. svoju) moć (snagu, osim ono što im pretekne od zarade što su je svojom moći i snagom zaradili)....", odlomak (taj vidi, misli se na odlomak Kur'ana).

PRIČAO NAM JE Seid, sin Jahja-a, pričao nam je moj otac, pričao nam je Aameš od Šekika, od Ebu Mes'uda Ensarije, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bio (slušan i poštivan) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, kada je zapovjedao nama za milostinju (toliko smo se pokoravali i slušali da) je odlazio jedan (od) nas k pijaci pa bi se tovario (nosio, prenašao je stvari i robu) pa bi pogodio mud (tj. pa zaradi "mud" - 835 grama hrane i od toga bi podjelio milostinju), a zaista za neke (od) njih danas je zaista sto hiljada (vrijednosti ocjenjen imetak, tj. a zaista danas neki njegovi drugovi imaju sto hiljada novaca, ili imovine koja vrijedi i iznosi sto hiljada).

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Šubete od Ebu Ishaka, rekao je: čuo sam Abdullaha, sina Ma'kila, rekao je: čuo sam Adijja, sina Hatima, bio zadovoljan od njega, rekao je: čuo sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Čuvajte se Vatre, i da sa pola hurme (datule, tj. pa makar sa pola hurme da činite, dajete milostinju i pomoć nemoćnome)."

PRIČAO NAM JE Bišr, sin Muhameda, rekao je: izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Ma'mer od Zuhrije, rekao je: pričao mi je

Abdullah, sin Ebu Bekra sina Hazma, od Urveta, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Unišla je (jedna) žena, (i) sa njom dvije kćeri njezine, pita (tj. prosi milostinju), pa nije našla (tj. nije zatekla) kod mene (nijednu) stvar (tj. ništa drugo) osim (jedne jedine) hurme, pa sam darovala nju njoj. Pa je razdijelila nju između svoje dvije kćeri, a nije (ona) jela od nje (nimalo). Zatim je ustala pa je izašla. Pa je unišao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, nama pa sam ga izvijestila, pa je rekao: "Ko se stavi u iskušenje od ovih kćera sa (jednom) stvari (tj. Ko se iskuša sa kćerima, Ko imadne kćera), biće mu (one) zavjesa (koja će ga štititi) od Vatre."

GLAVA:

Koja je milostinja vrijednija (tj. najvrijednija)?

I milostinja škrtoga zdravoga (je vrijednija) zbog Njegova govora - uzvišen je (On): "I trošite (dijelite) od (onoga) što smo dali vama od prije (tj. prije nego nastupi čas) da dođe jednome vas smrt....", odlomak, i Njegova govora: "O (vi) koji vjerujete, trošite (dijelite) od (onoga) što smo dali vama od prije (nego) da dođe (onaj) dan (koji je takav da) nema prodaje (tj. trgovanja) u njemu.....", odlomak (iz Kur'ana).

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Abdul-Vahid, pričao nam je Umarete, sin Ka'ka'a, pričao nam je Ebu Zur'ate, pričao nam je Ebu Hurejrete, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Došao je (jedan) čovjek k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao: "O poslaniče Allaha, koja milostinja je veća nagradom (po nagradi od drugih, tj. najnagrađenija)?" Rekao je: "Da milodariš (tj. Da daješ milostinju), a ti si zdrav, škrt, plašiš se siromaštva i nadaš se bogatstvu (tada je najbolje da daješ milostinju, tada ti je milostinja najnagrađenija), a ne odlaži (ne oklijevaj, ne čekaj) dok (nastupi kraj života) kada dospije (duša do) grkljana (pa da onda) rekneš: za omsicu (za tog-i-tog) toliko i za omsicu (i za tog-i-tog) toliko (tj. onom omsici toliko, a onome omsici toliko dajem milostinje), a već je bilo za omsicu (tj. a već je u tom času tvoje imanje približilo se da

bude omsice - tog-i-tog, nasljednika, koji neće biti uvijek sklon da izvrši tvoju oporuku)."

GLAVA.

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Ebu Avanete od Firasa, od Šabije, od Mesruka, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da su neke (od) žena Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekle Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio:

"Koja (od) nas je brža (od drugih) tebi priključivanjem (tj. "Koja će se od nas najbrže, najprije tebi priključiti" - a to znači: "Koja će poslije tebe prva umrijeti između nas")?" Rekao je: "Najduža (od) vas rukom (tj. "Ona koja je najrukatija, najduže ruke)." Pa su uzeli (jednu) trstiku (da) mjere laktom (tj. mjereći laktom) nju. Pa je bila Sevda najduža (od) njih rukom (najduže ruke). Pa smo znali (saznali) poslije da (ono) što je bila duljina ruke (da) je (to u stvari) milostinja (tj. Pa smo poslije saznali da se pod izrazom "najduže ruke" misli na pojam "ona koja najviše daje milostinju", a ne koja stvarno ima duži ud, organ tijela-ruke). I bila je (Sevdeta) najbrža (od) nas priključivanjem njemu. I voljaše milostinju (da daje).

GLAVA

milostinje javnosti (javnog davanja milostinje) i Njegova govora - moćan je (On) i veličajan je: "Koji troše (dijele) svoje imovine u noći i danu, tajno i javno....", do Njegova govora ".... i neće oni žalostiti se."

GLAVA

milostinje tajne (tajnosti, tj. u tajnosti - tajnog davanja milostinje).

A rekao je Ebu Hurejrete, bio zadovoljan Allah od njega, (pričajući) od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: ".... i čovjek (koji) je milodario (jednu) milostinju pa ju je sakrio (tako) da neće znati (tj. da ne zna) njegova ljevica šta je načinila (tj. dala) njegova desnica....". I (GLAVA) Njegova govora: "Ako pokažete (tj. dadnete javno) milostinje, pa divno je (ono) što je ona (darovana, data, tj. divna

je ta milostinja); a ako je sakrijete i dadnete je siromasima, pa ono je bolje za vas (vama)....", odlomak (Kur'ana taj čitaj).

GLAVA:

Kada je milodario na bogatoga, a on ne zna (tj. Kada je dao milostinju imućnome čovjeku ne znajući da je on imućan)?!

(I takva milostinja će biti primljena i nagrađena od Uzvišenoga Boga.)

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb, pričao nam je Ebu Zinad od Aaredža, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Rekao je (jedan) čovjek: "Zaista ću milodariti svakako sa milostinjom (tj. daću jednu milostinju)." Pa je izašao sa svojom milostinjom (tj. iznio ju je) pa ju je stavio u ruku (jednoga) kradljivca. Pa su osvanuli (i) pričaju (osvanuli su pričajući, ili: Pa su počeli da pričaju): "Milodarilo se na kradljivca (tj. Dala se milostinja kradljivcu!)!" Pa je rekao (davalac milostinje): "Bože moj, Tebi hvala (moja milostinja ode kradljivcu ne znajući ja da je on kradljivac)! Zaista ću milodariti svakako sa (jednom) milostinjom." Pa je izašao sa svojom milostinjom pa ju je stavio u ruku (jedne) kurve (preljubnice, ne znajući da je ona takva). Pa su osvanuli (tj. počeli mještani, toga čovjeka da) pričaju: "Milodarilo se noćas na kurvu!" Pa je rekao: "Bože moj, Tebi hvala na kurvi (tj. što iz moga neznanja ode moja milostinja kurvi-prostitutki)! Zaista ću (ponovo) milodariti svakako sa (jednom) milostinjom." Pa je izašao sa svojom milostinjom pa je stavio nju u ruku bogataša (a nije znao da je to bogataš). Pa su osvanuli (tj. počeli mještani da) pričaju: "Milodarilo se na bogataša!" Pa je rekao: "Bože moj, Tebi hvala na kradljivcu, i na kurvi i na bogatašu!" (To jest: "Bože moj, Tebi hvala na svemu i svakom prilikom, a Tvoja je volja i Tvoje je dopuštenje da ja ne znajući dadnem milostinju ovim licima!") Pa se došlo (njemu) pa se reklo njemu: "Što se tiče tvoje milostinje kradljivcu, pa možda on da se ustegne od svoje krađe, a što se tiče kurve (prostitutke), pa možda ona da se ustegne od svoga kurvanja (od preljuba), a što se tiče bogataša, pa možda on (da) se pouči pa (da) troši (tj. dijeli, podijeli) od (onoga) što je darovao njemu Allah."

GLAVA:

Kada je milodario na svoga sina, a on ne osjeća (ne zna, tj. Kada dadne milostinju svome sinu ne znajući da je to njegov sin, vrijedi i biće nagrađena i ta milostinja).

(Znajući i svjesno nije vrijedno dati milostinju sinu, kćeri, unucima, a ni ocu, materi, djedovima itd., jer ta lica čovjek mora hraniti i opskrbljivati ako su nesposobna za privređivanje i rad, a nemaju imovine.)

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Jusufa, pričao nam je Israil, pričao nam je Ebul-Džuvejrijeti da je Ma'n, sin Jezida, bio zadovoljan Allah od njega, pričao njemu, rekao je:

Prisegao sam se poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (prisegnuo sam se na vjernost) ja, i moj otac i moj djed. I zaprosio je (djevojku Muhamed a.s.) meni i vjenčao me je. I prepirao sam se (parničio sam se) k njemu (tj. pred njim, pa je presudio parnicu u moju korist, a radilo se o sljedećem slučaju između mene i moga oca). A bio je moj otac Jezid izvadio (nekoliko) zlatnika (da) milodari s njima (tj. da ih dadne kao milostinju), pa ih je stavio kod (jednog) čovjeka u bogomolji, pa sam došao, pa sam ih uzeo pa sam došao njemu s njima (donio sam mu ih pokazujući ih da sam ih uzeo sebi). Pa (na to moj otac meni) je rekao: "Tako mi Allaha nisam tebe htio (tj. nisam tebi mislio ni htio da dadnem tu milostinju, da ona tebi dođe i prispije)." Pa sam se prepirao s njim (tj. poveo sam parnicu protiv njega) k poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (tuživši ja), pa je rekao (Muhamed a.s.): "Za tebe je (tj. Ti imaš Božiju nagradu za ono) što si naumio (i bio odlučio da tvoja milostinja dopre nekome siromašnome čovjeku), o Jezide! A tebi je (ono) što si uzeo (tj. ti zadrži sebi zlatnike koje si uzeo), o Ma'ne!"

(Da i njemu nisu trebali, ne bi ih on uzeo sebi, a osim toga smatra se da se ovdje radilo o dobrovoljnoj milostinji, a ne o obaveznoj zakonskoj milostinji zekjatu, pa je zbog toga Muhamed a.s. tako i presudio ovu parnicu između oca i sina.)

GLAVA

milostinje sa desnicom (podijeljene).

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja od Ubejdulaha, rekao je: pričao mi je Hubejb, sin Abdurahmana, od Hafsa, sina Asima, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Sedmorica su (tako dobra da) će zasjeniti njih Allah, uzvišen je (On), u Svome hladu (u Svojoj sjeni) dana (onoga kada) ne (bude nikakvog drugog) hlada osim Njegovog hlada: pravedan vođ (rukovodilac), i mladić (koji) je odrastao u pobožnosti (obožavanju) Allaha, i čovjek (takav da) je njegovo srce obješeno u bogomoljama, i dva čovjeka (takva da) se njih dva međusobno vole u Allahu (tj. u ime Boga), sastaju se njih dva na njemu (na ime, u ime Boga) i rastaju se njih dva na njemu (na ime, u ime Boga), i čovjek (tako moralan da kada) je pozvala njega žena ugledna i lijepa, pa je rekao: "Zaista ja se bojim Allaha, i čovjek (koji) je milodario sa milostinjom (tj. davao je milostinju), pa je sakrivao nju (tako) da ne zna njegova ljevica šta troši (daje, dijeli) njegova desnica, i čovjek (koji) je spominjao Allaha usamljen (bivši u samoći, kada kod njega nema drugih ljudi), pa su se prolila (izlila) njegova dva oka (suzama, pa su mu oči prolila suze)."

PRIČAO NAM JE Alija, sin Dža'da, izvijestio nas je Šu'bete, rekao je: izvijestio me Ma'bed, sin Halida, rekao je: čuo sam Hariseta, sina Vehba, Huzaiju, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori: čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Milodarite (tj. dijelite milostinju), pa doći će na vas (tj. vama jedno takvo) vrijeme (da) ide (hoda) čovjek sa svojom milostinjom (da nosa svoju milostinju i nudi je drugom čovjeku) pa govori (ponuđeni) čovjek: "Da si došao s njom (Da si je donio) u jučerašnjem (danu, jučer), zaista bih primio nju od tebe. Pa što se tiče danas, pa nema (nikakve) potrebe meni u njoj (za nju, za tu tvoju milostinju)."

GLAVA

(onoga) ko je zapovjedio svome slugi za milostinju (da je odnese), a nije dodao (dao on siromahu) sa svojom osobom (nije je on lično dao).

A rekao je Ebu Musa od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "..... on je jedan (od) dva milodarivaoca, jedan (od) dvojice milodarivalaca (tj. i sluga će biti nagrađen za istu jednu milostinju koju je odnio kao i njezin vlasnik koji ju je poslao)."

PRIČAO NAM JE Usman, sin Ebu Šejbeta, pričao nam je Džerir od Mansura, od Šekika, od Mesruka, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Kada je potrošila (tj. podijelila) žena od hrane svoje kuće ne (bivši) pokvarenica, biće njoj njezina nagrada za (ono) što je potrošila (podijelila), i njezinom mužu njegova nagrada za (ono) što je zaradio (stekao tu hranu) i blagajniku (skladištaru, magacineru) slično tome (isto toliko nagrade), neće okrnjiti neki (od) njih nagrade nekih (nijednu) stvar (nijedan dio, tj. ništa, nimalo)."

GLAVA:

Nema milostinje osim od leđa bogatstva (tj. u stanju bogatstva se daje milostinja, samo tada). A ko je milodario, a on (sam) je potreban (nuždan, siromašan), ili je njegova porodica potrebna, ili je na njemu (neki) dug, pa (taj) dug je preči da se izvrši (podmiri) od milostinje, i oslobođenja (oslobađanja roba) i poklona, i on je odbijanje (tj. ta milostinja se ne treba primati od toga čovjeka koji je daje, a dužan je ljudima - treba je vratiti) njemu. Nije njemu (dozvoljeno) da upropašćuje imovine ljudi (sa nepodmirivanjem i nevraćanjem duga, a dijeljenjem milostinje).

Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ko je uzeo imovine ljudi, hoće (tj. htijući) upropašćenje njihovo, upropastio njega Allah (ili: upropastiće njega Allah)." Osim da bude poznat sa (tj. po) strpljivosti (tj. Ne treba davati milostinje ako je on sam potreban, u oskudici - osim ako je poznat po strpljivosti), pa (da) pretpostavi nad svoju osobu (drugoga - više vodeći računa o drugome

nego o sebi) i da je (tj. makar da je) bila s njim oskudica kao čin (postupak) Ebu Bekjra kada je milodario sa svojim imanjem (tj. svoje imanje). A također su pretpostavili (dali prednost) Pomagači muhadžirima (izbjeglicama, emigrantima i Mekje u Medinu u vrijeme Božijeg poslanika a.s.). A zabranio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (zabranio je i odvraćao) od uništavanja imovine, pa nije njemu (dopušteno) da uništava imovine ljudi sa uzroka (iz razloga davanja) milostinje. A rekao je Kja'b, bio zadovoljan Allah od njega: rekao sam: "O poslaniče Allaha, zaista je od moga pokajanja (to) da se izujem (skinem) iz svoga imanja (tj. da dajem, da se odričem od svega svoga imanja - neka bude) milostinjom (kao milostinja) k Bogu i Njegovu poslaniku, pomilovao ga Allah i spasio. (To jest: Dajem u ime Boga sav imetak u milostinju iz zahvalnosti Uzvišenome Bogu što je primio moje pokajanje koje i na ovaj način hoću da potvrdim i dokažem da je iskreno)." Rekao je (Muhamed a.s.): "Zadrži na tebi (tj. sebi) neki (dio) tvoga (svoga) imanja, pa ono je bolje za tebe (tj. tebi da ovako postupiš - da nešto i sebi ostaviš)." Rekao sam: "Pa zaista ja zadržavam svoj dio koji je u Hajberu."

PRIČAO NAM JE Abdan, izvijestio nas je Abdullah od Junusa, od Zuhrije, rekao je: izvijestio me Seid, sin Musejeba, da je on čuo Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Najbolja milostinja je (ono) što je bilo od leđa bogatstva (u stanju bogatstva), i počni sa (opskrbljavanjem onoga) ko (je takav da ga ti) izdržavaš (tj. da si ga obavezan hraniti i odijevati)."

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Vuhejb, pričao nam je Hišam od svoga oca, od Hakjima, sina Hizama, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Najviša ruka je bolja od najdonje ruke, i počni sa (onim) ko (je taj što ga) izdržavaš; a najbolja milostinja je od leđa (u stanju) bogatstva; a ko se ustegne (od prosjačenja), ustegnuće ga Allah; a ko traži bogatstvo (od Allaha), obogatiće ga Allah." A od Vuhejba, rekao je: izvijestio nas

je Hišam od svoga oca, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, o ovome (što je rečeno u navedenom hadisu).

PRIČAO NAM JE Ebu Numan, rekao je: pričao nam je Hamad, sin Zejda, od Ejuba, od Nafi'a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je: čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. - H - A pričao nam je Abdullah, sin Meslemeta, od Malikja, od Nafi'a, od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao, a on je (tj. bivši on) na govornici i spomenuo je milostinju, i ustezanje (od zabranjenog načina zarade) i prosjačenje:

"Najviša ruka je bolja od najdonje ruke, pa najviša ruka je ona trošačica (ona koja dijeli i daje milostinju i pomoć), a najdonja je ona moliteljica (tj. ona koja prosi)."

GLAVA

prigovarača za (ono) što je darovao (tj. o onome koji prigovara, ističe, spominje siromahu učinjeno dobro - a takav ne treba biti, jer to vrijeđa i sramoti siromaha, a to je i po vjerskim propisima Islama pokuđeno) zbog Njegovog govora: "Koji troše (dijele) svoja imanja u put Allaha, zatim neće proslijediti (popratiti ono) što su trošili (podijelili) prigovaranjem (dobra koje su učinili), a ni uznemirivanjem (a ni vrijeđanjem)....", odlomak (Kur'ana).

GLAVA

(onoga) ko je volio požurenje milostinje od njezina dana (tj. u njezin dan prispijevanja da je odmah razdijeli siromasima, siromašnima).

PRIČAO NAM JE Ebu Asim od Umera, sina Seida, od Ibnu Ebu Mulejketa da je Ukbete, sin Harisa, bio zadovoljan Allah od njega, pričao njemu, rekao je:

Klanjao (je) sa nama Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, popodnevnu molitvu (ikjindiju) pa je pohitio (otići iz bogomolje), zatim je unišao (u) kuću. Pa nije ostao, to jest izašao je. Pa sam rekao, ili se reklo njemu (što je to na brzinu otišao?), pa je rekao: "Bio sam ostavio

iza sebe u kući zlata od milostinje, pa sam mrzio da obnoćim njega (da ga upustim u noć, da preko noći ostavim njega) pa sam razdijelio njega."

GLAVA

poticanja (bodrenja) na milostinju i zauzimanja (zagovaranja) u (vezi) nje.

PRIČAO NAM JE Muslim, pričao nam je Šubete, pričao nam je Adijj od Seida, sina Džubejra, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Izašao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (na) dan (jednoga godišnjega) praznika, pa je klanjao dva naklona (dva rekjata), nije klanjao prije, a ni poslije (ta dva naklona-rekjata više ništa), zatim je nageo (obratio se) na žene, a sa njim je Bilal, pa je savjetovao njih i zapovjedio im je da milodare. Pa je počela žena (da) baca (Pa su počele žene da bacaju u razastrtu odjeću Bilala) narukvicu i kolut (tj. komade svoga nakita).

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Abdul-Vahid, pričao nam je Ebu Burejdete, sin Abdullaha sina Ebu Burdeta, pričao nam je Ebu Burdete, sin Ebu Musa-a, od svoga oca, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (takav) kada bi došao njemu prosjak ili bi se tražila (obraćajući se) k njemu (neka) potreba (da se podmiri - bio je takav da bi) rekao: "Zauzimajte se (za ovoga, ili za ovo), nagradićete se (tj. bićete nagrađeni), a dosudiće (ili: izvršiće) Allah na jezik (tj. putem jezika, preko) Svoga vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (ono) što je htio (da dosudi, ili izvrši)."

PRIČAO NAM JE Sadekate, sin Fadla, izvijestio nas je Abdete od Hišama, od Fatime, od Esme, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je: rekao je meni Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ne zavezuj, pa (da) se zaveže na tebi (od tebe će Allah zavezati)."

("Evkja jukji" znači zavezati svezom mijeh ili vreću kada je puna, a ovdje se misli zavezati da ne dadne milostinje ni pomoći. Prema tome hadis znači: "Ne škrtari, pa škrtariće se i od tebe.")

PRIČAO NAM JE Usman, sin Ebu Šejbeta, od Abdeta i rekao je:

"Ne izbrajaj, pa (da) izbroji Allah na tebe (tj. tebi - a to opet ima smisao: Ne škrtari)."
GLAVA

milostinje u (onoj količini) što je mogao (da je dadne davalac milostinje, koliko je u mogućnosti da je da).

PRIČAO NAM JE Ebu Asim od Ibnu Džurejdža. - H - A pričao mi je Muhamed, sin Abdurahima, od Hadžadža, sina Muhameda, od Ibnu Džurejdža, rekao je: izvijestio me Ibnu Ebu Mulejkete od Abada, sina Abdullaha sina Zubejra, izvijestio je njega od Esme, kćeri Ebu Bekra, bio zadovoljan Allah od njih dvoga (od njih dvoje, s njima) da je ona došla k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Ne zadržavaj (u vreći) pa (da) zadrži Allah na tebi (od tebe - opet: Ne škrtari, jer će i Allah škrtariti od tebe). Razbi (tj. Otkini, Odvoji - Podijeli) što možeš (koliko si mogućna, ili: dok možeš)."

GLAVA:

Milostinja pokriva (iskupljuje) pogrešku.

PRIČAO NAM JE Kutejbete, pričao nam je Džerir od Aameša, od Ebu Vaila, od Huzejfeta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je Umer, bio zadovoljan Allah od njega:

"Koji (od) vas pamti govor (izreku) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, o kušnji (iskušenju)?" Rekao je: rekao sam: "Ja pamtim njega (onako) kao što je rekao (tj. onako kako ga je rekao)." Rekao je: "Zaista si ti na njega zaista odvažan, pa kako je rekao?!" Rekao sam: "Kušnja čovjeka je u njegovoj porodici (ili: u njegovoj

ženi), i njegovom djetetu, i njegovom susjedu, pokriva (otkupljuje) nju molitva, i milostinja, i dobročinstvo." Rekao je Sulejman: Ponekad (Ebu Vail) govoraše: "..... molitva, i milostinja, i zapovijedanje za dobročinstvo i zabranjivanje od nevaljalog." Rekao je (Umer Huzejfetu): "Nije ova (što) hoću (da mi o njoj pričaš), ali (tj. nego) ja hoću (da čujem o onoj kušnji) koja je (takva da) će se ustalasati kao valovlje (valovi) mora (ili: kao talasanje mora)." Rekao je: rekao sam: "Nije na tebe s njom (tj. Nije tebi od nje, Neće tebi od nje), o zapovjedniče vjernika, (nikakva) šteta. (Neće tebi od te kušnje biti štete.) Između tebe i između nje su zaključana (jedna) vrata." Rekao je: "Pa (da li) će se razbiti (ta) vrata ili otvoriti?" Rekao je: rekao sam: "Ne (otvoriti), nego će se razbiti (razlupati)." Rekao je: "Pa zaista ono kada se razbiju, neće se zaključati nikad", (doslovno: ".... kada su se razbila, nisu se zaključala nikad)." Rekao je: rekao sam: "Da." Rekao je (Šekik): Pa smo se plašili da pitamo njega (Huzejfeta o tome) ko su (ta) vrata? Pa smo rekli Mesruku: "Pitaj ga!" Rekao je: Pa je pitao njega, pa je rekao: "Umer, bio zadovoljan Allah od njega (Tj. Ta vrata su bila Umer.)." Rekao je: Rekli smo: "Pa je (li) znao Umer (na) koga namjeravaš (misliš)?" (Tj. da su ta vrata - on). Rekao je: "Da, kao što (je znao) da je pred sutra (tj. prije sutrašnjega dana) noć, a to je (zbog toga što) sam zaista ja govorio njemu (takav) govor (koji) nije sa pogreškama (nepravilnostima, tj. nije pogrešan, nije izmiješan sa nepravilnostima, ili zamršenostima)."

GLAVA

(onoga) ko je milodario u idolopoklonstvu, zatim je primio Islam.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Hišam, pričao nam je Mamer od Zuhrije, od Urveta, od Hakima, sina Hizama, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao sam:

"O poslaniče Allaha, da li misliš (za neke) stvari (što) sam bio (ja uobičajio da) se odajem pobožnosti sa njima u predislamsko doba od milostinje (tj. kao što je milostinja), ili opraštanje robova i spajanje (povezivanje sa) rodbinom, pa da li u njima (tj. za njih, za ta djela) je od nagrade (išta, tj. ima li, hoće li biti za njih ikakve nagrade)?" Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Primio si Islam na (osnovu primanja onoga) što je prošlo (ili prethodilo) od dobra (tj. Primanje

Islama ti je nagrada i znak da ti je kod Uzvišenog Boga primljeno dobro, dobra djela koja si prije toga činio, koja su prethodila primanju Islama)."

GLAVA

nagrade (nagrada) sluge kada je milodario sa zapovješću (po zapovjedi) svoga druga (tj. svoga gospodara) ne (bivši) pokvaren (tj. ne dajući milostinju onako kako nije dozvoljeno).

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Džerir od Aameša, od Ebu Vaila, od Mesruka, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Kada je milodarila žena od hrane svoga muža, ne (bivši ona) pokvarena, bila je (tj. biće) za nju (njoj) njezina nagrada, i za njezinog muža (tj. i njenu, njenom mužu posebno nagrada, dakle oboje će biti nagrađeni, i žena i muž) za (ono) što je zaradio (privredio tu hranu) i za blagajnika (tj. i magazineru-magacineru će biti nagrada) kao to (tj. isto tako, isto takva)."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Ala'a, pričao nam je Ebu Usamete od Burejda, sina Abdullaha, od Ebu Burdeta, od Ebu Musa-a, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Blagajnik (tj. skladištar, magaziner, magaciner) musliman, povjerljiv, koji provede (sprovede, izvrši) - a ponekad (ili: možda) je rekao: dariva (daje) - (ono) što se je zapovjedilo za njega (njemu, pa to provede) potpuno, obilno, ugodna je s njim njegova duša (tj. sa zadovoljstvom i ugodnošću to izvrši), pa dadne ga (imetak određen za milostinju) k (onome) koji je (taj što) se zapovjedilo njemu za njega - (taj takav magaciner, blagajnik) je jedan (od) dvojice milodarivalaca. (To jest: i on je drugi milodarivalac)."

GLAVA

nagrade žene kada je milodarila ili nahranila iz kuće svoga muža ne (bivši) pokvarena.

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Šubete, pričao nam je Mansur i Aameš od Ebu Vaila, od Mesruka, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, namjerava (tj. misli na riječi): "Kada je milodarila žena iz kuće svoga muža....." - H - Pričao nam je Umer, sin Hafsa, pričao nam je moj otac (tj. Hafs), pričao nam je Aameš od Šekika, od Mesruka, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Kada je nahranila (nekoga) žena iz kuće svoga muža ne (bivši) pokvarena, njoj je njezina nagrada, i njemu (mužu) kao njegova (količina, tj. kao količina iznosa nagrade žene - a to znači: i njemu isto toliko) i blagajniku (magazioneru) kao to (tj. isto toliko) - njemu (mužu) za (ono) što je zaradio (tu hranu), a njoj za (ono, tj. zbog toga) što je podijelila."

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Jahja-a, izvijestio nas je Džerir od Mansura, od Šekika, od Mesruka, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Kada je podijelila žena od hrane svoje kuće ne (bivši) pokvarena, pa njoj je njezina nagrada (tj. ona ima nagradu za to, biće za to nagrađena), i mužu za (to) što je zaradio, i blagajniku (skladištaru, magazioneru) kao to (tj. isto toliko, isto tako)."

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je (On): "Pa što se tiče (onoga) ko je darivao i bojao se (Boga). I vjerovao u najljepše (tj. u raj), Pa olakšaćemo mu (ili: olakšaćemo ga) za najlakše. A što se tiče (onoga) ko je škrtario i držao se bogatim (tj. nepotrebnim - a to znači: zadovoljavao se samo sa ovosvjetskim životom). I nije vjerovao u najljepše. Pa olakšaćemo mu (ili: olakšaćemo ga) za najteže." Bože moj, daruj trošiocu imanja (tj. onome koji dijeli imanje kao milostinju - daruj mu) zamjenu (naknadu)!

PRIČAO NAM JE Ismail, rekao je: pričao mi je moj brat od Sulejmana, od Muavijeta, sina Ebu Muzerrida, od Ebu Hubaba, od Ebu

Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Nema od dana (nijednog, tj. Nema nijednoga dana što) osvanu robovi u njemu (da se drukčije dogodi) osim (tako da) dva anđela silaze, pa govori jedan (od) njih dvojice: "Bože moj, daruj trošiocu (tj. davaocu milostinje) zamjenu (naknadu)", a govori drugi: "Bože moj, daruj zadržavaocu (ustezaocu milostinje) propast."

GLAVA

primjera škrta (tvrdice) i milodarivaoca (davaoca milostinje).

PRIČAO NAM JE Musa, pričao nam je Vuhejb, pričao nam je Ibnu Tavus od svoga oca, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Primjer škrta i milodarivaoca je kao primjer dvojice ljudi, na njima dvojici su dva ogrtača (dva gornja kaputa dugačka) od željeza." - H - A pričao nam je Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb, pričao nam je Ebu Zinad da je Abdurahman pričao njemu da je on čuo Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je on čuo poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori: "Primjer škrta i trošioca (davaoca) je kao primjer dvojice ljudi, na njima dvojici su dva ogrtača od željeza od sisa (grudi) njih dvojice do ključnjača (do ključnih kostiju, do sadžakova) njih dvojice (dostižu im ti željezni ogrtači). Pa što se tiče trošioca (onog koji daje), pa neće trošiti (tj. podijeliti milostinju, a da će mu se dogoditi drugo) osim (to da) se produlji (rasprostrani njegova džubba, taj njegov ogrtač), ili poveća (uveliča se taj kratki ogrtač - pripovjedač sumnja da li je rečeno "sebegat" ili "veferet") na njegovoj koži (tako) da sakrije njegove jagodice (tj. prste ruke) i briše (otire) njegov trag."

(Veli se da ovo ima prenešeni smisao i da znači: milostinja mu briše greške i pokriva i sakriva.)

"A što se tiče škrtoga, pa neće htjeti da troši (da podijeli neku) stvar (nešto, a da će mu se dogoditi drugo) osim (to da) će se prilijepiti

svaka karika (željeznog ogrtača za) svoje mjesto, pa on ju haljinu (taj željezni ogrtač) rasprostranjuje, a (ona) neće (da) se rasprostrani."

Slijedio je njega (Ibnu Tavusa) Hasen, sin Muslima, od Tavusa u dvama ogrtačima (tj. slaže se s njim u tome da je u pričanju navedenog hadisa upotrebljen izraz "dva ogrtača"). A rekao je Hanzalete od Tavusa: dva štita (a ne dva ogrtača). A rekao je Lejs: pričao mi je Džafer od Ibnu Hurmuza, čuo sam Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "dva štita."

GLAVA

milostinje (od) zarade i trgovine zbog Njegovog govora, uzvišen je (On): "O (vi) koji ste vjerovali (tj. koji vjerujete), trošite (dijelite) od lijepih (imanja) što ste zaradili i od (onoga) što smo izveli (što dali da izađe, da nikne) za vas iz zemlje....", do Njegovog govora: ".... imućan, hvaljen."

GLAVA:

Na svakoga muslimana je (obavezna, propisana) milostinja, pa ko nije našao (za materijalnu milostinju nikakve mogućnosti), pa neka radi za dobro (tj. neka radi neko drugo dobro djelo).

PRIČAO NAM JE Muslim, sin Ibrahima, pričao nam je Šubete, pričao nam je Seid, sin Ebu Burdeta, od svoga oca, od svoga djeda, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Na svakoga muslimana je milostinja (obavezan postupak i čin)." Pa su rekli: "O vjerovijesniče Allaha, pa ko nije našao (mogućnosti)?" Rekao je: "Radiće sa svojom rukom (fizički), pa će koristiti svojoj osobi (sebi) i milodariće." Rekli su: "Pa ako nije našao (mogućnosti da radi fizički)?" Rekao je: "Pomoći će potrebnoga, žalosnoga (ogorčenoga)." Rekli su: "Pa ako nije našao (mogućnosti ni za to)?" Rekao je: "Pa neka radi za dobro (tj. Neka čini bilo kakvo dobro djelo kao da nekoga, da nekoga potakne na dobro djelo koje sam ne može učiniti), i neka se ustegne (uzdrži) od zla, pa (ili: jer) zaista ona (tj. i ta osobina i radnja) je njemu milostinja (tj. vrijedi mu kao i da je dao materijalnu pomoć nekome kao milostinju)."

GLAVA:

Količina koliko (tj. Iznos količine što je) dariva (daje milodarivalac) od (obavezne) milostinje i (obične dobrovoljne) milostinje; i ko je darivao (dao jednu) ovcu.

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Junusa, pričao nam je Ebu Šihab od Halida Haza'a, od Hafse, kćeri Sirina, od Umu Atije, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Poslalo se k Nusejbi Ensarijskoj (a to je pravo ime Ummu Atijje) sa ovcom (milostinja, tj. poslala joj se jedna ovca kao milostinja). Pa je poslala (Nusejba mesa) k Aiši, bio zadovoljan Allah od nje (s njom), od nje (tj. od te ovce mesa, dio tog ovčijeg mesa). Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Kod vas je stvar (tj. nešto za pojesti imate li, tj. ima li šta pojesti, jesti)?" Pa sam rekla: "Ne, osim što je poslala njega Nusejba od te ovce (što ju je dobila kao milostinju)." Pa je rekao: "Daj, pa već je dospjela njezinu (tj. svome) mjestu."

GLAVA

obavezne milostinje (od) srebra.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malikj od Amra, sina Jahja-a, Mazinije, od njegova oca, rekao je: čuo sam Ebu Seida Hudriju, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Nije u (onom iznosu deva) što je ispod pet deva milostinja (obavezna) od deva, i nije u (onome iznosu novca) što je ispod pet ukija (200 drama, dirhema srebra) milostinja (nije obavezna), i nije u (onome iznosu žitarica) što je ispod pet veskova milostinja (obavezna)."

("Vesk" je šezdeset "sa'ova", a "sa'" je 3,34 kg, pa onda pet "veskova" iznosi hiljadu i dva kilograma, a ne dvije hiljade kilograma kako je to pogrešno na jednom mjestu napisano u tekstu koji je prošao poodavno - u tekstu prevoda.)

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Musena-a, pričao nam je Abdulvehab, rekao je: pričao mi je Jahja, sin Seida, rekao je: izvijestio me je Amr, čuo je svoga oca (priča) od Ebu Seida, bio zadovoljan Allah od njega, čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, o ovome (navedenom kaže kako je već opisano).

(U ovome senedu se kaže "čuo sam", a u prethodnom se kaže "od".)

GLAVA

robe (mjesto novca) u obaveznoj milostinji.

A rekao je Tavus: rekao je Muaz, bio zadovoljan Allah od njega, stanovnicima Jemena: "Donesite mi robe, odjeće: haljina ili oblačila (preoblačila, odijela - to donesite) u milostinju (na) mjesto ječma i prosa, lakše vama, a bolje za drugove Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, u Medini." A rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "A što (se) tiče Halida, (on) je zadržao (tj. uvakufio) svoje oklope i svoja naoružanja (ratnu spremu u što se ubrajaju i jahaće i tovarne životinje) u put Allaha (na Božiji put)." A rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Milodarite (o žene), i da (tj. pa makar to bilo) od vašega nakita." Pa nije izuzeo (Muhamed a.s.) milostinju dužnosti (stroge, tj. obaveznu milostinju) od
(neke druge) osim nje. Pa je počela žena (da) baca svoje minđuše i svoju ogrlicu (đerdan). A nije naročito istakao zlata i srebra od robe (od raznih vrsta robe).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Abdullaha, pričao mi je moj otac, rekao je: pričao mi je Sumamete da je Enes, bio zadovoljan Allah od njega, pričao njemu da je Ebu Bekjr, bio zadovoljan Allah od njega, pisao njemu (o obavezi zekjata od životinja) koju je zapovjedio Allah Svome poslaniku:

I (onaj) ko (bude tako imućan da) dostigne njegova milostinja (dotle da treba dati) devicu u drugoj godini (starosti), a nije (ona) kod njega (a nema je takve), a kod njega je devica zašla u treću godinu, pa zaista ona će se primiti od njega, a daće mu pobirač (službeni koji ubire obaveznu milostinju zekjat - daće vlasniku prida) dvadeset srebrenika (srebrenjaka) ili dvije ovce. Pa ako ne bude kod njega devica u drugoj godini (ne bude imao takvu devicu) na njezino lice ili: na njezin način ("ala vedžhiha") (tj. odgovarajuću), a kod njega je devac u trećoj godini (a ima devca u trećoj godini), pa on će se primiti od njega, a nije sa njim (nijedna) stvar (tj. ništa - a to znači: ako vlasnik nema devicu u drugoj godini kakva treba da se dadne u zekjat, a ima devca u trećoj godini, uzeće se u zekjat taj devac, a neće sa njim, uz njega davati nikakva prida, doplate, doplata iako je devac u trećoj godini manje cijenjen od device u drugoj godini).

PRIČAO NAM JE Muemmel, pričao nam je Ismail od Ejuba, od Ata'a, sina Ebu Rebaha, rekao je: rekao je Ibnu Abas, bio zadovoljan Allah od njih dvojice:

"Svjedočim na poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zaista (da) je klanjao prije propovjedi (molitvu bajrama - godišnjeg blagdana), pa je vidio da on nije dao čuti ženama (tj. da nije imao tako jakog glasa pri propovjedi da je mogao dati ženama da ga čuju - ukratko: da ga nisu čule žene, jer se klanjalo na otvorenom prostoru, a bilo je mnogo naroda), pa je došao (tj. prišao) njima, a sa njim je Bilal, razastirač svoje odjeće (tj. Bilal je razastro, raskrilio svoju odjeću), pa je savjetovao (Muhamed a.s.) njih i zapovjedio je njima da milodare (i one). Pa je počela žena (da) baca - i pokazao je Ejub k svome uhu i k svome grlu (htijući s time da kaže da je bacala žena iz ili sa ušiju menđuše, naušnice, a sa grla ogrlicu, đerdan - napomena: kad se kaže žena je bacala...itd., misli se na žene u množini - žene su bacale menđuše, ogrlice i sl.)."

GLAVA:

Neće se skupljati (sastavljati) između (onoga što je) rastavljeno, i neće se rastavljati između (onoga što je) sakupljeno (sastavljeno, tj. što je zajedno).

A spominje se od Salima, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, slično njemu (ovome što je navedeno).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Abdullaha, Ensarija, rekao je: pričao mi je moj otac, rekao je: pričao mi je Sumamete da je Enes, bio zadovoljan Allah od njega, pričao njemu da je Ebu Bekjr, bio zadovoljan Allah od njega, pisao njemu (o obaveznoj milostinji zekjatu i o količini) koju je propisao (uzakonio) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (i u tom je pismu stajalo, pored ostalog, i ovo):

"..... I neće se sakupljati između rastavljenoga (raznoga, odijeljenoga), i neće se rastavljati između sakupljenoga (zbog) straha (od) milostinje (tj. bojeći se milostinje - a to znači: da bi izbjegao milostinju, zekjat ili u cijelosti ili u bar neki dio)."

(U vezi navedenoga ima mnogo tumačenja. Ovdje će se navesti samo jedno. Ebu Jusuf kaže da rečenica "Neće se rastavljati sastavljeno.", znači ovo: Čovjek ima osamdeset ovaca, pa kada dođe pobirač zekjata, čovjek mu kaže da te ovce nisu sve njegove nego je dvadeset njegovih, a po dvadeset svakog pojedinog od njegova tri brata. Kako se zekjat od ovaca daje samo onda ako ih ima četrdeset komada, ovim je postupkom izbjegnuto u cijelosti davanje zekjata. Druga rečenica "Neće se sakupljati rastavljeno.", znači ovo: Čovjek ima dva brata i svaki od njih trojice ima po četrdeset ovaca, pa bi svaki trebao dati po jednu ovcu na ime zekjata. Pobirač bi onda potjerao, uzeo tri ovce. Međutim jedan od njih trojice rekne da su ovce sve njegove, svih stotinu i dvadeset ovaca da pripadaju samo njemu. Od sto dvadeset ovaca se takođe daje jedna ovca na ime zekjata kao i od četrdeset. Od stotinu i dvadeset i jednu ovcu se daju dvije ovce na ime zekjata. U ovom slučaju je zekjat izbjegnut djelimično, jer će pobirač potjerati samo jednu ovcu mjesto tri ovce. Uzrok je to što je jedan od trojice "sakupio rastavljeno", tj. vlasništvo trojice po četrdeset pripisao sve sebi i rekao da su svih stotinu i dvadeset njegove.)

GLAVA:

Što je bilo od dvojice pomiješanih (tj. Ako se zekjat uzeo od dvojice ljudi čiji je neki dio imovine izmiješan, pa se od toga izmiješanog dijela uzeo zekjat od jednog između njih dvojice), pa zaista njih dva će se vratiti između sebe sa jednakošću (da se naravnaju i obračunaju).

A rekao je Tavus i Ata': "Kada su znala (Kada znaju) dvojica izmiješanih svoja imanja, pa neće se sakupljati imanje njih dvojice." A rekao je Sufjan: "Neće biti dužnost (zekjat na izmješane dok ne bude tako) da se upotpuni ovome četrdeset ovaca, a (i) ovome četrdeset ovaca."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Abdullaha, rekao je: pričao mi je moj otac, rekao je: pričao mi je Sumamete da je Enes pričao njemu da je Ebu Bekjr, bio zadovoljan Allah od njega, pisao njemu (u vezi zekjata o količini) koju je propisao (uzakonio) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"I što je bilo od dvojice izmješanih (pomješanih uzeto kao zekjat), pa zaista njih dvojica će se vratiti međusobno jedan drugom sa jednakošću (da se naravnaju i naknadi vrijednost onaj koji ima više od pomješanog imanja svome drugu čijega je imanja manje pa je proporcionalno više oštećen izdvajanjem zekjata od cjelokupne pomješane imovine)."

GLAVA

obavezne milostinje (od) kamila.

Spomenuo je njega (davanje zekjata od kamila) Ebu Bekjr, i Ebu Zerr i Ebu Hurejrete, bio zadovoljan Allah od njih, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Velid, sin Muslima, pričao nam je Evzaija, rekao je: pričao mi je Ibnu Šihab od Ata'-a, sina Jezida, od Ebu Seida Hudrije, bio zadovoljan Allah od

njega, da je (jedan, neki) Beduin pitao poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, o seobi (emigraciji u ime Boga i vjere), pa je rekao (njemu Muhamed a.s.):

"Teško tebi, zaista njezina je stvar teška, pa da li ti je (tj. da li imaš štogod) od kamila (deva, što) izvršavaš (daješ) milostinju (od) njih?" Rekao je: "Da." Rekao je: "Pa radi (to makar da stanuješ) od (iza) mora (preko mora, tj. vrlo daleko od Medine), pa zaista Allah neće okrnjiti (umanjiti svoje nagrade) tebi od tvoga rada (za tvoje dobro djelo nijednu) stvar (tj. nimalo)."

GLAVA

(onoga) ko (je toliko imućan da) je stigla kod njega milostinja device u drugoj godini (tj. da treba dati na ime zekjata devicu u drugoj godini starosti), a nije (ona) kod njega (tj. a nema je takve, nego ima mlađih ili starijih devica, mladih kamila).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Abdullaha, rekao je: pričao mi je moj otac, rekao je: pričao mi je Sumamete da je Enes, bio zadovoljan Allah od njega, pričao njemu da je Ebu Bekjr, bio zadovoljan Allah od njega, pisao njemu dužnost (tj. o dužnosti, obavezi, odredbi) milostinje koju je zapovjedio Allah Svome poslaniku, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ko (je tako imućan da) je stigla kod njega od kamila (deva) milostinja devu u petoj godini (tj. da treba dati na ime zekjata devu koja ima pune četiri godine i zašla je u petu), a nije (ona) kod njega (tj. a nema takve, takvih) deva u petoj godini, a kod njega je deva u četvrtoj godini, pa zaista ona (stvar je takva da) će se primiti od njega deva u četvrtoj godini i učiniće sa njom (tj. i daće onaj od koga se uzima na ime zekjata ta deva u ime prida, naknade, doplate) dvije ovce ako su njih dvije lake njemu (tj. ako ih ima i posjeduje), ili dvadeset srebrenjaka (ako nema dviju ovaca). A ko (je takav da) je stigla kod njega milostinja deve u četvrtoj godini, a nije kod njega deva u četvrtoj godini, a kod njega je deva u petoj godini, pa ona je (stvar takva da) će se primiti od njega deva u petoj godini, a daće njemu (vlasniku te deve) pobirač dvadeset srebrenjaka ili dvije ovce (na ime neke vrste kusura što je uzeo kao zekjat devu koja više vrijedi nego stvarna obaveza i dug

vlasnika). A ko (je takav da) je stigla kod njega milostinja deve u četvrtoj godini, a nije kod njega (druga, tj. a on nema druge) osim deva u trećoj godini, pa ona je (stvar takva da) će se primiti od njega deva u trećoj godini i daće (još vlasnik) dvije ovce ili dvadeset srebrenjaka. A ko (je takav da) je stigla njegova milostinja devu u trećoj godini, a kod njega je deva u četvrtoj godini, pa ona je (stvar takva da) će se primiti od njega deva u četvrtoj godini, a daće njemu pobirač (lice koje je određeno da ubire zekjat) dvadeset srebrenjaka ili dvije ovce. A ko (je takav da) je stigla njegova milostinja devu u trećoj godini, a nije (ona) kod njega, a kod njega je deva u drugoj godini, pa ona je (stvar takva da) će se primiti od njega deva u drugoj godini i daće sa njom dvadeset srebrenjaka ili dvije ovce."

GLAVA

milostinje (od) ovaca (brava).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Abdullaha sina Musenna-a, Ensarija, rekao je: pričao mi je moj otac, rekao je: pričao mi je Sumamete, sin Abdullaha sina Enesa, da je Enes pričao njemu da je Ebu Bekjr, bio zadovoljan Allah od njega, pisao njemu ovu knjigu (ili: ovo pismo) pošto je upravio (tj. poslao Ebu Bekjr) njega k Bahrejnu (u Bahrejn):

"U ime Allaha milosrdnoga milostivoga. Ovo je dužnost (obaveza, odredba o količini i visini) milostinje koju je uzakonio (odredio, propisao) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, na muslimane, i koja (je ta što) je zapovjedio Allah za nju Svome poslaniku. Pa ko (bude u takvom stanju da) se potraži ona (od njega, svaki takav) od muslimana (tj. Od kojega se god muslimana potraži) na njezin način (tj. kako je propisana), pa neka je dadne. A ko (god bude u prilici da) se potraži iznad nje (tj. više nego je propisano), pa neka ne dadne. U (slučaju posjedovanja) dvadeset i četiri (komada) od deva (kamila) pa što je ispod njih (tj. ispod toga broja zekjat za deve) je od ovaca (tj. u ovcama), od svako pet (deva) je (jedna) ovca (tj. za svako pet deva daje se jedna ovca na ime milostinje, zekjata od pet deva). Kada je stigla (količina, iznos deva) dvadeset i pet (pa sve) do trideset i pet, pa u njih (tj. za njih) je deva u drugoj godini (tj. za taj broj deva se više ne daje

zekjat u ovcama nego u devama i to jedna deva u drugoj godini starosti), ženska (tj. deva ženskoga spola u drugoj godini). Pa kada je stigla (količina deva na iznos od) trideset i šest (pa) do četrdeset i pet, pa u njih (za njih) je deva u trećoj godini, ženska (ženskog spola). Pa kada je stigla (količina) četrdeset i šest (pa) do šezdeset, pa u njih (za njih) je (jedna) deva u četvrtoj godini, udarena (od) devca (tj. ona koja je oplođena od muške deve, bremenita). Pa kada je stigla (količina) šezdeset i jednu do sedamdeset i pet, pa u njih (za njih) je (jedna) deva u petoj godini. Pa kada je stigla (količina), misli (na) sedamdeset i šest do devedeset, pa u njih je (propis da se dadne) dvije deve u trećoj godini. Pa kada je stigla devedeset i jednu do stotinu i dvadeset, pa u njih je dvije deve u četvrtoj godini, obje udarene (od) devca (tj. bremenite). Pa kada se povećala (količina deva) na (iznad) stotinu i dvadeset, pa u svakih (tj. za svakih) četrdeset je (propis da se dadne) deva u trećoj godini, a u svakih pedeset je deva u četvrtoj godini. A ko (je u takvom stanju da) nije bilo sa njim (tj. da nema više ništa) osim četiri (komada) od deva, pa nije u njih (tj. za njih obavezna nikakva) milostinja (nikakav zekjat da se dadne) osim ako hoće njihov gospodar (vlasnik). Pa kada je stigla (količina deva na iznos od) pet od deva (tj. pet deva), pa u njih je (propis da se dadne jedna) ovca. A u milostinji brava (ovaca), u (onih) koje su na paši kada budu (u iznosu od) četrdeset do stotinu i dvadeset (propis je da se dadne jedna) ovca. Pa kada se povećala (količina) na (iznad) stotinu i dvadeset (pa) do dvije stotine, dvije ovce (se dadnu za zekjat). Pa kada se povećala (količina) na dvije stotine do tri stotine, pa u (ili za) njih je (propis da se dadnu, daju) tri (ovce). Pa kada se povećala (količina) na (iznad) tri stotine, pa u svake stotine je (propis da se dadne još po jedna) ovca. Pa kada bude blago (tj. ovce) koje je na paši (vlasništvo jednoga) čovjeka okrnjeno od četrdeset (makar samo za) jednu ovcu, pa nije u njih (tj. za njih obavezna nikakva) milostinja, osim ako hoće njihov gospodar (vlasnik da sam od sebe dadne). A u srebru je (propis da se dadne) četvrtina desetine (misli se na četvrtinu desetine od dvjesta drama, drahmi - srebrenjaka, srebrenog novca). Pa ako ne bude (srebra, tj. srebrenog novca ništa više) osim stotinu i devedeset (dirhema, drama težine), pa nije u njih (tj. za njih nijedna) stvar (tj. ništa, nimalo obavezan ni dužan da dadne, nije obavezno da da), osim da hoće njihov gospodar (vlasnik da sam od sebe da dadne milostinju)."

GLAVA:

Neće se uzimati u milostinju stara (ovca), a ni falična (pod manom, sa nekim nedostatkom), a ni jarac, osim jarac, osim (ono) što je htio (što hoće) pobirač (zekjata).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Abdullaha, rekao je: pričao mi je moj otac, rekao je: pričao mi je Sumamete da je Enes, bio zadovoljan Allah od njega, pričao njemu da je Ebu Bekjr, bio zadovoljan Allah od njega, pisao njemu (o dužnosti, obavezi, odredbi) koju je zapovjedio Allah Svome poslaniku, pomilovao ga Allah i spasio:

"I neće se izvoditi (tj. uzimati) u milostinju stara, a ni falična (tj. sa nekim nedostatkom ovca ili koza), a ni jarac osim (tj. samo ono) što je htio (što hoće, što ocijeni kao odgovarajuće) pobirač (tj. lice koje je određeno i poslato da ubire zekjat)."

GLAVA

uzimanja kozice (ženskog mladunčeta koze) u milostinju.

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije. - H - A rekao je Lejs: pričao mi je Abdurahman, sin Halida, od Ibnu Šihaba, od Ubejdulaha, sina Abdullaha, sina Utbeta sina Mes'uda, da je Ebu Hurejrete, bio zadovoljan Allah od njega, rekao: rekao je Ebu Bekjr, bio zadovoljan Allah od njega:

"Tako mi Allaha da su mi sprečili (tj. da mi spriječe, kad bi mi ustegli, ako odbiju da dadnu samo jednu) kozicu (što) izvršavaše (davaše oni) nju k poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zaista bih se borio (protiv) njih na (tj. zbog) sprečavanja nje (zbog nedavanja kozice)." Rekao je Umer, bio zadovoljan Allah od njega: "Pa nije ono (ništa drugo) osim (to) da sam vidio da je Allah otvorio (raspoložio) prsa Ebu Bekjra, bio zadovoljan Allah od njega, za borbu (za ratovanje), pa sam saznao (upoznao, uvidio) da je ono pravo (istina, tj. da je stanovište Ebu Bekjra ispravno, istina)."
GLAVA:

Neće se uzimati plemenita (tj. skupocjena grla od) imetka ljudi u milostinju.

PRIČAO NAM JE Umejete, sin Bistama, pričao nam je Jezid, sin Zurej'a, pričao nam je Revh, sin Kasima, od Ismaila, sina Umejeta, od Jahja-a, sina Abdullaha sina Sajfije, od Ebu Mabeda, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pošto (tj. kada) je slao Muaza na (tj. u) Jemen, rekao:

"Zaista ti ćeš doći na (tj. u jedan) narod, stanovnike (tj. sljedbenike jedne) knjige, pa neka bude prvo (ono) što ćeš pozivati njih k njemu obožavanje Allaha. Pa kada saznaju Allaha (tj. kada prime vjerovanje da je Bog samo jedan), pa izvijesti ih da je Allah već uzakonio (odredio) na njih pet molitava u njihovom danu i njihovoj noći. Pa kada su učinili (tj. prihvatili, kada prihvate) molitvu, pa izvijesti ih da je Allah već uzakonio na njih milostinju (da) se uzima od njihovih imanja i vraća se (tj. dijeli se) na njihove siromašne. Pa kada su se pokorili za nju, pa uzmi od njih (milostinju, zekjat za siromahe), i čuvaj se plemenitih (skupocijenih grla od) imanja ljudi (tj. ne uzimaj u milostinju iz imetka, imanja ljudi ono što je najskupocjenije)."

GLAVA:

Nije u (onome) što je ispod pet deva (obavezna nikakva) milostinja.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malikj od Muhameda, sina Abdurahmana sina Ebu Sa'sa'ta, Mazinije, od njegova oca, od Ebu Seida, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Nije u (onome) što je ispod pet veskova od datula (hurmi - nije obavezna nikakva) milostinja, i nije u (onome) što je ispod pet ukija od srebra (obavezna nikakva) milostinja i nije u (onome) što je ispod pet (komada od) stada od deva (obavezna nikakva) milostinja.

("Zevd" je malo stado. Obično se misli na stado deva, ali može da znači i stado drugih domaćih životinja. U prošlom tekstu je ta riječ prevođena sa riječju: deve, a pravo je: stado.)

GLAVA

milostinje (od) goveda (krupne stoke: krava i volova).

A rekao je Ebu Humejd: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Zaista ću saznati svakako (tj. vidjeću ono) što će doći Allahu (jedan) čovjek sa kravom, ona ima mukanje (doslovno: za nju je mukanje, donijeće čovjek kravu koja muče, riče)." A rekne se (ovo su riječi Buharije - a rekne se mjesto "huvarun" još i) "džu'arun" - rikanje. "..... ričete", to jest podižete vaše glasove kao što riče krava.

(Ovo Buharija podsjeća na riječ iz Kur'ana i objašnjava je.)

PRIČAO NAM JE Umer, sin Hafsa sina Gijasa, pričao nam je moj otac, pričao nam je Aameš od Ma'rura, sina Suvejda, od Ebu Zerra, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: Stigao (Došao) sam k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio. Rekao je (Muhamed a.s.):

"Tako mi (onoga) koji (je taj što) je moja duša u Njegovoj ruci; ili: Tako mi (onoga) koji (je taj što) nema božanstva osim Njega; ili kao što se zakleo (tj. ili se je na neki drugi način zakleo onako kao što se zakleo tada, pa je nastavio ovo:) - nema (nijednog) od čovjeka (koji je takav da) budu za njega deve, ili goveda (krave) ili bravi (ovce, tj. koji god čovjek bude imao deve, ili krave ili ovce, a bude takav da) neće izvršiti (tj. ne izvršava, ne daje) njihove dužnosti (tj. milostinje od njih - pa da će drukčije proći) osim (tako da) će se doći s njima (tj. dovesti će se na) sudnjem danu (u) najvećem (onom obliku i tijelu) što bivaju i najdebljem njemu (tj. i u najboljem stanju), gaze ga sa svojim kopitama i bodu ga sa svojim rogovima, kad god prođe zadnja (od) njih, vratiće se na njega prva (od) njih (i tako će biti kažnjavan sve) dok se sudi među ljudima (tj. sve dok se ne završi obračunavanje među ljudima na sudnjem danu)." Predao (tj. pričao) je njega (ovaj hadis još i) Bukjejr od Ebu Saliha, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

GLAVA

milostinje na najbliže (tj. milostinje najbližim rođacima, naravno osim uzlazne i silazne loze koju čovjek mora izdržavati pa im nije ispravno davati obaveznu milostinju-zekjat, a ti najbliži kojima se već može dati zekjat ako ne žive u zajednici za jednim stolom su: braća, sestre itd.).

A rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Za njega su (tj. On ima) dvije nagrade: nagrada srodstva i milostinje."

(tj. Ko dadne milostinju rođaku ima dvostruku nagradu, jednu što je pomogao rođaka i tako pojačao i rodbinske veze, a drugu za davanje milostinje, za izvršenje dužnosti davanja milostinje uopće.)

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malikj od Ishaka, sina Abdullaha sina Ebu Talhata, da je on čuo Enesa, sina Malikja, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori:

Bio je Ebu Talhate najmnogobrojniji (od svih) Pomagača u Medini imetkom (tj. imao je najviše imetka, bio je od svih najimućniji, najbogatiji imetkom) od palmi, i bio je najdraži njegov imetak (imanje) k njemu Bejruha (voćnjak, voćar koji se zvao Bejruha'), a bila je (ta bašča, taj voćnjak) okrenuta prema bogomolji (džamiji Muhameda a.s.). I bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) uniđe (u) nju (u tu baščcu, u tu ogradu) i da pije u njoj lijepe vode (tj. da pije njezine dobre vode). Rekao je Enes, bio zadovoljan Allah od njega: Pa pošto se spustio (tj. objavio) ovaj odlomak (od Kur'ana): "Nećete postići (pravoga) dobročinstva (prije nego postupite tako) da trošite (tj. da dijelite u ime milostinje) od (onoga) što volite (i vi sami od vaše imovine)....", ustao je Ebu Talhate (tj. podigao se) k poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"O poslaniče Allaha, zaista Allah, blagosloven je (On) i uzvišen je, govori (tj. kaže): "Nećete postići dobroćinstva (dugčije nego) da trošite od (onoga) što volite....", a zaista najdraži moj imetak k meni je Bejruha', i zaista ona (taj voćar, ta ograda) je milostinja (tj. dajem je kao milostinju) za Allaha (tj. za zadovoljstvo Allaha, u ime sticanja Božijeg zadovoljstva), nadam se (tj. nadajući se) njezinom dobročinstvu i

njezinoj pohrani (zalihi) kod Allaha (tj. da će mi ona biti primljena kao dobročinstvo i pohranjena kao zaliha za sudnji dan kod Uzvišenog Boga), pa stavi je, o poslaniče Allaha, (tamo) gdje je pokazao tebi Allah (da je najbolje, tj. pa upotrijebi i okreni tu bašču, ogradu ondje gdje misliš i znaš da je najbolje)." Rekao je: pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Bravo (Odlično)! To je unosan imetak. To je unosan imetak. (Tj. imetak koji donosi ćar, dobit.) A već sam čuo šta si rekao, i zaista ja vidim (da je najbolje) da učiniš nju u (tj. među svoje) najbliže (tj. da je dadneš njima da se koriste s njom, tom ogradom, tim voćarom)." Pa je rekao Ebu Talhate: "Činim (to), o poslaniče Allaha." Pa je razdijelio nju Ebu Talhate u svoje najbliže i svoje stričeviće. Slijedio je njega (Abdullaha, sina Jusufova) Revh. A rekao je Jahja, sin Jahja-a, i Ismail od Malikja: Odlazeći (tj. Napredujući imetak, a to znači: lijep, koristan imetak).

(Hoće da kaže da su Jahja i Ismail u pričanju ovoga hadisa mjesto "malun rabihun" govorili "malun rajihun" - odlazeći imetak, tj. napredan imetak, ili: lijep, koristan imetak.)

PRIČAO NAM JE Ibnu Ebu Merjem, izvijestio nas je Muhamed, sin Džafera, rekao je: izvijestio me je Zejd od 'Ijada, sina Abdullaha, od Ebu Seida Hudrije, bio zadovoljan Allah od njega:

Izašao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u (danu praznika, blagdana) žrtve ili mršenja ka klanjalištu. Zatim je otišao (sa molitve, tj. okrenuo se ljudima poslije obavljene molitve) pa je savjetovao ljude (držao im je prediku) i zapovjedio je njima za milostinju, pa je rekao: "O ljudi, milodarite!" Pa je prošao na žene (ženama) pa je rekao: "O skupino (o zbore) žena, milodarite, pa (tj. jer) zaista ja sam vidio vas najmnogobrojnijim stanovnicima Vatre (tj. da će vas biti najviše u paklu)." Pa su rekle: "A sa čega (zbog čega) je to, o poslaniče Allaha?" Rekao je: "Umnožavate kletvu (tj. Mnogo kunete) i niječete muža (tj. poričete muževu dobrotu, niste zahvalne mužu). Nisam vidio od (osoba) okrnjitih (manjkavih u) pameti i vjeri (da je išta) odnosnije za razum odlučna čovjeka od jedne (od) vas, o skupino žena (tj. da išta više odnese čovjekov razum kao što to učini neka od vas)." Zatim je otišao. Pa pošto je stigao k svome stanu, došla je Zejneba, žena Ibnu Mes'uda, traži dozvolu na njega (tj. k njemu da

uniđe). Pa se reklo: "O poslaniče Allaha, ovo je Zejneba (tj. ovo Zejneba traži dozvolu da te posjeti)." Pa je rekao: "Koja Zejneba?" (Doslovno: "Koja od Zejneba?") Pa se reklo: "Žena Ibnu Mes'uda." Rekao je: "Da. Dozvolite joj." Pa se dozvolilo njoj. Rekla je: "O Vjerovijesniče Allaha, zaista ti si zapovjedio danas za milostinju, a bio je kod mene ukras (nakit) za mene (tj. a imala sam jedan svoj nakit) pa sam htjela da milodarim sa njim (da milodarim njega), pa je tvrdio Ibnu Mes'ud da je on i njegovo dijete preči (od svih drugih) koji (bi mogli doći u obzir da) milodarim njega na njih (tj. njima)." Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Istinu je rekao Ibnu Mes'ud. Tvoj muž i tvoje dijete preči (su od drugih) koji (su takvi da) bi milodarila njega (nakit) na njih (njima)."

GLAVA:

Nije na muslimana (dužnost) u njegovom konju (tj. za njegovog konja) milostinja.

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Šubete, pričao nam je Abdullah, sin Dinara, rekao je: čuo sam Sulejmana, sina Jesara, od 'Irakja, sina Malikja, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega (s njim), rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Nije na muslimana (dužnost) u njegovom konju i njegovom dječaku (tj. robu) milostinja." (tj. za konje i robove ne mora dati nikakve milostinje, ako konji i robovi nisu za trgovinu, ako mu nisu kao trgovačka roba).

GLAVA:

Nije na muslimana u njegovom robu (tj. za njegovog roba) milostinja (nije obavezna).

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja, sin Seida, od Husejma, sina 'Irakja, rekao je: pričao mi je moj otac od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega (s njim), od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. - H - A pričao nam je Sulejman, sin Harba, pričao nam je Vuhejb, sin Halida, pričao nam je Husejm, sin 'Irakja sina

Malikja, od svoga oca, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega (s njim), od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Nije na muslimana (obavezna) milostinja u njegovom robu (za svoga roba), a ni njegovom konju (a ni za konja)."

GLAVA

milostinje na siročad (tj. davanja milostinje siročadima).

PRIČAO NAM JE Muaz, sin Fedaleta, pričao nam je Hišam od Jahja-a, od Hilala, sina Ebu Mejmuneta, pričao nam je Ata', sin Jesara, da je on čuo Ebu Seida Hudriju, bio zadovoljan Allah od njega, (da) priča da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, sjeo jednoga dana na govornicu (svoje bogomolje) i sjeli smo okolo (oko) njega, pa je rekao:

"Zaista ja od (onoga) što se bojim na vas (tj. vama da će štetiti) poslije mene (ubrajam i to) što će se otvoriti na vas (tj. vama) od sjaja (obilja) ovozemaljskoga života i njegovog ukrasa (nakita)." (Tj. "Plašim se za vas zbog obilja i udobnosti koja će vam se poslije mene otvoriti i ukazati, pojaviti.") Pa je rekao (neki) čovjek: "O poslaniče Allaha, a zar dolazi dobro sa zlom (tj. a zar dobrota može dovesti, donijeti zlo)?" Pa je zašutio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio. Pa se reklo njemu (onome čovjeku): "Šta je tvoja stvar (tj. Šta je tebi da ti) govoriš poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a (on) neće (da) govori (a on ne govori) tebi (s tobom)." Pa smo vidjeli (tj. Pa smo mislili) da je on (zapao u stanje da) se spušta na njega (objava, da mu se objavljuje od Uzvišenog Boga neka objava). Rekao je: Pa je otrao od sebe (sebi Muhamed a.s. mnogi) znoj pa je rekao: "Gdje je pitalac (tj. onaj što me upita malo prije)?" I kao da je on (Muhamed a.s.) pohvalio njega (onoga čovjeka što ga je upitao) pa (mu) je rekao (tj. odgovorio): "Zaista ono neće doći dobro sa zlom (tj. ne donosi dobrota zlo), a (tj. ali) zaista od (onoga) što daje proljeće da nikne (da raste, tj. lijepa trava u proljeće je ta što) ubija ili približi (samoj smrti životinju koja se previše najede te lijepe trave) osim jedačice zelene (jedne trave koju ne baš tako rado jedu životinje, ali koja nije opasna ni sirova - a kad tu travu životinja) je jela (jede), te kada su se pružila (nadula, napuhala) njezina dva boka (od

mnogoga jedenja), okrenula se (okrene se) prema oku Sunca (tj. prema Suncu izražavajući zadovoljstvo), pa se ulitala (pa se ulita, tj. izbacila je, izbaci rijetko đubre, rijedak izmet), i mokrila je (i mokri) i uživala je (i uživa po ispasištu). I zaista ovaj imetak je zelen (tj. lijep), sladak, pa divan li je (on) drug muslimana dok je darivao (tj. dok daje musliman) od njega (od imetka) siromahu, i siročetu, i putniku" - ili kao što je rekao (nešto tako) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio.

(Ovo je sumnja u svoje pamćenja Jahja-a.)

"I zaista ono je (stvar sa imanjem, imetkom takva da onaj) ko uzima njega sa (drugim načinom) osim njegova prava (nepropisno ga stiče i ne daje od njega ono što je pravo i što je dužan dati - takav vlasnik imetka) je kao (onaj) koji jede, a ne zasićuje se (a ne najida se, ne može se zasititi, najesti), i biće (sami imetak) svjedokom na njega (svjedok protiv njega na) sudnjem danu."

GLAVA

(obavezne) milostinje na (korist, pomoć) muža i siročadi u skrbništvu.

Rekao je njega (tj. da se milostinja može dati mužu - to stanovište je rekao) Ebu Seid od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

(Hanefiti, hanefije su stanovišta da se obavezna milostinja, zekjat ne može dati, odnosno ne vrijedi dati mužu, i oni smatraju da se u slučaju, koji je pripovijedao Ebu Seid, radilo o običnoj milostinji.)

PRIČAO NAM JE Umer, sin Hafsa, pričao nam je moj otac, pričao nam je Aameš, rekao je: pričao mi je Šekik od Amra, sina Harisa, od Zejnebe, žene Abdullaha (sina Mes'uda), bio zadovoljan Allah od njih dvoje, rekao je (Aameš): pa sam spomenuo njega (hadis) Ibrahimu (Nah'iji), pa mi je pričao Ibrahim od Ebu Ubejdeta, od Amra, sina Harisa, od Zejnebe, žene Abdullaha, sa sličnim njemu (tj. sa sličnim hadisom) jednako (su ga svi pričali), rekla je: Bila sam u bogomolji pa sam vidjela Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Milodarite (vi, žene) i da (bi to bilo, tj. pa makar) od vašega nakita (ukrasa)." A bila je Zejneba (običaja da) troši (tj. dijeli) na Abdullaha i siročad u njezinom skrbništvu, pa je rekla Abdullahu (sinu Mes'udovu, svome mužu): "Pitaj poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, da li biva dostatno (da li je dostatno, vrijedi li) meni da trošim na tebe i na moju siročad u mome skrbništvu od milostinje (tj. da trošim na vas u ime milostinje, da vam dajem milostinju)." Pa je rekao: "Pitaj ti (ženo) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio." Pa sam otišla k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio. Pa sam našla (jednu) ženu od Pomagača na (njegovim) vratima, njezina je potreba kao moja potreba (tj. i ona treba da pita za istu stvar kao i ja). Pa je prošao pokraj nas Bilal pa smo rekle: "Pitaj Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da li biva dostatno za mene da trošim na moga (svoga) muža i siročad moju (svoju) u mome skrbništvu." I rekle smo: "Ne izvješćuj (tj. Ne kazuj) za nas." Pa je unišao (ušao) pa je pitao njega. Pa je rekao (Muhamed a.s.): "Ko su njih dvije?" Rekao je (Bilal): "Zejneba." Rekao je: "Koja (od) Zejneba?" Rekao je: "Žena Abdullaha." Rekao je: "Da, i za nju su (tj. i ona ima) dvije nagrade: nagrada rodbinstva (srodstva) i nagrada milostinje."

PRIČAO NAM JE Usman, sin Ebu Šejbeta, pričao nam je Abdete od Hišama, od njegova oca, od Zejnebe, kćeri Ummu Selemete, rekla je: rekla sam:

"O poslaniče Allaha, da li je za mene nagrada (tj. imam li ja nagradu) da trošim na sinove Ebu Selemeta? Oni su samo moji sinovi (tj. njegovi sinovi su i moji, i to samo moji sinovi, od mene su mu, a ne od neke druge žene)." Pa je rekao: "Troši na njih, pa za tebe je nagrada (tj. pa imaćeš nagradu za sve ono) što si trošila na njih."

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je (On): " ..... i u (tj. i za) vratove, i zadužene (koji imaju dugovanja prema drugima) i u (tj. i za) put Allaha (koji se bore - svima takvim licima se određuje davanje obavezne milostinje)....".

A spominje se od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (da je on bio stanovišta da čovjek može da) oprašta roba od milostinje svoga imetka (tj. da dadne obaveznu milostinju svoga imetka za oslobađanje robstva nekoga lica), i (da) dariva u hodočašće (tj. za obavljanje hodočašća). A rekao je Hasen (Basrija): Ako je kupio svoga oca od milostinje (otkupio ga kao roba novcem obavezne milostinje), dozvoljeno je (tj. vrijedi to da mu obavezna milostinja spane s njega, da se smatra da je izvršena), i darivaće (daće obaveznu milostinju čovjek) u borce (borcima) i (onome) koji nije hodočastio (nije išao na hadž pa da ode na hadž, pa da hodočasti), zatim je pročitao (tj. citirao iz Kur'ana): "Milostinje su samo za siromašne (tj. samo siromašnima određene)....." odlomak, u koju nju (tj. kojoj god vrsti osoba spomenutih u tom odlomku Kur'ana) si darivao (tj. dao milostinju), dostatna je (pravilno je izvršena milostinja). A rekao je (Muhamed a.s.), pomilovao ga Allah i spasio: "Zaista Halid je zadržao (zatvorio, tj. uvakufio) svoje oklope u (tj. za) put Allaha." A spominje se od Ebu Lasa: Natovario je nas Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (tj. dao nam je da jašemo, potovario nas je) na deve milostinje za hodočašće (zbog hodočašća u Mekju).

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb, rekao je: pričao nam je Ebu Zinad od Aaredža, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Zapovjedio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, za milostinju, pa se reklo: Spriječio je (tj. Odbio je da dadne milostinju) Ibnu Džemil, i Halid, sin Velida, i Abbas, sin Abdul-Mutaliba. Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Ne sveti se (tj. Ne mrzi moje zapovjedi) Ibnu Džemil (ni zbog čega drugoga) osim (zbog toga) da je on bio siromašan pa je obogatio (učinio imućnim) njega Allah i Njegov poslanik. A što se tiče Halida, pa zaista vi nasilje (nepravdu) činite Halidu (jer) već je zadržao (on je uvakufio) svoje

oklope i svoje opreme (ratne) u put Allaha (tj. za Božiji put). A što se tiče Abasa, sina Abdul-Mutaliba, pa (on je) stric poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa ona (milostinja) je na njega milostinja i slično njoj sa njom."

(Ove riječi "pa ona je na njega i slično njoj sa njom" tumače se na dva načina. Prvo tumačenje je ovakvo: ona ostaje na njemu kao dug, i on će nju dati i još toliko koliko ona vrijedi, tj. daće duplo. Neki pak vele da je s tim riječima Muhamed a.s. mislio na sebe, tj. Abasova milostinja je na njega - na Muhameda a.s. pala, on je preuzima na sebe i još toliko da dadne sa njom. Drugo tumačenje je: ona, Abasova milostinja, je na njega - tj. pripada njemu kao milostinja, neka njemu ostane kao milostinja i još toliko sa njom da mu se dadne jer je Abbas bio zapao u dugovanje kada se otkupljivao zapavši u ropstvo na Bedru.)

Slijedio je njega (Šuajba) Ibnu Ebu Zinad od svoga oca (pričajući). A rekao je Ibnu Ishak od Ebu Zinada: ona je na njega i slično njoj (tj. koliko ona) sa njom (još). A rekao je Ibnu Džurejdž: pričalo mi se od Aaredža sa sličnim njemu (tj. sa pričanjem sličnim pričanju Ibnu Ishaka).

GLAVA

suzdržavanja (ustezanja) od pitanja (tj. prosijačenja, iskanja milostinje).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malikj od Ibnu Šihaba, od Ata-a, sina Jezida, Lejsije, od Ebu Seida Hudrije, bio zadovoljan Allah od njega, da su (neki) ljudi od Pomagača pitali (za pomoć i milostinju) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je darovao (dao) njima. Zatim su pitali njega pa je darovao (dao) njima dok je (najzad) nestalo (ono) što je kod njega (tj. iscrpilo se ono što je on imao) pa je rekao:

"Što biva (ima) kod mene od dobra, pa neću pohraniti (tj. spriječiti, zadržati) njega od vas, a ko se sustegne, sustegao njega Allah (od

prosjačenja i nedozvoljenog sticanja imovine, tj. ko traži da bude čedan i pošten, učinio ga Allah čednim i poštenim), a ko traži bogatstvo (tj. neovisnost od drugih), obogatio ga Allah (tj. učinio, ili učiniće ga Allah neovisnim od drugih), a ko se strpljuje, učinio (ili učiniće) njega strpljivim Allah, a nije se darovao nijedan (čovjek) darom boljim i prostranijim od strpljivosti."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malikj od Ebu Zinada, od Aaredža, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Tako mi (Boga) koji je (taj što je) moja duša (moj život) u Njegovoj ruci zaista da uzme jedan (od) vas svoje uže pa (da) sakupi drva (tj. pa da zaprti drva) na svoja leđa (pa da ih proda i da se tako prehranjuje - to) je bolje njemu od (toga) da dođe (tj. nego da dođe nekome) čovjeku pa (da) pita (tj. moli za milostinju) njega (koji može da) daruje njega, ili spriječi (tj. odbije) njega (tj. ili da mu ne dadne milostinju)."

PRIČAO NAM JE Musa, pričao nam je Vuhejb, pričao nam je Hišam od svoga oca, od Zubejra, sina Avvama, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Zaista da uzme jedan (od) vas svoje uže, pa (da) dođe sa bremenom (tj. pa da donese breme) drva, pa (da) proda njega, pa (da) ustegne (otkloni) Allah sa njim njegovo lice (od poniženja i sramote prosjačenja - to) je bolje njemu od (toga) da (tj. nego da) pita (moli) ljude (koji) su darovali (dali, tj. koji daruju) njega, ili su spriječili (tj. ili spriječe - odbiju, ne daruju) njega."

PRIČAO NAM JE Abdan, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Junus od Zuhrije, od Urveta, sina Zubejra, i Seida, sina Musejeba, da je Hakjim, sin Hizama, bio zadovoljan Allah od njega, rekao:

Pitao (tj. Molio) sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (za pomoć, milostinju) pa je darovao mene (dao mi je), zatim sam ga pitao (molio) pa me je darovao, zatim sam ga pitao pa me darovao, zatim je rekao: "O Hakjime, zaista ovo imanje (imetak) je

(kao) zelena (tj. lijepa) slatka (voćka), pa ko je uzeo (tj. ko uzme) njega sa darežljivošću duše, blagosloviće se njemu u njemu; a ko je uzeo (tj. ko uzme) njega sa nadvirivanjem (nadnošenjem, isturanjem) duše (tj. sa pohlepnošću duše), nije se blagoslovilo (tj. neće se blagosloviti) njemu u njemu (u imetku), i bio je (tj. i on biva, ili: biće) kao (onaj) koji jede, a ne nasiti se (a ne može se nasititi); najviša ruka je bolja od najniže ruke." Pa je rekao Hakjim: pa sam rekao: "O poslaniče Allaha, tako mi (Boga) koji je poslao tebe sa istinom neću postizati (ni od) jednoga (čovjeka) poslije tebe (nijednu) stvar (ništa, tj. neću okrnjiti, smanjiti, umanjiti nijednom čovjeku ništa - neću oštetiti traženjem nijednoga čovjeka poslije tebe nikakvu stvar) do (nastupanja časa da) se rastanem sa ovozemnim životom (tj. dok ne umrem, sve do svoje smrti)." Pa bio je Ebu Bekjr, bio zadovoljan Allah od njega, (običaja da) poziva (tj. pozivaše) Hakjima k darivanju pa neće (tj. ne htijaše, nije htio) da primi njega (dar; ili: dio koji mu je nuđen od milostinje ili ratnoga plijena) od njega. Zatim je zaista Umer, bio zadovoljan Allah od njega, pozivao njega (Hakjima) radi (toga da) daruje njega pa nije htio da primi od njega (nijednu) stvar (ništa). Pa je rekao (Umer r.a.): "Zaista ja zasvjedočavam vas, skupino muslimana, na (tj. protiv) Hakjima da ja izlažem na njega (tj. nudim njemu) njegovo pravo (tj. njegov dio na koji on ima pravo) od ovoga plijena, pa neće (tj. pa da on neće) da uzme njega." Pa nije postigao (okrnjio, smanjio, oštetio) Hakjim (ni od) jednoga (čovjeka, ni od koga) od ljudi poslije poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, do (časa kada) je preminuo (tj. do smrti).

GLAVA

(onoga) ko (bude u prilici da) je darovao (tj. da dadne) njemu Allah (neku) stvar (tj. nešto) bez pitanja (bez iskanja i molenja ljudi), a ni nadvirivanjem (isturanjem, tj. a ni ispoljavanjem pohlepe) duše.

"I u imanjima njih (bogobojaznih) je pravo (dio) za prosjaka i zabranjenoga (lišenoga, tj. onoga koji je sebi zabranio, koji se je ustegnuo od prosjačenja)."

(To je odlomak iz Kur'ana.)

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukjejra, pričao nam je Lejs od Junusa, od Zuhrije, od Salima da je Abdullah, sin Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice (s njima), rekao: čuo sam Umera (da) govori:

Bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) dariva meni dar, pa govorim (pa govorah ja): "Daruj ga (onom) ko je potrebniji k njemu od mene." Pa je rekao: "Uzmi ga, kada je došla tebi od ovoga imanja (jedna) stvar (tj. nešto), a ti si nenametljiv (a ti se nisi namećao, izlagao, nisi se nadvirivao, isturao), a (nisi) ni prosjak (a nisi ni iskao, prosio), pa uzmi ga (kada ti je na takav način ponuđen i kada ti je na takav način došao), a (ono) što nije (na takav način došlo), pa ne proslijedi njemu tvoju (svoju) dušu (tj. ne daj svojoj duši da ide, slijedi za njim)."

GLAVA

(onoga) ko je pitao (molio za milostinju) ljude (radi) umnogobrojavanja (tj. radi širenja i povećanja imovine, a ne radi podmirenja najnužnijih potreba).

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukjejra, pričao nam je Lejs od Ubejdulaha, sina Ebu Džafera, rekao je: čuo sam Hamzeta, sina Abdullaha sina Umera, rekao je: čuo sam Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od (njih dvojice) njega, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ne prestaje čovjek (da) pita (moli, tj. Neprestano čovjek prosi, moli za milostinju) ljude (tako) da će doći (na) sudnji dan (u takom stanju i obliku da) nije (nema) u njegovom licu (na njegovom licu nijedno) parče (komad) mesa."

(Kao što se na ovome svijetu njegovo lice nije stidilo da prosi bez nužde, tako će biti na sudnjem danu bez mesa, sama kost da ga po tome mogu drugi znati kakav je grijeh pri njemu.)

I rekao je (Muhamed a.s.): "Zaista Sunce će se približiti (na) sudnjem danu (tako) da će stići (doprijeti) znoj (ljudima do) polovine uha (ušiju), pa dok su oni tako (u tom stanju), zatražiće pomoć u

Adema, zatim u Musa-a (Mojsija), zatim u Muhameda, pomilovao ga Allah i spasio." A povećao (dodao) je Abdullah: pričao mi je Lejs, rekao je: pričao mi je Ibnu Ebu Džafer: .... pa će se zauzimati (Muhamed a.s. kod Uzvišenoga Boga) za (to da) se sudi među stvorenjima, pa će ići (tako) da će uzeti za kariku (od) vrata (raja). Pa tada će poslati (ili: proživiti) njega Bog (na) pohvalnom mjestu, hvaliće ga stanovnici skupa (na sudnjem danu), svi (svaki od) njih. A rekao je Mualla: pričao nam je Vuhejb od Nu'mana, sina Rašida, od Abdullaha, sina Muslima, brata Zuhrije, od Hamzeta, čuo je Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, o prosjačenju (tj. prvi dio navedenog hadisa koji govori o prosjačenju bez onoga dodatka o šefa'atu - zauzimanju za suđenje).

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je (On): ".... neće moliti (za milostinju) ljude ustrajanjem (uporno, nametljivo)....", koliko je (tj. koliko imovine čini, sačinjava) bogatstvo, i govora Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "i neće naći (tj. i ne nalazi nikakva) bogatstva (što) će učiniti bogatim njega (tj. bogatstvo koje će ga učiniti neovisnim o ljudima).... (taj takav siromah je lice kojem se daje milostinja zbog riječi Uzvišenoga Boga koji je rekao u Kur'anu:) "Za siromahe koji su se dali opkoliti (zastaviti) u putu Allaha, ne mogu udaranja u zemlju (tj. nije im moguće putovati po zemlji radi zarađivanja i trgovanja)....", do Njegova govora, "..... pa zaista Allah je za njega znalac (tj. zna za ono dobro koje ste potrošili, podijelili takvim siromasima)."

PRIČAO NAM JE Hadžadž, sin Minhala, pričao nam je Šubete, rekao je: izvijestio me je Muhamed, sin Zijada, rekao je: čuo sam Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Nije bijednik koji je (takav da) vrati njega (odbije ga od vrata) zalogaj i dva zalogaja (jer će se on prosjačenjem pred više vrata od više kuća po zalogaj opet opskrbiti), a ali (tj. nego ili već) je bijednik (onaj) koji (je takav da) nije njemu (nikakva) bogatstva, a stidi se (prosijačiti, prositi), ili neće pitati (tj. moliti) ljude ustrajanjem (ustrajno, uporno, nametljivo, natklopivši se, prilijepivši se za osobu)."

PRIČAO NAM JE Jakub, sin Ibrahima, pričao nam je Ismail, sin Ulejjeta, pričao nam je Halid Haza' od Ibnu Ešve'a, od Šabije, rekao je: pričao mi je pisar Mugireta, sina Šubeta, rekao je: pisao je Muavija k Mugiretu, sinu Šubeta, tj.:

Piši k meni o (nekoj) stvari (što) si čuo nju od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je pisao k njemu: čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori: "Zaista Allah je mrzio (tj. mrzi, ne voli) vama tri (postupka, svojstva): reklo se je i rekao je (tj. beskorisno razgovaranje i prepričavanje tuđih riječi), i upropaštavanje imovine i mnogobrojno pitanje (tj. molenje za pomoć i milostinju, prosjačenje)."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Gurejra, Zuhrije, pričao nam je Jakub, sin Ibrahima, od svoga oca, od Saliha, sina Kejsana, od Ibnu Šihaba, rekao je: izvijestio me Amir, sin Sa'da, od svoga oca, rekao je:

Darovao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (jednu) grupu, a ja sam sjedač (tj. sjedio) u njima (među njima). Rekao je: Pa je ostavio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, od njih (jednoga) čovjeka, nije darovao njega (nije tom čovjeku dao ništa), a on je najdivniji (najbolji od) njih k meni (kako ja mislim). Pa sam ustao k poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa sam tajno razgovarao (tj. rekao) njemu, pa sam rekao: "Šta je tebi (pa si izostavio, ustegao dar) od omsice (od tog-i-tog)? Tako mi Allaha ja zaista svakako mislim (smatram) njega vjernikom." Rekao je (Muhamed a.s.): "Ili (tj. Nego) muslimanom."

(To jest: Ne govori: vjernikom, nego: muslimanom, jer sam Bog zna ko je pravi vjernik u srcu, a ima mnogo onih koji se izdaju i prestavljaju kao pripadnici vjere. Musliman znači i onaj koji se predao nečemu, tj. predao se, prihvatio načela i propise islamske vjere javno.)

Rekao je: Pa sam zašutio malo. Zatim je nadvladalo mene (ono) što znam o njemu (o onom čovjeku), pa sam rekao: "O poslaniče Allaha, šta je tebi (da si izostavio dar) od omsice (od tog-i-tog)? Tako mi Allaha ja zaista svakako mislim njega vjernikom (mislim da je vjernik)." Rekao

je: "Ili muslimanom." Rekao je: Pa sam malo zašutio. Zatim je nadvladalo mene (ono) što znam o njemu, pa sam rekao: "O poslaniče Allaha, šta je tebi (da si ustegao dar) od omsice (od tog-i-tog)? Tako mi Allaha ja zaista svakako mislim njega (smatram njega) vjernikom." Rekao je: "Ili muslimanom." Misli (ili: Namjerava).

(A možda da to treba i ovako da se prevede: Ili muslimanom (ga Muhamed a.s.) misli (namjerava, smatra).)

Pa je rekao (Muhamed a.s.): "Zaista ja svakako darivam (nekog određenog) čovjeka, a (drugi) osim njega je draži k meni od njega, (a ipak ga darujem iz) bojazni da se preturi (prevrne, surva) u Vatru na svoje lice (tj. da ne ode u bezvjerstvo ako mu ne dadnem, ako mu ne dam, a to bi ga strmoglavilo u pakao)." A od njegovog oca (tj. Jakub, sin Ibrahima pričao je od svoga oca Ibrahima), od Saliha, od Ismaila, sina Muhameda, da je on rekao: čuo sam svoga oca (da) priča ovo, pa je rekao u svome pričanju: Pa je udario poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, sa svojom rukom pa je sastavio između moga vrata i moje plećke, zatim je rekao: "Dođi, o Sa'de, (da ti objasnim) zaista ja svakako darivam (određenog) čovjeka....". Rekao je Ebu Abdullah: "Fe kjubkjibu" je (isto što i) "kulibu" - pa su se prevrnuli: prevrnuli su se "... preturajući se...". "Ekebberredžulu" - prevrnuo se (preturio se) čovjek kada je bilo njegovo djelo nedogađajuće na jedno (lice, kada se nije odigralo ni na kome), pa kada se dogodilo djelo (čin), rekao si (tj. reći ćeš): "kjebbehullahu li vedžhihi": prevrnuo ga Allah na njegovo lice, i "kebebtuhu ene"-: prevrnuo sam ga ja.

(Hoće da kaže da je "ekjebbe" neprelazan, a "kjebbe" prelazan glagol.)

PRIČAO NAM JE Ismail, sin Abdullaha, rekao je: pričao mi je Malikj od Ebu Zinada, od Aaredža, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Nije bijednik (onaj) koji obilazi na ljude (tj. obilazi ljude, oko ljudi u cilju prosjačenja, ili traženja pomoći te) vrati njega zalogaj i dva zalogaja, i datula i dvije datule (od onoga kome se obratio, tj. te dobije nešto), nego (doslovno: ali) je bijednik (onaj) koji ne nalazi bogatstva

(nikakva koje) obogaćuje njega (čini ga nepotrebnim i neovisnim), a ne poima se (ne razumije se, ne zna se) o njemu (za njega, za njegovo siromašno stanje) pa (da) se milodari njemu (da mu se dadne milostinja), a neće ustati pa (da) pita (tj. moli) ljude (za milostinju i pomoć)."

PRIČAO NAM JE Umer, sin Hafsa sina Gijasa, pričao nam je moj otac, pričao nam je Aameš, pričao nam je Ebu Salih od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Zaista da uzme jedan (od) vas svoje uže (konopac), zatim (da) podrani (da jutrom ode) - i mislim (da) je rekao: k planini (u planinu, u brdo, na brdo) - pa (da) sakupi (nasiječe sebi) drva (tj. da se zaprti, uprti drvima), pa (da ih) proda, pa (da) jede i milodari (i da on od te zarade dadne, da nekome milostinju) - bolje (bolji) je njemu (takav postupak) od (toga) da pita (moli za milostinju i pomoć) ljude." Rekao je Ebu Abdullah: Salih, sin Kjejsana je stariji od Zuhrije, i on je već stigao Ibnu Umera (tj. zapamtio ga je, vidio je njega, s njime se sastajao, živio je u vremenu dok je još Ibnu Umer bio na životu).

GLAVA

nagađanja (o količini) datula (hurmi, tj. o procjeni nasumice, otprilike koliko ima datula na drvetu palme da bi se odmah zadužio vlasnik stabla palme koliko treba da dadne zekjata).

(Ovaj postupak procjene odoka, otprilike za datule dok su još na stablu i dok još nisu dobro ni sazrele - ima za cilj da se vlasniku otprilike odredi zekjat pa da ne mora čekati procjenitelja kada je već datula sazrela, i da je može pomalo prema potrebi brati i drugoga počastiti i slično. Hanefijski pravnici ovaj postupak ne odobravaju jer smatraju da je on dokinut. Prema tome oni i hadis koji će sada u tekstu doći, a koji govori o tome postupku, smatraju da je dokinut.)

PRIČAO NAM JE Sehl, sin Bekjkjara, pričao nam je Vuhejb od Amra, sina Jahja-a, od Abasa Saidije, od Ebu Humejda Sa'idije, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Vojevali smo sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, (u zajednici sa njim) vojnu Tebukja. Pa pošto je došao (u grad, mjesto) Vadil-Kira, kadli (jedna) žena u vrtu njezinom (u svojoj bašti, voćnjaku), pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, svojim drugovima: "Procijenite (tj. odredite otprilike koliko ima datula, hurmi na stablima palmi ove žene)." A procijenio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (na) deset veskova (vesk je 200 kg., a vele da je vesk tovar deve) pa je rekao njoj: "Prebroj (ono) što će izaći od nje (od njih, od datula, tj. kada obereš datule, izmjeri ih i zapamti koliko ih je bilo)." Pa pošto smo došli Tebukju (u) Tebukj, rekao je: "Zar ne (tj. Pažnja)! Zaista ono puhaće (duvaće) noćas (večeras) žestok vjetar, pa neka nipošto ne ustaje (tj. ne diže se od tla, sa tla ni) jedan (od vas), i ko (je takav da) je bila sa njim kamila (deva, tj. ko ima sa sobom devu), pa neka je sveže." Pa smo povezali njih (deve). I puhao je žestok vjetar. Pa je ustao (jedan) čovjek pa je bacio njega (vjetar) u planinu Tajj. I poklonio je vladar Ejle za Vjerovijesnika (Vjerovijesniku), pomilovao ga Allah i spasio, (jednu) bijelu mazgu, i obukao je njemu (tj. dao mu je još na poklon jedan) ogrtač (plašt) i pisao je njemu za njihovo more (tj. za njihov grad koji je bio na Crvenom moru - a to znači za stanovnike grada). (Zadnje dvije rečenice Kastalanija objašnjava ovako: mazgu, a obukao je (Muhamed a.s.) njemu (vladaru Ejle) ogrtač i pisao je (Muhamed a.s.) njemu (tome vladaru) za njihovo more (tj. za njihov grad - a to znači: za stanovnike njihovoga grada da će im štititi živote i imovinu jer su priznali islamsku vlast i obavezali se plaćati glavarinu, lični porez islamskoj upravi.) Pa pošto je došao (u) Vadil-Kira (vraćajući se sa Tebukja), rekao je (Muhamed a.s.) za ženu (tj. onoj ženi): "Koliko (je) došla tvoja bašča (tj. Koliko je bilo ploda datula u tvome vrtu, voćnjaku)?" Rekla je: "Deset veskova, procjena poslanika Allaha (tj. onoliko koliko je nasumice, otprilike procijenio poslanik Allaha), pomilovao ga Allah i spasio." Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Zaista ja sam požurivač (tj. ja se žurim - a to po nekima znači: ja idem prijekim putem) k Medini, pa ko je htio (tj. ko hoće) od vas da se požuri sa mnom, pa neka se požuri (ili: da požuri sa mnom, pa neka požuri)." Pa pošto je - rekao je Ibnu Bekjkjar (jednu) riječ, njezino je značenje (tj. riječ čije je značenje i smisao) - nadnio se (nadvirio se Muhamed a.s.) na Medinu (tj. pošto se približio Medini ugledavši je), rekao je: "Ovo je Prijatna (tj. ovo je prijatna Medina,

dobra, ugodna Medina)!" Pa pošto je vidio Uhud, rekao je: "Ovo je brdašce (koje) voli nas i (mi) volimo njega. Zar neću izvijestiti vas o najboljim kućama (domovima) Pomagača?!" Rekli su: "Da." Rekao je: "Kuće Nedžarovića, zatim kuće Abdul-Ešhelovića, zatim kuće Saidetovića (Saidovića), ili kuće Haris-ibnul-Hazredžovića (Harisovića-Hazredžovića), i u svakoj (od) kuća Pomagača", misli (na to da kaže da je) dobro (u svakoj kući Pomagača).

A rekao je Sulejman, sin Bilala: pričao mi je Amr: ".... zatim kuća Harisovića, zatim Saidetovića (Saidovića)...." A rekao je Sulejman od Sa'da, sina Seida, od Umareta, sina Gazijjeta, od Abasa, od njegova oca (Sehla, sina Sa'da), bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je: "Uhud je brdo (koje) voli nas i (mi) volimo njega." A rekao je Ebu Abdullah (Buharija): Svaki vrt (koji je takav da) je na njemu zid, pa on je hadika (bašta, tj. naziva se izrazom "hadikatun" - bašta, bašča), a dok nije bio (a dok ne bude, dok nema) na njemu zid, nije se reklo (tj. ne kaže mu se, ne zove se) "hadikatun".

GLAVA

desetine u (onome, tj. od poljoprivrednih proizvoda) što se napajaju od vode neba (tj. od kiše) i sa tekućom vodom (od toga se uzima, odnosno daje na ime zekjata desetina od cjelokupnoga roda).

A nije vidio (tj. nije smatrao) Umer, sin Abdul-Aziza, u medu (tj. za med nijednu) stvar (tj. ništa - nije smatrao da za med treba davati ikakav zekjat).

PRIČAO NAM JE Seid, sin Ebu Merjema, pričao nam je Abdullah, sin Vehba, rekao je: izvijestio me Junus, sin Jezida, od Zuhrije, od Salima, sina Abdullaha, od njegova oca, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"U (onome) što je napojilo nebo i vrela (izvori), ili je bila (voda) posrćuća (spotaknuća, tj. ili je natapano sa vodom iz naročite rupe koja je iskopana da se u nju salijeva kišnica, a na koju rupu posrne i spotakne se onaj ko ne zna za nju, pa se ta rupa i zove "aserijjun" ili "asurun") - je

desetina (propisana u ime zekjata, tj. od plodova koji su se natapali na te načine, tim vrstama vode); a što se napajalo (natapalo) sa polijevanjem (zalijevanjem, pa bilo donoseći vodu na tovarnoj životinji, ili pomoću crpne pumpe i slično tome) je polovina desetine (tj. dvadesetina - a to znači da je zekjat od plodova koji su natapani ličnim trudom i troškom - od tih je plodova zekjat upola manji)." Rekao je Ebu Abdullah (Buharija): Ovo je razjašnjenje (tumačenja) prvoga (hadisa, tj. hadisa Ebu Seida koji je prošao, a koji će se opet sada navesti iza ovoga objašnjenja) jer zaista ono nije odredio vremena u (tom) prvome (hadisu kada će biti obavezno davati zekjat), misli (Buharija na) hadis Ibnu Umera "U (onome) što je napojilo nebo je desetina", (taj hadis tumači Ebu Seidov hadis), a objasnio je u ovome (tj. u Ibnu Umerovu hadisu koliko će se davati u ime zekjata) i odredio je vrijeme; a povišica je primljena (tj. a dodatak u tekstu je primljen od pouzdanog pripovjedača). A protumačeni sudi na nejasnoga (tj. a ono što je naročito istaknuto i određeno ima prednost nad onim što je nejasno i općenito) kada je predao (tj. pričao) njega pripadnik čvrstine (stalnosti, tj. pouzdan pripovjedač), kao što je predao (tj. pričao) Fadl, sin Abbasa, da Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, nije klanjao u Kjabi, a rekao je Bilal (da) je već klanjao (Muhamed a.s. u Kjabi), pa se uzelo sa govorom Bilala (da je ispravnost, tačno, tj. uzeo se govor Bilala), a ostavio se govor Fadla (tj. a napustio se govor Fadla).

(Ovaj komentar Buharije o hadisima Ebu Seida i Ibnu Umera u kojem on kaže da Ibnu Umerov hadis tumači i pobliže određuje općenitost i širinu Ebu Seidova hadisa - taj Buharijin komentar se na dugo i široko razglaba od strane Ajnije i, nešto manje, od Kastalanije. Ta razglabanja ovdje nisu spomenuta, a ovo što je spomenuto više je izloženo prema Kastalanijinom obrazloženju.)

GLAVA:

Nije u (onome, tj. za ono) što je ispod pet veskova (obavezna nikakva) milostinja.

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja, pričao nam je Malikj, rekao je: pričao mi je Muhamed, sin Abdullaha sina Abdurahmana sina Ebu Sa'sa'ata, od svoga oca, od Ebu Seida Hudrije,

bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Nije u (onome) što je manje od pet veskova (obavezna nikakva) milostinja (od žitarica i voća), a ni u manje od pet (komada) od deva stada (nije obavezna nikakva) milostinja (od deva), a ni u manje od pet ukija (641,5 grama) od srebra (nije obavezna nikakva) milostinja (od novca)."

Rekao je Ebu Abdullah (Buharija): Ovo je (tj. Ovaj je hadis) razjašnjenje prvoga (hadisa, tj. hadisa Ibnu Umerova koji je malo prije naveden) kada je rekao: "Nije u (onome) što je ispod pet veskova (obavezna nikakva) milostinja", zbog bivanja njega (Ibnu Umerova hadisa takvim da, tako da) nije objasnio (količinu imovine koju mora čovjek da ima pa da bude obavezan davati milostinju, zekjat), a uzima se vječno (uvijek) u nauci sa (onim) što (tj. uzima se uvijek ono što) su povećali (dodali u pričanju) pripadnici čvrstine (stalnosti, tj. čvrsti, pouzdani učenjaci) ili su objasnili.

(Iz ovoga što je sada rečeno i iz onoga što je rečeno pred ovom glavom od samoga Buharije može se shvatiti da Buharija hoće da kaže da se hadisi koje pripovijedaju Ebu Seid i Ibnu Umer međusobno dopunjuju i razjašnjavaju. U svakom od ta dva hadisa je objašnjeno po nešto što u drugom nije objašnjeno. U Ebu Seidovu hadisu je objašnjeno da treba imati najmanje pet veskova žita pa da bude čovjek obavezan dati milostinju, zekjat, a to nije objašnjeno u Ibnu Umerovu hadisu. U Ibnu Umerovu hadisu se objašnjava da se u ime zekjata treba dati desetina od žitarica i voća ako se natapaju kišom i tekućom i izvorskom vodom, dakle bez truda i izdataka za natapanje od strane vlasnika. Ako li je uložen veliki trud i trošak vlasnika, onda se daje dvadesetina. To u Ebu Seidovu hadisu nije objašnjeno. Svaki od njih priča nešto više i određenije od drugoga, i taj višak u pričanju se prima kada ga priča čvrst i pouzdan, a i Ebu Seid i Ibnu Umer su čvrsti i pouzdani pa ono što je svaki od njih rekao jasnije i određenije ima prednost da se po njemu sudi nad onim (nego ono) što je svaki od njih rekao uopšteno i manje jasno i određeno. Sa ovim nekim stavovima Buharije ne slažu se hanefijski pravnici u svima (u svim) slučajevima kako kaže Ajnija.)

GLAVA

uzimanja milostinje (od) datula kod rezanja (tj. branja, trganja) palmi, i (GLAVA o tome) da li će se ostaviti dijete pa (da) dotakne datule milostinje?

PRIČAO NAM JE Umer, sin Muhameda sina Hasena, Esedija, pričao nam je moj otac, pričao nam je Ibrahim, sin Tahmana, od Muhameda, sina Zijada, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega (s njim), rekao je:

Bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (više puta u takvoj prilici da) se donesu datule (doslovno: da se dođe sa datulama k njemu) kod rezanja (branja) palmi, pa dođe ovaj sa svojim datulama, a ovaj (donese milostinju) od svojih datula (tako) da postane kod njega (veća količina datule kao) gomila od datula (gumno od datula). Pa počeli bi se Hasen i Husein, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (da) igraju sa tim datulama, pa je uzeo jedan (od) njih dvojice (jednu) datulu pa je učinio (tj. pa je stavio) nju u svoja usta. Pa je pogledao k njemu poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je izvadio nju iz njegovih usta pa je rekao: "Zar nisi znao (Zar ne znaš) da porodica (rod) Muhameda neće jesti (tj. ne jede) milostinje (milostinju)?"

(Iz toga se jasno vidi da su sve datule na gomili, datule koje su ljudi donijeli u ime zekjata od prihoda svojih palmi, a donosili su ih Muhamedu a.s. da ih on razdijeli mjesto njih najsiromašnijim muslimanima.)

GLAVA

(onoga) ko je prodao svoje plodove, ili svoje palme, ili svoju zemlju, ili svoj usjev, a već je dužnost bila u njemu (tj. za njega da se dadne, da se da) desetina, ili milostinja pa je izvršio (obaveznu) milostinju od (tj. iz neke druge imovine) osim njega (tj. osim onoga što je spomenuto, što je

prodato), ili je prodao svoje plodove, a nije bila dužnost u njega (za njega da se dadne) milostinja, i (GLAVA) govora Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ne prodajite ploda do (časa ili vremena kada postane takav da) se pokazuje njegova valjanost (tj. dok ne počne sazrijevati)." Pa nije zabranio (nije ograničio Muhamed a.s.) prodaju poslije valjanosti (ploda ni) na jednoga (čovjeka, ni jednom čovjeku, tj. nije zabranio prodaje nikome, nije ograničio prodaju nikome kad je plod počeo da zrije), i nije naročito istakao (ograničio onoga) ko (je takav da) je bila dužnost na njega milostinja od (onoga) ko (je takav da) nije bila dužnost (na njega milostinja).

PRIČAO NAM JE Hadždžadž, pričao nam je Šubete, izvijestio me Abdullah, sin Dinara, rekao je: čuo sam Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (da govori):

Zabranio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, od prodaje (tj. zabranio je prodaju) ploda do (da) se pokaže (dok se ne pokaže) njegova valjanost. I bio bi (Ibnu Umer), kada se pitao o njegovoj valjanosti, rekao: Da ode njegova kvarež (šteta, tj. da zarudi, da počne crveniti, ili žutiti - već kako je koja boja karakteristična za koji plod kod njegova sazrijevanja, kako to tumače komentatori ovoga mjesta u Buhariji).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, rekao je: pričao mi je Lejs, rekao je: pričao mi je Halid, sin Jezida, od Ata-a, sina Ebu Rebaha, od Džabira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (rekao je):

Zabranio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, od prodaje (tj. prodaju) plodova do (da) se pokaže njihova valjanost.

("Salahun" - valjanost, dobrota ploda je još i tako protumačena da je plod već upotrebljiv za jedenje iako nije još zreo.)

PRIČAO NAM JE Kutejbete od Malikja, od Humejda, od Enesa, sina Malikja, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zabranio od prodavanja (prodavanje)

plodova do (da) se (dok se ne) oboje (zasvijetle). Rekaoje: Da se dobro (Dok se dobro) zacrvene.

GLAVA:

Da li će kupiti (sebi) svoju milostinju?

A nema štete (grijeha) da kupi (sebi) njegovu milostinju (neko drugi) osim njega jer zaista je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, zabranio samo milodarivaocu (tj. samo onome koji je dao milostinju, samo njemu) naročito od kupovine (tj. kupovinu, da on kupi sebi ono što je dao kao milostinju), a nije zabranio (drugome) osim njega.

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukjejra, pričao nam je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba, od Salima da Abdullah, sin Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice (s njima), pričaše (pripovijedaše) da je Umer, sin Hattaba, milodario sa (jednim) konjem (tj. da je dao jednoga konja kao milostinju) u put Allaha (tj. za potrebu jednome čovjeku koji je pošao u rat za Božiji put, za vjeru), pa je našao njega (onoga konja nakon izvjesnog vremena, a on) se prodaje, pa je htio da kupi (sebi) njega. Zatim je došao Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je tražio savjeta (od) njega. Pa je rekao (Muhamed a.s.):

"Ne vraćaj se u tvoju (svoju) milostinju." Pa s time (tj. zbog toga) je bio Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njega, (običaja da) neće ostaviti da kupi (sebi jednu) stvar (što) je milodario nju (drugim načinom je neće kupiti) osim (tako da) je učinio nju milostinjom (tj. da ju je dao po drugi puta kao milostinju, u milostinju).

(To jest: Ako bi i kupio nekim slučajem nešto što je nekada dao u milostinju, ne bi to zadržao u posjedu i vlasništvu nego bi ga po drugi puta dao u milostinju, kao da je Ibnu Umer razumio da je nije lijepo kupiti radi posjedovanja i ponovnoga držanja u vlasništvu.)

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malikj, sin Enesa, od Zejda, sina Eslema, od svoga oca (Eslema, Umerovog

slobodnjaka), rekao je: čuo sam Umera, sina Hataba, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori:

Natovario sam (jednoga čovjeka) na (jednoga) konja u putu (na putu) Allaha (tj. za vrijeme jednoga vojnoga pohoda - a to znači dao sam za vrijeme priprema u borbu jednoga svoga konja jednome čovjeku na poklon), pa je upropastio njega (konja slabom hranom i timarenjem čovjek) koji je bio (ta osoba što je konj bio) kod njega, pa sam (sebi) htio da kupim njega. Pa sam mislio da će ga on zaista prodati za jeftinoću (tj. jeftino). Pa sam pitao Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Ne kupuj, i ne vraćaj se u tvoju (svoju) milostinju iako dadne tebi njega (pa makar ti ga dao) za (jedan) srebrenjak (tj. za novčić), pa (tj. jer) zaista povraćač (tj. onaj koji se vraća, povraća) u svoju milostinju je kao povraćač u svoju bljuvotinu (u ono što je izbljuvao, povratio, tj. on je kao onaj koji vraća u sebe, jede ono što je pobljuvao, povratio)."

GLAVA

(onoga) što se spominje u (vezi sa, tj. o) milostinji za Vjerovijesnika (tj. Vjerovijesniku), pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Šubete, pričao nam je Muhamed, sin Zijada, rekao je: čuo sam Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Uzeo je Hasen, sin Alije, bio zadovoljan Allah od njih dvojice (s njima), (jednu) datulu od datula milostinje, pa je učinio (tj. stavio) nju u svoja usta pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Kih, kih (Pfuj, pfuj!)!" Zato (zbog toga je to rekao da) baci (Hasen) nju (datulu iz usta). Zatim je rekao: "Zar nisi opazio da zaista mi nećemo jesti (tj. ne jedemo) milostinju."

GLAVA

milostinje na slobodnjačice (tj. na oslobođene robinje) žena Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Seid, sin Ufejra, pričao nam je Ibnu Vehb od Junusa, od Ibnu Šihaba, pričao mi je Ubejdulah, sin Abdulaha, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Našao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, mrtvu (krepalu) ovcu (što) je dobila nju slobodnjačica Mejmune od milostinje (od zekjata, tj. koja se je ovca darovala, dala oslobođenoj robinji Muhamedove a.s. žene Mejmune, a dala se iz zekjata). Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zašto se niste okoristili sa njezinom kožom (Zašto niste iskoristili njezinu kožu)?" Rekli su: "Zaista ona (ovca) je mrtva." Rekao je: "Zabranjeno je samo njezino jedenje (kada je mrtva, krepana, krepala)."

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Šubete, pričao nam je Hakjem od Ibrahima, od Esveda, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje (s njom), da je ona htjela da (sebi) kupi Beriru (jednu robinju) radi oslobođenja (radi oslobađanja nje, Berire od robstva), a htjeli su njezini gospodari da (sebi) uvjetuju njezino pokroviteljstvo (tj. da je prodaju pod uvjetom da im ostane pravo pokroviteljstva nad Berirom; a to pravo je u sebi sadržavalo i pravo naslijeđivanja roba i robinje koji su oslobođeni ako nemaju bližih rođaka). Pa je (to) spomenula Aiša Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao njoj Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Kupi (sebi) nju, pa (tj. jer) pokroviteljstvo je samo za (onoga, tj. pripada samo onome) ko je oslobodio." Rekla je: I donijelo se Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (nekakvo) meso, pa sam rekla: "Ovo je (ono) što se milodarilo sa njim na Beriru (tj. što se dalo Beriri kao zekjat)." Pa je rekao: "Ono je njoj milostinja (tj. dato je njoj u ime zekjata, kao zekjat), a za nas je poklon (a ono je nama poklon, dar od nje)."

(Muhamed a.s. nije uzimao ni jeo milostinje i zekjata pa ga je zato Aiša upozorila na porijeklo mesa, ali je on njoj objasnio da je milostinja

jedno, a poklon drugo. Poklon i obični dar je primao i jeo Muhamed a.s. To meso je dato Beriri kao zekjat i postalo je njezino puno vlasništvo. Ona je od toga svoga vlasništva jedan dio poslala nama kao poklon i zbog toga ga možemo jesti, nije nam ga zabranjeno jesti.)

GLAVA:

Kada se okrenula milostinja (tj. kada je postala vlasništvo onoga ko je primio nju, i tako se preokrenula i pretvorila u nešto drugo što se više ne smatra milostinja).

PRIČAO NAM JE Alija, sina Abdullaha, pričao nam je Jezid, sin Zurej'a, pričao nam je Halid od Hafse, kćeri Sirina, od Ummu Atijje Pomagačice, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Unišao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, na Aišu (tj. Aiši - posjetio je Aišu), bio zadovoljan Allah od nje, pa je rekao: "Da li je (tj. Da li ima) kod vas stvar (tj. nešto - za pojesti)?" Pa je rekla: "Ne (tj. Nema ništa drugo) osim stvar (tj. osim nešto mesa što) je poslala njega k nama Nusejba od ovce koja je (ta što) si poslao nju (njoj, Nusejbi) od milostinje." Pa je rekao: "Zaista ona je već stigla (dospjela) njezinu (tj. svome) mjestu (na svoje mjesto)."

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Musa-a, pričao nam je Vekji', pričao nam je Šubete od Katadeta, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (bio jednom u takvoj prilici da) se je donijelo meso (što) se milodarilo sa njim na Beriru (dalo se njoj kao milostinja), pa je rekao:

"Ono je njoj milostinja, a ono je nama poklon (od nje, Berire)." A rekao je Ebu Davud: obavjestio nas je Šubete od Katadeta, čuo je Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

(Ovo je sened istoga hadisa, dakle iza ovoga seneda se isto priča. Razlika je u "od Katadeta, od Enesa" i "od Katadeta, čuo je Enesa".)

GLAVA

uzimanja milostinje od bogatih, i vraća se (tj. i ta uzeta obavezna milostinja od bogatih daje se i šalje se) u siromašne (među siromašne) gdje su bili (tj. gdje god se oni nalazili - a to znači da se zekjat iz jednoga mjesta i kraja može poslati u drugo mjesto i kraj ako tamo postoji veća bijeda i siromašniji muslimani).

PRIČAO NAM JE Muhamed, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Zekerija, sin Ishaka, od Jahja-a, sina Abdullaha sina Sajfije, od Ebu Mabeda, slobodnjaka Ibnu Abasa, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, Muazu, sinu Džebela, kada je slao (odašiljao, ispraćao) njega k Jemenu (u Jemen):

"Zaista ti ćeš doći jednom (narodu) ljudima, pripadnicima knjige (tj. pismenim ljudima - tako neki to tumače), pa kada si došao (tj. kada budeš došao) njima, pa pozovi ih k (tome) da svjedoče da nema božanstva osim (jedini) Bog (osim Boga) i da je Muhamed poslanik Boga. Pa ako se oni pokore tebi u tome, pa izvijesti ih da je Bog već propisao na njih pet molitava (molitvi) u svakom danu i noći. Pa ako se oni pokore tebi u tome, pa izvijesti ih da je Bog propisao na njih milostinju, uzima se (ona) od njihovih bogatih pa se vraća (daje) na njihove siromašne. Pa ako se oni pokore tebi u tome, pa čuvaj se (izbjegavaj da uzimaš u ime milostinje, u ime zekjata) plemenite (čistokrvne životinje od) njihovih imetaka. I čuvaj se kletve obespravljenoga (lica, tj. onoga lica kojem si učinio nasilje, nepravdu), pa (tj. jer) zaista ono (je stvar takva da) nije između njega (toga lica) i između Boga (nikakva) zavjesa (koprena, pregrada, zastor, tj. Bog je direktno prima)."

GLAVA

blagosiljanja vođe i njegove molbe za druga (tj. za donosioca) milostinje i Njegova govora: "Uzmi od njihovih imanja milostinju (da) opereš njih i očistiš njih sa njom, i blagosiljaj na njih, zaista tvoji blagoslovi su smirenje (spokojstvo) za njih....".

PRIČAO NAM JE Hafs, sin Umera, pričao nam je Šubete od Amra, od Abdullaha, sina Ebu Evfa-a, rekao je:

Bio bi Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, kada je došao njemu (kakav) narod (ljudi) sa njihovim (svojim) milostinjama (svojom milostinjom), (bio bi) rekao: "Bože moj, blagoslovi na rod omsice, tog-i-tog (blagoslovi porodicu i rod omsice, toga-i-toga, koji je donio ovu milostinju)." Pa je došao njemu moj otac sa svojom milostinjom (tj. donio mu je svoju milostinju da je on, Muhamed a.s. razdijeli među najsiromašnije svoje drugove) pa je rekao (Muhamed a.s.): "Bože moj, blagoslovi narod (blagoslovi rod, porodicu) Ebu Evfa-a."

GLAVA

(onoga) što se izvadi (dobije, izvuče) i mora (da li za to treba da se dadne zekjat, ili ne).

A rekao je Ibnu Abas, bio zadovoljan Allah od njih dvojice: Nije ambra ("ambra" je vrsta mirisa - Nije ona) ruda (ili zakopano blago, tj. ne može se ambra porediti sa rudom, ili sa zakopanim blagom, novcem - "rikjaz" je ruda plemenitih metala koja izbija iz zemlje, a i zakopani novac), on (amber, ambra) je stvar (nešto što) je odbilo (izbacilo) njega more.

A rekao je Hasen (Basrija): U ambri i biseru je petina (tj. Za ambru, od ambre i bisera treba dati petinu u ime zekjata).

(Buharija se protivi tome Hasenovu mišljenju pa zato kaže:) Pa je učinio (tj. odredio) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, samo u (tj. od) zakopanog blaga (novca; ili: u rude, od rude) petinu, nije u (ono, tj. nije odredio od onoga) koji se pogodi u vodi (što se nađe u vodi). A rekao je Lejs: pričao mi je Džafer, sin Rebi'ata, od Abdurahmana, sina Hurmuza, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da je (jedan) čovjek od Izraelićana pitao (tj. molio) nekoga (od) Izraelićana (tj. jednoga drugoga Izraelićanina) za (to) da pozajmi njemu (da mu dadne, da mu da u zajam) hiljadu zlatnika, pa je dao nju (tu sumu) k njemu. Pa je izašao u more (tj. na morsku obalu onaj što je dobio novac - izašao je na morsku

obalu na dan kada je trebalo da povrati dug, dužne novce), pa nije našao (nikakve) lađe (broda da otputuje do onoga što mu je dao u zajam novce), pa je uzeo (jedno) drvo, pa je izdubio njega, pa je stavio u njega hiljadu zlatnika pa je bacio njega u more. Pa je izašao (onaj) čovjek koji je bio pozajmio njemu (te zlatnike), pa kadli (ono) drvo. Pa je uzeo njega za svoju porodicu (kao) drvo (za gorenje, loženje). Pa je spomenuo hadis (u cijelosti). Pa pošto je prepilio (prežagao) njega, našao je imetak (blago, novac, dakle te zlatnike).

GLAVA:

U zakopanom blagu je petina (tj. Od zakopanoga blaga daje se petina kao zekjat kada se takvo zakopano blago negdje nađe ili iskopa).

(Kao što će se naročito iz slijedećeg teksta vidjeti, "rikjaz" je Buharija upotrebio samo u značenju nađenog zakopanog blaga, novca, a nije "rikjaz" upotrebio nigdje u značenju ruda plemenitih metala koja se nađe u zemlji.)

A rekao je Malikj i Ibnu Idris (Šafija): Zakopano blago je pokopavanje predislamskog vremena, i malo (od) njega i mnogo (od) njega je petina. A nije ruda zakopano blago. A već je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"U rudi (rudniku koje nastradao, njegova krv, život) je uzaludno propao (tj. ne odgovara za njega niko), a u zakopanom blagu je petina."

A uzimao je Umer, sin Abdul-Aziza, od ruda (rudnika), od svake dije stotine drama (drahmi, tj. od 641,5 gr. - uzimao je) pet (drama, drahmi, tj. četrdeseti dio - 2,5 odsto). A rekao je Hasen (Basrija): Što je bilo (tj. Što bude bilo) od zakopanoga blaga u zemlji rata, pa u njemu je petina (tj. od njega treba dati petinu zekjata), a što bude u zemlji mira, pa u njemu (tj. pa od njega) je milostinja (tj. od njega se treba dati obavezna milostinja - zekjat u onom postotku kako se i daje zekjat). A ako se je našla izgubljena stvar (doslovno: ubrana stvar, jer ono što nađemo na zemlji bačeno, izgubljeno od nekoga ili ispalo nekome - to obično uberemo, uzmemo, pa ako je takva stvar nađena) u zemlji neprijatelja, pa objavi je, i ako je bila od neprijatelja, pa u njoj je petina

(tj. neka je zadrži sebi, a od nje neka dadne, da petinu u ime milostinje). A rekao je neki čovjek (doslovno: neki od ljudi, tj. Ebu Hanife, jer tako Buharija na više mjesta u ovome svome djelu naziva Ebu Hanifu u daljem tekstu): Ruda je "rikjaz" (zakopano blago) kao (i) ukop (novca) predislamskog vremena jer zaista ono je (stvar takva da) se kaže (govori): zakopala (doslovno: zabola) se ruda, (to se tako rekne) kada je izašla od nje (jedna) stvar (tj. kada se pojavilo od nje, od rude nešto, neki dio). Reklo se njemu (tome nekom čovjeku za kojega se veli da je Buharija pod tim izrazom mislio na Ebu Hanifu): Već se govori (kaže) za (onoga) ko (dođe u takvu priliku da) se poklonilo njemu nešto (neka stvar), ili je zadobio mnogu dobit (ućario mnogo ćara) ili je bio mnogobrojan njegov plod: zakopao si se (zabo si se).

(To jest: i ovo u govoru znači riječ "erkjeze", pa ti nije ispravno pravna rješenja izvoditi na osnovu značenja te riječi u govoru, jer bi trebalo onda da se naziva "rikjaz" i ona imovina što je dobijena na poklon, i ćar - dobit u trgovini i plodovi.)

Zatim je (taj neki čovjek pravnik) protuslovio (protivrječio tom svom prvom stavu i rješenju) i rekao je: Nema štete (Nema grijeha) da sakrije nju (rudu od onoga službenika koji ubire zekjat) i (da) ne izvrši (tj. da ne dadne) petine.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malikj od Ibnu Šihaba, od Seida, sina Musejjeba (Smisao je: Musejjeba, i od Ebu Selemeta, sina ....). A od Ebu Selemeta, sina Abdurahmana, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Nijema (tj. životinja) je uzaludnost, i bunar je uzaludnost, i ruda je uzaludnost, a u zakopanom blagu je petina."

(To jest: Životinja domaća što napravi u času kada nije bio kod nje njezin vlasnik ili korisnik, to je propala stvar, za to se ne odgovara; i ko je iskopao sebi bunar u svojoj zemlji, pa (je) u taj bunar upao (neki) čovjek, vlasnik bunara ne odgovara za život toga čovjeka; i ko je kopao rudu, pa u onu rupu (je) upao (upadne) čovjek, za toga čovjeka neće (se) odgovarati, nije odgovoran onaj koji je kopao tu rupu radi rude - u svim tim slučajevima je uzaludno tražiti da vlasnici ili korisnici odgovaraju.

A zadnja rečenica znači: od zakopanoga blaga se daje petina u ime milostinje.)

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je (On): ".... i radnicima na njoj (na milostinji)...." i obračunavanja (tj. i polaganja računa) ubirača milostinje sa vođom (pred vođom).

PRIČAO NAM JE Jusuf, sin Musa-a, pričao nam je Ebu Usamete, izvijestio nas je Hišam, sin Urveta, od njegovog oca, od Ebu Humejda Saidije, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Upotrebio je (zaposlio je, tj. učinio je radnikom, namjesnikom, pobiračem) poslanik, Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (jednoga) čovjeka od Esda (plemena) na (ubiranje) milostinje Sulejmovića, zove se (taj čovjek) Ibnu Lutbijete (Ibnu Lutbijeti). Pa pošto je došao (sa svoga posla taj čovjek), obračunavao je njega (tj. pozvao je njega na polaganje računa Muhamed a.s.).

GLAVA

upotrebljavanja deva (od obavezne) milostinje i njihovih mlijeka za sinove puta (tj. putnike).

PRIČAO NAM JE Museded, pričao mi je Jahja od Šubeta, pričao nam je Katadete od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, da su (neki) ljudi iz (plemena) Urejneta mrzili Medinu (tj. teško su podnosili Medinu jer im nije odgovarao zrak i klima), pa je dozvolio njima poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, da dođu devama milostinje (tj. da dođu na mjesto i teren gdje su se nalazile deve koje su sakupljene kao zekjat od imućnih muslimana). Pa su pili od njihovih mlijeka i njihovih mokraća, pa su (onda) ubili čobana (pastira tih deva) i potjerali su (sebi) stado (tih deva kojih je bilo oko petnaest). Pa je poslao (za njima potjeru) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa se došlo s njima (tj. pa su oni dovedeni), pa je izodsijecao njihove ruke i njihove noge i iskopao je (užarenim željeznim koljem, tj.

klincima, ekserima) njihove oči i ostavio je njih u Harri (da) grizu kamenje.

(Harra je predjel u okolici, okolini Medine koji je pokriven crnim kamenom za koji se veli da bi mogao biti i vulkanskog porijekla. Muhamed a.s. je naredio da se ovi ljudi izmrcvare zbog toga što su oni takvim istim načinom mrcvarenja ubili pastira onih deva što su ih bili sebi potjerali.)

Slijedio je njega (Katadeta) Ebu Kilabete, i Humejd i Sabit (sva trojica pričajući) od Enesa.

GLAVA

obilježavanja vođe deve milostinje sa svojom rukom.

("Vesmun" je obilježavanje sa stavljanjem žiga pomoću usijanog željeza.)

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Munzira, pričao nam je Velid, pričao nam je Ebu Amr Evzaija, pričao mi je Ishak, sin Abdullaha sina Ebu Talhata, pričao mi je Enes, sin Malikja, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Podranio sam k poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, sa Abdullahom, sinom Ebu Talhatovim (tj. odnio sam rano, jutrom k Božijem poslaniku a.s. svoga polubrata Abdullaha Ebu Talhatova) radi (toga da) stavi na nepce njemu (u svojim ustima sažvakane datule - a to su tažili od Muhameda a.s. da čini novorođenoj djeci nadajući se Božijem blagoslovu posredstvom toga Muhamedova a.s. postupka). Pa sam došao njemu (Muhamedu a.s.), u njegovoj ruci (je) žig (željezni za obilježavanje marve, stoke), obilježava (Muhamed a.s.) deve milostinje.

U IME ALLAHA MILOSRDNOG MILOSTIVOG.

GLAVA

propisivanja (uzakonjenja) milostinje mršenja.

(Milostinja mršenja - sadakatul-fitr - je posebna milostinja koja se daje kada se isposti obavezni post mjeseca ramadana, ramazana.)

A vidio je (tj. smatrao je) Ebul-Alijeti, i Ata' i Ibnu Sirin milostinju mršenja propisom (zakonom, tj. najstrožijom dužnošću).

(O ovoj milostinji razne pravne škole imaju razne stavove koje nećemo ovdje navoditi.)

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Muhameda sina Sekjena, pričao nam je Muhamed, sin Džehdama, pričao nam je Ismail, sin Džafera, od Umera, sina Nafi'a, od njegova oca, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Propisao (uzakonio) je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, milostinju mršenja: sa' ("sa'" je 3,33 ili 3,34 kg.) od datula, ili sa' od ječma na roba, i slobodna, i muško, i žensko, i malo i veliko (lice) od muslimana, i zapovjedio je na nju da se izvrši (da se dadne, da se da) prije izlaženja ljudi k molitvi (tj. k molitvi godišnjeg blagdana, praznika, koja se obavlja prvi dan mjeseca ševala, prvi dan poslije mjeseca ramazana nakon izlaska Sunca na 45 minuta, dakle radi se o kako se kod nas kaže: ramazanskom bajramu).

GLAVA

milostinje mršenja (sadakatul-fitr) na roba i (na drugo lice) osim njega od muslimana (je obavezna).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malikj od Nafi'a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, propisao milostinju mršenja: sa' od datula, ili sa' od ječma na svakoga slobodnoga, ili roba, muškoga ili žensko od muslimana.

GLAVA

milostinje mršenja je sa' od ječma.

PRIČAO NAM JE Kabisate, pričao nam je Sufjan od Zejda, sina Eslema, od 'Ijada, sina Abdullaha, od Ebu Seida, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Nahranjivasmo milostinju (tj. Davasmo u hrani milostinju mršenja) sa' od ječma (tj. sa' ječma smo davali kao milostinju za mršenje).

GLAVA

milostinje mršenja je sa' od hrane (jela kakvog god to bilo).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malikj od Zejda, sina Eslema, od 'Ijada, sina Abdullaha sina Sa'da sina Ebu Serha, Amirije da je on čuo Ebu Seida Hudriju, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori:

Izvađasmo (tj. Davasmo) milostinju mršenja sa' od hrane (veli se da ovdje hrana znači pšenicu, jer je iza toga rečeno ili sa' ječma), ili sa' od ječma, ili sa' od datula, ili sa' od jogurta (kiselog mlijeka pod kajmakom, skorupom, ali je pravo značenje: neslani mladi sir. To je prevodilac naknadno utvrdio.), ili sa' od rezaćija (suhoga grožđa).

GLAVA

milostinje mršenja (da se dadne) sa' od datula.

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Junusa, pričao nam je Lejs od Nafi'a, da je Abdullah rekao:

Zapovjedio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, za milostinju mršenja sa' od datula, ili sa' od ječma. Rekao je Abdullah: Pa su učinili (tj. uveli, proglasili) ljudi slično njemu (jednako njemu, sa'u ječma ili datula da je vrijedna količina) dva mudda od pšenice.

(Sa' se dijeli na četiri mudda, a to znači da je "mudd" četvrtina sa'a, dva mudda je količina od pola sa'a.)

GLAVA

sa'a od rezaćija (suhog grožđa).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Munira, čuo je Jezida Adeniju, rekao je: pričao nam je Sufjan od Zejda, sina Eslema, rekao je: pričao mi je 'Ijad, sin Abdullaha sina Ebu Serha, od Ebu Seida Hudrije, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Davasmo je u vrijeme Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, sa' od hrane, ili sa' od datula, ili sa' od ječma ili sa' od rezaćija (suhog grožđa). Pa pošto je došao Muavija (za kalifa, za halifu) i došla je pšenica (tj. i pojavila se u većoj količini pšenica kao prehrambeni artikl), rekao je (Muavija): "Pokazuje mi se (tj. Mislim da) mudd od ovoga (žita) vrijedi dva mudda (od ječma, da je mudd pšenice jednak, ravan količini od dva mudda ječma ili datula)."

GLAVA

milostinje (mršenja) prije bajrama (prije blagdana mršenja).

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Hafs, sin Mejsereta, pričao nam je Musa, sin Ukbeta, od Nafi'a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, zapovjedio za milostinju mršenja (tj. zapovjedio je milostinju mršenja da dadnemo) prije izlaženja ljudi k molitvi (blagdana mršenja).

PRIČAO NAM JE Muaz, sin Fedaleta, pričao nam je Ebu Umer od Zejda, od 'Ijada, sina Abdullaha sina Sa'da, od Ebu Seida Hudrije, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Izvađasmo (tj. Davasmo) u doba poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (u) dan mršenja sa' od hrane (kao milostinju za mršenje). I rekao je Ebu Seid: A bila je naša hrana ječam, i rezaćije (suho grožđe), i jogurt (pravo je: mladi sir), i datule.

GLAVA

milostinje mršenja na slobodnoga i posjedovanoga (tj. i roba).

A rekao je Zuhrija: U posjedovanih (tj. Za robove koji se posjeduju) za trgovinu milodariće se (daće se, ili daće zekjat - milostinju) u trgovini (za trgovinu, za trgovanje) i milodariće se u mršenju (tj. daće se za njih milostinja mršenja).

PRIČAO NAM JE Ebu-Numan, pričao nam je Hamad, sin Zejda, pričao nam je Ejub od Nafi'a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Propisao (Uzakonio) je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, milostinju mršenja, ili je rekao (milostinju) ramadana (ramazansku milostinju - to sumnja pripovjedač u to koji je izraz rečen), na muško (tj. ta milostinja je obavezna i za muško), i žensko, i slobodna i posjedovanoga (tj. i roba) sa' od datula, ili sa' od ječma, pa su ujednačili (tj. izjednačili) ljudi sa njim (tj. sa sa'om ječma) polovinu sa'a od pšenice. Pa bio je Ibnu Umer (- ovo su sada riječi Nafi'a, oslobođenoga roba Ibnu Umerovog - Pa je bio Ibnu Umer običaja da) daje datule (tj. samo datulama izvršavaše milostinju mršenja), pa su opotrebili stanovnici Medine od datula (tj. oskudijevali su jedne godine stanovnici Medine u datulama) pa je dao ječam. Pa je bio Ibnu Umer (običaja da) daje od maloga i velikoga (lica), čak zaista davaše od mojih sinova (sve ovo kaže Nafi'). I bio je Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njega, (običaja da) daje nju (tu milostinju onima) koji primaju nju. A davaše (ljudi milostinju mršenja) prije (blagdana) mršenja za dan ili dva dana (tj. prije bajrama na dan ili dva dana).

GLAVA

milostinje mršenja na malo i veliko (lice).

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja od Ubejdulaha, rekao je: pričao mi je Nafi' od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice (s njima), rekao je:

Propisao (Uzakonio) je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, milostinju mršenja sa' od ječma, ili sa' od datula na malo, i veliko, i slobodno i posjedovano (lice, tj. i na roba).

U IME ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA.

ČINJENJE SEDŽDE

GLAVE

ničičenja (činjenja ili činjenje sedžde zbog čitanja, učenja nekih odlomaka) Kur'ana, i njezinoga običaja (tj. i GLAVE hadisa u kojima se objašnjava da je nju, ničicu, sedždu običavao činiti Muhamed a.s. prilikom čitanja, učenja tih nekih odlomaka iz Kur'ana).

(Ta ničica, sedžda zove se ničica čitanja, učenja - "sedždei tilave". Ona je po hanefijama "vadžib" - obavezna dužnost.)

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Bešara, rekao je: pričao nam je Gunder, rekao je: pričao nam je Šubete od Ebu Ishaka, rekao je: čuo sam Esveda od Abdullaha (sina Mes'uda), bio zadovoljan Allah od njega (s njim), rekao je:

Pročitao (Proučio) je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (poglavlje koje se zove) Nedžm u Mekji pa je ničičio u njoj (obavio je sedždu, tj. u njemu, u tom poglavlju pročitavši, proučivši zadnji odlomak), i ničičio je (učinio je sedždu) ko je (bio) sa njim osim (jednoga) starca (koji) je uzeo šaku od pijeska (šaku pijeska), ili prašine i podigao ga je k svome čelu i rekao je: "Dosta je meni ovo." Pa sam ga vidio poslije toga ubio se je nevjernikom (tj. ubijen je kao nevjernik).

GLAVA

ničice (sedžde u suri - poglavlju koje se zove) Tenzilussedžde.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Jusufa, rekao je: pričao nam je Sufjan od Sa'da, sina Ibrahima, od Abdurahmana, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega (s njim), rekao je:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) čita u petak u molitvi zore - sabahu (poglavlje Kur'ana) "Elif lam mim tenzilussedžde" i (poglavlje koje počinje riječima:) "Hel eta alel-insani".

GLAVA

ničice (sedžde poglavlja) Sad.

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, i Ebu Numan, rekla su njih dva: pričao nam je Hamad od Ejuba, od Ikjrimeta, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

"Sad" (poglavlje) nije od odlučnosti ničičenja, a već sam vidio Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) ničiči (čini sedždu) u njoj (u toj suri, tj. u tom poglavlju)."

GLAVA

ničice "Nedžma" (poglavlja).

Rekao ga je Ibnu Abas, bio zadovoljan Allah od njih dvojice (s njima), od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Hafs, sin Umera, rekao je: pričao nam je Šubete od Ebu Ishaka, od Esveda, od Abdullaha (sina Mesuda), bio zadovoljan Allah od njega, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pročitao (proučio) poglavlje "Nedžm", pa je ničičio (učinio, pao na sedždu) u njemu (tj. zbog njega), pa nije ostao (ni) jedan (čovjek) od naroda (da je drukčije postupio) osim (tako da) je ničičio (učinio sedždu). Pa je uzeo (jedan) čovjek od naroda (toga tude) šaku od pjeska (šaku pjeska), ili praha (prašine) pa ga je podigao k svome čelu i rekao je:

"Dosta je meni ovo."

(Mjesto da je spustio čelo na zemlju, na tle, on je uzeo šaku pijeska, ili praha pa ga je prinio čelu i tako ničičio, činio sedždu ne htijući spustiti glave na tle.)

Pa zaista već sam ga vidio poslije ubio se je nevjernikom (ubijen je kao nevjernik na Bedru jer se borio u redovima nevjernika protiv muslimana, pa je u borbi ubijen i prepoznat).

GLAVA

ničičenja (činjenje sedžde) muslimana sa idolopoklonicima, a idolopoklonik je poganstvo (nečistoća, tj. on je pogan, nečist), nije njemu čišćenje (tj. on nema čišćenja, on se ne čisti).

A bio je Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njega (s njim, bio je običaja da) ničiči (čini sedždu) na (stanju) bez čišćenja.

(To znači da Ibnu Umer činjaše ničicu, sedždu poslije proučenoga odlomka ničice, sedžde - "ajetussedžde" bez abdesta, bez ritualnoga čišćenja. U ovome se nije slagao s njim niko osim Šab'ije.)

PRIČAO NAM JE Museded, rekao je: pričao nam je Abdul-Varis, rekao je: pričao nam je Ejub od 'Ikjrimeta, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice (s njima), da je Vjerovijesnik,

pomilovao ga Allah i spasio, ničičio (činio sedždu) za (poglavlje) "Nedžm" i ničičili su sa njim muslimani, i idolopoklonici, i duhovi i ljudi. A predao (tj pričao) ga je Ibnu Tahman od Ejuba.

GLAVA

(onoga) ko je pročitao ničicu (tj. odlomak Kur'ana za koji se čini ničica - sedžda), a nije ničičio (nije učinio sedžde).

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Davuda, Ebu Rebi', rekao je: pričao nam je Ismail, sin Džafera, rekao je: izvijestio nas je Jezid, sin Husajfeta, od Ibnu Kusejta, od 'Ata-a, sina Jesara, da je on izvijestio njega da je on pitao Zejda, sina Sabita, bio zadovoljan Allah od njega, (o ničici, sedždi za odlomak u "Nedžmu") pa je tvrdio da je on pročitao Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (poglavlje) "Vennedžmi" pa nije ničičio (nije pao na sedždu) u njemu (tj. za njega).

(Na osnovu ovoga neki tvrde da nije vadžib - obavezno činiti sedždu za odlomak na kraju "Nedžma".)

PRIČAO NAM JE Adem, sin Ebi Ijasa, rekao je: pričao nam je Ibnu Ebu Zi'b, rekao je: pričao nam je Jezid, sin Abdullaha sina Kusejta, od Ata-a, sina Jesara, od Zejda, sina Sabita, rekao je:
Pročitao sam Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (poglavlje) "Vennedžmi" pa nije ničičio (nije učinio sedždu) u njemu (za njega, za odlomak na kraju toga poglavlja).

(Riječ "Nedžm" znači zvijezda, a "Vennedžmi" znači: "Tako mi zvijezde." To je početni odlomak toga poglavlja.)

GLAVA

ničice (sedžde zbog odlomka poglavlja koje počinje sa riječima: "Kada se nebo rascijepilo (tj. rascijepi)".

PRIČAO NAM JE Muslim i Muaz, sin Fedaleta, rekla su njih dva: izvijestio nas je Hišam od Jahja-a, od Ebu Selemeta, rekao je: vidio sam Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, (da) je pročitao (proučio

poglavlje) "Kada se je nebo rascijepilo.", pa je ničičio (pao na sedždu) u njemu. Pa sam rekao:

"O Ebu Hurejrete, zar te nisam vidio (da) ničičiš (činiš sedždu)?" Rekao je: "Da nisam vidio Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) ničiči (čini sedždu), ne bih ničičio (ni ja)."

GLAVA

(onoga) ko je ničičio (činio sedždu) zbog ničičenja (činjenja sedžde) čitača.

A rekao je Ibnu Mes'ud Temimu, sinu Hazlema, a on je dječak, pa je pročitao njemu ničicu (tj. odlomak za koji treba učiniti ničicu, sedždu) pa je rekao (Ibnu Mes'ud): "Ničiči (Učini sedždu ti pa da i mi ničičimo) pa (tj. jer) zaista si ti naš vođa (u njoj, u ničici, u sedždi)."

PRIČAO NAM JE Museded, rekao je: pričao nam je Jahja od Ubejdulaha, rekao je: pričao mi je Nafi' od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice (s njima), rekao je:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) čita (uči) nama (takvo) poglavlje (što) je u njemu ničica (sedžda), pa ničiči (učini sedždu on) i ničičimo (učinimo i mi svi skupa tako) da ne nalazi jedan (od) nas mjesta (za stavljanje na tle, tlo) svoga čela.

GLAVA

stiske (tjeskobe) ljudi kada je pročitao (proučio) vođa (odlomak za koji treba učiniti) ničicu (sedždu).

PRIČAO NAM JE Bišr, sin Adema, rekao je: pričao nam je Alija, sin Mushira, rekao je: izvijestio nas je Ubejdulah od Nafi'a, od Ibnu Umera, rekao je:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) pročita (prouči odlomak za koji treba učiniti) ničicu (sedždu), a mi smo kod njega, pa ničiči (čini sedždu) i ničičimo (činimo i mi sedždu) sa

njim, pa se stiskamo (pritjesnimo tako) da ne nalazi jedan (od) nas za svoje čelo mjesta (da) ničiči (čini sedždu) na njemu.

GLAVA

(onoga) ko je vidio (tj. ko je mislio, bio mišljenja, smatrao) da Allah - moćan je i veličajan je (On) - nije obavezao (nije zadužio sa) ničičenjem (činjenjem sedžde ako se pročitaju, prouče određeni odlomci, ajeti Kur'ana).

A reklo se 'Imranu, sinu Husajna: "Čovjek čuje (odlomak za koji treba učiniti) ničicu (sedždu), a nije sjeo zbog nje (ničice, tj. a nije sjeo s namjerom da je sluša, treba li ničičiti, učiniti sedždu kada je čuo da se pročitala, proučila)?" Rekao je ('Imran): "Zar si vidio (tj. Zar si mislio, zar misliš) da je sjeo zbog nje (tj. zbog odlomka ničice, sedžde, da ga sluša - da bi trebao)?" Kao da on ('Imran) neće ga zahtijevati na njega (tj. ne smatraše ničicu, sedždu obaveznim, dužnim činom na slušača koji je sjeo s namjerom da sluša čitanje, učenje odlomka za koji se čini ničica - sedžda).

A rekao je Selman (kada se jednom našao u društvu koje je proučilo odlomak i ničičilo - učinilo sedždu, a on nije ničičio - učinio sedždu): "Nismo zbog ovoga došli." A rekao je Usman, bio zadovoljan Allah od njega (s njim): "Ničica (Sedžda) je samo na (onoga obavezna) ko ju je slušao (namjerno)." A rekao je Zuhrija: "Neće ničičiti (drukčije) osim da bude čist. Pa kada si ničičio (tj. kada ničičiš, činiš sedždu), a ti si u prisutnosti (tj. kod kuće, nisi na putovanju), pa okreni se prema Strani (kibli, Kjabi). Pa ako si bio (tj. ako budeš) jahač, pa nije na tebe (grijeh da učiniš ničicu, sedždu na jahaćoj životinji bez obzira) gdje je bilo tvoje lice (okrenuto u času ničice, sedžde na konju, tj. makar ne bilo okrenuto prema kibli). A bio je Saib, sin Jezida (običaja da) neće ničičiti (činiti sedždu) zbog ničičenja pripovjedača (tj. zbog toga ako vaiz, propovjednik u propovjedi pročita odlomak zbog kojega treba učiniti ničicu-sedždu).

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Musa-a, rekao je: izvijestio nas je Hišam, sin Jusufa, da je Ibnu Džurejdž izvijestio njih, rekao je: izvijestio me Ebu Bekjr, sin Ebu Mulejkjeta, od Usmana, sina Abdurahmana, Tejmije od Rebiata, sina Abdullaha sina Hudejra, Tejmije - rekao je Ebu Bekjr (sin Ebu Mulejkjeta): A bio je Rebiate od najboljih ljudi (tj. najbolji čovjek) - (izvijestio me pričajući) o (slučaju) što je prisustvovao Rebi'ate (petkom u bogomolji gdje je Umer klanjao kao vođa, pa je čuo) od Umera, sina Hataba, bio zadovoljan Allah od njega (s njim), (da) je pročitao (proučio) petkom na govornici poglavlje "Nahl" (Pčele), te kada je došao (u čitanju odlomku, odlomka za koji se treba učiniti) ničicu (ničica, sedžda), sišao je pa je ničičio (učinio sedždu) i ničičili su ljudi. Te kada je bila iduća džuma (idući petak), čitao (pročitao) ju je (tj. pročitao je istu suru, isto poglavlje), te kada je došla ničica (odlomak ničice), rekao je:

"O ljudi, zaista mi prolazimo pokraj ničičenja, pa ko je ničičio (tj. ko bude ničičio), pa već je pogodio; a ko nije (tj. ko ne bude) ničičio (učinio sedždu), pa nema grijeha na njega (tj. nema mu grijeha)." A nije ničičio (tada ni) Umer, bio zadovoljan Allah od njega (s njim). A povećao (dodao) je Nafi' od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice (s njima): "Zaista Allah nije strogo propisao (nije uzakonio) ničičenje osim (u slučaju) da hoćemo (mi)."

GLAVA

(onoga) ko je pročitao (proučio) ničicu (tj. odlomak ničice-sedžde) u molitvi pa je ničičio u njoj (tj. u molitvi, u toku molitve za pročitani odlomak ničice; ili: pa je ničičio za njega, zbog pročitanoga odlomka posebnu ničicu-sedždu u molitvi).

PRIČAO NAM JE Museded, rekao je: pričao nam je Mu'temir, rekao je: čuo sam moga (tj. svoga) oca, rekao je: pričao mi je Bekjr od Ebu Rafi'a, rekao je: klanjao sam sa Ebu Hurejretom tminu (tj. molitvu tmine), pa je čitao (učio) "Kada se nebo rascijepi.", pa je ničičio (u molitvi posebnu ničicu zbog odlomka ničice koji se nalazi u tom poglavlju); pa sam rekao:

"Šta je ova (ničica, tj. Kakva je ovo ničica-sedžda)?" Rekao je: "Ničičio sam za njega (za ovaj odlomak, tj. ničičio sam ovu ničicu) ozadi (iza) Ebul-Kasima, pomilovao ga Allah i spasio, pa ću neprestano (da) ničičim u njoj (u molitvi zbog ovoga odlomka iz ovoga poglavlja) dok ga sretnem (na sudnjem danu, tj. dok ne umrem, sve do smrti)."

(Veli se da je to bilo na jaciji uoči petka.)

GLAVA

(onoga) ko nije našao mjesta za ničičenje od stiske (zbog tjeskobe, stiske).

PRIČAO NAM JE Sadekate, rekao je: izvijestio nas je Jahja od Ubejdulaha, od Nafi'a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih (s njima), rekao je:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) čita (uči) poglavlje koje (je takvo da) u njemu (ima) ničica (sedžda), pa ničiči i ničičimo (i mi sa njim tako) da ne nalazi jedan (od) nas (nikakvoga) mjesta za stavljanje (na tle, tlo) svoga čela.

U IME ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA.

GLAVE

skraćivanja.

(To jest: skraćivanja obaveznih molitava, fardova koji imaju četiri rekjata, stajanja na dva rekjata u putovanju.)

GLAVA

(onoga) što je došlo o skraćivanju (o kraćem klanjanju četverorekjatnih molitava), i koliko će ostati (putnik) da bi kratio?

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, rekao je: pričao nam je Ebu Avanete od Asima i Husajna, od 'Ikjrimeta, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice (s njima), rekao je:

Ostao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (prilikom osvajanja Mekje) devetnaest (dana), krati (tj. ostao je krateći, skraćujući četiri rekjata na dva rekjata u fardova od četiri rekjata); pa mi kada smo putovali (tj. kada putujemo) devetnaest (dana), kratili smo (skraćujemo), a ako smo povećali, upotpunili smo (tj. a ako putujemo više od devetnaest dana, ne skraćujemo nego klanjamo u cijelosti i fardove od četiri rekjata).

PRIČAO NAM JE Ebu Mamer, rekao je: pričao nam je Abdul-Varis, rekao je: pričao nam je Jahja, sin Ebu Ishaka, rekao je: čuo sam Enesa (da) govori:
Izašli smo sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, iz Medine ka Mekji (odlazeći), pa klanjavaše po dva naklona (rekjata, sve) dok smo se vratili k Medini (iz Mekje). Rekao sam: "Ostali ste (boravili ste svakako) u Mekji (jednu) stvar (tj. Ostali ste u Mekji nešto vremena)?" Rekao je: "Ostali smo u njoj deset (dana)."

GLAVA

molitve u Mini (na Mini, mjestu nedaleko od Mekje).

PRIČAO NAM JE Museded, rekao je: pričao nam je Jahja od Ubejdulaha, rekao je: izvijestio me Nafi' od Abdullaha (sina Umera), bio zadovoljan Allah od njega (s njim), rekao je:

Klanjao sam sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, u Mini dva naklona (dva rekjata fardove od četiri rekjata, i tako sam isto klanjao) i (sa) Ebu Bekjrom, i Umerom i sa Usmanom početkom (tj. u prvom dijelu) njegova zapovjedništva (hilafeta), zatim je upotpunio nju

(molitvu, tj. zatim je Usman na kraju svoje vladavine počeo na Mini da klanja bez skraćivanja i fardove od četiri rekjata).

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, rekao je: pričao nam je Šubete, rekao je: obavijestio nas je Ebu Ishak, rekao je: čuo sam Hariseta, sina Vehba, rekao je:

Klanjao (je) sa nama Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (u) najsigurnijem (tj. najbezopasnijem vremenu) što je bilo (klanjao je) u Mini dva naklona-rekjata (mjesto četiri).

PRIČAO NAM JE Kutejbete, rekao je: pričao nam je Abdul-Vahid od Aameša, rekao je: pričao nam je Ibrahim, rekao je: čuo sam Abdurahmana, sina Jezida, (da) govori: klanjao je sa nama Usman, sin Afana, bio zadovoljan Allah od njega (s njim), u Mini četiri naklona (četiri rekjata), pa se reklo to Abdullahu, sinu Mes'uda, bio zadovoljan Allah od njega (s njim), pa je izgovorio "Inna lillahi ve inna ilejhi radžiun" - Mi smo za Allaha (tj. Mi smo Allahovi) i mi smo k Njemu vraćači (i Njemu se vraćamo).

(To izgovoriti označuje riječ "isterdže'a", i to se izgovara pri svakoj neugodnosti i pri negodovanju.)

Zatim je (poslije toga negodovanja na postupak Usmana Abdullah) rekao:

"Klanjao sam sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u (tj. na) Mini dva naklona (dva rekjata), i klanjao sam sa Ebu Bekjrom, bio zadovoljan Allah od njega (s njim), u Mini dva naklona (dva rekjata), i klanjao sam sa Umerom, sinom Hataba, bio zadovoljan Allah od njega (s njim), u Mini dva naklona (dva rekjata), pa da je moj udio od četiri naklona (rekjata, tj. mjesto ta četiri naklona ona) dva primljena naklona."

GLAVA:

Koliko je ostao (ostajao) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, u svome hodočašću.

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, rekao je: pričao nam je Vuhejb, rekao je: pričao nam je Ejub od Ebul-Alijeta Berra-a, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice (s njima), rekao je:

Došao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, i njegovi drugovi za jutro četvrtoga (tj. ujutru četvrtoga dana mjeseca zul-hidžeta), izgovaraju telbiju za hodočašće, pa im je zapovjedio da je (tj. da telbiju) učinu (učine za) umru osim (onoga) ko je (takav da) je sa njim žrtva (kurban). Slijedio ga (Ebul-Alijeta) je Ata' od Džabira.

(Prošlo je tumačenje izraza "telbija" i "umra", a o njima će biti riječi opet u knjizi o hodočašću.)

GLAVA

o (tome) koliko (treba vremena da traje putovanje pa da čovjek) krati molitvu.

A imenovao (nazvao) je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (jedan) dan i noć (hoda) putovanjem. A bili su Ibnu Umer i Ibnu Abas, bio zadovoljan Allah od njih, (običaja da) krate njih dvojica i (da) mrse njih dvojica u četiri berida (dugom putovanju), a ona (tj. ta mjera od četiri "berida") je šesnaest "ferseha".

(Napominje se o tim mjerama sljedeće: jedan "berid" je četiri "ferseha", jedan "ferseh" je tri "mila", jedan "mil" je četiri hiljade koraka. Množina od "berid" je "burud", od "ferseh" je "ferasih", od "mil" je "emjal". U daljem tekstu se neće više davati ova objašnjenja za ove mjere.)

PRIČAO NAM JE Ishak, sin Ibrahima, Hanzalija, rekao je: rekao sam Ebu Usametu: Pričao je vama Ubejdulah od Nafi'a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice (s njima), da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Neka ne putuje žena tri dana (drukčije) osim sa rođakom (s kojim joj je zabranjeno stupiti u brak, sklopiti brak, a koji će se u daljem tekstu nazivati i prevoditi sa izrazom: zabranjeni rođak)."

PRIČAO NAM JE Museded, rekao je: pričao nam je Jahja od Ubejdulaha, od Nafi'a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice (s njima), od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Neka ne putuje žena tri (dana hoda daleko drukčije) osim sa zabranjenim rođakom." Slijedio ga (Ubejdulaha) je Ahmed od Ibnul-Mubarekja, od Ubejdulaha, od Nafi'a, od Ibnu Umera, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Adem, rekao je: pričao nam je Ibnu Ebu Zi'b, rekao je: pričao nam je Seid Makburija, od svoga oca, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega (s njim), rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Neće se dozvoliti (tj. Nije dozvoljeno ni) za (jednu) ženu (ni jednoj ženi, koja) vjeruje u Allaha i zadnji dan (tj. Sudnji dan) da putuje idenja (putovanje od) dana i noći (a da) nije sa njom zabranjena (ličnost, tj. bliži, zabranjeni rođak)." Slijedio je njega (Ibnu Ebu Zi'ba) Jahja, sin Ebu Kjesira, i Suhejl i Malikj od Makburije, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega (tj. s njim).

GLAVA:

Kratiće (odmah) kada je izašao iz svoga mjesta (namjeravajući dugo da putuje).

A izašao je Alija, bio zadovoljan Allah od njega, (iz Kjufe na dulje putovanje) pa je kratio, a on vidi kuće (grada Kjufe). Pa pošto se vratio, reklo se njemu: "Ovo je Kjufa (pa hoćeš li prestati da kratiš)?" Rekao je: "Ne (nego ću kratiti tako) da uniđem (u) nju (tj. da uniđem u Kjufu, dok ne uđem u Kjufu, pa ću onda prestati da kratim, i počeću da klanjam u potpunosti)."

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, rekao je: pričao nam je Sufjan od Muhameda, sina Munkjedira, i Ibrahima, sina Mejsereta, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega (s njim), rekao je:

Klanjao sam podne sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, u Medini četiri (rekjata, naklona), a u Zul-Hulejfi dva naklona (dva rekjata sam klanjao sa njim ikjindiju, popodnev).

(Mjesto Zul-Hulejfa je udaljeno od Medine šest milova. To nije veliki put, dugo putovanje, ali se smatra da oni tom prilikom nisu putovali samo do Zul-Hulejfe nego i dalje, pa čim su došli do u Zul-Hulejfu odmah su kratili molitvu.)

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, rekao je: pričao nam je Sufjan od Zuhrije, od Urveta, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje (s njom), rekla je:

"Molitva je, prvo što (tj. prvo kad, prvo dok) se uzakonila (zapovjedila), (bila od) dva naklona (dva rekjata), pa se ustalila (na tome) molitva putovanja, a upotpunila se je molitva prisutnosti (kod kuće na četiri naklona - rekjata)." Rekao je Zuhrija: pa sam rekao Urvetu: "Šta je umu Aiše upotpunjuje?!" Rekao je: "Tumačila je što (tj. kako) je tumačio Usman."

(To znači da se može molitva, u molitava, molitvi na putovanju i kratiti, a i klanjati u potpunosti, bez kraćenja.)

GLAVA:

Klanjaće sutonsku molitvu (ahšam, akšam bez kraćenja, bez skraćivanja) tri (rekjata i) u putovanju.

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, rekao je: izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, rekao je: izvijestio me je Salim od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice (s njima), rekao je:

Vidio sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, kada ga je požurio hod (tj. kada ga je idenje, kretanje natjeralo da žuri) u

putovanju, odgodi sutonsku molitvu (akšam, tako) da sastavi između nje i između večernje molitve (tj. sastavi ahšam i jaciju). Rekao je Salim: I bio je Abdullah (običaja da) čini njega (taj postupak) kada ga je požurio hod (tj. kada ga je idenje, kretanje natjeralo da žuri). A povećao je (tj. dodao je) Lejs, rekao je: pričao mi je Junus od Ibnu Šihaba, rekao je Salim: Bio je Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (običaja da) sastavi između sutonske (akšama) i večernje (jacije, molitve) u Muzdelifi. Rekao je Salim: A odgodio je Ibnu Umer sutonsku molitvu - akšam (do pred jaciju, večernju molitvu), a bio se je povikao na svoju ženu Safiju, kćer Ebu Ubejda (tj. a bio je obavješten o njezinoj smrti), pa sam rekao njemu (u tome putovanju): "Molitvu (klanjaj)!" Pa je rekao: "Idi (tj. putuj još, produži još)!" Pa sam rekao (poslije nekoliko pređenoga puta): "Molitvu (klanjaj)!" Pa je rekao: "Idi (još)!" Čak je išao dva mila ili tri, zatim je sišao (sa jahaće životinje) pa je klanjao (ahšam, akšam pa odmah i jaciju), zatim je rekao: "Ovako sam vidio Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) klanja kada ga je požurilo idenje (tj. kada je putovanje zahtjevalo da se žuri, kada je morao hitno da negdje stigne)." I rekao je Abdullah: "Vidio sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, kada ga je požurio hod (put), odgodi sutonsku molitvu (akšam, do pred večernju molitvu, jaciju) pa je klanja tri (rekjata), zatim pozdravi (preda selam). Zatim je malo (vremena) što ostane da se uspostavi večernja molitva (jacija) pa je klanja dva naklona (rekjata), zatim pozdravi (preda selam). A neće slaviti (tj. a ne klanja dobrovoljne molitve) poslije večernje molitve - jacije (odmah nego) dok ustane iz utrobe noći (tj. nego kada ustane u pola noći)."

GLAVA

molitve dobrovoljnosti (dobrovoljne molitve koja se može klanjati) na jahalicama (jahaćim životinjama) i gdje (god) se okrenula (ona, jahaća životinja, jahalica - a to znači i kada se okrene na drugu stranu od Kible, opet je valjana dobrovoljna molitva).

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, rekao je: pričao je nama Abdul-Aala, rekao je: pričao nam je Mamer od Zuhrije, od Abdullaha, sina Amira, od njegova oca (Amira, sina Rebi'-ata), rekao je:

Vidio sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) klanja na svojoj jahalici (jahaćoj životinji) gdje (god) se je okrenula (ona) s njime.

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, rekao je: pričao nam je Šejban od Jahja-a, od Muhameda, sina Abdurahmana, da je Džabir, sin Abdullaha, izvijestio njega da Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, klanjavaše dobrovoljnu molitvu, a on je jahač (i okrenut je) u (tj. na drugu stranu) osim Strane (osim ili mimo kible).

PRIČAO NAM JE Abdul-Aala, sin Hamada, rekao je: pričao nam je Vuhejb, rekao je: pričao nam je Musa, sin Ukbeta, od Nafi'a, rekao je:

Bio je Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (običaja da dobrovoljnu molitvu) klanja na svojoj jahalici, i (da) klanja neparnu molitvu (vitr) na njoj (jahalici, jahaćoj životinji) i (da) izvještava da Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, činjaše ga (ovaj postupak).

GLAVA

davanja znaka na jahalici (tj. klanjanja na jahaćoj životinji, jahalici migom, mimikom, pokretom glave za naklon, pregib i ničicu, sedždu u molitvi mjesto pravoga naklona-rukju'a i ničice-sedžde).

PRIČAO NAM JE Musa, rekao je: pričao nam je Abdul-Aziz, sin Muslima, rekao je: pričao nam je Abdullah, sin Dinara, rekao je:

Bio je Abdullah, sin Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (običaja da) klanja u putovanju na svojoj jahalici (jahaćoj životinji) gdje god se je okrenula (upravila ona), daje znak (tj. klanjajući migom, mimikom), i spomenuo je Abdullah da Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, činjaše ga (tj. činjaše, činio je, taj postupak).

GLAVA:

Sići će (tj. Sjahaće sa jahalice - jahaće životinje) zbog propisane (tj. obavezne molitve, zbog farda da ga klanja, a neće ga klanjati na jahalici

- jahaćoj životinji kao što može klanjati dobrovoljnu molitvu na jahalici - jahaćoj životinji).

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukjejra, rekao je: pričao nam je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba, od Abdullaha, sina Amira sina Rebi'ata, da je Amir, sin Rebi'ata, izvijestio njega, rekao je:

Vidio sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a on je na jahalici (jahaćoj životinji), slavi (tj. klanja dobrovoljnu molitvu), daje znak sa svojom glavom prema kojem god pravcu (prema kojoj god strani) se je upravio (okrenuo, klanjao je). A nije poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, bio (običaja da) pravi to u propisanoj molitvi (tj. ne činjaše, nije činio to kada je u pitanju propisana molitva). A rekao je Lejs: pričao mi je Junus od Ibnu Šihaba, rekao je: rekao je Salim: Bio je Abdullah (običaja da) klanja na svojoj jahaćoj životinji (neobaveznu molitvu) od noći, a on je putnik (tj. putujući), ne umuje (tj. ne vodi računa, ne brine se) gdje je bilo njegovo lice (pri klanjanju), (i) rekao je Ibnu Umer: I bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) slavi (tj. klanja) na jahalici (jahaćoj životinji) prema kojoj (god) strani (pravcu) se upravio (okrenuo jašući), i klanjaše (i klanjao je) nepar (vitr) na njoj (na jahalici - jahaćoj životinji) osim (jedino što) zaista on neće klanjati (ne klanjavaše, nije klanjao) na njoj propisanu (molitvu).

PRIČAO NAM JE Muaz, sin Fedaleta, rekao je: pričao nam je Hišam od Jahja-a, od Muhameda, sina Abdurahmana sina Sevbana, rekao je: pričao mi je Džabir, sin Abdullaha, da Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, klanjavaše na svojoj jahalici (jahaćoj životinji) prema istoku (putujući), pa kada je htio da klanja propisanu (molitvu), sišao je (sišao bi na tle, na tlo sa jahalice - jahaće životinje) pa se je (pa bi se) okrenuo prema Strani (kibli - Kjabi).

GLAVA

molitve dobrovoljnosti (dobrovoljne molitve) na magarcu.

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Seida, rekao je: pričao nam je Habban, rekao je: pričao nam je Hemmam, pričao nam je Enes, sin Sirina, rekao je:

Izašli smo pred Enesa (tj. Izašli smo u susret Enesu, drugu Muhameda a.s.) kada je dolazio (stizao) iz Sirije, pa smo ga sreli u (mjestu zvanom) Ajnu Temretu, pa sam ga vidio (da) klanja na magarcu, a njegovo lice je od ove strane (tj. na ovoj strani), misli (na stranu) od lijeve strane Srrane (tj. misli na pravac nalijevo od Kible, strane kojoj se treba okrenuti jer se na njoj nalazi Kja'ba). Pa (je) rekao: "Vidio sam te (da) klanjaš za (drugi pravac, tj. okrenut na drugi pravac) osim Strane (Kible)?" Pa je rekao: "Da nije (toga što) sam zaista ja vidio poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) je učinio njega (taj postupak), ne bih ga učinio." A predao (tj. pričao) je njega (ovaj hadis) Ibnu Tahman od Hadžadža, od Enesa, sina Sirina, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega (s njim), od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.
(Ovo je drugi sened.)

GLAVA

(onoga) ko nije klanjao dobrovoljne molitve ostraga (tj. poslije obavezne) molitve.

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Sulejmana, rekao je: pričao mi je Ibnu Vehb, rekao je: pričao mi je Umer, sin Muhameda da je Hafs, sin Asima pričao njemu, rekao je: putovao je Ibnu Umer pa je rekao:

Družio sam se sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, pa nisam ga vidio (da) slavi (klanja) u putovanju, a rekao je Allah - veličajno je spominjanje Njega: "Zaista već je bio za vas (vama) u poslaniku Allaha lijep uzor.....".

PRIČAO NAM JE Museded, rekao je: pričao nam je Jahja od 'Isa-a, sina Hafsa sina Asima, rekao je: pričao mi je moj otac da je on čuo Ibnu Umera (da) govori:

Družio sam se sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa ne povećavaše u putovanju na dva naklona - rekjata (obavezne molitve nikakve druge molitve), i (družio sam se sa) Ebu Bekjrom, i Umerom i Usmanom takođe (pa ne klanjavaše, pa nisu klanjali ni oni više od dva naklona - rekjata), bio zadovoljan Allah od njih (s njima).

GLAVA

(onoga) ko je klanjao dobrovoljnu molitvu u (drugome vremenu) osim ostraga (iza obavezne) molitve i prije nje.

A naklonio se je (tj. klanjao je) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, dva naklona - rekjata (sunneta, neobavezne molitve) zore (sabaha) u (ili na) putovanju.

PRIČAO NAM JE Hafs, sin Umera, rekao je: pričao nam je Šu'bete od Amra, od Ibnu Ebu Lejla-a, rekao je:

Nije nas obavjestilo (ni) jedno (lice) da je ono vidjelo Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) je klanjao ručanicu (neobaveznu prepodnevnu molitvu - duha namaz) osim Umu Hani'e (Umu Hane). Spomenula je (Umu Hani'a) da se je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (na) dan osvojenja Mekje okupao u njezinoj kući pa je klanjao osam naklona (osam rekjata), pa nisam ga vidjela (da) je klanjao (ikakvu) molitvu lakšu od nje (od te molitve) osim (što) je on (i pored lakog, tj. brzoga obavljanja te molitve, ipak klanjao tako da) upotpunjava naklonjanje (rukju') i ničičenje (sedždu). A rekao je Lejs: pričao mi je Junus od Ibnu Šihaba, rekao je: pričao mi je Abdullah, sin Amira, da je njegov otac izvijestio njega da je on vidio Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) je klanjao brojanice (tj. neobaveznu, dobrovoljnu molitvu) u noći u putovanju na leđima svoje jahalice (jahaće životinje) gdje se (god, tj. bez obzira kuda se god ona) upravila sa njim (tj. kuda god bi ga ona okrenula).

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, rekao je: izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, rekao je: izvijestio me Salim, sin Abdullaha, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice (s njima), da poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, slavljaše (tj. klanjavaše dobrovoljno) na

leđima svoje jahalice - jahaće životinje (bez obzira) gdje je bilo njegovo lice (okrenuto kada klanja), daje znak sa svojom glavom (tj. klanja migom, mimikom). I bio je Ibnu Umer (običaja da) čini njega (taj postupak).

GLAVA

sastavljanja u putovanju između sutonske i večernje molitve (akšama i jacije).

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, rekao je: pričao nam je Sufjan, rekao je: čuo sam Zuhriju (priča) od Salima, od njegova oca, rekao je:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) sastavi između sutonske i večernje molitve (akšama i jacije) kada je bio trudan sa njim hod (idenje, tj. kada je morao da žuri u putovanju). A rekao je Ibrahim, sin Tahmana, od Huseina Mualima, od Jahja-a, sina Ebu Kjesira, od Ikjrimeta, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice (s njima), rekao je: Bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) sastavi između molitve podne i popodneva (ikjindije) kada je bio na leđima puta (tj. na putovanju), i sastavljaše između sutonske i večernje molitve (ahšama i jacije). A (pričao je Ibrahim, sin Tahmana) od Huseina, od Jahja-a, sina Ebu Kjesira, od Hafsa, sina Ubejdulaha sina Enesa, od Enesa, sina Malikja, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) sastavi između molitve zalaženja (Sunca, tj. molitve prvoga sutona) i večeri (i molitve večeri, kasnoga sutona) u putovanju. A slijedio je njega (Huseina Mualima) Alija, sin Mubarekja, i Harb od Jahja-a, od Hafsa, od Enesa: Sastavio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio.

GLAVA:

Da li poziva ili podiže (tj. Da li vrši poziv na molitvu i da li vrši poziv za podizanje na molitvu, za uspostavljanje molitve - a to znači: Da li uči ezan ili ikamet) kada je sastavio između sutonske i večernje molitve (između akšama i jacije).

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, rekao je: izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, rekao je: izvijestio me Salim od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice (s njima), rekao je:

Vidio sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, kada ga je požurio hod (idenje, kada je žurio) u putovanju, (da) odgodi molitvu zalaženja (Sunčanoga) da sastavi između nje i između večernje molitve. Rekao je Salim: I bio je Abdullah (običaja da) čini njega (taj postupak) kada ga je požurio hod (idenje, putovanje, tj. kada bi žurio), i uspostavi sutonsku molitvu (akšam) pa je klanja tri (naklona - rekjata), zatim pozdravi (preda selam). (Veli se da izraz "jukimu"-uspostavi znači: prouči ezan i ikamet, a veli se: samo ikamet.) Zatim malo je (vremena) što ostane (pa odmah) da uspostavi večernju molitvu (jaciju) pa je klanja dva (naklona - rekjata), zatim pozdravi (preda selam). A neće slaviti (tj. neće klanjati) između nje (nijedan) naklon, a ni poslije večernje molitve (nijednu) ničicu (tj. nijedan naklon) da ustane iz utrobe noći (pa da onda klanja dobrovoljnu molitvu).

PRIČAO NAM JE Ishak, rekao je: pričao nam je Abdusamed, rekao je: pričao nam je Harb, rekao je: pričao nam je Jahja, rekao je: pričao mi je Hafs, sin Ubejdulaha sina Enesa, da je Enes, bio zadovoljan Allah od njega (s njim), pričao njemu da poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, sastavljaše između ove dvije molitve u putovanju. Misli (na) sutonsku i večernju molitvu (akšam i jaciju).

GLAVA:

Odgodiće podne do popodneva (do ikjindije) kada je poprtljao (tj. kada je pošao na putovanje) prije (nego) da se nagne Sunce (zapadu sa kulminacione tačke). O njemu (tj. O tome) je Ibnu Abas (pričao) od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Hassan Vasitija, rekao je: pričao nam je Mufadal, sin Fedaleta, od Ukajla, od Ibnu Šihaba, od Enesa, sina Malikja, rekao je:

Bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, kada je poprtljao prije (nego) da se nagne Sunce (sa kulminacione tačke), (bio bi) odgodio podne do vremena popodneva (ikjindije), zatim sastavi između njih dvije (tj. sastavi te dvije molitve); a kada se je nagnulo (Sunce zapadu sa kulminacione tačke), klanjao je podne, zatim je uzjahao (tj. zatim je krećao na putovanje).

GLAVA:

Kada je poprtljavao poslije što se Sunce nagnulo (zapadu), klanjao je podne, zatim je uzjahao (tj. zatim bi krenuo na putovanje).

PRIČAO NAM JE Kutejbete, rekao je: pričao nam je Mufadal, sin Fedaleta, od Ukajla, od Ibnu Šihaba, od Enesa, sina Malikja, rekao je:

Bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, kada je (kada bi) poprtljao prije (nego) da se nagne Sunce (zapadu), (bio je, tj. bio bi) odgodio podne do vremena popodneva (ikjindije), zatim je sišao (sjahao) pa je sastavio između njih dvije (molitve, tj. sastavio bi molitve). Pa ako se nagnulo Sunce (zapadu) prije (nego nastupi čas) da poprtlja (otprtlja, krene), klanjao je (klanjao bi) podne, zatim je uzjahao (tj. krećao).

GLAVA

molitve sjedača (sjedioca, onoga koji sjedi, tj. GLAVA o klanjanju sjedeći bez uzroka dobrovoljne molitve, a s uzrokom obavezne molitve).

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, od Malikja, od Hišama, sina Urveta, od njegova oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje (s njom), da je ona rekla:

Klanjao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u svojoj kući, a on je tužitelj (tj. tuži se na slabo zdravlje, a to će reći: a on je bolestan), pa je klanjao sjedeći, a klanjao je iza njega narod stojeći. Pa je pokazao (dao) znak k njima, to jest: Sjednite! (dao im je znak da sjednu) Pa pošto je otišao (sa molitve), rekao je: "Učinio se vođa samo zato (da) se povodi za njim, pa kada se naklonio, pa naklonite se (i vi), a kada se podignuo, pa podignite se (i vi)."

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, rekao je: pričao nam je Ibnu Ujejnete od Zuhrije, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega (s njim), rekao je:

Pao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, od (tj. sa jednog) konja, pa se ogrebala, ili sadrla se njegova desna polovina (ili strana tijela), pa smo unišli (ušli) njemu (da) ga posjetimo, pa je prispjela molitva, pa je klanjao sjedeći, pa smo (i mi) klanjali sjedeći, i rekao (je): "Učinio se vođa samo zato (da) se povodi za njim, pa kada je veličao, pa veličajte (i vi, tj. kada kaže "Allahu ekjber" i vi to isto izgovorite), i kada se naklonio (učinio rukju'), pa naklonite se (i vi), i kada se podignuo (podigao, tj. vratio se sa rukju'a), pa podignite se (i vi), i kada je rekao - : "Čuo Allah za (onoga) ko je hvalio Njega!", pa (vi) recite: "Naš Gospode, i Tebi hvala!"

PRIČAO NAM JE Ishak, sin Mensura, rekao je: izvijestio nas je Revh, sin Ubadeta, rekao je: izvijestio nas je Husein od Abdullaha, sina Burejdeta, od Imrana, sina Husajna, bio zadovoljan Allah od njega (s njim), da je on pitao vjerovijesnika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, - H - a izvijestio nas je Ishak, rekao je: izvijestio nas je Abdussamed, rekao je: čuo sam svoga oca, rekao je: pričao nam je Husein od Ibnu Burejdeta, rekao je: pričao mi je Imran, sin Husajna, a bio je (Imran) hemoroidičan (tj. imao je bolest hemoroida), rekao je: pitao sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, o molitvi čovjeka sjedeći (kad sjedi), pa je rekao:

"Ako je klanjao stojeći, pa ono je vrijednije, a ako je klanjao sjedeći, pa njemu je polovina nagrade stajača (tj. od onog ko je klanjao stojeći), a ko je klanjao spavajući (tj. u stavu u kojem se spava, a to

znači: ležeći), pa njemu je polovina nagrade sjedača (tj. od onog ko je klanjao sjedeći)."

GLAVA

molitve sjedača sa davanjem znaka (sa migom, mimikom).

PRIČAO NAM JE Ebu Mamer, rekao je: pričao nam je Abdul-Varis, rekao je: pričao nam je Husein Mualim od Abdullaha, sina Burejdeta, da je Imran, sin Husajna, a bio je čovjek hemoroidičan: a rekao je Ebu Mamer jedanput: od Imrana (dakle jedanput je samo tako rekao, a nije spomenuo da je Imran imao hemoroide), rekao je (Imran): pitao sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, o molitvi čovjeka, a on je sjedač (sjedeći obavlja molitvu), pa je rekao:

"Ko je klanjao (tj. Ko klanja) stojeći, pa ono je vrijednije, a ko je klanjao sjedeći, pa njemu je polovina (pola) nagrade stajača (od onog koji obavlja molitvu stojeći), a ko je klanjao spavajući (tj. ležeći), pa njemu je polovina nagrade sjedača (tj. od onoga ko je klanjao sjedeći)."

GLAVA:

Kada nije mogao (tj. Kada ne može da klanja) sjedeći, klanjao je (tj. klanjaće) na strani (ležeći).

A rekao je Ata': Ako nije mogao (tj. Ako on ne može) da se okrene k Strani (prema kibli - Kjabi), klanjao je (tj. klanjaće) gdje (god) je bilo njegovo lice (tj. gdje god bude njegovo lice okrenuto).

PRIČAO NAM JE Abdan od Abdullaha, od Ibrahima, sina Tahmana, rekao je: pričao mi je Husein Mukjtib (Mukjtib je onaj koji poučava djecu pismu, slovima), od Ibnu Burejdeta, od Imrana, sina Husajna, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bili su u mene (doslovno: sa mnom, tj. u mene) hemoroidi (šuljevi, šunjevi, krvavnica, bolest izlaznoga crijeva), pa sam pitao Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, o molitvi, pa je rekao: "Klanjaj stojeći, pa ako nisi mogao (tj. pa ako ne možeš), pa (klanjaj)

sjedeći, pa ako nisi (ni tako) mogao (klanjati), pa (klanjaj) na strani (ležeći)."

GLAVA:

Kada je klanjao sjedeći, zatim je ozdravio, ili je našao (tj. osjetio) lakoću, upotpunjavaće (ono) što je ostalo (doslovno: upotpunjavao je što je ostalo).

A rekao je Hasen: Ako je htio (tj. Ako hoće) bolesnik, klanjao je (tj. klanjaće) dva naklona (rekjata) stojeći, a dva naklona (rekjata) sjedeći.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, rekao je: izvijestio nas je Malikj od Hišama, sina Urveta, od njegova oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje (s njom), majke vjernika da je ona izvijestila njega da ona nije vidjela poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da on) klanja molitvu noći sjedeći nikad (sve do vremena) dok je ostario (dok je unišao, ušao u godine), pa (kada je ostario) čitaše (učio je) sjedeći, te kada je htio da se nakloni, ustao je pa je pročitao (proučio jednu) količinu od trideset odlomaka, ili četrdeset odlomaka (stojeći), zatim se naklonio (učinio rukju').

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, rekao je: izvijestio nas je Malikj od Abdullaha, sina Jezida, i Ebu Nadra, slobodnjaka Umera, sina Ubejdulaha, od Ebu Selemeta, sina Abdurahmana, od Aiše, majke vjernika, bio zadovoljan Allah od nje (s njom), da poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, klanjavaše sjedeći, pa čita (uči), a on je sjedač (kad sjedi), pa kada je ostala od njegova čitanja količina od trideset ili četrdeset odlomaka, ustao je pa ju je pročitao (proučio), a on je stajač (stojeći), zatim se nakloni (učini rukju'), zatim je ničičio (pao bi na sedždu, učinio bi sedždu). Čini u drugom naklonu (rekjatu) kao to (tj. isto tako), pa kada je izvršio svoju molitvu, pogledao je, pa ako sam bila budna, pričao je sa mnom, a ako sam bila spavačica (tj. a ako sam spavala), legao je (legao bi na postelju).

U IME ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA.

GLAVA

molitve (ili: bdijenja) u noći, i **(GLAVA)** Njegova govora, moćan je i veličajan je (On): "I od noći (jedan dio) pa klanjaj (ili: bdij) u njemu, (zapovjedam tu molitvu kao) višak tebi (Muhamede)....".

(Riječ "tehedždžud" i "tehedždžede" znači tri značenja: prvo je spavati noću, drugo bditi, ne spavati noću, treće klanjati noću poslije odspavanoga jednog dijela noći pa pošto je klanjao dobrovoljno, opet zaspati.)

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, rekao je: pričao nam je Sufjan, rekao je: pričao nam je Sulejman, sin Ebu Muslima, od Tavusa, čuo je Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice (s njima), rekao je:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, kada je ustao (kada bi ustajao u jednom dijelu) od noći (da) klanja, (bio je, tj. bio bi) govorio (govorio bi): "Bože moj, Tebi hvala, Ti si držalac (obdržavalac) nebesa i zemlje i ko je u njima, i Tebi hvala, Tebi je (Tebi pripada) vlast nebesa i zemlje i ko je u njima, i Tebi hvala (Ti si) svjetlo nebesa i zemlje, i Tebi hvala, Ti si istina (ili: Ti si istinit), i Tvoje obećanje je istina, i Tvoje sretanje (sretanje s Tobom) je istina, i Tvoj govor je istina, i raj je istina, i Vatra (pakao) je istina, i vjerovijesnici su istina, i Muhamed, pomilovao ga Allah i spasio, je istina, i Čas (propasti, smaka, ili: sudnjega dana) je istina. Bože moj, Tebi sam se predao (tj. Tebi se predajem), i u Tebe sam vjerovao (tj. i u Tebe vjerujem), i na Tebe sam se oslonio, i k Tebi sam se povratio, i s Tobom (tj. s onim što si mi Ti dao) prepirao sam se (sa nevjernicima) i k Tebi se sudim (Doslovno: i k Tebi sam se sudio, tj. tražim da Ti budeš sudija između mene i njih, da nam Ti presudiš), pa oprosti meni što sam proturio (naprijed, to jest što sam učinio, a nisam trebao da učinim), i što sam odgodio (izostavio), i što sam učinio tajno i što sam učinio javno, Ti si proturač (naprijed) i Ti si izostavljač (ili: ostavljač ozadi, iza). Nema božanstva osim Ti; ili: Nema božanstva (drugoga) osim Tebe." Rekao je Sufjan: a povećao (dodao) je Abdul-Kjerim Ebu Umejete (u pričanju još

i ovo): "I nema moći i nema snage osim sa Allahom." Rekao je Sufjan: rekao je Sulejman, sin Ebu Muslima, čuo ga je od Tavusa, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice (s njima), od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

GLAVA

vrijednosti stajanja (u molitvi) noći.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, rekao je: pričao nam je Hišam, rekao je: izvijestio nas je Mamer, - H - a pričao mi je Mahmud, rekao je: pričao nam je Abdurezak, rekao je: izvijestio nas je Mamer od Zuhrije, od Salima, od njegova oca (Abdullaha, sina Umera), rekao je:

Bio je čovjek u životu (tj. za vrijeme života) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, kada je vidio (tj. usnio) san, (bio bi) pričao ga na poslanika (tj. pričao bi san poslaniku) Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa sam se zaželio (pa sam želio) da vidim (da usnijem kakav) san pa (da) ga ispričam poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. A bio sam mlad dječak i spavah u bogomolji na vremenu (za vrijeme) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa sam vidio (usnio, sanjao) u spavanju (u snu) kao da su dva anđela (melekja) uzeli (tj. uzeše njih dva) mene pa su odveli njih dva mene k Vatri, pa kadli je ona savijena kao savijanje bunara, i kadli ona (ima) dva roga, i kadli u njoj ljudi, već sam ih prepoznao. Pa sam počeo (da) govorim: "Utječem se Allahu od Vatre." Rekao je (Abdullah dalje): Pa nas je sreo (jedan) drugi anđeo pa je rekao meni: "Nisi se zaplašio (tj. Ne plaši se, ne boj se)!" Pa sam ga (taj san) ispričao Hafsi, pa ga je ispričala Hafsa poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao: "Divan li je čovjek Abdullah, da klanjavaše (u jednom dijelu) od noći!" Pa je bio (Abdullah) poslije (toga takvoga običaja da) neće spavati od noći osim malo.

GLAVA

duljine ničičenja (sedžde) u stajanju (tj. u klanjanju) noći.

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, rekao je: izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, rekao je: izvijestio me Urvete da je Aiša, bio zadovoljan Allah od nje (s njom), izvijestila njega da poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, klanjavaše jedanaest naklona (rekjata dobrovoljno po noći). Bila je to njegova molitva. Ničiči ničicu (čini sedždu) od toga (tako dugo) koliko što pročita (kao kad bi pročitao) jedan (od) vas pedeset odlomaka prije (nego) da (on) podigne svoju glavu. I nakloni se dva naklona (I klanja dva rekjata) prije (obavezne) molitve zore (sabaha), zatim legne (zatim se postavi) na svoju desnu polovinu (stranu tijela čekajući) da mu dođe dozivač za molitvu (zore - sabaha).

GLAVA

ostavljanja stajanja (tj. noćnog klanjanja) za bolesnika (tj. bolesnik će izostaviti noćno dobrovoljno klanjanje).

PRIČAO NAM Ebu Nuajm, rekao je: pričao nam je Sufjan od Esveda, rekao je: čuo sam Džundeba (da) govori:

Tužio se (na bolest, tj. Razbolio se) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa nije ustao (tj. nije dobrovoljno klanjao jednu) noć, ili dvije noći.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Kjesira, rekao je: izvijestio nas je Sufjan od Esveda, sina Kajsa, od Džundeba, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njega (s njim), rekao je:

Zatvorio (tj. Zadržao) se Džibril (anđel, anđeo), pomilovao ga Allah i spasio, (u odnosu) na (dolaženje, dolazak, javljanje) Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekla (jedna) žena od Kurejša (plemena): "Usporio je njemu njegov sotona (đavo, zloduh). Pa je sišla (sura, poglavlje koje počinje ovim riječima Uzvišenoga Boga:) "Tako mi ručanice (tj. prepodnevnog vremena). Tako mi noći kada se smirila (ili: kada se smračila; ili: kada je došla; a veli se i: kada je

otišla). Nije ostavio (tj. napustio) tebe Tvoj Gospod i niti (te) je zamrzio (Muhamede)."

GLAVA

poticanja (podstrekavanja, podstrekivanja) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, na molitvu noći i viškove (molitava) bez zahtjevanja (bez obavezivanja).

(On je poticao svoje sljedbenike.)

A došao je (iznenada noću, hrupio je) noću Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, Fatimi i Aliji, na njih dvoje mir, (jednu) noć (ili jedne noći) zbog molitve (tj. došao im je noću, jedne noći zbog toga da ih potiče, podstrekava - podstrekiva na noćnu molitvu.)

PRIČAO NAM JE Ibnu Mukatil, rekao je: pričao nam je Abdullah, rekao je: izvijestio nas je Mamer od Zuhrije, od Hinde, kćeri Harisa, od Umu Seleme, bio zadovoljan Allah od nje (s njom), da se Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, probudio (jednu) noć pa je rekao:

"Slava Allahu! Šta (tj. Koliko li) se to spustilo noćas od iskušenja! Šta (tj. Koliko li) se to spustilo od blagajni! (To jest: Koliko li se spustilo iskušenja koje će dovesti do pobuna; i koliko li se je spustilo raznih bogatstava!) Ko će probuditi vlasnice soba (da klanjaju noćnu molitvu)? O (ljudi!) mnoga (ili: poneka osoba koja je) obučena u ovome svijetu je (takva da će biti) gola u (tj. na) drugom svijetu (na Sudnjem danu)."

(Pod vlasnicama soba mislio je na svoje žene.)

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, rekao je: izvijestio nas (je) Šuajb od Zuhrije, rekao je: izvijestio me Alija, sin Huseina, da je Husein, sin Alije, izvijestio njega da je Alija, sin Ebu Taliba, izvijestio njega da je poslanik, Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, došao noću njemu i Fatimi, kćeri Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (jedne) noći pa je rekao:

"Zar nećete klanjati vas dvoje (tj. Zar ne klanjate vas dvoje)?" Pa sam rekao: "O poslaniče Allaha, naše duše su u ruci Allaha, pa kada je htio da nas proživi, proživio nas je (tj. pa kada hoće da nas probudi, probudi nas; a mi se ne možemo sami da probudimo da bi klanjali po noći)." Pa je otišao kada smo to rekli, i nije vratio (odvratio, tj. odgovorio) k meni (nijednu) stvar (ništa). Zatim sam ga čuo, a on je okretač leđa (a on je okrenuo leđa), udara svoje stegno i on govori (tj. i govori): "..... i bio je čovjek najmnogobrojnija stvar prepiranjem (tj. i čovjek je biće koje se najviše prepire, čovjek je najveća svađalica, najveći polemičar)."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, rekao je: izvijestio nas je Malikj od Ibnu Šihaba, od Urveta, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje (s njom), rekla je:

Zaista je bio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, svakako (takav da) ostavi (jedan dobar) posao (djelo), a on voli da radi njega, (ali ga ostavi, napusti iz) bojazni da ga (počnu stalno da) rade ljudi pa (da) se uzakoni (taj posao) na njih (njima). I nije slavio (tj. nije klanjao) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, brojanicu ručanice (tj. molitvu dobrovoljnosti prepodnevnoga vremena - duha namaz) nikad, a zaista ja svakako je slavim (tj. ja je klanjam).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, rekao je: izvijestio nas je Malikj od Ibnu Šihaba, od Urveta, sina Zubejra, od Aiše, majke vjernika, bio zadovoljan Allah od nje, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, klanjao jedne noći u bogomolji (dobrovoljnu noćnu molitvu), pa su klanjali sa (za) njegovom molitvom (neki) ljudi. Zatim je klanjao (u jednom dijelu) od iduće (noći), pa je bilo mnogo ljudi (tj. pa su se umnožili ljudi). Zatim su se skupili (u jednom dijelu) od treće noći, ili četvrte (noći), pa nije izašao k njima poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa pošto je osvanuo, rekao je:

"Već sam vidio (djelo) koje ste napravili, a nije me sprečilo od izlaženja k vama (ništa drugo) osim (to) da sam se ja pobojao da se uzakoni (ili da se ne uzakoni, to djelo) na vas (vama)." A to je (bilo) u ramadanu (mjesecu).

GLAVA

stajanja (u molitvi, tj. klanjanja) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (tako dugo) da oteknu njegove dvije noge (stopala).

A rekla je Aiša, bio zadovoljan Allah od nje (s njom): da se raspuknu (tj. da ispucaju) njegove dvije noge (njegova dva stopala). A futur je (isto što i) šukuk (obje riječi znače: raspuknuće, cijepanje, deranje - a ovdje: pucanje kože). Infetaret je (isto što i) inšekkat (a to znači: raspukla se je, rascijepila se je vasiona, nebo).

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, rekao je: pričao nam je Mis'ar od Zijada, rekao je: čuo sam Mugireta, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori:

Zaista je bio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, svakako (običaja da) stoji zbog (toga da) se klanja (kad klanja, tako dugo) da oteknu njegove dvije noge (stopala), ili njegove dvije golijeni (potkoljenice), pa se govori njemu (tj. pa se prigovori njemu što se toliko trudi, a oprošteno mu je sve), pa (on na te prigovore ovako) govori: "Pa zar neću biti zahvalan rob?!"

GLAVA

(onoga) ko je spavao kod zore (pred zoru).

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, rekao je: pričao nam je Sufjan, rekao je: pričao nam je Amr, sin Dinara, da je Amr, sin Evsa, izvijestio njega da je Abdullah, sin Amra sina Asa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, izvijestio njega da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao njemu:

"Najdraža molitva k Allahu je molitva Davuda (Davida), na njeg mir (mir mu)! I najdraži post k Allahu je post Davuda. A spavaše (on,

Davud) pola noći, i stoji (tj. klanja) njezinu trećinu i (opet) spava njezinu šestinu, i posti (jedan) dan i mrsi (jedan) dan."

PRIČAO MI JE Abdan, rekao je: izvijestio me moj otac od Šubeta, od Eš'asa, rekao je: čuo sam svoga oca, rekao je: čuo sam Mesruka, rekao je: pitao sam Aišu, bio zadovoljan Allah od nje (s njom):

"Koji posao (Koje djelo) je bio najdraži k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio." Rekla je: "Trajni." Rekao sam: "Kada ustajaše (Kada ustaje, kada je ustajao)?" Rekla je: "Ustaje kada je čuo vikača (vele da to znači: pijetla, horoza - a on počne da viče, da pjeva u zadnjoj trećini noći)."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Selama, rekao je: izvijestio nas je Ebul-Ahvas od Eš'asa, rekao je:

Kada je čuo vikača, ustao je pa je klanjao.

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, rekao je: pričao nam je Ibrahim, sin Sa'da, rekao je: spominjao je moj otac od Ebu Selemeta, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje (s njom), rekla je:

Nije ga našla zora kod mene (drukčije) osim spavača (tj. osim spavajući). Misli (ona na) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

GLAVA

(onoga) ko je jeo zorom pa nije (više) spavao dok (nije nastupilo vrijeme da) je klanjao jutarnju molitvu.

PRIČAO NAM JE Jakub, sin Ibrahima, rekao je: pričao nam je Revh, rekao je: pričao nam je Seid od Katadeta, od Enesa, sina Malikja, bio zadovoljan Allah od njega, da su vjerovijesnik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i Zejd, sin Sabita, bio zadovoljan Allah od njega (s njim), jeli zorom njih dva, pa pošto su završili njih dva svoje jedenje zorom (zajutrak, ručak pred samu zoru), ustao je vjerovijesnik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, k molitvi (obaveznoj jutarnjoj molitvi - sabahu), pa je klanjao. Rekli smo Enesu:

"Koliko je bilo (vremenskog razmaka) između završavanja jedenja (svršetka svoga jela) njih dvojice zorom i ulaženja (ulaska) njih dvojice u molitvu (tj. i stupanja u molitvu)?" Rekao je: "Kao koliko (Kao toliko) što pročita čovjek pedeset odlomaka (iz Kur'ana)."

GLAVA

duljine stajanja u molitvi noći (noćnoj molitvi).

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, rekao je: pričao nam je Šubete od Aameša, od Ebu Vaila, od Abdullaha (sina Mes'uda), bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Klanjao sam sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, (jednu) noć, pa je neprestano (bio) stajač (tj. neprestano je stajao) dok sam (tj. tako da sam) pomišljao za stvar nevaljalosti (tj. da sam pomišljao na ružnu stvar). Rekli smo: "A šta si pomišljao (šta si htio)?" Rekao je: "Pomišljao (Razmišljao) sam da sjednem i (da) ostavim Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da sam on stojeći klanja, jer ja nisam više mogao tako dugo stajati)."

PRIČAO NAM JE Hafs, sin Umera, rekao je: pričao nam je Halid, sin Abdullaha, od Husajna, od Ebu Vaila, od Huzejfeta, bio zadovoljan Allah od njega, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, bio (običaja), kada je ustajao zbog noćnog klanjanja (u jednom dijelu) od noći, (da) čisti svoja usta sa zubočistkom (misvakjom).

GLAVA:

Kako (tj. Kakva) je bila molitva Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, i koliko je bio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (uobičajio da) klanja (dobrovoljne molitve) od noći?

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, rekao je: izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, rekao je: izvijestio me Salim, sin Abdullaha, da je Abdullah,

sin Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice (s njima), rekao: zaista (jedan) čovjek je rekao:

"O poslaniče Allaha, kako je molitva noći (tj. kako se obavlja, po koliko se naklona-rekjata sa jednim pozdravom-predavanjem selama klanja)?" Rekao je: "Po dva, pa kada si se pobojao jutra, pa klanjaj (molitvu) nepar (vitr) sa jednim (naklonom-rekjatom)."

PRIČAO NAM JE Museded, rekao je: pričao mi je Jahja od Šubeta, rekao je: pričao mi je Ebu Džemrete od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Bila je molitva Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, trinaest naklona (rekjata). Misli (na dobrovoljnu molitvu): u noći.

PRIČAO NAM JE Ishak, rekao je: pričao nam je Ubejdulah, rekao je: izvijestio me Israil od Ebu Hasina, od Jahja-a, sina Vesaba, od Mesruka, rekao je: pitao sam Aišu, bio zadovoljan Allah od nje, o molitvi poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u noći, pa je rekla:

Sedam, i devet i jedanaest (naklona-rekjata) osim dva naklona (rekjata) zore.

(Radi se o dva neobavezna naklona-rekjata zore.)

PRIČAO NAM JE Ubejdulah, sin Musa-a, rekao je: izvijestio nas je Hanzalete od Kasima, sina Muhameda, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) klanja (tj. klanjavaše u jednom dijelu) od noći trinaest naklona (rekjata), od njih je nepar (vitr) i dva naklona (rekjata) zore.

GLAVA

stajanja (ili: ustajanja, a znači: klanjanja) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, u noći i njegova spavanja, i (GLAVA onoga) što se dokinulo od stajanja (tj. klanjanja u) noći; i (GLAVA) govora Njega -

uzvišen je (On): "O zamotani, stoj (u molitvi u) noći osim malo. Polovinu nje (noći), ili okrnji od nje malo. Ili povećaj na nju (na polovinu), I razgovijetno čitaj Kur'an razgovijetnim čitanjem. Mi ćemo zaista baciti na te težak govor. Zaista podizanje (u) noći je teže gaženjem (tj. gazi u srce jače, upečatljivije je) i ispravnije govorom. Zaista ti imaš u danu dugo okrećanje (tj. poslovanje)."; i (GLAVA) govora Njega (tj. Allahova govora): ".... znao je (tj. zna Allah - milostiv je On) da je (noći) nećete obuhvatiti (molitvom) pa se povratio na vas (tj. smilovao se vama, primio je vaše pokajanje), pa čitajte (ono) što je lako od Kur'ana, znao je da će biti od vas (neki) bolesni, a drugi će udarati u zemlju (nogama, tj. putovaće da) traže od dobrote Allaha, a drugi će se boriti (ratovati) u putu Allaha, pa čitajte što je lako od njega (od Kur'ana), i podignite (uspostavite) molitvu, i dajite obaveznu milostinju (zekjat) i pozajmite Allahu lijepi zajam, a što proturite (tj. pošaljete prije smrti) za vaše duše, od dobra, naći ćete ga kod Allaha (a) ono je bolje i veće nagradom (po nagradi od njegove stvarne vrijednosti)....". Rekao je Ibnu Abas, bio zadovoljan Allah od njih dvojice: Neše'e je (istoga značenja kao arapska riječ) kame u abesinskom (jeziku; a kame u arapskom jeziku znači, između ostaloga, i: ustati i klanjati noću, stajati u noćnoj molitvi), vita'en (ta riječ, slična po obliku i značenju riječi vat'en, ima značenje, Ibnu Abas) je rekao: (kao i riječ muvata'eten - pa onda u prošlom tekstu to ima sljedeći smisao:) slaganje Kur'ana, čvršće je slaganjem za njegov sluh, i njegov vid i njegovo srce; li juvati'u je (isto što i) li juvafiku (a to znači: zbog toga da se slažu sa...).

(To su tumačenja Ibnu Abasa nekih riječi iz Kur'ana koje su spomenute u prednjim ajetima, odlomcima.)

PRIČAO NAM JE Abdul-Aziz, sin Abdullaha, rekao je: pričao mi je Muhamed, sin Dža'fera, od Humejda da je on čuo Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori:

Bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) mrsi (jede) od (izvjesnoga) mjeseca (tako) da mislimo da neće postiti od njega (nijedan dan dobrovoljnoga posta), a (opet nekad imaše običaj da) posti (tako mnogo) da mislimo da neće mrsiti (u tome mjesecu nijedan dan). I bio je (običaja u odnosu na noćno klanjanje takvoga da) nećeš

htjeti da ga vidiš od noći klanjajući (da klanja noću, ni u jednom dijelu drukčije) osim (tako da) si ga vidio, a ni spavajući osim (da) si ga vidio (tj. u svako doba noći mogao si ga vidjeti da klanja, a i da spava u svako doba noći). Slijedio je njega (Muhameda, sina Džafera) Sulejman i Ebu Halid Ahmer od Humejda.

GLAVA

zavezivanja đavola (sotone) na zadnji dio glave (spavača) kada nije klanjao u noći.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, rekao je: izvijestio nas je Malikj od Ebu Zinada, od Aaredža, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Zaveže (Sveže) đavo na zadnji dio glave jednoga (od) vas, kada je on zaspao, tri uzla, udari svakom uzlu (tj. stavi na svaki uzao, čvor ove riječi): "Na tebi je duga noć, pa spavaj!" Pa ako se probudio (jedan od vas) pa je spomenuo Allaha, odriješio (tj. razvezao) se je (jedan) uzao (tj. odriješi se, razveže se, raskine se jedan uzao sa spominjanjem Uzvišenoga Boga). Pa ako se je očistio (abdestio), odriješio se je (još jedan) uzao. Pa ako je klanjao, odriješili su se njegovi uzlovi (svi) pa je osvanuo čio, lijepe duše (tj. raspoložen, veseo), a (ako je postupio drukčije kako) osim (ovako, tj. a ako nije spomenuo Allaha Uzvišenoga, i nije se očistio i nije klanjao), osvanuo je ružne duše (tj. neraspoložen), lijen."

PRIČAO NAM JE Muemel, sin Hišama, rekao je: pričao nam je Ismail, rekao je: pričao nam je Avf, rekao je: pričao nam je Ebu Redža', rekao je: pričao nam je Semurete, sin Džundeba, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (pričajući Vjerovijesnik a.s. o onome što je vidio) u snu, rekao je:

"Što se tiče (onoga) koji (ima kaznu u paklu takvu da) se gruha (da se razbija) njegova glava sa kamenom, pa zaista on je (taj koji) uzima Kur'an pa ga baci (ostavi), i spava od propisane molitve."

(Riječi "fe jerfuduhu" znače: pa ga otrese, tj. ostavi pamćenje Kur'ana i življenje po njegovim propisima. Rečenica "i spava od propisane molitve" znači: prespava sabah, ili zaspe prije jacije pa je prespava.)

GLAVA:

Kada je spavao, a nije klanjao, pomokrio se đavo u njegovo uho.

PRIČAO NAM JE Museded, rekao je: pričao nam je Ebul-Ahvas, rekao je: pričao nam je Mensur od Ebu Vaila, od Abdullaha (Mes'udova), bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Spomenuo se kod Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (jedan) čovjek, pa se reklo (o tom čovjeku): "Neprestano je spavač (tj. Neprestano je spavao sve) dok je osvanuo, nije ustao k molitvi." Pa je rekao (Muhamed a.s.): "Pomokrio se đavo u njegovo uho."

(Neki vele da je taj čovjek bio sami Abdullah.)

GLAVA

molbe i molitve (u vremenu) od zadnjega dijela noći.

A rekao je (Allah), moćan je i veličajan je (On): ".... Bili su (takvi da) je malo od noći (ono) što spavaju." To jest: Što zaspivaju. "I u zore (zori) oni mole za oprost."

(To su svojstva vjernika koji će uživati u raju na budućem svijetu.)

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, od Malikja, od Ibnu Šihaba, od Ebu Selemeta i Ebu Abdullaha Egarra, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Silazi naš Gospod (Gospodar), blagosloven je i uzvišen je (On), (tj. Šalje Svoju milost) svake noći k nebu ovoga života (ovoga svijeta, k ovozemaljskom nebu) kada ostane zadnja trećina noći, govori (tj.

govoreći): "Ko Me moli, pa (da) odgovorim njemu, ko Me pita (za dar), pa (da) ga darujem, ko moli za oprost Mene, pa (da) oprostim njemu?!"

GLAVA

(onoga) ko je spavao (u) početku noći, a oživio je zadnji dio nje (tj. a u zadnjem dijelu njezinom je klanjao i molio Uzvišenog Boga).

A rekao je Selman Ebu Derda-u, bio zadovoljan Allah od njih dvojice: "Spavaj." Pa pošto (tj. Pa kada) je bilo (doba) od zadnjega dijela noći, rekao je: "Ustani." Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Istinu je rekao Selman (tj. Pravo je rekao Selman)."

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, pričao nam je Šubete; a pričao mi je (to kaže Buharija) Sulejman, rekao je: pričao nam je Šubete od Ebu Ishaka, od Esveda, rekao je: pitao sam Aiše, bio zadovoljan Allah od nje:

"Kako je molitva Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, u noći (bila, kako se odvijala, kakva je bila molitva)?" Rekla je: "Spavaše početkom nje (početkom noći), i ustajaše krajem nje pa klanja, zatim se vrati k svojoj postelji. Pa kada je pozvao pozivač (na jutarnju molitvu - sabah), skočio je (skočio bi), pa ako je bila s njim potreba (za kupanje, tj. pa ako se trebao da kupa), okupao se (okupao bi se), a ako ne, očistio (bi) se (abdestio bi se) i izašao je (izašao bi na molitvu)."

GLAVA

stajanja (u molitvi, tj. klanjanja) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, u noći u (mjesecu) ramadanu i (drugim mjesecima) osim njega.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, rekao je: izvijestio nas je Malikj od Seida, sina Ebu Seida, Makburije, od Ebu Selemeta, sina Abdurrahmana, da je on izvijestio njega da je on pitao Aišu, bio zadovoljan Allah od nje (s njom):

"Kako je bila (Kakva je bila) molitva poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u ramadanu?" Pa je rekla: "Nije bio poslanik Allaha,

pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) povećava u ramadanu, a ni u (nekom drugom mjesecu) osim njega na (veći broj od) jedanaest naklona (rekjata). Klanja četiri (naklona-rekjata), pa ne pitaj o njihovoj ljepoti i njihovoj duljini. Zatim klanja četiri (rekjata), pa nepitaj o njihovoj ljepoti i njihovoj duljini. Zatim klanja tri." Rekla je Aiša: Pa sam rekla: "O poslaniče Allaha, da li zaspeš prije (nego) da klanjaš nepar (vitr)?" Pa je rekao: "O Aišo, zaista moja dva oka spavaju (zaspu njih dva), a neće zaspati (tj. a ne spava, a ne zaspe) moje srce (tj. moj um, ili: osjećajnost, ili: budnost, prisebnost, ili: svijest)."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Musena-a, rekao je: pričao nam je Jahja, sin Seida, od Hišama, rekao je: izvijestio me moj otac od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje (s njom), rekla je:

Nisam vidjela Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) čita (uči, ni) u (jednoj) stvari od molitve noći sjedeći (u mlađim godinama). Te (Tek) kada je ostario, čitao (učio) je sjedeći, pa kada je ostalo njemu od poglavlja trideset ili četrdeset odlomaka, ustao je (ustao bi) pa ih je pročitao (pa bi ih proučio), zatim se naklonio (učinio rukju').

GLAVA

vrijednosti čišćenja (ritualnog čišćenja - abdesta) u noći i danu.

PRIČAO NAM JE Ishak, sin Nasra, pričao nam je Ebu Usamete od Ebu Hajjana, od Ebu Zur'ata, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega (s njim), da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao Bilalu kod molitve zore (sabaha):

"O Bilale, pričaj mi za najnadobudniji posao (tj. za posao u koji polažeš najviše nade da budeš nagrađen za njega, a što) si ga uradio u islamu (otkako si primio islam), jer zaista ja sam čuo bubanje (treštanje, tj. šum, ton, zvuk, topot) tvojih dviju obuća (tj. cipela) pred sobom (ispred sebe) u raju." Rekao je: "Nisam uradio (nijednoga) posla, najdobudnijega kod mene (od toga što postupam tako) da ja se nisam očistio (nijednim ritualnim) čišćenjem (ni) u (jednom) času (nijedne) noći ili dana (drukčije) osim (tako da) sam klanjao sa tim čišćenjem što se propisalo meni da klanjam."

(To može da znači da je stalno bio uzimao abdest za svaki namaz pa makar da ga je imao. Ima i drugih tumačenja.)

Rekao je Ebu Abdullah (Buharija): bubanje tvoje dvije obuće, misli (na) pokretanje (kretanje obuće, ili samoga Bilala).

GLAVA

(onoga) što se mrzi od prižestivanja (naprezanja i tome slično) u pobožnosti.

PRIČAO NAM JE Ebu Mamer, rekao je: pričao nam je Abdul-Varis od Abdul-Aziza, sina Suhejba, od Enesa, sina Malikja, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Unišao (Ušao) je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa kadli (jedno) uže pruženo između dva stupa (stuba), pa je rekao: "Šta je ovo uže (tj. Što će ovo uže, Zašto služi ovo uže)?" Rekli su: "Ovo je uže za Zejnebu (Zejnebino), pa kada se umorila, objesila se (tj. pa kada se umori klanjajući, objesi se, privjesi se na to uže da se odmori). Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Ne." (Tj. Ne treba dotle ići.) Odriješite ga (tj. uklonite to uže). Neka klanja jedan (od) vas svojom čilošću (u svojoj čilosti, dobrom raspoloženju), pa kada se umorio, pa neka sjedne." Rekao je (Buharija?): a rekao je Abdullah, sin Meslemeta, od Malikja, od Hišama, sina Urveta, od njegova oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je: Bila je kod mene (jedna) žena iz Esedovića, pa je unišao (ušao) meni poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao: "Ko je ova?" Rekla sam: "Omsica (Ta-i-ta žena, koja je takva da) neće spavati od noći (tj. ne spava noću nimalo)." Pa se spominjalo od njezine molitve (tj. Pa se spominje djelo njezine mnoge molitve noću). Pa je rekao (Muhamed a.s.): "Polagano! (Odustani od te žestine!) Na vas je (ono) što možete (bez velikog naprezanja da radite) od poslova, jer zaista Allah se neće dosaditi (sve) dok se (vi ne) dosadite."

(tj. Allahu neće dosaditi vaša dobra djela, sve dok vama ne dosade.)

(Tumačenja ovoga hadisa su mnoga, a neka su navedena u prošlom tekstu.)

GLAVA

(onoga) što se mrzi od ostavljanja stajanja noći (tj. klanjanja u noći) za (onoga) ko ga stajaše (tj. ko klanjavaše noću, ko je klanjao u noći).

PRIČAO NAM JE Abas, sin Huseina, rekao je: pričao nam je Mubešir od Evzaije; - H - a pričao mi je Muhamed, sin Mukatila, Ebul-Hasen, rekao je: izvijestio nas je Abdullah, rekao je: izvijestio nas je Evzaija, rekao je: pričao mi je Jahja, sin Ebu Kjesira, rekao je: pričao mi je Ebu Selemete, sin Abdurahmana, rekao je: pričao mi je Abdullah, sin Amra sina Asa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je: rekao je meni poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"O Abdullahe, (ili: O Abdullahu,) ne budi kao omsica (taj-i-taj). Stajaše (Stajao je) noću (u molitvi), pa je ostavio stajanje noći (stajanje u noći u molitvi, tj. pa je napustio noćno klanjanje)." A rekao je Hišam: pričao nam je Ibnu Ebul-'Išrin, rekao je: pričao nam je Evzaija, rekao je: pričao mi je Jahja od Umera, sina Hakjema sina Sevbana, rekao je: pričao mi je Ebu Selemete slično njemu. A slijedio je njega (Ibnu Ebul-Išrina) Amr, sin Ebu Selemeta, od Evzaije.

GLAVA.

PRIČAO NAM JE Alija, sina Abdullaha, rekao je: pričao nam je Sufjan od Amra, od Ebul-Abasa, rekao je: čuo sam Abdullaha, sina Amra, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je: rekao je meni Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zar nisam izviješćen (doslovno: Zar se nisam izvijestio) da ti stojiš (tj. klanjaš cijelu) noć i postiš (svaki) dan." Rekao sam: "Zaista ja činim to." Rekao je: "Pa zaista ti kada si činio (tj. kada budeš činio) to, potonuće (upašće) tvoje oko i sustaće (umoriće se) tvoja duša, a zaista (i) tvoja duša ima (svoje) pravo i tvoja porodica ima pravo (prema tebi,

pravo koje joj ti duguješ), pa posti i mrsi (jedi), i stoj (tj. klanjaj noću) i zaspi."

GLAVA

vrijednosti (onoga) ko se probudio (izgovarajući, dajući glas od sebe u jednom dijelu) od noći, pa je klanjao.

PRIČAO NAM JE Sadekate, sin Fadla, rekao je: izvijestio nas je Velid od Evzaije, rekao je: pričao mi je Umejr, sin Hani'a, rekao je: pričao mi je Džunadete, sin Ebu Umejeta, rekao je: pričao mi je Ubadete, sin Samita, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Ko se probudio (tj. ko se probudi iza, iz sna dajući glas od sebe - i to u jednom dijelu) od noći (noći) pa je rekao (izgovori, pa rekne, pa kaže): "Nema božanstva osim Allaha, samoga Njega, nema druga Njemu, Njemu je (tj. Njemu pripada) vlast i Njemu je hvala, i On je na svaku stvar moćan. Hvala Allahu, i slava Allahu, i nema boga osim Allah, i Allah je veći (od svega), i nema moći, a ni snage osim sa Allahom"; zatim je rekao (tj. zatim još rekne): "Bože moj, oprosti meni", ili je molio (ili moli neku drugu molbu) - odgovorilo se (tj. odgovoriće se, a to znači: primiće se ta njegova molba kod Uzvišenoga Allaha). Pa ako se očistio-abdestio (iza toga i klanjao), primila se njegova molitva (tj. ako se očisti i klanja, primiće se ta njegova molitva)."

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukjejra, rekao je: pričao nam je Lejs od Junusa, od Ibnu Šihaba, rekao je: izvijestio me Hejsem, sin Ebu Sinana, da je on čuo Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, a on priča u (tj. o) svojim pričanjima, i on spominje poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da je rekao):

"Zaista (jedan) vaš brat neće reći (tj. ne govori u idućim stihovima) bezobraštinu (tj. neistinu, laž). Misli s time (na) Abdullaha, sina Revahata (koji je rekao):

"I među nama je poslanik Allaha, čita Njegovu knjigu,

Kada se raspuklo dobro od zore uzdižuće (šireće).
Pokazao nam je pravopuće poslije sljepoće, pa naša srca
Su u njega uvjerena da je (ono) što je rekao, događajuće.
Noćiva (tako da) podiže svoju stranu od svoje postelje
Kada su teški za idolopoklonike ležaji (postelje)."

Slijedio je njega (Junusa) Ukajl. A rekao je Zubejdija: izvijestio me Zuhrija od Seida i Aaredža, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega (s njim).

PRIČAO NAM JE Ebu Numan, rekao je: pričao nam je Hamad, sin Zejda, od Ejuba, od Nafi'a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice (s njima), rekao je:

Vidio sam (na snu, u snu) na vremenu Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, kao da je u mojoj ruci komad brokata (zlatotkanice), pa kao da ja neću (ne želim ni jedno) mjesto od raja (a da bude drukčije, drugačije) osim (tako da) odleti (taj komad brokata) k njemu (tome mjestu noseći i mene). I vidio sam (u tom snu) kao da su dvojica došla meni, htjela su njih dva da me odvedu k Vatri, pa je sreo njih dvojicu (jedan) anđeo pa je rekao: "Nisi se zastrašio (uplašio, tj. Ne boj se)! Pustite ga vas dva!" Pa je ispričala Hafsa Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, jednu (stvaro od, dio) moga sna (snoviđenja), pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Divan li je čovjek Abdullah da (samo još) klanjavaše (klanja jedan dio) od noći (noći)." Pa je (otada, od tada) bio Abdullah, bio zadovoljan Allah od njega, (običaja da) klanja (dio) od noći. A bivahu (A bijahu, a bili su) neprestano (običaja da) pričaju Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, san da je ona (Noć Vrijednosti, ili: Noć Određenja - Lejletul-kadri) u sedmoj noći od zadnjih deset (noći ramadana-ramazana), pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Vidim vaš san već se složio (da je ta noć) u zadnjih deset, pa ko je bio (tj. ko bude) istraživač nje (ko je bude istraživao, tražio), pa neka je istražuje (u jednoj noći) od zadnjih deset."

GLAVA

ustrajnosti (trajnoga vršenja, upornosti) na (neobavezna) dva naklona (rekjata) zore.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jezida, pričao nam je Seid, sin Ebu Ejuba, rekao je: pričao mi je Džafer, sin Rebiata, od 'Irakja, sina Malikja, od Ebu Selemeta, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje (s njom), rekla je:

Klanjao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, večernju molitvu, zatim je klanjao osam naklona (rekjata), i dva naklona (rekjata) sjedeći, i dva naklona (rekjata) između dva dozivanja (na molitvu zore, tj. između ezana i ikameta sabaha), i
ne ostavljaše (nije ostavljao) njih dva (dva rekjata sabahskog suneta) nikada.

GLAVA

(oblika, načina) ležanja na desnoj polovini (strani tijela) poslije dva (neobavezna) naklona (rekjata) zore.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jezida, rekao je: pričao nam je Seid, sin Ebu Ejuba, rekao je: pričao mi je Ebul-Esved od Urveta, sina Zubejra, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Bio je (tj. Bio bi) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, kada je klanjao (neobavezna) dva naklona (rekjata) zore, povalio (bi) se (tj. bio bi legao, bio bi se povalio) na svoju desnu polovinu (stranu tijela).

GLAVA

(onoga) ko je pričao poslije dva naklona-rekjata (sabahskog suneta), a nije se povalio (a nije legao).

PRIČAO NAM JE Bišr, sin Hakjema, rekao je: pričao nam je Sufjan, rekao je: pričao mi je Salim Ebu Nadr, od Ebu Selemeta, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, bio (običaja) kada je klanjao (završio klanjanje da pogleda šta je sa mnom, kako je stanje kod mene), pa ako sam bila

probuđena (budna), pričao mi je (pričao bi mi), a ako ne, povalio (bi) se (legao je, legao bi na postelju čekajući) da se pozove za (ili na) molitvu (zore - na sabah).

GLAVA

(onoga) što je došlo o dobrovoljnoj molitvi po dva (naklona-rekjata da se klanjaju sa jednim pozdravom-predavanjem selama).

A spominje se to od Ammara, i Ebu Zera, i Enesa, i Džabira, sina Zejda, i 'Ikjrimeta i Zuhrije, bio zadovoljan Allah od njih. A rekao je Jahja, sin Seida, Ensarija: Nisam stigao (na životu) pravnike naše zemlje (Medine da drukčije rade) osim (tako da) pozdravljaju (predaju selam) u svaka dva (naklona-rekjata molitve) od dana.

PRIČAO NAM JE Kutejbete, rekao je: pričao nam je Abdurahman, sin Ebul-Mevalija, od Muhameda, sina Munkjedira, od Džabira, sina Abdullaha, rekao je:

Bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) poučava nas (molitvu, ili molbu Uzvišenome Bogu za) traženje izbora (tj. onoga što je bolje, ili što je dobro) u stvarima (u poslovima) kao što nas poučavaše poglavlje od Kur'ana. Govoraše (Govorio je Muhamed a.s.): "Kada je razmišljao (tj. želio) jedan (od) vas za (izvjesnu, neku) stvar (a ne zna je li mu to dobro ili nije), pa neka se nakloni (klanja) dva naklona (rekjata) od (druge molitve) osim uzakonjene (tj. neka klanja neobaveznu molitvu od dva naklona-rekjata), zatim neka rekne (kaže): "Bože moj, zaista ja tražim dobro (od) Tebe (tj. molim Te da mi Ti izabereš u ovoj stvari, u ovome poslu ono što je dobro za mene - učini mi to) sa Tvojim (tj. sa Svojim neograničenim) znanjem, i tražim moć (od) Tebe sa Tvojom moći, i molim Te (da mi udijeliš) od Tvoje velike dobrote, jer zaista Ti možeš, a ja ne mogu, i znaš, a ja ne znam, i Ti si veliki poznavalac tajni (skrivenih, nevidljivih stvari). Bože moj, ako (Ti) znaše (poznavaše) da je ova stvar dobra (ili: bolja, najbolja) za mene (za me) u mojoj vjeri, i mome življenju (životu), i posljedici moje stvari; ili je rekao: brzom (toku) moje stvari i njezinom rokovnom (dugotrajnom toku - a to znači, po nekima: u sadašnjem i budućem svijetu i životu), - pa odredi nju meni, i olakšaj nju (ovu stvar) meni,

zatim blagoslovi meni u njoj (tj. blagoslovi mi je). A ako (Ti) znaše (znaš, znadeš) da je ova stvar zla za mene (da nije dobra za mene) u mojoj vjeri, i mome življenju, i posljedici moje stvari; ili je rekao: u brzom (toku) moje stvari (moga slučaja) i njezinom rokovnom (toku), - pa otkloni je od mene, i otkloni mene od nje, i odredi meni dobro gdje (god) je bilo (ono), zatim zadovolji mene sa njim." Rekao je (Muhamed a.s.): "I imenuje svoju potrebu (čovjek izgovarajući ovu molbu - dovu)." (tj. imenovaće, rećiće svoju želju, potrebu ili sl.)

PRIČAO NAM JE Mekija, sin Ibrahima, od Abdullaha, sina Seida, od Amira, sina Abdullaha sina Zubejra, od Amra, sina Sulejma, Zurekije, čuo je Ebu Katadeta, sina Rib'ije, Ensariju (Ensarije), bio zadovoljan Allah od njega (s njim), rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Kada je unišao (Kada uđe) jedan (od) vas (u) bogomolju, pa neka ne sjeda (prije nego) da klanja dva naklona-rekjata (tj. dok ne klanja molitvu od dva naklona-rekjata)."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, rekao je: izvijestio nas je Malikj od Ishaka, sina Abdullaha sina Ebu Talhata, od Enesa, sina Malikja, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Klanjao je nama poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, dva naklona (rekjata), zatim je otišao. (To je bilo prilikom posjete Enesovoj neni koja je priredila jedno jelo i pozvala na to jelo Muhameda a.s.)

PRIČAO NAM JE Ibnu Bukjejr, rekao je: pričao nam je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba, rekao je: izvijestio me Salim od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Klanjao sam sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, dva naklona (rekjata) prije podne, i dva naklona (rekjata) poslije podne, i dva naklona (rekjata) poslije, poslije (molitve) petka (džume), i dva naklona (rekjata) poslije sutonske molitve (akšama, ahšama) i dva naklona (rekjata) poslije večernje molitve (jacije).

PRIČAO NAM JE Adem, rekao je: izvijestio nas je Šubete, rekao je: izvijestio nas je Amr, sin Dinara, rekao je: čuo sam Džabira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a on govori (propovijeda):

"Kada je došao jedan (od) vas, a vođa govori (propovijeda), ili je već izašao (na govornicu?), pa neka klanja dva naklona (rekjata)."

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, rekao je: pričao nam je Sejf, rekao je: čuo sam Mudžahida (da) govori:

Došlo se Ibnu Umeru, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, u njegov stan (u Mekji) pa se reklo njemu: "Ovo je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (došao je i) već je unišao (ušao u) Kjabu." Rekao je (Ibnu Umer): "Pa došao (sam) pa nađem poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, već je izašao (iz Kjabe dok sam ja došao). I nađem Bilala kod vrata (Kjabe) stojeći (stoji), pa sam rekao: "O Bilale, klanjao (tj. je li klanjao) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u Kjabi?" "Rekao je: "Da." Rekao sam: "Pa gdje?" Rekao je: "Između ta dva stupa-stuba (direka u Kjabi), zatim je izašao (iz Kjabe) pa je klanjao dva naklona-rekjata (okrenuvši se) u lice Kjabe." Rekao je Ebu Abdullah (Buharija): rekao je Ebu Hurejrete, bio zadovoljan Allah od njega (s njim): "Oporučio mi je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, za dva naklona (rekjata) ručanice (tj. oporučio mi je molitvu od dva naklona-rekjata u prepodnevno vrijeme)." A rekao je 'Itban: Došao je jutrom meni poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i Ebu Bekjr, bio zadovoljan Allah od njega (s njim), poslije što se otegao (tj. odskočio) dan, i poredali smo se iza njega pa se naklonio dva naklona (klanjao je dva rekjata).

GLAVA

pričanja (razgovora) poslije (obavljena) dva naklona (rekjata) zore (tj. poslije sabahskog suneta).

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, rekao je: pričao nam je Sufjan, rekao je Ebu Nadr: pričao mi je moj otac (Ebu Umejjete) od Ebu

Selemeta, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, klanjavaše (klanjao je) dva naklona (rekjata), pa ako sam bila probuđena (budna), pričao mi je (tj. razgovarao je sa mnom), a ako ne, povalio se (tj. legao bi na postelju). Rekao sam Sufjanu:

"Pa zaista neki (od) njih predaju (prenose) ga (tj. pričaju ovaj hadis, ili: ovaj slučaj ovako): "dva naklona (rekjata) zore." Rekao je Sufjan: "Ono je (upravo) to (tj. Tako je)."

GLAVA

obavezivanja (sebe na obavljanje neobavezne molitve od) dva naklona (rekjata) zore (tj. sabahskog suneta), i (GLAVA onoga) ko je imenovao (tj. nazvao) njih dva dobrovoljnošću (tj. dobrovoljnom molitvom).

PRIČAO NAM JE Bejan, sin Amra, pričao nam je Jahja, (on) je sin Seida, pričao nam je Ibnu Džurejdž od 'Ata'-a, od Ubejda, sina Umejra, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje (s njom), rekla je:

Nije bio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (ni) na (jednoj) stvari od višaka (viškova molitve) žešći od njega obavezivanjem (na to samoga sebe kao) na dva naklona (rekjata) zore (tj. najžešće se obavezivao, i najviše je čuvao da mu ne ostanu dva rekjata sabahskog suneta, na njih se najviše obavezivao).

GLAVA

(onoga) što se čita (uči) u dva (na dva) naklona (rekjata) zore.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, rekao je: izvijestio nas je Malikj od Hišama, sina Urveta, od njegova oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) klanja u noći trinaest naklona (rekjata), zatim klanja, kada je čuo dozivanje (ezan) za jutarnju molitvu (sabah), dva laka (tj. brza, kratka) naklona (rekjata).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Beššara, rekao je: pričao nam je Muhamed, sin Džafera, pričao nam je Šubete od Muhameda, sina Abdurahmana, od njegove tetke Amrete, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je: Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, - H - a pričao nam je Ahmed, sin Junusa, rekao je: pričao nam je Zuhejr, rekao je: pričao nam je Jahja, on je sin Seida, od Muhameda, sina Abdurahmana, od Amrete, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) olakša dva naklona (rekjata) koja su (klanjavana, koja su se obavljala) prije (obavezne) molitve jutra (sabaha, tj. klanjavao ih je lako, brzo, kratko tako) čak (da) zaista ja svakako govorim (da velim, reknem): "Da li je pročitao-proučio (poglavlje Kur'ana koje se naziva) Umul-Kjitab (klanjajući ta dva naklona-rekjata)?!"

(Ummul-Kjitab znači: majka knjige, ili: izvor knjige, a to je prvo poglavlje u Kur'anu koje je kratko - El-Fatiha. To poglavlje ima više naziva.)

GLAVE

dobrovoljnosti (tj. GLAVE dobrovoljne molitve).

GLAVA

dobrovoljne molitve poslije propisane (molitve).

PRIČAO NAM JE Museded, rekao je: pričao nam je Jahja, sin Seida, od Ubejdulaha, rekao je: izvijestio me Nafi' od Ibnu Umera, rekao je:

Klanjao sam sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, dvije ničice (tj. dva rekjata) prije podne, i dvije ničice (dva rekjata) poslije podne, i dvije ničice (dva rekjata) poslije sutonske molitve (poslije akšama), i dvije ničice (dva rekjata) poslije večernje molitve (poslije jacije) i dvije ničice (dva rekjata) poslije (molitve) petka

(poslije džume). Pa što se tiče sutonske i večernje (molitve), pa u njegovoj kući (smo klanjali). A pričala mi je moja sestra Hafsa da Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, klanjavaše dvije lake ničice (dva laka rekjata) poslije što izađe (tj. rodi se) zora, a bila je (ta molitva u jednome) času (što) neću unići (tj. što ne ulazim ja, u tom času ne ulazim) Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, u njemu (tj. ta molitva je bila u času u kojem ja nisam posjećivao Vjerovijesnika a.s.). A rekao je Ibnu Ebu Zinad (pričajući) od Musa-a, sina Ukbeta, od Nafi'a: (i dvije ničice-dva rekjata) poslije večernje molitve (poslije jacije) u svojoj porodici. Slijedio je njega (Ubejdulaha) Kjesir, sin Ferkada, i Ejub od Nafi'a.

GLAVA

(onoga) ko nije klanjao dobrovoljne molitve poslije propisane (strogo obavezne molitve).

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, rekao je: pričao nam je Sufjan od Amra, rekao je: čuo sam Ebu Ša'sa'-a Džabira, rekao je: čuo sam Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice (s njima), rekao je:

Klanjao sam sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, osam (naklona-rekjata) skupa i sedam (naklona-rekjata) skupa. Rekao sam (to veli Amr): "O Ebu Ša'sa'e, mislim (da) ga je odgodio (do na kraj vremena fard) podne i (da) je požurio (da klanja u prvom početku vremena fard za) popodnev (ikjindiju), i (da) je požurio večernju molitvu (jaciju), a odgodio je sutonsku (akšam) molitvu (do same jacije)." Rekao je: "I ja mislim (da je tako učinio)."

(Kada je klanjao četiri rekjata farda podne i četiri rekjata farda ikjindije skupa, to je osam rekjata, i kada je klanjao tri rekjata ahšamskog farda i četiri rekjata jacijskog farda, to je sedam rekjata skupa - onda znači da poslije fardova, propisanih molitava, molitvi nije uopće klanjao suneta, sunete, tj. dobrovoljnih molitava, molitvi. Taj postupak Muhameda a.s. u toj prilici je osnova onih koji ne klanjaju dobrovoljnih molitava, molitvi poslije propisanih molitava.)

GLAVA

molitve ručanice (prepodnevnoga vremena) u putovanju.

PRIČAO NAM JE Museded, rekao je: pričao nam je Jahja od Šubeta, od Tevbeta, od Muverrika, rekao je: rekao sam Ibnu Umeru, bio zadovoljan Allah od njih dvojice:

"Da li klanjaš ručanicu (tj. dobrovoljnu molitvu prepodnevnog vremena - duha namaz, prije podne na dva do tri sata)?" Rekao je: "Ne." Rekao sam: "Pa Umer?" Rekao je: "Ne." Rekao sam: "Pa Ebu Bekjr?" Rekao je: "Ne." Rekao sam: "Pa Vjerovijesnik, poilovao ga Allah i spasio, (da li on tu molitvu klanja)?" Rekao je: "Ne mislim ga (da klanja)."

(Ovu dobrovoljnu molitvu, koja se klanja prije podne na dva do tri sata, u daljem tekstu nazivaćemo, zvaćemo je molitva ručanice, i neće se više davati objašnjenja o njezinom vremenu.)

PRIČAO NAM JE Adem, rekao je: pričao nam je Šubete, rekao je: pričao nam je Amr, sin Murreta, rekao je: čuo sam Abdur-Rahmana, sina Ebu Lejla-a, (da) govori:

Nije nam pričalo (ni) jedno (lice) da je ono vidjelo Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) klanja molitvu ručanice osim Ummu Hani'e pa zaista ona je rekla: Zaista je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, unišao (u) njezinu kuću (na) dan osvojenja Mekje, pa se okupao i klanjao je osam naklona (rekjata). Pa nisam vidjela (ni jednu) molitvu nikad lakšu od nje osim (jedino što) zaista on upotpunjava naklonjanje (rukju') i ničičenje (sedždu, i u toj molitvi, molitvi ručanice iako ju je klanjao vrlo lako, tj. brzo, kratko).

GLAVA

(onoga) ko nije klanjao molitvu ručanice, i (ko) je vidio njega (tj. taj postupak neklanjanja) širokim (tj. dopuštenim; ili: ko je vidio čin te molitve širokim, tj. mogućim, ali nije sledstven, nije nužan).

PRIČAO NAM JE Adem, rekao je: pričao nam je Ibnu Ebu Zi'b od Zuhrije, od Urveta, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Nisam vidjela poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) je slavio brojanicu ručanice (tj. da je klanjao molitvu ručanice, da je klanjao duha namaz), a zaista ja svakako slavim nju (tj. ja je klanjam).

GLAVA

molitve ručanice u prisutnosti (doma, kod kuće).

Rekao je njega (taj postupak klanjanja molitve ručanice kada se je kod kuće, a ne na putovanju - to je rekao) Itban, sin Malikja, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Muslim, sin Ibrahima, rekao je: izvijestio nas je Šubete, rekao je: pričao nam je Abbas Džurejrija, on je sin Ferruha, od Ebu Usmana Nehdije, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Oporučio mi je moj prijatelj (Božiji poslanik), pomilovao ga Allah i spasio, za tri (stvari, postupka) neću ih ostaviti (nikada tako) da umrem (dok ne umrem, čineći ih): postenje (post) tri dana od svakoga mjeseca, i molitvu ručanice i spavanje na neparu (za te tri stvari mi je oporučio).

(Spavanje na neparu znači da klanja neparnu molitvu - vitr prije spavanja.)

PRIČAO NAM JE Alija, sin Dža'da, rekao je: izvijestio nas je Šubete od Enesa, sina Sirina, rekao je: čuo sam Enesa, sina Malikja, rekao je: rekao je (jedan) čovjek od Pomagača, a bio je krupan, Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista ja neću moći (da klanjam) sa tobom molitvu." Pa je spravio Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (jedno) jelo, pa ga je pozvao k svojoj kući. I poprskao je njemu (tj. očistio mu je) kraj (jedne) hasure (rogozine) sa vodom, pa je klanjao (Muhamed a.s.) na njoj (hasuri) dva naklona (rekjata). A rekao je omsica (neki), sin omsice (sin nekog) sina Džaruda, Enesu, bio zadovoljan Allah od njega: "Je li bio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) klanja molitvu ručanice?" Pa je rekao: "Nisam ga vidio (da) je klanjao (tu molitvu nikada) osim toga dana."

GLAVA

dva naklona (dva rekjata) prije podne.

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, rekao je: pričao nam je Hammad, sin Zejda, od Ejuba, od Nafi'a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Zapamtio sam (sačuvao sam u sjećanju) od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, deset naklona (deset rekjata): dva naklona (dva rekjata) prije podne i dva naklona (dva rekjata) poslije njega, i dva naklona (dva rekjata) poslije sutonske molitve (ahšama, koja je klanjao) u svojoj kući, i dva naklona (dva rekjata) poslije večernje molitve (jacije, koja je klanjao) u svojoj kući, i dva naklona (dva rekjata) prije molitve jutra (prije sabaha). Bila je (ova molitva od dva naklona-rekjata prije molitve jutra-prije sabaha u) čas (što) se neće unići (tj. što se ne ulazi) Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, u njemu (u tom času, ali) pričala je meni Hafsa da je on bio, kada je pozvao pozivač i izašla je (rodila se) zora, (bio je, tj. bio bi) klanjao (klanjao bi) dva naklona-rekjata (dobrovoljne molitve, sabahskog suneta prije sabahskog farda).

(Iz ovoga kao i iz mnogih drugih hadisa vidi se da je Muhamed a.s. redovno klanjao sabahski sunet u kući, a fard u džamiji zajednički.)

PRIČAO NAM JE Museded, rekao je: pričao nam je Jahja od Šubeta, od Ibrahima, sina Muhameda sina Muntešira, od njegova oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, ne ostavljaše četiri (doslovno: bio je takvog postupka da

neće ostaviti četiri naklona-rekjata) prije podne i dva naklona-rekjata prije (molitve) jutra (sabaha). Slijedio je njega (Jahja-a) Ibnu Ebu Adijj i Amr od Šubeta.

(Četiri prije podne, znači sunet od četiri rekjata prije podnevskog farda.)

GLAVA

molitve prije (farda) sutonske molitve (prije ahšama, prije akšama).

PRIČAO NAM JE Ebu Mamer, rekao je: pričao nam je Abdul-Varis od Huseina, od Ibnu Burejdeta, rekao je: pričao mi je Abdullah Muzenija od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Klanjajte prije molitve (obavezne koja se klanja poslije Sunčevoga) zalaženja (tj. u prvi suton)." Rekao je u trećem (ponavljanju - a to znači da je to Muhamed a.s. tri puta ponovio): "Za (onoga je ta neobavezna molitva) ko je htio (tj. ko hoće, neka je klanja" - tako je treći puta rekao Muhamed a.s. ublaženo iz) odvratnosti da je uzmu ljudi običajem (tj. za stalni postupak).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jezida, rekao je: pričao nam je Seid, sin Ebu Ejuba, rekao je: pričao mi je Jezid, sin Ebu Habiba, rekao je: čuo sam Merseda, sina Abdullaha, Jezeniju, rekao je: došao sam Ukbetu, sinu Amira, Džuheniji pa sam rekao:

"Zar neću začuditi tebe (Zar te neću natjerati na čuđenje kada ti reknem, kažem nešto neobično) od Ebu Temima?! Naklonja (Klanja) se dva naklona (rekjata) prije (farda, obavezne) molitve (poslije Sunčevog) zalaženja."

(To znači poslije ezana za ahšam, za akšam klanja se dva rekjata prije ahšamskog farda.)

Pa je rekao Ukbete: "Zaista mi činjasmo (činili smo) njega (taj postupak) na vremenu poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio." Rekao sam: "Pa šta sprečava tebe sada (pa to ne činiš)?" Rekao je: "Posao."

GLAVA

molitve viškova (tj. neobaveznih klanjanja) skupno (tj. u skupini, zajednički).

Spomenuli su ga (taj postupak) Enes i Aiša, bio zadovoljan Allah od nje, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO MI JE Ishak, izvijestio nas je Ja'kub, sin Ibrahima, pričao nam je moj otac od Ibnu Šihaba, rekao je: izvijestio me Mahmud, sin Rebi'a, Ensarija da je on razumio poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i razumio je izbacivanje (prskanje, štricanje) vode iz usta (što) ga je izbacio (prskao, štrcao Muhamed a.s.) u njegovo lice (u lice Mahmuda zahvativši i stavivši u usta vodu) iz bunara (koji) je bio u njegovoj kući.

(Ovo znači da se Mahmud kao mali dječak sjeća Muhameda a.s. koji je umro prije nego je Mahmud odrastao.)

Pa je tvrdio Mahmud da je on čuo Itbana, sina Malikja, Ensariju, bio zadovoljan Allah od njega, a bio je (Itban) od (onih) ko je prisustvovao (borbi na) Bedru sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (Mahmud je čuo toga Itbana da) govori:

Klanjavah (Klanjao sam) mome (svome) narodu u Salimovićima, a rastavljaše između mene i između njih (jedna) dolina kada su došle (tj. kada dođu, padaju) kiše, pa je teško meni njezino preženje prema njihovoj bogomolji (tj. dotužilo mi je prebacivanje preko te doline idući prema njihovoj bogomolji). Pa sam došao poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa sam rekao njemu: "Zaista ja sam zanijekao (tj. osjetio slabim) moj vid, a zaista dolina, koja je između mene i između moga naroda, teče bujicom kada su došle kiše, pa dotužuje meni (bude mi teško) njezino prelaženje, pa sam volio (želio) da ti dođeš pa (da) klanjaš od moje kuće (u jednom) mjestu (što) ću ga uzeti (tj. koje bih ja uzeo za) klanjalište." Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Učiniću (to)." Pa je došao jutrom (ili: sutradan) meni poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i Ebu Bekjr, bio zadovoljan Allah

od njega (s njim), poslije što se ojačao dan. Pa je tražio dozvolu (da uniđe, da uđe) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa sam mu dozvolio. Pa nije (ni) sjeo (a) čak je rekao: "Gdje voliš (želiš) da klanjam od tvoje kuće?" Pa sam pokazao njemu k mjestu koje (je to što) volim (ja) da klanjam u njemu. Pa je stao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je veličao (izgovorio je "Allahu ekjber"), i poredali smo se iza njega, pa je klanjao dva naklona (dva rekjata), zatim je pozdravio i pozdravili smo (i mi, tj. predao je selam on i mi) kada je pozdravio. Pa sam ga zadržao na (jednom) jelu (od mesa i brašna što) se spravilo za njega. Pa je čula porodica doma, poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u mojoj kući, pa su se vratili (tj. navratili, svratili, došli neki) ljudi od njih, čak su se umnožili ljudi u kući. Pa je rekao (jedan) čovjek od njih: "Šta je učinio Malikj (tj. Šta radi Malikj, šta je s Malikjom), neću ga vidjeti (tj. ne vidim ga da je ovdje)?!" Pa je rekao (jedan) čovjek od njih: "To je dvoličnjak (licemjer), neće voliti (tj. ne voli) Allaha, i Njegova poslanika." Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Ne govori to. Zar ga ne vidiš (da) je rekao "Nema boga osim Allaha", traži sebi s time (da vidi, ili: da zadovolji) lice Allaha." Pa je rekao (onaj čovjek iz puka): "Allah i Njegov poslanik su znaniji. Što se tiče nas, pa tako mi Allaha ne vidimo njegovu ljubav i njegov razgovor (ni s kim drugim) osim (jedino što ide) k dvoličnjacima." Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Pa zaista Allah je već zabranio (da bude kažnjen) na Vatri (onaj) ko je rekao "Nema boga osim Allaha (osim jedinoga Boga, Tvorca svega)", traži sebi (tj. ko to rekne tražeći sebi) s time lice Allaha." Rekao je Mahmud: Pa sam pričao nju (ovu riječ, ovu rečenicu nekim) ljudima, među njima je (bio i) Ebu Ejub, drug poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (pričao sam im to) u njegovoj vojni (tj. u Ebu Ejubovoj vojni, vojnom pohodu) koja je (bila ta vojna što) se usmrtio (umro) u njoj, a Jezid, sin Muavije je (bio zapovjednik) nad njima, u zemlji Vizantinaca. Pa je zanijekao nju (tu rečenicu, tu riječ, tj. osudio je nju) meni Ebu Ejub, rekao je: "Tako mi Allaha ne mislim (da) je rekao, poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (to) što si rekao (ne mislim da je rekao) ikada." Pa je (to) bilo veliko (tj. teško je palo) to meni, pa sam učinio Allahu (zavjet) na se (doslovno: na mene), ako me spasi (tako) da se vratim iz (sa ove) moje vojne (bitke), da ću pitati o njoj (o ovoj rečenici, riječi) Itbana, sina Malikja, bio zadovoljan Allah od njega, ako (ga) nađem živa u bogomolji njegova naroda. Pa sam se

vratio (sa vojne-vojnog pohoda, pa sam povikao, tj. izgovorio telbiju) za hodočašće, ili za umru (kratko dobrovoljno, neobavezno hodočašće), zatim sam putovao dok sam prispio (stigao u) Medinu. Pa sam došao Salimovićima, pa kadli je Itban slijep starac, klanja svome narodu. Pa pošto je pozdravio (u znak da se rješava) od molitve (jer ju je završio), pozdravio sam ga i izvijestio sam ga ko sam ja, zatim sam ga pitao o tome hadisu, pa mi ga je ispričao kao što mi ga je ispričao prvi puta.

GLAVA

dobrovoljnosti (tj. dobrovoljne molitve) u kući.

PRIČAO NAM JE Abdul-Aala, sin Hamada, pričao nam je Vuhejb od Ejuba i Ubejdulaha, od Nafi'a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Učinite u vašim kućama (jedan dio, neobavezni dio) od vaše molitve, a ne uzmite ih (svoje kuće kao) grobove." Slijedio je njega (Vuhejba) Abdul-Vehhab od Ejuba.

U IME ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA.

GLAVA

vrijednosti molitve u bogomolji Mekje i Medine.

PRIČAO NAM JE Hafs, sin Umera, pričao nam je Šubete, rekao je: izvijestio me Abdul-Melikj od Kazeata, rekao je: čuo sam Ebu Seida (Hudriju) rekao je četiri (stvari, i za te četiri stvari što ih je pričao) rekao je: čuo sam (ih) od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. A (veli Kazeate za Ebu Seida) bio je ratovao sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, dvanaest ratova (vojni), - H - pričao nam je Alija, rekao je: pričao nam je Sufjan od Zuhrije, od Seida, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Neće se vezati samari (kamila-deva, tj. neće se putovati nijednoj bogomolji) osim k trima bogomoljama: svetoj bogomolji (tj. Kjabi u Mekji), i bogomolji Poslanika, pomilovao ga Allah i spasio (u Medini), i najkrajnjoj (najudaljenijoj) bogomolji (tj. onoj u Jerusalimu, u Jerusalemu)."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, rekao je: izvijestio nas je Malikj od Zejda, sina Rebaha, i Ubejdulaha, sina Ebu Abdullaha, Egarra, od Ebu Abdullaha Egarra, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Molitva (jedna) u ovoj mojoj bogomolji bolja je od hiljadu molitava u (drugoj bogomolji) što je osim nje, osim (tj. izuzimajući, izuzev) svete bogomolje (Kjabe, jer je u Kjabi opet bolja i vrijednija molitva nego u bogomolji Vjerovijesnika a.s. u Medini)."

GLAVA

bogomolje (mjesta) Kuba'a.

PRIČAO NAM JE Jakub, sin Ibrahima, pričao nam je Ibnu Ulejjete, izvijestio nas je Ejub od Nafi'a da Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, ne klanjavaše (nije klanjao molitve) od ručanice (duha namaz, nikada) osim u dva dana: danu (u kojem) stigne u Mekju, jer zaista on stizaše (u) nju (Mekju) ručanicom (u doba ručanice, prepodnevno vrijeme), pa obiđe (ophodi) Kuću (tj. Kjabu), zatim klanja dva naklona (dva rekjata) ozadi (iza) Mekama (mjesta uz Kjabu); i (u) danu (u kojem) dođe (u) bogomolju (mjesta u blizini Medine) Kuba'a, jer zaista on dolazaše-dolazio je (u) nju svake subote, pa kada je unišao (u tu) bogomolju, mrzio je da izađe iz nje (prije nego) da klanja u njoj. Rekao je (Nafi'):

I pričaše (Ibnu Umer) da poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, posjećivaše nju (bogomolju u Kuba'u) jašući i pješaćeći. Rekao je: i govoraše (govorio je Ibnu Umer) njemu (Nafi'u): "Činim samo kao što sam vidio moje drugove (da) čine, i neću sprječavati (ni) jednoga (čovjeka) da klanja u koji (god) čas je htio (tj. u koji god čas hoće da klanja) od noći ili dana, osim da ne istražujete rađanje Sunca, a ni

njegovo zalaženje (tj. samo ne klanjajte namjerno u času izlaženja i zalaženja Sunca nikakvih molitava-molitvi)."

GLAVA

(onoga) ko je dolazio bogomolji Kuba'a svake subote.

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, rekao je: pričao nam je Abdul-Aziz, sin Muslima, od Abdullaha, sina Dinara, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) dolazi bogomolji Kuba'a svake subote pješaćeći i jašući. I bio je Abdullah, bio zadovoljan Allah od njega, (običaja da) čini njega (taj postupak).

GLAVA

dolaženja (dolaska) bogomolji Kuba'a jašući i pješaćeći.

PRIČAO NAM JE Museded, rekao je: pričao nam je Jahja od Ubejdulaha, rekao je: pričao mi je Nafi' od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) dolazi Kuba'u (mjestu, tj. njegovoj bogomolji) jašući i pješačeći. Povećao je (tj. dodao je u pričanju) Ibnu Numejr: pričao nam je Ubejdulah od Nafi'a: pa klanja u njemu (u Kuba'u, tj. njegovoj bogomolji) dva naklona (dva rekjata).

GLAVA

vrijednosti (onoga prostora) što je između groba i govornice.

(Pod grobom se misli na grob Muhameda a.s. Grob njegov je iskopan u njegovoj kući, sobi u kojoj je i umro, a kuća je bila uz njegovu bogomolju u Medini. Pod govornicom se misli na govornicu njegove bogomolje, džamije u Medini. Pod vrijednosti prostora između toga

groba i te govornice misli se na veliku vrijednost molitve i pobožnih djela na tome prostoru.)

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malikj od Abdullaha, sina Ebu Bekjra, od Abbada, sina Temima, od Abdullaha, sina Zejda, Mazinije, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Što (je prostora) između moje kuće i moje govornice (to) je (jedan) vrt (jedna bašča) od vrtova raja."

PRIČAO NAM JE Museded od Jahja-a, od Ubejdulaha, rekao je: pričao mi je Hubejb, sin Abdurahmana, od Hafsa, sina Asima, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Što je između moje kuće i moje govornice (taj prostor) je (jedan) vrt od vrtova raja, a moja govornica je na mome bazenu (na mojoj čatrnji, tj. na mome specijalnom rajskom bazenu naročite rajske vode za piće)."

GLAVA

bogomolje Jerusalima.

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, pričao nam je Šubete od Abdul-Melikja, čuo sam Kaze'ata, slobodnjaka Zijada, rekao je: čuo sam Ebu Seida Hudriju, bio zadovoljan Allah od njega, (da) priča za četiri (stvari) od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa su me (te četiri stvari) zadivile i ugodile su mi (tj. i obradovale su me, svidjele su mi se). Rekao je:

"Neka ne putuje žena (žensko lice) dva dana (drukčije) osim (tako da) je sa njom njezin muž ili zabranjeni rođak; i nema posta u dva dana (u godini, u danu praznika): mršenja i (danima praznika) žrtve; i nema (dobrovoljne, ili: nikakve) molitve poslije dvije (uzakonjene) molitve: poslije (molitve) jutra-sabaha (tako) da se rodi (ili: dok se ne rodi) Sunce, i poslije (molitve) popodneva-ikjindije (tako) da zađe (ili: dok ne

zađe Sunce); i neće se vezati samari (kamila, tj. ne treba radi neke naročite pobožnosti putovati nikakvoj bogomolji) osim k trima bogomoljama: bogomolji svetosti (Kja'bi u Mekji), i bogomolji najkrajnjega (najudaljenijega grada, tj. Jerusalima) i mojoj bogomolji (tj. bogomolji, džamiji Muhameda a.s. u Medini)."

U IME ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA.

GLAVE RADA (POSLA) U MOLITVI.

GLAVA

traženje pomoći rukom (tj. može se pomoći, može se poslužiti rukom) u molitvi kada je bio (tj. kada je taj pokret ruke) od stvari molitve.

(Misli se na slučaj kada je Muhamed a.s. za vrijeme molitve uzeo rukom za uho Ibnu Abasa i premjestio ga sa svoje lijeve na svoju desnu stranu iza svojih leđa. Tu se je Muhamed a.s. poslužio rukom, ali taj je pokret ruke bio u vezi sa molitvom, jer je Ibnu Abas bio stao nepropisno na lijevu stranu, a on je zajedno klanjao sa Muhamedom a.s. Pošto su njih dva sama klanjala zajednički, trebao je Ibnu Abas da stane na desnu stranu. Dakle u stvari pravilnog postavljanja u zajedničkoj molitvi, poslužio se Muhamed a.s. rukom.)

A rekao je Ibnu Abas, bio zadovoljan Allah od njih dvojice: Tražiće pomoći (tj. poslužiće se) čovjek u svojoj molitvi od svoga tijela sa čime je htio (tj. s čim god hoće).

(To je analogija: kad se može poslužiti rukom, može i nekim drugim dijelom tijela.)

A stavio je Ebu Ishak svoju kapu u molitvi i podigao ju je. I (ili: A) stavio je Alija, bio zadovoljan Allah od njega, svoj (desni) dlan na svoj lijevi zglavak. Osim da češe kožu ili popravi odjeću (tj. može se poslužiti rukom u molitvi u vezi stvari same molitve, ali se izuzima, tj. ali se ne treba posluživati rukom u molitvi radi češanja kože i radi popravljanja odjeće).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, rekao je: izvijestio nas je Malikj od Mahremeta, sina Sulejmana, od Kjurejba, slobodnjaka Ibnu Abasa, da je on izvijestio njega od Abdullaha, sina Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je noćio (prenoćio) kod Mejmune, majke vjernika, bio zadovoljan Allah od nje, a ona je njegova tetka, rekao je:

Pa sam se povalio (tj. pa sam legao) na širinu jastuka (uzglavlja), a povalio se poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i njegova porodica (tj. i njegova žena) u duljinu njega (jastuka). Pa je spavao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, dok se upolovila noć, ili (do) prije njega (upolovljenja) za malo ili (do) poslije njega za malo (vremena), zatim se probudio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je sjeo pa je trao (rastirao) spavanje (tj. san) od (tj. sa) svoga lica sa svojom rukom. Zatim je pročitao (proučio) deset odlomaka (od) završnih (zadnjih odlomaka) poglavlja Ali Imran, zatim je ustao k obješenom (starom) mijehu (za vodu), pa se očistio (abdestio) iz njega, pa je lijepo izveo svoje čišćenje, zatim je ustao (da) klanja. Rekao je Abdullah, sin Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice: Pa sam ustao pa sam učinio (sve) kao što je učinio (Muhamed a.s.), zatim sam otišao pa sam stao uz njegovu stranu (tj. uz njega). Pa je stavio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, svoju desnu ruku na moju glavu, i uzeo je za moje desno uho (i) suče (tj. sučući) ga sa svojom rukom. Pa je klanjao dva naklona (dva rekjata), zatim dva naklona-rekjata, zatim dva naklona, zatim dva naklona, zatim dva naklona, zatim dva naklona, zatim je klanjao nepar (vitr), zatim se povalio (tj. legao na postelju) dok mu je došao (ili dok mu nije došao) pozivač (za molitvu). Pa je ustao (kada je došao pozivač) pa je klanjao dva laka naklona-rekjata, zatim je izašao pa je klanjao jutarnju molitvu (sabah).

GLAVA

(onoga) što se zabranjuje od govora u molitvi.

PRIČAO NAM JE Ibnu Numejr, rekao je: pričao nam je Ibnu Fudajl, rekao je: pričao nam je Aameš od Ibrahima, od Alkameta, od Abdullaha (Mesudova), bio zadovoljan Allah od njega, da je on rekao:

Pozdravljasmo Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, a on je u molitvi, pa odvraćaše nama (tj. pa nam je otpozdravljao u molitvi, u toku molitve). Pa pošto smo se vratili iz (izbjeglištva) kod negusa (od negusa, abesinskog vladara), pozdravili smo ga pa nije odvratio nama (pozdrava u toku molitve), i rekao je: "Zaista u molitvi je posao (zauzetost, uzvišena, koja se ne smije remetiti)."

PRIČAO NAM JE Ibnu Numejr, pričao nam je Ishak, sin Mensura, pričao nam je Hurejm, sin Sufjana, od Aameša, od Ibrahima, od Alkameta, od Abdullaha (Mesudova), bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, slično njemu (slično tome).

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Musa-a, izvijestio nas je Isa od Ismaila, od Harisa, sina Šubejla, od Ebu Amra Šejbanije, rekao je: rekao je meni Zejd, sin Erkama:

Zaista sigurno razgovarasmo u molitvi na vremenu Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. Govori jedan (od) nas svome drugu za svoju (neku) potrebu dok (tj. do časa kada) je sišao (odlomak): "Čuvajte se na molitvama (ili: Čuvajte molitve)....",
pa se (otada, od tada) zapovjedilo nama za šutnju (tj. da šuteći obavljamo molitvu, a to znači da ne razgovara niko u molitvi).

GLAVA

(onoga) što je dozvoljeno (da se izgovori) od (riječi) slavljenja i zahvale u molitvi (dozvoljeno je) za ljude (ljudima).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, pričao nam je Abdul-Aziz, sin Ebu Hazima, od njegova oca, od Sehla, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Izašao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (da) napravi pomirenje između Amrubnuavfovića (tj. među plemenom koje se zvalo Amr Ibnu Avf), a nastupilo je bilo vrijeme (da se vrši) molitva, pa je došao Bilal Ebu Bekjru, bio zadovoljan Allah od njega, pa je rekao: "Zadržao se Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa (da) predvodiš ljude (tj. hoćeš li da predvodiš ljude u molitvi)?" Rekao je: "Da. Ako ste htjeli (tj. Ako hoćete, učiniću to)." Pa je podigao (tj. uspostavio) Bilal molitvu (učenjem ikameta, poziva za dizanje na molitvu), pa je stupio naprijed Ebu Bekjr, bio zadovoljan Allah od njega, pa je klanjao (tj. počeo da klanja). Pa je došao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, ide (tj. idući) u redovima (tj. između redova), cijepa ih cijepanjem (tj. rastavljajući ih, razmičući ih) dok je stao u prvi red. Pa su počeli ljudi sa udaranjem rukama. Rekao je Sehl: "Da li znate šta je (to) udaranje rukama? Ono je (tj. To je) pljeskanje." A bio je Ebu Bekjr, bio zadovoljan Allah od njega, (običaja da) se neće obazrijeti (tj. da se ne obazire) u svojoj molitvi. Pa pošto su umnožili (tj. mnogo pljeskali), obazro se, pa kadli Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, u redu (stoji). Pa je pokazao (znakom Muhamed a.s.) k njemu (Ebu Bekjru): Tvoje mjesto (zadrži, tj. predvodi u molitvi i dalje)! Pa je podigao Ebu Bekjr svoje dvije ruke pa je zahvalio Allahu (na toj počasti od Muhameda a.s.), zatim se vratio natraške iza njega i stupio je naprijed Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa je klanjao.

GLAVA

(onoga) ko je imenovao (tj. spominjao imena za neke) ljude (imena nekih ljudi, tj. lica), ili je pozdravljao u molitvi (drugoga) osim njega (osim sebe, tj. molio je, želio je mir drugome osim sebe) upravljanjem (pozdrava drugome licu), a ono ne zna (za taj pozdrav).

PRIČAO NAM JE Amr, sin Isa-a, pričao nam je Ebu Abdussamed Abdul-Aziz, sin Abdussameda, pričao nam je Husajn, sin Abdurahmana, od Ebu Vaila, od Abdullaha, sina Mes'uda, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: Govorasmo (Govorili smo):

Pozdrav je u molitvi (tome i tome), i imenujemo (tj. i spominjasmo ime na pr. Pozdrav Džibrilu). I pozdravljaše neki (od) nas nekojega. Pa je čuo njega (taj postupak) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao: "Govorite (u molitvi ovako):

"Pozdravi (tj. Izrazi poštovanja pozdravima pripadaju) Allahu i molitve i lijepa djela! Mir tebi, o Vjerovijesniče, i milost Allaha i Njegovi blagoslovi! Mir nama i dobrim robovima Allaha! Svjedočim da nema boga (božanstva) osim Allaha, i svjedočim da je Muhamed Njegov rob i Njegov poslanik." Pa zaista (tj. jer zaista) vi kada ste učinili to (tj. tako), pa već ste pozdravili svakoga dobroga roba Allaha u (tj. na) nebu i zemlji."

GLAVA

pljeskanja za žene (u ime upozorenja na nešto za vrijeme molitve).

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan, pričao nam je Zuhrija od Ebu Selemeta, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Slavljenje (tj. Izgovaranje riječi: "Subhanellah-Slava Bogu!") je za ljude, a pljeskanje (rukama) je za žene (da upozore na nešto za vrijeme vršenja molitve)."

PRIČAO NAM JE Jahja, izvijestio nas je Vekji' od Sufjana, od Ebu Hazima, od Sehla, sina Sa'da, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Slavljenje je za ljude, a pljeskanje je za žene."

GLAVA

(onoga) ko se vratio natraške u svojoj molitvi, ili je stupio naprijed zbog (neke) stvari (koja) silazi njemu (tj. što mu se dogodi, koja mu se pojavi).

Predao je njega (tj. pričao je takav slučaj) Sehl, sin Sa'da, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Bišr, sin Muhameda, izvijestio nas je Abdullah, rekao je Junus, rekao je Zuhrija: izvijestio me Enes, sin Malikja, da su muslimani (imali ovaj slučaj): dok su oni (bili) u (molitvi) zore-sabaha, (u) ponedjeljak, a Ebu Bekjr, bio zadovoljan Allah od njega, klanja sa njima, pa je iznenadio njih (tj. iznenadio ih je, iznenada im se ukazao bolesni) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, a (to je bilo tako da) je već otkrio zastor (zavjesu) sobe Aiše (sobe Aišine ili Aišine sobe), bio zadovoljan Allah od nje, pa je gledao k njima, a oni su poredani u redove, pa se nasmiješio, smije se (tj. pa se nasmiješio smijući se). Pa se vratio Ebu Bekjr, bio zadovoljan Allah od njega, na svoje dvije pete (tj. stuknuo se nazad), i mislio je da poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, hoće da izađe k molitvi. I odlučili (tj. I htjeli) su muslimani da se stave u iskušenje u svojoj molitvi (tj. da prekinu molitvu) veseljem zbog Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, kada su ga vidjeli. Pa (je) pokazao sa svojom rukom, to jest: Upotpunite! Zatim je unišao (u) sobu, i spustio je zastor (zavjesu) i usmrtio se (tj. umro je) toga dana.

GLAVA:

Kada je zovnula (pozvala) majka svoje dijete u molitvi (bivši dijete u molitvi).

A rekao je Lejs: pričao mi je Džafer od Abdurahmana, sina Hurmuza, rekao je: rekao je Ebu Hurejrete, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Dozivala je (jedna) žena svoga sina, a on je u (jednoj) ćeliji (tekiji). Rekla je: "O Džurejdže!" Rekao je: "Bože moj, moja majka i moja molitva (u pitanju su, ili: zovu me)." Rekla je: "O Džurejdže!" Rekao je: "Bože moj, moja majka i moja molitva?!" Rekla je: "O Džurejdže!" Rekao je: "Bože moj, moja majka i moja molitva?!" Rekla je: "Bože moj, neće umrijeti (tj. Neka ne umre) Džurejdž (prije nego) da gleda u lice preljubnica." A sklanjaše se k njegovoj ćeliji (jedna)

pastirica (što) pase (čuva na paši) ovce. Pa je rodila (tj. pa se porodila). Pa se reklo njoj: "Od koga je ovo dijete (začeto)?" Rekla je: "Od Džurejdža." Sišao je iz svoje ćelije. Rekao je Džurejdž: "Gdje je ova koja tvrdi da je njezino djete moje (tj. od mene začeto)?" Rekao je (Džurejdž kada mu je donešeno djete na uviđaj): "O mali, ko je tvoj otac?" Reklo je (djete): "Pastir ovaca."

(Riječ u originalu "Babusu" tumače na više načina: mali; dojenče; Babus, vlastito ime djeteta; oče bijede: bijedniče.)

GLAVA

potiranja (tj. odstranjivanja) pjeska u molitvi.

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, rekao je: pričao nam je Šejban od Jahja-a, od Ebu Selemeta, rekao je: pričao mi je Muajkib da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao o čovjeku (koji) ujednačuje (uravnava) prašinu gdje će ničičiti (činiti sedždu), rekao je:

"Ako si bio činilac (toga, tj. Ako uravnavaš prašinu za vrijeme molitve na onome mjestu gdje ćeš ničice pasti-na sedždu), pa jedanput (tj. pa samo jedanput rukama ukloni prašinu)."

(Prema tome ne bi trebalo više puta da razgrne rukama prašinu ili slično.)

GLAVA

prostiranja (razastiranja) odjeće u molitvi za ničičenje (za sedždu, na sedždi).

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Bišr, pričao nam je Galib od Bekjra, sina Abdullaha, od Enesa, sina Malikja, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Klanjavasmo (Klanjali smo) sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, u žestini vrućine, pa kada nije mogao jedan (od) nas da

smjesti (da stavi) svoje lice (na površinu) od zemlje, prostro je (prostro bi) svoju odjeću, pa je (tj. pa bi) ničičio (činio bi sedždu) na njoj.

GLAVA

(onoga) što je dozvoljeno od rada (posla) u molitvi.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, pričao nam je Malikj od Ebu Nadra, od Ebu Selemeta, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Pružah moju (svoju) nogu u Stranu (kiblu) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, a on klanja, pa kada je ničičio (pao na sedždu), dodirnuo me je pa sam je podigla (nogu), pa kada je ustao, pružila sam je (opet).

PRIČAO NAM JE Mahmud, pričao nam je Šebabete, pričao nam je Šubete od Muhameda, sina Zijada, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da je on klanjao (jednu) molitvu (i iza toga) je rekao:

"Zaista đavo se izložio (pokazao se) meni, pa je nasrnuo na mene (da) prekine molitvu meni, pa je omogućio meni Allah njega (tj. dao mi je vlast i moć nad njim), pa sam ga pritisnuo. A zaista već sam pomišljao da ga svežem uz (jedan) stup (stub tako) da osvanete pa (da) gledate k njemu (tj. u njega), pa (tj. ali) sam se sjetio govora (tj. riječi) Sulejmana (Salamona, sina Davidova) - njemu mir! - (koji je rekao): "Moj Gospode, pokloni meni vlast (takvu koja) ne treba (ni) za jednoga (čovjeka) poslije mene....", pa je vratio njega (đavola od mene) Allah protjerana (odbijena, maršnuta)." Zatim je rekao Nadr, sin Šumejla: "fe zeattuhu" (taj izraz je) sa (slovom) "z", to jest (to znači): pa sam ga davio, a (neki su to pričali sa izrazom:) "fe da'aattuhu" (a taj izraz ima slično značenje kao i izraz) iz govora Allaha, uzvišen je (On): "Jevme juda'uune...." (a izraz "juda'uune" znači kao i "judfeune", pa se zato dalje kaže) to jest: "judfeune": odbijaju se (a s tim se hoće da kaže da: "fe da'aatuhu" znači "fe defa'tuhu": pa sam ga odbio). A pravo je "fe deattuhu", osim (tj. samo) on je tako rekao sa pojačanjem (slova) "'a" i "t".

GLAVA:

Kada se spasila (sveze-sveza, uzice-uzica, tj. kada se pustila, odriješila; ili: kada je pobjegla) jahalica-jahaća životinja (čovjeku dok je on) u molitvi (šta će da čini?).

A rekao je Katadete: Ako se uzela (klanjaču) njegova odjeća, slijediće (tj. goniće) kradljivca, a ostaviće molitvu.

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Šubete, rekao je: pričao nam je Ezrak, sin Kajsa:

Bili smo u Ehvazu (i) borimo se (ratujemo) protiv Harurija (jedne grupe Haridžija). Pa dok sam ja (bio, stajao) na padini (jedne) rijeke, kadli (jedan) čovjek klanja, a kadli uzda njegove jahalice-jahaće životinje u njegovoj ruci! Pa je počela jahalica (da) se prepire (sa) njim (tj. da se otima od njega), i počeo je (on da) je slijedi (da ide, da se pomiče za njom u molitvi). Rekao je Šubete: On (taj klanjač bio) je Ebu Berzete Eslemija. Pa je počeo (jedan) čovjek od Haridžija (da) govori: "Bože moj, učini sa ovim starcem (tj. kazni ovoga starca što ostavlja molitvu zbog konja)!" Pa pošto je otišao (sa molitve taj) starac, rekao je: "Zaista ja sam čuo vaš govor, a zaista ja sam ratovao (u društvu) sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, šest ratova (borbi), ili sedam ratova ili osam i prisustvovao sam njegovom olakšanju (svojim sljedbenicima u vezi molitve i drugih propisa). I zaista ja ako sam bio (takvoga postupka da) se vraćam sa svojom jahalicom (da se s njom natežem), draže je (to) k meni od (toga) da ju (da je) pustim (da) se vrati k njezinom (k svome) običnom mjestu (mjestu gdje je ona običana, gdje je obično, da pobjegne u ispašu dok ja klanjam) pa (da) bude teško meni (tj. pa da mi dotuži pješaćenje do kuće; koja mu je bila daleko od toga mjesta)."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Mukatila, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Junus od Zuhrije, od Urveta, rekao je: rekla je Aiša:

Potonulo (tj. Pomrčalo, pomračilo) je Sunce, pa je ustao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa je čitao (učio, tj. pa je pročitao u molitvi jednu) dugačku suru (poglavlje iz Kur'ana), zatim se naklonio (učinio pregib-rukju') pa je oduljio, zatim je podigao (uspravio) svoju glavu (vratio se sa rukju'a na stajanje), zatim je počeo (da uči) drugo poglavlje, zatim se (ponovo) naklonio (učinio rukju') dok je izvršio (ili dok nije izvršio naklon-rukju') i ničičio je (i tek je onda učinio sedždu). Zatim je to (slično) činio u drugome (naklonu, rekjatu, tj. stajanju), zatim je rekao: "Zaista njih dvoje (tj. pomrčanje, pomračenje Sunca i Mjeseca) su dva znaka od znakova Allaha, pa kada ste vidjeli (tj. kada vidite) to, pa klanjajte (tako) da se razbije (dok se ne razbije, rastjera, odstrani neugodnost) od vas. Zaista već sam vidio u ovome mome mjestu (gdje stojim) svaku stvar (što) se meni obećala ona, čak sam zaista već vidio (da) hoću da uzmem (jedan) grozd iz raja kada (tj. u času kada) ste me vidjeli (da) sam počeo (da) se proturam (tj. da stupam naprijed). I zaista sam već vidio pakao (u takvoj slici da) razbija (lomi) neki (dio) njega nekojega (tj. sam sebe razbija, lomi, ruši od velike žestine) kada ste me vidjeli (da) sam se pomicao nazad; i vidio sam u njemu (u paklu) Amra, sina Luhajja, a on je (onaj) koji je dao da idu (kuda god hoće deve, kamile koje se zovu) "saibe" (ili: koji je ustanovio ime devama, kamilama koje se zovu "saibe")."

(Deva, kamila koja se zvala "saibetun" množina "sevaibu" je deva koju su zavjetovali idolopoklonici kipovima, idolima ako im ozdravi bolesno lice u kući, ili ako dođu sa putovanja živi. Takvu devu su pustili da ide kuda hoće: da pase gdje hoće i da pije vodu gdje god hoće sve do svoje smrti. Takvu devu nisu muzli i njeno mlijeko je koristilo samo njeno mlado, ili se moglo izuzetno samo za goste pomusti. Slično se postupalo i sa devom koja uzastopno odevi desetero ženske devčadi.)

GLAVA

(onoga) što se dozvalja (dozvoljava) od pljuvačke i puhanja u molitvi.

A spominje se od Abdullaha, sina Amra, (da) je puhao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, u svome ničičenju (na sedždi) u pomrčanju (tj. u molitvi pri pomrčanju, pomračenju Sunca).

(Pod puhanjem se misli na odhukivanje, izgovaranje uzvika: uh, uh!)

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Hamad od Ejuba, od Nafi'a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, vidio slinu (šlajm) u Strani (prema kibli) bogomolje pa se rasrdio (naljutio) na pripadnike bogomolje (tj. na prisutne u bogomolji) i rekao je:

"Zaista je Allah prema jednom (od) vas, pa kada je bio (tj. kada bude jedan od vas) u molitvi, pa neka nipošto ne pljuje! Ili je rekao: "Neka nipošto ne hrače (ne izbacuje šlajma za vrijeme molitve)!" Zatim je sišao (sa govornice) pa ju je ostrugao (uklonio) svojom rukom. A rekao je Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice (s njima): "Kada je pljuvao (tj. Kada pljuje) jedan (od) vas, pa neka pljuje na svoju lijevu (stranu)."

PRIČAO NAM JE Muhamed, pričao nam je Gunder, pričao nam je Šubete, rekao je: čuo sam Katadeta (da priča) od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Kada je bio (tj. Kada bude jedan od vas) u molitvi, pa zaista on se sašaptava (tajno govori) sa svojim Gospodom, pa neka nipošto ne pljuje preda se, a ni na svoju desnu (stranu), ali (može, tj. nego može pljunuti) na svoju lijevu (stranu) pod svoju lijevu nogu."

GLAVA

(onoga) ko je pljeskao neznajući od ljudi u svojoj molitvi, nije se pokvarila njegova molitva (zbog pljeskanja).

O njemu (tj. O tome navedenom postupku pričao) je Sehl, sin Sa'da, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

GLAVA:

Kada se reklo klanjaču: "Proturi se (Stupi naprijed)!" ili: "Pričekaj!", pa je pričekao pa nema štete (nema grijeha, greške).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Kjesira, izvijestio nas je Sufjan od Ebu Hazima, od Sehla, sina Sa'da, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bili su ljudi (običaja da) klanjaju (tj. klanjavahu, klanjali su) sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, a oni su zavezivači pokrivača (donjih odjeća zbog uzroka) od malenosti (kratkoće - zavezivali su ih, vezali su ih) na svoje vratove. Pa se reklo ženama: "Ne podižite svojih glava (tj. zadržite se u stavu ničice-na sedždi malo duže tako) da se izjednače (tj. dok se ne usprave) ljudi sjedeći (oni, tj. da sjednu, dok ne sjednu kada se podignu iz stava ničice-sa sedžde, pa tek vi onda podižite svoje glave)."

(To znači: "Pričekajte vi, žene, na ničici- sedždi." One su pričekale i to im nije štetilo njihovoj molitvi.)

GLAVA:

Neće vratiti pozdrava (tj. Neće odgovarati na pozdrav) u molitvi.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Ebu Šejbeta, rekao je: pričao nam je Ibnu Fudajl od Aameša, od Ibrahima, od Alkameta, od Abdullaha (sina Mesuda), rekao je:

Pozdravljah Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, a on je u molitvi, pa odvraćaše meni (tj. odgovaraše mi na pozdrav). Pa pošto smo se vratili (iz Abesinije), pozdravio sam ga pa nije vratio meni (tj. nije mi odgovorio na pozdrav dok je bio u molitvi) i rekao je (poslije završetka molitve): "Zaista u molitvi je posao (zauzetost takva da sprečava svaki dodir i vezu sa ljudima)."

PRIČAO NAM JE Ebu Ma'mer, rekao je: pričao nam je Abdul-Varis, pričao nam je Kjesir, sin Šinzira, od Ata'-a, sina Ebu Rebaha, od Džabira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Poslao me poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u (nekoj) potrebi za njega (tj. u vezi neke svoje potrebe) pa sam otišao. Zatim sam se vratio, a već sam izvršio nju (tj. njegovu potrebu), pa sam došao Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa sam ga pozdravio pa nije vratio meni (pozdrava, tj. pa nije mi odgovorio na pozdrav). Pa je palo u moje srce (ono) što je Allah znaniji o njemu, pa sam rekao u svojoj duši (tj. u samom sebi, usebi): Možda je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, naljutio se ("vedžede ala": naljutiti se) na mene (zbog toga što) sam ja usporio njemu (izvršiti potrebu, potrebni posao). Zatim sam ga pozdravio pa nije vratio meni (pozdrava). Pa je palo u moje srce jače (žešće strahovanje) od prvoga puta (nego prvi put). Zatim sam ga pozdravio, pa je vratio meni (tj. odgovorio mi je na pozdrav) pa je rekao: "Spriječilo me da vratim tebi (tj. da ti odgovorim na pozdrav) samo (to što) ja klanjah (što sam klanjao, bio na molitvi)." A bio je na svojoj jahalici-jahaćoj životinji upravljajući se (okrenuvši se, okrenut (k) drugoj strani) osim Strane.

GLAVA

podizanja ruku u molitvi zbog (neke) stvari (koja) je sišla njemu (tj. koja ga je zadesila, koja mu se dogodi za vrijeme same molitve).

PRIČAO NAM JE Kutejbete, pričao nam je Abdul-Aziz od Ebu Hazima, od Sehla, sina Sa'da, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Stiglo (Doprlo) je poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, da Amribnuavfovići u Kuba-u (da) je bilo među njima nešto (neka stvar, tj. neki spor), pa je izašao (da) popravi među njima (odnose, da ih izmiri - izašao je) u (grupi) ljudi od svojih drugova. Pa se zadržao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a ovremenila je molitva (tj. a nastupilo je vrijeme molitve), pa je došao Bilal k Ebu Bekjru, bio zadovoljan Allah od njega (s njim), pa je rekao: "O Ebu Bekjre, zaista poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, već se zadržao, a ovremenila je molitva (tj. a nastupilo je vrijeme molitve), pa da li je tebi (volja, tj. imaš li volju, bi li ti) da predvodiš ljude (u molitvi)?" Rekao je: "Da, ako hoćeš." Pa je podigao (tj. uspostavio) Bilal molitvu (tj. proučio je ikamet), i proturio se (tj. stupio je naprijed) Ebu Bekjr, bio

zadovoljan Allah od njega, pa je veličao (izgovorio je "Allahu ekjber" počinjući molitvu i predvođenje u molitvi) za ljude. I (u taj čas) je došao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, ide u redovima (tj. došao je idući između redova), cijepa ih cijepanjem (redove) dok je stao (ili dok nije stao) u (prvi) red. Pa su uzeli (tj. udarili) ljudi u lupanje (rukama, tj. počeli su ljudi udarati, lupati rukama). Rekao je Sehl: lupanje (udaranje rukama) je pljeskanje. Rekao je: A bio je Ebu Bekjr, bio zadovoljan Allah od njega, (takav da) se neće obazrijeti u svojoj molitvi. Pa pošto su ljudi umnožili (pljeskanje), obazro se, pa kadli poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je pokazao k njemu, zapovjeda mu (tj. zapovjedajući mu) da klanja (i dalje kao predvodnik). Pa je podigao Ebu Bekjr, bio zadovoljan Allah od njega, svoju ruku pa je zahvalio Allahu, zatim se vratio natraške iza njega dok je stao (ili dok nije stao) u red, a proturio se (tj. stupio je naprijed) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je klanjao (sa) ljudima. Pa pošto je završio (molitvu), okrenuo se na ljude pa je rekao: "O ljudi, šta je vama kada je pogodila vas (kada vam se dogodila jedna) stvar u molitvi, uzeli ste (tj. počeli ste da se služite) sa lupanjem (rukama, pljeskanjem)?! Lupanje (udaranje rukama, tj. pljeskanje) je samo za žene. Ko (bude u takvoj prilici da) je pogodila (snašla) njega (jedna) stvar (neki slučaj) u njegovoj molitvi, pa neka rekne: "Slava Allahu!" Zatim se obazro k Ebu Bekjru, bio zadovoljan Allah od njega, pa je rekao: "O Ebu Bekjre, šta je sprečilo tebe da klanjaš (ili da ne klanjaš) ljudima kada sam pokazao k tebi (da nastaviš)?!" Rekao je Ebu Bekjr: "Ne trebaše sinu Ebu Kuhafeta da klanja ispred poslanika (pred poslanikom) Allaha, pomilovao ga Allah i spasio."

GLAVA

boka (slabine) u klanjanju (u molitvi, tj. stavljanja ruke na bok u molitvi; ili: uzimanja štapa i oslanjanja na njega u molitvi; ili: skraćivanja u molitvi tako da se izgubi i nestane potrebne smirenosti i pristojnosti u molitvi).

(To su najglavnija značenja riječi "hasr".)

PRIČAO NAM JE Ebu Numan, pričao nam je Hammad od Ejuba, od Muhameda, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Zabranio se "hasr" (bok, ili: oslanjanje na štap, ili: skraćivanje) u molitvi (u klanjanju). A rekao je Hišam i Ebu Hilal (pričajući oni to isto) od Ibnu Sirina, od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Amr, sin Alije, pričao nam je Jahja, pričao nam je Hišam, pričao nam je Muhamed od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Zabranilo se da klanja čovjek stavljajući ruku na bok (na slabine; ili: oslanjajući se na štap u ruci; ili: skraćujući, brzo vršeći da nema smirenosti).

GLAVA:

Promisli (Pomisli) čovjeka na stvar (neku, na nešto) u molitvi.

A rekao je Umer, bio zadovoljan Allah od njega: Zaista ja svakako opremam (spremam) moju (tj. svoju) vojsku, a ja sam u molitvi.

PRIČAO NAM JE Ishak, sin Mensura, pričao nam je Revh, pričao nam je Umer, on je sin Seida rekao je: izvijestio me Ibnu Ebu Mulejkjete od Ukbeta, sina Harisa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Klanjao sam sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, popodnev (ikjindiju), pa pošto je pozdravio (predao selam), ustao je brzo, unišao (ušao) je nekoj (od) svojih žena, zatim je izašao i vidio je šta (se nalazi) u (ili na) licima naroda (ljudi) od njihova čuđenja od (tj. zbog) njegove brzine (žurbe) pa je rekao: "Sjetio sam se, a ja sam u molitvi, (komada) zlata (što je, koje se nalazi) kod nas, pa sam mrzio da omrkne ili prenoći kod nas pa sam zapovjedio za njegovu diobu (tj. naredio sam da se razdijeli siromasima)."

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukjejra, rekao je, pričao nam je Lejs od Džafera, od Aaredža, rekao je: rekao je Ebu Hurejrete, bio zadovoljan Allah od njega: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Kada se pozvalo (tj. Kada se pozove, kad se uči ezan) za molitvu, okrenuo je (tj. okrene) leđa đavo, njemu (se pojavi, tj. on ima) pušćanje (puštanje) vjetra (prdenje, tako) da neće čuti (da ne čuje) pozivanje (poziv na molitvu-ezan). Pa kada je zašutio pozivač (tj. završio mujezin ezan), došao je (tj. dođe, vrati se đavo). Pa kada se vratilo (pozivanje, tj. kada se počne izgovarati ikamet), okrene leđa (tj. pobjegne ponovo đavo). Pa kada je zašutio (pozivač-mujezin), došao je (tj. dođe, ponovo se vrati đavo) pa je neprestano sa čovjekom, govori mu (nagovara ga): "Sjeti se (onoga) što (je takvo da ga) se ne sjećaše (nebi se toga sjetio čovjek prije molitve tako) da neće znati (tj. da ne zna na kraju čovjek) koliko je klanjao." Rekao je Ebu Selemete, sin Abdurahmana: "Kada je učinio jedan (od) vas to, pa neka ničiči dvije ničice (neka učini dvije sedžde), a on je sjedač (tj. neka ničiči dvije ničice-sedžde sjedeći)." A čuo je njega (ovaj navedeni postupak) Ebu Selemete od Ebu Hurejreta.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Musena-a, pričao nam je Usman, sin Umera, rekao je: izvijestio me Ibnu Ebu Zi'b od Seida Makburije, rekao je: rekao je Ebu Hurejrete, bio zadovoljan Allah od njega:

Govore ljudi: "Umnožio je Ebu Hurejrete (svoje pričanje od Božijeg poslanika a.s., tj. mnogo toga on priča)." Pa sam sreo (jednoga) čovjeka pa sam rekao: "S čime je čitao (tj. Šta je čitao, učio) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, sinoć u tmini (tj. u molitvi tmine, u večernjoj molitvi, jaciji)?" Pa je rekao: "Neću znati (tj. Ne znam)." Pa sam rekao: "Nisi prisustvovao njoj?" Rekao je: "Da." Rekao sam: "Ali ja ne znam. Čitao je poglavlje tako i tako (to i to)."

U IME ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA.

GLAVA

(onoga) što je došlo o zaboravu (ili: nesmotrenosti, pogreški, pometnji u molitvi) kada je ustao od dva naklona-rekjata uzakonjene (obavezne

molitve, to jest poslije dva naklona-rekjata ne sjedajući na prvome sjedenju).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, rekao je: izvijestio nas je Malikj, sin Enesa, od Ibnu Šihaba, od Abdurahmana Aaredža, od Abdullaha (on) je sin Buhajnete, bio zadovoljan Allah od njega, da je on rekao:

Klanjao je nama poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, dva naklona-rekjata od neke (od) molitava, zatim je ustao pa nije sjeo (na prvo sjedenje). Pa su ustali ljudi sa njim. Pa pošto je izvršio svoju molitvu i izgledali smo (čekali smo) njegovo pozdravljanje (predavanje selama), veličao je (rekao je "Allahu ekjber") prije pozdravljanja (prije predavanja selama) pa je ničičio (učinio) dvije ničice (sedžde), a on je sjedač (tj. ničičio je sjedeći), zatim je pozdravio (predao selam).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, rekao je: izvijestio nas je Malikj od Jahja-a, sina Seida, od Abdurahmana Aaredža, od Abdullaha, (on) je sin Buhajnete, bio zadovoljan Allah od njega, da je on rekao:

Zaista je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, ustao od (tj. poslije) dva (naklona-rekjata) od podne (namaza), nije sjedio između njih dva (i između dva zadnja naklona-rekjata). Pa pošto je izvršio svoju molitvu, ničičio je dvije ničice (učinio je dvije sedžde), zatim je pozdravio (predao selam) poslije toga.

GLAVA:

Kada je klanjao pet (naklona, rekjata, stajanja).

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, pričao nam je Šubete od Hakjema, od Ibrahima, od Alkameta, od Abdullaha (sina Mesuda), bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, klanjao podne (tj. podnevski fard sa) pet (naklona-rekjata). Pa se reklo njemu:

"Je li se povećalo u molitvi (tj. je li se povećao u molitvi broj naklona, rekjata)?" Pa je rekao: "A šta je to (bilo)?" Rekao je (jedan od

prisutnih): "Klanjao si pet (rekjata)." Pa je ničičio dvije ničice (učinio dvije sedžde) poslije što je pozdravio (poslije što je predao selam od te molitve, poslije predaje selama).

GLAVA:

Kada je pozdravio (predao selam klanjač) u dva naklona-rekjata ili u tri (tj. na dva ili na tri naklona, rekjata), pa je ničičio dvije ničice (učinio je dvije sedžde) kao (što je) ničičenje (te) molitve (kao sedžde u toj molitvi) ili dulje (od običnoga ničičenja, od običnih ničica, običnih sedždi).

PRIČAO NAM JE Adem, pričao na je Šubete od Sa'da, sina Ibrahima, od Ebu Selemeta, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Klanjao je sa nama Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, podne, ili popodnev (ikjindiju) pa je pozdravio (predao je selam). Pa je rekao njemu Dvoruki: "Molitva, o poslaniče Allaha, je li se okrnjila (tj. skratila)?" Pa je rekao Vjerovijesnik,
pomilovao ga Allah i spasio, svojim drugovima: "Je li istina što govori?" Rekli su: "Da." Pa je klanjao zadnja dva naklona-rekjata (ili: druga dva naklona-rekjata), zatim je ničičio dvije ničice (učinio je dvije sedžde). Rekao je Sa'd: A vidio sam Urveta, sina Zubejra, (da) je klanjao od sutonske molitve (akšama) dva naklona (dva rekjata), pa je pozdravio (predao je selam) i govorio je, zatim je klanjao (ono) što je ostalo (tj. treći naklon-rekjat), i ničičio je dvije ničice (učinio je dvije sedžde) i rekao je: "Ovako je učinio (ili: činio) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio."

GLAVA

(onoga) ko nije očitovao (tj. ko nije učio, čitao sastav koji počinje sa Ettehijjatu) u dvije ničice (dvije sedžde) zaborava (tj. nije učio Etehijatu poslije ničica zaborava).

A pozdravio je (predao je selam) Enes i Hasen, a nisu očitovali njih dva (tj. nisu učili Etehijatu poslije sehvi sedžde). A rekao je Katadete: Neće očitovati (tj. neće učiti Etehijatu klanjač poslije sehvi sedžde).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, rekao je: izvijestio nas je Malikj, sin Enesa, od Ejuba, sina Ebu Temimeta, Sahtijanije od Muhameda, sina Sirina, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, otišao (sa molitve poslije obavljenoga dijela molitve) od dva (naklona-rekjata) pa je rekao njemu Dvoruki:

"Je li se skratila molitva, ili si zaboravio, o poslaniče Allaha!" Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Je li rekao istinu Dvoruki?" Pa su rekli ljudi: "Da." Pa je ustao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je klanjao druga dva naklona-rekjata, zatim je pozdravio (predao selam), zatim je veličao (rekao "Allahu ekjber") pa je ničičio (učinio sedždu) kao (što je bilo u molitvi) njegovo ničičenje, ili (još) dulje (od ničičenja-od činjenja sedždi u molitvi), zatim se podigao.

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Hamad od Selemeta, sina Alkameta, rekao je: rekao sam Muhamedu (sinu Sirina):

"U dvjema ničicama zaborava je (li ima) očitovanje (učenje Etehijatu)?" Rekao je: "Nije u hadisu Ebu Hurejreta (rečeno da ima, da treba da se uči)."

GLAVA:

Veličaće u dvjema ničicama (sedždama) zaborava (tj. izgovaraće "Allahu ekjber" kada vrši ničice-sedžde zaborava).

PRIČAO NAM JE Hafs, sin Umera, rekao je: pričao nam je Jezid, sin Ibrahima, od Muhameda, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Klanjao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, jednu (od) dvije molitve večeri (tj. druge polovice dana, jer se izrazom "Ašijjun" nekada naziva i vrijeme poslije prolaza, odnosno prelaženja Sunca kroz tačku kulminacije). Rekao je Muhamed: A najmnogobrojnije (tj. A najpretežnije) moje mišljenje je (da je klanjao) popodnev (ikjindiju) dva naklona-rekjata (umjesto četiri naklona-rekjata), zatim je pozdravio (predao je selam), zatim je ustao k (jednom) drvetu u prednjem dijelu bogomolje pa je stavio (metnuo) svoju ruku na njega. A u (tj. među) njima je (bio) Ebu Bekjr i Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, pa su se plašili (bojali) njih dva da govore njih dva njemu (sa njim). A izašli su brzaci ljudi (tj. oni koji iz bogomolje izlaze prvi između ljudi) pa su rekli: "Je li (Da li) se skratila molitva?" A (tude, tu je bio i jedan) čovjek (što) je zvao njega Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (nadimkom) Dvoruki, pa je rekao: "Da li si zaboravio, ili se skratila (molitva)?" Pa je rekao: "Nisam zaboravio, a nije se (ni) skratila." Rekao je: "Da, već si zaboravio." Pa je klanjao dva naklona-rekjata, zatim je pozdravio (predao selam), zatim je veličao (rekao je "Allahu ekjber") pa je ničičio (učinio sedždu) kao (što je) njegovo ničičenje (u molitvi), ili dulje (nego u molitvi, dulje nego obično što se obavlja sedžda u molitvi), zatim je podigao svoju glavu pa je veličao, zatim je spustio svoju glavu, pa je veličao pa je ničičio - pao na drugu sedždu - kao njegovo ničičenje (u molitvi), ili dulje (nego u molitvi), zatim je podigao svoju glavu i veličao je.

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Lejs od Ibnu Šihaba, od Aaredža, od Abdullaha, (on) je sin Buhajnete, Esedije, saveznika Abdulmutalibovića, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, ustao u molitvi podneva, a na njemu je sjedenje (a trebalo je da obavi jedno sjedenje u polovini molitve). Pa pošto je upotpunio svoju molitvu, ničičio je dvije ničice (učinio je dvije sedžde),

pa je veličao (izgovorio je "Allahu ekjber") u svakoj ničici-pri činjenju svake sedžde, a on je sjedač (ničičio je i veličao je sjedeći), prije (je ničičio, prije je učinio sedžde, prije nego) da pozdravi (prije nego da preda selam). A ničičili su njih dvije (ničice-sedžde) ljudi sa njim umjesto (onoga) što je zaboravio od sjedenja. Slijedio je njega (Lejsa) Ibnu Džurejdž od Ibnu Šihaba u veličanju (u izgovaranju "Allahu ekjber").

GLAVA:

Kada nije znao (tj. Kada ne zna) koliko je klanjao: tri, ili četiri (naklona-rekjata), ničičio je (ničičiće) dvije ničice, a on je sjedač (tj. učiniće dvije sedžde, ničice sjedeći). (Jedna napomena: sedžda je ničica.)

PRIČAO NAM JE Muaz, sin Fedaleta, pričao nam je Hišam, sin Ebu Abdullaha, Destevaija od Jahja-a, sina Ebu Kjesira, od Ebu Selemeta, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Kada se dozivalo (tj. Kada se doziva, kada se uči ezan) za molitvu, okrenuo je stražnjicu (leđa, tj. okrene stražnjicu-leđa, pobjegne) đavo, a njemu je (tj. a on ima) pušćanje (puštanje) vjetra (tj. pobjegne prdeći zbog neraspoloženja što se poziva na molitvu) da ne čuje poziva (da ne čuje ezan). Pa kada se izvršio poziv (završio ezan), došao je (tj. vrati se đavo, dođe klanjaču da mu ubacuje razne misli). Pa kada se povratio (poziv, tj. Kada se izgovori drugi poziv-ikamet) za nju (za molitvu), okrenuo je stražnjicu (leđa, tj. pobjegne), pa kada se izvršilo povraćanje (drugo pozivanje-ikamet), došao je (tj. dođe, ponovo se vrati đavo) da se isprriječi (umetne) između čovjeka i njegove duše (tj. i njegove misli, a to znači da ubacuje u čovjekove misli o molitvi ono što u molitvi ne treba da čovjek misli), govori (đavo čovjeku): "Sjeti se ovako i ovako (ovoga i ovoga) što (tj. čega) se ne sjećaše (čega se ne bi sjetio čovjek prije molitve tako) da trajno (stalno) čovjek ne zna (in: ne) koliko je klanjao. Pa kada nije znao (tj. ne zna) jedan (od) vas koliko je klanjao: tri, ili četiri (naklona-rekjata), pa neka ničiči dvije ničice (pa neka učini dvije sedžde), a on je sjedač (tj. dvije ničice-sedžde sjedeći)."

GLAVA

zaboravljanja u uzakonjenoj (obaveznoj-fard) molitvi i dobrovoljnoj molitvi.

A ničičio je Ibnu Abas, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, dvije ničice (dvije sedžde) poslije svoga nepara (vitra).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malikj od Ibnu Šihaba, od Ebu Selemeta, sina Abdurahmana, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Zaista jedan (od) vas kada je ustao (da) klanja, došao je (tj. dođe) đavo pa je pomješao (tj. učinio je nejasnim) njemu (klanjanje tako) da ne zna koliko je klanjao. Pa kada je našao (osjetio) to jedan (od) vas, pa neka ničiči dvije ničice (neka učini dvije sedžde), a on je sjedač (tj. sjedeći)."

GLAVA:

Kada se govorilo (sa klanjačem, tj. kada je neko klanjaču govorio nešto), a on klanja, pa je pokazao sa svojom rukom i slušao je (šta mu se govorilo).

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Sulejmana, rekao je: pričao mi je Ibnu Vehb, rekao je: izvijestio me Amr od Bukjejra, od Kjurejba da su Ibnu Abas, i Misver, sin Mahremeta, i Abdurahman, sin Ezhera, bio zadovoljan Allah od njih, poslali njega k Aiši, bio zadovoljan Allah od nje, pa su rekli:

"Pročitaj (tj. Isporuči, Izruči) njoj pozdrav od nas sviju, i pitaj je od dvama naklonima (za dva naklona-rekjata) poslije (farda, obavezne) molitve popodneva (ikjindije). I reci (ti) njoj: "Zaista mi smo se izvijestili (tj. obavješteni smo) da ti klanjaš njih dva, a već nam je stiglo (tj. saznali smo) da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, zabranio nju (tu molitvu, taj sunnet od dva rekjata poslije ikjindijskog

farda)." A rekao je Ibnu Abas: Udarah ljude sa Umerom, sinom Hataba, od nje (za nju, za tu molitvu, tj. Sprečavah ("darebe an": sprječavati) ljude sa Umerom, sinom Hataba, od nje). Pa je rekao Kjurejb: Pa sam unišao na (razgovor) Aiši, bio zadovoljan Allah od nje (s njom), pa sam dostavio njoj što (zbog njega, tj. ono zbog čega) su poslali mene. Pa je rekla: "Pitaj Umu Selemu." Pa sam izašao k njima pa sam ih izvijestio o njezinu govoru. Pa su vratili mene k Umu Selemi sa sličnim (onim) što su poslali mene s njim (tj. zbog njega) k Aiši. Pa je rekla Umu Selema, bio zadovoljan Allah od nje: "Čula sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) zabranjuje nju (tu neobaveznu molitvu od dva naklona-rekjata), zatim sam vidjela njega (da) klanja njih dva (ta dva naklona, rekjata) kada je klanjao popodnev (ikjindiju), zatim je unišao (pa je počeo da klanja dva naklona-rekjata), a kod mene su (bile neke) žene od Haramovića, od Pomagača. Pa sam poslala k njemu djevojku (možda sluškinju) pa sam rekla: "Stani s njegovu stranu (tj. Stani uz njega), reci mu: Govori ti Umu Selema, o poslaniče Allaha: Čula sam te (da) zabranjuješ ova dva (rekjata, naklona), a vidim te (da) klanjaš njih dva. Pa ako je pokazao (tj. ako pokaže) sa svojom rukom, pa zadrži se (ozadi, ozada) od njega (tj. iza njega, dok završi ta dva naklona, rekjata jer će ti dati neko objašnjenje)." Pa je učinila djevojka (to tako), pa je pokazao sa svojom rukom, pa se zadržala (ozadi) od njega (tj. pa se zadržala iza njega). Pa pošto je otišao (sa molitve), rekao je: "O kćeri Ebu Umejjeta, pitala si o dvama naklonima (tj. o dva naklona-rekjata) poslije popodneva (ikjindije), a zaista ono (je stvar u tome da) su došli meni (neki) ljudi od (plemena) Abdul-Kajsa, pa su spriječili mene od dva naklona-rekjata koja su (tj. koja se klanjaju) poslije podne (namaza), pa njih dva su ta dva (rekjata)."

(To jest: "Dva rekjata koja sam sada klanjao poslije ikjindije su ta dva rekjata što ih nisam mogao klanjati poslije podne danas zbog zauzetosti.")

GLAVA

pokazivanja (davanja znaka rukom) u molitvi.

Rekao je njega (tj. taj postupak pokazivanja rukom) Kjurejb (pričajući tek navedeni hadis) od Umu Seleme, bio zadovoljan Allah od nje (s njom), od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Jakub, sin Abdurahmana, od Ebu Hazima, od Sehla, sina Sa'da, Saidije, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (bio jednom u takvoj prilici da) je stiglo njemu da su Amrubnuavfovići (u sporu jer) je među njima bila (neka) stvar, pa je izašao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) popravi (odnose) među njima (tj. da ih izmiri - izašao je) u ljudima sa sobom (tj. u društvu nekih ljudi koje je poveo sa sobom, koji su pošli sa njim). Pa se zadržao (zadržan je) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a ovremenila se molitva (tj. a nastupilo je vrijeme molitve, a on nije bio još došao natrag). Pa je došao Bilal k Ebu Bekjru, bio zadovoljan Allah od njega, pa je rekao:

"O Ebu Bekjre, zaista poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, već se zadržao, a već se ovremenila molitva (nastupilo vrijeme molitve), pa da li je tebi (tj. hoćeš li ti) da predvodiš ljude (da im budeš imamom, imam u molitvi)?" Rekao je: "Da, ako si htio (ako hoćeš)." Pa je podigao (na molitvu ljude, tj. izgovorio je ikamet) Bilal, i proturio se (prošao je naprijed) Ebu Bekjr, bio zadovoljan Allah od njega, pa je veličao (tj. izgovorio je "Allahu ekjber", počinjući molitvu i predvođenje) za ljude. I došao je (u taj čas) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, ide (tj. idući) u redovima (tj. između redova) dok je stao (ili dok nije stao) u (prvi) red. Pa su uzeli ljudi u pljeskanje (tj. počeli su da pljeskaju rukama). A bio je Ebu Bekjr, bio zadovoljan Allah od njega, (takav da) se neće obazrijeti (tj. ne obaziraše se) u svojoj molitvi. Pa pošto su umnožili (tj. pošto su mnogo pljeskali) ljudi, obazro se pa kadli poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je pokazao k njemu poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zapovjeda mu (daje mu znak) da klanja (i dalje kao imam). Pa je podigao Ebu Bekjr, bio zadovoljan Allah od njega, svoje dvije ruke, pa je zahvalio Allahu (na toj počasti), i vratio se natraške iza njega dok je (tj. te je) stao u red. Pa se proturio (prošao, tj, stupio je naprijed) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je klanjao ljudima. Pa pošto je svršio (molitvu), okrenuo se na ljude pa je rekao: "O ljudi, šta

je vama kada vas je snašla (zadesila jedna) stvar (slučaj) u molitvi, uzeli ste (tj. udarili ste) u pljeskanje. Pljeskanje je samo za žene. Ko (bude u takvoj prilici da) je snašla njega (neka) stvar u njegovoj molitvi, pa neka rekne: "Slava Allahu!" Jer zaista ono (stvar je takva da) neće čuti njega (ni) jedan (čovjek) kada rekne "Slava Allahu!" (a da će drukčije postupiti) osim (tako da) će se obazrijeti. O Ebu Bekjre, šta je spriječilo tebe da klanjaš ljudima, kada sam pokazao (dao znak) k tebi (da i dalje budeš imam)?!" Pa je rekao Ebu Bekjr, bio zadovoljan Allah od njega: "Ne trebaše sinu Ebu Kuhafeta da klanja pred poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio."

(Sin Ebu Kuhafeta je Ebu Bekjr, jer ocu Ebu Bekjrovu bilo je ime Ebu Kuhafete.)

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Sulejmana, pričao mi je Ibnu Vehb, rekao je: pričao nam je Sevrija od Hišama, od Fatime, od Esme, rekla je:

Unišla sam na (razgovor) Aiši, bio zadovoljan Allah od nje, a ona klanja stojeći, a ljudi su stajači (tj. a ljudi takođe klanjaju stojeći oni). Pa sam rekla: "Šta je stvar ljudi (tj. Šta je ljudima)?" Pa je pokazala sa svojom glavom k nebu. Pa sam rekla: "Znak?!" Pa je rekla (tj. pokazala) sa svojom glavom, to jest: "Da."

PRIČAO NAM JE Ismail, rekao je: pričao mi je Malikj od Hišama, od njegova oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, žene Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da je ona rekla:

Klanjao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u svojoj kući (ili: sobi), a on je tužitelj (bolesti, tužio se na bolest - a to znači: a on je bolestan), sjedeći (tj. klanjao je u kući bolestan sjedeći), a klanjao je iza njega narod (tj. ljudi) stojeći, pa je pokazao k njima, to jest: "Sjedite!" (Dao im je znak da sjednu.) Pa pošto je otišao (sa molitve, završio molitvu), rekao je: "Učinio (tj. Postavio) se vođa samo zato (da) se povodi za njim, pa kada se naklonio (učinio pregib-rukju'), pa naklonite se (i vi), i kada je podigao (glavu, tj. kad se uspravio sa rukju'a), pa podignite (i vi glavu)."

U IME ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA

KNJIGA HODOČAŠĆA (hramu Kja'bi)

GLAVA

moranja (dužnosti) hodočašća i njegove vrijednosti i (GLAVA) govora Allaha, uzvišen je (On): ".... i za Boga je na ljudima (tj. Bog ima na ljudima vjernicima pravo) hodočašćenje Kuće (tj. pravo hodočašćenja Njegove kuće Kja'be - a Njegova je jer je i napravljena da se u njoj i okolo, oko nje spominje Njegovo Ime - to je dužnost svakom onome) ko je mogao k njoj put (preći, tj. ko joj može doći). A ko je bio nevjernik (tj. ko ne vjeruje, ko ne izvršava Božije zapovjedi), pa zaista Bog je nepotreban (neovisan) od svjetova."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malikj od Ibnu Šihaba, od Sulejmana, sina Jesara, od Abdullaha, sina Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Bio je Fadl sujahač (tj. jahao je na istoj jahaćoj devi iza leđa) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je došla (jedna) žena iz Has'ama (plemena), pa je počeo Fadl (da) gleda k njoj i (da ona) gleda k njemu. I počeo je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (da) skreće (okreće) lice Fadla k drugoj strani. Pa je rekla (ta žena): O poslaniče Allaha, zaista odredba (zakon) Allaha na Njegove robove u hodočašću (u vezi hodočašća) zatekla (stigla) je moga oca (kao) velikog starca (tj. stigla je moga oca duboka starost), neće biti stalan (nije stalan, postojan) na jahaćoj devi pa da li (da) hodočastim za njega (tj. pa da li da obavim hadž za njega)?" Rekao je: "Da." A to je (bilo) u hodočašću opraštanja (od muslimana, tj. u zadnjem hodočašću Muhameda a.s. - dakle to je bilo za vrijeme oproštajnog hadža).

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je (On): " .... doći će ti (oni) pješačeći i na svakome konju (koje jahaće životinje) će dolaziti iz svake duboke doline. Zbog (toga da) prisustvuju koristima za njih (svojim koristima)....". ".... doline (klanca)...." (ta riječ iz Kur'ana znači, tj. to) su prostrani putevi.

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin 'Isa-a, pričao nam je Ibnu Vehb od Junusa, od Ibnu Šihaba da je Salim, sin Abdullaha, izvijestio njega da je Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao:

Vidio sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) jaše (jaši, da uzjaši, uzjaha) svoju jahaću devu u (mjestu) Zul-Hulejfetu, zatim povika (tj. povišenim glasom izgovori telbiju - rečenicu odazivanja i pokornosti tako) da se izjednači (deva) s njime stojeći (ona, tj. tako da ga diže i osta stojeći).

(Napomena za dvije riječi koje će se sada mnogo puta u sljedećem tekstu ponavljati. "Ehelle juhillu" znači podignuti glas kada se u hodočašću izgovara telbija, povišenim glasom izgovoriti telbiju, ali će se radi kratkoće i skraćenja teksta ova riječ prevoditi sa izrazom povikati. Telbija je rečenica koja se u hodočašću, hadžu mnogo puta izgovara i u kojoj se izražava odazivanje Uzvišenom Bogu i pokornost Njemu, kao u smislu: "Evo me pred Tobom, Bože! Evo me na službi Tebi! Evo me na izvršenju Tvoje zapovjedi!" Telbija će se kratko prevoditi sa odazivanje. Uz hadise o hodočašću neće se davati objašnjenja ni razni stavovi pojedinih mezheba - islamskih pravnih škola.)

PRIČAO NAM JE Ibrahim, izvijestio nas je Velid, pričao nam je Evzaija, čuo je Ata'a (da) priča od Džabira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je povikivanje poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, od Zul-Hulejfe kada se izjednačila (podigla, stala jednako) s njime njegova jahaća deva. Predao je njega (povikivanje odazivanja - a to je pričao) Enes i Ibnu Abas, bio zadovoljan Allah od njih (s njima).

GLAVA

hodočašća na devećem (na devinom) samaru (samaru deve).

A rekao je Eban: pričao nam je Malikj, sin Dinara, od Kasima, sina Muhameda, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, poslao sa njom njezinog brata Abdurahmana, pa je uhodočastio nju od Ten'ima (tj. pa joj je on omogućio da obavi umru-malo hodočašće, počinjući ga obavljati od mjesta Ten'ima) i natovario je (stavio je) nju na samar (manjeg obima za deve). A rekao je Umer, bio zadovoljan Allah od njega: "Vežite samare (deva za njihova leđa, tj. Putujte) u hodočašće (idite na hadž), pa (jer) zaista ono je jedno (od) dvije borbe." A rekao je Muhamed, sin Ebu Bekjra, Mukademija: pričao nam je Jezid, sin Zurej'a, pričao nam je Azrete, sin Sabita, od Sumameta, sina Abdullaha sina Enesa, rekao je: Hodočastio je Enes na samaru, a nije bio škrtac, i pričao je da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, hodočastio na samaru, i bila je (ta deva na kojoj je jašio, jahao ujedno i) njegova nosačica (stvari, prtljaga, tj. na jednoj devi je i jahao i nosio prtljag).

PRIČAO NAM JE Amr, sin Alije, pričao nam je Ebu Asim, pričao nam je Ejmen, sin Nabila, pričao nam je Kasim, sin Muhameda, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da je ona rekla:

"O poslaniče Allaha, hodočastili ste (malo hodočašće - umru), a nisam (ja) hodočastila (toga hodočašća)." Pa je rekao (Muhamed a.s.): "O Abdurahmane, idi sa tvojom (svojom) sestrom (tj. odvedi svoju sestru), pa uhodočasti nju (tj. pomozi joj da obavi to hodočašće počinjući to) od Ten'ima." Pa je posadio nju za se (stavio je nju iza sebe) na (jednu) devu, pa je hodočastila (malo hodočašće - umru).

GLAVA

vrijednosti istinitog (pobožnog, valjanog) hodočašća.

PRIČAO NAM JE Abdul-Aziz, sin Abdullaha, pričao nam je Ibrahim, sin Sa'da, od Zuhrije, od Seida, sina Musejjeba, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: upitao se (upitan) je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, koji je posao najvrijedniji? Rekao je:

"Vjerovanje u Boga i Njegova poslanika." Reklo se (Upitalo se dalje): "Zatim šta je to (najvrijednije)?" Rekao je (Odgovorio je): "Borba u putu Allaha (na Allahovom putu, za Božiji put)." Reklo se (Upitan je dalje): "Zatim šta je to (ili: A poslije toga koji posao je najvrijedniji)?" Rekao je: "Istinito hodočašće."

(Tj. hodočašće koje je obavljeno po svim propisima i uvjetima u koje svakako dolaze na prvo mjesto i u prvi red: pobožnost i pošteno stečen i zarađen trošak.)

PRIČAO NAM JE Abdurahman, sin Mubarekja, pričao nam je Halid, izvijestio nas je Habib, sin Ebu Amreta, od Aiše, kćeri Talhata, od Aiše, majke vjernika, bio zadovoljan Allah od nje, da je ona rekla:

"O poslaniče Allaha, vidimo (smatramo) borbu (za) najvrijednije djelo pa zar se nećemo boriti (zar da se ne borimo i mi žene)?" Rekao je: "Ne. Za vas (tj. Vama) je najbolja (najvrijednija) borba istinito hodočašće."

PRIČAO NAM JE Adem, rekao je: pričao nam je Šubete, pričao nam je Sejjar Ebul-Hakjem, rekao je: čuo sam Ebu Hazima, rekao je: čuo sam Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Ko je hodočastio (tj. Ko hodočasti, ko obavi hodočašće) radi Boga, pa nije govorio bezobrazno i nije griješio (za vrijeme hodočašća, za vrijeme hadža), vratio se (tj. vratiće se sa hodočašća bez grijeha, oproštenih grijeha) kao (na) dan (kada) je rodila njega njegova majka."

GLAVA

dužnosti mjesta hodočašća i malog hodočašća (da se od tih mjesta prije Mekje počne provoditi hodočasnički način života).

("Miikat" i "mevakiit" u stvari znači vrijeme, a poslije je dobilo i značenje mjesta, jer često puta kada se dođe u jedno mjesto nastupa i čas i vrijeme da se nešto treba učiniti. Upravo zbog toga se određena mjesta u daljoj okolini Mekje i zovu "mikatima", jer kada hodočasnik

dođe u jedno od tih mjesta mora da odluči da počinje, počne vršiti hodočašće već od toga mjesta, mora obući hodočasničku odjeću i povikati odazivanje - glasno izgovoriti telbiju. U daljem tekstu će se ta mjesta, koja imaju i svoja vlastita geografska imena, nazivati i u prevodu sa izrazom "mikat". Isto tako izraz "umretun", koji označava malo hodočašće, u daljem tekstu će se nazivati svojim arapskim izrazom "umra", jer je to stručni izraz, a stručni izrazi se obično ne prevode, odnosno ostavljaju se u svom izvornom obliku.)

PRIČAO NAM JE Malikj, sin Ismaila, pričao nam je Zuhejr, rekao je: izvijestio me Zejd, sin Džubejra, da je on došao Abdullahu, sinu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, u njegovo boravište (u njegov stan), a on ima šator i paviljon (ili: šator i baldahin, ili: obični šator i skupocjeniji šator). Pa sam pitao njega odakle je dozvoljeno da obavim umru? Rekao je:

Propisao je nju (tj. njega, mikat) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, za stanovnike Nedžda (mjesto zvano) Karn, a za stanovnike Medine Zul-Hulejfu, a za stanovnike Sirije Džuhfu.

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: " .... i opskrbite se, pa zaista najbolja opskrba je čuvanje....".

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bišra, pričao nam je Šebabete od Verka'a, od Amra, sina Dinara, od 'Ikjrimeta, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Bili su stanovnici Jemena (običaja da) hodočaste, a neće se opskrbiti (tj. hodočašćavaše, a ne opskrbljavaše se oni hranom). I govore: "Mi smo oslonjači (tj. mi se oslanjamo i pouzdavamo u Boga)." Pa kada su došli Mekji, pitali su ljude (za pomoć, tj. pa kada bi došli u Mekju, prosjačili bi, prosili bi). Pa je spustio (tj. objavio) Allah, uzvišen je: " .... i opskrbite se, pa zaista najbolja opskrba je čuvanje....".

(To jest: koja čuva od prosjačenja. A "takva" još znači i bogobojaznost takva koja sprečava od grijeha i ružnih postupaka.)

Predao je njega (ovaj hadis) Ibnu Ujejnete od Amra, od 'Ikjrimeta (kao hadis) "mursel".

("Mursel" hadis je hadis gdje je izostavljeno ime ashaba, savremenika Muhameda a.s., koji je izravno mogao čuti hadis od Muhameda a.s. U gornjem senedu je izostavljeno ime Ibnu Abasa.)

GLAVA

mjestopovikanja stanovnika Mekje za hodočašće i umru.

(Mjestopovikanje znači mjesto gdje treba da se povišenim glasom izgovori telbije-odazivanje, a to znači ono mjesto od kojega počinje da vrši hodočašće čiji je jedan od prvih činova izgovaranje, povikivanje telbije-odazivanje, a to znači ono mjesto od kojega počinje da se vrši hodočašće čiji je jedan od prvih činova izgovaranje, povikivanje telbije-odazivanja. Mjestopovikivanje je nužna kovanica za ovaj pojam koja će se u opisanom značenju sada da upotrebi na mnogo mjesta u daljem tekstu.)

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Vuhejb, pričao nam je Ibnu Tavus od svoga oca (Tavusa), od Ibnu Abasa, rekao je:

Zaista je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, odredio (mjestopovikanje, mikat) za stanovnike Medine Zul-Hulejfu, a za stanovnike Sirije Džuhfu, a za stanovnike Nedžda Karnul-Menazil, a za stanovnike Jemena Jelemlem, one (one varoši, tj. ova mjesta) su za njih (za ove pokrajine) i za (onoga) ko je došao (ko dođe) na njih (na te pokrajine, preko njih) od (drugih pokrajina i krajeva svijeta) osim njih od (onih lica) ko je htio (ko hoće da obavi) hodočašće i umru. A ko je bio ispod toga (tj. ko se bude nalazio i stalno boravio bliže Mekji od tih označenih mjesta, unutar tih mikata), pa (njegovo mjestopovikanja) je od (mjesta) gdje je izašao (da krene na put za Mekju, tj. od njegovog mjesta stalnog boravka), čak stanovnici Mekje od Mekje (iz Mekje će početi povikivanjem, povikivanje, tj. Mekja je njihovo mjestopovikivanja).

GLAVA

mikata stanovnika Medine.

A neće oni povikivati prije Zul-Hulejfe.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malikj od Nafi'a, od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Povikivaće stanovnici Medine od Zul-Hulejfe, a stanovnici Sirije od Džuhfe, a stanovnici Nedžda od Karna." Rekao je Abdullah: A doprlo (dospjelo) je meni da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao: "A povikivaće stanovnici Jemena od Jelemlema."

GLAVA

mjestopovikanja stanovnika Sirije.

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Hamad od Amra, sina Dinara, od Tavusa, od Ibnu Abasa, rekao je:

Odredio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, za stanovnike Medine Zul-Hulejfu, a za stanovnike Sirije Džuhfu, a za stanovnike Nedžda Karnul-Menazil, a za stanovnike Jemena Jelemlem, pa one za njih i za (onoga) ko je došao (udario) na njih od (stanovnika) osim njihovih stanovnika za (onoga) ko htijaše (ko je htio) hodočašće i umru. Pa ko je bio (ko bude) ispod (tj. unutar) njih, pa njegovo mjestopovikivanje je od njegove porodice, i takođe (ili: i ovako) čak stanovnici Mekje će povikivati od nje (iz nje).

GLAVA

mjestopovikivanja stanovnika Nedžda.

PRIČAO NAM JE Alija, pričao nam je Sufjan, zapamtili smo ga od Zuhrije, od Salima, od njegova oca:

Odredio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio. - H - Pričao nam je Ahmed, pričao nam je Ibnu Vehb, izvijestio me Junus od Ibnu Šihaba, od Salima, sina Abdullaha, od njegova oca, bio zadovoljan Allah od njih (s njima), čuo sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori: "Mjestopovikivanja stanovnika Medine je Zul-Hulejfe, a mjestopovikivanja stanovnika Sirije je Mehje'a, a ona je Džuhfa, a stanovnika Nedžda je Karn." Rekao je Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice: Tvrdili su (tj. Tvrde) da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao, a nisam čuo njega (ovo nisam čuo što ću navesti): "A mjestopovikivanja stanovnika Jemena je Jelemlem."

GLAVA

mjestopovikivanja (onoga) ko je bio (ko bude) ispod (unutar) mikata.

PRIČAO NAM JE Kutejbete, pričao nam je Hamad od Amra, od Tavusa, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, odredio (kao mikat) za stanovnike Medine Zul-Hulejfu, a za stanovnike Sirije Džuhfu, a za stanovnike Jemena Jelemlem, a za stanovnike Nedžda Karn, pa one su za njih i za (onoga) ko je došao (udario) na njih od (drugih stanovnika) osim njihovih stanovnika od (onih) ko htijaše (ko htjedne, ko je htio) hodočašće i umru. Pa ko bude ispod (unutar) njih, pa od svoje porodice, čak zaista stanovnici Mekje će povikivati od nje (iz nje).

GLAVA

mjestopovikivanja stanovnika Jemena.

PRIČAO NAM JE Mu'alla, sin Eseda, pričao nam je Vuhejb od Abdullaha, sina Tavusa, od njegova oca, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, odredio (kao mikat) za stanovnike Medine Zul-Hulejfu, a za stanovnike Sirije Džuhfu, a za stanovnike Nedžda Karnul-Menazil, a za stanovnike Jemena Jelemlem, one su za njihove stanovnike i za svakoga dolazača (što) je došao (što dođe, udari) na njih od (drugih) osim njih od (onih)

ko je htio hodočašće i umru. Pa ko je bio (ko bude) ispod toga, pa od (mjesta) gdje je izašao (tj. krenuo), čak stanovnici Mekje iz Mekje.

GLAVA:

Zatu 'Irk je (mikat, mjestopovikivanje) za stanovnike Iraka.

PRIČAO MI JE Alija, sin Muslima, rekao je: pričao nam je Abdullah, sin Numejra, pričao nam je Ubejdulah od Nafi'a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Pošto su se osvojila ova dva grada (Basra i Kufa, tj. pošto je osvojena teritorija na kojoj su izgrađena ova dva grada, jer su u stvari muslimani i osnovali, zatemeljili, utemeljili i izgradili ova dva grada), došli su (njihovi stanovnici) Umeru pa su rekli: "O zapovjedniče vjernika, zaista poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, ograničio je (kao mikat) za stanovnike Nedžda Karn, a on je udaljavanje (skretanje) od našega puta (tj. a Karn je mnogo udaljen od pravca kojim mi idemo Mekji, s puta nam je, na zahod nam je), i zaista mi ako hoćemo (ako bismo htjeli u) Karn, teško bi (to) bilo na (ili za) nas (nama)." Rekao je: "Pa gledajte (pogledajte, tj. uzmite sebi za mikat, za mjestopovikivanje neko mjesto koje stoji) prema njoj (tj. prema varoši Karnu) od (nekih mjesta) vašega puta (pravca)." Pa je ograničio (odredio Umer) njima Zatu 'Irk (doslovno: za njih Zatu 'Irk, tj. da ovo mjesto bude njima mikat, mjestopovikivanje).

GLAVA.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malikj od Nafi'a, od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, učinio (dao znak) devi da klekne u dolini u Zul-Hulejfi (tj. odsjeo je u toj dolini) pa je klanjao u njoj. I bio je Abdullah, sin Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (običaja da) čini to.

GLAVA

izlaženja Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, na put stabla (koje je kod bogomolje u Zul-Hulejfi).

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Munzira, pričao nam je Enes, sin 'Ijada, od Ubejdulaha, od Nafi'a, od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, izlazaše (izlazio je iz Medine) od puta stabla (tj. putem koji vodi stabla kod bogomolje u Zul-Hulejfi), a ulazaše (a ulazio je, tj. dolazio bi u Medinu) od puta odmorišta (odmarališta koje se nalazilo niže bogomolje u Zul-Hulejfi); i da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, bio (običaja), kada je izlazio k Mekji, (da) klanja u bogomolji stabla (tj. u bogomolji kod koje se nalazi stablo u Zul-Hulejfi), a kada se vratio, klanjao je u Zul-Hulejfi u utrobi (u sredini) doline i zanoćio je (tj. zanoćio bi tako) da osvane (u Zul-Hulejfi).

GLAVA

govora Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "'Akik je blagoslovljena dolina." (To je dolina izvan Medine blizu Beki'ul - Garkada, medinskog groblja).

PRIČAO NAM JE Humejdija, pričao nam je Velid i Bišr, sin Bekjra, Tinnisija, rekla su njih dva: pričao nam je Evza'ija, rekao je: pričao mi je Jahja, rekao je: pričao mi je 'Ikjrimete da je on čuo Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (da) govori: zaista on je čuo Umera, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori: čuo sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u dolini Akika (da) govori:

"Došao je meni noćas dolazač od moga Gospoda (Gospodara) pa je rekao: "Klanjaj u ovoj blagoslovljenoj dolini, i reci: Umru (ću učiniti) u hodočašću (ili: Umru sa hodočašćem (ću učiniti))."."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Ebu Bekjra, pričao nam je Fudajl, sin Sulejmana, pričao nam je Musa, sin Ukbeta, rekao je: pričao mi je Salim, sin Abdullaha, od svoga oca, bio zadovoljan Allah od

njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da je on vidio se (u snu, tj. neko je usnio njega), a on je odmarač (otpočivalac) u Zul-Hulejfi u utrobi (u sredini) doline, (i) reklo se njemu (Muhamedu a.s. kako je taj neko to sve usnio):

"Zaista si ti (Muhamede) u blagoslovljenoj dolini." A već je učinio (dao znak devi) da klekne sa nama Salim, upravlja se (tj. upravljajući se Salim) u mjestokleknuća (deve, tj. u ono mjesto gdje klekne deva) koje je (ono isto što) je bio Abdullah (običaja da) čini da klekne (deva u njemu, na tom određenom mjestu), istražuje (tj. istražujući Abdullah) odmorište poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. A ono je (tj. a to mjesto - što je u njemu odmarao Muhamed a.s., a onda Abdullah pa onda iza njega Salim - je) niže od bogomolje koja je u utrobi doline između njih (odmaralaca) i između puta sredina od toga (tj. tačno u sredini).

GLAVA

pranja šafranskog mirisa tri puta od odjeće (sa odjeće, tj. da bi se odstranio taj miris od odjeće).

Rekao je Ebu Asim: izvijestio nas je Ibnu Džurejdž, izvijestio me Ata' da je Safvan, sin Ja'la-a, izvijestio njega da je Ja'la rekao Umeru, bio zadovoljan Allah od njega: "Pokaži mi Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (kako je izgledao) kada se objavljuje k njemu (objava od Uzvišenoga Boga)." Rekao je: "Dok (se nalazio) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, u Dži'rani i sa njim nekolicina od njegovih drugova, došao je njemu (jedan) čovjek pa je rekao: "O poslaniče Allaha, kako misliš o čovjeku (kako sudiš o čovjeku koji) je stupio na sveto tlo obučen hodočasnički (odlučivši se) za umru, a on je poprskan (namirisan) sa mirisom?"

(Hodočasnik se ne smije namirisavati za vrijeme hodočašća. Riječ "ahreme juhrimu" znači stručno: odlučiti da počinje sa vršenjem hodočasničkih obreda pošto je stupio na određeno područje obukavši pri tome hodočasničku odjeću i izgovorivši glasno telbiju. U daljem tekstu riječi "ahreme juhrimu" prevodiće se kratko sa obući se hodočasnički.)

Pa je šutio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (jedan) čas (časak) pa je došla njemu objava. Pa je pokazao Umer, bio zadovoljan Allah od njega, k Ja'la-u (da, možda, priđe bliže?) pa je došao Ja'la (da vidi kako izgleda Muhamed a.s. u času kada mu se objavljuje objava, jer ga nikada prije nije imao prilike vidjeti u tom stanju). A na poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, je (jedna) odjeća (što) se zasjenjivao (što je pravio hlad) s njom, pa je uvukao svoju glavu, pa kadli je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, vrlo pocrvenjelog lica, i on hrče (frkće). Zatim se otklonilo od njega (to teško stanje u koje bi zapadao kada je primao objavu) pa je rekao: "Gdje je (onaj) koji je pitao o umri?" Pa se došlo sa čovjekom (tj. Pa se doveo čovjek), pa je (Muhamed a.s. njemu) rekao: "Operi miris koji je sa tobom (koji je na tebi) tri puta, i skini od tebe (tj. sa sebe) ogrtač, i napravi (tj. čini) u tvojoj (svojoj) umri kao što praviš (činiš) u tvome (svome) hodočašću." Rekao sam Ata'-u: "Htio je (Muhamed a.s. da mu kaže) očišćenja kada je zapovjedio njemu da opere tri puta." Rekao je: "Da."

(Rekao sam Ata'u - to je rekao Ibnu Džurejdž Ata'u tražeći od njega objašnjenje.)

GLAVA

mirisa kod hodočasničkog oblačenja (odijevanja sebe), i šta oblači (čovjek) kada je htio (kada hoće) da se obuče hodočasnički, i počešljaće se i namazaće se.

A rekao je Ibnu Abbas, bio zadovoljan Allah od njih dvojice: Mirisaće (čovjek) hodočasnički obučen mirisnu biljku (tj. može da je stavi sebi pod nos), i gledaće u ogledalo i liječiće se sa (onim) što jede: uljem i maslom (ulje i maslo, tj. samo s tim će se liječiti). A rekao je Ata': Nataknuće prsten i obući će (tj. svezaće) kesu (ćemer, šarpelj za novac oko sebe). A ophodio (oko Kjabe obilazio) je Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, a on je hodočasnički obučen, a već se svezao na svome stomaku (tj. preko svoga stomaka) sa (jednom) odjećom. A nije vidjela (smatrala) Aiša, bio zadovoljan Allah od nje, u gačicama (ili: hlačicama, tj. u oblačenju vrlo kratkih gačica ili hlačica nikakvog) grijeha (nikakve štete) za (one) koji nasamaruju (tj. koji stavljaju na deveći, devin, samar) njezinu nosiljku (kupolastu zatvorenu

kućicu, šator, palankin u kojem je ona jašila na devi kada je putovala na hodočašće ili na neki drugi put).

(Ova mišljenja i izjave Ibnu Abasa i Aiše nisu prihvaćena kod većine mezheba-pravnih škola.)

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Jusufa, pričao nam je Sufjan od Mensura, od Seida, sina Džubejra, rekao je:

Bio je Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (običaja da) se namaže sa uljem (tj. mazaše se uljem kod hodočasničkog odijevanja), pa sam spomenuo njega (tj. njegovo zabranjivanje uzimanja mirisa u ovoj prilici - to sam spomenuo) Ibrahimu (Nah'iji) pa je rekao: Šta ćeš napraviti sa njegovim govorom (sa govorom Ibnu Umera koji je dozvoljavao mazanje uljem ako ono nije namirisano - a to se protivi sa postupkom Muhameda a.s., jer) pričao je meni Esved od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je: Kao da ja gledam k blistanju mirisa u razdiocima (u razdjeljcima, tj. u sredinama glave) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a on je hodočasnički obučen (doslovno: a on je onaj koji se oblači hodočasnički).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malikj od Abdurahmana, sina Kasima, od njegova oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, žene Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekla je:

Namirisavah poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, za njegovo hodočasničko oblačenje (tj. radi njegovog hodočasničkog oblačenja) kada oblači hodočasnički i za (tj. radi) njegovo rješavanje (hodočasničkih stega pri kraju izvršenja propisa hodočašća) prije (nego) da ophodi za Kuću (prije nego da ophodi Kuću, tj. prije nego ophodi oko Kjabe).

GLAVA

(onoga) ko je povikivao slijepljene kose (slijepivši svoju kosu gumiarabikom).

PRIČAO NAM JE Asbag, izvijestio nas je Ibnu Vehb od Junusa, od Ibnu Šihaba, od Salima, od njegova oca, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Čuo sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) povikiva slijepljujući (sebi) kosu (gumiarabikom).

GLAVA

povikivanja kod bogomolje (mjesta) Zul-Hulejfe.

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan, pričao nam je Musa, sin Ukbeta, čuo sam Salima, sina Abdullaha, rekao je: čuo sam Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice. - H - A pričao nam je Abdullah, sin Meslemeta, od Malikja, od Musa-a, sina Ukbeta, od Salima, sina Abdullaha, da je on čuo svoga oca (da) govori:

Nije povikivao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (sa drugoga mjesta) osim od (mjesta) kod bogomolje. Namjerava (tj. Misli na) bogomolju (mjesta) Zul-Hulejfe.

GLAVA

(onoga) što neće obući hodočasnički obučen (šta neće, tj. šta ne smije da nosi i oblači) od odjeća (od odjeće).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malikj od Nafi'a, od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je (jedan) čovjek rekao:

"O poslaniče Allaha, šta oblači hodočasnički obučeni od odjeća?" Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Neće obući (oblačiti) košulja, a ni ahmedija (saruka, platnenih ovoja oko glave), a ni pantalona (gaća), a ni kapa (kapuljača, kabanica sa kukuljačom), a ni obuće sa grlićima, osim jedan (čovjek koji) neće naći (ne može da nađe, tj. ne nalazi, nema) dva komada plitke obuće (koja ne pokriva članaka od nogu), pa neka (on) obuče dvije obuće (tj. dva komada obuće) sa grlićima (tj. koja pokriva nožne članke) i neka (on) odsiječe (neka

potkrati) njih dvije niže od članaka (nogu). I ne oblačite od odjeća (nijednu) stvar (tj. ništa što je takvo da) je dotaknuo njega šafran ili žuto drvo (tj. miris od šafrana ili miris mirisnog žutog drveta)."

GLAVA

jahanja i postavljanja za se (na istu devu nekoga) u hodočašću.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Vehb, sin Džerira, pričao nam je moj otac od Junusa Ejlije, od Zuhrije, od Ubejdulaha, sina Abdullaha, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je Usamete, bio zadovoljan Allah od njega, bio zadnja strana (tj. iza) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (jašući na istoj devi) od Arefata k Muzdelifi (do Muzdelife), zatim je posadio za se Fadla od Muzdelife k Mini. Rekao je: Pa njih dva obadva. Rekao je: Nije prestao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (da) se odaziva (tj. da uči telbije) do (časa kada) je bacio kamenčić Akabe (na Akabi).

GLAVA

(onoga) što oblači hodočasnički obučeni od odjeća, i ogrtača i pokrivača (platna, platnenih komada).

A obukla je Aiša užutite odjeće (odjeće obojene žutom bojom koja je dobivena od divljeg šafrana), a ona je obučena hodočasnički. A rekla je (Aiša): Neka ne pokriva (žena svojih) usana (sa odjećom), i neka ne stavlja vela (na lice, neka ne pokriva lica velom) i neka ne oblači odjeće (obojene) sa žutim drvetom (žutom biljkom) i ni šafranom (a ni šafranom). A rekao je Džabir: Ne vidim (Ne smatram) obojeno žutim (ne smatram ga) mirisom. A nije smatrala Aiša štetom (grijehom da žena obuče) nakit (da stavi na se nakite) i crnu odjeću, i (odjeću) obojenu kao ružica i obuću sa grlićima (duboku cipelu, duboke cipele) za ženu (žensko). A rekao je Ibrahim: Nema štete (Nema grijeha) da zamijeni (promijeni čovjek) svoje odjeće.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Ebu Bekjra, Mukademija, pričao nam je Fudajl, sin Sulejmana, rekao je: pričao mi je Musa, sin Ukbeta, rekao je: izvijestio me Kjurejb od Abdullaha, sina Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Otišao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, iz Medine poslije što se počešljao, i namazao i obukao svoj pokrivač (donju haljinu) i svoj ogrtač, on i njegovi drugovi. Pa nije zabranio (nikome ni) od (jedne) stvari od ogrtača i pokrivača (što) se oblače osim ošafranjene (odjeće) koja se mrlja (fleka, tj. ostavlja flekove, ostavlja fleke, mrlje) na koži (od mirodije šafrana). Pa je osvanuo u Zul-Hulejfi. Pojahao je (zatim) svoju jahalicu dok se (dok se nije) izjednačio (pojavio, tj. popeo) na (brdo) Bejda', (pa) je povikivao on i njegovi drugovi, i ođerdanio je svoju devu (tj. stavio je svojoj devi ogrlicu, đerdan kao znak da je ta deva određena za žrtvu-kurban koja će se zaklati u Mekji za vrijeme hodočašća). A to je (sve bilo) za pet (noći što) su ostale od zul-ka'deta (mjeseca, tj. to je bilo dvadeset i petog zul-ka'deta mjeseca), pa je stigao (u) Mekju za četiri noći (što su) prošle od zul-hidžeta (tj. stigao je u Mekju četvrtoga dana mjeseca zul-hidžeta). Pa je ophodio Kuću (tj. Kjabu), i trčao je između Safe i Merve i nije se riješio (stega hodočasnika) zbog svojih deva, jer je on ođerdanio njih (a u ovakvom slučaju se hodočasnik ne rješava stega dok kurbani - žrtve ne dođu na svoje mjesto). Zatim je odsjeo u najvišem (najuzvišenijem) dijelu Mekje kod Hadžuna (brda gdje je groblje Mekje), a on je povikivač (odazivanja - telbije) za hodočašće (za hadž). A nije se približio Kjabi poslije njegova ophođenja nje (sve) do (časa kada) se vratio od Arefata. A zapovjedio je svojim drugovima da ophode Kuću (tj. Kjabu) i između Safe i Merve (da trče), zatim da dadnu kratiti (kosu) od svojih glava, zatim da se riješe (stega hodočašća), a to je za (onoga) ko nije bio imao (ko nije imao) sa sobom devu (što) ju je ođerdanio (tj. obilježio kao žrtvu stavivši joj kao znak ogrlicu). I ko je (bio u takvoj prilici da) je bila sa njim njegova žena, pa ona je njemu (postala) dozvoljena, i miris i odjeće (su mu postale dozvoljene stvari).

GLAVA

(onoga) ko je prenoćio u Zul-Hulejfi dok je osvanuo (tj. ko je proveo noć u Zul-Hulejfi dočekavši jutra).

Rekao je njega (to zanoćivanje u Zul-Hulejfi) Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Hišam, sin Jusufa, izvijestio nas je Ibnu Džurejdž, pričao nam je Muhamed, sin Munkjedira, od Enesa, sina Malikja, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Klanjao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, u Medini četiri (rekjata - naklona podnevne molitve), a u Zul-Hulejfi dva (naklona-rekjata popodneva, ikjindije), zatim je prenoćio (tj. proveo je noć sve dotle) dok je osvanuo (dok nije osvanuo) u Zul-Hulejfi. Pa pošto je uzjahao svoju jahaću životinju i izjednačila (uspravila, podigla) se sa njim, povikivao je (telbiju).

PRIČAO NAM JE Kutejbete, pričao nam je Abdul-Vehhab, pričao nam je Ejub od Ebu Kilabeta, od Enesa, sina Malikja, bio zadovoljan Allah od njega, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, klanjao podne u Medini četiri (naklona-rekjata), a klanjao je popodnev (ikjindiju) u Zul-Hulejfi dva naklona (dva rekjata). Rekao je: I mislim (da) je prenoćio u njoj (tako) dok je osvanuo (dok nije osvanuo).

GLAVA

podizanja glasa sa povikivanjem (telbije).

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Hammad, sin Zejda, od Ejuba, od Ebu Kilabeta, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Klanjao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, u Medini podne četiri, a popodnev (ikjindiju) u Zul-Hulejfi dva naklona (rekjata), i čuo sam ih klikću (kriče, povikuju glasno telbiju) za njih dvoje (tj. za hodočašće i umru) skupa.

GLAVA

odazivanja (GLAVA telbije, tj. određene ritualne rečenice koja se izgovara na mikatu i u daljem toku hodočašća i umre - a koju prevodimo sa izrazom odazivanje).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malikj od Nafi'a, od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je odazivanje (telbija) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Tvoja dva odazivanja (odazivam se, tj. dvaput Ti se odazivam - odazivam Ti se jedanputa pa opet jedanputa; ili: Dvaputa, Dvostruko Ti iskazujem pokornost; ili: Dvaput Ti stojim pred Tobom - Evo me pred Tobom! i opet: Evo me pred Tobom! --- to i tako nešto znači "lebbejkje" - a u daljem tekstu će se prevoditi sa: dvoodazov Tebi), Bože moj, dvoodazov Tebi, dvoodazov Tebi! Nema druga Tebi, dvoodazov Tebi! Zaista hvala i blagodat (pripadaju) Tebi i vlast! Nema druga Tebi!"

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Jusufa, pričao nam je Sufjan od Aameša, od Umareta, od Ebu Atjeta, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Zaista ja znam sigurno kako je bio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) se odaziva:

"Dvoodazov Tebi, Bože moj, dvoodazov Tebi, dvoodazov Tebi! Nema druga Tebi, dvoodazov Tebi! Zaista hvala i blagodat su Tebi!" Slijedio je njega (Sufjana) Ebu Muavijete od Aameša. A rekao je Šubete: izvijestio nas je Sulejman, čuo sam Hajsemeta, od Ebu Atijeta, čuo sam Aišu, bio zadovoljan Allah od nje.

(Za navedeni hadis malo je drukčiji sened-lanac, niz.)

GLAVA

zahvaljivanja, i slavljenja i veličanja (Boga) prije povikivanja (dvoodazova) kod uzjahivanja na jahaću životinju.

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Vuhejb, pričao nam je Ejub od Ebu Kilabeta, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Klanjao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a mi smo sa njim u Medini podne četiri, a popodnev (ikjindiju) u Zul-Hulejfi dva naklona (rekjata), zatim je prenoćio u njoj dok (tj. te) je osvanuo. Zatim je jašio dok se izjednačila (tj. pokazala, popela jahaća životinja) sa njim na (brdo) Bejda - zahvalio je (tada) Allahu, i slavio je i veličao je (Njega). Zatim je povikivao (dvoodazov) za hodočašće i umru, i povikivali su ljudi za njih dvoje. Pa pošto smo stigli (u Mekju), zapovjedio je ljudima pa su se riješili (stege hodočasnika) dok (tj. do časa kada) je bio dan razmišljanja (8. dan mjeseca zul-hidžeta), povikivali su (tada dvoodazov) za hodočašće (za hadž). Rekao je: I zaklao je (kao žrtve) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (nekoliko) deva sa svojom rukom stojeći (one, tj. bivši one u stojećem stavu). I zaklao je (kao žrtve jednoga kurban-bajrama) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, dva lijepa ovna. (Veli se da "emleh" znači šaren, upravo u kojega se, u bjelinu pomiješala crnina; a veli se da to znači: vrlo plav.) Rekao je Ebu Abdullah: rekao je neki (od) njih ovo od Ejuba, od (jednoga) čovjeka, od Enesa.

GLAVA

(onoga) ko je povikivao (dvoodazov) kada se izjednačila (pokazala, popela) sa njim njegova jahačica (jahalica, upravo: samarica, tj. deva koja nosi samar - i tako će se u daljem tekstu i prevoditi riječ "rahiletun: samarica).

PRIČAO NAM JE Ebu Asim, izvijestio nas je Ibnu Džurejdž, rekao je: izvijestio me Salih, sin Kjejsana, od Nafi'a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Povikivao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, kada se izjednačila (tj. podigla sa zemlje) s njime njegova samarica stojeći (ona, uspravivši se ona).

GLAVA

povikivanja okrećući (okrenuvši) se Strani (Kjabi).

A rekao je Ebu Mamer: pričao nam je Abdul-Varis, pričao nam je Ejub od Nafi'a, rekao je: Bio je Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, kada je klanjao u jutru u Zul-Hulejfi, (bio je, tj. bio bi) zapovjedio za svoju samaricu pa se osamarila. Zatim je uzjahao pa kada se izjednačila (tj. podigla sa zemlje) sa njim, okrenuo se Strani (kibli) stojeći, zatim se odaziva (izgovara dvoodazov tako) da stigne branjevini (tj. svetom tlu u široj okolini Mekje). Zatim se uzdrži (od dvoodazova), te kada je došao (u dolinu) Zu Tuva, zanoćio je u njoj (tako) da osvane (u njoj). Pa kada je klanjao jutrom (jutarnju molitvu-sabah), okupao se (okupao bi se). I tvrdio je da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, činio (radio) tako. Slijedio je njega (Abdul-Varisa) Ismail od Ejuba u kupanju (tj. u pogledu kupanja).

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Davuda, Ebu Rebi', pričao nam je Fulejh od Nafi'a, rekao je:

Bio je (ovakvog običaja) Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, kada je htio, izlaženje k Mekji: namazao se sa uljem (koje je takvo da) nije za njega (u njega, koje nema) lijep miris (mirišljiv miris), zatim dođe bogomolji (mjesta Zul-Hulejfe) pa klanja, zatim ujaši (zatim uzjaše). I kada se izjednačila (podigla) s njim njegova samarica stojeći (ona), obukao se hodočasnički (tj. izgovorio je dvoodazov), zatim je rekao: "Ovako sam vidio poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) čini (radi)."

GLAVA

dvoodazova (odazivanja) kada se spuštao (silazio) u dolinu.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Musena-a, rekao je: pričao mi je Ibnu Ebu Adijj od Ibnu Avna, od Mudžahida, rekao je: bili smo kod Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, pa su spomenuli Lažova (Antihrista) da je on rekao:

"Napisano je između njegova dva oka: Nevjernik." Pa je rekao Ibnu Abas: Nisam čuo njega (Muhameda a.s. da je o tome išta rekao), ali (tj. nego) je on rekao: "Što se tiče Musa-a, kao da ja gledam k njemu kada se spustio u dolinu odaziva se (odazivajući se, tj. izgovarajući odazivanje, dvoodazov).

(Veli se da se ovdje radi o Zelenoj Dolini.)

GLAVA:

Kako će povikivati žena u mjesečnici i žena u poslijeporođajnim danima (dok još od nje teče krv, dok još krvari)?

(Sada Buharija, po svome običaju, navodi primjere razne upotrebe i značenja riječi "ehelle" i njezinog proširenog oblika "istehelle" pa kaže:) "Ehelle" povikao je (nešto glasno) - izgovorio je njega; "istehlelna" tražili smo da povičemo (mlađak) i povikali smo mlađak (mladi mjesec, tj. rekli smo: "Eno mlađaka, pokazao se!") - sve njegovo (tj. sva značenja te riječi dolaze, to sve) je od pokazivanja (pojavljivanja). I prolila (izlila) se kiša - izašla je iz oblaka. ".... i što se povikalo radi (drugog) osim Allaha ono (da se kolje, kada se kolje, tj. što je nad njim nečije drugo ime osim imena Gospoda Boga spomenuto, što je bez Bismille zaklano)....". I ono je od povikivanja djeteta (tj. I ono, ovo značenje povikivanja je i u izrazu povikivanje djeteta kod rođenja, jer dijete kod rođenja podigne glas, glasno zaplače pokazavši se, pojavivši se).

(Uopće se događa da se podigne glas, povikne se, uzvikne se kada se nešto spomene što se pojavilo, na što se ukazuje - a za takav pojam se

upotrebljavaju riječi "ehelle", "istehelle" i od njih izvedeni oblici po gramatičkim pravilima. U tom se smislu te riječi upotrebljavaju i za hodočasnika jer se on pojavio na tlu gdje treba da izvrši Božiju zapovjed hodočašća pa zbog toga i uzvikuje da se odaziva Uzvišenom Bogu na Njegovu zapovjed.)

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, pričao nam je Malikj od Ibnu Šihaba, od Urveta, sina Zubejra, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, žene Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekla je:

Izašli smo sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, u hodočašću opraštanja (u oproštajnom hodočašću) pa smo povikivali za umru, zatim je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Ko je (u takvom položaju da) je bio sa njim hedj (životinja određena za žrtvu), pa neka povikuje za hodočašće sa umrom, zatim neka se ne rješava (stega hodočašća) do (časa kada se) riješi od njih dvoga (od njih dvoje) skupa (tj. kada izvrši sve propise i hodočašća i umre)." Pa sam stigla Mekji, a ja sam žena u mjesečnici. I nisam ophodila Kuću (Kjabu), a ni između Safe i Merve. Pa sam se potužila (požalila na) to k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao: "Pokvari (tj. raspleti) tvoju (svoju) glavu, i iščešljaj se i povikivaj za hodočašće, a pusti (ostavi) umru. Pa sam učinila (tako). Pa pošto smo izvršili hodočašće, poslao je mene Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, sa Abdurahmanom, sinom Ebu Bekjra, k Ten'imu pa sam izvršila umru. Pa je rekao (Muhamed a.s.): "Ova (umra sada) je mjesto tvoje umre (koju si bila odlučila da izvršiš zajedno sa hodočašćem)." Rekla je: Pa su ophodili (oni) koji su povikivali za umru (ophodili su) Kuću (Kjabu) i između Safe i Merve (to su učinili za umru), zatim su se riješili (stege). Zatim su ophodili jedno ophođenje (za hodočašće) poslije da su (tj. kada su) se vratili od Mine. A što se tiče (onih) koji su sastavili hodočašće i umru, pa (oni) su ophodili samo jedno ophođenje.

GLAVA

(onoga) ko je povikivao u vremenu Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, kao povikivanje Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

Rekao je njega (ovo što je sada rečeno) Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Mekjija, sin Ibrahima, od Ibnu Džurejdža, rekao je Ata', rekao je Džabir, bio zadovoljan Allah od njega:

Zapovjedio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, Aliji, bio zadovoljan Allah od njega, da ostane na svome hodočasničkom odijevanju (tj. da se rješava stege dok ne izvrši i umru i hodočašće kao i on, Muhamed a.s. jer je i Alija dotjerao sa sobom žrtvenu životinju iz Jemena). I spomenuo je (ovdje Džabir) govor Surakata.

(Surake koji je za vrijeme toga hodočašća pitao na Mini pri bacanju kamenčića Muhameda a.s. da li ovi propisi o zajedničkom vršenju hodočašća i umre vrijede samo za Muhameda a.s. i neke njegove drugove. Muhamed a.s. mu je odgovorio da ti propisi vrijede vječno i za svakoga.)

PRIČAO NAM JE Hasen, sin Alije, Hallal Huzelija, pričao nam je Abdusamed, pričao nam je Selim, sin Hajana, rekao je: čuo sam Mervana Asfera (priča) od Enesa, sina Malikja, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Stigao je Alija, bio zadovoljan Allah od njega, na Vjerovijesnika (tj. Vjerovijesniku), pomilovao ga Allah i spasio, (u Mekju) iz Jemena pa je rekao (Muhamed a.s. njemu): "Sa čime (tj. Za kakvo hodočašće sa umrom ili bez nje) si povikivao?" Rekao je: "Za (ono) što je povikivao za njega Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio." Pa je rekao: "Da nije (takav slučaj) da je sa mnom žrtvena životinja (tj. Da nije sa mnom žrtvena životinja), zaista bih se rješio (hodočasničke stege)." A povećao je (u pričanju) Muhamed, sin Bekjra, od Ibnu Džurejdža: rekao je njemu Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Sa čime si povikivao, o Alija?" Rekao je: "Sa (onim) što je povikivao sa njim Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio (sa onim kako je povikivao Muhamed a.s.)." Rekao je: "Pa potjeraj žrtvenu životinju, i ostani zabranjen (tj. hodočasnički obučen) kao što si ti (sada u tom stanju)."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Jusufa, pričao nam je Sufjan od Kajsa, sina Muslima, od Tarika, sina Šihaba, od Ebu Musa-a, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Poslao je mene Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, k (jednom) narodu u Jemenu, pa sam došao (nazad za vrijeme hodočašća u Mekju), a on je u (mekjanskoj) dolini pa je rekao: "Sa čime si povikivao?" Rekao sam: "Povikivao sam kao povikivanje Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio." Rekao je: "Da li je sa tobom (išta) od žrtvene životinje (tj. imaš li ikakvu žrtvenu životinju)?" Rekao sam: "Ne." Pa je zapovjedio meni pa sam ophodio Kuću (tj. Kjabu), i između Safe i Merve (sam trčao), zatim je zapovjedio meni pa sam se rješio (tj. skinuo sam hodočasničku odjeću i tako se rješio hodočasničke stege). Pa sam došao (jednoj) ženi iz moga naroda pa je (ona) počešljala (iščešljala) mene, ili je oprala moju glavu. Pa je stigao Umer, bio zadovoljan Allah od njega, (u Mekju u vrijeme kada je on bio halifa, a ne za vrijeme oproštajnoga hodočašća kao što bi se na prvi pogled iz teksta dalo zaključiti) pa je rekao: Ako uzmemo sa knjigom Allaha (da se ravnamo), pa zaista on zapovjeda nama za potpunost, rekao je (Allah), uzvišen je: "I upotpunite hodočašće i umru radi Boga...."; a ako uzmemo sa običajem Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da se ravnamo) pa zaista on se nije rješavao (stega hodočašća) do (onoga časa kada) je zaklao žrtvenu životinju.

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "Hodočašće je (propis takav da su) poznati mjesecovi (mjeseci kada se ono obavlja), pa ko je propisao (odredio sebi jedne godine, neke godine da obavi) u njima hodočašće, pa nema (tj. ne smije biti) bestidnosti (spolnoga općenja i riječi koje o tome govore), a ni griješenja, a ni prepiranja (svađe) u hodočašću....". "Pitaju (oni) tebe (Muhamede) o mlađacima (mladim mjesecovima, mladim mjesecima). Reci: Ona (tj. oni) su vremena za ljude i hodočašće....".

A rekao je Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice: Mjeseci (Mjesecovi) hodočašća su: ševal, i zul-ka'de i deset (prvih dana) od zul-hidžeta. A rekao je Ibnu Abas, bio zadovoljan Allah od njih dvojice: Od običaja (Muhamedovog a.s.) je da se neće (čovjek)

obući hodočasnički za hodočašće osim u mjesecima hodočašća. A mrzio je (tj. Smatrao je ružnim postupkom, Nije odobravao) Usman, bio zadovoljan Allah od njega, da se obuče hodočasnički (čovjek čim pođe) od Horasana ili Kermana.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Bešara, rekao je: pričao mi je Ebu Bekjr Hanefija, pričao nam je Eflah, sin Humejda, rekao je: čuo sam Kasima, sina Muhameda, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Izašli smo sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u mjesecima hodočašća, i noćima hodočašća i zabranama (tj. stanjima) hodočašća pa smo odsjeli u Serifu. Rekla je: Pa je izašao (Muhamed a.s. iz svoga šatora) k svojim drugovima pa je rekao: "Ko nije bio od vas (takav da) je sa njim žrtvena životinja (tj. Ko nema žrtvene životinje), pa je volio (tj. pa želi) da učine nju (tj. njega, hodočašće) umrom, pa neka učini. A ko (je takav da) je bila sa njim žrtvena životinja (tj. ko ima žrtvenu životinju), pa ne (tj. neka ne učini od ovoga odmarališta odluke da čini umru mjesto hodočašća)." Rekla je: Pa uzimalac za nju i ostavljač nje je od njegovih drugova (tj. neko je učinio ovako, a neko onako). Rekla je: Pa što se tiče poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i (neki) ljudi od njegovih drugova, pa bili su (tj. Pa Muhamed a.s. i njegovi neki drugovi su bili) pripadnici snage (bili su snažni) i bila je sa njima žrtvena životinja, pa nisu mogli na umru (samu da se opredijele nego na oboje). Rekla je: Pa je unišao meni (tj. Pa je posjetio mene) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a ja plačem pa je rekao: "Šta je rasplakalo tebe, o ova (ili: o neiskusna)?" Rekla sam: "Čula sam tvoj govor tvojim drugovima (šta ili što si ga rekao), pa se spriječila (tj. pa se nisam odlučila na) umru." Rekao je: "A šta je tvoje stanje (A šta ti je)?" Rekla sam: "Ne klanjam (a to znači: Zadesila me mjesečnica)." Rekao je: "Pa ne šteti (to) tebi. Ti si samo (jedna) žena od kćeri Adema (Adama), propisao je Allah na tebe (tebi ono) što je propisao na njih (sve), pa budi u svome hodočašću pa možda Allah da dadne (da da) tebi nju (tj. njega - hodočašće)." Rekla je: Pa smo izašli u njegovom hodočašću (u to njegovo hodočašće sa njim) dok smo stigli (dok nismo stigli) Mini (tj. te smo tako stigli u Minu) pa sam se očistila (tj. pa mi je prestala mjesečnica). Zatim sam izašla iz Mine pa sam se dala izliti (ili: baciti) Kući (Kjabi - a to znači: pa sam ophodila Kjabu,

izvršila sam ophođenje Kjabe po povratku sa Arefata, koje je ophođenje jedan od tri najvažnija obreda u hodočašću - u hadžu, dostigavši da ipak čista obavim treći najvažniji obred). Rekla je: Zatim sam izašla sa njim u zadnjem polasku (odlasku sa Mine u Mekju 13. zul-hidžeta) dok je odsjeo (u) Muhasabu i odsjeli smo (i mi) sa njim. Pa je pozvao Abdurahmana, sina Ebu Bekjra pa je rekao: "Izađi sa tvojom (svojom) sestrom iz svetoga tla, pa neka (ona) povikiva za umru. Zatim završite vas dvoje (umru), zatim dođite vas dvoje ovdje pa (tj. jer) zaista ja gledam (pogledam, iščekujem) vas dvoje (tako) da dođete vas dvoje meni." Rekla je: Pa smo izašli te kada sam završila (umru) i završila sam (zadnje) od ophođenja (zadnje ophođenje za hodočašće), zatim sam došla njemu u zoru pa je rekao: "Da li ste završili?" Pa sam rekla: "Da." Pa je objavio za putovanje (odlazak) u (tj. među) svojim drugovima, pa su pošli ljudi pa je pošao (krenuo i on) upravljajući se k Medini.

(Riječ "dajre" štete - ta riječ je od "dare jediru dajren", a rekne se, a kaže se i "dare jeduru davren", i još se rekne "darre jedurru darren", a sva tri izraza znače: štetio je, šteti, štetenje.)

GLAVA

korišćenja (tj. obavljanja umre prije hodočašća u danima hodočašća odlučivši se za to pri oblačenju hodočasničkog odijela na mikatu - a to ćemo u daljem tekstu nazivati "temetu'", a nećemo ga prevoditi više kao korišćenje), i sparivanja (zajedničkog vršenja i umre i hodočašća-hadža), i osamljivanja (vršenja prvo hodočašća samoga) i pokvarenja (tj. razvrgnuća odluke) hodočašća za (onoga) ko (je takav da) nije bio sa njim hedj (tj. ko nema žrtvene životinje).

(Radi se o slučaju kada neko odluči da zajedno obavi i umru i hodočašće-hadž, a nije potjerao žrtvene životinje, koja se u ovome slučaju mora imati, on će pokvariti, raskinuti ovakvu odluku, i u tom slučaju se kaže da je raskinuto hodočašće, pa će se obaviti umra, a poslije hodočašće-hadž.)

PRIČAO NAM JE Usman, pričao nam je Džerir od Mensura, od Ibrahima, od Esveda, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Izašli smo sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, a ne mislimo (ništa drugo) osim da je ono hodočašće. Pa pošto smo stigli, ophodili smo Kuću (Kabu), pa je zapovjedio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, ko nije bio potjerao žrtvenu životinju da se rješi (stege hodočašća). Pa se rješio ko nije bio potjerao žrtvenu životinju. I njegove žene nisu potjerale (kurban) pa su se riješile (hodočasničke odjeće). Rekla je Aiša, bio zadovoljan Allah od nje: Pa sam dobila mjesečnicu pa nisam ophodila Kuću (Kabu). Pa pošto je bila noć Muhasaba (noć kada se prenoći u Muhasabu), rekla je: "O poslaniče Allaha, vraćaju se ljudi sa umrom i hodočašćem, a ja se vraćam (samo) sa hodočašćem." Rekao je: "A nisi (li) ophodila (u onim) noćima (kada) smo stigli (u) Mekju." Rekla sam -: "Ne." Rekao je: "Pa odi (idi) sa tvojim (svojim) bratom k Ten'imu, pa povikuj za umru, zatim tvoje mjesto obećanja (obećano gdje te čekamo) je tako i tako (tj. tu i tu)." Rekla je Safija: Ne mislim, mene (tj. sebe drukčije) osim zadržavačicom njih (tj. i ja ću se zadržati da još ne krenu za Medinu, jer je i ona dobila mjesečnicu pa nije bila obavila svih obreda te su je morali čekati). Rekao je: "Osakaćenje, brijanje! (Ili: Osakaćivačica, brijačica! Ili: Uznemirivačica, zlosrećnica!) A zar nisi ophodila (oko Kabe na) dan klanja (žrtava)?" Rekla je: rekla sam: "Da." Rekao je: "Nema štete (tj. grijeha što nećeš obaviti ovo zadnje ophođenje kada si izvršila ono na dan klanja žrtava), polazi (tj. kreći na put za Medinu, jer zadnji tavaf - zadnje ophođenje otpada od žene u mjesečnici)." Rekla je Aiša, bio zadovoljan Allah od nje: Pa je sreo mene Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, a on je penjač iz Mekje (tj. a on kreće, polazi iz Mekje), a ja sam padačica na nju (tj. a ja se spuštam, dolazim u nju), ili sam ja penjačica, a on je padač od nje.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malikj od Ebul-Esveda Muhameda, sina Abdurahmana sina Nevfela, od Urveta, sina Zubejra, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da je ona rekla:

Izašli smo sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, godine hodočašća oproštaja (oproštajnog hodočašća), pa od nas je ko je povikivao za umru (tj. pa neko je od nas povikivao za umru), a od nas je (neko bio takav) ko je povikivao za hodočašće. A povikivao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, za hodočašće. Pa što se tiče (onoga) ko je povikivao za hodočašće ili je sastavio hodočašće i umru,

(pa) nisu se (oni) riješili (stege hodočašća) do (časa kada) je bio dan klanja (žrtava).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Bešara, pričao nam je Gunder, pričao nam je Šubete od Hakjema, od Alije, sina Husejna, od Mervana, sina Hakjema, rekao je: prisustvovao sam Usmanu i Aliji, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, a Usman zabranjuje od mut'e (zabranjuje mut'u, a "mut'a" znači ili raskidanje hodočašća da se najprije obavi umra, ili odluka od prvoga početka mikata da se obavi umra prije hodočašća), i (zabranjuje Usman) da se sastavlja između njih dvoje (da se sastavi umra i hodočašće). Pa pošto je (to) vidio Alija, povikivao je (uzviknuo je) za njih dvoje:

"Dvoodazov Tebi (Uzvišeni Bože) za umru i hodočašće (ili: sa umrom i hodočašćem)!" Rekao je (Alija): Nisam bio zato (da) ostavim (tj. Nisam za to da ostavljam) običaj (postupak) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, zbog govora jednoga (čovjeka, tj. zbog mišljenja ikojeg čovjeka).

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Vuhejb, pričao nam je Ibnu Tavus od svoga oca, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Smatraše (idolopoklonici, Arapi prije Islama) umru u mjesecima hodočašća (jednim) od najgriješnijih griješenja u (tj. na) zemlji (na svijetu), i učinili bi (tj. nazivaše oni) muharem saferom (tj. prvi mjesec imenom drugoga mjeseca u godini) i govoraše: Kada su ozdravila sadna (rane na leđima od samara), i iščeznuo (isčeznuo, nestao) trag, i zguli se (tj. prođe mjesec) safer, dozvoljena je umra za (onoga) ko je obavljao umru (tj. ko hoće da obavi umru). Stigao je (tj. Pa je stigao) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, i njegovi drugovi jutrom četvrte (noći od zul-hidžeta) povikivajući za hodočašće, pa je zapovjedio njima da učinu (da učine) nju (tj. njega - hodočašće, odluku za hodočašće da preokrenu zamjenivši je sa) umrom. Pa je bilo krupno (golemo) to kod njih pa su rekli: "O poslaniče Allaha, koje razrješenje (od stega)?" Rekao je: "Razrješenje, svako (cijelo od) njega."

(To jest: Potpuno se rješite svih stega i zabrana čak i polnog odnosa.)

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Musena-a, pričao nam je Gunder, pričao nam je Šubete od Kajsa, sina Muslima, od Tarika, sina Šihaba, od Ebu Musa-a, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Stigao sam na Vjerovijesnika (tj. k Vjerovijesniku), pomilovao ga Allah i spasio, pa je zapovjedio njemu za rješenje (razrješenje od stega).

PRIČAO NAM JE Ismail, rekao je: pričao mi je Malikj. - H - A pričao nam je Abdullah, sin Jusufa, rekao je: izvijestio nas je Malikj od Nafi'a, od Ibnu Umera, od Hafse, žene Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da je ona rekla:

"O poslaniče Allaha, šta je stanje ljudi (šta je ljudima)? Riješili su se (stega) za umru, a ti se nisi riješio od tvoje (od svoje) umre." Rekao je: "Zaista ja sam slijepio (gumiarabikom, smolom) moju (svoju) glavu i ođerdanio sam moju (svoju) žrtvenu životinju (tj. stavio sam joj na vrat znak da je to žrtvena životinja), pa se neću rješavati (razrješavati stega) do (časa kada nastupi vrijeme da) koljem (zakoljem žrtvu)."

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Šubete, izvijestio nas je Ebu Džemrete Nasr, sin 'Imrana, Dube'ija, rekao je:

Izvršio sam temettu' (tj. odlučio sam se na umru u danima hodočašća-hadža), pa su (to) zabranjivali meni (neki) ljudi, pa sam pitao (o tome) Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, pa je zapovjedio meni (da ostanem i ustrajem na izvršenju temetu'a). Pa sam vidio u snu (usnio sam u snu) kao da (neki) čovjek govori za mene (meni): "Istinito hodočašće i primljena umra!" Pa sam izvijestio Ibnu Abasa pa je rekao: "Običaj (Postupak) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio." Pa je rekao meni: "Stani (Ostani) kod mene, pa učiniću tebi (jedan) dio od moga (svoga) imetka." Rekao je Šubete: pa sam rekao: "Zašto (Zbog čega)?" Pa je rekao: "Zbog sna kojega sam usnio."

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Ebu Šihab, rekao je: stigao sam izvršujući temetu' (tako sam stigao u) Mekju sa umrom pa smo unišli prije (dana) razmišljanja (tj. prije 8. zul-hidžeta) za tri dana. Pa su rekli meni (neki) ljudi od stanovnika Mekje:

"Postaće sada tvoje hodočašće mekjansko (tj. nećeš imati mnogo nagrade za njega)." Pa sam unišao na (razgovor i savjet) Ata'u (da) tražim rješenje (pitanja od) njega pa je rekao: pričao mi je Džabir, sin Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je on hodočastio sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, (onoga) dana (kada) je potjerao deve sa njim (u oproštajnom hodočašću), a već su povikivali za hodočašće osamljeno (tj. samo za hodočašće bez umre) pa je rekao njima: "Riješite se od vašega hodočasničkog oblačenja sa ophođenjem Kuće (Kabe) i (sa trčanjem) između Safe i Merve, i skratite (tj. potkratite kosu na glavi), zatim ostanite dozvoljeni (slobodni od stege), te kada bude dan razmišljanja (8. zul-hidže), pa povikivajte za hodočašće, a učinite (hodočasničku radnju što) ste stigli s njom (učinite ju) mut'om (tj. umrom)." Pa su rekli: "Kako ćemo učiniti nju mut'om (nasladom, predmetom naslade, tj. umrom), a već smo (je) imenovali (nazvali) hodočašćem?" Pa je rekao: "Učinite što sam zapovjedio vama, pa da nije (takav slučaj) da sam (tj. što sam) zaista ja potjerao žrtvenu životinju, zaista bih učinio (isto) kao ono koje sam (što sam) zapovjedio vama, ali neće biti (tj. nije) dozvoljeno od mene (tj. meni ono što je) zabranjeno do (časa kada) dospije žrtvena životinja (na) svoje mjesto (dok se ne zakolje na Mini)." Pa su učinili.

("Mut'atun" znači predmet naslade, naslada, uživanje - a ovdje označava umru, jer kada se umra obavi i u danima hodočašća, čovjek se razrješava stege hodočašća, pa može da uživa i da se naslađuje mnogim dozvoljenim uživanjima prije nego počne da vrši samo hodočašće obukavši se hodočasnički za samo hodočašće. Iz tog razloga je umra i nazvana mut'om-nasladom.)

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Hadžadž, sin Muhameda, Aaver od Šubeta od Amra, sina Mureta, od Seida, sina Musejeba, rekao je:

Prepirali su se (Nisu se slagali) Alija i Usman, bio zadovoljan Allah od njih dvojice (s njima), a njih dva su u Usfanu, o umri (u vezi umre). Pa je rekao Alija: "Šta hoćeš (da ideš) k (tome) da zabranjuješ stvar (tj. postupak što) je činio njega (tj. postupak koji je činio) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (šta je uzrok)?!" Rekao je:

Pa pošto je to vidio Alija, povikivao (uzviknuo) je za njih dvoje skupa (zajedno telbiju).

GLAVA

(onoga) ko se odazivao (tj. izgovorio dvoodazov-telbiju) za hodočašće i imenovao ga (i nazvao je imenom njega).

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Hamad, sin Zejda, od Ejuba, rekao je: čuo sam Mudžahida (da) govori: pričao nam je Džabir, sin Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Stigli smo sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a mi govorimo: "Dvoodazov Tebi, Bože moj, dvoodazov Tebi za hodočašće." Pa je zapovjedio nama poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa smo ga učinili umrom.

GLAVA

temetu'a.

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Hemam od Katadeta, rekao je: pričao mi je Mutarrif od 'Imrana, rekao je:

Izvršavali smo temetu' (tj. umru pred hodočašće) na vremenu (tj. u vremenu, za vrijeme) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i silazio je (objavljivao se i) Kur'an, (a protiv toga) rekao je (jedan) čovjek sa svojim mišljenjem šta je htio.

(Veli se da je prvi protiv temetu'a bio Umer r.a.)

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "..... to je za (onoga) ko (je u takvom stanju da) nije bila njegova porodica prisutnici Svete Bogomolje (Kabe, tj. za onoga čija porodica nije prisutna Kabi, nije kod Kabe)....".

A rekao je Ebu Kjamil Fudajl, sin Husejna, Basrija: pričao nam je Ebu Mašer, pričao nam je Usman, sin Gijasa, od 'Ikjrimeta, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je on upitao se, da se upitao (tj. da je upitan) o umri hodočašća pa je rekao:

Povikivali su Muhadžiri, i Pomagači i žene Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, u hodočašću oproštaja (u oproštajnom hadžu), i (mi) smo povikivali. Pa pošto smo stigli Mekji (u Mekju), rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Učinite vaše povikivanje za hodočašće umrom, osim (onoga) ko je ođerdanio žrtvenu životinju." Ophodili smo za Kuću (tj. Kada nam je to rekao Muhamed a.s., izvršili smo ophođenje iz počasti za Kuću-Kjabu, a to znači: Ophodili smo okolo Kjabe) i za Safu i Mervu (obavili smo trčanje), i prišli smo ženama (svojim, tj. i poslije trčanja između Safe i Merve razriješili smo se hodočasničke stege-ihrama pa smo čak imali i polni odnos sa svojim ženama) i obukli smo odjeće (obične, a ne hodočasničke). I rekao je (Muhamed a.s.): "Ko je ođerdanio žrtvenu životinju, pa zaista ono neće se dozvoliti njemu (da se razriješi hodočasničke stege sve) do (časa kada) dospije žrtvena životinja svome mjestu (klanja)." Zatim je zapovjedio nama (u) veče (dana) razmišljanja (a to je 8. zul-hidžeta) da povikivamo za hodočašće, pa kada smo završili (kada završimo) žrtvene obrede (ili: obrede hodočašća van Mekje), doći ćemo pa ćemo ophoditi Kabu i Safu i Mervu (obavićemo trčanje). Pa već se (ovo kaže Ibnu Abas) upotpunilo naše hodočašće, i na nama je žrtvena životinja (tj. i dužni smo zaklati žrtvenu životinju) kao što je rekao (Allah), uzvišen je: ".... pa što se je olakšalo od žrtvene životinje, pa ko nije našao (ko nema), pa postenje tri dana u hodočašću i sedam (dana) kada ste se vratili...." k vašim gradovima. Ovca je dostatna (Ovca vrijedi za žrtvenu životinju). Pa su sastavili dvije pobožnosti u godini između hodočašća i umre (tj. sastavili su dvije pobožnosti u godini: hodočašće i umru), pa (tj. jer) zaista Allah, uzvišen je, spustio je njega (tj. objavio je to da se može umra i hodočašće činiti u vrijeme hodočašća) u Njegovoj (u Svojoj) Knjizi, i uobičajio je njega

(to) Njegov vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, i dopustio je njega (to, taj postupak) za ljude (tj. ljudima) osim stanovnika Mekje, rekao je Allah: ".... to je za (onoga) ko (je takav da) nije bila njegova porodica prisutna (nastanjena kod) Svete Bogomolje....". A mjeseci hodočašća, koje je spomenuo Allah, uzvišen je, (ti mjeseci) su: ševal, i zul-ka'de i zul-hidže, pa ko je izvršavao (tj. ko izvršava) temetu' (tj. umru) u ovim mjesecima, pa na njega je krv (tj. dužan je da zakolje žrtvu od koje će poteći krv), ili post (ako nema mogućnosti da zakolje žrtvu). A "refes" bestidnost je spolno općenje, odnos, a "fusuk" griješenje su grijesi, a "džidal" prepiranje je osporavanje, pobijanje (ili: podozrenje).

GLAVA

kupanja kod ulaženja (u) Meku.

PRIČAO MI JE Jakub, sin Ibrahima, pričao nam je Ibnu Ulejjete, izvijestio nas je Ejub od Nafi'a, rekao je:

Bio je Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (bio je ovakvog postupka) kada je (kada bi) unišao (u) najbliže sveto tlo (tj. u prvo mjesto od svetoga tla, a to znači: kada bi nastupio na prvi pedalj zemljišta svetoga tla), sustegao bi se od odazivanja, zatim prenoći u Zu Tuva-u, zatim klanja u njemu jutarnju molitvu i okupa se (u tom mjestu Zu Tuva-u koje je pred Mekjom). I priča (tj. I pričaše Ibnu Umer r.a.) da vjerovijesnik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, činjaše to (tj. tako).

GLAVA

ulaženja (u) Mekju danju ili noću (obdan ili obnoć).

Prenoćio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, u Zu Tuva-u (Zu Tiva-u), čak je osvanuo, zatim je unišao (u) Mekju. A bio je Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (običaja da) čini njega (činjaše tako).

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja od Ubejdulaha, rekao je: pričao mi je Nafi' od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Prenoćio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, u Zu Tuva-u, čak je osvanuo, zatim je unišao (u) Mekju. A bio je Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (običaja da) čini njega (tj. to tako kao i Muhamed a.s.).

GLAVA:

Od gdje (tj. Od kuda da) ulazi (u) Mekju?

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Munzira, rekao je: pričao mi je Ma-n, rekao je: pričao mi je Malikj od Nafi'a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) ulazi (u) Mekju od najviše nizbrdice (tj. sa najvišeg brežuljka), a (da) izlazi (izlazaše, izlazio je pri povratku iz Mekje) od najniže nizbrdice (tj. preko najnižeg brežuljka).

GLAVA:

Od gdje (tj. Od kuda) izlazi (hodočasnik) iz Mekje?

PRIČAO NAM JE Museded, sin Muserheda, Basrija, rekao je: pričao nam je Jahja od Ubejdulaha, od Nafi'a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, ulazio Mekji (tj. u Mekju) od (mjesta) Kjeda-a od najviše nizbrdice koja je u (širokoj mekanskoj) dolini, a izlazi (izlazaše) od najniže uzbrdice (nizbrdice). Rekao je Ebu Abdullah: Govoraše se: (Museded) je museded čvrst (solidan) kao (što kaže i znači) njegovo ime (musedded: čvrst, solidan; upravljen, prav, ispravan. Ova zadnja značenja su i osnovna). Rekao je Ebu Abdullah: čuo sam Jahja-a, sina Me'ina, (da) govori: čuo sam Jahja-a, sina Seida, (da) govori: Da zaista Museded (dođe u takvu priliku da) sam došao njemu u njegovu kuću pa

pričao njemu, zaista je zaslužio to. I (ja) se ne brinem (za) moje (svoje) knjige bile (one) kod mene ili kod Musededa.

PRIČAO NAM JE Humejdija i Muhamed, sin Musena-a, rekla su njih dva: pričao nam je Sufjan, sin 'Ujejneta, od Hišama, sina 'Urveta, od njegova oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pošto (tj. kada) je dolazio k Meki, ulazio bi od najveće nje, a izlazio bi od najniže nje.

PRIČAO NAM JE Mahmud, sin Gajlana, pričao nam je Ebu Usamete, pričao nam je Hišam, sin Urveta, od svoga oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, unišao godine osvojenja (Mekje od idolopoklonika) od (mjesta) Kjeda-a, a izašao je od Kjuda-a (mjesta) od najvišeg (vrha) Mekje.

PRIČAO NAM JE Ahmed, pričao nam je Ibnu Vehb, izvjestio nas je Amr od Hišama, sina Urveta, od njegova oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da je Vjerovjesnik, pomilovao ga Allah i spasio, unišao godine Osvojenja od Kjeda-a (na) najvišem (vrhu, brijegu) Mekje. Rekao je Hišam: A bio je Urvete (običaja da) ulazi na obadva (od) njih dva: od Kjeda-a i Kjuda-a. A najviše što ulazaše (što je ulazio) je od Kjeda-a, a bila je (ova tačka, ovo mjesto Kjeda') bliže (od) njih dvije (kote, tačke) k njegovom stanu (boravištu).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Abdul-Vehaba, pričao nam je Hatim od Hišama, od Urveta:

Unišao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, godine Osvojenja od Kjeda-a od najviše (tačke, kote) Mekje. I bio je Urvete najviše što ulazaše od Kjeda-a, a bio je bliži (od) njih dva k njegovom stanu.

PRIČAO NAM JE Musa, pričao nam je Vuhejb, pričao nam je Hišam od svoga oca:

Unišao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, godine Osvojenja od Kjeda-a. I bio je (običaja) Urvete (da) ulazi od njih dva,

oba (od) njih dva, a najviše što ulazaše je (što je ulazio) od Kjeda-a, bližeg (od) njih dva k njegovom stanu.

Rekao je Ebu Abdullah: Kjedaun i Kjuden su dva mjesta.

GLAVA

vrijednosti Mekje i njezinih zgrada (građevina) i (GLAVA) Njegovoga govora, uzvišen je: "I jer smo učinili Kuću (tj. Kjabu) vraćalištem za ljude (tj. mjestom na koje se ljudi vraćaju, dolaze svake godine) i sigurnošću (tj. bezbjednošću za ljude), i uzmite (sebi) od mjesta Ibrahima (od Ibrahimova mjesta) klanjalište, i zapovjedili smo k Ibrahimu i Ismailu (tj. obavezali smo ih), to jest: očistite vas dva Moju kuću (tj. Kjabu) za ophođače, i boravioce (stanovaoce) i naklonjače ničičare (koji padaju ničice). I jer (ili: I pošto) je rekao Ibrahim (Avram): "Gospode moj, učini ovo siguran grad (bezbjedan grad), i podaj njegovom stanovništvu (njegovim stanovnicima) od plodova ko je vjerovao (tj. ko vjeruje) od njih u Boga i zadnji (tj. sudnji) dan; rekao je: i ko je nijekao (tj. ko niječe, ne vjeruje Mene), pa daću da uživa njemu malo, zatim ću prisiliti njega ka kazni Vatre, a ružno je mjesto (krajnje mjesto boravka). I pošto podignu Ibrahim temelje od Kuće (Kjabe) i Ismail, Gospode naš, primi od nas, Zaista Ti, Ti si svečujući sveznajući. Gospode naš, i učini nas dvojicom predanika Tebi, i od našega potomstva narod predan Tebi, i pokaži nama naše žrtvene obrede, i primi pokajanje naše, zaista Ti, Ti si veliki primalac pokajanja milostivi."."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Ebu Asim, rekao je: izvijestio me Ibnu Džurejdž, rekao je: izvijestio me Amr, sin Dinara, rekao je: čuo sam Džabira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (da) govori:

Pošto (tj. Kada) se gradila Kja'ba (tj. Kada se temeljito opravljala poslije jedne jake poplave koja je oštetila zidove Kjabe, a to je bilo na pet godina prije nego će Muhamed a.s. postati Božiji poslanik), otišao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, i Abbas (da) prenose kamenje, pa je rekao Abas Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio: "Učini (tj. Stavi) tvoj (tj. svoj) pokrivač (donju haljinku) na tvoj (svoj)

vrat (da te ne žulja kamenje, pa je bio izvršio tu zapovjed strica-amidže i metnuo pokrivač na vrat, ali se vrlo zastidio što je tako ostao slabo pokriven), pa se skrhao k zemlji (pao je na zemlju) i podigla su se njegova dva oka k nebu (oči, tj. gledale su k nebu netremice, ne trepćući), pa je rekao: "Pokaži mi moj pokrivač!" Pa je svezao njega (pokrivač) na njega (tj. na sebe).

(Veli se da je Muhamed a.s. bio ostao potpuno nag, go, pa se od stida srušio na zemlju, ali poslije tada nije više viđen nikada nag, go.)

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, od Malikja, od Ibnu Šihaba, od Salima, sina Abdullaha, da je Abdullah, sin Muhameda sina Ebu Bekjra, izvijestio Abdullaha, sina Umera, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, žene Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao njoj:

"Zar nisi vidjela da je tvoj narod, pošto su gradili Kjabu (tj. kada su opravljali, popravljali Kjabu), (da) su se skratili (tj. da su se ograničili na manje i kraće temelje) od temelja Ibrahima?!" Pa sam rekla: "O poslaniče Allaha, zar nećeš vratiti nju na temelje Ibrahima?" Rekao je: "Da nije skorašnjosti tvoga naroda (tj. njegovog blizog vremena vezanog) sa bezvjerstvom, zaista bih učinio." Pa je rekao Abdullah, bio zadovoljan Allah od njega: Zaista ako je bila Aiša, bio zadovoljan Allah od nje, čula ovo od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, ne mislim poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) je ostavio doticanje (onih) dvaju uglova koji slijede zid (tj. koji su blizu polukružnoga zida odvojenog od Kjabe - nije ih doticao ni zbog čega drugoga) osim (zato što) zaista Kuća (Kjaba baš na tome mjestu) nije se upotpunila na temeljima Ibrahima.

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Ebu-Ahvas, pričao nam je Eš'as od Esveda, sina Jezida, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Pitala sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, o zidu (u blizini Kjabe) je li od Kuće (Kjabe) on? Rekao je: "Da." Rekla sam: "Pa šta je njima (pa, ili: te) nisu uveli njega u Kuću (tj. Kjabu)?" Rekao je: "Zaista tvoj narod (se našao u takvom položaju da) je malaksala u njih

izdašnost (trošak za opravku)." Rekla sam: "Pa šta je njezinih vrata (bivši ona onako) podignuta (tj. što su onako visoko podignuta)?" Rekao je: "Učinio ti je to tvoj narod zbog (toga da) uvedu koga hoće (u Kjabu), a (da) spriječe koga hoće. A da nije (to) da je tvoj narod (u takvom stanju da) je skorašnje njihovo vrijeme (koje ih veže) sa predislamljem (sa paganstvom), pa se bojim da zaniječu (da ne odobre) njihova srca (moj poduhvat) da uvedem zid u Kuću (u Kjabu, tj. u sastavni dio nje) i da prilijepim njezina vrata za zemlju (tj. i da spustim njezina vrata do zemlje, k zemlji)."

PRIČAO NAM JE Ubejd, sin Ismaila, pričao nam je Ebu Usamete od Hišama, od njegova oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je: rekao je meni poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Da nije skorašnjosti tvoga naroda (koja ih veže) sa bezvjerstvom, zaista bih pokvario Kuću (Kjabu, tj. njezine zidove), zatim bih zaista izgradio nju na temelju Ibrahima - na njega blagoslov (milost) i mir! - pa (tj. jer) zaista su Kurejševići računali (da je potrebno) da skrate njezinu zgradu; i učinio bih njoj zadnju stranu." Rekao je Ebu Muavijete: pričao nam je Hišam: Zadnju stranu, misli (na) vrata (još jedna nasuprot sadašnjih vrata).

PRIČAO NAM JE Bejan, sin Amra, pričao nam je Jezid, pričao nam je Džerir, sin Hazima, pričao nam je Jezid, sin Rumana, od Urveta, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao njoj:

"O Aišo, da nije (to) da je tvoj narod skorašnjeg vremena (koje ga veže) sa predislamljem (paganstvom), zaista bih zapovjedio za Kuću (tj. Kjabu - u daljem prevođenju će se odmah prevoditi sa "Kjaba" izraz el-Bejtu kuća, koji se bude odnosio na Kjabu), pa bi se porušila, pa bih uveo u nju što se izvadilo (tj. ispustilo) od nje, i prilijepio bih je za zemlju, i učinio bih njoj dvoja vrata: istočna vrata i zapadna vrata, pa bih dospio s njom temelju Ibrahima (tj. pa bih je tako postavio na temelj Ibrahimov a.s.)." Pa to je (uzrok) koji je nosio (tj. pobudio) Ibnu Zubejra na njezino rušenje (i građenje na širim temeljima). Rekao je Jezid: I prisustvovao sam Ibnu Zubejru kada je rušio nju, i gradio nju i uveo u nju od zida (neki dio, veli se pet aršina, a to je bilo 65. godine po

Hidžri). A već sam vidio temelj Ibrahima: kamenje kao grbe kamila (deva). (To je izjava Jezida, sina Rumanova.) Rekao je Džerir: pa sam rekao njemu: Gdje je njegovo mjesto? Rekao je: Pokazaću ti ga sada. Pa sam unišao sa njim (u polukružni od Kjabe odvojeni) zid, pa je pokazao k (jednome) mjestu pa je rekao: Ovdje. Rekao je Džerir: Pa sam pretpostavljao (približno odredio) od zida šest aršina ili prema njoj (ili tolika mjera, tj. ili slično, ili tako nešto).

GLAVA

vrijednosti Zabrane (tj. svetoga tla Mekje i njezine okolice u udaljenosti od 30 kilometara i 320 metara u svima pravcima -- u daljem tekstu riječ "harem sveto tlo" prevodiće se sa Zabrana) i (GLAVA) Njegovoga govora, uzvišen je: "Zapovjedilo mi se je samo da obožavam Gospodara ove varoši (ovoga grada) koji je zabranio (tj. učinio svetom) nju, i za Njega (i vlasništvo Njegovo) je svaka stvar, i zapovjedilo mi se je da budem od predanih.", i Njegova govora, veličajan je Njegov spomen: "I zar nisam utvrdio njima sigurnu Zabranu (tj. I zar nisam učinio njihovo mjesto sigurnim svetim tlom, bezbjednim svetim tlom), sabiru se k njemu plodovi svake stvari trošak (tj. kao dar) od nas, ali najviše njih ne znaju."

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Džerir, sin Abdul-Hamida, od Mansura, od Mudžahida, od Tavusa, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (na) dan osvojenja Mekje:

Zaista ovaj grad je (takav da je) zabranio njega Allah (tj. učinio ga je svetim): neće se rezati (sjeći, tj. potkresavati; ili krčiti) njegovo trnje, i neće se natjeravati u bijeg (tj. neće se goniti, loviti) njegovo lovinje (lovne životinje, životinje koje se love) i neće sebi podizati sa zemlje (neće uzimati) njegove uzete sa zemlje (tj. izgubljene) stvari (niko drugi) osim ko će obavještavati nju (tj. ko će oglasiti nju, izgubljenu - a to znači: nađenu stvar, obavjestiti će za nju da ju je našao, oglasiće da je našao izgubljenu stvar).

GLAVA

davanja u nasljedstvo kuća Mekje, i njihove prodaje i njihove kupovine, i (GLAVA o tome) da su ljudi u Svetoj Bogomolji (tj. u Kjabi) jednako (gledani, tj. jednaki što se tiče ophođenja s njima, odnosno što se tiče vršenja dužnosti i obreda) naročito (tj. to vrijedi za Kjabu naročito, a ne ostali dio Mekje) zbog Njegovoga govora, uzvišen je: "Zaista koji su bili bezvjernici i odvraćaju od puta Allaha i Svetoga Hrama koji (je takav da) smo učinili njega za ljude jednako je boravilac u njemu i pojavljivač (tj. jednaki su po pravima i dužnostima i stalni boravilac i privremeni pojavljivač), a ko hoće u njemu za skretanje (potkopavanje) sa nasiljem, daćemo da okuša njemu od bolne kazne."

El-badi pojavljivač je dolazilac (putnik iz daleka). Ma'kjufen stavljen u boravljenje je zadržan (zatvoren, ograničen dulje na nekome mjestu).

PRIČAO NAM JE Asbag, rekao je: izvijestio me Ibnu Vehb od Junusa, od Ibnu Šihaba, od Alije, sina Husejna, od Amra, sina Usmana, od Usameta, sina Zejda, bio zadovoljan Allah od njega, da je on rekao:

"O poslaniče Allaha, gdje ćeš odsjesti? U tvojoj (svojoj) kući u Mekji?" Pa je rekao: "A da li je ostavio 'Akil (išta) od stanova (proljećnih) ili kuća?" A bio je 'Akil naslijedio Ebu Taliba, on i Talib, a nije naslijedio njega Džа'fer, a ni Alija, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (nijednu) stvar (nisu naslijedili) jer su njih dva bili dva muslimana, a bio je Akil i Talib (bili su) dva bezvjernika (u času smrti njihova oca Ebu Taliba). Pa je bio (običaja) Umer, sin Hataba, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori: Neće naslijediti (tj. Ne nasljeđuje) vjernik nevjernika. Rekao je Ibnu Šihab: A tumačaše (tumačili su prvi muslimani riječ "velajetun" koja znači staralaštvo, a koja se spominje u odlomku Kur'ana koji će se sada djelimično navesti -- tu su riječ tumačili kao pravo na nasljedstvo) govor Allaha, uzvišen je: "Zaista koji su vjerovali (tj. koji vjeruju), i selili se i borili se sa njihovim (sa svojim) imanjima i njihovim osobama u putu (za put, za vjeru) Allaha, i koji su sklonili (smjestili, zaštitili iseljenike) i pomogli - ti (oni) su neki (od) njih prijatelji (zaštitnici, skrbnici) nekih....". Odlomak.

(Veli se da se iz riječi Muhameda a.s.: A da li je Akil ostavio od kuća i stanova (išta)? dade zaključiti da je Akil prodao sve što je naslijedio, i da Muhamed a.s. nije tu prodaju tada - pri osvojenju Mekje - poništio, pa je onda dozvoljeno nasljeđivati i prodavati mekjanske kuće.)

GLAVA

odsjedanja (silaženja, sjahivanja) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (u) Mekji (tj. GLAVA mjesta gdje je odsjeo obično kada se vraćao sa Mine u Meku, gdje bi u Mekji odsjeo?).

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, rekao je: pričao mi je Ebu Selemete da je Ebu Hurejrete, bio zadovoljan Allah od njega, rekao: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, kada je htio stizanje (dolaženje, kada je htio doći, da dođe u) Mekju:

"Naše mjesto odsjedanja je sutra, ako je htio (ako htjedne) Allah - uzvišen je, u obronku (ili: brini, na obronku, brini) Kjinanetovića (ondje) gdje su se (oni) međusobno zakleli na bezvjerstvo."

PRIČAO NAM JE Humejdija, pričao nam je Ebul-Velid, pričao nam je Evzaija, rekao je: pričao mi je Zuhrija od Ebu Selemeta, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (u vremenu) od jutra (na) dan klanja (žrtava), a on je u Mini:

"Mi smo odsjedači sutra u obronku Kjinanetovića gdje su se zakleli (položili zakletvu) na bezvjerstvo." Misli (tj. Misleći s) time (na) Muhasab (mjesto u mekjanskoj dolini). A to je da su Kurejševići i Kjinanetovići zakleli se na Hašimoviće (tj. protiv Hašimovića) i Abdulmutalibovića; ili Mutalibovića da se neće ženiti (od) njih i neće prodavati njima dok (ne dođe čas da) predaju (oni) njima Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. A rekao je Selamete od Ukajla i Jahja-a, od Dahaka, od Evzaije, izvijestio me Ibnu Šihab, i rekli su njih dva (Selamete i Jahja): ".... Hašimovića i Mutalibovića...." Rekao je Ebu Abdullah: ".... Mutalibovića je naličnije."

(Sličnije je i priličnije je Mutalibovića nego Abdulmutalibovića.)

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "I pošto je rekao Ibrahim: "Gospode moj, učini ovaj grad sigurnim (bezbijednim), i odstrani mene i moje sinove (udalji nas od toga) da obožavamo kipove. Gospode moj, oni su zaista zaveli mnogo (broja) od ljudi, pa ko je slijedio (tj. ko slijedi) mene, pa zaista on je od mene, a ko je bio nepokoran meni, pa zaista si Ti veliki opraštač milostiv. Gospode naš, zaista ja sam nastanio (jedan dio) od moga potomstva u (jednoj) neplodnoj dolini (u dolini bez usjeva), kod Tvoje posvećene kuće, Gospode naš, zbog (toga da) bi uspostavili molitvu, pa učini srca od ljudi (da) padnu (tj. nagnu, požure) k njima (tim mojim potomcima)....".". Odlomak (taj iz Kur'ana vidi).

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "Učinio je Allah Kjabu, zabranjenu (tj. svetu) kuću boravkom (tj. osloncem, preporodom, obnovom u vjeri) za ljude, i (učinio je još) zabranjeni (sveti) mjesec, i žrtvenu životinju i ogrlice (đerdane za obilježavanje žrtvenih životinja), to je zbog (toga da) znate da Allah zna (sve) što je u nebesima i što je u zemlji i da je Allah za svaku stvar sveznajući."

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan, pričao nam je Zijad, sin Sa'da, od Zuhrije, od Seida, sina Musejjeba, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Porušiće (srušiće) Kjabu dvocijepčićni (dvogolenčićni, tj. čovjek koji će biti malih cijepaca, goleni, cjevara, potkoljenica u nogu) od Abesinaca.

(To će se desiti pred smak svijeta.)

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukjejra, pričao nam je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba, od Urveta, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje. - H - A pričao mi je Muhamed, sin Mukatila, rekao je: izvijestio je

mene Abdullah, on je sin Mubarekja, rekao je: izvijestio nas je Muhamed, sin Ebu Hafsata, od Zuhrije, od Urveta, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Postaše (oni, muslimani su postili) desetnicu (deseti dan mjeseca muharema) prije (nego što je došlo vrijeme) da se uzakoni (propiše) ramadan (tj. post mjeseca ramazana), a bio je (taj dan) dan (kada) se pokriva (zastire) u njemu Kjaba.

(Izraz "ašurau" ili "jevmu ašurae" prevodiće se u daljem tekstu sa izrazom desetnica, a to je deseti dan mjeseca muharema.)

Pa pošto je uzakonio (propisao) Allah (da se posti mjesec) ramadan, rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ko je htio (tj. Ko hoće) da posti njega (deseti dan muharema), pa neka posti njega, a ko je htio (ko hoće) da ostavi njega, pa neka ostavi njega."

PRIČAO NAM JE Ahmed, pričao nam je moj otac (Hafs), pričao nam je Ibrahim od Hadžadža, sina Hadžadža, od Katadeta, od Abdullaha, sina Ebu Utbeta, od Ebu Seida Hudrije, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Zaista svakako će se hodočastiti Kjaba i zaista svakako će se obavljati umra poslije izlaska (pojavljivanja) Je'džudža i Me'džudža (Goga i Magoga)." Slijedio je njega (Abdullaha) Eban i 'Imran od Katadeta. A rekao je Abdurahman od Šubeta: "Neće nastati (doći) Čas (tj. smak svijeta) dok se ne bude hodočastila Kjaba." A prvi (hadis) je mnogobrojniji (tj. način pričanja koji je pred ovim spomenut je pričan od više pripovjedača).

GLAVA

odijela Kja'be.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Abdul-Vehhaba, pričao nam je Halid, sin Harisa, pričao nam je Sufjan, pričao nam je Vasil Ahdeb od Ebu Vaila, rekao je: došao sam k Šejbetu. - H - A pričao nam je Kabisate, pričao nam je Sufjan od Vasila, od Ebu Vaila, rekao je: sjedio sam sa Šejbetom na sjedištu (na stolici) u Kja'bi pa je rekao:

Zaista već je sjedio (na) ovom sjedalištu (na ovoj stolici) Umer, bio zadovoljan Allah od njega, pa je rekao: "Zaista već sam razmišljao (namjeravao) da neću ostaviti (tj. da ne ostavim) u njoj (Kjabi) žute, a ni bijele (pare, zlata, a ni srebra drukčije) osim (tako da) bih podijelio njega (taj novac)." Rekao sam: "Zaista tvoja dva druga (tj. Muhamed a.s. i Ebu Bekjr r.a.) nisu njih dva učinila (to)." Rekao je: "Njih dva su dva čovjeka (što) se povodim za njima dvojicom (što ih slijedim i podražavam, ugledam se na njih, pa pošto oni nisu to učinili, to me i sprečava da ja to učinim)."

GLAVA

rušenja Kjabe.

Rekla je Aiša, bio zadovoljan Allah od nje: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Ratovaće (jedna) vojska (ili: četa protiv) Kjabe, pa će se potonuti sa njima (u zemlju, potonuće u zemlju, tj. provaliće se pod njima zemlja, isčeznuće, iščeznuće u zemlju)."

PRIČAO NAM JE Amr, sin Alije, pričao nam je Jahja, sin Seida, pričao nam je Ubejdulah, sin Ahnesa, pričao mi je Ibnu Ebu Mulejkjete od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Kao da sam ja sa njim (sa onim što će porušiti Kjabu, tj. kao da ga sad gledam kakav je), crnim, krivonogim, iščupava (izvaljuje, tj. ruši on) nju kamen (po) kamen."

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukjejra, pričao nam je Lejs od Junusa, od Ibnu Šihaba, od Seida, sina Musejeba, da je Ebu Hurejrete, bio zadovoljan Allah od njega, rekao: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Porušiće Kjabu dvocijepčićni (čovjek) od Abesinaca (ili: od Abesinije, iz Abesinije)."

GLAVA

(onoga) što se spominjalo o crnom kamenu.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Kjesira, izvijestio nas je Sufjan od Aameša, od Ibrahima, od 'Abisa, sina Rebi'ata, od Umera, bio zadovoljan Allah od njega, da je on došao k crnome kamenu, pa je poljubio njega (pa ga je poljubio, Omer je poljubio kamen) pa je rekao:

"Zaista ja znam da si ti (jedan) kamen, nećeš štetiti, a nećeš koristiti (tj. ne štetiš, a ne koristiš; niti štetiš niti koristiš), a da nije (to) da sam ja vidio (ili da nisam vidio) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) ljubi (poljubi) tebe (da te ljubi), ne bih poljubio tebe (ne bi te ni ja poljubio)."

GLAVA

zatvaranja Kjabe, i klanja (i klanjaće onaj ko zatvori Kjabu) u kojoj strani (u bilo kojoj strani) Kjabe je htio (gdje hoće).

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Lejs od Ibnu Šihaba, od Salima, od njegova oca da je on rekao:

Unišao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (u) Kjabu, on, i Usamete, sin Zejda, i Bilal i Usman, sin Talhata pa su zatvorili na njih (na sebe, tj. za sobom vrata od Kjabe). Pa pošto su (oni) otvorili, bio sam prvi ko je unišao, pa sam susreo Bilala pa sam pitao njega: "Da li je klanjao u njoj poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (tj. u

Kjabi je li klanjao, ili: je li klanjao u Kjabi)?" Rekao je: "Da. Između dva jemenska stupa (stuba)."

GLAVA

molitve u Kjabi.

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Muhameda, izvijestio nas je Abdullah, rekao je: izvijestio nas je Musa, sin Ukbeta, od Nafi'a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je on bio (običaja), kada je unišao (u) Kjabu, (da bi) išao prema licu kada ulazi, i čini (tj. ostavlja) vrata prema leđima, ide (idući naprijed po Kjabi tako) da bude između njega i između zida koji je prema njegovom licu blizu (tj. približno rastojanje) od tri aršina, pa klanja (tude, pa tu klanja), naročito istražuje (istražujući sebi svjesno) mjesto koje (je to što) je izvijestio njega Bilal da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, klanjao u njemu. A nije (ni) na jednoga (čovjeka) šteta (grijeh) da klanja u kojoj strani (doslovno: u kojoj - od - strana) Kjabe je htio (dakle: gdje god hoće).

GLAVA

(onoga) ko nije ulazio (u) Kjabu.

A bio je Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (običaja da) hodočasti mnogo (puta, mnogo godina), a neće unići (a ne uniđe, tj. ne ulazeći, nije ulazio u Kjabu).

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Halid, sin Abdullaha, pričao nam je Ismail, sin Ebu Halida, od Abdullaha, sina Ebu Evfa'a, rekao je:

Obavio je umru poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je ophodio Kjabu, i klanjao ozadi (tj. iza) Mjesta (tj. iza mjesta uz Kjabu koje se zove Ibrahimovo mjesto), a sa njim je ko pokriva (zastire) njega od ljudi.

(Ovdje se radi o umri zvanoj "umretul-kada'i" koja je obavljena 7. godine po Hidžri.)

Pa je rekao njemu (Abdullahu, sinu Ebu Evfa'ovu jedan) čovjek: "Je li unišao (tada) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (u) Kjabu?" Rekao je: "Ne."

(Jasno je zašto nije: tada su još kipovi bili u Kjabi.)

GLAVA

(onoga) ko je veličao (Uzvišenog Boga) u (unutrašnjim) stranama Kjabe.

PRIČAO NAM JE Ebu Mamer, pričao nam je Abdul-Varis, pričao nam je 'Ikjrimete od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Zaista poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pošto je stigao (došao u Mekju), nije htio da uniđe (u) Kjabu, a u njoj su božanstva. Pa je zapovjedio za njih (za kipove božanstva) pa su izvedeni (iznešeni, doslovno: pa su se izveli, iznijeli). Pa su izveli (iznijeli) sliku (lik, figuru) Ibrahima i Ismaila, u rukama njih dvojice su strele (za gatanje, vračanje, nagađanje o sudbini). Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Ubio ih Bog (idolopoklonike)! Zar ne (Pažnja!)! Tako mi Allaha već su znali da njih dva nisu tražili udjela (tj. sudbine) sa njima (sa strijelama, tj. nisu pomoću gatanja strijelama ispitivali sudbinu da li je dodijelila dobar udio u nečem ili ne - to nisu Ibrahim i Ismail činili) nikada." Pa je unišao (Muhamed a.s. u) Kjabu pa je veličao (Uzvišenoga Boga) u njezinim stranama (krajevima), a nije klanjao u njoj.
GLAVA:

Kako je bio početak pokaskivanja (hodanja, idenja žurno kratkim koracima potresajući ramenima kod ophođenja Kjabe i trčanja između Safe i Merve).

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Hamad, on je sin Zejda, od Ejuba, od Seida, sina Džubejra, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Stigao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i njegovi drugovi (u Mekju 7. godine po Hidžri da obave naknadnu umru), pa su rekli idolopoklonici: "Zaista on stiže na vas (tj. dolazi vam), a već je oslabila (iznurila, iscrpila) njih groznica Jesriba (Medine)." Pa je zapovjedio njima Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, da pokaskivaju tri cilja (tj. tri kruga, tri ophodnje, tri ophođenja) i da idu (tj. prođu iza prostora) što je između dva (jemenska) ugla. A nije spriječilo njega da zapovjedi njima da pokaskivaju ciljeve (krugove, ophodnje), sve njih (tj. svih sedam ophodnji - ništa ga nije spriječilo) osim smilovanje na njih (na svoje drugove).

("Ebka ala": pomilovati nekoga, smilovati se nekome.)

GLAVA

doticanja (rukom, potiranja rukom) crnoga kamena kada stigne (u) Mekju (u) prvom (u početnom dijelu) što ophodi i pokaskiva tri puta.

PRIČAO NAM JE Asbag, sin Feredža, rekao je: izvijestio me Ibnu Vehb od Junusa, od Ibnu Šihaba, od Salima, od njegova oca, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Vidio sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, kada stiže (dolazi u) Mekju kada je dotakao (rukom) crni ugao (u) prvom (dijelu) što ophodi, brza (kasa, tj. brzajući, kasajući) tri ophodnje (tri ophođenja) od sedam (ophodnji).

GLAVA

pokaskivanja u hodočašću i umri.

PRIČAO MI JE Muhamed, rekao je: pričao nam je Surejdž, sin Numana, rekao je: pričao nam je Fulejh od Nafi'a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Trčao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, tri cilja (ophodnje), a išao je (običnim hodom) četiri (ophodnje) u hodočašću i umri. Slijedio je njega (Surejdža) Lejs, rekao je: pričao mi je Kjesir, sin Ferkada, od Nafi'a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Seid, sin Ebu Merjema, rekao je: izvijestio nas je Muhamed, sin Džafera, rekao je: izvijestio me Zejd, sin Eslema, od svoga oca da je Umer, sin Hattaba, bio zadovoljan Allah od njega, rekao (je) za (crni) ugao:

"Zar ne! Tako mi Allaha zaista ja svakako znam da si ti (jedan) kamen, ne štetiš i ne koristiš. A (ili: I) da nije (to) da sam ja vidio (I da nisam vidio) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) je dotaknjivao (da je doticao) tebe, ne bih dotaknjivao (doticao, dirao) tebe." Pa je dotaknuo njega (Pa ga je dotakao), zatim je rekao: "Pa šta je za nas i pokaskivanje (tj. šta je nama i pokaskivanju, što moramo pokaskivati)! Bili smo se pravili (prikazivali snažnima) samo s njime idolopoklonicima, a već je uništio njih Allah. (Ili: Bili smo samo se pravili s njime....)." Zatim je rekao: "Stvar je (to, ipak, što) je pravio (činio) nju Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa ne želimo da ostavljamo nju."

PRIČAO NAM JE Museded, rekao je: pričao nam je Jahja od Ubejdulaha, od Nafi'a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Nisam ostavio doticanje (rukom) ovih dvaju uglova (tj. jemenskih uglova ni) u (kakvoj) teškoći, a ni u udobnosti (mekoći) otkada sam vidio Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) dotiče njih dva. Pa sam rekao Nafi'u: "Je li bio (običaja) Ibnu Umer (da) ide između dva (jemenska) ugla (običnim hodom, bez pokaskivanja)?" Rekao je: "Iđaše (običnim hodom) samo zbog (toga da) bude lakše za njegovo doticanje (rukom njih)."

GLAVA

doticanja (rukom crnoga) ugla sa štapom (savijenim na vrhu, sa kevom). Pričao nam je Ahmed, sin Saliha, i Jahja, sin Sulejmana, njih dvojica su rekla: pričao nam je Ibnu Vehb, rekao je: izvijestio me Junus od Ibnu Šihaba, od Ubejdulaha, sina Abdullaha, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Ophodio je (Kjabu) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, u hodočašću oproštaja (u oproštajnom hodočašću) na (jednoj) devi, dotiče (tj. dotičući crni) ugao sa (jednim kukasti, na vrhu savijenim) štapom. Slijedio je njega (Junusa) Deraverdija od bratića Zuhrije, od njegovoga strica (amiđe).

GLAVA

(onoga) ko nije doticao (rukom ništa drugo) osim dva jemenska ugla.

(Nije, dakle, doticao sirijskih uglova. Pod jemenskim uglovima Kjabe misli se na ugao gdje stoji crni kamen i onaj ugao do njega.)

A rekao je Muhamed, sin Bekjra: izvijestio nas je Ibnu Džurejdž, rekao je: izvijestio me Amr, sin Dinara, od Ebu Ša'sa - a da je on rekao: A ko se čuva (ijedne) stvari od Kjabe?! (To jest: Zašto da se čuva i pazi da neko ne dotakne nekog ugla od Kjabe, pa makar to i ne bio jemenski ugao.) A bio je Muavija (r.a. običaja da) dotiče uglove (sva četri) pa je rekao njemu Ibnu Abas, bio zadovoljan Allah od njih dvojice: Zaista ono ne dotiču se ova dva ugla (koja su do zida koji je odvojen od Kjabe). Pa je rekao: Nije (nijedna) stvar od Kjabe napuštena (tj. nije za odbaciti). A bio je Ibnu Zubejr (običaja da) dotiče njih, sve njih.

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, pričao nam je Lejs od Ibnu Šihaba, od Salima, sina Abdullaha, od njegova oca, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Nisam vidio Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) dotiče od Kjabe (išta drugo) osim dva jemenska ugla.

GLAVA

ljubljenja kamena (crnoga kamena).

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Sinana, pričao nam je Jezid, sin Haruna, rekao je: izvijestio nas je Verka', rekao je: izvijestio nas je Zejd, sin Eslema, od svoga oca, rekao je: vidio sam Umera, sina Hattaba, bio zadovoljan Allah od njega , (da) je polju bio (crni) kamen i rekao je:

"Da nije (to) da sam vidio (tj. Da nisam vidio) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) je poljubio tebe, ne bih poljubio tebe."

PRIČAO NAM JE Museded, rekao je: pričao nam je Hammad od Zubejra, sina Arebije, rekao je: pitao je (jedan) čovjek Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, o doticanju (crnoga) kamena pa je rekao: Vidio sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) dotiče njega i ljubi njega. Rekao je: rekao sam:

Je li smatraš (da treba da ga dotaknem i poljubim) ako sam se stijesnio (tj. ako sam se našao u stisci, tjeskobi bivši mnogo svijeta)? Je li smatraš ako sam se nadvladao (ako sam savladan velikim brojem naroda)? Rekao je: Učini (tj. Ostavi ti to svoje) "Jeli smatraš..." u Jemenu. (To jest, ne ispričavaj se, i ne iznosi nikakvih razloga s kojima bi se ti želio osloboditi da to ne činiš.) Vidio sam poslanika Allaha, pomilivao ga Allah i spasio, (da) dotiče njega i ljubi ga (pa mi ne pričaj "Je li smatraš...", i "Da li misliš...").

GLAVA

(onoga) ko je pokazao k (crnome) uglu (sa nekim predmetom) kada je došao na njega (prilikom ophođenja, tj. kada bi naišao kraj njega).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Musena-a, rekao je: pričao nam je Abdul-Vehab, rekao je: pričao nam je Halid od 'Ikjrimeta, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Ophodio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allha i spasio, Kjabu na (jednoj) devi, svaki (puta) kada je došao (tj. kada god je došao, kada god bi došao) na (crni ugao), pokazao je k njemu.

GLAVA

veličanja (tj. izgovaranja "Allahu ekjber") kod (crnog) ugla.

PRIČAO NAM JE Museded, rekao je: pričao nam je Halid, sin Abdullaha, pričao nam je Halid Hazza' od 'Ikjrimeta, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Ophodio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, Kjabu na devi, svaki (puta) kada je došao (crnome) uglu, pokazao je k njemu sa (nekom, jednom) stvari (što) je bila kod njega i veličao je (tj. izgovorio je ili izgovorio bi "Allahu ekjber").

(Stvar koja je bila kod njega i sa kojom je davao znak, pokazivao prema crnome kamenu - ta stvar je bila štap kako je već prošlo.)

Slijedio je njega (Halida Abdullahova) Ibrahim, sin Tahmana, od Halida Hazza-a.

GLAVA

(onoga) ko je ophodio Kjabu kada je stigao (u) Mekju prije (nego) da se vrati k svojoj kući, zatim je klanjao dva naklona (dva rekjata), zatim je izašao k Safi.

PRIČAO NAM JE Asbag od Ibnu Vehba, rekao je: izvijestio me Amr od Muhameda, sina Abdurahmana, rekao je: spomenuo sam Urvetu (pitanje o postupku onoga koji stigne u Mekju šta treba da čini, pa) je rekao: pa izvijestila je mene Aiša, bio zadovoljan Allah od nje, da je (bio) prvi (postupak što) je počeo s njim (što ga je učinio) kada je stigao (u Mekju) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, da se je on očistio, zatim je ophodio (Kjabu). Zatim nije bila (ta radnja i postupak njegov) umra. Zatim je hodočastio Ebu Bekjr i Umer, bio zadovoljan

Allah od njih dvojice, slično njemu (kao i on). Zatim sam hodočastio (kaže Urvete) sa svojim ocem Zubejrom, bio zadovoljan Allah od njega, pa prva stvar (što) je počeo s njom (bilo) je ophođenje. Zatim sam vidio Muhadžire i Pomagače (da) čine njega (ovaj postupak). A već je izvijestila mene moja majka (Esma, kći Ebu Bekjra) da je ona povikivala, ona, i njezina sestra (Aiša r.a.), i Zubejr, i omsica (i-taj-i-taj) i omsica (i-taj-i-taj) za umru, pa pošto su potrali (tj. dotakli rukama crni) ugao, riješili su se (hodočasničke stege, tj. skinuli su hodočasničku odjeću, hodočasničke ogrtače).

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Munzira, rekao je: pričao nam je Ebu Damrete Enes, rekao je: pričao nam je Musa, sin Ukbeta, od Nafi'a, od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, bio (postupao ovako) kada je ophodio u hodočašću ili umri: prvo što stiže (tj. u početku kada stigne) trčao je tri ophodnje i išao je četiri (ophodnje običnim hodom), zatim je ničičio dvije ničice, zatim ophodi između Safe i Merve.

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Munzira, rekao je: pričao nam je Enes, sin Ijada, od Ubejdulaha, od Nafia, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, bio kada je ophodio Kjabu prvo ophođenje: kasa tri ophodnje, a ide četiri (običnim hodom; i da on trčašem, tj. pretrčavaše utrobu toka, tj. dolinu, udolicu) kada je ophodio između Safe i Merve.

GLAVA

ophođenja (okolo Kjabe) žena sa ljudima.

A rekao je meni Amr, sin Alije: pričao nam je Ebu Asim, rekao je Ibnu Džurejdž: izvijestio nas je Ataa pošto je zabranio Ibnu Hišam ženama ophođenje sa ljudima (okolo tj. oko Kjabe), rekao je: "Kako zabranjuješ njima (sprečavaš njih), a već su ophodile žene Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, sa ljudima?!" Rekao sam: "Je li poslije zastora (zavjese, tj. poslije pokrivanja) ili prije?" Rekao je: "Tako mi života stigao sam ga (taj postupak zajedničkog ophođenja) poslije zastora (zavjese)." Rekao sam: "Kako se miješaju (sa) ljudima?" Rekao je: "Ne miješaše se (one). Bila je Aiša, bio zadovoljan Allah od

nje, (običaja da) ophodi stranom (tj. po strani) od ljudi, ne mješa se (sa) njima (ne mješajući se s njima)." Pa je rekla (jedna) žena: "Pođi (Idi da) dotaknemo (rukama crni kamen), o majko vjernika!" Rekla je: "Od tebe (tj. Od sebe ti idi - idi ti za sebe)." A nije htjela (ona, Aiša r.a.). Pa izlazaše (one) maskirane (pokrivene, napravivši se nepoznate) u noći pa ophode sa ljudima, ali su one bile - kada su ulazile u Kjabu - stajale (bi) do (časa da) ulaze (da uđu), a izveli su se (izveli bi se) ljudi (kada bi one trebale unići). I dolazah (I dolazila bi) Aiši ja i Ubejd, sin Umejra, a ona je nastanjivačica (a ona boravi, stanuje) u utrobi Sebira (brda na Muzdelifi). Rekao sam: "A šta je (kakav je) njezin zastor (zavjesa)?" Rekao je: "Ona je (u) turskoj kupoli (tj. u malom šatoru), za nju je (tj. ona, kupola ima) opnu (poklopac, omotač), i nema između nas i između nje (ništa drugo) osim to. I vidio sam na njoj ružičast oklop (tj. košulju crvene boje kao ruža)."

PRIČAO NAM JE Ismail, rekao je: pričao nam je Malikj od Muhameda, sina Abdurahmana sina Nevfela, od Urveta, sina Zubejra, od Zejnebe, kćeri Ebu Selemeta, od Ummu Selemete (Umu Seleme), bio zadovoljan Allah, od nje, žene Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekla je:

Potužila sam se k poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, da se zaista ja tužim (na bolest, da sam obolila, oslabila) pa je rekao: "Ophodi iza ljudi, a ti si jahačica (tj. Ophodi iza ljudi, pozadi ljudi jašući ti na devi, kamili)." Pa sam ophodila, a poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, tada (u tom času) klanja jutarnju molitvu do strane (uz stranu) Kjabe, i on čita (uči napamet): "Tako mi Tura. I napisane knjige....".

GLAVA

govora u ophođenju.

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Musa-a, rekao je: pričao nam je Hišam da je Ibnu Džurejdž izvijestio njih, rekao je: izvijestio me Sulejman Ahvel da je Tavus izvijestio njega od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, prošao, a on ophodi Kjabu (prošao je ophodeći Kjabu)

pokraj (jednoga) čovjeka (koji) je svezao svoju ruku uz (nekoga drugoga) čovjeka (svezao ju je) sa kajišem, ili sa koncem (pređom, vlaknom) ili sa (nekom drugom) stvari osim toga, pa je presjekao njega (tu stvar) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, sa svojom rukom, zatim je rekao:

"Vodi (njega) za njegovu ruku (uzevši ga ti sa svojom rukom, a ne tako - jer je onaj prvi bio slijep)."

GLAVA:

Kada je vidio kajiš ili (neku drugu) stvar (što) se mrzi (što se smatra ružnim) u ophođenju, presjekao je (tj. presjeći će) njega (kajiš ili tu stvar, tj. nešto drugo osim kajiša).

PRIČAO NAM JE Ebu Asim od Ibnu Džurejdža, od Sulejmana Ahvela, od Tavusa, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, vidio (jednoga) čovjeka ophodi Kjabu sa uzdom ili (nečim drugim) osim nje (na ruci), pa je presjekao njega (uzdu ili onu drugu stvar, kao rubac, maramu i slično tome).

GLAVA:

Neće ophoditi Kjabu (više nijedan čovjek bivši) go (nag), i neće hodočastiti (više nijedan) idolopoklonik.

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukjejra, rekao je: pričao nam je Lejs, rekao je Junus, rekao je Ibnu Šihab: pričao mi je Humejd, sin Abdurahmana, da je Ebu Hurejrete izvijestio njega da je Ebu Bekjr Siddik, bio zadovoljan Allah od njega (s njim), poslao njega u hodočašću koje (je bilo to što) je učinio zapovjednikom njega na njemu (na tom hodočašću) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, prije hodočašća oproštaja (oproštajnog hadža, poslao je Ebu Bekjr Ebu Hurejreta na) dan klanja (žrtava) u skupini (nekolika druga, nekoliko drugova da) objavi (obznani) u narodu (ljudima):

"Zar ne! (tj. Pažnja! Pazite!) Neće hodočastiti poslije (ove) godine (nijedan) idolopoklonik, i neće ophoditi Kjabu (nijedan čovjek) go."

(Idolopoklonici su hodočastili gola tijela, goli.)

GLAVA:

Kada je zastao (zaustavio se) u ophođenju.

A rekao je Ata' o (onom) ko ophodi pa se uspostavi molitva, ili se odbije (otklone, otkloni, odgurne) od svoga mjesta kada je pozdravio (predao selam na kraju molitve): Vratiće se ka (mjestu) gdje se presjeklo (prekinulo) na njemu (gdje se prekinulo njemu započeto ophođenje pa će ga nastaviti). A spominje se slično njemu (kao ovo) od Ibnu Umera i Abdurrahmana, sina Ebu Bekjra, bio zadovoljan Allah od njih.

GLAVA:

Klanjao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, za svojih sedam (tj. nakon sedam ophođenja) dva naklona (rekjata).

A rekao je Nafi': Bio je Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (običaja da) klanja za (ili poslije) svakih sedam (ophođenja) dva naklona (dva rekjata). A rekao je Ismail, sin Umejjeta: rekao sam Zuhriji: Zaista Ata' govori: Dostatna je njemu propisana (molitva da ga oslobodi) od dva naklona (dva rekjata) ophođenja (tj. može mu zamjeniti ta dva naklona). Pa je rekao: Običaj (Muhameda a.s.) je vrijedniji (tj. bolje je da se izvrši njegov običaj). Nije ophodio (Nije izvršio ophođenje) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, sedam (puta) nikad (a da je drugačije, drukčije postupio) osim (tako da) je klanjao dva naklona (dva rekjata).

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Sufjan od Amra, pitali smo Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice:

"Da li će pasti čovjek (hodočasnik malog hodočašća umre) na svoju ženu u umri prije (nego) da ophodi između Safe i Merve?" Rekao

je: "Stigao je (u Mekju) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je ophodio Kjabu sedam (ophodnji), zatim je klanjao ozadi (iza) Mjesta (Ibrahimova) dva naklona (dva rekjata), i ophodio je između Safe i Merve." I rekao je (Ibnu Umer): "Zaista već je bio za vas u poslaniku Allaha lijep primjer (uzor)....". Rekao je (Amr): A pitao sam Džabira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, pa je rekao: Neka se ne približuje svojoj ženi do (časa kada je izvršio i to da) ophodi između Safe i Merve (sve što treba).

GLAVA

(onoga) ko se nije približio Kjabi i nije ophodio (tako) da izađe k Arefatu i vrati se poslije prvoga ophođenja (tj. osim prvoga ophođenja nije više ophodio dok se nije vratio sa Arefata).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Ebu Bekjra, rekao je: pričao nam je Fudajl, rekao je: pričao nam je Musa, sin Ukbeta, rekao je: izvijestio me Kjurejb od Abdullaha, sina Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Stigao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (u) Mekju, pa je ophodio, i trčao je između Safe i Merve, i nije se približio Kjabi poslije njegovog ophođenja nje do (časa kada) se vratio od Arefata.

GLAVA

(onoga) ko je klanjao dva naklona (dva rekjata) ophođenja izašavši iz Bogomolje (izvan Kjabe).

A klanjao je Umer, bio zadovoljan Allah od njega, izašavši iz Zabrane.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, rekao je: izvijestio nas je Malikj od Muhameda, sina Abdurahmana, od Urveta, od Zejnebe, od Ummu Selemete, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je: Potužila sam se k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio. - H - A pričao mi je Muhamed, sin Harba, pričao nam je Ebu Mervan Jahja, sin Ebu Zekjerijja-a, Gasanija od Hišama, od Urveta, od Umu Selemete, bio zadovoljan Allah od nje, žene Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao, a on je u Mekji, i htio je izlaženje (tj. odlaženje iz Mekje u Medinu), a nije bila Umu Selemeta ophodila Kjabu, a htjela je izlaženje (iz Mekje u Medinu), pa je rekao njoj poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Kada se uspostavila (tj. Kada se uspostavi) molitva jutra (tj. Kada se počne klanjati jutarnja molitva), pa ophodi na tvojoj (svojoj) devi, a ljudi klanjaju (tj. dok su ljudi u molitvi, bivši oni u molitvi)." Pa je učinila to. Pa nije klanjala (dva naklona-rekjata ophođenja uz Kjabu, kod Kjabe), čak je izašla (iz Mekje pa je onda klanjala ta dva naklona).

GLAVA

(onoga) ko je klanjao dva naklona ophođenja ozadi (iza) Mjesta (Ibrahimova).

PRIČAO NAM JE Adem, rekao je: pričao nam je Šubete, rekao je: pričao nam je Amr, sin Dinara, rekao je: čuo sam Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (da) govori:

Stigao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa je ophodio Kjabu sedam (puta, tj. sedam ophodnji), i klanjao je ozadi (iza) Mjesta (Ibrahimova) dva naklona-rekjata, zatim je izašao - na njega milost (blagoslov) i mir! - k Safi. A već je rekao Allah, uzvišen je: "Zaista već je bio za vas u poslaniku Allaha lijep primjer.....".

GLAVA

ophođenja poslije jutra i popodneva (tj. GLAVA molitve poslije ophođenja koje je obavljeno iza molitve jutra i molitve popodneva, dakle iza sabaha i ikjindije).

A bio je Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (običaja da) klanja dva naklona (dva rekjata) ophođenja (sve) dok se ne (počne da) pojavljuje (rađa) Sunce. A ophodio je Umer poslije molitve jutra pa je uzjahao (tj. krenuo je iz Mekje i) čak je klanjao dva naklona-rekjata (ophođenja) u (mjestu) Zu Tuva-u.

PRIČAO NAM JE Hasen, sin Umera, Basrija, rekao je: pričao nam je Jezid, sin Zurej'a, od Habiba, od Ata'a, od Urveta, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da su (neki) ljudi ophodili Kjabu poslije molitve jutra (sabaha), zatim su sjeli (posjedali) k opominjaču (tj. do propovjednika, uz propovjednika koji je držao propovjed), te kada se rodilo (pojavilo) Sunce, ustali su (da) klanjaju pa je rekla Aiša, bio zadovoljan Allah od nje:

Sjedili su, te kada je bila ura (čas) koja (je takva da) se izbjegava (ne želi se) u njoj molitva, ustali (da) klanjaju (ili: počeli su da klanjaju).

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Munzira, pričao nam je Ebu Damrete, pričao nam je Musa, sin Ukbeta, od Nafi'a da je Abdullah, bio zadovoljan Allah od njega, rekao: čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) zabranjuje (sprečava, sprječava) od molitve kod rađanja (pojavljivanja) Sunca i kod njegovog zalaženja.

PRIČAO MI JE Hasen, sin Muhameda on je Za'feranija, rekao je: pričao nam je Abidete, sin Humejda, rekao je: pričao mi je Abdul-Aziz, sin Rufej'a, rekao je: vidio sam Abdullaha, sina Zubejra, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (da) ophodi poslije zore i klanja dva naklona (dva rekjata). Rekao je Abdul-Aziz: A vidio sam Abdullaha, sina Zubejra, (da) klanja dva naklona (dva rekjata) poslije popodneva (poslije ikjindije) i izvještava da je Aiša, bio zadovoljan Allah od nje, pričala njemu da Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, nije unišao (u) njezinu sobu (drukčije) osim (tako da) je klanjao njih dva (tj. dva naklona-rekjata).

GLAVA

bolesnika (koji može da) ophodi jašući (on).

PRIČAO MI JE Ishak Vasitija, rekao je: pričao nam je Halid od Halida Haza'a, od 'Ikjrimeta, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, ophodio Kjabu, a on je na devi, svaki (puta) kada je došao na (crni) ugao, pokazao je (pokazao bi, dao bi znak) k njemu sa (jednom) stvari (što je bila, koja je bila) u njegovoj ruci, i veličao je (izgovarao bi tekbir).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, pričao nam je Malikj od Muhameda, sina Abdurahmana sina Nevfela, od Urveta, od Zejnebe, kćeri Umu Selemete, od Umu Selemete, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Potužila sam se k poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, da se ja tužim (tj. da se osjećam bolesna, slaba) pa je rekao: "Ophodi iza ljudi, a ti si jahačica (Ophodi iza ljudi jašući)." Pa sam ophodila, a poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, klanja uz stranu Kjabe i on uči (čita naizust u molitvi): "Tako mi Tura. I knjige napisane.....".

GLAVA

napajanja (pojenja) hodočasnika.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Ebul-Esveda, pričao nam je Ebu Damrete, pričao nam je Ubejdulah od Nafi'a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Tražio je dozvolu Abbas, sin Abdul-Muttaliba, bio zadovoljan Allah od njega, (tražio je dozvolu od) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) prenoćiva u Mekji (u) noćima Mine zbog njegovoga napajanja (pojenja hodočasnika, koju je dužnost vršio po dužnosti koju je naslijedio od pređa - od predaka), pa je dozvolio njemu.

PRIČAO NAM JE Ishak, pričao nam je Halid od Halida Haza'a, od 'Ikjrimeta, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, došao k pojenju (tj. k pojilištu, k mjestu gdje su se pojile hadžije, hodočasnici) pa je zatražio pojenje (da se napije) pa je rekao Abas:

"O Fadle, idi k tvojoj (k svojoj) majci, pa dođi poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, sa pićem od (pića koje je) kod nje (tj. pa mu donesi pića od nje)." Pa je rekao: "Napoji me!" ("Daj mi da se napijem!") Rekao je: "O poslaniče Allaha, zaista oni su (takvi da) učine (da stavljaju, zamaču) njihove (svoje) ruke u njega (u ovo piće što je ovdje)." Rekao je: "Napoji me!" Pa je pio od njega (od onoga pića). (Radi se o piću od vode u koju je stavljeno rezaćija, suhoga grožđa.) Zatim je došao (bunaru) Zemzemu, a oni napajaju i rade u njemu (tj. izvlače vodu iz njega) pa je rekao: "Radite, pa (tj. jer) zaista vi ste na dobrom poslu." Zatim je rekao: "Da nije (to, toga) da biste se nadvladali (nadjačali), zaista bih sišao (sjahao tako) da stavim uže na ovo." Misli (na) svoje rame (pleće), i pokazao je k svome ramenu (plećima).

(To jest: Da nije toga što bi sav narod navalio povodeći se za mnom da izvlači vodu, pa bi tako vas nadvladao, i vi bi ostali nadjačani, odgurnuti od svoje naslijeđene dužnosti - ja bih sada stavio uže na rame da i ja izvlačim vodu za napajanje hodočasnika Kjabe.)

GLAVA

(onoga) što je došlo o Zemzemu (tj. u vezi Zemzema, bunara u dvorištu Kjabe).

A rekao je Abdan: izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Junus od Zuhrije, rekao je Enes, sin Malikja, bio zadovoljan Allah od njega:

Bio je Ebu Zerr (običaja da) priča da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Raspuknuo se moj strop (tavan), a ja sam u Mekji, pa je sišao Džibril - na njega mir! - pa je raspuknuo (pa je otvorio) moja prsa,

zatim je oprao njih sa vodom Zemzema, zatim je došao sa tasom od zlata (donio je tas od zlata), napunjenim mudrošću i vjerovanjem pa je izručio nju (mudrost, ili: tas - tastun zapravo znači leđen, leginj, lavor - ali se ovdje prevelo sa tas, tanjir, izručio ga je) u moja prsa, zatim je poklopio (tj. sklopio, zatvorio) njega (tj. njih, prsa). Zatim je uzeo za moju ruku pa se je uspenjao (pa se uspeo) sa mnom k najbližem nebu. Rekao je Džibril blagajniku (tj. čuvaru) neba: "Otvori!" Rekao je: "Ko je ovo (Ko je to)?" Rekao je: "Džibril."."

PRIČAO NAM JE Muhamed, on je sin Selama, izvijestio nas je Fezarija od Asima, od Šabije da je Ibnu Abas, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, pričao njemu, rekao je:

Napojio sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, od (vode) Zemzema, pa je pio, a on je stajač (tj. pio je stojeći). Rekao je Asim: Pa je kleo (zaklinjao) 'Ikjrimete (da Muhamed a.s.) nije bio tada (u drukčijem položaju) osim na devi.

GLAVA

ophođenja (okolo, oko Kjabe) pridružioca (tj. onoga koji je odluci za hodočašće pridružio odmah i odluku za umru, zajedno odlučio i hadž i umru na mikatu).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malikj od Ibnu Šihaba, od Urveta, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje (s njom):

Izašli smo sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u hodočašću oproštaja (u oproštajnom hodočašću, hadžu), pa smo povikivali za umru. Zatim je rekao: "Ko je (u takvom položaju da) je bio sa njim hedj (žrtvena životinja, tj. ko ima žrtvenu životinju sa sobom), pa neka povikiva za hodočašče i umru, zatim neka se ne rješava (stege sve) do (časa kada nastupi vrijeme da) se riješi od njih dvaju (od oboga, tj. do izvršenja oboga: i hodočašća i umre)." Pa sam stigla (u) Mekju, a ja sam žena u mjesečnici (snašla me mjesečnica). Pa pošto smo izvršili naše hodočašće, poslao je mene sa Abdurahmanom k Ten'imu pa sam izvršila umru. Pa je rekao, pomilovao ga Allah i spasio: "Ova (radnja, tj. umra) je mjesto tvoje umre (koju si bila odlučila prije

nego te bila snašla mjesečnica)." Pa su ophodili (Kjabu oni) koji su povikivali za umru, zatim su se riješili (stege, ihrama, hodočasničke odjeće). Zatim su ophodili drugo ophođenje poslije (pošto je došlo vrijeme) da su se vratili od Mine. A što se tiče (onih) koji su sastavili između hodočašća i umre (koji su sastavili hodočašće i umru), ophodili su jedno ophođenje.

PRIČAO NAM JE Jakub, sin Ibrahima, pričao nam je Ibnu Ulejjete od Ejuba, od Nafi'a da je Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (našao se jednom u takvom stanju da) je unišao njegov sin Abdullah, sin Abdullaha, (unišao je njemu), a njegova deva je u kući (tj. pred kućom hoće da je uzjaši i da krene na hodočašće - "zahrun" znači: deva, leđa, površina itd., a ovdje znači deva. -) pa je rekao (Ibnu Umeru njegov sin):

"Zaista ja neću biti siguran (tj. nisam siguran da se ne dogodi i to) da bude (ove) godine između ljudi rat (borba) pa (da) odbiju (odvrate, spriječe) tebe od Kjabe, pa da si ostao (kod kuće ove godine, tj. daj ne idi ove godine na hodočašće)." Pa je rekao (Ibnu Umer): "Već je izašao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (iz Medine pošavši da obavi umru) pa su rastavili nevjernici (plemena) Kurejš između njega i između Kjabe, pa ako se rastavi između mene i između nje, činiću (učiniću) kao što je činio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio." "Zaista već je bio za vas (vama) u poslaniku Allaha lijep primjer....". Zatim je rekao: "Zasvjedočavam vas da sam ja proizveo (dao dužnost) sa mojom (svojom) umrom hodočašće." Rekao je (Abdullah, sin Abdullaha sina Umera): Zatim je stigao (u Mekju) pa je ophodio za njih dvoje (hadž i umru) jedno ophođenje.

PRIČAO NAM JE Kutejbete, pričao nam je Lejs od Nafi'a da je Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, htio hodočašće (one) godine (kada je) sišao Hadžadž (u okolicu Mekje da ratuje) sa Ibnu Zubejrom. Pa se reklo njemu (Ibnu Umeru):

"Zaista ljudi (su u tako zategnutim odnosima da) je bivajući (tj. da će biti, da već biva) među njima rat, i mi se zaista bojimo da odvrate tebe." Pa je rekao: "Zaista već je bio za vas u poslaniku Allaha lijep primjer....", tada ću napraviti kao što je napravio poslanik Allaha,

pomilovao ga Allah i spasio. Zaista ja zasvjedočavam vas da sam ja proizveo umru (učiniću umru)." Zatim je izašao. Te kada je bio u vanjskom (dijelu brda) Bejda'a, rekao je: "Šta je stvar hodočašća i umre (drugo) osim jedna (te ista stvar, ili: Nije stvar hadža i umre ništa drugo osim jedna ista stvar). Zasvjedočavam vas da sam ja već proizveo hodočašće sa mojom (svojom) umrom." I potjerao je žrvenu životinju (što) je kupio sebi nju u (mjestu) Kudejdu i nije povećao na to (ništa). Pa nije zaklao (žrtve), i nije se riješio (ni) od (jedne) stvari (što) je bila zabranjena od njega (tj. od zabranjenih stvari u hodočašću), i nije se obrijao, i nije dao kratiti (kosu sebi sve) do (časa kada) je bio dan klanja (žrtava), pa je (tek onda) zaklao (žrtvu) i obrijao se. I smatrao je da je već izvršio ophođenje hodočašća i umre sa svojim prvim ophođenjem. A rekao je (ili: I rekao je) Ibnu Umer: "Tako je činio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio."

GLAVA

ophođenja na čišćenju (tj. očistivši se predhodno kao što se čisti pred molitvu - pod abdestom).

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin 'Isa-a, pričao nam je Ibnu Vehb, rekao je: izvijestio me Amr, sin Harisa, od Muhameda, sina Abdurahmana sina Nevfela, Kurejšije da je on pitao Urveta, sina Zubejra, pa je rekao:

Već je hodočastio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je izvijestila mene Aiša, bio zadovoljan Allah od nje, da je prva stvar (što) je počeo s njom (što je počeo nju da vrši Muhamed a.s.) kada je stigao (u Mekju bila to) da se on očistio (uzeo abdest). Zatim je ophodio Kjabu. Zatim nije bila umra. Zatim je hodočastio Ebu Bekjr, bio zadovoljan Allah od njega, pa je bila prva stvar (što) je počeo s njom ophođenje Kjabe. Zatim nije bila umra. Zatim Umer, bio zadovoljan Allah od njega, kao to (tj. isto tako je činio). Zatim je hodočastio Usman, bio zadovoljan Allah od njega, pa sam vidio njega prva stvar (što) je počeo s njom je ophođenje Kjabe. Zatim nije bila umra. Zatim Muavija i Abdullah, sin Umera (su tako činili). Zatim sam hodočastio sa Ibnu Zubejrom, pa je bila prva stvar (što) je počeo s njom (ili: prvo što je počeo je) ophođenje Kjabe. Zatim nije bila umra. Zatim sam vidio

Iseljenike i Pomagače (Muhadžire i Ensarije) (da) čine tako (to). Zatim nije bila umra.

(Riječ Iseljenike pisaćemo u daljem tekstu gdje god ta riječ bude označavala one iseljenike koji su sa Muhamedom a.s. iselili iz Mekje u Medinu zbog progona mekjanskih idolopoklonika onoga vremena.)

Zatim zadnji koga sam vidio (da) je to činio (bio) je Ibnu Umer, zatim nije pokvario nju (tj. njega, hodočašća čineći ga) umrom.

(To jest: pretvarajući započeto hodočašće u umru poslije koje će donijeti odluku za hodočašće osmoga zul-hidžeta i obaviće hodočašće sa tim novim odlučivanjem, nijetom. To Urvete ne odobrava, ali je već prošlo u tekstu da su to neki pričali da je taj postupak Muhamed a.s. dozvolio. Pošto Urvete to ne odobrava, to je i smisao njegove rečenice: Zatim nije bila umra. Njegovo navođenje mnogih primjera ima cilj da dokaže da je to postupak i zaključak cjelokupnog vjernoga naroda.)

I ovo je (tj. I evo, eto je) Ibnu Umer kod njih, pa (zašto) neće (da) pitaju njega, (pa ni on), a ni jedan (čovjek) od (onoga) ko je prošao (tj. ko je god bio živ do sada), ne počinjaše (ni) sa (kakvom drugom) stvari kada stave njihove (svoje) noge (u dvorište Kjabe - ne počinjaše ni čim prije) od ophođenja. Zatim se neće riješiti (tj. ne rješavaju se stege-ihrama). A već sam vidio moju (svoju) majku i svoju tetku kada stignu njih dvije, neće početi njih dvije (ni) sa (jednom) stvari prije od Kjabe, ophode njih dvije nju, zatim se neće riješiti (tj. ne rješavaju se stege, ne rješavaju se ihrama) njih dvije. A već je izvijestila mene moja majka da je povikivala ona, i njezina sestra, i Zubejr, i omsica i omsica (i taj-i-taj) za umru, pa pošto su potrali (dotakli rukom crni) ugao (crni kamen), riješili su se (stege, ihrama).

GLAVA

moranja (dužnosti, tj. bivanja dužnosti trčanja između) Safe i Merve.

I učinilo se (to) od obreda (ili: od znakova obreda za poštovanje) Allaha.

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, rekao je Urvete: pitao sam Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, pa sam rekao njoj:

"Da li smatraš (tj. Šta misliš da znači) govor Allaha, uzvišen je: "Zaista Safa i Merva su od obreda Allaha, pa ko hodočasti Kjabu ili obavlja umru, pa nema grijeha na njega da ophodi (mnogo) njih dva (ta dva mjesta)....", pa tako mi Allaha nije (ni) na jednoga (čovjeka) grijeh (ako postupi tako) da neće ophoditi (tj. da ne ophodi) Safu i Mervu (tako ja to tumačim, rekao je Urvete):" ("Tafe", i "tavvefe", i "tetavvefe" i "ittavvefe" znače približno isto, ali svi ti oblici idu sa prijedlogom "bi", i sa tim "bi" znače ophoditi nešto, obilaziti okolo nečega.) Rekla je (Aiša r.a.): "Loše je (to tumačenje) što si rekao, o moj sestriću. Zaista ova (rečenica, tj. ovaj odlomak Kur'ana) da je bila kao što si protumačio nju na njega (na taj smisao), bila bi (toga smisla da) nema grijeha na njega (ako postupi tako) da ne ophodi njih dva (ta dva mjesta), ali je ona spustila se (objavila se) u (vezi) Pomagača (Ensarija). Bili su prije (nego je došlo vrijeme) da prime Islam (Bili su običaja da) povikivaju za (kip) silnoga Menata koji (je bio taj što) obožavaše njega kod Mušellela (mjesta). Pa je bio (onaj) ko je povikivao (bio je običaja da) se čuva grijeha da ophodi Safu i Mervu. Pa pošto su primili Islam, pitali su poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, o tome. Rekli su: "O poslaniče Allaha, mi se zaista čuvamo grijeha da ophodimo između Safe i Merve", pa je spustio (objavio) Allah, uzvišen je: "Zaista Safa i Merva su od obreda Allaha....".." Odlomak (taj vidi). Rekla je Aiša, bio zadovoljan Allah od nje: A već je uobičajio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, ophođenje između njih dvaju (između ta dva mjesta), pa nije (ni) za jednoga (čovjeka) da ostavlja ophođenje između njih dvaju (dva). Zatim sam izvijestio (o ovome, kaže Zuhrija) Ebu Bekjra, sina Abdurahmana pa je rekao: Zaista ovo je svakako (jedno veliko) znanje (koje ja) nisam bio čuo. A zaista već sam čuo (neke) ljude od pripadnika nauke (da) spominju da ljudi, osim (onih) koje je spomenula Aiša (tj. osim Pomagača), od (onih) ko (koji) povikivaše za Menat - ophođavaše svi oni Safu i Mervu (prilikom vršenja obreda kipu Menatu u vrijeme idolopoklonstva). Pa pošto je spomenuo Allah, uzvišen je, ophođenje Kjabe, a nije (bio) spomenuo Safe i Merve u Kur'anu, rekli su: "O poslaniče Allaha, ophođavasmo Safu i Mervu, a zaista Allah je spustio (objavio) ophođenje Kjabe, a nije

spomenuo Safe, pa da li je na nas (što) od grijeha (ako postupimo tako) da ophodimo Safu i Mervu?" Pa je spustio (objavio) Allah, uzvišen je: "Zaista Safa i Merva su od obreda Allaha....". Odlomak. Rekao je Ebu Bekjr: Pa čujem (sada) ovaj odlomak (da) je sišao u (vezi) dvije grupe, obadvije njih: u (vezi) koji se čuvahu (čuvaju) grijeha da ophode u predislamlju Safu i Mervu, i (u vezi onih) koji ophođavaše (i u predislamlju Safu i Mervu), zatim se čuvahu grijeha da ophode njih dva (ta dva mjesta) u Islamu zbog (toga što je jedno vrijeme bilo tako) da je Allah, uzvišen je, zapovjedio ophođenje Kjabe, a nije spomenuo Safe, dok je (najposlije, kasnije) spomenuo (i) to poslije što je spomenuo ophođenje Kjabe.

GLAVA

(onoga) što je došlo u (vezi) trčanja između Safe i Merve.

A rekao je Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice: Trčanje je od kuće Abadovića do uličice Ebu Husejinovića.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Ubejda sina Mejmuna, pričao nam je Isa, sin Junusa, od Ubejdulaha, sina Umera, od Nafi'a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, kada je ophodio prvo ophođenje, (bio je) kasao tri, a išao je (običnim hodom) četiri (ophodnje), a trčaše (pretrčavaše) utrobu oticanja (doline, tj. dno doline) kada je ophodio između Safe i Merve.

(Danas to dno doline, kuda je tekla bujica, ne postoji.)

Pa sam rekao Nafi'u: "Da li je bio Abdullah (običaja da običnim hodom) ide kada je prispio (došao, tj. kada dođe) jemenskom uglu?" Rekao je: "Ne, osim (u slučaju) da se pritijesni na uglu, pa (tj. jer) zaista on ne ostavljaše njega do (časa kada je uspio da) dotakne njega."

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan od Amra, sina Dinara, rekao je: pitali smo Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, o čovjeku (koji) je ophodio Kjabu u umri, a nije

ophodio između Safe i Merve, da li će prići svojoj ženi (u ime spolnoga odnosa)? Pa je rekao:

Stigao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa je ophodio Kjabu sedam (ophodnji, ophođenja) i klanjao je ozadi (iza) Mjesta (Ibrahimova) dva naklona (dva rekjata), pa je ophodio između Safe i Merve sedam (ophodnji, trčanja). "Zaista već je bio za vas u poslaniku Allaha lijep primjer....". A pitali smo Džabira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, pa je rekao: Neće se nikako približiti (ili: Neka se nikako ne približuje) njoj do (časa kada je uspio da) ophodi između Safe i Merve.

PRIČAO NAM JE Mekjija, sin Ibrahima, od Ibnu Džurejdža, rekao je: izvijestio me Amr, sin Dinara, rekao je: čuo sam Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Stigao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (u) Mekju pa je ophodio Kjabu, zatim je klanjao dva naklona (dva rekjata), zatim je trčao između Safe i Merve. Zatim je pročitao (proučio Ibnu Umer iz Kur'ana napamet): "Zaista već je bio za vas u poslaniku Allaha lijep primjer....".

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Muhameda, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Asim, rekao je: rekao sam Enesu, sinu Malikja, bio zadovoljan Allah od njega:

"Da li izbjegavaste trčanje između Safe i Merve (tj. Da li bijaste to držali za ružno)?" Rekao je: "Da, jer je ona (ta radnja) bila od obreda (ili: od znakova) preislamlja (pa smo to izbjegavali sve) do (časa kada) je spustio (objavio) Allah: "Zaista Safa i Merva su od obreda Allaha, pa ko je hodočastio (tj. ko hodočasti) ili obavlja umru, pa nema grijeha na njega da ophodi njih dva (ta dva mjesta).....".."

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan od Amra, od Ata'a, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Trčao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, samo oko Kjabe i između Safe i Merve zbog (toga da) pokaže idolopoklonicima svoju snagu. Povećao je Humejdija: pričao nam je Sufjan, pričao nam je Amr, rekao je: čuo sam Ata'a (priča) od Ibnu Abasa slično njemu (navedenom hadisu).

GLAVA:

Izvršavaće žena u mjesečnici obrede, sve njih osim ophođenja Kjabe, i (GLAVA o tome) kada je trčao na (drugom stanju) osim čišćenja (tj. kada je trčao bez abdesta) između Safe i Merve.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malikj od Abdurahmana, sina Kasima, od njegovog oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da je ona rekla:

Stigla sam Mekji (tj. u Mekju), a ja sam žena u mjesečnici, i nisam ophodila Kjabu, a ni između Safe i Merve. Rekla je: Pa sam se potužila (na) to k poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Rekao je: "Čini (sve) kao što čini hodočasnik, osim (jedino) da ne ophodiš Kjabu do (časa da) budeš (dok ne budeš) čista (od mjesečnice)."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Musena-a, pričao nam je Abdul-Vehab. - H - A rekao je meni Halifete: pričao nam je Abdul-Vehab, pričao nam je Habib Mualim (Učitelj) od Ata'a, od Džabira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Povikivao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, on i njegovi drugovi za hodočašće, a nije (ni) sa jednim od njih žrtvena životinja osim Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, i Talhata. A stigao je Alija iz Jemena, a sa njim je žrtvena životinja pa je rekao: Povikivao sam za (ono) što je povikivao za njega Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je zapovjedio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, svojim drugovima da učinu (da učine) nju (tu započetu radnju hodočašća) umrom i (da) ophode, zatim (da svoju kosu) skraćuju (podrežu) i riješe se (stege svi) osim ko (je u takvom položaju da) je bio sa njim hedj (žrtvena životinja). Pa su rekli: Odlazimo (krećemo) k Mini, a spolni ud jednoga (od) nas kapa sjemenom.

(Hoće se s time da kaže: Kako da pretvaramo započeto hodočašće u umru pa da onda prije novoga započinjanja hodočašća mognemo vršiti spolni odnos, te kada počnemo iznova vršiti hodočašće i kretati k Mini da nam se cijedi i kapa sjeme iz spolnoga uda, tj. da se još živo sjećamo spolnoga odnosa - a to se u mislima ne treba imati za vrijeme hodočašća?! Muhamed a.s. je, i pored tih pretjeranih riječi nekih ljudi, ostao pri svojoj naredbi i zapovjedi kako se vidi iz sljedećeg teksta.)

Pa je dospjelo (do ušiju) to Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao: "Da sam prije našao (tj. saznao) od moje (svoje) stvari što sam ozadi (tj. poslije, na kraju) našao (saznao), ne bih poveo (tj. potjerao) žrtvene životinje. I da nije (to) da je sa mnom žrtvena životinja, zaista bih se riješio (ihrama, stege, tj. učinio bih ono što sam zapovjedio vama)."

(Hedj je žrtvena životinja, a ehda znači, pored drugih značenja, i povesti žrtvenu životinju u Mekju.)

A dobila je mjesečnicu Aiša, bio zadovoljan Allah od nje, pa je obređivala (tj. vršila) obrede (hodočašća), sve njih osim (jedino) da ona nije ophodila Kjabu. Pa pošto je bila čista (tj. pošto se očistila od mjesečnice, pošto joj je prestala mjesečnica), ophodila je Kjabu.

Rekla je: "O poslaniče Allaha, odlazite (vi svi) sa hodočašćem i umrom, a odlazim (ja samo) sa hodočašćem." Pa je zapovjedio Abdurahmanu, sinu Ebu Bekjra da izađe sa njom do Ten'ima, pa je izvršila umru poslije hodočašća.

PRIČAO NAM JE Muemmel, sin Hišama, pričao nam je Ismail od Ejuba, od Hafsate, rekla je:

Sprečavasmo naše (mlade) djevojke da izlaze (na molitvu bajrama - godišnjih blagdana, praznika). Pa je stigla (jedna) žena, pa je odsjela (u) dvorcu Halefovića (u Basri) pa je pričala da je njezina sestra bila pod (jednim) čovjekom (tj. udata za jednim čovjekom, udata za jednog čovjeka) od drugova poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (taj čovjek) se već borio sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio,

dvanaest borbi. I bila je moja sestra sa njim u šest borbi. Rekla je: Liječasmo (Liječismo, liječili smo) ranjene i stajasmo nad bolesnima. Pa je pitala moja sestra poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekla: "Da li je na jednu (od) nas šteta (grijeh), ako nije bio za nju pokrivač (za glavu i gornji dio tijela, tj. ako nema pokrivača), da ne izađe (na bajramsku molitvu)." Pa je rekao: "Neka obuče njoj njezina drugarica od svoga pokrivača, i neka prisustvuje dobru i molitvi (molbi) vjernika." Pa pošto je stigla Umu Atija, bio zadovoljan Allah od nje (s njom), pitale su je, ili je rekla: pitali smo je, pa je rekla - a ne spominjaše (ona) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (nikada drukčije) osim (tako da) je rekla (da bi rekla): "Sa mojim ocem (tj. Dala bih oca za njega)!" - pa smo rekle: "Da li si čula poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori tako i tako?" Rekla je: "Da, sa mojim ocem (bih ga otkupila)!" Pa je rekao: "Neka izađu mlade djevojke, zastrte (stavljene iza zastora), ili: mlade djevojke i zastrte (i one koje su stavljene iza zastora) i žene u mjesečnici." Pa su prisustvovale dobru i molitvi (molbi, dovi) muslimana. A odstranile su se žene u mjesečnici (od) klanjališta. Pa sam rekla: "Zar žene u mjesečnici (da prisustvuju)?" Pa je rekla: "A zar nije (slučaj da je dozvoljeno da) prisustvuje (takva žena) Arefatu, i prisustvuje tude i prisustvuje tude (tu i tu)."

GLAVA

povikivanja od (mekjanske) doline i (drugoga mjesta) osim nje za Mekjanca i za hodočasnika (koji nije iz Mekje ako je došao u Mekju za umru) kada je izašao k Mini.

A pitao se Ata' o nastanjenom (u Mekji kada će on da) se odaziva za hodočašće (da izgovori on dvoodazov za hodočašće pa) je rekao: I bio je Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (običaja da) se odaziva (na) dan razmišljanja (8. zul-hidžeta) kada je klanjao podne i izjednačio se na svojoj samarici (uzjahao jahaću životinju). A rekao je Abdul-Melikj od Ata'a, od Džabira, bio zadovoljan Allah od njega:

Stigli smo sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, pa smo se riješili (stege, tj. oslobodili se ihrama) do dana razmišljanja, i učinili smo Mekju (tada) za leđima (našim) odazivali smo (tj.

odazivajući) se za hodočašće. A rekao je Ebu Zubejr od Džabira: Povikivali smo od (mekjanske) doline. A rekao je Ubejd, sin Džurejdža Ibnu Umeru, bio zadovoljan Allah od njih dvojice: "Vidio sam te kada si bio u Mekji povikivali su kada su vidjeli mlađak, a nisi povikivao ti do dana razmišljanja?!" Pa je rekao: "Nisam vidio Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) povikuje do (časa kada je nastupilo vrijeme da) se požuri (ili: da skoči, podigne se) sa njim njegova samarica (jahaća životinja)."

GLAVA:

Gdje klanja podne (hodočasnik na) dan razmišljanja?

PRIČAO MI JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Ishak Ezrak, pričao nam je Sufjan od Abdul-Aziza, sina Rufej'a, rekao je: pitao sam Enesa, sina Malikja, bio zadovoljan Allah od njega, rekao sam: izvijesti me za (jednu) stvar (što) si razumio nju od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, gdje je klanjao podne i popodnev (ikjindiju na) dan razmišljanja (osmi dan zul-hidžeta)? Rekao je: U Mini. Rekao sam: Pa gdje je klanjao popodnev (ikjindiju na) dan odlaska (sa Mine u Mekju)? Rekao je: U (mekjanskoj) dolini (na Muhasabu). Zatim je rekao: Čini kao što čine tvoji zapovjednici.

PRIČAO NAM JE Alija, čuo je Ebu Bekjra, sina Ajjaša, pričao nam je Abdul-Aziz: susreo sam Enesa. - H - A pričao mi je Ismail, sin Ebana, pričao nam je Ebu Bekjr od Abdul-Aziza, rekao je: izašao sam k Mini (na) dan razmišljanja, pa sam susreo Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, idući (on) na magarcu pa sam rekao:

"Gdje je klanjao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (u) ovome danu podne?" Pa je rekao: "Gledaj (Pogledaj) gdje klanjaju tvoji zapovjednici, pa klanjaj."

GLAVA

molitve u Mini.

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Munzira, pričao nam je Ibnu Vehb, izvijestio me Junus od Ibnu Šihaba, rekao je: izvijestio me Ubejdulah, sin Abdullaha sina Umera, od svoga oca, rekao je:

Klanjao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u Mini dva naklona (dva rekjata), i Ebu Bekjr, i Umer i Usman prsima (tj. početkom, u prvo vrijeme) od svoga kalifata (halifeta, vladanja).

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Šubete od Ebu Ishaka Hemdanije, od Hariseta, sina Vehba, Huza'ije, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Klanjao je sa nama Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, a mi smo mnogobrojniji (od svih vremena) što smo bili ikad i sigurniji (od) njega (tj. i bezbjedniji od svega vremena ikad - a to znači: kada nas je bilo najviše i kada smo bili najbezbjedniji tada je klanjao sa nama) u Mini (ili: na Mini) dva naklona (dva rekjata).

PRIČAO NAM JE Kabisate, sin Ukbeta, pričao nam je Sufjan od Aameša, od Ibrahima, od Abdur-Rahmana, sina Jezida, od Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Klanjao sam sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, dva naklona (dva rekjata), i sa Ebu Bekjrom, bio zadovoljan Allah od njega, dva naklona (dva rekjata), i sa Umerom, bio zadovoljan Allah od njega, dva naklona (dva rekjata). Zatim su se razišli u vas putevi. Pa da je moj udio od četiri (naklona-rekjata što se sada klanjaju ona) dva primljena naklona-rekjata (što su se prije klanjala).

GLAVA

posta (post) dana Arefata.

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan od Zuhrije, pričao nam je Salim, rekao je: čuo sam Umejra, slobodnjaka Umu Fadle, od Umu Fadle:

Sumnjali su ljudi (na) dan Arefata u post Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa sam poslala k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (jedno) piće, pa je popio njega.

GLAVA

odazivanja i veličanja kada je podranio (poranio, uranio) od Mine k Arefatu.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malikj od Muhameda, sina Ebu Bekjra, Sekafija da je on pitao Enesa, sina Malikja, bio zadovoljan Allah od njega, a njih dva su podranjivača (ranioca) dva (rano su krenuli) od Mine k Arefatu: Kako pravljaste (činjaste, kako ste pravili, kako ste činili) u ovome danu sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (kako ste vršili obrede dok je on bio živ)? Pa je rekao: Povikivaše od nas povikivač, pa nije (on) mrzio na njega (nije mu to osudio), i veličaše od nas veličalac, pa nije mrzio na njega (nije mu to osudio).

GLAVA

hoda po vrućini u odlaženju (poslije podne na) dan Arefata.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malikj od Ibnu Šihaba, od Salima, rekao je: pisao je Abdul-Melikj k Hadžadžu: da se ne protiviš Ibnu Umeru u hodočašću. Pa je došao Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, a ja sam sa njim (na) dan Arefata kada je prošlo Sunce (najvišu tačku neba), pa je zavikao kod šatora Hadžadža. Pa je izašao (Hadžadž), a na njemu je veliki ogrtač obojen žutim šafranom, pa je rekao:

"Šta je tebi, o Ebu Abdurahmane!" Pa je rekao: "Odlazak (Polazak, Pokret)! Ako htijaše (ti) običaj (tj. postupak Muhameda a.s.)." Rekao je: "Ovaj čas?" Rekao je: "Da." Rekao je: "Pa pričekaj me, da izlijem na moju (svoju) glavu (vodu), zatim (da) i
zađem." Pa je odsjeo dok je izašao Hadžadž pa je išao između mene i između moga oca. Pa sam rekao: "Ako htijaše (ti) običaj (Muhameda a.s.), pa skrati prediku i požuri stajanje!" Pa je počeo (da) gleda k

Abdullahu. Pa pošto je vidio to Abdullah, rekao je: "Istinu je rekao (Bio je istinit u onome što ti je rekao)."

GLAVA

stajanja (jašući) na životinji u (tj. na) Arefatu.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, od Malikja, od Ebu Nadra, od Umejra, slobodnjaka Abdullaha, sina Abbasa, od Umu Fadle, kćeri Harisa, da su se (neki) ljudi prepirali (doslovno: nisu se slagali u mišljenju razgovarajući) kod nje (na) dan Arefata o postu Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je rekao neki (od) njih:

"On je postač (tj. On danas posti)." A rekao je neki (od) njih: "Nije postač (doslovno: Nije sa postačem)." (Ono "bi sa" je suvišno, ali znači ipak pojačanje: Nije nikakav postač.) Pa sam poslala k njemu (jednu) čašu mlijeka, a on je stajač na svojoj devi (tj. a on je bio na svojoj devi), pa je popio njega.

GLAVA

sastavljanja između dvije molitve u (na) Arefatu.

A bio je Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, kada je prošla njega molitva sa vođom (na) Arefatu, (bio je, bio bi) sastavio između njih dvije (tj. sastavio bi podne i popodnev-ikjindiju u svome stanu, šatoru, odsjedalištu). A rekao je Lejs: pričao mi je Ukajl od Ibnu Šihaba, rekao je: izvijestio me Salim da je Hadžadž, sin Jusufa (u onoj) godini (kada) je odsjeo (u okolicu Mekje radi borbe) sa Ibnu Zubejrom, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, pitao Abdullaha: "Kako praviš (tj. postupaš) u stajanju (na) dan Arefata?" Pa je rekao Salim: "Ako htijaše (Ako hoćeš ti) običaj (Muhameda a.s.), pa pripeci sa molitvom (tj. obavi u pripeci, žegi molitvu na) dan Arefata." Pa je rekao Abdullah, sin Umera: "Istinu je rekao (doslovno: Uistinio je)." Zaista oni sastavljaše između podne i popodneva (tj. sastavljali su podne i ikjindiju) u (ili na ili po) običaju (Muhameda a.s.). Pa sam rekao Salimu: "Zar je (Da li je) to činio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio (tj. Zar je

sastavljao podne i popodnev-ikjindiju)?" Pa je rekao Salim: "A da li slijedite u tome (išta drugo) osim njegov običaj?!"

GLAVA

skraćivanja predike (vaza, govora, propovjedi) u (tj. na) Arefatu.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, izvijestio nas je Malikj od Ibnu Šihaba, od Salima, sina Abdullaha da je Abdul-Melikj, sin Mervana pisao k Hadžadžu da se povodi za Abdullahom, sinom Umera, u hodočašću. Pa pošto je bio dan Arefata, došao je Ibnu Umere, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, a ja sam sa njim kada se nagelo Sunce (sa najviše tačke k zapadu), ili je prešlo (odstranilo se, otišlo sa najviše tačke - pripovjedač sumnja koji je izraz čuo), pa je zavikao kod njegovog šatora:

"Gdje je ovaj?" Pa je izašao k njemu. Pa je rekao Ibnu Umer: "Odlazak!" Pa je rekao: "Sada?" Rekao je: "Da." Rekao je: "Pričekaj me. Izliću na mene (tj. na sebe) vodu." Pa je sišao (sjahao) Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, dok je (ili dok nije) izašao. Pa je išao između mene i između moga oca. Pa sam rekao: "Ako htijaše (Ako hoćeš ti) da pogodiš (učiniš) običaj (Muhameda a.s.) danas, pa skrati prediku (propovjed), i požuri (za) stajanje (na Arefatu)." Pa je rekao Ibnu Umer: "Uistinio je (Istinu je rekao)."

GLAVA

hitenja (žurenja) k stajalištu (k mjestu stajanja).

GLAVA

stajanja u (na) Arefatu.

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan, pričao nam je Amr, pričao nam je Muhamed, sin Džubejra sina Mut'ima, od njegova oca, rekao je:

Tražah, tražih, (tj. Tražio sam jednu) devu (što je pripadala) meni. - H - A pričao nam je Museded, pričao nam je Sufjan od Amra, čuo je Muhameda, sina Džubejra, (da priča) od svoga oca Džurejdža, sina Mut'ima, rekao je:

Izgubio sam (jednu) devu pa sam otišao (da) tražim nju (na) dan Arefata, pa sam vidio Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, stojećeg (tj. a on stoji) u (na) Arefatu pa sam rekao: Ovaj je tako mi Allaha od Humsa (Humsovića, tj. od Kurejševića), pa šta je njegova stvar ovdje (tj. pa što će on ovdje)?

PRIČAO NAM JE Fervete, sin Ebu Magra'a, pričao nam je Alija, sin Mushira, od Hišama, sina Urveta, rekao je Urvete:

Bili su ljudi (običaja da) ophode u predislamlju goli (nagi), sem (osim) Humsa, a Humsi su Kurejševići i što je rodila (ta plemenska zajednica). I bili su Humsi (običaja da) se misle na ljude (da sebe računaju na ljude, tj. davali su ljudima besplatno darove računajući na Božiju nagradu). Daruje čovjek čovjeku odjeće, odjeću (da) ophodi u njima, i daruje žena ženi odjeće (da) ophodi (ona) u njima. Pa ko (se nađe u takvom stanju da) nisu darovali njega Humsi, ophodio je Kjabu go (nag). I izlijevaše se (tj. I vraćaše se, I razilaziše se) skupina ljudi od Arefata, a izlijevaše se (vraćaše se, razilazaše se, razilaziše se) Humsi od Džem'a (tj. od Muzdelife, jer je Dže'un drugo ime Muzdelife). Rekao je (Hišam): A izvijestio me moj otac (Urvete) od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da je ovaj ajet (odlomak Kur'ana) sišao u (vezi) Humsa: "Zatim se izlite (vratite, raziđite) odakle se izlijevaju ljudi....". Rekao je: Izlijevaše se (Kurejševići) od Džem'a (Muzdelife), pa su se odbili k Arefatu (tj. pa im se zapovjedilo da idu na Arefat i da oni i tamo obave stajanje pa da se odatle vrate i raziđu).

GLAVA

idenja (hoda) kada se odbio (otišao) od Arefata (kada je otišao sa Arefata).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malikj od Hišama, sina Urveta, od njegovog oca da je on rekao:

Upitao se (Upitan je) Usamete, a ja sam sjedač (tj. a ja sam sjedio): "Kako je bio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) ide u hodočašću oproštaja (oproštajnom hadžu) kada se odbio (tj. kada je otišao sa Arefata)?" Rekao je: "Iđaše (Išao je) trapom, pa kada je našao (razmaknuto) prostranstvo, galopirao je. (Riječ "el-'aneku" prevedena je sa trap, a možda bi još pravije, ispravnije bilo tu riječ prevesti sa: laki galop. Za tu riječ se kaže da je to hod konja između sporosti i žurenja što bi odgovaralo hodu trap. Ali neki kažu da je to hod konja u kojem konj ispruži vrat da se pomogne pri hodu, a to, možda, već znači neki brži hod od trapa. Ovo tumačenje je posve vjerovatno jer "anekun" je od istoga korijena kao i "unukun" vrat, šija. "Nassa" znači uzdignuti se, žuriti što ima snage, a to je galopirati.) Rekao je Hišam: A galopiranje je iznad trapa. Prostranstvo je rasprostranjenje (zemljišta, terena kuda prolazi put), a množina (od riječi "fedžvetun") je "fedževatun" i "fidža'un", a takođe (tj. a kao ta riječ što ima takvu množinu, ima) je "rekjvetun" i (množina joj je) "rikja'un". ("Rikjvetun" znači mala lađa, barka; mala posuda od kože za vodu, đugum za kahvu u novijem jeziku itd.) "Menasun" znači bježanje (a upotrebljena je u Kur'anu na kraju jednoga odlomka ".... va late hine menas", a to znači isto što i:) "Lejse hine firarin": Nije (ovo) vrijeme (čas) bježanja.

(Veli se da je Buharija ovu riječ "menasun" ovdje spomenuo zbog toga što se nekome pričinilo da ova riječ ima korijen kao i "nassa": uzdignuti, galopirati, a u stvari "menasun" je od "nevsun", pa nema ništa zajedničko sa riječi "nassa".)

GLAVA

silaženja (sjahivanja, odsijedanja) između Arefata i Džem'a (Muzdelife).

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Hamad, sin Zejda, od Jahja-a, sina Seida, od Musa-a, sina Ukbeta, od Kjurejba, slobodnjaka Ibnu Abasova, od Usameta, sina Zejda, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (ondje) gdje se izlio (tj. gdje je otišao, rastavio se) od Arefata, (tu) je nageo

(skrenuo) ka klancu pa je izvršio (obavio) svoju nuždu, pa se (onda) očistio (uzeo abdest). Pa sam rekao:

"O poslaniče Allaha, da li ćeš klanjati?" Pa je rekao: "Molitva (Klanjanje) je pred tobom (tj. tamo naprijed, tamo dalje)."

(To jest: Molitva će se obaviti na Muzdelifi prema kojoj idemo.)

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Džuvejrijete od Nafi'a, rekao je:

Bio je Abdullah, sin Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (običaja da) sastavlja između sutonske i večernje (molitve, tj. sastavljao je akšam i jaciju) u Džem'u (u Muzdelifi), osim (tj. samo bi pazio jedino) da on prođe pokraj klanca koji (je taj što) je uzeo njega poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa uniđe pa se otrese (tj. pa obavi nuždu) i očisti se, a neće klanjati (tude tako) da klanja (ili nego tek bi klanjao) u Džem'u (u Muzdelifi).

PRIČAO NAM JE Kutejbete, pričao nam je Ismail, sin Džafera, od Muhameda, sina Ebu Harmeleta, od Kjurejba, slobodnjaka Ibnu Abasova, od Usameta, sina Zejda, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je on rekao:

Slijedio sam (tj. Jahao sam na istoj jahaćoj životinji ozadi, iza) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, od Arefata. Pa pošto je dopro (dostigao) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, lijevom klancu koji je ispod Muzdelife, pokleknuo je (devu, tj. dao je znak devi da klekne kako bi on mogao sjahati) pa je mokrio, zatim je došao pa sam lijevao na njega (tj. njemu) vodu (za čišćenje, tj. polijevao sam mu), očistio se lakim čišćenjem (abdestio je). Pa sam rekao: "Molitva, o poslaniče Allaha!" Rekao je: "Molitva je pred tobom." Pa je uzjahao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, dok je došao (ili dok nije došao) Muzdelifi, pa je klanjao. Zatim je slijedio (tj. uzjahao je) Fadl (ozadi, ozada, iza) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (u) jutro Džem'a (Muzdelife, tj. ono jutro kada smo krenuli sa Muzdelife). Rekao je Kjurejb: pa izvijestio me je Abdullah, sin Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, od Fadla da se poslanik Allaha,

pomilovao ga Allah i spasio, neprestano odazivao (izgovarao dvoodazov) do (časa kada) je dopro (dospio) Kamenčiću (tj. mjestu gdje se bacaju kamenčići).

GLAVA

zapovjedi Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, za dostojanstvenost (spokojstvo, mir) kod izlijevanja (rastavljanja od Arefata), i njegovoga pokazivanja k (prema) njima sa bičem (kandžijom).

PRIČAO NAM JE Seid, sin Ebu Merjema, pričao nam je Ibrahim, sin Suvejda, rekao je: pričao mi je Amr, sin Ebu Amra, slobodnjak Mutaliba, rekao je: izvijestio me Seid, sin Džubejra, slobodnjak Valibeta (ili: Vlijeta), Kjufija, pričao mi je Ibnu Abas, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je on odbio se (da se odbio, otišao, krenuo sa Arefata) sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, (na) dan Arefata, pa je čuo Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, iza sebe žestoko odbijanje i udaranje deva, pa je pokazao (dao znak) sa svojim bičem (kandžijom) k njima i rekao je:

"O ljudi, na vas je (dužnost da odlazite i razilazite se sa Arefata) sa dostojanstvom (spokojstvom, mirom), pa (tj. jer) zaista dobročinstvo nije sa požurivanjem (tj. dobročinstvo nije žurenje, ili požurivanje: tjeranje deva da žure)."

"Evda'uu" (ta riječ koja je upotrebljena u Kur'anu) je (istoga značenja kao i) "esre'uu": požurili su (tj. žure). "Hilalekjum": između vas (ta riječ) je od "tehallulun bejnekjum": stavljanje između vas (umiješati se među vas). "Ve fedždžerna hilale huma": ".... i dali smo da provrije (poteče) između njih dvije...." (ono "hilalehuma": "između njih dvije") je (istoga značenja kao i) "bejnehuma": "među njih dvije" ("između njih dvije").

(Buharija navodi iz Kur'ana citate da bi pokazao da "hilale" znači što i "bejne".)

GLAVA

sastavljanja između dviju molitava (sutonske i večernje, tj. akšama i jacije) u Muzdelifi.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malikj od Musa-a, sina Ukbeta, od Kjurejba, od Usameta, sina Zejda, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je on čuo njega (da) govori:

Odbio se (tj. Vratio se) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, od Arefata, pa je sišao (sjahao) u klancu pa je mokrio, zatim se očistio (abdestio, uzeo abdest), a nije upotpunjavao čišćenja. Pa sam rekao njemu: "Molitvu (hoćeš li obaviti)?" Pa je rekao: "Molitva je pred tobom." Pa je došao Muzdelifi, pa se očistio (abdestio) pa je upotpunio (čišćenje). (Doslovno "esbega" znači proširiti, produljiti - pa onda znači: čistiti se na dugo i široko.) Zatim se uspostavila molitva pa je klanjao sutonsku molitvu (akšam), zatim je kleknuo svaki čovjek svoju devu u svome stanu (tj. dao je znak svaki čovjek svojoj devi da klekne ondje gdje je odsjeo - a to će reći: svako je smjestio svoju devu), zatim se uspostavila (opet odmah) molitva (tj. jacija) pa je klanjao, a nije klanjao između njih dvije.
GLAVA

(onoga) ko je sastavio između njih dvije, a nije dobrovoljno klanjao (tj. a nije klanjao neobaveznih molitava između te dvije obavezne molitve koje je sastavio).

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Ibnu Ebu Zi'b od Zuhrije, od Salima, sina Abdullaha, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Sastavio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, između sutonske i večernje (molitve, dakle sastavio je akšam i jaciju) u Džem'u (u Muzdelifi). Svaka jedna (tj. pojedina) od njih dvije je sa podizanjem (tj. sa po jednim pozivom za stupanje u molitvu, sa po jednim ikametom je klanjana, dakle proučen je ikamet za akšam pa kad se završila akšamska molitva proučen je ikamet za jaciju pa se klanjala jacija), i nije slavio (tj. nije klanjao neobavezne molitve, nafila, suneta) između njih dviju (tj. između sastavljenih obaveznih molitvi-namaza u ovom

slučaju između akšama i jacije), a ni na tragu (tj. a ni iza, a ni poslije) svake jedne (pojedine) od njih dviju (od njih dvije).

PRIČAO NAM JE Halid, sin Mahleda, pričao nam je Sulejman, sin Bilala, pričao nam je Jahja, sin Seida, rekao je: izvijestio me je Adij, sin Sabita, rekao je: pričao mi je Abdullah, sin Jezida, Hatmija, rekao je: pričao mi je Ebu Ejub Ensarija, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, sastavio u hodočašću oproštaja (oproštajnom hodočašću) sutonsku i večernju (molitvu) u Muzdelifi.

GLAVA

(onoga) ko je objavljivao i uspostavljao (tj. ko je učio ezan i ikamet - ko je izgovarao i poziv za okupljanje i poziv za stupanje u molitvu) za svaku jednu (pojedinu, pojedinačnu molitvu) od njih dvije (što su se sastavljale).

PRIČAO NAM JE Amr, sin Halida, pričao nam je Zuhejr, pričao nam je Ebu Ishak, rekao je: čuo sam Abdurahmana, sina Jezida, (da) govori:

Hodočastio je Abdullah, bio zadovoljan Allah od njega, pa smo došli Muzdelifi (u) času poziva (za okupljanje na molitvu, ezana) za tminu (tj. za večernju molitvu, jaciju), ili blizo (blizu) od toga (tj. ili blizu toga časa), pa je zapovjedio (jednome) čovjeku pa je (onaj čovjek) objavio i uspostavio (tj. pa je izgovorio poziv za okupljanje na molitvu i poziv za stupanje u molitvu - proučio je ezan i ikamet), zatim je klanjao sutonsku molitvu (akšam). I klanjao je poslije nje (sutonske molitve, akšama još) dva naklona (dva rekjata). Zatim je pozvao za svoju večeru (tj. da mu se donese njegova večera) pa je večerao. Zatim je zapovjedio, mislim, (jednom) čovjeku pa je objavljivao i uspostavljao (tj. izgovorio pozive ezan i ikamet). Rekao je Amr: Ne znam sumnju (izraženu naprijed u pričanju - da je mogla biti od nekoga drugoga) osim od Zuhejra. Zatim je klanjao (Abdullah, sin Mes'udov) večernju molitvu (jaciju) dva naklona (dva rekjata). Pa pošto se rodila (pojavila) zora, rekao je: Zaista Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, ne klanjavaše (u) ovaj čas (ništa drugo) osim ove molitve u ovome mjestu od ovoga dana. Rekao je Abdullah (sin Mes'uda): Njih dvije su dvije

molitve (što) se okreću (premještaju) njih dvije od vremena njih dviju: molitva sutona (akšama, sunčanog zalaza klanja se tek) poslije što dođu ljudi Muzdelifi, i zora (tj. i molitva zore, sabah klanja se u času) kada izlazi (pojavljuje se) zora.

(To jest: U hodočašću to jutro na Muzdelifi se vrlo rano klanja jutarnja molitva, ranije nego obično: čim se malo osjeti za zoru, u prvi cik zore dok se još tama nije razbila, dok je još vrlo pomrčina.)

Rekao je: Vidio sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) čini njega (ovaj postupak sa ovim molitvama).

GLAVA

(onoga) ko je proturio naprijed slabiće svoje porodice (slabe i nemoćne članove: žene, djecu, starce, bolesne) u noći pa (da) stoje (da obave stajanje) u Muzdelifi i (da) mole (Uzvišenoga Boga), i proturi naprijed (njih) kada je zašao mjesec.

(To jest: Omogući nemoćnima da obave po noći stajanje kada je manja, ili mala stiska, tjeskoba.)

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukjejra, pričao nam je Lejs od Junusa, od Ibnu Šihaba, rekao je Salim:

A bio je Abdullah, sin Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (običaja da) proturi naprijed slabiće (slabe, nemoćne članove) svoje porodice, pa stoje kod (brda zvanoga) Meš'arulharama u Muzdelifi u noći, pa spominju Allaha, moćan je i veličajan je, (spominju Ga onako) kako se pokazalo njima (da je najljepše da Ga spomenu), zatim se vrate prije (nego) da stoji vođa i prije (nego) da se odbije (tj. prije nego da ode vođa iz Muzdelife za Minu). Pa od njih je (neko takav) ko stigne Mini za molitvu zore, a od njih je (neko takav) ko stigne poslije toga. Pa kada su stigli, bacaju kamenčić (doslovno: bacali su kamenčić). I bio je Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (običaja da) govori: Dozvolio je u (vezi) ovih (tj. ovima) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Hamad, sin Zejda, od Ejuba, od Ikjrimeta, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Poslao je mene poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, od (ili: iz) Džem'a (Muzdelife) u noći.

PRIČAO NAM JE Alija, pričao nam je Sufjan, rekao je: izvijestio me Ubejdulah, sin Ebu Jezida, čuo je Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (da) govori:

Ja sam od (onih) koje je proturio naprijed Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (u) noći Muzdelife u slabićima svoje porodice.

PRIČAO NAM JE Museded od Jahja-a, od Ibnu Džurejdža, rekao je: pričao mi je Abdullah, slobodnjak Esme, od Esme da je ona sišla (sjahala, odsjela u) noći Džem'a (u noći Muzdelife) kod Muzdelife, pa je ustala (tj. počela da) klanja, pa je klanjala (jedan) čas, zatim je rekla (Abdullahu):

"O moj sinčiću, da li je zašao mjesec?" Rekao sam: "Ne." Pa je klanjala (jedan) čas, zatim je rekla: "Da li je zašao mjesec?" Rekao sam: "Da." Rekla je: "Pa prtljajte (pođite)." Pa smo poprtljali (pošli) i prošli (prolazili sve) dok je (ili: dok nije) bacila kamenčić, zatim se vratila pa je klanjala jutarnju molitvu (sabah) u svome stanu (tj. u mjestu gdje je odsjela). Pa sam rekao njoj: "O ova (O ti), ne mislim nas (drukčije) osim (tako da) smo već pomračili (tj. po mraku i pomrčini obavili jutarnju molitvu-sabah)." Rekla je: "O moj sinčiću, zaista je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, dozvolio za žene u nosiljkama (tj. za putnice, dozvolio je putnicama da ovako rano klanjaju jutarnju molitvu)."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Kjesira, izvijestio nas je Sufjan, pričao nam je Abdurahman, on je sin Kasima, od Kasima, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Tražila je dozvolu (da krene ranije) Sevdeta (Sevda od) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (u) noći Džem'a (Muzdelife), a bila je teška, spora (kretala se sporo, ili: slaba od bolesti), pa je dozvolio njoj.

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Eflah, sin Humejda, od Kasima, sina Muhameda, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Sišli smo (u) Muzdelifu, pa je tražila dozvolu (od) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, Sevdeta (Sevda) da se odbije (da ode, da krene ona) prije lomljave (stiske, gužve) ljudi, a bila je žena spora, pa je dozvolio njoj; pa se odbila (tj. pa je krenula) prije lomljavine (stiske) ljudi, a mi smo ostali dok smo mi osvanuli, zatim smo se odbili (krenuli) sa njegovim odbijanjem (krećanjem). Pa zaista da budem bila (tj. da sam) tražila dozvolu (od) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, kao što je tražila dozvolu Sevda milije (draže) bi k meni (bilo to) od (svakog) obradovanog s njim (tj. od svake druge stvari koja je takva da je čovjek obradovan s njom).

GLAVA

(onoga) ko klanja zoru (tj. molitvu zore - sabah) u Džem'u (u Muzdelifi).

PRIČAO NAM JE Umer, sin Hafsa sina Gijasa, pričao nam je moj otac, pričao nam je Aameš, rekao je: pričao mi je Umarete od Abdurahmana, od Abdullaha (Mes'udova), bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Nisam vidio Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) je klanjao (ikoju) molitvu u (neko drugo vrijeme) osim njezinoga vremena sem (tj. izuzev) dvije molitve: sastavio je između sutonske i večernje molitve, i klanjao je zoru (molitvu zore-sabah) prije njezinoga vremena (tj. prije njezinoga uobičajenoga vremena).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Redža'a, pričao nam je Israil od Ebu Ishaka, od Abdurahmana, sina Jezida, rekao je: izašli smo sa

Abdullahom (Mes'udovim), bio zadovoljan Allah od njega, k Mekji, zatim smo stigli (u) Džem' (tj. u Muzdelifu), pa je klanjao dvije molitve (ahšam i jaciju) svaku molitvu samu nju (tj. samo za se, zasebno) sa ezanom i ikametom (sa pozivom za okupljanje na molitvu i pozivom za stupanje u molitvu), i večera je između njih dviju, zatim je klanjao zoru (molitvu zore - sabah) kada je izašla (pojavila se) zora, (ako tako rano da neki) govornik govori: izašla je zora, a (neki) govornik govori: nije izašla zora. Zatim je rekao: Zaista je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Zaista ove dvije molitve su se preokrenule (premjestile) njih dvije od vremena njih dviju u ovome mjestu (misleći na) sutonsku i večernju molitvu, pa neće stizati (dolaziti) ljudi (u) Džem' (u Muzdelifu ranije nego tako) da omrknu (tj. da zađu u pomrčinu); i (misleći na) molitvu zore (molitva se premjestila u) ovaj čas (neuobičajen za ovu molitvu). Zatim je stajao (Abdulah Mes'udov sve dotle) dok je zasjajila (tj. sinula zora, jasno se pokazala zora). Zatim je rekao: Da je zaista zapovjednik vjernik izlio se (krenuo se, pošao) sada, pogodio bi običaj (Muhamed a.s.). Pa ne znam da li je njegov bio brži ili odbijanje (polazak) Usmana, bio zadovoljan Allah od njega. (Usman r.a. je bio tada zapovjednik vjernika). Pa je neprestalno odazivao se (izgovarao je dvoodazov) dok je bacio kamenčić (na) Akabi (na) dan klanja (žrtava).

GLAVA:

Kada se odbija (polazi) od Džem'a (Muzdelife)?

PRIČAO NAM JE Hadžadž, sin Minhala, pričao nam je Šubete, sin Hadžadža, od Ebu Ishaka, čuo sam Amra, sina Mejnuna (da) govori: prisustvovao sam Umeru, bio zadovoljan Allah od njega, (kada) je klanjao u Džem'u jutro (jutarnju molitvu), zatim je stajao pa je rekao: Zaista idopoklonici ne izlijevaše se (tj. ne krećaše se rano nego čekaše) da se rodi (pojavi) Sunce, i govoraše: obasjaj se Sebire! (Neka se na tebi pokaže sunčevo svjetlo, o Sebire! A Sebir je jedno brdo kod Muzdelife). A zaista je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, protivio se njima (tj. radio je suprotno njima), zatim se je izlio (tj. krenuo, pošao) prije (nego) da se rodi (pojavi) Sunce.

GLAVA:

Odazivanja i veličanja (u) jutro klanja (žrtava) kada baca kamenčić, i (GLAVA) stavljanje za se u idenju (tj. i bacanja drugog pozadi sebe na istu jahaću životinju u putovanju).

PRIČAO NAM JE Ebu Asim Dahak, sin Mahleda, izvijestio nas je Ibnu Džurejdž od Ata'a, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allh od njih dvojice, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, stavio (posadio) za se Fadla (na istu jahaću životinju), pa je izvijestio Fadl da je on (Muhamed as.) neprestano se odazivao (izgovarao telbiju) dok je bacio kamenčić (tj. kamenčiće).

PRIČAO NAM JE Zuhejr, sin Harba, pričao nam je Vehb, sin Džerira, pričao nam je moj otac od Junusa Ejlije, od Zuhrije, od Ubejdulaha, sina Abdulaha, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je Usamete, sin Zejda, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, bio sujahač Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, od Arefata do Muzdelife, zatim je učinio sujahačem Fadla od Muzdelife od Mine.

(Izraz sujahač će se upotrebljivati uvijek u daljem tekstu kod prevođenja riječi koje označavaju jahanje dvojice jahača na jednoj jahaćoj životinji, a to je obično na jednoj devi.)

Rekao je (Ibnu Abas ra.): Pa obadva (od) njih dvojice rekla su:

Neprestano se Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, odazivao (izgovarao telbiju) dok je bacio kamenčić (na) Akabi.

GLAVA:

" ..... pa ko je uživao (tj. ko se koristio) sa umrom od hodočašća, pa što je našao lakim od žrtvene životinje (neka zakolje kao žrtvu), pa ko nije našao (mogućnosti da zakolje žrtvu), pa postenje (pa neka posti) tri dana u hodočašću i sedam (dana) kada ste se vratili, to (je) punih deset dana; to (je) za (onoga) ko (je takav da) nije bila njegova porodica kod Svete Bogomolje....".

PRIČAO NAM JE Ishak, sin Mansura, izvijestio nas je Šubete, pričao nam je Ebu Džemrete, rekao je: pitao sam Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah i od njih dvojice, o užitku (tj. o obavljanju umre pred hodočašće), pa je zapovijedio meni nju (umru pred hadž, pred hodočašće). I pitao sam ga o žrtvenoj životinji pa je rekao:

"U nje (tj. u te takve umre pred hadž žrtvena životinja) je deva (određena za klanje, žrtvu), ili krava (goveče), ili ovca ili udruženi dio u krvi (velikog govečeta ili deve)."

(Velika životinja može vrijedjeti za sedam žrtava, pa se može sedam lica udružiti u klanje velike životinje za žrtvu.)

Rekao je (Ebu Džemrete): A kao da (neki) ljudi mrzili su (mrze) nju (ovu vrstu umre. tj. A kao da su neki ljudi mrzili umru pred hadž). Pa sam zaspao pa sam vidio u snu (pa sam usnio) kao da (jedan, neki) čovjek doziva (viče): Istinito hodočašće i primljena umra! Pa sam došao Ibnu Abasu, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, pa sam pričao njemu. Pa je rekao: "Allah je veći (od svega)! Običaj Ebul-Kasima (tj. Muhameda), pomilovao ga Allah i spasio, (je ova vrsta umre)." Rekao je: A rekao je Adem i Vehb, sin Džerira, i Gunder od Šubeta: "Umra primljena i istinito hodoščašće!" (Primljena umra i istinito hodoščašće!)

GLAVA

jahanja deva (određenih za žrtvu) zbog Njegova govora: "I deve (određene za žrtvu) učinili smo za vas od obreda Allaha (od Božijih obreda), za vas je u njima dobro (tj. možete ih musti, jahati itd., kao što su protumačili i shvatili neki učenjaci te Božije riječi), pa spominjite ime Allaha na (nad) njima uredovane (tj. kada su one poredane u redove za klanje), pa kada su pale njihove strane, pa jedite od njih, i nahranjujte siromaha i bijednika, tako smo potčinili njih za vas (vama), da biste vi zahvaljivali. Neće postići (stići) Allaha (Allahu) njihova mesa, a ni njihove krvi, ali će stići Njemu bogobojaznost od vas; tako je potčinio (učinio poniznima) njih za vas (vama) zato (da) bi veličali Allaha na (tj. za ono, zbog onoga) što je naputio vas, a obraduj dobročinitelje (one koji čine lijepe poslove)."

A rekao je Mudžahid: Nazvale su se (deve izrazom) "budnun" zbog krupnoće tijela (ili: zbog debljine, masnoće tijela - kako neki komentatori kažu, jer se deve predviđene i određene za žrtvu bolje paze i hrane; pa je tako, naravno, udebljaju i meso im postane mrsnije). A "kani'un" je prosjak (koji traži milostinju), a "mu'terrun" je (onaj) koji (je) došao devama (koje su se zaklale da mu se dadne, da mu se da, ali on ne traži riječima da mu se dadne mesa kao prosjak - dakle koji se izložio i namaknuo pa bio on) od bogatog ili siromašnog (tj. pa bio bogat ili siromah, siromašan). A "šeairulahi" je tražiti veličinu (krupnoću tijela) deva i tražiti ljepotu (tj. masnoću debljinu) njih (da budu debele). A "atik" je oslobođenje njega (Svetoga Hrama, Kjabe) od silnika (nasilnika idolopokloničkih - pa onda "el-bejtul-atiku" znači: oproštena) oslobođena (Kjaba). A govori se "vedžebet" je (značenja kao i) "sekatat ilel-erdi": pala je k zemlji. A od njega (od toga značenja) je (i izraz): "vedžebetiš-šemsu": palo (zašlo) je Sunce.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malikj od Ebu Zinada, od Aaredža, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, vidio (jednoga) čovjeka (gdje) tjera (pred sobom za žrtvu određenu) devu, pa je rekao:

"Uzjaši je (Uzjaši nju, Uzjaši devu)!" Pa je rekao (onaj čovjek): "Zaista ona je (za žrtvu određena) deva." Pa je rekao: "Uzjaši je!" Pa je rekao: "Zaista ona je (žrtvena) deva." Pa je rekao: "Uzjaši je, teško tebi!" U trećoj, ili drugoj (naredbi, tj. kada mu je rekao drugi, ili treći puta da je uzjaše, rekao mu je: teško tebi!).

PRIČAO NAM JE Muslim, sin Ibrahima, pričao nam je Hišam i Šu'bete, sin Hadžadža, rekla su njih dvojica: pričao nam je Katadete od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, vidio čovjeka (da) tjera žrtvenu devu pa je rekao:

"Uzjaši je." Rekao je: "Zaista ona je žrtvena deva." Rekao je: "Uzjaši je." Rekao je: "Zaista ona je žrtvena deva." Rekao je: "Uzjaši je." Tri (puta mu je rekao da je uzjaše).

(onoga) ko je tjerao žrtvene deve sa njim (tj. sa sobom).

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukjejra, pričao nam je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba, od Salima, sina Abdullaha, da je Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao:

Uživao je (tj. Koristio se) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u hodočašću oproštaja (oproštajnom hodočašću, oproštajnom hadžu) sa umrom do hodočašća i poveo je žrtvenu životinju, pa je tjerao sa sobom žrtvenu životinju od (mjesta) Zul-Hulejfe. I počeo je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je povikivao za umru, zatim je povikivao za hodočašće. Pa je uživao (koristio se) narod (tj. Uživali su, koristili su se ljudi) sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, sa umrom do hodočašća. Pa je bio od ljudi (neko) ko je poveo žrtvenu životinju, pa je potjerao žrtvenu životinju; a (neko) od njih je (bio i takav) ko nije poveo žrtvene životinje. Pa pošto je stigao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, Mekji (u Mekju), rekao je ljudima:

"Ko je bio od vas poveo žrtvenu životinju, pa zaista on se neće razriješiti (ni) za (jednu) stvar (tj. neće mu biti dozvoljena nijedna stvar što) se je zabranila od njega (koja mu se zabranila) (sve) do (časa kada potpuno) izvrši svoje hodočašće. A ko nije bio od vas poveo žrtvenu životinju, pa neka ophodi Kjabu i Safu i Mervu, i neka skrati (potkrati svoju kosu) i neka se riješi (stege - ihrama). Zatim neka povikiva za hodočašće (pred polazak na Arefat). Pa ko nije našao (mogućnosti za) žrtvenu životinju, pa neka posti tri dana u hodočašću i sedam (dana) kada se vratio (tj. kada se vrati) k svojoj porodici." Pa je ophodio (Muhamed a.s.) kada je stigao (u) Mekju, i dotaknuo je (crni) ugao prije (svake) stvari, zatim je kasao tri ophodnje (ophođenja) i išao je četiri (ophodnje običnim hodom). Pa se naklonuo (klanjao), kada je izvršio svoje ophođenje Kjabe, kod Mjesta (Ibrahimova) dva naklona (dva rekjata), zatim je pozdravio (u znak završetka molitve), pa je otišao, pa je došao Safi, pa je ophodio Safu i Mervu sedam ophodnji, zatim se nije riješio (ni) od (jedne) stvari (što) se je zabranila od njega (tj. od postupaka koji su zabranjeni u hodočašću) do (časa kada) je izvršio svoje hodočašće. A zaklao je svoju žrtvenu životinju (na) dan klanja. I

izlio se (vratio se Kjabi izvršivši klanje žrtve) pa je ophodio Kjabu, zatim se riješio (stege) od svake stvari (što) se zabranila od njega (od zabranjenoga u hodočašću). A činio je kao što je činio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (svaki onaj) ko je poveo žrtvenu životinju i potjerao žrtvenu životinju od ljudi (između ljudi). ("Ehda" znači povesti žrtvenu životinju-hedj, a "saka" potjerati, goniti, a "hedj" znači žrtvena životinja.) A od Urveta da je Aiša, bio zadovoljan Allah od nje, izvijestila njega od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, o njegovom uživanju (korišćenju) sa umrom do hodočašća (tj. o Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, u vezi njegovoga uživanja sa umrom do hodočašća), pa su uživali ljudi sa njim sa (istim načinom) kao (onaj o) kojem je izvijestio mene Salim od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio.

GLAVA

(onoga) ko je kupio žrtvenu životinju od puta (tj. u svome putu, putovanju).

PRIČAO NAM JE Ebu Numan, pričao nam je Hamad od Ejuba, od Nafi'a, rekao je: rekao je Abdullah, sin Abdullaha sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih, za svoga oca (svome ocu):

"Ostani (ove godine, Ne idi ove godine na hodočašće), pa (jer) zaista ja neću biti siguran (tj. nisam siguran od) nje (bune, borbe), da ćeš se odvratiti (biti spriječen) od Kjabe (ili: to jest: odvratićeš se od Kjabe, tj. bićeš spriječen od Kjabe)." Rekao je: "Tada ću učiniti kao što je učinio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a već je rekao Allah: "Zaista već je bio za vas u poslaniku Allaha lijep primjer....". Pa ja zasvjedočavam vas da sam ja već prouzrokovao (tj. stavio dužnost) na moju (svoju) osobu umru." Pa je povikivao za umru. Rekao je: Zatim je izašao, te kada je bio u (tj. na) brdu Bejda'u, povikivao je za hodočašće i umru i rekao je: "Nije stvar (smisao) hodočašća i umre (ništa drugo) osim jedna (jedan, tj. hodočašće i umra imaju jedan smisao)." Zatim je kupio žrtvenu životinju od (iz mjesta) Kudejda. Zatim je stigao, pa je ophodio za njih dvoje jedno ophođenje, pa se nije

riješio (stege, ihrama sve) do (časa kada) se riješio od njih dvoga skupa (i od hodočašća i od umre).

GLAVA

(onoga) ko je dao osjetiti (zadavanjem rane, tj. ko je zadao ranu žrtvenoj životinji) i (ko je) ođerdanio (svoju žrtvenu životinju stavljanjem njoj na vrat komad kože) u Zul-Hulejfi, zatim se obukao hodočasnički.

A rekao je Nafi': Bio je Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, kada je poveo žrtvenu životinju iz Medine, (bio je) ođerdanio nju i dao je osjetiti (zadavanjem rane) njoj u Zul-Hulejfi: udari u desnu stranu njezine grbe sa (širokim) nožem, a njezino lice je (u tom momentu okrenuto) prema Strani (bivši) klečalica (tj. klečeći deva okrenuta Strani, Kjabi dok joj se stavlja na vrat ogrlica i dok joj se zadaje rana na grbi čime joj se daje da osjeti).

(Ovo se sve čini da se tako označi da je to žrtvena deva, jer se sa krvlju iz zadate rane zaprlja, zamaže pa se to vidi i osjeća, tj. prepoznaje se po tome da je to žrtvena deva.)

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Muhameda, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Ma'mer od Zuhrije, od Urveta, sina Zubejra, od Misvera, sina Mahremeta, i Mervana, rekla su njih dvojica:

Izašao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, iz Medine u nekoliko (i) deset stotina od svojih drugova (tj. u društvu deset i nekoliko stotina - a to znači hiljadu i nekoliko stotina svojih drugova), te kada su bili u (mjestu) Zul-Hulejfi, ođerdanio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, žrtvenu životinju i zadao je ranu njoj i hodočasnički se obukao za umru.

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Eflah od Kasima, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Sukala sam đerdane (ogrlice) žrtvenih deva Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, sa mojim (svojim) dvjema rukama, zatim je ođerdanio njih, i zadao je ranu njima (to je tačniji prevod nego: dao je

da osjete njima - to je tačnije i ovdje i u prošlom tekstu gdje se god spomenula riječ "eš'are" u vezi hodočašća) i poveo je njih (kao) žrtvene životinje (dakle kao ođerdanite i ranjene deve). Pa se nije zabranila njemu (nijedna) stvar (što) se bila dozvolila njemu (prije toga, tj. sa samim ođerdanjivanjem; ranjavanjem i vođenjem žrtvene deve nije mu se još zabranilo ništa što mu je prije toga bilo dozvoljeno - sve dok se ne obuče hodočasnički, nije mu zabranjeno ono što je zabranjeno hodočasniku).

GLAVA

sukanja đerdana (ogrlice) za deve i krave (goveda koja su određena za žrtve).

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja od Ubejdulaha, rekao je: izvijestio me Nafi' od Ibnu Umera, od Hafsate (Hafse), bio zadovoljan Allah, od njih, rekla je: rekla sam:

"O poslaniče Allaha, šta je stvar ljudi (Šta je ljudima)?" Riješili su se (stege, ihrama), a nisi se riješio (ti stege hodočašća, tj. ihrama, hodočasničke odjeće)." Rekao je: "Zaista ja sam slijepio moju (svoju) glavu (kosu smolom, gumiarabikom) i ođerdanio sam moju (svoju) žrtvenu životinju, pa se neću riješiti (sve) do (časa kada) se riješim od hodočašća (dok se ne riješim hodočašća).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, pričao nam je Lejs, pričao nam je Ibnu Šihab od Urveta i od Amrete, kćeri Abdurahmana, da je Aiša, bio zadovoljan Allah od nje, rekla:

Bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) povede žrtvenu životinju iz Medine, pa sučem (pa sam sukala) đerdane njegove žrtvene životinje, zatim se neće kloniti (tj. ne kloni se, ne odstranjuje se nijedne) stvari od (onoga) što (je takvo da) se kloni njega hodočasnički obučeni (čovjek).

GLAVA

zadavanje rane žrtvenim devama.

A rekao je Urvete od Misvera, bio zadovoljan Allah od njega: Ođerdanio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, žrtvenu životinju, i zadao je ranu njoj i obukao se hodočasnički za umru.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Melemeta, pričao je nama Eflah, sin Humejda, od Kasima, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Sukala sam đerdane žrtvene životinje Vjerovijesnikove, pomilovao ga Allah i spasio. Zatim je zadao ranu njoj (toj žrtvenoj životinji) i ođerdanio je nju, ili (to pripovjedač sumnja) ođerdanila sam nju (da je Aiša r.a. rekla). Zatim je poslao nju ka Kjabi, a (on) je ostao u Medini (još), pa se nije zabranila njemu (nijedna) stvar (koja) je bila njemu dozvoljena.

GLAVA

(onoga) ko je ođerdanio đerdane (stavio ogrlice) sa svojom rukom.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malikj od Abdullaha, sina Ebu Bekjra sina Amra sina Hazma, od Amrete, kćeri Abdurahmana, da je ona izvijestila njega da je Zijad, sin Ebu Sufjana, pisao k Aiši, bio zadovoljan Allah od nje: Zaista (inne; a enne:.... od nje, da) Abdullah, sin Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, je rekao:

Ko je poveo žrtvenu životinju, zabranjeno je njemu što se zabranjuje na hodočasnika (što je zabranjeno hodočasniku sve) do (časa kada) se zakolje njegova žrtvena životinja. Rekla je Amreta (Amra): pa je rekla Aiša, bio zadovoljan Allah od nje: Nije (tako) kao što je rekao Ibnu Abas, bio zadovoljan Allah od njega. Ja sam sukala đerdane (ogrlice) žrtvene životinje poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, sa svoje dvije ruke, zatim je ođerdanio nju (žrtvenu životinju; ili njih - đerdane, tj. stavio je kao đerdane njih - đerdane), poslanik Allaha,

pomilovao ga Allah i spasio, sa svoje dvije ruke, zatim je poslao nju sa mojim ocem, pa nije se zabranila na poslanika (poslaniku) Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (nijedna) stvar (što) je dozvolio nju Allah njemu dok se je zaklala žrtvena životinja.

GLAVA

ođerdanjivanja (stavljanja ogrlice) brava (ovaca).

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Aameš od Ibrahima, od Esveda, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Poveo je (kao) žrtvenu životinju Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, jedanput brave (ovce).

PRIČAO NAM JE Ebu Numan, pričao nam je Abdul-Vahid, pričao nam je Aameš, pričao nam je Ibrahim od Esveda, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Sukah (Sukala sam) đerdane Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa (on) ođerdani brave i ostane (on) u svojoj porodici dozvoljen (tj. bez stega hodočašća).

PRIČAO NAM JE Ebu Numan, pričao nam je Hamad, pričao nam je Mansur, sin Mu'temira. - H - A pričao nam je Muhamed, sin Kjesira, izvijestio nas je Sufjan od Mansura, od Ibrahima, od Esveda, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Sukah (Sukala sam) đerdane brava (ovaca) za Vjerovijesnika (tj. Vjerovijesnikovih), pomilovao ga Allah i spasio, pa pošalje njih, zatim ostane dozvoljen (tj. slobodan).

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Zekjerija od Amira, od Mesruka, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Sukala sam za žrtvenu životinju Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio - misli (ona na) đerdane prije (nego) da se hodočasnički obuče (on, Muhamed a.s.).

GLAVA

đerdana (ogrlica) od vune.

PRIČAO NAM JE Amr, sin Alije, pričao nam je Muaz, sin Muaza, pričao nam je Ibnu Avn od Kasima, od majke vjernika, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Sukala sam njihove đerdane (đerdane žrtvenih životinja) od vune (što) je bila kod mene (tj. koju sam imala).

GLAVA

ođerdanjivanja obuće (tj. stavljanja obuće na vrat žrtvene životinje da joj to bude kao đerdan, ogrlica).

PRIČAO NAM JE Muhamed, izvijestio nas je Abdul-Aala, sin Abdul-Aala-a, od Ma'mera, od Jahja-a, sina Ebu Kjesira, od 'Ikjrimeta, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je vjerovijesnik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, vidio (jednoga) čovjeka (da) tjera žrtvenu devu. Rekao je:

"Uzjaši je." Rekao je: "Zaista ona je žrtvena deva." Rekla je: "Uzjaši je." Rekao je: Pa zaista već sam vidio njega jahača nje (tj. da je jaši, da ju je uzjašio), putuje sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, (zajedno), a obuća u (tj. o) vratu nje (deve). Slijedio je njega (Mamera) Muhamed, sin Bešara.

PRIČAO NAM JE Usman, sin Umera, izvijestio nas je Alija, sin Mubarekja, od Jahja-a, od 'Ikjrimeta, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

(Sadržaj je, dakle isti kao i u prethodnom hadisu samo sa ovim senedom-lancem pripovjedača.)

GLAVA

pokrovaca (prekrivač) za žrtvene deve.

A bio je Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (običaja da) neće rascijepiti (rasporiti, razderati) od pokrovaca (ništa drugo) osim mjesta grbe, a kada je klao njih (dve), iščupao (tj. skinuo) bi njihove pokrovce-prekrivače (zbog) bojazni da pokvari njih (pokrovce) krv (krvlju prilikom klanja), zatim bi milodario s njima (pokrovcima, tj. darovao je pokrovce kao milostinju).

PRIČAO NAM JE Kabisate, pričao nam je Sufjan od Ibnu Ebu Nedžiha, od Mudžahida, od Abdurahmana, sina Ebu Lejla-a, od Alije, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Zapovjedio je meni poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, da milodarim sa pokrovcima (tj. da milodarim pokrovce - prekrivače) žrtvenih deva koje su se zaklale i sa njihovim kožama (tj. i njihove kože da milodarim, da dam).

GLAVA

(onoga) ko je kupio svoju žrtvenu životinju od puta (u putu) i ođerdanio je nju.

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Munzira, pričao nam je Ebu Damrete, pričao nam je Musa, sin Ukbeta, od Nafi'a, rekao je: htio je Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, hodočašće godine hodočašća Harurije (u godini kada se hodočašće obavljalo za vrijeme borbe u selu Haruriji protiv Haridžija) u vremenu Ibnu Zubejra, bio zadovoljan Allah od njih dvojice. Pa se reklo njemu (Ibnu Umeru r.a.):

"Zaista su ljudi (u takvom stanju da) je bivač među njima rat (među njima je rat, među njima je borba), i bojimo se da odvrate tebe." Pa je rekao: "Zaista već je bio za vas u poslaniku Allaha lijep

primjer....". "Tada ću (da) činim (doslovno: pravim) kao što je činio (on). Zasvjedočavam vas (Vi ste svjedoci) da sam ja već prouzrokovao (tj. stavio na se dužnost da obavim) umru." Dok je bio u vanjskom (dijelu brda) Bejda'a, rekao je: "Nije stvar hodočašća i umre (ništa drugo) osim jedna. Zasvjedočavam vas (Vi ste svjedoci) da sam ja sastavio hodočašće sa umrom." I poveo je žrtvenu životinju ođerdanitu (što ju) je (ili koju je) kupio. Dok je stigao (u Mekju) pa je ophodio Kjabu, i Safu i Mervu i nije (više) povećao na to (nikakva ophođenja). A nije se riješio (ni) od (jedne) stvari (što) se je zabranilo od nje do dana klanja (žrtve), pa se obrijao, i zaklao je (žrtvu) i smatrao je da je već izvršio svoje ophođenje hodočašća i umre sa svojim prvim ophođenjem. Zatim je rekao: "Tako je činio (pravio) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio."

GLAVA

klanja čovjeka krave od svojih žena (za svoje žene) bez njihove zapovjedi.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malikj od Jahja-a, sina Seida, od Amrete, kćeri Abdurahmana, rekla je: čula sam Aišu, bio zadovoljan Allah od nje, (da) govori:

Izašli smo sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, za pet (noći što) su ostale od zul-ka'deta (tj. na dan dvadeset i petoga zul-kadeta), nećemo misliti (tj. ne mislimo ništa drugo da obavimo) osim hodočašća. Pa pošto smo se približili Mekji, zapovjedio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Ko (je u takvom stanju da) nije bio sa njim hedj (žrtvena životinja) kada je ophodio i trčao između Safe i Merve, da se riješi (stege, dakle: ko je bez hedja, kurbana nek obavi trčanje između Safe i Merve i neka se oslobodi ihrama)." Rekla je: Pa se unišlo na nas (nama, tj. pa smo posjećeni na) dan klanja (žrtava) sa mesom krava (dato nam je mesa od krava), pa sam rekla: "Šta je ovo?" Rekao je: "Zaklao je (ovo kao žrtvu) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, od svojih žena (za svoje žene)." Rekao je Jahja: pa sam spomenuo njega (tj. ovo) Kasimu pa je rekao: došla ti je sa hadisom (tj. donijela ti je hadis) na njegov način.

GLAVA

klanja u mjestu klanja Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, u Mini.

PRIČAO NAM JE Ishak, sin Ibrahima, čuo je Halida, sina Harisa, pričao nam je Ubejdulah, sin Umera, od Nafi'a da Abdullah, bio zadovoljan Allah od njega, klaše u mjestu klanja. Rekao je Ubejdulah: .... mjestu klanja poslanika (tj. gdje je svoju žrtvu klao poslanik) Allaha, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Munzira, pričao nam je Enes, sin 'Ijada, pričao nam je Musa, sin Ukbeta, od Nafi'a da Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice (s njima), slaše (slao je po drugome licu) svoju žrtvenu životinju od (ili: iz) Džem'a (Muzdelife u vremenu) od kraja noći (tako) da se uvede s njom mjesto u klanja (ili: da se uniđe s njom u ili na mjesto klanja) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, sa hodočasnicima u njima (tj. među njima) je slobodan i posjedovan (tj. i rob, dakle među hodočasnicima su i slobodni i robovi zajedno).

PRIČAO NAM JE Sehl, sin Bekjara, pričao nam je Vuhejb od Ejuba, od Ebu Kilabeta, od Enesa, i spomenuo je hadis (koji će se u cijelosti kasnije navesti), rekao je:

I zaklao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, sa svojom rukom sedam deva stojeći (one, tj. bivši one u stojećem položaju, deve su stajale); a zaklao je (kao žrtve) u Medini dva mrka rogata ovna. Skraćeno (je hadis ovdje naveden).

(Riječ "emlah" je prevedena sa izrazom mrk, a komentatori vele da to znači bijel u čiju se bjelinu pomješala crnina.)

GLAVA

klanja deva povezane (povezanih, bivši u jednu nogu ili za jednu nogu, bivši im svezana jedna noga).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, pričao nam je Jezid, sin Zurej'a, od Junusa, od Zijada, sina Džubejra, rekao je: vidio sam Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (da) je došao na (nad jednoga) čovjeka (koji) je već kleknuo svoju devu (tj. dao znak svojoj devi da klekne da) kolje nju (kao žrtvu). Rekao je (Ibnu Umer r.a. tome čovjeku):

"Pošalji je (tj. Podigni je da bude u položaju) stojeći svezana, (i izvrši) običaj Muhameda, pomilovao ga Allah i spasio." A rekao je Šu'bete od Junusa: izvijestio me je Zijad.

GLAVA

klanja deva stojeći (one, koje su stajale).

A rekao je Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice: "Običaj Muhameda, pomilovao ga Allah i spasio, (izvrši, ili: slijedi koljući devu kada je ona u stojećem položaju i kada je svezana)." A rekao je Ibnu Abas, bio zadovoljan Allah od njih dvojice: Uredane - Stojeći (tj. Riječ iz Kur'ana "savaffe" uredane u redove - znači stojeći one).

PRIČAO NAM JE Sehl, sin Bekjara, pričao nam je Vuhejb od Ejuba, od Ebu Kilabeta, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Klanjao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, podne u Medini četiri, a popodne (ikjindiju) u Zul-Hulejfi dva naklona (dva rekjata), pa je prenoćio (zanoćio) u njoj. Pa pošto je osvanuo (kad je svanulo), uzjahao je svoju samaricu (jahaću životinju) pa je počeo (da) proslavlja i slavi (Uzvišenoga Boga).

("Hellele juhellilu" znači: slaviti, proslavljati; izgovarati la ilahe illellahu, a to znači očitovati; povikivati itd. Ovdje se prevelo sa izrazom: proslavljati. Možda bi neko od navedenih značenja bolje odgovaralo nego ovo koje je upotrebljeno, ali radi kratkoće i razlikovanja od "jusebbihu" uzeto je onako kako je navedeno.)

Pa pošto se nadvisio (tj. uspeo) na Bejda', odazivao se za njih dvoje skupa (tj. i za hodočašće i umru skupa je izgovorio telbiju). Pa pošto je unišao (ušao u) Mekju, zapovjedio je njima da se riješe (stege, ihrama). A zaklao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, sa svojom rukom sedam deva stojeći (one, tj. koje su stajale). A zaklao je (kao žrtve) u Medini dva mrka rogata ovna.

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Ismail od Ejuba, od Ebu Kilabeta, od Enesa, sina Malikja, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Klanjao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, podne u Medini četiri (rekjata), a popodnev (ikjindiju) u Zul-Hulejfi dva naklona (rekjata). A od Ejuba, od (jednoga) čovjeka, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega: Zatim je prenoćio dok je osvanuo pa je klanjao jutarnju molitvu (sabah), zatim je uzjahao svoju samaricu (kamilu), te kada se izjednačila sa njim (na brdu) Bejda'u, povikivao je za umru i hodočašće.

GLAVA:

Neće darovati (dati u ime plate za trud) mesaru od žrtvene životinje (nijednu) stvar (ništa).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Kjesira, izvijestio nas je Sufjan, rekao je: izvijestio je mene Ibnu Ebu Nedžih od Mudžahida, od Abdurahmana, sina Ebu Lejla-a, od Alije, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Poslao je mene Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa sam stajao nad žrtvenim devama (tj. vodio sam nadzor na, nad njima). Pa je zapovjedio meni - njemu milost i mir! - pa sam razdijelio njihova mesa, zatim je zapovjedio meni pa sam razdijelio njihove pokrovce (prekrivače) i njihove kože. Rekao je Sufjan -: a pričao je meni Abdul-Kjerim od Mudžahida, od Abdurahmana, sina Ebu Lejla-a, od Alije, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: Zapovjedio je meni Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, da stojim nad žrtvenim devama i (da) neću darovati (tj. da ne dajem, da ne dadnem) na njih (tj. od njih nijednu)

stvar u njihovo klanje (za njihovo klanje, tj. da ne plaćam njihovim mesom usluge onima koji su ih klali i derali i slično).

GLAVA:

Milodariće sa kožama (tj. daće kao milostinju kože od) žrtvene životinje.

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja od Ibnu Džurejdža, rekao je: izvijestio me Hasen, sin Muslima, i Abdul-Kjerim Džezerija da je Mudžahid izvijestio njih dvojicu da je Abdurahman, sin Ebu Lejla-a, izvijestio njega da je Alija, bio zadovoljan Allah od njega, izvijestio njega da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, zapovjedio njemu da stoji nad njegovim žrtvenim devama, i da razdijeli njegove deve (kada se kao žrtve pokolju), sve njih: njihova mesa, i njihove kože i njihove pokrovce i (da) ne daje u (ime) njihovoga klanja (nijednu) stvar (od njih).

GLAVA:

Milodariće sa pokrovcima (prekrivačima, tj. pokrovce od žrtvenih) deva.

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Sejf, sin Ebu Sulejmana, rekao je: čuo sam Mudžahida (da) govori: pričao je meni Ibnu Ebu Lejla da je Alija, bio zadovoljan Allah od njega, pričao njemu, rekao je:

Poveo je (kao žrtvene životinje) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, stotinu žrtvenih deva, pa je zapovjedio meni za njihova mesa pa sam razdijelio njih. Zatim je zapovjedio meni za njihove pokrovce pa sam razdijelio (i) njih, zatim za njih
ove kože pa sam razdijelio (i) njih.

GLAVA:

"I pošto (tj. I kada) pripravismo za Ibrahima mjesto Kjabe (tj. smjestismo Ibrahima u mjesto Kjabe), tj.: ne udružuj sa Mnom (nijedne) stvari, i očisti Moju kuću (Kjabu) za ophoditelje, i stajače (u molitvi) i naklonjače ničičare. I objavi u (tj. među) ljudima za hodočašće, doći će ti pješice (pješačeći oni) i na svakom vitkom (tankom jahaćem grlu, ili: na svakom od dugoga puta izmršavljenom grlu), dolaze (one, deve, ili: jahaća grla) iz svake duboke doline. Zato (da) prisustvuju koristima za njih i (da) spominju ime Allaha u poznatim danima na (ono, tj. zbog onoga - zbog toga) što je dao njima od životinje stoka (marvi, pitomih), pa jedite od njih, i nahranjujte bijednoga nužnoga (siromašnoga). Zatim neka izvrše (tj. otklonu) njihovu (svoju) prljavštinu (rezanjem nokata, potkraćivanjem kose i brkova i slično tome), i neka ispune njihove (svoje) zavjete i neka ophode staru (ili: oslobođenu) kuću (Kjabu). To (je tako, ili: Tako je stvar), a ko poštiva svetinje (ili: zabrane) Allaha, pa ono je (tj. to je) bolje njemu kod njegovoga Gospoda....".

GLAVA

(onoga) što jede od žrtvenih deva (vlasnik žrtvene životinje), a šta milodari.

A rekao je Ubejdulah: izvijestio me Nafi', od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice: Neće se jesti od kazne lova i zavjeta, a jede se od (onoga) što je osim toga. A rekao je Ata': Jede, a nahranjuje od umre (pred hodočašće, tj. od žrtvene životinje koju zakolje za onu umru pred hodočašće).

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja od Ibnu Džurejdža, pričao nam je Ata', čuo je Džabira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (da) govori:

Bili smo (takvoga običaja da) nećemo jesti od mesa naših žrtvenih deva iznad (tj. preko, ili više od) tri (dana) Mine, pa je dopustio nama Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao: "Jedite, i opskrbite se." Pa smo jeli i opskrbili smo se. Rekao sam Ata'u: "Je li

rekao: Dok smo došli (u) Medinu (teklo nam je toga mesa, imali smo toga mesa)." Rekao je: "Ne."

PRIČAO NAM JE Halid, sin Mahleda, pričao nam je Sulejman, rekao je: pričao mi je Jahja, pričala mi je Amreta, rekla je: čula sam Aišu, bio zadovoljan Allah od nje, (da) govori:

Izašli smo sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, za pet (noći što) su ostale (a to znači: dvadeset i petoga dana) od zul-ka'deta (mjeseca), a ne mislimo (a ne namjeravamo ništa drugo da činimo) osim hodočašća, te kada smo se približili Mekji, zapovjedio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (svakome onome) ko (je bio u takvom položaju da) nije bila sa njim žrtvena životinja (nije imao kurbana), kada je ophodio Kjabu, zatim će se riješiti (ihrama). Rekla je Aiša, bio zadovoljan Allah od nje: Pa se unišlo na nas (nama na) dan klanja sa mesom krava (tj. unijelo nam se na dan klanja žrtava meso krava). Pa sam rekla: "Šta je ovo?" Pa se reklo: "Zaklao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, od svojih žena (za svoje žene)." Rekao je Jahja: Pa sam spomenuo ovaj hadis Kasimu pa je rekao: "Došla je tebi sa hadisom na njegov način (Rekla ti je onako kako je i bilo)."

GLAVA

klanja prije brijanja.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Abdullaha sina Havšeba, pričao nam je Hušejm, izvijestio nas je Mansur od Ata'a, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice (s njima), rekao je:

Upitao se (tj. Upitan je) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, o (onome) ko je obrijao (tj. dao sebi obrijati glavu, ko se obrijao po glavi) prije (nego) da zakolje (žrtvu) i kao njemu (sličan obred) pa je rekao: "Nema poteškoće, nema poteškoće (tj. Nema grijeha, nema grijeha)!"

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Junusa, izvijestio nas je Ebu Bekjr od Abdul-Aziza, sina Rufej'a, od Ata'a, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan

Allah od njih dvojice: Rekao je (jedan) čovjek Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio:

"Posjetio sam (tj. Ophodio sam Kjabu ophođenjem koje se zove ophođenje posjete) prije (nego) da bacim (kamenčiće)." Rekao je: "Nema poteškoće (Nema grijeha)!" Rekao je: "Obrijao sam prije (nego) da zakoljem." Rekao je: "Nema poteškoće!" Rekao je: "Zaklao sam prije (nego) da bacim." Rekao je: "Nema poteškoće!" A rekao je Abdurahim Razija od Ibnu Husejma: izvijestio me Ata' od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. A rekao je Kasim, sin Jahja-a: pričao mi je Ibnu Husejm od Ata'a, od Ibnu Abasa, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. A rekao je Affan, mislim ga (mislim da je pričao) od Vuhejba, pričao nam je Ibnu Husejm od Seida, sina Džubejra, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. A rekao je Hamad od Kajsa, sina Sa'da, i Abbada, sina Mansura, od Ata'a, od Džabira, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

(To su, dakle, sve lanci ljudi preko kojih se pričao navedeni hadis.)

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Musena-a, rekao je: pričao nam je Abdul-Aala, rekao je: pričao nam je Halid od 'Ikjrimeta, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Upitao se (tj. Upitan je) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio; pa je rekao (onaj ko je pitao): "Bacio sam (kamenčiće) poslije što sam omrknuo (pa smeta li to)?" Pa je rekao: "Nema poteškoće!" Rekao je: "Obrijao sam (se) prije (nego) da zakoljem." Rekao je: "Nema poteškoće (Ne smeta, nema grijeha)!"

PRIČAO NAM JE Abdan, izvijestio me moj otac od Šubeta, od Kajsa, sina Muslima, od Tarika, sina Šihaba, od Ebu Musa-a, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Stigao sam na poslanika (tj. k poslaniku) Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a on je u (mekjanskoj) dolini, pa je rekao: "Jesi li hodočastio?" Rekao sam: "Da." Rekao je: "Za što si povikivao?" Rekao

sam: "Dvoodazov Tebi sa povikivanjem kao povikivanje Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio." Rekao je: "Uljepšao si (tj. Učinio si lijepo)! Odi, pa ophodi Kjabu, i Safu i Mervu." Zatim sam došao (jednoj) ženi od žena Kajsovića pa je iskala (poiskala, obiskala) moju glavu.

("Fela": iskati glavu, poiskati, obiskati - to znači: tražiti i odstraniti uši, vaši iz kose na glavi.)

Zatim sam povikivao za hodočašće. Pa rješavah za njega (tj. izdavah, izdavao sam pravno rješenje za ovaj postupak da je dozvoljen, i to činih, i to sam činio) ljudima (sve) do kalifovanja (halifovanja, uprave) Umera, bio zadovoljan Allah od njega. Pa sam spomenuo njega (ovaj postupak) njemu pa je rekao: Ako uzmemo sa knjigom (tj. po knjizi) Allaha, pa zaista on zapovjeda nama za potpunost (da upotpunimo). A ako uzmemo sa običajem (po običaju) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa zaista poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, nije se rješavao (stege, ihrama) do (časa kada) je dospjela žrtvena životinja svome mjestu (na svoje mjesto klanja na dan klanja).

GLAVA

(onoga) ko je slijepio (smolom, gumiarabikom) svoju glavu (kosu na glavi) kod hodočasničkog oblačenja i (ko) je obrijao (glavu kod rješavanja stege-ihrama).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malikj od Nafi'a, od Ibnu Umera, od Hafsate (Hafse), bio zadovoljan Allah od njih, da je ona rekla:

"O poslaniče Allaha, šta je stvar (ili: stanje) ljudi (Šta je ljudima)? Riješili su se sa umrom, a nisi se riješio ti od tvoje (svoje) umre." Rekao je: "Zaista ja sam slijepio moju (svoju) glavu (kosu) i ođerdanio sam svoju žrtvenu životinju, pa se neću riješiti do (časa da) zakoljem (dok ne zakoljem žrtvu)."

GLAVA

brijanja i skraćivanja (potkraćivanja kose) kod razrješavanja (od stega hodočašća, od hodočasničke odjeće, od ihrama).

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb, sin Ebu Hamzeta, rekao je Nafi': Bio je Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (običaja da) govori:

Obrijao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (svoju glavu) u svome hodočašću.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malikj od Nafi'a, od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Bože moj, pomiluj brijače (tj. one koji mnogo briju svoje glave pri završetku glavnih obreda hodočašća)." Rekli su: "I skraćivače (tj. potkraćivače)", (Rekli su dakle neki drugovi Muhamedu a.s. da u molbi Uzvišenome Bogu rekne: "i potkraćivače!" Da se dakle moli i za one koji potkrate kosu, a ne samo za one koji obriju kosu.) o poslaniče Allaha." Rekao je: "Bože moj, pomiluj brijače." Rekli su: "I skraćivače, o poslaniče Allaha." Rekao je: "I skraćivače." A rekao je Lejs: pričao mi je Nafi': "Pomilovao Allah brijače!" Jedanput ili dva puta (je to rekao Muhamed a.s.). Rekao je: A rekao je Ubejdulah: pričao mi je Nafi', rekao je u četvrtom (tj. četvrti puta): "I skraćivače."

PRIČAO NAM JE Ajjaš, sin Velida, pričao nam je Muhamed, sin Fudajla, pričao nam je Umarete, sin Ka'ka'a, od Ebu Zur'ata, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Bože moj, oprosti brijačima." Rekli su: "I skraćivačima (potkraćivačima svoje kose u hodočašću)." Rekao je: "Bože moj, oprosti brijačima." Rekli su: "I skraćivačima." Rekao je: "Bože moj, oprosti brijačima." Rekli su: "I skraćivačima." Rekao je nju (tu molbu, dovu) tri puta. Rekao je (četvrti puta): "I skraćivačima (Moj Bože oprosti)."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda sina Esme, pričao nam je Džuvejrijete, sin Esme (Esma'a - i ovdje i prethodno radi se o muškom imenu Esma'), od Nafi'a da je Abdullah rekao:

Obrijao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (svoju glavu) i grupa od njegovih drugova, a skratili su neki (od) njih (kosu).

PRIČAO NAM JE Ebu Asim od Ibnu Džurejdža, od Hasena, sina Muslima, od Tavusa, od Ibnu Abasa, od Muavijeta, bio zadovoljan Allah od njih, rekao je:

Skratio sam od poslanika (tj. poslaniku) Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (njegovu kosu) sa širokim oštracom (ili: sa vrhom širokog oštraca od strijele, ili koplja ili mača).

GLAVA

skraćivanja obavljača umre pred hodočašće poslije umre (tj. poslije izvršenja te takve umre).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Ebu Bekjra, pričao nam je Fudajl, sin Sulejmana, pričao nam je Musa, sin Ukbeta, izvijestio me Kjurejb od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Pošto je stigao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (u) Mekju, zapovjedio je svojim drugovima da ophode Kjabu i Safu i Mervu, zatim (da) se riješe i obriju se ili skrate (kosu).

GLAVA

posjete (Kjabi na) dan klanja (žrtava, tj. ophođenja Kjabe na taj dan).

A rekao je Ebu Zubejr od Aiše i od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih: Odgodio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, posjetu do noći. A spominje se od Ebu Hassana, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, posjećivaše Kjabu (u) danima Mine. A rekao je nama Ebu Nuajm: pričao nam je Sufjan od Ubejdulaha, od Nafi'a, od Ibnu Umera,

bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je on ophodio jedno ophođenje, zatim (se) odmori u podnevnoj žegi (sa kraćim snom u tom popodnenom odmoru), zatim dođe (u) Minu. Misli (na) dan klanja (žrtava da je to tako činio). A podigao je njega (ovaj hadis do Muhameda a.s., tj. pripisao ga je njemu) Abdurezak, rekao je: izvijestio nas je Ubejdulah.

(Vidi u stručnoj literaturi šta je "merfu'" hadis.)

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukjejra, pričao nam je Lejs od Džafera, sina Rebi'ata, od Aaredža, rekao je: pričao je meni Ebu Selemete, sin Abdurahmana, da je Aiša, bio zadovaljan Allah od nje (s njom), rekla:

Hodočastili smo sa vjerovjesnikom, pomilvao ga Allah i spasio, pa smo izlili (a to znači: pa smo učinili ophođenje zvano "ifada" ili zijare-ophođenje posjete na) dan klanja (žrtava). Pa je dobila mjesečnicu Safija. Pa je (ne znajući za to njezino stanje) htio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, od nje (ono) što hoće čovijek (tj. muž) od svoje porodice (tj. žene) pa sam rekla: O poslaniče Allaha, zaista ona je žena u mjesečnici. Rekao je: Zadržavačica nas je ona (od puta kući jer nije obavila ophođenje "ifada" ili zijare). Rekli su: Izlila je (tj. obavila je ophođenje "ifada" na) dan klanja (žrtava). Rekao je: Izađite (tj. Krećite na put kućama kada je tako). (Tavafuz-zijareti, koji je jedan od glavne tri dužnosti hodočašća, zove se još i "tavaful-ifadati" jer se to ophođenje obavlja kada se hodočasnici izliju, to jest raspu, raziđu, dakle, kada se vrate sa Arefata). A spominje se od Kasima, i Urveta, i Esveda, od Aiše, bio zadovoljan Allahod nje: Izlila se (tj. Obavila je ophođenje ifada) Safija (na) dan klanja (žrtava).

GLAVA

Kada je bacao (kamenčiće) poslije što je omrknuo, ili (kada) je obrijao (glavu) prije (nego) da zakolje zaboravivši ili ne znajući (ne poznavajući).

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Vuhejb, pričao nam je Ibnu Tavus od svog oca, Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od

njih dvojice, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (bio jednom u takvoj prilici da) se njemu reklo u (vezi) klanja, i brijanja, i bacanja, i proturanja (nekih obreda pred neke) i odgađanja (tj. vršenja nekih obreda poslije nekih) pa je rekao: "Nema poteškoće (tj. Nema grijeha)."

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdulaha, pričao nam je Jezid, sin Zurej'a, pričao nam je Halid od Ikjrimeta, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je: Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allag i spasio, (u prilici da) se pita (na) dan klanja u Mini, pa govori (pa govoraše): Nema poteškoće (grijeha). Pa je pitao njega (jedan) čovijek pa je rekao:

"Obrijao sam (svoju glavu) prije (nego) da zakoljem." Rekao je: "Zakolji (poslije brijanja), i nema poteškoća." Rekao je: "Bacao sam (kamenčiće) poslije što sam omrknuo." Pa je rekao: "Nema poteškoće. (Ne smeta, nema grijeha)."

GLAVA

riješenja (pravnoga za neko pitanje jašući) na jahaćoj životinji kod kamenčića (tj. prilikom bacanja kamenčića).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvjestio nas je Malikj od Ibnu Šihaba, od Isa-a, sina Talhata, od Abdullaha, sina Amra, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, stajao (na svojoj devi, bio na svojoj devi) u hodočašću oproštaja (u oproštajnom hadžu), pa su počeli (da) pitaju njega pa je rekao (jedan) čovjek:

"Nisam opazio (Nisam znao da treba zaklati žrtvu prije brijanja) pa sam (se) obrijao prije (nego) da zakoljem." Rekao je: "Zakolji, i nema poteškoće." Pa je došao drugi (čovjek) pa je rekao: "Nisam opazio (Nisam pazio, nisam znao) pa sam zaklao prije (nego) da bacim (kamenčiće)." Rekao je: "Baci, a nema poteškoće." Pa se nije pitao tada

(Nije upitan ni) o (jednoj) stvari (koja) se proturila naprijed i ni (o jednoj stvari koja) se odgodila (učinila se poslije druge, a da je drukčije odgovorio) osim (tako da) je rekao: "Učini, i nema poteškoće."

PRIČAO NAM JE Seid, sin Jahja-a sina Seida, pričao nam je moj otac, pričao nam je Ibnu Džurejdž, pričao je meni Zuhrija od 'Isa-a, sina Talhata, od Abdullaha, sina Amra sina Asa, bio zadovoljan Allah od njega, pričao je njemu da je on prisustvovao Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (kada on) govori (drži propovjed na) dan klanja, pa je ustao k njemu (jedan) čovjek pa je rekao:

"Mišljah (Mislio sam) da je ovakav (tj. ovaj obred) prije ovakvoga (prije ovoga)." Zatim je ustao drugi pa je rekao: "Mišljah da je ovaj (obred) prije ovog (obreda). Obrijao sam (glavu) prije (nego) da zakoljem (kurban), zaklao sam prije (nego) da bacim (kamenčiće) i slično tome." Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Učini, i nema poteškoće za njih, sve njih." Pa nije se pitao (Nije upitan) tada (ni) o (jednoj) stvari (a da je drukčije odgovorio) osim (tako da) je rekao: "Učini, i nema poteškoće."

PRIČAO NAM JE Ishak, izvijestio nas je Ja'kub, sin Ibrahima, pričao nam je moj otac od Saliha, od Ibnu Šihaba, pričao je meni Isa, sin Talhata sina Ubejdulaha, da je čuo Abdullaha, sina Amra sina Asa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Stajao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, na svojoj devi (kamili). Pa je spomenuo hadis (u smislu prethodnoga pričanja). Slijedio je njega (Saliha) Ma'mer od Zuhrije.

GLAVA

govora (propovjedi u) danima Mine.

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao mi je Jahja, sin Seida, pričao nam je Fudajl, sin Gazvana, pričao nam je Ikjrimete od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, govorio (držao propovjed) ljudima (na) dan klanja (žrtava) pa je rekao:

"O ljudi! Koji je ovo dan?" Rekli su: "Dan zabranjen (svet, sveti dan)." Rekao je: "Pa koji je ovo grad?" Rekli su: "Grad zabranjen (tj. Sveti grad)." Rekao je: "Pa koji je ovo mjesec?" Rekli su: "Mjesec zabranjen (Zabranjeni mjesec, Sveti mjesec)." Rekao je: "Pa zaista vaše krvi (tj. životi), i vaše imovine (imanja) i vaše časti na vas su zabranjeni (tj. vama su sveti, vama su svetinje) kao zabranjenost (kao svetost) ovoga vašega dana u ovome vašem gradu u ovome vašem mjesecu. Pa je ponovio njih (ove riječi, tj. izgovorio ih je) nekoliko puta. Zatim je podignuo (podigao) svoju glavu pa je rekao: "Bože moj, da li sam priopćio? Bože moj, da li sam priopćio?" Rekao je Ibnu Abas, bio zadovoljan Allah od njih dvojice: "Pa tako mi (Onoga) koji je (taj što je) moja duša u Njegovoj ruci zaista ona (ta riječ, ili: ta propovjed) je svakako njegova oporuka k njegovoj sljedbi (k njegovom vjerničkom narodu, jer je iza toga rekao još ovo:) "Pa neka priopći prisutni odsutnome! Ne vratite se poslije mene (u stanje svojstveno za) nevjernike (da) udara neki (od) vas vratove nekih."

PRIČAO NAM JE Hafs, sin Umera, pričao nam je Šubete, rekao je: izvijestio je mene Amr, rekao je: čuo sam Džabira, sina Zejda, rekao je: čuo sam Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je: čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori (drži propovjed) u Arefatu (na Arefatu). Slijedio je njega (Šubeta) Ibnu Ujejnete od Amra.

PRIČAO JE MENI Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Ebu Amir, pričao nam je Kurrete od Muhameda, sina Sirina, rekao je: izvijestio je mene Abdurahman, sin Ebu Bekreta, od Ebu Bekreta, i (jedan) čovjek, vrijedniji u mojoj duši od Abdurahmana (a to je) Humejd, sin Abdurahmana, od Ebu Bekreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Govorio je (tj. Držao je propovjed) nama Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (na) dan klanja (žrtava), rekao je: "Da li znate koji je ovo dan?" Rekli smo: "Allah i Njegov poslanik je znaniji (tj. Bog i Božiji poslanik bolje znaju)." Pa je šutio (tj. napravio je zastoj u govoru) čak smo mislili da će on imenovati (nazvati) njega sa (drugim imenom) osim njegova imena. Rekao je: "Zar nije (on) dan klanja

(žrtve)?" Rekli smo: "Da." Rekao je: "Koji je ovo mjesec?" Rekli smo: "Allah i Njegov poslanik je znaniji (su znaniji)." Pa je šutio čak (da) smo mislili da će on imenovati njega sa (drugim imenom) osim njegova imena. Pa je rekao: "Zar nije zul-hidže?" Rekli smo: "Da." Rekao je: "Koji je ovo grad?" Rekli smo: "Allah i Njegov poslanik je znaniji (znaju najbolje)." Pa je šutio čak (da) smo mislili da će on imenovati njega sa (drugim imenom) osim njegova imena. Rekao je: "Zar nije Sveti Grad?" Rekli smo: "Da." Rekao je: "Pa zaista vaše krvi, i vaša imanja na vas su zabranjena (stvar, tj. vama su sveti, svetinja) kao zabranjenost (kao svetost) ovoga vašega dana u ovome vašem mjesecu u ovome vašem gradu do dana (što) ćete sresti (u njemu) vašega Gospoda. Zar ne (tj. Pazite)! Da li sam priopćio?" Rekli su: "Da." Rekao je: "Bože moj, svjedoči (tj. Budi svjedok)! Pa neka priopći prisutni odsutnome! Pa poneki obaviješteni (tj. Pa poneki onaj kojem je priopćeno i kazano) je pamtljiviji od slušaoca. Pa ne vraćajte se poslije mene (u stanje koje je svojstveno za) nevjernike (da) udara neki (od) vas vratove nekih."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Musena-a, pričao nam je Jezid, sin Haruna, izvijestio nas je Asim, sin Muhameda sina Zejda, od njegova (svoga) oca, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, u Mini:

"Da li znate koji dan je ovo?" Rekli su: "Allah i Njegov poslanik je (su) znaniji." Pa je rekao: "Pa zaista ovo je dan zabranjen (sveti dan). Pa da li znate koji je grad ovo?" Rekli su: "Allah i Njegov poslanik je znaniji." Rekao je: "Sveti Grad. Pa da li znate koji je mjesec ovo?" Rekli su: "Allah i Njegov poslanik je (su) znaniji." Rekao je: "Sveti mjesec." Rekao je: "Pa zaista Allah je zabranio (tj. učinio svetim) vama vaše krvi, i vaše imovine i vaše časti kao zabranjenost (tj. kao što je učinio svetim, kao što je svetinja) ovoga vašega dana u ovome vašem mjesecu u ovome vašem gradu." A rekao je Hišam, sin Gaza: izvijestio me Nafi' od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice: Stao (Zastao) je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (na) dan klanja (žrtava) između kamenčića (tj. između mjesta gdje se bacaju kamenčići) u hodočašću koje je hodočastio (stao je obrativši se) sa ovim (govorom prisutnima), i rekao je: "Ovo je dan najvećeg hodočašća." Pa je počeo

Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori: "Bože moj, svjedoči! I oprostio se (sa) ljudima (od ljudi)." Pa su rekli: "Ovo je hodočašće oproštaja."

(Ili: oprosni hadž - kako neki prevode.)

GLAVA:

Da li će prenoćiti (zanoćiti) drugovi napajanja (tj. oni koji napajaju hodočasnike) ili (drugi) osim njih u Mekji (u) noćima Mine?

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Ubejda sina Mejmuna, pričao nam je Isa, sin Junusa, od Ubejdulaha, od Nafi'a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice:

Dopustio je (Dozvolio je noćivanje u Mekji u noćima Mine) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Musa-a, pričao nam je Muhamed, sin Bekjra, izvijestio nas je Ibnu Džurejdž, izvijestio je mene Ubejdulah od Nafi'a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, dozvolio. - H - Pričao nam je Muhamed, sin Abdullaha sina Numejra, pričao nam je moj otac, pričao nam je Ubejdulah, pričao mi je Nafi' od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je Abas, bio zadovoljan Allah od njega, tražio dozvolu (od) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, zato (da) noćiva u Mekji (u) noćima Mine zbog njegovoga napajanja (hodočasnika) pa je dozvolio njemu (tj. pa mu je dozvolio). Slijedio je njega (Muhameda) Ebu Usamete, i Ukbete, sin Halida, i Ebu Damrete.

GLAVA

bacanja kamenčića.

A rekao je Džabir: Bacao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (na) dan klanja (žrtava) ručanicom (u ručanje doba, u doba prijepodnevnog ručanja, doba užine, pred podne), i bacao je poslije toga, poslije prestanka (nestanka sjene, tj. poslije podne).

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Mis'ar od Vebereta, rekao je: pitao sam Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice:

"Kada ću bacati kamenčiće?" Rekao je: "Kada je bacio (Kada baci) tvoj vođ, pa (tek onda) baci." Pa sam povratio (tj. ponovio) na njega pitanje (Pa sam mu ponovio pitanje). Rekao je: "Uvremenjavasmo (tj. Pazili smo vrijeme), pa kada je prestalo Sunce (tj. kada je prešlo kuliminacionu tačku, prestalo da se penje), bacali smo (kamenčiće)."

GLAVA

bacanja kamenčića iz utrobe (tj. iz dubine) doline.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Kjesira, rekao je: izvijestio nas je Sufjan od Aameša, od Ibrahima, od Abdurahmana, sina Jezida, rekao je: Bacao je Abdullah iz utrobe (iz dubine) doline, pa sam rekao:

"O Ebu Abdurahmane, zaista (neki) ljudi bacaju njih (kamenčiće) od (prostora) iznad nje (Akabe - jednoga od tri mjesta na kojima se bacaju kamenčići)." Pa je rekao: "Tako mi (Onoga) koji (je taj što) nema božanstva osim Njega, ovo je mjesto (tj. mjesto iz utrobe-dubine doline je mjesto) koje (je upravo mjesto što) se spustila na njega (u tom mjestu) sura Bekare (poglavlje iz Kur'ana zvano Bekare), pomilovao ga Allah i spasio." A rekao je Abdullah, sin Velida, rekao je: pričao nam je Sufjan od Aameša za ovo (o ovome).

GLAVA

bacanja kamenčića sa sedam piljaka (sitnih kamenica, sitnog kamenja).

Spomenuo je njega (to) Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Hafs, sin Umera, pričao nam je Šubete od Hakjema, od Ibrahima, od Abdurahmana, sina Jezida, od Abdullaha,

sina Mes'uda, bio zadovoljan Allah od njega, da je on dopro do najvećeg kamenčića (tj. do najvećeg, najvažnijeg mjesta gdje se bacaju kamenčići - do džemretul-Akabeta), učinio je Kjabu na svoju lijevu, a Minu na svoju desnu (stranu), i bacao je sa sedam (kamenčića) i rekao je: "Ovako je bacao (onaj) koji (je taj što) se spustila na njega (njemu) sura (poglavlje) Bekare, pomilovao ga Allah i spasio."

GLAVA

(onoga) ko je bacio kamenčić Akabe pa je učinio Kjabu na svoju lijevu (stranu, dakle Kjaba mu je bila na lijevoj strani kod tog obreda).

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Šubete, pričao nam je Hakjem od Ibrahima, od Abdurahmana, sina Jezida, da je on hodočastio sa Ibnu Mes'udom, bio zadovoljan Allah od njega, pa je vidio njega (da) baca najveći kamenčić (tj. na mjestu Akabi) sa sedam piljaka, pa je učinio Kjabu na svoju lijevu, a Minu na svoju desnu (stranu, dakle stao je tako da mu je Kjaba bila s lijeve strane, a Mina sa desne). Zatim je rekao: "Ovo je mjesto (na kojem, ili: sa kojega je bacao onaj) koji (je taj što) se spustila na njega (njemu) sura (poglavlje) Bekare."

GLAVA:

Veličaće (tj. Izgovaraće "Allahu ekjber") sa svakim piljkom (uz svaki kamenčić).

Rekao je njega (tj. ovo) Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Museded od Abdul-Vahida, rekao je: pričao nam je Aameš, rekao je: čuo sam Hadžadža (da) govori na govornici:

"Sura koja (je ta što) se u njoj spominje krava, i sura (poglavlje) koja (je ta što) se u njoj spominje rod (porodica) 'Imrana i sura koja (je ta što) se spominju u njoj žene." Rekao je: Pa sam spomenuo to Ibrahimu (Nah'iji) pa je rekao: Pričao je meni Abdurahman, sin Jezida, da je on bio sa Ibnu Mes'udom, bio zadovoljan Allah od njega, kada je bacao kamenčić Akabe, pa je zašao (unišao) u utrobu (donji dio) doline

te kada se usporedio sa stablom (kada je stao prema stablu), popriječio se njoj (ili: došao je s boka, sa strane njoj-grani, stablu), pa je bacio sa sedam piljaka veliča (tj. veličajući, izgovarajući "Allahu ekjber") sa svakim (bačenim) piljkom (kamenčićem), zatim je rekao: "Odavde je (tj. Ovdje je), tako mi (Onoga) koji (je Taj što) nema božanstva osim Njega, stajao (onaj) koji (je taj što) se spustilo na njega (njemu) poglavlje Bekare, pomilovao ga Allah i spasio."

GLAVA

(onoga) ko je bacao kamenčić Akabe, a nije zastajao.

Rekao je njega (Rekao je to) Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice (s njima), od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

GLAVA:

Kada je bacio dva kamenčića (tj. Kada je bacao kamenčiće na prva dva mjesta gdje se bacaju kamenčići), stoji (tj. stajaće) i sići će u ravnicu okrećući se Strani (Kjabi).

PRIČAO NAM JE Usman, sin Ebu Šejbeta, pričao nam je Talhate, sin Jahja-a, pričao nam je Junus od Zuhrije, od Salima, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da on bacaše najbliži kamenčić (tj. bacaše kamenčiće na najbližem mjestu do bogomolje Hajf gdje se bacaju kamenčići) sa sedam piljaka, veliča (veličajući) na tragu svakoga piljka (tj. iza svakog bačenoga piljka), zatim stupi naprijed (tako) da se spusti u ravnicu pa stoji okrenuvši se Strani (Kjabi), pa stoji dugo i moli, i digne svoje dvije ruke (pri molbi upućenoj Uzvišenom Bogu). Zatim baca srednji (tj. na srednjem mjestu gdje se bacaju kamenčići), zatim uzme lijevo pa se spusti u ravnicu i stane okrenuvši se Strani, pa stoji dugo i moli, i digne svoje dvije ruke i stoji dugo. Zatim baca kamenčić Akabe (tj. baca kamenčiće na mjestu koje se zove Akaba ili Zatul-Akaba) iz utrobe doline i ne zastaje (ne zastajući) kod nje, zatim ode. Pa govoraše (pa je govorio): "Ovako sam vidio Vjerovjesnika, pomilovao ga Allah i spasio (da) čini njega (ovaj postupak bacanja kamenčića na Mini kao jedan od obreda u hodočašću)."

GLAVA

dizanja dviju ruku kod dvaju kamenčića (tj. kod dvaju, dva mjesta gdje se bacaju kamenčići): najbližega i srednjega.

PRIČAO NAM JE Ismail, sin Abdullaha, rekao je: pričao je meni moj brat od Sulejmana, od Junusa, sin Jezida, od Ibnu Šihaba, od Salima, sina Abdullaha, da je Abdullah, sin Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, bacaše najbliži kamenčić sa sedam piljaka, zatim stupi naprijed pa se spusti (pa siđe) u ravnicu, pa stane okrenuvši se Strani dugim stajanjem, pa moli i digne svoje dvije ruke. Zatim baca srednji kamenčić takođe (tj. na isti način) pa uzme lijevo pa se spusti (siđe) u ravnicu, i stoji okrenuvši se Strani dugim stajanjem, pa moli i digne svoje dvije ruke. Zatim baca kamenčić Akabe (Zatul-Akabe) iz utrobe doline, a ne zastaje, i govoraše (Ibnu Umer r.a.): "Ovako sam vidio Poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) čini.

GLAVA

molbe (molitve) kod dvaju kamenčića (tj. kod prva dva mjesta gdje se bacaju kamenčići).

A rekao nam je Muhammed: Pričao nam je Usman, sin Umera, izvijestio nas je Junus od Zuhrije da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, bio kada je bacao kamenčić koji slijedi (tj. koji se baca na mjestu koje je uz) bogomolju Mine, (bio je običaj da) baca njega na sedam piljaka, veliča kada god se bacio sa (jednim) piljkom, zatim stupi naprijed ispred nje (te gomile kamenčića, ispred tog mjesta) pa stane (zastane) okrenuvši se Strani dignuvši svoje dvije ruke, moli. I oduljivaše stajanje. Zatim dođe drugom kamenčiću (drugom mjestu gdje se bacaju kamenčići) pa baca njih sa sedam piljaka, veliča kad god se bacio sa (jednim) piljkom. Zatim se spusti lijevo od (onoga) što slijede dolinu (tj. na lijevu stranu što je uz dolinu), pa zastane okrenuvši se Strani dignuvši svoje dvije ruke (i) moli (tj. da moli). Zatim dođe kamenčiću (tj. mjestu gdje se bacaju kamenčići) koji (koje) je kod Akabe pa baca njega sa sedam piljaka, veliča kod svakog piljka, zatim ode a ne zastaje kod nje. Rekao je Zuhrija: čuo sam Salima, sina Abdullaha, (da) priča kao ovo (tj. slično ovome) od svoga oca, od

Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. I bio je Ibnu Umer (običaja da) čini njega (ovo, tj. ovaj običaj).

GLAVA

mirisa poslije bacanja kamenčića i brijanja prije izlijevanja (tj. prije ophođenja zvanog "tavaful-ifadati", koje se zove i "tavafuzzijareti").

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufijan, pričao nam je Abdurahman, sin Kasima, a bio je najvrijedniji (od) stanovnika svoga vremena, da je on čuo svoga oca, a bio je najvrijedniji (od) stanovnika svoga vremena, (da) govori: čuo sam Aišu, bio zadovoljan Allah od nje, (da) govori:

Namirisala sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, sa ovim mojim (svojim) dvjema rukama kada se hodočasnički oblačio i (isto tako) za njegovo razrješavanje kada se rješavao (tj. kada je skidao hodočasničku odjeću pri kraju hodočasničkih obreda) prije (nego) da ophodi (ophođenje "ifada-zijare"). I raširila (pružila) je njezine (svoje) dvije ruke (Aiša r.a. pričajući ovo).

GLAVA

ophođenja oproštaja (oproštajnog ophođenja).

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Sufijan od Ibnu Tavusa, od njegova oca, od Inu Abasa, bio zasovoljan Allah od njih dvojice, rekao je: Zapovjedilo se ljudima (tj. dobili su zapovjed ljudi) da bude zadnja njihova obaveza za Kjabu (prema Kjabi-oproštajno ophođenje), osim (jedino toga slučaja) da je on (Muhammed a.s.) olakšao (tj. skinuo tu obavezu) od žene u mjesečnici.

PRIČAO NAM JE Asbag, sin Feredža, izvijestio nas je Ibnu Vehb od Amra, sina Harisa, od Katadeta, da je Enes, sin Malikja, bio zadoboljan Allah od njega, pričao njemu da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, klanjao podne, i popodnev, i sutonsku i večernju molitvu, zatim je zaspao (jedno) spavanje u Muhassabu, zatim je uzjahao (tj. odjahao) ka Kjabi pa je ophodio nju. Slijedio je njega

(Amra) Lejs, pričao je meni Halid od Seida, od Katadeta, da je Enes, sin Malikja, bio zadovoljan Allah od njega, pričao njemu Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio.
(Veli se da se ovdje radi o oproštajnom ophođenju.)

GLAVA:

Kada je dobila mjesečnicu žena poslije što je obavila ophođenje ifada ("Efada": obaviti ophođenje zvano ifada).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malikj od Abdurahmana, sina Kasima, od njegova oca, od Aiše, bio zadvoljan Allah od nje, da je Safija, kći Hujejja, žena Vjerovjesnika, pomilovao ga Allah i spasio, dobila mjesečnicu, pa sam spomenula to poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Je li zadržavačica nas ona (Je li nas ona zadržava)?" Rekli su: "Zaista ona je već obavila ophođenje ifada." Rekao je: "Pa ne tada."

(To jest:"Pa neće nas zadržati da ne krenemo kada je obavila ophođenje ifada, jer je obavila i treći najvažniji obred.")

PRIČAO NAM JE Ebu Numan, pričao nam je Hamad od Ejuba, od Ikjrimeta da su stanovnici Medine pitali Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, o ženi (koja) je ophodila, zatim je dobila mjesečnicu. Rekao je njima:

"Otići će (ona)." Rekli su: "Nećemo uzeti (da se ravnamo) sa tvojim govorom (mišljenjem), a (da) ostavimo govor Zejda (sina Sabitova)." Rekao je: "Kada stignete (u) Medinu, pa pitajte." Pa su stigli u Medinu, pa su pitali. Pa je bila u (tj. među onima) koje su pitali Umu Sulejmana, pa ja spomenula hadis Safije (tj. slučaj o Safiji). Predao je njega Halid i Kadete od Ikjrimeta.

PRIČAO NAM JE Muslim, pričao nam je Vuhejb, pričao nam je Ibnu Tavus od svoga oca, od Ibnu Abasa. bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je: Dopustilo se za ženu u mjesečmici da ode (kući) kada je obavila ophođenje ifadu (prije nego ju je snašla mjesečnica). Rekao

je: A čuo sam Ibnu Umera (da) govori: Zaista ona neće otići. Zatim sam čuo njega (da) poslije govori: Zaista je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, dopustio njima.

PRIČAO NAM JE Ebu Numan, pričao nam je Ebu Avanete od Mensura, od Ibrahima, od Esveda, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je: Izašli smo sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, a ne mislimo (ništa drugo) osim hodoščašće. Pa je stigao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa je ophodio Kjabi i između Safe i Merve, i nije se riješio, a bila je sa njim žrtvena životinja. Pa je ophodio (Kjabu) ko je bio sa njim od njegovih žena i njegovih drugova, i riješio se (stege svaki onaj) od njih ko (je bio u takvoj prilici da) nije bila sa njim žrtvena životinja. Pa je dobila mjesečnicu ona. Pa smo obređivali naše obrede od našega hodoščašća. Pa pošto je bila noć bacanja pijeska (kamenčića, i to) noć povratka (sa Mine u Mekju), rekla je:

"O poslaniče Allaha, svaki (od) tvojih drugova vraća se sa hodočašćem i umrom osim mene." Rekao je: "Ne ophođaše (li ti) Kjabu (ni u jednoj od) noći (tj. ni jednoga dana otkad) smo stigli?" Rekla sam: "Ne." Rekao je: "Pa izađi sa tvojim (svojim) bratom k Ten'imu, pa povikuj za umru, a tvoje mjesto obećanja (gdje ću te sačekati) je (u) mjestu takom i takom (tj. u tom i tom mjestu)." Pa sam izašla sa Abdurahmanom k Ten'imu pa sam povikivala za umru. A dobila je mjesečnicu Safija, kći Hujejja, pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Ozlijeđena! Obrijana! Zaista si ti svakako zadržavačica nas (Zaista nas ti zadržavaš). Zar nisi bila ophodila (Kjabu na) dan klanja (žrtava)?" Rekla je: "Da." Rekao je: "Pa nema štete! Odi (Idi, tj. Kreni kući)." Pa sam zaista srela njega penjući se (na) stanovnike Mekje (tj. na brdo iznad stanovnika Mekje krećući on kući), a ja sam spuštačica (tj. a ja sam se spuštala niz brdo), ili sam ja penjačica, a on je spuštač (tj. ili sam se ja pela, a on se spuštao). A rekao je Museded: Rekla sam: "Ne." Slijedio je njega (Musededa) Džerir od Mansura u njegovom govoru: "Ne."

GLAVA

(onoga) ko je klanjao popodnev (ikjindiju na) dan vraćanja (sa Mine u Mekju) u Ebtahu (tj. u Muhassabu - a to je mjesto u širokoj mekjanskoj dolini između Mine i Mekje).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Musena-a, pričao nam je Ishak, sin Jusufa, pričao nam je Sufjan Sevrija od Abdul-Aziza, sina Rufej'a, rekao je: pitao sam Enesa, sina Malikja: izvijesti me za (neku) stvar (tj. o nekoj stvari što) si razumio (shvatio) nju od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, gdje je klanjao podne (na) dan razmišljanja? Rekao je:

"U Mini." Rekao sam: "Pa gdje je klanjao popodnev (ikjindiju na) dan vraćanja (sa Mine u Mekju)?" Rekao je: "U Ebtahu. Čini kao što čine tvoji zapovjednici."

PRIČAO NAM JE Abdul-Mute'ali, sin Taliba, rekao je: pričao nam je Ibnu Vehb, rekao je: izvijestio me Amr, sin Harisa, da je Katadete pričao njemu od Enesa, sina Malikja, bio zadovoljan Allah od njega, pričao je njemu od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (tj. o Vjerovijesniku a.s.) da je on klanjao podne i popodnev (ikjindiju), i sutonsku (akšam) i večernju (jaciju) molitvu, i zaspao je (jedno) spavanje u Muhassabu, zatim je uzjahao (tj. odjašio, otišao) ka Kjabi pa je ophodio nju.

(Veli se da je ovo oproštajno ophođenje u hodočašću.)

GLAVA

Muhassaba.

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Sufjan od Hišama, od njegova oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Bilo je (to) samo (jedno) odsjedalište (što) odsjedne (što odsjeda) njega Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, zato (da on) bude darežljiviji (tj. lakši) za svoje izlaženje (odlazak u Medinu). Misli (ona na odsjedalište, odsjedište, sjedište) u Ebtahu.

(Već je objašnjeno da je Muhassab, ili, kako se još rekne, kaže drugim nazivom, Ebtah - mjesto u širokoj mekjanskoj dolini između Mine i Mekje.)

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan, rekao je Amr od 'Ata'a, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Nije odsijedanje u Muhassabu (vezano) za (neku) stvar (od obreda hodočašća, tj. nije odsijedanje u Muhassabu ništa - nikakav obred). Ono je samo (jedno) odsjedalište (radi odmora što) je odsjedao njega poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio.

GLAVA

odsjedanja u Zu-Tuva-u prije (nego) da uniđe (da uđe u) Mekju i odsjedanja u dolini koja je u Zul-Hulejfi kada se vratio iz Mekje.

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Munzira, pričao nam je Ebu Damrete, pričao nam je Musa, sin Ukbeta, od Nafi'a da Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, prenoćivaše u Zu Tuva-u između dvije padine (strane brda), zatim ulazaše (zatim je ulazio) od padine koja je u najvišem (dijelu, ili brijegu) Mekje.

I bio je (običaja) kada je stizao hodočasteći ili obavljajući umru (da) nije dao znak da klekne svojoj devi (nigdje) osim kod vrata (Svete) Bogomolje, zatim ulazaše (zatim je ulazio) pa dođe crnome uglu (crnome kamenu) pa počne sa njim. Zatim ophodi sedam (ophodnji): tri trčanjem, a četiri idenjem (običnim hodom). Zatim ode pa klanja dvije ničice (dva rekjata namaza). Zatim odlazi prije (nego) da (se) vrati k svome stanu pa ophodi između Safe i Merve. A bio je kada je odlazio (vraćao se) od hodočašća ili umre (bio bi) dao znak (devi) da klekne u dolini u Zul-Hulejfi koja je (ta dolina što) je bio (običaja) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (da) dadne znak (svojoj devi) da klekne u njoj (u toj dolini).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Abdul-Vehaba, pričao nam je Halid, sin Harisa, rekao je: upitao se (tj. upitan) je Ubejdulah o (za) Muhassabu pa je pričao nama Ubejdulah od Nafi'a, rekao je:

Odsijedao je u njoj (tj. u Muhassabu) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i Umer i Ibnu Umer. A od Nafi'a da Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, klanjavaše u njoj, misli (na) Muhassab, podne i popodnev (ikjindiju). Mislim ga (da) je rekao (još): i sutonsku (akšam) molitvu. Rekao je Halid: Neću sumnjati (tj. Ne sumnjam) u večernju (jaciju) molitvu (da je i nju klanjavao), i spava (tj. odspava jedno) spavanje i spominje (Ibnu Umer r.a.) to (odsijedanje u Muhassabu) od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

GLAVA

(onoga) ko je odsijedao u Zu Tuva-u kada se vraćao iz Mekje.

A rekao je Muhamed, sin 'Isa-a, pričao nam je Hamad od Ejuba, od Nafi'a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da bi on bio, kada je dolazio (u Mekju), prenoćivao u Zu Tuva-u, te kada je osvanuo, unišao bi (u Mekju). A kada se vraćao (sa Mine), prolazio bi pokraj Zu Tuva-a i prenoćio bi u njoj (u njemu tako) da osvane. I spominjaše da Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, činjaše to.

GLAVA

trgovine (u) danima skupa (zbora, tj. u danima izvršavanja hodočašća) i kupoprodaje u tržištima (pijacama, tj. na mjestima trgovanja) predislamlja.

PRIČAO NAM JE Usman, sin Hejsema, izvijestio nas je Ibnu Džurejdž, rekao je Amr, sin Dinara, rekao je Ibnu Abas, bio zadovoljan Allah od njih dvojice:

Bio je Zul-Medžaz i Ukaz mjesto trgovanja ljudi u predislamlju, pa pošto je došao Islam, kao da su oni mrzili to (sve) do (časa kada) je sišla (objava, tj. odlomak Kur'ana): "Nije na vas (tj. Nije vama) grijeh da

tražite dobrotu od vašega Gospoda u skupovima hodočašća...." (posredstvom trgovine).

(Riječi "u skupovima hodočašća" nalaze se samo u učenju, po učenju-kiraetu Ubejja.)

(Zul-Medžaz je bila pijaca nedaleko od Arefata, a 'Ukjaz je bila pijaca po jednima prema Taifu, a po drugima prema San'i, tj. prema Jemenu.)

GLAVA

idenja (idjenja, hoda, krećanja, pokreta) na kraju noći iz Muhassaba.

PRIČAO NAM JE Umer, sin Hafsa, pričao nam je moj otac, pričao nam je Aameš, pričao mi je Ibrahim od Esveda, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Dobila je mjesečnicu Safija (u) noći vraćanja (tj. na dan vraćanja sa Mine u Mekju) pa je rekla: Ne mislim mene (tj. sebe drukčije) osim zadržavačicom vas. Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Ozlijeđena (Ranjena, Izmrcvarena)! Obrijana! Je li ophodila (na) dan klanja (žrtava)?" Reklo se (Odgovorilo se): "Da." Rekao je: "Odlazi (tj. Bježi kući, kreći nazad)." Rekao je Ebu Abdullah: a povećao je meni (u pričanju) Muhamed, pričao nam je Muhadir, rekao je: pričao nam je Aameš od Ibrahima, od Esveda, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je: Izašli smo sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, ne spominjemo (ništa drugo) osim hodočašća. Pa pošto smo stigli, zapovjedio je nama da se riješimo (stege, hodočasničke odjeće, ihrama). Pa pošto je bila noć vraćanja (sa Mine u Mekju), dobila je mjesečnicu Safija, kći Hujejja. Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Ozlijeđena! Obrijana!" "Ne mislim nju (drukčije) osim zadržavačicu vas (tj. zadržaće nas)." Zatim je rekao: "Bila (li) si ophodila (tj. Jesi li bila ophodila na) dan klanja (žrtava)?" Rekla je: "Da." Rekao je: "Pa odlazi." Rekla sam: "O poslaniče Allaha, zaista ja se nisam bila riješila (stege, ihrama)." Rekao je: "Pa obavi umru od Ten'ima." Pa je izašao sa njom njezin brat. Pa smo sreli njega idući (on) na kraju noći pa je rekao: "Tvoje obećano

mjesto (gdje se trebamo naći pred odlazak u Medinu) je (u) mjestu takvom i takvom (tj. u tom i tom mjestu)."

U IME ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA.

GLAVA

umre. Bivanje dužnošću umre i njezina vrijednost (i njezine vrijednosti).

A rekao je Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice: Nije (ni) jedan (čovjek, tj. Nije niko opterećen drukčije) osim (tako da) je na njega (dužnost) hodočašće i umra (dakle dužnost mu je obavljanje hadža i umre). A rekao je Ibnu Abas, bio zadovoljan Allah od njih dvojice: Zaista ona je svakako drugarica nje (tj. umra je drugarica dužnosti hodočašća) u knjizi Allaha, moćan je i veličajan je (On): "I upotpunite hodočašće i umru radi Boga....".

(Dakle zajedno se spominju jedno uz drugo.)

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malikj od Sumejja, slobodnjaka Ebu Bekjra, sina Abdurahmana, od Ebu Saliha Semmana, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Umra do umre je pokriće (iskupljenje) za (ono griješenje) što je između njih dvije (umre u međuvremenu počinjeno), a istinito hodočašće je (takvo dobro djelo da) nije za njega nagrada (ništa drugo) osim raj."

GLAVA

(onoga) ko je obavio umru prije hodočašća.

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Muhameda, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Ibnu Džurejdž da je Ikjrimete, sin Halida, pitao Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, o umri prije hodočašća pa je rekao:

"Nema štete (Ne smeta, Nije grijeh)!" Rekao je Ikjrimete: rekao je Ibnu Umer: Obavio je umru Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, prije (nego će) da hodočasti. A rekao je Ibrahim, sin Sa'da, od Ibnu Ishaka, pričao mi je Ikjrimete, sin Halida, rekao je: pitao sam Ibnu Umera slično njemu (slično tome).

PRIČAO NAM JE Amr, sin Alije, pričao nam je Ebu Asim, izvijestio nas je Ibnu Džurejdž, rekao je Ikjrimete, sin Halida: pitao sam Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, slično njemu (slično ovome, slično tome).

GLAVA:

Koliko je (puta) obavio umru Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Kutejbete, pričao nam je Džerir od Mansura, od Mudžahida, rekao je: unišao sam ja i Urvete, sin Zubejra, (u Vjerovijesnikovu) bogomolju pa kadli je Abdullah, sin Umera, sjedač (tj. kadli on sjedi) uz sobu (do sobe) Aiše, i kadli (neki) ljudi klanjaju u bogomolji molitvu ručanice (duha namaz, prijepodnevni neobavezni namaz). Rekao je: Pa smo pitali njega o njihovoj molitvi pa je rekao:

"Novotarija." Zatim je rekao njemu: "Koliko je obavio (puta) umru Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio (tj. Koliko je umri obavio)?" Rekao je: "Četiri. Jedna (od) njih je u (mjesecu) redžebu." Pa smo mrzili da vratimo na njega (tj. da mu odbijemo tu izjavu. Nismo želili, nismo željeli da mu se protivimo). Rekao je: "I čuli smo čišćenje zuba

Aiše, majke vjernika u sobi (tj. kako ona u svojoj sobi čisti zube)." Pa je rekao Urvete: "O majko, zar ne čuješ šta govori Ebu Abdurahman?"

(Ebu Abdurahman je predimak Abdullaha, sina Umera.)

Rekla je: "Šta govori?" Rekao je: govori: "Zaista je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, obavio umru četiri umre (tj. četiri puta), jedna (od) njih je (obavljena) u (mjesecu) redžebu." Rekla je: "Pomilovao Allah Ebu Abdurahmana! Nije (Muhamed a.s.) obavio (nijednu) umru (drukčije) osim (tako), a on (tj. osim tako da) je (on) njegov svjedok (tj. uvijek je sa Muhamedom a.s. bio u društvu i Abdullah, sin Umera u svakoj umri), a nije obavio umru (Muhamed a.s.) u redžebu nikad."

(To znači da je Abdullah zaboravio ili mu se pričinilo da se jedna umra, obavila u redžebu, a, u stvari, nije tako bilo.)

PRIČAO NAM JE Ebu Asim, izvijestio nas je Ibnu Džurejdž, rekao je: izvijestio me Ata' od Urveta, sina Zubejra, rekao je: pitao sam Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

"Nije obavio umru poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u redžebu (mjesecu)."

PRIČAO NAM JE Hassan, sin Hassana, pričao nam je Hemmam od Katadeta, pitao sam Enesa, bio zadovoljan Allah od njega:

"Koliko (puta) je obavio umru Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (koliko je umri obavio)?" Rekao je: "Četiri (umre). Umra Hudejbije (hudejbijska) u (mjesecu) zul-ka'detu gdje su odvratili njega idolopoklonici. I umra od buduće (tj. iduće) godine (iza slučaja na Hudejbiji) u zul-ka'detu gdje je sklopio mir sa njima. I umra Dži'rane (dži'ranska umra) pošto je razdijelio ratni plijen, mislim ga (tj. mislim na plijen) Hunejna." Rekao sam: "Koliko (puta) je hodočastio?" Rekao je: "Jedan (puta)."

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid Hišam, sin Abdul-Melikja, pričao nam je Hemmam od Katadeta, rekao je: pitao sam Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, pa je rekao:

Obavio je umru Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, gdje (tj. kada) su vratili njega, i od buduće (tj. i u idućoj godini iza toga) umru Hudejbije, i umru (jednu) u zul-ka'detu i (jednu) umru sa svojim hodočašćem.

PRIČAO NAM JE Hudbete, pričao nam je Hemmam i rekao je:

Obavio je umru četiri umre u zul-ka'detu (sve umre je obavio) osim (one umre) koju je obavio (kao umru) sa svojim hodočašćem: svoju umru od Hudejbije, i od iduće godine, i od Dži'rane gdje (tj. kad) je razdijelio ratne plijenove Hunejna i umru sa svojim hodočašćem.

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Usmana, pričao nam je Šurejh, sin Meslemeta, pričao nam je Ibrahim, sin Jusufa, od njegova oca, od Ebu Ishaka, rekao je: pitao sam Mesruka, i Ata'a i Mudžahida pa su rekli:

Obavio je umru poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u zul-ka'detu prije (nego) će da hodočasti. I rekao je: čuo sam Basra-a, sina Aziba, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (da) govori: Obavio je umru poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u zul-ka'detu prije (nego) će da hodočasti (oproštajno hodočašće) dva puta.

GLAVA

umre u ramadanu (mjesecu, dakle umra u mjesecu ramazanu).

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja od Ibnu Džurejdža, od Ata'a, rekao je: čuo sam Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, izvještava nas, govori (govoreći): rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (jednoj) ženi od Pomagača, imenovao je nju Ibnu Abas pa sam zaboravio njezino ime:

"Šta je spriječilo tebe da hodočastiš sa nama?" Rekla je: "Bila je za nas (tj. u nas jedna) deva (koja je nosila vodu za zalijevanje usjeva i povrća - to je nadihun) pa je uzjahao nju otac omsice (tog-i-tog) i

njegov sin za njezina (tj. od njezina) muža i njezina sina (a to znači unuk od sina, tj. pa je uzjahao jednu devu otac omsice i unuk od sina koji je bio njezin i njezinoga muža rođeni sin), a ostavio je (jednu drugu) devu (da) zalijevamo na njoj. (Znači morala sam da zalijevam pa zbog toga nisam mogla sa vama da hodočastim - da obavljam hodočašće-hadž)." Rekao je: "Pa kada bude ramadan (ramazan), pa obavi umru u njemu (u ramazanu), pa (jer) zaista (jedna) umra u ramadanu je hodočašće." Ili slično (nešto) od (onoga) što je rekao.

(Ovo Buharija dodaje od sebe ovu zadnju rečenicu, kako neki smatraju, što može i da bude.)

GLAVA

umre (u) noći zanoćivanja u Muhassabu i (drugome mjestu) osim njega (toga mjesta, tj. osim Muhassaba).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Selama, izvijestio nas je Ebu Muavijete, pričao nam je Hišam od svoga oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Izašli smo sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, dolazeći (tj. idući u susret) za mlađak (tj. mlađaku) zul-hidžeta. Pa je rekao nama: "Ko voli (želi) od vas da povikuje za hodočašće, pa neka povikuje; a ko voli da povikuje za umru, pa
neka povikuje za umru; pa da nije (to, toga) da sam ja potjerao (ili: da nisam potjerao) žrtvenu životinju, zaista bih povikivao za umru." Rekla je: Pa od nas je (neko) ko je povikivao za umru, a od nas je (neko) ko je povikivao za hodočašće, a bila sam (ja) od (onih) ko je povikivao za umru. Pa je zasjenio mene dan Arefata (tj. Pa se približio meni dan Arefata), a ja sam žena u mjesečnici (dobila sam mjesečnicu ili snašla me mjesečnica-menstruacija), pa sam se potužila (požalila) k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao: "Baci (tj. Ostavi) tvoju (svoju) umru, i pokvari svoju glavu (kosu, tj. raspleti) tvoju (svoju glavu, tj. kosu), i iščešljaj se i povikuj za hodočašće." Pa pošto je bila noć zanoćivanja (konaka) u Muhassabu, poslao je sa mnom Abdurahmana k Ten'imu, pa sam povikivala za umru mjesto moje umre (one prve).

GLAVA

umre (od) Ten'ima.

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan od Amra, čuo je Amra, sina Evsa, da je Abdurahman, sin Ebu Bekjra, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, izvijestio njega da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, zapovjedio njemu da stavi sujahačem (ozadi, iza sebe) Aišu i (da) dadne obaviti umru njoj od Ten'ima. Rekao je Sufjan jedanput: čuo sam Amra, koliko (li puta) sam čuo njega (to) od Amra.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Musena-a, pričao nam je Abdul-Vehab, sin Abdul-Medžida, od Habiba Mualima, od Ata'a, pričao je meni Džabir, sin Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, povikivao (on) i njegovi drugovi za hodočašće, a nije (ni) sa jednim od njih žrtvena životinja osim Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, i Talhata. A bio je Alija stigao iz Jemena i sa njim je žrtvena životinja pa je rekao:

"Povikivao sam za (ono) što je povikivao za njega poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio." I zaista je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, dozvolio svojim drugovima da učine nju umrom (tj. tu radnju započetu kao hodočašće da je učinu umrom): (da) ophode, zatim skrate (potkrate kosu) i riješe se (stege-ihrama), osim ko (je bio takav da) je sa njim žrtvena životinja. Pa su rekli: Odlazimo k Mini, a polni ud jednoga (od) nas kapa. Pa je doprlo (to) Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao: "Da sam vidio (tj. znao) u početku (sprva) od moje stvari (ono) što sam vidio (znao) na kraju, ne bih poveo žrtvenu životinju; i da nije (to) da je sa mnom (tj. da nije sa mnom) žrtvena životinja, zaista bih se riješio (stege-ihrama)." I (još je pričao Džabir r.a.) da je Aiša, bio zadovoljan Allah od nje, dobila mjesečnicu (menstruaciju), pa je obredila (obavila) obrede, sve njih osim (jedino) da ona nije ophodila (Kjabu). Rekao je: Pa pošto je bila čista (tj. Pa pošto se očistila od mjesečnice-menstruacije) i ophodila (Kjabu), rekla je: "O poslaniče Allaha, zar (da vi) otiđete (odete, odlazite kući) sa umrom i hodočašćem, a (da ja) otiđem (odem, vratim se) (samo) sa

hodočašćem." Pa je zapovjedio Abdurahmanu, sinu Ebu Bekjra, da izađe sa njom k Ten'imu, pa je obavila umru poslije hodočašća (hadža) u zul-hidžetu. I (pričao je) da je Surakate, sin Malikja sina Džu'šuma, sreo Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, u Akabi, a on baca (kamenčiće na) nju, pa je rekao: "Da li je za vas ova (radnja, tj. ovaj obred) naročita (posebna obaveza), o poslaniče Allaha?" Rekao je: "Ne, nego za vječnost (uvijek i poslije mene to je obred)."

GLAVA

obavljanja umre poslije hodočašća bez žrtvene životinje.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Musena-a, pričao nam je Jahja, pričao nam je Hišam, rekao je: izvijestio me moj otac, rekao je: izvijestila me Aiša, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Izašli smo sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, dolazeći (tj. idući u susret) mlađaku (mjeseca) zul-hidžeta, pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Ko voli (Ko želi) da povikiva za umru, pa neka povikiva, a ko voli da povikiva za hodočašće, pa neka povikiva. A da nije (to) da sam ja poveo (da nisam poveo) žrtvenu životinju, zaista bih povikivao za umru." Pa je (neko) od njih ko je povikivao za umru, a od njih je (neko) ko je povikivao za hodočašće. A bila sam od (onih) ko je povikivao za umru. Pa sam dobila mjesečnicu (menstruaciju) prije (nego) da uniđem (u) Mekju. Pa je stigao (zatekao) mene dan Arefata, a ja sam žena u mjesečnici. Pa sam se potužila k poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao: "Ostavi tvoju (svoju) umru, i pokvari tvoju (svoju) glavu (tj. raspleti kosu svoje glave), i iščešljaj se i povikuj za hodočašće." Pa sam (to) učinila. Pa pošto je bila noć zanoćivanja (konaka) na Muhassabu, poslao je sa mnom Abdurahmana k Ten'imu. Pa je stavio sujahačem nju pa je povikivala za umru (obavila umru) mjesto (umjesto) njezine (prve) umre. Pa je izvršio Allah (tj. Pa je Allah dao da ona izvrši) njezino hodočašće i njezinu umru, a nije bila (ni) u (jednoj) stvari od toga (tj. ni u čemu tome nikakva) žrtvena životinja, a ni milostinja, a ni post.

GLAVA

nagrade umre na količinu (tj. prema količini) truda (napora, tereta).

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jezid, sin Zureja-a, pričao nam je Ibnu Avn od Kasima, sina Muhameda, i od Ibnu Avna, od Ibrahima, od Esveda, rekla su njih dvojica: rekla je Aiša, bio zadovoljan Allah od nje:

"O poslaniče Allaha, vraćaju se ljudi sa dvije pobožnosti, a vraćam se (ja) sa (jednom) pobožnošću." Pa se reklo njoj: "Pričekaj, pa kada budeš čista (od mjesečnice), pa izađi k Ten'imu, pa povikuj. Zatim dođi nama u mjesto takvo (tj. u to mjesto), ali je ona (umra) na količini (tj. ali ćeš imati za nju nagradu prema količini) tvoga troška ili tvoga truda (napora, tereta)."

GLAVA

obavljača umre kada je ophodio ophođenje umre zatim je izašao (tj. vratio se kući, otišao je kući) da li zamijeni (to) njemu (išta) od ophođenja oproštaja (tj. da li mu ophođenje umre može biti dostatno za oproštajno ophođenje, može li mu biti zamjena za oproštajno ophođenje)?

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Eflah, sin Humejda, od Kasima, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Izašli smo povikivajući za hodočašće u mjesecima hodočašća i zabranama (zabranjenostima) hodočašća (tj. i u svetim stanjima, mjestima i vremenima hodočašća). Pa smo odsjeli (u) Serifu, pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, svojim drugovima: "Ko (je u takvoj prilici da) nije bila sa njim žrtvena životinja pa je želio (tj. pa želi) da učini nju (ovu pobožnu radnju) umrom, pa neka učini. A ko (je takav da) je bila sa njim žrtvena životinja, pa ne (neka ne učini)." A bila (je) sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, i (sa nekim) ljudima od njegovih drugova, snažnih (tj. jakih, bogatih) žrtvena životinja, pa nije bila za njih umra (tj. pa nisu mogli da pretvore tu radnju u umru). Pa je unišao na mene (tj. Pa me posjetio) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, a ja plačem. Pa je rekao: "Šta je rasplakalo tebe?" Rekla sam: "Čula sam tebe (da) govoriš svojim drugovima (ono)

što si rekao, pa sam se spriječila umru (tj. pa mi je spriječena umra)." Rekao je: "A šta je tvoje stanje (ili: tvoja stvar, tj. šta ti je)?" Rekla sam: "Neću klanjati (tj. Ne klanjam)." Rekao je: "Pa neće štetiti tebi (tj. Ne smeta). Ti si od kćeri Adema (tj. ti si žena, žensko), propisalo se na tebe (ili: tebi ono) što se propisalo na njih, pa budi u tvome (svome) hodočašću. Možda će Allah da podijeli (dadne, da da) tebi nju (umru da obaviš)." Rekla je: Pa sam bila (u hodočašću sve) dok smo se vraćali iz Mine. Pa smo odsjeli (u) Muhassabu, pa je pozvao Abdurahmana pa je rekao: "Izađi sa tvojom (svojom) sestrom (iz) Zabrane (svetoga tla), pa neka (ona) povikuje za umru. Zatim završite vas dvoje vaše (svoje) ophođenje. Iščekivaću (Čekaću) vas dvoje ovdje." Pa smo došli u utrobi noći (tj. u dubokoj noći, u kasno doba noći). Pa je rekao: "Završili ste vas dvoje?" Rekla sam: "Da." Pa je dozivao (pozivao, vikao) za prtljanje (odlazak) u (tj. među) svojim drugovima, pa su poprtljali (spremili se, krenuli) ljudi i ko je ophodio Kjabu prije molitve jutra (jutarnje molitve). Zatim je izašao (Muhamed a.s.) upravivši (krenuvši) k Medini.

GLAVA:

Činiće u umri (ono) što čini u hodočašću.

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Hemmam, pričao nam je Ata', rekao je: pričao mi je Safvan, sin Ja'la-a sina Umejeta, od njegova (svoga) oca da je (jedan) čovjek došao Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, a on je u Dži'rani, i na njemu je ogrtač i na njemu je trag (jedne vrste) mirisa, ili je rekao: žutilo (tj. miris žute mirodije, pomasti) pa je rekao:

"Kako zapovjedaš meni da pravim (da činim) u mojoj umri (ili: šta da činim u svojoj umri)?" Pa je spustio (objavio) Allah na Vjerovijesnika (tj. Vjerovijesniku), pomilovao ga Allah i spasio.

(Veli se da je tada objavio: "I upotpunite hodočašće i umru radi Allaha....".)

Pa se pokrio (Muhamed a.s.) sa (jednom) odjećom, a volio sam da sam ja vidio Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, a već se spustila (tj. a već se spušta, objavljuje) na njega (njemu) objava.

(To jest: a volio sam da vidim Muhameda a.s. kako izgleda u času kada se spušta njemu objava.)

Pa je rekao Umer: "Da li veseli tebe (ili: Da li te veseli) da pogledaš (da vidiš, gledaš) k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, a već je spustio (a već spušta) Allah na njega objavu?" Rekao sam: "Da." Pa je podigao kraj odjeće pa sam pogledao k njemu (pa sam ga gledao): za njega je (tj. on ima) hrkanje (ili on hrče), mislim ga (da) je rekao: kao hrkanje deve (mlade muške deve). Pa pošto se otklonilo (otišlo, prestalo to stanje) od njega, rekao je: "Gdje je pitalac (onaj koji pita) o umri? Skini od tebe (sa sebe) ogrtač, i operi trag mirisa, i očisti žutilo (daj očisti žutilo), i pravi (radi, čini) u tvojoj (svojoj) umri kao što praviš (radiš, činiš) u tvome hodočašću."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, rekao je: izvijestio nas je Malikj od Hišama, sina Urveta, od njegova oca da je on rekao - : rekao sam Aiši, bio zadovoljan Allah od nje, ženi Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, a ja sam tada mlad (doslovno: novoga zuba - a to će reći: mlad):

"Da li misliš govor Allaha, uzvišen je: "Zaista Safa i Merva su od obreda Allaha, pa ko hodočasti Kjabu ili obavlja umru, pa nema grijeha na njega da ophodi njih dvoje...." (Da li si mislila šta to znači), pa ne mislim (ni) na jednoga (čovjeka da pada ikakva) stvar (od grijeha u slučaju) da ne ophodi njih dvoje (ta dva mjesta)." Pa je rekla Aiša: "Nikako (tj. Nije tako)! Da je (ta objava) bila (toga smisla) kao što govoriš, bila (bi glasila): pa nema grijeha na njega da ne ophodi njih dvoje. Spustio se ovaj odlomak (Kur'ana) samo u (vezi) Pomagača (Ensarija). Povikivaše (oni) radi Menata, a bio je Menat prema Kudejdu, i čuvaše se grijeha (oni da) ophode između Safe i Merve (tj. čuvaše se oni grijeha koji je po njihovom vjerovanju bio u ophođenju između Safe i Merve, ali to je bilo prije Islama kada su obožavali idol Menat.). Pa pošto je došao Islam, pitali su poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, o tome, pa je spustio Allah, uzvišen je: "Zaista Safa i

Merva su od obreda Allaha, pa ko hodočasti Kjabu ili obavlja umru, pa nema grijeha na njega da ophodi njih dvoje....".'' Povisio je (u pričanju, tj. Dodao je) Sufjan i Ebu Muavijete od Hišama: Nije upotpunio (tj. Neće upotpuniti) Allah hodočašća (nijednoga) čovjeka, a ni njegove umre dok ne ophodi između Safe i Merve.

GLAVA:

Kada se rješava (stege-ihrama) obavljač umre?

A rekao je Ata' od Džabira, bio zadovoljan Allah od njega: Zapovjedio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, svojim drugovima da učinu (da učine) nju (započetu radnju hodočašća) umrom i da ophode (Kjabu), zatim (da) skrate (potkrate kosu na glavi) i (da) se riješe (stege skidanjem hodočasničke odjeće).

PRIČAO NAM JE Ishak, sin Ibrahima, od Džerira, od Ismaila, od Abdullaha, sina Ebu Evfa-a, rekao je:

Obavio je umru poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i obavili smo (tj. obavljao je i obavljali smo) umru sa njim. Pa pošto je unišao (ušao u) Mekju, ophodio je i ophodili smo sa njim (Kjabu), i došao je Safi i Mervi i došli smo njoj (i mi) sa njim. I pokrivasmo ga (tj. zastirali smo ga, sakrivali smo ga) od stanovnika Mekje (iz bojazni) da baci (strijelu na) njega jedan (tj. neki čovjek od njih).

(Iz ovoga se vidi da se ovdje radi o umri prije osvojenja Mekje od idolopoklonika.)

Pa je rekao njemu (Abdullahu r.a.) drug moj (to kaže Ismail): "Da li je bio ulazio (tada Muhamed a.s. u) Kjabu?" Rekao je: "Ne." Rekao je: "Pa pričaj nam, šta je rekao za Hadidžu (Hatidžu)?!" Rekao je: "Obradujte Hadidžu (Hatidžu) sa kućom od raja (tj. u raju) od trstike, nema vike (galame) u njoj, a ni truda (tereta)."

PRIČAO NAM JE Humejdija, pričao nam je Sufjan od Amra, sina Dinara, rekao je: pitali smo Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, od (tj. o) čovjeku (koji) je ophodio Kjabu u umri, a nije

ophodio između Safe i Merve da li će doći (prići) svojoj ženi (tj. da li mu je dozvoljeno imati spolni odnos sa njom)? Pa je rekao:

Stigao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa je ophodio Kjabu sedam (ophodnji), i klanjao je ozadi (iza) Mjesta (Ibrahimova) dva naklona (dva rekjata), i ophodio je između Safe i Merve sedam (ophodnji, ophođenja), a "već je bio za vas u poslaniku Allaha lijep primjer". Rekao je (Amr): A pitali smo Džabira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, pa je rekao: Neće se nikako približiti (ili: Neka se nikako ne približuje) njoj (sve) do (časa kada) ophodi (dok ne ophodi) između Safe i Merve.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Bešara, pričao nam je Gunder, pričao nam je Šubete od Kajsa, sina Muslima, od Tarika, sina Šihaba, od Ebu Musa-a Eš'arije, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Stigao sam na Vjerovijesnika (Vjerovijesniku), pomilovao ga Allah i spasio, u (mekjanskoj) dolini, a on je pokleknjivač (deve, tj. a on je dao svojoj devi znak da klekne), pa je rekao: "Da li si (ili Je si li) hodočastio?" Rekao sam: "Da." Rekao je: "Za šta si povikivao?" Rekao sam: "Dvoodazov Tebi sa povikivanjem (ili: za povikivanje) kao povikivanje Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio." Rekao je: "Uljepšao si (tj. Lijepo si učinio)! Ophodi Kjabu, i Safu i Mervu." Zatim sam došao (jednoj) ženi iz (plemena) Kajsa, pa je poiskala moju glavu (tj. očistila je vaši iz moje glave). Zatim sam povikivao za hodočašće. Pa izdavah rješenje za njega (za ovaj postupak) do (slučaja koji) je bio u kalifovanju (tj. za upravljanja) Umera, pa je (Umer) rekao: Ako uzmemo (da se ravnamo) sa knjigom Allaha, pa zaista on zapovjeda nama za upotpunjenje; a ako uzmemo (da se ravnamo) sa govorom Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa zaista on se nije rješavao (stege, ihrama) do (časa kada, tj. do da) dopre (dok ne dođe) žrtvena životinja na svoje mjesto (klanja).

PRIČAO NAM JE Ahmed, pričao nam je Ibnu Vehb, izvijestio nas je Amr od Ebul-Esveda da je Abdullah, slobodnjak Esme, kćeri Ebu Bekjra, pričao njemu da on slušaše Esmu (da) govori kada god je prošla pokraj Hadžuna (brda prema Mini):

"Pomilovao Allah Muhameda!" Zaista već smo odsjeli sa njim ovdje, a mi smo tada lagani (laki): malobrojna su naša leđa (na kojima se jaše, tj. malo smo imali jahaćih životinja), malobrojne su naše opskrbe. Pa sam obavila umru ja i moja sestra Aiša, i Zubejr, i omsica i omsica (i taj-i-taj). Pa pošto smo potrali (tj. dotakli) Kjabu, riješili smo se (stege-ihrama). Zatim smo povikivali od večeri (navečer, naveče) za hodočašće.

GLAVA

(onoga) šta će govoriti (učiti) kada se vratio od (tj. sa) hodočašća, ili umre ili borbe (rata).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malikj od Nafi'a, od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice (s njima), da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, bio (običaja) kada se vraćao iz borbe (boja, rata), ili hodočašća ili umre (da) veliča (tj. da izgovara "Allahu ekjber") na svakoj visiji (visokom mjestu) od zemlje tri veličanja (tri tekbira), zatim (da) govori:

"Nema božanstva osim Bog, samo On (ili: osim Boga, samo Njega), nema druga Njemu, Njemu vlast i Njemu je hvala i On je na svaku stvar moćan. Vraćači (smo mi, tj. Mi se vraćamo sa ovoga putovanja), pokajnici, pobožnici, ničičari (oni koji padaju na sedždu) našem Gospodu, hvalioci (hvalitelji smo mi). Obistinio je Allah Njegovo (Svoje) obećanje, i pomogao je Svoga roba i porazio je saveznike (bezbožne), sam On."

GLAVA

izlaženja u susret hodočasnicima stizačima i (izlaženja u susret) trojici (koji jašu) na jahaćoj životinji.

PRIČAO NAM JE Mualla, sin Eseda, pričao nam je Jezid, sin Zurej'a, pričao nam je Halid od 'Ikjrimeta, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Pošto je stigao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (u) Mekju, izašli su u susret njemu dječačići (iz plemena) Abdulmutalibovića, pa je natovario jednoga preda se (ispred sebe), a drugoga ozadi (iza) sebe.

GLAVA

stizanja u jutru.

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Hadžadža, pričao nam je Enes, sin 'Ijada, od Ubejdulaha, od Nafi'a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, bio (običaja) kada je izašao k Mekji, (da) klanja u bogomolji stabla (tj. u bogomolji kod koje je stablo), a kada se vraćao, klanjao je u Zul-Hulejfi u utrobi (tj. u dubini) doline i prenoćio je (tako) da osvane.

GLAVA

ulaženja u večeri (uveče, tj. poslije podne).

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Hemam od Ishaka, sina Abdullaha sina Ebu Talhata, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:
Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) neće izbiti (doći) obnoć (po noći, u noći) svojoj porodici, ne ulažaše (nije ulazio, dolazio drukčije) osim jutrom (ujutru) ili večeri (tj. osim prije podne ili poslije podne).

GLAVA:

Neće izbiti (dolaziti) obnoć (u noći, po noći, u mraku, po mraku) svojoj porodici kada je dopro Medini.

PRIČAO NAM JE Muslim, sin Ibrahima, pričao nam je Šubete od Muhariba, od Džabira, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Zabranio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, da izbija (dolazi čovjek) obnoć svojoj porodici noću.

("Tareka" znači: obnoć izbiti, doći, a to je došlo od osnovnog značenja te riječi koja zapravo znači: kucati i udarati, jer onaj ko dođe noću mora da kuca na vratima kuće da mu se otvori.)

GLAVA

(onoga) ko je požurio svoju devu (tj. ko ju je potjerao žurno) kada je dopro Medini.

PRIČAO NAM JE Seid, sin Ebu Merjema, izvijestio nas je Muhamed, sin Džafera, rekao je: izvijestio je mene Humejd da je on čuo Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori:

Bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja) kada je stizao iz (ili: sa) putovanja pa je (pa bi) ugledao stepene (stepenice, tj. visoke puteve, ulice) Medine (bio je običaja da) pusti svoju devu (da ide brzo), a ako je bila (neka druga) jahaća životinja (što je na njoj jahao), pokrenuo bi je (da ide brže). Rekao je Ebu Abdullah: Povećao (Dodao) je Haris, sin Umejra, od Humejda: ....., pokrenuo bi je iz ljubavi nje (tj. iz ljubavi prema Medini).

PRIČAO NAM JE Kutejbete, rekao je: pričao nam je Ismail od Humejda, od Enesa, rekao je: ".... (pa je ugledao) zidove (Medine)....". Slijedio je njega (Ismaila) Haris, sin Umejra.

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "..... i dođite kućama od vrata njihovih....".

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, pričao nam je Šubete od Ebu Ishaka, rekao je: čuo sam Bera-a, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori:

Sišao je ovaj odlomak u (vezi) nas. Bili su Pomagači (Ensarije običaja) kada su hodočastili pa su došli (nazad), (bili su običaja da) nisu ulazili od strane vrata svojih kuća, ali (su ulazili, tj. nego) od njihovih leđa (tj. pozadina, ozada, iza, tj. ulazili su u kuće na pozadinske otvore

kuća). Pa je došao (jedan) čovjek od Pomagača pa je unišao od strane njezinih vrata. Pa kao da se sramotio sa tim (tj. Kao da su mu to pripisivali u sramotu), pa je sišla (objava, tj. sišao je sljedeći odlomak): "Nije dobročinstvo sa (tim, tj. u tome) da dolazite kućama od njihovih leđa (pozadina), ali (nego) je dobročinstvo (učinio onaj) ko se bojao (Uzvišenoga Boga), i dođite (dolazite) kućama od njihovih (tj. na njihova) vrata....".
GLAVA:

Putovanje je (jedan) komad od kazne.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, pričao nam je Malikj od Sumeja, od Ebu Saliha, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Putovanje je (jedan) komad (dio) od kazne, spriječi jednoga (od) vas (od) njegove hrane, i njegova pića i njegova (redovnoga) spavanja, pa kada je izvršio (kada izvrši putnik) svoju želju (potrebu), pa neka pohiti (požuri) k svojoj porodici (da se vrati)."

GLAVA

putnika kada je bio trudan (naporan, težak) za njega hod, požuriće se (požuriće) k svojoj porodici.

PRIČAO NAM JE Seid, sin Ebu Merjema, izvijestio nas je Muhamed, sin Džafera, rekao je: izvijestio me Zejd, sin Eslema, od njegovog (svoga) oca, rekao je: bio sam sa Abdullahom, sinom Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, u putu Mekje, pa je doprlo njemu od Safije, kćeri Ebu Ubejda, žestina bola (tj. doprla, došla mu je vijest da je njegova žena Safija vrlo bolesna) pa je požurio hod. Te kada je bio (u vremenu) poslije zalaženja sutonskog crvenila (na nebu), odsjeo je pa je klanjao sutonsku i večernju molitvu (akšam i jaciju), sastavio je između njih dvije, zatim je rekao:

Zaista ja sam vidio Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, kada je bio trudan (naporan, težak) za njega hod, odgodio bi sutonsku

molitvu (akšam do vremena večernje molitve - jacije) i sastavio bi njih dvije.

U IME ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA.

GLAVA

opkoljenoga (od neprijatelja, tj. zadržanoga, spriječenoga od hodočašća, ili nekojega od zadnja dva od tri najvažnija obreda u hodočašću, ili od umre nekim uzrokom), i (GLAVA) kazne (naknade) lova i (GLAVA) Njegovoga govora, uzvišen je: ".... pa ako ste opkoljeni (spriječeni), pa (na vas pada ono) što je našao lakim od žrtvene životinje, a ne brijite vaših (svojih) glava do (da) dopre žrtvena životinja svome mjestu.....".

A rekao je Ata': Opkoljavanje od svake stvari je prema njoj. Rekao je Ebu Abdullah: "Hasuren" opkoljen (spriječen) je (izraz koji označava onoga koji) neće doći ženama (ne dolazi ženama, tj. koji se odrekao odnosa sa ženama u vezi spolnoga općenja).

GLAVA:

Kada se opkolio (spriječio) obavljač umre.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malikj od Nafi'a da je Abdullah, sin Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, kada je izašao k Mekji obavljajući umru u buni (neredu, tj. u vrijeme oružanih sukoba između Hadžadža i Ibnu Zubejra - da je tada) rekao:

Ako se odvratim (spriječim) od Kjabe, napraviću kao što smo napravili (u zajednici) sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je povikivao za umru zbog (toga što je bio slučaj) da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, bio povikivao za umru (u) godini Hudejbije.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda sina Esma-a, pričao nam je Džuvejrijete od Nafi'a da su Ubejdulah, sin Abdullaha, i Salim, sin Abdullaha, izvijestili njih dvojica njega da su njih dvojica razgovarala (govorila) Abdullahu, sinu Umera, bio zadovoljan Allah od

njih dvojice, (u) noćima (kada) je odsjela vojska za (tj. zbog, ili: protiv) Ibnu Zubejra, pa su rekla njih dva:

"Neće štetiti tebi da ne hodočastiš (u ovoj) godini. Zaista mi se plašimo da se rastavi (tj. spriječi) između tebe i između Kjabe." Pa je rekao: Izašli smo sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa su rastavili nevjernici (iz plemena) Kurejša pred Kjabom (tj. Došavši Muhamed a.s. blizu Kjabe - rastavili su, spriječili su ga da obavi umru). Pa je zaklao (kao žrtvu) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, svoju žrtvenu životinju i obrijao je svoju glavu. I zasvjedočavam vas da sam ja prouzrokovao (tj. odlučio se na) umru, ako htjedne Allah (ako Bog da); odlazim (krećem) pa ako se ispraznio (put, tj. ako se pustim na miru) između mene i između Kjabe, ophodiću. A ako se rastavi između mene i između nje, učiniću kao što je učinio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, a ja sam (bio) sa njim. Pa je povikivao za umru od Zul-Hulejfe, zatim je išao (putovao jedan) čas, zatim je rekao: Stvar njih dvoga (hadža i umre) je samo jedna. Zasvjedočavam vas da sam ja prouzrokovao (odlučio se na) hodočašće sa mojom (svojom) umrom. Pa se nije riješio od njih dvoga do (časa kada) se riješio (na) dan klanja (žrtava), a poveo je žrtvenu životinju. A govoraše: Neće se riješiti (stege-ihrama tako) da ophodi (dok ne ophodi) jedno ophođenje (na) dan (kada) uniđe (u) Mekju.

PRIČAO JE MENI Musa, sin Ismaila, pričao nam je Džuvejrijete od Nafi'a da je neki (od) sinova Abdullaha rekao njemu:

"Da si ostao u ovom (mjestu, tj. u ovoj godini da ne ideš na hodočašće)!"

PRIČAO NAM JE Muhamed, pričao nam je Jahja, sin Saliha, pričao nam je Muavijete, sin Selama, pričao nam je Jahja, sin Ebu Kjesira, od Ikrimeta, rekao je: rekao je Ibnu Abas, bio zadovoljan Allah od njih dvojice:

Već se opkolio (spriječio) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (na dan Hudejbije) pa je obrijao svoju glavu, i polno se sastao sa svojim ženama i zaklao je svoju žrtvenu životinju, dok je obavio umru iduće (sljedeće) godine.

GLAVA

opkoljavanja (sprječavanja) u hodočašću.

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Muhameda, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Junus od Zuhrije, rekao je: izvijestio me Salim, rekao je: Bio je Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (običaja da) govori:

"Zar nije dosta vama postupak (običaj) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: ako se zadržao (spriječio) jedan (od) vas od hodočašća (tj. cijeloga hodočašća bivši spriječen da obavi stajanje na Arefatu), ophodiće Kjabu, i Safu i Mervu, zatim će se riješiti od svake stvari (tako) da će hodočastiti iduće godine, pa će (u ovom slučaju kada nije mogao obaviti cijelo hodočašće - tada će da) zakolje žrtvenu životinju, ili (da) posti ako nije našao žrtvene životinje." A od Abdullaha, rekao je: izvijestio nas je Mamer od Zuhrije, rekao je: pričao mi je Salim od Ibnu Umera slično njemu (tome, ovome).

GLAVA

klanja (žrtve) prije brijanja u opkoljenosti (spriječenosti).

PRIČAO NAM JE Mahmud, pričao nam je Abdurezak, izvijestio nas je Mamer od Zuhrije, od Urveta, od Misvera, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zaklao (žrtvu) prije (nego) da se obrije, i zapovjedio je svojim drugovima za to (tj. to, taj postupak).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Abdurahima, izvijestio nas je Ebu Bedr Šudža', sin Velida, od Umera, sina Muhameda, Umerije, rekao je. A pričao je Nafi' da su Abdullah i Salim govorili njih dvojica Abdullahu, sinu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, pa je rekao:

Izašli smo sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, obavljači umre (tj. kao obavljači umre) pa su rastavili (spriječili nas)

bezvjernici Kurejša pred Kjabom (ispred same Kjabe, blizu Kjabe), pa je zaklao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, svoje žrtvene deve i obrijao je svoju glavu.

GLAVA

(onoga) ko je rekao: Nije na opkoljenoga (spriječenoga dužnost nikakav) zamjenik (nikakva zamjena, naknada).

A rekao je Revh od Šibla, od Ibnu Ebu Nedžiha, od Mudžahida, od Ibnu Abasam bio zadovoljan Allah od njih dvojice: Zamjenik (zamjena, naknada) je samo na (onoga) ko je pokvario svoje hodočašće sa naslađivanjem (tj. spolnim općenjem), pa što se tiče (onoga) ko je (bio u takvoj prilici da) je zadržao (spriječio) njega povod (smetnja, opravdan razlog) ili (drugo) osim toga, pa zaista će se on riješiti (stege, ihrama), a neće se vraćati (tj. a neće naknadno izvršavati pokvarenoga i nedovršenoga hodočašća). I kada je bila sa njim žrtvena životinja, a on je opkoljen, zaklaće je ako ne mogaše (ako ne mogne) da pošalje (nju ka Kjabi). A ako je mogao (tj. ako može) da pošalje nju, neće se riješiti (stege, ihrama) do (da) dopre žrtvena životinja svome mjestu (klanja). A rekao je Malikj i (drugi) osim njega: Zaklaće svoju žrtvenu životinju i obrijaće (se) u kojem (god) mjestu je (bio opkoljen), a nema naknade na njega, jer zaista Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, i njegovi drugovi u Hudejbiji su zaklali, i obrijali su (se) i riješili su se od svake stvari prije ophođenja i prije (nego su dočekali) da dospije (stigne) žrtvena životinja ka Kjabi, zatim se nije spominjalo da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, zapovjedio jednom (tj. nekom) da naknade (ikakvu) stvar, a ni (da) se vrate zbog njega (zbog toga slučaja na Hudejbiji), a Hudejbija je izlazač (izlazi) iz Branjevine (tj. ne spada u Sveto Tlo Mekje).

PRIČAO NAM JE Ismail, pričao mi je Malikj od Nafi'a da je Abdullah, sin Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao kada je izašao k Mekji obavljajući umru u pobuni (tj. u vrijeme oružanog nereda, meteža):

"Ako se odvratim (spriječim) od Kjabe, napravićemo kao što smo napravili sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio." Pa je

povikivao za umru zbog (toga jer) da je (tj. jer je i) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, bio povikivao za umru (u) godini Hudejbije. Zatim je zaista Abdullah, sin Umera, promotrio (razmislio) u (tj. o) svojoj stvari pa je rekao: "Nije stvar njih dvoje (hadža i umre ništa drugo) osim jedna (te ista stvar, svrha, ili jedan te isti slučaj)." Pa se okrenuo k svojim drugovima pa je rekao: "Nije stvar (Nije slučaj) njih dvoga (drugo) osim jedna (ili: Njih dva su isti slučaj, ili ista im je svrha). Zasvjedočavam vas da sam ja već prouzrokovao hodočašće sa umrom." Zatim je ophodio za njih dvoje jedno ophođenje, i vidio (smatrao) je da je to dostatno od njega, i poveo je (ili: i dao je zaklati) žrtvenu životinju.

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "..... pa ko bude od vas bolestan, ili je sa njim uznemirenje od njegove glave, pa otkup (koji se može sastojati) od posta, ili milostinje ili žrtve....". I on je stavljen (u položaj) da odabere. Pa što se tiče posta, pa tri dana (je on).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malikj od Humejda, sina Kajsa, od Mudžahida, od Abdurahmana, sina Ebu Lejla-a, od Kjaba, sina Udžreta, bio zadovoljan Allah od njega, od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, da je on rekao:

"Možda si ti (u takvom stanju da) uznemiruju tebe tvoje životinje (insekti, tj. vaši iz kose na glavi - u kosi)?" Rekao je: "Da, o poslaniče Allaha." Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Obrij tvoju (svoju) glavu, i posti tri dana, ili nahrani šest siromaha ili žrtvuj sa ovcom (ovcu, tj. zakolji žrtvu jednu ovcu, ili zakolji jednu ovcu kao žrtvu)."

(To je, dakle, kazna za brijanje glave u hodočašću makar i pri opravdanom razlogu.)

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "..... ili milostinje.....", a ona je nahranjivanje šestorice siromaha (bijednika).

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Sejf, rekao je: pričao mi je Mudžahid, rekao je: čuo sam Abdurahmana, sina Ebu Lejla-a, da je Kjab, sin Udžreta, pričao njemu, rekao je:

Zaustavio se na mene (nada mnom, kod mene) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u Hudejbiji, a moja glava sipa (osipa se) vašima, pa je rekao: "Uznemiruju te tvoji insekti (uši, vaši)?" Rekao sam: "Da." Rekao je: "Pa obrij svoju glavu." Ili je rekao: "Obrij." Rekao je: "U (vezi) mene je sišao ovaj odlomak: "..... pa ko bude od vas bolestan, ili je sa njim uznemirenje od njegove glave...." do njegovog kraja (do kraja tog odlomka). Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Posti tri dana, ili milodari sa ferekom (tj. podaj milostinje jedan "ferak"-ravno iznosu tri "sa'a", dakle, 10 kg i 2 dkg) između šestorice (među šestoricu, tj. šestorici siromaha), ili zakolji žrtvu sa (onim) što (je) lako."

GLAVA:

Nahranjivanja u (vezi) otkupa je polovina sa'a.

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, pričao nam je Šubete od Abdurahmana, sina Isbahanije, od Abdullaha, sina Makila, rekao je: sjedio sam do Kjaba, sina Udžreta, bio zadovoljan Allah od njega, pa sam pitao njega o otkupu pa je rekao:

"Sišao je (onaj odlomak o otkupu) u (vezi) mene naročito, a on je za vas općenito (u važnosti, tj. a vrijedi za sve vas)." Ponio (ili: Natovario) sam se do poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a uši (vaši) se prosipaju na moje lice pa je rekao: "Ne gledah bola (neugodnosti koji) je dopro tebi što gledam (što vidim sada, tj. To ne vidjeh što vidim da je tebe stiglo)." Ili: "Ne gledah truda (koji) je dopro tebi što gledam (vidim). Nalaziš (li, tj. Imaš li jednu) ovcu?" Pa sam rekao: "Ne." Pa je rekao: "Posti tri dana, ili nahrani šest siromaha

(bijednika), za svakoga siromaha (tj. svakome siromahu podaj) polovinu sa'a."

GLAVA:

Žrtva je ovca.

PRIČAO NAM JE Ishak, pričao nam je Revh, pričao nam je Šibl od Ibnu Ebu Nedžiha, od Mudžahida, rekao je: pričao mi je Abdurahman, sin Ebu Lejla-a, od Kjaba, sina Udžreta, bio zadovoljan Allah od njega (s njim), da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, vidio njega, a zaista on je (u takvom stanju da) pada na njegovo lice (uš, vaš) pa je rekao:

"Da li uznemiruju tebe tvoje životinje (insekti)?" Rekao je: "Da." Pa je zapovjedio njemu da obrije (glavu svoju), a on je (tada bio) u Hudejbiji, i nije se razjasnilo (protumačilo) njima (u tom vremenu još) da će se oni riješiti (ihrama, stege) u njoj (u Hudejbiji) i oni su (još bili) na pohlepi (u želji, ili u nadi) da uniđu (u) Mekju. Pa je spustio Allah otkup, pa je zapovjedio njemu (Kjabu) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, da nahrani (tj. da podijeli) ferak (tj. tri sa'a) među šestoricu (šestoro), ili (da) zakolje žrtvu (jednu) ovcu ili (da) posti tri dana. A od Muhameda, sina Jusufa, pričao nam je Verka' od Ibnu Ebu Nedžiha, od Mudžahida, rekao je: izvijestio nas je Abdurahman, sin Ebu Lejla-a, od Kjaba, sina Udžreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, vidio njega, a njegove uši (vaši) padaju na njegovo lice.... slično njemu (prethodnom hadisu).

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "..... pa nema bezobraštine (bestidnosti, tj. bestidna govora; ili: spolnoga odnosa)....".

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Šubete od Mansura, od Ebu Hazima, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ko hodočasti ovu kuću (tj. Kjabu), pa nije govorio (ne govori) bestidno (ili: pa nije spolno općio) i nije griješio, vrati se (kući čist od grijeha) kao što je (bio čist od grijeha kada) je rodila njega njegova majka."

GLAVA

govora Allaha, moćan je i veličajan je: "..... i nema griješenja i nema prepiranja u hodočašću....".

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Jusufa, pričao nam je Sufjan od Mansura, od Ebu Hazima, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ko hodočasti ovu kuću (Kjabu), pa nije govorio bestidno (bezobrazno, ili: pa nije spolno općio) i nije griješio, vrati se (čist od grijeha) kao dana (kada) je rodila njega njegova majka (ili kad ga je rodila mama, majka)."

U IME ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA.

GLAVA

kazne lova (kazne za lov i drugo i) slično njemu, i (GLAVA) govora Allaha, uzvišen je: "..... ne ubijajte lova, a vi ste hodočasnički obučeni, a ko ubije njega od vas namjeravajući, pa kazna sličnoga što je ubio (da zakolje kao žrtvu) od stoke (marve), sudiće za njega (o tome) dvojica pravednih od vas (da se od stoke zakolje kao) žrtvena životinja doprijevši Kjabi, ili iskupljenje hrana (nekoliko) siromaha ili ravno tome postenja zbog (toga da) okuša težinu svoga posla (postupka), oprostio je Allah što je prošlo, a ko se povrati, pa osveti će se Allah njemu, a Allah je moćan i osvetljiv. Dozvolio se vama lov mora i hrana (jelo) njegovo (kao) roba za vas i za putnike, a zabranio se na vas (vama) lov kopna dok ste trajali (dok trajete) hodočasnički obučeni, i bojte se (čuvajte se) Allaha koji (je taj što) ćete se k Njemu skupiti.".

A nije vidio (tj. nije smatrao) Ibnu Abas i Enes za klanje (tj. u klanju nikakve) štete, a ono (što se kolje) je (nešto drugo) osim lova kao (što su): deve, i ovce, i goveda, i kokoši i konji.

Rekne se (Kaže se) "aldun" je (isto što i) "mislun" (slično, ravno), pa kada je (ta riječ) vokalizirala se sa "i" "idlun", pa ono je (tj. onda znači) mjera toga (ili: vrijednost toga). "Kijamen" je (isto što i) "kivamen" (podloga, temelji). "Jadilune" je (isto što i) "jedžalune adlen" (učinu ravna, slična, tj. počnu vjerovati da ima neko ravan Njemu-Uzvišenome Bogu).

PRIČAO NAM JE Muaz, sin Fedaleta, pričao nam je Hišam od Jahja-a, od Abdullaha, sina Ebu Katadeta, rekao je: otišao je moj otac (u) godini Hudejbije, pa su se hodočasnički obukli njegovi drugovi, a nije se (on) hodočasnički obukao.

I pričalo se Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, da će neprijatelj upraviti njemu (tj. napasti ga), pa je otišao (krenuo) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio. Pa dok sam ja sa mojim (svojim) drugovima (izviđao teren, moji drugovi su se našli u stanju da) se smije neki (od) njih k nekim, pa sam pogledao (razgledao) pa kadli se (suočim, suočih se) ja sa magarcem divljači (sa divljim magarcem). Pa sam navalio na njega, pa sam udario njega (kopljem) pa sam učvrstio njega (tj. zadržao ga, prikovao ga za mjesto gdje se nalazio). I zatražio sam pomoć u njih (od njih), pa nisu htjeli da pomognu meni (da mi pomognu). Pa smo jeli od njegova mesa. I uplašili smo se da ćemo se odsjeći (od muslimanske glavnine koja je otišla sa Muhamedom a.s.), pa sam tražio Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, podižem moga (svoga) konja meti (ktajnjoj tački, cilju) i idem (običnim hodom) meti (drugoj, tj. nekad tjeram konja žurno do najdalje tačke, za jednu trkaću stazu, a nekad ga tjeram obično za jednu trkaću stazu). Pa sam sreo (jednog) čovjeka iz Gifarovića u utrobi (u dubini) noći. Rekao sam: "Gdje si ostavio Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (na kojem mjestu)?" Rekao je: "Ostavio sam ga u Ta'hinu, a on je govornik (tj. a on, Muhamed a.s. govori): "Sukja!"

(To jest: "Produžite za Sukja!" Ili: "Sukja je mjesto gdje će biti popodnevni odmor.")

(Tahin je izvor vode tri milje od sela Sukja-a.)

Pa sam rekao (Muhamedu a.s., kada sam ga stigao): "O poslaniče Allaha, zaista tvoja porodica čita (očitava, tj. šalje) tebi pozdrav i (želi ti) milost Allaha. Zaista oni su se već uplašili da će se odsjeći (tj. da će ih neprijatelj odsjeći) iza tebe (ili: bez tebe, ili: osim tebe), pa pričekaj ih." Rekao sam: "O poslaniče Allaha, pogodio sam magarca divljači (divljega magarca), i kod mene je od njega preostala (količina mesa, tj. imam od njega ostatak, preostalu količinu mesa)." Pa je rekao narodu: "Jedite." A oni su obučeni hodočasnički.

GLAVA:

Kada su vidjeli hodočasnički obučeni (neki) lov (tj. životinju koja se lovi) pa su se nasmijali, pa je razumio dozvoljeni (tj. slobodni, onaj koji se još nije obukao u hodočasničku odjeću - ne podliježu nikakvoj kazni ni naknadi hodočasnički obučena lica ako slobodni razumije čemu se smiju pa on ulovi lov).

PRIČAO NAM JE Seid, sin Rebi'a, pričao nam je Alija, sin Mubarekja od Jahja-a, od Abdullaha, sina Ebu Katadeta, da je njegov otac pričao njemu, rekao je:

Otišli smo sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, (u) godini Hudejbije pa su se hodočasnički obukli njegovi drugovi, a (ja) se nisam hodočasnički obukao. Pa smo se obavijestili za neprijatelja (tj. Bili smo obavješteni o neprijatelju) u (mjestu) Gajki pa smo se upravili prema njima. Pa su moji drugovi vidjeli magarca divljači (divljeg magarca) pa su počeli neki (od) njih (da) se smiju k nekima (tj. nekima). Pa sam pogledao, pa sam vidio njega, pa sam navalio konja na njega, pa sam
udario njega (kopljem) pa sam pričvrstio njega (pa sam ga pričvrstio). Pa sam tražio (od) njih pomoć pa nisu htjeli da mi pomognu. Pa smo jeli od njega. Zatim sam se priključio poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a uplašili smo se da se odsiječemo, podižem (podigao sam) moga (svoga) konja (jednu) metu (cilju), a idem (a išao sam običnim hodom drugu) metu (drugom cilju). Pa sam sreo čovjeka iz Gifarovića u

utrobi (dubini) noći (u dubokoj noći) pa sam rekao: "Gdje si ostavio poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (na kojem mjestu)?" Pa je rekao: "Ostavio sam ga u Ta'hinu, a on je govornik (a on govori): "Sukja!" Pa sam se priključio poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, dok sam došao njemu pa sam rekao: "O poslaniče Allaha, zaista tvoji drugovi poslali su na tebe (čitaju, uručuju na tebe) pozdrav i milost Allaha. I zaista su se oni već uplašili da odsiječe njih neprijatelj iza tebe, pa pogledaj (pričekaj) ih." Pa je (tako i) učinio. Pa sam rekao: "O poslaniče Allaha, mi smo sebi ulovili magarca divljači (divljeg magarca), i zaista kod nas je od njega pretek (pretekli komad, pretekla količina)." Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, svojim drugovima: "Jedite!" A oni su hodočasnički obučeni.

GLAVA:

Neće pomoći hodočasnički obučen dozvoljenom (slobodnom, onome koji nije hodočasnički obučen) u ubijanju lova.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Sufjan, pričao nam je Salih, sin Kjejsana, od Ebu Muhameda, čuo je Ebu Katadeta, rekao je: Bili smo sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u (mjestu) Kahatu (Kahi) od Medine na tri (dana puta). - H - A pričao nam je Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan, pričao nam je Salih, sin Kejsana, od Ebu Muhameda, od Ebu Katadeta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bili smo sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, u Kahatu (u Kahi), a od nas je (neko) hodočasnički obučen, a (neko) od nas je hodočasnički neobučen (dakle neko je u ihramima, a neko nije). Pa sam vidio svoje drugove (da) se međusobno nešto zgledaju (zbog neke stvari), pa sam pogledao pa kadli magarac divljači (divlji magarac). Misli (na to da) je pao njegov bič (kandžija) pa su rekli: "Nećemo pomoći tebi na njega (protiv njega-magarca, ni) sa (jednom) stvari (ni s čim, nikako), (jer) smo mi hodočasnički obučeni." Pa sam

dohvatio (dokučio) nju (kandžiju) pa sam uzeo nju, zatim sam došao (prišao, onom divljem) magarcu iza brda (brežuljka koji se sastoji od jednoga kamena), pa sam ranio (tj. ubio) njega pa sam došao s njim (tj. donio sam ga) svojim drugovima. Pa je rekao neki (od) njih: "Jedite." A rekao je neki (od) njih: "Ne jedite." Pa sam došao Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, a on je pred nama, pa sam pitao njega pa je rekao: "Jedite ga. Dozvoljeno (je)." Rekao je nama Amr: Idite k Salihu (sinu Kejsana) pa pitajte njega o ovome, i (pitajte nekoga drugoga) osim njega. A stigao je na nas (tj. nama Salih iz Medine) ovdje (u Mekju tada kada sam ovo pričao - to kaže, to veli Sufjan).

GLAVA:

Neće pokazivati (Neće davati znaka) hodočasnički obučen k lovu (na lov) radi (toga) da ulovi (sebi) njega dozvoljen (slobodan čovjek).

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Ebu Avanete, pričao nam je Usman, on je sin Mevheba, rekao je: izvijestio je mene Abdullah, sin Ebu Katadeta, da je njegov otac izvijestio njega da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, izašao hodočasteći (tj. kao hodočasnik, hadžija) pa su izašli sa njim. Pa je odbio (tj. odvojio) je grupu od njih, u (među) njima je Ebu Katadete, pa je rekao:

"Uzmite obalu mora (tj. Idite obalom mora tako) da se susretnemo (opet sastanemo)." Pa su uzeli obalu mora. Pa pošto su se odbili (odvojili, otišli), obukli su se hodočasnički svaki (od) njih osim Ebu Katadeta, (koji) se nije obukao hodočasnički. Pa dok oni (tako) idu, kadli su vidjeli (kadli vide, vidješe, ugledaše) magarce divljači (divlje magarce). Pa je navalio Ebu Katadete na magarce, pa je ranio (tj. ubio) od njih (jednu) magaricu. Pa su odsjeli, pa su jeli od njezina mesa i rekli su: "Zaista mi jedemo meso lova, a mi smo obučeni hodočasnički." Pa su nosili (ponijeli ono) što je ostalo od mesa magarice. Pa pošto su došli poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekli su: "O poslaniče Allaha, zaista mi smo se bili obukli hodočasnički, a već se nije bio obukao (a nije se obukao, nije bio obučen) Ebu Katadete hodočasnički, pa smo vidjeli magarce divljači (divlje magarce), pa je navalio na njih Ebu Katadete, pa je ranio (ubio) od njih (jednu) magaricu. Pa smo odsjeli, pa smo jeli od njezina mesa, zatim smo rekli: "Zar jedemo meso

lova, a mi smo obučeni hodočasnički?" Pa smo nosili (ponijeli ono) što je ostalo od njezina mesa." Rekao je: "Da li je od vas ijedan (tj. iko) zapovjedio njemu (Ebu Katadetu) da navali na njih, ili je pokazao (dao) znak k njima?" Rekli su: "Ne." Rekao je: "Pa jedite (ono) što je ostalo od njezina mesa."

GLAVA:

Kada je poklonio (darovao slobodan) obučenome hodočasnički živa divljeg magarca, nije primio (tj. neće primiti taj poklon, dar, hodočasnički obučeno lice).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malikj od Ibnu Šihaba, od Ubejdulaha, sina Abdullaha sina Utbeta sina Mes'uda, od Abdullaha, sina Abasa, od Sa'ba, sina Džessameta, Lejsije da je on poklonio za poslanika (tj. poslaniku) Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, divljega magarca, a on je u Ebva-u, ili u Veddanu (pripovjedač sumnja kako je rekao njegov prethodnik) pa je vratio njega njemu. Pa pošto je vidio šta je u njegovom licu (nastalo, tj. da se promijenio u licu od neugodnosti), rekao je:

"Zaista mi nismo vratili njega (ni zbog čega drugoga) osim (jedino zbog toga što je slučaj taj) da smo mi (što smo mi) obučeni hodočasnički."

GLAVA

(onoga) što ubija (tj. što smije ubiti i) hodočasnički obučeni od (tj. između) životinja.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malikj od Nafi'a, od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Pet (vrsta) od životinja (su takve da) na hodočasnički obučenoga u ubijanju njih nije (nikakav) grijeh." (Dakle nije grijeh za hodočasnika, hodočasnički obučenoga da ubije pet određenih vrsta

životinja.) A od Abdullaha, sina Dinara, od Abdullaha, sina Umera, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao (to).

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Ebu Avanete od Zejda, sina Džubejra, rekao je: čuo sam Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (da) govori: pričala mi je jedna (od) žena Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ubija hodočasnički obučen."

PRIČAO NAM JE Asbag, rekao je: izvijestio me Abdullah, sin Vehba, od Junusa, od Ibnu Šihaba, od Salima, rekao je: rekao je Abdullah, sin Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice: rekla je Hafsa: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Pet (vrsta, ili grupa) od životinja (su takve da) nema teškoće (tj. zapreke, grijeha) na (onoga) ko je ubijao (ko ubija) njih (tj. može da ubije, a neće biti griješan, neće mu to biti grijeh, to su): gavran (vrana), i jastreb, i miš, i štipavac (skorpija, škorpija) i ranjavalac pas (pas koji ujeda, ugriza i mrcvari)."

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Sulejmana, rekao je: pričao mi je Ibnu Vehb, rekao je: izvijestio me Junus od Ibnu Šihaba, od Urveta, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Pet od životinja (ili: Pet životinja), svaka (od) njih je razvratna (tj. nevaljala, štetna), ubijaće ih (čovjek) u Branjevini (tj. u Svetom Tlu, na Svetom Tlu - već je rečeno da će se riječ harem Sveto Tlo Mekje i njezine okolice prevoditi sa izrazom Branjevina): gavran, i jastreb, i štipavac, i miš i ranjavalac pas (pas koji napada, ujeda i sl.)."

PRIČAO NAM JE Umer, sin Hafsa sina Gijasa, pričao nam je moj otac, pričao nam je Aameš, pričao mi je Ibrahim od Esveda, od Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Dok smo mi (bili) sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, u (jednoj) pećini u Mini, kadli je sišlo na njega (sišlo mu je, objavilo mu se) "Tako mi poslanih....", i zaista on čita (uči) nju (tu suru, to poglavlje), i zaista ja svakako uzimam usmeno nju (tu suru, to poglavlje) iz njegovih usta, i zaista njegova usta su svakako vlažna s njom (tj. od nje su još vlažna njegova usta, a ja je već uzimam iz njegovih usta usmeno), kad skoči na nas (jedna) zmija. Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Ubijte je." Pa smo se natjecali njoj pa je otišla (tj. pa je pobjegla, utekla). Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Sačuvala se (ona) vašega zla kao što ste se sačuvali (vi) njezinoga (njenoga) zla."

PRIČAO NAM JE Ismail, rekao je: pričao mi je Malikj od Ibnu Šihaba, od Urveta, sina Zubejra, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, žene Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao za guštera razvratnjačić (tj. mali razvratnjak, nevaljalko), a nisam čula njega (da) je zapovjedio za ubijanje njega (tj. da se ubija gušter). Rekao je Ebu Abdullah: Htjeli smo (tj. Hoćemo) sa ovim (tj. sa hadisom Abdullaha, sina Mes'udova da utvrdimo) samo (to) da je Mina (dio) od Branjevine (dio Svetog Tla) i da oni nisu vidjeli u ubijanju zmija (nikakve) štete (grijeha).

(Misli se na hadis prije ovoga zadnjega hadisa.)

GLAVA:

Neće se (Ne smije se) sjeći drveće Branjevine (Svetog Tla).

A rekao je Ibnu Abas, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Neće se sjeći njegovo trnje (tj. trnje Svetoga Tla)."

PRIČAO NAM JE Kutejbete, pričao nam je Lejs od Seida, sina Ebu Seida, Makburije od Ebu Šurejha Adevije da je on rekao Amru, sinu Seida, (Jezidovog namjesnika u Medini), a on šalje odašiljanja (tj. vojske, čete protiv Abdullaha, sina Zubejra r.a.) k Mekji:

"Dozvoli mi, o zapovjedniče, ispričaću ti (tj. da ti ispričam jedan) govor (što) je ustao s njim (ili: ustao za njega, zbog njega, tj. što ga je izrekao) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, sutradan od dana osvojenja (Mekje), pa su čula njega moja dva uha, i zapamtilo je njega moje srce i vidjela su njega moja dva oka kada je govorio njega. Zaista on je zahvalio Bogu i pohvalio Njega, zatim je rekao: "Zaista Mekja je (takva da) je zabranio (tj. učinio svetom) nju Bog, a nisu nju zabranili ljudi (nisu je učinili ljudi svetom), pa neće se dozvoliti (ne dozvoljava se, ne dozvalja se nijednom) čovjeku (koji) vjeruje Boga i sudnji dan da prolijeva u njoj krv. I neće se sjeći u njoj (nikakvo) stablo. Pa ako jedan (čovjek, tj. neko) sebi dopusti (to) zbog borbe (rata) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa recite njemu: "Zaista Bog je dozvolio Svome poslaniku, pomilovao ga Allah i spasio, a nije dozvolio vama. A dozvolio je meni samo (jedan) čas od (jednoga) dana, a već se vratila njezina zabranjenost (svetost) danas kao (što je bila) njezina zabranjenost (svetost) jučer. I neka priopći (ovdje) prisutni (ovdje sada) odsutnome." Pa se reklo Ebu Šurejhu: "Šta je rekao tebi (na te riječi) Amr?" Rekao je: "Ja sam znaniji o tome od tebe, o Ebu Šurejhe. Zaista Branjevina (Sveto Tlo) neće dati utočišta (nijednome) griješniku, a ni bjeguncu sa krvlju (na svome vratu, tj. ubici), a ni bjeguncu sa pokvarenošću (lupeštvom)." "Hurbetun" je "belijjetun" (Pokvarenost je nesreća, zlo).

("Hurbetun" je, po nekima, krađa.)

GLAVA:

Neće se natjeravati (tjerati) u bijeg lov Branjevine (Svetog Tla).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Musena-a, pričao nam je Abdul-Vehab, pričao nam je Halid od Ikrimeta, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Zaista Bog je zabranio (učinio svetom) Mekju, pa nije dozvoljena (ni) za jednoga (čovjeka, tj. nikome) prije mene, a neće biti dozvoljena (tj. a nije dozvoljena ni) za jednoga (čovjeka, ni jednom čovjeku, tj. nikome) poslije mene, a dozvolila se meni samo čas od dana. Neće se

čupati (ili: sjeći, kositi sirova) njezina trava (sijeno), i neće se sjeći njezina stabla, i neće se tjerati u bijeg njezin lov, i neće se brati (uzimati sa tla) njezina ubrana (stvar, tj. stvar nađena na tlu koju je neko izgubio - nije dozvoljeno nikome da je uzme) osim za davaoca na poznavanje (tj. osim određenom licu koje će dati na poznavanje i razglašavanje tu stvar, dakle upoznati javnost, oglasiti da je ta stvar nađena ne bi li se javio onaj koji je tu stvar izgubio, što znači da se nađe vlasnik te stvari)." A rekao je Abas: "O poslaniče Allaha, osim pirike (ili: mirisave trske) za naše draguljare i naše grobove." Rekao je: "Osim pirike (mirišljave, mirisave trske)." A od Halida, od Ikrimeta, rekao je: "Da li znaš šta je ".... i neće se natjeravati u bijeg njezin lov..."?" "Ono je (tj. To je) da odstrani (čovjek) njega (lov) iz hlada (zbog toga da) odsjedne (on) mjesto njega."

(Doslovno: da odsjedne u njegovo mjesto on.)

GLAVA:

Neće se dozvoliti (tj. Ne dozvoljava se, ne dozvalja se) borba (rat) u Mekji.

A rekao je Ebu Šurejh, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio:

"Neće prolijevati u njoj krvi."

PRIČAO NAM JE Usman, sin Ebu Šejbeta, pričao nam je Džerir od Mansura, od Mudžahida, od Tavusa, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (na) dan (kada) je osvojio Mekju:

"Nema seobe, ali je borba i namjera (ostala), i kada se zatražite u boj, pa idite u boj. Pa zaista ovo je grad (koji) je zabranio Bog (na) dan (kada) je stvorio nebesa i zemlju, i on je zabranjen (svet) sa zabranom Boga do sudnjega dana. I zaista ono nije dozvoljena borba (rat) u njemu (ni) za jednoga (čovjeka, ni jednom čovjeku) prije mene, a nije dozvoljeno (ni) meni osim čas od dana. Pa on je zabranjen (svet) sa zabranom Boga do sudnjega dana: neće se sjeći njegovo trnje, i neće se

tjerati u bijeg njegov lov, i neće brati (uzimati) njegovu ubranu (stvar, tj. stvar koju je u njemu neko izgubio - neće je uzimati niko) osim ko daje poznati nju, i neće se čupati (tj. kositi) njezina trava (mekjanska sirova trava)." Rekao je Abas: "O poslaniče Boga, osim pirike (trske), pa (tj. jer) ona je za njihove kovače i njihove kuće (potrebna)." Rekao je: "Osim pirike (trske)."

GLAVA

puštanja krvi obučenome hodočasnički.

A žegao (pržio usijanim željezom) je Ibnu Umer svoga sina (u svrhu liječenja), a on je obučen hodočasnički. I liječiće se (sve) dok ne bude u njemu (u liječenju upotrebljen kakav) miris.

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan, rekao je: rekao je Amr: prvu stvar (što) sam čuo Ata'a (da) govori (nju jest ovo): čuo sam Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (da) govori:

Pustio je sebi krv poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a on je obučen hodočasnički. Zatim sam čuo njega (Amra drugi puta da) govori: pričao mi je Tavus od Ibnu Abasa. Pa sam rekao: Možda je on čuo njega od njih dvojice (od Ata'a i Tavusa).

PRIČAO NAM JE Halid, sin Mahleda, pričao nam je Sulejman, sin Bilala, od Alkameta, sina Ebu Alkameta, od Abdurahmana Aaredža, od Ibnu Buhajnete, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Pustio je sebi krv Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, a on je obučen hodočasnički (dao je sebi pustiti krv) u Lahju Džemelu u sredini svoje glave (tj. krv je puštena na sredini glave).

(Lahju Džemel je mjesto između Mekje i Medine, bliže je Medini.)

GLAVA

ženenja (ženjenja, ženidbe) obučenoga hodočasnički.

PRIČAO NAM JE Ebu Mugirete Abdul-Kudus, sin Hadžadža, pričao nam je Evzaija, pričao mi je Ata', sin Ebu Rebaha, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, oženio Mejmunu, a on je obučen hodočasnički (tj. oženio se sa Mejmunom u vrijeme kada je bio obučen hodočasnički).

(Oženio se znači da je samo sklopio brak, ali ne znači da je imao s njom i spolni odnos, jer spolni odnos nije dozvoljen dok se nalazi obučen u hodočasničkom odijelu, tj. dok ne završi najglavnije obrede hodočašća.)

GLAVA

(onoga) što se zabranjuje od mirisa obučenome hodočasnički i obučenoj (ženskoj osobi) hodočasnički.

A rekla je Aiša, bio zadovoljan Allah od nje: Neće obući obučena hodočasnički (nijedne) odjeće (obojene) sa žutim drvetom ili (obojene) šafranom.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jezida, pričao nam je Lejs, pričao nam je Nafi' od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Ustao je (jedan) čovjek pa je rekao: "O poslaniče Allaha, šta to zapovjedaš nama da obučemo od odjeća u hodočasničkom oblačenju?" Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Ne oblačite košulju, a ni šalvare (pantalone; gaće), a ni saruke (omote za glavu, omotače na glavi), a ni kapa (ili: ogrtača sa kapom, kukuljicom), osim da bude jedan (od vas u takvom položaju da) nisu njemu (pri ruci, nema) dvije obuće (bez grlića, tj. dvije plitke cipele), pa neka obuče

dvije cipele (duboke, sa grlićima), i neka (ih) odsiječe (do) niže od dvaju (nožnih) članaka. I ne oblačite (nijednu) stvar (što) je dotaknuo nju šafran, a ni žuto drvo. I neka se ne pokriva po licu žena obučena hodočasnički, i neka ne oblači dviju rukavica." Slijedio je njega (Lejsa) Musa, sin Ukbeta, i Ismail, sin Ibrahima sina Ukbeta, i Džuvejrijete i Ibnu Ishak u pokrivaču za lice i rukavicama. A rekao je Ubejdulah: ".... a ni žuto drvo."

(Dakle, on je tu riječ pričao bez "el", bez određenoga člana.)

I govoraše (I govorio je): "I neka se ne pokriva po licu obučena hodočasnički, i neka ne oblači dviju rukavica." A rekao je Malikj od Nafi'a, od Ibnu Umera: "Neka se ne pokriva po licu obučena hodočasnički."

(Dakle, on je upotrebio u pričanju petu mjesto osme vrste glagola proširenih vrsta od nekabe.)

A slijedio je njega (Malikja) Lejs, sin Ebu Sulejma.

PRIČAO NAM JE Kutejbete, pričao nam je Džerir od Mansura, od Hakjema, od Seida, sina Džubejra, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Razbila je vrat u (jednoga) čovjeka hodočasnički obučenoga deva, pa je ubila njega (pa ga je ubila), pa se došlo s njim (tj. pa je donešen) poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao: "Okupajte ga, i zamotajte ga u mrtvačke haljine, i ne pokrivajte njegove glave, i ne približujte njega mirisu, pa (tj. jer) zaista on će se proživjeti (a on) povikiva (telbiju-dvoodazov)."

(Dakle: a on će povikivati dvoodazov, kad ga Allah proživi.)

GLAVA

kupanja (sebe) hodočasnički obučenoga.

A rekao je Ibnu Abas, bio zadovoljan Allah od njih dvojice: Unići će hodočasnički obučeni (u) kupatilo. A nije vidio Ibnu Umer i Aiša u trljanju (češanju nikakve) štete (grijeha).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malikj od Zejda, sina Eslema, od Ibrahima, sina Abdullaha sina Hunejna, od njegova oca, da su se Abdullah, sin Abasa, i Misver, sin Mahremeta, razišli njih dvojica (tj. da su se prepirali, protivili se jedan drugome) u Ebva-u, pa je rekao Abdullah, sin Abasa:

Opraće hodočasnički obučeni svoju glavu; a rekao je Misver: Neće oprati hodočasnički obučen svoju glavu. Pa je poslao mene Abdullah, sin Abasa, k Ebu Ejubu Ensariji, pa sam našao njega (da) se kupa između dva roga (tj. među dvije strane zgrade napravljene nad bunarom, ali neograđene), i on se zastire (pokriva) sa (jednom) odjećom. Pa sam ga pozdravio pa je rekao: "Ko je ovo (Ko je to)?" Pa sam rekao: "Ja sam Abdullah, sin Hunejna. Poslao je mene k tebi Abdullah, sin Abasa, (da) pitam tebe kako je bio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (bio običaja da) pere svoju glavu, a on je obučen hodočasnički." Pa je stavio Ebu Ejub svoju ruku na odjeću, pa je spustio nju (odjeću malo niže tako) dok se (ili: dok se nije) pokazala meni njegova glava. Zatim je rekao (jednome) čovjeku (koji) polijeva na njega vodu: "Polij." Pa je polio (izlio, lijevao vodu onaj čovjek) na njegovu glavu. Zatim je pokretao svoju glavu sa svojim dvjema rukama, pa je povukao naprijed sa njima dvjema i povukao je nazad i rekao je: "Ovako sam vidio njega (tj. Muhameda a.s.), pomilovao ga Allah i spasio, (da) čini."

GLAVA

oblačenja dviju (dubokih) cipela obučenoga hodočasnički kada nije našao dviju cipela (plitkih, niskih grlića).

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, pričao nam je Šubete, rekao je: pričao mi je Amr, sin Dinara, čuo sam Džabira, sina Zejda, čuo sam Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je: čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) propovijeda u Arefatu:

"Ko nije našao dvije (plitke) cipele (obuće), pa neka obuče (tj. obuje) dvije (duboke) cipele, a ko nije našao pokrivača (čaršafa, plahte), pa neka obuče šalvare (pantalone, gaće) za hodočasnički obučenoga (to vrijedi)."

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Junusa, pričao nam je Ibrahim, sin Sa'da, pričao nam je Ibnu Šihab od Salima, od njegova oca Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njega:

Upitao se (tj. Upitan je) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, šta oblači hodočasnički obučeni od odjeća pa je rekao: "Neka ne oblači košulju, a ni omotače (za glavu, čalme, saruke), a ni šalvare (pantalone, gaće), a ni kapu (ili ogrtač sa kapuljačom-kukuljicom), a ni odjeću (što) je dotaknuo nju šafran, a ni žuto drvo, i ako nije našao dvije (plitke) cipele (obuće), pa neka obuče dvije (duboke) cipele i neka odsiječe njih dvije (tako) da budu njih dvije niže od dva (nožna) članka."

GLAVA:

Kada nije našao pokrivača, pa neka obuče šalvare (pantalone, gaće).

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Šubete, pričao nam je Amr, sin Dinara, od Džabira, sina Zejda, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Propovijedao je nama Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, u Arefatu pa je rekao: "Ko nije našao pokrivača (od običnog platna, čaršafa), pa neka obuče šalvare (pantalone, gaće), a ko nije našao dvije (plitke) cipele, pa neka obuče dvije (duboke) cipele."

GLAVA

oblačenja (tj. nošenja) oružja za (tj. od strane) hodočasnički obučenoga.

A rekao je Ikrimete: Kada se plašio (tj. Kada se plaši, strahuje, boji) neprijatelja, obući će (nosiće) oružje i otkupiće se. A nije se slijedilo na njega u otkupu (tj. Nije se složio niko sa Ikrimetom u

mišljenju da treba dati otkup, tj. kaznu zanošenje oružja pri opasnosti u vrijeme dok je čovjek obučen hodočasnički).

PRIČAO NAM JE Ubejdulah od Israila, od Ebu Ishaka, od Bera-a, bio zadovoljan Allah od njega:

Obavio je (tj. Pošao je da obavi) umru Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, u zul-ka'detu, pa nisu htjeli stanovnici Mekje da puste njega (da) uniđe (da uđe u) Mekju dok se sudio s njima (tj. te je sklopio s njima ugovor da) neće uvesti (unositi u) Mekju oružje (drukčije) osim u koricama.

GLAVA

ulaženja (ulaska u) Branjevinu i Mekju bez hodočasničkog oblačenja.

A unišao je Ibnu Umer (bez hodočasničkog oblačenja u Mekju jednom prilikom). A zapovjedio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, za povikivanje samo za (onoga) ko (tj. samo onome ko) je htio hodočašće i umru (da obavi), a nije spomenuo (da to treba) za drvare (koji dotjeravaju, dotjeruju drva radi prodaje) i (druge) osim njih.

PRIČAO NAM JE Muslim, pričao nam je Vuhejb, pričao nam je Ibnu Tavus od svoga oca, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, odredio vrijeme (za povikivanje i hodočasničko oblačenje) za stanovnike Medine (kada stignu u) Zul-Hulejfu, a za stanovnike Nedžda (u) Karnul-Menazil, a za stanovnike Jemena (u) Jelemlem, one su za njih i za svakoga dolazača (koji) je došao (naišao) na njih od (drugih stanovnika) osim njih ko je htio hodočašće i umru. Pa ko je bio (nastanjen) ispod toga, pa od (mjesta) gdje je izašao (počeo putovanje, ili pobožni čin hodočašća odakle je počeo da vrši), čak stanovnici Mekje iz Mekje.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malikj od Ibnu Šihaba, od Enesa, sina Malikja, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, unišao (u) godini osvojenja (Mekje), a na njegovoj glavi je kaciga (šljem bio pri ulaženju

u Mekju). Pa pošto (je) ščupao (skinuo) njega (šljem), došao je (jedan) čovjek pa je rekao:

"Zaista Ibnu Hatal je objesitelj (sebe, tj. objesio se, prihvatio se, uhvatio se) za zastore Kjabe (da bi izbjegao kaznu za svoja zlodjela)." Pa je rekao (Muhamed a.s.): "Ubijte ga."

GLAVA:

Kada se obukao (čovjek) hodočasnički ne znajući (propisa o hodočasničkom oblačenju), a na njemu je (ostala) košulja.

A rekao je Ata': Kada se (čovjek) namirisao, ili je obukao ne znajući (propise ono što ne treba obući) ili zaboravivši, pa nema iskupljivanja na njega.

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, pričao nam je Hemmam, pričao nam je Ata', rekao je: pričao mi je Safvan, sin Ja'la-a, od svoga oca, rekao je: bio sam sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je došao njemu (jedan) čovjek na njemu (je) ogrtač (na njemu) trag žutila (mirisne pomade) ili kao njemu (slično). Bio je (običaja) Umer (kaže Ja'la, da) govori meni:

"Voliš (li) kada silazi na njega (Muhameda a.s.) objava da vidiš njega (da ga vidiš)?" Pa je silazila na njega (tada kada mu je došao onaj čovjek), zatim se dalo da ode (tj. rastupi to stanje, rastupilo se to stanje) od njega pa je rekao (Muhamed a.s.): "Pravi (tj. Čini) u tvojoj umri šta praviš u tvome hodočašću." A ujeo (ugrizao) je (jedan) čovjek ruku (jednoga, nekoga) čovjeka. Misli (da kaže to) pa je (da je) iščupao (ugriženi) njegov zub (zub onoga koji je ujedao), pa je pokvario njega (uništio njega, zub) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio.

(To jest: nije prihvatio tužbu za naknadu za zub koju je bio podnio Muhamedu a.s. ujedač.)

GLAVA

hodočasnički obučenoga (koji) umre u Arefatu (na Arefatu). I nije zapovjedio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, da se izvrši (oduži) za njega ostatak hodočašća.

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Hammad, sin Zejda, od Amra, sina Dinara, od Seida, sina Džubejra, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Dok je (jedan) čovjek stajač (tj. stajao) sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, u (ili: na) Arefatu kadli je (iznenada) pao (tj. kad iznenada pade) sa svoje samarice (jahaće životinje) pa je razbila (slomila) njemu vrat, ili je rekao: pa je ubila njega (u) njegovu mjestu (tj. pa ga je na mjestu ubila). Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Operite (Okupajte) ga sa vodom i (lišćem neke divlje stabljike koju zovu) sidrom ("sidr": vrsta divlje trešnje; a znači i lotos), i zamotajte ga (u mrtvačke haljine) u dvije odjeće, ili je rekao: (u) njegove dvije odjeće, i ne pokrivajte njegove glave, i ne kamforišite ga (ne stavljajte njemu kamfora) pa (jer) zaista Allah će proživjeti (oživjeti) njega na sudnjem danu (a on) dvoodaziva (tj. izgovara telbiju)."

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Hammad od Ejuba, od Seida, sina Džubejra, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Dok je (jedan) čovjek stajač (stajao) sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, u (tj. na) Arefatu kadli je pao (taj čovjek) sa svoje samarice (jahaće životinje), pa je razbila vrat njemu, ili je rekao: pa je ubila njega na mjestu (pa ga je na mjestu ubila. Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Operite njega (Operite ga) sa vodom i sidrom, i zamotajte ga (u mrtvačke haljine) u dvije odjeće, i ne dajte doticati njemu mirisa (tj. i ne stavljajte na njega mirisa), i ne pokrivajte njegove glave i ne kamforišite ga pa (jer) zaista Allah će oživjeti njega (ili: zaista Allah će ga oživjeti) na sudnjem danu dvoodazivljući (tj. a on izgovara telbiju)."

GLAVA

običaja (opreme) obučenoga hodočasnički kada je umro.

PRIČAO NAM JE Jakub, sin Ibrahima, pričao nam je Hušejm, izvijestio nas je Ebu Bišr od Seida, sina Džubejra, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je (jedan) čovjek bio sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, pa je razbila vrat njemu njegova deva, a on je obučen hodočasnički, pa je umro. Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Operite ga sa vodom i divljom trešnjom (tj. i lišćem divlje trešnje), i zamotajte ga (u mrtvačke haljine) u njegove dvije odjeće, i ne dotičite ga sa mirisom, i ne pokrivajte njegove glave, pa (jer) zaista on će se oživjeti (biće proživljen na) sudnjem danu dvoodazivajući (on)."

GLAVA

hodočašća i zavjeta od (tj. za) umrloga. A čovjek će hodočastiti za ženu.

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Ebu Avanete od Ebu Bišra, od Seida, sina Džubejra, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je (jedna) žena iz (plemena) Džuhejneta došla k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekla:

"Zaista moja se majka zavjetovala da hodočasti (da obavi hodočašće-hadž) pa nije hodočastila dok (tj. pa) je umrla (ne izvršivši zavjet). Pa da li (da ja) hodočastim za nju?" Rekao je: "Da, hodočasti (ti) za nju. Da li (ti) vidiš (smatraš) da je bio na tvojoj majci (kakav) dug (dugovanje ljudima) da li bi bila izvršiteljica (ispuniteljica toga duga za nju)? Izvršite (Ispunite dugovanje) Bogu, pa (tj. jer) Bog je preči za ispunjenje obećanja (koje ste obećali Njemu)."

GLAVA

hodočašća za (onoga) ko neće moći (tj. ko ne može da ima) stalnosti na samarici (tj. ko nema snage da bude stalan i izdržljiv u jahanju deve).

PRIČAO NAM JE Ebu Asim od Ibnu Džurejdža, od Ibnu Šihaba, od Sulejmana, sina Jesara, od Ibnu Abasa, od Fadla, sina Abasa, bio zadovoljan Allah od njih, da je (jedna) žena. - H - Pričao nam je Musa, sin Ismaila, pričao nam je Abdul-Aziz, sin Ebu Selemeta, pričao nam je Ibnu Šihab od Sulejmana, sina Jesara, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Došla je (jedna) žena iz (plemena) Has'ama (u) godini hodočašća oproštaja (oproštajnog hodočašća), rekla je: "O poslaniče Allaha, zaista stroga obaveza Allaha na Njegove robove (ili stroga obaveza prema Allahu) u hodočašću (tj. u vezi hodočašća) stigla (zatekla) je moga oca (kao) velikog (oslabljenog, veoma slabog) starca, neće moći (tj. ne može) da se ujednači (tj. da se drži) na samarici (jahaćoj životinji), pa da li izvršava (ispunjava, tj. da li je dostatno) za njega da (ja) hodočastim (prostije rečeno: Mogu li ja za njega da obavim hodočašće - hadž)?" Rekao je: "Da."

GLAVA

hodočašća žene (ženske osobe) za čovjeka (za muško lice).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, od Malikja, od Ibnu Šihaba, od Sulejmana, sina Jesara, od Abdullaha, sina Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Bio je Fadl sujahač Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je došla žena iz Has'ama, pa je počeo Fadl (da) gleda k njoj, i (da ona) gleda k njemu (dakle gledao je on nju, a ona njega), pa je počeo Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (da) odbija (okreće, zakreće) lice Fadla k drugoj polovini (tj. k drugoj strani, na drugu stranu). Pa je rekla (ona žena): "Zaista stroga obaveza Allaha (Allahova) stigla je moga oca (kao) velikoga starca (tj. vrlo stara), neće biti stalan (tj. nije stalan, stabilan) na samarici (jahaćoj životinji), pa da li (da ja) hodočastim za njega (doslovno: od njega, a to znači: za njega)?" Rekao je: "Da." A to je (bilo) u hodočašću oproštaja (oproštajnom hodočašću).

GLAVA

hodočašća djece.

PRIČAO NAM JE Ebu Nu'man, pričao nam je Hamad, sin Zejda, od Ubejdulaha, sina Ebu Jezida, rekao je: čuo sam Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (da) govori:

Poslao je mene, ili: Proturio je mene naprijed Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, u (putničkoj) prtljagi iz Džem'a (tj. iz Muzdelife) u noći (jer je tada Ibnu Abas r.a. bio dječak).

PRIČAO NAM JE Ishak, izvijestio nas je Jakub, sin Ibrahima, pričao nam je sin brata (bratić) Ibnu Šihaba (Ibnu Šihabov bratić) od svoga strica (amidže), izvijestio je mene Ubejdulah, sin Abdullaha, sina Utbeta sina Mes'uda, da je Abdullah, sin Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao:

Došao sam, a već sam se približio snoviđenju (tj. dobu zrelosti kada se u snu vrši polucija - izljev ljudskog sjemena), idem na (tj. jašem na jednoj mojoj) magarici, a poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, je stajač (je stajao), klanja u Mini dok sam išao (tj. te sam prošao) ispred nekojeg (dijela) prvoga reda (klanjača). Zatim sam odsjeo (odjahao, sašao, sjahao) od nje (sa nje) pa je uživala (tj. pa je magarica pasla, jela je biljke koje su nikle iz zemlje). Pa sam se uredao (stao u red) sa ljudima iza poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. A rekao je Junus od Ibnu Šihaba: .... u Mini u hodočašću oproštaja (oproštajnom hodočašću).

PRIČAO NAM JE Abdurahman, sin Junusa, pričao nam je Hatim, sin Ismaila, od Muhameda, sina Jusufa, od Saiba, sina Jezida, rekao je:

Hodočastilo se sa mnom (tj. Poveden sam na hodočašće) sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a ja sam sin sedam godina (tj. a tada sam imao sedam godina).

PRIČAO NAM JE Amr, sin Zurareta, izvijestio nas je Kasim, sin Malikja, od Džuajda, sina Abdurahmana, rekao je: čuo sam Umera, sina Abdul-Aziza, (da) govori Saibu, sinu Jezida, a bio je (Saib u djetinjstvu

u takvoj prilici da) se već hodočastilo sa njim (poveo se na hodočašće) u prtljagi Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

(Pod izrazom "u prtljagi" i ovdje i u slučaju Ibnu Abbasa misli se na članove porodice i služinčad koja su išla uz prtljag, putničke stvari.)

GLAVA

hodočašća žena.

A rekao je meni Ahmed, sin Muhameda: pričao nam je Ibrahim od svoga oca, od svoga djeda: Dozvolio je Umer, bio zadovoljan Allah od njega, ženama Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, u zadnjem hodočašću (što) je hodočastio (Umer r.a.) njega, pa je poslao sa njima Usmana, sina Affana, i Abdurahmana (sina Avfa).

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Abdul-Vahid, pričao nam je Habib, sin Ebu Amreta, rekao je: pričala nam je Aiša, kći Talhata, od Aiše, majke vjernika, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je: Rekla sam:

"O poslaniče Allaha, zar nećemo ratovati i boriti se (mi žene u zajednici, u društvu) sa vama (muškima)?" Pa je rekao: "Za vas (žene) najljepša borba i najkrasnija (vrsta) nje (borbe) je hodočašće, istinito (istinsko) hodočašće." Pa je rekla Aiša: "Pa neću ostaviti hodočašće poslije (onoga dana) kad sam čula ovo od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Ebu Numan, pričao nam je Hamad, sin Zejda, od Amra, od Ebu Mabeda, slobodnjaka Ibnu Abasa, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Neka ne putuje žena (drukčije) osim sa zabranjenim (sa bližim rođakom), i neka ne ulazi njoj (neka je ne posjećuje nijedan) čovjek (drukčije) osim (tako da) je sa njom zabranjeni (tj. njezin rođak sa kojim joj je zabranjeno stupiti u brak - a to znači bliski rođak)." Pa je rekao (jedan) čovjek: "O poslaniče Allaha, zaista ja hoću da izađem u

vojsku (četu) takvu i takvu (tu i tu), a moja žena hoće hodočašće." Pa je rekao: "Izađi sa njom."

PRIČAO NAM JE Abdan, izvijestio nas je Jezid, sin Zurej'a, izvijestio nas je Habib Mualim od Ata'a, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Pošto se vratio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, od (tj. sa) svoga hodočašća, rekao je Umu Sinani Ensarijskoj (Ensarijki): "Šta je spriječilo tebe od hodočašća?" Rekla je: "Otac omsice (toga-i-toga), misli (misleći na) njezinoga (tj. na svoga) muža, hodočastio je na jednoj (devi od) njih dvije, a druga napaja (tj. nosi vodu za natapanje jedne, neke) naše zemlje." Rekao je: "Pa zaista (obavljena) umra u (mjesecu) ramadanu izvršava (tj. nadomješćuje) hodočašće (obavljeno) sa mnom." Predao je njega (spomenuti hadis) Ibnu Džurejdž od Ata'a, čuo sam Ibnu Abasa, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. A rekao je Ubejdulah od Abdul-Kjerima, od Ata'a, od Džabira, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Šubete od Abdul-Melikja, sina Umejra, od Kaze'ata, slobodnjaka Zijada, rekao je: čuo sam Ebu Seida (Hudriju r.a.), a već je ratovao (u društvu) sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, dvanaest ratova (dvanaest borbi), rekao je (Ebu Seid):

Četiri su (mudre izreke što) sam čuo njih od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, ili je rekao (pripovjedač): priča (Ebu Seid) njih od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa su (te izreke) zadivile mene i obradovale (uzbudile su
) mene: da neće putovati (tj. da ne putuje nijedna) žena hoda dva dana (dva dana hoda kada) nije sa njom njezin muž ili zabranjeni (bliski rođak); i nema posta dvaju (dva) dana: (dana) mršenja i (dana) žrtava; i nema molitve poslije dvije molitve: poslije popodneva (ikjindije tako) da zađe Sunce (dok ne zađe Sunce) i poslije (obavezne molitve) jutra (sabaha tako) da izađe Sunce (dok ne izađe Sunce); i neće se vezati samari (na leđa deva radi putovanja ikakvoj bogomolji) osim k trima bogomoljama: bogomolji zabranjenosti (svetosti, tj. Kjabi), i mojoj

bogomolji (u Medini) i bogomolji najdalje (tačke, tj. bogomolje u Jerusalimu - i bogomolji u Jerusalimu).

GLAVA

(onoga) ko se zavjetovao idenju (hodu pješice, tj. da će pješice otići) ka Kjabi.

PRIČAO NAM JE Ibnu Selam, izvijestio nas je Fezarija od Humejda Tavila, rekao je: pričao mi je Sabit od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, vidio (jednoga) starca (da) ide (pješice) naslanjajući se između svoja dva sina. Rekao je:

"Šta je misao ovoga (tj. Šta je ovome)?" Rekli su: "Zavjetovao se da ide (na hodočašće pješice)." Rekao je: "Zaista je Bog od kažnjavanja ovoga (čovjeka) svoje osobe je svakako bogat (tj. nepotreban - a to znači: Bogu ne treba da ovaj čovjek na taj način kažnjava samoga sebe, sam sebe)." Zapovjedio je njemu (Muhamed a.s.) da uzjaše.

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Musa-a, izvijestio nas je Hišam, sin Jusufa, da je Ibnu Džurejdž izvijestio njih, rekao je: izvijestio je mene Seid, sin Ebu Ejuba, da je Jezid, sin Ebu Habiba, izvijestio njega da je Ebul-Hajr pričao njemu od Ukbeta, sina Amira, rekao je:

Zavjetovala se moja sestra da ide ka kući Boga (tj. ka Kjabi pješice) i zapovjedila je meni da tražim rješenje (od) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. Pa sam tražio rješenje (od) njega pa je rekao, pomilovao ga Allah i spasio: "Neka ide (pješice), i neka jaše (ponekad)." Rekao je (Jezid): A Ebul-Hajr se ne rastavljaše (od) Ukbeta.

PRIČAO NAM JE Ebu Asim od Ibnu Džurejdža, od Jahja-a, sina Ejuba, od Jezida, od Ebul-Hajra, od Ukbeta pa je spomenuo hadis (koji je sad naveden).

GLAVA

Branjevine (tj. Svetoga Tla) Medine.

(To jest: GLAVA u kojoj će se navesti hadisi koji govore o tome da je i tlo Medine sveto tlo za muslimane.)

PRIČAO NAM JE Ebu Numan, pričao nam je Sabit, sin Jezida, pričao nam je Asim Ebu Abdurahman Ahvel od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Medina je Branjevina od ovakog do ovakog (tj. od tog do tog mjesta), neće se sjeći njezina stabla i neće se nanovo uvoditi u njoj (nikakva protuislamska) novost. Ko uvede (uspostavi) nanovo u njoj (neku) novost, pa na njega je prokletstvo Boga, i anđela i sviju ljudi."

PRIČAO NAM JE Ebu Mamer, pričao nam je Abdul-Varis, od Ebu Tejjaha, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Stigao (Došao) je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (u) Medinu i zapovjedio je za gradnju (svoje) bogomolje, pa je rekao: "O Nedžarovići, zacijenite mi (svoj vrt, ili voćnjak)." Pa su rekli: "Nećemo tražiti (tj. Ne tražimo) njegove cijene osim k Bogu (tj. nego ga dajemo u ime Boga)." Pa je zapovjedio za grobove idolopoklonika pa su se iskopali, zatim za razvaline (tj. rovače, rupe) pa su se ujednačile (uravnale), i za palme pa su se isjekle pa su poredali palme (u) stranu bogomolje.

PRIČAO NAM JE Ismail, sin Abdullaha, rekao je: pričao mi je moj brat od Sulejmana, od Ubejdulaha, od Seida Makburije, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Zabranilo se (Učinilo se svetim cijelo tlo) što je (što se nalazi) među dva kamenjara Medine na moj jezik (tj. na moja usta je učinjeno svetim)."

(Riječ "labetun" i riječ "harretun" je kameniti predjel čije je kamenje tako crno da izgleda kao da je spaljeno pa se smatra da je vulkanskoga porijekla. Medina se nalazi među takva dva predjela. U novijem jeziku

zbog toga se riječ "labetun" upotrebljava u značenju lava, vulkanska lava. U daljem tekstu će se obe navedene riječi - labetun i harretun - prevoditi sa izrazom kamenjar podrazumijevajući pod tim predjel pokriven kamenom vulkanskoga porijekla.)

Rekao je (Ebu Hurejrete): I došao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, Harisetovićima pa je rekao: "Vidim (tj. Smatram) vas, o Harisetovići, (da) ste već izašli iz Branjevine." Zatim se obazro pa je rekao: "Nego (tj. Ne, nego) vi ste u njoj."

(Tada su Harisetovići stajali zapadno od groba Hamze r.a. na uzdignutoj strani kamenjara, ali su ipak bili uz tlo Medine. Za njih je bio Muhamed a.s. najprije rekao da su izašli iz svetoga tla Medine, pa se obazro i razgledao položaj gdje su nastanjeni te je rekao da nisu izašli iz svetoga tla Medine nego da, ipak, i oni stanuju na svetom tlu, tj. da i onaj kraj spada u sveto tlo Medine.)

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Bešara, pričao nam je Abdurahman, pričao nam je Sufjan od Aameša, od Ibrahima Tejmije, od njegova oca, od Alije, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Nema kod nas (nijedna) stvar osim knjiga Allaha i ova stranica od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Medina je Branjevina (sve) što (se nalazi) između (brda) Aira do ovakvoga (tj. do toga mjesta, u stvari do toga brda - do brda Sevra, jer i u Medini postoji manje brdo koje se zove Sevr, a koje se nalazi iza Uhuda). Ko nanovo uspostavi u njoj (u Medini nekakvu) novost (novotariju), ili uboravi uspostavljača novosti (tj. ili ko primi na stan, dadne boravak kao gostu uspostavljaču novosti - a to znači: ili ko zaštiti griješnika, krivca), pa na njega je prokletstvo Boga, i anđela i ljudi sviju, neće se primiti od njega odbijanje, a ni pravda."
(Mnogo ima tumačenja o tome šta znači: odbijanje i pravda. Neki kažu da odbijanje znači pokajanje, a pravda da znači otkup.)

I rekao je (Muhamed a.s.): "Zaštita (ili: Davanje zaštite nekome od svakog pojedinca između) muslimana je jedna (jedinstvena), pa ko pokvari (prekrši) zaštitu (jednome) muslimanu (koju je on nekome dao po propisima Islama), pa na njega je prokletstvo Boga, i anđela i sviju

ljudi, neće se od njega primiti odbijanje, a ni pravda. A ko sebi uzme saveznika (zaštitnika, pokrovitelja neki) narod bez dozvole svojih saveznika (zaštitnika, pokrovitelja ili prijatelja), pa na njega je prokletstvo Boga, i anđela i ljudi sviju, neće se primiti od njega odbijanje, a ni pravda." Rekao je Ebu Abdullah: pravda je otkup.

GLAVA

vrijednosti Medine i da ona protjerava (nevaljale) ljude (tj. da ona ne daje ugodnoga boravka lošim ljudima - nije prijatna nekim ljudima).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malikj od Jahja-a, sina Seida, rekao je: čuo sam Ebul-Hubaba Seida, sina Jesara, (da) govori: čuo sam Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zapovjedilo mi se za (jedan) kraj (koji) jede krajeve (ili: za jednu palanku, selo koje jede palanke, sela), govore (mu) Jesrib, a ona je Medina (tj. a to je Medina), protjerava (tjera) ljude kao što protjerava (kovački) mijeh nevaljalstvo (rđu) željeza."

GLAVA

Medine (da je njoj ime i) Tabetu (Ugodna, Lijepa, Dobra).

PRIČAO NAM JE Halid, sin Mahleda, pričao nam je Sulejman, rekao je: pričao mi je Amr, sin Jahja-a, od Abasa, sina Sehla sina Sa'da, od Ebu Humejda, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Došli smo sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, iz Tebukja (približavajući se Medini) dok smo se nadnijeli nad Medinu pa je rekao: "Ovo je Tabetu (Ugodna, Lijepa, Dobra)."

GLAVA

dvaju kamenjara Medine.

(Rečeno je već da se Medina nalazi između dva kamenjara: jedan je na njezinom istoku, a drugi na zapadu nje.)

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malikj od Ibnu Šihaba, od Seida, sina Musejeba, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da on govoraše:

"Da sam vidio (tj. Da ja vidim) srne (košute) u Medini (da) uživaju (tj. da pasu), ne bih poplašio njih (ne bih natjerao njih u bijeg)." Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Što je među njezina dva kamenjara - je zabranjeno (to jest - to je sveto tlo gdje se ne smije niko uznemiravati)."

GLAVA

(onoga) ko je izbjegavao Medinu (tj. ko izbjegava Medinu).

(Doslovno: ko je želio od Medine, tj. da je od nje daleko - a to znači: ko je izbjegava.)

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, rekao je: izvijestio me Seid, sin Musejeba, da je Ebu Hurejrete, bio zadovoljan Allah od njega, rekao: čuo sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Ostavljaće (oni) Medinu na najboljem što je (ona) bila, neće pokrivati (tj. neće posjećivati) nju (niko) osim tražioci hrane, hoće (da kaže) tražioci hrane (od) zvijeri i ptica. A zadnji ko će se skupiti (tj. oživjeti na sudnjem danu) su dva pastira (čobanina) iz (plemena) Muzejneta. Htjeće njih dvojica (u) Medinu, povikivaće njih dvojica za (tj. na) svoje ovce, pa će naći njih dvojica nju (Medinu nastanjenu) divljačima (divljim životinjama). Te kada dopru njih dvojica padini oproštaja (tj. mjestu u Medini zvanome Padina Oproštaja), skrhaće se (pašće mrtvi) njih dvojica na svoja lica."

(Ta dva pastira će biti zadnji proživljeni na sudnjem danu. Tako su protumačili riječi u ovome hadisu: "A zadnji ko će se skupiti su dva pastira", tako su protumačili mnogi komentatori ovaj hadis.)

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malikj od Hišama, sina Urveta, od njegovoga oca, od Abdullaha, sina Zubejra, od Sufjana, sina Ebu Zuhejra, bio zadovoljan Allah od njega, da je on rekao: čuo sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Osvojiće se Jemen, pa će doći (jedan) narod (tj. neki ljudi da) tjeraju deve (tj. da se razilaze, da se odsele iz Medine), pa će se natovariti sa svojom porodicom i ko se pokorio njima (pa će otići), a Medina je bolja za njih da znadijaše (oni, tj. da su znali). I osvojiće se Sirija, pa će doći (neki) narod (da) tjera deve, pa će se natovariti sa svojom porodicom i ko se pokorio njima (pa će otići iz Medine), a Medina je bolja za njih da znadijaše (da znaju oni). I osvojiće se Irak, pa će doći (neki) narod (da) tjeraju deve, pa će se natovariti sa svojom porodicom i ko se pokorio njima (tj. ko je god pristao da se sa njima iseli iz Medine u Irak, te će otići iz Medine), a Medina je bolja za njih da znadijaše (da znaju oni)."

GLAVA:

Vjerovanje će se stisnuti (stegnuti, skupiti, tj. uvući, vtatiti) k Medini.

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Munzira, pričao nam je Enes, sin Ijada, rekao je: pričao mi je Ubejdulah od Hubejba, sina Abdurahmana, od Hafsa, sina Asima, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Zaista će se vjerovanje svakako stisnuti (tj. vratiti) k Medini kao što se stisne (vrati, uvuče) zmija k svojoj (iskopanoj) rupi (skloništu)."

GLAVA

grijeha (onoga) ko je varao (pravio spletke za) stanovnike Medine.

PRIČAO NAM JE Husejn, sin Hurejsa, izvijestio nas je Fadl od Džuajda, od Aiše, rekla je: čula sam Sa'da, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Neće varati stanovnike Medine (ni) jedan (čovjek, a da će drukčije proći) osim (tako da) će se topiti kao što se topi so u vodi.

("Inma'a" znači razlijevati se, i topiti se.)

GLAVA

tvrđava (utvrđenja) Medine.

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan, pričao nam je Ibnu Šihab, rekao je: izvijestio me Urvete, rekao je: čuo sam Usameta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Nadvirio se (Nadnio se) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, nad (jednu) tvrđavu od tvrđava Medine pa je rekao: "Da li vidite šta (ja) vidim? Zaista ja svakako vidim mjesta (događanja) smutnji (tj. nereda, pobuna) između vaših kuća kao mjesta (događanja, padanja) kiše (ili: kapi kiše)." Slijedio je njega (Sufjana) Mamer i Sulejman, sin Kjesira, od Zuhrije.

GLAVA:

Neće unići (ući) veliki lažac (tj. Antihrist - Dedždžal u) Medinu.

PRIČAO NAM JE Abdul-Aziz, sin Abdullaha, rekao je: pričao mi je Ibrahim, sin Sa'da, od svoga oca, od svoga djeda, od Ebu Bekjreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Neće unići (u) Medinu strah pomazanika velikoga lažova. Za nju će (biti, tj. Ona će tada imati) sedam vrata, na svakim vratima su (tj. biće po) dva anđela."

PRIČAO NAM JE Ismail, rekao je: pričao mi je Malikj od Nuajma, sina Abdullaha Mudžmira, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Na otvorima (tj. ulazima, ulaznim ulicama) Medine su anđeli, neće unići (u) nju kuga, a ni veliki lažac (Antihrist)."

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Munzira, pričao nam je Velid, pričao nam je Ebu Amr, pričao nam je Ishak, pričao mi je Enes, sin Malikja, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Nije (tj. Nema nijednoga) od grada (da će drukčije s njim biti) osim (tako da) će gaziti njega veliki lažac osim Mekje i Medine, nije (u) njemu od njezinih otvora (nijedan) otvor (drukčiji) osim (tako da) su na njemu anđeli, uredavši se (poredani oni u redove da) čuvaju nju. Zatim će se zatresti Medina sa svojim stanovnicima trima tresenjima (sa tri potresa, tj. tri puta), pa će izvesti (istjerati) Allah svakoga nevjernika i licemjerca."

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukjera, pričao nam je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba, rekao je: izvijestio me Ubejdulah, sin Abdullaha sina Utbeta, da je Ebu Seid Hudrija, bio zadovoljan Allah od njega, rekao: pričao nam je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, dugačku (dugu) izreku (dugačko pričanje) o velikome lašcu (lažovu, Dedždžalu, tj. Antihristu). Pa je bilo u (onome) što je pričao nama za njega (i to) da je rekao:

"Doći će (taj) lažov, a on je (takav da) će njemu (biti) zabranjeno da uniđe (da uđe u) otvore Medine, odsješće (u) neki (od) slanih predjela koji su u Medini. Pa će izaći k njemu tada (jedan) čovjek, on je najbolji čovjek ili (jedan) od najboljih ljudi pa će reći: "Svjedočim da si ti (onaj) lažov koji (je to lice što) je pričao nama o tebi poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, svoje pričanje." Pa će reći lažov: "Da li misliš (smatraš li da si u pravu) ako ubijem ovoga, zatim oživim njega (zatim ga oživim), da li će te posumnjati u stvar (u ovo)?" Pa će reći

(oni): "Ne." Pa će ubiti njega, zatim će ga oživjeti. Pa će reći (onaj čovjek, dobri, a ne oživljeni) kada oživi njega: "Tako mi Allaha nisam bio nikada žešći uviđavnošću (uviđavniji, tj. nisam nikada jače vidio, bolje sagledao da si lažac) od mene danas (tj. kao danas što sam se uvjerio)." (Jer je Muhamed a.s. rekao da će Dedžal moći oživiti onoga čovjeka kojega ubije.) Pa će reći lažac: "Ubiću ga (tj. ovoga što mi govori da sam lažac iako sam oživio ubijenoga)." Pa neće se dati vlast (tj. moć Lažovu) nad njim (nad tim dobrim čovjekom, tj. neće ga moći ubiti)."

GLAVA:

Medina niječe (tj. protjerava) nevaljalštinu (rđu).

PRIČAO NAM JE Amr, sin Abasa, pričao nam je Abdurahman, pričao nam je Sufjan od Muhameda, sina Munkjedira, od Džabira, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Došao je (jedan) Beduin k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa se prisegao njemu na Islam. Pa je došao (taj Beduin u danu) od sutra (tj. Pa je došao sutradan) grozničav (tj. spopala ga groznica, dobio je groznicu) pa je rekao: "Oslobodime (prisege, ili: Raskini mi prisegu)."

(Neki kažu da nije tražio raskidanje prisege na Islam nego raskidanje i oslobođenje od dužnosti seobe u Medinu iz svoga mjesta boravka. Neki opet kažu da je raskidanje i oslobađanje od obaveze boravka u Medini.)

Pa nije htio (Muhamed a.s. da oslobodi Beduina i da raskine njegovu prisegu, ili obavezu seobe ili boravka). Tri puta (je Beduin ponovio zahtjev i uvjek je bio odbijen). Pa je rekao (Muhamed a.s.): "Medina je kao (kovački) mijeh, niječe (tj. protjerava, uništava) svoju nevaljalštinu (rđu), a biva čist njezin dobri (dio stanovništva)."

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Šubete od Adija, sina Sabita, od Abdullaha, sina Jezida, rekao je: čuo sam Zejda, sina Sabita, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori:

Pošto je izašao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, k Uhudu (radi borbe), vratili su se (neki) ljudi od njegovih drugova (kući ne htijući da se bore). Pa je rekla (jedna muslimanska) grupa: "Pobićemo ih (tj. ove što se vratiše)." A rekla je (jedna druga) grupa: "Nećemo pobiti njih (tj. Nećemo ih pobiti)." Pa je sišla (objava odlomak): "Pa šta je vama (pa ste se razdvojili) u (pogledu) licemjeraca (na) dvije grupe....". A rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista ona (Medina) protjerava (loše) ljude kao što protjerava (uništava, skida) vatra nevaljalštinu (rđu) željeza."

GLAVA.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Vehb, sin Džerira, pričao nam je moj otac, čuo sam Junusa od Ibnu Šihaba, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Moj Bože, učini u Medini dvije dvostrukosti (dvije količine onoga) što si učinio u Mekji od blagoslova." Slijedio je njega (Džerira) Usman, sin Umera, od Junusa.

PRIČAO NAM JE Kutejbete, pričao nam je Ismail, sin Džafera, od Humejda, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, da bi Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, bio - kada je stizao iz (nekoga) putovanja pa je pogledao k zidovima Medine, (bio bi) dao staviti svoju samaricu (u brzi hod devu, dakle potjerao bi devu). A ako je bio na (nekoj drugoj) jahaćoj životinji, pokrenuo je (tj. razigrao bi) nju od njezine ljubavi (iz ljubavi prema Medini).

GLAVA

mržnje (tj. neželenja, neodobravanja) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da se ogoli (oprazni, isprazni) Medina (od svoje okoline, okolnih sela i naselja iz kojih su htjeli stanovnici da se nastane u Medini).

PRIČAO NAM JE Ibnu Selam, izvijestio nas je Fezarija od Humejda Tavila, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Htjeli su Selimovići da se okrenu (tj. da se premjeste) ka blizini (Vjerovijesnikove a.s.) bogomolje (u Medini jer su stanovali daleko). Pa je mrzio (tj. Pa nije želio) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, da se ogoli (oprazni od okolice) Medina (dakle: nije volio, nije želio da se iseljava okolica Medine) i rekao je: "O Selimovići (ili Selimetovići), zar nećete sebi računati vaše (svoje) tragove (tj. koračaje, korake da će te i za njih biti nagrađeni na sudnjem danu, a njih iz daljine idući bogomolji napravite više nego iz blizine)." Pa su ostali (da i dalje stanuju ondje gdje su i stanovali).

GLAVA.

PRIČAO NAM JE Museded od Jahja-a, od Ubejdulaha, sina Umera, rekao je: pričao mi je Hubejb, sin Abdurahmana, od Hafsa, sina Asima, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Što je (prostora) između moje kuće (ili: sobe) i moje govornice (u mojoj bogomolji) - (taj prostor) je (jedan) vrt (bašča) od vrtova raja (od bašči raja), a moja govornica je na mome bunaru (na mome rezervoaru koji ću imati u raju)."

PRIČAO NAM JE Ubejd, sin Ismaila, pričao nam je Ebu Usamete od Hišama, od njegova oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Pošto je stigao (došao, doselio se) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (u) Medinu, prižestio se (dobio je žestoku vrućinu, temperaturu, tj. obolio je, razbolio se) Ebu Bekjr i Bilal. Pa je bio (običaja) Ebu Bekjr - kada je uzela (tj. kada uzme, kad spopadne) njega groznica - (da) govori:

"Svaki čovjek je odobrojutren u svojoj porodici
A smrt je bliža od kajiša (remena) njegove obuće."

("Musabbehun" je odobrojutren, tj. pozdravljen sa: Dobro jutro! Ta riječ znači i: nahranjen ili napojen jutarnjim jelom ili jutarnjim pićem od nekoga, ko bio.)

A bio je (običaja) Bilal - kada se iščupala (rastupila) od njega groznica - (da) podigne svoj glas (plačući i da) govori (tj. da podigne glas govoreći):

"Zar ne (Pažnja, Pazite)?! Da mi je znati da li ću sigurno omrknuti (jednu) noć?
U dolini, a okolo mene (travke) izhir i dželil.
I da li ću svakako doći (jednoga) dana vodama Midžene.
I da li će se svakako pokazati meni Šama i Tafil."

(Midžennetu ili Medžennetu je mjesto nekoliko milja od Mekje prema Meru Zahranu, a Šametu i Tafilu su dva brda, planine daleko od Mekje oko trideset milja; a neki vele da su to dva vrela.)

Rekao je (Bilal poslije navedenih stihova): "Moj Bože, prokuni (tj. učini prokletim) Šejbeta, sina Rebi'ata, i Utbeta, sina Rebi'ata, i Umejeta, sina Halefa, (onako) kao što su izveli (tj. istjerali oni) nas iz naše zemlje k zemlji (tj. u zemlju) kuge (ili epidemije, pošlice)." Zatim je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Bože moj, omili nam (tj. daj ljubav) k nama (prema) Medini kao (što) je naša ljubav (prema) Mekji ili (da bude još) jača (prema Medini nego prema Mekji). Bože moj, blagoslovi nama u našem sa'u i u našem mudu, i učini zdravom nju (Medinu) nama, i prenesi njezinu groznicu k Džuhfi (u Džuhfu)."

("Sa'" je mjera za žito i voće i iznosi oko 3,34 kg težine. "Mud" je četvrtina "sa'a".)

Rekla je (Aiša): I stigli smo (u) Medinu, a ona je najepidemičnija zemlja Boga (tj. najepidemičnija Božija zemlja).

Rekla je: Pa je bila (dolina, potok) Buthan (u medinskoj pustinji takva da) je tekla široko (tj. razlijevajući se po površini zemlje), misli

(ona, Aiša da je Buthan tekao kao) pokvarena voda (koja je izgubila svoju pravu i boju i miris, pa kao smrdljiva-neprijatna mirisa i žuta voda da je prouzrokovala bolesti).

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukjejra, pričao nam je Lejs od Halida, sina Jezida, od Seida, sina Ebu Hilala, od Zejda, sina Eslema, od njegova oca, od Umera, bio zadovoljan Allah od njega (s njim), rekao je:

"Bože moj, daj mi mučeništvo (šehidluk) u (ili: na) Tvome putu (boreći se), i učini moju smrt u gradu Tvoga poslanika, pomilovao ga Allah i spasio." A rekao je Ibnu Zurej' od Revha, sina Kasima, od Zejda, sina Eslema, od njegove majke, od Hafse, kćeri Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvoje, rekla je: čula sam Umera (da) govori slično njemu (tj. onome što je maločas, maloprije navedeno). A rekao je Hišam od Zejda, od njegova oca, od Hafse: čula sam Umera, bio zadovoljan Allah od njega.

(Tekst je isti i poslije ovoga seneda kao i malo prije što je navedeno.)

U IME ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA

KNJIGA POSTA

GLAVA

bivanja dužnošću (dužnost) posta (mjeseca) ramadana i **(GLAVA)** govora Allaha, uzvišen je: "O (vi) koji ste vjerovali (tj. koji vjerujete), propisao se na vas post kao što se propisao (post i) na (one) koji su (bili) prije vas da se možda pobojite (ne bi li se vi, ne bi li ste se bojali, plašili)."

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Ismail, sin Džafera, od Ebu Suhejla, od njegova oca, od Talhata, sina Ubejdulaha, da je (jedan) Beduin došao k poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, raščupane (tj. neiščešljane) glave pa je rekao:

"O poslaniče Allaha, izvijesti me šta je uzakonio (odredio) Allah na mene od molitve." Pa je rekao: "Pet molitava, osim (tj. izuzev) da učiniš dobrovoljno (još neku) stvar (tj. još nešto)." Pa je rekao: "Izvijesti me, šta je uzakonio Allah na mene od posta." Pa je rekao: "Mjesec ramadan, osim da učiniš dobrovoljno (neku) stvar (tj. još nešto)." Pa je rekao: "Izvijesti me, šta je uzakonio Allah na mene od milostinje." Pa je rekao: Pa je izvijestio njega poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, o zakonima Islama. Rekao je: "Tako mi (Onoga) koji je počastio tebe neću učiniti dobrovoljno (tj. neobavezno nijedne) stvari (ništa), a neću okrnjiti od (onoga) što je uzakonio (propisao, odredio) Allah na mene (nijedne) stvari (tj. ništa, nimalo)." Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Spasio se ako je bio istinit (ako je rekao istinu), ili: unišao je (tj. unići će u) raj ako govori istinu (kad veli da neće okrnjiti, propustiti nimalo ono što je uzakonio Allah)."

(Doslovno: ili: "unišao je (u) raj ako je bio istinit.")

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Ismail od Ejuba, od Nafi'a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Postio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (dan zvani) Ašura' i zapovjedio je za njegovo postenje. Pa pošto se uzakonio ramadan, ostavio se (tj. napustio se post Ašura'a). I bio je (običaja) Abdullah (da) ne posti njega (dan Ašura'a), osim (u slučaju) da se složi (tj. poklopi) sa njegovim postom (koji on postaše, koji je postio redovno na dobrovoljnoj osnovi).

(Dan Ašura' je deseti dan mjeseca muharema.)

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Lejs od Jezida, sina Ebu Habiba, da je Irakj, sin Malikja, pričao njemu da je Urvete izvijestio njega od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje (s njom), da Kurejševići postahu (postiše, da su postili) dan Ašura'a u predislamlju. Zatim je zapovjedio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, za njegovo postenje (sve) dok se (sve dok se nije) uzakonio ramadan, i (tj. a tada) rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ko je htio (tj. Ko hoće), pa neka posti njega (dan Ašura'a), a ko hoće, mrsiće (tj. neka ga ne posti)."

GLAVA

vrijednosti posta.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, od Malikja, od Ebu Zinada, od Aaredža, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Post je štit, pa neka ne bezobrazniči (tj. neka postač ne govori bezobraznih riječi) i neka ne prostači (tj. neka ne postupa kao neuk i prostak, grub čovjek). A ako (jedan) čovjek (pokaže znakove da hoće da) se bije s njime ili (da) se grdi (psuje) s njime, pa neka rekne: Zaista ja sam postač dva puta. Tako mi (Onoga) koji (je Taj što) je moja duša u Njegovoj ruci svakako zadah (miris) usta postača ljepši je kod Boga od mirisa mosuša. Ostavi (postač) svoju hranu, i svoje piće i svoju strast zbog Mene (rekao je Uzvišeni Bog), post je zbog Mene i Ja ću (da) nagradim za njega. A dobrota je (takva da će se nagraditi) sa deset svojih sličnosti (vrijednosti, tj. dobro djelo će se desetorostruko nagraditi)."

GLAVA:

Post je pokriće (iskupljenje za grijehe).

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan, pričao nam je Džami' od Ebu Vaila, od Huzejfeta, rekao je: rekao je Umer, bio zadovoljan Allah od njega:

"Ko pamti izreku od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, o iskušenju?" Rekao je Huzejfete: "Ja sam čuo njega (da) govori: "Iskušenje čovjeka je u njegovoj porodici, i njegovom imanju i njegovom susjedu. Iskupljuje (pokriva) ga molitva, i post i milostinja." Rekao je: "Nije (stvar da) pitam (ili: Nisam pitao) o toj (vrsti iskušenja). Pitam samo o (onoj vrsti iskušenja) koja će se ustalasati kao što se ustalasa more." Rekao je Huzejfete: "A zaista ispod toga (tj. pred tim iskušenjem) su zaključana vrata." Rekao je: "Pa otvoriće se ili razbiće se (tj. Da li će se otvoriti ili razbiti)?" Rekao je: "Razbiće se." Rekao je: "To je najdoličnije (najpodobnije) da se neće zaključati do sudnjega dana (vrata iskušenja, tj. nereda, smutnje, meteža, pobune)." Pa smo rekli Mesruku: "Pitaj ga da li je bio Umer (u takvom predosjećaju da) zna ko su (ta) vrata (tj. ko je ta prepreka neredima među muslimanima)?" Pa je pitao njega pa je rekao: "Da, kao što zna da je pred sutra (tj. prije sutrašnjega dana večerašnja) noć."

GLAVA

rejjana za postače.

(Kao što će se začas razumjeti, "rejjan" je naziv jednih rajskih vrata, a sama riječ znači: mnogo napojen, onaj koji je mnogo pio vode.)

PRIČAO NAM JE Halid, sin Mahleda, pričao nam je Sulejman, sin Bilala, rekao je: pričao mi je Ebu Hazim od Sehla, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Zaista u raju su (jedna) vrata, rekne se njima (zovu se, ime im je) rejjan, unići će od njih (tj. na njih u raj) postači (na) sudnjem danu (kada budu ulazili u raj), neće unići od njih (na njih) niko (doslovno: nijedan čovjek drugi) osim njih. Reći će se: "Gdje su postači?" Pa će ustati. Neće unići od njih (na njih ni) jedan (čovjek drugi) osim njih, pa kada

uniđu, zaključaće se pa nije unišao (tj. pa neće unići) od njih (na njih ni) jedan (čovjek, tj. niko poslije njih)."

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Munzira, rekao je: pričao mi je Ma'n, rekao je: pričao mi je Malikj od Ibnu Šihaba, od Humejda, sina Abdurahmana, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Ko podijeli dva para (od nečega, od kakve imovine) u (ili na) putu Boga, dozivaće se od (više) vrata raja: o robe (slugo) Boga, ovo je dobro. Pa ko je bio od stanovnika molitve (tj. od vršilaca molitve), pozivaće se od Vrata Molitve (to jest od rajskih vrata koja se zovu vrata molitve). A ko je bio od stanovnika borbe (od boraca, ratnika), pozivaće se od Vrata Borbe. A ko je bio od stanovnika posta (postača), pozivaće se od Vrata Mnogonapojenoga. A ko je bio od stanovnika milostinje, pozivaće se od Vrata Milostinje." Pa je rekao Ebu Bekjr, bio zadovoljan Allah od njega: "Sa mojim ocem si ti (otkupljen) i mojom majkom (tj. Dao bih za tebe svoga oca i majku), o poslaniče Allaha, nema na (onoga) ko se pozivao (tj. ko će se pozivati) od tih vrata (ništa) od nužde (tj. nema mu nikakve štete - neće mu biti loše), pa da li će se pozivati ijedan (čovjek, tj. iko) od tih vrata, svakih (od) njih (ili: da li će se ijedan čovjek pozivati sa svih tih vrata)?" Pa je rekao: "Da. I nadam se da ćeš biti (ti jedan) od njih."

GLAVA:

Da li se govori ramadan, ili (se govori) mjesec ramadan, i (GLAVA onoga) ko je vidio (smatrao) to, svako (od) njega (svaki taj izraz) širokim (tj. dozvoljenim).

A rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Ko je postio ramadan....".. I rekao je: "Ne prethodite ramadanu...."..

(To jest: U oba navedena slučaja nije rekao mjesec ramadan ni mjesecu ramadanu.)

PRIČAO NAM JE Kutejbete, pričao nam je Ismail, sin Džafera, od Ebu Suhejla, od njegova oca, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Kada dođe ramadan, otvore se vrata raja."

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukjejra, pričao mi je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba, rekao je: izvijestio me Ibnu Ebu Enes, slobodnjak Temimovića da je njegov otac pričao njemu da je on čuo Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Kada je unišao (Kada uniđe, tj. kada dođe, nastupi) ramadan, pootvaraju se vrata neba, i pozaključavaju se vrata pakla i povežu se (u lance) satane (đavoli)."

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukjejra, rekao je: pričao mi je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba, rekao je: izvijestio me Salim da je Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao: čuo sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Kada ste vidjeli njega (tj. mjesec na nebu), pa postite (tj. započnite post); a kada ste vidjeli (opet) njega, pa omrsite se (tj. završite post). Pa ako se zastro (oblakom mlađak) na vas (nad vama, tj. vama), pa odredite njemu (mjesecu trideset dana, tj. upotpunite posta trideset dana)." A rekao je (drugi) osim njega (osim Jahja-a, a to je Abdullah, sin Saliha, pričajući) od Lejsa, pričao mi je Ukajl i Junus za mlađak ramadana (kada ga vidite, postite, a kada ga vidite, mrsite se).

GLAVA

(onoga) ko je postio ramadan (zbog) vjerovanja, i računanja (na Božiju nagradu) i namjere (da izvrši pobožno djelo).

A rekla je Aiša, bio zadovoljan Allah od nje, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "..... proživiće se (vaskrsnuće oni) na njihovim (tj. na svojim) namjerama."

PRIČAO NAM JE Muslim, sin Ibrahima, pričao nam je Hišam, pričao nam je Jahja od Ebu Selemeta, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Ko je stajao (tj. Ko stoji u molitvi - a to znači: Ko provede u molitvi) Noć Sudbine (Noć Vrijednosti, Lejletul-kadr zbog) vjerovanja i računanja (na Božiju nagradu), oprostilo se (tj. oprostiće se) njemu što je sebi proturio (tj. što je prije toga učinio) od svoga grijeha (od svojih grijeha). A ko je postio ramadan (zbog) vjerovanja i računanja (na Božiju nagradu), oprostilo se (oprostiće se) njemu što je sebi proturio (ili: što se proturilo, što je prethodilo - a to znači: što je prije toga učinio) od njegova grijeha (od svoga grijeha ili od svojih grijeha)."

GLAVA:

Najdarežljiviji što je bio (običaja) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (da) bude - je u ramadanu (ramazanu).

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Ibrahim, sin Sa'da, izvijestio nas je Ibnu Šihab od Ubejdulaha, sina Abdullaha sina Utbeta, da je Ibnu Abas, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, najdarežljiviji (od svih) ljudi sa dobrom, a bilo je najdarežljivije što bude (ili: a bio je opet najdarežljiviji, još darežljiviji) u ramadanu kada sreta (sreće, susreće) njega Džibril. A bio je (običaja) Džibril - na njega mir! - (da) sreta (sreće, susreće) njega (dakle sastaje se s njim) svake noći u ramadanu (tako) da se zguli (tj. da prođe sav ramadan u tim sretanjima i susretima), izlaže njemu (tj. uči pred njim) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, Kur'an (napamet). Pa kada je sreo njega Džibril - na njega mir! - bio je darežljiviji sa dobrom od poslanoga vjetra (poslanoga sa kišom).

GLAVA

(onoga) ko nije ostavio govor laži (laž) i rad sa njim (prema njemu, po lažnom govoru) u postu.

PRIČAO NAM JE Adem, sin Ebu Ijasa, pričao nam je Ibnu Ebu Zi'b, pričao nam je Seid Makburija od svoga oca, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ko nije ostavio (tj. Ko ne ostavi) govor laži (lažni govor) i rad sa njim (i rad po njemu), pa nije Bogu (nikakva) potreba u (tome) da ostavlja (čovjek) svoju hranu i svoje piće."

GLAVA:

Da li će reći: zaista ja sam postač (ili: zaista ja postim), kada se grdio (psovao, tj. kada je njega neko grdio)?

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Musa-a, izvijestio nas je Hišam, sin Jusufa, od Ibnu Džurejdža, rekao je: izvijestio me Ata' od Ebu Saliha Zejata da je on čuo Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: rekao je Allah:

"Svaki rad sina Adema (rad čovjeka) je za njega (je njemu) osim posta, pa (ili: jer) zaista on je za Mene (ili: zbog Mene) i Ja ću nagraditi za njega. I post je štit. I kada bude dan posta jednoga (od) vas, pa neka ne bezobrazniči, i neka ne viče (neka se ne dere). Pa ako se psuje s njim jedan (čovjek) ili se bije s njim, pa neka rekne: zaista ja sam čovjek postač. Tako mi (Onoga) koji je (taj što je) duša Muhameda u Njegovoj ruci, svakako zadah (miris) usta postača je ljepši kod Allaha od mirisa mošusa. Za postača su (tj. Postač ima) dvije radosti (što) se raduje njima dvjema (što ih provodi, što će ih provoditi): kada se omrsi (tj. kad iftari), raduje se; i kada sretne svoga Gospoda (Gospodara), radovaće se sa svojim postom (zbog svoga posta)."

GLAVA

posta za (onoga) ko se bojao (ko se boji, plaši) na svoju osobu neoženjenosti (tj. ko se plaši za svoju osobu, za sebe neoženjenosti, ledičnosti da bi ga ona mogla navući na grijeh).

PRIČAO NAM JE Abdan od Ebu Hamzeta, od Aameša, od Ibrahima, od Alkameta, rekao je: Dok ja idem sa Abdullahom, bio zadovoljan Allah od njega, pa je rekao (tj. reče on):

Bili smo (jedanputa) sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao: "Ko je mogao (tj. Ko može) snošaj (polni odnos; ili: brak, tj. Ko može stupiti u brak), pa neka se oženi, pa (jer) zaista ono (tj. stupanje u brak) je spuštenije (tj. čednije je) za vid i utvrđenije (bezbjednije, sigurnije je) za polni ud. A ko nije mogao (ko ne može braka), pa na njega je (da se bavi) sa postom, pa (jer) zaista on je njemu utuk (jalovljenje, tj. uništenje strasti)."
GLAVA

govora Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Kada ste vidjeli mlađak, pa postite, a kada ste vidjeli njega, pa omrsite se."

A rekao je Silete od Ammara: Ko je postio dan sumnje (je li nastao ramadan ili nije), pa već se protivio (nije bio pokoran) Ebul-Kasimu, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, od Malikja, od Nafi'a, od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, spomenuo ramadan pa je rekao:

"Ne postite do (da) vidite (ili: dok ne vidite) mlađak, a ne mrsite se (tj. nemojte prestati postiti ramazan) do (da) vidite njega (tj. dok ne vidite ponovo mlad mjesec - mlađak na kraju ramazana mjeseca). Pa ako se na vas (vama) zastrlo (oblakom, dakle ako je mlad mjesec zaklonjen oblakom - ako je oblačno), pa odredite za njega (trideset dana)."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, pričao nam je Malikj od Abdullaha, sina Dinara, od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Mjesec je dvadeset i devet noći (tj. dana), pa ne postite do (da) vidite (dok ne vidite) njega. Pa ako se zastrlo (oblakom) na vas, pa upotpunite broj (na količinu od) trideset.

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, pričao nam je Šubete od Džebeleta, sina Suhajma, rekao je: čuo sam Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (da) govori: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Mjesec je ovako i ovako." I uzeo je (tj. stisnuo je, skupio je) palac u trećem (pokazivanju prsta obiju ruku).

(Dva puta je pokazao sve prste od obe ruke, a treći puta je skupio, sakrio palac jedne ruke. Dva puta po deset je dvadeset, i treći puta devet - jer je palac odstranjen iz brojanja treći puta - pa je onda zbir dvadeset i devet. Na prste je pokazao da je u mjesecu 29 dana. "Hanese" znači: odstraniti se; a znači i: uzeti, oduzeti, skupiti, stisnuti, sakriti palac prst pri pokazivanju na prste brojčane vrijednosti nečega.)

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Šubete, pričao nam je Muhamed, sin Zijada, rekao je: čuo sam Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, - ili je rekao (Ebu Hurejrete r.a.): rekao je Ebul-Kasim, pomilovao ga Allah i spasio:

"Postite zbog viđenja njega (mlađaka), i mrsite se (tj. završite cjelokupni post mjeseca ramazana) zbog viđenja njega. (To jest: pri viđenju njega - mlađaka. "Li" ovdje znači: pri, kod.) Pa ako se učinio nerazumnim (tj. ako se sakrio, pokrio prašinom i sličnim) na vas, pa upotpunite broj (dana mjeseca) šabana trideset (dana)."

PRIČAO NAM JE Ebu Asim od Ibnu Džurejdža, od Jahja-a, sina Abdullaha sina Sajfije, od Ikjrimeta, sina Abdurahmana, od Umu Selemete (Umu Seleme), bio zadovoljan Allah od nje, da se Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, zakleo (da će sebe spriječiti) od svojih žena (tj. od ulaženja svojim ženama) mjesec (dana). Pa pošto je prošlo dvadeset i devet dana, otišao je jutrom (prije podne) ili je otišao večerom (poslije podne). Pa se reklo njemu:

"Zaista ti si se zakleo da nećeš ulaziti (jedan) mjesec." Pa je rekao: "Zaista mjesec biva (bude) dvadeset i devet dana."

PRIČAO NAM JE Abdul-Aziz, sin Abdullaha, pričao nam je Sulejman, sin Bilala, od Humejda, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Zakleo se poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da će se spriječiti) od (ulaženja, ulaska) svojim ženama. I bila se iščašila (pokrenula) njegova noga, pa je ostao (stanovao, boravio) u (jednoj) sobi dvadeset i devet noći (tj. dana), zatim je sišao (tj. izašao). Pa su rekli: "O poslaniče Allaha, zakleo si se mjesec (dana da ćeš ostati)." Pa je rekao: "Zaista mjesec biva dvadeset i devet."

GLAVA:

Dva mjeseca blagdana (praznika) neće se okrnjiti njih dva.

Rekao je Ebu Abdullah: rekao je Ishak: Iako je bio (blagdanski mjesec) krnjav (okrnjen), pa on je potpun. A rekao je Muhamed (sin Sirina): Neće se sastati njih dva (tako da) oba (od) njih dva je (svaki) okrnjen.

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Mutemir, rekao je: čuo sam Ishaka, misli (na) sina Suvejda, (priča) od Abdurahmana, sina Ebu Bekjreta, od njegovoga oca, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. - H -. A pričao mi je Museded, rekao je: pričao nam je Mutemir od Halida Haza'a, rekao je: izvijestio me Abdurahman, sin Ebu Bekjreta, od njegova oca, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Dva mjeseca neće se okrnjiti njih dva, dva mjeseca blagdana (praznika): ramadan (mjesec) i zul-hidže (mjesec)."

GLAVA

govora Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Nećemo pisati i nećemo računati."

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Šubete, pričao nam je Esved, sin Kajsa, pričao nam je Seid, sin Amra, da je on čuo Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da je on rekao:

"Zaista mi smo narodni narod (tj. nepismen narod), nećemo pisati i nećemo računati (tj. ne pišemo i ne računamo). Mjesec je ovako i ovako." Misli (na to da) je jedanput dvadeset i devet, a jedanput trideset (dana).

GLAVA:

Neće pristupati ramadanu sa postom dana (jednog dana), a ni dva dana (tj. Neće čovjek postiti pred ramadan onaj dan ili ona dva dana) nikako.

(Tj. Neće nikako pristupati....., jer je na kraju glagola "nne" za pojačanje.)

PRIČAO NAM JE Muslim, sin Ibrahima, pričao nam je Hišam, pričao nam je Jahja, sin Ebu Kjesira, od Ebu Selemeta, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da je on rekao:

"Neće pristupati nikako (ili: Neka ne pristupa nikako) jedan (od) vas ramadanu sa postom (postenjem jednoga) dana ili dva dana, osim da (neki) čovjek bude (u takvoj prilici da) postaše (da posti) svoj post (koji

je uobičajio da posti, pa mu se podudari sa jednim ili dva dana pred ramadan) pa neka posti taj dan."

GLAVA

govora Allaha, veličajno je Njegovo spominjanje: "Dozvolilo se vama (u) noći posta bezobrazničenje (tj. u ime polnoga odnosa prilaženje) k vašim (svojim) ženama, one su odijelo (tj. zaštita od preljuba) za vas (vama), a vi ste odijelo za njih, znao je Allah da zaista vi varaste (zavaravaste) vaše osobe (sami sebe) pa je primio pokajanje vaše i oprostio je vama, pa sada vršite spolni odnos s njima, i tražite što je propisao Allah za vas (vama).....".

PRIČAO NAM JE Ubejdulah, sin Musa-a, od Israila, od Ebu Ishaka, od Bera-a, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bili su (ovakvoga običaja) drugovi Muhameda, pomilovao ga Allah i spasio, kada je bio (od njih svaki) čovjek postač, pa je nastupilo (vrijeme za) mršenje, pa je zaspao prije (nego) da se omrsi - nije jeo (tj. ne bi onda jeo tu) svoju noć, a ni (idući) svoj dan do (da, tj. dok ne) omrkne (tj. do sutra naveče). I (još je rekao Bera') da je Kajs, sin Sirmeta, Ensarija bio postač. Pa pošto je nastupilo mršenje, došao je svojoj ženi pa je rekao njoj: "Da li je kod tebe (kakvo) jelo (tj. Imaš li kakva jela, hrane)?" Rekla je: "Ne, ali otići ću (tj. hoću li otići) pa ću tražiti za tebe (tebi)." A bio je (u prilici u tom) svome danu (da je morao da) radi. Pa su savladala njega njegova dva oka (tj. Pa je zaspao jer je bio umoran od posla, a žena još nije bila donijela hrane). Pa je došla njemu njegova žena. Pa pošto je vidjela njega (da je zaspao), rekla je: "Razočarenje za tebe!" (Tj.: "Pogriješio si!") Pa pošto se upolovio (sutrašnji) dan, onesvijestio se on. Pa se to spomenulo Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je sišao ovaj odlomak: "Dozvolilo se vama (u) noći posta bezobrazničenje (tj. u ime spolnoga odnosa prilaženje) k vašim (svojim) ženama.....". Pa su se obradovali sa njim (tj. zbog njega, ovoga odlomka) žestokom (tj. velikom) radošću. I sišao je (i odlomak): "..... i jedite i pijte (sve) dok se razjasni vama (ili: tako da se razjasni vama - a to znači: da vam se jasno ukaže, da vam bude jasan) bijeli konac od crnoga konca (bijela nit od crne niti).....".

(To je u stvari dio i nastavak već navedenoga odlomka Kur'ana.)

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: ".... i jedite i pijte (sve dotle) da se razjasni (postane jasan) vama bijeli konac od crnoga konca od zore, zatim upotpunite post do noći....". U (vezi) njega (tj. O njemu je pričao) Bera' od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Hadžadž, sin Minhala, pričao nam je Hušejm, rekao je: izvijestio me Husajn, sin Abdurahmana, od Ša'bije, od Adijja, sina Hatima, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Pošto je sišao (odlomak u kojem se kaže): "..... da se razjasni vama bijeli konac od crnoga konca....", upravio (tj. pošao, došao) sam k crnom užetu i k bijelom užetu (konopcu, tj. uzeo sam crni i bijeli konopac), pa sam učinio (stavio) njih dva pod moj (svoj) jastuk, pa sam počeo (da) gledam u noći (posta) pa neće se razjasniti (pokazati, tj. pa se ne razjašnjava, ne pokazuje se) meni (crni od bijeloga). Pa sam otišao jutrom (tj. poranio) na poslanika Allaha (tj. poslaniku Allaha), pomilovao ga Allah i spasio, pa sam to spomenuo njemu pa je rekao: "To (ti) je samo crnina noći i bjelina dana."

PRIČAO NAM JE Seid, sin Ebu Merjema, pričao nam je Ibnu Ebu Hazim od svoga oca, od Sehla, sina Sa'da. - H - A pričao mi je Seid, sin Ebu Merjema, pričao nam je Ebu Gassan Muhamed, sin Mutarrifa, rekao je: pričao mi je Ebu Hazim od Sehla, sina Sa'da, rekao je:

Spustio se (odlomak u kojem se kaže): "..... i jedite i pijte (dotle) da se razjasni vama bijeli konac od crnoga konca....", a nije (bio) sišao (onaj dio u tom odlomku koji glasi) "od zore". Pa je bio (običaj neki dio od) ljudi (da postupa ovako) kada su htjeli post: svezao je (tj. svezao bi) jedan (od) njih u (tj. na, za) svoju nogu bijeli konac i crni konac, i

neprestano jede (dotle) dok se razjasni njemu viđenje (raspoznavanje) njih dva (konca). Pa je spustio (objavio) Allah poslije (toga riječi toga odlomka): "....od zore.....". Pa su znali (tj. saznali, doznali) da On misli samo (na) noć i dan (pod izrazom bijeli konac i crni konac).

(Zorin bijeli konac i zorin crni konac.)

GLAVA

govora Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Neka nikako ne spriječi vas od vašega objeda pred zoru poziv (ezan) Bilala."

PRIČAO NAM JE Ubejd, sin Ismaila, od Ebu Usameta, od Ubejdulaha, od Nafi'a, od Ibnu Umera i Kasima, sina Muhameda, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da Bilal pozivaše (na molitvu) u noći (dok je još noć, pomrčina), pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Jedite i pijte do (časa kada je počeo da) poziva (na molitvu, tj. dok počne da uči ezan) Ibnu Umi Mekjtum, pa (jer) on neće pozivati (tj. ne poziva) do (da) izlazi zora. (Tj. dok se ne pojavi zora.) Rekao je Kasim: A nije bilo među pozivom (pozivanjima, pozivima, ezanima) njih dvojice (tj. između ezana njih dvojice nije bilo vremenskog razmaka) osim (toliko) da se uspenje (popne) ovaj, a siđe ovaj (tj. onaj, na uzvišicu sa koje se pozivalo na molitvu, ili, možda, na neki kamen, jer za vrijeme Muhameda a.s. nije bilo munare)."

GLAVA

odgađanja (za kraj noći) objeda pred zoru (za vrijeme ramadana-ramazana).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Ubejdulaha, pričao nam je Abdul-Aziz, sin Ebu Hazima, od Ebu Hazima, od Sehla, sina Sa'da, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Objedovavah (Objedovah, Izvršavah objed, Jeo sam) pred zoru u svojoj porodici, zatim biva moja žurba (tj. zatim žurim, žurio sam) da

stignem ničičenje (da bih stigao da obavim molitvu jutra - sabah) sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio.

GLAVA

količine koliko (tj. iznos količine, iznos vremenskog razmaka koji) je između objeda pred zoru i molitve zore.

PRIČAO NAM JE Muslim, sin Ibrahima, pričao nam je Hišam, pričao nam je Katadete od Enesa, od Zejda, sina Sabita, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Objedovali (Jeli) smo pred zoru sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, zatim je ustao k molitvi (zore - sabahu). Rekao sam: "Koliko je bilo između poziva (za molitvu - ezana) i objeda pred zoru?" Rekao je: "Količina (vremena da se moglo pročitati, proučiti) pedeset odlomaka." (Odlomaka iz Kur'ana.)

GLAVA

blagoslova objeda (sehura, ručka, jela) pred zoru bez zahtijevanja (da se taj objed mora izvršiti), jer zaista Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, i njegovi drugovi su spajali (sastavljali su post dva dana uzastopice, ne mrseći se, bez mršenja uopće), i nije se spominjao objed pred zoru (uopće).

(Tj. nije se spominjao objed pred zoru kada su spajali po dva dana neprekidnoga posta.)

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Džuvejrijete od Nafi'a, od Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njega, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, spajao (post jednoga dana sa postom drugoga dana), pa su spajali ljudi (slijedeći njegov postupak), pa je bilo teško na njih (pa je to bilo teško njima). Pa je zabranio njima (taj postupak). Rekli su:

"Zaista ti spajaš." Rekao je: "Nisam kao vaš lik (oblik, tip, tj. Nisam ja kao vi). Ja zaista bivam trajno (u takvom stanju da) se hranim

i napajam se (tj. imam snagu da izdržim sastavljeni post od dva dana neprekidno kao da se hranim i kao da se napajam)."

PRIČAO NAM JE Adem, sin Ebu Ijasa, pričao nam je Šubete, pričao nam je Abdul-Aziz, sin Suhejba, rekao je: čuo sam Enesa, sina Malikja, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Objedujte pred zoru, pa (jer) zaista u objedu pred zoru je blagoslov."

GLAVA:

Kada je naumio (tj. donio odluku) u danu post (Kada je donio odluku za post u toku dana).

A rekla je Umu Derda': Bio je Ebu Derda' (običaja da) govori: "Kod vas (li) je (kakva) hrana (tj. Imate li kakve hrane)?" Pa ako smo rekli: Ne, rekao je (rekao bi on): "Pa zaista ja sam postač ovaj moj dan (tj. Postiću onda danas)." I činio je njega (ovaj postupak) Ebu Talhate, i Ebu Hurejrete, i Ibnu Abas i Huzejfete, bio zadovoljan Allah od njih.

PRIČAO NAM JE Ebu Asim od Jezida, sina Ebu Ubejda, od Selemeta sina Ekjvea, bio zadovoljan Allah od njega, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, poslao (jednoga) čovjeka (da) doziva (tj. da viče, objavi) u (među) ljudima (u) danu Ašura'a da (onaj) ko je jeo, pa neka upotpuni (postenje, post), ili: pa neka posti (zaposti); a ko nije jeo pa neka ne jede.

GLAVA

postača (kada se nađe u takvom stanju da) osvane oskvrnjen (nečist u smislu vjerskih propisa jer je vršio polni odnos ili je u snu mu se desilo izlijevanje sjemena pa se nije okupao poslije tih slučajeva).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, od Malikja, od Sumejja, slobodnjaka Ebu Bekjra, sina Abdurahmana sina Harisa sina

Hišama sina Mugireta, da je on čuo Ebu Bekjra, sina Abdurahmana (da) je rekao: Bio sam ja i moj otac kada smo unišli na Aišu i Umu Selemu (tj. Da posjetimo Aišu i Umu Selemu). - H - Pričao nam je Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, rekao je: izvijestio me Ebu Bekjr, sin Abdurahmana sina Harisa sina Hišama, da je njegov otac Abdurahman izvijestio Mervana da su Aiša i Umu Selema izvijestile njih dvije njega da poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (bivaše, bio je ponekad u takvom stanju da) stizaše (tj. zaticaše) njega zora, a on je oskvrnjen (džunub) od svoje porodice (žene), zatim se okupa i posti. A rekao je Mervan Abdurahmanu, sinu Harisa:

"Zaklinjem se sa Allahom (zaklinjem se Allahom) zaista obratićeš se grubo (oštro) svakako sa njom (sa tom izjavom) Ebu Hurejretu." A Mervan je tada na Medini (bio je u Medini upravnik, postavljen od Muavije). Pa je rekao Ebu Bekjr: Pa je mrzio to (tj. Pa nije želio to) Abdurahman. Zatim se odredilo nama da se sastanemo u Zul-Hulejfi. A bila je za Ebu Hurejreta tamo (jedna) zemlja (tj. Ebu Hurejrete je imao tamo nekakvu zemlju, posjed). Pa je rekao Abdurahman Ebu Hurejretu:

"Zaista ja sam spominjač (tj. ja ću spomenuti) tebi (jednu) stvar. A da nije Mervan zakleo se na mene u njoj (tj. da me nije zakleo za nju, za tu stvar), ne bih spomenuo nje tebi." Pa je (onda njemu) spomenuo govor Aiše i Umu Seleme. Pa je rekao (Ebu Hurejrete): "Tako je pričao meni Fadl, sin Abbasa, a on je znaniji." (Naime, Ebu Hurejrete je bio mišljenja da nije valjano zapostiti neokupan. To svoje mišljenje je zasnivao na hadisu koji je pričao, kako je već navedeno, Fadl, sin Abbasa: "Men edrekjehul-fedžru džunuben fe la jesum" - "Ko (bude u takvom stanju da) je stigla njega zora oskvrnjenoga, pa neće postiti." Taj hadis je zabilježio Nesija. Neki tvrde da je Ebu Hurejrete napustio poslije, to svoje mišljenje, navodno, kada je doznao za govor Aiše i Umu Seleme. Međutim, navedeni tekst u Buhariji pokazuje da, bar za vrijeme toga razgovora, Ebu Hurejrete nije odstupio od svoga mišljenja.) A rekao je Hemam i sin Abdullaha, sina Umera, od Ebu Hurejreta: Bio je (običaja) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (da) zapovijeda nama za mršenje, (mršenje, tj. da se omrsimo kada osvanemo oskvrnjeni). A prvo je oslonjenije (tj. hadis Aiše i Umu Seleme je jačega oslonca, ili jačega seneda u smislu hadiske nauke).

(Neki komentatori tumače riječi Ebu Hurejreta "a on (Fadl) je znaniji", to jest: Fadl bolje zna o onome hadisu što mi ga je pričao, pa njemu je odgovornost, a ne na meni.)

GLAVA

doticanja kože (tj. površine tijela žene) za postača. (Tj. GLAVA o tome kada se postač dotakne površine tijela svoje žene.)

A rekla je Aiša, bio zadovoljan Allah od nje: Zabranjuje se njemu njezin polni ud (organ).

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, rekao je od Šubeta, od Hakjema, od Ibrahima, od Esveda, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Bio je (običaja) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (da) poljubi i dotiče se kože, a on je postač. A bio je najvlasniji (od) vas za svoju potrebu (ili: za svoj polni ud, organ, tj. vladao je, gospodario je svojom strašću više nego vi, pa je i mogao da ove neke radnje vrši jer ga one nisu mogle navesti na ono što bi mu pokvarilo post). A rekao je (valjda Buharija): rekao je Ibnu Abas: "Mearibu" je (isto što i) "Hadžetun" (potreba, potrepština). A rekao je Tavus: "Ulil-Irbeti" je glup (ludak koji je takav da) nema potrebe za njega u ženama (tj. nema nikakve potrebe za ženama).

GLAVA

poljupca za postača.

A rekao je Džabir, sin Zejda: Ako je pogledao pa je izbacio sjeme, upotpuniće svoj post.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Musena-a, pričao nam je Jahja od Hišama, rekao je: izvijestio me moj otac od Aiše, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. - H - A pričao nam je Abdullah, sin Meslemeta, od Malikja, od Hišama, od njegova oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje (s njom), rekla je:

Zaista je bio (običaja) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) zaista poljubi neku (od) svojih žena, a on je postač (a on posti). Zatim se nasmijala.

(Njezino smijanje poslije pričanja značilo je da se radi upravo o njoj.)

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja od Hišama, sina Ebu Abdullaha, pričao nam je Jahja, sin Ebu Kjesira, od Ebu Selemeta, od Zejnebe, kćeri Umu Seleme, od njezine majke, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Dok sam ja (bila jedanput) sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u (dlakavoj vunenoj) odjeći, kadli dobih mjesečnicu. Pa sam se izvukla, pa sam uzela odjeću moje (svoje) mjesečnice (tj. svoju odjeću koju sam oblačila kada sam u mjesečnici). Pa je rekao: "Šta je tebi? Da li si dobila mjesečnicu?" Rekla sam: "Da." Pa sam unišla sa njim u odjeću (tj. pod odjeću kojom smo se pokrivali, čupavu vunenu odjeću). A bila je ona i poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (bili su običaja da) se kupaju njih dvoje iz jedne posude. I ljubljaše (on) nju (ili: I ljubio je on nju), a on je postač.

GLAVA

kupanja postača.

A skvasio je Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (jednu) odjeću pa je bacio nju na sebe, a on je postač. A unišao je Šabija (u) kupatilo, a on je postač. A rekao je Ibnu Abas: Nema štete da se okusi lonca ili (prehranbene) stvari. (Tj. da se postač samo okuša onoga što je u loncu, je li na primjer, slano, ali ne da žvače. Samo da stavi u usta i da opet izvadi iz usta.) A rekao je Hasen: Nema štete u mućenju vode u ustima i (u) rashlađivanju za postača. A rekao je Ibnu Mes'ud: Kada je bio (tj. Kada bude, nastane) post jednoga (od) vas, pa neka osvane namazan (mirisnom pomasti, pomadom), iščešljan (uređene kose). A rekao je Enes: Zaista za mene je (tj. ja imam jedan) rezervoar (kacu, bačvu), uniđem (uđem bacim se) u njega, a ja sam postač. ("tekahhame": baciti se, unići u vodu.) A spominje se od

Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da je on čistio zube (zubočistkom, misvakom), a on je postač. A rekao je Ibnu Umer: Čistiće zube (postač zubočistkom u) početku dana i (na) njegovom kraju. (Doslovno: i zadnjem (dijelu) njega, dana.) A rekao je Ata': Ako je proždérao (tj. brzo progutao) svoju pljuvačku (poslije čišćenja zuba, kako neki kažu), neću reći (da) se omrsio (tim postupkom postač). A rekao je Ibnu Sirin: Nema štete u vlažnom misvakju (u vlažnoj zubočistki, tj. da očisti postač svoje zube vlažnom zubočistkom). Reklo se (njemu; Ibnu Sirinu): "Za nju (tj. Ona, zubočistka ima) okus." Rekao je: "I voda ima okus, (doslovno: I voda, za nju je okus), a ti mućkaš s njom (u ustima, tj. njom ispiraš, pereš usta). A nije vidio (smatrao) Enes, i Hasen, i Ibrahim u surmi (tj. u uljepšavanju trepavica antimonom) za postača (nikakve) štete.

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Saliha, pričao nam je Ibnu Vehb, pričao nam je Junus od Ibnu Šihaba, od Urveta i Ebu Bekjra, rekla je Aiša, bio zadovoljan Allah od nje:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (ponekad u takvom stanju da) stigne (zatekne) njega zora oskvrnjena (neokupana) u ramadanu od (onoga drugoga načina oskvrnjen-džunub) osim sna (osim izljeva sjemena u snu), pa se okupa i posti.

PRIČAO NAM JE Ismail, rekao je: pričao mi je Malikj od Sumeja, slobodnjaka Ebu Bekjra, sina Abdurahmana sina Harisa sina Hišama sina Mugireta, da je on čuo Ebu Bekjra, sina Abdurahmana (da kaže):

Otišli smo ja i moj otac kod Aiše r.a. dok (tj. te) smo ušli kod nje (tj. posjetili smo Aišu), bio zadovoljan Allah od nje (s njom). Rekla je: "Svjedočim na poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zaista je bio (ponekad u takvom stanju da) zaista osvane oskvrnjen (džunub, džunup, neokupan) od spolnoga odnosa, osim polucije (tj. nije u snu da je bio izljev sjemena, ili: nije u snu bio izljev sjemena), zatim posti (zatim bi postio) njega (taj dan)." Zatim smo unišli (ušli) na Umu Selemu (kod Umu Seleme), pa je rekla slično tome.

GLAVA

postača kada je jeo (kada bi jeo) ili pio zaboravljajući (zaboravivši da posti).

A rekao je Ata': Ako je išmrknuo (frknuo, istjerao vodu iz nosa - a veli se da "istensere" znači što i "istenšeka": ušmrknuti, uvući vodu u nos), pa je unišla voda u njegovo grlo - nema štete s njime (u njemu, tj. u tome) ako nije posjedovao (postač mogućnosti da to spriječi, tj. ako to nije mogao da spriječi). A rekao je Hasen: Ako je unišla (Ako uniđe, uđe u) njegovo (postačevo) grlo muha, pa nema ništa (nikakve stvari) na njega. A rekao je Hasen i Mudžahid: Ako je spolno općio zaboravljajući (da posti), pa nema stvari (nikakve, tj. ništa) na njega.

PRIČAO NAM JE Abdan, izvijestio nas je Jezid, sin Zurej'a, pričao nam je Hišam, pričao nam je Ibnu Sirin od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Kada je (postač) zaboravio pa je jeo i pio, pa neka upotpuni (dovrši, završi) svoj post, pa (jer) nahranio je njega samo Allah i napojio je njega."

GLAVA

zubočistke, vlažne i suhe za postača.

A spominje se od Amira, sina Rebi'ata, rekao je: Vidio sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) čisti zube (zubočistkom, misvakjom), a on je postač (toliko puta) što neću izbrojiti, ili (sumnja pripovjedač) nabrojiti. (Tj. ni broja ne znam koliko sam ga puta vidio da čisti zube posteći). A rekao je Ebu Hurejrete od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Da nije (toga) da budem težak na svoju sljedbu (tj. da bih bio napravio poteškoću svojoj sljedbi, a to znači: Kad ne bih otežao svojoj sljedbi), zaista bih zapovjedio

njima za zubočistku kod svakoga čišćenja (pred molitvu - pri abdestu)." A predaje (tj. priča) se slično njemu od Džabira i Zejda, sina Halida, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. A nije naročito spomenuo (tj. izdvojio, izuzeo) postača od (drugih lica) osim njega. A rekla je Aiša od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Zubočistka je čišćenje (tj. čistač) za usta, zadovoljstvo za Gospoda." A rekao je Ata' i Katadete: Gutaće (postač) svoju pljuvačku.

PRIČAO NAM JE Abdan, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Mamer, rekao je: pričao mi je Zuhrija od Ata'a, sina Jezida, od Humrana, rekao je: vidio sam Usmana, bio zadovoljan Allah od njega, (a on) se čistio (abdestio je). Pa je izlio (polio vodu) na svoje dvije ruke triput, zatim je mućkao (sebi u ustima vodu) i išmrknuo je, zatim je oprao svoje lice triput, zatim je oprao svoju desnu ruku do lakta triput, zatim je oprao svoju lijevu ruku do lakta triput, zatim je potrao sa svojom glavom (tj. svoju glavu), zatim je oprao svoju desnu nogu triput, zatim lijevu triput, zatim je rekao: vidio sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) se očistio načinom ovoga moga čišćenja (kao ovo moje čišćenje), zatim je rekao:

"Ko se očistio (tj. Ko se očisti) načinom ovoga moga čišćenja (kao ovo moje čišćenje), zatim klanja dva naklona (rekjata, tako da) neće pričati (tj. ne priča, ne pričajući u mislima) svojoj osobi (tj. sam sebi) u njima dvama (naklonima, rekjatima) sa (kakvom) stvari (ni o kakvoj stvari, ni o čemu) - oprostiće se njemu (sve) što je prethodilo od njegova grijeha (tj. oprostiće mu se grijesi koje je prethodno počinio, naravno mali grijesi)."

GLAVA

govora Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Kada se čistio (tj. Kada se čisti, abdesti), pa neka ušmrkne sa svojom nozdrvom vodu." (Ili:, pa neka šmrkne u svoju nozdrvu vodu.")

I nije razlikovao između postača i (drugog lica) osim njega (tj. nepostača). A rekao je Hasen: Nema štete sa seutom (tj. u seutu, lijeku koji se salije, stavi u nos) ako nije (seut) došao (dopro) k njegovom grlu. I podvući će surmu (tj. I uljepšaće antimonom trepavice). A rekao

je Ata': Ako se mućkao (tj. Ako je mućkao vodu u ustima), zatim je izlio što je u njegovim ustima od vode, neće štetiti njemu ako nije prožderao (progutao) svoje pljuvačke i (ono) što je ostalo u njegovim ustima. A neće žvakati smolu (za žvakanje). Pa ako je prožderao (progutao) pljuvačku smole, neću reći (ne velim): "Zaista se on omrsio", ali (tj. nego) zabranjuje se od njega (od toga postupka). Pa ako je išmrknuo pa je unišla (ušla) voda (u) njegovo grlo, nema štete jer zaista on nije posjedovao (mogućnosti da to spriječi).

GLAVA:

Kada je spolno općio u ramadanu (u ramazanu).

A spominje se od Ebu Hurejreta, podigao je njega (taj hadis, tj. pripisao ga je Muhamedu a.s.): "Ko se omrsio (jedan) dan od ramadana bez isprike (tj. nemajući opravdana razloga), a ni (kakve) bolesti, neće izvršiti (tj. nadomjestiti, nadoknaditi, naknaditi) njega (taj omršeni dan ramadana) post (cijeloga) vremena (tj. vejčni post) iako bi postio njega (vječni post, vječno za omršeni ramadanski dan)." (Dakle ne bi to mogao naknaditi kad bi poslije toga postio vječno, cijeli život.) I za njega (tj. ovo) je rekao (i) Ibnu Mes'ud. A rekao je Seid, sin Musejeba, i Šabija, i Ibnu Džubejr, i Ibrahim, i Katadete i Hammad: Izvršiće (jedan) dan mjesto njega (omršenog dana ramadana).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Munira, čuo je Jezida, sina Haruna, pričao nam je Jahja, on je sin Seida, da je Abdurahman, sin Kasima, izvijestio njega od Muhameda, sina Džafera sina Zubejra sina Avvama sina Huvejlida, od Abbada, sina Abdullaha sina Zubejra, izvijestio je njega da je on čuo Aišu, bio zadovoljan Allah od nje, (da ona) govori:

Zaista je (jedan) čovjek došao Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao: "Zaista on se spalio (tj. spaliće se u paklu na sudnjem danu)." Rekao je (Muhamed a.s. tome čovjeku): "Šta je tebi (Šta se to desilo tebi)?" Rekao je: "Pogodio sam svoju porodicu (tj. ženu) u ramadanu (a to znači: izvršio sam spolni odnos sa svojom ženom u danu ramadana)." Pa se došlo Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, sa (jednim) zembiljem (tj.

donešen mu je jedan takav zembilj koji) se zove arak (arak je zembilj, košara, korpa opletena od palminoga lišća).

(Veli se da je taj zembilj bio napunjen datulama.)

Pa je rekao: "Gdje je spalitelj (sebe, ili: spaljeni)?" Rekao je: "Ja (sam ovdje)." Rekao je: "Milodari sa ovim (tj. Milodari ovo)."

(Tj. "Podaj ovaj zembilj kao milostinju da bi ti ta milostinja pokrila, otkupila taj grijeh što si ga počinio.")

GLAVA:

Kada je spolno općio u ramadanu, a nije bila za njega (nikakva) stvar (tj. a nije imao ništa), pa se milodarilo na njega (njemu), pa neka otkupi (svoj grijeh onim što mu se milodarilo).

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, rekao je: izvijestio me Humejd, sin Abdurahmana, da je Ebu Hurejrete, bio zadovoljan Allah od njega, rekao:

Dok smo mi sjedači (tj. Dok smo sjedili jedanput) kod Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, kadli dođe njemu (jedan) čovjek pa je rekao (pa reče): "O poslaniče Allaha, propao sam." Rekao je: "Šta je tebi?" Rekao je: "Pao sam na svoju ženu, a ja sam postač." Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Da li nalaziš vrat (tj. Imaš li roba da) oslobodiš njega?" Rekao je: "Ne." Rekao je: "Pa da li možeš da postiš dva uzastopna mjeseca?" Rekao je: "Ne." Pa je rekao: "Pa da li nalaziš (mogućnost za) nahranjivanje šezdesetorice siromaha?" Rekao je: "Ne." Rekao je (Ebu Hurejrete): Pa je ostao kod Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (čekajući šta će mu se konačno reći). Pa dok smo mi na tom (dok smo mi bili prisutni), došlo se Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, sa arakom (tj. donio mu se jedan) arak, u njemu su (bile) datule (hurme). A arak je zembilj. Rekao je: "Gdje je pitalac (molilac, molioc za savjet)?" Pa je rekao: "Ja (Tu sam)." Rekao je:

"Uzmi ih (datule), pa milodari s njim (s njima)." Pa je rekao (taj) čovjek: "Zar na (nekoga) siromašnijeg od mene (od sebe), o poslaniče Allaha (da to podijelim, milodarim)? Pa tako mi Allaha nema (nije) među njezina dva kamenjara - hoće (da kaže) dva kamenita predjela (kraja između kojih se nalazi Medina) - porodica (nijedne) kuće (da je) siromašnija od porodice moje kuće." Pa se nasmijao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio (toliko da) su se (čak) pokazali njegovi zubi. Zatim je rekao: "Nahrani ga (tj. taj zembilj datula) svoju porodicu (tj. Daj ga svojoj porodici; Nahrani s tim datulama svoju porodicu)."

(Ovaj slučaj se tumači na više načina. Čak neki smatraju da je namjera toga čovjeka bila da tim načinom dobije materijalnu pomoć, jer ga je bilo sram, stid tražiti pomoć bez zaokolišenja, a da uopće nije ni počinio toga grijeha u samoj stvari.)

GLAVA:

Da li će izvršioc polnoga odnosa u ramadanu nahraniti svoju porodicu od otkupa (iskupljenja za post) kada su bili potrebni (oskudni) mnogo.

("Mihvadžun", pl. "mehavidžu": mnogo potreban, mnogo oskudan.)

PRIČAO NAM JE Usman, sin Ebu Šejbeta, pričao nam je Džerir od Mansura, od Zuhrije, od Humejda, sina Abdurahmana, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega:

Došao je (jedan) čovjek k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao: "Zaista zadnji (čovjek iz svoga naroda, tj. nitkov) je pao na svoju ženu u ramadanu." (Pod tim izrazom taj čovjek je mislio na se lično.) Pa je rekao (Muhamed a.s.): "Da li nalaziš (nešto) što (bi s njim, pomoću njega mogao da) oslobodiš vrat (tj. roba)?" Rekao je: "Ne." Rekao je: "Pa da li možeš da postiš dva uzastopna mjeseca?" Rekao je: "Ne." Rekao je: "Pa da li nalaziš (nešto) što ćeš (da) nahraniš s njim šezdeset siromaha (ili: Imaš li nešto s čime češ nahraniti šezdeset siromaha)?" Rekao je: "Ne." Rekao je: Pa se došlo Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, sa arakom (tj. donio mu se arak), u njemu su datule, a on (arak) je zembil (zembilj, košara, korpa od palminog lišća). Rekao je: "Nahrani ovo (Nahrani sa ovim) od tebe (od sebe, tj. za

se, da iskupiš svoju grešku)." Rekao je: "Na potrebnijega (oskudnijega) od nas? (Tj. Zar da nahranim oskudnijega od nas?) Nije među njezina dva kamenjara porodica (nijedne) kuće potrebnija (oskudnija) od nas." Rekao je: "Pa na hrani ga tvojoj (svojoj) porodici (tj. Nahrani svoju porodicu ovim zembiljom datula)."

GLAVA

puštanja krvi i povraćanja (hrane iz stomaka) za postača (tj. kada se to dogodi u postača, postaču).

A rekao je meni Jahja, sin Saliha: pričao nam je Muavijete, sin Sellama, pričao nam je Jahja od Umera, sina Hakjema sina Sevbana, čuo je Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega:

Kada je povratio (Kada se pobljuvao), pa neće se omrsiti. Samo izlazi (hrana iz čovjeka pri povraćanju), a neće dati da uniđe (tj. a ne daje da uniđe hrana u čovjeka čin povraćanja). A spominje se od Ebu Hurejreta (da je on rekao) da će ono omrsiti (tj. da povraćanje omrsi postača), a prvo je zdravije (ispravnije, tj. da neće povraćanje omrsiti to je ispravnije). A rekao je Ibnu Abas i Ikjrimete: Post je (izbjegavanje, suzdržavanje) od (onoga) što je unišlo (što ulazi), a nije od (onoga) što je izašlo (što izlazi). A bio je Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (običaja da) sebi pušta krv, a on je postač, zatim je ostavio njega (taj običaj, postupak) pa puštaše sebi krv u noći (a ne po danu kada se posti). A pustio je sebi krv Ebu Musa noću. A spominje se od Sa'da, i Zejda, sina Erkama, i Umu Seleme (da) su pustili sebi krv posteći (oni, tj. bivši oni postači). A rekao je Bukjejr od Umu Alkamete: Puštasmo sebi krv kod Aiše pa neće zabraniti (ona, tj. pa ona ne zabranjiva - ne zabranjivaše to nama iako smo postili). A predaje se (tj. priča se) od Hasena, od (više) osim jednog (druga, od više njih, tj. od mnogo drugova Muhameda a.s.) podižući (tj. pripisujući sljedeće riječi k Muhamedu a.s.), pa je rekao (prema predaji Muhamed a.s. ovo): "Omrsio se puštač krvi i (onaj što) je njemu puštena krv." A rekao je meni Ajjaš: pričao nam je Abdul-Aala, pričao nam je Junus od Hasena slično njemu (tj. onome hadisu što je maloprije naveden). Reklo se njemu (Hasenu): "Od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (je su li te riječi)?" (Tj. riječi: "Omrsi se i onaj ko pušta drugome krv i onaj

kome se pušta krv.") Rekao je (Hasen): "Da." Zatim je rekao: "Allah je znaniji."

(A ovo je protumačeno kao kolebanje Hasena u odnosu na tu predaju.)

PRIČAO NAM JE Mualla, sin Eseda, pričao nam je Vuhejb od Ejuba, od Ikjrimeta, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pustio sebi krv, a on je hodočasnički obučen, i pustio je sebi krv, a on je postač.

(Tj. dao je sebi pustiti krv u oba slučaja.)

PRIČAO NAM JE Ebu Mamer, pričao nam je Abdul-Varis, pričao nam je Ejub od Ikjrimeta, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Pustio je sebi krv Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, a on je postač.

PRIČAO NAM JE Adem, sin Ebu Ijasa, pričao nam je Šubete, rekao je: čuo sam Sabita Bunaniju (da) pita Enesa, sina Malikja, bio zadovoljan Allah od njega:

"Da li mrzijaste (Da li ste mrzili) puštanje krvi za postača (postaču)?" Rekao je: "Ne, (ni zbog čega) osim zbog slabosti (oslabljenja snage i izdržljivosti)." A povećao je Šebabete: pričao nam je Šubete: "..... (puštanje krvi) na vremenu (tj. za vremena, za vrijeme) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio."

(Tj. po tom drugom pričanju upit je glasio: "Da li mrzijaste puštanje krvi postaču za vrijeme Vjerovijesnika a.s.?")

GLAVA

posta u putovanju i mršenja (u putovanju, na putovanju).

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan od Ebu Ishaka Šejbanije, čuo je Ibnu Ebu Evfa-a, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bili smo sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u (jednome) putovanju pa je rekao (za jednoga, tj. jednome) čovjeku: "Siđi pa zamiješaj (razmuti) mi!" (Radi se o napitku od ječmene prekrupe i vode, ili od mlijeka i vode.) Rekao je: "O poslaniče Allaha, sunce (je tek, samo zamaklo za horizont, obzor)." Rekao je: "Siđi pa zamiješaj (razmuti) mi!" Rekao je: "O poslaniče Allaha, sunce!" Rekao je: "Siđi pa zamiješaj (razmuti) mi!" Pa je sišao (tj. sjahao) pa je zamiješao (razmutio) njemu. Pa je pio (tj. napio se toga napitka - omrsio se), zatim je bacio (tj. pokazao) sa svojom rukom ovdje (tj. prema istoku), zatim je rekao: "Kada ste vidjeli noć (da) je počela od ovdje (tj. odavde), pa već se mrsi postač." Slijedio je njega (Sufjana) Džerir i Ebu Bekjr, sin Ajjaša, od Šejbanije, od Ibnu Ebu Evfa-a, rekao je: Bio sam sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, u (jednom) putovanju.

(Dakle po ovom drugom senedu Ibnu Ebu Evfa je rekao "Bio sam", a prema prethodnom "Bili smo". Ostalo je sve isto.)

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja od Hišama, rekao je: pričao mi je moj otac od Aiše da je Hamzete, sin Amra, Eslemija rekao:

"O poslaniče Allaha, zaista ja nižem (ili: šijem) post (tj. postim neprekidno)."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malikj od Hišama, sina Urveta, od njegova oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, žene Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da je Hamzete, sin Amra, Eslemija rekao Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio:

"Da li ću (da) postim u putovanju?" A bio je mnogoga posta (mnogo je postio). Pa je rekao: "Ako si htio (tj. Ako hoćeš), pa posti, a ako hoćeš, pa mrsi (ne posti, dakle: Ako hoćeš pa posti, a ako nećeš ne moraš postiti)."

GLAVA:

Kada je postio (postač nekoliko) dana od ramadana, zatim je putovao (tj. krenuo na putovanje).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malikj od Ibnu Šihaba, od Ubejdulaha, sina Abdullaha sina Utbeta, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, izašao k Mekji u ramadanu. Pa je postio (sve) dok je prispio (došao, dopro u mjesto) Kjedid, (a tude) se (ili: pa se tu) omrsio pa su se omrsili (i ostali) ljudi. Rekao je Ebu Abdullah: A Kjedid je (ono) što je između Usfana i Kudejda.

GLAVA.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, pričao nam je Jahja, sin Hamzeta, od Abdurahmana, sina Jezida sina Džabira, da je Ismail, sin Ubejdulaha, pričao njemu od Umu Derda-e, od Ebu Derda-a, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Izašli smo sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, u neko (od) njegovih putovanja u (jednom) vrućem danu (tako vrućem) da stavlja čovjek (putnik) svoju ruku na svoju glavu od (tj. zbog) žestine vrućine (zbog velike, žestoke vrućine). I nije u (tj. među) nama (nijedan) postač osim (onoga) što je bilo (posta, postenja) od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, i Ibnu Revahata (tj. samo su njih dva tada bili postači).

GLAVA

govora Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, za (onoga) ko (je bio u teškom stanju da) se zasjenjivalo nad njim (tj. da se pravio hlad nad njim), a zažestila se vrućina: "Nije od dobročinstva post u putovanju."

(Taj što je bio u teškom stanju da su mu pravili hlad - postio je pri žestokoj vrućini u putovanju. To je i bio razlog da mu je Muhamed a.s. i rekao to što je navedeno.)

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Šubete, pričao nam je Muhamed, sin Abdurahmana, Ensarija, rekao je: čuo sam Muhameda, sina Amra sina Hasena sina Alije, od Džabira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih, rekao je:

Bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u (jednom) putovanju pa je vidio (nekakvu) stisku (gužvu, navalu) i (jednoga) čovjeka već se je zasjenčilo nad njim (tj. napravio se njemu hlad). Pa je rekao: "Šta je ovo (ovaj, tj. Šta mu je)?" Pa su rekli: "Postač." Pa je rekao: "Nije od dobročinstva post u putovanju.

GLAVA:

Nisu kudili drugovi Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, neki (od) njih neke u postu i mršenju (tj. u vezi posta i u vezi mršenja).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, od Malikja, od Humejda Tavila, od Enesa, sina Malikja, rekao je:

Putovasmo sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, pa nije kudio postač (u putovanju) na mrsioca (tj. mrsioca), a ni mrsilac na postača (tj. postača).

GLAVA

(onoga) ko se omrsio u putovanju (ili: na putovanju) zbog (toga da) vide njega ljudi (da ne posti, odnosno da se on omrsio).

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Ebu Avanete od Mansura, od Mudžahida, od Tavusa, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Izašao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, iz Medine k Mekji. Pa je postio (sve) dok je dospio (došao, dopro u) Usfan. Zatim je pozvao za vodu (tj. da mu donesu vodu) pa je podigao nju k svojim dvjema rukama zbog (toga da) vide njega ljudi pa se omrsio (i tako je ostao u daljem putovanju mrseći sve) dok je stigao (u) Mekju. A to je (bilo) u ramadanu. Pa je bio (običaja) Ibnu Abas (da) govori: Već je postio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i mrsio je (u putovanju), pa ko je htio (tj. pa ko hoće), postiće, a ko hoće, mrsiće.

GLAVA:

"..... a na (one) koji mogu njega (post) je otkup....".

Rekao je Ibnu Umer i Selemete, sin Ekjve'a: Dokinula je nju (ovu rečenicu sljedeća rečenica, odnosno sljedeći odlomak):

"Mjesec ramadan (je onaj mjesec) koji je (taj što) se spustio (objavio) u njemu Kur'an (kao) uputa za ljude i (jasni) dokazi od upute i razlikovanja (tj. i kao dokazi za razlikovanje, raspoznavanje šta je dobro, a šta je zlo), pa ko je prisutan (kod svoje kuće u ovome) mjesecu, pa neka posti njega (taj mjesec), a ko je bio (tj. ko bude) bolestan ili na (nekom) putovanju, pa broj (dana koje je mrsio, neka naknadno posti) od drugih dana (poslije ramadana); hoće Allah za vas olakšanje (lakoću), a neće za vas teškoću, i zbog (toga da) upotpunite (taj) broj, i zbog (toga da) veličate Allaha na (ono, tj. zbog onoga) što je naputio vas i možda vi (tj. i ne bi li vi tako da) zahvaljujete (ili: i možda vi da ćete zahvaliti).".

A rekao je Ibnu Numejr: pričao nam je Aameš, pričao nam je Amr, sin Murreta, pričao nam je Ibnu Ebu Lejla, pričali su nam drugovi Muhameda, pomilovao ga Allah i spasio, (ovo):

Sišao je ramadan (tj. Sišla je zapovjed da se posti ramadan) pa je bilo teško na njih (tj. njima njegovo postenje). Pa je bio (svaki onaj) ko

je nahranio svakog dana (jednoga) siromaha - (bio je) ostavio post (ramadana makar da je bio) od (onih) ko može njega (post da izdrži). I dopustilo se njima u tome. Pa je dokinula nju (tu rečenicu sljedeća rečenica u istom odlomku, a to je): ".... a da postite, bolje je za vas (bolje je vama)....", pa se zapovjedilo njima za post.

PRIČAO NAM JE Ajjaš, pričao nam je Abdul-Aala, pričao nam je Ubejdulah od Nafi'a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (da) je (on) pročitao:

"... otkup, hrana siromaha....", (zatim) je rekao (Ibnu Umer): "Ona je dokinuta."

(Tj. "Ova rečenica je dokinuta, anulirana.")

GLAVA:

Kada će se izvršiti (naknadno) izvršivanje (izvršavanje naknadnog posta) ramadana.

A rekao je Ibnu Abas: Nema štete da se izrastavlja (tj. da se ne napašćaju, da se ne napaštaju uzastopice dani ramadana, nego se mogu napašćati, napaštati izrastavljeno, rastavljeno) zbog govora Allaha, uzvišen je: " ... pa broj od drugih dana...".

A rekao je Seid, sin Musejeba, u (vezi) posta deset (dana zul-hidžeta, prvih deset dana toga mjeseca dobrovoljno da ih posti lice koje je dužno da naposti i dio ramadana): Neće biti dobro (tj. Nije dobro da posti dobrovoljno dane zul-hidžeta) do (da) počne sa ramadanom (tj. nego će početi sa napašćanjem ramadana). A rekao je Ibrahim: Kada je propustio (da naposti jedan ramadan tako da) je čak došao drugi ramadan, postiće njih dva (tj. oba ramadana). A nije vidio na njega (nikakve) hrane.

(Tj. Ibrahim Nah'ija nije smatrao da je dužan onaj čovjek koji nije dva ramadana postio da treba da otkupljuje hranom, nego treba da obadva posti, napašća.)

A spominje se od Ebu Hurejreta (kao hadis zvani) mursel, i od Ibnu Abasa da će zaista on (trebati da) nahrani (siromaha kao kaznu što nije prvoga ramadana napostio prije nego je došao drugi ramadan).

(Tj. Ko nije napostio jednoga ramadana, a došao je i drugi ramadan, on će postiti ovaj drugi redovno, pa će poslije njega da naposti prvi pa će onda još da nahrani hranom jednoga siromaha - da ga hrani mjesec dana zbog toga što nije napostio prvi ramadan prije nego je došao drugi ramadan. Buharija na ovo kaže sljedeće:)

A nije spomenuo Allah nahranjivanje. Samo je rekao: ".... pa broj od drugih dana....".

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Junusa, pričao nam je Zuhejr, pričao nam je Jahja od Ebu Selemeta, rekao je: čuo sam Aišu, bio zadovoljan Allah od nje, (da) govori:

Bivaše na mene post od ramadana pa ne mogu da izvršim (njega naknadno nikad) osim u (mjesecu) šabanu. Rekao je Jahja: Posao (zauzetost) od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, ili: sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio.

GLAVA

žene u mjesečnici (koja ima olakšicu da) ostavlja post i molitvu.

A rekao je Ebu Zinad: Zaista običaji (postupci Muhameda a.s.) i načini istine (Božijega zakona) zaista dolaze mnogo (puta) na suprot mišljenju, pa ne nalaze muslimani bijega (tj. izlaza) od slijeđenja njih (tj. moraju ih slijediti). Od toga je (tj. U to spada i odredba) da žena u mjesečnici izvršava (naknadno) postenje, a neće (naknadno) izvršavati molitvu.

PRIČAO NAM JE Ibnu Ebu Merjem, pričao nam je Muhamed, sin Džafera, rekao je: pričao mi je Zejd od 'Ijada, od Ebu Seida, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"\.... Zar nije (u takvom položaju žena da) kada je dobila mjesečnicu, ne klanja i ne posti? Pa to je krnjavost njezine vjere."

(Tj. to izostavljanje vršenja propisa za vrijeme mjesečnice umanji joj količinu dobrih djela, pa joj to dođe kao neka vrsta krnjavosti vjere.)

GLAVA

(onoga) ko je umro, a na njemu je post.

A rekao je Hasen: Ako su postili od njega (tj. Ako poste za njega) trideset ljudi jedan dan, dozvoljeno je (tj. vrijedi mu to da mu spane dužni post sa njega).

(Hanefijski pravnici smatraju da ne vrijedi postiti za drugoga, bio on živ ili mrtav. Smatraju samo da se može post otkupiti, iskupiti za drugoga, pa u tom slučaju tumače i sve hadise koji govore o postenju za umrlog. Šafijski pravnici su suprotnoga stanovišta.)

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Halida, pričao nam je Muhamed, sin Musa-a sina Aajena, pričao nam je moj otac (Musa, sin Aajena) od Amra, sin Harisa, od Ubejdulaha, sina Ebu Džafera, da je Muhamed, sin Džafera, pričao njemu od Urveta, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Ko je umro (tj. Ko umre), a na njemu je postenje (post), postiće od njega (za njega) njegov zaštitnik (zakonski zastupnik)." (Pod izrazom "velijun" neki misle da to znači najbliži rođak, neki: nasljednik, neki: izvršilac oporuke umrloga.) Slijedio je njega (oca Muhameda, sina Musa-a) Ibnu Vehb od Amra. A predao je njega (ovaj hadis) Jahja, sin Ejuba, od Ibnu Ebu Džafera.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Abdurahima, pričao nam je Muavijete, sin Amra, pričao nam je Zaidete od Aameša, od Muslima Betina, od Seida, sina Džubejra, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Došao je (jedan) čovjek k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao: "O poslaniče Allaha, zaista moja majka je umrla, a na njoj je post (jednoga) mjeseca, pa (da li) ću izvršiti (naknadno) njega za nju (doslovno: od nje)?" Rekao je: "Da." Rekao je: "Pa dug Allaha (dug prema Allahu) je preči da se izvrši (od svakog drugog duga; nego ikakav drugi dug)." Rekao je Sulejman: pa je rekao Hakjem i Selemete, a mi smo skupa sjedači (zajedno smo sjedili) kada je pričao Muslim (Betin) za ovaj hadis, rekla su njih dva: čuli smo Mudžahida (da) spominje ovo od Ibnu Abasa. (Tj. ovaj hadis od Ibnu Abasa.) A spominje se od Ebu Halida: pričao nam je Aameš od Hakjema, i Muslima Betina i Selemeta, sina Kjuhejla, od Seida, sina Džubejra, i Ata'a, i Mudžahida od Ibnu Abasa: rekla je (jedna) žena Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio: "Zaista moja sestra je umrla." A rekao je Jahja i Ebu Muavijete: pričao nam je Aameš od Muslima, od Seida, od Ibnu Abasa: rekla je (jedna) žena Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio: "Zaista moja majka je umrla." A rekao je Ubejdulah od Zejda, sina Ebu Unejseta, od Hakjema, od Seida, sina Džubejra, od Ibnu Abasa: rekla je (jedna) žena Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio: "Zaista moja majka je umrla, a na njoj je post (jednoga) zavjeta (zavjetni post). A rekao je Ebu Hariz: pričao nam je Ikjrimete od Ibnu Abasa: rekla je (jedna) žena Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio: "Umrla je moja majka, a na njoj je post (posta) petnaest dana (tj. ostala je dužna da naposti petnaest dana)."

GLAVA:

Kada se dozvalja (dozvoljava) mršenje postača (postaču).

A omrsio se Ebu Seid Hudrija kada je zašao kolut Sunca.

PRIČAO NAM JE Humejdija, pričao nam je Sufjan, pričao nam je Hišam, sin Urveta, rekao je: čuo sam svoga oca (da) govori: čuo sam Asima, sina Umera sina Hataba, od njegovoga oca, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Kada je počela noć od ovdje (odavde, tj. od istoka), i okrenuo leđa dan od ovdje (odvade, tj. od zapada) i zapalo (je) Sunce (i zapadne, zađe Sunce), pa već se omrsio (tj. već se mrsi) postač."

PRIČAO NAM JE Ishak Vasitija, pričao nam je Halid od Šejbanije, od Abdullaha, sina Ebu Evfa-a, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bili smo sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u (jednome) putovanju, a on je postač. Pa pošto je zapalo Sunce, rekao je nekom (od) naroda (tj. nekome čovjeku): "O omsica (O ti, Hej ti), ustani pa zamiješaj (razmuti) za nas (tj. nama)." Pa je rekao: "O poslaniče Allaha, da si omrknuo (da si unišao u noć, tj. da si sačekao, očekao da se smrkne)!" Rekao je: "Siđi pa nam zamiješaj." Rekao je: "O poslaniče Allaha, pa da si omrknuo!" Rekao je: "Siđi pa zamiješaj nama." Rekao je: "Zaista na tebi je (još) dan (tj. Zaista još je dan, ili Zaista još ti je dan)." Rekao je: "Siđi pa zamiješaj nam." Pa je sišao pa je zamiješao (vode i ječmene prekrupe, ili vode i mlijeka) za njih (njima). Pa se napio (toga napitka) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, zatim je rekao: "Kada ste vidjeli (Kada vidite) noć (da) je već počela odavde, pa već se mrsi postač."

GLAVA:

Mrsi se sa (onim) što se olakšalo (što je lako) njemu (da pribavi), sa vodom i (drugim nečim) osim nje.

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Abdul-Vahid, pričao nam je Šejbanija, rekao je: čuo sam Abdullaha, sina Ebu Evfa-a, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Putovali smo (Išli smo) sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a on je postač. Pa pošto je zapalo (zašlo) Sunce, rekao je: "Siđi pa zamiješaj nam." Rekao je: "O poslaniče Allaha, da si omrknuo (drugim riječima: sačekaj dok se smrkne)." Rekao je: "Siđi pa zamiješaj nam." Rekao je: "O poslaniče Allaha, zaista na tebi je dan." Rekao je: "Siđi pa zamiješaj nam." Pa je sišao pa je zamiješao. Zatim je rekao:

"Kada ste vidjeli noć (da) je počela odavde, pa već se mrsi postač." I pokazao je (pri tom) sa svojim prstom prema istoku.

GLAVA

požurenja mršenja (žurenje sa mršenjem).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malikj od Ebu Hazima, od Sehla, sina Sa'da, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Neprestano će biti ljudi sa dobrom dok su požurivali (tj. dok požurivaju, dok požuruju) mršenje."

(Dakle: Dok žure, dok požure da se iftare, kad nastupi čas za iftar, za mršenje.)

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Junusa, pričao nam je Ebu Bekjr od Sulejmana, od Ibnu Ebu Evfa-a, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bio sam sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, u (na jednom) putovanju. Pa je postio dok je omrknuo (dok se smrklo). Rekao je (jednom) čovjeku: "Siđi pa zamiješaj (razmuti napitak) za mene." Rekao je: "Da si pričekao da dok (jače) omrkneš (tj. dok se jače smrači)." Rekao je: "Siđi pa zamiješaj za mene (meni). Kada si vidio noć (da) je već počela odavde, pa već se mrsi postač."

GLAVA:

Kada se omrsio u ramadanu, zatim se pojavilo Sunce.

PRIČAO MI JE Abdullah, sin Ebu Šejbeta, pričao nam je Ebu Usamete od Hišama, sina Urveta, od Fatime, od Esme, kćeri Ebu Bekjra, bio zadovoljan Allah od njih dvoje, rekla je:

Omrsili smo se na (u) vremenu Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (u) danu oblaka (oblačnosti, kad je bilo oblačno), zatim se rodilo (tj. pojavilo se iza oblaka) Sunce. Reklo se Hišamu: Pa se

zapovjedilo njima za izvršenje (naknadno, tj. za napašćanje toga dana). Rekao je: "Bijeg (tj. Ima li izlaz) od (naknadnog) izvršenja?" A rekao je Mamer: čuo sam Hišama (da kaže ovo): "Neću znati (tj. Ne znam) da li su izvršili (naknadno) ili ne (taj dan)."

GLAVA

posta (postenja) djece.

A rekao je Umer, bio zadovoljan Allah od njega, za pjanoga (tj. jednome pjanom čovjeku) u ramadanu: "Teško tebi! A naša djeca su postači." Pa je udario njega (tj. toga pjanoga je udario Umer r.a.).

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Bišr, sin Mufadala, pričao nam je Halid, sin Zekjvana, od Rubejji-e, kćeri Muavviza, rekla je:

Poslao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (zapovjed u) jutru Ašura'-a ka selima Pomagača: "Ko je osvanuo mrseći, pa neka upotpuni ostatak svoga dana (kao postač), a ko je osvanuo posteći, pa neka posti." Rekla je: Pa postasmo (Pa postismo) ga poslije, i upostavasmo (tj. i ponukavasmo na post) našu djecu i činjasmo (i činili smo, pravili smo) za njih (tj. njima) igračku od vune. Pa kada je (kada bi) zaplakalo jedno (od) njih na hranu (za hranom), dadnemo (damo) mu to dok bude kod
mršenja (da se zabavlja do mršenja).

GLAVA

spajanja (po dva dana posta ne jedući ni noću ništa), i (GLAVA onoga) ko je rekao: Nije u noći post zbog govora Njega (Allaha), uzvišen je: ".... zatim upotpunite post do noći....", a zabranio je Vjerovijesnik,

pomilovao ga Allah i spasio, od njega (njega, spajanje posta) samilošću za njih i ostavljanjem na njih (tj. iz samilosti prema njima i zbog ostavljanja njima snage) i (GLAVA onoga) što se mrzi od udubljivanja (sebe, tj. opterećivanja sebe sa onim što nije propisano).

PRIČAO NAM JE Museded, rekao je: pričao mi je Jahja od Šubeta, rekao je: pričao mi je Katadete od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Ne spajajte (posta od dva dana, tj. Ne postite dva dana ne mrseći se ni po noći)." Rekli su: "Zaista ti spajaš." Rekao je: "Nisam (ja) kao jedan od vas. Zaista ja se nahranjujem i napajam. Ili: Zaista ja prenoćivam (tako kao da) se nahranjujem i napajam."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malikj od Nafi'a, od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Zabranio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, od spajanja (tj. zabranio je spajanje). Rekli su: "Zaista ti spajaš." Rekao je: "Zaista ja nisam kao vi. Zaista ja se nahranjujem i napajam se."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, pričao mi je Lejs, pričao mi je Ibnu Had od Abdullaha, sina Habbaba, od Ebu Seida, bio zadovoljan Allah od njega, da je on čuo Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Ne spajajte. Pa koji (od) vas (to hoće) kada je htio da spaja, pa neka spoji do zore. (Tj. kada je postio jedan dan pa došlo vrijeme da se omrsi, neka produži postiti još do zore, ali ne i drugi dan, nego neka pred zoru jede i onda zaposti za sljedeći dan)." Rekli su: "Pa zaista ti spajaš, o poslaniče Allaha." Rekao je: "Zaista ja nisam kao vaš lik (oblik, tip). Zaista ja prenoćivam, za mene je nahranjivač (tj. ja imam jednoga nahranjivača koji) nahranjuje mene, i napojivač (i napajača koji) napaja mene."

PRIČAO NAM JE Usman, sin Ebu Šejbeta, i Muhamed, rekla su njih dva: izvijestio nas je Abdete od Hišama, sina Urveta, od njegova oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Zabranio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, od spajanja (tj. spajanje) milošću za njih (iz samilosti prema njima). Pa su rekli: "Zaista ti spajaš." Rekao je: "Zaista ja nisam kao vaš oblik. Zaista ja (sam u takvom položaju, stanju da) nahranjuje mene moj Gospod i napaja me."

Rekao je Ebu Abdullah: Nije spomenuo Usman (pričajući ovaj hadis slijedećih riječi:) "milošću za njih".

GLAVA

kažnjavanja (egzemplarne kazne, tj. stroge kazne od strane Muhameda a.s.) za (onoga) ko je mnogo činio spajanje (posta).

Predao je njega (ovaj postupak) Enes od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

("Tenkjil" je primjerena stroga kazna kojom se želi da zastraši drugi koji nije još počinio ono zbog čega se kažnjava kažnjeni.)

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, rekao je: pričao mi je Ebu Selemete, sin Abdurahmana, da je Ebu Hurejrete, bio zadovoljan Allah od njega, rekao:

Zabranio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, od spajanja (tj. zabranio je spajanje) u postu. Pa je rekao njemu (jedan) čovjek od muslimana: "Zaista ti spajaš, o poslaniče Allaha." Rekao je: "A koji (od) vas je kao ja? Zaista ja prenoćivam (tako da) nahranjuje mene moj Gospod (Gospodar) i napaja mene (i napaja me)." Pa pošto

nisu htjeli da odustanu od spajanja, spajao je sa njima (jedan) dan, zatim (još jedan) dan, zatim su vidjeli mlađak pa je rekao: "Da je (mlađak) zaostao (tj. da se nije još za koji dan pojavio), zaista bih povećao vama (tj. spojio bih vam post od više dana, a ne samo dva dana)." (To im je bio zamislio) kao kaznu (kažnjavanje) kada nisu htjeli da odustanu (od spajanja).

("Inteha" znači zabraniti sam sebi nešto, a to opet znači: odustati od nečega, proći se nečega. Moglo bi se zaključiti da se radilo, možda, o postu ramadana, jer kada se vidi po isteku ramadana mlađak, nastupa bajram, blagdan mršenja, praznik mršenja. Na prvi dan praznika mršenja je zabranjeno postiti, tj. prvoga dana mjeseca ševvala. U prvom danu svakog drugoga mjeseca nije zabranjeno postiti, pa se post mogao produžiti iako se vidio mlađak. O ovome komentatori nisu napisali ništa, bar Ajnija i Kastalanija koji su podloga ovome prevodu.)

PRIČAO NAM JE Jahja, pričao nam je Abdurrezak od Mamera, od Hemmama da je on čuo Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Čuvajte se spajanja!" Dvaput (je to rekao). Reklo se: "Zaista ti spajaš." Rekao je: "Zaista ja prenoćivam (tako da) nahranjuje mene moj Gospod i napaja me, pa odajite se od posla (onome) što možete (tj. u poslu se privezujte, opterećujte sa onolikom količinom što je možete vršiti bez poteškoće)."

GLAVA

spajanja do zore.

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Hamzeta, pričao mi je Ibnu Ebu Hazim od Jezida, od Abdullaha, sina Habbaba, od Ebu Seida Hudrije, bio zadovoljan Allah od njega, da je on čuo poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Ne spajajte. Pa koji (od) vas hoće da spaja, pa neka spaja do zore." Rekli su: "Pa zaista ti spajaš, o poslaniče Allaha." Rekao je: "Nisam kao vaš oblik (Nisam ja kao vi; Nisam ja poput vas). Zaista ja

prenoćivam (tako da) je za mene (jedan) nahranjivač (tj. tako da ja imam nahranjivača koji) nahranjuje (hrani) mene i napojivač (i napojivača koji) napaja mene."

GLAVA

(onoga) ko se zakleo na svoga brata (tj. ko zakune svoga brata) zbog (toga da) se omrsi u (postu) dobrovoljnosti (neobaveznom postu), i nije vidio (i nije smatrao) na njega (da je obavezno naknadno) izvršenje (toga dana) kada je bilo (mršenja u tom danu) podudarnije njemu (tj. prikladnije za njega, kada mu je više odgovaralo u nekoj prilici).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Bešara, pričao nam je Džafer, sin Avna, pričao nam je Ebul-Umejs od Avna, sina Ebu Džuhajfeta, od njegovog oca, rekao je:

Pobratio je (Uspostavio je pobratimstvo) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, između Selmana i Ebu Derda'a. Pa je posjetio Selman Ebu Derda'a. Pa je vidio (Selman) Umu Derda'u (ženu Ebu Derda'a) obučenu u trošno odijelo (trošnu odjeću, svakodnevnu radnu odjeću) pa je rekao njoj: "Šta je tvoje stanje (tvoja stvar, tj. Što si takva)?" Rekla je: "Tvoj brat (tj. pobratim) Ebu Derda' je (takav da) nije njemu (nikakva) potreba u ovozemnosti (tj. ne osjeća potrebe za ovozemaljskim dobrima i nasladama)." Pa je došao Ebu Derda' pa je načinio (spravio) njemu (jednu) hranu (jelo). Pa je rekao (Selman domaćinu Ebu Derda'u): "Jedi (i ti)." Rekao je: "Pa zaista ja sam postač." Rekao je: "Nisam ja jedač do (da i ti) jedeš (tj. Neću ja jesti dok i ti ne počneš jesti sa mnom)." Rekao je: Pa je jeo. Pa pošto je bila noć, otišao (tj. počeo) je Ebu Derda' (da) stoji (u molitvi, tj. da klanja dobrovoljne molitve). Rekao je: "Spavaj." Pa je spavao, zatim je otišao (počeo da) stoji (klanja). Pa je rekao: "Spavaj." Pa pošto je bilo (vrijeme) od kraja (zadnjega dijela) noći, rekao je Selman: "Ustani sada." Pa su klanjala njih dvojica. Pa je rekao njemu Selman: "Zaista za tvoga Gospoda je na tebi (jedno) pravo, i za tvoju osobu je na tebi (jedno) pravo i za tvoju porodicu je na tebi (jedno) pravo (tj. tvoj Gospod, i sam ti i tvoja porodica - svako od vas ima svoje pravo prema tebi, a to znači: ti imaš dužnosti i obaveze prema Uzvišenome Bogu, i prema sebi samome i prema svojoj porodici), pa podaj svakome pravo

vlasniku (imaocu prava) njegovo pravo." Pa je došao (Ebu Derda' k) Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je spomenuo to njemu, pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Istinit je bio (tj. Istinu je rekao) Selman."

GLAVA

posta (mjeseca) ša'bana.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malikj od Ebu Nadra, od Ebu Selemeta, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) posti (dobrovoljno tako dugo, mnogo dana) da govorimo (da bi govorili): "Neće mrsiti"; a mrsi (nekad tako) da govorimo: "Neće postiti (tj. Ne posti u ovome mjesecu nimalo dobrovoljno)." Pa nisam vidjela poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) je upotpunio post (postenje cijeloga jednoga) mjeseca osim ramadana, i nisam vidjela njega (nikad) mnogobrojnijeg postom od njega u ša'banu."

(Tj.,... nisam vidjela da je i u kojem mjesecu više postio dobrovoljno nego u šabanu.)

PRIČAO NAM JE Muaz, sin Fedaleta, pričao nam je Hišam od Jahja-a, od Ebu Selemeta da je Aiša, bio zadovoljan Allah od nje, pričala njemu, rekla je:

Nije bio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) posti (nijedan) mjesec mnogobrojnije (tj. više) od (mjeseca) šabana, pa zaista on postaše (postio je) šaban, svega njega. I govoraše: "Uzmite od posla (rada ono) što možete, pa (tj. jer) zaista Allah se neće dosaditi do (da) se dosadite (vi)."

(tj. Allahu neće dosaditi vaš ibadet ma koliki bio, ako vama ne dosadi.)

A najdraža molitva k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, je (ono) što se ustrajalo na njemu (tj. najdraža mu je bila molitva ustrajna) iako je malobrojna (mala) bila (iako bi bila mala, malobrojna).

I bio bi (takvoga postupka) kada je klanjavao (kada je klanjao neku) molitvu (da) je (da bi) ustrajao na njoj.

GLAVA

(onoga) što se spominje od posta Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, i njegovoga mršenja.

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Ebu Avanete od Ebu Bišra, od Seida, od Ibnu Abasa, rekao je:

Nije postio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, potpun mjesec nikada (nijedan) osim ramadana. A posti (nekad tako dugo) da govori govornik (da bi govorio neko): "Ne, tako mi Allaha neće mrsiti", a (nekad) mrsi da govori govornik: "Ne, tako mi Allaha neće postiti (ne posti)."

PRIČAO MI JE Abdul-Aziz, sin Abdullaha, rekao je: pričao mi je Muhamed, sin Džafera, od Humejda da je on čuo Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori:

Bio je (običaja) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) mrsi od mjeseca da mislimo da (on) neće postiti od njega (nimalo), a (da) posti da mislimo da neće mrsiti od njega (nijednu) stvar (tj. ništa). I bio je (i takav da) nećeš htjeti (da) vidiš njega (u kojem god dijelu) od noći klanjača (kao klanjača, pa da će biti drukčije) osim (tako da) vidiš njega, a ni spavača (a ni kad spava) osim (da) ćeš vidjeti njega.

(Musallijen se može prevesti i: klanjajući, naimen: spavajući, ali se gornji izraz stavio zbog otklanjanja dvosmislenosti koja bi mogla da bude.)

A rekao je Sulejman od Humejda: Zaista on je pitao Enesa o postu.

PRIČAO MI JE Muhamed, izvijestio nas je Ebu Halid Ahmed, izvijestio nas je Humejd, rekao je: pitao sam Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, o postu Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

Ne željah (tj. Nisam želio) da vidim njega (ma koji dan) od mjeseca postačem (kao postača pa da je bilo drukčije) osim (tako da) sam vidio njega, a ni mrsiocem (da ne posti) osim (da) sam vidio njega, a ni (ma koji čas) od noći stajačem (tj. klanjačem, kao klanjača, kad klanja) osim (da) sam vidio njega, a ni spavačem (kad spava) osim (da) sam vidio njega. A nisam dotaknuo (nikakve) dlake (tj. odjeće od dlake životinjskog krzna), a ni svile mekše od dlana poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. I nisam omirisao (nikakva) mošusa, a ni aromata (mirisnoga sredstva) boljeg mirisom (tj. mirisnijega) od mirisa poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio.

GLAVA

prava gosta u postu.

PRIČAO NAM JE Ishak, izvijestio nas je Harun, sin Ismaila, pričao nam je Alija, pričao nam je Jahja, rekao je: pričao mi je Ebu Selemete, rekao je: pričao mi je Abdullah, sin Amra sina Asa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Unišao je na mene (tj. Posjetio me) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je spomenuo hadis, misli (na): "Zaista za tvoga posjetioca je na tebi pravo (tj. tvoj posjetilac, gost ima pravo pri tebi), i zaista za tvoju ženu je na tebi pravo." Pa sam rekao: "A šta je post Davuda (Davida)?" Rekao je: "Polovina vremena."

GLAVA

prava (vlastitoga) tijela u postu.

PRIČAO NAM JE Ibnu Mukatil, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Evzaija, rekao je: pričao mi je Jahja, sin Ebu Kjesira, rekao je: pričao mi je Ebu Selemete, sin Abdurahmana, rekao je: pričao mi je Abdullah, sin Amra sina Asa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice: rekao je meni poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"O Abdullahe (O Abdullahu), zar se nisam izvijestio (zar nisam obaviješten, izviješten) da ti postiš (svaki) dan i stojiš (u molitvi, tj. klanjaš po cijelu) noć?!" Pa sam rekao: "Da, o poslaniče Allaha." Rekao je: "Pa ne čini (to u tolikoj mjeri). Posti i mrsi, i stoj (tj. i klanjaj) i zaspi, pa (jer) zaista za tvoje tijelo je na tebi pravo (tj. tvoje tijelo ima pri tebi pravo, pravo odmora), i zaista za tvoje oko je na tebi pravo, i zaista za tvoju ženu je na tebi pravo, i zaista za tvoga posjetioca (gosta) je na tebi pravo.

(Tj. svi oni imaju svoje pravo pri tebi, odnosno ti imaš dužnost prema njima.)

I zaista dosta ti je da postiš svakoga mjeseca tri dana, pa (jer) zaista za tebe je (tj. ti imaš) za svako lijepo djelo (nagrade u iznosu) deset njegovih jednakosti (vrijednosti, tj. desetorostruko koliko djelo vrijedi), pa zaista to (ti) je post vremena, svega njega (cijelog vremena, kao da postiš cijelo vrijeme, stalno)." Pa sam (na sebe samoga) pojačao, pa se pojačalo na mene (meni). Rekao sam: "O poslaniče Allaha, zaista ja nalazim snagu (tj. mogu da postim više od tri dana u mjesecu)." Rekao je: "Pa posti post vjerovijesnika Allaha (Allahovog vjerovijesnika) Davuda - na njega mir! - i nepovećaj na njega (tj. nepovećaj na Davudov post, ne dodaji, a to znači: ne smiješ više postiti nego što je postio Davud, nego onako kako je postio Davud)." Rekao sam: "A šta je bio post vjerovijesnika Allaha (Allahova) Davuda - na njega mir! - (tj. Koliko je postio, ili: Kako je postio)?" Rekao je: "Polovinu vremena." I bio je (običaja) Abdullah (da) govori poslije što (tj. poslije kada) je ostario: "O da sam ja primio dopuštenje (da sam poslušao) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (koji mi je dopuštao da manje postim)."

GLAVA

posta (cijeloga) vremena.

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, rekao je: izvijestio me Seid, sin Musejeba, i Ebu Selemete, sin Abdurahmana, da je Abdullah, sin Amra, rekao:

Izvijestio se poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, da ja govorim: "Tako mi Allaha zaista ću svakako postiti dan (po danu) i zaista ću svakako stajati (u molitvi, tj. klanjati) noć (po noći) dok sam živ (dok živim)." Pa sam rekao njemu: "Već sam rekao njega (taj govor), sa mojim ocem ti si i sa mojom majkom (tj. dao bih za tebe oca i majku)." Rekao je: "Pa zaista ti nećeš moći to, pa posti i mrsi (tj. nekad posti, a nekad ne posti), i stoj (klanjaj) i zaspi (spavaj). I posti od (svakog) mjeseca tri dana, pa (jer) zaista lijepo djelo je (nagrađeno) sa deset svojih jednakosti (vrijednosti), a to (post tri dana u mjesecu) je kao post (cijeloga) vremena (tj. kao da postiš stalno, cijelo vrijeme)." Rekao sam: "Zaista ja mogu vrijednije (više) od toga." Rekao je: "Pa posti dan, a mrsi (a ne posti) dva dana." Rekao sam: "Zaista ja mogu vrijednije (više) od toga." Rekao je: "Pa posti dan, a mrsi dan, pa to je post Davuda - na njega mir! - a on je najvrijedniji post." Pa sam rekao: "Zaista ja mogu vrijednije (više) od toga." Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Nema vrijednije od toga."

GLAVA

prava porodice u postu.

Predao je njega (pravo porodice) Ebu Džuhajfete od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Amr, sin Alije, izvijestio nas je Ebu Asim od Ibnu Džurejdža, čuo sam Ata'a da je Ebu Abas Šair (Pjesnik) izvijestio njega da je on čuo Abdullaha, sina Amra, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (da) govori:

Doprlo je Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, da ja nižem (šijem, sastavljam, spajam) post (tj. da neprekidno postim), i klanjam noć (i noću klanjam). Pa ili je poslao k meni (poslao po mene), ili sam sreo njega pa je rekao: "Zar se nisam izvijestio (tj. Obavješten sam, Rečeno mi je) da ti postiš i nećeš mrsiti (ne mrsiš), i klanjaš, a nećeš spavati (a ne spavaš)? Pa posti i mrsi, i stoj (tj. klanjaj) i spavaj, pa (jer) zaista za tvoje oko je na tebi udjel (udio, dio), i zaista za osobu tvoju i porodicu tvoju je na tebi dio (udjel)." Rekao je: "Zaista ja svakako imam snage za to (za stalno postenje, za stalni post)." Rekao je: "Pa

posti post Davuda - na njega mir!" Rekao je: "A kako?" Rekao je: "Postaše (Postio je) dan, a mrsaše (a mrsio je) dan, i ne bježaše (i nije bježao) kada se susreo (tj. i nije bježao od neprijatelja kada bi se sukobio s njim, jer ga takav post nije iscrpljivao i slabio borbenu snagu)." Rekao je: "Ko je meni za ovu (osebinu, osobinu jamac, osobinu nebježanja od neprijatelja), o vjerovijesniče Allaha." Rekao je Ata': Neću znati (tj. Ne znam) kako je spomenuo post vječnosti, (tj. ne znam, nisam zapamtio kako je povezan spomen posta vječnosti sa spomenom, spominjanjem Davudova a.s. posta, ali sam to zapamtio uz gornji tekst hadisa još da) je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Nije postio ko je postio vječnost (stalno, tj. svaki dan u godini)." Dva puta (je to izrekao, ponovio).

(Ovo je osnov za stanovište da nije lijepo stalno postiti. Međutim neki smatraju da stalno postiti nije ružno ni pokuđeno, a njihov osnov za takvo stanovište je hadis Hamzeta, sina Amra, Eslemije koji je spomenut u GLAVI posta u putovanju i mršenja. Taj drug Muhameda a.s. je rekao: "O poslaniče Allaha, zaista ja nižem (šijem) post. To je protumačeno da znači: postim svaki dan. Muhamed a.s. nije rekao na to nikakve primjedbe, pa se uzima da takav post nije pokuđen, ružan-mekjruh. Kažu da je Amra Muhamed a.s. odvraćao od toga jer Amr nije bio priličan da može to dugo izdržati. Hamzete je bio priličan da će to moći izdržati pa mu Muhamed a.s. nije ni stavio prigovora. Prema tome ko je priličan da takav post može izdržati do kraja života pod normalnim okolnostima nije mu ni ružno-mekjruh da posti takav post.)

GLAVA

posta (jednoga) dana i mršenja (jednoga) dana.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Bešara, pričao nam je Gunder, pričao nam je Šubete od Mugireta, rekao je: čuo sam Mudžahida od Abdullaha, sina Amra, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Posti od mjeseca tri dana." Rekao je: "Mogu više od toga." Pa neprestano je (povećavan broj dana) dok je rekao: "Posti dan, a mrsi dan." Pa je rekao: "Čitaj (tj. Pročitaj cijeli) Kur'an u svakome mjesecu

(jedanput)." Rekao je: "Zaista ja mogu više." Pa neprestano je (povećavano) dok je rekao: "U tri (dana jedanput)."

GLAVA

posta Davuda, na njega mir!

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Šubete, pričao nam je Habib, sin Ebu Sabita, rekao je: čuo sam Ebul-Abasa Mekjiju, a bio je pjesnik i ne sumnjičiše se (tj. bio je takav da se ne sumnjiči, ne sumnja se) u njegovo pričanje, rekao je: čuo sam Abdullaha, sina Amra sina Asa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je: rekao je meni Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista ti svakako postiš (cijelo) vrijeme i stojiš (tj. klanjaš) noć (po noći)?" Pa sam rekao: "Da." Rekao je: "Zaista ti kada si činio (tj. kada činiš) to, upane (u glavu) zbog njega (toga postupka) oko (oči) i susta zbog njega duša. Nije postio ko je postio (cijelo) vrijeme. Post tri dana (u svakome mjesecu) je post vremena, svega njega (je post cijelog vremena, kao da stalno postiš)." Rekao sam: "Pa zaista ja mogu više od toga." Rekao je: "Pa posti post Davuda - na njega mir! - postaše (postio je on) dan, a mrsaše (a mrsio je, a nije postio) dan (tj. postio je svaki drugi dan, dakle posti jedan dan pa drugi ne posti i tako stalno naizmjenično je postio cijeli život), i ne bježaše (i nije bježao) kada se sukobljavao (s neprijateljem).

PRIČAO NAM JE Ishak Vasitija, pričao nam je Halid od Halida, od Ebu Kilabeta, rekao je: izvijestio me Ebul-Melih, rekao je: unišao sam sa tvojim ocem na Abdullaha (tj. Abdullahu), sina Amra, pa je pričao nama da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (bio jednom u takvoj prilici da) se spomenuo njemu moj post, pa je unišao na mene (meni). Pa sam bacio za njega (njemu jedan) jastuk od kože, njegova unutrica je vlakno (tj. jastuk je bio natrpan vlaknom od palmi). Pa je sjeo na zemlju, i postao je jastuk (tj. bio je jastuk) između mene i između njega, pa je rekao (Muhamed a.s.):

"Zar nije dosta tebi od svakoga mjeseca tri dana?" Rekao je: rekao sam: "O poslaniče Allaha!" Rekao je: "Pet (dana)." Rekao sam: "O

poslaniče Allaha!" Rekao je -: "Sedam (dana)." Rekao sam: "O poslaniče Allaha!" Rekao je: "Devet." Rekao sam: "O poslaniče Allaha!" Rekao je: "Jedanaest." Zatim je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Nema posta nad post (nad postom) Davuda - na njega mir! Polovina vremena. Posti dan, a mrsi dan."

GLAVA

posta bijelih dana (noći): trinaeste, i četrnaeste i petnaeste (dakle: trinaestog, četrnaestog i petnaestog dana u mjesecu).

PRIČAO NAM JE Ebu Ma'mer, pričao nam je Abdul-Varis, pričao nam je Ebu Tejjah, rekao je: pričao mi je Ebu Usman od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Oporučio je meni moj prijatelj (Muhamed a.s.), pomilovao ga Allah i spasio, za tri (postupka): post tri dana od svakoga mjeseca, i dva naklona (rekjata) ručanice (prepodneva, duha namaza) i da neparim (tj. da obavim vitr-neparnu molitvu) prije (nego) da zaspem.

GLAVA

(onoga) ko je posjetio (jedan) narod pa se nije omrsio kod njih.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Musena-a, rekao je: pričao je meni Halid, on je sin Harisa, pričao nam je Humejd od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega:

Unišao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, na Umu Sulejmu (tj. Umu Sulejmi) pa je došla njemu sa datulama i maslom (tj. pa je ona donijela njemu datula i masla da ga počasti, ugosti). Rekao je: "Povratite vaše (tj. svoje) maslo u njegovu mješinu i vaše datule u njihovu vreću (posudu), pa (jer) zaista ja sam postač (ja postim)." Zatim je ustao k (jednoj) strani od sobe pa je klanjao (neku drugu molitvu)

osim propisane, pa je (onda) molio za Umu Sulejmu i porodicu njezine kuće. Pa je rekla Umu Sulejma: "O poslaniče Allaha, zaista za mene je mala naročitost (tj. imam jednu malu naročitost, naročitu želju)." Rekao je: "Šta je ona?" Rekla je: "Tvoj sluga Enes."

(Tj. Moli, blagoslovi svoga poslužitelja Enesa. Enes je bio njezin sin koji je posluživao Muhameda a.s..)

Pa nije ostavio (Muhamed a.s. nijednoga) dobra budućega, a ni ovozemnoga (života drukčije) osim (tako da) je molio za mene za njega (osim tako da mi ga je tražio od Uzvišenoga Boga): "Bože moj, dodijeli mu imanje i dijete (tj. i porod) i blagoslovi mu. Pa zaista ja sam svakako (jedan) od najmnogobrojnijih Pomagača imanjem. (Tj. ja sam jedan od najimućnijih Pomagača.) A pričala je meni (kaže dalje Enes) moja kći Umejneta (Umejna) da se pokopalo (pomrlih osoba koja su vezana) za moja leđa (tj. mojih potomaka do) stizanja (prije dolaska) Hadžadža (u) Basru stotinu dvadeset i nekoliko (lica).

(Misli na to prije nego je Hadžadž postavljen za namjesnika u Basru.)

PRIČAO NAM JE Ibnu Ebu Merjem, izvijestio nas je Jahja, rekao je: pričao mi je Humejd, čuo je Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

(Sadržaj je isti poslije ovoga seneda-lanca pripovjedača kao i u prethodnom hadisu.)

GLAVA

posta (na) kraju mjeseca.

PRIČAO NAM JE Salt, sin Muhameda, pričao nam je Mehdija od Gajlana. - H - A pričao nam je Ebu Numan, pričao nam je Mehdija, sin Mejmuna, pričao nam je Gajlan, sin Džerira, od Mutarifa, od Imrana, sina Husajna, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, od Vjerovijesnika,

pomilovao ga Allah i spasio, da je on pitao njega, ili je pitao (Muhamed a.s. jednoga) čovjeka, a Imran sluša (čuje), pa je rekao (Muhamed a.s.):

"O oče omsice (O ti), zar nisi postio kraj (ovoga) mjeseca?" Rekao je (Ebu Numan): Mislim ga (da) je rekao (Mislim da je rekao): misli (na) ramadan. Rekao je (taj) čovjek: "Ne, o poslaniče Allaha." Rekao je (Muhamed a.s.): "Pa kada se omrsiš, pa posti dva dana."

(Tj. Kada prođe ramadan, posti dva dana kao naknadu što nisi postio kraj šabana, a ne ramadana kao što je to mislio Ebu Numan.)

Nije rekao Salt: Mislim ga (da) misli (na) ramadan. Rekao je Ebu Abdullah: A rekao je Sabit od Mutarifa, od Imrana, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: ".... od kraja (mjeseca) šabana (zar nisi postio)?"

(Ima raznih tumačenja u vezi ovoga hadisa. Neće se navoditi ta tumačenja. Isto tako ima tumačenja u vezi riječi "sererun", ili "sirerun". Oni koji kažu da to znači kraj mjeseca, kažu da se tako naziva kraj mjeseca jer je u zadnje tri noći Mjesec sakriven i nevidljiv. Prema njima riječ "sererun" ima veze sa riječi "sirrun"-tajna. Drugi kažu da "sererun" znači sredina mjeseca. Prema njima "sererun" ima veze sa "surretun"-pupak. Budući da je pupak u sredini stomaka, onda i "sererun" znači srednji dio mjeseca: 13., 14. i 15. dan mjeseca. Jedni čak tvrde da ta riječ znači početak mjeseca, i daju svoje obrazloženje koje se neće ovdje navoditi.)

GLAVA

posta petka (post petkom). Pa kada je osvanuo posteći (u) petak, pa na njega (tj. dužnost mu je) da se omrsi.

PRIČAO NAM JE Ebu Asim od Ibnu Džurejdža, od Abdul-Hamida, sina Džubejra, od Muhameda, sina Abada, rekao je: pitao sam Džabira, bio zadovoljan Allah od njega:

"Zabranio (li) je (Da li je zabranio) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, od posta (tj. post, postenje) petka (post petkom)?" Rekao

je: "Da." Povećao (tj. Dodao) je (drugi pripovjedač) osim Ebu Asima: ".... da se osami sa postom (postenjem u petak, tj. da se petak sam posti)."

PRIČAO NAM JE Umer, sin Hafsa sina Gijasa, pričao nam je moj otac, pričao nam je Aameš, pričao nam je Ebu Salih od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Neka nikako ne posti jedan (od) vas petak (drukčije) osim (tako da uz njega, sa njim još posti) dan prije njega ili poslije njega."

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja od Šubeta. - H - A pričao mi je Muhamed, pričao nam je Gunder, pričao nam je Šubete od Katadeta, od Ebu Ejuba, od Džuvejrijete, kćeri Harisa, bio zadovoljan Allah od nje, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, unišao na nju (tj. njoj u) petak, a ona je postačica (a ona je postila), pa je rekao:

"Da li si postila juče?" Rekla je: "Ne." Rekao je: "Hoćeš (li) da postiš sutra?" Rekla je: "Ne." Rekao je: "Pa omrsi se." A rekao je Hammad, sin Dža'da, čuo je Katadeta, pričao mi je Ebu Ejub da je Džuvejrijeta pričala njemu: Pa je zapovjedio (Muhamed a.s.) njoj pa se omrsila.

GLAVA:

Da li će naročito odrediti (neku) stvar (nešto) od dana (tj. neke dane da u njima posti)?

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja od Sufjana, od Mansura, od Ibrahima, od Alkameta, rekao sam Aiši, bio zadovoljan Allah - uzvišen je - od nje:

"Da li je bio (običaja) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) naročito odredi od dana (neku) stvar (tj. nešto, neki dan da u njemu posti, ili da u njemu radi naročito kakvo dobro djelo)?" Rekla je: "Ne. Bio je njegov rad trajna kiša (tj. Njegovo dobro djelo je bilo trajno

u svima danima). A koji (od) vas može što je bio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) može (da učini, tj. ko od vas može što on mogaše, što je on mogao)?"

GLAVA

posta dana Arefata.

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja od Malikja, rekao je: pričao mi je Salim, rekao je: pričao mi je Umejr, slobodnjak Umul-Fadle, da je Umul-Fadla pričala njemu. - H - A pričao nam je Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malikj od Ebu Nadra, slobodnjaka Umera, sina Ubejdulaha, od Umejra, slobodnjaka Abdullaha, sina Abasa, od Umul-Fadle, kćeri Harisa, da su se (neki) ljudi prepirali kod nje (u) danu Arefata o postu Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao neki (dio) njih (neki su rekli):

"On je postač." A rekao je neki (dio) njih (A neki su rekli): "Nije postač." Pa je poslala k njemu sa čašom (tj. čašu) mlijeka, a on je stajač na svojoj devi (a on je bio na svojoj devi), pa je popio njega.

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Sulejmana, pričao nam je Ibnu Vehb, ili: pročitalo se na njega (njemu), rekao je: izvijestio je mene Amr od Bukjejra, od Kjurejba, od Mejmunete, bio zadovoljan Allah od nje, da su ljudi sumnjali u post (ili: o postu) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (u) danu Arefata, pa je poslala k njemu pomuženo mlijeko (jamužu, vereniku), a on je stajač u mjestu stajanja, pa je pio od njega, a ljudi gledaju.

GLAVA

posta dana mršenja.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malikj od Ibnu Šihaba, od Ebu Ubejda, slobodnjaka Ibnu Ezhera, rekao je: prisustvovao sam prazniku sa Umerom, sinom Hataba, bio zadovoljan Allah od njega, pa je rekao:

"Ova dva su dva dana (što) je zabranio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, post (postenje) njih dvaju: dan vašega mršenja od vašega posta (prvi dan ramazanskog bajrama), i (onaj) drugi dan (što) jedete u njemu od vaše žrtve."

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Vuhejb, pričao nam je Amr, sin Jahja-a, od svoga oca, od Ebu Seida, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Zabranio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, post dana mršenja i (dana) klanja (žrtve); i gluhu (odjeću, tj. odjeću bez otvora kroz koje bi po potrebi mogao provući ruku), i da se zaogrne (zagrne) čovjek u jednu odjeću (tako da ne pokrije sramnoga tijela dovoljno) i (dobrovoljnu) molitvu poslije jutra i popodneva (tj. poslije obavezne jutarnje i popodnevne molitve - farda, dakle poslije farda sabaha i ikjindije).

(Glagol "neha"-zabraniti upotrebljava se sa prijedlogom "an"-od, pa "neha an" doslovno znači: zabraniti od nečega, a, u stvari, hoće da se kaže zabraniti nešto. Zbog toga će se u daljem tekstu "neha an" prevoditi sa izrazom zabraniti nešto iako će se time malo odstupiti od principa doslovnosti.)

GLAVA

posta (u) danu klanja (žrtve).

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Musa-a, izvijestio nas je Hišam od Ibnu Džurejdža, rekao je: izvijestio me Amr, sin Dinara, od Ata-a, sina Mina-a, rekao je: čuo sam ga priča od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Zabranjuju se dva posta i dvije kupoprodaje: (post dana) mršenja i klanja (žrtve), i (kupoprodaja načinom) dotaknjivanja i bacanja (a kupoprodaja dotaknuća, doticanja i kupoprodaja bacanjem robe na nekoga, objašnjene su prije, u proteklom tekstu gdje su te kupoprodaje prvi puta spomenute).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Musena-a, pričao nam je Muaz, izvijestio nas je Ibnu Avn od Zijada, sina Džubejra, rekao je: došao je (jedan) čovjek k Ibnu Umeru, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, pa je rekao:

Čovjek (jedan) se zavjetovao da posti (jedan) dan. Rekao je (taj došljak): Mislim ga (toga što se zavjetovao da) je rekao ponedeljak (da posti). Pa se složio (tj. dogodio slučajno taj ponedeljak u) dan praznika (godišnjega, ili praznika mršenja ili praznika klanja žrtve, dakle ili je bio prvi dan ramazanskog bajrama ili je bio prvi dan kurban bajrama, šta će da čini)? Pa je rekao Ibnu Umer: "Zapovjedio je Allah za ispunjenje zavjeta, a zabranio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, post ovoga dana (dana praznika)."

PRIČAO NAM JE Hadžadž, sin Minhala, pričao nam je Šubete, pričao nam je Abdul-Melikj, sin Umejra, rekao je: čuo sam Kazeata, rekao je: čuo sam Ebu Seida Hudriju, bio zadovoljan Allah od njega, a bio je ratovao (u društvu) sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, dvanaest ratova (borbi), rekao je: čuo sam četiri (stvari) od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa su (one) zadivile mene. Rekao je:

"Neka ne putuje žena hoda dva dana (drukčije) osim (tako da) je i sa njom njezin muž ili zabranjeni (rođak); i nema posta u dvama danovima (u dvama danima, u danu) mršenja i (danu) žrtve; i nema (dobrovoljne) molitve poslije (obavezne molitve) jutra (sabaha) do (da) se (tj. dok se ne) rodi Sunce, a ni poslije popodneva (ikjindije) do (da) zađe (tj. dok ne zađe Sunce); i neće se vezati (ili: i neka se ne vežu) samari (radi putovanja k nekoj bogomolji) osim k trima bogomoljama: bogomolji zabranjenosti (tj. Svetoj Bogomolji - Kjabi), i bogomolji najkrajnje (zemlje na sjeveru Arabije, tj. i bogomolji u Jerusalimu) i ovoj mojoj bogomolji (tj. Muhamedovoj a.s. bogomolji u Medini)."

GLAVA

posta (postenja) dana sušenja na suncu (mesa od žrtava, a to su zadnja tri dana praznika žrtava, kurban bajrama).

Rekao je Ebu Abdullah: A rekao je meni Muhamed, sin Musena-a: pričao nam je Jahja od Hišama, rekao je: izvijestio je mene moj otac: Bila je Aiša, bio zadovoljan Allah od nje, (običaja da) posti danove (dane) Mine, i bio je (običaja) njezin otac (da) posti njih.

(Danovi, dani Mine su isto što i dani sušenja na suncu mesa od zaklanih žrtava: zadnja tri dana kurban bajrama - praznika klanja žrtava.)

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Bešara, pričao nam je Gunder, pričao nam je Šubete, čuo sam Abdullaha, sina Isa-a, od Zuhrije, od Urveta, od Aiše i od Salima, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih, reklo je njih dvoje (Aiša i Ibnu Umer):

Nije se dopustilo u danima sušenja na suncu (mesa žrtava) da se poste (oni, ti dani - nije to dopušteno nikome) osim za (onoga) ko nije našao (imao) žrtvene životinje (da zakolje, a trebao je da ju zakolje).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malikj od Ibnu Šihaba, od Salima, sina Abdullaha sina Umera, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Post (zadnja tri dana kurban bajrama) je za (onoga) ko je uživao (tj. koristio se) sa umrom do hodočašća do dana Arefata, pa ako nije našao (imao) žrtvene životinje, a nije postio, postiće danove (dane) Mine. A od Ibnu Šihaba, od Urveta, od Aiše slično njemu. Slijedio je njega (Malikja) Ibrahim, sin Sada, od Ibnu Šihaba.

GLAVA

posta dana Ašura'a (tj. desetoga dana mjeseca muharrema).

PRIČAO NAM JE Ebu Asim od Umera, sina Muhameda, od Salima, od njegova oca, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (u) danu Ašura'a:

"Ako hoće (neko), postiće."

(Ko hoće, neka posti. Doslovno: Ako je htio, postio je.)

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, rekao je: izvijestio me Urvete, sin Zubejra, da je Aiša, bio zadovoljan Allah od nje, rekla:

Bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zapovjedio za post dana Ašura'a. Pa pošto se uzakonio (propisao) ramadan, bio je ko je htio postio, a ko je htio, mrsio je.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, od Malikja, od Hišama, sina Urveta, od njegova oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Bio je dan Ašura'a (takav dan da) postaše njega Kurejševići u predislamlju, i bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) posti njega. Pa pošto je stigao (u) Medinu, postio je njega i zapovjedio je za njegovo postenje. Pa pošto se uzakonio ramadan, ostavio je dan Ašura'a, pa ko je htio, postio je njega (nakon toga), a ko je htio, ostavio je njega.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, od Malikja, od Ibnu Šihaba, od Humejda, sina Abdurahmana, da je on čuo Muavijeta, sina Ebu Sufjana, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (u) danu Ašura'a (u) godini (kada) je hodočastio (prvi puta kao halifa - čuo ga je da) na govornici govori:

"O stanovnici Medine, gdje su vaši učeni? Čuo sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori: "Ovo je dan Ašura'a. I nije se propisalo na vas njegovo postenje, a ja sam postač, pa ko hoće, pa neka posti, a ko hoće, pa neka mrsi (pa neka ne posti)."

PRIČAO NAM JE Ebu Mamer, pričao nam je Abdul-Varis, pričao nam je Ejub, pričao nam je Abdullah, sin Seida sina Džubejra, od svoga oca, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Stigao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (u) Medinu, pa je vidio Židove (da) poste dan Ašura'a pa je rekao: "Šta je ovo?" (Tj. "Kakav je ovo post?") Rekli su: "Ovo je (jedan) dobar dan. Ovo je dan (kada) je spasio Allah Izraelićane od njihovoga neprijatelja pa je postio njega Musa (Mojsije)." Rekao je (Muhamed a.s.): "Pa ja sam za Musa-a (Musa-u) od vas", pa je postio njega i zapovjedio je za njegovo postenje.

PRIČAO NAM JE Alija, sina Abdullaha, pričao nam je Ebu Usamete od Ebu Umejsa, od Kajsa, sina Muslima, od Tarika, sina Šihaba, od Ebu Musa-a, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bio je dan Ašura-a (takav da) brojaše njega Židovi praznikom (blagdanom). Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Pa postite vi njega."

(Tj. "Njima je praznik, a na praznik se ne posti, pa vi ga postite, radeći suprotno njima." Tako su to protumačili neki.)

PRIČAO NAM JE Ubejdulah, sin Musa-a, od Ibnu Ujejneta, od Ubejdulaha, sina Ebu Jezida, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Nisam vidio Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) istražuje post (ikojega) dana, (što) je odlikovao (smatrao vrijednim) njega nad (druge danove, druge dane) osim njega, osim ovoga dana, dana Ašura'a, i ovoga mjeseca, misli (na) mjesec ramadana.

PRIČAO NAM JE Mekjija, sin Ibrahima, pričao nam je Jezid, sin Ebu Ubejda, od Selemeta, sina Ekjve'a, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Zapovjedio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (jednome) čovjeku iz (plemena) Eslema tj.: "Oglasi u (tj. među) ljudima

da ko je jeo, pa neka posti ostatak svoga dana, a ko nije jeo, pa neka posti, pa (tj. jer) zaista danas je dan Ašura'a."

U IME ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA

KNJIGA MOLITVE ODMARANJA

(tj. dobrovoljne molitve koja se obavlja uz mjesec ramadan poslije obavezne večernje molitve - jacijskoga farda, a koja se u prvo vrijeme Islama obavljala sa odmaranjima)

GLAVA

vrijednosti (onoga) ko je stajao (u molitvi, tj. ko je klanjao dobrovoljno u) ramadanu.

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukjejra, pričao nam je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba, rekao je: izvijestio me Ebu Selemete da je Ebu Hurejrete, bio zadovoljan Allah od njega, rekao: čuo sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori za ramadan, ko je stajao (klanjao) njega vjerovanjem i računanjem (sebi na Božiju nagradu), oprostilo se (tj. oprostiće se) njemu što je proturio naprijed (tj. što je prethodno počinio) od njegova grijeha.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malikj od Ibnu Šihaba, od Humejda, sina Abdurahmana, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Ko je stajao (klanjao, tj. Ko klanja) ramadan vjerovanjem i računanjem, oprostiće se njemu što je prethodno počinio od njegova (od njegovih) grijeha." Rekao je Ibnu Šihab: Pa preminuo je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a stvar je na tome (da su ljudi obavljali teraviju, teravih namaz - molitvu odmaranja - pojedinačno, a ne zajednički, skupa). Zatim je bila stvar na tome u kalifovanju (tj. Isto

je bilo i u vrijeme vladanja) Ebu Bekjra i početkom (u početku) od kalifovanja (vladanja) Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice. A od Ibnu Šihaba, od Urveta, sina Zubejra, od Abdurahmana, sina Abdul-Karije, da je on rekao: Izašao sam sa Umerom, sinom Hataba, bio zadovoljan Allah od njega, (jedne) noći u ramadanu ka Bogomolji pa kadli ljudi razdvojene skupine. Klanja čovjek za svoju osobu (tj. sam za sebe), i klanja čovjek pa klanja za njegovom molitvom (tj. sa njim) grupa. Pa je rekao Umer: "Zaista ja vidim (tj. mislim) da sam skupio (sastavio) ove na jednoga čitača (tj. da klanjaju svi za jednim čitačem, učačem da) bi zaista bilo primjernije (priličnije)." Zatim je odlučio pa je skupio (sakupio) njih na Ubejja, sina Kja'ba (tj. za Ubejjom da klanjaju). Zatim sam izašao sa njim (jedne) druge noći, a ljudi klanjaju sa klanjanjem (sa molitvom) njihova (tj. svoga zajedničkoga) čitača. Rekao je Umer: "Divna li je ova novotarija (izvedba ove molitve)! A (grupa) koja spava od (koji spavaju od) nje (u ovaj čas, a klanjaće na kraju noći) vrijednija je od (grupe) koja (je sastavljena od ovih koji) stoje (klanjajući sada)." Hoće (da kaže da je bolje klanjati na) kraju noći. A bili su ljudi (već tada uobičajili da) stoje (klanjaju u) njezinom početku (u početku noći).

PRIČAO NAM JE Ismail, rekao je: pričao mi je Malikj od Ibnu Šihaba, od Urveta, sina Zubejra, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, žene Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, klanjao (dobrovoljno), a to je (bilo) u ramadanu.

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukjejra, pričao nam je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba, izvijestio me Urvete da je Aiša, bio zadovoljan Allah od nje, izvijestila njega da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, izašao (jedne) noći iz utrobe noći (tj. duboko u noći) pa je klanjao u Bogomolji.

(Gdje god riječ bogomolja bude napisana sa velikim početnim slovom radi se o bogomolji Muhameda a.s. u Medini.)

I klanjali su (neki) ljudi sa njegovom molitvom. Pa su osvanuli (ti) ljudi pa su pričali. Pa se skupio (skup) mnogobrojniji od njih pa su klanjali sa njim. Pa su osvanuli (ti) ljudi pa su pričali. Pa su bili

mnogobrojni stanovnici (tj. posjetioci) Bogomolje od treće noći (tj. treće noći). Pa je izašao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je klanjao, pa su klanjali sa njegovom molitvom (za njim). Pa pošto je bila četvrta noć, bila je nemoćna Bogomolja od svojih stanovnika (tj. nije mogla da primi sve posjetioce kojih je bilo sve) dok je izašao (Muhamed a.s.) za molitvu jutra. Pa pošto je izvršio zoru (molitvu zore, sabah) okrenuo se na ljude pa je očitovao (iskazao simbol vjere), zatim je rekao: "Što se tiče poslije, pa zaista ono nije se sakrilo meni vaše mjesto, ali ja sam se pobojao (tj. bojim se) da će se uzakoniti (ova molitva) na vas pa (da) ćete biti nemoćni od nje." Pa je preminuo poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a (ta) stvar je na tome.

PRIČAO NAM JE Ismail, rekao je: pričao mi je Malikj od Seida Makburije, od Ebu Selemeta, sina Abdurahmana, da je on pitao Aišu, bio zadovoljan Allah od nje:

"Kako je (Kakva je) bila molitva poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u ramadanu?" Pa je rekla: "Ne povećavaše u ramadanu, a ni u (drugim noćima) osim njih (ramadanskih noći) nad jedanaest naklona (tj. ne klanjavaše više od jedanaest rekjata-naklona). Klanja (Klanjao je) četiri, pa ne pitaj o njihovoj ljepoti i njihovoj dužini. Zatim klanja (Zatim je klanjao ponovo) četiri, pa ne pitaj o njihovoj ljepoti i njihovoj dužini. Zatim klanja tri. Pa sam rekla: "O poslaniče Allaha, da li spavaš prije (nego) da klanjaš neparnu molitvu (vitr namaz)?" Rekao je: "O Aišo, zaista moja dva oka spavaju (njih dva), a neće spavati (tj. a ne spava) moje srce."."

U IME ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA.

GLAVA

vrijednosti noći sudbine (ili: noći vrijednosti, noći količine - Lejletul-Kadra) i **(GLAVA)** govora Allaha, uzvišen je: "Zaista Mi smo spustili njega (Kur'an) u noći sudbine. A šta je upoznalo tebe šta je noć sudbine? Noć sudbine je bolja od hiljadu mjeseci. Spuštaju se anđeli i Duh u njoj sa dozvolom njihova Gospoda od svake stvari (od svakoga posla). Mir (ili: Spas) je ona do pojave (do izlaska) zore."

Rekao je Ibnu Ujejnete: Što je bilo u Kur'anu (izraženo sa izrazom) "Šta je upoznalo tebe?", pa već je obznanio (to Allah) njemu (Muhamedu a.s.), a što je rekao "A što upoznaje (ili: A što će upoznati) tebe?", pa zaista ono nije obznanio njemu (to).

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan, rekao je: zapamtili smo ga, a zapamtio je samo od Zuhrije, od Ebu Selemeta, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Ko je postio (tj. Ko posti) ramadan vjerovanjem i računanjem (na Božiju nagradu), oprostilo se (tj. oprostiće se) njemu što je prethodilo (tome postu) od njegova grijeha. I ko je stajao (klanjao, tj. ko provede u molitvi) noć sudbine vjerovanjem i računanjem, oprostiće se njemu što je prethodilo (tome klanjanju) od njegova (od njegovih) grijeha." Slijedio je njega (Sufjana) Sulejman, sin Kjesira, od Zuhrije.

GLAVA

traženja noći sudbine u zadnjih sedam (noći od ramadana).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malikj od Nafi'a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da su (neki) ljudi od drugova Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (imali takav slučaj da) se njima pokazalo (tj. pokazala) noć sudbine u snu u zadnjih sedam (noći ramadana). Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Vidim vaš san (tj. vaši snovi da) su se složili u zadnjih sedam (noći od ramadana), pa ko je bio (tj. ko bude) njezin istraživač (ko bude tražio tu noć), pa neka istražuje nju (pa neka traži tu noć) u zadnjih sedam (noći ramadana)."

PRIČAO NAM JE Muaz, sin Fedaleta, pričao nam je Hišam od Jahja-a, od Ebu Selemeta, rekao je: pitao sam Ebu Seida, a bio je meni (tj. moj) prijatelj, pa je rekao:

Boravili smo (u Bogomolji) sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, srednjih deset (noći i dana) od ramadana, pa je izašao jutrom dvadesetoga (dana), pa je predikovao nama i rekao je: "Zaista ja (sam bio u prilici da) se meni pokazala noć sudbine, zatim se meni dalo da zaboravim nju, ili: učinilo se meni da zaboravljam nju, pa tražite nju u zadnjih deset (noći) u neparnom (broju noći). I zaista ja sam vidio (u snu, tj. ja sam sanjao) da ja ničičim (padam na sedždu, činim sedždu) u vodi i blatu, pa ko je bio boravio (u Bogomolji) sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa neka se vrati (u Bogomolju da boravi i zadnjih deset dana)." Pa smo se vratili, a ne vidimo u (tj. na) nebu (nikakvoga komada od) oblaka. Pa je došao (jedan) oblak pa je kišio (pustio iz sebe kišu toliko) dok je tekao (tj. procurio) tavan Bogomolje, a bio je od grana palmi. I uspostavila se molitva, pa sam vidio poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) ničiči (čini sedždu) u vodi i blatu, čak sam vidio trag blata u (tj. na) njegovom čelu.

GLAVA

istraživanja noći sudbine u neparnom (broju) od zadnjih deset (noći ramadana).

U (vezi) njega je Ubadete (pričao hadis).

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Ismail, sin Džafera, pričao nam je Ebu Suhejl od svoga oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Istražujte noć sudbine u neparnom (broju) od zadnjih deset (noći) od ramadana."

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Hamzeta, rekao je: pričao mi je Ibnu Ebu Hazim i Deraverdija od Jezida, od Muhameda, sina Ibrahima, od Ebu Selemeta, od Ebu Seida Hudrije, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bio je (običaja) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) boravi (u Bogomolji) u ramadanu deset (noći) koje su u sredini (toga) mjeseca. Pa kada je bio (u takvoj prilici) kada omrkne od dvadeset noći (što) prolaze i okrene se prema dvadeset i jednoj (dvadeset i prvoj) - vratio bi se k svome stanu, i vratio bi se (i onaj) ko boravljaše sa njim (u Bogomolji). I zaista on je ostao u (jednom) mjesecu (što) je boravio (u Bogomolji) u njemu (ostao je tu) noć koja (je ta što) se vraćaše u njoj (k stanu), pa je predikovao ljudima. Pa je zapovjedio njima šta je (što je) htio Allah, zatim je rekao: "Boravljah (Boravio sam) ovo deset (noći u Bogomolji), zatim se već pokazalo meni da boravim ovih zadnjih deset (noći). Pa ko boravljaše sa mnom, pa neka bude (tj. ostane) u svome mjestu boravišta (doslovno: pa neka se ustali u svome mjestu boravišta u Bogomolji). A već se meni pokazala ova noć, zatim se meni dalo da zaboravim nju, pa tražite nju u zadnjih deset (noći), i tražite nju u svakom neparnom (broju, tj. neparnim noćima). A već sam vidio mene (sebe da) ničičim u vodi i blatu." Pa se prolilo nebo u toj noći pa je okišilo (tj. dalo je kišu). Pa je prokapala Bogomolja u klanjalištu Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (u) dvadeset i prvoj noći. Pa je vidjelo moje oko, pogledao sam k njemu (kada) je odlazio od (molitve) jutra, a njegovo lice je napunjeno blatom i vodom.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Musena-a, pričao nam je Jahja od Hišama, rekao je: izvijestio me moj otac od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Tražite."

PRIČAO NAM JE Muhamed, izvijestio nas je Abdete od Hišama, sina Urveta, od njegova oca, od Aiše, rekla je:

Bio je (običaja) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da u Bogomolji) boravi u zadnjih deset (noći) od ramadana i (da) govori: "Istražujte (Tražite) noć sudbine (Lejletul-Kadr) u zadnjih deset (noći) od ramadana."

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Vuhejb, pričao nam je Ejub od Ikjrimeta, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Tražite nju u zadnjih deset (noći) od ramadana, noć sudbine: u devetoj (koja) ostaje (tj. u 21.oj, dakle u dvadesetprvoj noći), u sedmoj (koja) ostaje (tj. u 23.oj), u petoj (koja) ostaje (tj. u 25.oj noći ramadana)."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Ebul-Esveda, pričao nam je Abdul-Vahid, pričao nam je Asim od Ebu Midžleza i Ikjrimeta, rekao je Ibnu Abas, bio zadovoljan Allah od njih dvojice: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ona je u deset (zadnjih noći), ona je u devet (koje) su prošle (od to deset noći, a to znači da je ona dvadeset i devetu noć), ili u sedam (koje) su ostale (od to deset noći, a to znači da je ona dvadeset i treću noć)", misli (na) noć sudbine. Slijedio je njega (Vuhejba) Abdul-Vehhab od Ejuba. A od Halida, od Ikjrimeta, od Ibnu Abasa: "Tražite u dvadeset i četvrtoj (noći tu noć)."

GLAVA

podizanja znanja (o) noći sudbine zbog prepiranja (prepirke) ljudi.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Musena-a, pričao nam je Halid, sin Harisa, pričao nam je Humejd, pričao nam je Enes od Ubadeta, sina Samita, rekao je:

Izašao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, za (to da, tj. radi toga da) izvijesti nas za noć sudbine pa su se prepirala (tj. pa su u taj čas počela da se prepiru, grde, psuju) dva čovjeka od muslimana. Pa je (Muhamed a.s.) rekao: "Izašao sam za (tj. radi toga da) izvijestim vas

za noć sudbine, pa su se prepirali omsica i omsica (taj-i-taj) pa se podigla (ta noć, tj. diglo se znanje o njoj iz moga srca). A možda da bude bolje za vas (što se diglo znanje o njoj), pa tražite nju u devetoj, i sedmoj i petoj (noći, tj. 29., 27. i 25.-oj noći ramadana).

GLAVA

djela (rada) u zadnjih deset (noći) od ramadana.

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Ibnu Ujejnete od Ebu Jafura, od Ebu Duha-a, od Mesruka, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, kada je unišlo (tj. došlo zadnjih) deset (noći ramadana - bio bi) svezao (ili: svezao bi) svoj zastirač (koji je zastirao njegov donji dio tijela), i oživljavao (bi, tj. klanjao bi) svoju noć i budio (bi iz sna) svoju porodicu (da i ona po noći klanja).

(Izraz "svezao bi svoj zastirač" tumači se na više načina. Jedni kažu da to znači: napustio bi odnose sa ženama i po noći. Drugi kažu: pojačao bi pobožnost; ili: pojačao bi samoodricanje. To bi odgovaralo našim izrazima: zavrnuti rukave; pritegnuti kajiš, stegnuti kajiš. Oni, Arapi su tada govorili "svezati svoj zastirač" kada sa velikom ozbiljnošću i trudom hoće da rade ili završe neki posao. "Mi'zerun" je isto što i "izarun": zastirač za donji dio tijela. U daljem tekstu će se ta riječ prevoditi samo sa: zastirač.)

U IME ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA.

GLAVE

boravljenja.

("I'tikjafun" i "mudžaveretun", te dvije riječi kada se upotrebe u odnosu na bogomolju, znače boravljenje u bogomolji u ime pobožnosti, ali takvo boravljenje, boravak gdje se neprekidno boravi u bogomolji i po danu i po noći. Jedino se izlazi radi obavljanja prirodne nužde. U daljem tekstu te će se riječi prevoditi kratko: boravljenje u bogomolji.)

GLAVA

boravljenja (boravka) u bogomolji u zadnjih desetak (noći ramadana), i (GLAVA) boravljenja u bogomoljama, svima njima (a ne samo u bogomolji Muhameda a.s. u Medini) zbog govora Njega (Allaha), uzvišen je: ".... i ne dotičite se (kože) njih (žena, a to znači ne vršite polnog odnosa sa njima), a vi ste boravioci u bogomoljama, to su granice Allaha, pa ne približujte se njima, tako objašnjava Allah svoje odlomke ljudima (da bi) se možda oni čuvali (bojali)."

PRIČAO NAM JE Ismail, sin Abdullaha, rekao je: pričao mi je Ibnu Vehb od Junusa da je Nafi' izvijestio njega od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Bio je (običaja) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) boravi (u Bogomolji u) zadnjih deset (noći) od ramadana.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, pričao nam je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba, od Urveta, sina Zubejra, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, žene Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, boravljaše (u Bogomolji u) zadnjih deset (noći) od ramadana (sve) dok je usmrtio njega Allah, uzvišen je. Zatim su boravile njegove žene poslije njega (na isti način).

PRIČAO NAM JE Ismail, rekao je: pričao mi je Malikj od Jezida, sina Abdullaha sina Hada, od Muhameda, sina Ibrahima sina Harisa, Tejmije, od Ebu Selemeta, sina Abdurahmana, od Ebu Seida Hudrije, bio zadovoljan Allah od njega, da poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, boravljaše (u Bogomolji) u srednjih deset (noći) od ramadana. Pa je boravio (jedne) godine, te kada je bila noć dvadeset i prva, a ona

noć koja (je ta što on) izlazi (u) njezino jutro iz svoga boravljenja, rekao je:

"Ko je bio boravio (Ko je boravio) sa mnom, pa neka boravi zadnjih deset (noći). A već se meni pokazala ova noć, zatim se meni dalo da zaboravim nju. A već sam vidio sebe (da) ničičim (činim sedždu) u vodi i blatu od njezina jutra, pa tražite nju u zadnjih deset (noći). I tražite nju (tu noć, Lejletul-Kadr) u svakom neparnom (broju tih noći)." Pa je okišilo nebo te noći. A bila je Bogomolja na hladnjaku (tj. pokrivena kao hladnjak granama, nije imala krova koji ne prokišnjava lako), pa je prokapala Bogomolja. Pa su vidjela moja dva oka poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, na njegovom čelu je trag vode i blata od jutra dvadeset i prve (noći).

GLAVA

žene u mjesečnici češlja (glavu) boravioca (u bogomolji).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Musena-a, pričao nam je Jahja od Hišama, rekao je: izvijestio me moj otac od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Bio je (običaja) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (da) nagne (tj. da promoli iz Bogomolje) k meni svoju glavu, a on je boravilac (a on boravi) u Bogomolji, pa češljam njega, a ja sam žena u mjesečnici.

GLAVA:

Neće unići (Ne ulazi u svoju) kuću osim za nuždu (potrebu).

PRIČAO NAM JE Kutejbete, pričao nam je Lejs od Ibnu Šihaba, od Urveta i Amrete, kćeri Abdurahmana, da je Aiša, bio zadovoljan Allah od nje, žena Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekla:

I zaista bio je (običaja) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) svakako uvede (stavi, unese) meni svoju glavu, a on je u Bogomolji, pa češljam njega. A ne ulazaše (A nije ulazio u) kuću osim za nuždu (potrebu) kada je bio (tj. kada bi bio) boravilac (u Bogomolji, tj. kada je bio u i'tikjafu).

GLAVA

pranja boravioca (u i'tikjafu).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Jusufa, pričao nam je Sufjan od Mansura, od Ibrahima, od Esveda, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Bio je (običaja) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (da) dotakne mene (po površini kože), a ja sam žena u mjesečnici. I izvađaše (tj. promaljaše, promolio bi) svoju glavu iz Bogomolje, a on je boravilac (a on je u i'tikjafu), pa perem njega (ili: nju, njegovu glavu), a ja sam žena u mjesečnici.

GLAVA

boravljenja (i'tikjafa) noću.

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja, sin Seida, od Ubejdulaha, izvijestio me Nafi' od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je Umer pitao Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Bio sam se zavjetovao u predislamlju da boravim (jednu) noć u Zabranjenoj (Svetoj) Bogomolji (tj. Kjabi, pa šta da radim)?" Rekao je: "Ispuni (obećanje) za tvoj zavjet (tj. Ispuni svoj zavjet)."

GLAVA

boravljenja (u bogomolji) žena.

PRIČAO NAM JE Ebu Numan, pričao nam je Hammad, sin Zejda, pričao nam je Jahja od Amrete, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Bio je (običaja) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (da u Bogomolji) boravi u zadnjih deset (noći) od ramadana. Pa udarah (tj. postavljah) njemu (jedan) šator pa klanja jutarnju molitvu, zatim uniđe (uđe u) njega (u šator). Pa je tražila dozvolu Hafsa (od) Aiše da udari (tj. postavi i ona sebi jedan) šator, pa je dozvolila njoj pa je udarila (postavila) šator. Pa pošto je vidjela njega (šator Hafse) Zejneba, kći Džahša, udarila je (jedan) drugi šator (za sebe). Pa pošto je osvanuo Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, vidio je (te) šatore pa je rekao: "Šta je ovo?" Pa se izvijestio (tj. obavješten je). Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Zar dobročinstvo mislite sa njima?" (Doslovno: "Zar dobročinstvo se pokazuje vama sa njima, u njima?") Pa je ostavio (Muhamed a.s.) boravljenje (u Bogomolji u) tome mjesecu. Zatim je boravio deset (noći, tj. dana) od ševvala (mjeseca).

GLAVA

šatora u Bogomolji.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malikj od Jahja-a, sina Seida, od Amrete, kćeri Abdurahmana, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, htio da boravi (u Bogomolji). Pa pošto je otišao k mjestu koje (je to što) je htio (u njemu) da boravi kadli šatori: šator Aiše, i šator Hafse i šator Zejnebe. Pa je rekao:

"Zar dobročinstvo govorite (o ljudi, da) je sa njima?"

(Sve tri žene su bile supruge Muhameda a.s. pa je jasno da se u njih u pobožnost umiješala i ljubomora. Drugi opet kažu da je Muhamed a.s. mislio da kaže ovo: Zar da mogu čistu pokornost Uzvišenome Bogu iskazivati pomiješan sa njima? Ima i drugih mogućnosti za tumačenje ovih riječi Muhameda a.s., ali se neće ovdje navoditi.)

Zatim je otišao pa nije boravio (u Bogomolji tada nikako, nego) čak je boravio deset (noći) od ševala (mjeseca mjesto ramadana u toj godini).

GLAVA:

Da li izlazi (ili: Da li će izaći) boravilac (onaj koji boravi, tj. ko je u i'tikjafu) za svoje potrebe (radi svojih potreba) k vratima bogomolje?

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, rekao je: izvijestio me Alija, sin Husejna, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je Safija, žena Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, izvijestila njega da je ona došla poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da ona) posjeti njega u njegovom boravljenju u Bogomolji u zadnjih deset (dana) od ramadana pa je pričala kod njega (jedan) čas. Zatim je ustala (da) se obrne (vrne, vrati kući). Pa je ustao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, sa njom (da) obrne (vrne, vrati kući) nju. Te kada je doprla vratima Bogomolje kod vrata Umu Seleme, prošla su dva čovjeka od Pomagača (Ensarija) pa su pozdravila njih dva (pozdrav) na poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je rekao njima dvojici Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Na laganosti vas dvojice (Na vašoj laganosti, tj. Lagano, polagano vas dvojica, polako vas dvojica)! Ona je samo Safija, kći Hujejja."

(Tj. Ne mislite ništa ružno vas dvojica. Ovo je moja žena Safija, a nije ničija tuđa žena. Naime, bila je noć kada je pratio Muhamed a.s. u tom času Safiju do vrata Bogomolje.)

Pa su rekla njih dva: "Slava Allahu! O poslaniče Allaha (zar da o tebi pomislimo ružno?)!" I (to) je bilo veliko na njih dvojicu (tj. Bilo im je to golemo, krupno, teško). Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Zaista satana (đavo, zloduh) dopire od čovjeka (u) mjesto dopiranja krvi, i ja sam se zaista uplašio (pobojao) da će baciti u srca vas dvojice (jednu) stvar (nešto)."

GLAVA

boravljenja (u bogomolji i izlaska iz boravljenja).

A izašao je (iz boravljenja, iz i'tikjafa) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (u) jutru (jutrom) dvadesetoga (dana).

PRIČAO MI JE Abdullah, sin Munira, čuo je Haruna, sina Ismaila, pričao nam je Alija, sin Mubarekja, rekao je: pričao mi je Jahja, sin Ebu Kjesira, rekao je: čuo sam Ebu Selemeta, sina Abdurahmana, rekao je: pitao sam Ebu Seida Hudriju, rekao sam:

"Da li si čuo poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) spominje noć sudbine (Lejletul-Kadr)?" Rekao je: "Da. Boravili smo (u Bogomolji) sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, srednjih deset (noći) od ramadana." Rekao je: Pa smo izašli jutrom (u jutru) dvadesetog (dana). Rekao je: Pa je predikovao nama poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, jutrom (u jutru) dvadesetoga (dana) pa je rekao: "Zaista ja (sam bio u takvoj prilici da) se meni pokazalo (koje je, koja je) noć sudbine, i zaista ja (sam došao u priliku da) se učinilo meni da zaboravim nju, pa tražite nju u zadnjih deset (noći ramadana) u neparnom (broju), pa (tj. jer) zaista ja sam vidio (u snu) da ničičim (činim sedždu) u vodi i blatu." I ko je bio boravio (u Bogomolji) sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa neka se vrati (u Bogomolju). Pa su se vratili ljudi k Bogomolji, a ne vidimo u (na) nebu (ni jednoga komada) oblaka. Rekao je: Pa je došao (jedan) oblak pa je okišio (tj. pa je oblak ispustio kišu). I uspostavila se molitva pa je ničičio (učinio sedždu) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u blato i vodu čak (da) sam vidio blato u (tj. na) njegovom vršku (vrhu od nosa, na vrhu nosa) i njegovom čelu.

GLAVA

boravljenja (u bogomolji) žene u prekomjernoj mjesečnici (tj. žene koja ima bolest na maternici zbog čega stalno krvari).

(Krvarenje usljed bolesti nije zapreka vršenju vjerskih obreda kao što je slučaj kod krvarenja usljed redovne menstruacije-mjesečnice. O tome je bilo već govora.)

PRIČAO NAM JE Kutejbete, pričao nam je Jezid, sin Zurej'a, od Halida, od Ikjrimeta, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Boravila je (u Bogomolji u i'tikjafu) sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (jedna) žena od njegovih supruga (koja je bila) žena u prekomjernoj mjesečnici (žena sa prekomjernom mjesečnicom), pa viđavaše (ona) crvenilo i žutilo (u tečnosti koja je curila iz njene maternice). Pa često smo stavljali lavor (legen) pod nju, a ona klanja (dok ona klanja, dok bi klanjala).

GLAVA

posjete žene svoga supruga u njegovom boravljenju (u bogomolji, dakle dok je u i'tikjafu).

PRIČAO NAM JE Seid, sin Ufejra, rekao je: pričao mi je Lejs, rekao je: pričao mi je Abdurahman, sin Halida, od Ibnu Šihaba, od Alije, sina Husejna, da je Safija, žena (supruga) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, izvijestila njega. - H - Pričao nam je Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Hišam, izvijestio nas je Mamer od Zuhrije, od Alije, sina Husejna:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, u Bogomolji (kao boravilac), i kod njega su (došle) njegove supruge pa su otišle (tj. krenule, pošle k svojim stanovima, kućama). Pa je rekao Safiji, kćeri Hujejja: "Ne žuri se (tako) da odem s tobom. A bila je njezina kuća (soba) u domu Usameta. Pa je izašao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, sa njom. Pa su srela njega dva čovjeka od Pomagača (Ensarija) pa su pogledala njih dvojica k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, zatim su prešla (tj. prošla) njih dvojica. I rekao je njima dvojici Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Dođite vas dvojica! Zaista ona je Safija, kći Hujejja." Rekla su njih dva: "Slava Allahu! O poslaniče Allaha." Rekao je: "Zaista satana (đavo) teče od čovjeka mjestotečenjem (tokom) krvi (možda: đavo teče kao krv što protiče kroz čovječije tijelo). I zaista ja sam se uplašio (pobojao) da baci (da će baciti, ubaciti) u duše vas dvojice (jednu) stvar (tj. nešto, štogod)."

GLAVA:

Da li će odbiti boravilac (u bogomolji) od svoje osobe (ličnosti kakvu sumnju, sumnjičenje)?

PRIČAO NAM JE Ismail, sin Abdullaha, rekao je: izvijestio me moj brat od Sulejmana, od Muhameda, sina Ebu Atika, od Ibnu Šihaba, od Alije, sina Husejna, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je Safija izvijestila njega. - H - Pričao nam je Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan, rekao je: čuo sam Zuhriju (da) izvješćuje od Alije, sina Husejna, da je Safija, bio zadovoljan Allah od nje, došla Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, a on je boravilac (a on je u i'tikjafu u Bogomolji). Pa pošto se vraćala, išao je sa njom pa je ugledao (vidio) njega (jedan) čovjek od Pomagača (Ensarija). Pa pošto je ugledao njega, zovnuo (pozvao) ga je pa je rekao:

"Dođi! Ona je Safija." A često (ili: A možda) je rekao Sufjan: "Ovo je Safija. Pa zaista satana teče od sina Adema (Adama, tj. od čovjeka) mjestotečenjem (tokom) krvi." Rekao sam Sufjanu: "Došla je njemu noću?" Rekao je: "A da li je ono (dolaženje bilo drukčije) osim noću?"

(Izraz "od čovjeka" može da se tumači na razne načine: u čovjeku; od čovjeka do čovjeka kao krv od jednoga dijela tijela do drugoga i tome slično. To je primjer, poređenje.)

GLAVA

(onoga) ko je izašao iz svoga boravljenja (u bogomolji, dakle iz i'tikjafa) kod jutra (u jutru).

PRIČAO NAM JE Abdurahman, pričao nam je Sufjan od Ibnu Džurejdža, od Sulejmana Ahvela, ujaka (dajidže) Ibnu Ebu Nedžiha, od Ebu Selemeta, od Ebu Seida. - H - Rekao je Sufjan: A pričao nam je Muhamed, sin Amra, od Ebu Selemeta, od Ebu Seida. Rekao je (Sufjan): I mislim da je Ibnu Ebu Lebid pričao nama od Ebu Selemeta, od Ebu Seida, rekao je:

Boravili smo (u Bogomolji) sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, srednjih deset (noći). Pa pošto je bilo jutro dvadesetog

(dana), prenijeli smo našu robu (tj. naše stvari iz Bogomolje). Pa je došao nama poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Rekao je: "Ko je bio boravio (u Bogomolji), pa neka se vrati k svome mjestu boravljenja, pa (tj. jer) zaista ja sam vidio (u snu) ovu noć, i vidio sam mene (tj. sebe u snu da) ničičim (činim sedždu) u vodu i blato (u vodi i blatu)." Pa pošto se vratio u svoje mjesto boravljenja i uzburkalo se nebo, pa okišili smo se (pa dobili smo kišu, pa pala nam je kiša). Pa tako mi (Onoga) koji je poslao njega sa istinom zaista već se uzburkalo nebo od kraja toga dana (krajem toga dana). A bila je Bogomolja hladnjakom (kao hladnjak koji je pokrivan granama). Pa zaista već sam vidio na njegovom nosu i njegovom vršku (vrhu njegova nosa) trag vode i blata.

GLAVA

boravljenja (u bogomolji) u ševalu (mjesecu).

PRIČAO NAM JE Muhamed, pričao nam je Muhamed, sin Fudajla sina Gazvana, od Jahja-a, sina Seida, od Amrete, kćeri Abdurahmana, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Bio je (običaja) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) boravi (u Bogomolji) u svakom ramadanu. I kada bi klanjao jutarnju molitvu, unišao bi (u) svoje mjesto koje (je bilo to što) je boravio u njemu (u Bogomolji). Rekao je: Pa je tražila dozvolu (od) njega Aiša da boravi (u Bogomolji jednoga ramadana), pa je dozvolio njoj. Pa je udarila (tj. postavila) u njoj (u Bogomolji - bogomolja je u arapskom jeziku muškoga roda) kupolu (od šatora, tj. šator). Pa je čula za nju Hafsa pa je udarila (jednu) kupolu (za sebe). I čula je Zejneba za nju, pa je udarila (jednu) drugu kupolu. Pa pošto je otišao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, od jutra (tj. sutradan da počne boravljenje), vidio je četiri kupole (tj. šatora) pa je rekao: "Šta je ovo?" Pa se izvijestio (izviješćen je za) njihovu vijest pa je rekao: "Šta je nosilo (ponijelo) njih na ovo? Zar dobročinstvo? Iščupajte ih (tj. Uklonite njih - kupole, šatore) pa neće se meni pokazivati one (kupole, tj. Uklonite ih, pa da ih ne vidim)." Pa su se iščupale (uklonile). Pa nije boravio (u Bogomolji) u ramadanu (te godine nego) je čak boravio (u Bogomolji) u zadnjih deset (noći, tj. dana i noći) od (mjeseca) ševala.

GLAVA

(onoga) ko nije vidio (tj. nije smatrao) na njega posta (na sebe posta, tj. ko je smatrao da nije dužan postiti) kada je boravio (kada boravi u bogomolji u nekom drugom mjesecu osim ramadana).

PRIČAO NAM JE Ismail, sin Abdullaha, od svoga brata, od Sulejmana, od Ubejdulaha, sina Umera, od Nafi'a, od Abdullaha, sina Umera, od Umera, sina Hataba, bio zadovoljan Allah od njega, da je on rekao:

"O poslaniče Allaha, zaista ja sam se zavjetovao u predislamlju da boravim (jednu) noć u Zabranjenoj (tj. Svetoj) Bogomolji (a to znači: Kjabi)." Pa je rekao njemu Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Ispuni tvoj (svoj) zavjet." Pa je boravio (jednu) noć.
GLAVA:

Kada se zavjetovao u predislamlju da boravi, zatim je primio Islam.

PRIČAO NAM JE Ubejd, sin Ismaila, pričao nam je Ebu Usamete od Ubejdulaha, od Nafi'a, od Ibnu Umera da je Umer, bio zadovoljan Allah od njega, zavjetovao se u predislamlju da će boraviti u Zabranjenoj Bogomolji (Kjabi). Rekao je: Pokazuje mi se (za) njega (da) je rekao: "Noć" Rekao je njemu poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Ispuni za tvoj (svoj) zavjet."

GLAVA

boravljenja (boravka u bogomolji, i'tikjafa) u srednjih deset (noći) od ramadana.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Ebu Šejbeta, rekao je: pričao nam je Ebu Bekjr od Ebu Hasina, od Ebu Saliha, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bio je (običaja) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (da) boravi (u Bogomolji) u svakome ramadanu deset dana. Pa pošto je bila

godina koja (je ta što) se uzeo (tj. usmrtio, umro) u njoj, boravio je dvadeset dana (toga ramadana u Bogomolji).

GLAVA

(onoga) ko je htio da boravi (u bogomolji), zatim se pokazalo njemu da izađe.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Mukatila, Ebul-Hasen, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Evzaija, rekao je: pričao mi je Jahja, sin Seida, rekao je: pričala mi je Amreta, kći Abdurahmana, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, spomenuo da će boraviti (u Bogomolji) zadnjih deset (dana) od ramadana. Pa je tražila dozvolu (od) njega Aiša pa je dozvolio njoj. I pitala je Hafsa Aiše da traži dozvolu za nju, pa je učinila. Pa pošto je vidjela to Zejneba, kći Džahša, zapovjedila je za zgradu (tj. za napravu, šator) pa se izgradilo (napravilo) za nju. Rekla je: A bio je (običaja) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, kada je klanjao (da bi) otišao k svojoj zgradi (šatoru). Pa je vidio (opazio) za zgrade (šatore) pa je rekao:

"Šta je ovo?" Rekli su: "Zgrada (šator) Aiše, i Hafse i Zejnebe." Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao Allah njega i spasio: "Zar dobročinstvo su htjele sa ovim? Nisam ja sa boraviocem (tj. Nisam ja boravilac u Bogomolji)." Pa se vratio. Pa pošto se omrsio (tj. ispostio ramadan), boravio je (u Bogomolji) deset (noći, tj. dana i noći) od ševala (mjeseca).

GLAVA

boravioca (koji) uvede (tj. stavi, promoli) svoju glavu (u svoju) kuću za pranje (radi pranja, radi toga da mu operu glavu).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Hišam, izvijestio nas je Mamer od Zuhrije, od Urveta, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da ona češljaše (uređivaše kosu na glavi) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, a ona je žena u mjesečnici, a on je

boravilac u Bogomolji, i ona je u njezinoj (tj. svojoj) sobi, dodaje (on) njoj svoju glavu.
(Upotpunio se drugi dio, a slijedi ga treći dio, a njegov početak je: U ime Allaha Milosrdnoga Milostivoga. KNJIGA kupoprodaja.)

Treći dio od Sahiha Ebu Abdullaha Muhameda, sina Ismaila sina Ibrahima sina Mugireta sina Berdizbeha, Buharije Džu'fije - bio zadovoljan Allah, uzvišen je, od njega i ukoričio ga sa Svojom milošću i nastanio ga u sredinu Svoga raja!

Amin Uslišaj !

Četvrti dio od Sahiha Ebu Abdullaha Muhameda, sina Ismaila sina Ibrahima sina Mugireta sina Berdizbeha, Buharije Džu'fije, bio zadovoljan Allah, uzvišen je, od njega (s njim) i ukoričio ga sa Svojom milošću i nastanio ga (u) sredinu Svoga raja!

Amin (Uslišaj)!

SAHIH BUHARIJE

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA

GLAVA pozivanja Vjerovijesnika

pomilovao ga Allah i spasio, k Islamu i (svome) vjerovijesništvu i da ne uzima neki (od) njih neke (za kakve) gospodare osim Allaha, i (GLAVA) Njegova govora, uzvišen je: "Nije bilo (ni) za jednoga čovjeka (tj. nijednom čovjeku) da dadne njemu Allah.....", do kraja (toga) ajeta.

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Hamzeta, pričao je nama Ibrahim, sin Sada, od Saliha, sina Kejsana, od Ibnu Šihaba, od Ubejdulaha, sina Abdullaha sina Utbeta, od Abdullaha, sina Abbasa, bio zadovoljan

Allah od njih dvojice, da je on izvijestio njega da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pisao k vizantijskom caru (i) poziva (tj. pozivajući) ga k Islamu (da pređe na Islam), i poslao je svoje pismo k njemu sa Dihjetom Kelbijem i zapovjedio je njemu poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, da dadne (da da) njega k velikašu (mjesta) Busra-a zato (da) dadne (on) njega ka vizantijskom caru. A bio je vizantijski car - pošto je otkrio (tj. otklonio) Allah od njega vojske Perzije - išao (tj. bio je otišao) iz Himsa (Homsa) k Jerusalimu (iz) zahvalnosti za (ono) što je stavio na iskušenje njega Allah (davši neko vrijeme uspjeh Perziji, ali ga je od Perzije na kraju spasio davši njemu pobjedu). Pa pošto je došlo vizantijskom caru pismo poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je kada je pročitao njega:

"Tražite mi ovdje jednoga (tj. nekoga čovjeka) od njegovoga naroda zato (da) pitam njih o poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio."

Rekao je Ibnu Abbas: Pa je izvijestio mene Ebu Sufjan, sin Harba da je on bio u Siriji (ili: Damasku, jer se i sam grad Damask naziva izrazom "Eššamu") u (društvu nekih) ljudi iz Kurejša (što) su došli trgovanjem (zbog trgovine) u trajanju (tj. u vrijeme trajanja mira sklopljenoga na Hudejbiji, a (koje je bilo između poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i između nevjernika Kurejša. Rekao je Ebu Sufjan: Pa je našao nas poslanik (izaslanik) vizantijskog cara u nekom (dijelu) Sirije. Pa je otišao (krenuo) sa mnom i sa mojim drugovima (i tako smo išli) dok smo (dok nismo) došli (u) Jerusalim. Pa smo se uveli na njega (tj. uvedeni smo njemu - caru), pa kada je on sjedač (kadli on sjedi, a on sjedi) u (na) sjednici svoje vlasti i na njemu je kruna, i kada oko njega (a oko njega) su velikaši Vizantije, pa je rekao svome tumaču:

"Pitaj ih koji (od) njih je najbliži srodstvu k ovome čovjeku koji tvrdi da je on vjerovijesnik." Rekao je Ebu Sufjan: Pa sam rekao: "Ja sam najbliži (od) njih k njimu srodstvom (porijeklom)." Rekao je: "Šta je (tj. Kakvo je) srodstvo što je između tebe i između njega?" Pa sam rekao: "On je sin moga strica (amidže)." A nije u (toj) karavani tada bio (ni) jedan (čovjek) od Abdumenafovića osim mene. Pa je rekao vizantijski car (u daljem tekstu radi kratkoće upotrebljavaće se izraz

"kajsar" za vizantijskog cara, vladara, a za perzijskoga izraz "kserks"): "Približite ga." I zapovjedio je za moje drugove (mojim drugovima) pa su se učinili (tj. postavili) iza mojih leđa kod mojih pleća, zatim je rekao svome tumaču: "Reci njegovim drugovima da sam ja pitalac (tj. da ću pitati) ovoga čovjeka o (onome čovjeku) koji tvrdi da je on vjerovijesnik, pa ako je lagao (tj. ako bude lagao), pa lažnite ga (tj. recite da laže)." Rekao je Ebu Sufjan: Tako mi Allaha da nije (mene bilo) stid tada od (toga) da prenesu moji drugovi od mene laž, zaista bih slagao njemu kada je pitao mene o njemu, ali ja sam se (nego sam se) stidio da prenesu laž od mene (o meni), pa sam istinit bio (istinu govorio) njemu. Zatim je rekao svome tumaču: "Reci mu kakvo je srodstvo (porijeklo,) ovoga čovjeka (Muhameda a.s.) u vama (među vama, dakle: Upitaj za porijeklo Muhameda a.s. među vama)?" Rekao sam: "On je u (među) nama plemić (tj. dobroga porijekla)." Rekao je (Upitao je): "Pa da li je rekao (propovijedao) ovaj govor ijedan (čovjek) od vas prije njega?" Rekao sam: "Ne." Pa je rekao: "Bili ste (tj. Jeste li imali, Da li ste imali običaj da) sumnjičite njega na (tj. za, zbog) laži prije (nego nastadoše dani) da govori što je rekao." Rekao sam: "Ne." Rekao je: "Pa da li je bio od njegovih očeva (štogod) od vladara (kakav vladar, dakle: Da li je bio iko vladar od njegove ranije rodbine)?" Rekao sam: "Ne." Rekao je: "Pa (da li) uglednici ljudi slijede njega ili slabi (nemoćni od) njih?" Rekao sam: "Nego slabi (nemoćni od) njih (Više slabi i nemoćni)." Rekao je: "Pa povećavaju (li) se ili se okrnjuju (smanjuju u brojnosti)?" Rekao sam: "Nego se povećavaju (Povećavaju se)." Rekao je (Pitao je dalje): "Pa da li se vratio (tj. odmetnuo) ijedan (čovjek iz) mržnje za njegovu vjeru (prema njegovoj vjeri) poslije (činjenice) da uniđe (uđe) u nju (u vjeru Islam)?" Rekao sam: "Ne." Rekao je (Upitao je): "Pa da li iznevjerava (da li čini vjerolomstvo, nevjeru, izdaju)?" Rekao sam: "Ne. A mi smo sad od njega u trajanju (mirovnoga ugovora što) se mi plašimo da iznevjeri (tj. da prekrši ugovor, da učini vjerolomstvo nama)." Rekao je Ebu Sufjan: "I nije omogućila (nije dala mjesta) meni (nijedna) riječ (da) uvedem u nju (kakvu) stvar (da) okrnjim njega s njom (tj. da Muhameda a.s. omalovažim s njom, a da) se neću plašiti da se prenese od mene - osim nje (osim ove zadnje riječi, tj. riječi da se bojimo da nam ne učini vjerolomstvo)." Rekao je: "Pa da li ste se borili sa njim (tj. protiv njega) i (je li) se borio s vama (protiv vas)?" Rekao sam: "Da." Rekao je: "Pa kako je (Pa kakav je) bio njegov rat i vaš rat?" Rekao sam: "Bio je

promjene (promjenjiv, naizmjenične sreće) i kove, okrene se na nas jedanput (on) i okrenemo se (mi) na njega drugi puta." Rekao je: "Pa šta je to (što) zapovjeda vama?" Rekao je: "Zapovjeda nam da obožavamo Allaha, samo Njega (da) ne udružujemo s Njim (nijedne) stvari i zabranjuje nam (ono) što obožavaše naši očevi, i zapovjeda nam za molitvu, i milostinju, i čednost (poštenje, sustezanje od zabranjenih i niskih postupaka), i vjernost za ugovor i izvršenje (tj. vraćanje) pohranjene stvari (na čuvanje)." Pa je rekao svome tumaču kada sam rekao to njemu: "Reci mu: Zaista ja sam pitao tebe o njegovu (o njegovom) srodstvu (porijeklu) u vama, pa si tvrdio da je on plemić, a takođe poslanici (Uzvišenog Boga) šalju se u srodstvu (tj. iz dobroga porijekla) svoga naroda. I pitao sam te da li je rekao (tj. propovijedao) ijedan od vas ovaj govor prije njega, pa si tvrdio da nije. Pa sam (na osnovu toga) rekao (tj. zaključio ovako): Da je bio ijedan od vas rekao (govorio) ovaj govor prije njega, rekao bih (taj) čovjek se povodi za govorom (što) se već rekao prije njega. I pitao sam te da li ste bili (običaja da): sumnjčite njega za laž prije (nego je nastupilo vrijeme) da govori (ono) što je rekao, pa si tvrdio da nije (to bilo).Pa sam upoznao (spoznao) da on nije bio (nije mogao da bude) za (to da) ostavi laž na ljude, a (da) laže na Allaha (na Uzvišenoga Boga). I pitao sam te da li je bio od njegovih očeva (kogod, neko) od vladara (tj. kakav vladar), pa si tvrdio da ne (da nije). Pa sam rekao: Da je bio od njegovih očeva (rodbine iko kakav) vladar, rekao bih: traži vlast svojih očeva. I pitao sam te (da li) uglednici (ugledni) ljudi slijede njega ili slabi (nemoćni) od (njih, pa si tvrdio da su (od) njih slijedili njega slabi, a oni su sljedbenici (Božijih) poslanika. I pitao sam te da li se povećavaju ili se okrnjuju, pa si tvrdio da se oni povećavaju, a takođe je vjerovanje (Jedinoga Boga) dok se upotpuni. I pitao sam te da li se vraća (odmeće, odustaje) ijedan (čovjek iz) mržnje za njegovu vjeru poslije (činjenice) da uniđe u nju, pa si tvrdio da ne, pa takođe je (takvo) vjerovanje kada se pomiješa njegova veselost (u) srca, neće zamrziti njega (ni) jedan (čovjek, tj. niko). I pitao sam te da li iznevjerava (čini vjerolomstvo), pa si tvrdio da ne, a takođe (Božiji) poslanici neće iznevjeravati. I pitao sam te da li ste se borili s njim i (da li) se (on) borio s vama, pa si tvrdio da je već činio (to), i da je vaš rat i njegov rat (takav da) biva promjenama: i okrene se (on) na vas jedanput i okrenete se (vi) na njega drugi puta, a takođe poslanici: stave se u iskušenje i bude za njih (njima najzad dobra) posljedica (tj. pobjeda). I pitao sam te za (ono) što je to

(što) zapovjeda vama, pa si tvrdio da on zapovjeda vama da obožavate Allaha i ne udružujete s Njim (nijedne) stvari (ništa) i (da) zabranjuje vama (tj. sprječava vas) od (onoga) što obožavaše vaši očevi, i zapovjeda vam za molitvu, i milostinju, i čednost (poštenje), i vjernost za ugovor i izvršenje (uručenje) pohranjene stvari (na sačuvanje, na čuvanje)." Rekao je: "A ovo je opis (ili: svojstvo, osebina, osobina) vjerovijesnika (za kojega) već znadijah (već sam znao) da je on izlazač (tj. da dolazi, da je vrijeme da se pokaže, pojavi), ali nisam mislio da je on od vas (tj. da će biti između vas, od vašega porijekla). I ako bude (ono) što si rekao istina, pa skoro je (blizo, blizu je vrijeme) da zavlada mjestom ovih mojih dviju nogu (tj. ovim mjestom gdje ja sad stojim). I da se nadam da ću doprti njemu (da bih se spojio s njim), zaista bih se pomučio (namučio, tj. potrudio) njegovom sretanju (tj. da se sretnem s njim), i da bih bio (tj. i kad bih bio) kod njega, zaista bih prao njegove dvije noge (stopala)." Rekao je Ebu Sufjan: Zatim je pozvao za pismo (tj. da mu donesu) pismo poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa se pročitalo, pa kadli je u njemu:

"Sa imenom (U ime) Allaha Milosrdnoga Milostivoga. Od Muhameda, roba (sluge) Allaha i Njegovoga poslanika k Irakliju, velikanu Vizantije. Pozdrav na (onoga) ko slijedi pravopuće! Što se tiče poslije, pa zaista ja pozivam tebe sa pozivom (misijom) Islama. Primi Islam, spasićeš se. Daće ti Allah tvoju nagradu dva puta. Pa ako okreneš leđa, pa na tebe je grijeh sijača (tj. poljoprivrednika). I "O sljedbenici Biblije, dođite k (jednoj) riječi, jednakoj među nama i među vama da ne obožavamo osim Allaha (nikoga drugoga), i (da) ne udružujemo s Njim (nijedne) stvari, i (da) ne uzima neki nas nekoga gospodarima (božanstvima) osim Allaha, pa ako leđa okrenu (oni), pa (vi) recite: Svjedočite za (to) da smo mi muslimani (predani Bogu Tvorcu samo iako vi nećete to da budete)."

Rekao je Ebu Sufjan: Pa pošto je (došao čas) da je (Iraklije) završio svoju besjedu (govor), uzdigli su se glasovi (onih) koji su (bili) okolo (oko) njega od velikaša Vizantije i umnožila se njihova vika (galama), pa ne znam šta je to (što) su rekli (šta su govorili). I zapovjedilo se na nas pa smo se izveli (izvedeni smo napolje). Pa pošto je (došao čas) da sam izašao sa svojim drugovima i osamio se s njima, rekao sam njima:

"Zaista već se zastvarila (tj. postala je velikom) stvar sina Ebu Kebšeta (tj. stvar Muhameda a.s.). Ovo je (tj. Evo) vladar Asferovića (tj. Vizantinaca) plaši se njega." Rekao je Ebu Sufjan: "Tako mi Allaha neprestano sam (bio) ponižen, uvjeren u (to) da će se njegova stvar pokazati (tj. pobijediti) dok je (najzad) uveo Allah (u) moje srce Islam, a ja sam mrzitelj (tj. a ja sam bio dugo vremena taj koji mrzi Islam prije nego sam ga prihvatio iako sam bio uvjeren da će Islam pobijediti)."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, Ka'nebija, pričao nam je Abdulaziz, sin Ebu Hazima, od svoga oca, od Sehla, sina Sa'da, bio zadovoljan Allah od njega, čuo je Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori (na) dan Hajbera:

"Zaista ću dati svakako zastavu (barjak jednome) čovjeku (koji je takav da) će osvojiti (tj. dati pobjedu) Allah na njegove dvije ruke." Pa su stali (ustali, tj. počeli su da) se nadaju zbog toga koji (od) njih će (da bude to lice da) se dadne (da njemu). Pa su poranili (rano), a svaki (od) njih se nada da se dadne (da se da njemu zastava). Pa je rekao: "Gdje je Alija?" Pa se reklo: "Tuži se (tj. Žali se na) svoja dva oka." Pa je zapovjedio pa se pozvao (pozvan je) njemu, pa je popljuvao u njegova dva oka, pa je ozdravio (izlječio se na) svome mjestu (tj. odmah ne maknuvši se s mjesta) čak da je on (tako dobro kao da) nije bilo sa njim (nijedne) stvari (od bolesti, tj. ništa). Pa je rekao (Alija r.a. primajući zastavu):

"Borićemo se s njima (tj. protiv njih) dok budu kao mi (tj. da budu kao mi, da prime Islam)." Pa je rekao (Muhamed a.s.):

"Na tvoju (svoju) polaganost (se obrati, tj. Polagano ti, tj. Ne žuri se ti) dok odsjedneš u njihovu trznu (prazan prostor među kućama jedne mahale, ulice, grupe kuća). Zatim pozovi njih k Islamu, i izvijesti ih o (onome) što je dužnost na njih. Pa tako mi Allaha zaista da se naputi s tobom (posredstvom tebe) jedan čovjek, bolje je tebi od crvenih deva."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Muavijete, sin Amra, pričao nam je Ebu Ishak od Humejda, rekao je: čuo sam Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori:

Bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, kada bi vojevao (na jedan) narod (bio je običaja da) nije navaljivao (napadao) do (da, dok ne) osvane. Pa ako je čuo poziv (za jutarnju molitvu - ezan za sabah u tome narodu), sustegao bi se (od napada), a ako nije čuo poziva (ezana), navalio (napao) bi poslije što osvane (kada se ukaže jutro). Pa smo odsjeli Hajberu noću.

PRIČAO NAM JE Kutejbete, pričao nam je Ismail, sin Džafera, od Humejda, od Enesa da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, bio (običaja) kada je vojevao sa nama.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, od Malika, od Humejda, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, izašao k Hajberu, pa je došao njemu noću. A bio je, kada je došao (nekim) ljudima u noći, (običaja da) neće navaliti na njih do (da) osvane. Pa pošto je osvanuo, izašli su Židovi sa njihovim (tj. sa svojim) lopatama i svojim zembiljima (torbama za hranu i voće). Pa pošto su vidjeli njega, rekli su:

"Muhamed tako mi Allaha, Muhamed i petodjel (vojska)." Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Allah je veći (od svega)! Poruši se Hajber! Zaista mi kada smo odsjeli u trznu (jednoga) naroda, pa ružno (loše) je jutro opomenutih."

PRIČAO JE NAMA Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, pričao nam je Seid, sin Musejjeba, da je Ebu Hurejrete, bio zadovoljan Allah od njega, rekao: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zapovjedilo se meni da se borim sa ljudima (protiv ljudi) dok reknu "Nema božanstva osim Allah". Pa ko je rekao (tj. ko rekne) "Nema božanstva osim Allah", pa već je sačuvao od mene svoju ličnost i svoje imanje, osim sa svojim pravom (osim slučajeva gdje Islam sa svojim pravnim propisima osudi čovjeka), a njegov obračun (obračun svakoga pojedinoga čovjeka) je na Allaha." Predao je njega (ovaj hadis) Umer i Ibnu Umer od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

GLAVA

(onoga) ko je htio (jednu) vojnu pa je sakrio (prikrio nju) sa (nekom drugom) osim nje, i ko je volio izlaženje četvrtkom (u bilo kakav putnički pokret pa i u vojni pohod).

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba, rekao je: izvijestio me Abdurahman, sin Abdullaha sina Kaba sina Malika, da je Abdullah, sina Kaba - a bio je vodič Kaba (kad je Kab oslijepio) od njegovih sinova (tj. između njegovih sinova svih on ga je vodio) - rekao je: čuo sam Kaba, sina Malika, kada je ostao ozadi od (tj. iza) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (u vojni Tebuka): A nije bio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) hoće (jednu) vojnu (pa da drukčije učini) osim (tako da) je sakrio (prikrio) sa (drugom kojom) osim nje.

PRIČAO JE MENI Ahmed, sin Muhameda, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Junus od Zuhrije, rekao je: izvijestio me Abdurahman, sin Abdullaha sina Kaba sina Malika, rekao je: čuo sam Ka'ba, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori:

Bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, malo kad (da) hoće (neku) vojnu (da) vojuje nju (drukčije) osim (tako da nju) sakrije sa (drugom) osim nje dok je bila vojna Tebuka. Pa je vojevao nju poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u žestokoj vrućini, i okrenuo se prema dalekom putovanju i spasu (tj. pustinji, jer se pustinja naziva spas iz dobroslutnosti, iz želje i nade da se spasi iz nje), i okrenuo se prema mnogobrojnom neprijatelju, pa je pokazao (jasno) muslimanima njihovu stvar zato (da) se opreme ratnom opremom (potrepštinom za borbu protiv) svojih neprijatelja, i izvijestio je njih za svoju stranu koju hoće (tj. u kojem će pravcu krenuti, premda to prije nije nikad činio). A od Junusa, od Zuhrije, rekao je: izvijestio me Abdurahman, sin Kaba sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, da Ka'b, sin Malika govoraše:

Zaista malo kad je bio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) izađe kada je izlazio u (na) putovanje (drukčije) osim četvrtkom.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Hišam, izvijestio je nas Mamer od Zuhrije, od Abdurahmana, sina Kaba sina Malika, od njegova oca, bio zadovoljan Allah od njega, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, izašao četvrtkom (u četvrtak) u vojnu Tebuka, a voljaše (a volio je) da izađe četvrtkom.

GLAVA

izlaženja poslije podne.

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Hammad od Ejjuba, od Ebu Kilabeta, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, klanjao u Medini podne četiri (rekata - stajanja), a popodnevnu molitvu u Zul-Hulejfi dva (rekata). I čuo sam ih (da) povikuju za njih dvoje (hadž i umru) zajedno (skupa).

GLAVA

izlaženja krajem (koncem) mjeseca.

A rekao je Kurejb od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice: Otišao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, iz Medine za pet (noći što) su ostale od zul-ka'deta (tj. dvadeset i petoga dana mjeseca zul-ka'deta) i došao je (u) Meku za četiri noći (što) su prošle od zul-hidžeta (tj. i došao je četvrtoga zul-hidžeta).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, od Malika, od Jahja-a, sina Seida, od Amrete, kćeri Abdurahmana, da je ona čula Aišu, bio zadovoljan Allah od nje, (da ona) govori:

Izašli smo sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, za pet noći (što) su preostale od zul-kadeta (tj. 25. zul-kadeta), i ne mislimo (drugo ništa) osim hodočašće. Pa pošto smo se približili Meki,

zapovjedio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (onome) ko (je takav da) nije bila sa njim životinja za žrtvovanje kada je ophodio (kada izvrši ophođenje) za Kuću (tj. Kabu) i trči između Safe i Merve, da se riješi (oslobodi hodočasničke odjeće i dr.). Rekla je Aiša: Pa se unišlo na nas (tj. nama na) dan klanja žrtve sa mesom krava (goveda), pa sam rekla:

"Šta je ovo?" Pa je rekao: "Zaklao je žrtvu poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, od svojih supruga (tj. za svoje žene)." Rekao je Jahja: Pa sam spomenuo ovaj hadis Kasimu, sinu Muhameda, pa je rekao: "Došla je tebi tako mi Allaha sa hadisom na njegovo lice (tj. Donijela ti je ovaj hadis na njegov način pravi, kako treba Amreta ti je pričala)."

GLAVA

izlaženja u ramazanu (u mjesecu posta).

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan, rekao je: pričao mi je Zuhrija od Ubejdulaha, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Izašao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, u ramazanu pa je postio dok je dopro Kedidu (tj. sve do mjesta Kedida, a ondje) se omrsio. Rekao je Sufjan: rekao je Zuhrija: izvijestio me Ubejdulah od Ibnu Abasa, i tjerao je (tj. i pričao je ovaj) hadis.

GLAVA

opraštanja (na rastanku pri odlasku na putovanje).

A rekao je Ibnu Vehb: izvijestio me Amr od Bukejra, od Sulejmana, sina Jesara, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je on rekao:

Poslao je nas poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u (jednoj) vojsci i rekao je nama:

"Ako sretnete omsicu (tog-i-tog) i omsicu (i tog-i-tog, rekavši to) za dva čovjeka iz Kurejša (što) je imenovao njih dvojicu, pa spalite njih dvojicu sa vatrom." Rekao je: Zatim smo došli (da) se oprostimo s njim kad smo htjeli izlaženje (tj. da izađemo iz Medine), pa je rekao:

"Zaista ja sam bio zapovjedio vama da spalite omsicu i omsicu (tog-i-tog, i tog-i-tog) sa vatrom, a zaista vatra (je takva da) neće kazniti (tj. da ne kažnjava) s njom (niko drugi) osim Allah, pa ako uzmete (tj. uhvatite) njih dvojicu, pa ubijte njih dvojicu."

GLAVA

slušanja (tj. poslušnosti) i pokornosti vođi (rukovodiocu).

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja od Ubejdulaha, rekao je: pričao je meni Nafi' od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio; a pričao mi je Muhamed, sin Sabbaha, od Ismaila, sina Zekerija-a, od Ubejdulaha, od Nafi'a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Poslušnost i pokornost je dužnost (sve) dok se nije zapovjedilo za grijeh, pa kada se zapovjedilo za grijeh, pa nema poslušnosti i nema pokornosti."

GLAVA:

Boriće se iza vođe i čuvaće se s njim.

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb, rekao je: pričao nam je Ebu Zinad da je Aaredž pričao njemu da je on čuo Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je on čuo poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Mi smo zadnji prestizači (zadnji-prvi, tj. zadnji u ovozemlju po postanku, a prvi na sudnjem danu, na budućem svijetu, jer ćemo sve preteći, nadmašiti, pobijediti, prvu nagradu odnijeti)." I sa ovim

osloncem (tj. preko navedenoga lanca ljudi prednjega hadisa prenešen je i hadis u kojem se veli da je Muhamed a.s. rekao ovo):

"Ko se pokorio meni, pa već se pokorio Allahu, a ko je pogriješio (prema) meni, pa već je pogriješio (prema) Allahu. I ko se pokori zapovjedniku, pa već se pokorio meni, a ko pogriješi zapovjedniku, pa već je pogriješio meni. I vođa je samo štit, bori se iza njega i čuva se s njim. Pa ako je zapovjedio za bojaznost (od) Allaha (tj. ako zapovjedi bogobojaznost) i (ako) je pravedan, pa zaista njemu je s tim (zbog toga) nagrada; a ako je rekao za (drugo) osim njega (osim plašenja od Gospoda Boga - Allaha), pa zaista na njega je od njega (od nepoželjnog djela na njega je grijeh)."

(U vezi riječi u ovome hadisu "i vođa je štit, bori se iza njega ....", ima raznih tumačenja, naročito u odnosu na riječi "iza njega". Kažu da to znači iza naređenja njegovih, u sjenci njegovih zapovjedi tako da se treba boriti kao da je on sam naprijed svojim tijelom pred svakim pojedincem. Isto tako kažu da ova riječ "iza" ima ovdje značenje "pred, ispred", i porede je sa tekstom Kur'ana ".... ve kane veraehum melikun....": ".... a bio je iza njih (jedan) vladar....", jer se tu misli, po komentatorima, da je pred njima (trebali su tek da naiđu ribari na mjesto gdje je živio jedan) vladar koji je otimao lađe. Tu "verae" znači "emame" vele komentatori Kur'ana. I komentatori ovoga hadisa kažu da i ovdje "verae" znači "emame". Jasno da to kažu samo neki, a ne svi.)

GLAVA

prisege u ratu da neće pobjeći.

A rekao je neki (od) njih: Na smrt (je prisega u ratu) zbog Njegovoga govora, uzvišen je:

"Zaista već je zadovoljan Allah od vjernika kad su se prisegnuli tebi pod stablom....".

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao je nama Džuvejrijete od Nafi-a, rekao je: rekao je Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice:

Vratili smo se od iduće godine (tj. u idućoj godini), pa nisu se sastali (tj. složili) od nas (ni) dvojica na stablo koje je (to što) smo se prisegnuli pod njim. Bila je (velika) milost od Allaha.

(Dvojako se to tumači: 1. Pod tim stablom je mjesto na kojem se izlila milost Allaha dž.š. na one koji su se prisegnuli. 2. Božija milost je što je zaboravljeno to stablo, koje je, jer bi neuki svijet, masa prosta i obožavati počeo.)

Pa sam pitao Nafi-a: "Na koju stvar je prisegnuo njih? Na smrt?" Rekao je: "Ne. Prisegnuo je njih na strpljivost (izdržljivost)."

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Vuhejb, pričao nam je Amr, sin Jahja-a, od Abbada, sina Temima, od Abdullaha, sina Zejda, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Pošto je bilo vrijeme Harre (mjesta kod Medine u kojem su pobijeni mnogi ljudi, žene i djeca od Jezidovih četa 63. godine po Hidžri), došao je njemu (jedan) dolazač pa je rekao njemu:

"Zaista Ibnu Hanzalete prignjiva (uzima prisegu) ljude na smrt." Pa je rekao: "Neću se prisegnuti na ovo (na to ni) jednome (čovjeku, tj. nikome) poslije poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio."

PRIČAO NAM JE Mekija, sin Ibrahima, pričao nam je Jezid, sin Ebu Ubejda, od Selemeta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Prisegnuo sam se Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, zatim sam upravio (skrenuo) k hladu (sjeni, u hlad) stabla. Pa pošto su olakšali ljudi (tj. izredali se, omanjio im broj), rekao je:

"O sine Ekve-a! Zar se nećeš prisegnuti?" Rekao je: Rekao sam: "Već sam se prisegnuo, o poslaniče Allaha." Rekao je: "I opet (tj. I još jednom)." Pa sam se prisegnuo njemu drugi puta. Pa sam rekao (veli Jezid) njemu (Selemetu, sinu Ekve-a, zvanom još i Ebu Muslim): "O Ebu Muslime! Na koju stvar se prisegnjavaste tada?" Rekao je: "Na smrt."

PRIČAO NAM JE Hafs, sin Umera, pričao nam je Šubete od Humejda, rekao je: čuo sam Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori:

Bili su Pomagači (na) dan Hendeka (uobičajili da) govore:

"Mi smo (oni) koji su se prisegnuli Muhamedu
Na borbu dok smo živi vječno!"

Pa je odgovorio njima pa je rekao: "Moj Bože! Nema života osim život zadnjeg (budućeg) svijeta! Pa počasti Pomagače i Izbjeglice (Iseljenike)!"

PRIČAO JE NAMA Ishak, sin Ibrahima, čuo je Muhameda, sina Fudajla, od Asima, od Ebu Usmana, od Mudžaši-a, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Došao sam Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, ja i moj brat pa sam rekao: "Prisegni nas na izbjeglištvo (iseljeništvo, emigraciju i ime vjere Islama)!" Pa je rekao: "Prošlo je izbjeglištvo za njegove sljedbenike (pripadnike, tj. prošlo je vrijeme izbjeglištva i izbjeglica - jer je Mudžaši' došao Muhamedu a.s. poslije oslobođenja Meke od idolopoklonika i bezbožnika)." Pa sam rekao: "Na što ćeš prisegnuti nas?" Rekao je: "Na Islam i borbu."

GLAVA

odlučnosti (tvrde odluke, rješenja) vođe na ljude u (onome) što mogu.

PRIČAO NAM JE Usman, sin Ebu Šejbeta, pričao nam je Džerir od Mansura, od Ebu Vaila, rekao je: rekao je Abdullah (Mesudov), bio zadovoljan Allah od njega:

Zaista već je došao meni danas (jedan) čovjek pa je pitao mene o (jednoj) stvari (koja je takva da) nisam znao šta (da) odvratim na njega (tj. šta da odgovorim njemu), pa je rekao: "Da li si vidio (mislio, tj. Da li misliš za jednoga) čovjeka, naoružana (ili: snažna), čila, izađe sa

našim zapovjednicima u vojevanja, pa tvrdo odluči (zapovjednik) na nas (tj. nama) u (nekim) stvarima (što) ne obuhvatamo njih (tj. ne možemo ih izvršiti, ili: ne znamo jesu li grijeh ili ne - šta će da radi u tom slučaju taj čovjek)?" Pa sam rekao njemu: "Tako mi Allaha ne znam šta (da) kažem tebi (drugo) osim (to da) smo zaista mi bili sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, pa možda da ne odluči tvrdo na nas (ni) u (jednoj) stvari osim jedanput (tako) da učinimo njega (to tvrdo, čvrsto rješenje). I zaista jedan (od) vas neprestano će biti sa dobrom dok se čuvao (tj. dok se čuva, boji) Allaha. A kada se sumnjala (kada se sumnja) u njegovoj osobi (u njemu jedna) stvar, pitao je (tj. pitaće nekoga) čovjeka, pa je izliječio njega od njega (tj. pa će izliječiti njega od te sumnjive stvari). A skoro (blizo, blizu) je da nećete naći njega (tj. takvoga čovjeka koji će vas moći izliječiti od sumnjivih stvari). Tako mi (Onoga) koji je (taj što) nema božanstva osim On, ne sjećam se (ili: ne spominjem ono) što je ostalo (ili: što je prošlo) od ovozemnosti (drukčije) osim kao lokva (bara, vještačko jezero što) se je popila njezina bistroća (bistri dio vode), a ostala je njezina mutnoća."

(Kaže Ajnija: Kada je tako bilo već u vrijeme Ibnu Mes'udovo koji je umro prije ubistva halife Usmana r.a., šta je tek sa vremenima poslije njega. Kastalanija veli da je Ibnu Mes'ud r.a. ipak dao rješenje tom čovjeku što mu je stavio, postavio pitanje, da se treba pokoravati vođi uz uslov da se odluka i zapovjed vođe slaže sa bogobojaznošću. To su neki važniji odlomci iz tumačenja i napomena uz ovaj hadis.)

GLAVA:

Bio bi Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, kada se nije borio (tj. kada nije započeo borbu u) početku dana, (bio bi) odgodio borbu do (časa da) prođe Sunce (podnevnu tačku u svom dnevnom prividnom kretanju).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Muavijete, sin Amra, pričao nam je Ebu Ishak, on je Fezarija, od Musa-a, sina Ukbeta, od Salima Ebu Nadra, slobodnjaka Umera, sina Ubejdulaha, a bio je pisar njemu, rekao je:

Pisao je k njemu (k Umeru, sinu Ubejdulaha) Abdullah, sin Ebu Evfa-a, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, pa sam pročitao njega (njemu, a u njemu je stajalo) da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u nekom (od) svojih dana koji (su bili takvi da) je sreo u njima (neprijatelja), iščekivao dok je nagelo Sunce (prema zapadu). Zatim je ustao u ljudima (tj. među ljude i) rekao je:

"O ljudi! Ne želite sretanje neprijatelja, i molite Allaha zaštitu (od neprijatnosti, spasonosnost), pa kada ste se sreli s njima, pa strpite se (budite izdržljivi u borbi kad već mora da se vodi borba), i znajte da je raj pod sjenama mačeva (u hladovima sabalja, sablji)." Zatim je rekao: "Moj Bože! Spuštaču Knjige, i Tjeraču oblaka i Poražavaču stranaka (koje su se složile protiv muslimana), porazi ih, i pomozi nas na (tj. nad, protiv) njih."

GLAVA

traženja dozvole čovjeka (od) vođe (rukovodioca) zbog Njegovoga govora: "Vjernici su samo (oni) koji vjeruju u Allaha i Njegova poslanika i kada su bili (tj. i kada budu) sa njim na (jednoj) skupnoj stvari (zajedničkom poslu), nisu otišli (tj. ne odu) do (da) traže dozvolu (od) njega (Božijeg poslanika), zaista (oni) koji traže dozvolu (od tebe ...."), do kraja (toga) ajeta (odlomka u Kur'anu kako stoji, kako je rečeno).

PRIČAO NAM JE Ishak, sin Ibrahima, izvijestio nas je Džerir od Mugireta, od Ša'bije, od Džabira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Vojevao sam (zajedno) sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Rekao je: Pa je išao uzastopce sa (tj. za) mnom Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, a ja sam na (jednom) devcu našem (koji) se već umorio pa nije skoro (u mogućnosti da) ide. Pa je rekao meni:

"Šta je za tvoju devu (Šta je tvojoj devi)?" Rekao je: Rekao sam: "Umorila se." Pa je ostao ozadi (iza, ozada) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je odbio (tj. potjerao) njega i molio je za njega. Pa je neprestano među devama pred njima (počeo da) ide. Pa je rekao

meni: Kako vidiš tvoju (svoju) devu?" Rekao je: Rekao sam: "Sa dobrim (tj. dobro je moja deva). Već je pogodio nju tvoj blagoslov." Rekao je: "Pa da li ćeš prodati meni nju?" Rekao je: Pa sam se stidio (zastidio), a nije bilo za (tj. u) nas (druge) deve osim nje. Rekao je: Pa sam rekao: "Da." Rekao je: "Pa prodaj mi je." Pa sam prodao nju njemu na (tj. uz uslov) da su meni pršljenovi (tj. kičma) njezinih leđa dok doprem Medini. Rekao je: Pa sam rekao: "O poslaniče Allaha! Zaista ja sam mladoženja." Pa sam tražio dozvolu (od) njega, pa je dozvolio meni (da ja idem prije ostalih). Pa sam prethodio ljudima k Medini (tj. otišao sam naprijed, prije drugih) dok sam došao Medini. Pa je sreo mene moj ujak (dajidža), pa je pitao mene o devi. Pa sam izvijestio njega za (ono, tj. o onom) što sam napravio o njemu (u vezi njega), pa je prekorio mene. Rekao je: A već je bio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao meni kada sam tražio dozvolu njemu (od njega):

"Da li si se oženio djevojkom ili udovicom?" Pa sam rekao: "Oženio sam se udovicom." Pa je rekao: "Zašto se nisi oženio djevojkom (da) se igraš (zabavljaš s) njom i (da) se igra (ona s) tobom?" Pa sam rekao: "O poslaniče Allaha! Preminuo je moj otac, ili žrtvovao se (tj. poginuo je kao šehid - mučenik, žrtva), a ja imam male sestre, pa sam mrzio da se oženim (sa osobom koja je mlada i neiskusna) kao one, pa (da) ne odgaja njih i (da) ne ustaje na njih (tj. da se ne brine i ne trudi oko njih). Pa sam se oženio udovicom zato (da) ustaje na njih (da se brine o njima, da pazi njih) i odgaja njih." Rekao je: Pa pošto je stigao (došao) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (u) Medinu, poranio sam (jutrom) na njega (tj. njemu) sa (tom) devom. Pa je dao meni njezinu cijenu i vratio je nju na mene (tj. meni). Rekao je Mugirete: Ovo je u (tj. po) našem sudu (mišljenju) lijepo. Ne vidimo za njega (u njemu nikakve) štete. (Tj. Ne smatramo da je grijeh.)

GLAVA

(onoga) ko je vojevao, a on je novoga vremena (skoroga vremena) sa svojom mladom (tj. a nanovo se oženio, skoro se oženio).

U (vezi) njega (tj. O tome) je Džabir (već u prednjem hadisu iznio i spomenuo svoj slučaj pričajući) od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

GLAVA

(onoga) ko je sebi odabrao (izabrao) vojnu poslije građenja (braka, tj. poslije ženidbe, zapravo: poslije stupanja u polni odnos nakon što se sklopi brak).

U (vezi) njega je Ebu Hurejrete (pričao hadis) od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

(Taj hadis će doći u tekstu kasnije i u njemu će to biti spomenuto.)

GLAVA

požurivanja vođe kod straha (opasnosti, panike).

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja od Šubeta, rekao je: pričao mi je Katadete od Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bio je u Medini (nekakav) strah, pa je uzjašio (uzjahao) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (jednoga) konja za (tj. vlasništvo) Ebu Talhata, pa je rekao: "Nismo vidjeli od stvari (tj. Nismo vidjeli ništa), i zaista našli smo ga zaista morem (kao more da je ovaj konj)."

GLAVA

žurbe (brzine) i podbadanja (konja nogama) u strahu.

PRIČAO NAM JE Fadl, sin Sehla, pričao nam je Husejn, sin Muhameda, pričao nam je Džerir, sin Hazima, od Muhameda, od Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Zastrašili su se ljudi, pa je uzjašio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, konja za Ebu Talhata (tj. konja koji je bio vlasništvo Ebu Talhata), sporoga (tj. a taj konj je bio spor). Zatim je izašao podbada (tj. podbadajući konja nogama da ide brže - i izašao je) sam on. Pa su uzjašili (uzjahali) ljudi (svoje konje) podbadaju (podbadajući ih) ozadi (iza) njega. Pa je rekao:

"Niste se bojali (tj. Ne bojite se, Ne bojte se)! Zaista on (konj) je zaista (kao) more." Pa nije se prestigao poslije toga dana.

GLAVA

izlaženja u strahu sam on (da izađe).

GLAVA

nagrada i tovarenja u (na) putu (Allaha).

(To jest: O nagradama koje se daju kao plate nekome ko ode u borbu za nekoga drugoga, i o davanju na poklon životinje za jahanje ili tovarenje u borbi, u ratu.)

A rekao je Mudžahid: Rekao sam Ibnu Umeru: "Vojna (je moja želja, tj. hoću da vojujem)." Rekao je: "Zaista ja volim (želim) da pomognem tebe sa grupom (sa jednim dijelom) od moga (svoga) imanja." Rekao sam: "Proširio je Allah na mene (tj. Dao mi je Allah imanja dovoljno za borbu)." Rekao je: "Zaista tvoje bogatstvo je tebi, a zaista je volim (želim) da bude (jedan dio) od moga imanja u ovo lice (tj. u ovo ime, u ovu svrhu)." A rekao je Umer: "Zaista (neki) ljudi uzimaju od ovoga imanja (tj. od imanja državne blagajne) zato (da) se bore, zatim se ne bore (ili: zatim neće da se bore). Pa ko je učinio njega (tj. to tako), pa mi smo preči za njegovo imanje da uzmemo od njega (nazad, da povratimo u državnu blagajnu ono) što je uzeo." A rekao je Tavus i Mudžahid: "Kada se dala k tebi (jedna) stvar (da) izađeš s njom u (na) put Allaha, pa napravi s njom šta si htio (tj. šta god hoćeš), i stavi (ostavi) je kod tvoje (svoje) porodice (ili: žene)."

PRIČAO NAM JE Humejdija, pričao nam je Sufjan, rekao je: čuo sam Malika, sina Enesa, pitao je Zejda, sina Eslema, pa je rekao Zejd: čuo sam moga (tj. svoga) oca (da) govori: rekao je Umer, sin Hattaba, bio zadovoljan Allah od njega:

Natovario sam na (jednoga) konja u (na) putu Allaha (tj. Poklonio sam jednoga konja jednome čovjeku da se bori, ratuje na njemu), pa

sam vidio njega (konja da) se prodaje. Pa sam pitao Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da li (da) sebi kupim njega? Pa je rekao: "Ne kupuj ga, i ne vraćaj u tvojoj (svojoj) milostinji."

(To jest: "Što si dao milostinju, to više ne vraćaj u svoje vlasništvo ni na način kupovine, prekupljivanja.")

PRIČAO NAM JE Ismail, rekao je: pričao mi je Malik od Nafi-a, od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je Umer, sin Hataba, natovario (jednoga čovjeka) na (jednoga) konja u (na) putu Allaha (poklonom, poklonivši mu ga), pa je našao njega (onoga istoga konja da) se prodaje. Pa je htio da kupi njega (da ga kupi). Pa je pitao poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Ne kupuj ga, i ne vraćaj se u svojoj milostinji."

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja, sin Seida, od Jahja-a, sina Seida, Ensarije, rekao je: pričao mi je Ebu Salih, rekao je: čuo sam Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Da nije (toga) da otežam (oteščam, napravim poteškoću) na svoju sljedbu, ne bih izostao (ni) od (jedne) čete (vojnoga pohoda, poduhvata), a ali ne nalazim deve za nošenje (tj. jahanje), i ne nalazim (uvijek i dovoljno onoga) što bih natovario njih na njega (borce na jahaće životinje), a teško je na mene (meni) da izostaju od (tj. iza) mene. I zaista volio bih da se borim u (na) putu Allaha, pa (da) se ubijem (tj. pa da budem ubijen, da poginem), zatim (da) se proživim, zatim (da) se ubijem (da budem ubijen), zatim (da) se proživim."

GLAVA

najamnika (nadničara).

A rekao je Hasen i Ibnu Sirin: Razdijeli će se (dio) za najamnika od ratnoga plijena. A uzeo je Atijjete, sin Kajsa, (jednoga) konja na polovinu, pa je dopro dio konja četiri stotine zlatnika, pa je uzeo dvije stotine, a dao je svome drugu dvije stotine.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Sufjan, pričao nam je Ibnu Džurejdž od Ata-a, od Safvana, sina Ja'la-a, od njegova oca, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Vojevao sam (zajedno) sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, vojevanje Tebuka, pa sam natovario na (jednu mladu) devu (jednoga borca), pa ono (tj. pa to) je najčvršći (od) mojih poslova u mojoj duši (tj. to dobro djelo je djelo u koje se najčvršće pouzdavam da bi mi moglo donijeti Božiju nagradu). Pa sam iznajmio (jednoga) najamnika, pa se borio (tj. pobio, potukao) sa (jednim) čovjekom, pa je ujeo jedan (od) njih dvojice drugoga (za ruku). Pa je iščupao (istrgnuo) svoju ruku iz njegovih usta i iščupao je (izvalio je) njegov sjekutić (prednji zub). Pa je došao Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je pokvario (uništio) njega (zub, tj. oglasio je za neosnovano traženje oštete za izvaljeni zub u ovakvom slučaju), pa je rekao:

"Zar će dati svoju ruku k tebi pa (da) zoblješ (tj. grizeš) nju kao što zoblje (grize) pastuh (ždrijebac)."

(Kod zobanja pastuh prvo smrvi, isitni zob, razbije je na sitnije dijelove zubima pa je onda pojede. To je veza zašto je upotrijebljen izraz "jakdamu".)

GLAVA

(onoga) što se reklo o zastavi Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Seid, sin Ebu Merjema, rekao je: pričao mi je Lejs, rekao je: izvijestio me Ukajl od Ibnu Šihaba, rekao je: izvijestio me Sa'lebete, sin Ebu Malika, Kurezija da je Kajs, sin Sa'da, Ensarija, bio zadovoljan Allah od njega, a bio je drug zastave (tj. stjegonoša, nosilac zastave) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da je taj Kajs) htio hodočašće pa se iščešljao (tj. uredio je kosu na glavi češljem prije nego će se obući u hodočasničko odijelo).

PRIČAO NAM JE Kutejbete, pričao nam je Hatim, sin Ismaila, od Jezida, sina Ebu Ubejda, od Selemeta, sina Ekve'a, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bio je Alija, bio zadovoljan Allah od njega, zaostao (ozadi, ozada) od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, u Hajberu. A bila je s njim bolest (očiju usljed nahlade, studeni) pa je rekao: "Ja (li) ću (da) zaostanem (tj. Zaostaću) od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio." Pa je izašao Alija pa je stigao (priključio se) sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio. Pa pošto je bila večer, noći koja je (ta što) je osvojio nju (tvrđavu Hajbera) u njezinom jutru (tj. Uoči dana osvojenja), pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista daću svakako zastavu (bajrak)" - ili je rekao: "Zaista će uzeti svakako sutra (misli se: uzeće zastavu u ruke jedan) čovjek (što) voli njega Allah i Njegov poslanik" - ili je rekao: "(što) voli Allaha i Njegova poslanika" - "osvojiće Allah na njega (tj. preko njega - daće pobjedu Allah njemu)." Pa kadli mi sa Alijom (tj. Kadli mi vidjesmo da je to Alija), a ne nadamo se (za) njega (da se njemu dadne, nismo znali da će se njemu dati zastava jer je bio bolestan). Pa su rekli: "Ovo je Alija (došao, stigao nas)!" Pa je dao njemu poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je osvojio Allah na njega (tj. preko njega je dao pobjedu).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Ala-a, pričao nam je Ebu Usamete od Hišama, sina Urveta, od njegova oca, od Nafi-a, sina Džubejra, rekao je: čuo sam Abbasa (da) govori Zubejru, bio zadovoljan Allah od njih dvojice:

"Ovdje (ili: Evo ovdje) je zapovjedio tebi Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, da zabodeš (tj. da postaviš) zastavu (steg)."

GLAVA

govora Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Pomogao sam se (tj. Pomognut sam) sa strahom idenja mjesec (tj. mjesec dana hoda).", i

Njegovoga govora, veličajan je i moćan je: "Bacićemo u srca (onih) koji ne vjeruju (tj. u srca bezbožaca) strah....".

Rekao je Džabir od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. (To jest: Džabir je pričao hadis od Muhameda a.s. u kojem se kaže da je Muhamed a.s. pomognut sa strahom na razdaljinu od mjesec dana hoda.)

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba, od Seida, sina Musejjeba, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Poslao sam se (Poslan sam) sa sabiračicama (sakupljačicama) riječi (tj. sa riječima koje u malom broju sakupljaju, sadrže mnogo značenja); i pomogao sam se (pomognut sam) sa strahom. Pa dok sam ja spavač (tj. dok sam spavao), dali su mi se ključevi blagajni zemlje pa su se stavili u moju ruku."

Rekao je Ebu Hurejrete: "A već je otišao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a vi izvlačite njih (imanja iz blagajni, tj. koristite ih)."

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, rekao je: izvijestio je mene Ubejdulah, sin Abdullaha, da je Ibnu Abbas, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, izvijestio njega da je Ebu Sufjan izvijestio njega da je Iraklije poslao k njemu, a on je u Jerusalimu. Zatim je pozvao za pismo poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa pošto je svršio od čitanja (tj. čitanje toga) pisma, umnožila se kod njega vika (galama) i podigli su se glasovi, i izveli smo se (mi smo izvedeni odande). Pa sam rekao svojim drugovima kada smo se izveli:

"Zaista već se zastvarila (tj. postala je velikom) stvar sina Ebu Kebšeta, zaista ono plaši se njega vladar Asferovića (tj. Vizantinaca)."

GLAVA

nošenja opskrbe u vojni i govora Allaha, uzvišen je: ".... i opskrbite se, pa zaista najbolja opskrba je čuvanje (od prosjačenja, tj. ona koja je dovoljna da se traži od drugoga pomoć)....".

PRIČAO NAM JE Ubejd, sin Ismaila, rekao je: pričao nam je Ebu Usamete od Hišama, rekao je: izvijestio me moj otac; a pričala mi je takođe Fatima od Esme, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Napravila sam putnu torbu za namirnice (za opskrbu) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u kući Ebu Bekra kada je htio da se iseli k Medini. Rekla je: Pa nismo našli za njegovu putnu torbu za namirnice, a ni za njegov mijeh za vodu (ništa) što bi svezali (mi) njih dvoje s njim. Pa sam rekla Ebu Bekru:

"Tako mi Allaha ne nalazim (ja nijedne) stvari (da) svežem s njom osim moga (svoga) pojasa (pasa, pregače)." Rekao je: "Pa rascijepi (raskini) ga na dvoje (na dva dijela), pa sveži mu sa jednim mijeh, a sa drugim putnu torbu." Pa je (to) učinila. Pa zbog toga se nazvala dvopojasnica (doslovno: vlasnica dvaju pojaseva).

("Sufretun" smo preveli sa putna torba za namirnice, opskrbu. To u stvari znači okruglu kožu u kojoj je putnik zamotavao i nosio na putovanje svoju hranu. Ne radi se dakle o modernoj putnoj torbi, ali je to bila putna torba za ono doba.)

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, izvijestio nas je Sufjan od Amra, rekao je: izvijestio me Ata', čuo je Džabira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Opskrbljavasmo se mesima (mesom) žrtava (kurbana) na vremenu Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, do Medine.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Musenna-a, pričao nam je Abdulvehhab, rekao je: čuo sam Jahja-a, rekao je: izvijestio me Bušejr, sin Jesara, da je Suvejd, sin Nu'mana, bio zadovoljan Allah od njega, izvijestio njega da je on izašao sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, (u) godini Hajbera, te kada su bili u Sahba-u, a ona (ta naseobina) je od Hajbera, i ona je niže Hajbera (tj. ispod Hajbera), pa su

klanjali popodnevnu molitvu. Pa je pozvao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, za jela (za jelo), pa se nije donijelo Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (ništa drugo) osim prekrupe. Pa smo žvakali, pa smo jeli i pili smo. Zatim je ustao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa je mućkao (usta vodom, tj. izaprao je usta) i mućkali smo (i mi) i klanjali smo.

PRIČAO NAM JE Bišr, sin Merhuma, pričao nam je Hatim, sin Ismaila, od Jezida, sina Ebu Ubejda, od Selemeta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

"Olakšale su (tj. Omanjile su) opskrbe ljudi i osiromašili su, pa su došli Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, u (vezi) klanja svojih deva (da traže dozvolu), pa je dozvolio njima. Pa je sreo njih Umer, pa su izvijestili njega, pa je rekao:

"Šta je (ili: Kakvo je) vaše ostajanje (na životu) poslije vaših deva?" Pa je unišao Umer na Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"O poslaniče Allaha! Šta je njihovo ostajanje poslije njihovih deva?" Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Vikni u ljudima (među ljude), (da) donesu višak svojih opskrba." Pa je pozvao i blagosiljao je na njega (na sakupljeni višak), zatim je pozvao njih (da dođu) sa svojim vrećama. Pa su sebi sipali (tj. trpali) ljudi dok su (dok nisu) završili. Zatim je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Svjedočim da nema božanstva osim Allah i da sam ja poslanik Allaha."

GLAVA

nošenja opskrbe na vratovima.

PRIČAO NAM JE Sadekate, sin Fadla, izvijestio nas je Abdete od Hišama, od Vehba, sina Kejsana, od Džabira, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Izašli smo, a mi smo (brojali, bilo nas je) tri stotine (ljudi), nosimo (nosili smo) našu opskrbu na našim vratovima. Pa je prošla (nestala, istrošila se) naša opskrba do (te mjere da) je bio (svaki) čovjek od nas (spao na to da) jede (po jednu) datulu. Rekao je (jedan) čovjek: "O Ebu Abdullah! A gdje je bila (ta) datula (da) padne (tj. da bude dovoljna za hranu) od čovjeka?" Rekao je: "Zaista već smo našli (tj. osjetili) njezino izgubljenje kada smo izgubili nju dok smo došli moru. Pa kadli (jedna velika) riba (što) je izbacilo nju more (Crveno more). Pa smo jeli od nje osamnaest dana šta smo volili (željeli, tj. koliko smo htjeli)."

GLAVA

stavljanja sajahačem žene ozadi (iza) njezina brata.

PRIČAO NAM JE Amr, sin Alije, pričao nam je Ebu Asim, pričao nam je Usman, sin Esveda, pričao nam je Ibnu Ebu Mulejkete od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da je ona rekla:

"O poslaniče Allaha! Vraćaju se tvoji drugovi sa nagradom hodočašća i umre, a (ja) nisam povećala nad hodočašće (ništa više)." Pa je rekao njoj: "Idi, i neka stavi sajahačem tebe Abdurrahman." Pa je zapovjedio Abdurrahmanu da odvede nju na umru (da počne umru) od Ten'ima. Pa je iščekivao nju (Aišu) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u najvišem (dijelu) Meke dok je došla (dok nije došla).

PRIČAO JE MENI Abdullah, pričao nam je Ibnu Ujejnete od Amra, sina Dinara, od Amra, sina Evsa, od Abdurrahmana, sina Ebu Bekra Siddika, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Zapovjedio je meni Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, da stavim sajahačem Aišu i (da je) odvedem na umru (da počne umru) od Ten'ima.

GLAVA

stavljanja sebi sajahača u vojni i hodočašću.

(Sajahač je onaj koji jaši, jaše s drugim licem zajedno na istoj jednoj, nekoj jahaćoj životinji kako je to već jednom napominjato.)

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Abdulvehhab, pričao nam je Ejjub od Ebu Kilabeta, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bio sam sajahač Ebu Talhata, i zaista oni zaista viču za njih dvoje skupa (zajedno telbiju-dvoodazov): hodočašće i umru.

GLAVA

sajahača na magarcu.

PRIČAO JE NAMA Kutejbete, pričao nam je Ebu Safvan od Junusa, sina Jezida, od Ibnu Šihaba, od Urveta, od Usameta, sina Zejda, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, jahao na (jednom) magarcu na samaru, (a) na njemu je (tj. na samaru je čupav, dlakav) pokrivač, i stavio je sajahačem Usameta iza sebe.

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bekejra, pričao nam je Lejs, rekao je: pričao nam je Junus, izvijestio me Nafi' od Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, došao (na) dan Oslobođenja (Pobjede) od najvišeg (dijela) Meke na svojoj samarici (devi) stavivši sajahačem Usameta, sina Zejda, i sa njim je Bilal i sa njim je Usman, sin Talhata, od zastirača (tj. vratara, nadzornika Ka'be) dok je dao znak (devi da klekne, legne) u bogomolji (tj. kod Ka'be). Pa je zapovjedio njemu da donese ključ Kuće (tj. Ka'be). Pa (ju) je otvorio, i unišao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a sa njim je Usamete, i Bilal i Usman. Pa je ostao u njoj dugi dan (dugo, duže vrijeme), zatim je izašao. Pa su potrčali (u Ka'bu) ljudi (doslovno: Pa su se natjecali u trčanju ljudi - ko će prvi u Kabu unići, ući). I bio je Abdullah, sin Umera, prvi ko je (koji je) unišao (u Ka'bu

poslije izlaska Muhameda a.s. iz nje.). Pa je našao Bilala iza vrata stojeći (u stojećem stavu). Pa je pitao njega:

"Gdje je klanjao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (u Ka'bi)?" Pa je dao znak (pokazao) k mjestu koje (je to što) je klanjao u (na) njemu. Rekao je Abdullah: Pa sam zaboravio da pitam njega koliko je klanjao od (broja) ničičenja (sedždi, tj. rekata-naklona, stajanja u tom svome klanjanju).

GLAVA

(onoga) ko je uzeo za stremen (uzengiju, uzenđiju) i slično njemu (da pomogne nekom uzjašiti, uzjahati ili sjašiti, sjahati).

PRIČAO NAM JE Ishak, izvijestio nas je Abdurrezak, izvijestio nas je Mamer od Hemmama, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Svaka koščica (mala kost) od ljudi (u takvoj je mogućnosti da) je na nju milostinja svakoga dana (što) se rodi (izađe) u njemu Sunce: (kad) pravedno postupi (čovjek) među dvojicom (to) je milostinja, i (kad) pomogne čovjeka na njegovu jahalicu (jahaću ili tovarnu životinju) pa natovari na nju ili digne na nju njegovu robu (i to) je milostinja; i lijepa riječ je milostinja; i svaki koračaj (korak što) koraci (korača) njega k molitvi je milostinja, i (da) odstrani uznemirenje (smetnju) od (sa) puta (i to) je milostinja."

GLAVA

putovanja sa primjercima Kur'ana k zemlji neprijatelja.

A takođe se predaje (tj. priča) od Muhameda, sina Bišra, od Ubejdulaha, od Nafi'a, od Ibnu Umera, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio; a slijedio je njega (Muhameda) Ibnu Ishak od Nafi'a, od

Ibnu Umera, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da je mekruh - nepoželjno i nepohvalno). A već je putovao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, i njegovi drugovi u zemlju neprijatelja, a oni znaju Kur'an.

(Veli se da se ovim želi istaknuti da je nepoželjno samo nositi napisan Kur'an u neprijateljsku zemlju, a nije to slučaj sa osobom koja zna napamet Kur'an.)

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, od Malika, od Nafi'a, od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zabranio da se putuje sa Kur'anom u zemlju neprijatelja (doslovno: k zemlji neprijatelja).

GLAVA

veličanja kod rata (tj. izgovaranja "Allahu ekber: Allah je veći (od svega)!", izgovaranja toga u ratu).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Sufjan od Ejuba, od Muhameda, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Došao je jutrom (izjutra) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, Hajberu, a već su izašli (ljudi Hajbera) sa lopatama na svojim vratovima. Pa pošto su vidjeli njega, rekli su: "Ovo je Muhamed i petodjel (tj. i vojska)! Muhamed i petodjel!" Pa su se sklonili ka tvrđavi. Pa je podigao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, svoje dvije ruke i rekao je: "Allah je veći (tj. najveći)! Poruši se Hajber! Zaista mi kada smo odsjeli u trznu (u predvorje jednoga) naroda, pa loše je jutro opomenutih!" I pogodili smo (tj. zarobili smo nekakve) magarce, pa smo kuhali njih, pa je povikao vikač Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Zaista Allah i Njegov poslanik zabranjuju njih dva vama mesa (meso) magaraca." Pa su se izvrnuli lonci sa (onim) što je u njima (tj. proliveni su, prosuti su). Slijedio je njega (Abdullaha) Alija od Sufjana: Podigao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, svoje dvije ruke.

GLAVA

(onoga) što se mrzi od (pretjeranoga) dizanja glasa u veličanju (u izgovaranju "Allahu ekber!").

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Jusufa, pričao nam je Sufjan od Asima, od Ebu Usmana, od Ebu Musa-a Eš'arije, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bili smo sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa smo bili kada smo se nadnijeli nad (kakvu) dolinu, očitovali smo i veličali smo (tj. vikali smo: "La ilahe illellahu" i "Allahu ekber" - čineći to tako da) su se podigli naši glasovi (vrlo mnogo), pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"O ljudi! Zastavite na vaše osobe (tj. Budite milostivi prema sebi, Ne vičite toliko)! Pa zaista vi ne zovete (ne molite) gluhoga, a ni odsutnoga. On je zaista sa vama, zaista On je slušač i bliz (blizu je)."

GLAVA

slavljenja (Allaha) kada je pao (sišao u kakvu) dolinu.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Jusufa, pričao nam je Sufjan od Husajna, sina Abdurrahmana, od Salima, sina Ebul-Dža'da, od Džabira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Bili smo kada smo se (kada bi se) popeli, veličali smo (izgovarali bi "Allahu ekber"), a kada smo (a kada bi) sišli, slavili smo (izgovarali bi "Subhanallah")."

GLAVA

veličanja kada se uzvisio (peo na neko) uzvišenje.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Beššara, pričao nam je Ibnu Ebu Adijj od Šu'beta, od Husajna, od Salima, od Džabira, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bili smo (tj. Bili bismo činili, Činili smo ovako) kada smo se popeli, veličali smo, a kada smo se spustili (sišli), slavili smo.

PRIČAO NAM JE Abdullah, rekao je: pričao mi je Abdul-Aziz, sin Ebu Selemeta, od Saliha, sina Kejsana, od Salima, sina Abdullaha, od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Bio je (tj. Bio bi) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, kada se vraćao od (sa) hodočašća ili umre - a neću znati (tj. ne znam) njega (drukčije) osim (tako da) je rekao (i) vojnu (i od vojne kad bi se vraćao) - govori (tj. bio bi običaja da izgovara) kad god bi se nadnio (tj. izašao) na vrh (brda) ili pustinju (pustinjsku visoravan), veličao je (veličao bi) tri puta, zatim je (zatim bi) rekao:

"Nema božanstva osim Allah, sam On, nema druga Njemu, Njemu je vlast i Njemu je hvala, i On je na svaku stvar moćan. Vraćači (smo mi, tj. Mi se vraćamo ka Allahu dž.š.), kajači, obožavaoci, ničičari, svome Gospodu zahvaljivači. Obistinio je Allah svoje obećanje, i pomogao je Svome robu, i porazio je stranke On sam."

Rekao je Salih: Pa sam rekao njemu: Zar nije rekao Abdullah: "Ako je htio (tj. Ako htjedne, ako hoće) Allah." Rekao je: "Ne."

(To jest: Zar nije rekao u pričanju ovoga hadisa: "Vraćači (smo mi) ako je htio Allah.")

GLAVA:

Piše se putniku (nagrada za ono) što činjaše u boravljenju (kod kuće).

PRIČAO NAM JE Metar, sin Fadla, pričao nam je Jezid, sin Haruna, pričao nam je Avvam, pričao nam je Ibrahim Ebu Ismail Seksekija, rekao je: čuo sam Ebu Burdeta, a družio se on i Jezid, sin Ebu Kebšeta u (jednom) putovanju pa je bio Jezid (običaja da) posti u (na tom) putovanju, pa je rekao njemu Ebu Burdete: čuo sam Ebu

Musa-a (više) puta (da) govori: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

Kada se razbolio rob ili je otputovao, pisalo se njemu kao (ono, to) što je bio (običaja da) radi (tj. što činjaše kada je bio) boraviocem zdravim (tj. kao boravilac kod kuće i zdrav dok je bio)."

GLAVA

idenja (hoda, putovanja) samoga njega (tj. jednoga lica samoga bez druga).

PRIČAO NAM JE Humejdija, pričao nam je Sufjan, pričao mi je Muhamed, sin Munkedira, rekao je: čuo sam Džabira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (da) govori:

Pozvao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, ljude (na) dan Hendeka, pa se odazvao Zubejr. Zatim je pozvao njih, pa se odazvao Zubejr. Zatim je pozvao (ponovo) njih, pa se odazvao (samo) Zubejr. Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista za svakoga vjerovijesnika je (bio jedan) pomagač, moj pomagač (apostol) je Zubejr."

Rekao je Sufjan: "Havarijun" je (isto što i) "nasirun": pomagač.

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, pričao nam je Asim, sin Muhameda, rekao je: pričao mi je moj otac od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. - H - PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Asim, sin Muhameda sina Zejda sina Abdullaha sina Umera, od svoga oca, od Ibnu Umera, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Da znaju ljudi šta je u samoći šta (ja) znam, ne bi išao (putovao nijedan) jahač u noći sam on."

GLAVA

brzine u idenju (u hodu).

Rekao je Ebu Humejd: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Zaista ja sam požurivač (tj. ja ću se požuriti) k Medini, pa ko je htio da se požuri (da požuri) sa mnom, pa neka se požuri (pa neka požuri)."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Musena-a, rekao je: pričao nam je Jahja od Hišama, rekao je: izvijestio je mene moj otac, rekao je: pitao se je (tj. upitan je) Usamete, sin Zejda, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, - bio je Jahja (običaja da) govori: a ja slušam (kako se pita Usamete) pa je pao od mene (tj. pa je rečenica "a ja slušam" pala, otpala, izostala meni u jednom pričanju ovoga hadisa) - (pitao se Usamete) od idenja (o idenju, o hodu) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, u (na) oproštajnom hodočašću (hadžu). Rekao je:

"Pa bio bi išao (iđaše) lakim idenjem (tj. kasanjem), pa kada je našao pukotinu (tj. širi prostor među brdima), galopirao je (tj. žestoko bi tjerao)." A galopiranje je iznad kasanja (tj. brži hod od kasanja).

PRIČAO NAM JE Seid, sin Ebu Merjema, izvijestio nas je Muhamed, sin Džafera, rekao je: izvijestio me Zejd, on je sin Eslema, od svoga oca, rekao je: bio sam sa Abdullahom, sinom Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, u (na) putu Meke pa je doprla njemu od Safije, kćeri Ebu Ubejda žestina bola (tj. vijest da je ona vrlo bolesna), pa je požurio idenje (hod sve) do (časa) kada je bio (kada je bilo) poslije zalaženja sutonske crveni (crvenila na nebu). Zatim je sišao (sjahao, odsjeo) pa je klanjao sutonsku molitvu i molitvu tmine (noćnu molitvu - ahšam, akšam i jaciju - tako da) sastavi među njima dvjema (tj. sastavljajući njih dvije-molitve), i rekao je:

"Zaista ja sam vidio Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, kada se je zatrudio (tj. kada je bio težak, žestok) za njega hod (idenje),

odgodio je (odgodio bi) sutonsku molitvu i sastavio je među njima dvjema (akšam i jaciju)."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Sumejja, slobodnjaka Ebu Bekra (Ebu Bekrovoga), od Ebu Saliha, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Putovanje je (jedan) komad kazne, sprječava jednoga (od) vas njegova spavanja, i njegove hrane (jela) i njegova pića, pa kada je izvršio (kada izvrši) jedan (od) vas svoju potrebu (želju, poduzetnost), pa neka požuri k svojoj porodici."

GLAVA:

Kada je natovario na konja (nekoga, tj. kada je darovao nekome konja) pa je vidio njega (toga istoga konja da) se prodaje.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Nafi'a, od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je Umer, sin Hattaba, natovario na (jednoga) konja u (na) putu Allaha, pa je našao njega (da) se prodaje, pa je htio da ga kupi. Pa je pitao poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Ne kupuj ga, i ne vraćaj se u svojoj milostinji (tj. i ne vraćaj svoje milostinje)."

PRIČAO NAM JE Ismail, pričao mi je Malik od Zejda, sina Eslema, od njegova oca, rekao je: čuo sam Umera, sina Hattaba, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori:

Natovario sam na (jednoga) konja (jednoga čovjeka da se bori) u (na) putu Allaha, pa je prodavao njega - ili: pa je upropastio njega (toga konja onaj) koji je bio (taj što je konj bio) kod njega. Pa sam htio da kupim njega, i mislio sam da je on prodavač njega za jeftino. Pa sam pitao Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Ne kupuj ga, i ako za (jedan, pa makar za jedan) srebrenjak (ti ga bude davao), pa zaista povraćač u svome poklonu (tj. onaj koji vraća poklon koji je već dao) je kao pas (koji) se povraća (zavraća) u svoju bljuvotinu."

GLAVA

borbe sa dozvolom dvaju očeva (tj. uz dozvolu roditelja: oca i majke - jer se otac i majka nazivaju izrazom "ebevani").

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Šubete, pričao nam je Habib, sin Ebu Sabita, rekao je: čuo sam Ebul-Abbasa Šaira (Pjesnika) - a bio je (takav da) se neće sumnjičiti u svome pričanju - rekao je: čuo sam Abdullaha, sina Amra, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (da) govori:

Došao je (jedan) čovjek k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (da) traži dozvolu (tj. tražeći dozvolu od) njega u borbu (da ide), pa je rekao:

"Da li su živa tvoja dva roditelja?" Rekao je: "Da." Rekao je: "Pa o njima dvoma, pa bori se." (U vezi njih dvoje bori se. Bori se za njih.)

GLAVA

(onoga) što se reklo o zvonu i slično njemu u (tj. na) vratovima deve (kamile).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Abdullaha, sina Ebu Bekra, od Abbada, sina Temima, da je Ebu Bešir Ensarija, bio zadovoljan Allah od njega, izvijestio njega da je on bio sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u (tj. na) nekom (od) njegovih putovanja. Rekao je Abdullah: Mislio sam (tj. Mislim) da je on rekao: A svijet (ljudi) su u svome mjestu za prenoćivanje (za noćivanje). Pa je poslao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (jednoga) poslanika (da objavi):

"Neka ne ostane nipošto u (tj. na) vratu (nijedne) deve ogrlica od tetive (luka) ili (nekakva, tj. nikakva) ogrlica (drukčije) osim (da) se dosiječe."

(Doslovno: da se je odsjekla. Tj. ogrlica se ima odsijeći.)

GLAVA

(onoga) ko se upisao u (neku) vojsku, pa je izašla njegova žena hodočasteći, i bio je za njega (još neki) razlog (isprika) da li će se dozvoliti njemu.

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Sufjan od Amra, od Ebu Ma'beda, od Ibnu Abbasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je on čuo Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Neka se ne osamljuje nipošto (nijedan) čovjek (ni) sa (jednom) ženom; i neka ne putuje nipošto (nijedna) žena (drukčije) osim, a sa njom je zabrana (tj. osim tako da je sa njom njezin zabranjeni rođak)." Pa je ustao (jedan) čovjek pa je rekao:

"O poslaniče Allaha! Upisao sam se u vojnu takvu i takvu (tu i tu), a izašla je moja žena hodočasteći (tj. odlazeći ona da obavi hodočašće-hadž)." Rekao je: "Idi, pa hodočasti (i ti) sa tvojom (sa svojom) ženom."

GLAVA

špijuna (uhode). Špijuniranje (Uhođenje) je istraživanje (pretraživanje), i (GLAVA) govora Allaha, uzvišen (je): ".... ne uzimajte Moga neprijatelja i vašega neprijatelja zaštitnicima (pokroviteljima, za prijatelje svoje)....".

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan, pričao nam je Amr, sin Dinara, čuo sam njega od njega dva puta, rekao

je: izvijestio je mene Hasen, sin Muhameda, izvijestio je mene Ubejdulah, sin Ebu Rafi'a, rekao je: čuo sam Aliju, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori:

Poslao je mene poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, je (tj. mene), i Zubejra i Mikdada. Rekao je:

"Odite (tj. Idite) dok dođete (mjestu zvanom) Revdatu Hah, pa zaista je u njemu žena u nosiljki (tj. putuje na devi u nosiljki) i sa njom je (i ima) pismo, pa uzmite ga od nje." Pa smo otišli, utrkivaju se međusobno sa nama naši konji dok smo došli k Revdatu, pa kadli mi sa ženom u nosiljki (se sretnemo, sreto smo se). Pa smo rekli:

"Izvadi pismo." Pa je rekla: "Nije sa mnom od pisma (ništa, tj. nemam nikakva pisma)." Pa smo rekli: "Zaista izvadićeš svakako pismo, ili zaista ćemo baciti svakako odjeće (sa tebe)." Pa je izvadila njega iz svojih pletenica. Pa smo donijeli njega poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa kadli u njemu od Hatiba, sina Ebu Belteata, k (nekim) ljudima od idolopoklonika od stanovnika Meke je (pisano i) izvještava ih za neku stvar poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio.

(Veli se da ih je obavještavao o tom da će ih napasti s vojskom.)

Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"O Hatibe! Šta je ovo?" Rekao je: "O poslaniče Allaha! Ne požuri na me. Zaista ja sam bio čovjek prilijepljen u Kurejšu (tj. pridodat, pridošlica), a nisam bio od njihovih osoba (od njih porijeklom). A bio je (svaki onaj) ko je s tobom od Izbjeglica (Iseljenika u takvom položaju da) su za njih srodstva (tj. da imaju rođake) u Meki (što) čuvaju (štite) s njima svoje porodice i svoja imanja. Pa sam želio kad je prošlo (mašilo) mene to od porijekla u njima, da uzmem kod njih ruku (tj. da steknem neku zaslugu da) čuvaju s njom (zbog nje) moje srodstvo (rođake). A nisam (to) učinio (zbog) bezvjerstva, a ni odmetništva, a ni zadovoljstva sa bezvjerstvom poslije Islama." Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista već je istinit bio (već je istinu rekao) vama." Pa je rekao Umer, bio zadovoljan Allah od njega: "O poslaniče Allaha! Pusti me, (da mačem ja) udarim vrat ovoga licemjera (dvoličnjaka, hipokrita)." Rekao je (Muhamed a.s.): "Zaista on je prisustvovao (sudjelovao na) Bedru. A šta upoznaje tebe (na ispravnost tvoga postupka)? Možda Allah da bude već se natkučio na pripadnike (tj. učesnike) Bedra pa je rekao: "Radite šta ste htjeli (tj. Radite šta hoćete), pa već sam oprostio vama." Rekao je Sufjan: "A koji (li) je oslonac ovo!"

(Ili: "A koje li je povjerenje ovo!" A veli se da je Sufjan mislio sa ovim da istakne poštovanje senedu - lancu ljudi koji su prenijeli ovaj hadis.)

GLAVA

odijela za zarobljenike.

PRIČAO NAM JE Abudllah, sin Muhameda, pričao nam je Ibnu Ujejnete od Amra, čuo je Džabira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Pošto je bio dan Bedra, doveli su se zarobljenici (doslovno: došlo se sa zarobljenicima), i doveo se Abbas, a nije bila na njemu (nikakva) odjeća. Pa je gledao (tj. tražio) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, za njega (za Abbasa kakvu) košulju. Pa su našli košulju Abdullaha, sina Ubejja, (da) može na njega. Pa je obukao nju Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, njemu. Pa zbog toga je skinuo Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, svoju košulju koju je obukao njemu (Abdullahu, sinu Ubejja kad je Abdullah umro). Rekao je Ibnu Ujejnete: Bila je za njega kod Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, ruka (tj. zasluga - Imao je Abdullah kod Muhameda a.s. zaslugu), pa je želio da nagradi njega (da uzvrati njemu).

GLAVA

vrijednosti (onoga) ko (je takav da) je primio Islam na njegove dvije ruke (tj. preko njega, njegovim povodom jedan) čovjek.

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Jakub, sin Abdurahmana sina Muhameda sina Abdullaha sina Abda, Karija od Ebu Hazima, rekao je: izvijestio me Sehl, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (na) dan Hajbera:

"Zaista ću dati svakako zastavu sutra čovjeku (što) će osvojiti (dati pobjedu) Allah na njegove dvije ruke, voli Allaha i Njegova poslanika i voli njega Allah i Njegov poslanik." Pa su zanoćili ljudi svoju noć (misleći) koji (od) njih će (da bude taj što će mu) se dati (zastava). Pa su poranili svaki (od) njih nada se njemu (tj. nadajući se tome). Pa je rekao:

"Gdje je Alija?" Pa se reklo: "Tuži se (na bolest) svoja dva oka." Pa je pljunuo u njegova dva oka i molio je za njega, pa je ozdravio kao da nije bilo sa njim (tj. u njega nikakva) bola. Pa je dao njemu zastavu. Pa je rekao: "Boriću se s njima (tj. protiv njih) dok budu kao mi (da budu kao mi)." Pa je rekao: "Prolazi na tvoju laganost (tj. Prolazi polagano, polako), dok odsjedneš u njihovu trznu (u njihovo predvorje), zatim pozovi ih k Islamu, i izvijesti ih o (onome) što je obavezno (dužnost) na njih (tj. šta trebaju činiti kao muslimani). Pa tako mi Allaha zaista da uputi Allah s tobom (posredstvom tvojim jednoga) čovjeka, bolje je za tebe (bolje ti je) od (toga) da budu tebi crvene deve (tj. bolje ti je nego da zaplijeniš kao ratni plijen najbolje deve - crvene deve)."

GLAVA

zarobljenika u lancima.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Beššara, pričao nam je Gunder, pričao nam je Šubete od Muhameda, sina Zijada, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Čudio (tj. Čudi) se Allah od (tj. zbog jednih) ljudi (koji) će unići (u) raj u lancima."

GLAVA

vrijednosti (onoga) ko je primio Islam od pripadnika (sljedbenika) dviju knjiga (Tore i Evanđelja).

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan, sin Ujejneta, pričao nam je Salih, sin Hajja, Ebu Hasen, rekao je: čuo sam Šabiju (da) govori: pričao mi je Ebu Burdete da je on čuo svoga oca (priča) od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Tri (čovjeka) su (takvi da) ća se dati njima njihova nagrada dva puta: čovjek (što) je bila za njega robinja (tj. koji ima robinju), pa pouči nju pa lijepo učini njezino poučavanje, i odgaja je pa lijepo učini njezino odgajanje (njen odgoj), zatim oslobodi nju pa sebi vjenča nju, pa njemu su dvije nagrade; i vjernik pripadnika Biblije koji je bio vjernik, zatim je vjerovao u Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa (i) njemu su dvije nagrade; i rob koji izvršava dužnost (prema) Allahu i biva iskren za svoga gospodara (svome gospodaru), (i) njemu su dvije nagrade."

Zatim je rekao Ša'bija: I dao sam ti nju (ovu besjedu, riječ - ovaj hadis sam ti kazao, o Salih) bez (ikakve) stvari (tj. bez nagrade), a već je bio čovjek (običaja da) putuje u (vezi) lakše (besjede) od nje (od ove) k Medini.

GLAVA

stanovnika kuće (tj. neprijateljske zemlje što) se po noći navali na njih pa se pogode djeca i potomstva (njihova zbog noćnoga napada).

"Bejaten...", je (isto što i) "Lejlen": noću. "Zaista će zanoćiti svakako njemu....": noću (navaliti će na njega). ".... zanoćiva (po noći čini)....": noću (čini).

(Ovo je "istitrad". Ovdje se navode tri riječi, izraza iz Kur'ana koji imaju korijen od "bejatun". Sama riječ "bejatun" znači zanoćivanje, i noć, a ove izvedene riječi "jubejjitunne" i "jubejjitu" znače po noći nešto činiti, po noći navaliti na nekoga - činiti noću.)

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan, pričao nam je Zuhrija od Ubejdulaha, od Ibnu Abasa, od Sa'ba, sina Džessameta, bio zadovoljan Allah od njih, rekao je:

Prošao je pokraj mene Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, u Ebva'-u, ili u Veddanu, a pitao se je (a upitan je) o stanovnicima kuće (tj. neprijateljske zemlje što) se noću na njih navali (napadne, a ti stanovnici neprijateljski su) od idolopoklonika, pa se pogodi od njihovih žena i njihovih potomstava (jer se noću ne može da raspozna uvijek muško od ženska). Rekao je: "Oni su od njih." I čuo sam ga (da) govori: "Nema branjevine (zabrana ni za koga drugoga) osim za Allaha i Njegovoga poslanika, pomilovao ga Allah i spasio." A od Zuhrije da je on čuo Ubejdulaha od Ibnu Abasa, pričao nam je Sa'b o potomstvima (samo). Bio je (kaže Sufjan) Amr (običaja da) priča nama od Ibnu Šihaba, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (ovaj hadis, i u tome se razlikuje pričanje što je rečeno ovako: "Oni su od svojih očeva", a ne: "Oni su od njih".). Pa smo čuli njega (poslije toga, kaže Sufjan) od Zuhrije, rekao je: izvijestio me Ubejdulah od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, od Sa'ba, rekao je: "Oni su od njih." A nije rekao kao što je rekao Amr: "Oni su od njihovih (svojih) očeva."

GLAVA

ubijanja djece u ratu.

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Junusa, izvijestio nas je Lejs od Nafi'a, da je Abdullah (Umerov), bio zadovoljan Allah od njega, izvijestio njega da se (jedna) žena našla (tj. nađena je) u nekoj (od) vojni Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, ubijena, pa je osudio (kao ružno, nevaljalo djelo) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, ubijanje žena i djece.

GLAVA

ubijanje žena u ratu.

PRIČAO NAM JE Ishak, sin Ibrahima, rekao je: rekao sam Ebu Usametu: pričao je vama Ubejdulah od Nafi'a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Našla se (jedna) žena ubijena u nekoj (od) vojni poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je zabranio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, ubijanje žena i djece.

GLAVA:

Neće se kažnjavati sa kaznom Allaha (Allahovom kaznom).

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Lejs od Bukejra, od Sulejmana, sina Jesara, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je on rekao:

Poslao nas je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u (jednoj poslanoj) vojsci, pa je rekao:

"Ako nađete omsicu i omsicu (te-i-te), pa spalite njih dvojicu sa vatrom." Zatim je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, kada smo htjeli izlaženje:

"Zaista ja sam (bio) zapovjedio vama da spalite omsicu i omsicu (te-i-te), a zaista vatra je (ta da) neće kažnjavati s njom (niko drugi) osim Allah, pa ako nađete njih dvojicu, pa ubijte njih dvojicu."

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan od Ejuba, od Ikrimeta da je Alija, bio zadovoljan Allah od njega, spalio (spaljivao neke) ljude, pa je doprlo (to) Ibnu Abasu, pa je rekao:

"Da sam bio ja (na njegovom mjestu), ne bih spalio njih, jer je zaista Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Ne kažnjavajte sa kaznom Allaha (Allahovom kaznom)." I zaista bih pobio njih, kao što je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ko je zamjenjivao (tj. Ko zamijeni) svoju vjeru, pa ubijte ga."

GLAVA:

"..... pa ili dobročinstvom poslije (borbe da pustite zarobljenike - bez otkupa), i ili otkupom (da ih pustite).....". O njemu (tj. o ovome je hadis Sumameta. I (u ovu GLAVU ubraja se) Njegov govor, moćan je i veličajan je: "Nije bilo (ni) za (jednoga) vjerovijesnika da budu njemu zarobljenici (tj. da bude imao zarobljenike)....", (vidi taj) ajet. "....hoćete (vi) robu ovozemnosti (tj. otkup od zarobljenika, ili ratni plijen)....", (vidi taj) ajet.

GLAVA:

Da li je za zarobljenika da ubije i prevari (zavara one) koji su zarobili njega dok (tj. da) se spasi od bezvjernika.

O njemu (tj. o ovome je pričao hadis) Misver od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

GLAVA:

Kada je spalio idolopoklonik muslimana, da li će se spaliti (i on)?

PRIČAO NAM JE Mualla, pričao nam je Vuhejb od Ejuba, od Ebu Kilabeta, od Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, da je grupa od Ukla (plemena), osam (ljudi) došli su na Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (tj. došli su Vjerovijesniku a.s., primivši Islam i ostavši, i ostali su u Medini). Pa su izrazili odvratnost (prema boravku u) Medini, pa su rekli:

"O poslaniče Allaha! Traži nam mlijeka (jer nam ne prija hrana Medine)." Rekao je: "Ne nalazim za vas (ništa drugo) osim da se priključite sa stadom (deva na paši izvan Medine)." Pa su otišli, pa su pili od njihovih (tj. devećih) mokrača i njihovih mlijeka dok su ozdravili i (dok) su (se) udebljali. I (nakon toga svega) ubili su pastira (tih deva), i sebi su potjerali (to) stado i zanijekali su (tj. i postali su bezvjernici) poslije njihovoga Islama (tj. poslije primanja Islama). Pa je došlo

zapomaganje (vrištanje) Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je poslao tražitelje (tj. gonioce, potjeru). Pa se nije podigao visoko dan dok se došlo s njima (dok su dovedeni). Pa je odsjekao njihove ruke i njihove noge (jer su i oni to isto učinili pastiru stada), zatim je zapovjedio za čavle (klince, eksere) pa su se zagrijali (usijali), pa je podvukao surmu njima s njima i bacio je njih u Kamenjar (u Kamenicu - kamenito pustinjsko tlo u blizini Medine), traže (ti kažnjenici) napajanje (vodom) pa se nisu napojili (pa se ne napojiše vodom) dok (tj. tako da) su umrli. Rekao je Ebu Kilabete: Ubili su (oni prvi pastira stada), i (bili) su ukrali (stado), i ratovali su protiv Allaha i Njegovoga poslanika, pomilovao ga Allah i spasio, i trčali su u zemlji pokvarenošću (se baveći, tj. i sijali su pokvarenost na zemlji).

GLAVA.

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs od Junusa, od Ibnu Šihaba, od Seida, sina Musejeba, i Ebu Selemeta da je Ebu Hurejrete, bio zadovoljan Allah od njega, rekao: čuo sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Uštinuo (tj. Ujeo, pecnuo) je (jedan) mrav (jednoga) vjerovijesnika od vjerovijesnika, pa je zapovjedio za selo mrava (za mravinjak), pa se je spalilo. Pa je objavio Allah k njemu da - (tj. zbog toga što) je ujeo (doslovno -: uštinuo jedan) mrav, spalio si (dao si spaliti jedan) narod od naroda (koji) slavi Allaha."

GLAVA

spaljivanja kuća i palmi (neprijatelja).

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja od Ismaila, rekao je: pričao mi je Kajs, sin Ebu Hazima, rekao je: rekao je meni Džerir: rekao je meni poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zar nećeš odmoriti mene od Zul-Halesata?" A (Zul-Halesat) je bila kuća (za kipove) u Has'amu (plemenu), naziva se (tj. nazivala se) Ka'ba jemenskog (kraja). Rekao je: Pa sam otišao u (društvu) stotinu i pedeset konjanika od (plemena) Ahmesa, a bili su vlasnici konja (tj. a

imali su oni mnogo konja). Rekao je: A bio sam (takav da) nisam stalan (čvrst) na konjima (jahati), pa je udario u moja prsa dok (tj. tako da) sam vidio trag njegovih prsta u (na) mojim prsima, i rekao je:

"Moj Bože! Učvrsti (Ustali) ga, i učini ga upućivačem napućenim." Pa je otišao k njoj (Zul-Halesi), pa je razbio nju i spalio je nju. Zatim je poslao k poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) izvijesti njega. Pa je rekao poslanik Džerira: "Tako mi (Onoga) koji je poslao tebe sa istinom nisam došao tebi dok (tj. prije nego) sam ostavio nju (Zul-Halesu) kao da je ona šuplja deva - ili šugava (deva - jedan od pripovjedača ne zna ili je rečeno šuplja ili šugava)." Rekao je: Pa je blagoslovio (blagosiljao Muhamed a.s.) u konjima (konje) Ahmesa i njihovim ljudima (i njihove ljude) pet puta (tj. pet puta je blagoslovio konje i ljude plemena Ahmesa).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Kesira, izvijestio nas je Sufjan od Musa-a, sina Ukbeta, od Nafi'a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Spalio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, palme Nedirovića.

GLAVA

ubijanja idolopokloničkog spavača (spavača idolopoklonika).

PRIČAO NAM JE Alija, sin Muslima, pričao nam je Jahja, sin Zekerija-a sina Ebu Zaideta, rekao je: pričao je meni moj otac od Ebu Ishaka, od Bera-a, sina Aziba, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Poslao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (jednu malu) grupu od Pomagača k Ebu Rafi-u zato (da) ubiju njega. Pa je otišao (jedan) čovjek od njih, pa je unišao (u) njihovu tvrđavu. Rekao je: Pa sam unišao u vezalište (nekih jahaćih-tovarnih) životinja za njih (njihovih). Rekao je: A zaključili su (bili) vrata tvrđave (svoje). Zatim

su zaista oni izgubili (bili jednoga) svoga magarca, pa su izašli (oni da) traže njega. Pa sam izašao u (tj. među onima) ko je izašao pokazujem im (tj. prikazujući im se) da zaista ja tražim njega sa njima. Pa su našli magarca, pa su unišli i unišao sam (i ja na taj način). I zaključali su vrata tvrđave noću, pa su stavili ključeve u (jednu) rupu (u zidu) gdje vidim njih (tj. gdje sam ih opazio). Pa pošto su zaspali, uzeo sam ključeve, pa sam otvorio vrata tvrđave. Zatim sam unišao na njih pa sam rekao:

"O Ebu Rafi-e!" Pa je odgovorio meni, pa sam se upravio (njegovu) glasu, pa sam udario njega (pa sam ga udario). Pa je zavikao (zapomagao). Pa sam izašao, zatim sam došao. Zatim sam se povratio kao da sam ja (neki) pomagač (tj. kao da sam neko ko je došao da mu pritekne u pomoć), pa sam rekao: "O Ebu Rafi-e!" A promijenio sam svoj glas. Pa je rekao: "Šta je tebi? Za tvoju majku jao (tj. Jao tvojoj majci)!" Rekao sam: "Šta je tvoje stanje (tvoja stvar, tj. Šta je s tobom)?" Rekao je: "Ne znam ko je unišao na mene (ušao meni), pa je udario mene (pa me udario)." Rekao je: Pa sam stavio svoj mač u njegov stomak, zatim sam se natovario na njega dok (tj. tako da) je zakucao kost (tj. pogodio, dodirnuo kost - da je došao do kosti). Zatim sam izašao, a ja sam zabezeknut (izbezumljen, zapanjen, izgubljen od uzbuđenja). Pa sam došao (nekim) stepenicama (ljestvama) njihovim zato (da) siđem od njega. Pa sam pao, pa se podbila (povrijedila se) moja noga. Pa sam izašao k svojim drugovima pa sam rekao: "Nisam ja napuštač (odlazač, tj. neću otići) do (da) čujem (dok ne čujem) objavljivačicu smrti (Ebu Rafiove)." Pa sam (na tom mjestu) neprestano bio dok sam čuo objavu smrti (tj. glas: Objavite smrt) Ebu Rafi-a, trgovca stanovnika Hidžaza. Rekao je: Pa sam ustao, a nema sa mnom (nikakva) prevrtanja (tj. nikakva bola, bolova) dok (tj. te) smo došli Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa smo izvijestili njega.

(Veli se da je ime atentatora Abdullah, sin Atikja. A Ebu Rafi' je bio lice koje je organizovalo stranke - ahzab - u savez protiv Muhameda a.s., i kao posljedica toga bila je borba zvana Hendek. To je uzrok da se moralo obračunati s njim.)

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Jahja, sin Adema, pričao nam je Jahja, sin Ebu Zaideta, od svoga oca, od Ebu

Ishaka, od Bera-a, sina Aziba, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Poslao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, grupu od Pomagača k Ebu Rafi-u, pa je unišao na njega (njemu) Abdullah, sin Atikja, (u) njegovu kuću noću, pa je ubio njega, a on je spavač (a on je spavao).

GLAVA:

"Ne želite susret neprijatelja (njegovo sretanje)."

PRIČAO NAM JE Jusuf, sin Musa-a, pričao nam je Asim, sin Jusufa, Jerbuija, pričao nam je Ebu Ishak Fezarija od Musa-a, sina Ukbeta, rekao je: pričao mi je Salim Ebu Nadr, slobodnjak Umera, sina Ubejdulaha:

Bio sam pisar njemu (Umeru). Rekao je (Salim): Pisao je k njemu (Umeru) Abdullah, sin Ebu Evfa-a, kada je izašao k Haruriji (mjestu gdje se vodila borba sa haridžijama, ili: k haridžijama zvanima Harurije), pa sam pročitao (čitao) njega (to pismo), pa kadli u njemu:

Zaista je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u nekom (od) svojih dana, koji su (bili ti dani što) je sreo u njema neprijatelja, iščekivao dok se nagnulo Sunce (sa sredine neba prema zapadu), zatim je ustao u ljudima (među ljude) pa je rekao:

"O ljudi, ne želite susret (sretanje) neprijatelja, i molite Allaha (za) zdravlje (tj. zaštitu od neprijatnosti susreta neprijatelja), pa kada ste se sreli (susreli s) njima (jer nije bilo drugoga izlaza), pa strpite se. I znajte da je raj pod hladovima (sjenama) mačeva." Zatim je rekao: "Moj Bože! Spuštaču Knjige, i Tjeraču oblaka, i Poražavaču stranaka (meni neprijateljskih), porazi ih i pomozi nas na na (nad) njih."

A rekao je Musa, sin Ukbeta: pričao mi je Salim Ebu Nadr: Bio sam pisar Umeru, sinu Ubejdulaha, pa je došlo njemu pismo Abdullaha,

sina Ebu Evfa-a, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Ne želite sretanje (susret) neprijatelja." A rekao je Ebu Amir: pričao nam je Mugirete, sin Abdurrahmana, od Ebu Zinada, od Aaredža, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Ne želite sretanje neprijatelja, pa kada ste sreli njih, pa strpite se (tj. budite izdržljivi i ustrajni u borbi)."

GLAVA:

Rat je varka.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Abdurrezzak, izvijestio nas je Mamer od Hemmama, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Propao je kserks (perzijski car), zatim neće biti kserksa poslije njega. I kajsar (vizantijski car) zaista će propasti svakako, zatim neće biti kajsara poslije njega. I zaista će se razdijeliti svakako blagajne (riznice) njih dvojice u put Allaha (na Allahovom putu)." I imenovao (nazvao) je rat varkom.

PRIČAO NAM JE Ebu Bekr, sin Asrema, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Mamer od Hemmama, sina Munebbiha, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Imenovao (nazvao) je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rat varkom.

PRIČAO NAM JE Sadekate, sin Fadla, izvijestio nas je Ibnu Ujejnete od Amra, čuo je Džabira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Rat je varka."

GLAVA

laži u ratu.

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Sufjan od Amra, sina Dinara, od Džabira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Ko je za Ka'ba, sina Ešrefa, (da ga uništi) pa (tj. jer) zaista on je već uznemirio (tj. uvrijedio) Allaha, i Njegova poslanika?" Rekao je Muhamed, sin Meslemeta: "Da li želiš da ubijem njega, o poslaniče Allaha?" Rekao je: "Da." Rekao je: Pa je došao njemu pa je rekao: "Zaista ovaj - misli (na) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio - već je umorio (namučio) nas i pitao (tražio) je (tj. traži od) nas milostinju (da dajemo)." Rekao je (Ka'b): "A takođe (tj. A još) tako mi Allaha zaista ćete se dosaditi (namučiti vi) svakako (sa) njim (sa Muhamedom a.s.)." Rekao je (Muhamed, sin Meslemeta): "Pa zaista mi smo već slijedili (tj. već slijedimo) njega, pa mrzimo da ostavimo njega dok (tj. prije nego) pogledamo k čemu će postati njegova stvar (kako će se završiti njegova misija)." Rekao je: Pa neprestano (tako) govori njemu (o Muhamedu a.s.) dok je našao mjesto od njega (dok se je smjestio od njega, tj. dok je mogao do njega da se domogne, da se domogne do njega), pa je ubio njega (pa ga je ubio).

GLAVA

ubistva za pripadnike rata (neočekivano, na prevaru, tj. ubistva neprijatelja na prevaru - to je fetkj bi).

(To su isto činili i neprijatelji muslimanima kada su namamili oko sedamdeset karija - kurra-a, pretvarajući se da žele da se pouče Islamu, pa su ih onda pobili.)

PRIČAO MI JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Sufjan od Amra, od Džabira, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Ko je za Ka'ba, sina Ešrefa (da obračuna s njim)?" Pa je rekao Muhamed, sin Meslemeta: "Da li želiš da ubijem njega." Rekao je: "Da." Rekao je: "Pa dozvoli meni pa (da) reknem (k njemu tako i tako, to i to, kako bih ga prevario)." Rekao je: "Već sam učinio."

(To jest: "Dozvoljavam ti da mu rekneš šta god hoćeš." U prethodnom hadisu već je opisano šta mu je sve pričao dok je ugrabio priliku i zgodu da ga ubije.)

GLAVA

(onoga) što je dozvoljeno od traženja izlaza (prijevare-prevare) i čuvanja (opreznosti) sa (onim) ko (je takav da) se plaši (musliman) njegove pokvarenosti (njegova zla).

Rekao je Lejs:

PRIČAO MI JE Ukajl od Ibnu Šihaba, od Salima, sina Abdullaha, od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je on rekao:

Otišao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i sa njim je Ubejj, sin Ka'ba, (otišli su) prema Ibnu Sajjadu, pa se pričalo za njega u palmama (da se nalazi, tj. pa je izvijestito Muhamedu a.s. da se Ibnu Sajjad nalazi među palmama). Pa pošto je unišao na njega (njemu) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (u, među) palme, počeo je (da) se čuva sa deblima palmi (tj. da se privlači, da se približava neopaženo iza debala, stabala palmi). A Ibnu Sajjad je u (jednom čupavom) ogrtaču (pokrivaču), za njega je (tj. on ima) u njemu (u tom ogrtaču) micanje ustima (tj. mumljanje, nerazumljiv glas, nejasno oglašavanje - dakle Ibnu Sajjad je mumljao, oglašavajući se nerazumno, nejasno). Pa je vidjela majka Ibnu Sajjada (Ibnu Sajjadova majka vidjela je) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekla:

"O moj Safe (O Sajjade)! Ovo je Muhamed." Pa je skočio Ibnu Sajjad. Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Da je ostavila njega, objasnio bi (on sebe, tj. pokazao bi svoje pravo lice)."

GLAVA

pjesme metra "redžeza" u ratu i podizanja glasa u kopanju Hendeka.

O njemu su Sehl i Enes od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (pričali, pričali su o tome). I o njemu je Jezid od Selemeta (pričao).

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Ebul-Ahvas, pričao nam je Ebu Ishak od Bera-a, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Vidio sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (na) dan Hendeka, a on nosi (prenosi) zemlju (doslovno: prašinu) dok je (najzad) sakrila zemlja dlaku njegovih prsa, a bio je čovjek (Muhamed a.s.) mnoge dlake, i on sebi pjeva (pjevuši služeći se) sa pjesmom Abdullaha, sina Revahata, (u pjesničkom metru zvanom "redžezu", pjevajući):

"Moj Bože! Da nije Tebe, ne bi se mi naputili.
I ne bi milodarili i ne bi klanjali.
Pa spusti svakako smirenost (spokojstvo) na nas.
I učvrsti noge, ako se susretnemo.
Zaista neprijatelji su već učinili nasilje nama.
Kada su htjeli zabludu, nismo htjeli."

Podiže s njima svoj glas (Tj. Pjevao je ove stihove podižući visoko svoj glas u izgovaranju njih).

GLAVA

(onoga) ko nije čvrst na konjima.

PRIČAO JE MENI Muhamed, sin Abdullaha sina Numejra, pričao je nama Ibnu Idris od Ismaila, od Kajsa, od Džerira, bio zadovoljan Allah od njega (s njim), rekao je:

Nije zastro (tj. Nije spriječio) mene Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, otkada sam primio Islam, i nije vidio mene (a da je drukčije učinio) osim (tako da) se nasmiješio u moje lice (tj. na me). A zaista već sam se potužio (požalio) k njemu da ja nisam čvrst na konjima (pri jahanju), pa je udario sa svojom rukom u moja prsa i rekao je:

"Moj Bože! Učvrsti ga, i učini ga upućivačem napućenim."

GLAVA

lijeka ranjavanja (tj. rane) sa spaljivanjem hasure (tj. rogozine), i pranja žene (ženske osobe) od svoga oca krv od (sa) njegovoga lica i nošenja vode u štitu.

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan, pričao nam je Ebu Hazim, rekao je: pitali su Sehla, sina Sa'da, Saidiju, bio zadovoljan Allah od njega:

"Sa kojom stvari se liječilo ranjavanje (tj. rana) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (tj. kakvim lijekom)?" Rekao je: "Nije ostao (ni) jedan (čovjek, tj. niko) od ljudi znaniji od mene (o toj stvari). Bio je Alija (zaposlen s tim da) donosi vodu (tj. Alija donosaše vodu) u svome štitu. A bila je - misli (na) Fatimu - (zauzeta da) pere (tj. praše ona) krv od (tj. sa) njegova lica. I uzela se (jedna) hasura, pa se spalila, zatim se natrpala (tj. zamotala) s njom rana poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio."

GLAVA

(onoga) što se mrzi od međusobnoga prepiranja (svađanja) i protivljenja (suprostavljanja, neslaganja) u ratu, i kazne (onome) ko je pogriješio (otkazao poslušnost) svome vođi.

A rekao je Allah, uzvišen je: ".... i ne prepirite se (ne svađajte se međusobno) pa (da) oslabite i (da) ode vaš vjetar (tj. vaša moć da prohujite kao vjetar kroz neprijateljske redove).....".

A rekao je Katadete: Vjetar je rat (tj. vjetar ovdje znači rat).

PRIČAO NAM JE Jahja, pričao nam je Veki' od Šubeta, od Seida, sina Ebu Burdeta, od njegova oca, od njegova djeda (Ebu Musa Eš'arije) da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, poslao Muaza i Ebu Musa-a k Jemenu (u Jemen). Rekao je (njima dvojici):

"Olakšavajte vas dva, a ne oteščavajte (a ne otežavajte), i obeseljavajte (razveseljavajte) vas dva, a ne razgonite (ne natjeravajte u bijeg) vas dva, i povraćajte se (pokoravajte se međusobno, tj. volite se) vas dva, a ne protivite se (ne suprostavljajte se) vas dva."

PRIČAO NAM JE Amr, sin Halida, pričao nam je Zuhejr, pričao nam je Ebu Ishak, rekao je: čuo sam Bera-a, sina Aziba, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (da) priča, rekao je:

Učinio je (zapovjednikom) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, nad pješacima (na) dan Uhuda - a bili su (na broju od) pedeset ljudi - Abdullaha, sina Džubejra, pa je rekao:

"Ako vidite nas (da) ugrabe (zgrabe, tj. jedu) nas ptice, pa neprestano budite (na) vašem (svome) mjestu ovome do (da, dok ne) pošaljem k vama (drugu naredbu). A ako vidite nas (doslovno: A ako ste vidjeli nas da) smo porazili narod (ljude, tj. neprijatelje) i (da) smo dali gaziti njih, pa neprestano budite (vi na ovome svome mjestu) do (da, dok ne) pošaljem k vama (drugu naredbu)." Pa su (bili) porazili njih. Rekao je: Pa ja sam tako mi Allaha vidio žene (da) se žeste (tj. vrlo žure u hodu, ili: žestoko navaljuju na poražene neprijatelje), već su se pokazali njihovi kolutovi (na nogama) i njihove potkoljenice (golijeni),

podignuvši (zadižući one) svoje odjeće. Pa su rekli drugovi Abdullaha, sina Džubejra:

"Plijen (ratni idite da kupite), o moji ljudi, plijen! Pobijedili su vaši drugovi, pa šta iščekujete?" Pa je rekao Abdullah, sin Džubejra: "Zar ste zaboravili šta je rekao vama poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da ne mičete nikud)?" Rekli su: "Tako nam Allaha zaista ćemo doći (tj. ići) svakako ljudima pa ćemo zaista pogoditi svakako od (ratnoga) plijena (nešto)." Pa pošto su došli njima, promijenila (tj. okrenula) su se njihova lica, pa su došli poraženi. Pa to je (ono) kad "poziva njih Poslanik u njihov drugi (najzadnji)....". Pa nije ostalo sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, osim dvanaest ljudi. Pa su (neprijatelji) pogodili od nas sedamdeset (ljudi). A bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, i njegovi drugovi (bili su) pogodili od idolopoklonika (na) dan Bedra stotinu i četrdeset (ljudi): sedamdeset zarobljenika i sedamdeset ubijenih. Pa je rekao Ebu Sufjan: "Da li je u narodu Muhamed?" Tri puta (je pitao). Pa je zabranio njima (muslimanima) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, da odgovore (da odgovaraju) njemu. Zatim je rekao: "Da li je u narodu sin Ebu Kuhafeta (tj. Ebu Bekr)?" Tri puta (je to pitao). Zatim je rekao: "Da li je u narodu sin Hattaba?" Tri puta (je takođe pitao). Zatim se povratio k svojim drugovima pa je rekao: "Što se tiče ovih (ove trojice), pa već su se ubili (već su pobijeni)." Pa nije vladao Umer svojom osobom (tj. nije se mogao suzdržati, savladati da ne progovori) pa je rekao:

"Slagao si tako mi Allaha, o neprijatelju Allaha (o Božiji neprijatelju)! Zaista (oni) koje si nabrojio zaista su živi svaki (od) njih. A već je ostalo tebi što će loše biti tebi." Rekao je: "Dan (ovaj vama) je za dan Bedra. A rat su kove. Zaista vi ćete naći u narodu (tj. među vašim ubijenim ljudima jedno) mrcvarenje (unakažavanje što) nisam zapovjedio njega, a nije bilo loše (neprijatno) meni (što je učinjeno)." Zatim je uzeo (tj. počeo je da) pjeva (u pjesničkom metru redžezu): "Budi visok (velik), Hubele! Budi visok, Hubele!

(Hubel je ime jednoga idola, kipa.)

Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zar (vi) nećete odgovoriti njemu?" (Tj. "Dajte odgovorite mu.")

Rekli su: "O poslaniče Allaha! Šta ćemo reći?" Rekao je: "Recite: "Allah je viši (veći) i veličajniji." Rekao je: "Zaista za nas je Uzza (tj. mi imamo Uzza-a), a nema Uzza-a za vas (a vi nemate Uzza-a)."

(Uzza je ime jednom drugom idolu, kipu.)

Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zar nećete odgovoriti njemu?" Rekao je: Rekli su: "O poslaniče Allaha! Šta ćemo reći?" Rekao je: "Recite: "Allah je naš gospodar (tj. zaštitnik, pomagač), a nema gospodara (zaštitnika, pomagača) za vas (tj. vama)."

GLAVA:

Kada su se uplašili u noći.

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Hammad od Sabita, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, najljepši čovjek (doslovno: najljepši (od) ljudi), i najdareživljiji čovjek i najhrabriji čovjek. Rekao je: A već su se (bili) uplašili stanovnici Medine (jedne) noći, čuli su (nekakav) glas. Rekao je: Pa je sreo (susreo) njih Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, na konju Ebu Talhata golom (bez sedla), a on je ođerdanjivač (tj. stavio je sebi kao ogrlicu) svoj mač, pa je rekao:

"Niste se bojali! Niste se bojali!" (To jest: "Ne bojte se! Ne bojte se!") Zatim je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Našao sam ga morem (kao more)." Misli (na Ebu Talhatovoga) konja.

GLAVA

(onoga) ko je vidio (ugledao) neprijatelja, pa je dozivao (zavikao) sa najvišim svojim glasom: "O jutra (li kukavna)!", dok dočuje ljude (tj. da dadne čuti ljudima, da dozove ljude, da bi dozvao ljude).

PRIČAO NAM JE Mekija, sin Ibrahima, izvijestio nas je Jezid, sin Ebu Ubejda, od Selemeta da je on izvijestio njega, rekao je:

Izašao sam iz Medine odlazeći prema Gabi (mjestu prema Siriji). Te kada sam bio u uzbrdici (u klancu) Gabe, sreo je mene dječak Abdurrahmana, sina Avfa. Rekao sam:

"Teško tebi! Šta je s tobom?" ("Šta ti je?") Rekao je: "Uzele su se (muzare) deve Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio." Rekao sam: "Ko je uzeo njih?" ("Ko ih je uzeo?") Rekao je: "Gatafan i Fezarete."

(To su imena dvaju plemena.)

Pa sam uzviknuo tri uzvika (povika tako da) sam dao čuti (svemu) što je među njezina dva kamenjara (tj. tako da su me čuli svi među, između dva kamenjara Medine, i to ovim načinom): "O jutra (li kukavna)! O jutra (li kukavna)!" Zatim sam se odbio (tj. krenuo sam u potjeru) dok sam sreo njih, a već su (bili) uzeli njih (deve). Pa sam počeo (da) gađam njih i (da) govorim: "Ja sam sin Ekve-a, a dan (ili: a danas) je dan sisača (tj. dan propasti sisača, zlikovaca koji su usisali zlo iz sise, dojke svoje matere, majke - a to znači: rođenih zlikovaca)."

(Ima i drugih tumačenja ove riječi "rudda'", ali se druga tumačenja neće nabrajati.)

Pa sam spasio njih (deve) od njih (od Gatafanovića i Fezarovića) prije (nego) da su pili (vodu). Pa sam došao s njima tjeram ih (tj. tjerajući ih - deve). Pa je sreo mene Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio. Pa sam rekao:

"O poslaniče Allaha! Zaista ljudi su žedni, i zaista ja sam požurio (natjerao u žurbu) njih (jer nisam želio) da piju svoj napoj (udio od pijenja, pića), pa pošalji u njihov trag (tj. za njima potjeru jer će oni negdje blizo, blizu sjesti da odmore i da se napiju vode)." Pa je rekao: "O sine Ekve-a! Zavladao si, pa lijepo učini oprost (daj budi mek, blag)!

Zaista ljudi se ugošćuju u svojim ljudima (u svome narodu, tj. izmakli su toliko da je beskorisno dalje vršiti potjeru)."

GLAVA

(onoga) ko je rekao: "Uzmi je (bačenu strjelicu), a ja sam sin omsice (tog-i-tog)!"

(To se rekne od radosti kada se pogodi cilj pri gađanju neprijatelja.)

A rekao je Selemete: "Uzmi je, a ja sam sin Ekve-a!"

PRIČAO NAM JE Ubejdulah od Israila, od Ebu Ishaka, rekao je: pitao je (jedan) čovjek Bera-a, bio zadovoljan Allah od njega, pa je rekao:

"O Ebu Umarete! Da li ste okrenuli (leđa, tj. pobjegli na) dan Hunejna?" Rekao je Bra', a ja slušam: "Što se tiče poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (on) nije okrenuo leđa (nije pobjegao) tada. Bio je Ebu Sufjan, sin Harisa, uzimač (tj. uzeo je) za uzdu njegove mazge. Pa pošto su naklopili (došli) njemu idolopoklonici, sišao (sjahao) je, pa je počeo (da) govori:

"Ja sam Vjerovijesnik, nema laži! Ja sam sin (unuk) Abdul-Muttaliba!" Rekao je: Pa se nije vidio od ljudi tada žešći (čvršći niko) od njega."

GLAVA:

Kada je sišao neprijatelj na sud (suđenje jednoga) čovjeka (od muslimana - sprovešće se to u djelo kada to dozvoli glavni vođa).

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Šubete od Sa'da, sina Ibrahima, od Ebu Umameta, on je sin Sehla sina Hunejfa, od Ebu Seida Hudrije, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Pošto su sišli Kurejzovići (iz svoje tvrđave) na sud Sa'da (sina Muazova, tj. zadovoljavajući se oni da im Sa'd sudi, presudi), poslao je

poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (po njega da dođe), a bio je blizu njega. Pa je došao na (nekom) magarcu. Pa pošto se približio, rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ustanite k vašem (svom) gospodinu (pa su ustali i pomogli mu da sjaši, sjaše)." Pa je došao pa je sjeo k (tj. uz) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je rekao njemu: "Zaista ovi su sišli na tvoj sud." Rekao je: "Pa zaista ja sudim da se ubije (pobije) boračka (grupa njihova, tj. punoljetni muški članovi koji su sposobni za borbu), a da se zarobi potomstvo (tj. a da se uzmu kao zarobljenici žene i djeca)." Rekao je: "Zaista već si sudio u (tj. među) njima sa sudom vladara."

GLAVA

ubijanja zarobljenika i ubijanja strpljivosti.

(Ubijanje strpljivosti je izraz koji se tumači na razne načine. Spomenućemo neke: 1. Da bude ubijen, nekoga zatvoriti u zatvor dok se ne ubije; 2. Svezati čovjeku jednome ruke i noge, a onda ga drugi čovjek uhvati i odsiječe mu vrat; 3. Uhvatiti živo biće i baciti se na njega nekom stvari da umre; 4. Bespoštedno ubijanje, ubijanje bez davanja ikakvoga prava na zaštitu i odbranu, jer on to pravo ne može imati prema ocjeni onoga koji hoće da ga ubije. Izraz "katlu sabrin" ili "katlussabri" u daljem tekstu prevodiće se sa izrazom "ubijanje strpljenja", ali se neće više navoditi ova tumačenja toga izraza.)

PRIČAO NAM JE Ismail, rekao je: pričao mi je Malik od Ibnu Šihaba, od Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, unišao (u Meku u) godini Osvojenja, a na njegovoj glavi je kaciga (šljem). Pa pošto je iščupao (tj. skinuo) njega (šljem sa glave), došao je (jedan) čovjek pa je rekao:

"Zaista Ibnu Hatal je objesivač sebe (tj. objesio se - a to znači: uhvatio se, drži se) za zastore Ka'be." Pa je rekao: "Ubijte ga (Ubi te ga)."

(Ibnu Hatal se odmetnuo od Islama i onda ubio svoga slugu, poslužitelja muslimana i izvrgavao je podsmjehu muslimane i Muhameda a.s., pa je to uzrok da se s njim tako postupilo iako je htio da se spasi na taj način što se bio uhvatio za zastore same Ka'be u Meki.)

GLAVA:

Da li će tražiti zarobljeništvo čovjek (tj. Da li će se predati kao zarobljenik jedan musliman svome neprijatelju), i ko nije tražio zarobljeništva (tj. i GLAVA onoga ko se nije predavao nego se borio dok nije poginuo) i ko se naklonio dva naklona (tj. i ko je klanjao dva rekata) kod ubijanja (tj. pred svoje smaknuće, prije nego će biti ubijen od neprijatelja).

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, rekao je: izvijestio me Amr, sin Ebu Sufjana sina Esida sina Džarijeta, Sekafija - a on je saveznik Zuhretovića a bio je (jedan) od drugova Ebu Hurejreta, da je Ebu Hurejrete, bio zadovoljan Allah od njega, rekao:

Poslao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, deset osoba (deset ljudi kao) četu (koja će biti) oko (tj. uhoda, špijun), i učinio (postavio) je zapovjednikom nad njima Asima, sina Sabita, Ensariju - djeda Asima (djeda od Asima), sina Umera sina Hataba. Pa su otišli. Te kada su bili u Hed'i, a ono (tj. a to je mjesto što) je između Usfana i Meke, spomenuli su se (tj. spomenuti su, rečeno je o njima jednome) plemenskom ogranku od Huzejlovića, rekne se njima (tim ljudima iz toga plemenskog ogranka) Lihjanovići. Pa su otišli u boj za njih (protiv njih - te desetine muslimana) blizu dvije stotine ljudi, svaki (od) njih je strijelac. Pa su slijedili njihove tragove dok su našli njihovo mjesto jedenja datula (njihovo mjesto gdje su jeli datule što) su se opskrbili njima iz Medine, pa su rekli (Lihjanovići):

"Ovo su datule (iz) Jesriba." Pa su slijedili njihove tragove (dalje). Pa pošto je vidio (ugledao) njih Asim i njegovi drugovi, sklonili su se k (jednom) brijegu (visoravni). I opkolili su ih (ti) ljudi pa su rekli njima:

"Siđite, i dajte nam sa vašim rukama (tj. dajte nam vaše ruke - predajte se nama), a vama je obaveza i ugovor (od nas) i nećemo ubiti

od vas nijednoga." Rekao je Asim, sin Sabita, zapovjednik (te) čete (tj. desetine):

"Što se tiče mene, pa tako mi Allaha neću sići danas u (tj. pod) zaštitu (nijednoga) bezvjerca. Moj Bože! Izvijesti od nas (tj. o nama) Tvoga (Svoga) vjerovijesnika (tj. Muhameda a.s.)." Pa su gađali njih sa strijelicama, pa su ubili Asima u sedmorici (tj. sedam ljudi, među njima i Asima). Pa su sišla (predala se) k njima trojica ljudi (tri preostale osobe) sa obavezom i ugovorom (tj. na obavezu i ugovor - na riječ) od njih: Hubejb Ensarija, i Ibnu Desinete i (još jedan) drugi čovjek. Pa pošto su našli mjesto od njih (tj. pošto su imali moć nad njima, pošto su ih pobijedili - pošto su ih pohvatali), odriješili su tetive njihovih lukova, pa su svezali njih (pa su ih svezali). Pa je rekao (onaj) treći čovjek (veli se da mu je bilo ime Abdullah, sin Tarika):

"Ovo je početak (prvi dio) vjerolomstva (njihovog kršenja date obaveze). Tako mi Allaha neću se družiti s vama. Zaista u ovima je zaista uzor." Hoće (da ukaže s tim na) ubijene (sa Asimom na čelu). Pa su dali vući njega i borili su se s njim (ili: i nastojali su oko njega da ga privole) da se druži s njima (u putovanju do Meke), pa nije htio. Pa su ubili njega (Pa su ga ubili). Pa su otišli sa Hubejbom i Ibnu Desinetom dok su prodali (najzad) njih dvojicu u Meki (a to je bilo u vremenu) poslije događaja Bedra (poslije borbe na Bedru). Pa su kupili sebi Hubejba sinovi Harisa, sina Amira sina Nevfela sina Abdu Menafa. (Tj. Hubejba su kupili Harisovi sinovi.) A bio je Hubejb on (taj što) je ubio Harisa, sina Amira (na) dan Bedra. Pa je ostao Hubejb kod njih zarobljenikom (kao zarobljenik). Pa je izvijestio mene Ubejdulah, sin 'Ijada da je kći Harisa izvijestila njega da zaista oni kada su se skupili (tj. složili da ga ubiju), (da) je pozajmio na poslugu (on) od nje (jednu) britvu (da) obrije dlake oko polnoga uda s njom (tom britvom), pa je dala u poslugu (pa je posudila nju - britvu) njemu. Pa je uzeo (jednoga) sina moga, a ja sam (bila) nemarna (nepažljiva), kada je došao njemu. Rekla je: Pa sam našla njega (kao) njegovoga posađivača (tj. posadio ga je) na svoje stegno, a britva je u njegovoj ruci. Pa sam se uplašila plašenjem (takvim da) je poznao (prepoznao) njega Hubejb u (na) mome licu. Pa je rekao:

"Bojiš se da ću ubiti njega (da ću ga ubiti). Nisam bio za (to da) učinim to tebi." "Tako mi Allaha nisam vidjela zarobljenika nikad boljega od Hubejba. Tako mi Allaha zaista već sam našla njega (jednoga) dana (da) jede od (uzbranoga) grozda grožđa u njegovoj ruci, a zaista on je zaista svezan (tj. okovan) u željezo, a nema u Meki (ništa ni) od (kakvoga) ploda." I govoraše (I govorila je ona): "Zaista ono (to) je zaista dar (hrana) od Allaha (što) je dao njega (dar, ili: nju - hranu) Hubejbu." Pa pošto su izašli iz Harema (Svetoga tla) zato (da) ubiju njega u Hillu (u prostoru izvan Svetoga tla), rekao je njima Hubejb:

"Pustite me (da) se naklonim dva naklona (tj. da klanjam molitvu od dva stajanja i naklona - dva rekata)." Pa su ostavili njega, pa se naklonio dva naklona, zatim je rekao: "Da nije (toga) da bi pomislili (vi) da je (ono) što je sa mnom potrešenost (očaj, strah, teško stanje koje me goni da dugo klanjam), zaista bih produljio nju (molitvu, tj. klanjao bih i više). Moj Bože, obuhvati ih brojem!" (ili: "Izbroji ih brojem-brojno!"):

"Ne marim kad se ubijem muslimanom,
Na koju polovinu (stranu) je bilo za Allaha
mjesto moga bacanja (obaranja),
A to je u (ime) Bića Boga, a ako hoće (On),
Blagosloviće na udove raščupanoga tijela."

Pa je ubio njega sin Harisa. Pa je bio Hubejb - on (taj što) je uobičajio (molitvu od) dva naklona (dva rekata) za svakoga čovjeka muslimana (što) se ubio strpljenjem (tj. koji bude ubijen strijeljanjem ili vješanjem, jer je i Hubejb, po nekim pričanjima, obješen).

(Izraz, o kojem je već bilo govora, "katlu sabrin" ili "katlussabri" - ubijanje strpljenja - u stvari znači ubijanje nekoga nakon suđenja kada je već osuđen na smrt.)

Pa je odgovorio (uslišao molitvu) Allah Asimu, sinu Sabita (na) dan (kada) se pogodio (kad je pogođen, ubijen). Pa je izvijestio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, svoje drugove njihovu vijest (tj. o njihovom slučaju) i što su se pogodili (tj. i šta ih je zadesilo, na što su naišli). I poslali su (neki) ljudi od bezvjernika Kurejša k

Asimu (tj. do Asima), kada se njima pričalo (ispričalo) da se on ubio (da je on ubijen), zato (da) im se donese sa (nekom) stvari od njega (od njegovoga tijela da) se prepozna (on po tom, ili: sa nečim, sa nekom stvari od njega što se prepoznaje on po tom, tj. kako bi oni mogli da prepoznaju da je to on bio - kako bi se uvjerili je li taj ubijeni sigurno Asim). A bio je već ubio (otprije Asim jednoga) čovjeka od njihovih velikaša (na) dan Bedra. Pa se poslalo na (nad, iznad) Asima kao oblak od pčela (roja pčela), pa su čuvale (štitile) njega od njihovoga poslanika (izaslanika). Pa nisu mogli (ti poslani ljudi) na (to, tj. nisu mogli, nije mogao) da odsiječe (niko od njih) od njegovoga mesa (nijednu) stvar (ništa, nimalo).

GLAVA

odriješenja zarobljenika (tj. spašavanja zarobljenika iz zarobljeništva, iz ruku neprijatelja pomoću imanja ili bez imanja).

O njemu je od Ebu Musa-a, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (prenešen hadis).

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Džerir od Mansura, od Ebu Vaila, od Ebu Musa-a, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Odriješite poniženoga - misli (na) zarobljenika -, i nahranite gladnoga i posjećivajte bolesnoga."

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Junusa, pričao nam je Zuhejr, pričao nam je Mutarrif da je Amir pričao njima od Ebu Džuhajfeta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao sam Aliji, bio zadovoljan Allah od njega:

"Da li je kod vas (tj. Da li imate vi neku) stvar (nešto) od Objave osim (onoga) što je u knjizi Allaha?" Rekao je: "Ne, tako mi (Onoga) koji je raspuknuo zrno i stvorio dušu ne znam ga osim razumijevanjem (što) dadne njega Allah (nekom) čovjeku u Kur'anu i što je u ovoj stranici (tj. u ovome listu)." Rekao sam (Pitao sam, Upitao sam): "A šta je u stranici (u listu)?" Rekao je: "Krvarina, i odriješenje zarobljenika i

da se neće ubiti (nijedan) musliman za bezvjernika (tj. ni za jednoga bezvjernika)."

GLAVA

otkupljivanja idolopoklonika (GLAVA otkupljivanja idolopoklonka).

PRIČAO NAM JE Ismail, sin Ebu Uvejsa, pričao nam je Ismail, sin Ibrahima sina Ukbeta, od Musa-a, sina Ukbeta, od Ibnu Šihaba, rekao je: pričao mi je Enes, sin Malika, bio zadovoljan Allah od njega, da su (neki) ljudi od Pomagača tražili dozvolu (od) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa su rekli:

"O poslaniče Allaha! Dozvoli, pa (da, ili: pa neka) ostavimo sinu naše sestre Abbasu njegovo otkupljivanje." Pa je rekao: "Nećete ostaviti od njega (nijednoga) srebrenjaka."

(Radi se o tom da je Abbas r.a. bio zarobljen na Bedru, pa se je otkupio iz zarobljeništva muslimana - jer je tada on još bio idolopoklonik. Neki su predlagali da mu se oprosti otkup, ali, vidimo, Muhamed a.s. nije to dozvolio. Jasno je da je dozvolio, prigovorili bi mu neprijateljski raspoloženi tajni bezvjernici da je to učinio zbog toga što mu je Abbas r.a. stric, amidža.)

A rekao je Ibrahim od Abdul-Aziza, sina Suhejba, od Enesa, rekao je:

Došlo se Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, sa imanjem (tj. donešeno je neko imanje Muhamedu a.s.) iz Bahrejna, pa je došao njemu Abbas pa je rekao:

"O poslaniče Allaha! Daj meni (od toga imanja), pa (tj. jer) zaista ja sam otkupio moju osobu (tj. sebe) i otkupio sam Akila."

(Abbas je već bio musliman u vrijeme kada je stiglo ovo imanje iz Bahrejna.)

Pa je rekao: "Uzmi." Pa je dao njemu u njegovoj odjeći (tj. da ponese u svojoj odjeći koliko može ponijeti).

PRIČAO NAM JE Mahmud, pričao nam je Abdurezak, izvijestio nas je Mamer od Zuhrije, od Muhameda, sina Džubejra, od njegova oca - a bio je došao (kao nevjernik) u (vezi otkupa) zarobljenika Bedra - rekao je: čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) čita (uči) u sutonskoj molitvi (akšamu) sa Turom (tj. da uči u molitvi odlomak Kur'ana Vetturi: Tako mi Tura.).

GLAVA

ratnoga (lica, tj. stanovnika nemuslimanske države) kada je unišao (u) kuću Islama (tj. u teritoriju, na tlo muslimanske države) bez sigurnosti (tj. bez odobrenja, bez davanja jamčenja za bezbjednost).

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Ebul-Umejs od Ijasa, sina Selemeta sina Ekve-a, od njegova oca, rekao je:

Došlo je Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (jedno) oko (tj. špijun, uhoda) od idolopoklonika, a on je (bio) u (na jednom) putovanju, pa je sjeo (onaj špijun) kod njegovih drugova priča (pričajući), zatim se odsukao (tj. zatim je otišao). Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Tražite ga, i ubijte ga." Pa je ubio njega (Selemete), pa je (Muhamed a.s.), dodao kao ratni plijen njemu (Selemetu) njegovo opljačkanje (tj. da sebi uzme Selemete ono što je bilo na tijelu onoga ubijenoga špijuna).

GLAVA:

Boriće se od (tj. za) zaštićene (nemuslimane u muslimanskoj državi) i neće se posjedovati kao robovi (tj. neće se smatrati robovima).

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Ebu Avanete od Husajna, od Amra, sina Mejmuna, od Umera, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

"I preporučujem njemu (tj. halifi poslije sebe) za zaštitu Allaha i zaštitu Njegova poslanika, pomilovao ga Allah i spasio, (kome god su oni pružili zaštitu) da se ispuni njima za njihov ugovor (u cijelosti sve što je vezano), i da se bori iza (tj. ispred) njih i da se ne opterećuju osim njihovu moć (tj. osim ono što mogu izvršavati)."

(Ovo se odnosi na nemuslimane u muslimanskoj državi koji su odani i pokorni muslimanskoj državi i koji uz to daju određeni porez pa onda imaju i pravo na zaštitu po propisima Allaha i Njegovoga poslanika, pomilovao ga Allah i spasio.)

GLAVA

darova poslanstva (izaslanstva).

GLAVA:

Da li će se tražiti zauzimanje kod zaštićenih (nemuslimana) i (GLAVA) njihovoga postupanja (možda se misli na ovo: i GLAVA o postupanju s njima, prema njima).

PRIČAO NAM JE Kabisate, pričao nam je Ibnu Ujejnete od Sulejmana Ahvela, od Seida, sina Džubejra, od Ibnu Abbasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je on rekao:

"Četvrtak. A šta je četvrtak?" Zatim je (on) plakao dok je obojila (tj. ovlažila, skvasila) njegova suza pijesak, pa je rekao:

"Pojačao se u poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, njegov bol (bolest u) četvrtak, pa je rekao:

"Dođite mi sa knjigom (tj. Donesite mi jednu knjigu da) napišem vama (takvu jednu) knjigu (da) nećete zalutati poslije nje nikada." Pa su se prepirali (svađali) - a ne treba (ni) kod (jednoga) vjerovijesnika prepiranje (međusobno svađanje) - pa su rekli napustio je (tj. ostavio je dovoljno; - a veli se da to znači i ovako: buncao je, tj. bunca, govori u bolesti to) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Rekao je:

"Pustite me (Ostavite me), pa (ono) koje je (to što) sam ja u njemu, bolje je od (onoga) što pozivate (zovete vi) mene k njemu." I oporučio je kod svoje smrti za tri (stvari):

"Izvedite (istjerajte) idolopoklonike iz ostrva (otoka) Arapa (sa arapskog ostrva - poluostrva); i darivajte izaslanstvo (deputaciju koja vam dođe) sa (načinom) kao što sam bio (običaja ja da) darujem njih"; i zaboravio sam treće (šta je preporučio)."

A rekao je Jakub, sin Muhameda: pitao sam Mugireta, sina Abdurrahmana o ostrvu Arapa, pa je rekao: Meka, i Medina, i Jemama i Jemen. I rekao je Jakub: A (mjesto po imenu) Ardž je početak Tihame.

GLAVA

uljepšavanja za izaslanstva (tj. lijepoga odijevanja, oblačenja sebe radi dočekivanja deputacija).

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba, od Salima, sina Abdullaha, da je Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao:

Našao je Umer (jedan) ogrtač (dugi kaput od) grube svile (da) se prodaje u čaršiji (na trgu), pa je došao s njim (donio ga je) poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"O poslaniče Allaha! Kupi ovaj ogrtač, pa se uljepšaj s njim za blagdan (praznik) i za izaslanstva (deputacije)." Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ovo je samo odijelo (onoga) ko (je takav da) nema udjela njemu (na budućem svijetu, životu)." Ili (je rekao): "Oblači ovo samo (onaj) ko (je takav da) nema udjela njemu." Pa je ostao što (tj. koliko) je htio Allah, zatim je poslao k njemu Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, sa džubom brokata (darujući ga, tj. poslao mu je džubu - plašt, ogrtač od brokata). Pa je došao s njom (tj. donio je nju - džubu) Umer

dok je došao s njom poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"O poslaniče Allaha! Rekao si (da) je ovo samo odijelo (onoga) ko (je takav da) nema udjela njemu - ili: oblači ovo samo ko (je takav da) nema udijela njemu, zatim si poslao k meni sa ovim (tj. ovo)." Pa je rekao:

"Prodaćeš nju (džubu), ili ćeš pogoditi s njom neku tvoju (svoju) potrebu."

GLAVA:

Kako će se izložiti (ponuditi, ili: Kako se izlaže, nudi) Islam na dijete (djetetu).

PRIČAO JE NAMA Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Hišam, izvijestio nas je Mamer od Zuhrije, izvijestio me Salim, sin Abdullaha, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je on izvijestio njega da je Umer otišao u grupi od drugova Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, prema Ibnu Sajjadu dok su našli njega (da) se igra sa dječacima kod tvrđave Megaletovića. A već se približio tada Ibnu Sajad (vremenu da) postane punoljetan. Pa nije opazio dok je udario Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, njegova leđa sa svojom rukom, zatim je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Da li svjedočiš (očituješ) da sam ja poslanik Allaha?" Pa je pogledao k njemu Ibnu Sajad pa je rekao: "Svjedočim (Očitujem) da si ti poslanik nepismenih (kao od majke rođenih ljudi; ili: poslanik narodnih ljudi; ili: poslanik Arapa)." Pa je (onda još) rekao Ibnu Sajjad Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio: "Da li (ti) svjedočiš da sam ja poslanik Allaha?" Rekao je njemu Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Vjerovao sam (tj. Vjerujem) u Allaha i Njegove poslanike." Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Šta je to (što) viđaš (tj. Šta ti se to pričinja, prikazuje)?"

(Ibnu Sajjad je bio obična jedna varalica koja se bavila, odnosno bavio proricanjem sudbine i uopće pogađanjem i proricanjem okupljajući oko sebe neuki narod, pa je Muhamed a.s. i otišao s namjerom da ga raskrinka, ali je postupao s njim oprezno i učtivo. To se vidi i iz postavljenoga pitanja: "Šta to viđaš?")

Rekao je Ibnu Sajjad: "Dolazi (dođe) mi istinit i lažac." Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Pomiješala se na tebe (tj. tebi) stvar (istine i laži, kao što je to slučaj sa svima proricateljima i pogađačima)." Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista ja sam već sakrio tebi (nešto) sakriveno (tj. zamislio sam jednu rečenicu, ili riječ - pa pogodi šta je to, pogodi šta sam ti zamislio, pogodi šta sam zamislio)."

(Veli se da je Muhamed a.s. bio zamislio riječ duhan: dim, para.)

Rekao je Ibnu Sajjad: "Ono je (tj. To što si zamislio je riječ) "duhh", "duhhun": proso, proha." Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Tjeraj (Goni, gubi se, marš, oš)! Pa nećeš pretrčati (preći) tvoju (svoju) vrijednost." Rekao je Umer:

"O poslaniče Allaha! Dozvoli meni u (vezi) njega (da) udarim njegov vrat (mačem, tj. da mu odsiječem glavu)!" Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Ako ga bude (on; Ako bude on Antihrist - Dedždžal), pa neće se dati tebi vlast na njemu (nad njim, nego Isa-u a.s.), a ako ne bude ga (on, a ako ne bude on), pa nema (nikakva) dobra tebi u njegovom ubijanju." Rekao je Ibnu Umer: Otišao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, i Ubejj, sin Ka'ba, došla su njih dvojica (u) palme koje (su bile te što) je u njima Ibnu Sajjad. Te kada je unišao (u te) palme, počeo je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (da) se čuva za deblima palmi, i on se prikrada (neopaženo se primiče) da čuje od Ibnu Sajjada (kakvu god) stvar prije (nego) da vidi

njega (Ibnu Sajjad). A Ibnu Sajjad je nauznačen (tj. ležao je nauznačice) na svojoj postelji u (jednom čupavom) pokrivaču (ogrtaču) svome, u njemu je (nekakvo) mrmljanje (nerazumljivo ispuštanje glasa). Pa je vidjela majka Ibnu Sajjada (Ibnu Sajjadova) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, a on se čuva za debla (iza debala, tj. zaklanja se sa deblima, za deblima) palmi, pa je rekla Ibnu Sajjadu:

"O Safe moj!" A ono (tj. a to) je njegovo ime. Pa je skočio (brzo se podigao) Ibnu Sajjad. Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Da je ostavila njega (neupozorena), razjasnio bi (svoje stanje u pravoj suštini)." A rekao je Salim: rekao je Ibnu Umer: Zatim je ustao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, u ljudima (među ljude), pa je pohvalio na Allaha sa (onim) što je On njegov pripadnik (tj. pohvalu je izrekao Allahu kako doliči i pripada da se izrekne pohvala Njemu), zatim je spomenuo (onoga) velikoga lažova (koji se treba pojaviti pred smak, propast svijeta - Antihrista), pa je rekao:

"Zaista ja opominjem vas (da se pazite, da se čuvate od) njega. I nema od vjerovijesnika (nijednoga da je drukčije činio) osim (tako da) je već opominjao svoj narod (za njega). Zaista već je opominjao (za) njega Nuh (Noe) svoj narod, ali ću reći (sada ja) vama o njemu (jedan) govor (što) nije rekao njega (nijedan) vjerovijesnik svome narodu:

Znaćete (tj. Znajte) da je on ćorav (slijep u jedno oko), a da Allah nije sa ćoravim (tj. a da Allah nije ćorav)."

GLAVA

govora Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, Židovima: "Primite Islam spasićete se."

Rekao je njega (ovaj hadis) Makburija od Ebu Hurejreta.

GLAVA:

Kada je primio Islam (jedan) narod (tj. neki ljudi) u kući rata (u nemuslimanskoj, zemlji, državi), a za njih je (tj. a oni imaju neko) imanje i zemlje (zemlju), pa ona (imanja i zemlje) su za njih (pa ona su njihova i kada muslimani zauzmu, osvoje taj kraj gdje se nalaze ta imanja i zemlje, a neće se uzimati kao ratni plijen).

(U vezi ovoga postoje razna mišljenja islamskih pravnika u pravnim školama-mezhebima.)

PRIČAO NAM JE Mahmud, izvijestio nas je Abdurezak, izvijestio nas je Ma'mer od Zuhrije, od Alije, sina Husejna, od Amra, sina Usmana sina Affana, od Usameta, sina Zejda, rekao je: rekao sam:

"O poslaniče Allaha! Gdje ćeš odsjesti (ti) sutra?" U njegovom hodočašću (oproštajnom to sam ja rekao). Rekao je: "A da li je ostavio za nas (nama) Akil odsjedalište (ikakvo, ikakav stan)?!"

(A to znači Akil je prodao moju kuću još dok je bio idolopoklonik prije nego je primio Islam pošto sam preselio u Medinu, pa ja nemam sada u Meki ništa, nikakvoga stana svoga vlastitoga. Muhamed a.s. nije poništio, dakle, kupoprodajni čin Akila kada je bio Akil idolopoklonik, pa, prema, tome neće se poništiti pogotovo pravo vlasništva jednoga muslimana nad njegovom imovinom od strane muslimanske države bez obzira gdje se ta imovina muslimana nalazila.)

Zatim je rekao (Muhamed a.s.): "Mi smo odsjedači sutra u dolini (ili: u uzvišenju pod brijegom, u podnožju brijega) Kinanetovića, mjestu prekrivenom pijeskom gdje su se zaklinjali (tj. sklapali savez) Kurejševići na bezvjerstvo. A to se (sastojalo u tome) da su Kinanetovići sklopili savez (sa) Kurejševićima na Hašimoviće (protiv Hašimovića) da neće trgovati s njima i (da) neće davati odsijedanja njima (u svojim kućama kao gostima, tj. da ih neće zaštićavati, neće im davati utočišta).

Rekao je Zuhrija: "Hajfun" je (isto što i) "vadin": dolina.

(Međutim, drugi kažu da "hajfun" znači uzvišenje iznad doline uz podnožje samoga brda, brijega.)

PRIČAO NAM JE Ismail, rekao je: pričao mi je Malik od Zejda, sina Eslema, od njegova oca da je Umer, sin Hattaba, bio zadovoljan Allah od njega (s njim), učinio namjesnikom (postavio upravnikom jednoga) slobodnjaka svoga, zove se Hunejj, na zabrani (tj. nad terenom gdje su bile na paši samo deve državne), pa je rekao:

"O Hunejje! Skupi tvoje (svoje) krilo od muslimana (tj. otkloni, povuci svoju ruku, ne potegni svoje ruke na muslimane, ne čini im nasilja), i čuvaj se molitve (tj. kletve) ugnjetenoga (tj. onoga kome se učinila nepravda, nasilje), pa (jer) zaista molitva ugnjetenoga je uslišana. I uvedi (u ispašu zabrane) gospodara stadenca (maloga stada) deva i gospodara stadenca brava, a čuvaj me (tj. a čuvaj se) deva Ibnu Avfa i deva Ibnu Affana (tj. ne upuštaj njihove deve u zabranu), pa (jer) zaista njih dva (su tako imućna) ako propadne blago (stoka na paši) njih dvojice, vratiće se (obratiće se) k palmama i usjevu. A zaista gospodar (tj. vlasnik) stadenca deva i gospodar stadenca brava (su takvi) ako propadne blago (stoka) njih dvojice, doći će meni (svaki od njih) sa svojim sinovima (tj. dovešće mi svoju djecu) pa će reći: "O zapovjedniče vjernika! O zapovjedniče vjernika!" Pa zar ostavljač njih sam ja (tj. Pa zar ću ih ja ostaviti, odbiti u takvom stanju da im ne dadnem zlatnika i srebrenjaka iz državne blagajne kao pomoć), nema oca tebi (tj. ne bilo ti oca)?! Pa voda i trava (pašnjak u zabrani državnoj) lakši su na mene (meni da im dadnem) od zlata i srebra. Tako mi zakletve Allaha (tj. Tako mi Allaha) zaista oni zaista vide (tj. smatraju, ili: smatraće) da sam ja već nasilje učinio njima. Zaista one (ove zemlje što su proglašene zabranom) su zaista njihove zemlje, pa su se borili na njih (za njih) u predislamlju i primili su Islam na njih (za njih) u Islamu (tj. u doba Islama). Tako mi (Onoga) koji je (taj što je) moja duša u Njegovoj ruci da nije imanja (tj. žive stoke koja je takvo državno imanje) koje (je to što) nosim na njemu u (na) putu Allaha (tj. prenosim, transportujem vojnike i vojničke potrepštine), ne bih zabranio na njih (tj. ja ne bih označio kao zabranu njima) od njihovih zemalja (nijednoga) pedlja."

GLAVA

pisanja vođe ljude (ljudi, tj. popisivanje vođe ljude, ljudi koji idu u borbu ili inače).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Jusufa, pričao nam je Sufjan od Aameša, od Ebu Vaila, od Huzejfeta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Napišite (Popišite) mi ko je izgovorio sa Islamom (tj. ko je izjavio Islam) od ljudi." Pa smo popisali njemu hiljadu i pet stotina ljudi. Pa smo rekli: "Plašimo se, a mi smo hiljadu i pet stotina."

(To jest: "Zar da se plašimo, a nas je hiljadu i pet stotina?!" Veli se da je to bilo na Hendeku, a neki kažu da je to bilo na Uhudu, a neki vele na Hudejbiji. A onda Huzejfe r.a. kaže dalje šta se dešavalo poslije smrti Muhameda a.s. među muslimanima kada je muslimana bilo mnogo više na broj, broju: "Pa zaista već sam vidio nas (da) smo se stavili iskušenju (na iskušenje do te mjere) čak (da) zaista čovjek zaista klanja sam on, a on je uplašen (bojažljiv).")

(Kastalanija veli: Možda Huzejfe misli na stanje među muslimanima za vrijeme halife Usmana r.a. kada su neki pokrajinski upravljači u Kufi, kao Velid, sin Ukbeta, odgađali molitvu ili su je obavljali nepropisno, pa su neki pobožni ljudi obavljali molitvu zasebno sami u tajnosti, a onda su je opet obavljali sa tim upravljačima bojeći se smutnje i iskušenja od strane tih takvih muslimanskih upravljača i zapovjednika.)

PRIČAO NAM JE Abdan od Ebu Hamzeta, od Aameša:..... pa smo našli njih pet stotina (prilikom navedenoga popisivanja) Rekao je Ebu Muavijete:

Što (bi moglo da bude) između šest stotina do sedam stotina.

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Sufjan od Ibnu Džurejdža, od Amra, sina Dinara, od Ebu Mabeda od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Došao je (jedan) čovjek k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"O poslaniče Allaha! Zaista ja sam se upisao u vojnu takvu i takvu (u tu i tu vojnu), a moja žena je hodočasnica (tj. ide na hodočašće)." Rekao je:

"Vrati se, pa hodočasti sa tvojom (svojom) ženom."

GLAVA:

Zaista Allah će osnažiti (pojačati, pomoći) vjeru (Islam) sa čovjekom griješnim.

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije. - H - A PRIČAO MI JE Mahmud, sin Gajlana, pričao nam je Abdurezak, izvijestio nas je Ma'mer od Zuhrije, od Ibnul-Musejeba, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Prisustvovali smo (jednoj vojni) sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao za (jednoga) čovjeka od (onih) ko (je takav da) tvrdi Islam (tvrdi za sebe da je musliman):

"Ovaj je od porodice Vatre (tj. od onih koji će u pakao)." Pa pošto je prispjela (počela) borba, borio se (taj) čovjek žestokim borenjem, pa je pogodila njega rana (tj. pa je ranjen). Pa se reklo:

"O poslaniče Allaha! Koji (tj. Čovjek koji je taj što) si rekao (za njega ono): zaista on je od porodice Vatre, pa zaista on se već borio danas žestokim borenjem, i već je umro." Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Ka Vatri." Rekao je: Pa skoro je (blizo, blizu je bilo da) neki (od) ljudi da posumnja. Pa dok su oni na tome, kadli se reklo: Zaista on nije umro, ali je s njim (tj. u njega ima) žestoka rana. Pa pošto je bilo od noći (te neki dio prošao), nije se strpio na (toj) rani, pa je ubio svoju osobu (tj. sebe, sam sebe). Pa se izvijestio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, za to (o tome), pa je rekao:

"Allah je veći (od svega)! Svjedočim da sam ja rob (sluga) Allaha i Njegov poslanik." Zatim je zapovjedio Bilalu pa je dozivao u (među) ljudima (tj. vikao, obnarodovao je ljudima ovo):

"Zaista ono neće unići (u) raj (niko drugi) osim muslimanska osoba. I zaista Allah će zaista osnažiti ovu vjeru sa čovjekom griješnim."

GLAVA

(onoga) ko se je (sam) učinio zapovjednikom bez postavljanja za zapovjednika kada se bojao neprijatelja.

PRIČAO NAM JE Jakub, sin Ibrahima, pričao nam je Ibnu Ulejjeteo od Ejuba, od Humejda, sina Hilala, od Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Propovijedao je (Držao je prediku) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (sa govornice) pa je rekao:

"Uzeo je zastavu (muslimanski bajrak) Zejd, pa se je pogodio (tj. pa je pogođen, pa je poginuo). Zatim je uzeo nju Dža'fer, pa se pogodio (pa je poginuo). Zatim je uzeo nju Abdullah, sin Revahata pa se pogodio (pa je i on pogođen). Zatim je uzeo nju Halid, sin Velida bez postavljanja zapovjednikom, pa se je osvojilo na njega (tj. pa se dala pobjeda njemu od Allaha dž.š.). A ne veseli me - ili je rekao: ne veseli njih - da su oni kod nas." I rekao je: A zaista njegova dva oka zaista suze (teku suzama njih dva, teku mu suze iz očiju).

GLAVA

pomoći sa pojačanjem (tj. sa slanjem novih ili drugih vojnih jedinica nekoj vojnoj jedinici, grupi).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Bešara, pričao nam je Ibnu Ebu Adij i Sehl, sin Jusufa, od Seida, od Katadeta, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (bio jednom i u takvoj prilici da) su došli njemu Ri'l, i Zekvan, i Usajjet, i Lihjanovići pa su tvrdili da su oni već primili Islam i tražili su pomoć (pojačanje od) njega na njihov narod (tj. protiv njihova naroda). Pa je pomogao (dao pojačanje) njima Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, sa sedamdeset (ljudi) od Pomagača. Rekao je Enes:

Nazivasmo ih Kura'i (Čitači), nose (nosili su) drva u danu, a klanjaju (a klanjali su) u noći. Pa su otišli s njima dok su doprli Bi'ru Meunetu (a onda tude, tu) su učinili vjerolomstvo njima i pobili su ih. Pa je srčano (ili: ponizno) molio mjesec (dana, Muhamed a.s.) moli (moleći) na Ri'l, i Zekvan i Lihjanoviće (tj. proklinjući ih u molitvi, jer moliti ne znači: proklinjati). Rekao je Katadete: I pričao nam je Enes da su oni čitali o njima Kur'an:

"Zar ne! Priopćite našem narodu za (to) da smo mi već sreli našega Gospoda, pa je zadovoljan bio od nas i zadovoljio je nas."

Zatim se je podiglo to poslije (tj. taj odlomak Kur'ana, ajet taj je podignut - dokinut i u tekstu).
(U vezi dokidanja nekih odlomaka Kur'ana - ajeta - sad ćemo se podsjetiti da dokidanje može biti takvo da ajet ostane u tekstu, ali mu je smisao dokinut, a može biti dokinut iz teksta, a da njegov sadržaj i dalje ostaje na snazi. Takav je gornji ajet i ajet koji je govorio o pohlepi, a koji je takođe dokinut u tekstu, a smisao mu nije dokinut, jer pohlepa je ostala pokuđena.)

GLAVA

(onoga) ko je pobjedio (nadvladao) neprijatelja pa je ostao (boravio) na njihovoj poljani (dvorištu, predvorju) tri (dana).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Abdurrahima, pričao nam je Revh, sin Ubadeta, pričao nam je Seid od Katadeta, rekao je: spomenuo je nama Enes, sin Malika, od Ebu Talhata, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da je on bio, kada se pokazao (kao pobjednik) na (nad nekim) narodom, boravio (ostao bi) u poljani (predvorju, dvorištu, tj. u njihovoj okolici) tri noći (tj. tri dana). Slijedio je njega (Revha) Muaz i Abdul-Aala: pričao nam je Seid od Katadeta, od Enesa, od Ebu Talhata, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

GLAVA

(onoga) ko je razdijelio ratni plijen u svojoj vojni i svome putovanju.

A rekao je Rafi': Bili smo sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, u Zul-Hulejfi, pa smo pogodili (zarobili smo neke) brave i deve, pa je izjednačio deset (komada) od brava sa (jednom) devom.

PRIČAO NAM JE Hudbete, sin Halida, pričao nam je Hemam od Katadeta da je Enes izvijestio njega, rekao je:

Obavio je umru Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, od Dži'raneta (mjesta) gdje je razdijelio ratne plijenove Hunejna.

GLAVA:

Kada su zaplijenili idolopoklonici (kao ratni plijen) imovinu muslimana, zatim je našao nju (taj) musliman.

Rekao je Ibnu Numejr:

PRIČAO NAM JE Ubejdulah od Nafi'a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Otišao je (jedan) konj njegov, pa je uzeo njega neprijatelj, pa su se pokazali nad njim (nad neprijateljem tim istim kao pobjednici) muslimani. Pa se vratio na njega (njemu - Ibnu Umeru onaj konj) u vrijeme poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. I odbjegao je (jedan) rob njegov (rob koji je pripadao Ibnu Umeru) pa se priključio sa Vizantincima (otišao je Vizantincima), pa su se pokazali (kao pobjednici) nad njima muslimani, pa je vratio njega (toga roba) na nj (tj. njemu - Ibnu Umeru) Halid, sin Velida, poslije Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Bešara, pričao nam je Jahja od Ubejdulaha, rekao je: izvijestio me je Nafi' da je (jedan) rob za Ibnu Umera (tj. Ibnu Umerov) odbjegao, pa se priključio sa (tj. k) Vizantincima, pa se pokazao (kao pobjednik) nad njim Halid, sin Velida, pa je vratio njega na Abdullaha (tj. Abdullahu). I da je (jedan) konj za Ibnu Umera (Ibnu Umerov) odlutao (podivljao je), pa se

priključio sa (tj. k) Vizantincima, pa se pokazao (kao pobjednik) nad njim, pa su vratili njega na Abdullaha (Abdullahu).

Rekao je Ebu Abdullah: "'Are je izvedeno od "el-ajru", a ono (tj. a riječ "el-ajru", ili: "ajrun") je magarac divljači (tj. divlji magarac), to jest: pobjegao je.

(Hoće da kaže da "are" znači što i "herebe", a "herebe" znači pobjegao je, pa i "'are", prema tome, znači: pobjegao je. A kada je "je'are" od "ajrun": divlji magarac, onda se i ovako, možda, može prevesti: podivljao se je, što bi i ovako mogli reći: odlutao je.)

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Junusa, pričao nam je Zuhejr od Musa-a, sina Ukbeta, od Nafi'a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je on bio na (jednom) konju (na) dan (kada) su se sreli muslimani (sa neprijateljem), a zapovjednik muslimana tada je Halid, sin Velida, poslao je njega Ebu Bekr, pa je uzeo njega (konja) neprijatelj. Pa pošto se je porazio (taj) neprijatelj, vratio je Halid njegovoga (Ibnu Umerovog) konja.

GLAVA

(onoga) ko je govorio sa perzijskim (jezikom) i nerazumljivim (jezikom, ili: iranskim, tj. nearapskim jezikom - jer se kod Arapa često naziva iranskim, perzijskim jezikom svaki jezik i govor koji nije arapski) i (GLAVA) Njegovoga govora, uzvišen je: ".... i nesložnost (tj. različnost) vaših jezika i vaših boja.....", "..... i nismo poslali od poslanika (nijednoga drukčije) osim sa jezikom njegovoga naroda....".

PRIČAO NAM JE Amr, sin Alije, pričao nam je Ebu Asim, izvijestio nas je Hanzalete, sin Ebu Sufjana, izvijestio nas je Seid, sin Mina-a, rekao je: čuo sam Džabira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je: rekao sam:

"O poslaniče Allaha! Zaklali smo (jednu) životinjicu našu i samlio sam sa' (3,33 kg.) od ječma (ječma), pa dođi ti i nekolicina." Pa je viknuo (uskliknuo) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"O stanovnici Hendeka! Zaista Džabir je već napravio jelo, pa dođite (hajdete) onamo s vama!"

(Veli se u ovoj izreci da je riječ "surun": jelo, perzijska riječ, a upotrebio ju je Muhamed a.s. u svome govoru. Izraz "fehajjehelen" je kovanica od slijedećih riječi: "fe": pa; "hajje": dođi!; "helen" jedni kažu od "hel": da li?, a drugi kažu od "ehlen": porodicom. Prema prvima "hajjehelen bikum": Da li ćete da dođete (već jednom) s vama?! - Požurite se vi! Prema drugima "hajjehelen bikum": Dođite kao porodica! Dobro došli kao kućani naši vi ste! Bez obzira od kojih je stvarno riječi sastavljen taj izaz on znači da se požure, kao što znači i naš izraz: Ovamo vi! Ili: Brže onamo vi!)

PRIČAO NAM JE Hibban, sin Musa-a, izvijestio nas je Abdullah od Halida, sina Seida, od njegova oca, od Umu Halide, kćeri Halida, sina Seida, rekla je:

Došla sam poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, sa mojim (svojim) ocem, a na meni je (neka) žuta košulja. Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Seneh, seneh!" (Ili: "Senih, senih!") Rekao je Abdullah (Mubarekov): A ona je (tj. A ta riječ ima značenje) u abesinskom (jeziku): lijepa. Rekla je: Pa sam otišla (tj. počela da) se igram sa pečatom vjerovijesništva (među plećima Muhameda a.s. što je bio kao mladež), pa je spriječio (otjerao vikom) mene moj otac. Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ostavi (Pusti) je!" Zatim je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Izvehtila i iznosila (ti tu košulju; ili: Izderala i poderala je ti)! Zatim izvehtila i iznosila! Zatim izvehtila i iznosila!" Rekao je Abdullah: Pa je ostala (Umu Halida tako dugo da je nosi) dok je pocrnila (košulja da se više ni pranjem nije mogla učiniti čistom zbog dugotrajnoga nošenja, oblačenja).

("Ebli" doslovno znači: daj ti da istruhne, a slično značenje ima i riječ "ahliki". To će reći: Nosila je tako dugo da ti istruhne, da postane vehta, iznošena, poderana.)

PRIČAO JE NAMA Muhamed, sin Bešara, pričao nam je Gunder, pričao nam je Šubete od Muhameda, sina Zijada, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je Hasen, sin Alije, uzeo (jednu) datulu (hurmu) od datula milostinje, pa je učinio (tj. stavio je) nju u svoja usta, pa je rekao njemu Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, sa perzijskim (jezikom, ili perzijskim načinom odvraćanja djece od nečega):

"Kah! Kah! (Ili: Kahin! Kahin!:) Pfuj! Pfuj!"

(To jest: "Kah!, a to će reći: Pfuj! Baci to iz usta!)

"Zar ne znaš da mi nećemo jesti (tj. da ne jedemo mi) milostinju."

(Pod zamjenicom "mi" Muhamed a.s. misli na sebe i na svoj najbliži rod, rođake među koje svakako dolazi i taj njegov unuk kojem je Muhamed a.s. i uputio navedeni izraz.)

GLAVA

varanja (pljačke, samovoljnoga prisvajanja ili krađa ratnoga plijena prije nego što se ratni plijen razdijeli - u daljem tekstu radi kratkoće ovakva vrsta varanja, prevare nazivaće se izrazom pljačka) i (GLAVA) govora Allaha, uzvišen je: "..... a ko pljačka, doći će sa (onim) što je pljačkao (donijeće ono što je pljačkao)....".

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja od Ebu Hajjana, rekao je: pričao mi je Ebu Zur'ate, rekao je: pričao mi je Ebu Hurejrete, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Ustao je u (tj. među) nama Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa je spomenuo pljačku, pa je veličao nju i veličao je njezinu stvar (tj. prikazivao je težinu grijeha pljačke i velikih posljedica koje se rađaju od grijeha pljačke). Rekao je:

"Neka nipošto ne sretnem jednoga (od) vas (na) sudnjem danu (a) na njegovom vratu ovca za nju je blek (tj. ovca koja ima blek, blejanje -

a znači: na njegovom vratu ovca bleči, bleji), (a zatim) na njegovome vratu je konj za njega je rzanje (konj koji rže), govori (taj takav):

"O poslaniče Allaha! Pomozi mi." Pa ću reći: "Ne posjedujem tebi (nikakve) stvari (tj. ja ti ne mogu ništa pomoći), već sam priopćio tebi (da je zabranjena pljačka kao i drugi teški grijesi)." I na njegovom vratu je deva za nju je mukanje (tj. deva koja muče, riče), govori (taj čovjek):

"O poslaniče Allaha! Pomozi mi." Pa ću reći: "Ne posjedujem tebi (nijedne) stvari, već sam priopćio tebi." I na njegovom vratu je šutilac (tj. novac koji šuti), pa govori (čovjek koji je pljačkao taj novac što ga sada na sudnjem danu nosi na sebi):

"O poslaniče Allaha! Pomozi mi." Pa ću reći: "Ne posjedujem tebi (nijedne) stvari, već sam priopćio tebi." Ili na njegovom vratu su krpe (odjeća, platna za odjeće koje) se viju, pa govori:

"O poslaniče Allaha! Pomozi mi." Pa ću reći: "Ne posjedujem tebi (nijedne) stvari, već sam priopćio tebi."

A rekao je Ejub od Ebu Hajjana: "..... konj za njega je rzanje (hrzanje, tj. konj koji rže, hrže)."

GLAVA

maloga (iznosa) od pljačke.

A nije spomenuo Abdullah, sin Amra, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da je on spalio njegovu robu (robu čovjeka koji će biti istaknut, spomenut malo kasnije). I ovo je ispravnije (pričanje sljedećega hadisa i događaja od drugih).

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan od Amra, od Salima, sina Ebul-Dža'da, od Abdullaha, sina Amra, rekao je:

Bio je na prtljagi Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (kao čuvar jedan) čovjek, rekne se (tj. bilo je ime) njemu Kirkirete, pa je umro. Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"On je u Vatri." Pa su otišli (da) pogledaju k njemu, pa su našli (jednu) abaiju (vuneni ogrtač što) je već (bio) upljačkao (opljačkao, ukrao) nju.

Rekao je Ebu Abdullah: Rekao je Ibnu Selam: Kerkerete. Misli (na to da ime treba izgovarati) sa vokalom "e" (poslije slova) "k", i on (ovaj naziv, ovo ime) je zapamćen (ili: shvaćen, savladan) tako.

GLAVA

(onoga) što se mrzi od klanja deva i brava u ratnim plijenovima.

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Ebu Avanete od Seida, sina Mesruka, od Abajeta, sina Rifa'ata, od njegova djeda Rafi'a, rekao je:

Bili smo sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, u Zul-Hulejfi, pa je pogodila (zadesila je) ljude glad, i pogodili smo (zarobili smo neke) deve i brave. A bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, u najzadnjim (grupama) ljudi. Pa su požurili, pa su postavili lonce. Pa je zapovjedio za lonce pa su se izvrnuli (prolili). Zatim je razdijelio, pa je izjednačio deset od brava (deset brava) sa (jednom) devom. Pa je pobjegla od njih (od tih deva jedna) deva, a u narodu su lahki (lagani) konji, pa su tražili njega (devca što je odbjegao, pobjegao), pa je zamorio njih. Pa je pružio k njemu (ruku jedan) čovjek sa strijelicom, pa je zadržao (zastavio) njega (devca) Allah. Pa je rekao (Muhamed a.s.):

"Ove životinje su (takve neke od njih da se može reći) za njih divlje, kao divlje (od) divljači, pa što (tj. koja) odbjegne na vas (vama), pa napravite (učinite) s njom ovako (evo ovako, tj. gađajte ih strijelicama)." Pa je rekao moj djed: "Zaista mi se nadamo - ili: bojimo - da ćemo sresti neprijatelja sutra, a nisu sa nama noževi (nemamo noževa, sabljama ne smijemo klati životinje da se ne istupe). Pa da li (da) koljemo sa trstikom (životinje da bi se snabdjeli mesom)?" Pa je rekao: "Što (god) dadne (da) potekne krv (Što god otvori, pusti krv) i (što je zaklano tako da) se je spomenulo ime Allaha (pri njegovom

klanju), pa jedi, (osim jedino da) nije zub i nokat (bio to s čime se je zaklalo). A (ja) ću ispričati vama o tome (uzrok). Što se tiče zuba, pa kost je (to, to je kost). A što se tiče nokta, pa noževi Abesinaca su (nokti)."

GLAVA

vesele vijesti u osvajanjima (tj. GLAVA uzakonjenja davanja vesele vijesti o pobjedama muslimana).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Musena-a, pričao nam je Jahja, pričao nam je Ismail, rekao je: pričao mi je Kajs, rekao je: rekao je meni Džerir, sin Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je meni poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zar nećeš izbaviti (riješiti, dati odmora i mira, tj. Daj riješi) mene od Zul-Halesata", a (to) je bila (jedna) kuća u njoj je Has'am (pleme držalo, valjda, svoje kipove i ta se kuća) imenuje (naziva) Ka'ba jemenskoga (područja)."

(Ovaj hadis je već prolazio i ovu početnu rečenicu "Ela turihuni" sam preveo sa: Zar nećeš odmoriti mene. To se isto i ovdje trebalo učiniti, ali je ovdje omaškom prevedeno sa: Zar nećeš izbaviti.... Riječ "turihu" može da se prevede na više načina, pa je zato i učinjena ova omaška. Iako nema bitne razlike u značenju, ipak se treba držati koliko je moguće istih izraza i riječi pri prevodu jedne iste riječi na više mjesta koja se javlja u istom smislu.)

Pa sam otišao u (tj. sa) stotinu i pedeset (ljudi konjanika) iz (plemena) Ahmes, a bili su (oni) drugovi (tj. posjednici) konja. Pa sam izvijestio Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da ja neću biti (tj. da nisam) stalan na konjima (tj. da nisam dobar jahač), pa je udario u moja prsa čak (da) sam vidio trag njegovih prsta u (na) mojim prsima, pa je rekao:

"Moj Bože! Ustali (Učvrsti) ga, i učini ga napućivačem napućenim." Pa je otišao k njoj, pa je razbio nju i spalio je nju. Pa je

poslao k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (jedno lice da) obraduje (obeseli) njega. Pa je rekao poslanik Džerira:

"O poslaniče Allaha! Tako mi (Allaha) koji je poslao tebe sa istinom, nisam došao tebi dok (nije nastao čas da) sam ostavio nju (tako) kao da je ona šugava deva." Pa je blagoslovio (izrekao blagoslov) na konje (plemena) Ahmes i njihove ljude pet puta. Rekao je Museded: Kuća u (plemenu) Has'amu (tj. u pričanju navedenoga hadisa mjesto "a bila je kuća u njoj je Has'am...." Museded je rekao: ".... a (to) je kuća u Has'amu....").

GLAVA

(onoga) što se daje obeseljivaču (onome ko donese veselu vijest).

A dao je Ka'b, sin Malika dvije odjeće kada se obeselio sa pokajanjem (tj. kada mu je donešena vesela vijest da mu je primljeno pokajanje kod Uzvišenoga Allaha).

GLAVA:

Nema seobe (iselenja, iseljenja, emigracije nikakve) poslije Osvojenja.

PRIČAO NAM JE Adem, sin Ebu Ijasa, pričao nam je Šejban od Mansura, od Mudžahida, od Tavusa, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (na) dan osvojenja Meke:

"Nema seobe, ali je borba i namjera (ostala u važnosti), i kada se zatražite u boj, pa idite u boj."

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Musa-a, izvijestio nas je Jezid, sin Zurej'a, od Halida, od Ebu Usmana Nehdije, od Mudžaši'a, sina Mes'uda, rekao je:

Došao je Mudžaši' sa svojim bratom Mudžalidom, sinom Mes'uda, k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Ovo je Mudžalid (da) se prisegne tebi na seobu (emigraciju)." Pa je rekao:

"Nema seobe poslije osvojenja Meke, ali primam prisegu njemu na Islam."

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan: rekao je Amr i Ibnu Džurejdž: čuo sam Ata'a (da) govori: otišao sam sa Ubejdom, sinom Umejra, k Aiši, bio zadovoljan Allah od nje, a ona je ususjedačica u Sebiru (tj. a ona je odsjela u susjedstvu, u blizini brda Sebira), pa je rekla nama:

"Presjekla (Prekinula) se seoba otkad je osvojio Allah na Njegovoga (tj. Na Svoga) Vjerovijesnika (Svome Vjerovijesniku), pomilovao ga Allah i spasio, Meku."

GLAVA:

Kada se prisilio čovjek ka gledanju (pogledu) u dlake (malje) štićenika (zaštićenih nemuslimana), i (kada se prisilio k pogledu) vjernica kada su (one) pogriješile Allahu i (kada se prisilio k) njihovom ogoljavanju (skidanju njih).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Abdullaha sina Havšeba, Taifija, pričao nam je Hušejm, izvijestio nas je Husajn od Sa'da, sina Ubejdeta, od Ebu Abdurrahmana - a bio je osmanovac (tj. davao je prednost hazreti Usmanu nad hazreti Alijom) - pa je rekao Ibnu Atijjetu - a (ovaj) je bio alijevac:

"Zaista ja zaista znam šta (je razlog) koji je osmionio (osmjelio) tvoga druga na krvi (tj. znam šta je dalo smjelosti Aliji r.a. da prolijeva krvi, krv). Čuo sam ga (da) govori: Poslao je mene Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, i Zubejra pa je rekao:

"Idite (u) vrt taki (takvi, takav), i naći ćete u njemu (jednu) ženu (što) je dao njoj Hatib knjigu (tj. jedno pismo)." Pa smo otišli (u taj) vrt, pa smo rekli:

"Knjigu (pismo)." Rekla je: "Nije dao meni." Pa smo rekli: "Zaista izvadićeš svakako, ili zaista ogoliću (skinuću) svakako tebe (tj. skinuću potpuno odjeću s tebe i ostaćeš gola dok te ne pretražim i dok ne nađem pismo)." Pa je izvadila iz svoga pojasa (pasa pismo). Pa je poslao k Hatibu (poziv da dođe). Pa je rekao (Hatib):

"Ne žuri (sa suđenjem, osudom). Tako mi Allaha nisam zanijekao (tj. nisam postao bezvjernik) i nisam sebi povećao za Islam (ništa drugo) osim ljubav. A nije bio nijedan od tvojih drugova (u drukčijem, drugačijem položaju) osim (takvom), a za njega (tj. a on ima) u Meki (nekoga) ko (je taj što) odbija Allah sa njim od njegove porodice i njegovoga imanja. A nije bio za mene (u mene) nijedan (niko). Pa sam želio da uzmem kod njih ruku (tj. neku zaslugu zbog koje će mi poštedjeti porodicu i imanje)." Pa je potvrdio njega (njemu to) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio. Rekao je Umer:

"Pusti me, (da) udarim njegov vrat, pa (ili: jer) zaista on je dvoličnjačio (tj. on je postao dvoličnjak, licemjerac, licemjer)." Pa je rekao (Muhamed a.s.): "A šta upoznaje tebe (tj. A šta znaš ti)? Možda je Allah nadnio se (natkučio se, tj. nadnio Svoju milost) na stanovnike (tj. borce učesnike) Bedra pa je rekao: "Radite šta ste htjeli (tj. šta god želite)."

Pa ovo je (razlog) koji je osmionio (osmjelio) njega (Aliju r.a.).

GLAVA

izlaženja u susret vojnicima (borcima, ratnicima pri njihovom povratku iz borbe).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Ebul-Esveda, pričao nam je Jezid, sin Zurej'a, i Humejd, sin Esveda, od Habiba, sina Šehida, od Ibnu Ebu Mulejketa, rekao je Ibnu Zubejr za Ibnu Džafera (tj. Ibnu Džaferu), bio zadovoljan Allah od njih:

"Je li se sjećaš kad smo susreli (izašli u susret) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, ja, i ti i Ibnu Abbas?" Rekao je: "Da. Pa je nosio (ili: natovario) nas, a ostavio je tebe."

PRIČAO NAM JE Malik, sin Ismaila, pričao nam je Ibnu Ujejnete od Zuhrije, rekao je: rekao je Saib, sin Jezida, bio zadovoljan Allah od njega:

Otišli smo (da) susretnemo (da dočekamo) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, sa djecom do Senijjetul-Veda'a.

(To je ime mjesta u blizini Medine, a doslovno znači: Brežuljak Opraštanja, a valjda, nazvato, nazvano je tako zbog toga što su dotle i pratili putnike i tu su se sa njima opraštali, a tu bi i dočekivali putnike kad su se vraćali.)

GLAVA

(onoga) šta govori (tj. šta treba da uči, izgovara) kada se vratio iz borbe (sa vojne, iz rata).

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Džuvejrijete od Nafi'a, od Abdullaha (Umerova), bio zadovoljan Allah od njega, da je (tj. da bi) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, bio, kada se vratio, veličao tri puta (tj. kada bi se vratio iz borbe, bio bi veličao ili veličao bi tri puta - a to znači izgovorio bi tri puta: "Allahu ekber, Allahu ekber, Allahu ekber"). Rekao je (tj. Rekao bi poslije tekbira):

"Vraćači (Vraćaoci smo mi, tj. Vraćamo se), ako je htio Allah, kajači (smo mi), obožavači (obožavaoci smo), hvalioci, za našega Gospoda ničičari (tj. padamo ničice - činimo sedždu - pred moći i veličinom našega Gospoda). Obistinio je Allah Svoje obećanje, i pomogao je Svoga roba i porazio je Stranke (bezbožničke saveznike) sam On."

PRIČAO NAM JE Ebu Ma'mer, pričao nam je Abdul-Varis, rekao je: pričao je meni Jahja, sin Ebu Ishaka, od Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bili smo sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, (u) njegovom vraćanju (povratku) iz Usfana, i poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, je na svojoj samarici (tj. devi), i već je učinio sajahačem (tj. stavio je ozadi, iza sebe) Safiju, kćer Hujejja. (Safija je žena Muhameda a.s.) Pa je posrnula njegova deva, pa su se srušili njih dvoje (na zemlju, na tle) skupa (zajedno). Pa se bacio (bez predomišljanja) Ebu Talhate pa je rekao:

"O poslaniče Allaha! Učinio mene Allah tvojim otkupljenjem (tj. Žrtvovao mene Allah za tebe - Žrtvujem se za tebe)!" Rekao je:

"Na tebe je ženu (da spasiš, tj. Drži, spašavaj ženu)!" Pa je prevrnuo (zavrnuo, stavio je jednu) odjeću na svoje lice, i došao je njoj, pa je bacio nju na nju (odjeću na Safijju), i popravio (uredio) je njima dvoma mjesto jahanja njih dvoga (njih dvoje) pa su uzjahali njih dvoje, i obuhvatili smo (ogradili smo, tj. dali smo štititi, čuvati) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa pošto smo se nadvisili (nadnijeli) na Medinu, rekao je:

"Vraćači, kajači, obožavači, za našega Gospoda hvalioci (smo mi)." Pa neprestano to govori dok je unišao (u) Medinu.

PRIČAO NAM JE Alija, pričao nam je Bišr, sin Mufaddala, pričao nam je Jahja, sin Ebu Ishaka, od Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, da je ono dolazio (tj. vraćao se u Medinu) on i Ebu Talhate sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, i sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, je Safijja, postavljač sajahačem nje je na svojoj samarici (devi, tj. on je stavio nju kao sajahača ozadi, iza sebe na svoju devu). Pa pošto su bili u nekom (dijelu) puta, posrnula je deva, pa se je srušio (pao na zemlju) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, i žena. I zaista je Ebu Talhate - rekao je: mislim (da) je rekao: bacio se od (tj. sa) svoje deve, pa je došao poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"O vjerovijesniče Allaha! Učinio mene Allah tvojim otkupljenjem! (Tj. Žrtvujem se za tebe!) Da li je pogodilo tebe od (kakve) stvari (tj. išta - Je li ti se desilo u padu išta)?" Rekao je: "Ne, ali je na tebe ženu

(da spasiš)." Pa je bacio Ebu Talhate svoju odjeću na svoje lice, pa se upravio upravljanjem njoj, pa je bacio svoju odjeću na nju, pa je žena ustala. Pa je učvrstio za njih dvoje na samarici (devi) njih dvoga (njih dvoje), pa su uzjahali njih dvoje, pa su išli. Te kada su bili u leđima (za leđima) Medine - ili je rekao: nadvisili se na Medinu - rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Vraćači, kajači (pokajnici), obožavači, za našega Gospoda, hvalioci (smo mi, tj. Vraćamo se, kajemo se, obožavamo i hvalimo svoga Gospoda, Jedinoga Boga Allaha)." Pa neprestano govori njih (ove riječi) dok je unišao (u) Medinu.

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA.

GLAVA

molitve kada je došao iz (tj. sa) putovanja.

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Šubete od Muhariba, sina Disara, rekao je: čuo sam Džabira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Bio sam sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, u (na jednom) putovanju. Pa pošto smo došli (u) Medinu, rekao je meni:

"Uniđi (Uđi u) Bogomolju, pa klanjaj dva naklona (dva rekata)."

PRIČAO NAM JE Ebu Asim od Ibnu Džurejdža, od Ibnu Šihaba, od Abdurrahmana, sina Abdullaha sina Ka'ba, od njegova oca (Abdullaha) i njegova strica (amidže) Ubejdulaha, sina Ka'ba, od Ka'ba, bio zadovoljan Allah od njega, da je (tj. da bi) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, bio, kada je došao iz (sa) putovanja, unišao (bi u) Bogomolju, pa je (pa bi) klanjao dva naklona (dva rekata) prije (nego) da sjedne.

GLAVA

jela kod dolaženja (stizanja sa puta).

A bio je (običaja) Ibnu Umer (da) mrsi (da ne posti dobrovoljnoga posta odmah po povratku sa puta) zbog (onoga) ko poklopi njemu (tj. ko naklopi, dođe njemu - a to znači zbog posjetilaca koji mu dolaze, pa da bi mogao s njima jesti jelo koje bi im nudio).

PRIČAO JE MENI Muhamed, izvijestio nas je Veki' od Šubeta, od Muhariba, sina Disara, od Džabira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pošto je došao (u) Medinu, zaklao devu, ili kravu. Povećao je Muaz od Šubeta, od Muhariba, čuo je Džabira, sina Abdullaha:

Kupio je od mene Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio (jednu) devu za ukiju i srebrenjak, ili dva srebrenjaka. Pa pošto je došao (u) Sirar, zapovjedio je za (jednu) kravu pa se zaklala, pa su jeli od nje (pa su je jeli). Pa pošto je došao (u) Medinu, zapovjedio je meni da dođem (u) Bogomolju pa (da) klanjam dva naklona (dva rekata). I izmjerio (izvagao) je meni cijenu deve.

(Veli se da je ovo klanje deve, ili krave, bilo na povratku u Medinu iz Tebuka.)

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, pričao nam je Šu'bete od Muhariba, sina Disara, od Džabira, rekao je:

Došao sam iz (sa jednoga) putovanja, pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Klanjaj dva naklona."

Sirar je mjesto (u jednoj) strani (kraju) Medine (veli se tri milje istočno od Medine).

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA.

GLAVA

uzakonjenja (tj. strogo propisane dužnosti davanja) petine (od ratnoga plijena u državnu svojinu, kasu, blagajnu).

PRIČAO NAM JE Abdan, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Junus od Zuhrije, rekao je: izvijestio me Alija, sin Husejna da je Husejn, sin Alije - na njih dvojicu pozdrav (ili: mir)! - izvijestio njega da je Alija rekao:

Bila je za (tj. u) mene (jedna) deva od moga dijela od ratnoga plijena (iz borbe na) dan Bedra. I bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, dao meni (jednu drugu) devu iz petine. Pa pošto sam htio da sagradim sebi (bračnu zajednicu) sa Fatimom, kćerkom poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (tj. pošto sam htio da priredim bračnu svadbu i spratnju - stupanje u spolni odnos sa Fatimom nakon vjenčanja sa njom), ugovorio sam (uzeo sam obećanje, tj. dobio sam obećanje od jednoga) čovjeka draguljara iz Kajnukaovića da otputuje (ode) sa mnom pa (da) dođemo sa izhirom (tj. pa da donesemo izhira-pirike što) sam htio da prodam njega (taj izhir) draguljarima i (da) se pomognem s njim (s tim) u ženidbenoj gozbi moje piranije (moga pira). Pa dok ja skupljam za moje dvije deve robu (tj. pribor) od samara (ili: devećih samara), i vreća i užadi, a moje dvije deve su pokleknute (tj. legle na koljena) uz stranu sobe (tj. prostorije jednoga) čovjeka od Pomagača, (i dok) sam se vratio kada sam skupio što sam skupio, pa kadli moje dvije deve (u takvom su stanju da) su već izdubile se njih dviju grbe (tj. napravljene rupe, udubljenja u njihovim grbama), i rascijepile su se slabine njih dviju (tj. i otvorene, prorezane im slabine) i uzelo se je od jetara (jetri-džigera) njih dviju. Pa nisam posjedovao svoja dva oka kad sam vidio taj izgled (prizor) od njih dviju. Pa sam rekao:

"Ko je učinio ovo?" Pa su rekli: "Učinio je Hamza, sin Abdulmuttaliba, a on je u ovoj kući (sobi, prostoriji) u (tj. među nekim) pijačima (pjanicama, ljudima koji piju) od Pomagača." Pa sam otišao čak (da) uniđem na Vjerovijesnika (Vjerovijesniku), pomilovao ga Allah i spasio. A kod njega je Zejd, sin Hariseta (bio kada sam mu unišao, ušao). Pa je poznao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio,

u (na) mome licu (neki neugodan događaj) koji sam sreo. Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Šta je tebi?" Pa sam rekao: "O poslaniče Allaha! Nisam vidio kao danas nikada. Dotrčao (ili: Skočio) je Hamza na moje dvije deve, pa je izdubio (isjekao) grbe njih dviju, i rascijepio (prorezao) je slabine njih dviju. I, evo, on je to (tj. tu je) u (jednoj) kući, sa njim su pijači (pjanice, pjane)." Pa je pozvao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, za svoj ogrtač, pa se je ogrnuo, zatim je otišao (da) ide (krenuo je). I slijedio sam ga ja i Zejd, sin Hariseta dok je došao kući koja (je ta što) je u njoj Hamza. Pa je tražio dozvolu (da uniđu, da uđu), pa su dozvolili njima, pa kadli su oni pijači (tj. pa kadli oni piju).

("Šerbun" je množina od "šaribun": onaj koji pije - pijač, pjanica.)

Pa je počeo poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) kori Hamzu u (vezi onoga) što je učinio, pa kadli se je Hamza (a Hamza se) već opio (tako da) su jako pocrvenjela (pocrvenila) njegova dva oka. Pa je pogledao Hamza k poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zatim je podizao pogled pa je pogledao (gledao) k njegovom koljenu. Zatim je podizao pogled pa je pogledao k njegovom pupku (tj. pojasu). Zatim je podizao (može se reći i penjao, jer "sa'ade" znači penjati) pogled pa je pogledao (gledao) u njegovo lice. Zatim je rekao Hamza:

"Da li ste vi (svi išta drugo) osim robovi za moga oca (mome ocu)?" Pa je poznao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, da se on već opio. Pa se vratio (tj. stuknuo se, odstupio je) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, na svoje dvije pete natraške, i izašli smo sa njim.

PRIČAO NAM JE Abdul-Aziz, sin Abdullaha, pričao nam je Ibrahim, sin Sa'da, od Saliha, od Ibnu Šihaba, rekao je: izvijestio me Urvete, sin Zubejra, da je Aiša, majka vjernika, bio zadovoljan Allah od nje (s njom), izvijestila njega da je Fatima - na nju pozdrav (ili: na nju mir)! - kći poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pitala (tj. molila, tražila od) Ebu Bekra Siddika poslije smrti poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, da razdijeli za nju (tj. njoj) njezinu naslijeđevinu (naslijeđenu imovinu) što je ostavio poslanik Allaha,

pomilovao ga Allah i spasio, od (onoga) što je dao kao plijen (dobit) Allah na njega (tj. njemu).

("Fej'un" i "ganimetun" znači plijen. Razlika je među te dvije riječi. "Ganimetun" je plijen koji se u borbi zarobi od neprijatelja. "Fej'un" je plijen, u stvari, dobit koja se dobije od neprijatelja izvan borbe, kao što je plaćanje danka, plaćanje poreza i slično.)

Pa je rekao njoj (Fatimi r.a.) Ebu Bekr:

"Zaista je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Nećemo se dati nasljeđivati (tj. Mi se ne naslijeđujemo). Što smo ostavili (tj. Što ostavimo), milostinja je (tj. ima se podijeliti kao milostinja)."

Pa se rasrdila Fatima, kći poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je napustila Ebu Bekra (tj. prekinula je odnose prijateljstva s njim, nije se više obraćala na njega - a neki vele: nije više govorila s njim). Pa je neprestano napustačica njega, čak je preminula (umrla, tj. pa nije se obraćala njemu do svoje smrti), a živjela je poslije poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, šest mjeseci. Rekla je (Aiša r.a.): A bila je Fatima (na stanovištu da) pita (tj. pitaše, zahtjevaše Fatima od) Ebu Bekra njezin (svoj) dio od (onoga) što je ostavio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, od Hajbera, i Fedeka i njegove milostinje (tj. i njegovih posjeda) u Medini.

(Fedek je mjesto i zemlja između Hajbera i Medine.)

Pa nije htio Ebu Bekr na nju to (da prenese, tj. nije htio njoj to da dadne), i rekao je:

"Nisam ostavljač (tj. Ne ostavljam nijedne) stvari (što) je bio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) radi s njom (da radi nju - neću ostaviti to drukčije) osim (tako da) sam radio s njom (na isti način kao i on - da radim ja nju kao i on). Pa (tj. Jer) zaista ja se plašim, ako ostavim (neku) stvar od njegove zapovjedi, da se nagnem (na krivi put, tj. da skrenem, da ću skrenuti sa pravoga puta)." Pa što se

tiče njegove milostinje (tj. njegovih posjeda, vlasništva) u Medini, pa dao je nju (tj. njih) Umer k Aliji i Abbasu. Pa što se tiče Hajbera i Fedeka, pa zadržao je njih dvoje Umer, i rekao je:

"Njih dvoje su milostinja poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Bilo je njih dvoje za njegove obaveze (dužnosti) koje snalaze (zadešavaju) njega i njegove slučajeve (ili: njegove udese), i stvar njih dvoga (Hajbera i Fedeka, odnosno prihoda od nekretnina Muhameda a.s. u Hajberu i Fedeku) je k (onome) ko je upravljao (tj. ko upravlja sa) stvari (vrhovnog državnog rukovođenja)."

Rekao je (Zuhrija): Pa njih dvoje (Hajber i Fedek) su na tom do danas. Rekao je Ebu Abdullah: "I'aterake" sebi si načinio (ovu riječ "i'atera" na taj oblik koji je na oblik) "ifte'ale" od "arevtuhu" (tj. od "ara" koje je od "areve"): snašao sam ga pa sam pogodio njega. A od njega je "jaruhu": snalazi ga (zadešava ga, svraća mu), i "i'aterani": snašlo (poklopilo, pogodilo) je mene.

(Ovo je istitrad. Hoće Buharija da kaže da riječ u ovome hadisu "ta'ru" znači kao i riječ "esabe": pogoditi, snaći, zadesiti, ali Buharija pri tom podsjeća na riječ u Kur'anu "i'atera" koja je izvedena od korijena koji ima i riječ "ta'ru", a obje riječi i "i'atera" i "ta'ru" znače isto. Riječ "i'atera" spomenuta u ajetu: "In nekulu illa'aterake badu alihetina bi suin....". Buharija često ima običaj u Sahihu da postupa ovako. Dovodi u vezu riječi iz Kur'ana sa nekom riječi koja je spomenuta u predmetnom, datom hadisu. Ovo je zadnji puta da se to napominje i objašnjava ta veza. U daljem tekstu se to više neće činiti, jer to stvara, odnosno zadaje prilično teškoća i oduzima prostora i vremena. Samo će se svaka riječ doslovno prevesti, a objašnjenja se neće nikakva davati.)

PRIČAO NAM JE Ishak, sin Muhameda, Fervija, pričao nam je Malik, sin Enesa, od Ibnu Šihaba, od Malika, sina Evsa sina Hadesana. A bio je (veli Ibnu Šihab) Muhamed, sin Džubejra spomenuo meni (jedno) spominjanje (napomenu) od toga (slijedećeg, sljedećeg) njegova hadisa, pa sam otišao čak (da) uniđem na Malika, sina Evsa. Pa sam pitao njega o tom hadisu, pa je rekao Malik:

Dok sam ja sjedilac u mojoj (Dok sam ja sjedio u svojoj) porodici kad se podigao dan, kadli poslanik Umera, sina Hattaba, dolazi mi. Pa je rekao (Došao mi je pa mi je rekao):

"Odgovori (tj. Odi, Idi) zapovjedniku vjernika." Pa sam otišao sa njim dok uniđem na Umera (dok nisam ušao Umeru), pa kadli je on sjedilac (sjedi) na ljesi kreveta (opletenoj od palmina granja i lišća), nije između njega i nje (nikakva) postelja (tj. sjedi na goloj ljesi, lisi), naslonjen na (jedan) jastuk od kože. Pa sam pozdravio njega, zatim sam sjeo. Pa je rekao:

"O Mali (ili: O Malu, tj. O Malik)! Zaista ono došle su nama iz tvoga naroda porodice (nekih) kuća, i već sam zapovjedio za njih sa darom (jednim malim da se daruju), pa uzmi ga, pa razdijeli ga među njih." Pa sam rekao: "O zapovjedniče vjernika! Da si zapovjedio za njega (za to nekome drugom) osim mene!" Rekao je: "Uzmi ga, o čovječe!" Pa dok sam ja sjedilac (tj. dok sam ja sjedio) kod njega, došao je njemu njegov vratar Jerfa, pa je rekao: "Da li (je) tebi (volja da primiš) u (vezi nečega) Usmana, i Abdurrahmana, sina Avfa, i Zubejra i Sa'da, sina Ebu Vakkasa? Traže dozvolu." Rekao je: "Da." Pa je dozvolio njima. Pa su unišli, pa su pozdravili i sjeli su. Zatim je sjeo Jerfa malo, zatim je rekao: "Da li je tebi u (vezi) Alije i Abbasa?" Rekao je: "Da." Pa je dozvolio njima dvojici. Pa su unišla njih dva, pa su pozdravila, pa su sjela. Pa je rekao Abbas: "O zapovjedniče vjernika! Sudi između mene i između ovoga (Alije)." A njih dva se prepiru (svađaju se njih dva) o (onome) što je zaplijenio (dao kao plijen) Allah na Svoga poslanika (tj. Svome poslaniku), pomilovao ga Allah i spasio, od Nedirovića (Nadirovića). Pa je rekla (ta) grupa, Usman i njegovi drugovi:

"O zapovjedniče vjernika! Sudi među njima dvojicom, i odmori (riješi) jednoga (od) njih dvojice od drugoga." Rekao je Umer: "Blago (Polako) vi! Zaklinjem vas sa Allahom koji je (On taj što) sa Njegovom dozvolom stoje (postoje) nebo i Zemlja, da li znate da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Nećemo se naslijeđivati (mi, tj. Ja se ne naslijeđujem, ja se ne nasljeđujem), što smo ostavili, milostinja je (to, tj. to je vakuf - zaklada, pa da li vi to znate)?"

Hoće (sa izrazom "mi") poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, svoju osobu (tj. misli na svoju ličnost, na sebe pod izrazom "mi" - to kaže Umer r.a.).

Rekla je (ta) grupa: "Već je rekao to." Pa se okrenuo Umer na Aliju i Abbasa, pa je rekao: "Zaklinjem vas dvojicu Allahom je li znate vas dvojica da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, već rekao to?" Rekli su njih dvojica: "Već je rekao to." Rekao je Umer: "Pa zaista ja ću ispričati vama o ovoj stvari. Zaista je Allah već naročito dao Svome poslaniku, pomilovao ga Allah i spasio, u ovome plijenu za stvar (neku, tj. njemu je dodijelio naročito nešto što) nije dao njega nijednom (drugom čovjeku) osim njega." Zatim je pročitao (tj. citirao iz Kur'ana slijedeće):

"I (ono) što je zaplijenio Allah na Svoga poslanika (tj. Svome poslaniku) od njih....", do Njegova govora: ".... moćan."

"Pa su bile ove (zemlje Nedirovića, i Hajber i Fedek) čiste (svojine) za poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Tako mi Allaha nije (on) sebi skupio (tj. privukao) njih ispred vas i niti sebi dao prednost u njima nad vama (po nekoj proizvoljnosti i despotizmu). Već je dao vama njega (ratni plijen koji vam je pripadao), i razdijelio je njih (imovine od plijena) u vas dok je ostalo od njih (od tih svih imovina njemu samo) ovo imanje. Pa je bio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) troši na svoju porodicu trošak njihove godine od ovoga imanja (tj. od ovoga imanja je izdvajao hranu i trošak za godinu dana što treba njegovoj porodici), zatim uzme što je ostalo, pa učini njega na mjesto gdje se čini (tj. pa okrene njega na mjesto okretanja, trošenja) imanja Allaha.

(Pod imanjem Allaha misli se na državnu imovinu islamske države. To znači da je Muhamed a.s. prihode od imanja koja su njemu lično pripala kao ratni plijen, trošio na potrebe svoje porodice, a ostatak je davao u državnu imovinu i prihode. Ali za porodicu bi uzeo samo koliko treba

za jednu godinu. Međutim i taj trošak porodice za godinu dana bi on više puta okrnjio pomažući druge, pa bi onda i sam sa porodicom oskudijevao. Tako mu se i dogodilo da je u zadnjoj godini života bio ostao bez hrane za porodicu, pa je uzajmio od jednoga Židova ječma davši mu u zalog štit. Smrt ga je zatekla, a njegov štit je ostao u zalogu, pa ga Ebu Bekr r.a. podiže isplativši dug Muhameda a.s..)

Pa je radio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, s tim (tako u) svome životu. Zaklinjem vas sa Allahom da li znate to?"

Rekli su: "Da." Zatim je rekao Aliji i Abbasu: "Zaklinjem vas dvojicu sa Allahom da li vas dvojica znate to?" Rekao je Umer: "Zatim je usmrtio Allah Svoga vjerovijesnika (Muhameda a.s.), pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao Ebu Bekr:

"Ja sam slijedilac (tj. preuzimač, nasljednik svjetovne vlasti) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio." Pa je zgrabio (uzeo) njih (te zemlje, posjede) Ebu Bekr, pa je radio u njima sa (onim načinom) što je radio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. I Allah zna zaista on (Ebu Bekr) je u njima (u tim posjedima radio kao) zaista istinit, dobročinitelj, ispravan (koji ide pravim putem), slijedilac istine (prava). Zatim je usmrtio Allah Ebu Bekra, pa sam bio ja slijeditelj (nasljednik vlasti) Ebu Bekra. Pa sam zgrabio (uzeo) njih (evo već) dvije godine od moga zapovjedništva (tj. vladanja), radim u njima sa (načinom) što je radio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i što je radio u njima Ebu Bekr. I Allah zna (da) sam zaista ja u njima zaista istinit, dobročinitelj, ispravan, slijedilac istine (slijedilac prava). Zatim ste došli vas dvojica meni (da) govorite vas dva meni, i riječ vas dvojice je jedna, i stvar vas dvojice je jedna. Došao si mi, o Abbase, (da) pitaš (tj. tražiš) meni tvoj (svoj) dio od tvoga bratića.

(Abbas je stric, amidža Muhameda a.s..)

I došao je meni ovaj - hoće (da kaže da misli na) Aliju - (on) hoće dio svoje žene od njezina oca (Muhameda a.s.). Pa sam rekao vama dvojici: Zaista poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Nećemo se naslijeđivati. Što smo ostavili, milostinja je."

Pa pošto se pokazalo meni da dadnem njega (tj. dio) k vama dvojici, rekao sam: Ako hoćete vas dvojica, daću ih (ta imanja) k vama dvojici na (tj. uz uslov, uvjet) da je na vas dvojicu ugovor Allaha i Njegova obaveza (da) ćete zaista vas dvojica raditi u njima sa (načinom) što je radio u njima poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i sa (načinom) što je radio u njima Ebu Bekr i sa (načinom) što sam (ja) radio u njima otkad (sam) upravljao njima. Pa ste vas dvojica rekli: Daj ih k nama. Pa s tim (uslovom, uvjetom) dao sam ih k vama dvojici. Pa zaklinjem vas sa Allahom da li sam dao njih k njima dvojici s tim (uslovom)?" Rekla je (ta) grupa:

"Da." Zatim se okrenuo na Aliju i Abbasa, pa je rekao: "Zaklinjem vas dvojicu sa Allahom da li sam dao njih k vama dvojici s tim (uvjetom)?" Rekli su njih dva: "Da." Rekao je: "Pa (da li) sebi tražite vas dva od mene (nekakvo drugo) suđenje osim toga? Pa tako mi Allaha koji je (taj što) sa Njegovom dozvolom stoji (opstoji) nebo i zemlja neću suditi u njima (o njima, o tim imanjima, posjedima Muhameda a.s. nekakvim drugim) suđenjem osim toga, pa ako ste vas dva nemoćni od njih, pa dajte vas dva njih k meni, pa zaista ja ću biti dosta vama dvojici (za) njih."

GLAVA:

Izvršenje (tj. davanje, donošenje) petine je od vjere.

PRIČAO NAM JE Ebu Numan, pričao nam je Hamad od Ebu Džemreta Dubeije, rekao je: čuo sam Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (da) govori:

Došlo je izaslanstvo Abdul-Kajsa, pa su rekli: "O poslaniče Allaha! Zaista ovo pleme (tj. ovaj plemenski ogranak) od Rebi'ata je (u takvom položaju da) su između nas i između tebe bezvjernici (plemena) Mudara, pa nismo (u mogućnosti da) dopremo k tebi osim u zabranjenom mjesecu. Pa zapovjedi nam za (neki) posao (da) uzmemo

od njega (da radimo po njemu) i pozivamo k njemu ko je iza nas (ostao u plemenu)." Rekao je:

"Zapovjedamo vam za četiri (stvari) i zabranjujem vam četiri (posla, stvari): vjerovanje u Allaha (koje se sastoji u) svjedočenju da nema božanstva osim Allaha - i svezao je sa svojom rukom - i uspostavljanje molitve, i davanje zekata (obavezne milostinje), i postenje (i post mjeseca) ramadana (ramazana) i da izvršavate za Allaha petinu (onoga) što ste zaplijenili. A zabranjujem vam: hrgu (hrg), i stupu, i ćup i namazani smolom sud."

GLAVA

troška žena Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, poslije njegove smrti.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, pričao nam je Malik od Ebu Zinada, od Aaredža, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Neće sebi razdijeliti moji nasljednici (ni jednoga) zlatnika. Što sam ostavio poslije troška mojih žena i hrane moga radnika (tj. namjesnika - halife), pa ono (ostalo, ostatak) je milostinja."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Ebu Šejbeta, pričao nam je Ebu Usamete, pričao nam je Hišam od svoga oca, od Aiše, rekla je:

Preminuo je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a nema u mojoj kući (ni) od (kakve) stvari (tj. nema ništa što) jede njega jetraš (biće koje ima jetru, tj. živo biće što jede) osim polovina ječma u (jednoj) rafi mojoj (tj. u jednom mome dolau, udubljenju u zidu sobe, ili: u polici, u drvenom ormaru mome, prislonjenom uza zid - kako su protumačili neki riječ "reffun"). Pa sam jela od njega dok se oduljilo na mene (meni), pa sam izmjerila (premjerila, izvagala) njega (ječam), pa se istrošio (potrošio).

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja od Sufjana, rekao je: pričao mi je Ebu Ishak, rekao je: čuo sam Amra, sina Harisa, rekao je:

Nije ostavio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (ništa drugo) osim svoje oružje, i svoju bijelu mazgu i (neku) zemlju (što) je ostavio nju (kao) milostinju (vakuf-zakladu).

GLAVA

(onoga) što je došlo o kućama (ili: o sobama, prostorijama) žena Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, i što se je pripisivalo od kuća (soba) k njima, i (GLAVA) govora Allaha, uzvišen je: "I ustalite se (stanujte) u vašim kućama (sobama, o žene Vjerovijesnika)....", i (govora Uzvišenoga Allaha): ".... ne ulazite u sobe Vjerovijesnika osim da se dozvoli vama....".

PRIČAO JE NAMA Hibban, sin Musa-a, i Muhamed, njih dva su rekla: izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Mamer i Junus od Zuhrije, rekao je: izvijestio me Ubejdulah, sin Abdullaha sina Utbeta sina Mes'uda, da je Aiša, bio zadovoljan Allah od nje, žena Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekla:

Pošto je bio težak (tj. Kada je postao teški bolesnik) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, tražio je dozvolu (od) svojih žena (supruga) da se njeguje u mojoj sobi, pa su dozvolile njemu (pa su mu dozvolile).

PRIČAO NAM JE Ibnu Ebu Merjem, pričao nam je Nafi', čuo sam Ibnu Ebu Mulejketa, rekao je: rekla je Aiša, bio zadovoljan Allah od nje:

Preminuo je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, u mojoj sobi, i u mome redu (u mojoj smjeni), i između mojih pluća i mojih prsa, i sastavio (skupio) je Allah između moje pljuvačke i njegove pljuvačke. Rekla je: Unišao je Abdurahman sa zubočistkom (tj. donio je drvo za čišćenje zuba - misvak), pa je bio nemoćan (slab) Vjerovijesnik,

pomilovao ga Allah i spasio, od njega (od tog drveta da ga pripremi, uredi za čišćenje zuba), pa sam uzela njega (to drvo) pa sam sažvakala (tj. uredila zubima) njega, zatim sam trljala zube njemu s njim.

(Na taj se je način i sastavila njezina i njegova pljuvačka.)

PRIČAO NAM JE Seid, sin Ufejra, rekao je: pričao mi je Lejs, rekao je: pričao mi je Abdurahman, sin Halida, od Ibnu Šihaba, od Alije, sina Husejna, da je Safija, žena Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, izvijestila njega da je ona došla poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) posjeti njega, a on je boravilac (boravio je) u Bogomolji u zadnjih deset (dana) od ramadana (od mjeseca ramazana, a on je zatvoren u i'tikaf). Zatim je ustala (da) se povrati (ona), pa je ustao sa njom poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, dok je dopro blizo (blizu) vrata Bogomolje kod vrata Umu Selemete, žene Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (a u tom času) prošla su pokraj njih dvoga (njih dvoje) dva čovjeka od Pomagača, pa su dali pozdrav na poslanika Allaha (tj. pa su pozdravili Božijega poslanika), pomilovao ga Allah i spasio, zatim su prošla njih dva. Pa je rekao njima dvojici poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Na polaganost vas dvojica (tj. Polako vas dva)!" Rekli su njih dva: "Slava Allahu! O poslaniče Allaha!" I bilo je to veliko na njih dvojicu (Bilo je to veliko njima dvojici). Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista satana (đavo) dopre od čovjeka (čovjeku na) mjesto dopiranja (čovjekove) krvi, i zaista ja sam se uplašio da baci u srca vas dvojice (kakvu) stvar (nešto)."

PRIČAO JE NAMA Ibrahim, sin Munzira, pričao nam je Enes, sin Ijada, od Ubejdulaha, od Muhameda, sina Jahja-a sina Habbana, od Vasi'a, sina Habbana, od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Uspeo (Popeo) sam se iznad sobe Hafse, pa sam vidio Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) vrši svoju nuždu okrenut leđima Strani, okrenut prednjim dijelom Siriji.

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Munzira, pričao nam je Enes, sin Ijada, od Hišama, od njegova oca da je Aiša, bio zadovoljan Allah od nje, rekla:

Bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) klanja popodnevnu molitvu (popodnev-ikindiju), a Sunce nije izašlo (još, tj. a nije još nestalo sunčeve svjetlosti) iz njezine sobe.

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Džuvejrijete od Nafi'a, od Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Ustao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, propovjednikom (tj. kao propovjednik), pa je dao znak (tj. pa je pokazao) prema stanu Aiše, pa je rekao:

"Ovdje je smutnja (iskušenje, ili: pobuna)." Tri puta (je to rekao). "Gdje se rađa rog satane (đavola, tj. na istočnoj strani - na istoku je pobuna, krvoproliće; ili: smutnja, iskušenje)."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Abdullaha, sina Ebu Bekra, od Amrete (Amre), kćeri Abdurahmana, da je Aiša, žena Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, izvijestila nju da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, bio kod nje, i da je ona čula glas (nekog) čovjeka (da) traži dozvolu (da uniđe, da uđe) u sobu Hafse. Pa sam rekla:

"O poslaniče Allaha! Ovo je (nekakav) čovjek traži dozvolu u tvoju sobu (kuću da uđe)." Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Mislim ga (da je to) omsica (Mislim da je taj-i-taj) za strica Hafse od dojenja (tj. stric, amidža Hafse po mlijeku). Dojenje zabranjuje što zabranjuje rođenje."

GLAVA

(onoga) što se je spominjalo od oklopa Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, i njegova štapa, i njegova mača (sablje), i njegova pehara (čaše), i njegova pečata (prstena), i šta su upotrebljavali halife poslije njega od toga od (onoga) što se nije spominjala njegova dioba, i od njegove kose (dlake Muhameda a.s.), i njegove obuće i njegovih posuda od (onoga) što sebi traže blagoslov (sreću s tim) njegovi drugovi i (drugi ljudi) osim njih poslije njegove samrti (smrti).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Abdullaha, Ensarija, rekao je: pričao mi je moj otac od Sumameta, od Enesa da je Ebu Bekr, bio zadovoljan Allah od njega, pošto se imenovao (postavio) halifom (nasljednikom, zamjenikom Muhameda a.s. u upravljanju i rukovođenju muslimanskom državom), poslao njega k Bahrejnu, i napisao je njemu ovu knjigu (tj. pismo - a radi se o pismenom dokumentu o propisima zekata) i zapečatio je nju (knjigu, tj. pismo) sa pečatom Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. A bio je uklesani (urezani) natpis (toga) pečata (u) tri reda (linije): "Muhamed" (riječ činila je jedan) red, a "resulu" (ta riječ činila je drugi) red, a "Allahi" je (činila ta riječ treći) red.

PRIČAO JE MENI Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Muhamed, sin Abdullaha, Esedija, pričao nam je Isa, sin Tahmana, rekao je:

Izvadio je k nama Enes dvije obuće (tj. dvije cipele) gole, njih dvije imaju dva kajiša. Pa je pričao meni Sabit Bunanija poslije od Enesa da su njih dvije, dvije obuće Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

("Džerdavejni": gole, ogoljene tumači se da su bile otrcane tako da na njima nema dlake, a to znači da su bile kao nove napravljene od kože sa koje se nije bila skinula dlaka.)

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Beššara, pričao nam je Abdul-Vehhab, pričao nam je Ejjub od Humejda, sina Hilala, od Ebu Burdeta, rekao je:

Izvadila je k nama Aiša, bio zadovoljan Allah od nje, (jednu) ukrpljenu odjeću i rekla je:

"U ovome se je iščupala (uzela) duša Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio." A povećao je Sulejman od Humejda, od Ebu Burdeta, rekao je:

Izvadila je k nama Aiša (jednu) grubu donju odjeću (jedan grub pokrivač, zastirač) od (onoga) što se pravi u Jemenu i (jednu) odjeću od ove (vrste) koja (je ta što) nazivaju nju mulebbeda.

("Mulebbeda" znači ukrpljena, a znači i: uvaljana, zbijena.)

PRIČAO NAM JE Abdan od Ebu Hamze, od Asima, od Ibnu Sirina, od Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, da se čaša Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, razbila, pa je uzeo mjesto rascijepljenja (napuknuća sa jednim) lancem od srebra (tj. stegnuo je razbijeni taj dio, stegnuo je napuklo mjesto na toj čaši srebrenim lancem).

Rekao je Asim: Vidio sam (tu) čašu i pio sam u njoj (tj. iz nje).

PRIČAO NAM JE Seid, sin Muhameda, Džermija, pričao je nama Jakub, sin Ibrahima, pričao nam je moj otac da je Velid, sin Kesira, pričao njemu od Muhameda, sina Amra sina Halhaleta, Duelije, pričao je njemu da je Ibnu Šihab pričao njemu da je Alija, sin Husejna, pričao njemu da su oni kada su došli Medini od (strane) od Jezida, sina Muavije (u) vrijeme ubistva (pogibije) Husejna, sina Alije, - milost Allaha na njega! - (imali takav slučaj da) je sreo njega (Aliju, sina Husejnovoga) Misver, sin Mahremeta, pa je rekao njemu:

"Da li ti imaš od (kakve) potrebe (nešto da) zapovjediš meni za nju?" Pa sam rekao njemu: "Ne." Pa je rekao: "Pa da li si ti davač meni (tj. Da li bi mi dao) mač poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da ga čuvam)? Pa (tj. jer) zaista ja se plašim da nadvlada tebe narod na njega (tj. za njega - za mač). Tako mi zakletve Allaha zaista ako dadneš meni njega, neće se spojiti k njima nikada (tj. on im neće pasti u ruke)

do (da) se priopći (uzme, dok se ne uzme) moja duša. Zaista Alija, sin Ebu Taliba, zaprosio je kćer Ebu Džehla na Fatimu - na nju pozdrav (mir)! - pa sam čuo poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) predikuje (drži govor, propovjed) ljudima o tome na ovoj svojoj govornici, a ja sam tada zreo (punoljetan), pa je rekao:

"Zaista Fatima je od mene, i ja se plašim (pribojavam) da se iskuša (ona, tj. da će pasti u iskušenje) u svojoj vjeri." Zatim je spomenuo (jednoga) zeta svoga od Abdušemsovića, pa je pohvalio na njega (pohvalio ga) u njegovom zetovstvu njemu (tj. u njegovom zetovskom držanju prema njemu - a misli se na Asa sina Rebi'a, muža Zejnebe, kćeri Muhameda a.s.). Rekao je: "Pričao je meni pa je bio istinit meni, i obećao je meni pa je ispunio (obećanje) meni. A zaista ja nisam (takav da) zabranjujem dozvoljeno, i neću dozvoliti (ne dozvoljavam) zabranjeno, ali tako mi Allaha neće se sastati (sjediniti) kći poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i kći neprijatelja Allaha (kći Božijeg neprijatelja - tj. Ebu Džehla) nikada."

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Sufjan od Muhameda, sina Sukata, od Munzira, od Ibnul-Hanefijeta, rekao je:

Da je bio Alija, bio zadovoljan Allah od njega, spominjač (sa nečim nedoličnim) Usmana, bio zadovoljan Allah od njega, (tj. Da je Alija spomenuo Usmana ikada sa nečim ružnim), spomenuo bi ga (na) dan (kada) su došli njemu (neki) ljudi pa su tužili (pa su se žalili na) nastojače Usmana (tj. na službenike, činovnike Usmanove koji su ubirali zekat). Pa je rekao meni Alija:

"Idi (Odi) k Usmanu, pa izvijesti njega da je ona (ova listina, lista, jer je Alija r.a. poslao listu po Ibnul-Hanefijetu, a u toj listi je bilo napisano kako se je ubirala) milostinja (u vrijeme) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa zapovjedi tvojim (svojim) nastojačima (službenicima da) rade (prema onome što je) u njoj." Pa sam došao njemu s njom (pa sam mu je donio). Pa je rekao:

"Obogati nju od nas (tj. Okreni je od nas, pusti je od nas dalje, nosi je od nas)!"

(Vele da je Usman r.a. u ovom slučaju postupio ovako jer je i on imao sličnu listu.)

Pa sam došao s njom Aliji (tj. donio sam je Aliji nazad, vratio sam je Aliji), pa sam izvijestio njega (pa sam ga izvijestio), pa je rekao:

"Stavi je gdje si uzeo nju (tj. Stavi je ondje odakle si je i uzeo)." Rekao je Humejdija: Pričao nam je Sufjan, pričao nam je Muhamed, sin Sukata, rekao je: čuo sam Munzira Tevziju od Ibnul-Hanefijeta, rekao je: Poslao je mene moj otac (rekavši mi):

"Uzmi ovu knjigu (pismo, listu), pa odi s njom (tj. odnesi je) k Usmanu, pa (tj. jer) zaista je u njoj zapovjed Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, o milostinji (o mobaveznoj milostinji - o zekatu)."

GLAVA

dokaza (pokazatelja) na (to, za to) da je petina (ratnoga plijena) za udese (nevolje, tj. za vanredne prilike, za nepredviđene izdatke) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i (za) siromašne i (GLAVA) odabiranja Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, stanovnike natkrivenoga prostora i udove (osobe, tj. davanja prednosti njima) kada je pitala (tj. molila) njega Fatima - a tužila (žalila) se k njemu (na) mljevenje i žrvanj - da dadne slugu njoj od roblja (od zarobljenika), pa je prepustio nju k Allahu.

PRIČAO NAM JE Bedel, sin Muhabbera, izvijestio nas je Šubete, izvijestio me Hakem, rekao je: čuo sam Ibnu Ebu Lejla-a, pričao nam je Alija da se je Fatima - na nju pozdrav (ili: mir)! - tužila (na ono) što sreta od žrvnja (ručnoga) od (tj. zbog toga) što melje. Pa je doprlo njoj da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (bio u takvoj prilici da) se došlo (njemu) sa robljem (tj. da mu je dovedeno nekakvo roblje), pa je došla njemu (da) pita (moli) njega (za jednoga) slugu (tj. da joj on dadne, poslužitelja između tih zarobljenika). Pa se nije složila s njim (tj. nije ga zatekla kod kuće, nije pogodila čas da dođe kada je on kod kuće), pa je spomenula Aiši (zbog čega je bila došla). Pa je došao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je spomenula to Aiša njemu. Pa je došao nama, a već smo (bili) unišli (u) naše ležnice (već smo legli). Pa smo otišli (tj. počeli) zato (da) ustanemo, pa je rekao:

"Na vas dvoga mjestu (tj. Ostanite na svome mjestu)", čak sam našla (osjetila) studen (hladnoću) njegovih dviju nogu na mojim prsima. Pa je rekao:

"Zar ne! (Pažnja, pazite!) Pokazaću vama dvoma na bolje (tj. Pokazaću nešto što je bolje) od (onoga) što ste vas dvoje pitali (molili) njega. Kada vas dvoje uzmete ležnice vas dvoga (Kada legnete), pa veličajte Allaha trideset i četiri (puta), i zahvalite vas dvoje trideset i tri, i slavite vas dvoje trideset i tri (puta), pa zaista to je bolje vama dvoma (dvome) od (onoga) što ste vas dvoje pitali (molili, tražili) njega."

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: ".... pa da je za Allaha petina njega (petina ratnoga plijena) i za Poslanika.....".

Misli (na to da) je za Poslanika razdjeljivanje toga (tj. dioba petine - ili: dioba plijena). Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ja sam samo razdjeljivač i blagajnik, a Allah daje."

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, pričao nam je Šubete od Sulejmana, i Mansura i Katadeta da su oni čuli Salima, sina Ebul-Dža'da, od Džabira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je on rekao:

Rodio se za (tj. u jednoga) čovjeka od nas, od Pomagača (jedan) dječak, pa je htio da imenuje njega Muhamedom (tj. da mu nadije ime Muhamed). Rekao je Šubete: U pričanju Mansura (veli se): Zaista je (taj) Pomagač rekao: Nosio sam njega na mome (svome) vratu, pa sam došao s njime (tj. donio sam ga) Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio. A u pričanju Sulejmana: Rodio se njemu dječak, pa je htio da imenuje njega Muhamedom (da mu dadne ime Muhamed). Rekao je (Muhamed a.s.):

"Imenujte sa mojim imenom, a ne nazivajte se sa mojim nazivom (mojim nadimkom), pa (jer) zaista ja sam se učinio samo razdjeliteljem (da) razdjeljujem među vama." A rekao je Husajn: "Poslao sam se razdjeljivačem (da) razdjeljujem među vama." Rekao je Amr: izvijestio nas je Šubete od Katadeta, čuo sam Salima od Džabira:

Htio je da imenuje njega Kasimom (tj. Htio je da mu dadne ime Kasim), pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Imenujte sa mojim imenom, a ne nazivajte se sa mojim nazivom (sa mojim nadimkom - A njegov nadimak je bio Ebul-Kasim a.s.)."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Jusufa, pričao nam je Sufjan od Aameša, od Salima, sina Ebul-Dža'da, od Džabira, sina Abdullaha, Ensarije, rekao je:

Rodio se za (u jednoga) čovjeka od nas dječak, pa je imenovao njega Kasimom (dao mu je ime Kasim). Pa su rekli Pomagači: "Nećemo nazivati tebe Ebul-Kasimom i nećemo obradovati tebi oko (s tim nadimkom, tj. nećemo ti dati tu počast da te zovemo tim nadimkom)." Pa je došao Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"O poslaniče Allaha! Rodio se meni dječak, pa sam imenovao njega Kasimom, pa su rekli Pomagači: "Nećemo nazivati tebe Ebul-Kasimom i nećemo obeseliti tebi oko." Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Učinili su lijepo Pomagači. Imenujte sa mojim imenom, a ne nazivajte se sa mojim nazivom (sa mojim nadimkom). Pa ja sam samo razdjeljivač (Kasim)."

PRIČAO NAM JE Hibban, sin Musa-a, izvijestio nas je Abdullah od Junusa, od Zuhrije, od Humejda, sina Abdurahmana, da je on čuo Muavijeta, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ko (je taj što) hoće Allah s njim dobro, dadne razumjevanje njemu u (ovoj) vjeri. A Allah je davač (darivalac), a ja sam razdjeljivač.

I neprestano će biti ova sljedba nadvladavači (pobjednici) nad (onim) ko se je protivio njima dok dođe zapovjed Allaha, a oni su nadvladavači (pobjednici)."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Sinana, pričao nam je Fulejh, pričao nam je Hilal od Abdurahmana, sina Ebu Amreta, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Ne dajem vam (ja), a niti sprječavam vam. Ja sam razdjeljivač, stavim gdje se meni zapovjedilo."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jezida, pričao nam je Seid, sin Ebu Ejuba, rekao je: pričao mi je Ebul-Esved od Ibnu Ebu Ajjaša - a njegovo ime je Numan - od Havlete Ensarijje, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je: čula sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Zaista (neki) ljudi gaze (neprirodno, tj. nastoje svekolikom silom da ugaze, da se umiješaju) u imovinu Allaha bez prava (bespravno), pa za njih je Vatra (na) sudnjem danu."

GLAVA

govora Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Dozvolili su se za vas (tj. vama) ratni plijenovi." A rekao je Allah, uzvišen je: "Obećao je vama Allah mnoge ratne plijenove (da) ćete uzeti njih, pa je požurio vama ove....".

Pa ona (ratna dobit - plijen) je za općenitu (skupinu muslimana - za sve slojeve po slovu toga ajeta čiji je tekst zbijen i općenit) dok je (poslije) njega objasnio Poslanik, pomilovao ga Allah i spasio, (da ratni plijen pripada muslimanskim borcima i onima za koje je određena petina ratnoga plijena bez obzira na učestvovanje u borbi).

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Halid, pričao nam je Husajn od Amira, od Urveta Barikije, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Konji su (takvi da) je svezano u njihove kike (kose nad čelom) dobro: nagrada i ratni plijen do sudnjega dana."

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, pričao nam je Šuajb, pričao nam je Ebu Zinad od Aaredža, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Kada je propao (tj. Kada propadne) kserks, pa nema kserksa poslije njega. I kada je propao (kada propadne) kajsar, pa nema kajsara poslije njega. Tako mi (Onoga) koji je (taj što je) moja duša u Njegovoj ruci zaista će se potrošiti svakako blagajne njih dvojice u put Allaha."

PRIČAO NAM JE Ishak, čuo je Džerira, od Abdul-Melika, od Džabira, sina Semureta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Kada je propao (Kada propadne) kserks, pa nema kserksa poslije njega; i kada je propao (kada propadne) kajsar, pa nema kajsara poslije njega. Tako mi (Onoga) koji (je taj što) je moja duša u Njegovoj ruci zaista će se potrošiti svakako blagajne njih dvojice u put Allaha."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Sinana, pričao je nama Hušejm, izvijestio nas je Sejjar, pričao nam je Jezid Fekir (Siromašni), pričao nam je Džabir, sin Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Dozvolili su se meni ratni plijenovi."

PRIČAO NAM JE Ismail, pričao mi je Malik od Ebu Zinada, od Aaredža, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Zajamčio je Allah za (svakoga onoga) ko se borio u (na) Njegovom putu, neće izvesti njega (ništa drugo) osim borba u (na) Njegovom putu i potvrđivanje Njegovih riječi (tj. vjerovanje u Njegove riječi), (Allah je zajamčio) za (to) da će uvesti njega (u) raj, ili (da) će

povratiti njega k njegovom stanu koji (je taj što) je izašao iz njega - (povratiće ga) sa nagradom ili ratnim plijenom."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Ala-a, pričao nam je Ibnul-Mubarek od Ma'mera, od Hemmama, sina Munebbiha, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Vojevao je (jedan) vjerovijesnik od vjerovijesnika, pa je rekao svome narodu: "Neka ne slijedi mene (nijedan) čovjek (što) je posjedovao brak žene, a on hoće da sagradi s njom, a nije (još) sagradio s njom (polni odnos, tj. nije imao s njom spolni odnos, a hoće da ima jer se je vjenčao s njom); i niti ijedan (ko) je sagradio kuće (sobe), a nije podignuo njihove krovove (ili: plafone, tavane); i niti ijedan (ko) je sebi kupio brave ili steone deve, a on iščekuje njihovo rađanje (janjenje i telenje, otelenje)." Pa je vojevao, pa se približio selu (u vrijeme) molitve popodneva (ikindije) ili blizu toga, pa je rekao Suncu:

"Zaista ti si zapovjeđeno, a ja sam zapovjeđen."

(To jest: "Tebi je zapovjeđeno da ideš svojim tokom, a i meni je zapovjeđeno da se borim i da se molim u tačno određenom vremenu koje se određuje i ravna prema tvome toku.)

"Moj Bože! Zadrži ga (Sunce) na nas (tj. Zadrži ga nama)!" Pa se je zadržalo dok je osvojio Allah na njega (tj. dok je dao pobjedu Allah njemu). Pa je skupio ratne plijenove. Pa je došla - misli (na to da je došla neka plava) vatra - zato (da) pojede njih, pa nije okušala (okusila) njih. Pa je rekao:

"Zaista u (među) vama je pljačka (krađa ratnoga plijena), pa neka se prisegne meni od svakoga plemena (jedan) čovjek." Pa se je prilijepila ruka (jednoga) čovjeka za njegovu ruku. Pa je rekao: "U (tj. Među) vama je (ta) pljačka, pa neka se prisegne meni tvoje pleme." Pa se je priljepila ruka dvojice ljudi ili tri (čovjeka) za njegovu ruku. Pa je rekao: "U vas je pljačka." Pa su došli sa glavom (tj. donijeli su jednu glavu) kao glava krave od zlata, pa su stavili nju, pa je došla vatra, pa je pojela njih (taj ratni plijen).

(To jest: pojela, spržila je ratne plijenove.)

Zatim je dozvolio Allah nama ratne plijenove (da se koristimo s njima, a nije nama rekao da ih spaljujemo). Vidio je našu slabost i našu nemoć, pa je dozvolio njih nama."

GLAVA:

Plijen (ratni) je za (onoga) ko je prisustvovao događaju (toj borbi, okršaju u kojem su zarobljeni ratni plijenovi).

PRIČAO NAM JE Sadekate, izvijestio nas je Abdurahman od Malika, od Zejda, sina Eslema, od njegova oca, rekao je: rekao je Umer, bio zadovoljan Allah od njega:

"Da nije zadnjega (dijela od) muslimana, ne bih osvojio selo (ni jedno drukčije) osim (tako da) bih razdijelio njega među njegove stanovnike (tj. osvajače) kao što je razdijelio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, Hajber."

GLAVA

(onoga) ko se borio za plijen (tj. radi ratnoga plijena), da li će se okrnjiti od njegove nagrade (na sudnjem danu)?

PRIČAO JE MENI Muhamed, sin Bešara, pričao nam je Gunder, pričao nam je Šubete od Amra, rekao je: čuo sam Ebu Vaila rekao je: pričao nam je Ebu Musa Eš'arija, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je (jedan) Beduin Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio:

"Čovjek se bori za ratni plijen (tj. zbog plijena), i čovjek se bori zato (da) se spominje, i bori se zato (da) se vidi njegovo mjesto. Ko je u (na) putu Allaha?" Pa je rekao:

"Ko se borio (Ko se bori) zato (da) bude riječ Allaha - ona najviša, pa on je u putu Allaha."

GLAVA

razdjeljivanja vođe (onoga svega) što dođe na njega (njemu) i (da vođa) sakrije (neki dio, nešto i) za (onoga) ko nije bio prisutan njemu ili je bio odsutan od njega.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Abdul-Vehhaba, pričao nam je Hammad, sin Zejda, od Ejjuba, od Abdullaha, sina Ebu Mulejketa, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (imao jednom i takav slučaj da) su se poklonili njemu (neki) ogrtači (kabanice, mantili) od svile, prikopčani sa zlatom (ili: išarani sa zlatom u obliku dugmadi, kopča), pa je razdijelio njih u (tj. među neke) ljude od svojih drugova, i svrgnuo je (tj. i stavio je na stranu) od njih jedan (ogrtač) za Mahremeta, sina Nevfela. Pa je došao, a sa njim je njegov sin Misver, sin Mahremeta, pa je stao na vrata, pa je rekao:

"Zovni ga meni." Pa je čuo Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, njegov glas, pa je uzeo ogrtač, pa je izašao u susret njemu s njim i okrenuo se njemu sa njegovim kopčama (od zlata), pa rekao:

"O Ebul-Misvere (O oče Misvera)! Sakrio sam ovaj za tebe. O Ebul-Misvere! Sakrio sam ovaj za tebe." A bila je u njegovoj ćudi (naravi velika) žestina (tj. Ebul-Misver Mahremete je bio žestoke naravi). A predao je njega (ovaj hadis) Ibnu Ulejjete od Ejuba. Rekao je Hatim, sin Verdana: pričao nam je Ejub od Ibnu Ebu Mulejketa, od Misvera:

Došli su na Vjerovijesnika (Došli su Vjerovijesniku), pomilovao ga Allah i spasio, (nekakvi) ogrtači. Slijedio je njega (Ejjuba) Lejs od Ibnu Ebu Mulejketa.

GLAVA:

Kako je razdijelio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, Kurejzata i Nedira, i šta se dalo njemu od toga u (tj. za) njegove udese (nevolje, važne i vanredne slučajeve, tj. nepredviđene izdatke).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Ebul-Esveda, pričao nam je Mu'temir od svoga oca, rekao je: čuo sam Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori:

Bio je čovjek (od Pomagača običaja da) učini Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (dio od svojih) palmi dok je (on) sebi osvojio Kurejzata i Nedira, pa je poslije toga bio (običaja da) vrati na njih (tj. pa poslije toga vraćaše njima njihove palme).

GLAVA

blagoslova vojnika (ratnika) u njegovom imanju, živ i mrtav (tj. bio vojnik živ ili mrtav), sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, i upravljačima zapovjedi.

PRIČAO NAM JE Ishak, sin Ibrahima, rekao je: rekao sam Ebu Usametu:

"Je li pričao vama Hišam, sin Urveta, od svoga oca, od Abdullaha, sina Zubejra (ovo što će se sada navesti)?" Rekao je: Pošto je stao Zubejr (na) dan deve (tj. na dan borbe koja se zove Dan deve), pozvao je mene, pa sam stao (ili: ustao) k njegovoj strani (tj. uz njega, do njega), pa je rekao:

"O moj sinčiću (O sinak)! Zaista ono (stanje je takvo da) se neće ubiti danas (drugi) osim ugnjetač ili ugnjeteni. I zaista ja ne mislim sebe (drukčije) osim (tako da) ću se ubiti (tj. da ću biti ubijen) danas (kao) ugnjeteni (nevin). I zaista od najveće moje brige je zaista moj dug (dugovanje). Pa je li (Da li) misliš (da) ostavlja (ili: da će ostaviti) naš dug od našega imanja (ikakvu) stvar (išta)?" Pa je rekao (dalje): "O moj sinčiću! Prodaj naše imanje, pa izvrši (tj. plati) moj dug." I oporučio je za trećinu i njezinu trećinu za njegove sinove. Misli (na) Abdullaha, sina Zubejra (da) govori (da kaže) trećina trećine. "Pa ako pretekne od našega imanja (neki) pretek (višak) poslije izvršenja duga (neka) stvar

(štogod), pa njegova trećina je za tvoje dijete (za tvoju djecu, a ostale dvije trećine eventualnoga viška neka budu siromasima)."

Rekao je Hišam: A bilo je neko (od) djece Abdullaha već stalo prema (tj. već se izjednačilo sa) nekima (od) sinova Zubejra (a to su): Hubejb i Abbad. I on je imao (doslovno: I za njega je bilo, tj. imao je on - Zubejr) tada devet sinova i devet kćera. Rekao je Abdullah: Pa je počeo (da) oporučuje meni za njegov (tj. za svoj) dug i (da) govori:

"O moj sinčiću! Ako budeš nemoćan od njega (od duga) u (nekoj) stvari (tj. u nečemu), pa traži pomoć na njega (za dug od) moga Gospodara." Rekao je: "Pa tako mi Allaha nisam znao šta je htio (s tim da kaže) dok sam rekao (dok ga nisam pitao):

"O moj oče! Ko je tvoj Gospodar?"

(Riječ "mevla" ima mnogo značenja: gospodar, zaštitnik, prijatelj, drug, saveznik, rob, slobodnjak - oslobođeni rob; dobročinitelj, susjed, rođak itd., pa zato mu nije ni bilo jasno šta misli pod tim izrazom.)

Rekao je (Odgovorio je): "Allah." Rekao je: "Pa tako mi Allaha nisam pao (zaspao ni) u (kakvu) žalost (tj. poteškoću) od njegova duga (pa da sam postupio drukčije) osim (tako da) sam rekao:

"O Gospodaru Zubejra! Izvrši od njega njegov dug!" Pa je izvršio njega (Pa ga je izvršio). Pa se ubio (tj. Pa je ubijen) Zubejr, bio zadovoljan Allah od njega, a nije ostavio (nijednoga) zlatnika, a ni srebrenjaka, osim (nekih) zemalja (osim neke zemlje), od njih je Gabete (Gaba - velika zemlja u visokim predjelima Medine), i jedanaest kuća u Medini, i dvije kuće u Basri, i (jednu) kuću u Kufi i (jednu) kuću u Egiptu. Rekao je: A bio je njegov dug koji je na njemu samo (na taj način nastao) da čovjek (izvjesni) dolazaše njemu sa imanjem (tj. čovjek bi donio njemu imanje, svoju imovinu) pa traži da pohrani njemu njega (na sačuvanje, na čuvanje), pa rekne Zubejr:

"Ne, ali on je pozajmica (zajam meni od tebe), pa (tj. jer) zaista ja se plašim na (za) njega propasti."

(Tj. Kao primljena stvar na čuvanje može imanje da propadne, pa da se pojave sumnje da sam ga slabo čuvao, i da nastanu razne priče, pa zbog toga ne primam ga kao pohranjenu stvar. Primam ga kao pozajmicu koju ti dugujem, i kao pozajmica neće ti propasti, jer ti ga dugujem. Moraju ti ga platiti moji nasljednici ako ti ga ja ne platim.)

A nije upravljao (nikakvim) zapovjedništvom, a ni kupljenjem zemljarine (poreza na zemlju), a ni (kakvom drugom) stvari (da bi se na taj način obogatio, da bi na taj način postao imućan, jer bogatstvo nije stekao ni na koji drugi način) osim (tako da) bude u (nekoj) vojni sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, ili sa Ebu Bekrom, i Umerom i Usmanom, bio zadovoljan Allah od njih (s njima).

(Tj. Veliko imanje stekao je samo kao dio koji mu je dodijeljivan iz ratnoga plijena od raznih vojni, ratova, borbi u kojima je učestvovao još sa Muhamedom a.s., pa poslije sa Ebu Bekrom r.a., i Umerom r.a., i Usmanom r.a. za njihove vladavine.)

Rekao je Abdullah, sin Zubejra: Pa sam računao šta je na njemu od duga (koliki je dug, koliko je dužan), pa sam našao njega dvije hiljade hiljada i dvjesta hiljada (tj. dva miliona i dvjesta hiljada). Rekao je: Pa je sreo Hakim, sin Hizama, Abdullaha, sina Zubejra, pa je rekao:

"O sine moga brata (O bratiću)! Koliko je na mome bratu od duga?" Pa je sakrio njega, pa je rekao: "Stotinu hiljada." Pa je rekao Hakim: "Tako mi Allaha ne mislim vaša imanja (da) obuhvataju (tj. da su dovoljna) za ovu (sumu, svotu)." Pa je rekao njemu Abdullah: "Pa je si li vidio tebe (Pa šta misliš) ako je bila (suma duga) dvije hiljade hiljada (dva miliona) i dvjesta hiljada?" Rekao je: "Ne mislim (Ne smatram) vas (da vi) možete ovo. Pa ako ste bili (tj. ako budete) nemoćni od (neke) stvari od njega (od duga), pa tražite pomoć sa mnom (tj. u mene)." Rekao je: A bio je Zubejr sebi kupio Gabete (Gabu) za stotinu i sedamdeset hiljada, pa je prodao nju Abdullah za hiljadu hiljada (tj. za milion) i šest stotina hiljada. Zatim je ustao, pa je rekao:

"Ko je bio (takav da) je za njega na Zubejru (neko) pravo (tj. Ko ima neko svoje pravo pri Zubejru - Ko potražuje nešto od Zubejra - Kome je Zubejr ostao dužan nešto), pa neka dođe nama u Gabu." Pa je

došao njemu Abdullah, sin Dža'fera, a bilo je njemu na Zubejru četiri stotine hiljada (Zubejr mu je bio dužan četiri stotine hiljada), pa je rekao Abdullahu: "Ako ste htjeli (tj. Ako hoćete), ostavio sam (tj. ostaviću) nju (tu sumu) vama." Rekao je Abdullah: "Ne." Rekao je: "Pa ako hoćete, učinićete nju u (one) što odgađate (za kasnije da platite) ako ste odgodili (nekoga)." Pa je rekao Abdullah: "Ne." Rekao je: Rekao je: "Pa odsjecite za mene (jedan) komad (od zemljišta Gabe za moj potraživani dug)." Pa je rekao Abdullah: "Za tebe (tj. Tebi) je od ovdje do ovdje (odavde dovde)." Rekao je: Pa je prodao od njih (od zemljišta i kuća jedan dio), pa je izvršio (isplatio) njegov dug, pa je ispunio u cijelosti njega. I ostalo je od nje (od Gabe) četiri dijela i polovina. Pa je došao na Muaviju, a kod njega su Amr, sin Usmana, i Munzir, sin Zubejra, i Ibnu Zem'ate. Pa je rekao njemu Muavija: "Koliko se je procijenila Gaba?" Rekao je: "Svaki dio je stotinu hiljada." Rekao je: "Koliko je ostalo?" Rekao je: "Četiri dijela (parcele) i (jedna) polovina." Rekao je Munzir, sin Zubejra: "Već sam uzeo (tj. Ja kupih jedan) dio za stotinu hiljada." Rekao je Amr, sin Usmana: "Već sam uzeo (i ja jedan) dio za stotinu hiljada." I rekao je Ibnu Zem'ate: "Već sam uzeo (i ja jedan) dio za stotinu hiljada." Pa je rekao Muavija: "Koliko je ostalo?" Pa je rekao: "Dio i polovina." Rekao je: "Uzeo sam ga (ostatak, Uzeću ga) za stotinu i pedeset hiljada." Rekao je: I prodao je Abdullah, sin Dža'fera svoj dio Muaviji za šest stotina hiljada. Pa pošto je svršio (završio) Ibnu Zubejr izvršenje (isplatu) njegova duga, rekli su sinovi Zubejra:

"Razdijeli među nas našu nasljeđevinu." Rekao je: "Ne tako mi Allaha, neću razdijeliti među vas do (da) dozivam (vičem u) vrijeme (skupa naroda na hodočašću) četiri godine: "Zar ne (tj. Pažnja)! Ko je bio (taj da je) za njega na Zubejru (kakav) dug, pa neka dođe nama, pa neka (pa da) izvršimo (isplatimo) njega." Rekao je: Pa je počeo svake godine (da) doziva (viče) u vrijeme (hodočašća). Pa pošto su prošle četiri godine, razdijelio je među njih. Rekao je: Pa bile su za (tj. u) Zubejra četiri žene. I podigao je (Abdullah oporučenu) trećinu, pa je pogodila (dopala) svaku ženu (dopalo svakoj ženi) hiljadu hiljada (milion) i dvjesta hiljada. Pa sav (cjelokupan) njegov imetak (sve, svo njegovo imanje) je pedeset hiljada hiljada (pedeset miliona) i dvjesta hiljada.

GLAVA:

Kada je poslao vođa (nekoga) poslanika u (nekoj) potrebi ili je zapovjedio njemu za boravljenje (za ostajanje u mjestu prebivanja tj. za izostajanje od pohoda u borbu), da li će se dati dio njemu (od ratnoga plijena)?

PRIČAO NAM JE Musa, pričao nam je Ebu Avanete, pričao nam je Usman, sin Mevhiba, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bio je odsutan (tj. Izostao je) Usman samo od Bedra. Pa zaista on (je taj što) je bila pod njim (tj. u njegovom braku, njegova žena) kći poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a bila je (tada) bolesna, pa je rekao njemu Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista je tebi nagrada (jednoga) čovjeka od (onih) ko je prisustvovao Bedru i njegov dio (u ratnom plijenu)."

GLAVA:

A od dokaza na (to) da je petina (ratnoga plijena) za udese (nevolje, nepredviđene izdatke) muslimana - je (ta činjenica) što je pitalo (tj. molilo, tražilo pleme) Hevazin Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, za (zbog) njegovoga dojenja u (među) njima (jer je Halima od toga plemena), pa je tražio dozvoljenje (dozvolu) od muslimana (da bi udovoljio Hevazinu), i (druga činjenica) što je bio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) obeća ljudima da će dati njima od plijena (dobiti mirnodopske) i ratnih plijenova (zarobljenih u borbi - i to da će im dati) od petine, i (treća činjenica) što je dao (davao) Pomagačima i što je dao Džabiru, sinu Abdullaha datule Hajbera.

PRIČAO NAM JE Seid, sin Ufejra, rekao je: pričao mi je Lejs, rekao je: pričao mi je Ukajl od Ibnu Šihaba, rekao je: i tvrdio je Urvete da su Mervan, sin Hakema, i Misver, sin Mahremeta, izvijestila njih dvojica njega da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao kada je došlo njemu izaslanstvo (plemena) Hevazin primivši (oni) Islam; pa su pitali (molili) njega da vrati k njima njihova imanja i

njihovo roblje (zarobljenike) - pa je rekao njima poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Najdraži govor k meni je najistinitiji (od) njega, pa sebi odaberite jednu (od) dvije grupe (zarobljenih dobara, vrednota): ili roblje, ili imovinu. A već sam bio promišljao se za njih (tj. iščekivao sam ih - nisam žurio za njih da donosim konačnu odluku)." A već je bio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, sebi pogledao (iščekivao) njih deset i nekoliko noći (tj. dana) kada se povratio iz Taifa. Pa pošto se razjasnilo (pokazalo se jasno) njima da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, nevraćač (tj. da neće vratiti) k njima (ništa drugo) osim jednu (od) dvije grupe (dobara), rekli su: "Pa zaista mi odabiremo naše roblje." Pa je ustao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u muslimanima (među muslimane), pa je hvalio na Allaha sa (onim načinom) što je On njegov pripadnik, zatim je rekao:

"Što se tiče poslije, pa zaista ova vaša braća već su došla nama kajući se (oni), i zaista ja sam već vidio (razmatrao, smatrao) da vratim k njima njihovo roblje. Ko voli (želi) da odobri (to), pa neka (to) učini. A ko voli (želi) od vas da bude na svome dijelu (tako) da dadnemo njemu njega (daćemo mu ga) od prvoga (slijedećega plijena) što će zaplijeniti Allah na nas (nama), pa neka (tako) učini." Pa su rekli ljudi: "Već smo odobrili to, o poslaniče Allaha, za njih (njima)." Pa je rekao njima poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Zaista mi ne znamo ko je dozvolio od vas u tome (da se tako postupi, i ne možemo razlučiti njega) od (onoga) ko nije dozvolio, pa vratite se (u svoje vojne jedinice tako) da podignu (tj. da dostave) k nama vaši poznavaoci (vaši vještaci) vašu stvar." Pa su se vratili ljudi. Pa su razgovarali s njima njihovi poznavaoci (vještaci), zatim su se vratili k poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa su izvijestili njega da su oni već odobrili (tj. ocijenili kao dobro) pa su dozvolili. Pa ovo (Pa to) je (vijest, izvještaj) koji je dopro nama o roblju Hevazina.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Abdul-Vehhaba, pričao nam je Hamad, pričao nam je Ejub od Ebu Kilabeta, rekao je: (rekao je Ejub) a pričao mi je Kasim, sin Asima, Kulejbija - a ja sam za pričanje Kasima pamtljiviji (nego Ebu Kilabete), (a Kasim je pričao) od Zehdema, rekao je:

Bili smo kod Ebu Musa-a, pa je došlo spominjanje kokoši (tj. pa je donešena kokoš na trpezu), a kod njega je (i jedan) čovjek od Tejmulahovića, crven kao da je on od robova (zarobljenih od Vizantinaca), pa je pozvao njega (toj) hrani (tj. na kokoš). Pa je rekao (taj čovjek): "Zaista ja sam vidio nju (kokoš da) jede (jednu nečistu) stvar, pa sam se ogadio (na) nju (tj. pa sam je ocijenio kao nečistu, prljavu), pa se zakleo (pa sam se zakleo da kokoši) neću jesti." Pa je rekao (Ebu Musa): "Ovamo (tj. Hajde jedi)! Pa neka pričam (Pa ću pričati) vama o tome. Zaista ja sam došao poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u nekolicini od Eš'arijevića (da) tražimo nošenje (od) njega (tj. da tražimo od njega da nam dadne jahaćih i tovarnih životinja da bi mogli krenuti s njim u borbu na Tebuk). Pa je rekao:

"Tako mi Allaha neću natovariti (nositi) vas, i nema kod (tj. u) mene (ništa) što bih nosio (natovario) vas (na njega)." I (odmah iza toga) došlo se poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, sa (nekakvim) plijenom deva (tj. dovedene su mu neke deve koje su zaplijenite kao ratni plijen), pa je pitao od (tj. za) nas, pa je rekao: "Gdje je (ona) Eš'arijevićka nekolicina?" Pa je zapovjedio za nas (da se obezbijedimo, opskrbimo) sa pet deva bijelih vrhova (od grba na leđima). Pa pošto smo otišli, rekli smo: "Šta smo napravili? Neće se blagosloviti nama." Pa smo se povratili k njemu, pa smo rekli: "Zaista (smo) mi pitali (molili) tebe da nosiš (natovariš) nas, pa si se zakleo da nećeš nositi (natovariti) nas. Pa je si li zaboravio (da si se zakleo)?" Rekao je:

"Nisam ja natovario vas, ali Allah je natovario vas. A zaista ja tako mi Allaha, ako je htio (tj. ako tjedne, ako hoće) Allah, neću se zaklesti (zakleti ni) na (jednu) zakletvu, pa vidim (tj. pa opazim neku drugu stvar) osim nje (da) je bolja od nje (od one stvari na koju sam se zakleo - neću postupiti drukčije) osim (tako da) sam došao (tj. da ću doći, da ću učiniti postupak) koji je on bolji, a odriješio sam se nje (zakletve, tj. a odriješiću se zakletve sa iskupljenjem zakletve onako kako je to propisano)."

(Biće poslije govora o kazni i iskupljenju za prekršenu zakletvu.)

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Nafi'a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, poslao (jednu) četu, u njoj je (bio i) Abdullah, sin Umera, prema Nedždu, pa su zaplijenili mnoge deve. Pa su bili njihovi udjeli (dijelovi koje su dobili od toga ratnoga plijena svaki po (dvanaest deva, ili jedanaest deva), i dobili su viška po (jednu) devu.

(Doslovno: i dalo im se viška po deva svakom.)

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, izvijestio nas je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba, od Salima, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, davaše višak (tj. bio je običaja da daje višak od ratnoga plijena nekim) ko (je takav da) pošalje od četa (u naročiti zadatak, tj. davaše višak onim četama sa osobitim zadacima) za njihove osobe naročito (davao bi višak) osim razdjeljivanja općenitosti vojske (tj. osim dijela koji je dobio svaki pojedinac obične vojske).

(Veli se da se na ime viška davao peti dio od petine ratnoga plijena.)

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Ala-a, pričao nam je Ebu Usamete, pričao nam je Burejd, sin Abdullaha, od Ebu Burdeta, od Ebu Musa-a, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Doprlo je nama izlaženje Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, a mi smo u Jemenu, pa smo izašli seleći (mi) k njemu ja i dva moja brata. Ja sam najmlađi (od) njih. Jedan (od) njih dvojice je Ebu Burdete, a drugi je Ebu Ruhm. Ili je rekao u (društvu) nekoliko, ili je (pak) rekao u (društvu) pedeset i tri ili pedeset i dva čovjeka od moga naroda (izašli smo seleći k Muhamedu a.s.). Pa smo se ukrcali (na jednu) lađu, pa je bacila nas naša lađa k negusu (abesinskom vladaru, tj. na njegovu teritoriju). I složili smo se (tj. susreli smo se sa) Džaferom, sinom Ebu Taliba, i njegovim drugovima kod njega. Pa je rekao Džafer:

"Zaista poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, poslao je nas ovdje, i zapovjedio je nama za boravljenje (za boravak ovdje), pa boravite (ostanite) sa nama." Pa smo boravili sa njim (dotle) dok smo

došli svi (najzad u Medinu). Pa smo se složili (tj. sreli sa) Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, kada je (on) sebi osvojio Hajber, pa je dao dio za nas (nama). Ili je rekao: Pa je dao nama od njega. A nije razdijelio (ni) za jednoga (čovjeka koji) je bio odsutan od (borbe) osvajanja Hajbera od nje (od dobiti, hajberskoga plijena nijednu) stvar (nikome drugome) osim za (onoga, tj. osim onome) ko je prisustvovao sa njim, osim (tj. izuzevši jedino) drugove naše lađe sa Dža'ferom i njegovim drugovima. Razdijelio je za njih (premda nisu bili u borbi - dao im je dio) sa njima (sa borcima).

PRIČAO NAM JE Alija, pričao nam je Sufjan, pričao nam je Muhamed, sin Munkedira, čuo je Džabira, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Da je već došao meni imetak (prihod, porez iz) Bahrejna, zaista već bih dao tebi ovako (ili: ovoliko, ovoliko), i ovako i ovako." Pa nije došao dok se je zgrabio (tj. dok je, čak je i umro) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio. Pa pošto je došao imetak Bahrejna, zapovjedio je Ebu Bekr (jednome) dozivaču pa je dozivao (razglasio, vikao): "Ko je bio (taj da je ostao) njemu kod poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (neki) dug ili obećanje, pa neka dođe nama." Pa sam došao njemu, pa sam rekao: "Zaista je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao meni tako i tako (to i to)." Pa je sipao (nasuo, usuo) meni tri (pregršti). I počeo je Sufjan (da) sipa sa svojim dvjema šakama (rukama) skupa (zajedno da bi pokazao kako mu je usuo, nasuo), zatim je rekao nama: "Ovako je rekao nama Ibnul-Munkedir." A rekao je jednom (jedanput): Pa sam došao Ebu Bekru, pa sam pitao (molio, tražio), pa nije dao meni. Zatim sam došao njemu treći (puta) pa sam rekao: "Pitao (Molio) sam te, pa nisi dao meni, zatim sam pitao tebe, pa nisi dao meni, zatim sam pitao tebe, pa nisi dao meni. Pa ili ćeš da dadneš meni, ili ćeš da škrtariš od mene?!" Rekao je: Rekao si: "Škrtariš na meni. Nisam spriječio (tj. Nisam odbio) tebe (ni) od (jednoga) puta (a da je drukčije stanje bilo) osim (tako), a ja hoću da dadnem tebi." Rekao je Sufjan: A pričao nam je Amr od Muhameda, sina Alije, od Džabira: Pa je nasuo (sipao) meni (jedno) sipanje i rekao je: "Broji nju (tj. Izbroji tu količinu, sumu novaca)!" Pa sam našao nju (da iznosi) pet stotina. Rekao je: "Pa uzmi slično (jednako) njoj dva puta." A rekao je - misli (na) Ibnul-Munkedira: "A koja bolest je bolnija (tj. ružnija) od škrtosti?"

PRIČAO NAM JE Muslim, sin Ibrahima, pričao nam je Kurrete, sin Halida, pričao nam je Amr, sin Dinara, od Džabira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Dok poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, razdjeljuje ratni plijen u Dži'rani (u mjestu Dži'ranete), kadli je rekao (tj. kadli reče) njemu (jedan) čovjek:

"Budi pravedan (Čini pravedno)!" Pa je rekao njemu: "Bio si nesretan (tj. Zalutao si) ako nisam bio pravedan."

GLAVA

(onoga) što je dao (učinio dobročinstvo) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, na zarobljenike bez da dijeli na petine (na pet dijelova njih, tj. da ih oslobodi, pusti bez otkupljivanja, iskupljenja, bez protuusluge).

PRIČAO NAM JE Ishak, sin Mansura, izvijestio nas je Abdurrezak, izvijestio nas je Mamer od Zuhrije, od Muhameda, sina Džubejra, od njegova oca (Džubejra, sina Mut'ima), bio zadovoljan Allah od njega, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao o zarobljenicima Bedra:

"Da je bio Mut'im, sin Adijja, živ (sada), zatim (da) je razgovarao sa mnom o ovim smrdljivim (zarobljenim bezbožnicima), zaista bih ostavio (ja) njih njemu."

(To jest: Dao bi ih njemu, pustio bi on njih na slobodu zbog njega - Mut'ima, jer je Mut'im, iako i sam idolopoklonik, nastojaše da se prekine bojkot muslimana, i Mut'im je pružao zaštitu Muhamedu a.s. poslije smrti Ebu Taliba dok Muhamed a.s. nije odselio u Medinu. Šafijski pravnici vele da je poslije ovoga slučaja, poslije Bedra, objavljen ajet o diobi ratnoga plijena na pet dijelova - bio plijen zarobljeno ljudstvo ili materijalna dobra: stoka, i novac, i roba i slično - pa vrhovni zapovjednik ne može to pustiti i osloboditi bez odobrenja boraca i bez njihove privole, kao što je postupio i Muhamed a.s. sa

zarobljenicima plemena Hevazin poslije borbe na Hunejnu. Hanefijski pravnici nisu toga stanovišta, i oni navedeni hadis smatraju i danas da je u važnosti, da nije dokinut. To tako smatra i Buharija kao samostalni mudžtehid-pravnik, a poznati su mu bili i stanovište šafiita-šafija i njihovi dokazi za njihovo stanovište.)

GLAVA:

A od dokaza na (tj. za to) da je petina (ratnoga plijena) za vođu i da će on dati nekoj svojoj rodbini osim neke (mimo neke svoje rodbine) - je (i ta činjenica) što je razdijelio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, za Muttaliboviće i Hašimoviće od petine Hajbera.

Rekao je Umer, sin Abdul-Aziza: Nije općenito uzeo (obuhvatio) njih (sve Kurejševiće) s time, i nije naročito činio (bližem) rođaku osim (mimo onoga) ko je potrebniji k njemu iako je bio (onaj) koji (je taj što) je dao (njemu dalji u srodstvu od onoga što mu nije dao - a to) zbog (toga) što se tužio k njemu od potrebe (nužde) i zbog (toga) što je (poteškoća) dotakla njih u njegovoj strani (bivši na njegovoj strani, zbog njega ih je dotakla poteškoća) od njihovoga naroda i njihovih saveznika (saveznika bezbožaca iz njihovog naroda).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, pričao nam je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba, od Ibnul-Musejjeba, od Džubejra, sina Mut'ima, rekao je:

Išao sam ja i Usman, sin Affana k poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa smo rekli:

"O poslaniče Allaha! Dao si Muttalibovićima, a ostavio si nas, a mi i oni smo od tebe u jednom stepenu." Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Muttalibovići i Hašimovići su samo jedna stvar."

Rekao je Lejs: Pričao je meni Junus i povećao je: rekao je Džubejr: A nije razdijelio (dodijelio) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, za Abdušemsoviće, a ni za Nevfeloviće.

(Muttalib, Hašim, Abdušems i Nevfel su sinovi Abdumenafa. Usman je Abdušemsović, a Džubejr je Nevfelović.)

A rekao je Ibnu Ishak: Abdu Šems, i Hašim i Muttalib su braća za majku (jednu, tj. od jedne matere), a njihova majka je 'Atikete, kći Murreta. A bio je Nevfel njihov brat za njihovoga oca (tj. po ocu brat, a od druge majke).

GLAVA

(onoga) ko nije dijelio na petine zguljene stvari (otete stvari sa protivnika, od protivnika kao ratne trofeje), i ko je ubio ubicu (tj. onoga koji je htio da ubije), pa njemu je njegovo zguljivanje (uzimanje sa njega njegovih stvari) bez da se (to) dijeli na petine i (GLAVA) suda vođe o njemu (o zguljivanju-uzimanju, skidanju).

(O tom šta sve spada u ratni trofej što ga borac može uzeti sa ubijenoga protivnika, postoje razna stanovišta. Jedni kažu sve što je protivniku pripadalo kao lična imovina: oružje, odjeća i konj. Drugi kažu konj i druga vrsta jahaće i tovarne životinje ne spadaju u trofej, pa se mora dati u opći ratni plijen, a sve ostalo lično vlasništvo protivnika koje se uz njega nađe spada u trofej. Treći kažu da je trofej samo oružje i ostala lična ratna oprema protivnika i samo to može borac s njega zguliti, uzeti. To su napomene u vezi značenja riječi "selebun" plural - "eslabun". Riječ "selebun" množina "eslabun" u daljem tekstu mjesto zguljene stvari prevodiće se skraćeno sa izrazom trofej, trofeji.)

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jusuf, sin Madžišuna, od Saliha, sina Ibrahima sina Abdurahmana sina Avfa, od njegova oca, od njegova djeda, rekao je:

Dok sam ja stajač (Dok sam stajao) u (bojnom) redu (na) dan Bedra, pa sam gledao (na prostor) od svoje desne i svoje lijeve (strane), pa kadli ja (zajedno) sa dva dječaka (tj. mladića) od Pomagača, novi su zubi njih dvojice (tj. skorašnjih godina, mlađi su njih dvojica), želio sam da budem među jačim od njih dvojice.

("Adleu" doslovno znači: čvrstih rebara, a to će reći razvijen, jak, snažan.)

Pa je stisnuo (rukom) mene jedan (od) njih dvojice, pa je rekao: "O moj striče! Da li poznaješ Ebu Džehla?" Rekao sam: "Da. Šta je tvoja potreba k njemu, o sine moga brata (o bratiću)?"

(Običaj je i danas da u razgovoru mlađi naziva starijega stricem-amidžom iako o tom nije riječ, iako mu nije stric. Na takvo oslovljavanje, normalno je da i odgovor bude sličan, tj. da ga - tj. mlađu osobu - nazove bratićem iako mu nije bratić.)

Rekao je: "Izvijestio sam se (tj. Obavješten sam) da on psuje poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Tako mi (Onoga) koji (je taj što) je moja duša u Njegovoj ruci zaista ako vidim njega, neće se rastaviti moja crnina (od) njegove crnine (tj. moje tijelo od njegova tijela drukčije) do (da) umre (dok ne umre) žurniji od nas (tj. onaj koji više žuri ka smrti od nas dvojice)." Pa sam se začudio zbog toga. Pa je stisnuo mene drugi pa je rekao meni slično njoj (navedenoj riječi, rečenici). Pa nisam ostao (dugo) da sam ugledao (pogledao) k Ebu Džehlu (koji u tom času) kruži u (među) ljudima. Rekao sam:

"Zar ne (tj. Pazite)! Zaista ono je drug vas dvojice koji (je taj što) ste vas dvojica pitala mene (za njega)." Pa su se njih dva požurila (natjecala) njemu sa dva mača (sablje) njih dvojice, pa su njih dva udarala njega dok su njih dva ubila njega. Zatim su njih dva otišla k poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa su njih dva izvijestila njega. Pa je rekao:

"Koji (od) vas dvojice je ubio njega?" Rekao je svaki jedan (pojedini) od njih dvojice (dakle: rekli su pojedinačno): "Ja sam ubio njega." Pa je rekao: "Da li ste vas dva potrali (otrali, očistili od krvi) dva mača vas dvojice?" Rekli su njih dva: "Ne." Pa je pogledao u (ta) dva mača, pa je rekao: "Obadva vas dva ste ubili njega (Oba ste ga ubili). Njegov trofej (tj. trofej sa Ebu Džehlovoga tijela) je za Muaza, sina Amra sina Džemuha (tj. trofej je Muazov). A njih dva bila su Muaz, sin Afra-a, i Muaz, sin Amra sina Džemuha.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, od Malika, od Jahja-a, sina Seida, od Ibnu Efleha, od Ebu Muhammeda, slobodnjaka Ebu Katadeta, od Ebu Katadeta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Izašli smo sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, godine Hunejna (tj. u godini u kojoj je bila borba na Hunejnu). Pa pošto smo se sreli (sukobili sa neprijateljem), bilo je za muslimane (jedno) kruženje (u početku, tj. jedna grupa muslimana je bila nestalna u borbi, jer su bili počeli napredovati, a onda su se povukli, uzmakli). Pa sam vidio (jednoga) čovjeka od idolopoklonika (kako) je nadvisio (jednoga) čovjeka od muslimana (tj. popeo se na njega oborivši ga), pa sam zaokružio (zaobišao) dok sam došao njemu iza njega dok (tj. te) sam udario njega sa mačem na užetu (po užetu, tj. po žili, živcu) njegova ramena. Pa se okrenuo na mene, pa je privukao mene (jednim takvim) privlačenjem (da) sam našao od njega (od toga privlačenja) vjetar (tj. miris) smrti. Zatim je stigla njega smrt, pa je poslao (tj. pustio) mene. Pa sam se priključio Umeru, sinu Hattaba, pa sam rekao:

"Šta je umu ljudi (Šta je ljudima)?" Rekao je: "Stvar Allaha (tj. Sudbina Allaha je ovo. Ili: Stvar Allaha je pobjednik. Tj. Allahova stvar će pobjediti makar bili poraženi muslimani ponekad.)." Zatim su se zaista ljudi povratili (tj. pribrali su se i sredili su se da u borbu ponovno stupe). I sjeo je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (nakon ponovnoga napada na položaj neprijatelja i nakon pobjede) pa je rekao:

"Ko je ubio ubicu, (a) on ima na njega (na to, za to) dokaz, pa njemu je njegov (pa za njega je) trofej." Pa sam ustao pa sam rekao: "Ko svjedoči meni?" ("Ko će posvjedočiti meni?") Zatim sam sjeo. Zatim je rekao: "Ko je ubio ubicu, (a) on ima na njega dokaz, pa njemu je njegov trofej." Pa sam ustao pa sam rekao: "Ko svjedoči meni?" Zatim sam sjeo. Zatim je rekao treći (puta) slično njemu (slično tome). Pa sam ustao. Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Šta je tebi, o Ebu Katadete?" Pa sam ispričao njemu priču (o svome slučaju). Pa je rekao (jedan) čovjek: "Istinit je bio (Istinu je rekao), o poslaniče Allaha, i njegov trofej je kod mene, pa zadovolji ga od mene." Pa je rekao Ebu Bekr Siddik, bio zadovoljan Allah od njega: "Ne tako mi Allaha! Tada neće namjerno učiniti k (jednom) lavu od

lavova Allaha (koji) se bori za Allaha i Njegova poslanika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) dadne tebi njegov trofej." Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Istinit je bio (tj. Istinu je rekao Ebu Bekr)." Pa je dao njemu (Muhamed a.s. Ebu Katadetu). Pa sam prodao oklop (od toga trofeja), pa sam (sebi) kupio za njega (jedan) vrt u (među) Selimetovićima. Pa zaista on (taj vrt) je zaista prvo imanje (što) sam sebi ukorijenio (sastavio) njega u Islamu.

GLAVA

(onoga) što je bio (običaja) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (da) daje (nestalnim muslimanima da bi postali) složena (sjedinjena, stalna, čvrsta) njihova srca (i drugima) osim njih od petine i slično njoj.

Predao je njega (to) Abdullah, sin Zejda od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Jusufa, pričao nam je Evzaija od Zuhrije, od Seida, sina Musejjeba, i Urveta, sina Zubejra, da je Hakim, sin Hizama, bio zadovoljan Allah od njega, rekao:

Pitao (tj. Tražio) sam (od) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je dao meni. Zatim sam pitao njega pa je dao meni, zatim je rekao meni:

"O Hakime! Zaista ovo imanje je zeleno (lijepo), slatko, pa ko je uzeo njega sa darežljivošću (neke) osobe, blagoslovilo se je njemu u njemu. A ko je uzeo njega sa natkučivanjem osobe (osobi), nije se blagoslovilo njemu u njemu, i bio je kao (onaj) koji jede, a neće se zasititi (najesti). A najviša ruka je bolja od najniže ruke."

Rekao je Hakim: Pa sam rekao: "O poslaniče Allaha! Tako mi (Onoga) koji je poslao tebe sa istinom neću okrnjiti (tražiti i primiti ni) jednom (čovjeku, neću tražiti ni od koga, ni od jednog čovjeka) poslije tebe (nijednu) stvar dok se rastanem sa ovozemnošću." Pa je bio Ebu Bekr (običaja da) poziva Hakima zato (da) dadne njemu dar, pa neće da

primi od njega (nikakvu) stvar (ništa). Zatim je zaista Umer pozivao njega zato (da) dadne njemu, pa nije htio da primi. Pa je rekao:

"O skupino (družino) muslimana! Zaista ja sam ponudio njemu njegovo pravo koje je razdijelio (dao) Allah njemu od ovoga plijena (dobiti), pa neće da uzme njega (pa neće da ga uzme)." Pa nije okrnjio (tražio i uzeo bez traženja ni) jednom (čovjeku) od ljudi (ništa) poslije Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, dok je preminuo (tj. do smrti).

PRIČAO NAM JE Ebu Numan, pričao nam je Hamad, sin Zejda, od Ejuba, od Nafi-a da je Umer, sin Hattaba, bio zadovoljan Allah od njega, rekao:

"O poslaniče Allaha! Zaista ono bilo je na meni (kao obaveza) boravljenje (jednoga) dana (u ime pobožnosti u bogomolji, a tu obavezu sam dao još) u predislamlju." Pa je zapovjedio njemu da ispuni za njega (tj. za to boravljenje svoju obavezu). Rekao je: A pogodio je (tj. dobio je) Umer dvije robinje od roblja Hunejna, pa je stavio njih dvije u neku (od) kuća Meke. Rekao je: Pa je učinio dobročinstvo poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, na roblje Hunejna. Pa su počeli (da) trče u (po) putevima (tj. u ulicama Meke). Pa je rekao Umer: "O Abdullahe! Gledaj, šta je ovo?" Pa je rekao: "Učinio je dobročinstvo poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, na roblje (tj. pustio je roblje)." Rekao je: "Idi, pa pusti dvije robinje." Rekao je Nafi': A nije učinio umru poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, od Dži'rane, a da je učinio umru, ne bi se sakrilo na Abdullaha (tj. ne bi mu bilo nepoznato). A povećao je Džerir, sin Hazima, od Ejuba, od Nafi-a, od Ibnu Umera, rekao je: Od petine (je dobio dvije robinje). A predao je njega (tj. pričao je navedeni hadis) Mamer od Ejuba, od Nafi-a, od Ibnu Umera u (hadisu o) zavjetu, a nije rekao: "..... (jednoga) dana."

(Znači da je spomenuo da ima obavezu da boravi, ali nije spomenuo koliko to boravljenje treba da traje: jedan dan, ili više dana.)

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Džerir, sin Hazima, pričao nam je Hasen, rekao je: pričao mi je Amr, sin Tagliba, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Dao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (nekom) narodu, a spriječio (zapostavio, izostavio) je druge. Pa kao da su oni korili njega. Pa je rekao:

"Zaista ja dajem (nekom) narodu (tj. nekim ljudima), bojim se iskrivljenja (tj. skretanja sa istine, sa pravoga puta) i njihovoga nestrpljenja. A prepuštam (neke) narode (tj. ljude) ka (onome) što je učinio Allah u njihovim srcima od dobra i bogatstva. Od njih je (jedan takav) Amr, sin Tagliba." Pa je rekao Amr, sin Tagliba: "Ne volim (tj. Ne želim) da je meni za riječ poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, crvene deve (tj. volim tu riječ nego da su mi date na dar crvene deve)." Povećao je Ebu Asim od Džerira, rekao je: čuo sam Hasena (da) govori: pričao nam je Amr, sin Tagliba da se je poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, došlo sa imanjem; ili sa robljem (tj. donešeno mu je imanje, ili mu je dovedeno roblje), pa je razdijelio njega sa ovim (načinom kako je spomenuto u hadisu).

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, pričao nam je Šubete od Katadeta, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista ja dajem Kurejševićima (da) se složim (s) njima, jer su zaista oni skorašnjeg vremena sa predislamljem (bili povezani, tj. doskora su bili nemuslimani, pa s darivanjem želim da ih što brže i što jače povežem za Islam zaboravljajući oni idolopoklonstvo i doba prije Islama)."

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb, pričao nam je Zuhrija, rekao je: izvijestio me je Enes, sin Malika da su (neki) ljudi od Pomagača rekli za poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, kada je zaplijenio Allah na Svoga (tj. Svome) poslaniku, pomilovao ga Allah i spasio, od imanja (imetaka) Hevazina što je zaplijenio, pa je počeo (da) daje (nekim) ljudima od Kurejševića stotinu od deva (sto deva, kamila), pa su rekli:

"Oprostio Allah Svome poslaniku! Pomilovao ga Allah i spasio. Daje Kurejševićima, a ostavlja nas, a naše sablje (mačevi) kapaju od

njihovih krvi (tj. sa naših sabalja kapa krv Kurejševića, jer su doskora bili nemuslimani, pa smo morali krvaviti naše mačeve ratujući protiv njih)." Rekao je Enes: Pa se pričalo poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, za njihov govor. Pa je poslao k Pomagačima (poziv da se skupe), pa je sakupio njih u kupolu od kože (tj. u jedan šator), a nije pozvao sa njima nijednoga (čovjeka drugoga) osim njih. Pa pošto su se sakupili, došao im je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Šta (Kakav) je bio (nekakav) razgovor (pričanje što) je dopro meni od vas?" Rekli su njemu njihovi pravnici (ili: razumni, pametni ljudi): "Što se tiče naših misaonih (tj. uglednih ljudi čije se mišljenje cijeni i traži), pa nisu govorili (nisu rekli nijedne) stvari (tj. ništa). A što se tiče (nekih) ljudi od nas (što) su novi njihovi zubi (tj. koji su mladi), pa rekli su: "Oprostio Allah Svome poslaniku! Pomilovao ga Allah i spasio. Daje Kurejševićima, a ostavlja Pomagače, a naše sablje kapaju od njihovih krvi." Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista ja dajem (nekim) ljudima (koji su takvi da) je skorašnje njihovo vrijeme (koje ih veže) za bezvjerstvo. Zar niste zadovoljni da odu ljudi sa imanjima (da odnesu imanja), a (da) se (vi) vratite k vašim stanovima sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa tako mi Allaha (ono) što se obrćete (vraćate) s njime bolje je od (onoga) što se obrću (vraćaju oni) s njime." Rekli su: "Da, o poslaniče Allaha. Već smo se zadovoljili." Pa je rekao njima: "Zaista vi ćete vidjeti poslije mene žestoko samoljublje (ili: davanje prednosti drugim licima nad vama), pa strpite se dok sretnete Allaha (na sudnjem danu) i Njegova poslanika, pomilovao ga Allah i spasio, na bunaru (koji će on imati na sudnjem danu)." Rekao je Enes: Pa se nismo strpili.

PRIČAO NAM JE Abdul-Aziz, sin Abdullaha, Uvejsija, pričao nam je Ibrahim, sin Sa'da, od Saliha, od Ibnu Šihaba, rekao je: izvijestio me Umer, sin Muhameda sina Džubejra sina Mut'ima, da je Muhamed, sin Džubejra, rekao: izvijestio me je Džubejr, sin Mut'ima, da je ono dok je on sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i sa njim ljudi dolazeći (on) od Hunejna, objesili su se poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, Beduini pitaju ga (tj. traže darove od

njega) dok su prisilili njega k (jednom) trnu, pa je ugrabio (zakačio, zahvatio taj trn) njegov ogrtač. Pa je stao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Dajte mi moj ogrtač, pa da je bio ovoga trnja stoka (marva, ili: kad bi bilo stoke koliko ima ovoga trnja), zaista bih razdijelio ga među vas (zaista bih je razdijelio vama), zatim nećete naći (ili: ne bi vi našli) mene škrta, a ni lažova, a ni strašljiva (kukavicu)."

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Malik od Ishaka, sina Abdullaha, od Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bio sam (u prilici da) idem sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, a na njemu je (jedan) nedžranski ogrtač, gruboga poruba (opšiva), pa je stigao njega (jedan) Beduin, pa je potegao (povukao) njega žestokim tegljenjem, čak sam pogledao k strani (doslovno: plohi) ramena Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, već je ostavio trag u njemu (tj. na ramenu) porub (toga) ogrtača od žestine njegova tegljenja, zatim je rekao:

"Zapovjedi mi, od imanja Allaha koje je kod tebe." Pa se obazreo (obazro) k njemu, pa se osmjehnuo, zatim je zapovjedio njemu za darovanje (neki dar da mu se dadne).

PRIČAO NAM JE Usman, sin Ebu Šejbeta, pričao nam je Džerir od Mansura, od Ebu Vaila, od Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Pošto je bio dan Hunejna, izabrao je (tj. Dao je prednost) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (za neke) ljude u diobi (ratnoga plijena), pa je dao Akre-u, sinu Habisa, stotinu od deva (sto deva), i dao je Ujejnetu slično tome, i dao je (nekim) ljudima od velikaša Arapa, pa je izabrao njih (dao je prednost za njih, njima) tada u diobi. Rekao je (jedan) čovjek:

"Tako mi Allaha zaista ova dioba (je takva da) se nije bilo pravedno u njoj i nije se htjelo s njom lice Allaha." Pa sam rekao (to za

sebe kaže Abdullah, sin Mes'uda): Tako mi Allaha zaista ću izvijestiti svakako Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. Pa sam došao njemu, pa sam izvijestio njega. Pa je rekao:

"Pa ko biva pravedan kada nije bio pravedan Allah i Njegov poslanik? Pomilovao Allah Musa-a (Mojsija)! Već se je uznemiravao (vrijeđao) sa više (prigovora) od ovoga, pa se je strpio."

PRIČAO NAM JE Mahmud, sin Gajlana, pričao nam je Ebu Usamete, pričao nam je Hišam, rekao je: izvijestio me moj otac od Esme, kćeri Ebu Bekra, bio zadovoljan Allah od njih dvoje, rekla je:

Bila sam (u takvoj prilici da) prenosim zrnje (sjemenje) iz zemlje Zubejra koja (je ta što) je odsjekao (tj. dodijelio) nju poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, na mojoj (svojoj) glavi, a on (taj komad zemlje, ta zemlja) je od mene na dvije trećine ferseha (udaljenosti).

(Ferseh je mjera za dužinu i iznosi oko osam kilometara.)

A rekao je Ebu Damrete od Hišama, od njegova oca da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, odsjekao (dodijelio) Zubejru (neku) zemlju od imetaka Nedirovića.

PRIČAO MI JE Ahmed, sin Mikdama, pričao nam je Fudajl, sin Sulejmana, pričao nam je Musa, sin Ukbeta, rekao je: izvijestio me je Nafi' od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je Umer, sin Hattaba udaljio (protjerao) Židove i kršćane iz zemlje Hidžaza. A bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pošto je pobijedio stanovnike Hajbera, htio (je) da izvede (udalji) Židove iz njega, a bila je zemlja, pošto je pobijedio nju, za Židove, i za Poslanika i za muslimane (razdijeljena), pa su pitali (tj. molili, tražili) Židovi (od) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, da ostavi njih na (uslov) da (oni) budu dosta (za) posao (rad oko obrade zemlje), a za njih (a njima neka) je polovina ploda (a da im se zato da polovina ploda). Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ustaljujemo vas na to dok smo htjeli (dok htjednemo, dokle nam bude volja)." Pa su se ustalili dok je (najzad) njih protjerao Umer u

svome zapovjedništvu (za vrijeme svoje vladavine, a protjerao ih je) k Tejmi i Erihi.

GLAVA

(onoga) što pogodi (tj. uzme borac) od hrane u zemlji rata (tj. u neprijateljskoj zemlji).

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, pričao nam je Šubete od Humejda, sina Hilala, od Abdullaha, sina Mugafela, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bili smo opkoljivači (opsjedači) dvorca (zamka) Hajbera, pa je bacio (jedan) čovjek torbu (kožnu, ranac), u njoj je (neki) loj, pa sam skočio zato (da) uzmem nju (torbu, ranac). Pa sam se obazreo pa kadli Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio. Pa sam se zastidio od njega (pa me je od njega bilo stid).

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Hammad, sin Zejda, od Ejuba, od Nafi-a, od Ibnu Umera, rekao je:

Bili smo (u prilikama da) pogodimo u našim vojnama (ratovima) med i grožđe, pa jedemo njega (pa ga jedemo), a ne dižemo njega (tj. a ne dostavljamo ga Muhamedu a.s., ne kazujemo za njega).

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Abdul-Vahid, pričao nam je Šejbanija, rekao je: čuo sam Ibnu Ebu Evfa-a, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (da) govori:

Pogodila nas je (jedna) glad (u) noćima Hajbera. Pa pošto je bio dan Hajbera, pali smo u domaće (pitome) magarce, pa smo sebi zaklali njih. Pa pošto su provreli lonci, povikao je vikač (dozivač, tj. telal, dobošar) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Izvrnite (tj. Prolijte) lonce, pa ne kušajte od mesa magaraca (nijedne) stvari." (dakle: ne jedite ništa od magarećeg mesa-pitomog.)

Rekao je Abdullah: Pa smo rekli: Zabranio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, samo zato (što je slučaj) da se oni nisu razdijelili na petine (na pet dijelova kao ratni plijen). Rekao je: A rekli su (neki) drugi: Zabranio je njih svakako (tj. u cijelosti je zabranio meso magaraca). I pitao sam Seida, sina Džubejra, pa je rekao: "Zabranio je njih svakako (sasvim, potpuno)."

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA

GLAVA

poreza (od glave, od osobe, ili poreza od zemlje, a misli se na porez koji daju nemuslimani koji su nastanjeni u muslimanskoj državi), i (GLAVA) međusobnoga ostavljanja (neprijateljstva, a to će reći: sklapanja međusobnoga ugovora o miru) sa štićenicima i zaraćenicima, i (GLAVA) govora Allaha, uzvišen je: "Borite se (protiv onih) koji neće vjerovati (ne vjeruju) u Allaha, a ni u zadnji dan (tj. u sudnji dan - strašni sud), i neće (da) zabranjuju što je zabranio Allah i Njegov poslanik, i neće (da) budu vjere vjere istine (makar oni bili) od (onih) koji (su ti što) se je dala njima knjiga (Božija - Biblija) dok dadnu porez od nadvladavanja, a oni su maleni." Poniženi (tj. riječi "sagirune" je isto što i "ezillau", a "ezillau" znači poniženi). I (GLAVA onoga) što je došlo o uzimanju poreza od Židova, i kršćana, i maga (obožavalaca Sunca, ili obožavalaca vatre) i nearapa (ili: Perzijanaca).

A rekao je Ibnu Ujejnete od Ibnu Ebu Nedžiha: rekao sam Mudžahidu: "Šta je stvar (ili stanje) stanovnika Sirije? Na njima je četiri zlatnika (poreza), a stanovnici Jemena (su u toj pogodnosti da) je na njima (jedan) zlatnik." Rekao je: "Učinilo se to od strane lakoće (tj. imućnosti, bogatsva - zbog imućnosti, kako je ko imućan, bogat)."

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan, rekao je: čuo sam Amra (da) je rekao:

Bio sam sjedač sa Džabirom, sinom Zejda, i Amrom, sinom Evsa pa je pričao njima dvojici Bedžalete godine sedamdesete, godine (u

kojoj) je hodočastio Mus'ab, sin Zubejra sa stanovnicima Basre (pričao im je) kod stepenica (basamaka) Zemzema, rekao je:

Bio sam pisar Džez'a, sina Muavije, strica (amidže) Ahnefa, pa je došlo nama pismo Umera, sina Hattaba, prije njegove smrti za (tj. na jednu) godinu (i u tom pismu ovo naređenje):

"Rastavite (brak) između svakoga zabranjenoga (rođaka) od maga (od poklonika vatre koji se žene sa najbližim u svome rodu ličnostima)." A nije bio Umer uzimao poreza od maga do (časa kada) je posvjedočio Abdurrahman, sin Avfa da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, uzimao njega (porez) od maga (mjesta) Hedžera.

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, rekao je: pričao mi je Urvete, sin Zubejra, od Misvera, sina Mahremeta, da je on izvijestio njega da je Amr, sin Avfa, Ensarija, a on je saveznik Amirovića Luejjovih, a bio je prisustvovao Bedru, izvijestio je njega da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, poslao Ebu Ubejdeta, sina Džerraha, k Bahrejnu (da) dođe s njegovim porezom (tj. da donese porez iz Bahrejna). A bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, on (lično) sklopio mir (sa) stanovnicima Bahrejna i učinio je zapovjednikom nad njima Ala-a, sina Hadremije. Pa je došao Ebu Ubejdete sa imanjem iz Bahrejna. Pa su čuli Pomagači za dolazak Ebu Ubejdeta, pa su došli molitvi jutra (na sabah) sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio. Pa pošto je klanjao s njima (molitvu) zore (sabah), otišao je. Pa su se izlagali (pokazivali) njemu. Pa se je nasmiješio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, kada je vidio njih i rekao je:

"Mislim vas (da) ste već (Mislim da ste već) čuli da je Ebu Ubejdete već došao s (nekom) stvari (tj. da je donio nešto)." Rekli su: "Da, o poslaniče Allaha!" Rekao je: "Pa veselite se, i nadajte se (onome) što raduje vas! Pa tako mi Allaha nije siromaštvo (to što) se plašim na vas (tj. vama od njega, od siromaštva), ali se plašim na vas (tj. za vas, vama od toga) da se razastre (rasprostrani) na vas ovozemnost (tj. bogatstvo) kao što se je razastrlo na (onoga) ko je bio prije vas, pa (da) se međusobno natječete (u povećavanju) nje (tj. ovozemnosti, bogatstva) kao što su se takmičili (za) nju (oni prije vas), i (da)

upropasti vas (ona, tj. ovozemnost, bogatstvo, imućstvo) kao što je upropastila njih."

PRIČAO NAM JE Fadl, sin Jakuba, pričao nam je Abdullah, sin Džafera, Rekkijja, pričao nam je Mutemir, sin Sulejmana, pričao nam je Seid, sin Ubejdulaha, Sekafija, pričao nam je Bekr, sin Abdullaha, Muzenija i Zijad, sin Džubejra, od Džubejra, sina Hajjeta, rekao je:

Poslao je Umer ljude u predvorja gradova (ili: u nepoznate gradove, ili: u razne gradove da) se bore (protiv) idolopoklonika. Pa je primio Islam Hurmuzan. Pa je rekao (Umer Hurmuzanu):

"Zaista ja sam zdogovarač (s) tobom u ovim mojim vojnama (ratovima)." Rekao je: "Da. Primjer njih i primjer (onoga) ko je u njima od ljudi od neprijatelja muslimana je primjer (jedne) ptice, za nju je glava (tj. koja ima glavu), i za nju (tj. u nje) su dva krila i za nju (u nje) su dvije noge. Pa ako se je razbilo jedno (od) dva krila, podigle su se dvije noge sa (jednim) krilom i glava. Pa ako se razbilo drugo krilo, podigle su se dvije noge i glava. A ako se razbila (razlupala) glava, otišle su dvije noge, i dva krila i glava. Pa glava je kserks, a krilo je kajsar, a drugo krilo je Perzija, pa zapovjedi muslimanima, pa neka idu u boj ka kserksu." A rekao je Bekr i Zijad skupa od Džubejra, sina Hajjeta: Pa je pozvao nas Umer, i učinio je namjesnikom nad nama Numana, sina Mukarrina. Te kada smo bili u zemlji naprijatelja, i izašao (je) na nas namjesnik kserksa u (među, tj. sa) četrdeset hiljada (ljudi), pa je ustao (jedan) tumač, pa je rekao:

"Neka govori meni (Neka razgovara sa mnom jedan) čovjek od vas." Pa je rekao Mugirete: "Pitaj o (onome) što si htio." Rekao je: "Šta ste vi?" Rekao je: "Mi smo (jedni) ljudi od Arapa. Bili smo u žestokoj nesrećnosti i žestokoj nesreći (iskušenju). Sisamo kožu i košpe (špice datula) od gladi, i oblačimo dlaku i kosu (vunu, kostrijet), i obožavamo (obožavali smo) drvo i kamen. Pa dok smo mi tako (dok smo bili u takvom stanju), kadli posla Gospodar nebesa i Gospodar zemalja - uzvišeno je Njegovo spominjanje i veličajna je Njegova veličina - k nama (jednoga) vjerovijesnika od naših osoba (od nas), poznajemo njegova oca i njegovu majku. Pa je zapovjedio nama naš vjerovijesnik, poslanik našega Gospodara (Gospoda), pomilovao ga Allah i spasio, da

se borimo (protiv) vas dok (tj. do časa da počnete, dok ne počnete, dok počnete da) obožavate Allaha, samo Njega, ili (da) izvršite (da dadnete) porez (danak, glavarinu, zemljarinu). I izvijestio nas je naš vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, od (tj. iz) poslanstva našega Gospodara da je ono (stvar takva da) ko se ubio od nas (tj. ko bude ubijen od nas u borbi protiv vas), postaće (tj. stići će) k raju u (takvo jedno) uživanje (da) se nije vidjelo njemu slično nikada. A ko je ostao (tj. ko ostane) od nas, posjedovaće vaše vratove (biće gospodar vaš)." Pa je rekao Numan (Mugiretu koji je htio da se borba počne odmah čim je on završio, čim završi razgovor sa tumačem):

"Nekada je (možda) dao da prisustvuješ tebi Allah slično njoj (ovoj vojni) sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, pa nije dao kajanja tebi i nije ponizio tebe, ali ja sam prisustvovao borbi sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Bio je (ili: Bio bi) kada se nije borio (kada nije počeo borbu odmah) u početku dana, iščekivao (čekao) bi da puhnu (dok dunu u tom danu) vjetrovi i (da) dođu molitve (podneva i popodneva-ikindije)."

GLAVA:

Kada je ostavio (na miru, tj. sklopio ugovor o miru) vođa (muslimana) vladara (nekoga) sela (kraja), da li to biva za njihov ostatak (tj. za ostale žitelje, stanovnike u tom selu, kraju - odnosi li se to i na njih)?

PRIČAO NAM JE Sehl, sin Bekkara, pričao nam je Vuhejb od Amra, sina Jahja-a, od Abbasa Saidije, od Ebu Humejda Saidije, rekao je:

Vojevali smo (zajedno) sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, (na) Tebuk. I poklonio (je tada) vladar Ejle za Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (jednu) bijelu mazgu, a obukao je njemu (vladaru Muhamed a.s. jedan) ogrtač i napisao je njemu za njihovo more (jamčenje za sigurnost i mir).

(Vladar se je obavezao da će plaćati i porez, danak.)

GLAVA

oporuke (preporuke) za šticenike poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio.

"Zimmetun" je (isto što i) "ahdun".

("Zimmetun" je zaštita, a "ahdun" je obaveza, ugovor.)

A "illun" je "karabetun".

("Illun" znači više značenja: obaveza, ugovor; susjed; plemenito porijeklo; neprijateljstvo, mržnja. "Karabetun" znači srodstvo. Ovdje je i riječ "illun" protumačena da znači srodstvo. Izraz u tekstu "ehlu zimmeti" znači doslovno: stanovnici, pripadnici zaštite, pod tim izrazom se misli na Židove i kršćane koji žive u muslimanskoj državi i plaćaju porez i lojalni su, a muslimanska država štiti i daje sigurnost njima za njihov život i njihovo imanje prema ugovoru i obavezi koja je sklopljena i zaključena. U daljem toku taj izraz "ehlu zimmetin" ili "ehluzzimmeti" prevodiće se sa izrazom štićenici ili zaštićenici. U navedenom tekstu se radi o štićenicima koje je zaštitio još za svoga života sami Muhamed a.s..)

PRIČAO NAM JE Adem, sin Ebu Ijasa, pričao je nama Šubete, pričao nam je Ebu Džemrete, rekao je: čuo sam Džuvejrijeta, sina Kudameta, Temimiju, rekao je: čuo sam Umera, sina Hattaba, bio zadovoljan Allah od njega. Rekli smo:

"Oporuči nam, o zapovjedniče vjernika!" Rekao je: "Oporučujem vam za zaštitu Allaha, pa (tj. jer) zaista ono (stvar je takva da) je zaštita vašega vjerovijesnika i trošak vaših porodica."
(To će reći: Božiju zaštitu sprovodite dobro u život, a Božija zaštita - zaštita po Božijem zakonu - je samo onim licima i grupama kojima je Muhamed a.s. davao i pružao zaštitu dok je bio živ, i onda je dajite i vi tako, jer je on to činio i jer će te onda dobivati porez od zaštićenika koji će vam poslužiti kao trošak za opskrbu vaših porodica.)

GLAVA

(onoga) što je dao odrezati (tj. što je dao kao leno, spahiluk) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, od Bahrejna, i (GLAVA onoga) što je obećao od imanja Bahrejna i poreza i za koga (tj. i kome) će se razdjeljivati plijen i porez.

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Junusa, pričao nam je Zuhejr od Jahja-a, sina Seida, rekao je: čuo sam Enesa, rekao je:

Pozvao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, Pomagače radi (toga da) napiše za njih u Bahrejnu (tj. da pismeno odredi dio njima od poreza iz Behrejna), pa su rekli: "Ne tako mi (tako nam) Allaha do (da) napišeš za našu braću od Kurejševića slično njoj (slično toj odredbi za nas, kao i nama)." Pa je rekao: "To je za njih (tj. Taj porez i prihod iz Bahrejna je njima - Kurejševićima izbjeglicama, emigrantima u Medini) dok htjedne Allah na to (dokle to htjedne Allah)." Govore njemu (tj. Pomagači su uporno govorili Muhamedu a.s. za njih, za emigrante Kurejševiće dok) je rekao:

"Pa zaista vi ćete poslije mene vidjeti samoljublje (tj. davanje prednosti drugima i sebi nad vama), pa strpite se dok sretnete (dok ne sretnete) mene."

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Ismail, sin Ibrahima, rekao je: izvijestio me je Revh, sin Kasima, od Muhameda, sina Munkedira, od Džabira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao meni:

"Da je već došao nama imetak Bahrejna, već bih dao tebi ovako i ovako i ovako (ili: toliko i toliko i toliko)." Pa pošto se je zgrabio (uzeo, tj. pošto je umro) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i došao je imetak Bahrejna, pa je rekao Ebu Bekr: "Ko (je takav da) je bilo za njega kod poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (kakvo) obećanje, pa neka dođe meni." Pa sam došao njemu, pa sam rekao: "Zaista poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, već je bio rekao meni: "Da je već došao nama imetak Bahrejna, zaista dao bih tebi ovako, i ovako i ovako (ili: ovoliko, i ovoliko i ovoliko)." Pa je rekao

meni: "Sipaj (Naspi, zagrabi šakama)!" Pa sam sipao (jednim) sipanjem. Pa je rekao meni: "Broj (Prebroj, Izbroji) ih (novce zagrabljene, nasute)." Pa sam brojio njih, pa kadli je ona (količina od) pet stotina. Pa je dao meni (jednu) hiljadu i pet stotina.

A rekao je Ibrahim, sin Tahmana, od Abdul-Aziza, sina Suhejba, od Enesa:

Došlo se je Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, sa imetkom iz Bahrejna, pa je rekao:

"Prospite ga u Bogomolji (tj. Saspite ga u Bogomolju)." Pa (to) je bio najmnogobrojniji imetak (što) se je došlo s njim poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Kadli dođe njemu Abbas, pa je rekao (pa reče): "O poslaniče Allaha! Dadni meni (Daj meni). Zaista ja sam iskupljivao svoju osobu (sebe) i iskupljivao sam Akila (pa sam osiromašio)." Rekao je: "Uzmi." Pa je sipao u svoju odjeću, zatim je otišao (tj. počeo da) podigne (htio je da digne) njega (nasuti novac), pa nije mogao (jer je bio nasuo mnogo novca, a novac je bio metalni). Pa je rekao: "Zapovjedi nekom (od) njih (da) podigne njega k meni." Rekao je: "Ne." Rekao je: "Pa podigni ga ti na mene." Rekao je: "Ne." Pa je prosuo od njega (neki dio), zatim je otišao (da) podigne njega (da ga digne), pa nije podigao njega (dakle nije ga ponovo mogao dići). Pa je rekao: "Zapovjedi nekom (od) njih (da) podigne njega (novac) na mene." Rekao je: "Ne." Rekao je: "Pa podigni ga ti ne mene." Rekao je: "Ne." Pa je prosuo (tj. odasuo još), zatim je sebi natovario njega na svoje rame, zatim je otišao. Pa je neprestano dao slijediti njega svojim pogledom dok se sakrio na nas (tj. nama iz vida) čuđenjem od njegove pohlepe (tj. čudeći se njegovoj pohlepi). Pa nije ustao poslanik Allaha (sa svoga mjesta), a (da) je tude od njih (ostao jedan) srebrenjak (tj. nije ustao dok nije sve razdijelio).

GLAVA

grijeha (onoga) ko je ubio nemuslimana s kojim je sklopljen ugovor (o zaštiti) bez grijeha (tj. bez ikakvoga prestupa od strane toga nemuslimana).

(U daljem toku riječ "muahed" prevodiće se sa izrazom ugovorenik, a taj izraz će označavati nemuslimana koji živi u muslimanskoj državi i plaća porez, a država mu je zato obavezna da štiti život i imanje. Naravno takvo lice ne smije da čini prestupe i kriminal zbog kojega se kažnjava i musliman. Taj izraz je sličan po smislu izrazu ehluzimeti: štičenici.)

PRIČAO NAM JE Kajs, sin Hafsa, pričao nam je Abdul-Vahid, pričao nam je Hasen, sin Amra, pričao nam je Mudžahid od Abdullaha, sina Amra, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Ko je ubio (tj. Ko ubije) ugovorenika, neće mirisati mirisa raja, a zaista njegov miris nalazi se (osjeća se na udaljenosti) od putovanja (hoda) četrdeset godina."

(Tj. na udaljenosti od četrdeset godina hoda.)

GLAVA

izvođenja (istjeravanja) Židova iz ostrva Arapa (tj. sa arapskog ostrva, poluostrva).

A rekao je Umer od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ustaljivam vas (do vremena) što je ustalio vas Allah u njemu (tj. Ostanite dokle htjedne Allah da ostanete)."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, pričao nam je Lejs, rekao je: pričao mi je Seid Makburija od svoga oca, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Dok smo mi u Bogomolji, izašao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Idite (Odite) k Židovima." Pa smo izašli (zajedno sa njim) dok smo došli kući mjesta studiranja (proučavanja Tevrata, Tore; ili: kući

učenjaka koji im je čitao i proučavao, studirao Tevrat, Toru), pa je rekao (Muhamed a.s.):

"Primite Islam, spasićete se. I znajte da je zemlja za Allaha (tj. Allahova) i Njegova poslanika. I zaista ja hoću da izvedem (protjeram, evakuišem) vas i ove zemlje. Pa ko od vas nalazi sa svojim imanjem (tj. od svoga imanja neku) stvar (da je ne može sobom ponijeti), pa neka proda nju (pa neka je proda). A ako ne, pa znajte da je zemlja za Allaha i Njegova poslanika."

PRIČAO NAM JE Muhamed, pričao nam je Ibnu Ujejnete od Sulejmana, sina Ebu Muslima, Ahvela, čuo je Seida, sina Džubejra, čuo je Ibnu Abbasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (da) govori:

"Četvrtak. A šta je četvrtak." Zatim je plakao dok je pokvasila njegova suza pijesak. Rekao sam: "O Ibnu Abbase! Šta je četvrtak?" Rekao je: "Pojačao se u poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, njegov bol, pa je rekao:

"Dođite mi sa plećkom (tj. Donesite mi kost od plećke da) napišem vama knjigu (takvu da) nećete zalutati poslije nje nikada." Pa su se prepirali - a ne treba kod (jednoga) vjerovijesnika (nikakvo) prepiranje - pa su rekli: "Šta je njemu? Da li je buncao (tj. Je li on govori u bunilu, bez veze)? Tražite razumijevanje (razjašnjenje od) njega." Pa je rekao:

"Pustite me, pa (stanje) koje je (to što) sam ja u njemu, bolje (je) od (onoga) što (vi) pozivate mene k njemu." Pa je zapovjedio njima za tri (stvari). Rekao je: "Izvedite (Istjerajte) idolopoklonike iz ostrva (sa poluostrva, sa poluotoka) Arapa; i nagrađujte izaslanstvo (deputaciju) sa (načinom onakvim) kao što sam bio (običaja ja da) nagrađujem njih." A treća (stvar): ili da je šutio (zašutio) od nje, ili da je rekao nju pa sam zaboravio nju (tu treću stvar, za koju neki vele da je bila upućivanje Usameta prema Siriji sa vojskom).

Rekao je Sufjan: Ovo je od govora Sulejmana (tj. Zadnja rečenica koja govori o trećoj stvari je govor Sulejmana Ahvela).

GLAVA:

Kada su učinili vjerolomstvo idolopoklonici za muslimane (muslimanima), da li će se zakrenuti od njih (tj. da li će se ostaviti, izostaviti njihova kazna; da li će im se oprostiti)?

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, pričao nam je Lejs, rekao je: pričao mi je Seid od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Pošto se osvojio Hajber, poklonila se Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (jedna) ovca, (a) u njoj je (bio stavljen) otrov, pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Skupite k meni ovdje ko je (sve) bio od Židova." Pa su se skupili (sakupili, došli) njemu. Pa je rekao njima: "Zaista ja sam pitalac (tj. ja ću pitati) vas od (tj. o jednoj) stvari, pa da li ste vi bivaoci istinitim meni o njoj (tj. da li ćete mi reći o njoj istinu)?" Pa su rekli: "Da." Rekao je njima (Upitao ih je) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ko je vaš otac?" Rekli su: "Omsica (Taj-i-taj)." Pa je rekao: "Slagali ste, (nije taj) nego je vaš otac omsica (taj)." Rekli su: "Istinit si bio (tj. Istinu si rekao)." Rekao je: "Pa da li ste vi bivaoci istine (tj. govornici istine) meni o (jednoj) stvari ako sam pitao (tj. ako vas upitam) o njoj?" Pa su rekli: "Da, o Ebul-Kasime! A ako slažemo (ako budemo lagali), prepoznaćeš našu laž kao što si prepoznao nju u (vezi) našega oca." Pa je rekao njima:

"Ko su stanovnici Vatre (ko su paklenjaci, džehennemlije)?" Rekli su: "Bićemo u njoj lako (tj. malo), zatim ćete (vi) zamijeniti (naslijediti) nas u njoj." Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Šibe (Marš) vi u nju! (Gonite vi u nju! Idite vi u nju!) Tako mi Allaha nećemo zamijeniti (naslijediti) vas u njoj nikada." Zatim je rekao: "Da li ste vi bivaoci istinitim (tj. da li ćete govoriti istinu) meni o (jednoj) stvari ako sam pitao vas o njoj (ako vas upitam za nju)?" Pa su rekli: "Da, o Ebul-Kasime!" Rekao je (Upitao je):

"Da li ste učinili (tj. stavili) u ovu ovcu (kakav) otrov?" Rekli su: "Da." Rekao je: "Šta je nosilo (navelo) vas na to?" Rekli su: "Htjeli smo

ako si bio lažac, (da) se odmorimo (da se riješimo tebe); a ako si bio vjerovijesnik, nije štetio tebi (tj. a ako si vjerovijesnik, neće ti štetiti, neće ti nauditi)."

GLAVA

molitve vođe na (onoga) ko je prekršio ugovor (tj. proklinjanja onoga ko je prekršio ugovor, obavezu).

PRIČAO NAM JE Ebu Numan, pričao nam je Sabit, sin Jezida, pričao nam je Asim, rekao je: pitao sam Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, o usrdnoj molbi (Kunut dovi u klanjanju) prije naklona (prije ruku'a u klanjanju), pa sam rekao:

"Zaista omsica (taj-i-taj) tvrdi da si ti rekao poslije naklona (da se čini usrdna molba-dova Uzvišenom Bogu)." Pa je rekao: "Slagao je (tj. Laže)." Zatim je (on) pričao nama od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da je on usrdno molio (jedan) mjesec poslije naklona (poslije ruku'a), moli na (tj. proklinje, proklinjući neke ogranke) plemena od Sulejmovića. Rekao je: Poslao je četrdeset - ili sedamdeset, sumnja u njemu (u tom) - od čitača (učača Kur'ana) k (nekim) ljudima od idolopoklonika, pa su se ovi njima pojavili, pa su pobili njih (pa su ih pobili). A je bio između njih i između Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, ugovor. Pa nisam vidio njega (da) je našao (tj. da se rasrdio) na jednoga (čovjeka, tj. ni na koga kao) što je našao (kao što se rasrdio) na njih.

GLAVA

sigurnosti (poštede) žena i njihove zaštite.

PRIČAO JE NAMA Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Ebu Nadra, slobodnjaka Umera, sina Ubejdulaha da je Ebu Murrete, slobodnjak Ummu Hani-e, kćeri Ebu Taliba, izvijestio njega da je on čuo Ummu Hani-u, kćer Ebu Taliba, (da) govori (ona):

Otišla sam k poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, godine Pobjede, pa sam našla njega (da) se kupa, a Fatima, njegova kći zastire njega. Pa sam pozdravila njega, pa je rekao:

"Ko je ova?" Pa sam rekla: "Ja sam Ummu Hani'a, kći Ebu Taliba." Pa je rekao: "Širina za Ummu Hani-u!" (Tj. "Dobro došla Umu Hani-a!") Pa pošto je svršio svoje kupanje, stao je pa je klanjao (molitvu od) osam naklona (osam rekata) pokrivajući se (zamotavajući se on) u jednu odjeću (tj. zamotavši se on samo u jedno haljinče). Pa sam rekla: "O poslaniče Allaha! Tvrdio je (tj. Tvrdi) sin moje majke Alija da je on ubijač (tj. da će on ubiti jednoga) čovjeka (koji je taj što) sam već zaštitila njega (ja, a to je) omsica (taj-i-taj) Ibnu Hubejrete. Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Već smo zaštitili (tj. dao sam zaštitu, sigurnost, poštedu onome) koga si (ti) zaštitila, o Ummu Hani-o!" Rekla je Ummu Hani-a: A to je ručanica (tj. jutro, poodmaklo jutro bilo).

GLAVA:

Zaštita muslimana i njihovo štitenje (štićenje, tj. davanje nekome jamstva za život) je jedno (tj. jedinstveno), nastojaće za nju najniži (od) njih.

PRIČAO NAM JE Muhamed, izvijestio nas je Veki' od Aameša, od Ibrahima Tejmije, od njegova oca, rekao je:

Predikovao je nama Alija, pa je rekao:

"Nema kod nas (nikakve druge) knjige (da) čitamo nju osim knjiga Allaha i (ono) što je u (na) ovoj stranici (listu)." Pa je rekao: "U njoj su rane i zubi deva (tj. propisi o kaznama za ranjavanje i o starosti deva koje se daju za krvarinu), i Medina je zabranjeno (sveto tlo i to sve) što (se nalazi) između (brda) Ajra do toliko (tj. dotle - veli se do Uhuda), pa ko proizvede u njoj (kakvu) novotariju, ili dadne odsijedanje (konačište, tj. utočište) u njoj proizvođaču novotarije, pa na njega je prokletstvo Allaha, i anđela i ljudi sviju, neće se primiti od njega mijenjanje, ni pravda; i ko uzme za zaštitnike (pokrovitelje) osim svojih zaštitnika pa na njega je kao to (tj. isto to takvo prokletstvo); i zaštita muslimana je

jedna, pa ko pokvari (prekrši riječ i zaštitu nekom) muslimanu (što ju je musliman nekom dao), pa na njega je kao to (tj. isto takvo prokletstvo)."

GLAVA:

Kada su rekli (idolopoklonici prilikom izjave o pristupanju Islamu): "Izašli smo iz vjere (tj. iz dosadašnje svoje vjere - iz idolopoklonstva)", a nisu lijepo učinili (izrekli, a nisu lijepo rekli): "Primili smo Islam."

A rekao je Ibnu Umer: Pa je počeo Halid (da) ubija. Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Čistim se k Tebi (Uzvišeni Bože, tj. Izjavljujem Ti da sam čist, nevin) od (onoga) što je napravio Halid." A rekao je Umer: Kada je rekao (na perzijskom jeziku): Metres: Ne boj se (Ne plaši se)!, pa već je dao sigurnost (tj. zaštitu, jemstvo za život) njemu. Zaista Allah zna jezike, sve (između) njih. A rekao je (Umer Hurmuzanu): Govori! Nema štete (tebi).

(Smatra se da je taj takav izraz od Umera bio jemstvo za život Hurmuzana, Hurmuzanu.)

GLAVA

međusobnoga ostavljanja (na miru) i sklapanja mira sa idolopoklonicima za imovinu i (drugo) osim nje, i (GLAVA) grijeha (onoga) ko nije ispunio (obećanje) za ugovor (ko ne ispunjava vjerno ugovor) i Njegova govora: "A ako su se raskrilili za mir, pa raskrili se za njega.....". (Tj. A ako su nageli miru, ako traže mir, pa nagni i ti njemu....)

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Bišr, on je sin Mufadala, pričao nam je Jahja od Bešira, sina Jesara, od Sehla, sina Ebu Hasmeta, rekao je:

Otišao je Abdullah, sin Sehla, i Muhajjisate, sin Mes'uda sina Zejda, k Hajberu, a on je tada mir (tj. bio sklopio sa muslimanima), pa su se rastavili (rastali) njih dva. Pa je došao Muhajjisate k Abdullahu,

sinu Sehla, a on se trese (koprca) u krvi (bivši od nekoga) ubijen (u međuvremenu dok su bili rastavljeni). Pa je zakopao njega, zatim je stigao (došao u) Medinu. Pa je otišao Abdurahman, sin Sehla, i Muhajjisate i Huvejjisate, dva sina Mes'uda, k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je otišao (tj. počeo) Abdurrahman (da) govori. Pa je rekao (njemu Muhamed a.s.):

"Učini starijega! Učini starijega (tj. Propusti starijega da govori)!" A on (Abdurahman) je (bio) najmlađi (od tih) ljudi, pa je ušutio. Pa su govorila dva (ostala prije njega). Pa je rekao (njima Muhamed a.s.): "Da li ćete se zaklesti i tražiti pravo vašega ubice - ili vašega druga?" Rekli su: "A kako ćemo se zaklesti (zakleti), a nismo prisustvovali i nismo vidjeli (ko je ubio njega)?" Rekao je: "Pa (da li) će se očistiti vama Židovi sa pedeset (zakletvi)?"

(Ili: "Pa - da li - će izliječiti vas Židovi sa pedeset zakletvi." A oba načina prevođenja imaju ovaj smisao: Pa pristajete li da Židovi, koje vi sumnjate da su ubice, dokažu svoju nevinost vama sa pedeset zakletvi?)

Pa su rekli: "Kako ćemo uzeti zakletve ljudi bezvjernika?" Pa je okrvarinio njega (tj. platio je krvarinu za njega - za ubijenoga Abdullaha) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, iz (imovine) kod sebe.

(Veli se da je Muhamed a.s. platio krvarinu za ubijenoga njegovim rođacima da bi ih umirio, i da bi prekinuo prepirku i svađu i da bi takvim postupkom pokušao zadobiti prijateljstvo Židova koji su osumnjičeni za to ubistvo. Na temelju ovoga hadisa i ajeta "Ve in dženehu lisselmi fedžnah leha", o kojem je već bilo riječi, Ebu Hanife smatra da muslimani mogu u izvjesnim prilikama davati i danak k nemuslimanima ako je u datom momentu i prilici to korisno, ili nužno i potrebno za muslimane zbog nepostojanja drugoga izlaza koji je bolji. Ajnija navodi da je jedno vrijeme plaćao danak Vizantiji Muavija, a isto tako i Abdul-Melik, sin Mervana. Inače u navedenom slučaju nije ni bilo jasnih dokaza da su ubijenoga zaista ubili osumnjičeni Židovi, a rođaci ubijenoga nisu htjeli pristati na zakletvu Židova. I još se u komentaru ovoga hadisa veli da je Muhamed a.s. platio krvarinu iz lične, svoje imovine; a neki vele iz državne imovine. Ovaj hadis je

ovdje naveden da se iz njega vidi da je Muhamed a.s. ostavio na miru Židove koji su osumnjičeni za ubistvo, i nije zbog sumnje dao da se uznemiruju, pa to je i pravilo da se neprijatelj može pustiti na miru ako nema jasnih dokaza za njegov zločinački postupak.)

GLAVA

vrline (vrijednosti) vjernosti za ugovor (vjernog ispunjavanja ugovora, obaveze).

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs od Junusa, od Ibnu Šihaba, od Ubejdulaha, sina Abdullaha sina Utbeta, da je Abdullah, sin Abbasa, izvijestio njega da je Ebu Sufjan, sin Harba, izvijestio njega da je Iraklije poslao k njemu (izaslanika) u karavanu (kada) su bili (kao) trgovci u Siriji u vremenu koje (je to što je) pružao u njemu (međusobni mir) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, Ebu Sufjanu u (tj. među) bezvjernicima Kurejševića.

GLAVA:

Da li će se oprostiti štićeniku kada je omađijao (nekoga, tj. kada je podmetao nekome mađije, čini)?

A rekao je Ibnu Vehb: Izvijestio me Junus od Ibnu Šihaba, upitao se (tj. upitan je) je li na (onoga) ko je omađijao iz ugovorenika (štićenika) ubijanje (tj. hoće li se pogubiti štićenik - nemusliman - koji je nekome pravio čini, mađije), rekao je (tj. pa je rekao kao odgovor na to pitanje):

Doprlo je nama da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (bio jednom u takvoj prilici da) se već napravilo njemu to, pa nije ubio (onoga) ko je (to) napravio njemu, a (taj čovjek) je bio od pristalica Biblije.

(Veli se da je bio Židov. Međutim, mnogi prigovaraju Ibnu Šihabu na ovo, za ovo njegovo stanovište, i smatraju da ovaj slučaj Muhameda a.s.

ne može služiti kao dokaz za opće pravilo iz više razloga. Te razloge njihove nećemo ovdje navoditi.)

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Musenna-a, pričao nam je Jahja, pričao nam je Hišam, rekao je: pričao mi je moj otac od Aiše da se Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, omađio (tj. da su mu bile podmetnute mađije, čini), čak je bio (u takvom stanju da) se pričinja (čini) k njemu da je on napravio (neku) stvar, a nije napravio nju (dakle: da je nešto uradio, a nije to uradio).

GLAVA

(onoga) što se pazi (čuva) od vjerolomstva (tj. GLAVA u kojoj se objašnjava da se bude na oprezu od vjerolomstva) i (GLAVA) Njegova govora, uzvišen je: "A ako htjednu da prevare tebe, pa zaista dosta je tebi Allah.....". Odlomak (ajet).

PRIČAO NAM JE Humejdija, pričao nam je Velid, sin Muslima, pričao nam je Abdullah, sin Ala-a sina Zebra, rekao je: čuo sam Busra, sina Ubejdulaha, da je on čuo Ebu Idrisa, rekao je: čuo sam Avfa, sina Malika, rekao je:

Došao sam Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, u vojni Tebuka, a on je u kupoli od kože (tj. u jednom šatoru od kože), pa je rekao:

"Broji šest (stvari, događaja, pojava) pred Čas (tj. pred propast, smak svijeta): moja smrt, zatim osvojenje Jerusalima (ili: hrama Jerusalima), zatim pomor (kuga koja) će uzimati u vama (među vama maha) kao slinavka brava, zatim izlijevanje imovine (tj. pojava velikoga bogatstva tako) da će se dati čovjeku stotinu zlatnika pa će trajno biti srdit (ljut jer će to, valjda, smatrati da je malo), zatim kušnja (iskušenje, ili: buna, pobuna takva da) neće ostati (nijedna) kuća od Arapa (drukčije) osim (tako da) je unišla (ona u) nju, zatim (jedna) nagodba (mirovna, primirje što) će biti između vas i između Žutilovića (tj. Vizantinaca), pa će (oni) prevarati (tj. pa će oni učiniti vjerolomstvo), pa će doći vama pod osamdeset zastava, pod svakom zastavom dvanaest hiljada."

GLAVA:

Kako će se baciti (tj. otkazati ugovor) k ugovorenicima (tj. nemuslimanima s kojima je bio sklopljen ugovor). I (o tom) je (i) Njegov govor: "I ili se plašiš svakako od (nekih) ljudi prevare (vjerolomstva), pa baci k njima na jednakost (tj. pa i ti na isti način odbaci k njima ugovor)....". Odlomak (iz Kur'ana taj pogledaj ili pročitaj)!

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, izvijestio nas je Humejd, sin Abdurahmana, da je Ebu Hurejrete, bio zadovoljan Allah od njega, rekao:

Poslao me Ebu Bekr, bio zadovoljan Allah od njega, u (među onima) ko oglašava (na) dan klanja (žrtve) u Mini:

"Neće hodočastiti poslije (ove) godine (nijedan) idolopoklonik, i neće ophoditi Kuću (tj. Kabu niko) nag (go, bez odjeće)." A dan najvećega hodočašća je dan klanja (žrtve). A reklo se je najveće (hodočašće) samo zbog govora ljudi najmanje hodočašće (nazivajući tako umru). Pa je bacio (tj. otkazao ugovor) Ebu Bekr k ljudima (idolopoklonika) u toj godini, pa nije hodočastio godine hodočašća oproštaja (oproštajnog hadža) koja (je bila ta godina što) je hodočastio u njoj Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (tada nije hodočastio nijedan) idolopoklonik.

GLAVA

grijeha (onoga) ko je sklopio ugovor (s nekim), zatim je prevario (napravio vjerolomstvo), (GLAVA) Njegova govora: "Koji su (takvi da) si uzeo ugovor od njih (tj. sklopio si ugovor s njima), zatim (oni) kvare (krše) svoj ugovor u svakom putu (tj. svaki puta) i oni se ne čuvaju."

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Džerir od Aameša, od Abdullaha, sina Mureta, od Mesruka, od Abdullaha, sina Amra, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Četiri osobenosti (osobine) su (tako ružne) ko (bude takav da) su (one) bile u njega (tj. ko ih imadne), bio je (tj. on je) čisti licemjerac: ko je (takav da) kada priča, laže, a kada obeća, suprostavi se (tj. radi suprotno obećanju), i kada sklopi ugovor, vjerolomi, i kada se parniči, griješi (tj. služi se nepoštenim postupcima u parničenju). A ko (je takav da) je bila u njega (jedna) osebina (osobina, svojstvo) od njih (od gore navedenih, od spomenutih osobina), bila je u njega (tj. on ima, kod njega se nalazi jedna) osebina (osobina) od licemjerstva do (da) ostavi nju (tj. osim ako ostavi nju, odbaci je od sebe)."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Kesira, izvijestio nas je Sufjan od Aameša, od Ibrahima Tejmije, od njegova oca, od Alije, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Nismo pisali (ili: zapisali) od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (ništa drugo) osim Kur'ana i (ono) što je u ovoj stranici, (a u njoj je zapisano da) je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Medina je zabranjena (tj. sveta, sveto tlo) što je (god tla) između Aira do tako (tj. dotle i dotle), pa ko proizvede (neku) novotariju ili dadne odsjedanje (utočište nekom) proizvođaču novotarije (u vjeri), pa na njega je prokletstvo Allaha, i anđela i sviju ljudi, neće se primiti od njega (nikakva) pravda, a ni mijenjanje. I zaštita muslimana je jedna, nastoji za nju najniži (od) njih, pa ko pokvari (prekrši) zaštitu (jednome) muslimanu (što ju je taj musliman dao nekome nemuslimanu), pa na njega je prokletstvo Allaha, i anđela i ljudi sviju, neće se primiti od njega (nikakvo) mijenjanje, a ni pravda. A ko uzme za zaštitnika (neke) ljude bez dozvole svojih (dotadašnjih) zaštitnika, pa na njega je prokletstvo Allaha, i anđela i ljudi sviju, neće se primiti od njega (nikakvo) mijenjanje, a ni pravda."

(Razna su tumačenja rečenice "neće se primiti od njega mijenjanje, a ni pravda". O tome je već jednom bilo govora.)

Rekao je Ebu Musa: Pričao nam je Hašim, sin Kasima, pričao nam je Ishak, sin Seida, od svoga oca, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

"Kako ste vi kada niste ubirali (misli se na budućnost, tj. Kako će te, šta ćete kada ne budete ubirali sebi od poreza nijednoga) zlatnika, a ni srebrenjaka?" Pa se reklo njemu: "A kako vidiš (smatraš) to bivaocem (tj. Kako misliš da će to biti), o Ebu Hurejrete?" Rekao je: "Da, tako mi (Onoga) koji je (taj što je) duša Ebu Hurejreta u Njegovoj ruci (znam to) od govora Istinitoga, kome je govorena istina (tj. od Muhameda a.s. koji je istinu govorio i kome se istina govorila od anđela Džibrila-Gabriela, Gavrila)." Rekli su: "Od čega je to (tj. Zbog čega će to biti)?" Rekao je:

"Narušiće se zaštita Allaha i zaštita Njegova poslanika, pomilovao ga Allah i spasio, pa će ojačati Allah, moćan je i veličajan je, srca štićenika, pa će (oni) spriječiti (uskratiti, obustaviti ono) što je u njihovim rukama."

(To jest: Zaštita štićenika neće se izvršavati po Božijim propisima, i počeće da se vrši nasilje i nepravda štićenicima, pa će onda i štićenici odbiti da daju porez, prestaće da daju danak i glavarinu.)

GLAVA.

Pričao nam je Abdan, izvijestio nas je Ebu Hamzete, rekao je: čuo sam Aameša, rekao je: pitao sam Ebu Vaila:

"Prisustvova (li ti) Siffinu?" Rekao je: "Da." Pa sam čuo Sehla, sina Hunejfa, (da) govori (savjetovajući obje zaraćene muslimanske grupe i Alijinu i Muavijinu):

"Sumnjičite vaše mišljenje (koje vas je dovelo do međusobne borbe, ubijanja muslimana između sebe). Vidio sam sebe (na) dan Ebu Džendela (na dan Hudejbije), i da mogu da povratim zapovjed Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, zaista bih povratio nju (tj. zapovjed da se sklopi mir na Hudejbiji).

(Taj mir je bio vrlo težak muslimanima, jer su morali, između ostaloga, da povrate nazad Ebu Džendela među idolopoklonike, a Ebu Džendel je bio svezan pobjegao među muslimane pošto je prethodno mučen zbog

Islama od idolopoklonika. Muhamed a.s. je prihvatio tu žrtvu, žrtvu jednoga čovjeka da bi izbjegao u tom času rat i prolijevanje krvi mnogih ljudi.)

I nismo stavili naše sablje na naša ramena zbog (neke) stvari (koja) užasava nas (pa da je bilo drukčije) osim (tako da) su olakšale (sablje) za nas (hod) k stvari (što) poznajemo nju, osim (izuzev) ove naše stvari (stvari međusobne borbe)."

(To jest: Svaka druga užasna borba nam je lakša od međusobne borbe. Odbaciti sablje u međusobnoj borbi je bolje nego ih izvlačiti i potezati iz korica.)

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Jahja, sin Adema, pričao nam je Jezid, sin Abdul-Aziza, od svoga oca, pričao nam je Habib, sin Ebu Sabita, rekao je: pričao mi je Ebu Vail, rekao je:

Bili smo u Siffinu, pa je ustao Sehl, sin Hunejfa, pa je rekao:

"O ljudi! Sumnjičite vaše (svoje) osobe (a ne mene da sam ja malaksao u borbi)! Pa zaista mi smo bili sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, (na) dan Hudejbije. Pa da vidimo (kakvu) borbu (tj. da je bila prilika za borbu) , zaista bismo se borili. Pa je došao Umer, sin Hattaba, pa je rekao:

"O poslaniče Allaha! Zar nismo na istini, a oni na laži?" Pa je rekao: "Da." Pa je rekao:

"Zar nije (tako) da će naši ubijeni (poginuli) u raj, a njihovi ubijeni (da) će u Vatru?" Rekao je: "Da." Rekao je: "Pa na što (da) nam se daje rđavoština (slabost, tj. poniženje) u našoj vjeri? Je li (Da li) ćemo se vratiti, a nije (još) sudio Allah između nas i između njih?" Pa je rekao: "O sine Hattaba! Zaista ja sam poslanik Allaha, i neće upropastiti mene Allah nikad." Pa je otišao Umer k Ebu Bekru, pa je rekao njemu kao što je rekao Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je rekao: "Zaista on je poslanik Allaha, i neće upropastiti njega Allah nikada." Pa (je) sišla sura Pobjede (tj. objavljeno je poglavlje Kur'ana zvano poglavlje Pobjede), pa je čitao nju (učio je tu suru) poslanik Allaha,

pomilovao ga Allah i spasio, na Umera (tj. Umeru) do njezinoga kraja. Pa je rekao Umer: "O poslaniče Allaha! A zar je pobjeda ono (to)?" Rekao je: "Da."

(Riječ je o poglavlju - suri - koja počinje sa riječima: "Inna fetahna leke......". Ima mnogo tumačenja o pobjedi što se o njoj govori u tome poglavlju, u toj suri. Jedno je i takvo tumačenje koje kaže da je sami ugovor o miru na Hudejbiji bio pobjeda muslimana makar da je taj ugovor izgledao vrlo nepovoljan za muslimane.)

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Hatim od Hišama, sina Urveta, od njegova oca, od Esme, kćeri Ebu Bekra, bio zadovoljan Allah od njih dvoje, rekla je:

Došla je na mene (tj. k meni) moja majka, a ona je idolopoklonica u (vrijeme, za vrijeme) ugovora Kurejševića kad su sklopili ugovor (na Hudejbiji) sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i njihovom (određenom) vremenu (došla mi je majka) sa svojim ocem (Harisom). Pa je tražila rješenje (Esma od) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekla:

"O poslaniče Allaha! Zaista moja majka je došla na mene (meni) i ona je želiteljjica, pa (da) li ću se spojiti (sastati) s njom?" (Ili: pa (da) li ću darovati nju?) Rekao je: "Da. Spoji se s njom (Ili: Daruj nju)."

GLAVA

zaključenja mira (među dvjema stranama, strankama) na tri dana ili (na) poznato (određeno jedno, određeno neko) vrijeme.

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Usmana sina Hakima, pričao nam je Šurejh, sin Meslemeta, pričao nam je Ibrahim, sin Jusufa sina Ebu Ishaka, rekao je: pričao mi je moj otac od Ebu Ishaka, rekao je: pričao mi je Bera', bio zadovoljan Allah od njega, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pošto je htio da obavi umru, poslao k stanovnicima Meke (da) traži dozvolu (od) njih zato (da on) uniđe (uđe u) Meku. Pa su sebi uslovili na njega da neće ostati u njoj osim tri noći (tj. tri dana), i (da) neće unići (ući u) nju osim sa torbom oružja (tj. sa

oružjem u koricama, u kožnim torbicama za oružje) i (da) neće pozivati od njih nijednoga (nikoga u Islam). Rekao je:

Pa je uzeo (da) piše uslov (uvijet taj svaki) između njih Alija, sin Ebu Taliba, pa je napisao:

Ovo je (ono) što se je dosudio na njega (tj. što je sklopio nagodbu, mir na njega) Muhamed, poslanik Allaha. Pa su rekli:

"Da smo znali da si ti poslanik Allaha, ne bismo spriječili tebe, i zaista prisegnuli bismo se tebi, a ali (tj. nego) piši:

Ovo je što se je dosudio na njega Muhamed, sin Abdullaha. Pa je rekao:

"Ja sam tako mi Allaha Muhamed, sin Abdullaha, a ja sam tako mi Allaha poslanik Allaha." Rekao je: A bio je (da) ne piše (Nije pisao Muhamed a.s., tj. Ne pisaše Muhamed a.s. - Nije bio pismen; ili: Nije imao običaj da piše). Rekao je: Pa je rekao Aliji:

"Pobriši "poslanik Allaha". Pa je rekao Alija: "Tako mi Allaha neću pobrisati njega (taj izraz) nikada." Rekao je: "Pa pokaži meni njega."

(Ovo je jasna osnova za vjerovanje da Muhamed a.s. nije bio pismen, jer ne bi tražio da mu se pokaže taj izraz, nego bi ga i sam mogao raspoznati i pročitati. Istina može da se rekne da Muhamed a.s. nije gledao u pismeni dokumenat, pa je zato tražio da mu se pokaže taj izraz gdje se u dokumentu nalazi, ali bi na to moglo da se kaže da bi on - da je bio pismen i da je čitao - možda zatražio dokumenat da ga sam sobom ispravi, odnosno izbriše navedeni izraz u tom dokumentu.)

Rekao je: Pa je pokazao njega njemu. Pa je pobrisao njega Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, sa svojom rukom. Pa pošto je unišao i (pošto) su prošli (ugovoreni) dani, došli su Aliji, pa su rekli:

"Zapovjedi tvome (svome) drugu, pa neka otprtlja (tj. pa neka ide iz Meke)." Pa je to spomenuo poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je rekao: "Da." Zatim je otprtljao (otputovao).

GLAVA

ostavljanja (međusobnoga na miru neprijatelja) bez vremena (ograničenoga, tj. na neodređeno vrijeme) i govora Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Ustaljujem vas (u vremenu) što je ustalio vas Allah u njemu (tj. na neodređeno vrijeme, o Židovi Hajbera)."

GLAVA

bacanja leševa idolopoklonika u bunar, i neće se uzimati za njih (tj. za njihove leševe nikakva) cijena.

PRIČAO NAM JE Abdan, sin Usmana, rekao je: izvijestio me je moj otac od Šubeta, od Ebu Ishaka, od Amra, sina Mejmuna, od Abdullaha (Mes'udova), bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Dok je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, ničičar (tj. Dok je bio na tlu ničice-sedždi, licem na zemlji moleći se Allahu), a oko njega (neki) ljudi od Kurejševića idolopoklonika, kadli dođe njemu Ukbete, sin Ebu Muajta, sa košuljicom ploda (iz utrobe) zaklane životinje (kamile), pa je bacio nju na leđa Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. Pa nije podigao svoju glavu dok je (dok nije) došla Fatima - na nju spas (mir)! - pa je uzela od (tj. sa) njegovih leđa i proklinjala je (onoga) ko je to napravio. Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Moj Bože! Na Tebe je (molba da kazniš) velmože (ove ugledne ljude) od Kurejševića! Moj Bože! Na Tebe je (da kazniš) Ebu Džehla, sina Hišama, i Utbeta, sina Rebiata, i Šejbeta, sina Rebiata, i Ukbeta, sina Ebu Muajta, i Umejjeta, sina Halefa, ili Ubejja, sina Halefa. Pa zaista već sam vidio njih (da) su se ubili (da su pobijeni na) dan Bedra, pa su se bacili (pa su bačeni) u bunar (svi) osim Umejjeta, ili Ubejja (jedan od pripovjedača u oba slučaja nije dobro zapamtio), pa zaista on (Umejjete, ili Ubejj) je bio krupan čovjek, pa pošto su tegljili (vukli do

bunara) njega, pokidali su se njegovi udovi (dijelovi tijela) prije (nego se je dospjelo) da se baci (on) u (taj) bunar.

GLAVA

grijeha varalice (kršitelja obećanja, obaveze, ugovora bez obzira da li je ugovor vezan) za dobroga i (tj. ili) nevaljaloga (čovjeka).

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, pričao nam je Šubete od Sulejmana Aameša, od Ebu Vaila, od Abdullaha i od Sabita, od Enesa, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Za svakoga varalicu je zastava (tj. Svaki varalica, vjerolomnik imaće jednu zastavu na) sudnjem danu." Rekao je jedan (od) njih dvojice: "Postaviće se"; a rekao je drugi: "vidjeće se (na) sudnjem danu, (to jest) prepoznavaće se sa njom (po njoj - po toj zastavi)."

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Hammad od Ejjuba, od Nafi'a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je: čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Za svakoga varalicu je (jedna) zastava, postaviće se (ona) za njegovo varanje (tj. zbog njegovoga varanja, vjerolomstva, prevare)."

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Džerir od Mansura, od Mudžahida, od Tavusa, od Ibnu Abbasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (na) dan osvojenja Meke:

"Nema seobe (emigracije), a ali borba i namjera (ostaju i dalje dužnost), i kada se tražite u boj, pa idite u boj." I rekao je (na) dan osvojenja Meke:

"Zaista ovaj grad (je takav da) je zabranio (učinio svetim) njega Allah (na) dan (kada) je stvorio nebesa i zemlju, pa on je zabranjen sa zabranom Allaha; i on je zaista (takav da) nije dozvoljeno (ne dozvalja se, ne dozvoljava se) borenje (borba, rat) u njemu (ni) za jednoga

(čovjeka, tj. nikome) prije mene, a ne dozvalja se (a ne dozvoljava se ni) meni osim (jedan) čas od (jednoga) dana; pa on je zabranjen sa zabranom Allaha do sudnjega dana: neće se sjeći njegovo trnje, i neće se nagoniti u bijeg njegov lov (životinje koje se love), i neće sebi pobirati (uzimati) njezinu ubranu stvar (stvar nađenu na tlu i podignutu, ubranu odatle - neće je uzimati sa tla niko drugi) osim (onaj) ko je davao (ko daje) poznavati nju (na uviđaj); i neće se sjeći (kositi, žeti) njezina trava." Pa je rekao Abbas:

"O poslaniče Allaha! Osim mirisne trstike (trave), pa (jer) zaista ona je za njihove kovače (doslovno: za njihovoga kovača) i njihove kuće (potrebna)." Rekao je: "Osim mirisne trstike (trske, trave)."

SAHIH BUHARIJE

U IME ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA

KNJIGA KUPOPRODAJA KNJIGA TRGOVINA

i govora Allaha, moćan je i veličajan je: ".... i dozvolio je Allah kupoprodaju, a zabranio je kamatu...", i Njegova govora: "..... osim da bude trgovina prisutnom gotovom trgovinom što kolate optičete nju među vama među sobom ....".

Misli se na trgovinu iz ruke u ruku, gdje se predmeti i njegova cijena, protuvrijednost daje iz ruke u ruku, gdje je opticaj i razmjena dobara neposredna.

GLAVA

onoga što je došlo o govoru Allaha, uzvišen je: "Pa kada se izvršila molitva, pa raširite raziđite se u zemlju po zemlji , i sebi tražite od dobrote Allaha, i spominjite Allaha mnogo možda ne bi li vi da se spasite. I kada su vidjeli trgovinu ili igru zabavu , razbili su se razišli su se, raspršali su se k njoj, a ostavili su tebe stojeći u molitvi, tj.

klanjajući ; reci: ono što je kod Allaha, bolje je od igre i od trgovine, i Allah je bolji od svih drugih opskrbljivača najbolji davalac, opskrbljivač .", i GLAVA o Njegovu govoru: "..... ne jedite vaša imanja među vama sa pokvarenim neispravnim načinom zarade - nikako drukčije osim tako da bude trgovina trgovinom od međusobnog zadovoljstva od vas....".

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, rekao je: pričao nam je Šuajb od Zuhrije, rekao je: izvijestio me Seid, sin Musejjeba, i Ebu Selemete, sin Abdurahmana, da je Ebu Hurejrete, bio zadovoljan Allah od njega, rekao:

"Zaista vi govorite: "Zaista Ebu Hurejrete umnožava tj. mnogo priča hadis pričanje od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio." I govorite: "Šta je umu Iseljenika i Pomagača Muhadžira i Ensarija da ne pričaju od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, sa sličnošću pričanja Ebu Hurejreta tj. kao što priča Ebu Hurejrete, koliko što on priča?" A zaista moja braća od Iseljenika bili su u takvom položaju da zapošljavaše njih udaranje u trgovima rukom, dlanom po dlanu, tj. trgovanje, trgovina, jer je bio običaj da se pri zaključenju kupoprodaje udari dlanom o dlan , a slijeđah ja, tj. ne odvajah se od poslanika Allaha, pomilovao Allah njega i spasio, na punoći napunjenosti moga stomaka tj. zadovoljivši se sa zarađivanjem svakodnevne hrane u količini koja će mi napuniti moj stomak, pa prisustvovah kada su odsustvovali, i pamtijah i pamtih, i pamtio sam kada su zaboravljali. A zapošljavaše moju braću od Pomagača rad obrada njihovih imanja, a ja sam bio jedan čovjek bijednik od bijednika Natkrivenoga prostora uz Bogomolju koji je bio stan beskućnika - u daljem tekstu prevodiće se riječ "Essuffetu" sa Natkriv , zapamćivah pamtijah, pamtio sam kada zaboravljaju kada oni zaboravljaše ." A već je jedanput rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u jednom pričanju što priča pričaše, što je pričao njega: "Zaista ono neće prostrijeti ni jedan čovjek svoju odjeću ostavivši je tako dok izvršim tj. završim ovu svoju besjedu govor , zatim će da skupi k sebi svoju odjeću a da će drukčije da prođe osim tako da je zapamtio zapamtiće što govorim." Pa sam prostro tigrovinu odjeću šarenu kao tigar, koja je bila na meni. Te kada je izvršio završio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, svoju besjedu, skupio

sam nju k svojim prsima, pa nisam zaboravio od besjede poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, te tj. od te besjede nimalo od cijele stvari tj. nisam zaboravio od te besjede ništa .

PRIČAO NAM JE Abdul-Aziz, sin Abdullaha, pričao nam je Ibrahim, sin Sa'da, od svoga oca, od svoga djeda, rekao je: rekao je Abdurahman, sin Avfa, bio zadovoljan Allah od njega:

Pošto smo stigli Medini u Medinu , pobratio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, sklopio je pobratimstvo između mene i između Sa'da, sina Rebi'a. Pa je rekao Sa'd, sin Rebi'a: "Zaista ja sam najmnogobrojniji od Pomagača imanjem tj. najimućniji sam , pa dijelim tj. razdjeljujem tebi polovinu moga svoga imanja. I pogledaj koju od moje dvije žene želiš voliš , odsješću zbog tebe od nje tj. razvjenčaću je radi tebe , pa kada se riješila odriješila, tj. kada se riješi braka sa mnom izvršivši iddet - očekavši, sačekavši propisani broj dana poslije razvoda , oženićeš nju oženićeš se sa njom ." Rekao je: pa je rekao Abdurahman: "Nema nikakve potrebe meni u tome. Da li je od trga Da li ima ikakav trg što je u njemu trgovina?" Rekao je: "Trg Kajnuka'a Kajnuka'ovića trg ." Rekao je: Pa je podranio poranio, otišao jutrom k njemu Abdurahman. Pa je došao sa sirom i maslom tj. donio je sira mladoga i masla kupivši to od zarade trgujući na trgu . Rekao je: Zatim je slijedio podranjivanje tj. produžio je odlaženje jutrom na trg . Pa nije ostao tj. nije oduljio taj postupak, a već je donio zaradu tako da je došao Abdurahman, na njemu je trag žutila žute pomasti koja se upotrebljavala prilikom ženidbe . Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Oženio si se?" Rekao je: "Da." Rekao je: "A koga?" Rekao je: "Ženu jednu od Pomagača." Rekao je: "Koliko si potjerao tj. dao vjenčanoga dara ženi na vjenčanju ?" Rekao je: "Mjeru tj. Težinu špice od zlata." Ili: "Špicu od zlata." Pa je rekao njemu Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Piruj, i da bi sa ovcom to učinio, tj. Napravi svadbenu gozbu, pir, pa makar ovcu da zakoljeŠ !"

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Junusa, pričao nam je Zuhejr, pričao nam je Humejd od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Stigao je Abdurahman, sin Avfa, u Medinu, pa je pobratio tj. izvršio je pobratimstvo Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, između njega i između Sa'da, sina Rebi'a, Ensarije. A bio je Sa'd imućan bogat pa je rekao Abdurahmanu:

"Razdijeliću tebi moje svoje imanje na dvije polovine i oženiću te." Rekao je: "Blagoslovio tj. Dao blagoslov Allah tebi u tvojoj porodici tj. u tvojim ženama i tvome imanju! Pokažite mi na trg." Pa se nije vratio sa trga drukčije nego dok je zavrijedio ćario, našao višak za koji je kupio mladoga neslanoga sira i masla, pa je došao s njim donio ga porodici svoga stana. Pa smo ostali malo doslovno: lako, tj. malo vremena , ili šta tj. koliko je htio Allah, pa je došao, a na njemu mrlja pjega od žutila od mirodije žute boje . Pa je rekao njemu Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Šta je ona, šta?" Tj.: "Šta je stanje? Šta se novo desilo?" Rekao je: "O poslaniče Allaha, oženio sam jednu ženu od Pomagača." Rekao je: "Šta si potjerao darovao vjenčanoga dara k njoj?" Rekao je: "Špicu Košpicu od zlata." Ili: "Mjeru težinu špice od zlata." Rekao je: "Piruj, i da bi to bilo sa ovcom!"

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Sufjan od Amra, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Bili su Ukaz, i Midženeta Medženeta i Zul-Medžaz trgovi u predislamlju. Pa pošto je bio tj. pojavio se Islam, pa kao da su oni klonili se grijeha tj. držali za grijeh u njemu u Islamu trgovanje u tim trgovima za vrijeme hodočašća . Pa je sišla stavka odlomak, ajet Kur'ana : "Nije na vas vama nikakav grijeh da sebi tražite dobrotu od vašega Gospoda u vremenima obavljanja hodočašća....". Pročitao je nju tu stavku, odlomak tako Ibnu Abas.

U kiraetu - čitanju drugih nema riječi "u vremenima hodočašća".

GLAVA:

Dozvoljeno je jasno, a zabranjeno je jasno, a između njih dvoje su nejasne tj. stavke, stavovi koji su slični, učinjene sličnima i dozvoljenome i zabranjenome .

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Musena-a, pričao mi je Ibnu Ebu Adij od Ibnu Avna, od Šabije, rekao je: čuo sam Numana, sina Bešira, bio zadovoljan Allah od njega, da govori: čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. - H - Pričao nam je Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Ibnu Ujejnete od Ebu Ferveta, od Šabije, rekao je: čuo sam Numana, priča od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. - H - Pričao nam je Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Ibnu Ujejnete od Ebu Ferveta, rekao je: čuo sam Šabiju, čuo sam Numana, sina Bešira, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. - H - Pričao nam je Muhamed, sin Kjesira, izvijestio nas Sufjan od Ebu Ferveta, od Šabije, od Numana, sina Bešira, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Dozvoljeno je jasno, a zabranjeno je jasno, a između njih dvoga su stvari poslovi sumnjive nejasne . Pa ko je ostavio napustio ono što se je učinilo nejasnim sumnjivim njemu od grijeha, bio je tj. biće za ono što je jasno od grijeha ostavljiviji tj. još više ostavljati jasni grijeh ako ostavlja ono što sumnja da je grijeh . A ko se je osmionio usudio na ono što sumnja u njega od grijeha, skoro je da padne u ono što je jasno grijeh . A grijesi su štićevina zabrana Allaha. Ko pase napasa okolo oko štićevine zabranjenoga pašnjaka , skoro blizu je da padne upadne u nju tj. štićevinu, u zabranjeni pašnjak, zabranu ."

GLAVA

tumačenja nejasnih stvari, odredaba .

A rekao je Hasan, sin Ebu Sinana: Nisam vidio nijedne stvari lakše od pobožnosti: Pusti što je sumnjivo tebi, k onome pribjegavši što neće biti sumnjivo tebi.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Kjesira, izvijestio nas je Sufjan, izvijestio nas je Abdullah, sin Abdurahmana sina Ebu Husejna, pričao je nama Abdullah, sin Ebu Mulejkjeta, od Ukbeta, sina Harisa, bio zadovoljan Allah od njega, da je jedna crna žena došla pa je tvrdila da je ona zadojila dojila njih dvoje njega i njegovu istom vjenčanu ženu .

Pa je spomenuo Ukbete to Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa se okrenuo od njega i nasmiješio se Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio. Rekao je:

"Kako, a već se reklo?" Tj. "Kako da je se dotakneš" - a to znači: "Kako da ti ona bude žena, a već se reklo da vas je oboje jedna žena zadajala?" Brat i sestra po mlijeku ne mogu, ne smiju sklopiti brak po islamskim zakonima. A već je bila pod njim tj. stupila u brak sa njim - Ukbetom kći Ebu Ihaba Temimije.

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Kazeata, pričao nam je Malikj od Ibnu Šihaba, od Urveta, sina Zubejra, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Bio je Utbete, sin Ebu Vakkasa, oporučio k svome bratu Sa'du, sinu Ebu Vakkasa, da je sin robinje Zemeata Zemeatove od mene tj. on je moj sin iz preljuba sa tom robinjom , pa uzmi ga. Rekla je: Pa pošto je bila godina osvojenja Mekje , uzeo je njega Sa'd, sin Ebu Vakkasa, i rekao je: "Sin moga brata je ovo dijete , već je oporučio k meni u vezi njega moj brat ." Pa je ustao Abd, sin Zemeata, pa je rekao: "Moj brat je to dijete i sin robinje moga oca, rodio se na njegovoj postelji." Pa su se potjerali njih dva pošli su, otišli su naporedo k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao Sa'd: "O poslaniče Allaha, ovo dijete je sin moga brata, bio je već oporučio k meni u vezi njega." Pa je rekao Abd, sin Zemeata: "Moj brat je ovo dijete i sin robinje moga oca, rodilo se na njegovoj postelji dušeku ." Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "On je tebi On pripada tebi , o Abde, sine Zemeata." Tj. "To dijete pripada tebi." Zatim je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Dijete je za postelju, a za preljubnika je kamen.

Tj. "Dijete pripada onome na čijoj se postelji rodilo, a preljubnika treba ubiti kamenovanjem." Ili: "a preljubniku je kamen, tj. nema njemu ništa."

Zatim je rekao Sevdeti Sevdi , kćeri Zemeata, supruzi Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Zastri se od njega, o Sevdeta!" Tj. "Ne izlazi pred to dijete iako ti je pravno brat, ali faktično

nije brat." Zbog toga joj je to rekao Muhamed as. što je vidio mnogo od njegove sličnosti sa Utbetom nezakonitim ocem njegovim, djetetovim . Pa to dijete, dječak nije vidjelo nju dok je srelo Allaha tj. do svoje smrti .

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, pričao nam je Šubete, rekao je: izvijestio je mene Abdullah, sin Ebu Sefera, od Šabije, od Adijja, sina Hatima, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: pitao sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, od strijele o strijeli koja nema pera , pa je rekao:

"Kada je pogodila sa svojom oštricom vrhom , pa jedi tako ulovljenu životinju ; a kada je pogodila sa svojom širinom tj. pljoštrimice pa je ubila lovljenu životinju , pa ne jedi, pa tj. jer zaista ono tj. ono što je na taj način ulovljeno je umlaćeno."

"Vekizun" i "mevkuzetun" je umlaćeno tupim predmetom, a to je po islamskim propisima zabranjeno jesti.

Rekao sam: "O poslaniče Allaha, pošaljem svoga psa lovačkoga i imenujem tj. spomenem Božije ime pri slanju, puštanju u lov psa , pa nađem sa njim na lovu na ulovljenoj životinji drugoga psa što nisam imenovao na puštanju njega, a ne znam koji je od njih dva uzeo tj. ulovio - šta ću da radim ?" Rekao je: "Ne jedi meso te ulovljene životinje ! Imenovao si samo na svome psu, a nisi imenovao na tom drugom tj. a nisi spomenuo Božijeg imena nad tim drugim psom - kad se slao, puštao u lov onaj drugi pas ."

GLAVA

onoga što se odstranjuje suzdržava od njega jer je od sumnja jer spada u sumnjive postupke . Tj. GLAVA sumnjivih poslova kojih se treba kloniti.

PRIČAO NAM JE Kabisate, pričao nam je Sufjan od Mansura, od Talhata, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Prošao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pokraj oborene datule pa je rekao: "Da nije to da biva ona onome ko ju pojede milostinja, zaista bih pojeo nju."

Muhamedu a.s. nije bilo dozvoljeno jesti ni primati milostinju.

A rekao je Hemmam od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je: "Nađem palu datulu na svojoj postelji...."

GLAVA

onoga ko nije vidio nije smatrao došaptavanja đavola da je nešto sumnjivo i slično njima tim došaptavanjima - ko nije smatrao to od nejasnih sumnjivih djela koja treba izbjegavati .

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Ibnu Ujejnete od Zuhrije, od Abbada, sina Temima, od njegova strica, rekao je:

Potužilo se je k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, ovako : "Čovjek nađe tj. osjeti u molitvi neku stvar nešto . Da li će presjeći prekinuti tu molitvu?" Rekao je: "Ne, do da čuje glas iz izlaznoga crijeva, čmara , ili da nađe osjeti vjetar iz čmara ."

A rekao je Ibnu Ebu Kabisate od Zuhrije: Nema čišćenja nanovo osim u onome slučaju što si našao osjetio vjetar, ili si čuo glas.

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Mikdama, 'Idžlija, pričao nam je Muhamed, sin Abdurahmana, Tufavija, pričao nam je Hišam, sin Urveta, od svoga oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da su neki ljudi rekli:

"O poslaniče Allaha, zaista neki ljudi dolaze nama sa mesom tj. donose nam meso , ne znamo da li su spomenuli ime Allaha na njemu nad njim , ili ne?" Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Imenujte tj. Spomenite ime Allaha na njemu nad njim, nad tim mesom , i jedite ga."

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "I kada su vidjeli trgovinu ili igru zabavu , razbili su se k njoj....".

PRIČAO NAM JE Talk, sin Gannama, pričao nam je Zaidete od Husajna, od Salima, rekao je: pričao mi je Džabir, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Dok mi klanjamo sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, kadli je došla dođe iz Sirije jedna karavana, nosi noseći neku hranu, pa su se okrenuli k njoj tako da čak nije ostalo sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, osim dvanaest ljudi. Pa je sišla tj. desila se ubrzo objava odlomka : "I kada su vidjeli trgovinu ili igru zabavu , razbili su se k njoj.....".

GLAVA

onoga ko nije brinuo nije vodio računa otkuda je sticao imanje.

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Ibnu Ebu Zi'b, pričao nam je Seid Makburija od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Doći će na ljude vrijeme jedno takvo da neće brinuti čovjek ono što je uzeo od njega tj. ono što je uzeo njega da li je od dozvoljenoga ili od zabranjenoga."

GLAVA

trgovine u po, na kopnu i GLAVA Njegova govora: "Ljudi takvi da neće zabaviti pomesti njih trgovina, a ni prodaja od spominjanja Allaha....".

A rekao je Katadete: Bili su običaja ljudi da međusobno prodaju i da trguju, ali oni bijahu takvi kada je zaredilo tj. došlo na red, nastupilo njima jedno pravo od prava Allaha, nije zabavila njih

trgovina, a ni prodaja od spominjanja Allaha tako da izvrše njega Allahovo pravo k Allahu.

PRIČAO NAM JE Ebu Asim od Ibnu Džurejdža, rekao je: izvijestio me Amr, sin Dinara, od Ebu Minhala, rekao je: trgovah u mijenjanju tj. mijenjah zlato i srebro , pa sam pitao Zejda, sina Erkama, bio zadovoljan Allah od njega, pa je rekao: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio. - H - A pričao mi je Fadl, sin Jakuba, pričao nam je Hadžadž, sin Muhameda, rekao je Ibnu Džurejdž: izvijestio me Amr, sin Dinara, i Amir, sin Mus'aba, da su njih dva čula Ebu Minhala da govori: pitao sam Bera'a, sina Aziba, i Zejda, sina Erkama, o mijenjanju novaca pa su njih dva rekla:

Bili smo dva trgovca na vremenu poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa smo pitali poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, o mijenjanju doslovno: od mijenjanja, za mijenjanje novca , pa je rekao: "Ako je bilo rukom u ruku, pa nema štete nema grijeha ; a ako je bilo odgađanjem, pa neće biti tj. pa nije dobro."

GLAVA

izlaženja u trgovanje trgovinu i govora Allaha, uzvišen je: ".... pa raziđite se u po zemlji, i tražite sebi od dobrote Allaha....".

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Selama, izvijestio nas je Mahled, sin Jezida, izvijestio nas je Ibnu Džurejdž, rekao je: izvijestio me Ata' od Ubejdulaha, sina Umejra, da je Ebu Musa Eš'arija tražio dozvolu na posjetu Umera, sina Hataba, bio zadovoljan Allah od njega, pa se nije dozvolilo njemu, a kao da je on Umer bio zaposlen. Pa se vratio Ebu Musa. Pa je svršio završio Umer svoj posao pa je rekao:

"Zar nisam čuo glas Abdullaha, sina Kajsa? Dozvolite mu!" Reklo se: "Već se vratio." Pa je pozvao njega pa je rekao: "Zašto si se vratio?" . Pa je rekao Ebu Musa : "Zapovjedaše se nama to tj. da se vratimo kad nam se ne dozvoli da uniđemo ." Pa je rekao Umer : "Doći ćeš mi na to sa dokazom tj. Donesi mi dokaz za takav postupak ." Pa je otišao k sjednici tj. mjestu za sjedenje Pomagača pa je pitao molio njih da mu posvjedoče . Pa su rekli: "Neće posvjedočiti tebi na ovo niko drugi

osim najmlađi od nas Ebu Seid Hudrija." Pa je otišao sa Ebu Seidom Hudrijom tj. odveo ga je . Pa je rekao Umer: "Zar se sakrilo ovo meni od zapovjedi poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, da to ne znam ? Zabavilo je mene udaranje rukom, dlanom o dlan u trgovima." Misli na izlaženja ka trgovanju.

To je uzrok da nije poznavao neke zapovjedi i preporuke Muhameda a.s.

GLAVA

trgovine u na moru.

A rekao je Metar: Nema štete za njega tj. zbog ovoga, zbog trgovine po moru ! I nije spomenuo njega Allah u Kur'anu drukčije osim sa pravom. Zatim je čitao tj. citirao : ".... i vidiš lađe brazdačice tj. da brazde, siječu vodu - a to znači: plove u njemu, i zbog toga da sebi tražite od Njegove dobrote....". A "fulkjun" su lađe. Jednina i množina je jednaka od te riječi, tj. "fulkjun" znači i jednu lađu, i više lađa . A rekao je Mudžahid: Brazde Razbijaju lađe vjetar, a ne brazde vjetar od lađa nikakve druge osim velikih lađa.

Izjava Mudžahidova se navodi da bi se objasnilo značenje riječi "fulkjun i mehare, jemharu i mevahire".

A rekao je Lejs: pričao mi je Džafer, sin Rebi'ata, od Abdurahmana, sina Hurmuza, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, da je on spomenuo jednoga čovjeka od Izraelićana koji je izašao u na more, pa je izvršio svoju potrebu tj. pa je postigao što mu je bilo potrebno . I tjerao je hadis tj. I ispričao je hadis do kraja .

Ovdje na ovom mjestu hadis nije ispričan sav, ali je već naveden na jednom mjestu sav.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Saliha, rekao je: pričao mi je Lejs za ovo.

GLAVA:

"I kada su vidjeli trgovinu ili igru, razbili su se k njoj....", i Njegov govor, veličajno je Njegovo spominjanje: "Ljudi takvi da neće zabaviti njih trgovina, a ni prodaja od spominjanja Allaha....".

A rekao je Katadete: Bili su ljudi običaja da trguju, ali oni su bili takvi kada je zaredalo njih pravo od prava Allaha, nije zabavila njih trgovina, a ni prodaja od spominjanja Allaha tako da izvrše njega k Allahu.

Zaredati, zarediti: doći red, nastupiti red da se nešto izvrši, učini.

PRIČAO NAM JE Muhamed, rekao je: pričao mi je Muhamed, sin Fudajla, od Husajna, od Salima, sina Ebul-Dža'da, od Džabira, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Došla je jedna karavana, a mi klanjamo sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, petak molitvu petka , pa su se razbili razišli ljudi osim dvanaest ljudi. Pa je sišao ovaj odlomak: "I kada su vidjeli trgovinu ili igru zabavu , razbili su se i ostavili su tebe stojeći u molitvi, tj. klanjajući ....".

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "..... trošite dijelite od lijepih zarada što ste stekli....".

PRIČAO NAM JE Usman, sin Ebu Šejbeta, rekao je: pričao nam je Džerir od Mansura, od Ebu Vaila, od Mesruka, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Kada je trošila dijelila žena od hrane svoje kuće, osim pokvarivačice tj. ne bivši ona pokvarena, pretjerana , biće njoj njezina nagrada za ono što je trošila podijelila , i njezinome mužu za ono što je stekao i blagajniku slično tome tj. tako isto , neće okrnjiti neki od njih nagrade nekog nijednu stvar tj. ništa ."

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Džafera, pričao nam je Abdurezzak od Mamera, od Hemmama, rekao je: čuo sam Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Kada je trošila podijelila žena od zarade svoga muža od svoje volje osim njegove zapovjedi bez njegove zapovjedi , pa njemu je polovina njegove nagrade."

GLAVA

onoga ko je volio tj. ko voli, želi prostiranje tj. širinu, obuhvatnost u trošku u opskrbi, u sredstvima za život - a to znači: ko želi bolji život, bogatstvo .

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Ebu Jakuba, Kirmanija, pričao nam je Hassan, pričao nam je Junus, pričao nam je Muhamed od Enesa, sina Malikja, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: čuo sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, da govori:

"Ko je takav da veseli njega da se prostre proširi, tj. poveća njemu njegov trošak opskrba za život i da se odgodi njemu u njegovom tragu tj. ostatku života , pa neka nagrađuje dariva svoju rodbinu."

Smisao hadisa je: "Ko želi da bude imućniji - neka pomaže svoju rodbinu. Pošto ima pouzdan hadis da je opskrba, trošak za život određena - a to bi značilo ne može se smanjiti, a ni povećati - ovaj je hadis na više načina tumačen. Isto tako značenje rečenice iz gornjega hadisa ".... i da se odgodi njemu u njegovom tragu....", znači: i da mu se produži život, a po pouzdanom jednom hadisu i trajanje života je određeno, a to znači ne može produžiti, a ni skratiti, pa se i zbog ove rečenice gornji hadis tumači na razne načine. Ta se tumačenja neće ovdje prikazivati. Jedino će se navesti jedno tumačenje prema kojem gornji hadis, i svi hadisi sličnoga sadržaja, ima stvarni cilj da prikaže koliko je dobro djelo pomagati materijalno rodbinu, jer kada bi ijedno dobro djelo povećavalo bogatstvo i produžavalo život, onda bi to bilo

upravo ovo djelo. Toliko to dobro djelo vrijedi kod Uzvišenoga Boga. Uz misao o produženju života navešće se i tumačenje prema kojem se produženje života tumači u prenesenom smislu. Pomaganje rodbine zadrži dugo vremena lijepo sjećanje na čovjeka, i on još dugo živi u sjećanju iako je mrtav.

GLAVA

kupovanja Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, sa odgađanjem davanja cijene za kupljenu stvar do nekoga roka .

PRIČAO NAM JE Mualla, sin Eseda, pričao nam je Abdul-Vahid, pričao nam je Aameš, rekao je: spomenuli smo kod Ibrahima zalog u pozajmici, pa je rekao: pričao mi je Esved od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, kupio sebi neku hranu od jednoga Židova do jednoga roka, i založio je njemu dao je u zalog Židovu jedan oklop od željeza.

"Selemun" ovdje znači pozajmica, a ne znači ovdje kupoprodaju gdje se novac unaprijed isplati, a roba kasnije primi.

PRIČAO NAM JE Muslim, pričao nam je Hišam, pričao nam je Katadete od Enesa. - H - A pričao mi je Muhamed, sin Abdullaha sina Havšeba, pričao nam je Esbat Ebul-Jese' Basrija, pričao nam je Hišam Destevaija od Katadeta, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, da je on išao k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, sa hljebom ječma i zaudarajućim repom ovce, kujrukom; ili: sa ogrklim lojem koji je pretopljen, istopljen od ovčijeg repa, tj. donosio je Enes k Muhamedu a.s. takvu hranu koja se počela čuti, zaudarati, koja je već progrkla, je Muhamed a.s. nije imao šta da jede u nekim prilikama .

"Ihaletun" ima mnogo značenja: kujruk-debeli ovčiji rep, pretopljeni loj od ovčijeg repa; loj, debljina, masnoća; začin; prismok uz hljeb; mast; salo; masnoća stvrdnuta na površini čorbe, supe.

I zaista već je založio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, jedan oklop za njega tj. njegov, svoj oklop u Medini kod jednoga Židova, i uzeo je od njega ječma za svoju porodicu. I zaista sve ovo priča Enes već sam čuo njega Muhameda a.s. da govori: "Nije omrklo zašlo u noć kod porodice Muhameda, pomilovao ga Allah i spasio, sa' pšenice, a ni sa' zrna tj. nikakva žita ." A zaista ovo opet sada Enes objašnjava kod njega je svakako sigurno devet žena.
Tj. Muhamed a.s. je imao devet žena u vremenu kada je bivao, bio u oskudici u hrani. "Sa'" je 3,34 kg.

GLAVA

zarade zarađivanja čovjeka i njegovog rada sa svojom rukom.

PRIČAO NAM JE Ismail, sin Abdullaha, rekao je: pričao mi je Ibnu Vehb od Junusa, od Ibnu Šihaba, rekao je: pričao mi je Urvete, sin Zubejra, da je Aiša, bio zadovoljan Allah od nje, rekla:

Pošto se imenovao nasljednikom tj. postavio kalifom, halifom Ebu Bekjr Sidik, rekao je: "Zaista već je znao tj. već zna moj narod da moja profesija rad, posao nije bila takva da je nemoćna od troška tj. opskrbe moje porodice, a sada sam se zaposlio sa općom stvari muslimana, pa će odsada jesti porodica Ebu Bekjra od ovoga imanja tj. iz državne blagajne , a on će poslovati voditi profesiju za muslimane u njemu u državnom, općem imanju ."

Ova rečenica na kraju tumači se na razne načine, ali se ta tumačenja neće prikazivati.

PRIČAO NAM JE Muhamed, pričao nam je Abdullah, sin Jezida, pričao nam je Seid, rekao je: pričao mi je Ebul-Esved od Urveta, rekao je: rekla je Aiša, bio zadovoljan Allah od nje:

Bili su drugovi poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, radnici njihovih osoba svojih osoba, tj. sami sobom su radili, sami sebi su radili fizičke poslove , i bivaše za njima u njih zadasi zadahi, ružni mirisi od znoja , pa se reklo njima: "Da li ste se okupali!"

Tj. "Zašto se niste okupali?"

Predao je njega spomenuti hadis Hemmam od Hišama, od njegova oca, od Aiše.

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Musa-a, izvijestio nas je Isa, sin Junusa, od Sevra, od Halida, sina Ma'dana, od Mikdama, bio zadovoljan Allah od njega, od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Nije jeo ni jedan čovjek hrane nikad bolje od takve hrane da jede od rada svoje ruke tj. od hrane koju je zaradio svojom rukom , i zaista vjerovijesnik Allaha Davud - njemu mir! - jedaše jeo je od rada svoje ruke."

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Musa-a, pričao nam je Abdurezak, izvijestio nas je Mamer od Hemmama, sina Munebiha, pričao nam je Ebu Hurejrete od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, da Davud - njemu mir! - ne jedaše osim od rada svoje ruke.

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukjejra, pričao nam je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba, od Ebu Ubejda, slobodnjaka Abdurahmana, sina Avfa, da je on čuo Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da govori: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista da skupi nasiječe drva jedan od vas breme pa da ga odnese na svojim leđima i proda, pa da se tako hrani bolje je od toga da pita tj. prosjači od jednoga čovjeka pa da taj daruje njega ili da spriječi odbije njega."

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Musa-a, pričao nam je Vekji', pričao nam je Hišam, sin Urveta, od svoga oca, od Zubejra, sina Avvama, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista da uzme jedan od vas svoja užeta konopce za vezanje drva ."

GLAVA

lakoće i darežljivosti u kupovanju i prodaji, i GLAVA onoga ko je tražio tj. ko traži svoje neko pravo, pa neka traži njega u poštenju.

PRIČAO NAM JE Alija, sin Ajjaša, pričao nam je Ebu Gassan, rekao je: pričao mi je Muhamed, sin Munkjedira, od Džabira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Pomilovao Allah darežljiva čovjeka koji je darežljiv kada je prodavao kada prodaje , i kada je kupovao sebi i kada je iziskivao tj. i kada je naplaćivao dug, ili tražio svoj dug ."
Ovo je prevedeno kao dova - blagoslov, ali se može prevesti i kao vijest, izjava: "Pomilovaće Allah čovjeka darežljivoga kada prodaje, i kada kupuje i kada iziskuje - traži svoj dug."

GLAVA

vrijednosti onoga ko je pričekao iščekivao bogatoga za dugovanje .

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Junusa, pričao nam je Zuhejr, pričao nam je Mansur da je Rib'ija, sin Hiraša, pričao njemu da je Huzejfete, bio zadovoljan Allah od njega, pričao njemu, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Susreli su anđeli duh dušu, tj. Izašli su u susret anđeli duši jednoga čovjeka od onih ko je bio tj. živio prije vas." Rekli su: "Da li si radio od dobra ikakvu stvar išta ?" Rekao je: "Zapovijedah svojim momcima koji su mi kupili dugovanja da pričekaju i pređu tj. progledaju kroz prste od bogataša tj. da bogataša pričekaju za dug i da pređu preko nekog dijela duga ." Rekao je: "Pa su prešli od njega preko njega ."

Tj. Pa su anđeli prešli preko toga čovjeka, preko njegova duha, njegove duše - a to znači: nisu ga mučili.

A rekao je Ebu Malikj od Rib'ije: "Olakšavah na bogatog, a pričekivah siromašnoga za dugovanja koja su mi dugovali ." A slijedio je njega Ebu Malikja Šubete od Abdul-Melikja, od Rib'ije. A rekao je Ebu Avanete od Abdul-Melikja, od Rib'ije: "Pričekam bogatoga, a pređem prođem se od siromašnog tj. a siromašnome oprostim dugovanje koje mi duguje ." A rekao je Nuajm, sin Ebu Hinda, od Rib'ije: "Pa primim dug od bogatoga, a pređem prođem se od siromašnoga."

GLAVA

onoga ko je pričekao siromašnoga.

PRIČAO NAM JE Hišam, sin Amara, pričao nam je Jahja, sin Hamzeta, pričao nam je Zubejdija od Zuhrije, od Ubejdulaha, sina Abdullaha, da je on čuo Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Bio je jedan trgovac koji daje dug zajam ljudima. Pa kada je tj. kada bi vidio siromašnoga, rekao je rekao bi svojim momcima slugama : "Pređite preko njega prođite se njega , možda Allah da pređe preko nas da se prođe nas - tj. da nam oprosti grijehe ." Pa je prešao Allah preko njega tj. oprostio je Allah njemu ."

GLAVA:

Kada su objasnila dva prodavača tj. dva ugovarača kupoprodaje - a to znači: i prodavač i kupac nedostatke predmeta kupoprodaje , i nisu sakrila njih dva loše strane predmeta i kada su bila iskrena njih dva.

A spominje se od Adda', sina Halida, rekao je: Pisao ili: Napisao je meni Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: Ovo je ono što je kupio sebi Muhamed, poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, kupio je od Adda'a, sina Halida. Prodaja muslimana muslimanu takva je da nema bolesti, a ni gadnosti nečistoće, nevaljalosti , a ni pokvarenosti. A rekao je Katadete: Pokvarenost je preljub prostitucija , i krađa i bježanje odbjeglost roba od svoga gospodara, vlasnika . A reklo se Ibrahimu: Zaista neki od preprodavalaca trgovaca stokom i

konjima naziva staju za stoku, konje sa imenima "Horasan" i "Sidžistan", pa govori: "Došlo je juče iz Horasana ovo grlo, ova stoka ili konj što ga prodajem , došlo je danas iz Sidžistana."

Taj trgovac misli na svoje staje koje je tako nazivao, a kupac je smatrao da je stoka ili konj koji se prodaje došao iz tih perzijskih pokrajina, i da stvarno pripada tim rasama. Kupac je, dakle, obmanjivan.

Pa je mrzio Ibrahim Nah'ija njega ovaj postupak toga preprodavača žestokom mržnjom tj. jako je to osuđivao . A rekao je Ukbete, sin Amira: Nije dozvoljeno nijednom čovjeku da proda nikakvu robu koja je takva da zna da je u nje nekakva bolest tj. nedostatak, mana - nije dozvoljeno da je proda drukčije osim tako da je izvijestio najavio nju manu, tj. da kaže za nedostatak robe .

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Šubete od Katadeta, od Saliha Ebul-Halila, od Abdullaha, sina Harisa, podigao je njega hadis do Hakjima, sina Hizama, bio zadovoljan Allah od njih, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Dva prodavača su sa izborom dok se nisu rastavili, ili je rekao -: do časa kada se rastave. Pa ako su bili istiniti njih dva i objasnili su njih dva, blagoslovilo se je tj. blagosloviće se njima dvojici u njihovoj prodaji. A ako su sakrili njih dva i slagali njih dva, zbrisao se je blagoslov njihove prodaje."

Pod izrazom "dva prodavača" misli se na prodavača i kupca. Pod izrazom "dok se ne rastave" misli se na rastavljanje tjelesa. Tako kažu šafijski pravnici i Ebu Jusuf od hanefijskih pravnika. Prema njima kada se prodavač i kupac odvoje, nema više pravo nijedan da se ne pridržava kupoprodajnog ugovora. A sve dok se ne ne rastave, može svaki da bira da li da prihvati i ostane pri kupoprodajnoj nagodbi, ili ne. Ebu Hanife, i Malikj i još neki pravnici drukčije tumače izraz "dok se ne rastave". Oni kažu da to znači: dok ne rekne prodavač "ja ti prodadoh", a kupac "ja kupih", ili "ja primih". Kad to reknu, onda više nemaju pravo da biraju da li da ostanu pri kupoprodajnoj nagodbi, ili da ne ostanu, pa makar da se nisu odvojili tijelima jedan od drugoga. Dok ne reknu gornje riječi jedan drugome, imaju pravo na izbor. To znači: Dva prodavača su sa

izborom. Imaju pravo na izbor, mogu da biraju i da se predomišljaju. Ovaj hadis će se ponavljati na više mjesta, ali se ova objašnjenja neće više davati.

GLAVA

prodaje smjese mješavine od datula.

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Šejban od Jahja-a, od Ebu Selemeta, od Ebu Seida, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Davaše se nama datule sakupljanja, a ono tj. a to je smjesa od datula, i prodavasmo dva sa'a slabijih datula za sa' boljih datula , pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Ne dva sa'a za sa' tj. Ne prodajite dva sa'a za sa' , i ne dva srebrenjaka za jedan srebrenjak."

GLAVA

onoga što se reklo o mesaru i koljaču tj. o onome koji prodaje meso-lahham i o onome koji kolje životinje-džezzar .

PRIČAO NAM JE Umer, sin Hafsa, pričao nam je moj otac, pričao nam je Aameš, rekao je: pričao mi je Šekik od Ebu Mesuda, rekao je: došao je jedan čovjek od Pomagača, ima nadimak taj čovjek Ebu Šuajb tj. naziva se, preziva se Ebu Šuajbom , pa je rekao jednome dječaku svome, kasapu mesaru, tj. koljaču stoke :

"Učini tj. Napravi mi jelo koje je dosta petorici za pet ljudi , pa tj. jer zaista ja hoću da pozovem na jelo Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, petoga od petorice tj. njega sa još četiri druga čovjeka tako da on bude peti , pa jer zaista ja sam poznao prepoznao već u njegovom licu glad." Pa ih je pozvao. Pa je došao sa njima još jedan čovjek. Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Zaista ovaj je slijedio nas tj. pošao za nama , pa ako hoćeš da dozvoliš njemu

Ebu Šuajbe , pa dozvoli mu da i on pristupi jelu . A ako hoćeš da se vrati, vratio se je tj. vratiće se odmah ." Pa je rekao: "Ne neka se ne vraća , nego već sam dozvolio njemu tj. dozvaljam mu, ili: dozvoljavam mu ."

GLAVA

onoga što briše zbriše, uništi laž i sakrivanje u prodaji mana stvari koje se prodaju .

PRIČAO NAM JE Bedel, sin Muhabbera, pričao nam je Šubete od Katadeta, rekao je: čuo sam Ebul-Halila priča od Abdullaha, sina Harisa, od Hakjima, sina Hizama, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Dva prodavača su sa izborom dok se nisu rastavili, ili je rekao: do da se rastave. Pa ako su njih dva bili istinita i objasnili su njih dva, blagosloviće se njima dvojici u prodaji njih dvojice. A ako su sakrila njih dva i lagala njih dva, zbrisaće uništiće se blagoslov prodaje njih dvojice."

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "O vi koji ste vjerovali tj. koji vjerujete , ne jedite kamate podvostručenim dvostrukostima, i čuvajte se Allaha da bi ste se vi možda spasili."

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Ibnu Ebu Zi'b, pričao nam je Seid Makburija od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Zaista doći će svakako na ljude takvo jedno vrijeme da se neće brinuti čovjek za ono što je uzimao ili: što uzima, što će uzimati imovinu da li je od dozvoljenog ili zabranjenog."

GLAVA

jedača kamate, i njezinoga svjedoka i njezinoga pisara, i GLAVA Njegova govora, uzvišen je: "Koji jedu kamatu, neće ustajati osim kao što ustaje onaj koji je taj što se je udario baceknuo nasumice na njega satana zloduh od doticaja. To je za to što su oni takvi da su oni govorili: prodaja je samo kao kamata. A dozvolio je Allah prodaju, a zabranio je kamatu. Pa ko je taj da je došla njemu predika od njegova Gospoda, pa je svršio tj. prestao sa uzimanjem kamata , pa njemu je ono što je prošlo. A njegova stvar je k Allahu. A ko se povrati tj. počne opet uzimati kamate , pa ti takvi su drugovi Vatre, oni su u njoj vječnici tj. ostaće oni u njoj vječno ."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Bešara, pričao nam je Gunder od Šubeta, od Mansura, od Ebu Duha-a, od Mesruka, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Pošto je sišao zadnji dio poglavlja Bekareta, čitao je učio je njih te odlomke toga poglavlja Kur'ana Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, njima u Bogomolji, zatim je zabranio trgovinu u vinu.

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Džerir, sin Hazima, pričao nam je Ebu Redža' od Semureta, sina Džundeba, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Vidio sam noćas u snu dva čovjeka da su došla meni, pa su izvela njih dva mene k svetoj zemlji, pa smo otišli tj. išli, putovali dok smo došli na rijeku od krvi, u njoj čovjek stajač stoji u njoj , a na sredini rijeke jedan drugi čovjek, pred njim je kamenje. Pa okrene pođe čovjek koji je u toj rijeci, pa kada je htio da izađe, bacio je tj. baci se onaj drugi čovjek sa kamenom u njegova usta pa je vratio pa vrati njega gdje je bio. Pa je počeo, kada god je došao zbog toga da uzađe, počeo je da baca u njegova usta sa kamenom, pa se vraća kao što je bio. Pa sam rekao: "Šta je ovo?" Pa je rekao jedan od one dvojice

ljudi sa mnom : " Onaj koji je taj što si vidio njega u rijeci, to je jedač kamate."

GLAVA

nahranjivača kamate tj. GLAVA o onome koji daje drugome da jede kamatu - a to znači GLAVA onoga koji daje kamatu zbog Njegova govora tj. grijeh je davati kamatu zbog Njegova govora : "O vi koji ste vjerovali, čuvajte se Allaha, i ostavite ono što je ostalo od kamate iz prošlosti ako ste bili tj. ako ste vjernici. Pa ako to niste učinili, pa dozvolite tj. objavite za rat od Allaha i Njegova poslanika, a ako ste se pokajali, pa vama su glave tj. pa vama pripadaju glavnice vaših imanja, nećete nasilje učiniti, i neće se vama nasilje učiniti. A ako je bio siromašan vaš dužnik , pa očekivanje do lakoće tj. pričekajte ga dok mu bude lako da vam plati , a da mu milodarite dug , bolje je vama ako znadijaste. I čuvajte se onoga dana što ćete se povratiti u njemu k Allahu, zatim će dobiti u potpunosti svaka osoba što je stekla zaradila , i oni su takvi da se neće njima nasilje učiniti."

Rekao je Ibnu Abas: Ovo je zadnji odlomak što je sišao na Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

Iz riječi ".... i ostavite što je ostalo od kamate", zaključuje se da je zabranjeno i griješno davanje kamate, isto kao što je zabranjeno i griješno i jedenje i uzimanje.

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, pričao nam je Šubete od Avna, sina Ebu Džuhajfeta, rekao je: vidio sam svoga oca da je kupio sebi roba velikog tj. vrlo vještog puštaoca krvi pomoću roga, kupica , pa sam pitao njega zašto će mu taj rob pa je rekao:

"Zabranjivao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, cijenu psa i cijenu krvi."

Tj. zabranjivao je kupoprodaju pasa i plaćanje, davanje nagrade za puštanje krvi. Hanefijski pravnici smatraju dozvoljenim kupoprodaju pasa, a nagradu za puštanje krvi ne smatraju težom zabranom nego mekruh-tenzihen.

"I zabranjivao je Muhamed a.s. - pričao je dalje Ebu Džuhajfete - da muslimani imaju među sobom tetoviračicu, i tetoviranu, i jedača kamate i nahranjivača nje tj. i davaoca kamate , i prokleo je slikara živih pokretnih bića, životinja, a ne bilja - tako neki kažu ."

GLAVA:

"Zbrisava Allah kamatu, a umnožava povećava, daje da rastu milostinje, i Allah ne voli svakoga tj. nijednoga velikoga nevjernika nezahvalnika griješnika."

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukjejra, pričao nam je Lejs od Junusa, od Ibnu Šihaba, rekao je Ibnul-Musejjeb: zaista je Ebu Hurejrete, bio zadovoljan Allah od njega, rekao: čuo sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, da govori:

"Zakletva zaklinjanje u trgovini je potrošnja prođa za robu, zbrisavanje brisanje za blagoslov."

GLAVA

onoga što se mrzi od zakletve u prodaji.

PRIČAO JE NAMA Amr, sin Muhameda, pričao nam je Hušejm, izvijestio nas je Avvam od Ibrahima, sina Abdurahmana, od Abdullaha, sina Ebu Evfa-a, bio zadovoljan Allah od njega, da je jedan čovjek podigao nekakvu robu, a on je u na trgu, pa se zaklinjao sa Allahom da je zaista već dao za nju ono, onoliko što nije dao zato da obori tj. uplete, navuče u nju kakvoga čovjeka od muslimana. Pa je sišao odlomak Kur'ana :

"Zaista oni koji kupuju sebi za ugovor Allaha i njihove svoje zakletve malenu cijenu....".

GLAVA

onoga što se reklo u vezi draguljara tj. o draguljaru, juveliru, majstoru koji pravi nakit od dragoga kamenja i metala .

U sljedećem tekstu spomenuće se nekoliko hadisa u kojima se spominju mnoge vrste zanatlija, obrtnika. Cilj je toga da se vidi da su mnogi zanati postojali u vrijeme Muhameda a.s. pa su prema tome dozvoljeni, i zarada od tih zanata je dozvoljena i halal. Pošto svaki zanatlija i prodaje svoju robu, onda je jasno zašto se o njima govori u Knjizi o trgovini i kupoprodajama - Kitabul-Bujuji.

A rekao je Tavus od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Neće se sjeći njezina mekjanska trava...." A rekao je Abas: "Osim mirisne trstike, pa jer je ona potrebna za njihove kovače ili draguljare i njihove kuće." Pa je rekao Muhamed a.s. : "Osim mirisne trstike."

"Kajnun" može značiti i kovač i draguljar, kaže Ibnul-Esir.

PRIČAO NAM JE Abdan, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Junus od Ibnu Šihaba, rekao je: izvijestio me je Alija, sin Huseina, da je Husein, sin Alije, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, izvijestio njega da je Alija rekao:

Bila je za mene jedna deva tj. imao sam devu od moga udjela od ratnoga plijena. I bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, darovao meni jednu drugu devu od petine ratnoga plijena koja pripada Allahu i Njegovu poslaniku, tj. državnoj blagajni, imovini . Pa pošto sam htio da sagradim sebi brak, tj. da dovedem, da se oženim sa Fatimom, kćerom poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, ugovorio sam tj. uzeo sam obećanje od jednoga čovjeka draguljara iz plemena Kajnukaovića da pođe sa mnom pa da donesemo mirišljive trstike. Htio sam da prodam nju trstiku jednome od draguljara i da zatražim pomoć u njoj u gozbi moje svoje svadbe tj. u pripremi i opremanju gozbe svoga pira .

PRIČAO NAM JE Ishak, pričao nam je Halid, sin Abdullaha, od Halida, od Ikjrimeta, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Zaista Allah je zabranio tj. učinio svetim, svetom grad Mekju, i nije dozvoljena nijednom čovjeku prije mene, a niti ijednom čovjeku poslije mene da bude ona mjesto borbe, rata . A dozvolila se meni samo jedan čas. Neće se sjeći tj. kositi, žeti sirova njezina trava, i neće se sjeći njezino drveće stabla , i neće se razbježavati tjerati u bijeg njezin lov, i neće se kupiti sakupljati, uzimati sa tla njezina nađena stvar na tlu koju je neko izgubio , osim za upoznavaoca tj. jedino je dozvoljeno da uzme sa tla nađenu stvar onaj ko će je dati na poznavanje, ko će nastojati da pronađe njezinog vlasnika ." I rekao je Abas, sin Abdul-Mutaliba: "Osim mirisne trstike za naše draguljare i za tavane stropove naših kuća." Pa je rekao: "Osim mirisne trstike." Pa je rekao Ikjrimete: "Da li znadeš šta je: " neće se razbježavati njezin lov?" "Ono tj. To je da odstraniš njega lov, životinju i da odsjedneš u njegovo mjesto da sjedneš na njezino mjesto ." Rekao je Abdul-Vehhab od Halida: "..... za naše draguljare i naše grobove."

GLAVA

spominjanja kovača i kovača.

"Kajnun" znači i rob i kovač, pa je zato dodao i riječ "haddad" koja znači kovač, da bi pokazao da se riječ "kajnun" ovdje upotrebila u značenju kovač.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Beššara, pričao nam je Ibnu Ebu Adijj od Šubeta, od Sulejmana, od Ebu Duha-a, od Mesruka, od Habbaba, rekao je:

Bio sam kovač u predislamlju, i bio je meni na Asu, sinu Vaila, jedan dug tj. imao sam dugovanje, potraživanje od Asa, bio mi je dužan As, sin Vaila . Pa sam došao njemu da naplatim njega da utjeram dug . Rekao je: "Neće dati tebi duga drukčije do da, tj. nego da ne vjeruješ da se odrekneš vjerovanja u Muhameda, pomilovao ga Allah i spasio." Pa sam rekao: "Neću ne vjerovati Neću se odreći vjerovanja tako da usmrti tebe Allah, zatim da se proživiš." Rekao je: "Pusti me da umrem i da se proživim, pa će se meni dati imanje i djeca pa da izvršim platim dug tebi." Pa je sišao odlomak Kur'ana : "Pa

jesi li vidio onoga koji nije vjerovao u naše znakove ili: odlomke , i rekao je: zaista meni će se dati svakako imanje i djeca. Da li je nadvirio u sakriveno tj. u tajne budućega svijeta i života , ili je uzeo kod Milosrdnoga ugovor."

GLAVA

spominjanja krojača.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malikj od Ishaka, sina Abdullaha sina Ebu Talhata, da je on čuo Enesa, sina Malikja, bio zadovoljan Allah od njega, da govori:

Zaista jedan krojač je pozvao poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zbog jela što ga je napravio. Rekao je Enes, sin Malikja, bio zadovoljan Allah od njega: Pa sam otišao sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, k tome jelu na to jelo . Pa je približio primaknuo k poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, hljeb i čorbu supu , u njoj je tikva bundeva i kriške mesa komadići mesa suhoga . Pa sam vidio Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, slijedi tj. hvata tikvu od okolo čanka zdjele, tj. po čanku . Rekao je: Pa neprestano volim tikvu od tada.

GLAVA

spominjanja tkača.

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukjejra, pričao nam je Jakub, sin Abdurahmana, od Ebu Hazima, rekao je: čuo sam Sehla, sina Sa'da, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Došla je jedna žena sa ogrtačem tj. Donijela je jedna žena ogrtač . Rekao je: "Da li znate šta je ogrtač?" Pa se reklo njemu: "Da. Ona ta haljinka je plašt, otkano je u njegovoj ivici kraju, obrubu, tj. otkano je na obrubu ." Rekla je: "O poslaniče Allaha, zaista ja sam otkala ovaj plašt sa mojom svojom rukom. Oblačim ti ga tj. Dajem ti ga da ga obučeš ." Pa je uzeo njega Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, potreban bivši k njemu tj. koji mu je bio potreban . Pa je izašao k

nama, a on je njegov pokrivač tj. donja odjeća iako plašt služi kao gornja odjeća . Pa je rekao jedan čovjek od naroda između ljudi : "O poslaniče Allaha, obuci mi ga tj. daj mi ga ." Pa je rekao: "Da." Pa je sjeo Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, u sijelo u sjednicu , zatim se vratio pa je savio smotao njega smotao plašt , zatim je poslao njega k njemu. Pa je rekao njemu narod ljudi : "Nisi učinio lijepo. Pitao tj. Zaiskao si ga njemu tj. od njega . Zaista već si znao da on neće odbiti ne odbija pitača molioca ." Pa je rekao taj čovjek: "Tako mi Allaha nisam pitao tj. iskao njega ni zbog čega osim zbog toga da bude moja mrtvačka odjeća u danu kada umrem." Rekao je Sehl: Pa je bio taj ogrtač njegova mrtvačka odjeća.

GLAVA

drvodjelje stolara .

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Abdul-Aziz od Ebu Hazima, rekao je:

Došli su neki ljudi k Sehlu, sinu Sa'da, da pitaju njega o govornici Muhameda a.s. u njegovoj bogomolji . Pa je rekao: Poslao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, k omsici toj-i-toj ženi poruku , već je imenovao nju Sehl ali ja ne znam sada njezino ime , to jest: "Zapovjedi ženo tvome svome dječaku drvodjelji da uradi napravi meni neka drva da sjedim na njima kada govorim ljudima." Pa je zapovjedila njemu da uradi njih od tamariska Gabe. Gabetu je mjesto na visinskim predjelima Medine prema Siriji . Zatim je došao s njima tj. donio ih je . Pa je poslala k poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, njih ta drva . Pa je zapovjedio za njih, pa su se postavila u vidu govornice pa je sjeo na nju.

PRIČAO NAM JE Hallad, sin Jahja-a, pričao nam je Abdul-Vahid, sin Ejmena, od svoga oca, od Džabira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je jedna žena od Pomagača rekla poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"O poslaniče Allaha, zar neću učiniti tebi jednu stvar da sjedneš na nju? Pa zaista imam dječaka drvodjelju." Rekao je: "Ako hoćeš." Pa

je učinila napravila njemu govornicu. Pa pošto je bio petak, sjeo je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, na govornicu koja se načinila koja je napravljena za njega . Pa je zavikala zajaukala palma koja je bila ta što predikovaše kod nje tako jako čak je blizu bilo da se pocijepa. Pa je sišao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, čak tj. pa je uzeo nju pa je privukao nju k sebi. Pa je počela da jeca jecanjem djeteta koje se ušutkava tj. tješi dok se ustalila tj. umirila . Rekao je: "Plakala je na tj. zbog onoga što slušaše od opomene ili: spominjanja savjeta ."

GLAVA

kupovanja vođe rukovodioca potreba sa svojom osobom tj. sam sa sobom, lično da kupuje sebi potrebne stvari .

A rekao je Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice: Kupio je sebi Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, devca od Umera. Devac je muška deva, kamila. A rekao je Abdurahman, sin Ebu Bekjra, bio zadovoljan Allah od njih dvojice: Došao je jedan idolopoklonik sa bravima tj. dotjerao je ovce , pa je kupio sebi Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, od njega jednu ovcu. I kupio je sebi od Džabira jednu devu.

PRIČAO NAM JE Jusuf, sin Isa-a, pričao nam je Ebu Muavijete, pričao nam je Aameš od Ibrahima, od Esveda, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Kupio je sebi poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, od jednoga Židova neku hranu sa odgađanjem roka plaćanja, tj. na veresiju , i založio je njemu svoj oklop.

GLAVA

kupovanja kupovine jahaćih životinja i magaraca, i GLAVA kada je sebi kupio jahaću životinju, ili devca, a on je na njemu, da li biva to kao prihvatanje uzimanje u posjed od strane kupca prije nego da siđe sjaše prodavač sa te svoje životinje koju je prodao bivši još na njoj, tj. dok je još jahao na njoj .

A rekao je Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, Umeru: "Prodaj mi ga." Misli na teškog devca.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Bešara, pričao nam je Abdul-Vehab, pričao nam je Ubejdulah od Vehba, sina Kjejsana, od Džabira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Bio sam sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, u jednoj vojni, pa je usporio sa mnom moj devac i sustao je. Pa je došao na mene meni Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao: "Džabir?" Pa sam rekao: "Da." Rekao je: "Šta je tvoje stanje?" Rekao sam: "Usporio je na mene tj. meni moj devac i sustao je umorio se je , pa sam zaostao ozadi, iza, ozada, nazad ." Pa je sišao sjahao i počeo da privlači vuče njega sa svojim štapom koji je bio savijen na vrhu . Zatim je rekao: "Uzjaši." Pa sam uzjahao. Pa zaista već sam vidio njega devca da tako dobro ide da sam morao da otklanjam sustežem njega od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Rekao je: "Oženio si se?" Rekao sam: "Da." Rekao je: "Djevojku, ili udovicu?" Rekao sam: "Nego udovicu tj. Ne djevojku, nego udovicu ." Rekao je: "Pa zar nisi djevojku da ti zabavljaš nju i ona da zabavlja tebe?" Rekao sam: "Zaista imam sestre malene , pa sam volio da oženim ženu takvu koja će da sakuplja savija njih, i češlja njih i stoji nad njima tj. brine se o njima ." Rekao je: "Zar ne! Zaista ti si stizač tj. ti sada stižeš dolaziš porodici, ženi , pa pamet, pamet!" Tj. "Postupi pametno!" Ovo se tumači na razne načine. Jedni vele da je time nukao, bodrio na polni odnos radi začeća djeteta, a to je pametno. Drugi vele da je htio da ga opomene da bude pametan pa da se čuva polnoga odnosa ako žena bude imala mjesečnicu, menstruaciju. Zatim je rekao: "Da li ćeš da prodaš tj. bi li prodao tvoga svoga devca?" Rekao sam: "Da." Pa je kupio sebi njega od mene za jednu ukiju srebrenoga novca, a ukija je 37,44 grama, ili 124,8 grama. Zatim je stigao u Medinu poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, prije mene. A stigao sam ja u jutru ujutru . Pa smo došli k Bogomolji. Pa sam našao njega na vratima Bogomolje. Rekao je: "Sada si tek stigao?" Rekao sam: "Da." Rekao je: "Pa ostavi tvoga svoga devca, pa uniđi pa klanjaj dva naklona dva rekjata ." Pa sam unišao pa sam klanjao. Pa je zapovjedio Bilalu da izmjeri izvaga njemu ukiju srebrenoga novca . Pa je izmjerio meni Bilal pa je

pretegnuo u mjeri vagi, tj. dao je da pretegne vaga malo više . Pa sam otišao, čak sam okrenuo leđa. Pa je rekao: "Pozovi Zovni mi Džabira!" Rekao sam u sebi : Vratiće na mene tj. meni devca. A nije bila nijedna stvar mrža k meni od njega od toga devca, od te muške deve . Rekao je: "Uzmi tvoga svoga devca, i tebi je tj. a imaš, a eto ti i njegova cijena tj. eto ti i devac i eto i novci koje sam ti dao za njega ."

GLAVA

trgova pijaca koji su bili tj. postojali u predislamlju, pa su međusobno prodavali u njima ljudi u islamu tj. i u vrijeme Islama .

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan od Amra, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Bili su Ukaz, i Midženna Medženna i Zul-Medžaz trgovi u predislamlju. Pa pošto je bio tj. nastao, došao Islam, čuvali su se grijeha od trgovine u njima tj. smatrali su grijehom trgovinu u tim mjestima . Pa je spustio objavio Allah odlomak Kur'ana u kojem kaže : "Nije na vas nikakav grijeh u vremenima vršenja hodočašća....". Čitao je Citirao je Ibnu Abas tako taj odlomak .

Drugi ne spominju u čitanju i citiranju toga odlomka onih riječi "u vremenima vršenja hodočašća".

GLAVA

kupovanja žednih deva, ili šugave deve .

Žedne deve su deve koje su oboljele od neugasive žeđi.

"Haimun" lutalica, ludujući, strastveno zaljubljen je protivilac namjeri u svakoj stvari tj. Haimun je onaj koji se protivi, koji je u suprotnosti umjerenosti u svemu, koji nije umjeren u nečemu .

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan, rekao je: rekao je Amr:

Bio je ovdje u Mekji čovjek, njegovo ime je Nevvas, i bile su kod njega tj. i imao je žedne deve. Pa je otišao Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, pa je sebi kupio te deve od jednoga njegovog druga suvlasnika . Pa je došao k njemu Nevvasu njegov drug pa je rekao: "Prodali smo te deve." Pa je rekao: "Kome si prodao njih?" Rekao je: "Starcu jednome takvom i takvom." Pa je rekao: "Teško tebi! To je tako mi Allaha Ibnu Umer." Pa je došao Nevvas njemu Ibnu Umeru pa je rekao: "Zaista moj drug je prodao tebi žedne deve, a nije poznavao tebe." Rekao je Ibnu Umer : "Pa tjeraj goni sebi nazad njih." Rekao je: Pa pošto je otišao tj. počeo sebi da tjera njih, stigao ga je Ibnu Umer pa je rekao: "Ostavi ih! Zadovoljili smo se sa sudom presudom poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Nema neprijateljstva!" Tj. "Neću vas tužiti sudu."

A veli se da rečenica: "La adva" znači: Nema prelaznosti. Tj. Nema prelaznosti bolesti, bolest ne prelazi. Vjerovali su idolopoklonici Arapi da bolest prelazi, hoda: kada je neko ozdravio, sa njega je bolest otišla na drugo lice. Muhamed a.s. je u jednom hadisu rekao: "La adva ve la tijerete ve la hamete ve la safere." U tom hadisu "La adva" znači: Nema prelaznosti, prelaženja bolesti.... I u gornjem hadisu veli se da "La adva" znači to isto. To ipak ne znači da nema zaraze, zaraznih bolesti. Kod zaraznih bolesti od osobe koja boluje i koja još nije ni ozdravila, zarazi se i druga zdrava osoba. Po drugom tumačenju gornjeg hadisa Ibnu Umer je spomenuo riječi Muhameda a.s. "La adva - Nema prelaznosti!", da bi podsjetio Nevvasa ili njegova suvlasnika zašto im neće povratiti, odnosno zašto će zadržati žedne bolesne deve koje je od njih kupio. Zadržaće ih zato što ne vjeruje u prelaznost bolesti, pa se ne boji da će sa tih bolesnih deva preći bolest na nekoga. U tome je i smisao njegovih riječi "Pusti ih deve, neka ipak ostanu kod mene kako sam ih i kupio , zadovoljni smo sa sudom poslanika Allaha, a.s.".

Čuo je Sufjan Amra tj. sastajao se je sa njim u životu .

GLAVA

prodaje oružja u buni i osim nje.

A mrzio je Imran, sin Husajna prodaju njega oružja u buni.

Pod izrazom buna, nered misli se na međusobne oružane borbe muslimana između sebe. U daljem tekstu prevodiće se riječ "fitnetun" sa izrazom pobuna kada god bude imala navedeno značenje, ali se više neće obnavljati navedeno obrazloženje.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, od Malika, od Jahja-a, sina Seida, od Ibnu Efleha, od Ebu Muhameda, slobodnjaka Ebu Katadeta Ebu Katadetova , od Ebu Katadeta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Izašli smo sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, godine Hunejna tj. u godini borbe na Hunejnu , pa je darovao njemu, misli na oklop. Pa sam prodao taj oklop pa sam sebi kupio za njega jednu baštu voćnjak u Selimetovića. Pa zaista ona je svakako prvo imanje što sam ukorijenio sakupio, stekao njega u Islamu.

GLAVA

o trgovcu mirisa parfema i prodaji mošusa mosuša .

PRIČAO MI JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Abdul-Vahid, pričao nam je Ebu Burdete, sin Abdullaha, rekao je: čuo sam Ebu Burdeta, sina Ebu Musa-a, od njegova oca, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Primjer sjedioca tj. druga dobra i sjedioca druga loša je kao primjer vlasnika tj. trgovca mošusa i mijeha kovača. Neće mašiti tebe od vlasnika mošusa ili da ćeš kupiti njega ili ćeš naći osjetiti njegov miris. A mijeh kovača će spaliti tvoje tijelo ili tvoju odjeću, ili ćeš naći osjetiti od njega ružan miris."

GLAVA

spominjanja puštaoca krvi.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Humejda, od Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Pustio je krv Ebu Tajbete poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je zapovjedio Božiji poslanik a.s. da se dadne, da se da njemu za jednu količinu, jedna količina u iznosu od sa' od datula, i zapovjedio je njegovoj porodici tj. vlasnicima Ebu Tajbetovim da olakšaju od njegova poreza tj. da mu smanje, olakšaju glavarinu, porez .

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Halid, on je sin Abdullaha, pričao nam je Halid od Ikrimeta, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Pustio je sebi krv Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, i darovao je onome koji je pustio krv njemu sa' datula , a da je bilo to zabranjeno, ne bi darovao njemu.

GLAVA

trgovine u vezi onoga što je takvo da se mrzi njegovo oblačenje za ljude i žene ljudima i ženama nije pohvalno da to oblače, nose .

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Šubete, pričao nam je Ebu Bekr, sin Hafsa, od Salima, sina Abdullaha sina Umera, od njegova oca, rekao je:

Poslao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, k Umeru, bio zadovoljan Allah od njega, dar u ogrtaču svile, ili pruga tj. svileni ogrtač, ili prugasti ogrtač, ogrtač koji je imao po sebi žute pruge, kajiše . Pa je vidio njega taj ogrtač na njemu pa je rekao: "Zaista ja nisam poslao njega k tebi zato da oblačiš njega. Oblači njega samo onaj ko je takav da nema udjela njemu u nagradi Božijoj na sudnjem danu . Poslao sam k tebi njega samo zato da se iskoristiš s njim." Misli na to da : prodaš njega.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Nafi'a, od Kasima, sina Muhameda, od Aiše, majke vjernika, bio zadovoljan Allah od nje, da je ona izvijestila njega da je ona kupila sebi jedno jastuče, u tj. po njemu su slike dakle po tom jastuku su bile slike . Pa pošto je vidio ugledao njega poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, stao je na vratima pa nije unišao na njih. Pa sam poznala u na njegovom licu neprijatnost pa sam rekla:

"O poslaniče Allaha, vraćam tj. kajem se k Allahu i k Njegovom poslaniku, pomilovao ga Allah i spasio. Šta sam to pogriješila?" Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Šta je umu ovoga jastučeta?" Tj. "Šta je ovome jastučetu? Što će ovo jastuče?" Rekla sam: "Kupila sam sebi njega za tebe zato da sjedaš na njega i da uzglavljivaš njega tj. da ga upotrebljavaš kao uzglavlje, jastuk sebi ." Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Zaista drugovi tj. vlasnici ovih slika sudnjega dana tj. na sudnjem danu će se kažnjavati, pa će se reći njima: "Oživite što ste stvarali." I rekao je: "Zaista kuća koja je takva da su u njoj slike, neće ulaziti u nju anđeli ne ulaze u nju meleki."

GLAVA:

Vlasnik robe je preči za izlaganje traženje, tj. nadijevanje cijene robi .

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Abdul-Varis od Ebu Tejaha, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"O Nedžarovići, zacijenite mi za vaš zid tj. vrt, voćnjak jednu cijenu !" A u njemu su ruševine ili: rupe, rovače i palme.

GLAVA:

Koliko se dozvalja dozvoljava izbor?

PRIČAO NAM JE Sadekate, izvijestio nas je Abdul-Vehab, rekao je: čuo sam Jahja-a, rekao je: čuo sam Nafi'a od Ibnu Umera, bio

zadovoljan Allah od njih dvojice, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Zaista dva međusobna prodavača prodavač i kupac su sa izborom u sojoj prodaji dok se njih dva nisu rastavila, ili tj. osim da bude prodaja izbor tj. uslovljena za izbor ."

Ovaj zadnji dio se tumači na više načina koje nećemo navoditi.

A rekao je Nafi': A bio je Ibnu Umer običaja kada je sebi kupio kada bi kupio jednu stvar koja zadivljuje njega da bi se rastavio od svoga druga od kojega je kupio tu stvar .

PRIČAO NAM JE Hafs, sin Umera, pričao nam je Hemam od Katadeta, od Ebul-Halila, od Abdullaha, sina Harisa, od Hakima, sina Hizama, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Dva prodavača misli se na kupca i prodavača su sa izborom dok se nisu rastavili njih dva." A povećao je Ahmed: pričao nam je Behz, rekao je: rekao je Hemam: Pa sam spomenuo to Ebu Tejahu, pa je rekao: bio sam sa Ebul-Halilom pošto tj. kada je pričao njemu Abdullah, sin Harisa, za ovaj hadis.

GLAVA:

Kada nije odredio vrijeme u izboru, da li je dozvoljena da li se dozvalja, da li se dozvoljava prodaja?

PRIČAO NAM JE Ebu Numan, pričao nam je Hamad, sin Zejda, pričao nam je Ejub od Nafi'a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Dva prodavača kupac i prodavač su sa izborom dok se nisu rastavili njih dva, ili rekne jedan od njih dvojice svome drugu: "Izaberi." A ponekad je rekao Ili: A možda je rekao : Ili bude prodaja izbora.

GLAVA:

Dva prodavača prodavač i kupac su sa izborom dok se nisu rastavili.

I za njega je rekao tj. i to je rekao, zastupao je taj stav Ibnu Umer, i Šurejh, i Šabija, i Tavus, i Ata' i Ibnu Ebu Mulejkete.

PRIČAO MI JE Ishak, izvijestio nas je Haban, rekao je: pričao nam je Šubete, rekao je Katadete: izvijestio me je od Saliha Ebul-Halila, od Abdullaha, sina Harisa, rekao je: čuo sam Hakima, sina Hizama, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Dva prodavača su sa izborom dok se nisu rastavili njih dva. Pa ako su bili istiniti njih dva i objasnili su njih dva, blagosloviće se njima dvojici u njihovoj prodaji; a ako su slagala njih dva i sakrila, zbrisaće se blagoslov prodaje njih dvojice."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Nafi'a, od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Dva međusobna prodavača, svaki jedan pojedini od njih dvojice je sa izborom u odnosu na svoga druga dok se nisu rastavili, osim u slučaju prodaje izbora."

GLAVA:

Kada je dao izabrati jedan od njih dvojice svome drugu poslije prodaje, pa već je bila dužna obavezna prodaja.

PRIČAO NAM JE Kutejbete, pričao nam je Lejs od Nafi'a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, da je on rekao:

"Kada su međusobno prodavali dva čovjeka, pa svaki jedan tj. pojedini od njih dvojice je sa izborom dok se nisu rastavili njih dvojica, a bili su njih dva skupa; ili daje izabrati jedan od njih dvojice drugome

pa su međusobno prodali njih dva na tome, pa već je bila dužna obavezna prodaja. A ako su se rastavila njih dva poslije onoga vremena koje je to da prodavaše međusobno njih dva, a nije ostavio jedan tj. nijedan od njih dva prodaje, pa već je bila dužna obavezna prodaja."

GLAVA:

Kada je bio prodavač sa izborom, da li se dozvalja dozvoljava prodaja?

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Jusufa, pričao nam je Sufjan od Abdullaha, sina Dinara, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Svaki od dvojice prodavača je takav da nema nikakve prodaje među njima dvojicom do da se rastave, osim prodaje izbora."

PRIČAO MI JE Ishak, pričao nam je Haban, pričao nam je Hemam, pričao nam je Katadete od Ebul-Halila, od Abdullaha, sina Harisa, od Hakima, sina Hizama, bio zadovoljan Allah od njega, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Dva prodavača su sa izborom dok se nisu rastavili dok se ne rastave njih dvojica." Rekao je Hemam: Našao sam u mojoj svojoj knjizi: "Izbiraće Odabiraće tri puta. Pa ako su istiniti bili njih dva i objasnili su njih dva, blagosloviće se ili: blagoslovilo se njima dvojici u njihovoj prodaji. A ako su slagali njih dva i sakrili su njih dva nedostatak robe , pa možda da ćare njih dva ćar da zarade zaradu, višak i dadne se zbrisati njima dvojici blagoslov njihove prodaje." Rekao je Haban : a pričao nam je Hemam, pričao nam je Ebu Tejah da je on čuo Abdullaha, sina Harisa, da priča za ovaj hadis tj. o ovome hadisu od Hakima, sina Hizama, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

GLAVA:

Kada je sebi kupio jednu stvar pa je poklonio od njegova časa tj. odmah tu stvar prije nego da se rastave njih dva, a nije mrzio to

prodavač na kupca tj. kupcu taj postupak ; ili je sebi kupio roba pa je oslobodio njega.

A rekao je Tavus u vezi onoga ko sebi kupi robu na zadovoljstvo, zatim je prodao nju: Dužna Obavezna je bila njemu prodaja, ili roba , i ćar zarada je njemu. A rekao je Humejdija: pričao nam je Sufjan, pričao nam je Amr od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Bili smo sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, u putovanju, pa sam bio na teškom tj. nepokornom mladom devcu koji je pripadao Umeru, pa nadvladavaše me taj devac . Pa se naprijed proturi pred ljude narod , pa odbije njega Umer i vrati njega ili: i vrati ga , zatim se proturi naprijed pa odbije njega Umer i vrati ga. Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, Umeru: "Prodaj mi ga!" Rekao je: "On je za tebe On je tvoj , o poslaniče Allaha!" Rekao je: "Prodaj mi ga!" Pa je prodao njega poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "On je za tebe On je tvoj , o Abdullahe, sine Umera! Pravićeš sa njim šta hoćeš tj. Radi sa njim šta hoćeš! !"

Rekao je Ebu Abdullah: A rekao je Lejs: pričao mi je Abdurahman, sin Halida, od Ibnu Šihaba, od Salima, sina Abdullaha, od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Prodao sam zapovjedniku vjernika Usmanu jedno imanje u mjestu Vadiju ili: u Vadil-Kira-u za imanje njegovo u Hajberu tj. za jedno imanje koje je pripadalo njemu u Hajberu . Pa pošto smo međusobno prodali, vratio sam se na moju petu tj. vratio sam se nazad iz njegove kuće iz bojazni da povrati vrati meni ovu prodaju. A bio je običaj da su dvojica međusobnih prodavača sa izborom do časa kada se rastavljaju njih dva. Rekao je Abdullah: Pa pošto je bila dužna obavezna, punovažna moja prodaja i njegova prodaja, vidio sam da sam ja već prevario obmanuo njega za toliko da sam ja tjerao tj. otjerao k zemlji Semuda za tri noći hoda, daljine puta , a tjerao je on mene k Medini za tri noći tj. a on je mene otjerao k Medini za tri dana hoda .

GLAVA

onoga što se mrzi od prevare u prodaji.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Abdullaha, sina Dinara, od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je jedan čovjek spomenuo Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio da se on vara obmanjuje, tj. da ga varaju, obmanjuju u prodajama, pa je rekao Muhamed a.s. :

"Kada si prodao tj. Kada prodaješ nekome nešto , pa reci: "Nema prevare obmane !"

"Hilabetun" je prevara sa lijepim govorom.

"Ba'a min": prodati nekome nešto.

GLAVA

onoga što se spomenulo o trgovima čaršijama, pijacama .

A rekao je Abdurahman, sin Avfa: Pošto smo stigli u Medinu, rekao sam: "Da li je od trga tj. Da li ima ikakav trg što je u njemu trgovina." Rekao je Sa'd, sin Rebiov : "Trg Kajnuka'a." A rekao je Enes: Rekao je Abdurahman: "Pokažite mi na trg!" A rekao je Umer: Zabavilo je mene udaranje rukom o ruku, pljeskanje rukom o ruku u trgovima.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Sabaha, pričao nam je Ismail, sin Zekerija-a, od Muhameda, sina Sukata, od Nafi'a, sina Džubejra sina Mut'ima, rekao je: pričala je meni Aiša, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ratovaće jedna vojska protiv Kabe, pa kada budu u jednoj pustinji od zemlje, potonuće se u zemlju sa prvim od njih i zadnjim od njih." Rekla je: Rekla sam: "O poslaniče Allaha, kako će se potonuti propasti u zemlju sa prvim od njih i zadnjim od njih, a u tj. a među njima su njihovi trgovi tj. trgovci i ko nije od njih tj. i ko nije vojnik

koji je imao namjeru da uništi Kabu ?!" Rekao je: "Potonuće Propašće se sa prvim od njih i zadnjim od njih, zatim će se proživjeti proživjeti na drugom svijetu na njihovim na svojim namjerama."

PRIČAO NAM JE Kutejbete, pričao nam je Džerir od Aameša, od Ebu Saliha, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Molitva jednoga od vas u zajednici povećava se u vrijednosti nad molitvu njegovu u njegovom trgu i njegovoj kući dvadeset i nekoliko stepeni. A to je zato što zaista on - kada se očistio pa je uljepšao to čišćenje, zatim je došao bogomolji, neće htjeti tj. neće, ne htijući ništa osim molitvu, neće podignuti tj. ne podiže, ne pokreće ga ništa osim molitva - nije koracio tj. ne koraci nijedno koracanje drukčije osim tako da se je podigao s njime jedan stepen, ili se je zbrisala od njega s njime s koracanjem jedna pogreška; i anđeli blagosiljaju na jednoga od vas dok je trajao u svome klanjalištu koje je to što on klanja u njemu govoreći anđeli ovo : "Bože moj, smiluj se na njega, Bože moj, pomiluj ga!", dok god jedan od vas nije proizveo ono što kvari čišćenje u njemu dakle ono što kvari abdest , dok god nije uznemirio u njemu u mjestu klanjanja ." I rekao je -: "Jedan od vas je u molitvi dok je god bila molitva ta što zadržava njega u bogomolji ."

PRIČAO NAM JE Adem, sin Ebu Ijasa, pričao nam je Šubete od Humejda Tavila, od Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, u trgu, pa je rekao jedan čovjek: "O Ebul-Kasime!" Pa se obazreo k njemu Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je rekao onaj čovjek : "Zvao sam samo ovoga pokazavši na jednu drugu osobu koja se zvala kao i Muhamed a.s. nadimkom Ebul-Kasim ." Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Imenujte se sa mojim imenom, a ne nadimkivajte se sa mojim nadimkom!"

Tj. "Zovite se mojim imenom, a ne zovite se mojim nadimkom."

PRIČAO NAM JE Malik, sin Ismaila, pričao nam je Zuhejr od Humejda, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Zovnuo je jedan čovjek u Beki'u: "O Ebul-Kasime!" Pa se obazreo k njemu Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je rekao: "Nisam namjeravao mislio na tebe." Rekao je: "Imenujte se sa mojim imenom, a ne nadimkivajte ne nadimkujte se sa mojim nadimkom."

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan od Ubejdulaha, sina Ebu Jezida, od Nafi'a, sina Džubejra sina Mut'ima, od Ebu Hurejreta Devsije, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Izašao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, u grupi tj. u jednom dijelu dana, ne govori meni i ne govorim njemu dok je došao ili dok nije došao trgu Kajnukaovića, pa je sjeo u dvorištu kuće Fatime, pa je rekao: "Da li je tude mali, da li je tude mali!"

Mislio je na unuka Hasana.

Pa je zadržala njega jednu stvar tj. malo vremena . Pa sam mislio tj. znao da ona oblači njemu ogrlicu gerdan, đerdan od mirisnih korijenova, korijenja , ili kupa njega ili ga kupa . Pa je došao, žesti se žureći, tj. došao je žureći se dok je zagrlio njega i poljubio je njega dok ga je zagrlio i poljubio ga . I rekao je Muhamed a.s. : "Bože moj, voli ga, i voli onoga ko voli njega!" Rekao je Sufjan: Rekao je Ubejdulah: izvijestio me da je on vidio Nafi'a, sina Džubejra da je klanjao neparnu molitvu vitr namaz sa jednim naklonom rekatom .

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Munzira, pričao nam je Ebu Damrete, pričao nam je Musa od Nafi'a, pričao nam je Ibnu Umer da oni kupovaše sebi hranu od karavana na vremenu Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. Pa pošalje Muhamed a.s. na njih ko sprječava njih da prodaju nju hranu ondje gdje su sebi kupovali nju tako da prenesu nju ondje gdje se prodaje hrana. Rekao je Nafi' : A pričao nam je Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Zabranio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, da se prodaje hrana kada je sebi kupio nju drukčije nego tako da uzme cijelu u cijelosti u posjed nju.

GLAVA

odvratnosti mrzenja vikanja galame, deranja u trgu.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Sinana, pričao nam je Fulejh, pričao nam je Hilal od Ata'a, sina Jesara, rekao je: sreo sam Abdullaha, sina Amra sina Asa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice. Rekao sam:

"Izvijesti me o opisu poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u Tori Tevratu ." Rekao je: "Da. Tako mi Allaha zaista on je svakako opisan u Tori sa nekim svojim opisom u Kur'anu." "O Vjerovijesniče, zaista mi smo poslali tebe svjedokom, i obeseljivačem, i opominjačem i zaštitom za nepismene. Ti si Moj rob i Moj poslanik. Nazvao Imenovao sam te oslanjačem. Nije tvoja osoba grub, a ni krut tip , a ni vikač stvaralac galame u trgovima. I neće odbijati odvraćati tvoja osoba sa zlom zlo, nego će praštati i opraštati. I neće nikako uzeti njega Allah do da uspravi upravi sa njim iskrivljenu vjeru s tim da govore tj. tako da će govoriti : "Nema božanstva osim Boga", i da otvori s njom tom riječju slijepe oči, i gluhe uši i oklopljena srca."

Slijedio je njega Fulejha Abdul-Aziz, sin Ebu Selemeta, od Hilala. A rekao je Seid od Hilala, od Ata'a, od Ibnu Selama. Oklopljen Oklopljena je svaka stvar u oklopu omotaču , i oklopljena sablja mač rekne se , i oklopljeni luk, i oklopljeni čovjek rekne se kada nije bio obrezan osunećen . Rekao je njega ovo sve Ebu Abdullah.

GLAVA:

Mjerenje Vaganje prostorno sudom, posudom, varićakom je na prodavača i darovaoca dužnost zbog govora Allaha, uzvišen je On : "I kada su mjerili tj. Kada mjere posudom njima ili su mjerili tj. ili mjere pomoću utega njima, oštećuju."

Misli na to : Mjerili Mjere za njih posudom, ili su mjerili ili mjere utezima za njih, kao Njegov govor: ".... slušaju vas....." - slušaju za vas u vašu korist .

A rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Mjerite sebi toliko da uzmete u cijelosti cijenu svoje deve !" A spominje se od Usmana, bio zadovoljan Allah od njega, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao: "Kada prodaješ, pa mjeri, a kada kupuješ sebi, pa mjeri sebi!"

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Nafi'a, od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Ko je sebi kupio neku hranu, pa ne neka prodaje nju do da uzme u cijelosti nju u posjed, u ruke ."

PRIČAO NAM JE Abdan, izvijestio nas je Džerir od Mugireta, od Šabije, od Džabira, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Preminuo je Abdullah, sin Amra sina Harama, a na njemu je neki dug, pa sam tražio pomoć od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, na njegove vjerovnike tj. u parnici protiv njegovih zajmodavalaca da spuste tj. da popuste, oproste neki dio od njegova duga. Pa je tražio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, to obrativši se k njima pa nisu učinili to . Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Idi pa razredi tvoje svoje datule na razrede: datule bolje napose posebno , a Zejdovu palmu jedna slabija vrsta datula napose posebno . Zatim pošalji k meni tj. po mene." Pa sam to učinio. Zatim sam poslao k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je sjeo na najviši dio njega datulinog razreda , ili u njegovu sredinu, zatim je rekao: "Mjeri narodu tom, tim ljudima !" Pa sam mjerio njima dok sam ispunio njima onaj dug koji je za njih tj. koji je Abdullah bio dužan njima , a ostale su moje datule kao da ono nije se okrnjilo od njih nijedna stvar ništa . A rekao je Firas od Šabije: pričao mi je Džabir od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Pa neprestano mjeri za njih dok je ili:

dok nije izvršio." A rekao je Hišam od Vehba, od Džabira: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Odsijeci za njega, pa ispuni za njega tj. Odsijeci mu, pa mu ispuni !"

GLAVA

onoga što se smatra lijepim od mjerenja sudom .

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Musa-a, pričao nam je Velid od Sevra, od Halida, sina Ma'dana, od Mikdama, sina Madi Keriba, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Mjerite vašu svoju hranu, blagosloviće se vama!"

GLAVA

blagoslova sa'a Vjerovijesnikova, pomilovao ga Allah i spasio, i njegova muda "mud" je četvrtina "sa'a" .

U vezi njega je Aiša, bio zadovoljan Allah od nje, pričala od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Musa, pričao nam je Vuhejb, pričao nam je Amr, sin Jahja-a, od Abada, sina Temima, Ensarije, od Abdullaha, sina Zejda, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista Ibrahim Avram je zabranio tj. učinio svetom Meku i molio je za nju, a ja sam zabranio učinio svetom Medinu kao što je zabranio Ibrahim Meku, i molio sam za nju da imadne blagoslov u svome mudu i svome sa'u kao što je molio Ibrahim za Meku."

PRIČAO MI JE Abdullah, sin Meslemeta, od Malika, od Ishaka, sina Abdullaha sina Ebu Talhata, od Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Bože moj, blagoslovi im u njihovom sredstvu mjerenja, i blagoslovi im u njihovom sa'u i njihovom muddu." Misli na stanovnike Medine.

GLAVA

onoga što se spominje u vezi prodaje hrane i spekulacije naročite vrste koja se sastoji u tome da se hrana kupi pa se ne daje odmah u promet i prodaju radi toga ne bi li poskupila što više .

PRIČAO NAM JE Ishak, sin Ibrahima, izvijestio nas je Velid, sin Muslima, od Evzaije, od Zuhrije, od Salima, od njegova oca, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Vidio sam one koji kupuju sebi hranu nasumice odoka, tj. bez mjerenja određenom mjerom - vidio sam da se udaraju tj. da ih tuku i razgone na vremenu poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, razgone od Muhameda a.s. određena lica iz odvratnosti da prodaju nju hranu prije nego da prime smjeste nju k svojim samarima tj. u svoje stanove .

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Vuhejb od Ibnu Tavusa, od njegova oca, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zabranjivao da prodaje tj. preprodaje čovjek hranu drukčije do da uzme u cijelosti nju u posjed . Rekao sam veli Tavus Ibnu Abasu:

"Kako je to?" Rekao je: "To ti je zbog toga što su u tom slučaju prodati novci srebrenjaci za srebrenjake, a hrana je odgođena tj. odsutna, nije bila na srijedi ."

A prodaja novca za novac na ćar, na dobit je kamata koja je strogo zabranjena.

PRIČAO MI JE Ebul-Velid, pričao nam je Šubete, pričao nam je Abdullah, sin Dinara, rekao je: čuo sam Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da govori: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ko je sebi kupio tj. Ko kupi kakvu hranu, pa neće prodavati nju do da uzme nju u posjed ."

PRIČAO NAM JE Alija, pričao nam je Sufjan: bio je Amr, sin Dinara, običaja da priča od Zuhrije, od Malika, sina Evsa, da je on rekao:

"Ko je taj što je kod njega mijenjanje novca, tj. Ko ima promijeniti novca, da bi promijenio novca srebrenjaka za zlatnike ?" Pa je rekao Talhate: "Ja ali pričekaj dok dođe naš blagajnik iz Gabe mjesta kod Medine ." Rekao je Sufjan: Ono je, tj. Takav je tekst, pričanje koje je to što smo zapamtili njega od Zuhrije. Nije u njemu nikakvo povećanje. Pa je rekao: Izvijestio je mene Malik, sin Evsa, da je on čuo Umera, sina Hataba, bio zadovoljan Allah od njega, da izvještava od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, da je rekao: "Zlato za zlato prodavati na dobit, tj. dobivši više jednoga zlata za drugo zlato je kamata osim eto! - i eto! tj. osim da jedan rekne: eto ti ova količina!, a drugi odmah rekne: eto i tebi ova količina!, a količine budu iste, jednake, gram za gram - u tom slučaju nije kamata , i pšenica za pšenicu je kamata osim eto! - i eto!, i datule za datule su kamata osim eto! - i eto!, i ječam za ječam je kamata osim eto! - i eto!"

GLAVA

prodaje hrane prije nego da se uzme u posjed i prodaje onoga što nije kod tebe.

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan, rekao je: pričanje koje je to što smo zapamtili njega od Amra, sina Dinara, koji je čuo Tavusa da govori: čuo sam Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da govori:

"Što se tiče onoga koje je to što je zabranio njega Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa ono tj. pa to je hrana da se prodaje do da se uzme u posjed ." Rekao je Ibnu Abas: "A neću misliti tj. ne mislim, ne smatram svaku stvar tj. nikakvu stvar drukčije osim slično njemu tj. tom postupku sa hranom ."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, pričao nam je Malik od Nafi'a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Ko je sebi kupio tj. Ko kupi kakvu hranu, pa neće prodati nju do da u cijelosti uzme nju u posjed ." Povećao je Ismail: "Ko je sebi kupio hranu, pa neće prodavati nju do da uzme nju u posjed ."

GLAVA

onoga ko je smatrao - kada je sebi kupio hranu nasumice bez mjerenja da neće prodavati nju do da primi zaštiti, tj. do da smjesti, dok ne smjesti nju k svome samaru tj. u svoj stan i GLAVA odgoja o tome.

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs od Junusa, od Ibnu Šihaba, rekao je: izvijestio je mene Salim, sin Abdullaha, da je Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao:

Zaista već sam vidio ljude u vremenu poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, da sebi kupuju nasumice bez mjerenja . Misli na hranu. Udaraju se tj. Kažnjavaju se zbog toga što su postupali tako da bi prodavali nju kupljenu hranu u njihovom svome mjestu a nisu čekali da prime zaštite, tj. smjeste nju k njihovim svojim samarima.

GLAVA:

Kada je sebi kupio robu ili životinju pa je stavio tj. ostavio nju kod prodavača, ili je umrla životinja ili prodavač prije nego da se uzme u posjed kupljena stvar .

A rekao je Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice: Što je zatekao pljesak udaranje ruke o ruku pri zaključenju prodaje živo sakupljeno sastavljeno , pa ono je od kupca.

PRIČAO NAM JE Fervete, sin Ebul-Magra-a, izvijestio nas je Alija, sin Mushira, od Hišama, od njegova oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Zaista malo koji dan je bio što dolazaše na Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da bi u njemu radio drukčije osim tako da dođe u njemu kući Ebu Bekra u jednom od dva kraja dana.

Tj. Svaki dan u svome životu bi došao kući Ebu Bekra ili jutrom ili večerom-naveče.

Pa pošto se dozvolilo njemu u vezi izlaženja tj. seobe k Medini, nije zaplašilo nas drugo osim to , a već tj. da je došao nama u podne. Pa se obavijestio za njega Pa je obavješten Ebu Bekr da je došao pa je rekao: "Nije došao nama Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, u ovaj čas ni zbog čega drugoga osim zbog neke velike stvari što se dogodila nanovo ." Pa pošto je unišao na njega njemu , rekao je Ebu Bekru: "Daj da izađe tj. Odstrani iz sobe ko je kod tebe." Rekao je: "O poslaniče Allaha, samo su njih dvije, moje dvije kćeri kod mene ." Misli na Aišu i Esmu. Rekao je: "Da li si opazio da je ono već se dozvolilo meni u vezi izlaženja tj. da mi se je dozvolila seoba ?!" Rekao je: "Društvo s tobom želim , o poslaniče Allaha!" Rekao je: "Društvo ti dozvoljavam, ili: hoću da mi praviš." Rekao je: "O poslaniče Allaha, zaista kod mene su tj. ja imam dvije deve što sam pripravio njih dvije za izlaženje seobu , pa uzmi jednu od njih dvije." Rekao je: "Već sam uzeo nju tj. uzimam je sa cijenom tj. za cijenu, uz odgovarajuću cijenu ."

GLAVA:

Neće prodavati na prodaju svoga brata i neće nuditi na nad nuđenje svoga brata, tj. Neće govoriti: prodaću ti jeftinije od toga prodavača, i neće govoriti: kupiću ti po skupljoj cijeni od te koju ti nudi taj kupac, do da dozvoli njemu, ili ostavi napusti pregovore o prodaji ili kupovini prvo lice .

PRIČAO NAM JE Ismail, rekao je: pričao mi je Malik od Nafi'a, od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Neće prodavati neki od vas na nad prodaju svoga brata."

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan, pričao nam je Zuhrija od Seida, sina Musejeba, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Zabranio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, da prodaje prisutni tj. stalno nastanjeni stanovnik grada ili sela Beduinu njegovu robu, tj. da građanin rekne Beduinu: prodaću ti robu skuplje postepeno, pomalo je prodavajući svakoga dana ako je ostaviš kod mene i ne prodaš, ne dadneš je u prodaju danas , i rekao je Muhamed a.s.: ne nadmećite se u cijeni radi zavaravanja i navlačenja drugoga , i neće prodavati čovjek na nad prodaju svoga brata, i neće prositi djevojku nad prošnju svoga brata, i neće pitati tj. tražiti žena pušćanje razvod svoje sestre zbog toga da ona izvrne što je u njenoj posudi sebi, tj. neće tražiti žena od muške osobe da se razvede sa ženom da bi se ona poslije vjenčala sa njim ."

GLAVA

prodaje dražbe aukcije, licitacije .

A rekao je Ata': Stigao sam na životu ljude koji ne vide štete ne smatraju grijehom u prodaji plijenova rata u vlasništvo onoga ko povećava tj. ko dadne najveći iznos .

PRIČAO NAM JE Bišr, sin Muhameda, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Husein Muktib od Ata'a, sina Ebu Rebaha, od Džabira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je jedan čovjek oprostio ropstva jednoga dječaka svoga tj. koji je pripadao njemu, bio njegovo vlasništvo, ali ga je oprostio na način "straga" tj.

poslije njegove smrti da bude slobodan . Pa je opotrebio osiromašio taj čovjek prije svoje smrti i odlučio je da proda toga roba .

O prodaji ovakvoga roba pravne škole, mezhebi imaju različita stanovišta.

Pa je uzeo njega Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Ko će kupiti sebi njega od mene?" Dražbirao, licitirao ga je Muhamed a.s. da bi se što više uzelo za roba kako bi se tako dobila veća cijena i količina novca u korist prvobitnoga vlasnika. Pa je kupio sebi njega Nuajm, sin Abdullaha za toliko i toliko. Pa je dao njega k njemu.

GLAVA

nadmećanja i ko je rekao: ne dozvalja ne dozvoljava se ta prodaja.

"Nedžšun" i "munadžešetun" je prevedeno izrazom nadmećanje, a u stvari to je takav postupak u kupovini gdje jedno lice kupuje od prodavca robu i daje mu visoku cijenu za njegovu robu, a uopće ne želi kupiti tu robu, već samo želi navući i prevariti treće lice da kupi tu robu po što skupljoj cijeni. U daljem tekstu će se ti izrazi prevoditi sa izrazom nabijanje cijene.

A rekao je Ibun Ebu Evfa: Nabijač cijene je jedač kamate, varalica. A on ovaj postupak - ovo sada kaže Buharija je lažno varanje, nije dozvoljeno. Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Prevara je u Vatri. I ko uradi jedan rad što nije na njemu naša stvar, pa on je odbijanje pa on je odbijen, vraćen ."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, pričao nam je Malik od Nafi'a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Zabranio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, nabijanje cijene.

GLAVA

prodaje varavosti nesigurnosti, opasnosti i bremena bremenitih životinja što ga nose u maternici, a još ga nisu iz sebe izbacile normalnim porođajem .

Prodaja varavosti, nesigurnosti može biti u više vidova, a jedan vid te prodaje jest i prodaja bremena, ploda koji se još nalazi u utrobi bremenite životinje ženskog spola.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Nafi'a, od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zabranio bremena bremenitih životinja .

A bila je to prodaja što prodaju međusobno nju stanovnici predislamlja. Bio je čovjek običaja da kupi devu za klanje k tome da se porodi deva, zatim da se porodi ona deva koja je u njezinom trbuhu.

Neki kažu da i izraz "habelul-habeleti" znači: plod ploda, tj. deva deve koja treba tek da se rodi pa da odraste i da se porodi. To su prodavali i kupovali što mu se tek mati još u trbuhu nalazi. To je svakako varavo i nesigurno.

GLAVA

prodaje doticanja sa nečim .

O ovoj vrsti prodaje već je davato objašnjenje.

Rekao je Enes: Zabranio je nju tu prodaju Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Seid, sin Ufejra, rekao je: pričao mi je Lejs, rekao je: pričao mi je Ukajl od Ibnu Šihaba, rekao je: izvijestio me je Amir, sin Sada, da je Ebu Seid, bio zadovoljan Allah od njega, izvijestio njega da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zabranio

bacanje tj. prodaju bacanjem . A ono tj. prodaja bacanjem je bacanje čovjeka kad čovjek baca svoju odjeću u prodaji k nekom čovjeku prije nego da prevrne nju ili pogleda k njoj. I zabranio je doticanje tj. prodaju doticanja nečega . A doticanje je doticanje odjeće ne pogleda tj. ne razgledajući k njoj tj. ne pregledajući nju .

PRIČAO NAM JE Kutejbete, pričao nam je Abdul-Vehab, pričao nam je Ejub od Muhameda, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Zabranio je dva načina oblačenja: da se obuhvati čovjek u jednu odjeću, zatim da podigne nju na svoja dva ramena; i zabranio je dvije prodaje doticanje i bacanje.

O tim načinima oblačenja, a ovdje drugi način nije ni spomenut, i o tim vrstama prodaje davato je objašnjenje u proteklom tekstu poodavno.

GLAVA

prodaje bacanja.

A rekao je Enes: Zabranio je nju Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio.

Izraz "munabezetun" doslovno znači: međusobno bacanje između dvije osobe, a "mulamesetun": međusobno doticanje između dvije osobe.

PRIČAO NAM JE Ismail, rekao je: pričao mi je Malik od Muhameda, sina Jahja-a sina Habana, i od Ebu Zinada, od Aaredža, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zabranio doticanje i bacanje.

PRIČAO NAM JE Ajaš, sin Velida, pričao nam je Abdul-Aala, pričao nam je Mamer od Zuhrije, od Ata'a, sina Jezida, od Ebu Seida, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Zabranio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, dva načina oblačenja i dvije prodaje: doticanje i bacanje.

GLAVA

zabranjivanja prodavaču da ne sakuplja u vimenu mlijeko od više dana devama, i kravama, i ovcama i svakoj drugoj ženskoj životinji kojoj je mlijeko sakupljeno.

A musarratun sakupljena je ona ovca, ili deva ili krava koja je takva da se je sakupljalo njezino mlijeko, i zadržavalo se u njemu tj. ono, mlijeko i sastavljalo se pa se nije muzlo danima. A korijen izraz tasrijetun od kojega je i musarratun je tj. ima značenje zadržavanje vode zajazivanje vode da se napuni neka dolina vodom . Rekne se od njega: zadržao sam zajazio sam vodu.

PRIČAO NAM JE Ibnu Bukjejr, pričao nam je Lejs od Džafera, sina Rebi'ata, od Aaredža, rekao je Ebu Hurejrete, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ne sakupljajte mlijeko u vimenu devama i ovcama. Pa ko kupi njih takve deve ili ovce poslije toga postupka s njima , pa on je sa boljim od dva gledanja pogleda, tj. može da odabere u međuvremenu kada se desilo da sebi pomuze njih: ako hoće, zadržaće, a ako hoće vratiće ih i uz njih za pomuženo mlijeko sa' datula." A spominje se od Ebu Saliha i Mudžahida i Velida, sina Rebaha, i Musa-a, sina Jesara, od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: ".... sa' datu
la." A rekao je neki od njih od Ibnu Sirina: ".... sa' od hrane, i on je sa izborom tri dana ." A rekao je neki od njih od Ibnu Sirina: "..... sa' od datula." I nije spomenuo "tri dana ". A datule su mnogobrojnije tj. a datule su u većem broju spomenuli pripovjedači ovoga hadisa nego hranu .

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Mu'temir, rekao je: čuo sam svoga oca da govori: pričao nam je Ebu Usman od Abdullaha, sina Mesuda, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

"Ko kupi ovcu sakupljenu tj. čije je mlijeko sakupljano u vimenu pa je vrati, pa neka vrati sa njom sa'." I zabranio je Vjerovijesnik,

pomilovao ga Allah i spasio, da se susreću tj. predusreću prije ulaska u grad prodaje tj. zabranjena je kupoprodaja na taj način da se predusreću prodavci .

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Ebu Zinada, od Aaredža, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Ne susrećite karavana karavane ! I neće prodavati ili: I neka ne prodaje neki od vas nad prodaju nekoga. I ne nabijajte cijene međusobno! I neće prodavati I neka ne prodaje prisutni tj. gradski stanovnik Beduinu tj. Beduinovu robu . I ne sakupljajte u vimenu mlijeko ovcama! A ko sebi kupi njih takve ovce , pa je sa boljim od dva gledanja tj. mišljenja poslije što se desilo da pomuze njih dakle ima dva izbora . Ako je zadovoljan njima, zadržaće njih, a ako srdi njima tj. a ako nije sa njima zadovoljan , vratiće njih i sa' od datula ili: vratiće njih sa saom od datula ."

GLAVA:

Ako hoće, vratiće sakupljenu ovcu, tj. ovcu čije je mlijeko u vimenu sakupljeno , a u vezi njezinog muženja je sa' od datula naknada za mlijeko koje je muzao .

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Amra, pričao nam je Mekija, izvijestio nas je Ibnu Džurejdž, rekao je: izvijestio me Zijad da je Sabit, slobodnjak Abdurahmana, sina Zejda, izvijestio njega da je on čuo Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da govori: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ko sebi kupi ovce sakupljane tj. sakupljanoga mlijeka u vimenu pa pomuze njih sebi , pa ako je zadovoljan njima, zadržaće ih, a ako srdi njima tj. a ako nije zadovoljan s njima , pa u njihovom muženju tj. pa za njihovo muženje naknada je sa' od datula hurmi ."

GLAVA

prodaja nemoralnog roba roba koji je odan vršenju preljuba .

A rekao je Šurejh: Ako hoće, vratiće od preljuba tj. zbog preljuba roba, robinje prije prodaje .

Hoće da kaže da kupac može da vrati kupljenog roba ženskog pola kada dozna da je vršio rob preljub - može ga vratiti ako hoće.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, pričao nam je Lejs, rekao je: pričao mi je Seid Makburija od svoga oca, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je on čuo njega da govori: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Kada je izvršila tj. Kada izvrši preljub robinja pa se objasni njezin preljub tj. dokaže se , pa neka bičuju nju, a neka ne kori."

Neki kažu da to znači: a neka se ne ograniči samo na ukor. Neki opet kažu: bičevanje je dosta, i poslije bičevanja ne treba karanje, jer je nepotrebno karanje poslije bičevanja.

"Zatim ako ponovao izvrši preljub, pa neka je bičuje, a neka ne kori. Zatim ako ponovo izvrši preljub treći puta , pa neka proda nju pa neka je proda i da bi, tj. pa makar je prodao za uže od dlake."

PRIČAO NAM JE Ismail, rekao je: pričao mi je Malik od Ibnu Šihaba, od Ubejdulaha, sina Abdullaha, od Ebu Hurejreta i Zejda, sina Halida, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da se poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pitao tj. upitan je o robinji kada je izvršila preljub i nije se učinila čednom poštenom, moralnom . Rekao je:

"Ako izvrši učini preljub, pa bičujte nju. Zatim ako izvrši preljub, pa bičujte nju. Zatim ako izvrši preljub, pa prodajte nju i da tj. makar je prodali za splet ispleteno, usukano uže ." Rekao je Ibnu Šihab: Neću znati tj. Ne znam poslije trećeg ili četvrtog puta je rekao da je treba prodati .

GLAVA

prodaje i kupovanja sa ženama.

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, rekao je Urvete, sin Zubejra, rekla je Aiša, bio zadovoljan Allah od nje:

Unišao je Ušao je na posjetu mene meni u posjetu poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa sam spomenula njemu slučaj robinje Berire . Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Kupi sebi nju i oslobodi je , pa tj. jer zaista zaštitništvo je za onoga tj. pripada onome ko je oslobodio ropstva ." Zatim je ustao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, od večeri tj. naveče pa je pohvalio na Allaha tj. zahvalio je Allahu sa onim načinom što je On pripadnik njega tj. kako Mu dolikuje , zatim je rekao:

"Šta je umu nekih ljudi da sebi uslovljavaju uvjetuju neke uslove što nije u knjizi Allaha ništa, tj. što ih nema u Božijoj knjizi . Ko sebi uslovljava neki uslov koji nije u knjizi Allaha, pa on je lažan tj. bespravan, beznačajan iako je sebi uslovio tj. makar sebi uslovio stotinu uslova. Uslov Allaha je preči i pouzdaniji čvršći ."

O velau, koji se prevodi sa izrazom zaštitništvo, davano je već objašnjenje koje se neće obnavljati.

PRIČAO NAM JE Hassan, sin Ebu Abada, pričao nam je Hemam, rekao je: čuo sam Nafi'a od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je Aiša, bio zadovoljan Allah od nje, cjenjkala se za Beriru. Pa je izašao Muhamed a.s. k molitvi, pa pošto je došao, rekla je:

"Zaista oni nisu htjeli da prodaju nju drukčije osim tako da sebi uslove zaštitništvo." Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Zaštitništvo je samo za onoga, tj. onome ko je oslobodio." Rekao sam Nafi'u: "Slobodan bio njezin muž, ili rob?" Pa je rekao: "Šta obavještava mene tj. Šta mi daje da znam to - Otkud to da znam ?"

GLAVA:

Da li će prodavati prisutni tj. gradski stanovnik za Beduina tj. Beduinovu robu bez nagrade besplatno , i da li će pomagati njemu ili će biti odan iskreno, tj. savjetovati njemu?

A rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Kada je zatražio odanost ili iskreno savjetovanje jedan od vas svome bratu tj. od svoga brata , pa neka bude odan ili: neka iskreno savjetuje njemu." I dopustio je u njemu tj. dopustio je ovo Ata'.

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan od Ismaila, od Kajsa, rekao je: čuo sam Džerira, bio zadovoljan Allah od njega, da govori:

Prisegao sam Prisegnuo sam se poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, na svjedočenje da nema božanstva osim Allah i da je Muhamed poslanik Allaha, i uzdizanje tj. obavljanje molitve, i davanje zekjata obavezne milostinje , i slušanje i pokornost, i odanost ili: iskreno savjetovanje za svakoga muslimana svakome muslimanu .

PRIČAO NAM JE Salt, sin Muhameda, pričao nam je Abdul-Vahid, pričao nam je Mamer od Abdullaha, sina Tavusa, od njegova oca, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ne predusrećite karavane, i neće prodavati neka ne prodaje prisutni tj. stanovnik grada za Beduina." Rekao je: Rekao sam Ibnu Abasu: "Šta je tj. Šta znači njegov govor: "Neće prodavati prisutni za Beduina?" Rekao je: "Neće biti njemu posrednikom mišetar, mešetar za nagradu ."

GLAVA

onoga ko je mrzio tj. ko nije odobravao da prodaje prisutni tj. stanovnik grada za Beduina za nagradu da mu prodaje uz nagradu za prodavanje . Bi: sa; za.

PRIČAO MI JE Abdullah, sin Sabbaha, pričao nam je Ebu Alija Hanefija od Abdurahmana, sina Abdullaha sina Dinara, rekao je: pričao

mi je moj otac od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Zabranio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, da prodaje prisutni za Beduina. I za njega je rekao Ibnu Abbas tj. Njega - taj govor - je rekao, drugim riječima: toga mišljenja je bio, Ibnu Abbas .

GLAVA:

Neće prodavati prisutni za Beduina sa posredništvom u ime posredništva, mišetarstva, mešetarstva .

I mrzio je njega ovaj postupak Ibnu Sirin i Ibrahim prodavaču i kupcu. Rekao je Ibrahim: Zaista Arapi govore: "Prodaj za mene odjeću!", a ono namjeravaju tj. misle na kupovanje.

Hoće da se kaže da riječ "bej'un" može da znači i prodavati i kupovati, pa budući da je taj izraz upotrebljen "la jebi'u", onda se može zaključiti da nije lijepo da stanovnik grada kao posrednik uz nagradu prodaje Beduinovu, seljakovu robu, a ni da kupuje robu Beduinu. To je razumljivo jer u oba slučaja posrednik za nagradu ošteti lica između kojih posreduje: kada prodaje robu seljaka, šteti, oštećuje građanina prodajući mu što skuplje, a kada kupuje Beduinu, oštećuje građanina nastojeći da od njega kupi što jeftinije.

PRIČAO NAM JE Mekija, sin Ibrahima, rekao je: izvijestio me Ibnu Džurejdž od Ibnu Šihaba, od Seida, sina Musejeba, da je on čuo Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da govori: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Neće kupovati doslovno: Neće sebi prodavati, a to znači: Neće kupovati čovjek na nad prodaju svoga brata. I ne nabijajte cijene međusobno! I neće prodavati prisutni za Beduina."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Musena-a, pričao nam je Muaz, pričao nam je Ibnu Avn od Muhameda, rekao je Enes, sin Malika, bio zadovoljan Allah od njega:

Zabranilo se nama da prodaje prisutni za Beduina.

Iz ovih hadisa se može jasno vidjeti da se preporučuje princip izbjegavanja posredništva mimo robnog tržišta - crne berze, šverca. To ne znači da se ide protiv same trgovine. Želi se da se preporuči to da proizvađač, proizvođač bude i trgovac, da
on direktno prodaje potrošaču. To važi i za proizvođača Beduina, seljaka - i za proizvađača-proizvođača građanina, živitelja u gradu.

GLAVA

zabranjivanja sretanja predusretanja, dočekivanja jahača sa tovarima robe i da je njegova prodaja odbijena tj. prodaja onoga ko dočekuje jahače sa robom je nezakonita, ništavna, ne važeća jer vlasnik nje takve prodaje - tj. jer takav prodavač je prestupnik, griješnik kada je bio za njega znalac tj. kada je poznavao zabranjivanje, zabranu ovoga postupka pa ga opet činio , i on je prevara u prodaji, a prevara se ne dozvalja ne dozvoljava, nije dozvoljena .

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Beššara, pričao nam je Abdul-Vehhab, pričao nam je Ubejdulah Umerija od Seida, sina Ebu Seida, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Zabranio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, predusretanje dočekivanje i da prodaje prisutni za Beduina.

PRIČAO NAM JE Ajjaš, sin Velida, pričao nam je Abdul-Aala, pričao nam je Mamer od Ibnu Tavusa, od njegova oca, rekao je: pitao sam Ibnu Abasa, bio zadovoljan od njih dvojice:

"Šta je značenje njegova govora: "Neće nikako prodavati prisutni za Beduina?" Pa je rekao: "Neka ne bude njemu posrednikom posrednik ."

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jezid, sin Zurej'a, rekao je: pričao mi je Tejmija od Ebu Usmana, od Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

"Ko kupi sakupljenu ovcu ili sličnu muzaru čije je mlijeko u njezinu vimenu sakupljano , pa neka vrati sa njom jedan sa'. I zabranio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, predusretanje prodaja."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Nafi'a, od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Neće prodavati neki od vas na prodaju nekoga. I ne predusrećite robe do da se padne odsjedne s njima k trgu."

GLAVA

kraja predusretanja tj. krajnje tačke do koje se može izaći pred donosioce robe - a to je vrh trga, krajnji dio trga, pijace .

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, rekao je: pričao nam je Džuvejrijete od Nafi'a, od Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Predusretavasmo jahače, pa kupimo od njih hrane hranu . Pa je zabranio nama Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, da prodajemo nju do da se dopre s njom trg hrane dok ne dođe na trg od hrane . Rekao je Ebu Abdullah: Ovo je predusretanje bilo u najvišem dijelu trga tj. u vrh trga , a objasniće njega to da je tu bilo predusrećanje, predusretanje, dočekivanje - to će objasniti hadis Ubejdulaha.

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja od Ubejdullaha, rekao je: pričao mi je Nafi' od Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Kupovaše oni hranu u najvišem dijelu, kraju trga, pa prodaju nju u njihovom mjestu u svome mjestu, tj. na licu mjesta gdje su je kupili , pa je zabranio njima poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, da prodaju nju hranu u njezinom mjestu kupovanja do da, tj. osim da prenesu nju tj. da prime nju u vlasništvo i prenesu je u trg, na trg .

Na osnovu ovoga pričanja Abdullaha zaključuje se da je zabranjeno izlaziti izvan grada i predusrećati jahače koji dopremaju hranu na pijacu. To nije zabranjeno u krugu samoga trga i pijace. Svi ovi hadisi imaju cilj da spriječe posredništvo mimo robnog tržišta i u razmjeni dobara na niskom stupnju proizvodnje dobara, jer posredništvo poskupljuje cijenu potrošnih dobara. Kada je proizvođač i prodavač, cijena potrošnih dobara je niža, potrošač će biti manje izložen izdacima i rashodima.

GLAVA:

Kada je sebi uslovio neke uslove u prodaji koji se ne dozvaljaju ne dozvoljavaju .

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Hišama, sina Urveta, od njegova oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Došla je meni Berira, pa je rekla: "Dopisala sam se svojoj porodici tj. Potpisala sam ugovor o oslobađanju od ropstva sa svojim gospodarima na devet ukija novca , u svakoj godini da im dadnem jednu ukiju, pa pomogni me."

U knjizi o zekjatu je objašnjeno šta je ukija.

Pa sam rekla kaže Aiša : "Ako želi tvoja porodica da izbrojim njih ukije njima, a da bude tvoje zaštitništvo meni, učiniću." Pa je otišla Berira k svojoj porodici pa je rekla njima. Pa nisu oni htjeli na nju tj. njoj to da odobre . Pa je ona došla od njih, a poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, je sjedač sjedi , pa je rekla: "Zaista ja sam izložila ponudila to na njih tj. njima , pa nisu htjeli da pristanu drukčije osim da bude zaštitništvo njima." Pa je to čuo Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je izvijestila Aiša, bio zadovoljan Allah od nje, o svemu tome Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao: "Uzmi nju, i uslovi njima zaštitništvo, pa tj. jer zaštitništvo je samo za onoga, tj. pripada onome ko je oslobodio." Pa je učinila Aiša. Zatim je ustao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, ljudima među ljude, tj. među narod , pa je hvalio Allaha, uzvišen je, i zahvalio

se Njemu, zatim je rekao: "Što se tiče poslije! Šta je umu ljudi tj. Šta je nekim ljudima da uslovljavaju uslove koji nisu u knjizi Allaha?! Što je bilo od uslova tj. Kakav god uslov ima koji nije u knjizi Allaha, pa on je ništavan ne vrijedi iako je bio stotinu uslova tj. makar da je taj uslov kao stotinu uslova, ili stotinu puta, uslovljen, postavljen . Sud tj. Odredba Allaha je preči, i uslov Allaha je čvršći. A zaštitništvo je samo za onoga, tj. pripada onome ko je oslobodio."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Nafi'a, od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je Aiša, majka vjernika, htjela da sebi kupi jednu robinju pa da oslobodi nju. Pa je rekla njezina porodica:

"Prodaćemo ti nju na taj način da je njezino zaštitništvo nama." Pa je spomenula to poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao: "Neće spriječiti tebe to, pa zaista zaštitništvo je samo za onoga ko je oslobodio."

GLAVA

prodaje datula za datule.

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, pričao nam je Lejs od Ibnu Šihaba, od Malika, sina Evsa, čuo je Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Pšenica za pšenicu je kamata osim evo! i evo!, i ječam za ječam je kamata osim evo! i evo!, i datule za datule su kamata osim evo! i evo!"

"Hae ve hae": evo! i evo!., a može da se prevede i: Uzmi! i Uzmi!. O značenju ovoga hadisa već je bilo objašnjenje i tumačenje.

GLAVA

prodaje rozina za rozine rezaćija za rezaćije, tj. suhog grožđa za suho grožđe i hrane za hranu.

PRIČAO NAM JE Ismail, pričao nam je Malik od Nafi'a, od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je

poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zabranio međusobno odbijanje dvojice, tj. zabranjivanje, sprječavanje guranjem koljenima . A "muzabena" odbijanje, ovo objašnjava Ibnu Umer je prodaja ploda za datule mjerenjem, i prodaja rozina rezaćija-suhog grožđa za vinovu lozu tj. za grožđe mjerenjem.

Misli na prodaju sirovog ploda na palmi za suhe datule i prodaju suhoga grožđa za sirovo grožđe na lozi. A ova se prodaja zove muzabena-odbijanje, guranje koljenima, jer se u većini slučajeva desi da se ugovarači ovakve prodaje svade, posvađaju pa se i koljenima guraju odbijajući se jedan od drugoga. Prevarena osoba nastoji da se ugovor prekrši i da se ne izvrši, a osoba koja je takvom prodajom na dobitku, nastoji da se prodaja izvrši i da se ne prekrši. U većini slučajeva kod prodaje sirovoga ploda na stablu za osušeni plod jedna osoba mnogo izgubi, a druga mnogo dobije. To je dovodilo do svađe i trzavica, pa je takvu prodaju Muhamed a.s., zabranio. U daljem tekstu "muzabenetun" će se prevoditi sa izrazom trzavica među dvojicom, tj. međusobna trzavica.

PRIČAO NAM JE Ebu Numan, pričao nam je Hamad, sin Zejda, od Ejuba, od Nafi'a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, zabranio međusobnu trzavicu. A međusobna trzavica je da proda čovjek plod na drvetu za mjerenje tj. za plod koji je obran i izmjeren - za određenu i izmjerenu količinu uređenog istovrsnog ploda govoreći pri tom :

"Ako se poveća, pa za mene je tj. meni će , a ako se okrnji, pa na mene je."

Tj. Ako procijenjeni plod na drvetu bude veći od količine ovoga izmjerenoga ploda, pa meni će višak, ako ga bude manje, na moj će se teret namiriti manjak.

Rekao je Abdullah, sin Umera -: A pričao mi je Zejd, sin Sabita da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, dopuštao navedeni postupak u pozajmljenim palmama za njihovu procjenu nasumice odoka, otprilike .

Arijjetun plural araja je palma čiji plod od jedne godine, onako na stablu dadne vlasnik nekom licu da ga obere i pojede ili da se iskoristi s njim. Smisao gornjeg hadisa je ovaj: Lice koje je dobilo plod na palmi može taj plod prodati vlasniku za neke obrane datule vlasniku palme, koji ima datula od drugih palma, palmi osim one palme čiji je plod poklonio, procijenivši otprilike plod palme čiji je plod poklonio. Time se olakša licu koje je dobilo plod na palmi kao poklon, da to lice dođe brže do datula. Dakle samo u tom slučaju je dopuštao Muhamed a.s. postupak koji je u drugim slučajevima zabranjivao. To je i razumljivo jer je vlasnik bio poklonio licu plod na palmi besplatno, pa mu sada ovom prodajom još uskraćuje trud oko berbe, branja. Arijjetun - pl. Araja prevedeno je sa: pozajmljene palme, i tako će se i ubuduće ta riječ prevoditi. Harsun je procjena odoka, otprilike.

GLAVA

prodaje ječma za ječam.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, rekao je: izvijestio nas je Malik od Ibnu Šihaba, od Malika, sina Evsa, izvijestio je njega da je on tražio sebi mijenjanje za stotinu zalatnika tj. da promijeni sto zlatnika. Pa je pozvao mene Talhate, sin Ubejdulaha, pa smo se naredili naređivali dok je zamjenio meni doslovno: dok je uzeo u zamjenu od mene . Pa je uzeo zlato prevrće prevrćući ga u svojoj ruci, zatim je rekao:

"Dok dođe moj rizničar iz Gabe strpi se ." A Umer to sluša, pa je rekao: "Tako mi Allaha, nećeš se rastaviti njemu tj. od njega do da, tj. dok ne uzmeš od njega, jer je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Zlato za zlato prodavati je kamata osim odmah iz ruke u ruku evo! i evo!, i pšenica za pšenicu je kamata osim evo! i evo!, i ječam za ječam je kamata osim evo! i evo!, i datule za datule prodavati je kamata osim evo! i evo! tj. osim da prodavač rekne: evo! dajući u ruku kupcu, a i kupac dajući odmah svoju robu prodavaču, da rekne njemu: evo! - datule za datule iz ruke u ruku ."

Isto vrijedi i za ostale navedene vrste robe. O tome je davato i objašnjenje prije.

GLAVA

prodaje zlata za zlato.

PRIČAO NAM JE Sadekate, sin Fadla, izvijestio nas je Ismail, sin Ulejjeta, rekao je: pričao mi je Jahja, sin Ebu Ishaka, rekao je: pričao nam je Abdurahman, sin Ebu Bekreta, rekao je -: rekao je Ebu Bekrete, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je
poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ne prodajite zlato za zlato osim jednako za jednako, i srebro za srebro osim jednako za jednako, a prodajite zlato za srebro i srebro za zlato kako hoćete."

GLAVA

prodaje srebra za srebro.

PRIČAO NAM JE Ubejdulah, sin Sada, pričao nam je moj stric amidža , pričao nam je bratić Zuhrije od svoga strica Zuhrije , rekao je: pričao mi je Salim, sin Abdullaha, od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je Ebu Seid pričao njemu slično tome navedenom hadisu jedan hadis od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je sreo njega Abdullah, sin Umera, pa je rekao:

"O Ebu Seide, šta je ovo koje pričaš od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, šta je to što pričaš ?" Pa je rekao Ebu Seid o mijenjanju: čuo sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, da govori: "Zlato za zlato je slično za slično tj. jednako za jednako i srebro za srebro je slično za slično."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Nafi'a, od Ebu Seida Hudrije, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Ne prodajite zlato za zlato osim slično za slično, i ne pretpostavljajte tj. ne dajite prednost, veće vrijednosti nekom od njega na nekim. I ne prodajite srebra za srebro osim slično za slično, i ne pretpostavljajte neko od njega nad neko. I ne prodajite neko od njega odsutno za ispunjeno tj. prisutno ."

GLAVA

prodaje zlatnika za zlatnik odgodom na rok .

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Dahak, sin Mahleda, pričao nam je Ibnu Džurejdž, rekao je: izvijestio me Amr, sin Dinara, da je Ebu Salih Zejjat izvijestio njega da je on čuo Ebu Seida Hudriju, bio zadovoljan Allah od njega, da govori:

"Zlatnik je za zlatnik i srebrenjak je za srebrenjak." Pa sam rekao njemu: "Pa zaista Ibnu Abas ne govori njega tj. to pravilo ." Pa je rekao Ebu Seid: Pitao sam ga Ibnu Abbasa pa sam rekao: "Čuo si njega tj. Je si li čuo to što ti zastupaš, taj svoj stav od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, ili si našao njega u knjizi Allaha, uzvišen je, tj. na čemu temeljiš svoje stnovište ?" Rekao je: "Sve to neću reći tj. ne govorim - a to znači: nisam čuo ni od Muhameda a.s., a niti sam našao u knjizi Allaha dž.š. , i vi ste znaniji sa poslanikom Allaha od mene, ali ja imam kao osnov za svoje stanovište to da je izvijestio mene Usamete da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao: "Nema kamate osim u odgađanju odlaganju, tj. davanju na rok uz dobit, na ćar ."

Ibnu Abbas je bio stanovišta da nije kamata, nije grijeh prodati zlato za zlato uz zaradu, dobit kada se prodaja vrši iz ruke u ruku. Po njemu je kamata samo kada se prodaja vrši uz odlaganje, odgađanje uručenja u posjed. To je stanovište zasnivao na navedenom hadisu koji je čuo od Usameta. Postoje razna tumačenja toga hadisa koji je suprotnog sadržaja mnogim pouzdanim hadisima. Neki tvrde da je i dokinut hadis

koji je pričao Usamete. Uglavnom po njemu ne postupa ni jedna pravna škola-mezheb.

GLAVA

prodaje srebra za zlato odgađanjem tj. na rok .

PRIČAO NAM JE Hafs, sin Umera, pričao nam je Šubete, rekao je: izvijestio me Habib, sin Ebu Sabita, rekao je: čuo sam Ebul-Minhala, rekao je: pitao sam Bera'-a, sina Aziba, i Zejda, sina Erkama, bio zadovoljan Allah od njih, o mijenjanju pa svaki jedan pojedini od njih dvojice govori jedan za drugoga :

"Ovaj je bolji od mene." Pa oba od njih dvojice govore: "Zabranio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, prodaju zlata za srebro dugovanjem tj. plaćanjem na rok, odgađanjem ."

GLAVA

prodaje zlata za srebro rukom u ruku.

PRIČAO NAM JE Imran, sin Mejsereta, pričao nam je Abad, sin Avama, izvijestio nas je Jahja, sin Ebu Ishaka, pričao nam je Abdurahman, sin Ebu Bekjreta, od svoga oca, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Zabranio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, srebro za srebro i zlato za zlato da se prodaje drukčije osim jednako za jednako, a zapovjedio nam je da sebi kupujemo zlato za srebro kako hoćemo, i srebro za zlato kako hoćemo.

GLAVA

prodaje međusobne trzavice prodaje odbijanja , a ona je prodaja datula za plod, i prodaja rozina rezaćija, suhog grožđa za vinovu lozu tj. za grožđe na lozi i prodaja pozajmljenih palmi na besplatno korišćenje .

Rekao je Enes: Zabranio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, međusobnu trzavicu i prodaju u polju na njivi, tj. prodaju žita u klasu, na klasu .

"Haklun" je polje, njiva - pa "muhakaletun": prodaja žita dok je još u polju, na njivi.

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba, rekao je: izvijestio me Salim, sin Abdullaha, od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Ne prodajite ploda do da se dok se ne pokaže njegova dobrota tj. njegovo sazrijevanje , i ne prodajite ploda za datule hurme ." Rekao je Salim: A izvijestio me Abdullah od Zejda, sina Sabita, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, dopuštao poslije toga u pogledu prodaje pozajmljene palme tj. ploda palme koju je neko dobio besplatno na korišćenje za svježe datule ili za datule osušene, obrane obje vrste , a nije dopuštao u drugom slučaju osim njega tj. osim ovoga slučaja .

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Nafi'a, od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zabranio međusobnu trzavicu odbijanje . A međusobna trzavica odbijanje je kupovanje sebi ploda za datule mjerenjem zapreminom, na sud, posudu i prodaja vinove loze tj. grožđa na lozi za rozine rezaćije, suho grožđe mjerenjem.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Davuda, sina Husajna Husaina , od Ebu Sufjana, slobodnjaka Ibnu Ebu Ahmeda, od Ebu Seida Hudrije, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zabranio međusobnu trzavicu i prodaju u polju na njivi, u klasu, na klasu . A međusobna

trzavica je kupovanje sebi ploda za obrane suhe datule hurme bivši plod još u glavama palmi tj. na vrhovima palmi .

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Ebu Muavijete od Šejbanije, od Ikrimeta, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Zabranio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, prodaju žita u polju i međusobnu trzavicu tj. i prodaju datula na palmama.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, pričao nam je Malik od Nafi'a, od Ibnu Umera, od Zejda, sina Sabita, bio zadovoljan Allah od njih, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, dopustio vlasniku pozajmljene palme na besplatno korišćenje da proda on nju sa njezinim procjenjivanjem nasumce nasumice, odoka, otprilike .

GLAVA

prodaje ploda na glavama tj. na vrhovima stabala palmi za zlato i srebro.

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Sulejmana, pričao nam je Ibnu Vehb, izvijestio nas je Ibnu Džurejdž od Ata'a i Ebu Zubejra, od Džabira, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Zabranio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, prodaju ploda plodova do da bude dok ne bude dobar lijep okus ploda , i neće se prodavati nijedna stvar od njega tj. ništa od ploda drukčije osim za zlatnik i srebrenjak, osim tj. izuzev pozajmljenih datula.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Abdul-Vehaba, rekao je: čuo sam Malikja, a pitao ga je Ubejdulah, sin Rebi'a: je li pričao tebi Davud od Ebu Sufjana, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, dopustio u prodaji pozajmljenih palmi koje imaju na sebi ploda da bi mogao stati u pet veskova, ili niže ispod pet veskova? Rekao je: "Da."

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan, rekao je: rekao je Jahja, sin Seida: čuo sam Bušejra, rekao je: čuo sam Sehla, sina Ebu Hasmeta da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zabranio prodaju ploda na stablu za datule, a dopustio je u pozajmljenoj palmi tj. u vezi pozajmljene palme da se proda sa njezinom procjenom nasumice tj. za njezinu nasumice procjenjenu vrijednost kako bi mogli da jede nju njezina porodica tj. njezini vlasnici, vlasnici njezinog ploda svježu.

A rekao je Sufjan drugi puta: "..... osim slučaja da je on dopustio u pozajmljenoj palmi da proda nju njezina porodica sa njezinom procjenom nasumice tj. procijenivši je nasumice da jedu oni nju svježu. Rekao je: Ono značenje, smisao je jednako premda je izraz nešto drukčiji . Rekao je Sufjan: Pa sam rekao Jahja-u, a ja sam dječak: Zaista stanovnici Meke govore:

Zaista je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, dopustio dopuštao njima u prodaji pozajmljenih palmi bez vezanja za procjenu nasumice i slično . Pa je rekao Jahja : "A šta obavještava stanovnike Meke šta daje znanje njima ?" Rekao sam: "Zaista oni predaju pričaju njega od Džabira." Pa je ušutio. Rekao je Sufjan: "Htio sam samo da upozorim na to da je Džabir od stanovnika Medine."

Prema tome taj hadis je potekao preko stanovnika Medine.

Reklo se Sufjanu: "A nije u njemu u tom hadisu nikakva zabrana prodaje ploda do da se pokaže dok se ne pokaže njegova dobrota tj. sazrijevanje ." Rekao je: "Ne."

GLAVA

tumačenja pozajmljenih palmi.

A rekao je Malik: Pozajmljena palma je to da daruje pokloni čovjek čovjeku jednu palmu, zatim se uznemiruje sa njegovim ulaženjem na njega tj. na branje ploda palme čiji je plod poklonjen, dat da se sebi obere , pa se dopustilo njemu darovaocu da sebi kupi nju od njega od onoga kome je poklonjena palma za datule hurme koje on

ima već obrane . A rekao je Ibnu Idris: Pozajmljena palma neće biti od datula rukom u ruku, neće biti sa nasumice sa procjenom odoka, otprilike . A od onoga što ojačava osnažuje njega je govor Sehla, sina Ebu Hasmeta "..... sa veskovima uveskovanima tj. izmjerenim mjerom veska ." A rekao je Ibnu Ishak u svome hadisu tj. u svome pričanju od Nafi'a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice: Bile su pozajmljene palme to da daruje pokloni čovjek čovjeku u svome imanju palmu i dvije palme. A rekao je Jezid od Sufjana, sina Husejna: Pozajmljene palme su palme što se davaše na poklon poklanjaše se siromasima, pa neće moći tj. pa ne mogu da iščekuju oni nju palmu kada će je obrati , i dopustilo se njima da prodaju nju tj. njih za ono što su htjeli od datula koje su već obrane i osušene .

PRIČAO NAM JE Muhamed, izvijestio nas je Abdullah, sin Mubareka, izvijestio nas je Musa, sin Ukbeta, od Nafi'a, od Ibnu Umera, od Zejda, sina Sabita, bio zadovoljan Allah od njih, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, dopuštao u pozajmljenim palmama da se prodaju sa njihovim procjenjivanjem nasumice mjerenjem. Rekao je Musa, sin Ukbeta: A pozajmljene palme su poznate palme što dođeš njima pa sebi kupiš njih.

GLAVA

prodaje plodova prije nego da se pokaže njihova dobrota tj. sazrijevanje .

A rekao je Lejs od Ebu Zinada: bio je običaja Urvete, sin Zubejra da priča od Sehla, sina Ebu Hasmeta, Ensarije iz Harisetovića da je on pričao njemu od Zejda, sina Sabita, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bili su ljudi u vrijeme poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, običaja da kupuju plodove, pa kada su odsjekli tj. otrgali, obrali palme ljudi i došlo je prispjelo je njihovo međusobno izvršenje tj. potraživanje, naplaćivanje , rekao je rekao bi kupac: Zaista ono pogodilo je plod truhlenje truhlost u zametku cvijeta , pogodila je njega bolesnost, pogodilo je njega opadanje opalost, tj. opao je plod prije sazrijevanja , kvarovi štete što dokazuju s njima tj. pomoću kojih se

brane pri prepiranju i parničenju . Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pošto je bila mnogobrojna kod njega prepirka kavga, tj. parničenje i svađa o tome:

"Pa ili ne činite te vrste kupoprodaje, ili ako je činite , pa ne prodajite međusobno drukčije do da se pokaže dok se ne pokaže dobrota sazrijevanje ploda na stablu ." Kao zdogovor dogovor, tj. savjet, upustvo što ukazuje za njega tj. na njega njima - to je rekao Muhamed a.s. zbog mnogobrojnosti njihove prepirke. A izvijestio me Haridžete, sin Zejda sina Sabita, da Zejd, sin Sabita, ne prodavaše plodove svoje zemlje do da rode dok se ne rode Plejade zvijezde Vlašići pa se razjasni žuti plod od crvenog tj. jasno se razlikuje, opaža, vidi .

Veli se da se Vlašići rode, pojave u zoru u početku ljeta kada počnu zriti, sazrijevati plodovi u Hidžazu.

Rekao je Ebu Abdullah: Predao je njega spomenuti hadis Alija, sin Bahra.

PRIČAO NAM JE Hakam, pričao nam je Anbesete od Zekerija-a, od Ebu Zinada, od Urveta, od Sehla, od Zejda.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Nafi'a, od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zabranio prodaju plodova do da se pokaže dok se ne pokaže njihova dobrota sazrijevanje , zabranio je prodavaču i kupcu.

PRIČAO NAM JE Ibnu Mukatil, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Humejd Tavil od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zabranio da se prodaje plod palme do da zasvijetli zasjaji, tj. do da zarudi, dok ne zarudi . Rekao je Ebu Abdullah: Misli na to da se dobro zacrveni.

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja, sin Seida, od Selima, sina Hajana, pričao nam je Seid, sin Mina-a, rekao je: čuo sam Džabira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Zabranio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, da se prodaje plod do da se dok se ne oboji zarudi . Pa se reklo: "A šta je tj. šta znači da se oboji zarudi ?" Rekao je: "Sasvim pocrveni, i sasvim požuti i jede se od njega dakle: može se i jesti ."

GLAVA

prodaje palme prije nego da se pokaže njezina dobrota sazrijevanje - zapravo: prodaje palmi prije nego da se pokaže njihova dobrota, sazrijevanje .

PRIČAO MI JE Alija, sin Hejsema, pričao nam je Mualla, pričao nam je Hušejm, izvijestio nas je Humejd, pričao nam je Enes, sin Malika, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da je on zabranio prodaju ploda do da se pokaže dok se ne pokaže njegova dobrota, i palmi do da zasjaji zablista . Reklo se: "A šta je tj. šta znači zasjaji?" Rekao je: "Sasvim pocrveni, ili sasvim požuti."

GLAVA:

Kada je prodao plodove prije nego da se pokaže njihova dobrota sazrijevanje , zatim je pogodila njega šteta kvar , pa on prodani plod je od prodavača tj. ide na štetu prodavača, treba ga naknaditi prodavač .

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Humejda, od Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zabranio prodaju plodova do da zablistaju zasjaje . Pa se reklo njemu:

"A šta je šta znači zablistaju?" Rekao je: "Da pocrveni dobro." Pa je rekao Muhamed a.s. : "Da li si vidio tj. mislio o tome kada je spriječio tj. kada bi uništio Allah plod, sa čim zašto, na osnovu čega uzima jedan od vas imovinu svoga brata uzevši je za nezreli plod koji se uništi prije sazrijevanja ?" Rekao je Lejs: pričao mi je Junus od Ibnu Šihaba, rekao je: Da zaista jedan čovjek kupi plod prije nego da se pokaže njegova dobrota, zatim pogodi njega šteta, bilo je tj. bilo bi, biće ono što je pogodilo njega na teret, štetu njegova gospodara. Izvijestio me Salim, sin Abdullaha, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao: "Ne prodajite međusobno ploda do da se pokaže dok se ne pokaže njegova dobrota, i ne prodajite plodove za datule hurme ."

GLAVA

kupovine hrane do jednog, nekog roka.

PRIČAO NAM JE Umer, sin Hafsa sina Gijasa, pričao nam je moj otac, pričao nam je Ameš, rekao je:

Spomenuli smo kod Ibrahima zalog u pozajmici pozajmljivanju , pa je rekao: "Nema štete grijeha s njim tj. u njemu ." Zatim je pričao nama od Esveda, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, kupio sebi neku hranu od nekog Židova do nekog roka pa je založio njemu svoj oklop.

GLAVA:

Kada je htio prodaju datula za datule bolje od onih u njega.

PRIČAO NAM JE Kutejbete od Malika, od Abdul-Medžida, sina Suhejla sina Abdurahmana, od Seida, sina Musejeba, od Ebu Seida Hudrije i od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, postavio namjesnikom jednoga čovjeka na tj. u Hajber, pa je došao njemu sa odstranjenim tj. izvrsnim datulama tj. pa mu je donio izvrsnih datula-hurmi . Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Da li su sve datule Hajbera ovako ovakve ?" Rekao je: "Ne, tako mi Allaha, o poslaniče Allaha! Mi zaista uzimamo sa' od ovoga voća, tj. od ovih datula za dva sa'a, i dva sa'a za tri sa'a od slabije vrste datula ." Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Ne čini tako . Prodaj skup tj. sakupljene datule redom bez probiranja - a to znači: slabije datule za srebrenjake tj. za novac , zatim kupi za srebrenjake odstranjene tj. bolje datule ."

GLAVA

onoga ko je prodao palme koje su se već oprašile polenom, peludom, cvijetnim prahom , ili zasijanu zemlju ili u najam pod kiriju .

Rekao je Ebu Abdullah: A rekao je meni Ibrahim: izvijestio nas je Hišam, izvijestio nas je Ibnu Džurejdž, rekao je: čuo sam Ibnu Ebu Mulejketa da izvještava od Nafi'a, slobodnjaka Ibnu Umera Ibnu Umerova da koje god palme se prodaju doslovno: koje god su se prodale, a takve su da su se već oprašile a nije se spomenuo plod, pa plod je za onoga koji je oprašio njih tj. plod pripada, plod je onoga koji je oprašio njih , a takođe i rod i usjev tj. ono što je uzorano i posijano u oranici, njivi , imenovao je njemu Nafi' ovo troje.

Napominje se da Arapi vrše oprašivanje, zaprašivanje palmi cvijetnim prahom, peludom, polenom u svrhu oplođivanja, oplođavanja radi boljeg prinosa i roda. To oprašivanje ljudi, dakle što rade ljudi to oprašivanje zove se "te'birun" od "ebbere". Oprašivanje vjetrom i pticama zove se "telkihun", od "lekkaha" infinitiv.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Nafi'a, od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Ko je prodao tj. Ko proda palme koje su se već oprašile, pa njihov plod je za prodavača tj. je prodavača, pripada prodavaču , osim da sebi uslovljava kupac i plod te godine ."

GLAVA

prodaje usjeva za hranu mjerenjem tj. mjerom, a ne nasumce .

PRIČAO NAM JE Kutejbete, pričao nam je Lejs od Nafi'a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Zabranio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, međusobnu trzavicu prodaju odbijanja, a ona se sastoji u tome da proda plod svoga zida tj. voćara, voćnjaka ograđenog zidom : ako je bio palme tj. ako je voćnjak od palmi, proda mu plod za datule koje je izmjerio i primio mjerenjem tj. tačno određenom mjerom ; a ako je bio grožđe, da proda njega za rozine rezaćije, suho grožđe mjerenjem, ili je bio usjev, da proda njega za mjeru nekakve hrane; i zabranio je to, sve vrste od njega takvog poslovanja .

GLAVA

prodaje palmi tj. ploda palmi sa njegovim korjenom tj. sa korjenom onoga čiji je plod prodat - a to znači: sa korjenom, panjem, stablom palmi .

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Lejs od Nafi'a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Koji god čovjek je oprašio tj. koji opraši cvjetnim praškom palme, zatim je prodao tj. zatim proda njihov korjen panj, tj. stabla , pa za onoga koji je oprašio je plod palmi, sem osim da sebi uslovi njega kupac."

GLAVA

prodaje uzelenjavanja tj. prodaje i kupovine plodova dok su još zeleni, prije nego se pokaže njihovo sazrijevanje .

PRIČAO NAM JE Ishak, sin Vehba, pričao nam je Umer, sin Junusa, rekao je: pričao mi je moj otac, rekao je: pričao mi je Ishak, sin

Ebu Talhata, Ensarija od Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Zabranio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, njivarenje, i uzelenjavanje, i doticanje, i dobacivanje nabacivanje i međusobnu trzavicu odbijanje .

Njivarenje je prodaja na njivi: prodaja pšenice u klasu, na stabljiki za pšenicu u zrnu. Ostali izrazi su već više puta objašnjavani.

PRIČAO NAM JE Kutejbete, pričao nam je Ismail, sin Džafera, od Humejda, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, zabranio prodaju ploda datula do da se zasjaji zablista . Pa smo rekli Enesu:

"Šta je njihovo sjajenje blistanje - njihov sjaj, bljesak ?" Rekao je: "Zacrvene se dobro, i zažute se dobro. Da li si vidio tj. mislio o tom ako je spriječio Allah plod, s čime tj. na osnovu čega udozvoljavaš imovinu svoga brata sebi, tj. držiš da ti je dozvoljena, tražiš da ti bude dozvoljena ."

GLAVA

prodaje srčike palme i njezinoga jedenja tj. i jedenja srčike .

O "džummaru" je dato tumačenje.

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid Hišam, sin Abdul-Melika, pričao nam je Ebu Avanete od Ebu Bišra, od Mudžahida, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Bio sam kod Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, a on jede srčiku, pa je rekao: "Od stabala je jedno stablo kao čovjek vjernik." Pa sam htio da reknem: "Ono je palma To je palma ", pa kadli sam je najmlađi od njih. Rekao je: "Ono je palma To je palma ."

GLAVA

onoga ko je tjerao provodio, izvršavao stvar gradova na onaj način što ga poznavaju poznaju među sobom njihovi stanovnici u prodajama, i najamnini, i mjerenju, i vaganju, i njihovim običajima u odnosu na njihove namjere smjeranja, odluke i njihove poznate puteve pravce .

A rekao je Šurejh prediocima onima koji se bave predenjem vune, pamuka i sl. : "Vaš običaj postupak je među vama tj. dozvoljeno je da radite po dosadašnjem vašem običaju i postupku ."

"Gazzalun" znači i prodavač pređe, prediva, pa se ova rečenica može prevesti i ovako: A rekao je Šurejh prodavačima pređe: "Vaš običaj je među vama." Ovaj prevod je možda i praviji, ispravniji jer je ovo knjiga prodaje.

A rekao je Abdul-Vehab od Ejuba, od Muhameda: Nema štete tj. grijeha da se proda uzeta, kupljena roba cijene deset novčanica za jedanaest novčanica, i uzme za trošak ćar dobit, tj. uzimajući tako jednu dobit za svoj trošak .

U vezi ovoga postoje mnoga tumačenja i rasprave koje se ovdje neće navoditi.

A rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, Ebu Sufjanovoj ženi Hindi:

"Uzmi što dostaje što je dosta tebi i tvome djetetu sa dobročinstvom tj. sa pristojnošću, kako se pristoji !" A rekao je On , uzvišen je On : ".... a ko je bio tj. a ko bude siromašan, pa neka jede sa dobročinstvom pristojno .....". A iznajmio je uzeo je pod kiriju sebi Hasen od Abdullaha, sina Mirdasa iznajmio je jednoga magarca, pa je rekao: "Za koliko ga daješ u najam ?" Rekao je: "Za dva danika novčića ." Pa je uzjahao njega magarca pristavši na takvu cijenu . Zatim je došao drugi puta pa je rekao: "Magarca, magarca!" Pa je uzjahao njega, a nije uslovljavao njemu tj. a nije se pogađao s njim . Pa je poslao k njemu za pola srebrenjaka tj. poslao mu je pola srebrenjaka .

Napominje se da danik iznosi šestinu, šesti dio srebrenjaka.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Humejda Tavila, od Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Izvadio je krv rogom, kupicom poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, Ebu Tajbete, pa je zapovjedio njemu tj. u korist njega poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio za sa' od datula tj. da mu se dadne datula jedan sa' i zapovjedio je njegovoj porodici da olakšaju od nje od njezine glavarine poreza .

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Sufjan od Hišama, od Urveta, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje: rekla je Hinda, majka Muavije poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista Ebu Sufjan je škrt čovjek, pa da li je na meni grijeh je li mi grijeh da uzme od njegove imovine tajno?" Rekao je: "Uzmi ti i tvoji sinovi što dostaje što je dostatno, dosta, dovoljno tebi sa dobročinstvom tj. sa pristojnošću ."

PRIČAO MI JE Ishak, pričao nam je Ibnu Numejr, izvijestio nas je Hišam. A pričao mi je Muhamed, rekao je: čuo sam Usmana, sina Ferkada, rekao je: čuo sam Hišama, sina Urveta da priča od svoga oca da je on čuo Aišu, bio zadovoljan Allah od nje, da ona govori:

".... a ko je bio tj. ko bude imućan bogat , pa neka se sustegne od imovine siročeta, tj. neka ne naplaćuje iz nje svoga truda oko upravljanja njome do punoljetstva siročeta , a ko je bio ko bude siromašan, pa neka jede sa dobročinstvom...."., spustila tj. objavila se ova stavka, odlomak Kur'ana o upravljaču tj. skrbniku siročeta koji obavlja nad njim nadzor, nadzire ga i poboljšava u njegovom imanju, ako je bio ako bude upravljač, skrbnik siromašan, jesti će od njega od imovine siročeta sa dobročinstvom.

"Bil-ma'rufi" doslovno znači: sa poznatim, tj. sa visinom nadnice i naplate koja je poznata, obična, uobičajena u mjestu i vremenu za taj posao. Prema tome i dobit i zarada u trgovanju koja je poznata kao

obična u jednom mjestu i vremenu isto je tako dozvoljena. To je zaključak koji se želi izvući.
GLAVA

prodaje druga svome drugu saučesnika, suvlasnika svome saučesniku, suvlasniku u nekoj imovini .

"Baa' min": prodati nekome nešto.

PRIČAO MI JE Mahmud, pričao nam je Abdurezak, izvijestio nas je Mamer od Zuhrije, od Ebu Selemeta, od Džabira, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Učinio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pravo preče kupovine u svakome imetku koji se nije razdijelio, pa kada su se dogodile pale, tj. označile granice i promijenili se putevi staze , pa nema prava preče kupovine tj. nema niko prednosti, svako lice ima jednako pravo .

"Šuf'atun" je izraz koji označava pravo jedne osobe da ona ima prednost nad drugim osobama da kupi jedan predmet koji se prodaje. Prvenstveno se misli na kupovinu nekretnina, bar prema tekstu navedenog hadisa u kojem se spominju granice. O pravu prednosti kupovanja, kupovine ima mnogo rasprava u mezhebima-pravnim školama. Ovdje će se navesti samo dva stava. Jedan je stav koji se temelji na gornjem hadisu: pravo prednosti kupovanja ima samo saučesnik, suvlasnik u imovini koja se prodaje. Drugi stav, koji zastupaju i hanefijski pravnici na osnovu nekih hadisa koji se nalaze u drugim djelima osim Buharije i Muslima, je: pravo prednosti kupovanja ima susjed čija nekretnina graniči sa nekretninom koja se prodaje iako susjed nije suvlasnik. Radi kratkoće pravo prednosti u kupovanju nazivaće se preča kupovina.

GLAVA

prodaje zemlje, i kuća i roba raznih vrsta roba, tj. artikala - bivši to sve zajedničko, nepodjeljeno nerazdjeljeno .

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Mahbuba, pričao nam je Abdul-Vahid, pričao nam je Mamer od Zuhrije, od Ebu Selemeta, sina Abdurrahmana, od Džabira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Sudio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, sa prečom kupovinom kupovanjem, tj. po prečem kupovanju u svakom imetku koji se nije razdijelio, pa kada su se dogodile granice i okrenuli promjenili putevi staze , pa nema preče kupovine.

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Abdul-Vahid za ovo o ovome , i rekao je:

".... u svemu onome što se nije razdjelilo." Slijedio je njega Abdul-Vahida Hišam od Mamera. Rekao je Abdurezak: ".... u svakom imetku." Predao je njega ovaj hadis Abdurahman, sin Ishaka, od Zuhrije.

GLAVA:

Kada je kupio jednu stvar za nekoga drugog osim njega tj. osim sebe bez njegove dozvole, pa se zadovoljio pa je bio zadovoljan .

PRIČAO NAM JE Jakub, sin Ibrahima, pričao nam je Ebu Asim, izvijestio nas je Ibnu Džurejdž, rekao je: izvijestio me Musa, sin Ukbeta, od Nafia, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

Izašla su trojica, pješače tj. pješačeći . Pa je pogodila njih kiša. Pa su unišli u jednu pećinu u jednom brdu. Pa se oborila pa je pala na njih jedna stijena kamen . Rekao je: Pa je rekao neki od njih nekima: "Zovite tj. Molite Boga sa najboljim djelom što ste učinili njega." Pa je rekao jedan od njih: "Bože moj, zaista ja sam bio u takvoj prilici da su bila za mene tj. da sam imao dva stara, sijeda roditelja, pa izlažah pa čuvah stado, dakle: izlazio sam pa sam čuvao stado , zatim dođem, pa pomuzem, pa donesem jamužu pomuženo mlijeko, pa donesem njega svojim dvama roditeljima, pa se napiju pa piju njih dvoje, zatim napojim djecu, i svoju porodicu u svoju ženu. Pa sam se zadržao jedne

noći dulje nego obično , pa sam došao, pa kadli njih dvoje se dva spavača tj. spavaju ." Rekao je: "Pa sam mrzio tj. pa mi nije bilo ugodno da probudim njih dvoje, a djeca mijauču štekću, tj. urliču od gladi kod moje dvije noge. Pa neprestano je bilo to takvo moje stanje i stanje njih dvoje dok se tako rodila i zora. Bože moj, ako Ti znadijaše da sam ja učinio to zbog traženja Tvoga lica, pa raspukni od nas jednu pukotinu da vidimo od nje nebo." Rekao je: Pa se raspuklo rastupilo od njih. A rekao je drugi: "Bože moj, ako Ti znadijaše da ja voljah ljubljah jednu ženu od kćera svoga strica kao najžešće što voli čovjek žene, pa je rekla ona : "Nećeš postići to od nje do da, tj. dok ne daruješ njoj stotinu zlatnika. Pa sam trčao u vezi njih tj. nastojao sam da ih zaradim dok sam skupio njih. Pa pošto sam sjeo među njezine dvije noge, rekla je: "Boj se Boga, i ne razbijaj pečata ili prstena, tj. kožice djevičanstva drukčije osim sa njegovim pravom tj. osim sa vjenčanjem, sklapanjem braka ." Pa sam ustao i ostavio nju. Pa ako Ti znadijaše da sam ja učinio to zbog traženja Tvoga lica, pa raspukni od nas jednu pukotinu." Rekao je: Pa je raspuknuo od njih dvije trećine. A rekao je drugi tj. treći : "Bože moj, ako Ti znadijaše da sam ja uzeo u najam jednog najamnika nadničara za jedan ferek od prosa ferek je oko deset kilograma, tj. za deset kilograma prohe , pa sam davao njemu tu njegovu nadnicu, najamninu pa nije htio taj da je uzme. Pa sam se upravio k tome fereku, pa sam sijao njega dok sam ili: dok nisam kupio od njega jedno stado krava i njihovog pastira. Zatim je došao pa je rekao: "O robe slugo Boga, daj mi moje pravo!" Pa sam rekao: "Idi k tima kravama i njihovom pastiru, pa zaista one su za tebe tj. jer su one tvoje ." Pa je rekao: "Zar se ismijavaš izigravaš sa mnom?" Rekao je: Pa sam rekao: "Ne ismijavam se sa tobom, nego su one za tebe nego su one tvoje ." Bože moj, ako Ti znadijaše da sam ja učinio to zbog, tj. radi traženja Tvoga lica, pa raspukni od nas!" Pa se otkrilo tj. odstranilo od njih.

GLAVA

kupovanja i prodaje sa idolopoklonicima i stanovnicima rata tj. i neprijateljima sa kojima se je u ratu .

PRIČAO NAM JE Ebu Numan, pričao nam je Mutemir, sin Sulejmana, od svoga oca, od Ebu Usmana, od Abdurahmana, sina Ebu Bekra, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Bili smo sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, zatim je došao jedan čovjek, idolopoklonik, čupavko sa ovcama, tjera ih, pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Prodaju ili dar nam učini !" Ili je rekao: "..... ili poklon nam učini !" Rekao je: "Ne dar ili poklon , nego prodaja je ono što ću vam učiniti !" Pa je kupio od njega jednu ovcu.

GLAVA

kupovanja posjedovanoga tj. kupovanja roba od ratnoga neprijatelja , i njegova poklona i njegova oproštenja oslobođenja od ropstva .

A rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, Selmanu: "Napiši međusobni ugovor sa svojim vlasnikom o otkupu, izbavljenju !" A bio je Selman slobodan čovjek , pa su učinili nasilje njemu i prodali su ga. A zarobio se tj. bio je zarobljen Ammar, i Suhejb i Bilal. A rekao je On , uzvišen je On : "I Bog je odlikovao neke vas nad neke u trošku svakodnevnoj potrošnji , pa nisu oni koji su se odlikovali koji su odlikovani sa vračačima svoga troška tj. pa nisu odlikovani vratili, raspodijelili svoga troška, imovine na one što ih posjedovaše njihove desnice tj. na robove , pa su oni u njemu trošku jednako tj. jednaki , pa zar za blagodat tj. pa zar blagodat Boga će nijekati tj. zar će je nepriznavati ."

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb, pričao nam je Ebu Zinad od Aaredža, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

Iselio se Ibrahim Avram - njemu mir! - sa Sarom, pa je unišao s njom u jednu naseobinu selo , u njoj naseobini je bio jedan vladar od vladara, ili silnik od silnika nasilnik od nasilnika . Pa se reklo: Unišao je Ibrahim sa jednom ženom, ona je jedna od najljepših žena. Pa je poslao k njemu, tj.: "O Ibrahime, ko je ova koja je s tobom?"

Rekao je: "Moja sestra." Zatim se vratio k njoj pa je rekao: "Ne učini lažnim moje pričanje, jer sam zaista ja izvijestio njih da si ti moja sestra. Tako mi Boga nije na zemlji nijedan drugi vjernik osim mene i osim tebe." Pa je poslao nju k njemu. Pa je ustao k njoj tj. pošao je k njoj taj vladar, ili silnik . Pa je ustala da se očisti i klanja, pa je rekla: "Bože moj, ako ja vjerovah Tebe i Tvoga poslanika i čuvah svoj ud polni organ , osim slučaja u odnosu na svoga muža, pa ne ovlasti na mene ovoga nevjernika tj. ne daj vlasti i moći ovome nevjerniku nada mnom, ne dopusti da me siluje ." Pa se zahrkao dok je mamuzao sa svojom nogom tj. pa se zatušio, onemogućeno mu je disanje tako da je udarao nogom . Rekao je Aaredž: Rekao je Ebu Selemete, sin Abdurahmana: Zaista je Ebu Hurejrete rekao: Rekla je: "Bože moj, ako umre, reći će se ona je ubila njega." Pa se poslao tj. pustio u zdravo stanje kao što je i bio . Zatim je ustao k njoj, pa je ustala da se očisti i klanja, i govori: "Bože moj, ako vjerovah u Tebe tj. Tebe i u Tvoga poslanika i čuvah doslovno: i utvrdih, tj. utvrdih protiv bluda svoj ud polni organ , osim na svoga muža, pa ne ovlasti nada mnom ovoga nevjernika." Pa se zahrkao dok je mamuzao sa svojom nogom. Rekao je Abdurahman: rekao je Ebu Selemete: rekao je Ebu Hurejrete: pa je rekla: "Bože moj, ako umre, pa reći će se ona je ubila njega." Pa se poslao tj. otišlo je od njega to teško stanje u drugom ili u trećem pokušaju, odnosno navratu, nasrtaju pa je rekao nasilnik : "Tako mi Boga niste poslali k meni ništa drugo osim satanu đavola . Vratite je k Ibrahimu - njemu mir! - i darujte joj Adžeru robinju Agaru - Hadžeru ." Pa se vratila k Ibrahimu - njemu mir! - pa je rekla: "Da li si opazio da je Bog sunovratio ili ponizio ili izjalovio nadu nevjernika i uslužio tj. dao kao sluškinju jednu robinju meni ."

PRIČAO NAM JE Kutejbete, pričao nam je Lejs od Ibnu Šihaba, od Urveta, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da je ona rekla:

Parničio se Sad, sin Ebu Vekasa, i Abd, sin Zemata, u vezi jednoga dječaka, pa je rekao Sad: "Ovo je poslaniče Boga, sin moga brata Utbeta, sina Ebu Vekasa. Oporučio je k meni da je on njegov sin. Pogledaj k njegovoj sličnosti tj. u njegovu sličnost s mojim bratom." A rekao je Abd, sin Zemata: "Ovo je moj brat, o poslaniče Boga. Rodio se na postelji moga oca od njegove robinje." Pa je pogledao poslanik Boga, pomilovao ga Bog i spasio, k njegovoj sličnosti, pa je vidio jasnu

sličnost sa Utbetom pa je rekao: "On je za tebe tj. on - dječak pripada tebi , o Abde, dijete je za postelju, a za preljubnika je kamen dijete pripada onome na čijoj se postelji rodilo, a preljubnika treba kamenovati . I zastri se tj. sakrivaj se od njega dječaka , o Sevdo, kćeri Zemata."

Tj. iako ti je brat zakonski, ali se po sličnosti vidi da ti nije pravi brat, jer se vidio da je dječak kopile, pa mu stvarno nisi sestra.

Pa nije vidjela njega Sevda nikad.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Bešara, pričao nam je Gunder, pričao nam je Šubete, od Sada, od njegova oca, rekao je Abdurahman, sin Avfa, bio zadovoljan Allah od njega, Suhejbu:

"Boj se Boga, i ne tvrdi da pripadaš kao rođeni sin k nekome drugom osim tvome ocu tj. osim svome ocu ." Pa je rekao Suhejb: "Ne veseli mene da je za mene tj. da ja imam tako i tako to i to i da sam ja rekao to, ali sam se ja ukrao tj. ukraden sam , a ja sam dijete."

U komentarima se kaže da je Suhejb pričao da je on Arap i da pripada, da je sin Sinana, potomka poznatog Nemira, sina Kasita. Dalje je Suhejb govorio da mu je majka iz Temimovića. Govor mu, međutim, nije bio arapski, a to je bio razlog da mu nisu vjerovali da je Arap. Stvar je u tome što je kao dijete zarobljen od Vizantinaca i među njima je i odrastao kao rob, naučivši njihov jezik. Poslije ga je kupio od Vizantinaca jedan čovjek Arap iz plemena Kelb i doveo ga u Meku. Tu ga je kupio jedan čovjek iz Meke i oslobodio ga. Zbog toga nije nikad govorio dobro arapski. Ovdje je ovaj slučaj i naveden jer se misli na to oslobađanje ropstva.

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, rekao je: izvijestio me Urvete, sin Zubejra da je Hakim, sin Hizama izvijestio njega da je on rekao:

"O poslaniče Boga, da li si vidio tj. da li vidiš neke poslove što se čuvah grijeha, ili što se čuvah greške s njima pomoću njih u predislamlju od kojih su neki ovo: dobročinstvo rodu, i oslobađanje

ropstva i milostinja, da li je meni u njima tj. za njih ikakva nagrada da li ću imati za njih nagradu ?" Rekao je Hakim, bio zadovoljan Allah od njega: rekao je poslanik Boga, pomilovao ga Bog i spasio: "Primio si Islam na onome što je prošlo tebi od dobra tj. zbog onoga dobroga posla i rada što si ga ranije, prije činio, primio si Islam koji ti je nagrada za te poslove ."

GLAVA

koža mrljine umrle životinje bez klanja prije nego da se učinu učine, uštave te kože .

PRIČAO NAM JE Zuhejr, sin Harba, pričao nam je Jakub, sin Ibrahima, pričao nam je moj otac od Saliha, rekao je: pričao mi je Ibnu Šihab da je Ubejdulah, sin Abdullaha izvijestio njega da je Abdullah, sin Abasa, bio zadovoljan Bog od njih dvojice s njima dvojicom , izvijestio njega da je poslanik Boga, pomilovao ga Bog i spasio, prošao pokraj mrtve ovce pa je rekao:

"Zašto se niste iskoristili sa njenom kožom?" Rekli su: "Ona ovca je mrtva." Rekao je: "Zabranjeno je samo njezino jedenje."

GLAVA

ubijanja svinje.

A rekao je Džabir: Zabranio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Bog i spasio, prodaju svinje.

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Lejs od Ibnu Šihaba, od Ibnul-Musejeba da je on čuo Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Bog od njega, da govori: rekao je poslanik Boga, pomilovao ga Bog i spasio:

"Tako mi Onoga koji je taj što je moja duša u Njegovoj ruci zaista blizu je svakako to vrijeme da siđe među vas Ibnu Merjem Isus kao pravedni sudija pa da razbije krst, i ubije svinju, i stavi glavarinu porez - veli se da to znači: da stavi porez van snage , i da se izlije

imetak tj. i da se prospe, pojavi toliko bogatstvo da neće primiti njega ni jedan čovjek."

GLAVA:

Neće se topiti pretapati loj mrljine i neće se prodavati njezina mast salo .

Predao je njega tj. ovo navedeno Džabir od Vjerovijesnika, pomilovao ga Bog i spasio.

PRIČAO NAM JE Humejdija, pričao nam je Sufjan, pričao nam je Amr, sin Dinara, rekao je: izvijestio me Tavus da je on čuo Ibnu Abasa, bio zadovoljan Bog od njih dvojice, da govori:

Doprlo je Umeru da je omsica taj-i-taj prodao vino pa je rekao: "Ubio Bog omsicu tog-i-tog ! Zar nije znao da je poslanik Boga, pomilovao ga Bog i spasio, rekao: "Ubio Bog Židove! Zabranili su se njima lojevi, pa su topili pretapali njih pa su prodavali njih pa su taj pretopljeni loj prodavali ."

PRIČAO NAM JE Abdan, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Junus od Ibnu Šihaba, rekao je: čuo sam Seida, sina Musejeba, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Bog od njega, da je poslanik Boga, pomilovao ga Bog i spasio, rekao:

"Ubio Bog Židove! Zabranili su se njima lojevi, pa su prodavali njih i jeli su njihovu cijenu." Doslovno: njihove cijene. Rekao je Ebu Abdullah: Ubio ih Bog je tj. to znači prokleo ih. "Ubili se" je: prokleli se tj. prokleti bili "lažovi!".

GLAVA

prodaje slika ili likova, skulptura koje su takve da nije u njima duša duh , i šta se mrzi od toga.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Abdul-Vehhaba, pričao nam je Jezid, sin Zureja, izvijestio nas je Avf od Seida, sina Ebul-Hasena,

rekao je: bio sam kod Ibnu Abasa, bio zadovoljan Bog od njih dvojice, kadli mu dođe jedan čovjek pa reče:

"O Ebu Abase, zaista ja sam čovjek takav da je moje življenje tj. hrana, opskrba samo od pravljenja obrta, zanata moje ruke, i zaista ja pravim ove slike." Pa je rekao Ibnu Abas: "Neću pričati tebi drugo osim ono što sam čuo od poslanika Boga, pomilovao ga Bog i spasio. Čuo sam ga da govori: "Ko je naslikao kakvu sliku, pa zaista Bog je njegov kažnjavač do da puhne u nju dušu, a nije sa puhačem tj. a nije puhač - neće puhnuti, udahnuti u nju nikad." Pa je zadahtio Pa se zadihao taj čovjek žestokim dahtanjem, i požutjelo je vrlo njegovo lice. Pa je rekao Ibnu Abas : "Teško tebi! Ako nećeš drugo ništa osim to da praviš, pa na tebe je tj. drži se u slikanju za ova stabla tj. slikaj biljke i svaku stvar što nije u njoj duh duša ." Rekao je Ebu Abdullah: čuo je Seid, sin Ebu Arubeta, od Nadra, sina Enesa Enesova ovaj jedan hadis, jedan način pričanja ovoga hadisa .

GLAVA

zabranjivanja trgovine trgovanja u vinu trgovanja vinom .

A rekao je Džabir: Zabranio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Bog i spasio, prodaju vina.

PRIČAO NAM JE Muslim, pričao nam je Šubete od Aameša, od Ebu Duha-a, od Mesruka, od Aiše, bio zadovoljan Bog od nje:

Pošto su sašli sišli odlomci poglavlja Bekare od njegovog kraja tj. na kraju toga poglavlja , izašao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Bog i spasio, pa je rekao:

"Zabranila se trgovina u vinu."

GLAVA

grijeha onoga ko je prodao slobodna čovjeka, tj. čovjeka koji nije rob proda ga kao roba .

PRIČAO NAM JE Bišr, sin Merhuma, pričao nam je Jahja, sin Sulejma, od Ismaila, sina Umejeta, od Seida, sina Ebu Seida, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Bog od njega, od Vjerovijesika, pomilovao ga Bog i spasio, rekao je: Rekao je Bog:

"Trojica ljudi su takvi griješnici da sam Ja njihov protivnik ili parničar sudnjega dana tj. na sudnjem danu : čovjek koji je darovao tj. dao ugovor, obavezu sa Mnom tj. sa Mojim imenom, u Moje ime se zaklinjući , zatim je iznevjerio učinio vjerolomstvo ; i čovjek koji je prodao slobodna čovjeka , pa je pojeo njegovu cijenu; i čovjek koji je iznajmio unajmio kakvog najamnika nadničara , pa je tražio vjernost tj. potpunost u radu, poslu od njega najamnika , a nije darovao dao njemu njegove nagrade plate, nadnice ."

GLAVA

zapovjedi Vjerovijesnika, pomilovao ga Bog i spasio, Židovima za prodaju njihovih zemalja i njihovih smetljišta tj. da prodaju svoje zemlje i smetljišta - a to znači: okućnice, jer se smetlje istresa najviše u blizini kuće sve do novijega doba i vremena - a to im je zapovjedio kada je protjerao njih iz Medine .

O njemu tj. o tome je Makburija od Ebu Hurejreta pričao .

Gore je rečeno: GLAVA zapovjedi Vjerovijesnika Židovima da prodaju svoje zemlje i smetljišta kada ih je protjerao. Rečeno je: "i smetljišta" jer su, u stvari, kuće porušene, pa su ostala smetljišta ondje gdje su bile kuće.

GLAVA

prodaje robova i životinje za životinju odgađanjem odlaganjem plaćanja cijene, na zajam, na kredit .

A kupio je sebi Ibnu Umer samaricu tj. jaku devu za četiri deve, zajamčene njemu prodavaču one jedne deve , ispuniće tj. predaće je njezinom vlasniku u Rebezi ili: predaće ih njihovom vlasniku u Rebezi .

Rebeza je mjesto između Medine i Meke.

A rekao je Ibnu Abas: Ponekad bude deva bolja od dvije deve. A kupio je sebi Rafi', sin Hadidža, jednu devu za dvije deve, pa je darovao dao, tj. predao njemu jednu od njih dvije i rekao je: Doću ti Doći ću ti sa drugom tj. Dovesti ću ti drugu sutra lako lagano ako htio Bog ako Bog da . A rekao je Ibnul-Musejeb: Nema kamate u životinji: deva za dvije deve, i ovca za dvije ovce do jednoga roka. A rekao je Ibnu Sirin: Nema štete grijeha u tome da se dadne deva za dvije deve odgađanjem tj. na rok .

Ove stavove neke pravne škole zastupaju, a neke su suprotnoga stanovišta. Među ovim drugima su i hanefiti koji smatraju da su hadisi sličnoga sadržaja dokinuti jer su, možda, izrečeni prije silaska odlomka Kur'ana kojim se zabranila kamata, pa su tim ajetom dokinuti.

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Hammad, sin Zejda, od Sabita, od Enesa, rekao je:

Bila je u zarobljenju u ratnom plijenu Safija, pa je postala tj. doprla, dospjela k Dihjetu Kelbiji, zatim je postala doprla k Vjerovijesniku, pomilovao ga Bog i spasio.

Dihjetu je data druga osoba u zamjenu za Safiju, a neki tvrde da je Dihjetu dato sedam osoba za Safiju.

GLAVA

prodaje roba.

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, rekao je: izvijestio je mene Ibnu Muhajriz da je Ebu Seid Hudrija, bio zadovoljan Bog od njega, izvijestio njega da je on, dok je on sjedač tj. dok je sjedio kod Vjerovijesnika, pomilovao ga Bog i spasio, rekao:

"O poslaniče Boga, zaista mi pogađamo plijen ratni, tj. spolno općimo sa zarobljenim robinjama, zarobljenicama , pa volimo cijene tj.

pa želimo da ih prodamo, a ako ostanu trudne, noseće poslije spolnog općenja, onda ih ne možemo prodati, jer znamo da je zabranjeno prodati robinju koja rodi vlasniku dijete, pa zbog toga odstranjujemo, vadimo polni ud iz robinja kad osjetimo da će se sjeme izliti da tako spriječimo začeće djeteta , pa kako vidiš u odstranjivanju tj. pa šta misliš o odstranjivanju polnog uda u tom stanju ?" Pa je rekao: "A zar zaista vi činite to? Nema na vas grijeha da nećete činiti tj. da ne činite to vama, pa tj. jer zaista ona tj. ono stvar je takva da nije nijedna duša što je propisao Bog da ona izađe tj. da se rodi - nije ona drukčije osim tako da je ona izlazačica tj. ne može ona drukčije proći osim tako da ona izađe, da se rodi na ovaj svijet ."

O ovome postupku odstranjivanja muškog uda iz ženskog uda-polnog oragana pred izlijevanje, prije izlijevanja muškog sjemena u cilju sprječavanja začeća mišljenja pravnih škola su podijeljena: jedni kažu zabranjeno, drugi kažu dozvoljeno, treći kažu nije lijepo služiti se tim postupkom pri spolnom odnosu.

GLAVA

prodaje roba čije je oslobođenje vezano, uslovljeno sa smrću njegovog vlasnika tj. roba kome je vlasnik rekao: kad ja umrem, ti si slobodan .

Rob mudebber se takođe ne može prodati ni pokloniti po hanefitima. Mudebber je ipak u lakšem položaju nego rekik. Rob rekik je rob koji je u najtežem pravnom položaju.

PRIČAO NAM JE Ibnu Numejr, pričao nam je Veki', pričao nam je Ismail od Selemeta, sina Kuhejla, od Ata'a, od Džabira, bio zadovoljan Bog od njega, rekao je:

Prodao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Bog i spasio, mudebera Jakuba koji je bio vlasništvo Ebu Mezkura, pa je cijenu od osam stotina dirhema dao vlasniku Ebu Mezkuru .

Rečeno je da je mudeber takav rob kome je rekao njegov vlasnik: "Kad ja umrem, ti si slobodan." Isto tako je rečeno da hanefiti smatraju da se mudeber ne može prodati. U daljem tekstu se neće davati ova

objašnjenja, i svugdje će se u prevodu ta vrsta robova nazivati arapskim stručnim izrazom "mudeber".

PRIČAO NAM JE Kutejbete, pričao nam je Sufjan od Amra, čuo je Džabira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Bog od njih dvojice, da govori:

Prodao je njega mudebera poslanik Boga, pomilovao ga Bog i spasio.

PRIČAO MI JE Zuhejr, sin Harba, pričao nam je Jakub, pričao nam je moj otac od Saliha, rekao je: pričao je Ibnu Šihab da je Ubejdulah izvijestio njega da su Zejd, sin Halida, i Ebu Hurejrete, bio zadovoljan Bog od njih dvojice, izvijestili njih dva njega da su njih dva čula poslanika Boga, pomilovao ga Bog i spasio, da se pita tj. da ga pitaju o robinji koja bludniči, a nije se udala, pa je rekao: "Bičujte je. Zatim ako je bludničila, pa bičujte je. Zatim je prodajte poslije trećega bludničenja , ili četvrtoga."

Ova sumnja je od pripovjedača koji nije dobro to zapamtio da li je rečeno poslije trećega ili četvrtog slučaja bludničenja. Veli se nije se tu stavila razlika između obične robinje i mudebere.

PRIČAO NAM JE Abdul-Aziz, sin Abdullaha, rekao je: izvijestio me Lejs od Seida, od njegova oca, od Ebu Hurejreta, rekao je: čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Bog i spasio, da govori:

"Kada je bludničinila robinja jednoga od vas, pa se razjasnio jasno uvidio njezin blud preljub , pa neka je bičuje kaznom kažnjavajući je kako je određeno , a neka je ne kori. Zatim ako je bludničila, pa neka je bičuje kaznom, a neka je ne kori. Zatim ako je bludničila treći puta , pa se razjasnio njezin blud, pa neka je proda i da bi je dao, tj. pa makar za uže od dlake."

Riječi "a neka je ne kori" tumače se dvojako. Jedni kažu: neka je ne kori poslije kažnjavanja. Drugi kažu neka se ne ograniči na to da je kori, nego je treba kazniti bičevanjem. Za robinju je određeno polovina udaraca bičem od broja udaraca koji se udari slobodnoj ženi.

GLAVA:

Da li putuje tj. Da li će putovati kupac robinje sa robinjom prije nego da traži čistoću nje tj. prije nego ustanovi je li čista od trudnoće, je li trudna ili nije ?

A nije vidio Hasen štete tj. grijeha u tome da poljubi nju ili dotiče kožu njezinu tj. da je pipa - kupljenu robinju u vremenu dok se ne ustanovi je li trudna ili nije . A rekao je Ibnu Umer, bio zadovoljan Bog od njih dvojice: Kada se poklonila nekome robinja koja se gazi kojom se vrši polni odnos , ili se prodala ili se oslobodila takva robinja , pa neka se traži čistoća njezine maternice od trudnoće sa jednom mjesečnicom menstruacijom . A neće se tražiti čistoća od trudnoće kada je u pitanju djevica. A rekao je Ata': "Nema štete grijeha da pogodi tj. dotakne od svoje trudne tj. kupljene kao trudne robinje sve što ima osim pukotine tj. sve osim njezinog spolnog organa , i rekao je Bog, uzvišen je On : ".... osim na svoje supruge ili što su posjedovale njihove desnice tj. ili svoje robinje ....".

PRIČAO NAM JE Abdulgaffar, sin Davuda, pričao nam je Jakub, sin Abdurahmana, od Amra, sina Ebu Amra, od Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Došao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, Hajberu, pa pošto je osvojio Allah njemu tu tvrđavu, spomenula se njemu Muhamedu a.s. ljepota Safije, kćeri Hujejja, sina Ahtaba, a već se ubio tj. a ubijen je, poginuo je njezin muž, a bila je mlada tj. bila je provedena njezina svadba pred osvojenje Hajbera sa mužem koji joj je poginuo prilikom osvojenja Hajbera od muslimana . Pa je izabrao nju Safiju poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, za svoju osobu za sebe, sebi . Pa je izašao s njom tj. izveo ju je iz Hajbera vraćajući se u Medinu , čak smo stigli mjestu zvanom Sedurevhau, odriješila se je tj. svršila joj se je mjesečnica, menstruacija koja joj je bila nastupila, a koja je pokazala da nije zatrudnila Safija od prvoga muža pa je sada bilo dozvoljeno Muhamedu a.s. da stupi u polni odnos s njom . Pa je napravio sa njom bračni odnos . Zatim je načinio poparu zapravo: jelo

od izmiješanih datula sa maslom i sirom u maloj kožnoj posudi, zatim je rekao Enesu poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Objavi onome ko je okolo oko tebe." Pa je bila ta popara, kaže Enes, pir svadbena gozba poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, na Safiju tj. što je priredi za stupanje u brak sa Safijom . Zatim smo izašli k Medini. Rekao je Enes : Pa sam vidio poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, da skuplja tj. omotava grbu deve za nju tj. radi Safije iza sebe sa abom tj. ogrtačem - sa nekakvim ogrtačem , zatim sjede kod svoje deve pa stavi postavi svoje koljeno, pa stavi Safija svoju nogu na njegovo koljeno da uzjaši dok ona uzjaši .

GLAVA

prodaje strvine lješine, lešine i idola.

PRIČAO NAM JE Kutejbete, pričao nam je Lejs od Jezida, sina Ebu Habiba, od Ata'a, sina Ebu Rebaha, od Džabira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je on čuo poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, da govori godine osvojenja Mekje , a on je u Mekji:

"Zaista Allah i Njegov poslanik je zabranio tj. zabranili su prodaju vina, i strvine lješine , i svinje i idola." Pa se reklo: "O poslaniče Allaha, je si li vidio tj. da li smatraš za zabranjeno ili za dozvoljeno da čovjek prodaje lojeve strvine, pa tj. jer zaista mažu premazuju se s njima lađe brodovi , i podmazuju se s njima njima kože i osvijetljavaju s njima ljudi tj. upotrebljavaju ih za rasvjetu praveći od njih svijeće ?!" Pa je rekao: "Ne prodajite lojeve strvina , ono tj. to je zabranjena stvar ." Zatim je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, kod toga: "Ubio Allah Židove! Zaista Allah pošto je zabranio njima lojeve njih tj. lojeve strvina , pretapali su ga loj , zatim su prodavali njega pa su jeli njegovu cijenu." Rekao je Ebu Asim: Pričao nam je Abdul-Hamid, pričao nam je Jezid: pisao je k

meni Ata': čuo sam Džabira, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

GLAVA

cijene psa.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Ibnu Šihaba, od Ebu Bekra, sina Abdurahmana, od Ebu Mes'uda Ensarije, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zabranio cijenu psa, i prćiju bludnice tj. platu, taksu za blud koju uzima bludnica za izvršeni blud i dar nagradu predskazivača proricatelja sudbine .

PRIČAO NAM JE Hadžadž, sin Minhala, pričao nam je Šubete, rekao je: izvijestio me Avn, sin Ebu Džuhajfeta, rekao je: vidio sam svoga oca da je kupio sebi jednoga vadioca krvi tj. roba koji se bavio vađenjem krvi pomoću kupica, pa je naredio da se unište sprave pomoću kojih je taj rob vadio krv , pa sam pitao njega o tome pa je rekao:

"Zaista poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zabranio je cijenu vađenja krvi, i cijenu psa, i zaradu robinje tj. zaradu pomoću bluda , i prokleo je tetoviračicu i onu koja traži da se tetovira, i jedača kamate i onoga koji daje da se jede ona tj. i uzimaoca i davaoca kamate , i prokleo je slikara."

Pod cijenom psa treba razumjeti novac koji se dobije od prodaje psa. To isto važi i za vađenje krvi. U vezi prodavanja pasa pravne škole - mezhebi - imaju različite stavove. Hanefiti-hanefije smatraju za dozvoljeno prodaju pasa koji su korisni. Uzimanje nagrade za vađenje krvi Ebu Hanife smatra za zabranjeno, a drugi neki smatraju za dozvoljeno. O slikanju i slikarstvu je već bilo ranije govora.

U IME ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA

KNJIGA ISPLATE UNAPRIJED

(Selem i selef su izrazi koji znače takvu kupoprodaju u kojoj se novac isplati unaprijed, a roba se kasnije primi. Neki kažu da ima neki mali dio razlike u značenju izraza "selem" i "selef", ali su oba izraza po značenju bliska. U prevodu će se oba ova izraza jednako prevoditi sa izrazom: isplata unaprijed. Po stanovištu malikita može se za tri dana odgoditi isplata unaprijed cijele svote ili njenog dijela. Po njima bi, prema tome, selem značio i neku vrstu akontacije. Selem su većina prvih učenjaka smatrala za halal - dozvoljenu radnju. Jedna je grupa smatrala ružnom radnjom - mekruh. Sve četiri mezheba - pravne škole smatraju je dozvoljenom radnjom.)

GLAVA

isplate unaprijed u poznatom mjerenju (tj. za robu koja se mjeri jednom poznatom mjerom kao sa'om, varićakom-varćakom, posudom određene zapremine, loncem od jednog kilograma i slično).

PRIČAO NAM JE Amr, sin Zurareta, izvijestio nas je Ismail, sin Ulejjeta, izvijestio nas je Ibnu Ebu Nedžih od Abdullaha, sina Kesira, od Ebul-Minhala, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Stigao (Došao) je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, Medini (u Medinu), a ljudi isplaćuju unaprijed u plod (tj. za plod) godinu i dvije godine. Ili je rekao: dvije godine, ili tri. Sumnjao je Ismail (kako mu je rekao prethodnik). Pa je rekao (Muhamed a.s.): "Ko je isplatio unaprijed u datule (za datule-hurme), pa neka isplati u poznato mjerenje i poznato vaganje."

("Eslefe" i "sellefe" ima još i značenje: pozajmiti novac. Ali pozajmiti novac za plod, znači kupiti plod tako da dadneš sada odmah novac, a plod ćeš dobiti kasnije, a to je, u stvari, kupoprodaja gdje se isplaćuje unaprijed, a nije zajam.)

PRIČAO NAM JE Muhamed, izvijestio nas je Ismail od Ibnu Ebu Nedžiha za ovo (tj. za ovaj hadis pričajući ga tako da je u njemu spomenuo riječi) "u poznato mjerenje i poznato vaganje."

(Komentatori ovoga hadisa i njemu sličnih hadisa kažu da "ve-i" ovdje znači "ili", pa treba da se tekst shvati ovako: ".... u poznato mjerenje ili poznato vaganje". Razlog za ovo tumačenje je to što riječ "kejlun" znači mjerenje posudom, a "veznun" znači mjerenje težine utezima, a jedna ista roba se ne mjeri na oba načina pri kupoprodaji.)

GLAVA

isplate unaprijed u poznato vaganje.

PRIČAO NAM JE Sadekate, izvijestio nas je Ibnu Ujejnete, izvijestio nas je Ibnu Ebu Nedžih od Abdullaha, sina Kesira, od Ebul-Minhala, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Stigao (tj. Došao) je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (u) Medinu, a oni isplaćuju unaprijed za plod dvije godine i tri, pa je rekao: "Ko je isplatio (tj. Ko isplati) unaprijed u (tj. za jednu) stvar, pa u (tj. za) poznato mjerenje i poznato vaganje do poznatog roka.

(Stigao, došao je Vjerovijesnik a.s. u Medinu.... to se misli na hidžret-njegovo preselenje iz Meke u Medinu.)

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan, rekao je: pričao mi je Ibnu Ebu Nedžih i rekao je: "..... pa neka isplati unaprijed u poznato mjerenje do poznatog roka."

PRIČAO NAM JE Kutejbete, pričao nam je Sufjan od Ibnu Ebu Nedžiha, od Abdullaha, sina Kesira, od Ebul-Minhala, rekao je: čuo sam Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (da) govori:

Stigao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, ... i rekao je: "..... u poznato mjerenje i poznato vaganje do poznatog roka."

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, pričao nam je Šubete od Ibnu Ebul-Mudžalida. - H - A pričao nam je Jahja, pričao nam je Veki' od Šubeta, od Muhameda, sina Ebul-Mudžalida.

PRIČAO NAM JE Hafs, sin Umera, pričao nam je Šubete, rekao je: izvijestio me Muhamed, ili Abdullah, sin Ebul-Mudžalida, rekao je:

Protivio se (jedan drugome u mišljenju) Abdullah, sin Šedada sina Hada, i Ebu Burdete u isplati unaprijed (tj. u pitanju isplate unaprijed novca onome ko nema robe, ili sredstva za proizvodnju robe za koju mu se novac unaprijed isplaćuje), pa su poslali mene k Ibnu Ebu Evfa-u, bio zadovoljan Allah od njega, pa sam pitao njega (o tome) pa je rekao: Zaista mi plaćasmo unaprijed na vremenu (tj. u vremenu, za vrijeme) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i (u vrijeme) Ebu Bekra i Umera u pšenicu (za pšenicu), i ječam, i rozine (rezaćije) i datule. I pitao sam Ibnu Ebza'-a, pa je rekao slično tome.

(Iz ovog hadisa i nekih sljedećih hadisa vidi se da u selem spada i kontrahiranje poljoprivrednih proizvoda.)

GLAVA

isplate unaprijed (novca) k (onome) ko (je takav da) nije kod njega korijen (tj. temelj, osnov, izvor za robu za koju dobiva unaprijed novac - a to znači nema robe, a ni sredstava za proizvodnju robe, kao na pr. nema stabala palmi, a prima unaprijed novac za datule, ili nije sijao, a prima novac unaprijed za pšenicu).

(U pogledu ove vrste isplate unaprijed mezhebi se ne slažu. Neke oblike ove vrste hanefiti smatraju zabranjenim, a neke dozvoljenim radnjama. Ovdje se to sve neće navoditi.)

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Abdul-Vahid, pričao nam je Šejbanija, pričao nam je Muhamed, sin Ebul-Mudžalida, rekao je: poslao me Abdullah, sin Šedada, i Ebu Burdete k Abdullahu, sinu Ebu Evfa-a, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, pa su rekla njih dvojica:

"Pitaj ga, da li su bili (običaja) drugovi Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, u vrijeme Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) isplaćuju unaprijed u pšenicu (tj. za pšenicu novac)." Rekao je Abdullah: "Isplaćivasmo unaprijed Nabatejcima (ili:

poljoprivrednicima) stanovnika Sirije u pšenicu, i ječam i maslinovo ulje u poznato mjerenje do poznatog roka." Rekao sam: "K (onome) ko (je bio takav da) je bio njegov korijen (tj. izvor te robe) kod njega (Tj. K onome ko je imao svoje te proizvode, svoj vlastiti izvor tih proizvoda)." Rekao je: "Ne pitasmo ih o tome."

(Tj. "Nismo ih pitali da li oni imaju svoje izvore tih proizvoda, tih dobara.")

Zatim su poslali njih dva mene k Abdurahmanu, sinu Ebza-a, pa sam pitao njega pa je rekao: "Bili su drugovi Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) isplaćuju unaprijed na (tj. u) vremenu Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, a nismo pitali njih da li oni (imaju) uzoravanje (tj. oranicu njivu), ili ne (tj. ili nemaju)."

PRIČAO NAM JE Ishak, pričao nam je Halid, sin Abdullaha, od Šejbanije, od Muhameda, sina Ebul-Mudžalida za ovo i rekao: ".... pa isplaćujemo unaprijed njima u pšenicu i ječam...." A rekao je Abdullah, sin Velida, od Sufjana, pričao nam je Šejbanija i rekao je: "..... i maslinovom ulju."

PRIČAO NAM JE Kutejbete, pričao nam je Džerir od Šejbanije i rekao je: "..... u pšenicu, i ječam i rozine (rezaćije-suho grožđe)."

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Šubete, izvijestio nas je Amr, rekao je: čuo sam Ebul-Bahterija Taijja (da) je rekao: pitao sam Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, o isplati unaprijed u palme (tj. za plod palmi). Rekao je (Ibnu Abas):

Zabranio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, prodaju (plodova) palmi do (da) se jede od njega (od ploda) i do (da) se vaga (mjeri). Pa je rekao (taj) čovjek: "A koja stvar će se vagati (kad je plod još na palmi)?" Rekao je (jedan, neki drugi) čovjek do njegove strane (tj. do njega, do Ibnu Abasa koji se nalazio): "Do (da) se čuva (plod da ga neko ne obere sa stabla)." A rekao je Muaz: Pričao nam je Šubete od Amra, rekao je Ebul-Bahterija: čuo sam Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (da kaže): "Zabranio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, slično njemu navedenom hadisu."

GLAVA

isplate unaprijed u palme.

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, pričao nam je Šubete od Amra, od Ebul-Bahterija, rekao je: pitao sam Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, o isplati unaprijed u palme, pa je rekao:

"Zabranila se prodaja palmi do (da) je dobar (plod za jedenje); i prodaja srebra odgađanjem za gotovo (tj. prodaja srebra za zlato ili drugi novac gdje jedna strana odgađa uručenja novca, a druga odmah daje, polaže gotov novac)." A pitao sam Ibnu Abasa o isplati unaprijed u palme pa je rekao: "Zabranio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, prodaju palmi do (da) se jede od njega (od ploda), ili (je rekao da) jede od njega (od ploda njegov vlasnik i) do (da) se vaga (tj. mjeri, odmjeri približnom procjenom)."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Bešara, pričao nam je Gunder, pričao nam je Šubete od Amra, od Ebul-Bahterija, pitao sam Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, o isplati unaprijed u palme, pa je rekao:

"Zabranio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, prodaju plodova do (da) bude (dok ne bude) dobar (plod za jelo); i zabranio je srebro za zlato odgađanjem za gotovo." I pitao sam Ibnu Abasa, pa je rekao: "Zabranio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, prodaju palmi do (da) jede, ili se jede i do (da) se vaga." (dakle: dok se ne bude mogao jesti i vagati.) Rekao sam: "A šta će se vagati?" Rekao je (jedan) čovjek (koji se nalazio) kod njega: "Do (da) se čuva."

GLAVA

jamca u isplati unaprijed.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Selama, pričao nam je Ja'la, pričao nam je Aameš od Ibrahima, od Esveda, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Kupio je sebi poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, hranu od (jednoga) Židova sa odgađanjem (plaćanja) i založio je njemu svoj oklop od željeza.

GLAVA

zaloga u isplati unaprijed.

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Mahbuba, pričao nam je Abdulvahid, pričao nam je Aameš, rekao je:

Opominjali smo se zajedno kod Ibrahima zaloga u isplati unaprijed, pa je rekao: pričao mi je Esved od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, sebi kupio od Židova hranu do poznatog roka, i uzeo je sebi u zalog (Židov) od njega (Muhameda a.s.) oklop od željeza.

GLAVA

isplate unaprijed do poznatog roka.

I za njega je rekao (tj. I ovoga stava i mišljenja je bio) Ibnu Abas, i Ebu Seid, i Esved i Hasen. A rekao je Ibnu Umer: Nema štete (grijeha zbog isplate unaprijed) u opisanu hranu za poznatu cijenu do poznatog roka (sve) dok ne bude to u usjev (koji je takav da) nije pokazala njegova dobrota (tj. sazrijevanje njegovo).

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Sufjan od Ibnu Ebu Nedžiha, od Abdullaha, sina Kesira, od Ebul-Minhala, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Stigao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (u) Medinu, a oni isplaćuju unaprijed u plodove dvije godine i tri, pa je rekao: "Isplaćujte unaprijed u plodove u poznato mjerenje do poznatog roka." A rekao je Abdullah, sin Velida: pričao nam je Sufjan, pričao nam je Ibnu Ebu Nedžih i rekao je: ".... u poznato mjerenje i poznato vaganje."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Mukatila, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Sufjan od Sulejmana Šejbanija, od Muhameda, sina Ebu Mudžalida, rekao je: poslao me Ebu Burdete i Abdullah, sin Šedada, k Abdurahmanu, sinu Abza-a, i Abdullahu, sinu Ebu Evfa-a, pa sam pitao njih dvojicu o isplati unaprijed pa su rekla njih dva:

Pogađasmo (tj. Zadobivasmo) ratne plijenove (plenove) sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa dolazaše nama Nabatejci od Nabatejaca Sirije, pa isplaćivasmo unaprijed njima u pšenicu, i ječam, i rozine (rezaćije) do imenovanog roka. Rekao je: Rekao sam: "Da li je bio za njih (tj. Da li su imali oni) usjev, ili nije bio za njih usjev (tj. ili nisu oni imali usjev)?" Rekao je: "Ne pitasmo njih o tome."

GLAVA

isplate unaprijed do (vremena) da (se) oteli deva (možda je bolje reći: odevi deva).

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, izvijestio nas je Džuvejrijete od Nafi'a, od Abdullaha (Umerova), bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Prodavaše oni međusobno životinju za klanje do začeća začeća (tj. do mladunčetova mladunčeta, zapravo: do mladunčeta od još nerođenog, neoteljenog ženskog mladunčeta), pa je zabranio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, njega (ovaj postupak). Protumačio je njega Nafi' (ovako): "..... do (vremena) da oteli (odevi) deva (ono) što je u njezinom stomaku."

(O ovom izrazu "habelul-habeleti" i o toj vrsti prodaje bilo je ranije obrazloženje koje se ovdje neće obnavljati, a zabranjeno je zbog nepoznatog roka i nesigurne vjerovatnoće.)

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA

KNJIGA IZMIRENJA

(NAGODBE, nagodbe kojom se izglade sporovi, riješe se sporovi na zadovoljavajući način za stranke koje su se parničile, bile u sporu)

Šta je došlo o izmirenju (tj. u vezi pravljenja nagodbe) među ljudima, i (o) govoru Allaha, uzvišen je: "Nema dobra u mnogom od njihovoga sašaptavanja, osim (sašaptavanja onoga) ko je zapovjedio (tj. ko zapovjeda, ko zagovara) za milostinju, ili dobro djelo ili izmirenje (nagodbu) među ljudima, a ko čini to (zbog) traženja sebi zadovoljstva Allaha (tj. da stekne Allahovo zadovoljstvo), pa dati ćemo njemu veliku nagradu.". I (što je došlo o) izlaženju vođe k mjestima (na lice mjesta) zbog (toga da) izmiri (napravi izmirenje, nagodbu) među ljudima sa svojim drugovima.

PRIČAO NAM JE Seid, sin Ebu Merjema, pričao nam je Ebu Gasan, rekao je: pričao mi je Ebu Hazim od Sehla, sina Sa'da, bio zadovoljan Allah od njega, da su (neki) ljudi iz Amribnuavfovića (zapali u takve odnose da) je bila među njima (neka) stvar (tj. neki spor). Pa je izašao k njima Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, u ljudima od svojih drugova (tj. u društvu nekih ljudi između svojih drugova da) izmiri (tj. da izgladi taj spor) među njima. Pa je prispjela molitva (tj. nastupilo je vrijeme za molitvu), a nije (još bio) došao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio. (Tj. nije se još vratio od tih ljudi koje je otišao miriti.) Pa je došao Bilal, pa je izvršio (izgovorio) poziv Bilal za molitvu, a nije došao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je došao (Bilal) k Ebu Bekru pa je rekao:

"Zaista Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, zadržao se, a već je prispjela molitva, pa da li bi ti da predvodiš ljude (u molitvi, da im budeš vođa, rukovodilac u molitvi)?" Pa je rekao: "Da, ako hoćeš." Pa je uspostavio molitvu (tj. Pa je izvršio poziv za stupanje u molitvu - proučio je ikamet), pa je stupio naprijed Ebu Bekr. Zatim je došao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, ide u redovima (tj. idući

između redova) dok je stao u prvi red. Pa su uzeli (tj. počeli da daju upozorenje) ljudi sa pljeskom (tj. udaranjem ruke o ruku) dok su umnožili (pljeskanje). A bio je Ebu Bekr (takav da) se skoro neće (da) obazre u molitvi (tj. ne obaziraše se, ne okretaše se u molitvi). Pa se obazreo (kada su umnožili pljeskanje), pa kadli on sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, (u takvom položaju da je Muhamed a.s.) iza njega. Pa je dao znak (pokazao je Muhamed a.s.) k njemu sa svojom rukom, pa je zapovjedio njemu (da) klanja (i dalje kao vođa) kao što je (i počeo). Pa je podigao Ebu Bekr svoju ruku, pa je zahvalio (na toj počasti) Allahu. Zatim se vratio natraške iza sebe (tj. išao je natraške) dok je unišao u red, a stupio je naprijed Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa je klanjao sa ljudima. Pa pošto je svršio (završio molitvu), okrenuo se na ljude, pa je rekao:

"O ljudi! Kada je zadesila (pogodila) vas (jedna) stvar, uzeli ste (tj. počeli ste) sa pljeskanjem. Pljeskanje je samo za žene. Ko (se od muških nađe u takvom položaju da) zadesi njega (nekakva) stvar (tj. nešto) u njegovoj molitvi, pa neka rekne: "Slava Allahu!" Pa ili: Jer zaista ono neće čuti njega (ni) jedan (čovjek, pa da će drukčije postupiti) osim (tako da) će se obazrijeti. O Ebu Bekre! Šta je spriječilo tebe, kad sam dao znak (pokazao) k tebi, (da) nisi klanjao sa ljudima?" Pa je rekao: "Ne trebaše sinu Ebu Kuhafeta da klanja između dvije ruke Vjerovijesnika (tj. pred Vjerovijesnikom), pomilovao ga Allah i spasio."

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Mu'temir, rekao je: čuo sam svoga oca (da je pričao) da je Enes, bio zadovoljan Allah od njega, rekao:

Reklo se Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio: "Da si otišao Abdullahu, sinu Ubejja!" Pa je otišao k njemu Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio. I uzjašio (uzjahao, pojahao) je (jednoga) magarca. Pa su otišli muslimani (da) idu sa njim. A ona (zemlja kojom su išli bila) je slana zemlja. Pa pošto je došao njemu Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa reče (Abdullah, sin Ubejja, k Vjerovijesniku a.s.):

"K tebi (tj. K sebi) od mene! (To jest: Odstrani se, bježi od mene!) Tako mi Allaha zaista već je uznemirio mene smrad tvoga magarca." Pa

je rekao (jedan) čovjek od Pomagača od njih (između njih): "Tako mi Allaha zaista magarac poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, ljepši je mirisom (mirišljiviji je) od tebe." Pa se rasrdio zbog Abdullaha (jedan) čovjek od njegova naroda. Pa su se njih dva grdila (psovala). Pa su se rasrdili zbog svakog od njih dvojice njihovi drugovi. Pa je bilo (tj. Pa je nastalo) između njih dvojice udaranje (došlo je do tuče) sa granama (granama od palmi), i obućama i rukama. Pa je doprlo nama da se ona (stavka, ajet, odlomak Kur'ana tom prilikom) spustila:

"A ako se dvije grupe od vjernika pobiju (tj. potuku između sebe), pa izmirite (napravite izmirenje, izgladite odnose) među njima....".

GLAVA:

Nije lažac koji izmiri (zavađene stranke) među ljudima.

PRIČAO NAM JE Abdulaziz, sin Abdullaha, pričao nam je Ibrahim, sin Sada, od Saliha, od Ibnu Šihaba da je Humejd, sin Abdurahmana, izvijestio njega da je njegova majka Umu Kulsuma, kći Ukbeta izvijestila njega da je ona čula poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Nije lažov koji izmiruje (zavađene) među ljudima, pa (u tu svrhu) prenosi dobro, ili govori dobro (tj. pa prenese od jedne stranke drugoj one riječi koje su dobre, ili sam rekne da je jedna stranka govorila o drugoj dobre riječi)."

GLAVA

govora vođe svojim drugovima: "Odite s nama (tj. Odvedite nas da) izmirimo (da mirimo: izmirićemo, mirićemo).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Abdullaha, pričao nam je Abdulaziz, sin Abdullaha, Uvejsija i Ishak, sin Muhameda, Fervija, njih dva su rekla: pričao nam je Muhamed, sin Džafera, od Ebu Hazima, od Sehla, sina Sa'da, bio zadovoljan Allah od njega, da su se stanovnici (mjesta) Kuba-a pobili, čak su se međusobno gađali sa kamenjem. Pa se

izvijestio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, o tome, pa je rekao:

"Odite (Krenite, Pođite) sa nama, (da) izmirimo (izgladimo odnose) među njima."

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "..... da se izmire njih dvoje između sebe (njih dvoje) mirom (nagodbom), a mir je dobro (ili: mir - nagodba - je najbolja stvar)....". (Ili: ...., a mir je bolji (od rastave, razvoda braka)....".)

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Sufjan od Hišama, sina Urveta, od njegova oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, (o tumačenju ajeta):

"A ako se žena boji (strahuje) od svoga muža neprijaznosti (zahlađenja odnosa) ili okretanja (od nje)....", rekla je: Ono je (stvar u tome da) čovjek vidi od (tj. u) svoje žene što ne zadivljuje njega - starost, ili (što drugo) osim nje - pa hoće njezinu rastavu (tj. da se razvjenča s njom). Pa (ona) rekne: "Zadrži me, i razdijeli (dodijeli) mi šta hoćeš." Rekla je: Pa nema štete (grijeha od takvoga postupka) kada su se međusobno zadovoljili njih dvoje.

GLAVA:

Kada su se izmirili na miru nasilja (tj. Kada su se nagodili nepravilnom, nezakonitom nagodbom), pa (takav) mir je odbijen (tj. takva nagodba ne vrijedi).

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Ibnu Ebu Zuejb, pričao nam je Zuhrija od Ubejdulaha, sina Abdullaha, od Ebu Hurejreta i Zejda, sina Halida, Džuhenije, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, njih dva su rekla: Došao je (jedan) Beduin pa je rekao:

"O poslaniče Allaha! Sudi među nama sa knjigom Allaha (tj. po propisima Kur'ana, Allahove knjige)." Pa je ustao njegov protivnik (parničar) pa je rekao: "Istinit je (tj. Istinu je rekao). Sudi među nama sa knjigom Allaha!" Pa je rekao (taj) Beduin: "Zaista moj sin je bio najamnik (nadničar) na (tj. kod) ovoga, pa je učinio preljub sa njegovom ženom. Pa su rekli meni: "Na (toga) tvoga sina je kamenovanje." Pa sam otkupio svoga sina od njega za stotinu (glava) od brava (tj. za stotinu ovaca) i (jednu) robinju. Zatim sam pitao učene (tj. ljude od nauke) pa su rekli: "Na tvoga sina je samo udaranje stotine (stotinu udaraca bičem po koži tijela) i interniranje godine (dana, tj. poslati ga godinu dana u tuđinu-gurbet)." Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista sudiću svakako među vama dvojicom sa knjigom Allaha. Što se tiče robinje i brava, pa vraćanje je na tebe (tj. to se treba vratiti tebi). A na tvoga sina je udaranje stotinu (udaraca) i interniranje (izgnanstvo) godine (godinu dana). A što se tiče tebe, o Unejse, za čovjeka (iz plemena Eslem to je rekao), pa podrani (odi ujutro) na ženu (tj. k ženi) ovoga, pa kamenuj nju." Pa je podranio na nju Unejs, pa je kamenovao nju.

PRIČAO NAM JE Jakub, pričao nam je Ibrahim, sin Sa'da, od svoga oca, od Kasima, sina Muhameda, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ko stvara nanovo u ovoj našoj stvari što nije u njoj, pa ono je odbijanje (tj. novotarija se ima odbiti)." Predao (tj. Pričao) je njega (ovaj hadis) Abdullah, sin Džafera, Mahremija i Abdulvahid, sin Ebu Avna, od Sa'da, sina Ibrahima.

GLAVA:

Kako će se napisati (ugovor o miru, izmirenju, nagodbi)?

(Napisaće se na ovaj način:) Ovo je (ugovor) što se izmirio omsica (taj-i-taj), sin omsice (sin tog-i-tog), i omsica (taj-i-taj), sin omsice (sin tog-i-tog). A neće ga (omsicu) pripisivati k njegovom plemenu, ili njegovom porijeklu.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Bešara, pričao nam je Gunder, pričao nam je Šubete od Ebu Ishaka, rekao je: čuo sam Bera-a, sina Aziba, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Pošto se izmirio (ili: Pošto je sklopio ugovor o miru) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (sa) stanovnicima Hudejbije, napisao je Alija, sin Ebu Taliba, zadovoljstvo Allaha na njega!, među njima knjigu (tj. pismeni ugovor). Pa je napisao (u tom ugovoru) Muhamed, poslanik Allaha. Pa su rekli idolopoklonici: "Ne piši: Muhamed poslanik Allaha! Da si bio poslanik (tj. Da te mi priznajemo za poslanika), ne bi se borili protiv tebe." Pa je rekao (Muhamed a.s.) Aliji: "Izbriši ga (tj. Izbriši taj izraz)!" Rekao je Alija: "Nisam ja (onaj) koji (je takav da) izbrišem njega (tj. ja neću izbrisati njega)." Pa je izbrisao njega poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. I izmirio se (tj. sklopio je ugovor o miru s) njima na (tome se složivši) da uniđe (uđe) on i njegovi drugovi tri dana. A neće ulaziti (u) nju (u Meku oni drukčije) osim sa torbicom (tog) oružja. Pa su pitali njega: "Šta je torbica (tog) oružja?" Pa je rekao: "Korice (sablje, mača) sa (onim) što je u njima (u koricama)."

PRIČAO NAM JE Ubejdulah, sin Musa-a, od Israila, od Ebu Ishaka, od Bera-a, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Hodočastio je (tj. Pošao je da hodočasti malo hodočašće - umru) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, u (mjesecu) zul-ka'detu, pa nisu htjeli stanovnici Meke da puste njega (da on) uniđe (uđe u) Meku dok se je dosudio sa njima (tj. dok najzad nije sklopio ugovor o miru sa njima, pristajući) na (to) da boravi u njoj (u Meki svega) tri dana. Pa pošto su napisali knjigu (tj. pismeni ugovor), napisali su (bili): "Ovo je (ono) što je dosudio na njega Muhamed, poslanik Allaha." Pa su rekli:

"Ne priznamo za nju (tj. ne priznamo tu riječ, ne priznajemo tu riječ). Pa da znamo da si ti poslanik Allaha, ne bi sprječavali tebe, ali (tj. nego) ti si Muhamed, sin Abdullaha." Rekao je: "Ja sam poslanik Allaha, a ja (sam i) Muhamed, sin Abdullaha." Zatim je rekao Aliji: "Izbriši "poslanik Allaha"." Rekao je: "Ne, tako mi Allaha neću izbrisati tebe nikada." Pa je uzeo poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (tu) knjigu, pa je napisao: Ovo je (ono) što je dosudio (tj. na što je pristao, složio se) Muhamed, sin Abdullaha: Neće unići (ući) u Meku (nikakvo) oružje osim u koricama; i da neće izaći od njezinih stanovnika (ni) sa jednim (čovjekom) ako je htio da slijedi njega; (tj. da neće nikoga primiti sebi iz Meke više u redove makar neko da bi i htio da mu priđe); i da neće spriječiti (ni) jednoga od svojih drugova (koji) bi htio da ostane u njoj (u Meki). Pa pošto je unišao (ušao) u nju, i prošao rok (od tri dana), došli su Aliji pa su rekli: "Reci tvome (svome) drugu: "Izađi (Idi) od nas, pa već je prošao rok." Pa je izašao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je slijedila njih kći Hamze (vičući): "O moj striče, o moj striče!" Pa se dohvatio nje Alija, pa je uzeo za njezinu ruku i rekao je Fatimi: "Uzmi sebi kćer svoga strica (amidže)." Ponijela je nju (Pa je ponijela nju). Pa su se prepirali o nju (o njoj, za nju po dolasku u Medinu) Alija, i Zejd i Džafer. Pa je rekao Alija: "Ja sam najpreči za nju (tj. ja sam joj najpreči), i ona je kći moga strica (moga amidže)." A rekao je Džafer: "Kći moga strica, a njezina tetka je poda mnom (tj. sa mnom u braku)." A rekao je Zejd: "Kći moga brata (pobratima)." Pa je sudio za nju Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (da se dodijeli ona) za svoju tetku (tj. svojoj tetki). I rekao je: "Tetka je (ravna) sa stepenom majke." (To jest: Tetka - materina rođena sestra - je na stepenu majke.) I rekao je Aliji: "Ti si od mene, a ja sam od tebe." A rekao je Džaferu: "Sličiš (Ličiš) mome tijelu (obliku, liku) i mojoj ćudi (naravi)." A rekao je Zejdu: "Ti si naš brat i naš slobodnjak (tj. naš pobratim i naš oslobođeni rob koji je pod našom zaštitom)."

GLAVA

mira (izmirenja, nagodbe) sa idolopoklonicima.

O njemu (tj. o ovome) je od Ebu Sufjana (prošao hadis, a misli se na hadis o razgovoru Ebu Sufjana sa Iraklijem koji je prošao na početku prvoga toma Buharije). A rekao je Avf, sin Malika, od Vjerovijesnika,

pomilovao ga Allah i spasio: "Zatim će biti mir između vas i između Asferovića (Vizantinaca)." I o njemu (tj. o miru sa idolopoklonicima) je Sehl, sin Hunejfa (pričao hadis u kojem se kaže): ..... Zaista već sam vidio nas (na) na dan Ebu Džendela...... I Esma (je pričala hadis o ovome). I Misver je (o ovome pričao) od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. A rekao je Musa, sin Mes'uda: pričao nam je Sufjan, sin Seida, od Ebu Ishaka, od Bera-a, sina Aziba, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Sklopio je mir Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (sa) idolopoklonicima (na) dan Hudejbije (pristajući) na tri stvari: na (to) da ko dođe njemu od idolopoklonika, vratiće ga k njima, a ko dođe njima od muslimana, neće ga oni vraćati; i na (to) da će unići u nju (u Meku) od iduće (tj. u idućoj godini), i (da) će boraviti (ostati) u njoj tri dana, i (da) neće unići u nju (drukčije) osim sa torbicom oružja: sablje, luka i slično njemu. Pa je došao Ebu Džendel skače (skakuće) u svojim okovima (na nogama), pa je vratio njega k njima. Rekao je (Buharija): Nije spomenuo Muemmel od Sufjana (slučaj) Ebu Džendela. I rekao je (Muemmel u pričanju toga hadisa umjesto "illa bi džulbanissilahi" rekao je): illa bi džulubbissilahi - osim sa torbom oružja.

(Razlika je samo u jednoj riječi u toj rečenici, a to je riječ "džulubbun" umjesto riječi "džulbanun". Obje riječi su jednoga značenja: torba, torbica, tašna od kože u kojoj se nosi sablja, mač sa svojim koricama zajedno.)

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Rafi'a, pričao nam je Surejdž, sin Nu'mana, rekao je: pričao nam je Fulejh od Nafi'a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, izašao hodočasteći (tj. kao hodočasnik da bi izvršio umru - malo hodočašće). Pa su se ispriječili (napravili prepreku) nevjernici (plemena) Kurejša između njega i između Kuće (tj. Kabe). Pa je zaklao svoju žrtvenu životinju i obrijao je svoju glavu u Hudejbiji. I dosudio se s njima (tj. sa njima je sklopio mir, nagodbu, pristajući) na (to) da hodočasti (on malo hodočašće u) idućoj godini, i (da) neće nositi (nikakva) oružja na njih osim sabalja (sablji, mačeva), i (da) neće boraviti (tj. i da neće ostati) u njoj (u Meki dulje, više vremena) osim što vole oni (tj. osim onoliko koliko oni budu željeli da dopuste njemu

da se zadrži). Pa je hodočastio od iduće godine (u idućoj godini), pa je unišao (ušao) u nju kao što se bio izmirio (sklopio ugovor s) njima. Pa pošto je boravio (ostao) u njoj tri (dana), zapovjedili su mu da izađe, pa je izašao.

PRIČAO JE NAMA Museded, pričao nam je Bišr, pričao nam je Jahja od Bušejra, sina Jesara, od Sehla, sina Ebu Hasmeta, rekao je:

Otišao je Abdullah, sin Sehla, i Muhajjisate, sin Mes'uda sina Zejda, (otišla su njih dva) k Hajberu, a on je tada mir (tj. a Hajber je tada bio u mirovnom stanju sa muslimanima, jer se sklopio mir s njima).

GLAVA

mira u krvarini (plati za krv, otkupu za ubijenoga).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Abdullaha, Ensarija, rekao je: pričao mi je Humejd da je Enes pričao njima da je Rubejji'a, a ona je kći Nadra, razbila sjekutić (prednji zub jedne) djevojke. Pa su tražili (rođaci Rubejie od rođaka te djevojke da uzmu) otkup (platu, naknadu za zub te djevojke) i tražili su oprost, pa nisu htjeli (ni da oproste niti da prime otkup, nego su tražili zub za zub, da se razbije zub Rubejie zato što je ona razbila zub te djevojke). Pa su došli Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je zapovjedio njima za odmazdu. Pa je rekao Enes, sin Nadra:

"Zar će se razbiti sjekutić Rubejji'e, o poslaniče Allaha? Ne, tako mi (Onoga) koji je poslao tebe sa istinom neće se razbiti njezin sjekutić." Pa je rekao: "O Enese: Knjiga Allaha je odmazda (tj. Božija knjiga je propisala da se u ovakvim slučajevima ima izvršiti odmazda)." Pa su se zadovoljili ljudi (tj. rođaci one djevojke što joj je razbila zub Rubejji'a) i oprostili su (Rubejji'i). Pa je rekao (tom prilikom) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista od robova Allaha je (neko) ko (je takav) da se zakune na Allaha, zaista bi učinio dobrim njega."

(To jest: Ima takvih Božijih robova koje Allah dž.š. tako voli da bi im ukazao, učinio dobro da Ga zakunu za neko dobro.)

Povećao (tj. Dodao) je Fezarija od Humejda, od Enesa: Pa su se zadovoljili ljudi (rođaci djevojke) i primili su otkup (za zub).

GLAVA

govora Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, za Hasena, sina Alije, bio zadovoljan Allah od njih dvojice: "Moj ovaj sin (tj. unuk) je gospodin, i možda Allah da izmiri s njim (tj. posredstvom njega) između velike dvije grupe." I (GLAVA) Njegova govora, veličajno je Njegovo spominjanje: "..... pa izmirite između njih dviju....".

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Sufjan od Ebu Musa-a, rekao je: čuo sam Hasena (Basriju da) govori:

Izašao je u susret tako mi Allaha Hasen, sin Alije, (prema) Muaviji sa četama kao planine. Pa je rekao Amr, sin Asa: "Zaista ja zaista vidim (nekakve) čete, nećeš okrenuti leđa (tj. nećeš otići) do (da) ubiješ (pobiješ) njihove vrsnike (tj. vršnjake u junaštvu)." Pa je rekao njemu Muavijete - a bio je tako mi Allaha bolji (od ta) dva čovjeka (misli se na Amra, sina Asa i na Muaviju, tj. Allaha mi Muavija je bio bolji od Amra): "O Amre! Ako ubiju ovi ove, a ovi ove, ko će meni (da se brine) za poslove ljudi, ko će meni za njihove žene, ko će meni za njihovu njivu (ili: njihovu nekretninu da se brine, da je obrađuje i sl.)?" Pa je poslao ka njemu (Muavija k Hasanu) dva čovjeka od Kurejša od Abdušemsovića: Abdurahmana, sina Semureta, i Abdullaha, sina Amira sina Kurejza. Pa je rekao: "Idite vas dva k ovome čovjeku, pa izložite na njega, i recite mu, i tražite vas dva k njemu (da udovoljite, tj. prihvatite njegove želje i traženja)." Pa su njih dva došla njemu, pa su unišla njih dva na njega (pa su ušla njih dva kod njega), pa su razgovarala (se s njim) njih dva, i rekli su njih dva njemu, i tražila su njih dva k njemu (njegove želje da udovolje). Pa je rekao njima dvojici Hasen, sin Alije:

"Zaista mi Abdulmutalibovići već smo pogodili od ovoga imetka, i zaista ova sljedba (ovaj narod) se već razjedinio (pokvario) u svojim krvima (tj. u ovom narodu su se desila mnoga ubojstva koja su dovela

do stanja koje se može bar donekle srediti pomoću imetka, tj. materijalnoga obezbjeđenja koje treba da ide na teret državne blagajne)." Njih dva su rekla: "Pa zaista on (Muavija) nudi na tebe (tj. tebi) toliko i toliko, i traži k tebi (da se udovolje želje, tj. da bude onako kako želiš), i moli te." Rekao je (Hasen r.a.): "Pa ko će meni za ovo (jamčiti)?" Rekla su njih dva: "Mi smo tebi za njega (za ovo jamci)." Pa nije pitao njih dvojicu (ni za jednu) stvar (pa da je drukčije bilo) osim (tako da) su njih dva rekla: "Mi smo tebi za njega (za to jamci)." Pa se je izmirio (tj. sklopio je ugovor o miru Hasen) s njim (s Muavijom).

Pa je rekao Hasen (Basrija): A zaista već sam čuo Ebu Bekreta (da) govori: vidio sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, na govornici, a Hasen, sin Alije je do njegove strane (tj. uz njega), a on (Muhamed a.s.) se okreće na ljude jedanput, a na njega (na Hasena) drugi puta, i govori:

"Zaista ovaj moj sin (unuk) je gospodin, i možda Allah da izmiri sa njim između velike dvije grupe od muslimana." Rekao je: Rekao je meni Alija, sin Abdullaha: Ustaljeno je nama samo čuvenje Hasena od Ebu Bekreta za ovaj hadis.

GLAVA:

Da li će dati znak vođa za mir?

PRIČAO NAM JE Ismail, sin Ebu Uvejsa, rekao je: pričao mi je moj brat od Sulejmana, od Jahja-a, sina Seida, od Eburridžala Muhameda, sina Abdurahmana, da je njegova majka Amreta, kći Abdurahmana, rekla: čula sam Aišu, bio zadovoljan Allah od nje, (da) govori:

Čuo je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, glas (nekih) prepirača (parničara) u vratima (tj. na vratima), visokih su (bili) svojih glasova (tj. ti parničari su vikali visokim glasovima, vikali su vrlo glasno). I kadli jedan (od) njih dvojice traži da se spusti (smanji, oprosti neki dio duga njemu - to traži od) drugoga (parničara) i traži blagost (od) njega u (jednoj) stvari, a on govori: "Tako mi Allaha neću učiniti!"

Pa je izašao na njih dvojicu poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Gdje je zaklinjač na Allaha (tj. Gdje je onaj koji se kune, zaklinje sa Allahom pretjerano da) neće učiniti dobra (dobro djelo kao što je opraštanje dužniku duga)?" Pa je rekao: "Ja sam, o poslaniče Allaha! I njemu je koje (od) toga voli (tj. i ja mu dajem šta on voli)."

(To jest: "Na tvoju intervenciju, na tvoj znak, o poslaniče Allaha, ja mu se zadovaljam, zadovoljavam jedno od dvoje: ili da mu oprostim nešto od duga, ili da mu budem blag, da mu olakšam plaćanje na neki način, pa koje želi, neka odabere.".)

PRIČAO JE NAMA Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs od Džafera, sina Rebiata, od Aaredža, rekao je: pričao mi je Abdullah, sin Kaba sina Malika, od Kaba, sina Malika, da je ono bio za njega na Abdullahu, sinu Ebu Hadreda, Eslemiji (neki) imetak (tj. da mu je Abdullah, sin Ebu Hadreda bio dužan neku imovinu), pa je sreo njega, pa je držao njega (tj. pa ga je uhvatio kada su se sreli), čak su se podigli glasovi njih dvojice. Pa je prošao pokraj njih dvojice Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"O Ka'be!" Pa je dao znak sa svojom rukom kao da on govori (kao da kaže njemu): "Polovinu (duga mu oprosti)!" Pa je uzeo polovinu (onoga) što je za njega (tj. što je on imao) na njemu, a ostavio je polovinu.

GLAVA

vrijednosti izmirenja (uspostavljanja mira, nagodbe) između ljudi i pravde među njima.

PRIČAO NAM JE Ishak, sin Mansura, izvijestio nas je Abdurezak, izvijestio nas je Mamer od Hemmama, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Svaki zglob (zglavak) od ljudi je (takav da je) na njega milostinja (poželjno da se dadne, da u) svakom danu (što) se rodi u njemu Sunce. Pravedno postupi (tj. Napravi pravednu nagodbu) među ljudima (i to) je (jedna) milostinja."

GLAVA:

Kada je dao znak vođa za mir (za nagodbu), pa nije htio (jedan parničar da prihvati nagodbu), sudiće (vođa) na njega (njemu) sa jasnom osudom (presudom, tj. sa jasnim rješenjem).

PRIČAO NAM JE Ebuljeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, rekao je: izvijestio me Urvete, sin Zubejra, da je Zubejr bio (običaja da) priča (tj. da Zubejr pričaše) da se on parničio (sa jednim) čovjekom od Pomagača, (koji) je već prisustvovao Bedru, (i sa parničenjem su došli) k poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (a parničenje je bilo) o vodotocima od Hare (tj. o strmenitim potočićima koji teku od Harre-Kamenjara). A napajaše njih dva s njom (tom vodom), oba njih. Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, Zubejru:

"Napoj (tj. Natopi), o Zubejre, zatim pošalji (tj. pusti vodu) k svome susjedu." Pa se rasrdio (taj) Pomagač, pa je rekao: "O poslaniče Allaha! Zar (tako sudiš što je slučaj takav) da je bio (tj. što je on) sin tvoje tetke?" Pa se je obojilo (tj. poblijedilo je) lice poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Zatim je rekao: "Napoj, zatim zadrži (vodu tako) da dopre zidu (do zida voda)." Pa je u cijelosti uzeo poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, tada svoje pravo (da dosudi) za Zubejra (puno korištenje, korišćenje vode prilikom natapanja). A bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, prije toga pokazao na Zubejra sa mišljenjem, prostranim za njega i za Pomagača (ili: mišljenjem - kojim se daje - prostranost za njega i za Pomagača).

(To jest: Bio je donio presudu kojom je dao znak Zubejru za jednu misao, jedno mišljenje koje sadrži u sebi prostrane mogućnosti i za Zubejra i za toga Pomagača.)

Pa pošto je rasrdio Pomagač poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u cijelosti je uzeo (obuhvatio) za Zubejra njegovo pravo u

izričitoj presudi. Rekao je Urvete: Rekao je Zubejr: "Tako mi Allaha ne mislim ovaj ajet (odlomak Kur'ana da) je sišao (i o čemu drugom) osim o tome:

"Pa ne, i tako Mi tvoga Gospoda neće vjerovati do (da) uzmu sudijom tebe u (onome) što se je razgranalo (tj. zamrsilo, što je sporno) među njima....". Ajet (taj pročitaj).

GLAVA

mira (nagodbe) među vjerovnicima (tj. među onima koji su dali na dugovanje i onima koji su uzeli dugovanje) i (među) vlasnicima nasljedstva i obračunavanja nasumce (otprilike) u tome.

A rekao je Ibnu Abas: Nema štete (grijeha) da se međusobno podijele dva sudionika (dioničara, kompanjona), pa (da) uzme ovaj dugovanje (koje im neko duguje da to dugovanje sebi samome naplati), a ovaj (drugi da sebi uzme) stvar (predmet, gotovu imovinu). Pa ako propadne jednome (od) njih dvojice, neće se vraćati na svoga druga (da s njim dijeli ono njegovo).

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Bešara, pričao nam je Abdulvehhab, pričao nam je Ubejdulah od Vehba, sina Kejsana, od Džabira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Preminuo je moj otac, a na njemu je (ostao jedan) dug. Pa sam izložio na njegove vjerovnike (tj. ponudio sam im) da uzmu datule za (ono) što je na njemu, pa nisu htjeli, i nisu vidjeli da je u njemu vjernost (potpuna vrijednost, tj. nisu smatrali da palme mogu platiti puno dugovanje). Pa sam došao Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa sam spomenuo to njemu. Pa je rekao:

"Kada potrgaš (obereš) njega (plod palmi - datule) i staviš njega u sušnicu (mjesto za sušenje), obavijestićeš poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio." Pa je došao i sa njim je Ebu Bekr i Umer. Pa je sjeo na njega i molio je za blagoslov. Zatim je rekao: "Zovni svoje vjerovnike, pa u cijelosti podaj njima." Pa nisam ostavio (ni) jednoga (koji je takav da) je za njega na mome ocu dugovanje (tj. koji ima svoj

dug na teretu moga oca, da je drukčije prošao) osim (tako da) sam platio njemu. I preteklo je trinaest veskova: sedam dobre, a šest slabe (raznobojne, tj. miješalina, slabe), ili: šest dobre, a sedam slabe.

("Vesk" je mjera od otprilike dvjesta kilograma težine.)

Pa sam došao sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (u) vrijeme sunčanog zalaza (zalaska), pa sam to spomenuo njemu, pa se je nasmijao, pa je rekao:

"Idi Ebu Bekru i Umeru, pa izvijesti njih dvojicu (o tome)." Pa su njih dva rekla: "Zaista već smo znali kad je napravio (učinio) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (ono) što je napravio, da će biti to." A rekao je Hišam od Vehba, od Džabira: "Molitvi popodneva (tj. umjesto: .... (u) vrijeme sunčanoga zalaska - rekao je: .... (u) molitvu popodneva (ikindije). I nije spomenuo Ebu Bekra, a ni "nasmijao se je". I rekao je: A ostavio je moj otac na njemu (tj. na sebi) trideset veskova duga. A rekao je Ibnu Ishak od Vehba, od Džabira: Molitvi podneva.

GLAVA

mira (nagodbe) sa dugom i stvari (imetkom, imanjem).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Usman, sin Umera, izvijestio nas je Junus. A rekao je Lejs: pričao mi je Junus od Ibnu Šihaba, izvijestio me Abdullah, sin Kaba, da je Ka'b, sin Malika, izvijestio njega da je on naplaćivao se (od) Ibnu Ebu Hadreda (jedan) dug (što) je bio za njega na njemu (tj. što ga je imao na njemu, pri njemu) u vrijeme poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (naplaćivanje i obračunavanje desilo se) u Bogomolji (tj. džamiji Muhameda a.s.). Pa su se podigli glasovi njih dvojice, čak (da) je čuo njih poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a on je u kući. Pa je izašao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, k njima dvojici, čak je otkrio zastor svoje sobe, pa je dozvao Kaba, sina Malika, pa je rekao:

"O Kabe!" Pa je rekao (Kab): "Odazov tebi!, o poslaniče Allaha." Pa je dao znak sa svojom rukom, tj.: "Pusti polovinu." Pa je rekao Kab:

"Već sam učinio, o poslaniče Allaha." Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Ustani, pa plati ga (tj. plati onu drugu polovinu, o Ebu Hadrede)."

U IME ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA

KNJIGA IZNAJMLJIVANJA

(izdavanja u najam, pod kiriju)

GLAVA

o iznajmljivanju, najmljivanju (uzimanju u najam) dobroga čovjeka, i govora Allaha, uzvišen je (On): ".... zaista najbolji koga si najmio je snažni, povjerljivi.", i povjerljivoga blagajnika i ko nije namjestio (tj. nije učinio zapovjednikom, nije upotrijebio za zapovjednika onoga) ko je htio njega (za zapovjedništvo, namjesništvo, tj. ko je zahtijevao i tražio da se postavi za namjesnika ili zapovjednika).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Jusufa, pričao nam je Sufjan od Ebu Burdeta, rekao je: izvijestio me moj djed Ebu Burdete od svoga oca Ebu Musa-a Eš'arije, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Povjerljivi blagajnik koji izvršava što se zapovjedilo za njega (da ga izvrši, tj. što mu se zapovjedilo da izvrši) je jedan (od) dvojice davalaca milostinje."

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja od Kurreta, sina Halida, rekao je: pričao mi je Humejd, sin Hilala, pričao nam je Ebu Burdete od Ebu Musa-a, rekao je:

Došao sam k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, a sa mnom su (bila) dva čovjeka od Eš'arovića pa sam rekao: "Nisam znao da će njih dva tražiti posao (namjesništva)." Pa je rekao (Muhamed a.s.): "Ne namiještamo, ili nećemo namjestiti na naš posao (namjesnika onoga) ko je htio njega (posao namjesništva)."

GLAVA

pasenja (tj. čuvanja na paši) ovaca za (nekoliko) kirata.

(Ala može značiti i: za. Kirat je vrsta novca koji je iznosio dvadesetinu zlatnika ili slično.)

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Muhameda, Mekija, pričao nam je Amr, sin Jahja-a, od svoga djeda, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Nije poslao Allah (nijednoga) vjerovijesnika (drukčije) osim (tako da) je pasao (čuvao na paši svaki vjerovijesnik) ovce." Pa su rekli njegovi drugovi: "I ti?" Pa je rekao: "Da. Pasah (Napasah, čuvah) ih za (nekoliko) karata (kirata) stanovnicima Meke."

GLAVA

unajmljivanja (uzimanja u najam) idolopoklonika kod nužde ili kada se nisu dali naći muslimani.

I postupao je (uzimao je za rad) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, Židove Hajbera (poslovno, tj. da mu rade na tamošnjem imanju, i da nadgledaju radove i da ubiru prihode od imanja; ili: postupio je poslovno s njima tako što im je ustupio zemljište da ga obrađuju, a da dio prihoda sa zemlje daju muslimanima).

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Musa-a, izvijestio nas je Hišam od Mamera, od Zuhrije, od Urveta, sina Zubejra, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje:

I unajmio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, i Ebu Bekr (jednoga) čovjeka iz Dilovića zatim iz Abdubnuadijovića vješta

vodića, hirrit je vješt (koji poznaje prolaze, i tjesnace i skrivene pustinjske puteve) za vođenje, već je zamočio (ruku u krv položivši) zakletvu saveza u porodici Asa, sina Vaila, i on (taj vodić) je na vjeri bezbožnika Kurejša. Pa su povjerovali njih dva (Muhamed a.s. i Ebu Bekr) njemu (tom vodiću), pa su dali njih dva njemu svoje dvije samarice (tj. deve) i obećali su njih dva njemu (tj. ugovorili su s njim kao mjesto sastanka) pećinu Sevr poslije tri dana (doslovno: tri noći). Pa je došao njima dvojici sa njihovim dvjema samaricama (tj. pa im je doveo njihove deve) jutrom tri noći (tj. ujutro poslije tri dana) pa su otprtljali (otputovali) njih dvojica. I otišao je sa njima dvojicom Amir, sin Fuhejreta i vodić Dilović (Dilija) pa je uzeo za njih (tj. prihvatio ih je i poveo), a on (tj. a put kojim ih je poveo) je put obale (tj. put uz obalu Crvenog mora).

GLAVA:

Kada je unajmio (čovjek jednog) najamnika zato (da) radi njemu poslije tri dana, ili poslije mjeseca ili poslije godine (dana), dozvoljeno je, a njih dva su (ostali) na uslovu svome koji (je uslov bio što) su njih dva sebi uslovljavali njega (ostali su pri tome) kada je došao rok (da se posao izvrši).

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs od Ukajla, rekao je Ibnu Šihab: pa izvijestio je mene Urvete, sin Zubejra da je Aiša, bio zadovoljan Allah od nje, žena Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekla:

I unajmio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i Ebu Bekr čovjeka iz Dilovića vještoga vodića, a on je na vjeri bezvjernika Kurejša, pa su dala njih dvojica k njemu svoje dvije samarice, i ugovorili su njih dva njemu pećinu Sevr poslije tri noći (da im dođe) sa njihovim dvjema samaricama jutrom tri (dana kad se navrše).

GLAVA

najamnika u ratu (borbi).

PRIČAO NAM JE Jakub, sin Ibrahima, pričao nam je Ismail, sin Ulejeta, izvijestio nas je Ibnu Džurejdž, rekao je: izvijestio me je Ata' od Safvana, sina Ja'la-a, od Ja'la-a, sina Umejeta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Ratovao sam (u društvu) sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, vojnu teškoće (tj. u borbi na Tebuku), pa je (to) bilo (moje dobro djelo) od najpouzdanijih mojih djela u mojoj duši (tj. djelo u koje se najviše uzdam). Pa je bio meni najamnik (tj. Pa sam imao jednog najamnika koji me posluživao za nagradu), pa se pobio (potukao taj moj najamnik sa nekim) čovjekom, pa je ujeo jedan (od) njih dvojice prst svoga druga (tj. pa je ujeo jedan drugoga za prst), pa je iščupao (trgnuo, istrgnuo naglo) svoj prst, pa je oborio (tj. izvalio) njegov sjekutić (zub) pa je pao (ispao zub). (Doslovno: pa je pala, jer je zub ženskog roda u arapskom jeziku svakako, a "senijjetun" pogotovu.) Pa je otišao k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (i požalio se, tužio je) pa je pokvario (uništio Muhamed a.s.) njegov sjekutić (zub, tj. oglasio je neispravnom žalbu, tužbu za zub) i rekao je: "Pa zar (da) ostavi svoj zub u tvojim ustima (da ti) mrviš (grizeš) njega." Rekao je: Mislim (da) je rekao (još i ovo): ".... kao što mrvi (grize) pastuh (ždrijebac svojim zubima)." Rekao je Ibnu Džurejdž: A pričao mi je Abdullah, sin Ebu Mulejketa od svoga djeda za (nešto) slično ovome opisu da je (jedan) čovjek ujeo ruku (za ruku jednog drugoga) čovjeka, pa je oborio (tj. izvalio) njegov sjekutić, pa je pokvario njega (zub) Ebu Bekr, bio zadovoljan Allah od njega.

(Tj. odbio je zahtjev za oštetu za izvaljeni zub.)

GLAVA

(onoga) ko je unajmio najamnika, pa je objasnio njemu rok, a nije objasnio posla zbog Njegovog govora: "..... Zaista ja hoću da vjenčam tebi jednu (od) ove moje dvije kćeri...." do Njegovog govora: "..... na (ono) što govorimo svjedok (ili: oslonac, onaj na koga se oslanjamo)." Nagrađuje omsicu je (tj. to znači) daje mu nagradu (platu), a od njega (od toga značenja se uobičajilo reći) u saučešću (za umrlo voljeno lice): "Nagradio te Allah (za strpljenje zbog izgubljenog lica)!"

GLAVA:

Kada je unajmio najamnika (zato) da uspravi zid (koji) hoće da se sruši, dozvoljeno je.

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Musa-a, izvijestio nas je Hišam, sin Jusufa da je Ibnu Džurejdž izvijestio njih, rekao je: izvijestio je mene Ja'la, sin Muslima, i Amr, sin Dinara, od Seida, sina Džubejra, povećava jedan (od) njih dvojice na svoga druga (u pričanju obrazloženje), i osim njih dvojice (još jedan drugi čovjek), rekao je Ibnu Džurejdž: već sam čuo njega (toga drugoga da) priča njega (hadis) od Seida (Džubejrova koji) je rekao: rekao je meni Ibnu Abas, bio zadovoljan Allah od njih dvojice: pričao je meni Ubejj, sin Kaba, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Pa su njih dvojica otišla pa su njih dvojica našla (jedan) zid hoće da se sruši." Rekao je Seid: Sa svojom rukom (pokazao je k zidu Hadir) ovako i podigao je (Hadir) svoje dvije ruke, pa se uspravio (zid). Rekao je Ja'la: Mislim da je Seid rekao: Pa je potrao njega svojom rukom pa se uspravio. "Da si htio, zaista bi uzeo na (tj. za) njega nagradu." Rekao je Seid: "Nagradu (da) jedemo nju (tj. da se za nju najedemo)."

GLAVA

iznajmljivanja do pola dana.

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Hamad od Ejuba, od Nafi'a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Primjer vas i primjer pripadnika (sljedbenika) dviju knjiga (Tore i Evanđelja) je kao primjer (jednoga) čovjeka (koji) je unajmio najamnike pa je rekao: "Ko će raditi meni od jutra do pola dana na (za) kirat?" Pa su radili Židovi. Zatim je rekao: "Ko će raditi meni od pola dana do molitve popodneva (ikjindije) na (za) kirat?" Pa su radili kršćani. Zatim je rekao: "Ko će raditi meni od popodneva (od ikjindije) do (časa) da zalazi Sunce na (za) dva kirata?" "Pa vi ste oni (tj. vi ste ti)." Pa su se rasrdili Židovi i kršćani pa su rekli: "Šta je nama?!

Mnogobrojniji radom, a malobrojniji davanjem (darom, tj. više radili, a manje dobili)." Rekao je: "Da li sam okrnjio vama (nešto) od vašeg prava?" Rekli su: "Ne." Rekao je: "Pa to je moja dobrota, dajem je kome hoću."

GLAVA

iznajmljivanja do molitve popodneva (ikjindije).

PRIČAO NAM JE Ismail, sin Ebu Uvejsa, rekao je: pričao mi je Malik od Abdullaha, sina Dinara, slobodnjaka Abdullaha, sina Umera, od Abdullaha, sina Umera sina Hataba, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Primjer vas, i Židova i kršćana je samo kao čovjek (koji) je upotrebio (doslovno: tražio za rad neke) radnike pa je rekao: "Ko će raditi meni do pola dana na (za) kirat (tj. po kirat)?" Pa su radili Židovi po kirat (za kirat). Zatim su radili kršćani po kirat (za kirat). Zatim ste vi (oni) koji rade od molitve popodneva (ikjindije) do zalazaka Sunca po dva kirata (za dva kirata). Pa su se rasrdili Židovi i kršćani i rekli su: "Mi smo mnogobrojniji radom, a malobrojniji davanjem (darom, nagradom)?!" (tj. Mi smo više radili, a manje dobili.) Rekao je: "Da li sam učinio nasilje (nepravdu) vama (davši vam manje) od vašeg (ugovorenog) prava (neku) stvar (tj. nešto, išta)?" Rekli su: "Ne." Pa je rekao: "Pa to je moja dobrota, dajem je kome hoću."

GLAVA

grijeha (onoga) ko je spriječio nagradu (najamninu) najamniku.

PRIČAO NAM JE Jusuf, sin Muhameda, pričao mi je Jahja, sin Sulejma, od Ismaila, sina Umejjeta, od Seida, sina Ebu Seida, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je: "Rekao je Allah, uzvišen je":

"Tri (čovjeka su takva da) sam Ja protivnik njih (na) Sudnjem danu: čovjek (koji) je dao sa Mnom (tj. u Moje ime neki ugovor, obavezu), zatim je prevario (učinio vjerolomstvo); i čovjek (koji) je

prodao slobodna (čovjeka) pa je jeo njegovu cijenu; i čovjek (koji) je unajmio najamnika pa je tražio u potpunosti od njega (zalaganje na radu), a nije dao njemu njegovu nagradu (najamninu, platu)."

GLAVA

iznajmljivanja od popodneva (ikindije) do noći.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Ala'a, pričao nam je Ebu Usamete od Burejda, od Ebu Burdeta, od Ebu Musa-a, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Primjer muslimana, i Židova i kršćana je kao primjer čovjeka (koji) je unajmio narod (tj. neke ljude da) rade njemu (jedan) posao (jedan) dan do noći na (tj. za) poznatu nagradu (najamninu), pa su radili njemu do pola dana pa su rekli: "Nema potrebe nama k tvojoj nagradi koju si uslovio nama, a što smo radili je pokvareno (tj. propalo)." Pa je rekao njima: "Ne činite (tako), upotpunite ostatak vašeg rada, i uzmite vašu (svoju) nagradu potpuno." Pa nisu htjeli i ostavili su (rad). I unajmio je druge poslije njih pa je rekao: "Upotpunite ostatak ovoga vašeg dana, a vama je (onaj iznos) koji sam uslovio njima od nagrade." Pa su radili. Te kada je bio (dan u) vremenu molitve popodneva (ikindije), rekli su: "Tebi (neka je nagrada), što smo radili je pokvareno (tj. propalo), i tebi (neka je) nagrada koju si učinio nama u njemu (tj. za njega, za rad)." Pa je rekao njima: "Upotpunite ostatak vašeg rada, pa (tj. jer) zaista (ono) što je ostalo od dana je laka stvar (tj. mala stvar, malo vremena)." Pa nisu htjeli. I unajmio je narod (neke druge ljude) da rade njemu ostatak njihova dana. Pa su radili ostatak njihova dana dok je zašlo Sunce, i tražili su u potpunosti nagradu dvije grupe, obje (od) njih dviju. Pa to je primjer njih i primjer (onoga) što su primili od ovoga svjetla."

GLAVA

(onoga) ko je unajmio najamnika, pa je ostavio (najamnik) svoju nagradu, pa je radio u njoj (oko nje) unajmljivač, pa je povećao (nju); ili ko je radio u imanju (o imanju drugoga) osim njega (osim sebe, osim

svoga imanja), pa je tražio da povisi (tuđi imetak, da ga poveća, umnoži).

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, pričao mi je Salim, sin Abdullaha, da je Abdullah, sin Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao: čuo sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Otišla su trojica (tj. trojica ljudi u grupi, zajedno) od (onih) ko je bio prije vas, odsjeli (su u) prenoćište (tj. radi prenoćišta) uz (jednu) pećinu, pa su unišli (u) nju. Pa je sletila (pala jedna) stijena od brda pa je zatvorila nad njima pećinu. Pa su rekli: "Zaista ono (stvar je takva da) neće spasiti vas od ove stijene (ništa drugo) osim (to) da zovete (molite) Allaha sa dobrim (od) vaših poslova (radi vaših dobrih djela da vas spasi)." Pa je rekao (jedan) čovjek od njih: "Moj Bože, bila su meni (u mene, tj. imao sam) dva stara sijeda roditelja, i uvečer ne napajah prije njih dvoje (tj. prije oca i matere) porodice, a ni imanja (tj. a ni robova, posluge - jer su se robovi smatrali kao imovina). Pa se udaljilo sa mnom u traženju (neke, jedne) stvari (jednoga) dana pa nisam navečer došao (vratio se) njima dvoma čak su zaspali njih dvoje. Pa sam pomuzao njima dvoma (za njih dvoje) večernji napitak njih dvoga, pa sam našao njih dvoje spavačima (da oni spavaju), a mrzio sam da dadnem večernji napitak prije njih dvoga porodici ili imanju, pa sam ostao, a (napunjena) čaša je na mojim dvjema rukama, iščekujem buđenje njih dvoje, čak je sinula zora. Pa su se probudili njih dvoje pa su popili njih dvoje svoj večernji napitak. "Bože moj, ako sam bio učinio to (radi) traženja sebi Tvoga lica, pa otvori (tj. odstrani) od nas (ono) što smo mi u njemu od ove stijene." Pa se otvorila (jednu) stvar (tj. nešto malo da ipak) ne mogu (načiniti) izlaženje." Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "A rekao je drugi: "Bože moj, bila je meni (u mene) kći strica, bila je najdraža k meni (doslovno: draža od svih ljudi k meni), pa sam htio nju od njezine osobe (a to znači - htio sam da bludničim s njom), pa se sprječavala (tj. branila) od mene, čak je (tako) odsjela s njom (u nje, tj. snašla ju je jedna) godina od godina (nerodnih, gladnih). Pa je došla meni, pa sam darovao (dao) njoj stotinu i dvadeset zlatnika na (to ime) da osami (da pusti nasamo) između mene i između svoje osobe (tj. da pristane da budemo sami nas dvoje - a to znači: da bludničimo). Pa je učinila (tj. pristala). Te kada sam bio moćan nad njom, rekla je: "Ne

dozvaljam (Ne dozvoljavam) ti da raspečatiš pečat (djevičanstva; ili: da razbiješ, slomiš prsten djevičanstva drukčije) osim sa njegovim pravom (tj. osim sa vjenčanjem)." Pa sam sačuvao grijeha od padanja na nju, pa sam otišao od nje, a ona je draža k meni (od svih) ljudi, a ostavio sam zlato koje sam dao njoj. "Bože moj, ako sam bio učinio to (radi) traženja sebi Tvoga Lica, pa otvori (razbij) od nas (ono) što smo mi u njemu." Pa se otvorila stijena, osim (tj. ali ne toliko) da oni mogu izlaženje (učiniti) od nje (tj. ne mogu još izaći iz pećine)." Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "A rekao je treći: "Bože moj, zaista ja sam unajmio (neke) najamnike, pa sam dao njima njihovu nagradu (svima) osim jednoga čovjeka (osim jednom čovjeku, koji) je ostavio (nagradu) koja (je pripadala) njemu i otišao je. Pa sam rasplođavao njegovu nagradu (nadnicu), čak su bili mnogobrojni od nje imetci (imanja). Pa je došao meni poslije (nekoliko) vremena pa je rekao: "O robe (slugo) Allaha, izruči (predaj) k meni moju nagradu (najamninu)!" Pa sam rekao njemu: "Sve što vidiš je od tvoje nagrade (sve što vidiš) od deva, i goveda, i brava i robova." Pa je rekao: "O robe (slugo) Allaha, ne ismijavaj se (ne podsmjehivaj se) sa mnom!" Pa sam rekao: "Zaista ja se ne ismijavam s tobom." Pa je uzeo njega (imanje, blago, stoku), svega (cijeloga) njega (dakle sve to svoje je uzeo), pa je sebi potjerao njega, pa nije ostavio od njega (nijednu) stvar. "Bože moj, pa ako sam bio učinio to (radi) traženja Tvoga Lica, pa otvori (razbij) od nas (ono) što smo mi u njemu (tj. spasi nas iz ovog položaja u kojem smo se našli)." Pa se otvorila (ta) stijena, pa su izašli (da) idu (tj. idući dalje, nastavljajući putovanje)."

GLAVA

(onoga) ko je iznajmio svoju osobu (tj. sebe drugome) zato (da) nosi na svojim leđima (njegove stvari, njegovu robu), zatim je milodario sa njim (tj. sa dijelom najamnine, nagrade - a to znači: zatim je davao milostinju iz nagrade); i (GLAVA) nagrade (plate) nosača.

PRIČAO NAM JE Seid, sin Jahja-a sina Seida Kurejšije, pričao nam je moj otac, pričao nam je Aameš od Šekika, od Ebu Mes'uda Ensarije, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, kada je zapovjedio za milostinju (bio bi doznao da) je otišao jedan (od) nas k trgu (pijaci) pa nosi (drugome robu na sebi) pa pogodi mud (tj. pa zaradi hrane u iznosu mud-manje od kilograma, pa od te zarade dadne milostinju). A zaista za neke (od) njih je (tj. neki od njih ima sada) zaista stotinu hiljada. Rekao je (Šekik): Ne mislimo ga (Ebu Mes'uda da je s time mislio na drugoga ikoga) osim (na) svoju osobu (tj. na sebe lično).

GLAVA

nagrade posredništva (u trgovini, mešetarstva, mišetarstva).

(Ebu Hanife smatra da je posredništvo - mešetarstvo mekruh. Malik smatra da je dozvoljeno mešetarstvo.)

A nije vidio (tj. nije smatrao) Ibnu Sirin, i Ata', i Ibrahim i Hasen u nagradi mešetara štete (grijeha). A rekao je Ibnu Abas: Nema štete (grijeha čovjeku) da rekne (mešetaru, posredniku): Prodaj ovu odjeću, pa što se poveća na toliko i toliko, pa ono je tebi.

(Tj. pa što uzmeš više novaca od te i te svote, pa taj višak neka bude tebi.)

A rekao je Ibnu Sirin: Kada je rekao: Prodaj ga za toliko, pa što bude od dobiti (ćara), pa ono je tebi, ili: između mene i između tebe je, pa nema štete za njega.

(O ovom stanovištu Ibnu Abasa i Ibnu Sirina islamski pravnici imaju suprotna mišljenja i stavove.)

A rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Muslimani su kod njihovih (tj. svojih) uslova."

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Abdulvahid, pričao nam je Mamer od Ibnu Tavusa, od njegova oca, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Zabranio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, da se sreću (dočekuju) jahači (tj. putnici, karavane sa robom), i (da) ne prodaje prisutni za pokazivača (tj. građanin za Beduina, Beduinu). ("Badin" od "beda-jebdu": pokazati se. Od toga je, vjerovatno, i došao taj naziv, jer se Beduin samo pokaže u gradu, ili u pustinji sa stadom na nekom mjestu izvjesno vrijeme pa se seli dalje. Nigdje se stalno ne nalazi i ne nastanjuje.) Rekao sam (veli Tavus): "O sine Abasa, šta je njegov govor (tj. šta znači): "Neće prodavati prisutni za pokazivača (građanin za Beduina)?" Rekao je: "Neće biti njemu posrednik (mešetar, mišetar)."

GLAVA:

Da li će iznajmiti čovjek (musliman) svoju osobu (sebe) od idolopoklonika (idolopokloniku) u zemlji rata (tj. u nemuslimanskoj zemlji).

PRIČAO NAM JE Umer, sin Hafsa, pričao nam je moj otac, pričao nam je Aameš od Muslima, od Mesruka, pričao nam je Habbab, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bio sam čovjek kovač, pa sam radio Asu, sinu Vaila, pa se skupilo meni kod njega (dugovanja), pa sam došao njemu (da) naplatim njega (dug). Pa je rekao (As): "Ne, tako mi Allaha neću platiti tebi do (da) ne vjeruješ u Muhameda." Pa sam rekao: "Zar ne! (Pazi!) Tako mi Allaha da umreš, zatim (da) se proživiš, pe ne (tj. neću to učiniti, neću ne vjerovati)." Rekao je: "I zaista ja zaista sam mrtav, zatim proživljen?!" (tj. "Da li ću zaista biti mrtav, zatim proživljen?!") Rekao sam: "Da." Rekao je: "Pa zaista ono biće meni tamo imanje (blago) i djeca pa ću (tamo) platiti tebi." Pa je spustio (objavio) Allah, uzvišen je: "Pa zar si vidio (šta će da bude sa onima) koji nije vjerovao u naše znakove (ili: dokaze), i rekao je: "zaista meni će se dati svakako imanje i djeca."

GLAVA

(onoga) što se dariva (daje) u (tj. za) bajanje na rodove (plemena) Arapa sa Otvaračicom Knjige (učenjem Fatihe).

(Riječ "rukjetun" znači čaranje, vračanje, bajanje protiv ujeda zmije. To su radili ljudi prije Islama izgovarajući razne riječi nad bolesnikom, često puta nerazumljive i besmislene. U Islamu je takav postupak zabranjen, ali nije zabranjeno da se izgovaraju molitve-dove za ozdravljenje. Izgovaranje dova-molitava u kojima se moli Stvoritelj da daruje ozdravljenje nije zabranjeno. U tu svrhu se, između ostalog, izgovara i prva sura - poglavlje Kur'ana koje se zove Fatihatul-Kitabi: Otvaračica Knjige. Naravno prije se mora obratiti ljekaru i lijekovima, pa se onda izgovaraju molitve. Ovo izgovaranje molitava za ozdravljenje se takođe naziva rukjetun. U toku daljeg teksta svugdje treba razumjeti pod izrazom "bajati, vračati" to značenje kada se bude radilo o prevodu riječi "rujetun". Na osnovu hadisa koji će se sada navesti zaključuju mnogi da je dozvoljeno uzimati nagradu (platu) za izgovaranje molitava za ozdravljenje, a isto tako i za poučavanje drugih lica čitanju Kur'ana. Međutim, neki drugi smatraju da nije dozvoljeno ni jedno ni drugo, a ovome hadisu daju svoja posebna tumačenja. Ebu Hanife smatra da je dozvoljeno uzeti nagradu za izgovaranje molitava za ozdravljenje, a za poučavanje Kur'ana nije dozvoljeno uzimati nikakvu nagradu. Ne smije se označavati i određivati visina iznosa nagrade za molitvu za ozdravljenje. Eto to su neka objašnjenja koja se neće više davati. Upozorava se da se tu radi samo o izgovaranju molitava za ozdravljenje, a nikako o pisanju molitava na papir i vješanju na vrat i slično, što se naziva zapis, i što se po nekim mjestima uobičajilo. Zapis, dakle, nema nikakve podloge ni osnove niti u Kur'anu niti u vjerodostojnim hadisima.)

A rekao je Ibnu Abas od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Najpreče (ono) što ste uzeli na njega (tj. za njega) nagradu je knjiga Allaha (tj. Najpreče je da uzmete nagradu za Allahovu knjigu)." A rekao je Šabija: Neće sebi (tj. u korist sebe) uslovljavati učitelj (koji poučava Kur'an nikakve nagrade), osim da se (njemu dobrovoljno) dadne (neka) stvar (nešto), pa neka primi njega (poklon). A rekao je Hakem: Nisam čuo (ni) jednoga (nikoga da) je mrzio (smatrao ružnom, ružnim) nagradu učitelja (koji poučava Kur'an). A dao je Hasen deset dirhema (drahmi nagrade učitelju). A nije vidio (smatrao) Ibnu Sirin za nagradu djelitelja (tj. onoga koji vrši diobu, razdiobu, raspodjelu nečega nikakve) štete. I rekao je (Ibnu Sirin): Govoraše se: zabranjeno je mito

(podmićivanje) u suđenju. A davaše im se na (tj. za) procjenu (otprilike nečega neka nagrada).

PRIČAO NAM JE Ebu Numan, pričao nam je Ebu Avanete od Ebu Bišra, od Ebul-Mutevekila, od Ebu Seida, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Otišla je nekolicina od drugova Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, u (jedno) putovanje (tj. četovanje što) su putovali njega (i putovali su sve dotle) dok su odsjeli na (tj. u jedan) rod (tj. pleme) od rodova Arapa. Pa su tražili ugošćenje (od) njih pa nisu htjeli da ugoste njih. Pa se pecnuo (tj. pecnut je od zmije) gospodar toga roda (plemena, dakle: ujela ga je zmija), pa su trčali njemu sa svakom stvari (sa svačim), ne koristi mu (nije mu koristila nijedana) stvar (tj. ništa mu nije koristilo za izlječenje). Pa je rekao neki (od) njih: "Da ste došli (tj. otišli) ovoj grupi (ljudi) koji su odsjeli! Možda ono da bude kod nekog (od) njih (kakva) stvar (tj. nešto)." Pa su došli njima pa su rekli: "O grupo, zaista naš gospodar je pecnut (od zmije), i trčali (tj. tražili) smo njemu sa svakom stvari, ne koristi mu (ništa, dakle: tražili smo mu lijeka i nijedan mu lijek nije koristio). Pa da li kod jednog (tj. nekog) od vas (ima) od stvari (tj. ikakva stvar, išta da bi mu koristilo)?" Pa je rekao neki (od) njih: "Da. Tako mi Allaha, zaista ja zacijelo bajem, ali tako mi Allaha zaista već smo tražili ugošćenje (od) vas, pa nas niste ugostili, pa nisam ja bajač (tj. ja neću bajati) vama do (da) učinite nama učin (tj. platu, nagradu). Pa su se pomirili (tj. nagodili) s njima na (za jedno) stado od ovaca. Pa je otišao (i počeo je da) pljuca na njega i čita (uči, izgovara): "Hvala Allahu gospodaru svjetova...." Pa kao da se odriješio iz užeta. Pa je otišao (tj. počeo da) ide, a nema s njime (nikakve) bolesti. Rekao je: Pa su ispunili njima njihov učin (njihovu platu, dar) koji (je taj što) su se izmirili s njima na njemu. Pa je rekao neki (od) njih: "Podijelite!" Pa je rekao (onaj) koji je bajao: "Ne činite (to), do (da) dođemo (dok ne dođemo) Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa (da) spomenemo njemu (slučaj) koji je bio, pa (da) pogledamo šta će zapovjediti nama. Pa su stigli poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa su spomenuli (to) njemu, pa je rekao: "A šta upoznaje tebe da je ona (ta sura, to poglavlje) bajanje (tj. da ima čarobnu moć)?" (Tj. "Otkud to znaš?") Zatim je rekao: "Već ste pogodili (tj. postupili kako treba). Podijelite, i udarite (tj. učinite i) meni

sa vama (sa sobom jedan) dio." Pa se (zatim) nasmijao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Rekao je Ebu Abdullah: A rekao je Šubete: pričao nam je Ebu Bišr: čuo sam Ebulmutevekila (da priča) za ovo.

GLAVA

poreza (dnevne takse) roba i međusobnog obavezivanja (tj. istraživanja, inspekcije) poreza robinja.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Jusufa, pričao nam je Sufjan od Humejda Tavila, od Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Izvadio je krv Ebu Tajbete Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je zapovjedio njemu za sa' (3,33 kg.), ili dva sa'a od hrane (da mu se dadne), i govorio je njegovim gospodarima, pa je olakšao (neki dio) od njegove obaveze, ili njegovog poreza.

(Veli se da su približnog, ili čak istoga značenja svi ovi izrazi: "galletun, daribetun, haradžun i edžrun". Svi znače porez; obavezu, platu, dnevnu taksu, ako je riječ o robovima, koju robovi daju svojim gospodarima.)

GLAVA

poreza vadioca krvi.

(Napominje se da se ovdje radi o vađenju krvi pomoću roga i kupica. Jasno je da se ne radi o vađenju krvi u današnjem smislu riječi.)

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Vuhejb, pričao nam je Ibnu Tavus od svoga oca, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:
Izvadio (tj. Dao je izvaditi) sebi krv Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, i darovao (dao) je vadiocu krvi njegovu nagradu.

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jezid, sin Zurej'a, od Halida, od Ikrimeta, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Izvadio je sebi krv Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, i dao je vadiocu krvi njegovu nagradu, a da je znao ružnoću (mrskost), ne bi dao njemu.

(Tj. a da je smatrao da je to ružno i zabranjeno davati nagradu za vađenje krvi, ne bi mu dao nagrade.)

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Mis'ar od Amra, sina Aamira, rekao je: čuo sam Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) sebi vadi krv, a ne činjaše nasilja (tj. ne uskraćivaše ni) jednome (čovjeku) njegove nagrade.

GLAVA

(onoga) ko je govorio gospodarima roba da olakšaju (tj. skinu) od njega (tj. njemu, robu) od njegova poreza (neki dio).

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Šubete od Humejda Tavila, od Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Pozvao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (jednoga) dječaka vadioca krvi pa je izvadio krv njemu, i zapovjedio je njemu za sa', ili dva sa'a, ili mud, ili dva mudda (hrane da mu se dadnu), i govorio je u (vezi) njega pa se olakšalo (nešto) od njegovog poreza.

(Mudd je četvrtina sa'a. Vjerovatno se u svim ovim hadisima radi o istom robu Ebu Tajbetu.)

GLAVA

zarade bludnice i robinja (koje su bludnice, prostitutke) - a mrzio je Ibrahim nagradu (platu) naricateljke i pjevačice - i (GLAVA) govora Allaha, uzvišen je: "..... i ne prisiljavajte vaše djevojke na prostituciju (blud), ako su htjele čednost (ili: stupanje u brak - ne prisiljavajte ih) zato (da) sebi tražite robu (tj. korist) najbližeg života (tj. ovozemnog života); a ko prisili njih, pa zaista Allah je poslije prisiljavanja njih (veliki) opraštač, milostivi (koji će oprostiti njima ako se pokaju prisiljavanja."

A rekao je Mudžahid: ".... vaše djevojke...." je (tj. to znači) vaše robinje.

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, od Malika, od Ibnu Šihaba, od Ebu Bekra, sina Abdurahmana sina Harisa sina Hišama, od Ebu Mes'uda Ensarija, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zabranio cijenu psa, i prćiju bludnice i poklon (dar) predskazivaču (skrivenog i nepoznatog).

(Objašnjenja o ovom hadisu već su data. Prćija je vjenčani dar, a kada se radi o bludnici, misli se na nagradu koju bludnica dobije za blud. Kahin je onaj koji tvrdi da zna ko je ukrao nestalu stvar i koji predskazuje sudbinu i budućnost. Njihovo zanimanje i zarada su po Islamu nezakoniti i zabranjeni. To se vidi i iz ovoga hadisa.)

PRIČAO NAM JE Muslim, sin Ibrahima, pričao nam je Šubete od Muhameda, sina Džuhadeta, od Ebu Hazima, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Zabranio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, zaradu robinja (koji zaradu stiču bludom).

GLAVA

iznajmljivanja za oplodnju ždrijepca (pastuha).

(Riječ "'asbun" znači: 1.iznajmljivanje za oplodnju pastuha, i plata za to iznajmljivanje; 2.oplodnja pastuha ženke, kobile; 3.samo sjeme, sperma pastuha. Jasno je da se ovdje radi o plati za iznajmljivanje pastuha u svrhu oplođavanja ženke.)

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Abdulvaris i Ismail, sin Ibrahima, od Alije, sina Hakema, od Nafi'a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Zabranio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, iznajmljivanje za oplodnju ždrijepca (kobile za platu; ili: oplodnju ždrijepca - kobile za platu; ili: sjeme ždrijepca - za platu da se ustupa).

(Prodaju i postavljanje određene cijene za oplođavanje kobile od strane pastuha zabranjuju skoro svi islamski pravnici, među njima i Ebu Hanife. Neki pravnici šafiiti-šafije kažu da može uzeti vlasnik pastuha kao poklon ono što dobrovoljno dadne vlasnik kobile vlasniku pastuha, a vele da se može i iznajmiti pastuh u svrhu oplodnje kobile za određeno, tačno poznato vrijeme i poznati broj skakanja pastuha na kobilu. Dalja izlaganja i obrazloženja o ovome neće se ovdje navoditi.)

GLAVA:

Kada je unajmio (kakvu) zemlju, pa je umro jedan (od) njih dvojice (tj. jedan od saugovarača koji su sklopili ugovor o unajmljivanju zemlje - mišljenja su o tome podijeljena da li će se ugovor ispuniti).

A rekao je Ibnu Sirin: Nije za njegovu porodicu (obaveza) da izvedu njega (onoga koji je tražio u najam zemlju i drugo) do potpunosti roka. A rekao je Hakem, i Hasen i Ijas, sin Muavijeta: Sprovodiće se iznajmljivanje do svoga roka (tj. do roka koji je bio zaključen). A rekao je Ibnu Umer: Dao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, Hajber za polovinu (na polovinu, napola, tj. da polovina usjeva sa zemlje u Hajberu bude onome ko sije, a polovina Muhamedu a.s. svake godine). Pa je bilo to (tako) na vremenu (u vrijeme) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, i Ebu Bekra i prsima (tj. u prvo vrijeme)

od kalifovanja (hilafeta, vladanja) Umera. A nije se spominjalo da su Ebu Bekr, i Umer obnavljali njih dva iznajmljivanje poslije što se je uzeo (tj. umro) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Džuvejrijete, sin Esme, od Nafi'a, od Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Dao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, Hajber da rade (obrađuju) njega i siju njega, a njima je polovina (onoga) što izlazi iz njega (tj. što se proizvodi iz njegove zemlje, zemljišta). I da je Ibnu Umer pričao njemu da se njive iznajmljivaše (davaše pod kiriju) na (neku) stvar (što) je imenovao nju Nafi' (a što ja) ne pamtim nju (tj. za neki dio proizvoda koji iznos je rekao Nafi' ali ja ne pamtim koliki je bio, koliki je rekao). I da je Rafi', sin Hadidža pričao da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, zabranio iznajmljivanje (davanje pod kiriju) njiva. (Doslovno: zabranio najam njiva. Kiraun znači: najam, zakup, kirija.) I rekao je Ubejdulah od Nafi'a, od Ibnu Umera: ..... (sve su Židovi obrađivali zemlju Hajbera napola) dok je (najzad) protjerao njih Umer (iz Hajbera).

U IME ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA.

PRENOSI.

GLAVA

o prenosu, i da li će vratiti u prenosu?

(Riječ "havaletun" dolazi od riječi "havlun" koja ima više značenja, a jedno je i: preinaka, preinačenje. U vezi s ovim značenjem je smisao

riječi "havaletun". "Havaletun - havalatun znači prenošenje duga, dugovanja iz obaveze jednoga lica u obavezu drugoga lica. To je stručni izraz za taj pojam u islamskom pravu. I tu se radi svakako o preinačavanju: dug jednoga lica prelazi na teret drugoga, odnosno jedno lice prima na sebe dug drugoga lica.)

A rekao je Hasen i Katadete: Kada je bio (čovjek na koga se prenosi dug onoga) dana (kada) je prenio (vlasnik duga sa prvoga dužnika) na njega (na ovoga drugoga dužnika - kada je ovaj bio tada) pun (tj. bogat, imućan), dozvoljeno je (da se to prenošenje izvrši).

(Da li će se vratiti u prenosu, tj. da li vlasnik duga može prenos dugovanja povući, ili ne može - o tome su mišljenja podijeljena. Ebu Hanifete kaže da se u izvijesnim slučajevima može povući prenos dugova. Nećemo ovdje obrazlagati te slučajeve. Većina drugih pravnika kažu da se prenos dugova ne može povući.)

A rekao je Ibnu Abas: Međusobno će se podijeliti dva suvlasnika i porodica nasljedstva (tj. nasljednici) pa će uzeti ovaj stvar, a ovaj dugovanje, pa ako propane jednom (od) njih dvojice (ono što je dobio na diobi), neće se vratiti na svoga druga (s kojim se dijelio, tj. neće povući - nema pravo da povuče - svoj pristanak na prvobitni način diobe; a to će reći: nema pravo da dijeli ono što je dobio njegov drug u diobi).

(Teharudž i jest takva dioba između više vlasnika, makar samo i dvojice, koji imaju više vrsta imovine zajedničke: zemlje, kuću, dugovanja koja njima treće lice duguje, pa jedan od suvlasnika rekne: ja izlazim iz svoga dijela, tj. odričem se svoga dijela u kući u korist tebe, a ti izađi iz svoga dijela, tj. odreci se u moju korist svoga dijela u zemlji. Naravno to se može tako učiniti, ako su približne vrijednosti i kuća i zemlja. Isto tako može jedan da kaže: neka tebi bude kuća, a meni dugovanja koja nam duguje to i to lice. Tu se opet dugovanje jednoga lica koje duguje dvjema osobama prenosi na jednu osobu po pristanku tih osoba pri diobi. Zbog toga je ovdje i uvrštena navedena izjava Ibnu Abasa.)

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Ebu Zinada, od Aaredža, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Odugovlačenje bogatoga (imućnoga) je nasilje, pa kada se je proslijedio (tj. spojio) jedan (od) vas na bogatoga, pa neka slijedi (a to će reći: kada mu se dug prenese na bogatoga, pa neka ga prenese - neka bude zadovoljan i voljan da prenese svoj dug na njega, bogataša)."

GLAVA:

Kada je prenio na bogatoga, pa nije njemu vraćanje (tj. ne može povući prenos duga).

PRIČAO JE NAMA Muhamed, sin Jusufa, pričao nam je Sufjan od Ibnu Zekvana, od Aaredža, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Odugovlačenje bogatoga je nasilje, i ko se je proslijedio na bogatoga, pa neka slijedi (neka se slijedi)."

GLAVA:

Kada je prenio dugovanje mrtvaca (umrloga) na (nekoga) čovjeka, dozvoljeno je.

PRIČAO JE NAMA Mekija, sin Ibrahima, pričao nam je Jezid, sin Ebu Ubejda, od Selemeta, sina Ekve'a, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bili smo sjedači (tj. Sjedili smo) kod Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, kadli se donese (jedna) umrla osoba pa su rekli: "Klanjaj na nju (tj. za nju posmrtnu molitvu - dženazu)!" Pa je rekao: "Da li (je) na njemu (na umrlom, umrlim ostao kakav) dug?" Rekli su: "Ne." Rekao je: "Pa da li je ostavio (u nasljedstvo kome kakvu) stvar (tj.

nešto)?" Rekli su: "Ne." Pa je klanjao na (tj. za) njega (dženazu - posmrtnu molitvu za tog umrlog čovjeka). Zatim se donijela druga umrla osoba. Pa su rekli: "O poslaniče Allaha, klanjaj na nje (za nju)!" Rekao je: "Da li je na njemu dug (tj. Je li kome šta dužan ostao)?" Reklo se: "Da." Rekao je: "Pa da li je ostavio (neku) stvar (tj. Da li je ostalo iza njega išta)?" Rekli su: "Tri zlatnika." Pa je klanjao na (tj. za) nju. Zatim se donijela (tj. Donešena je) treća (umrla osoba) pa su rekli: "Klanjaj na (tj. za) nju!" Rekao je: "Da li je ostavio (umrli ikakvu) stvar (išta)?" Rekli su: "Ne." Rekao je: "Pa da li je na njemu (ikakav) dug?" Rekli su: "Tri zlatnika." Rekao je: "Klanjajte na (tj. za) vašega druga (vi bez mene, tj. ja neću)." Rekao je Ebu Katadete: "Klanjaj na (za) njega, o poslaniče Allaha, a na mene je njegov dug."

(Tj. "......, a ja primam na sebe, prenosim na sebe dug toga mrtvaca-umrloga; ja ću platiti dugovanje toga mrtvaca-mrtvoga.")

Pa je klanjao na (za) njega (na toga mrtvaca-mrtvoga Vjerovijesnik a.s. kad je Ebu Katadete izjavio da će platiti dug mrtvaca-mrtvoga).

(Ovaj hadis je osnova na kojoj se temelji prenos dugovanja sa jedne osobe na drugu.)

U IME ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA.

GLAVA

jamčenja (garancije, garantiranja) u pozajmljivanju (zajmu) i dugovima sa tijelima i (drugim nečim) osim njih (osim tijela, tj. jamčenja fizički, lično, osobno i nečim drugim, kao imovinom).

A rekao je Ebu Zinad od Muhameda, sina Hamzeta sina Amra, Eslemija, od njegova oca da je Umer, bio zadovoljan Allah od njega, poslao njega ubiračem milostinje (tj. kao ubirača milostinje, kao službenika koji ubire milostinju, zekat za siromašne), pa je (na tom poslu ustanovio da je) pao (jedan) čovjek na robinju svoje žene (tj. da je imao s njom spolni odnos). (A kad je to ustanovio Hamzete, htio ga je kamenovati zbog toga, ali mu se reklo da ga je halifa Umer dao bičevati sa stotinu udaraca zbog toga postupka i odnosa sa robinjom svoje žene.

Hamzete je sumnjao u to da je takvom kaznom kažnjen taj čovjek, pa je uzeo jamstvo. To sve pokazuje dalji tekst koji je ovdje vrlo zbijen.) Pa je uzeo Hamzete od (toga) čovjeka jamca dok je stigao (tj. dok stigne) na Umera (tj. dok stigne halifi Umeru da provjeri i ustanovi to). A bio je Umer već bičevao njega (toga čovjeka sa) stotinu bičeva (udaraca bičem), pa je potvrdio njih (tj. oglasio je istinitim njih, te ljude Umer za njihovo obavještenje o kazni tog čovjeka), i ispričao je njega sa neznanjem (zbog neznanja, nepoznavanja - a to znači: Umer je ispričao, uzeo kao ispriku, kao olakšavajuću okolnost tome čovjeku tu činjenicu što on nije znao da se ne smije imati spolni odnos sa robinjom svoje žene, pa ga je samo dao bičevati, a nije ga kamenovao). A rekao je Džerir i Eš'as Abdullahu, sinu Mes'uda u (vezi) odmetnika (otpadnika od vjere iz plemena Benu Hanifete, pristalica Musejlime Kezzaba): "Traži pokajanje (od) njih i zajamči ih (tj. traži jamčenje za njih)!" Pa su se pokajali i jamčili su (za) njih njihovi rodovi (plemena, tj. ogranci, loze njihovog plemena). A rekao je Hamad: Kada je jamčio za (jednu) osobu, pa je umro, pa nema (nikakve) stvari (ništa) na njemu. A rekao je Hakem: Obezbijediće (osiguraće). (Ili: A rekao je Hamad: Kada je jamčio sa osobom (sobom, lično, a ne imanjem), pa je umro, pa nema (nikakve) stvari na njemu. A rekao je Hakem: Obezbjeđuje (osigurava, jamči.) Rekao je Ebu Abdullah: A rekao je Lejs: pričao mi je Džafer, sin Rebiata, od Abdurahmana, sina Hurmuza, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, da je on spomenuo (jednog) čovjeka od Israelićana (koji) je pitao (tj. molio) nekoga Israelićanina da uzajmi njemu hiljadu zlatnika, pa je rekao:

"Dovedi ("Eta bi": dovesti) mi svjedoke (da) zasvjedočim njih." Pa je rekao: "Dosta je sa Allahom (kao) svjedokom (da se zadovoljimo, tj. Dosta je Allah - kao - svjedok)!" Rekao je: "Pa dovedi mi jamca." Rekao je: "Dosta je Allah (kao) jamac." Rekao je: "Istinitio si (tj. Rekao si istinu)." Pa je dao njih k njemu do imenovanog roka. Pa je izašao u more (na more) pa je izvršio (ispunio, tj. podmirio) svoju potrebu. Zatim je sebi tražio (kakvu) lađu (da) uđe u nju (tj. da se ukrca u nju da) stigne njemu za rok koji je oročio njemu, pa nije našao lađe. Pa je uzeo (jednu) trupinu (tj. stablo), pa je izdubio nju, pa je uveo (tj. stavio) u nju hiljadu zlatnika i (jednu) stranicu (tj. list, pismo) od sebe k svome drugu, zatim je naglavio njezino mjesto (tj. zaglavio, začepio je ono

mjesto trupine, stabla, gdje je iskopana, koja je iskopana i gdje je stavio zlatnike, a to je učinio da zlatnici ne bi ispali iz trupine).

("Zudždžun" je metalni, željezni obruč, naglavak, pa onda "zeddžedže" znači: staviti željezni naglavak, obruč na završetak koplja, štapa i slično njima.)

Zatim je donio nju (trupinu) k moru pa je rekao: "Bože moj, zaista Ti znaš da sam ja bio sebi uzajmio (od) omsice (tog-i-tog) hiljadu zlatnika. Pa me pitao za (tj. tražio je) jamca pa sam rekao: "Dosta je Allah (kao) jamac." Pa se zadovoljio s time. I pitao je za (tražio mi je) svjedoka, pa sam rekao: "Dosta je Allah (kao) svjedok." Pa se zadovoljio s time. I zaista ja sam se trudio da nađem lađu (da) pošaljem k njemu (dug) koji (pripada) njemu, pa nisam mogao (da nađem lađu). I zaista ja polažem Tebi njih." Pa je bacio njih u more (tako da) su čak unišli u njega (u more). Zatim je otišao, a on u tome (tj. pored toga opet) sebi traži lađu (da) izađe (ode) k njegovom gradu (tj. gradu svoga druga). Pa je izašao čovjek koji je bio pozajmio njemu (novac da) gleda (pogleda je li) možda lađa već donijela njegovo imanje (novac), kadli trupina koja (je bila baš ta što) je u njoj imanje (novac). Pa je uzeo nju za svoju porodicu (kao) drvo (za loženje). Pa pošto je razastro (tj. rasjekao) nju (trupinu), našao je imanje i stranicu (pismo, list). Zatim je stigao (onaj) koji (je bio upravo taj što) je bio pozajmio njemu, pa je donio hiljadu zlatnika (drugih hiljadu zlatnika) pa je rekao: "Tako mi Allaha neprestano sam bio trudbenik (tj. neprestano sam se trudio) u traženju lađe zbog (toga da) donesem tebi tvoje imanje (novac), pa nisam našao (nikakve) lađe prije (ove) koja (je upravo ta što) sam došao u njoj." Rekao je: "Da li si bio poslao k meni za (neku, tj. neku) stvar?" Rekao je: "Izvještavam te da nisam našao lađu prije (ove) koja (je ta što) sam došao u njoj." Rekao je: "Pa zaista Allah je već izvršio za te (onaj novac) koji si poslao u trupini (u drvetu), pa odlazi (idi) sa (tom drugom) hiljadom zlatnika (bivši onaj) koji je napućen (koji je na pravom putu, tj. idi sretno!)."

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "..... a (oni) koje su međusobno obavezale vaše desnice (tj. a oni s kojima ste sklopili međusobno ugovor), pa podajte im njihov dio....".

(O ovom tekstu Kur'ana postoje razna tumačenja i komentari koje nećemo ovdje navoditi.)

PRIČAO NAM JE Salt, sin Muhameda, pričao nam je Ebu Usamete od Idrisa, od Talhata, sina Musarifa, od Seida, sina Džubejra, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice:

"A svakome smo učinili bližnje...", rekao je (Ibnu Abas da "bližnje" znači): nasljednike. ".... a (oni) koje su obavezale vaše desnice....", rekao je (Ibnu Abas da se te riječi odnose na ovo):

Bili su (običaja) Izbjeglice pošto su stigli u Medinu (da) nasljeđuje Izbjeglica Pomagača (imajući prednost) pred njegovim rođacima zbog bratstva koje je pobratio (zbratimio) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, među njima. Pa pošto je sišlo "I svakome smo učinili bližnje....", dokinulo je (taj postupak). Zatim je rekao (Ibnu Abas): "..... a (oni) koje su obavezale vaše desnice..." (nasljedstvo na osnovu saveza o kojem govore te riječi, je dokinuto, i nema više ništa drugo) osim pomoći, i podupiranja (potpomaganja) i savjeta (ili odanosti), a već je otišao nasljedni dio (otišlo je, dokinuto je nasljedstvo). A oporučiće se njemu (onome ko je nasljeđivao na osnovu pobratimstva).

(Dakle te riječi dokinule i saveze i nasljedstvo na osnovu saveza. Samo je ostalo međusobno pomaganje, podupiranje i savjetovanje koje je dio iskrene odanosti.)

PRIČAO NAM JE Kutejbete, pričao nam je Ismail, sin Džafera, od Humejda, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Stigao nam je Abdurahman, sin Avfa pa je pobratio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, između njega i između Sada, sina Rebi'a (tj. njega i Sada).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Sabaha, pričao nam je Ismail, sin Zekerija-a, pričao nam je Asim, rekao je: rekao sam Enesu, bio zadovoljan Allah od njega:

"Je li tebi doprlo (tj. Znaš li ti) da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao: "Nema saveza u Islamu!" Pa je rekao: "Već je sklopio savez Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, između Kurejševića i Pomagača u mojoj kući."

(Ima raznih tumačenja u vezi ovoga hadisa.)

GLAVA

(onoga) ko se je zajamčio za mrtvaca (mrtvog) dugovanje, pa nije njemu da se vrati (da odustane od jamčenja).

I za njega (za ovaj stav) je rekao Hasen (tj. i ovoga mišljenja je Hasen).

PRIČAO NAM JE Ebu Asim, od Jezida, sina Ebu Ubejda, od Selemeta, sina Ekve'a, bio zadovoljan Allah od njega, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (bio jednom u takvoj prilici da) se donijela umrla osoba radi (toga da on) klanja na nju (za nju posmrtnu molitvu) pa je rekao:

"Da li (ima) na njemu (mrtvacu, mrtvom štogod) od duga?" Pa su rekli: "Ne." Pa je klanjao na njega. Zatim se donijela druga umrla osoba pa je rekao: "Da li je na njemu (štogod) od duga?" Rekli su: "Da." Rekao je: "Klanjajte na vašeg (svoga) druga!" Rekao je Ebu Katadete: "Na mene je njegov dug, o poslaniče Allaha." Pa je klanjao na njega.

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan, pričao nam je Amr, čuo je Muhameda, sina Alije, od Džabira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Da je već došao imetak (tj. novac iz) Bahrejna, već bi darovao (dao) tebi toliko i toliko (ili: tako i tako, pa je pokazao rukama tri puta,

kako je zabilježeno u nekim predajama)." Pa nije došao imetak Bahrejna, čak se uzeo (tj. umro) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (a novac nije došao). Pa pošto je došao imetak Bahrejna, zapovjedio je Ebu Bekr pa je dozivao (pozivao jedan čovjek): "Ko je bio (u takvoj prilici da je ostalo) njemu kod Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, obećanje ili dug, pa neka dođe nama." Pa sam došao njemu (Ebu Bekru) pa sam rekao: "Zaista Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je meni tako i tako (to i to)." Pa je nasuo meni (jednim) nasipanjem (rukama, tj. nasuo mi je jednu pregršt novaca), pa sam izbrojio nju (svotu, sumu) pa kadli je ona pet stotina. I rekao je: "Uzmi (još) dvije količine nje (te sume, tj. uzmi još dvaput toliko)."

GLAVA

zaštite Ebu Bekra u vrijeme Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, i njegovog obavezivanja.

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs od Ukajla, rekao je Ibnu Šihab: izvijestio me Urvete, sin Zubejra, da je Aiša, bio zadovoljan Allah od nje, supruga Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekla:

Nisam razumjela (tj. nisam zapamtila) svoje roditelje (doslovno: moja dva oca - običaj Arapa da tako nazivaju oca i mater - nisam ih zapamtila drukčije) osim (tako), a njih dvoje vjeruju (ovu) vjeru (tj. Islam). A rekao je Ebu Salih: pričao mi je Abdullah od Junusa, od Zuhrije, rekao je: izvijestio me je Urvete, sin Zubejra, da je Aiša, bio zadovoljan Allah od nje, rekla: Nisam razumjela (Ne pamtim) svoje roditelje nikad (drukčije) osim (tako), a njih dvoje vjeruju (ovu) vjeru, i nije prošao nama (nijedan) dan (drukčije) osim (tako da) dođe nama u njemu poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (u) dva kraja dana: jutrom i večerom. Pa pošto su se stavili na iskušenje muslimani (tj. kad su se počeli proganjati), izašao je Ebu Bekr seleći se prema Abesiniji. Te kada je dopro (u) Berkul-Gimad, sreo je njega Ibnu Deginete, a on je gospodar Kareta (plemena) pa je rekao: "Gdje hoćeš (da ideš, tj. Gdje ćeš), o Ebu Bekre?" Pa je rekao Ebu Bekr: "Izveo (Istjerao) me moj narod, pa ja hoću da putujem u zemlji (po zemlji, po svijetu) pa (da) obožavam moga (svoga) Gospoda (Gospodara)." Rekao je Ibnu

Deginete: "Zaista (čovjek) kao ti ne izlazi i ne izvodi (ne istjerava) se, pa (tj. jer) zaista ti stičeš nepostojeće (tj. zarađuješ ono što nemaš), i spajaš (tj. potpomažeš) rodbinu, i podnosiš teret (teškoću), i častiš gosta i potpomažeš u zgodama istine (tj. u opravdanim slučajevima). I ja sam ti susjed (tj. zaštitnik), pa vrati se, pa obožavaj tvoga (svoga) Gospoda u tvojoj (svojoj) zemlji." Pa se poprtljao (tj. krenuo je na putovanje) Ibnu Deginete pa se vratio (tj. došao u Meku) sa Ebu Bekrom. Pa je obilazio (tj. zalazio Ibnu Deginete) u (tj. među) prvake bezvjernika (plemena) Kurejša pa je rekao njima: "Zaista Ebu Bekr (je takav čovjek da) ne izlazi (takav) kao on i ne istjerava se. Zar će te istjerati čovjeka (koji) stiče nepostojeće, i spaja (pomaže) rodbinu, i podnosi teret (ili: nosi slaboga), i časti gosta i potpomaže na (u) zgodama istine." Pa su sproveli (tj. prihvatili) zaštitu Ibnu Degineta i osigurali su (tj. dali su sigurnost, bezbjednost) Ebu Bekru. I rekli su Ibnu Deginetu: "Zapovjedi Ebu Bekru, pa neka obožava svoga Gospoda (Gospodara) u svojoj kući, pa neka klanja i neka čita (uči) šta je htio (šta hoće), i (neka to čini tako da) ne uznemiruje (ne uznemirava) nas sa tim, i ne traži javnosti sa njim (tj. i neka ne čini to javno), pa (jer) zaista mi se već bojimo da će očarati (dovesti u iskušenje, tj. da će od naše vjere odvratiti) naše sinove i naše žene." Rekao je to Ibnu Deginete Ebu Bekru (ispričao mu je to). Pa je počeo Ebu Bekr (da) obožava svoga Gospoda u svojoj kući, i ne pojavljuje se javno sa molitvom, a ni čitanjem (učenjem Kur'ana) u (nekom drugom mjestu) osim svoje kuće. Zatim se pokazalo Ebu Bekru (za shodno da napravi bogomolju u svome dvorištu) pa je sebi sagradio bogomolju u dvorištu svoje kuće, i pokazao se (izlazio je) pa klanjaše u njoj i čitaše (učio bi) Kur'an, pa se razbijaše (tj. tiskaše) na njoj (tj. oko nje, bogomolje) žene idolopoklonika i njihovi sinovi, čude se (ili: dive se) i gledaju k njoj. A bio je Ebu Bekr čovjek plačljivac (žalovit, koji mnogo plače), ne vlada svojom suzom kada čita Kur'an, pa je zastrašilo to prvake Kurejša od idolopoklonika (tj. idolopokloničke prvake plemena Kurejš). Pa su poslali (obavještenje, ili poziv) k Ibnu Deginetu. Pa je stigao njima pa su rekli njemu (pa su mu rekli): "Zaista mi smo bili zaštitili Ebu Bekra na (toj osnovi) da (on) obožava svoga Gospoda u svojoj kući, a zaista on je prešao to (prekoračio tu osnovu) pa je sebi sagradio bogomolju u dvorištu svoje kuće i objavio je (tj. počeo je javno vršiti) molitvu i čitanje. I već se bojimo da očara (zavede) naše sinove i naše žene, pa dođi mu (tj. pa odi mu), pa ako želi da se skrati (tj. da se ograniči) na (to) da obožava svoga Gospoda u svojoj kući, činiće; a ako

neće (drukčije) osim (tako) da objavljuje (vrši), pa pitaj ga (tj. traži od njega) da vrati k tebi zaštitu (tj. da raskine s tobom ugovor o žaštiti, da se odrekne tvoje zaštite), pa (tj. jer) zaista mi mrzimo (tj. ne želimo) da pokvarimo tebi (ugovor o zaštiti), a nismo priznavači (ne priznajemo) Ebu Bekru objavljivanje (tj. javno obavljanje vjerskih obreda)." Rekla je Aiša: Pa je došao Ibnu Deginete Ebu Bekru pa je rekao: "Već znaš (ugovor) koji (je taj što) sam se obavezao (doslovno: svezao) tebi na njega, pa ili da se skratiš (ograničiš) na to, ili (doslovno: i ili) da vratiš k meni moju zaštitu, pa (tj. jer) zaista ja ne želim (ne volim) da čuju Arapi da sam ja (zapao u to da) se meni pokvario (ugovor o zaštiti) u čovjeku (tj. u vezi jednoga čovjeka što) sam se obavezao njemu (da ga štitim)." Rekao je Ebu Bekr: "Zaista ja vraćam k tebi tvoju zaštitu, i zadovaljam (i zadovoljavam) se sa zaštitom Allaha." A poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, je (još bio) tada u Meki. Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Već mi se je pokazala kuća vaše seobe (selenja). Vidio sam (jednu) slanaču (slatinu), vlasnicu palmi (tj. slanu, voćarnu zemlju) među dva kamenjara - a njih dva su dva kamenita tla (prekrivena crnim kamenom)." Pa je selio ko je selio prema Medini kada je spomenuo to poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. I vratio se k Medini neki (onaj) ko je bio odselio k zemlji Abesinije (Abesiniji). I pripremao se Ebu Bekr seleći (tj. opremao se, snabdijevao se da odseli). Pa je rekao njemu poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Na tvojoj laganosti (budi, tj. Polako ti)! Pa (ili: Jer) zaista ja se nadam da se dozvoli meni (od Allaha da selim)." Rekao je Ebu Bekr: "Da li se nadaš to (tome), za moga oca ti (bio otkupljen)!" Rekao je: "Da." Pa je zadržao Ebu Bekr svoju osobu (tj. sebe od seobe čekajući) na poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, radi (toga da) bude drug njemu (u seobi). I hranio je dvije samarice (deve koje) su bile kod njega lišćem egipatskog trna četiri mjeseca.

GLAVA

duga (dugovanja).

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba, od Ebu Selemeta, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (bivaše u takvoj prilici da) se donašaše (tj. donosio bi se)

preminuo čovjek, na njemu (na mrtvacu, mrtvom, umrlom je) dug, pa pitaše:

"Da li je ostavio za svoj dug višak (imovine, tj. vrijednost imovine koja može da podmiri dug)?" Pa ako mu se pričalo (tj. reklo, ako mu je rečeno) da je on ostavio za svoj dug vjernost (potpunu, cijelu sumu, dovoljnu sumu za dug), klanjao je (klanjao bi dženazu za tog umrlog), a ako ne, rekao je (tj. rekao bi) muslimanima: "Klanjajte na vašega (svoga) druga." Pa pošto je osvojio Allah njemu osvajanja (tj. Pošto mu je dao pobjede nad neprijateljima uz koje je došao i ratni plijen), rekao je: "Ja sam bliži za vjernike od njihovih osoba (tj. Ja sam bliži vjernicima od njih sami sebi - bolji sam im prijatelj nego oni sami sebi što su prijatelji, jer i oni moraju, prema Allahovim riječima u Kur'anu, voliti i Allaha i Allahova poslanika više nego sami sebe), pa ko premine (umre) od vjernika pa ostavi dug, pa na mene je njegovo izvršenje (ispunjenje, tj. plaćanje duga mrtvaca, mrtvoga, umrloga), a ko ostavi (kakvo) imanje, pa njegovim nasljednicima je (to imanje)."

(Na osnovu ovoga hadisa zaključuje se da vrhovni rukovodilac islamske države treba u islamskoj državi da plati dugovanja svakog umrlog muslimana koji nije ostavio imovine kojom bi se mogao platiti njegov dug. To se treba činiti iz državne blagajne kao što je to činio i sam Muhamed a.s. iz državne blagajne, jer on i nije imao kakve lične imovine pred samu svoju smrt i na samoj smrti. Već je prošlo u jednom hadisu da je založio pred svoju smrt za nešto hrane svoj ratni štit kod jednoga Židova.)

U IME ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA

KNJIGA NAPAJANJA

(tj. navodnjavanja i uređivanja palmi i vinove loze vlasniku palmi i vinove loze za dio prihoda, ploda od palmi i vinove loze)

GLAVA

o napoju (o udjelu u vodi, tj. o diobi, razdjeljivanju vode), i (GLAVA) govora Allaha, uzvišen je: "..... i učinili smo od vode svaku živu stvar, pa zar neće (oni) vjerovati?", i Njegovoga govora, veličajno je Njegovo spominjanje: "Pa zar ste vidjeli vodu koju pijete? Da li ste vi spustili nju iz oblaka, ili smo Mi spuštači (ili smo je Mi spustili)? Da hoćemo, učinili bismo je gorku (gorkom), pa da ne zahvaljujete!"

"Udžadžun" je (isto što i) "murrun": gorak. "Muznun" je (isto što je i) "sehabun": oblak.

(Za "muznun" još vele da označava bijeli oblak.)

GLAVA

o piću (o pijenju vode), i (GLAVA onoga) ko je vidio (smatrao) milostinju vode, i njezino poklanjanje i njezinu oporuku dozvoljenom, razdijeljena bila ili nerazdijeljena.

A rekao je Usman: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ko kupi (ili: Ko će kupiti) bunar Rumete pa (da) bude njegova kova (kofa) u njemu kao kove muslimana (tj. pa da bude on imao jednaka prava u bunaru, na bunar kao i svaki musliman - a to znači: pa da ga uvakufi, da ga da, dadne u zakladu da se svak jednako koristi s bunarom kao i on sam)?" Pa je kupio njega Usman, bio zadovoljan Allah od njega.

(Bunar u Medini koji se zvao Rumete pripadao je jednom čovjeku iz plemena Gifar. Taj čovjek je prodavao vodu iz toga bunara. Za svaki mijeh vode uzimao je mud žita ili voća. Mud je četvrtina sa'a. Tome čovjeku je Muhamed a.s. predlagao da uvakufi taj bunar. On je rekao da bi to učinio, ali da nema nikakve druge imovine, i da od te prodaje vode izdržava porodicu. Kad je Muhamed a.s. postavio gornje pitanje, onda je Usman r.a. kupio taj bunar za trideset i pet hiljada srebrenjaka - dirhema. To je kratka napomena o tome bunaru bez nekih detalja. Taj će bunar biti spominjat još na nekim mjestima u narednom daljem tekstu pa se ovo objašnjenje treba zapamtiti.)

PRIČAO NAM JE Seid, sin Ebu Merjema, pričao nam je Ebu Gassan, rekao je: pričao mi je Ebu Hazim od Sehla, sina Sada, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Donijela se Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (napunjena) čaša pa je pio (tj. popio neki dio) iz nje, a (na strani) od njegove desnice (desne strane) je (bio) dječak, najmlađi (od) naroda (od ljudi koji su se tu nalazili), a starci su (na strani) od njegove ljevice (lijeve strane), pa je rekao: "O dječko, da li dozvaljaš (dozvoljavaš) meni da dadnem (da dam) nju (čašu) starcima?" Rekao je: "Nisam bio zato (da) pretpostavim sa mojom vrijednošću (koja mi se pruža) od tebe ijednoga (čovjeka, tj. vrijednost i prednost koju mi ti daješ ne prepuštam nikome - tvoju počast ne prepuštam nikome), o poslaniče Allaha!" Pa je dao nju (čašu) njemu.

(Sunnet - običaj Muhameda a.s. bio je da uvijek daje prednost i počast najprije licu koje se nalazi na desnoj strani. Tu njegovu počast, koja je u ovom slučaju pripala slučajno dječaku, dječak nije prepustio starcima. Ovdje je ovaj hadis naveden zbog toga da ukaže na to da se kod navodnjavanja i natapanja površina pod voćem ili usjevima mora poštovati pravo prednosti lica koje ima prednost makar to lice bilo i mlađe. To važi, uostalom, i u drugim slučajevima u životu.)

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, rekao je: pričao mi je Enes, sin Malika, bio zadovoljan Allah od njega, da je ona (tj. zgoda se i takva desila da) se pomuzla za poslanika (tj. poslaniku) Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (jedna) pokućarica ovca (tj. ovca koja zalazi u kuću), a ona je (bila) u kući Enesa, sina Malika (u času kada se muzla), i pomiješalo se njezino mlijeko sa vodom iz bunara koji je (bio) u kući Enesa. Pa se dala poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, čaša (napunjena tim mlijekom) pa je pio iz nje do (časa) kada (je) iščupao (tj. odstranio, odmaknuo) čašu od svojih usta. A na njegovoj ljevici (lijevoj strani) je Ebu Bekr, a od (tj. a na) njegovoj desnici (desnoj strani) je (jedan) Beduin. Pa je rekao Umer, a bojao se da će dati nju Beduinu:

"Podaj Ebu Bekru, o poslaniče Allaha, kod tebe (kod sebe)!" Pa je dao nju Beduinu koji je (bio) na njegovoj desnici (desnoj strani). Zatim je rekao: "Desnoga, desnoga (najprije treba ponuditi)!"

GLAVA

(onoga) ko je rekao: Zaista vlasnik vode je preči za vodu da se napoji zbog govora Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Neće se sprječavati višak vode."

(Višak je ono što pretječe preko potrebe.)

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Ebu Zinada, od Aaredža, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Neće se sprječavati višak vode zbog (toga što bi) se spriječila s njim (s tim postupkom) trava (sijeno)."

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba, od Ibnul-Musejjeba i Ebu Selemeta, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Ne sprečavajte višak vode zbog (toga da) spriječite s njim višak trave."

(Na dva načina tumače se ovi hadisi. Kažu da se tu radi o bunarskoj vodi koja je privatno vlasništvo. Ako vlasnik bunara ne dadne vode pošto je zadovoljio svoje potrebe, neće se moći zaljevati trava na zemljištu u blizini bunara pa neće biti ni trave. Ili na drugi način: ako ne dadne vode pastirima i marvi, neće moći ni trave pasti ni koristiti sa stokom u okolici vlasnika toga bunara.)

GLAVA

(onoga) ko je iskopao (kakav) bunar u svome posjedu (vlasništvu), nije bio odgovoran.

(To jest: Ko iskopa bunar u svome vlasništvu, neće biti odgovoran i neće platiti kaznu ako neko padne u taj bunar ili ako se otisne zemlja u bunaru na onoga ko je kopao bunar kao radnik i stručnjak za bunareve, bunare.)

PRIČAO JE NAMA Mahmud, izvijestio nas je Ubejdulah od Israila, od Ebu Hasina, od Ebu Saliha, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ruda (ili: Rudnik) je uzaludnost, i bunar je uzaludnost, i nijema (tj. životinja) je uzaludnost, a u zakopanom blagu je petina."

(Tj. Ko upadne u rupu rudnika, ili bunar ili ga udari životinja pa izgubi život, niko neće za njega odgovarati, uzaludna i propala je stvar tražiti novčanu odštetu za tako poginulog čovjeka makar bio rudnik, ili životinja ili bunar privatno vlasništvo. A za novac koji je zakopan u zemlju treba dati u ime zekjata petinu.)
GLAVA

prepirke (spora) o bunaru i suđenja o njemu (bunaru).

PRIČAO NAM JE Abdan od Ebu Hamzeta, od Aameša, od Šekika, od Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Ko se zakune na zakletvi (lažno da) sebi odsiječe s njom imanje (nekog) čovjeka, on na njoj (na toj zakletvi) je griješnik, sresti će Allaha (na Sudnjem danu), a On (Allah) je na njega srdit." Pa je spustio Allah, uzvišen je: "Zaista koji sebi kupuju za ugovor Allaha i njihove (svoje) zakletve malu cijenu....", odlomak (Kur'ana, ajet). Pa je došao Eš'as pa je rekao: "Šta je pričao vama Ebu Abdurahman?"

(Ebu Abdurahman je nadimak Abdullaha Mesudovoga.)

"O meni (U vezi mene) spustio (objavio) se ovaj odlomak. Bio je za mene (tj. u mene jedan) bunar u zemlji stričevića moga. Pa je rekao

meni (Muhamed a.s. kada smo došli njemu da sudi u sporu za taj bunar): "Tvoje (tj. Svoje) svjedoke (dovedi, daj)!" Rekao sam: "Nema za mene (u mene nikakvih) svjedoka." Rekao je: "Pa njegovu zakletvu (daj, tj. daj njega da se zakune za ono što on tvrdi kada ti nemaš svjedoka za svoje tvrđenje)." Rekao sam: "O poslaniče Allaha, tada će se zaklesti (zakleti on, tj. u tom slučaju on će da se zakune bez obzira da li je istina ono što on tvrdi, ili ne)." Pa je spomenuo (tj. izrekao) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, ovaj (navedeni) hadis. Pa je spustio Allah to (taj odlomak, ajet radi) potvrđenja za njega (tj. kao potvrdu Muhamedu a.s. da je istinu rekao)."

GLAVA

grijeha (onoga) ko je spriječio putnika od vode.

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Abdulvahid, sin Zijada, od Aameša, rekao je: čuo sam Ebu Saliha (da) govori: čuo sam Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Trojica (su takvi griješnici da) neće pogledati Allah k njima (sa Svojom milosti na) Sudnjem danu, i neće očistiti njih i za njih (se pripremila) bolna kazna: čovjek (što) je bio za (u) njega (koji je imao) višak vode u putu pa je spriječio njega od sina puta (tj. pa ga nije dao putniku); i čovjek (koji) se prisegao (na vjernost jednom) vođi, ne prisegne se (nije se prisegao) njemu (ni zbog čega drugoga) osim radi ovozemaljske dobiti, pa ako je dao njemu od nje, bio je zadovoljan, a ako nije dao njemu od nje, rasrdio se; i čovjek (koji) je uspostavio (iznio) svoju robu poslije popodneva pa je rekao: "Tako mi Allaha koji je (taj što) nema božanstva osim Njega zaista sam dao za nju toliko i toliko pa je potvrdio (povjerovao) njemu (neki) čovjek (neko da je to tako, a nije tako)." Zatim je pročitao (proučio): "Zaista koji kupuju za ugovor Allaha (za obavezu prema Allahu) i njihove (svoje) zakletve malu cijenu....".

GLAVA

zatvaranja rijeka (tj. pravljenja i postavljanja prepreka na rijekama radi nagomilavanja ili zaustavljanja vode da otiče dalje).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, pričao nam je Lejs, rekao je: pričao mi je Ibnu Šihab od Urveta, od Abdullaha, sina Zubejra, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je on pričao njemu da je (jedan) čovjek od Pomagača sporio (parničio) se (sa) Zubejrom kod Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, o oticanjima (strmim vodenim koritima, žljebovima) Harre (Kamenjara) koja (su bila ta što) napajaju (natapaju) s njima palme. Pa je rekao Pomagač:

"Pusti vodu (da) prolazi (da teče)." Pa nije htio (da se obazre) na njega (tj. nije htio njemu da udovolji) Zubejr. Pa su se sporila (parničila) njih dvojica kod Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, Zubejru:

"Napoj (Natopi svoje palme), o Zubejre, zatim pošalji (tj. pusti) vodu k tvome (svome) susjedu." (Zubejrove su palme bile gornje, dakle, prve na redu.) Pa se naljutio Pomagač (na takvu presudu Muhameda a.s.) pa je rekao: "Zar da (presudiš da Zubejr prvi natapa zbog toga što) je bio (zato što je) sin tvoje tetke (tj. Zar tako zato što je on tvoj tetičić, tetić, tečić)?" Pa se obojilo (tj. promijenilo, promijenilo je boju) lice poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zatim je rekao: "Napoj (Natopi), o Zubejre, zatim zadrži (zastavi, zaustavi) vodu (tako) da se vrati k zidu (ili: korijenu, temelju zida)."

(Ima više tumačenja o tome šta se misli pod izrazom "džedr", ali se sve može svesti na to da se htjelo reći: zastavi vodu tako da potpuno natopiš svoje palme, pa tek onda pusti vodu.)

Pa je rekao Zubejr: "Tako mi Allaha zaista ja svakako mislim ovaj odlomak je sišao o tome: "Pa ne, tako mi Tvoga Gospoda, neće (oni)

vjerovati do (da) učinu sudijom tebe (do da uzme za sudiju tebe) u (onome) što se razgranalo (tj. ispreplelo, što je sporno) među njima....".

GLAVA

pijenja (tj. natapanja, navodnjavanja) najgornjega prije najdonjega.

PRIČAO NAM JE Abdan, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Mamer od Zuhrije, od Urveta, rekao je:

Parničio se sa Zubejrom (jedan) čovjek od Pomagača, pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"O Zubejre, napoj, zatim pošalji!" Pa je rekao Pomagač: "Zaista on je sin tvoje tetke." Pa je rekao - na njega mir!: "Napoj, o Zubejre, (tako) da dopre voda zidu (ili: korijenu zida), zatim se sustegni (od natapanja)." Pa je rekao Zubejr: "Pa mislim (da) je ovaj odlomak sišao o tome: "Pa ne, tako mi tvoga Gospoda neće vjerovati do (da) učinu sudijom tebe u (onome) što se razgranalo (u spor) među njima....".

GLAVA

pijenja (natapanja) najgornjega do (nožnih) članaka (da voda dopre).

PRIČAO NAM JE Muhamed, izvijestio nas je Mahled, rekao je: izvijestio me Ibnu Džurejdž, rekao je: pričao mi je Ibnu Šihab od Urveta, sina Zubejra, da je on pričao njemu da se (jedan) čovjek od Pomagača parničio (sa) Zubejrom o oticanjima (strmim koritima) od Harre (što) napaja s njima palme, pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Napoj, o Zubejre - pa je zapovjedio njemu dobročinstvo (tj. da na uobičajeni način natopi, a ne u punoj mjeri) - zatim pošalji k tvome (svome) susjedu." Pa je rekao Pomagač: "Zar da (tako bude što) je bio (on) sin tvoje tetke?" Pa se obojilo (promijenilo) lice poslanika Allaha,

pomilovao ga Allah i spasio, zatim je rekao: "Napoj, zatim zadrži da se vrati voda k zidu (do zida, ili: do korijena zida)." I uvrećio je (tj. dao je punu vreću, dao je u cijelosti) njemu njegovo pravo (u natapanju da iskoristi). Pa je rekao Zubejr: "Tako mi Allaha zaista ovaj odlomak spustio se o tome: "Pa ne, tako mi tvoga Gospoda, neće vjerovati do (da) učinu sudijom tebe u (onome) što se razgranalo (u spor) među njima....". Rekao je meni (to veli za sebe Ibnu Džurejdž) Ibnu Šihab: Pa su odredili Pomagači i ljudi govor Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, "napoj, zatim zadrži da se vrati k zidu", i bilo je to do članaka (do dvaju članaka).

(To jest: ocijenili su da količina vode koja se vrati zidu, ili korijenu zida iznosi toliko da dopire do članaka nogu kada se stane uz zid, ili temelj zida.)

GLAVA

vrijednosti napajanja vode (vodom).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Sumejja, od Ebu Saliha, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Dok (tako jednom jedan) čovjek ide, pa se pojačala (tj. pojača se) nad njim žeđ, pa je sišao (u) bunar, pa je pio od njega, zatim je izašao pa kadli on (sretne se) sa psom (sretne psa koji) dahti (isplazio jezik), jede zemlju od žeđi. Pa je rekao: "Zaista je već dopro ovome (psu) kao (ono) koje dopro (što je dopro) u mene (tj. ožednio je kao i ja što sam bio žedan)." Pa je napunio svoju cipelu (obuću), zatim je uhvatio nju sa svojim ustima, zatim se popeo (iz bunara na površinu zemlje) pa je napojio (onoga) psa. Pa je zahvalio Allah njemu (tome čovjeku) i oprostio je njemu. Rekli su:

"O poslaniče Allaha, i zaista je (li) za nas (nama, tj. imamo li mi) u životinjama (za životinje) nagradu?!" Rekao je: "U (tj. Za) svaka vlažna pluća je nagrada (Božija nagrada ako se ta pluća napoje kada su ona žedna)."

("Kebidun" je jetra, a nisu pluća. Pošto "kebidun" ne znači pluća nego jetra, crna đigerica, to treba gornji tekst da ovako glasi: "U (tj. Za) svaku vlažnu jetru je nagrada (Božija nagrada ako se ta jetra napoji kada je ona, životinja žedna.").)

Slijedio je njega Hamad, sin Selemeta, i Rebi', sin Muslima, od Muhameda, sina Zijada.

PRIČAO NAM JE Ibnu Ebu Merjem, pričao nam je Nafi', sin Umera, od Ibnu Ebu Mulejketa, od Esme, kćeri Ebu Bekra, bio zadovoljan Allah od njih dvoje, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, klanjao molitvu pomračenja (pomrčanja Sunca) pa je rekao (poslije te molitve):

"Približila se meni Vatra (toliko da) sam čak rekao: "O moj Gospode, (zar) sam i ja sa njima (tj. zar i ja spadam među one koji će u paklenu vatru)?" Pa kadli (jedna) žena - mislim da je on rekao (za tu ženu u paklu ovo): - grebe (noktima, kanđama) nju (jedna) mačka. Rekao je: "Šta je stanje (stvar, smisao) ove?" Rekli su: "Zadržala (Zatvorila) je nju (toliko dugo u zatvoru da) je čak umrla gladom (od gladi, gladna)."

PRIČAO NAM JE Ismail, rekao je: pričao mi je Malik od Nafi'a, od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Kaznila se (jedna) žena u mački (zbog mačke što) je zadržala (u zatvoru) nju dok je (dok nije) umrla (od) gladi, pa je unišla u njoj (zbog) nje (u) Vatru." Rekao je: Pa je rekao - a Allah je znaniji (od svakoga) -: "Nisi ti nahranjivala nju, a ni pojila nju kada si je zadržala (u zatvoru), a nisi ti poslala nju (napolje) pa (da) je jela (pa da jede) od insekata (kukaca, buba) zemlje."

GLAVA

(onoga) ko je vidio (smatrao) da je vlasnik vrela (bunara) ili (vlasnik) mijeha (mješine za vodu) preči za svoju vodu (od drugoga).

PRIČAO NAM JE Kutejbete, pričao nam je Abdulaziz od Ebu Hazima, od Sehla, sina Sada, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Donijela se poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, čaša pa je pio, a na njegovoj desnici (doslovno: a do njegove desnice, tj. a na strani od njegove desnice) je dječak, najmlađi (od prisutnoga) naroda, a starci su (na strani) od njegove ljevice. Rekao je: "O dječko, da li dozvaljaš (dozvoljavaš) meni da dadnem starcima (čašu)?" Pa je rekao: "Nisam bio (nikad) zato (da) pretpostavim (odaberem) sa svojim dijelom od tebe ijednoga (čovjeka nad sebe), o poslaniče Allaha!" Pa je dao nju njemu.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Bešara, pričao nam je Gunder, pričao nam je Šubete od Muhameda, sina Zijada, čuo sam Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Tako mi (onoga) koji (je taj što) je moja duša u Njegovoj ruci zaista ću odbijati svakako (neke) ljude od svoga vrela (bunara na Sudnjem danu) kao što se odbija tuđinka (strankinja) od deva od vrela."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, izvijestio nas je Abdurezak, izvijestio nas je Mamer od Ejuba i Kesira, sina Kesira, povećava jedan (od) njih dvojice na (pričanje) drugoga, od Seida, sina Džubejra, rekao je: rekao je Ibnu Abas, bio zadovoljan Allah od njih dvojice: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Pomilovao Allah majku Ismaila! Da je ostavila (bunar zvani) Zemzem - ili je rekao: Da nije crpala od vode (tj. Da nije počela grabiti njegovu vodu kada se pojavila iz zemlje) - zaista bi bila (ta čatrnja, taj bunar, tj. postala bi) tekuće vrelo. I došli su (pripadnici plemena zvanog) Džurhum pa su rekli: "Da li ćeš dozvoliti da odsjednemo kod tebe?" Rekla je: "Da, a nema (nikakva) prava za vas (vama) u (ovoj) vodi." Rekli su: "Da."

(To jest: "Pristajemo da se nastanimo, naselimo kod tebe, a da nemamo prava u vodi.")

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Sufjan od Amra, od Ebu Saliha Semmana, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Tri (Trojica) su (takvi da) neće govoriti (sa) njima Allah (na) Sudnjem danu i neće gledati k njima: čovjek (koji) se kleo na robu (da) je zaista već dao za nju više od (onoga) što je dao (u stvari), a on je lažac (u tom zaklinjanju); i čovjek (koji) se kleo (tj. zakleo na sudu) na lažnoj zakletvi poslije popodneva zato (da) sebi odsiječe imanje muslimana čovjeka; i čovjek (koji) je spriječio (zabranio) višak vode, pa će reći Allah: "Danas sprječavam (zabranjujem) tebi Moju (Svoju) dobrotu kao što si spriječio višak (onoga) što nisu pravile (stvorile) tvoje dvije ruke." Rekao je Alija: pričao nam je Sufjan (više) osim (jednoga) puta od Amra, čuo je Ebu Saliha, dopire s njime (s pričanjem) Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio.

GLAVA:

Nema zabrana (branjevine, zabranjenog predjela ni za koga) osim za Allaha i za Njegovoga poslanika, pomilovao ga Allah i spasio.

(Tj. Samo Allah i Njegov poslanik mogu imati takav predjel u koji je zabranjeno svakom drugom da ulaze. To bi, drugim riječima rečeno, značilo: Samo Allah i Njegov poslanik mogu nešto da zabrane, da jedan predjel zemlje koji ne pripada nikom da učinu, učine zabranjenim za svakoga osim za Allaha i Njegova poslanika. Za Allaha i Njegova poslanika znači za opće dobro, državno dobro, dobro muslimanske države. Prije Islama bio je u Arapa običaj da prilikom dolaska nekoga plemena na mjesto koje nije naseljeno, a plemena su selila radi traženja ispaše za stoku po pustinji, neki plemić i velikaš ograniči jedan prostor i da zabrani drugima da pasu sa stokom taj prostor. Taj prostor je samo njegova stoka smjela pasti, i ničija više. Taj se prostor zvao na arapskom "himen, hima". Stoka toga plemića i velikaša mogla je ići i u drugi prostor osim toga da pase, ali u taj prostor nije stoka drugih smjela ni zaviriti. Hadis koji će se navesti dokinuo je to naglasivši da to pravo ima samo Allah i Njegov poslanik, to jest država.)

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs od Junusa, od Ibnu Šihaba, od Ubejdulaha, sina Abdullaha sina Utbeta, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je Sa'b, sin Džessameta rekao: Zaista je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Nema zabrana (branjevine, zabranjenoga predjela ni za koga drugoga) osim za Allaha i za Njegova poslanika." A rekao je (Ibnu Šihab): Doprlo je nama da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, zabranio Neki' (tj. proglasio je zabranjenim predjelom, predio mjesto Neki' u daljoj okolici Medine), a da je Umer zabranio Seref i Rebezu (mjesta u okolici Medine).

(U tim mjestima koja su Muhamed a.s. i Umer r.a. proglasili zabranjenim predjelima za druge, pasli su državni konji koji su hranjeni za borbu i stoka koja bi bila dotjerana kao zekat-milostinja iz drugih krajeva Arabije dok se ne bi ta stoka razdijelila siromašnim licima.)

GLAVA

pijenja ljudi i napajanja životinja (jahaćih, tovarnih) iz rijeka.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik, sin Enesa, od Zejda, sina Eslema, od Ebu Saliha Semmana, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Konji su za (nekog) čovjeka nagrada, a za (nekog) čovjeka zastor (pokriće za njegove potrebe), a na (nekog) čovjeka teret (grijeh). Pa što se tiče (onoga) koji je (taj što su) za njega (što su mu) nagrada, pa (to je) čovjek (koji) je svezao njih u (ime borbe za) put Allaha, pa je svezao dugo uže za njih (tj. pa je svezao, pripeo njih) u livadu ili vrt (bašču). Pa što pogode (tj. opasu, popasu) u tom svome užetu od livade (luga, pašnjaka) ili vrta (bašče), biće za njega (njemu to upisano kao) lijepa (dobra djela za koja će dobiti nagradu). I da (se desi) zaista ono (da) se prekine njihovo uže pa se obijesno zatrče (nekoj) uzvišici ili dvjema uzvišicama, biće njihovi tragovi (stope) i njihovi izmeti (balege) lijepa (djela) za njega. I da zaista oni prođu pokraj (neke) rijeke pa se napiju

od nje, a on nije htio da (ih) napoji, biće to lijepa (djela) za njega (dakle: i za to će imati nagradu na onom svijetu). Pa ona (ta vrsta konja) je za toga (čovjeka) nagrada. A čovjek (koji) je svezao njih (radi) činjenja nepotrebnim (neovisnim sebe od drugih ljudi) i (radi) čednosti (tj. radi čuvanja sebe od molenja za uslugu u prevozu i prenosu), zatim nije zaboravio dužnosti (prema) Allahu (ni) u njihovim vratovima, a ni njihovim leđima (tj. daje zekat-milostinju od vratova, glava onih konja koji mu služe kao trgovačka roba, i ne stavlja na njihova leđa teret koji ne mogu nositi), pa ona (tj. ta vrsta konja) je za toga (čovjeka) zastor (pokriće za njegove potrebe). A čovjek (koji) je svezao njih (konje radi) ponosa, i licemjerstva i smetnje (prepirke, prepreke, protučina) za pripadnike Islama, pa ona (tj. ta vrsta konja) je na toga (čovjeka) teret (grijeh). "

A pitao se (tj. upitan je) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, o magarcima pa je rekao:

"Nije se spustilo na mene o njima (nijedna) stvar (ništa) osim ovoga sakupljajućeg (sveobuhvatnoga, općega) jedinstvenog odlomka: "Pa ko učini (količinu) mjere truna (kakvog god) dobra, vidjeće ga. A ko učini (količinu) mjere truna (kakvog god) zla, vidjeće ga."

PRIČAO JE NAMA Ismail, pričao nam je Malik od Rebi'ata, sina Ebu Abdurahmana, od Jezida, slobodnjaka Munbeisa (Munbeisovoga), od Zejda, sina Halida, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Došao je (jedan) čovjek k poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je pitao njega o nađenoj (stvari koju čovjek nađe na zemlji pa je pobere, tj. uzme) pa je rekao:

"Poznaj (Upoznaj, zapamti) njezinu vreću (kesu) i njezinu svezu (kojom je zavezana vreća ili kesa), zatim upoznavaj nju godinu (dana, tj. istražuj onoga ko će poznati nju, tražeći da je opiše ne vidjevši je). Pa ako dođe njezin vlasnik (ti mu je podaj, ti mu je daj), a ako ne, pa tvoje stanje je s njom (ili: to je tvoja stvar, učini šta hoćeš, tj. pa tvoja je, tebi pripada)."

(Ovaj hadis je već jednom davno prošao, i tada je o njemu rečeno opširno. Napomenućemo samo to da je po nekim pravnicima nađenu stvar potrebno predati u državnu riznicu, a to bi se moglo reći današnjim jezikom: u ured za nađene stvari.)

Rekao je (onaj čovjek što je postavljao pitanja Muhamedu a.s.): "Pa zalutala (izgubljena jedinka od) brava (ako bude nađena od onoga ko nije njezin vlasnik)?" Rekao je (Muhamed a.s.): "Ona je za tebe, ili za tvoga brata ili za vuka (ona je tvoja, i
li tvoga brata ili vukova, vučija)." Rekao je: "Pa zalutala (od) deva?" Rekao je: "Šta je za tebe i za nju (Šta je tebi i njoj, tj. Šta ti imaš s njom, šta ti imaš do nje)? S njom je njezina mješina (za vodu, tj. ona ima rezervoar za vodu u svojoj utrobi) i njezina obuća (njezin papak, kopita), dolazi vodi i jede stabla (lišće sa stabala sve ili svo vrijeme) dok sretne (dok nađe) najzad nju njezin gospodar (tj. vlasnik)."

(To jest: ona je izdržljvija od ovce i koze da podnese žeđ i glad dok je ne nađe vlasnik, pa ne diraj je. I ovaj i predhodni hadis su navedeni ovdje s ciljem da pokažu da voda iz rijeka nije vlasništvo pojedinca i da onda vodu iz rijeka može piti svaki čovjek i njegova životinja domaća bez traženja dozvole i od koga. To isto važi i za travu i drva koja rastu u zemlji, na zemljištu koje nije ničije vlasništvo, te se zbog toga navode na ovome mjestu hadisi koji će sada doći.)

GLAVA

prodaje drva i trave (sirove ili suhe).

PRIČAO NAM JE Mualla, sin Eseda, pričao nam je Vuhejb od Hišama, od njegovoga oca, od Zubejra, sina Avvama, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Zaista da uzme jedan (od) vas užeta (konopce), pa (da) uzme breme od drva, pa (da) proda, pa otkloni Allah s njim njegovo lice (od prosjačenja) - bolje je (njemu to) od (toga) da pita (moli za milostinju) ljude, dadne se (njemu od ljudi milostinja) ili se spriječi (odbije se, tj. ili mu se ne dadne milostinja)."

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba, od Ebu Ubejda, slobodnjaka Abdurahmana, sina Avfa, da je on čuo Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista da uzme sebi drva jedan (od) vas breme na svoja leđa, bolje je njemu od (toga) da pita (moli) jednoga (čovjeka) pa (da) dadne (da) njemu, ili (da) spriječi (odbije) njega."

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Musa-a, izvijestio nas je Hišam da je Ibnu Džurejdž izvijestio njih, rekao je: izvijestio me Ibnu Šihab od Alije, sina Huseina sina Alije, od njegova oca Huseina, sina Alije, od njegova oca Alije, sina Ebu Taliba, bio zadovoljan Allah od njih, da je on rekao:

Pogodio (tj. Zadobio) sam devu sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u plijenu (ratnom na) dan Bedra. Rekao je: I darovao je meni poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (još jednu) drugu devu pa sam pokleknuo njih dvije (tj. zaustavio njih dvije davši im znak da kleknu, da legnu na zemlju jednoga) dana kod vrata (jednoga) čovjeka od Pomagača, a ja hoću da tovarim na njih dvije (trave) izhira zato (da) prodam njega (izhira - neka vrsta pirike), a sa mnom je (jedan) draguljar iz Kajnukaovića, pa (da) zatražim pomoć s njim (s tom prodajom izhira, tj. da se tako pomognem) na gozbi Fatime (za pir, svadbenu gozbu kada sam se oženio sa Fatimom r.a.). A Hamza, sin Abdulmuttaliba pije u toj kući, s njim je (jedna) pjevačica pa je rekla (ta pjevačica):

"Zar ne! O Hamza, za debele deve (ćeš skočiti)!"

(tj. Pazi, o Hamza, debelim devama se digni! Ili: Pazi, o Hamza, debelih deva! Ili: Zar ne! O Hamza, k debelim devama (ćeš se dignuti)!")

Pa je skočio k njima dvjema Hamza s sabljom (mačem) pa je odsjekao grbe njih dviju i rasporio je slabine njih dviju, zatim je uzeo od jetri njih dviju (od crnih džigerica njih dviju deva). Rekao sam Ibnu

Šihabu: I od grbe (je uzeo nešto, neki dio, a nije, valjda, odsjekao čitavu grbu svakoj). Rekao je: Već je odsjekao grbe njih dviju pa je odnio njih (doslovno: pa je otišao s njima). Rekao je Ibnu Šihab: Rekao je Alija, bio zadovoljan Allah od njega (s njim): Pa sam pogledao (gledao, posmatrao) k mjestu gledanja (tj. u izgled, prizor koji) je užasnuo mene. Pa sam došao vjerovijesniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a kod njega je Zejd, sin Hariseta pa sam izvijestio njega (tu) vijest. Pa je izašao, a sa njim je Zejd. Pa sam otišao sa njim, pa je unišao na Hamzu (Hamzi) pa se razgnjevio na njega. Pa je podigao Hamza svoj pogled i rekao je: "Da li ste vi (išta drugo) osim robovi za moje očeve?" Pa se vratio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, ide natraške (idući natraške) dok je (dok nije) izašao od njih. A to je (bilo) prije zabranjivanja vina (da se pije).

GLAVA

lena (zemljišnih posjeda koji su odsječeni, odbodeni, tj. dodjeljeni pojedincima od vrhovnoga rukovodioca na korištenje prihoda, ili u trajno vlasništvo).

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Hammad od Jahja-a, sina Seida, rekao je: čuo sam Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Htio je Vjerovijesik, pomilovao ga Allah i spasio, da dadne (da da) leno (Pomagačima u jednom dijelu zemljišta) od Bahrejna, pa su rekli Pomagači: "Dok dadneš (Dok daš) leno za našu braću od Iseljenika kao (onaj iznos) koji daješ (kao) leno za nas." Rekao je:

"Vidjećete poslije mene sebičnost (pretpostavljanje drugih vama, davanje prednosti drugim nad vama), pa strpite se, dok sretnete mene (dok ne sretnete mene na mome bunaru na Sudnjem danu)."

GLAVA

pisanja lena.

A rekao je Lejs od Jahja-a, sina Seida, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega: Pozvao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, Pomagače zato (da) dadne leno (zemljišni posjed) njima u Bahrejnu, pa su rekli: "Ako učiniš, pa napiši za našu braću (tj. našoj braći) od Kurejševića za slično njemu (tome lenu)!" Pa nije bilo to (tj. sličnoga zemljišta onom u Bahrejnu koje bi se dalo kao leno Iseljenicima-muhadžirima - nije bilo toga) kod Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Vidjećete poslije mene sebičnost, pa strpite se dok sretnete mene."

GLAVA

muženja (muže) deva na vodi.

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Munzira, pričao nam je Muhamed, sin Fulejha, rekao je: pričao mi je moj otac od Hilala, sina Alije, od Abdurahmana, sina Ebu Amreta, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Od (obaveznog običajnog) prava deva je (to) da se muzu (muze) na vodi (tj. na mjestu blizu vode, kod vode)."

(Veli se da je to zbog toga što na vodu dolaze svi ljudi, pa i siromašni koji nemaju deva ni marve, te im treba dati jedan dio pomuženoga mlijeka od deva da se i oni - siromasi napiju mlijeka.)

GLAVA

čovjeka (koji je taj što) biva za njega prolaz (tj. pravo prolaženja), ili dio (od vode, napoj, dio u vodi) u zidu (tj. u nekom vrtu ograđenom zidom) ili palmama.

Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ko je prodao (tj. Ko proda kakve) palme poslije (što) su se oprašile (cvijetnim prahom, tj. pošto su se oplodili muškim peludom ženski cvjetovi palmi), pa plod njihov je za prodavača (tj. plod palmi datule-hurme koje se skinu te godine sa stabala pripadaju onome ko je prodao, a ne onome ko je kupio), pa za prodavača je (tj. prodavač ima pravo na) prolaz i napajanje (natapanje) dok podigne (tj. obere plodove te godine). A takođe je (u istom položaju i pravu) gospodar pozajmljene palme."

(O riječi "arijjetun-pozajmljena palma bilo je već objašnjenja koja se neće ovdje ponavljati.)

Izvijestio nas je Abdullah, sin Jusufa, pričao nam je Lejs, pričao mi je Ibnu Šihab, od Salima, sina Abdullaha, od njegova oca (Umerova Abdullaha), bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: čuo sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Ko kupi palme poslije (što je prošlo vrijeme) da se opraše (tj. pošto su se već oprašile), pa njihov plod je za prodavača, osim da sebi uslovi kupac (i plod odmah od te godine). A ko kupi roba, a za njega (tj. a u njega, u tog roba) je imanje, pa njegovo imanje je za (onoga, tj. pripada onome) koji je prodao njega (roba), osim da sebi uslovi kupac (da njemu pripadne i imanje toga roba)." A od Malika, od Nafi'a, od Ibnu Umera o robu (se prenosi sličan hadis).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Jusufa, pričao nam je Sufjan od Jahja-a, sina Seida, od Nafi'a, od Ibnu Umera, od Zejda, sina Sabita, bio zadovoljan Allah od njih, rekao je:

Dopustio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, da se prodaju pozajmljene palme za njihovu procjenu (u) datulama (ili: sa njihovim procjenjivanjem otprilike dok su sirove na granama koliko ih ima u suhim datulama, tj. kada se osuše).

(Dozvoljeno je, dakle, prodati sirov plod na granama hurmi kada se tako procijeni koliko ga ima, i koliko ga može biti kada se osuši. Temrun su osušene datule, hurme. Tako prodati plod palmi je dozvoljeno kada su u pitanju pozajmljene palme. Pozajmljena palma je ona palma koju je

imućan čovjek dao na korišćenje samo za jednu godinu njezinog ploda siromašnom čovjeku koji nema svojih palmi pa neka i on okuša datula. Dao ju je da se posluži njom, dao ju je unaruč kao što dadne nekome pero da napiše pismo jer se u onoga njegovo pokvarilo ili je nestalo. Onaj čim napiše pismo, vrati pero. Samo palma je usađena u zemlji i ne može se predavati iz ruke u ruku kao pero. Zbog toga vlasnik treba da dozvoli i prolaz preko svoga zemljišta do palme koju je posudio drugome licu. Međutim, kako kod prolaženja preko tuđeg zemljišta nije ugodna ni za jednu stranu često puta, i kako siromašan čovjek često teško dočeka da sazrije plod na palmama - Muhamed a.s. je dozvolio da siromah proda za gotove suhe datule sirove datule na granama palmi procijenivši otprilike koliko od onih sirovih hurmi, datula na stablu može biti suhih datula pošto se osuše. Više se u daljem tekstu neće objašnjavati o pozajmljenim palmama koje se arapski zovu arijjetun množina (plural) araja.)

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Ibnu Ujejnete od Ibnu Džurejdža, od Ata'a, čuo je Džabira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice:

Zabranio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, napoličarenje (zemlje gdje sjeme daje ko obrađuje zemlju), i njivarenje (tj. prodaju žita na njivi u klasu), i međusobnu trzavicu (prodaju odbijanja, a to je prodaja voća na stablu za gotovo voće), i prodaju ploda (na stablu) do (da) se pokaže njegova dobrota (tj. sazrijevanje), i da se ne prodaje (drukčije) osim za zlatnik i srebrenjak (tj. za novac), osim pozajmljenih palmi (čiji se plod na stablu može prodati za gotov plod).

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Kazeata, izvijestio nas je Malik od Davuda, sina Husajna, od Ebu Sufjana, slobodnjaka Ebu Ahmeda (Ebu Ahmedovoga), od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Dopustio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, u prodaji pozajmljenih palmi sa (tj. zbog) njihove procjene otprilike (za gotovu količinu) od datula u (onome) što je ispod pet veskova, ili u pet

veskova. Sumnjao je Davud u tome (tj. o tome da li je rečeno pet veskova, ili je rečeno ispod, manje od pet veskova).

(Vesk ili visk je mjera koja iznosi šezdeset sa'ova. Sa' je 3,34 kg. Po ovome hadisu i pozajmljene palme koje na stablima imaju sirovih datula više od pet veskova, ili tačno pet veskova, ne mogu se prodati, odnosno ne može se njihov sirovi plod prodavati za gotove datule. To je dozvoljeno samo u slučaju kada na palmi ima manje od pet veskova datula, odnosno toliko sirovih datula koje bi suhe iznosile manje od pet veskova. Sirovi plod ovakvih pozajmljenih palmi je dozvoljeno prodati na stablu za suhe gotove datule.)

PRIČAO NAM JE Zekerija, sin Jahja-a, izvijestio nas je Ebu Usamete, rekao je: izvijestio me Velid, sin Kesira, rekao je: izvijestio me Bušejr, sin Jesara, slobodnjak Harisetovića da su Rafi', sin Hadidža, i Sehl, sin Ebu Hasmeta, pričala njih dva njemu da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zabranio međusobnu trzavicu (prodaju odbijanja, guranja koljenima, tj.) prodaju ploda (na stablu palmi) za datule, osim vlasnika (tj. imalaca, držalaca) pozajmljenih palmi, pa zaista on je dozvolio njima.

Rekao je Ebu Abdullah: A rekao je Ibnu Ishak: pričao mi je Bušejr slično njemu (tj. slično hadisu koji je pričao Velid od Bušejra).

(S ovim se završava knjiga napajanja, u stvari, knjiga o napoličarenju u voćarstvu, voćarenju.)

U IME ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA

KNJIGA NASILJA

(nepravdi, nepravednosti, nepravičnosti, bezakonja, nezakonitih, nepravilnih i neumjesnih postupaka)

O nasiljima, i otimanju (svjesno oduzimanje silom, protupravno prisvajanje tuđe imovine i tuđih prava) i govoru Allaha, uzvišen je: "I nikako ne misli Allaha zanemariocem od (onoga, tj. ne računaj da je Allah zanemario ono) što rade nasilnici, odgađa ih samo za dan (takav da) će se ukočiti u njemu pogledi (očiju). Uperenih (Prikovanih) pogleda (oni bivši) uzdignutih svojih glava...." - el-mukniu i el-mukmihu je jedno (tj. obje riječi imaju isto značenje: podignute glave sa oborenim očima), a rekao je Mudžahid: muhtiine je (isto što i) mudiminnezari podržavajući pogled (oni na jednome mjestu trajno), a veli se (da "muhtiine" znači isto što i) "musriine" žureći (oni onamo otkuda dolazi poziv) - ".... ne vraća se k njima njihovo oko, a njihova srca su zrak." Misli (na to da su ona, srca) šuplja, nema pameti za (tj. u) njih. "I opominji ljude (o Muhamede, opominji ih da se sjećaju i misle na) dan (kada) će doći njima kazna, pa će govoriti (oni) koji su činili nasilje: "Naš Gospode, odgodi nam (kaznu) do (jednoga) blizoga roka, (da) se odazovemo (tj. odazvaćemo se) Tvome pozivu i (da) slijedimo poslanike; a zar se niste bili zaklinjali otprije (da) nema za vas od prelaska (tj. od propasti nikakve mogućnosti - da nećete nestati, da nećete propasti). I stanovali ste u stanovima (onih) koji su činili nasilje njihovim (tj. svojim) dušama (tj. sami sebi), i jasno je bilo vama kako smo učinili sa njima, i udarali smo (tj. donosili smo) vam primjere. I već su spletkarili njihove (svoje) spletke, a kod Allaha su njihove spletke (varke), i zaista bile su njihove spletke (takve da bi) da pređu od njega (od tog spletkarenja, od tih spletaka) brda (planine sa svoga mjesta, tj. mogle su planine da propadnu od tih spletaka). Pa ne misli nikako Allaha činitelja suprotno svome obećanju (koje je dao) svojim poslanicima, zaista Allah je moćan osvetnik."

(Riječ "ve in kane mekruhum li tezule minhul-džibalu", mogu se još i ovako prevesti: "....i (ili: a) nije bilo njihovo spletkarenje (takvo da bi) zbog (da) pređu (prestanu, nestanu) od njega brda (planine)." Ima još načina na koje se mogu prevesti i protumačiti ove riječi, ali se na jedan od ova dva, uglavnom, svi drugi načini svode.)

GLAVA

odmazde nasilja (na sudnjem danu).

PRIČAO NAM JE Ishak, sin Ibrahima, izvijestio nas je Muaz, sin Hišama, pričao mi je moj otac od Katadeta, od Ebulmutevekila Nadžije, od Ebu Seida Hudrije, bio zadovoljan Allah od njega, od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Kada se spase vjernici od Vatre, zadržaće se u (tj. na jednome) mostu između raja i Vatre (tj. koji se nalazi između raja i pakla) pa će međusobno izvršiti odmazdu (tj. naknadu, naravnanje, naplatu za) nasilja (koja) su bila među njima u ovozemlju (u ovozemnom životu). Te kada su se očistili (tj. kada se očiste) i sredili se (tj. i kada se srede, naravnaju, izravnaju), dozvoliće se njima za ulaženje (u) raj. Pa tako mi (Onoga) koji (je taj što) je duša Muhameda, pomilovao ga Allah i spasio, u Njegovoj ruci zaista jedan (od) njih u svoj stan u raju je upućeniji (nego) za svoje boravište (što) je bilo u ovozemlju (u ovozemnom životu njegovo)."

A rekao je Junus, sin Muhameda: Pričao nam je Šejban od Katadeta, pričao nam je Ebulmutevekil.

(Kaže se da je Buharija htio sa ovim lancem-senedom da pokaže da je Katadete čuo od Ebulmutevekila prednji hadis. Sigurnije je kada se kaže u senedu "pričao nam je", nego kada se kaže "od" - "od".)

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: ".... zar ne! Prokletstvo Allaha na silnike (na one koji čine nasilja)."

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Hemam, rekao je: izvijestio me Katadete od Safvana, sina Muhriza, Mazinije, rekao je:

Dok ja idem sa Ibnu Umerom, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, uzimač (sam) za njegovu ruku (tj. uzevši ga za ruku) kadli se pojavi (pristupi jedan) čovjek pa je rekao (pa reče):

"Kako si čuo poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da priča) o sašaptavanju (na sudnjem danu između Milostivoga Boga i roba, sluge Božijega)?" Pa je rekao: "Čuo sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Zaista Allah će se približiti vjerniku, pa će staviti na njega svoj zaklon (zaštitu) i zastrće ga pa će reći:

"Da li poznaješ (znaš ti svoj) grijeh taj, da li poznaješ grijeh taj?" Pa će reći: "Da, o moj Gospode." Te kada je ustalio njega (tj. ustanovio njemu priznanje) za njegove grijehe i vidio (smatrao vjernik) u svojoj duši da je on propao, rekao je (tj. reći će Milostivi Bog): "Pokrio sam njih na tebi (tebi) u zemaljskom životu, i Ja opraštam njih tebi danas." Pa će se dati knjiga njegovih dobrih djela (njemu, tj. vjerniku). A što se tiče nevjernika i dvoličnjaka, pa reći će svjedoci: "Ovi su (oni) koji su lagali na svoga Gospoda. Zar ne! Prokletstvo na nasilnike!"

GLAVA:

Neće činiti nasilja musliman muslimanu i neće predati njega (neprijatelju ikakvoj opasnosti).

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba da je Salim izvijestio njega da je Abdullah, sin Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, izvijestio njega da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Musliman je brat muslimanu. Neće učiniti nasilje njemu i neće predati njega. A ko je bio (tj. Ko bude) u nuždi svoga brata, biće Allah u njegovoj nuždi."

(Ko se pobrine da pribavi neku nužnu stvar svome bratu, Allah će njemu pribaviti, dati neku stvar koja je njemu potrebna i nužna.)

"A ko rastupi (tj. otjera) od muslimana tugu (brigu), rastupiće Allah od njega (jednu) tugu od tuga sudnjega dana. A ko pokrije muslimana (tj. njegovu manu, sramotu), pokriće njega Allah sudnjega dana (na sudnjem danu)."

GLAVA:

Pomozi tvoga (svoga) brata čineći (on) nasilje ili čineći se nasilje (njemu, tj. pomozi ga i kada on čini nasilje drugome i kada njemu čini nasilje drugi neko).

PRIČAO NAM JE Usman, sin Ebu Šejbeta, pričao nam je Hušejm, izvijestio nas je Ubejdulah, sin Ebu Bekra sina Enesa, i Humejd Tavil, čuo je Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Pomozi tvoga (svoga) brata čineći nasilje (on) ili čineći se nasilje (njemu)."

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Mutemir od Humejda, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Pomozi svoga brata čineći nasilje (on) ili čineći se nasilje (njemu)." Rekli su: "O poslaniče Allaha, ovaj (što) pomognemo njega čineći se nasilje (njemu - razumljiva je stvar, to je jasno), pa kako ćemo (ili: a kako ćemo) pomagati njega čineći nasilje (on drugome licu)?" Rekao je: "Uzećeš iznad njegove dvije ruke (tj. uhvatićeš mu ruke da ga spriječiš da ne čini nasilja)."

(Velika je pomoć čovjeku, pomoći mu da odustane od grijeha.)

GLAVA

pomaganja (onome) kome se učinilo nasilje.

PRIČAO NAM JE Seid, sin Rebia, pričao nam je Šubete od Ešasa, sina Sulejma, rekao je: čuo sam Muavijeta, sina Suvejda, rekao je: čuo sam Bera-a, sina Aziba, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Zapovjedio je nama Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, za sedam, a zabranio je nama sedam (postupaka). Pa je spomenuo

posjećivanje bolesnoga, i slijeđenje dženaza (tj. hod za posmrtnom povorkom), i (molbom-dovom Uzvišenom Bogu) nazdravljanje kihaču (kada kiše), i vratiti (vraćanje, tj. otpozdravljanje na) pozdrav, i pomaganje (onoga) kome je učinjeno nasilje, i odazivanje pozivaču (na gozbu) i obistinjenje zaklinjača (tj. sprovođenje u djelo zakletve - a to znači da izvrši ono na što se zaklinjač zakleo da će ga da izvrši i učini).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Ala-a, pričao nam je Ebu Usamete od Burejda, od Ebu Burdeta, od Ebu Musa-a, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Vjernik je vjerniku kao građevina, veže neki (dio) nje neki (drugi dio, tj. povezuje i drži vjernik vjernika kao što u jednoj građevini neki njezini dijelovi vežu, drže, podupiru neke njezine dijelove)." I pomiješao je između svojih prsta (doslovno: spleo je mrežu među svojim prstima, od svojih prsta - a to će reći: uvukao je jedne između drugih svoje prste od ruku da bi pokazao kako vjernici treba da budu međusobno povezani i da pomažu jedni druge, a ne da nasilje čine jedni drugima).

GLAVA

pomaganja sebi (u odbrani) od nasilnika zbog Njegova govora, veličajno je Njegovo spominjanje: "Ne voli Allah glasnozvučnosti za zlo od govora (tj. ne voli govor kojim se razglašava zlo) osim kome se učinilo nasilje (pa mora sudu da rekne, otkrije, tuži nasilnika), a Allah je slušalac i znalac (Allah čuje i zna sve šta se čini).", "I koji kada je pogodili njih nasilje, oni se pomažu."

Rekao je Ibrahim (Nahija o tumačenju ta dva ajeta ovo): Mrzaše (Mrzili su prvi muslimani) da se ponižavaju, pa kada su mogli, opraštali su.
(To znači: odbijali su od sebe, pomagali su sebi u odbrani protiv nasilja prvi muslimani makar to nasilje dolazilo i od samih muslimana, jer nisu željeli da se učinu i prikažu poniženima, pa da se na njih osmione i usude i pokvarenjaci. To je razlog da jedni drugima nisu opraštali nasilja uvijek. Kad se to moglo učiniti, praštali su.)

GLAVA

opraštanja (onoga) kome je učinjeno nasilje zbog Njegova govora, uzvišen je: "Ako pokažete dobro (djelo), ili sakrijete njega (tajno ga učinite) ili oprostite zlo (koje vam je neko učinio), pa zaista Allah je veliki opraštač moćan (bivši da kazni odmah za svaku grešku)."

(To znači: ako oprostite nekome, Allah taj postupak opraštanja voli jer i On mnogo oprašta, a moćan je da kazni.)

"I kazna zlog djela je zlo djelo jednako njemu, pa ko oprosti (tj. neće da izvrši odmazde zla za zlo) i izmiri (se), pa njegova nagrada je na Allaha, zaista On ne voli nasilnike. A ko se pomogne (odmazdom) poslije nasilja njemu (učinjenoga), pa ti (su takvi da) nema na njih od puta (tj. nema nikakvoga puta da se kore što traže odmazdu). Put je samo na (one, protiv onih) koji čine nasilje ljudima i odmeću se u zemlji (ili: čine nepravdu i tiraniju na zemlji) bez prava (bez povoda i razloga), ti (su takvi da) je za njih bolna kazna (tj. imaće bolnu kaznu). A zaista ko se strpio i oprostio, zaista to je svakako od odlučnosti poslova. I vidjećeš nasilnike, pošto su vidjeli kaznu (pred očima), (da) govore: "Da li k vraćanju (u zemaljski život) je (moguće išta) od puta (tj. ima li ikakav put i način da se vratimo u zemaljski život pa da ne činimo nasilja)?"."

GLAVA:

Nasilje su tame (tmine na) sudnjem danu.

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Junusa, pričao nam je Abdulaziz Madžišun, izvijestio nas je Abdullah, sin Dinara, od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Nasilje su tame (tmine, pomrčine na) sudnjem danu."

GLAVA

čuvanja (sebe) i opreznosti od kletve (lica) kome je učinjeno nasilje.

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Musa-a, pričao nam je Veki', pričao nam je Zekerija, sin Ishaka, Mekija, od Jahja-a, sina Abdullaha sina Sajfija, od Ebu Mabeda, slobodnjaka Ibnu Abasa(-sova), od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, poslao Muaza k Jemenu (u Jemen) pa je rekao:

"Čuvaj se kletve (onoga) kome je nasilje učinjeno, pa (jer) zaista ona (je takva da) nije između nje i između Allaha zastor (nikakav, tj. nema između nje i Allaha nikakve prepreke, Allah je prima neposredno)."

GLAVA

(onoga) ko (je u takvom položaju da) je bila za njega nepravda kod čovjeka (tj. da je učinio čovjeku neku nepravdu, nasilje) pa se oslobađa nje njemu (tj. pa traži od njega da mu halali - oprosti, pokloni tu nepravdu), da li će objasniti svoju nepravdu (njemu ako on ne zna o kakvoj se nepravdi radi)?

(O tome se učenjaci ne slažu. Jedni kažu da treba da objasni da mu traži oprost za tu i tu nepravdu koju mu je nanio; a drugi kažu da neće objašnjavati o kakvoj se nepravdi radi, nego će samo reći da mu traži oprost za jednu nepravdu koju mu je nanio bez opisa nepravde, ili će reći uopćeno: "oprosti mi sve što sam ti učinio nepravedno i štetno.")

PRIČAO NAM JE Adem, sin Ebu Ijasa, pričao nam je Ibnu Ebu Zib, pričao nam je Seid Makburija od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ko (bude u takvoj prilici da) je bila za (tj. u, kod) njega nepravda za jednoga (tj. jednome čovjeku nanesena, pa bilo da se radi) od

njegove časti (o časti) ili stvar (neka materijalna, imovinska), pa neka se oslobodi njega od njega (tj. neka se obrati za tu nepravdu njemu da mu je oprosti i pokloni) danas (tj. sada) prije (nego) da (čeka sudnjega dana kada) neće biti zlatnik ni srebrenjak (tj. kada neće biti novaca da s njima plati štete, uvrede i nepravde). Ako je bilo za (u) njega (kakvo) dobro djelo, uzeće se od njega za količinu (prema količini) njegove nepravde; a ako nije bilo za (u) njega dobrih (doslovno: lijepih) djela, uzeće se od loših djela njegova druga pa će se (to) natovariti na njega." Rekao je Ebu Abdullah: Rekao je Ismail, sin Ebu Uvejsa: Nazvao (Imenovao) se Makburija (tako-imenom Makburija) samo zato (što) je zaista on bio odsijedao (u) kraju grobova (tj. jer je stanovao, boravio na onoj strani Medine gdje su grobovi). Rekao je Ebu Abdullah: A Seid Makburija, on je slobodnjak Lejsovića, a on je Seid, sin Ebu Seida, a ime Ebu Seida je Kejsan.

GLAVA:

Kada je oslobodio (riješio) njega od njegova nasilja, pa nema vraćanja u njega (na njega).

(To znači: Ako je jedan čovjek oprostio drugome čovjeku neko nasilje, nepravdu koja mu je učinjena, nema više pravo da traži odštetu, odmazdu, naplatu - nema više pravo da se vraća na to pitanje, da povlači, iznosi to pitanje nanovo, čak i u slučaju kada nije bio upoznat o nasilju i nepravdi za koju se tražio oprost od njega. Kao što je već rečeno, neki učenjaci smatraju da se ne mora objasniti za kakvo nasilje i nepravdu se traži halal - razrješenje, oslobođenje, oprost. Oni kažu, između ostaloga, da ponekad objašnjavanje i upoznavanje sa nepravdom može dovesti do mučne i vrlo teške situacije i neprilike koja nije postojala dok za nasilje i nepravdu nije još znao onaj kome je učinjeno to nasilje i nepravda.)

PRIČAO NAM JE Muhamed, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Hišam, sin Urveta, od svoga oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje:

"I ako (jedna) žena boji se od njezinoga (od svoga) muža napuštanja (ili: grubosti, ili: uskraćenja prava) ili okrećanja (od nje, tj.

razvoda)....", rekla je (Aiša r.a. da to znači): Čovjek je (u takvoj prilici da) biva kod njega žena (njegova), nije tražilac množine (dugovanja) od nje (tj. ne želi da s njom mnogo živi zbog njezine starosti, ili njezine ružne naravi ili sličnoga razloga), hoće da rastavi nju (da se razvede s njom, da se rastavi od nje), pa rekne (ona): "Činim ti (ili: Učiniću ti) od (zbog) moga stanja u dozvoljenosti (a to znači: Da ostanem u mome, svome stanju - a to će reći: ne razvodi se sa mnom - a ja ti činim dozvoljenim da ne ispunjavaš bračnih obaveza prema meni na koja imam pravo, djelimično ili u cijelosti)." Pa je sišao ovaj ajet (odlomak) o tome.

GLAVA:

Kada je dozvolio njemu (tj. Kada je jedan čovjek dozvolio drugome čovjeku da potpuno naplati svoje pravo) ili je oslobodio (oprostio svoje pravo) njemu, a nije objasnio koliko je ono (koliko ono iznosi - to je dozvoljeno tako činiti).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Ebu Hazima, sina Dinara, od Sehla, sina Sada, Saidije, bio zadovoljan Allah od njega, da se poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, donijelo piće pa je pio od njega (pa ga je pio), a na njegovoj desnici (desnoj strani) je dječak, a na njegovoj ljevici (lijevoj strani) su starci, pa je rekao dječaku:

"Da li dozvaljaš (dozvoljavaš) meni da dadnem (da dam) ovima?" Pa je rekao dječak: "Ne, tako mi Allaha, o poslaniče Allaha! Neću odabrati (nad sebe) sa svojim dijelom od tebe nijednoga (čovjeka)." Rekao je: Pa je dao (stavio) njega (piće) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u njegovu ruku (ruku dječaka).

GLAVA

grijeha (onoga) ko je nasilje učinio (oduzimanjem neke) stvari (tj. nekoga dijela, nešto) od zemlje.

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, rekao je: pričao mi je Talhate, sin Abdullaha, da je Abdurahman, sin

Amra sina Sehla, izvijestio njega da je Seid, sin Zejda, bio zadovoljan Allah od njega, rekao: čuo sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Ko nasilje učini (nasilno oduzme) od zemlje (neku) stvar (nešto, nešto od zemlje), ođerdaniće se njemu (to) od (sa) sedam zemalja (tj. taj oteti dio zemlje će se iskopati u dubinu sedam slojeva, pa će mu se staviti na vrat kao đerdan, ogrlica, ograda da je nosi tako tešku kao kaznu)."

PRIČAO NAM JE Ebu Mamer, pričao nam je Abdul-Varis, pričao nam je Husejn od Jahja-a, sina Ebu Kesira, rekao je: pričao mi je Muhamed, sin Ibrahima da je Ebu Selemete pričao njemu da je ono bila između njega i između (nekih) ljudi prepirka (svađa za neku zemlju) pa je spomenuo (ispričao je to Ebu Selemete) Aiši, bio zadovoljan Allah od nje, pa je rekla njemu:

"O Ebu Selemete, odstrani se (kloni se) zemlje, pa (jer) zaista je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao: "Ko nasilje učini (nasilno oduzme) količinu pedlja (koliko pedalj) od zemlje, ođerdaniće se njemu (to) od sedam zemalja."

PRIČAO NAM JE Muslim, sin Ibrahima, pričao nam je Abdullah, sin Mubareka, pričao nam je Musa, sin Ukbeta, od Salima, od njegova oca, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ko uzme od zemlje (neku) stvar (nešto) bez svoga prava (na to, tj. bespravno), propašće se s njim (na) sudnjem danu k (u) sedam zemalja (tj. potonuće se sa otimačem zemlje - daće se da on potone, iščezne, propadne u zemlju kroz sedam zemalja, zemaljskih slojeva)." Rekao je Firebrija: Rekao je Ebu Džafer, sin Ebu Hatima, rekao je Ebu Abdullah: Ovaj hadis nije (ne nalazi se) u Horasanu u knjizi Ibnul-Mubareka. Diktirao je (Izrekao je, iskazao je da zapišu) njega (ovaj hadis) na njih (tj. njima) u Basri.

(Ima raznih tumačenja u vezi hadisa koji su navedeni, naročito na razlike u riječima "ođerdaniće se njemu" i "propašće se s njim u zemlju". Ta tumačenja se neće ovdje navoditi.)

GLAVA:

Kada je dozvolio (jedan) čovjek drugome (neku) stvar, dozvoljeno je (to - tj. valjan je taj postupak).

PRIČAO NAM JE Hafs, sin Umera, pričao nam je Šubete od Džebeleta:

Bili smo u Medini u (među) nekim stanovnicima Iraka, pa je pogodila nas godina (gladna godina) pa je bio Ibnu Zubejr (običaja da) daje nama datula. Pa je bio Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (običaja da) prolazi pokraj nas pa (da) govori: "Zaista je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zabranio udruživanje (dviju datula u jednom zalogaju, tj. da po dvije datule zajedno stavlja u usta), osim da zatraži dozvolu čovjek od vas (od) svoga brata (da mu dozvoli da stavlja po dvije datule zajedno u usta)."

(Veli se da se to odnosi kada čovjek jede kod drugoga, a ne kod svoje kuće, u zajednici sa drugim ljudima za istom sofrom, za jednim stolom a u hrani vlada oskudica.)

PRIČAO NAM JE Ebu Numan, pričao nam je Ebu Avanete od Aameša, od Ebu Vaila, od Ebu Mesuda da je (jedan) čovjek od Pomagača (što) se govori njemu Ebu Šuajb (tj. čovjek od Pomagača kojem su govorili, kojem je bilo ime Ebu Šuajb - taj čovjek) bio je za (u) njega dječak mesar (prodavač mesa). Pa je rekao njemu Ebu Šuajb:

"Napravi meni hranu petorice (jelo za petoricu) možda ja pozovem Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, petoga (od) petorice (tj. njega i još četiri čovjeka)." A vidio je u licu (na licu) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, glad pa je pozvao njega (pa ga je pozvao). Pa je slijedio njih (tj. pošao za njima jedan) čovjek (koji) se nije pozvao, pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Zaista ovaj je

već slijedio nas (tj. već je pošao za nama). Da li dozvaljaš (dozvoljavaš) njemu?" Rekao je: "Da."

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "..... a on je najžešći (od svih) protivnika (prepirača, kavgadžija - ili: a on je najžešćega prepiranja, parničenja)."

PRIČAO NAM JE Ebu Asim od Ibnu Džurejdža, od Ibnu Ebu Mulejketa, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Zaista najmrži (od) ljudi k Allahu je najžešći (najnepomirljiviji) svadljivac (svađalica čovjek)."

GLAVA

grijeha (onoga) ko se prepirao u neistini (tj. ko se prepire za laž, lažnu stvar), a on zna njega (to prepiranje da je za laž, da je to laž, tj. svjesno zastupa laž).

PRIČAO NAM JE Abdulaziz, sin Abdullaha, rekao je: pričao mi je Ibrahim, sin Sada, od Saliha, od Ibnu Šihaba, rekao je: izvijestio me Urvete, sin Zubejra, da je Zejneba, kći Umu Seleme, izvijestila njega da je njezina majka Umu Selema, bio zadovoljan Allah od nje, supruga Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, izvijestila nju od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, da je on čuo (neku) svađu (prepirku) za (na) vratima svoje sobe, pa je izašao k njima pa je rekao:

"Ja sam samo čovjek, i zaista ono dođu meni protivnici (parničari), pa možda neki (od) vas da bude (tj. da je) rječitiji od nekog, pa (da) računam da je on bio istinit, pa dosudim njemu to (što on tvrdi). Pa ko (bude u takvoj prilici da) sam dosudio njemu (zbog njegove rječitosti) pravo (jednoga) muslimana, pa ona (ta moja odluka, presuda) je samo komad od Vatre, pa neka uzme nju, ili pa neka ostavi nju."

GLAVA:

Kada se parničio (s nekim), griješio je.

PRIČAO NAM JE Bišr, sin Halida, izvijestio nas je Muhamed od Šubeta, od Sulejmana, od Abdullaha, sina Murreta, od Mesruka, od Abdullaha, sina Amra, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Četiri (osebine, osobine postoje) ko (je takav da) su bile (da budu one) u njega, bio je (tj. on je) dvoličnjak (licemjerac), ili je bila u njega (jedna) osebine (osobina, svojstvo) od četiri, bila je (tj. biva, postoji) u njega (jedna) osebina (osobina, svojstvo) od dvoličnjaštva do (tj. osim da) ostavi nju:

Kada je govorio (pričao), lagao je (tj. kada priča nešto, laže), i kada obeća, učini protivno (drukčije nego je obećao), i kada sklopi ugovor, iznevjeri (prekrši ga), i kada se parničio, griješio je (tj. i kada se parniči, griješi - laže da bi dobio parnicu)."

GLAVA

odmazde (onoga) kome se učinilo nasilje kada je našao imovinu svoga nasilnika (imovinu onoga koji mu je nasilje učinio).

(O ovome se pitanju ne slažu ni mezhebi - pravne škole, ni učenjaci jednoga istoga mezheba.)

A rekao je Ibnu Sirin: Učiniće odmazdu njemu (tj. naplatiće se iz njegova imanja), i pročitao je: "I ako ste se kažnjavali (tj. ako se kažnjavate međusobno), pa kažnjavajte se sa istim (načinom) što ste se kaznili (što ste bili kažnjeni) s njime...".

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, rekao je: pričao mi je Urvete da je Aiša, bio zadovoljan Allah od nje, rekla:

Došla je Hinda, kći Utbeta sina Rebiata, pa je rekla:

"O poslaniče Allaha, zaista Ebu Sufjan je vrlo škrt čovjek, pa je li na mene (je li meni) poteškoća (tj. grijeh) da nahranim od (onoga) koje je za njega (tj. od imovine koja je njegova - da nahranim) našu obitelj?" Pa je rekao: "Nema grijeha na tebe da nahraniš njih sa poznatim (načinom, tj. obično kako se hrane ukućani, obitelj - normalno)."

(Izraz "bil-marufi" prevodiće se u daljem tekstu svugdje sa izrazom "obično".)

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, pričao nam je Lejs, rekao je: pričao mi je Jezid od Ebulhajra, od Ukbeta, sina Amira, rekao je: Rekli smo Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista ti pošalješ nas, pa odsjednemo u narodu (ljudi koji) neće (da) ugoste nas, pa šta vidiš u njemu (u ovom slučaju da treba činiti, šta treba činiti u tom slučaju)?" Pa je rekao nama: "Ako ste odsjeli u naroda (u narodu, kod nekih ljudi) pa se zapovjedilo za vas sa (onim da se počastite) što treba za gosta (da se učini), pa (to) primite. Pa ako ne učinu (učine, doslovno: ako oni nisu učinili), pa uzmite od njih pravo gosta (tj. sami od njih uzmite ono što treba da se gostu da, dadne)."

(I u vezi ovoga hadisa ima raznih tumačenja. Skoro u vezi svakoga hadisa nastala su razna tumačenja. Više se neće navoditi ta razna tumačenja niti će se napominjati da ima raznih tumačenja. Jedino gdje bude potrebno neko objašnjenje radi razumijevanja samoga hadisa, ta objašnjenja davaće se uz hadise koji imaju zbijen izraz i teško shvatljiv sadržaj.)

GLAVA

(onoga) što je došlo o nastrešnicama (natkrivenim prostorijama za sjedenje u vrtu, dvorištu ili uz kuću - dakle, o nekoj vrsti paviljona).

A sjedio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, i njegovi drugovi u nastrešnici Saidetovića.

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Sulejmana, rekao je: pričao mi je Ibnu Vehb, rekao je: pričao mi je Malik. - H - A izvijestio me Junus od

Ibnu Šihaba, rekao je: izvijestio me Ubejdulah, sin Abdullaha sina Utbeta, da je Ibnu Abas izvijestio njega od Umera, bio zadovoljan Allah od njih, rekao je kada je usmrtio Allah svoga vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio:

Zaista Pomagači su se skupili u nastrešnici Saidetovića. Pa sam rekao Ebu Bekru: "Odi (tj. Kreni) s nama." (Riječi su Umera r.a. i to, a i dalje.) Pa smo došli njima u nastrešnicu Saidetovića.

(Postojanje nastrešnica i sjedenje u njima nije nasilje.)

GLAVA:

Neće sprječavati susjed svoga susjeda da zabode drvo (kolac) u njegov zid.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, od Malika, od Ibnu Šihaba, od Aaredža, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Neka ne sprječava susjed svoga susjeda da zabode (stavi, postavi) drvo u njegov zid." Zatim govori (tj. dodaje, nastavlja) Ebu Hurejrete: "Šta je meni, vidim vas od nje (od ove riječi) okretači (tj. da okrećete glavu od nje)?! Tako mi Allaha zaista bacaću se svakako s njom među vaša pleća."

GLAVA

prolivanja (prolijevanja, izlijevanja) vina u (na) put.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Abdurahima, Ebu Jahja, izvijestio nas je Afan, pričao nam je Hamad, sin Zejda, pričao nam je Sabit od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega:

Bio sam napajač naroda (tj. točio sam vino ljudima) u stanu Ebu Talhata, i bilo je njihovo vino tada datulovača (tj. vino od datula naciјеđeno koje nije stavljano na vatru, nije vrijenje zahvatilo njega, iscijeđeno je iz zgnječenih datula). Pa je zapovjedio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (jednome) vikaču (da) viče:

"Zar Ne (tj. Pažnja)! Zaista vino se je već zabranilo." Rekao je: Pa je rekao meni Ebu Talhate: "Izađi, pa prolij ga!" (ili: pa daj proliti njega!) Pa sam izašao pa sam prolio njega. Pa je teklo u (po) ulicama Medine. Pa je rekao neki (od) naroda: "Već se pobi narod (tj. Već su pobijeni u borbi, izginuli su neki ljudi od muslimanskog naroda), a ono je u njihovim stomacima (bilo kada su izginuli)." Pa je spustio Allah: "Nije na (one) koji su vjerovali i činili dobrote (dobra djela nikakav) grijeh u (tj. zbog onoga) što su kušali (okušali alkohola prije njegove zabrane)....". Odlomak.

GLAVA

dvorišta kuća i sjedenja u njima (u kućnim dvorištima) i sjedenja na putevima.

A rekla je Aiša: Pa je sebi sagradio Ebu Bekr (jednu) bogomolju u dvorištu svoje kuće (da) klanja u njoj i čita Kur'an. Pa su se lomili na njoj (tj. tiskali su se žestoko oko nje) žene idolopoklonika i njihovi sinovi, čude se od nje (zbog nje, tj. čudeći, diveći se njoj - bogomolji). A Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, tada je u Meki (bio, nalazio se u Meki).

(Rečenica koja se nalazi prije ove zadnje rečenice treba doslovno da ovako glasi: Pa se lome na njoj (tj. tiskaju se žestoko oko nje) žene idolopoklonika i njihovi sinovi, čude se od nje (zbog nje, tj. čudeći se, diveći se njoj - bogomolji).).

PRIČAO NAM JE Muaz, sin Fedaleta, pričao nam je Ebu Amr Hafs, sin Mejsereta, od Zejda, sina Eslema, od Ata-a, sina Jesara, od Ebu Seida Hudrije, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Čuvajte se sjedenja na putevima!" Pa su rekli: "Nema za nas (nama) bijega (od toga, tj. ne možemo to izbjeći). Oni su samo naša mjesta (za sjedenje što) pričamo u njima (na njima)." Rekao je: "Pa kada nećete (drugo) osim sjedenja (na putevima), pa dajte putu (na kojem sjedite) njegovo pravo." Rekli su: "A šta je pravo puta?" Rekao

je: "Spuštenost pogleda (očiju, tj. ne gledati u prolaznike), i otklanjanje uznemiravanja (ljudi), i vraćanje (tj. uzvraćanje) pozdrava, i zapovjedanje dobročinstva i zabranjivanje ružnoga (postupka)."

GLAVA

bunareva (bunara) na putevima kada se nije uznemirivalo (uznemiravalo, kada se ne uznemiruje) s njima (zbog njih, tj. kada ne smetaju prolaženju).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, od Malika, od Sumejja, slobodnjaka Ebu Bekra, od Ebu Saliha Semmana, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Dok (jedan) čovjek u putu (na putu bijaše), pojačala se njemu žeđ. Pa je našao (jedan) bunar, pa je sišao u njega, pa se napio, zatim je izašao (iz bunara) pa kadli (jedan) pas dahti isplazivši jezik, jede zemlju od žeđi! Pa je rekao (taj) čovjek: "Zaista već (je) dostiglo ovome psu od žeđi kao (ono) koje je (što je) bilo dostiglo meni." Pa je sišao u bunar, pa je napunio svoju cipelu (obuću) vodom, pa je napojio psa. Pa je zahvalio Allah njemu, pa je oprostio njemu." Rekli su: "O poslaniče Allaha, i zaista nama (li) je u životinjama (da li je nama i za životinje) svakako nagrada?" Pa je rekao: "U svakoj (tj. Za svaku živu stvar) vlasnicu vlažne jetre je nagrada (određena)."

GLAVA

odstranjivanja uznemirenja.

A rekao je Hemmam od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Odstrani (čovjek, kad odstrani čovjek) uznemirenje od puta (to) je milostinja."

GLAVA

sobe (prostorije) i potkrovnice (mansarde, sobe pod krovom) nadvišene i nenadvišene u (tj. na) krovovima i osim njih.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Ibnu Ujejnete od Zuhrije, od Urveta, od Usameta, sina Zejda, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Nadnio (ili: Popeo) se Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, na (jednu) kulu od kula Medine, zatim je rekao:

"Da li vidite šta (ja) vidim: mjesta padanja (događanja) smutnji (buna, nereda) između vaših kuća kao mjesta padanja kiše (kapi kiše)."

(Spominje se kula, a kula tvrđave često ima potkrovnu prostoriju, malo i nadvišenu, isturenu u vidu balkona, terase.)

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba, rekao je: izvijestio me je Ubejdulah, sin Abdullaha sina Ebu Sevra, od Abdullaha, sina Abbasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Neprestano sam (bio) pohlepan na (to) da pitam (tj. da upitam) Umera, bio zadovoljan Allah od njega, o dvjema ženama od supruga (žena) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, koje su (njih dvije što) je rekao Allah za njih dvije:

"Ako se pokajete vas dvije k Allahu, pa već su se (tj. pa već će se) prikloniti srca vas dviju....".

Pa sam hodočastio sa njim, pa je skrenuo i skrenuo sam (i ja) sa njim sa posudom (za vodu). Pa je otišao u otvoren prostor (radi obavljanja nužde) dok je (najzad) došao (vratio se). Pa sam poljevao na njegove dvije ruke iz posude pa se očistio (za molitvu - abdestio je). Pa sam rekao: "O zapovjedniče vjernika, ko su dvije žene od žena Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, koje su (njih dvije takve da) je rekao za njih dvije (Allah dž.š.): "Ako se pokajete vas dvije k Allahu...." (koje su to te dvije žene)?" Pa je rekao: "Uh! Moje čuđenje tebi (Čudim se tebi), o sine Abbasa! Aiša i Hafsa (su to)." Zatim se

okrenuo Umer (tome) hadisu (da) tjera njega (tj. da ga priča od početka) pa je rekao: Zaista ja sam bio i (jedan) susjed moj od Pomagača (nastanjeni nas dva) u Umejetebnuzejdovićima (tj. u plemenu Umejetu bnu Zejd), a ono je od Avalil-Medine (tj. od kraja - nastanjeno je u kraju kod Medine koji se zove Avalil-Medineti: Medinske Visije). I obređivasmo silaženje (tj. Silazili smo na smjene) na Vjerovijesnika (Vjerovijesniku), pomilovao ga Allah i spasio. Pa silazi on (moj susjed jedan) dan, a silazim (ja jedan) dan. Pa kada sam sišao, došao sam mu (tj. Kada bih sišao, donio bih mu) od vijesti toga dana od zapovjedi i osim nje (tj. bilo da se vijest tiče neke zapovjedi, naredbe ili nečega drugoga). A kada je (A kada bi) sišao (on), činio je isto tako (doslovno: slično njemu, a to znači: isto tako). A bili smo (mi) družina Kurejševića (običaja da) nadvladavamo žene (svoje, tj. da ih držimo strogo pokorne). Pa pošto smo stigli na Pomagače (tj. među stanovnike Medine) kada li (kadli) su oni ljudi (takvi da) nadvladavaju njih njihove žene. Pa su počele naše žene (da) uzimaju (ponešto) od odgoja (od postupka) žena Pomagača. Pa sam viknuo na moju (svoju) ženu, pa je vratila meni (odgovor, tj. pa mi je odvratila na isti način, viknula je i ona na me, izvratila se na me). Pa sam mrzio da odvraća meni (ona, tj. nisam joj odobrio da mi odvraća) pa je rekla:

"A zašto mrziš da odvraćam (ja) tebi? Pa tako mi Allaha zaista žene Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, svakako odvraćaju njemu. I zaista jedna (od) njih (neka od njih) svakako napusti njega (tj. napusti razgovor s njime, neće s njim da govori) danas do noći (tj. po cijeli dan do noći)." Pa je ustravilo (uplašilo to) mene pa sam rekao: "Izjalovila se nada (za spas onoj) koja je (to) učinila od njih zbog velikoga (grijeha što ga čini tim postupkom)." Zatim sam skupio na se svoju odjeću, pa sam unišao na Hafsu (Hafsi - Umerova kći, a žena Muhameda a.s.) pa sam rekao:

"Da li se naljuti jedna (od) vas (na) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, danas do noći?" Pa je rekla: "Da." Pa sam rekao: "Izjalovila se (njoj) nada i štetovala je (ona koja to čini, ili: Izjalovila se nada njoj i štetovala je ona!)." Pa zar je sigurna (od toga) da se naljuti (rasrdi na nju) Allah zbog ljutnje Njegova poslanika, pomilovao ga Allah i spasio, pa (da) propadneš (pa da propane). Ne traži mnogo (da govoriš, o Hafsa) na poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i ne

vraćaj (i ne odvraćaj, ne odgovaraj) mu (ni) u (jednoj) stvari, i ne napuštaj ga (u govoru) i traži (od) mene šta se pokazalo tebi (za potrebno, doslovno: pitaj me što se pokazalo tebi, tj. što ti god treba; traži od mene). I neka nikako ne zavarava tebe (da to činiš zbog toga) da je bila (to činila) tvoja susjedica (tj. neka te ne vara to što to čini tvoja susjedica, a to znači inoća - misli na Aišu). Ona je čišća (tj. ljepša) od tebe i draža k poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio." Hoće Aišu (Umer da istakne kćeri svojoj Hafsi). I bili smo pričali da Gasani (Gasanovići) obuvaju obuće radi rata (protiv) nas (muslimana), pa je sišao moj drug (na) dan njegovoga reda (smjene), pa se vratio naveče, pa je udario moja vrata žestokim udaranjem i rekao je:

"Da li je spavač on?" Pa sam se preplašio pa sam izašao. I rekao je: "Dogodila se velika stvar." Rekao sam: "Šta je ona? Da li su došli Gasanovići?" Rekao je: "Ne, nego veće od njega (od toga) i dulje. Pustio (Razvjenčao) je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, svoje žene." Rekao je: "Već se izjalovila nada Hafse i štetovala je (Hafsa). Mišljah (tj. Znao sam) da će ovo skoro da bude." Pa sam skupio na mene (na sebe, tj. oko sebe) moje odjeće (a to će reći obukao sam se) pa sam klanjao molitvu zore sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je unišao (on u jednu) svoju smočnicu (sobu u kojoj se ostavlja hrana i piće), pa se povukao u nju. Pa sam unišao na Hafsu (Hafsi) pa kada li (kadli) ona plače. Rekao sam: "Šta rasplakuje tebe? A zar nisam bio upozoravao tebe (na opreznost)?! Da li je pustio (razvjenčao) vas poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (ili nije)?" Rekla je: "Ne znam. On je tu u smočnici." Pa sam izašao, pa sam došao govornici pa kada li (kadli) okolo nje grupica, plače neki (od) njih. Pa sam sjeo sa njima malo. Zatim je nadvladalo mene (ono) što nalazim (tj. što osjećam od muke i uzrujanosti) pa sam došao smočnici koja je (ta što je) on u njoj pa sam rekao (jednom) njegovom crnom dječaku: "Traži dozvolu za Umera." Pa je unišao (ušao) pa je govorio Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, zatim je izašao pa je rekao: "Spomenuo sam te njemu pa je šutio." Pa sam otišao dok sam (opet) sjeo sa grupicom koji su kod govornice (sjedili). Zatim je nadvladalo mene (ono) što nalazim, pa sam došao pa je spomenuo slično njemu (navedenom). Pa sam sjeo sa grupicom (ljudi) koji su kod govornice (u Muhamedovoj a.s. džamiji). Zatim je nadvladalo mene što nalazim (osjećam), pa sam došao dječaku pa sam rekao: "Traži dozvolu

za Umera (Umeru)!" Pa je spomenuo slično njemu (slično kao i prije). Pa pošto sam okrenuo leđa odlazeći, pa kada li (kadli) dječak zove mene. Rekao je: "Dozvolio je tebi poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio." Pa sam unišao (ušao) na njega (njemu) pa kada li (kadli) je on ležač (tj. legao je, povalio se) na pletovima hasure (tj. na rebrima hasure, na goloj hasuri), nije (bila) između njega i između nje (hasure prostrta nikakva) postelja, već su ostavili traga pletovi u njegovoj strani (na strani tijela na kojoj je ležao Muhamed a.s.), naslonjen na (jedan) jastuk od kože, njegovo punjenje je vlakno (tj. jastuk je napunjen vlaknom od palme, a ne vunom).

(Riječ u tekstu "rimalun" znači ono od čega je opletena hasura, jer remlun pl. rimalun znači pijesak, ali znači i ono od čega je neka odjeća otkana ili od čega je hasura opletena. Ovdje je to prevedeno sa izrazom plet u nedostatku boljega izraza. Lifun znači vlakno, liko, lik. Hašvun je materijal s kojim se pune jastuci, dušeci i slično.)

Pa sam pozdravio njega, zatim sam rekao, a ja sam stajač (tj. rekao sam stojeći na nogama): "Pustio (razvjenčao) si tvoje (svoje) žene?" Pa je podigao svoj pogled k meni pa je rekao: "Ne." Zatim sam rekao, a ja sam stajač, tražim obiknuće (tj. nastojeći da razgovorim, da izazovem lijepo raspoloženje): "O poslaniče Allaha, da si vidio mene!" A bili smo (mi) družina Kurejševića (običaja da) nadvladavamo žene, pa pošto smo stigli (došli u Medinu) na narod (ljude koji su takvi da) nadvladavaju njih njihove žene. Pa je spomenuo njega (to) pa se nasmiješio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio. Zatim sam rekao: "Da si me vidio, a unišao sam na Hafsu (da si me vidio kad sam unišao k Hafsi) pa sam rekao: "Neka nikako ne vara tebe (to) da je bila tvoja susjedica (inoća postupila neuljudno pa da zbog toga i ti tako postupiš). Ona je čišća (ljepša) od tebe i draža (milija) k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio." Hoće Aišu (da napomene). Pa se nasmiješio drugi puta. Pa sam sjeo kada sam vidio njega (da) se nasmiješio, zatim sam podignuo svoj pogled u (tj. po) njegovoj sobi, pa tako mi Allaha nisam vidio u njoj (nijednu) stvar (koja) vraća pogled (koja svraća pogled na sebe) osim tri kože. Pa sam rekao: "Moli Allaha pa neka raširi (bogatstvo) na tvoju sljedbu, pa (jer) zaista Perzijanci i Vizantinci su (u takvom položaju da) se proširilo na njih (bogatstvo) i dao im se ovozemni život (udoban), a oni ne obožavaju Allaha." A bio je oslonjen

(pa je sjeo) pa je rekao: "A zar si ti u sumnji, o sine Hataba?! To je narod (što) su se požurile (dati) njima njihove dobrote (uživanja) u najbližem životu (tj. u ovozemnom životu, na ovome svijetu)." Pa sam rekao: "O poslaniče Allaha, traži oprost za mene!" Pa se povukao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, zbog toga pričanja (pričanja o jednom porodičnom slučaju koji je znala Hafsa, a nije Aiša) kada je raširila njega Hafsa k Aiši. I bio je već rekao: "Ja nisam ulazač na njih (ne ulazim njima jedan) mjesec!", od (zbog) žestine njegove srdžbe na njih kada je ukorio njega Allah (što je sebe sputavao, ograničavao u dozvoljenim stvarima radi toga da bi zadovoljio njih - žene). Pa pošto je prošlo dvadeset i devet (dana), unišao (ušao) je na Aišu (Aiši) pa je počeo s njom. Pa je rekla njemu Aiša: "Zaista ti si se zakleo da nećeš unići na nas (nama jedan) mjesec, a mi smo zaista osvanuli za (tj. sa proteklih) dvadeset i devet noći (što ja) brojim njih brojenjem (brojanjem, tj. dobro ih brojim i svega ih je prošlo dvadeset i devet)." Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Mjesec je dvadeset i devet (dana kao što je nekad i trideset)." A bio je taj mjesec dvadeset i devet (dana). Rekla je Aiša: Pa se spustio (objavio) ajet (odlomak) davanja na izbor (na odabiranje koji će se malo kasnije navesti u tekstu hadisa). Pa je počeo sa mnom prvom ženom (od svojih žena da daje na izbor) pa je rekao: "Zaista ja sam spominjač tebi (tj. spomenuću ti jednu) stvar, a nema na te (obaveze da odmah doneseš odluku) da ne žuriš do (da) tražiš zapovjed (od) svojih roditelja." Rekla je: "Već znam da moji roditelji ne budu bili njih dvoje zapovjedili meni (neće mi dozvoliti) za njegovo rastavljanje (tj. da se razvedem od njega)." Zatim je rekao: "Zaista Allah je rekao (ovo je sad taj ajet davanja izbora): "O Vjerovijesniče, reci tvojim (svojim) ženama....", do Njegovoga govora "..... (nagradu) veliku."

(U tekstu nije naveden u cijelosti taj ajet nego samo početak toga ajeta i zadnja riječ sljedećeg ajeta, pa se ni u prevodu nije moglo ništa više iznijeti o sadržaju ta dva ajeta. Radi se o tome da se dadne na znanje ženama Muhameda a.s. da moraju prihvatiti jedno od dvoje: ili skroman i isposnički život sa svojim mužem Muhamedom a.s., ili razvod braka s njim.)

Rekla sam (veli Aiša): "Zar o ovome (da) tražim zapovjed (tj. da tražim savjeta od) svojih roditelja?! Pa zaista ja hoću (tj. odabirem) Allaha i Njegova poslanika i zadnju kuću (tj. i drugi svijet, raj)."

(S tim se Aiša r.a. izjasnila za skroman život sa Muhamedom a.s. radi nagrade Uzvišenoga Allaha na sudnjem danu, a nije htjela da odabere razvod braka.)

Zatim je dao izbor (Muhamed a.s. ostalim) svojim ženama, pa su rekle (i one) isto (kao) što je rekla (i) Aiša.

PRIČAO NAM JE Ibnu Selam, pričao nam je Fezarija od Humejda Tavila, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Zakleo se poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, od svojih žena mjesec (dana da će se suzdržavati) i bila se raspukla (tj. pokrenula) njegova noga (u stopalu iz zglavka) pa je sjedio u svojoj nastrešnici (sobi pod krovom ili na krovu, na visoku). Pa je došao Umer pa je rekao: "Da li si pustio (razvjenčao) svoje žene?" Pa je rekao: "Ne, ali sam se zakleo od njih mjesec (dana se suzdržavati)." Pa je ostao dvadeset i devet (dana), zatim je sišao pa je unišao na svoje žene (svojim ženama).

GLAVA

(onoga) ko je svezao (užetom) svoju devu na (za) pločnik (tj. kamen pred zgradom) ili vrata bogomolje.

PRIČAO NAM JE Muslim, pričao nam je Ebu Akil, pričao nam je Ebulmutevekil Nadžija, rekao je: došao sam Džabiru, sinu Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Unišao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (u) Bogomolju, pa sam unišao k njemu, a svezao sam devca u (jednom) kraju pločnika, pa sam rekao: "Ovo je tvoj devac." Pa je izašao, pa je počeo (da) obilazi (okolo, oko) devca. Rekao je: "Cijena i devac su za tebe (tj. oboje su tebi, tvoji)."

(Radi se o devcu kojega je kupio Muhamed a.s. od Džabira pa mu je onda poklonio i devca i novac koji je dao za devca.)

GLAVA

stajanja i mokrenja kod bunjišta (smetljišta nekog) naroda.

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, od Šubeta, od Mansura, od Ebu Vaila, od Huzejfeta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Zaista već sam vidio poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, - ili je rekao: Zaista već je došao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, bunjištu (smetljištu jednoga) naroda pa je mokrio stojeći.

GLAVA

(onoga) ko je uzeo granu i (ono) što uznemiruje ljude u (na) putu pa je bacio nju.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Sumejja, od Ebu Saliha, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Dok (tako jedan) čovjek ide u putu (jednim putem) našao je (nađe on) granu trna, pa je uzeo nju, pa je zahvalio Allah njemu, pa je oprostio njemu."

GLAVA:

Kada su se protivili (prepirali ljudi) u putu kojem se dolazi sa svih strana (tj. kada su se prepirali za put kojem se dolazi odsvuda), a on je (tj. a to je) širok prostor (koji) biva među putem, zatim hoće njegovi

stanovnici (tj. vlasnici puta da grade) gradjevinu, pa ostaviće se od njega put sedam aršina (širok).

(To jest: treba ostaviti od toga puta, odnosno prostranoga prostora među putem na kojem se hoće da gradi građevina - put za prolaznike širok najmanje sedam aršina.)

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Džerir, sin Hazima, od Zubejra, sina Hirrita, od Ikrimeta, čuo sam Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Sudio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, kada su se razgranali (tj. prepirali, svađali) o put kojem se dolazi odsvuda za sedam aršina (da se ostavi prolaz prolaznicima).

GLAVA

plijena (pljačke, uzimanja neke stvari od vlasnika silom na njegove oči) bez dozvole njegova vlasnika (vlasnika otete stvari).

A rekao je Ubadete: Prisegnuli smo se Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (na to) da nećemo plijeniti (tj. pljačkati, otimati).

PRIČAO NAM JE Adem, sin Ebu Ijasa, pričao nam je Šubete, pričao nam je Adijj, sin Sabita, čuo sam Abdullaha, sina Jezida, Ensariju, a on je njegov djed (djed Adijja), otac njegove majke (djed po majci), rekao je:

Zabranio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, plijen (pljačku) i unakaženje (tj. i kažnjavanje odsijecanjem nosa i ušiju).

PRIČAO NAM JE Seid, sin Ufejra, rekao je: pričao mi je Lejs, pričao nam je Ukajl od Ibnu Šihaba, od Ebu Bekra, sina Abdurahmana, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Neće bludničiti (ili: Ne bludniči) bludnik kada bludniči, a on je vjernik; i neće piti vino (pijanica) kada pije, a on je vjernik; i neće krasti

(kradljivac) kada krade, a on je vjernik; i neće plijeniti (pljačkati, otimati pljačkaš nijedno) plijenjenje (pljačku) dižu ljudi k njemu u njoj (u pljenidbi, pljački njegovoj) svoje poglede kada plijeni nju (pljenidbu), a on je vjernik."

(Veli se da to znači: Nije dobar, savršen vjernik onaj ko te postupke čini; ili: nije vjernik ako ne priznaje da je to grijeh što on čini; ili: opominje se onaj ko jedan od tih grijeha bude stalno činio da će prestati da bude vjernik, izaći će iz vjerovanja, iz vjere.)

A od Seida, i Ebu Selemeta, od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (priča se) slično njemu (tome, tj. navedenom hadisu) osim plijena (pljačke, tj. u pričanju Seida Musejebova i Ebu Selemeta ne spominje se plijen, pljačka). Rekao je Firebrija: Našao sam u rukopisu Ebu Džafera. Rekao je (A u nekim komentarima i originalima stoji povezana ova nova rečenica sa prethodnom ovako: Rekao je Firebrija: Našao sam u rukopisu Ebu Džafera: Rekao je) Ebu Abdullah: Njegovo tumačenje je da se iščupa (istrgne) od njega. Hoće (da kaže) vjerovanje.

(To jest: Tumačenje navedenoga hadisa je to da se iščupa vjerovanje iz njega, od njega - od onoga koji bludniči, pije, krade i pljačka dok to čini, u času kada čini to griješno djelo. Neki opet kažu da je Ebu Abdullah rekao: tefsiruhu en junzea minhu nurul-imani: Njegovo tumačenje je to da se iščupa od njega svjetlo vjerovanja. Ebu Abdullah je Buharija glavom.)

GLAVA

razbijanja krsta (križa) i ubijanja svinje.

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan, pričao nam je Zuhrija, rekao je: izvijestio me Seid, sin Musejeba, čuo je

Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Neće doći (nastati) Čas (tj. sudnji dan) do (da) sađe (dok ne sađe) u vas (među vas) sin Merjeme (kao) pravedan sudija pa (da) razbije križ (krst) i ubije svinju, i stavi (ukine) glavarinu (porez) i (da) se izlije imetak (bogatstvo tako) da neće primati njega (ni) jedan (čovjek kao milostinju)."

GLAVA:

Da li će se razbiti vrčevi koji su (takvi da) je u njima vino ili (da li) će se razdrijeti mijehovi (mješine u kojima je vino)? Pa ako je razbio (čovjek) kip (idol), ili krst, ili tanburu, ili (ono) što se ne koristi sa njegovim drvetom (kakva je presuda i rješenje u tom)?

A došlo se Šurejhu (tužiti) u tanburi (tamburi, tj. za tamburu koja) se razbila (koja je razbijena), pa nije sudio u njoj (za nju) ništa (doslovno: za stvar nikakvu, tj. nije za tu tamburu osudio nikakve naknade).

PRIČAO NAM JE Ebu Asim Dahak, sin Mahleda, od Jezida, sina Ebu Ubejda, od Selemeta, sina Ekvea, bio zadovoljan Allah od njega, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, vidio vatre (koje) se lože (koje gore na) dan Hajbera. Rekao je:

"Na što (tj. Zbog čega) se lože ove vatre?" Rekli su: "Na (tj. Zbog) ljudskih (pitomih, domaćih) magaraca." Rekao je: "Razbijte ih (lonce u kojima je to meso stavljeno na te vatre) i prolijte ih." Rekli su: "Zar ne! Prolićemo ih (To jest: Da ih prolijemo) i opraćemo ih (i da operemo njih, i da ih operemo, a da ih ne razbijamo)." Rekao je: "Operite ih." Rekao je Ebu Abdullah: Bio je (običaja) Ibnu Ebu Uvejs (da) govori: El-humurul-enesijjetu: pitomi magarci, sa vokalom "e" na slovima elifu i nunu.

(To jest mjesto "insijetun" izgovarao je "enesijetun". "Insijjetun" znači ljudski, a "enesijjetun" znači pitomi.)

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan, pričao nam je Ibnu Ebu Nedžih od Mudžahida, od Ebu Mamera, od Abdullaha, sina Mesuda, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Unišao (Ušao) je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (u) Meku, a okolo Kabe je tri stotine i šezdeset kipova (idola), pa je počeo (da) udara njih sa (jednim) drvetom u njegovoj ruci (što je bilo), i počeo je (da) govori: "...... došla je istina i propala (rasplinula se) neistina......" odlomak.

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Munzira, pričao nam je Enes, sin Ijada, od Ubejdulaha, od Abdurahmana, sina Kasima, od njegovoga oca Kasima, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da je ona bila uzela (sebi, stavila sebi) na verandu (ili na policu, ili na rafu, stalažu) svoju zastor u njemu (u zastoru) su slike (izvezene), pa je izderao njega Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je uzela (tj. napravila) od njega (od toga zastora) dva jastučića, pa su bila njih dva u sobi (namjenjena da) sjedi na njima dvama (Muhamed a.s.). (Izderao: pocijepao.)

GLAVA

(onoga) ko se borio ispod svoga imanja (tj. braneći svoje imanje, imovinu).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jezida, pričao nam je Seid, on je sin Ebu Ejuba, rekao je: pričao mi je Ebul Esved od Ikrimeta, od Abdullaha, sina Amra, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je: čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Ko se ubio (tj. Ko bude ubijen) ispod svoga imanja, pa on je mučenik (šehit, šehid)."

GLAVA:

Kada je (čovjek) razbio čanak (tj. drvenu malu zdjelu) ili (neku) stvar za (drugoga) osim njega (tj. koja pripada drugome licu osim njega).

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja, sin Seida, od Humejda, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, bio kod neke (od) svojih žena, pa je poslala jedna (od) majki vjernika sa slugom čanak u njemu (je) jelo. Pa je udarila sa svojom rukom pa je razbila čanak. Pa je stegao njega (čanak Muhamed a.s.) i učinio (stavio) je u njega (to) jelo i rekao je:

"Jedite." I zadržao je poslanika (tj. toga poslatoga slugu) i čanak dok su ispraznili (tj. dok su završili jedenje, jelo). Pa je dao zdravi (tj. čitavi) čanak, a zadržao je razbijeni. A rekao je Ibnu Ebu Merjem: Izvijestio nas je Jahja, sin Ejuba, pričao nam je Humejd, pričao nam je Enes od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

GLAVA:

Kada je srušio (porušio jedan čovjek drugome kakav) zid, pa neka sagradi sličan njemu (isti onakav kao naknadu).

PRIČAO NAM JE Muslim, sin Ibrahima, pričao nam je Džerir, on je sin Hazima, od Muhameda, sina Sirina, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

Bio je (jedan) čovjek u Israelićanima, rekne se njemu (tj. zvao se) Džurejdž, klanja (tj. i Džurejdž klanjaše jednoga dana), pa je došla njemu njegova mati, pa je zovnula njega, pa nije htio da odgovori njoj (da joj se odazove odmah) pa je rekao: Odgovoriću njoj ili ću klanjati (Da li da se odazovem njoj ili da klanjam do kraja)? Zatim je došla njemu pa je rekla: "Bože moj, ne usmrti ga do (da) pokažeš njemu bludnice (prostitutke)." A bio je Džurejdž u svojoj ćeliji. Pa je rekla (jedna) žena: "Zaista svakako ću očarati Džurejdža (tj. staviću ga u iskušenje, odvratiću ga od pobožnosti, navešću ga na blud)." Pa se izložila (pokazala njemu), pa je govorila njemu, pa nije htio. Pa je došla (jednom) pastiru (čobaninu) pa je omogućila njemu od njezine (svoje) osobe (blud). Pa je rodila (jednoga) dječaka pa je rekla: "On je od Džurejdža." Pa su došli njemu i razbili su njegovu ćeliju, pa su spustili (istjerali) njega i psovali (grdili) su ga. Pa se očistio za molitvu i klanjao je, zatim je došao dječaku (tj. novorođenčetu) pa je rekao: "Ko je tvoj

otac, o dječače?" Rekao je: "Pastir (taj i taj)." Rekli su: "Sagradićemo tvoju ćeliju (ponovo, nanovo) od zlata." Rekao je: "Ne, osim od blata (kakva je i bila)."

U IME ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA.

GLAVA

sudioništva (udruživanja, suvlasništva) u hrani, i putnoj opskrbi (zajedničkoj - zajedničkoj opskrbi za vrijeme putovanja naročito u hrani i piću, to znači nihdun) i robi (robama - raznim vrstama robe), i kako je dioba (raspodjela onoga) što se mjeri i vaga: nasumice, ili šaku po šaku; pošto nisu nikako vidjeli (smatrali) muslimani u (zajedničkoj) putnoj opskrbi štete (grijeha) da jede ovaj neki (dio opskrbe otprilike, bez mjerenja i odbrajanja), a ovaj neki (dio), a takođe je nasumice postupanje (u određivanju zarade pri prodaji) zlata i srebra i udruživanja u datulama (hurmama, tj. nisu vidjeli, smatrali grijehom da se po dvije datule stave zajedno u usta prilikom jedenja, prilikom jela).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Vehba, sina Kejsana, od Džabira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je on rekao:

Poslao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, poslanstvo (tj. četu vojske) prema obali (Crvenoga mora), pa je učinio zapovjednikom nad njima Ebu Ubejdeta, sina Džerraha, a oni su (brojali) tri stotine (vojnika) i ja sam u (među) njima (bio). Pa smo izašli, te kada smo bili u nekom dijelu (toga) puta, prošla je opskrba (tj. nestalo je opskrbe, hrane). Pa je zapovjedio Ebu Ubejdete za opskrbe te vojske, pa se skupilo to sve njegovo, pa je bilo (tj. iznosilo je) dvije mješine (vreće, torbe) datula, pa davaše hranu (on od tih datula) nama svakoga dana pomalo dok je prošlo (nestalo i to) pa ne pogađaše nas osim po datula (tj. pa ne dopadaše nam na dio osim po jedna datula). Pa sam rekao:

"A šta koristi (jedna) datula?" Pa je rekao: "Zaista već smo našli (osjetili) njezino nedostajanje (njezin gubitak) kada je prošla (nestala, tj. kada nismo imali na kraju ni po jednu datulu na dan da dobijemo)."

Rekao je: Zatim smo doprli (došli) do mora, pa kada li (kadli jedna) riba kao brdašce. Pa je jela od nje (Pa je jela nju) ta vojska osamnaest noći (dana), zatim je zapovjedio Ebu Ubejdete za dva rebra od njezinih rebara pa su se usadila (postavila uspravno). Zatim je zapovjedio za (jednu) samaricu pa se osamarila, zatim je prošla ispod njih dvaju pa nije pogodila (tj. dotaknula) njih dvaju.

PRIČAO NAM JE Bišr, sin Merhuma, pričao nam je Hatim, sin Ismaila, od Jezida, sina Ebu Ubejda, od Selemeta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Olagahnile (tj. Omanjile) su opskrbe naroda (ljudi u borbi protiv Hevazina) i osiromašili su, pa su došli Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, u klanju (tj. da pitaju da im se dadne dozvola za klanje) njihovih deva, pa je dozvolio njima. Pa je sreo njih Umer pa su izvijestili njega. Pa je rekao:

"Šta je vaše ostajanje poslije vaših deva?" (Tj. "Kako ćete se održati i ostati, opstati kada ne budete imali deva pa moradnete ići pješice?") Pa je unišao na Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao: "O poslaniče Allaha, šta je njihovo ostajanje poslije njihovih deva?" Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Dozivaj (tj. Viči) u (među) ljudima (da) donesu višak svojih opskrba (hrane)." Pa se prostro radi toga (jedan) kožni prostirač (koža) i učinili (tj. stavili) su njega (višak) na (tu) kožu. Pa je stao (ili: ustao) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je molio (Uzvišenoga Boga) i davao je blagoslov (molio je za blagoslov-bereket) na njega (na ono što je na koži), zatim je zovnuo njih sa njihovim vrećama (posudama za hranu da dođu). Pa su crpali (uzimali, grabili pregrštima tu hranu) ljudi dok su završili. Zatim je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Svjedočim da nema božanstva osim Allah i da sam ja poslanik Allaha."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Jusufa, pričao nam je Evzaija, pričao nam je Ebu Nedžašija, rekao je: čuo sam Rafia, sina Hadidža, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Klanjavasmo sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, popodnev (ikindiju) pa zakoljemo žrtvenu devu, pa se podijeli (na) deset dioba (dijelova), pa jedemo svarenoga (skuhanoga) mesa prije (nego) da zalazi Sunce.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Ala-a, pričao nam je Hamad, sin Usameta, od Burejda, od Ebu Burdeta, od Ebu Musa-a, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista Ešarovići kada ostanu bez opskrbe (tj. kada ostanu sa malom opskrbom) u ratu, ili je malobrojna hrana (jelo) njihovih ukućana u Medini (tj. u mirnom stanju), skupe što je bilo (što se zadesilo hrane) kod njih (sviju) u jednu odjeću (tj. na jednu haljinku), zatim razdijele njega (hranu, jelo) među njih (među sebe, među sobom) u jednu posudu (tj. na jednu posudu mjereći) sa jednakošću (podjednako svakome); pa oni su od mene, a ja sam od njih (tj. pa oni su moji, a ja sam njihov)."

GLAVA

(onoga) što je bilo od dvojice pomiješanih (tj. koji su pomiješali svoju imovinu, ili čija je imovina pomiješana, zajednička), pa zaista njih dvojica (će) vraćati jedan drugome međusobno sa jednakošću u milostinji.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Abdullaha sina Musena-a, rekao je: pričao mi je moj otac, rekao je: pričao mi je Sumamete, sin Abdullaha sina Enesa, da je Enes pričao njemu da je Ebu Bekr Siddik, bio zadovoljan Allah od njega, pisao njemu dužnost (zakon) milostinje koji je zadužio (uzakonio) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"I što je bilo od dvojice pomiješanih, pa zaista njih dvojica će vraćati međusobno (tj. naravnavaće se, izravnavaće se međusobno njih dvojica) sa jednakošću."

GLAVA

diobe brava.

PRIČAO NAM JE Alija, sin Hakema, Ensarija, pričao nam je Ebu Avanete od Seida, sina Mesruka, od Abajeta, sina Rifaata sina Rafia sina Hadidža, od njegovoga djeda, rekao je:

Bili smo sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, u Zul Hulejfi pa je pogodila (zadesila) ljude glad. Pa su pogodili (tj. naišli na nekakve nečije) deve i brave. Rekao je: A bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, u najzadnjim (kolonama toga) naroda. Pa su požurili, i zaklali su i postavili su lonce (oni prvi u prvim kolonama). Pa je zapovjedio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, za (te) lonce pa su se izvrnuli (tj. pa su proliveni). Zatim je razdijelio pa je izjednačio deset (komada) od brava sa (jednom) devom. Pa je pobjegla (jedna) od deva, pa su tražili nju (da je stignu) pa je umorila njih (tj. učinila ih je nemoćnim - nisu je mogli stići, stignuti). A bilo je u narodu lako (tj. malobrojno) konjaništvo (tj. a bilo je u narodu malo konja), pa je dao pasti (jedan) čovjek od njih za strijelu (tj. bacio je strijelu na odbjeglu devu) pa je zadržao nju Allah (tj. pa je pogođena i stala je zbog pogodka te strijele s pomoću Božijom). Zatim je rekao:

"Zaista za (tj. u) ovim životinjama su (neke) divlje (tj. među ovim domaćim životinjama ima divljih, podivljalih) kao divljih (od) zvijeri, pa što (tj. pa koje) nadvladaju vas od njih, pa napravite s njim ovako (tj. koje vam se otmu, koje ne mognete stići i uhvatiti, pa učinite ovako s njima, ustrijelite ih)."

Pa je rekao moj djed:

"Zaista mi se nadamo, ili plašimo neprijatelja sutra, a nisu sa nama noževi (tj. a nemamo noževa da njima koljemo životinje za hranu, a ne smijemo klati sabljama da nam se ne zatupe), pa da li (da) koljemo sa

trskom?" Rekao je: "Što prolije krv, a spomenulo se ime Allaha nad njim (na zaklanom životinjom), pa jedite ga, (jedino ako sredstvo za klanje) nije (bio upotrijebljen) zub i nokat. A pričaću (reći ću) vam o tome: "Što se tiče zuba, pa (to) je kost; a što se tiče nokta, pa (to) su noževi Abesinaca."

GLAVA

(ostavljanja, izbjegavanja) udruživanja u datulama (tj. stavljanja po dvije datule u usta odjednom) među drugovima do (da) traži dozvolu od svojih drugova (za takav postupak).

PRIČAO NAM JE Hallad, sin Jahja-a, pričao nam je Sufjan, pričao nam je Džebelete, sin Suhajma, rekao je: čuo sam Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (da) govori:

Zabranio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, da udružuje čovjek među dvije datule (tj. da stavlja, spaja po dvije datule u jedan zalogaj) zajedno (skupa) do (da) traži dozvolu (od) svojih drugova.

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, pričao nam je Šubete od Džebeleta, rekao je:

Bili smo u Medini pa nas je pogodila (zadesila nas gladna) godina. Pa je bio Ibnu Zubejr (običaja da) daje nama datula (tj. da nas nahranjuje). I bio je Ibnu Umer (običaja da) prođe pokraj nas pa (da) govori:

"Ne udružujte (tj. Ne stavljajte odjednom po dvije datule, hurme u usta), pa (jer) zaista je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, zabranio udruživanje (spajanje datula), osim da traži dozvolu čovjek od vas (od) svoga brata (da može stavljati po dvije datule u usta)."

GLAVA

popravljanja (ispravljanja, tj. procjenjivanja) stvari među suvlasnicima sa pravednom cijenom. (ispravno je: sa pravednom vrijednošću).

PRIČAO NAM JE Imran, sin Mejsereta, pričao nam je Abdulvaris, pričao nam je Ejub od Nafia, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ko je oslobodio (tj. Ko oslobodi ropstva) svoj komad (tj. dio vlasništva) od roba, ili dio, ili je rekao: udjel, a bilo je za (u) njega (onoliko imovine) što stiže njegovu cijenu sa vrijednosti pravde, pa on je slobodan, a ako ne, pa već se je oslobodilo od njega (roba ono) što se je oslobodilo." Rekao je: Ne znam njegov govor "oslobodilo se je od njega što se je oslobodilo" je (li) govor od (strane) Nafi'a, ili je u hadisu od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

(Sve tri riječi: "šiksun", "širkun" i "nesibun" znače isto: dio, udjel - samo pripovjedač sumnja u to koja je u hadisu upotrebljena, jer nije dobro zapamtio.)

PRIČAO NAM JE Bišr, sin Muhameda, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Seid, sin Ebu Arubeta, od Katadeta, od Nadra, sina Enesa, od Bešira, sina Nehika, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Ko je oslobodio (tj. Ko oslobodi ropstva) dio od svoga posjedovanoga (tj. od svoga roba), pa na njega (je) njegovo spašavanje u svome (tj. sa svojim) imanjem. Pa ako nije bilo za (tj. u) njega imanja (nikakvoga), odrediće se vrijednost (cijena koju ima) posjedovani (tj. rob) vrijednošću pravde, zatim će se tražiti trčanje (tj. zarađivanje roba) bez otežanoga (položaja) na njega (u sticanju, zarađivanju)."

(I riječ "šekisun" znači dio, udjel. I ovaj i prethodni hadis znače ovo: ako je jedan rob zajedničko vlasništvo dvojice ljudi pa jedan od vlasnika rekne da svoj dio roba oslobađa ropstva, taj vlasnik treba iz svoga imanja da i onu drugu polovinu roba oslobodi procijenivši pravedno vrijednost roba i isplativši za drugu polovinu roba drugom suvlasniku njegov dio za toga roba. To tako treba da uradi ako ima

toliko imanja koliko vrijedi rob ili dio roba koji pripada drugom suvlasniku. U protivnom ostaje oslobođena samo polovina roba i tražiće od samoga roba da nastoji da zaradi toliko imovine koliko je potrebno isplatiti drugome suvlasniku njegov dio pa da bi mogao postati potpuno slobodan, da bi cio postao slobodan. U tom slučaju neće se tom robu praviti teškoće u zarađivanju imovine s kojom treba da se sam isplati, a to će reći neće se opterećavati poslovima koji su vrlo teški i koje ne može izdržati. To neka se ima na umu u vezi ovih i sličnih hadisa koji će se ponoviti, a neki nanovo pojaviti u daljem tekstu u KNJIZI o oslobađanju ropstva.)

GLAVA:

Da li će se ždrijebati (bacati kocka) u diobi i sudjelovanju u njoj (i uzimanju udjela u diobi)?

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Zekerija, rekao je: čuo sam Amira (da) govori: čuo sam Numana, sina Beširа, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Primjer stajača na granicama Allaha i padača u njih (tj. i onoga koji prelazi dozvoljene granice u nedozvoljene) je kao primjer naroda (ljudi koji) su ždrijebali na lađi pa je pogodio (dobio) neki (dio) njih najgornji (dio) nje (lađe), a neki (od) njih najdonji (dio) nje. Pa su bili (oni) koji su u najdonjem (dijelu) nje, kada su se napajali od vode (vodom), prolazili pokraj (onih) ko je iznad njih (koji su više njih). Pa su rekli: "Da smo zaista mi probili u našem dijelu (lađe jednu) rupu (da kroz nju uzimamo sebi vodu) i (da) ne uznemirujemo (onoga) ko je iznad nas." Pa ako ostave (tj. puste) njih i (ono) što hoće, propali su svi (tj. propašće zajedno, skupa svi). A ako uzmu na njihove (za njihove) ruke, spasili su se i spasili su se svi (ili: i spasili su sve zajedno)."

(Riječ u tekstu hadisa "isteheme, jestehimu" znači i uzeti udjela u nečemu, a znači i ždrijebati, bacati kocku.)

GLAVA

društva (tj. suvlasništva, zajedničkog vlasništva) siročeta i pripadnika nasljedstva (tj. i nasljednika).

PRIČAO NAM JE Uvejsija, pričao nam je Ibrahim, sin Sada, od Saliha, od Ibnu Šihaba, rekao je: izvijestio je mene Urvete da je on pitao Aišu, bio zadovoljan Allah od nje. A rekao je Lejs: Pričao mi je Junus od Ibnu Šihaba, rekao je: izvijestio me Urvete, sin Zubejra, da je on pitao Aišu, bio zadovoljan Allah od nje, o govoru Allaha, uzvišen je:

"Pa ako (ispravno je: A ako) ste se pobojali da nećete biti pravedni....", do Njegovoga govora: ".... i po četiri....". Pa je rekla (Aiša r.a.):

"O sine moje sestre (o sestriću), ona je sirotica (tj. to je sirotica, tu se radi o žensku siročetu što) biva u skrbništvu njezinoga (tj. svoga) staraoca (što) se udružuje (ona) njemu u njegovom imanju (tj. s kojim je ona i suvlasnik u njegovom imanju), pa zadivi njega njezino imanje i njezina ljepota, pa hoće njezin staralac da oženi nju (tj. da je uzme sebi za ženu) bez da bude pravedan u njezinom vjenčanom daru pa (da) dadne njoj kao što bio dao njoj (neko drugi) osim njega - pa se njima zabranilo da žene (da uzimaju u brak) njih (drukčije) osim da budu pravedni njima i (da) dopru s njima (k) najvišem njihovom običaju (postupku) od vjenčanoga dara, i zapovjedilo se njima da žene (da uzimaju u brak ono) što je lijepo njima od žena (drugih) osim njih (osim tih sirotica ako njima neće dati pravedan vjenčani dar)." Rekao je Urvete: Rekla je Aiša: Zatim su zaista ljudi tražili rješenje (objašnjenje o stvari žena - tražili su od) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, poslije (silaženja) ovoga ajeta (odlomka) pa je spustio Allah:

"I traže rješenje (od) tebe o ženama.....", do Njegovoga govora "..... a želite da oženite njih....". A ono koje (što) je spomenuo Allah da se ono ".... čita na vas (vama) u knjizi....", jest prvi ajet (odlomak) koji je (taj što) je rekao u njemu: "I ako se plašite (pobojavate) da nećete biti pravedeni u siroticama, pa ženite što je lijepo vama od žena....". Rekla je Aiša: A govor Allaha u drugom odlomku (ajetu) ".... a želite da oženite njih..." - ona je (tj. to je) želja jednoga (od) vas za svoju siroticu koja biva (koja bude) u njegovom skrbništvu kada bude (ona) maloga imanja i ljepote, pa se njima zabranilo da žene (ono) što su željili

(željeli) u njihovom imanju i njihovoj ljepoti od sirotica žena osim sa pravednošću zbog njihove odvratnosti od njih (od siromašnih ružnih sirotica).

(Regibe an znači ne željeti, osjećati odvratnost.)
GLAVA

društva (tj. suvlasništva) u zemljama (parcelama zemlje) i (drugim vrstama) osim njih (kao vrtovima i nekretninama).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Hišam, izvijestio nas je Mamer od Zuhrije, od Ebu Selemeta, od Džabira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Učinio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, preču kupovinu samo u svakome (u svemu onome) što se nije razdijelilo (podjelilo), pa kada su pale (tj. uspostavile se) granice i izmijenjali se putevi, pa nema preče kupovine.

GLAVA:

Kada su sebi razdijelili suvlasnici kuće ili (što drugo) osim njih, pa nije za njih (tj. nemaju oni pravo na) vraćanje, a ni preča kupovina (a ni preču kupovinu).

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Abdulvahid, pričao nam je Mamer od Zuhrije, od Ebu Selemeta, sina Abdurahmana, od Džabira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Sudio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, sa prečom kupovinom (da se ima postupiti) u svemu što se nije razdijelilo, pa kada su pale granice i izmijenjali se putevi, pa nema preče kupovine.

GLAVA

udruživanja (suvlasništva) u zlatu i srebru i (u svemu onome) što biva u njemu mijenjanje.

PRIČAO NAM JE Amr, sin Alije, pričao nam je Ebu Asim od Usmana, misli (na) sina Esvedova, rekao je: izvijestio me Sulejman, sin Ebu Muslima, rekao je: pitao sam Ebu Minhala o mijenjanju rukom u ruku (tj. iz ruke u ruku) pa je rekao:

Kupio sam (sebi) ja i (jedan) moj drug (jednu) stvar rukom u ruku i odgađanjem (uzimanja kupljene stvari u posjed). Pa je došao nama Bera', sin Aziba, pa smo pitali njega pa je rekao: Učinio sam (nešto tako) ja i moj drug Zejd, sin Erkama, i pitali smo Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, o tome pa je rekao:

"Što je bilo (tj. Što biva) rukom u ruku, pa uzmite ga; a što je bilo odgađanjem, pa ostavite (pustite) ga."

GLAVA

udruživanja zaštićenoga (tj. kršćanina i Židova u muslimanskoj državi koji su pod zaštitom vlasti) i idolopoklonika u napoličarenju.

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Džuvejrijete, sin Esma-a, od Nafia, od Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Dao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, Hajber Židovima da rade (obrađuju) njega i siju njega, a za njih je (tj. a da imaju, da njima bude) polovina (onoga) što izađe iz nje (iz zemlje Hajbera - što se dobije prihoda od nje).

GLAVA

diobe brava i pravde u njoj.

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Lejs od Jezida, sina Ebu Habiba, od Ebulhajra, od Ukbeta, sina Amira, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, dao njemu (neke) brave (da) razdijeli njih na njegove drugove (kao) žrtve, pa je ostalo (jedno godišnjače) jare, pa je spomenuo njega poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Žrtvuj s njim (tj. Zakolji ga kao kurban-žrtvu ti sebi, za sebe)."

GLAVA

društva (suvlasništva, sudioništva) u hrani i (drugome) osim nje.

A spominje se da je (neki) čovjek pogađao (jednu) stvar (s drugim čovjekom, tj. pogađao se s njim za cijenu jedne stvari može li biti jeftinija), pa je namignuo njemu (okom, ili stiskanjem rukom jedan) drugi (dok je kupovao onaj što je pogađao) pa je vidio Umer (tj. smatrao je Umer) da je za njega društvo (suvlasništvo, tj. da onaj ima pravo na suvlasništvo što je namignuo zajedno sa onim što je pogađao, jer je onaj drugi mogao da ponudi veću cijenu od pogođene pa da on kupi tu stvar sam).

PRIČAO NAM JE Asbag, sin Feredža, rekao je: izvijestio me Abdullah, sin Vehba, rekao je: izvijestio me Seid od Zuhreta, sina Mabeda, od njegova (svoga) djeda Abdullaha, sina Hišama, a bio je već stigao (tj. zapamtio živoga) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, i odvela ga je njegova majka Zejneba, kći Humejda, k poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekla:

"O poslaniče Allaha, prisegni ga (uzmi prisegu od njega)!" Pa je rekao: "On je malen (mlad)." Pa je potrao njegovu glavu i molio je za njega (i činio mu je dovu). A od Zuhreta, sina Mabeda, da ono izlažaše s njim (tj. da bi izvodio njega) njegov djed Abdullah, sin Hišama, do trga (tj. u čaršiju) pa kupi sebi hrane (jela) pa sretne njega Ibnu Umer i Ibnu Zubejr, bio zadovoljan Allah od njih, pa reknu njih dva njemu: "Udružili smo se (tj. Udružismo se, postajemo suvlasnici u toj tvojoj hrani), pa (tj. jer) je zaista Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, već molio za tebe sa blagoslovom (tj. molio tebi za blagoslov). Pa udruži (on) njih. Pa možda (tj. Pa ponekad) je pogodio (tj. zaradio na trgu ćara, dobiti) samaricu kao što je ona (tj. cijelu samaricu) pa pošalje s njom (pošalje nju) k stanu (kući)."

(Pod samaricom se misli na tovar hrane što ga deva na svome samaru nosi. Neki opet vele misli se na devu, a neki vele devu sa tovarom,

natovarenu devu hranom. Taj ćar je posljedica molitve Muhameda a.s. za njega u kojoj je molio blagoslov za njega.)

GLAVA

društva (tj. suvlasništva) u robu.

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Džuvejrijete, sin Esma-a, od Nafia, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Ko oslobodi svoj dio u robu, potrebno je njemu da oslobodi svega njega (cijeloga njega) ako je bilo za (u) njega imanja (imovine) koliko njegova cijena (koliko iznosi cijena toga roba). Uspostaviće se vrijednost pravde, i daće se njegovim drugovima (suvlasnicima) njihov dio i ispazniće se put oslobođenoga (tj. i pustiće se rob na slobodu)."

PRIČAO NAM JE Ebu Numan, pričao nam je Džerir, sin Hazima, od Katadeta, od Nadra, sina Enesa, od Bešira, sina Nehika, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Ko oslobodi dio u robu, oslobodiće se sav on ako je bila u njega imovina, a ako ne, tražiće se trčanje (tj. zarađivanje) bez otešćanoga (rada) na njega (na roba)."

GLAVA

udruživanja u žrtvenoj životinji i žrtvenim devama, i kada je udružio čovjek čovjeka u svoju žrtvenu životinju poslije što je potjerao (ili žrtvovao) žrtvenu životinju.

PRIČAO NAM JE Ebu Numan, pričao nam je Hamad, sin Zejda, izvijestio nas je Abdulmelik, sin Džurejdža, od Ata-a, od Džabira i od Tavusa, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Stigao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (u) jutru četvrtoga (dana) od zul-hidžeta uzvikujući (oni) za hodočašće, ne miješa

se (s) njima (nijedna) stvar. Pa pošto smo stigli, zapovjedio nam je pa smo učinili njega umrom, i da se smjestimo k našim ženama. Pa se raširio o tome govor. Rekao je Ata': Pa je rekao Džabir: "Pa (zar) će ići jedan (od) nas k Mini, a njegov ud (spolni organ) kapa sjemenom (ljudskim)?" Pa je rekao (tj. pokazao) Džabir sa svojom šakom (dlanom). Pa je doprlo to Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je ustao (kao) propovjednik pa je rekao:

"Doprlo je meni da (neki) ljudi govore tako i tako (to i to). Zaista ja sam dobročinstveniji i bogobojazniji radi Allaha (ili: plašljiviji od Allaha) od njih. A da sam ja vidio u početku od svoje stvari što sam vidio na kraju (ozadi, ozada), ne bih potjerao žrtvene životinje (pred sobom). I da nije (toga) da je sa mnom žrtvena životinja (da nije sa mnom žrvena životinja, da nemam žrtvenu životinju), zaista bih se riješio (hodočasničke stege i odjeće)."

Pa je ustao Surakate, sin Malika sina Džušuma, pa je rekao: "O poslaniče Allaha, ona (ova pogodnost) je (li samo) za nas, ili za vječnost?" Pa je rekao: "Ne, nego za vječnost." Rekao je: A došao je Alija, sin Ebu Taliba (iz Jemena). Pa je rekao jedan (od) njih dvojice (Džabir): Govori (Alija): "Dvoodazov Tebi za (ono) što je uzviknuo za njega poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio." A rekao je drugi (Ibnu Abas: Govori Alija): "Dvoodazov Tebi sa hodočašćem poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio." Pa je zapovjedio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, da ostane (on - Alija) na svojoj zabranjenosti (tj. u stegama i odjeći hodočašća - da ne skida ihrama) i udružio je njega (Aliju) u žrtvenu životinju (svoju).

GLAVA

(onoga) ko je izjednačio deset (komada) od brava sa (jednom) devom za žrtvu u diobi (tj. ko je proglasio da jedna deva pri diobi vrijedi koliko deset brava).

PRIČAO NAM JE Muhamed, izvijestio nas je Veki' od Sufjana, od njegova oca, od Abajeta, sina Rifaata, od njegovoga djeda Rafia, sina Hadidža, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bili smo sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, u Zul-Hulejfi od Tihame (dakle ne onoj Zul-Hulejfi prema Meki). Pa smo pogodili (tj. zarobili od neprijatelja nekakve) brave i deve. Pa su požurili ljudi pa su uzavreli s njima lonce (tj. zaklali su nešto od toga i stavili meso u lonce i dali da lonci provriju vareći to meso). Pa je došao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je zapovjedio za njih (za lonce) pa su se izvrnuli (tj. proliveni su s mesom skupa). Zatim je izjednačio (dijeleći zarobljene životinje) deset od brava za devu. Zatim je zaista (jedna) deva od njih pobjegla, a nije u ljudi (bilo) osim malo konja, pa je bacio (strijelu na) nju (tj. ustrijelio je nju jedan) čovjek pa je zadržao nju sa strijelom. Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista za ove životinje (tj. među ovim domaćim životinjama) su (neke) podivljale kao podivljale (od) divljači, pa što (tj. pa koje) nadvladaju vas od njih, pa napravite (učinite) s njim (s njima) ovako (tj. ustrijelite ih)." Rekao je: Rekao je moj djed: "O poslaniče Allaha, zaista mi se nadamo, ili bojimo se da ćemo sresti neprijatelja sutra (pa moramo držati čiste sablje radi borbe), a nije sa nama noževa (a nemamo noževa), pa da li (da) koljemo sa trskom (trstikom)?" Pa je rekao: "Požuri!" Ili: "Budi čio (lahak, tj. Brzo izvedi klanje sa trstikom, da bi učinak bio kao i nožem, jer ako ne učiniš tako da učinak bude kao i nožem, onda se smatra udavljena i, kao takva, postaje zabranjena jesti zaklana životinja). Što prolije krv i spomene se ime Allaha nad njim, pa jedite, (ako oruđe za klanje) nije (bilo) zub i nokat. A pričaću vam o tome: Što se tiče zuba, pa (to) je kost; a što se tiče nokta, pa noževi Abesinaca su (to)."

U IME ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA

KNJIGA O POBRANOJ IMOVINI SA ZEMLJE

(imovini sa zemlje, tj. o nađenoj na tlu i podignutoj, sklonjenoj tuđoj imovini čiji se vlasnik ne zna, a imovina se uzima da ne propadne i da joj se vlasnik pronađe)

A kada je izvijestio gospodar pobrane (tj. vlasnik istinski nađene stvari) za znak, dao je (tj. daće) k njemu (tu stvar onaj ko je stvar bio našao, tj. predaće mu je).

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Šubete. A pričao mi je Muhamed, sin Bešara, pričao nam je Gunder, pričao nam je Šubete od Selemeta, čuo sam Suvejda, sina Gafeleta, rekao je: sreo sam Ubejja, sina Kaba, bio zadovoljan Allah od njega, pa je rekao:

Uzeo sam (sa tla) novčanik (svežanj od) stotinu zlatnika, pa sam došao Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Daj poznavati nju (nađenu sumu novaca jednu) godinu." Pa sam dao poznavati nju njezinu godinu, pa nisam našao (nikoga) ko poznaje nju. Zatim sam došao njemu, pa je rekao: "Daj poznavati nju godinu." Pa sam dao poznavati nju pa nisam našao (vlasnika tih zlatnika). Zatim sam došao njemu treći puta. Pa je rekao: "Zapamti (ili: Sačuvaj) njezinu vreću, i njezin broj i njezinu uzicu (svezu kojom je zavezana vreća, novčanik), pa ako je došao (ako dođe) njezin vlasnik (podaj mu je), a ako ne, pa uživaj s njom (uživaj je, potroši je)." Pa sam uživao (potrošio nju). Pa sam sreo njega (to kaže Šubete da je sreo Selemeta) poslije u Meki, pa je rekao (pričajući opet ovaj hadis): Ne znam (je li rekao Suvejd) tri godine ili jednu godinu.

GLAVA

zalutale (izgubljene, tj. nađene) deve.

PRIČAO NAM JE Amr, sin Abbasa, pričao nam je Abdurahman, pričao nam je Sufjan od Rebiata, pričao mi je Jezid, slobodnjak Munbeisa, od Zejda, sina Halida, Džuhenije, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Došao je (jedan) Beduin k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je pitao njega o (onome) što pobere njega (sa tla, uzme sa tla), pa je rekao:

"Daj poznavati nju (oglasi tu nađenu stvar jednu) godinu. Zatim zapamti (ili: sačuvaj) njezinu vreću i njezinu svezu (uzicu), pa ako je došao jedan (čovjek, tj. neko da) izvijesti tebe za nju (podaj mu je), a ako ne, pa traži da potrošiš nju." Rekao je: "O poslaniče Allaha, pa zalutala (jedinka od) brava?" Rekao je: "Za tebe je, ili za tvoga brata ili za vuka." Rekao je: "Zalutala (od) deva?" Pa se promijenilo (pa je poblijedilo) lice Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao: "Šta je za tebe i za nju (tj. Šta je tebi za njom)? Sa njom je njezin papak (kopita) i njezina mješina (za vodu), dolazi (prilazi deva) vodi i jede stabla."

GLAVA

zalutale (jedinke od) brava.

PRIČAO NAM JE Ismail, sin Abdullaha, rekao je: pričao mi je Sulejman od Jahja-a, od Jezida, slobodnjaka Munbeisova, da je on čuo Zejda, sina Halida, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori:

Pitao se Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, o pobranoj (stvari, tj. upitan je o tome), pa je tvrdio (Zejd) da je on (Muhamed a.s.) rekao:

"Poznaji (tj. Upoznaj ti sam) njezinu vreću i njezinu uzicu, zatim daj poznavati nju godinu." Govori Jezid: Ako se pozna (ili: ne prizna ni od koga da je njegova), tražiće da potroši nju njezin vlasnik (tj. onaj ko ju je našao i privremeno je drži kod sebe), i bila je (tj. biće ona kao) pohranjena (stvar) kod njega (na čuvanju, sačuvanju). Rekao je Jahja: Pa ovo je (ono) koje ne znam da li je u hadisu poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, ono, ili je stvar od (shvatanja, mišljenja koje se uvriježilo) kod njega (Jezida). Zatim je rekao: "Kako vidiš (tj. misliš, šta misliš) o zalutaloj (jedinki od) brava?" Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Uzmi je, pa (jer) ona je samo za tebe, ili za tvoga brata ili za vuka." Rekao je Jezid: A ona će se davati poznavati takođe. Zatim je rekao: "Kako vidiš zalutalu (od) deva?" Rekao je: Pa je rekao: "Pusti je, pa (jer) zaista sa njom je njezin papak i njezina mješina, dolazi vodi i jede stabla, dok je nađe njezin gospodar."

GLAVA:

Kada se nije našao vlasnik pobrane (stvari) poslije godine, pa ona je za (onoga, pripada onome) ko je našao nju.

(Već su prošla neka obavještenja o ovoj stvari u vezi stanovišta raznih mezheba o ovome pitanju.)

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Rebiata, sina Abdurahmana, od Jezida, slobodnjaka Munbeisova, od Zejda, sina Halida, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Došao je (jedan) čovjek k poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je pitao njega o pobranoj (stvari) pa je rekao:

"Poznaj (tj. Upoznaj, zapamti) njezinu vreću (džak) i njezinu uzicu, zatim daj upoznavati nju godinu. Pa ako je došao njezin vlasnik (podaj mu je), a ako ne, pa tvoje (svoje) stanje je sa njom (ili: tvoja stvar, tvoj posao je sa njom da učiniš šta hoćeš)." Rekao je: "Pa zalutala (A zalutala od) brava?" Rekao je: "Ona je za tebe, ili za tvoga brata ili za vuka." Rekao je: "Pa zalutala (od) deva?" Rekao je: "Šta je za tebe i za nju (Šta je tebi za njom)? Sa njom je njezina mješina i njezin papak (kopita, tj. obuća), dolazi vodi (na vodu) i jede stabla (stabljike, tj. lišće sa stabala) dok je sretne njezin gospodar (dok je ne nađe vlasnik).

GLAVA:

Kada je našao drvo u moru, ili bič (kandžiju, kamdžiju) ili slično njemu.

A rekao je Lejs: pričao mi je Džafer, sin Rebiata, od Abdurahmana, sina Hurmuza, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, da je on spomenuo (jednoga) čovjeka od Israelićana, i tjerao je (tj. ispričao je skraćeno taj) hadis:

Pa je izašao (da) gleda možda (neka) lađa (da) je već donijela njegovo imanje pa kadli sa (onim) drvetom (se sretne, tj. ugleda ono

drvo u kojem su bili novci). Pa je uzeo njega (to drvo) za svoju porodicu (kao ogrijevno) drvo. Pa pošto je prepilio njega, našao je imanje (novce) i stranicu (tj. list, pismo).

GLAVA:

Kada je našao (jednu) datulu u (tj. na) putu (stazi).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Jusufa, pričao nam je Sufjan od Mansura, od Talhata, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Prošao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pokraj (jedne) datule u (na) putu. Rekao je:

"Da nije (toga) da se ja bojim da biva (ova datula) od milostinje, zaista bih pojeo nju."

(Dakle, mala stvar kao što je jedna jedina datula može se uzeti i pojesti ako se nađe na putu. To će se pisati i ubrojiti u milostinju, da je dao nju kao milostinju onaj ko je nju izgubio. Muhamed a.s. nije smio jesti ni uzimati ni od koga milostinje za sebe lično, za svoju upotrebu i korišćenje, pa je zbog toga nije uzeo i pojeo.)

A rekao je Jahja: Pričao nam je Sufjan, pričao mi je Mansur. A rekao je Zaidete od Mansura, od Talhata, pričao nam je Enes. A pričao nam je Muhamed, sin Mukatila, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Mamer od Hemmama, sina Munebiha, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Zaista je se okrenem (vratim, tj. navratim) svakako k svojoj porodici, pa nađem datulu, palu (da je pala) na moju postelju, pa podignem nju zato (da) pojedem nju, zatim se bojim (uplašim) da će biti milostinja pa bacim nju (pa je bacim)."

GLAVA:

Kako će se dati poznati pobrana (stvar) stanovnika Meke?

A rekao je Tavus od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Neće pobirati njezinu pobranu (stvar, tj. stvar koja se nađe na tlu u Meki - neće je uzimati sa tla niko drugi) osim ko će dati poznavati nju."

A rekao je Halid od Ikrimeta, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio:

"Neće se pobirati njezina pobrana (stvar nikako drukčije) osim za davaoca poznavanja (tj. osim tako da se dostavi ili saopći licu koje je određeno da se brine o nađenim stvarima i da ih daje na poznavanje i uvid)."

A rekao je Ahmed, sin Sada: Pričao nam je Revh, pričao nam je Zekerija, pričao nam je Amr, sin Dinara, od Ikrimeta, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Neće se sjeći njezino trnje, i neće se natjeravati u bijeg njezina lovina (lovna divljač), i nije dozvoljena njezina pobrana (stvar ni za koga drugoga) osim za zaklinjača (to jest: za onoga ko će je dati poznavati i zaklinjaće onoga ko se javi da je njegova pobrana stvar, da ju je on izgubio), i neće se sjeći (tj. kositi, žeti svježe) njezino sijeno (trava sirova)." Pa je rekao Abas: "O poslaniče Allaha, osim izhira (pirike, ili trstike, trske)." Pa je rekao: "Osim izhira (pirike, trstike, trske)."

(Objašnjenja o ovome hadisu su davata.)

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Musa-a, rekao je: pričao nam je Velid, sin Muslima, pričao nam je Evzaija, pričao mi je Jahja, sin Ebu Kesira, rekao je: pričao mi je Ebu Selemete, sin Abdurahmana, rekao je: pričao mi je Ebu Hurejrete, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Pošto je osvojio Allah na svoga poslanika (tj. svome poslaniku), pomilovao ga Allah i spasio, Meku, ustao je (Muhamed a.s.) u (među) ljudima, pa je hvalio Allaha i zahvalio se Njemu, zatim je rekao:

"Zaista Allah je zadržao od Meke slona (o kojem je riječ u Kur'anu u jednome poglavlju), a dao je vlast nad njom svome poslaniku i vjernicima. Pa zaista ona nije dozvoljena (da bude kao ratno borilište ni) za jednoga (čovjeka koji) je bio prije mene, i zaista ona se dozvolila meni (jednu) uru od dana (ili: jedan časak od dana). I zaista ona nije dozvoljena (ni) za jednoga (čovjeka) poslije mene: pa neće se natjeravati (u bijeg, bježanje) njezina lovina (lovna divljač), i neće se sjeći (kositi, tj. uništavati) njezino (mekansko) trnje, i nije dozvoljena njezina pala (ispala, izgubljena stvar nikome) osim za zaklinjača (osim zaklinjaču, koji drugoga zaklinje). A ko (se nađe u takvom slučaju da) se ubio njemu ubijeni (tj. da mu nekoga od roda ubije neko lice), pa on je (slobodan da se opredijeli na suđenu) za bolje (od) dva gledanja (vida na kaznu ubice): ili da se otkupi, ili da osveti (tj. odmazdi glavu za glavu, da se i ubica ubije)." Pa je rekao: Abas: "Osim izhira (pirike trave, ili trstike trave, šiblja), pa (tj. jer) zaista mi učinimo (tj. upotrebljavamo) njega za naše grobove i naše kuće." Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Osim izhira (To jest: Izhir se jedino može sjeći, žeti, kositi)." Pa je ustao Ebu Šah, (jedan) čovjek od stanovnika Jemena pa je rekao: "Pišite za mene (tj. Napišite mi to što je sada rečeno sve), o poslaniče Allaha!" Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Napišite za Ebu Šaha (Ebu Šahu)!" Rekao sam Evzaiji: "Šta je (tj. Šta znači) njegov govor: "Napišite za mene (meni), o poslaniče Allaha?!" Rekao je: "Ovu propovjed koja (je upravo ta što) je čuo nju od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio."

GLAVA:

Neće se sebi musti (pomusti) stoka (ni) jednoga (čovjeka, tj. ničija stoka, marva) bez dozvole.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Nafia, od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Neće nikako musti (ili: Neka nikako ne muze ni) jedan (čovjek) stoku (nijednoga) čovjeka bez njegove dozvole. Zar (ili: Da li) voli jedan (od) vas da se dođe njegovoj smočnici (tj. mjestu gdje se čuva smok, piće - mlijeko za pijenje) pa (da) se razbije njegova riznica (tj. ostava, magaza) pa (da) se sebi prenese njegova hrana? Pa pohranjuju njima (vlasnicima) samo vimena njihove stoke njihove hrane, pa neka nikako ne muze (ni) jedan (čovjek) stoku (ni) jednoga (čovjeka drukčije) osim sa njegovom dozvolom."

GLAVA:

Kada je došao vlasnik pobrane (stvari) poslije godine (dana), vratiće je na njega (njemu onaj ko je tu stvar pobrao, našao, uzeo) zbog (toga jer) je zaista ona pohranjena stvar (tj. smatra se kao pohranjena stvar) kod njega.

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Ismail, sin Džafera, od Rebiata, sina Abdurahmana, od Jezida, slobodnjaka Munbeisa(-ovoga), od Zejda, sina Halida, Džuhenije, bio zadovoljan Allah od njega, da je (neki) čovjek pitao poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, o pobranoj (nađenoj stvari). Rekao je:

"Daj poznavati nju godinu (dana), zatim upoznaj njezinu uzicu (svezu) i njezinu vreću, zatim traži potrošiti (da potrošiš) nju. Pa kad je došao njezin gospodar (vlasnik), pa izvrši nju (tj. vrati je ako je još kod tebe, a ako si je potrošio, vrati sličnu stvar) k njemu." Rekli su: "O poslaniče Allaha, pa (ili: a) zalutala (od) brava?" Rekao je: "Uzmi je, pa ona je samo za tebe, ili za tvoga brata ili za vuka." Rekao je: "O poslaniče Allaha, pa zalutala (a zalutala od) deva?" Rekao je: Pa se rasrdio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, čak (da) su se vrlo zacrvenile njegove dvije jagodice (na licu), ili: njegovo lice se vrlo zacrvenilo, zatim je rekao: "Šta je za tebe i za nju (zajedničko, tj. Šta imaš do nje, deve), a za nju (postoji) sa njom (je) njezina kopita (obuća, tj. a ona ima sa sobom papak) i njezina mješina dok sretne (dok ne sretne) nju njezin gospodar (neka luta, ne diraj je)."

GLAVA:

Da li će uzeti pobranu (tj. izgubljenu nečiju stvar) i neće ostaviti nju (da) propadne, da ne uzme nju ko ne zaslužuje (ko nije pouzdan da će tražiti pravoga vlasnika).

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Šubete od Selemeta, sina Kuhejla, rekao je: čuo sam Suvejda, sina Gafeleta, rekao je: bio sam sa Selmanom, sinom Rebiata, i Zejdom, sinom Suhana, u (jednoj) borbi pa sam našao (jednu) kandžiju (bič). Pa je rekao meni (jedan od njih dvojice):

"Baci ga (bič, kandžiju)." Rekao sam: "Ne, ali (tj. nego ću ga dati vlasniku) ako nađem njegova vlasnika, a ako ne, uživaću s njim (tj. uživaću ga, koristiću ga, uzeću ga sebi - taj bič)." Pa pošto smo se vratili, hodočastili smo (išli smo na hadž) pa sam prošao pokraj Medine. Pa sam pitao (o slučaju biča, kandžije) Ubejja, sina Kaba, bio zadovoljan Allah - uzvišen je - od njega, (da mi objasni ili sam ga trebao baciti, ili je ispravno što sam ga uzeo) pa je rekao (kao odgovor, tj. mjesto od govora ispričao je ovo):

Našao sam kesu (novčanik sa novcima) na vremenu Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, u njoj je (bilo) stotinu zlatnika. Pa sam donio nju Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao: "Daj poznavati nju godinu (dana)." Pa sam dao poznavati nju godinu, zatim sam došao, pa je rekao: "Daj poznavati (Oglasi kao izgubljenu stvar) nju godinu (dana)." Pa sam dao poznavati nju godinu (dana), zatim sam došao njemu. Pa je rekao: "Daj poznavati nju godinu." Pa sam dao poznavati nju godinu, zatim sam došao njemu četvrti puta. Pa je rekao: "Upoznaj (ti sam, tj. Upamti dobro) njezin broj, i njezinu svezu i njezinu vreću (kesu), pa ako dođe njezin vlasnik (uruči mu je), a ako ne, uživaj s njom (uživaj je, koristi je za svoje potrebe).

PRIČAO NAM JE Abdan, rekao je: izvijestio me moj otac od Šubeta, od Selemeta za ovo (za navedeni hadis). Rekao je (Šubete): Pa sam sreo njega (Selemeta) poslije u Meki pa je rekao: Ne znam da li tri godine ili jednu godinu.

GLAVA

(onoga) ko je dao poznavati pobranu (stvar), a nije dao nju k vladaru (k vlasti, vladaru, vlasti).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Jusufa, pričao nam je Sufjan od Rebiata, od Jezida, slobodnjaka Munbeisa, od Zejda, sina Halida, bio zadovoljan Allah od njega, da je (neki) Beduin pitao Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, o pobranoj (stvari). Rekao je:

"Daj poznavati nju godinu, pa ako je došao jedan (čovjek, tj. neko da) izvijesti tebe za njezinu vreću i njezinu svezu (uruči mu je), a ako ne, pa traži potrošiti (da potrošiš) nju (dakle: potroši je, uzmi je sebi i sl.)." A pitao je njega o zalutaloj (od) deva, pa se promijenilo (ozlovoljilo) njegovo lice i rekao je: "Šta je za tebe i za nju (zajedničko, tj. Šta ti je za njom), a za nju je sa njom njezina (njena) mješina i njezina (i njena) obuća (doslovno: njezin papak), dolazi vodi i jede stabla. Pusti je, da nađe nju njezin gospodar (njen vlasnik)." A pitao je njega o zalutaloj (od) brava pa je rekao: "Ona je za tebe, ili za tvoga brata ili za vuka."

GLAVA.

PRIČAO NAM JE Ishak, sin Ibrahima, izvijestio nas je Nadr, izvijestio nas je Israil od Ebu Ishaka, rekao je: izvijestio me Bera' od Ebu Bekra, bio zadovoljan Allah od njih dvojice. - H - Pričao nam je Abdullah, sin Redža-a, pričao nam je Israil od Ebu Ishaka, od Bera-a, od Ebu Bekra, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Otišao sam pa kadli ja sa pastirom brava (ovaca se sretnem, sretoh se, pastir) tjera svoje brave. Pa sam rekao: "Za koga (tj. Čiji) si ti?" Rekao je: "Za čovjeka (tj. Ja sam od jednoga čovjeka) od Kurejševića." Pa je imenovao njega, pa sam poznao njega. Pa sam rekao: "Da li je u tvojim bravima od mlijeka (tj. Ima li imalo mlijeka u tvojih brava, ovaca)?" Pa je rekao: "Da." Pa sam rekao: "Da li si ti muzač meni (tj. Da li ćeš mi namusti, pomusti mlijeka)?" Rekao je: "Da." Pa sam zapovjedio njemu pa je ukolinčio (jednu) ovcu od svojih brava.

("I'tekale": ukolinčio je. To znači zadržati ovcu radi muženja na taj način što se stavi jedna noga ovce između potkoljenice i stegna svoga, tj. čovjeka koji hoće da muze ovcu; ili stavi se noga ovce među noge muzača, ili: stavi muzač svoju nogu među dvije noge ovce razmaknuvši joj tako noge da se ne može kretati i otimati od muzača. Taj postupak se ovdje izrazio i preveo sa izrazom: ukolinčiti, a to znači: zadržati, postaviti ovcu u stav i položaj za muženje.)

Zatim sam zapovjedio njemu da otrese njezino vime od prašine. Zatim sam zapovjedio njemu da otrese svoje dvije šake (svoja dva dlana) pa je rekao ovako: udario je jednu (od) svoje dvije šake sa drugom (to znači: otresti). Pa je muzao (namuzao jednu) malenkost (malu količinu, veli se: koliko jednu čašu) od mlijeka. A već sam učinio (tj. pripremio) za poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (jednu malu kožnu) posudu (za vodu na putovanju), na njezinim ustima (tj. na otvoru te posude) je (jedna) krpa pa sam salio na (to) mlijeko (vode iz te posude tako) čak (da) se ohladio najdonji (dio) njega. Pa sam dospio k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa sam rekao:

"Pij, o poslaniče Allaha!" Pa se napio (tako) čak (da) sam bio zadovoljan (tj. te sam osjetio zadovoljstvo).

U IME ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA

KNJIGA O TRAŽENJU ZAJMA, I IZVRŠENJU DUGOVA,

I ZABRANI (raspolaganja imovinom)

I PRAVLJENJU STEČAJA (nad nečijom imovinom radi naplate dugova koje to lice duguje nekom)

GLAVA

(onoga) ko je kupio za dug (tj. na veresiju, na beskamatni kredit sebi neku stvar), a nije kod njega njegova cijena (tj. nema novaca kolika je

cijena onoga što je kupio) ili nije u njegovoj prisutnosti (tj. ili ih nema kod sebe, uza se).

PRIČAO NAM JE Muhamed, izvijestio nas je Džerir od Mugireta, od Ša'bije, od Džabira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Ratovao sam (skupa) sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio. Rekao je: "Kako vidiš tvoga (svoga) devca? Da li ćeš prodati meni njega?" Rekao sam: "Da." Pa sam prodao njega njemu. Pa pošto je stigao (u) Medinu, poranio sam k njemu sa devcom (devcem) pa je dao meni njegovu cijenu.

PRIČAO NAM JE Mualla, sin Eseda, pričao nam je Abdulvahid, pričao nam je Aameš, rekao je: spominjali smo međusobno kod Ibrahima zalog u isplati unaprijed pa je rekao: pričao mi je Esved od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, kupio hrane od Židova do roka i založio mu je oklop od željeza.

GLAVA

(onoga) ko je uzeo imanja ljudi, hoće (htijući) izvršenje njihovo (tj. vraćanje imanja) ili uništenje njihovo.

PRIČAO NAM JE Abdulaziz, sin Abdullaha, Uvejsija, pričao nam je Sulejman, sin Bilala, od Sevra, sina Zejda, od Ebu Gajsa, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Ko je uzeo (tj. Ko uzme) imovine ljudi, hoće (htijući) izvršenje (tj. vraćanje) njihovo, izvršio Allah za njega (ili: izvršiće Allah za njega); a ko je uzeo (a) hoće njihovo uništenje, uništio njega (ili: uništiće njega) Allah."

GLAVA

izvršenja (vraćanja, plaćanja) dugova.

A rekao je Allah, uzvišen je: "Zaista Allah zapovjeda vama da izvršite (izručite, vratite) povjerene stvari (povjerena dobra) k njihovim pripadnicima (tj. vlasnicima); i kada ste sudili (i kada sudite) među ljudima, da sudite sa pravdom, zaista Allah (je takav da) je divno (lijepo ono) što savjetuje vama za njega (što vam ga savjetuje), zaista Allah je bio slušalac i vidilac (tj. Allah čuje i vidi sve šta vi radite)."

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Junusa, pričao nam je Ebu Šihab od Aameša, od Zejda, sina Vehba, od Ebu Zerra, bio zadovoljan Allah od njega, rekao (je):

Bio sam sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, pa pošto je ugledao, misli (na brdo) Uhud, rekao je:

"Ne želim - da se ono preokrene (tj. pretvori, postane) meni zlatom - (da) ostane kod mene od njega (jedan) zlatnik iznad (tj. više od) tri (noći, tj. dana), osim (jednoga) zlatnika (što bih) postavio u zasjedu (tj. prigotovio bih) ja njega za dug (dugovanje)."

(To jest: "Kada bi mi se planina Uhud pretvorila u zlato, svu bih je razdijelio za tri dana, i ne bih želio da nakon tri dana od cijele planine kod mene ostane ijedan zlatnik. Jedino bih ostavio zlatnik radi dugovanja; ako se zadužim, da mogu platiti dugovanje; ili: da platim dugovanje koje sam bio dužan, a nisam ga platio za ta tri dana otkako se je Uhud pretvorio bio u zlato jer nisam mogao vidjeti onoga čovjeka kojem dugujem.")

Zatim je rekao (Muhamed a.s. - kaže Ebu Zerr r.a.): "Zaista najmnogobrojniji (imovinom) su najmalobrojniji (nagradom Božijom), osim (onoga imućnoga, bogatoga) ko je rekao (tj. koji bi učinio) sa imovinom ovako i ovako - i pokazao je Ebu Šihab između svoje dvije ruke (tj. naprijed), i (na stranu) od svoje desnice i (na stranu) od svoje ljevice (objašnjavajući da to znači: osim onoga ko dijeli i naprijed, i desno i lijevo) - a malo je (onih) što su oni (takvi, tj. malo je onih koji su takvi)." I rekao je (Muhamed a.s. Ebu Zerru r.a.): "Tvoje mjesto (zadrži)!" (To jest: "Ostani tu gdje si!") I stupio je naprijed ne (tako)

daleko. Pa sam čuo (nekakav) glas pa sam htio da dođem (tj. odem, idem) njemu, zatim sam se sjetio njegovoga govora: "Tvoje mjesto (tj. Svoje mjesto zadrži, ne napuštaj sve dotle) dok dođem (dok ne dođem) tebi." Pa pošto je došao, rekao sam: "O poslaniče Allaha, koji (je taj što) sam čuo?" Ili je rekao: "Glas koji sam čuo (šta je)?" Rekao je: "A da li si (tj. A je si li) čuo?" Rekao sam: "Da." Rekao je: "Došao je meni Džibril (Gavrilo anđeo) - njemu blagoslov i mir! - pa je rekao: "Ko je umro (tj. Ko umre) od tvoje sljedbe ne udružuje (tj. ne udružujući) sa Allahom (nikakve) stvari, unišao je (tj. unići će u) raj." Rekao sam: "I ako je činio tako i tako (tj. to i to, zar ako je i krao i bludničio)?" Rekao je: "Da."

(Jasno je da se radi o čovjeku koji je nekad u životu činio ta djela ali se iskreno pokajao napustivši zauvjek ta nevaljala djela poslije pokajanja.)

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Šebiba sina Seida, pričao nam je moj otac od Junusa, rekao je Ibnu Šihab: pričao mi je Ubejdulah, sin Abdullaha sina Utbeta, rekao je: rekao je Ebu Hurejrete, bio zadovoljan Allah od njega: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Da je bilo za mene (u mene) kao Uhud zlata, ne raduje me da ne prođu na mene (tj. meni) tri (dana), a kod mene je od njega (ikakva) stvar, osim stvar (što) ostavljam u zasjedu (što pripravim, prigotovim) za dug (dugovanje)." Predao je njega (ovaj hadis) Salih i Ukajl od Zuhrije.

GLAVA

traženja u zajam deva.

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, pričao nam je Šubete, izvijestio nas je Selemete, sin Kuhejla, rekao je: čuo sam Ebu Selemeta u našoj kući priča od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je (jedan) čovjek naplaćivao dug (tražio dug od) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je bio grub (prema) njemu (u traženju duga), pa su namjeravali (spremili se) njegovi drugovi (na toga čovjeka da naprave s njim ružan postupak) pa je rekao:

"Pustite ga, pa (tj. jer) zaista za vlasnika prava je govor, i kupite mu devu (devca), pa dadnite ga njemu." I rekli su: "Ne nalazimo (drugoga) osim vrijednijega od njegove godine (od godine starosti njegova devca)." Rekao je: "Kupite ga, pa dadnite (dajte) ga njemu, pa (jer) zaista najbolji (od) vas je najljepši (od) vas plaćanjem (duga)."

GLAVA

ljepote naplaćivanja duga (traženja svoga duga od drugoga lica).

PRIČAO NAM JE Muslim, pričao nam je Šubete od Abdul-Melika, od Rib'ije, od Huzejfeta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

Umro je (jedan) čovjek pa se reklo njemu (je si li učinio ikakvo dobro?). Rekao je: "Prodavah ljudima (na veresiju), pa prelažah (preko prekoračenja roka koje bi se desilo) od imućnoga, a olakšavah (opraštah dio duga, ili sav dug) od siromašnoga. Pa se oprostilo njemu (tome čovjeku njegovo griješenje). Rekao je Ebu Mes'ud: Čuo sam ga (ovaj hadis) od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

GLAVA:

Da li će se dati veći (stariji devac) od njegove godine (tj. od godine, od starosti devca koji se je dužan, kojega je dužan)?

PRIČAO NAM JE Museded od Jahja-a, od Sufjana, pričao mi je Selemete, sin Kuhejla, od Ebu Selemeta, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je (jedan) čovjek došao Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (da) naplati njemu devu (devca kojega mu je bio dužan Muhamed a.s.) pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Dadnite ga!" Pa su rekli: "Ne nalazimo (drugoga doba, starosti) osim godinu vrijedniju od njegove godine (vrijednijega devca nalazimo, ali ne nalazimo onih godina devca u kojima je godinama bio njegov devac)." Pa je rekao (taj) čovjek: "Ispunio si u cijelosti meni, ispunio u cijelosti tebi Allah (ako mi dadneš toga vrijednijega)!" Pa je rekao

poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Dadnite ga, pa (jer) zaista od najboljih ljudi je najljepši njih plaćanjem (duga, tj. od najboljih ljudi je onaj ko najljepše isplaćuje svoj dug drugima ljudima zadovoljivši ih)."
GLAVA

ljepote plaćanja (duga).

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Sufjan od Selemeta, od Ebu Selemeta, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bio je za (u jednoga) čovjeka na Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, zub od deva (tj. dugovanje jednoga grla od deva, staroga jedan zub - a to znači jednu godinu - jer "sinnun" doslovno znači: zub, ali se misli na godinu, starost i u ovome hadisu i u nekim prošlim hadisima sličnoga sadržaja), pa je došao njemu (da) naplati njemu (tj. od njega dug) pa je rekao, pomilovao ga Allah i spasio: "Podajte mu." Pa su tražili njegov zub (starost njegovoga grla), pa nisu našli njemu osim zub iznad nje (iznad te starosti). Pa je rekao: "Podajte mu." Pa je rekao: "Ispunio si u cijelosti meni, ispunio u cijelosti Allah za tebe (tebi)!" Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Zaista najbolji (od) vas je najljepši (od) vas plaćanjem (isplaćivanjem duga)."

PRIČAO NAM JE Hallad, pričao nam je Misar, pričao nam je Muharib, sin Disara, od Džabira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Došao sam Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, a on je u Bogomolji. Rekao je Misar: Mislim ga (da) je rekao: ..... (u Bogomolji u) ručanicu (u ručanje doba na selu, a to je pred podne na dva do tri sata). Pa je rekao: "Klanjaj dva naklona (rekata)." A bio je za (u) mene na njemu dug (dakle: bio mi je dužan neki dug), pa je platio meni i povećao je meni (tj. dao mi je više).

(Veli se da je Muhamed a.s. dao Džabiru r.a. jedan kirat više nego što je dug iznosio. Veli se da je Džabir r.a. rekao: "Neće se od mene nikad rastaviti ovaj novčić!" Pa ga je stavio u jednu kesu i čuvao ga dok ga

nisu odnijele Jezidove čete sa ostalim stvarima koje su odnijele poslije bitke koja se zove Jevmul-Harreti.)

GLAVA:

Kada je platio ispod svoga duga (tj. manje nego je dužan - manje nego iznosi njegovo pravo, vlasnikovo, vlasnika duga), ili je odriješio njega (tj. ili ga je oslobodio duga, poklonio svoj dug vlasnik duga čovjeku koji je dužan), pa on (ovaj svaki postupak) je dozvoljen (ako je u oba slučaja vezan za dobrovoljnost vlasnika duga).

PRIČAO NAM JE Abdan, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Junus od Zuhrije, rekao je: pričao mi je Ibnu Kab, sin Malika, da je Džabir, sin Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, izvijestio njega da je njegov otac ubio se (tj. da je ubijen, poginuo na) dan Uhuda (kao) mučenik, a na njemu je dugovanje (a on je dužan). Pa su se zažestili vjerovnici u njihovim (svojim) pravima (tj. žestoko su navalili da im se isplati dug), pa sam došao Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je pitao (molio) njih da prime datule moga zida (tj. vrta, voćnjaka ograđenoga zidom za svoje dugove) i (da) odriješe moga oca (da razduže duga moga oca). Pa nisu htjeli (jer su smatrali da njihova potraživanja iznose mnogo više nego vrijedi iznos datula na palmama moga vrta). Pa nije dao njima Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, moga zida. I rekao (je):

"Poranićemo (Doći ćemo rano) na tebe (tebi)." Pa je poranio na nas (nama) dok je osvanuo. Pa je ophodio u palme (okolo, oko palmi) i molio je u (za) njihov plod za blagoslov. Pa sam posjekao njih (tj. obrao njihov plod), pa sam isplatio njima (dugovanje oca) i ostalo je (nešto, neki dio i) za nas od njihovih datula (od datula tih palmi).

GLAVA:

Kada je činio odmazdu (tražio isto onako da mu se vrati kao što je dao na dug, na zajam), ili je činio nasumce (tražio da mu se vrati otprilike isto, ne važući i ne mjereći) u dugu (potraživanju) datulu za datulu ili (drugu vrstu ishrane) osim njega (osim ploda palme kada potražuje onaj kome se dužno).

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Munzira, pričao nam je Enes, od Hišama, od Vehba, sina Kejsana, od Džabira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je on izvijestio njega da je njegov otac preminuo (doslovno: usmrtio se, tj. umro) i ostavio na njemu (tj. na sebi dugovanje od) trideset veskova za čovjeka (tj. koje je dugovao jednome čovjeku) od Židova. Pa je tražio čekanje (priček za dug od) njega Džabir, pa nije htio da pričeka njega. Pa je govorio Džabir poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, radi (toga, o tome da) se zauzme za njega k njemu (kod njega, kod toga Židova). Pa je došao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i govorio je (tome) Židovu za (postupak da) uzme plod njegovih palmi za (dugovanje) koje je njemu (pripadalo, tj. koje mu je bio dužan otac Džabira), pa nije htio (Židov da pristane na to). Pa je unišao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (u) palme pa je išao u njima (tj. između njih - prošao je između njih). Zatim je rekao Džabiru:

"Sijeci (tj. Beri, trgaj) njemu, pa ispuni u cijelosti njemu (dug) koji je za njega (koji je njegov)." Pa je sjekao (brao) njega (plod palmi) poslije što se vratio (između palmi) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je ispunio u cijelosti njemu (Židovu) trideset veskova, i preostala je njemu (količina datula od) sedamnaest veskova (datula, vesk je 60 sa'ova). Pa je došao Džabir poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, radi (toga da) izvijesti njega za (ono) koje je bilo (tj. za slučaj koji se desio sa datulama), pa je našao njega (da) klanja popodnev (ikindiju). Pa pošto je otišao (sa molitve, tj. završio molitvu), izvijestio je njega za pretek (višak datula). Pa je rekao: "Izvijesti sina Hattaba (Hatabova)." Pa je otišao Džabir k Umeru, pa je izvijestio njega, pa je rekao njemu Umer: "Zaista već sam znao kada je išao u njih poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zaista (da) će se svakako blagosloviti u njih (tj. one - od Uzvišenoga Boga će pasti blagoslov među njih, na njih, na datule)."

GLAVA

(onoga) ko je tražio utočišta (od Uzvišenog Boga da ga sačuva) od duga.

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije. - H - A pričao nam je Ismail, rekao je: pričao mi je moj brat od Sulejmana, od Muhameda, sina Ebu Atika, od Ibnu Šihaba, od Urveta da je Aiša, bio zadovoljan Allah od nje, izvijestila njega da poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, moljaše u molitvi i govori (tj. govoreći i ovo u molenju):

"Bože moj, utječem se u Tebe (tj. Tebi) od griješenja i dugovanja." Pa je rekao (jedan) govornik: "Šta je umnožilo (ono) što tražiš utočišta, o poslaniče Allaha, od duga (tj. Ala mnogo - što li mnogo tražiš utočišta, o poslaniče Allaha, od dugovanja)!" Rekao je: "Zaista čovjek kada se zadužio (kada se zaduži), pričao je pa je slagao, i obećao je pa je protivno učinio."

(To jest: priča dužan čovjek da će platiti dug o (u) roku pa slaže jer mu se desi neka smetnja da ne mogne platiti kad je bio rok, pa obeća da će taj i taj dan platiti pa opet učini suprotno obećanju. To su sve grijesi na koje čovjeka navede dug.)

GLAVA

molitve na (za onoga) ko je ostavio dug.

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, pričao nam je Šubete od Adijja, sina Sabita, od Ebu Hazima, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Ko je ostavio imanje, pa za njegove nasljednike je (to); a ko je ostavio težinu (teret, tj. dugovanje, dug), pa k nama je."

(Već je prolazio hadis u ovome smislu, i tamo se dalo objašnjenje.)

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Ebu Amir, pričao nam je Fulejh od Hilala, sina Alije, od Abdurahmana, sina Ebu Amreta, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Nema (nikakvoga, nikog) od vjernika (da je drukčiji odnos između mene i njega) osim (takav), a (da) sam ja bliži za njega (ja sam preči njemu od svakoga drugog) u ovozemaljskom životu i drugome svijetu (na Sudnjem danu). Čitajte ako ste htleli (ako hoćete): "Vjerovijesnik, je bliži za vjernike (tj. vjernicima) od njihovih osoba....". Pa koji god vjernik umre i ostavi imanje, pa neka naslijedi njega njegovi rođaci (muški po ocu) ko (god oni) bili. A ko ostavi dug ili propast (tj. porodicu izloženu propasti zbog malodobnosti djece i slično), pa neka dođe meni pa ja sam njegov zaštitnik."

GLAVA

odugovlačenja imućnoga (da plati dugovanje) je nasilje.

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Abdul-Aala od Mamera, od Hemmama, sina Munebiha, brata Vehba, sina Munebiha, da je on čuo Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Odugovlačenje imućnoga (bogatoga) je nasilje."

GLAVA:

Za vlasnika prava je govor.

A spominje se od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Zavijanje (tj. zavlačenje, odugovlačenje) nalazioca (onoga koji nalazi mogućnost, ima mogućnost da plati dug) dozvalja (dozvoljava) njegovu čast i njegovu kaznu." Rekao je Sufjan: "Njegova čast (da se okalja na taj način da) rekne: "Odugovlačio si mi." A njegova kazna je zatvor."

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja od Šubeta, od Selemeta, od Ebu Selemeta, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Došao je Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (jedan) čovjek (da) naplati njemu (tj. od njega svoj dug) pa je bio grub njemu (prema njemu). Pa su namjerili s njim njegovi drugovi (da se

obračunaju). Pa je rekao: "Pustite ga, pa (tj. jer) zaista za vlasnika prava je govor."

GLAVA:

Kada je našao njegovo (tj. svoje) imanje kod bankrota (čovjeka pod stečajem, čovjeka koji je nesposoban da plaća dugove zbog prezaduženosti po odluci suda, pa bilo da je to imanje dao bankrotu) u prodaji, i (tj. ili) zajmu i (ili u) pohrani - pa on je preči za njega (tj. za to imanje da ga dobije nego ostali povjerioci).

A rekao je Hasen: Kada je bankrotirao (jedan čovjek) i razjasnilo se (njegovo bankrotstvo kod suda), nije dozvoljeno njegovo oslobađanje ropstva, a ni njegova prodaja, a ni njegova kupovina. (To jest: nije pravno valjano njegovo raspolaganje svojom imovinom: ni da on oprašta od ropstva robove ako ih ima, ni da prodaje ni da kupuje.) A rekao je Seid, sin Musejeba: Sudio je Usman (da) ko naplati od svoga prava (nešto od nekoga dužnika) prije (da) bankrotira (taj dužnik), pa on je za njega (tj. pa ono što je uzeo njegovo je, pripada njemu); a ko je poznao (ko pozna) svoju robu sa njezinom istovjetnošću (tj. da je to ona ista, prava njegova roba), pa on je preči za nju (od drugih povjerilaca, potražilaca).

(Napominje se da će se radi kratkoće prevoditi svi izrazi koji označuju pravljenje stečaja, biti pod stečajem, čovjek koji je pod stečajem - a to su izrazi: teflisun, iflasun, muflisun - prevodiće se sa izrazom: bankrotirati, bankrotiranje, bankrot.)

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Junusa, pričao nam je Zuhejr, pričao nam je Jahja, sin Seida, rekao je: izvijestio me Ebu Bekr, sin Muhameda sina Amra sina Hazma, da je Umer, sin Abdulaziza, izvijestio njega da je Ebu Bekr, sin Abdurahmana sina Harisa sina Hišama, izvijestio njega da je on čuo Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio - ili je rekao: čuo sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Ko je stigao (Ko stigne) svoje imanje sa njegovom istovjetnošću (tj. isto onakvo kakvo je bilo, da nije izmijenjeno niti zamijenjeno) kod čovjeka ili lica (što) je već bankrotiralo, pa on je preči za njega od (drugih) osim njega."

(Hanefiti-hanefije su stanovišta da je onaj ko nađe svoju robu kod bankrota jednak drugima povjeriocima, potražiocima - a ovaj se hadis, po njihovom mišljenju, odnosi na ukradenu, otetu, opljačkanu robu i sličnu njoj. Obrazloženje pravnika hanefijskog mezheba za ovo njihovo stanovište neće se navoditi.)

GLAVA

(onoga) ko je odgodio dužnika (da od njega naplati dug vlasniku; ili: ko je odgodio vjerovniku da mu plati dug) do sutra ili slično njemu (tj. do prekosutra), a nije vidio (smatrao) to odugovlačenjem.

(Riječ garim znači i dužnik, a i povjerilac, potraživalac dugovanja. Ima svojstvo da označuje suprotna značenja. Zato su u zagradi i navedene obje mogućnosti u tumačenju.)

A rekao je Džabir: Zažestili su se povjerioci u svojim pravima u dugu moga oca, pa je pitao (molio) njih Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, da prime plod moga zida (vrta ograđenoga zidom) pa nisu htjeli. Pa nije dao njima zid i nije razbio (tj. razdijelio) njega njima. I rekao (je):

"Poraniću na tebe (tebi) sutra." Pa je poranio na nas (nama) kada je osvanuo (osvanulo), pa je molio u njezinom plodu (u plodu bašče Uzvišenoga Boga) za blagoslov, pa sam isplatio njima (dugovanje, dug).

GLAVA

(onoga) ko je prodao imanje bankrota, ili osiromašenoga (čovjeka) pa je razdijelio njega među povjerioce, ili je dao njega (osiromašenome licu) da troši na njegovu (svoju) osobu (na samoga sebe).

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jezid, sin Zurej'a, pričao nam je Husein Mualim, pričao nam je Ata', sin Ebu Rebaha, od Džabira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Oslobodio je (ropstva jedan) čovjek (jednoga) dječaka ostrag (tj. poslije svoje smrti ga oslobađa, proglašava ga slobodnim poslije svoje smrti). Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ko će kupiti njega (toga dječaka) od mene?" Pa je kupio njega Nuajm, sin Abdullaha. Pa je uzeo njegovu cijenu pa je dao nju k njemu.

GLAVA:

Kada je pozajmio njemu do imenovanoga roka, ili je oročio (postavio rok) njemu u prodaji.

Rekao je Ibnu Umer o zajmu do roka: Nema štete za (zbog) njega; i (nema štete, grijeha) ako se dadne vrijednije (više) od njegovih srebrenjaka dok (god to) sebi ne uvjetuje (ne uslovi). A rekao je Ata' i Amr, sin Dinara: On je do njegovoga roka u zajmu (dužan da čeka i da vrati tačno na rok, pa kada bi tražio prije roka da vrati zajam, nema pravo na to). (Ovo stanovište zastupaju samo malikiti.) A rekao je Lejs: pričao mi je Džafer, sin Rebiata, od Abdurahmana, sina Hurmuza, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega (s njim), od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, da je on spomenuo (jednoga) čovjeka iz Israelićana (koji) je pitao (molio) nekoga Israelićanina da pozajmi njemu. Pa je dao nju (sumu) k njemu do imenovanog roka. Hadis.

GLAVA

zauzimanja (zagovaranja) u (o) spuštanju (sniženju, tj. opraštanju jednoga dijela) duga.

PRIČAO NAM JE Musa, pričao nam je Ebu Avanete od Mugireta, od Amira, od Džabira, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Pogodio se (tj. Pogođen je) Abdullah, a ostavio je porodicu i dug. Pa sam tražio (obrativši se) k vlasnicima (toga) duga da spuste (oproste) neki (dio) od njegovoga duga, pa nisu htjeli. Pa sam došao Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa sam tražio zauzimanje (zagovaranje) sa njim na njih (se obraćajući), pa nisu htjeli. Pa je rekao:

"Sastavi tvoje (svoje) datule svaku stvar od njih napose (doslovno: na njezinu posebnost, tj. napose): kitu (grozd od datula, hurmi zvanih) Ibnu Zejd napose, a line napose, a adžve napose."

(Datule zvane Ibnu Zejdove su vrsne datule, a datule zvane lin su slabe datule, a datule zvane adžvetun su jedne od najvrsnijih datula. Adžvetun inače znači i presovane datule.)

"Zatim dovedi ih (povjerioce) dok dođem tebi." Pa sam (to) učinio. Zatim je došao - njemu mir! - pa je sjeo na njega (na datule, tj. kod datula) i mjerio je za svakoga čovjeka (svakome čovjeku) dok je ispunio (dok je našao da je ispunio u cijelosti dug), i ostale su datule kao što su one, kao da ono nije se dotaklo (njih). I ratovao sam (skupa) sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, na devi (jednoj) našoj (muškoj), pa se umorio (taj) devac, pa je zaostao na meni (tj. sa mnom iza naroda, iza kolone). Pa je udario (štapom) njega Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, ozad (iza). Rekao je: "Prodaj mi ga, a tebi su njegova leđa (tj. jahanje) do Medine." Pa pošto smo se približili, tražio sam dozvolu pa sam rekao: "O poslaniče Allaha, zaista ja sam novoga (tj. skoroga) vremena sa svadbom (brakom, tj. skoro sam se oženio)." Rekao je, pomilovao ga Allah i spasio: "Pa šta (tj. koju) si oženio djevojku ili udovicu?" Rekao sam: "Udovicu. Pogodio se (tj. Pogođen) je Abdullah (u borbi), a ostavio je male djevojke (kćeri), pa sam oženio udovicu (oženio sam se sa udovicom da) poučava njih i odgaja njih." Zatim je rekao: "Idi tvojoj (svojoj) porodici." Pa sam stigao pa sam izvijestio moga (svoga) ujaka za prodaju devca. Pa je korio mene (Pa me korio). Pa sam izvijestio njega za sustalost devca i za (postupak) koji je bio od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, i njegovo udaranje njega. Pa pošto je stigao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, poranio sam k njemu sa devcem. Pa je dao meni cijenu devca, i (toga istoga) devca i moj dio (od ratnog plijena) sa narodom (tj. jednako sa ostalim ljudima izjednačivši me u dijelu).

GLAVA

(onoga) što se zabranjuje od upropaštavanja imovine i (GLAVA) govora Allaha, uzvišen je: ".... i Allah ne voli pokvarenosti." i ".... zaista Allah neće popraviti (ili: učiniti dobrim) posao pokvarenih." A rekao je u Svome govoru, uzvišen je: ".... da li tvoje molitve zapovijedaju tebi da ostavimo (ono) što obožavaju naši očevi, ili da činimo u našim imanjima što hoćemo....". I rekao je, uzvišen je: ".... i ne dajite glupima vaša imanja....". I (GLAVA) zabrane u tome (slučaju da raspolaže svojom imovinom kada je troši glupo, nerazumno, rasipno) i (GLAVA onoga) što se zabranjuje od prevare (varke, varanja u kupoprodaji).

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Sufjan od Abdullaha, sina Dinara, čuo sam Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je: rekao je (jedan) čovjek Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista je se varam (tj. varaju me) u prodajama." Pa je rekao: "Kada prodaješ (nekome čovjeku), pa reci: "Nema prevare (varke, obmane)!" Pa je bio (običaja taj) čovjek (da) govori njega (taj izraz "Nema prevare!").

PRIČAO NAM JE Usman, pričao nam je Džerir od Mansura, od Šabije, od Verrada, slobodnjaka Mugireta, sina Šubeta, od Mugireta, sina Šubeta, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista Allah je zabranio na vas (vama) neposlušnost majkama, i zakopavanje kćera (ženske djece u zemlju žive), i zaprečivanje (tj. neizvršavanje onoga što treba da vršite) i daj! (To jest: i daj mi to i to, bez obzira što je to zabranjeno, ili je način za postizanje nečega zabranjen, samo daj!). A mrzio je (tj. mrzi) vam (Allah): "reklo se je i rekao je; i mnogobrojnost pitanja (molenja ljudima, tj. mnogo prosjačenje) i upropaštavanje imovine."

(Zadnje riječi ovoga hadisa tumače se na dugo i široko. Reklo se je i rekao je: to i to se priča, taj i taj je rekao to i to. Mnogobrojnost pitanja:

1. pitati mnogo za poslove i stvari ljudi, 2. prosjačenje, 3. pitati o nauci radi ispitivanja sposobnosti lica i radi prostoga raspravljanja bez namjere da se stvarno upozna sa istinom, 4. zapitkivanje Muhameda a.s. koje je moglo dovesti do nepotrebnih opterećenja koja su prešućena. Upropašćenje imovine: 1. najobičnije uništavanje bez ikakve potrebe, 2. trošenje u luksuz, 3. dopuštanje rasipniku da troši nerazumno imovinu, 4. trošenje imovine u zabranjene radnje i poslove. Ova se objašnjenja neće više davati uz ovaj hadis koji će se još puta pojavljivati u tekstu.)

GLAVA

Rob je pastir (čoban) u imovini svoga gospodara i neće raditi (drukčije) osim sa njegovom dozvolom.

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, rekao je: izvijestio me Salim, sin Abdullaha, od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je on čuo poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Svaki (od) vas je pastir (čoban) i pitan (tj. biće pitan, odgovaraće) za svoje stado. Pa vođa (glavni, vrhovni rukovodilac) je pastir i on je pitan (biće pitan) za svoje stado. I čovjek u svojoj porodici je pastir i on je pitan (i on će biti pitan) za svoje stado. I žena u kući njezina (tj. svoga) muža je pastirica i ona je (i ona će biti) pitana za njezino (svoje) stado. I sluga u imanju svoga gospodara je pastir i on je (i on će biti) pitan za svoje stado." Rekao je: Pa sam čuo ove (ličnosti da su spomenute) od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a mislim Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) je rekao: "I čovjek u imanju svoga oca je pastir i on je (i on će biti) pitan za svoje stado. Pa svaki (od) vas je pastir i svaki (od) vas je pitan (odgovoran) za svoje stado."

U IME ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA

O PREPIRKAMA

(Parničenjima, parnicama, sporovima, svađama)

GLAVA

(onoga) što se spominje o uznemiravanju (ili: o dovođenju na sud) i prepiranju (prepirci na sudu) između muslimana i Židova.

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, pričao nam je Šubete, rekao je Abdulmelik, sin Mejsereta: izvijestio me, rekao je: čuo sam Nezzala, čuo sam Abdullaha (Mesudova) govori: čuo sam (jednog) čovjeka (da) je pročitao (jedan) odlomak (Kur'ana čitajući ga takvom izvedbom da) sam čuo od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, njezinu suprotnost (tj. taj čovjek je pročitao taj odlomak protivno, suprotno čitanju, učenju Muhameda a.s.), pa sam uzeo za njegovu ruku, pa sam doveo njega poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Oba vas ste dobročinitelji." (To jest: Svaki od vas dvojice lijepo čita, pravilno čita taj odlomak. Ovo pokazuje da Abdullah nije bio čuo, i nije znao za drugi način čitanja toga odlomka.) Rekao je Šubete: Mislim ga (da) je rekao: "Ne prepirite se (Ne protuslovite), pa (tj. jer) zaista (oni) koji su bili prije vas, prepirali su se pa su propali."

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Kazeata, pričao je nama Ibrahim, sin Sada, od Ibnu Šihaba, od Ebu Selemeta i Abdurahmana Aaredža, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Grdila (Psovala) su se dva čovjeka: (jedan) čovjek od muslimana i (jedan) čovjek od Židova. Rekao je musliman: "Tako mi (Onoga) koji je odabrao Muhameda nad svjetove." Pa je rekao Židov: "Tako mi (Onoga) koji je odabrao Musa-a (Mojsija) nad svjetove." Pa je podigao musliman svoju ruku kod toga (tj. kad je čuo riječi Židova) pa je plesnuo (ošamario) lice Židova. Pa je otišao Židov k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je izvijestio njega o (onome) što je bilo od njegove stvari i stvari muslimana. Pa je pozvao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, muslimana pa je pitao njega o tome, pa je izvijestio njega. Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ne odabirite (Ne dajite smatrati boljim) mene nad Musa-a, pa (tj. jer) zaista ljudi će se onesvijestiti (od straha na) sudnjem danu. Pa ću se

onesvijestiti (i ja) sa njima, pa ću biti prvi (onaj) ko će se osvijestiti (doći sebi) pa kadli Musa uhvativač (tj. uhvatio se čvrsto) strane Prijestolja! Pa neću znati (tj. ne znam) je li bio u (tj. među onima) ko se onesvijestio pa se osvijestio prije mene, ili je bio (tj. ili će on biti) od (onih) koje je izuzeo Allah (tj. rekao da se neće oni onesvijestiti, koje Allah htjedne održati da se ne onesvijeste)?"

(Sa ovim se misli, po nekim komentatorima, na riječi jednoga ajeta: "..... fe saika men fissemavati ve men fil-erdi illa men šaellahu....", ali to mišljenje ima i slabosti. Ne može se u ovome prevodu opširno o svemu obrazlagati kao u komentarima, pa ni o ovome se neće davati objašnjenja.)

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Vuhejb, pričao nam je Amr, sin Jahja-a, od njegova oca, od Ebu Seida Hudrije, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Dok je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, sjedač (sjedio), došao je (jedan) Židov pa je rekao:

"O Ebul-Kasime, udario je moje lice (jedan) čovjek od tvojih drugova." Pa je rekao: "Ko?" Rekao je: "Čovjek (neki) od Pomagača." Rekao je: "Pozovite ga." Pa je rekao: "Da li si udario njega?" Rekao je: "Čuo sam ga u čaršiji (tj. na trgu da) se kune: "Tako mi (Onoga) koji je odabrao Musa-a nad ljude." Rekao sam: "O nevaljalče, nad Muhameda, pomilovao ga Allah i spasio, (zar da ga je odabrao)? Pa je uzela mene (velika) srdžba (tako da) sam udario njegovo lice." Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Ne odabirite (tj. Ne dajite prednost nijednom) među vjerovijesnicima, pa (jer) zaista ljudi će se onesvijestiti (na) sudnjem danu, pa ću biti prvi ko (će imati čast da) će se raspuknuti od njega (nad njim) zemlja pa kadli ja sa Musa-om (a on je) uzimač (uzeo je) za (jedan) stup (stub) od stupova Prijestolja! Pa ne znam da li je bio u (onima, među onima) ko se onesvijestio, ili se obračunao (ili je obračunato sa njim) sa prvim onesvještenjem.

(To jest: Kada se onesvijestio na Turi Sina-u, pošto mu se pokazao Uzvišeni Bog. U ovome hadisu "jas'akune" znači: (ljudi) će pomrijeti. Na to ukazuje dalji tok pričanja u hadisu: pa ću biti prvi nad kim će se

raspuknuti zemlja, tj. ko će biti proživljen. Međutim, komentatori i na tome mjestu to "jas'akune" smatraju da znači "onesvijestiće se", i kažu da se radi o onesvještenju od puhanja u rog radi proživljenja, a to bi moglo da bude odmah nakon samoga proživljenja. Ima tu mnogo stvari koje bi trebalo objašnjavati. Saika, jasaku znači i onesvijestiti se, a i umrijeti. Jednu važnu činjenicu pokazuje i ovaj i prethodni hadis: Muhamed a.s. nije tražio da se on smatra najboljim. Još manje je htio da kaže da je zbog njega Uzvišeni Allah i stvorio sve sfere, a to su neki krivotvoritelji hadisa njemu pripisali da je on rekao kako mu je Uzvišeni Allah objavio osim Kur'ana (takozvani hadisi kudsiju): "Levlake levlake lema kalaktul-eflake - Da nije tebe, da nije tebe, zaista ne bih stvorio sfera." Ovi hadisi u Buhariji, između ostaloga, jasno pokazuju da Muhamed a.s. nije to nikad rekao. Osim toga Allah dž.š. na više mjesta kaže u Kur'anu: ".... Jahlukullahu ma ješau....": stvara Allah šta hoće...."; ".... innellahe jefalu ma juridu....": zaista Allah čini šta hoće." Dakle Uzvišeni Bog je po svojoj ničim neograničenoj volji i ni za koga vezanoj volji stvorio je sfere i sve što postoji. To naročito treba uvidjeti i uočiti.)

PRIČAO NAM JE Musa, pričao nam je Hemmam od Katadeta, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, da je (jedan) Židov zdrobio glavu (jedne) djevojke među dva kamena. Reklo se:

"Ko je učinio ovo s tobom? Da li je omsica (taj)? Da li je omsica (taj)?" Dok se je imenovao (taj) Židov (tj. dok se je spomenulo i ime Židova koji je to i učinio). Pa je dala znak sa svojom glavom (da je on).

(Znači nije mogla govoriti zbog teških ozljeda.)

Pa se uzeo (uhvatio taj, uhvaćen je taj) Židov pa je priznao. Pa je zapovjedio za njega Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa se zdrobila njegova glava među dva kamena.

GLAVA

(onoga) ko je vratio (tj. odbio, oglasio nevaljanim) posao ludoga (rasipnika) i (onoga koji je) slabe pameti iako nije bio zabranio njemu vođa (ili sudija da raspolaže svojom imovinom).

A spominje se od Džabira, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) je vratio na milodarivaoca (tj. vratio je milostinju jednome čovjeku koji je donio milostinju da ju dadne, a sam je bio siromašan - vratio mu je) prije zabrane, zatim je zabranio njemu (da daje milostinju dok je god siromašan).

(U vezi ovoga komentatori navode dva slučaja. Prvi slučaj, koji je zabilježio Ebu Davud, bio je sa jednim čovjekom koji je našao komad zlata kao jaje u jednom rudniku, pa ga je donio Muhamedu a.s. i rekao: "Uzmi ovo, i podaj nekome kao milostinju radi Allaha, pa ja nemam drugoga imanja osim ovo." Muhamed a.s. se okrenuo na drugu stranu praveći se da nečuje. Pa je ponovio onaj čovjek svoje izlaganje. Muhamed a.s. je uzeo taj komad zlata i gađao njime toga čovjeka, zatim je rekao: "Neki od vas donese svoje jedino imanje da ga podijeli kao milostinju, a nema ništa drugo u posjedu, zatim poslije toga sjedne da pruža ruku ljudima da mu daju milostinju. Milostinja se dijeli samo u stanju bogatstva." Drugi slučaj je sa čovjekom koji je imao jedinoga roba i rekao mu da je slobodan kad on, kao njegov vlasnik umre. Takav se rob ne može prodati. Međutim, taj je čovjek poslije zapao u teško siromaštvo. Muhamed a.s. je rekao ko će da kupi toga roba od njega, pa ga je kupio njegov drug Nuajm. Muhamed a.s. je onda cijenu toga roba dao njegovom vlasniku i rekao mu: "Počni sa sobom, sa svojom osobom, pa njoj (tj. sam sebi) podijeli milostinju. Pa ako ti nešto preostane, pa podijeli svojoj porodici. Pa ako ti opet preostane, pa podijeli svojoj rodbini. Pa ako ti nešto opet preostane, pa onda dijeli tamo i ovamo, tj. naprijed, i desno i lijevo.)

A rekao je Malik: Kada je bio za (tj. u jednoga) čovjeka na (jednom, nekom) čovjeku imetak (imanje, tj. dugovanje), a za njega (tj. a u njega, u čovjeka koji duguje) je rob, nema (nikakve) stvari za (u) njega (druge) osim njega (toga roba), pa je oslobodio njega - nije dozvoljeno njegovo oslobađanje (tj. nije tome zaduženome dozvoljeno da oslobodi toga svoga roba koji mu je jedina imovina). A ko je prodao na slaboga (tj. slaboumnome čovjeku) i sličnome njemu pa je dao njegovu cijenu k njemu, i zapovjedio mu za poboljšanje i ustajanje (zabavljanje) sa svojim stanjem (te on tako i postupi, pustiće ga da

raspolaže svojom imovinom). Pa ako je pokvario poslije (svoj postupak), spriječiće ga (da raspolaže svojom imovinom) zato (što se zna) da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, zabranio upropaštavanje imovine, i rekao je za (onoga, tj. onome) koji se vara (tj. koji biva više puta prevaren) u prodaji:

"Kada prodaješ (nekome nešto), pa reci: "Nema prevare!" A nije uzeo (tj. oduzeo) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, njegovo imanje (njegovu imovinu, tj. imovinu onoga koji je bio izjavio svome robu da će biti slobodan poslije njegove smrti, a to mu je bilo jedino imanje, pa mu je Muhamed a.s. prodao toga roba dječaka i dao mu je novac od te prodaje da ga troši za svoje potrebe).

(To jest: Nije zadržao taj novac Muhamed a.s. kod sebe da mu ga povremeno daje. Znači da ga nije smatrao zbog njegovog postupka ludim i rasipnikom, jer da ga je takvim smatrao, ne bi mu odjednom uručio novac koji se dobio za roba. Inače mezhebi imaju različita stanovišta i gledanja na pitanje oglašenja nekoga za luda, nerazumna, rasipna čovjeka i na pitanje zabrane takvom čovjeku da raspolaže svojom imovinom. Kastalanija kaže da hanefijski pravnici smatraju da se ne može punoljetnom slobodnom čovjeku staviti zabrana raspolaganja vlastitom imovinom. Treba naglasiti da se neće čovjek oglasiti rasipnikom i ludom ako je htio jedinu imovinu dati u milostinju pa mu se to spriječilo i zabranilo.)

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Abdulaziz, sin Muslima, pričao nam je Abdullah, sin Dinara, rekao je: čuo sam Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Bio je (jedan) čovjek (takav da) se vara (da ga varaju) u prodaji pa je rekao njemu Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Kada prodaješ (nekome), pa reci: "Nema prevare (varke)!" Pa govoraše ga (taj izraz).

PRIČAO NAM JE Asim, sin Alije, pričao nam je Ibnu Ebu Zi'b od Muhameda, sina Munkedira, od Džabira, bio zadovoljan Allah od njega, da je (jedan) čovjek oslobodio (ropstva jednoga) roba svoga, nije njemu

(tj. nije u njega bilo u vlasništvu drugo) imanje osim njega, pa je vratio njega (tj. odbio, poništio je taj postupak) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je kupio njega (roba) od njega (od Muhameda a.s.) Nuajm, sin Nahhama.

(Veli se da je tome robu bilo ime Jakub, a njegovom vlasniku prije Nuajma da je bilo ime Ebu Mezkur, odnosno da se tako nazivao.)

GLAVA

govora protivnika (parničara, prepirača) nekih (od) njih o nekima.

PRIČAO NAM JE Muhamed, izvijestio nas je Ebu Muavijete od Aameša, od Šekika, od Abdullaha (Mesudova), bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ko se zakune na (neku) zakletvu, a on je u njoj griješnik zato (da) sebi odsiječe (prigrabi, otkine, prisvoji) s njom imanje muslimana čovjeka, sresti će Allaha, a On je na njega srdit." Rekao je: Pa je rekao Ešas: "O meni (U vezi mene) tako mi Allaha bilo je to. Bila je između mene i između (jednoga) čovjeka od Židova (jedna) zemlja pa je nijekao (odricao moje pravo) meni. Pa sam predveo (priveo, doveo) njega k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao meni poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Da li ti je (tj. imaš li kakav) dokaz?" Rekao sam: "Ne." Rekao je: Pa je rekao Židovu: "Zakuni se!" Rekao je: Rekao sam: "O poslaniče Allaha, tada će (da) se zakune i ode sa mojim imanjem (i odnese moje imanje)." Pa je spustio Allah, uzvišen je:

"Zaista koji kupuju za ugovor Allaha i svoje zakletve malu cijenu.....", do kraja (toga) ajeta (odlomka).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Usman, sin Umera, izvijestio nas je Junus od Zuhrije, od Abdullaha, sina Kaba sina Malika, od Kaba, bio zadovoljan Allah od njega, da je naplaćivao (od) Ibnu Ebu Hadreda (neki) dug (koji) je bio za njega na

njemu (tj. njegov, Kabov pri Ibnu Ebu Hadredu - naplaćivao ga je) u Bogomolji.

(Sa velikim slovom riječ Bogomolja u ovom prevodu označava bogomolju, džamiju Muhameda a.s. u Medini.)

Pa su se podigli glasovi njih dvojice, čak je čuo njih poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a on je u svojoj kući. Pa je izašao k njima dvojici dok (tj. te) je otkrio zastor svoje sobe pa je dozivao:

"O Kabe!" Rekao je: "Dvoodazov ti, o poslaniče Allaha!" Rekao je: "Pusti od tvoga (svoga) duga ovo." Pa je dao znak k njemu, to jest: Polovinu (pola duga). Rekao sam: "Zaista već sam učinio (tj. odmah činim to, pristajem da to učinim), o poslaniče Allaha!" Rekao je: "Usatni, pa plati mu (Ibnu Ebu Hadrede)!"

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvjestio nas je Malik od Ibnu Šihaba, od Urveta, sina Zubejra, od Abdurahmana, sina Abdulkarijja, da je on rekao: čuo sam Umera, sina Hataba, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori:

Čuo sam Hašima, sina Hakima sina Hizama, (da) čita poglavlje (iz Kur'ana, sura koja se zove) Furkan na (drugi način) osim (onoga) što čitam nju (tj. drukčije je čita nego što je ja čitam), a bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, dao čitati meni nju (tj. a on me je lično naučio čitati, učiti tu suru, to poglavlje pa nisam sumnjao u ispravnost svoga čitanja, učenja te sure). I skoro sam bio da požurim na njega (na Hišama odmah prije nego završi čitanje, tj. umalo nisam odmah na njega skočio). Zatim sam pričekao njega dok je otišao (tj. dok je završio čitanje), zatim sam uhvatio za prsa njega za njegov ogrtač, pa sam doveo njega poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa sam rekao:

"Zaista ja sam čuo ovoga (da) čita na (drugi način) osim (onoga) što si dao čitati meni (naučio čitati, učiti mene) nju (suru)." Pa je rekao meni: "Pusti ga." (Doslovno: "Pošalji ga." A to znači: "Pusti ga, ne drži ga za prsa.") Zatim je rekao njemu: "Čitaj." Pa je čitao. Rekao je: "Ovako se spustila (tj. objavila ova sura od Uzvišenoga Allaha meni)."

Zatim je rekao meni: "Čitaj." Pa sam čitao. Pa je rekao: "Ovako se spustila. Zaista Kur'an se spustio na sedam načina (čitanja), pa čitajte od njega što je lako (tj. na onaj način što vam je lakši)."

(Uzrok zbog kojega je Buharija naveo ovaj hadis ovdje jest to da ukaže na to da u vrijeme Muhameda a.s. bivaše kao i danas prepiranja, parničenja radi znanja i poznavanja nečega i da se u tim prepiranjima i onda ponekad gubljaše hladnokrvnost.)

GLAVA

istjeravanja griješnika i parničara iz kuća poslije poznavanja (upoznavanja njihovog pravoga stanja da su griješnici i da se parničari radi obične kavge i neprijateljstva parniče).

A već je istjerao Umer sestru Ebu Bekra kada je naricala (kada je počela da nariče za Ebu Bekrom).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Bešara, pričao nam je Muhamed, sin Ebu Adijja, od Šubeta, od Sada, sina Ibrahima, od Humejda, sina Abdurahmana, od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Zaista već sam htio (pomišljao) da zapovjedim za molitvu pa (da) se uspostavi (da se počne obavljati), zatim (da) se protivim (tj. da se uputim) k stanovima ljudi (koji) ne prisustvuju molitvi pa (da) popalim na njih (tj. da spalim njih, njihove stanove)."

(Budući da to nije učinio, jasno je da je ova izjava Muhameda a.s. imala za cilj da zastraši nemarne i da istakne važnost zajedničke molitve onima koji to nisu dovoljno shvatili. Htjelo se reći da je to grijeh takav da svaki onaj koji ga čini zaslužuje takvu kaznu da bi mu još na ovome svijetu trebalo kuću zapaliti. Ovaj hadis već je prolazio u tekstu.)

GLAVA

tužbe staraoca (izvršitelja oporuke) za umrloga (zbog umrloga da se njemu isposluje neko pravo makar nakon smrti).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Sufjan od Zuhrije, od Urveta, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da su se Abd, sin Zemata, i Sad, sin Ebu Vakasa, prepirali njih dva kod Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, o sinu robinje Zemata (o sinu Zematove robinje) pa je rekao Sad:

"O poslaniče Allaha, oporučio je meni (tj. učinio je mene izvršiteljem svoje oporuke) moj brat (a sastoji se oporuka u tome da) kada sam stigao (tj. kada stignem u Meku) da pogledam sina robinje Zemata pa (da) uzmem njega, pa (jer) zaista on je moj sin." A rekao je Abd, sin Zemata: "Moj brat je (taj dječak) i sin robinje moga oca, rodio se na postelji moga oca." Pa je vidio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, jasnu sličnost pa je rekao:

"On je za tebe (tebi, on je tvoj), o Abde, sine Zemata! A zastri se od njega, o Sevdeta (o Sevdo)!"

(Ovaj hadis je već prolazio i o njemu su davana objašnjenja.)

GLAVA

vezanja (onoga ko je) od (onih) koji (su takvi da) se boji njegove pokvarenosti (njegova zla, tj. GLAVA vezivanja u okove onoga čijeg se je zla bojati).

A okivao je (u okove) ibnu Abas Ikrimu (Ikrimeta privikavajući ga) na poučavanje Kur'ana, i običaja (tj. postupaka i hadisa Muhamedovih a.s.) i zapovjedi (zakona o nasljedstvu).

PRIČAO NAM JE Kutejbete, pričao nam je Lejs od Seida, sina Ebu Seida, da je on čuo Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori:

Poslao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, konjicu prema Nedždu, pa je dovela (jednoga) čovjeka iz Hanifetovića, rekne se njemu (ime mu je) Sumamete, sin Usala, gospodar pripadnika (stanovnika grada) Jemame. Pa su svezali njega za (jedan) stub od

stubova Bogomolje. Pa je izašao k njemu poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Rekao je:

"Šta je kod tebe, o Sumamete?" Rekao je: "Kod mene je, o Muhamede, dobro." Pa je spomenuo hadis (do kraja ga ispričavši). Rekao je (na kraju Muhamed a.s.): "Pustite (odriješite) Sumameta."

GLAVA

vezanja i zatvaranja (u zatvor) u svetome tlu.

A kupio je Nafi', sin Abdulharisa, (jednu) kuću za zatvor u Meki od Safvana, sina Umejeta, na (tj. uz uvjet, uslov) da Umer ako je zadovoljan, pa prodaja je njegova prodaja, a ako nije zadovoljan (tj. ako ne bude zadovoljan) Umer, pa za Safvana je (tj. Safvan ima) četiri stotine (srebrenjaka za korišćenje zgrade do Umerova odgovora). A zatvorio je Ibnu Zubejr u Meki (u zatvor jednoga čovjeka koji je imao mnogo dugovanja).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, pričao nam je Lejs, rekao je: pričao mi je Seid, sin Ebu Seida, čuo je Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Poslao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, konjicu prema Nedždu, pa je dovela čovjeka iz Hanifetovića, rekne mu se (ime mu je) Sumamete, sin Usala. Pa su svezali njega za stub od stubova Bogomolje.

U IME ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA

GLAVA

nepopustljivosti (tj. nepopustljivoga držanja vjerovnika za svoga dužnika da mu plati dug).

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs, pričao mi je Džafer, sin Rebi'ata. A rekao je (drugi) osim njega: Pričao mi je

Lejs, rekao je: pričao mi je Džafer, sin Rebiata, od Abdurahmana, sina Hurmuza, od Abdullaha, sina Kaba sina Malika, Ensarije, od Kaba sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, da je ono bilo za (u) njega na Abdullahu, sinu Ebu Hadreda, Eslemiji dugovanje (dug), pa je sreo njega, pa je držao njega (tj. slijedio je njega ne odvajajući se od njega, uhvatio je njega ne puštajući ga). Pa su razgovarali se njih dvojica dok su se podigli glasovi njih dvojice. Pa je prošao pokraj njih dvojice Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"O Kabe!" I pokazao (dao je znak) sa svojom rukom kao da on kaže: "Polovinu (oprosti)." Pa je uzeo polovinu (onoga) što je na njega (tj. što je njemu pripadalo), a ostavio je polovinu.

GLAVA

naplaćivanja (traženja svoga duga od drugoga lica).

PRIČAO NAM JE Ishak, pričao nam je Vehb, sin Džerira sina Hazima, izvijestio nas je Šubete od Aameša, od Ebu Duha-a, od Mesruka, od Habbaba, rekao je:

Bio sam kovač u preislamlju (u pagansko doba). I bili su za (u) mene na Asu, sinu Vaila, (neki) srebrenjaci (kao dug), pa sam došao njemu (da) naplatim njemu (od njega taj dug). Pa je rekao: "Neću platiti tebi do (da) zaniječeš (tj. da ne vjeruješ) Muhameda." Pa sam rekao: "Ne, tako mi Allaha neću zanijekati Muhameda, pomilovao ga Allah i spasio, da usmrti tebe Allah, zatim (da) proživi tebe." Rekao je: "Pa pusti me, da umrem, zatim (da) se proživim, pa (da) se meni dadne imanje i djeca, zatim (da tada) platim tebi (dug)." Pa je sišao (ovaj odlomak, ajet):

"Pa zar nisi vidio (tj. mislio o onome) koji niječe naše znakove (ili naše odlomke) i rekao je: Zaista daće se meni svakako imanje i djeca." Odlomak (ajet taj čitaj, vidi).

U IME ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA

KNJIGA O ZALOGU (Založenju) U PRISUTNOSTI

(tj. kada se kod kuće, kada se nije na putovanju)

i (KNJIGA) Njegovoga govora, uzvišen je: "I ako ste bili (tj. ako budete) na putovanju, a niste našli pisara, pa uzeti (primljeni) zalozi (založenja)....".

PRIČAO NAM JE Muslim, sin Ibrahima, pričao nam je Hišam, pričao nam je Katadete od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

I zaista već je založio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, svoj oklop za ječam. I išao sam k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, sa hljebom ječma i užeženim lojem (tj. lojem koji je promijenio miris - radi se o rastopljenom loju). I zaista već sam čuo njega (da) govori: Nije osvanulo za porodicu Muhameda, pomilovao ga Allah i spasio, (ništa drugo od hrane) osim sa' (3,34 kg hrane), a nije ni omrknulo, a zaista oni su zaista devet soba (tj. a broj članova Muhamedove a.s. porodice je devet žena, jer je svaka žena imala svoju zasebnu sobu za spavanje).

GLAVA

(onoga) ko je založio svoj oklop.

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Abdulvahid, pričao nam je Aameš, rekao je:

Spominjali smo međusobno kod Ibrahima založenje (zalog) i jamca u isplati unaprijed pa je rekao Ibrahim: pričao nam je Esved od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, kupio sebi od (jednoga) Židova hranu do roka i založio je njemu svoj oklop.

GLAVA

založenja oružja.

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan, rekao je Amr: čuo sam Džabira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (da) govori: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ko je za Kaba, sina Ešrefa (dobrovoljac da ga nastoji ubiti), pa (jer) zaista on je uznemirio (uvrijedio) Allaha i Njegovoga poslanika, pomilovao ga Allah i spasio." Pa je rekao Muhamed, sin Meslemeta: "Ja." Pa je došao njemu pa je rekao: "Hoćemo da pozajmiš nama vesk, ili dva veska (hrane - vesk: 60 sa'ova)." Pa je rekao: "Založite mi vaše (svoje) žene." Rekli su: "Kako (da) mi (založimo tebi naše žene, a ti si najljepši (od) Arapa (najljepši Arap)?!" Rekao je: "Pa založite mi vaše (svoje) sinove." Rekli su: "Kako (da) založimo naše sinove, pa će se grditi jedan (od) njih (neki od njih, tj. pa će se bacati pogrda na jednoga od njih) pa će se govoriti: "Založio se (Založen je taj) za vesk, ili dva veska. Ovo je sramota na nas (za nas), ali (tj. nego) mi ćemo založiti tebi oklop." Rekao je Sufjan: Misli (na) oružje. Pa je obećao njemu da će doći njemu. Pa su ubili njega (Pa su ga ubili), zatim su došli Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa su izvijestili njega (pa su ga izvijestili o tome).

GLAVA:

Zalog (tj. Založena životinja) je jahan i mužen (može se jahati i pomusti).

A rekao je Mugirete od Ibrahima: Jahaće se zalutala (tj. nađena životinja) za vrijednost njezine piće (hrane koja joj se polaže, daje), i musti će se za vrijednost njezine piće (hrane, tj. koliko vrijedi hrana - toliko će se musti i jahati), a zalog je slično njemu (tj. a založena životinja je isto kao i nađena životinja - ima se pravo musti i jahati onoliko koliko se dadne njoj hrane).

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Zekerija od Amira, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da on govoraše:

"Zalog se jaše za njegov (svoj) trošak i pije se mlijeko mlijeka (tj. mlijeko one životinje koja ima mlijeko) kada je bio založen (zalog, tj. kada bude založen - kada takva životinja bude založena)."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Mukatila, izvijestio nas je Abdullah, sin Mubareka, izvijestio nas je Zekerija od Šabije, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zalog se jaše za svoj trošak kada je bio založen, i mlijeko mlijeka se pije za svoj trošak kada je bilo založeno, a na (onoga) koji jaše i pije je trošak (oko izdržavanja i hrane životinje koja je založena)."

GLAVA

zaloga kod Židova i (drugih lica) osim njih (osim Židova).

PRIČAO NAM JE Kutejbete, pričao nam je Džerir od Aameša, od Ibrahima, od Esveda, od Aiše bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Kupio je sebi poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, od (jednoga) Židova hrane i založio je njemu svoj oklop.

GLAVA:

Kada se prepirao založitelj (davalac zaloga) i primalac (uzimač) zaloga i slično njemu, pa dokaz je na tužioca (obavezan), a zakletva je na tuženoga (obavezna ako on nema protudokaze na tvrdnju tužitelja).

(Riječ "el-muddea alejhi" - zapravo taj sav izraz znači: tuženi).

PRIČAO NAM JE Halad, sin Jahja-a, pričao nam je Nafi', sin Umera, od Ibnu Ebu Mulejketa, rekao je:

Pisao sam k Ibnu Abasu, pa je pisao k meni da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, sudio da je zakletva na tuženoga (obavezna).

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Džerir od Mansura, od Ebu Vaila, rekao je: rekao je Abdullah, bio zadovoljan Allah od njega:

Ko se zakleo (tj. Ko se zakune) na (jednu) zakletvu (da) traži pravo s njom (na neko) imanje, a on (je) u njoj griješan (nevaljalac, lažac), srešće Allaha, a On je na njega srdit. Pa je spustio Allah potvrđenje toga: "Zaista (oni) koji kupuju za ugovor Allaha i njihove (svoje) zakletve malu cijenu....", pa je čitao do ".... bolna kazna." Zatim je zaista Ešas, sin Kajsa izašao k nama pa je rekao: "Šta priča vama Ebu Abdurahman?" Rekao je: Pa smo pričali njemu. Rekao je: Pa je rekao: "Istinit je bio (tj. Rekao je istinu). Zaista o meni (u vezi mene) tako mi Allaha spustila se (ova objava, ovaj ajet, odlomak). Bila je između mene i između (jednoga) čovjeka svađa (prepirka) o (jedan) bunar pa smo se parničili k (tj. kod) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Tvoj svjedok, ili njegova zakletva (mora biti)." Rekao sam: "Zaista on će se tada zaklesti, a neće se brinuti (tj. neće voditi računa ni o čemu)." Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Ko se zakune na zakletvu (da) traži pravo s njom (na neko) imanje, a on je u njoj griješan, srešće Allaha, a On je na njega srdit." Pa je spustio (objavio) Allah potvrđivanje toga. Zatim je (sebi) čitao ovaj ajet (odlomak):

"Zaista koji kupuju za ugovor Allaha i njihove (svoje) zakletve malu cijenu....", do ".... i za njih je (tj. oni imaju, oni će imati, njih će stići) bolna kazna."

U IME ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA

O OSLOBA\ANJU (ropstva neke osobe)

I NJEGOVOJ VRIJEDNOSTI

(vrlini, tj. i o vrlini oslobađanja)

I (o tome je i) Njegov govor (ili: i - o - Njegovom govoru), uzvišen je: "Odriješenje vrata (tj. oslobođenje vrata osobe od ropstva). Ili nahranjivanje u danu gladnome (gladnome danu, vremenu). Siroče bližnje (koje ti je rod, rođak)."

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Junusa, pričao nam je Asim, sin Muhameda, rekao je: pričao mi je Vakid, sin Muhameda, rekao je: pričao mi je Seid, sin Merdžaneta, drug Alije, sina Huseina, rekao je: rekao je meni Ebu Hurejrete, bio zadovoljan Allah od njega: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Koji god čovjek oprosti muslimana čovjeka, spasiće Allah za svaki ud od njega ud od njega od Vatre."

Rekao je Seid, sin Merdžaneta: Pa sam otišao k Aliji, sinu Huseina, pa je namjerio (upravio, tj. uputio se) Alija, sin Huseina, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, k (jednome) svome robu, već je davao njemu za njega Abdullah, sin Džafera deset hiljada srebrenjaka ili hiljadu zlatnika, pa je oslobodio njega.

GLAVA:

Koji vratova je najvrijedniji (tj. Koji su vratovi najvrijedniji za oslobađanje)?

PRIČAO NAM JE Ubejdulah, sin Musa-a, od Hišama, sina Urveta, od njegova oca, od Ebu Muraviha, od Ebu Zerra, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: pitao sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio:

"Koji posao je vrijedniji (od drugih, tj. najvrijedniji)?" Rekao je:

"Vjerovanje u Allaha i borba u Njegovom putu." Rekao sam: "Pa koji vratova je najvrijedniji (tj. najbolji da se oslobodi od ropstva)?" Rekao je:

"Najskuplji (od) njih cijenom i najskupocijeniji (od) njih kod njihove porodice (vlasnika)." Rekao sam: "Pa ako nisam (to) učinio." Rekao je:

"Pomoći ćeš pravioca (činitelja, tj. obrtnika), ili ćeš praviti za razderanoga (tj. ili ćeš učiniti pomoć neupućenom, onome koji ne zna nikakvoga zanata)." Rekao je: "Pa ako nisam učinio (tj. ako nisam mogao ni to)?" Rekao je:

"Pustićeš ljude od zla, pa zaista ona je milostinja (tj. i ta radnja da se čuvaš da ne činiš zla ljudima je dobro dijelo kao i milostinja pa) milodarićeš s njom na tvoju (tj. za svoju) osobu."

GLAVA

(onoga) što se voli od opraštanja u pomrčanju (pomračenju Sunca) i znakovima.

PRIČAO NAM JE Musa, sin Mesuda, pričao nam je Zaidete, sin Kudameta, od Hišama, sina Urveta, od Fatime, kćeri Munzira, od Esme, kćeri Ebu Bekra, bio zadovoljan Allah od njih dvoga, rekla je:

Zapovjedio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, za opraštanje (od ropstva) u pomrčanju (tj. za vrijeme pomrčanja, pomračenja) Sunca. Slijedio je njega (Musa-a) Alija od Deraverdije, od Hišama.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Ebu Bekra, pričao nam je Assam, pričao nam je Hišam od Fatime, kćeri Munzira, od Esme, kćeri Ebu Bekra, bio zadovoljan Allah od njih dvoga, rekla je:

Zapovjedaše se nama kod pomrčanja (pomračenja Mjeseca) za opraštanje (od ropstva robova).

GLAVA:

Kada je oslobodio roba (koji je vlasništvo) među dvojicom ili robinju (koja je vlasništvo) među drugovima (tj. sudionicima, suvlasnicima).

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan od Amra, od Salima, od njegova oca, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Ko oslobodi roba među dvojicom, pa ako je bio bogat (imućan oslobodilac), ispraviće se (uspostaviće se, procijeniće se prava vrijednost) na njega, zatim će se osloboditi."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, rekao je: izvijestio nas je Malik od Nafia, od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Ko oslobodi (jedan) svoj dio u robu, pa (bude) bilo u njega (doslovno: za njega, tj.: u njega kakvoga) imanja (koje) dostiže cijenu (toga) roba, ispraviće (procijeniće) se rob (taj) vrijednošću pravde, pa će se dati (oslobodilac) svojim drugovima (suvlasnicima, tj. isplatiće im) njihove dijelove i oslobodiće na njega (tj. njega, roba u potpunosti), a ako ne, pa već se oslobodilo od njega (ono, onaj dio) što se oslobodilo."

PRIČAO NAM JE Ubejd, sin Ismaila, od Ebu Usameta, od Ubejdulaha, od Nafia, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ko oslobodi svoj dio u posjedovanom (tj. u robu), pa na njega je njegovo oslobođenje, svega (cijeloga) njega ako je bilo za (u) njega imovine (koja) dostiže njegovu cijenu. Pa ako nije bilo za (u) njega

imovine, ispraviće se na njega vrijednost pravde (koja pada) na oslobodителja, pa oslobodilo se od njega što se oslobodilo."

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Bišr od Ubejdulaha (ali) skratio je njega (ovaj hadis).

PRIČAO NAM JE Ebu Numan, pričao nam je Hammad od Ejuba, od Nafia, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Ko oslobodi svoj udio u posjedovanome (robu), ili svoj dio u robu, a bilo je za (u) njega od imovine što dostiže njegovu vrijednost sa vrijednošću pravde, pa on je oslobođen." Rekao je Nafi: A ako ne (nema imovine), pa već se oslobodilo od njega što se oslobodilo. Rekao je Ejub: Ne znam da li je stvar (što) je rekao nju Nafi ili je (to) stvar u hadisu.

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Mikdama, pričao nam je Fudajl, sin Sulejmana, pričao nam je Musa, sin Ukbeta, izvijestio me Nafi od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da on rješavaše (izdavaše rješenje) o robu ili robinji (kada neko od njih) bude među drugovima (suvlasnicima kao vlasništvo) pa oprosti jedan (od) njih svoj udio (udjel) od njega (od roba ili robinje), govori (tj. govoraše Ibnu Umer izdavajući rješenje):

Već je dužnost na njega njegovo oslobođenje (oproštenje), svega njega kada je bilo za (u onoga) koji je oslobodio od imanja (toliko) što dostiže, ispraviće (procijeniće) od svoga imanja vrijednost pravde, i daće se drugovima (suvlasnicima) njihovi dijelovi i ispazniće se put oslobođenome (tj. i pustiće se na slobodu oslobođeni rob). Izvještava to Ibnu Umer od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. A predao je njega (spomenuti hadis) Lejs, i Ibnu Ebu Zib, i Ibnu Ishak, i Džuvejrijete, i Jahja, sin Seida, i Ismail, sin Umejjeta, od Nafia, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. Skraćeno.

GLAVA:

Kada je oslobodio udjel u robu, a nije za (u) njega imovina, tražiće se trčanje (zarađivanje od) roba (tj. obavezaće se rob da zaradi sumu kojom će se otkupiti od preostalih vlasnika svojih) ne otežano na njega (ne zadužujući ga vrlo teškim poslovima) na prema pisanju (tj. prema pismenom ugovoru o otkupljivanju sebe).

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Ebu Redža-a, pričao nam je Jahja, sin Adema, pričao nam je Džerir, sin Hazima, rekao je: čuo sam Katadeta, rekao je: pričao mi je Nadr, sin Enesa sina Malika, od Beširа, sina Nehika, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ko oslobodi dio od roba." A pričao nam je Museded, pričao nam je Jezid, sin Zureja, pričao nam je Seid od Katadeta, od Nadra, sina Enesa, od Beširа, sina Nehika, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Ko oslobodi udjel, ili dio u posjedovanome (tj. u robu), pa njegovo spašavanje je na njega u njegovom imanju ako je bilo za (u) njega imanja; a ako ne ispraviće se (tj. procijeniće se) na njega, pa će se tražiti trčanje za njega (tj. obavezaće se da zaradi) ne otežano na njega (bez prisiljavanja njega na teške poslove koji su teško izdržljivi)." Slijedio je njega (Seida) Hadžadž, sin Hadžadža, i Eban, i Musa, sin Halefa, od Katadeta, skratio je njega Šubete.

GLAVA

pogreške i zaborava (zaboravljanja) u oslobađanju (od ropstva), i razvodu (braka) i slično njemu, i (GLAVA o tome da) nema oslobađanja osim radi Lica Allaha, uzvišen je.

A rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Za svakoga čovjeka je (ono, tj. ima ono) što je naumio. A nema nauma (namjere) za (u) zaboravljivača i pogrešitelja (nehatnika, koji nehotice učini nešto)."

PRIČAO NAM JE Humejdija, pričao nam je Sufjan, pričao nam je Misar od Katadeta, od Zurareta, sina Evfa-a, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista Allah je prešao meni od moje sljedbe (preko onoga) što prišaptavaju njega njihova prsa (što im padne na um, na pamet da učinu, učine neki grijeh) dok nije učinila ili progovorila (izrekla sljedba, tj. pripadnici moje sljedbe, osoba koja me slijedi)."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Kesira, od Sufjana, pričao nam je Jahja, sin Seida, od Muhameda, sina Ibrahima, Tejmije, od Alkameta, sina Vakasa, Lejsije, rekao je: čuo sam Umera, sina Hataba, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Poslovi (Djela) su (sa) namjerom, i za čovjeka je (ono) što je naumio (namjerio, namjeravao). Pa ko (je takav da) je bila njegova seoba k Allahu i Njegovom poslaniku, pa njegova seoba je (pripala) k Allahu i Njegovom poslaniku; a ko (je takav da) je bila njegova seoba k ovozemnosti (da) pogodi nju, ili (k) ženi (da) oženi nju, pa njegova seoba je k (onome pripala) što je selio k njemu (radi njega)."

GLAVA:

Kada je rekao svome robu: On je za (radi, zbog) Allaha!, a naumio je (pri izgovoru toga na) oslobođenje (od ropstva), i (GLAVA) zasvjedočavanja za oslobađanje.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Abdullaha sina Numejra, od Muhameda, sina Bišra, od Ismaila, od Kajsa, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je on pošto je došao hoće Islam (htijući Islam da primi), a sa njim je njegov dječak (bio), zalutao (izgubio se) svaki jedan (pojedini) od njih dvojice od svoga druga. Pa je došao (dječak) poslije toga, a Ebu Hurejrete je sjedač (sjedi) sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"O Ebu Hurejrete, ovo je tvoj dječak, već je došao tebi." Pa je rekao: "Zar ne! (Pazi!) Zaista ja zasvjedočavam (uzimam za svjedoka) tebe da je on slobodan." (Znači da je dječak bio rob Ebu Hurejreta.) Rekao je: "Pa (to) je ono kada govori (kaže, tj. to onaj čas u koji reče slijedeći stih došavši u Medinu):

"O noći (li velike) od njezine duljine i njezine neprijatnosti
Na (to, tj. pored toga) da je ona iz kruga (zemlje) bezvjerstva spasila."

PRIČAO NAM JE Ubejdulah, sin Seida, pričao nam je Ebu Usamete, pričao nam je Ismail od Kajsa, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Pošto sam stigao na Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao sam u putu (tj. o putu):

"O noći (li velike) od njezine duljine i njezine neprijatnosti
Na (to, tj. pa i pored toga) da je ona iz kruga (iz zemlje) bezvjerstva spasila."

(Može i ovako da se prevede:

"O noći (jedna kojoj se čudim) od njezine duljine i njezine neprijatnosti!
Na (to) da je ona iz kruga (iz zemlje) bezvjerstva spasila! - Ili:
Ipak je ona iz kruga bezvjerstva spasila!")

Rekao je: A pobjegao je od mene (jedan) moj dječak u putu. Rekao je: Pa pošto sam stigao na Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, prisegnuo sam se njemu. Pa dok sam ja kod njega, kadli se pojavio (tj. kadli se pojavi taj) dječak. Pa je rekao meni poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"O Ebu Hurejrete, ovo je tvoj dječak." Pa sam rekao: "On je slobodan za (radi zadovoljstva) Lica Allaha." Pa je oslobodio njega (dječaka). Nije rekao Ebu Kurejb od Ebu Usameta: "..... slobodan....".

(Tj. Nije spomenuo u svome pričanju riječi "slobodan", a to znači da je rekao samo: "On je za (radi) Lica Allaha!")

PRIČAO NAM JE Šihab, sin Abada, pričao nam je Ibrahim, sin Humejda, od Ismaila, od Kajsa, rekao je:

Pošto je došao Ebu Hurejrete, bio zadovoljan Allah od njega, a sa njim je njegov dječak i on traži Islam, pa je zalutao jedan (od) njih dvojice (od) svoga druga (tj. pa je izgubio jedan od njih svoga druga). Sa ovim (izrazom je pričao Kajs ovaj hadis). I rekao je (Ebu Hurejrete):

"Zar ne! (Pazi!) Zaista ja zasvjedočavam tebe (na to) da je on (dječak) za Allaha."

GLAVA

majke djeteta (tj. robinje koja rodi svome vlasniku, svome gospodaru dijete od njega, iz spolnoga odnosa sa njim).

Rekao je Ebu Hurejrete od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio:

"Od znakova Časa (propasti svijeta pred sudnji dan) je da rodi robinja svoga gospodara."

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, rekao je: pričao mi je Urvete, sin Zubejra, da je Aiša, bio zadovoljan Allah od nje (s njom), rekla:

Zaista Utbete, sin Ebu Vakasa, oporučio je (ugovorio je) k svome bratu Sadu, sinu Ebu Vakasa, da uzme k sebi sina robinje Zemata. Rekao je Utbete: "Zaista on je moj sin." Pa pošto je stigao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (u) vrijeme Pobjede (Oslobođenja), uzeo je Sad sina robinje Zemata pa je došao s njim (tj. doveo ga je) k poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i došao je sa njim sa Abdom, sinom Zemata. Pa je rekao Sad: "O poslaniče Allaha, ovo je sin moga brata (koji) je oporučio k meni da je on njegov sin." Pa

je (na to) rekao Abd, sin Zemata: "O poslaniče Allaha, ovo je moj brat, sin robinje Zemata, rodio se na njegovoj postelji." Pa je pogledao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, k sinu robinje Zemata pa kada li (kadli) je on najsličniji čovjek njemu (s njim, tj. njemu Utbetu). Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"On je za tebe (On je tvoj, On pripada tebi), o Abde, sine Zemata zbog (toga što je činjenica) da se on rodio na postelji njegovoga (Abdovoga) oca." Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zastri se od njega, o Sevdo, kćeri Zemata!" Od (Zbog onoga) što je vidio od njegove sličnosti sa Utbetom. (Muhamed a.s. je rekao Sevdi da se zastre, tj. da se ne pokazuje tome dječaku, sinu Robinje Zemata, iako joj je pravno brat.) A bila je Sevda žena Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

GLAVA

prodaje mudebera.

(Mudeber je rob kome je rečeno da će biti slobodan poslije smrti svoga vlasnika. To mu je rekao sam vlasnik. O tome su davana objašnjenja prije i sada se neće to obnavljati.)

PRIČAO NAM JE Adem, sin Ebu Ijasa, pričao nam je Šubete, pričao nam je Amr, sin Dinara, čuo sam Džabira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Oslobodio je (ropstva jedan) čovjek od nas (jednoga) svoga roba od zadnje strane (odzada, tj. poslije svoje smrti ga oslobađa). Pa je pozvao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, za njega (tj. pozvao je njega, roba) pa je prodao njega. Rekao je Džabir: Umro je (taj) dječak (taj rob) prve godine.

GLAVA

prodaje zaštitništva i njegovoga poklanjanja.

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, pričao nam je Šubete, rekao je: izvijestio me Abdullah, sin Dinara, rekao je: čuo sam Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (da) govori:

Zabranio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, prodaju zaštitništva i njegovo poklanjanje (darivanje drugome).

PRIČAO NAM JE Usman, sin Ebu Šejbeta, pričao nam je Džerir od Mansura, od Ibrahima, od Esveda, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Kupila sam (sebi) Beriru, pa su uslovili njezini stanovnici (tj. njezini predhodni vlasnici sebi) njezino zaštitništvo (pokroviteljstvo - u ranijem, odnosno prošlom tekstu je tako i prevođena riječ "velaun"). Pa sam spomenula to Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Oslobodi nju (ti), pa (jer) zaista zaštitništvo (pokroviteljstvo) je za (onoga, tj. onome) ko je dao srebro (novce za oslobađanje)." Pa sam oslobodila nju. Pa je pozvao nju Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa je dozvolio izbor njoj (da ode ili da ne ide) od svoga muža (dotadašnjega). Pa je rekla: "Da mi je dao (tj. da mi dadne, da mi da) toliko i toliko, ne bih se učvrstila (tj. ne bih ostala nakon oslobađanja ropstva) kod njega (tj. ne bih mu bila žena)." Pa je izabrala sebi svoju osobu (tj. razvod od dotadašnjega muža da bi živila, živjela sama sobom).

GLAVA:

Kada se zarobio brat čovjeka ili njegov stric, da li će se otkupiti kada je bio idolopoklonik?

A rekao je Enes: Rekao je Abbas Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio: "Otkupio sam svoju osobu (sebe) i otkupio sam Akila." A bio je Alija (taj što je pripadao) njemu udjel u tom plijenu koji (je taj plijen što) je pogodio (tj. zadobio i ličnost) od njegovoga brata Akila i njegovoga strica (amidže) Abasa.

PRIČAO NAM JE Ismail, sin Abdullaha, pričao nam je Ismail, sin Ibrahima sina Ukbeta, od Musa-a, od Ibnu Šihaba, rekao je: pričao mi je Enes, bio zadovoljan Allah od njega, da su (neki) ljudi od Pomagača tražili dozvolu (od) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa su rekli:

"Dozvoli, pa neka ostavimo za sina naše sestre (tj. sinu naše sestre) Abasa (Abasu) njegov otkup!" Pa je rekao: "Nećete ostaviti od njega (ni jedan) srebrenjak."

GLAVA

oslobađanja idolopoklonika.

PRIČAO NAM JE Ubejd, sin Ismaila, pričao nam je Ebu Usamete od Hišama, izvijestio me moj otac da je Hakim, sin Hizama, bio zadovoljan Allah od njega, oslobodio (ropstva) u predislamlju stotinu vratova (stotinu ličnosti, lica) i natovario je na stotinu deva (pokrovce u hodočašću kao znak da će sve biti žrtvovane). Pa pošto je primio Islam natovario je na stotinu deva (pokrivače u znak da će biti sve kurbani - žrtve Allahu) i oslobodio je stotinu vratova. Rekao je: Pa sam pitao poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa sam rekao:

"O poslaniče Allaha, da li vidiš (misliš, smatraš da ću imati nagradu za neke) stvari, pravljah ih (tj. činio sam ih) u predislamlju, čuvah se grijeha s njima." Misli (tj. hoće da kaže): "Činim dobročinstvo s njima (s tim stvarima). Rekao je: Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Primio si Islam na (onome, tj. zbog onoga) što je prošlo tebi od dobra."

(To jest: "Zbog toga dobročinstva u prošlosti, u vremenu prije Islama, nagradio te Allah s tom nagradom što ti je dao da primiš Islam.")

GLAVA

(onoga) ko je posjedovao (jedno lice) od Arapa (kao) roba, pa je poklonio, i prodao, i spolno općio, i otkupio i zarobio potomstvo, i (GLAVA) Njegovoga govora, uzvišen je: "Udario (tj. Donio, Dao) je Allah primjer posjedovanoga roba, nije moćan (ni) na (kakvu) stvar (tj. koji ništa ne može), i (primjer onoga) ko (je takav da) smo dali njemu lijep dar (trošak, tj. imanje) pa on daje (troši u pomaganje drugih) od njega tajno i javno, da li su jednaki, hvala Allahu!, nego najviše njih ne znaju."

PRIČAO NAM JE Ibnu Ebu Merjem, rekao je: izvijestio me Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba, rekao je: spomenuo je Urvete da su Mervan i Misver, sin Mahremeta, izvijestili njih dva njega da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, ustao kada je došlo njemu poslanstvo Hevazina pa su pitali (molili) njega da vrati k njima njihova imanja i njihovo roblje (zarobljenike), pa je rekao:

"Zaista sa mnom je ko (je taj što) vidite."

(To jest: "Sa mnom su moji sljedbenici i drugovi koje, eto, vidite, gledate, pa neću bez sporazuma i dogovora s njima ništa da vam reknem.")

"A najmiliji govor (pričanje) k meni je najiskreniji (od) njega, pa izaberite sebi jednu (od) dvije grupe (dobara koje su od vas zarobljene): ili imanje, ili roblje, a već sam bio iščekivao s njima (sa zarobljenicima vas)." A bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pogledao (sebi, tj. iščekivao) njih deset i nekoliko noći (tj. dana) kada se vratio iz Taifa. Pa pošto se razjasnilo (postalo jasno) za njih (njima) da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (drugo sve) osim vraćača njima (tj. Pa pošto su jasno uvidjeli da im neće vratiti) osim jednu (od) dvije grupe (dobara), rekli su: "Pa zaista mi izabiremo sebi naše roblje." Pa je ustao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, u (tj. među) ljudima pa je zahvalio na Allaha (tj. Allahu) sa (onim načinom) što je On njegov pripadnik (tj. zahvalio je Allahu kako Mu pripada i dolikuje), zatim je rekao:

"Što se tiče poslije (toga), pa zaista vaša braća došla su nama kajući se (oni što su ratovali protiv nas primivši Islam iza borbe). I zaista ja vidim (doslovno: vidio sam, tj. smatram da treba) da vratim k

njima njihovo roblje, pa ko želi od vas da odobri to, pa neka učini; a ko želi da bude na svome udjelu (tako) da dadnemo njemu njega od prvoga (plijena slijedećega) što će zaplijeniti (dati kao plijen) Allah na nas (tj. nama), pa neka (to) učini." Pa su rekli ljudi: "Odobravamo to." Rekao je: "Zaista mi ne znamo ko je dozvolio od vas (i ne možemo da ga razlikujemo) od (onoga) ko nije dozvolio, pa vratite se (na razgovor svak u svoju jedinicu tako) da dignu (dostave) k nama vaši poznavaoci (tj. vaše starješine) vašu stvar." Pa su se vratili ljudi, pa su govorili (s) njima njihovi poznavaoci, zatim su se vratili k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa su izvijestili njega da su oni odobrili (zadovoljili se) i dozvolili. Pa ono je (opis slučaja) koji je dopro nama o roblju (plemena) Hevazina. A rekao je Enes: Rekao je Abas Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio:

"Otkupio sam svoju osobu (sebe) i otkupio sam Akila."

PRIČAO NAM JE Alija, sin Hasana, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Ibnu Avn, rekao je: pisao sam Nafiu, pa je pisao (otpisao, odgovorio) k meni da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, navalio na Mustalikoviće, a oni su nemarni (tj. obmanjeni, iznenađeni) i njihove životinje (blago) se napaja na vodi, pa je ubio njihove borce i zarobio je njihova potomstva, i pogodio je tada Džuvejriju (tj. dobio ju je za ženu).

(Rečenicu "fe katele mukatiletehum", prevode, odnosno tumače na ovaj način: "... pa ubio njihove odmetnike (ubojice, razbojnike)....".)

Pričao mi je za njega (za ovaj hadis i slučaj - to veli Nafi) Abdullah, sin Umera, a bio je u toj vojsci.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Rebiata, sina Ebu Abdurahmana, od Muhameda, sina Jahja-a sina Habbana, od Ibnu Muhajriza rekao je: vidio sam Ebu Seida, bio zadovoljan Allah od njega, pa sam pitao njega, pa je rekao:

Izašli smo sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u borbu (protiv) Mustalikovića pa smo pogodili (tj. zarobili neko) roblje od roblja Arapa. Pa smo željeli žene. Pa se pojačala (ili: dotužila) na nas

(nama) ledičnost (neoženjenost, tj. odsustvovanje od žena) i volili smo izlijevanje u stranu (sjemena, tj. izlijevanje muškog sjemena van spolnoga organa ženke pri spolnom odnosu sa ženom ili sa robinjom), pa smo pitali (o tome) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Nije (Nema štete, grijeha) na vas da ne činite. Nema (nijedne) od bivajuće duše do sudnjega dana (tj. duše koja treba da postane, da bude živjela - a da će drukčije biti) osim (tako), a ona je bivajuća (osim tako da će biti, postojati, živjeti)."

(Prvu rečenicu: "Ma alejkum en la tef'alu" - Nije na vas da ne činite! - jedni tumače ovako: Nema grijeha na vas kada ostavite taj postupak, kada ga ne činite. Drugi kažu da je ono "la" u "en la te'alu" suvišno i da to znači: Nema grijeha na vas da činite, tj. ako to činite. Prema tome ovaj isti hadis uzimaju za podlogu i oni koji smatraju "azl" dozvoljenim činom, i oni koji ga smatraju nedozvoljenim činom. "Azlun" znači, kao što je već rečeno, prilikom spolnoga odnosa izvući muški spolni organ kada osjeti da će iz njega izaći, izliti se sjeme, izvući ga iz spolnog organa žene i sjeme izliti na drugu stranu van spolnoga organa žene.)

PRIČAO NAM JE Zuhejr, sin Harba, pričao nam je Džerir od Umareta, sina Ka'ka'-a, od Ebu Zurata, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Neprestano volim Temimoviće. A pričao mi je Ibnu Selam, izvijestio nas je Džerir, sin Abdulhamida, od Mugireta, sina Harisa, od Ebu Zurata, od Ebu Hurejreta, i od Umareta, od Ebu Zurata, od Ebu Hurejreta, rekao je:

Neprestano (sam bio taj da) volim Temimoviće od (vremena kada sam čuo za njihova) tri (svojstva koja) sam čuo od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori o njima. Čuo sam ga (da) govori:

"Oni su najžešći (od sve) moje sljedbe na Lažova (Antihrista)." Rekao je: I došle su njihove milostinje pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ovo su milostinje našega naroda (naših ljudi, tj. koje su poslali naši ljudi muslimanima)." I bila je (jedna) robljenica (zarobljenica, robinja) od njih kod Aiše pa je rekao:

"Oslobodi nju, pa (tj. jer) zaista ona je od djece Ismaila."

GLAVA

vrijednosti (vrline onoga) ko je odgojio svoju robinju i poučio je nju (tj. i obrazovao je nju).

PRIČAO NAM JE Ishak, sin Ibrahima, čuo je Muhameda, sina Fudajla, od Mutarifa, od Šabije, od Ebu Burdeta, od Ebu Musa-a, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ko (se nađe u takvoj prilici da) bude za (u) njega robinja, pa je izdržavao (opskrbljavao) nju, pa je lijepo činio k njoj (a u lijep postupak spada i obrazovanje njezino), zatim je oslobodio nju, i oženio je nju - biće za njega (biće njemu) dvije nagrade (na sudnjem danu od Boga)."

GLAVA

govora Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio "Robovi su vaša braća, pa nahranite ih od (onoga) što jedete." I (GLAVA) govora Njegovoga, uzvišen je: "I obožavajte Allaha i ne udružujte s Njime (nijedne) stvari, i sa roditeljima dva lijepim postupanjem (postupajte) i sa bližnjim, i siročadima, i siromasima, i susjedom bližnjim (rođakom), i susjedom strancem (nerođakom), i drugom sa strane (uz svoju stranu, uza se), i putnikom i (onim) što posjedovaše (posjeduju njega) vaše desnice; zaista Allah ne voli (onoga) ko je bio (tj. ko je) ohol i ponosan."

PRIČAO NAM JE Adem, sin Ebu Ijasa, pričao nam je Šubete, pričao nam je Vasil Ahdeb, rekao je: čuo sam Marura, sina Suvejda, rekao je: vidio sam Ebu Zerra Gifariju, bio zadovoljan Allah od njega, i

na njemu ogrtač i na njegovom dječaku (robu isti onakav) ogrtač. Pa smo pitali njega o tome pa je rekao:

"Zaista ja sam grdio (psovao jednoga) čovjeka pa je tužio mene k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zar si sramotio njega sa njegovom majkom (zbog njegove majke)?" Zatim je rekao: "Zaista vaša braća su vaše sluge (tj. vaši robovi). Učinio je njih Allah pod vašim rukama. Pa ko bude (takav da) je njegov brat pod njegovom rukom, pa neka hrani njega od (onoga) što jede, i neka obuče njemu od (onoga) što oblači. I ne opterećujte ih (ono) što će nadvladati njih. Pa ako ste opteretili njih (ono) što će nadvladati njih, pa pomozite ih."

GLAVA

roba kada je izvršavao lijepo pobožnost svome Gospodu i (uz to) je bio iskren (odan) svome gospodaru (tj. vlasniku).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, od Malika, od Nafia, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Rob kada je iskren svome gospodaru, i izvršava lijepo pobožnost svome Gospodu, biće njemu njegova nagrada dva puta (biće dvostruko nagrađen)."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Kesira, izvijestio nas je Sufjan od Saliha, od Šabije, od Ebu Burdeta, od Ebu Musa Ešarije, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Koji god čovjek (bude u takvoj prilici da) je bila za (u) njega robinja, pa je odgojio nju (pa je odgoji), pa je izvršio lijepo njezino odgajanje, i oslobodio je nju (i oslobodi je) i oženio je nju (i oženi je), pa za njega (njemu) su dvije nagrade (imaće dvije nagrade)." A koji god rob izvrši dužnost (prema) Allahu i dužnost (prema) svojim

gospodarima (tj. vlasnicima), pa za njega (tj. njemu) su dvije nagrade (imaće, dobiće i on dvije nagrade)."

PRIČAO NAM JE Bišr, sin Muhameda, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Junus od Zuhrije, čuo sam Seida, sina Musejeba, (da) govori: rekao je Ebu Hurejrete, bio zadovoljan Allah od njega: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Za dobroga posjedovanoga roba su (tj. imaju, postoje) dvije nagrade. Tako mi (Onoga) koji (je taj što) je moja duša u Njegovoj ruci da nije borbe u (na) putu Allaha, i hodočašća i dobročinstva mojoj majci, zaista bih volio da umrem, a ja sam posjedovan (kao rob)."

PRIČAO NAM JE Ishak, sin Nasra, pričao nam je Ebu Usamete od Aameša, pričao nam je Ebu Salih od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Divno je (ono) što je za jednoga (od) njih (moguće da) izvršava lijepo pobožnost svoga Gospoda i (da) bude iskren svome gospodaru (vlasniku)."

GLAVA

odvratnosti izduživanja (tj. oholenja, oholosti) nad robom i njegovoga govora: "moj robe ili moja robinjo".

A rekao je Allah, uzvišen je: "..... i dobre od vaših robova i vaših robinja....", i rekao je: "..... posjedovanoga roba....", "..... i našli su njih dvoje njezinoga gospodara kod vrata....", i rekao je: ".... od vaših djevojki vjernica....".

A rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Ustanite k svome gospodaru." I: ".... spomeni me kod svoga gospodara...." - svoga gospodina.

(To jest: "rebbike" je isto što i "sejjidike". I riječ "rabbun" i riječ "sejjidun" znače gospodar, gospodin.)

I: "Ko je vaš gospodin (gospodar)?"

(Svrha ovih navođenja teksta iz Kur'ana i izreka Muhameda a.s. je to da se ukaže na činjenicu da se i tamo vlasnici robova nazivaju sa izrazom "rabbun", a da se robovi nazivaju sa izrazom "abdun", pa se zato ne treba shvatiti prestrogo hadis koji zabranjuje dozivanje i nazivanje roba sa izrazom "abdun". Ta zabrana je više mekruh tenzihen - nije strogo zabranjena. To je zabrana koja je bliže dozvoljenosti nego strogoj zabranjenosti, grijehu.)

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja od Ubejdulaha, rekao je: pričao mi je Nafi od Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Kada je bio iskren (odan) rob svome gospodinu, i izvršavao je lijepo pobožnost svome Gospodu, bila je (tj. biće) za njega (njemu) njegova nagrada dva puta (imaće, dobiće dvije nagrade)."

PRIČAO NAM Muhamed, sin Ala-a, pričao nam je Ebu Usamete od Burejda, od Ebu Burdeta, od Ebu Musa-a, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Posjedovani koji izvršava lijepo pobožnost svoga Gospoda (svome Gospodu) i izvršava k svome gospodinu (gospodaru ono) koje je za njega na njemu od dužnosti, i iskrenosti (odanosti) i pokornosti - za njega su (on ima, imaće) dvije nagrade."

PRIČAO NAM JE Muhamed, pričao nam je Abdurezak, izvijestio nas je Mamer od Hemama, sina Munebiha, da je on čuo Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, (da) priča od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Neka ne rekne jedan (od) vas: "Nahrani tvoga (svoga) gospodara! (To jest: Daj hranu svome gospodaru!) Očisti svoga gospodara! Napoj svoga gospodara!" I neka rekne: "Moj gospodin! Moj upravnik!" I neka ne rekne jedan (od) vas: "Moj rob! Moja robinja!" I neka rekne: "Moj momak!" I: "Moja djevojka!" I: "Moj dječak!"

PRIČAO NAM JE Ebu Numan, pričao nam je Džerir, sin Hazima, od Nafi-a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ko je oslobodio svoj dio od roba, pa je bila za (u) njega od imanja što dostiže njegovu vrijednost, ispraviće se (cijena) na njega vrijednošću pravde (pravičnosti) i oslobodiće se iz njegovoga imanja; a ako ne, pa već se oslobodilo od njega što se oslobodilo."

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja od Ubejdulaha, pričao mi je Nafi od Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Svaki (od) vas je pastir (čoban) pa je pitan (odgovoran) o svome stadu. Pa zapovjednik koji je nad ljudima je pastir i on je pitan o njima (odgovoran za njih). I čovjek je pastir nad porodicom svoje kuće i on je pitan (odgovoran) o njima. I žena je pastirica nad kućom svoga muža i njegovom djecom i ona je pitana (odgovorna) o njima. I rob je pastir nad imanjem svoga gospodina (vlasnika) i on je pitan (odgovoran) o njemu. Zar ne! (Pažnja! Pazite!) Pa svaki (od) vas je pastir i svaki (od) vas je pitan (odgovoran) o svome stadu."

PRIČAO NAM JE Malik, sin Ismaila, pričao nam je Sufjan od Zuhrije, pričao mi je Ubejdulah, čuo sam Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, i Zejda, sina Halida, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Kada je bludničila (Kada je učinila, činila blud) robinja, pa bičujte nju (pa bičujte je). Zatim kada je (opet) bludničila, pa bičujte nju (pa ponovo je bičujte). Zatim kada je (opet) bludničila, pa bičujte nju (ponovo je bičujte). U trećem ili četvrtom (slučaju poslije bičevanja) prodajte nju (prodajte je), i da (bi je dali, pa makar je dali i) za pletenicu (uže)."

GLAVA:

Kada je došao njemu njegov sluga sa njegovom hranom (tj. Kada mu je sluga donio hranu).

PRIČAO NAM JE Hadžadž, sin Minhala, pričao nam je Šubete, rekao je: izvijestio me Muhamed, sin Zijada, rekao je: čuo sam Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Kada donese jednome (od) vas njegov sluga njegovu hranu, pa ako nije posadio njega sa sobom, pa neka dodadne (doda, dadne, da) njemu zalogaj ili dva zalogaja, ili komad jela ili dva komada jela (tj. zalogaj ili dva zalogaja - jer i "lukmetun" i "ukletun" znači zalogaj, ali pripovjedač nije zapamtio koji je izraz upotrebljen), pa (tj. jer) zaista on (sluga) je upravljao njegovim spravljanjem (doslovno: borbom, trudom oko jela, tj. oko spravljanja i sakupljanja jela)."

GLAVA:

Rob je pastir u imanju svoga gospodina (gospodara, vlasnika).

A pripisao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, imanje k gospodinu.

PRIČAO NAM JE Ebuljeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, rekao je: izvijestio me Salim, sin Abdullaha, od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je on čuo poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Svaki (od) vas je pastir (čoban nečega) i pitan o svome stadu (tj. i odgovoran je za svoje stado). Pa vođa je pastir i pitan (i biće pitan) o svome stadu. I čovjek u svojoj porodici je pastir i on je pitan o svome stadu. I žena u kući svoga supruga (muža) je pastirica i ona je pitana o svome stadu. I sluga u imanju svoga gospodina (vlasnika) je pastir i on je pitan o svome stadu." Rekao je (Ibnu Umer): Pa čuo sam ove od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da ih je spomenuo), a mislim Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) je rekao (još i ovo): "I čovjek u imanju svoga oca je pastir i pitan je (i biće pitan) o

svome stadu. Pa svaki (od) vas je pastir i svaki (od) vas je pitan (odgovoran) o svome stadu."

GLAVA:

Kada je udario (tj. Kada udara) roba, pa neka se klone lica (tj. neka ga ne udara po licu).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Ubejdulaha, pričao nam je Ibnu Vehb, rekao je: pričao mi je Malik, sin Enesa. Rekao je (Ibnu Vehb): A izvijestio me (osim Malika i) sin omsice od Seida Makburije, od njegova oca, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. - H - A pričao nam je Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Abdurezak, izvijestio nas je Mamer od Hemama, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Kada se borio jedan (od) vas (tj. Kada se bori s nekim - protiv sluge ili nekoga drugoga - a u borbi se i udara), pa neka se kloni lica (tj. neka ga ne udara po licu)."

U IME ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA.

O POTPISANOME.

(Riječ "mukateb" je stručni izraz za roba koji je sklopio pismeni ugovor sa svojim gospodarem da isplati gospodaru određenu sumu novaca ili u naturi, a kada isplati tu sumu, postaće, biće slobodan, oslobođen ropstva. Potpisnici takvoga ugovora imaju svaki svoj naziv: gospodar se zove "mukatib": koji se potpisao nekome za nešto, a rob se zove

"mukateb": kome je potpisano za nešto - tj. lice kome se potpisalo neko drugo lice za nešto. U prevodu će se "mukateb" radi kratkoće prevoditi sa potpisani. U stvari i gospodar i rob su potpisani, ali će se tim izrazom misliti na roba. Ako se bude radilo o gospodaru - "mukatibu", onda će se to prevoditi sa izrazom potpisivač.)

GLAVA

grijeha (onoga) ko je obijedio svoga posjedovanoga (tj. okrivio ga za preljub, prostituciju).

GLAVA

potpisanoga i njegovih otplata: u svakoj (usvakoj) je godini (jedna) otplata, i (GLAVA) Njegova govora: ".... a koji sebi traže knjigu (tj. pismeni ugovor) od (onih) što su posjedovale (njih) vaše desnice, pa napišite njima (ugovor) ako ste znali o njima dobro; i podajte im od imanja Allahova koji je dao vama....".

A rekao je Revh od Ibnu Džurejdža: Rekao sam Ata-u: "Da li je dužnost na mene kada sam znao (da je) za njega imanje (tj. da on ima imanja) da napišem njemu (pismeni ugovor)?" Rekao je: "Ne smatram (Ne mislim) ga (drugčije, drugačije) osim dužnost." A rekao je Amr, sin Dinara: Rekao sam Ata-u: "Prenosiš njega (ovo što kažeš da je dužnost) od jednoga (tj. od nekoga)?" Rekao je: "Ne." Zatim je izvijestio mene (Ata) da je Musa, sin Enesa, izvijestio njega da je Sirin pitao Enesa (tj. tražio od Enesa) potpisivanje (ugovora), a bio je mnogobrojnoga imanja, pa nije htio (da mu potpiše, napiše). Pa je otišao k Umeru, bio zadovoljan Allah od njega, pa je rekao: "Potpiši mu." Pa nije htio. Pa je udario njega (Umer Enesa) sa kandžijom (bičem), i pročita Umer: ".... pa napišite (potpišite) im ako ste znali u njima (o njima) dobra....". Pa je potpisao (Enes) njemu (Sirinu ugovor). A rekao je Lejs: Pričao mi je Junus od Ibnu Šihaba, rekao je Urvete: rekla je Aiša, bio zadovoljan Allah od nje:

Zaista Berira je unišla na nju (ušla njoj da) traži pomoć (od) nje u njezinom pisanju (tj. da traži pomoć od nje u vezi svoga pismenoga ugovora o otplati na rate za oslobađanje od ropstva), a na njoj je pet

ukija (što) su se odredile u otplatu na nju u pet godina. Pa je rekla njoj Aiša - a željela je nju -:

"Da li misliš ako izbrojim njima jednim brojanjem (tj. odjednom cijelu sumu), da li će prodati tebe tvoja porodica (tj. vlasnici), pa (da) oslobodim tebe, pa će biti tvoje zaštitništvo (pokroviteljstvo) meni?" Pa je otišla Berira k svojoj porodici pa je izložila to na njih (njima) pa su rekli: "Ne (drukčije) osim da bude za nas (nama) zaštitništvo (pokroviteljstvo)." Rekla je Aiša: Pa sam unišla na poslanika (tj. poslaniku) Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa sam spomenula to njemu. Pa je rekao njoj poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Kupi sebi nju, pa oslobodi nju (pa je oslobodi), pa (tj. jer) zaštitništvo je samo za (onoga, tj. onome) ko je oslobodio." Zatim je ustao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Šta je umu (nekih) ljudi (tj. Šta je nekim ljudima da) sebi uslovljavaju uslove (koji) nisu u knjizi Allaha?! Ko je sebi uslovio (tj. Ko uslovi, uvjetuje sebi neki) uslov (koji) nije u knjizi Allaha, pa on je neistinit (neispravan, tj. poništen). Uslov Allaha je preči (praviji) i čvršći."

GLAVA

(onoga) što je dozvoljeno od uslova potpisanoga, i (GLAVA onoga) ko je sebi uslovljavao uslov (koji) nije u knjizi Allaha.

O njemu je Ibnu Umer (pričao) od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Kutejbete, pričao nam je Lejs od Ibnu Šihaba, od Urveta da je Aiša, bio zadovoljan Allah od nje, izvijestila njega da je Berira došla, traži (tražeći) pomoć (od) nje u svome pisanju (pismenom ugovoru), a nije bila ispunila od svoga pismenoga ugovora (nijedne) stvari.

(Riječ "kitabetun" znači pisanje, a znači i pismeni ugovor. U daljem tekstu će se prevoditi sa izrazom pismeni ugovor kada se bude radilo o robu i njegovom pismenom ugovoru.)

Rekla je njoj Aiša: "Vrati se k svojoj porodici, pa ako su volili (tj. ako vole) da ispunim (isplatim) za tebe tvoj pismeni ugovor, a (da) bude tvoje zaštitništvo meni, učiniću (to)." Pa je spomenula to Berira svojoj porodici, pa nisu htjeli. I rekli su: "Ako je htjela (tj. Ako hoće) da sebi računa na tebe (tj. za tebe da traži kod Allaha nagradu), pa neka učini (tj. neka te u ime Allaha oslobodi plativši nama), a (da) bude tvoje zaštitništvo za nas (nama)." Pa je spomenula (Berira ili Aiša) to poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao njoj poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Kupi i oslobodi, pa (jer) zaštitništvo je samo za (onoga, tj. samo onome) ko je oslobodio."

(Greškom je u prethodnom tekstu ispuštena riječ "samo" na nekim mjestima, jer "innema" znači "samo". Neka se ova napomena ima u vidu.)

Rekao je: Zatim je ustao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Šta je umu (nekih) ljudi (Šta je nekim ljudima da) sebi uslovljavaju uslove (koji) nisu u knjizi Allaha?! Ko je sebi uslovio uslov (koji) nije u knjizi Allaha, pa nije za njega (tj. pa ne pripada njemu taj uslov) i ako (tj. pa makar da) je uslovio stotinu puta. Uslov Allaha je preči (praviji) i čvršći."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Nafia, od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Htjela je Aiša, majka vjernika, bio zadovoljan Allah od nje, da sebi kupi (jednu) robinju zato (da) oslobodi nju (da je oslobodi). Pa je rekla njezina porodica:

"Na (taj uslov ćemo je prodati) da njezino zaštitništvo je za nas (nama)." Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Neće spriječiti to tebe, pa (jer) zaštitništvo je samo za (onoga) ko je oslobodio."

GLAVA

traženja pomoći potpisanoga i njegova molenja (prosjačenja od) ljudi.

PRIČAO NAM JE Ubejd, sin Ismaila, pričao nam je Ebu Usamete od Hišama, od njegova oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je: Došla je Berira pa je rekla:

"Zaista ja sam potpisala svojoj porodici (ugovor) na devet ukija: u svakoj godini (jedna) ukija (da se isplati njima), pa pomozi me."

(Ukija je četrdeset dirhema, drahmi, srebrenjaka, srebrenih novaca koji su u ono vrijeme vrijedili kao platežno sredstvo.)

Pa je rekla Aiša: "Ako voli tvoja porodica da izbrojim njih (novce) njima jednim brojenjem (odjednom sve) i (da) oslobodim tebe, učiniću, a (da) bude tvoje zaštitništvo meni (za me)." Pa je otišla k svojoj porodici, pa nisu htjeli to na nju (njoj da odobre). Pa je rekla: "Zaista ja sam već izložila to na njih (njima), pa nisu htjeli (drukčije) osim da bude zaštitništvo za njih (njima)." Pa je čuo za to poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je pitao mene pa sam izvijestila njega. Pa je rekao:

"Uzmi nju, pa oslobodi nje (oslobodi je), i uslovi njima zaštitništvo, pa (jer) zaštitništvo je samo za (onoga) ko je oslobodio." Rekla je Aiša: Pa je ustao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u (među) ljudima, pa je hvalio Allaha i zahvalio je na Njega (Njemu), zatim je rekao:

"A što se tiče poslije, pa šta je um (nekih) ljudi (zamislio da) uslovljavaju (neke) uslove (koji) nisu u knjizi Allaha?! Pa koji god uslov nije u knjizi Allaha, pa on je neispravan (lažan, tj. bez važnosti je)

i ako je bio (tj. iako je bio) stotinu uslova (neko postavio). Pa sud (presuda) Allaha je preča (pravija) i uslov Allaha je čvršći (pouzdaniji). Šta je um (nekih) ljudi od vas (zamislio da) govori jedan (od) njih: "Oslobodi, o omsica, a meni je zaštitništvo." Zaštitništvo je samo za (onoga) ko je oslobodio."

(Data su ranije objašnjenja da se nasljeđuje na osnovu prava zaštitništva, pokroviteljstva od kada umre lice koje nema bližih zakonitih nikakvih rođaka.)

GLAVA

prodaje potpisanoga kada je bio zadovoljan (on da bude prodan).

A rekla je Aiša: On je rob dok je ostalo na njemu (bilo kakva) stvar (od duga, dugovanja koje po ugovoru treba da plati). A rekao je Zejd, sin Sabita: Dok je ostao na njemu (jedan) srebrenjak. A rekao je Ibnu Umer: On je rob ako je živio (tj. pa iako živi dugo vremena), i ako je umro, i ako je izvršio prestup (grijeh) dok je ostala na njemu (ijedna) stvar (tj. išta, imalo od dugovanja na osnovu pismenoga ugovora).

(Hoće da se kaže da je rob sve dok ne otplati cijelu sumu koja je predviđena pismenim ugovorom, pa se može prodati. Ebu Hanife i Šafija kažu da se potpisani rob ne može prodati.)

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Jahja-a, sina Seida, od Amrete, kćeri Abdurahmana, da je Berira došla (da) traži pomoć (od) Aiše, majke vjernika, bio zadovoljan Allah od nje, pa je rekla njoj:

"Ako voli (želi) tvoja porodica da izlijem (tj. izručim) njima tvoju cijenu jednim izlijevanjem (tj. odjednom svu - a ne na rate) pa (da) oslobodim tebe, učiniću." Pa je spomenula Berira to svojoj porodici pa su rekli: "Ne (drukčije) osim da bude tvoje zaštitništvo za nas (naše)." Rekao je Malik: Rekao je Jahja: Pa je tvrdila Amreta da je Aiša spomenula to poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao: "Kupi (ti sebi) nju, i oslobodi nju, pa (jer) zaštitništvo je samo za (onoga, onome) ko je oslobodio (ropstva)."

GLAVA:

Kada je rekao potpisani: "Kupi, i oslobodi me!", pa je kupio njega zbog toga.

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Abdulvahid, sin Ejmena, rekao je: pričao mi je Ebu Ejmen, rekao je: unišao sam na Aišu (Aiši), bio zadovoljan Allah od nje, pa sam rekao:

"Bio sam (rob) za Utbeta (tj. rob Utbeta), sina Ebu Leheba, i umro je (on), a naslijedili su me njegovi sinovi. I zaista oni su prodali mene Ibnu Ebu Amru. Pa je oslobodio mene Ibnu Ebu Amr. I uslovili (su sebi) sinovi Utbeta zaštitništvo." Rekla je: "Unišla je Berira, a ona je potpisana, pa je rekla: "Kupi me, i oslobodi me!" Rekla je: "Da." Rekla je: "Neće prodati mene do (da sebi) uslove moje zaštitništvo." Pa je rekla: "Nema potrebe meni za to." Pa je čuo za to Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, ili je doprlo njemu (to), pa je spomenuo to Aiši. Pa je spomenula Aiša šta je rekla njoj. Pa je rekao:

"Kupi je, i oslobodi je, a pusti (ostavi) njih (da) uslovljavaju šta su htjeli (tj. šta god hoće)." Pa je kupila nju Aiša pa je oslobodila nju, a uslovila je njena porodica zaštitništvo. Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaštitništvo je za (onoga) ko je oslobodio i ako (iako) su (i ako bi) uslovili stotinu uslova."

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA

KNJIGA OPORUKA (TESTAMENATA, LEGATA)

(tj. oporučnih naloga nasljedniku, ili nekom drugom licu, da se nekoj osobi isplati stanovita svota novaca ili da joj preda određeni dio imovine, ili da izvrši neku njegovu želju)

GLAVA

oporuka i govora Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Oporuka čovjeka (treba da) je napisana kod njega." I (GLAVA) govora Allaha, uzvišen je: "Propisalo se je na vas kada je prisutna jednom vas smrt ako je ostavio (kakva) dobra, oporuka za dva roditelja i najbližnje sa poznatim (uobičajenim načinom - to je propisano kao) dužnost na bogobojazne. Pa ko zamijeni njega (oporučivanje) poslije što je čuo njega, pa njegov grijeh je samo na (one) koji zamjenjuju njega, zaista Allah je čujni i znalac (tj. sve čuje i zna). Pa ko se pobojava od oporučitelja naginjanja ili grijeha, pa izmiri (popravi, napravi bolje) između njih, pa nema grijeha na njega, zaista Allah je veliki opraštač, milostiv."

"Dženefen" je (isto što i) "mejlem": naginjanje (tj. sa pravoga postupka skretanje, proizvoljnost, nepravednost). "Mutedžanifun" je (isto što i) "mailun": koji se naginje (skreće iz uspravnoga stava).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Nafi'a, od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Nije dužnost (ili: Nije pravo jednoga) čovjeka muslimana (što) je za njega stvar (neka, tj. koji ima neku stvar, nešto da) oporuči u (tj. o) njoj (nije pravo da on) zanoći dvije noći (drukčije) osim (u takvoj pripravnosti da) i njegova oporuka je napisana kod njega." Slijedio je njega (tj. Malika) Muhamed, sin Muslima, od Amra, od Ibnu Umera, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Harisa, pričao nam je Jahja, sin Ebu Bukejra, pričao nam je Zuhejr, sin Muavije, Džu'fija, pričao nam je Ebu Ishak od Amra, sina Harisa, šurjaka ("hatenun": zet, šurjak, šura; tast, punac.) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, brata Džuvejrijete, kćeri Harisa, rekao je:

Nije ostavio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, kod svoje smrti srebrenjaka, a ni zlatnika, a ni roba, a ni robinje, a ni stvar (kakvu drugu) osim svoju bijelu mazgu, i svoga oružja i (neke) zemlje (što) je učinio nju milostinjom.

PRIČAO NAM JE Hallad, sin Jahja-a, pričao nam je Malik, pričao nam je Talhate, sin Musarrifa, rekao je: pitao sam Abdullaha, sina Ebu Evfa-a, bio zadovoljan Allah od njih dvojice:

"Da li je bio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, oporučio (kakvu oporuku)?" Pa je rekao: "Ne." Pa sam rekao: "Kako (to)? Propisala se na ljude oporuka. Ili: Zapovjedilo im se za oporuku." Rekao je: "Oporučio je za knjigu Allaha (da se pridržavaju i rade po njoj)."

PRIČAO NAM JE Amr, sin Zurareta, izvijestio nas je Ismail od Ibnu Avna, od Ibrahima, od Esveda, rekao je:

Spomenuli su kod Aiše da je Alija, bio zadovoljan Allah od njih dvoje, bio oporučen (preporučen za prvoga halifu). Pa je rekla:

"Kada je oporučio (Muhamed a.s.) k njemu (?), a već sam bila prislonjačica njega k svojim prsima, ili je rekla: svome krilu, pa je pozvao za leđen (leginj, lavor da mu se donese, prikuči), pa zaista već se je nageo (savio) u mome krilu, pa nisam opazila da je on već umro. Pa kada je oporučio k njemu?"

GLAVA:

Da (musliman) ostavi svoje nasljednike (kao) imućne bolje je od (toga) da pružaju dlanove ljudima (tj. bolje je nego da prose milostinju od ljudi poslije njega).

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Sufjan od Sada, sina Ibrahima, od Amira, sina Sada, od Sada, sina Ebu Vakasa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Došao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (da) posjeti mene, a ja sam u Meki (bolestan za vrijeme oproštajnoga hodočašća). A on mrzi (tj. Muhamed a.s. ne pokaziva raspoloženja prema tome) da umre u zemlji koja (je takva da) je iselio iz nje (tj. nije želio da umre u zemlji čiji su stanovnici nekad bili takvi prema njemu da je morao iz te zemlje da ode, da se iseli). Rekao je:

"Pomilovao Allah sina Afra-ovoga!"

(Ovim je riječima Muhamed a.s. izražavao žaljenje što Sad, sin Havle, kojega ovdje naziva sinom Afre, umro u Meki iz koje je nekad i on bio iselio.)

Rekao sam: "O poslaniče Allaha! Oporučujem za svoje imanje, sve (tj. cijelo od) njega (tj. zaveštavam ga, dajem ga u zakladu)." Rekao je: "Ne." Rekao sam: "Pa polovinu." Rekao je: "Ne." Rekao sam: "Trećina." Rekao je: "Pa trećina (može da se dadne, da se da u zakladu), a (i) trećina je mnogo. Zaista (da) ti ostaviš tvoje (svoje) nasljednike (kao) imućne (kad već imaš stečeno imanje) bolje je od (toga) da ostaviš njih (ili: bolje je nego da ih ostaviš kao) siromašne, (i da) pružaju dlanove ljudima (tražeći nešto od onoga što) je u njihovim rukama. I zaista ti što god si utrošio od (kakva) troška, pa zaista on je (to je) milostinja, čak zalogaj (što) podigneš njega k ustima tvoje (svoje) žene. I možda Allah da uzdigne tebe pa (da) će se okoristiti s tobom (neki) ljudi, a oštetiće se s tobom drugi (tj. a neki - misli na neprijatelje Islama - imaće štetu od tebe)." A nije bilo za njega tada osim kći (tj. A tada, u to vrijeme Sa'd nije imao osim jedne kćeri ni druge djece ni kakvih drugih nasljednika).

GLAVA

oporuke sa trećinom (imanja, tj. davanja u zakladu, u dobrotvorne svrhe trećine imetka, vlastitoga imetka testamentom).

A rekao je Hasen: Nije dozvoljeno (ni) za muslimanskoga štićenika oporuka osim trećina (tj. I nemusliman koji je u islamskoj zemlji, državi pod zaštitom muslimana, ne može po islamskim

propisima testamentom oporučiti, ostaviti u zakladu više od jedne trećine svoga imanja). A rekao je Allah, uzvišen je:

"I da (znaš da ti se naređuje): Sudi među njima sa (onim, tj. po onom) što je spustio Allah...".

(Ovo je osnov za prednji stav Hasena jer se riječi "među njima" odnose na nemuslimane.)

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Sufjan od Hišama, sina Urveta, od njegovog oca, od Ibnu Abbasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Da su spustili ljudi k četvrtini (tj. na četvrtinu svoje oporuke), jer zaista je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Trećina, a (i) trećina je mnoga (mnogo), ili velika."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Abdurahima, pričao nam je Zekerija, sin Adija, pričao nam je Mervan od Hišama, sina Hišama, od Amira, sina Sa'da, od njegova oca, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Razbolio sam se, pa je posjetio mene Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio. Pa sam rekao: "O poslaniče Allaha! Moli Allaha da ne povrati mene na moju petu."

(Veli se da to znači: "da ne umrem u Meki iz koje sam nekad morao iseliti.")

Rekao je:

"Možda Allah (da) će podignuti tebe (sa postelje, tj. možda ćeš ozdraviti), i okoristiće s tobom (neke) ljude." Rekao sam: "Hoću da oporučim, a za mene (tj. u mene) je samo (jedna) kći." Rekao sam: "Oporučujem s polovinom (tj. Oporučujem polovinu svoga imanja)." Rekao je: "Polovina je mnogo." Rekao sam: "Pa trećinom." Rekao je: "Trećina (može), a (i) trećina je mnogo, ili velika (veliko)." Rekao je: Pa su oporučivali ljudi sa trećinom, i dozvoljeno je bilo to njima.

GLAVA

govora oporučitelja staraocu (izvršitelju oporuke): "Dogovaraj se s mojim djetetom (tj. Pripazi, pogledaj na moje dijete)!" I (GLAVA onoga) što je dozvoljeno staraocu od tvrdnje (ili: od tužbe).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, od Malika, od Ibnu Šihaba, od Urveta, sina Zubejra, od Aiše, žene Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da je ona rekla:

Bio je Utbete, sin Ebu Vakasa, oporučio k svome bratu Sadu, sinu Ebu Vakasa, da: "Sin robinje Zemata je od mene, pa zgrabi (tj. uzmi, primi) ga k tebi (sebi nakon moje smrti)." Pa pošto je bila godina oslobođenja (Meke, tj. Pa kada su muslimani oslobodili Meku od idolopoklonika), uzeo je njega Sad, pa je rekao: "Sin moga brata je (ovaj dječak), već je bio oporučio k meni o njemu." Pa je ustao Abd, sin Zemata, pa je rekao: "Moj brat (je ovaj dječak) i sin robinje moga oca, rodio se na njegovoj postelji." Pa su se međusobno potjerali njih dva k poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je rekao Sad: "O poslaniče Allaha! Sin moga brata je (ovaj dječak), bio je oporučio k meni o njemu." Pa je rekao Abd, sin Zemata: "Moj brat je, i sin robinje moga oca je." I rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"On je za tebe (tj. On je tvoj), o Abde, sine Zemata! Dijete je postelji, a bludniku je kamen." (To jest: "Dijete pripada onome na čijoj se je postelji rodilo, a oženjenoga bludnika treba kamenovati.") Zatim je rekao za Sevdu (tj. rekao je Sevdi), kćer Zemata: "Zastri (tj. Zakloni) se od njega (od toga dječaka)." Zbog (toga joj je to rekao) što je vidio (nešto) od njegove sličnosti sa Utbetom (koji mu je po prilici bio nezakoniti otac). Pa je nije vidio dok je sreo (ili: dok nije sreo) Allaha (tj. nije nju vidio do smrti).

GLAVA:

Kada je dao znak bolesnik sa svojom glavom jasnim pokazivanjem, dozvoljeno je (takvo oporučivanje).

PRIČAO NAM JE Hassan, sin Ebu Abbada, pričao nam je Hemmam od Katadeta, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, da je (jedan) Židov stucao (smrvio) glavu (jedne) djevojke (ili: robinje stavivši joj glavu) među dva kamena. Pa se reklo njoj:

"Ko je učinio (to) s tobom? Je li omsica (Je li taj-i-taj to učinio?) Je li omsica?" Dok se je imenovao (tj. spomenuo taj) Židov. Pa je dala znak sa svojom glavom. Pa se došlo sa njim (tj. Pa je doveden). Pa je neprestano (ispitivan) dok je priznao. Pa je zapovjedio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio pa se je stucala (smrvila) njegova glava (tj. glava toga Židova) sa kamenjem.

(Tri mezheba osim hanefija kažu da će se ubica na isti način ubiti kako je on ubio svoju žrtvu. Podloga im je navedeni hadis. Hanefije kažu da je navedeni slučaj bio u vrijeme kada je bilo dozvoljeno ubicu mrcvariti, ali je mrcvarenje poslije dokinuto, ukinuto - pa se ubica svake vrste ima ubiti samo sabljom, mačem. Podloga hanefita, hanefija je hadis koji je zabilježio u svojoj zbirci Ibnu Madže, a koji glasi: "La kavede illa bissejfi: Nema odmazde osim sa sabljom, mačem." Istina ima prigovora jednome pripovjedaču koji se u senedu-lancu pripovjedača ovoga hadisa nalazi, ali ga neki smatraju i istinitim čovjekom. Isto tako i u pogledu svjedočenja ili oporuke i sličnoga od strane običnoga bolesnika pomoću znaka, tj. davanjem znaka glavom - pravnici se razilaze. Ebu Hanife kaže da to vrijedi samo za nijemoga bolesnika ili koji je izgubio dar govora, a za druge bolesnike ne vrijedi dok ne progovori, dok ne izgovori ono o čemu se radi. Čak i u gornjem slučaju u hadisu, kažu hanefijski pravnici, Židov nije osuđen samo na osnovu davanja znaka glavom smrvljene djevojke, nego je Židov doveden i ispitivan, pa tek kada je priznao, on je onda osuđen. To su neke najvažnije napomene u vezi tumačenja ovoga hadisa koje su prenešene iz komentara Ajnije i Kastalanije.)

GLAVA:

Nema oporuke za nasljednika (Nema oporuke nasljedniku).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Jusufa, od Verka'a, od Ibnu Ebu Nedžiha, od Ata'a, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Bio je imetak za dijete, a bila je oporuka za dva roditelja (tj. za roditelje), pa je dokinuo Allah od toga što je želio (tj. što je htio), pa je učinio za muško kao udio dvije ženske. I učinio je za roditelje za svakoga od njih dva šestinu, a učinio je za ženu osminu i četvrtinu, a za muža polovinu i četvrtinu.

(Neće se navoditi tumačenja ovoga hadisa, jer bi bilo prevođenje originala preopširno ako bi se davao o svakom hadisu komentar i tumačenje.)

GLAVA

milostinje kod smrti.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Ala'-a, pričao nam je Ebu Usamete od Sufjana, od Umareta, od Ebu Zur'ata, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je (jedan) čovjek Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio:

"O poslaniče Allaha! Koja je milostinja najvrijednija?" Rekao je: "Da milodariš, a ti si zdrav, pohlepan, nadaš se bogatstvu, strahuješ od siromaštva (bojiš se siromaštva). A ne iščekivaj (Ne čekaj) dok (nastupi vrijeme) kada je doprijela (doprla duša u) grlo, (pa da) rekneš: za omsicu (za tog-i-tog) je toliko, a za (a za tog-i-tog) je toliko (tj. omsici, tom-i-tom toliko dajem, određujem, a omsici toliko)." A već je bilo za omsicu.

(Dakle: A već tom-i-tom, tada svakako to i pripada.)

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: ".... od poslije oporuke (što) oporuči za nju ili duga....".

A spominje se da je Šurejh, i Umer, sin Abdulaziza, i Tavus, i Ata', i Ibnu Uzejnete (da) su dozvolili priznanje bolesnika za dugovanje. A rekao je Hasen: Najpravije je (ono) što je milodario čovjek zadnjeg dana od ovozemnosti (ovozemaljskog života) i prvoga dana od zadnjega (tj. od budućega svijeta i života). A rekao je Ibrahim i Hakem: Kada je očistio nasljednika od duga, očistio se (tj. kada je umrli na samrti izjavio da nije dužan nikome, onda nasljednik ne mora priznati dugovanje koje neko izjavi da mu je dugovao umrli). A oporučio je Rafi', sin Hadidža, da se ne otkriva njegova žena Fezarija od (onoga) što su se zaključala nad njim njezina vrata.

(To jest: Da se imovina koja je u njezinoj sobi ne otkriva, ne dijeli na nasljednike - nego da njoj pripada.)

A rekao je Hasen: Kada je rekao svome robu kod smrti: Bio sam oslobodio tebe, dozvoljeno je. A rekao je Šabija: Kada je rekla žena kod svoje smrti: "Zaista moj muž platio je meni (moje pravo, dug) i zgrabila sam (uzela sam) od njega", dozvoljeno je. A rekao je neki (od) ljudi: Neće se dozvoliti (Ne dozvoljava se) njegovo priznanje (tj. priznanje bolesnika da je dužan neki dug jednom nasljedniku - misli se na bolesnika na smrtnoj postelji) zbog lošeg mišljenja s njim za nasljednike (tj. zbog lošeg mišljenja koje se može pojaviti kod ostalih nasljednika s tim priznanjem, zbog toga priznanja smrtnoga bolesnika, jer mogu da sumnjaju da bolesnik hoće s tim da nagodi više imetka tom jednom nasljedniku). Zatim je smatrao lijepim (taj neki od ljudi takav isti postupak u drugim prilikama), pa je rekao: Dozvoljava se njegovo (bolesnikovo) priznanje za ostavljenu stvar (na čuvanje), i robu i udruženu trgovinu (udruženu trgovačku robu). A već je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Čuvajte se mišljenja (lošega, tj. sumnjičenja), pa (jer) zaista mišljenje (loše) je najlažnije pričanje." A nije dozvoljen (ne dozvoljava se) imetak muslimana (koji je priznat njima od nasljednika) zbog govora Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio:

"Znak dvoličnjaka je (i to) kada se povjerilo (njemu nešto na čuvanje), iznevjerio je (pronevjerio je)." A rekao je Allah, uzvišen je:

"Zaista Allah zapovijeda vama da izvršavate (tj. da uručujete) povjerene stvari k njihovim porodicama (tj. vlasnicima)....". Pa nije naročito istakao (Allah u tom ajetu nikakvoga) nasljednika, a ni (nekoga drugoga) osim njega. (Tj. osim nasljednika.) O njemu (tj. o njegovu govoru: "Znak dvoličnjaka je to kada se njemu povjeri nešto na čuvanje, iznevjeri", - o tom) je (pripovjedao) Abdullah, sin Amra, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Davuda, Eburrebi', pričao nam je Ismail, sin Džafera, pričao nam je Nafi', sin Malika sina Ebu Amira, Ebu Suhejl od svoga oca, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Znak dvoličnjaka su tri (osobine): kada priča, laže; i kada mu se povjeri, iznevjeri (pronevjeri); i kada obeća, učini protivno (obećanju)."

GLAVA

tumačenja govora Allaha, uzvišen je: ".... od poslije oporuke (što) oporučujete s njom ili dugovanja....".

A spominje se da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, isplatio dug (dugovanje umrle osobe) prije oporuke (te osobe).

I (GLAVA) Njegova govora: "Zaista Allah zapovjeda vama da izvršite (predate) povjerene stvari k njihovoj porodici (vlasnicima)....". Pa izvršenje (predaja, uručenje) povjerene stvari je preče od dobrovoljnosti oporuke (od dobroga djela koje se učini dobrovoljno oporukom).

A rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Nema milostinje osim od leđa bogatstva."

(I povjerena stvar, između ostaloga, može biti i novac koji je primio na čuvanje umrli dok je bio živ, pa ga trebaju nasljednici uručiti vlasniku. I dobro djelo koje se čini dobrovoljno oporukom, može se činiti i novcem. Oporukom čovjek za života određuje šta će se učiniti poslije njegove smrti. Nju obično sprovode u djelo čovjekovi nasljednici.

Buharija iznosi stav da je preče povjerene stvari uručiti prvo, a onda sprovoditi oporuku umrloga.)

A rekao je Ibnu Abas: Neće oporučivati rob (drukčije) osim sa dozvolom svoje porodice. A rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Rob je pastir u imanju svoga gospodina (gospodara)."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Jusufa, pričao nam je Evzaija od Zuhrije, od Seida, sina Musejjeba, i Urveta, sina Zubejra, da je Hakim, sin Hizama, bio zadovoljan Allah od njega, rekao:

Pitao sam (tj. Molio, tražio, iskao sam od) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da me daruje, da mi da) pa je dao meni. Zatim sam pitao njega, pa je dao meni. Zatim je rekao meni: "O Hakime! Zaista ovaj imetak je zelen (tj. lijep kao zelena trava), sladak, pa ko uzme njega sa darežljivošću duše, blagosloviće mu se u njemu. A ko uzme njega sa nadnošenjem duše (tj. tražeći da se dadne njemu imetak), neće se blagosloviti njemu u njemu, i biće kao (onaj) koji jede, a neće se zasititi (a ne zasiti se, ne najede se). A najgornja ruka je bolja od najdonje ruke (najniže ruke)." Rekao je Hakim: Pa sam rekao: "O poslaniče Allaha! Tako mi (Onoga) koji je poslao tebe sa istinom neću postići (tj. uzeti ni od) jednoga (čovjeka) poslije tebe (nijednu) stvar (tako) da ću se rastati (sa) ovozemaljskim životom (tj. do smrti neću ni od koga više nikad ništa uzeti makar mi ko davao nešto iz darežljivosti svoje duše, a bez moga traženja i nadnošenja da me vidi pa da mi dadne)." Pa je bio Ebu Bekr (običaja da) zove (poziva) Hakima zbog (toga) da dadne (da da) njemu dar, pa nije htio da primi od njega (nijednu) stvar. Zatim je zaista Umer pozivao zbog (ili: radi toga da) dade (dadne, da) njemu, pa neće da primi njega (pa neće da ga primi). Pa je rekao (Umer): "O skupino muslimana! Zaista ja izlažem (nudim) na njega (tj. njemu) njegovo pravo koje je razdijelio Allah njemu od ovoga (ratnoga) plijena, pa neće da uzme njega. Pa nije postigao (tj. uzeo) Hakim (ni od) jednoga (čovjeka) od ljudi poslije Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (tako) da je preminuo (dok nije umro, a takog, takvog stava ostao), pomilovao ga Allah!"

PRIČAO NAM JE Bišr, sin Muhameda, Sahtijanija, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Junus od Zuhrije, rekao je: izvijestio je mene Salim od Ibnu Umera, od njegovoga oca, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je: čuo sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Svaki (od) vas je pastir i pitan (će biti, odgovoran će biti) o svome stadu. I vođ je pastir i pitan (će biti) o svome stadu. I čovjek je pastir u svojoj porodici i pitan (će biti) o svome stadu. I žena je u kući svoga muža pastirica i pitana (će biti, odgovorna će biti) o svome stadu. I sluga u imetku svoga gospodara je pastir i pitan (će biti) o svome stadu." Rekao je: I mislim da je već rekao: "I čovjek je pastir u imetku svoga oca."

GLAVA:

Kada je zaveštao (dao u zakladu, uvakufio), ili je oporučio za svoje bližnje (rođake). I ko su bližnji (rođaci)?

A rekao je Sabit od Enesa: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, Ebu Talhatu: "Učini nju (zemlju Biruha - Bejruha) za siromašne (između) svojih bližnjih!" Pa je učinio nju za Hassana i Ubejja, sina Ka'ba (tj. dao je nju njima dvojici). A rekao je Ensarija: pričao je meni moj otac od Sumameta, od Enesa kao hadis Sabitu, rekao je: "Učini nju za siromašne tvojih (svojih) bližnjih." Rekao je Enes: Pa je učinio nju za Hassana i Ubejja, sina Ka'ba, a bila su njih dva bliža k njemu od mene. A bilo je srodstvo Hasana i Ubeja od Ebu Talhata. A njegovo (Ebu Talhatovo) ime je Zejd, sin Sehla sina Esveda sina Harama sina Amra sina Zejda Menata sina Adijja sina Amra sina Malika sina Nedždžara. A Hassan je sin Sabita, sina Munzira sina Harama, pa se sastaju njih dva (Ebu Talha i Hasan) kod Harama, i on (Haram) je treći otac (predak njih dvojice). A Haram je sin Amra, sina Zejda Menata sina Adijja sina Amra sina Malika sina Nedždžara, pa on (Haram) sastavlja Hassana i Ebu Talhata. A Ubejj do šest očeva (tj. do šest predaka) do Amra, sina Malika (sastaje, sastavlja se sa Hassanom i Ebu Talhatom). A on je Ubejj, sin Ka'ba sina Kajsa sina Ubejda sina Zejda sina Muavijeta sina Amra sina Malika sina Nedždžara. Pa Amr, sin Malika sastavlja Hassana, i Ebu Talhata i Ubejja. A rekao je neki

(od) njih (tj. neki pravnik): Kada je oporučio (čovjek) za svoje srodstvo, pa ono je k njegovim očevima u Islamu (tj. pa to oporučivanje se treba smatrati da je namijenjeno njegovim precima koji su primili Islam).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Ishaka, sina Abdullaha sina Ebu Talhata, da je on čuo Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, Ebu Talhatu:

"Vidim (tj. ja mislim da je najbolje) da učiniš nju u najbliže (svoje srodnike, rođake)." Rekao je Ebu Talhate: "Učiniću (to), o poslaniče Allaha." Pa je razdijelio nju Ebu Talhate u (tj. među) svoje bližnje i sinove svoga strica. A rekao je Ibnu Abas: Pošto je sišla (objava): "I opominji tvoje (svoje) rođake najbliže.", počeo je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (da) doziva:

"O Fihrovići, o Adijovići!" (to su prezimena) za plemenske ogranke Kurejševića. A rekao je Ebu Hurejrete: Pošto je sišla (objava): "I opominji tvoje (svoje) rođake najbliže.", rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "O skupino Kurejševića!"

GLAVA:

Da li ulaze žene i dijete u najbliže (rođake)?

PRIČAO NAM JE Ebuljeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, rekao je: izvijestio me Seid, sin Musejjeba, i Ebu Selemete, sin Abdurahmana, da je Ebu Hurejrete, bio zadovoljan Allah od njega, rekao:

Ustao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, kada je spustio Allah, moćan je i veličajan je: "I opominji tvoje (svoje) rođake najbliže.", rekao je:

"O skupino Kurejševića! - ili (je rekao neku drugu) riječ sličnu njoj (toj) - Otkupite vaše (svoje) duše (ili: svoje osobe ispravnim vjerovanjem i dobrim djelima). Neću odbiti od vas od Allaha (nijednu) stvar (tj. ja vam neću moći ništa koristiti kod Allaha ako ne budete

vjerovali i radili dobra djela). O Abdumenafovići! Neću odbiti od vas od Allaha (nijednu) stvar. O Abbase, sina Abdulmuttaliba! Neću odbiti od tebe od Allaha (nijednu) stvar. O Safijja, tetko poslanika Allaha! Neću odbiti od tebe od Allaha (nijednu) stvar. I o Fatimo, kćeri Muhameda, pomilovao ga Allah i spasio! Pitaj (tj. Traži od) mene šta hoćeš od moga imanja. Neću odbiti od tebe od Allaha (nijednu) stvar." Slijedio je njega (Ebuljemana) Asbag od Ibnu Vehba, od Junusa, od Ibnu Šihaba.

GLAVA:

Da li se koristi (tj. da li će se koristiti) zakladnik sa svojom zakladom.

A već je sebi uslovio (uvjetovao) Umer: Nema (nikakva) grijeha na (onoga) ko upravlja njim (zakladnim imanjem) da jede. A već upravlja (njim sami) zakladnik i (drugi) osim njega. A takođe ko je učinio žrtvenu devu ili (neku) stvar za (tj. u ime) Allaha, pa njemu je (dozvoljeno) da se koristi sa njom kao što se koristi (ili: kao što će se koristiti i drugi) osim njega iako nije sebi uslovio (uvjetovao).

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Ebu Avanete od Katadeta, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, vidio (jednoga) čovjeka (da) tjera žrtvenu devu (tj. goni je pred sobom), pa je rekao:

"Uzjaši nju." Pa je rekao: "O poslaniče Allaha! Zaista ona je žrtvena deva (deva koja treba da se žrtvuje)." Pa je rekao u trećem ili četvrtom (upozorenju): "Uzjaši nju, teško tebi, ili: jao tebi!"

PRIČAO NAM JE Ismail, pričao nam je Malik od Ebuzinada, od Aaredža, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, vidio (jednoga) čovjeka (da) tjera žrtvenu devu, pa je rekao:

"Uzjaši nju." Rekao je: "O poslaniče Allaha! Zaista ona je žrtvena deva." Rekao je: "Uzjaši nju, teško tebi!" U drugom, ili trećem (upozorenju rekao mu je: teško tebi!).

GLAVA:

Kada je zaveštao (dao u zakladu jednu) stvar, pa nije dao (predao) nju k (drugom nekome) osim njega (osim sebe), pa ono (pa to) je dozvoljeno (takvo postupanje), jer je Umer, bio zadovoljan Allah od njega, dao zaveštati (dao u zakladu) i rekao je: Nema grijeha na (onoga) ko upravlja njim da jede.

A nije naročito (osobito, specijalno) odredio da je upravljao (tj. da upravlja, da će upravljati) njim Umer ili (drugi neko) osim njega (tj. A Umer nije odredio da li će tim njegovim vakufom, imanjem datim u zakladu, upravljati on ili neko drugi osim njega). Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, Ebu Talhatu:

"Vidim (tj. Mislim kao najbolje) da učiniš nju u najbliže (rođake)." Pa je rekao: "Činim (tj. Učiniću to)." Pa je razdijelio nju u svoje najbliže (rođake) i sinove svoga strica.

GLAVA:

Kada je rekao: "Moja kuća je milostinja radi Allaha!", a nije objasnio (da li je daje) za siromašne ili (za nekoga drugoga) osim njih, pa ono (pa to) je dozvoljeno (takvo postupanje), i staviće (tj. daće) nje u najbliže (rođake) ili gdje hoće.

Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, Ebu Talhatu kada je (ovaj) rekao: "Najdraži moj imetak k meni je Biruha (ili Bejruha), i zaista on je milostinja radi Allaha." Pa je dozvolio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, to. A rekao je neki (od) njih (tj. neki pravnici): Nije dozvoljeno do (da) objasni za koga (tj. kome daje milostinju, u čiju korist daje u zakladu svoje imanje). A prvo je zdravije (tj. ispravnije negoli ovo drugo stanovište).

GLAVA:

Kada je rekao: Moja zemlja ili moj vrt je milostinja od moje majke (za moju majku), pa ono (pa to) je dozvoljeno (tako učiniti), iako nije objasnio za koga je to (tj. kome to daje).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Selama, izvijestio nas je Mahled, sin Jezida, izvijestio nas je Ibnu Džurejdž, rekao je: izvijestio je mene Ja'la da je on čuo Ikrimeta (da) govori: obavijestio nas je Ibnu Abas, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je Sa'd, sin Ubadeta, bio zadovoljan Allah od njega, (imao u životu takav slučaj da) je preminula (umrla) njegova majka, a on je odsutan od nje (tj. a on nije bio kod nje tada). Pa je rekao:

"O poslaniče Allaha! Zaista moja majka je preminula, a ja sam odsutan od nje. Da li koristi njoj (kakva) stvar ako milodarim s njom (tj. ako milodarim nju - tu stvar) od nje (ispred nje, za nju - za majku)?" Rekao je: "Da." Rekao je: "Pa zaista ja zasvjedočavam tebe da je moj zid (tj. moj zidom ograđeni vrt, voćanjak - zvani) Mihraf milostinja na nju (tj. za nju)."

(Ili: Pa zaista ja zasvjedočavam tebe da je moj plodonosni zid - tj. vrt, voćnjak - milostinja na nju. "Mihraf" znači plodonosan. Ovdje, međutim, u tekstu označava vlastito ime vrta prema nekim komentatorima, pa je prevod u zagradi naveden da se zadovolji i druga strana, tj. oni komentatori koji ne smatraju riječ u tekstu kao vlastito ime.)

GLAVA:

Kada je milodario ili je zaveštao (dao u zakladu) neki (dio) svoga imanja, ili neki (dio) svoga roba ili svoje životinje, pa ono je (pa to je) dozvoljeno (tako učiniti).

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba, rekao je: izvijestio me Abdurahman, sin Abdullaha sina Ka'ba, da je Abdullah, sin Ka'ba, rekao: čuo sam Ka'ba, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori: rekao sam:

"O poslaniče Allaha! Zaista od moga pokajanja (kajanja) je (i to) da se izuvam od svoga imanja (tj. odričem ga se i dajem kao) milostinju (predajući ga) k Allahu i k Njegovom poslaniku, pomilovao ga Allah i spasio." Rekao je (Muhamed a.s.): "Zadrži na tebi (tj. sebi) neki (dio) tvoga (svoga) imanja, pa ono (pa to) je bolje tebi." Rekao sam: "Pa zaista ja zadržavam moj (svoj) dio koji je u Hajberu."

GLAVA

(onoga) ko je milodario k svome punomoćniku (zastupniku), zatim je vratio punomoćnik k njemu.

A rekao je Ismail: izvijestio me Abdulaziz, sin Abdullaha sina Ebu Selemeta, od Ishaka, sina Abdullaha sina Ebu Talhata, ne znam ga (drukčije da priča) osim od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: Pošto je sišla (objava): "Nećete postići dobročinstvo do (da) dijelite od (onoga) što volite...", došao je Ebu Talhate k poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"O poslaniče Allaha! Govori (Veli) Allah, uzvišen je, u Svojoj knjizi: "Nećete postići dobročinstvo do (da) dijelite od (onoga) što volite....", a zaista najdraže moje imanje k meni je Biruha'." Rekao je: A bila je bašta (vrt, voćnjak - tako lijepa da) je bio (običaja) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) ulazi (u) nju, i traži hlada u njoj i pije od njezine vode. Pa ona je (ovo su opet riječi Ebu Talhata) k Allahu i k Njegovome poslaniku, pomilovao ga Allah i spasio. Nadam se (od ovoga imanja) njegovog dobročinstva i njegove pohrane, pa stavi je (bašču), o poslaniče Allaha, gdje pokaže tebi Allah (da je najbolje). Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Bravo! O Ebu Talhate! (Ili: Bravo, o Ebu Talhate!) To je korisno imanje. Primismo ga (primamo ga) od tebe i vraćamo ga na tebe (tebi), pa učini ga u najbliže (svoje rođake)." Pa je milodario s njim (tj. njega - to imanje) Ebu Talhate na svoje rođake. Rekao je: A bio je od njih Ubejj i Hassan. Rekao je: I prodao je Hasan svoj dio od njega (od toga imanja uzevši cijenu za njega) od Muavije (tj. prodao ga je Muaviji). Pa se reklo njemu (Hassanu): "Prodaješ (tj. Zar ćeš da prodaš) milostinju Ebu Talhata?" Pa je rekao: "Zar neću prodati (Zar da ne prodam) sa' od

datula za sa' od srebrenjaka?!" Rekao je: A bila je ta bašča u mjestu dvorca Džediletovića koji (je taj dvorac što) je sagradio njega Muavija.

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "I kada prisustvuju (dođu) diobi (ostavštine umrloga) najbliži (rođaci), i siročadi i siromasi, pa dadnite im od njega....".

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Fadla, Ebunnuman, pričao nam je Ebu Avanete od Ebu Bišra, od Seida, sina Džubejra, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

"Zaista (neki) ljudi tvrde da je ovaj ajet dokinuo se (da se ova stavka Kur'ana stavila van snage, da je prestala vrijediti), a nije tako mi Allaha, nije se dokinuo, ali (tj. nego) je on (ovaj ajet) od (onih) što su međusobno olahko uzeli (omalovažili) ljudi (njihov smisao). Njih dva su dva upravljača (ostavštinom koja su obuhvaćena ovim ajetom): upravljač (što) nasljeđuje, i taj je koji daje; i upravljač (što) ne nasljeđuje, pa taj je koji govori sa poznatim (tj. sa lijepim govorom i riječima k prisutnima), govori: "Ne posjedujem ti da dadnem tebi."

(Kažu da je ova druga vrsta upravljača osoba koja zastupa siročad kao njihov tutor, pa je kao takva upravljač, a nije nasljednik, i ne može dijeliti od ostavštine ništa drugima, jer svoga dijela nema, a ne može dijeliti drugima od dijela siročadi.)

GLAVA

(onoga) što je lijepo za (onoga) ko premine (umre) iznenada (kao što je to) da milodare od njega (za njega) i izvršenja zavjeta od (tj. za) mrtvoga.

PRIČAO NAM JE Ismail, rekao je: pričao mi je Malik od Hišama, od njegova oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da je (jedan) čovjek rekao Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista mojoj se je majci brzo (nenadno) uzela njezina duša, a mislim je da je progovorila (tj. da je mogla da progovori na samrti), milodarila bi (tj. rekla bi da se dadne, da za nju neka milostinja, odnosno dala bi ona neku milostinju). Pa da li (da) milodarim od nje (tj. za nju)?" Rekao je: "Da, milodari od nje (za nju)."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Ibnu Šihaba, od Ubejdulaha, sina Abdullaha, od Ibnu Abbasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je Sa'd, sin Ubadeta, bio zadovoljan Allah od njega, tražio rješenje (od) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Zaista moja je majka umrla, a na njoj je zavjet." Pa je rekao: "Izvrši ga od nje (za nju)."

GLAVA

zasvjedočavanja u zaveštanju (tj. prilikom davanja u zakladu) i milostinji.

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Musa-a, izvijestio nas je Hišam, sin Jusufa, da je Ibnu Džurejdž izvijestio njih, rekao je: izvijestio je mene Ja'la da je on čuo Ikrimeta, slobodnjaka Ibnu Abbasa (Ibnu Abbasovoga), (da) govori: obavijestio nas je Ibnu Abas da je Sa'd, sin Ubadeta, bio zadovoljan Allah od njega, brat Saidetovića, (imao slučaj takav da) je preminula njegova majka, a on je odsutan. Pa je došao Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"O poslaniče Allaha! Zaista moja majka je preminula, a ja sam (bio) odsutan od nje, pa da li koristi njoj (neka) stvar ako milodarim s njom od nje (tj. ako dadnem kao milostinju tu stvar za nju - za majku)." Rekao je: "Da." Rekao je: "Pa zaista ja zasvjedočavam (uzimam za svjedoka) tebe da je moj zid Mihraf milostinja na nju."

(Ili: "da je moj plodonosni zid milostinja na nju." Pod zidom se misli na vrt, voćnjak ograđen zidom.)

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "I dajite siročadima njihova imanja, a zamjenjujte loše za dobro, i ne jedite njihova imanja uz vaša imanja, zaista ono je (tj. takav postupak je) bio veliki grijeh (tj. to je veliki grijeh). I ako se plašite da nećete biti pravedni u siročadima (među siročadima), pa vjenčavajte (uzimajte u brak ono) što je lijepo za vas od žena....".

PRIČAO NAM JE Ebuljeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, rekao je: bio je Urvete, sin Zubejra, (običaja da) priča da je on pitao Aišu, bio zadovoljan Allah od nje, (o smislu i značenju ajeta) "I ako se plašite da nećete biti pravedni u siročadima, pa vjenčavajte (ono) što je lijepo za vas od žena....". Rekao je (Urvete pričajući od Aiše r.a.):

"Ona je (tj. Stvar je u tome kada se nađe) sirotica u skrbništvu svoga zaštitnika (staraoca, tutora koji joj nije bližnji rođak, pa je može uzeti za ženu) pa zaželi njezinu ljepotu i njezino imanje, i hoće da sebi vjenča nju za niže od običaja njezinih žena (tj. i hoće da je sebi vjenča uz niži, manji vjenčani dar nego što se obično daje ženama slične ljepote i imanja), pa se njima zabranilo njihovo vjenčanje (brak sa tim takvim siroticama na drukčiji način) osim da budu pravedni njima u upotpunjavanju vjenčanog dara; i njima se je zapovjedilo za vjenčanje (za brak nekih drugih) koje su osim njih od žena." Rekla je Aiša: "Zatim su tražili rješenje ljudi (od) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, poslije, pa je spustio Allah, moćan je i veličajan je:

"I traže rješenje (od) tebe o ženama, reci: Allah daje rješenje vama o njima....".

Rekla je: "Pa je razjasnio Allah o ovome (ajetu) da sirotica kada je bila lijepa i imućna, željeli su njezin brak, a nisu dostavljali njoj sa njezinim običajem (koji je u vezi) sa upotpunjenjem vjenčanoga dara. Pa kada je bila nepoželjna ("regibe an": ne željeti nekoga) u malenkosti imanja i ljepote, ostavljali su je i sebi su tražili osim nje (neku drugu) od žena." Rekao je: "Pa kao što ostavljaju nju kada ne žele nju, pa nije za njih da vjenčaju nju kada žele nju, osim da učinu pravedno njoj najpotpuniju (sumu) od vjenčanoga dara i (da) dadnu njoj njezino pravo."

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "I prokušavajte (ispitujte) siročadi (da li su siročad razumno zrela za čuvanje svoje imovine), te kada su doprla brak (tj. i kada su postala polno zrela) pa ako ste vidjeli od njih napućenost, pa podajte k njima njihova imanja, a ne jedite ih rasipanjem i žurenjem (natjecanjem da ih pojedete prije nego ona) da odrastu; a ko je bio bogat, pa neka se sustegne (i od naplate svoga truda oko upravljanja njihovim imanjem do njihove punoljetnosti), a ko je bio siromašan, pa neka jede (tj. neka naplati svoj trud) sa poznatim (tj. sa uobičajenom nadnicom); pa kada dajete (predajete) k njima njihova imanja, pa zasvjedočite na njih, i dosta je Allah (kao) obračunavač (tj. kao svjedok). Za ljude je dio od (onoga) što su ostavili dva oca (tj. roditelji - otac i mati) i najbliži (rođaci), i za žene je dio od (onoga) što su ostavila dva oca i najbliži (rođaci) od (onoga) što je bilo malo od njega ili je bilo mnogo, uzakonjeni dio."

(To jest: I muški i ženski članovi imaju dio u nasljedstvu iza roditelja i najbliži rođaka i to dio koji je propisan, obavezan, uzakonjen.)

Hasiben misli (na značenje kao u izrazu) kafijen. "Kafijen" znači dostatan, dovoljan. Prema tome obračunavač znači dostatan.

GLAVA:

I šta je za staraoca (tj. I šta ima staralac, ili izvršitelj oporuke) da radi u imanju siročeta i šta jede od njega (od imanja) za količinu svoje plate (nagrade za rad i trud oko čuvanja siročetovoga imanja).

PRIČAO NAM JE Harun, sin Eš'asa, pričao nam je Ebu Seid, slobodnjak Hašimovića, pričao nam je Sahr, sin Džuvejrijeta, od Nafia, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je Umer milodario sa (nekim) imanjem (koji je pripadao) njemu na vremenu poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a govoraše se njemu Semg (tj. bilo je imanju ime Semg) i bilo je palme (tj. i po tom imanju su bile palme). Pa je rekao Umer:

"O poslaniče Allaha! Zaista ja sam iskoristio (tj. uzeo, stekao jedno) imanje, a ono je kod mene skupocijeno, pa sam htio da milodarim s njim (da ga dadnem, da ga dam kao milostinju)." Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Milodari sa njegovim korjenom, (tj. Milodari ga sasvim tako da) se neće prodavati, i neće se poklanjati, i neće se nasljeđivati, ali (tj. nego) će se dijeliti njegov plod." Pa je milodario s njim Umer, pa je njegova ta milostinja u put Allaha, i u vratove, i siromahe, i gostu, i sinu puta (putniku) i za najbliže (rođake). I nema grijeha na (onoga) ko je upravljao (tj. ko upravlja) njim da jede od njega s poznatim (načinom, tj. na uobičajen način nadnice) ili (da) dadne jesti svome prijatelju, ne bogateći se s njim (od toga imanja).

PRIČAO NAM JE Ubejd, sin Ismaila, pričao nam je Ebu Usamete od Hišama, od njegova oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, (pričala je o govoru Allaha, uzvišen je:) ".... i ko je bio bogat, pa neka se sustegne; a ko je bio siromah, pa neka jede sa poznatim (uobičajenim načinima)....", rekla je:

Spustilo se (ovo) o upravitelju (tj. staratelju) siročeta da pogodi (tj. da uzme) od njegova imanja kada je bio (kada bude) potreban sa količinom njegova imanja (tj. prema veličini siročetova imanja) sa poznatim (uobičajenim načinom i visinom naplaćivanja nadnica za rad i trud).

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "Zaista (oni) koji jedu imanja siročadi, jedu u svojim stomacima samo vatru, i unići će (u) plamen."

PRIČAO NAM JE Abdulaziz, sin Abdullaha, rekao je: pričao mi je Sulejman, sin Bilala, od Sevra, sina Zejda, Medenije, od Ebul-Gajsa, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Odstranite se sedam uništavajućih (grijeha)." Rekli su: "O poslaniče Allaha! A šta su one (tj. a koje su to griješne radnje koje će da

unište onoga ko ih bude činio)?" Rekao je: "Udruživanje sa Allahom (tj. Osim jedinoga Boga vjerovanje još kakvih božanstava-višeboštvo, mnogoboštvo), i čarolija (mađija, mađioničarstvo, opsjena), i ubijanje osobe koju je zabranio Allah osim sa pravom (tj. osim slučaja kada osoba učini djelo zbog kojega je pravo da se ubije), i jedenje kamate, i jedenje imanja siročeta, i okretanje leđa (tj. i bijeg iz, sa borbene linije na) dan puzanja (tj. na dan rata) i bacanje (ljage objede za blud na) sačuvane vjernice nemarne (bezbrižne, nepažljive žene)."

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "I pitaju te o siročadima; reci: poboljšanje (tj. činiti dobro) njima je dobro (svojstvo), a ako se međusobno pomiješate s njima, pa vaša su braća; a Allah zna pokvarenoga od poboljšavajućeg (tj. i poboljšavajućeg); a da je htio Allah, zaista bi oteščao vama, zaista Allah je moćan, (i) mudar."

"Le eanetekum" - zaista bi oteščao vama - je (isto što i) "le ahredžekum" - zaista bi otežao vama (dao bi vam poteškoću) -, i (isto je to što) je "dajjeka alejkum" - stijesnio bi na vas (a to opet znači: stavio bi na vas poteškoće). A "anet" je (isto što i) "hadaat": bila je ponizna.

(Riječ "anet" nema veze sa "le eanetekum", jer "anet" je "ana ja'nu unuvven, anaen: biti ponizan"; a "eanete je od "anetun: pasti u tešku stvar". Zbog toga komentatori s pravom kažu da je Buharija bez veze ovdje u tekst svoga djela stavio rečenicu: "Ve anet hada'at - A anet je hada'at", i kažu da je to udaljavanje i skretanje od onoga o čemu ovdje govori. Ta skretanja i udaljavanja od teme su česta pojava u Buharije u njegovom Sahihu. To se časovito skretanje i udaljavanje od teme zove stručno u arapskom jeziku "istitradun". U daljem tekstu kod ovakvih mjesta neće se davati ovo objašnjenje nego će se samo staviti ovaj izraz, tj. reći će se: Ovo je "istitrad".)

A rekao je nama Sulejman: pričao nam je Hammad od Ejuba, od Nafi'a, rekao je: Nije odbio Ibnu Umer (ni) na jednoga (čovjeka) oporuke.

(Tj. Ko bi god oporučio da mu Ibnu Umer izvrši oporuku, Ibnu Umer bi to prihvatio i nije odbio to.)

A bio je Ibnu Sirin (takav da je) najdraža (od svih) stvari k njemu u imanju siročeta (ta) da se sakupe k njemu njegovi iskreni savjetnici ili njegovi zaštitnici (tutori, pokrovitelji; ili: bližnji rođaci) pa (da) pogledaju (postupak) koji je (taj što je) on dobar njemu (tj. koji je za siroče najbolji). A bio je Tavus (običaja) kada se pitao (kada je pitan) o (nekoj) stvari (tj. o nečemu) od stvari siročadi, (da) pročita (tj. bio bi pročitao): ".... a Allah zna pokvarenoga (koji kvari, štetno upravlja imanjem siročeta) od poboljšavajućega....". A rekao je Ata' o siročadima: Malo i veliko (je takvo da) će trošiti zaštitnik (upravljač, tutor) na svakog čovjeka sa njegovom količinom od njegova dijela.

GLAVA

uzimanja za poslugu siročeta u putovanju i prisutnosti (kod kuće) kada je bilo (tj. kada bude to) dobro za njega (tj. kada je to prikladno, korisno za siroče), i (GLAVA) gledanja majke ili njezinoga muža za siroče (tj. njihova pažnja prema siročetu).

PRIČAO NAM JE Ja'kub, sin Ibrahima sina Kesira, pričao nam je Ibnu Ulejjete, pričao nam je Abdulaziz od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Doputovao (Došao) je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (u) Medinu, nije za njega sluga (tj. a nije imao nikakvog sluge), pa je uzeo Ebu Talhate za moju ruku, pa je krenuo (otišao) sa mnom (tj. odveo me je) k poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"O poslaniče Allaha! Zaista Enes je okretan (ili pametan) dječak, pa neka služi tebe." Rekao je: Pa sam služio njega u putovanju i prisutnosti (kod kuće). Nije rekao meni (ni) za (jednu) stvar (što) sam napravio nju: zašto si napravio ovo ovako?; a ni za (jednu) stvar (što) nisam napravio nju: zašto nisi napravio ovo ovako?

GLAVA:

Kada je dao u zakladu (neku) zemlju, a nije objasnio granicu, pa ono je (tj. ovakvo postupanje je) dozvoljeno, a takođe milostinja.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, od Malika, od Ishaka, sina Abdullaha sina Ebu Talhata, da je on čuo Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori:

Bio je Ebu Talhate najmnogobrojniji pomagač u Medini imanjem od palmi (tj. imao je najviše palmi). A bio je najdraži njegov imetak k njemu Biruha' (bašča koja je bila) okrenuta prema (tj. stajala je, nalazila se je prema) Bogomolji. I bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) uniđe (u) nju i pije od vode u njoj dobre. Rekao je Enes: Pa pošto je sišla (objava, ajet): "Nećete postići dobročinstvo do (da) dijelite od (onoga) što volite....", ustao je Ebu Talhate pa je rekao:

"O poslaniče Allaha! Zaista Allah govori (veli): "Nećete postići dobročinstvo do (da) dijelite od (onoga) što volite....", a zaista najdraži (od) mojih imanja ka meni je Biruha', i zaista ona (ta bašča Biruha') je milostinja radi Allaha (u ime traženja zadovoljstva Allahova), nadam se njezina dobročinstva i njezine pohrane kod Allaha, kod Allaha, pa stavi nju gdje je pokazao tebi Allah (da je najbolje). Pa je rekao:

"Bravo! To je koristonosno imanje, ili odlazeće (imanje u dobrotvornost, u dobročinstvo)." Sumnjao je Ibnu Selemete (da li je rečeno "rabihun" ili "raihun"). A već sam čuo šta si rekao, i zaista ja vidim (tj. mislim) da učiniš nju u najbliže (svoje rođake). Rekao je Ebu Talhate: "Činim to, o poslaniče Allaha!" Pa je razdijelio nju Ebu Talhate u svoje najbliže (rođake) i u sinove svoga strica. A rekao je Ismail, i Abdullah, sin Jusufa, i Jahja, sin Jahja-a, od Malika: .... odlazeće (imanje).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Abdurahima, izvijestio nas je Revh, sin Ubadeta, pričao nam je Zekerija, sin Ishaka, rekao je: pričao mi je Amr, sin Dinara, od Ikrimeta, od Ibnu Abbasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je (jedan) čovjek rekao poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista njegova majka je preminula. Da li koristi njoj ako sam milodario od nje (tj. za nju)?" Rekao je: "Da." Rekao je: "Pa zaista je za me (tj. zaista ja imam jedan) plodonosan (vrt) i zasvjedočavam te da sam ja već milodario od nje (za nju taj vrt)."

GLAVA:

Kada je dala u zakladu (jedna) skupina (neku) zemlju udruženo (zajednički, jer su svi u toj skupini i zajednički vlasnici te zemlje), pa ono (to) je dozvoljeno (tako postupiti i učiniti).

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Abdul-Varis od Ebuttejjaha, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Zapovjedio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, za gradnju Bogomolje, pa je rekao:

"O Nedžarovići! Zacijenite mi (tj. Označite mi cijenu koju tražite) za ovaj vaš zid (tj. zemljište ograđeno zidom)." Rekli su: "Ne tako nam Allaha, ne tražimo njegove cijene osim (tj. nego) k Allahu (ga predajemo, tj. dajemo ga tebi u ime Allaha)."

GLAVA

davanja u zakladu kako se piše (zapisuje)?

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jezid, sin Zurej'a, pričao nam je Ibnu Avn od Nafi'a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Pogodio (Dobio) je Umer u Hajberu (neku) zemlju, pa je došao Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Pogodio sam (takvu) zemlju (da) nisam pogodio imanja nikad skupocjenijega od njega, pa kako zapovjedaš meni za njega?" Rekao je: "Ako hoćeš, daćeš zadržati njezin korijen (od prometa, prodaje, tj. daćeš je u zakladu) i milodarićeš s njom." Pa je milodario Umer da se ono neće prodavati njezin korijen, i neće se poklanjati i neće se davati u

nasljedstvo - (milodario ju je tako da se prihod od nje daje) u siromašne, i najbliže (rođake), i vratove (tj. i za oslobađanje robova od ropstva), i u put Allaha, i gostu i sinu puta (tj. i putniku). A nema grijeha na (onoga) ko upravlja njom da jede od nje sa poznatim (uobičajenim, načinom), ili (da) nahrani prijatelja ne bogateći se u njemu."

GLAVA

davanja u zakladu za bogatoga (imućnoga), i siromašnoga i gosta.

PRIČAO NAM JE Ebu Asim, pričao nam je Ibnu Avn od Nafi'a, od Ibnu Umera da je Umer, bio zadovoljan Allah od njega, našao imanje u Hajberu, pa je došao Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je izvijestio njega. Rekao je:

"Ako hoćeš, milodarićeš s njom (tj. daćeš tu zemlju u milostinju, kao milostinju)." Pa je milodario s njom u (tj. među) siromašne, i bijednike, i rođaka i gosta.

GLAVA

davanja u zakladu zemlje za Bogomolju.

PRIČAO NAM JE Ishak, pričao nam je Abdussamed, rekao je: čuo sam svoga oca, pričao nam je Ebuttejjah, rekao je: pričao mi je Enes, sin Malika, bio zadovoljan Allah od njega, (ovo):

Pošto je doputovao (došao) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (u) Medinu, zapovjedio je za Bogomolju i rekao je:

"O Nedžarovići! Zacijenite mi za ovaj vaš zid." Rekli su: "Ne tako nam Allaha, nećemo tražiti njegove cijene osim k Allahu (u ime Allaha dajemo ga za izgradnju tvoje bogomolje)."

GLAVA

davanja u zakladu životinja, i konja, i roba (raznih vrsta robe) i šutača (šutećeg imanja, tj. novca: zlata i srebra).

Rekao je Zuhrija o (onom) ko je učinio hiljadu zlatnika u put Allaha, i dao ih k (jednom) dječaku svome trgovcu (da) trguje s njima, i učinio je njegov ćar (dobit) milostinju za bijednike i najbliže (rođake), da li je za čovjeka (tj. da li taj čovjek koji je dao taj novac, ima pravo i dozvolu) da jede od ćara (dobiti) te hiljade (ikakvu) stvar (išta, imalo)? A ako nije bio učinio ćar njezin (dobit od te hiljade - od trgovanja sa tom hiljadom) milostinju u bijednike (tj. za bijednike)? Rekao je: Nije za njega da jede od nje (tj. od ćara i dobiti te hiljade ni u kojem slučaju).

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja, pričao nam je Ubejdulah, rekao je: pričao mi je Nafi' od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je Umer natovario na konja (kobilu što je pripadala) njemu (natovario je jednoga čovjeka da se bori) u putu Allaha (a ta kobila je bila ona što) je dao nju poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, njemu za (to da) natovari na nju (nekoga) čovjeka. Pa se je izvijestio (obavješten je) Umer da je on već zastavio nju (da) proda nju, pa je pitao poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, da sebi kupi nju. Pa je rekao:

"Ne kupuj sebi nju, i ne vraćaj nipošto u tvojoj (svojoj) milostinji (što si ti jednom od sebe dao)."

GLAVA

troška ustaoca za imanjem datim u zakladu.

(Pojam ustalac obuhvata u ovom slučaju svaku vrstu radnika na tom imanju: najamnika, nadglednika i zastupnika. Tako kaže Ajnija.)

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Ebuzinada, od Aaredža, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Neka ne razdjeljuju sebi moji nasljednici (ni jednoga) zlatnika. Što sam ostavio (tj. Što ostavim) poslije troška (izdatka, alimentacije) mojih žena i troška (snabdijevanja za) moga radnika, pa ono je (sve ostalo) milostinja."

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Hammad od Ejjuba, od Nafi'a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je Umer sebi uslovio (uvjetovao) u svome davanju u zakladu da jede ko upravlja njim i (da) dadne jesti svome prijatelju ne bogateći se imanjem (tj. ali da mu ne dadne toliko da mu se prijatelj oimući imanjem, obogati imanjem od imanja datoga u zakladu).

GLAVA:

Kada je dao u zakladu (neku) zemlju ili bunar i uslovio (uvjetovao) je sebi za svoju osobu (da ima pravo vaditi kove, kante vode iz toga bunara) kao kove (kante svih) muslimana.

A dao je u zakladu Enes (jednu) kuću, pa je bio (običaja), kada bi došao, (da) odsijeda (tj. bio bi odsijedao u) njoj. A milodario je Zubejr sa svojim kućama (tj. dao je svoje kuće kao milostinju), i rekao je za vraćenu (vraćenoj, tj. razvjenčanoj) od svojih kćera da stanuje ne oštećujući (ona koga) i ne oštećen s njom (da ne bude niko zbog nje oštećen). Pa ako se (ona) obogati sa (kakvim) mužem, pa nije za nju pravo (tj. nema više pravo da stanuje u tim njegovim kućama datim kao milostinju čim se uda za koga). A učinio je Ibnu Umer svoj dio od kuće Umera stanom za nužne (potrebe, siromašne ljude) od roda (ili od porodice) Abdullaha (tj. od svoje porodice). A rekao je Abdan: Izvijestio me moj otac od Šu'beta, od Ebu Ishaka, od Ebu Abdurahmana da je Usman, bio zadovoljan Allah od njega, gdje se je opkolio (tj. ondje gdje je bio opkoljen od protivnika), nadvirio (natkučio) se na njih, i rekao je: "Zakljinjem vas Allahom, a ne zaklinjem (druge) osim drugove Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, zar niste (oni koji) znate da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Ko iskopa Rume (Rumete - Rume je ime bunara u Medini), pa njemu je raj (nagrada na sudnjem danu)." Pa sam iskopao nju (tu čatrnju, taj bunar). Zar niste (oni koji) znate da je on rekao:

"Ko opremi vojsku poteškoće, pa njemu je raj." Pa sam opremio njih. Pa su potvrdili njemu za (ono) što je rekao.

(Pod opremanjem misli se na snabdijevanje hranom, oružjem, tovarnim i jahaćim životinjama i slično. Pod vojskom poteškoće misli se na borbu na Tebuku, odnosno na vojni pohod na Tebuk.)

A rekao je Umer u svome davanju u zakladu: Nema grijeha na (onoga) ko upravlja njim da jede. A već upravlja njim davalac u zakladu i (drugi) osim njega, pa on je prostran za svakoga (tj. pa izraz ima široko značenje koje se može odnositi na svakoga).

GLAVA:

Kada je rekao davalac u zakladu: Nećemo tražiti (tj. Ne tražimo) njegove cijene osim k Allahu (predajemo), pa ono je (pa je to) dozvoljeno (tako postupiti).

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Abdulvaris od Ebutejjaha, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"O Nedžarovići! Zacijenite mi za vaš zid." Rekli su: "Nećemo tražiti njegove cijene osim k Allahu."

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "O (vi) koji vjerujete svjedočenje među vama je - kada je došla jednome (od) vas smrt - (u) vremenu oporuke dva pravedna od vas ili druga dvojica osim vas ako ste vi udarali u zemlju (tj. putovali), pa je pogodio vas pogodak (udes) smrti; zadržaćete njih dvojicu poslije molitve, pa će se zaklesti njih dva (tj. položiće zakletvu) sa Allahom - ako sumnjate - : Nećemo kupiti za nju (za zakletvu nikakve) cijene i da je bio (tj. makar da je) najbliži (rođak u pitanju), i

nećemo sakriti svjedočenja Allaha, zaista mi tada (bili) bismo od griješnika. Pa ako se je posrnulo (tj. naišlo) na (to) da su njih dva zaslužila grijeh (lažnim svjedočenjem), pa druga dva (koji) će stati mjesto njih dvojice od (onih) koji (su takvi da) se je zaslužilo (obistinilo za grijeh) na njima, dva najbliža, pa će se zaklesti njih dva sa Allahom: zaista naše svjedočenje je pravičnije od svjedočenja njih dvojice, i ne činimo nasilje (nepravdu), zaista mi bismo (bili) tada od nepravednika (nasilnika). To je najniže da dođu sa svjedočanstvom (tj. da donesu, izvrše svjedočenje) na njegovo lice (tj. na njegov način - na način kako treba da se izvrši svjedočenje), ili (da) se plaše da se vrate (odbije) zakletve poslije njihovih zakletvi, i bojte (čuvajte) se Allaha, i slušajte, a Allah neće upućivati (na pravi put) narod (ljude) pokvarene (griješne).".

"El-evlejani" - dvojica najbliži -, jedan (od) njih dva (kaže se) "evla"; a od njega je (tj. od toga je došao i izraz) "evla bihi" - bliži za njega (preči njemu). "Usire" je (isto što i) "uzhire": pokazao se je. "Easerna" je "azherna": pokazali smo (dali smo na vidjelo).

A rekao je meni Alija, sin Abdullaha: Pričao nam je Jahja, sin Adema, pričao nam je Ibnu Ebu Zaidete od Muhameda, sina Ebul-Kasima, od Abdulmelika, sina Seida sina Džubejra, od njegova oca, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Izašao je (jedan) čovjek od Sehmovića sa Temimom Darijem (Darijjevićem) i Adijjem, sinom Bedda-a, (izašli su i krenuli na putovanje iz Medine u Siriju radi trgovine) pa je umro (taj čovjek) Sehmović u (jednoj) zemlji (kraju, predjelu takvom da) nije u njoj musliman (nijedan bio ni postojao tada nastanjen u toj zemlji). Pa pošto su doputovali (došli nazad u Medinu) njih dva (Temim i Adijj) sa njegovom ostavštinom, izgubili su (nasljednici umrloga, tj. nisu našli među donešenim stvarima jedan) sud (ili pehar) od srebra, našaran od zlata.

("muhavvesan" znači: nališćen - a to znači našaran šarama koje su ličile na lišće palmi, prestavljale lišće palmi, jer "husun" znači lišće od palme. Na više načina se može tumačiti otkud su nasljednici mogli da znaju da nedostaje ta posuda, odnosno pehar. To se neće ovdje objašnjavati.)

Pa je dao zaklesti njih dvojicu poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio.

(To jest: Zapovjedio je Temimu i Adijju da se zakunu da oni nisu uzeli sebi posudu, pehar umrloga.)

Zatim se našao (taj) sud (pehar) u Meki. Pa su rekli (oni kod kojih se našao pehar):

"Kupili smo sebi njega od Temima i Adijja." Pa su ustala dva čovjeka od njegovih bližnjih (rođaka, ili zaštitnika, pokrovitelja umrloga Sehmovića) pa su se zaklela njih dva: "Zaista naše svjedočenje je pravije od svjedočenja njih dvojice (tj. naša zakletva je pravija od zakletve njih dvojice - Temima i Adijja), i zaista sud (pehar) je za njihovoga druga (tj. pripada njihovom drugu)." Rekao je: I o njima je sišao ovaj ajet:

"O (vi) koji vjerujete, svjedočenje među vama....".

GLAVA

izvršenja (tj. plaćanja) izvršitelja oporuke dugove (dugova) umrloga bez prisustvovanja (većeg broja) od nasljednika.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Sabika, ili Fadl, sin Jakuba od njega (od Muhameda, sina Sabika), pričao nam je Šejban Ebu Muavijete od Firasa, rekao je: rekao je Šabija: pričao je meni Džabir, sin Abdullaha, Ensarija, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je njegov otac postao mučenikom (tj. pao je u boju na) dan Uhuda, i ostavio je šest kćera, i ostavio je na sebi (jedan) dug (dugovanje). Pa pošto je prispjelo trganje (tj. branje ploda sa) palmi, došao sam poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa sam rekao:

"O poslaniče Allaha! Već si saznao (tj. Već znaš) da je moj roditelj (otac) postao mučenikom (poginuo na) dan Uhuda, i ostavio je mnogo duga, i zaista ja volim (želim) da vide tebe vjerovnici (tj. ljudi kojima je moj otac ostao dužan). Rekao je: "Idi (Odi), pa uhrpaj (doslovno:

poguvnaj - stavi, saberi na guvno) svaku (vrstu) datula (hurmi) na (jednu) stranu." Pa sam (to) učinio. Zatim sam zovnuo (pozvao Muhameda a.s.). Pa pošto su pogledali k njemu, razdražili su se sa mnom (tj. zbog mene, ili: protiv mene u) tom času. Pa pošto je vidio šta prave (šta čine), obišao je oko najveće (od) njih guvnom (tj. obišao je on okolo najveće hrpe datula na guvnu - ili: okolo hrpe za koju treba najveće guvno - a to znači: najveće mjesto, površina - jer bejderun znači guvno, harman - a znači i mjesto na koje se stavljaju posječene, obrane datule - obišao je Muhamed a.s.) tri puta, zatim je sjeo na njega (na guvno, na prostor gdje je bila najveća hrpa datula), zatim je rekao:

"Zovi (pozivaj) tvoje drugove (kojima je tvoj otac ostao dužan)." Pa nije prestao (da) mjeri njima do (časa kada) je izvršio Allah povjerenu stvar moga oca (tj. kada je dao Allah da se isplati sav dug moga oca). A ja sam tako mi Allaha zadovoljan (voljan) da izvrši Allah povjerenu stvar moga oca, a (da) se neću vratiti k mojim sestrama (ni) sa (jednom) datulom (tj. pa makar ne ponio sestrama ni jedne datule-hurme). Pa su se spasila tako mi Allaha guvna (harmani) sva (od) njih, čak da ja gledam k guvnu koje je (to što je) na njemu poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, kao da on nije okrnjio jedne datule (tj. nijedne datule od njega).

Rekao je Ebu Abdullah: Ugru bi misli (s tom riječi na značenje koje ima i riječ - izraz) hidžu bi: uzburkali su se sa mnom (tj. uzdigli su se, uzbudili su se zbog mene, protiv mene).

"Pa smo razdražili (podstakli) među njima neprijateljstvo i mržnju....".

(Ovo je istitrad ova zadnja rečenica, koja je dio ajeta iz Kur'ana. Cilj je da se jače objasni značenje izraza "ugru bi". Riječ "džedad" u tekstu ovoga hadisa doslovno znači: sjeći plod palme datulu-hurmu - sa stabla palme - a to znači: brati, trgati, skidati plod. Zbog toga je ta riječ i prevedena sa - trganje, branje.)

U IME ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA

KNJIGA OPUNOMOĆSTVA

(zastupništva, zamjenjivanja, tj. povjeravanja i prepuštanja nekome da mu obavi neki posao)

GLAVA

o opunomoćstvu druga (suvlasnika, saučesnika), druga u diobi i (nečem drugom) osim nje.

A već je udružio (učinio saučesnikom, suvlasnikom Aliju) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, u svoju životinju (za žrtvovanje u Meki), zatim je zapovjedio njemu za njezinu diobu (tj. da je on, Alija podijeli, razdijeli).

(Napominje se da je opunomoćstvo, zastupništvo, povjeravanje, prepuštanje jednoga lica drugom licu da mu ono obavi neki posao moguće samo u onim poslovima u kojima je dozvoljeno da neko nekoga može zastupati, da neko u ime nekoga može taj posao izvršiti, da posao prima, trpi zamjenjivanje.)

PRIČAO NAM JE Kabisate, pričao nam je Sufjan od Ibnu Ebu Nedžiha, od Mudžahida, od Abdurahmana, sina Ebu Lejla-a, od Alije, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Zapovjedio mi je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, da milodarim sa pokrovcima (tj. da podijelim kao milostinju pokrovce, pokrivače, prekrivače za kamile, deve) deva koje su se poklale (kao žrtve) i sa njihovim kožama (tj. i njihove kože da podijelim kao milostinju).

(Mjesto da je Muhamed a.s. sobom dijelio kože i pokrovce on je zapovjedio, a to znači: opunomoćio, prepustio, Aliji da to za njega učini.)

PRIČAO NAM JE Amr, sin Halida, pričao nam je Lejs od Jezida, od Ebul-Hajra, od Ukbeta, sina Amira, bio zadovoljan Allah od njega,

da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, dao njemu brave (da) podijeli njih na njegove drugove. Pa je ostao (jedan) jarić, pa je spomenuo njega Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Žrtvuj ga ti (tj. Zakolji ga kao žrtvu ti sebi, za se)!"

(Riječ "atudun" je mlado do koze kada je ojačalo, a neki vele: to je jare kada navrši, koje navrši jednu godinu. Iz ovoga se jasno vidi i to da riječ "ganemun" bravi obuhvata i koze i ovce.)

GLAVA:

Kada je opunomoćio (imenovao opunomoćnikom, zastupnikom) musliman podanika nemuslimanske države (koji živi) u nemuslimanskoj državi ili (živi, nalazi se taj podanik) u islamskoj državi, dozvoljeno je (to).

PRIČAO NAM JE Abdulaziz, sin Abdullaha, rekao je: pričao mi je Jusuf, sin Madžišuna, od Saliha, sina Ibrahima sina Abdurahmana sina Avfa, od njegova oca, od njegova djeda Abdurahmana, sina Avfa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Pisao sam Umejetu, sinu Halefa (jedno) pismo s (tim, tj. o tome) da čuva (štiti on) mene u mom imanju (ili porodici, ili: u onome zbog čega sluša, osluhuje čovjek šta će s njim da se desi) u Meki, a čuvaću (ja) njega u njegovom imanju (ili: porodici, ili u onome što sluša, tj. u onome čemu naginje) u Medini. Pa pošto sam spomenuo Milostivoga, rekao je: "Ne poznajem Milostivoga, piši mi sa tvojim (svojim) imenom koje je bilo u predislamlju." Pa sam mu pisao Abdu Amrin (Abdu Amr).

(Ime Abdurahman znači: rob Milostivoga, misli se na Boga Stvoritelja. Zapravo Rahman se prevodi Milosrdni, a Rahim je Milostivi. Takav je prevod uzet u ovom radu.)

Pa pošto je bio (tj. Kad je bio okršaj, rat) u danu Bedra, izašao sam k (tj. do jednoga položaja na jednom) brdu zato (da) čuvam njega (Umejeta brižno) kada su spavali ljudi. Pa je ugledao (vidio, opazio)

njega Bilal, pa je izašao dok je (dok nije) zastao na sijelu (okupu) od Pomagača pa je rekao: "Umejeta, sina Halefa (držite, udrite)! Ne spasio se (ja) ako se (on) spasi!" Pa je izašao odjel (grupa) od Pomagača u naše tragove (tj. za nama). Pa pošto sam se pobojao da se (oni) prilijepe (pridruže) nama (tj. da će nas stići), ostavio sam pozadi (iza sebe) za njih (njima) njegovog sina radi (toga da) zaposli (omete) njih, pa su ga ubili. Zatim nisu htjeli (drugo osim to) da slijede nas. A bio je čovjek težak (teretan), pa pošto su nas stigli, rekao sam njemu: "Lezi (prsima na zemlju, tj. potrbuši se)!" Pa je legao, pa sam bacio na njega svoju osobu (tijelo, tj. sebe) radi (toga da) spriječim njega (tj. da ga zaštitim svojim tijelom od njih). Pa su skrozirali njega (tj. probadali su njega) sa sabljom ispod mene dok su ubili njega (dok ga nisu ubili). I pogodio je jedan (od) njih moju nogu sa svojom sabljom. I bio je (običaja) Abdurahman, sin Avfa, (da) pokazuje nama taj trag (tj. ožiljak) u leđima svoga stopala (tj. na svojoj nozi).

(Radi doslovnosti prevodim "skrozirali su (tj. probadali su) ga sa sabljama" i "pogodio je moju nogu sa svojom sabljom", iako je pravilno u našem jeziku reći: probosti sabljom i pogoditi sabljom, dakle bez onoga "sa". Iz istoga razloga je upotrebljen i neknjiževni izraz skrozirati, jer "tehallele" je od "hilale": između, kroz.)

Rekao je Ebu Abdullah: Čuo je Jusuf Saliha (tj. slušao ga je, sastajao se s njim), a Ibrahim svoga oca.

GLAVA

opunomoćstva u mijenjanju (novca za novac) i vaganju.

A opunomoćavao je (imao je običaj da imenuje opunomoćnika) već Umer i Ibnu Umer u mijenjanju.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Abdul-Medžida, sina Suhejla sina Abdurahmana sina Avfa, od Seida, sina Musejeba, od Ebu Seida Hudrija (Hudrije) i Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, učinio namjesnikom (jednoga) čovjeka nad Hajberom pa je donio njima dobrih datula (taj čovjek). Pa je rekao (Muhamed a.s.):

"Zar su sve datule Hajbera ovakve?" Pa je rekao: "Zaista mi svakako uzimamo sa' od ove (vrste) za dva sa'a, a dva sa'a za tri (sa'a od druge vrste)." Pa je rekao: "Ne čini (tako). Prodaj obične (datule) za novac (drahme), zatim kupi za drahme (tj. za novce) dobre (izvrsne datule)." I rekao je u vaganju (vagi) isto tako (tj. isto tako da se postupa u vezi svega što se vaga, mjeri).

(Još se jednom napominje da izrazi "džem'un" i "dženibun" znače vrste datula, hurmi. "Džem'un" su slabe, obične datule, a to su one koje su skupljane, sabirane bez izabiranja. "Dženibun" su dobre, izvrsne datule, a to će reći: da su tako dobre kao da su ostavljane na stranu, kao da su probirane.)

GLAVA:

Kada je vidio pastir (čoban) ili zastupnik ovcu (da) umire ili (neku) stvar (da) se kvari, zaklaće (ovcu dok je još živa) ili će popraviti (ono) što (je takvo da) se boji na njega (tj. njemu, toj stvari) pokvarivanja.

PRIČAO NAM JE Ishak, sin Ibrahima, čuo je Mutemira, obavijestio nas je Ubejdulah od Nafi'a da je on čuo sina Kaba, sina Malika (da) priča od svoga oca da je ono (bio slučaj da) su bili za njih (tj. u njih neki) bravi (da) pasu (travu) u Sel'u (brdu kod Medine), pa je vidjela (tj. ugledala jedna) robinja naša u (jedne) ovce od naših brava smrt, pa je razbila (jedan) kamen pa je zaklala nju s njim (kamenom). Pa je rekao njima: "Ne jedite do (da, tj. dok ne) upitam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, ili (da) pošaljem k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (nekoga) ko će pitati njega (je li dozvoljeno jesti meso ove ovce)." I (pričao je) da je on pitao Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, o tome, ili je poslao (ko će pitati) pa je zapovjedio njemu za njezino jedenje (tj. da se može jesti meso te ovce).

(Kamen je robinja razbila da ga napravi oštrim kako bi mogla njime zaklati ovcu.)

Rekao je Ubejdulah: "Pa čudi me (ili: zadivljuje me) da je ona robinja i da je ona zaklala." Slijedio je njega (Mutemira) Abdete od Ubejdulaha.

GLAVA:

Opunomoćstvo (zastupništvo) prisutnoga je dozvoljeno.

A pisao je Abdullah, sin Amra k svome ekonomu, a on (ekonom) je odsutan od njega da dadne zekjat (radilo se u stvari o sadekatul-fitru-milostinji za mršenje) od njegove porodice male i velike (tj. za članove njegove porodice: malodobne i punodobne članove).

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Sufjan od Selemeta, od Ebu Selemeta, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bio je za (jednoga) čovjeka na Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (dug, dugovanje jedan) devac (koji je imao starost jednu određenu) godinu od deva, pa je došao njemu (taj čovjek da) naplati njega (devca, tj. da dobije takvog devca) pa je rekao (Muhamed a.s.): "Dajte ga." Pa su tražili njegovu godinu (tj. njegovo godište) pa nisu našli njemu (tom čovjeku drugo ništa) osim godine iznad nje (tj. iznad godine koju je imao devac kakvog je dugovao Muhamed a.s. - a to znači: nisu našli istih godina devca nego su našli starijeg, jačeg devca). Pa je rekao: "Dajte mu (tog starijeg)." Pa je rekao (taj čovjek): "Ispunio si mi (u cijelosti dugovanje), ispunio Allah za tebe (tebi)!" Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Zaista najbolji (od) vas je najljepši (od) vas plaćanjem (dugovanja, tj. najbolji između vas je onaj ko najljepše plaća, isplaćuje svoj dug)."

GLAVA

opunomoćstva u isplaćivanju dugova.

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Šubete od Selemeta, sina Kuhejla, rekao je: čuo sam Ebu Selemeta, sina Abdurahmana, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je

(jedan) čovjek došao Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (da) naplati njemu (tj. od njega dugovanje sebi) pa je bio grub (neuljudan u traženju duga) pa su namjeravali s njim (da se obračunaju) njegovi drugovi, pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Pustite ga (na miru), pa (tj jer) zaista za vlasnika prava je govor (tj. onaj ko ima neko svoje pravo, taj ima pravo i da govori)." Zatim je rekao: "Dajte mu godinu (tj. godište) kao njegova godina." Rekli su: "O poslaniče Allaha, nećemo naći (drukčije) osim priličnije od njegove godine." Pa je rekao: "Dajte mu, pa (jer) zaista najbolji (od) vas je najljepši (od) vas plaćanjem (isplaćivanjem duga)."

GLAVA:

Kada je poklonio (neko) stvar (nešto) za opunomoćnika (opunomoćniku) ili zagovornika naroda (tj. ljudi), dozvoljeno je zbog govora Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, poslanstvu Hevazina kada su pitali (tj. molili) njega (članovi tog poslanstva da im povrati) ratne plijenove (zaplijenjene na Hunejnu) pa je (tom prilikom) rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Moj dio je za vas (tj. Poklanjam vam svoj lični dio od plijena)."

PRIČAO NAM JE Seid, sin Ufejra, rekao je: pričao mi je Lejs, rekao je: pričao mi je Ukajl od Ibnu Šihaba, rekao je: a tvrdio je Urvete da su Mervan, sin Hakema, i Misver, sin Mahremeta, izvijestila njih dva njega da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, ustao kada je došlo njemu poslanstvo Hevazina (bivši oni) muslimani (tj. nakon što su pripadnici toga plemena primili Islam) pa su molili njega da vrati k njima njihove imetke (imanja) i njihovo roblje, pa je rekao njima poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Najdraži govor k meni je najistinitiji (od) njega, pa odaberite sebi jednu (od) dvije grupe: ili roblje, ili imetak. A već sam se bio udaljio za (zbog) vas (u iščekivanju, tj. već sam vas mnogo čekao, pogledao da dođete)." A već je bio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, izgledao (čekao) njih deset i nekoliko dana (doslovno: noći) kada se vrnuo (vratio) od Taifa. (Nije dijelio ratnoga plijena čekajući da

Hevazin primi Islam i da dođu na nagodbu.) Pa pošto se razjasnilo (jasno pokazalo) njima da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (drugo) osim vraćača (tj. da on neće vratiti) k njima osim jednu (od) dvije grupe (vrijednosti), rekli su: "Pa zaista mi odabiremo naše roblje (da nam se vrati)." Pa je ustao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u muslimanima (tj. među muslimane) pa je pohvalio na Allaha sa (onim) što je On njegov pripadnik (tj. zahvalio je Allahu kako pristoji, kako treba), zatim je rekao: "Što se tiče poslije, pa zaista ova vaša braća već su došli kajući se, i zaista ja sam već vidio (odlučio) da vratim k njima njihovo roblje, pa ko je volio (tj. ko voli) od vas da se pomiri s time (tj. ko želi da bude raspoložen sa ovim rješenjem), pa neka čini (učini to); a ko je volio od vas da bude na svome dijelu (udjelu od ratnog plijena) da dadnemo njemu njega od prvoga (onoga) što zaplijeni Allah na nas (tj. nama), pa neka čini." Pa su rekli ljudi: "Već smo odobrili to (pomirili smo se s time) radi poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, za njih (tj. njima, pripadnicima plemena Hevazin da povratimo roblje)." Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. "Zaista mi ne znamo ko je dozvolio od vas u tom (da se ovako postupi, i ne možemo ga razlikovati od) od (onoga) ko nije dozvolio, pa vratite se (tako) da podignu (tj. dostave, saopće) k nama vaši poznavaoci (tj. komandiri, jer su ove riječi upućene vojnicima Muhammeda a.s., koji su učestvovali u borbi na Hunejnu protiv Hevazina) vašu stvar (tj. vaše raspoloženje)." Pa su se vratili ljudi, pa su razgovarali (s) njima njihovi poznavaoci (zapovjednici), zatim su se vratili k poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa su izvijestili njega da su oni odobrili (pomirili se s tim) i dozvolili su (to).

GLAVA:

Kada je opunomoćio (jedan) čovjek (drugoga čovjeka) da dadne (jednu) stvar (nešto), a nije objasnio koliko će (da) dadne (da da), pa je dao na (onaj način, tj. u onom iznosu) što međusobno poznaju njega ljudi (kao običan iznos).

PRIČAO NAM JE Mekija, sin Ibrahima, pričao nam je Ibnu Džurejdž od Ata'a, sina Ebu Rebaha, i (još drugih) osim njega, povećavaju neki (od) njih nad nekog (u pričanju), a nije priopćio njega (hadis) svaki (od) njih (nego ga je priopćio, dostavio) jedan čovjek od

njih, od Džabira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Bio sam sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, u (jednom) putovanju pa sam bio na (jednom) sporom (devcu), on je samo u zadnjem (dijelu) naroda (bio je zadnji). Pa je prošao pokraj mene Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao: "Ko je ovo (tj. Ko je to)?" Rekao sam: "Džabir, sin Abdullaha." Rekao je: "Šta je tebi?" Rekao sam: "Zaista ja sam na (jednom) sporom devcu." Rekao je: "Da li je s tobom (uza te kakva) grana (prut, štap)?" Rekao sam: "Da." Rekao je: "Daj mi je." Pa je udario njega (devca), pa je odbio (tj. potjerao) njega pa je bio od toga mjesta od prvoga (dijela) naroda (tj. sad je bio prvi među devama ljudi). Rekao je: "Prodaj mi ga." Pa sam rekao: "Nego on je za tebe, o poslaniče Allaha (tj. Ne prodajem ga nego ti ga poklanjam, o poslaniče Allaha)!" Rekao je: "Prodaj mi ga! Već sam ga uzeo za četiri zlatnika (tj. Uzimam ga za četiri zlatnika), a tebi su njegova leđa do Medine (tj. a jaši ga ti do Medine kako ga i jašeš)." Pa pošto samo se približili (na kratko rastojanje) od Medine, uzeo (tj. počeo) sam (da) otprtljam (tj. da se odvojim i odem). Rekao je: "Gdje hoćeš (tj. Gdje ćeš tako žurno)?" Rekao sam: "Oženio sam ženu, već je prošao od nje (njezin muž, tj. umro je njezin prvi muž; ili: već je prošao od nje njezin mladalački dio života, tj. sredovječnu ženu sam oženio, oženio sam se sreovječnom ženom, pa je kao takva i iskusna u životu te žurim da vidim šta će reći)." Rekao je: "Pa zašto nisi (oženio) djevojku (da ti) zabavljaš nju, ("leibe": igrati se; zabavljati, jer je svaka igra pomalo i zabava.) a (ona da) zabavlja tebe?" Rekao sam: "Zaista je moj otac umro i ostavio je kćeri pa sam htio da vjenčam (oženim) ženu (koja) je već iskusila (život), prošao je od nje (muž, ili: prošao je od nje mladalački dio života)." Rekao je: "Pa to je (pametno)." Pa pošto smo stigli (u) Medinu, rekao je: "O Bilale, isplati mu (dugovanje, dug) i povećaj mu (i daj mu i više)." Pa je dao njemu četiri zlatnika i povećao mu je karat.

(Smatra se da je tada u narodu bio poznat običaj da se dadne više jedan karat.)

Rekao je Džabir: Neće se rastaviti (rastati od) mene povećanje (višak) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa ne rastavljaše

se (taj) kirat (karat od) kožne kese (ili: korica sablje) Džabira, sina Abdullaha.

GLAVA

opunomoćstva žene vođu (rukovodioca) u sklapanju braka.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Ebu Hazima, od Sehla, sina Sada, rekao je:

Došla je (jedna) žena k poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekla: "O poslaniče Allaha, zaista ja sam već poklonila tebi od svoje osobe (tj. poklanjam sebe tebi)." Pa je rekao (jedan) čovjek: "Vjenčaj mi je." Rekao je: "Već smo vjenčali tebi nju sa (onim, tj. zbog onoga, na osnovu onoga) što je sa tobom (što znaš) od Kur'ana."

GLAVA:

Kada je opunomoćio (jedan čovjek drugog nekog) čovjeka pa je ostavio opunomoćnik (jednu) stvar (nešto) pa je dozvolio (ili darovao) njemu opunomoćitelj (davalac punomoći), pa ono (pa to) je dozvoljeno. Iako je pozajmio njemu do imenovanog roka, dozvoljeno je.

A rekao je Usman, sin Hejsema, Ebu Amr: pričao nam je Avf od Muhameda, sina Sirina, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Opunomoćio je mene poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, za čuvanje milostinje ramadana (tj. da čuvam milostinju za mršenje - sadakul-fitr, sadakatul-fitr koju je narod donio u naravi, hrani da se podijeli među siromašne), pa je došao meni (jedan, neki) dolazač (tj. došao mi je neko nepoznat) pa je počeo (da) sipa od hrane (sebi, tj.

da grabi sebi sa hrpe koju čuvam). Pa sam uzeo (tj. uhvatio) njega i rekao sam: "Tako mi Allaha zaista svakako ću dignuti (tj. predvesti, odvesti) tebe k poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio." Rekao je: "Zaista ja sam potreban (tj. siromašan) i na mene (na meni, na mome teretu) je obitelj (ukućani) i za mene je (tj. u mene ima za ovom hranom) žestoka potreba." Rekao je: Pa sam pustio njega. Pa sam osvanuo, pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "O Ebu Hurejrete, šta je učinio tvoj zarobljenik sinoć (ili: noćas)?" Rekao je: Rekao sam: "O poslaniče Allaha, tužio se (na) žestoku potrebu i obitelji (ukućane) pa sam se smilovao njemu, pa sam pustio njegov put (pa sam ga pustio)." Rekao je: "Zar ne (tj. Pazi)! Zaista on je već lagao tebi, a vratiće se (ponovno, doći će opet)." Pa sam saznao da će se on vratiti zbog govora poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Zaista on će se vratiti." Pa sam zasjeo njemu (tj. napravio sam mu zasjedu, stupicu). Pa je došao (da) sipa od hrane, pa sam uzeo njega pa sam rekao: "Zaista svakako ću dignuti tebe k poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio." Rekao je: "Pusti me, pa (jer) sam zaista ja potreban i na meni su obitelji, neću se vratiti." Pa sam se smilovao njemu pa sam pustio njegov put (tj. sklonio sam mu se s puta). Pa sam osvanuo pa je rekao meni poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "O Ebu Hurejrete, šta je učinio tvoj zarobljenik?" Rekao sam: "O poslaniče Allaha, tužio se (na) žestoku potrebu i obitelji, pa sam se smilovao njemu, pa sam pustio njegov put (tj. pa sam ga pustio)." Rekao je: "Zar ne! (tj. Pazi!) Zaista on je već slagao (lagao) tebi, a povratiće se." Pa sam zasjeo njemu treći (puta). Pa je došao (da) sipa od (te) hrane, pa sam uzeo njega pa sam rekao: "Zaista svakako ću dignuti tebe k poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i ovo je zadnji (od) tri puta (što) zaista ti tvrdiš (da) se nećeš vratiti, zatim se vraćaš." Rekao je: "Pusti me, poučiću te riječi (takve da) će okoristiti tebe Allah sa njima." Rekao sam: "Šta je ono (tj. Šta je to, kakve su to riječi)?" Rekao je: "Kada si se sklonio (došao) k tvojoj (svojoj) postelji, pa pročitaj (prouči, izgovori iz Kur'ana) odlomak prijestolja (Ajetul-kursiju): "Allah je (takav da) nema božanstva osim On, Živi, Vječni Uzdržavalac...." (tako) da završiš (taj) odlomak, pa (jer) zaista ti (ćeš se naći u takvom položaju da) će neprestano biti nad tobom od Allaha čuvar i neće se približiti nikako tebi satana do (da) osvaneš (dok ne osvaneš, ili:) (tako) da ćeš osvanuti (u takvom položaju)." Pa sam pustio njegov put (tj. Pa sam ga pustio). Pa sam osvanuo pa je rekao meni

poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Šta je učinio tvoj zarobljenik sinoć (noćas)?" Rekao sam: "O poslaniče Allaha, tvrdio je da će on poučiti mene riječi (takve da) će okoristiti mene Allah sa njima, pa sam pustio njegov put (pa sam ga pustio)." Rekao je: "Šta su one (tj. Koje su to riječi)?" Rekao sam: Rekao je meni: "Kada si se sklonio (tj. Kada se skloniš, dođeš) k tvojoj (svojoj) postelji, pa čitaj (prouči, izgovori iz Kur'ana) odlomak prijestolja od njegovog početka (tako) da dovršiš (do kraja): "Allah je (takav, ili: taj da) nema božanstva osim On, Živi, Vječni Uzdržavalac....". I rekao je meni: "Neprestano će nad tobom (biti) od Allaha čuvar i neće se približiti tebi satana (tako) da ćeš osvanuti." A bili su (drugovi Muhameda a.s.) najpohlepnija stvar na dobro (pohlepni da čine dobro). Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Zar ne (Pazi)! Zaista on je već istiniti bio tebi (rekao ti je istinu), a on je lažov. Znaš (li) kome govoriš (tj. s kim razgovaraš, s kim si razgovarao) za vrijeme tri (ima tri noći), o Ebu Hurejrete?!" Rekao je: "Ne." Rekao je: "To (ti) je satana (To je bio satana)."

(Ovaj hadis se ponavlja na više mjesta u Buhariji, a ovdje je naveden zbog toga što je Ebu Hurejrete kao čuvar, koji je sličan opunomoćniku, zastupniku, dozvolio kradljivcu da uzme hrane sa hrpe, pa je poslije toga tu dozvolu Ebu Hurejreta odobrio prećutno Muhamed a.s. u toku razgovora sa Ebu Hurejretom.)

GLAVA:

Kada je prodao opunomoćnik stvar pokvareno (tj. na neispravan način prodavanja), pa njegova prodaja je odbijena (tj. bezvrijedna, ne važi).

PRIČAO NAM JE Ishak, pričao nam je Jahja, sin Saliha, pričao nam je Muavijete, on je sin Sellama, od Jahja-a (sina Ebu Kesira), rekao je: čuo sam Ukbeta, sina Abdul-Gafira da je on čuo Ebu Seida Hudriju, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Došao je Bilal k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, sa okruglim (žutim) datulama (tj. Donio je okruglih datula - bernijun je jedna od najboljih vrsta datula, žute su i okrugle), pa je rekao njemu Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Otkuda je ovo?" Rekao je Bilal: "Bile su kod nas loše datule, pa sam prodao od njih dva sa'a za sa'

(ovih dobrih datula) zato (da Bilal) nahrani Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio." Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, kod toga: "Uh! Uh! Vrelo kamate! Vrelo kamate!

(Tj. To je čista kamata! Čista kamata! "Ajnun" znači i vrelo, kao što znači i oko, organ vida.)

Ne čini (to tako), ali kada si htio (tj. kada hoćeš) da sebi kupiš (dobrih datula), pa prodaj datule (loše) za drugu prodaju (tj. za nešto drugo kao pšenicu i slično), zatim kupi sebi (dobre datule) za njega (za žito koje si dobio za loše datule)."

GLAVA

opunomoćstva u zakladi (vakufu) i njenom trošenju, i da nahrani (opunomoćnik zaklade) prijatelja svoga i (da) jede sa poznatim (tj. običnim, pristojnim načinom naplaćujući svoj trud).

(Riječi "ve nefekatihi" prema komentatorima treba prevoditi: i njegova trošenja, a to znači: i trošenja opunomoćnika iz zaklade, vakufa. Na to upućuje prethodna riječ opunomoćstvo. Prema tome mora da se kaže u prevodu ovako: GLAVA opunomoćstva u zakladi i njegova trošenja, i da nahrani....).

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Sufjan od Amra, rekao je (Amr) u (tj. o) milostinji Umera, bio zadovoljan Allah od njega, (radi se o zakladi, vakufu Umera, a ne običnoj milostinji):

Nije na upravljača (zaklade, vakufa nikakav) grijeh da jede i daje jesti prijatelju nezakorijenjenu imanjem (tj. prijatelju koji nema kakvog glavnog, korjenitog imanja - nije grijeh da da, dadne takvom prijatelju od prihoda vakufa, a i da sam troši od vakufa na se - to je smisao riječi " da jede i dadne jesti "). Pa je bio Ibnu Umer, on (taj koji) upravlja milostinjom Umera, poklanja (tj. poklanjajući Ibnu Umer) ljudima od stanovnika Meke (što) odsijedaše na njih (kod njih Ibnu Umer).

GLAVA

opunomoćstva u kaznama.

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, izvijestio nas je Lejs od Ibnu Šihaba, od Ubejdulaha, od Zejda, sina Halida, i Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"I porani, o Unejse, na ženu ovoga (tj. ženi ovoga), pa ako je priznala (tj. ako prizna preljub), pa kamenuj nju (kamenuj je)."

PRIČAO NAM JE Ibnu Selam, izvijestio nas je Abdulvehab Sekafija od Ejuba, od Ibnu Ebu Mulejketa, od Ukbeta, sina Harisa, rekao je:

Doveo se (Doveden je) Nuajman, (bivši dovedeni uhvaćen opojno piće) pijući (tj. doveden je pjan) pa je zapovjedio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (svakom onome) ko je bio u kući da udaraju (pijanoga). Rekao je: Pa sam bio ja u (grupi onih) ko je udarao njega, pa smo udarali njega sa obućama i granama (palmi).

GLAVA

opunomoćstva u devama za žrtvovanje i njihovog obavezivanja (obavezivanja prema njima - devama, tj. njihovog čuvanja).

PRIČAO NAM JE Ismail, sin Abdullaha, rekao je: pričao mi je Malik od Abdullaha, sina Ebu Bekra sina Hazmam, od Amrete, kćeri Abdurahmana, da je ona izvijestila njega (da) je rekla Aiša, bio zadovoljan Allah od nje:

Ja sam sukala ogrlice žrtvene životinje poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, sa moje (tj. sa svoje) dvije ruke, zatim je ogrličio njih (tj. zatim je stavio ogrlice njima, žrtvenim devama) poslanik, Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, sa svojim dvjema rukama, zatim je poslao njih sa mojim ocem. Pa nije bila zabranjena na poslanika (tj. poslaniku) Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (nijedna) stvar (što) je dozvaljao (dozvoljavao) nju Allah njemu dok se zaklala žrtvena životinja (deva).

(Slanje deva po nekom je odmah i opunomoćenje, a stavljanje sobom ogrlica je teahud - obaveznost, čuvanje, tj. lična briga i pažnja prema žrtvenim devama.)

GLAVA:

Kada je rekao čovjek svome opunomoćniku: "Stavi ga gdje je - pokazao tebi Allah", a rekao je opunomoćnik: "Već sam čuo šta si rekao."

PRIČAO MI JE Jahja, sin Jahjaa-a, rekao je: čitao sam na Malika (tj. čitao sam Maliku) od Ishaka, sina Abdullaha, da je on čuo Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori:

Bio je Ebu Talhate najmnogobrojniji (od svih) Pomagača u Medini imanjem (tj. bio je najimućniji u Medini), i bio je najdraži (od) njegovih imanja njemu (doslovno: k njemu vrt koji se zvao) Biruha', a bila je (ta zemlja, bašča) stajačica prema bogomolji (tj. nalazila se preko puta bogomolje Vjerovijesnika a.s.). I bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) ulazi (u) nju i pije od lijepe (dobre) vode u njoj. Pa pošto je sašlo: "Nećete postići dobročinstvo do (da) trošite (tj. dijelite) od (onoga) što volite.....", ustao je Ebu Talhate k poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao: "O poslaniče Allaha, zaista Allah, uzvišen je, govori u Svojoj knjizi: "Nećete postići dobročinstva do (da) trošite od (onog) što volite....", a zaista najdraži (od) mojih imanja k meni je Biruha', i zaista ona (ta bašča, zemlja) je milostinja radi Allaha (u Ime Allaha), nadam se njezinom dobročinstvu i njezinoj pohrani kod Allaha, pa stavi nju, o poslaniče Allaha, gdje si htio (tj. gdje hoćeš, u što god ti hoćeš, neka od sada služi i koristi se)." Pa je rekao (Muhamed a.s.): "Bravo! (Hah! Tj. Vrlo dobro!) To je idući (putujući u dobro, tj. napredujući, rastući) imetak! To (ili: To ti) je idući imetak (ili: iduće imanje)! Već sam čuo šta si rekao u njoj (o njoj, u vezi nje, te bašče, zemlje), i vidim (tj. mislim) da je učiniš (da dadneš na korišćenje nju) u najbliže (među najbliže rođake)." Rekao je: "Činim (ili: Učiniću to), o poslaniče Allaha!" Pa je razdijelio nju Ebu Talhate u (ili: na) svoje najbliže i svoje stričeviće. Slijedio je njega (Jahja-a) Ismail od Malika. A rekao je Revh od Malika: "..... unosan (koristan, tj. To je unosan imetak, koji daje ćar)."

GLAVA

opunomoćstva povjerljivog (lica) u blagajni (riznici, magazi, pohrani, ostavi) i slično njoj.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Ala'a, pričao nam je Ebu Usamete od Burejda, sina Abdullaha, od Ebu Burdeta, od Ebu Musa-a, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Povjerljivi blagajnik koji troši, a ponekad (ili: a možda) je rekao: koji daje, što se zapovjedilo (njemu) za njega (da utroši, ili dadne) potpuno obilno, dobra (tj. raspoložena) je njegova duša (ili: osoba, kada uručuje) k (onome) koji je (taj što mu) se zapovjedilo za njega - (taj takav blagajnik) je jedan (od) dvojice milodarivalaca.

(Jedan milodarivalac je vlasnik imanja koji je zapovjedio da se nekom dadne milostinja iz njegove imovine, a drugi milodarivalac je takav blagajnik koji na opisani način izvrši zapovjed vlasnika na opisani način.)

U IME ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA.

Šta je došlo o oranju i napoličarenju (tj. Šta je došlo u vezi oranja i davanja u napoličarstvo - a to znači davanja zemlje drugome da je sije uz pogodbu da onaj ko primi da sije zemlju, dadne vlasniku polovinu, ili trećinu i slično, usjeva koji dobije sa te zemlje).

(Razlika je dati zemlju na sijanje za novac i za dio usjeva. Prvi način sprva nepoznat, a drugi način mnogi pravnici-fakihi smatraju da nije dozvoljen. Među te pravnike spada i Ebu Hanife i Šafija. Neki taj način drugi dozvoljavaju bezuvjetno, a neki pod izvjesnim uvjetima i uslovima. To je kratko objašnjenje o tome pitanju. Opširnije se to može upoznati na osnovu komentatorskih objašnjenja uz ove hadise, koja se neće u ovom prevodu navoditi, i na osnovu pravnih djela pojedinih mezheba. Riječ "muzareatun" prevodiće se dalje sa izrazom napoličarenje, a pod tim izrazom se treba uvijek razumjevati da se tu

radi o davanju zemlje na sijanje na polovinu, trećinu ili četvrtinu dobijenog ploda sa zemlje.)

GLAVA

vrijednosti sijanja (usjeva, žitarica sobom) i sađenja (voća, stabala) kada se jelo od njega (tj. kada se jede od usjeva i voća) i (GLAVA) Njegovog govora, uzvišen je: "Pa zar ste vidjeli (tj. mislili o onome) što orete? Da li ste vi sijali njega ili smo Mi sijači (tj. Da li vi dajete moć nicanja njemu ili Ja to dajem)? Da hoćemo, zaista bi Mi učinili njega olupinom (satrvenim ostatcima).....".

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Ebu Avanete. - H - A pričao mi je Abdurahman, sin Mubareka, pričao nam je Ebu Avanete od Katadeta, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Nema od muslimana (nijednog da) zasadi sad (voća) ili usije usjev (žitarice), pa jede od njega ptica, ili čovjek ili životinja (marva, stoka, a da će drukčije biti) osim (tako da) je bila (tj. da će biti) njemu za njega milostinja." A rekao je nama Muslim: pričao nam je Eban, pričao nam je Katadete, pričao nam je Enes od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

GLAVA

(onoga) što (je takvo da ga) se čuva (da se na oprezu) od posljedica bavljenjem sa oruđem sijanja, ili prelaženja granice koja (je ta što) se zapovjedilo za nju (za granicu do koje se treba baviti zemljoradnjom).

(Pošto navedeni hadis u prošloj glavi sadrži pohvalu zemljoradnje, a hadis koji će se navesti u ovoj glavi sadrži pokuđenost zemljoradnje - to Buharija želi da dovede u sklad ta dva suprotna stava svojom navedenom napomenom u naslovu ove glave. Neki su to još opširnije pokušali da tumače. Jedni kažu: biti toliko zauzet i zaokupljen zemljoradnjom da čovjek napusti i zaboravi na svoje dužnosti i obaveze vjerske i građanske - to donosi poniženje i zbog toga je zemljoradnja na

takav način pokuđena. Drugi kažu: zemljoradnja je pokuđena u pograničnom pojasu gdje neprijatelj vreba. Treći kažu: zemljoradnja je pokuđena zbog toga što slabi ili umanjuje borbenost, a to prouzrokuje poniženje kao što je bio slučaj sa zemljoradnicima u feudalno doba kada su doživljavali velika poniženja.)

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, pričao nam je Abdullah, sin Salima, Himsija, pričao nam je Muhamed, sin Zijada, Elhanija od Ebu Umameta Bahilije, rekao je, a vidio je ralo (plug) i (još jednu) stvar od oruđa oranja pa je rekao: čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Neće unići (ili: Ne ulazi) ovo (u) kuću naroda (drukčije) osim (tako da) se uvelo (tj. da se uvede, unese, pomiješa u) nju poniženje." Rekao je Muhamed (sin Zijadov): A ime Ebu Umameta je Sudejj, sin Adžlana.

(Veli se za Ebu Umameta da je zadnji drug Muhameda a.s. koji je umro u Siriji u svojoj devedeset i jednoj godini života.)

GLAVA

uzimanja (držanja) psa zbog oranja (tj. zbog usjeva, pa bilo da on vuče plug, ili da on samo čuva usjeve od kradljivaca i štetočina divljih životinja).

PRIČAO NAM JE Muaz, sin Fedaleta, pričao je nama Hišamo od Jahja-a, sina Ebu Kesira, od Ebu Selemeta, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ko je uhvatio (tj. Ko drži kakvog) psa, pa zaista ono okrnjuje se svaki dan od njegova posla karat (nagrade, sevaba, sevapa - ako drži, ima kakvog drugog psa) osim psa oranja ili stoke (tj. ili psa koji mu čuva stoku, sitno blago: ovce i koze)." Rekao je Ibnu Sirin i Ebu Salih od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "..... osim psa brava, ili oranja ili lova." A rekao je Ebu Hazim od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "..... psa lova ili stoke (blaga na paši)."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Jezida, sina Husajfeta, da je Saib, sin Jezida, pričao njemu da je on čuo Sufjana, sina Ebu Zuhejra, čovjeka iz (plemena) Ezdu Šenueta, a bio je od drugova Vjerovijesnika, pomilovao ga
Allah i spasio, rekao je: čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Ko je uzeo sebi (tj. Ko sebi uzme) psa (koji je takav da) ne koristi njemu (za) usjev, a ni vime (tj. a ni za stoku), okrnjuje se svaki dan od njegova posla karat." Rekao sam: "Ti (li) si čuo ovo od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio." Rekao je: "Da, tako mi Gospoda ove bogomolje."

GLAVA

upotrebljavanja krava za oranje.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Bešara, pričao nam je Gunder, pričao nam je Šubete od Sada, rekao je: čuo sam Ebu Selemeta od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Dok je (jedan) čovjek jahač (bio, tj. Dok je jašio, jahao) na (jednoj) kravi, obazrijela se (krava) k njemu pa je rekla: "Nisam se stvorila (Nisam stvorena) za ovo (za jašenje, jahanje, nošenje tovara), stvorila sam se (stvorena sam) za oranje." Rekao je: "Vjerovao sam u njega (tj. Vjerujem ovo da je krava progovorila - to kaže Muhamed a.s. za sebe: Vjerujem) ja, i Ebu Bekr i Umer. I uzeo je vuk ovcu, pa je slijedio nju pastir pa je rekao vuk: "Ko će za nju (da se brine na) dan

zvijeri, dan (kada) nema (tj. neće biti) pastira za nju (drugoga) osim mene." Rekao je (Muhamed a.s.): "Vjerovao sam u njega (tj. Vjerujem to da je bilo) ja, i Ebu Bekr i Umer." Rekao je Ebu Selemete: A nisu njih dva (Ebu Bekr i Umer) tada u narodu (tj. nisu se nalazili tude kada je to Muhamed a.s. pričao i njih spominjao).

(Ovaj izraz jevmessebui - dan zvijeri, dan lava, tumače na više načina: dan kad je zgrabi lav, pa ti, čobane, nećeš smjeti ići za njom nego ja, nastojeći da se dočepam onoga što iza lava ostane; dan pobuna, građanskih ratova kada ljudi napuste ovce učestvujući u borbama pa vuk jedino bude vodio brigu o ovcama; dan predislamskog praznika koji su Arapi svake godine slavili i tom prilikom ne bi niko vodio računa o ovcama. Jedni opet kažu da taj izraz treba čitati jevmesseb'i pa kažu da to znači mjesto gdje će se ljudi skupiti poslije proživljenja na sudnjem danu. Ima još nekih tumačenja, ali ova nabrojana su najviše spominjana. U daljem tekstu neće se više davati ovo objašnjenje uz ovaj izraz ako opet negdje naiđe.)

GLAVA:

Kada je rekao (vlasnik palmi nekom drugome): "Budi dosta meni (za) trud palmi (za trud radova i poslova oko palmi) ili (drugog voća) osim njih, a udružićeš mene u plodu (tj. a plod od stabla ćemo oba uživati)."

PRIČAO NAM JE Hakem, sin Nafi'a, izvijestio nas je Šuajb, pričao nam je Ebu Zinad od Aaredža, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: Rekli su Pomagači Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio:

"Razdijeli među nas i među našu braću (tj. pobratime, a misli se na Muhadžire) palme."

(Misli se na palme čiji su vlasnici bili Pomagači koji su se htjeli odreći vlasništva nad nekim dijelovima svojih voćnjaka i zemlje u korist Muhadžira.)

Rekao je: "Ne." Pa su rekli (Pomagači Muhadžirima): "Budite dosta nama (za) trud, a udružićemo vas u plod." Rekli su (Muhadžiri): "Čuli smo i pokorili smo se (tj. Čujemo i pokoravamo se)."

(To znači: "Pristajemo da vam radimo o palmama, a da nam zato dadnete plodova od palmi.")

GLAVA

sječa stabala i palmi.

A rekao je Enes: Zapovjedio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, za palme pa su se posjekle (pa su sasječene).

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Džuvejrijete od Nafi'a, od Abdullaha (sina Umerova), bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da je on spalio palme Nedirovića i posjekao (sasjekao njihova stabla), a ona je Buvejra (tj. i ova dogodovština je poznata pod imenom Buvejra, jer se dogodila u mjestu Buvejri u području Nedirovića), i za nju govori Hassan (tj. i o njoj govori muslimanski pjesnik Hassan u ovom stihu):

"I lak je na velikaše Luejjevića
Požar u Buvejri raširen."

(Tj. Lako je pao na velikaše, vođe Luejevića rašireni, razbuktati požar u Buvejri. Luejevići su vođe Kurejševića, jer se je jedan od daljih predaka plemena Kurejševića zvao Luejj. Prije borbe zvane Handek Nadirovići su bili sklopili ugovor sa Muhamedom a.s. Međutim, kada su idolopoklonici iz Meke na čelu sa bezbožnim vođama iz Kurejševića došli i opsjeli Medinu, Nedirovići su po nagovoru tih vođa, velikaša Kurejševića raskinuli ugovor sa muslimanima i pridružili se idolopoklonicima u opsijedanju Medine. Kad opsjedanje ne uspje i kad se idolopoklonici sa vođama Kurejševićima vratiše u Meku, muslimani za odmazdu popale Nedirovića palme zbog kršenja ugovora. Taj požar je pogodio Nediroviće, a nije pogodio vođa bezbožnih Kurejševića koji navedoše Nediroviće da prekrše ugovor. Zato pjesnik i kaže: "I lak je velikašima, vođama Luejevića rašireni požar u Buvejri.")

GLAVA.

PRIČAO NAM JE Muhamed, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Jahja, sin Seida, od Hanzaleta, sina Kajsa, Ensarije, čuo je Rafi'a, sina Hadidža, rekao je:

Bili smo najmnogobrojniji stanovnici Medine sjetvenom površinom (ili: sijanjem, tj. Imali smo najviše njiva za sijanje, ili: Najviše smo sijali od svih drugih), (i) iznajmljivasmo (tj. davasmo u zakup) zemlju za stranu (jedan određeni dio kraj komada) od nje (zemlje) imenovan za gospodara zemlje (tj. tog komada, parcele zemlje koja se iznajmljuje).

(To znači: jednu njivu bi izdali pod zakup tako da bi se označio dio te njive sa kojeg prihod treba dati vlasniku, a prihod sa ostalih dijelova njive pripao bi onom ko je obrađivao njivu. Nije se, dakle, radilo tako da bi se prihod sa cijele njive sabrao na jednu hrpu, gomilu pa se jedan dio davao vlasniku, a jedan onom ko je obrađivao zemlju te godine.)

Rekao je (Refi', sin Hadidža dalje): Pa od (onoga) što (se događalo je bilo i to da) se pogodi taj (određeni dio vremenskom nepogodom mnogo puta), a spasi se zemlja (tj. ostali dio njive); i od (onoga) što se pogodi zemlja (tj. ostali dio njive nevremenom), a spasi se taj (dio zemlje, njive što je određen njegov prihod vlasniku).

(Tj. Nekad bi oluja i nepogoda zadesila onaj dio njive sa kojeg je prihod trebao da dospije vlasniku, a nekad obratno: onaj sa kojeg je prihod trebao dospjeti onome koje uzeo u zakup zemlju, njivu. U takvim slučajevima jedna strana uvijek bivaše sasvim lišena ili oštećena.)

Pa se zabranilo nama (takvo poslovanje, takvo davanje zemlje u zakup, kaže Rafi', sin Hadidža). A što se tiče zlata i srebra, pa nije bilo tada.

(Tj. Tada nije bilo običaja da se za zlato i srebro - a to će reći za novac - zemlja iznajmljuje, daje u zakup, a ne da nije bilo zlata i srebra. Naprotiv tada nije bilo papirnog novca nego jedino srebreni i zlatni novac. Već je na stotinu i desetoj strani napomenuto da sprva, tj. u prvo

vrijeme Islama nije bio poznat način davanja zemlje na sijanje za novac.)

GLAVA

napoličarenja za pola (na polovinu) i slično njemu (nekom iznosu, kao na trećinu, na četvrtinu itd.).

A rekao je Kajs, sin Muslima, od Ebu Džafera, rekao je: Nema u Medini porodica kuće seobe (tj. nije bilo u Medini nijednoga izbjeglice iz Meke da je postupao drukčije) osim (tako da) siju na trećinu i četvrtinu (članovi svake izbjegličke porodice zemlju starosjedioca, zvanih Pomagači). I napoličario je Alija, i Sad, sin Malika, i Abdullah, sin Mesuda, i Umer, sin Abdulaziza, i Kasim, i Urvete, sin Zubejra, i ukućani (familija) Ebu Bekra, i ukućani Umera, i ukućani Alije i Ibnu Sirin. A rekao je Abdurahman, sin Esveda: Udruživah Abdurahmana, sina Jezida u sijanju. A postupao je Umer sa ljudima na (ovakav način): ako je Umer donio sjeme (za sijanje) od sebe (tj. ako je uz svoju zemlju dao još i sjeme od sebe), pa njemu je polovina (prihoda od te zemlje, a polovina onome ko je obrađivao sa svojim plugom, i ostalim oruđem, i radnom snagom i svojom teglećom marvom); a ako donesu (oni) sjeme, pa njima je toliko (prihoda). A rekao je Hasen: Nema štete (grijeha) da bude zemlja za jednoga (tj. jednoga od) njih dvojice, pa (da) troše njih dva skupa (na obradu te zemlje) pa što je izašlo (tj. pa što nikne, što bude prihoda od nje), pa ono je među njima dvojicom (tj. pripada obojici). A vidio (tj. smatrao) je to Zuhrija (kao dozvoljeno). A rekao je Hasen: Nema štete da se bere (trga) pamuk na polovinu. A rekao je Ibrahim, i Ibnu Sirin, i Ata', i Hakem, i Zuhrija i Katadete: Nema štete da dadne odjeću (tj. platno za odjeću da mu se tkaje, otka) za trećinu (tj. na trećinu), ili četvrtinu ili slično njemu. A rekao je Mamer: Nema štete da bude stoka (blago) na trećinu ili četvrtinu do imenovanog roka.

(Veli se da to znači: Nema štete, grijeha da se stoka iznajmi na trećinu itd. A Ajnija kaže da to nije dozvoljeno po hanefijskom mezhebu.)

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Munzira, pričao nam je Enes, sin 'Ijada, od Ubejdulaha, od Nafi'a, da je Abdullah, sin Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, izvijestio njega od Vjerovijesnika,

pomilovao ga Allah i spasio, postupio je (Muhamed a.s.) sa Hajberom (nagodivši se sa njegovim stanovnicima) za polovinu (onoga) što izlazi iz nje od ploda ili usjeva. Pa davaše svojim ženama stotinu veskova: osamdeset veskova datula i dvadeset veskova ječma (od te polovine prihoda iz Hajbera). Pa je razdijelio (u svoje vrijeme) Umer Hajber (hajbersku zemlju), pa je stavio na izbor ženama Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da dadne odsjeći (da dodijeli u leno, u posjed) njima od vode i zemlje (Hajbera po određeni dio), ili da sprovodi njima (i dalje davanje gotovih prihoda u naravi: datula i ječma). Pa od njih (je neko bio taj) ko je odabrao sebi zemlju, a od njih (je neko bio taj) ko je odabrao sebi veskove. A bila je Aiša odabrala sebi zemlju.

(Vesk ili visk jedan iznosi šezdeset saova, a sa' je 3,34 kg.).

GLAVA:

Kada nije uslovio (uvjetovao sebi vlasnik zemlje) godina (tj. određeni broj godina) u napoličarenju.

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja, sin Seida, od Ubejdulaha, pričao mi je Nafi' od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Postupio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (sa) Hajberom za polovinu (onoga) što izlazi iz nje (zemlje) od ploda ili usjeva (da im ostavi zemlju da je obrađuju sebi).

GLAVA.

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan, rekao je Amr: rekao sam Tavusu:

"Da si ostavio (napustio) napoličarenje (takvo gdje sjeme za sijanje zemlje ne daje vlasnik nego onaj ko uzima zemlju od vlasnika na sijanje), pa (tj. jer) oni tvrde da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, zabranio njega (tj. takvo napoličarenje)." Rekao je: "O Amre, zaista ja dajem njima i učinim nepotrebnim njih (tj. učinim imućnim

njih, jer ipak siromašni i na taj način zarade sebi toliko da nisu potrebni, da nisu siromašni), a zaista najznaniji (od) njih je izvijestio mene - misli (na) Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice - da Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, nije zabranio njega (ovaj način napoličarenja), ali (tj. nego) je rekao: "Da daruje (besplatno zemlju na sijanje) jedan (od) vas svome bratu, bolje mu je od (toga) da uzme na njega (tj. nego da uzima od njega) poznati porez (tj. određeni porez, određenu nagradu)."

(Smatra se da nije s time zabranjeno napoličarenje ako je rečeno da je bolje dati nekome da sije zemlju besplatno. Ovdje treba uočiti, uvidjeti da postoje dva izraza za pojam napoličarenja: "muzareatun" i "muhaberetun". Oba izraza imaju isto značenje s tom razlikom što "muzareatun" znači napoličarenje u kojem vlasnik zemlje dadne u zakup zemlju i još sjeme od sebe koje će posijati u tu zemlju onaj ko prima u zakup zemlju, a "muhaberetun" je napoličarenje gdje vlasnik ne daje sjemena, nego onaj ko uzimanje od vlasnika na sijanje zemlju, on od sebe dadne sjeme, sije svoje sjeme. Upravo ovaj način neki nisu dozvoljavali, čak je i među ashabima vladala podjeljenost u ovome pitanju. Rafi', sin Hadidža, Sabit, sin Dahaka, i Džabir, sin Abdullaha nisu nikako odobravali muhaberu, a Ibnu Abas i još neki su je odobravali. Neki islamski pravnici ne odobravaju ni muhaberu ni muzareu, tj. ni jedan ni drugi način napoličarenja.)

GLAVA

napoličarenja sa Židovima.

PRIČAO NAM JE Ibnu Mukatil, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Ubejdulah od Nafia, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, dao Hajber Židovima na (to) da rade nju (zemlju Hajbera) i siju nju, a njima je polovina (onoga) što izlazi iz nje.

GLAVA

(onoga) što se mrzi od uslova u napoličarenju.

PRIČAO NAM JE Sadekate, sin Fadla, izvijestio nas je Ibnu Ujejnete od Jahja-a, čuo je Hanzaleta Zurekiju od Rafi'a, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bili smo najmnogobrojnija porodica Medine njivom (tj. najviše smo imali njiva), i bio je (običaja) jedan (od) nas (da) iznajmljuje svoju zemlju pa rekne: "Ovaj komad je za mene (meni), a ovaj je za tebe (tebi)." Pa možda (tj. ponekad) istjera ovaj
(komad njive usjev, tj. rod), a ne istjera ovaj. Pa je zabranio njima (to) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio.

GLAVA:

Kada je sijao sa imanjem (ili: imanje) naroda (tj. ljudi) bez njihove dozvole, a bilo je to dobrota (tj. dobro) za njih.

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Munzira, pričao nam je Ebu Damrete, pričao nam je Musa, sin Ukbeta, od Nafia, od Abdullah, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Dok tri osobe idu (tj. putovaše jednom prilikom), uzela (uhvatila) ih je kiša, pa su se sklonili k (jednoj) pećini u (jednom) brdu. Pa se skrhala (tj. pa je pala) na usta (tj. na ulaz) njihove pećine (jedna) stijena od (toga) brda pa se sklopila nad njima. Pa je rekao neki njih nekom: "Pogledajte poslove (što) ste uradili njih (ali) dobre (poslove) radi Allaha, pa zovite (tj. molite) Allaha s njima, možda On (da) raspukne (tj. otkloni) nju od vas." Rekao je jedan (od) njih: "Bože moj, zaista ono bila su za mene (tj. u mene) dva sijeda stara roditelja, a za mene (tj. u mene) su malena djeca, napasah (stoku) na njih (tj. za njih da ih hranim). Pa kada sam (tj. kada bih pred veče) došao na njih (tj. njima), pomuzao sam (pomuzao bih stoku) pa bih počeo sa moja (svoja) dva roditelja (da) napojim njih dvoje prije mojih (svojih) sinova. I zaista ja sam okasnio jednoga dana pa nisam došao (rano nego) čak sam omrknuo. Pa sam našao njih dva (da) su njih dva zaspala. Pa sam pomuzao kao što muzah, pa sam stao kod glava njih dvoje, mrzim (mrzeći) da probudim njih dvoje, a mrzim da napojim djecu (prije njih), a djeca jauču kod moje dvije noge dok se (tako) rodila zora. Pa ako

znadijaše (Ti) da sam ja učinio njega (ovo djelo radi) traženja sebi Tvoga Lica, pa raspukni (rastupi) za nas (jednu) pukotinu (da) vidimo od nje nebo (iz nje nebo)." Pa je raspuknuo Allah pa su vidjeli nebo. A rekao je drugi: "Bože moj, zaista ona (tj. ono) bila je za mene (u mene) kći strica, volio sam je kao najžešće (najjače) što vole ljudi žene. Pa sam tražio od nje, pa nije htjela (drukčije nego) dok donesem njoj stotinu zlatnika. Pa sam tražio dok sam (dok nisam) sakupio njih. Pa pošto sam pao među njezine dvije noge, rekla je: "O robe Allaha, čuvaj se Allaha, i ne otvaraj prstena (pečata djevičanstva drukčije) osim sa njegovim pravom (osim sa sklapanjem braka)." Pa sam ustao (okanuo se, odustao od svoje namjere). Pa ako znadijaše da sam ja učinio njega (radi) traženja sebi Tvoga Lica, pa raspukni od nas (jednu) pukotinu." Pa je raspuknuo. A rekao je treći: "Bože moj, zaista ja sam unajmio (jednoga) najamnika (nadničara) za ferek pirinča (da mi radi). ("Ferek" je tri "sa'a".) Pa pošto je svršio (završio, izvršio) svoj posao, rekao je: "Daj mi moje pravo!" Pa sam izložio na njega (tj. ponudio mu pirinač) pa nije želio njega (tj. pa ga nije htio primiti). Pa sam neprestano sijao njega (taj pirinač) dok sam sakupio od njega krave i njihovog pastira. Pa je (jednoga dana) došao meni pa je rekao: "Čuvaj se Allaha (i daj mi moju nadnicu)!" Pa sam rekao: "Idi k tim kravama i njihovim pastirima, pa uzmi (jer je to sve tvoje)." Pa je rekao: "Čuvaj se Allaha, i ne ismijavaj se sa mnom!" Pa sam rekao: "Zaista ja se ne ismijavam s tobom, pa uzmi (sve to)!" Pa je uzeo njega (tj. sve to imanje koje se sastojalo od marve, krupne stoke). Pa ako znadijaše (Ti) da sam ja učinio to (radi) traženja sebi Tvoga Lica, pa raspukni (još ono) što je ostalo (od stijene na ulazu u pećinu da možemo izaći)." Pa je raspuknuo (otklonio) Allah.

Rekao je Ebu Abdullah: A rekao je Ibnu Ukbete od Nafi'a: "Pa sam trčao (nastojao dok sam sakupio stotinu zlatnika)."

(Dakle mjesto riječi "fe begajtu..." upotrebio je riječi u pričanju riječi "fe seajtu...".)

GLAVA

zaklada (vakufa od strane) drugova Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, i (GLAVA) zemlje poreza i (GLAVA) njihovog napoličarenja i njihovog postupanja.

A rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, Umeru: "Milodari sa njegovim temeljem (korjenom, tj. podijeli njega, vrt palmi, iz temelja sasvim tako da) se ne prodaje ali (da) se troši (dijeli) njegov plod." Pa je milodario s njim (tj. njega).

PRIČAO NAM JE Sadekate, izvijestio nas je Abdurahman od Malika, od Zejda, sina Eslema, od njegova oca, rekao je: rekao je Umer, bio zadovoljan Allah od njega:

"Da nije zadnjeg (naraštaja) muslimana, ne bih osvojio (nijedno) selo (postupivši drukčije) osim (tako da) bih razdijelio njega među njegove pripadnike (tj. osvajače) kao što je razdijelio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, Hajber."

GLAVA

(onoga) ko je oživio mrtvu zemlju.

A vidio (tj. smatrao) je to Alija, bio zadovoljan Allah od njega, u zemlji ruševine u Kufi (da treba oživljavati tu zemlju). A rekao je Umer: Ko je oživio mrtvu zemlju, pa ona je za njega (tj. ona je njegova, ona pripada njemu).

(Pod mrtvom zemljom misli se na neobrađeno i neplodno zemljište koje ne pripada određenom vlasniku. Po nekim mezhebima ko učini plodnom, to znači: ko oživi, jedno zemljište, postaje njegov vlasnik imao za to dozvolu ili ne. Po hanefijskom mezhebu još treba dozvola, odobrenje od imama - rukovodioca, predstavnika vlasti.)

A predaje se od Umera i Ibnu Avfa od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, i rekao je (Ibnu Avf): ".... u (nekom drugom prostoru) osim prava muslimana, i nije za nasilni korijen u njemu pravo."

(To jest Ibnu Avf je predao hadis ovako: "Ko oživi mrtvu zemlju, pa ona je njegova - ako je to učinio - u (prostoru) osim (onoga koji je) pravo muslimana, a nema čovjek pravo na onaj korijen biljke ili voćke koji je nasilno, nepravedno usadio, ili usijao u njega - u prostor, zemljište koje pripada muslimanu ili nekome drugome licu.)

A predaje se u (vezi) njega (tj. o ovome navedenom) od Džabira, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs od Ubejdulaha, sina Ebu Džafera, od Muhameda, sina Abdurahmana, od Urveta, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Ko je naselio (ili: obradio, učinio plodnom neku) zemlju (koja) nije za jednoga (čovjeka vlasništvo, tj. koja nije ničija, odnosno koja je ničija), pa on je najpreči (da joj bude vlasnik)." Rekao je Urvete: Sudio je sa njim (po njemu, po stavu u ovome hadisu) Umer, bio zadovoljan Allah od njega (s njim), u svome halifovanju (tj. za vrijeme svoga vladanja).

GLAVA.

PRIČAO NAM JE Kutejbete, pričao nam je Ismail, sin Džafera, od Musa-a, sina Ukbeta, od Salima, sina Abdullaha sina Umera, od njegova oca, bio zadovoljan Allah od njega, da se Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pokazalo (u snu), a on je u svome odmorištu u Zul-Hulejfi u stomaku (sredini) doline, pa se reklo njemu: "Zaista si ti u blagoslovljenoj dolini (kotlini)." Pa je rekao Musa: A već je zastavljao nas Salim u zastajalištu koje (je to što) je bio Abdullah (običaja da) se zastavlja (zaustavlja) u njemu, ispituje (tj. ispitujući, istražujući on, Abdullah) odmorište poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a ono (to mjesto) je niže od bogomolje koja je u stomaku (sredini) doline, između njega i između puta je sredina od toga (tj. međuprostor).

PRIČAO NAM JE Ishak, sin Ibrahima, izvijestio nas je Šuajb, sin Ishaka, od Evzaije, rekao je: pričao mi je Jahja od Ikrimeta, od Ibnu Abasa, od Umera, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Noćas je došao meni (jedan) dolazač od moga Gospoda, a on je u Akiku, to jest: "Klanjaj u ovoj dolini blagoslovljenoj, i reci: "Umra u hodočašću!"
GLAVA:

Kada je rekao gospodar zemlje: "Ustaljujem te dok te ustaljuje Allah!", a nije spomenuo (gospodar, vlasnik zemlje napoličaru) poznatog roka, pa njih dva su na međusobnoj zadovoljštini njih dvojice (tj. pa napoličarenje će trajati sve dok su zadovoljni i vlasnik zemlje i onaj koji je primio zemlju na sijanje da se zemlja sije na polovinu ili slično).

PRIČAO JE NAMA Ahmed, sin Mikdama, pričao nam je Fudajl, sin Sulejmana, pričao nam je Musa, izvijestio nas je Nafi' od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je: Bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio..... A rekao je Abdurezak: Izvijestio nas je Ibnu Džurejdž, rekao je: pričao mi je Musa, sin Ukbeta, od Nafi'a, od Ibnu Umera da je Umer, sin Hataba, bio zadovoljan Allah od njega, protjerao Židove i kršćane iz zemlje Hidžaza. A bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pošto se pojavio (kao pobjednik) nad Hajberom, htio protjerivanje Židova iz nje (iz zemlje Hajbera). A bila je zemlja - kada se pojavio (kao pobjednik) nad njom - za Allaha i za Njegova poslanika, pomilovao ga Allah i spasio, i za muslimane (tj. kada bi pobjedio prilikom borbe stanovnike jedne zemlje, zemlja bi pripala Bogu, i Njegovom poslaniku i muslimanima). I htio je protjerivanje Židova iz nje, pa su pitali (tj. molili) Židovi poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, za (nagodbu da) ustali njih u njoj (tj. da ih ostavi u njoj) da (oni) budu dosta (za) rad (tj. obrađivanje) nje, a za njih je (tj. a da njima pripadne) polovina ploda. Pa je rekao njima poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ustalićemo vas u njoj na tome (osnovu) dok smo htjeli (tj. dokle budemo htjeli)." Pa su se ustalili (tj. Pa su ostali) u njoj do (časa,

vremena kada) je protjerao njih Umer k Tejmi i Erihi (tj. u sela, ili mjesta Tejmu i Erihu prema Siriji).

(Kastalanija u svome komentaru Buharijinog Sahiha kaže: Jedan dio Hajbera je osvojen silom, a jedan dio mirom; Ono što je osvojeno silom, tj. borbom, bilo je odmah Božije, i Božijeg poslanika i muslimana; a ono što je osvojeno mirom, tj. mirovnim ugovorom, bilo je Židova, židovsko, zatim je postalo muslimansko poslije sklapanja ugovora o miru. Uz izreku Umera r.a. koja se navodi u trećoj glavi prije ove glave, Kastalanija kaže: Šafiiti kažu da zemlju osvojenu silom treba podijeliti među muslimanske vojnike koji su je osvojili, osim ako se ti vojnici zadovolje i pristanu da se ta zemlja uvakufi, dadne u zakladu. Malikiti kažu da silom osvojena zemlja postaje vakuf, zaklada samim činom osvajanja. Hanefiti kažu da će imam, glavni zapovjednik, vrhovni rukovodilac odabrati, opredijeliti se da takvu zemlju razdijeli, ili da je oglasi kao vakuf, kao zakladu. Te napomene su date u vezi izreke Umera r.a.: "Da nije zadnjeg (tj. potonjeg dijela, naraštaja) muslimana, ne bih osvojio nijedno selo (a da bi postupio drugačije) osim (tako) da bih razdijelio njega među njegove pripadnike (tj. osvajače)." To znači: "Mislim na kasnija pokoljenja, pa neću da razdjeljujem osvojenu zemlju, nego je oglašavam kao vakuf, zakladu koja se kao takva ne može prodavati, te će ostati na korišćenje i kasnijim pokoljenjima. Ako li razdijelim osvojenu zemlju vojnicima, oni mogu da je prodaju, a onda kasnija pokoljenja ne bi vidjela nikakve koristi od ovih borbom dobijenih zemalja. Da nije te brige za kasnija pokoljenja, razdijelio bih osvojenu zemlju jer bi to još više borbenost boraca ojačalo i učvrstilo.)

GLAVA

(onoga) što su bili drugovi Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) izjednačuje (tj. udružuje, pomaže) neki (od) njih nekoga (sa sobom) u zemljoradnji i plodu.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Mukatila, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Evzaija od Ebu Nedžašije, slobodnjaka Rafi'a, sina Hadidža, čuo sam Rafi'a, sina Hadidža sina Rafi'a, od njegovog strica Zuhejra, sina Rafi'a, rekao je Zuhejr:

Zaista već je zabranio nama poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (jednu) stvar (što) je bila za nas blaga (tj. dobra, korisna). Rekao sam (Zuhejru - to kaže Rafi'): Što (god) je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa ono je
(to je) istina (pravo, ispravno). Rekao je: Zovnuo (Pozvao) je mene poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (i) rekao je:

"Šta pravite (tj. radite) sa vašim mjestima njiva (tj. sa sjetvenim površinama)?" Rekao sam: "Iznajmljujemo (jedan drugome) njih na četvrtinu na (tj. za) veskove od datula i ječma." Rekao je: "Ne činite (to). Sijte ih (vi sami sobom), ili dajite na sijanje njih (besplatno drugima) ili zadržite njih (neposijane)." Rekao sam: "Slušanje i pokoravanje!" (Tj. "Slušamo i pokoravamo se toj preporuci!")

PRIČAO NAM JE Ubejdulah, sin Musa-a, izvijestio nas je Evzaija od Ata'-a, od Džabira, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Sijaše njih za trećinu, i četvrtinu i polovinu, pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ko (je takav da) je bila njemu zemlja (tj. Ko ima kakvu zemlju), pa neka sije nju, ili neka pokloni nju (na besplatno korišćenje za neko vrijeme), pa ako (to) nije učinio, pa neka zadrži nju (neobrađenu)." A rekao je Rebi', sin Nafi'a, Ebu Tevbete: pričao nam je Muavijete od Jahja-a, od Ebu Selemeta, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ko (je takav da) je bila njemu (neka) zemlja, pa neka sije nju, ili neka pokloni (daruje na korišćenje) nju svome bratu, pa ako nije htio (tj. ako neće), pa neka zadrži svoju zemlju."

PRIČAO NAM JE Kabisate, pričao nam je Sufjan od Amra, rekao je: spomenuo sam njega (navedeni hadis od Rafi'a) Tavusu, pa je rekao:

Dati će na sijanje (drugome za nagradu, za zakupninu, pod kesim, jer) rekao je Ibnu Abas, bio zadovoljan Allah od njih dvojice:

Zaista Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, nije zabranio njega (zakup, kesim, najamninu), ali je rekao: "Da daruje (na korišćenje) jedan (od) vas svome bratu, bolje je njemu od (toga) da uzme poznatu stvar."

("Meneha jemnehu" znači dati besplatno na korišćenje izvjesno vrijeme, ali ne u stalno vlasništvo.)

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Hamad od Ejuba, od Nafi'a da Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, iznajmljivaše (davaše pod kiriju) svoje njive (mjesta za sijanje, sjetvene površine - doslovno) na (tj. u) vremenu Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, i Ebu Bekra, i Umera, i Usmana i prsima (tj. početkom, u početku) od zapovjedništva Muavijeta. Zatim se pričalo od Rafi'a, sina Hadidža, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, zabranio iznajmljivanje (davnje pod kiriju) njiva (oranica), pa je otišao Ibnu Umer k Rafi'u, i otišao sam sa njim (i ja), pa je pitao njega pa je rekao:

"Zabranio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, iznajmljivanje njiva." Pa je rekao Ibnu Umer: "Već si znao (tj. Već znaš) da mi iznajmljivasmo naše njive (naše oranice) na vremenu poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, za (ono) što je na potocima i za stvar (tj. i za nešto) od slame."

(Tj. Iznajmljivasmo na taj način da nama kao vlasnicima bude prihod od onoga dijela njive što je uz potok i da nam se dadne nešto slame. Takav način iznajmljivanja je zabranjen, jer sadrži u sebi neodređenu i nejasnu količinu, a nije zabranjen onaj način gdje se odredi tačna količina: trećina, četvrtina i slično. Tako je htio da kaže Ibnu Umer svojom napomenom po mišljenju komentatora.)

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba, rekao je: izvijestio me Salim da je Abdullah, sin Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao:

"Znadijah (Bijah znao, znao sam) u vrijeme poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, da se zemlja iznajmljuje (daje pod kiriju, kesim)." Zatim se bojao (plašio) Abdullah da bude bio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, već proizveo (tj. rekao, zapovjedio nanovo) o tome (neku) stvar (što) ne znadijaše nju (on, Abdullah) pa je (zbog toga) ostavio (napustio) iznajmljivanje zemlje.

GLAVA

iznajmljivanja zemlje za zlato i srebro.

A rekao je Ibnu Abas: Zaista najpriličnije je (ono) što ste vi pravioci (obrtnici, tj. najpriličnije što pravite, činite) je (to) da unajmljujete (sebi) bijelu zemlju od godine do godine.

(Bijelu zemlju znači čistu zemlju oranicu po kojoj nema nikakvog stabla.)

PRIČAO NAM JE Amr, sin Halida, pričao nam je Lejs od Rebiata, sina Ebu Abdurahmana, od Hanzaleta, sina Kajsa, od Rafia, sina Hadidža, rekao je: pričali su meni moja dva strica da oni iznajmljivaše zemlju na vremenu Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, za (ono) što niče (tj. raste) na potocima, ili (za neku) stvar (što) izuzme nju drug (tj. vlasnik) zemlje, pa je zabranio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, to. Pa sam rekao Rafiu:

"Pa kako ona (stvar iznajmljivanja) za zlatnik i srebrenjak?" Pa je rekao Rafi': "Nije za nju (ili: u njoj nikakva) šteta za zlatnik i srebrenjak." A rekao je Lejs: A bio je (svaki način iznajmljivanja) koji se zabranio od toga (tj. koji se zabranio taj takav) što - da pogledaju (promotre) o njemu razumni za dozvoljeno i zabranjeno (tj. koji se razumiju u dozvoljeno i zabranjeno) - nisu (tj. ne bi) dozvolili njega zbog (toga) što je u njemu (mogućnost) od izlaganja opasnosti (da se padne u zabranjeno, u grijeh).

GLAVA.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Sinana, pričao nam je Fulejh, pričao nam je Hilal. - H - A pričao nam je Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Ebu Amir, pričao nam je Fulejh od Hilala, sina Alije, od Ata-a, sina Jesara, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, bio (jednoga) dana (u prilici da) priča - a kod njega je (jedan) čovjek od stanovnika pustinje (tj. Beduin) - da je (jedan) čovjek od stanovnika raja zatražio dozvolu (tj. da će tražiti dozvolu od) svoga Gospoda u sijanju (tj. da sije, da obrađuje zemlju, da se bavi zemljoradnjom u raju) pa je rekao (tj. pa će reći Allah) njemu:

"Zar nisi u (onome) što si htio (što hoćeš, što želiš)?" Rekao je: "Da, ali ja želim da sijem." Rekao je: Pa je nasijao (bacio sjeme u zemlju) pa je požurilo okom (tj. sa okom se natjecalo, uteklo je treptaju oka) njegovo nicanje, i njegovo izjednačenje (ispunjenje) i njegovo traženje žetve (tj. i njegova žetva) pa je bilo primjerima brda (tj. pa je bilo kao brda roda, ploda). Pa će reći Allah, uzvišen je: "Eto ti, o čovječe! Pa zaista ono neće zasititi tebe (nijedna) stvar." Pa je rekao (onaj) Beduin (na to Muhamedu a.s.): "Tako mi Allaha nećeš naći njega (toga čovjeka u raju da će biti iko drugi) osim Kurejšević ili Pomagač (tj. stanovnik Medine), pa (tj. jer) zaista oni su drugovi sijanja (tj. sijači, poljodjelci, zemljoradnici). A što se tiče nas (Beduina), pa nismo sa drugovima sijanja (nismo zemljoradnici, ratari)." Pa se nasmijao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio.

GLAVA

(onoga) što je došlo o sađenju (korijenja povrća).

("Garsun" znači saditi voće, a ovdje se misli na sađenje korijenja povrća kao što će se vidjeti iz hadisa koji će se navesti.)

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Jakub od Ebu Hazima, od Sehla, sina Sada, bio zadovoljan Allah od njega, da je on rekao:

Zaista mi se radovasmo za petak (petku, tj. dolasku petka). Bila je za (tj. u) nas (jedna) starica (koja) uzme od korijenja repe za (u) nas (što) sadismo nju u našim potocima (tj. uz naše potoke), pa učini (tj. stavi starica) nju u (jedan) lonac (što je bio) u nje, pa učini (stavi) u njega (nekoliko) zrna od ječma. Ne znam (drukčije, kaže Jakub) osim (to) da je on rekao: Nije u njemu (nikakav) loj, a ni masnoća. Pa kada smo klanjali (tj. kada bi mi klanjali - kaže dalje Sehl - u) petak, posjetili bi je (tu staricu) pa je približavala njega (tj. stavljala je to jelo) k nama, pa se radovasmo (veselili smo se) petku zbog toga. A ne ručavasmo i ne odmarasmo se (po danu drukčije) osim poslije petka (tj. poslije molitve koja se obavlja petkom u podnevnom vremenu).

(Riječ "rebiun" množina "erbi'au" znači mala rijeka, ali se prevodila sa izrazom potok i tako će se i dalje prevoditi. Upravo u ovom hadisu uz ovu riječ u komentarima stoji da se tu, možda, u ovom hadisu radi i o jarku, kanalu za navodnjavanje.)

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Ibrahim, sin Sada, od Ibnu Šihaba, od Aaredža, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: Govore:

Zaista Ebu Hurejrete umnožava (tj. mnogo priča) hadis (mnogo hadisa kazuje), a Allah je (Onaj što je) obećanje (kod Njega čvrsto da će nagraditi svakoga za ono što čini).

(Ako ja izmišljam, kazniće me, a ako vi mene objeđujete, ili neosnovano sumnjičite, kazniće vas.)

I govore: "Šta je za Iseljenike i Pomagače (razlog da) ne pričaju (onoliko mnogo) kao njegovi hadisi (ili kao njegova pričanja što su mnogobrojna, kao Ebu Hurejretovi hadisi, pričanja što su mnogobrojna)?" A zaista moja braća od Iseljenika (imaju razlog u tome da) zapošljavaše njih udaranje (rukama) u trgovima (po pijacama, tj. trgovanje u kojem se udara rukom o ruku). I zaista moja braća od Pomagača (imaju razlog u tome da) zapošljavaše njih rad (obrada) njihovih imanja. A bio sam čovjek bijednik (takav da stalno) slijedim poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, na punoći moga (svoga)

stomaka (tj. u cijelosti), pa prisustvujem kada odsustvuju, i pamtim kada zaboravljaju. I rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (jednoga) dana (ovo):

"Neće prostrijeti nijedan od vas svoju odjeću (ostavivši je razastrtu) dok završim ovu svoju besjedu (govor), zatim (da) skupi na k svojim prsima, pa (da) zaboravi od moje besjede (od moga govora ijednu) stvar ikada."

(Tj. "Ko učini to, neće nikad zaboraviti od moga govora ništa.")

Pa sam prostro (jednu) dolamu (ogrtač), (a) nije na meni (tada bila nikakva druga) odjeća osim nje, dok je završio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, svoju besjedu, zatim sam skupio nju (dolamu) k svojim prsima. "Pa tako mi (Onoga) koji je poslao njega sa Istinom (tj. tako mi Uzvišenog Boga koji je poslao njemu Istinu, poslao po njemu Istinu) nisam zaboravio od te njegove besjede do ovoga moga dana (ništa). Tako mi Allaha da nije dva odlomka u knjizi Allaha, ne bih pričao vama (nijednu) stvar nikada (a ti odlomci su ovo): "Zaista koji sakrivaju što smo spustili od jasnih dokaza....", do Njegovoga govora: ".... Milostivi."

(I iz ovoga pričanja Ebu Hurejreta vidi se da su se muslimani u vrijeme Muhameda a.s. bavili i zanimali raznim zanimanjima među koje spada i zemljoradnja, i voćarstvo i povrtlarstvo.)

U IME ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA

KNJIGA POKLONA (Darovanja) I NJEGOVE VRIJEDNOSTI (Vrline)

I BODRENJA NA NJEGA

PRIČAO NAM JE Asim, sin Alije, pričao nam je Ibnu Ebu Zib od Makburije, od njegova oca, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"O žene muslimanke, neka nikako ne omalovažava susjedica (da pokloni) svojoj susjedici i da (bi to bilo samo, tj. pa makar samo) papak ovce."

PRIČAO NAM JE Abdulaziz, sin Abdullaha, Uvejsija, pričao nam je Ibnu Ebu Hazim od svoga oca, od Jezida, sina Rumana, od Urveta, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da je ona rekla Urvettu:

"Sine moje sestre (sestriću), zaista mi smo bili (u takvom siromaštvu često da) zaista gledamo k mlađaku (tj. vidimo mlad mjesec), zatim mlađaku, zatim mlađaku, tri mlađaka u dva mjeseca, a nije se naložila (tj. a ne naloži se) u sobama (tj. u kući) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, vatra." Pa sam rekao: "O tetka, šta je bilo (to što) oživljava vas (što vas drži na životu, tj. od čega ste živjeli)?" Rekla je: "Dvoje crnih: datule i voda. Osim (toga bilo je još i to) da su ono bili za (tj. u) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, susjedi od Pomagača (takvi da) su bile za (tj. u) njih poklonjene na mužu (deve ili ovce, tj. date im da ih muzu neko vrijeme besplatno i da ih onda vrate vlasnicima nazad), i poklanjaše (oni) poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, od svojih mlijeka (jedan dio), pa napoji nas (mlijeka, mlijekom na taj način Božiji poslanik a.s.)."

GLAVA

maloga od poklona.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Bešara, pričao nam je Ibnu Ebu Adijj od Šubeta, od Sulejmana, od Ebu Hazima, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Da sam se pozvao k podlaktici ili cjevanici, zaista bih se odazvao; i da se poklonila k meni (darovala, dala meni) podlaktica ili cjevanica, zaista bih (to) primio."

("Kura'un" je noga životinje od kopite ili papka do koljena, a "zira'un" je noga, odnosno dio noge iznad toga. "Zira'un" je i lakat i podlaktica.

To su sve mjesta gdje je malo mesa, pa su istaknuta da se upozori da i mali poklon, poklon od male koristi treba cijeniti, ne treba ga omalovažavati niti odbijati.)

GLAVA

(onoga) ko je tražio (na) poklon od svojih drugova (neku) stvar (nešto).

A rekao je Ebu Seid: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Udarite meni sa vama dio."
(To jest: "Odredite, odrežite, dajte i meni jedan dio.")

PRIČAO NAM JE Ibnu Ebu Merjem, pričao nam je Ebu Gassan, rekao je: pričao mi je Ebu Hazim od Sehla, bio zadovoljan Allah od njega, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, poslao (poruku, narudžbu) k (jednoj) ženi od Izbjeglica (Iseljenika), a bio je u nje dječak stolar, rekao je njoj:

"Zapovjedi tvome (svome) robu, pa neka napravi nama od drva govornice (od drveta govornicu)." Pa je zapovjedila svome robu. Pa je otišao, pa je odsjekao od tamariska, pa je načinio (izradio) njemu govornicu. Pa pošto je završio nju, poslala je k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (poruku, obavještenje) da je on već završio (napravio) nju (govornicu). Rekao je, pomilovao ga Allah i spasio: "Pošalji nju k meni." Pa su donijeli nju (Pa su je donijeli). Pa je (sebi, na sebe) natovario nju (tj. uzeo je nju) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa je stavio (metnuo) nju gdje vidite (nju i sada).

PRIČAO NAM JE Abdulaziz, sin Abdullaha, rekao je: pričao mi je Muhamed, sin Džafera, od Ebu Hazima, od Abdullaha, sina Ebu Katadeta, Sulemije, od njegova oca, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bio sam (jedan) dan sjedač (sjedio sam) sa (nekim) ljudima od drugova Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, u (jednom) odsjedalištu u putu Meke (prema Meki), a poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, je odsjedač (tj. odsjeo je) pred nama. A narod (tj. ljudi) su obučeni hodočasnički, a ja sam neobučen hodočasnički. Pa su

ugledali (vidjeli) divljega magarca, a ja sam zaposlen, krpim (tj. popravljam, šijem) svoju obuću, pa nisu obavijestili mene za njega (o njemu), a željeli su da sam zaista je vidio (ugledao) njega. Pa sam se obazro pa sam vidio njega. Pa sam ustao do konja, pa sam osedlao njega, zatim sam uzjahao. I zaboravio sam kandžiju (bič) i koplje pa sam rekao njima:

"Dohvatite (dodajte) mi kandžiju i koplje." Pa su rekli: "Ne, tako nam Allaha nećemo pomoći tebi na (tj. protiv) njega (ni) sa (jednom) stvari (tj. ni čim)." Pa sam se rasrdio, pa sam sišao (sjahao), pa sam uzeo njih dvoje, zatim sam uzjahao. Pa sam bio žestok (tj. žestoko sam navalio) na magarca, pa sam ga ranio (smrtno), zatim sam donio njega, a već je umro. Pa su pali u (tj. na) njega (da) jedu njega (da ga jedu). Zatim su sumnjali u njegovo (tj. svoje) jedenje njega, a oni su obučeni hodočasnički. Pa smo otišli (krenuli). A sakrio sam mišicu (tj. dio noge magarca) sa mnom (sa sobom). Pa smo stigli poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa smo pitali njega o tome pa je rekao:

"Sa vama je (li) od njega (neka) stvar (tj. išta, imalo, dakle: Je li ostalo od njega išta, ima li koji dio od njega.)?" Pa sam rekao: "Da." Pa sam dodao njemu mišicu, pa je jeo nju dok je upropastio (tj. pojeo) nju, a on je obučen hodočasnički. Pa je pričao meni za njega Zejd, sin Eslema, od Ata-a, sina Jesara, od Ebu Katadeta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

GLAVA

(onoga) ko tražio napojenje.

A rekao je Sehl: Rekao je meni Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Napoji me!"

PRIČAO NAM JE Halid, sin Mahleda, pričao nam je Sulejman, sin Bilala, pričao mi je Ebu Tuvalete, rekao je: čuo sam Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori:

Došao je nama poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u ovu našu kuću pa je tražio napojenje (tj. tražio je od nas da se napije vode ili

mlijeka). Pa smo pomuzli njemu (jednu) našu ovcu, zatim sam pomiješao (u) njega od vode ovoga našega bunara, pa sam dao njemu, a Ebu Bekr je (na strani) od njegove ljevice, a Umer je prema njemu (prema njegovom licu), a (jedan) Beduin je (na strani) od njegove desnice. Pa pošto je završio (tj. napio se), rekao je Umer: "Ovo je Ebu Bekr." Pa je dao Beduinu svoj višak (tj. ono što mu je preteklo mlijeka), zatim je rekao:

"Desni, desni! Zar ne! (Pažnja!) Pa činite zdesna (počinjite, dajite s desne strane najprije)!" Rekao je Enes: Pa ona (tj. ovakva primjena) je običaj (Muhameda a.s.). Pa ona je običaj. Tri puta (je to rekao Enes).

GLAVA

primanja poklona lova.

A primio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, od Ebu Katadeta mišicu lova.

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Šubete od Hišama, sina Zejda sina Enesa sina Malika, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Podigli smo (sa loge jednoga) zeca u Meruzahranu, pa su trčali ljudi, pa su sustali. Pa sam stigao njega, pa sam uzeo (uhvatio) njega, pa sam donio njega Ebu Talhatu. Pa je zaklao njega i poslao je njega k poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, sa njegovim butom, ili sa njegovim dvama stegnima (tj. poslao mu but, ili dva stegna od zeca). Rekao je (Šubete): Njegova dva stegna, nema sumnje u njega (u to). Pa je primio njega. Rekao sam:

"I jeo je od njega?" Rekao je: "I jeo je od njega." Zatim je rekao poslije: Primio je njega.

GLAVA

primanja poklona.

PRIČAO NAM JE Ismail, rekao je: pričao mi je Malik od Ibnu Šihaba, od Ubejdulaha, sina Abdullaha sina Utbeta sina Mesuda, od Abdullaha, sina Abasa, od Saba, sina Džessameta, bio zadovoljan Allah od njih, da je on (Sa'b) poklonio poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, divljega magarca, a on je u Ebva-u, ili u Veddanu, pa je vratio na njega (tj. njemu taj poklon). Pa pošto je vidio (neraspoloženje) što je u njegovom licu (nastalo), rekao je:

"Zar ne!" (Patite, Pažnja!) Zaista mi nismo vratili njega na tebe (tebi ni zbog čega drugoga) osim (zato što) smo zaista mi obučeni hodočasnički."

GLAVA

primanja poklona.

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Musa-a, pričao nam je Abdete, pričao nam je Hišam od svoga oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da ljudi istraživaše sa svojim poklonima dan Aiše, traže s njima, ili traže s time (tj. tražeći s time) zadovoljstvo poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Šubete, pričao nam je Džafer, sin Ijasa, rekao je: čuo sam Seida, sina Džubejra, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Poklonila je Umu Hufejda, tetka Ibnu Abasa k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, sira (mladoga, neslanoga), i masla i guštera (jednu vrstu pustinjskoga guštera koji su jeli, kojeg su jeli). Pa je jeo Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (malo) od sira i masla, a ostavio je guštera (zbog) prljavosti (tj. zbog odvratnosti usljed njegove prljavosti).

(Neki pod prljavošću razumijevaju ružan miris usta koji se osjeća poslije jedenja toga guštera.)

Rekao je Ibnu Abas: Pa se je jeo (taj gušter) na sofri (stolu) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a da je bio zabranjen, ne bi se jeo na sofri poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio.

(Neko ga je jeo ako ga nije jeo sami Muhamed a.s., pa zbog toga to kaže Ibnu Abas.)

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Munzira, pričao nam je Man, rekao je: pričao mi je Ibrahim, sin Tahmana, od Muhameda, sina Zijada, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, kada se donijela (kakva) hrana (bio je takvog običaja da) je pitao o njoj (o hrani):

"Je li poklon, ili je milostinja?" Pa ako se reklo: "Milostinja!", rekao je (rekao bi) svojim drugovima: "Jedite." A (on je) nije jeo. A ako se reklo: "Poklon!", udario je sa svojom rukom, pomilovao ga Allah i spasio, pa je jeo sa njima.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Bešara, pričao nam je Gunder, pričao nam je Šubete od Katadeta, od Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Donijelo se Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (neko) meso, pa se reklo:

"Milodarilo se na Beriru (Beriri)." Rekao je:
"Ono je za nju (njoj) milostinja, a za nas (a nama od nje) je poklon."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Bešara, pričao nam je Gunder, pričao nam je Šubete od Abdurahmana, sina Kasima, rekao je: čuo sam njega (tj. hadis koji će se sada navesti) od njega (od Abdurahmana), od Kasima, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da je ona htjela da kupi

Beriru, i da su oni uslovljavali njezino zaštitništvo, pa se (to) spomenulo Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Kupi je, pa je oslobodi, pa (jer) zaštitništvo je samo za (onoga) ko je oslobodio." I poklonilo se za nju (njoj neko) meso, pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Šta je ovo?" Rekla sam: "Milodarilo se na Beriru (tj. dato joj je kao milostinja)." Pa je rekao: "Ono je za nju (njoj) milostinja, a za nas (nama od nje) je poklon." I dao se izbor Beriri (da bira da li će ostati u braku sa mužem s kojim je bila u braku dok je bila robinja, ili neće). Rekao je Abdurahman: Njezin muž je (bio) slobodan, ili rob. Rekao je Šubete: Pitao sam Abdurahmana o njezinome mužu. Rekao je: "Ne znam je li (bio) slobodan, ili rob."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Mukatila, Ebulhasen, izvijestio nas je Halid, sin Abdullaha, od Halida Hazza-a, od Hafse, kćeri Sirina, od Umu Atije, rekla je:

Unišao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, na Aišu (Aiši), bio zadovoljan Allah od nje, pa je rekao njoj:

"Kod vas je (li neka) stvar (od jela, tj. Imate li šta za pojesti)?" Rekla je: "Ne (tj. Nema ništa) osim (jedna) stvar (nešto što) je poslala nju Umu Atija od ovce koja se poslala k njoj od milostinje (ovce koju je dobila kao zekat)." Rekao je: "Zaista ona je već doprla (na) svoje mjesto."

GLAVA

(onoga) ko je poklonio k svome drugu i istraživao je neke (od) njegovih žena osim nekih (tj. i tražio da se dogodi da dadne drugu poklon kada mu drug bude kod svoje žene koju naročito voli između svih svojih žena)."

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Hammad, sin Zejda, od Hišama, od njegova oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Bili su ljudi (običaja da) istražuju sa svojim poklonima moj dan. I rekla je Umu Selema: Zaista moje drugarice su se sakupile (sastale kod mene pa su rekle da kažem Muhamedu a.s., da zapovjedi ljudima da mu donose poklone bez obzira kod koje se žene nalazio on). Pa sam spomenula njemu (to). Pa se okrenuo od nje.

PRIČAO NAM JE Ismail, rekao je: pričao mi je moj brat od Sulejmana, od Hišama, sina Urveta, od njegova oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da su žene poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, bile dvije stranke (grupe). Pa (jedna) stranka je (ta što je) u njoj Aiša, i Hafsa, i Safijja i Sevda, a druga stranka je Umu Selema i ostale žene poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. A bili su muslimani već znali ljubav poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, Aiše (prema Aiši). Pa kada je bila kod jednoga (od) njih hedija (dar, poklon što) hoće da pokloni nju (njega-dar) k poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, odgodio bi nju (hediju, dar), te kada je (tj. pa kada bi) bio poslanik Allaha, u sobi Aiše, poslao je (poslao bi) vlasnik poklona (darodavalac svoj dar) k poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u sobu Aiše. Pa je govorila stranka Umu Seleme pa su rekle njoj:

"Govori poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori ljudima pa (da) rekne: "Ko je htio (tj. Ko hoće) da pokloni ka poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (neki) poklon, pa neka pokloni njemu gdje (god) je bio od svojih žena (tj. kod koje god se žene on nalazio, zadesio)." Pa je govorila njemu Umu Selema za (ono) što su rekle (one), pa nije rekao (odgovorio na to) njoj (nijednu) stvar (tj. ništa). Pa su (one) pitale nju pa je rekla: "Nije rekao meni (nijednu) stvar (Ništa mi nije rekao)." Pa su rekle njoj: "Pa govori mu (opet)." Rekla je: Pa je govorila njemu kada je kolao (tj. došao na redu) k njoj opet. Pa nije rekao njoj (nijednu) stvar (ništa). Pa su pitale nju pa je rekla: "Nije rekao meni (nijednu) stvar." Pa su rekle njoj: "Govori mu dok govori tebi (dok ti ne kaže, tj. tako dugo da ti nešto rekne o tome)." Pa je kolao k njoj, pa je govorila njemu pa je rekao:

"Ne uznemiruj me u Aiši (tj. Ne dosađuj mi za Aišu, u vezi Aiše), pa (tj. jer) objava nije došla meni, a ja sam u odjeći (ijedne) žene osim Aiše." Rekla je: Pa sam rekla: "Kajem se k Allahu od uznemiravanja

tebe, o poslaniče Allaha!" Zatim su zaista one zovnule (pozvale) Fatimu, kćer poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa su poslale (nju) k poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) rekne: "Zaista tvoje žene zaklinju te Allahom (za) pravdu u kćeri Ebu Bekra (u vezi odnosa prema kćeri Ebu Bekrovoj)." Pa je govorila njemu pa je rekao:

"O kćerčice, zar ne voliš što volim (ja)." Rekla je: "Da." Pa se vratila k njima pa je izvijestila njih. Pa su rekle: "Vrati se k njemu (opet, o Fatima, i opet mu govori)." Pa nije htjela da se vrati (opet). Pa su poslale Zejnebu, kćer Džahša, pa je došla njemu, pa je bila gruba (pa je zaoštrila stvar) i rekla je: "Zaista tvoje žene zaklinju te Allahom (za) pravdu u kćeri Ibnu Ebu Kuhafeta." Pa je podigla svoj glas, čak je dohvatila Aišu, a ona je sjedačica (a ona je sjedila), pa je psovala (grdila) nju, čak (da) zaista poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zaista gleda k Aiši da li će govoriti (tj. da li će ona šta progovoriti). Rekao je: Pa je govorila Aiša (da) vrati na Zejnebu (odvraćajući, odgovarajući Zejnebi) dok je ućutkala (ušutkala) nju. Rekla je: Pa je gledao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, k Aiši i rekao je:

"Zaista ona je kći Ebu Bekra."

Rekao je Buharija: Zadnji govor je priča (pripovjedanje) Fatime, spominje se od Hišama, sina Urveta, od (jednoga) čovjeka, od Zuhrije, od Muhameda, sina Abdurahmana. A rekao je Ebu Mervan od Hišama, od Urveta:

Bili su ljudi (običaja da) istražuju sa svojim poklonima dan Aiše. A od Hišama, od (jednoga) čovjeka od Kurejševića, i (jednoga) čovjeka od slobodnjaka, od Zuhrije, od Muhameda, sina Abdurahmana sina Harisa sina Hišama, rekla je Aiša:

Bila sam kod Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa je zatražila dozvolu Fatima.

GLAVA

(onoga) što se ne odbija (ne vraća) od poklona.

PRIČAO NAM JE Ebu Mamer, pričao nam je Abdulvaris, pričao nam je Azrete, sin Sabita, Ensarija, rekao je: pričao mi je Sumamete, sin Abdullaha, rekao je:

Unišao (Ušao) sam na njega (njemu, Sumametu - kaže Azrete), pa je dodao meni mirisa (tj. neki miris), rekao je (dodajući miris): Bio je Enes, zadovoljan bio Allah od njega, (običaja da) neće vratiti (ne odbijaše) miris (kada mu se daje na poklon). Rekao je: I tvrdio je Enes da Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, ne vraćaše miris (kada mu se davao na poklon).

GLAVA

(onoga) ko je vidio (smatrao) odsutni poklon dozvoljenim.

PRIČAO NAM JE Seid, sin Ebu Merjema, pričao nam je Lejs, rekao je: pričao mi je Ukajl od Ibnu Šihaba, rekao je: spomenuo je Urvete da su Misver, sin Mahremeta, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, i Mervan izvijestila njih dvojica njega da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, kada je došlo njemu poslanstvo Hevazina, ustao u (tj. među) ljudima pa je zahvalio na Allaha (Allahu) sa (onim) što je On njegov dostojanstvenik (tj. kako Mu pripada, dolièi), zatim je rekao:

"Što se tiče poslije (toga), pa zaista vaša braća došla su nama kajući se. I zaista ja sam vidio (da treba) da vratim k njima njihovo roblje, pa ko voli (želi) od vas da odobri to (tj. da se s tim zadovolji), pa neka (to) učini. A ko voli da bude na svome dijelu da dadnemo njemu njega od prvoga (onoga) što zaplijeni Allah nama (od neprijatelja, neka rekne)." Pa su rekli ljudi: "Odobrili smo ti (tj. Zadovaljamo, zadovoljavamo se s tom tvojom odlukom)."

GLAVA

nagrađivanja u poklonu (tj. nagrađivanja za poklon, davanja protupoklona za poklon).

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Isa, sin Junusa, od Hišama, od njegova oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) prima poklon i (da) nagrađuje na njega (za njega).

Nije spomenuo Veki' i Muhadir (nisu spomenuli njih dva da su čuli ovaj hadis) od Hišama, od njegova oca, od Aiše (nego je to spomenuo samo Isa, sin Junusa).

GLAVA

poklona djetetu.

A kada je dao (otac) nekom svome djetetu (jednu) stvar (nešto), nije bilo dozvoljeno (da to učini) do da (tj. osim da) pravedno postupi među njima i (da) dadne (i da da i) drugima slično njemu (tom poklonu koji je dao onom jednom djetetu). I neće se svjedočiti na njega.

(To jest: Ne treba biti svjedok na takav, za takav poklon koji otac poklanja svome jednom djetetu mimo ostalu svoju djecu.)

A rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Pravedni budite među vašom djecom u daru (u davanju). I da li je za oca (da li je ocu) da vrati u svome daru (svoj dar nazad)? I (o onome) što jede od imanja svoga djeteta sa poznatim (tj. običnim načinom ishrane), a neće se pretrčati (tj. ne prelazeći granicu, ne pretjerujući)."

A kupio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (sebi) od Umera (jednu) devu, zatim je dao (darovao) Ibnu Umeru (Umerovu sinu) i rekao je:

"Pravi (tj. Čini) sa njom šta si htio (tj. šta hoćeš)."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Ibnu Šihaba, od Humejda, sina Abdurahmana, i Muhameda, sina Numana sina Bešira, da su njih dva pričala njemu od Numana, sina Bešira, da je njegov otac doveo njega k poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Zaista ja sam darovao ovome mome (svome) sinu dječaka (tj. jednoga roba)." Pa je rekao: "Da li si svakome tvome (svome) djetetu darovao slično njemu?" Rekao je: "Ne." Rekao je: "Pa vrati ga."

GLAVA

zasvjedočavanja (uzimanja nekoga za svjedoka) u poklonu (kod darovanja).

PRIČAO NAM JE Hamid, sin Umera, pričao nam je Ebu Avanete od Husajna, od Amira, rekao je: čuo sam Numana, sina Bešira, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, a on je na govornici (u Kufi da) govori:

Dao je meni moj otac (jedan) dar. Pa je rekla Amra, kći Revahata: "Neću se zadovoljiti (Nisam zadovoljna) do (da, dok ne) zasvjedočiš poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio." Pa je došao poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao: "Zaista ja sam dao mome (svome) sinu od Amre, kćeri Revahata, (jedan) dar, pa je zapovjedila meni da zasvjedočim tebe, o poslaniče Allaha!" Rekao je:

"Da li si dao ostaloj tvojoj (svojoj) djeci kao ovome (slično ovome)?" Rekao je: "Ne." Rekao je:

"Pa čuvajte (Bojte) se Allaha, i pravedni budite među vašom djecom." Rekao je: Pa se vratio pa povratio njegov (svoj) dar.

GLAVA

poklona čovjeka svojoj ženi i žene svome čovjeku.

Rekao je Ibrahim: Dozvoljeno je. A rekao je Umer, sin Abdulaziza: Neće vraćati njih dvoje (ono što poklone jedno drugome). A tražio je dozvolu Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (od) svojih žena u (tom, tj. za to) da se njeguje (u bolesti, tj. da se liječi) u sobi Aiše. A rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Povraćivač (Onaj koji vrati nazad) u svome poklonu (tj. Ko vrati svoj poklon) je kao pas (koji se) vraća u svojoj bljuvotini (kao pas koji liže ono što je: izbljuvao, povratio)." A rekao je Zuhrija o (onome) ko je rekao svojoj ženi: "Pokloni mi neki dio tvoga (svoga) vjenčanoga dara, ili svega njega!", zatim nije ostalo (iza toga) osim malo (vremena, tj. zatim je malo prošlo) dok je razvjenčao nju, pa se vratila u njemu (u poklonu, tj. pa je vraćala - tražila da joj vrati vjenčani dar koji je bila poklonila), rekao je: Vratiće k njoj ako je bio prevario nju. A ako je bila dala njemu od dobre duše (dobrovoljno), nije (ni) u (jednoj) stvari od njegova posla (bilo nikakve) varke (varanje), dozvoljeno je (to poklanjanje vjenčanoga dara, i ne mora vraćati muž ako je došlo do razvoda braka), (jer) rekao je Allah, uzvišen je:

".... pa ako su (one) bile dobre vama od (jedne) stvari od njega (od vjenčanoga dara) dušom (tj. ako su vam nešto od njega poklonile dragovoljno)....".

(Dalje stoji: ".... pa jedite ga....". Pod prevarom misli se na to da je odlučio prije da se razvede s njom nego što će tražiti od nje da mu pokloni dio vjenčanoga dara, ili cio dar.)

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Musa-a, izvijestio nas je Hišam od Mamera, od Zuhrije, rekao je: izvijestio me Ubjedulah, sin Abdullaha, rekla je Aiša, bio zadovoljan Allah od nje:

Pošto je bio težak (tj. postao teški bolesnik) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa se pojačao njegov bol, tražio je dozvolu (od) svojih žena da se dvori (njeguje, poslužuje) u mojoj sobi. Pa su dozvolile njemu. Pa je izašao između dvojice ljudi, pišu (crtaju) njegove dvije noge zemlju (tj. po zemlji, vuku se po zemlji i ostavljaju trag), i bio je između Abbasa i između (jednoga) drugoga čovjeka (nošen, tj.

njih dva su ga nosili, vodili između sebe). Pa je rekao Ubejdulah: Pa sam spomenuo Ibnu Abasu šta je rekla Aiša, pa je rekao meni:

"A da li znaš ko je čovjek koji (je bio taj drugi što ga) nije imenovala Aiša?" Rekao sam: "Ne." Rekao je: "On je Alija, sin Ebu Taliba."

PRIČAO NAM JE Muslim, sin Ibrahima, pričao nam je Vuhejb, pričao nam je Ibnu Tavus od svoga oca, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Vraćalac u svome poklonu je kao pas, pobljuje (povrati), zatim se vraća u svoju bljuvotinu.

(Dakle onaj koji vrati poklon koji je već dao, je kao pas koji liže ono što je povratio, pobljuvao.)

GLAVA

poklona žene za (nekoga, tj. nekome drugome) osim svoga muža, i (GLAVA) njezinoga oslobađanja (svoje robinje) kada je bio za nju (tj. u nje) muž, pa ono (pa to) je dozvoljena (stvar, tj. dozvoljeno je ženi koja ima svoga muža da pokloni neki poklon drugoj osobi osim svoga muža i da oslobodi ropstva svoju robinju) kada nije bila (ta žena) maloumna (luda u smislu glupa); pa kada je bila (ako je) maloumna (glupa), nije dozvoljeno, (jer) rekao je Allah, uzvišen je: "I ne dajite maloumnima (ludima, glupima) vaše (svoje) imetke....".

PRIČAO NAM JE Ebu Asim od Ibnu Džurejdža, od Ibnu Ebu Mulejketa, od Abbada, sina Abdullaha, od Esme, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je: Rekla sam:

"O poslaniče Allaha, nema za (u) mene imanja (ništa drugo) osim (ono) što je unio na mene (meni moj muž) Zubejr, pa (da li) ću milodariti?" Rekao je: "Milodari, i ne skupljaj (ne stavljaj) u vreću pa (da) se skupi (stavi) u vreću na tebe (tj. od tebe)."

PRIČAO NAM JE Ubejdulah, sin Seida, pričao nam je Abdullah, sin Numejra, pričao nam je Hišam, sin Urveta, od Fatime, od Esme da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Dijeli, a ne izbrajaj pa (da) izbroji Allah na tebe (tj. tebi); i ne skupljaj (ne stavljaj) u vreću pa (da) skupi u vreću Allah na tebe (tebi)."

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, od Lejsa, od Jezida, od Bukejra, od Kurejba, slobodnjaka Ibnu Abasa, da je Mejmuna, kći Harisa, bio zadovoljan Allah od nje, izvijestila njega da je ona oslobodila (jednu) robinju, a nije tražila dozvole (za to od svoga muža) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. Pa pošto je bio njezin dan koji (je taj što) kola (dolazi) na nju (njoj) u njemu, rekla je:

"Da li si opazio, o poslaniče Allaha, da sam ja oslobodila moju (svoju) robinju?" Rekao je: "A zar si (to) učinila?" Rekla je: "Da." Rekao je: "Zar ne (Pazi)! Zaista ti da si dala nju tvojim (svojim) ujacima, bilo bi (to) veće (bolje) za tvoju nagradu." A rekao je Bekr, sin Mudara, od Amra, od Bukejra, do Kurejba da je Mejmuna oslobodila.

PRIČAO NAM JE Hibban, sin Musa-a, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Junus od Zuhrije, od Urveta, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, kada je htio (na) putovanje, ždrijebao bi (bacao bi kocku) među svoje žene, pa koja (od) njih (bude sretna da) je izašao njezin dio (njezin ždrijeb, kocka), izašao bi s njom (tj. izveo bi nju, poveo bi nju sa sobom). I razdjeljivaše za svaku (tj. svakoj) ženi od njih njezin dan i njezinu noć, osim Sevdete (Sevde), kćeri Zemata (doslovno: osim) slučaja (da je Sevda, kći Zemata) poklonila svoj dan i svoju noć za Aišu (Aiši), ženi Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, traži (ona, tj. tražeći) s time zadovoljstvo poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio.

GLAVA:

Sa kim će se početi sa poklonom (u poklanjanju, prilikom darovanja)?

A rekao je Bekr od Amra, od Kurejba da je Mejmuna, žena Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, oslobodila (jednu) svoju robinju, pa je rekao njoj: "Da si to učinila (tj. dala nju) nekim tvojim (svojim) ujacima, bilo bi veće za tvoju nagradu.

(Dakle: bila bi ti veća nagrada.)

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Bešara, pričao nam je Muhamed, sin Džafera, pričao nam je Šubete od Ebu Imrana Dževnije, od Talhata, sina Abdullaha - čovjek (je to jedan, to je bio neki čovjek) iz Temimovića Murreta (iz Muretovih Temimovića) - od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je: Rekla sam:

"O poslaniče Allaha, zaista za mene (tj. imam, u mene) su dva susjeda pa ka kojem (od) njih dvojice ću darivati?"

(Dakle: Kojem ću od njih dvojice nešto dati, pokloniti, darivati.)

Rekao je: "K bližem (od) njih dvojice tebi (po) vratima (tj. "K onome čija su ti vrata bliže)."

GLAVA

(onoga) ko nije primio poklona zbog (nekoga) uzroka.

A rekao je Umer, sin Abdulaziza: Bio je poklon u (za) vrijeme poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, poklonom, a danas je mito.

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, rekao je: izvijestio me Ubejdulah, sin Abdullaha sina Utbeta, da je Abdullah, sin Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, izvijestio je njega da je on čuo Saba, sina Džesameta, Lejsiju - a bio je od drugova Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, - (da) izvještava da je on poklonio za poslanika (poslaniku) Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, magarca divljači (divljeg magarca), a on je u Ebva-u, ili u Veddanu, a on je obučen hodočasnički, pa je vratio njega (tj. pa ga nije primio).

Rekao je Sab: Pa pošto je poznao u (na) mome licu njegovo (svoje) vraćanje moga poklona, rekao je:

"Nije s nama vraćanje na tebe (tj. Nije nam namjera da ti odbijemo, da ti ne primimo poklon) ali smo mi (jer smo, zato što smo) obučeni hodočasnički."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Sufjan od Zuhrije, od Urveta, sina Zubejra, od Ebu Humejda Saidije, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Učinio je namjesnikom Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (jednoga) čovjeka iz Ezda (plemena), rekne se njemu (tj. tome čovjeku je ime) Ibnulutebijjeti, nad milostinjom (tj. postavio ga je Muhamed a.s. da ubire i donosi zekat: obaveznu milostinju za siromašne). Pa pošto je stigao (sa terena), rekao je:

"Ovo je za vas, a ovo se poklonilo za mene (tj. meni)." Rekao je: "Pa da li nije (tj. Pa zašto nije) sjedio u kući svoga oca ili u kući svoje majke pa (da) gleda (tj. pa da vidi da li) će se pokloniti njemu ili ne? Tako mi (Onoga) koji (je taj što) je moja duša u Njegovoj ruci neće uzeti (ni) jedan (čovjek) od njega (od zekatse imovine ni jednu) stvar (pa da će mu biti drukčije) osim (tako da) će doći s njim (tj. donijeće ga) sudnjega dana, nosi ga na svome vratu, ako je bio deva - za nju je (tj. ona će imati) mukanje, ili krava - za nju (tj. u nje) je rikanje, ili ovca bleči." Zatim je podigao sa svojom rukom čak (da) smo vidjeli pjeskovitobijelu boju njegova dva pazuha:

"Moj Bože, da li sam priopćio (saopštio)? Moj Bože, da li sam priopćio (saopštio)?" Tri (puta je to rekao).

GLAVA:

Kada je poklonio (jedan) poklon, ili je obećao, zatim je umro prije (nego) da stigne (dođe) k njemu.

A rekao je Abidete: Ako je umro, a bio se rastavio (odvojio) poklon, a (onaj što) se poklonilo njemu je živ, pa on (poklon) je za

njegove nasljednike (pripada njegovim nasljednicima). A ako se nije bio rastavio, pa on je za nasljednike (on pripada nasljednicima onoga) koji je poklonio. A rekao je Hasen: Koji (god od) njih dvojice je umro prije, pa on je za nasljednike (pripada nasljednicima onoga što) se poklonilo njemu kada je zgrabio (uzeo u posjed) njega poslanik (koji je poslan da poklon donese od darovaoca).

(Riječ "hibetun" i "hedijjetun" znače poklon, dar, i obje su ženskoga roda u arapskom jeziku, pa su zato i zamjenice koje se odnose na te riječi uvijek ženskoga roda. Dar, poklon u našem jeziku su muškoga roda.)

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan, pričao nam je Ibnulmunkedir, čuo sam Džabira, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je meni Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Da je došao imetak Bahrejna, dao bih ti ovoliko tri (puta, tj. tri šake, ili tri pregršti)." Pa nije stigao, čak je preminuo Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (a imetak iz Bahrejna nije stigao, a radi se o porezu glavarini). Pa je poslao Ebu Bekr (jednoga) dozivača, pa je dozivao (vikao): "Ko je bio (taj da) je za njega (u njega) kod Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (kakvo) obećanje ili dugovanje, pa neka dođe nama." Pa sam došao njemu pa sam rekao: "Zaista Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, obećao je meni." Pa je nasuo (šakom, ili: pregršti) meni tri (puta).

GLAVA:

Kako će se zgrabiti (tj. uzeti poklonjeni) rob i roba.

A rekao je Ibnu Umer: Bio sam na teškom devcu (mladom devcu, ždrijepcu), pa je sebi kupio njega Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, i rekao je:

"On je za tebe (tj. On je tvoj), o Abdullahe!"

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Lejs od Ibnu Ebu Mulejketa, od Misvera, sina Mahremeta, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je on rekao:

Razdijelio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (nekakve) kaftane (duge kapute), a nije dao Mahremetu od njih (nijedne) stvari (ništa). Pa je rekao Mahremete:

"O moj sinčiću (sinko), odi s nama (odvedi nas) k poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio." Pa sam otišao sa njim, pa je rekao: "Uniđi (Uđi), pa zovni ga meni." Rekao je: Pa sam pozvao (zovnuo) njega njemu, pa je izašao k njemu, a na njemu je (jedan) kaftan od njih (od onih kaftana), pa je rekao: "Sakrili smo ovo tebi." Rekao je: Pa je gledao k njemu (Mahremete). Pa je rekao (Muhamed a.s.):

"Zadovoljio (li) se Mahremete?"

GLAVA:

Kada je poklonio poklon, pa je zgrabio (tj. uzeo) njega drugi, a nije rekao: primio sam (primih).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Mahbuba, pričao nam je Abdulvahid, pričao nam je Mamer od Zuhrije, od Humejda, sina Abdurahmana, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Došao je (jedan) čovjek k poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Propao sam." Pa je rekao: "A šta je to (bilo)?" Rekao je: "Pao sam sa mojom porodicom (tj. sa svojom ženom u grijeh, misli na spolni odnos za vrijeme posta) u ramadanu (ramazanu)." Rekao je: "Nalaziš (tj. Imaš li kakav) vrat (tj. roba da oslobodiš ropstva u ime otkupa za taj grijeh)?" Rekao je: "Ne." Rekao je: "Pa da li možeš da postiš dva sljedstvena mjeseca (tj. neprekidna, uzastopna mjeseca)?" Rekao je: "Ne." Rekao je: "Pa možeš (li) da nahraniš šezdeset siromaha

(bijednika)?" Rekao je: "Ne." Rekao je: Pa je došao (jedan) čovjek od Pomagača sa arekom (tj. donio je arek) - a arek je miktel: zembilj (košara, torba za nošenje živežnih namirnica) - u njemu su datule. Pa je rekao (Muhamed a.s. onome što je sam sebe tužio):

"Idi sa ovim (tj. Nosi ovo), pa milodari s njim (tj. pa podaj kao milostinju njega za svoj taj grijeh)." Rekao je: "Na potrebnijeg od nas, o poslaniče Allaha (tj. Zar da dadnem, dam potrebnijem od svoje porodice)? Tako mi (Onoga) koji je poslao tebe sa Istinom nema među njezina (tj. Medinina) dva kamenjara porodica (nijedne) kuće, potrebnija od nas." Rekao je: "Idi, pa nahrani tvoju (svoju) porodicu (tj. pa podaj kao hranu ovaj zembilj datula svojoj porodici)."

GLAVA:

Kada je poklonio dugovanje na čovjeku (pri, kod čovjeka nekojega, nekog što je imao, što ima).

Rekao je Šubete od Hakema: Ono (To) je dozvoljeno. A poklonio je Hasen, sin Alije - na njih dvojicu mir! - (jednome) čovjeku svoj dug. A rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ko je bio (tj. Ko bude u takvoj prilici da bude) za njega (za nekoga čovjeka, tj. da bude neko imao) na njemu (neko) pravo, pa neka dadne (da) njemu (to pravo) ili neka se odriješi njega (prava) od njega (od vlasnika prava, tj. ili neka traži od vlasnika da mu on pokloni svoje pravo)."

Pa je rekao Džabir: Ubio se (Ubijen je, poginuo) je moj otac, a na njemu je dugovanje (dug). Pa je pitao (molio) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, njegove vjerovnike da prime plod moga zida (tj. vrta, zidom ograđenoga) i (da) odriješe moga oca (tj. da oglase moga oca da je čist od dugovanja koje im je dugovao - da nije više dužan).

PRIČAO NAM JE Abdan, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Junus. A rekao je Lejs: pričao mi je Junus od Ibnu Šihaba da je on rekao: pričao mi je Ibnu Kab (sin Kaba) sina Malika da je Džabir, sin Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, izvijestio njega da je njegov otac ubio se (ubijen je, poginuo na) dan Uhuda (kao) šehid

(mučenik), pa su se zažestili (žestoko navalili) u svojim pravima (za svoja prava, dugove). Pa sam došao poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa sam govorio njemu. Pa je pitao njih da prime plod moga zida i (da) odriješe moga oca, pa nisu htjeli. Pa nije dao njima poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, moga zida i nije razbio njega njima (na komade, tj. nije moga vrta za dug moga oca dao u trajno vlasništvo, i nije ga razdijelio u to ime na parcele vjerovnicima-ljudima kojima je moj otac bio dužan), ali je (tj. nego je) rekao:

"Poraniću na tebe (tebi sutra)." Pa je poranio na nas (nama) kada je osvanuo (kada je osvanulo), pa je ophodio u palmama (između palmi) i molio je u njegovom plodu za blagoslov. Pa sam posjekao (obrao) njih (palme), pa sam izvršio (isplatio) njima njihovo pravo i ostao je (i) nama od njihovoga ploda (jedan) ostatak. Zatim sam došao poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a on je sjedač (a on sjedi), pa sam izvijestio njega za to (o tome), pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, Umeru:

"Čuj, - a on je sjedač (a on sjedi) - o Umere!" Pa je rekao Umer: "Da ne bude bilo (da) smo već znali (tj. Daj da bude da smo već znali) da si ti poslanik Allaha! Tako mi Allaha zaista ti si svakako poslanik Allaha."

GLAVA

poklona jednoga (predmeta) za skupinu (skupini).

A rekla je Esma Kasimu, sinu Muhameda, i sinu Ebu Atika: "Naslijedila samo od moje (svoje) sestre Aiše (imetak koji se nalazi u mjestu) Gabi (ili Gabetu - kod Medine), a već je davao (nudio) meni za njega Muavija stotinu hiljada, pa on je za vas dvojicu (tj. poklanjam taj imetak vama dvojici)."

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Kazeata, pričao nam je Malik od Ebu Hazima, od Sehla, sina Sada, bio zadovoljan Allah od njega, da se

Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, donijelo piće, pa je pio, a (na strani) od njegove desnice (desne strane) je dječak, a od njegove ljevice su starci, pa je rekao dječaku:

"Ako si dozvolio (Ako dozvoljavaš), dao bih ovima." Pa je rekao: "Nisam bio zato (da) odaberem sa mojim (svojim) udjelom od tebe, o poslaniče Allaha, (ni) jednoga (čovjeka nad sebe, mimo sebe)." Pa je stavio (bacio, dao) njega (piće) u njegovu ruku.

GLAVA

poklona zgrabitoga (tj. uzetoga, primljenoga) i nezgrabitoga (neprimljenoga), i podijeljenoga i nepodijeljenoga (razdijeljenoga i nerazdijeljenoga).

A već je poklonio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, i njegovi drugovi Hevazinu (plemenu ono) što su zaplijenili od njih, a ono je (bilo) nerazdijeljeno.

PRIČAO NAM JE Sabit, sin Muhameda, pričao nam je Misar od Muhariba, od Džabira, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Došao sam Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, u Bogomolju pa je izvršio (ispunio, tj. isplatio dug) meni i povećao je meni.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Bešara, pričao nam je Gunder, pričao nam je Šubete od Muhariba, čuo sam Džabira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (da) govori:

Prodao sam Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (jednu) devu u putovanju. Pa pošto smo došli (u) Medinu, rekao je:

"Dođi (u) Bogomolju, pa klanjaj dva naklona (dva rekjata)." Pa je izvagao (novac za devu). Rekao je Šubete: Mislim ga (da je rekao, mislim da je rekao): Pa je izvagao meni pa je dao da pretegne. Pa neprestano je od njih (od tih novaca jedna) stvar (tj. nešto kod mene

bilo) dok su pogodili njih (najzad, opljačkali ih) stanovnici Sirije (Sirijci na) dan Harre.

(Dan Harre je dan borbe na kamenjaru oko Medine između četa Jezida, sina Muavije i između stanovnika Medine koji nisu bili priznali vlast Jezida.)

PRIČAO NAM JE Kutejbete od Malika, od Ebu Hazima, od Sehla, sina Sada, bio zadovoljan Allah od njega, da se poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, donijelo piće, a (na prostoru) od njegove desnice je dječak, a od njegove ljevice su starci, pa je rekao dječaku:

"Da li dozvoljavaš meni da dadnem (da dam) ovima." Pa je rekao dječak: "Ne, tako mi Allaha, neću odabrati sa svojim dijelom od tebe (ni) jednoga (čovjeka, mimo sebe)." Pa je stavio njega (piće) u njegovu ruku.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Usmana sina Džebeleta, rekao je: izvijestio me moj otac od Šubeta, od Selemeta, rekao je: čuo sam Ebu Selemeta od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bio je za (tj. u jednoga) čovjeka na poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, dug, pa su namjeravali s njim (loše) njegovi drugovi (zbog oštroga odnosa prema Muhamedu a.s.), pa je rekao:

"Pustite ga, pa (jer) zaista za vlasnika prava je govor." I rekao je: "Kupite mu godinu (tj. grlo koje je iste starosti) pa dajte nju njemu (pa dajte je njemu)." Pa su rekli: "Zaista mi nećemo naći godinu (istu) osim godine (takve da) je ona vrijednija od njegove godine." Rekao je: "Kupite je, pa dajte je njemu, pa (jer) zaista od najboljih (od) vas je najljepši (od) vas izvršenjem (ispunjenjem, plaćanjem duga)."

GLAVA:

Kada je poklonila skupina (zajednica) za narod (tj. ljudima).

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba, od Urveta da su Mervan, sin Hakema, i Misver, sin Mahremeta, izvijestila njih dva, njega da je Vjerovijesnik,

pomilovao ga Allah i spasio, rekao kada je došlo njemu poslanstvo Hevazina primivši (oni) Islam, pa su pitali (molili) njega da vrati k njima njihova imanja i njihovo roblje, pa je rekao:

"Sa mnom je (onaj) koga vidite. A najdraži govor k meni je najistinitiji (od) njega, pa izaberite (odaberite sebi) jednu (od) dvije grupe (vrijednosti): ili roblje, ili imanje. A već sam bio iščekivao (vas)." A bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pogledao (sebi, tj. iščekivao) njih deset i nekoliko noći (tj. dana) kada se vratio iz Taifa. Pa pošto se razjasnilo (postalo jasno) njima da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, nevraćač (tj. da neće on vratiti) k njima (drukčije) osim jednu (od) dvije grupe (vrijednosti), rekli su: "Pa zaista mi odabiremo (sebi) naše roblje." Pa je ustao u muslimanima (među muslimane), pa je pohvaljivao na Allaha (zahvalio je Allahu) sa (onim) što je on Njegov pripadnik (kako Mu doliči), zatim je rekao:

"Što se tiče poslije, pa zaista ova vaša braća došla su nama kajući se, i zaista ja sam vidio da (odlučio da) vratim k njima njihovo roblje. Pa ko je želio (Ko želi, ko voli) od vas da odobri to (da se zadovolji s tim), pa neka (to i) učini. A ko želi da bude na svome udjelu (tako) da dadnemo (da damo) njemu njega od prvoga (onoga) što će zaplijeniti Allah (tj. što će dati Allah prilike da padne u plijen) na nas (nama), pa neka (to) učini." Pa su rekli ljudi: "Odobravamo (doslovno: Odobrili smo), o poslaniče Allaha, njima." Pa je rekao njima: "Zaista mi ne znamo ko je dozvolio od vas u njemu (u ovom pitanju - ne možemo ga razlikovati) od (onoga) ko nije dozvolio, pa vratite se (tako) da dignu k nama vaši poznavaoci (tj. vaše starješine) vašu stvar." Pa su se vratili ljudi pa su govorili njima (tj. s njima) njihovi poznavaoci, zatim su se vratili k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa su izvijestili njega da su oni odobrili (zadovoljili se) i dozvolili su. I ovo je (podatak) koji je dopro nama od roblja (tj. o roblju) Hevazina. Ovo je kraj govora Zuhrije. Misli (na riječi): Pa ovo (to) je (podatak) koji je dopro nama.

GLAVA

(onoga) ko (bude u prilici da) se poklonio (dao, darovao) njemu (jedan) poklon, a kod njega su njegovi drugovi (koji sjede s njime), pa on je preči.

A spominje se od Ibnu Abasa (da je rekao o ovome slučaju) da su njegovi drugovi suvlasnici (sudionici u poklonu), a nije bilo ispravno (tj. a nije ispravno da je to on rekao).

PRIČAO NAM JE Ibnu Mukatil, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Šubete od Selemeta, sina Kuhejla, od Ebu Selemeta, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da je on uzeo godinu (tj. na veresiju, u zajam devu određene godine starosti), pa je došao njemu njegov vlasnik (vlasnik duga da) naplati njemu. Pa su rekli njemu. Pa je rekao:

"Zaista za vlasnika prava je govor." Zatim je izvršio (isplatio) njemu vrijednije od njegove godine, i rekao je: "Najvrijedniji (od) vas je najljepši vas izvršenjem (ispunjenjem, isplatom duga).

(Dakle: Najvrijedniji od vas je onaj koji najljepše vraća dug.)

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Ibnu Ujejnete od Amra, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je on bio sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, u (jednom, na jednom) putovanju. Pa je bio na (jednom) teškom devcu (koji je pripadao) Umeru.

(Težak ovdje znači: vrletan, teško ga je obuzdati.)

Pa prolazaše (Pa je prolazio) ispred Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. Pa govori (tj. govoraše) njegov otac:

"O Abdullahe, neće prolaziti (tj. Ne prolazi) ispred Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (ni) jedan (čovjek)." Pa je rekao njemu Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Prodaj mi ga." Pa je rekao Umer: "On je za tebe (tebi, on je tvoj)." Pa je sebi kupio njega, zatim je rekao: "On je za tebe (On je tvoj, tebi), o Abdullahe, pa pravi (čini) s njim šta si htio (šta hoćeš)."

GLAVA:

Kada je poklonio devu čovjeku, a on je jahač nje, pa ono (pa to) je dozvoljeno.

A rekao je Humejdija: Pričao nam je Sufjan, pričao nam je Amr od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Bili smo sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, u putovanju, i bio sam na teškom devcu. Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, Umeru:

"Prodaj mi ga." Pa je kupio njega. Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "On je za tebe, o Abdullahe."

GLAVA

poklona (poklanjanja onoga) što se mrzi njezino oblačenje (tj. o poklonu odjeće koju nije pohvaljeno ni lijepo oblačiti, ni nositi).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, od Malika, od Nafia, od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Vidio je Umer, sin Hataba (jedan svilenim prugama) prugasti ogrtač kod vrata Bogomolje (da se prodaje) pa je rekao:

"O poslaniče Allaha, da si sebi kupio njega (ogrtač) pa oblačio njega petkom i za poslanstvo (tj. i radi oblačenja pri razgovorima s kakvim plemenskim izaslanicima)." Rekao je:

"Oblači njega samo ko (je takav da) nema udjela za njega u zadnjem (tj. drugom svijetu - u raju)." Zatim su došli (nekakvi) ogrtači (isti onakvi ili slični) pa je dao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, Umeru od njih (jedan) ogrtač. I rekao je:

"Zar si obukao meni njega, a rekao si o ogrtaču Utarida (ono) što si rekao?"

(Utarid je ime čovjeka koji je u ono vrijeme prodavao ogrtače.)

Pa je rekao:

"Zaista ja nisam obukao tebi njega zato (da) oblačiš (nosiš lično) njega." Pa je obukao njega Umer (jednome) svome bratu u Meki idolopokloniku.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Džafera, Ebu Džafer, pričao nam je Ibnu Fudajl od svoga oca, od Nafia, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Došao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, kući Fatime, svoje kćeri pa nije unišao na nju (njoj). I došao je Alija pa je spomenula njemu to. Pa je spomenuo njega (taj slučaj) Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio. Rekao je:

"Zaista ja sam vidio na njezinim vratima (jedan) ukrašen (šaren, izvezen raznim bojama) zastor." Pa je rekao:

"Šta je za mene i za ovozemnost (potrebna veza)?"

(To jest: Meni ne treba ovozemaljska naslada.)

Pa je došao njoj Alija pa je spomenuo to njoj. Pa je rekla: "Neka zapovjedi meni o njemu sa (onim) šta je htio (tj. šta hoće da učinim)." Rekao je: "Poslaće njega (tj. Neka pošalje njega-zastor) k omsici, porodici kuće (što) je sa njima potreba (tj. neka pokloni tome i tome koji ima porodicu potrebnu, siromašnu pa neka iskoriste njega za svoje potrebe)."

PRIČAO NAM JE Hadžadž, sin Minhala, pričao nam je Šubete, rekao je: izvijestio me Abdulmelik, sin Mejsereta, rekao je: čuo sam Zejda, sina Vehba, od Alije, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Poklonio je k meni Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, prugast ogrtač, pa sam obukao njega, pa sam vidio srdžbu u njegovom licu, pa sam pocijepao njega (tj. iskomadao ga) među moje (svoje) žene.

GLAVA

primanja poklona od idolopoklonika.

A rekao je Ebu Hurejrete od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio:

"Selio se Ibrahim - na njega mir! - sa Sarom, pa je unišao (u jedno) selo, u njemu je (bio jedan) vladar, ili silnik, pa je rekao:

"Dajte joj Adžeru (tj. Dadnite Sari Hadžeru)."

I poklonila se Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, ovca, u njoj je (bio) otrov. A rekao je Ebu Humejd: Poklonio je vladar Ejle za Vjerovijesnika (Vjerovijesniku), pomilovao ga Allah i spasio, bijelu mazgu, a obukao je njemu (Muhamed a.s. jedan) ogrtač i pisao je njemu za njihovo more (tj. za stanovnike njihovoga mora - a to će reći: za stanovnike njihove zemlje, teritorije da im se garantuje sloboda).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Junus, sin Muhameda, pričao nam je Šejban od Katadeta, pričao nam je Enes, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Poklonio (Darovao) se Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, ogrtač (od lake) svile (od fine, nježne, lake svilene tkanine), a zabranjivaše (on) svilu, pa su se divili ljudi od njega (tj. njemu-ogrtaču), pa je rekao, pomilovao ga Allah i spasio:

"Tako mi (Onoga) koji je (taj što je) duša Muhameda u Njegovoj ruci zaista rupci (džepne maramice) Sada, sina Muaza u raju su ljepši od ovoga (ogrtača)."

(Veli se da "menadilu" znači: peškiri, ubrusi, salvete.)

A rekao je Seid od Katadeta, od Enesa: Zaista Ukejdir (vladalac mjesta) Dumeta poklonio je k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio.

(Veli se da je poklon bio svilena odjeća, ogrtač. Kaže se da je Ukejdir bio kršćanin i sklopio je ugovor o miru. Mjesto Dumet - ili Dumetul - Džendel - je grad u blizini Tebuka.)

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Abdulvehhaba, pričao nam je Halid, sin Harisa, pričao nam je Šubete od Hišama, sina Zejda, od Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, da je (jedna) Židovka donijela Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, otrovnu ovcu pa je jeo od nje. Pa se dovela pa se reklo:

"Zar nećemo ubiti nju?" Rekao je: "Ne." Rekao je: Neprestano poznajem nju u resicama (ili: krajnicima u grlu) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio.

("Lehatun - lehevatun" znači jezičak, resica u grlu.)

PRIČAO NAM JE Ebunuman, pričao nam je Mutemir, sin Sulejmana, od svoga oca, od Ebu Usmana, od Abdurahmana, sina Ebu Bekra, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Bili smo sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, (nas) stotinu i trideset, pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Da li je (tj. Da li ima i) sa jednim od vas hrane (Dakle: Da li iko od vas ima hrane?)?" Pa kadli sa (jednim) čovjekom sa' od hrane, ili slično njemu, pa se zamijesilo (zakuhalo tijesto). Zatim je došao (jedan)

čovjek, idolopoklonik, raščupan (raščupane duge kose na glavi), dugačak, sa bravima, tjera ih.

(To jest: taj čovjek goni brave tjerajući ih.)

Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Prodajom ili poklonom (da nam ustupiš neko bravče)." Ili je rekao: ".... ili darom."

(I "atijjetun" i "hibetun" znači poklon, dar - ali pripovjedač sumnja koja je riječ upotrebljena.)

Rekao je: "Ne (poklon) nego prodaja." Pa je kupio od njega (jednu) ovcu. Pa se napravila (tj. Pa se zaklala, zaklali su je). I zapovjedio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, za crninu stomaka (tj. za jetru, džigericu) da se ispeče. I zakletve mi Allaha (Tako mi zakletve sa Allahom) nije u (tih) stotinu i trideset (ostao nijedan drukčije) osim (tako da) je odsjekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, njemu odsijecanje (tj. komad, dio) od crnine njezinoga stomaka: ako je bio prisutan, dao mu ga je; a ako je bio odsutan, sakrio je (tj. ostavio je) za njega (njemu). Pa je učinio od nje (od te ovce) dva čanka, pa su jeli svi i nasitili smo se. Pa su pretekla dva čanka, pa smo natovarili njega (meso) na devu. Ili kao što je rekao.

(To jest: Ovako je pričao, ili onako kako je pričao. To će reći: Ovako ili slično ovome je rekao, pričao Enes. Crnina stomaka po jednima znači jetra, a po drugima cijela unutrica ovce.)

GLAVA

poklona za idolopoklonike (tj. poklona idolopoklonicima) i govora Allaha, uzvišen je: "Neće zabraniti vama Allah (one) koji se nisu borili (protiv) vas u vjeri (zbog vjere Islama) i nisu istjeravali vas iz vaših domova da činite dobro njima i (da) pravedno sudite k njima....".

PRIČAO NAM JE Halid, sin Mahleda, pričao nam je Sulejman, sin Bilala, pričao mi je Abdullah, sin Dinara, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Vidio je Umer (jedan svilen) ogrtač na (jednome) čovjeku, prodaje se (ogrtač, kaput), pa je rekao Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio:

"Kupi ovaj ogrtač, (da) oblačiš njega petkom i kada je došlo (i kada dođe) tebi izaslanstvo (poslanstvo od kakvoga plemena)." Pa je rekao:

"Oblači ovo samo ko nema udjela svoga u (na) drugom svijetu (poslije proživljenja)." Pa su se donijeli poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, od njih ogrtači (tj. od ogrtača neki ogrtači, svileni) pa je poslao k Umeru od njih za (jedan, tj. jedan) ogrtač. Pa je rekao Umer:

"Kako ću oblačiti njega, a već si rekao o njemu što si rekao?!" Rekao je:

"Zaista ja nisam obukao tebi njega zato (da) oblačiš (nosiš) njega. Prodaćeš njega, ili ćeš obući njega (drugome, tj. daćeš ga onome ko može da ga nosi)." Pa je poslao njega Umer k svome (jednome) bratu od stanovnika Meke prije (nego) će da primi (prije nego što je primio) Islam (taj Umerov brat).

PRIČAO NAM JE Ubejd, sin Ismaila, pričao nam je Ebu Usamete od Hišama, od njegova oca, od Esme, kćeri Ebu Bekra, bio zadovoljan Allah od njih dvoga, rekla je:

Stigla je na mene (tj. meni) moja majka, a ona je idolopoklonica u vrijeme (u vremenu) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa sam tražila rješenje (od) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Rekla sam:

"Zaista moja majka je stigla i ona je željiteljica, pa da li ću nagraditi (darivati) svoju majku?" Rekao je:

"Da. Nagradi (Darivaj) tvoju (svoju) majku."

GLAVA:

Nije dozvoljeno (Ne dozvoljava se ni) za jednoga (čovjeka) da vraća u svome poklonu i svojoj milostinji.

PRIČAO NAM JE Muslim, sin Ibrahima, pričao nam je Hišam i Šubete, rekla su njih dva: pričao nam je Katadete od Seida, sina Musejeba, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah, od njih dvojice, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Vraćalac u njegovome (u svome) poklonu je kao vraćalac u svojoj bljuvotini."

(Vraćalac: onaj koji vraća natrag sebi.)

PRIČAO NAM JE Abdurahman, sin Mubareka, pričao nam je Abdulvaris, pričao nam je Ejub od Ikrimeta, od Ibnu Abbasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Nije za nas (tj. Ne treba nama da budemo kao) primjer nevaljalosti (odvratnosti onoga) koji vraća u svome poklonu (tj. koji vraća svoj poklon, koji vraća sebi ono što je već nekom poklonio) kao pas (koji) se vraća u svoju bljuvotinu."

(U svima hadisima koji imaju ovaj sadržaj izraz "jeudu fi hibetihi" može se prevesti i sa "vraća se u svoj poklon", a "jerdžiu u kajihi" sa "vraća se u svoju bljuvotinu".)

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Kazeata, pričao nam je Malik od Zejda, sina Eslema, od njegova oca, rekao je: čuo sam Umera, sina Hataba, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori:

Natovario sam na konja u putu (na putu) Allaha (tj. Dao sam jednoga konja da se dadne, da se da jednom borcu za Božiji put), pa je upropastio njega (onaj) koji (je taj što) je bio kod njega. Pa sam htio da

kupim sebi njega od njega, i mislio sam da je on njegov prodavač (da će ga prodati) za jeftino. Pa sam pitao o tome Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Ne kupuj ga iako je davao (makar da dadne) tebi njega za jedan srebrenjak, pa (jer) zaista vraćalac u svoju milostinju je kao pas (koji) se vraća u svoju bljuvotinu."

GLAVA

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Musa-a, izvijestio nas je Hišam, sin Jusufa da je Ibnu Džurejdž izvijestio njih, rekao je: izvijestio me Abdullah, sin Ubejdulaha sina Ebu Mulejkea da su sinovi Suhejba, slobodnjaka Ibnu Džudana (Ibnu Džudanova), tvrdili (na sudu kod Mervana za) dvije kuće i sobu da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, dao to Suhejbu. Pa je rekao Mervan (zapovjednik Medine za vrijeme Muavije):

"Ko svjedoči vama dvojici na (za) to?" Rekli su: "Ibnu Umer." Pa je pozvao njega. Pa je svjedočio: "Zaista je dao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, Suhejbu dvije kuće i sobu." Pa je dosudio Mervan sa njegovim svjedočenjem njima (u prilog njih).

U IME ALLAHA MILOSRDNOGA, MILOSTIVOGA.

GLAVA

(onoga) što se reklo o životnoj (doživotnoj nekretnini: kući, zemljištu) i očekivanoj (nekretnini).

Nastanio sam ga (u svoju) kuću pa je ona životna (doživotna): učinio sam je za njega (njemu). "..... nastanio je vas u njoj ...." (to znači): učinio je vas stanovnicima (stanarima).

(Osim toga tumačenja tih riječi Kur'ana ima još nekoliko drugih tumačenja koja se ovdje neće navoditi. Daće se samo objašnjenje o izrazima "umra" i "rukba". Oba ta izraza znače jednu naročitu vrstu poklona. "Umra" je davanje u posjed, na korišćenje - ali ne u vlasništvo

- svoje kuće ili zemlje, nekog zemljišta drugome licu dok je živ on, vlasnik, ili dok je živ onaj kome se daje u posjed. To biva na taj način da čovjek rekne drugome licu: Nastanio sam ga (u) moju (svoju) kuću, to jest: učinio sam je njemu dok traje moj život. Ili rekne: "Moja kuća je tebi za tvoga života." Ili: "Ova moja kuća je tebi za moga života (tj. dok ja živim)." O tome kome će pripadati kuća poslije smrti jednoga od njih, islamski pravnici se ne slažu. Mišljenja su suprotna. A "rukba" je vezano uz uslov davanje u posjed, na korišćenje kuće ili zemlje, a uslov je taj da će nekretnina pripadati onome ko nadživi. Sastoji se u tom da čovjek rekne drugome licu: "Dajem (Dajem na čekanje) tebi moju (svoju) kuću: ako umrem prije tebe, pa ona je za tebe, tebi; a ako umreš prije mene, pa ona je za mene, meni, ona se vraća meni." Rekabe - jerkubu znači, pored ostaloga, i očekivati, iščekivati. Od toga je i uzet izraz "rukba", kao da svaki od njih dvojice očekuje smrt drugoga. "Rukba" je donekle slična ugovoru darovnome za slučaj smrti. "Rukba" neki islamski pravnici smatraju da nije dozvoljena radnja, među njima i Ebu Hanifete. Neki je smatraju dozvoljenom kao i "umra", među njima i Ebu Jusuf. Ovdje se u prevodu radi kratkoće "umra" prevodi kao "životna, doživotna nekretnina", a "rukba" kao "očekivana nekretnina".)

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Šejban od Jahja-a, od Ebu Selemeta, od Džabira, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Sudio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, za doživotnu nekretninu da je ona za (onoga) ko (je taj što) se poklonila njemu (tj. da pripada onome kome se poklonila).

PRIČAO NAM JE Hafs, sin Umera, pričao nam je Hemmam, pričao nam je Katadete, rekao je: pričao mi je Nadr, sin Enesa, od Bešira, sina Nehika, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Doživotna nekretnina je dozvoljena." A rekao je Ata': Pričao mi je Džabir od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, slično njemu.

GLAVA

(onoga) ko je tražio na pozajmicu (da se posluži, unaruč, tj. ko je posudio) od ljudi konja.

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Šubete od Katadeta, rekao je: čuo sam Enesa (da) govori:

Bio je užas (panika) u Medini pa je zatražio na poslugu Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, konja od Ebu Talhata, rekne se njemu (tj. ime konju je bilo) Mendub, pa je uzjašio njega (pa ga je uzjahao). Pa pošto se vratio, rekao je:

"Nismo vidjeli (nimalo) od stvari (tj. ništa od onoga od čega ste se bili uplašili), i zaista našli smo ga zaista morem (tj. konj je kao more).

(Razna su tumačenja o tome zbog čega je Muhamed a.s. nazvao Ebu Talhatovoga konja sa izrazom more. Ta tumačenja neće se navoditi. Užas, panika je od glasina da se pojavio u blizini Medine neprijatelj.)

GLAVA

posuđivanja (doslovno: traženja na poslugu) za nevjestu kod spratnje (tj. kod prve bračne noći).

("Binaun" znači građenje, građevina, zgrada - a znači i: ulaženje mladoženje mladi prvu bračnu noć. Nekad su za mladence pravili posebnu zgradu i u tu zgradu bi mladenci unišli prvu bračnu noć, pa se zbog toga riječ "binaun" protegla na značenje spratnje mladenaca za vrijeme prve bračne noći. To se više neće objašnjavati.)

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Abdulvahid, sin Ejmena, pričao mi je moj otac, rekao je: unišao sam na Aišu (Aiši), bio zadovoljan Allah od nje, a na njoj je oklop (jedne vrste) ogrtača (tj. košulja ogrtača, a to znači: ogrtač - veli se da je to vrsta grubog pamučnog ogrtača iz Jemena, ili iz sela, kraja Katara u Bahrejnu), cijena pet srebrenjaka (je vrijednost toga ogrtača), pa je rekla:

"Podigni tvoj (svoj) pogled k mojoj robinji, gledaj k njoj! Pa zaista ona se oholi da oblači njega (ovaj ogrtač) u kući (po kući), a već je bio

za mene (tj. u mene) od njih (tj. od ovakvih ogrtača jedan) ogrtač na (za) vrijeme poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa nije bila (nijedna) žena (da) se kiti (gizda za svadbu drukčije) osim (tako da) je slala k meni (da) traži na posuđivanje njega (tj. tražeći ga na poslugu, unaruč, a to znači: svaka žena ga je posuđivala za vrijeme svadbe od mene, jer nije imala ni takvoga, a i taj moj bio je takav da ga sada neće da nose ni po kući robinje).

GLAVA

vrijednosti posuđivanja na mužu (za neko vrijeme deve ili ovce - to označava izraz "menihatun").

(Radi se o besplatnom davanju na mužu za neko vrijeme.)

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Malik od Ebu Zinada, od Aaredža, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Divna je deva data na mužu (izrazom "menihatun" naziva se i deva koja je data na mužu, i to se upravo ovdje i misli, a to bi se značenje moglo dati i u GLAVI: GLAVA vrijednosti deve date na mužu), muzara, obilnoga mlijeka (koja je data za vrijeme kao) dar, i ovca obilnoga mlijeka (koja je data za vrijeme kao) dar, i ovca obilnoga mlijeka (koja) porani sa posudom i okasni sa posudom (mlijeka, tj. koja izjutra dadne posudu mlijeka i uveče, naveče posudu)."

(To jest: "Divno, dobro je dati za neko vrijeme, posuditi kao dar devu i ovcu koje se muzu, ali koje se dobro, obilno muzu." "Safijjun" znači, pored ostaloga, i deva koja ima obilno mlijeka.)

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, a Ismail od Malika, rekao je:

"Divna (li) je (to) milostinja."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Ibnu Vehb, pričao nam je Junus od Ibnu Šihaba, od Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Pošto su stigli Iseljenici (Izbjeglice u) Medinu iz Meke, a nije u njihovim rukama - misli: (nijedna) stvar (tj. ništa - nemajući ništa) - a bili su Pomagači stanovnici (tj. imaoci, vlasnici) zemlje i nekretnine, pa su razdijelili (s) njima Pomagači (tj. napravili su s njima ovakvu podjelu, diobu:) na (to da pristanu) da dadnu njima plodove (tj. dio plodova) njihovih (tj. svojih) imanja svake godine, a (da oni) budu dosta njima (za) rad i trud (oko obrade, tj. da se dovoljno zalažu pri obradi imanja sa svoje strane muhadžiri). I bila je njegova majka, majka Enesa, Umu Sulejma - bila je (ona ujedno i) majka Abdullaha, sina Ebu Talhata. Pa je bila dala (darovala) majka Enesa poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (neke) palme, pa je dao njih Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, Umu Ejmeni, svojoj slobodnjačici (oslobođenoj robinji), majci Usameta, sina Zejda. Rekao je Ibnu Šihab: Pa je izvijestio mene Enes, sin Malika da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pošto je svršio (okončao) borbu (protiv) stanovnika Hajbera pa je otišao k Medini, povratili su Iseljenici k Pomagačima njihove darove koje su bili darovali njima od svojih plodova. Pa je povratio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, k njegovoj majci njezine palme, a dao (darovao) je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, Umu Ejmeni mjesto njih iz svoga zida (tj. vrta druge palme). A rekao je Ahmed, sin Šebiba: Izvijestio nas je moj otac od Junusa za ovo (o ovome) i rekao je: ..... mjesto njih od svoga čistoga (imanja).

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Isa, sin Junusa, rekao je: pričao nam je Evzaija od Hassana, sina Atijjeta, od Ebu Kebšeta Selulija, rekao je: čuo sam Abdullaha, sina Amra, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (da) govori: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Četrdeset svojstava je (tj. ima, postoji), najviše (od) njih je dar (na mužu) koze. Nema (nijednog) od radnika (koji) radi sa svojstvom od njih (tj. jedno svojstvo od njih) nadanjem njegove nagrade i potvrđivanjem njegovog obećanoga (da će mu drukčije biti) osim (to da) će uvesti njega Allah s njim (tj. za njega, zbog toga svojstva u) raj." Rekao je Hassan: Pa smo brojili (nabrajali ono) što je ispod (tj. osim)

davanja (na mužu) koze: od uzvraćanja pozdrava (tj. kao što je uzvraćanje pozdrava - a to znači: otpozdravljanje), i molba (dova) kihaču (koji kihne, kiše za Božiju milost), i uklanjanje uznemirenja od (sa) puta i slično njemu, pa nismo mogli da dopremo (tj. da nabrojimo) petnaest svojstava (a kamoli četrdeset).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Jusufa, pričao nam je Evzaija, pričao mi je Ata' od Džabira, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bili su za ljude (tj. u nekim ljudima) od nas viškovi zemalja, pa su rekli: unajmićemo (tj. iznajmićemo) ih za trećinu, i četvrtinu i polovinu. Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ko (je taj da) je bila za (u) njega zemlja, pa neka sije nju, ili neka dadne nju (na sijanje besplatno) svome bratu. Pa ako nije htio (da je primi), pa neka zadrži svoju zemlju."

A REKAO JE Muhamed, sin Jusufa:

PRIČAO NAM JE Evzaija, pričao mi je Zuhrija, pričao mi je Ata, sin Jezida, pričao mi je Ebu Seid, rekao je:

Došao je (jedan) Beduin k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je pitao njega o seobi (iselenju, emigraciji zbog vjere) pa je rekao:

"Teško tebi! Zaista seoba je (takva da je) njezina stvar žestoka (teška). Pa da li ti je (da li imaš štogod) od deva?" Rekao je: "Da." Rekao je: "Pa daješ (li) njihovu milostinju (tj. zekat za njih)?" Rekao je: "Da." Rekao je: "Pa da li daješ (na mužu) od njih (ijednu) stvar (išta)?" Rekao je: "Da." Rekao je: "Pa muzeš (li) ih danom njihova dolaska na pojilište (na vodu)." Rekao je: "Da." Rekao je: "Pa radi iza mora (te poslove), pa zaista Allah neće okrnjiti tebi od tvoga posla (nijednu) stvar (tj. ništa, nimalo od nagrade)."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Bešara, pričao nam je Abdulvehab, pričao nam je Ejub od Amra, od Tavusa, rekao je: pričao mi je najznaniji o tome - misli (na) Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od

njih dvojice - da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, izašao k (jednoj) zemlji (koja) se trese usjevom, pa je rekao:

"Za koga je ova (tj. Čija je ova zemlja)?" Pa su rekli: "Iznajmio je sebi nju omsica (taj-i-taj)." Pa je rekao: "Zar ne (Pazite, Pažnja)! Zaista ono da je dao (vlasnik besplatno) nju njemu (na sijanje), bilo bi bolje njemu od (toga, tj. bilo bi bolje nego) da uzima na (za) nju poznatu nagradu (plaću, kiriju, idžaru)."

GLAVA:

Kada je rekao: "Dajem kao sluškinju tebi ovu robinju!" (misleći) na (ono) što međusobno poznaju ljudi (kao običaj), pa ono je (pa to je) dozvoljeno.

A rekao je neki (od) ljudi (tj. rekao je neki čovjek): Ova je posuđena (stvar, tj. ta robinja je posuđena, a ne poklonjena). A ako je rekao: Obukao sam ti ovu odjeću, pa ono (pa to) je poklon.

(Neki opet kažu da su dvije zadnje rečenice povezane i treba ih shvatiti ovako: A rekao je neki (od) ljudi: Ova je posuđena, a ako je rekao: Obukao sam ti ovu odjeću, pa ono (to) je poklon.)

PRIČAO NAM JE Ebuljeman, izvijestio nas je Šuajb, pričao nam je Ebuzinad od Aaredža, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

Selio (Iselio) je Ibrahim sa Sarom, pa su dali njoj Agaru (Hadžeru), pa se vratila pa je rekla:

"Da li si opazio da je Allah odstranio (tj. ponizio onoga) bezvjernika, i dao je kao sluškinju (jednu) robinju."

A rekao je Ibnu Sirin od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio:

"Pa je dao kao sluškinju njoj Hadžeru."

GLAVA:

Kada je natovario čovjek (drugoga čovjeka) na konja, pa ono je (tj. taj konj je) kao doživotna nekretnina i milostinja.

A rekao je neki (od) ljudi: Za njega je (tj. On ima pravo) da se vrati u njoj (tj. ima pravo da vrati tu stvar, toga konja).

PRIČAO NAM JE Humejdija, izvijestio nas je Sufjan, rekao je: čuo sam Malika (da) pita Zejda, sina Eslema, rekao je: čuo sam moga (svoga) oca (da) govori: rekao je Umer, bio zadovoljan Allah od njega:

Natovario sam na konja u put Allaha (na Božijem putu), pa sam vidio njega (onoga konja da) se prodaje. Pa sam pitao poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Ne kupuj ga (tj. Nemoj ga kupiti), i ne vraćaj se u tvoju (svoju) milostinju."

U IME ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA

KNJIGA PREČE KUPOVINE
(Prednosti u kupovanju)

GLAVA

preče kupovine u (onome) što se nije razdijelilo, pa kada su se dogodile (tj. postavile) granice, pa nema preče kupovine.

(Ranije je dato objašnjenje o pravu prednosti u kupovanju prema kojem jedan kupac ima prednost nad drugim kupcima da kupi nešto što se prodaje. Vidi 58. stranicu ovoga prevoda.)

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Abdulvahid, pričao nam je Mamer od Zuhrije, od Ebu Selemeta, sina Abdurahmana, od Džabira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Sudio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, sa prečom kupovinom (da se postupi) u svemu što se nije razdijelilo, pa kad su se dogodile (tj. postavile) granice i izmijenile se staze (putevi), pa nema preče kupovine.

GLAVA

izlaganja (tj. nudenja, nuđenja, ponude) preče kupovine na njezinog vlasnika (tj. njezinom imaocu, posjedniku preče kupovine) prije prodaje.

A rekao je Hakem: Kada je dozvolio njemu prije prodaje, pa nema preče kupovine njemu. A rekao je Šabija: Kome se prodavala njegova preča kupovina (tj. stvar na koju je on imao pravo preče kupovine), a on je svjedok (tj. prisutan), neće (da) promijeni nju, pa nema preče kupovine njemu.

PRIČAO NAM JE Mekija, sin Ibrahima, izvijestio nas je Ibnu Džurejdž, izvijestio me Ibrahim, sin Mejsereta, od Amra, sina Šerida, rekao je: stao sam (pogledom, tj. zaustavio sam pogled) na Sadu, sinu Ebu Vakasa, pa je došao Misver, sin Mahremeta pa je stavio svoju ruku na jedno (od) moja dva ramena, kadli dođe Ebu Rafi', slobodnjak Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa reče:

"O Sade, kupi sebi od mene moje dvije sobe u tvojoj (svojoj) kući!" Pa je rekao Sad: "Tako mi Allaha ne kupujem sebi njih dvije." Pa je rekao Misver: "Tako mi Allaha zaista kupićeš sebi svakako njih dvije." Pa je rekao Sad: "Tako mi Allaha neću povećati tebi na (ili: iznad) četiri hiljade, plaćene na otplatu, ili isječene na komade (iskomadane, a to znači opet: plaćene na više puta, a ne odjednom)." Rekao je Ebu Rafi': "Zaista već mi se davalo za nju (kuću, tj. za te dvije

sobe u kući) pet stotina zlatnika (a to je iznosilo onda pet hiljada srebrenika, dirhema), i da nije (toga) da sam čuo (tj. i da nisam čuo) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori: "Susjed je preči sa svojom blizinom (tj. zbog svoje blizine, kućne blizine)", ne bih dao tebi nju (ni) za četiri hiljade, a ja sam (u takvom stanju da) se meni daje za nju pet stotina zlatnika." Pa je dao nju njemu.

GLAVA:

Koje je susjedstvo bliže (ili: Koji je susjed bliži)?

PRIČAO NAM JE Hadžadž, pričao nam je Šubete. - H - A pričao mi je Alija, pričao nam je Šebabete, pričao nam je Šubete, pričao nam je Ebu Imran, rekao je: čuo sam Talhata, sina Abdullaha, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje (s njom), rekla sam:

"O poslaniče Allaha, zaista ja imam dva susjeda, pa ka kojem (od) njih dvojice ću pokloniti (poklanjati poklone)?" Rekao je: "Ka bližem (od) njih dvojice tebi vratima (po vratima, tj. čija su kućna vrata bliža tebi, tvojim kućnim vratima)."

U IME ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA

KNJIGA SVJEDOČENJA

bivanja kao svjedok

GLAVA

onoga što je došlo o dokazu da je njegovo donošenje, davanje, isticanje dužnost na tužitelja tj. na onoga koji tvrdi, potražuje, zahtijeva nešto na sudu - tužilac treba dati dokaz zbog Njegovoga govora:

"O vi koji ste vjerovali tj. koji vjerujete , kada ste se međusobno zaduživali za kakav, neki dug do imenovanoga roka, pa pišite zapišite ga; i neka piše među vama jedan pisar sa pravdom, i neka se ne usteže

tj. neka ne rekne da neće nijedan pisar da piše kao što je poučio njega Allah, pa neka piše napiše ; i neka diktira kazuje u pero onaj koji je taj što je na njemu pravo tj. dugovanje i neka se boji Allaha, svoga Gospoda i neka ne oštećuje od njega nikakvu stvar tj. ništa ; pa ako je bio tj. ako bude onaj koji je taj što je na njemu pravo malouman, ili slab ili ne može da diktira on, pa neka diktira njegov zaštitnik staratelj sa pravdom tačno ; i tražite svjedočenje dvojicu svjedoka od vaših ljudi, pa ako nisu bila njih dva dvojica ljudi, pa čovjek i dvije žene od onih ko je takav da ste zadovoljni od svjedoka da vam budu kao svjedoci - a dvije žene se uzimaju umjesto jednoga muškarca zato da zaluta jedna od njih dvije pa će da opomene jedna od njih dvije drugu; i neka se ne ustežu svjedoci kada su se pozvali kada se pozovu ; i ne dosađujte se tj. i neka vam nije dosadno da pišete njega, bio mali ili veliki dug kada se daje do njegovog svoga roka; to vam je pravednije kod Allaha, i ispravnije za svjedočenje i niže tj. bliže ćete biti mogućnosti da nećete sumnjati, osim da bude prisutna trgovina što iz ruke u ruku dajete da kolate okrećete nju između vas pa nije na vas grijeh da nećete pisati da ne pišete nju; i zasvjedočujete kada međusobno prodajete kada vršite kupoprodaju ; i neće se oštećivati ili: i neka se ne oštećuje pisar, a ni svjedok, a ako činite, pa zaista ono to je stvar takva da je griješenje s vama u vas ; i bojte se Allaha, i poučava vas Allah i Allah je za svaku stvar znalac." i Njegovoga govora - uzvišen je:

"O vi koji ste vjerovali tj. koji vjerujete , budite stajačine veliki stajači sa pravednošću kao svjedoci za radi Allaha i da bi, tj. makar da bi svjedočili na vaše osobe tj. na sami sebe, protiv sebe , ili roditelje i najbliže rođake , ako je bio bogat imućan ili siromašan pa Allah je bliži ili: preči za njih dvojicu, pa ne slijedite strasti, da budete pravedni; a ako iskrivite ili se okrenete, pa zaista Allah je bio za ono što radite obavješten."

GLAVA:

Kada je ispravljao čovjek jednoga drugoga čovjeka čast, autoritet pa je rekao: "Nećemo znati tj. Ne znamo o njemu ništa drugo osim dobro." Ili je rekao: "Nisam znao osim dobro."

PRIČAO NAM JE Hadžadž, pričao nam je Abdullah, sin Umera, Numejrija, pričao nam je Sevban. A rekao je Lejs: pričao mi je Junus od Ibnu Šihaba, rekao je: izvijestio me Urvete, sin Zubejra, i Ibnul-Musejeb, i Alkamete, sin Vekasa, i Ubejdulah, sin Abdullaha, o hadisu Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, - a neki dio njihova hadisa potvrđuje neki - kada su rekli njoj klevetnici ono što su rekli ili: o pričanju Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, - a neki dio njihova pričanja potvrđuju neki :

Pa je pozvao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, Aliju i Usameta sina Zejda , kada je našao, vidio da se zadržala izostala neko vrijeme objava da se zatraži savjeta tj. tražeći savjeta od njih dvojice u o rastavi svoje porodice tj. žene . Pa što se tiče Usameta, pa rekao je:

"Tvoja porodica tj. žena Aiša i nećemo znati osim dobro tj. O tvojoj ženi ne znamo ništa drugo osim dobro ." A rekla je Berira: Nisam vidjela na njoj pri njoj stvar što joj kudim nju više od toga toga, tj. samo joj to malo zamjerim da je ona djevojka mlade godine mlada zaspe od tijesta svoje porodice, pa dođe pokućerica ovca koja zalazi u kuću pa pojede njega tijesto . Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ko će ispričati nas u čovjeku tj. ako kaznim čovjeka takvoga što je doprlo meni njegovo uznemirivanje u porodici moje kuće tj. koji mi je uvrijedio porodicu, ženu klevećući je da je učinila preljub, blud ?! Pa tako mi Allaha nisam znao od moje porodice tj. žene Aiše ništa drugo osim dobro. I zaista već su spomenuli čovjeka koji je takav da nisam znao na njega o njemu osim dobro."

Pod izrazom "čovjeka" misli se na Safvana koji je navodno izvršio preljub. Dakle koga su neargumentovano potvorili, optužili za blud kojeg u stvari nije počinio.

GLAVA

svjedočenja sakrivenoga koji se sakriva, taji .

I dozvolio je njega ovakvo svjedočenje Amr, sin Hurejsa, rekao je: I takođe će se učiniti sa lašcem griješnikom. A rekao je Šabija, i Ibnu Sirin, i Ata' i Katadete: Čuvenje je svjedočenje.

To jest: Ko čuje nešto, može to svjedočiti pa makar i ne bio uzet za svjedočenje za ono što je čuo ako zatreba da svjedoči, makar ne bio pozvat da čuje to što je čuo. Jedino Tahavija kaže da može biti svjedok za ono što je čuo onda ako je i vidio, gledao onoga od koga je nešto čuo u času kada je to od njega čuo.

A rekao je Hasen: Reći će: Nisu zasvjedočili mene tj. nisu ti ljudi mene pozvali da budem svjedok ni na jednu stvar, a zaista ja sam čuo tako i tako to i to .

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, rekao je Salim: čuo sam Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da govori:

Otišao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i Ubej, sin Kaba, Ensarija namjeravaju ći njih dva u palme što je u njima bio Ibnu Sajad. Te kada je unišao ušao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, počeo je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, da se čuva tj. zaklanja, maskira sa deblima palmi, a on se prikrada šunja, šulja da čuje od Ibnu Sajada neku stvar prije nego da vidi njega Ibnu Sajad, tj. primicao se neopaženo da čuje nešto od Ibnu Sajada prije nego ga Ibnu Sajad spazi, opazi . A Ibnu Sajad je ležač ležao je nauznačke na svojoj postelji u jednoj svojoj odjeći u njoj je neko šuštanje ili pucketanje. Pa je vidjela majka Ibnu Sajada Ibnu Sajadova Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, a on se čuva tj. kako se prikrada sa deblima tj. iza debala palmi, pa je rekla Ibnu Sajadu:

"O Safo, ovo je Muhamed tj. evo Muhameda !" Pa se suzdržao Ibnu Sajad od šuštanja, tj. od navodnoga razgovaranja sa nevidljivim bićima - a to znači: vratila mu se pamet, razum, razuman, običan stav, zauzeo je normalan stav . Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Da je ostavila njega, objasnio bi on svoje stanje, tj. pokazao bi on svoj pravi lik ."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Sufjan od Zuhrije, od Urveta, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Došla je žena Rifa'ata Kurezije Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekla:

"Bila sam kod Rifa'ata, pa je pustio razvjenčao mene, pa je odsjekao odsječno izvršio moje pušćanje, pa sam supružila uzela za muža Abdurahmana, sina Zubejra. S njime je tj. On ima spolni muški ud, organ samo kao resa odjeće tkanine ."

Veli se da je htjela da kaže da je spolni ud u drugoga njenoga čovjeka kratak, ili da nije ukočen nego opušten.

Pa je rekao:

"Zar hoćeš da se vratiš k Rifa'atu? Ne drukčije do da okusiš tj. Ne možeš se vratiti dok ne okusiš njegovoga medića i da okusi on, ovaj drugi, tj. sadašnji tvoj muž tvoga medića tj. slasti polnoga čina ."

"Aselun" je med, a "usejletun" je deminutiv od "aselun" pa znači mali med, medić, medčić. Smisao toga teksta je: Ne možeš se razvjenčati od sadašnjega muža dok ne izvršite polni odnos jedno s drugim. To navodi na jasan zaključak da je u ovom slučaju žena tražila da se razvede od muža s kojim se je vjenčala ali još nije imala polnoga odnosa.

A Ebu Bekr je sjedač tj. je sjedio kod njega kod Muhameda a.s. . A Halid, sin Seida sina Asa, je sa tj. na sobnim vratima očekuje da se dozvoli njemu da uniđe Muhamedu a.s. . Pa je rekao Halid :

"O Ebu Bekre, zar ne čuješ k ovoj tj. ovu ženu , šta tj. kakav ružan govor glasno izreče njega kod Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio?!"

GLAVA:

Kada je svjedočio jedan svjedok ili svjedoci tj. ili više svjedoka za jednu stvar, pa su rekli drugi: "Mi ne znamo to, sudiće se sa govorom tj. po govoru, prema iskazu onoga ko je svjedočio da zna ."

Rekao je Humejdija: Ovo je kao što je izvijestio Bilal da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, klanjao u Ka'bi, a rekao je Fadl: Nije klanjao. Pa su uzeli ljudi sa svjedočenjem po svjedočenju Bilala da se ravnaju . Isto tako ako su svjedočila dva svjedoka da je za omsicu na omsici hiljadu srebrenjaka tj. da omsica omsici ima dužan hiljadu srebrenjaka; dakle: da neko nekom ima dužan hiljadu srebrenjaka , a svjedočila su druga dvojica za hiljadu i petsto, sudiće se sa viškom tj. donijeće se osuda za veću sumu, tj. da je dužan onu veću količinu za koju svjedoče druga dvojica .

PRIČAO NAM JE Hiban, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Umer, sin Seida sina Ebu Huseina, rekao je: izvijestio me Abdullah, sin Ebu Mulejketa, od Ukbeta, sina Haarisa, da je on supružio uzeo za suprugu kćer Ebu Ihaba, sina Aziza. Pa je došla njemu neka žena pa je rekla:

"Već sam dojila zadajala Ukbeta i onu koju je supružio." Pa je rekao njoj Ukbete: "Ne znam da si ti dojila mene, a niti si izvijestila mene." Pa je poslao poruku, tj. jedno lice k porodici obitelji Ebu Ihaba da pita njih. Pa su rekli: "Nismo znali tj. Ne znamo da je dojila našu drugaricu." Pa je odjahao odjezdio, tj. otišao k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, u Medinu pa je pitao njega. Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Kako da bude važeći taj brak , a već se reklo da ste dojili jednu ženu ?" Pa je rastavio nju tj. razveo ju je , i vjenčala je ona supruga tj. i ona se vjenčala za supruga jednoga drugoga osim njega tj. osim Ukbeta .

GLAVA

pravednih svjedoka i govora Allaha, uzvišen je: ".... i zasvjedočite dvojicu pravednih od vas...." i ".... od koga se zadovoljavate od svjedoka....".

PRIČAO NAM JE Hakem, sin Nafi'a, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, rekao je: pričao mi je Humejd, sin Abdurahmana sina Avfa, da je Abdullah, sin Utbeta, rekao: čuo sam Umera, sina Hataba, bio zadovoljan Allah od njega, da govori:

Zaista neki ljudi su bili takvi da se uzimaju tj. uzimaše se sa objavom po, prema objavi u vrijeme poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. I zaista objava se već presjekla. I uzimamo vas sada samo sa onim, tj. po onom, prema onome što se pokazalo nama od vaših djela. Pa ko je pokazao nama dobro, osigurali obezbijedili smo ga i približili smo ga tj. obezbijedićemo ga i približićemo ga , a nije k nama od njegove tajne potrebna nijedna stvar tj. ništa nas se ne tiče šta ko u sebi misli . Allah će se obračunati s njim u njegovoj tajni tj. za njegovo tajno mišljenje, vjerovanje, namjeru . A ko je pokazao nama zlo, nismo osigurali tj. nećemo osigurati njega i nismo potvrdili njega iako je rekao tj. pa makar on govorio : Zaista njegova tajna namjera je lijepa.

GLAVA

upravednjavanja koliko osoba je dozvoljeno tj. koliko osoba je dovoljno, dozvoljeno da upravedni - proglasi, označi jedno lice da je pravedno ?

Ebu Hanife je rekao da je dosta jedna osoba da rekne za jedno lice da je pravedno, a isto tako i da je nepravedno, pa da se kod suda to lice takvo i smatra. Šafija je rekao da treba u oba slučaja da izjave najmanje dvije osobe: da je jedno lice pravedno, ili nepravedno.

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Hamad, sin Zejda, od Sabita, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Prošlo se na tj. pokraj Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, sa umrlom osobom tj. Pronešena je pokraj Muhameda a.s. neka

umrla osoba pa su pohvalili na nju dobro. Pa je rekao: "Trebala je tj. Uslijedila je ." Zatim se prošlo sa drugom pa su pohvalili na nju zlo. Ili je pripovjedač rekao: pohvalili su na nju drugo osim toga osim dobra . Pa je rekao: "Trebala je." Pa se reklo:

"O poslaniče Allaha, rekao si za ovo lice umrlo trebala je, i za ovo drugo umrlo lice trebala je." Rekao je:

"Svjedočenje vjernih ljudi tj. Svjedočenja koja daju ljudi vjernici su svjedoci Allaha u na zemlji."

Za osobu pohvaljenu za dobro rekao je: "Trebala je", tj. uslijedila je njoj ljepota raja. A za onu drugu osobu: "Trebala je", tj. uslijedila je kazna pakla.

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Davud, sin Ebul-Furata, pričao nam je Abdullah, sin Burejdeta, od Ebul-Esveda, rekao je:

Došao sam Medini tj. u Medinu , a već se dogodila u njoj neka bolest i oni umiru brzom naglom smrću. Pa sam sjeo do Umera, bio zadovoljan Allah od njega s njim , pa je prošla umrla osoba u stvari: nosiljka na kojoj je nošena umrla osoba, tj. pa je prošla mrtvačka nosiljka , pa se pohvalilo dobro dakle pohvaljena je ta umrla osoba, rekli su za nju da je bila dobra , pa je rekao: Umer: "Trebala je Uslijedila je ." Zatim se prošlo s drugom tj. pronijela se druga , pa se pohvalilo dobrim, pa je rekao: "Trebala je." Zatim se prošlo sa trećom, pa se pohvalilo zlom dakle reklo se za ovu treću umrlu osobu da nije bila dobra , pa je rekao: "Trebala je." Pa sam rekao:

"Šta je trebala, o zapovjedniče vjernih?" Rekao je: "Rekao sam kao što je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Koji god musliman bude takav da su svjedočili njemu četiri čovjeka za dobro tj. da je dobar , uveo je tj. uvešće njega Allah u raj." Rekli smo: "A tri?" Rekao je: "I tri." Rekli smo: "A dva?" Rekao je: "I dva." Zatim nismo pitali njega o jednome.

To jest: Nismo ga pitali za jednoga svjedoka, ako za muslimana svjedoči samo jedan svjedok da je dobar, hoće li mu to vrijediti kod Allaha dž.š. na sudnjem danu.

GLAVA

svjedočenja na porijekla, i rasprostranjeno dojenje i staru davnašnju nečiju smrt.

A rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Dojila je mene i Ebu Selemeta žena imenom Suvejba Suvejbeta, Ebu Lehebova oslobođena robinja ." I GLAVA učvršćivanja sebe u njemu tj. I GLAVA o laganom i promišljenom čvrstom radu kada se radi o njemu, dojenju, jer su prava i dužnosti na osnovu srodstva po dojenju, naročito kod ženidbe, ista kao i na osnovu srodstva po rođenju od istoga oca i matere .

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Šubete, izvijestio nas je Hakem od Iraka, sina Malika, od Urveta, sina Zubejra, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Zatražio je dozvolu na mene meni da uniđe u posjetu u kuću Eflah, pa nisam dozvolila njemu. Pa je rekao: "Zar se zastireš kriješ od mene, a ja sam tvoj stric od dojenja po dojenju, po mlijeku ?!" Pa sam rekla: "A kako to?" Rekao je: "Dojila je tebe žena moga brata Vaila sa mlijekom moga brata." Pa je rekla: "Pitala sam o tome poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao: "Istinit je bio Istinu je rekao Eflah. Dozvoli mu!"

PRIČAO NAM JE Muslim, sin Ibrahima, pričao nam je Hemam, pričao nam je Katadete od Džabira, sina Zejda, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, u vezi kćeri Hamze:

Neće biti dozvoljena tj. Nije dozvoljena meni. Zabranjeno je od dojenja što je zabranjeno od porijekla. Ona je kći moga brata od dojenja moga brata po mlijeku .

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Abdullaha, sina Ebu Bekra, od Amrete, kćeri Abdurahmana, da je Aiša, bio zadovoljan Allah od nje, supruga Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, izvijestila nju da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, bio kod nje i da je ona čula glas čovjeka koji traži dozvolu da uniđe, da uđe u sobu Hafse. Rekla je Aiša, bio zadovoljan Allah od nje: Pa sam rekla:

"O poslaniče Allaha, mislim ga da je to omsica taj-i-taj koji se smatra za strica Hafse od dojenja po dojenju ." Pa je rekla Aiša: "O poslaniče Allaha, ovo je čovjek koji traži dozvolu u tvoju sobu ili: kuću da uniđe ." Rekla je: Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Mislim ga omsica za strica tj. Mislim ga da je to omsica stric Hafse od dojenja." dakle: Mislim da je taj-i-taj stric, amidža Hafse po mlijeku. Pa je rekla Aiša: "Da je bio omsica tj. Da je omsica živ za njezinoga tj. za svoga strica od dojenja upitavši Aiša , unišao li bi na mene meni ?" Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Da. Zaista dojenje zabranjuje što je zabranjeno od dojenja."

To jest: Srodstvo po mlijeku zabranjuje stupanje u brak kao i srodstvo po rođenju, a s kim se ne dozvoljava brak, može se njemu dozvoliti da uniđe u posjetu.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Kesira, izvijestio nas je Sufjan od Eš'asa, sina Ebu Ša'sa-a, od njegovoga oca, od Mesruka da je Aiša, bio zadovoljan Allah od nje, rekla:

Unišao je na mene meni, tj. posjetio me je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, a kod mene je jedan čovjek. Rekao je: "O Aišo, ko je ovaj?" Rekla sam: "Moj brat od dojenja po mlijeku ." Rekao je: "O Aišo, gledajte vi žene, tj. promislite ko su vaša braća. Pa dojenje je samo od gladi od gladovanja ." Slijedio je njega Muhameda, sina Kesirova Ibnu Mehdija od Sufjana.

Veli se da to znači da samo ono dojenje prouzrokuje srodstvo koje je izvršeno djetetu u njegovom dobu života kada mu je mlijeko jedina hrana bila za utišenje gladi.

GLAVA

svjedočenja objeđivača nabacivača krivnje za preljub , i kradljivca i preljubnika, i GLAVA govora Allaha, uzvišen je: "..... i ne primajte njima tj. od njih nikakva svjedočenja nikada, i ti su oni koji su pokvarenjaci. Osim onih koji su se pokajali poslije toga i popravili su se.....".

A bičevao je tj. dao je bičevati Umer trojicu: Ebu Bekreta, i Šibla, sina Mabeda, i Nafi'a za objeđivanje Mugireta, zatim je tražio pokajanje od njih i rekao je: "Ko se pokajao, primio sam tj. Ko se pokaje, primiću njegovo svjedočenje." I dozvoljavao je njega tj. svjedočenje - tj. primanje svjedočenja od - lica kažnjenoga za objeđivanje Abdullah, sin Utbeta, i Umer, sin Abdulaziza, i Seid, sin Džubejra, i Tavus, i Mudžahid, i Šabija, i Ikrimete, i Zuhrija, i Muharib, sin Disara, i Šurejh i Muavija, sin Kurreta. A rekao je Ebu Zinad: Stvar je kod nas u Medini takva da kada se vratio povratio objeđivač od svoga govora i tražio oprost za grijeh objede od svoga Gospodara, primilo se tj. primiće se njegovo svjedočenje. A rekao je Šabija i Katadete: Kada je učinio lažnom svoju osobu tj. Kada je sam sebe oglasio za lažova , bičevaće se i primiće se njegovo svjedočenje.

Prošlo vrijeme el-filul-madi u pogodbenim rečenicama ima značenje budućega vremena ili sadašnjega vremena. U daljem toku će se tako samo i prevoditi. To napominjem zbog onih koji to ne budu znali, a budu se služili sa ovim prevodom.

A rekao je Sevrija: Kada se bičevao rob, zatim se oslobodio, dozvoljava se njegovo svjedočenje. A ako se zatražio za sudiju čovjek kažnjavani, pa njegove osude presude su dozvoljene. A rekao je neki od ljudi tj. neki čovjek - veli se da se to odnosi na Ebu Hanifu : Neće se dozvoliti tj. Ne dozvalja se - Ne prima se na sudu svjedočenje objeđivača iako se pokajao. Zatim je rekao taj isti neki čovjek, tj. Ebu Hanife, suprotno tom svome stavu : Nije dozvoljeno vjenčanje bez dvojice svjedoka, pa ako se spario tj. vjenčao sa svjedočenjem dvojice kažnjenih, dozvoljeno je da vjenčanje bude ispravno . A ako se spario vjenčao sa svjedočenjem dvojice robova, nije dozvoljeno. A dozvoljavao je svjedočenje kažnjenoga, i roba i robinje za viđenje za vrijeme viđenja mlađaka ramadana mlađaka, mladog mjeseca ramazana .

I GLAVA kako će se poznati prepoznati njegovo pokajanje pokajanje objeđivača .

A već je izagnao poslao u izgnanstvo Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, bludnika preljubnika godinu. I zabranio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, govor tj. razgovaranje muslimana i Kaba, sina Malika, i njegova dva druga čak toliko dugo da je prošlo pedeset noći tj. pedeset dana .

PRIČAO NAM JE Ismail, rekao je: pričao mi je Ibnu Vehb od Junusa. A rekao je Lejs veli se da ovo kaže Ibnu Vehb :

Pričao mi je Junus od Ibnu Šihaba, izvijestio me Urvete, sin Zubejra, da je jedna žena ukrala izvršila krađu u ratu Pobjede tj. za vrijeme oslobođenja Meke pa se dovela poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Zatim je zapovjedio pa se odsjekla njezina ruka. Rekla je Aiša: Pa je bilo lijepo njezino pokajanje. I sparila udala se. I dolazaše poslije toga pa dizah dostavljah, izlagah njezinu potrebu k poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba, od Ubejdulaha, sina Abdullaha, od Zejda, sina Halida, bio zadovoljan Allah od njega, od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, da je on zapovjedio u vezi onoga ko je učinio

preljub, a nije se bio oženio, da se kazni za preljub sa bičevanjem stotinu udaraca i udaljenjem godinu dana, tj. progonstvom u tuđinu .

GLAVA:

Neće svjedočiti na svjedočenju nasilja nepravičnosti, tj. Neće pristati da bude svjedok činu, postupku s kojim se ne radi pravično kada se zasvjedočio tj. kada bude zatraženo da bude svjedok takvom postupku i činu .

PRIČAO NAM JE Abdan, pričao nam je Abdullah, izvijestio nas je Ebu Hajjan Tejmija od Šabije, od Numana, sina Bešira, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Pitala je moja majka moga oca tj. tražila je moja majka od moga oca da pokloni, daruje neki poklon meni od svoga imanja iz svoje imovine . Zatim se pokazalo njemu da to učini premda je to bio odbio pa je poklonio njega dar meni. Pa je rekla:

"Neću se zadovoljiti tj. Ja se ne zadovoljavam da se poklon izvrši drukčije do da zasvjedočiš tj. do da, dok ne pozoveš za svjedoka Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio." Pa je uzeo za moju ruku, a ja sam dječak, pa je došao sa mnom tj. pa je doveo mene Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Zaista njegova majka, kći Ibnu Revahata pitala molila je mene neki poklon dar da dadnem, dam za ovoga tj. ovome dječaku ." Rekao je:

"Da li je za tebe tj. Da li u tebe ima još neko dijete osim njega?" Rekao je: "Da." Rekao je: Pa mislim ga Muhamed a.s. da je rekao: "Ne zasvjedočavaj me na nasilje na nepravičnost, tj. Ne traži me da ti budem svjedok u nepravičnom, nepravednom postupku ."

To znači da je nepravično samo jednom djetetu svome dati neki dar mimo ostalu svoju djecu. Čak treba odbiti prisustvovanje kao svjedok takvom činu darovanja makar da je traženo da se bude svjedok. Čak nije Muhamed a.s. izuzetak postavio ni kada bi se radilo o djetetu koje je na izgled boljih vrlina od druge djece.

A rekao je Ebu Hariz od Šabije: "Neću prisustvovati tj. svjedočiti na nasilje nepravičnost ."

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Šubete, pričao nam je Ebu Džemrete, rekao je: čuo sam Zehdema, sina Mudariba Mudaribova , rekao je: čuo sam Imrana, sina Husajna, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Najbolji vas od vas, između vas je moj naraštaj tj. generacija ljudi koji žive kao muslimani u moje vrijeme , zatim oni koji slijede njih dođu iza njih odmah , zatim koji slijede njih."

Rekao je Imran: Ne znam da li je spomenuo Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, poslije tj. poslije svoga naraštaja dva naraštaja ili tri. Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista poslije vas su narodi tj. doći će poslije vas narodi, postaće ljudi takvi da će varati i neće se povjeravati njima , i svjedočiće, a neće se tražiti od njih da svjedoče, i zavjetovaće se, a neće izvršavati, i pojaviće se pokazaće se u njima masnoća tj. debljina, gojaznost ."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Kesira, izvijestio nas je Sufjan od Mansura, od Ibrahima, od Abideta, od Abdullaha Mesudova , bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Najbolji od ljudi su moj naraštaj, zatim koji slijede njih, zatim koji slijede njih. Zatim će doći ljudi takvi da će pretjecati svjedočenje jednoga od njih njegovu zakletvu i njegova zakletva njegovo svjedočenje." Rekao je: I udaraše nas na svjedočenje i obavezu tj. zakletvu - a to znači: udaraše nas kada smo bili malena djeca zbog svjedočenja i zaklinjanja, kako to tumače neki komentatori .

GLAVA

onoga što se reklo o svjedočenju laži lažnom svjedočenju zbog govora Allaha - moćan je i veličajan je -: "I koji neće svjedočiti ili: ne

svjedoče laž tj. lažno ....", i GLAVA sakrivanja svjedočenja zbog Njegova govora: "...... i ne sakrivajte svjedočenje, a ko sakrije utaji, prikrije, odbije njega bez opravdana razloga , pa zaista on je takav da je griješno njegovo srce, a Allah je za ono što radite znalac zna .", "..... a ako nagnete tj. sagnete, okrenete ...." vaše jezike sa svjedočenjem tj. u svjedočenju, kolebate se da posvjedočite kako je pravo, Allah će vas kazniti .

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Munira, čuo je Vehba, sina Džerira, i Abdulmelika, sina Ibrahima, rekla su njih dvojica: pričao nam je Šubete od Ubejdulaha, sina Ebu Bekra sina Enesa, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Upitao se tj. Upitan je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, o velikim grijesima. Rekao je: "Udruživati sa Allahom tj. vjerovati da je nešto ili neko saučesnik sa Jedinim Bogom u stvaranju i upravljanju svemirom , i nepokoravanje roditeljima, i ubijanje osobe i svjedočenje laži." Slijedio je njega Vehba Džerirovoga Gunder, i Ebu Amir, i Behz i Abdusamed od Šubeta.

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Bišr, sin Mufedala, pričao nam je Džurejrija od Abdurrahmana, sina Ebu Bekreta, od njegova oca, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zar ne! Pazite! Obavijestiću vas za najveće velike grijehe tj. o najvećim velikim grijesima ." Tri puta je ponovio da im što više privuče pažnju . Rekli su: "Da, o poslaniče Allaha." Rekao je:

"Udruživati Udruživanje sa Allahom a to u stvari znači: mnogoboštvo , i nepokoravanje roditeljima." I sjeo je, a bio je naslonjen, pa je rekao: "Zar ne! Pazite, Pažnja! I govor laži tj. lažan govor ." Rekao je: Pa neprestano ponavljaše nju tu riječ čak da smo rekli: "Da je on ušutio tj. Da hoće ušutiti, prestati !" A rekao je Ismail, sin Ibrahima: Pričao nam je Džurejrija, pričao nam je Abdurahman.

GLAVA

svjedočenja slijepca slijepog čovjeka , i njegove stvari, i njegova braka tj. i njegova sklapanja braka s nekim , i njegova sklapanja braka tj. i da on vjenča nekog, da sklopi brak između dvije osobe , i njegovoga davanja prisege, i njegovoga primanja u objavljivanju molitve i drugoga osim njega, i GLAVA onoga što se poznaje sa glasivima po glasovima, po glasu .

A dozvoljavao je njegovo slijepčevo svjedočenje Kasim, i Hasen, i Ibnu Sirin, i Zuhrija i Ata'. A rekao je Šabija: Dozvoljeno je njegovo svjedočenje kada je bio tj. kada je pametan razuman . A rekao je Hakem: Poneka stvar je takva da je dozvoljeno u njoj tj. za nju njegovo svjedočenje . A rekao je Zuhrija: Da li si smatrao tj. Da li smatraš Ibnu Abasa da je svjedočio na neko svjedočenje da li odbijaše ti njega tj. da li bi ti odbio njega kao svjedoka . Ovdje se misli na stanje Ibnu Abasovo kada je bio oslijepio. A bio je Ibnu Abas običaja da pošalje nekoga čovjeka kada je zašlo Sunce pa se mrsio na osnovu izjave onoga čovjeka . I pitaše za zoru, pa kada se reklo: izašla je nastupila je , klanjao je klanjao bi dva naklona tj. dva rekata . A rekao je Sulejman, sin Jesara: Tražio sam dozvolu na Aišu tj. da uniđem u posjetu Aiši , bio zadovoljan Allah od nje, pa je poznala moj glas. Rekla je: "Sulejmane! Uđi, pa tj. jer ti si posjedovani tj. ti si rob , nije ostalo na tebi ništa od otkupnine ."

Ili: "Sulejmane, uniđi, uđi, pa ti si rob. Nije ostalo na tebi ništa." Ovo su neki protumačili da znači: Tebi nije zabranjeno da uniđeš - nema tebi grijeha - jer si ti rob. "Šej'un" znači stvar, a znači i nešto, a u niječnoj rečenici znači ništa. U daljem toku će se tako i prevoditi ta riječ. .

A dozvoljavao je Semurete, sin Džunduba svjedočenje žene zamotane u nikab - pokrivač za lice koji prekriva lice do polovine nosa.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Ubejda sina Mejmuna, izvijestio nas je Isa, sin Junusa, od Hišama, od njegova oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Čuo je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, jednoga čovjeka da čita u Bogomolji pa je rekao:

"Pomilovao ga Allah! Zaista već je podsjetio mene taj i taj ajet odlomak što sam oborio tj. zaboravio, smetnuo bio s uma njih iz sure te i te tj. iz toga i toga poglavlja Kur'ana ." A povećao je tj. dodao je još Abad, sin Abdullaha, od Aiše: Klanjao je noću Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, u mojoj sobi, pa je čuo glas Abada koji klanja u Bogomolji tj. koji je klanjao u taj čas u Bogomolji , pa je rekao:

"O Aišo! Da li je ovo glas Abada?" Rekla sam: "Da." Rekao je: "Bože moj, pomiluj Abada!"

PRIČAO NAM JE Malik, sin Ismaila, pričao nam je Abdulaziz, sin Ebu Selemeta, izvijestio nas je Ibnu Šihab od Salima, sina Abdullaha, od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista Bilal poziva u noći tj. izgovara poziv za jutarnju molitvu dok je još noć za vrijeme mjeseca posta , pa jedite i pijte do trenutka kada počne da poziva - ili je rekao: do časa dok čudnete poziv Ibnu Umi Mektum tj. dok ne počne učiti ezan Ibnu Umi Mektum . A bio je Ibnu Umi Mektum čovjek slijep, neće pozivati neće učiti ezan do da reknu dok ne reknu njemu ljudi: "Osvanuo si tj. Nastupila ti je zora ."

PRIČAO NAM JE Zijad, sin Jahja-a, pričao nam je Hatim, sin Verdana, pričao nam je Ejub od Abdullaha, sina Ebu Mulejketa, od Misvera, sina Mahremeta, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Stigle su na Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, kabanice kaftani, neke vrste gornje odjeće , pa je rekao meni moj otac

Mahremete: "Kreni sa nama, možda će da daruje nama od njih nešto." Pa je stajao moj otac na vratima tj. pred vratima , pa je progovorio. Pa je prepoznao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, njegov glas. Pa je izašao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, a sa njim je bio, tj. i nosio je jedan kaftan kabanicu, taj ogrtač , i on pokazuje njemu njegove ljepote, i on govori:

"Sakrio sam ovo ili: ovaj za tebe. Sakrio sam ovo za tebe tebi ."

GLAVA

svjedočenja žena i GLAVA Njegovog govora, uzvišen je: ".... pa ako nisu bila dva čovjeka, pa čovjek i dvije žene.....".

PRIČAO NAM JE Ibnu Ebu Merjem, izvijestio nas je Muhamed, sin Džafera, rekao je: izvijestio me Zejd od 'Ijada, sina Abdullaha, od Ebu Seida Hudrije, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da je on rekao:

"Zar nije svjedočenje žene kao polovina svjedočenja čovjeka?" Rekli smo: "Da." Rekao je: "Pa to ti je od okrnjenja njezine pameti."

GLAVA

svjedočenja robinje i robova.

A rekao je Enes: Svjedočenje roba je dozvoljena stvar, tj. dozvoljeno je kada je bio tj. kada bude pravedan. A dozvoljavao je njega svjedočenje roba Šurejh i Zurarete, sin Evfa-a. A rekao je Ibnu Sirin: Njegovo svjedočenje je dozvoljeno, osim roba koji svjedoči za tj. u prilog svoga gospodara. A dozvoljavao je njega taj postupak svjedočenja Hasen i Ibrahim u slučaju kada se radi o niskoj tj. neznatnoj stvari. A rekao je Šurejh: Svi ste vi sinovi robova i robinja.

PRIČAO NAM JE Ebu Asim od Ibnu Džurejdža, od Ibnu Ebu Mulejketa, od Ukbeta, sina Harisa. - H - A pričao nam je Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Jahja, sin Seida, od Ibnu Džurejdža, rekao je: čuo sam Ibnu Ebu Mulejketa, rekao je: pričao mi je Ukbete, sin Harisa,

ili: čuo sam ga od njega da je on spario oženio Umu Jahja-a, kćer Ebu Ihaba. Rekao je:

Pa je došla jedna crna robinja, pa je rekla: "Već sam zadojila ili: dojila vas dvoje." Pa je spomenuo to Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa se okrenuo od mene. Rekao je: Pa sam se odstranio tj. postavio prema njegovom licu , pa sam spomenuo to njemu. Rekao je:

"A kako, a već je tvrdila da je ona zadojila vas dvoje?!" Pa je zabranio njemu nju.

GLAVA

svjedočenja dojilje.

PRIČAO NAM JE Ebu Asim od Umera, sina Seida, od Ibnu Ebu Mulejketa, od Ukbeta, sina Harisa, rekao je:

Spario tj. Oženio sam jednu ženu, pa je došla jedna druga žena pa je rekla: "Zaista ja sam već zadojila vas dvoje." Pa sam došao Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao: A kako da ti ostane kao supruga , a već se reklo da ste oboje zadajani od iste žene ?! Pusti je od tebe tj. od sebe "; ili slično njemu tome izrazu je rekao .

HADIS O POZNATOJ LAŽI

Riječ je o laži u kojoj se tvrdilo da je Aiša r.a., žena Muhameda a.s. učinila blud, preljub sa drugom Muhameda a.s. Safvanom, sinom Muatala, za vrijeme jednoga putovanja. Tu laž su izmislili licemjerci - u stvari nevjernici koji su u Medini primili Islam prividno, bez uvjerenja, ubjeđenja, samo zbog toga što je većina stanovnika primila Islam - a tu su laž jedno vrijeme širili i lakovjerni i naivni neki muslimani u Medini. Taj hadis će se češće puta u daljem toku ponavljati. U daljem toku ovaj će se hadis prevoditi samo sa izrazom hadisi-ifk, ili: hadis o poznatoj laži. Dakle, jedan od ta dva izraza će se upotrijebiti, a neće se više davati o tome posebna objašnjenja.

GLAVA

opravdavanja žena, nekih od njih za neke.

To jest: GLAVA u kojoj se govori i o tome kada jedne žene opravdavaju druge žene, kada ih brane od laži, kada izjavljuju za njih da su one pravedne, moralno ispravne, čiste. A izjavljivanje za nekoga da je moralno ispravan i čist je, takođe, svjedočenje, pa se zato ovdje i navodi ovaj hadis.

PRIČAO NAM JE Eburebi Sulejman, sin Davuda, a urazumio je mene neki dio njega Ahmed tj. a dao mi je Ahmed da razumijem neki dio sljedećeg hadisa , pričao nam je Fulejh, sin Sulejmana, od Ibnu Šihaba Zuhrije, od Urveta, sina Zubejra, i Seida, sina Musejeba, i Alkameta, sina Vakasa, Lejsije, i Ubejdulaha, sina Abdullaha sina Utbeta, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, supruge Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, kada su rekli za nju njoj pripadnici laži tj. tvorci te laži ono što su rekli, pa je očistio nju Allah od njega od toga što su joj rekli, pripisivali .

"Ifkun", po nekima, znači takvu laž kojom se izvrću prave činjenice da se tako odvrati od prave istine neko. "Ehlul-ifki" su oni koji takvu laž izmisle i šire je. U daljem toku izraz "ehlul-ifki" će se prevoditi sa izrazima lažovi, lašci, klevetnici.

Rekao je Zuhrija: A svaki od njih je pričao meni grupu tj. odlomak, dio od njezinog hadisa ili: od njezinoga pričanja , a neki od njih je pamtljiviji od nekoga i čvršći stalniji za njega slijeđenjem po tragu, ustopice; ili: i čvršći za njega pričanjem . I već sam upamtio od svakoga pojedinoga od njih hadis tj. neki dio ovoga hadisa koji je svaki od njih pričao meni od Aiše. I neki dio njihovog hadisa ili: pričanja potvrđuje neki. Tvrdili su da je Aiša rekla: Bio je tj. Bio bi poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, kada je htio da izađe na kakvo putovanje, bacao bi kocku ždrijeb među svoje supruge, pa na koju od njih je izašao bi izašao njezin dio tj. ždrijeb izašao bi s njom tj. poveo bi nju sa sobom . Pa je bacio kocku ždrijeb među nas u nekoj vojni ratu što je vojevao nju tj. na koju je spremao pohod , pa je izašao moj dio tj. ždrijeb, dakle: pala je kocka da ja idem s njim . Pa je izašla sa njim poslije što se spustila zavjesa tj. pošto je već bio

objavljen ajet o tome da se sa muškarcima žene usmeno sporazumijevaju iza zavjese, zastora - a ne izravno . Pa je se nosim u jednoj nosiljki i spuštam se u njoj tj. u tom putovanju na vojni pohod ja sam nošena na devi u jednoj zatvorenoj nosiljki-hevdedžu - i u toj nosiljci su me i spuštali na zemlju po potrebi . Pa smo putovali, te kada je završio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, tu svoju vojnu, i vratio se, i približili smo se Medini, objavio je za polazak nakon odmaranja na jednom mjestu, tj. objavio je da se počne spremati za polazak . Pa sam ustala u času kada su objavili za polazak odlazak, pokret , pa sam išla dok sam prešla tu vojsku tj. dok sam se izdvojila od vojske . Pa pošto sam izvršila svoju stvar tj. pošto sam obavila prirodnu nuždu , došla sam do samara deve na kojoj sam jašila, jahala u nosiljki , pa sam dotaknula svoja prsa, pa kadli se đerdan moj od oniksa Azfara Ezfar, ili Zafar ili Zifar je grad u Jemenu iz kojega je oniks bio na cijeni već prekinuo. Pa sam se vratila, pa sam sebi tražila svoj đerdan ogrlicu , pa je zadržalo mene njegovo traženje. Pa su došli oni koji su samarili za mene tj. koji su stavljali samar na moju devu , pa su natovarili moju nosiljku, pa su osamarili tj. natovarili nju na moju devu jašijah jahah više puta . A oni mišljaše računaše mene da sam ja u njoj u nosiljki, u nosiljci . A bile su žene tada lagane, nisu bile teške i nije pokrivalo njih meso. I jele su samo malenkost malo od hrane. Pa nisu našli ružnom tj. osjetno laganom ljudi kada su podigli nju nosiljku, nisu osjetili osjetno smanjenom težinu nosiljke, pa su natovarili nju ne opažajući to, i stavili su nosiljku na devu, a Aiša r.a. nije bila u nosiljki . A bila sam djevojka tj. žena mladih godina. dakle: Bila sam mlada. Pa su poslali tj. podigli, potjerali moju devu i krenuli su otišli su, otputovali su . Pa sam našla svoj đerdan poslije što je ustrajala vojska tj. pošto je prošla, otišla sva vojska . Pa sam došla njihovom odsjedalištu odsjedištu, tj. na mjesto gdje su bili odsjeli, gdje su odmarali , a nije u njemu ni jedan čovjek ostao, tj. a kadli tu nema nikoga . Pa sam upravila mome odsjedalištu svome mjestu koje je to što sam bila u njemu tj. uputila sam se pravo na mjesto gdje sam bila odsjela . Pa sam mislila smatrala, znala da će oni izgubiti mene tj. da će vidjeti da su me izgubili, da me nema pa će se vratiti k meni. Pa dok sam ja sjedačica tj. dok sam sjedila , savladala su me moja dva oka, pa sam zaspala. A bio je Safvan, sin Muatala, Sulemija Sulemović , zatim Zekvanija Zekvanović , iza vojske otragu, ozad vojske - tj. u zaštitnici te vojske . Pa je osvanuo kod moga odsjedališta odsjedišta , pa je

vidio crninu čovjeka tj. lica spavača, pa je došao meni. A viđavaše tj. A viđavao je, vidio je, gledao je mene prije zastora tj. prije nego je propisano i naređeno da žene govore sa muškarcima iza zastora, iza zavjese ako muškarac nije bliži rođak . Pa sam se probudila sa njegovim izgovaranjem rečenice: "Inna lillahi ve inna ilejhi radžiun", kada je natjeravao na koljena svoju samaricu devu .

Rečenica: "Inna lillahi ve inna ilejhi radžiune", izgovara se kada čovjek zapadne u kakvu nezgodu, nepriliku, nesreću - a ta rečenica znači: "Mi smo Allahovi i mi se k Njemu vraćamo!" U daljem tekstu neće se davati više ovo objašnjenje uz ovaj izraz i riječ, a prevodiće se tako što će se ta riječ "istirdža'" prevoditi sama sobom, tj. sa "istirdža'", jer je to jedna vrsta stručnoga izraza u arapskom jeziku za određenu rečenicu, frazu, a stručni se izrazi obično prenose iz jezika u jezik ako se ne mogu lako prevesti i pretočiti.

Pa je pogazio njezinu ruku tj. Pa je Safvan stao na prvu nogu svoje deve, kamile da bi Aiša r.a. mogla slobodnije i lakše uzjahati , pa sam uzjahala nju. Pa je otišao krenuo da vodi tj. vodeći sa mnom samaricu devu, kamilu natovarenu - tj. vodeći mene na svojoj devi dok smo došli vojsci poslije što su odsjeli odsjedajući u prsima podneva u početku, u prvom dijelu podnevne žege, vrućine . Pa je propao onaj ko je propao iznoseći o meni i o Safvanu ono što je iznio i izmislio . A bio je onaj koji je upravljao tj. izmislio i vršio tu laž Abdullah, sin Ubejja, i to onaj što je sin Selule. Selula mu je majka . Pa smo došli u Medinu. Pa sam se razboljela u njoj mjesec tj. Pa sam bila bolesna u Medini jedan mjesec dana po dolasku sa toga putovanja , a ljudi za to vrijeme izlijevaju tj. šire od govora lažova tj. prepričavaju govor klevetnika . I baca u sumnju mene u mojoj boli tj. Budući da nisam znala šta se priča, bilo mi je sumnjivo u toj mojoj bolesti jedino to da zaista je ne vidim od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, dobrotu ljubaznost koju viđah od njega kada se razbolim. Samo uniđe pa pozdravi tj. Uniđe, uđe, pa samo pozdravi , zatim rekne: "Kako si ti ta?" Ne opažam ni za kakvu stvar od toga što govore lažovi o meni sve do časa dok sam prizdravila tj. pridigla se od bolesti, oporavila se . Pa sam izašla ja i Umu Mistah prema Menasiu a to mjesto izvan Medine je bilo naše mjesto obavljanja nužde tj. naš javni nužnik . Ne izlazimo osim noću do noći osim od večeri do večeri, tj. samo po noći

izlazimo tamo . A to je bilo prije nego što smo počeli da uzimamo tj. gradimo nužnike blizo blizu naših svojih kuća, i naša stvar u vezi nužnika bila je stvar prvih Arapa koji nisu imali nužnika nego su nuždu vršili u pustinji u polju ili u udaljavanju tj. ili u mjestu udaljenom od kuće i ljudi . Pa sam pošla tamo ja i Umu Mistah, kći Ebu Ruhma, idemo tj. idući nas dvije , pa je posrnula ona u svome plaštu tj. vunenom kaputu pa je rekla: "Propao ili: Posrnuo, strmoglavio se Mistah!" Mistah je sin te žene Umu Mistah. Pa sam rekla njoj: "Loše je tj. Ne valja to što si rekla! Zar da psuješ grdiš jednoga čovjeka što, tj. koji je prisustvovao borbi na Bedru?" Pa je rekla: "O ona tj. O ti ! Zar nisi čula šta su rekli tj. šta govore lažovi, klevetnici o tebi ?"

Među klevetnicima je bio i Mistah, pa ga je zato grdila njegova vlastita majka Umu Mistah. Mistah je, u stvari, bio lakovjeran i naivan pa je nasjeo smicalicama dvoličnjaka i širio je tu njihovu laž bez provjeravanja onoga što je čuo da se priča. Da je Mistah bio dobar musliman, vidjeće se na kraju samoga ovoga hadisa. Lakovjernost ga je samo navela na ovaj veliki grijeh.

Pa je izvijestila Umu Mistah mene za govor tj. o govoru laži na mene . Pa sam sebi povećala još jednu bolest uz svoju bolest tj. sa svojom dotadašnjom bolešću . Pa pošto sam se vratila do svoje kuće tj. u svoju sobu , unišao je na mene tj. posjetio me je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je pozdravio, pa je rekao: "Kako si ti ta?" Pa sam rekla: "Dozvoli mi, k mojim roditeljima da učinim posjetu ." Rekla je: A ja tada kad sam to saznala hoću da se uvjerim u tu vijest od strane njih dvoga tj. od strane oca i matere da li se to stvarno priča . Pa je dozvolio meni poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa sam došla svojim roditeljima, pa sam rekla svojoj majci: "Šta je to što pričaju njega ljudi?" Tj.: "O čemu to pričaju ljudi?" Pa je rekla: "O kćerčice, olakšaj na tvoju tj. svoju osobu ovu stvar ovaj slučaj . Pa tako mi Allaha Ili: Jer tako mi Allaha zaista malo je bilo što išta od slučaja - tj. rijedak je slučaj da je bila jedna žena ikad čista tj. lijepa, ugledna - voljena kod čovjeka muža koji voli nju, a imala je inoće, pa da joj se drukčije dogodilo osim to da su mnogo činile one - inoće na nju tj. njoj kleveta i podvala ." Pa sam rekla: "Slava Allahu! I zaista već pričaju ljudi o ovome?!" Rekla je: Pa sam

prenoćila tu noć tako da sam čak osvanula ne prekida se meni suza i nisam podvukla surmu sa snom po očnim kapcima, tj. i nisam tu nimalo spavala , zatim sam osvanula. Pa je pozvao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, Aliju, sina Ebu Taliba, i Usameta, sina Zejda, kada se usporila objava tj. kada se zadržala, kada nije dolazila neko vrijeme objava od Uzvišenog Boga - pozvao je Muhamed a.s. Aliju i Usameta da se zdogovore dogovore s njima dvojicom o rastavi njegove porodice tj. o rastavljanju braka sa svojom ženom Aišom r.a. . Pa što se tiče Usameta, pa pokazao je na njega tj. njemu, Muhamedu a.s. za ono dobro koje zna u svojoj osobi tj. u sebi iz ljubavi za njih za svu porodicu Muhameda a.s., a ne samo za Aišu r.a. . pa je rekao Usamete: "Tvoja porodica tj. Tvoja žena Aiša , o poslaniče Allaha, i takva je da ne znam tako mi Allaha ništa drugo osim dobro o njoj ." A što se tiče Alije, sina Ebu Taliba, pa rekao je: "O poslaniče Allaha, nije stijesnio Allah na tebe tj. nije te obavezao da moraš s njom živjeti, ili: nije natovario na tebe propis da se ne možeš razvjenčati , i osim nje su mnoge žene, i pitaj o njoj njezinu robinju, biće istinita tj. reći će istinu tebi." Pa je pozvao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, Beriru ime Aišine robinje pa je rekao:

"O Berira! Da li si vidjela u nje o njoj, u vezi nje ikakvu stvar tj. išta što izaziva pobuđuje sumnju tebi?" Pa je rekla: "Ne, tj. Nisam tako mi Onoga koji je poslao tebe sa istinom. Nisam vidjela od nje nikakav posao što omalovažavam kudim njega na nju tj. njoj mnogobrojnije više od toga da je ona djevojka tj. žena mlade godine, zaspe zaspi, usnije od tijesta, pa dođe pokućarica ovca koja se navadila ulaziti u kuću , pa pojede njega tijesto ." To znači: "Ne znam joj za veću grešku od ove: nekad zaspi, zaspe, a zaboravi sklonuti tijesto, pa dođe pokućerica ovca pa joj pojede tijesto." Pa je ustao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, od njegovoga dana tj. toga istoga dana kada je razgovarao s Alijom, Usametom i Berirom , pa je tražio ispriku izvinjenje, opravdanje za sve što poduzme za obranu časti od Abdullaha, sina Ubejja, Abdullah koji je sin Selule.

Neki kažu da "ista'zere" znači i: tražiti pomoć. Prema tome bi onda zadnja rečenica mogla da se i ovako prevede: ...., pa je zatražio pomoć - za obranu časti - od Abdullaha, sina Ubejja, koji je sin Selule.

Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ko će ispričati izvinuti, opravdati - ili: Ko će pomoći mene u odbrani časti od čovjeka koji je takav da je doprlo meni njegovo vrijeđanje u odnosu na moju porodicu tj. ženu ? Pa tako mi Allaha nisam znao tj. ne znam na moju porodicu tj. o svojoj ženi ništa drugo osim dobro. I već su spomenuli čovjeka misli na Safvana, koji je takav da nisam znao na njega tj. ne znam o njemu ništa drugo osim dobro, i ne ulazaše na moju porodicu tj. i ne posjećivaše moju ženu on drukčije osim sa mnom." Pa je ustao Sad, sin Muaza, pa je rekao:

"O poslaniče Allaha, ja tako mi Allaha ispričaću te od njega. Ako je bio taj čovjek iz Evsa Sad, sin Muazov je bio iz plemena Evs, udarili smo njegov vrat tj. odsjeći ćemo mu glavu, ubićemo ga . A ako je bio iz naše između naše braće Hazredža, zapovjedićeš nam, pa ćemo učiniti tj. izvršiti u odnosu na njega tvoju zapovjed." Pa je ustao Sad, sin Ubadeta, a on je gospodin tj. poglavica plemena Hazredža, a bio je prije toga tj. prije ovoga slučaja dobar čovjek, ali je ponijela njega zagrijanost tj. zanijela i obuzela ga je zagrijanost za svoje pleme - plemenski fanatizam paganskog vremena , pa je rekao:

"Slagao si tj. Lažeš , zaista život Allaha je moja zakletva, tj. tako mi vječnosti Allahove, tako mi Allaha nećeš ubiti njega i nećeš moći na to tj. i nemaš moći za to, za tako nešto ." Pa je ustao Usejd, sin Hudajra, pa je rekao Sadu, sinu Ubadeta :

"Slagao si, zaista život Allaha je moja zakletva . Tako mi Allaha zaista ubićemo svakako njega. Pa zaista ti si dvoličnjak, prepireš se da spriječiš opravdanu kaznu od dvoličnjaka tj. prepireš se i boriš se za dvoličnjake, braniš dvoličnjake, licemjerce, licemjere ." Pa su se ustalasala uzbunila ta dva plemena: Evs i Hazredž, čak su namjeravali htjeli, bili odlučili da se pobiju, bore međusobno . A poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, za to vrijeme još je bio na govornici propovjedaonici svoje džamije . Pa je sišao, pa je dao spuštati njih tj. pa je smirivao njih, umekšavao, ublažavao ih je dok su ušutjeli oni i ušutio je i on . I plakala sam moj dan tj. taj cijeli dan , ne presijeca ne prekida se meni suza, i ne podvlačim surmu na očne kapke sa spavanjem. Pa su osvanuli kod mene moji roditelji doslovno: moja dva

oca, tj. otac i mati, a to znači: moji roditelji , već sam plakala dvije noći i dan tako da mislim da je taj plač rascjepljivač moje jetre tj. da mi taj plač istrga jetru . Rekla je: Pa dok su njih dva roditelja dva sjedača kod mene tj. dok roditelji sjede tako kod mene , a ja plačem, kadli zatraži dozvolu da uniđe k meni jedna žena od Pomagača. Pa sam dozvolila njoj, pa je sjela plače tj. plačući sa mnom. Pa dok smo mi tako u tom stanju , kadli uniđe uđe poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je sjeo tj. pa sjede . A nije sjeo kod mene od dana kada se reklo o meni ono što se reklo prije nje prije ove sjednice, tj. prije ovoga sjedanja sada . A već je ostao jedan mjesec a da se ne objavljuje od Uzvišenog Allaha k njemu o mome stanju tj. o mojoj stvari, o mome slučaju nijedna stvar tj. ništa . Rekla je: Pa je izrekao očitovanje formulu za ispovijedanje vjere, tj. rekao je: "Ešhedu en la ilahe illellahu. Nema božanstva osim Allaha!" , zatim je rekao:

"O Aišo, pa zaista ono stvar je takva da je doprlo meni od tebe tj. o tebi tako i tako to i to . Pa ako si bila čista tj. nevina , pa očistiće tebe pokazaće, objaviće tvoju čistoću, nevinost Allah. A ako si bila zapala učinila grešku mimo običaj , pa traži oprost od Allaha, i pokaj se k Njemu, pa ili: jer zaista rob sluga Božiji kada je priznao za svoj grijeh, zatim se pokajao, pokajao se Allah na njega tj. primio je pokajanje Allah njemu - tome robu, ili: primio je pokajanje toga roba ."

Pa pošto je svršio završio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, svoju besjedu svoj govor , podigla se tj. presjekla se, prekinula se moja suza tako da ne osjećam od nje ni jednu kaplju tj. potpuno su mi prestale teći suze . I rekla sam svome ocu:

"Odgovori od mene tj. ispred mene, ili: za mene poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio." Rekao je: "Tako mi Allaha ne znam šta da govorim tj. šta da kažem, reknem poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio." Pa sam rekla svojoj majci: "Odgovori od mene poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u vezi onoga što je rekao." Rekla je: "Tako mi Allaha ne znam šta da od govorim poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio." Doslovno i u ovom i u prethodnom slučaju treba da se rekne: "Šta da govorim za poslanika Allaha - tj. poslaniku Allaha." Rekla je: A ja sam djevojka tj. žena mladoga zuba tj. mlade godine, mlada , ne čitam mnogo od Kur'ana.

Pa sam rekla: "Zaista ja tako mi Allaha, zaista već sam znala tj. već znam da ste vi čuli ono što pričaju njega ljudi što pričaju ljudi , i udostojanstvenilo se tj. i ustalilo se, ucijepilo, urezalo se to u vaše duše, i potvrdili ste kao istinu njega tj. i vjerujete to što ljudi pričaju . I zaista ako reknem vama: ja sam zaista čista - a Allah zna zaista sam ja zaista čista! - nećete potvrditi kao istinu meni u tome tj. nećete mi vjerovati to . A zaista ako priznam vama za posao o kojem nemam ni pojma - i Allah zna da sam ja čista od toga što o meni pričaju - zaista potvrdićete kao istinu svakako meni tj. a ako vam reknem da sam to učinila - a nisam - vi ćete mi to svakako vjerovati . Tako mi Allaha ne nalazim za mene tj. za sebe i za vas drugoga primjera osim oca Jusufova tj. Jakova, oca Josifova kad je rekao: ".... pa lijepo strpljenje je moj postupak u ovom slučaju , a Allah je onaj od koga se traži pomoć na ono što tj. protiv onoga što vi opisujete tj. pričate ." Zatim sam se okrenula na svojoj postelji, a ja se nadam tj. nadajući se da će očistiti mene Allah, ali tako mi Allaha nisam mislila da će spustiti o mome stanju jednu objavu. I zaista ja sam omalovaženija neznatnija u mojoj osobi tj. sama u sebi, sama sobom od toga da se govori u Kur'anu o mojoj stvari.

To jest: Sama u sebi znam da nisam vrijedna da se u Kur'anu govori o mojoj stvari, o mom slučaju.

Ali se ja nadah da vidi tj. da usnije, sanja poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u spavanju u snu kakvo snoviđenje koje znači da čisti mene Allah da me Allah prikazuje, prikaže nevinom njemu u snu . Pa tako mi Allaha nije ostavio nije bio ni napustio svoje mjesto sjedenja, a niti je izašao ijedan iko prisutan od porodice ili stanovnika te kuće ili: sobe dok se spustila na njega objava od Uzvišenoga Stvoritelja .

To jest: Poslije našega razgovora i objašnjavanja prije nego je iko izašao iz sobe, već mu se počela spuštati i dolaziti objava koja mu odavno nije dolazila.

Pa je uzelo njega ono što uzimaše njega od teškoće uznemirenja prilikom primanja objave , čak da zaista pada od njega kao biser kaplje od znoja u zimskom danu. Pa pošto se otkrilo otklonilo, dalo da

ode to teško stanje od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a on se smije nakon što je primio objavu i nakon što je prestalo teško stanje u kojem se nalazio prilikom primanja objave . Pa je bila prva riječ što je progovorio nju tj. što je počeo govor s njom - to da je rekao meni:

"O Aišo, zahvali Allahu, pa već je očistio tebe Allah." Pa je rekla meni moja majka: "Ustani k poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio." Pa sam rekla: "Ne! Tako mi Allaha neću ustati k njemu, i neću zahvaliti nikome osim Allahu." Pa je spustio tj. objavio Allah, uzvišen je:

"Zaista oni koji su došli sa laži tj. koji su donijeli laž o Aiši su grupa jedna od vas....", ajete odlomke Kur'ana iz sure - poglavlja Nur . Pa pošto je spustio Allah ovo o mojoj čistoti nevinosti , rekao je Ebu Bekr Sidik Preistiniti, Preiskreni , bio zadovoljan Allah od njega, a trošaše a trošio je na Mistaha, sina Usaseta, zbog njegova srodstva od njega tj. njemu - a to znači: A Ebu Bekr je materijalno pomagao Mistaha zbog njegova srodstva njemu, jer mu je Mistah bio rođak :

"Tako mi Allaha neću trošiti na Mistaha nijednu stvar ništa nikada poslije onoga što je rekao za Aišu o Aiši ono što je rekao, tj. poslije ovoga slučaja u kojem je i Mistah uzeo učešća šireći laž o Aiši . Pa je spustio Allah, uzvišen je:

"I neka se ne zaklinju vlasnici dobrote tj. imetka, bogatstva od vas i širine tj. moći, mogućnosti .....", do Njegovoga govora: "veliki opraštač, milostiv."

To jest: Objavio je Uzvišeni Allah tada taj cijeli ajet do kraja, do zadnjih riječi: "veliki opraštač, milostiv". Ajet ovdje nije u cijelosti naveden, pa nije u cijelosti ni prevođen. Kratak sadržaj je: Neka se ne zaklinju imućni da će prestati da daju svoju pomoć svojim siromašnim rođacima izbjeglicama, neka pređu preko njihovih grešaka i neka im oproste; zar ne volite da oprosti Allah vama; Allah je veliki opraštač i milostiv. Riječ u originalu "ve la je'teli" može da znači: i neka ne uskraćuje. Prema tome drugome značenju onda početak odlomka ajeta

znači: I neka ne uskraćuju imućni između vas da daju materijalnu pomoć svojim siromašnim rođacima izbjeglicama.... .

Pa je rekao Ebu Bekr Sidik Iskreni, Istiniti : "Da, tako mi Allaha zaista ja zaista volim da oprašta Allah meni." Pa je vratio k Mistahu ono davanje pomoći koje tecijaše njemu. To jest: Pa pošto je objavljen navedeni ajet, Ebu Bekr je počeo da opet daje materijalnu pomoć koju mu davaše prije ovoga cijeloga slučaja. I bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, takav da pita tj. i u ovom cijelom slučaju pitaše, raspitivaše Zejnebu, kćer Džahša o mojoj stvari, pa je rekao:

"O Zejnebo! Šta si znala? Šta si vidjela?" Tj. "Šta znaš? Šta vidiš, misliš o Aiši?" Pa je rekla: "O poslaniče Allaha! Čuvam moj svoj sluh i moj vid od grijeha . Tako mi Allaha nisam znala u odnosu na nju osim dobra ništa drugo ." Rekla je: A ona je ta koja se ravnaše sa mnom koja bijaše slična meni u ljepoti i pristalosti kod Božijeg poslanika a.s. , pa je sačuvao nju Allah sa pobožnošću od grijeha neobjektivnosti, tj. zbog njezine pobožnosti, Allah ju je sačuvao da me ne kleveće, iako se ona natjecala sa mnom za naklonost Muhameda a.s. . Rekao je Eburrebi' Sulejman, sin Davuda : A pričao nam je Fulejh od Hišama, sina Urveta, od Urveta, od Aiše i Abdullaha, sina Zubejra, slično njemu tj. slično navedenom pričanju . Rekao je Eburrebi' : A pričao nam je Fulejh od Rebiata, sina Ebu Abdurahmana, i od Jahja-a, sina Seida, od Kasima, sina Muhameda sina Ebu Bekra, slično njemu.

GLAVA:

Kada je očistio jedan čovjek nekoga čovjeka, dosta je njemu.

To jest: Dosta je jednome čovjeku da o njemu dadne povoljno mišljenje samo jedan čovjek. O ovome su podjeljena mišljenja pravnika. Ebu Hanife i Ebu Jusuf su navedenoga mišljenja, dakle slažu se sa Buharijom. Hanefit Muhamed, i Šafija i Malikije kažu da treba dvojica ljudi da dadnu povoljno mišljenje za jednoga čovjeka, pa da mu to bude dosta.

A rekao je Ebu Džemilete: Našao sam bačenoga tj. bačeno novorođenče . Pa pošto je vidio mene Umer, rekao je: "Možda pećinica

špiljica da u sebi ima neke poteškoće neka zla ." Kao da on Umer sumnjiči mene. Rekao je moj poznavalac tj. moj starješina, moj pretpostavljeni : "Zaista on je dobar čovjek." Rekao je: "Tako! Idi tj. nosi dijete , a na nas je njegov trošak tj. a mi ćemo ti iz državne blagajne plaćati troškove njegovoga izdržavanja ."

Ovaj postupak Umera r.a. je podloga onih pravnika koji kažu da je dovoljno da jedan čovjek dadne dobro mišljenje o nekom, jer je Umer r.a. prihvatio izjavu poznavaoca starješine, pretpostavljenoga , a nije tražio još jednoga svjedoka. Isto tako gornja poslovica "Možda je pećinica - takva ima u sebi - poteškoće!", upotrebljavala se kada se htjela izraziti sumnja u nekoga ili u nešto. Po nekima ta se poslovica upotrebljavala samo u Medini.

PRIČAO NAM JE Ibnu Selam, izvijestio nas je Abdulvehab, pričao nam je Halid Haza' od Abdurahmana, sina Ebu Bekreta, od njegova oca tj. od Ebu Bekreta , rekao je:

Izrekao je pohvalu jedan čovjek na tj. za jednoga drugoga čovjeka kod tj. u prisutnosti Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao Muhamed a.s. :

"Teško tebi! Presjekao si vrat tvoga tj. svoga druga! Presjekao si vrat tvoga druga!" Više puta je to ponovio . Zatim je rekao: "Ko bude od vas hvalitelj svoga druga po vjeri, ili: svoga prijatelja svakako tj. neizbježno , pa neka rekne: "Mislim omsicu za-tog-i-tog da je dobar , a Allah je njegov obračunavatelj Allah mu je dosta , a ne čistim ne hvalim na Allaha ni jednoga čovjeka, tj. ne pripisujem više vrline nijednom čovjeku od ono vrline što je Allah zna o tom čovjeku . Mislim ga tako i tako Mislim da je takav i takav ." Ako znadijaše to od njega tj. o njemu, reći će na navedeni način bez pretjeranoga pohvaljivanja i veličanja .

Dakle umjerenost u svemu, pa i u davanju povoljnog mišljenja o nekom na osnovu vrline koja mu je poznata.

GLAVA

onoga što se mrzi od preopširnosti pretjeranosti u hvali pohvali , a neka rekne ono što zna o nekome .

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Sabaha, pričao nam je Ismail, sin Zekerija-a, pričao nam je Burejd, sin Abdullaha, od Ebu Burdeta, od Ebu Musa-a, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Čuo je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, jednoga čovjeka da izriče pohvalu na nekoga čovjeka i pretjeruje mu u njegovoj hvali pohvali, pretjerano ga hvali , pa je rekao:

"Uništili ste - ili: Presjekli ste - leđa toga čovjeka."

Da li je rečeno: Uništili ste, ili je rečeno: Presjekli ste - to je sumnja pripovjedača ovoga hadisa.

GLAVA

punoljetnosti djece i GLAVA njihovog svjedočenja, i GLAVA govora Allaha, uzvišen je: "I kada dopru dostignu djeca od vas sanjanje polnoga općenja, tj. I kada vaša djeca dostignu doba punoljetnosti , pa neka traže dozvolu za ulazak u sobu vašu ....".

A rekao je Mugirete: Usnio sam se Sanjao sam, tj. Imao sam poluciju, postao sam polno zreo, punoljetan , a ja sam sin dvanaest godina tj. a imao sam samo dvanaest godina .

I GLAVA punoljetnost žena je u mjesečnici tj. one su punoljetne u vrijeme kada dobiju menstruaciju , zbog Njegovog govora, moćan je i veličajan je: "A one koje su očajavale od menstruacije tj. koje su izgubile nadu da će dobiti menstruaciju, da će imati mjesečnicu .....", do Njegovog govora "..... da stave one svoje terete bremena, tj. da se porode "....".

A rekao je Hasen, sin Saliha: Stigao sam jednu susjetku našu tj. Zapamtio sam, vidio sam jednu našu komšinicu kao nenu baku , kćer dvadeset i jedne godine, tj. imala je unuče, a bila je stara samo dvadeset i jednu godinu .

PRIČAO NAM JE Ubejdulah, sin Seida, pričao nam je Ebu Usamete, rekao je: pričao mi je Ubejdulah, rekao je: pričao mi je Nafi', rekao je: pričao mi je Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, izložio tj. uvrstio u vojnu smotru njega na dan Uhuda, a on Ibnu Umer je sin četrnaest godina, pa nije dozvolio meni da idem u borbu . Zatim je izložio mene na dan Handeka Hendeka , a ja sam sin tj. a ja sam tada imao petnaest godina , pa je dozvolio meni da idem u borbu . Rekao je Nafi':

Pa sam došao na Umera tj. došao sam Umeru , sinu Abdulaziza, a on je bio tada halifa, pa sam pričao njemu ovaj hadis, pa je rekao: "Zaista ovo je zaista granica između mladoga i staroga tj. između punoljetnoga i maloljetnoga ." I pisao je k svojim namjesnicima da odrede dodijele vojnu hranu, opskrbu za svakoga ko je dopro tj. navršio petnaest godina .

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan, pričao nam je Safvan, sin Sulejma, od Ata-a, sina Jesara, od Ebu Seida Hudrije, bio zadovoljan Allah od njega, dopire s njim s pričanjem k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Kupanje petkom je dužnost na svakoga koji se usnio tj. na svakoga punoljetnika ."

Ovdje se navode hadisi u vezi sa punoljetstvom, jer je punovažno davanje povoljnoga mišljenja o nekom licu ako to povoljno mišljenje dadne punoljetna osoba.

GLAVA

pitanja sudije koje sudija upravi na tužitelja: Da li imaš dokaz prije zakletve?

PRIČAO NAM JE Muhamed, izvijestio nas je Ebu Muavijete od Aameša, od Šekika, od Abdullaha Mesudovoga , bio zadovoljan Allah

od njega, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ko se zakune na jednu zakletvu, a on je u njoj nevaljalac griješnik , zbog toga da sebi odsiječe na sudu prisvoji s njom imovinu čovjeka muslimana, sresti će Allaha, a On Allah je na njega srdit." Rekao je: pa je rekao Eš'as, sin Kajsa: "O meni U vezi mene tako mi Allaha bilo je to. Bila je između mene i između jednoga čovjeka od Židova jedna zemlja, pa je nijekao poricao, odricao meni, pa sam proturio naprijed tj. doveo njega k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je rekao meni poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Da li ti imaš dokaz?" Rekao je: Rekao sam: "Ne." Rekao je: Pa je rekao Židovu: "Zakuni se." Rekao je: Rekao sam: "O poslaniče Allaha! Tada će se on zaklesti zakleti i otići sa mojom imovinom i odnijeti, prisvojiti moju imovinu ." Rekao je: Pa je spustio Allah, uzvišen je:

"Zaista koji sebi kupuju za ugovor Allaha i svoje zakletve malu cijenu.....", do kraja ajeta odlomka .

GLAVA:

Zakletva je na onoga što se tvrdi na njega tj. na optuženoga u imovinama i kaznama.

A rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Tvoja dva svjedoka, ili njegova zakletva." A rekao je Kutejbete: pričao je nama Sufjan od Ibnu Šubrumeta: Govorio je meni Ebuzinad o svjedočanstvu svjedočenju svjedoka i zakletvi tužitelja, pa sam rekao: Rekao je Allah, uzvišen je:

"..... i tražite za svjedočanstvo dva svjedoka od vaših ljudi, pa ako ne budu dva čovjeka, pa jedan čovjek i dvije žene od onih ko je takav da se zadovoljavate da bude od svjedoka, da zaluta jedna od njih dvije pa da opomene jedna od njih dvije drugu....".

Rekao sam: Kada se zadovoljavaše sa svjedočanstvom sa svjedočenjem jednoga svjedoka i zakletvom tužitelja, pa nije potrebno

da opominje jedna od njih dvije drugu, pa šta se činjaše sa spominjanjem ove druge šta se htjelo da napravi, šta se hoće da kaže sa spominjanjem ove druge ?

U vezi ovoga je veliko neslaganje među pravnicima mezheba. Ta neslaganja neće se ovdje navoditi.

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Nafi', sin Umera, od Ibnu Ebu Mulejketa, rekao je: pisao je Ibnu Abbas, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, sudio sa zakletvom na onoga što se tvrdi na njega tj. na tuženoga je dužnost da se zakune, odnosno to je njegovo pravo kojim se može koristiti u toku suđenja. To je tako sudio, zapovjedio Muhamed a.s. i sam je u praksi provodio kada je sudio sporove, to jest donosio je presude na osnovu zakletve optuženoga ako tužitelj nije imao dokaza za tužbu koju je podnio protiv optuženoga. .

GLAVA.

PRIČAO JE NAMA Usman, sin Ebu Šejbeta, pričao nam je Džerir od Mansura, od Ebu Vaila, rekao je: rekao je Abdullah:

"Ko se zakune na neku zakletvu da : traži pravo sa njom na kakvu imovinu, sresti će Allaha, a On Allah je na njega srdit ljut . Zatim je spustio Allah, moćan je i veličajan je, kao potvrdu obistinjavanje toga:

"Zaista koji sebi kupuju za ugovor Allaha i njihove tj. svoje zakletve.....", do: ".... bolna kazna."

Zatim je zaista Eš'as, sin Kajsa izašao k nama, pa je rekao: "Šta priča vama Ebu Abdurahman?" Pa smo pričali njemu za ono šta je rekao. Pa je rekao: "Istinit je bio. Tj. Istinu je rekao. Zaista o meni u vezi mene se spustio objavio taj odlomak, ajet iz Kur'ana . Bio je između mene i između jednoga čovjeka spor prepirka u o jednoj stvari, pa smo se parničili otišavši k poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je rekao:

"Tvoja dva svjedoka, ili njegova zakletva." Pa sam rekao njemu: "Zaista on će se tada zaklesti zakleti , a neće se brinuti neće voditi računa o tom što se krivo zaklinje ." Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Ko se zakune na zakletvu da traži pravo s njom na imovinu, a on je u njoj nevaljalac, sresti će Allaha, a On je na njega srdit." Pa je spustio Allah, uzvišen je, potvrdu toga potvrdu tome hadisu , zatim je sebi pročitao tj. za sebe pročitao, proučio ovaj ajet odlomak .

GLAVA:

Kada je tvrdio tj. Kada tvrdi jedan čovjek na drugoga nešto , ili je obijedio okrivio , pa njemu je da traži sebi dokaz i da ode zbog traženja dokaza.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Bešara, pričao nam je Ibnu Ebu Adij od Hišama, pričao nam je Ikrimete od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je Hilal, sin Umejeta, obijedio okrivio za blud svoju ženu kod Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, navodeći da je ona imala polni odnos sa Šerikom, sinom Sahma-a, pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Dokaz daj, iznesi , ili kaznu u tvoja leđa po tvojim leđima ću narediti da ti udare ." Pa je rekao: "O poslaniče Allaha! Kada je vidio jedan od nas na svojoj ženi jednoga čovjeka zar će da ide da traži sebi dokaz?" Pa je počeo da govori: "Dokaz iznesi , a ako ne in la-illa , kazna će se izvršiti u tvoja leđa." Pa je spomenuo hadis uzajamnog proklinjanja.

GLAVA

zakletve poslije popodneva poslije ikindije .

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Džerir, sin Abdulhamida, od Aameša, od Ebu Saliha, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Tri vrste ljudi su takvi da neće govoriti njima sa njima Allah, i neće gledati k njima, i neće očistiti njih, i za njih je pripravljena bolna kazna: čovjek na višku vode u putu, sprječava tj. odbija da dadne, da da od nje vode putniku: i čovjek koji se prisegnuo na vjernost jednome čovjeku, ne prisegne se njemu tj. ne prizna ga vladarom, rukovodiocem ni radi čega osim zbog ovozemnosti osim zbog interesa, lične koristi u ovozemaljskom životu , pa ako je dao njemu što hoće što želi , bio je vjeran njemu bude mu vjeran , a ako ne, nije bio vjeran njemu ne bude mu vjeran ; i čovjek prodavač neke robe koji je zacijenio skupo, podigao cijenu nekom kupcu čovjeku za neku robu poslije popodneva ikindije , pa se zakleo sa Allahom da je zaista već on dao za nju toliko i toliko a u stvari nije dao toliko i toliko , pa je uzeo nju tu robu kupac po toj visokoj cijeni, za tu cijenu koju mu je zacijenio taj prodavač ."

GLAVA:

Zaklinje se ili: Zaklesti će se onaj što se tvrdi na njega tj. optuženi ondje gdje je dužnost na nj zakletva tj. na mjestu gdje mu se sudi , a neće se otklanjati tj. odvoditi iz jednoga mjesta k tj. u neko drugo mjesto osim njega tj. neće se voditi, na primjer, u džamiju-bogomolju - da se tu zakune ako se suđenje ne održava u džamiji .

Sudio je Donio je presudu Mervan za zakletvu na Zejda, sina Sabita Sabitova , na govornici da se zakune , pa je rekao: "Zaklinjem se njemu u mome mjestu tj. na svome mjestu ." Pa je počeo Zejd da se zaklinje, a nije htio da se zaklinje na govornici. Pa je počeo Mervan da se čudi od njega njemu - Zejdu . A rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Tvoja dva svjedoka, ili njegova zakletva."

Pa nije posebno odredio za zakletvu neko mjesto ispod tj. osim nekoga drugoga mjesta.

Tj. Nije odredio neko naročito mjesto gdje se treba zakleti, zaklesti.

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Abdul-Vahid od Aameša, od Ebu Vaila, od Ibnu Mes'uda, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Ko se zakune na neku zakletvu zbog toga da sebi odsiječe prisvoji sa njom tj. pomoću nje kakvu imovinu, sresti će Allaha, a On Allah je na njega srdit gnjevan ."

GLAVA:

Kada je međusobno požurio jedan narod u zakletvi u zakletvu, tj. kada se ljudi natječu ko će se prije zaklesti, zakleti .

PRIČAO NAM JE Ishak, sin Nasra, pričao nam je Abdurezak, izvijestio nas je Mamer od Hemama, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, izložio odredio na neke ljude na neki narod zakletvu, pa su požurili tj. pa su se natjecali , pa je zapovjedio da se baci ždrijeb među njih u zakletvi za zakletvu koji od njih će da se zakune da dadne, da da zakletvu prvi .

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "Zaista koji sebi kupuju za ugovor Allaha i svoje zakletve malu cijenu, ti su takvi da nema nikakva udjela za njih u zadnjem životu, tj. na sudnjem danu, na budućem svijetu , i neće govoriti sa njima Allah, i neće gledati k njima, i neće očistiti njih, i za njih je pripremljena bolna kazna."

PRIČAO JE MENI Ishak, izvijestio nas je Jezid, sin Haruna, izvijestio nas je Avvam, pričao mi je Ibrahim Ebu Ismail Seksekija, čuo je Abdullaha, sina Ebu Evfa-a, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da govori:

Dizao je tj. Uzdizao je, nastojao je da nađe prođu jedan čovjek svojoj robi, pa se zaklinjao sa Allahom da je zaista već dao za nju onoliko što u stvari nije dao za nju toliku cijenu , pa je sišao ajet :

"Zaista koji sebi kupuju za ugovor Allaha i svoje zakletve malu cijenu.....".

I rekao je Ibnu Ebu Evfa: Nadžiš je jedač kamate, varalica.

Tj. Nadžiš je kao onaj koji jede, uzima kamatu, i kao varalica. Već je objašnjavano šta je "nadžiš" i "tenadžuš" kada je bilo riječi o kupoprodaji. Uglavnom to je čovjek koji pravi razne smicalice u trgovini.

PRIČAO NAM JE Bišr, sin Halida, pričao nam je Muhamed, sin Džafera, od Šubeta, od Sulejmana, od Ebu Vaila, od Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Ko se zakune na jednu zakletvu lažući zbog toga da sebi odsiječe prisvoji imovinu nekoga čovjeka, - ili je rekao: svoga brata - sresti će Allaha, a On je na njega srdit." I spustio je Allah potvrđivanje tj. kao potvrdu toga u Kur'anu:

"Zaista koji sebi kupuju za ugovor Allaha i svoje zakletve malu cijenu....", ajet koji se nalazi u suri Ali Imran .

Pa je sreo mene Eš'as, pa je rekao: "Šta je pričao vama Abdullah danas?" Rekao sam: "Tako i tako to i to ." Rekao je: "O meni se spustio."

Dakle: U vezi mene se taj ajet spustio.
GLAVA:

Kako će se tražiti zaklinjanje?

Rekao je Allah , uzvišen je: "Zaklinju se sa Allahom vama....". I Njegov govor, moćan je i veličajan je: ".... zatim su došli tebi, kunu se tj. zaklinjući se sa Allahom nismo htjeli ništa drugo osim dobročinstva i napućivanja."

Rekne se: "Billahi", i "tellahi" i "vellahi" - tako mi Allaha. Sva tri ta izraza znače: Tako mi Boga.

A rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "I čovjek koji se zakleo zaklinjao sa Allahom lažući poslije popodneva poslije popodnevne molitve - ikindije . A neće se musliman zaklinjati sa nečim drugim osim Allaha tj. neće se zaklinjati sa nekom drugom zakletvom osim sa: Tako mi Allaha. ."

PRIČAO NAM JE Ismail, sin Abdullaha, rekao je: pričao je meni Malik od svoga strica amidže Ebu Suhejla, od njegovog oca Malika, sina Ebu Amirova da je on čuo Talhu, sina Ubejdulaha, bio zadovoljan Allah od njega, da govori:

Došao je jedan čovjek k poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa kadli on pita njega o Islamu. Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Pet molitava u danu i noći." Pa je rekao: "Da li je na mene osim njih još neka molitva obavezna ?" Rekao je: "Ne, osim da dobrovoljno vršiš još po neku molitvu ." Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "I postenje post mjeseca ramadana ramazana ." Rekao je: "Da li je na mene osim njega još neki post obavezan ?" Rekao je: "Ne, osim da dobrovoljno vršiš postiš ." Rekao je: I spomenuo je njemu poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, obaveznu milostinju zekat ." Rekao je: "Da li je na mene osim nje još nešto obavezno ?" Rekao je: "Ne, osim da dobrovoljno vršiš činiš pomoć ." Pa je okrenuo zadnjicu leđa, tj. pa je počeo da odlazi taj čovjek, a on govori tj. govoreći : "Tako mi Allaha neću povećavati na ovo, a neću ni okrnjiti tj. a neću činiti ni manje od onoga što je obavezno ." Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Spasio se, ako je bio istinit u ovoj izjavi, tj. Biće spašen, ako govori istinu, znači: ako bude vršio ono obavezno ."

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Džuvejrijete, rekao je: spomenuo je Nafi' od Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njega, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Ko bude zaklinjač tj. ko se bude zaklinjao , pa neka se zakune zaklinje sa Allahom, ili neka šuti."

GLAVA

onoga ko je podigao tj. donio, dostavio dokaz poslije zakletve.

A rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Možda neki od vas je upoznatiji razumniji, oštroumniji da se posluži sa svojim dokazom od nekoga."

A rekao je Tavus, i Ibrahim i Šurejh: Pravedan dokaz preči je od nevaljale tj. lažne zakletve.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, od Malika, od Hišama, sina Urveta, od njegova oca, od Zejnebe, od Umu Seleme, bio zadovoljan Allah od nje, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Zaista vi se parničite obraćajući se k meni, a možda neki od vas je upoznatiji da se posluži, parniči sa svojim dokazom od nekoga. Pa ko se nađe u takvoj prilici da sam dosudio njemu nešto što je vezano sa pravom njegova brata neku stvar sa njegovim govorom na osnovu njegovoga govora, vještoga iskaza, izjave , pa odsijecam njemu samo komad od Vatre, pa neka ne uzima nju."

GLAVA

onoga ko je zapovjedio da se postupi sa izvršenjem obećanja.

A činio je njega ovo postupanjem prema obećanju   Hasen. I spomenuo je Allah dž.š. u Kur'anu Ismaila:

"Zaista on je bio istinitog obećanja.....".

A sudio je tj. donosio je presude Ibnul-Ešvea' sa obećanjem tj. da se ima postupiti prema obećanju , i spomenuo je to od Semureta. A

rekao je Misver, sin Mahremeta: čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, a spomenuo je Muhamed a.s. jednoga zeta ili šuru, šurjaka svoga, rekao je: "Obećao je meni, pa je ispunio meni." Rekao je Ebu Abdullah: A vidio sam Ishaka, sina Ibrahima da dokazuje ili: da se brani, da brani svoj stav sa hadisom Ibnul-Ešvea.

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Hamze, pričao nam je Ibrahim, sin Sa'da, od Saliha, od Ibnu Šihaba, od Ubejdulaha, sina Abdullaha, da je Abdullah, sin Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, izvijestio njega, rekao je: izvijestio me Ebu Sufjan da je Iraklije rekao njemu:

"Pitao sam te šta to zapovjeda naređuje vama? Pa si tvrdio da on zapovjeda vama da se prihvatite za molitvu, i istinitost, i čednost, i ispunjenje za ugovor i izvršenje čuvanje i povraćanje povjerene stvari nečega što je ostavljeno kod vas na čuvanje ." Rekao je: "A ovo A to je svojstvo vjerovijesnika.

GLAVA.

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Ismail, sin Džafera, od Ebu Suhejla Nafi'a, sina Malika sina Ebu Amira, od njegova oca, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Znak licemjerca dvoličnjaka, hipokrita su tri osebine, osobine : Kada priča, laže; i kada se njemu nešto povjeri, iznevjeri; i kada obeća, protivno učini učini protivno obećanju ."

U tekstu originala na arapskom jeziku upotrebljen je perfekat, ali je preveden sa prezentom, jer kada perfekat dođe iza pogodbenih čestica, među koje se ubraja i "iza-kada", onda takav perfekat ima značenje prezenta. U daljem tekstu će se tako i činiti da bi se izbjegla objašnjenja i objašnjavanja. Ni ova napomena neće se više isticati.

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Musa-a, izvijestio nas je Hišam od Džurejdža, rekao je: izvijestio me Amr, sin Dinara, od Muhameda, sina Alije, od Džabira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih, rekao je:

Pošto je umro Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, došao je Ebu Bekru neki imetak imovina od strane Ala-a, sina Hadremije. Pa je rekao Ebu Bekr:

"Ko je bio imao ili: Ko je imao na Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, kakav dug, ili bilo dato njemu od strane njega kakvo obećanje, pa neka dođe nama." Rekao je Džabir: Pa sam rekao: "Obećao je meni poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, da će dati meni ovako, i ovako i ovako." Pa je prostro svoje dvije ruke tri puta. Rekao je Džabir: Pa je brojio odbrojio u moju ruku pet stotina, zatim pet stotina, zatim pet stotina.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Abdurahima, izvijestio nas je Seid, Sulejmana, pričao nam je Mervan, sin Šudža-a, od Salima Eftasa, od Seida, sina Džubejra, rekao je:

Pitao me jedan Židov od stanovnika Hire: "Koji od dva roka je izvršio Musa rok od deset, ili od osam godina ?" Rekao sam: "Ne znam do da dođem na učenjaka Arapa tj. Ne znam dok ne odem učenjaku Arapa pa da pitam njega." Misli na Ibnu Abasa. Pa je došao, pa sam pitao Ibnu Abasa. Pa je rekao: "Izvršio je mnogobrojniji tj. dulji između njih dva i ljepši od njih dva. Zaista poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio kada rekne, učini to i učini ."

GLAVA:

Neće se pitati idolopoklonici o svjedočanstvu za svjedočenje , a ni za nešto drugo osim njega tj. osim svjedočanstva .

A rekao je Šabija: Ne dozvoljava se Nije dozvoljeno svjedočanstvo svjedočenje pripadnika raznih vjera nekih od njih na neke protiv nekih zbog Njegova govora, uzvišen je:

".... pa smo potaknuli bacili među njima među njih neprijateljstvo i mržnju....".

A rekao je Ebu Hurejrete od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ne potvrđujte pristalice Biblije, a i ne demantujte ih tj. a ne smatrajte ih ni lašcima , i govorite: "Vjerujemo u Allaha i ono što se spustilo objavilo ....", ajet.

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs od Junusa, od Ibnu Šihaba, od Ubejdulaha, sina Abdullaha sina Utbeta, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

"O skupino muslimana! Kako da pitate pristalice pripadnike Biblije, a vaša knjiga koja se spustila na Njegovoga ili: svoga vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, je takva da su u njoj najnovije vijesti o Allahu o Bogu . Čitate je. Nije se pomiješala tj. nije u nju ništa pomiješano, nije pretrpila nikakvih izmjena . A već je ispričao vama Allah da su pripadnici Biblije zamijenili ono što je propisao Allah, i izmijenili su svojim rukama Bibliju tj. Toru i Evanđelje - Tevrat i Indžil , pa su rekli: "Ona je od onoga što je kod Allaha a postupili su tako zbog toga da sebi kupe za nju malu cijenu." Pa zar neće spriječiti vas ono što je došlo vama od znanja od zapitkivanja njih. A ne, tako mi Allaha, nismo vidjeli nijednoga čovjeka od njih nikad da pita vas o knjizi koja se spustila na vas vama ."

GLAVA

ždrijeba u teškim nejasnim slučajevima pitanjima , i GLAVA Njegova govora: ".... kad bacaju njihova svoja pera ždrijeb koji njih će izdržavati Merjemu Mariju, tj. ko će od njoj voditi brigu ....".

A rekao je Ibnu Abas: Bacili su sebi kocku ždrijeb , pa su tekla pera sa tečenjem na način kako teče voda, jer su pera bacili u vodu tekuću , a izdiglo se pero Zekerija-a iznad tečenja nadvisilo je tečenje . Pa je izdržavao nju Zekerija.

I GLAVA Njegovoga govora: "Pa je bacio strijelice...." - bacio je kocku a to oboje znači: bacio je ždrijeb - "pa je bio od onih na koje se dalo zalijepiti." - od onih što je njihova strijelica izašla tj. od onih koje je ždrijeb odredio .

Radi se o Junusu a.s. - Jonu proroku. Riječi u navodnicima su tekst Kur'ana, a one što nisu ni u navodnicima ni u zagradama su riječi Ibnu Abbasa, koje su kao njegov tumač riječima Kur'ana.

A rekao je Ebu Hurejrete: Izložio je tj. Naredio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, na neke ljude zakletvu, pa su požurili, pa je zapovjedio da se baci ždrijeb među njih u zakletvi koji od njih će se zaklinjati prvi .

PRIČAO NAM JE Umer, sin Hafsa sina Gijasa, pričao nam je moj otac tj. Hafs , pričao nam je Aameš, rekao je: pričao mi je Šabija da je on čuo Numana, sina Beširа, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da govori: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Primjer licemjerca u vezi sa granicama Allaha i padača u njih tj. i onoga koji prelazi te granice, koji ih otvoreno krši je kao primjer ljudi koji su bacili ždrijeb za jednu lađu. Pa su poslali tj. dobili su u njoj mjesto neki od njih u najdonjem dijelu nje, a postali su neki od njih a dobili su neki u najgornjem dijelu nje lađe . Pa su bili prisiljeni oni koji su u najdonjem dijelu nje da prolaze sa vodom na one, tj. pokraj onih koji su u najgornjem dijelu nje te lađe . Pa su se uznemiravali s njim tj. zbog toga . Pa je uzeo jedan od onih koji su prolazili po vodu, uzeo je jednu sjekiru, pa je počeo da kljuca probija, prokopava najdonji dio lađe. Pa su došli njemu pa su rekli: "Šta je tebi?" Rekao je: "Uznemirivali ste se sa mnom zbog mene , a nema bijega meni od vode tj. a ne mogu izbjeći upotrebu vode - a treba mi voda ." Pa ako uzmu njega na tj. za njegove dvije ruke, spasiće njega i spasiće svoje osobe sebe . A ako ostave njega tj. ako dopuste njemu da probije lađu da bi došao do vode , uništiće njega i uništiće svoje osobe sebe ."

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, rekao je: pričao mi je Haridžete, sin Zejda, Ensarija da je Umul-Ala', jedna žena od njihovih žena, koja se već prisegla bila dala prisegu Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, izvijestila njega Haridžeta je izvijestila ta žena da je Usman, sina Maz'una, imao sreću da je odletjela njemu njegova strijela u stanovanju tj. da je izašao njegov

ždrijeb u stanovanju kada su bacili kocku ždrijeb Pomagači za stanovanje Iseljenika emigranata iz Meke . Rekla je Umul-Ala':

Pa je stanovao kod nas Usman, sin Maz'una. Pa se razbolio, pa smo liječili njega. Te kada je preminuo, i učinili tj. i stavili smo ga u njegove mrtvačke odjeće, unišao je na nas tj. nama poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa sam rekla:

"Milost Allaha Allahova na tebe, Ebussaibe! Nadimak Usmanov. Pa moje svjedočanstvo je na tebe tj. za tebe da je zaista već počastio tebe Allah." Pa je rekao meni Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"A šta upoznaje tebe šta je tebi dalo da znaš da je Allah počastio njega?" Pa sam rekla: "Ne znam, sa mojim ocem si ti i mojom majkom ravan, ili: otkupljen , o poslaniče Allaha!" Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Što se tiče Usmana, pa već je došla njemu tako mi Allaha uvjerena stvar tj. smrt . I zaista ja zaista se svakako nadam da će Allah dati njemu dobro. Tako mi Allaha ne znam pouzdano , a ja sam poslanik Allaha, šta će se učiniti s njim." Rekla je: "Pa tako mi Allaha neću očistiti čistiti, tj. pouzdano tvrditi za nekoga da je dobar ni za jednoga čovjeka poslije njega nikada." I rastužilo zabrinulo je mene to što je rekao Muhamed a.s. . Rekla je: Pa sam zaspala, pa se pokazalo meni u snu, tj. pa mi se usnilo, sanjalo, pa sam sanjala za Usmana jedno vrelo koje teče. Pa sam došla k poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa sam izvijestila njega. Pa je rekao: "To je njegovo djelo posao, dobri rad .

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Mukatila, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Junus od Zuhrije, rekao je: izvijestio nas je Urvete od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, kada je htio na kakvo putovanje, bacao bi, bacao je kocku ždrijeb među svoje žene. Pa koja od njih je imala sreću da je izašao njezin dio strijela, tj. ždrijeb , izašao bi s njom tj. on bi poveo nju sa njim da putuje . I razdjeljivaše određivaše, raspoređivaše za svaku ženu od njih njoj njezin dan i njezinu noć kada će biti kod koje , osim jedne jedine, a

radi se o tome da je Sevda, kći Zem'ata, poklonila svoj dan i svoju noć Aiši, ženi Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, traži tj. tražeći ona s time zadovoljstvo poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Ismail, rekao je: pričao mi je Malik od Sumejja, slobodnjaka Ebu Bekra Ebu Bekrova , od Ebu Saliha, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Da znaju ljudi šta je u dozivanju i prvom redu tj. kolika je nagrada učiti ezan - izgovarati poziv na molitvu i stati u prvi red prilikom zajedničkog obavljanja molitve, tražili bi nagodbu , zatim kad ne bi našli drugo rješenje osim da sebi bacaju strijelice tj. ždrijeb na njega tj. zbog toga da se odredi ko će biti taj ko će učiti ezan i stati u prvi red , zaista bi bacali strijelice ždrijeb . A da znaju šta je u žurenju ranom dolaženju na molitvu , utrkivali natjecali bi se k njemu. A da znaju šta je u tmini i jutru tj. kolika je vrijednost i nagrada doći zajednički obaviti noćnu i jutarnju molitvu - jaciju i sabah , zaista bi došli njima dvjema ovim molitvama , i da bi puzanjem morali doći, tj. pa makar i puzanjem morali ići, dakle: došli bi pa makar i pužući ."

U IME ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA

KNJIGA UVJETA

(USLOVA, POGODBI, tj. o uvjetima koji su ispravni, zdravi, punovažni, i o onima koji nisu takvi i koji se ne mogu, odnosno koje ne vrijedi postavljati i uslovljavati)

GLAVA

(onoga) što se dozvalja (dozvoljava) od uvjeta u Islamu, i sudovima (tj. sudskim presudama) i (u) davanju prisege (nekome).

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba, rekao je: izvijestio me Urvete, sin Zubejra, da je on čuo Mervana i Misvera, sina Mahremeta, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (da) njih dva izvještavaju od drugova poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je (svaki od njih dvojice):

Pošto je napisao (ili: potpisao) Suhejl, sin Amra, tada (tj. u Hudejbiji na dan potpisivanja ugovora o miru), bilo je u (onome) što je sebi uslovio Suhejl, sin Amra, na Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (i ovo:) da ono neće doći tebi od nas (ni) jedan (čovjek, iako je bio na tvojoj vjeri), a (da ćeš ti drukčije učiniti) osim (tako da) ćeš vratiti njega k nama i pustićeš između nas i između njega (da se mi bez tvoga miješanja obračunamo).

Pa su to mrzili vjernici i rasrdili su se od njega (tj. zbog toga). A nije htio Suhejl (ništa drugo) osim to. Pa se potpisao (tj. pristao je) njemu Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, na to. Pa je vratio tada Ebu Džendela k njegovom ocu Suhejlu, sinu Amra. I nije došao njemu (ni) jedan (čovjek) od ljudi (a da je drukčije učinio) osim (tako da) je vratio njega u tom vremenu iako je bio musliman. A došle su vjernice seleći (emigrirajući iz Meke u Medinu i one). I bila je Ummu Kulsuma, kći Ukbeta sina Ebu Muajtova, od (onih koje) su izašle k poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, tada, a ona je mlada (djevojčica koja se tek protegla - dakle bila je tada mlada). Pa je došla njezina porodica (da) pitaju (tj. da traži, tražeći od) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da vrati nju k njima, pa nije vratio nju k njima zbog (toga) što je spustio Allah o njima (tj. u vezi njih - žena) ".... kada dođu vama vjernice seleći (one), pa ispitajte njih; Allah je znaniji o njihovom vjerovanju; ....", do Njegovoga govora ".... a niti su oni (nevjernici) dozvoljeni za njih (za vjernice)....". Rekao je Urvete: Pa izvijestila je mene Aiša da poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, ispitivaše njih (žene) sa ovoga ajeta (tj. zbog ovoga ajeta):

"O (vi) koji vjerujete kada dođu vama vjernice seleći (one), pa ispitujte njih, ...", do ".... opraštač, milostiv."

Rekao je Urvete: rekla je Aiša: Pa ko je priznao (tj. ko prizna) sa ovim uvjetom od njih, rekao bi njoj poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Već sam se prisegnuo tebi (tj. Već sam primio prisegu

tebi)." Govorom (što) govori njoj s njim (s tim govorom bio je primao, primao bi prisege od ženske osobe Muhamed a.s. - kaže Aiša r.a.). Tako mi Allaha (kaže dalje Aiša r.a.) nije dotakla njegova ruka ruku (nijedne) žene (ženske osobe koja mu nije supruga) nikada u davanju prisege (odnosno u primanju prisege od njih). I nije se prisegnuo njima (tj. I nije primao prisege od njih - od žena drukčije) osim sa njegovim (sa svojim) govorom.

(Ovo Aiša r.a. objašnjava zbog toga što se Muhamed a.s. uzimao za ruku, rukovao se, sa muškom osobom kada bi mu muška osoba davala prisegu da iskreno prihvata vjeru Islam i da daje prisegu na vjernost Muhamedu a.s. kao Allahovom poslaniku.)

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Sufjan od Zijada, sina Ilakata, rekao je: čuo sam Džerira, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori:

Prisegnuo sam se poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je sebi uvjetovao (tj. pa je postavio uvjet, uslov) na mene i iskrenost za svakoga muslimana (iskren i srdačan odnos prema svakom muslimanu).

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja od Ismaila, rekao je: pričao mi je Kajs, sin Ebu Hazima, od Džerira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Prisegnuo sam se poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, na uspostavljanje molitve, i davanje obavezne milostinje, i iskrenost (ili: iskreno savjetovanje i odnošenje) za svakoga muslimana.

GLAVA:

Kada je prodao palme (koje) su se već oprašile (tj. oplodile, dale se oploditi).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Nafi'a, od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Ko proda palme (koje) su se već oprašile (oplodile), pa njihov plod je za prodavača (tj. pripada prodavaocu), osim da sebi uvjetuje kupac (da njemu pripadne i plod od te godine)."

GLAVA

uvjeta u prodaji.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, pričao nam je Lejs od Ibnu Šihaba, od Urveta da je Aiša izvijestila njega da je Berira došla Aiši (da) traži pomoć (od) nje (tj. tražeći pomoć od nje) u (vezi) njezinoga pismenoga ugovora (tj. u vezi svoga pismenog ugovora kojim se obavezala da će platiti svojim vlasnicima određenu sumu kako bi se na taj način oslobodila ropstva), a nije bila platila od svoga pismenog ugovora (tj. od sume predvidjene pismenim ugovorom nijednu) stvar. Rekla je njoj Aiša:

"Vrati se k tvojoj (k svojoj) porodici (tj. k svojim vlasnicima), pa ako oni vole da platim od tebe (tj. za tebe) tvoj pismeni ugovor, a (da) bude tvoje zaštitništvo (pokroviteljstvo) meni (pripalo, da bude moje), učiniću (tj. platiću ja za te cijelu sumu predviđenu tvojim pismenim ugovorom)." Pa je to spomenula Berira k svojoj porodici, pa nisu htjeli, i rekli su: "Ako hoće da (ona) sebi računa na tebe (tj. za tebe da će dobiti Božiju nagradu), pa neka učini (ona, tj. neka nam plati ugovorenu svotu), a (da) bude nama tvoje zaštitništvo." Pa je spomenula to poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao njoj: "Kupi, pa oslobodi, pa zaštitništvo je samo za (onoga) ko je oslobodio (tj. jer zaštitništvo pripada oslobodiocu)."

GLAVA:

Kada je sebi uvjetovao (uslovio) prodavač leđa jahalice do imenovanoga (tj. određenoga) mjesta, dozvoljeno je.

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Zekerija, rekao je: čuo sam Amira (da) govori: pričao mi je Džabir da on putovaše na (jednom) svome devcu (koji) se već (bio) umorio (sustao). Pa je prošao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa je udario njega, pa je

blagoslovio njega (doslovno: pa je molio za njega), pa je putovao (tj. pa je počeo devac da ide, da hodi) sa idenjem (sa takvim hodom da) nije (bio takav da) putuje (ide nikada) slično njemu (slično tom hodu). Zatim je rekao:

"Prodaj mi ga za ukiju (novaca)."

("Ukija" je jedna stara mjera za novac, jer se i novac nekada vagao i na vagu, osim što se je i brojao, a mjerio se je zbog toga što je sav novac tada bio metalni, jer nije bilo papirnatog novca.)

Rekao sam: "Ne." Zatim je rekao: "Prodaj mi ga za ukiju." Pa sam prodao njega. Pa sam izuzeo njegovo nošenje (tj. stavio sam kao uslov da me devac donese, da ga jašem, jašim dok ne dođem) k svojoj porodici. Pa pošto smo stigli, došao sam mu sa devcem (tj. doveo sam mu ga), i dao mi je njegovu cijenu, zatim sam otišao. Pa je poslao na mome tragu (dok sam još bio, tj. poslao je po mene, a ja još nisam bio stigao do svoga stana). Rekao je:

"Nisam bio (to učinio) zbog (toga da) uzmem tvoga devca, pa uzmi toga tvoga (svoga) devca), pa on je tvoja imovina."

A rekao je Šubete od Mugireta, od Amira, od Džabira: Pozajmio je (dao je unaruč, na posluživanje) meni poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, njegova leđa (leđa devca) do Medine. A rekao je Ishak od Džerira, od Mugireta: Pa sam prodao njega na (taj uslov) da je meni kičmene pršljanove njegovih leđa da doprem Medini. A rekao je Ata' i (drugi) osim njega: "I tebi su njegova leđa do Medine." A rekao je Muhamed, sin Munkedira, od Džabira: Uvjetovao (uslovio) je njegova leđa do Medine. A rekao je Zejd, sin Eslema, od Džabira: "I tebi su njegova leđa dok se vratiš." A rekao je Ebuzubejr od Džabira: "Pozajmljujemo ti (tj. Dajemo ti unaruč, na poslugu) njegova leđa do Medine." A rekao je Aameš od Salima, od Džabira: "Dopri se na njemu k tvojoj (svojoj) porodici." Rekao je Ebu Abdullah: Uslovljavanje sebi je mnogobrojnije i zdravije (tj. vjerodostojnije) kod mene.

(Hoće da kaže Buharija ovo: Mnoga pričanja o prodaji devca od strane Džabira Muhamedu a.s. nisu istovjetna iako sva potječu od Džabira,

odnosno sva se pripisuju njemu. Po jednim od tih pričanja sami Džabir je postavio uslov prilikom prodaje da može do Medine da jaši, jaše na devcu, a po drugim od tih pričanja Džabir nije postavio toga uslova nego je njemu Muhamed a.s. sam od sebe dao devca da ga jaši, jaše do Medine i poslije prodaje, odnosno kupovine. Buharija je mišljenja da je Džabir r.a. postavio uslov, jer su mnogobrojnija ona pričanja koja to ističu i ta su pričanja vjerodostojnija.)

A rekao je Ubejdulah i Ibnu Ishak od Vehba, od Džabira: Kupio je sebi njega Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, za (jednu) ukiju. A slijedio je njega (Vehba) Zejd, sin Eslema, od Džabira. A rekao je Ibnu Džurejdž od Ata'-a i (drugih) osim njega, od Džabira: "Uzeo sam ga za četiri zlatnika (tj. rekao je Muhamed a.s.: "Uzeh, kupih ga - devca - za četiri zlatnika.")." A ovo (treba da) bude ukija na račun (tj. kada se obračunava vrijednost jednoga) zlatnika sa (ili: za) deset srebrenjaka.

(To je opet Buharijino objašnjenje.)

A nije razjasnio cijene (devcu) Mugirete od Šabije, od Džabira. I Ibnulmunkedir i Ebuzzubejr (nisu jasno o cijeni ništa pričali pričajući) od Džabira. A rekao je Aameš od Salima, od Džabira: Ukija zlata (je bila cijena). A rekao je Ebu Ishak od Salima, od Džabira: Za dvije stotine srebrenjaka (prodao sam ga). A rekao je Davud, sin Kajsa, od Ubejdulaha, sina Miksema, od Džabira: Kupio je njega u putu Tebuka (na putu u Tebuk). Mislim ga (da) je rekao: za četiri ukije. A rekao je Ebu Nadrete od Džabira: Kupio je njega (u svim ovim slučajevima misli se na to da je Muhamed a.s. kupio devca Džabirovoga) za dvadeset zlatnika. A govor (mišljenje) Ša'bije za ukiju (tj. za jednu ukiju da je devac kupljen - to) je najmnogobrojniji (tj. najviše ih to smatra kao ispravno). "Uvjetovanje sebi je mnogobrojnije i zdravije (tj. vjerodostojnije) kod mene." Rekao je njega (tj. Rekao je ovo zadnje, ove dvije zadnje rečenice) Ebu Abdullah (tj. Buharija).

GLAVA

uvjeta u međusobnom poslovanju (saobraćanju, radu, u međusobnim odnosima).

PRIČAO NAM JE Ebuljeman, izvijestio nas je Šuajb, pričao nam je Ebuzinad od Aaredža, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: Rekli su Pomagači Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio:

"Podijeli između nas i između naše braće (Muhadžira) palme." Rekao je: "Ne." Pa su rekli Pomagači (Muhadžirima): "Bićete dostatni nama (za) trud (oko uređenja i branja palmi i natapanja zemljišta gdje su palme), a (mi) ćemo udružiti vas u plodu." Rekli su: "Čuli smo i pokorili smo se (tj. Čujemo i pokoravamo se tome)."

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Džuvejrijete, sin Esme, od Nafi'a, od Abdullaha (Umerova), bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Dao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, Hajber Židovima da rade (obrađuju) njega i siju njega, a njima je polovina (onoga) što izlazi iz njega (tj. polovina prihoda).

(Hajber je ženskoga roda.)

GLAVA

uvjeta u vjenčanom daru kod uzla braka (tj. kod sklapanja braka).

A rekao je Umer: Zaista odresci (tj. dijelovi) prava su kod uvjeta, i tebi je (ono) što si uvjetovao. (Ili: Zaista mjesta gdje se prava odsijecaju, odudaraju od neispravnosti su kod uvjeta, i ti imaš ono što si uslovio - to ti pripada.) A rekao je Misver: čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) je spomenuo (jednoga) rođaka svoga (po ženidbenoj liniji), pa se pohvalio na njega u njegovom (ili: u svom) međusobnom srodstvu (po ženidbenoj liniji), pa je lijepo učinio (tu

pohvalu). Rekao je: Pričao mi je, i istinit je bio meni, i obećao je meni, pa je ispunio (u cijelosti) meni.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, pričao nam je Lejs, rekao je: pričao mi je Jezid, sin Ebu Habiba, od Ebulhajra, od Ukbeta, sina Amira, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Najpreči (uslov, uvjet od) uvjeta (što treba) da ispunite njega je (onaj) što tražite dozvoljenost s njim (za) pukotine (ženskih polnih udova, organa)."

GLAVA

uvjeta u napoličarstvu.

PRIČAO NAM JE Malik, sin Ismaila, pričao nam je Ibnu Ujejnete, pričao nam je Jahja, sin Seida, rekao je: čuo sam Hanzaleta Zurekiju, rekao je: čuo sam Rafi'a, sina Hadidža, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori:

Bili smo najmnogobrojniji (od svih) Pomagača njivom, pa iznajmljivasmo zemlju (na ovaj način: jednu određenu parcelu bi odredili za vlasnika, a drugu za onoga ko uzima u najam sebi od vlasnika). Pa ponekad izvede (plod, rod) ova (parcela), a ne izvede ta. Pa se to nama zabranilo (spriječeni smo od toga), a nije se nama zabranilo srebro (tj. da dajemo u najam, pod zakup zemlju za srebro, za novac).

GLAVA

(onoga) što nije dozvoljeno od uvjeta u braku.

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jezid, sin Zurej'a, pričao nam je Mamer od Zuhrije, od Seida, od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Neće prodavati (nijedan) prisutan za Beduina (Beduinovu robu), i ne povećavajte međusobno cijene (robi na taj način što ćete davati za

neku robu visoku cijenu, ali ne s namjerom da je kupite nego da drugoga prevarite da je skupo plati; to je nedžš, i tenadžuš), i neka ne povećava nipošto nad prodaju svoga brata, i neka ne prosi (ruku žene) nipošto nad njegovu prošnju, i neka ne pita (ne traži neudata) žena razvod (braka) svoje sestre zbog (toga da) bi tražila da nagne (ili: izvrne sebi) njezinu posudu."

GLAVA

uvjeta koji su (takvi da) se ne dozvaljaju (nisu dopušteni) u kaznama (prilikom kazni).

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Lejs od Ibnu Šihaba, od Ubejdulaha, sina Abdullaha sina Utbeta sina Mesuda, od Ebu Hurejreta i Zejda, sina Halida, Džuhenije, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da su zaista njih dva rekla:

Zaista (jedan) čovjek od Beduina došao je poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"O poslaniče Allaha! Zaklinjem te Allahom (da ne postupaš drukčije) osim (tako da) sudiš meni sa knjigom Allaha." Pa je rekao drugi parničar, a on je razumljivi od njega: "Da, pa sudi među nama sa knjigom Allaha, i dozvoli meni." Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Reci." Rekao je: "Zaista moj sin je bio najamnik na (radu) ovoga, pa je bludničio sa njegovom ženom. I zaista ja sam se izvijestio (izviješten sam) da je na moga sina kamenovanje (kazna). Pa sam otkupio njega za stotinu ovaca i (jednu) robinju. Pa sam pitao učene (ljude), pa su izvijestili mene da (ono) što na moga sina (pada) je bičevanje stotinu (udaraca) i progonstvo (izgnanstvo) godinu (dana), a da na ženu ovoga je kamenovanje." Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Tako mi (onoga) koji (je taj što) je moja duša u Njegovoj ruci zaista ću suditi svakako među vama dvojicom sa knjigom Allaha. Robinja i ovce su vraćanje na tebe (tj. imaju se vratiti tebi), a na tvoga sina je bičevanje stotine i progonstvo godine. Porani (tj. Pođi sutra rano), o Unejse, k ženi ovoga, pa ako prizna, pa kamenuj je." Rekao je: Pa je poranio na nju, pa je priznala. Pa je zapovjedio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa se je kamenovala.

GLAVA

(onoga) što je dozvoljeno od uslova potpisanoga (roba) kada se zadovoljio sa prodajom na (uvjet, sa uvjetom) da se oslobodi (da će se osloboditi).

PRIČAO NAM JE Halad, sin Jahja-a, pričao nam je Abdulvahid, sin Ejmena, Mekija od svoga oca, rekao je: Unišao sam na Aišu (Aiši), bio zadovoljan Allah od nje. Rekla je:

Unišla je na mene (tj. meni) Berira, a ona je potpisana (tj. sklopila je pismeni ugovor za svoje oslobađanje) pa je rekla: "O majko vjernika, kupi me, pa (tj. jer) zaista moja porodica prodaje me, pa oslobodi me." Rekla je: "Da." Rekla je: "Zaista moja porodica (moji staratelji) neće prodati mene do (da) sebi uslove moje pokroviteljstvo (zaštitništvo)." Rekla je: "Nema potrebe meni u tebi." Pa je čuo to Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, ili je doprlo njemu, pa je rekao:

"Šta (tj. Kakvo) je stanje Berire (tj. Šta je sa Berirom)?" Pa je rekao: "Kupi je, pa oslobodi nju (pa je oslobodi), a neka oni sebi uvjetuju (uslovljavaju) šta hoće." Rekla je: Pa sam kupila nju, pa sam oslobodila nju, a uslovila je njezina porodica njezino pokroviteljstvo. Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Pokroviteljstvo (Zaštitništvo) je za (onoga, tj. pripada onome) ko je oslobodio iako su sebi uslovili stotinu uslova."

GLAVA

uvjeta (uslova) u razvjenčanju (rastavi braka).

A rekli su Ibnulmusejjeb, i Hasen i Ata': Ako se pokazao (na početku) sa razvodom (tj. sa izrazom "razvod, razvedena"), ili je odgodio (taj izraz iza uslova), pa on je preči za svoj uslov (uvjet).

(To jest: jednako je ili prvo izrekli riječ "razvod, razvedena", pa onda uslov, ili prvo izrekli uslov, pa onda riječ "razvod, razvedena". Naprimjer jednako je ako reknemo ženi svojoj: "Razvedena si ako uniđeš u kuću!", ili ako reknemo: "Ako uniđeš u kuću, razvedena si." Šurejh i Ibrahim Nah'ija kažu da prvi izraz povlači za sobom razvod braka, a drugi ne. Većina drugih pravnika ne slaže se s njima dvojicom.)

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Arareta, pričao nam je Šubete od Adijja, sina Sabita, od Ebu Hazima, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Zabranio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, sretanje (dočekivanje karavana prije grada radi kupovanja robe prije nego saznaju cijenu robe koja se kreće u gradu), i (zabranio je) da kupuje Izbjeglica za Beduina (Beduinu), i da sebi uslovljava žena razvod svoje sestre, i da traži sebi čovjek (neku robu) nad traženje svoga brata (kao kad bi rekao: platiću ti ja više, veću cijenu za tu robu nego taj što se je već s tobom sporazumio za tu i tu cijenu); i zabranio je nedžš (davati za robu visoku cijenu, ali ne s namjerom da je kupiš nego da drugoga navučeš i prevariš), i (zabranio je) zastavljanje (mlijeka u vimenu više vremena pred prodaju da bi prevario drugoga, jer kada se krava ne pomuze više vremena, vime joj bude veće, pa se čini da je ona dobra na mlijeku).

Slijedio je njega (Muhameda Araretovoga) Muaz i Abdussamed od Šubeta. A rekao je Gunder i Abdurrahman: Zabranilo se (umjesto: Zabranio je). A rekao je Adem: Zabranilo se nama. A rekao je Nadr i Hadžadž, sin Minhala: Zabranio je.

GLAVA

uvjeta sa ljudima sa govorom (bez svjedoka i pisanja).

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Musa-a, izvijestio nas je Hišam da je Ibnu Džurejdž izvijestio njega, rekao je: izvijestio je mene Ja'la, sin Muslima, i Amr, sin Dinara, od Seida, sina Džubejra, povećava (tj. povećavajući) jedan (od) njih dva na svoga druga, i (jedan drugi) osim njih dvojice, već sam čuo njega (to kaže Ibnu Džurejdž da je čuo toga drugoga da) priča njega (sljedeći hadis) od Seida, sina Džubejra, rekao je:

Zaista mi smo (bili jednom prilikom) kod Ibnu Abbasa, rekao je: pričao je meni Ubejj, sin Kaba, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Musa je poslanik Allaha." Pa je spomenuo hadis (o Musa-u i Hadiru). Rekao je (Hadir): "Zar nisam rekao zaista ti nećeš moći sa mnom (imati) strpljenje." Bila je prva (primjedba) zaboravom, a srednja uslovom, a treća namjerom. Rekao je: "Ne kazni za (ono) što sam zaboravio, i ne optereti me od moje stvari poteškoćom." Sreli su njih dva dječaka, pa je ubio njega. Pa su otišla njih dva. Pa su njih dva našla zid (koji) hoće da se obori (skrha), pa je uspravio njega. Pročitao je Ibnu Abbas: .... pred njima vladar.... (mjesto: iza njih vladar).
(Većina ovih rečenica su tekst iz Kur'ana, pa ih je trebalo staviti u navodnike, jer samo u navodnike stavljam tekst Kur'ana. Ovdje nisu stavite u navodnike, jer u originalu nije spomenuto da je tekst iz Kur'ana. Nije rečeno govor Allaha, ili Njegov govor, uzvišen je. -- Jedna napomena porodice prevodioca ove Buharije: Osim Kur'anskog teksta, porodica prevodioca je stavljala pod navodnike i hadise. To se može i primjetiti kad se čita ovaj prevod.)

GLAVA

uvjeta u pokroviteljstvu (u zaštitništvu).

PRIČAO NAM JE Ismail, pričao nam je Malik od Hišama, sina Urveta, od njegovoga oca, od Aiše, rekla je:

Došla je meni Berira, pa je rekla: "Dopisala sam se (tj. Napravila sam pismeni ugovor sa) svojom porodicom (svojim stárateljima) na

devet ukija, u svakoj godini ukiju, pa pomozi me." Pa je rekla: "Ako vole da izbrojim nju (tu cijenu svu odmah) njima, a (da) bude tvoje pokroviteljstvo meni, učiniću (to)." Pa je otišla Berira k svojoj porodici, pa je rekla njima, pa oni nisu htjeli na nju (na tu pogodbu, tj. na taj uslov da pristanu). Pa je došla od njih (doslovno: od kod njih), a poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, je sjedač (tj. a on je sjedio) pa je rekla: "Zaista ja sam ti to već izložila na njih (tj. njima), pa oni nisu htjeli (tj. pa oni neće drukčije) osim da bude pokroviteljstvo za njih (njima)." Pa je čuo Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa je izvijestila Aiša Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je rekao:

"Uzmi nju, i uvjetuj sebi za njih (tj. i uvjetuj njima) pokroviteljstvo, pa (tj. jer) pokroviteljstvo je samo za (onoga) ko je oslobodio." Pa je učinila Aiša. Zatim je ustao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u (među) ljudima, pa je zahvalio Allahu i pohvalio na Njega (tj. i dostojno Mu se zahvaljivao), zatim je rekao: "Šta je umu (nekih) ljudi (da) sebi uslovljavaju uslove (takve koji) nisu u knjizi Allaha! Što je (god) bilo od (kakva god) uslova (koji) nije u knjizi Allaha, pa ono (pa to) je neispravno (ništavno), i ako je bilo (pa makar bilo) stotinu uslova. Suđenje (Presuda) Allaha je preča (da se izvrši), i uslov Allaha je čvršći, i pokroviteljstvo je samo za (onoga) ko je oslobodio."

GLAVA:

Kada je sebi uslovio u napoličarstvu (ovakav uslov): "Kada htjednem, izvešću te (izvesti ću te, tj. kada mi bude volja, odstraniću te sa svoje zemlje - neću ti je više davati u napoličarstvo).

PRIČAO NAM JE Ebu Ahmed, pričao nam je Muhamed, sin Jahja-a, Ebu Gassan Kinanija, izvijestio nas je Malik od Nafi'a, od Ibnu Umera, rekao je:

Pošto su iščašili (pokrenuli podlaktice u ruku i gležnje u nogu Židovi) stanovnici Hajbera Abdullahu, sinu Umera, ustao je Umer govornikom (tj. ustao je kao govornik, propovjednik) pa je rekao: "Zaista poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, bio je postupio

(postupao bi) sa Židovima Hajbera (tako da ih je ostavio) na njihovim imanjima, i rekao je:

"Ustaljujemo vas dokle bude ustaljivao vas Allah. A zaista Abdullah, sin Umera, izašao je (bio) k svome imanju tamo, pa se učinilo nasilje nad njim iz noći (naletilo se, skočilo se na njega iz noći, iz mraka), pa su se iščašile (iskrivile, tj. oštetile) njegove dvije ruke i njegove dvije noge. A nije za nas (tj. mi nemamo) tamo neprijatelja (nikakvog drugog) osim njih. Oni su naš neprijatelj (naši neprijatelji) i naša sumnja. I već sam vidio njihovo izgnanstvo (evakuaciju, tj. mislim da ih protjeram, smatram da ih treba protjerati)." Pa pošto se složio Umer na to, došao je njemu jedan (čovjek od židovskih poglavica) Ebulhakikovića, pa je rekao: "O zapovjedniče vjernika, zar (da ti) izvedeš (protjeraš) nas, a već je ustalio (tj. ustanovio, ostavio ovdje) nas Muhamed, i postupio je s nama (tako da smo ostali) na imanjima i uslovio je to za nas (nama)." Pa je rekao Umer: "Zar misliš da sam ja zaboravio govor poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Kako je s tobom (tj. Kako će raspoloženje biti s tobom, u tebe onda) kada se izvedeš iz Hajbera, trči s tobom tvoja (izdržljiva, mlada) deva noć poslije noći (iz noći u noć)." Pa je rekao: "Bila je ova (njegova riječ jedna mala) šala (šalica) od Ebul-Kasima." Rekao je: "Slagao si, o neprijatelje Allaha!" Pa je protjerao njih Umer i dao je njima vrijednost (onoga) što je bilo za njih (što su imali oni) od ploda, imovinu, i deve, i (razne vrste) roba (koje su se sastojale) od samara, i užeta i (drugoga) osim toga. Predao je njega (ovaj hadis, tj. pričao ga je) Hammad, sin Selemeta, od Ubejdulaha, mislim ga, od Nafi'a, od Ibnu Umera, od Umera, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, skratio je njega (Hammad).

GLAVA

uslova u borbi (u svetom ratu), i izmirenju (i zaključenju mira) sa stanovnicima rata (tj. sa neprijateljem) i pisanja uslova.

PRIČAO MI JE Abdullah, sin Muhameda, pričao je nama Abdurezak, izvijestio nas je Mamer, rekao je: izvijestio me Zuhrija, rekao je: izvijestio me Urvete, sin Zubejra, od Misvera, sina

Mahremeta, i Mervana, potvrđuje svaki pojedini od njih dvojice pričanje svoga druga, rekla su njih dva:

Izašao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (u) vrijeme Hudejbije, čak su bili u nekom (dijelu) puta, rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista Halid, sin Velida, je u Gamimu (to je mjesto blizu Meke) u konjaništvu za Kurejševiće (kao) prethodnica (tj. Halid se nalazi u Gamimu kao prethodnica Kurejševićke konjice), pa uzmite (stranom) desnom (da putujete da bi izbjegli sudar)." Pa tako mi Allaha nije osjetio za njih Halid do (časa) kada su oni (opazili) za crni prah vojske (Muhameda a.s. koja je udarila kuda se nije nadala konjica Kurejševića sa Halidom na čelu). Pa je otišao (Halid) podbada (tj. podbadajući konja da kao) opominjač za Kurejševiće (stigne do njih što prije).

(Tada Halid još nije bio primio Islama, i nalazio se u službi nevjernika iz plemena Kurejš.)

I išao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio. Te kada je bio u brežuljku koji je (taj što) se pada na njih od njega, kleknula je sa njim njegova deva (kamila, tj. legla je na tle). Pa su rekli ljudi (tj. vikali su devi): "Hije, hije (tj. Ustani, ustani - ili: hajde, hajde)!" Pa je bila ustrajna (uporna u ležanju deva), pa su rekli: "Uzjogunila se (je) Kasva, uzjogunila se Kasva!" (To jest: Nije pokorna, ili: loše je ćudi Kasva, a Kasva je ime deve Muhameda a.s.) Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Nije se uzjogunila Kasva, i nije to njoj u ćudi, ali je (tj. nego je) zadržao nju zadržavač slona (tj. Allah, koji je zadržao slona Ebrehetova da ne uniđe u Meku)." Zatim je rekao: "Tako mi (Onoga) koji je (taj što je) moja duša u Njegovoj ruci, neće pitati (tražiti od) mene (nikakvu) skicu (plan, tj. nikakvu stvar što) poštivaju u njoj svetinje Allaha (a da ću postupiti drukčije) osim (tako da) ću dati njima nju." Zatim je odbio nju (tj. viknuo na devu da ustane, da krene), pa je skočila. Rekao je: Pa je skrenuo od njih dok je (najzad) odsjeo u najkrajnjem (dijelu) Hudejbije na (jednom) dolu (rupi, udolici) malom vodom (tj. dolu koji je u sebi imao malo vode), zahvataju pregrštima nju (vodu) ljudi

zahvatanjem pregrštima (dlanovima). Pa nisu davali da ostane njemu (dolu) ljudi dok (čak) su iscrpali njega (ispraznili njega, dok ga nisu ispraznili, svu su mu vodu izgrabili). I potužilo se je k poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (na) žeđ, pa je iščupao (jednu) strijelu iz svoga tobolca (što je u njemu držao strijele), zatim je zapovjedio njima da učinu (da stave oni) nju u njega. Pa tako mi Allaha neprestano je (bilo tako da) kipi (ključa, podiže se voda) njima za napajanje dok su se vratili od njega. Pa dok su oni tako (tu bili), kadli dođe Budejl, sin Verka'-a, Huzaija u nekolicini od svoga naroda (od svojih ljudi) iz Huza'ata (plemena), a bili su oni torbica iskrenog savjeta (srdačnosti, tj. čuvari tajni, povjerljiva lica) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, od stanovnika Tihame (tj. između stanovnika Tihame), pa je rekao (Budejl): Zaista ja sam ostavio Ka'ba, sina Luejja, i Amira, sina Luejja, odsjeli su neodsječenicama voda Hudejbije (tj. kod voda Hudejbije koje se ne odsijecaju, ne prestaju, ne presušuju), i sa njima su skoro oteljene deve (uz, i) deve sa mladunčadima (starijim od petnaest dana - metafil - a metafil još znači i žene sa djecom, pa se može i ovako prevesti: a sa njima su skoro oteljene deve - i - žene sa djecom, a to znači da oni misle da tu ostanu dulje vrijeme s namjerom da vode borbu dugo vremena ako im bude trebalo). I oni su borci protiv tebe (tj. I oni će se boriti, ratovati protiv tebe) i odvraćači tebe od Kuće (tj. od Ka'be). Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista mi nismo došli radi borbe (rata ni protiv) jednoga (čovjeka, tj. ni protiv koga), a ali (tj. nego) smo došli (kao) hodočasnici (obavljači umre - maloga hodočašća). I zaista Kurejševići (su u takvom stanju da) je već savladao (tj. oslabio) njih rat i oštetio je njih, pa ako hoće (oni), pružaću im (neko) vrijeme (mogućnost za mir, tj. sklopiću mir s njima za neko vrijeme), a (da) se ostave (oni po strani ne miješajući se) između mene i između ljudi (bezbožnih Arapa koje ja pozivam u Islam). Pa ako se pokažem (tj. ako pobijedim, ako uspijem), pa ako hoće da uniđu u (ono) što su unišli (ušli) u njega ljudi (tj. u Islam), učiniće. A ako ne (ili: in la, tj. A ako ne uspijem ja), pa odmoriće se (naći će mira, odmora - ili: biće mnogobrojni). A ako oni ne htjednu (da pristanu na ovo što im predlažem), pa tako mi (Onoga) koji je (Taj što) je moja duša u Njegovoj ruci zaista ja ću se boriti protiv njih svakako na (tj. za) ovu moju stvar do (da) se osami moja strana vrata (moj vrat, tj. dok mi je glava na ramenu). A zaista provešće svakako Allah svoju stvar."

Pa je rekao Budejl: "Priopći ću (Javiću) njima šta govoriš (šta veliš, šta si kazao)." Rekao je: Pa je otišao dok (tj. te) je došao Kurejševićima. Rekao je: "Zaista mi smo već došli vama od ovoga čovjeka i čuli smo ga (da) govori (jedan) govor, pa ako hoćete da izložimo njega na vas (vama), učinićemo (to)." Pa su rekli njihovi maloumnici (glupi, drski): "Nema potrebe nama da izvještavaš nas o njemu sa (ikakvom) stvari (o bilo čemu)." A rekao je vlasnik misli (razumni, pametni) od njih: "Daj, šta si čuo njega (da) govori?!" Rekao je: "Čuo sam ga (da) govori tako i tako (to i to)." Pa je pričao njima za (ono) što je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je ustao Urvete, sin Mesuda, pa je rekao:

"O moj narode! Zar niste sa ocem (tj. Zar niste kao otac)?" Rekli su: "Da." Rekao je: "I zar niste sa djetetom (tj. kao dijete)?" Rekli su: "Da." Rekao je: "Pa da li sumnjate mene (u mene)?" Rekli su: "Ne." Rekao je: "Zar niste (takvi da) znate da sam ja podsticao (pokretao u boj u korist vas) stanovnike Ukaza? Pa pošto su suho gledali na mene (tj. pošto nisam kod njih našao ništa, nisam naišao na odziv, nisam uspio kod njih), došao sam vam sa svojom porodicom, i svojim djetetom i (sa onim) ko se pokoravao meni (tj. doveo sam sve njih vama)." Rekli su: "Da." Rekao je: "Pa zaista ovaj je već izložio (ili: ponudio) crtu (tj. plan) pravoga puta. Primite je, i pustite mene (da) dođem (tj. odem) njemu." Rekli su: "Dođi (Odi) mu." Pa je došao njemu (tj. došao je Urvete Muhamedu a.s.), pa je počeo (da) govori Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (jednu) količinu (jedan dio) od svoga govora Budejlu (tj. rekao je Urvetu nešto slično kao i Budejlu). Pa je rekao Urvete kod toga:

"O Muhamede! Da li si mislio (o tom šta ćeš napraviti) ako iskorijeniš stvar tvoga (svoga) naroda? Da li si čuo (i) za jednoga (čovjeka) od Arapa (da) je uništio svoju porodicu prije tebe? A ako bude druga (stvar, tj. ako li tebe pobijede, nadvladaju Kurejševići, a ne ti njih), pa zaista ja tako mi Allaha ne vidim (neka) lica (tj. ugledne ličnosti u tvojoj vojsci i družini). I zaista, ja zaista vidim primješance od ljudi (smješu iz raznih plemena koji su) stvoreni (tj. pripravni) da

pobjegnu i ostave tebe (u slučaju tvoga neuspjeha)." Pa je rekao njemu Ebu Bekr, bio zadovoljan Allah od njega:

"Sisaj (uhvativši usnama) za dražicu Late! Zar mi (da) pobjegnemo od njega i ostavimo njega (i ostvimo ga)?"

(Ebu Bekr r.a. se vrlo rasrdio na riječi idolopokloničkog pregovarača sa Muhamedom a.s., kada je taj pregovarač Urvete rekao da bi muslimani mogli pobjeći od Muhameda a.s. Zbog toga je uputio Urvetu ovako bezobraznu pogrdu. Samo tu pogrdu su Arapi upotrebljavali ovako: "Imsas bi bazril-ummi!", ili: "Li jemsas bi bazri ummihi!" To u slobodnom prevodu znači: "Sisaj dražicu majke!", ili: "Neka sasne dražicu svoje majke!" Ebu Bekr je rekao: "Sisaj dražicu Late!" Urvete je vjerovao u božicu Lat, pa je zato Ebu Bekr tako rekao. Dražica - klitoris - je ispupčeni dio među usnicama spolnog organa, uda žene.)

Pa je rekao (Urvete čuvši ovu pogrdu upućenu njemu): "Ko je to?" Rekli su: "Ebu Bekr." Rekao je: "Zar ne! Tako mi (onoga) koji (je taj što) je moja duša u njegovoj ruci da nije ruka (tj. da nije jedne dobrote koja) je bila za tebe kod mene (tj. koju si mi ti učinio, a ja) nisam nagradio tebe za nju, zaista bih odgovorio tebi (na tu pogrdu)."

(Veli se da je nekad Ebu Bekr dao lijepu pomoć tome Urvetu kada je ovaj morao da plati neku krvarinu. Neki vele da je ta pomoć iznosila deset deva.)

Rekao je: I počeo je (dalje Urvete da) govori Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio. Pa kad god bi govorio, uzeo bi za njegovu bradu. A Mugirete, sin Šubeta, je stajač (tj. stajao je) nad glavom Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, i sa njim je sablja (mač) i na njemu je kaciga (šljem). Pa kad god bi pao (tj. posegnuo) Urvete sa svojom rukom k bradi poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, udario bi (Mugirete) njegovu ruku sa drškom sablje i rekao bi njemu: "Povuci nazad tvoju (svoju) ruku od brade poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio."

(Komentatori kažu da je bio običaj da sagovornik uhvati za bradu svoga sagovornika kada s njime govori. Taj običaj je, možda, bio među Arapima tada. Danas ga nema, vjerovatno, među njima.)

Pa je podigao Urvete svoju glavu, pa je rekao: "Ko je ovo?" Rekli su: "Mugirete, sin Šubeta." Pa je rekao: "O vjerolomniče (veliki)! Zar nisam (ja takav da) trčim u tvom vjerolomstvu (tj. koji trošim imanje da bi spriječio zlo, zle posljedice tvoga vjerolomstva)?" A bio se Mugirete družio s (nekim) ljudima u predislamlju, pa je pobio njih i uzeo je njihova imanja (pokretnine), zatim je došao pa je primio Islam. Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Što se tiče Islama, pa primam (ga od Mugireta, tj. pristao sam da Mugirete primi Islam). A što se tiče (toga) imanja, pa nisam od njega (ni) u (jednoj) stvari (tj. nemam nikakve veze sa tim imanjem Mugireta, ne znam od njega ništa)." Zatim je zaista Mugirete počeo (da) posmatra (preko oka da gleda) drugove Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, sa svoja dva oka. Rekao je: "Pa tako mi Allaha nije (tj. ne bi) hraknuo (pljunuo) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (nijednu) hrakotinu (pljuvačku, a da je drukčije bilo) osim (tako da) je pala u dlan (šaku nekoga) čovjeka od njih, pa je trlja s njom svoje lice i svoju kožu. I kada je zapovjedio njima (nešto), natjecali su se (žurili su, pretjecali su se da izvrše) njegovu zapovjed. I kada je uzimao abdest (kada se čistio pred molitvu), skoro su (dolazili u takvu priliku da) se pobiju na (tj. za) njegovu vodu za čišćenje. I kada je govorio, spuštali su svoje glasove kod njega, i ne upiru oštro k njemu pogled (iz) poštovanja (prema) njemu." Pa se vratio Urvete k svojim drugovima, pa je rekao:

"O moj narode! Tako mi Allaha zaista već sam dolazio (tj. išao sam kao izaslanik) na vladare (tj. na dvorove vladara), i dolazio sam na (dvor, palatu) vizantijskog vladara, i perzijskog vladara i negusa (abesinskog vladara). Tako mi Allaha nisam vidio (nijednoga) vladara nikad (da) poštuju njega njegovi drugovi (kao) što poštuju drugovi Muhameda (Muhamedovi drugovi) Muhameda. Tako mi Allaha nije hraknuo hrakotinu (drukčije) osim (tako da) je pala u dlan (ruku) čovjeka od njih, pa je trljao s njom svoje lice i svoju kožu. I kada je zapovjedio njima, natjecali su se njegovoj zapovjedi. I kada se čistio (abdestio), skoro (da) se pobiju na (za) njegovu vodu za čišćenje. I kada

je govorio, spuštali su svoje glasove kod njega, i ne upiru oštro pogled k njemu (iz) poštivanja (poštovanja prema) njemu. I zaista on je već izložio na vas (tj. vama jednu) crtu (liniju, tj. osebinu, osobinu) pravoga puta, pa primite nju."

("Huttatun" znači i: svojstvo, osebina. To značenje ovdje i u prošlom tekstu ovoga hadisa treba uzeti u obzir kao pravo značenje.)

Pa je rekao (jedan) čovjek iz Kinanovića: "Pustite mene, doći ću (tj. idem ja) njemu." Pa su rekli: "Dođi (Idi) mu!" Pa pošto se nadvisio (natkučio) na Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, i njegove drugove (tj. pošto im se približio), rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ovo je omsica (taj-i-taj), i on je iz naroda (od ljudi koji) poštivaju deve za žrtvovanje, pa pošaljite ih njemu." Pa su se poslale njemu, i izašli su pred njega ljudi, dvoodazivlju (tj. izašli su mu u susret izgovarajući dvoodazov-telbiju). Pa pošto je vidio to, rekao je: "Slava Allahu! Ne treba za ove (da se s njima postupi tako) da se odbiju (odvrate, spriječe) od Kuće (tj. Kabe)." Pa pošto se vratio k svojim drugovima, rekao je: "Vidio sam žrtvene deve već su se ođerdanile i dale su se osjetiti (tj. raniti - a to znači: stavljeni su im đerdani, ogrlice i zadate su im rane da se tako dadne, da na znanje da su to žrtvene deve, jer su to znakovi po kojima se može to osjetiti i poznati), pa ne vidim (tj. ne mislim da treba) da se odvrate od Kuće (Kabe)." Pa je ustao (jedan) čovjek od njih, rekne se njemu (ime mu je) Mikrez, sin Hafsa, pa je rekao: "Pustite mene, doći ću (tj. da odem ja) njemu." Pa su rekli: "Dođi (odi) mu!" Pa pošto se nadvisio nad njih (približio njima - muslimanima), rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ovo je Mikrez, a on je (jedan) pokvaren (nevaljao) čovjek." Pa je počeo (da) govori Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio. Pa dok on govori njemu, kadli dođe Suhejl, sin Amra. Rekao je Mamer: Pa je izvijestio mene Ejub od Ikrimeta da je ono pošto je došao Suhejl, sin Amra, rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Zaista već je bilo lako (tj. već će biti lako) vama (nešto) od vaše stvari (tj. pregovori će nešto krenuti na bolje)." Rekao je Mamer: rekao je Zuhrija u svome pričanju: Pa je došao Suhejl, sin Amra, pa je rekao:

"Daj piši između nas i između vas (kakvo) pismo (tj. pismeni ugovor)." Pa je pozvao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pisara, pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Piši: Sa imenom (tj. U ime) Allaha, Milosrdnog Milostivoga." Rekao je Suhejl: "Što se tiče Milosrdnoga, pa tako mi Allaha ne znam šta (ko) je on, a ali (tj. nego) piši: "Sa tvojim imenom (u ime tvoje), moj Bože!, kao što pisaše (ti prije Islama)." Pa su rekli muslimani: "Tako nam Allaha nećemo pisati nje (nju, tu rečenicu drukčije) osim sa imenom Allaha Milosrdnoga Milostivoga." Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Piši: Sa Tvojim imenom, moj Bože!" Zatim je rekao: "Ovo je (ono) što se dosuđuje na njega (tj. na šo sklapa ugovor o miru) Muhamed, poslanik Allaha." Pa je rekao Suhejl: "Tako mi Allaha da bijasmo mi znali da si ti poslanik Allaha, ne bi odvratili tebe od Kuće (Kabe), a niti se borili protiv tebe, a ali (tj. nego) piši: Muhamed, sin Abdullaha." Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Tako mi Allaha zaista ja sam zaista poslanik Allaha iako ste oglasili lašcem (iako smatrate za lažova) mene. Piši: Muhamed, sin Abdullaha." Rekao je Zuhrija: A to je radi njegova govora: "Neće pitati (tražiti od) mene (nikakvu) osebinu (osobinu što) poštuju u njoj svetinje Allaha (a da će drukčije biti) osim (tako da) ću dati njima nju." Pa je rekao njemu Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

".... (sklapa ugovor) na (to) da pustite između nas i između Kuće (Kabe slobodan prolaz) pa (da) ophodimo nju." Pa je rekao Suhejl: "Tako mi Allaha neće sebi pričati Arapi da smo se mi uzeli pritiskom (na ovaj ugovor), a ali (nego) to od iduće godine (neka tako bude)." Pa je pisao (tako). Pa je rekao Suhejl: "I na (to se sklapa ugovor) da ono neće doći tebi od nas (nijedan) čovjek, iako bude na tvojoj vjeri, (a da ćeš drukčije da postupiš) osim (tako da) ćeš vratiti njega k nama." Rekli su muslimani: "Slava Allahu! Kako će se vratiti k idolopoklonicima, a već je došao muslimanom (kao musliman)?" Pa dok su oni tako (o tom raspravljali), kadli je unišao (tj. kadli uniđe, uđe među njih) Ebu Džendel, sin Suhejla sina Amra, trapa (poskakiva, tj. ide onako kako ide svezan čovjek) u svojim okovima, a već je izašao iz najdonjeg (dijela) Meke, dok se je bacio sa svojom osobom (tj. sam sobom) između leđa muslimana (tj. među muslimane). Pa je rekao Suhejl: "Ovaj je, o

Muhamede, prvi što se dosuđujem tebi na njega da vratiš njega k meni (tj. što sklapam s tobom ugovor o miru i taj ugovor ima se protegnuti i na njega da ga vratiš meni, dakle: treba da važi ugovor i za njega)." Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista mi nismo izvršili pisma (tj. nismo još svršili, završili ovaj pismeni ugovor) poslije (čega bi trebalo da se vraća)." Rekao je: "Pa tako mi Allaha tada nisam sklopio mira s tobom (tj. neću sklopiti s tobom mir ni) na (jednu) stvar (nizašta) nikada." Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Pa dozvoli (prepusti) ga meni." Rekao je: "Nisam ja dozvaljač (prepuštač) njega tebi." Rekao je: "Da, pa učini!" Rekao je: "Nisam ja učinilac (tj. Neću to učiniti)." Rekao je Mikrez: "Nego (tj. Da šta), već smo dozvolili (prepustili) njega tebi." Rekao je Ebu Džendel: "O skupino muslimana! Vratiću se (tj. Zar ću biti vraćen) k idolopoklonicima, a već sam došao muslimanom (a došao sam kao musliman)? Zar ne vidite šta sam već sreo (tj. prepatio)?" A bio se kažnjavao (kažnjavan je) žestokom kaznom u (tj. zbog) Allaha. Pa je rekao Umer, sin Hataba: Pa sam došao vjerovijesniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa sam rekao: "Zar nisi vjerovijesnik Allaha uistinu?" Rekao je: "Da." Rekao sam: "Zar nismo na istini (u pravu), a naš neprijatelj na neistini?" Rekao je: "Da." Rekao sam: "Pa zašto (da) dajemo niskost (rđav postupak, slabu osobinu) u našoj vjeri tada?" Rekao je: "Zaista ja sam poslanik Allaha, i nisam (da) griješim Njemu (Allahu), i On je moj pomagač." Rekao sam: "A zar nije (bilo to da ti) pričaše nama da ćemo zaista mi doći Kući (Kabi), pa ćemo ophoditi nju?" Rekao je: "Da. Pa (da li) sam izvijestio tebe da ćemo zaista mi doći njoj (ove) godine?" Rekao je: Rekao sam: "Ne." Rekao je: "Pa zaista ti si dolazač njoj i ophođač nje." Rekao je: Pa sam došao Ebu Bekru pa sam rekao: "O Ebu Bekre! Zar nije ovo vjerovijesnik Allaha uistinu?" Rekao je: "Da." Rekao sam: "Zar nismo na istini, a naš neprijatelj na neistini?" Rekao je: "Da." Rekao sam: "Pa zašto (da) dajemo niskost (rđav postupak, lošu osebinu, osobinu) u našoj vjeri tada?" Rekao je: "O čovječe! Zaista on je zaista poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i nije (takav da) griješi svome Gospodu, i On je njegov pomagač, pa objesi se za njegov stremen (uzenđiju, tj. drži se njegove zapovjedi i zabrane), pa tako mi Allaha on je zaista na istini." Rekao sam: "Zar nije (bilo tako da) pričaše nama da ćemo zaista mi doći Kući (Kabi) i (da) ćemo ophoditi nju?" Rekao je:

"Da. Pa da li je izvijestio tebe da ćeš ti doći njoj (ove) godine?" Rekao sam: "Ne." Rekao je: "Pa zaista ti si dolazač (dolazač, tj. doći ćeš) njoj i ophođač nje (i ophodićeš je)." Rekao je Zurija: Rekao je Umer: Pa sam zbog toga (neka dobra) djela (činio da bih otkupio takav svoj postupak koji nije bio lijep). Rekao je: Pa pošto se svršio, završio sud pisma (tj. sačinjenje pismenog ugovora), rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, svojim drugovima:

"Ustanite pa zakoljite (žrtve), zatim se obrijte." Rekao je: Pa tako mi Allaha nije ustao od njih (nijedan) čovjek, čak je rekao to tri puta. Pa pošto nije ustao od njih (ni) jedan (čovjek), unišao je Umu Selemi pa je spomenuo njoj šta je sreo od ljudi. Pa je rekla Umu Selema: "O vjerovijesniče Allaha! Da li voliš to? Izađi, zatim ne govori (ni sa) jednim od njih (nijedne) riječi, do (da) zakolješ tvoje (svoje) žrtvene deve i (da) pozoveš tvoga (svoga) brijača pa (da) obrije tebe." Pa je izašao, pa nije govorio (ni sa) jednim od njih (ni s kim) dok je učinio to. Zaklao je svoje žrtvene deve, i pozvao je svoga brijača pa je obrijao njega. Pa pošto su vidjeli to, ustali su pa su zaklali. I počeo je neki (od) njih (da) brije neke, čak je skoro neki (od) njih (htio da) ubije nekoga (iz) tuge (zbog tuge). Zatim su došle njemu (neke) žene vjernice. Pa je spustio (objavio) Allah, uzvišen je:

"O (vi) koji vjerujete, kada dođu vama vjernice (kao) iseljenice, pa ispitujte njih....", (dok je dopro do riječi) ".... za čuvanje (poštenje) nevjernica....".

Pa je pustio (razvjenčao) Umer tada dvije žene (koje) su bile za njega (njegove) u idolopoklonstvu, pa je oženio (uzeo sebi za ženu) jednu (od) njih dviju Muavija, sin Ebu Sufjana, a drugu Safvan, sin Umejjeta. Zatim se vratio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, k Medini. Pa je došao njemu Ebu Basir, (jedan) čovjek iz Kurejševića, a on je musliman. Pa su poslali (Kurejševići) u traženje njega dvojicu ljudi, pa su rekli:

"Ugovor koji si učinio nama (poštuj, i vrati nam Ebu Basira)." Pa je odbio (tj. dao) njega k (toj) dvojici ljudi. Pa su njih dva izašla sa njim (tj. pa su ga izvela njih dva) dok su njih dva doprla Zul-Hulejfi. Pa su odsjeli (da) jedu od datula njihovih (svojih). Pa je rekao Ebu Basir

jednome (od ta) dva čovjeka: "Tako mi Allaha zaista ja zaista vidim (smatram) ovu tvoju sablju izvrsnom." Pa je izvukao nju (onaj) drugi, pa je rekao: "Da, tako mi Allaha zaista ona je zaista izvrsna. Zaista već sam probao s njom, zatim sam probao." Pa je rekao Ebu Basir: "Pokaži mi (da) pogledam k njoj (da je pogledam)." Pa je omogućio njemu od nje (tj. dao mu je jedan dio sablje u ruke da je vidi). Pa je udario njega dok se ohladio (tj. Pa ga je udarao dok ga je ubio, ili: dok ga nije ubio). A pobjegao je (tj. dao se u bijeg) drugi dok je došao Medini. Pa je unišao (ušao) u Bogomolju trči (tj. trčeći). Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, kad je vidio njega:

"Zaista već je vidio ovaj (neki) strah." Pa pošto je stigao k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je: "Ubio se (tj. Ubijen) je tako mi Allaha moj drug, i zaista ja zaista sam ubijen (tj. biću ubijen)." Pa je došao Ebu Basir, pa je rekao: "O vjerovijesniče Allaha! Već je tako mi Allaha ispunio Allah tvoju zaštitu (ugovora o miru po kojem si me trebao vratiti): već si (bio) vratio mene k njima. Zatim je spasio mene Allah od njih." Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Teško njegovoj majci! Rasplamsavača (Rasplamsivača, Potpaljivača) rata! Da je bio za njega (i) jedan (čovjek da mu u tom pomogne)." Pa pošto je čuo to, saznao je da će zaista on vratiti njega k njima. Pa je izašao (iz Medine Ebu Basir bježeći) dok je došao (dok nije došao) obali mora (Crvenoga). Rekao je: I izbavio (spasio) se od njih Ebu Džendel, sin Suhejla, pa se pripojio za Ebu Basira (priključio se Ebu Basiru). Pa je počeo (da) ne izlazi iz Kurejševića (nijedan) čovjek (koji) je već primio Islam (a da drukčije ne postupi) osim (tako da) se pripoji za Ebu Basira dok se skupila (dok se nije skupila) od njih družina (odred). Pa tako mi Allaha ne čuju za karavanu (koja) je izašla za Kurejševiće (da prenosi robu) k Siriji (a da drukčije postupe) osim (tako da) se isprieče njoj (tj. dočekaju je), pa pobiju njih (Kurejševiće u karavani) i uzmu njihovu imovinu. Pa su poslali Kurejševići k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, zaklinju (tj. zaklinjući) ga sa Allahom i rodbinom (srodstvom da drukčije ne postupi) osim (tako da) pošalje (naređenje Ebu Basiru da prestane sa uznemiravanjem Kurejševića). Pa ko (od sada) dođe njemu, pa on je siguran (bezbjedan, tj. ne mora ga k njima vraćati Muhamed a.s.).

(To je bio ustupak Kurejševića za bezbjednost njihovih karavana na putu za Siriju. Riječ "lemma", nekad ima značenje kao riječ "illa". Taj je slučaj i na ovom mjestu u originalu teksta na arapskom jeziku.)

Pa je poslao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, k njima (k Ebu Basiru i njegovoj družini poruku da prestanu sa napadima na karavane, i da se mogu slobodno priključiti muslimanima u Medini, jer neće biti u Meku vraćeni). Pa je spustio Allah, uzvišen je:

"I On (onaj) koji je odvratio (otklonio) njihove ruke od vas i vaše ruke od njih u trbuhu Meke poslije (toga što je bilo tako) da je dao pobjedu vama nad njima....", dok je dopro ".... zagrijanost, zagrijanost predislamlja....". A bila je njihova zagrijanost (u tome) da oni nisu priznali da je on vjerovijesnik Allaha, (tj. nisu pristali da se u ugovor unese riječ vjerovijesnik Allaha) i nisu priznali (pristali) za (rečenicu): "Sa imenom Allaha Milosrdnoga Milostivoga", i prepriječili su se između njih i između Kuće (Kabe). A rekao je Ukajl od Zuhrije: rekao je Urvete: Pa je izvijestila mene Aiša da poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, ispitivaše njih (žene iseljenice). I doprlo je nama da je ono pošto je spustio Allah, uzvišen je, da vraćaju k idolopoklonicima (ono) što su utrošili na (onu osobu) ko je iselio od njihovih supruga, i (pošto) je dosudio (odredio) na muslimane da se ne drže za čuvanja (poštenja) nevjernica - da je Umer (tada) pustio (riješio braka svoje) dvije žene: Kurejbu, kćer Ebu Umejjeta, i kćer Džervela Huzaije. Pa je sebi uzeo za ženu (oženio je) Kurejbu Muavija, sin Ebu Sufjana, a uzeo je sebi za ženu (bivšu ženu Umerovu) drugu Ebu Džehm. Pa pošto nisu htjeli nevjernici da priznaju za izvršenje (onoga) što su utrošili muslimani na svoje supruge (koje su prebjegle nevjernicima), spustio je Allah, uzvišen je:

"A ako je prošla (tj. prešla, prebjegla neka) stvar (tj. nešto) od vaših supruga k nevjernicima, pa kaznite (tj. zaplijenite od neprijatelja)....". A "akb" je (ono) što su izvršavali (tj. davali) muslimani k (onom nevjerniku) ko (se našao u takvom položaju da) je iselila njegova žena od nevjernika (k muslimanima). Pa je zapovjedio (Uzvišeni Allah) da se dadne (onom muslimanu) ko (se našao u takvom položaju da) je otišla njemu žena od muslimana (k nevjernicima - da mu

se da, dadne ono) što je utrošio (u visini) od vjenčanoga dara žena nevjernika koje su iselile (muslimanima u slučaju udaje).

(Prema tome "akb" bi značio: naknada ženidbenih troškova za ženu odbjeglu u neprijateljski tabor. Tu naknadu su muslimani neko vrijeme davali idolopoklonicima, ali kako idolopoklonici nisu htjeli da je daju muslimanima, i muslimani su je njima prestali davati.)

A ne znamo ni jedan (slučaj) od iseljenica (da) se odmetnula (od vjere neka) poslije njezinoga vjerovanja. A doprlo je nama (kaže Zuhrija) da je Ebu Basir, sin Esida, Sekafija stigao na Vjerovijesnika (tj. došao Vjerovijesniku), pomilovao ga Allah i spasio, vjernikom (kao vjernik) iseljavajući u (tom) vremenu, pa je pisao Ahnes, sin Šerika, k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pita ga (tj. tražeći od njega da vrati) Ebu Basira. Pa je spomenuo hadis (ovaj do kraja).

GLAVA

uslova (uvjeta) u pozajmici (zajmu).

A rekao je Ibnu Umer i Ata', bio zadovoljan Allah od njih dvojice: Kada je dao (odredio) rok njemu u pozajmici (u davanju zajma), dozvoljeno je. A rekao je Lejs: pričao je meni Džafer, sin Rebi'ata, od Abdurahmana, sina Hurmuza, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, da je on spomenuo (jednoga) čovjeka (koji) je pitao nekoga (od) Izraelićana da pozajmi njemu hiljadu zlatnika, pa je dao njih k njemu k imenovanom roku (tj. do određenoga roka).

GLAVA

potpisanoga (roba) i šta nije dozvoljeno od uslova koji se protive knjizi Allaha.

A rekao je Džabir, sin Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, o potpisanom: Njihovi uslovi su među njima (tj. uslovi koje među sobom postave robovi i njihovi vlasnici su važeći, uzimaju se u obzir). A rekao je Ibnu Umer, ili Umer, bio zadovoljan Allah od njih

dvojice: Svaki uslov (koji) se protivi knjizi Allaha, pa on je neistinit (tj. neispravan, nevažan, bezvrijedan) iako je sebi (iako bi) uslovio (neko) stotinu uslova. A rekao je Ebu Abdullah: Govori se (ovo) od njih obadvojice (obojice): od Umera i Ibnu Umera.

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan od Jahja-a, od Amrete, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Došla je njoj Berira (da) pita nju u svome pisanju (tj. da je moli za materijalnu pomoć u vezi njezine obaveze koju je uzela na sebe pismenim ugovorom o svome otkupljivanju iz ropstva). Pa je rekla: "Ako hoćeš, daću tvojoj porodici, a biće pokroviteljstvo meni." Pa pošto je došao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, spomenula je njemu to. Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Kupi sebi nju, pa oslobodi nju, pa pokroviteljstvo je samo za (onoga) ko je oslobodio." Zatim je ustao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, na govornici, pa je rekao: "Šta je umu (nekih) ljudi (da) sebi uslovljavaju (neke) uslove (koji) nisu u knjizi Allaha? Ko sebi uslovi (neki) uslov (koji) nije u knjizi Allaha, pa nije za njega (tj. pa ne pripada mu taj uslov, nema pravo na njega) iako je sebi uslovio stotinu uslova."

GLAVA

(onoga) što je dozvoljeno od uslovljavanja i iznimke u priznavanju (i izuzimanja u ustaljivanju), i (GLAVA) uslova koji (su takvi da) prepoznavaju njih ljudi među sobom; i kada je rekao: stotinu osim jedne, ili dvije.

A rekao je Ibnu Avn od Ibnu Sirina: Rekao je (jedan) čovjek svome najmodavcu (iznajmljivaču): "Uvedi tvoje (svoje) deve (koje daješ u najam - uvedi u dvorište), pa ako ne otputujem s tobom dana toga i toga, pa za tebe je (tj. ti imaš od mene dobiti odštete) stotinu srebrenjaka"; pa nije izašao (tj. nije s njim otputovao). Pa je rekao Šurejh: Ko uslovi na svoju osobu (na sebe) dobrovoljno, neprisiljeno (neki uslov), pa on (taj uslov) je na njega (obaveza). (Znači u gornjem slučaju obavezan je dati stotinu srebrenjaka.) A rekao je Ejub od Ibnu

Sirina: Zaista (jedan) čovjek je prodao (neko) jelo, i rekao je (kupac): "Ako ne dođem tebi srijedom (u srijedu), pa nije između mene i između tebe prodaja (tj. kupoprodaja sklopljena - nije pravosnažna)"; pa nije došao. Pa je rekao Šurejh kupcu: "Ti si izostao (poslije roka)"; pa je sudio na njega (tj. na njegovu štetu - a to znači: donio je presudu da je kupoprodaja poništena).

PRIČAO NAM JE Ebuljeman, izvijestio nas je Šuajb, pričao nam je Ebuzinad od Aaredža, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Zaista za (tj. u) Allaha je devedeset i devet imena, stotinu osim jednoga (tj. stotinu manje jedno). Ko izbroji (obuhvati) njih, unići će (u) raj."

GLAVA

uslova u zakladi (u zaveštanju).

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Muhamed, sin Abdullaha, Ensarija, pričao nam je Ibnu Avn, rekao je: obavijestio nas je Nafi' od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je Umer, sin Hataba pogodio (dobio, uzeo neku) zemlju u Hajberu, pa je došao Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (da) traži zapovjed (od) njega u njoj (tj. da se posavjetuje, dogovori s njim o njoj). Pa je rekao:

"O poslaniče Allaha! Zaista ja sam pogodio zemlju u Hajberu, nisam pogodio (nikakva) imanja nikad skupocijenijeg kod mene od njega (od ove zemlje), pa šta zapovjedaš meni za njega?" Rekao je: "Ako hoćeš, dati ćeš (daćeš) zadržati (zastaviti od prodaje, prometa) njezin korijen (tj. daćeš je u zakladu, zaveštaćeš je - uvakufićeš je) i učinićeš milostinju s njom (daćeš kao milostinju, sadaku nju)." Rekao je: Pa je učinio milostinju s njom Umer (tj. dao je kao milostinju nju na takav način) da on (korijen, temelj, osnov te zemlje) neće se prodavati, i neće se poklanjati (darovati) i neće se davati u nasljeđe (nasljedstvo). I učinio je milostinju s njom (tj. Odredio je da se prihod od te zemlje kao milostinja dijeli) u (tj. među) siromahe, i u bližnje (rođake), i u vratove

(tj. i za oslobođenje od ropstva), i u put Allaha (tj. i za borce i hodočasnike), i putniku, i gostu, (i da) nema grijeha na (onoga) ko upravlja njom da jede od nje (od njezinih prihoda) sa poznatim (tj. uobičajenim načinom u ime naknade za svoje utrošeno vrijeme i trud oko upravljanja) i (da) nahrani neimućnoga (tj. da nahrani onoga koji sebi nije skupio i uzeo imanja). Rekao je: Pa sam pričao za njega (za ovaj hadis) Ibnu Sirinu, pa je rekao: Nesakupljača imovine (tj. i da nahrani onoga koji nije sebi sakupio i stekao u korjenu, u osnovi neku imovinu - koji nema neke osnovne imovine, uložene imovine).

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA

KNJIGA BORBE (svetoga rata) I ŽIVOTOPISA

GLAVA

vrijednosti borbe i životopisa (doslovno: načina idenja, hoda, tj. vladanja i ponašanja u životu - siretun - sireun) i (GLAVA) govora Allaha, uzvišen je: "Zaista Allah je sebi kupio (tj. kupuje sebi) od vjernika njihove osobe (ili: njihove duše, tj. živote) i njihova imanja za (cijenu tu) da je za njih raj (pripravljen, jer oni) bore se u putu Allaha pa ubijaju i ubijaju se (tj. i bivaju ubijeni), obećanje na Njega (tj. na Sebe) istinito (uzeo je Allah) u Tori, i Evanđelju (Tevratu i Indžilu) i Kur'anu; a ko je vjerniji za svoju obavezu od Allaha?! Pa veselite se sa vašom prodajom koja je (ta što) ste se obavezali za nju....", do Njegova govora ".... i obraduj (obeseli) vjernike."

Rekao je Ibnu Abbas: "El-hududu" je (isto što i) "etta'atu". "El-hududu: granice, "etta'atu": pokornost.

(Prema tome: Elhududu etta'atu znači: Granice znače pokornost. Riječ "hudud" spomenuta je u drugom, odnosno u sljedećem ajetu iza Innellaheštera minel-muminine, i od toga ajeta su u tekstu spomenute samo zadnje tri riječi "i obraduj vjernike", pa se zbog toga tumači ta riječ iako nije u tekstu spomenuta. To je vrlo često u običaju kod Buharije da tako postupa u Sahihu.)

PRIČAO NAM JE Hasen, sin Sabbaha, pričao nam je Muhamed, sin Sabika, pričao nam je Malik, sin Migvela, rekao je: čuo sam Velida, sina Ajzara, (da) je spominjao od Ebu Amra Šejbanije, rekao je: rekao je Abdullah, sin Mes'uda, bio zadovoljan Allah od njega: Pitao sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Rekao sam:

"O poslaniče Allaha! Koji posao je vrijedniji (od ostalih)?" Rekao je: "Molitva na (u) njezino vrijeme." Rekao sam: "Zatim koji?" Rekao je: "Zatim dobročinstvo roditeljima." Rekao sam: "Zatim koji?" Rekao je: "Borba u putu Allaha." Pa sam zašutao (ućutao, tj. prestao sam da tražim dalja obavještenja) od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a da sam tražio više (od) njega (od toga), zaista bi povećao meni (obavještenja).

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Jahja, sin Seida, pričao nam je Sufjan, rekao je: pričao mi je Mansur od Mudžahida, od Tavusa, od Ibnu Abbasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Nema iselenja (seobe, emigracije) poslije osvojenja (oslobođenja Meke od idolopoklonika), a ali (tj. nego) je borba i namjera (tj. odluka da se čine dobri poslovi, dobra djela - borba i namjera su ostale, nisu prestale kao što je prestala seoba-hidžra), i kada se tražite u boj (da idete), pa idite u boj (u borbu)."

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Halid, pričao nam je Habib, sin Ebu Amreta, od Aiše, kćeri Talhata, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da je ona rekla:

"O poslaniče Allaha! Pokazuje nam se (tj. Čini nam se, mi mislimo da je) borba najvrijednije djelo, pa zar se nećemo boriti (i mi žene)?!" Rekao je: "Za vas (žene) najvrijednija borba je dobročinstveno hodočašće (tj. hodočašće izvršeno pobožno, bez sumnje, laži i prevare)."

PRIČAO NAM JE Ishak, sin Mansura, izvijestio nas je Affan, pričao nam je Hemmam, pričao nam je Muhamed, sin Džuhadeta, rekao

je: izvijestio je mene Ebu Hasin da je Zekvan pričao njemu da je Ebu Hurejrete, bio zadovoljan Allah od njega, pričao njemu, rekao je:

Došao je (jedan) čovjek k poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao: "Uputi me na (neki) posao (dobro djelo koje) biva jednako borbi (tj. koje je jednako vrijedno kao i borba)." Rekao je: "Neću naći njega (tj. Ne nalazim ga)." Rekao je: "Da li možeš (ti) - kada izađe borac (u borbu) - da uniđeš (u) tvoju (svoju) bogomolju pa (da) stojiš (u molitvi, tj. da klanjaš neprestano) i (da) se ne umoriš, i (da) postiš, a (da) ne mrsiš (dok se borac ne vrati iz borbe)?" Rekao je: "A ko može to?!" Rekao je Ebu Hurejrete: Zaista konj borca zaista trči (naprijed i natrag izvijajući se prvim nogama dok ga drži) u njegovom užetu (dugačkome čiji jedan kraj borac drži u svojoj ruci), pa se pišu njemu lijepa (tj. dobra djela i zbog toga).

GLAVA:

Najvrijedniji (čovjek od) ljudi je (onaj) vjernik (koji) se bori sa svojom osobom (tj. sobom osobno, lično, fizički) i svojim imanjem u putu Allaha. I (o tom nam jasno govori) Njegov govor, uzvišen je: "O (vi) koji vjerujete! Da li (da) uputim vas na (jednu) trgovinu (koja) spašava vas od bolne kazne? Vjerovaćete (tj. Vjerujte) u Allaha i Njegova poslanika i borićete se (tj. borite se) u putu Allaha sa imanjima vašim i osobama vašim, to vam je bolje za vas ako znadijaste. Oprostiće vam vaše grijehe i uvesti će vas (u) vrtove (što) teku ispod njih rijeke i (u) lijepe stanove u vrtovima raja (edena), to je veliki spas."

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, rekao je: pričao mi je Ata', sin Jezida, Lejsija da je Ebu Seid Hudrija, bio zadovoljan Allah od njega, pričao njemu, rekao je: Reklo se:

"O poslaniče Allaha! Koji (čovjek od) ljudi je najvrijedniji (tj. najbolji)?" Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Vjernik (koji) se bori u putu Allaha sa svojom osobom (tj. sobom lično) i svojim imanjem." Rekli su: "Zatim ko?" Rekao je: "Vjernik (koji) je u (kakvoj) dolini (uvali, tjesnacu, klancu) od dolina (nastanjen,

osamljen zbog toga da) se čuva (boji) Allaha i ostavlja ljude od njegova zla (ili: od svoga zla)."

PRIČAO NAM JE Ebuljeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, rekao je: izvijestio me Seid, sin Musejeba, da je Ebu Hurejrete rekao: čuo sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Primjer borca u putu Allaha - a Allah je znaniji (nego iko) o (onome) ko se bori u Njegovu putu - je kao primjer postača klanjača; i zajamčio je Allah borcu u Njegovu putu za (jedno od dvoje: ili) da će uvesti njega (u) raj, ili (da) će vratiti njega zdrava sa nagradom ili plijenom."

GLAVA

molitve (da Uzvišeni Allah obdari) sa borbom i mučeništvom (i to molitve upućene Uzvišenom Allahu) za ljude i žene. A rekao (tj. molio se) je Umer (ovako): "Daj mi (tj. Podari mi, Uzvišeni Bože,) mučeništvo u gradu Tvoga poslanika.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, od Malika, od Ishaka, sina Abdullaha sina Ebu Talhata, od Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, da je on čuo njega (da) govori:

Bio je (običaja) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) uniđe na Umu Haramu, kćer Milahana, (tj. posjećivaše je), pa bi (ona) nahranila njega. A bila je Umu Harama pod Ubadetom, sinom Samita (tj. bila je u braku sa Ubadetom). Pa je unišao na nju (tj. Pa je posjetio nju) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (jednom prilikom) pa je nahranila njega i počela je (da) isšće njegovu glavu (tj. bišće, da pretražuje vaši u kosi njegove glave - jer je ona bila tetka njegova s materinu stranu, a neki vele tetka po mlijeku - dojenju). Pa je zaspao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zatim se probudio, a on se smiješi. Rekla je: pa sam rekla:

"A šta nasmijava tebe, o poslaniče Allaha?" Rekao je: "Ljudi od moje sljedbe (što) su se izložili na mene (tj. što su mi prikazani kao) ratnici (borci) u putu Allaha, jašu (tj. plove) pučinom ovoga mora (bivši oni) vladarima na prijestoljima, ili kao vladari na prijestoljima" -

sumnjao je Ishak (o tom kako je rečeno). Rekla je: Pa sam rekla: "O poslaniče Allaha! Moli Allaha da učini mene od njih." Pa je molio za nju poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zatim je stavio (tj. spustio) svoju glavu (i zaspao), zatim se probudio, a on se smiješi. Pa sam rekla: "A šta nasmijava tebe, o poslaniče Allaha?" Rekao je: "Ljudi od moje sljedbe (što) su se izložili na mene (tj. prikazani su mi) borcima na putu Allaha", kao što je rekao u prvom (slučaju). Rekla je: Pa sam rekla: "O poslaniče Allaha! Moli Allaha da učini mene od njih." Rekao je: "Ti si od (onih) prvih." Pa je uzjašila (tj. zaplovila) morem u vremenu Muavije, sina Ebu Sufjana, pa se je svalila (oborila) od (tj. sa) svoje jahaće životinje (na koju je bila uzjašila u času) kada je izašla od mora (tj. kada se sa mora iskrcala na kopno), pa je propala (tj. umrla od povreda zadobijenih od pada sa jahaće životinje).

(Dakle, nije joj bilo suđeno da s drugom grupom opet zaplovi morem, i tako se obistinilo predskazivanje Muhameda a.s. njoj: "Ti si od prvih.")

GLAVA

(raznih) stepena boraca u putu Allaha.

Rekne se "hazihi sebili": ovo je moj put; i "haza sebili": ovo je moj put.

(Ovim želi pokazati da riječ "sebilu" put može biti i muškog i ženskog roda, jer "hazihi" je pokazna zamjenica ženskog roda, a "haza" je pokazna zamjenica muškog roda - "hazihi" ova, "haza" ovaj. Buharija mnogo puta želi na ovaj način da pokaže rod imena.)

Rekao je Ebu Abdullah: "Guzzen" borce (borci) njezin jedan (tj. jednina od ove riječi) je "gazin" borac. "Oni su stepeni....": (to znači) Za njih su stepeni (tj. Oni imaju stepene)....

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Saliha, pričao nam je Fulejh od Hilala, sina Alije, od Ata'-a, sina Jesara, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ko je vjerovao (tj. Ko vjeruje) u Allaha i u Njegova poslanika, i klanja (tj. obavlja) molitvu, i posti ramazan, bilo je pravo na Allaha (tj. biva dužnost Allahu) da uvede njega (u) raj, borio se (on) u putu Allaha, ili sjedio u svojoj zemlji koja je (ta što) se rodio u njoj." Pa su rekli: "O poslaniče Allaha! Pa zar nećemo obradovati (obeseliti sa tom vijesti, viješću) ljude?!" Rekao je: "Zaista u raju je stotinu stepeni (tj. činova, dostojanstava što) je pripremio njih Allah za borce u (na) putu Allaha, (razlika) što (je) između dva stepena je kao što (je razdaljina) između neba i zemlje. Pa kada pitate (tj. molite) Allaha, pa pitajte (molite) Ga (da vas uvede u rajski predjel koji se zove) Firdevs, pa (tj. jer) on je zaista središnji (dio) raja i najviši (dio) raja." Mislim ga (da) je rekao (još i ovo): "I iznad njega je prijestolje Milosrdnoga (Allaha), i iz njega izviru (razlijevaju se) rijeke raja." Rekao je Muhamed, sin Fulejha, od svoga oca (pričajući): "I iznad njega je prijestolje Milosrdnoga."

(Mnogo ima tumačenja o tome šta znači riječ "firdevs": vrt, raj, zelenilo trava, izletište stanovnika raja, doline po kojima raste bilje raznih vrsta, vrt u kojem se nalazi razno drveće, cvijeće i bilje, brežuljak u raju, vrata raja, raj u kojem je Adem bio prije nego je pogriješio. U daljem tekstu, odnosno prevodu, neće se davati ova objašnjenja uz ovu riječ.)

PRIČAO NAM JE Musa, pričao nam je Džerir, pričao nam je Ebu Redža' od Semureta, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Vidio sam noćas (ili: sinoć u snu, tj. usnio sam, sanjao sam) dva čovjeka, došla njih dva (tj. dođoše) meni, pa su se popela njih dva sa mnom (popeli su me na) stablo, pa su njih dva uvela mene (u jednu) kuću, ona je ljepša i vrijednija (od one prve koju sam vidio), nisam vidio nikad ljepše od nje. Rekla su njih dva: "Što se tiče ove kuće, pa kuća mučenika (je to, tj. to je kuća poginulih boraca za vjeru Islam)."

GLAVA

prijepodnevnoga odlaska (hoda, idenja) i popodnevnog odlaska u putu Allaha, i razmak (rastojanje, količina) luka jednoga vas od raja (tj. i o vrijednosti i male površine raja koja iznosi samo koliko rastojanje luka od strijele od tetive do savijenog dijela od luka).

PRIČAO NAM JE Mualla, sin Eseda, pričao nam je Vuhejb, pričao nam je Humejd od Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Zaista prijepodnevno (jutarnje) odlaženje u putu Allaha ili popodnevno odlaženje bolje je od ovozemnosti (od ovoga svijeta) i (od onoga) što je u njoj (u njemu, u ovome svijetu)."

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Munzira, pričao nam je Muhamed, sin Fulejha, rekao je: pričao je meni moj otac od Hilala, sina Alije, od Abdurahmana, sina Ebu Amreta, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Zaista razmak luka (od strijele) u raju je bolji od (onoga) što se rađa na njega Sunce i zalazi (tj. bolje je od svega onoga što Sunce obasjava od svoga izlaska do zalaska i od zalaska do izlaska)." I rekao je: "Zaista prijepodnevno odlaženje ili poslijepodnevno odlaženje (u borbu) u putu Allaha je bolje od (onoga) što izlazi na njemu Sunce i zalazi."

PRIČAO NAM JE Kabisate, pričao nam je Sufjan od Ebu Hazima, od Sehla, sina Sa'da, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Popodnevno (poslijepodnevno) odlaženje i prijepodnevno odlaženje u putu Allaha (na Božijem putu) je vrijednije od ovozemnosti i što je u njoj."

(Ovozemnost: život na zemlji, na ovom svijetu sa svim svojim slastima i uživanjima.)

GLAVA

crnookih okatih (okatih: velikih očiju rajskih djevica) i njihova opisa (opisivanja).

Zapanji se u njih (gledajući) pogled (zbog njihove ljepote). Žecrnina oka žestoka bijelina oka (tj. "hurun" znači da je bjelina oka jako bijela, a crnina oka jako crna; "'inun" znači osoba sa prostranim, velikim očima).

("Hurun" je množina od "ahveru" i "havrau", a "'inun" od "a'jenu" i "ajnau".)

"I sparili smo ih sa crnookim.....", je (tj. to znači) vjenčali smo im (dali smo u brak njima njih).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Muavijete, sin Amra, pričao nam je Ebu Ishak od Humejda, rekao je: čuo sam Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Nema od roba (tj. Nema nijednoga roba - a to znači vjernika koji) umre, za njega kod Allaha je dobro (tj. a on ima kod Allaha neko dobro djelo primljeno), (pa da) veseli njega da se vrati k ovozemlju i da je njemu ovozemlje i što je u njemu, osim mučenika (palog, poginulog za vjeru Islam) zbog (toga) što vidi od vrijednosti mučeništva, pa zaista on (je takav da) veseli njega da se vrati k ovozemlju (u ovozemaljski život ponovo) pa (da) se ubije drugi puta (tj. pa da po drugi puta pogine za Islam)." I čuo sam Enesa, sina Malika, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da je on rekao:

"Zaista popodnevno odlaženje u put Allaha ili prijepodnevno odlaženje je bolje od ovozemnosti i što je u njoj. I zaista razmak luka jednog (od) vas od raja, ili mjesto količine - misli (sa izrazom mjesto količine na) njegov bič (jer se veli da "kidun" znači i bič) - bolji je od ovozemnosti i što je u njoj. I da se (jedna) žena od stanovnika raja natkuči (nadnese, tj. pokaže) k stanovnicima zemlje, zaista bi osvijetlila što je među njima dvoma (tj. između neba i zemlje) i zaista bi napunila njega mirisom, i zaista njezin zavijač (pokrivač, marama) na njezinoj glavi je bolji od ovozemnosti i što je u njoj."

(U daljem tekstu izraz "kabu kavsin" prevodiće se sa: raspon luka. Tako je trebalo i u dosadašnjem tekstu da se taj izraz prevodi, jer "kabun" u

izrazu "kabun kavsin" znači po jednima duljina luka, po drugima znači razmak od tetive do luka, a to u oba slučaja znači razmak i rastojanje količine duljine i raspona luka za strijele. Na osnovu toga opravdano je i umjesno da se izraz "kabu kavsin" prevodi sa izrazom raspon luka.)

GLAVA

željenja mučeništva (tj. želiti da pogine za Islam, kao šehid).

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, izvijestio me Seid, sin Musejjeba da je Ebu Hurejrete, bio zadovoljan Allah od njega, rekao: čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Tako mi (Allaha) koji (je taj što) je moja duša u Njegovoj ruci da nije (toga slučaja) da (neki) ljudi od vjernika (su takvi da) neće ugodne biti njihove duše da ostanu ozadi od mene (iza mene, tj. nije im pravo da ne odu sa mnom u borbu i da ostaju kod kuća), a ne nalazim (onoga) što bih natovario njih na njega, ne bih ozadi (iza, ozada) ostao (ni) od (jedne) čete (koja) se bori (ratuje) u putu Allaha. Tako mi (Allaha) koji je (taj što je) moja duša u Njegovoj ruci zaista bih volio (želio da se ja ubijem (da budem ubijen) u putu Allaha, zatim (da) se oživim (da se ponovo vratim u život), zatim (da) se ubijem, zatim (da) se oživim, zatim (da) se ubijem, zatim (da) se oživim, zatim (da) se ubijem."

PRIČAO NAM JE Jusuf, sin Ja'kuba, Saffar, pričao nam je Ismail, sin Ulejjeta, od Ejjuba, o Humejda, sina Hilala, od Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Propovjedao je (tj. Držao je prediku, propovjed, govor) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Uzeo je zastavu Zejd, pa se pogodio (tj. pa je pogođen, pa je poginuo - radilo se o borbi na Muti). Zatim je uzeo nju Džafer, pa se pogodio (pa je pogođen). Zatim je uzeo nju Abdullah, sin Revahata, pa se pogodio (pa je i on pogođen). Zatim je uzeo nju Halid, sin Velida, od (svoje volje) bez zapovjedništva (tj. bez postavljanja za zapovjednika) pa se osvojilo njemu (tj. pa se dala pobjeda njemu nad neprijateljem)." I

rekao je (Muhamed a.s.): "Ne veseli nas da su oni kod nas (tj. nije nam žao što su izginuli i što nisu uz nas jer su dobili veliku počast i nagradu od Allaha dž.š. za žrtvovani život za Islam)." Rekao je Ejub: Ili je rekao (Muhamed a.s. ovako): "Ne veseli njih da su oni kod nas." A njegova dva oka suze (dok je to govorio, tj. A Muhamedu a.s. su suze navirale na oči, ili kapale su iz očiju dok je to pričao).

GLAVA

vrijednosti (onoga) ko se svali (tj. padne sa jahaće životinje) u putu Allaha pa je umro, pa on je od njih (tj. pa i on se broji među borce), i (GLAVA) govora Allaha, uzvišen je: "..... i ko izađe iz svoje kuće seleći k Allahu i Njegovu poslaniku, zatim stigne njega smrt, pa već je pala njegova nagrada na Allaha....".

"Veka'a" je (isto što i) "vedžebe" (u ovom tekstu po mišljenju Buharije).

("Veka'a": pasti, a "vedžebe": trebati, biti nužno, morati. Prema tome u ovom slučaju pasti znači biti nužno.)

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, rekao je: pričao mi je Lejs, pričao nam je Jahja od Muhameda, sina Jahja-a sina Habbana, od Enesa, sina Malika, od njegove tetke (po majci) Umu Harame, kćeri Milhana, rekla je:

Zaspao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (jednoga) dana blizu mene, zatim se probudio smiješi se (smiješeći se). Pa sam rekla: "Šta je nasmijalo tebe?" Rekao je: "Ljudi od moje sljedbe (što) su se izložili na mene (tj. što su mi prikazani u snu da) jašu ovim zelenim morem (tj. plove njim) kao vladari na prijestoljima." Rekla je: "Pa moli Allaha da učini mene od njih." Pa je molio za nju. Zatim je zaspao drugi

(puta), pa je učinio slično njoj (tj. prvoj izjavi). Pa je rekla slično svome govoru, pa je odgovorio njoj slično njoj (prvoj izjavi svojoj). Pa je rekla: "Moli Allaha da učini mene od njih." Pa je rekao: "Ti si od prvih." Pa je izašla sa svojim mužem Ubadetom, sinom Samita, ratujući (boreći se u) prvom (pohodu što) su jahali (tj. plovili) muslimani morem sa Muavijom (na čelu). Pa pošto su otišli iz svoga (iz ovoga) rata (svoje ove borbe) vraćajući se (oni), pa odsjeli su (u) Siriji. Pa se približila k njoj (tj. dovedena je blizu k njoj jedna) jahaća životinja zbog (toga da ona) uzjaši nju. Pa je svalila (zbacila) nju, pa je umrla.

GLAVA

(onoga) ko se pogodi nesrećom (neprilikom) ili se udari (ubode, tj. bude udaren kopljem) u putu Allaha (na Allahovom putu).

PRIČAO NAM JE Hafs, sin Umera, Havdija, pričao nam je Hemam od Ishaka, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Poslao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (neke) ljude iz Sulejmovića k Amirovićima u (količini od) sedamdeset (tj. poslao je sedamdeset ljudi). Pa pošto su doputovali (tj. došli), rekao je njima moj ujak (dajidža):

"Predvodiću vas (ja, tj. Idem ja naprijed), pa ako dadnu sigurnost (bezbjednost) meni dok priopćim njima od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (dobro će i biti), a ako ne, bićete (u rastojanju) od mene blizo (blizu)." Pa je predvodio (tj. stupio je naprijed), pa su dali sigurnost njemu (na prvi pogled). Pa dok (on tako) priča njima od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, kadli (oni) dadoše znak k (jednom) čovjeku od njih, pa udari kopljem njega, pa probode njega (probode ga). Pa je rekao (moj ujak onako proboden): "Allah je veći (od svega)! Spasio sam se (jer sam mučenik-šehid) tako mi Gospodara Kabe." Zatim su nagnuli na ostatak njegovih drugova pa su poubijali njih (sve) osim (jednoga) hromog čovjeka koji se popeo na brdo. Rekao je Hemmam: Pa mislim ga (da je rekao i još jednoga) drugoga sa njim (sa onim hromim). Pa je izvijestio Džibril - na njega mir (ili: njemu pozdrav)! - Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da su oni već sreli svoga Gospodara, pa je zadovoljan od njih i zadovoljio je njih (i

On je dao njima šta god žele). Pa čitasmo (tj. Pa smo neko vrijeme učili kao riječi Kur'ana ovo):

"Da priopće (tj. Priopćite) našem narodu da smo već sreli našega Gospoda, pa je zadovoljan od nas i zadovoljio je nas."

Zatim se dokinulo (ukinulo, derogiralo to) poslije. Pa je molio na njih (tj. proklinjao je ubice koji su ubili tih sedamdeset drugova Muhameda a.s.) četrdeset jutara (tj. Muhamed a.s. je četrdeset dana na jutarnjoj molitvi učio - očitavao kletvu na ubice): na Ri'l, i Zekvan, i Lihjanoviće i Usajjetoviće koji su bili nepokorni Allahu i Njegovom poslaniku, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Ebu Avanete od Esveda, sina Kajsa, od Džunduba, sina Sufjana, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, bio u nekom (mjestu od) mjesta mučeništva (tj. u nekom ratu, u nekoj borbi od borbi i ratova što ih je vodio - jer je borba mjesto gdje se postaje mučenik-šehid, pa zato se nekad naziva i izrazom "mešhed" množina "mešahid"), a već je krvario njegov prst, pa je rekao:

"Da li si ti (išta drugo) osim (jedan) prst (koji) si krvario (tj. koji krvariš), i u putu Allaha šta (što) si sreo?!"

GLAVA

(onoga) ko se rani (ko bude ranjen) u putu Allaha (na Allahovom putu), moćan je i veličajan je.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Ebuzzinada, od Aaredža, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Tako mi (Allaha) koji (je taj što) je moja duša u Njegovoj ruci neće se raniti (neće biti ranjen ni) jedan (čovjek) u putu Allaha - a Allah je znaniji za (onoga) ko se rani, ko je ranjen u (na) Njegovom putu - (pa da drukčije bude s njim) osim (tako da) će doći (na) sudnjem danu

(takav da će) i boja boja krvi, a miris miris mosuša (na njemu biti i osjećati se)."

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "Reci: Da li iščekujete s nama (da se dogodi išta drugo) osim jedna (od) dvije najljepše (stvari)....".

A rat su kove.

(Misli se na kovu kada je puna vode koju tek iz bunara je izvukao. Hoće da se kaže kako god iz bunara izvadi vode sebi nekad musliman, a nekad nevjernik, tako i u životu i u borbi međusobno tako isto nekad dobiju bitku muslimani, a nekad nevjernici. U oba slučaja muslimani imaju najljepšu stvar, posljedicu: ako pobijede u borbi, to je lijepo: a ako poginu u borbi, to je opet lijepo jer postaju mučenici-šehidi.)

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs, pričao mi je Junus od Ibnu Šihaba, od Ubejdulaha, sina Abdullaha, da je Abdullah, sin Abbasa, izvijestio njega da je Ebu Sufjan izvijestio njega da je Hirakl (Iraklije) rekao njemu:

"Pitao sam te kako je bila vaša borba (vaše ratovanje protiv) njega, pa si tvrdio da je rat kove i promjene (ili: kove i sreće - naizmjenične sreće), pa kao to su (tj. pa tako su prolazili) poslanici, iskušavali su se (stavljani su na iskušenje), zatim biva (bude) njima posljedica (dobra, tj. konačna pobjeda)."

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "Od vjernika su (i takvi neki) ljudi (da) su bili istiniti (u onome) što su se obavezali Allahu na njega, pa od njih je (neko) ko je izvršio svoje naricanje (tj. umro - jer kad čovjek umre, prestane naricati i plakati), a od njih je (neko) ko iščekuje, a nisu zamijenili (ovi koji iščekuju smrt svoju iskrenost nikakvim) zamjenjivanjem."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Seida, Huzaija, pričao nam je Abdu-Aala od Humejda, rekao je: pitao sam Enesa. Pričao nam je Amr, sin Zurareta, pričao je nama Zijad, rekao je: pričao mi je Humejd Tavil od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bio je odsutan moj stric Enes, sin Nadra, od borbe Bedra (tj. Nije učestvovao u borbi na Bedru), pa je rekao:

"O poslaniče Allaha! Bio sam odsutan od prve borbe (u kojoj) si se borio (protiv) idolopoklonika. Zaista ako Allah zasvjedoči mene (tj. ako mi dadne da prisustvujem) borbi (protiv) idolopoklonika, zaista će vidjeti svakako Allah šta pravim (tj. šta ću da napravim, da učinim)." Pa pošto je bio dan Uhuda, i otkrili su se muslimani (tj. i kada su počeli da bježe neki muslimani otkrivajući svoju slabost i kolebljivost), rekao je: "Moj Bože, zaista ja se ispričavam (izvinjavam) k Tebi od (onoga) što prave (tj. što čine) ovi" - misli (tj. misleći na) svoje drugove - i čistim se (tj. odričem se - nevin se iskazujem) k Tebi od (onoga) što prave ovi - misli (misleći s tim na) idolopoklonike. Zatim je stupio naprijed (u borbenu liniju), pa je naišao u susret njemu Sa'd, sin Muaza, pa je rekao: "O Sa'de! Raj tako mi Gospoda Nadra (Nadrova, tj. tako mi moga oca Gospoda - a to će reći: tako mi Gospoda moga oca, koji je stvorio moga oca Nadra) zaista ja nalazim (tj. osjećam) njegov miris (tj. miris raja-dženeta) ispod Uhuda." Rekao je Sa'd: "Pa nisam mogao, o poslaniče Allaha, (ono) što je napravio (učinio on u borbi)." Rekao je Enes: Pa smo našli s njim (u nje, tj. na njemu - Enesu, sinu Nadrovom) osamdeset i nekoliko udaraca sa sabljom (mačem), ili uboda sa kopljem ili pogodaka sa strijelicom, i našli smo ga već se ubio (tj. već je ubijen, poginuo je u borbi na Uhudu), i već su izmrcvarili njega idolopoklonici. Pa nije prepoznao njega (ni) jedan (čovjek, tj. niko) osim njegova sestra sa njegovom jagodicom (tj. po njegovoj jagodici ga je ona prepoznala - jagodici na prstu). Rekao je Enes (sin Malika): Bili smo (običaja da) smatramo ili mislimo da je ovaj ajet (odlomak Kur'ana) sišao o njemu i o sličnima njemu: "Od vjernika su (takvi neki) ljudi (da) su bili istiniti (u onome) što su se obavezali Allahu na njega (na to)....", do kraja ajeta (toga odlomka).

(Napominje se da izraz u tom ajetu "fe minhum men kada nahbehu" ima više raznih značenja i tumačenja zbog riječi "nahb". Ta riječ ima mnogo

značenja: naricanje, kašalj, teškoća, smrt, rok, vrijeme, velika opasnost, dah, spavanje, potreba, zavjet i tako dalje. Mnogi gornji izraz prevode ovako: ".... pa od njih je (neko takav) ko je izvršio svoj zavjet....", tj. ko je umro - jer je smrt kao jedan zavjet koji se mora izvršiti. Kod prevođenja ovoga izraza na početku ove GLAVE uzeto je prvo značenje između navedenih značenja, pa se taj izraz preveo ovako: "..... pa od njih je (neko takav) ko je izvršio svoje naricanje....", a to znači ko je umro. Ovo se napominje radi upozorenja da je krajnje značenje ovoga ajeta isto bez obzira kako se je prevela riječ "nahb". Taj izraz u svim slučajevima i po svim tumačenjima znači: pa neki su već umrli, a neki očekuju, a nisu se izmijenili u svojoj odlučnosti. To neka se ima u vidu, jer je ovaj ajet, možda, u prošlom tekstu drukčije preveden, a i u daljem tekstu, možda, da drukčije preveden bude s obzirom na razna značenja riječi "nahb". Nije se moguće uvijek sjetiti koje je od značenja upotrijebljeno u već prošlom tekstu. Važno je da smisao ostaje isti.)

A rekao je (Enes, sin Malika): Zaista njegova sestra (tj. sestra Enesa, sina Nadrovoga) - a ona je (ta što) se naziva Rubejji' - razbila je sjekutić (zub jedne) žene, pa je zapovjedio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, za odmazdu (tj. da se izvrši odmazda - zub za zub). Pa je rekao Enes (Nadrov sin): "O poslaniče Allaha! Tako mi (Allaha) koji je poslao tebe sa istinom neće se razbiti njezin sjekutić (prednji zub njegove sestre)." Pa su se zadovoljili sa otkupom (sa krvarinom), i ostavili su (napustili su rođaci, rodbina one žene) odmazdu. Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista od robova Allaha (ima ih) ko (je takav) da se zakune na Allaha (za nešto), zaista bi ispunio zakletvu njemu (Allah, tj. dao bi mu Allah ono na što se zakleo - održao bi mu zakletvu, ispunio bi mu riječ)."

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije. A pričao nam je Ismail, rekao je: pričao mi je moj brat od Sulejmana, mislim ga od Muhameda, sina Ebu Atika, od Ibnu Šihaba, od Haridžeta, sina Zejda, da je Zejd, sin Sabita, bio zadovoljan Allah od njega, rekao:

Prepisivao sam stranice (tj. listove Kur'ana) u zbirke (tj. u uvezane knjige, primjerke Kur'ana), pa sam izgubio (jedan odlomak) ajet iz sure

(poglavlja) Ahzab, slušah (više puta) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) čita s njim (tj. da ga uči). Pa nisam našao njega (taj ajet ni s kim drugim) osim sa Huzejmetom, sinom Sabita, Ensarijom koji (je upravo to lice što) je učinio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, njegovo svjedočanstvo (svjedočenje da vrijedi kao) svjedočanstvo dvojice ljudi. A on (tj. taj ajet) je Njegov govor:

"Od vjernika su (takvi neki) ljudi (da) su bili istiniti (u onom što) su se obavezali Allahu na njega....".

GLAVA:

Dobro djelo (Dobar posao) je prije borbe (rata potreban).

A rekao je Ebu Derda': Borite se samo sa vašim djelima (tj. Borićete se samo pomiješavši vi borbu sa svojim dobrim djelima). I (u tom smislu je i) Njegov govor, moćan je i veličajan je: "O (vi) koji vjerujete, zašto govorite (ono) što ne činite (ili: što nećete činiti). Veliko je bilo mržnjom kod Allaha (to) da govorite (ono) što ne činite. Zaista Allah voli (one) koji se bore (koji ratuju) u Njegovu putu (u) red (svrstani) kao da su oni zgrada salivena od olova (tj. kompaktna, zbijena, čvrsta zgrada)."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Abdurrahima, pričao nam je Šebabete, sin Sevvara, Fezarija, pričao nam je Israil od Ebu Ishaka, rekao je: čuo sam Bera'a, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori:

Došao je Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (jedan) čovjek pokriven sa željezom (po glavi i licu djelomično, tj. maskiran željeznom maskom), pa je rekao:

"O poslaniče Allaha! Boriću se (tj. Hoću li se najprije boriti) i primiću Islam (nakon borbe)." Rekao je: "Primi Islam, zatim se bori." Pa je primio Islam, zatim se borio. Pa se ubio (tj. pa je ubijen, poginuo je odmah u toj borbi). Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Radio je malo, a nagradio se (tj. a nagrađen) je mnogo."

GLAVA

(onoga) ko (je taj što) je došla njemu "zalutala" strelica pa je ubila njega.

("Sehmun garbun" je strelica koja dođe odnekud, a ne zna se ko ju je bacio, odapeo - ili se ne zna ni to otkud je došla - ili strelica koja je pogodila onoga koga nije namjeravao da pogodi bacač, odapinjač te bačene strelice. U ovom zadnjem slučaju se ne rekne "sehmun garbun" nego se rekne "sehmu garebin". U daljem tekstu, kao i ovdje što je učinjeno, taj izraz "sehmun garbun" prevodiće se sa izrazom "zalutala strijela" ili zalutala strelica.)

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Abdullaha, pričao nam je Husejn, sin Muhameda, Ebu Ahmed, pričao nam je Šejban od Katadeta, pričao nam je Enes, sin Malika, da je Umu Rubejji', kći Bera'a - a ona je majka Hariseta, sina Surakata - došla Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekla:

"O vjerovijesniče Allaha! Zar nećeš pričati meni od Hariseta (o Harisetu)?" - A bio se ubio (tj. bio je ubijen, poginuo je na) dan Bedra, pogodila je njega zalutala strelica. - "Pa ako je bio u raju (tj. ako je dospio u raj), strpiću se (opet se navode riječi majke Harisetove). A ako je bio (tj. ako je dospio u nešto drugo) osim toga, trudiću se na njega u plaču (tj. mnogo ću plakati za njim, zbog njega)." Rekao je:

"O majko Hariseta! Zaista ona je (stvar takva da mnogobrojno) vrtova je u raju (u raju ima mnogo vrtova), i zaista tvoj sin je pogodio (tj. dospio je u) najviši (rajski vrt zvani) Firdevs."

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA

GLAVA

(onoga) ko se borio zato (da) bude riječ Allaha, ona (da bude) najviša.

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Šubete od Amra, od Ebu Vaila, od Ebu Musa-a, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Došao je (jedan) čovjek k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao: "Čovjek se bori radi dobiti (radi ratnoga plijena), i čovjek se bori radi spominjanja (sjećanja u narodu), i čovjek se bori radi (toga da) se vidi njegovo mjesto (tj. stepen u junaštvu). Pa ko je (borac) u putu Allaha?" Rekao je:

"Ko se borio (tj. Ko se bori) zato (radi toga da) bude riječ Allaha, ona (da je) najviša, pa on je (borac) u putu Allaha."

GLAVA

(onoga) ko (bude taj što) su se uprašile njegove dvije noge (njegova dva stopala) u putu Allaha, i (GLAVA) govora Allaha, uzvišen je: "Nije bilo za stanovnike Medine i ko je okolo njih od Beduina da se ostave pozadi od poslanika Allaha (tj. da zaostanu za njim)....", do Njegovoga govora: "..... zaista Allah neće upropastiti nagradu dobročinilaca."

PRIČAO NAM JE Ishak, izvijestio nas je Muhamed, sin Mubareka, pričao nam je Jahja, sin Hamzeta, rekao je: pričao mi je Jezid, sin Ebu Merjema, izvijestio nas je Abajete, sin Rifa'ata sina Rafi'a sina Hadidža, rekao je: izvijestio me Ebu Abs - on je Abdurahman, sin Džebra - da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Nisu se uprašile dvije noge (jednoga) roba u putu Allaha pa (da) će dotaknuti njega Vatra (tj. Čije se noge upraše u putu Allaha, neće ga dotaknuti vatra pakla, neće unići u pakao-džehennem)."

GLAVA

potiranja (otiranja) praha od (tj. sa tijela) ljudi u putu (Allaha).

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Musa-a, izvijestio nas je Abdul-Vehhab, pričao nam je Halid od Ikrimeta da je Ibnu Abbas rekao njemu i Aliji, sinu Abdullaha:

"Dođite (tj. Idite) vas dvojica Ebu Seidu, pa slušajte (čujte) vas dvojica od njegova pričanja (nešto)." Pa smo došli njemu, a on i njegov brat su u (jednom) zidu (tj. vrtu koji je pripadao) njima dvojici, napajaju (tj. natapaju) njih dvojica njega (taj vrt). Pa pošto je vidio nas, došao je pa se umotao (zagrnuo, ogrnuo po leđima i nogama) i sjeo je, pa je rekao:

"Prenašasmo (Prenosili smo) cigle Bogomolje, ciglu po ciglu (tj. svaki je nosio po jednu ciglu), a bio je Ammar (taj koji) prenosi dvije cigle po dvije cigle (tj. a Ammar je prenosio po dvije cigle). Pa je prošao pokraj njega Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, i potrao (otrao, tj. uklonio) je od (sa) njegove glave prah i rekao je: "Jao Ammaru! Ubiće ga nasilnička četa (grupa koja će činiti nasilje, nepravdu). Ammar će pozivati njih k Allahu, a (oni) će pozivati njega k Vatri."

(Ili: "Ammar poziva njih k Allahu, a (oni) pozivaju njega k Vatri.")

GLAVA

kupanja poslije rata i praha.

PRIČAO NAM JE Muhamed, izvijestio nas je Abdete od Hišama, sina Urveta, od njegova oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pošto se vratio (iz borbe na) dan Handeka, i stavio (tj. i ostavio) oružje i okupao se - pa je došao (tj. Muhamed a.s. je poslije toga imao priliku i slučaj da je došao) njemu Džibril (arhanđel Gavrilo), a već je omotao (tj. obavio) njegovu glavu prah, pa je rekao:

"Ostavio si oružje?! Pa tako mi Allaha (ja) nisam ostavio njega (još)." Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Pa gdje (treba ići)?" Rekao je: "Eto ovdje!" I dao je znak ka (židovskom plemenu) Kurejzatovićima. Rekla je: Pa je izašao k njima poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio.

GLAVA

vrijednosti govora Allaha, uzvišen je: "I ne misli nipošto (za one) koji su se ubili (tj. koji su ubijeni, poginuli) u putu Allaha (da su oni) mrtvi - (ne), nego su živi kod svoga Gospoda opskrbljuju se. Veseleći se (oni) sa (onim) što je dao njima Allah od svoje dobrote, i raduju (razveseljavaju) se sa (onima, tj. zbog onih) koji se (još) nisu priključili sa njima (tj. njima, a što su na ovom svijetu ostali) od pozadi njih (tj. iza njih još se boreći tako) da nema straha na njih i niti se oni žaloste. Raduju se sa blagodati od Allaha i dobrotom, i da Allah neće uništiti (upropastiti) nagradu vjernika."

PRIČAO NAM JE Ismail, sin Abdullaha, rekao je: pričao mi je Malik od Ishaka, sina Abdullaha sina Ebu Talhata, od Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Molio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, na (one, tj. proklinjao je one) koji su poubijali drugove Bi'ri Meune (Bi'ru Meunete je ime jednoga mjesta, drugovi Biri Meune su muslimani koji su tude poubijani na prevaru - na njihove ubice
je Muhamed a.s. izricao prokletstvo) trideset jutara (a naročito na ova plemena): na Ri'l, i Zekvan, i Usajjet (koja) su pogriješila (tj. bila nepokorna) Allahu i Njegovom poslaniku.

(Ubice su bile iz tih plemena.)

Rekao je Enes: Spustio (tj. objavio) se o (onima) koji su se poubijali (koji su poubijani) u (mjestu) Bi'ru Meunetu Kur'an (tj. odlomak Kur'ana se objavio o njima, i ona je takav bio da) smo čitali (učili) njega, zatim se ukinuo (dokinuo taj ajet-odlomak) poslije (a glasio je ovako): "Priopćite (Saopštite) našem narodu da smo već sreli našega Gospoda, pa je bio zadovoljan (tj. pa je zadovoljan) od nas (tj. s nama) i zadovoljni smo od Njega (tj. i mi smo zadovoljni s Njim)."

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan od Amra, čuo je Džabira, sina Abudllaha bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (da) govori:

Uzeli su zajutrak (tj. Doručkovali su neki) ljudi vino (na) dan Uhuda, zatim su se ubili (tj. zatim su ubijeni, poginuli su kao) mučenici (šehidi).

(Vino tada još nije bilo zabranjeno muslimanima.)

Pa se reklo Sufjanu (sinu Ujejneta, jednom od pripovjedača ovoga hadisa, da li se u pričanju ovoga hadisa nalaze i ove riječi): .... od kraja toga dana (tj. Neki ljudi su na dan borbe na Uhudu pili, doručkovali vina izjutra, a na kraju toga dana su ubijeni, poginuli kao šehidi-mučenici). Rekao je (Sufjan): Nije ovo u njemu (tj. Nisu ove riječi u hadisu).

(Po jednoj verziji koja će doći kasnije u Buharijinom Sahihu ipak je Sufjan jednom naveo i ove riječi u pričanju ovoga hadisa koje ovdje poriče.)

GLAVA

hlada (sjene) anđela nad mučenikom (šehidom-poginulim za Islam).

PRIČAO NAM JE Sadekate, sin Fadla, rekao je: izvijestio nas je Ibnu Ujejnete, rekao je: čuo sam Muhameda, sina Munkedira (Munkedirovoga), da je on čuo Džabira (da) govori:

Došlo se sa mojim ocem (tj. Doveden je moj otac, odnosno donešen je moj otac mrtav) k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, a već se mrcvarilo s njim (tj. a već je bio izmrcvaren - odsječen mu je bio nos i uši), i stavio se pred njega. Pa sam otišao (da) otkrijem od (tj. sa) njegovog lica (pokrivač) pa je zabranio meni moj narod (to). Pa je čuo (Muhamed a.s.) glas vikačice (ženske koja viče, vrišti, plače). Pa se reklo:

"Kći Amra, ili sestra Amra (je to što viče, plače)." Pa je rekao: "Zašto plače? Ili: "Ne plači! Neprestano anđeli zasjenjuju njega (tj. prave hlad njemu) sa svojim krilima." Rekao sam Sadekatu (to kaže Buharija da je pitao svoga učitelja Sadekata): "Da li je u njemu (hadisu rečeno i ovo) "do (časa kada) se je podignuo"." Rekao je: "Možda je rekao (u pričanju Džabir) njega (taj dodatak)."

(To jest: Možda je Džabir rekao kako je Muhamed a.s. izjavio da su anđeli pravili hlad njegovom ubijenom ocu sve do časa kada je podignut njegov otac sa onoga mjesta na kojem je poginuo u borbi. Podcrtani tekst je to o čemu je pitao Buharija učitelja Sadekata sa riječima: E fihi hatta rufi'a: Da li je u njemu "dok se je podignuo".)

GLAVA

željenja (poginuloga) borca da se povrati k ovozemnosti.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Beššara, pričao nam je Gunder, pričao nam je Šubete, rekao je: čuo sam Katadeta, rekao je: čuo sam Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Nije (ni) jedan (Neće biti ni jedan čovjek koji) će unići (ući u) raj (takav da) voli (želi) da se vrati k ovozemnosti i (makar da bi bilo) njemu što je na zemlji od stvari (svake, tj. makar bila svaka stvar, sve što postoji na zemlji - njegova, njegovo), osim mučenika (šehida koji će biti takav da) će željeti da se povrati k ovozemnosti, pa se ubije (tj. pa da bude ubijen) deset puta zbog (onoga) što vidi od počasti (koja se daje u raju mučeniku-šehidu)."

GLAVA:

Raj je pod sjajnim sabljama (mačevima).

A rekao je Mugirete, sin Šubeta: Izvijestio nas je naš Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, od poslanstva našega Gospoda: "Ko se ubije (tj. Ko bude ubijen) od nas, postaće k raju (tj.

dospjeće u raj)." A rekao je Umer Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio: "Zar nije (tako da) su naši ubijeni u raj (u raju), a njihovi ubijeni u Vatru (u Vatri)?" Rekao je: "Da."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Muavijete, sin Amra, pričao nam je Ebu Ishak od Musa-a, sina Ukbeta, od Salima Ebu Nadra, slobodnjaka Umera, sina Ubejdulaha - a bio je pisar - rekao je:

Pisao je k meni Abdullah, sin Ebu Evfa-a, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"I znajte da je raj pod sjenama sabalja (sablji, mačeva." Slijedio je njega (Muaviju) Uvejsija od Ibnu Ebuzzinada, od Musa-a, sina Ukbeta.

GLAVA

(onoga) ko je tražio dijete za borbu (zbog borbe).

A rekao je Lejs: pričao mi je Dža'fer, sin Rebiata, od Abdurahmana, sina Hurmuza, rekao je: čuo sam Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je: rekao je Sulejman, sin Davuda (Salamon, sin Davida) - na njih dvojicu mir! -: "Zaista ću ophoditi svakako noćas (večeras) na stotinu žena, ili devedeset i devet, svaka (od) njih doći će sa konjanikom (dovešće, tj. rodiće konjanika - muško dijete koje) će se boriti u putu Allaha." Pa je rekao njemu njegov drug: "Reci: Ako je htio Allah (tj. Ako to htjedne - dadne - Allah)!" Pa nije rekao: "Ako je htio Allah (Ako Bog da)!" Pa nije ponijela (zanijela, tj. nije ostala trudna, noseća) od njih osim jedna žena (i to i ona) je došla sa polovinom čovjeka (tj. a i ona je rodila kržljavo dijete). "Tako mi (Allaha) koji (je taj što) je duša Muhameda u Njegovoj ruci da je rekao: "Ako htjedne Allah!, zaista bi se borili u putu Allaha (kao) konjanici svi (oni)."

GLAVA

junaštva u ratu i straha.

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Abdulmelika sina Vakida, pričao nam je Hammad, sin Zejda, od Sabita, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, najljepši (od svih) ljudi, i najhrabriji (od svih) ljudi i najdarežljiviji (od svih) ljudi (tj. najljepši, najhrabriji i najdarežljiviji čovjek). I zaista već su se preplašili (uplašili) stanovnici Medine (jednom prilikom), pa je bio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, prestigao ih na (jednom) konju (u izviđanju onoga predjela odakle je navodno prijetila opasnost, tj. otišao je daleko pred njima), i rekao je:

"Našli smo ga (konja kao) more."

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, rekao je: izvijestio je mene Umer, sin Muhameda sina Džubejra sina Mut'ima, da je Muhamed, sin Džubejra, rekao: izvijestio je mene Džubejr, sin Mut'ima, da je on (bio i u ovakvom jednom slučaju) dok on ide sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i sa njim ljudi (za vrijeme) njegovog vraćanja od Hunejna, pa su se (najednom) objesili (za) njega (za Muhameda a.s.) ljudi pitaju ga (tj. mole ga, moleći ga da im dodijeli nešto od ratnoga plijena tako) dok su prinuždili (tj. dok nisu pritjesnili) njega k (jednom) trnu, pa je ugrabio (trn, tj. zakačio je) njegov ogrtač. Pa je zastao (tj. Pa se zaustavio) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Dajte mi moj ogrtač! Da je bilo meni (tj. u mene) broj ovoga trnja marve (krupne stoke), zaista bih razdijelio njega među vas. Zatim nećete naći mene škrta, a ni lažova, a ni strašljivicu."

GLAVA

(onoga) što se utječe od straha (tj. GLAVA objašnjenja o tom da se treba Uzvišenom Allahu utjecati, tražiti zaštite od straha, kukavičluka, strašljivosti).

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Ebu Avanete, pričao nam je Abdulmelik, sin Umejra, rekao je: čuo sam Amra, sina Mejmuna, Evdiju, rekao je:

Bio je Sa'd (običaja da) poučava svoje sinove ove riječi kao što poučava učitelj dječake pismu (pismenosti) i govori (tj. govoreći):

Zaista poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, utjecaše se od njih ozadi molitve: "Moj Bože, zaista ja se utječem Tebi od straha, i utječem se Tebi (od toga) da se vratim k najnižem (najlošijem stepenu) života (tj. djetinjastom životu usljed velike staračke iznemoglosti), i utječem se Tebi od iskušenja ovozemnosti, i utječem se Tebi od kazne groba (u grobu)." Pa sam pričao za njega (za ovo) Mus'abu, pa je potvrdio njega.

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Mu'temir, rekao je: čuo sam svoga oca, rekao je: čuo sam Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) govori:

"Moj Bože! Zaista ja se utječem Tebi od nemoći, i lijenosti, i straha, i starosti, i utječem se Tebi od iskušenja života i smrti (umiranja) i utječem se Tebi od kazne groba."

(Utjecati se, ili uticati se znači tražiti zaštite od nekoga protiv nekoga ili nečega. "Euzu bike" doslovno znači: Utječem se s Tobom, ili u Tebe, ali se taj izraz dosad prevodio, a tako će se i dalje prevoditi, sa izrazom: utječem se Tebi.)

GLAVA

(onoga) ko je pričao za svoja prisustvovanja (ili: za svoja mjesta prisustvovanja, tj. za svoja sudjelovanja) u ratu.

Rekao je njega (to) Ebu Usman od Sa'da.

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao je nama Hatim od Muhameda, sina Jusufa, od Saiba, sina Jezida, rekao je:

Družio sam se (sa) Talhatom, sinom Ubejdulaha, i Sa'dom i Mikdadom, sinom Esveda, i Abdurahmanom, sinom Avfa, bio zadovoljan Allah od njih, pa nisam čuo (ni) jednoga od njih (da) priča od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, osim (jedino što) sam zaista ja čuo Talhata (da) priča od dana Uhuda (tj. o danu Uhuda - o borbi na Uhudu).

GLAVA

potrebnosti (dužnosti, nužnosti) odlaženja u boj (u borbu, u rat), i šta je potrebno od borbe (tj. i koliko je potrebno od borbe), i namjere i (GLAVA) Njegovoga govora: "Idite u boj laki i teški (bivši vi), i borite se sa vašim imanjima i vašim osobama u putu Allaha, to vam je dobro (ili: bolje) za vas ako znadijaste. Da je bila bliza roba ili umjereni put, zaista bi (oni) slijedili tebe, ali je bila daleka na njih poteškoća (da idu na Tebuk), a zaklinjaće se sa Allahom....", odlomak (ajet taj vidi), i Njegovoga govora: "O (vi) koji vjerujete, šta je vama, kada se je reklo vama: Idite u boj u putu Allaha! - napravili ste se teški (padnuvši vi) k zemlji?! Da li ste bili zadovoljili (tj. Da li ste zadovoljni) sa ovozemnim životom od (tj. u zamjenu, umjesto) drugoga (tj. onosvjetskoga, zagrobnoga života)....", do Njegovoga govora: ".... na svaku stvar moćan." Spominje se od Ibnu Abbasa: "Idite u boj grupama...." (da to znači u) četama rastavljajući se. Rekne se (Veli se) jedan (tj. jednina, singular od riječi) "subatin" (da) je "subetun". (Subetun-subatun: skupina, grupa.)

PRIČAO NAM JE Amr, sin Alije, pričao nam je Jahja, pričao nam je Sufjan, rekao je: pričao mi je Mansur od Mudžahida, od Tavusa, od

Ibnu Abbasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao (na) dan Pobjede (tj. na dan oslobođenja Meke od idolopoklonika - u daljem tekstu dan Pobjede - sa velikim slovom u riječi pobjeda misleći se na taj slučaj):

"Nema seobe (emigracije) poslije Pobjede, a ali je borba i namjera (ostala), i kada se tražite u boj da idete, pa idite u boj."

GLAVA

nevjernika (koji) ubije muslimana, zatim primi Islam, pa se učini ispravnim (ili: pa čini, postupa ispravno u životu po islamskim propisima) i ubije se (tj. i najzad bude i sam ubijen u borbi za Islam).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Ebu Zinada, od Aaredža, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Smiješi se Allah k dvojici ljudi (koji su takvi da) ubije jedan (od) njih dvojice drugoga (pa) će unići njih dva (njih obadva u) raj. Bori se ovaj u putu Allaha, pa se ubije (pa bude ubijen). Zatim se povrati Allah na ubicu (tj. Zatim primi pokajanje Allah kojim se pokajao ubica) pa se nađe mučenikom (tj. pogine za Islam i ubica nakon svoga pokajanja)."

PRIČAO NAM JE Humejdija, pričao nam je Sufjan, pričao nam je Zuhrija, rekao je: izvijestio me je Anbesete, sin Seida, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Došao sam poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a on je u Hajberu poslije što su sebi osvojili (muslimani) njega (Hajber), pa sam rekao: "O poslaniče Allaha! Daj dio za mene (tj. meni u plijenu od Hajbera)!" Pa je rekao neki (od) sinova Seida, sina Asa: "Ne daj dijela za njega (njemu), o poslaniče Allaha!" Pa je rekao Ebu Hurejrete: "Ovo je ubica Ibnu Kavkala (Ibnu Kavkalov)." Pa je rekao sin Seida, sina Asa: "Vaj (Oh) čuda za glodara (kunića, ili pacova, tj. Čudim se glodaru)! Spustio se na nas (tj. Sišao, došao nam je) od Kadumu Da'na (Kadumu Da'a je ime brda u rodnom kraju Ebu Hurejreta - da) kori na me (tj. mene za) ubistvo (jednoga) muslimana čovjeka (što) je počastio

njega Allah na moje dvije ruke (tj. preko mene), a nije ponizio mene na njegove dvije ruke (preko njega)." Pa neću znati (tj. Pa ne znam da li) je dao dio njemu ili nije dao dio (Ebu Hurejretu Muhamed a.s.). Rekao je Sufjan: A pričao je meni njega Seidija od svoga djeda, od Ebu Hurejreta. Rekao je Ebu Abdullah: Seidija - on je Amr, sin Jahja-a sina Seida sina Amra sina Seida sina Asa.

(Riječ u tekstu hadisa "vebrun" prevedena je sa izrazom glodar. Da li se radi o nekom pustinjskom pacovu, ili o sivom ili bijelom pripitomljenom zecu - kuniću, nisam mogao ustanoviti na osnovu onih riječnika što sam ih imao pri ruci. Radi se o životinji, zvijeri koja živi u brdima, a obikne se i okolo kuća da živi. Veličine je mačke, nema repa, ili joj je rep vrlo kratak, lugaste boje, a neki kažu bijele boje. Niska i omalovažena je ta zvijer, pa je zato sa njezinim imenom i nazvan Ebu Hurejrete da bi ga se ponizilo.)

GLAVA

(onoga) ko je sebi odabrao (izabrao) rat (borbu) na (nad) post.

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Šubete, pričao nam je Sabit Bunanija, rekao sam: čuo sam Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bio je Ebu Talhate (običaja da) neće postiti (tj. da ne posti - ne postaše) na vremenu Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, zbog rata (borbe). Pa pošto se uzeo (tj. pošto je umro) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, nisam vidio njega mrsećega (tj. da mrsi - da ne posti nikad) osim (na) dan mršenja ili žrtve (tj. osim na bajramske dane).

GLAVA:

Mučeništvo (Šehida) je sedam (vrsta smrti) osim ubijanja (pogibije za Islam u ratu).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Sumejja, od Ebu Saliha, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Mučenici su (Šehida ima) pet (vrsta umrlih): umrli od kuge, i umrli od stomaka, i utopljenik, i drug ruševine (tj. koji je umro na taj način što se na njega što, nešto srušilo pa ga je to ubilo, ili se on srušio i pao pa umro) i mučenik u putu Allaha."

PRIČAO NAM JE Bišr, sin Muhameda, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Asim od Hafse, kćeri Sirina, od Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Kuga je mučeništvo za svakoga muslimana."

(Dakle svaki musliman je šehid koji umre od kuge.)

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "Neće biti jednaki sjedioci od vjernika, osim prinuđenih, i borci u putu Allaha sa svojim imanjima i svojim osobama, odlikovao je Allah borce sa svojim imanjima i svojim osobama nad sjedioce (kod kuće, tj. nad one koji neće da idu u borbu - odlikovao je Allah borce jedan) stepen, a svakom je obećao Allah najljepšu (nagradu, tj. raj), a odlikovao je Allah borce na sjedioce.....", do Njegovog govora ".... opraštač (veliki i) milostiv."

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, pričao nam je Šubete od Ebu Ishaka, rekao je: čuo sam Bera-a, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori:

Pošto je sišlo "Neće biti jednaki sjedioci od vjernika....", pozvao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, Zejda. Pa je došao sa plećkom (tj. donio je kost od plećke), pa je napisao nju (ovu objavu, ovaj ajet). I potužio se Ibnu Umi Mektum (na) svoju sljepoću, pa je sišlo: "Neće biti jednaki sjedioci od vjernika, osim prinuđenih (oštećenih u zdravlju i slično tome - pa tako prinuđenih da sjede kod kuće).....".

PRIČAO NAM JE Abdulaziz, sin Abdullaha, pričao nam je Ibrahim, sin Sa'da, Zuhrija, rekao je: pričao mi je Salih, sin Kejsana, od Ibnu Šihaba, od Sehla, sina Sa'da, Saidije da je on rekao:

Vidio sam Mervana, sina Hakema, sjedeći (tj. gdje sjedi) u Bogomolji, pa sam prema (njemu) okrenuo (pošao) dok sam sjeo (najzad) uz njegovu stranu (tj. do njega). Pa je izvijestio nas da je Zejd, sin Sabita, izvijestio njega da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, diktirao na njega (tj. njemu): "Neće biti jednaki sjedioci od vjernika i borci u putu Allaha....". Rekao je: Pa je došao njemu Ibnu Umi Mektum, a on (Muhamed a.s.) diktira nju (ovu objavu, ovaj ajet) na mene (meni), pa je rekao (Ibnu Umi Mektum):

"O poslaniče Allaha! Da mogu borbu (voditi), zaista bih se borio." A bio je (on jedan) slijep čovjek. Pa je spustio Allah, uzvišen je, na svoga poslanika, pomilovao ga Allah i spasio, a njegovo stegno je na mome stegnu, pa je bilo teško na mene (tj. meni stegno Muhameda a.s. toliko) čak (da) sam se pobojao da će se smrviti moje stegno, zatim se dalo da ode (da prestane to teško stanje) od njega, pa je spustio (tj. objavio) Allah, moćan je i veličajan je: "..., osim prinuđenih (da sjede)...".

GLAVA

strpljenja (strpljivosti, izdržljivosti) kod borbe (kod ratovanja).

PRIČAO JE NAMA Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Muavijete, sin Amra, pričao nam je Ebu Ishak od Musa-a, sina Ukbeta, od Salima Ebu Nadra da je Abdullah, sin Ebu Evfa-a, pisao, pa sam čitao njega da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Kada ste sreli (tj. Kada sretnete) njih (tj. neprijatelje u ratu), pa strpite se."

GLAVA

podstrekavanje na borbu (na rat) i govora Allaha, uzvišen je: "..... podstrekavaj vjernike na borbu (rat)....".

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Muavijete, sin Amra, pričao nam je Ebu Ishak od Humejda, rekao je: čuo sam Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori:

Izašao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, k rovu (opkopu okolo Medine koji je iskopan za vrijeme Muhameda a.s. - u daljem tekstu taj će se rov nazivati arapskim nazivom i pisaće se sa velikim slovom da se označi da se radi o tom rovu - Handeku, ili Hendeku: kako se to malo iskrivljeno kaže u Bosni), pa kadli Izbjeglice i Pomagači kopaju (iskopavaju Hendek) u (jednom) hladnom jutru. Pa nije bilo za njih (tj. nisu oni imali nikakvih) robova (da) rade to za njih. Pa pošto je vidio (ono) što je s njima truda (zamorenosti) i gladi, rekao je:

"Moj Bože! Zaista život je život zadnjeg (tj. budućeg, zagrobnog svijeta), pa oprosti Pomagačima i Izbjeglicama." Pa su rekli odgovarajući mu:

"Mi smo (oni) koji su se prisegnuli Muhamedu
Na borbu dok ostajemo (trajemo), vječno."

GLAVA

kopanja Hendeka.

PRIČAO NAM JE Ebu Ma'mer, pričao nam je Abdulvaris, pričao nam je Abdul-Aziz od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Počele su Izbjeglice i Pomagači (da) kopaju Hendek okolo (oko) Medine, i (da) prenose prah (tj. zemlju) na svojim leđima i (da) govore:

"Mi smo (oni) koji su se prisegnuli Muhamedu - Na Islam dok smo ostali (tj. dok ostajemo, trajemo, živimo), vječno." A Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, odgovara njima:

"Moj Bože! Zaista ono nema dobra osim dobro zadnjeg (zagrobnog svijeta i života) - Pa blagoslovi (daj blagoslov) u Pomagače i Izbjeglice."

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, pričao nam je Šubete od Ebu Ishaka, rekao je: čuo sam Bera-a, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da i on) prenosi (tj. Muhamed a.s. prenosaše, prenosio je zemlju) i govori (i govoraše):

"Da nije Tebe (Uzvišeni Bože-Allahu), ne bi se mi naputili."

PRIČAO NAM JE Hafs, sin Umera, pričao nam je Šubete od Ebu Ishaka, od Bera-a, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Vidio sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (na) dan saveznika (protiv muslimana da on) prenosi prah (tj. zemlju), i već je sakrio prah bjelinu njegova stomaka, a on govori:

"Da nije Tebe, ne bi se mi naputili, i ne bi milodarili, i ne bi klanjali (obavljali molitvu), pa spusti spokojstvo na nas, i učvrsti noge ako se sretnemo (sukobimo s neprijateljem). Zaista (oni su ti) koji su već učinili nasilje na (tj. nad) nama. Kada su htjeli iskušenje (bezvjerstvo da opet prihvatimo), nismo htjeli."

GLAVA

(onoga) ko (je takav da) je zadržao (spriječio) njega izgovor (isprika) od rata (borbe).

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Junusa, pričao nam je Zuhejr, pričao nam je Humejd da je Enes pričao njima, rekao je:

Vratili smo se iz rata (borbe) Tebuka sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Hammad, on je sin Zejda, od Humejda, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, bio u (jednoj, nekoj) vojnoj (ratu, borbi), pa je rekao:

"Zaista (neki) ljudi u Medini iza nas (što su ostali, takvi su da) nismo se zaputili (nijednom) uzbrdicom, a ni dolinom (a da je stanje drukčije) osim (takvo da) su i oni sa nama u njemu (u tom putovanju premda ne putuju s nama). Zadržao je njih izgovor (opravdana isprika, pa su zato udruženi s nama u nagradi)." A rekao je Musa: pričao nam je Hammad od Humejda, od Musa-a, sina Enesa, od njegovoga oca: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio.

Rekao je Ebu Abdullah: Prvi je zdraviji (vjerodostojniji, tj. prvi sened - lanac pripovjedača u kojem se ne spominje Musa, sin Enesa, ispravniji je).

GLAVA

vrijednosti (dobrote, vrline) posta (postenja) u putu Allaha.

PRIČAO NAM JE Ishak, sin Nasra, pričao nam je Abdurrezzak, izvijestio je nas Ibnu Džurejdž, rekao je: izvijestio je mene Jahja, sin Seida, i Suhejl, sin Ebu Saliha, da su njih dva čula (obojica) Nu'mana, sina Ebu Ajjaša, od Ebu Seida Hudrije, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: čuo sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Ko je postio (tj. Ko posti jedan) dan u putu Allaha, udaljio je (tj. udaljiće) Allah njegovo lice od Vatre sedemdeset jeseni (tj. sedamdeset godina, razdaljine koja je tolika da se može putovanjem preći za sedamdeset godina)."

GLAVA

vrijednosti troška (utroška, izdatka) u put Allaha (na Božijem putu).

PRIČAO NAM JE Sa'd, sin Hafsa.

PRIČAO NAM JE Šejban od Jahja-a, od Ebu Selemeta da je on čuo Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Ko je utrošio (tj. Ko utroši kakva bilo) dva para (nečega) u put Allaha (tj. za rat i borbu za Islam), pozivaće ga rizničari (blagajnici, čuvari) raja, svaki rizničara vrata (tj. rizničari svakih rajskih vrata): "O omsica (O ti), ovamo!" Rekao je Ebu Bekr: "O poslaniče Allaha! Taj (je onaj) koji je (takav da) nema propasti (nema štete) na njega." Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Zaista ja zaista se nadam da ćeš biti od njih (i ti)."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Sinana, pričao nam je Fulejh, pričao nam je Hilal od Ata-a, sina Jesara, od Ebu Seida Hudrije, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, ustao na govornicu, pa je rekao:

"Plašim se na (tj. za) vas poslije mene samo (od onoga, zbog onoga) što će se otvoriti na vas (tj. vama) od blagoslova zemlje (tj. od porasta materijalnih dobara, bogatstva)." Zatim je spomenuo sjaj (ljepotu) ovozemnosti. Pa je počeo sa jednim (od) njih dvoje i predvostručio sa drugim (tj. počeo je sa blagoslovima i dodao je sjaj, ljepotu na drugo mjesto). Pa je ustao (jedan) čovjek pa je rekao:

"O poslaniče Allaha! A zar dolazi dobro sa zlim (tj. zar dobro može donijeti zlo, zar dobro donosi nevaljaštinu, zlo)?" Pa je šutio od njega Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio. Rekli smo:

"Objavljuje se k njemu (Dolazi mu, silazi mu obajva)." A šutjeli su (i) ljudi kao da su na njihovim glavama ptice (pa se boje da ih ne uplaše ako progovore). Zatim je zaista on potrao od (sa) svoga lica znoj, pa je rekao:

"Gdje je pitač (zapitkivač, onaj koji je postavio pitanje od) maločas? A zar je dobro ono (to)?" Tri puta (je rekao to pitanje pa je onda nastavio objašnjenje o tom). "Zaista dobro neće doći osim sa dobrom (tj. Zaista dobro donosi samo dobro, dobrotu). A zaista ono kad god je dao da iznikne (rastinje) potok (u tom rastinju je ono) što ubija nadimanjem (napuhivanjem stomaka), ili pogodi (takvom poteškoćom da je blizo, blizu smrti životinja) kad god je jela, osim jedačice zelenila (samo)."

(To jest: Svaka životinja kada jede zelenu bilinu okolo, oko potoka može da se nadme i ugine, ili da skoro ugine, ako nije uobičajila jesti to rastinje, osim one životinje koja jede stalno to rastinje, ali na ovaj način kako slijedi.)

"Čak kada su se napunila njezina dva boka, okrenula se prema suncu, pa je izlitala (tj. izbacila je izmet u rijetkom stanju) i mokrila je, zatim je uživala (tj. jela i pasla opet). I zaista ovaj imetak je zelen (tj. lijep i) sladak, i divan je (on) drug muslimanu za (onoga) ko je uzeo njega sa njegovim (svojim) pravom, pa je učinio (utrošio) njega u put Allaha, i siročadi i siromahe. A ko nije uzeo njega sa njegovim pravom (bespravno), pa on je kao jedač koji se neće zasititi, i biće na njega (protiv njega) svjedok (na) sudnjem danu."

(Primjer onoga koji stiče imanje, a ne troši ga u dobrotvorne svrhe - je kao primjer životinje koja jede lijepo zeleno rastinje, a ne izbacuje ga iz sebe poslije prekuhavanja u svom stomaku pa usljed toga ugine ili skoro bude blizo, blizu smrti. A
ovaj imetak je lijep i sladak kao što je i životinjama lijepa i ukusna mlada zelena trava. Oboje je opasno ako se zadržava na jednom mjestu dulje vijeme, dulje vremena ili duže vrijeme.)

GLAVA

vrijednosti (onoga) ko je opremio (spremio ratnim potrebama, potrepštinama jednoga) ratnika (vojnika, borca) ili je zastupio njega sa dobrim (postupkom u odnosu na potrebe njegove, borčeve, ratnikove porodice).

PRIČAO JE NAMA Ebu Ma'mer, pričao nam je Abdulvaris, pričao je nama Husejn, pričao mi je Jahja, rekao je: pričao mi je Ebu Selemete, pričao mi je Busr, sin Seida, rekao je: pričao mi je Zejd, sin Halida, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Ko opremi ratnika u putu Allaha, pa već se borio (tj. pa već je i sam ratnik, već i on sam s tim ratuje). A ko zastupi ratnika u putu Allaha sa dobrim, pa već se borio (pa već se bori i sam)."

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Hemmam od Ishaka, sina Abdullaha, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, da Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, nije bio (običaja da) ulazi (tj. ne ulazaše, nije ulazio ni u jednu) kuću u Medini osim kuće Umu Sulejme, osim na svoje supruge (žene, tj. izuzimajući posjećivanje svojih žena - nije ni u čiju kuću ili sobu ulazio osim kuće i sobe Umu Sulejme). Pa se reklo njemu (upitan je o tom) pa je rekao:

"Zaista ja milujem nju (tj. imam samilosti, milosti prema njoj zbog toga što) se ubio (tj. što je ubijen, poginuo je) njezin brat sa mnom (tj. pokoravajući se mojoj zapovjedi odlaskom u Bi'ru Meunete)."

GLAVA

balzamiranja kod rata (borbe).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Abdulvehaba, pričao nam je Halid, sin Harisa, pričao nam je Ibnu Avn od Musa-a, sina Enesa, rekao je, a spomenuo je dan Jemame, rekao je:

Došao je Enes Sabitu, sinu Kajsa, a već je otkrio (odjeću) od svoja dva stegna i on se balzamira (ili: a on stavlja miris koji se stavlja na tijelo mrtvaca), pa je rekao:

"O moj striče (amidža)! Šta je zadržalo tebe da ne dođeš (u borbu, u okršaj)?" Rekao je: "Sada (dolazim, tj. Sad ću doći), o bratiću." I počeo je (da) se balzamira - misli se (na upotrebu mirisa, da se miriše) od balzama. Zatim je došao pa je sjeo. Pa je spomenuo u pričanju (razgovoru Enes Sabitu jedno) otkrivanje od ljudi (u borbi, tj. neku vrstu poraza). Pa je rekao (Sabit, sin Kajsa): "Eto ovako od naših lica (tj. razmaknite se, napravite mi mjesta da prođem do borbene linije tako) da se međusobno udaramo (sa) narodom (tj. sa neprijateljem). Ne činjasmo ovako (doslovno: Nije ovako da smo bili da činimo) sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Loše je (ono) što ste uobičajili vašim vršnjacima."

(Tj. U vrijeme Muhammeda a.s. nije se prvi bojni red otkrivao - razbijao - pa tim neku vrstu poraza trpio, nego je nepokolebljiv bio u borbenosti. Loš običaj uvodite i poučavate svoje vršnjake - običaj razbijanja. Ova zadnja rečenica se tumači na razne načine koje nećemo navoditi. Veli se po jednoj verziji, prema komentaru Ajnije, da je poslije ovih riječi Sabit, sin Kajsa stupio u borbenu liniju i borio se dok nije poginuo u toj borbi - borbi na Jemami protiv pristaša Musejlime Kezzaba.)

Predao je njega (tj. pričao je ovaj hadis) Hammad od Sabita, od Enesa.

GLAVA

vrijednosti izviđača (vojnog špijuna).

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Sufjan od Muhameda, sina Munkedira, od Džabira, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ko će doći meni sa viješću naroda (tj. Ko će mi donijeti vijest o neprijatelju)?" Danom (tj. To je rekao na dan) Saveznika. Rekao je Zubejr: "Ja." Zatim je rekao: "Ko će doći meni sa viješću naroda?" Rekao je Zubejr: "Ja." Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista za svakoga vjerovijesnika je (jedan) iskrenik (tj. Zaista svaki vjerovijesnik je imao jednog iskrenoga sljedbenika, pomagača), a moj iskrenik (iskreni pristalica, sljedbenik, pomagač) je Zubejr."

(U daljem tekstu riječ "Havarijjun" prevodiće se sa izrazom pomoćnik.)

GLAVA:

Da li će se poslati izviđač (jedan), sam on?

PRIČAO NAM JE Sadekate, izvijestio nas je Ibnu Ujejnete, pričao nam je Ibnul-Munkedir da je on čuo Džabira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Pozivao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, ljude (u izviđanje). Rekao je Sadekate: Mislim ga (da je to bilo na) dan Hendeka. Pa se odazvao Zubejr. Zatim je pozivao ljude, pa se odazvao Zubejr. Zatim je pozivao ljude, pa se odazvao Zubejr. Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista za svakoga vjerovijesnika je (bio, postojao jedan) pomoćnik, a zaista moj pomoćnik je Zubejr, sin Avvama."

GLAVA

putovanja dvojice (dvije osobe, dviju osoba).

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Junusa, pričao nam je Ebu Šihab od Halida Hazza-a, od Ebu Kilabeta, od Malika, sina Huvejrisa, rekao je:

Otišao (tj. Pošao, krenuo) sam od (iz boravljenja) kod Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao nama - ja i (jedan) drug moj (bili smo zajedno, tj. rekao je meni i mom drugu):

"Pozivajte vas dvojica (na molitvu, tj. proučite ezan), i uspostavite (molitvu, tj. klanjajte) vas dvojica, i neka predvodi vas dvojicu (u molitvi, tj. neka bude imam) stariji (od) vas dvojice."

GLAVA:

Konjaništvo (tj. Konji su takve životinje da) je svezano u njihove kike (perčine, tj. kosu koja se spušta na čelo konja) dobro do sudnjeg dana.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, pričao nam je Malik od Nafi'a, od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Konjaništvo (Konji su takvi da) je u njihovim kikama dobro do sudnjeg dana."

PRIČAO NAM JE Hafs, sin Umera, pričao nam je Šubete od Husajna i Ibnu Ebu Sefera, od Ša'bije, od Urveta, sina Dža'da, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Konji (Konjaništvo) su (takve životinje da) je svezano u njihove kike (perčine, tj. kose koje su se spustile nad čelo - za njih je svezano) dobro do sudnjega dana." Rekao je Sulejman od Šubeta, od Urveta, sina Ebu Dža'da. Slijedio je njega (Sulejmana) Museded od Hušejma, od Husajna, od Ša'bije, od Urveta, sina Ebu Dža'da.

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja, sin Seida, od Šubeta, od Ebu Tejjaha, od Enesa, sina Malika, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Blagoslov je u kikama konja."

GLAVA:

Borba je prolazač (tj. trajuća, ima se voditi) sa dobročiniteljem i griješnikom (pokvarenjakom zapovjednikom, pokvarenim zapovjednikom, tj. pod rukovodstvom i dobra i pokvarena vođe) zbog govora Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Konji su (takvi da) je svezano u njihove kike dobro do sudnjega dana."

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Zekerija od Amira, pričao nam je Urvete Barikija da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Konji su (takvi da) je svezano u njihove kike dobro do sudnjega dana: nagrada i (ratni) plijen."

GLAVA

(onoga) ko je sebi zadržao konja (tj. ko je imao konja koji je namjenjen samo za potrebe rata u putu Allaha-na Božijem putu) zbog Njegovoga govora, uzvišen je: ".... i od užeta (konopca) konja....".

PRIČAO NAM JE Alija, sin Hafsa, pričao nam je Ibnul-Mubarek, izvijestio nas je Talhate, sin Ebu Seida, rekao je: čuo sam Seida Makburiju (da) priča da je on čuo Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ko sebi zadrži konja u put Allaha vjerovanjem u Allaha i potvrđivanjem u Njegovo obećanje, pa zaista njegova sitost (sitost konja), i njegova napojenost, i njegova fuškija (izmet) i njegova mokrača (mokrenje) je u njegovoj mjeri (na) sudnjem danu."

(Tj. staviće se u vlasnika toga konja na sudnjem danu u tas vage - mjerila dobrih djela i konjski izmet, i mokraća, i to što je konj bio sit i

napojen, pa će i to pomoći da tas dobrih djela bude teži prema tasu loših čovjekovih djela na toj vagi, na tom mjerilu.)

GLAVA

imena konja i magarca.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Ebu Bekra, rekao je: pričao nam je Fudajl, sin Sulejmana, od Ebu Hazima, od Abdullaha, sina Ebu Katadeta, od njegova oca da je on izašao sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, (u godini Hudejbije) pa je zaostao (ostao ozadi, ozada, iza) Ebu Katadete sa nekim (od) svojih drugova, a oni su hodočasnički obučeni, a on (Ebu Katadete) je hodočasnički neobučen (neodjeven). Pa su vidjeli (ugledali jednoga) divljega magarca prije (nego) da vidi njega (on). Pa pošto su (oni) vidjeli njega, ostavili su ga dok je vidio (dok ga nije vidio) Ebu Katadete. Pa je uzjašio (jednoga) konja rekne se njemu (konju, tj. uzjašio, uzjahao je konja koji je imao ime) Džeradete (Skakavac). Pa je pitao (molio) njih da dodadnu njemu njegov bič (kandžiju), pa nisu htjeli. Pa je dohvatio njega, pa je navalio (na magarca da ga ulovi), pa je ranio njega (pa ga je ranio). Zatim je jeo (od mesa ulovljenoga magarca - jer je meso divljega magarca dozvoljeno jesti, a pitomoga nije), pa su jeli (i oni, njegovi drugovi). Pa su došli (tj. stigli Muhameda a.s.). Pa pošto su stigli njega (Pa pošto su ga stigli), rekao je (Muhamed a.s.):

"Da li je sa vama od njega (ijedna) stvar (tj. Ima li imalo u vas mesa od tog magarca)?" Rekao je: "Sa nama je (tj. Imamo) njegovu nogu." Pa je uzeo nju Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa je jeo nju.

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha sina Dža'fera, pričao nam je Ma'n, sina 'Isa-a, pričao nam je Ubejj, sin Abasa sina Sehla, od njegova oca, od njegova djeda, rekao je:

Bio je za Vjerovijesnika (tj. Imao je Vjerovijesnik, Bio je vlasništvo Vjerovijesnika), pomilovao ga Allah i spasio, u našem zidu (tj. voćnjaku jedan) konj rekne se njemu Luhajf (tj. konj po imenu Luhajf).

PRIČAO JE MENI Ishak, sin Ibrahima da je on čuo Jahja-a, sina Adema: pričao nam je Ebul-Ahvas od Ebu Ishaka, od Amra, sina Mejmuna, od Muaza, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bio sam sajahač (sujahač) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, na (jednom) magarcu (što) se rekne njemu (tj. kojem je bilo ime) 'Ufejr, pa je rekao:

"O Muaze! Da li znaš pravo Allaha na Njegovim robovima, i šta je pravo robova na Allaha?" Rekao sam: "Allah i Njegov poslanik je znaniji (tj. bolje znaju to nego ja)." Rekao je: "Pa zaista pravo Allaha na (Njegovim) robovima je da obožavaju Njega i (da) ne udružuju s Njim (nijedne) stvari (ništa), a pravo robova na Allaha je da neće kazniti (tj. da ne kazni onoga) ko neće udruživati (tj. ko je takav da ne udružuje) sa Njim (nijedne) stvari (tj. ništa)." Pa sam rekao: "O poslaniče Allaha! Pa zar neću obradovati s njim (tj. s tim što si sada rekao) ljude?" Rekao je: "Ne obraduj ih (tj. Ne reci im to) pa (da) se oslonu (oslone oni na to i da napuste da rade dobra djela)."

(Riječ "ridfun" prevela se sa izrazom sajahač, a to znači jahač koji jaši, jaše za jahačem pred sobom i to na istoj jahaćoj životinji - dakle, kada na jednoj jahaćoj životinji u isti mah, čas jašu dvije osobe, prva osoba do glave životinje je jahač, a druga osoba koja sjedi za leđima prve osobe je "ridfun" sajahač, sa njim jaši, jaše zajedno. Nekad "ridfun" znači sajahač u pravom smislu riječi, a to će reći kada dvije osobe jašu jedna za drugom, ali svaka na posebnoj životinji za jahanje.)

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Beššara, pričao nam je Gunder, pričao nam je Šubete: čuo sam Katadeta od Enesa, sina Malika, rekao je:

Bio je strah (panika jednom prilikom) u Medini, pa je potražio (uzeo) na poslugu (unaruč) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (jednoga) konja (što je bio u) nas, rekne mu se Mendub (tj. ime mu je bilo Mendub), pa je rekao (Muhamed a.s. vraćajući se iz pravca odakle je po pričanju prijetila opasnost koja je izazvala strah):

"Nismo vidjeli od straha (ništa, tj. nikakva razloga za strah), i zaista našli smo ga (konja Menduba) zaista morem (kao more)."

GLAVA

(onoga) što se spominje od nesretnosti (zlosrećnosti) konja.

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, rekao je: izvijestio me je Salim, sin Abdullaha, da je Abdullah, sin Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao: čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Nesretnost je samo u trome (u tri stvari): u konju, i ženi i kući."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, od Malika, od Ebu Hazima, sina Dinara, od Sehla, sina Sa'da, Saidije, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Ako je bilo u (nekoj) stvari (tj. Ako ima u nečem nesretnosti), pa u ženi je, i konju i stanu."

(Na razne se načine tumače ovi hadisi koji proturječe hadisima u kojima je rečeno da nema zloslutnje po letu ptica - La tijerete. Ta tumačenja se neće navoditi ovdje.)

GLAVA:

Konji su za tri (grupe ljudi). I (o konjima govori) Njegov govor, uzvišen je: "I konje, i mazge i magarce zato (da) jašite njih i nakitom (tj. i kao nakit, gizda)....".

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, od Malika, od Zejda, sina Eslema, od Ebu Saliha Semmana, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Konji su za tri (čovjeka): za (jednoga) čovjeka su nagrada, a za (jednoga) čovjeka zastor (pokriće za potrebe njegovoga života), a na

(jednoga) čovjeka su teret. Pa što se tiče (onoga) koji (je taj što) su njemu nagrada, pa (to) je čovjek (koji) je svezao njih u put Allaha (na Božijem putu), pa je produljio (uže, tj. napravio dugo uže, dugo ispasište) u livadi (na livadi) ili vrtu. Pa što su (god) pogodili (konji, što je pogodila ergela) u tom svome užetu od livade ili vrta (bašče, tj. što su god pojeli), biće njemu dobra djela (za to upisana, i imaće za to nagradu). I da zaista oni odsiječu (prekinu) svoje uže, pa naprijed i natrag trče (na jedno) uzvišenje ili (na) dva uzvišenja, biće njihovi izmeti i njihovi tragovi dobra djela njemu (tom čovjeku, vlasniku tih konja). I da oni prođu pokraj rijeke, pa piju od nje, a (on) nije htio da napoji njih, biće to dobra (lijepa) djela njemu. A što se tiče čovjeka koji (je taj što) je ona (ergela, konji) na njega teret (tj. grijeh), pa on je čovjek (koji) je svezao njih (zbog) ponosa, i licemjernosti i neprijateljstva za stanovnike (pripadnike) Islama, pa ona (ta takva ergela, konji) je teret (grijeh) na toga (čovjeka)." A pitao se (tj. upitan) je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, o magarcima pa je rekao:

"Nije se spustilo (tj. objavilo) na mene (meni) o njima (ništa) osim ovaj sakupljajući (tj. sveobuhvatajući, sveobuhvatni) usamljeni ajet (odlomak): "Pa ko uradi težine zrna prašine (kakvoga) dobra, vidjeće ga. A ko uradi težine zrna prašine (tj. trun kakvoga) zla, vidjeće ga."

GLAVA

(onoga) ko je udario jahaću životinju (nekoga drugoga) osim sebe u ratu (u borbi).

PRIČAO NAM JE Muslim, pričao nam je Ebu Akil, pričao nam je Ebul-Mutevekil Nadžija, rekao je:

Došao sam Džabiru, sinu Abdullaha, Ensariji pa sam rekao njemu: "Pričaj meni za (ono nešto) što si čuo od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio." Rekao je: "Putovao sam sa njim u nekom (od) njegovih putovanja." Rekao je Ebu Akil: "Neću znati (tj. Ne znam je li na) rat ili umru. Pa pošto (nastupi vrijeme) da smo se okrenuli (prema kućama, tj. Pa pošto smo sa toga putovanja počeli da se vraćamo), rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ko voli (želi) da se požuri k svojoj porodici, pa neka požuri." Rekao je Džabir: Pa smo se okrenuli (tj. krenuli smo), a ja sam na (jednom) devcu svome mrkocrvenom, nije u njega (nikakva bilješka (biljega, biljeg, pjega) i ljudi su iza mene. Pa dok ja tako (idem naprijed) kadli stade na mene (tj. kad mi devac najednom stade od umorenosti, umora, sustalosti). Pa je rekao meni Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"O Džabire! Pridrži se." Pa je udario njega sa svojim bičem (kandžijom jednim) udaranjem. Pa je skočio devac (u) svoje mjesto (tj. naprijed). Pa je rekao: "Da li ćeš prodati (toga) devca?" Rekao sam: "Da." Pa pošto smo stigli (došli u) Medinu i unišao (je) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (u) Bogomolju u skupinama svojih drugova, pa unišao (ušao) sam k njemu, a svezao sam devca u (tj. na) stranu pločnika, pa sam rekao njemu: "Ovo je tvoj devac (tj. Evo ti devac)." Pa je izašao pa je počeo (da) ophodi (obilazi) sa devcem i (da) govori: "Devac je naš devac." Pa je poslao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (ugovorene) ukije od zlata pa je rekao: "Dajte ih Džabiru." Zatim je rekao: "Uzeo si u cijelosti cijenu." Rekao sam: "Da." Rekao je: "Cijena i devac su za tebe (tj. tvoji su - dakle i novac i devac su tvoji)."

GLAVA

jahanja na teškoj jahalici i (na) ždrijepcima (pastuhima) od konja.

A rekao je Rašid, sin Sa'da: Bili su preci (prvi muslimani običaja da) vole ždrijepce jer su zaista oni tečniji i smioniji (odvažniji).

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Muhameda, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Šubete od Katadeta, rekao je: čuo sam Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bio je u Medini (zavladao nekakav) strah, pa je zatražio (uzeo) na poslugu Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, konja (koji je bio vlasništvo) Ebu Talhata, rekne mu se (ime mu je bilo) Mendub. Pa je uzjašio (uzjahao) njega i rekao je (povrativši, vrativši se sa izviđanja):

"Nismo vidjeli od straha (ništa), i zaista smo našli njega (konja) zaista more (kao more)."

GLAVA

udjela konja.

A rekao je Malik: Daće se udio (u ratnom plijenu) za konje i nearapske konje ("Hajlun" su čistokrvni arapski konji, a "birzevnun - berazinu" su turski konji, turska rasa) od njih (od konja, tj. za jahaće, trkaće i za tovarne između konja daće se udio iz ratnoga plijena) zbog Njegovoga govora, uzvišen je: "I konje, i mazge i magarce zato (je Allah stvorio da) jašete njih....". A neće se davati udio za više od (jednoga) konja.

PRIČAO NAM JE Ubejd, sin Ismaila, od Ebu Usameta, od Ubejdulaha, od Nafi'a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, učinio (tj. odredio) za konja dva dijela (udjela od ratnoga plijena), a za njegovoga druga (tj. vlasnika - vlasnika konja jedan) dio (udio).

(Jasno je da se radi o konju koji je učestvovao u ratnoj operaciji sa svojim vlasnikom. Većina pravnika iz svih mezheba ovako ovo i shvata. Jedini je izuzetak Ebu Hanife koji je rekao da ne daje veće vrijednosti životinji nad muslimanom. Njegovi učenici Ebu Jusuf i Muhamed se ne slažu s njim u ovom.)

GLAVA

(onoga) ko je vodio jahalicu (jahaću životinju nekoga drugoga) osim njega (tj. osim sebe, osim svoje jahalice) u ratu.

PRIČAO NAM JE Kutejbete, pričao nam je Sehl, sin Jusufa, od Šubeta, od Ebu Ishaka, rekao je (jedan) čovjek Bera-u, sinu Aziba, bio zadovoljan Allah od njega:

"Zar ste (ili: Da li ste) pobjegli od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (na) dan Hunejna?" Rekao je: "Ali poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, nije pobjegao (premda smo mi pobjegli, počeli da bježimo). Zaista (pleme) Hevazin bili su ljudi strijelci (dobri gađaoci), i zaista mi pošto smo sreli njih (sukobili se s njima), navalili smo na njih, pa su se razbili. Pa su se okrenuli muslimani na ratne plijenove (zaplijenjivanja). I okrenuli su se (oni prema) nama (tj. na nas) sa strijelama (strijelicama, tj. počeli su da se grupišu ponovno i da nas gađaju). Pa što se tiče poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa nije pobjegao (nije bježao). Pa zaista već sam vidio njega, a zaista on je zaista na svojoj bijeloj mazgi. I zaista Ebu Sufjan je uzimač (tj. uzeo je, držao je) za njezinu uzdu (za uzdu mazge), a Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, govori:

"Ja sam vjerovijesnik (Allaha), nema laži. Ja sam sin (tj. unuk) Abdulmuttaliba."

GLAVA

(metalnoga ili drvenoga) stremena (uzenđije, uzengije) i kožnoga stremena za jahalicu (jahaću životinju).

PRIČAO NAM JE Ubejd, sin Ismaila, od Ebu Usameta, od Ubejdulaha, od Nafi'a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da je on bio kada je uveo (tj. stavio) svoju nogu u kožnatu uzenđiju (uzengiju, stremen) i ispravila se s njim njegova deva stojeći (ona) - (tada bi on bio) uzviknuo (telbiju) kod bogomolje Zul-Hulejfe.

(Misli se da je bio uzvikivao telbiju na tom mjestu prilikom odlaska na hodočašće ili na umru.)

GLAVA

jahanja gola konja (tj. konja na kome nema ni sedla, ni samara niti šta drugo).

PRIČAO NAM JE Amr, sin Avna, pričao nam je Hamad od Sabita, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega:

Izašao je u susret njima (ili: Okrenuo se prema njima) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, na golu konju, nema na njemu sedla, u (tj. na) njegovom vratu je mač (sablja - a to je bilo onu noć kada je u Medini bila zavladala panika).

GLAVA

sitnohodno-sporog konja (tj. konja koji je spor i uz to još ima tijesne, sitne korake).

(U daljem tekstu riječ "katufun" prevodiće se sa izrazom spor.)

PRIČAO NAM JE Abdulaala, sin Hamada, pričao nam je Jezid, sin Zurej'a, pričao nam je Seid od Katadeta, od Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, da su se stanovnici Medine uplašili jednom (prilikom), pa je uzjašio (uzjahao) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, konja (koji je pripadao) Ebu Talhatu (a taj konj) iđaše (išao je) sporo, ili bio je u njega sporohod (sporo idjenje sa kratkim, tijesnim koracima). Pa pošto se vratio, rekao je:

"Našli smo vašega konja ovoga morem (tj. kao more težak za jahanje jer se njiše, sporo kreće)." Pa je bio (taj isti konj) poslije toga (slučaja takav da) se neće teći (ići s njim, tj. izmjenio se tako da s njim nije mogao ići nijedan konj, tako je postao brz u hodu blagoslovom Muhameda a.s.).

GLAVA

pretjecanja (prestizanja, tj. utrkivanja, trka) među konjima.

PRIČAO NAM JE Kabisate, pričao nam je Sufjan od Ubejdulaha, od Nafi'a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Dao je teći (tj. Puštao je da se utrkiva na trci) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (da se u trci utrkiva ono grlo) što se treniralo od konja (i to da trču) od Hafija-a do Senijjetul - Veda-a (Hafija' i Senijjetul - Veda' su dva mjesta kod Medine). A dao je teći (tj. Puštao je da se utrkuje ono) što se nije treniralo (da trče) od Senijjeta do bogomolje Zurejkovića. Rekao je Ibnu Umer: I bio sam u (tj. među onima) koje je dao teći (tj. koje je pustio da trče). Rekao je Abdullah: pričao nam je Sufjan, rekao je: pričao mi je Ubejdulah. Rekao je Sufjan: Između Hafja'a do Senijjetul - Veda'a je pet milja, ili šest; a između Senijjeta do bogomolje Zurejkovića je (jedna) milja.

GLAVA

treniranja (pripremanja, uvježbavanja) konja za pretjecanje (natjecanje, utrkivanje).

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Junusa, pričao nam je Lejs od Nafi'a, od Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njega, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, natjecao (puštao u natjecanje) između konja koji se nisu trenirali (uvježbavali), a bio je njihov cilj od Senijjeta do bogomolje Zurejkovića, i da se Abdullah, sin Umera bio natjecao s njima.

Rekao je Ebu Abdullah: "Emeden" je (isto što i) "gajeten" (obje riječi znače cilj). ".... pa je bio dugačak na njih (tj. njima) cilj.....".

GLAVA

cilja pretjecanja (prestizanja, tj. natjecanja) za trenirane konje.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Muavijete, pričao nam je Ebu Ishak od Musa-a, sina Ukbeta, od Nafi-a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Natjecao je (tj. Puštao je u natjecanje) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, između konja koji su se već trenirali, pa je poslao (tj. pustio) njih od Hafja-a, a bio je njihov cilj Senijjetul-Veda'. Pa sam rekao Musa-u: "Pa koliko je bilo između toga?" Rekao je: "Šest milja, ili sedam." A natjecao je između konja koji se nisu trenirali, pa je poslao (pustio) njih od Senijjetul-Veda-a, a bio je njihov cilj bogomolja Zurejkovića. Rekao sam: "Pa koliko je između toga?" Rekao je: "Milja, ili slično njemu (slično tome)." I bio je Ibnu Umer (jedan od onih lica što) se natjecao u njima (među njima).

GLAVA

deve (kamile) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

Rekao je Ibnu Umer: Stavio je za leđa (sebi) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (kao sajahača, sujahača) Usameta na Kasva-u (Kasva' je ime deve, kamile Muhameda a.s.). A rekao je Misver: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: Nije se uzjogunila Kasva' (nije bila nepokorna, neposlušna pa da neće da krene s mjesta).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Muavijete, pričao nam je Ebu Ishak od Humejda, rekao je: čuo sam Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori:

Bila je deva Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekne se njoj 'Adba' (tj. Muhamed a.s. je imao devu kojoj je bilo ime Adba).

PRIČAO NAM JE Malik, sin Ismaila, pričao nam je Zuhejr od Humejda, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bila je za (tj. u) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (jedna) deva, imenuje se (tj. imala je ime) 'Adba', neće se preteći (ne pretječe se, tj. nije se mogla pobijediti u natjecanju jer je bila vrlo brza). Rekao je Humejd: Ili neće se skoro preteći (tj. Ili skoro da se ne može preteći). Pa je došao (jedan) Beduin na (jednom mladom) devcu (tek se počelo na njemu sjediti, tj. jašiti, jahati zato se zove "ka'udun"), pa (je) pretekao nju (devu Muhameda a.s., tj. pobijedio je u natjecanju nju). Pa

je to bilo teško na muslimane (muslimanima), čak je prepoznao njega (to teško osjećanje muslimana Muhamed a.s.) pa je rekao:

"Pravo je na Allaha da se neće uzdignuti (nijedna) stvar od ovozemnosti (pa da s njom bude drukčije) osim (to da) je spustio nju (tj. ponizio je nju Allah najzad - dao je da padne sa visine svoje ta stvar)."

Oduljio je njega (tj. Pričao je na dugo ovaj hadis) Musa od Hamada, od Sabita, od Enesa, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

GLAVA

ratovanja na magarcima.

GLAVA

mazge Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, bijele (tj. bijele mazge Muhameda a.s.).

Rekao je njega (tj. Rekao je to da je u Muhameda a.s. bila bijela mazga) Enes. A rekao je Ebu Humejd: Poklonio je vladar (grada) Ejle za Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (jednu) bijelu mazgu.

PRIČAO NAM JE Amr, sin Alije, pričao nam je Jahja, pričao nam je Sufjan, rekao je: pričao mi je Ebu Ishak, rekao je: čuo sam Amra, sina Harisa, rekao je:

Nije ostavio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (kad je umro ništa) osim svoju bijelu mazgu, i svoje oružje i (jednu) zemlju (što) je ostavio nju (u) milostinju (kao milostinju).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Musenna-a, pričao nam je Jahja, sin Seida, od Sufjana, pričao mi je Ebu Ishak od Bera-a, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je njemu (jedan) čovjek:

"O Ebu Umarete! Okrenuli ste leđa (na) dan Hunejna." Rekao je: "Ne tako mi Allaha! Nije okrenuo leđa Vjerovijesnik, pomilovao ga

Allah i spasio, a ali (tj. nego) su okrenuli leđa brzaci ljudi (tj. pretjecači, brzopleti koji trče prvi ispred drugih ljudi), pa je srelo njih (pleme) Hevazin sa strijelama (tj. dočekalo, napalo ih je sa strelicama). A Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (bio) je na svojoj bijeloj mazgi, a Ebu Sufjan, sin Harisa je uzimač (tj. uzeo, držao je) za njezinu uzdu, a Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, govori:

"Ja sam vjerovijesnik, nema laži. Ja sam sin (tj. unuk) Abdulmuttaliba."

GLAVA

borbe žena.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Kesira, izvijestio je nas Sufjan od Muavijeta, sina Ishaka, od Aiše, kćeri Talhata, od Aiše, majke vjernika, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Tražila sam dozvolu (od) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da idem) u borbu, pa je rekao:

"Vaša (tj. Ženska) borba je hodočašće."

A rekao je Abdullah, sin Velida: Pričao nam je Sufjan od Muavijeta za ovo.

PRIČAO NAM JE Kabisate, pričao nam je Sufjan od Muavijeta za ovo (za ovaj slučaj, za ovaj hadis). A od Habiba, sina Ebu Amreta, od Aiše, kćeri Talhata, od Aiše, majke vjernika, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pitale su njega njegove žene od borbe (tj. o borbi) pa je rekao:

"Divna borba je hodočašće." ("Divna li je borba hodočašće!")

GLAVA

rata (vojne) žene u moru (po moru, na moru).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Muavijete, sin Amra, pričao nam je Ebu Ishak od Abdullaha, sina Abdurahmana, Ensarije, rekao je: čuo sam Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori:

Unišao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, na kćer (tj. kćerki) Milhana, pa se naslonio kod nje, zatim se nasmijao. Pa je rekla:

"Zašto (zbog čega) se smiješ, o poslaniče Allaha?" Pa je rekao: "Ljudi (neki) od moje sljedbe jašiće (tj. broditi će) Zelenim Morem u putu Allaha, primjer njih je primjer vladara na (svojim) prijestoljima." Pa je rekla: "O poslaniče Allaha, moli Allaha da učini mene od njih." Rekao je: "Moj Bože! Učini nju od njih." Zatim se povratio pa se nasmijao. Pa je rekla njemu kao - ili od čega - to. Pa je rekao njoj kao to (maloprije što joj je rekao). Pa je rekla: "Moli Allaha da učini mene od njih." Rekao je: "Ti si od prvih, a nisi od zadnjih." Rekao je: Rekao je Enes: Pa je uzela za muža Ubadeta, sina Samita, pa je uzjašila (tj. zaplovila) morem sa kćerkom Karezata. Pa pošto se vratila (sa mora na obalu), uzjahivala je svoju jahalicu (jahaću životinju), pa se bacila sa njom (tj. bacila se jahalica na nju udarivši je u vrat, smrskavši joj vrat), pa je pala od (tj. sa) nje (sa jahalice) pa je umrijela (umrla).
GLAVA

nošenja (na jahaćoj životinji) čovjeka (koji ponese, tj. povede) svoju ženu u rat (povedavši jednu ženu) osim nekih svojih žena.

PRIČAO NAM JE Hadžadž, sin Minhala, pričao nam je Abdullah, sin Umera, Numejrija, pričao nam je Junus, rekao je: čuo sam Zuhriju, rekao je: čuo sam Urveta, sina Zubejra, i Seida, sina Musejeba, i Alkameta, sina Vakkasa, i Ubejdulaha, sina Abdullaha, od hadisa (tj. o hadisu) Aiše - svaki (od njih) pričao mi je dio od (toga) hadisa - rekla je:

Bio bi Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, kada je htio da izađe (u borbu), (bio bi) bacio (bacio bi) ždrijeb (žrijeb, kocku) među svoje žene, pa koja (od) njih (bude ta da) izađe njezina strijelica (tj. njezin ždrijeb, žrijeb), izašao bi sa (u borbu, tj. poveo bi nju) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je bacio ždrijeb među

nas u (jednoj) vojni (što) je vojevao nju, pa je izašla moja strijelica (tj. moj ždrijeb), pa sam izašla sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, poslije što se spustio zastor (zavjesa, tj. poslije objavljivanja ajeta u kojem se zapovjedilo da se razgovara iza zastora, iza zavjese sa muškim osobama koji nisu bližnji rođaci).

GLAVA

vojne (rata, ratovanja) žena i njihove borbe sa ljudima.

PRIČAO NAM JE Ebu Mamer, pričao nam je Abdulvaris, pričao nam je Abdulaziz od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Pošto je bio dan Uhuda, razbili su se ljudi od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. Rekao je: I zaista već sam vidio Aišu, kćer Ebu Bekra, i Ummu Sulejmu, a zaista njih dvije su zaista dvije zadizačice skuta (tj. zadignule su skute - donje odjeće), vidim narukvice potkoljenica njih dviju (tj. nožne narukvice - ili kajiše sa nakitom koje su nosile na nogama ispod koljena), skaču njih dvije mjehovima (tj. sa mijehovima). A rekao je (drugi) osim njega (osim Ebu Mamera): Prenose njih dvije mjehove na svojim leđima (doslovno: na leđima njih dviju), zatim izlijevaju (ispražnjuju) nju (vodu iz mjehova) u usta naroda (u usta ljudi). Zatim se vraćaju njih dvije, pa njih dvije napune njih (mjehove), zatim dođu njih dvije pa izliju (izruče) njih (mjehove) u usta naroda (u usta ljudi).

GLAVA

nošenja žena mjehova (mješine s vodom) k ljudima u vojni (u ratu).

PRIČAO NAM JE Abdan, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Junus od Ibnu Šihaba, rekao je Sa'lebete, sin Ebu Malika:

Zaista Umer, sin Hataba, bio zadovoljan Allah od njega, razdjeljivao (dijelio) je (nekakve) ogrtače (odjeće, svilene ili vunene) među (neke) žene od žena Medine, pa je ostao (jedan) vrstan (dobar) ogrtač. Pa je rekao njemu neki (od onih) ko je kod njega (bio):

"O zapovjedniče vjernika, daruj (tj. podaj) ovaj kćeri (tj. unuki) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, koja je kod tebe." Htjeli su (da s tim podsjete na) Ummu Kulsumu, kćer Alije. Pa je rekao Umer: "Ummu Selit je preča." A Ummu Selit je od žena Pomagača (i to) od (onih osoba) koje su se prisegnule poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (na vjernost). Rekao je Umer: "Pa zaista ona nosaše (nosila je) za nas (tj. nama) mjehove (na) dan Uhuda."

Rekao je Ebu Abdullah: "Tezfiru" je (isto što i) "tehitu".

("Tehitu" znači: šije, ušiva, pa bi onda zadnja rečenica značila: "Pa zaista ona šivaše nama mjehove na dan Uhuda." Komentatori navode, međutim, prigovore da ovo značenje riječi "tezfiru" nije poznato u arapskom jeziku.)

GLAVA:

liječenja žena ranjenike (ranjenika) u vojni (u ratu).

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Bišr, sin Mufaddala, pričao nam je Halid, sin Zekvana, od Rubejji'e, kćeri Muavviza, rekla je:

Bili smo (i mi žene u ratu zajedno) sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, napajamo i liječimo ranjene (napajali smo, i liječili smo ranjenike), i vraćamo ubijene (poginule) k Medini (tj. u Medinu).

GLAVA

vraćanja žena ranjene i ubijene (ranjenih i ubijenih).

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Bišr, sin Mufaddala, od Halida, sina Zekvana, od Rubejji'e, kćeri Muavviza, rekla je:

Vojevasmo (tj. Bivasmo, Bile smo u ratu zajedno) sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, pa napajamo ljude i služimo ih, i vraćamo ubijene i ranjene k Medini (u Medinu).

GLAVA

iščupavanja strijele iz tijela.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Ala-a, pričao nam je Ebu Usamete od Burejda, sina Abdullaha, od Ebu Burdeta, od Ebu Musa-a, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Ustrijelio se (tj. Pogođen je strijelom) Ebu Amir u svoje koljeno, pa sam stigao (dopro) k njemu. Rekao je: "Iščupaj ovu strijelu (strjelicu, strelicu)." Pa sam iščupao nju, pa je skočila od njega voda (tj. potekla, navalila je iz njega voda). Pa sam unišao na Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (tj. posjetio sam ga, unišao sam mu) pa sam izvijestio njega, pa je rekao:

"Moj Bože, oprosti za Ubejda Ebu Amira (tj. oprosti Ubejdu Ebu Amiru)."

GLAVA

čuvanja (stražarčenja, straže) u vojni u putu Allaha (u ratu na Božijem putu).

PRIČAO NAM JE Ismail, sin Halila, izvijestio nas je Alija, sin Mushira, izvijestio nas je Jahja, sin Seida, izvijestio nas je Abdullah, sin Amira sina Rebiata, rekao je: čuo sam Aišu, bio zadovoljan Allah od nje, (da) govori:

Bio bi Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, bdio (tj. Ne bi spavao; Ili: Bio je bdio - tj. Nije spavao), pa pošto je stigao (došao u) Medinu, rekao je:

"Da je (jedan) čovjek od mojih drugova dobar (da) čuva mene noćas (ili: večeras)!" Kad čudosmo (odjednom, iznenada) glas oružja. Pa je rekao: "Ko je ovo (Ko je to)?" Pa je rekao: "Ja sam Sa'd, sin Ebu Vakkasa. Došao sam zato (da) čuvam tebe." I zaspao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Jusufa, izvijestio nas je Ebu Bekr od Ebu Hasina, od Ebu Saliha, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Pao (na lice, tj. Propao, nesretan bio) rob zlatnika, i srebrenjaka, i ogrtača (plašta, pokrivača) i odjeće! Ako se dalo (njemu nešto od toga), zadovoljio se (zadovoljan je, tj. lojalan, privržen je), a ako se nije dalo (njemu), nije se zadovoljio (nije zadovoljan)."

Nije podigao njega (ovaj hadis do Muhameda a.s.) Israil i Muhamed, sin Džuhadeta, od Ebu Hasina. A povećao je nama Amr, rekao je: Izvijestio nas je Abdur-Rahman, sin Abdullaha sina Dinara, od svoga oca, od Ebu Saliha, od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Pao (na lice, tj. Propao) rob zlatnika, i rob srebrenjaka i rob odjeće! Ako se dalo (njemu), zadovoljio se, a ako se nije dalo (njemu), rasrdio se. Pao i strmoglavio se! I kada se ubo (trnom), pa ne izvadio se (njemu trn)! Blago (li se) za roba uzimača za uzdu svoga konja (tj. Blago robu koji je uzeo za uzdu svoga konja) u (na) putu Allaha, raščupane glave svoje, prašljivih dviju nogu svojih!"

(To jest: Blago tome robu koji se samo brine o borbi za Islam, a na svoju vanjštinu je zaboravio jer je on takav da je kosa njegove glave raščupana, ili neuređena i zapuštana, a njegove dvije noge su mnogo uprašene.)

"Ako je bio u čuvanju (tj. u prethodnici, straži isturenoj naprijed), bio je u čuvanju; a ako je bio u tjeračima (tj. u zaštitnici, u straži koja je ostavljena ozadi, ozada, iza glavnine), bio je u tjeračima (tj. bio je u zaštitnici, u pratećoj četi ili straži jer to znači "sakatun"). Ako je tražio dozvolu, nije se dozvolilo njemu; a ako je zagovarao (zauzimao se za koga ili za nešto), nije se zagovorio (tj. nije primljeno njegovo zagovaranje, intervencija njegova)."

Rekao je Ebu Abdullah: Nije podigao njega (tj. nije pripisao Muhamedu a.s. ovaj hadis - a to će reći: nije istakao da je Muhamed a.s. ovo rekao - nije to istakao u svome pričanju) Israil i Muhamed, sin

Džuhadeta, od Ebu Hasina. I rekao je: "Ta'sen: Padanjem (propadanjem)....", kao da je On rekao: Pa dao padanje (na lice, strmoglavljivanje) njima Allah. "Tuba" je (riječ na oblik po formuli) "fu'la" (a "tuba" znači: najljepše) od svake lijepe stvari.

(Doslovno bi prevod bio: Najljepše za roba....., tj. Najljepše robu...., Međutim "tuba" se prevodi sa izrazom: Blago robu!)

A ono ("u" u "tuba") je "j" (koje) se okrenulo k "v" (tj. "j" koje se pretvorilo u "v", a "v" se pretvorilo u "u", jer je korijen riječi "tuba") od "jetibu": lijep je.

(Po formuli "fu'la" trebalo je da bude "tujba" pa je pretvaranjem "j" u "v", pa poslije u "u" postalo "tuba".)
GLAVA

vrijednosti načina služenja u vojni (tj. vrijednosti, vrline posluživanja nekoga u ratu).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Ar'areta, pričao nam je Šu'bete od Junusa, sina Ubejda, od Sabita Bunanije, od Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Drugovao sam (družio sam se sa) Džerirom, sinom Abdullaha, pa posluživaše mene, a on je stariji od Enesa.

(Ili: "..... pa posluživaše mene. A on je stariji od Enesa." Kada se ovako shvati, onda je zadnja rečenica Sabitova napomena.)

Rekao je Džerir: Zaista ja sam vidio Pomagače (da) prave (jednu) stvar.

(Veli se da je pod ovim mislio da je vidio da Pomagači poslužuju Muhameda a.s. pa ih zbog toga sve cijeni i to je i smisao daljih njegovih riječi.)

Neću naći nijednoga od njih, (a da ću drukčije učiniti) osim (tako da) ću počastiti njega.

PRIČAO NAM JE Abdulaziz, sin Abdullaha, pričao nam je Muhamed, sin Dža'fera, od Amra, sina Ebu Amra, slobodnjaka Muttaliba, sina Hantaba (tj. slobodnjaka Mutalibovoga, sina Hantabovoga), da je on čuo Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, (da govori):

Izašao sam sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, k Hajberu (da) služim njega (da ga poslužujem, poslužujući ga). Pa pošto je stigao (došao) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, vraćajući se i pokazao se njemu Uhud, rekao je:

"Ovo je brdo (što) voli nas i (mi) volimo njega." Zatim je dao znak (pokazao je) sa svojom rukom k Medini, (i) rekao je: "Moj Bože! Zaista ja zabranjujem što je među njezina dva kamenjara kao zabranjivanje Ibrahima (Avrama za) Meku (tj. Činim, proglašavam Medinu svetim tlom kao što je Ibrahim učinio Meku svetim tlom). Moj Bože! Blagoslovi nama u našem "sa'u" i našem "muddu"."

("Sa'" je jedinica za mjerenje težine i iznosi okolo, oko 3,33 kg, a "mudd" je četvrtina od "sa'a". Hadis bi mogao da znači: "Moj Bože! Blagoslovi nam sve ono što mjerimo sa'om i muddom: hranu i ostalo.")

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Davuda, Eburrebi' od Ismaila, sina Zekerija-a, pričao nam je Asim od Muverrika 'Idžlije, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bili smo sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio. Najmnogobrojniji (od) nas hladom je ko traži hlad sa svojom odjećom (tj. najviše hlada između nas imao je onaj ko bi sebe zaklonio od Sunca sa svojom odjećom, ko bi sebi napravio hlad od svoje odjeće - a to može da znači da su bili na nekom putovanju, a nisu imali šatora zbog oskudice i siromaštva u kojem su se nalazili). A što se tiče (onih) koji su postili, pa nisu radili (nikakvu) stvar (tj. nisu radili ništa). A što se tiče (onih) koji su mrsili (tj. koji nisu postili), pa (oni) su poslali deve (tj. podigli su deve na vodu), i služili su (zanimali su se i posluživali oko postača) i borili su se (nastojali su oko ljudske hrane da se skuha i oko

pića - hrane za stoku). Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Otišli su mrsači danas sa nagradom (tj. Danas su odnijeli nagradu - veću nagradu Božiju - oni koji ne poste jer su radili posao i za sebe i za postače i za životinje, a postači su samo postili i zbog iscrpljenosti nisu više mogli ništa drugo da rade)."

GLAVA

vrijednosti (onoga) ko je nosio robu (prtljagu) svoga druga u (na) putovanju.

PRIČAO JE MENI Ishak, sin Nasra, pričao nam je Abdur-Rezzak od Ma'mera, od Hemmama, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Svaka koščica (Svaka mala kost - ili: Svaki članak, zglavak, zglob je takav da) je na njega milostinja (moguća u) svakom danu: pomogne (čovjek drugom) čovjeku u njegovoj jahalici nosi (ponese, tj. podigne) njega na nju ili podigne na nju (jahaću životinju) njegovu robu - milostinja je (tj. i to je dobro djelo kao i milostinja kada se dadne, da); i lijepa riječ; i svaki korak (što) ide njega k molitvi je milostinja; i pokazivanje puta je milostinja."

GLAVA

vrijednosti (graničnoga, pograničnoga) stražarenja (straže jednog) dana u (na) putu Allaha, i (GLAVA) govora Allaha, uzvišen je: "O (vi) koji vjerujete, strpite se, i pobjeđujte se u strpljivosti (sa neprijateljem u ratnom okršaju), i stražarčite (na granici, graničnim tvrđavama prema neprijatelju) i čuvajte (bojte) se Allaha (da bi) se možda vi spasili."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Munira, čuo je Ebu Nadra, pričao nam je Abdurahman, sin Abdullaha sina Dinara, od Ebu Hazima, od Sehla, sina Sa'da, Saidije, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Stražarčenje (na granici u trajanju od jednoga) dana u (na) putu Allaha je bolje od ovozemnosti i (svega onoga) što je na njoj (tj. u njoj). A mjesto biča jednoga (od) vas od raja (u raju) je bolje od ovozemnosti i što je na njoj. I popodnevno odlaženje (što) odlazi (ode) njega rob u (na) putu Allaha ili prijepodnevno odlaženje je bolje od ovozemnosti i što je na njoj."

GLAVA

(onoga) ko je vojevao (ratovao) sa djetetom (vodeći ga u rat) radi posluživanja.

PRIČAO NAM JE Kutejbete, pričao nam je Jakub od Amra, od Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao Ebu Talhatu:

"Traži meni (jednoga) dječaka od vaših dječaka (da) poslužuje mene dok (tj. da) izađem k Hajberu." Pa je izašao sa mnom (kaže Enes) Ebu Talhate (kao) stavljač za leđa mene (tj. izveo me je Ebu Talhate stavivši mene sebi za leđa na istu jahaću životinju), a ja sam (tada bio) dječak (takav da) sam se približio (da sam stigao) snoviđenje (tj. doba polne zrelosti). Pa posluživah poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, kada je sišao (sa konja, ili: kada bi odsjeo). Pa slušah ga mnogo (da) govori:

"Moj Bože! Zaista ja se utječem (utičem, tj. molim utočište) u Tebe od brige, i žalosti, i nemoći, i lijenosti (ljenosti), i škrtosti, i straha, i snage (tj. težine) dugovanja i nadvladavanja (tj. nadmoći) ljudi."

Zatim smo došli Hajberu. Pa pošto je osvojio Allah na njega (tj. njemu tu) tvrđavu, spomenula se njemu ljepota Safije, kćeri Hujejja sina Ahtaba, a već se ubio (tj. ubijen je) njezin muž, a bila je mlada (nevjesta, tj. bila je prije kratkoga vremena stupila u brak sa poginulim mužem da su im još trajali svadbeni dani, dani pira i veselja), pa je sebi odabrao (izabrao, uzeo) nju poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, za svoju osobu (tj. za se lično). Pa je izašao sa njom (iz Hajbera putujući s njom sve) dok smo doprli (mjestu) Seddussahba-u, (a tu) se riješila (to jest: postala je čista od mjesečnice-menstruacije), pa je

izgradio s njom (brak, tj. stupio je s njom u bračne odnose). Zatim je napravio hajs (jelo od hurmi, masla i sira) u maloj koži (kožnoj posudi, sudu), zatim je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (Enesu):

"Daj dozvolu (tj. Objavi, pozovi na jelo onoga) ko je okolo (oko) tebe."

Pa je to bila svadbena gozba poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, na (tj. za) Safijju. Zatim smo izašli (iz toga mjesta) k Medini. Rekao je: Pa sam vidio poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) zauzima (tj. obuhvata grbu deve) za nju (za Safijju) sa abaijom (sa jednim ogrtačem - a to znači: namiješta za Safijju sjedište na devi na kojoj će ona jahati). Zatim sjede kod svoje deve pa stavi svoje koljeno, pa stavi Safijja svoju nogu na njegovo koljeno dok uzjaha (da uzjaši). Pa smo išli, te kada smo se nadkučili na Medinu, pogledao je k Uhudu pa je rekao:

"Ovo je brdo (koje) voli nas i (mi) volimo njega."

Zatim je pogledao k Medini pa je rekao: "Moj Bože! Zabranjujem (tj. Proglašavam svetim ono) što (je) među njezina dva kamenjara sa (načinom) kao što je zabranio Ibrahim Meku. Moj Bože! Blagoslovi njima u njihovom muddu i njihovom sa'u."

GLAVA

jahanja (plovljenja) mora (morem).

PRIČAO JE NAMA Ebu Numan, pričao nam je Hamad, sin Zejda, od Jahja-a, od Muhameda, sina Jahja-a sina Habbana, od Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Pričala mi je Umu Harama da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, spavao podnevni san (jednoga) dana ("Kale kajluleten: spavati u podne) u njezinoj kući, pa se probudio, a on se smije. Rekla je: "O poslaniče Allaha! Šta nasmijava tebe?" Rekao je:

"Začudio sam se (tj. Čudim, divim se) od ljudi od moje sljedbe (koji) će jašiti (tj. ploviti) morem kao vladari na prijestoljima." Pa sam rekla: "O poslaniče Allaha! Moli Allaha da učini mene od njih." Pa je rekao: "Ti si sa njima." Zatim je zaspao pa se probudio, a on se smije. Pa je rekao kao to (kao maloprije što je rekao) dvaputa ili tri. Rekla sam: "O poslaniče Allaha! Moli Allaha da učini mene od njih." Pa (mi on na to ovo) govori: "Ti si od prvih."

Pa se oženio s njom Ubadete, sin Samita, pa je izašao sa njom k vojni (u rat po moru). Pa pošto se vratila, približavala se (tj. približavana je njoj jedna) jahaća životinja zato (da ona) uzjaši (uzjaše) nju, pa je pala, pa se stucao (slomio) njezin vrat.

GLAVA

(onoga) ko je tražio pomoć sa slabima i dobrima u ratu (tj. ko je tražio pomoć pomoću, putem blagoslova i molitve slabih, tj. nemoćnih slabića, i blagoslovom i molitvom dobrih ljudi vjernika).

A rekao je Ibnu Abbas: Izvijestio me Ebu Sufjan, rekao je: rekao je meni kajsar (vizantijski car): "Pitao sam te da li uglednici (velikaši) ljudi slijede njega ili slabići (između) njih, pa si tvrdio (da ga - Muhameda a.s. slijede) slabići (između) njih, a oni su sljedbenici (Božijih) poslanika."

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Muhamed, sin Talhata, od Talhata, od Mus'aba, sina Sa'da, rekao je:

Vidio je (tj. Smatrao je) Sa'd, bio zadovoljan Allah od njega (s njim), da je za njega (tj. da on ima neku) vrijednost nad (onim) ko je niže njega (ispod njega u hrabrosti i imanju), pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Da li se pomažete i opskrbljavate (drukčije) osim sa vašim slabićima (tj. Da li vam se daje od Uzvišenoga Boga pomoć i opskrba na drugi način osim putem blagoslova i molitve nemoćnika i slabašnih vjernika)?!"

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Sufjan od Amra, čuo je Džabira od Ebu Seida Hudrije, bio zadovoljan Allah od njih (s njima), od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Doći će (jedno) vrijeme (da) će vojevati (ratovati) skupina od ljudi, pa će se reći: "U vama (tj. Među vama) je (li, ima li neko) ko se družio (drugovao sa) Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio?" Pa će se reći: "Da." Pa će se otvoriti na njega (njemu, zbog njega put pobjedi). Zatim će doći vrijeme pa će se reći: "U vama je (li neko, ima li neko) ko se družio (sa) drugovima Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio?" Pa će reći: "Da." Pa će se otvoriti (put k pobjedi, tj. pa će se pobijediti protivnik, neprijatelj). Zatim će doći vrijeme pa će se reći: "U vama je (li neko, ima li neko) ko se družio (sa) drugom drugova Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio?" Pa će se reći: "Da." Pa će se otvoriti (tj. Pa će pobijediti)."

GLAVA:

Neće se govoriti: "Omsica (Taj-i-taj) je mučenik (šehid - poginuo za Islamsku vjeru)."

A rekao je Ebu Hurejrete od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Allah je znaniji za (onoga - o onome) ko se bori u (na) Njegovom putu. Allah je znaniji za (onoga) ko se rani (ranjava) u (na) Njegovom putu."

(To jest: Allah najbolje zna ko se bori za vjeru Islam, jer ne mora da znači da svako lice koje se bori u Islamskoj vojsci da ima čistu namjeru da se bori za vjeru Islam.)

PRIČAO NAM JE Kutejbete, pričao nam je Ja'kub, sin Abdurrahmana, od Ebu Hazima, od Sehla, sina Sada, Saidije, bio zadovoljan Allah od njega, da se je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, sreo (tj. sukobio) on i idolopoklonici pa su se pobili (tj. pa su vodili borbu, okršaj nekoliko sati). Pa pošto se nageo (vratio) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, k svojoj vojsci i nageli se (i vratili se) drugi k njihovoj (svojoj) vojsci - a u drugovima poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (bio) je (jedan) čovjek (takav da)

neće ostaviti njima (nikakve osobe) iznimke, a ni pojedinačne (drukčije) osim (tako da) je slijedio nju, udari je (tj. udarajući je) sa svojim mačem - pa je rekao (neko Muhamedu a.s.):

"Nije bio dostatan od nas danas (ni) jedan kao što je bio dostatan omsica (taj-i-taj)."

(Veli se da je tom licu, što je trčalo za svakim osamljenim neprijateljskim licem pa ga ubijao, bilo ime Kuzman.)

Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zar ne (Pazite, Pažnja)! Zaista on je od stanovnika Vatre (tj. pakla)." Pa je rekao (jedan) čovjek od naroda (od ljudi): "Ja sam njegov drug."

(Tj. Ja ću ga pratiti da vidim šta će učiniti, pogriješiti - a veli se da je sad ovome bilo ime Eksem.)

Rekao je: Pa je izašao sa (za) njim. Kad god bi zastao, zastao bi (i ja) sa njim, a kada bi požurio, požurio bi (i ja) sa njim.

(Ili: Kad god je zastao, zastao je sa njim, a kada je požurio, požurio je sa njim.)

Rekao je: Pa se ranio (Pa je ranjen taj borbeni) čovjek žestokom ranom, pa je zatražio žurno (brzo) smrt (tj. ubrzao je svoju smrt), pa je stavio (metnuo je) željezo mača (tj. onu stranu mača što nije oštra) u zemlju (na zemlju, na tle, na tlo), a njegovu oštricu među svoje dvije sise (grudi), zatim se ponio (tj. navalio) na svoj mač (sablju) pa je ubio svoju osobu (tj. pa je ubio sam sebe, pa se ubio). Pa je izašao (iz tog mjesta onaj drugi) čovjek k poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao: "Očitujem (svjedočim, izjavljujem ponovo) da si ti poslanik Allaha." Rekao je: "A šta je to?" Rekao je: "Čovjek koji je (taj što) si spomenuo maločas (njega) da je on od stanovnika Vatre, pa su (što su) uvečali ljudi to (tj. smatrali su to za veliku stvar)." Pa sam rekao: "Ja ću vam za njega (ili: Ja sam vam s njim to jest: prati ću ga). Pa sam izašao u njegovom traženju (da ga tražim). Zatim se ranio

(ranjen je) žestokom ranom, pa je tražio žurno smrt, pa je stavio željezo svoga mača u zemlju, a njegovu oštricu među svoje dvije sise, zatim se ponio (natovario, navalio) na njega (na mač, ili: na nju - na oštricu) pa je bio svoju osobu (sam sebe, pa se ubio)." Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, kod toga (tj. tom prilikom, tada):

"Zaista čovjek zaista radi rad (posao) stanovnika (pripadnika) raja u (onome) što se pokazuje ljudima (tj. radi posao rajskih ljudi, posao za đenet kako se čini ljudima, prema njihovom mišljenju, odnosno po njihovoj ocjeni), a on je (a taj čovjek je) od stanovnika Vatre. A zaista (neki drugi) čovjek zaista radi rad (posao) stanovnika Vatre u (onome) što se pokazuje ljudima, a on je od stanovnika raja."

(Naravno da to nije redovno tako, nego oba navedena slučaja mnogo puta ili više puta se dešavaju, više puta se dese.)

GLAVA

podstrekivanja na bacanje (tj. na gađanje - a to znači: na vježbanje u gađanju) i govora Allaha, uzvišen je: "I pripravite za njih koliko možete od snage i od užeta konja (da) zastrašite s njim neprijatelja Allaha (Allahovoga neprijatelja) i vašega neprijatelja....".

PRIČAO JE NAMA Abdullah, sin Meslemeta, pričao nam je Hatim, sin Ismaila, od Jezida, sina Ebu Ubejda, rekao je: čuo sam Selemeta, sina Ekve'a, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Prošao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pokraj nekolicine (ljudi) iz Eslema (plemena koji) se nadmeću u gađanju (tj. koji se bore i natječu u gađanju strijelicama), pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Gađajte (doslovno: Bacajte strijelice), sinovi Ismaila, pa zaista (ili: jer zaista) vaš otac bio je strijelac (gađalac, bacač strijelica, tj. dobro je gađao vaš praotac Ismail a.s.). Gađajte, a ja sam sinovima omsice (ove strane, tih, tj. a ja podržavam ove, ovu grupu)." Pa se sustegla jedna (od te) dvije grupe sa svojim rukama (tj. spustila je ruke -

a to znači digla je ruke u znak da predaju borbu u gađanju). Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Šta je vama (pa da) nećete gađati (nećete da se natječete u gađanju)?" Rekli su: "Kako (da) gađamo, a ti si sa njima?!" Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Gađajte, pa ja sam sa vama, svakim (od) vas (tj. ja sam sa svima vama, uz obje stranke, grupe)."

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Abdurrahman, sin Gasila, od Hamzeta, sina Ebu Usejda, od njegovoga oca, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (na) dan Bedra kada smo se poredali za Kurejševiće i (oni) se poredali za nas (u bojne redove, u borbene linije):

"Kada se približe (prikuče) vama, pa na vas je sa strijelicama (da ih gađate)."

GLAVA

igre (zabave) sa kopljima (ili: bodežima, jer riječ "harbetun - hirabun" znači kratko koplje) i sličnim njima (drugim oružjima).

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Musa-a, rekao je: izvijestio nas je Hišam od Mamera, od Zuhrije, od Ibnulmusejjeba, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Dok se Abesinci igraju kod Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, uniđe (uđe) Umer, pa pade k pijesku (uze pijesak), pa posu njih s njim (baci se s tim pijeskom na njih). Pa je rekao:

"Pusti (Ostavi na miru) njih, o Umere!" A povećao je Alija: Pričao nam je Abdurrezak, izvijestio nas je Mamer: ...... u Bogomolji.

(To jest: Abesinci se igraju u Bogomolji. U stvari igrali su se sa kopljima, bodežima. To je rečeno na drugom mjestu. Ovdje u ovom pričanju ovoga hadisa nije spomenuto s čime su se igrali.)

GLAVA

štita (zaklona) i (GLAVA onoga) ko se zaštićava sa štitom svoga druga.

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Muhameda, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Evzaija od Ishaka, sina Abdullaha sina Ebu Talhata, od Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bio je Ebu Talhate (običaja da) se zaštićuje sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, sa jednim štitom (tj. zaklanjali su se, čuvali su se sa jednim štitom obojica). A bio je Ebu Talhate lijepoga bacanja (tj. gađanja, dobro je gađao). Pa je bio, kada je bacio (kada bi bacio strijelicu Ebu Talhate), nadvisio se (tj. bio bi se nadvisio, nadnio preko, iznad štita) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa gleda (posmatra) k mjestu njegove strijele.

PRIČAO NAM JE Seid, sin Ufejra, pričao nam je Jakub, sin Abdurrahmana, od Ebu Hazima, od Sehla, rekao je:

Pošto se razbila (tj. Pošto je razbijena) kaciga Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, na njegovoj glavi, i okrvavilo se njegovo lice i razbio se njegov sjekutić (zub), i zavraćaše se Alija sa vodom u štitu (tj. izmjenjivao se, naizmjenično je donosio vodu u štitu), a praše Fatima njega (a Fatima ga je prala). Pa pošto je vidjela da krv povećava na vodi mnoštvo (mnogobrojnost, tj. da krv još više teče kada se pere i zaustavlja vodom), upravila je (pokušaj) k (jednoj) hasuri (rogozini), pa je spalila nju i prilijepila (privila, previla) na njegovu ranu, pa se presjekla (prestala teći) krv.

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan od Amra, od Zuhrije, od Malika, sina Evsa sina Hadesana, od Umera, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bila su imanja Nedirovića od (onoga) što je zaplijenio (tj. dao kao ratni plijen) Allah na Svoga poslanika (tj. Svome poslaniku), pomilovao ga Allah i spasio, od (onoga) što se nisu žurili (utrkivali, tj. zatrudili) muslimani na njemu (zbog njega, toga ratnoga plijena) sa konjima, a ni

sa devama, pa su bila (ta imanja) za poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, naročito (specijalno, tj. samo njemu su pripala). I trošaše (trošio je, davaše, davao je) na svoju porodicu trošak svoje godine (tj. opskrbu za svoju porodicu za godinu od tih imanja). Zatim je učinio (ono) što je ostalo (preko opskrbe za godinu njegovoj porodici - ostatak je učinio, odredio) u (za) oružje i konje (koji su kao ratna) oprema u (na) putu Allaha.

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja od Sufjana, rekao je: pričao mi je Sad, sin Ibrahima, od Abdullaha, sina Šeddada, od Alije. Pričao nam je Kabisate, pričao nam je Sufjan od Sada, sina Ibrahima, rekao je: pričao mi je Abdullah, sin Šeddada, rekao je: čuo sam Aliju, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori:

Nisam vidio Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) žrtvuje (ijednom) čovjeku poslije Sada. Čuo sam ga (da) govori:

"Baci (strijelicu na neprijatelja, tj. Gađaj), tvoja žrtva je moj otac i moja majka!"

(To je rekao Sadu. Tj. za te žrtvujem svoga oca i svoju majku zbog tvoje borbenosti. Ili: "Baci, tvoj otkup je moj otac i moja majka!" To jest: "Gađaj, dao bi za te svoga oca i svoju majku!" To je izraz najvećeg priznanja. Taj izraz nije se izrekao, kako veli Alija r.a., od strane Muhameda a.s. nijednome čovjeku osim Sa'da, sina Ebu Vakkasa. Samo se dakle, njemu ta počast ukazala i to kod gađanja neprijatelja, zbog gađanja, pa je i to dokaz vrijednosti i vrline gađanja.)

GLAVA

štitova (od same kože).

PRIČAO NAM JE Ismail, rekao je: pričao mi je Ibnu Vehb, rekao je Amr: pričao mi je Ebulesved od Urveta, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Unišao je na mene (tj. Ušao je meni) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a kod mene su dvije djevojke, pjevaju njih dvije sa

pjesmom (tj. pjevaju pjesmu) Buasa (tj. pjesmu o borbi na prostoru oko tvrđave Buas), pa je legao na postelju i okrenuo je svoje lice. Pa je unišao (ušao) Ebu Bekr pa je galamom spriječio mene (ili: potjerao mene što se tu pjeva) i rekao je:

"Svirala đavola (satane zar da svira) kod poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio?!" Pa se okrenuo na njega (njemu) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Pusti njih dvije (na miru)!" Pa pošto je zanemario (njih počevši neki poslovni razgovor, ili neki posao), gurnula sam njih dvije pa su izašle njih dvije. Rekla je: A bio je (taj dan) dan praznika (bajrama) igraju se Crnci sa štitovima i bodežima (kopljima), pa ili sam pitala poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, ili je i (on sam od sebe) rekao:

"Želiš (li da) gledaš?" Pa je rekla: "Da." Pa je uspravio (tj. postavio) mene iza sebe, moj obraz je na njegovom obrazu, (i) govori: "Uzmite, o Erfidovići (tj. Nastavite igru - Igrajte se)!"

(Po nekima Sudan znači Abesinci, a nadimak Erfidovići imaju po nekom pradjedu.)

Te kada sam se dosadila (Kad mi je dosadilo, tj. nadovoljjila, zadovoljjila gledanja te igre), rekao je: "Dosta ti je?" Rekla sam: "Da." Rekao je: "Pa idi (odlazi)."

Rekao je Ahmed od Ibnu Vehba: Pa pošto je zanemario.....

(To je još jedno pričanje u kojem se prenosi takav izraz. Međutim ima jedno pričanje po kojem se je upotrijebio ovakav izraz: "Fe lemma amile" - Pa pošto je radio, tj. počeo nešto da radi - gurnula sam njih dvije pa su izašle.)

GLAVA

kajasa (kajiša) za sablju (za mač na kojima se nosi i za koje se svežu sablje, mačevi) i (GLAVA) vješanja sablje za vrat (na vrat).

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Hammad, sin Zejda, od Sabita, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, najljepši čovjek (doslovno: najljepši od svih ljudi), i najhrabriji čovjek. I zaista već su se uplašili stanovnici Medine (jedne) noći, pa su izašli prema glasu (koji je oglašavao opasnost), pa je izašao (tj. vraćao se već) u susret njima Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, a već je tražio čistoću vijesti (tj. a već je provjerio, ustanovio vijest). I on je na konju Ebu Talhata golom (nema sedla na konju), i u (tj. na) njegovom vratu (je) mač (sablja) i on govori:

"Niste se plašili! Niste se plašili!" (Tj. "Ne plašite se! Ne plašite se!") Zatim je rekao: "Našli smo ga morem (kao more)." Ili je rekao: "Zaista on (je) zaista (kao) more."

GLAVA

nakita (ukrasa) sabalja (sablji, mačeva).

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Muhameda, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Evzaija, rekao je: čuo sam Sulejmana, sina Habiba, rekao je: čuo sam Ebu Umameta (da) govori:

Zaista već su osvojili osvajanja (tj. izvojevali su pobjede neki) ljudi (koji su bili takvi da) nije bio nakit njihovih sabalja (mačeva) zlato, a ni srebro, bio je njihov nakit samo žile (iz vrata deve), i olovo i željezo.

(Riječ "alabijju" prvenstveno znači žile, živci - dva živca - na strani vrata deve, na svakoj strani vrata po jedan živac, žila. Neki komentatori kažu da ta riječ znači neučinjene, sirove kože. Neki kažu da ta riječ znači i neku vrstu olova, kaleijskog olova. Neki kažu da znači kositar, kalaj. Najviše se smatra da ta riječ znači vratne žile deve koje su razrezavali i njima ukrašavali, ili omotavali sablje, mačeve pri dnu i pri vrhu oštrice.)

GLAVA

(onoga) ko je objesio svoj mač (sablju) za stablo u (na) putovanju kod popodnevnog spavanja (podnevnoga odmaranja).

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, rekao je: pričao mi je Sinan, sin Ebu Sinana, Duelija i Ebu Selemete, sin Abdurrahmana, da je Džabir, sin Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice (s njima), izvijestio da je on vojevao (ratovao skupa) sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, prema Neždu. Pa pošto se vratio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, vratio se sa njim (skupa i on). Pa je stigao njih podnevni san (tj. zatekao ih je podnevni odmor u kojem se obično i spava dok ne popusti najveća žega, vrućina koja vlada u pola dana - stigao ih je podnevni san) u (jednoj) dolini mnogoga trnja (gdje ima mnogo trnja). Pa je odsjeo poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i razišli su se ljudi (da) traže hlada u stabala (pod stablima toga trnja, šiblja). Pa je odsjeo poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pod (jednim velikim) trnom (bagremom) i objesio je za njega svoj mač (svoju sablju). I zaspali smo (jedan) san (jedno spavanje), pa kad poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zove nas, i kadli je kod njega (kad kod njega jedan) Beduin, pa je rekao:

"Zaista ovaj je sebi izvukao na mene moj mač (moju sablju), a ja sam spavač (tj. a ja sam spavao), pa sam se probudio, a on je u njegovoj ruci go (bez korica, ili: sjajan, ili: oštar), pa je rekao: "Ko će spriječiti tebe od mene?" Pa sam rekao: "Allah." Tri puta (je ponovio pitanje i dobio je isti odgovor taj Beduin). I nije kaznio njega (Beduina Muhamed a.s.), i sjeo je.

GLAVA

oblačenja kacige (šljema).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, pričao nam je Abdulaziz, sin Ebu Hazima, od svoga oca, od Sehla, bio zadovoljan Allah od njega, da se on pitao (bio upitan) o rani Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (na) dan Uhuda, pa je rekao:

Ranilo se (tj. Bilo je ranjeno) lice Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, i razbio se je njegov sjekutić (zub) i smrvila se je kaciga na njegovoj glavi. Pa je bila Fatima - na nju spas (ili: mir)! - (počela je da) pere krv (sa njegovih rana), a Alija, bio zadovoljan Allah od njega (s njim), drži. Pa pošto je vidjela da krv ne povećava (ništa drugo) osim mnoštvo (tj. ne prestaje krv da ističe, teče), uzela je (jednu) hasuru pa je spalila nju, dok je postala lug, zatim je prilijepila (privila) nju (odnosno njega - lug), pa se prihvatila (tj. prestala je, zaustavila se) krv.

GLAVA

(onoga) ko nije vidio razbijanja oružja kod smrti (tj. ko ne smatra da treba razbiti, slupati oružje kada umre vlasnik toga oružja da se s njim zakopa skupa, ili da se s njim više niko ne služi poslije njega, kako su to činili pagani, idolopoklonici).

PRIČAO NAM JE Amr, sin Abbasa, pričao nam je Abdurahman od Sufjana, od Ebu Ishaka, od Amra, sina Harisa, rekao je:

Nije ostavio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (nikakve druge ostavine, ostavštine) osim svoje oružje, i (jednu) bijelu mazgu i (jednu) zemlju u Hajberu (što) je učinio nju milostinjom.

(Dakle ostavio je oružje i nije rekao da se poslije njegove smrti njegovo oružje porazbija, uništi.)

GLAVA

razilaženja ljudi od vođe kod podnevnoga spavanja (sna) i traženja hlada u (tj. pod) stablima.

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, pričao nam je Sinan, sin Ebu Sinana, i Ebu Selemeta da je Džabir izvijestio njega.

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Ibrahim, sin Sada, izvijestio nas je Ibnu Šihab od Sinana, sina Ebu Sinana, Duelije da je Džabir, sin Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice (s

njima), izvijestio njega da je on vojevao sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, pa je stigao njih podnevni san (spavanje) u (jednoj) dolini mnogoga trnja (šiblja, šume - tropskog trnja). Pa su se razišli ljudi u trnje (da) traže hlada u (pod) stablima. Pa je odsjeo Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pod (jedno) stablo pa je objesio za (na) njega svoj mač, zatim je zaspao. Pa se probudio, a kod njega je (jedan) čovjek, a on ne opaža za njega (on ga ne opaža). Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista ovaj je sebi izvukao moj mač pa je rekao: "Ko će spriječiti tebe?" Rekao sam: "Allah." Pa je stavio u korice mač. Pa eto on je to, sjedač (to je on sjedi, eno ga sjedi, sjeo je). Zatim nije kaznio njega (nije ga kaznio).

GLAVA

(onoga) što se reklo o kopljima (velikim kopljima).

A spominje se od Ibnu Umera, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Učinila se je moja opskrba pod hladom (sjenom) moga koplja, u učinilo se je poniženje i prezrivost na (onoga) ko se protivio (ko se protivi) mojoj zapovjedi (ili: mojoj stvari)."

(Ovaj hadis je zabilježio imami Ahmed u svome musnedu i to kao dio jednoga duljeg hadisa.)

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Ebu Nadra, slobodnjaka Umera, sina Ubejdulaha, od Nafia, slobodnjaka Ebu Katadeta Ensarije, od Ebu Katadeta, bio zadovoljan Allah od njega, da je on bio sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (na Hudejbiji). Te kada je bio u nekom (dijelu) puta Meke, ostao je ozada (iza) sa (nekim) svojim drugovima hodočasnički odjevenim, a on je hodočasnički neodjeven. Pa je vidio (jednog) divljeg magarca, pa se ispravio na svome konju (ili: na svoga konja). Pa je pitao (molio) svoje drugove da dohvate (dodaju) njemu njegov bič, pa nisu htjeli. Pa je pitao (molio) njih (za) svoje koplje, pa (i to) nisu htjeli. Pa je uzeo njega

(Pa ga je sam uzeo), zatim je bio žestok (tj. žestoko je navalio) na magarca pa je ubio njega (pa ga je ubio). Pa je jeo od njega (od toga ulovljenoga magarca) neki (dio) drugova Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, a nije htio neki (dio, tj. a neki nisu htjeli jesti). Pa pošto su stigli poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pitali su ga o tome. Rekao je:

"Ono (To) je samo (jedna) hrana (što) je nahranio vas Allah (s njom)."

A od Zejda, sina Eslema, od Ata-a, sina Jesara, od Ebu Katadeta o (ovome) divljem magarcu je (pripovjedan hadis) kao hadis Ebu Nadra, rekao je (prema ovome drugom pripovijedanju):

"Da li je sa vama od njegovoga mesa (ikakva) stvar (tj. imalo - Je li ostalo išta mesa od tog magarca)?"

GLAVA

(onoga) što se reklo o oklopu Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, i košulji u ratu.

A rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Što se tiče Halida, pa već je sebi zadržao svoje oklope u (na) putu Allaha (vječno, tj. uvakufio ih je, dao ih je u zakladu)."

PRIČAO JE MENI Muhamed, sin Musena-a, pričao nam je Abdulvehhab, pričao nam je Halid od Ikrimeta, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice (s njima dvojicom), rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, a on je u kupoli (šatora ili neke kućice):

"Moj Bože! Zaista ja se zaklinjem Tvojim ugovorom i Tvojim obećanjem (da nam pomogneš u ovoj borbi). Moj Bože! Ako si htio (tj. Ako hoćeš), nećeš se obožavati poslije danas (poslije današnjeg dana)." Pa je uzeo Ebu Bekr za njegovu ruku pa je rekao: "Dosta ti je (tj. Dosta - Prestani), o poslaniče Allaha! Pa već si pretjerao (ili: već si dugotrajan bio u obraćanju) na svoga Gospoda (svome Gospodaru)." A on je (bio) u oklopu. Pa je izašao, a on govori:

"Poraziće se skupina (od neprijatelja) i okrenuće stražnjice (leđa). Nego Čas (Sudnji dan) je njihovo obećanje, a Čas je užasniji i gorči."

A rekao je Vuhejb: Pričao nam je Halid (da je na) dan Bedra (to Muhamed a.s. govorio što je navedeno).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Kesira, izvijestio nas je Sufjan od Aameša, od Ibrahima, od Esveda, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Preminuo je (Umro je) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a njegov oklop je založen kod (jednoga) Židova za trideset saova od ječma (sa'ova ječma). A rekao je Jala: Pričao nam je Aameš: .... oklop od željeza..... A rekao je Mualla: Pričao nam je Abdulvahid, pričao nam je Aameš i rekao je: ..... založio je njemu (jedan) oklop od željeza.....

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Vuhejb, pričao nam je Ibnu Tavus od svoga oca, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Primjer škrtoga i milodarivaoca (i onog koji daje) je (kao) primjer dvojice ljudi (što) su na njima dvojici dva plašta od željeza, već su se prisilile (tj. prislonile) ruke njih dvojice ka ključnicama (kostima pod vratom) njih dvojice, pa kad god zamisli (tj. poduzme) milodarivalac sa svojom milostinjom (tj. kad god dadne, da milostinju), rasprostrani se na njemu (plašt) do (te mjere da) zbriše njegov trag (vukući se za njim, jer se toliko rasprostrani i poveća). A kad god zamisli škrt za milostinju, stegne se (skupi se) svaki kolut (svaka karika od plašta) k svome drugu (nosiocu) i pritisne se na njega, i skupe (privuku) se njegove dvije ruke k njegovim ključnicama."

Pa je čuo Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori: "Pa se trudi da rasprostrani njega (plašt), pa neće (da) se rasprostrani."

GLAVA

plašta (ogrtača) u (na) putovanju i (u) ratu.

("Džubbetun" je ogrtač, haljina koja se oblači na odjelo i ima široke i dugačke rukave. Radi kratkoće u prevodu prevodi se sa izrazom ogrtač, odnosno plašt.)

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Abdulvahid, pričao nam je Aameš od Ebu Duha-a Muslima, on je sin Subejha, od Mesruka, rekao je: pričao mi je Mugirete, sin Šubeta, rekao je:

Otišao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, radi svoje nužde, zatim je došao (vratio se). Pa sam sreo njega sa vodom, a na njemu sirijski plašt. Pa je izaprao usta, i ulio je vodu u nos, i oprao je svoje lice, pa je otišao (tj. počeo je da) izvadi (vadi) svoje dvije ruke iz svoja dva rukava, pa su bila njih dva tijesna, pa je izvadio njih dvije odozdo, pa je oprao njih dvije (ruke), i potrao je svoju glavu i na svoje dvije mestve (cipele izvršio je tranje, potiranje).

GLAVA

svile u ratu.

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Mikdama, pričao nam je Halid, sin Harisa, pričao nam je Seid od Katadeta da je Enes pričao njima da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, dopustio Abdurrahmanu, sinu Avfa, i Zubejru (da se oblače) u košulju od svile od (tj. zbog) šuge (što) je bila u njih dvojice.

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, pričao nam je Hemmam od Katadeta, od Enesa. Pričao nam je Muhamed, sin Sinana, pričao nam je Hemmam od Katadeta, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, da su se Abdurrahman, sin Avfa, i Zubejr tužili (žalili njih dva) k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, - misli (da su se žalili na) vaši (uši u kosi glave) - pa je dopustio njima dvojici (da se odijevaju) u svilu, pa sam vidio njega (odijelo od svile) na njima dvojici u (jednoj) vojni (ratnom pohodu).

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja od Šubeta, rekao je: izvijestio me Katadete da je Enes pričao njima, rekao je:

Dopuštao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, Abdurrahmanu, sinu Avfa, i Zubejru, sinu Avvama, u svilu (tj. u vezi oblačenja svile, u vezi odijevanja u svilu).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Beššara, pričao nam je Gunder, pričao nam je Šubete, rekao je: čuo sam Katadeta od Enesa, rekao je:

Dopuštao je - ili: Dopuštalo se je - zbog šuge (češe, češanja) s njima dvojicom (što je bila, tj. koju su njih dvojica imali).

GLAVA

(onoga) što se spominje o nožu (o upotrebi noža).

PRIČAO NAM JE Abdul-Aziz, sin Abdullaha, pričao mi je Ibrahim, sin Sada, od Ibnu Šihaba, od Džafera, sina Amra sina Umejjeta, od njegovoga oca, rekao je:

Vidio sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) jede od plećke (tj. jede meso plećku od ovce), odsijeca sebi od nje. Zatim se pozvao k molitvi, pa je klanjao, a nije se očistio (ponovno, tj. nije uzimao abdesta ponovno zbog jedenja).

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije i povećao je:

.... pa je bacio nož (kojim je odsijecao meso od plećke).....

GLAVA

(onoga) što se reklo o borbi Vizantinaca (tj. o vrijednosti borbe i ratovanja protiv Vizantinaca).

PRIČAO MI JE Ishak, sin Jezida, Dimaškija, pričao nam je Jahja, sin Hamzeta, rekao je: pričao mi je Sevr, sin Jezida, od Halida, sina

Ma'dana da je Umejr, sin Esveda, Ansija pričao njemu da je on došao Ubadetu, sinu Samita, a on je odsjedač (tj. a on je odsjeo) u (tj. na) obali Himsa, i on je u (jednoj) zgradi svojoj i sa njim je Ummu Haram. Rekao je Umejr: Pa je pričala nama Ummu Haram da je ona čula Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Prva vojska od moje sljedbe (što) će vojevati morem (po moru takvi su da) su već prouzrokovali (sebi raj, ili: učinili su, tj. učiniće s tim takvo djelo zbog kojega će zaslužiti raj)." Rekla je Ummu Haram: Rekla sam: "O poslaniče Allaha! Ja sam (tj. Jesam li ja) u (među) njima?" Rekao je: "Ti si u njima (među njima)." Zatim je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Prva vojska od moje sljedbe (što) će vojevati (na) grad vizantijskoga cara su (takvi ljudi da je) oprošteno njima." Pa sam rekla: "Ja sam u (među) njima, o poslaniče Allaha?" Rekao je: "Ne."

GLAVA

borbe (protiv) Židova.

PRIČAO NAM JE Ishak, sin Muhameda, Fervija, pričao nam je Malik od Nafi-a, od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Borićete se (sa) Židovima (tj. protiv njih tako) da će se sakriti jedan (od) njih iza kamena pa će (kamen) reći: "O robe (slugo) Allaha, ovo je (jedan) Židov iza mene, pa ubij ga."

PRIČAO NAM JE Ishak, sin Ibrahima, izvijestio nas je Džerir od Umareta, sina Ka'ka'a, od Ebu Zurata, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Neće ustati (tj. Neće nastupiti, neće biti) Čas (tj. čas propasti i smaka ovoga svijeta; ili: čas sudnjega dana i onoga svijeta, drugoga svijeta, tj. Neće biti sudnji dan prije nego) da se borite sa Židovima

(tako) da će reći kamen (što) je iza njega Židov: "O muslimane, ovo je (jedan) Židov iza mene, pa ubij ga."

(Određeni član uz riječ Jehud može da znači samo jednu grupu Židova, jednu određenu grupu. Istina određeni član ima nekad i značenje riječi "kullu": svaki. Međutim u ovakvim hadisima je umjesnije da se članu dadne prvo značenje, značenje koje ima smisao da označi jednu vrstu, grupu kao cjelinu od jednoga roda, kvaliteta. Sada će doći odmah iza ovoga hadisa drugi hadis koji govori i o borbi protiv Turaka. Međutim, niko objektivan i razuman ne može reći da kroz vjekove mnogi Turci nisu učinili vrlo mnogo za Islam; i da su bili mnogi dobri muslimani među Turcima, to niko ne može poreći i odricati. I kad nisu svi Turci jednaki, tako nisu ni svi Židovi zli. Kur'an kaže: "Lejsu sevaen....: Nisu jednaki" (svi sljedbenici knjige - Biblije u koju se na prvom mjestu ubraja Tevrat koji slijede Židovi).)

GLAVA

borbe (protiv) Turaka.

(U vezi riječi "Etturku" - koja je prevedena sa Turci - Ajnija navodi razna tumačenja i nagađanja o značenju te riječi i koji se narod pod tim izrazom ima smatrati i shvatiti. Ta tumačenja se neće navoditi. Kastalanija ta tumačenja ne spominje niti uopće u vezi toga daje kakvo objašnjenje, a to je uzeto u obzir da on smatra da se ta riječ ima shvatiti da znači Turci. Bar na ovome mjestu svoga komentara Kastalanija nikakvoga objašnjenja ne daje uz ovu riječ. Zbog toga je ta riječ i prevedena kako je već rečeno. Ne znamo da li negdje na drugom mjestu svoga komentara Kastalanija daje kakvo objašnjenje. U svakom pojedinom slučaju je teško pregledavati i provjeravati tako opširne komentare kao što je komentar Kastalanije.)

PRIČAO NAM JE Ebu Numan, pričao nam je Džerir, sin Hazima, rekao je: čuo sam Hasena (da) govori: pričao nam je Amr, sin Tagliba, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista od znakova Časa (Smaka svijeta, sudnjeg dana) je da se borite (tj. da ćete se boriti) sa (jednim) ljudima (tj. protiv ljudi koji će biti takvi da) će obuvati sebi obuće dlake (od dlake, kose). I zaista od znakova Časa je da ćete se boriti sa ljudima (tj. protiv ljudi) širokih lica, kao da su njihova lica štitovi oklopljeni kožom (tj. lica su im okrugla i debela kao da im je koža na koži slično kao u štita na kojem se nalazi još i koža - bublastih lica)."

PRIČAO NAM JE Seid, sin Muhameda, pričao nam je Jakub (rekao je): pričao nam je moj otac od Saliha, od Aaredža, rekao je: rekao je Ebu Hurejrete, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Neće ustati (tj. nastati) Čas do (da) se borite sa Turcima (tj. Neće biti sudnji dan prije nego prođe vrijeme da se borite protiv Turaka, dok se ne budete borili protiv Turaka), malih očiju, crvenih lica, ravnih (plosnatih i kratkih) noseva, kao da su njihova lica štitovi, oklopljeni kožom. I neće ustati (nastati) Čas do (da) se borite (dok se ne budete borili) sa ljudima (što su takvi da) su njihove obuće dlaka (kosa)."

GLAVA

borbe (onih) koji se obuvaju dlakom (tj. uzimaju, prave sebi obuću od dlake, kose).

(Ovo se tumači na razne načine. Jedni čak kažu da se, možda, i o tom radi da će imati toliko duge kose na glavi pa će stajati po njoj. Doslovno je značenje bez obzira na tumačenja: GLAVA borbe (protiv onih) koji se obuvaju dlakom.)

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan, rekao je Zuhrija od Seida, sina Musejeba, od Ebu Hurejreta, bio

zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Neće ustati (biti) Čas (smak svijeta, sudnji dan) do (da) se borite protiv ljudi (takvih da) su njihove obuće dlaka. I neće ustati (biti) Čas do (da) se borite protiv ljudi (takvih) kao da su njihova lica štitovi, oklopljeni kožom."

("Tirakun" je koža obuće, pa "atreka" ili "tarreka" obući u kožu, tj. obložiti, oklopiti kožom.)

Rekao je Sufjan: A povećao je u njemu (u pričanju ovoga hadisa) Ebu Zinad od Aaredža, od Ebu Hurejreta (jedno) predanje (u kojem se još kaže ovo): ".... malih očiju, plosnih (pljosnatih) noseva, kao da su njihova lica štitovi oklopljeni kožom."

GLAVA

(onoga) ko je redao (postavljao u redove) svoje drugove kod poraza, i sišao (sjašio) od (sa) svoje jahaće životinje i tražio je pomoć (od Uzvišenoga Boga).

PRIČAO NAM JE Amr, sin Halida, Harranija, pričao nam je Zuhejr, pričao nam je Ebu Ishak, rekao je: čuo sam Bera-a, a pitao je njega (jedan) čovjek:

"Da li ste bili pobjegli, o Ebu Umarete, (na) dan Hunejna?" - rekao je: "Ne tako mi Allaha, nije okrenuo leđa (tj. nije pobjegao) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a ali ono (stavr je bila u tom da) su izašli mladići njegovih drugova i laki (od) njih (koji su bili u takvom stanju da su) otkriveni (a to znači bez šljemova i oklopa), nije sa oružjem (bio nijedan od njih), pa su došli (tj. naišli na) ljude strijelce, skupinu Hevazina i Nasrovića, nije skoro (da) padne njima (na zemlju nijedna) strjelica (tj. svaka im pogađa cilj), pa su gađali njih (sa strjelicama jakim) gađanjem, nisu skoro (da) pogriješe (tj. skoro da nisu promašili nijednom strjelicom). Pa su se okrenuli (ti muslimani koji su upali u tu zasjedu onako nespremni - okrenuli su nazad) tamo k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, a on je na svojoj bijeloj

mazgi, i njegov stričević (sin od strica) Ebu Sufjan, sin Harisa sina Abdulmuttaliba, vodi s njim (ili: vodi njega, tj. vodi mazgu za uzdu, povodac). Pa je sišao (sjašio) i tražio je pomoć (od Uzvišenoga Boga), zatim je rekao:

"Ja sam vjerovijesnik (Božiji), nema laži! Ja sam sin (tj. unuk) Abdulmuttaliba." Zatim je poredao svoje drugove (u borbene redove, u borbenu liniju radi nastavljanja borbe)."

GLAVA

molitve na idolopoklonike za poraz i potres (njihov). (Tj. molitve da budu poraženi i uzdrmani neprijatelji.)

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Musa-a, izvijestio nas je 'Isa, pričao nam je Hišam od Muhameda, od Abideta, od Alije, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Pošto je bio dan stranaka (saveznika protiv muslimana), rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Napunio Allah njihove kuće i njihove grobove vatrom! Zaposlili su nas (tj. zabavili, pomeli, smeli su nas) od najsrednje molitve (pa smo se je sjetili tek) kada je zašlo Sunce."

PRIČAO NAM JE Kabisate, pričao nam je Sufjan od Ibnu Zekvana, od Aaredža, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (jedno vrijeme uobičajio da) moli u usrdnosti (tj. u usrdnoj molitvi, ili: u klanjanju - da moli Boga ovako):

"Moj Bože! Spasi Selemeta, sina Hišama. Moj Bože! Spasi Velida, sina Velida. Moj Bože! Spasi Ajjaša, sina Ebu Rebiata. Moj Bože! Spasi ubrojane u slabe (nemoćne) od vjernika. Moj Bože! Pojačaj Tvoje (Svoje) gaženje na (pleme) Mudar. Moj Bože! Godine kao godine Jusufa (Jusufove, tj. Gladne godine im dadni, daj)."

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Muhameda, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Ismail, sin Ebu Halida, da je on čuo Abdullaha, sina Ebu Evfa-a, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (da) govori:

Molio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (na) dan stranaka na idolopoklonike (protiv njih je molio) pa je rekao:

"Moj Bože! Spuštaču Knjige, (Ti koji si) brzoga računa (obračuna), moj Bože, porazi stranke (koje su se udružile protiv muslimana), moj Bože, porazi ih i potresi ih (uzdrmaj ih)."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Ebu Šejbeta, pričao nam je Džafer, sin Avna, pričao nam je Sufjan od Ebu Ishaka, od Amra, sina Mejmuna, od Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) klanja u hladu (sjenci) Kabe. Pa je rekao (jednom prilikom) Ebu Džehl i (neki) ljudi iz Kurejša (plemena) - a zaklala se je (kao žrtva kipovima jedna) žrtvena životinja (u stvari: deva) u (jednoj) strani (kraju) Meke - (rekli su: "Dajte košuljicu ploda iz maternice zaklane životinje.") Pa su poslali. Pa su došli (noseći neki dio) od njezine košuljice i bacili su ga na njega (na Muhameda a.s.). Pa je došla Fatima pa je bacila (zbacila, skinula) njega od (tj. sa) njega. Pa je rekao:

"Moj Bože! Na Tebe sa Kurejšom (da se obračunaš, tj. Drži Kurejševiće)! Na Tebe je sa Kurejšom! Na Tebe je sa Kurejšom! Zbog Ebu Džehla, sina Hišama, i Utbeta, sina Rebiata, i Šejbeta, sina Rebiata, i Velida, sina Utbeta, i Ubejja, sina Halefa, i Ukbeta, sina Ebu Muajta (drži ih)!"

(Ili: "Za Ebu Džehla, i Utbeta, i Šejbeta, i Velida, i Ubejja i Ukbeta drži!" Tj. "Njih naročito drži! Na njih Ti se osobito žalim.")

Rekao je Abdullah (Mesudov): Pa zaista već sam vidio njih u bunaru Bedra pobijene. Rekao je Ebu Ishak: A zaboravio sam sedmoga. A rekao je Jusuf, sin Ishaka, od Ebu Ishaka: Umejjete, sin Halefa. A

rekao je Šubete: Umejjete ili Ubejj. A zdravo (tj. ispravno) je Umejjete (da je bio sedmi u toj grupi).

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Hammad od Ejjuba, od Ibnu Ebu Mulejketa, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da su (izvjesni) Židovi unišli na (tj. u posjetu) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa su rekli:

"Smrt na te!" Pa sam proklinjala njih, pa je rekao: "Šta je tebi?" Rekla sam: "A zar nisi čuo šta su rekli?" Rekao je: "Pa nisi čula šta sam rekao: "I na vas."

(Pozdrav pravi glasi ovako: "Esselamu alejke (ili: alejkum)! Mir (ili Spas) na te (ili na vas)!" A oni su mjesto "Esselamu" rekli "Essamu" ispuštajući "l" u "Esselamu". To je namjerno bilo jer "samun" i "esseamu" znači smrt. Kod izgovaranja pozdrava na brzinu mislili su da to Muhamed a.s. neće ni primjetiti. On je primjetio i shvatio i kao odgovor na pozdrav njima rekao samo "Ve alejkum: I na vas!", misleći pri tom i na vas ono što ste vi meni rekli, tj. i na vas smrt. Nije im, dakle, odgovorio uobičajenim načinom "Ve alejkumusselam". To Aiša r.a. nije primjetila, pa je zato bio navedeni razgovor.)
GLAVA:

Da li će upućivati musliman pristalice (prethodne Božije) knjige (Biblije u propise Islama) ili poučavati njih (zadnju Božiju) knjigu (Kur'an)?

(O ovome među islamskim učenjacima postoje razna mišljenja.)

PRIČAO NAM JE Ishak, izvijestio nas je Jakub, sin Ibrahima, pričao nam je bratić Ibnu Šihaba od svoga strica (amidže), rekao je: izvijestio me Ubejdulah, sin Abdullaha sina Utbeta sina Mesuda, da je Abdullah, sina Abbasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, izvijestio njega da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pisao ka vizantijskom caru i rekao je:

"..... pa ako se okreneš, pa zaista na tebe je grijeh sijača (usjeva, tj. poljoprivrednika)."

GLAVA

molbe (molitve) za idolopoklonike sa pravopućem (da ih obdari, dariva Uzvišeni Bog) zato (da) se složi (sastavi sa) njima (tj. zato da bi ih privukao na svoju stranu).

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb, pričao nam je Ebu Zinad da je Abdurrahman rekao: rekao je Ebu Hurejrete, bio zadovoljan Allah od njega:

Došao je Tufejl, sin Amra, Desija (Devsović) i njegovi drugovi na (tj. u posjetu) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa su rekli:

"O poslaniče Allaha! Zaista (pleme) Devs je griješno (nepokorno) i nije htjelo (tj. neće da ide pravim putem), pa moli Allaha na njega (tj. protiv njega - plemena Devsa da pošalje i dadne kakvu kaznu)." Pa se reklo (tj. Pa je neko rekao i dobacio): "Propao (tj. Uništen bio) Devs!" Rekao je (Muhamed a.s.):

"Moj Bože! Uputi Devs (pleme na pravi put), i dođi s njima (tj. i dovedi ih u Islam)!"

GLAVA

poziva (pozivanja u Islam) Židova i kršćanina (kršćana), i (šta je to) što se s njima bori na njemu (tj. i zbog čega se bori s njima - protiv njih), i šta je pisao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, k perzijskom caru (vladaru) i vizantijskom caru i (GLAVA) poziva prije borbe.

PRIČAO NAM JE Alija, sin Dža'da, izvijestio nas je Šubete od Katadeta, rekao je: čuo sam Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori:

Pošto je htio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, da piše k Vizantincima, reklo se njemu: "Zaista oni neće čitati knjige (tj. ne čitaju nijednoga pisma drukčije poslanoga) osim (tako) da bude zapečaćeno (pečatom - štambiljem, žigom)." Pa je uzeo prsten - pečat od srebra

(sebi, tj. dao je sebi napraviti pečat u obliku prstena). Pa kao da ja (i sad) gledam k njegovoj bjelini u (tj. na) njegovoj ruci. I isklesao je u njemu: "Muhamed poslanik Allaha."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, pričao nam je Lejs, rekao je: pričao mi je Ukajl od Ibnu Šihaba, rekao je: izvijestio je mene Ubejdulah, sin Abdullaha sina Utbeta, da je Abdullah, sin Abbasa izvijestio njega da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, poslao sa svojom knjigom (tj. pismom Abdullaha, sina Huzafeta, Sehmovića) k perzijskom caru, pa je zapovjedio njemu da dadne (da da) njega (pismo) k velikašu Bahrejna (da) dadne njega velikaš Bahrejna k perzijskom caru (čiji je vazal i bio velikaš, upravljač Bahrejna tada). Pa pošto je pročitao njega perzijski car, poderao je njega (poderao ga je - to pismo). Pa mislim (doslovno: mislio sam) da je Seid, sin Musejjeba, rekao:

Pa je molio na njih (tj. proklinjao je njih) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, da se pocijepaju (oni, tj. da i oni budu pocijepani, poderani) svakim cijepanjem.

(Upotpunio se treći dio, a slijedi ga četvrti dio, njegov početak je GLAVA pozivanja Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, k Islamu i vjerovijesništvu itd.)

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA

GLAVA DANA PREDISLAMLJA

(doslovno: dana neznaličarstva, tj. dana paganstva, dana neznanja i surovosti - a to je naziv za vrijeme prije Islama u središnjoj i južnoj Arabiji).

PRIČAO NAM JE Musedded, pričao nam je Jahja, rekao je Hišam: pričao mi je moj otac od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Bio je dan (zvani) ašura dan (što) poste (tj. što su postili) njega Kurejševići u predislamlju, i bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) posti njega. Pa pošto je došao (u) Medinu, postio je njega i zapovjedio je za njegovo postenje. Pa pošto je sišao (odlomak u kojem je zapovjeđeno da se posti) ramadan (ramazan), bio je (taj dan stavljen na slobodnu volju svakoga pojedinca): ko je htio, postio je njega, a ko je htio, neće postiti (tj. nije postio) njega.

(dakle: Ko hoće neka ga posti a ko neće neka ne posti - nije grijeh.)

PRIČAO NAM JE Muslim, pričao nam je Vuhejb, pričao nam je Ibnu Tavus od svoga oca, od Ibnu Abbasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Bili su (takvi da) vide (da smatraju, tj. Smatrahu oni, smatrali su oni) da je umra u mjesecima hodočašća od pokvarenosti (griješenja) u (na) zemlji. I nazivaše (nazivahu oni mjesec) muharrem saferom, i govore (tj. i govorahu, i govorili su): Kada se izliječe sadna (rane na leđima deva) i zbriše se trag (od puta na povratku hodočasnika kućama). Dozvoljena je umra (onome) ko je činio (tj. ko bi činio) umru. Rekao je (Ibnu Abbas): Pa je došao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i njegovi drugovi četvrte (noći, tj. četvrtoga dana mjeseca zul-hidždžeta u Meku) uzvikujući (oni dvoodazov-telbiju) za hodočašće, i zapovjedio je njima Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, da učinu (da učine) nju umrom (tj. da preokrenu nju, tj. njega - to hodočašće u umru). Rekli su:

"O poslaniče Allaha! Koje dopuštenje (nam je zapovjeđeno, tj. Šta nam je dozvoljeno u ovome slučaju)?" Rekao je: "Dopuštenje, sve ono (cijelo ono, Dozvoljeno vam je sve što vam je dozvoljeno u času kada se razriješite hodočasničkih obaveza nakon izvršenja glavnih obreda hodočašća)."

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan, rekao je: bio je Amr (običaja da) govori: pričao nam je Seid, sin Musejjeba, od svoga oca, od svoga djeda, rekao je:

Došla je (jedna) poplava (bujica) u predislamlju, pa je obukla (tj. pokrila, napunila) što je između dva brda (koja su se nadvisila nad Mekom). Rekao je Sufjan: I govori (govoraše Amr, sin Dinara): Zaista ovaj hadis ima stvar (jednu veliku, tj. jednu dugu priču).

PRIČAO NAM JE Ebu Numan, pričao nam je Ebu Avanete od Bejana Ebu Bišra, od Kajsa, sina Ebu Hazima, rekao je:

Unišao je Ebu Bekr na ženu (tj. jednoj ženi) iz Ahmesa (plemena), rekne se njoj (ime joj je) Zejneba, pa je vidio nju (da ona) neće (da) govori (razgovara). Pa je rekao: "Šta je njoj, neće (da) govori?" Rekli su: "Hodočastila je (tj. Hodočasti, Obavlja ona hodočašće) šuteći (ona)." Rekao je njoj: "Govori (Razgovaraj), pa (jer) zaista ovo se neće dozvoliti (tj. ne dozvalja se, ne dozvoljava se, nije dozvoljeno u Islamu da se to čini u ime pobožnosti). Ovo je (To je) od posla predislamlja." Pa je govorila, pa je rekla: "Ko si ti?" Rekao je: "Čovjek (jedan) od Iseljenika." Rekla je: "Kojih Iseljenika?" Rekao je: "Od Kurejševića." Rekla je: "Od kojih Kurejševića si ti?" Rekao je: "Zaista ti (ženo) si zaista veliki ispitivalac (tj. pitaš mnogo). Ja sam Ebu Bekr." Rekla je: "Šta (tj. Koliko dugo) je naše ostajanje na ovoj dobroj stvari koja (je ta što) je donio Allah nju poslije predislamlja (poslije doba neznanja, neznaboštva)?" Rekao je: "Vaš ostanak (Vaše ostajanje) na njoj je dok su istrajali na ispravnosti (dok budu ustrajni na ispravnosti) sa vama vaše vođe (rukovodioci)." Rekla je: "A šta su vođe?" Rekao je: "Zar nije bilo za tvoj narod (u tvoga naroda nikakvih, ikakvih) glava (tj. glavara) i časnika (uglednika koji) zapovijedaju njima, pa se pokoravaju njima?" Rekla je: "Da." Rekao je: "Pa oni su ti (takvi što) su na (nad) ljudima."

PRIČAO MI JE Fervete, sin Ebul-Magra-a, izvijestio nas Alija, sin Mushira, od Hišama, od njegovoga oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Primila je Islam (jedna) žena crna (koja je pripadala) nekom (plemenu od) Arapa, i bila je za nju (jedna tijesna) mala soba u Bogomolji (napravljena, tj. i ta crna žena imala je malu sobu u Bogomolji). Rekla je (Aiša): Pa je bila (običaja da) dolazi nama, pa priča (pa se ispriča) kod nas, pa kada je svršila (završila) svoje pričanje (svoju priču), rekla je (rekla bi):

"I dan pasa (pojasa) je od čudnovatosti našega Gospoda.
Zar ne! Zaista on je iz grada bezvjerstva spasio mene."

Pa pošto je umnožila (mnogo puta to izrekla), rekla je njoj Aiša: "A šta je dan pasa?" Rekla je:

"Izašla je (jedna) djevojčica (koja je pripadala) nekom (od) moje porodice, a na njoj je (bio jedan) pas od kože, pa je pao od nje (sa nje), pa se spustila (tj. skočila je određena, neka) mačka, a ona misli njega (mačka misli da je pas, pojas) meso, pa je uzela (taj pas). Pa su (oni) osumnjičili mene za njega (za taj pas-pojas), pa su kažnjavali mene čak (da) je doprlo od njihove stvari (to dotle) da su oni tražili (taj pas) u mojoj prednjoj strani (tj. u mome ženskome spolnome udu, organu). Pa dok su oni okolo (oko) mene, a ja sam u svojoj tuzi (žalosti), kadli je došla (kadli dođe ona) mačka dok se usporedila sa našim glavama, zatim je bacila njega (pas), pa su uzeli njega. Pa sam rekla njima: "Ovo je (taj pas) koji (je taj što) ste osumnjičili (optužili) mene za njega, a ja sam od njega čista (zdrava, tj. nevina)."

(Napominje se da je ovaj hadis već prolazio, i da je tamo riječ "višahun" prevođena pogrešno sa izrazom "đerdan, ogrlica". "Višahun" znači pas, pojas koji žene stavljaju na ramena i preko stomaka. Znači i šal, ili neka vrsta šala.)

PRIČAO NAM JE Kutejbete, pričao nam je Ismail, sin Džafera, od Abdullaha, sina Dinara, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Zar ne (Pazite)! Ko je bio (tj. Ko bude) zaklinjač (Ko se bude zaklinjao), pa neka se ne zaklinje (ni s kim, ni s čim, ni sa čim drugim) osim sa Allahom." Pa bili su Kurejševići (običaja da) se zaklinju (da se kunu) sa svojim očevima, pa je rekao:

"Ne zaklinjite se sa svojim očevima!"

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Sulejmana, rekao je: pričao mi je Ibnu Vehb, rekao je: izvijestio me je Amr da je Abdurahman, sin Kasima, pričao njemu da je Kasim bio (običaja da) ide pred mrtvačkim

nosilima (tj. da ide ispred mrtvačkih nosila, ispred mrtvaca), i neće ustati zbog nje (tj. i ne ustajaše on zbog dženaze, zbog sprovoda, zbog toga što ide, prolazi narod noseći mrtvaca), i (on) izvještava (izvještavaše) od Aiše (da) je rekla:

Bili su stanovnici predislamlja (običaja da) ustaju zbog nje (zbog dženaze) govore (govoreći oni) kada su vidjeli nju (dženazu, sprovod): "Bila si u tvojoj (tj. u svojoj) porodici (ono) što si ti (sada u njemu, jer su vjerovali da se umrli pretvori u pticu istoga oblika koji je imao dok je bio živ)."

(Ili: "Bila si u svojoj porodici ugledna. Šta si ti sada?" Ili: "Bila si ti u svojoj porodici. Nisi ti sada, tj. i sada te više nema, niti ćeš više ikada postojati.")

Dvaputa (bi to ponovili dženazi, sprovodu, tj. osobi koja se nosi mrtva).

(Napomena prva: Hanefijski pravnici smatraju da je bolje ići iza dženaze, nego li ispred nje. Druga napomena: Smatra se da Aiša r.a. nije znala da je Muhammed a.s. ustajao ispred dženaze i da je zapovjedio da se ustane ispred dženaze, ispred mrtve osobe koja se nosi makar bila i inovjerac, nemusliman. Zbog toga Kasimovo stanovište i praksa na osnovu Aišina stava nije čvrsto, čak je pogrešno jer je suprotno postupku Muhammeda a.s. koji je postupak dokazan.)

PRIČAO MI JE Amr, sin Abasa, pričao nam je Abdurahman, pričao nam je Sufjan od Ebu Ishaka, od Amra, sina Mejmuna, rekao je: rekao je Umer, bio zadovoljan Allah od njega:

Zaista idolopoklonici ne izlijevahu se od Džem'a (tj. ne krećahu, ne kretahu, nisu se kretali sa Muzdelife) do (da) se pojavi (dok se ne pojavi) Sunce na (brdu) Sebiru (do da se rodi Sunce obasjavši Sebir), pa se protivio njima Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa se izlio (tj. pa je krenuo, kretao se) prije (nego) da se pojavi (prije nego se rodi) Sunce.

PRIČAO MI JE Ishak, sin Ibrahima, rekao je: rekao sam Ebu Usametu: pričao je nama Jahja, sin Muhelleba: pričao nam je Husajn od Ikrimeta "I pehar pun.", rekao je (da riječ "dihakan" znači): pun, neprekidan (puna čaša neprekidno, odjedanput napunjena). Rekao je: Rekao je (doslovno: A rekao je) Ibnu Abbas: čuo sam svoga oca (da) govori u predislamlju:

"Napoji nas peharom punim (punom čašom, tj. upotrebljavao je riječ "dihakun": pun odjedanput)."

(Čovjek može dobiti čašu vode, ali da to ne bude odjedanput, nego pola čaše, pa opet pola čaše. Bar sam tako mogao iz komentara da razumijem objašnjavanje značenja riječi "dihakun".)

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Sufjan od Abdul-Melika, sina Umejra, od Ebu Selemeta, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Najistinitija riječ (što) je rekao nju (određeni) pjesnik je riječ Lebida:

"Zar ne! Svaka stvar osim Allaha je ništavna."

A skoro (blizu) je bio Umejjete, sin Ebu Salta, da primi Islam.

PRIČAO NAM JE Ismail, pričao mi je moj brat od Sulejmana, sina Bilala, od Jahja-a, sina Seida, od Abdurrahmana, sina Kasima, od Kasima, sin Muhammeda, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Bio je za (u) Ebu Bekra (jedan) dječak (što) vadi (tj. daje) njemu danak (porez) i bio je Ebu Bekr (običaja da) jede od njegovoga danka. Pa je donio (taj dječak jednoga) dana (jednu) stvar, pa je jeo od nje Ebu Bekr. Pa je rekao njemu (taj) dječak:

"Znaš (li) šta je ovo (tj. otkuda mi je ovo što sam ti sada donio, kako sam to zaradio)?" Pa je rekao Ebu Bekr: "A šta je ono?" Rekao je:

"Bio sam proricao (predskazivao budućnost, sudbinu) za (jednoga) čovjeka (tj. jednome čovjeku) u predislamlju, a ne činim lijepo (dobro, tj. a ne znam dobro da vršim) proricanje, osim da sam ja prevario njega (tj. nego samo da ga prevarim), pa je susreo (pa je sreo) mene (tek sada), pa je dao meni za to (proricanje nagradu). Pa ovo koje (Pa to što) si pojeo je od njega (od toga, od te nagrade za ovo proricanje što ti ispričah)." Pa je uveo (tj. stavio je u usta) Ebu Bekr svoju ruku, pa je pobljuvao (povratio iz stomaka) svaku stvar (sve što je bilo) u njegovom stomaku (trbuhu).

PRIČAO NAM JE Musedded, pričao nam je Jahja od Ubejdullaha, rekao je: izvijestio me je Nafi' od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Bili su stanovnici predislamlja (običaja da) međusobno prodaju mesa (meso) životinje (deve određene) za klanje (unaprijed sve) do mladica mladice (do mladunčadi mladunčeta). Rekao je: A "mladice mladice" je (to) da odevi (oteli) deva (ono) što je u njezinom trbuhu, zatim da zanese (zatrudni ta ženska deva) koja se je otelila (odevila, tj. koja je otelita-odevita, što ju je otelila-odevila prva deva). Pa je zabranio njima Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, to.

(To jest: Spriječio ih je od toga. U tekstu je prošlo objašnjenje o ovome, jer je i sličan hadis već prošao u tekstu.)

PRIČAO NAM JE Ebu Numan, pričao nam je Mehdija, rekao je: pričao nam je Gajlan, sin Džerira:

Dolažasmo Enesu, sinu Malika, (tj. dolazili smo mu) pa priča (pa pričaše on) nama o Pomagačima, i govoraše mi:

Učinio (Činio) je tvoj narod tako i tako (to i to) dana toga i toga i učinio je tvoj narod tako i tako dana toga i toga. Zakletva skupine u predislamlju.

(Zakletva skupine, grupe - kasametun - je takva zakletva koju izvrši, učini skupina ljudi za jedno lice koje je u srodstvu s njima, a koje je osumnjičeno da je izvršilo ubistvo, ubojstvo nekoga lica. Ta se skupina ljudi zakune da bi time dokazala nevinost osumnjičenoga i tako ga

spasila od osude na smrt, ili od osude na plaćanje krvarine - otkupnine za ubojstvo. To je značenje riječi "kasametun" u pravu, u pravnom smislu, kao što će se to i iz teksta hadisa razumjeti. Ta riječ ima i drugo značenje: ljepota. Treće značenje je: mir, umirenje, smirivanje nekoga obećanjima koja se neće ni ispuniti. U daljem tekstu riječ "kasametun" će se prevoditi sa izrazom "zakletva skupine", i neće se davati više ova objašnjenja.)

PRIČAO NAM JE Ebu Mamer, pričao nam je Abdul-Varis, pričao nam je Katan Ebul-Hejsem, pričao nam je Ebu Jezid Medenija od Ikrimeta, od Ibnu Abbasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Zaista prva zakletva skupine bila je u predislamlju zaista u (među) nama Hašimovićima. Bio je (jedan) čovjek od Hašimovića (u takvoj prilici da) je uzeo najamnikom njega (jedan) čovjek od Kurejševića od drugoga stegna (tj. od drugoga koljena, od drugoga ogranka osim Hašimovića). Pa je otišao sa njim u (među) njegovim devama. Pa je prošao (jedan) čovjek pokraj njega od Hašimovića (a taj putnik, prolaznik imao je slučaj da) se je već presjekla (prekinula) svezica (uzica, ili: petlja) njegovih vreća, pa je rekao:

"Pomogni me sa (jednim) užetom (da) svežem s njim svezicu (ili: petlju) mojih (svojih) vreća, neće pobjeći deva (od koje mi dadneš uže)." Pa je dao njemu (jedno) uže, pa je svezao (ili: pa je pojačao) svezicu svojih vreća. Pa pošto su odsjeli, povezale su se (sve) deve osim jedne deve. Pa je rekao (onaj) koji je uzeo najamnikom njega:

"Šta je stanje (stvar) ove deve (da) se nije (Što se nije) svezala (užetom ukolinčila, ukolijenčila ona sama) između deva (ostalih)?" Rekao je: "Nije za nju uže (doteklo, tj. Nema ona užeta)." Rekao je: "Pa gdje je njezino uže?" Rekao je: Pa je (pošto je saznao šta je bilo od užeta) gađao (pogodio je, udario je) njega sa (jednim) štapom (tako nezgodno da) je bio u njoj (u štapu, toljagi, tj. u tom udarcu štapa) njegov rok (smrti, tj. uzrok smrti). Pa je prošao pokraj njega (dok još nije bio umro) čovjek (jedan) iz Jemena, pa je rekao: "Da li prisustvuješ (ti u) vrijeme izvršenja hodočašća?" Rekao je: "Ne prisustvujem (redovno), a ponekad sam prisustvovao (u) njemu." Rekao je: "Da li si ti

priopćivač od mene (jedno) poslanstvo (jednu poruku) jedanput od vremena (u kojem budeš došao na hodočašće)?" Rekao je: "Da." Rekao je: "Pa bio si (tj. Pa budi; ili: Pa bićeš dobar da učiniš ovo:) kada si ti prisustvovao (tj. kada prisustvuješ u) vrijeme (hodočašća), pa dozivaj (tj. pa vikni, povikni, povikuj):

"O porodico (O obitelj) Kurejševića!" Pa kada su se odazvali tebi, pa dozivaj: "O porodico Hašimovića!" Pa ako su se odazvali tebi, pa pitaj o Ebu Talibu (da doznaš koje on), pa izvijesti ga da je (jedan) omsica (taj-i-taj) ubio mene u (vezi jednoga) užeta (tj. zbog jednog običnog užeta)." I umro je uzeti najamnikom (tj. onaj koji je bio uzet kao najamnik). Pa pošto je došao (onaj) koji je uzeo njega najamnikom, došao je njemu Ebu Talib pa je rekao: "Šta je učinio naš drug?" Rekao je: "Razbolio se je, pa sam uljepšao stajanje nad njim (tj. lijepo sam ga njegovao, ali je umro), pa sam upravljao njegovim pokopavanjem." Rekao je: "Već je bio porodica toga (tj. Bio je on dostojan toga) od tebe (zaslužio je on da ga ti lično pokopaš)."

Pa je ostao (neko, jedno) vrijeme (taj slučaj tako).

(Ili: Pa je ostao neko vrijeme tako Ebu Talib.)

Zatim je zaista čovjek koji je (taj što je umrli) oporučio k njemu da dadne priopćiti (da kaže vijest) o njemu, došao je (u) vrijeme (obavljanja hodočašća) pa je rekao:

"O porodico Kurejševića!" Rekli su: "Ovo su Kurejševići." Rekao je: "O porodico Hašimovića!" Rekli su: "Ovo su Hašimovići." Rekao je: "Gdje je Ebu Talib?" Rekli su: "Ovo je Ebu Talib." Rekao je: "Zapovjedio je meni (jedan) omsica (taj-i-taj) da dadnem priopćiti (da priopćim) tebi poslanstvo (jedno, jednu poruku): da je (jedan) omsica (taj-i-taj) ubio njega u užetu (jednom našavši povoda, tj. zbog jednog užeta)." Pa je došao njemu Ebu Talib pa je rekao njemu:

"Izaberi sebi od nas jednu (od) tri (kazne): ako si htio (ako hoćeš) da izvršiš (da dadneš jednu) stotinu od deva (sto deva), pa (jer) zaista ti si ubio našega druga; a ako si htio (ako hoćeš), zakletvu će učiniti (zaklesti će se) pedeset (ljudi) od tvoga naroda da ti nisi ubio njega. Pa

ako nećeš (ni jedno od to dvoje), ubićemo tebe za njega." Pa je došao (ubica) svome narodu (i izvijestio o tome ljude svoga naroda), pa su rekli: "Zaklesti ćemo se (Učinićemo zakletvu)." Pa je došla njemu (Ebu Talibu jedna) žena od Hašimovića (koja) je bila pod čovjekom od njih (tj. udata za jednoga njihovoga čovjeka), već je rodila njemu (sina), pa je rekla:

"O Ebu Talibe! Volim (tj. Želim) da dozvoliš (tj. da pokloniš) ovome mome sinu za (tj. mjesto jednoga) čovjeka od (te) pedesetorice (da ga računaš u te ljude, ali da ga oslobodiš zakletve da se on ne mora zaklesti - zakleti, da mu otpišeš zakletvu), i ne strpljuj (tj. ne obvezuj, ne obavezuj, ne prisiljavaj) njegovu zakletvu gdje se strpljuju zakletve (a to će reći: i ne obvezuj ga, ne prisiljavaj ga da se on zaklinje ondje gdje se prisiljava i obvezuje da se učinu, učine zakletve - a to se u ovakvim prilikama činilo između Hadžeri Esveda i Mekami Ibrahima na tom prostoru)." Pa je učinio (to Ebu Talib). Pa je došao njemu (jedan) čovjek od njih pa je rekao:

"O Ebu Talibe! Htio si (tj. Hoćeš) pedeset ljudi da se zakunu mjesto stotinu od deva (umjesto da se dadne stotinu deva za poginuloga), pogađa (to) svakoga čovjeka dvije deve (da dadne). Ovo su dvije deve (tj. Evo dvije deve), pa primi njih dvije od mene (za mene), a ne strpljuj moju zakletvu gdje se strpljuju zakletve (tj. a ti ni mene ne prisiljavaj da se zakunem ondje gdje se zaklinje)." Pa je primio njih dvije (Ebu Talib). A došlo je četrdeset i osam (ljudi) pa su se zakleli (pa su učinili zakletvu).

Rekao je Ibnu Abbas: Pa tako mi (Allaha) koji je (Taj što) je moja duša u Njegovoj ruci nije se okružila (ta) godina (tj. nije se ta godina ni završila) a od (tih) četrdeset i osam (ljudi da) je (da ima ijedno) oko (koje) trepće (živo ostalo, tj. prije godine dana svi su nastradali).

PRIČAO MI JE Ubejd, sin Ismaila, pričao nam je Ebu Usamete od Hišama, od njegovoga oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Bio je dan Bu'asa (jedan) dan (što) je proturio naprijed njega Allah Svome poslaniku, pomilovao ga Allah i spasio, (tj. zbog Svoga

poslanika a.s.) pa je došao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a već su se rastavili njihovi velmožnici (znameniti ljudi; ili: a već se je rastavila, raspršila njihova skupina), i pobili su se (i pobijeni su) njihovi časnici (ugledni ljudi, glavari) i izranjavali su se. Proturio je naprijed njega (taj dan) Allah za (zbog) Svoga poslanika, pomilovao ga Allah i spasio, u njihovome ulaženju (tj. zbog njihovoga ulaženja, ulaska) u Islam.

(Dan Bu'asa je dan kada su u predislamlju u mjestu Bu'asu imali žestok okršaj između sebe dva najjača i najmnogobrojnija plemena u Medini Evs i Hazredž.)

A rekao je Ibnu Vehb: Izvijestio nas je Amr od Bukejra, sina Ešedždža, da je Kurejb, slobodnjak Ibnu Abbasa, pričao njemu da je Ibnu Abbas rekao:

Nije trčanje (ali žestoko trčanje, a ne trčanje uopće kao takvo) u trbuhu doline (u utrobi doline) između Safe i Merve (nikakav) postupak (običaj Muhammeda a.s.). Bili su (običaja) stanovnici predislamlja samo (da oni) pretrčavaju nju (tu dolinu) i govore (govoraše, i govorili su):

"Nećemo preći (ovu) dolinu (drukčije) osim žestenjem (žestinom, žestokim trčanjem)."

PRIČAO NAM JE Ubejdulah, sin Muhameda, Džufija, pričao nam je Sufjan, izvijestio nas je Mutarif, rekao je: čuo sam Ebu Sefera (da) govori: čuo sam Ibnu Abbasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (da) govori:

"O ljudi! Čujte od mene šta govorim vama, i dajte čuti meni šta (vi) govorite, a ne odlazite pa (da) govorite: "Rekao je Ibnu Abbas (to i to), rekao je Ibnu Abbas (to i to)." Ko ophodi okolo (oko) Ka'be, pa neka ophodi iza Hidžra (polukružnoga zida). I ne govorite (Hidžru - tom polukružnom zidu) Hatim, pa (tj. jer) zaista (određeni) čovjek u predislamlju zaklinjaše se (bio je običaja da se zakune kod toga zida), pa baci (na njega, na taj zid) svoj bič (svoju kandžiju), ili svoju obuću ili svoj luk (za strijele)."

(Tako ostavljena stvar bi se sasušila i razbila, smrvila na tom zidu, pa je zato i prozvan tada tim imenom Hatim: razbijač, mrvitelj, jer je ostavljenu robu njihovu razbijao, mrvio.)

PRIČAO NAM JE Nuajm, sin Hammada, pričao nam je Hušejm od Husajna, od Amra, sina Mejmuna, rekao je:

Vidio sam u predislamlju (jednu) majmunicu (što) su se skupili na nju (neki) majmuni, već je učinila preljub (bludničila je) pa su kamenovali nju (ti majmuni), pa sam kamenovao nju (i ja) sa njima.

(Amr, sin Mejmuna koji je ovo pričao nije vidio Muhammeda a.s., ali je primio Islam za života Muhammeda a.s.. Ovo znači da on nije ashab. Druga stvar ovo što je on pričao da je vidio i ne dovodi se ni u kakvu vezu sa Muhammedom a.s.. U komentarima Buharije se veli da u nekim primjercima Buharijinog Sahiha nema uopće ovoga pričanja što ga je ovdje iznio Amra, Amr, tj. nema ovoga hadisa, koji, u stvari, i nije hadis. I kada se uzme kao tačno da je Buharija stvarno ovaj nazovi hadis uvrstio u Sahih, to je samo zbog toga što se u njemu spominje riječ predislamlje, a on u ovoj GLAVI i navodi neke stvari i priče iz dana-iz vremena predislamlja.)

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan od Ubejdulaha, čuo je Ibnu Abbasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Svojstva (neka) su od svojstava predislamlja: udaranje u rodove (porijekla, tj. napadanje porijekla), i naricanje (za umrlima), zaboravio je treće (to svojstvo Ubejdulah). Rekao je Sufjan: I govore: Zaista ono (treće to svojstvo) je traženje napajanja (kišom) sa položajima (Mjeseca, tj. proricanje padanja kiše po položajima Mjeseca na nebu).

GLAVA

slanja (poslanstva, činjenja poslanikom) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (tj. kako je učinjen poslanikom, ili: GLAVA vremena slanja, tj. kada je učinjen poslanikom Božijim i vjerovijesnikom

Božijim on) Muhammed, sin Abdullaha sina Abdul-Muttaliba sina Hašima sina Abdu Menafa sina Kusajja sina Kilaba sina Murreta sina Ka'ba sina Luejja sina Galiba sina Fihra sina Malika sina Nadra sina Kinaneta sina Huzejmeta sina Mudriketa sina Il'jasa sina Mudara sina Nizara sina Me'adda sina 'Adnana.

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Ebu Redža-a, pričao nam je Nadr od Hišama, od Ikrimeta, od Ibnu Abbasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Spustilo se je (objavljivanje, objava prva od Kur'ana) na poslanika (poslaniku) Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a on je sin četrdeset (tj. a on je star četrdeset godina, a on ima 40 godina), pa je ostao (u Meki poslije prve objave) trinaest godina. Zatim se njemu zapovjedilo za iseljenje (seobu iz Meke), pa se iselio k Medini, pa je ostao u njoj deset godina, zatim je preminuo, pomilovao ga Allah i spasio.

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA

GLAVA (onoga) što je sreo Vjerovijesnik u Meki

(od zlostavljanja) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, i njegovi drugovi od idolopoklonika u Meki.

PRIČAO NAM JE Humejdija, pričao nam je Sufjan, pričao nam je Bejan i Ismail, njih dvojica su rekla: čuli smo Kajsa (da) govori: čuo sam Habbaba (da) govori:

Došao sam Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, a on je stavljač sebi uzglavlja (jastuka, stavlja sebi jastuk kojeg je sebi napravio tako što je smotao jedan) ogrtač, i on je u hladu (sjeni) Ka'be, a već smo sretali od idolopoklonika (jednu veliku) žestinu (poteškoću), pa sam rekao:

"Zar nećeš moliti Allaha?" Pa je sjeo, a on je (takav da) je mnogo zacrvenjeno njegovo lice, pa je rekao:

"Zaista već je bio (neko od onih) ko je (bio) prije vas (u tako teškom stanju da) se zaista češlja (on) sa češljevima željeza (češlja mu se ono) što je osim njegovih kostiju od mesa i nerva (živca, nervi-živaca), (pa opet) ne okrene njega to (mučenje) od njegove vjere. I stavi se testera (pila, žaga) na sredinu (doslovno: na mjesto gdje se dijeli, razdjeljuje kosa na glavi, na razdjeljak) njegove glave, pa se rascijepi sa (tj. na) dvoje (njegova glava), (pa opet) ne okrene (tj. ne odvrati) njega to od njegove vjere. I zaista upotpuniće svakako Allah ovu stvar čak (da) će ići jahač od Sa'ne do Hadramevta ne boji se (neće se bojati ničega) osim Allaha." Povećao (Dodao) je Bejan (još): ".... i vuka na (za) svoje ovce."

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Šubete od Ebu Ishaka, od Esveda, od Abdullaha (Mes'udovoga), bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Pročitao (Proučio je, izrekao) je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (poglavlje iz Kur'ana koje se zove) En-Nedžm, pa je ničičio (pao ničice, učinio sedždu). Pa nije ostao (ni) jedan (čovjek drukčije) osim (tako da) je ničičio, osim (izuzev jedan) čovjek (što) sam vidio njega (da) je uzeo (jedan) dlan (jednu šaku) od pjeska (jednu šaku pjeska), pa je podignuo njega (podigao je dlan), pa je ničičio (učinio sedždu) na njemu, i rekao je:

"Ovo je dosta meni." Pa zaista već sam vidio njega (toga čovjeka) poslije (da) se ubio (da je ubijen) nevjernikom Allaha (kao nevjernik u Allaha).

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Bešara, pričao nam je Gunder, pričao nam je Šubete od Ebu Ishaka, od Amra, sina Mejmuna, od Abdullaha (Mesudovoga), bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Dok je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, ničičar (tj. Dok je bio u stavu ničice - na sedždi) i okolo (i oko) njega su (neki) ljudi od Kurejševića, došao je 'Ukbete, sin Ebu Muajta sa košuljicom ploda (tj. donio je košuljicu ploda iz maternice jedne) zaklane deve, pa je bacio nju na leđa Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa nije podignuo (pa Muhammed a.s. nije podigao) svoju glavu. Pa je došla

Fatima - na nju pozdrav (ili: Njoj mir) - pa je uzela nju od (tj. sa) njegovih leđa, i proklinjala je (onoga) ko je napravio (učinio to - de'a ala: proklinjati). Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Moj Bože! Na Tebe (se obraćam da kazniš ovu) skupinu od Kurejševića: Ebu Džehla, sina Hišama, i Utbeta, sina Rebiata, i Šejbeta, sina Rebiata, i Umejjeta, sina Halefa, ili Ubejja, sina Halefa - Šubete je sumnjač (sumnja da li je rečeno Umejjete ili Ubejj)." Pa sam vidio njih (da) su se pobili (da su pobijeni na) dan Bedra, pa su se bacili (bačeni su oni) u (jedan) bunar osim Umejjeta, ili Ubejja, (koji je bio u takvom stanju da) su se ispresijecali njegovi udovi, pa se nije bacio (pa nije bačen) u (taj) bunar.

PRIČAO NAM JE Usman, sin Ebu Šejbeta, pričao nam je Džerir od Mansura, pričao mi je Seid, sin Džubejra, ili je rekao: pričao mi je Hakem od Seida, sina Džubejra, rekao je: zapovjedio mi je Abdurrahman, sin Ebza-a, rekao je:

"Pitaj Ibnu Abbasa o ovim dvama odlomcima (o ova dva odlomka iz Kur'ana) šta je njihova stvar:

"I ne ubijajte osobu koju je zabranio Allah....", "A ko ubije (jednoga) vjernika namjeravajući (hotimično)....." (da li je smisao tih odlomaka na snazi, ili je on dokinut)?" Pa sam pitao Ibnu Abbasa, pa je rekao:

"Pošto se spustila (objava) koja je u Furkanu (poglavlje u Kur'anu), rekli su idolopoklonici stanovnika Meke: "Pa već smo ubili osobu koju je zabranio Allah, i zvali smo (molili smo) sa Allahom (još neko) drugo božanstvo i dolazili smo bezobraštinama (bludnim djelima, preljubima - pa šta sad da radimo)?" Pa je spustio Allah (odlomak):

"Osim (onoga) ko se je pokajao i vjerovao....". Odlomak (taj vidi)! Pa je ovaj (odlomak) za te (takve koji su u vremenu prije primanja Islama to tako činili, pa su primili Islam i više to nisu činili - njima će se oprostiti). A što se tiče (objave odlomka) koja je u Nisa-u (poglavlju Kur'ana): Čovjek kada je upoznao Islam i njegove zakone, zatim je (hotimično-namjerno) ubio, pa njegova kazna je pakao bivši vječno u

njemu. Pa sam spomenuo njega (ovo tumačenje) Mudžahidu, pa je rekao: Osim ko se je pokajao (nakon izvršenoga ubistva).

PRIČAO NAM JE Ajjaš, sin Velida, pričao nam je Velid, sin Muslima, pričao mi je Evzaija, pričao mi je Jahja, sin Ebu Kesira, od Muhameda, sina Ibrahima, Tejmije, pričao mi je Urvete, sin Zubejra, rekao je: Pitao sam Ibnu Amra, sina Asa, rekao sam:

"Izvijesti me o nažešćoj stvari (što) su napravili nju idolopoklonici sa Vjerovijesnikom (Vjerovijesniku), pomilovao ga Allah i spasio." Rekao je: "Dok Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, klanja (klanjaše jednom prilikom) u krilu Ka'be (tj. u polukružnom zidu kod Kabe), kadli dođe Ukbete, sin Ebu Muajta, pa je stavio svoju odjeću u (tj. na) njegov (Vjerovijesnikov a.s.) vrat, pa je davio njega žestokim davljenjem. Pa je došao (tj. Pa na to dođe) Ebu Bekr, čak je uzeo za njegovo rame i odbio je njega od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. Rekao je: "Zar ćete ubiti (jednoga) čovjeka (samo zbog toga što vam nije pravo) da govori (on): "Moj Gospod je Allah." Odlomak (taj vidi). Slijedio je njega (Ajjaša) Ibnu Ishak.

PRIČAO MI JE Jahja, sin Urveta, od Urveta, rekao sam Abdullahu, sinu Amra. (To je drugi lanac ljudi preko kojih je prenešen, prepričavan navedeni hadis). A rekao je Abdete od Hišama, od njegovoga oca: Reklo se je Amru, sinu Asa. A rekao je Muhamed, sin Amra, od Ebu Selemeta, pričao mi je Amr, sin Asa.

(Opet drugi lanci ljudi od kojih se je prenio navedeni hadis.)

GLAVA

primanja Islama Ebu Bekra Siddika, bio zadovoljan Allah od njega (s njim).

(Siddik: Mnogoistiniti.)

PRIČAO MI JE Abdullah, sin Muhameda, Amulija, rekao je: pričao mi je Jahja, sin Meina, pričao nam je Ismail, sin Mudžalida, od Bejana, od Vebereta, od Hemmama, sina Harisa, rekao je: rekao je 'Ammar, sin Jasira:

Vidio sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a nema sa njim (u Islamu niko) osim pet robova, i dvije žene i Ebu Bekr (kao jedini punoljetni slobodan čovjek).

GLAVA

primanja Islama Sa'da, bio zadovoljan Allah od njega (s njim).

PRIČAO MI JE Ishak, izvijestio nas je Ebu Usamete, pričao nam je Hašim, rekao je: čuo sam Seida, sina Musejjeba, rekao je: čuo sam Ebu Ishaka Sa'da, sina Ebu Vakkasa, (da) govori:

Nije primio Islam (ni) jedan (čovjek) osim u (onom) danu koji (je taj dan što) sam primio Islam u njemu (ja). I zaista već sam ostao sedam dana, a zaista ja sam zaista trećina (pripadnika) Islama.

(To se tumači da se odnosi na punoljetne slobodne ljude; ili na drugi način: on bijaše trećina pripadnika Islama po njegovom mišljenju, tj. od onih pripadnika koje je on poznavao da su primili Islam, jer su u početku Islam primili tajno, pa su mnogi bili muslimani, a da to drugi muslimani dugo vremena nisu znali.)

GLAVA

spominjanja duhova (nevidljivih skrivenih bića) i (GLAVA) govora Allaha, uzvišen je: "Reci: Objavilo se je k meni da je ono sebi slušala nekolicina od duhova (nevidljivih bića učenje, čitanje Kur'ana)....".

PRIČAO MI JE Ubejdulah, sin Seida, pričao nam je Ebu Usamete, pričao nam je Misar od Ma'na, sina Abdurahmana, rekao je: čuo sam moga (svoga) oca (da) je rekao: Pitao sam Mesruka:

"Ko je obznanio Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, za (te) duhove (u) noći (u kojoj) su sebi slušali (prisluškivali) Kur'an?" Pa je rekao: "Pričao mi je tvoj otac - misli (na) Abdullaha (Mes'udovoga) - da je ono obznanilo za njih (jedno) stablo."

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Amr, sin Jahja-a sina Seida, rekao je: izvijestio me je moj djed od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da on nosaše (da je on nosio) sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, (jednu malu kožnu) posudu za njegovo čišćenje i njegovu nuždu (tj. posudu za vodu za čišćenje i nuždu). Pa dok on (jednom prilikom) slijedi njega s njom (tj. noseći nju - tu posudu), pa je rekao (pa reče):

"Ko je ovo?" Pa je rekao: "Ja sam Ebu Hurejrete." Pa je rekao: "Potraži mi (nekoliko) kamenova (kamenica da) se otresem s njima (od nečistoće, tj. da se očistim pomoću njih poslije obavljanja nužde), a ne donosi mi kosti, a ni balege (konjskoga izmeta - fuškije, ili izmeta kopitara)." Pa sam donio njemu (nekoliko) kamenova (kamenica), nosim ih (noseći ih) u kraju svoje odjeće dok sam stavio njih uz njegovu stranu, zatim sam otišao. Čak (Te) kada je završio, išao sam sa njim, pa sam rekao: "Šta je umu kosti i balege (tj. Zašto kost i balega ne dolazi u obzir za odstranjivanje nečistoće)?" Rekao je:

"Njih dvoje su od hrane (To dvoje je hrana određenih) duhova. I zaista ono došlo je meni izaslanstvo duhova Nesibina - a divni li su (ti) duhovi! - pa su pitali (molili) mene (za) opskrbu. Pa sam molio Allaha za njih da ne prođu (ni) pokraj (jedne) kosti, a ni balege (izmeta drukčije) osim (tako da) su našli (da nađu oni) na njoj (neku) hranu."

(O smislu ovoga hadisa i o tome da li duhovi jedu, ili ne, kao i o tome da li je njihovo jedenje i hranjenje kao čovjekovo posredstvom žvakanja i žderanja, postoje suprotna mišljenja i stavovi koje nećemo ovdje iznositi.)

primanja Islama Ebu Zerra Gifarije, bio zadovoljan Allah od njega (s njim).

PRIČAO MI JE Amr, sin Abbasa, pričao nam je Abdurahman, sin Mehdije, pričao nam je Musenna od Ebu Džemreta, od Ibnu Abbasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Pošto je doprlo Ebu Zerru slanje (poslanje) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je svome bratu:

"Odjaši do ove doline (mekanske), pa znaj (tj. nauči, saznaj) mi znanje ovoga čovjeka koji tvrdi da je on (neki) vjerovijesnik (što) dolazi njemu (Božija) vijest iz neba, i slušaj (čuj) od njegova govora, zatim mi dođi." Pa je otišao (njegov) brat dok je došao (stigao) njemu, i slušao je od njegovoga govora, zatim se je vratio k Ebu Zerru, pa je rekao njemu:

"Vidio sam ga (da) zapovijeda za plemenitosti ćudi, i (jedan) govor (sam čuo, slušao) nije on sa (ljudskom) pjesmom (sličan, tj. nije taj govor pjesma)." Pa je rekao: "Nisi izliječio mene (Nisi zadovoljio mene sa odgovorom) od (onoga) što sam htio." Pa se opskrbio (hranom za putovanja) i natovario je (jednu) mješinu svoju, u njoj je voda (i putovao je) dok je došao (stigao u) Meku. Pa je došao bogomolji (kod Ka'be), pa je sebi tražio Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, a neće poznavati (tj. a ne poznaje) njega, a mrzio je da pita o njemu dok je stigao njega neki (dio) noći (ili: čak je stigao, zatekao njega neki dio noći, tj. čak je zašao u noć). Pa je vidio njega Alija, pa je poznao da je on tuđinac. Pa pošto je vidio njega, slijedio je njega (i pozvao ga je sebi na prenoćište, na konak). Pa nije pitao (ni) jedan od njih dvojice svoga druga (ni) o (jednoj) stvari (tj. od njih dvojice niko nikoga nije ništa pitao), čak je osvanulo (jutro, ili: čak je osvanuo - dočekao tako jutro Ebu Zerr). Zatim je natovario svoju mješinu i svoju opskrbu (odnesavši to) do Bogomolje. I bio je trajno (stalno) taj dan (kod Kabe), a neće vidjeti (a ne vidi) njega Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, čak je omrknuo. Pa se vratio k svome ležištu (mjestu ležanja; ili: k svojoj postelji). Pa je prošao pokraj njega Alija, pa je rekao:

"Zar nije došao čas za (ovoga) čovjeka (tj. ovome čovjeku) da zna svoje odsjedalište (svoje konačište)." Pa je podigao (doslovno: Pa je uspravio) njega, pa je odveo njega sa njim (sa sobom), ne pita (ni) jedan od njih dvojice svoga druga (ni) o (jednoj) stvari. Te kada je bio treći dan, pa se povratio Alija na (prizor) sličan tome, pa je podigao sa sobom (njega), zatim je rekao: "Zar nećeš pričati meni šta (je uzrok) koji je doveo (ovdje) tebe?" Rekao je: "Ako dadneš meni ugovor i obavezu zaista (da) ćeš uputiti svakako mene, učiniću (tj. reći ću ti u čemu je stvar)." Pa je učinio (dao je ugovor i obavezu). Pa je izvijestio njega (o svom slučaju). Rekao je: "Pa zaista on je istina (istinit) i on je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa kada osvaneš, pa slijedi me, pa zaista ja ako vidim (neku) stvar (što) se plašim za tebe (od nje), staću kao da ja prolijevam (izlijevam) vodu. Pa ako prođem, pa slijedi me čak (da) uniđeš (uđeš u) mjesto ulaženja moga (tj. tako da uđeš gdje ja uđem, uniđem)." Pa je (to) učinio. Pa je otišao (da) slijedi njega dok je unišao na (tj. u sobu, skrovište) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, i unišao je sa njim (sa Alijom i on-Ebu Zerr). Pa je čuo od njegovoga govora i primio je Islam (u) svome mjestu (tj. smjesta, odmah). Pa je rekao njemu Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Vrati se k svome narodu, pa ih izvijesti, (i ostani tamo) dok dođe tebi moja zapovjed." Rekao je: "Tako mi (Allaha) koji je (taj što je) moja duša u Njegovoj ruci zaista glasno ću uzviknuti sa njom (tj. nju - riječ Islama) između njihovih dvojih (dvaju) leđa." Pa je izašao, čak je došao Bogomolji, pa je dozvao (tj. uzviknuo) sa najvišom (najvećom snagom) svoga glasa:

"Svjedočim da nema božanstva osim Allah (osim Allaha) i da je Muhammed poslanik Allaha!" Zatim su ustali ljudi (koji su se tu, tude desili), pa su udarali njega, čak su povalili (tj. oborili nauznačice) njega. I došao je Abbas, pa se sageo (nagnuo) nad njega. Rekao je: "Teško vama! Zar niste (toliko bili pametni) da znate da je on iz Gifarovića, i da put vaših trgovaca k Siriji (vodi pokraj njih....)." Pa je spasio njega (Abbas) od njih. Zatim se povratio sutra (sutradan) slično njoj (ovoj zgodi i javnoj izjavi o pripadnosti Islama), pa su (ponovo) udarali njega i skočili su k njemu (tj. na njega), pa se sageo (nagnuo da ga zaštiti) Abbas nad njega (nad njim).

GLAVA

primanja Islama Seida, sina Zejda, bio zadovoljan Allah od njega (s njim).

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Sufjan od Ismaila, od Kajsa, rekao je: čuo sam Seida, sina Zejda sina Amra sina Nufejla, u bogomolji Kufe (da) govori:

"Tako mi Allaha zaista već sam vidio sebe, a zaista Umer je zaista svezivač mene (tj. vezao je mene užetom da me muči) na Islam (tj. zbog Islama, zbog toga što sam primio Islam, a to je bilo) prije (nego što) će da primi Islam (i sam) Umer. A da (se to dogodilo) da se je Uhud raspršio (raskomadao, tj. da je potonuo, nestao) zbog (zlodjela) koje ste napravili sa Usmanom (tj. zbog toga što ste ubili Usmana), zaista bio bi (on onaj) kome je pravo (dolično) da se rasprši (tj. bilo bi pravo da se rasprši, raskomada)."

GLAVA

primanja Islama Umera, sina Hattaba, bio zadovoljan Allah od njega (s njim).

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Kesira, izvijestio nas je Sufjan od Ismaila, sina Ebu Halida, od Kajsa, sina Ebu Hazima, od Abdullaha, sina Mes'uda, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Neprestano smo bili moćni otkako (otkada) je primio Islam Umer.

(To jest: Stalno smo bili mi moćni otkada je Umer postao musliman.)

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Sulejmana, rekao je: pričao mi je Ibnu Vehb, rekao je: pričao mi je Umer, sin Muhameda, rekao je: izvijestio me je moj djed Zejd, sin Abdullaha sina Umera, od svoga oca, rekao je:

Dok je on (Umer) u kući (u svome domu) plašeći se (da će ga ubiti Kurejševići što je primio Islam) kadli je došao (kadli dođe) njemu 'As, sin Vaila, Sehmija Ebu 'Amr, na njemu je (jedan) ogrtač šarenoga protkivanja (tj. sa lijepim šarenim prugama) i košulja protkana sa svilom, a on je od Sehmovića, a oni su naši saveznici u predislamlju, pa je rekao njemu (As Umeru)

"Šta je tvome umu (tj. Šta je tebi)?" Rekao je: "Tvrdio je tvoj narod (Tvrdili su tvoji ljudi) da će oni ubiti mene (zbog toga što se dogodilo, desilo to) da sam primio Islam." Rekao je (As): "Nema puta (njima) k tebi." Poslije (što se to dogodilo) da je rekao nju (tu riječ As - rekao je Umer) bio sam siguran (bezbjedan, tj. prestao je moj strah, otišao je od mene strah). Pa je izašao As, pa je susreo ljude već je tekla s njima dolina (Meke, tj. sreo je ljude u tolikom broju da su napunili dolinu), pa je rekao:

"Gdje hoćete (vi tj. Gdje ćete, gdje idete)?" Pa su rekli: "Hoćemo ovome sinu Hattaba (tj. Umeru) koji se je prevjerio (tj. izašao, prešao iz vjere otaca svojih u drugu vjeru)." Rekao je (As koji je bio vrlo ugledan kod ljudi i kome su se ljudi pokoravali): "Nema puta (nikakvoga vama) k njemu!" Pa su se vratili (ti) ljudi.

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan, rekao je Amr, sin Dinara, čuo sam ga (Amra - to veli Sufjan - da) je rekao: rekao je Abdullah, sin Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice:

Pošto je primio Islam Umer, skupili (sakupili) su se ljudi kod njegovoga doma (njegove kuće) i rekli su: "Prevjerio se je Umer." A ja sam (tada bio kao) dječak iznad leđa moje kuće (tj. na krovu svoje kuće, sobe u tom času). Pa je došao (jedan) čovjek na njemu je ogrtač (kabanica) od brokata (ili: od svile), pa je rekao: "Već se je prevjerio Umer, pa šta je to (pa šta onda)? Pa ja sam njemu zaštitnik."

("Džarun" je i zaštitinik.)

Rekao je: Pa sam vidio (te) ljude razilaze se od njega. Pa sam rekao: "Ko je ovaj čovjek?" Rekao je (Umer): "'As, sin Vaila (El-'As, sin Vaila)."

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Sulejmana, rekao je: pričao mi je Ibnu Vehb, pričao mi je Umer da je Salim pričao njemu od Abdullaha, sina Umera, rekao je:

Nisam čuo Umera (ni) za (jednu) stvar nikada (da) govori:

"Zaista ja zaista mislim nju tako!", (pa da je bila ta stvar drukčije, drukčija) osim (na onaj način) je bila kao što (on) misli. Dok je Umer sjedač (Dok Umer sjedi jednom prilikom), kadli je prošao (kadli prođe) pokraj njega (jedan) lijep čovjek. Pa je rekao Umer: "Zaista već je pogriješilo moje mišljenje (o ovome čovjeku - a veli se da se taj čovjek zvao Sevad, sin Kariba - u tome što sam mislio da je on još u predislamlju, a on je postao musliman), ili je zaista ovaj na svojoj vjeri u predislamlju, ili je zaista već bio njihov proricatelj (predskazivač budućnosti)."

(To jest: "Nešto od to troje mislim o tome čovjeku, ali mi je mišljenje pogriješilo, pa ne znam tačno o njemu prave istine.")

"Na mene (tj. Meni dovedite toga) čovjeka!" Pa se pozvao njemu, pa je rekao to njemu (Umer). Pa je rekao (taj čovjek): "Nisam vidio kao danas (što je dan da) se okrenulo (izašlo na doček) u njemu (da se na taj način dočeka jedan) čovjek musliman." Rekao je (Umer): "Pa zaista ja sam odlučan na tebe (u svome zahtjevu tako da ti ne preostaje ništa drugo) osim (da) izvijestiš mene (o tome)." Rekao je: "Bio sam njihov proricatelj." Rekao je: "Pa šta je najčudnije (od onoga) što je donijela tebi njega tvoja demonica (duh ženska, ženski duh)?" Rekao je: "Dok sam ja (jednoga) dana u (na) pijaci (na trgu), došla je meni (u takvome stanju da) prepoznajem u nje (određeni) strah, pa je rekla: "Zar nisi vidio (određene) duhove i njihovu zapanjenost? I njihov očaj od poslije njihovoga strmoglavljivanja (sunovraćenja)? I njihovo priključenje za

mlade deve i njihove pokrovce (na leđima ispod samara)?" Rekao je Umer: "Istinit je bio (tj. Istinu je rekao ovaj čovjek da je to čudno)."

"Dok sam ja (nastavlja dalje da priča taj čovjek) kod njihovih božanstava (kipova bio jednom prilikom), kadli je donio (kadli donese, tj. dovede jedan) čovjek tele, pa je zaklao njega (kipovima). Pa je zavikao u njemu (jedan) vikač (povikivač tako jako da) nisam čuo (nijednoga) vikača nikada žešćega glasom od njega, govori (taj vikač): "O bezobrazniče (ili: O otkrivaču neprijateljstva; ili: O Dželihe)! Stvar uspjela! Čovjek rječit! Govori: Nema božanstva osim Ti!" Pa je skočio narod (koji je tu bio prisutan; ili: određeni narod). Rekao sam (ja): Neprestano ću biti (ovdje) dok znam (dok ne saznam, dok saznam ono) šta (je) iza ovoga. Zatim je dozivao (taj dozivač, vikač opet):

"O bezobrazniče! Stvar uspjela! Čovjek rječit! Govori: Nema božanstva osim Allah!" Pa sam ustao. Pa nismo ostali (ni zakačili se ni zašto, tj. nismo doznali ni saznali ništa o povicima iz teleta, a već je počelo) da se govori: "Ovo je (pojavio se jedan) vjerovijesnik."

(ili: a već smo čuli (da se reklo): "Ovo je vjerovijesnik.")

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Musenna-a, pričao nam je Jahja, pričao nam je Ismail, pričao nam je Kajs: čuo sam Seida, sina Zejda, (da) govori narodu (određenom, određenim ljudima - izvjesnim, nekim ljudima):

"Da sam vidio sebe (tj. Da ste vidjeli ono kako sam ja vidio sebe u stanju kada) je moj vezivač Umer na Islam (zbog Islama), ja (sam bio vezan, svezan od njega) sa njegovom sestrom, a (tada Umer) nije bio primio Islam. A da (se to desilo) da se Uhud srušio (razbio) zbog (onoga) što ste napravili sa Usmanom (što ste ubili Usmana), zaista bi bio (onaj) kome je dato pravo da se sruši (razbije od žalosti, ili od straha, tj. bio bi Uhud u pravu da se sruši; bilo bi pravo i dolično da se sruši brdo Uhud)."

GLAVA

rascijepljenja (raspolovljenja) Mjeseca (na nebu).

PRIČAO MI JE Abdullah, sin Abdul-Vehhaba, pričao nam je Bišr, sin Mufaddala, pričao nam je Seid, sin Ebu Arubeta, od Katadeta, od Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, da su stanovnici Meke pitali poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, da pokaže njima (kakav) znak (dokaz da je on Božiji poslanik), pa je pokazao njima Mjesec (na) dvije polovine (rascijepljen, raspolovljen), čak su vidjeli (brdo) Hira između njih dviju (između dviju polovina Mjeseca).

PRIČAO NAM JE Abdan od Ebu Hamzeta, od Aameša, od Ibrahima, od Ebu Mamera, od Abdullaha (Mesudovoga), bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Rascijepio (Raspolovio) se Mjesec, a mi smo sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, u (na) Mini, pa je rekao:

"Svjedočite!" I otišla je (jedna) grupa (tj. polovina Mjeseca) prema brdu (planini određenoj, tj. prema brdu, planini Hira). A rekao je Ebu Duha od Mesruka, od Abdullaha: Rascijepio se je u Meki (Mjesec). A slijedio je njega (Ibrahima) Muhamed, sin Muslima, od Ibnu Ebu Nedžiha, od Mudžahida, od Ebu Mamera, od Abdullaha.

(Abdullaha Mes'udovoga, a veli se da Mina spada u Meku, u okolicu Meke, pa se tako otklanja protivrječnost među pričanjima.)

PRIČAO NAM JE Usman, sin Saliha, pričao nam je Bekr, sin Mudara, pričao mi je Džafer, sin Rebi'ata, od 'Iraka, sina Malika, od Ubejdulaha, sina Abdullaha sina Utbeta sina Mes'uda, od Abdullaha, sina Abbasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da se je Mjesec rascijepio (raspolovio) na vremenu (za vrijeme) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Umer, sin Hafsa, pričao nam je moj otac, pričao nam je Aameš, pričao nam je Ibrahim od Ebu Mamera, od Abdullaha (Mes'udovoga), bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Rascijepio (Raspolovio) se je Mjesec.

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA

GLAVA iseljenja u Abesiniju

iseljenja Abesinije (tj. GLAVA seobe u Abesiniju).

A rekla je Aiša: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Pokazala se meni kuća vašega iseljenja (vaše seobe) palmovitom (voćarnom, tj. kao zemlja koja ima mnogo palmi) između dva kamenjara (crna kamenita predjela)." Pa se je iselio ko se je iselio prema Medini. I vratila se skupina (mnoštvo od onih) ko se bio iselio u zemlju Abesinije (u zemlju Abesinaca) k Medini (tj. u Medinu). O njemu (tj. O ovome) je (prenešen hadis) od Ebu Musa-a i Esme, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, Džu'fija, pričao nam je Hišam, izvijestio nas je Mamer od Zuhrije, pričao nam je Urvete, sin Zubejra, da je Ubejdulah, sin Adijja sina Hijara, izvijestio njega da su Misver, sin Mahremeta, i Abdurahman, sin Esveda sina Abdu Jegusa, rekla njih dvojica njemu:

"Šta sprečava tebe da govoriš svome ujaku (dajidži, halifi) Usmanu o njegovom bratu Velidu, sinu Ukbeta?" A bili su umnožili (prigovore određeni) ljudi o (onome, u vezi onoga) što je učinio (Usman) s njime. Rekao je Ubejdulah: Pa sam se uspravio (postavio) Usmanu kada je izašao k (zajedničkoj) molitvi, pa sam rekao njemu:

"Zaista ja imam k tebi (kod tebe jednu) potrebu (nužnu stvar), i ona je (jedan iskren) savjet." Pa je rekao: "O čovječe! Utječem se Allahu od tebe." Pa sam otišao. Pa pošto sam izvršio molitvu, sjeo sam k Misveru

i k Ibnu Abdu Jegusu (tj. kod njih, do njih dvojice), pa sam pričao njima dvojici za (onaj zahtjev) koji sam rekao Usmanu i (šta) je (on) rekao meni. Pa su rekla njih dvojica:

"Već si izvršio (dug) koji je bio na tebi." Pa dok sam ja (tako) sjedač (dok sjedim) sa njima dvojicom, kadli je došao (kadli dođe) meni poslanik Usmana. Pa su rekla njih dvojica meni: "Već je stavio na iskušenje tebe Allah!" Pa sam otišao dok sam unišao na njega (tj. njemu). Pa je rekao: "Šta (Koji) je tvoj savjet koji (si ti) maloprije spomenuo?" Rekao je: Pa sam izrekao očitovanje (kelimei šehadet - vjeru), zatim sam rekao: "Zaista Allah je poslao Muhammeda, pomilovao ga Allah i spasio, i spustio je na njega (njemu Svoju) knjigu (Kur'an), i bio si (ti, Usmane) od (onih) ko se (koji se) je odazvao Allahu i Njegovome poslaniku, pomilovao ga Allah i spasio, i vjerovao si u njega. I iselio si se dva najprva (dva prva) iseljenja (dvije prve seobe), i družio (si) se (sa) poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i vidio si njegov put (pravac), a već su umnožili ljudi (prigovore) o stanju (o stvari) Velida, sina Ukbeta, pa pravo (tj. dužnost) je na tebe da podigneš (tj. da izvršiš, da dadneš izvršiti) na njemu (na njega) kaznu." Pa je rekao meni: "O sine moga brata! Stigao si (ti, Doživio si ti) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (je li, tj. Jesi li ti stigao, doživio njega, pa da daješ savjete meni)?" Rekao je: Rekao sam: "Ne, ali (nego) je prispjelo (došlo) k meni od njegova znanja (od njegove nauke onako kao) što je dospjelo k djevici u njezin zastor (iza njezine zavjese)." Rekao je: Pa je izgovorio očitovanje (kelimei šehadet) Usman, pa je rekao:

"Zaista Allah je već poslao Muhammeda, pomilovao ga Allah i spasio, sa istinom i spustio je na njega (njemu Svoju) knjigu (Kur'an). I bio sam od (onih) ko (koji) se je odazvao Allahu i Njegovome poslaniku, pomilovao ga Allah i spasio, i vjerovao sam u (ono) što se je poslao sa njim Muhammed, pomilovao ga Allah i spasio. I iselio sam se prva dva iseljenja (prve dvije seobe: u Abesiniju i u Medinu) kao što si rekao. I družio sam se (sa) poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i prisegnuo sam se (na vjernost) njemu. Tako mi Allaha nisam pogriješio (nisam otkazao poslušnost) njemu, a nisam prevario (izdao) njega do (časa kada) je usmrtio njega Allah. Zatim je učinio halifom (vladarem) Allah Ebu Bekra. Pa tako mi Allaha nisam pogriješio njemu,

a nisam (ni) njega prevario. Zatim se učinio halifom Umer. Pa tako mi Allaha nisam pogriješio (ni) njemu, a nisam (ni) njega prevario. Zatim sam se (ja) učinio halifom (tj. postavljen sam za halifu). Pa zar nije meni (tj. zar ja nemam) nad vama (pravo odanosti i poslušnosti) slično (onome) koje je bilo njima na meni (koje su oni imali nada mnom)?" Rekao je (Ubejdulah): "Da." Rekao je (Usman): "Pa šta su (tj. Šta znače) ova pričanja koja dopiru meni od vas?! Pa što se tiče (onoga) što si spomenuo o stanju (ili: o stvari) Velida, sina Ukbeta, pa uzećemo o njemu, ako (je) htio Allah, (da donesemo rješenje, tj. donijećemo o njemu rješenje) sa pravom (tj. kako je pravo da se postupi)." Rekao je: Pa je bičevao (tj. osudio je na bičevanje) Velida (sa) četrdeset udaraca bičem, i zapovjedio je Aliji da bičuje njega. I bio je on (primio se da) bičuje njega. A rekao je Junus i bratić Zuhrije od Zuhrije: "Pa zar nije meni nad vama od prava (poslušnosti onako) slično (onome) koje je bilo njima."

Rekao je Ebu Abdullah (Buharija): Iskušenje od vašega Gospoda je (ono) što ste se iskušali s njim od teškoće (tj. Iskušenje od vašega Gospoda je teškoća s kojom ste se iskušali, pomoću koje ste stavljeni na iskušenje). A u (tj. A na drugom) mjestu (rekao je Buharija): "El-belau" je (istoga značenja kao i riječi) "el-ibtilau" i "ettemhisu" - od (izraza) "belevtulu": iskušao sam ga (isprobao sam ga), i "mahhastuhu": ispitao sam ga (uzeo sam sebi vijest, saznanje o njemu), to jest: tražio sam da izvadim (ono) što je kod njega. ("Mahhasa" znači i očistiti.). Jeblu-je (isto što i) "jahtebiru": ispituje (vrši opite, oglede, traži iskustva). "Mubtelikum" je - muhtebirukum: ispitivač (iskušavač) vas. A što se tiče Njegovoga govora:

"..... iskušenje (od vašega Gospoda) veliko." - (pa ovdje riječ "belaun") je (značenja, ima značenje) blagodati (Allaha), i ona je (tj. i ova riječ je) od (izraza) "ebletuhu": dao sam iskušenje njemu (tj. dao sam blagodat njemu), a ta (tj. a ona prva riječ "belaun") je od (izraza) "ibtelejtuhu": stavio sam na iskušenje njega (tj. stavio sam na teškoće njega).

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Musenna-a, pričao nam je Jahja od Hišama, rekao je: pričao mi je moj otac od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da su Ummu Habibete i Ummu Selemete spomenule njih dvije

(jednu) crkvu (što) su (koju su) vidjele nju u Abesiniji, (a) u njoj su (neke) slike, pa su njih dvije spomenule (to) Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Zaista ti su ti (takvi da) kada je bio u njima (kod njih određeni) dobri čovjek pa je umro, sagradili su (tj. takvi su da sagrade oni) na njegovom grobu (jednu) bogomolju i slikaju (naslikaju) u njoj te (određene) slike. Ti su najgora stvorenja kod Allaha sudnjega dana (na Sudnjem danu)."

PRIČAO NAM JE Humejdija, pričao nam je Sufjan, pričao nam je Ishak, sin Seida, Seidija od svoga oca, od Ummu Halide, kćeri Halida, rekla je:

Došla sam iz zemlje Abesinije, a ja sam djevojčica, pa je obukao meni poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (jednu crnu) odjeću (od svile), ona je imala znakove (tj. šare, slike po sebi). Pa je počeo poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) potire (tare, gladi te) znakove sa svojom rukom i (da) govori: "Senah, senah!" Rekao je Humejdija: Misli (na to da kaže): "Lijepo, lijepo!"

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Hammada, pričao nam je Ebu Avanete od Sulejmana, od Ibrahima, od Alkameta, od Abdullaha (Mesudovoga), bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bili smo (običaja da) pozdravljamo na Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, a on klanja, pa (on) odvrati na nas (tj. pa nam uzvrati pozdrav, pa i on nas pozdravi). Pa pošto smo se vratili iz (iseljenja, emigracije) od negusa (abesinskoga vladara), pozdravljali smo na njega (tj. njega), pa nije vraćao na nas (nije uzvraćao pozdrav nama dok je klanjao). Pa smo rekli:

"O poslaniče Allaha! Zaista mi pozdravljasmo na tebe (tebe), pa odvraćaš (pa ti odvraćaš) na nas (nama prije, tj. odvraćao si nam prije pozdrav)." Rekao je:

"Zaista u molitvi je (u molitvi-namazu ima jedan) posao (velik, zauzetost velika sa razmišljanjem od Allahu)." Pa sam rekao (veli

Sulejman) Ibrahimu: "Kako ti napraviš (Kako ti postupaš u ovom slučaju)?" Rekao je: "Odvratim u svojoj duši (u sebi, tj. Uzvratim pozdrav u sebi ako mi neko rekne, kaže, izjavi pozdrav kada sam u molitvi, dok klanjam)."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Ala-a, pričao nam je Ebu Usamete, pričao nam je Burejd, sin Abdullaha, od Ebu Burdeta, od Ebu Musa-a, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Doprlo nam je izlaženje Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, a mi smo u Jemenu, pa smo se ukrcali (na jednu) lađu, pa je bacila nas naša lađa k negusu u Abesiniji. Pa smo se složili (tj. Pa smo se susreli, sreli sa) Džaferom, sinom Ebu Taliba, pa smo ostali sa njim (svi zajedno) dok smo stigli (tj. dok nismo došli u Medinu iz Abesinije). Pa smo se složili (tj. sreli, susreli smo se sa) Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, kada je sebi osvojio Hajber. Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Za vas su (tj. Vi imate), vi, o stanovnici (one) lađe, dva iseljenja (dvije seobe)."

GLAVA

smrti negusa.

PRIČAO NAM JE Ebu Rebi', pričao nam je Ibnu Ujejnete od Ibnu Džurejdža, od Ata-a, od Džabira, bio zadovoljan Allah od njega: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, kada je umro negus:

"Umro je danas (jedan) dobar čovjek, pa ustanite, pa klanjajte na (za) svoga brata Ashameta (tj. izvršite posmrtnu molitvu za njega - dženazu)."

PRIČAO NAM JE Abul-Aala, sin Hammada, pričao nam je Jezid, sin Zurej'a, pričao nam je Seid, pričao nam je Katadete da je Ata' pričao njima od Džabira, sina Abdullaha, Ensarije, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je vjerovijesnik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio,

klanjao na (za) negusa (posmrtnu molitvu), pa je poredao nas (u redove) iza sebe, pa sam bio u drugom, ili trećem.

PRIČAO MI JE Abdullah, sin Ebu Šejbeta, pričao nam je Jezid, sin Haruna, od Selima, sina Hajjana, pričao nam je Seid, sin Mina-a, od Džabira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, klanjao (dženazu namaz - posmrtnu molitvu) na (za) Ashameta, negusa (vladara Abesinije), pa je veličao na njega četiri (veličanja, tj. pa je u toj molitvi za njega izrekao četiri puta izraz kojim se veliča Uzvišeni Stvoritelj, a to je izraz: "Allahu ekber: Allah je veći (od svega)!"). Slijedio je njega (Jezida, sina Haruna) Abdussamed.

PRIČAO NAM JE Zuhejr, sin Harba, pričao nam je Jakub, sin Ibrahima, pričao nam je moj otac od Saliha, od Ibnu Šihaba, rekao je: pričao mi je Ebu Selemete, sin Abdurahmana, i Ibnul-Musejjeb da je Ebu Hurejrete, bio zadovoljan Allah od njega, izvijestio njih dvojicu da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, izvijestio njima (za) smrt negusa, druga (tj. vladara) Abesinije u danu koji je (taj dan što je) umro u njemu, i rekao je:

"Tražite oprost za vašega (za svoga) brata (ili: za svoga prijatelja od Uzvišenoga Tvorca)." A od Saliha, od Ibnu Šihaba, rekao je: pričao mi je Seid, sin Musejjeba da je Ebu Hurejrete, bio zadovoljan Allah od njega, izvijestio njih da se poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, poredao (u redove) s njima u (određenom) klanjalištu, pa je klanjao na njega, i veličao je četiri (veličanja).

GLAVA

međusobnoga zaklinjanja (tj. sklapanja ugovora, saveza) idolopoklonika na (tj. protiv) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Abdul-Aziz, sin Abdullaha, rekao je: pričao mi je Ibrahim, sin Sa'da, od Ibnu Šihaba, od Ebu Selemeta, sina Abdurahmana, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, kada je htio (da krene u borbu na) Hunejn:

"Naše odsjedalište (odmaralište) sutra je - ako je htio Allah - u podbrežju (podbrešku, obronku) Kinanetovića gdje su se međusobno zakleli (zaklinjali) na bezvjerstvo (na nevjerovanje, bezboštvo)."

GLAVA

priče (događaja) Ebu Taliba.

PRIČAO NAM JE Musedded, pričao nam je Jahja od Sufjana, pričao nam je Abdul-Melik, pričao nam je Abdullah, sin Harisa, rekao je: pričao nam je Abbas, sin Abdulmuttaliba, bio zadovoljan Allah od njega, (da) je rekao (on) Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio:

"Šta ćeš odbiti od tvoga strica (Ebu Taliba od kazne, tj. Šta ćeš mu koristiti)?"

(Doslovno: "Šta si odbio od tvoga strica?" Jer je već tada bio Ebu Talib mrtva ličnost, tj. bio je umro, pa Abbas pita da li bi mogao Muhammed a.s. išta pomoći kod Uzvišenoga Allaha svome stricu-amidži koji je umro kao idolopoklonik, ali je štitio Muhammeda a.s.)

"Pa tako mi Allaha bio je (on-Ebu Talib taj koji) tebe čuva (brine se za tebe) i ljuti se za te (zbog tebe na druge)." Rekao je:

"On je u plićevini (plićaku, plitkoći) od vatre. A da nije mene, zaista bi bio u najnižem (najgorem) dnu (tj. stepenu) od Vatre."

PRIČAO NAM JE Mahmud, pričao nam je Abdurrezzak, rekao je: izvijestio nas je Mamer od Zuhrije, od Ibnul-Musejjeba, od njegova oca da je Ebu Talib pošto je došla njemu (njegova) smrt, (imao je slučaj da) je unišao na njega (tj. njemu) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, a kod njega je Ebu Džehl, pa je rekao:

"O moj striče! Reci "Nema božanstva osim Allah!", riječ (tu što mogu da) se prepirem za tebe s njom kod Allaha (tj. Reci tu riječ na osnovu, na temelju koje ću da se za tebe zauzimam kod Allaha)." Pa je rekao Ebu Džehl i Abdullah, sin Ebu Umejjeta: "O Ebu Talibe! Izbjegavaćeš (zar) od vjere (Zar ćeš izbjegavati vjeru) Abdulmuttaliba?"

Pa njih dvojica nisu prestala (da) govore njemu dok (čak) je rekao zadnju stvar (što) je govorio njima za nju: "Na vjeri Abdulmuttaliba." Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista tražiću oprost svakako za tebe dok se meni ne zabrani ono (dok se meni ne spriječi od njega - od traženja oprosta za tebe)." Pa je sišla (objava odlomka, ajeta):

"Nije bilo za Vjerovijesnika i (one) koji vjeruju da traže oprost za idolopoklonike i da su bili bližnji (rođaci) poslije (što) se je jasno pokazalo (jasno bilo) njima da su oni drugovi pakla." I sišla je (objava odlomka-ajeta):

"Zaista ti nećeš naputiti (onoga) koga si volio.....".

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, pričao nam je Lejs, pričao nam je Ibnul-Had od Abdullaha, sina Habbaba, od Ebu Seida Hudrije da je on čuo Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, a spomenuo se je kod njega njegov stric (amidža), pa je rekao:

"Možda on (da će imati olakšanje to da) će koristiti njemu moje zagovaranje (zauzimanje na) Sudnjem danu, pa će se učiniti (staviti) u plitkoću (plićevinu) od Vatre (koja) će dopirati njegovim dvama člancima (od nogu, ali će to ipak biti tako teška kazna da) će vreti (vriti) od nje njegov mozak."

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Hamzeta, pričao nam je Ibnu Ebu Hazim i Deraverdija od Jezida za ovo, i rekao je:

"Vreti (Vriti) će od nje majka (tj. korijen) njegovoga mozga."

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA

GLAVA izgradnje Ka'be

(tj. opravljanja, popravljanja, opravke) Ka'be.

PRIČAO MI JE Mahmud, pričao nam je Abdurrezzak, rekao je: izvijestio me je Ibnu Džurejdž rekao je: izvijestio me je Amr, sin Dinara, čuo je Džabira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Pošto (tj. Kada) je izgrađivala se Ka'ba (tj. Kada se opravljala, popravljala Ka'ba od strane Kurejševića u vrijeme prije nego je Muhammed a.s. postao Božiji poslanik), otišli su Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, i Abbas (da) njih dvojica prenose kamenje, pa je rekao Abbas Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio:

"Učini (tj. Stavi) zastirač (donju odjeću, pokrivač za donji dio tijela) tvoj na tvoj vrat (tj. svoj zastirač na svoj vrat da) čuva tebe od kamenja (da ti kamenje ne ošteti kožu na vratu)." Pa se je srušio k zemlji (na zemlju Muhammed a.s. od stida) i uzdigla su se (ukočila su se) njegova dva oka (gledajući jako, oštro) k nebu, zatim se osvijestio, pa je rekao:

"Moj zastirač, moj zastirač (mi dajte, ili: svežite)!" Pa je svezao na njega (njemu) njegov zastirač.

PRIČAO NAM JE Ebu Numan, pričao nam je Hammad, sin Zejda, od Amra, sina Dinara, i Ubejdulaha, sina Ebu Jezida, rekla su njih dvojica:

Nije bio na vremenu (tj. za vrijeme) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, okolo (oko) Ka'be (nikakav) zid (ograda). Klanjavaše (oni) okolo Ka'be do (vremena kada) je bio Umer (vladar, halifa), pa je izgradio okolo nje (oko Ka'be) zid. Rekao je Ubejdulah: Njegov zid (Tj. Zid toga zida, te ograde) je (bio) kratak, pa je izgradio njega Ibnu Zubejr (visoka i dugačka).

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA

GLAVA lijepih djela Iseljenika

(pohvalnih djela - djela koja služe na diku i ponos) Iseljenika i njihove vrijednosti (vrline, tj. i GLAVA vrijednosti Iseljenika).

(Pod riječi iseljenici sa velikim početnim slovom misli se na prve mekanske muslimane koji su sa Muhammedom a.s. zajedno iselili iz Meke u Medinu prije nego je Meka oslobođena od idolopoklonika i njihove vlasti.)

Od njih (od Iseljenika) je Ebu Bekr Abdullah, sin Ebu Kuhafeta, Tejmija (tj. Tejmović), bio zadovoljan Allah od njega. I (GLAVA) govora Allaha, uzvišen je: "Za siromahe Iseljenike (tj. Dio ratnoga plijena je za siromahe Iseljenike - pripada siromasima Iseljenicima) koji su se izveli (tj. koji su izvedeni-istjerani) iz svojih domova i svojih imanja, traže (tražeći oni) dobrotu od Allaha i zadovoljstvo, i pomažu (oni) Allaha (tj. Allahovu vjeru i put Allahov) i Njegovoga poslanika, ti (takvi) su oni (koji su) iskreni."

I rekao je (Uzvišeni Allah): "Ako nećete pomoći (vi) njega, pa već je (jedanput bez vas) pomogao njega Allah....", do Njegovoga govora: ".... zaista Allah je sa nama....".

Rekla je Aiša, i (rekao je) Ebu Seid i Ibnu Abbas, bio zadovoljan Allah od njih: A bio je Ebu Bekr sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, u pećini (špilji toj, tj. pećini Sevr u koju su se sklonili dok prođe i smiri se potjera za njima dvojicom).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Redža-a, pričao nam je Israil od Ebu Ishaka, od Bera-a, rekao je:

Kupio je sebi Ebu Bekr, bio zadovoljan Allah od njega, od 'Aziba (jedan deveći) samar za trinaest srebrenjaka, pa je rekao Ebu Bekr Azibu:

"Zapovjedi Bera-u, pa neka ponese k meni moj (ovaj) samar." Pa je rekao Azib: "Ne, do (da) ispričaš (dok ne ispričaš) nama kako si napravio ti i poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, kada ste izašli vas dvojica iz Meke, a idolopoklonici vas traže." Rekao je:

"Otprtljali (Otišli) smo iz Meke, pa smo oživjeli - ili putovali smo - našu noć i naš dan dok smo unišli u podnevnu vrućinu, i stao je stajač podnevne vrućine (žege, tj. i nestalo je u podne sjene jer je Sunce došlo na kulminacionu tačku, pa je tada stajalo iznad tjemena okomito, zbog čega u tim krajevima u tom momentu nema sjene - a to oni izražavaju i riječima: "i stao je stajač podnevne vrućine".). Pa sam bacio (svoj pogled) sa svojim okom da li vidim od sjene (hlada išta igdje), pa (da) odsjednem k njoj (u nju, u sjenu, u hlad), pa kada li (pa kadli jedna) stijena (što) sam došao njoj! Pa sam pogledao ostatak sjene njezine, pa sam uravnao nju (površinu tla u sjeni, u hladu te stijene). Zatim sam prostro postelju Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, u njemu (u hladu), zatim sam rekao njemu: "Lezi (u postelju nauznačice), o vjerovijesniče Allaha!" Pa je legao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio.

("Idtadžea" znači i povaliti se, leći pa bi se moglo prevesti još i ovako: "Povali se, o vjerovijesniče Allaha!" Pa se povalio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio.)

Zatim sam otišao (da) pogledam (izviđam) šta je okolo (oko) mene, da li ću vidjeti od tražitelja (tj. naših gonioca) ijednoga, pa kada li ja (susretnem se, susretoh se) sa pastirom (nekakvih) brava (ovaca koji) tjera svoje brave ka (toj istoj) stijeni, (i on) hoće od nje (hlad) koji smo (i mi) htjeli. Pa sam pitao njega, pa sam rekao njemu: "Za koga si (tj. Čiji si) ti, o dječače?!" Pa je rekao: "Za (jednoga, tj. Ja sam jednoga, od jednoga) čovjeka od Kurejševića." Imenovao ga je (tj. Rekao je dječak toga čovjeka po imenu), pa sam poznao (prepoznao) njega. Pa sam rekao: "Da li je u tvojim bravima od mlijeka (išta, tj. Ima li imalo mlijeka u tvojih brava-ovaca)?" Rekao je: "Da." Rekao sam: "Pa da li si ti muzač mlijeka (tj. Hoćeš li pomusti malo mlijeka)?" Rekao je: "Da." Pa sam zapovjedio njemu, pa je ukolinčio (svezao, zadržao jednu) ovcu od svojih brava. Zatim sam zapovjedio njemu da otrese njezino vime od prašine. Zatim sam zapovjedio njemu da otrese svoja dva dlana (svoje dvije šake), pa je rekao (tj. učinio je) evo ovako: udario je jednu (od) svoje dvije šake sa drugom (udario je jedan od svoja dva dlana sa drugim), pa je pomuzao meni (jednu) malenkost (malu količinu) od mlijeka. A već sam učinio (tj. ponio) za poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (jednu manju kožnu) posudu (za vodu), na njezinim

ustima (tj. na njezinom otvoru) je (bila jedna) krpa (kao čep), pa sam ljevao na (to) mlijeko (vodu) dok se ohladio njegov najniži (dio). Pa sam otišao s njim (tj. odnio njega) k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa sam se složio s njime (sresti, sreo, tj. pogodio sam doći njemu kada) se već (bio) probudio. Pa sam rekao njemu:

"Pij, o poslaniče Allaha!" Pa je pio čak (da) sam se zadovoljio (dakle: Pio je toliko da sam zbog toga bio zadovoljan). Zatim sam rekao: "Već je prispjelo prtljanje (tj. došao je čas, došao je trenutak da se kreće dalje), o poslaniče Allaha!" Rekao je: "Da." Pa smo poprtljali (krenuli), a narod traži nas. Pa nije stigao nas nijedan (čovjek, niko) od njih osim Surakate, sin Malika sina Džu'šuma, na (jednome) svome konju. Pa sam rekao: "Ovo je potjera (potraga)! Već se priključila nama (tj. već nas je stigla), o poslaniče Allaha!" Pa je rekao:

"Ne žalosti se (Ne brini se), zaista Allah je sa nama."

".... dajete odlaziti (ili: dajete vraćati)....", u veče (poslije podne), ".... odlazite...." ujutru.

(Ovaj tekst nema veze ovdje nikako. S njime hoće da se upozori da "eraha" znači ići, odnosno dati putovati u vremenu poslije podne, a "sereha" znači ići, putovati u časovima prije podne.)

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Sinana, pričao nam je Hemmam od Sabita Bunanije, od Enesa, od Ebu Bekra, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: Rekao sam Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, a ja sam u pećini (špilji Sevr):

"Da (je bio slučaj) da je jedan (od) njih pogledao pod svoje dvije noge, zaista bi vidio nas." Pa je rekao:

"Šta je tvoje mišljenje, o Ebu Bekre, za dvojicu (tj. o dvojici takvih što) je Allah treći (s) njima dvojicom?!"

govora Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Zazidajte (sva džamijska) vrata osim vrata Ebu Bekra (tj. osim vrata koja je on sebi napravio da na njih on ulazi)."

Rekao je njega (tj. ovaj hadis) Ibnu Abbas od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO MI JE Abdullah, sin Muhameda, pričao mi je Ebu Amir, pričao nam je Fulejh, rekao je: pričao mi je Salim Ebu Nadr od Busra, sina Seida, od Ebu Seida Hudrije, bio zadovoljan Allah njega, rekao je:

Propovijedao (Predikovao) je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, ljudima i rekao je:

"Zaista Allah je dao odabrati (izabrati jednome) robu (slugi) između ovozemnosti i između (onoga) što je (što ima) kod Njega (kod Allaha taj sluga), pa je taj rob sebi odabrao (ono) što je kod Allaha."

Rekao je (Ebu Seid): Pa je zaplakao Ebu Bekr. Pa smo se začudili zbog njegovoga plača (iz razloga) da izvještava poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, o (nekakvome) robu (što) se dalo odabrati (njemu). Pa je bio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, on (taj rob što) mu se dalo odabrati (ta ličnost kojoj se stavilo na slobodni izbor ili će još živjeti, ili će umrijeti), a bio je Ebu Bekr najznaniji (od) nas (pa je to odmah shvatio prije nego mi). Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista (jedan) od najdobročinstvenijih ljudi na mene (tj. prema meni) u svome društvu (druženju) i svome imanju je Ebu Bekr. I da sam bio uzimač (Da sam birao srčanoga kakvoga) prijatelja (nekoga drugoga) osim moga (svoga) Gospoda, zaista (ja) bih uzeo Ebu Bekra (za toga) prijatelja, ali bratstvo Islama i njegova ljubav (nas povezuju, vežu). Neka ne ostanu nikako (nipošto) u Bogomolji (nijedna) vrata

(drukčije) osim (tako da) su se zazidala, osim (tj. izuzev) vrata Ebu Bekra (ona neka, dakle, ostanu nezazidana)."

GLAVA

vrijednosti (vrline) Ebu Bekra poslije Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Abdul-Aziz, sin Abdullaha, pričao nam je Sulejman od Jahja-a, sina Seida, od Nafi-a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Bili smo (običaja da) izabiremo (odabiremo, tj. Odabirasmo - Razgovarasmo o tome koji je čovjek najbolji) između ljudi u vremenu (za vrijeme, za života) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa odabirasmo (odabiremo) Ebu Bekra, zatim Umera, sina Hattaba, zatim Usmana, sina 'Affana, bio zadovoljan Allah od njih.

(Kod ovoga razgovora o tome koji je čovjek najbolji za vrijeme Muhammeda a.s., misli se na to koji je čovjek najbolji osim, poslije Muhammeda a.s. kao Božijega poslanika.)

GLAVA

govora Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Da sam bio uzimač prijatelja....".

Rekao je njega (taj hadis) Ebu Seid.

PRIČAO NAM JE Muslim, sin Ibrahima, pričao nam je Vuhejb, pričao nam je Ejub od 'Ikrimeta, od Ibnu Abbasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Da sam bio uzimač od svoje sljedbe prijatelja, zaista bih uzeo Ebu Bekra, a ali (tj. nego on) je moj brat (po vjeri Islamu) i moj drug."

(Riječ "halilun" znači najsrdačniji, najsrčaniji, najiskreniji prijatelj, a ne u običnom, svakodnevnom izražavanju: prijatelj poslovni, prijatelj na osnovu ženidbenih odnosa ili prijatelj na osnovu običnoga volenja, voljenja i ljubavi obične.)

PRIČAO NAM JE Mualla, sin Eseda, i Musa, rekla su njih dvojica: pričao nam je Vuhejb od Ejuba, i rekao je:

"Da sam bio uzimač (Da sam uzeo, Kad bih birao) prijatelja, zaista bih uzeo njega (za) prijatelja, a ali (tj. nego) bratstvo Islama je bolje (vrijednije)."

(Ili:..., ali bratstvo Islama je najvrijednije da se označi naš međusobni odnos i pažnja.)

PRIČAO NAM JE Kutejbete, pričao nam je Abdul-Vehhab od Ejuba slično njemu (navedenome hadisu).

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, izvijestio nas je Hamad, sin Zejda, od Ejuba, od Abdullaha, sina Ebu Mulejketa, rekao je:

Pisali su stanovnici Kufe ka Ibnu Zubejru (pitajući ga) o djedu (tj. o nasljednim pravima djeda), pa je rekao:

"Što se tiče (onoga) koji je (taj što je o njemu) rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Da sam bio uzimač (Kad bih uzimao) od ove sljedbe prijatelja, zaista bih uzeo njega, (pa ta ličnost) spustila je njega (djeda na stepen) oca." Misli (na) Ebu Bekra.

(Tj. Ebu Bekr je smatrao da djed nasljeđuje kao i otac, a Ebu Bekr je takva ličnost da je o njemu Muhammed a.s. rekao to i to.)

GLAVA.

PRIČAO NAM JE Humejdija i Muhamed, sin Abdullaha, rekla su njih dvojica: pričao nam je Ibrahim, sin Sa'da, od svoga oca, od Muhameda, sin Džubejra sina Mut'ima, od njegovoga oca, rekao je:

Došla je (jedna, neka) žena Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je zapovjedio njoj da se vrati (obrati, opet dođe) k njemu. Rekla je:

"Da li si mislio (tj. Šta misliš) ako sam došla (tj. ako dođem), a nisam našla (a ne nađem) tebe?" Kao da ona govori (tj. misli na njegovu) samrt (smrt, tj. ako dođem, a ti već budeš mrtav). Rekao je, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ako ne nađeš mene, pa dođi (odi) Ebu Bekru."

PRIČAO MI JE Ahmed, sin Ebu Tajiba, pričao nam je Ismail, sin Mudžalida, pričao nam je Bejan, sin Bišra, od Vebereta, sina Abdurahmana, od Hemmama, rekao je: čuo sam Ammara (da) govori:

Vidio sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a nema sa njim (u Islamu niko drugi) osim pet robova, i dvije žene i Ebu Bekr."

PRIČAO NAM JE Hišam, sin Ammara, pričao nam je Sadekate, sin Halida, pričao nam je Zejd, sin Vakida, od Busra, sina Ubejdulaha, od Aizullaha Ebu Idrisa, od Ebu Derda-a, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bio sam sjedač (tj. Sjedio sam) kod Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, kadli dođe Ebu Bekr uzimač (tj. uzeo, drži) za stranu (kraj) svoje odjeće (tako) čak (da) je pokazao (dio) od svoga koljena, pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Što se tiče vašega druga, pa već se svađao (pomiješao se, umiješao se u svađu, prepirku s nekim međusobno)." (Doslovno: "....., pa već se borio.") Pa je pozdravio i rekao je:

"O poslaniče Allaha! Zaista ono bila je između mene i između sina Hattabova (jedna) stvar, pa sam požurio (tj. potrčao) k njemu, zatim

sam se pokajao). Pa sam pitao (molio) njega da oprosti meni, pa nije htio na mene (da se on smiluje), pa sam došao k tebi." Pa je rekao:

"Oprostio Allah tebi, o Ebu Bekre!" Tri puta (je to izgovorio Muhammed a.s.). Zatim se Umer zaista pokajao, pa je došao stanu Ebu Bekra, pa je pitao: "Je li tu (tude) Ebu Bekr?" Pa su rekli: "Ne." Pa je došao ka Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je počelo lice Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) gubi ljepotu (nježnost, prijatnost, tj. da se mijenja, da blijedi, žuti) čak (da) se preplašio Ebu Bekr (za Umera), pa je čučnuo (kleknuo, tj. sejo) na svoja dva koljena, pa je rekao:

"O poslaniče Allaha! Tako mi Allaha ja sam bio krivlji (nepravedniji, veći zulumićar, nasilniji)." Dva puta (je to izrekao Ebu Bekr). Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista Allah je poslao mene k vama, pa ste rekli: "Slagao si (tj. Lažeš). A rekao je Ebu Bekr: Istinit je bio (tj. Istinu govori). I utješio (tj. I pomogao) je mene sa svojom osobom i svojim imanjem (lično, fizički i financijski - ili: moralno i materijalno). Pa da li ste vi ostavljači meni moga druga (na miru, dakle: Hoćete li ostaviti moga druga na miru)?" Dva puta (je to izrekao Muhammed a.s.). Pa nije se uznemirivao poslije nje (tj. Pa nije se niko više usudio da uznemiruje Ebu Bekra poslije ove riječi, ovih riječi Muhammeda a.s.).

PRIČAO NAM JE Mualla, sin Eseda, pričao nam je Abdul-Aziz, sin Muhtara, rekao je: Halid Haza' pričao nam je od Ebu Usmana, rekao je: pričao mi je Amr, sin Asa, bio zadovoljan Allah od njega da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, poslao njega (kao zapovjednika) na vojskom (zvanom) Zatusselasil (tj. nad vojskom koja je vodila borbu zvanu Zatusselasil). Pa sam došao njemu, pa sam rekao:

"Koji (čovjek od) ljudi je najdraži k tebi?" Rekao je: "Aiša." Pa sam rekao: "Od muškaraca?" Pa je rekao: "Njezin otac." Pa sam rekao: "Zatim ko (Koji poslije toga)?" Rekao je: "Zatim Umer, sin Hattaba." Pa je nabrojio (još neke) ljude.

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, izvijestio me Ebu Selemete, sin Abdurahmana sina Avfa, da je Ebu Hurejrete, bio zadovoljan Allah od njega, rekao: čuo sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Dok je (bio jedan) pastir u (među) svojim bravima (ovcama), naletio (natrčao, naišao) je na njega vuk, pa je uzeo od njih (od brava jednu) ovcu. Pa je tražio (tj. progonio, gonio) njega pastir, pa se obazreo (obazro) k njemu vuk, pa je rekao: "Koje za njih (na) dan zvjeri (na) dan (kada) nije za njih (tj. kada bravima ne bude drugi) pastir (niko) osim mene?"

(Dakle: Ko će ih sačuvati od mene kada bude dan zvijeri, dan kad ne bude kod njih pastir.)

"I dok (jedan) čovjek tjera (jednu) kravu, već je natovario na nju, pa se obazrijela k njemu, pa je progovorila njemu, pa je rekla: "Zaista ja se nisam stvorila (nisam stvorena) za ovo, a ali sam ja (nego sam ja) stvorila se (stvorena sam) za oranje." Rekli su ljudi: "Slava Allahu!" Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Pa zaista ja vjerujem u to, i Ebu Bekr i Umer, sin Hattaba, bio zadovoljan Allah od njih dvojice.

PRIČAO NAM JE Abdan, izvijestio nas je Abdullah od Junusa, od Zuhrije, rekao je: izvijestio me Ibnul-Musejjeb, čuo je Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: čuo sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Dok sam ja spavač (tj. Dok sam spavao), vidio sam mene (sebe) na (jednoj) čatrnji, na njoj (je) kova (kanta za vađenje vode). Pa sam iščupao (tj. izvadio, izvukao) iz nje što je (tj. koliko je) htio Allah. Zatim je uzeo nju (kovu) sin Ebu Kuhafeta (tj. Ebu Bekr) pa je iščupao iz nje kovu, ili dvije kove, a u njegovom iščupavanju (izvlačenju) je (neka) slabost (nemoć). A Allah oprostio njemu njegovu slabost! Zatim se preokrenula (pretvorila obična kova u) veliku kovu, pa je uzeo nju sin Hattaba. Pa nisam vidio (nijednoga) sposobnoga (gospodina, čovjeka) od ljudi (da) iščupava iščupavanjem Umera (tj. nisam vidio

nijednoga snažnoga čovjeka da je snažniji od Umera, da više može izvaditi vode od Umera) dok su udarili ljudi za ležalište (ili: u ležalište, odmaralište za deve okolo bunara, čatrnje, vode)."

(Ima još i drugi način prevoda zadnje rečenice: "čak su udarili ljudi u ležalište, odmaralište za deve." Po ovome drugom prevodu i tumačenje je ovakvo: Umer vadi vodu i dalje, a već su se svi ljudi zadovoljili vodom, zadovoljili su i sebe i svoje deve, kamile, pa su otišli da odmaraju, a od njega i dalje dobro za ljude - voda - teče jer je on izvlači.).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Mukatila, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Musa, sin Ukbeta, od Salima, sina Abdullaha, od Abdullaha, sina Umera, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ko je tegljio (tj. Ko teglji, vuče) svoju odjeću ohološću (iz oholosti), nije gledao (tj. neće gledati) Allah k njemu (u njega) Sudnjega dana." Pa je rekao Ebu Bekr: "Zaista jedna (od) dvije polovine moje odjeće omekša se (tj. spusti se, opusti se iz nepažnje), osim (tj. izuzev) da se čuvam (ja) toga od njega (od odjeće da mi se ne bi vukla po zemlji, po tlu)." Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista ti nisi (takav da) praviš (da činiš) to ohološću (iz oholosti)." Rekao je Musa: Pa sam rekao Salimu: "Je li spomenuo Abdullah (ovakav izraz): "Ko je tegljio svoj zastirač (tj. pokrivač za donji dio tijela)?" Rekao je: "Nisam čuo njega (da) je spomenuo (drugi izraz) osim svoju odjeću."

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, pričao nam je Šuajb od Zuhrije, rekao je: izvijestio me je Humejd, sin Abdurahmana sina Avfa, da je Ebu Hurejrete rekao: čuo sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Ko podijeli dva para od (neke) stvari od stvari u put Allaha, pozivaće se od vrata - misli (na) raj (na rajska vrata) - : "O robe Allaha! Ovo je dobro. Pa ko je bio od stanovnika (pripadnika, tj. od obavljača)

molitve (namaza), pozivaće se od vrata molitve. A ko je bio od stanovnika borbe, pozivaće se od vrata borbe. A ko je bio od stanovnika milostinje, pozivaće se od vrata milostinje. A ko je bio od stanovnika posta, pozivaće se od vrata posta i vrata (zvanih) Rejjan."

("Rejjan" znači onaj koji je mnogo napojen, pa onda "baburrejjan" znači: vrata mnogo napojenoga.)

Pa je rekao Ebu Bekr: "Nije na ovoga koji će se pozivati od tih vrata (ništa, nimalo) od nužde (tj. štete)." I rekao je: "Da li će se pozivati od njih, sviju njih (od sviju vrata) ijedan (čovjek, iko), o poslaniče Allaha?" Rekao je: "Da. I nadam se da ćeš biti (ti jedan) od njih, o Ebu Bekre!"

PRIČAO NAM JE Ismail, sin Abdullaha, pričao nam je Sulejman, sin Bilala, od Hišama, sina Urveta, od Urveta, sina Zubejra, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, supruge Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, umro, a Ebu Bekr je (bio u tom času) u Sunhu.

Rekao je Ismail: Misli (na) Visiju (tj. na visoka mjesta, visoravni iznad medinskih zemalja prema Nedždu - a to će reći: bio je u brdovitim predjelima iznad medinske teritorije). Pa je ustao (tj. počeo) Umer (da) govori:

"Tako mi Allaha nije umro poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio." Rekla je: I rekao je Umer: "Tako mi Allaha ne padaše u moju dušu (ništa drugo) osim to, i zaista poslaće svakako njega Allah, pa će zaista odsjeći svakako ruke ljudi i njihove noge."

(Tj. Nije padalo u moju dušu ništa drugo osim to da nije umro, i da će ga poslati Allah, pa će odsjeći ruke i noge ljudi koji su govorili da je on umro.)

Pa je došao Ebu Bekr, pa je otkrio (pokrivač) od (lica) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je poljubio njega, pa je rekao:

"Sa mojim ocem si ti i mojom majkom (ravan meni, ili: Ti si taj kojega bih otkupio sa svojim ocem i majkom - dao bih za tebe njih

oboje)! Lijep (Dobar) si bio (tj. Lijep si) živ i mrtav! Tako mi Allaha koji je (taj što je) moja duša u Njegovoj ruci neće dati okušati tebi Allah dvije smrti (na ovome svijetu) nikada." Zatim je izašao, pa je rekao:

"O zaklinjaču! Na tvojoj polaganosti (tj. Polako ti)!" Pa pošto je progovorio Ebu Bekr, sjeo je Umer. Pa je zahvalio Allahu Ebu Bekr i pohvaljivao Ga, i (onda) je rekao:

"Zar ne (Pazi)! Ko obožavaše (Ko je obožavao) Muhammeda, pa zaista Muhammed, pomilovao ga Allah i spasio, je već umro. A ko obožavaše (A ko je obožavao) Allaha, pa zaista Allah je živ, neće umrijeti." I rekao je (tj. naveo je ajet-odlomak iz Kur'ana):

"Zaista ti si mrtvac i zaista oni su mrtvaci." I rekao je (tj. naveo je iz Kur'ana): "I nije Muhammed (ništa drugo) osim (jedan) poslanik, već su prošli od prije njega poslanici (Božiji), pa zar ćete se, ako umre ili se ubije (bude ubijen u borbi), povratiti na vaše (svoje) pete (tj. nazad u paganstvo, idolopoklonstvo), a ko se vrati (doslovno "inkalebe" znači: prevrnuti se, obrnuti se) na svoje dvije pete, pa (on) neće štetiti Allahu (nijednu) stvar (ništa), a nagradiće Allah zahvalne (tj. one koji ostanu u Islamu i poslije Muhammeda)."

Rekao je: Pa su se zagušili ljudi plaču (plačući; ili po nekima: pa su zaridali ljudi plačući, tj. pa su počeli glasno plakati). Rekao je: I skupili su se Pomagači (Ensarije) k Sa'du, sinu Ubadeta, u (natkrivenom) predvorju Saidetovića, pa su rekli:

"Od nas (neka bude jedan) zapovjednik, a od vas (jedan) zapovjednik!" Pa je otišao k njima Ebu Bekr Siddik, i Umer, sin Hattaba, i Ebu Ubejdete, sin Džerraha. Pa je otišao (tj. počeo je) Umer (da) govori. Pa je ušutkao njega Ebu Bekr. A govoraše Umer (poslije):

"Tako mi Allaha nisam htio s time (drugo) osim (to) da sam ja već bio pripremio (jedan) govor (koji) je već bio zadivio mene (koji se meni dopadao, a) plašio sam se da neće doprijeti njemu (tj. da ga neće znati održati) Ebu Bekr. Zatim je govorio Ebu Bekr, pa je govorio najrječitije (od svih) ljudi. Pa je rekao u svome govoru:

"Mi smo zapovjednici, a vi ste ministri." Pa je rekao Hubab, sin Munzira: "Ne tako mi Allaha. Nećemo činiti (tako). Od nas zapovjednik, a od vas zapovjednik." Pa je rekao Ebu Bekr: "Ne, a ali (tj. nego) mi smo zapovjednici, a vi ste ministri (upravljači, pomoćnici). Oni (Kurejševići) su najsrednji (tj. najumjereniji od) Arapa domom (kućom - ovaj izraz se tumači na više načina) i najjasniji (od) njih svojstvima (lijepima na koja se računa), pa prisegnite se (na vjernost) Umeru, sinu Hattaba, ili Ebu Ubejdetu, sinu Džerraha (pa neka jedan od njih dvojice bude zapovjednik)." Pa je rekao Umer: "Nego prisegnjujemo se tebi (tj. Ne meni ni Ebu Ubejdetu, nego tebi dajemo prisegu na vjernost). Ti si, pa ti (si) naš gospodin, i najbolji (od) nas i najdraži (si od) nas k poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio." Pa je uzeo Umer za njegovu ruku, pa se prisegao, (prisegnuo) njemu i prisegnuli su mu se ljudi. Pa je rekao (jedan) rekač (tj. jedan govornik - Pa rekao je neko):

"Ubili ste Sa'da, sina Ubadeta." Pa je rekao Umer: "Ubio je njega Allah." (Ili: "Ubio ga Allah!") A rekao je Abdullah, sin Salima, od Zubejdije, rekao je Abdurahman, sin Kasima: izvijestio je mene moj otac Kasim da je Aiša, bio zadovoljan Allah od nje, rekla:

Ukočio se (ili: Podigao se) je pogled Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, zatim je rekao:

"U druga (tj. U društvo) najviše (uvedi me)!" Tri puta (je to ponovio Muhammed a.s. pred smrt, pred izdisanje). I pričao je (Kasim navedeni) hadis (i prema njegovom pričanju Aiša je rekla još i ovo). Rekla je Aiša: Pa nije bilo od govora njih dvojice (ništa) od govora (da je drukčije djelovalo) osim (tako da) je okoristio Allah s njim (muslimane, tj. Što su god rekli i Umer i Ebu Bekr, Allah je dao da to bude na korisnost, od koristi). Zaista već je zastrašio (zastrašivao) Umer (određene) ljude (svojim stavom), a zaista je u njima (među njima nekima) zaista dvoličnost (licemjernost), pa je vratio njih Allah sa time (tj. zadržao ih je u Islamu da ne bi odmah odustali od Islama). Zatim zaista već (je) dao vidjeti Ebu Bekr ljudima pravopuće (pravi put), i dao je upoznati njima dužnost koja je (ta što je) na njima (tj. dužnost obožavanja Vječnoga Allaha), i izašli su s njim (tj. zbog toga) čitaju

(čitajući, učeći): "I nije Muhammed (ništa drugo) osim (jedan) poslanik, već su prošli od prije njega (Božiji) poslanici,....", do ".... zahvalne.".

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Kesira, izvijestio nas je Sufjan, pričao nam je Džami', sin Ebu Rašida, pričao nam je Ebu Ja'la od Muhameda, sina Hanefijjete, rekao je: rekao sam mome (svome) ocu (Aliji):

"Koji (od) ljudi (tj. Koji čovjek) je najbolji poslije poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (šta misliš ti)?" Rekao je: "Ebu Bekr." Rekao sam: "Zatim ko?" Rekao je: "Zatim Umer." A plašio sam se da će reći Usman. Rekao sam: "Zatim si ti."

(To jest: A plašio sam se da će Alija reći da je poslije Umera najbolji Usman, pa sam rekao: "Zatim si ti najbolji poslije Umera.")

Rekao je: "Nisam ja (ništa drugo) osim (jedan običan) čovjek od muslimana."

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, od Malika, od Abdurahmana, sina Kasima, od njegovoga oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da je ona rekla:

Izašli smo sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u nekom (ili: u neko od) njegovih putovanja. Ta kada smo bili u (mjestu) Bejda-u, ili u (mjestu) Zatul-Džejšu, presjekao (prekinuo, raskinuo) se (jedan) moj đerdan (moja ogrlica), pa je ostao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, na njegovom traženju (traženju tog đerdana) i ostali su ljudi sa njim, a nisu na vodi, i nije sa njima voda (tj. i nemaju sa sobom vode, nisu imali vode). Pa su došli ljudi Ebu Bekru, pa su rekli:

"Zar nećeš vidjeti (tj. Zar ne vidiš ovo) šta je napravila Aiša? Ostala je sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i sa ljudima (sa njim, tj. zadržala ih je), a nisu na vodi i nije sa njima voda (i nemaju vode)." Pa je došao Ebu Bekr, a poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, stavljač je svoje glave (stavio je svoju glavu) na moje stegno, već je (tako i) zaspao. Pa je rekao: "Zadržala si poslanika Allaha

i ljude, a nisu na vodi i nije sa njima voda (i nemaju vode)." Rekla je: Pa je korio mene, i rekao je (ono) šta je htio Allah da rekne (on - Ebu Bekr), i počeo je (da) udara mene sa svojom rukom u moju slabinu (u stranu ispod rebara preme kuku, tj. u moj bok). Pa neće spriječiti (tj. Pa ne sprječava) mene od micanja (pokretanja u tom času ništa drugo) osim mjesto poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, na mome stegnu. Pa je spavao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, čak (da) je osvanuo na (tj. u prilici) bez vode. Pa je spustio Allah odlomak (ajet u kojem je objavljena zapovjed) upravljanja sebe (zemljinoj površini - prašini da se čišćenje za molitvu obavi njom kada nema vode, dakle: objavljen je ajet o tejemmumu), pa su se upravili (prašini, tj. pa su se očistili prašinom, dakle: koristili su prašinu mjesto vode za čišćenje, uzeli su tejemmum).

Pa je rekao Usejd, sin Hudajra: "Nije ona (tj. ova olakšica) prvi blagoslov vaš, o rode (o porodico) Ebu Bekra!" Pa je rekla: Pa smo podigli devu koja je (ta što) sam bila na njoj (jahala), pa smo našli (taj, onaj) đerdan pod njom.

PRIČAO NAM JE Adem, sin Ebu Ijasa, pričao nam je Šubete od Aameša, čuo sam Zekvana (da) priča od Ebu Seida Hudrije, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ne psujte (Ne grdite) moje drugove! Pa da (je bio slučaj takav) da je jedan (od) vas podijelio kao (brdo) Uhud zlata, ne bi dopro (dostigao) mudda jednoga (od) njih, a ni njegove polovine."

(To jest: "Kad bi jedan od vas podijelio zlata koliko je veliko brdo Uhud, njegova vrijednost i njegova nagrada ne bi doprla, nije dostigla, ne bi dostigla vrijednosti i nagrade koju ima jedan od mojih drugova koji je podijelio i dao hrane jedan mudd - mudd je četvrtina sa'a -, ili jednu polovinu - tj. polovinu mudda. Sa' je 3,34 kg, a sa' je mjera koja se upotrebljavala u vrijeme Muhammeda a.s. među Arapima.)

Slijedio je njega (tj. Šubeta) Džerir, i Abdullah, sin Davuda, i Ebu Muavijete i Muhadir od Aameša.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Miskina, Ebul-Hasen, pričao nam je Jahja, sin Hassana, pričao nam je Sulejman od Šerika, sina Ebu Nemira, od Seida, sina Musejjeba, rekao je: izvijestio me je Ebu Musa Eš'arija da se on očistio (za molitvu) u svojoj kući, zatim je izašao. Pa sam rekao:

"Zaista držaću se svakako poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i zaista biću svakako sa njim ovaj moj dan." Rekao je: Pa je došao Bogomolji, pa je pitao o Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa su rekli: "Izašao je i upravio je ovda (u ovom pravcu)." Pa sam izašao na njegovom tragu pitam (pitajući, raspitivajući se) o njemu dok (sam doznao da) je unišao (u vrt u kojem se nalazi) bunar Eris (u blizini mjesta Kuba-a kod Medine). Pa sam sjeo kod (njegovih) vrata, a njegova vrata su od grana (palme), dok je izvršio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, svoju nuždu, pa se (onda) očistio (abdestio) za molitvu (za namaz). Pa sam ustao k njemu, pa kada li je on sjedač (tj. kada li on sjedi) na bunaru Eris, i usrijedio se (tj. i sjeo je u sredinu, na sredinu) njegove strane (obale; ili: njegove klupe, natkrivene i postavljene kraj bunara, uz bunar), i otkrio je svoje dvije golijeni (dva nožna cipca, cijepca) i spustio je njih dvije (njih dva) u (taj) bunar.

("Kuffun" znači: strana; suhi dio obale bunara; klupa koja je postavljena okolo bunara, i koja je nekada i natkrivena i ograđena.)

Pa sam pozdravio njega, zatim sam otišao, pa sam sjeo kod vrata, pa sam rekao: Zaista biću svakako vratar poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, danas. Pa je došao Ebu Bekr, pa je odbio (tj. gurnuo u) vrata, pa sam rekao:

"Ko je ovo (Ko je to)?" Pa je rekao: "Ebu Bekr." Pa sam rekao: "Na tvojoj polaganosti (Polako ti)!" Zatim sam otišao, pa sam rekao: "O poslaniče Allaha! Ovo (To) je Ebu Bekr traži dozvolu (da uniđe, da uđe)." Pa je rekao:

"Dozvoli mu, i obraduj ga sa rajem (sa džennetom)." Pa sam se okrenuo (tj. otišao prema vratima) dok (te) sam rekao Ebu Bekru: "Uniđi, i poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, raduje (obeseljava) te sa rajem (tj. daje ti veselu vijest da ćeš u raj)." Pa je unišao Ebu Bekr, pa je sjeo na desnicu (na desnu stranu) poslanika

Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, sa njima u stranu (ili: u klupu) i spustio je svoje dvije noge u bunar, kao što je napravio, (uradio, učinio) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, i otkrio je svoje dvije golijeni. Zatim sam se vratio, pa sam sjeo. A već sam (bio) ostavio svoga brata (da) se očisti i priključi se meni, pa sam rekao: Ako htjedne Allah sa omsicom dobro - hoće (tj. misli na) svoga brata - dovesti će ga (tj. daće mu Allah da i on dođe ovamo sada). Pa kada li (jedan) čovjek pokreće vrata! Pa sam rekao:

"Ko je ovo (Ko je to)?" Pa je rekao: "Umer, sin Hattaba." Pa sam rekao: "Na tvojoj polaganosti (Polako, Pričekaj)!" Zatim sam došao k poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa sam pozdravio njega, pa sam rekao: "Ovo je (To je) Umer, sin Hattaba traži dozvolu (da uđe)." Pa je rekao:

"Dozvoli mu, i obraduj (tj. obeseli) ga sa rajem." Pa sam došao, pa sam rekao njemu: "Uniđi, i obeselio je tebe poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, sa rajem." Pa je unišao, pa je sjeo sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u stranu (u klupu) na njegovu ljevicu (lijevu stranu) i spustio je svoje dvije noge u bunar. Zatim sam se vratio, pa sam sjeo, pa sam rekao: Ako htjedne Allah sa omsicom dobro, dovesti će ga. Pa je došao (jedan) čovjek pokreće vrata. Pa sam rekao:

"Ko je ovo (Ko je to)?" Pa je rekao: "Usman, sin Affana." Pa sam rekao: "Na tvojoj polaganosti (Polako, Pričekaj)!" Pa sam došao k poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa sam izvijestio njega. Pa je rekao:

"Dozvoli mu, i obeseli ga sa rajem na kušnji (iskušenju - koja) će pogoditi njega." Pa sam došao njemu, pa sam rekao njemu: "Uniđi, i obeselio je tebe poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, sa rajem na kušnji (sa iskušenjem, uz kušnju jednu koja) će pogoditi (zadesiti) tebe." Pa je unišao, pa je našao stranu (ili: klupu da) se već napunila, pa je sjeo prema njemu (tj. prema njegovom licu, nasuprot njemu na prostoru) od druge polovine (bunara).

Rekao je Šerik: Rekao je Seid, sin Musejjeba: Pa sam tumačio (protumačio, tj. tumačim) nju (tj. ovu cijelu zgodu da je imala u sebi predznak u odnosu na) njihove grobove.

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Beššara, pričao nam je Jahja od Seida, od Katadeta da je Enes, sin Malika, bio zadovoljan Allah od njega, pričao njima da se Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, popeo (na brdo) Uhud i (sa njim su se popeli) Ebu Bekr, i Umer i Usman, pa se potreslo s njima (to brdo), pa je rekao:

"Budi čvrst (stalan), Uhude, pa (tj. jer) su na tebi samo (jedan) vjerovijesnik, i (jedan) mnogoistiniti (koji mnogo istinu govori) i dva mučenika (dva šehita, šehida - dvije osobe koje će poginuti u službi vjere, ili u borbi za vjeru Islam)."

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Seida, Ebu Abdullah, pričao nam je Vehb, sin Džerira, pričao nam je Sahr od Nafi-a, da je Abdullah, sin Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Dok sam ja na (jednome) bunaru, iščupavam (tj. vadim vodu) iz njega, došao (tj. dođe) mi Ebu Bekr i Umer. Pa je uzeo Ebu Bekr (tu) kovu, pa je izvadio kovu ili dvije kove, a u njegovom vadenju (vađenju) je (neka) slabost. A Allah će oprostiti (Allah oprostio) njemu! Zatim je uzeo nju Umer, sin Hattaba, iz ruke Ebu Bekra, pa se preokrenula (promijenula se ta kova) u njegovoj ruci (u jednu) veliku kovu. Pa nisam vidio (nijednoga) isključivo sposobnoga (tj. snažnoga čovjeka, nijednoga talenta) od ljudi (da) pravi njegovim pravljenjem (da odsijeca njegovim odsijecanjem, tj. da čini kao on, da vadi vodu snažno i mnogo kao on), čak su udarili ljudi u ležište (tj. otišli su u odmaralište za deve)."

Rekao je Vehb: "El-atanu" je mjesto pokleknuća deva (na koljena, tj. mjesto gdje deve leže i odmaraju se na taj način što kleknu na koljena, pa onda prsa priljube na tle). Govori (tj. Kaže Vehb da to znači): Čak su se napojile deve, pa je dala kleknuti (leći ta napojenost, napijenost njima devama, tj. pa je deve ta napojenost natjerala da legnu).

PRIČAO NAM JE Velid, sin Saliha, pričao nam je Isa, sin Junusa, pričao nam je Umer, sin Seida sina Ebul-Husejna, Mekija od Ibnu Ebu Mulejketa, od Ibnu Abbasa, rekao je:

Zaista ja sam zaista stajač (tj. stajao) u narodu (tj. među nekim ljudima), pa su se (oni) molili Allahu za Umera, sina Hattaba, a već se stavio (metnuo) na svoju postelju (na svoj krevet, tj. na svoju mrtvačku nosiljku), kada li je (jedan) čovjek iza mene već stavio svoj lakat na moje rame govori (govoreći):

"Pomilovao te Allah! Zaista ono bio sam (takav da) se zaista nadam (stalno, tj. Zaista ja se nadah, nadao sam se) da će učiniti tebe Allah sa tvoja dva druga (i kod pokopavanja) jer zaista ja (znam) mnogo od (onoga) što sam bio (u prilici da) čujem (tj. jer ja mnogo puta slušah) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Bio sam (ja), i Ebu Bekr i Umer; i: Učinio sam (ja), i Ebu Bekr i Umer; i: Otišao sam (ja), i Ebu Bekr i Umer; pa zaista bio sam zaista (da) se nadam (tj. pa zaista nadah se) da će učiniti tebe Allah sa njima dvojicom." Pa sam se obazreo pa kada li je on (taj što to govori) Alija, sin Ebu Taliba!

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Jezida, Kufija, pričao nam je Velid od Evzaije, od Jahja-a, sina Ebu Kesira, od Muhameda, sin Ibrahima, od Urveta, sina Zubejra, rekao je: pitao sam Abdullaha, sina Amra, o najžešćem (onome) što su napravili (učinili) idolopoklonici sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Rekao je:

Vidio sam Ukbeta, sina Ebu Muajta (da) je došao k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, a on klanja, pa je stavio njegov ogrtač u (na) njegov vrat, pa je davio (gušio) njega s njim (njime) žestokim davljenjem. Pa je došao Ebu Bekr dok (tj. te) je odbio njega od njega, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Zar ćete ubiti (jednoga) čovjeka (zbog toga što je takav) da govori (zato što govori): "Moj gospod (gospodar) je Allah!", a već je donio

vama jasne dokaze od vašega Gospoda (tj. od Allaha, Gospoda, Gospodara i Tvorca svega)."

GLAVA

lijepih (pohvalnih) djela Umera, sina Hattaba, Ebu Hafsa Kurejševića Adevije (Adevijevića - Adijjevića), bio zadovoljan Allah od njega.

PRIČAO NAM JE Hadždžadž, sin Minhala, pričao nam je Abdul-Aziz, sin Madžišuna, pričao nam je Muhamed, sin Munkedira, od Džabira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Vidio sam (tj. Sanjao sam) mene (sebe da) sam unišao (u) raj, pa kada li ja (susretnem se, susretoh se) sa Rumejsa-om, ženom Ebu Talhata! I čuo sam (nekakvu) škripu (obuće, topot, zvuk) pa sam rekao:

"Ko je ovo?" Pa je rekao (Džibril, ili neki drugi anđeo): "Ovo je Bilal." I vidio sam (jedan) dvorac (zamak, i) u njegovom dvorištu je (jedna) djevojka, pa sam rekao: "Za koga je ovo (tj. Čije je ovo)?" Pa je rekao: "Za Umera (tj. Umerovo je ovo)." Pa sam htio da uniđem (u) njega (u taj dvorac, zamak), pa (da) pogledam k njemu (tj. pa da ga razgledam), pa sam spomenuo tvoju ljubomoru (tj. pa sam se ja sjetio tvoje ljubomore, i zbog toga nisam unišao u taj dvorac u raju ni u snu)." Pa je rekao Umer:

"Sa mojim (svojim) ocem i mojom (svojom) majkom (otkupio bih tebe), o poslaniče Allaha! Zar na tebe (da) budem ljubomoran (da bivam ljubomoran, da osjećam ljubomoru)?"

PRIČAO NAM JE Seid, sin Ebu Merjema, izvijestio nas je Lejs, rekao je: pričao mi je Ukajl od Ibnu Šihaba, rekao je: izvijestio me Seid, sin Musejeba, da je Ebu Hurejrete, bio zadovoljan Allah od njega, rekao:

Dok smo mi kod poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, kadli je rekao (kadli on reče):

"Dok sam ja spavač (Dok sam spavao), vidio sam mene (sebe) u raju. Pa kada li (jedna) žena čisti se (za molitvu) do strane (tj. uz stranu jednoga) dvorca! Pa sam rekao (upitao): "Za koga je ovaj (tj. Čiji je ovo) dvorac?" Pa su rekli (Odgovoreno mi je): "Za Umera." Pa sam spomenuo njegovu ljubomoru, pa sam se okrenuo idući nazad (vraćajući se nazad)." Pa je zaplakao Umer i rekao je:

"Zar na tebe (da) budem ljubomoran, o poslaniče Allaha?!"

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Salta, Ebu Džafer Kufija, pričao nam je Ibnul-Mubarek od Junusa, od Zuhrije, izvijestio me Hamzete od svoga oca da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Dok sam ja spavač (Dok sam spavao), napio sam se - misli (da kaže da se napio) mlijeka - čak (tako da) gledam napojenost (tj. vidim tu napojenost da) teče u moj nokat, ili u moje nokte, zatim sam dodao Umeru (Umeru, sinu Hattaba)." Rekli su: "Pa šta (tj. Pa kako) si protumačio njega (taj san), o poslaniče Allaha?" Rekao je: "Znanje."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Abdullaha, sina Numejra, pričao nam je Muhamed, sin Bišra, pričao nam je Ubejdulah, rekao je: pričao mi je Ebu Bekr, sin Salima, od Salima, od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Pokazalo mi se u spavanju (u snu) da ja vidim (vodu) sa kovom deve (tj. sa kovom koju izvlači mlada jedna deva koja ide u krug okolo bunara i okreće u hodu napravu na kojoj je pričvršćena kova - vodu vadim sa kovom deve) na bunaru (nekakvome). Pa je došao Ebu Bekr, pa je izvadio kovu, ili dvije kove slabašnim vađenjem, a Allah će oprostiti njemu (ili: I Allah oprostio njemu!). Zatim je došao Umer, sin Hattaba, pa se okrenula (pa se pretvorila ta manja kova u) veliku kovu (pa je postala velika kova). Pa nisam vidio isključivo sposobnoga (čovjeka da) pravi njegovim pravljenjem (da odsijeca njegovim odsijecanjem, tj. da čini kao on, da vadi vodu kao on), čak su se napojili ljudi i udarili su za (tj. u) ležište (otišli su u odmaralište za deve okolo, oko vode bunara)."

Rekao je Ibnu Džubejr: "El-abkarijju" su plemeniti (tj. lijepi) sagovi (ćilimi).

(To jest: To je značenje prvobitno koje je imala ta riječ.)

A rekao je Jahja: "Ezzerabijju" su sagovi (ćilimi što) je za njih (u njih, tj. koji imaju, u kojih ima) resa, nježna (fina), prosuta.

(To jest: To su ćilimi koji po sebi imaju prosute rese, u stvari, dlake poput malja, kao malje po licu mladića koji je dobio prve malje. U daljem tekstu svaki arapski izraz, svaku arapsku riječ koja bude označavala takvu vrstu ćilima odlične kvalitete, prevodiće se sa našim izrazom "čupavi sagovi", "čupavi ćilimi".)

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Jakub, sin Ibrahima, rekao je: pričao mi je moj otac od Saliha, od Ibnu Šihaba: izvijestio me je Abdul-Hamid da je Muhamed, sin Sa'da, izvijestio njega da je njegov otac (Sa'd, sin Ebu Vakkasa) rekao. (-H-) Pričao mi je Abdul-Aziz, sin Abdullaha, pričao nam je Ibrahim, sin Sa'da, o Saliha, od Ibnu Šihaba, od Abdul-Hamida, sina Abdurahmana sina Zejda, od Muhameda, sina Sa'da sina Ebu Vakkasa, od njegovoga oca, rekao je:

Tražio je dozvoljenje (dozvolu za ulazak) Umer, sin Hattaba, na poslanika Allaha (tj. tražio je dozvolu da uniđe, da uđe k poslaniku Allaha), pomilovao ga Allah i spasio, a kod njega su (nekakve) žene od Kurejševića, razgovaraju (one) s njim i traže mnogo (one od) njega uzdižući se njihovi glasovi na (nad) njegov glas. Pa pošto je zatražio dozvolu Umer, sin Hattaba, ustale su (one), pa su se natjecale (pretjecale, tj. požurile su) zastoru (zavjesi da se iza nje sakriju). Pa je dozvolio njemu poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio (ulazak). Pa je unišao Umer, a poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, se smije. Pa je rekao Umer:

"Nasmijao Allah tvoj zub (tj. Obradovao te Allah), o poslaniče Allaha! (Zbog čega li se smiješ u ovom času?)." Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Začudio sam se od (tj. zbog) ovih (žena) koje su bile kod mene, pa pošto su čule tvoj glas, natjecale (požurile) su se zastoru (zavjesi)." Pa je rekao Umer: "Pa ti si preči da se (one) boje (plaše tebe), o poslaniče Allaha!" Zatim je rekao Umer: "O neprijateljice vaših (svojih) osoba (tj. O neprijateljice same sebe, samih sebe)! Zar se bojite (plašite) mene, a ne bojite se poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (zar tako)?" Pa su rekle: "Da. Ti si grublji i tvrđi (tj. oštriji, nemilosrdniji) od poslanika Allaha (Allahovog poslanika), pomilovao ga Allah i spasio." Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ih (tj. Šuti, Ne počinji nam nikakvoga pričanja), o sine Hattaba! Tako mi (Onoga) koji je (taj što je) moja duša u Njegovoj ruci nije susreo tebe (određeni) sotona idući (putujući ti nekom) dolinom nikada (drukčije) osim (tako da) je išao (putovao, tj. skrenuo nekom) dolinom (drugom) osim tvoje doline."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Musena-a, pričao nam je Jahja od Ismaila, pričao nam je Kajs, rekao je: rekao je Abdullah (Mesudov):

Neprestano smo bili časni (moćni mi) otkada je primio Islam (prihvatio islamsku vjeru) Umer.

PRIČAO NAM JE Abdan, izvijestio nas je Abdullah, pričao nam je Umer, sin Seida, od Ibnu Ebu Mulejketa da je on čuo Ibnu Abbasa (da) govori:

Stavio se je Umer na svoj krevet (postelju, tj. mrtvačku nosiljku), pa su opkolili njega ljudi mole i klanjaju (molitvu za umrloga njemu - dženazu) prije (nego) da se podigne (on sa tla), i ja sam u (tj. među) njima. Pa nije zastrašio mene (niko drugi) osim (jedan) čovjek uzimač moga ramena (tj. čovjek koji me uzeo za rame). Pa kada li je (to) Alija! Pa se smilovao na Umera (ili: Pa je rekao za Umera, Umeru: "Rahimekellahu": Pomilovao te Allah!) i rekao je:

"Nisi iza sebe ostavio nijednoga (čovjeka, tj. nikoga) dražega meni (k meni) da (ja) sretnem Allaha sa (djelom) sličnim njegovom djelu od tebe (od sebe nikoga meni dražega po djelu, tj. niko mi od tebe nije draži po djelu od ovih što si ih iza sebe ostavio, s tvojim bi djelom

najvolio, najviše volio na Sudnjem danu pred Allaha izaći na odgovornost). I zakletva Allaha (tj. I zaklinjem se Allahom) zaista (ono ja) bio sam (takav da) zaista mislim (tj. zaista pomišljah) da će učiniti tebe Allah sa tvoja dva druga, i računam da sam ja bio mnogo (puta u takvoj prilici da) čujem (slušam) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Otišao sam ja, i Ebu Bekr i Umer; i: Unišao sam ja, i Ebu Bekr i Umer; i: Izašao sam ja, i Ebu Bekr i Umer."

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jezid, sin Zurej'a, pričao nam je Seid. Rekao je (Buharija): A rekao je meni Halifete: Pričao nam je Muhamed, sin Seva-a, i Kehmes, sin Minhala, njih dvojica su rekla: pričao nam je Seid od Katadeta, od Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Popeo se Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, k Uhudu i sa njim je Ebu Bekr, i Umer i Usman, pa se zatresao (potresao Uhud) sa njima, pa je udario njega sa svojom nogom, (i) rekao je:

"Učvrsti se (Budi čvrst, stalan, smiri se), Uhude, pa nije na tebi (niko drugi) osim vjerovijesnik, ili mnogoistiniti, ili mučenik (šehit, šehid - koji će poginuti za vjeru, koji pogine za vjeru)."

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Sulejmana, rekao je: pričao mi je Ibnu Vehb, rekao je: pričao mi je Umer, on je sin Muhameda, da je Zejd, sin Eslema, pričao njemu od svoga oca (Eslema, koji je bio oslobođeni rob Umerov), rekao je: Pitao me Ibnu Umer o nekoj njegovoj stvari - misli (na) Umera - (tj. o nekoj Umerovoj stvari, svojstvu, postupku), pa sam izvijestio njega, pa je rekao:

Nisam vidio nijednoga (čovjeka) nikada poslije poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, od vremena (kada) se uzeo (tj. kada je umro Muhammed a.s. da) je bio marljiviji i darežljiviji, čak se dokrajčio (tj. umro u toj marljivosti i darežljivosti - a u tom niko nije bio bolji) od Umera, sina Hattaba (koji se kao takav i dokrajčio, tj. umro, dočekao kraj života - nihajet).

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Hammad, sin Zejda, od Sabita, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, da je (jedan, neki) čovjek pitao Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, o Času (tj. s Sudnjem danu), pa je rekao (pa je pitao):

"Kada će (biti) Čas?" Rekao je: "A šta je to (što) si pripravio (pripremio) za njega (za taj takav čas)?" Rekao je: "Nema (nikakve) stvari (tj. Nisam ništa pripravio), osim (jedino to) da ja volim Allaha i Njegovoga poslanika, pomilovao ga Allah i spasio." Pa je rekao:

"Ti si sa (onim) koga voliš (doslovno: koga si volio, tj. Ti ćeš biti na Sudnjem danu sa onim koga si volio na ovome svijetu dok si živio)." Rekao je Enes: Pa nismo se obeselili (veselili ni) sa (jednom) stvari našim veseljem sa govorom (tj. kao što smo se obeselili sa govorom, zbog govora) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ti si sa (onim) koga si volio." Rekao je Enes: Pa ja volim Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, i Ebu Bekra, i Umera, i nadam se da ću biti sa njima sa svojom ljubavlju njih (tj. zbog svoje ljubavi prema njima) iako nisam radio sa (velikim djelima, tj. velikih djela) slično njihovim radovima (tj. njihovim djelima)."

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Kazeata, pričao nam je Ibrahim, sin Sa'da, od svoga oca, od Ebu Selemeta, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista već su bili u (među onima) što su prije vas od naroda (raznih postojali, živjeli - bili su među njima neki ljudi takvi) kojima se priča (tj. koji o nečemu nešto izreknu, pa se to tako poslije i dogodi, objelodani - pa ispadne kao da im je neko to ispričao i da su na osnovu toga pričanja to izjavili, a oni su, u samoj stvari, nadahnuti ljudi). Pa ako je bio (takav) u mojoj sljedbi ijedan (čovjek, iko, dakle: Ako je iko od moje sljedbe takav), pa zaista on je Umer (onda je to Umer, tj. to je Umer)."

Povećao (je, tj. u pričanju toga hadisa dodao) je Zekerija, sin Ebu Zaideta, od Sa'da, od Ebu Selemeta, od Ebu Hurejreta, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista već su bili u (među onima) ko je bio (koji su bili) prije vas od Izraelićana (bili su neki) ljudi (što) se govori njima (od meleka, anđela, tj. nadahnjuju se oni od meleka, anđela) od (drugoga načina, na drugi način) bez da bivaju (oni kao neki, a nisu neki) vjerovijesnici. Pa ako je od moje sljedbe od njih (tj. od takvih ljudi) ijedan (čovjek, iko), pa (to je) Umer." Rekao je Ibnu Abbas, bio zadovoljan Allah od njih dvojice:

"I nismo poslali od prije tebe (nijednoga) od poslanika, a ni vjerovijesnika, a ni (onoga) kome se priča....".
(To je način kako je čitao, na koji način je čitao Ibnu Abbas odlomak iz Kur'ana u poglavlju - suri Hadždž - 52. ajet, odlomak. On je u čitanju dodavao i "ve la muhaddesin". Kod drugih čitača nema tih riječi.)

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, pričao nam je Lejs, pričao nam je Ukajl od Ibnu Šihaba, od Seida, sina Musejjeba, i Ebu Selemeta, sina Abdurahmana, njih dva su rekla: čuli smo Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Dok je (jedan) pastir u svojim bravima (ovcama), potrčao (zatrčao se) je (određeni) vuk, pa je uzeo od njih (od brava jednu) ovcu, pa je tražio nju dok je spasio (izbavio) nju. Pa se obazreo k njemu (taj) vuk, pa je rekao njemu:

"Ko je za nju (Ko je njoj pastir; Ko će joj biti pastir na) dan zvijeri (kada) nije njoj pastir (niko drugi) osim mene?" Pa (su) rekli ljudi:

"Slava Allahu!" Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Pa zaista ja vjerujem u njega (u ovaj događaj), i Ebu Bekr i Umer, a nije tude (a nisu tu bili prisutni ni) Ebu Bekr i Umer (ili: a nisu tude Ebu Bekr i Umer)."

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba, rekao je: izvijestio me je Ebu Umamete, sin Sehla sina Hunejfa, od Ebu Seida Hudrije, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: čuo sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Dok sam ja spavač (Dok sam ja spavao), vidio sam (određene) ljude (koji) su se izlagali na mene (tj. koji su se pokazivali meni), a na njima su košulje. Pa od njih su (neke) što dopiru sisama (do sisa, do dojki, do grudi), a o njih (od košulja) su (neke) što dopiru niže (ispod) toga. A izložio (pokazao) se na mene (meni) Umer, a na njemu je košulja (tolika da) vuče sebi nju (tj. da je vuče po zemlji, po tlu za sobom)." Rekli su: "Pa šta si (tj. Kako si) protumačio njega (taj san), o poslaniče Allaha?" Rekao je: "Vjeru."

(To jest: "Tumačim to da prestavlja vjersku čvrstinu. Ko ima dulju košulju, ima, znači, jače vjersko osjećanje, ubjeđenje.)

PRIČAO NAM JE Salt, sin Muhameda, pričao nam je Ismail, sin Ibrahima, pričao nam je Ejub od Ibnu Ebu Mulejketa, od Misvera, sina Mahremeta, rekao je:

Pošto se udario (tj. Pošto je udaren, uboden) Umer (od atentatora), počeo je (da) osjeća bol (tj. da izražava bol). Pa je rekao njemu Ibnu Abbas i (to) kao da on odstranjuje nestrpljivost (strah od smrti) njemu:

"O zapovjedniče vjernika! I zaista ako je bilo to (tj. ako bude to - ako bude došla smrt zbog toga udarca), zaista već si se družio (sa) poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa si uljepšao njegovo druženje (društvo, tj. pa si lijepo činio u njegovom druženju, u njegovom društvu), zatim si se rastao (rastavio od) njega, a on je od tebe (tj. s tobom) zadovoljan. Zatim si se družio (sa) Ebu Bekrom, pa si uljepšao njegovo druženje, zatim si se rastao (od) njega, a on je od tebe (s tobom bio) zadovoljan. Zatim si se družio (sa) njihovim drugovima, pa si uljepšao njihovo druženje, i zaista ako se rastaneš (ti sa) njima, zaista ćeš se rastati svakako (ti sa) njima (ili: ti od njih), a oni su od tebe (s tobom) zadovoljni." Rekao je (Umer r.a.):

"Što se tiče (onoga) što si spomenuo od druženja poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i njegovoga zadovoljstva, pa to je samo dobročinstvo od Allaha, uzvišen je, (koje) je učinio dobročinstvo (On) s njima (tj. njega) na mene (njega meni). A što se tiče (onoga) što si spomenuo od druženja Ebu Bekra i njegovoga zadovoljstva, pa (i) to je samo dobročinstvo od Allaha, veličajno je Njegovo spominjanje, (koje) je učinio dobročinstvo s njim (njega) na mene (njega meni). A što se tiče (onoga) što (ti) vidiš od moga nestrpljenja (ili: od moga straha od smrti), pa ono je (tj. pa to je) zbog tebe i zbog tvojih drugova. Tako mi Allaha da (je slučaj takav) da je meni napunjenost Zemlje zlatom (tj. puna Zemlja zlatom), zaista bih se otkupio s njim od kazne Allaha, moćan je i veličajan je (On), prije (nego) da vidim njega (tj. nju-kaznu)."

Rekao je Hammad, sin Zejda: pričao nam je Ejub od Ibnu Ebu Mulejketa, od Ibnu Abbasa: "Unišao sam na Umera (tj. Unišao sam Umeru)....", (pa je on dalje pričao) za ovo (tj. za ovaj hadis).

PRIČAO NAM JE Jusuf, sin Musa-a, pričao nam je Ebu Usamete, rekao je: pričao mi je Usman, sin Gijasa, pričao nam je Ebu Usman Nehdija od Ebu Musa-a, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bio sam sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, u zidu (jednom) od zidova Medine (tj. u vrtu ograđenim zidom), pa je došao (jedan) čovjek, pa je tražio da se otvori (njemu). Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Otvori njemu, i obeseli ga sa rajem (na Sudnjem danu)." Pa sam otvorio njemu, pa kada li je on Ebu Bekr! Pa sam obeselio njega sa (onim) što je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je zahvalio Allahu. Zatim je došao (jedan) čovjek, pa je tražio da se otvori. Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Otvori njemu, i obeseli ga sa rajem." Pa sam otvorio njemu, pa kada li je on Umer! Pa sam izvijestio njega za (tj. o onome) što je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je zahvalio Allahu. Zatim je tražio da se otvori (njemu kapija, jedan) čovjek. Pa je rekao meni:

"Otvori njemu, i obeseli ga sa rajem na (jednoj) kušnji (tj. uz kušnju koja) će pogoditi njega." Pa kada li (to bi) Usman! Pa sam izvijestio njega za (ono, tj. o onome) što je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je zahvalio Allahu, zatim je rekao:

"Allah je (onaj što) se od Njega traži pomoć." (Ili: "Allah je onaj od koga se traži pomoć.").

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Sulejmana, rekao je: pričao mi je Ibnu Vehb, rekao je: izvijestio me je Hajvete, rekao je: pričao mi je Ebu Akil Zuhrete, sin Ma'beda, da je on čuo svoga djeda Abdullaha, sina Hišama, rekao je:

Bili smo sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, a on je uzimač (tj. uzeo) za ruku Umera, sina Hattaba.

(Veli se da je ovaj Abdullah Hišamov stričević Talhata, sina Ubejdullaha.)

GLAVA

lijepih (pohvalnih) djela Usmana, sina Affana, Ebu Amra Kurejšije (Kurejševića), bio zadovoljan Allah od njega.

A rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ko iskopa (ili: Ko će iskopati) bunar Rumete, pa njemu je raj (tj. pa on će imati raj, ući će u raj)." Pa je iskopao njega Usman. I rekao je: "Ko je opremio (tj. Ko opremi za put i za borbu) vojsku poteškoće (tj. vojsku za borbu na Tebuku), pa njemu je raj." Pa je opremio njega (taj vojni pohod, tj. tu vojsku) Usman.

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Hammad, sin Zejda, od Ejuba, od Ebu Usmana, od Ebu Musa-a, bio zadovoljan Allah od njega, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, unišao (u jedan) zid (tj. u vrt ograđen zidom), i zapovjedio je meni za čuvanje

vrata (toga) zida. Pa je došao (jedan) čovjek traži dozvolu (tj. tražeći dozvolu on da i on uniđe). Pa je rekao:

"Dozvoli njemu, i obeseli ga sa rajem." Pa kada li (ono, to) Ebu Bekr! Zatim je došao (neki) drugi traži (tražeći) dozvolu. Pa je rekao:

"Dozvoli njemu, i obeseli ga sa rajem." Pa kada li (to) Umer! Zatim je došao (još neki) drugi traži (tražeći) dozvolu. Pa je šutio (jednu) stvarčicu (tj. Pa je šutio, zašutio malko, malo vremena), zatim je rekao:

"Dozvoli njemu, i obeseli ga sa rajem na kušnji (sa kušnjom što) će pogoditi njega." Pa kada li (to bijaše) Usman, sin Affana! Rekao je Hammad: A pričao nam je Asim Ahvel i Alija, sin Hakema, njih dvojica su čula Ebu Usmana (da) priča od Ebu Musa-a sa (pričanjem) kao njegov (sadržaj, tj. sadržaj navedenoga hadisa) i povećao je u njemu Asim (još i to) da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, bio sjedač u (jednome) mjestu (što) je u njemu voda, već se otkrio od svoja dva koljena, ili (do) svoga koljena (tj. otkrio je oba, ili jedno koljeno), pa pošto je unišao Usman, pokrio je njih (koljena, ili njega-koljeno).

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Šebiba sina Seida, pričao mi je moj otac od Junusa, rekao je Ibnu Šihab: izvijestio me je Urvete da je Ubejdulah, sin Adijja sina Hijara, izvijestio njega da su Misver, sin Mahremeta, i Abdurahman, sin Esveda sina Abdujegusa, rekli (rekla su njih dvojica Ubejdulahu):

"Šta sprečava tebe da govoriš Usmanu za (tj. zbog) njegovoga brata (po majci) Velida, pa već su umnožili (govor, kritiku određeni) ljudi o njemu." Pa sam namjerio (upravio, pravo pošao) Usmanu dok je izašao k molitvi (tj. u vrijeme kad je izašao na molitvu). Rekao sam: "Zaista za (tj. u) mene je k tebi (jedna) potreba (nužna stvar) i ona je iskrenost tebi (tj. jedan iskren savjet tebi)." Rekao je: "O (ti) čovječe! Od tebe." Rekao je Ma'mer: Mislim ga (da) je rekao (Mislim da je rekao): "Utječem se Allahu od tebe." Pa sam otišao (okrenuo se nazad), pa sam se vratio k njima dvojici. Kadli je došao (tj. Kadli dođe iznenada) poslanik Usmana! Pa sam došao njemu, pa je rekao: "Šta je tvoja iskrenost?" Pa sam rekao: "Zaista Allah - slava Njemu! - poslao je

Muhammeda, pomilovao ga Allah i spasio, sa istinom i spustio je na njega (njemu) Knjigu, i bio si (ti) od (onih) ko se odazvao (koji su se odazvali) Allahu i Njegovom poslaniku, pomilovao ga Allah i spasio. Pa si selio dvije seobe (dva iseljenja) i družio si se (sa) poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i vidio si njegov put (pravac), a već su umnožili (raširili nezgodan govor) ljudi o stanju Velida."
(Velida je postavio Usman za namjesnika Kufe umjesto Sada, sina Ebu Vakkasa, nakon neke svađe između Sada i Abdullaha, sina Mes'uda, u vezi naplate pozajmljene imovine iz državne blagajne, a koju je bio pozajmio Sad. Veli se da je Velid klanjao jednom u Kufi kao namjesnik u džamiji kao imam sabah - jutarnju molitvu - u pijanom stanju.)

Rekao je (Usman k Ubejdullahu): "Stigao (li) si (ti) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (tj. da li si, je si li stigao, doživio-vidio ti Božijega poslanika)?" Rekao sam: "Ne, a ali (tj. nego) je dospjelo (doprlo) k meni od njegovoga znanja što (tj. isto onako kako) dospijeva (dopire) k djevici (djevojci) u njezinom zastoru (u njezinoj pregradi, prostoriju-prostoru u koju je ona odvojena, ali ipak nešto čuje i sazna makar bila i izolovana)." Rekao je (Usman):

"Što se tiče poslije, pa zaista Allah je poslao Muhammeda, pomilovao ga Allah i spasio, sa istinom, pa sam bio od (onih) ko se odazvao Allahu i Njegovom poslaniku, pomilovao ga Allah i spasio, i vjerovao sam (i vjerujem) u (ono) što se poslalo s njim (njemu), i selio sam dvije seobe (u Abesiniju i u Medinu) - kao što si rekao - i družio sam se (sa) poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i prisegnuo sam se njemu (na vjernost), pa nisam pogriješio njemu i nisam prevario (varao) njega do (časa kada) je usmrtio njega Allah (sve dok nije umro). Zatim Ebu Bekr je slično njemu (prošao, tj. bio je od mene poštovan, nisam ni njemu bio nepokoran ni nevjeran). Zatim Umer je slično njemu (prošao sa mnom). Zatim se meni dao hilafet (uprava, vlast, vladanje), pa zar nije meni od prava (tj. pa zar ja nemam isto onakvo pravo da se i meni pokorava, da se i meni bude u pokornosti) kao (ono) koje je za njih (bilo, tj. koje su oni imali - tj. pa zar se i meni ne treba pokoravati kao i njima što sam se ja pokoravao)?" Rekao sam: "Da." Rekao je: "Pa šta su (šta znače) ova pričanja koja dopiru meni od vas? Što se tiče (onoga) što si spomenuo od stanja (o stvari, o slučaju) Velida, pa

uzećemo u njemu sa istinom (tj. pa postupićemo s njime po pravdi) ako je htio (ako htjedne) Allah, uzvišen je."

Zatim je pozvao (Usman) Aliju, pa je zapovjedio njemu (Aliji) da bičuje njega (Velida), pa je bičevao njega osamdeset (udaraca, tj. bičevao ga je sa osamdeset udaraca).

(Revolt i nezadovoljstvo i protiv Usmana je izazivalo to što je Usman odgađao da izvrši kaznu nad Velidom, a Usman je odgađao izvršenje kazne zbog toga što je htio da stvarno stanje i slučaj provjeri i sigurno utvrdi. Čim je to utvrdio i provjerio, odmah je odstranio Velida sa dužnosti i dao je zapovjed da se izvrši kazna nad njim za pijančevanje.)

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Hatima sina Bezi-a, pričao nam je Šazan, pričao nam Abdul-Aziz, sin Ebu Selemeta, Madžišun (ili: Madžišuna, Madžišunov) od Ubejdullaha, od Nafi-a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Bili smo u vremenu Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (takvog običaja da) ne izjednačujemo (tj. ne izjednačavasmo, ne smatrasmo jednakim, ravnim) sa Ebu Bekrom nijednoga (čovjeka), zatim (sa) Umerom, zatim (sa) Usmanom. Zatim ostavimo (tj. ostavljasmo) drugove Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (tako da) ne sudimo o vrijednosti (međusobnoj prednosti) između njih.

(To jest: Ne davasmo ocjene o dobroti i vrijednosti ostalih drugova Muhammeda a.s. koji je od kojega bolji, vrijedniji.)

Slijedio je njega (Šazana) Abdullah, sin Saliha, od Abdul-Aziza.

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Ebu Avanete, pričao nam je Usman, on je sin Mevhiba (ili Mevheba), rekao je:

Došao je (jedan) čovjek od stanovnika Egipta, hodočastio je Kabu, pa je vidio (neke) ljude (narod) sjedače (sjede), pa je rekao:

"Ko su ovi ljudi?" Rekao je (neko): "Ovi (ljudi) su Kurejševići." Rekao je: "Pa ko je (onaj) starac u (tj. među) njima?" Rekli su: "Abdullah, sin Umera." Rekao je: "O sine Umera! Zaista ja pitalac (tj. ja

pitam) tebe o (jednoj) stvari, pa pričaj mi o njoj. Da li znaš da je Usman bježao (pobjegao na) dan Uhuda?" Rekao je: "Da." Pa je rekao: "Znaš (li) da se on izgubio (odsustvovao, bio odsutan) od Bedra, i nije prisustvovao?" Rekao je: "Da." Rekao je: "Da li znaš da se on izgubio od prisege zadovoljstva, i nije prisustvovao njoj?" Rekao je: "Da." Rekao je: "Allah je veći (od svega i svakoga - a to se kratko prevodi i ovako: Allah je velik)!" Rekao je sin Umera (Ibnu Umer):

"Dođi, objasniću (ti, tj. da objasnim) tebi! Što se tiče njegovoga bježanja (na) dan Uhuda, pa svjedočim da je Allah izbrisao njemu (taj grijeh) i oprostio je njemu."

(Njemu i svima ostalima jer je to i u Kur'anu objavio: ".... i zaista već je izbrisao Allah od njih - tj. njima - ve le kad afellahu anhum....". Poglavlje Ali Imran, 155. ajet.)

"A što se tiče njegovoga izgubljenja (odsustvovanja) od (sa) Bedra, pa zaista ono je bila pod njim (pod njegovim brakom) kći poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a bila je bolesna, pa je rekao njemu poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista za tebe je (tj. tebi je, ti imaš) nagradu (jednoga) čovjeka od (onih ljudi) ko je prisustvovao (tj. ko bude prisustvovao borbi na) Bedru i njegov dio (u mogućem ratnom plijenu)." A što se tiče njegovoga izgubljenja (odsustvovanja) od prisege zadovoljstva, pa da je bio ijedan (čovjek, tj. iko) časniji (ili: moćniji) u utrobi Meke (tj. u dolini Meke) od Usmana, zaista bi poslao njega (toga nekoga) mjesto njega (mjesto Usmana da pregovara u ime muslimana sa idolopoklonicima), pa je poslao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, Usmana (da objasni idolopoklonicima da su muslimani došli da obave umru, a ne da ratuju). A prisega zadovoljstva je bila poslije što je otišao Usman k Meki (iz Hudejbije), pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, sa svojom desnom rukom (tj. dao je znak s njome, pokazao je sa njom govoreći):

"Ovo je ruka Usmana!" Pa je udario sa njom na svoju ruku (drugu, tj. po svojoj lijevoj ruci), pa je rekao: "Ovo je za Usmana (prisega, tj. Evo ovo je Usmanova prisega koju ja u ime njega činim, i u znak toga

udaram svojom desnom rukom po svojoj lijevoj ruci umjesto udaranja njegove desne ruke po mojoj desnoj ruci kako bi, inače, on to učinio da nije službeno odsutan.)."

Pa je rekao njemu (onome Egipćaninu) Ibnu Umer (poslije ovih objašnjenja): "Idi (Odi) sa njima (tj. Nosi ih - ova objašnjenja) sada sa tobom (sa sobom zajedno)."

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja od Seida, od Katadeta da je Enes, bio zadovoljan Allah od njega, pričao njima, rekao je:

"Popeo se poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, Uhudu (tj. Uspeo se na brdo Uhud) i sa njim je (bio) Ebu Bekr, i Umer i Usman. Pa se zatresao (Uhud), i rekao je (na to Muhammed a.s.):

"Miruj (Umiri se), Uhude, - mislim ga (veli Enes, mislim da) je udario njega sa svojom nogom - pa nije na tebi (niko drugi) osim (jedan) vjerovijesnik, i mnogoistiniti i dva mučenika (šehita, šehida)."

GLAVA

priče prisege i slaganja na Usmana, sina Affana (tj. priče o davanju prisege na vjernost Usmanu poslije Umera i složnoga zaključka da se za halifu, upravljača uzme, izabere Usman, sin Affana).

A u njemu (tj. u ovom poglavlju, u ovoj GLAVI) je (spomenuto i) ubijanje Umera (tj. atentat na Umera), bio zadovoljan Allah od njih dvojice (tj. od Umera i od Usmana).

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Ebu Avanete od Husajna, od Amra, sina Mejmuna, rekao je:

Vidio sam Umera, sina Hattaba, bio zadovoljan Allah od njega, prije (nego) će da se pogodi za (nekoliko) dana (tj. prije nego će biti pogođen od atentatora na nekoliko dana) u Medini, stao (zastao) je na Huzejfetu, sinu Jemana, i Usmanu, sinu Hunejfa, (i) rekao je:

"Kako ste učinila vas dvojica (svoj zadatak, posao)?"

(A bio je njih dvojicu poslao Umer da udare, tj. da postave i odrede u Iraku zemljarinu i glavarinu - harač i džizju - stanovnicima sela i poljoprivrednih iračkih krajeva.)

"Da li se plašite vas dvojica da vas dvojica budete već natovarili zemlju (tu ono da nosi) što neće moći (ona da dadne)?" Njih dva su rekla: "Natovarili smo nju (jednu) stvar (takvu da) je ona za nju mogućna, nema u njoj velikoga viška." Rekao je: "Pogledajte vas dva (da nije slučaj) da budete vas dva natovarila (tu) zemlju što neće moći (ona)." Rekao je: Rekla su njih dva: "Ne." Pa je rekao Umer: "Zaista ako spasi mene Allah, uzvišen je, zaista ću ostaviti svakako udovice stanovnika Iraka (tako da) neće biti potrebne (nužne, tj. ovisne one) ka čovjeku (ijednome, ikome) poslije mene nikada." Rekao je: Pa nije došao njemu (doslovno: na njega poslije toga našega susreta ništa više) osim četvrti (dan) dok se pogodio (tj. kada je pogođen od atentatora Ebu Lu'lueta, nevjernika, poklonika i obožavaoca vatre koji je bio porijeklom iz Perzije). Rekao je: Zaista ja sam zaista stajač (stajao sam), (a) nije (nema) između mene i između njega (niko) osim Abdullah, sin Abbasa (ono) jutro (kada) se pogodio (kada je pogođen). A bio (bi), kada je prolazio između dva reda (osoba poredanih za obavljanje molitve), (bio) bi rekao:

"Izjednačite se (Izravnajte se)!" Čak kada (ili: Te kada, Kada) nije vidio u (među) njima (redovima, tj. među osobama redova nikakve) pukotine (praznine, praznoga međuprostora), stupio je (stupio bi on) naprijed, pa je veličao (pa bi veličao, tj. izgovorio bi: "Allahu ekber - Allah je velik!", počevši tako molitvu-namaz). I možda je čitao (učio u molitvi) suru (poglavlje iz Kur'ana zvano) Jusuf, ili Nahl ili slično tome u prvom naklonu (rekatu, tj. do prvoga naklona, na prvom stajanju ostajući tako dugo na prvom stajanju) dok se skupe ljudi. Pa nije on (to jutro ni obavio od molitve ništa drugo) osim (to) da je veličao (izgovorio "Allahu Ekber!" za početak molitve), pa sam ga (odmah) čuo (da) govori:

"Ubio je (tj. Ubi) mene - ili pojeo je (pojede) mene (taj) pas!", (to sam čuo da je rekao) kada je udario njega (nožem). Pa je letio (tj.

požurio, počeo da trči, bježi taj) nevjernik sa nožem vlasnicom dviju strana (tj. sa kamom u ruci koja je imala dva oštraca, dvije oštrice - i to tako bježi da) neće proći ni pokraj jednoga (čovjeka) desno, a ni lijevo (drukčije) osim (tako da) je udario njega (tim nožem), čak je udario trinaest ljudi, umrlo je od njih sedam (ljudi). Pa pošto je vidio to (jedan) čovjek od muslimana, bacio je na njega (jednu) kukuljaču (kukuljicu, tj. veliki ogrtač sa kukuljicom, kapuljačom za pokrivanje glave). Pa pošto je mislio (tj. shvatio taj atentator) nevjernik da je on uzet (uhvaćen, tj. da će biti uhvaćen, jer je on već bio ometen od bježanja), zaklao je svoju osobu (tj. zaklao je sam sebe). I dohvatio je Umer ruku Abdurrahmana, sina Avfa, pa je proturio naprijed njega (da bude vođa u molitvi ljudima). Pa ko je (bio) blizo (blizu) Umera, pa već je vidio (taj prizor) koji vidim (gledam ja, koji sam vidio, kaže dalje Amr, sin Mejmuna). A što se tiče krajeva Bogomolje, pa zaista oni ne znaju (drugo) osim (to) da su oni već izgubili glas Umera, i oni govore:

"Slava Allahu! Slava Allahu!" Pa je klanjao sa njima Abdurrahman, sin Avfa laku molitvu (tj. jednu kratku molitvu). Pa pošto su otišli (sa molitve), rekao je:

"O sine Abbasa (O Ibnu Abbase)! Pogledaj ko je ubio mene." Pa je kolao (ophodio, kružio jedan) čas, zatim je došao, pa je rekao: "Dječak (tj. Rob) Mugireta." Rekao je: "Obrtnik (Zanatlija, Zanatdžija)?" Rekao je: "Da." Rekao je: "Ubio (tj. Prokleo) ga Allah! Zaista već sam zapovjedio za njega (jedno) poznato (tj. dobro djelo, jedno dobročinstvo). Hvala Allahu koji nije učinio moj način umiranja (tj. moju smrt) sa rukom (jednoga) čovjeka (što, ili: koji) tvrdi Islam (koji tvrdi da je primio vjeru Islam, koji tvrdi da je musliman). Već si bio ti i tvoj otac (Već ste bili takvi da) vas dvojica volite (tj. voljaste vas dvojica) da se umnože nevjernici u Medini."

A bio je Abbas umnožio njih (kao) robove. Pa je rekao (sin Abbasa): "Ako si htio (tj. Ako hoćeš), učinio sam (tj. učiniću)." To jest: "Ako hoćeš, ubićemo (pobićemo u Medini sve nevjernike)." Rekao je: "Slagao si (da ćeš to učiniti) poslije što su govorili (oni, tj. poslije stanja kad oni već govore) sa vašim jezikom, i klanjali su (tj. i klanjaju okrećući se) vašoj Strani i hodočastili su (i hodočaste) vaše hodočašće." Pa se odnio (on - Umer r.a.) k svojoj kući, pa smo otišli sa njim. I kao

da su ljudi (osjećali da) nije pogodio njih pogodak (udes nikakav) prije tada. (Ili: I kao da ljude nije zadesio nikakav udes prije tada.) Pa govornik (neki) govori: "Nema štete (njemu od te rane)!" A govornik (neki) govori (A neki govore): "Plašim se na (tj. za) njega (da će podleći od ovoga udara, rane)." Pa se njemu donijela šira (napitak, piće napravljeno od datula, hurmi potopljenih u vodu), pa je popio njega (to piće, tu širu), pa je izašlo iz njegove šupljine (utrobe, iz njegove rane napolje). Zatim se njemu donijelo mlijeko, pa je popio njega, pa je izašlo iz njegove rane (tj. na njegovu ranu napolje). Pa su znali da je on mrtvac (tj. da će umrijeti od te rane). Pa smo unišli na njega (tj. Pa smo unišli njemu), i došli (ili: i počeli) su ljudi (da) pohvaljuju njega. I došao je (jedan) čovjek mlad, pa je rekao:

"Razveseli se (ili: Budi veseo), o zapovjedniče vjernika, sa veseljem (od) Allaha tebi (koje počinje, ili: koje ima osnove) od druženja poslanika (tj. sa poslanikom) Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i noge (koja se našla vrlo rano) u Islamu (ili: i vječnosti u Islamu, tj. i prednosti nad mnogima u pristupanju Islamu) što si već znao (tj. što već znaš). Zatim si upravljao, pa si bio pravedan. Zatim mučeništvo (bivanje šehitom, šehidom)." Rekao je (Umer): "Volio sam (tj. Volio bih) da to (bude najnužnija) ishrana: "Ni na mene, a ni za mene."

(To jest: "Za sav svoj rad želio bih da mi bude toliko vrijedan koliko je u običnom životu na ovome svijetu vrijedna najnužnija ishrana za održanje života: niti da budem kažnjen, a niti da budem nagrađen.")

Pa pošto je okrenuo leđa (da ide taj mladić, tj. pošto je pošao od Umera r.a.) kada li njegov pokrivač (donjega dijela tijela) dotiče zemlju (tlo). Rekao je (Umer r.a.):

"Vratite mi (toga) dječaka!" Rekao je: "Sine moga brata (tj. Bratiću), podigni tvoju (svoju) odjeću, pa (jer) zaista ono je trajnije za tvoju odjeću i bogobojaznije za (tj. zbog) tvoga Gospoda (tj. ostaće ti dulje odjeća da se ne podere i pokazaćeš mnogo više da se bojiš svoga Gospoda)."

(U Arapa se smatralo da je ohol svaki čovjek koji pusti da mu se skuti od odjeće - galabije vuču, vuku po zemlji, po tlu za njim.)

"O Abdullahe, sine Umera! Pogledaj, šta je to na meni od duga (dugovanja, koliko sam dužan)!" Pa su računali njega (dugovanje Umerovo), pa su našli njega (da iznosi) osamdeset i šest hiljada, ili slično njemu. Rekao je: "Ako (u cijelosti) ispunjava (tj. podmiruje) njega imanje porodice Umera, pa izvrši (tj. isplati) ga iz njihovih imanja, a ako ne, pa pitaj (tj. traži prilog, pomoć za isplatu moga duga) u Adijjevića Ka'ba (tj. među Ka'bovim Adijjevićima), pa ako ne ispune njihova imanja, pa pitaj u Kurejševića (za pomoć), a ne prelazi njih (da bi tražio pomoć i molio se obraćajući se ti) k (drugima) osim njih (tj. k drugim plemenima), pa izvrši od mene ovo imanje (tj. pa isplati mi ovaj moj dug, moje dugovanje). Odi ka Aiši, majki vjernika, pa reci:

Čita na tebe Umer pozdrav (tj. Pozdravlja te Umer), a ne reci (ne govori) zapovjednik vjernika, pa (tj. jer) zaista ja nisam danas (tj. od danas) vjernicima (više nikakav) zapovjednik. I reci: Traži dozvolu (od tebe) Umer, sin Hattaba da se pokopa (ukopa u grob) sa svoja dva druga (tj. kod svoja dva druga: Muhammeda a.s. i Ebu Bekra r.a.)."

Pa je pozdravio (nju Abdullah, sin Umera došavši pred njezina vrata i uzviknuvši joj pozdrav kada je došao do vrata) i tražio je dozvolu (od nje da joj uniđe). Zatim je unišao njoj, pa je našao nju sjedeći (ona) plače (tj. našao je nju gdje sjedi i plače). Pa je rekao: "Čita na tebe (Upućuje ti) Umer, sin Hattaba, pozdrav i traži dozvolu (od tebe) da se pokopa sa svoja dva druga." Pa je rekla:

"Bila sam (tako odlučila da) hoću njega (Htjela sam, tj. Htijah njega - to mjesto) za moju (svoju) osobu (tj. za sebe), a zaista ću odabrati (žrtvovati) svakako njega (to mjesto) za njega danas na moju (svoju) osobu (tj. nad sebe samu predpostavljajući njega, nad samom sobom dajući prednost njemu)." Pa pošto je došao, reklo se je: "Ovo je Abdullah, sin Umera, već je došao (nazad od Aiše)." Rekao je (Umer):

"Podignite me!" Pa je naslonuo njega (jedan) čovjek k sebi (tj. uza se). Pa je rekao (Umer svome sinu Abdullahu): "Šta je kod tebe (tj. Šta ima kod tebe)?" Rekao je: "Koje voliš (tj. Ono što ti želiš), o

zapovjedniče vjernika! Dozvolila je." Rekao je: "Hvala Allahu! Nije bilo (ni) od (jedne) stvari (nešto) brižnije k meni od toga (tj. Nije ništa više ni veće brinulo mene od toga). Pa kada sam ja umro (tj. Pa kada ja umrem - kada znači, između ostalih značenja, i umrijeti), pa odnesite me, zatim (ti, sine, Aišu) pozdravi, pa reci: Traži dozvolu Umer, sin Hattaba. Pa ako je dozvolila (tj. ako dozvoli) meni, pa uvedite (tj. unesite, pokopajte) me. A ako je vratila (ako vrati) mene, vratite me ka grobljima (tj. u groblja) muslimana (Medine)."

(Ovo se tumači na taj način što je Umer smatrao da je ona dozvolila njemu da se on pokopa kod Muhammeda a.s. zato što je nju bilo stid da ga odbije dok je živ, pa da bi ona mogla nakon njegove smrti da povuče svoje odobrenje i dozvolu, a on nije htio da je prisiljava, pa je zbog toga naredio da se traži ponovo od nje dozvola kada ga mrtva donesu.)

I došla je majka vjernika Hafsa (kći Umerova) i žene idu sa njom. Pa pošto smo (mi) vidjeli nju, ustali smo. Pa je (ona) unišla njemu, pa je plakala kod njega (jedan) čas. I zatražili su dozvolu (da uniđu Umeru određeni) ljudi, pa je unišla (Hafsa u jedan) ulaz (u jedno mjesto gdje se ulazi, tj. u jedno sklonište) za njih (tj. u jedan njihov ulaz - porodice Umerove), pa smo čuli njezin plač iz (toga) ulaza. Pa su rekli (pridošli ljudi Umeru):

"Oporuči, o zapovjedniče vjernika! Imenuj nasljednika (tj. Odredi ko će biti halifa, vladar muslimana poslije tebe)!" Rekao je: "Ne nalazim prečega (tj. nikoga da ima više prava) za ovu (za tu) stvar od ovih nekoliko (ljudi), ili (od ove male) grupe (ljudi) koji su (takvi da) je preminuo poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a on je od njih zadovoljan (a on je sa njima, sa tim ljudima bio zadovoljan)", pa je imenovao (Umer r.a.) Aliju, i Usmana, i Zubejra, i Talhu (Talhata), Sa'da i Abdurrahmana. I rekao je: Prisustvovaće vam Abdullah, sin Umera, a nije njemu od (te) stvari (nijedna) stvar (tj. a on nema od hilafeta ništa, on nema da bude vladar); kao oblik utjehe (ili: kao oblik saučešća) njemu. Pa ako pogodi zapovjedništvo Sa'da (tj. Pa ako Sa'd bude izabran za halifu, vladara), pa on je to (zaslužio, zaslužio je to, dostojan je toga), a ako ne, pa neka se pomogne s njim (ili: pa neka zatraži pomoći u njega svaki od vas) koji (od) vas god se učinio (tj. koji god se od vas učini, koji god bude učinjen, postavljen) zapovjednikom,

pa (tj. jer) zaista ja nisam svrgnuo njega od nemoći (tj. zbog nemogućnosti da bude namjesnik, zbog toga što nije bio sposoban), a ni pronevjere (imovine, nego iz drugih razloga).

(Naime, Umer je svrgnuo Sa'da, sina Ebu Vakkasa, sa položaja namjesnika u Kufi. Rečenica ".... ve illa feljestein bihi ejjukum ma ummire", može da se prevede i ovako: ".... a ako ne, pa neka se pomogne (ili: pa neka zatraži pomoći) u njega koji od vas dok je trajao (dok traje) zapovjednikom (kada već bude neki od vas izabran za zapovjednika poslije mene)....".)

I rekao je (Umer):

"Oporučujem (izabranome) halifi (vladaru) poslije mene za prve Iseljenike da upozna (da zna) njima njihovo pravo i (da) čuva njima njihovo poštovanje (njihovu čast, uvažavanje). I oporučujem mu za Pomagače dobro (i sa njima da se postupa - Pomagače) koji su boravili (stanovali u) domu (vjere Islama, tj. u Medini) i (dali su) vjerovanju (prvenstvo nad svim i svačim) prije njih (tj. prije dolaska u Medinu njih-Iseljenika) da (budući halifa) primi od njihovoga dobročinitelja (dobročinioca) i da se pređe (izbriše, tj. oprosti greška) od njihovoga rđavoga (onoga koji učini nešto loše). I oporučujem mu za stanovnike gradova (da postupa s njima) dobro, pa (tj. jer) zaista oni su pomoć Islama (ili: pomoć Islamu), i pobirači (sakupljači određenoga) imanja i ljutnja (srdžba za) neprijatelja, i da se ne uzima od njih osim njihov višak (pretek) od njihova zadovoljstva (tj. uz njihovo zadovoljstvo, pristanak). I oporučujem mu za Beduine (da postupa s njima) dobro, pa (jer) zaista oni su korijen (tj. osnov, temelj) Arapa i materija (tj. osnova, baza) Islama, da se uzima od okrajnjih (tj. od osrednjih vrijednosti) njihovih imanja (zekat, obavezna milostinja, a ne od najboljih vrijednosti) i (da) se vraća na njihove siromašne (tj. i da se ta uzeta od njih milostinja dadne njihovim siromašnima). I oporučujem mu za zaštitu Allaha i zaštitu poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, da se ispuni njima za njihov ugovor, i da se bori iza njih (iza zaštićenih, tj. za odbranu zaštićenih), i (da) se ne opterećuju osim njihovu (tj. svoju) moć (tj. osim ono što mogu ispuniti)."

Pa pošto se zgrabio (tj. Pa pošto je umro), izašli smo s njim (tj. iznijeli smo ga), pa smo otišli idemo (tj. idući pješke, pješice). Pa je pozdravio (Aišu) Abdullah, sin Umera, (zatim) je rekao:

"Traži dozvolu Umer, sin Hattaba." Rekla je: "Uvedite (tj. Unesite) ga!" Pa se uveo (unio), pa se stavio (metnuo) tamo sa svoja dva druga. Pa pošto se svršilo (završilo) njegovo pokopavanje (ukopavanje), sastali (sakupili) su se ovi ljudi (malobrojni, tj. ta određena mala grupa ljudi), pa je rekao Abdurrahman: "Učinite vašu stvar (stvar izbora) k trojici od vas (da bude manje prepreka)." Pa je rekao Zubejr: "Već sam učinio svoju stvar k Aliji (tj. Ja moje, svoje pravo da izabiram halifu-vladara prepuštam, dajem k Aliji)." Pa je rekao Talhate: "Već sam učinio moju (tj. svoju) stvar k Usmanu." A rekao je Sa'd: "Već sam učinio moju (svoju) stvar k Abdurrahmanu, sinu Avfa." Pa je rekao Abdurrahman: "Ko (od) vas dvojice će se odreći od ove stvari, pa ćemo učiniti nju k njemu, a Allah je (pazitelj) nad njim i Islam (također)? Zaista će pogledati (tj. promisliti svaki od vas dvojice - govori Usmanu i Aliji - ko je) najvrijedniji (od) njih (najbolji od njih - promisliće) u svojoj duši (sam u sebi, pa neka se odrekne jedan od vas u korist drugoga)." Pa su se ušutjela (ta) dva starca (ta dva prvaka: Usman i Alija). Pa je rekao Abdurrahman: "Pa da li ćete učiniti nju (stvar izbora) k meni? A Allah je na mene (pazitelj, ili: A Allah mi je svjedok) da neću uskratiti (umanjiti trud, nastojanje) od najvrijednijega (od) vas (tj. da izaberem i odredim ko je najbolji od vas za halifu, za vladara)." Rekli su njih dva: "Da."

(To jest: "Pristajemo da ti to odrediš, izabereš.")

Pa je uzeo za ruku jednoga (od) njih dvojice (tj. za ruku Alije), pa je rekao: "Ti imaš srodstvo od poslanika (tj. sa poslanikom) Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i nogu (koja je rano stupila u Islam; ili: i prvenstvo) u Islamu što si već znao (tj. kako već znaš, kao što znaš i sam), pa Allah je (pazitelj, ili: svjedok) na mene (meni) zaista ako učinim (proglasim) zapovjednikom tebe, zaista bićeš pravedan svakako, a zaista ako učinim zapovjednikom Usmana, zaista slušaćeš svakako (njega) i zaista pokoravaćeš se svakako (njemu)." Zatim se osamio sa drugim, pa je rekao njemu slično tome. Pa pošto je uzeo (od obojice takvu) obavezu, rekao je:

"Podigni tvoju (tj. svoju) ruku, o Usmane!" Pa se prisegnuo njemu (Abdurrahman), i prisegnuo se je njemu Alija i unišli su stanovnici (te) kuće (toga doma koji su tu bili i našli se na okupu) pa su se prisegnuli njemu (Usmanu na vjernost priznavši ga za halifu, vladara muslimana).

(Dženazu Umeru r.a. klanjao je Suhejb.)

GLAVA

lijepih (pohvalnih) djela Alije, sina Ebu Taliba, Kurejševića Hašimovića, Ebu Hasena, bio zadovoljan Allah od njega (s njim)!.

(Riječ "menakib" prevodi se sa "lijepo (pohvalno) djelo", a ta bi se riječ i ovdje i u prošlim tekstovima ovoga djela mogla prevoditi sa "odlike, pohvalna svojstva, pohvalnosti, pohvalne karakteristike", jer je smisao te riječi da istakne i označi nešto osobito, specijalno nešto kod nekoga lica što mu je na čast i dičnost - nešto što je suprotno pogrdi i ruglu. Prevodilac nikako nije mogao da se sjeti i da nađe neke narodne riječi koja bi odgovarala značenju riječi "menakib", pa zato po drugi puta daje ovo objašnjenje. Ta bi se riječ, možda, donekle mogla prevesti i sa izrazom, ili izrazima "zasluge", "dobre ocjene", "hvalevrijednosti" i slično.)

A rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, za Aliju (tj. Aliji):

"Ti si od mene, a ja sam od tebe (tj. Ti si moj, a ja sam tvoj)."

A rekao je Umer: Preminuo je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a on je od njega (tj. sa njim) zadovoljan.

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Abdul-Aziz od Ebu Hazima, od Sehla, sina Sa'da, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Zaista daću svakako zastavu (bajrak) sutra (jednom) čovjeku (što) će osvojiti (dati pobjedu) Allah na njegovim dvjema rukama (tj. preko njega, posredstvom njega, toga čovjeka)." Rekao je: Pa su prenoćili ljudi gaze (oni u razgovor, tj. razgovarajući, raspredajući, prepirući se oni cijelu tu) njihovu noć (o tome) koji (od) njih (će biti taj što) će se njemu dati ona (zastava, ko će dobiti nju). Pa pošto su osvanuli ljudi, poranili su na poslanika (tj. k poslaniku) Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, svaki (od) njih se nada da će mu se dati (ona, zastava). Pa je rekao:

"Gdje je Alija, sin Ebu Taliba?" Pa su rekli: "Tuži se (na) svoje dvije oči (na svoja dva oka, tj. Bole ga oči), o poslaniče Allaha!" Rekao je:

"Pa pošaljite k njemu (poziv da dođe), pa dovedite mi njega." Pa pošto je došao, pljunuo je u njegova dva oka (tj. namazao, potrao je pljuvačkom njegove oči) i molio je za njega (dovu mu je učinio), pa je ozdravio, čak (tako) kao da nije bilo u nje
ga bola (nikakva, nikakve bolesti). Pa je dao njemu zastavu. Pa je rekao Alija:

"O poslaniče Allaha! Boriću se protiv njih čak (dotle da) budu (oni) slično nama (tj. kao i mi)." Pa je rekao: "Probijaj (se, tj. Idi) na tvojoj polaganosti (Idi polako, oprezno, promišljeno) čak (da) odsjedneš u njihovu trznu (tratinu, predvorje), zatim pozovi njih k Islamu, i izvijesti ih za (ono, tj. o onome) što je dužnost na njih od prava Allaha u njemu (u Islamu, tj. što su oni dužni prema Allahu po Islamu). Pa tako mi Allaha zaista da naputi (na pravi put Islama) Allah s tobom (preko tebe) jednog čovjeka, bolje je tebi od (toga) da bude tebi najcrvenija stoka (marva došla kao plijen od neprijatelja koji nije primio Islam pa je kao takav pobijeđen i oplijenjen)."

(Izraz "humrunne'ami" znači doslovno: najcrveniji (od) stoke, tj. najcrveniji primjerci stoke - a to će reći: najcrvenija stoka. To se, prema

komentatorima, upotrebljava jer se marva te boje smatra najboljom i najljepšom.)

PRIČAO NAM JE Kutejbete, pričao nam je Hatim od Jezida, sina Ebu Ubejda, od Selemeta rekao je:

Bio je Alija već zaostao (ostao ozad) od (iza) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, u Hajberu. I bilo je u njega krmeljanje (tj. bolest u očima od koje se pojavi i krmeljivost), pa je rekao: "Ja ću zaostati od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio." Pa je izašao Alija (i krenuo je iz Medine malo kasnije), pa se priključio Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio. (To jest: stigao ga je u putu.) Pa pošto je bila veče, noći koja je (bila) ta (što) je osvojio nju (tu varoš - Hajber) Allah u njezinom jutru, rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista daću svakako zastavu - ili: "Zaista uzeće svakako zastavu sutra (jedan) čovjek (što) voli njega Allah i Njegov poslanik - ili je rekao: (koji je takav, tj. čovjek koji je takav da) voli Allaha i Njegovoga poslanika, osvojiće Allah na njemu (tj. posredstvom njega, preko njega)." Pa kada li mi (bi smo iznenađeni) sa Alijom. A ne nadamo se njemu (da ta čast pripadne; ili: A ne nadamo se njemu da dođe, Nismo se nadali njemu da će doći u borbu na Hajber jer znamo da je zaostao zbog bolesti očiju). Pa su rekli: "Ovo je Alija!" Pa je dao njemu poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je osvojio Allah na njega (preko njega).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, pričao nam je Abdul-Aziz, sin Ebu Hazima, od svoga da je (jedan) čovjek došao k Sehlu, sinu Sa'da, pa je rekao:

Ovo je omsica - za zapovjednika Medine (rekavši "omsica", a veli se da je to bio Mervan, sin Hakema) - zove (tj. naziva taj omsica - taj neko) Aliju kod govornice (tj. na govornici neobičnim nazivom, imenom). Rekao je: Pa govori (Pa reče):

"Šta je to (rekao)?" Rekao je: "Govori mu (tj. Naziva ga) Ebu Turab. (Ebu Turab znači: Otac prašine.) Pa se nasmiješio (Sehl i) rekao je: "Tako mi Allaha nije imenovao (nazvao) njega (tako niko drugi)

osim Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, i nije bilo njemu (nijedno) ime draže k njemu od njega." Pa sam tražio nahranjenje (hranu tim) hadisom (pričanjem o tom slučaju od) Sehla. (To jest: tražio sam od Sehla da mi u cijelosti ispriča o tome i tako nahrani moju znatiželju), i rekao sam: "O Ebu Abbase! Kako (je to bilo)?" Rekao je:

"Unišao je Alija na Fatimu (tj. Unišao je Alija Fatimi), zatim je izašao pa je legao (nauznak, nauznačice) u Bogomolji. Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (Fatimi):

"Gdje je sin tvoga strica (tvoj stričević)?" Rekla je: "U Bogomolji." Pa je izašao k njemu, pa je našao njegov ogrtač (da) je već pao od (tj. sa) njegovih leđa i (da) je dospio prah (tla Bogomolje) k njegovim leđima (do njegovih leđa). Pa je počeo (da) tare (otire) prah od (sa) njegovih leđa, pa govori (tj. pa mu tom zgodom i reče Muhammed a.s.):

"Sjedi (tj. Ustani, i sjedi), o oče praha (prašine)!" Dvaput (Dva puta je to rekao tada, ponovio je dvaput to).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Rafi'a, pričao nam je Husejn od Zaideta, od Ebu Hasina, od Sa'da, sina Ubejdeta, rekao je:

Došao je (jedan) čovjek ka Ibnu Umeru pa je pitao njega o Usmanu. Pa je spomenuo (tj. pričao Ibnu Umer) o ljepotama (o lijepim stranama) njegovoga rada (Usmanovoga djelovanja). Rekao je (Ibnu Umer tome čovjeku koji ga ispitivaše): "Možda to biva loše tebi (tj. Možda ti to ne prija, ne godi, ne sviđa ti se što ti kažem o Usmanu povoljno mišljenje)?" Rekao je: "Da." (To jest: "Ne godi mi, Ne prija mi.") Rekao je (Ibnu Umer): "Pa prilijepio prah Allah za tvoj nos (tj. Pa ponizio te Allah; ili: Uprkos tebi)!" Zatim je pitao njega o Aliji. Pa je spomenuo ljepote njegova rada. Rekao je: "On (Alija) je to (taj što) je njegova (čija je) kuća (ili: soba) najsrednja (tj. najljepša od, ili između) kuća (ili: soba) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio." Zatim je rekao: "Možda to biva loše tebi?" Rekao je: "Da." Rekao je: "Pa prilijepio prah Allah za tvoj nos!" (To jest: "Ovako je kao što sam ti rekao uprkos tvome negodovanju!") "Idi, pa se trudi na mene (protiv mene) tvojim trudom (tj. svim svojim silama i trudom pričaj i govori

protiv mene, to se mene ništa ne tiče, jer ja govorim istinu, ja sam u pravu)."

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Beššara, pričao nam je Gunder, pričao nam je Šubete od Hakema, rekao je: čuo sam Ibnu Ebu Lejla-a rekao je: pričao nam je Alija da se Fatima - na nju (tj. njoj) pozdrav (spas, mir)! - tužila (na ono) što sreta od traga žrvnja (ručnoga mlina za ječam, tj. žalila se, tužila se na žuljeve na rukama koji su trag, posljedica okretanja žrvnja ručnog mlina kojega je okretala kada je mlila, mljela sebi ječam). Pa su došli Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (nekakvi) zarobljenici, pa je otišla (da stavi zahtjev da joj se dadne jedan zarobljenik da joj radi na tom mlinu i drugim poslovima), pa nije našla njega (Muhammeda a.s.). Pa je našla Aišu, pa je izvijestila nju (zbog čega je bila došla). Pa pošto je došao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, izvijestila je njega Aiša o dolaženju (za dolaženje) Fatime. Pa je došao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, k nama, a već smo uzeli naše ležaje (tj. a već smo bili legli u postelje, na ležaje). Pa sam otišla zato (da) ustanem (tj. Pa sam počela da ustajem iz postelje), pa je rekao:

"Na mjestu vas dvoga (Neka ostane na mjestu svome svako od vas dvoje; Neka ostane svako na svom mjestu, tj. Ne ustajte)!" Pa je sjeo između nas čak (da) sam našla (osjetila) hladnoću njegovih dviju nogu (doslovno: stopala) na mojim (svojim) prsima, i rekao je:

"Zar ne (Pazite)! Poučiću (Naučiću) vas dvoje (nešto što je) bolje od (onoga) što ste vas dvoje pitali (tražili od) mene. Kada ste uzeli (tj. Kada uzmete vas dvoje) ležaje vas dvoga (Kad htjednete leći, Kada budete legli, pa pred spavanje) veličaćete (veličajte) vas dvoje trideset i četiri (puta Allaha, tj. reći ćete 34 puta "Allahu ekber: Allah je velik!"), i slavićete (i slavite) vas dvoje (izgovorićete "Subhanellah: Slava Allahu!") trideset i tri (puta) i zahvalićete (i zahvalite) vas dvoje (reći ćete, recite "Elhamdu lillah: Hvala Allahu!") trideset i tri (puta), pa ono (tj. pa to) je bolje vama dvoma (za vas dvoje) od sluge (slugana, poslužitelja)."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Bešara, pričao nam je Gunder, pričao nam je Šubete od Sa'da rekao je: čuo sam Ibrahima, sina Sa'da,

(gdje priča) od svoga oca, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, za Aliju (tj. rekao je Aliji):

"Zar nisi zadovoljan da budeš od mene u stepenu Haruna (Arona) od Musa-a (Mojsija)."

(To jest da me u Medini zamjenjuješ za mene živoga u upravljanju općim poslovima muslimana kao što je Harun zamjenjivao Musa-a kada je Musa bio odsutan iz svoga naroda kada je išao na planinu Turi Sina.)

PRIČAO NAM JE Alija, sin Dža'da, rekao je: izvijestio nas je Šubete od Ejjuba, od Ibnu Sirina, od Abideta, od Alije, bio zadovoljan Allah od njega (s njim), rekao je:

"Sudite kao što bijaste sudili (kao što ste bili običaja da sudite), pa (jer) zaista ja mrzim protivljenje (tj. prepiranje, neslaganje) do (časa da) bude za ljude (u ljudi) zajednica (tj. sloga - a to znači: ja ću mrziti protivljenje, neslaganje dok ljudi ne postignu slogu, zajednički stav), ili umirem (ili: ili ću umrijeti) kao što su umrli moji drugovi."

Pa je bio Ibnu Sirin (običaja da) smatra (misli) da je općenitost (većina onoga) što se predaje (priča) na Aliju (od Alije - da je najviše toga) laž.

(Povod navedene Alijine izjave je to što je Alija bio izjavio da je mišljenje njegovo i Umerovo bilo da se po šeriatskim propisima ne može prodati robinja koja je svome gospodaru, vlasniku rodila dijete, začeto iz spolnoga odnosa sa gospodarem, vlasnikom, ali da je on sada drukčijega mišljenja, i da sada smatra da se može takva robinja prodati. Na to je Abidete rekao Aliji: "Tvoje i Umerovo mišljenje u zajednici (u skupu, zajedničko mišljenje) draže je meni od tvoga samoga mišljenja u rastanku (u rastavljenosti). Na to je rekao Alija: "Sudite kao što bijaste sudili, pa zaista ja mrzim (ili: ja ću mrziti) protivljenje.....".).)

GLAVA

lijepih (pohvalnih) djela Džafera, sina Ebu Taliba, Hašimovića, bio zadovoljan Allah od njega (s njim).

A rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Sličio si mome stvaranju (stvorenju) i mojoj naravi (ćudi, tj. Ti si sličan meni i po fizionomiji, po izgledu lica i tijela i po ćudi i naravi)."

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Ebu Bekra, pričao nam je Muhamed, sin Ibrahima sina Dinara, Ebu Abdullah Džuhenija (Džuhejnetović) od Ibnu Ebu Zi'ba, od Seida Makburije, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega: Zaista (određeni, neki) ljudi govoraše:

"Umnožio je Ebu Hurejrete (pričanje hadisa, tj. Mnogo hadisa priča Ebu Hurejrete)." A zaista ja se držah (uz) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, sa sitosti (zbog sitosti, zasićenja) svoga stomaka, čak (da) neću jesti (tj. čak tako da ne jedem) zakvašenoga (hljeba), a ni (da) oblačim ukrašenoga (šarenoga odijela), a niti služi mene omsica (neko), a ni (žena) omsica (tj. a niti me služi nikakav, ikakav sluga: ni muško , ni žensko). I prilijepljivah svoj stomak za pijesak od gladi. I zaista (ono) zaista tražah (tražio sam) pročitati (od) čovjeka (određenoga, tj. tražio sam od čovjeka da mi pročita, prouči određeni) odlomak (iz Kur'ana), on je sa mnom (tj. ja taj odlomak imam, znam, ali ga tražim pročitati, da mi se pročita od čovjeka zato) da se prevrne (tj. obrne, svrati svojoj kući) sa mnom pa (da) nahrani mene. A bio je najbolji (od) ljudi za bijednika (bijedniku) Džafer, sin Ebu Taliba. Prevrtaše se (on, tj. obrtaše, svraćaše se, odlažaše on) sa nama (u svoju kuću), pa nahranjivaše nas (davaše nam da jedemo ono) što je bilo u njegovoj kući, čak zaista (ono) bilo je (slučajeva da) zaista izvadi k nama (tj. iznese nam kožnu) posudu za maslo koja (je takva da) nije u njoj stvar (nikakva, tj. da nema u njoj ništa), pa rascijepi (pocijepa) nju, pa ližemo (ono) što u njoj (ima od ostataka, mrvica masla).

PRIČAO MI JE Amr, sin Alije, pričao nam je Jezid, sin Haruna, izvijestio nas je Ismail, sin Ebu Halida, od Šabije da bi Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njega, bio - kada je pozdravljao (vršio pozdrav) na sina Džafera (tj. kada je pozdravljao Džaferovoga sina) - rekao (tj. bio bi rekao, rekao bi):

"Pozdrav na tebe (tebi), o sine dvokrilnoga (o sine onoga koji ima dva krila u raju kao nagradu za dvije odsječene ruke koje je izgubio u borbi na Muti)!"

Rekao je Ebu Abdullah: Dva krila su svake dvije strane (nečega).

(To jest "dženahun" znači krilo (ptice), a znači i strana nečega.)

SPOMINJANJE ABBASA, SINA ABDUL-MUTTALIBA, BIO ZADOVOLJAN ALLAH OD NJEGA (S NJIM).

PRIČAO NAM JE Hasen, sin Muhameda, pričao nam je Muhamed, sin Abdullaha, Ensarija, pričao mi je moj otac Abdullah, sin Musenna-a, od Sumameta, sina Abdullaha sina Enesa, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, da je (da bi) Umer, sin Hattaba bio, kada su (kada bi oni) zapali u nerodicu (zbog suše), tražio napojenje (tj. bio bi tražio, tražio bi kišu od Allaha dž.š.) sa Abbasom, sinom Abdulmuttaliba, pa je (pa bi) rekao:

"Moj Bože! Zaista mi (prije) uzimasmo posredništvo k Tebi (tj. moljasmo Te, pribjegavasmo k Tebi) sa našim vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, pa (Ti) nas napojiš (tj. dadneš nama kišu), i zaista mi (sada nakon smrti Muhammeda a.s.) uzimamo posredništvo k Tebi sa stricem (amidžom) našega Vjerovijesnika (tj. sa Abbasom, a Abbas je amidža Muhammeda a.s.), pa napoj nas (tj. daj kišu nama)!" Rekao je: Pa se napoje (oni, tj. Pa se dadne kiša njima).

GLAVA

lijepih djela (svojstava) bližnje rodbine poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i lijepoga djela (svojstva) Fatime - na nju (njoj) pozdrav (spas, mir)! - kćeri Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

A rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Fatima je gospodarica žena stanovnika raja."

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, rekao je: pričao mi je Urvete, sin Zubejra, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da je Fatima, na nju pozdrav!, poslala k Ebu Bekru (da) pita njega (tj. traži ona, tražeći ona od njega) svoje nasljedstvo od (tj. iza) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, u (onome, tj. od onoga) što je zaplijenio Allah na svoga poslanika (tj. svome poslaniku), pomilovao ga Allah i spasio, traži (ona) milostinju Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, koja je u Medini i Fedeku i što je ostalo od petine Hajbera (a koju je Vjerovijesnik a.s. ostavio svima siromašnim muslimanima). Pa je rekao Ebu Bekr:

"Zaista je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Nećemo se nasljeđivati (tj. Mi se ne nasljeđujemo, imovina kojom se mi koristimo neće se dijeliti na nasljednike). Što smo ostavili, pa ono (pa to) je milostinja. Samo jede (Samo će jesti) obitelj Muhammeda od ovoga imanja." Misli (se na) imanje Allaha (tj. na zakladu, zadužbinu). "Nije za njih (Nemaju oni - članovi obitelji Muhammeda a.s. - prava) da povećavaju na jedenje (na ishranu još neke zahtjeve i izdatke iz ovoga imanja). I zaista ja tako mi Allaha neću mijenjati (nijednu) stvar od milostinja Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, koje su bile na njoj u vrijeme Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, i zaista ću raditi svakako u njima sa (onim) što (je) radio u njima (u vezi njih) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio." Pa je izrekao očitovanje Alija (izrekao je kelimei šehadet: "La ilahe illellah!"), zatim je rekao:

"Zaista mi smo već upoznali (već znamo), o Ebu Bekre, tvoju vrijednost (dobrotu)." I spomenuo je (Alija r.a.) njihovo bližnje rodbinstvo od poslanika (tj. sa poslanikom) Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i njihovo pravo (na ishranu iz zaklade Muhammeda a.s.). Pa je govorio Ebu Bekr, pa je rekao:

"Tako mi (Onoga) koji je (taj što je) moja duša u Njegovoj ruci zaista bližnja rodbina poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, draža (milija) je k meni da nagradim (da darujem nju - draža, milija mi je) od moje bližnje rodbine." Izvijestio me je Abdullah, sin Abdul-Vehhaba, pričao nam je Halid, pričao nam je Šubete od Vakida, rekao

je: čuo sam svoga oca (da) priča od Ibnu Umera, od Ebu Bekra, bio zadovoljan Allah od njih, rekao (je):

"Pazite (Čuvajte) Muhammeda, pomilovao ga Allah i spasio, u porodici njegove kuće (tj. u vezi porodice njegove kuće, pa ne uznemirujte ih i ne govorite o njima ništa loše, ružno)."

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, pričao nam je Ibnu Ujejnete od Amra, sina Dinara, od Ibnu Ebu Mulejketa, od Misvera, sina Mahremeta da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Fatima je (jedan) odrezak (komad, tj. jedan komad mesa, jedan dio) od mene (jedan dio mene), pa ko je rasrdio (ko rasrdi) nju, rasrdio je mene."

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Kazeata, pričao nam je Ibrahim, sin Sa'da, od svoga oca (Sa'da), od Urveta, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Pozvao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, Fatimu, svoju kćer u svojoj bolesti koja (je bila ta što) se uzeo (on, tj. što je umro on) u njoj (ili: u kojoj je umro), pa je rekao njoj (Fatimi nešto) tajno za (neku) stvar (za nešto), pa je plakala (zaplakala). Zatim je (ponovo) pozvao nju, pa je rekao njoj tajno (nešto), pa se nasmiješila. Rekla je: Pa sam pitala nju o tome, pa je rekla:

"Rekao je meni tajno Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa je izvijestio mene da će se on uzeti (tj. da će on umrijeti) u svome bolu koji je (taj što) je preminuo u njemu, pa sam plakala (zaplakala). Zatim je rekao (ponovo) tajno meni, pa je izvijestio mene da sam ja prvi (član od) porodice njegove kuće (što) ću (da) slijedim njega (u umiranju, tj. da ću ja iza njega prva umrijeti), pa sam se (tada) nasmiješila."

(To je i bilo tako; To je tako i bilo; Tako se to sve i desilo, ostvarilo.)

GLAVA

lijepih djela (svojstava) Zubejra, sina Avvama, bio zadovoljan Allah od njega (s njim).

A rekao je Ibnu Abbas: On je apostol (pomoćnik, pomagač) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. A imenovali (nazvali) su se apostoli (učenici Isa-a a.s. - nazvani su tim imenom) zbog bjeline njihovih odjeća (njihove odjeće).

PRIČAO NAM JE Halid, sin Mahleda, pričao nam je Alija, sin Mushira, od Hišama, sina Urveta, od njegovoga oca, rekao je: izvijestio me je Mervan, sin Hakema, rekao je:

Pogodilo je Usmana, sina Affana, bio zadovoljan Allah od njega, žestoko krvarenje (iz nosa) godine krvarenja (iz nosa, a to je bilo 31. godine po Hidžri kada je mnogo naroda imalo krvarenje iz nosa), čak je zadržalo (spriječilo) njega od hodočašća, i oporučio je (tj. i napravio, napisao je i testamenat, testament). Pa je unišao njemu (jedan) čovjek od Kurejševića, (i taj čovjek) je rekao:

"Imenuj nasljednika (poslije sebe, tj. Odredi halifu, vladara)!" Rekao je (Usman): "A rekli su njega (to - taj govor ljudi među sobom)?" Rekao je: "Da." Rekao je: "A koga (da odredim za halifu, vladara poslije sebe)?" Pa je šutio (ušutio taj čovjek). Pa je unišao njemu (Usmanu jedan) drugi čovjek - mislim ga Harisa (tj. mislim da je to bio Haris, sin Hakema) - pa je rekao:

"Imenuj nasljednika (halifu)!" Pa je rekao Usman: "A rekli su (tj.: A govori se o tome, priča se o tome)?" Pa je rekao: "Da." Rekao je: "A ko je on (što bi ga imenovao)?" Pa je šutio. Rekao je (Usman): "Pa možda oni (da) su rekli (predložili) Zubejra (da ja imenujem, da bi ja imenovao)?!" Rekao je: "Da." Rekao je: "Zar ne (Pazi)! Tako mi (Onoga) koji (je Taj što) je moja duša u Njegovoj ruci zaista on je zaista najbolji (od) njih što sam znao (tj. što ja znam). I zaista (ono) bio je (on

-Zubejr) zaista najdraži (od) njih k poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio."

PRIČAO MI JE Ubejd, sin Ismaila, pričao nam je Ebu Usamete od Hišama, izvijestio me je moj otac (Urvete, sin Zubejra): čuo sam Mervana, sina Hakema:

Bio sam kod Usmana (kada) je došao njemu (jedan) čovjek, pa je rekao (taj čovjek Usmanu):

"Imenuj nasljednika (tj. Odredi halifu, vladara poslije sebe)! Rekao je: "A već se to reklo (u narodu)?" Rekao je (onaj čovjek): "Da. Zubejr (je taj što ga predlažu da se odredi za halifu, vladara)." Rekao je:

"Zar ne (Pazi)! Tako mi Allaha zaista vi zaista znate da je on najbolji (od) vas." Tri puta (je to rekao Usman).

PRIČAO NAM JE Malik, sin Ismaila, pričao nam je Abdul-Aziz, on je sin Ebu Selemeta, od Muhameda, sina Munkedira, od Džabira, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista za svakoga vjerovijesnika je (postojao, tj. svaki vjerovijesnik je imao) pomagača (pomoćnika), a zaista moj pomagač (pomoćnik) je Zubejr, sin Avvama."

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Muhameda, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Hišam, sin Urveta, od svoga oca, od Abdullaha, sina Zubejra, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Bio sam dana (tj. na dan) saveznika (protiv muslimana, tj. na dan borbe zvane Handek) učinio se ja i Umer, sin Ebu Selemeta, u (među) žene. Pa sam pogledao, pa kada li ja sa Zubejrom (tj. kada li ja vidim Zubejra) na njegovom konju obrće se (ide, zavraća se) ka Kurejzatovićima (Kurejzovićima) dva puta, ili tri (puta). Pa pošto sam se vratio, rekao sam:

"O oče! Vidio sam te (da) se obrćeš (zavraćaš više puta ka Kurejzatovićima)." Rekao je: "Zar, a da li (tj. A zar da li; A zar) si vidio mene, o moj sinčiću?!" Rekao sam: "Da." Rekao je: "Bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Ko će doći Kurejzatovićima, pa donijeti meni njihovu (od njih) vijest?" Pa sam otišao (ja). Pa pošto sam se vratio, skupio je (u izrazu) meni poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, između svoja dva oca (roditelja), pa je rekao:

"Žrtva tvoja (tj. Žrtva za tebe, otkupnina za tebe) je moj otac i moja majka."

PRIČAO NAM JE Alija, sin Hafsa, pričao nam je Ibnul-Mubarek, izvijestio nas je Hišam, sin Urveta, od svoga oca da su drugovi Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekli Zubejru dana (tj. na dan) događaja Jermuka (okršaja na Jermuku u Siriji između muslimana i Vizantinaca):

"Zar nećeš zažestiti (tj. Daj zažesti, navali na neprijatelja) pa (da) zažestimo (navalimo) sa (i mi s) tobom!" Pa je ponio (tj. navalio) na njih, pa su udarili (neprijatelji) njega dvama udarcima (sa dva udarca) na njegovo rame (tj. po njegovom ramenu), između njih dva je (na tom ramenu je bio još prije jedan) udarac (što) se je udario njega (tj. što ga je zadobio na) dan Bedra. Rekao je Urvete: Pa zavlačih moje (svoje) prste (ruke) u te udarce (tj. u zarasle rupe na ramenu od tih udaraca), igram se, a ja sam (igrao sam se, a ja sam tada bio) malen.

GLAVA

spominjanja Talhe (Talhata), sina Ubejdullaha.

A rekao je Umer: Preminuo je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, a on je od njega (tj. sa njim) zadovoljan.

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Ebu Bekra, Mukademija (Mukademović), pričao nam je Mutemir od svoga oca, od Ebu Usmana, rekao je:

Nije ostao sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, u nekom (dijelu) tih dana koji su (ti dani što) se borio u njima poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, osim Talhe i Sa'da, (to je Ebu Usman rekao pričajući) od pričanja njih dvojice (tj. po pričanju njih dvojice).

(Veli se da se to odnosi na slučaj borbe na Uhudu.)

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Halid, pričao nam je Ibnu Ebu Halid od Kajsa, sina Ebu Hazima, rekao je:

Vidio sam ruku Talhe koja (je ta što) je čuvao sa njom (na Uhudu) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, već se je osušila (ona - ta ruka je zakržljala, onesposobljena je za rad).

GLAVA

lijepih djela (svojstava) Sa'da, sina Ebu Vakkasa, Zuhrije (Zuhrovića, Zuhretovića).

A Zuhrovići (Zuhretovići) su dajidže (ujaci) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. I on je Sa'd, sin Malika.

(To jest: Ebu Vakkasu je ime Malik.)

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Musenna-a, pričao nam je Abdul-Vehhab, rekao je: čuo sam Jahja-a, rekao je: čuo sam Seida, sina Musejjeba, rekao je: čuo sam Sa'da (kako) govori:

Skupio (Sastavio) je meni Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, svoja dva oca (roditelja na) dan Uhuda (tj. rekao mi je: "Fidake ebi ve ummi: Žrtva tebi je moj otac i moja majka!").

PRIČAO NAM JE Mekija, sin Ibrahima, pričao nam je Hišam, sin Hašima, od Amira, sina Sa'da, od njegova oca, rekao je:

Zaista već sam vidio mene (sebe), a ja sam trećina Islama. (To jest: a ja sam treći musliman od slobodnih ljudi koji su prvi primili Islam.)

PRIČAO MI JE Ibrahim, sin Musa-a, izvijestio nas je Ibnu Ebu Zaidete, pričao nam je Hašim, sin Hašima sina Utbeta sina Ebu Vakkasa, rekao je: čuo sam Seida, sina Musejjeba (da) govori: čuo sam Sa'da, sina Ebu Vakkasa (da) govori:

Nije primio Islam (ni) jedan (čovjek prije u neki dan) osim u dan koji (je taj dan što) sam primio Islam u njemu (ja). I zaista već sam ostao sedam dana, a zaista ja sam zaista trećina Islama (tj. a ja sačinjavam jednu trećinu svih pripadnika, sljedbenika vjere Islama). Slijedio je njega (Ibnu Ebu Zaideta) Ebu Usamete.

PRIČAO NAM JE Hašim, pričao nam je Amr, sin Avna, pričao nam je Halid, sin Abdullaha, od Ismaila, od Kajsa, rekao je: čuo sam Sa'da, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori:

Zaista ja sam zaista prvi (od) Arapa (prvi Arap koji) je gađao (bacio se) sa strijelom u putu Allaha. I ratovasmo sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, a nema za nas (tj. a nemamo druge) hrane osim lišće (lišća) stabala, čak zaista jedan (od) nas zaista stavlja (tj. izbacuje izmet pri obavljanju nužde) kao što ostavlja deva ili ovca (brabonjak, suh izmet tako da) nema on miješanja (tj. izmet se od nas nije miješao kada od nas otpada, nego se je rastavljao, rasipao kao brabonjci zbog neuobičajene ishrane). Zatim su osvanuli Esedovići (tj. počeli su oni nakon toga svega da) prekoravaju mene (da uzgojno kažnjavaju, da uznemiruju mene) na Islamu (tj. zbog Islama, zbog toga što ja, tobož, ne znam klanjati, i vršiti propisa Islama i što se ne borim). Zaista već sam izgubio nadu (tj. već sam propao) tada i zalutao je moj rad (posao ako me oni treba da odgajaju i poučavaju). A prenašahu (A prenosili su) za njega (za Sa'da) k Umeru, rekli su:

"Neće činiti lijepo (tj. Ne čini lijepo kada) klanja (tj. Ne klanja lijepo)."

GLAVA

spominjanja zetova Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

Od njih je (jedan i) Ebul-As, sin Rebi-a.

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, rekao je: pričao mi je Alija, sin Husejna, da je Misver, sin Mahremeta, rekao:

Zaista Alija je zaprosio kćer Ebu Džehla (sebi za ženu), pa je čula za to Fatima, pa je došla poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekla:

"Tvrdi tvoj narod da se ti nećeš ljutiti (da se ti ne ljutiš) za tvoje (svoje) kćeri (radi svojih kćera), i ovo je Alija (tj. i, evo, Alija je) vjenčavač kćeri Ebu Džehla!"
(To jest: "..... i Alija hoće da sebi vjenča Ebu Džehlovu kćer da mi ona bude inoća.")

Pa je ustao (da održi propovjed) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa sam čuo njega kada je izgovorio očitovanje (na početku propovjedi da) govori (u toj propovjedi, hutbi):

"Što se tiče poslije, pa zaista ja sam vjenčao (svoju kćer Zejnebu) Ebul-'Asu, sinu Rebi'a, pa je pričao meni (on - a nije ovdje navedeno šta mu je pričao, neki čak tumače da se, možda, misli na to da mu je pričao, tj. rekao, obećao da se neće ženiti na njegovu kćer Zejnebu), pa je istinit bio meni. I zaista Fatima je odsječak (tj. komad mesa) od mene, i zaista ja mrzim (ne volim) da ružan bude njoj (neki događaj od njezinoga muža, tj. ne želim da je ožalosti njezin muž, ne želim da joj učini nešto što ona ne voli, a ona svakako ne voli da joj se muž oženi na nju). Tako mi Allaha neće se sastati kći poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i kći neprijatelja Allaha (kći Božijega neprijatelja Ebu Džehla) kod jednoga čovjeka (tj. neće se njih dvije sakupiti, nalaziti zajedno u isti čas, u isto vrijeme u braku za jednim čovjekom)."

(Neki to tumače da je to Muhammed a.s. rekao u smislu neće se moći njih dvije slagati u takvoj zajednici.)

Pa je ostavio (napustio) Alija (tu) prošnju (to traženje sebi u brak kćere Ebu Džehla). A povećao je Muhamed, sin Amra sina Halhaleta, od Ibnu Šihaba, od Alije, od Misvera: Čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, a spominjao je (jednoga) zeta svoga iz Abdušemsovića, pa je pohvaljivao njega u njegovoj zetovskoj vezi (tj. u njegovom zetovskom odnosu prema) njemu, pa je uljepšao (to pohvaljivanje), rekao je:

"Pričao mi je, pa je bio istinit meni, i obećao mi je, pa je ispunio meni (u cijelosti obećanje)."

(Veli se da mu je bio obećao da će mu poslati kćer Zejnebu u Medinu, i to je i učinio. Naime, veli se da ovaj zet Muhammeda a.s. nije dugo vremena bio pripadnik Islama, pa je Muhammed a.s. tražio od njega da mu pošalje u Medinu kćer Zejnebu koja je bila muslimanka. Tek pred oslobođenje Meke od idolopoklonika ovaj zet Muhammeda a.s. primio je Islam.)

GLAVA

lijepih djela (svojstava) Zejda, sina Hariseta, slobodnjaka Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

A rekao je Bera' od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ti si naš brat (po vjeri Islamu) i naš slobodnjak (oslobođeni rob)."

PRIČAO NAM JE Halid, sin Mahleda, pričao nam je Sulejman, rekao je: pričao mi je Abdullah, sin Dinara, od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Poslao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (jedno) poslanstvo (tj. jednu četu, vojnu grupu) i učinio je zapovjednikom (tj. i postavio je za zapovjednika) na (nad) njima Usameta, sina Zejda. Pa je udario neki (od) ljudi u njegovo zapovjedništvo (da stavlja zamjerke, tj. nije nekima bilo pravo što je Usame postavljen za zapovjednika). Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ako udarate (vi) u njegovo zapovjedništvo, pa već udaraste u zapovjedništvo njegovoga oca otprije, a zakletva Allaha (je moja zakletva, tj. a kunem se Allahom) zaista (ono) bio je (on) zaista stvoren za zapovjedništvo, i zaista (ono) bio je (on -Zejd) zaista od najdražih ljudi k meni, i zaista ovaj (tj. Usamete, sin Zejda) je zaista od najdražih ljudi k meni poslije njega (poslije Zejda)."

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Kazeata, pričao nam je Ibrahim, sin Sa'da, od Zuhrije, od Urveta, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Unišao je meni (jedan) pogađač (gatar koji nagađa i predskazuje nešto na osnovu nekih znakova i tragova), a Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, je prisutan, a Usamete, sin Zejda, i Zejd, sin Hariseta, ležači su njih dva (ležala su njih dva pod jednim pokrivačem, a noge su im virile ispod pokrivača), pa je rekao (taj pogađač):

"Zaista ove noge su neke (od) njih od nekih (jedne od drugih)." Rekao je: Pa se obeselio s tim Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, i zadivilo (začudilo) je njega (to), pa je izvijestio za njega (za to, o tome) Aišu.

(Ovaj pogađač je bio iz plemena Mudlidžovića, i o ovome je već prošao jedan hadis.)

GLAVA

spominjanja Usameta, sina Zejda.

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Lejs od Zuhrije, od Urveta, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da su Kurejševići (zapali u takvu priliku da) je zabrinulo njih stanje (ili stvar određene) Mahzumovićke, pa su rekli:

"Ko će se osmioniti (usuditi) na njega (za taj slučaj) osim Usamete, sin Zejda, miljenik poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (tj.

Ko mu smije govoriti za nju - za tu ženu, da je ne kazni, da se ne kazni, osim Usamete)?!"

A PRIČAO NAM JE Alija, pričao nam je Sufjan, rekao je: otišao sam (da) pitam Zuhriju o hadisu Mahzumovićke (tj. o hadisu u kojem se spominje određena Mahzumovićka), pa je viknuo za mene (tj. na mene - a to znači: pa je dreknuo na mene, izderao se na mene). Rekao sam (veli Alija) za Sufjana (tj. Rekao sam Sufjanu):

"Pa nisi sebi ponio njega (taj hadis ni) od jednoga (čovjeka, tj. ni od koga)?" Rekao je: "Našao sam ga u (jednoj) knjizi (što) je bio napisao nju Ejjub, sin Musa-a, od Zuhrije, od Urveta, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da je (jedna) žena iz Mazumovića ukrala (nešto ukrala), pa su rekli: "Ko će govoriti o njoj (tj. za nju da se ne kazni) Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (da joj oprosti)?" Pa nije se osmionio (usudio ni) jedan (čovjek, niko) da govori njemu (Muhammedu a.s.). Pa je govorio njemu Usamete, sin Zejda. Pa je rekao (Muhammed a.s.):

"Zaista Izraelićani su (ti što) je bio (u njih običaj) kada je (kada bi) ukrao u (među) njima častan (ugledan čovjek), (bio im je običaj da) su ostavili njega (ostavili bi ga nekažnjenoga). A kada je (A kada bi) ukrao u (među) njima slabić, odsjekli su ga (tj. odsjekli su mu ruku, odsjekli bi mu ruku). Da je bila Fatima (moja kći ukrala, dakle: Kad bi moja kći Fatima ukrala), zaista bih odsjekao njezinu ruku."

GLAVA.

PRIČAO MI JE Hasen, sin Muhameda, pričao nam je Ebu Abbad Jahja, sin Abbada, pričao nam je Madžišun, izvijestio nas je Abdullah, sin Dinara, rekao je:

Pogledao je Ibnu Umer (jednoga) dana, a on je u Bogomolji, k (jednom) čovjeku (koji) vuče svoje odjeće u (jednome) kraju od Bogomolje, pa je rekao: "Pogledaj, ko je ovo? Možda je ovaj kod mene (tj. Možda je blizu mene na stanu, pa ću ga savjetovati)?" Rekao je njemu (Ibnu Umeru jedan) čovjek:

"Zar ne poznaješ ovoga, o Ebu Abdurrahmane? Ovo je Muhammed, sin Usameta." Rekao je: Pa je spustio (oborio) Ibnu Umer svoju glavu i kljuvao je (tj. kopkao je, čeprkao je malo) sa svojim dvjema rukama u zemlji (po zemlji, po tlu), zatim je rekao:

"Da je vidio (tj. Da vidi) njega poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zaista bi volio njega (bio bi mu mio)."

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Mu'temir, rekao je: čuo sam svoga oca, pričao nam je Ebu Usman od Usameta, sina Zejda, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, pričao je od Vjerovijesnika (tj. o Vjerovijesniku), pomilovao ga Allah i spasio, da on uzimaše njega i Hasena (svoga unuka) pa govori (pa je govorio, pa govoraše, ili: uzimaše ih govoreći):

"Moj Bože! Voli njih dvojicu, pa ja zaista volim njih dvojicu!"

A rekao je Nuajm od Ibnul-Mubareka: izvijestio nas je Mamer od Zuhrije, izvijestio me je (jedan) slobodnjak Usameta, sina Zejda, da je Hadždžadž, sin Ejmena sina Ummu Ejmene - a bio je Ejmen, sin Ummu Ejmene, brat Usameta, sina Zejda, za njegovu majku (se vežući, tj. Ejmen je bio Usametu brat po majci), a on (Ejmen) je (jedan) čovjek od Pomagača - (pa je taj Hadždžadž, sin Ejmena unišao jednom prilikom u bogomolju i aljkavo je obavljao molitvu) pa je vidio njega (Hadždžadža) Ibnu Umer (da) nije upotpunio svoj naklon (ruku') i svoje ničičenje (sedždu u molitvi-namazu), pa je rekao (njemu):
"Povrati (tj. Ponovno klanjaj tu molitvu)!"

Rekao je Ebu Abdullah (Buharija): A pričao mi je Sulejman, sin Abdurrahmana, pričao nam je Velid, sin Muslima, pričao nam je Abdurrahman, sin Nemira, od Zuhrije, pričao mi je Harmelete, slobodnjak Usameta, sina Zejda, da je ono, dok je ono sa Abdullahom, sinom Umera, kadli je unišao (tj. pričao mi da je ono unišao) Hadždžadž, sin Ejmena, pa nije upotpunio svoga naklona (ruku'a), a ni svoga ničičenja (sedžde u molitvi), pa je rekao (njemu Abdullah):

"Povrati (molitvu)!" Pa pošto je okrenuo (leđa, tj. otišao Hadždžadž), rekao je meni Ibnu Umer: "Ko je ovo?" Rekao sam:

"Hadždžadž, sin Ejmena (koji) je sin Ummu Ejmene." Pa je rekao Ibnu Umer:

"Da je vidio (tj. Da sad vidi) ovoga poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zaista bi volio njega." Pa je spomenuo njegovo voljenje (njegovu ljubav) i (to) što je rodila njega Ummu Ejmena (tj. Pa je spomenuo to da je Muhammed a.s. volio njega Ejmena i sve što je rodila Ummu Ejmena, svakoga koga je ona rodila, a ova Ummu Ejmena je bila odgojiteljica, dadilja i Muhammeda a.s.).

Rekao je (Buharija): A pričao mi je neki (od) mojih drugova (prenoseći) od Sulejmana: A bila je (Ummu Ejmena) odgojiteljica Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

GLAVA

lijepih djela (svojstava) Abdullaha, sina Umera sina Hattaba, bio zadovoljan Allah od njih dvojice (od Abdullaha i od Umera).

PRIČAO NAM JE Muhamed, pričao nam je Ishak, sin Nasra, pričao nam je Abdurrezzak od Mamera, od Zuhrije, od Salima, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Bio bi (određeni) čovjek u životu (za života) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, kada je (kada bi) usnio (kakav) san, ispričao (bi) njega (taj san) na Vjerovijesnika (tj. Vjerovijesniku), pomilovao ga Allah i spasio. Pa sam zaželio da usnijem (neki, kakav, nekakav) san (pa da) ispričam njega na Vjerovijesnika (tj. Vjerovijesniku), pomilovao ga Allah i spasio. A bio sam dječak (tj. mladić) neoženjen i spavah (doslovno: i bio sam - običaja da - spavam) u Bogomolji na vremenu (u vrijeme) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. Pa sam usnio u sanjanju (u snu) kao da su (nekakva) dva anđela uzela njih dvojica mene, pa su odvela (povela) njih dva mene k Vatri, pa kada li ona savijena kao savijanje bunara, i kada li ona ima dva roga kao dva roga bunara (tj. kao dva stupa nad bunarom na kojima je postavljeno drvo sa užetom za izvlačenje vode), i kada li su u njoj (u vatri pakla neki) ljudi (što) sam već poznao (prepoznao) njih! Pa sam počeo (da) govorim:

"Utječem se Allahu (Tražim utočište u Allaha) od Vatre! Utječem se Allahu od Vatre!" Pa je susreo njih dvojicu (jedan) drugi anđeo (melek), pa je rekao meni: "Nećeš se zastrašiti (tj. Ne boj se, Ne plaši se)!" Pa sam ispričao njega (taj san) na Hafsu (ispričao sam ga Hafsi), pa je ispričala njega (taj san) Hafsa Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Divan li je čovjek Abdullah da klanjaše u noći!"

(To jest: "Divan je čovjek Abdullah (još) da klanja (što više) noću dobrovoljno klanjanje, neobaveznu molitvu!")

Rekao je Salim: Pa je bio Abdullah (poslije toga takvoga običaja da on) neće spavati od noći osim malo (vremena, tj. pa Abdullah ne spavaše noću mnogo od toga slučaja - ili: spavaše samo malo po noći od tada).

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Sulejmana, pričao nam je Ibnu Vehb od Junusa, od Zuhrije, od Salima, od Ibnu Umera, od njegove sestre Hafse da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao njoj:

"Zaista Abdullah je dobar čovjek (jedan dobar čovjek)."

GLAVA

lijepih djela (svojstava) Ammara i Huzejfeta, bio zadovoljan Allah od njih dvojice (s njima dvojicom).

PRIČAO NAM JE Malik, sin Ismaila, pričao nam je Israil, od Mugireta, od Ibrahima, od Alkameta, rekao je:

Došao sam (u) Šam (tj. u Damask u Siriji - jer Še'm znači i Sirija, i sam grad Damask koji je prestojnica Sirije), pa sam klanjao dva naklona (tj. obavio sam molitvu-namaz od dva naklona-rekata), zatim sam rekao (ovo, tj. molio sam Uzvišenoga Stvoritelja ovako):

"Bože moj! Olakšaj mi (jednoga) dobroga druga!" Pa sam došao (nekom) narodu (tj. Pa sam prišao nekim ljudima), pa sam sjeo k njima (tj. uz njih). Pa kada li je (jedan) starac već došao (ili: Pa kada li jedan starac već dođe), čak je sjeo k mojoj strani (tj. do mene, uza me). Rekao sam:

"Ko je ovaj?" Rekli su: "Ebu Derda'." Pa sam rekao: "Zaista ja sam zvao (molio) Allaha da olakša (da da) meni (jednoga) dobroga druga, pa je olakšao (pa je dao) tebe k meni." Rekao je: "Od koga (tj. Od kojega mjesta) si ti (Odakle si)?" Pa sam rekao: "Od stanovnika Kufe." Rekao je: "A zar nije kod vas Ibnu Ummi Abd (sin Ummi Abde, a misli se na Abdullaha Mes'udovoga), vlasnik dviju cipela, i jastuka (uzglavlja) i posude za čišćenje (tj. Zar nije među vama Abdullah Mesudov koji je vodio brigu o Vjerovijesnikovoj obući, uzglavlju i sredstvu za čišćenje, a to znači o posudi u kojoj se nalazi voda za čišćenje-za abdest ili sl. - pa da od Abdullaha naučiš što ti treba)? I u (među) vama je (Ammar) koji je (taj što je) zaštitio njega Allah od satane na (molbu) jezika Svoga vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. I zar nije u (među) vama (Huzejfete) vlasnik tajne Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, koji je (taj što) ne zna (nju, tajnu Muhammeda a.s. ni) jedan (čovjek) osim njega (osim Huzejfeta)." Zatim je rekao:

"Kako čita (uči) Abdullah "Tako mi noći kada poklapa....."?" Pa sam pročitao njemu: "Tako mi noći kada poklapa. Tako mi dana kada se pokazuje. Tako mi muška i ženska."

(Zadnja stavka, zadnji odlomak-ajet ima i drugu, poznatiju, verziju čitanja: "Tako mi (Onoga) što je stvorio muško i žensko.".)

Rekao je: "Tako mi Allaha zaista već je dao čitati meni nju (ovu suru, ovo poglavlje, odnosno ovaj ajet-odlomak na ovaj način) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, iz svojih usta k mojim ustima (u moja usta)."

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Šubete od Mugireta, od Ibrahima, rekao je:

Otišao je Alkamete k Šamu (u Damask). Pa pošto je unišao (u tamošnju) bogomolju, rekao je:

"Bože moj! Olakšaj mi (Daj mi jednog) dobroga druga!" Pa je sjeo k Ebu Derda'u (do Ebu Derda-a). Pa je rekao Ebu Derda':

"Od koga (Iz kojega mjesta) si ti?" Rekao je: "Od stanovnika Kufe." Rekao je: "Zar nije u (među) vama, ili (Zar nije) od vas vlasnik tajne koji (je taj što) neće znati (ne zna) nju osim njega (niko drugi)?" Misli (na) Huzejfeta. Rekao je: Rekao sam: "Da." Rekao je: "Zar nije u (među) vama, ili od vas (onaj) koji je (taj što je) zaštitio njega Allah na (molbu) jezika Svoga vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, misli (na to da ga je zaštitio) od satane?" Misli (na) Ammara. Rekao sam: "Da." Rekao je: "Zar nije u (među) vama, ili od vas vlasnik zubočistke (Vjerovijesnikove a.s.) i tajnoga govorenja (govora sa Vjerovijesnikom a.s.)?" Rekao je: "Da." Rekao je: "Kako je bio Abdullah (običaja da) čita (tj. kako on čitaše) "Tako mi noći kada poklapa. Tako mi dana kada se pokazuje.", (pa kako dalje čita)?" Rekao sam:

"Tako mi muška i ženska." Rekao je: "Neprestano su sa mnom (u prepiranju i svađi) ovi (u vezi toga), čak su bili skoro (da) traže odsijedanje (odustajanje od) mene od (jedne) stvari (što) sam čuo nju (tj. koju sam čuo) od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio."

(To jest: "..... čak su bili skoro, blizu toga da od mene traže - skoro da me natjeraju - da odustanem od stvari koju sam čuo od Muhammeda a.s..")

GLAVA

lijepih djela Ebu Ubejdeta, sina Džerraha, bio zadovoljan Allah od njega (s njim).

PRIČAO NAM JE Amr, sin Alije, pričao nam je Abdul-Aala, pričao nam je Halid od Ebu Kilabeta, rekao je: pričao mi je Enes, sin Malika da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Svaki narod ima (jednoga) pouzdanika (povjerljivoga čovjeka), a zaista naš pouzdanik je, o narode (o moja sljedbo), Ebu Ubejdete, sin Džerraha."

PRIČAO NAM JE Muslim, sin Ibrahima, pričao nam je Šubete od Ebu Ishaka, od Sileta, od Huzejfeta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, stanovnicima (pokrajine, ili grada) Nedžrana:

"Zaista poslaću svakako - misli (da kaže) na vas (vama) - (jednoga) pouzdanika, pravoga pouzdanika." Pa su se uzdigli (nadnijeli) njegovi drugovi (želeći svaki da skrene pažnju na sebe njemu). Pa je poslao Ebu Ubejdeta, bio zadovoljan Allah od njega, (sa njima, sa stanovnicima Nedžrana).

GLAVA

spominjanja Mus'aba, sina Umejra.

(Nije ovdje Buharija naveo nijednoga hadisa o Mus'abu r.a..)

GLAVA

lijepih djela Hasena i Husejna, bio zadovoljan Allah od njih dvojice.

Rekao je Nafi', sin Džubejra, od Ebu Hurejreta: Zagrlio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, Hasena.

PRIČAO NAM JE Sadekate, pričao nam je Ibnu Ujejnete, pričao nam je Ebu Musa od Hasena, čuo je Ebu Bekreta: čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (kada je jednom prilikom bio) na govornici (propovjedaonici svoje džamije), a Hasen k njegovoj strani (tj. a Hasen je stavljen do njega, uz njega), pogleda (Vjerovijesnik a.s.) k ljudima jedanput, a k njemu (k Hasenu) jedanput i govori (i reče):

"Ovaj moj sin (tj. unuk) je gospodin. I možda Allah da izmiri (pomiri, napravi mir) s njime između dvije čete (grupe) od (zavađenih) muslimana."

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Mutemir, rekao je: čuo sam svoga oca rekao je: pričao nam je Ebu Usman od Usameta, sina Zejda, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da on uzimaše njega i Hasena i govori (i govoraše):

"Bože moj! Zaista ja volim njih dvojicu, pa voli (i Ti) njih dvojicu!" Ili kao što je rekao (To jest: Ili slično tome je rekao, molio.).

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Husejna sina Ibrahima, rekao je: pričao mi je Husejn, sin Muhameda, pričao nam je Džerir od Muhameda, od Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega:

Donijela se je Ubejdulahu, sinu Zijada glava Husejna, sina Alije, pa se je učinila (pa se stavila) u (jedan) leđen (legen, legin, lavor), pa je počeo (da) kopka (čeprka grančicom po očima, nosu i zubima mrtve glave), i rekao je njezinoj ljepoti (neku, jednu) stvar. Pa je rekao Enes: Bio je najsličniji (od) njih sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. A bio je obojen sa (biljkom zvanom) vesmetu.

(To jest: A dlaka glave i brade na glavi Husejna r.a. bila je obojena sa vesmetom - tj. sa bojom koju su dobivali od biljke vesmetun, a ta je boja naginjala k crnoj boji.)

PRIČAO NAM JE Hadžadž, sin Minhala, pričao nam je Šubete, rekao je: izvijestio me je Adijj, rekao je: čuo sam Bera-a, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Vidio sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, a Hasen, sin Alije je na njegovome ramenu, govori (Muhammed a.s. u času dok mu je Hasen na ramenu):

"Bože moj! Zaista ja volim njega, pa voli ga!"

PRIČAO NAM JE Abdan, izvijestio nas je Abdullah, rekao je: izvijestio me je Umer, sin Seida sina Ebu Husejna, od Ibnu Ebu Mulejketa, od Ukbeta, sina Harisa, rekao je:

Vidio sam Ebu Bekra, bio zadovoljan Allah od njega, a nosio je (tj. a on nosi) Hasena i on (u tom času) govori:

"Sa mojim (svojim) ocem (se kunem - on, Hasen) je sličan sa Vjerovijesnikom, nije sličan sa Alijom (a nije sličan Aliji, ne liči na Aliju)." A Alija se smiješi (na te riječi Ebu Bekra).

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Meina, i Sadekate, njih dvojica su rekla: izvijestio nas je Muhamed, sin Džafera, od Šubeta, od Vakida, sina Muhameda, od njegova oca, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je: Rekao je Ebu Bekr:

"Pazite Muhammeda, pomilovao ga Allah i spasio, u porodici njegove kuće (tj. u vezi porodice njegove kuće)."

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Musa-a, izvijestio nas je Hišam, sin Jusufa, od Mamera, od Zuhrije, od Enesa. A rekao je Abdurezak: izvijestio nas je Mamer od Zuhrije, izvijestio me je Enes, rekao je:

Nije nijedan (čovjek) sličniji sa Vjerovijesnikom (tj. Vjerovijesniku), pomilovao ga Allah i spasio, od Hasena, sina Alije."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Beššara, pričao nam je Gunder, pričao nam je Šubete od Muhameda, sin Ebu Jakuba, čuo sam Ibnu Ebu Nu'ma, čuo sam Abdullaha, sina Umera, a pitao je njega (Abdullaha jedan čovjek iz Iraka) o hodočasnički obučenom (licu) - rekao je Šubete: Mislim ga (Mislim da je pitao o tome šta treba da čini hodočasnički obučeno lice kada) ubije muhu - pa je rekao (Abdullah):

"Stanovnici Iraka pitaju o muhi (u vezi muhe), a već su ubili sina kćeri poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Njih dvojica su moja dva miomirisa (ili: moje dvije miomirisne biljke, cvijeta) od ovozemnosti (od ovozemnoga uživanja)."

GLAVA

lijepih djela (svojstava) Bilala, sina Rebaha, slobodnjaka Ebu Bekra (Ebu Bekrovoga), bio zadovoljan Allah od njih dvojice.

A rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Čuo sam šum (zveku, topotanje) tvojih dviju cipela (nanula - obuće) preda mnom u raju."

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Abdul-Aziz, sin Ebu Selemeta, od Muhameda, sina Munkedira, izvijestio nas je Džabir, sin Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Bio je Umer (običaja da) govori: Ebu Bekr je naš gospodin, i oprostio je (ropstva) našega gospodina!" Misli (na) Bilala.

PRIČAO NAM JE Ibnu Numejr od Muhameda, sina Ubejda, pričao nam je Ismail od Kajsa da je Bilal rekao Ebu Bekru:

"Ako si bio kupio mene samo za tvoju (svoju) ličnost (samo za sebe), pa zadrži me (kao roba). A ako si bio kupio mene samo za (tj. radi) Allaha, pa pusti mene i posao Allaha!"

GLAVA

spominjanja Ibnu Abbasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice (s njima dvojicom).

PRIČAO NAM JE Musedded, pričao nam je Abdul-Varis od Halida, od Ikrimeta, od Ibnu Abbasa, rekao je:

Stisnuo (Privukao) je mene Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, k svojim prsima (na svoja prsa) i rekao je:

"Moj Bože! Pouči ga mudrosti (Nauči ga mudrosti)!"

PRIČAO NAM JE Ebu Mamer, pričao nam je Abdul-Varis i rekao je:

"Moj Bože! Pouči ga Knjigu!"

PRIČAO NAM JE Musa, pričao nam je Vuhejb od Halida slično njemu. A mudrost je pogađanje (rezonovanje ispravnoga shvatanja i postupka) u (drugom sluaju) osim vjerovijesništva.

GLAVA

lijepih djela Halida, sina Velida, bio zadovoljan Allah od njega (s njim).

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Vakida, pričao nam je Hamad, sin Zejda, od Ejuba, od Humejda, sina Hilala, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, objavio (razglasio) smrt Zejda, i Džafera i Ibnu Revahata ljudima prije (nego) će (da) dođe njima njihova (o njima) vijest, pa je rekao:

"Uzeo je zastavu Zejd, pa se je pogodio (pa je pogođen), zatim (ju) je uzeo Džafer, pa se pogodio (pa je i on pogođen), zatim je uzeo Ibnu Revahate, pa se pogodio (pa je i on pogođen) - a njegova dva oka liju suze - dok je uzeo (dok nije uzeo zastavu jedan) mač od mačeva Allaha, dok (tj. čak) je osvojio Allah (tj. dao je pobjedu Allah) nad njima."

GLAVA

lijepih djela Salima, slobodnjaka Ebu Huzejfeta (Ebu Huzejfetovoga), bio zadovoljan Allah od njega.

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Šubete od Amra, sina Murreta, od Ibrahima, od Mesruka, rekao je: spomenuo se je Abdullah (Mes'udov) kod Abdullaha, sina Amra, pa je rekao:

"To je (jedan) čovjek (što) neprestano (stalno) volim njega poslije što sam čuo poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Tražite čitanje Kur'ana od četvorice: od Abdullaha, sina Mes'uda, - pa je počeo sa njim - i Salima, slobodnjaka Ebu Huzejfeta, i Ubejja, sina Ka'ba i Muaza, sina Džebela." Rekao je: Neću znati (tj. Ne znam da li) je počeo sa Ubejjom, ili sa Muazom (tj. Ne znam kojega je od njih dvojice prvoga spomenuo).

GLAVA

lijepih djela Abdullaha, sina Mesuda, bio zadovoljan Allah od njega.

PRIČAO NAM JE Hafs, sin Umera, pričao nam je Šubete od Sulejmana, rekao je: čuo sam Ebu Vaila, rekao je: čuo sam Mesruka, rekao je: rekao je Abdullah, sin Amra:

Zaista poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, nije bio bezobrazan (nevaljalac, pokvaren), a niti (onaj) koji nastoji biti bezobrazan. I rekao je (Božiji poslanik a.s.):

"Zaista od najdražih (od) vas k meni su najljepši (od) vas (po) naravima (ćudima)." I rekao je:

"Tražite čitati Kur'an od četvorice: od Abdullaha, sina Mes'uda, i Salima, slobodnjaka Ebu Huzejfeta, i Ubejja, sina Ka'ba i Muaza, sina Džebela."

PRIČAO NAM JE Musa od Ebu Avaneta, od Mugireta, od Ibrahima, od Alkameta:

Unišao (Ušao) sam (u) Šam (Damask), pa sam klanjao dva naklona (dva rekata), pa sam rekao:

"Bože moj! Olakšaj mi (jednoga) druga!" Pa sam vidio (jednoga) starca dolazećega (tj. koji dolazi): Pa pošto se približio, rekao sam: Nadam se da bude primio (uslišao) Allah (moju molbu, dovu). Rekao

je: "Odakle si ti?" Rekao sam: "Od stanovnika Kufe (tj. Iz Kufe)." Rekao je: "Pa zar nije bio u (tj. među) vama vlasnik dviju cipela (Vjerovijesnikovih), i jastuka (uzglavlja) i posude za čišćenje? I zar nije bio u vama (kod vas onaj) koji (je taj što) se je zaštitio od sotone? I zar nije bio u vama (I zar nije bio kod vas) vlasnik (Vjerovijesnikove) tajne koja je (ta što) neće znati (što ne zna) nju (niko drugi) osim njega? Kako je čitao sin Ummu Abde "Tako mi noći...."?"

Pa sam čitao: "Tako mi noći kada poklapa. Tako mi dana kada se pokazuje. Tako mi muška i ženska....". Rekao je: "Dao je meni čitati nju (tu suru, to poglavlje) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, njegova usta (tj. iz njegovih, svojih usta) k mojim ustima, pa su (se) neprestano ovi (protivili tome čitanju), čak su bili blizu (da) vrate mene (tj. da skrenu mene da čitam "..... tako mi (Onoga) što je stvorio muško i žensko....")."

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Šubete od Ebu Ishaka, od Abdurrahmana, sina Jezida, rekao je:

Pitali smo Huzejfeta o (jednome) čovjeku blize strane i puta (načina života) Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, čak (da) uzmemo od njega (tu stranu i put, način života), pa je rekao:

"Ne poznajem (Ne znam) nijednoga (čovjeka, nikoga) bližega stranom, i putem (načinom) i oblikom (svojstvima, nastupom) sa Vjerovijesnikom (bližega Vjerovijesniku), pomilovao ga Allah i spasio, od sina Ummu Abde (tj. od Abdullaha Mes'udovoga, jer je Ummu Abd ime majke Abdullahove)."

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Ala-a, pričao nam je Ibrahim, sin Jusufa sina Ebu Ishaka, rekao je: pričao mi je moj otac od Ebu Ishaka, rekao je: pričao mi je Esved, sin Jezida, rekao je: čuo sam Ebu Musa-a Eš'ariju (da) govori:

Došao sam ja i moj brat iz Jemena, pa smo ostali (neko) vrijeme ne mislimo (drukčije) osim (tako) da je Abdullah, sin Mes'uda, (jedan) čovjek od porodice kuće Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, zbog (toga) što vidimo (neobičnu slobodu) od njegovoga ulaženja i

ulaženja njegove majke na Vjerovijesnika (ili: mnogo slobodno ulaženje njihovo, mnogo su ulazili, mnogi ulazak njihov Vjerovijesniku), pomilovao ga Allah i spasio.

GLAVA

spominjanja Muavije (Muavijete), sina Ebu Sufjana, bio zadovoljan Allah od njega.

PRIČAO NAM JE Hasen, sin Bišra, pričao nam je Muafa od Usmana, sina Esveda, od Ibnu Ebu Mulejketa, rekao je:

Neprario je (tj. Obavio je, izvršio je neparnu molitvu - vitr namaz) Muavija poslije večernje molitve (poslije jacije namaza) sa jednim naklonom (sa jednim rekatom, a ne sa tri), a kod njega je (u tom času bio jedan) slobodnjak Ibnu Abbasa (Ibnu Abbasov), pa je došao (taj slobodnjak) Ibnu Abbasu (i pričao mu to negodujući), pa je rekao (Ibnu Abbas tome slobodnjaku):

"Pusti ga (tj. Ostavi na miru Muaviju), pa (jer) zaista on se je već družio sa poslanikom (bio je drug poslaniku) Allaha, pomilovao ga Allah i spasio."

PRIČAO NAM JE Ibnu Ebu Merjem, pričao nam je Nafi', sin Umera, pričao mi je Ibnu Ebu Mulejkete: Reklo se je Ibnu Abbasu:

"Da li je tebi (Da li ti imaš) o zapovjedniku vjernika Muaviji (da rekneš nešto), pa (jer) zaista on nije nepario (on ne klanja neparnu molitvu - vitr namaz drukčije) osim sa jednim (naklonom, rekatom)?" Rekao je (Ibnu Abbas):

"On je razuman (tj. On je pravnik - stručnjak koji zna šta radi)."

PRIČAO NAM JE Amr, sin Abasa, pričao nam je Muhamed, sin Džafera, pričao nam je Šubete od Ebu Tejjaha, rekao je: čuo sam Humrana, sina Ebana, od Muavijeta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

"Zaista vi zaista klanjate (jednu) molitvu (takvu) (a) zaista već smo se družili (sa) Vjerovijesnikom (tj. bili smo drugovi njemu), pomilovao ga Allah i spasio, pa nismo vidjeli njega (da) klanja nju (tu molitvu), i zaista već je zabranio njih dva (sprječavao je od njih dvojice)." Misli (na molitvu od) dva naklona (rekata) poslije popodneva (poslije ikindije namaza).

GLAVA

lijepih djela Fatime, bio zadovoljan Allah od nje (s njom).

A rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Fatima je gospodarica (prvakinja) žena stanovnika raja."

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, pričao nam je Ibnu Ujejnete od Amra, sina Dinara, od Ibnu Ebu Mulejketa, od Misvera, sina Mahremeta da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Fatima je (jedan) odsječak (jedan komad mesa) od mene, pa ko je rasrdio (ko rasrdi) nju, rasrdio je mene (ko naljuti nju, naljuti mene)."

GLAVA

vrijednosti Aiše, bio zadovoljan Allah od nje (s njom).

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs od Junusa, od Ibnu Šihaba, rekao je Ebu Selemete:

Zaista je Aiša, bio zadovoljan Allah od nje, rekla: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (jednoga) dana:

"O Aišo! Ovo je Džibril daje čitati tebi (tj. iskazuje, izriče ti) pozdrav." (dakle: Pozdravlja te, Poselamljuje te Džibril.) Pa sam rekla: "Na njega (Njemu) pozdrav, i milost Allaha i Njegovi blagoslovi! Vidiš (ono) što (ja) neću vidjeti (što ja ne vidim)." Hoće (ona, tj. Misli ona sa tim na) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Adem, izvijestio nas je Šubete, rekao je. - H - A pričao nam je Amr, izvijestio nas je Šubete od Amra, sina Murreta, od Murreta, od Ebu Musa Eš'arije, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Bio je potpun (savršen) od mnogih ljudi (broj, dakle: Bilo je puno ljudi savršenih), a nije bio potpun (savršen po svome vjerskome ponašanju) od žena (niko) osim Merjeme, kćeri 'Imrana, i Asije, žene faraona. A vrijednost (dobrota) Aiše nad ženama je kao vrijednost popare (potkriže) nad ostalim jelom (ostalom hranom)."

("Serid" je jelo koje se pravi od hljeba i mesa, i u nekadašnjih Arapa je smatrano za najbolje jelo, pa je zbog toga načinjeno pomoću njega upoređivanje, uzeto je za primjer za upoređivanje.)

PRIČAO NAM JE Abdul-Aziz, sin Abdullaha, rekao je: pričao mi je Muhamed, sin Džafera, od Abdullaha, sina Abdurrahmana, da je on čuo Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori: čuo sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Vrijednost Aiše nad ženama (ove sljedbe) je kao vrijednost popare (potkriže) nad (ostalim) jelom."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Beššara, pričao nam je Abdul-Vehhab, sin Abdul-Medžida, pričao nam je Ibnu Avn od Kasima, sina Muhameda, da se Aiša razbolila (razboljela), pa je došao Ibnu Abbas (da je posjeti) pa je rekao:

"O majko vjernika! Doći ćeš (ti) na preteču (tj. preteči) istine na poslanika (tj. poslaniku) Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i na Ebu Bekra (tj. i doći ćeš Ebu Bekru)."

(To jest: "Ne žalosti se što ćeš umrijeti jer ćeš doći njima dvojici, koji su u raju, pa ćeš prema tome i ti u raj." Smatra se da Ibnu Abbas r.a. nije ništa govorio o budućim i zagrobnim stvarima proizvoljno nego na osnovu onoga što je čuo od Muhammeda a.s. dok je bio živ, pa ni ovo što je rekao Aiši r.a. nije, prema tome, rekao bez toga osnova.)

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Beššara, pričao nam je Gunder, pričao nam je Šubete od Hakema, čuo sam Ebu Vaila rekao je:

Pošto je poslao Alija Ammara i Hasena ka Kufi zato (da) traži idjenje (odlazak) u boj (od) njih (od stanovnika Kufe), održao je govor (propovjed) Ammar, pa je rekao:

"Zaista ja zaista znam da je ona (Aiša) njegova žena (žena Muhammeda a.s.) u ovozemnosti i posljednjem životu (tj. i na ovome i na drugome, budućem svijetu, životu), a ali (nego) Allah je stavio na iskušenje (kušnju) vas zbog (toga da se izjasnite o tome da li) ćete slijediti njega (Aliju), ili nju (Aišu)."

(To se odnosi na borbu između Alije i Aiše, a ta borba se zove "vakatul-džemel", a bila je kod Basre.)

PRIČAO NAM JE Ubejd, sin Ismaila, pričao nam je Ebu Usamete od Hišama, od njegova oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da je posudila (pozajmila na upotrebu, unaruč) od Esme (jednu) ogrlicu (đerdan), pa je propala (izgubila se ta ogrlica). Pa je poslao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (neke) ljude od svojih drugova u traženje nje (ogrlice, tj. da traže ogrlicu). Pa je stigla njih (te ljude) molitva, pa su klanjali bez čišćenja (bez abdesta). Pa pošto su došli Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, potužili su se (na) to k njemu. Pa je sišao odlomak upravljanja (k površini zemlje, tj. prašini - o korišćenju površine zemlje, prašine - da se njom očisti u nedostatku vode, dakle: da se uzme tejemmum). Pa je rekao Usejd, sin Hudajra:

"Nagradio te (Aišo) Allah dobrim (dobrom nagradom)! Pa tako mi Allaha nije sišla u tebe (tj. nije ti se dogodila nijedna nezgodna) stvar nikada (drukčije) osim (tako da) je učinio Allah tebi iz nje (neki) izlaz, i učinio je muslimanima u njoj (jedan) blagoslov."

PRIČAO NAM JE Ubejd, sin Ismaila, pričao nam je Ebu Usamete od Hišama, od njegova oca da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pošto je bio u svojoj bolesti, počeo (je da) kruži u (među) svojim ženama (počeo je da obilazi svoje žene) i (da) govori:

"Gdje ću ja sutra? Gdje ću ja sutra?"

Pohlepom (Iz pohlepe, iz želje) na sobu Aiše (to je govorio). Rekla je Aiša: Pa pošto je bio (pošto bi bio) moj dan (red da dođe meni), smirio se je (smirio bi se).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Abdul-Vehhaba, pričao nam je Hammad, pričao nam je Hišam od svoga oca, rekao je:

Bili su ljudi (običaja da) istražuju sa svojim poklonima dan Aiše (tj. Istraživaše, Raspitivaše se ljudi u koji je dan Muhammed a.s. kod Aiše, koji dan je posjećuje pa da u taj dan odnesu poklone Muhammedu a.s.). Rekla je Aiša: Pa su se skupile moje drugarice (tj. inoće) k Ummi Selemi, pa su rekle:

"O Ummu Selemo! Tako nam Allaha zaista ljudi istražuju sa svojim poklonima dan Aiše, a zaista mi hoćemo (želimo to) dobro kao što hoće (želi) njega Aiša, pa zapovjedi (ti) poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, da (on) zapovjedi ljudima da poklanjaju (poklone, da daju poklone) k njemu gdje god je bio (tj. gdje god on bude), ili gdje god je kružio (gdje god kruži, gdje god posjećuje)." Rekla je:

Pa je spomenula to Ummu Selema Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio. Rekla je (Ummu Selema): Pa se okrenuo od mene. Pa pošto se vratio k meni, spomenula sam to njemu, pa se okrenuo od mene. Pa pošto je bio u trećoj (redi, smjeni, tj. u trećem danu kod mene po ustaljenom redu), spomenula sam njemu (to), pa je rekao:

"O Umu Selemo! Ne uznemiruj me u Aiši (Na uznemiravaj me u vezi Aiše), pa (jer) zaista ono tako mi Allaha nije sišla (sašla) na mene (tj. meni Božija) objava, a ja sam u pokrivaču (ijedne) žene od vas osim nje (osim Aiše)."

(Veli se da se sa ovim hadisom završava prva polovina Buharijinoga Sahiha.)

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA

GLAVA opisa Vjerovijesnika

pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Ebu Asim od Umera, sina Seida sina Ebu Husejna, od Ibnu Ebu Mulejketa, od Ukbeta, sina Harisa, rekao je:

Klanjao je Ebu Bekr, bio zadovoljan Allah od njega, popodnevnu molitvu (ikindiju), zatim je izašao (da) ide. Pa je vidio Hasena (da) se igra sa djecom, pa (ga) je ponosao (nosio, ponio ga je) na svome ramenu i rekao je -:

"Sa mojim (tj. svojim) ocem (bi ga otkupio; ili: Tako - bi žrtvovao - moga oca - za njega) sličan je Vjerovijesniku, nije sličan Aliji!" A Alija se smije (na te riječi).

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Junusa, pričao nam je Zuhejr, pričao nam je Ismail od Ebu Džuhajfeta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Vidio sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, a bio je Hasen (takav da) je sličan njemu.

PRIČAO JE MENI Amr, sin Alije, pričao nam je Ibnu Fudajl, pričao nam je Ismail, sin Ebu Halida, rekao je: čuo sam Ebu Džuhajfeta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Vidio sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, a bio je Hasen, sin Alije - na njih dvojicu pozdrav (spas, mir)! - (takav da) sliči njemu. Rekao sam Ebu Džuhajfetu:

"Opiši ga meni!" Rekao je: "Bio je bijel, već se je prosijedila (njegova kosa). I zapovjedio je (da se dadne, da se da) nama, Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (kao dar) trinaest (ženskih) deva." Rekao je: "Pa se uzeo (tj. Pa je umro) Vjerovijesnik, pomilovao

ga Allah i spasio, prije (nego je bio slučaj) da uzmemo njih (deve u posjed)."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Redža-a, pričao nam je Israil od Ebu Ishaka, od Vehba Ebu Džuhajfeta Suvaije (Suvaijevića), rekao je:

Vidio sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, i vidio sam (jednu) bjelinu ispod njegove donje usne, podusnicu (sijedu, jer dlake ispod donje usne zovu se izrazom "el-anfekatu", pa u nedostatku drugoga izraza, to je prevedeno sa izrazom "podusnica", jer se dlakama više gornje usne, dok još nisu postale velike, rekne nausnice, a kad porastu onda su brkovi).

PRIČAO JE NAMA 'Isam, sin Halida, pričao nam je Hariz, sin Usmana da je on pitao Abdullaha, sina Busra, druga Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Da li si vidio Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) je bio star (starac)?" Rekao je: "Bile su u njegovoj podusnici (neke, nekolike) dlake bijele."

PRIČAO JE MENI Ibnu Bukejr, rekao je: pričao mi je Lejs od Halida, od Seida, sina Ebu Hilala, od Rebi'ata, sina Ebu Abdurahmana, rekao je: čuo sam Enesa, sina Malika (da) opisuje Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

Bio je srednjega stasa (rasta) od ljudi, nije dugačak (u visinu), a ni kratak (nizak), blistave (sjajne) boje, nije bijel blijed (bijelo-blijed, sasvim bijel kao kreč), a ni crven (ili: crnomanjast, smeđ). Nije kovrčav, kudrav, a niti gladak, valovit (tj. Nije mu kosa bila posve kovrčasta, a ni sasvim glatka i polegnuta, ravna). Spustila se na njega (tj. njemu objava od Uzvišenoga Allaha), a on je sin (tj. a on ima) četrdeset (godina), pa je ostao u Meki (poslije objave) deset godina objavljuje se na njega (njemu), a u Medini deset godina. I nije u njegovoj glavi i njegovoj bradi (bilo ni) dvadeset dlaka bijelih.

Rekao je Rebi'ate: Pa sam vidio (neke) dlake od njegove dlake pa kada li ono crvene (boje)! Pa sam pitao, pa se reklo: "Pocrvenilo je (to)

od (izvjesnoga) mirisa (tj. izvjesne masti, pomade mirišljive koja je bila crvene boje, a kojom je mazao dlaku)."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik, sin Enesa, od Rebi'ata, sina Ebu Abdurahmana, od Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, da je on čuo njega (da) govori:

Bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (takav da) nije dugački jasni (tip, tj. nije vrlo dugački tip čovjeka), a ni kratki (tip), a ni bijeli blijedi, a nije crveni (ili: crnomanjast, smeđi sasvim). I nije (njegova kosa) kovrčavi, kudravi, a ni glatki (tip sasvim). Poslao je njega Allah na glavi (tj. na vrhuncu, na završetku, kraju) četrdeset godina (njegova života), pa je stanovao (ostao) u Meki deset godina, a u Medini deset godina. Pa je usmrtio njega Allah, a nije (bilo) u (na) njegovoj glavi i njegovoj bradi dvadeset bijelih dlaka.

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Seida, Ebu Abdullah, pričao nam je Ishak, sin Mansura, pričao nam je Ibrahim, sin Jusufa, od svoga oca, od Ebu Ishaka, rekao je: čuo sam Bera-a (da) govori:

Bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, najljepši (od svih) ljudi licem (u licu) i najljepši (od) njega (od ljudstva svega) ćudi (po ćudi, tj. bio je najljepši čovjek po ljepoti lica i po ljepoti ćudi, naravi). Nije dugi jasni (tj. Nije jasno dugi-dug, sasvim dugi), a ni kratki (tip čovjeka po rastu, stasu).

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Hemmam od Katadeta, rekao je: Pitao sam Enesa:

"Da li je bojio (farbao) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (svoju sijedu kosu)?" Rekao je: "Ne. Bilo je (sijedih dlaka u njega) samo (jedna) stvar (tj. samo nešto) u njegove dvije sljepoočnice (ili: u njegove dvije solufe, u njegova dva solufa - solufima, zaliscima, dijelovima kose koja se spušta na sljepoočnice)."

PRIČAO NAM JE Hafs, sin Umera, pričao nam je Šubete od Ebu Ishaka, od Bera-a, sina Aziba, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, srednjega rasta, dalekoga (tj. širokoga prostora) što je između (njegova) dva ramena. Imao je kosu (koja) dopire mekom dijelu njegova dva uha. Vidio sam ga u (jednoj) crvenoj kabanici (ogrtaču), (i) nisam vidio (nijedne) stvari nikada ljepše od njega.

(Dakle: Nisam vidio nikada ništa ljepše od njega ili nikoga ljepšeg od njega.)

Rekao je Jusuf, sin Ebu Ishaka, od svoga oca: ..... do njegova dva ramena (je dopirala njegova kosa - a ne do mekoga dijela njegova uha).

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Zuhejr od Ebu Ishaka, rekao je: Upitao se je Bera':

"Da li je bilo lice Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, kao sablja (sjajno)?" Rekao je: "Ne, nego kao Mjesec."

PRIČAO NAM JE Hasen, sin Mansura, Ebu Alija, pričao nam je Hadždžadž, sin Muhameda, Aaver (koji je stanovao) u (gradu) Massisi (Massisatu), pričao nam je Šubete od Hakema, rekao je: čuo sam Ebu Džuhajfeta, rekao je:

Izašao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u (na) podnevnoj vrućini (žegi) k dolini (tj. do doline, u dolinu mekansku), pa se očistio (radi molitve, klanjanja - uzeo abdest), zatim je klanjao podne dva naklona (dva rekata) i popodnev dva naklona (i ikindiju dva rekata), a pred njim je (bio jedan) štap (kao zastor, zavjesa).

A povećao je u njemu (u ovom pričanju) Avn od svoga oca Ebu Džuhajfeta; rekao je:

Prolazaše (Prolazili su) iza nje (iza toljage, štapa izvjesni) prolaznici. I ustali su (izvjesni) ljudi, pa su počeli (da) uzimaju njegove dvije ruke pa (da) potiru (da taru) s njima svoja lica. Rekao je: Pa sam uzeo za njegovu ruku pa sam stavio nju na svoje lice, pa kada li je ona

studenija od snijega, a ljepša mirisom od mošusa (mosuša, tj. ....., a ljepše miriše od mošusa, mosuša).

PRIČAO NAM JE Abdan, pričao nam je Abdullah, izvijestio nas je Junus od Zuhrije, rekao je: pričao mi je Ubejdulah, sin Abdullaha, od Ibnu Abbasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, najdarežljiviji (od sviju, od svih) ljudi, a najdarežljiviji (najdarežljivije vrijeme u njegovoj darežljivosti je ono) što biva u ramadanu (ramazanu mjesecu - dakle: za ramazan) kada sreta (susreće) njega Džibril (češće). A bio je (običaja anđeo-melek) Džibril - na njega pozdrav (ili: njemu spas, ili: njemu mir)! - (da) sreta (susreće) njega u svakoj noći od ramadana (za vrijeme ramazana), pa izučava (zajedno s) njim Kur'an (ili: pa preslušava, preslišava ga Kur'an, sluša ga kako ga on čita-uči napamet, naizust). Pa zaista (tada) je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, darežljiviji sa dobrom od poslanoga (poslatoga) vjetra (sa kišom).

PRIČAO NAM JE Jahja, pričao nam je Abdurrezzak, pričao nam je Ibnu Džurejdž, rekao je: izvijestio me je Ibnu Šihab od Urveta, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, unišao na nju (tj. ušao njoj) veseo, sjaje se crte njegova lica, pa je rekao:

"Zar nisi čula šta je rekao (izvjesni, poznati) Mudlidžija (Mudlidžović) za Zejda i Usameta - a vidio je stopala (noge, nogu) njih dvojice: "Zaista neke (od) ovih nogu su od nekih (jedne od drugih, stopala su jedna od drugih)."

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba, od Abdurrahmana, sina Abdullaha sina Kaba, da je Abdullah, sin Kaba, rekao: čuo sam Kaba, sina Malika (da) priča (o svome slučaju) kada je izostao od Tebuka (tj. od pohoda na Tebuk), rekao je:

Pa pošto sam pozdravio na poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio (tj. Pa pošto sam pozdravio Allahovoga poslanika a.s.), a on je

(bio u stanju takvoga raspoloženja da) se sjaji njegovo lice od (njegova) veselja. A bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (takav da) kada se veselio (obeselio, obradovao zbog nečega), zasvijetlilo (zasjajilo) bi se njegovo lice, čak (tako) kao da je ono komad Mjeseca, i mi poznavasmo to od njega (tj. primjećivasmo to na njemu).

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Jakub, sin Abdurahmana, od Amra, od Seida Makburije, od Ebu Hurejreta, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Poslao sam se (Poslan sam) od najboljih stoljeća (tj. od najboljih pokolenja, pokoljenja, naraštaja, generacija) sinova Adema (tj. ljudi, ljudskih pokolenja), stoljećem pa stoljećem (tj. od stoljeća do stoljeća, stoljeće po stoljeće) dok sam bio od (ili: iz ovoga) stoljeća koje je (to što) sam bio u njemu."

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs od Junusa, od Ibnu Šihaba, rekao je: izvijestio me je Ubejdulah, sin Abdullaha, od Ibnu Abbasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, spuštaše (puštaše na čelo, niz čelo) svoju kosu. A idolopoklonici rastavljaše svoje (kose) glave (tj. razdjeljivaše na dvije strane), pa pripadnici Knjige (Biblije, tj. Židovi i kršćani) spuštaše (kose) svojih glava (na čelo, niz čelo). A poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, voljaše slaganje pripadnika (tj. sa pripadnicima) Knjige (nego sa idolopoklonicima) u (onome) što se nije (bilo) zapovjedilo (njemu) u njemu sa stvari (tj. u onome što se njemu nije bilo zapovjedilo o njemu ništa). Zatim je (poslije) rastavio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, svoju glavu (tj. kosu svoje glave).

PRIČAO NAM JE Abdan od Ebu Hamzeta, od Aameša, od Ebu Vaila, od Mesruka, od Abdullaha, sina Amra, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Nije bio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, bezobrazan, a ni (onaj) koji nastoji da bude bezobrazan (u govoru lošem), i govoraše (i govorio je):

"Zaista (jedan od) najboljih od vas je najljepši (od) vas (po) ćudima (po naravima)."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Ibnu Šihaba, od Urveta, sina Zubejra, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da je ona rekla:

Nije se dalo da bira poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, između dvije stvari (ovozemaljske koju hoće, koju smatra za bolju, pa da je drukčije postupio) osim (tako da) je uzeo lakšu (od) njih dvije (sve dotle) dok nije (neka ta stvar) bila grijeh, pa ako je bila (kakav) grijeh, bio je najdalji (od svih) ljudi od nje. I nije se osvećivao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zbog svoje osobe (ličnosti ni u kojem slučaju), osim da se oskrnavi Svetost Allaha (tj. osim da se naruši poštovanje, poštivanje Allaha), pa (da) se osveti radi (ili zbog) Allaha za nju (za Allahovu Svetost, za narušavanje poštivanja Allahovoga).

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Hammad od Sabita, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Nisam dotaknuo (nikakve) svile, a ni brokata mekšega od dlana Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, a niti sam mirisao (omirisao nikakav, ikakav) miris nikada, ili zadah (mirišljivost) nikada bolji od mirisa, ili zadaha (mirišljivosti) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja od Šubeta, od Katadeta, od Abdullaha, sina Ebu Utbeta, od Ebu Seida Hudrije, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, žešći stidom (tj. stidljiviji) od djevojke (djevice) u njezinom zastoru (tj. u njezinoj za nju pregrađenoj zastorima pregradi u jednom dijelu kuće, na jednoj strani kuće).

PRIČAO JE MENI Muhamed, sin Bešara, pričao nam je Jahja i Ibnu Mehdija, njih dva su rekla: pričao nam je Šubete slično njemu (navedenom hadisu dodavši u pričanju još i ovo): .... i kada je mrzio (neku, jednu) stvar, poznavalo se (to) u (na) njegovom licu.

PRIČAO JE MENI Alija, sin Dža'da, izvijestio nas je Šubete od Aameša, od Ebu Hazima, od Ebu Hurejrete, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Nije kudio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (nikakvo) jelo nikada. Ako je želio (volio) njega, jeo ga je; a ako ne, ostavio ga je (ostavio bi ga).

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Bekr, sin Mudara, od Džafera, sina Rebi'ata, od Aaredža, od Abdullaha, sina Malika, (on) je sin Buhajnete, Esdije, rekao je:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, kada je ničičio (padao ničice, činio sedždu) raspuknjivao (tj. bio bi pravio otvor, pravio bi otvor, razmak) između svoje dvije ruke čak (toliko da mi) vidimo njegova dva pazuha. Rekao je: A rekao je Ibnu Bukejr: pričao nam je Bekr: ..... (da vidimo) bjelinu njegovih dvaju pazuha.

PRIČAO NAM JE Abdul-Aala, sin Hammada, pričao nam je Jezid, sin Zurej'a, pričao nam je Seid od Katadeta da je Enes, bio zadovoljan Allah od njega, pričao njima da poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, ne podizaše svoje dvije ruke (ni) u (jednoj) stvari od svoje molbe (dove, molitve) osim u traženju napajanja (kišom, tj. osim u molitvi koju je upućivao Uzvišenom Allahu za kišu), pa zaista on (u toj molitvi) podizaše svoje dvije ruke čak (toliko da) se vidi (da se pokazivaše) bjelina njegovih dvaju pazuha.

PRIČAO NAM JE Hasen, sin Sabbaha, pričao nam je Muhamed, sin Sabika, pričao nam je Malik, sin Migvela, rekao je: čuo sam Avna, sina Ebu Džuhajfeta, (da) je spominjao od svoga oca, rekao je:

Odbio (Dao) sam se k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio (dakle: Naiša sam pored Muhammeda a.s.), a on je u (mekanskoj prostranoj) dolini u kupoli (tj. u jednom šatoru sa kupolom) u podnevnoj vrućini. Izašao je Bilal pa je dozivao (ezanio je) za molitvu, zatim je unišao, pa je izvadio (tj. iznio) višak vode za čišćenje (od abdesta) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa su pali

(navalili izvjesni) ljudi na njega (da) uzimaju od njega (tu vodu). Zatim je unišao pa je izvadio (iznio izvjesnu) toljagu (štap). I izašao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, kao da ja (sada) gledam k sjaju (ka svjetlucanju) njegovih dviju cjevanica (golijeni, nogu ispod koljena). Pa je zabo (udario u zemlju tu) toljagu (štap), zatim je klanjao podne dva naklona (dva rekata) i popodnev (ikindiju) dva naklona (dva rekata), (a tada) prolazi ispred njega magarac i žena.

PRIČAO JE MENI Hasen, sin Sabbaha, Bezzar, pričao nam je Sufjan od Zuhrije, od Urveta, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pričaše pričanjem (takvim) da je brojio njega brojač (određeni), zaista bi ga izbrojio (tj. da je brojio, brojao brojač riječi njegova pričanja, njegova govora, mogao bi ih prebrojiti - a to će reći da nije brzo i neprekidno govorio, kao što će se odmah navesti u idućem tekstu). A rekao je Lejs: Pričao mi je Junus od Ibnu Šihaba da je on rekao: izvijestio me je Urvete, sin Zubejra, od Aiše da je ona rekla:

"Zar neće začuditi (ili: Zar ne čudi) tebe otac omsice (tog-i-tog)?"

(Veli se da se pod tim misli na Ebu Hurejreta.)

"Došao je, pa je sjeo k strani (tj. uz stranu) moje sobe priča (tj. pričajući) od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, daje čuti meni to (tako da ja to čujem), a (ja Allaha) slavljah (slavim). Pa je ustao prije (nego) da izvršim moje (svoje) slavljenje, a da sam stigla njega, zaista bih odbila njemu (da potvrdim, da primim njegovo nizanje i neprekidno pričanje hadisa jednoga za drugim jer znam) da poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, ne nizaše (svoga) pričanja kao (ovo) vaše nizanje."

GLAVA:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (takav da) spava njegovo oko, a ne spava njegovo srce (u vrijeme kad mu spava oko).

Predao je njega (taj hadis) Seid, sin Mina-a, od Džabira, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, od Malika, od Seida Makburije, od Ebu Selemeta, sina Abdurahmana, da je on pitao Aiše, bio zadovoljan Allah od nje:

"Kako je bila (Kakva je bila) molitva poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u ramazanu?" Rekla je: "Ne povećavaše u ramazanu, a ni u (drugome mjesecu) osim njega nad jedanaest (11) naklona (rekata). Klanja četiri naklona, (rekata) pa ne pitaj o njihovoj ljepoti i njihovoj duljini. Zatim (opet) klanja četiri, pa ne pitaj o njihovoj ljepoti i njihovoj duljini, zatim klanja tri (rekata). Pa sam rekla:

"O poslaniče Allaha! Spavaš (li) prije (nego) da obaviš neparnu molitvu (vitr-molitvu, vitr-namaz pred kraj noći)?" Rekao je: "Spava moje oko, a neće spavati (tj. a ne spava) moje srce."

PRIČAO NAM JE Ismail, rekao je: pričao mi je moj brat od Sulejmana, od Šerika, sina Abdullaha sina Ebu Nemira, čuo sam Enesa, sina Malika (da) priča nama od (tj. o) noći (u kojoj) se noću putovalo sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, od bogomolje Kabe.

Došla su trojica ljudi prije (nego) da se objavi njemu (k njemu Muhamedu a.s.), a on je spavač (a on spava) u bogomolji svetosti (ležeći on između Hamze i Džafera, među njima dvojicom), pa je rekao prvi (od) njih (trojice):

"Ko je (od) njih on (Muhammed)?" Pa je rekao srednji (od) njih (od one trojice ljudi koji su došli): "On je najbolji njih (od njih)." A rekao je zadnji (od) njih: "Uzmite najboljega (od) njih." Pa je bila ta (tj. Pa je bila sva priča ta riječ, taj razgovor te noći, i više se nije drugo ništa desilo). Pa nije vidio njih (više sve dotle) dok su došli (jedne) druge noći u (onome) što vidi njegovo srce. A Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (bio) je (takav da) su spavačice (tj. da spavaju) njegove dvije oči (njegova dva oka spavaju), a ne spava njegovo srce. I također (svi Božiji) vjerovijesnici su (takvi bili da) spavaju njihove oči, a ne spavaju njihova srca. Pa je upravljao njemu (tj. Pa se starao o njemu, vodio je brigu o njemu - o Muhammedu a.s.) Džibril, zatim se popeo sa njim k nebu.

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA.

GLAVA pohvalnih djela

(djela koja služe na ponos i diku onoga koji ih je izveo, učinio i po kojima je postao poznat, čuven - i GLAVA) govora Allaha, uzvišen je:

"O ljudi! Zaista Mi smo stvorili vas od (jednoga) muškarca i (jedne) ženske i učinili smo vas narodima (kao narode) i plemena zato (da) se međusobno upoznajete, zaista najplemenitiji vas kod Allaha je najbogobojazniji (između) vas....", i Njegovoga govora ".... i čuvajte se Allaha koji je (taj što) se međusobno molite s Njim i (čuvajte se) rodbina (svojih da ne bi prekinuo neko od vas odnose sa svojom rodbinom), zaista Allah je bio (uvjek) nad vama pazitelj.", i šta se zabranjuje od tvrdnje(ili: od tužbe) predislamlja.

"Eššu'ubu" je daleko srodstvo, a "el-kabailu" je niže (ispod, tj. bliže od) toga.

PRIČAO NAM JE Halid, sin Jezida, Kahilija, pričao nam je Ebu Bekr od Ebu Hasina, od Seida, sina Džubejra, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, "..... i učinili smo vas (kao) narode i plemena zato (da) se međusobno upoznajete....", rekao je:

Narodi su velika plemena, a plemena su rodovi.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Bešara, pričao nam je Jahja, sin Seida, od Ubejdulaha, rekao je: pričao mi je Seid, sin Ebu Seida, od svoga oca, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: Reklo se je:

"O poslaniče Allaha! Ko je najplemenitiji (od) ljudi?" Rekao je: "Najbogobojazniji (od) njih." Rekli su: "Nije od (tj. o) ovome (da) pitamo tebe." Rekao je: "Pa Jusuf je vjerovijesnik Allaha."

PRIČAO NAM JE Kajs, sin Hafsa, pričao nam je Abdul-Vahid, pričao nam je Kulejb, sin Vaila, rekao je: pričala mi je pastorka

Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, Zejneba, kći Ebu Selemeta. Rekao je: Rekao sam njoj:

"Da li si mislila (tj. Da li misliš za) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da li (je on) bio od Mudara (arapskoga poznatoga plemena)?" Rekla je: "Pa od koga (drugoga plemena) je bio osim od Mudara od Nadrovića Kinanetov (doslovno: od Mudara od sinova Nadra, sina Kinaneta)?!"

PRIČAO NAM JE Musa, pričao nam je Abdul-Vahid, pričao nam je Kulejb, pričala mi je pastorka Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, i mislim (za) nju, Zejnebu (da) je rekla:

Zabranio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, tikvu, i zelene ćupove, i sudove prevučene smolom i zasmoljene sudove (sudove premazane smolom). I rekao sam njoj: "Izvijesti me (o tom), od koga je bio, Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, od Mudara je (li on) bio?" Rekla je: "Pa od koga je bio (Pa od koga bi bio drugoga plemena) osim od Mudara? Bio je (on) od djece Nadra, sina Kinaneta."

PRIČAO JE MENI Ishak, sin Ibrahima, izvijestio nas je Džerir od Umareta, od Ebu Zur'ata, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Naći ćete ljude (kao) rudnike (tj. korijene, izvore dobra i zla), (a) najbolji (od) njih u predislamlju su najbolji (od) njih (i) u Islamu kada su znali (tj. kada oni znaju, kad razume, razumju vjerske propise, kada postanu pravnici). I naći ćete najboljega (od) ljudi (tj. najboljega čovjeka) u (ovom) poslu (tj. u poslu upravljanja i zapovjedništva, rukovođenja) najžešćega (od) njih za njega odvratnošću (tj. ko, koji najviše mrzi taj posao i neće da ga se prihvati lako, lahko). I naći ćete (kao) najgorega (od) ljudi vlasnika dva lica (tj. dvoličnjaka, licemjerca, licemjera) koji dolazi ovima sa (jednim) licem, i dolazi ovima (drugima) sa (jednim drugim) licem."

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Mugirete od Ebu Zinada, od Aaredža, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Ljudi su pristaše (pristalice) Kurejševića u ovome poslu (tj. u stvari upravljanja, rukovođenja), njihov musliman je pristalica (sljedbenik) njihovom muslimanu, a njihov nevjernik je pristalica njihovom nevjerniku (ili: njihovoga nevjernika). I ljudi su rudnici (korijeni, izvori dobra i zla), (a) najbolji (od) njih u predislamlju su najbolji (od) njih (i) u Islamu kada su znali (kada znaju, kada su razumjeli - kada razumiju islamske propise, kada su postali - kad postanu pravnici). Naći ćete (jednoga) od najboljega (od svih) ljudi najžešćega (od) njih odvratnošću za ovaj posao (za ovu stvar, tj. ko najviše mrzi da bude neki upravljač, zapovjednik, glavni rukovodilac) do (da) padne u njega."

(Riječi "do da padne u njega", ili "dok padne u njega", tumače se na razne načine. Kad postane upravljač, prestane mrziti da bude upravljač i rukovodilac. Ili kada postane protiv svoje volje upravljač, treba da prestane mrziti tu dužnost i treba joj se posvetiti da bi savjesno upravljao na opću korist i dobro. I tako dalje..... .)

GLAVA.

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja od Šubeta, pričao mi je Abdul-Melik od Tavusa, od Ibnu Abbasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (da je on bio upitan o značenju kur'anskih riječi):

".... osim ljubav u (vezi) najbližih....", rekao je (Tavus): Pa je rekao Seid, sin Džubejra (da to znači): "Najbližih (rođaka) Muhameda, pomilovao ga Allah i spasio." Pa je rekao (Ibnu Abbas k Seidu):

"Zaista je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (bio tako u mnogim rodbinskim vezama da) nije bio (nijedan) rod (plemenski ogranak) od Kurejša (Kurejševića cijelog velikog plemena drukčije) osim (tako), a za njega je (tj. a on je imao) u njemu (neko) srodstvo, pa je sišla (objava) na njega (tj. njemu, i u toj se objavi njemu naređuje da on od svojih sljedbenika ne traži nikakve nagrade, i ništa drugo) "osim (to) spoje srodstvo (tj. da imaju lijepe odnose prema srodstvu koje postoji) između mene i između vas."."

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan od Ismaila, od Kajsa, od Ebu Mesuda dopire s njim Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Odavde su došle (tj. doći će izvjesne) kušnje (iskušenja, smutnje; ili: bune, pobune) prema istoku (pokazujući rukom to je rekao). A napuštanje (ostavljanje, ohlađenje u odnosima) i grubost srca je u (tj. među onima) koji mnogo viču (vrlo se deru), stanovnika (tj. vlasnika kamiline, devine) dlake, kod korijena (korjenova) repova deva i krava u (plemenu) Rebiate i (plemenu) Mudar."

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, rekao je: izvijestio je mene Ebu Selemete, sin Abdurahmana, da je Ebu Hurejrete, bio zadovoljan Allah od njega, rekao: čuo sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Ponos (Gordost) i oholost je u (tj. među onima) koji mnogo viču (vrlo se deru), stanovnika (tj. vlasnika devine) dlake, a smirenost (spokojstvo) je u (među) stanovnicima (tj. vlasnicima) brava; a vjerovanje je jemensko i mudrost je jemenska."

Rekao je Ebu Abdullah: Nazvala se (ta država imenom) Jemen zato (što) je zaista ona od desnice Kabe (na desnoj strani Kabe), a Še'm (Šam, Sirija) je od ljevice Kabe. A (riječ) "el-meš'emetu" je (isto što i) "el-mejseretu": lijeva strana (A znači i: nesretnost). A lijeva ruka je (tj. naziva se još i) "eššu'ma". I lijeva strana je (naziva se) "el-eš'emu".

GLAVA

lijepih djela (plemena) Kurejš.

("Menakibu" znači i: vrline, vrijednosti, osobine, lijepa svojstva, plemenita djela i poslovi i slično.)

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, rekao je:

Bio je (običaja) Muhamed, sin Džubejra sina Mut'ima, (da) priča da je ono doprlo Muaviji (do ušiju), a on je kod njega (tj. A Muhamed Džubejrov je u tom času nalazio se kod Muavije) u (jednom) izaslanstvu od Kurejša, da Abdullah, sin Amra sina Asa, priča da će ono biti (jedan, nekakvi, neki) vladar od (iz plemena) Kahtana (Kahtanovića), pa se rasrdio Muavija, pa je ustao, pa je pohvalio (izrekao pohvalu) na Allaha sa (onim načinom) što je On pripadnik njega (tj. kako doliči, pripada Njemu -Bogu da se zahvala izrekne), zatim je rekao:

"Što se tiče poslije (toga), pa zaista ono doprlo je meni da (neki) ljudi od vas pričaju (nekakva) pričanja (koja) nisu u knjizi Allaha, a niti se prenose od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa ti su vaše neznalice, pa čuvajte se maštanja (praznih želja) koja zavode svoje pripadnike (tj. one koji ta maštanja maštaju), pa (tj. jer) zaista ja sam čuo poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Zaista ovaj posao (tj. posao i stvar upravljanja i rukovođenja - halifat) je u Kurejšu (tj. ima da bude među Kurejševićima), neće biti neprijatelj njima (u vezi toga ni) jedan (čovjek, a da će drukčije proći) osim (tako da) je strmoglavio (tj. da će strmoglaviti) njega Allah na njegovo lice dokle god (oni Kurejševići) su uspostavljali (dok god uspostavljaju, podižu ovu) vjeru (vjeru Islam)."

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, pričao nam je Asim, sin Muhameda, rekao je: čuo sam moga (svoga) oca (da priča) od Ibnu Umera, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Neprestano će biti ovaj posao (ova stvar vrhovnoga upravljanja, rukovođenja muslimanima, tj. hilafet, halifat) u Kurejševićima (u Kurejševića sve dotle) dok je ostalo od njih dvojica (tj. dok budu postojala od njih dva čovjeka)."

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba, od Ibnul-Musejjeba, od Džubejra, sina Mutima, rekao je: Išao sam ja i Usman, sin Affana, pa je rekao:

"O poslaniče Allaha! Dao si Mutalibovićima, a ostavio si nas, a mi i oni od tebe (tj. u odnosu na tebe) samo smo u jednome stepenu (srodstva)." Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Hašimovići i Muttalibovići su samo jedna stvar (su samo jedno)." A rekao je Lejs: Pričao mi je Ebul-Esved Muhamed od Urveta, sina Zubejra, rekao je:

Otišao je Abdullah, sin Zubejra, sa (nekim) ljudima od Zuhretovića k Aiši, a bila je najnježnija stvar (a bila je ona najnježnija) zbog njihovoga srodstva od poslanika (tj. prema poslaniku) Allaha, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Sufjan od Sada. - H - Rekao je Jakub, sin Ibrahima: Pričao nam je moj otac od svoga oca; rekao je: pričao mi je Abdurahman, sin Hurmuza, Aaredž od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Kurejševići, i Pomagači, i Džuhejnetovići, i Muzejnetovići, i Eslemovići, i Ešdžeovići i Gifarovići su moji zaštitnici (pokrovitelji), nije za njih (tj. nema ni njima, ni oni nemaju nikakvoga drugoga) zaštitnika (pokrovitelja) osim Allaha i Njegova poslanika."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, pričao nam je Lejs, rekao je: pričao mi je Ebul-Esved od Urveta, sina Zubejra, rekao je:

Bio je Abdullah, sin Zubejra najdraži čovjek k Aiši poslije Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, i Ebu Bekra. A bio je (Abdullah) najdobročinstveniji (od svih) ljudi za nju (njoj - Aiši), a (ona) ne zadržavaše (nijedne) stvari (ništa kod sebe) od (onoga) što je došlo njoj od hrane Allaha (od opskrbe i dara Božijega), milodarila je (tj. davala je, davala bi sve kao milostinju). Pa je rekao Ibnu Zubejr:

"Treba da se uzme na (tj. za) njezine dvije ruke (tj. treba je spriječiti, staviti je pod tutorstvo, starateljstvo kao rasipnicu)." Pa je rekla: "Zar će se uzeti na (za) moje dvije ruke? Na mene je (jedan) zavjet ako sam govorila njemu (tj. ako s njim progovorim, ako budem

govorila s njim)." Pa je tražio zauzimanje (zagovaranje) k njoj (tj. kod nje) sa ljudima (nekima) od Kurejševića i sa ujacima (dajidžama, tj. preko nekih Kurejševića i preko ujaka, dajidža) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, naročito, pa se spriječila (tj. pa je odbila da se izmiri, pomiri, progovori s njim). Pa su rekli njemu Zuhrijevići, ujaci (dajidže) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio; od njih (tj. između njih) Abdurrahman, sin Esveda sina Abdu Jegusa, i Misver, sin Mahremeta:

"Kada smo zatražili (tj. Kada zatražimo) dozvolu (mi da nas primi ona), pa baci se (ubaci se na njezinu) zavjesu (zastor bez traženja dozvole i bez razmišljanja, iznenadno, iznenada)." Pa je (to) učinio. Pa je poslao k njoj za deset vratova (tj. deset robova) pa je (ona) oslobodila njih. Zatim je neprestano oslobađala njih dok je (tj. čak je) doprla (do broja) četrdeset, i rekla je:

"Voljela sam (tj. Voljela bih) da sam zaista ja učinila (tj. tačno odredila) kada sam se zaklela (jedan) posao (u određenom iznosu i količini da) ću učiniti njega, pa (da) svršim njega (da izvršim, da se razdužim od njega)."

(Pošto je zavjet učinila neodređeno, nije bila sigurna je li ga izvršila iako je za njegovo prekršenje oslobodila više od četrdeset robova. Bojala se da nije to dovoljno za iskupljenje njezinoga zavjeta, neodređeno izrečenoga.)

GLAVA:

Sišao je Kur'an u jeziku (na jeziku, narječju) Kurejševića.

PRIČAO NAM JE Abdul-Aziz, sin Abdullaha, pričao nam je Ibrahim, sin Sada, od Ibnu Šihaba, od Enesa da je Usman pozvao Zejda, sina Sabita, i Abdullaha, sina Zubejra, i Seida, sina Asa, i Abdurrahmana, sina Harisa sina Hišama, pa su (oni) prepisali njih (stranice, listove Hafsine) u zbirke (tj. u primjerke).

I rekao je Usman (ovoj) grupi Kurejševićima (Kurejševića i to) trojici (tj. Abdullahu, Seidu i Abdurahmanu - jer Zejd Sabitov nije bio Kurejšević):

"Kada ste se protivili (tj. Kada se ne složite) vi i Zejd, sin Sabita u (nekoj) stvari od Kur'ana (prilikom prepisivanja), pa napišite ga u jeziku (u narječju) Kurejševića, pa sišao je (tj. jer je sišao) samo u njihovom jeziku." Pa su učinili to.

GLAVA

pripisivanja (stanovnika) Jemena k Ismailu (sinu Ibrahima a.s.).

Od njih je Eslem, sin Efsa-a sina Hariseta sina Amra sina Amira, (a misli se na Eslema) iz (od) Huza'ata (za razliku od Eslema iz druga dva plemena, ili plemenska ogranka).

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja od Jezida, sina Ebu Ubejda, pričao nam je Selemete, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Izašao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, na (neke) ljude (narod) od Eslema (plemena, plemenskog ogranka da ih promatra kako) se oni bore međusobno u (izvjesnom) trgu (čaršiji - bore se, natječu se u gađanju strijelicama), pa je rekao:

"Gađajte, sinovi Ismaila, pa (jer) zaista vaš otac je bio (veliki) strijelac, i ja sam sa omsićima (sa sinovima omsice - tih-i-tih, tj. uz ovu stranku)." Za jednu (od te) dvije grupe (skupine bio se opredijelio Muhamed a.s.). Pa su (se) sustegnuli (uhvatili se) za svoje ruke (natjecatelji druge grupe, tj. odustali su od natjecanja). Pa je rekao:

"Šta je za njih (Šta je njima)?" Rekli su: "A kako (da) gađamo, a ti si sa omsićima (a ti si sa samo sa tom grupom)?" Rekao je: "Gađajte, a ja sam sa vama svakim (od) vas (sa svima vama)."

GLAVA.

PRIČAO NAM JE Ebu Mamer, pričao nam je Abdul-Varis od Husejna, od Abdullaha, sina Burejdeta, pričao mi je Jahja, sin Jamera da je Ebul-Esved Dilija pričao njemu od Ebu Zerra, bio zadovoljan Allah od njega, da je on čuo Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Nije od čovjeka (nijedan, tj. Nije niko ko) je tvrdio sebe (da pripada nekome drugom) osim svoga oca (osim svome ocu), a on zna njega, (niko takav nije drukčije prošao) osim (tako da) je bio nevjernik (tj. postao je nevjernik). A ko se tvrdi (pripisuje se nekom) narodu (što) nije za njega u njima (što nema njemu u njima nikakvoga) porijekla, pa neka smjesti (pripravi) sebi svoje sjedište od Vatre (tj. u Vatri).

PRIČAO NAM JE Alija, sin Ajjaša, pričao nam je Hariz, rekao je: pričao mi je Abdul-Vahid, sin Ubejdulaha, Nasrija, rekao je: čuo sam Vaileta, sina Eska'a (da) govori: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista od najvećih laži (izmišljotina) je (to) da tvrdi (za sebe, da se pripisuje, izjašnjava izvjesni) čovjek ka (nekome drugome) osim svoga oca (osim svome ocu), ili (da) pokazuje svome oku (ono) što nije vidjelo (oko, tj. da on priča da je u snu vidio ono što nije vidio), ili (da čovjek) govori na poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da je poslanik Allaha rekao ono) što (on) nije rekao."

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Hammad od Ebu Džemreta, rekao je: čuo sam Ibnu Abbasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (da) govori:

Došlo je izaslanstvo (plemena) Abdul-Kajsa na poslanika (tj. k poslaniku) Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa su rekli:

"O poslaniče Allaha! Zaista ovaj (naš) ogranak plemena od (plemena) Rebi'ata (misli se na Abdulkajsoviće, u takvom je položaju da) su se već ispriječili između nas i između tebe nevjernici (plemena) Mudara, pa nismo (u mogućnosti da) dospijevamo (dolazimo) k tebi osim u svakom svetome mjesecu, pa da si zapovjedio nama za (neki)

posao (da) uzmemo njega od tebe i priopćimo ga (onome) ko je iza nas." Rekao je:

"Zapovijedam vam za četiri (stvari), a zabranjujem vam četiri (stvari - zapovjedam vam): vjerovanje u Allaha, (koje se sastoji u) svjedočenju da nema božanstva osim Allah (Allaha), i klanjanje molitve, i davanje (obavezne) milostinje (zekata) i da izvršite k Allahu petinu (onoga) što ste zaplijenuli (zaplijenili u ratu od svojih neprijatelja); a zabranjujem vam (sudove u kojima ste pravili opojna pića bez obzira kakvi ti sudovi bili) od tikve, i zeleni ćupova, i kadanja (stupa, tj. drvenih suda izdubljenih u deblu ili panju) i zasmoljenih (zemljanih suda)."

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, od Salima da je Abdullah, sin Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao: čuo sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori, a on je na govornici:

"Zar ne (Pazite)! Zaista (izvjesno) iskušenje (smutnja, pobuna) je evo ovdje!" Pokazuje (tj. Pokazujući pri izgovaranju tih riječi) k (izvjesnom) istoku odakle izlazi (rađa se) rog (izvjesnoga) sotone.

GLAVA

spominjanja (plemena) Eslema, i Gifara, i Muzejneta, i Džuhejneta i Ešdže'a.

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Sufjan od Sada, sina Ibrahima, od Abdurahmana, sina Hurmuza, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Kurejševići, i Pomagači, i Džuhejnetovići, i Muzejnetovići, i Eslemovići, i Gifarovići i Ešdžeovići su moji zaštitnici (pokrovitelji, tj. pomagači), nije za njih (tj. nemaju oni drugoga nikakvoga) zaštitnika osim Allaha i Njegovoga poslanika."

PRIČAO JE MENI Muhamed, sin Gurejra, Zuhrija, pričao nam je Jakub, sin Ibrahima, od svoga oca, od Saliha, pričao nam je Nafi' da je Abdullah (Umerov) izvijestio njega da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao na govornici:

"Gifarovići. Oprostio Allah njima! (Ili: Oprostio je Allah njima.). A Eslemovići. Sklopio mir s njima Allah! (Ili: Sklopio je mir s njima Allah.). A Usajjetovići. Bili su nepokorni Allahu i Njegovom poslaniku."

PRIČAO JE MENI Muhamed, izvijestio nas je Abdul-Vehhab Sekafija od Ejjuba, od Muhameda, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Eslemovići. Sklopio mir s njima Allah (Ili: Sklopio je mir s njima Allah.). A Gifarovići. Oprostio Allah njima! (Ili: Oprostio je Allah njima.)."

PRIČAO NAM JE Kabisate, pričao nam je Sufjan.

A PRIČAO JE MENI Muhamed, sin Beššara, pričao nam je Ibnu Mehdija od Sufjana, od Abdul-Melika, sina Umejra, od Abdurahmana, sina Ebu Bekreta, od njegovoga oca, rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Da li ste mislili ako su bili (tj. ako su plemena) Džuhejnetovići, i Muzejnetovići, i Eslemovići i Gifarovići bolji od Temimovića, i Esedovića, i od sinova Abdullaha sina Gatafana (tj. od Abdullahovića Gatafanovih) i od sinova Amira sina Sa'sa'ata (i od Amirovića Sa'sa'atovih)?" Pa je rekao (jedan) čovjek: "Propali su i štetovali su." Pa je rekao: "Oni su bolji od Temimovića, i od Esedovića, i od Abdullahovića Gatafanovih i od Amirovića Sa'sa'atovih."

(Veli se da su proglašeni za bolje zbog toga što su primili prije Islam nego ovi drugi i zbog toga što su nježnijega srca i plemenitijih ćudi pripadnici tih plemena.)

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Beššara, pričao nam je Gunder, pričao nam je Šubete od Muhameda, sina Ebu Jakuba, rekao je: čuo sam Abdurahmana, sina Ebu Bekreta, od njegova oca (tj. da priča od svoga oca) da je Akra', sin Habisa rekao Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio:

"Slijedili su (tj. Slijede) te samo kradljivci hodočasnika (tj. oni koji su otprije krali, potkradali hodočasnike" - a ti kradljivci su bili) od Eslemovića, i Gifarovića, i Muzejnetovića, i mislim ga (i mislim da je rekao) i Džuhejnetovića - (Šubete kaže da) je (Muhamed) sin Ebu Jakuba sumnjao (da li je rekao i ubrojao Akra' i Džuhejnetoviće). Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Da li si mislio ako su bili (tj. ako su sada) Eslemovići, i Gifarovići i Muzejnetovići - i mislim ga (Muhameda a.s. da je rekao, tj. i mislim da je rekao Muhamed a.s.:) i Džuhejnetovići - bolji (sada) od Temimovića, i od Amirovića, i Esedovića i Gatafanovića (da li) su propali i štetovali?" Rekao je (Akra', a Akra' je bio Temimović): "Da." Rekao je (Muhammed a.s.):

"Tako mi (Onoga) koji je (taj što je) moja duša u Njegovoj ruci (moći) zaista oni su zaista bolji od njih."

(Krađa hodočasnika je krađa u vrijeme prije Islama kada su idolopoklonici vršili svake godine neku vrstu hadža - hodočašća kipovima koje su bili postavili u samu Kabu, pa te paganske hodočasnike su potkradali neki pripadnici iz pomenutih plemena. To se objašnjenje ovdje daje da bi se otklonila moguća nejasnoća koja bi se mogla pojaviti kod nekih čitalaca.)

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, od Hammada, od Ejjuba, od Muhameda, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je (Muhammed a.s.):

"Eslemovići, i Gifarovići i (jedna) stvar (tj. i nešto) od Muzejnetovića i Džuhejnetovića", ili je rekao: "(jedna) stvar od Džuhejnetovića, ili Muzejnetovića - bolji su kod Allaha", ili je rekao:

"(na) Sudnjem danu, od Esedovića, i Temimovića, i Hevazina (Hevazinovića) i Gatafanovića."

GLAVA:

Sin sestre (tj. Sestrić izvjesnoga) naroda i slobodnjak (tj. oslobođeni rob izvjesnoga) naroda je od njih.

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Šubete od Katadeta, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Pozvao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, Pomagače pa je rekao (njima pošto su mu došli):

"Da li je u (među) vama ijedan (čovjek drugi) osim vas?" Rekli su: "Ne, osim sina (jedne) naše sestre." Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Sin sestre (izvjesnoga) naroda je od njih."

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA

GLAVA priče Zemzema

(ili: GLAVA događaja Zemzema, tj. koji se desio kod Zemzema, kod Ka'be).

PRIČAO NAM JE Zejd, on je sin Ahzema, rekao je Ebu Kutejbete Salim, sin Kutejbeta: pričao mi je Musenna, sin Seida, Kasir, rekao je: pričao mi je Ebu Džemrete, rekao je: rekao je nama Ibnu Abbas:

"Zar neću izvijestiti vas za Islam (tj. o primanju Islama od strane) Ebu Zerra (tj. kako je Ebu Zerr primio Islam)?" Rekao je: Rekli smo: "Da." Rekao je: "Rekao je Ebu Zerr: "Bio sam (jedan) čovjek od Gifarovića. Pa je doprlo nama da je (nekakav) čovjek već izašao (tj. pojavio se) u Meki tvrdi (tj. tvrdeći on) da je on (nekakav) vjerovijesnik. Pa sam rekao svome bratu:

"Odi (Idi) k tome (izvjesnome) čovjeku, govori mu (tj. razgovaraj s njim) i donesi mi njegovu vijest (vijest o njemu)." Pa je otišao, pa je sreo njega, zatim se vratio. Pa sam rekao: "Šta je (Šta ima) kod tebe?" Pa je rekao: "Tako mi Allaha zaista već sam vidio (jednoga) čovjeka (koji) zapovijeda za (izvjesno) dobro i zabranjuje od (izvjesnoga) zla." Pa sam rekao njemu: "Nisi izliječio mene od (izvjesne) vijesti (tj. Tvoj odgovor nije zadovoljio i izliječio moju znatiželju koja kao kakva bolest pritiskuje moju dušu i razum otkako sam dobio vijest o tome čovjeku za kojega ne znam šta hoće)." Pa sam uzeo (jednu kožnu) posudu (džak, vreću, torbu) i (jedan) štap, zatim sam se okrenuo (tj. zatim sam krenuo) ka Meki. Pa sam počeo (da nastojim da ga vidim, a) ne poznam ga, a mrzim da pitam (a nezgodno mi da pitam) od njega (tj. o njemu nekoga). I pijem od vode (bunara) Zemzema i bivam (i bio sam) u (svetoj) bogomolji." Rekao je: "Pa je prošao pokraj mene Alija, pa je rekao: "Kao da je (ovaj) čovjek stranac." Rekao je: Rekao sam: "Da." Rekao je: "Pa odi (idi) k (tj. do izvjesnoga) stana (odsjedališta, sjedišta)." Rekao je: Pa sam otišao sa njim ne pita (tj. ne pitajući on) mene (ni) od (tj. ni o kakvoj) stvari i (ja) ne izvještavam njega (ni o čemu). Pa pošto sam osvanuo, poranio sam k bogomolji (kod Kabe) zato (da) pitam o njemu. A nije (ni) jedan (čovjek tako postupio da) izvijesti mene o njemu za (ma kakvu) stvar (za išta). Rekao je: Pa je prošao pokraj mene Alija, pa je rekao: "Zar nije postiglo (tj. došlo vrijeme) čovjeku (ovome da) prepozna svoj stan (svoje odsjedalište, sjedište) poslije (tj. najzad)?!" Rekao je: Rekao sam: "Ne." Rekao je: "Odi (tj. Pođi) sa mnom." Rekao je: Pa je rekao: "Šta je tvoja stvar (to jest: tvoj posao), i šta je dovelo tebe (u) ovu varoš (u ovaj grad)?" Rekao je: Rekao sam njemu: "Ako si sakrio na mene (mene, ili: meni tajnu), izvijestio sam (izvijestiću) te." Rekao je: "Pa zaista ja sam (da to) učinim." Rekao je: Rekao sam njemu: "Doprlo je nama da je ono već izašao ovdje (nekakav) čovjek (što) tvrdi da je on (nekakav) vjerovijesnik, pa sam poslao moga (svoga) brata zato (da) govori (razgovara s) njim. Pa se povratio (vratio se nakon razgovaranja), a nije izliječio mene od (te) vijesti (dakle: nisam zadovoljan njegovim izvještajem), pa sam htio da sretnem njega (tj. toga čovjeka)." Pa je rekao njemu (Alija):

"Zar ne! (Tj. Pazi!) Zaista ti si se već naputio (na koga i treba). Ovo je moje lice (tj. Evo ja se upravljam pravo, krećem lično sobom) k

njemu, pa slijedi me. Uniđi gdje uniđem (Uđi gdje ja uđem, gdje ću ja unići, ući). Pa zaista ja ako sam vidio (tj. ako vidim) ijednoga (čovjeka, tj. ikoga što) se plašim njega na tebe (tj. za tebe), stao sam (tj. staću) k zidu (tj. uza zid koji tu budne, bude) kao da ja popravljam moju (svoju) obuću, a ti prođi (dalje)." Pa je prošao (on) i prošao sam sa njim dok je unišao (on) i unišao sam (i ja) sa njim na Vjerovijesnika (tj. k Vjerovijesniku), pomilovao ga Allah i spasio, pa sam rekao njemu:

"Izloži na mene (tj. meni) Islam." Pa je izložio njega, pa sam primio Islam (u) mome mjestu (tj. odmah na tom mjestu; ili: smjesta). Pa je rekao meni:

"O Ebu Zerre! Sakri ovu stvar, i povrati se (i vrati se) k tvome (svome) gradu (ili: svojoj zemlji). Pa kada je doprlo (kada dopre) tebi naše pojavljivanje (kao pobjednika), pa okreni se (tj. pa dođi nam)." Pa sam rekao: "Tako mi (Onoga) koji je poslao tebe sa (ovom) istinom zaista zavikaću (visokim glasom) svakako s njom (s ovom rečenicom, tj. ovu rečenicu "Nema božanstva osim Allah!") između njihovih leđa (tj. među njima - Kurejševićima koji ne vjeruju)." Pa je došao k (svetoj) bogomolji (kod Kabe), a Kurejševići su u njoj, pa je rekao:

"O skupino Kurejševića! Zaista ja svjedočim da nema božanstva osim Allah, i svjedočim da je Muhammed Njegov rob i Njegov poslanik!" Pa su rekli: "Ustanite k ovome (tj. do ovoga) prevjerice (prevjernika, tj. čovjeka koji je prešao iz jedne vjere u drugu)!" Pa su ustali. Pa sam se udarao (tj. Pa sam bio udaran) zato (tj. toliko jako skoro da) umrem. Pa je stigao mene (meni u pomoć) Abbas, pa se nadnio (nagnuo) na mene, zatim se okrenuo na njih, pa je rekao:

"Teško vama! Ubijate (jednoga) čovjeka od Gifarovića, a vaše trgovanje i vaš prolaz je na Gifaroviće (tj. pokraj Gifarovića)." Pa su se iščupali (tj. sustegli, odstranili) od mene. Pa pošto sam osvanuo sutra (sutradan), povratio sam se (tj. zavratio sam se, ponovo sam se vratio) pa sam rekao kao što sam rekao juče. Pa su rekli: "Ustanite k ovome prevjerici." Pa se napravilo kao što se napravilo juče (u jučerašnjem danu). I stigao je mene Abbas, pa se nagnuo (nadnio) na mene, i rekao je kao njegova besjeda (govor što je bio) juče (u jučerašnjem danu). Rekao je: Pa bio je ovo početak primanja Islama Ebu Zerra, pomilovao ga Allah!"

GLAVA

spominjanja Kahtana.

PRIČAO NAM JE Abdul-Aziz, sin Abdullaha, rekao je: pričao mi je Sulejman, sin Bilala, od Sevra, sina Zejda, od Ebul-Gajsa, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Neće nastati Čas (tj. Neće doći, neće biti Sudnji dan) do (da) izađe (dok ne izađe jedan) čovjek od Kahtana (koji) će tjerati (izvjesne) ljude sa svojim štapom."

(O tome čovjeku postoje razna tumačenja koja se ovdje neće iznositi.)

GLAVA

(onoga) što se zabranjuje od dozivanja predislamlja (tj. od sazivanja ljudi u pomoć nekoga makar taj neko bio i nasilnik koji je i izazvao svađu ili tuču - a to je bio običaj u doba prije Islama).

PRIČAO NAM JE Muhamed, izvijestio je nas Mahled, sin Jezida, izvijestio nas je Ibnu Džurejdž, rekao je: izvijestio me je Amr, sin Dinara, da je on čuo Džabira, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori:

Ratovali smo (u društvu) sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, a već se je vratio (tj. skupio, sakupio) sa njim svijet (ljudi) od Izbjeglica (Iseljenika - iz Meke -), čak su bili mnogobrojni (bilo ih je mnogo, puno). I bio je od Iseljenika (veliko slovo "I" je stavljeno da se time označi da se misli na iseljenike-Muhadžire iz Meke u vrijeme Muhameda a.s., za razliku od svih drugih vrsta iseljenika - I bio je od njih jedan) čovjek veliki igrač (šaljivčina, šaljivdžija, a neki vele: vještak u igri sa kopljima), pa je udario (u stražnjicu jednoga) Pomagača (Ensariju). Pa se je rasrdio (taj) Pomagač žestokom srdžbom, čak su se međusobno dozivali (sazivali, pozivali u pomoć svaki svoje pleme, a ovdje u ovom slučaju svaki svoju stranku), i rekao je (taj) Pomagač:

"Pomagači (Ensarije), pomozite!" (To jest: "O Pomagači, pomozite mene, svoga starosjedioca Medine - a oni se nazivaju Pomagači - pomozite me protiv došla, doseljenika iz Meke!") A rekao je (taj) Iseljenik: "Iseljenici (Muhadžiri), pomozite!" Pa je izašao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Šta je umu dozivanja stanovnika predislamlja (tj. Šta je - Kakvo je to pozivanje u pomoć kojim su se služili pagani, ljudi iz doba predislamlja)?!" Zatim je rekao: "Šta je njihovo stanje (tj. Šta im je bilo)?" Pa se izvijestio (izviješten je) za udarac (u stražnjicu od strane) Iseljenika (koji je udario) Pomagača. Rekao je: Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Pustite nju (ovu rečenicu pozivanja u pomoć iz paganstva), pa zaista ona (tj. jer zaista ona) je nevaljala."

(Zle posljedice od nje dolaze, jer prouzrokuje sukob širih razmjera.)

A rekao je Abdullah, sin Ubejja, - (on) je sin Selule: "Zar su se već međusobno dozivali na nas? Zaista ako se povratimo k Medini, zaista će izvesti (tj. istjerati) svakako najugledniji iz nje najponiženijega." Pa je rekao Umer: "Zar nećeš ubiti, o poslaniče Allaha, ovoga nevaljalca (gada, rđavoga-hrđavoga čovjeka)?" Za Abdullaha (Ubejjova i Selulina je to rekao Umer). Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Neće pričati (Nipošto, da ne bi pričali izvjesni) ljudi da on (Muhammed a.s.) ubijaše (ubija, da je ubijao) svoje drugove."

PRIČAO JE MENI Sabit, sin Muhameda, pričao nam je Sufjan od Aameša, od Abdullaha, sina Mureta, od Mesruka, od Abdullaha (Mesudova), bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. A od Sufjana, od Zubejda, od Ibrahima, od Mesruka, od Abdullaha (Mesudova), od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Nije od nas (muslimana) ko je udarao (ko udara svoje) obraze, i cijepao je (i cijepa svoje) džepove (otvore na odjeći - oboje ovo u žalosti za umrlim) i dozivao je (i ko doziva) sa dozivanjem predislamlja (paganstva, kako je maločas navedeno)."

GLAVA

priče Huza'ata (Huza'atove).

PRIČAO NAM JE Ishak, sin Ibrahima, pričao nam je Jahja, sin Adema, izvijestio nas je Israil od Ebu Hasina, od Ebu Saliha, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Amr, sin Luhajja sina Kam'ata sina Hindifa, je otac Huza'ata (Huza'atov - tj. Huza'atovića)."

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, rekao je: čuo sam Seida, sina Musejjeba, rekao je:

"El-behiretu" - Deva rascijepljenoga uha je (ona) koja je (takva da) se sprječava (zabranjuje) njezino mlijeko zbog idola (tj. zbog toga što je ona ostavljena, poklonjena idolima ili zlodusima, pa ona slobodno luta kuda hoće), i neće pomusti nju (ni) jedan (čovjek) od ljudi (pagana). A "essaibetu" - Deva puštena da ide kuda hoće je (ona) koja je (takva da) ostavljaše nju (da ide kuda hoće u ime nekoga zavjeta) za njihova božanstva (tj. zbog zavjeta koji su učinili svojim božanstvima), pa se neće tovariti (pa se ne tovari) na nju (nikakava) stvar (tj. ništa). Rekao je (Seid): A rekao je Ebu Hurejrete: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Vidio sam Amra, sina Amira sina Luhajja, Huza'atovića (da) vuče svoja crijeva u Vatri. A (on) je bio prvi ko (koji) je ostavljao slobodno da idu (te takve) deve puštene da idu kuda hoće (zbog zavjeta paganskim božanstvima - pa je s time i prvi koje, koji je izmijenio vjeru Ismaila a.s. i uveo obožavanje idola i raznih paganskih božanstava među Arape u Meki)."

GLAVA

priče Zemzema i neznanja (gluposti i neukosti preislamskih, predislamskih) Arapa.

PRIČAO JE NAMA Ebu Numan, pričao nam je Ebu Avanete od Ebu Bišra, od Seida, sina Džubejra, od Ibnu Abbasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

"Kada je veselilo tebe (Kada te raduje) da znaš (saznaš) neukost (neznanje, glupost; ili grubost) Arapa (prije Islama), pa čitaj (ono) što je iznad (tj iza) sto tridesetoga (odlomka - ajeta) u suri En'am (u poglavlju Kur'ana koje se zove El-En'am):

"Već su štetovali (oni) koji su ubijali svoju djecu maloumljem (tj. bivši oni maloumni, glupi) bez znanja.....", do Njegova govora ".... već su zalutali i nisu bili napućeni."."

GLAVA

(onoga) ko se pripisivao k svojim očevima u Islamu i predislamlju.

A rekao je Ibnu Umer i Ebu Hurejrete od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista plemeniti je sin plemenitoga (koji) je sin plemenitoga (koji) je sin plemenitoga - (a to) je Jusuf, sin Jakuba sina Ishaka sina Ibrahima, prijatelja Allaha (Allahovoga)." A rekao je Bera' od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ja (sam) sin (dalji, tj. unuk) Abdulmuttaliba."

PRIČAO NAM JE Umer, sin Hafsa, pričao nam je moj otac, pričao nam je Aameš, rekao je: pričao mi je Amr, sin Murreta, od Seida, sina Džubejra, od Ibnu Abbasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Pošto je sišla (objava, tj. odlomak-ajet Kur'ana): "I opominji tvoju (svoju) rodbinu (i to one) najbliže.", počeo je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (da) doziva:

"O Fihrovići (a neki vele da se to čita, izgovara: O Fehrovići)! O Adijjovići!" Za plemenske ogranke (od plemena) Kurejševićkoga (Kurejševića izvršio je pojedinačno dozivanje, pozivanje). A rekao je nama Kabisate: Izvijestio nas je Sufjan od Habiba, sina Ebu Sabita, od Seida, sina Džubejra, od Ibnu Abbasa, rekao je: Pošto je sišla (došla objava):

"I opominji svoju rodbinu (one) najbliže.", počeo je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (da) zove (poziva) njih plemena po plemena.

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb, izvijestio nas je Ebu Zinad od Aaredža, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"O Abdulmenafovići!. Kupite (sebi) vaše (svoje) duše (osobe) od Allaha! O Abdulmuttalibovići! Kupite svoje duše od Allaha! O majko Zubejra, sina Avvama, tetko (po ocu) poslanika Allaha (tetko Allahovoga poslanika)! O Fatimo, kćeri Muhammeda! Kupite vas dvije duše vas dviju od Allaha! Neću posjedovati (tj. Ne posjedujem) za vas dvije od Allaha (ikakvu) stvar (da spriječim u vezi kazne, tj. Ne mogu od vas nikakve kazne Božije odbiti). Pitajte (tj. Tražite na ovome svijetu) vas dvije od moga imetka (od mene) šta ste htjele vas dvije (tj. šta hoćete, to vam mogu da dadnem, da dam, ali Božije kazne ni sada, ni na Sudnjemu danu ne mogu od vas spriječiti ako vi ne budete vjerovale Uzvišenoga Boga)."

GLAVA

priče Abesinaca (ili: Abesinije; A neki vele da "el-habeš" znači: Sudanci, i Sudan - pa bi onda prevod trebao biti ovakav: GLAVA priče Sudanaca, ili priče Sudana), i (GLAVA) govora Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "O Erfidetovići!"

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba, od Urveta, od Aiše da je Ebu Bekr, bio zadovoljan Allah od njega, unišao na nju (tj. njoj), a kod nje su dvije djevojke u danima Mine, tresu defom (tresu daire, tamburin) njih dvije i udaraju njih dvije, a Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pokriven (pokrivač sebe, tj. pokrio se je) sa svojom odjećom. Pa je otjerao njih dvije (vičući na njih, uz povike na njih) Ebu Bekr. Pa je otkrio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, od (sa) svoga lica (odjeću), pa je rekao:

"Pusti njih dvije (na miru), pa (tj. jer) zaista ona (ono stvar je takva da) su (ovo sada) dani praznika (blagdana - Bajrama)." A ti dani su (bili) dani Mine (tj. dani kada su hodočasnici u hodočašću na Mini - a to su dani Kurban-bajrama: praznika žrtava). A rekla je Aiša:

Vidjela sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) pokriva (zastire) mene, a ja gledam k Abesincima, a oni se igraju u Bogomolji. Pa je tjerao njih (uz povike) Umer, pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Pusti ih (na miru)! Sigurnošću (se sigurni osjećajte, osjećajte se sigurni), Erfidetovići!" Misli (na značenje) od sigurnosti (bezbijednosti za sebe i svoje ličnosti, tj. da se ne plaše).

GLAVA

(onoga) ko je volio da se ne psuje (ne grdi) njegovo porijeklo (njegov rod).

PRIČAO JE MENI Usman, sin Ebu Šejbeta, pričao nam je Abdete od Hišama, od njegova oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Tražio je dozvolu Hassan (od) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, u ismijavanju (tj. za ismijavanje, za sastavljanje satire protiv mekanskih) idolopoklonika. Rekao je (Muhammed a.s.):

"Kako je sa mojim porijeklom?"

(To jest: "Kako da to učiniš, a i moje porijeklo je od njih?" A to već znači da Muhammed a.s. nije volio da se grdi njegovo porijeklo.)

Pa je rekao Hassan (pjesnik iz Medine, savremenik Muhammeda a.s.): "Zaista izvući ću (spasiću) svakako tebe od (iz) njih kao što se izvuče (izvjesna) dlaka iz (izvjesnoga) tijesta." A od njegovoga oca (oca Hišamovoga Urveta), rekao je: Otišao (tj. Počeo) sam (da) psujem (grdim) Hassana kod Aiše, pa je rekla:

"Ne psuj ga, pa (jer) zaista on branjaše (branio je) Vjerovijesnika (tj. ismijavaše one koji su ismijavali Vjerovijesnika), pomilovao ga Allah i spasio."

("Nafeha" doslovno znači: međusobno se dvojica ljudi namirisavati. Kod pjesnika to znači namirisavati jedan drugoga mirisom satire, ruganja, ismijavanja. Kada bi, dakle, neki pjesnik sastavio satiru protiv Muhammeda a.s., onda bi Hassan protiv toga pjesnika sastavio pjesmu satiričnoga značenja, pjesmu u kojoj bi iznosio neko ruglo i sramotu toga pjesnika. U tome se je sastojala Hassanova odbrana Muhammeda a.s. A Hassan je u vojničkom pogledu bio velika kukavica i strašljivica, neborac, miroljubiv čovjek, kako će se to vidjeti u mnogo kasnijem, daljem tekstu.)

Rekao je Ebul-Hejsem: "Nefehatiddabbetu": udarila je jahaća životinja - je (izraz koji se rekne) iza remehat bi havafiriha: kada je udarila u prsa (nekoga gdje se udara kopljem - udarila je) sa svojim kopitama. I "nefehahu bissejfi: udario je njega sa sabljom (mačem)" - (to se rekne) kada se dohvatio njega izdaleka.

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA

GLAVA sparivanja (vjenčavanja) Vjerovijesnika

pomilovao ga Allah i spasio, (sebi) Hadidže (Hatidže, prve svoje žene, supruge, dakle: vjenčavanja sa Hatidžom) i (GLAVA) vrijednosti nje (Hatidže), bio zadovoljan Allah od nje (s njom).

PRIČAO MI JE Muhamed, izvijestio nas je Abdete od Hišama, sina Urveta, od njegovoga oca, rekao je: čuo sam Abdullaha, sina Džafera, rekao je: čuo sam Aliju (da) govori: čuo sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori.

PRIČAO MI JE Sadekate, izvijestio nas je Abdete od Hišama, sina Urveta, od njegovoga oca, rekao je: čuo sam Abdullaha, sina Džafera, od Alije, bio zadovoljan Allah od njih, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Najbolja (od) žena (od) nje (od ovozemnosti, tj. od žena ovoga svijeta) je Merjema (Marija, majka Isa-a, Isusova), a najbolja (od) žena (od) nje (od ove sljedbe, tj. od žena muslimanskih) je Hadidža."

(Ime Hadidža se među muslimanima u Jugoslaviji izgovara iskrivljeno "Hatidža". NAPOMENA porodice prevodioca ove Buharije: Jugoslavija ona nekadašnja koja je bila onda u ono vrijeme kada je i prevodilac bio živ, više ne postoji. Sada postoje države nastale raspadom SFRJ.)

PRIČAO NAM JE Seid, sin 'Ufejra, pričao nam je Lejs, rekao je: Pisao je k meni Hišam od svoga oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

"Nisam bila ljubomorna (ni) na (jednu) ženu Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, što (tj. koliko) sam bila ljubomorna na Hadidžu. Propala (Umrla) je prije (nego što je nastupilo vrijeme) da sebi vjenča mene (bila sam ljubomorna) zbog (toga) što slušavah (slušah, slušala sam) njega (da) spominje nju. I zapovjedio je njemu Allah da obraduje nju sa (jednom) kućom od trstike (u raju)."

(A veli se da riječ "kasabun" ovdje znači šuplji biser, a po nekima to znači: niti, gajtani, širiti po kojima su nanizani dragulji i biser, a po nekima: trstika od zlata.)

"I zaista (on) je bio zaista (običaja da) zakolje (određenu) ovcu, pa poklanja u (kuće) njezinih prijateljica od nje (od mesa te ovce) što obuhvata njih (tj. koliko je dosta njima-prijateljicama umrle Hatidže)."

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Humejd, sin Abdurrahmana, od Hišama, sina Urveta, od njegovoga oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od njega, rekla je:

Nisam bila ljubomorna (ni) na (jednu) ženu što (koliko) sam bila ljubomorna na Hadidžu od (tj. zbog) mnogoće spominjanja poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, nje (tj. zato što je nju Hatidžu, mnogo spominjao Muhammed a.s.). Rekla je: A sebi je vjenčao mene poslije nje za (na) tri godine (tj. poslije njezine smrti na tri godine). I zapovjedio je njemu njegov Gospod, moćan je i veličajan je, ili (zapovjedio mu je) Džibril - na njega pozdrav! - da obraduje nju (Hadidžu) sa (jednom) kućom u raju od trstike (biserne, tj. koja je zagrađena od šupljoga, šupljega bisera koji je dugačak kao trstika; ili od zlatne trstike, ili slično tome kako je navedeno uz prethodni hadis).

PRIČAO MI JE Umer, sin Muhameda sina Hasena, pričao nam je moj otac, pričao nam je Hafs od Hišama, od njegova oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Nisam bila ljubomorna (ni) na jednoga (tipa, ni na jednu) od žena Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, što (koliko, kao što) sam bila ljubomorna na Hadidžu, a nisam vidjela nju (uopće nikada), ali (tj. nego) je bio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) umnožava njezino spominjanje (tj. ali on spominjaše mnogo nju). I ponekada je (ili: I često bi) zaklao ovcu, zatim iskomada nju (na) udove (na dijelove), zatim pošalje nju (ovcu, ili: njih, komade ovce) u prijateljice (prijateljicama) Hadidže. Pa ponekad sam rekla njemu:

"Kao da ono nije bio (niko, ili: Kao da nije bila nikakva žena) u ovozemnosti (tj. na ovome svijetu) osim Hadidža." Pa (on na to) govori: "Zaista ona je bila (takva), i bila je (takva, tj. bila je dobra, bila je pobožna), i bilo je meni (i imao sam) od nje dijete."

PRIČAO NAM JE Musedded, pričao nam je Jahja od Ismaila, rekao je: Rekao sam Abdullahu, sinu Ebu Evfa-a, bio zadovoljan Allah od njih dvojice:

"Obradovao (tj. Je li obradovao, obeseljavao) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, Hadidžu?" Rekao je: "Da. Sa (jednom) kućom od trstike (takvom kućom je obeseljavao nju što) nema (nikakve) vike (galame) u njoj, a niti (nikakvoga, ikakvoga) napora (truda)."

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Muhamed, sin Fudajla, od Umareta, od Ebu Zur'ata, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Došao je Džibril Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"O poslaniče Allaha! Ovo je Hadidža, već je došla (tj. već ti dolazi, primiče se pećini Hira), sa njom je (jedna) posuda (tj. ima ona jednu posudu), u njemu (u tome sudu, posudi) je (neki) začin (smok, prismok), ili jelo (hrana), ili piće. Pa kada je ona došla (tj. Pa kada uniđe ona) tebi, pa pročitaj na nju pozdrav (tj. pa izruči, uruči joj pozdrav, pozdravi je, poselami je) od njezinoga Gospoda i od mene, i obraduj nju sa (jednom) kućom (sa jednim dvorcem) u raju (u Džennetu) od trstike, nema vike (galame) u njoj, a ni napora (truda)."

A rekao je Ismail, sin Halila: Izvijestio nas je Alija, sin Mushira, od Hišama, od njegovoga oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Tražila je dozvolu Haleta, kći Huvejlida, sestra Hadidže (da uđe, uniđe) na (u posjetu) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je prepoznao traženje dozvole Hadidže (tj. sjetio se je Hatidžinoga načina traženja dozvole, jer je Haleta imala sličan glas kao i Hatidža), pa se uplašio (tj. promijenio, ožalostio) zbog toga, pa je rekao:

"Moj Bože! Haletu (čujem)!" Rekla je: Pa sam bila ljubomorna (tj. Pa sam osjetila ljubomoru), pa sam rekla: "Što spominješ (Šta spominješ, tj. Koju stvar ljepote spominješ) od (jedne) starice od starica

Kurejševića, crvenih dvaju kutova (uglova od usta, a to znači: Šta te toliko podsjeća na staricu koja nije imala ni zube od starosti, pa joj se iz dva kuta, dva ugla od usta pokazivala crven, crvenilo desni od vilica mjesto bjeline zuba), propala (umrla) je u vremenu, (a) već je zamijenio (dao u zamjenu) tebi Allah bolju od nje (tj. mlađu i ljepšu)?!"

(Pod izrazom "bolju od nje" misli Aiša na sebe jer je i bila mnogo mlađa od Hadidže r.a..)

GLAVA

spominjanja Džerira, sina Abdullaha, Bedželije, bio zadovoljan Allah od njega.

PRIČAO NAM JE Ishak Vasitija, pričao nam je Halid od Bejana, od Kajsa, rekao je: čuo sam njega (da) govori: Rekao je Džerir, sin Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njega:

Nije zastro mene (Nije stavio zastor, zavjesu ispred mene, tj. Nije spriječio mene nikada da uniđem njemu u stan, u sobu za primanje) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, otkada sam primio Islam, i nije vidio mene (tj. i nije pogledao mene drukčije) osim (tako da) se je nasmiješio. A od Kajsa, od Džerira, sina Abdullaha, rekao je:

Bila je u predislamlju (jedna) kuća, govorilo se je njoj (zvala se je) Zul-Halesati, i govoraše se njoj jemenska Ka'ba, ili sirijska Ka'ba, pa je rekao meni poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Da li si ti umirivač (davač mira, izbavljač) mene od Zul-Halesata (da ne mislim više kako bih uništio idol koji se nalazi u toj kući i kojega tamo obožavaju)?" Rekao je: Pa sam otišao u boj k njoj u (među) pedeset i stotinu (tj. sa stotinu i pedeset) konjanika od (iz plemena) Ahmesa. Rekao je: Pa smo razbili (polupali) nju i ubili smo koga smo našli kod nje. Pa smo došli njemu (Muhammedu a.s.) pa smo izvijestili njega. Pa (se) je molio za nas i za (pleme) Ahmes.

GLAVA

spominjanja Huzejfeta, sina Jemana, 'Absije, bio zadovoljan Allah od njega.

PRIČAO MI JE Ismail, sin Halila, pričao nam je Selemete, sin Redža-a, od Hišama, sina Urveta, od njegovoga oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Pošto (tj. Kada) je bio dan Uhuda, porazili su se (tj. bili su u početku poraženi, potisnuti, razbijeni) idolopoklonici (jednim) jasnim (očitim) porazom, pa je povikao (uzviknuo) Iblis (sotonski starješina radi izazivanja pometnje i nesporazuma među muslimanima):

"O robovi Allaha! Drugu (ili: Zadnju) vašu (stranu udrite, tj. Udrite svoju pozadinu jer vam se neprijatelj prebacio u vašu pozadinu)!" Pa se povratila prva (linija vojske) njih (muslimana) na zadnju (od) njih, pa (se) je bičevala (tj. udarala se sabljama, mačevima ona navalivši na) zadnju (od) njih. Pa je pogledao Huzejfete, pa kada li on sa njegovim (sa svojim) ocem (se suoči)! Pa je dozivao (tj. Pa je počeo dozivati Huzejfete):

"Hej (O) robovi Allaha! Moj otac, moj otac!" Pa je rekla: Pa tako mi Allaha nisu se spriječili (okanili da ga udaraju), čak su ubili njega. Pa je rekao Huzejfete: "Oprostio Allah vama!" Rekao je moj otac (to veli Hišam za svoga oca Urveta): Pa tako mi Allaha neprestano je u Huzejfetu od nje (od vremena ove zabune na Uhudu u kojoj je greškom ubijen njegov otac) ostatak dobra, čak je (ili: ostatak dobra dok je tako) sreo Allaha, moćan je i veličajan je.

(To jest: dok je umro, sve do smrti je u njega bio ostatak dobra od toga slučaja.)

GLAVA

spominjanja Hinde, kćeri 'Utbeta, sina Rebi'ata, bio zadovoljan Allah od nje (s njom).

A rekao je Abdan: Izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Junus od Zuhrije, pričao mi je Urvete da je Aiša, bio zadovoljan Allah od nje, rekla:

Došla je Hinda, kći Utbeta (i) rekla je: "O poslaniče Allaha! Nije bilo na leđima (na površini) zemlje (nikoga) od porodice šatora (tj. nijedne vojske pod šatorom da) je draže k meni da se ponize (da budu poraženi) od porodice tvoga šatora (tj. od tvoje vojske). Zatim nije osvanula danas na leđima zemlje porodica (nijednoga) šatora (da) je draže k meni da se počaste (da dobiju čast, ugled, tj. da odnesu pobjedu) od porodice tvoga šatora." Rekla je: "I takođe tako mi (Onoga) koji (je Taj što) je moja duša u Njegovoj ruci." Rekla je: "O poslaniče Allaha! Zaista Ebu Sufjan je (jedan) škrtac (škrt) čovjek, pa da li je na mene (ikakav) grijeh da nahranim od (vlasništva) koje je njegovo našu obitelj (porodicu, kućnu čeljad našu)?" Rekao je:

"Ne mislim ga (Ne mislim da je nahranjivanje drukčije dozvoljeno) osim sa poznatim (tj. običnim, normalnim načinom da bi se hranilo, tj. ako je ishrana manja od obične, uzmi bez dozvole toliko da bi postigla običnu ishranu, ali ne uzimaj preko obične količine koja je dovoljna za ishranu, jer je to zabranjeno)."

GLAVA

pričanja (priče, tj. događaja, slučaja) Zejda, sina Amra sina Nufejla.

(To je otac Seida, sina Zejda, a taj Seid je jedan od desetorice koji su obradovani rajem-Džennetom za života svoga od strane Muhammeda a.s., i taj Zejd je i stričević Umera, sina Hattaba, r.a.. Taj Zejd je umro prije poslanstva Muhammeda a.s., ali je taj Zejd bio jedan od onih koji su tražili vjerovanje u Jednoga Boga i koji su odbacili obožavanje kipova. U sljedećem tekstu se govori o njemu. Veli se da je Buharija uvrstio priču i slučaj Zejda zbog toga što se on sastao u svome životu sa Muhammedom a.s. iako tada Muhammed a.s. još nije bio postao Božiji poslanik.)

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Ebu Bekra, pričao nam je Fudajl, sin Sulejmana, pričao nam je Musa, pričao nam je Salim, sin Abdullaha,

od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, sreo Zejda, sina Amra sina Nufejla, u najnižem (dijelu) Beldeha (mjesta između Meke i Ten'ima) prije (nego) da silazi (prije nego da je sišla) na Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, objava (od Uzvišenoga Boga), pa se proturila naprijed (tj. pa se ponudila) k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (putnička) hrana, pa nije htio da jede (on, a ni Zejd) od nje (od te hrane, tu hranu). Zatim je rekao (k onima što su ponudili tu hranu) Zejd:

"Zaista ja nisam (taj da) jedem od (onoga) što koljete (vi) na vašem uspravljenom kamenju (okolo, oko Ka'be na kojem kamenju koljete žrtve svojim kipovima), i neću jesti (drugo) osim (ono) što se spomenulo ime Allaha nad njim (kada se je klalo, zaklalo)." I (pričao je Abdullah) da Zejd, sin Amra kuđaše Kurejševićima njihove zaklane životinje (tj. kudio im je meso od zaklanih životinja, ili: kudio im je način na koji kolju, način klanja), i govori (tj. i govoraše, govorio je):

"Ovca je (tako prispjela za klanje što) je stvorio nju Allah, i spustio je njoj iz neba vodu, i dao je niknuti (bilje, travu) njoj iz zemlje, zatim (vi) koljete nju na (način takav da spominjete prilikom klanja drugo ime) osim imena Allaha." Nijekanjem toga i držanjem velikim (grijehom) njega (svega toga - taj postupak to im je govorio, tj. to im je govorio zbog toga što je osuđivao i držao za veliki apsurd i besmislicu takav postupak, takvo klanje). Rekao je Musa: Pričao mi je Salim, sin Abdullaha, a (ja) neću znati (tj. a ne znam drukčije) njega osim (tako da) je pričao njega (taj hadis) od Ibnu Umera da je Zejd, sin Amra sina Nufejla, izašao k Siriji (da) pita o vjeri (pravoj u Jednoga Boga) i (da) slijedi nju, pa je susreo (sreo jednoga) učenjaka od Židova, pa je pitao njega o njihovoj vjeri, pa je rekao:

"Možda ja da ću se prevjeriti vašom vjerom (tj. Možda ću da primim vašu vjeru), pa izvijesti me." Pa je rekao (taj učenjak): "Nećeš biti na našoj vjeri do (da) uzmeš tvoj (svoj) dio od srdžbe Allaha." Rekao je Zejd: "Ne bježim (ni od čega) osim od srdžbe Allaha, i neću nositi od srdžbe Allaha (nijednu) stvar (ništa) nikada, a ja mogu njega (izbjegavanje od srdžbe Allaha, tj. mogavši da ne nosim, ako mogu da ne nosim), pa pokaži mi (doslovno: pa da li ćeš pokazati meni na drugu

neku vjeru) osim nje (osim te vaše)?!" Rekao je: "Ne znam nje (druge vjere) osim (te) da budeš pravovjerni (jednovjerni, monoteist)." Rekao je Zejd: "A šta je hanif (pravovjerni)?" Rekao je: "Vjera Ibrahima (Avrama). Nije bio Židov, a ni kršćanin, i neće obožavati (i ne obožava ništa i nikoga drugoga) osim Allaha." Pa je izašao Zejd, pa je susreo (sreo jednoga) učenjaka od kršćana, pa je spomenuo slično njemu (onome što je rekao i židovskom učenjaku), pa je rekao:

"Nećeš biti (ti) na našoj vjeri do (da) uzmeš (dok ne uzmeš) svoj dio od prokletstva Allaha (Allahovoga)." Rekao je: "Ne bježim (ni od čega) osim od prokletstva Allaha, i neću nositi od prokletstva Allaha, a ni od Njegove srdžbe (ni jednu) stvar (ništa) nikada, a ja mogu (tj. mogavši da ne nosim). Pa da li ćeš pokazati meni na (drugu vjeru) osim nje?" Rekao je: "Ne znam ga (tj. Ne znam nje - druge vjere) osim da budeš hanif (hanifija-pravovjerni)." Rekao je: "Šta je pravovjerni (hanif)?" Rekao je: "Vjera Ibrahima. Nije bio Židov, a ni kršćanin, a ne obožava (a ne obožavaše nikoga i ništa) osim Allaha." Pa pošto je vidio Zejd njihov govor (tj. njihovo mišljenje) o Ibrahimu - na njega pozdrav (tj. Njemu mir, spas)! - izašao je. Pa pošto se je pokazao (tj. našao izvan njih, na otvorenom prostoru, u otvorenoj pustinji), podigao je svoje dvije ruke, pa je rekao:

"Moj Bože! Zaista ja zasvjedočavam Tebe da sam ja na vjeri Ibrahima." A rekao je Lejs: Pisao je k meni Hišam od svoga oca (prepričavajući), od Esme, kćeri Ebu Bekra, bio zadovoljan Allah od njih dvoje, rekla je:

Vidjela sam Zejda, sina Amra sina Nufejla, stojeći (on), prislanjajući svoja leđa ka Ka'bi (uz Ka'bu), (i) govori: "O skupino Kurejševića! (ili: O skupine Kurejševića!) Tako mi Allaha nema od vas na vjeri Ibrahima (niko) osim mene." I oživljavaše (doslovno: I bio je - običaja da) oživljava (tj. da nastoji da održi u životu, da spasi od smrti) živu zakopanu kćer ("mev'udetun" nekoga čovjeka koji je to htio da učini). Govori (tj. Zejd govoraše) čovjeku (kojega bi opazio da hoće živu svoju kćer da zakopa u zemlju) kada je htio da ubije (taj čovjek) svoju kćer:

"Ne ubijaj nju. Ja (se obavezujem da) ću biti dostatan tebi (za) nju (za) njezinu hranu (za trud oko njezinoga othranjivanja)." Pa uzme nju (kćer malu od njezina oca). Pa kada je odrasla (kada odraste ona), rekao je (rekao bi) njezinome ocu: "Ako si htio (Ako hoćeš), dao sam (daću) nju k tebi, a ako hoćeš, biću dostatan tebi (za) njezinu hranu (za njezino, njeno izdržavanje)."

(Veli se da je Muhammed a.s. rekao za ovoga Zejda da će on biti proživljen na Sudnjem danu on sam kao jedna sljedba koja je postojala između njega-Muhammeda a.s. i između Isa-a a.s.; i veli se da je Muhammed a.s. sanjao u snu da je vidio ovoga Zejda u raju. To se sve veli u hadisima nekima koji se ne nalaze u Buhariji, jer ih Buharija nije ocijenio kao pouzdane.)

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA

GLAVA vrlina drugova Vjerovijesnika

pomilovao ga Allah i spasio. A ko se družio s Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, ili je vidio njega (bivši to lice) od muslimana, pa on (tj. ono, svako takvo lice) je od njegovih drugova.

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan od Amra, rekao je: čuo sam Džabira, sina Abdullaha (da) govori: pričao nam je Ebu Seid Hudrija, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Doći će na (određene) ljude (jedno takvo) vrijeme pa će ratovati (jedna) skupina od ljudi, pa će govoriti: "U vama (Među vama li) je (neko, Ima li od vas neko) ko se družio sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (međusobno)?" Pa će govoriti (oni) njima: "Da." Pa će se osvojiti (Pa će se dati pobjeda) njima. Zatim će doći na ljude vrijeme, pa će ratovati skupina od ljudi. Pa će se reći: "Da li je u (Ima li iko među) vama ko se družio sa drugovima poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio (međusobno)?" Pa će govoriti: "Da." Pa će

se osvojiti njima (Daće se i njima pobjeda u ratu). Zatim će doći na ljude (takvo) vrijeme, pa će ratovati skupina od ljudi, pa će se reći: "Da li je u vama (Ima li iko) ko se je družio s (onim) ko se družio s drugovima poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio (međusobno)?" Pa će govoriti: "Da." Pa će se osvojiti njima (Daće se i njima pobjeda)."

(Veli se da će pitanje postavljati u sva tri slučaja oni za koje će te skupine ratovati, ili pod čijom će komandom te skupine biti prilikom ratovanja.)

PRIČAO MI JE Ishak, pričao nam je Nadr, izvijestio nas je Šubete od Ebu Džemreta: čuo sam Zehdema, sina Mudarriba, rekao je: čuo sam 'Imrana, sina Husajna, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (da) govori: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Najbolji (od) moje sljedbe je moj naraštaj (moje stoljeće, moje pokoljenje), zatim (oni) koji će slijediti njih (doći iza njih), zatim (oni) koji će slijediti (doći iza) njih."

Rekao je Imran: Pa neću znati (tj. ne znam) je li spomenuo poslije svoga naraštaja dva naraštaja (generacije), ili tri.

"Zatim zaista poslije vas je (jedan) narod (tj. doći će jedan takav narod čiji ljudi) će svjedočiti, a (oni) se neće tražiti da svjedoče, i varaće, i neće se povjerovavati (i neće se kod njih ostavljati na povjerenje, na čuvanje ništa), i zavjetovaće se, a neće ispunjavati (zavjete i obećanja), i pokazaće (pojaviće) se u njima bivanje masnim (debelim, gojaznim)."

(Dakle: biće debeli, gojazni.)

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Kesira, izvijestio nas je Sufjan od Mansura, od Ibrahima, od Ubejdeta, od Abdullaha (Mesudovoga), bio zadovoljan Allah od njega, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Najbolji (od) ljudi je moj naraštaj, zatim koji će slijediti njih, zatim koji će slijediti njih. Zatim će doći (jedan) narod (tj. ljudi takvi da) će pretjecati svjedočenje jednoga njih njegovu zakletvu, a njegova zakletva njegovo svejedočenje." Rekao je (Mansur): Rekao je Ibrahim: A udaraše nas na svjedočenje i ugovor (ili: i obavezu), a mi smo maleni.

(To jest: Udaraše nas kada smo bili maleni, pa kada bi u govoru upotrebili riječi: "Ešhedu billahi!", i "Alejje ahdullahi!" Riječ, odnosno izraz "Ešhedu billahi!", znači: "Svjedočim sa Allahom - Neka mi je Allah svjedok!" A izraz "Alejje ahdullahi!", znači: "Na mene je ugovor (obaveza) Allaha! - Obavezujem se Allahu!" Udarali su ih da se iz malena ne bi navikli da olako shvataju te krupne riječi, i da ne bi olako shvatili svjedočenje i zavjet. Tako su djecu odgajali muslimani u vrijeme kada je živio taj Ibrahim, Ibrahim Nah'ija, koji je umro u Kufi u 96. godini po Hidžri.)

GLAVA

lijepih djela (pohvalnih djela - djela koja služe na diku i ponos) Iseljenika i njihove vrijednosti (vrline, tj. i GLAVA vrijednosti Iseljenika).

(Pod riječi iseljenici sa velikim početnim slovom misli se na prve mekanske muslimane koji su sa Muhammedom a.s. zajedno iselili iz Meke u Medinu prije nego je Meka oslobođena od idolopoklonika i njihove vlasti.)

Od njih (od Iseljenika) je Ebu Bekr Abdullah, sin Ebu Kuhafeta, Tejmija (tj. Tejmović), bio zadovoljan Allah od njega. I (GLAVA) govora Allaha, uzvišen je: "Za siromahe Iseljenike (tj. Dio ratnoga plijena je za siromahe Iseljenike - pripada siromasima Iseljenicima) koji su se izveli (tj. koji su izvedeni-istjerani) iz svojih domova i svojih imanja, traže (tražeći oni) dobrotu od Allaha i zadovoljstvo, i pomažu

(oni) Allaha (tj. Allahovu vjeru i put Allahov) i Njegovoga poslanika, ti (takvi) su oni (koji su) iskreni."

I rekao je (Uzvišeni Allah): "Ako nećete pomoći (vi) njega, pa već je (jedanput bez vas) pomogao njega Allah....", do Njegovoga govora: ".... zaista Allah je sa nama....".

Rekla je Aiša, i (rekao je) Ebu Seid i Ibnu Abbas, bio zadovoljan Allah od njih: A bio je Ebu Bekr sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, u pećini (špilji toj, tj. pećini Sevr u koju su se sklonili dok prođe i smiri se potjera za njima dvojicom).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Redža-a, pričao nam je Israil od Ebu Ishaka, od Bera-a, rekao je:

Kupio je sebi Ebu Bekr, bio zadovoljan Allah od njega, od 'Aziba (jedan deveći) samar za trinaest srebrenjaka, pa je rekao Ebu Bekr Azibu:

"Zapovjedi Bera-u, pa neka ponese k meni moj (ovaj) samar." Pa je rekao Azib: "Ne, do (da) ispričaš (dok ne ispričaš) nama kako si napravio ti i poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, kada ste izašli vas dvojica iz Meke, a idolopoklonici vas traže." Rekao je:

"Otprtljali (Otišli) smo iz Meke, pa smo oživjeli - ili putovali smo - našu noć i naš dan dok smo unišli u podnevnu vrućinu, i stao je stajač podnevne vrućine (žege, tj. i nestalo je u podne sjene jer je Sunce došlo na kulminacionu tačku, pa je tada stajalo iznad tjemena okomito, zbog čega u tim krajevima u tom momentu nema sjene - a to oni izražavaju i riječima: "i stao je stajač podnevne vrućine".). Pa sam bacio (svoj pogled) sa svojim okom da li vidim od sjene (hlada išta igdje), pa (da) odsjednem k njoj (u nju, u sjenu, u hlad), pa kada li (pa kadli jedna) stijena (što) sam došao njoj! Pa sam pogledao ostatak sjene njezine, pa sam uravnao nju (površinu tla u sjeni, u hladu te stijene). Zatim sam prostro postelju Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, u njemu (u hladu), zatim sam rekao njemu: "Lezi (u postelju nauznačice), o vjerovijesniče Allaha!" Pa je legao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio.

("Idtadžea" znači i povaliti se, leći pa bi se moglo prevesti još i ovako: "Povali se, o vjerovijesniče Allaha!" Pa se povalio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio.)

Zatim sam otišao (da) pogledam (izviđam) šta je okolo (oko) mene, da li ću vidjeti od tražitelja (tj. naših gonioca) ijednoga, pa kada li ja (susretnem se, susretoh se) sa pastirom (nekakvih) brava (ovaca koji) tjera svoje brave ka (toj istoj) stijeni, (i on) hoće od nje (hlad) koji smo (i mi) htjeli. Pa sam pitao njega, pa sam rekao njemu: "Za koga si (tj. Čiji si) ti, o dječače?!" Pa je rekao: "Za (jednoga, tj. Ja sam jednoga, od jednoga) čovjeka od Kurejševića." Imenovao ga je (tj. Rekao je dječak toga čovjeka po imenu), pa sam poznao (prepoznao) njega. Pa sam rekao: "Da li je u tvojim bravima od mlijeka (išta, tj. Ima li imalo mlijeka u tvojih brava-ovaca)?" Rekao je: "Da." Rekao sam: "Pa da li si ti muzač mlijeka (tj. Hoćeš li pomusti malo mlijeka)?" Rekao je: "Da." Pa sam zapovjedio njemu, pa je ukolinčio (svezao, zadržao jednu) ovcu od svojih brava. Zatim sam zapovjedio njemu da otrese njezino vime od prašine. Zatim sam zapovjedio njemu da otrese svoja dva dlana (svoje dvije šake), pa je rekao (tj. učinio je) evo ovako: udario je jednu (od) svoje dvije šake sa drugom (udario je jedan od svoja dva dlana sa drugim), pa je pomuzao meni (jednu) malenkost (malu količinu) od mlijeka. A već sam učinio (tj. ponio) za poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (jednu manju kožnu) posudu (za vodu), na njezinim ustima (tj. na njezinom otvoru) je (bila jedna) krpa (kao čep), pa sam ljevao na (to) mlijeko (vodu) dok se ohladio njegov najniži (dio). Pa sam otišao s njim (tj. odnio njega) k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa sam se složio s njime (sresti, sreo, tj. pogodio sam doći njemu kada) se već (bio) probudio. Pa sam rekao njemu:

"Pij, o poslaniče Allaha!" Pa je pio čak (da) sam se zadovoljio (dakle: Pio je toliko da sam zbog toga bio zadovoljan). Zatim sam rekao: "Već je prispjelo prtljanje (tj. došao je čas, došao je trenutak da se kreće dalje), o poslaniče Allaha!" Rekao je: "Da." Pa smo poprtljali (krenuli), a narod traži nas. Pa nije stigao nas nijedan (čovjek, niko) od njih osim Surakate, sin Malika sina Džu'šuma, na (jednome) svome konju. Pa sam rekao: "Ovo je potjera (potraga)! Već se priključila nama (tj. već nas je stigla), o poslaniče Allaha!" Pa je rekao:

"Ne žalosti se (Ne brini se), zaista Allah je sa nama."

".... dajete odlaziti (ili: dajete vraćati)....", u veče (poslije podne), ".... odlazite...." ujutru.

(Ovaj tekst nema veze ovdje nikako. S njime hoće da se upozori da "eraha" znači ići, odnosno dati putovati u vremenu poslije podne, a "sereha" znači ići, putovati u časovima prije podne.)

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Sinana, pričao nam je Hemmam od Sabita Bunanije, od Enesa, od Ebu Bekra, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: Rekao sam Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, a ja sam u pećini (špilji Sevr):

"Da (je bio slučaj) da je jedan (od) njih pogledao pod svoje dvije noge, zaista bi vidio nas." Pa je rekao:

"Šta je tvoje mišljenje, o Ebu Bekre, za dvojicu (tj. o dvojici takvih što) je Allah treći (s) njima dvojicom?!"

GLAVA

govora Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Zazidajte (sva džamijska) vrata osim vrata Ebu Bekra (tj. osim vrata koja je on sebi napravio da na njih on ulazi)."

Rekao je njega (tj. ovaj hadis) Ibnu Abbas od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO MI JE Abdullah, sin Muhameda, pričao mi je Ebu Amir, pričao nam je Fulejh, rekao je: pričao mi je Salim Ebu Nadr od Busra, sina Seida, od Ebu Seida Hudrije, bio zadovoljan Allah njega, rekao je:

Propovijedao (Predikovao) je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, ljudima i rekao je:

"Zaista Allah je dao odabrati (izabrati jednome) robu (slugi) između ovozemnosti i između (onoga) što je (što ima) kod Njega (kod Allaha taj sluga), pa je taj rob sebi odabrao (ono) što je kod Allaha."

Rekao je (Ebu Seid): Pa je zaplakao Ebu Bekr. Pa smo se začudili zbog njegovoga plača (iz razloga) da izvještava poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, o (nekakvome) robu (što) se dalo odabrati (njemu). Pa je bio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, on (taj rob što) mu se dalo odabrati (ta ličnost kojoj se stavilo na slobodni izbor ili će još živjeti, ili će umrijeti), a bio je Ebu Bekr najznaniji (od) nas (pa je to odmah shvatio prije nego mi). Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista (jedan) od najdobročinstvenijih ljudi na mene (tj. prema meni) u svome društvu (druženju) i svome imanju je Ebu Bekr. I da sam bio uzimač (Da sam birao srčanoga kakvoga) prijatelja (nekoga drugoga) osim moga (svoga) Gospoda, zaista (ja) bih uzeo Ebu Bekra (za toga) prijatelja, ali bratstvo Islama i njegova ljubav (nas povezuju, vežu). Neka ne ostanu nikako (nipošto) u Bogomolji (nijedna) vrata (drukčije) osim (tako da) su se zazidala, osim (tj. izuzev) vrata Ebu Bekra (ona neka, dakle, ostanu nezazidana)."

GLAVA

vrijednosti (vrline) Ebu Bekra poslije Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Abdul-Aziz, sin Abdullaha, pričao nam je Sulejman od Jahja-a, sina Seida, od Nafi-a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Bili smo (običaja da) izabiremo (odabiremo, tj. Odabirasmo - Razgovarasmo o tome koji je čovjek najbolji) između ljudi u vremenu (za vrijeme, za života) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa

odabirasmo (odabiremo) Ebu Bekra, zatim Umera, sina Hattaba, zatim Usmana, sina 'Affana, bio zadovoljan Allah od njih.

(Kod ovoga razgovora o tome koji je čovjek najbolji za vrijeme Muhammeda a.s., misli se na to koji je čovjek najbolji osim, poslije Muhammeda a.s. kao Božijega poslanika.)

GLAVA

govora Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Da sam bio uzimač prijatelja....".

Rekao je njega (taj hadis) Ebu Seid.

PRIČAO NAM JE Muslim, sin Ibrahima, pričao nam je Vuhejb, pričao nam je Ejub od 'Ikrimeta, od Ibnu Abbasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Da sam bio uzimač od svoje sljedbe prijatelja, zaista bih uzeo Ebu Bekra, a ali (tj. nego on) je moj brat (po vjeri Islamu) i moj drug."

(Riječ "halilun" znači najsrdačniji, najsrčaniji, najiskreniji prijatelj, a ne u običnom, svakodnevnom izražavanju: prijatelj poslovni, prijatelj na osnovu ženidbenih odnosa ili prijatelj na osnovu običnoga volenja, voljenja i ljubavi obične.)

PRIČAO NAM JE Mualla, sin Eseda, i Musa, rekla su njih dvojica: pričao nam je Vuhejb od Ejuba, i rekao je:

"Da sam bio uzimač (Da sam uzeo, Kad bih birao) prijatelja, zaista bih uzeo njega (za) prijatelja, a ali (tj. nego) bratstvo Islama je bolje (vrijednije)."

(Ili:..., ali bratstvo Islama je najvrijednije da se označi naš međusobni odnos i pažnja.)

PRIČAO NAM JE Kutejbete, pričao nam je Abdul-Vehhab od Ejuba slično njemu (navedenome hadisu).

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, izvijestio nas je Hamad, sin Zejda, od Ejuba, od Abdullaha, sina Ebu Mulejketa, rekao je:

Pisali su stanovnici Kufe ka Ibnu Zubejru (pitajući ga) o djedu (tj. o nasljednim pravima djeda), pa je rekao:

"Što se tiče (onoga) koji je (taj što je o njemu) rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Da sam bio uzimač (Kad bih uzimao) od ove sljedbe prijatelja, zaista bih uzeo njega, (pa ta ličnost) spustila je njega (djeda na stepen) oca." Misli (na) Ebu Bekra.

(Tj. Ebu Bekr je smatrao da djed nasljeđuje kao i otac, a Ebu Bekr je takva ličnost da je o njemu Muhammed a.s. rekao to i to.)

GLAVA.

PRIČAO NAM JE Humejdija i Muhamed, sin Abdullaha, rekla su njih dvojica: pričao nam je Ibrahim, sin Sa'da, od svoga oca, od Muhameda, sin Džubejra sina Mut'ima, od njegovoga oca, rekao je:

Došla je (jedna, neka) žena Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je zapovjedio njoj da se vrati (obrati, opet dođe) k njemu. Rekla je:

"Da li si mislio (tj. Šta misliš) ako sam došla (tj. ako dođem), a nisam našla (a ne nađem) tebe?" Kao da ona govori (tj. misli na njegovu) samrt (smrt, tj. ako dođem, a ti već budeš mrtav). Rekao je, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ako ne nađeš mene, pa dođi (odi) Ebu Bekru."

PRIČAO MI JE Ahmed, sin Ebu Tajiba, pričao nam je Ismail, sin Mudžalida, pričao nam je Bejan, sin Bišra, od Vebereta, sina Abdurahmana, od Hemmama, rekao je: čuo sam Ammara (da) govori:

Vidio sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a nema sa njim (u Islamu niko drugi) osim pet robova, i dvije žene i Ebu Bekr."

PRIČAO NAM JE Hišam, sin Ammara, pričao nam je Sadekate, sin Halida, pričao nam je Zejd, sin Vakida, od Busra, sina Ubejdulaha, od Aizullaha Ebu Idrisa, od Ebu Derda-a, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bio sam sjedač (tj. Sjedio sam) kod Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, kadli dođe Ebu Bekr uzimač (tj. uzeo, drži) za stranu (kraj) svoje odjeće (tako) čak (da) je pokazao (dio) od svoga koljena, pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Što se tiče vašega druga, pa već se svađao (pomiješao se, umiješao se u svađu, prepirku s nekim međusobno)." (Doslovno: "....., pa već se borio.") Pa je pozdravio i rekao je:

"O poslaniče Allaha! Zaista ono bila je između mene i između sina Hattabova (jedna) stvar, pa sam požurio (tj. potrčao) k njemu, zatim sam se pokajao). Pa sam pitao (molio) njega da oprosti meni, pa nije htio na mene (da se on smiluje), pa sam došao k tebi." Pa je rekao:

"Oprostio Allah tebi, o Ebu Bekre!" Tri puta (je to izgovorio Muhammed a.s.). Zatim se Umer zaista pokajao, pa je došao stanu Ebu Bekra, pa je pitao: "Je li tu (tude) Ebu Bekr?" Pa su rekli: "Ne." Pa je došao ka Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je počelo lice Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) gubi ljepotu (nježnost, prijatnost, tj. da se mijenja, da blijedi, žuti) čak (da) se preplašio Ebu Bekr (za Umera), pa je čučnuo (kleknuo, tj. sejo) na svoja dva koljena, pa je rekao:

"O poslaniče Allaha! Tako mi Allaha ja sam bio krivlji (nepravedniji, veći zulumićar, nasilniji)." Dva puta (je to izrekao Ebu Bekr). Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista Allah je poslao mene k vama, pa ste rekli: "Slagao si (tj. Lažeš). A rekao je Ebu Bekr: Istinit je bio (tj. Istinu govori). I utješio (tj. I pomogao) je mene sa svojom osobom i svojim imanjem (lično, fizički i financijski - ili: moralno i materijalno). Pa da li ste vi ostavljači meni moga druga (na miru, dakle: Hoćete li ostaviti moga druga na miru)?" Dva puta (je to izrekao Muhammed a.s.). Pa nije se uznemirivao poslije nje (tj. Pa nije se niko više usudio da uznemiruje Ebu Bekra poslije ove riječi, ovih riječi Muhammeda a.s.).

PRIČAO NAM JE Mualla, sin Eseda, pričao nam je Abdul-Aziz, sin Muhtara, rekao je: Halid Haza' pričao nam je od Ebu Usmana, rekao je: pričao mi je Amr, sin Asa, bio zadovoljan Allah od njega da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, poslao njega (kao zapovjednika) na vojskom (zvanom) Zatusselasil (tj. nad vojskom koja je vodila borbu zvanu Zatusselasil). Pa sam došao njemu, pa sam rekao:

"Koji (čovjek od) ljudi je najdraži k tebi?" Rekao je: "Aiša." Pa sam rekao: "Od muškaraca?" Pa je rekao: "Njezin otac." Pa sam rekao: "Zatim ko (Koji poslije toga)?" Rekao je: "Zatim Umer, sin Hattaba." Pa je nabrojio (još neke) ljude.

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, izvijestio me Ebu Selemete, sin Abdurahmana sina Avfa, da je Ebu Hurejrete, bio zadovoljan Allah od njega, rekao: čuo sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Dok je (bio jedan) pastir u (među) svojim bravima (ovcama), naletio (natrčao, naišao) je na njega vuk, pa je uzeo od njih (od brava jednu) ovcu. Pa je tražio (tj. progonio, gonio) njega pastir, pa se obazreo (obazro) k njemu vuk, pa je rekao: "Koje za njih (na) dan zvjeri (na) dan (kada) nije za njih (tj. kada bravima ne bude drugi) pastir (niko) osim mene?"

(Dakle: Ko će ih sačuvati od mene kada bude dan zvijeri, dan kad ne bude kod njih pastir.)

"I dok (jedan) čovjek tjera (jednu) kravu, već je natovario na nju, pa se obazrijela k njemu, pa je progovorila njemu, pa je rekla: "Zaista ja se nisam stvorila (nisam stvorena) za ovo, a ali sam ja (nego sam ja) stvorila se (stvorena sam) za oranje." Rekli su ljudi: "Slava Allahu!" Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Pa zaista ja vjerujem u to, i Ebu Bekr i Umer, sin Hattaba, bio zadovoljan Allah od njih dvojice.

PRIČAO NAM JE Abdan, izvijestio nas je Abdullah od Junusa, od Zuhrije, rekao je: izvijestio me Ibnul-Musejjeb, čuo je Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: čuo sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Dok sam ja spavač (tj. Dok sam spavao), vidio sam mene (sebe) na (jednoj) čatrnji, na njoj (je) kova (kanta za vađenje vode). Pa sam iščupao (tj. izvadio, izvukao) iz nje što je (tj. koliko je) htio Allah. Zatim je uzeo nju (kovu) sin Ebu Kuhafeta (tj. Ebu Bekr) pa je iščupao iz nje kovu, ili dvije kove, a u njegovom iščupavanju (izvlačenju) je (neka) slabost (nemoć). A Allah oprostio njemu njegovu slabost! Zatim se preokrenula (pretvorila obična kova u) veliku kovu, pa je uzeo nju sin Hattaba. Pa nisam vidio (nijednoga) sposobnoga (gospodina, čovjeka) od ljudi (da) iščupava iščupavanjem Umera (tj. nisam vidio nijednoga snažnoga čovjeka da je snažniji od Umera, da više može izvaditi vode od Umera) dok su udarili ljudi za ležalište (ili: u ležalište, odmaralište za deve okolo bunara, čatrnje, vode)."

(Ima još i drugi način prevoda zadnje rečenice: "čak su udarili ljudi u ležalište, odmaralište za deve." Po ovome drugom prevodu i tumačenje je ovakvo: Umer vadi vodu i dalje, a već su se svi ljudi zadovoljili vodom, zadovoljili su i sebe i svoje deve, kamile, pa su otišli da odmaraju, a od njega i dalje dobro za ljude - voda - teče jer je on izvlači.).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Mukatila, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Musa, sin Ukbeta, od Salima, sina Abdullaha, od Abdullaha, sina Umera, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ko je tegljio (tj. Ko teglji, vuče) svoju odjeću ohološću (iz oholosti), nije gledao (tj. neće gledati) Allah k njemu (u njega) Sudnjega dana." Pa je rekao Ebu Bekr: "Zaista jedna (od) dvije polovine moje odjeće omekša se (tj. spusti se, opusti se iz nepažnje), osim (tj. izuzev) da se čuvam (ja) toga od njega (od odjeće da mi se ne bi vukla po zemlji, po tlu)." Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista ti nisi (takav da) praviš (da činiš) to ohološću (iz oholosti)." Rekao je Musa: Pa sam rekao Salimu: "Je li spomenuo Abdullah (ovakav izraz): "Ko je tegljio svoj zastirač (tj. pokrivač za donji dio tijela)?" Rekao je: "Nisam čuo njega (da) je spomenuo (drugi izraz) osim svoju odjeću."

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, pričao nam je Šuajb od Zuhrije, rekao je: izvijestio me je Humejd, sin Abdurahmana sina Avfa, da je Ebu Hurejrete rekao: čuo sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Ko podijeli dva para od (neke) stvari od stvari u put Allaha, pozivaće se od vrata - misli (na) raj (na rajska vrata) - : "O robe Allaha! Ovo je dobro. Pa ko je bio od stanovnika (pripadnika, tj. od obavljača) molitve (namaza), pozivaće se od vrata molitve. A ko je bio od stanovnika borbe, pozivaće se od vrata borbe. A ko je bio od stanovnika milostinje, pozivaće se od vrata milostinje. A ko je bio od stanovnika posta, pozivaće se od vrata posta i vrata (zvanih) Rejjan."

("Rejjan" znači onaj koji je mnogo napojen, pa onda "baburrejjan" znači: vrata mnogo napojenoga.)

Pa je rekao Ebu Bekr: "Nije na ovoga koji će se pozivati od tih vrata (ništa, nimalo) od nužde (tj. štete)." I rekao je: "Da li će se pozivati od njih, sviju njih (od sviju vrata) ijedan (čovjek, iko), o poslaniče Allaha?" Rekao je: "Da. I nadam se da ćeš biti (ti jedan) od njih, o Ebu Bekre!"

PRIČAO NAM JE Ismail, sin Abdullaha, pričao nam je Sulejman, sin Bilala, od Hišama, sina Urveta, od Urveta, sina Zubejra, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, supruge Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, umro, a Ebu Bekr je (bio u tom času) u Sunhu.

Rekao je Ismail: Misli (na) Visiju (tj. na visoka mjesta, visoravni iznad medinskih zemalja prema Nedždu - a to će reći: bio je u brdovitim predjelima iznad medinske teritorije). Pa je ustao (tj. počeo) Umer (da) govori:

"Tako mi Allaha nije umro poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio." Rekla je: I rekao je Umer: "Tako mi Allaha ne padaše u moju dušu (ništa drugo) osim to, i zaista poslaće svakako njega Allah, pa će zaista odsjeći svakako ruke ljudi i njihove noge."

(Tj. Nije padalo u moju dušu ništa drugo osim to da nije umro, i da će ga poslati Allah, pa će odsjeći ruke i noge ljudi koji su govorili da je on umro.)

Pa je došao Ebu Bekr, pa je otkrio (pokrivač) od (lica) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je poljubio njega, pa je rekao:

"Sa mojim ocem si ti i mojom majkom (ravan meni, ili: Ti si taj kojega bih otkupio sa svojim ocem i majkom - dao bih za tebe njih oboje)! Lijep (Dobar) si bio (tj. Lijep si) živ i mrtav! Tako mi Allaha koji je (taj što je) moja duša u Njegovoj ruci neće dati okušati tebi Allah dvije smrti (na ovome svijetu) nikada." Zatim je izašao, pa je rekao:

"O zaklinjaču! Na tvojoj polaganosti (tj. Polako ti)!" Pa pošto je progovorio Ebu Bekr, sjeo je Umer. Pa je zahvalio Allahu Ebu Bekr i pohvaljivao Ga, i (onda) je rekao:

"Zar ne (Pazi)! Ko obožavaše (Ko je obožavao) Muhammeda, pa zaista Muhammed, pomilovao ga Allah i spasio, je već umro. A ko obožavaše (A ko je obožavao) Allaha, pa zaista Allah je živ, neće umrijeti." I rekao je (tj. naveo je ajet-odlomak iz Kur'ana):

"Zaista ti si mrtvac i zaista oni su mrtvaci." I rekao je (tj. naveo je iz Kur'ana): "I nije Muhammed (ništa drugo) osim (jedan) poslanik, već su prošli od prije njega poslanici (Božiji), pa zar ćete se, ako umre ili se ubije (bude ubijen u borbi), povratiti na vaše (svoje) pete (tj. nazad u paganstvo, idolopoklonstvo), a ko se vrati (doslovno "inkalebe" znači: prevrnuti se, obrnuti se) na svoje dvije pete, pa (on) neće štetiti Allahu (nijednu) stvar (ništa), a nagradiće Allah zahvalne (tj. one koji ostanu u Islamu i poslije Muhammeda)."

Rekao je: Pa su se zagušili ljudi plaču (plačući; ili po nekima: pa su zaridali ljudi plačući, tj. pa su počeli glasno plakati). Rekao je: I skupili su se Pomagači (Ensarije) k Sa'du, sinu Ubadeta, u (natkrivenom) predvorju Saidetovića, pa su rekli:

"Od nas (neka bude jedan) zapovjednik, a od vas (jedan) zapovjednik!" Pa je otišao k njima Ebu Bekr Siddik, i Umer, sin Hattaba, i Ebu Ubejdete, sin Džerraha. Pa je otišao (tj. počeo je) Umer (da) govori. Pa je ušutkao njega Ebu Bekr. A govoraše Umer (poslije):

"Tako mi Allaha nisam htio s time (drugo) osim (to) da sam ja već bio pripremio (jedan) govor (koji) je već bio zadivio mene (koji se meni dopadao, a) plašio sam se da neće doprijeti njemu (tj. da ga neće znati održati) Ebu Bekr. Zatim je govorio Ebu Bekr, pa je govorio najrječitije (od svih) ljudi. Pa je rekao u svome govoru:

"Mi smo zapovjednici, a vi ste ministri." Pa je rekao Hubab, sin Munzira: "Ne tako mi Allaha. Nećemo činiti (tako). Od nas zapovjednik, a od vas zapovjednik." Pa je rekao Ebu Bekr: "Ne, a ali (tj. nego) mi smo zapovjednici, a vi ste ministri (upravljači, pomoćnici). Oni (Kurejševići) su najsrednji (tj. najumjereniji od) Arapa domom (kućom - ovaj izraz se tumači na više načina) i najjasniji (od) njih svojstvima (lijepima na koja se računa), pa prisegnite se (na vjernost) Umeru, sinu Hattaba, ili Ebu Ubejdetu, sinu Džerraha (pa neka jedan od njih dvojice bude zapovjednik)." Pa je rekao Umer: "Nego prisegnjujemo se tebi (tj. Ne meni ni Ebu Ubejdetu, nego tebi dajemo prisegu na vjernost). Ti si, pa ti (si) naš gospodin, i najbolji (od) nas i najdraži (si od) nas k poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio." Pa je uzeo Umer za njegovu ruku, pa se prisegao, (prisegnuo) njemu i

prisegnuli su mu se ljudi. Pa je rekao (jedan) rekač (tj. jedan govornik - Pa rekao je neko):

"Ubili ste Sa'da, sina Ubadeta." Pa je rekao Umer: "Ubio je njega Allah." (Ili: "Ubio ga Allah!") A rekao je Abdullah, sin Salima, od Zubejdije, rekao je Abdurahman, sin Kasima: izvijestio je mene moj otac Kasim da je Aiša, bio zadovoljan Allah od nje, rekla:

Ukočio se (ili: Podigao se) je pogled Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, zatim je rekao:

"U druga (tj. U društvo) najviše (uvedi me)!" Tri puta (je to ponovio Muhammed a.s. pred smrt, pred izdisanje). I pričao je (Kasim navedeni) hadis (i prema njegovom pričanju Aiša je rekla još i ovo). Rekla je Aiša: Pa nije bilo od govora njih dvojice (ništa) od govora (da je drukčije djelovalo) osim (tako da) je okoristio Allah s njim (muslimane, tj. Što su god rekli i Umer i Ebu Bekr, Allah je dao da to bude na korisnost, od koristi). Zaista već je zastrašio (zastrašivao) Umer (određene) ljude (svojim stavom), a zaista je u njima (među njima nekima) zaista dvoličnost (licemjernost), pa je vratio njih Allah sa time (tj. zadržao ih je u Islamu da ne bi odmah odustali od Islama). Zatim zaista već (je) dao vidjeti Ebu Bekr ljudima pravopuće (pravi put), i dao je upoznati njima dužnost koja je (ta što je) na njima (tj. dužnost obožavanja Vječnoga Allaha), i izašli su s njim (tj. zbog toga) čitaju (čitajući, učeći): "I nije Muhammed (ništa drugo) osim (jedan) poslanik, već su prošli od prije njega (Božiji) poslanici,....", do ".... zahvalne.".

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Kesira, izvijestio nas je Sufjan, pričao nam je Džami', sin Ebu Rašida, pričao nam je Ebu Ja'la od Muhameda, sina Hanefijjete, rekao je: rekao sam mome (svome) ocu (Aliji):

"Koji (od) ljudi (tj. Koji čovjek) je najbolji poslije poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (šta misliš ti)?" Rekao je: "Ebu Bekr." Rekao sam: "Zatim ko?" Rekao je: "Zatim Umer." A plašio sam se da će reći Usman. Rekao sam: "Zatim si ti."

(To jest: A plašio sam se da će Alija reći da je poslije Umera najbolji Usman, pa sam rekao: "Zatim si ti najbolji poslije Umera.")

Rekao je: "Nisam ja (ništa drugo) osim (jedan običan) čovjek od muslimana."

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, od Malika, od Abdurahmana, sina Kasima, od njegovoga oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da je ona rekla:

Izašli smo sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u nekom (ili: u neko od) njegovih putovanja. Ta kada smo bili u (mjestu) Bejda-u, ili u (mjestu) Zatul-Džejšu, presjekao (prekinuo, raskinuo) se (jedan) moj đerdan (moja ogrlica), pa je ostao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, na njegovom traženju (traženju tog đerdana) i ostali su ljudi sa njim, a nisu na vodi, i nije sa njima voda (tj. i nemaju sa sobom vode, nisu imali vode). Pa su došli ljudi Ebu Bekru, pa su rekli:

"Zar nećeš vidjeti (tj. Zar ne vidiš ovo) šta je napravila Aiša? Ostala je sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i sa ljudima (sa njim, tj. zadržala ih je), a nisu na vodi i nije sa njima voda (i nemaju vode)." Pa je došao Ebu Bekr, a poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, stavljač je svoje glave (stavio je svoju glavu) na moje stegno, već je (tako i) zaspao. Pa je rekao: "Zadržala si poslanika Allaha i ljude, a nisu na vodi i nije sa njima voda (i nemaju vode)." Rekla je: Pa je korio mene, i rekao je (ono) šta je htio Allah da rekne (on - Ebu Bekr), i počeo je (da) udara mene sa svojom rukom u moju slabinu (u stranu ispod rebara preme kuku, tj. u moj bok). Pa neće spriječiti (tj. Pa ne sprječava) mene od micanja (pokretanja u tom času ništa drugo) osim mjesto poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, na mome stegnu. Pa je spavao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, čak (da) je osvanuo na (tj. u prilici) bez vode. Pa je spustio Allah odlomak (ajet u kojem je objavljena zapovjed) upravljanja sebe (zemljinoj površini - prašini da se čišćenje za molitvu obavi njom kada nema vode, dakle: objavljen je ajet o tejemmumu), pa su se upravili (prašini, tj. pa su se očistili prašinom, dakle: koristili su prašinu mjesto vode za čišćenje, uzeli su tejemmum).

Pa je rekao Usejd, sin Hudajra: "Nije ona (tj. ova olakšica) prvi blagoslov vaš, o rode (o porodico) Ebu Bekra!" Pa je rekla: Pa smo podigli devu koja je (ta što) sam bila na njoj (jahala), pa smo našli (taj, onaj) đerdan pod njom.

PRIČAO NAM JE Adem, sin Ebu Ijasa, pričao nam je Šubete od Aameša, čuo sam Zekvana (da) priča od Ebu Seida Hudrije, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ne psujte (Ne grdite) moje drugove! Pa da (je bio slučaj takav) da je jedan (od) vas podijelio kao (brdo) Uhud zlata, ne bi dopro (dostigao) mudda jednoga (od) njih, a ni njegove polovine."

(To jest: "Kad bi jedan od vas podijelio zlata koliko je veliko brdo Uhud, njegova vrijednost i njegova nagrada ne bi doprla, nije dostigla, ne bi dostigla vrijednosti i nagrade koju ima jedan od mojih drugova koji je podijelio i dao hrane jedan mudd - mudd je četvrtina sa'a -, ili jednu polovinu - tj. polovinu mudda. Sa' je 3,34 kg, a sa' je mjera koja se upotrebljavala u vrijeme Muhammeda a.s. među Arapima.)

Slijedio je njega (tj. Šubeta) Džerir, i Abdullah, sin Davuda, i Ebu Muavijete i Muhadir od Aameša.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Miskina, Ebul-Hasen, pričao nam je Jahja, sin Hassana, pričao nam je Sulejman od Šerika, sina Ebu Nemira, od Seida, sina Musejjeba, rekao je: izvijestio me je Ebu Musa Eš'arija da se on očistio (za molitvu) u svojoj kući, zatim je izašao. Pa sam rekao:

"Zaista držaću se svakako poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i zaista biću svakako sa njim ovaj moj dan." Rekao je: Pa je došao Bogomolji, pa je pitao o Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa su rekli: "Izašao je i upravio je ovda (u ovom pravcu)." Pa sam izašao na njegovom tragu pitam (pitajući, raspitivajući se) o njemu dok (sam doznao da) je unišao (u vrt u kojem se nalazi) bunar Eris (u blizini mjesta Kuba-a kod Medine). Pa sam sjeo kod (njegovih) vrata, a njegova vrata su od grana (palme), dok je izvršio poslanik Allaha,

pomilovao ga Allah i spasio, svoju nuždu, pa se (onda) očistio (abdestio) za molitvu (za namaz). Pa sam ustao k njemu, pa kada li je on sjedač (tj. kada li on sjedi) na bunaru Eris, i usrijedio se (tj. i sjeo je u sredinu, na sredinu) njegove strane (obale; ili: njegove klupe, natkrivene i postavljene kraj bunara, uz bunar), i otkrio je svoje dvije golijeni (dva nožna cipca, cijepca) i spustio je njih dvije (njih dva) u (taj) bunar.

("Kuffun" znači: strana; suhi dio obale bunara; klupa koja je postavljena okolo bunara, i koja je nekada i natkrivena i ograđena.)

Pa sam pozdravio njega, zatim sam otišao, pa sam sjeo kod vrata, pa sam rekao: Zaista biću svakako vratar poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, danas. Pa je došao Ebu Bekr, pa je odbio (tj. gurnuo u) vrata, pa sam rekao:

"Ko je ovo (Ko je to)?" Pa je rekao: "Ebu Bekr." Pa sam rekao: "Na tvojoj polaganosti (Polako ti)!" Zatim sam otišao, pa sam rekao: "O poslaniče Allaha! Ovo (To) je Ebu Bekr traži dozvolu (da uniđe, da uđe)." Pa je rekao:

"Dozvoli mu, i obraduj ga sa rajem (sa džennetom)." Pa sam se okrenuo (tj. otišao prema vratima) dok (te) sam rekao Ebu Bekru: "Uniđi, i poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, raduje (obeseljava) te sa rajem (tj. daje ti veselu vijest da ćeš u raj)." Pa je unišao Ebu Bekr, pa je sjeo na desnicu (na desnu stranu) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, sa njima u stranu (ili: u klupu) i spustio je svoje dvije noge u bunar, kao što je napravio, (uradio, učinio) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, i otkrio je svoje dvije golijeni. Zatim sam se vratio, pa sam sjeo. A već sam (bio) ostavio svoga brata (da) se očisti i priključi se meni, pa sam rekao: Ako htjedne Allah sa omsicom dobro - hoće (tj. misli na) svoga brata - dovesti će ga (tj. daće mu Allah da i on dođe ovamo sada). Pa kada li (jedan) čovjek pokreće vrata! Pa sam rekao:

"Ko je ovo (Ko je to)?" Pa je rekao: "Umer, sin Hattaba." Pa sam rekao: "Na tvojoj polaganosti (Polako, Pričekaj)!" Zatim sam došao k poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa sam pozdravio njega, pa sam rekao: "Ovo je (To je) Umer, sin Hattaba traži dozvolu (da uđe)." Pa je rekao:

"Dozvoli mu, i obraduj (tj. obeseli) ga sa rajem." Pa sam došao, pa sam rekao njemu: "Uniđi, i obeselio je tebe poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, sa rajem." Pa je unišao, pa je sjeo sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u stranu (u klupu) na njegovu ljevicu (lijevu stranu) i spustio je svoje dvije noge u bunar. Zatim sam se vratio, pa sam sjeo, pa sam rekao: Ako htjedne Allah sa omsicom dobro, dovesti će ga. Pa je došao (jedan) čovjek pokreće vrata. Pa sam rekao:

"Ko je ovo (Ko je to)?" Pa je rekao: "Usman, sin Affana." Pa sam rekao: "Na tvojoj polaganosti (Polako, Pričekaj)!" Pa sam došao k poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa sam izvijestio njega. Pa je rekao:

"Dozvoli mu, i obeseli ga sa rajem na kušnji (iskušenju - koja) će pogoditi njega." Pa sam došao njemu, pa sam rekao njemu: "Uniđi, i obeselio je tebe poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, sa rajem na kušnji (sa iskušenjem, uz kušnju jednu koja) će pogoditi (zadesiti) tebe." Pa je unišao, pa je našao stranu (ili: klupu da) se već napunila, pa je sjeo prema njemu (tj. prema njegovom licu, nasuprot njemu na prostoru) od druge polovine (bunara).

Rekao je Šerik: Rekao je Seid, sin Musejjeba: Pa sam tumačio (protumačio, tj. tumačim) nju (tj. ovu cijelu zgodu da je imala u sebi predznak u odnosu na) njihove grobove.

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Beššara, pričao nam je Jahja od Seida, od Katadeta da je Enes, sin Malika, bio zadovoljan Allah od njega, pričao njima da se Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, popeo (na brdo) Uhud i (sa njim su se popeli) Ebu Bekr, i Umer i Usman, pa se potreslo s njima (to brdo), pa je rekao:

"Budi čvrst (stalan), Uhude, pa (tj. jer) su na tebi samo (jedan) vjerovijesnik, i (jedan) mnogoistiniti (koji mnogo istinu govori) i dva mučenika (dva šehita, šehida - dvije osobe koje će poginuti u službi vjere, ili u borbi za vjeru Islam)."

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Seida, Ebu Abdullah, pričao nam je Vehb, sin Džerira, pričao nam je Sahr od Nafi-a, da je Abdullah, sin Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Dok sam ja na (jednome) bunaru, iščupavam (tj. vadim vodu) iz njega, došao (tj. dođe) mi Ebu Bekr i Umer. Pa je uzeo Ebu Bekr (tu) kovu, pa je izvadio kovu ili dvije kove, a u njegovom vadenju (vađenju) je (neka) slabost. A Allah će oprostiti (Allah oprostio) njemu! Zatim je uzeo nju Umer, sin Hattaba, iz ruke Ebu Bekra, pa se preokrenula (promijenula se ta kova) u njegovoj ruci (u jednu) veliku kovu. Pa nisam vidio (nijednoga) isključivo sposobnoga (tj. snažnoga čovjeka, nijednoga talenta) od ljudi (da) pravi njegovim pravljenjem (da odsijeca njegovim odsijecanjem, tj. da čini kao on, da vadi vodu snažno i mnogo kao on), čak su udarili ljudi u ležište (tj. otišli su u odmaralište za deve)."

Rekao je Vehb: "El-atanu" je mjesto pokleknuća deva (na koljena, tj. mjesto gdje deve leže i odmaraju se na taj način što kleknu na koljena, pa onda prsa priljube na tle). Govori (tj. Kaže Vehb da to znači): Čak su se napojile deve, pa je dala kleknuti (leći ta napojenost, napijenost njima devama, tj. pa je deve ta napojenost natjerala da legnu).

PRIČAO NAM JE Velid, sin Saliha, pričao nam je Isa, sin Junusa, pričao nam je Umer, sin Seida sina Ebul-Husejna, Mekija od Ibnu Ebu Mulejketa, od Ibnu Abbasa, rekao je:

Zaista ja sam zaista stajač (tj. stajao) u narodu (tj. među nekim ljudima), pa su se (oni) molili Allahu za Umera, sina Hattaba, a već se stavio (metnuo) na svoju postelju (na svoj krevet, tj. na svoju mrtvačku nosiljku), kada li je (jedan) čovjek iza mene već stavio svoj lakat na moje rame govori (govoreći):

"Pomilovao te Allah! Zaista ono bio sam (takav da) se zaista nadam (stalno, tj. Zaista ja se nadah, nadao sam se) da će učiniti tebe Allah sa tvoja dva druga (i kod pokopavanja) jer zaista ja (znam) mnogo

od (onoga) što sam bio (u prilici da) čujem (tj. jer ja mnogo puta slušah) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Bio sam (ja), i Ebu Bekr i Umer; i: Učinio sam (ja), i Ebu Bekr i Umer; i: Otišao sam (ja), i Ebu Bekr i Umer; pa zaista bio sam zaista (da) se nadam (tj. pa zaista nadah se) da će učiniti tebe Allah sa njima dvojicom." Pa sam se obazreo pa kada li je on (taj što to govori) Alija, sin Ebu Taliba!

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Jezida, Kufija, pričao nam je Velid od Evzaije, od Jahja-a, sina Ebu Kesira, od Muhameda, sin Ibrahima, od Urveta, sina Zubejra, rekao je: pitao sam Abdullaha, sina Amra, o najžešćem (onome) što su napravili (učinili) idolopoklonici sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Rekao je:

Vidio sam Ukbeta, sina Ebu Muajta (da) je došao k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, a on klanja, pa je stavio njegov ogrtač u (na) njegov vrat, pa je davio (gušio) njega s njim (njime) žestokim davljenjem. Pa je došao Ebu Bekr dok (tj. te) je odbio njega od njega, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Zar ćete ubiti (jednoga) čovjeka (zbog toga što je takav) da govori (zato što govori): "Moj gospod (gospodar) je Allah!", a već je donio vama jasne dokaze od vašega Gospoda (tj. od Allaha, Gospoda, Gospodara i Tvorca svega)."

GLAVA

lijepih (pohvalnih) djela Umera, sina Hattaba, Ebu Hafsa Kurejševića Adevije (Adevijevića - Adijjevića), bio zadovoljan Allah od njega.

PRIČAO NAM JE Hadždžadž, sin Minhala, pričao nam je Abdul-Aziz, sin Madžišuna, pričao nam je Muhamed, sin Munkedira, od Džabira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Vidio sam (tj. Sanjao sam) mene (sebe da) sam unišao (u) raj, pa kada li ja (susretnem se, susretoh se) sa Rumejsa-om, ženom Ebu Talhata! I čuo sam (nekakvu) škripu (obuće, topot, zvuk) pa sam rekao:

"Ko je ovo?" Pa je rekao (Džibril, ili neki drugi anđeo): "Ovo je Bilal." I vidio sam (jedan) dvorac (zamak, i) u njegovom dvorištu je (jedna) djevojka, pa sam rekao: "Za koga je ovo (tj. Čije je ovo)?" Pa je rekao: "Za Umera (tj. Umerovo je ovo)." Pa sam htio da uniđem (u) njega (u taj dvorac, zamak), pa (da) pogledam k njemu (tj. pa da ga razgledam), pa sam spomenuo tvoju ljubomoru (tj. pa sam se ja sjetio tvoje ljubomore, i zbog toga nisam unišao u taj dvorac u raju ni u snu)." Pa je rekao Umer:

"Sa mojim (svojim) ocem i mojom (svojom) majkom (otkupio bih tebe), o poslaniče Allaha! Zar na tebe (da) budem ljubomoran (da bivam ljubomoran, da osjećam ljubomoru)?"

PRIČAO NAM JE Seid, sin Ebu Merjema, izvijestio nas je Lejs, rekao je: pričao mi je Ukajl od Ibnu Šihaba, rekao je: izvijestio me Seid, sin Musejeba, da je Ebu Hurejrete, bio zadovoljan Allah od njega, rekao:

Dok smo mi kod poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, kadli je rekao (kadli on reče):

"Dok sam ja spavač (Dok sam spavao), vidio sam mene (sebe) u raju. Pa kada li (jedna) žena čisti se (za molitvu) do strane (tj. uz stranu jednoga) dvorca! Pa sam rekao (upitao): "Za koga je ovaj (tj. Čiji je ovo) dvorac?" Pa su rekli (Odgovoreno mi je): "Za Umera." Pa sam spomenuo njegovu ljubomoru, pa sam se okrenuo idući nazad (vraćajući se nazad)." Pa je zaplakao Umer i rekao je:

"Zar na tebe (da) budem ljubomoran, o poslaniče Allaha?!"

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Salta, Ebu Džafer Kufija, pričao nam je Ibnul-Mubarek od Junusa, od Zuhrije, izvijestio me Hamzete od svoga oca da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Dok sam ja spavač (Dok sam spavao), napio sam se - misli (da kaže da se napio) mlijeka - čak (tako da) gledam napojenost (tj. vidim tu napojenost da) teče u moj nokat, ili u moje nokte, zatim sam dodao Umeru (Umeru, sinu Hattaba)." Rekli su: "Pa šta (tj. Pa kako) si protumačio njega (taj san), o poslaniče Allaha?" Rekao je: "Znanje."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Abdullaha, sina Numejra, pričao nam je Muhamed, sin Bišra, pričao nam je Ubejdulah, rekao je: pričao mi je Ebu Bekr, sin Salima, od Salima, od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Pokazalo mi se u spavanju (u snu) da ja vidim (vodu) sa kovom deve (tj. sa kovom koju izvlači mlada jedna deva koja ide u krug okolo bunara i okreće u hodu napravu na kojoj je pričvršćena kova - vodu vadim sa kovom deve) na bunaru (nekakvome). Pa je došao Ebu Bekr, pa je izvadio kovu, ili dvije kove slabašnim vađenjem, a Allah će oprostiti njemu (ili: I Allah oprostio njemu!). Zatim je došao Umer, sin Hattaba, pa se okrenula (pa se pretvorila ta manja kova u) veliku kovu (pa je postala velika kova). Pa nisam vidio isključivo sposobnoga (čovjeka da) pravi njegovim pravljenjem (da odsijeca njegovim odsijecanjem, tj. da čini kao on, da vadi vodu kao on), čak su se napojili ljudi i udarili su za (tj. u) ležište (otišli su u odmaralište za deve okolo, oko vode bunara)."

Rekao je Ibnu Džubejr: "El-abkarijju" su plemeniti (tj. lijepi) sagovi (ćilimi).

(To jest: To je značenje prvobitno koje je imala ta riječ.)

A rekao je Jahja: "Ezzerabijju" su sagovi (ćilimi što) je za njih (u njih, tj. koji imaju, u kojih ima) resa, nježna (fina), prosuta.

(To jest: To su ćilimi koji po sebi imaju prosute rese, u stvari, dlake poput malja, kao malje po licu mladića koji je dobio prve malje. U daljem tekstu svaki arapski izraz, svaku arapsku riječ koja bude označavala takvu vrstu ćilima odlične kvalitete, prevodiće se sa našim izrazom "čupavi sagovi", "čupavi ćilimi".)

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Jakub, sin Ibrahima, rekao je: pričao mi je moj otac od Saliha, od Ibnu Šihaba: izvijestio me je Abdul-Hamid da je Muhamed, sin Sa'da, izvijestio njega da je njegov otac (Sa'd, sin Ebu Vakkasa) rekao. (-H-) Pričao mi je Abdul-Aziz, sin Abdullaha, pričao nam je Ibrahim, sin Sa'da, o Saliha, od Ibnu Šihaba, od Abdul-Hamida, sina Abdurahmana sina Zejda, od Muhameda, sina Sa'da sina Ebu Vakkasa, od njegovoga oca, rekao je:

Tražio je dozvoljenje (dozvolu za ulazak) Umer, sin Hattaba, na poslanika Allaha (tj. tražio je dozvolu da uniđe, da uđe k poslaniku Allaha), pomilovao ga Allah i spasio, a kod njega su (nekakve) žene od Kurejševića, razgovaraju (one) s njim i traže mnogo (one od) njega uzdižući se njihovi glasovi na (nad) njegov glas. Pa pošto je zatražio dozvolu Umer, sin Hattaba, ustale su (one), pa su se natjecale (pretjecale, tj. požurile su) zastoru (zavjesi da se iza nje sakriju). Pa je dozvolio njemu poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio (ulazak). Pa je unišao Umer, a poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, se smije. Pa je rekao Umer:

"Nasmijao Allah tvoj zub (tj. Obradovao te Allah), o poslaniče Allaha! (Zbog čega li se smiješ u ovom času?)." Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Začudio sam se od (tj. zbog) ovih (žena) koje su bile kod mene, pa pošto su čule tvoj glas, natjecale (požurile) su se zastoru (zavjesi)." Pa je rekao Umer: "Pa ti si preči da se (one) boje (plaše tebe), o poslaniče Allaha!" Zatim je rekao Umer: "O neprijateljice vaših (svojih) osoba (tj. O neprijateljice same sebe, samih sebe)! Zar se bojite (plašite) mene, a ne bojite se poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (zar tako)?" Pa su rekle: "Da. Ti si grublji i tvrđi (tj. oštriji, nemilosrdniji) od poslanika Allaha (Allahovog poslanika), pomilovao ga Allah i spasio." Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ih (tj. Šuti, Ne počinji nam nikakvoga pričanja), o sine Hattaba! Tako mi (Onoga) koji je (taj što je) moja duša u Njegovoj ruci nije susreo tebe (određeni) sotona idući (putujući ti nekom) dolinom nikada

(drukčije) osim (tako da) je išao (putovao, tj. skrenuo nekom) dolinom (drugom) osim tvoje doline."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Musena-a, pričao nam je Jahja od Ismaila, pričao nam je Kajs, rekao je: rekao je Abdullah (Mesudov):

Neprestano smo bili časni (moćni mi) otkada je primio Islam (prihvatio islamsku vjeru) Umer.

PRIČAO NAM JE Abdan, izvijestio nas je Abdullah, pričao nam je Umer, sin Seida, od Ibnu Ebu Mulejketa da je on čuo Ibnu Abbasa (da) govori:

Stavio se je Umer na svoj krevet (postelju, tj. mrtvačku nosiljku), pa su opkolili njega ljudi mole i klanjaju (molitvu za umrloga njemu - dženazu) prije (nego) da se podigne (on sa tla), i ja sam u (tj. među) njima. Pa nije zastrašio mene (niko drugi) osim (jedan) čovjek uzimač moga ramena (tj. čovjek koji me uzeo za rame). Pa kada li je (to) Alija! Pa se smilovao na Umera (ili: Pa je rekao za Umera, Umeru: "Rahimekellahu": Pomilovao te Allah!) i rekao je:

"Nisi iza sebe ostavio nijednoga (čovjeka, tj. nikoga) dražega meni (k meni) da (ja) sretnem Allaha sa (djelom) sličnim njegovom djelu od tebe (od sebe nikoga meni dražega po djelu, tj. niko mi od tebe nije draži po djelu od ovih što si ih iza sebe ostavio, s tvojim bi djelom najvolio, najviše volio na Sudnjem danu pred Allaha izaći na odgovornost). I zakletva Allaha (tj. I zaklinjem se Allahom) zaista (ono ja) bio sam (takav da) zaista mislim (tj. zaista pomišljah) da će učiniti tebe Allah sa tvoja dva druga, i računam da sam ja bio mnogo (puta u takvoj prilici da) čujem (slušam) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Otišao sam ja, i Ebu Bekr i Umer; i: Unišao sam ja, i Ebu Bekr i Umer; i: Izašao sam ja, i Ebu Bekr i Umer."

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jezid, sin Zurej'a, pričao nam je Seid. Rekao je (Buharija): A rekao je meni Halifete: Pričao nam je Muhamed, sin Seva-a, i Kehmes, sin Minhala, njih

dvojica su rekla: pričao nam je Seid od Katadeta, od Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Popeo se Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, k Uhudu i sa njim je Ebu Bekr, i Umer i Usman, pa se zatresao (potresao Uhud) sa njima, pa je udario njega sa svojom nogom, (i) rekao je:

"Učvrsti se (Budi čvrst, stalan, smiri se), Uhude, pa nije na tebi (niko drugi) osim vjerovijesnik, ili mnogoistiniti, ili mučenik (šehit, šehid - koji će poginuti za vjeru, koji pogine za vjeru)."

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Sulejmana, rekao je: pričao mi je Ibnu Vehb, rekao je: pričao mi je Umer, on je sin Muhameda, da je Zejd, sin Eslema, pričao njemu od svoga oca (Eslema, koji je bio oslobođeni rob Umerov), rekao je: Pitao me Ibnu Umer o nekoj njegovoj stvari - misli (na) Umera - (tj. o nekoj Umerovoj stvari, svojstvu, postupku), pa sam izvijestio njega, pa je rekao:

Nisam vidio nijednoga (čovjeka) nikada poslije poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, od vremena (kada) se uzeo (tj. kada je umro Muhammed a.s. da) je bio marljiviji i darežljiviji, čak se dokrajčio (tj. umro u toj marljivosti i darežljivosti - a u tom niko nije bio bolji) od Umera, sina Hattaba (koji se kao takav i dokrajčio, tj. umro, dočekao kraj života - nihajet).

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Hammad, sin Zejda, od Sabita, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, da je (jedan, neki) čovjek pitao Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, o Času (tj. s Sudnjem danu), pa je rekao (pa je pitao):

"Kada će (biti) Čas?" Rekao je: "A šta je to (što) si pripravio (pripremio) za njega (za taj takav čas)?" Rekao je: "Nema (nikakve) stvari (tj. Nisam ništa pripravio), osim (jedino to) da ja volim Allaha i Njegovoga poslanika, pomilovao ga Allah i spasio." Pa je rekao:

"Ti si sa (onim) koga voliš (doslovno: koga si volio, tj. Ti ćeš biti na Sudnjem danu sa onim koga si volio na ovome svijetu dok si živio)." Rekao je Enes: Pa nismo se obeselili (veselili ni) sa (jednom) stvari

našim veseljem sa govorom (tj. kao što smo se obeselili sa govorom, zbog govora) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ti si sa (onim) koga si volio." Rekao je Enes: Pa ja volim Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, i Ebu Bekra, i Umera, i nadam se da ću biti sa njima sa svojom ljubavlju njih (tj. zbog svoje ljubavi prema njima) iako nisam radio sa (velikim djelima, tj. velikih djela) slično njihovim radovima (tj. njihovim djelima)."

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Kazeata, pričao nam je Ibrahim, sin Sa'da, od svoga oca, od Ebu Selemeta, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista već su bili u (među onima) što su prije vas od naroda (raznih postojali, živjeli - bili su među njima neki ljudi takvi) kojima se priča (tj. koji o nečemu nešto izreknu, pa se to tako poslije i dogodi, objelodani - pa ispadne kao da im je neko to ispričao i da su na osnovu toga pričanja to izjavili, a oni su, u samoj stvari, nadahnuti ljudi). Pa ako je bio (takav) u mojoj sljedbi ijedan (čovjek, iko, dakle: Ako je iko od moje sljedbe takav), pa zaista on je Umer (onda je to Umer, tj. to je Umer)."

Povećao (je, tj. u pričanju toga hadisa dodao) je Zekerija, sin Ebu Zaideta, od Sa'da, od Ebu Selemeta, od Ebu Hurejreta, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista već su bili u (među onima) ko je bio (koji su bili) prije vas od Izraelićana (bili su neki) ljudi (što) se govori njima (od meleka, anđela, tj. nadahnjuju se oni od meleka, anđela) od (drugoga načina, na drugi način) bez da bivaju (oni kao neki, a nisu neki) vjerovijesnici. Pa ako je od moje sljedbe od njih (tj. od takvih ljudi) ijedan (čovjek, iko), pa (to je) Umer." Rekao je Ibnu Abbas, bio zadovoljan Allah od njih dvojice:

"I nismo poslali od prije tebe (nijednoga) od poslanika, a ni vjerovijesnika, a ni (onoga) kome se priča....".

(To je način kako je čitao, na koji način je čitao Ibnu Abbas odlomak iz Kur'ana u poglavlju - suri Hadždž - 52. ajet, odlomak. On je u čitanju dodavao i "ve la muhaddesin". Kod drugih čitača nema tih riječi.)

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, pričao nam je Lejs, pričao nam je Ukajl od Ibnu Šihaba, od Seida, sina Musejjeba, i Ebu Selemeta, sina Abdurahmana, njih dva su rekla: čuli smo Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Dok je (jedan) pastir u svojim bravima (ovcama), potrčao (zatrčao se) je (određeni) vuk, pa je uzeo od njih (od brava jednu) ovcu, pa je tražio nju dok je spasio (izbavio) nju. Pa se obazreo k njemu (taj) vuk, pa je rekao njemu:

"Ko je za nju (Ko je njoj pastir; Ko će joj biti pastir na) dan zvijeri (kada) nije njoj pastir (niko drugi) osim mene?" Pa (su) rekli ljudi:

"Slava Allahu!" Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Pa zaista ja vjerujem u njega (u ovaj događaj), i Ebu Bekr i Umer, a nije tude (a nisu tu bili prisutni ni) Ebu Bekr i Umer (ili: a nisu tude Ebu Bekr i Umer)."

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba, rekao je: izvijestio me je Ebu Umamete, sin Sehla sina Hunejfa, od Ebu Seida Hudrije, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: čuo sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Dok sam ja spavač (Dok sam ja spavao), vidio sam (određene) ljude (koji) su se izlagali na mene (tj. koji su se pokazivali meni), a na njima su košulje. Pa od njih su (neke) što dopiru sisama (do sisa, do dojki, do grudi), a o njih (od košulja) su (neke) što dopiru niže (ispod) toga. A izložio (pokazao) se na mene (meni) Umer, a na njemu je košulja (tolika da) vuče sebi nju (tj. da je vuče po zemlji, po tlu za sobom)." Rekli su: "Pa šta si (tj. Kako si) protumačio njega (taj san), o poslaniče Allaha?" Rekao je: "Vjeru."

(To jest: "Tumačim to da prestavlja vjersku čvrstinu. Ko ima dulju košulju, ima, znači, jače vjersko osjećanje, ubjeđenje.)

PRIČAO NAM JE Salt, sin Muhameda, pričao nam je Ismail, sin Ibrahima, pričao nam je Ejub od Ibnu Ebu Mulejketa, od Misvera, sina Mahremeta, rekao je:

Pošto se udario (tj. Pošto je udaren, uboden) Umer (od atentatora), počeo je (da) osjeća bol (tj. da izražava bol). Pa je rekao njemu Ibnu Abbas i (to) kao da on odstranjuje nestrpljivost (strah od smrti) njemu:

"O zapovjedniče vjernika! I zaista ako je bilo to (tj. ako bude to - ako bude došla smrt zbog toga udarca), zaista već si se družio (sa) poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa si uljepšao njegovo druženje (društvo, tj. pa si lijepo činio u njegovom druženju, u njegovom društvu), zatim si se rastao (rastavio od) njega, a on je od tebe (tj. s tobom) zadovoljan. Zatim si se družio (sa) Ebu Bekrom, pa si uljepšao njegovo druženje, zatim si se rastao (od) njega, a on je od tebe (s tobom bio) zadovoljan. Zatim si se družio (sa) njihovim drugovima, pa si uljepšao njihovo druženje, i zaista ako se rastaneš (ti sa) njima, zaista ćeš se rastati svakako (ti sa) njima (ili: ti od njih), a oni su od tebe (s tobom) zadovoljni." Rekao je (Umer r.a.):

"Što se tiče (onoga) što si spomenuo od druženja poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i njegovoga zadovoljstva, pa to je samo dobročinstvo od Allaha, uzvišen je, (koje) je učinio dobročinstvo (On) s njima (tj. njega) na mene (njega meni). A što se tiče (onoga) što si spomenuo od druženja Ebu Bekra i njegovoga zadovoljstva, pa (i) to je samo dobročinstvo od Allaha, veličajno je Njegovo spominjanje, (koje) je učinio dobročinstvo s njim (njega) na mene (njega meni). A što se tiče (onoga) što (ti) vidiš od moga nestrpljenja (ili: od moga straha od smrti), pa ono je (tj. pa to je) zbog tebe i zbog tvojih drugova. Tako mi Allaha da (je slučaj takav) da je meni napunjenost Zemlje zlatom (tj. puna Zemlja zlatom), zaista bih se otkupio s njim od kazne Allaha, moćan je i veličajan je (On), prije (nego) da vidim njega (tj. nju-kaznu)."

Rekao je Hammad, sin Zejda: pričao nam je Ejub od Ibnu Ebu Mulejketa, od Ibnu Abbasa: "Unišao sam na Umera (tj. Unišao sam Umeru)....", (pa je on dalje pričao) za ovo (tj. za ovaj hadis).

PRIČAO NAM JE Jusuf, sin Musa-a, pričao nam je Ebu Usamete, rekao je: pričao mi je Usman, sin Gijasa, pričao nam je Ebu Usman Nehdija od Ebu Musa-a, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bio sam sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, u zidu (jednom) od zidova Medine (tj. u vrtu ograđenim zidom), pa je došao (jedan) čovjek, pa je tražio da se otvori (njemu). Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Otvori njemu, i obeseli ga sa rajem (na Sudnjem danu)." Pa sam otvorio njemu, pa kada li je on Ebu Bekr! Pa sam obeselio njega sa (onim) što je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je zahvalio Allahu. Zatim je došao (jedan) čovjek, pa je tražio da se otvori. Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Otvori njemu, i obeseli ga sa rajem." Pa sam otvorio njemu, pa kada li je on Umer! Pa sam izvijestio njega za (tj. o onome) što je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je zahvalio Allahu. Zatim je tražio da se otvori (njemu kapija, jedan) čovjek. Pa je rekao meni:

"Otvori njemu, i obeseli ga sa rajem na (jednoj) kušnji (tj. uz kušnju koja) će pogoditi njega." Pa kada li (to bi) Usman! Pa sam izvijestio njega za (ono, tj. o onome) što je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je zahvalio Allahu, zatim je rekao:

"Allah je (onaj što) se od Njega traži pomoć." (Ili: "Allah je onaj od koga se traži pomoć.").

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Sulejmana, rekao je: pričao mi je Ibnu Vehb, rekao je: izvijestio me je Hajvete, rekao je: pričao mi je Ebu Akil Zuhrete, sin Ma'beda, da je on čuo svoga djeda Abdullaha, sina Hišama, rekao je:

Bili smo sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, a on je uzimač (tj. uzeo) za ruku Umera, sina Hattaba.

(Veli se da je ovaj Abdullah Hišamov stričević Talhata, sina Ubejdullaha.)

GLAVA

lijepih (pohvalnih) djela Usmana, sina Affana, Ebu Amra Kurejšije (Kurejševića), bio zadovoljan Allah od njega.

A rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ko iskopa (ili: Ko će iskopati) bunar Rumete, pa njemu je raj (tj. pa on će imati raj, ući će u raj)." Pa je iskopao njega Usman. I rekao je: "Ko je opremio (tj. Ko opremi za put i za borbu) vojsku poteškoće (tj. vojsku za borbu na Tebuku), pa njemu je raj." Pa je opremio njega (taj vojni pohod, tj. tu vojsku) Usman.

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Hammad, sin Zejda, od Ejuba, od Ebu Usmana, od Ebu Musa-a, bio zadovoljan Allah od njega, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, unišao (u jedan) zid (tj. u vrt ograđen zidom), i zapovjedio je meni za čuvanje vrata (toga) zida. Pa je došao (jedan) čovjek traži dozvolu (tj. tražeći dozvolu on da i on uniđe). Pa je rekao:

"Dozvoli njemu, i obeseli ga sa rajem." Pa kada li (ono, to) Ebu Bekr! Zatim je došao (neki) drugi traži (tražeći) dozvolu. Pa je rekao:

"Dozvoli njemu, i obeseli ga sa rajem." Pa kada li (to) Umer! Zatim je došao (još neki) drugi traži (tražeći) dozvolu. Pa je šutio (jednu) stvarčicu (tj. Pa je šutio, zašutio malko, malo vremena), zatim je rekao:

"Dozvoli njemu, i obeseli ga sa rajem na kušnji (sa kušnjom što) će pogoditi njega." Pa kada li (to bijaše) Usman, sin Affana! Rekao je Hammad: A pričao nam je Asim Ahvel i Alija, sin Hakema, njih dvojica

su čula Ebu Usmana (da) priča od Ebu Musa-a sa (pričanjem) kao njegov (sadržaj, tj. sadržaj navedenoga hadisa) i povećao je u njemu Asim (još i to) da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, bio sjedač u (jednome) mjestu (što) je u njemu voda, već se otkrio od svoja dva koljena, ili (do) svoga koljena (tj. otkrio je oba, ili jedno koljeno), pa pošto je unišao Usman, pokrio je njih (koljena, ili njega-koljeno).

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Šebiba sina Seida, pričao mi je moj otac od Junusa, rekao je Ibnu Šihab: izvijestio me je Urvete da je Ubejdulah, sin Adijja sina Hijara, izvijestio njega da su Misver, sin Mahremeta, i Abdurahman, sin Esveda sina Abdujegusa, rekli (rekla su njih dvojica Ubejdulahu):

"Šta sprečava tebe da govoriš Usmanu za (tj. zbog) njegovoga brata (po majci) Velida, pa već su umnožili (govor, kritiku određeni) ljudi o njemu." Pa sam namjerio (upravio, pravo pošao) Usmanu dok je izašao k molitvi (tj. u vrijeme kad je izašao na molitvu). Rekao sam: "Zaista za (tj. u) mene je k tebi (jedna) potreba (nužna stvar) i ona je iskrenost tebi (tj. jedan iskren savjet tebi)." Rekao je: "O (ti) čovječe! Od tebe." Rekao je Ma'mer: Mislim ga (da) je rekao (Mislim da je rekao): "Utječem se Allahu od tebe." Pa sam otišao (okrenuo se nazad), pa sam se vratio k njima dvojici. Kadli je došao (tj. Kadli dođe iznenada) poslanik Usmana! Pa sam došao njemu, pa je rekao: "Šta je tvoja iskrenost?" Pa sam rekao: "Zaista Allah - slava Njemu! - poslao je Muhammeda, pomilovao ga Allah i spasio, sa istinom i spustio je na njega (njemu) Knjigu, i bio si (ti) od (onih) ko se odazvao (koji su se odazvali) Allahu i Njegovom poslaniku, pomilovao ga Allah i spasio. Pa si selio dvije seobe (dva iseljenja) i družio si se (sa) poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i vidio si njegov put (pravac), a već su umnožili (raširili nezgodan govor) ljudi o stanju Velida."
(Velida je postavio Usman za namjesnika Kufe umjesto Sada, sina Ebu Vakkasa, nakon neke svađe između Sada i Abdullaha, sina Mes'uda, u vezi naplate pozajmljene imovine iz državne blagajne, a koju je bio pozajmio Sad. Veli se da je Velid klanjao jednom u Kufi kao namjesnik u džamiji kao imam sabah - jutarnju molitvu - u pijanom stanju.)

Rekao je (Usman k Ubejdullahu): "Stigao (li) si (ti) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (tj. da li si, je si li stigao, doživio-

vidio ti Božijega poslanika)?" Rekao sam: "Ne, a ali (tj. nego) je dospjelo (doprlo) k meni od njegovoga znanja što (tj. isto onako kako) dospijeva (dopire) k djevici (djevojci) u njezinom zastoru (u njezinoj pregradi, prostoriju-prostoru u koju je ona odvojena, ali ipak nešto čuje i sazna makar bila i izolovana)." Rekao je (Usman):

"Što se tiče poslije, pa zaista Allah je poslao Muhammeda, pomilovao ga Allah i spasio, sa istinom, pa sam bio od (onih) ko se odazvao Allahu i Njegovom poslaniku, pomilovao ga Allah i spasio, i vjerovao sam (i vjerujem) u (ono) što se poslalo s njim (njemu), i selio sam dvije seobe (u Abesiniju i u Medinu) - kao što si rekao - i družio sam se (sa) poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i prisegnuo sam se njemu (na vjernost), pa nisam pogriješio njemu i nisam prevario (varao) njega do (časa kada) je usmrtio njega Allah (sve dok nije umro). Zatim Ebu Bekr je slično njemu (prošao, tj. bio je od mene poštovan, nisam ni njemu bio nepokoran ni nevjeran). Zatim Umer je slično njemu (prošao sa mnom). Zatim se meni dao hilafet (uprava, vlast, vladanje), pa zar nije meni od prava (tj. pa zar ja nemam isto onakvo pravo da se i meni pokorava, da se i meni bude u pokornosti) kao (ono) koje je za njih (bilo, tj. koje su oni imali - tj. pa zar se i meni ne treba pokoravati kao i njima što sam se ja pokoravao)?" Rekao sam: "Da." Rekao je: "Pa šta su (šta znače) ova pričanja koja dopiru meni od vas? Što se tiče (onoga) što si spomenuo od stanja (o stvari, o slučaju) Velida, pa uzećemo u njemu sa istinom (tj. pa postupićemo s njime po pravdi) ako je htio (ako htjedne) Allah, uzvišen je."

Zatim je pozvao (Usman) Aliju, pa je zapovjedio njemu (Aliji) da bičuje njega (Velida), pa je bičevao njega osamdeset (udaraca, tj. bičevao ga je sa osamdeset udaraca).

(Revolt i nezadovoljstvo i protiv Usmana je izazivalo to što je Usman odgađao da izvrši kaznu nad Velidom, a Usman je odgađao izvršenje kazne zbog toga što je htio da stvarno stanje i slučaj provjeri i sigurno utvrdi. Čim je to utvrdio i provjerio, odmah je odstranio Velida sa dužnosti i dao je zapovjed da se izvrši kazna nad njim za pijančevanje.)

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Hatima sina Bezi-a, pričao nam je Šazan, pričao nam Abdul-Aziz, sin Ebu Selemeta, Madžišun (ili:

Madžišuna, Madžišunov) od Ubejdullaha, od Nafi-a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Bili smo u vremenu Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (takvog običaja da) ne izjednačujemo (tj. ne izjednačavasmo, ne smatrasmo jednakim, ravnim) sa Ebu Bekrom nijednoga (čovjeka), zatim (sa) Umerom, zatim (sa) Usmanom. Zatim ostavimo (tj. ostavljasmo) drugove Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (tako da) ne sudimo o vrijednosti (međusobnoj prednosti) između njih.

(To jest: Ne davasmo ocjene o dobroti i vrijednosti ostalih drugova Muhammeda a.s. koji je od kojega bolji, vrijedniji.)

Slijedio je njega (Šazana) Abdullah, sin Saliha, od Abdul-Aziza.

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Ebu Avanete, pričao nam je Usman, on je sin Mevhiba (ili Mevheba), rekao je:

Došao je (jedan) čovjek od stanovnika Egipta, hodočastio je Kabu, pa je vidio (neke) ljude (narod) sjedače (sjede), pa je rekao:

"Ko su ovi ljudi?" Rekao je (neko): "Ovi (ljudi) su Kurejševići." Rekao je: "Pa ko je (onaj) starac u (tj. među) njima?" Rekli su: "Abdullah, sin Umera." Rekao je: "O sine Umera! Zaista ja pitalac (tj. ja pitam) tebe o (jednoj) stvari, pa pričaj mi o njoj. Da li znaš da je Usman bježao (pobjegao na) dan Uhuda?" Rekao je: "Da." Pa je rekao: "Znaš (li) da se on izgubio (odsustvovao, bio odsutan) od Bedra, i nije prisustvovao?" Rekao je: "Da." Rekao je: "Da li znaš da se on izgubio od prisege zadovoljstva, i nije prisustvovao njoj?" Rekao je: "Da." Rekao je: "Allah je veći (od svega i svakoga - a to se kratko prevodi i ovako: Allah je velik)!" Rekao je sin Umera (Ibnu Umer):

"Dođi, objasniću (ti, tj. da objasnim) tebi! Što se tiče njegovoga bježanja (na) dan Uhuda, pa svjedočim da je Allah izbrisao njemu (taj grijeh) i oprostio je njemu."

(Njemu i svima ostalima jer je to i u Kur'anu objavio: ".... i zaista već je izbrisao Allah od njih - tj. njima - ve le kad afellahu anhum....". Poglavlje Ali Imran, 155. ajet.)

"A što se tiče njegovoga izgubljenja (odsustvovanja) od (sa) Bedra, pa zaista ono je bila pod njim (pod njegovim brakom) kći poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a bila je bolesna, pa je rekao njemu poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista za tebe je (tj. tebi je, ti imaš) nagradu (jednoga) čovjeka od (onih ljudi) ko je prisustvovao (tj. ko bude prisustvovao borbi na) Bedru i njegov dio (u mogućem ratnom plijenu)." A što se tiče njegovoga izgubljenja (odsustvovanja) od prisege zadovoljstva, pa da je bio ijedan (čovjek, tj. iko) časniji (ili: moćniji) u utrobi Meke (tj. u dolini Meke) od Usmana, zaista bi poslao njega (toga nekoga) mjesto njega (mjesto Usmana da pregovara u ime muslimana sa idolopoklonicima), pa je poslao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, Usmana (da objasni idolopoklonicima da su muslimani došli da obave umru, a ne da ratuju). A prisega zadovoljstva je bila poslije što je otišao Usman k Meki (iz Hudejbije), pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, sa svojom desnom rukom (tj. dao je znak s njome, pokazao je sa njom govoreći):

"Ovo je ruka Usmana!" Pa je udario sa njom na svoju ruku (drugu, tj. po svojoj lijevoj ruci), pa je rekao: "Ovo je za Usmana (prisega, tj. Evo ovo je Usmanova prisega koju ja u ime njega činim, i u znak toga udaram svojom desnom rukom po svojoj lijevoj ruci umjesto udaranja njegove desne ruke po mojoj desnoj ruci kako bi, inače, on to učinio da nije službeno odsutan.)."

Pa je rekao njemu (onome Egipćaninu) Ibnu Umer (poslije ovih objašnjenja): "Idi (Odi) sa njima (tj. Nosi ih - ova objašnjenja) sada sa tobom (sa sobom zajedno)."

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja od Seida, od Katadeta da je Enes, bio zadovoljan Allah od njega, pričao njima, rekao je:

"Popeo se poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, Uhudu (tj. Uspeo se na brdo Uhud) i sa njim je (bio) Ebu Bekr, i Umer i Usman. Pa se zatresao (Uhud), i rekao je (na to Muhammed a.s.):

"Miruj (Umiri se), Uhude, - mislim ga (veli Enes, mislim da) je udario njega sa svojom nogom - pa nije na tebi (niko drugi) osim (jedan) vjerovijesnik, i mnogoistiniti i dva mučenika (šehita, šehida)."

GLAVA

priče prisege i slaganja na Usmana, sina Affana (tj. priče o davanju prisege na vjernost Usmanu poslije Umera i složnoga zaključka da se za halifu, upravljača uzme, izabere Usman, sin Affana).

A u njemu (tj. u ovom poglavlju, u ovoj GLAVI) je (spomenuto i) ubijanje Umera (tj. atentat na Umera), bio zadovoljan Allah od njih dvojice (tj. od Umera i od Usmana).

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Ebu Avanete od Husajna, od Amra, sina Mejmuna, rekao je:

Vidio sam Umera, sina Hattaba, bio zadovoljan Allah od njega, prije (nego) će da se pogodi za (nekoliko) dana (tj. prije nego će biti pogođen od atentatora na nekoliko dana) u Medini, stao (zastao) je na Huzejfetu, sinu Jemana, i Usmanu, sinu Hunejfa, (i) rekao je:

"Kako ste učinila vas dvojica (svoj zadatak, posao)?"

(A bio je njih dvojicu poslao Umer da udare, tj. da postave i odrede u Iraku zemljarinu i glavarinu - harač i džizju - stanovnicima sela i poljoprivrednih iračkih krajeva.)

"Da li se plašite vas dvojica da vas dvojica budete već natovarili zemlju (tu ono da nosi) što neće moći (ona da dadne)?" Njih dva su rekla: "Natovarili smo nju (jednu) stvar (takvu da) je ona za nju mogućna, nema u njoj velikoga viška." Rekao je: "Pogledajte vas dva (da nije slučaj) da budete vas dva natovarila (tu) zemlju što neće moći (ona)." Rekao je: Rekla su njih dva: "Ne." Pa je rekao Umer: "Zaista ako spasi mene Allah, uzvišen je, zaista ću ostaviti svakako udovice stanovnika Iraka (tako da) neće biti potrebne (nužne, tj. ovisne one) ka čovjeku (ijednome, ikome) poslije mene nikada." Rekao je: Pa nije

došao njemu (doslovno: na njega poslije toga našega susreta ništa više) osim četvrti (dan) dok se pogodio (tj. kada je pogođen od atentatora Ebu Lu'lueta, nevjernika, poklonika i obožavaoca vatre koji je bio porijeklom iz Perzije). Rekao je: Zaista ja sam zaista stajač (stajao sam), (a) nije (nema) između mene i između njega (niko) osim Abdullah, sin Abbasa (ono) jutro (kada) se pogodio (kada je pogođen). A bio (bi), kada je prolazio između dva reda (osoba poredanih za obavljanje molitve), (bio) bi rekao:

"Izjednačite se (Izravnajte se)!" Čak kada (ili: Te kada, Kada) nije vidio u (među) njima (redovima, tj. među osobama redova nikakve) pukotine (praznine, praznoga međuprostora), stupio je (stupio bi on) naprijed, pa je veličao (pa bi veličao, tj. izgovorio bi: "Allahu ekber - Allah je velik!", počevši tako molitvu-namaz). I možda je čitao (učio u molitvi) suru (poglavlje iz Kur'ana zvano) Jusuf, ili Nahl ili slično tome u prvom naklonu (rekatu, tj. do prvoga naklona, na prvom stajanju ostajući tako dugo na prvom stajanju) dok se skupe ljudi. Pa nije on (to jutro ni obavio od molitve ništa drugo) osim (to) da je veličao (izgovorio "Allahu Ekber!" za početak molitve), pa sam ga (odmah) čuo (da) govori:

"Ubio je (tj. Ubi) mene - ili pojeo je (pojede) mene (taj) pas!", (to sam čuo da je rekao) kada je udario njega (nožem). Pa je letio (tj. požurio, počeo da trči, bježi taj) nevjernik sa nožem vlasnicom dviju strana (tj. sa kamom u ruci koja je imala dva oštraca, dvije oštrice - i to tako bježi da) neće proći ni pokraj jednoga (čovjeka) desno, a ni lijevo (drukčije) osim (tako da) je udario njega (tim nožem), čak je udario trinaest ljudi, umrlo je od njih sedam (ljudi). Pa pošto je vidio to (jedan) čovjek od muslimana, bacio je na njega (jednu) kukuljaču (kukuljicu, tj. veliki ogrtač sa kukuljicom, kapuljačom za pokrivanje glave). Pa pošto je mislio (tj. shvatio taj atentator) nevjernik da je on uzet (uhvaćen, tj. da će biti uhvaćen, jer je on već bio ometen od bježanja), zaklao je svoju osobu (tj. zaklao je sam sebe). I dohvatio je Umer ruku Abdurrahmana, sina Avfa, pa je proturio naprijed njega (da bude vođa u molitvi ljudima). Pa ko je (bio) blizo (blizu) Umera, pa već je vidio (taj prizor) koji vidim (gledam ja, koji sam vidio, kaže dalje Amr, sin Mejmuna). A što se tiče krajeva Bogomolje, pa zaista oni ne znaju (drugo) osim (to) da su oni već izgubili glas Umera, i oni govore:

"Slava Allahu! Slava Allahu!" Pa je klanjao sa njima Abdurrahman, sin Avfa laku molitvu (tj. jednu kratku molitvu). Pa pošto su otišli (sa molitve), rekao je:

"O sine Abbasa (O Ibnu Abbase)! Pogledaj ko je ubio mene." Pa je kolao (ophodio, kružio jedan) čas, zatim je došao, pa je rekao: "Dječak (tj. Rob) Mugireta." Rekao je: "Obrtnik (Zanatlija, Zanatdžija)?" Rekao je: "Da." Rekao je: "Ubio (tj. Prokleo) ga Allah! Zaista već sam zapovjedio za njega (jedno) poznato (tj. dobro djelo, jedno dobročinstvo). Hvala Allahu koji nije učinio moj način umiranja (tj. moju smrt) sa rukom (jednoga) čovjeka (što, ili: koji) tvrdi Islam (koji tvrdi da je primio vjeru Islam, koji tvrdi da je musliman). Već si bio ti i tvoj otac (Već ste bili takvi da) vas dvojica volite (tj. voljaste vas dvojica) da se umnože nevjernici u Medini."

A bio je Abbas umnožio njih (kao) robove. Pa je rekao (sin Abbasa): "Ako si htio (tj. Ako hoćeš), učinio sam (tj. učiniću)." To jest: "Ako hoćeš, ubićemo (pobićemo u Medini sve nevjernike)." Rekao je: "Slagao si (da ćeš to učiniti) poslije što su govorili (oni, tj. poslije stanja kad oni već govore) sa vašim jezikom, i klanjali su (tj. i klanjaju okrećući se) vašoj Strani i hodočastili su (i hodočaste) vaše hodočašće." Pa se odnio (on - Umer r.a.) k svojoj kući, pa smo otišli sa njim. I kao da su ljudi (osjećali da) nije pogodio njih pogodak (udes nikakav) prije tada. (Ili: I kao da ljude nije zadesio nikakav udes prije tada.) Pa govornik (neki) govori: "Nema štete (njemu od te rane)!" A govornik (neki) govori (A neki govore): "Plašim se na (tj. za) njega (da će podleći od ovoga udara, rane)." Pa se njemu donijela šira (napitak, piće napravljeno od datula, hurmi potopljenih u vodu), pa je popio njega (to piće, tu širu), pa je izašlo iz njegove šupljine (utrobe, iz njegove rane napolje). Zatim se njemu donijelo mlijeko, pa je popio njega, pa je izašlo iz njegove rane (tj. na njegovu ranu napolje). Pa su znali da je on mrtvac (tj. da će umrijeti od te rane). Pa smo unišli na njega (tj. Pa smo unišli njemu), i došli (ili: i počeli) su ljudi (da) pohvaljuju njega. I došao je (jedan) čovjek mlad, pa je rekao:

"Razveseli se (ili: Budi veseo), o zapovjedniče vjernika, sa veseljem (od) Allaha tebi (koje počinje, ili: koje ima osnove) od

druženja poslanika (tj. sa poslanikom) Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i noge (koja se našla vrlo rano) u Islamu (ili: i vječnosti u Islamu, tj. i prednosti nad mnogima u pristupanju Islamu) što si već znao (tj. što već znaš). Zatim si upravljao, pa si bio pravedan. Zatim mučeništvo (bivanje šehitom, šehidom)." Rekao je (Umer): "Volio sam (tj. Volio bih) da to (bude najnužnija) ishrana: "Ni na mene, a ni za mene."

(To jest: "Za sav svoj rad želio bih da mi bude toliko vrijedan koliko je u običnom životu na ovome svijetu vrijedna najnužnija ishrana za održanje života: niti da budem kažnjen, a niti da budem nagrađen.")

Pa pošto je okrenuo leđa (da ide taj mladić, tj. pošto je pošao od Umera r.a.) kada li njegov pokrivač (donjega dijela tijela) dotiče zemlju (tlo). Rekao je (Umer r.a.):

"Vratite mi (toga) dječaka!" Rekao je: "Sine moga brata (tj. Bratiću), podigni tvoju (svoju) odjeću, pa (jer) zaista ono je trajnije za tvoju odjeću i bogobojaznije za (tj. zbog) tvoga Gospoda (tj. ostaće ti dulje odjeća da se ne podere i pokazaćeš mnogo više da se bojiš svoga Gospoda)."

(U Arapa se smatralo da je ohol svaki čovjek koji pusti da mu se skuti od odjeće - galabije vuču, vuku po zemlji, po tlu za njim.)

"O Abdullahe, sine Umera! Pogledaj, šta je to na meni od duga (dugovanja, koliko sam dužan)!" Pa su računali njega (dugovanje Umerovo), pa su našli njega (da iznosi) osamdeset i šest hiljada, ili slično njemu. Rekao je: "Ako (u cijelosti) ispunjava (tj. podmiruje) njega imanje porodice Umera, pa izvrši (tj. isplati) ga iz njihovih imanja, a ako ne, pa pitaj (tj. traži prilog, pomoć za isplatu moga duga) u Adijjevića Ka'ba (tj. među Ka'bovim Adijjevićima), pa ako ne ispune njihova imanja, pa pitaj u Kurejševića (za pomoć), a ne prelazi njih (da bi tražio pomoć i molio se obraćajući se ti) k (drugima) osim njih (tj. k drugim plemenima), pa izvrši od mene ovo imanje (tj. pa isplati mi ovaj moj dug, moje dugovanje). Odi ka Aiši, majki vjernika, pa reci:

Čita na tebe Umer pozdrav (tj. Pozdravlja te Umer), a ne reci (ne govori) zapovjednik vjernika, pa (tj. jer) zaista ja nisam danas (tj. od danas) vjernicima (više nikakav) zapovjednik. I reci: Traži dozvolu (od tebe) Umer, sin Hattaba da se pokopa (ukopa u grob) sa svoja dva druga (tj. kod svoja dva druga: Muhammeda a.s. i Ebu Bekra r.a.)."

Pa je pozdravio (nju Abdullah, sin Umera došavši pred njezina vrata i uzviknuvši joj pozdrav kada je došao do vrata) i tražio je dozvolu (od nje da joj uniđe). Zatim je unišao njoj, pa je našao nju sjedeći (ona) plače (tj. našao je nju gdje sjedi i plače). Pa je rekao: "Čita na tebe (Upućuje ti) Umer, sin Hattaba, pozdrav i traži dozvolu (od tebe) da se pokopa sa svoja dva druga." Pa je rekla:

"Bila sam (tako odlučila da) hoću njega (Htjela sam, tj. Htijah njega - to mjesto) za moju (svoju) osobu (tj. za sebe), a zaista ću odabrati (žrtvovati) svakako njega (to mjesto) za njega danas na moju (svoju) osobu (tj. nad sebe samu predpostavljajući njega, nad samom sobom dajući prednost njemu)." Pa pošto je došao, reklo se je: "Ovo je Abdullah, sin Umera, već je došao (nazad od Aiše)." Rekao je (Umer):

"Podignite me!" Pa je naslonuo njega (jedan) čovjek k sebi (tj. uza se). Pa je rekao (Umer svome sinu Abdullahu): "Šta je kod tebe (tj. Šta ima kod tebe)?" Rekao je: "Koje voliš (tj. Ono što ti želiš), o zapovjedniče vjernika! Dozvolila je." Rekao je: "Hvala Allahu! Nije bilo (ni) od (jedne) stvari (nešto) brižnije k meni od toga (tj. Nije ništa više ni veće brinulo mene od toga). Pa kada sam ja umro (tj. Pa kada ja umrem - kada znači, između ostalih značenja, i umrijeti), pa odnesite me, zatim (ti, sine, Aišu) pozdravi, pa reci: Traži dozvolu Umer, sin Hattaba. Pa ako je dozvolila (tj. ako dozvoli) meni, pa uvedite (tj. unesite, pokopajte) me. A ako je vratila (ako vrati) mene, vratite me ka grobljima (tj. u groblja) muslimana (Medine)."

(Ovo se tumači na taj način što je Umer smatrao da je ona dozvolila njemu da se on pokopa kod Muhammeda a.s. zato što je nju bilo stid da ga odbije dok je živ, pa da bi ona mogla nakon njegove smrti da povuče svoje odobrenje i dozvolu, a on nije htio da je prisiljava, pa je zbog toga naredio da se traži ponovo od nje dozvola kada ga mrtva donesu.)

I došla je majka vjernika Hafsa (kći Umerova) i žene idu sa njom. Pa pošto smo (mi) vidjeli nju, ustali smo. Pa je (ona) unišla njemu, pa je plakala kod njega (jedan) čas. I zatražili su dozvolu (da uniđu Umeru određeni) ljudi, pa je unišla (Hafsa
u jedan) ulaz (u jedno mjesto gdje se ulazi, tj. u jedno sklonište) za njih (tj. u jedan njihov ulaz - porodice Umerove), pa smo čuli njezin plač iz (toga) ulaza. Pa su rekli (pridošli ljudi Umeru):

"Oporuči, o zapovjedniče vjernika! Imenuj nasljednika (tj. Odredi ko će biti halifa, vladar muslimana poslije tebe)!" Rekao je: "Ne nalazim prečega (tj. nikoga da ima više prava) za ovu (za tu) stvar od ovih nekoliko (ljudi), ili (od ove male) grupe (ljudi) koji su (takvi da) je preminuo poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a on je od njih zadovoljan (a on je sa njima, sa tim ljudima bio zadovoljan)", pa je imenovao (Umer r.a.) Aliju, i Usmana, i Zubejra, i Talhu (Talhata), Sa'da i Abdurrahmana. I rekao je: Prisustvovaće vam Abdullah, sin Umera, a nije njemu od (te) stvari (nijedna) stvar (tj. a on nema od hilafeta ništa, on nema da bude vladar); kao oblik utjehe (ili: kao oblik saučešća) njemu. Pa ako pogodi zapovjedništvo Sa'da (tj. Pa ako Sa'd bude izabran za halifu, vladara), pa on je to (zaslužio, zaslužio je to, dostojan je toga), a ako ne, pa neka se pomogne s njim (ili: pa neka zatraži pomoći u njega svaki od vas) koji (od) vas god se učinio (tj. koji god se od vas učini, koji god bude učinjen, postavljen) zapovjednikom, pa (tj. jer) zaista ja nisam svrgnuo njega od nemoći (tj. zbog nemogućnosti da bude namjesnik, zbog toga što nije bio sposoban), a ni pronevjere (imovine, nego iz drugih razloga).

(Naime, Umer je svrgnuo Sa'da, sina Ebu Vakkasa, sa položaja namjesnika u Kufi. Rečenica ".... ve illa feljestein bihi ejjukum ma ummire", može da se prevede i ovako: ".... a ako ne, pa neka se pomogne (ili: pa neka zatraži pomoći) u njega koji od vas dok je trajao (dok traje) zapovjednikom (kada već bude neki od vas izabran za zapovjednika poslije mene)....".)

I rekao je (Umer):

"Oporučujem (izabranome) halifi (vladaru) poslije mene za prve Iseljenike da upozna (da zna) njima njihovo pravo i (da) čuva njima

njihovo poštovanje (njihovu čast, uvažavanje). I oporučujem mu za Pomagače dobro (i sa njima da se postupa - Pomagače) koji su boravili (stanovali u) domu (vjere Islama, tj. u Medini) i (dali su) vjerovanju (prvenstvo nad svim i svačim) prije njih (tj. prije dolaska u Medinu njih-Iseljenika) da (budući halifa) primi od njihovoga dobročinitelja (dobročinioca) i da se pređe (izbriše, tj. oprosti greška) od njihovoga rđavoga (onoga koji učini nešto loše). I oporučujem mu za stanovnike gradova (da postupa s njima) dobro, pa (tj. jer) zaista oni su pomoć Islama (ili: pomoć Islamu), i pobirači (sakupljači određenoga) imanja i ljutnja (srdžba za) neprijatelja, i da se ne uzima od njih osim njihov višak (pretek) od njihova zadovoljstva (tj. uz njihovo zadovoljstvo, pristanak). I oporučujem mu za Beduine (da postupa s njima) dobro, pa (jer) zaista oni su korijen (tj. osnov, temelj) Arapa i materija (tj. osnova, baza) Islama, da se uzima od okrajnjih (tj. od osrednjih vrijednosti) njihovih imanja (zekat, obavezna milostinja, a ne od najboljih vrijednosti) i (da) se vraća na njihove siromašne (tj. i da se ta uzeta od njih milostinja dadne njihovim siromašnima). I oporučujem mu za zaštitu Allaha i zaštitu poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, da se ispuni njima za njihov ugovor, i da se bori iza njih (iza zaštićenih, tj. za odbranu zaštićenih), i (da) se ne opterećuju osim njihovu (tj. svoju) moć (tj. osim ono što mogu ispuniti)."

Pa pošto se zgrabio (tj. Pa pošto je umro), izašli smo s njim (tj. iznijeli smo ga), pa smo otišli idemo (tj. idući pješke, pješice). Pa je pozdravio (Aišu) Abdullah, sin Umera, (zatim) je rekao:

"Traži dozvolu Umer, sin Hattaba." Rekla je: "Uvedite (tj. Unesite) ga!" Pa se uveo (unio), pa se stavio (metnuo) tamo sa svoja dva druga. Pa pošto se svršilo (završilo) njegovo pokopavanje (ukopavanje), sastali (sakupili) su se ovi ljudi (malobrojni, tj. ta određena mala grupa ljudi), pa je rekao Abdurrahman: "Učinite vašu stvar (stvar izbora) k trojici od vas (da bude manje prepreka)." Pa je rekao Zubejr: "Već sam učinio svoju stvar k Aliji (tj. Ja moje, svoje pravo da izabiram halifu-vladara prepuštam, dajem k Aliji)." Pa je rekao Talhate: "Već sam učinio moju (tj. svoju) stvar k Usmanu." A rekao je Sa'd: "Već sam učinio moju (svoju) stvar k Abdurrahmanu, sinu Avfa." Pa je rekao Abdurrahman: "Ko (od) vas dvojice će se odreći od ove stvari, pa ćemo učiniti nju k njemu, a Allah je (pazitelj) nad njim i Islam (takođe)? Zaista će

pogledati (tj. promisliti svaki od vas dvojice - govori Usmanu i Aliji - ko je) najvrijedniji (od) njih (najbolji od njih - promisliće) u svojoj duši (sam u sebi, pa neka se odrekne jedan od vas u korist drugoga)." Pa su se ušutjela (ta) dva starca (ta dva prvaka: Usman i Alija). Pa je rekao Abdurrahman: "Pa da li ćete učiniti nju (stvar izbora) k meni? A Allah je na mene (pazitelj, ili: A Allah mi je svjedok) da neću uskratiti (umanjiti trud, nastojanje) od najvrijednijega (od) vas (tj. da izaberem i odredim ko je najbolji od vas za halifu, za vladara)." Rekli su njih dva: "Da."

(To jest: "Pristajemo da ti to odrediš, izabereš.")

Pa je uzeo za ruku jednoga (od) njih dvojice (tj. za ruku Alije), pa je rekao: "Ti imaš srodstvo od poslanika (tj. sa poslanikom) Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i nogu (koja je rano stupila u Islam; ili: i prvenstvo) u Islamu što si već znao (tj. kako već znaš, kao što znaš i sam), pa Allah je (pazitelj, ili: svjedok) na mene (meni) zaista ako učinim (proglasim) zapovjednikom tebe, zaista bićeš pravedan svakako, a zaista ako učinim zapovjednikom Usmana, zaista slušaćeš svakako (njega) i zaista pokoravaćeš se svakako (njemu)." Zatim se osamio sa drugim, pa je rekao njemu slično tome. Pa pošto je uzeo (od obojice takvu) obavezu, rekao je:

"Podigni tvoju (tj. svoju) ruku, o Usmane!" Pa se prisegnuo njemu (Abdurrahman), i prisegnuo se je njemu Alija i unišli su stanovnici (te) kuće (toga doma koji su tu bili i našli se na okupu) pa su se prisegnuli njemu (Usmanu na vjernost priznavši ga za halifu, vladara muslimana).

(Dženazu Umeru r.a. klanjao je Suhejb.)

GLAVA

lijepih (pohvalnih) djela Alije, sina Ebu Taliba, Kurejševića Hašimovića, Ebu Hasena, bio zadovoljan Allah od njega (s njim)!.

(Riječ "menakib" prevodi se sa "lijepo (pohvalno) djelo", a ta bi se riječ i ovdje i u prošlim tekstovima ovoga djela mogla prevoditi sa "odlike, pohvalna svojstva, pohvalnosti, pohvalne karakteristike", jer je smisao te riječi da istakne i označi nešto osobito, specijalno nešto kod nekoga lica što mu je na čast i dičnost - nešto što je suprotno pogrdi i ruglu. Prevodilac nikako nije mogao da se sjeti i da nađe neke narodne riječi koja bi odgovarala značenju riječi "menakib", pa zato po drugi puta daje ovo objašnjenje. Ta bi se riječ, možda, donekle mogla prevesti i sa izrazom, ili izrazima "zasluge", "dobre ocjene", "hvalevrijednosti" i slično.)

A rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, za Aliju (tj. Aliji):

"Ti si od mene, a ja sam od tebe (tj. Ti si moj, a ja sam tvoj)."

A rekao je Umer: Preminuo je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a on je od njega (tj. sa njim) zadovoljan.

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Abdul-Aziz od Ebu Hazima, od Sehla, sina Sa'da, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Zaista daću svakako zastavu (bajrak) sutra (jednom) čovjeku (što) će osvojiti (dati pobjedu) Allah na njegovim dvjema rukama (tj. preko njega, posredstvom njega, toga čovjeka)." Rekao je: Pa su prenoćili ljudi gaze (oni u razgovor, tj. razgovarajući, raspredajući, prepirući se oni cijelu tu) njihovu noć (o tome) koji (od) njih (će biti taj što) će se njemu dati ona (zastava, ko će dobiti nju). Pa pošto su osvanuli ljudi, poranili su na poslanika (tj. k poslaniku) Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, svaki (od) njih se nada da će mu se dati (ona, zastava). Pa je rekao:

"Gdje je Alija, sin Ebu Taliba?" Pa su rekli: "Tuži se (na) svoje dvije oči (na svoja dva oka, tj. Bole ga oči), o poslaniče Allaha!" Rekao je:

"Pa pošaljite k njemu (poziv da dođe), pa dovedite mi njega." Pa pošto je došao, pljunuo je u njegova dva oka (tj. namazao, potrao je pljuvačkom njegove oči) i molio je za njega (dovu mu je učinio), pa je ozdravio, čak (tako) kao da nije bilo u nje
ga bola (nikakva, nikakve bolesti). Pa je dao njemu zastavu. Pa je rekao Alija:

"O poslaniče Allaha! Boriću se protiv njih čak (dotle da) budu (oni) slično nama (tj. kao i mi)." Pa je rekao: "Probijaj (se, tj. Idi) na tvojoj polaganosti (Idi polako, oprezno, promišljeno) čak (da) odsjedneš u njihovu trznu (tratinu, predvorje), zatim pozovi njih k Islamu, i izvijesti ih za (ono, tj. o onome) što je dužnost na njih od prava Allaha u njemu (u Islamu, tj. što su oni dužni prema Allahu po Islamu). Pa tako mi Allaha zaista da naputi (na pravi put Islama) Allah s tobom (preko tebe) jednog čovjeka, bolje je tebi od (toga) da bude tebi najcrvenija stoka (marva došla kao plijen od neprijatelja koji nije primio Islam pa je kao takav pobijeđen i oplijenjen)."

(Izraz "humrunne'ami" znači doslovno: najcrveniji (od) stoke, tj. najcrveniji primjerci stoke - a to će reći: najcrvenija stoka. To se, prema komentatorima, upotrebljava jer se marva te boje smatra najboljom i najljepšom.)

PRIČAO NAM JE Kutejbete, pričao nam je Hatim od Jezida, sina Ebu Ubejda, od Selemeta rekao je:

Bio je Alija već zaostao (ostao ozad) od (iza) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, u Hajberu. I bilo je u njega krmeljanje (tj. bolest u očima od koje se pojavi i krmeljivost), pa je rekao: "Ja ću zaostati od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio." Pa je izašao Alija (i krenuo je iz Medine malo kasnije), pa se priključio Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio. (To jest: stigao ga je u putu.) Pa pošto je bila veče, noći koja je (bila) ta (što) je osvojio nju (tu varoš - Hajber) Allah u njezinom jutru, rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista daću svakako zastavu - ili: "Zaista uzeće svakako zastavu sutra (jedan) čovjek (što) voli njega Allah i Njegov poslanik - ili je rekao: (koji je takav, tj. čovjek koji je takav da) voli Allaha i Njegovoga

poslanika, osvojiće Allah na njemu (tj. posredstvom njega, preko njega)." Pa kada li mi (bi smo iznenađeni) sa Alijom. A ne nadamo se njemu (da ta čast pripadne; ili: A ne nadamo se njemu da dođe, Nismo se nadali njemu da će doći u borbu na Hajber jer znamo da je zaostao zbog bolesti očiju). Pa su rekli: "Ovo je Alija!" Pa je dao njemu poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je osvojio Allah na njega (preko njega).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, pričao nam je Abdul-Aziz, sin Ebu Hazima, od svoga da je (jedan) čovjek došao k Sehlu, sinu Sa'da, pa je rekao:

Ovo je omsica - za zapovjednika Medine (rekavši "omsica", a veli se da je to bio Mervan, sin Hakema) - zove (tj. naziva taj omsica - taj neko) Aliju kod govornice (tj. na govornici neobičnim nazivom, imenom). Rekao je: Pa govori (Pa reče):

"Šta je to (rekao)?" Rekao je: "Govori mu (tj. Naziva ga) Ebu Turab. (Ebu Turab znači: Otac prašine.) Pa se nasmiješio (Sehl i) rekao je: "Tako mi Allaha nije imenovao (nazvao) njega (tako niko drugi) osim Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, i nije bilo njemu (nijedno) ime draže k njemu od njega." Pa sam tražio nahranjenje (hranu tim) hadisom (pričanjem o tom slučaju od) Sehla. (To jest: tražio sam od Sehla da mi u cijelosti ispriča o tome i tako nahrani moju znatiželju), i rekao sam: "O Ebu Abbase! Kako (je to bilo)?" Rekao je:

"Unišao je Alija na Fatimu (tj. Unišao je Alija Fatimi), zatim je izašao pa je legao (nauznak, nauznačice) u Bogomolji. Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (Fatimi):

"Gdje je sin tvoga strica (tvoj stričević)?" Rekla je: "U Bogomolji." Pa je izašao k njemu, pa je našao njegov ogrtač (da) je već pao od (tj. sa) njegovih leđa i (da) je dospio prah (tla Bogomolje) k njegovim leđima (do njegovih leđa). Pa je počeo (da) tare (otire) prah od (sa) njegovih leđa, pa govori (tj. pa mu tom zgodom i reče Muhammed a.s.):

"Sjedi (tj. Ustani, i sjedi), o oče praha (prašine)!" Dvaput (Dva puta je to rekao tada, ponovio je dvaput to).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Rafi'a, pričao nam je Husejn od Zaideta, od Ebu Hasina, od Sa'da, sina Ubejdeta, rekao je:

Došao je (jedan) čovjek ka Ibnu Umeru pa je pitao njega o Usmanu. Pa je spomenuo (tj. pričao Ibnu Umer) o ljepotama (o lijepim stranama) njegovoga rada (Usmanovoga djelovanja). Rekao je (Ibnu Umer tome čovjeku koji ga ispitivaše): "Možda to biva loše tebi (tj. Možda ti to ne prija, ne godi, ne sviđa ti se što ti kažem o Usmanu povoljno mišljenje)?" Rekao je: "Da." (To jest: "Ne godi mi, Ne prija mi.") Rekao je (Ibnu Umer): "Pa prilijepio prah Allah za tvoj nos (tj. Pa ponizio te Allah; ili: Uprkos tebi)!" Zatim je pitao njega o Aliji. Pa je spomenuo ljepote njegova rada. Rekao je: "On (Alija) je to (taj što) je njegova (čija je) kuća (ili: soba) najsrednja (tj. najljepša od, ili između) kuća (ili: soba) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio." Zatim je rekao: "Možda to biva loše tebi?" Rekao je: "Da." Rekao je: "Pa prilijepio prah Allah za tvoj nos!" (To jest: "Ovako je kao što sam ti rekao uprkos tvome negodovanju!") "Idi, pa se trudi na mene (protiv mene) tvojim trudom (tj. svim svojim silama i trudom pričaj i govori protiv mene, to se mene ništa ne tiče, jer ja govorim istinu, ja sam u pravu)."

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Beššara, pričao nam je Gunder, pričao nam je Šubete od Hakema, rekao je: čuo sam Ibnu Ebu Lejla-a rekao je: pričao nam je Alija da se Fatima - na nju (tj. njoj) pozdrav (spas, mir)! - tužila (na ono) što sreta od traga žrvnja (ručnoga mlina za ječam, tj. žalila se, tužila se na žuljeve na rukama koji su trag, posljedica okretanja žrvnja ručnog mlina kojega je okretala kada je mlila, mljela sebi ječam). Pa su došli Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (nekakvi) zarobljenici, pa je otišla (da stavi zahtjev da joj se dadne jedan zarobljenik da joj radi na tom mlinu i drugim poslovima), pa nije našla njega (Muhammeda a.s.). Pa je našla Aišu, pa je izvijestila nju (zbog čega je bila došla). Pa pošto je došao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, izvijestila je njega Aiša o dolaženju (za dolaženje) Fatime. Pa je došao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, k nama, a već smo uzeli naše ležaje (tj. a već smo bili legli u postelje, na ležaje). Pa sam otišla zato (da) ustanem (tj. Pa sam počela da ustajem iz postelje), pa je rekao:

"Na mjestu vas dvoga (Neka ostane na mjestu svome svako od vas dvoje; Neka ostane svako na svom mjestu, tj. Ne ustajte)!" Pa je sjeo između nas čak (da) sam našla (osjetila) hladnoću njegovih dviju nogu (doslovno: stopala) na mojim (svojim) prsima, i rekao je:

"Zar ne (Pazite)! Poučiću (Naučiću) vas dvoje (nešto što je) bolje od (onoga) što ste vas dvoje pitali (tražili od) mene. Kada ste uzeli (tj. Kada uzmete vas dvoje) ležaje vas dvoga (Kad htjednete leći, Kada budete legli, pa pred spavanje) veličaćete (veličajte) vas dvoje trideset i četiri (puta Allaha, tj. reći ćete 34 puta "Allahu ekber: Allah je velik!"), i slavićete (i slavite) vas dvoje (izgovorićete "Subhanellah: Slava Allahu!") trideset i tri (puta) i zahvalićete (i zahvalite) vas dvoje (reći ćete, recite "Elhamdu lillah: Hvala Allahu!") trideset i tri (puta), pa ono (tj. pa to) je bolje vama dvoma (za vas dvoje) od sluge (slugana, poslužitelja)."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Bešara, pričao nam je Gunder, pričao nam je Šubete od Sa'da rekao je: čuo sam Ibrahima, sina Sa'da, (gdje priča) od svoga oca, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, za Aliju (tj. rekao je Aliji):

"Zar nisi zadovoljan da budeš od mene u stepenu Haruna (Arona) od Musa-a (Mojsija)."

(To jest da me u Medini zamjenjuješ za mene živoga u upravljanju općim poslovima muslimana kao što je Harun zamjenjivao Musa-a kada je Musa bio odsutan iz svoga naroda kada je išao na planinu Turi Sina.)

PRIČAO NAM JE Alija, sin Dža'da, rekao je: izvijestio nas je Šubete od Ejjuba, od Ibnu Sirina, od Abideta, od Alije, bio zadovoljan Allah od njega (s njim), rekao je:

"Sudite kao što bijaste sudili (kao što ste bili običaja da sudite), pa (jer) zaista ja mrzim protivljenje (tj. prepiranje, neslaganje) do (časa da) bude za ljude (u ljudi) zajednica (tj. sloga - a to znači: ja ću mrziti protivljenje, neslaganje dok ljudi ne postignu slogu, zajednički stav), ili umirem (ili: ili ću umrijeti) kao što su umrli moji drugovi."

Pa je bio Ibnu Sirin (običaja da) smatra (misli) da je općenitost (većina onoga) što se predaje (priča) na Aliju (od Alije - da je najviše toga) laž.

(Povod navedene Alijine izjave je to što je Alija bio izjavio da je mišljenje njegovo i Umerovo bilo da se po šeriatskim propisima ne može prodati robinja koja je svome gospodaru, vlasniku rodila dijete, začeto iz spolnoga odnosa sa gospodarem, vlasnikom, ali da je on sada drukčijega mišljenja, i da sada smatra da se može takva robinja prodati. Na to je Abidete rekao Aliji: "Tvoje i Umerovo mišljenje u zajednici (u skupu, zajedničko mišljenje) draže je meni od tvoga samoga mišljenja u rastanku (u rastavljenosti). Na to je rekao Alija: "Sudite kao što bijaste sudili, pa zaista ja mrzim (ili: ja ću mrziti) protivljenje.....".).)

GLAVA

lijepih (pohvalnih) djela Džafera, sina Ebu Taliba, Hašimovića, bio zadovoljan Allah od njega (s njim).

A rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Sličio si mome stvaranju (stvorenju) i mojoj naravi (ćudi, tj. Ti si sličan meni i po fizionomiji, po izgledu lica i tijela i po ćudi i naravi)."

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Ebu Bekra, pričao nam je Muhamed, sin Ibrahima sina Dinara, Ebu Abdullah Džuhenija (Džuhejnetović) od Ibnu Ebu Zi'ba, od Seida Makburije, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega: Zaista (određeni, neki) ljudi govoraše:

"Umnožio je Ebu Hurejrete (pričanje hadisa, tj. Mnogo hadisa priča Ebu Hurejrete)." A zaista ja se držah (uz) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, sa sitosti (zbog sitosti, zasićenja) svoga stomaka, čak (da) neću jesti (tj. čak tako da ne jedem) zakvašenoga (hljeba), a ni (da) oblačim ukrašenoga (šarenoga odijela), a niti služi mene omsica (neko), a ni (žena) omsica (tj. a niti me služi nikakav, ikakav sluga: ni muško , ni žensko). I prilijepljivah

svoj stomak za pijesak od gladi. I zaista (ono) zaista tražah (tražio sam) pročitati (od) čovjeka (određenoga, tj. tražio sam od čovjeka da mi pročita, prouči određeni) odlomak (iz Kur'ana), on je sa mnom (tj. ja taj odlomak imam, znam, ali ga tražim pročitati, da mi se pročita od čovjeka zato) da se prevrne (tj. obrne, svrati svojoj kući) sa mnom pa (da) nahrani mene. A bio je najbolji (od) ljudi za bijednika (bijedniku) Džafer, sin Ebu Taliba. Prevrtaše se (on, tj. obrtaše, svraćaše se, odlažaše on) sa nama (u svoju kuću), pa nahranjivaše nas (davaše nam da jedemo ono) što je bilo u njegovoj kući, čak zaista (ono) bilo je (slučajeva da) zaista izvadi k nama (tj. iznese nam kožnu) posudu za maslo koja (je takva da) nije u njoj stvar (nikakva, tj. da nema u njoj ništa), pa rascijepi (pocijepa) nju, pa ližemo (ono) što u njoj (ima od ostataka, mrvica masla).

PRIČAO MI JE Amr, sin Alije, pričao nam je Jezid, sin Haruna, izvijestio nas je Ismail, sin Ebu Halida, od Šabije da bi Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njega, bio - kada je pozdravljao (vršio pozdrav) na sina Džafera (tj. kada je pozdravljao Džaferovoga sina) - rekao (tj. bio bi rekao, rekao bi):

"Pozdrav na tebe (tebi), o sine dvokrilnoga (o sine onoga koji ima dva krila u raju kao nagradu za dvije odsječene ruke koje je izgubio u borbi na Muti)!"

Rekao je Ebu Abdullah: Dva krila su svake dvije strane (nečega).

(To jest "dženahun" znači krilo (ptice), a znači i strana nečega.)

SPOMINJANJE ABBASA, SINA ABDUL-MUTTALIBA, BIO ZADOVOLJAN ALLAH OD NJEGA (S NJIM).

PRIČAO NAM JE Hasen, sin Muhameda, pričao nam je Muhamed, sin Abdullaha, Ensarija, pričao mi je moj otac Abdullah, sin Musenna-a, od Sumameta, sina Abdullaha sina Enesa, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, da je (da bi) Umer, sin Hattaba bio, kada su (kada bi oni) zapali u nerodicu (zbog suše), tražio napojenje (tj. bio bi tražio, tražio bi kišu od Allaha dž.š.) sa Abbasom, sinom Abdulmuttaliba, pa je (pa bi) rekao:

"Moj Bože! Zaista mi (prije) uzimasmo posredništvo k Tebi (tj. moljasmo Te, pribjegavasmo k Tebi) sa našim vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, pa (Ti) nas napojiš (tj. dadneš nama kišu), i zaista mi (sada nakon smrti Muhammeda a.s.) uzimamo posredništvo k Tebi sa stricem (amidžom) našega Vjerovijesnika (tj. sa Abbasom, a Abbas je amidža Muhammeda a.s.), pa napoj nas (tj. daj kišu nama)!" Rekao je: Pa se napoje (oni, tj. Pa se dadne kiša njima).

GLAVA

lijepih djela (svojstava) bližnje rodbine poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i lijepoga djela (svojstva) Fatime - na nju (njoj) pozdrav (spas, mir)! - kćeri Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

A rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Fatima je gospodarica žena stanovnika raja."

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, rekao je: pričao mi je Urvete, sin Zubejra, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da je Fatima, na nju pozdrav!, poslala k Ebu Bekru (da) pita njega (tj. traži ona, tražeći ona od njega) svoje nasljedstvo od (tj. iza) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, u (onome, tj. od onoga) što je zaplijenio Allah na svoga poslanika (tj. svome poslaniku), pomilovao ga Allah i spasio, traži (ona) milostinju Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, koja je u Medini i Fedeku i što je ostalo od petine Hajbera (a koju je Vjerovijesnik a.s. ostavio svima siromašnim muslimanima). Pa je rekao Ebu Bekr:

"Zaista je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Nećemo se nasljeđivati (tj. Mi se ne nasljeđujemo, imovina kojom se mi koristimo neće se dijeliti na nasljednike). Što smo ostavili, pa ono (pa to) je milostinja. Samo jede (Samo će jesti) obitelj Muhammeda od ovoga imanja." Misli (se na) imanje Allaha (tj. na zakladu, zadužbinu). "Nije za njih (Nemaju oni - članovi obitelji Muhammeda a.s. - prava) da povećavaju na jedenje (na ishranu još neke zahtjeve i izdatke iz ovoga imanja). I zaista ja tako mi Allaha neću mijenjati (nijednu) stvar od

milostinja Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, koje su bile na njoj u vrijeme Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, i zaista ću raditi svakako u njima sa (onim) što (je) radio u njima (u vezi njih) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio." Pa je izrekao očitovanje Alija (izrekao je kelimei šehadet: "La ilahe illellah!"), zatim je rekao:

"Zaista mi smo već upoznali (već znamo), o Ebu Bekre, tvoju vrijednost (dobrotu)." I spomenuo je (Alija r.a.) njihovo bližnje rodbinstvo od poslanika (tj. sa poslanikom) Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i njihovo pravo (na ishranu iz zaklade Muhammeda a.s.). Pa je govorio Ebu Bekr, pa je rekao:

"Tako mi (Onoga) koji je (taj što je) moja duša u Njegovoj ruci zaista bližnja rodbina poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, draža (milija) je k meni da nagradim (da darujem nju - draža, milija mi je) od moje bližnje rodbine." Izvijestio me je Abdullah, sin Abdul-Vehhaba, pričao nam je Halid, pričao nam je Šubete od Vakida, rekao je: čuo sam svoga oca (da) priča od Ibnu Umera, od Ebu Bekra, bio zadovoljan Allah od njih, rekao (je):

"Pazite (Čuvajte) Muhammeda, pomilovao ga Allah i spasio, u porodici njegove kuće (tj. u vezi porodice njegove kuće, pa ne uznemirujte ih i ne govorite o njima ništa loše, ružno)."

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, pričao nam je Ibnu Ujejnete od Amra, sina Dinara, od Ibnu Ebu Mulejketa, od Misvera, sina Mahremeta da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Fatima je (jedan) odrezak (komad, tj. jedan komad mesa, jedan dio) od mene (jedan dio mene), pa ko je rasrdio (ko rasrdi) nju, rasrdio je mene."

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Kazeata, pričao nam je Ibrahim, sin Sa'da, od svoga oca (Sa'da), od Urveta, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Pozvao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, Fatimu, svoju kćer u svojoj bolesti koja (je bila ta što) se uzeo (on, tj. što je

umro on) u njoj (ili: u kojoj je umro), pa je rekao njoj (Fatimi nešto) tajno za (neku) stvar (za nešto), pa je plakala (zaplakala). Zatim je (ponovo) pozvao nju, pa je rekao njoj tajno (nešto), pa se nasmiješila. Rekla je: Pa sam pitala nju o tome, pa je rekla:

"Rekao je meni tajno Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa je izvijestio mene da će se on uzeti (tj. da će on umrijeti) u svome bolu koji je (taj što) je preminuo u njemu, pa sam plakala (zaplakala). Zatim je rekao (ponovo) tajno meni, pa je izvijestio mene da sam ja prvi (član od) porodice njegove kuće (što) ću (da) slijedim njega (u umiranju, tj. da ću ja iza njega prva umrijeti), pa sam se (tada) nasmiješila."

(To je i bilo tako; To je tako i bilo; Tako se to sve i desilo, ostvarilo.)

GLAVA

lijepih djela (svojstava) Zubejra, sina Avvama, bio zadovoljan Allah od njega (s njim).

A rekao je Ibnu Abbas: On je apostol (pomoćnik, pomagač) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. A imenovali (nazvali) su se apostoli (učenici Isa-a a.s. - nazvani su tim imenom) zbog bjeline njihovih odjeća (njihove odjeće).

PRIČAO NAM JE Halid, sin Mahleda, pričao nam je Alija, sin Mushira, od Hišama, sina Urveta, od njegovoga oca, rekao je: izvijestio me je Mervan, sin Hakema, rekao je:

Pogodilo je Usmana, sina Affana, bio zadovoljan Allah od njega, žestoko krvarenje (iz nosa) godine krvarenja (iz nosa, a to je bilo 31. godine po Hidžri kada je mnogo naroda imalo krvarenje iz nosa), čak je zadržalo (spriječilo) njega od hodočašća, i oporučio je (tj. i napravio,

napisao je i testamenat, testament). Pa je unišao njemu (jedan) čovjek od Kurejševića, (i taj čovjek) je rekao:

"Imenuj nasljednika (poslije sebe, tj. Odredi halifu, vladara)!" Rekao je (Usman): "A rekli su njega (to - taj govor ljudi među sobom)?" Rekao je: "Da." Rekao je: "A koga (da odredim za halifu, vladara poslije sebe)?" Pa je šutio (ušutio taj čovjek). Pa je unišao njemu (Usmanu jedan) drugi čovjek - mislim ga Harisa (tj. mislim da je to bio Haris, sin Hakema) - pa je rekao:

"Imenuj nasljednika (halifu)!" Pa je rekao Usman: "A rekli su (tj.: A govori se o tome, priča se o tome)?" Pa je rekao: "Da." Rekao je: "A ko je on (što bi ga imenovao)?" Pa je šutio. Rekao je (Usman): "Pa možda oni (da) su rekli (predložili) Zubejra (da ja imenujem, da bi ja imenovao)?!" Rekao je: "Da." Rekao je: "Zar ne (Pazi)! Tako mi (Onoga) koji (je Taj što) je moja duša u Njegovoj ruci zaista on je zaista najbolji (od) njih što sam znao (tj. što ja znam). I zaista (ono) bio je (on -Zubejr) zaista najdraži (od) njih k poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio."

PRIČAO MI JE Ubejd, sin Ismaila, pričao nam je Ebu Usamete od Hišama, izvijestio me je moj otac (Urvete, sin Zubejra): čuo sam Mervana, sina Hakema:

Bio sam kod Usmana (kada) je došao njemu (jedan) čovjek, pa je rekao (taj čovjek Usmanu):

"Imenuj nasljednika (tj. Odredi halifu, vladara poslije sebe)! Rekao je: "A već se to reklo (u narodu)?" Rekao je (onaj čovjek): "Da. Zubejr (je taj što ga predlažu da se odredi za halifu, vladara)." Rekao je:

"Zar ne (Pazi)! Tako mi Allaha zaista vi zaista znate da je on najbolji (od) vas." Tri puta (je to rekao Usman).

PRIČAO NAM JE Malik, sin Ismaila, pričao nam je Abdul-Aziz, on je sin Ebu Selemeta, od Muhameda, sina Munkedira, od Džabira, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista za svakoga vjerovijesnika je (postojao, tj. svaki vjerovijesnik je imao) pomagača (pomoćnika), a zaista moj pomagač (pomoćnik) je Zubejr, sin Avvama."

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Muhameda, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Hišam, sin Urveta, od svoga oca, od Abdullaha, sina Zubejra, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Bio sam dana (tj. na dan) saveznika (protiv muslimana, tj. na dan borbe zvane Handek) učinio se ja i Umer, sin Ebu Selemeta, u (među) žene. Pa sam pogledao, pa kada li ja sa Zubejrom (tj. kada li ja vidim Zubejra) na njegovom konju obrće se (ide, zavraća se) ka Kurejzatovićima (Kurejzovićima) dva puta, ili tri (puta). Pa pošto sam se vratio, rekao sam:

"O oče! Vidio sam te (da) se obrćeš (zavraćaš više puta ka Kurejzatovićima)." Rekao je: "Zar, a da li (tj. A zar da li; A zar) si vidio mene, o moj sinčiću?!" Rekao sam: "Da." Rekao je: "Bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Ko će doći Kurejzatovićima, pa donijeti meni njihovu (od njih) vijest?" Pa sam otišao (ja). Pa pošto sam se vratio, skupio je (u izrazu) meni poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, između svoja dva oca (roditelja), pa je rekao:

"Žrtva tvoja (tj. Žrtva za tebe, otkupnina za tebe) je moj otac i moja majka."

PRIČAO NAM JE Alija, sin Hafsa, pričao nam je Ibnul-Mubarek, izvijestio nas je Hišam, sin Urveta, od svoga oca da su drugovi Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekli Zubejru dana (tj. na dan) događaja Jermuka (okršaja na Jermuku u Siriji između muslimana i Vizantinaca):

"Zar nećeš zažestiti (tj. Daj zažesti, navali na neprijatelja) pa (da) zažestimo (navalimo) sa (i mi s) tobom!" Pa je ponio (tj. navalio) na njih, pa su udarili (neprijatelji) njega dvama udarcima (sa dva udarca)

na njegovo rame (tj. po njegovom ramenu), između njih dva je (na tom ramenu je bio još prije jedan) udarac (što) se je udario njega (tj. što ga je zadobio na) dan Bedra. Rekao je Urvete: Pa zavlačih moje (svoje) prste (ruke) u te udarce (tj. u zarasle rupe na ramenu od tih udaraca), igram se, a ja sam (igrao sam se, a ja sam tada bio) malen.

GLAVA

spominjanja Talhe (Talhata), sina Ubejdullaha.

A rekao je Umer: Preminuo je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, a on je od njega (tj. sa njim) zadovoljan.

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Ebu Bekra, Mukademija (Mukademović), pričao nam je Mutemir od svoga oca, od Ebu Usmana, rekao je:

Nije ostao sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, u nekom (dijelu) tih dana koji su (ti dani što) se borio u njima poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, osim Talhe i Sa'da, (to je Ebu Usman rekao pričajući) od pričanja njih dvojice (tj. po pričanju njih dvojice).

(Veli se da se to odnosi na slučaj borbe na Uhudu.)

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Halid, pričao nam je Ibnu Ebu Halid od Kajsa, sina Ebu Hazima, rekao je:

Vidio sam ruku Talhe koja (je ta što) je čuvao sa njom (na Uhudu) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, već se je osušila (ona - ta ruka je zakržljala, onesposobljena je za rad).

GLAVA

lijepih djela (svojstava) Sa'da, sina Ebu Vakkasa, Zuhrije (Zuhrovića, Zuhretovića).

A Zuhrovići (Zuhretovići) su dajidže (ujaci) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. I on je Sa'd, sin Malika.

(To jest: Ebu Vakkasu je ime Malik.)

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Musenna-a, pričao nam je Abdul-Vehhab, rekao je: čuo sam Jahja-a, rekao je: čuo sam Seida, sina Musejjeba, rekao je: čuo sam Sa'da (kako) govori:

Skupio (Sastavio) je meni Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, svoja dva oca (roditelja na) dan Uhuda (tj. rekao mi je: "Fidake ebi ve ummi: Žrtva tebi je moj otac i moja majka!").

PRIČAO NAM JE Mekija, sin Ibrahima, pričao nam je Hišam, sin Hašima, od Amira, sina Sa'da, od njegova oca, rekao je:

Zaista već sam vidio mene (sebe), a ja sam trećina Islama. (To jest: a ja sam treći musliman od slobodnih ljudi koji su prvi primili Islam.)

PRIČAO MI JE Ibrahim, sin Musa-a, izvijestio nas je Ibnu Ebu Zaidete, pričao nam je Hašim, sin Hašima sina Utbeta sina Ebu Vakkasa, rekao je: čuo sam Seida, sina Musejjeba (da) govori: čuo sam Sa'da, sina Ebu Vakkasa (da) govori:

Nije primio Islam (ni) jedan (čovjek prije u neki dan) osim u dan koji (je taj dan što) sam primio Islam u njemu (ja). I zaista već sam ostao sedam dana, a zaista ja sam zaista trećina Islama (tj. a ja sačinjavam jednu trećinu svih pripadnika, sljedbenika vjere Islama). Slijedio je njega (Ibnu Ebu Zaideta) Ebu Usamete.

PRIČAO NAM JE Hašim, pričao nam je Amr, sin Avna, pričao nam je Halid, sin Abdullaha, od Ismaila, od Kajsa, rekao je: čuo sam Sa'da, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori:

Zaista ja sam zaista prvi (od) Arapa (prvi Arap koji) je gađao (bacio se) sa strijelom u putu Allaha. I ratovasmo sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, a nema za nas (tj. a nemamo druge) hrane osim lišće (lišća) stabala, čak zaista jedan (od) nas zaista stavlja (tj.

izbacuje izmet pri obavljanju nužde) kao što ostavlja deva ili ovca (brabonjak, suh izmet tako da) nema on miješanja (tj. izmet se od nas nije miješao kada od nas otpada, nego se je rastavljao, rasipao kao brabonjci zbog neuobičajene ishrane). Zatim su osvanuli Esedovići (tj. počeli su oni nakon toga svega da) prekoravaju mene (da uzgojno kažnjavaju, da uznemiruju mene) na Islamu (tj. zbog Islama, zbog toga što ja, tobož, ne znam klanjati, i vršiti propisa Islama i što se ne borim). Zaista već sam izgubio nadu (tj. već sam propao) tada i zalutao je moj rad (posao ako me oni treba da odgajaju i poučavaju). A prenašahu (A prenosili su) za njega (za Sa'da) k Umeru, rekli su:

"Neće činiti lijepo (tj. Ne čini lijepo kada) klanja (tj. Ne klanja lijepo)."

GLAVA

spominjanja zetova Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

Od njih je (jedan i) Ebul-As, sin Rebi-a.

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, rekao je: pričao mi je Alija, sin Husejna, da je Misver, sin Mahremeta, rekao:

Zaista Alija je zaprosio kćer Ebu Džehla (sebi za ženu), pa je čula za to Fatima, pa je došla poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekla:

"Tvrdi tvoj narod da se ti nećeš ljutiti (da se ti ne ljutiš) za tvoje (svoje) kćeri (radi svojih kćera), i ovo je Alija (tj. i, evo, Alija je) vjenčavač kćeri Ebu Džehla!"
(To jest: "..... i Alija hoće da sebi vjenča Ebu Džehlovu kćer da mi ona bude inoća.")

Pa je ustao (da održi propovjed) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa sam čuo njega kada je izgovorio očitovanje (na početku propovjedi da) govori (u toj propovjedi, hutbi):

"Što se tiče poslije, pa zaista ja sam vjenčao (svoju kćer Zejnebu) Ebul-'Asu, sinu Rebi'a, pa je pričao meni (on - a nije ovdje navedeno šta mu je pričao, neki čak tumače da se, možda, misli na to da mu je pričao, tj. rekao, obećao da se neće ženiti na njegovu kćer Zejnebu), pa je istinit bio meni. I zaista Fatima je odsječak (tj. komad mesa) od mene, i zaista ja mrzim (ne volim) da ružan bude njoj (neki događaj od njezinoga muža, tj. ne želim da je ožalosti njezin muž, ne želim da joj učini nešto što ona ne voli, a ona svakako ne voli da joj se muž oženi na nju). Tako mi Allaha neće se sastati kći poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i kći neprijatelja Allaha (kći Božijega neprijatelja Ebu Džehla) kod jednoga čovjeka (tj. neće se njih dvije sakupiti, nalaziti zajedno u isti čas, u isto vrijeme u braku za jednim čovjekom)."

(Neki to tumače da je to Muhammed a.s. rekao u smislu neće se moći njih dvije slagati u takvoj zajednici.)

Pa je ostavio (napustio) Alija (tu) prošnju (to traženje sebi u brak kćere Ebu Džehla). A povećao je Muhamed, sin Amra sina Halhaleta, od Ibnu Šihaba, od Alije, od Misvera: Čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, a spominjao je (jednoga) zeta svoga iz Abdušemsovića, pa je pohvaljivao njega u njegovoj zetovskoj vezi (tj. u njegovom zetovskom odnosu prema) njemu, pa je uljepšao (to pohvaljivanje), rekao je:

"Pričao mi je, pa je bio istinit meni, i obećao mi je, pa je ispunio meni (u cijelosti obećanje)."

(Veli se da mu je bio obećao da će mu poslati kćer Zejnebu u Medinu, i to je i učinio. Naime, veli se da ovaj zet Muhammeda a.s. nije dugo vremena bio pripadnik Islama, pa je Muhammed a.s. tražio od njega da mu pošalje u Medinu kćer Zejnebu koja je bila muslimanka. Tek pred oslobođenje Meke od idolopoklonika ovaj zet Muhammeda a.s. primio je Islam.)

GLAVA

lijepih djela (svojstava) Zejda, sina Hariseta, slobodnjaka Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

A rekao je Bera' od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ti si naš brat (po vjeri Islamu) i naš slobodnjak (oslobođeni rob)."

PRIČAO NAM JE Halid, sin Mahleda, pričao nam je Sulejman, rekao je: pričao mi je Abdullah, sin Dinara, od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Poslao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (jedno) poslanstvo (tj. jednu četu, vojnu grupu) i učinio je zapovjednikom (tj. i postavio je za zapovjednika) na (nad) njima Usameta, sina Zejda. Pa je udario neki (od) ljudi u njegovo zapovjedništvo (da stavlja zamjerke, tj. nije nekima bilo pravo što je Usame postavljen za zapovjednika). Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ako udarate (vi) u njegovo zapovjedništvo, pa već udaraste u zapovjedništvo njegovoga oca otprije, a zakletva Allaha (je moja zakletva, tj. a kunem se Allahom) zaista (ono) bio je (on) zaista stvoren za zapovjedništvo, i zaista (ono) bio je (on -Zejd) zaista od najdražih ljudi k meni, i zaista ovaj (tj. Usamete, sin Zejda) je zaista od najdražih ljudi k meni poslije njega (poslije Zejda)."

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Kazeata, pričao nam je Ibrahim, sin Sa'da, od Zuhrije, od Urveta, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Unišao je meni (jedan) pogađač (gatar koji nagađa i predskazuje nešto na osnovu nekih znakova i tragova), a Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, je prisutan, a Usamete, sin Zejda, i Zejd, sin Hariseta, ležači su njih dva (ležala su njih dva pod jednim pokrivačem, a noge su im virile ispod pokrivača), pa je rekao (taj pogađač):

"Zaista ove noge su neke (od) njih od nekih (jedne od drugih)." Rekao je: Pa se obeselio s tim Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i

spasio, i zadivilo (začudilo) je njega (to), pa je izvijestio za njega (za to, o tome) Aišu.

(Ovaj pogađač je bio iz plemena Mudlidžovića, i o ovome je već prošao jedan hadis.)

GLAVA

spominjanja Usameta, sina Zejda.

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Lejs od Zuhrije, od Urveta, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da su Kurejševići (zapali u takvu priliku da) je zabrinulo njih stanje (ili stvar određene) Mahzumovićke, pa su rekli:

"Ko će se osmioniti (usuditi) na njega (za taj slučaj) osim Usamete, sin Zejda, miljenik poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (tj. Ko mu smije govoriti za nju - za tu ženu, da je ne kazni, da se ne kazni, osim Usamete)?!"

A PRIČAO NAM JE Alija, pričao nam je Sufjan, rekao je: otišao sam (da) pitam Zuhriju o hadisu Mahzumovićke (tj. o hadisu u kojem se spominje određena Mahzumovićka), pa je viknuo za mene (tj. na mene - a to znači: pa je dreknuo na mene, izderao se na mene). Rekao sam (veli Alija) za Sufjana (tj. Rekao sam Sufjanu):

"Pa nisi sebi ponio njega (taj hadis ni) od jednoga (čovjeka, tj. ni od koga)?" Rekao je: "Našao sam ga u (jednoj) knjizi (što) je bio napisao nju Ejjub, sin Musa-a, od Zuhrije, od Urveta, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da je (jedna) žena iz Mazumovića ukrala (nešto ukrala), pa su rekli: "Ko će govoriti o njoj (tj. za nju da se ne kazni) Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (da joj oprosti)?" Pa nije se osmionio (usudio ni) jedan (čovjek, niko) da govori njemu (Muhammedu a.s.). Pa je govorio njemu Usamete, sin Zejda. Pa je rekao (Muhammed a.s.):

"Zaista Izraelićani su (ti što) je bio (u njih običaj) kada je (kada bi) ukrao u (među) njima častan (ugledan čovjek), (bio im je običaj da) su

ostavili njega (ostavili bi ga nekažnjenoga). A kada je (A kada bi) ukrao u (među) njima slabić, odsjekli su ga (tj. odsjekli su mu ruku, odsjekli bi mu ruku). Da je bila Fatima (moja kći ukrala, dakle: Kad bi moja kći Fatima ukrala), zaista bih odsjekao njezinu ruku."

GLAVA.

PRIČAO MI JE Hasen, sin Muhameda, pričao nam je Ebu Abbad Jahja, sin Abbada, pričao nam je Madžišun, izvijestio nas je Abdullah, sin Dinara, rekao je:

Pogledao je Ibnu Umer (jednoga) dana, a on je u Bogomolji, k (jednom) čovjeku (koji) vuče svoje odjeće u (jednome) kraju od Bogomolje, pa je rekao: "Pogledaj, ko je ovo? Možda je ovaj kod mene (tj. Možda je blizu mene na stanu, pa ću ga savjetovati)?" Rekao je njemu (Ibnu Umeru jedan) čovjek:

"Zar ne poznaješ ovoga, o Ebu Abdurrahmane? Ovo je Muhammed, sin Usameta." Rekao je: Pa je spustio (oborio) Ibnu Umer svoju glavu i kljuvao je (tj. kopkao je, čeprkao je malo) sa svojim dvjema rukama u zemlji (po zemlji, po tlu), zatim je rekao:

"Da je vidio (tj. Da vidi) njega poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zaista bi volio njega (bio bi mu mio)."

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Mu'temir, rekao je: čuo sam svoga oca, pričao nam je Ebu Usman od Usameta, sina Zejda, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, pričao je od Vjerovijesnika (tj. o Vjerovijesniku), pomilovao ga Allah i spasio, da on uzimaše njega i Hasena (svoga unuka) pa govori (pa je govorio, pa govoraše, ili: uzimaše ih govoreći):

"Moj Bože! Voli njih dvojicu, pa ja zaista volim njih dvojicu!"

A rekao je Nuajm od Ibnul-Mubareka: izvijestio nas je Mamer od Zuhrije, izvijestio me je (jedan) slobodnjak Usameta, sina Zejda, da je Hadždžadž, sin Ejmena sina Ummu Ejmene - a bio je Ejmen, sin Ummu Ejmene, brat Usameta, sina Zejda, za njegovu majku (se vežući, tj.

Ejmen je bio Usametu brat po majci), a on (Ejmen) je (jedan) čovjek od Pomagača - (pa je taj Hadždžadž, sin Ejmena unišao jednom prilikom u bogomolju i aljkavo je obavljao molitvu) pa je vidio njega (Hadždžadža) Ibnu Umer (da) nije upotpunio svoj naklon (ruku') i svoje ničičenje (sedždu u molitvi-namazu), pa je rekao (njemu):

"Povrati (tj. Ponovno klanjaj tu molitvu)!"

Rekao je Ebu Abdullah (Buharija): A pričao mi je Sulejman, sin Abdurrahmana, pričao nam je Velid, sin Muslima, pričao nam je Abdurrahman, sin Nemira, od Zuhrije, pričao mi je Harmelete, slobodnjak Usameta, sina Zejda, da je ono, dok je ono sa Abdullahom, sinom Umera, kadli je unišao (tj. pričao mi da je ono unišao) Hadždžadž, sin Ejmena, pa nije upotpunio svoga naklona (ruku'a), a ni svoga ničičenja (sedžde u molitvi), pa je rekao (njemu Abdullah):

"Povrati (molitvu)!" Pa pošto je okrenuo (leđa, tj. otišao Hadždžadž), rekao je meni Ibnu Umer: "Ko je ovo?" Rekao sam: "Hadždžadž, sin Ejmena (koji) je sin Ummu Ejmene." Pa je rekao Ibnu Umer:

"Da je vidio (tj. Da sad vidi) ovoga poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zaista bi volio njega." Pa je spomenuo njegovo voljenje (njegovu ljubav) i (to) što je rodila njega Ummu Ejmena (tj. Pa je spomenuo to da je Muhammed a.s. volio njega Ejmena i sve što je rodila Ummu Ejmena, svakoga koga je ona rodila, a ova Ummu Ejmena je bila odgojiteljica, dadilja i Muhammeda a.s.).

Rekao je (Buharija): A pričao mi je neki (od) mojih drugova (prenoseći) od Sulejmana: A bila je (Ummu Ejmena) odgojiteljica Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

GLAVA

lijepih djela (svojstava) Abdullaha, sina Umera sina Hattaba, bio zadovoljan Allah od njih dvojice (od Abdullaha i od Umera).

PRIČAO NAM JE Muhamed, pričao nam je Ishak, sin Nasra, pričao nam je Abdurrezzak od Mamera, od Zuhrije, od Salima, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Bio bi (određeni) čovjek u životu (za života) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, kada je (kada bi) usnio (kakav) san, ispričao (bi) njega (taj san) na Vjerovijesnika (tj. Vjerovijesniku), pomilovao ga Allah i spasio. Pa sam zaželio da usnijem (neki, kakav, nekakav) san (pa da) ispričam njega na Vjerovijesnika (tj. Vjerovijesniku), pomilovao ga Allah i spasio. A bio sam dječak (tj. mladić) neoženjen i spavah (doslovno: i bio sam - običaja da - spavam) u Bogomolji na vremenu (u vrijeme) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. Pa sam usnio u sanjanju (u snu) kao da su (nekakva) dva anđela uzela njih dvojica mene, pa su odvela (povela) njih dva mene k Vatri, pa kada li ona savijena kao savijanje bunara, i kada li ona ima dva roga kao dva roga bunara (tj. kao dva stupa nad bunarom na kojima je postavljeno drvo sa užetom za izvlačenje vode), i kada li su u njoj (u vatri pakla neki) ljudi (što) sam već poznao (prepoznao) njih! Pa sam počeo (da) govorim:

"Utječem se Allahu (Tražim utočište u Allaha) od Vatre! Utječem se Allahu od Vatre!" Pa je susreo njih dvojicu (jedan) drugi anđeo (melek), pa je rekao meni: "Nećeš se zastrašiti (tj. Ne boj se, Ne plaši se)!" Pa sam ispričao njega (taj san) na Hafsu (ispričao sam ga Hafsi), pa je ispričala njega (taj san) Hafsa Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Divan li je čovjek Abdullah da klanjaše u noći!"

(To jest: "Divan je čovjek Abdullah (još) da klanja (što više) noću dobrovoljno klanjanje, neobaveznu molitvu!")

Rekao je Salim: Pa je bio Abdullah (poslije toga takvoga običaja da on) neće spavati od noći osim malo (vremena, tj. pa Abdullah ne spavaše noću mnogo od toga slučaja - ili: spavaše samo malo po noći od tada).

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Sulejmana, pričao nam je Ibnu Vehb od Junusa, od Zuhrije, od Salima, od Ibnu Umera, od njegove sestre Hafse da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao njoj:

"Zaista Abdullah je dobar čovjek (jedan dobar čovjek)."

GLAVA

lijepih djela (svojstava) Ammara i Huzejfeta, bio zadovoljan Allah od njih dvojice (s njima dvojicom).

PRIČAO NAM JE Malik, sin Ismaila, pričao nam je Israil, od Mugireta, od Ibrahima, od Alkameta, rekao je:

Došao sam (u) Šam (tj. u Damask u Siriji - jer Še'm znači i Sirija, i sam grad Damask koji je prestojnica Sirije), pa sam klanjao dva naklona (tj. obavio sam molitvu-namaz od dva naklona-rekata), zatim sam rekao (ovo, tj. molio sam Uzvišenoga Stvoritelja ovako):

"Bože moj! Olakšaj mi (jednoga) dobroga druga!" Pa sam došao (nekom) narodu (tj. Pa sam prišao nekim ljudima), pa sam sjeo k njima (tj. uz njih). Pa kada li je (jedan) starac već došao (ili: Pa kada li jedan starac već dođe), čak je sjeo k mojoj strani (tj. do mene, uza me). Rekao sam:

"Ko je ovaj?" Rekli su: "Ebu Derda'." Pa sam rekao: "Zaista ja sam zvao (molio) Allaha da olakša (da da) meni (jednoga) dobroga druga, pa je olakšao (pa je dao) tebe k meni." Rekao je: "Od koga (tj. Od kojega mjesta) si ti (Odakle si)?" Pa sam rekao: "Od stanovnika Kufe." Rekao je: "A zar nije kod vas Ibnu Ummi Abd (sin Ummi Abde, a misli se na Abdullaha Mes'udovoga), vlasnik dviju cipela, i jastuka (uzglavlja) i posude za čišćenje (tj. Zar nije među vama Abdullah Mesudov koji je vodio brigu o Vjerovijesnikovoj obući, uzglavlju i sredstvu za čišćenje, a to znači o posudi u kojoj se nalazi voda za čišćenje-za abdest ili sl. - pa da od Abdullaha naučiš što ti treba)? I u (među) vama je (Ammar) koji je (taj što je) zaštitio njega Allah od satane na (molbu) jezika Svoga vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. I zar nije u (među) vama (Huzejfete) vlasnik tajne Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio,

koji je (taj što) ne zna (nju, tajnu Muhammeda a.s. ni) jedan (čovjek) osim njega (osim Huzejfeta)." Zatim je rekao:

"Kako čita (uči) Abdullah "Tako mi noći kada poklapa....."?" Pa sam pročitao njemu: "Tako mi noći kada poklapa. Tako mi dana kada se pokazuje. Tako mi muška i ženska."

(Zadnja stavka, zadnji odlomak-ajet ima i drugu, poznatiju, verziju čitanja: "Tako mi (Onoga) što je stvorio muško i žensko.".)

Rekao je: "Tako mi Allaha zaista već je dao čitati meni nju (ovu suru, ovo poglavlje, odnosno ovaj ajet-odlomak na ovaj način) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, iz svojih usta k mojim ustima (u moja usta)."

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Šubete od Mugireta, od Ibrahima, rekao je:

Otišao je Alkamete k Šamu (u Damask). Pa pošto je unišao (u tamošnju) bogomolju, rekao je:

"Bože moj! Olakšaj mi (Daj mi jednog) dobroga druga!" Pa je sjeo k Ebu Derda'u (do Ebu Derda-a). Pa je rekao Ebu Derda':

"Od koga (Iz kojega mjesta) si ti?" Rekao je: "Od stanovnika Kufe." Rekao je: "Zar nije u (među) vama, ili (Zar nije) od vas vlasnik tajne koji (je taj što) neće znati (ne zna) nju osim njega (niko drugi)?" Misli (na) Huzejfeta. Rekao je: Rekao sam: "Da." Rekao je: "Zar nije u (među) vama, ili od vas (onaj) koji je (taj što je) zaštitio njega Allah na (molbu) jezika Svoga vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, misli (na to da ga je zaštitio) od satane?" Misli (na) Ammara. Rekao sam: "Da." Rekao je: "Zar nije u (među) vama, ili od vas vlasnik zubočistke (Vjerovijesnikove a.s.) i tajnoga govorenja (govora sa Vjerovijesnikom a.s.)?" Rekao je: "Da." Rekao je: "Kako je bio Abdullah (običaja da) čita (tj. kako on čitaše) "Tako mi noći kada poklapa. Tako mi dana kada se pokazuje.", (pa kako dalje čita)?" Rekao sam:

"Tako mi muška i ženska." Rekao je: "Neprestano su sa mnom (u prepiranju i svađi) ovi (u vezi toga), čak su bili skoro (da) traže odsijedanje (odustajanje od) mene od (jedne) stvari (što) sam čuo nju (tj. koju sam čuo) od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio."

(To jest: "..... čak su bili skoro, blizu toga da od mene traže - skoro da me natjeraju - da odustanem od stvari koju sam čuo od Muhammeda a.s..")

GLAVA

lijepih djela Ebu Ubejdeta, sina Džerraha, bio zadovoljan Allah od njega (s njim).

PRIČAO NAM JE Amr, sin Alije, pričao nam je Abdul-Aala, pričao nam je Halid od Ebu Kilabeta, rekao je: pričao mi je Enes, sin Malika da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Svaki narod ima (jednoga) pouzdanika (povjerljivoga čovjeka), a zaista naš pouzdanik je, o narode (o moja sljedbo), Ebu Ubejdete, sin Džerraha."

PRIČAO NAM JE Muslim, sin Ibrahima, pričao nam je Šubete od Ebu Ishaka, od Sileta, od Huzejfeta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, stanovnicima (pokrajine, ili grada) Nedžrana:

"Zaista poslaću svakako - misli (da kaže) na vas (vama) - (jednoga) pouzdanika, pravoga pouzdanika." Pa su se uzdigli (nadnijeli) njegovi drugovi (želeći svaki da skrene pažnju na sebe njemu). Pa je poslao Ebu Ubejdeta, bio zadovoljan Allah od njega, (sa njima, sa stanovnicima Nedžrana).

GLAVA

spominjanja Mus'aba, sina Umejra.

(Nije ovdje Buharija naveo nijednoga hadisa o Mus'abu r.a..)

lijepih djela Hasena i Husejna, bio zadovoljan Allah od njih dvojice.

Rekao je Nafi', sin Džubejra, od Ebu Hurejreta: Zagrlio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, Hasena.

PRIČAO NAM JE Sadekate, pričao nam je Ibnu Ujejnete, pričao nam je Ebu Musa od Hasena, čuo je Ebu Bekreta: čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (kada je jednom prilikom bio) na govornici (propovjedaonici svoje džamije), a Hasen k njegovoj strani (tj. a Hasen je stavljen do njega, uz njega), pogleda (Vjerovijesnik a.s.) k ljudima jedanput, a k njemu (k Hasenu) jedanput i govori (i reče):

"Ovaj moj sin (tj. unuk) je gospodin. I možda Allah da izmiri (pomiri, napravi mir) s njime između dvije čete (grupe) od (zavađenih) muslimana."

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Mutemir, rekao je: čuo sam svoga oca rekao je: pričao nam je Ebu Usman od Usameta, sina Zejda, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da on uzimaše njega i Hasena i govori (i govoraše):

"Bože moj! Zaista ja volim njih dvojicu, pa voli (i Ti) njih dvojicu!" Ili kao što je rekao (To jest: Ili slično tome je rekao, molio.).

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Husejna sina Ibrahima, rekao je: pričao mi je Husejn, sin Muhameda, pričao nam je Džerir od Muhameda, od Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega:

Donijela se je Ubejdulahu, sinu Zijada glava Husejna, sina Alije, pa se je učinila (pa se stavila) u (jedan) leđen (legen, legin, lavor), pa je počeo (da) kopka (čeprka grančicom po očima, nosu i zubima mrtve glave), i rekao je njezinoj ljepoti (neku, jednu) stvar. Pa je rekao Enes: Bio je najsličniji (od) njih sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. A bio je obojen sa (biljkom zvanom) vesmetu.

(To jest: A dlaka glave i brade na glavi Husejna r.a. bila je obojena sa vesmetom - tj. sa bojom koju su dobivali od biljke vesmetun, a ta je boja naginjala k crnoj boji.)

PRIČAO NAM JE Hadžadž, sin Minhala, pričao nam je Šubete, rekao je: izvijestio me je Adijj, rekao je: čuo sam Bera-a, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Vidio sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, a Hasen, sin Alije je na njegovome ramenu, govori (Muhammed a.s. u času dok mu je Hasen na ramenu):

"Bože moj! Zaista ja volim njega, pa voli ga!"

PRIČAO NAM JE Abdan, izvijestio nas je Abdullah, rekao je: izvijestio me je Umer, sin Seida sina Ebu Husejna, od Ibnu Ebu Mulejketa, od Ukbeta, sina Harisa, rekao je:

Vidio sam Ebu Bekra, bio zadovoljan Allah od njega, a nosio je (tj. a on nosi) Hasena i on (u tom času) govori:

"Sa mojim (svojim) ocem (se kunem - on, Hasen) je sličan sa Vjerovijesnikom, nije sličan sa Alijom (a nije sličan Aliji, ne liči na Aliju)." A Alija se smiješi (na te riječi Ebu Bekra).

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Meina, i Sadekate, njih dvojica su rekla: izvijestio nas je Muhamed, sin Džafera, od Šubeta, od Vakida, sina Muhameda, od njegova oca, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je: Rekao je Ebu Bekr:

"Pazite Muhammeda, pomilovao ga Allah i spasio, u porodici njegove kuće (tj. u vezi porodice njegove kuće)."

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Musa-a, izvijestio nas je Hišam, sin Jusufa, od Mamera, od Zuhrije, od Enesa. A rekao je Abdurezak: izvijestio nas je Mamer od Zuhrije, izvijestio me je Enes, rekao je:

Nije nijedan (čovjek) sličniji sa Vjerovijesnikom (tj. Vjerovijesniku), pomilovao ga Allah i spasio, od Hasena, sina Alije."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Beššara, pričao nam je Gunder, pričao nam je Šubete od Muhameda, sin Ebu Jakuba, čuo sam Ibnu Ebu Nu'ma, čuo sam Abdullaha, sina Umera, a pitao je njega (Abdullaha jedan čovjek iz Iraka) o hodočasnički obučenom (licu) - rekao je Šubete: Mislim ga (Mislim da je pitao o tome šta treba da čini hodočasnički obučeno lice kada) ubije muhu - pa je rekao (Abdullah):

"Stanovnici Iraka pitaju o muhi (u vezi muhe), a već su ubili sina kćeri poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Njih dvojica su moja dva miomirisa (ili: moje dvije miomirisne biljke, cvijeta) od ovozemnosti (od ovozemnoga uživanja)."

GLAVA

lijepih djela (svojstava) Bilala, sina Rebaha, slobodnjaka Ebu Bekra (Ebu Bekrovoga), bio zadovoljan Allah od njih dvojice.

A rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Čuo sam šum (zveku, topotanje) tvojih dviju cipela (nanula - obuće) preda mnom u raju."

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Abdul-Aziz, sin Ebu Selemeta, od Muhameda, sina Munkedira, izvijestio nas je Džabir, sin Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Bio je Umer (običaja da) govori: Ebu Bekr je naš gospodin, i oprostio je (ropstva) našega gospodina!" Misli (na) Bilala.

PRIČAO NAM JE Ibnu Numejr od Muhameda, sina Ubejda, pričao nam je Ismail od Kajsa da je Bilal rekao Ebu Bekru:

"Ako si bio kupio mene samo za tvoju (svoju) ličnost (samo za sebe), pa zadrži me (kao roba). A ako si bio kupio mene samo za (tj. radi) Allaha, pa pusti mene i posao Allaha!"

GLAVA

spominjanja Ibnu Abbasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice (s njima dvojicom).

PRIČAO NAM JE Musedded, pričao nam je Abdul-Varis od Halida, od Ikrimeta, od Ibnu Abbasa, rekao je:

Stisnuo (Privukao) je mene Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, k svojim prsima (na svoja prsa) i rekao je:

"Moj Bože! Pouči ga mudrosti (Nauči ga mudrosti)!"

PRIČAO NAM JE Ebu Mamer, pričao nam je Abdul-Varis i rekao je:

"Moj Bože! Pouči ga Knjigu!"

PRIČAO NAM JE Musa, pričao nam je Vuhejb od Halida slično njemu. A mudrost je pogađanje (rezonovanje ispravnoga shvatanja i postupka) u (drugom sluaju) osim vjerovijesništva.

GLAVA

lijepih djela Halida, sina Velida, bio zadovoljan Allah od njega (s njim).

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Vakida, pričao nam je Hamad, sin Zejda, od Ejuba, od Humejda, sina Hilala, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, objavio (razglasio) smrt Zejda, i Džafera i Ibnu Revahata ljudima prije (nego) će (da) dođe njima njihova (o njima) vijest, pa je rekao:

"Uzeo je zastavu Zejd, pa se je pogodio (pa je pogođen), zatim (ju) je uzeo Džafer, pa se pogodio (pa je i on pogođen), zatim je uzeo Ibnu

Revahate, pa se pogodio (pa je i on pogođen) - a njegova dva oka liju suze - dok je uzeo (dok nije uzeo zastavu jedan) mač od mačeva Allaha, dok (tj. čak) je osvojio Allah (tj. dao je pobjedu Allah) nad njima."

GLAVA

lijepih djela Salima, slobodnjaka Ebu Huzejfeta (Ebu Huzejfetovoga), bio zadovoljan Allah od njega.

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Šubete od Amra, sina Murreta, od Ibrahima, od Mesruka, rekao je: spomenuo se je Abdullah (Mes'udov) kod Abdullaha, sina Amra, pa je rekao:

"To je (jedan) čovjek (što) neprestano (stalno) volim njega poslije što sam čuo poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Tražite čitanje Kur'ana od četvorice: od Abdullaha, sina Mes'uda, - pa je počeo sa njim - i Salima, slobodnjaka Ebu Huzejfeta, i Ubejja, sina Ka'ba i Muaza, sina Džebela." Rekao je: Neću znati (tj. Ne znam da li) je počeo sa Ubejjom, ili sa Muazom (tj. Ne znam kojega je od njih dvojice prvoga spomenuo).

GLAVA

lijepih djela Abdullaha, sina Mesuda, bio zadovoljan Allah od njega.

PRIČAO NAM JE Hafs, sin Umera, pričao nam je Šubete od Sulejmana, rekao je: čuo sam Ebu Vaila, rekao je: čuo sam Mesruka, rekao je: rekao je Abdullah, sin Amra:

Zaista poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, nije bio bezobrazan (nevaljalac, pokvaren), a niti (onaj) koji nastoji biti bezobrazan. I rekao je (Božiji poslanik a.s.):

"Zaista od najdražih (od) vas k meni su najljepši (od) vas (po) naravima (ćudima)." I rekao je:

"Tražite čitati Kur'an od četvorice: od Abdullaha, sina Mes'uda, i Salima, slobodnjaka Ebu Huzejfeta, i Ubejja, sina Ka'ba i Muaza, sina Džebela."

PRIČAO NAM JE Musa od Ebu Avaneta, od Mugireta, od Ibrahima, od Alkameta:

Unišao (Ušao) sam (u) Šam (Damask), pa sam klanjao dva naklona (dva rekata), pa sam rekao:

"Bože moj! Olakšaj mi (jednoga) druga!" Pa sam vidio (jednoga) starca dolazećega (tj. koji dolazi): Pa pošto se približio, rekao sam: Nadam se da bude primio (uslišao) Allah (moju molbu, dovu). Rekao je: "Odakle si ti?" Rekao sam: "Od stanovnika Kufe (tj. Iz Kufe)." Rekao je: "Pa zar nije bio u (tj. među) vama vlasnik dviju cipela (Vjerovijesnikovih), i jastuka (uzglavlja) i posude za čišćenje? I zar nije bio u vama (kod vas onaj) koji (je taj što) se je zaštitio od sotone? I zar nije bio u vama (I zar nije bio kod vas) vlasnik (Vjerovijesnikove) tajne koja je (ta što) neće znati (što ne zna) nju (niko drugi) osim njega? Kako je čitao sin Ummu Abde "Tako mi noći...."?"

Pa sam čitao: "Tako mi noći kada poklapa. Tako mi dana kada se pokazuje. Tako mi muška i ženska....". Rekao je: "Dao je meni čitati nju (tu suru, to poglavlje) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, njegova usta (tj. iz njegovih, svojih usta) k mojim ustima, pa su (se) neprestano ovi (protivili tome čitanju), čak su bili blizu (da) vrate mene (tj. da skrenu mene da čitam "..... tako mi (Onoga) što je stvorio muško i žensko....")."

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Šubete od Ebu Ishaka, od Abdurrahmana, sina Jezida, rekao je:

Pitali smo Huzejfeta o (jednome) čovjeku blize strane i puta (načina života) Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, čak (da) uzmemo od njega (tu stranu i put, način života), pa je rekao:

"Ne poznajem (Ne znam) nijednoga (čovjeka, nikoga) bližega stranom, i putem (načinom) i oblikom (svojstvima, nastupom) sa Vjerovijesnikom (bližega Vjerovijesniku), pomilovao ga Allah i spasio, od sina Ummu Abde (tj. od Abdullaha Mes'udovoga, jer je Ummu Abd ime majke Abdullahove)."

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Ala-a, pričao nam je Ibrahim, sin Jusufa sina Ebu Ishaka, rekao je: pričao mi je moj otac od Ebu Ishaka, rekao je: pričao mi je Esved, sin Jezida, rekao je: čuo sam Ebu Musa-a Eš'ariju (da) govori:

Došao sam ja i moj brat iz Jemena, pa smo ostali (neko) vrijeme ne mislimo (drukčije) osim (tako) da je Abdullah, sin Mes'uda, (jedan) čovjek od porodice kuće Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, zbog (toga) što vidimo (neobičnu slobodu) od njegovoga ulaženja i ulaženja njegove majke na Vjerovijesnika (ili: mnogo slobodno ulaženje njihovo, mnogo su ulazili, mnogi ulazak njihov Vjerovijesniku), pomilovao ga Allah i spasio.

GLAVA

spominjanja Muavije (Muavijete), sina Ebu Sufjana, bio zadovoljan Allah od njega.

PRIČAO NAM JE Hasen, sin Bišra, pričao nam je Muafa od Usmana, sina Esveda, od Ibnu Ebu Mulejketa, rekao je:

Nepario je (tj. Obavio je, izvršio je neparnu molitvu - vitr namaz) Muavija poslije večernje molitve (poslije jacije namaza) sa jednim naklonom (sa jednim rekatom, a ne sa tri), a kod njega je (u tom času bio jedan) slobodnjak Ibnu Abbasa (Ibnu Abbasov), pa je došao (taj slobodnjak) Ibnu Abbasu (i pričao mu to negodujući), pa je rekao (Ibnu Abbas tome slobodnjaku):

"Pusti ga (tj. Ostavi na miru Muaviju), pa (jer) zaista on se je već družio sa poslanikom (bio je drug poslaniku) Allaha, pomilovao ga Allah i spasio."

PRIČAO NAM JE Ibnu Ebu Merjem, pričao nam je Nafi', sin Umera, pričao mi je Ibnu Ebu Mulejkete: Reklo se je Ibnu Abbasu:

"Da li je tebi (Da li ti imaš) o zapovjedniku vjernika Muaviji (da rekneš nešto), pa (jer) zaista on nije nepario (on ne klanja neparnu molitvu - vitr namaz drukčije) osim sa jednim (naklonom, rekatom)?" Rekao je (Ibnu Abbas):

"On je razuman (tj. On je pravnik - stručnjak koji zna šta radi)."

PRIČAO NAM JE Amr, sin Abasa, pričao nam je Muhamed, sin Džafera, pričao nam je Šubete od Ebu Tejjaha, rekao je: čuo sam Humrana, sina Ebana, od Muavijeta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

"Zaista vi zaista klanjate (jednu) molitvu (takvu) (a) zaista već smo se družili (sa) Vjerovijesnikom (tj. bili smo drugovi njemu), pomilovao ga Allah i spasio, pa nismo vidjeli njega (da) klanja nju (tu molitvu), i zaista već je zabranio njih dva (sprječavao je od njih dvojice)." Misli (na molitvu od) dva naklona (rekata) poslije popodneva (poslije ikindije namaza).

GLAVA

lijepih djela Fatime, bio zadovoljan Allah od nje (s njom).

A rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Fatima je gospodarica (prvakinja) žena stanovnika raja."

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, pričao nam je Ibnu Ujejnete od Amra, sina Dinara, od Ibnu Ebu Mulejketa, od Misvera, sina Mahremeta da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Fatima je (jedan) odsječak (jedan komad mesa) od mene, pa ko je rasrdio (ko rasrdi) nju, rasrdio je mene (ko naljuti nju, naljuti mene)."

GLAVA

vrijednosti Aiše, bio zadovoljan Allah od nje (s njom).

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs od Junusa, od Ibnu Šihaba, rekao je Ebu Selemete:

Zaista je Aiša, bio zadovoljan Allah od nje, rekla: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (jednoga) dana:

"O Aišo! Ovo je Džibril daje čitati tebi (tj. iskazuje, izriče ti) pozdrav." (dakle: Pozdravlja te, Poselamljuje te Džibril.) Pa sam rekla: "Na njega (Njemu) pozdrav, i milost Allaha i Njegovi blagoslovi! Vidiš (ono) što (ja) neću vidjeti (što ja ne vidim)." Hoće (ona, tj. Misli ona sa tim na) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Adem, izvijestio nas je Šubete, rekao je. - H - A pričao nam je Amr, izvijestio nas je Šubete od Amra, sina Murreta, od Murreta, od Ebu Musa Eš'arije, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Bio je potpun (savršen) od mnogih ljudi (broj, dakle: Bilo je puno ljudi savršenih), a nije bio potpun (savršen po svome vjerskome ponašanju) od žena (niko) osim Merjeme, kćeri 'Imrana, i Asije, žene faraona. A vrijednost (dobrota) Aiše nad ženama je kao vrijednost popare (potkriže) nad ostalim jelom (ostalom hranom)."

("Serid" je jelo koje se pravi od hljeba i mesa, i u nekadašnjih Arapa je smatrano za najbolje jelo, pa je zbog toga načinjeno pomoću njega upoređivanje, uzeto je za primjer za upoređivanje.)

PRIČAO NAM JE Abdul-Aziz, sin Abdullaha, rekao je: pričao mi je Muhamed, sin Džafera, od Abdullaha, sina Abdurrahmana, da je on čuo Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori: čuo sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Vrijednost Aiše nad ženama (ove sljedbe) je kao vrijednost popare (potkriže) nad (ostalim) jelom."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Beššara, pričao nam je Abdul-Vehhab, sin Abdul-Medžida, pričao nam je Ibnu Avn od Kasima, sina Muhameda, da se Aiša razbolila (razboljela), pa je došao Ibnu Abbas (da je posjeti) pa je rekao:

"O majko vjernika! Doći ćeš (ti) na preteču (tj. preteči) istine na poslanika (tj. poslaniku) Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i na Ebu Bekra (tj. i doći ćeš Ebu Bekru)."

(To jest: "Ne žalosti se što ćeš umrijeti jer ćeš doći njima dvojici, koji su u raju, pa ćeš prema tome i ti u raj." Smatra se da Ibnu Abbas r.a. nije ništa govorio o budućim i zagrobnim stvarima proizvoljno nego na osnovu onoga što je čuo od Muhammeda a.s. dok je bio živ, pa ni ovo što je rekao Aiši r.a. nije, prema tome, rekao bez toga osnova.)

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Beššara, pričao nam je Gunder, pričao nam je Šubete od Hakema, čuo sam Ebu Vaila rekao je:

Pošto je poslao Alija Ammara i Hasena ka Kufi zato (da) traži idjenje (odlazak) u boj (od) njih (od stanovnika Kufe), održao je govor (propovjed) Ammar, pa je rekao:

"Zaista ja zaista znam da je ona (Aiša) njegova žena (žena Muhammeda a.s.) u ovozemnosti i posljednjem životu (tj. i na ovome i na drugome, budućem svijetu, životu), a ali (nego) Allah je stavio na iskušenje (kušnju) vas zbog (toga da se izjasnite o tome da li) ćete slijediti njega (Aliju), ili nju (Aišu)."

(To se odnosi na borbu između Alije i Aiše, a ta borba se zove "vakatul-džemel", a bila je kod Basre.)

PRIČAO NAM JE Ubejd, sin Ismaila, pričao nam je Ebu Usamete od Hišama, od njegova oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da je posudila (pozajmila na upotrebu, unaruč) od Esme (jednu) ogrlicu

(đerdan), pa je propala (izgubila se ta ogrlica). Pa je poslao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (neke) ljude od svojih drugova u traženje nje (ogrlice, tj. da traže ogrlicu). Pa je stigla njih (te ljude) molitva, pa su klanjali bez čišćenja (bez abdesta). Pa pošto su došli Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, potužili su se (na) to k njemu. Pa je sišao odlomak upravljanja (k površini zemlje, tj. prašini - o korišćenju površine zemlje, prašine - da se njom očisti u nedostatku vode, dakle: da se uzme tejemmum). Pa je rekao Usejd, sin Hudajra:

"Nagradio te (Aišo) Allah dobrim (dobrom nagradom)! Pa tako mi Allaha nije sišla u tebe (tj. nije ti se dogodila nijedna nezgodna) stvar nikada (drukčije) osim (tako da) je učinio Allah tebi iz nje (neki) izlaz, i učinio je muslimanima u njoj (jedan) blagoslov."

PRIČAO NAM JE Ubejd, sin Ismaila, pričao nam je Ebu Usamete od Hišama, od njegova oca da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pošto je bio u svojoj bolesti, počeo (je da) kruži u (među) svojim ženama (počeo je da obilazi svoje žene) i (da) govori:

"Gdje ću ja sutra? Gdje ću ja sutra?"

Pohlepom (Iz pohlepe, iz želje) na sobu Aiše (to je govorio). Rekla je Aiša: Pa pošto je bio (pošto bi bio) moj dan (red da dođe meni), smirio se je (smirio bi se).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Abdul-Vehhaba, pričao nam je Hammad, pričao nam je Hišam od svoga oca, rekao je:

Bili su ljudi (običaja da) istražuju sa svojim poklonima dan Aiše (tj. Istraživaše, Raspitivaše se ljudi u koji je dan Muhammed a.s. kod Aiše, koji dan je posjećuje pa da u taj dan odnesu poklone Muhammedu a.s.). Rekla je Aiša: Pa su se skupile moje drugarice (tj. inoće) k Ummi Selemi, pa su rekle:

"O Ummu Selemo! Tako nam Allaha zaista ljudi istražuju sa svojim poklonima dan Aiše, a zaista mi hoćemo (želimo to) dobro kao što hoće (želi) njega Aiša, pa zapovjedi (ti) poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, da (on) zapovjedi ljudima da poklanjaju

(poklone, da daju poklone) k njemu gdje god je bio (tj. gdje god on bude), ili gdje god je kružio (gdje god kruži, gdje god posjećuje)." Rekla je:

Pa je spomenula to Ummu Selema Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio. Rekla je (Ummu Selema): Pa se okrenuo od mene. Pa pošto se vratio k meni, spomenula sam to njemu, pa se okrenuo od mene. Pa pošto je bio u trećoj (redi, smjeni, tj. u trećem danu kod mene po ustaljenom redu), spomenula sam njemu (to), pa je rekao:

"O Umu Selemo! Ne uznemiruj me u Aiši (Na uznemiravaj me u vezi Aiše), pa (jer) zaista ono tako mi Allaha nije sišla (sašla) na mene (tj. meni Božija) objava, a ja sam u pokrivaču (ijedne) žene od vas osim nje (osim Aiše)."

(Veli se da se sa ovim hadisom završava prva polovina Buharijinoga Sahiha.)

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA

GLAVA hadisa noćnoga putovanja Muhammeda a.s. iz Meke u Jerusalim

i (GLAVA) govora Allaha, uzvišen je: "Slava (Allahu) koji je dao putovati noću (rajskom konju Buraku) sa Svojim robom (Muhammedom; ili: Slava (Allahu) koji je odveo Svoga roba-Muhammeda) noću od Svete Bogomolje (u Meki) do Najkrajnje Bogomolje (u Jerusalimu).....".

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba: pričao mi je Ebu Selemete, sin Abdurrahmana, čuo sam Džabira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je on čuo poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Pošto su smatrali lažnim mene Kurejševići (tj. Pošto nisu vjerovali meni Kurejševići kada sam ih obavijestio da sam za jednu noć otišao iz Meke u Jerusalim i vratio se), ustao sam u polukružnom zidu

(uz Kabu), pa je pokazao Allah meni Kuću Svetosti (tj. bogomolju u Jerusalimu), pa sam počeo (da) izvješćujem njih o njezinim znakovima, a ja gledam k njoj."

(Ili: "....., pa je pokazao (otkrio) Allah meni Jerusalim, pa sam počeo (da) izvješćujem njih o njegovim znakovima, a ja gledam k njemu.")

GLAVA

penjanja (u svemir Muhammeda a.s.).

PRIČAO NAM JE Hudbete, sin Halida, pričao nam je Hemmam, sin Jahja-a, pričao nam je Katadete od Enesa, sina Malika, od Malika, sina Sa'sa'ata, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je vjerovijesnik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pričao njima o noći (u kojoj) se je putovalo noću s njim. Rekao je:

"Dok sam ja u Hatimu", a možda je rekao: "u Hidžru" (a oboje znači polukružni zid uz Kabu), "ležeći (ja nauznačice), kadli je došao (kadli dođe) meni (jedan) dolazač, pa je rasporio (razrezao)." Rekao je: A čuo sam ga (da) govori: "Pa je rascijepio (raspolovio - umjesto rasporio, razrezao - u mene ono) što je između ove do ove."

Pa sam rekao Džarudu, a on je do moje strane (tj. a on je uza me): "Šta misli sa njim (sa tim izrazom da kaže)?" Rekao je: "Od udubine njegovih prsa (gdje se sastaju dvije ključnače, ključnjače) do njegove dlake uda (okolo, oko polnoga uda-organa)." A čuo sam ga (tj. Enesa - veli Katadete - da on) govori: "Od njegovoga vrha prsa (rasporio ga je taj dolazač) do njegove dlake (polnoga) uda (do njegovih bručaka)."

"Pa je tražio izlaženje moga srca (da izađe moje srca, tj. Pa je izvadio on moje srce). Zatim se je donio meni (jedan) lavor (leđen, legin, dakle: neka posuda) od zlata napunjen sa vjerovanjem, pa se je opralo moje srce, zatim se je natrpalo (napunilo vjerovanjem), zatim se je povratilo (na svoje mjesto u prsa). Zatim se je meni dovela (jedna

jahaća) životinja, ispod (niža od) mazge, a iznad (viša od) magarca, bijela." Pa je rekao njemu Džarud: "Ona (To) je Burak (rajski at, konj), o Ebu Hamzete!" Rekao je Enes: "Da." Stavlja koračaj kod najkrajnjega (sagledavanja) njegovoga oka. "Pa sam se natovario na njega (na Buraka). Pa je otišao sa mnom Džibril dok je došao najbližem nebu. Pa je tražio otvaranje. Pa se reklo: "Ko je ovo (tj. Ko je to)?" Rekao je: "Džibril." Reklo se je: "A ko je s tobom?" Rekao je: "Muhammed." Reklo se je: "A već (li) se je poslalo k njemu?" Rekao je: "Da." Reklo se: "Široko mjesto je za njega (tj. Dobro došao)! Pa divno li je dolaženje (što si) došao!" Pa je otvorio. Pa pošto sam dospio (došao), pa kada li u njemu Adem. Pa je rekao: "Ovo je tvoj otac Adem (praotac Adam), pa pozdravi na njega (pozdravi ga)." Pa sam pozdravio na njega, pa je uzvratio pozdrav, zatim je rekao:

"Široko mjesto za dobroga sina i dobroga vjerovijesnika!" Zatim se penjao dok je došao (dok nije došao) drugome nebu, pa je tražio otvaranje (tj. tražio je da se otvori). Reklo se: "Ko je ovo (to)?" Rekao je: "Džibril." Reklo (Upitalo) se je: "A ko je s tobom?" Rekao je: "Muhammed." Reklo se: "A već se je poslalo k njemu?" Rekao je: "Da." Reklo se: "Široko mjesto je za njega! Pa divno li je dolaženje došao (tj. to što je on došao)!" Pa je otvorio. Pa pošto sam (tu) dospio, kada li Jahja i 'Isa, a njih dva su sina (majčine sestre -) tetke. Rekao je: "Ovo je Jahja i 'Isa, pa pozdravi na njih dvojicu (pozdravi ih)." Pa sam (ih) pozdravio, pa su njih dvojica vratili (uzvratili pozdrav meni). Zatim su njih dvojica rekla: "Široko mjesto za dobroga brata i dobroga vjerovijesnika!" Zatim se je popeo sa mnom k trećem nebu, pa je tražio otvaranje. Reklo se je: "Ko je ovo (to)?" Rekao je: "Džibril." Reklo se (Upitalo se dalje): "A ko je s tobom?" Rekao je: "Muhammed." Reklo se: "A već se poslalo k njemu?" Rekao je: "Da." Reklo se: "Široko mjesto (je) za njega! Pa divno li je dolaženje (što je) došao!" Pa se otvorilo (Pa nam je otvoreno). Pa pošto sam dospio, kada li (tamo) Jusuf. Rekao je: "Ovo je Jusuf (Josip, sin Jakova iz Staroga Zavjeta), pa pozdravi na njega (pozdravi ga)." Pa sam pozdravio na njega (Pa sam ga pozdravio), pa (mi) je odvratio, zatim je rekao: "Široko mjesto za dobroga brata i dobroga vjerovijesnika!" Zatim se popeo (penjao) sa mnom dok je došao četvrtome nebu, pa je tražio otvorenje (dozvolu za ulazak). Reklo (Upitalo) se: "Ko je ovo?" Rekao (Odgovorio) je: "Džibril." Reklo se: "A ko je s tobom?" Rekao je: "Muhammed." Reklo

se: "A već se je poslalo k njemu?" Rekao je: "Da." Reklo se: "Široko mjesto za njega! Pa divno li je dolaženje (to što) je došao!" Pa se otvorilo (Pa nam je otvoreno). Pa pošto sam dospio k Idrisu, rekao je: "Ovo je Idris, pa pozdravi na njega (pa pozdravi ga)." Pa sam pozdravio na njega (Pa sam ga pozdravio), pa (mi) je odvratio, zatim je rekao:

"Široko mjesto za dobroga brata i dobroga vjerovijesnika!" Zatim se popeo (penjao, peo) sa mnom dok je (dok nije) došao petome nebu, pa je tražio (dozvolu za) otvorenje (otvaranje). Reklo se: "Ko je ovo?" Rekao je: "Džibril." Reklo se: "A ko je s tobom?" Rekao je: "Muhammed, pomilovao ga Allah i spasio." Reklo se je: "A već se je poslalo k njemu?" Rekao je: "Da." Reklo se je: "Široko mjesto sa njim (tj. Dobro došao)! Pa divno li je dolaženje (to što je) došao!" Pa pošto sam (tamo) dospio, pa kada li (tu) Harun (Aron). Rekao je: "Ovo je Harun, pa pozdravi na njega." Pa sam pozdravio na njega, pa (mi) je (on) odvratio (pozdrav), zatim je rekao: "Široko mjesto za dobroga brata i dobroga vjerovijesnika!" Zatim se je popeo sa mnom dok je (dok nije) došao šestome nebu, pa je tražio otvorenje. Reklo se: "Ko je ovo (to)?" Rekao je: "Džibril." Reklo se: "Ko je s tobom?" Rekao je: "Muhammed." Reklo se je: "A već se je poslalo k njemu?" Rekao je: "Da." Rekao je (Reklo se): "Široko mjesto za njega! Pa divno li je dolaženje (što je) došao!" Pa pošto sam dospio (tu), pa kada li (tamo) Musa (Mojsije)! Rekao je: "Ovo (To) je Musa, pa pozdravi na njega (pozdravi ga)." Pa sam pozdravio na njega (pozdravio sam ga), pa (mi) je odvratio, zatim je rekao:

"Široko mjesto za dobroga brata i dobroga vjerovijesnika!" Pa pošto sam prešao (prošao), zaplakao je. Reklo se je njemu (Upitan je): "Šta je rasplakalo tebe?" Rekao je: "Plačem jer zaista (jedan) dječak (što) se je poslao poslije mene (takav je da) će unići (u) raj od njegove sljedbe mnogobrojnija (količina od one) ko (koja) će unići (u) njega od moje sljedbe." Zatim se popeo sa mnom k sedmome nebu, pa je tražio otvorenje Džibril. Reklo se: "Ko je ovo? Rekao je: "Džibril." Reklo se: "A ko je s tobom?" Rekao je: "Muhammed." Reklo se je: "A već se je poslalo k njemu?" Rekao je: "Da." Rekao je (Reklo se): "Široko mjesto za njega! Pa divno li je dolaženje (što je) došao!" Pa pošto sam dospio, pa kada li (tamo) Ibrahim. Rekao je "Ovo je tvoj otac (pradjed) Ibrahim,

pa pozdravi na njega." Rekao je: Pa sam pozdravio na njega. Pa (mi) je odvratio pozdrav. Rekao je:

"Široko mjesto za dobroga sina i dobroga vjerovijesnika!" Zatim se je podiglo meni lotosovo drvo krajnjega mjesta (lotos kraja), pa kada li su njegovi plodovi kao ćupovi (iz mjesta) Hedžera (ili: testije Hedžera), i kada li njegovo (lotosovo) lišće kao uši slonova. Rekao je: "Ovo je lotos krajnjega mjesta." I kada li četiri rijeke: dvije rijeke sakrivene (unutrašnje) i dvije rijeke vidljive (vanjske). Pa sam rekao (upitao): "Šta su ove dvije, o Džibrile?" Rekao je: "Što se tiče dviju sakrivenih (skrivenih, unutrašnjih), pa (to) su dvije rijeke u raju. A što se tiče dvije vidljive, pa (to su) Nil i Eufrat." Zatim se je podigla meni (određena) oživljena kuća (ili: naseljena, izgrađena kuća). Zatim se meni donijela (jedna) posuda od vina (tj. napunjena vinom), i posuda od mlijeka (posuda mlijeka) i posuda od meda (posuda meda). Pa sam uzeo (to) mlijeko. Pa je rekao:

"Ona je način stvaranja (tj. ono predstavlja islamsku prirodu, prirodnu islamsku vjeru što) si ti na njemu (na njoj) i tvoja sljedba (kao što i mlijeko predstavlja prirodni način ishrane)." Zatim su se uzakonile (propisale) na mene molitve, pedeset molitava svakoga dana. Pa sam se vratio. Pa (sam) prošao na (tj. pokraj) Musa-a (Mojsija). Pa je rekao: "Sa čime (tj. Šta) se tebi zapovjedilo?" Rekao je: "Zapovjedilo se meni za pedeset molitava svakoga dana." Rekao je: "Zaista tvoja sljedba neće moći (obavljati) pedeset molitava svakoga dana, i zaista ja sam tako mi Allaha već iskusio ljude prije tebe, i nastojao sam (za) Izraelićane najžešćim nastojanjem, pa vrati se k tvome (svome) Gospodu, pa pitaj (moli) Ga (za) olakšanje za svoju sljedbu." Pa sam se vratio. Pa je smetnuo (tj. oprostio je, skinuo je) od mene deset (molitava). Pa sam se vratio k Musa-u. Pa je rekao slično njemu (slično onome što je rekao prvi puta). Pa sam se vratio. Pa je smetnuo (skinuo) od mene deset (drugih molitava). Pa sam se vratio k Musa-u. Pa je (opet) rekao slično njemu (kao prvi puta). Pa sam se vratio. Pa je smetnuo od (još) deset. Pa sam se vratio k Musa-u. Pa je rekao slično njemu (kao prvi puta). Pa sam se vratio. Pa se zapovjedilo meni za deset molitava svakoga dana. Pa sam se vratio. Pa je rekao slično njemu. Pa sam se vratio. Pa se zapovjedilo meni za pet molitava svakoga dana. Pa sam se vratio k Musa-u. Pa je rekao: "Sa čime (tj. Šta) se tebi zapovjedilo?" Rekao sam:

"Zapovjedilo mi se za pet molitava svakoga dana." Rekao je: "Zaista tvoja sljedba neće moći (izdržati) pet molitava svakoga dana. I zaista ja sam već iskusio ljude prije tebe, i nastojao sam (za) Izraelićane (da se trudim) najžešćim nastojanjem, pa vrati se k tvome (svome) Gospodu, pa pitaj (moli) Ga (za) olakšanje za svoju sljedbu." Rekao je:

"Pitao (Molio) sam svoga Gospoda (mnogo), čak sam se zastidio (tj. već me je stid više), a ali (nego) se zadovoljavam i predajem se (ovoj Njegovoj zapovjedi)." Rekao je: Pa pošto sam prešao (prošao to), dozvao je mene (neki) dozivač:

"Izvršio (ili: Sproveo) sam Svoj zakon i olakšao sam od Svojih robova."

PRIČAO NAM JE Humejdija, pričao nam je Sufjan, pričao nam je Amr od Ikrimeta, od Ibnu Abbasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, o Njegovom govoru, uzvišen je:

"I nismo učinili (onaj određeni) san koji smo pokazali tebi (ni zbog čega drugoga) osim iskušenjem (radi iskušenja) za ljude....", rekao je: on je san oka (a neki i u tekstu toga kur'anskoga odlomka i u tekstu ovoga tumačenja Ibnu Abbasovoga riječ "ru'ja" smatraju da znači "viđenje", a ne "san", - pa onda: ono je vidjenje-viđenje oka što) se je pokazao on (pokazalo ono) poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (u) noći (koja je ta što) se putovalo noću s njim k Jerusalimu. Rekao je (isto tako Ibnu Abbas):

"..... i prokleto stablo u Kur'anu.....", rekao je: Ono (To) je stablo (u paklu koje se naziva imenom) Zekkum.

(Ta riječ u običnom smislu znači: divlja maslina, pustinjsko drvo koje ima cvijet sličan cvijetu jasemina, jasmina.)

GLAVA

izaslanstva (deputacija) Pomagača k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, u Meku i prisege (na) Akabi (na Mini gdje se bacaju kamenčići za vrijeme hodočašća).

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba. - H - A pričao nam je Ahmed, sin Saliha, pričao nam je Anbesete, pričao nam je Junus od Ibnu Šihaba, rekao je: izvijestio me je Abdurahman, sin Abdullaha sina Ka'ba sina Malika, da je Abdullah, sin Ka'ba - a bio je vodić Ka'ba (vodićem, vodičem Ka'bu) kada je oslijepio (Ka'b) - rekao: čuo sam Ka'ba, sina Malika (da) priča (o svome slučaju) kada je (on) ozad (iza) zaostao od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, u borbi (ratu) Tebuka (priča taj slučaj) sa njegovom duljinom (tj. priča ga na dugo i široko). Rekao je Ibnu Bukejr u njegovom hadisu (tj. u hadisu koji je pričao Ukajl; ili: u pričanju koje je pričao Ukajl - o tome slučaju Ka'ba da je Ka'b rekao):

A zaista već sam prisustvovao sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, (u) noći Akabe (prilikom trećega sastanka) kada smo se međusobno čvrsto svezali (obavezali) na Islam, i ne volim da je meni (da ja imam) za nju (za tu noć) prisustvovanje Bedru (tj. ne bih ja vrijednosti te noći dao za Bedr) iako je bio Bedr spominjaniji (više spominjan, spominjat) u (među) ljudima od nje (od te noći).

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan, rekao je: bio je Amr (običaja da) govori: čuo sam Džabira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (da) govori:

Prisustvovali (Prisustvovala) su sa mnom moja dva ujaka Akabi (trećem sastanku).

Rekao je Ebu Abdullah (Buharija): Rekao je Ibnu Ujejnete: Jedan (od) njih dvojice je Bera', sin Ma'rura.

PRIČAO MI JE Ibrahim, sin Musa-a, izvijestio nas je Hišam da je Ibnu Džurejdž izvijestio njih, rekao je Ata', rekao je Džabir:

Ja, i moj otac i moj ujak smo od drugova Akabe (tj. prisustvovali smo Akabi).

PRIČAO MI JE Ishak, sin Mansura, izvijestio nas je Jakub, sin Ibrahima, pričao nam je sin brata (bratić) Ibnu Šihaba od njegovoga (tj.

od svoga) strica, rekao je: izvijestio me je Ebu Idris Aizullah, sin Abdullaha, da je Ubadete, sin Samita, - (jed
an) od (onih) koji su prisustvovali Bedru sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i (jedan) od njegovih drugova (u) noći Akabe - izvijestio njega da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao, a okolo njega je (jedna) družina (skupina) od njegovih drugova:

"Dođite (vi), prisegnite se (vi) meni na (to) da (vi) nećete pridruživati sa Allahom (za Allaha nijedu) stvar (tj. ništa - a to će reći: da nećete biti mnogobošci), i (da) nećete krasti (vršiti krađu), i nećete činiti blud (preljub), i nećete ubijati vašu (svoju) djecu, i nećete donositi (nikakve) izmišljotine (što) izmišljate (sebi stvarate) nju između vaših ruku i vaših nogu i (da) nećete griješiti (tj. da nećete otkazati poslušnost) meni u dobrom (poslu). Pa ko je ispunio (tj. ko ispuni) od vas (sve ovo na što se je prisegnuo), pa njegova nagrada je na Allaha (na Allahu, kod Allaha). A ko je pogodio (ko pogodi) od toga (jednu) stvar, pa se kaznio u ovozemnosti, pa ono (to) je njemu otkup (iskupljenje). A ko je pogodio (ko pogodi) od toga (jednu) stvar, pa je pokrio njega Allah, pa njegova stvar je ka Allahu (prepuštena): ako hoće, kazniće ga; a ako hoće, oprostiće mu."

Rekao je: Pa sam se prisegnuo njemu na to.

PRIČAO NAM JE Kutejbete, (sin Seida), pričao nam je Lejs od Jezida, sina Ebu Habiba, od Ebul-Hajra, od Sunabihije, od Ubadeta, sina Samita, bio zadovoljan Allah od njega, da je on rekao:

Zaista ja sam (jedan) od poglavica (plemenskih starješina) koji su se prisegnuli poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. I rekao je: Prisegnuli smo se njemu na (to) da nećemo udruživati sa Allahom (ni jedne) stvari (ništa), i nećemo krasti, i nećemo činiti bluda, i nećemo ubiti osobu koju je zabranio Allah, osim sa pravom (da se osudi na smrt), i nećemo sebi otimati (pljačkati, robiti) i nećemo griješiti (otkazivati poslušnost) - (prisegnuli smo se) za raj ako smo činili (ako budemo činili) to (tako). Pa ako poklopimo od toga (neku) stvar, biće sudbina (suđenje) toga ka Allahu (prepušteno).

GLAVA

vjenčavanja Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, Aišu (Aiše sebi, za sebe), i (GLAVA) njezinoga dolaženja (u) Medinu i njegovoga građenja sa njom (tj. i njegovoga stupanja sa njom u bračne odnose).

PRIČAO NAM JE Fervete, sin Ebul-Magra-a, pričao nam je Alija, sin Mushira, od Hišama, od njegovoga oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Vjenčao je sebi mene Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, a ja sam kći (tj. a ja imam) šest godina. Pa smo došli (u) Medinu, pa smo odsjeli u Harisubnulhazredžoviće (u Hazredžove Harisoviće, među njih, kod njih). Pa sam se razboljela, pa se počupala (opala je) moja kosa, pa (iza toga) bio je obilan perčinić (mali perčin, tj. kosa glave koja se je spuštala do ramena; ili još bolje rečeno: pa je bila obilna, bujna skupinica kose koja se spuštala do ramena). Pa je došla meni moja majka Ummu Ruman, a zaista ja sam zaista u (na jednoj) ljuljaški (ljuljački u tom času), i sa mnom su (neke) drugarice moje. Pa je uzviknula za mnom (tj. Pa je žestoko, jakim glasom viknula mene), pa sam došla njoj ne znam (ne znajući ja) šta hoće (ona) sa mnom. Pa je uzela (ona) za moju ruku dok je zastavila mene na vratima doma (kuće); a zaista ja (u tom času) zaista dišem teško (povišenim, ubrzanim dihanjem, disanjem) dok se je smirio neki (dio) moga daha (disanja, zadihanosti). Zatim je uzela (neku) stvar od vode (nešto vode), pa je potrala s njom moje lice i moju glavu, zatim je uvela mene u kuću, pa kada li (nekakve) žene od Pomagača u sobi. Pa su (one) rekle:

"Na dobru i blagoslovu, i na dobroj (ili: i na najboljoj) ptici (prilici neka bude)!" Pa je predala mene k njima, pa su (one) popravljale od moga stanja (nešto, neke sitnice). Pa nije preplašio (iznenadio) mene (niko drugi) osim poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, ručanicom (tj. u doba ručanja - užine-marende, oko dva sata pred podne). Pa su predale mene k njemu, a ja sam tada kći (tj. ja sam tada imala) devet godina.

PRIČAO NAM JE Mualla, pričao nam je Vuhejb od Hišama, sina Urveta, od njegovoga oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao njoj:

"Pokazala si se meni ti u snu dvaput. Sanjam da si ti u komadu (u polovini neke haljinke) od svile, i govori (Džibril): "Ovo je tvoja žena." Pa otkrijem (Pa otkrih), pa kada li ona (ono) ti! Pa govorim: "Ako bude ovo od (sudbine) kod Allaha, (neka) izvrši njega (pa neka izvrši to)."

PRIČAO NAM JE Ubejd, sin Ismaila, pričao nam je Ebu Usamete od Hišama, od njegova oca, rekao je:

Preminula je Hadidža prije (vremena) izlaženja Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, k Medini za (tj. prije na) tri godine. Pa je ostao dvije godine, ili blizu od toga, i vjenčao je Aišu, a ona je kći (tj. a ona je imala) šest godina. Zatim je sagradio sa njom (bračnu zajednicu, tj. preveo ju je u svoju kuću), a ona je kći (a ona ima) devet godina.

(Aiša je nakon vjenčanja ostala kod roditelja još tri godine, pa je tek onda preveo nju u svoju kuću Muhammed a.s..)

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA

GLAVA(onoga) što je došlo o imenima poslanika Allaha

pomilovao ga Allah i spasio, i govora Allaha, moćan je i veličajan je: "Nije bio Muhammed otac (ni) jednoga (čovjeka) od vaših ljudi....", i Njegova govora, moćan je i veličajan je: "Muhammed je poslanik Allaha, a (oni) koji su sa njim žestoki su na (izvjesne) nevjernike....", i Njegova govora: "..... od poslije (tj. poslije) mene, njegovo ime je Ahmed....".

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Munzira, rekao je: pričao mi je Man (Ma'n) od Malika, od Ibnu Šihaba, od Muhameda, sina Džubejra

sina Mutima, od njegova oca, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Za mene je (tj. Ja imam) pet imena: ja sam Muhammed i Ahmed, i ja sam brisač koji (je taj što) briše Allah sa mnom bezvjerstvo, i ja sam sakupljač koji (je taj što) će se sakupiti ljudi na mome stopalu (na mojoj nozi, na mome tragu, iza mene na Sudnjem danu, jer sam ja prvi ko će, koji će biti proživljen na Sudnjem danu, a iza mene će se proživjeti ostali ljudi i skupiti na Sudnji dan), i ja sam sljedovatelj (tj. poslednji, posljednji, zadnji Božiji poslanik)."

(od akibun: peta, pa akibun: zadnji, koji slijedi najzad kao peta.)

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan od Ebu Zinada, od Aaredža, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zar se nećete čuditi (tj. Zar se ne čudite) kako mijenja (tj. odbija, odstranjuje) Allah od mene psovanje (grdnju bezvjerničkih) Kurejševića i njihovo proklinjanje (kletvu). Psuju (grde) Muzemmema i proklinju (kletu) Muzemmema, a ja sam Muhammed."

(Muhammed je pravo i rođeno ime Vjerovijesnikovo, a Muhammed znači: mnogo hvaljen. Pod tim svojim imenom bio je općenito poznat. Kad je postao Božiji poslanik i počeo pozivati u Islam, Kurejševići koji nisu htjeli primiti Islam, među njima i njegov stric Ebu Leheb i njegova žena, počeli su nazivati između sebe Božijega poslanika imenom Muzemmemun umjesto Muhammedun. Muzemmemun znači: mnogo pokuđeni. A kako to ime šira okolina nije poznavala kao ime Božijega poslanika, njihove psovke i kletve su promašile svoj cilj.)

(Veli se da je žena Ebu Leheba u tom smislu i pjevušila ovako: "Muzemmemen kalejna. Ve dinehu ebejna. Ve emrehu asajna." A to znači: "Muzemmema mrzimo. I njegovu vjeru nećemo. I njegovoj zapovjedi otkazujemo (poslušnost, tj. ne pokoravamo se).".)

GLAVA

pečata (Božijih) vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO JE NAMA Muhammed, sin Sinana, pričao nam je Selim, pričao nam je Seid, sin Mina-a, od Džabira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Primjer moj i primjer (Božijih) vjerovijesnika je kao (jedan) čovjek (koji) je sagradio (jednu) kuću, pa je usavršio nju i uljepšao nju (i sve postavio) osim mjesta (jedne) cigle (u stvari: osim mjesta jednoga ćerpiča, nepečene cigle, dakle: osim mjesta gdje treba staviti još samo jedan ćerpič koji fali). Pa su počeli ljudi (da) ulaze (u) nju, i (da) se dive (čude) i (da) govore: "Da nije mjesto (ove) cigle (ostalo prazno)."

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Ismail, sin Džafera, od Abdullaha, sina Dinara, od Ebu Saliha, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Zaista primjer moj i primjer (Božijih) vjerovijesnika od prije mene (prije mene) je kao primjer čovjeka (koji) je sagradio kuću, pa je uljepšao nju i ukrasio je nju osim mjesta cigle (ćerpiča) od (jednoga) ugla (kuta). Pa su počeli ljudi (izvjesni da) obilaze (ophode) nju (da kruže okolo nje, oko nje), i dive se njoj (ili: njemu) i govore:

"Zašto se nije stavila ova cigla (ovaj ćerpič)?" Rekao je Muhammed a.s.):

"Pa ja sam (ta) cigla (s kojom je do kraja usavršena Božija vjera) i ja sam pečat vjerovijesnika (Božijih, tj. njihov završetak)."

GLAVA

smrti Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, pričao nam je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba, od Urveta, sina Zubejra, od Aiše, bio

zadovoljan Allah od nje, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, preminuo (umro), a on je sin šezdeset i tri (tj. a on je imao tada šezdeset i tri godine).

A rekao je Ibnu Šihab: A izvijestio je mene Seid, sin Musejjeba, slično njemu (slično prethodnom hadisu).

GLAVA

nadimka Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

(Nadimak kod Arapa je dio vlastitoga imena koji se sastoji od dvije riječi od koje je prva riječ "ebun" za muške, a "ummun" za ženske osobe, a druga riječ je obično, ali ne uvijek, ime obično prvoga, prvorođenoga djeteta, ali i tu ima iznimaka. A puno ime se sastoji iz tri dijela: 1. kunja-nadimak, 2. ime, 3. ime oca. Još uz ime postoji nekad poseban nadimak po nekome pohvalnom, ili pokuđenom svojstvu i osebini, osobini, i ta vrsta nadimka zove se "lekabun, lakab". Ovdje se radi o prvoj vrsti nadimka koja počinje sa "ebun": ostac, a to se zove "kunja".)

PRIČAO NAM JE Hafs, sin Umera, pričao nam je Šubete od Humejda, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega (s njim), rekao je:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, u (tj. na izvjesnom) trgu (pijaci), pa je rekao (jedan) čovjek:

"O Ebul-Kasime (O oče Kasima - a to je bio nadimak Muhammeda a.s., ali je na toj pijaci još i neki drugi čovjek bio koji je imao taj isti nadimak, i onaj ko je viknuo: "O Ebul-Kasime!", mislio je na onoga drugoga čovjeka, a ne na Muhammeda a.s.)!" Pa se obazreo Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (pa je dozivač rekao: "Zvao sam samo ovoga.") pa je (zbog toga je onda Muhammed a.s.) rekao:

"Imenujte (se) sa mojim imenom, a ne nadimkujte se (tj. a ne nazivajte se, ne zovite se) mojim nadimkom (sa mojim nadimkom)!"

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Kesira, izvijestio nas je Šubete od Mansura, od Salima, od Džabira, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Imenujte se sa mojim imenom, a ne nadimkujte se sa mojim nadimkom."

PRIČAO JE NAMA Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan od Ejjuba, od Ibnu Sirina, rekao je: čuo sam Ebu Hurejreta (da) govori: rekao je Ebul-Kasim, pomilovao ga Allah i spasio:

"Imenujte (se) sa mojim imenom (Nadjevajte moje ime), a ne nadimkujte se sa mojim nadimkom."

GLAVA.

PRIČAO JE MENI Ishak, sin Ibrahima, izvijestio nas je Fadl, sin Musa-a, od Džuajda, sina Abdurahmana:

Vidio sam Saiba, sina Jezida, sina (tj. stara) devedeset i četiri (godine, a još uvijek ga vidim u tim godinama) čvrsta (jaka, snažnoga), ispravnoga (tj. uspravnoga, nije poguren), pa je rekao (Saib): Već sam znao (tj. Već znam da ono) što se dalo meni uživati s njim (da uživam njega od) moga sluha i moga vida (sluh i vid koji mi se je dao da ga uživam znam da nije ni od čega drugoga) osim sa molbom (molitvom, tj. sa blagoslovom) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Zaista moja tetka (s majčinu stranu) odvela je mene k njemu, pa je rekla:

"O poslaniče Allaha! Zaista sin moje sestre je bolestan, pa moli Allaha!"

("Šakin" znači: onaj koji tuži, i koji se tuži na bolest, a to znači: bolestan, pobolijeva.)

Rekao je (Saib): Pa je molio za mene (Muhammed a.s.), pomilovao ga Allah i spasio.

GLAVA

pečata (ili prstena Božijega) vjerovijesništva.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Ubejdulaha, pričao nam je Hatim od Džuajda, sina Abdurahmana, rekao je: čuo sam Saiba, sina Jezida, rekao je:

Odvela me moja tetka k poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekla:

"O poslaniče Allaha! Zaista sin moje sestre pao je." Pa je potrao moju glavu, i molio je meni (za mene) za (Božiji) blagoslov. I očistio se (za molitvu - abdestio je), pa sam pio (pa sam se napio) od njegove vode (za čišćenje koja je preostala). Zatim sam ustao iza njegovih leđa, pa sam pogledao (gledao, ugledao) k (jednome) pečatu (ili: prstenu) među njegova dva pleća (između njegovih dviju plećki). Rekao je Ibnu Ubejdulah: Cvijet (bijeli kolut, tj. Taj pečat je bio kao cvijet) od cvjetova konja koji je (tj. koji se nalazi u konja) između njegove dvije oči (između njegova dva oka). Rekao je Ibrahim, sin Hamzeta: Slično dugmetu sobe za mladu (tj. Slično dugmetu na zavjesama od kojih je napravljena soba za mladu).

(A veli se da i "el-hadželetu" znači što i "el-hudžletu", pa bi onda prevod zadnje rečenice glasio: Slično dugmetu cvijeta - a to će reći: Pečat među plećima Muhammeda a.s. je bio veličine i oblika slično dugmetu cvijeta na čelu konja, a to bi značilo: bio je okrugloga oblika kao dugme, puce, pule veličine cvijeta na čelu konja, i bio je bijele boje, jer je cvijet na čelu konja bijele boje.).

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA

GLAVA iseljenja (seobe) Vjerovijesnika

pomilovao ga Allah i spasio, i njegovih drugova k Medini.

A rekli su Abdullah, sin Zejda, i Ebu Hurejrete, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio:

"Da nije iseljenje (seoba pala meni u dio), zaista bih bio (jedan) čovjek od Pomagača." A rekao je Ebu Musa od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio:

"Vidio sam u snu da ja isiljam (iseljavam, selim) iz Meke k (jednoj) zemlji (što) su u njoj palme. Pa je otišla moja pomisao (prva pomisao) k (tome, na to) da je ona (ta zemlja) Jemama ili Hedžer, pa kada li je ona (a ono bi) Medina, Jesrib."

PRIČAO NAM JE Humejdija, pričao nam je Sufjan, pričao nam je Aameš, rekao je: čuo sam Ebu Vaila (da) govori: Posjetili smo Habbaba, pa je rekao:

Isiljali smo (Selili smo) sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, hoćemo lice Allaha, pa je pala naša nagrada na Allaha. Pa je (neko) od nas (takav) ko je prošao (koji je otišao sa ovoga svijeta tako da) nije uzeo od Njegove nagrade (od Božije nagrade na ovome svijetu; ili: od svoje nagrade od Allaha na ovome svijetu nijednu) stvar. Od njih je Mus'ab, sin Umejra. Ubio se (Ubijen) je (u) danu (na dan) Uhuda i ostavio je (jedan) ogrtač. Pa smo bili (kada smo ga zamotavali da ga pokopamo): kada smo (kada bi) pokrili s njim (s tim ogrtačem) njegovu glavu, pokazale su se (ukažu se, vidjele bi se) njegove dvije noge; a kada smo (a kada bismo) pokrili njegove dvije noge, pokazala se je (ukazala bi se) njegova glava. Pa je zapovjedio nama poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, da pokrijemo njegovu glavu, a (da) učinimo (tj. da stavimo) na njegove dvije noge (jednu) stvar od izhira (pirike trave). A od nas je (neko takav) ko je (u životu na ovome svijetu dočekao da) je sazreo njemu njegov plod (borbe), pa on trga (bere) njega.

PRIČAO NAM JE Musedded, pričao nam je Hammad, on je sin Zejda, od Jahja-a, od Muhameda, sina Ibrahima, od Alkameta, sina Vakkasa, rekao je: čuo sam Umera, bio zadovoljan Allah od njega,

rekao je: čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, - mislim ga (mislim da) - govori:

"Poslovi su sa namjerom. Pa ko je (takav da) je bila njegova seoba (iseljenje) k (tj. zbog) ovozemnosti (da) pogodi nju, ili (kakve) žene (da) oženi nju, pa njegova seoba je k (onome) što je (što se, zašto se) iselio k njemu (zbog njega). A ko je (takav da) je bila njegova seoba k Allahu i Njegovom poslaniku (zbog Allaha i Njegovoga poslanika), pa njegova seoba je k Allahu i Njegovom poslaniku, pomilovao ga Allah i spasio."

PRIČAO MI JE Ishak, sin Jezida, Dimaškija, pričao nam je Jahja, sin Hamzeta, rekao je: pričao mi je Ebu Amr Evzaija od Abdeta, sina Ebu Lubabeta, od Mudžahida, sina Džebza (ili: sina Džebra), Mekije da Abdullah, sin Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, govoraše (govorio je):

Nema (više nikakve) seobe poslije osvojenja (Meke).

A pričao mi je Evzaija od Ata-a, sina Ebu Rebaha, rekao je: Posjetio sam Aišu sa Ubejdom, sinom Umejra, Lejsijom, pa smo pitali nju o seobi, pa je rekla:

Nema (nikakve) seobe danas. Bili su (prvi) vjernici (običaja da) bježi jedan (od) njih sa svojom vjerom k Allahu, uzvišen je, i k Njegovom poslaniku, pomilovao ga Allah i spasio, (zbog) strahovanja da se iskuša na njoj (da se stavi na muke zbog nje). Pa što se tiče danas pa već je pokazao Allah Islam, i danas (svaki vjernik) obožava svoga Gospoda gdje je htio (gdje hoće), a ali (nego) borba i namjera (su ostale i dalje).

PRIČAO MI JE Zekerija, sin Jahja-a, pričao nam je Ibnu Numejr, rekao je Hišam: pa izvijestio je mene moj otac od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da je Sa'd rekao:

"Moj Bože! Zaista Ti znaš da ono nije (ni) jedan (čovjek, tj. nikakvi ljudi nisu) draži k meni da se borim (protiv) njih od (ljudi) naroda (što) su smatrali lažnim (tj. koji nisu vjerovali) Tvoga poslanika,

pomilovao ga Allah i spasio, i izveli su njega. Moj Bože! Pa zaista ja mislim da si Ti postavio (metnuo, dao ovaj) rat između nas i između njih." A rekao je Eban, sin Jezida: Pričao nam je Hišam od svoga oca: izvijestila me je Aiša:

"...... od ljudi (što) su smatrali lažnim Tvoga vjerovijesnika i izveli su ga od Kurejševića."

PRIČAO NAM JE Metar, sin Fadla, pričao nam je Revh, sin Ubadeta, pričao nam je Hišam, pričao nam je Ikrimete od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Poslao se poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, za (tj. kada je imao) četrdeset godina, pa je ostao u Meki (kao Božiji poslanik) trinaest godina (i za to vrijeme) objavljuje se k njemu (dolazi mu objava). Zatim se njemu zapovjedilo za seobu, pa je iselio (pa se iselio bivši iseljenik) deset godina. I umro je, a on je sin (tj. a on ima) šezdeset i tri (godine).

PRIČAO NAM JE Metar, sin Fadla, pričao nam je Revh, sin Ubadeta, pričao nam je Zekerija, sin Ishaka, pričao nam je Amr, sin Dinara, od Ibnu Abbasa, rekao je:

Ostao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u Meki trinaest, a preminuo je, a on je sin (a on ima) šezdeset i tri (godine).

PRIČAO NAM JE Ismail, sin Abdullaha, rekao je: pričao mi je Malik od Ebu Nadra, slobodnjaka Umera (Umerovoga), sina Ubejdulaha, od Ubejda, misli (na) sina Hunejna, od Ebu Seida Hudrije, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, sjeo na govornicu, pa je rekao:

"Zaista (jedan) rob je (u takvoj prilici da) je dao izbiranje (izbor) njemu Allah između (toga) da dadne njemu od sjaja (tj. bogatstva) ovozemnosti šta (što) je htio i između (onoga) što je kod Njega, pa je sebi izabrao (taj rob ono) što je kod Njega (kod Allaha)."

Pa je zaplakao Ebu Bekr i rekao je: "Otkupili smo te sa našim očevima i našim majkama (tj. Žrtvovali bismo mi za tebe svoje očeve i majke)!" Pa smo se začudili njemu, i rekli su ljudi: "Pogledajte k ovome (tome) starcu! Izvještava poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, o (nekakvom, o jednom) robu (što) je dao izbiranje (biranje, izbor) njemu Allah između (toga, između dvoje i to) da dadne njemu (nešto) od sjaja ovozemnosti i između (onoga) što je kod Njega, a on (starac Ebu Bekr) govori: "Otkupili smo te sa našim očevima i našim majkama?!" Pa je bio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, on (taj rob) kome je dat (taj) izbor (kome se je dao izbor), a bio je Ebu Bekr on (taj što je) najznaniji (od) nas za njega (za ovo, u ovome). A rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista od najdobročinstvenijih ljudi na mene (tj. prema meni) u svome druženju i svome imanju je Ebu Bekr. I da sam bio sebi uzimač (I da sam birao kakvoga) prijatelja od svoje sljedbe, zaista bih uzeo Ebu Bekra (ali nikakvo drugo prijateljstvo) osim prijateljstva Islama (ne mogu da prihvatim, jer ono najviše prijateljstvo imam prema Uzvišenom Bogu). Neće ostati (ili: Neka ne ostane) nikako u Bogomolji (nijedan, nikakav) prozorčić (prolaz, mala vrata) osim prozorčića (vrata) Ebu Bekra."

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, rekao je: pričao nam je Lejs od Ukajla, rekao je Ibnu Šihab: pa izvijestio me je Urvete, sin Zubejra, bio zadovoljan Allah od njega, da je Aiša, bio zadovoljan Allah od nje, žena (supruga) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekla:

Nisam razumjela (razumijevala, tj. Ne pamtim ja) moja (svoja) dva oca (tj. roditelja, oca i majku drukčije) nikada osim, a njih dvoje (tj. osim tako da njih dvoje) vjeruju vjeru (ovu-Islam). A nije prošao na nas (tj. nama nijedan) dan (drukčije) osim (tako da) dođe nama u njemu poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (u) dva kraja dana: jutrom i večerom. Pa pošto su se iskušali (stavili na iskušenje, na muke) muslimani, izašao je Ebu Bekr isiljajući (iseljavajući, seleći on) prema zemlji Abesinije dok je (tj. te kada je) dopro Berkul-Gimadu, sreo je njega Ibnu Degine, a on je gospodin (tj. poglavica plemena) Kareta, pa je rekao:

"Gdje hoćeš (Gdje ćeš), o Ebu Bekre?" Pa je rekao Ebu Bekr: "Izveo (Istjerao je mene moj narod, pa hoću da putujem u (po) Zemlji, i (da slobodno) obožavam svoga Gospoda." Pa je rekao Ibnu Degine (Ibnuddeginete): "Pa zaista (neko) kao ti, o Ebu Bekre, neće izaći (ne izlazi) i neće se izvesti (i ne istjerava se). Zaista ti stičeš izgubljeno (ili: daješ ono što ne postoji-što nema kod drugoga), i daruješ rodbini, i podnosiš trud, i častiš (ugošćavaš) gosta i potpomažeš na naredicama istine (tj. na iskrslim potrebama istine, pravde). Pa ja sam tebi zaštitnik, vrati se, i obožavaj svoga Gospoda u svome gradu."

Pa se vratio. I otprtljao (I krenuo) je sa njim Ibnu Degine, pa je ophodao večerom (navečer) u (među) časnicima (prvacima) Kurejševića, pa je rekao njima: "Zaista Ebu Bekr je (takav da) neće izaći (ne izlazi čovjek) sličan, a niti se izvodi (istjerava). Zar ćete izvesti (istjerati jednoga) čovjeka (koji) stiče izgubljeno, i dariva rodbinu, i podnosi trud (teret), i časti gosta i potpomaže na naredicama istine?" Pa nisu smatrali lažnim Kurejševići za zaštitu Ibnu Degine, i rekli su Ibnu Degini (Ibnu Deginetu):

"Zapovjedi Ebu Bekru, pa neka obožava svoga Gospoda u svojoj kući, pa neka klanja u njoj i neka čita (uči) šta je htio (šta hoće, što god hoće). A neće uznemirivati nas s time i neće (ili: i niti će) tražiti javnost s njime (tj. a neće tražiti da to čini javno), pa (jer) zaista mi se plašimo da zavede (on) naše žene i naše sinove." Pa je to rekao Ibnu Degine Ebu Bekru. Pa je ostao Ebu Bekr s tim (na tom da) obožava svoga Gospoda u svojoj kući, a neće tražiti javnost sa svojom molitvom (neće javno klanjati), i neće čitati u (drugom mjestu) osim (mimo) svoje kuće. Zatim se pokazalo Ebu Bekru (mišljenje, ideja), pa je sebi sagradio (jednu) bogomolju u dvorištu svoje kuće, i klanjavaše u njoj i čitaše Kur'an. Pa se bacaju (Pa se bacahu) na nju (tj. tiskahu se okolo nje, tiskali su se oko nje) žene idolopoklonika i njihovi sinovi, a oni se čude (dive) od njega (njemu) i pogledaju (gledaju) ka njemu. A bio je Ebu Bekr čovjek mnogoplakač (plačan, plačljiv), ne posjeduje svoja dva oka (tj. ne može vladati s njima, ne može ih suzdržati da ne plaču) kada je čitao (kada on čita) Kur'an. Pa je ustravilo (prenerazilo) to časnike (velikaše) Kurejševića od (tj. između) idolopoklonika, pa su poslali k Ibnu Degini (poruku da dođe), pa je došao na njih (njima). Pa su rekli: "Zaista mi smo bili zaštitili Ebu Bekra s tvojom zaštitom na (uslov) da obožava

svoga Gospoda u svojoj kući, pa je već prešao to (preko toga uslova), pa je sebi sagradio bogomolju u dvorištu svoje kuće, pa je javan bio sa molitvom i čitanjem (tj. javno je vršio molitvu i čitanje) u njoj. I zaista mi smo se već uplašili da će (on) zavesti naše žene i naše sinove, pa zabrani mu. Pa ako voli da se skrati (da se on ograniči) na (to) da obožava svoga Gospoda u svojoj kući, učinio je (tj. činiće to). A ako neće (drukčije) osim (tako) da bude javan s tim (da to javno čini), pa pitaj ga, da (on) vrati k tebi tvoju zaštitu (da se odrekne tvoje zaštite). Pa (Jer) zaista mi smo već mrzili da pokvarimo tebi zaštitu (da pokvarimo, raskinemo ugovor s tobom), a nismo priznavaoci Ebu Bekru traženja javnosti (javnoga činjenja obreda)."

Rekla je Aiša: Pa je došao Ibnu Degine k Ebu Bekru, pa je rekao: "Već si znao (znaš uslov) koji je (taj što) sam se obavezao tebi na njega, pa ili da se skratiš (ograničiš) na to, ili da vratiš k meni moju zaštitu, pa (jer) zaista ja ne volim da čuju Arapi da sam ja (taj što) se meni pokvarila zaštita u čovjeku (u vezi čovjeka što) sam se obavezao za njega (da ga štitim)." Pa je rekao Ebu Bekr: "Pa zaista ja vraćam k tebi tvoju zaštitu, i zadovoljavam se sa zaštitom Allaha, moćan je i veličajan je." A tada je (bio) u Meki Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, muslimanima:

"Zaista ja sam (u takvom stanju da) se je meni pokazala kuća (zemlja) vaše seobe (iseljenja), voćarna (tj. ima u njoj voćara, voća od palmi), između dva kamenjara. A njih dva su dva kamenita tla (sa crnim kamenjem)." Pa je iselio (odselio) ko je odselio (odsiljao, ko je selio - ili: pa se iselio ko se iselio) prema Medini. I vratila se (velika) skupina (od onih) ko je bio (ko se) iselio u zemlju Abesinije k Medini. I pripremao se Ebu Bekr prema Medini. Pa je rekao njemu poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Na tvojoj polaganosti (Polagano, Polako), pa (jer) zaista ja se nadam da će se (i) meni dozvoliti." Pa je rekao Ebu Bekr: "A da li se nadaš to (da će se i tebi dozvoliti da i ti iseliš), sa mojim ocem si ti?!" Rekao je: "Da." Pa je zadržao Ebu Bekr svoju osobu (sam sebe, ostao je) na (tj. zbog) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zato (da) se druži (s) njim (tj. da mu pravi društvo u selidbi). I hranio je dvije samarice (deve što) su njih dvije bile kod njega lišćem trna

(egipatskoga; ili: lišćem trske) - a on je (a to je sa stabla štapom) otrešeni list (otrešeno lišće) - habetun) - četiri mjeseca (hranio je tom hranom te deve).

Rekao je Ibnu Šihab: Rekao je Urvete: rekla je Aiša: Pa dok smo mi (jednoga) dana sjedili (doslovno: sjedači) u kući Ebu Bekra u prsima podnevne žege, rekao je (jedan) govornik Ebu Bekru:

"Ovo je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zavijen pokrivalom (za lice, tj. pokrio se po licu i dolazi nam) u času (što on) ne dolazaše nama u njemu (u času u kojem nije dolazio nama)." Pa je rekao Ebu Bekr: "Otkup za njega je moj otac i moja majka! Tako mi Allaha nije doveo njega u ovome času (niko) osim posao (neki važan)." Rekao je: Pa je došao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je tražio dozvolu (da uniđe), pa je dozvolio njemu, pa je unišao. Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, Ebu Bekru:

"Izvedi (Istjeraj sve ove) kod tebe (što sjede, dakle: Neka izađu)." Pa je rekao Ebu Bekr: "Oni su samo tvoja porodica, sa mojim ocem si ti, o poslaniče Allaha!" Rekao je: "Pa zaista ja sam (u takvoj prilici da) se je već dozvolilo meni u izlaženje (da idem iz Meke)." Pa je rekao Ebu Bekr: "Društvo (s tobom meni dozvoli), sa mojim ocem si ti, o poslaniče Allaha!" Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Da." Rekao je Ebu Bekr: "Pa uzmi, sa mojim ocem si ti, o poslaniče Allaha, jednu (od) ove dvije moje samarice (deve)!" Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Za cijenu (koju si ti za nju platio)." Rekla je Aiša:

Pa smo opremali njih dvojicu najbržim opremanjem. I napravili smo za njih dvojicu putnicu (tj. putničku hranu stavljajući nju) u (jednu kožnu) posudu (torbu, vreću), pa je odsjekla Esma, kći Ebu Bekra (jedan) komad od svoga pasa (pojasa), pa je svezala s njim na usta posude (tj. pa je zavezala njime otvor te torbe, vreće). Pa se s time (zbog toga) nazvala Opasana (ona koja ima pas, pojas). Rekla je: Pa su se priključili (Pa su stigli) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u (jednu) pećinu (špilju) u planini (brdu) Sevr, pa su se sakrivala (skrivala) njih dvojica u njoj tri noći (dana), zanoćiva kod njih dvojice Abdullah, sin Ebu Bekra, a on je dječak mlad, vješt, oštrouman, pa ode

noću od njih dvojice u zoru, pa osvane sa Kurejševićima u Meki kao prenoćivač (tj. kao da je prenoćio u Meki). Pa neće čuti (ni jednu) stvar (išta što) se pravi varka njima dvojici sa njom (pa da će drukčije biti) osim (tako da) je zapamtio nju (Abdullah tako) da donese njima dvojici vijest toga (vijest o tome) kada se pomiješa pomrčina. A pase (čuva) na (za) njih dvojicu Amir, sin Fuhejreta, slobodnjak Ebu Bekra (Ebu Bekrov), (jednu) ovcu od brava Ebu Bekra, pa dadne doći njoj (tj. dotjera nju) njima dvojici kada ode (tj. prođe jedan) čas od večeri, pa zanoće njih dvojica u mlijeku - a ono (a to) je mlijeko (te) ovce njih dvojice i uzvareno mlijeko njih dvojice (pomoću ugrijanoga kamenja) - dok vikne za nju (na nju - na ovcu) Amir, sin Fuhejreta u pomrčini (zore). Čini (Amir) tako u svakoj noći od te tri noći (Tako je dakle radio sve tri noći). I unajmili su poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i Ebu Bekr (jednoga) čovjeka iz Dilovića, i on je od Abdubnuadijjevića, vodiča, "hirrita" - a "hirrit" je vještak u vođenju (kroz pustinju), već je zamočio (on ruku za) savez u obitelji (porodici) 'Asa, sina Vaila, Sehmije, a on je na vjeri bezbožnika Kurejševića (Kurejševićkih). Pa su se njih dvojica pouzdala (u) njega, pa su njih dvojica dala k njemu svoje dvije samarice (deve), i njih dva su obećala njemu (kao mjesto sastanka) pećinu Sevr poslije tri noći (dana) sa dvjema samaricama njih dvojice (u) jutru tri (trećeg jutra, tj. trećega dana). I otišao je sa njima dvojicom Amir, sin Fuhejreta, i (taj) vodič. Pa je (on) uzeo sa njima put obale (Išao je sa njima obalom).

Rekao je Ibnu Šihab: A izvijestio me je Abdurahman, sin Malika, Mudlidžija, a on je sin brata (bratić) Surakata, sina Malika sina Džu'šuma, da je njegov otac izvijestio njega da je on čuo Surakata, sina Džu'šuma, (da) govori:

Došao je nama poslanik bezbožnika Kurejševića (da oni) čine u (tj. za) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i Ebu Bekra krvarinu (tj. nagradu u visini krvarine, a to je stotinu deva), svakoga jednoga od njih dvojice (platiće toliko onome) ko je ubio njega ili je zarobio njega (tj. ko ubije ili zarobi jednoga od njih). Pa dok sam ja sjedač u (na jednom) sijelu od sijela moga naroda Mudlidžovića, došao je (jedan) čovjek od njih dok je stao nad nama (tj. kod nas), a mi smo sjedači (a mi sjedimo), pa je rekao:

"O Surakate! Zaista ja sam već vidio maloprije (maločas nekakve) osobe na obali, mislim ih (mislim da su to) Muhammed i njegovi drugovi." Rekao je Surakate: Pa sam poznao (prepoznao) da su oni - oni (tj. da su to oni). Pa sam rekao njemu: "Zaista oni nisu sa njima (oni, tj. Nisu to oni), ali (nego) si ti vidio omsicu i omsicu (te-i-te i te-i-te koji) su otišli sa našim očima (tj. sa našim znanjem, pod našom pažnjom da oni) traže zalutalu (izgubljenu jednu životinju) svoju." Zatim sam ostao u (tom) sijelu (jedan) čas, zatim sam ustao, pa sam unišao (ušao), pa sam zapovjedio svojoj robinji (ili: djevojci) da izađe sa mojim konjem (kobilom), i ona (neka) je iza (jednoga) brežuljka, pa (da) zadrži njega meni. I uzeo sam svoje koplje, pa sam izašao s njim iz leđa kuće (pozadi kuće da me ko ne primjeti), pa sam šarao (glačao) sa njegovim željezom (na suprotnom kraju od vrha - šarao sam s njim) zemlju, a spustio sam njegov visoki dio (tj. vrh nisko) dok sam došao svome konju, pa sam pojašio njega (doslovno: nju-kobilu). Pa sam podigao (ubrzavao) njega (da) kasa sa mnom (da me konj nosi kasom kasajući), čak sam se približio njima. Pa je posrnuo sa mnom moj konj, pa sam pao od (sa) njega. Pa sam ustao, pa sam oborio (tj. pružio) svoju ruku k svome tobolcu (u kojem su stajale strjelice), pa sam izvukao iz njega strjelice (za gatanje, radi gatanja), pa sam tražio dio sa njima (tj. gatao sam sudbinu sa njima - strjelicama): (da li) ću štetiti (nauditi) njima (Muhammedu i njegovim drugovima), ili ne? Pa je izašlo (ono) koje mrzim (ono što ne volim). Pa sam pojašio svoga konja, i pogriješio sam strjelicama (i krenuo sam opet u potjeru) kasa sa mnom (moj konj). Čak (Te) kada sam čuo čitanje (učenje) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a on se ne obazire (ne obzire), a Ebu Bekr umnožava obaziranje (mnogo se obazire), potonule (zaronile) su dvije ruke (tj. prednje noge) moga konja u zemlju, čak su njih dvije doprle (svojim) dvama koljenima (dakle: potonule su prednje noge moga konja do koljena do tla), pa sam pao od (sa) njega. Zatim sam povikom potjerao njega, pa se podigao (podizao), pa nije skoro (mogao da) izvadi svoje dvije ruke (tj. prednje noge). Pa pošto se je izjednačio (zaustavio) stojeći, kada li za tragom (tj. iza) njegovih dviju ruku (prednjih nogu nekakav bez vatre) dim, podizač (tj. podiže se) u nebo kao dim (pravi od vatre)! Pa sam tražio dio (tj. sudbinu: ili dobri, ili slabi dio sudbine gatajući) sa strjelicama, pa je izašao (onaj dio sudbine) koji mrzim (dakle: koji nisam volio, koji nisam želio da bude). Pa sam dozivao njih za sigurnost (bezbjednost im garantujući), pa su stali (zastali). Pa sam

pojašio svoga konja dok sam došao njima. I palo je u moju dušu kada sam sreo (ono) što sam sreo od zadržavanja od njih (od sprečavanja da ih ne mogu stići zato što mi konj upadne kad im se približim) da će se pokazati (da će pobijediti) stvar poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa sam rekao njemu:

"Zaista tvoj narod je (takav da) su učinili u te (za tebe ucjenu u vrijednosti za) krvarinu (vrijednost krvarine)." I izvijestio sam ih vijesti (o onome) šta hoće ljudi sa njima. I ponudio sam na njih (tj. njima svoje) opskrbe i robe, pa nisu njih dvojica okrnjili meni (ništa, tj. nisu mi uzeli ništa) i nisu pitali (tražili) njih dva (od) mene (ništa), osim (jedino to) da je rekao (Muhammed a.s.):

"Sakrij od nas (tj. Sakrij o nama vijesti)." Pa sam pitao (molio) njega da napiše meni knjigu sigurnosti (bezbjednosti). Pa je zapovjedio Amiru, sinu Fuhejreta, pa je napisao u (tj. na jedan komad, ne jednu) cedulju od kože. Zatim je prošao (tj. otišao) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Rekao je Ibnu Šihab: Pa izvijestio me je Urvete, sin Zubejra da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, sreo Zubejra u (među nekim) konjanicima od muslimana (što) su (koji su) bili trgovci vraćajući se (oni) iz Sirije. Pa je obukao Zubejr poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i Ebu Bekru odjeće bjeline (bijele haljine). I čuli su muslimani u Medini izlaženje (tj. za seobu) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, iz Meke, pa raniše (oni, ranili su, tj. pa bijahu ranili jutrom) svakoga jutra ka kamenitom tlu (kraju uz Medinu od kojega su mislili da će se pomoliti, naići, pojaviti Muhammed a.s.), pa iščekuju (iščekivahu oni, iščekivali su oni) njega (sve) do (časa kada) vrati njih (kućama) vrućina podnevne žege. Pa su se obrnuli (vratili oni jednoga) dana poslije što su oduljili svoje iščekivanje. Pa pošto su odsjeli ka svojim kućama, došao je (jedan) čovjek od Židova (tj. pojavio se je, popeo se je) na (jednu) tvrđavu od njihovih tvrđava zbog (neke) stvari (da) pogleda k njoj (da vidi nju), pa je ugledao (opazio) za poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i njegove drugove (bivši oni) ubijeljeni (tj. vidio ih je kako idu, a na njima su bijele haljine), odlazi (ili: odstranjuje se, prolazi, prestaje) s njima fatamorgana (tera-baba-kozliće, voda ili slika nečega što se pričini, prividi u pustinji pri velikoj vrućini, tj. nestaje fatamorgana zbog njihovoga pojavljivanja njoj; ili: pokazuje se oku njihovo kretanje u fatamorgani - tako su protumačili neki "odlazi s njima fatamorgana").

Pa (taj) Židov nije posjedovao (nije imao hladnokrvnost nego je postupio tako) da je rekao (povikao) sa najvišim svojim glasom:

"O skupino Arapa! Ovo je vaš djed (ili: vaš udjel, udio u sreći, tj. vaš srećnik, sretnik) kojega iščekujete!" Pa su se uzdigli muslimani k oružju, pa su susreli (izašli u susret) poslanika (poslaniku) Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u leđima (tj. na kraj) kamenitoga predjela. Pa je upravio (ili: Pa je skrenuo) s njima desno dok je odsjeo sa njima u Amrubnavfovića (u Avfovih Amrovića). A to je (bilo u) ponedeljak od mjeseca rebiul-evvela. Pa je ustao Ebu Bekr ljudima (zbog tih ljudi da ih primi), a sjeo (sjedio) je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, šuteći (čuteći). Pa je počeo (onaj) ko je došao od Pomagača od (onih) ko nije vidio (prije) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) pozdravlja Ebu Bekra (sve dotle) dok je pogodilo Sunce poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa se okrenuo (tj. pa se pomjerio) Ebu Bekr dok je zasjenio (napravio hlad) nad njim sa svojim ogrtačem. Pa su poznali (prepoznali ti) ljudi poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, kod toga (tada po tome). Pa je ostao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u Amrubnuavfovićima deset i nekoliko noći. I utemeljila se je (ona) bogomolja koja "se je utemeljila na bogobojaznosti".

(Veli se da se pod ovim misli bogomolja-džamija u mjestu Kuba'-u.)

I klanjao je u njoj poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zatim je uzjašio svoju samaricu (devu), pa je išao (tako da) idu sa njim (ti) ljudi dok je kleknula (njegova deva, tj. dok nije legla) kod bogomolje poslanika (Allaha), pomilovao ga Allah i spasio, u Medini. A ona (tj. A zemljište gdje je ona-Bogomolja, bilo je tada takvo da) klanjaju u njemu (na njemu) tada (neki) ljudi od muslimana, a bilo je (to zemljište) gumno za datule (harman za sušenje datula, a pripadalo je) Suhejlu i Sehlu, dvojici dječaka, dva siročeta (dvama siročadima koja su bila) u skrbništvu Es'ada, sina Zurareta. Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, kada je kleknula (legla) s njim njegova samarica (deva):

"Ovo je, ako htio Allah (ako Bog da), odsjedalište (moj stan)." Zatim je pozvao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (ta) dva

dječaka, pa se raspitivao za cijenu (od) njih dvojice za (to) gumno zato (da sebi) uzme njega bogomoljom (tj. da ga uzme da na njemu izgradi, napravi bogomolju-džamiju). Pa su njih dva rekla: "Nego (tj. Ne prodajemo, nego) poklanjamo njega tebi, o poslaniče Allaha!" Pa nije htio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, da primi njega od njih dvojice poklonom (kao poklon) dok je (najzad sebi) kupio njega od njih dvojice, zatim je sagradio njega bogomoljom (tj. zatim je sagradio na njemu bogomolju). I počeo je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) prenosi sa njima ćerpič u njezinu (za njezinu) zgradu, i (da) govori:

"Ovo je nošenje (posebno vrijedno), ne (tj. a ne) nošenje Hajbera. Ovo je dobročinstvenije, naš Gospode, i čišće."

(To jest: "Ovaj nošeni teret ima posebnu vrijednost, a ne teret datula i rozina koji se donosi i nosi iz Hajbera.")

I govori (I govorio još i ovo):

"Moj Bože! Zaista nagrada je nagrada budućega svijeta. Pa pomiluj Pomagače i Iseljenike." Pa se je predstavio sa pjesmom (ili: Pa je uzeo za primjer pjesmu jednoga) čovjeka od muslimana, nije se imenovao meni (on). Rekao je Ibnu Šihab: A nije doprlo nama u hadisima da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, predstavio se sa potpunim (cijelim jednim) stihom (neke) pjesme osim ovoga stiha.

(To jest: ..... da je uzeo za primjer neki cio stih neke pjesme osim u ovome hadisu ovaj stih.)

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Ebu Šejbeta, pričao nam je Ebu Usamete, pričao nam je Hišam od svoga oca, i Fatima od Esme, bio zadovoljan Allah od njih dvije, (da) je napravila (ona jednu) putničku opskrbu (tj. posudu, torbu, vreću za putničku opskrbu, hranu) za Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, i Ebu Bekra kada je htio (u) Medinu. Pa sam rekla svome ocu:

"Ne nalazim (nijednu drugu) stvar (Nemam ništa da) svežem njega (tj. nju - putničku hranu, opskrbu; ili: vreću za opskrbu) osim moj pas

(tj. svoj pojas)." Rekao je: "Pa rascijepi (raspolovi) ga." Pa sam (tako i) učinila. Pa sam se nazvala (prozvana sam, tj. Pa sam nazvana) Dvopasnicom (Dvopojasnicom, tj. posjednicom dvaju pojaseva). A rekao je Ibnu Abbas: Esma Opasana (tj. posjednica pojasa).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Bešara, pričao nam je Gunder, pričao nam je Šubete od Ebu Ishaka, rekao je: čuo sam Bera-a, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Pošto se okrenuo (tj. Kad je krenuo) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, k Medini, slijedio je njega Surakate, sin Malika sina Džu'šuma, (u namjeri da ga ubije ili zarobi) pa je molio na njega (protiv njega) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa je zaronio (potonuo u pijesak) s njim njegov konj. Rekao je:

"Moli Allaha za mene, a neću štetiti tebi." Pa je molio za njega. Rekao je: Pa je ožednio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je prošao pokraj (jednoga) pastira. Rekao je Ebu Bekr: Pa sam uzeo (jednu) čašu, pa sam namuzao u nju malu količinu mlijeka, pa sam došao njemu, pa je pio dok sam se zadovoljio.

PRIČAO MI JE Zekerija, sin Jahja-a, od Ebu Usameta, od Hišama, sina Urveta, od njegovoga oca, od Esme, bio zadovoljan Allah od nje, da je ona nosila (tj. bila trudna) sa Abdullahom, sinom Zubejra. Rekla je:

Pa sam izašla, a ja sam upotpunjačica (nošenja, tj. pred porođaj). Pa sam došla (u) Medinu, pa sam odsjela u Kuba-u. Pa sam rodila njega u Kuba-u. Zatim sam došla s njim (tj. donijela sam ga) Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je stavio njega u svoje krilo, zatim je pozvao za (jednu) datulu, pa je sažvakao nju, zatim je pljucnuo u njegova usta (tj. stavio je u njegova usta malo te sažvakane datule). Pa je bila prva stvar (koja) je unišla (u) njegovu utrobu pljuvačka poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Zatim je protrljao nepce (usta, čeljust) njemu sa (jednom) datulom, zatim je molio za njega i blagosiljao je njega. I bio je prvo rođeno (dijete koje) se je rodilo u Islamu (od Iseljenika u Medini).

Slijedio je njega (Zekerija-a) Halid, sin Mahleda, od Alije, sina Mushira, od Hišama, od njegovoga oca, od Esme, bio zadovoljan Allah od nje, da je (da se) ona iselila k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, a ona je trudna (gravidna).

PRIČAO NAM JE Kutejbete od Ebu Usameta, od Hišama, sina Urveta, od njegovoga oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Prvo rođeno (dijete koje) se je rodilo u Islamu je Abdullah, sin Zubejra. Donijeli su ga Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je uzeo Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (jednu) datulu, pa je žvakao (malo) nju, zatim je uveo (stavio) nju u njegova usta. Pa prvo što je unišlo u njegov stomak (trbuh) je pljuvačka Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO MI JE Muhamed, pričao nam je Abdussamed, pričao nam je moj otac, pričao nam je Abdul-Aziz, sin Suhejla, pričao nam je Enes, sin Malika, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Okrenuo se (Krenuo) je vjerovijesnik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, k Medini, a on je postavljač sajahača (tj. postavio je za svoga sujahača ozadi, ozada, pozada, iza sebe) Ebu Bekra, a Ebu Bekr je starac (koji) se poznaje (koji je bio poznat u narodu), a vjerovijesnik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, je (bio) mlad (mladić koji) se ne poznaje (koji nije poznat). Rekao je: Pa susretne (određeni, neki) čovjek Ebu Bekra, pa govori (rekne, pa ga pita):

"O Ebu Bekre! Ko je ovaj čovjek koji je pred tobom?" Pa rekne (Pa mu odgovori Ebu Bekr): "Ovaj čovjek je (taj što) upućuje mene (na određeni) put. (To jest: "..... koji mi pokazuje put.")

Pa računa (određeni) računalac da on misli samo (na) put (preko pustinje), a (u stvari, Ebu Bekr) misli samo (na) put dobra. Pa se obazreo Ebu Bekr (jednom prilikom), pa kada li on (suoči se) sa (jednim) konjanikom (koji) se već priključio njima (već ih je bio stigao). Pa je rekao:

"O poslaniče Allaha! Ovo je (nekakav) konjanik već se priključio s nama (nama)." Pa se obazreo vjerovijesnik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Moj Bože! Nadhrvi ga (tj. Obori, baci ga na zemlju)!" Pa je nadhrvao njega (tj. zbacio ga je njegov) konj, zatim je ustao (da) rže (rzajući, tj. ustao je konj rzajući, hržući). Pa je rekao (Surakate):

"O vjerovijesniče Allaha! Zapovjedi mi za što si htio (Naredi mi šta hoćeš da činim)!" Pa je rekao: "Pa stani (u) tvome (svome) mjestu (u kojem si sada, gdje sada stojiš), ne ostavi nipošto (ni) jednoga (čovjeka da) se priključi sa nama." Rekao je: Pa je bio početkom (u početku) dana borac na (tj. protiv) vjerovijesnika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a bio je krajem (na kraju toga istoga) dana oružnica njemu (njegova, tj. njegova karaula, stražarnica). Pa je odsjeo poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (u) strani (na kraju) kamenitoga predjela (u blizini Medine), zatim je poslao k Pomagačima (poruku, obavijest da je stigao), pa su (oni) došli k vjerovijesniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i Ebu Bekru, pa su pozdravili (oni) na njih (tj. njih) dvojicu, i rekli su:

"Jašite vas dvojica bivajući sigurni (bezbjedni) vas dvojica, bivajući se pokorno vama dvojici." Pa je pojašio vjerovijesnik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i Ebu Bekr, a (oni) su okružili ispod (tj. ispred) njih dvojice sa oružjem. Pa se reklo u Medini:

"Došao je vjerovijesnik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio." Pa su se nadvisili (tj. Pa su počeli da) pogledaju (gledaju) i govore: "Došao je (tj. Dolazi) vjerovijesnik Allaha!" Pa je okrenuo se (tj. Pa je počeo da) ide dok je odsjeo strani kuće (na onoj strani gdje je kuća) Ebu Ejjuba. Pa zaista on (Muhammed a.s.) zaista priča svojoj porodici (ili: svojim stanovnicima, pristalicama), kadli je čuo (kadli ču, saznade) za njega Abdullah, sin Selama. A on (Abdullah) je (u tom času bio) u palmama svoje porodice, bere plodove njima, pa je požurio da ostavi (plod) koji bere njima u njima (u palmama). Pa je došao, a ona (tj. a on-plod) je sa njim, pa je slušao od vjerovijesnika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zatim se vratio ka svojoj porodici. Pa je rekao vjerovijesnik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Koja (od) kuća naše porodice (tj. naših rođaka) je najbliža?"

(Pleme Nedžarovići u Medini su bili rođaci Muhammeda a.s., jer je iz njih, od njih bila majka njegovoga djeda Abdulmuttaliba.)

Pa je rekao Ebu Ejjub: "Ja sam (taj), o vjerovijesniče Allaha! Ovo je moja kuća, i ovo su moja vrata." Rekao je: "Pa odi (idi i spremi je), pa ona je nama (kao) podnevni odmor (podnevno odmaralište)." Rekao je: "Ustanite (tj. Pođite) vas dvojica, na blagoslovu Allaha, uzvišen je!" Pa pošto je došao vjerovijesnik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, došao je Abdullah, sin Selama, pa je rekao:

"Svjedočim (tj. Očitujem, Izjavljujem) da si ti poslanik Allaha, i da si ti donio istinu! A već su znali (već znaju) Židovi da sam ja njihov gospodar (tj. poglavica), i sin njihovoga gospodara, i najznaniji (od) njih i sin najznanijega (od) njih, pa pozovi ih, pa pitaj ih o meni prije (nego) da znaju (prije nego saznaju) da sam ja već primio Islam, pa (tj. jer) zaista oni ako znaju (saznaju) da sam ja već primio Islam, reći će (oni) o meni (ono) što nije u mene." Pa je poslao vjerovijesnik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa su došli, pa su unišli njemu. Pa je rekao njima poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"O skupino Židova! Teško vama! Bojte se Allaha! Pa tako mi Allaha koji je (Taj što) nema božanstva osim On (osim Njega) zaista vi zaista znate da sam ja poslanik Allaha istinom (po istini, uistinu), i da sam ja donio vama istinu, pa primite Islam." Rekli su: "Ne znamo ga (tj. Ne znamo to)." Rekli su (to tako) Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (koji) je rekao nju (navedenu rečenicu njima) tri puta. Rekao je: "Pa koji čovjek je u (među) vama Abdullah, sin Selama?" Rekli su: "To je naš gospodar, i sin našega gospodara, i najznaniji (od) nas i sin najznanijega (od) nas." Rekao je: "Pa zar ste vidjeli (mislili, tj. Zar mislite ono onako što ste sada rekli) ako je (on) primio Islam?" Rekli su: "Osim za Allaha (Osim Allahu, tj. Sačuvaj Bože)! Nije bio (on takav) zato (da) primi (da bi primio) Islam." Rekao je: "Pa zar ste vidjeli (mislili) ako je primio Islam (tj. Pa šta mislite ako je primio Islam)?" Rekli su: "Osim za Allaha (Sačuvaj Bože): Nije bio zato (da) primi Islam." Rekao je: "Pa zar ste vidjeli ako je primio Islam (Šta ako je

primio Islam)?" Rekli su: "Osim za Allaha (Sačuvaj Bože; Bože sačuvaj)! Nije bio zato (da) primi Islam." Rekao je:

"O sine Selama, iziđi (izađi) njima." Pa je izašao, pa je rekao: "O skupino Židova! Bojte se Allaha. Pa tako mi Allaha koji je (Taj što) nema božanstva osim On (osim Njega) zaista vi zaista znate da je on poslanik Allaha, i da je on donio istinu." Pa su rekli njemu:

"Slagao si (tj. Lažeš)." Pa je izveo (istjerao) njih poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Musa-a, izvijestio nas je Hišam od Ibnu Džurejdža, rekao je: izvijestio me je Ubejdulah, sin Umera, od Nafi-a, - (misli na to da je on čuo, pričao) - od Ibnu Umera, od Umera, sina Hattaba, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bio je uzakonio (propisao, odredio Umer) za najprve (prve) Iseljenike (da dobiju iz državne blagajne) četiri hiljade u četiri (tj. četiri puta po četiri hiljade; a neki kažu da ovaj izraz znači: četiri hiljade u četiri godine, ili u četiri godišnja doba). A uzakonio (odredio) je Ibnu Umeru (tj. svome sinu u ovom slučaju) tri hiljade i pet stotina. Pa se reklo njemu:

"On je od Iseljenika (najprvih, prvih), pa zašto (zbog čega) si okrnjio (smanjio) njemu od četiri hiljade (mimo druge)?" Rekao je: "Samo (zato što) su (se) iselila sa njim njegova dva oca (tj. njegova dva roditelja)." Govori: "Nije on kao (onaj) ko se iselio sa svojom osobom (tj. sam sa sobom, sam)."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Kesira, izvijestio nas je Sufjan od Aameša, od Ebu Vaila, od Habbaba, rekao je:

Iselili smo (se) sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio.

- H - PRIČAO NAM JE Musedded, pričao nam je Jahja od Aameša, rekao je: čuo sam Šekika, sina Selemeta, rekao je: pričao nam je Habbab, rekao je:

Iselili smo sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, tražimo (tj. tražeći mi sebi) lice Allaha (tj. Allahovo zadovoljstvo), i bila je nužna naša nagrada na Allaha. Pa od nas je (neko) ko je prošao (umro, ili poginuo), (i) nije jeo (na ovome svijetu) od svoje nagrade (nijednu) stvar. Od njih je (jedan takav i) Mus'ab, sin Umejra. Ubio se (tj. Ubijen) je (na) dan Uhuda, pa nismo našli (nijednu) stvar (ništa da) zamotamo (spremimo, opremimo) njega u nju osim (jedan) ogrtač. Bili smo kada smo (kada bi) pokrili s njim njegovu glavu, izašle bi njegove dvije noge. Pa kada pokrijemo njegove dvije noge, izašla je (izašla bi, pokazala bi se) njegova glava. Pa je zapovjedio nama poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, da pokrijemo njegovu glavu s njim (ogrtačem), a (da) učinimo (stavimo) na njegove dvije noge (nešto, neku količinu) od pirike (mirisne pirike - neka vrsta trave). A od nas je (neko) ko (je takav da) je sazreo (dospio na ovome svijetu) njemu njegov plod, pa on bere (trga) njega.

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bišra, pričao nam je Revh, pričao nam je Avf od Muavijeta, sina Kurreta, rekao je: pričao mi je Ebu Burdete, sin Ebu Musa-a, Eš'arija, rekao je: rekao je meni Abdullah, sin Umera:

"Da li znaš šta je rekao moj otac za tvoga oca (tvome ocu)?" Rekao je: Rekao sam: "Ne." Rekao je: "Pa zaista moj otac rekao je za tvoga oca (tj. tvome ocu): "O Ebu Musa! Da li veseli tebe naše primanje Islama sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i naša seoba sa njim, i naša borba sa njim, i naš rad, sav on sa njim (da) se je ohladio nama (tj. učvrstio, da je ostao spašen, da je ostao zdrav), a da svaki rad (što) smo uradili njega poslije njega (poslije Muhammeda a.s. - da s njim prođemo tako da) smo se spasili od njega dovoljnošću (dostatnošću) glavu za glavu (tj. da se spasimo od toga našega rada kazne - da ne budemo kažnjeni za njega makar ne bili nagrađeni, dosta bi nam bila glava za glavu - glavnica za glavnicu - da li te veseli da tako bude)?" Pa je rekao moj otac (u stvari treba da stoji: tvoj otac):

"Ne, tako mi Allaha! Već smo se borili poslije poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i klanjali smo, i postili smo, i uradili smo mnogo dobra i primilo je Islam na našim rukama (na naše ruke, tj. posredstvom nas) mnogo ljudstvo (mnogo ljudi). I zaista mi zaista se

nadamo to (da će nam donijeti veliku Božiju nagradu)." Pa je rekao moj otac:

"Ali ja, tako mi (Onoga) koji je (Taj što je) duša Umera u Njegovoj ruci zaista bih volio da se je to ohladilo nama (tj. učvrstilo, zaledilo, ostalo zdravo nama), i da svaka stvar (što) smo uradili nju poslije (da) smo se spasili od nje dovoljnošću, glavu za glavu." Pa sam rekao: "Zaista tvoj otac (Umer) je, tako mi Allaha, bolji od moga oca (Ebu Musa-a, - a to se tumači tako da je stav straha vrijedniji od stava nade).

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Sabbaha; ili: Doprlo je meni od njega (od Muhameda, sina Sabbaha), pričao nam je Ismail od Asima, od Ebu Usmana Nehdije, rekao je: čuo sam Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, kada se je reklo njemu (da) je iselio (se on) prije svoga oca (čuo sam ga da) se ljuti, (i da) je rekao:

I došao sam ja i Umer na poslanika Allaha (tj. poslaniku Allaha), pomilovao ga Allah i spasio, pa smo našli njega spavajući (on podnevni san, spava podnevni san), pa smo se vratili k (svome) stanu (odsjedalištu). Pa je poslao mene Umer i rekao je:

"Odi (Idi), pa pogledaj da li se je probudio?" Pa sam došao njemu, pa sam unišao na njega (tj. njemu), pa sam se prisegnuo njemu. Zatim sam otišao k Umeru, pa sam izvijestio njega da se je on već probudio. Pa smo otišli k njemu žurimo žurenjem (tj. otišli smo mu mi vrlo žureći, vrlo se žureći) dok je unišao njemu (Umer), pa se je (on) prisegnuo njemu, zatim sam se prisegnuo njemu (ja po drugi puta - a iz toga slučaja neki su zaključili da sam ja iselio se prije Umera, a to nije tačno).

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Usmana, pričao nam je Šurejh, sin Meslemeta, pričao nam je Ibrahim, sin Jusufa, od svoga oca, od Ebu Ishaka, rekao je: čuo sam Bera-a (da) priča, rekao je:

Kupio je (sebi) Ebu Bekr od 'Aziba (jedan deveći) samar, pa sam nosio (odnio) njega sa njim. Rekao je: Pa je pitao njega Azib o idenju (tj. o seobi) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Rekao je:

"Uzelo se je na nas sa zasijedanjem (sa pažnjom, prismotrom), pa smo izašli noću, pa smo požurivali (hod tu) našu noć i naš dan dok je (ili: dok nije) ustao stajač podnevne vrućine (dok je nestalo sjene). Zatim se je podigla (ukazala) nama (jedna) stijena. Pa smo došli njoj, a ona ima (neku) stvar od hlada (ima nešto hlada)." Rekao je: "Pa sam prostro za poslanika (tj. poslaniku) Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (jednu) bundu (dugi ogrtač postavljen mješinom koji) je sa mnom (tj. bundu koju sam imao). Zatim je legao nauznačice na nju Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio. Pa sam otišao (da) otresem (tj. pometem prostor) što je okolo (oko) njega (bio), pa kada li ja (suočim se, suočih se, sretoh se) sa pastirom (jednim što) je već okrenuo (tj. krenuo) u bravićima (tj. sa ovčicama prema nama) hoće od (te) stijene kao (ono) koje (što) smo htjeli (mi također, tj. hoće hlada). Pa sam pitao njega:

"Za koga (tj. Čiji) si ti, o dječače?" Pa je rekao: "Ja sam za omsicu (Ja sam omsice, omsičin, tj. Ja sam tog-i-tog)." Pa sam rekao njemu: "Da li je u tvojih brava od mlijeka (išta, imalo, tj. Ima li u tvojih ovaca imalo, išta mlijeka)?" Rekao je: "Da." Rekao sam njemu: "Da li si ti muzač (dakle: Hoćeš li nam pomusti koju ovcu)?" Rekao je: "Da." Pa je uzeo (jednu) ovcu od svojih brava. Pa sam rekao njemu: "Otresi vime." Rekao je: Pa je namuzao malo (malu količinu) od mlijeka. A sa mnom je (jedna kožna) posuda od vode (za vodu), na njoj je (jedna) krpa, već sam pogledao nju (promišljao o njoj; ili: već sam svezao nju) za poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa sam ljevao (nalio) na mlijeko (to sve) dok se je ohladio njegov najniži (najdonji dio), zatim sam donio njega Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa sam rekao:

"Pij, o poslaniče Allaha!" Pa je pio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, dok sam se zadovoljio. Zatim smo otprtljali (krenuli), a tražioci (potjera, naši gonioci) su u (na) našem tragu. Rekao je Bera': Pa sam unišao sa Ebu Bekrom na njegovu porodicu (k njegovoj porodici), pa kada li Aiša, njegova kći ležačica (leži ona) nauznačice, već je pogodila nju vrućica (groznica). Pa sam vidio njezinoga oca pa (tj. da) je poljubio njezin obraz i rekao je:

"Kako si ti, o kćerčice?"

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Abdurrahmana, pričao nam je Muhamed, sin Himjera, pričao nam je Ibrahim, sin Ebu 'Ableta, da je 'Ukbete, sin Vessadža, pričao njemu od Enesa, sluge Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je (sluga Vjerovijesnikov):

Došao je (u Medinu) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, a nije u (među) njegovim drugovima prosijed (prosijede kose niko) osim Ebu Bekr, pa je oklopio (tj. obojio, ofarbao) nju sa knom i ketemom (biljkom čija se je boja upotrebljavala za bojenje kose na glavi - po nekima: ta biljka daje žutu boju za kosu).

A rekao je Duhajm: Pričao nam je Velid, pričao nam je Evzaija, pričao mi je Ebu Ubejd od Ukbeta, sina Vessadža, pričao mi je Enes, sin Malika, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Došao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (u) Medinu, pa je bio najstariji (od) njegovih drugova Ebu Bekr, pa je oklopio nju (kosu obojio) sa knom i ketemom, čak je bila jako crvena njezina boja (ili: čak je bila crna, mrko-crvena njezina boja).

PRIČAO NAM JE Asbag, pričao nam je Ibnu Vehb od Junusa, od Ibnu Šihaba, od Urveta, od Aiše da je Ebu Bekr, bio zadovoljan Allah od njega, oženio (jednu) ženu (oženio se sa jednom ženom) iz Kelbovića, rekne se (tj. ime je) njoj (ime joj je) Ummu Bekr. Pa pošto je iselio (poselio, oselio) Ebu Bekr, pustio je nju (razveo se je s njom). Pa je nju oženio njezin stričević, onaj pjesnik koji je rekao (tj. spjevao) onu (ovu) pjesmu (što) je oplakao (u njoj) nevjernike Kurejševića:

"I šta je to u bunaru, bunaru Bedra
Od abonosa (što) se krasi sa grbom?
I šta je to u bunaru, bunaru Bedra
Od pjevačica i pijača (pjanica) časnih?
Pozdravlja sa spasom Ummu Bekr (žena)
A da li je meni poslije moga naroda od spasa (mira)?
Priča nam Poslanik za (to) da ćemo živjeti
A kako je život jejina i (ptica) osvetnica?"

(Pod izrazom "I šta je to u bunaru, bunaru Bedra od abonosa što se krasi sa grbom?", misli se na ovo: I koliko se baci u bunar Bedra ljudi koji su imali posuđe od abonosa koje je ukrašeno sa mesom od kamiline, devine grbe? Riječi "Saden" pl. "Asdaun" znači jejina, i to muškarac jejine. Riječ "Hametun" pl. "Hamun", znači pticu za koju su predislamski Arapi vjerovali da izađe iz glave ubijenoga čovjeka i da ona traži da se ubijeni osveti vičući: "Napojite me! Napojite me!" To jest: "Napojite me krvi ubojice." Pa kada se ubijeni osveti, ona odleti. U nedostatku drugoga izraza, prevodilac je tu pticu nazvao izrazom osvetnica. Po nekima obje riječi u tekstu Asdaun i Hamun znače isto: ptica osvetnica, ali je druga riječ samo tumač značenjaprve, prethodne u tekstu i nazivaju je "atfun tefsirijjun". Ima još nekih tumačenja u vezi ove dvije riječi, ali ta tumačenja se neće navoditi. Pjesnik ovih stihova je bio idolopoklonik i on u zadnja dva stiha želi da istakne da on ne vjeruje u proživljenje poslije smrti o kojem priča Poslanik - Muhammed a.s..)

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Hemmam od Sabita, od Enesa, od Ebu Bekra, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bio sam sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, u pećini, pa sam podigao svoju glavu, pa kada li ja (suočim se, suočih se) sa nogama naroda (koji je tražio, progonio nas dvojicu). Pa sam rekao:

"O vjerovijesniče Allaha! Da (se dogodilo, da se dogodi) da je neki (od) njih pognuo (spustio niže) svoj vid (tj. pogled), vidio (opazio) bi nas." Rekao je:

"Šuti, o Ebu Bekre! Dvojica su (ovo, tj. Mi smo dvojica takva što) je Allah treći njima dvojici (pridružio se sa Svojom pomoći)."

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Velid, sin Muslima, pričao nam je Evzaija - a rekao je Muhamed, sin Jusufa: pričao nam je Evzaija, pričao nam je Zuhrija, rekao je: pričao mi je Ata', sin Jezida, Lejsija, rekao je: pričao mi je Ebu Seid, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Došao je (nekakav) Beduin k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je pitao njega o seobi (u ime vjere, zbog Allaha), pa je rekao (na to Muhammed a.s. njemu):

"Teško tebi! Zaista seoba (ta je takva da) je njezino stanje (tj. njezina stvar, njezino pravilno izvršenje) žestoko (teško). Pa da li ti imaš (štogod) od deva?" Rekao je: "Da." Rekao je: "Pa daješ (li) njihovu milostinju (milostinju od njih, za njih)?" Rekao je: "Da." Rekao je: "Pa da li poklanjaš od njih (na privremeno korišćenje mlijekom neku od njih, tj. daješ li na mužu, besplatno musti nekome neku devu)?" Rekao je: "Da." Rekao je: "Pa muzeš (li) njih (na) dan njihovoga dolaženja (vodi, napajalištu dajući jedan dio namuženoga mlijeka siromašnima)?" Rekao je: "Da." Rekao je: "Pa (ti) radi iza mora, pa zaista Allah neće okrnjiti tebi (To jest: Ako radiš to sve što si mi izjavio, što si mi odgovorio na moja pitanja, ne moraš seliti u Medinu, nego to tako radi makar živio od Medine daleko nekoliko mora, a ne jedno more, da moraš prelaziti, pa zaista ti Allah neće umanjiti Svoju nagradu) od tvoga rada (nijednu) stvar (ništa, nimalo)."

GLAVA

dolaženja (dolaska, stizanja) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, i njegovih drugova Medini (u Medinu).

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, pričao nam je Šubete, rekao je: obavijestio nas je Ebu Ishak, čuo je Bera-a, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Prvi ko je došao (stigao) nama je Mus'ab, sin 'Umejra, i Ibnu Ummi Mektum. Zatim je došao na nas (tj. nama) 'Ammar, sin Jasira, i Bilal, bio zadovoljan Allah od njih (s njima).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Bešara, pričao nam je Gunder, pričao nam je Šubete od Ebu Ishaka, rekao je: čuo sam Bera-a, sina Aziba, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Prvi ko (koji) je došao nama je Mus'ab, sin Umejra, i Ibnu Ummi Mektum, i bila su njih dva (običaja da) daju čitati ljudima (tj. njih dva

poučavahu, poučavali su ljude učenju, čitanju Kur'ana). Pa je došao Bilal, i Sa'd i Ammar, sin Jasira. Zatim je došao Umer, sin Hattaba, u (tj. sa) dvadeset drugova Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. Zatim je došao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio. Pa nisam vidio stanovnike Medine (da) su se veselili (i) sa (jednom, tj. i zbog kakve) stvari njihovim veseljem sa poslanikom (zbog dolaska poslanika) Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, čak su učinile (tj. počele) robinje (da) govore: "Došao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio." Pa nije došao dok sam čitao (pročitao poglavlje iz Kur'ana koje počinje ovako):

"Slavi (Hvali) ime tvoga (svoga) Gospodara najvišega."

(Poglavlje koje se ubraja, nalazi - u poglavljima od (mnogo) rastavljenoga (dijela Kur'ana, tj. od zadnjega dijela Kur'ana koji je mnogo izrastavljan, a to će reći podijeljen na mnoga kraća poglavlja, dok su u prva dva dijela duža poglavlja.)

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Hišama, sina Urveta, od njegovoga oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje (s njom), da je ona rekla:

Pošto je došao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (u) Medinu, žestoko su se ugrijali (tj. dobili su vrućicu, groznicu) Ebu Bekr i Bilal. Rekla je: Pa sam unišla njima dvojici, pa sam rekla:

"O moj oče! Kako nalaziš sebe (tj. Kako se osjećaš - Kako si)?" I: "O Bilale! Kako nalaziš sebe (Kako si)?" Rekla je: Pa je bio Ebu Bekr kada je uzela (tj. kada bi uzela) njega (ta) vrućica (groznica, temperetura - bio je običaja da) govori (govorio bi):

"Svaki čovjek je pogođen jutrom u svojoj porodici
I smrt je bliža od kajiša njegove obuće."

(Ili: "Svaki čovjek je pozdravljen jutrom u svojoj porodici - A smrt je bliža od kajiša njegove obuće." To jest: Svakome čovjeku nazove "Dobro jutro!" njegova porodica, a on u takvom jednom danu bude iznenađen sa smrću i ne dočeka živ kraj dana, umre u tom danu ranu.).

A bio je Bilal (običaja) kada se je iščupala (prestala) od njega (ta) vrućica (da) podigne svoj (parajući, potresni) glas i govori:

"Zar ne! Da mi je znati da li ću zanoćiti (jedne) noći
U dolini, a okolo mene pirika i (trava) dželil?!
I da li ću svakako doći (jednoga) dana vodama (mjesta) Medženneta?
I da li će se svakako pokazati meni Šamet i Tafil?"

(Medžennet je mjesto nekoliko milja udaljeno od doline Meke, a Šame i Tafil su ili dva brda u blizini Meke, ili dvije vode, vrela blizu Meke.)

Rekla je Aiša: Pa sam došla poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa sam izvijestila njega. Pa je rekao:

"Moj Bože! Daj zavoljeti k nama Medinu kao (kao što je) naša ljubav (za) Meku, ili (još) žešće (jače), i učini zdravom nju. I blagoslovi nam u njezinom sa-u i njezinom muddu (tj. i blagoslovi Ti nama sve ono što se mjeri mjerama "sa'" i "mudd", a to je žito i voće), i prenesi njezinu vrućicu (groznicu), pa učini nju (groznicu) u Džuhfu."

(U komentaru Kastalanije veli se da je i ovo jedna od mu'džiza Muhammeda a.s., jer od tada ko se god napije vode u tom mjestu, dobije groznicu.)

PRIČAO MI JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Hišam, izvijestio nas je Mamer od Zuhrije, pričao mi je Urvete, sin Zubejra, da je Ubejdulah, sin Adijja, izvijestio njega: Unišao (Ušao) sam Usmanu. - H - A rekao je Bišr, sin Šuajba: pričao mi je moj otac od Zuhrije, pričao mi je Urvete, sin Zubejra, da je Ubejdullah, sin Adijja sina Hijara, izvijestio njega, rekao je:

Unišao sam Usmanu, pa je (Usman) očitovao se (tj. izgovorio je kelimei šehadet,, očitovanje, simbol vjere u Islamu, izjavu pripadnosti Islamu), zatim je rekao:

"Što se tiče poslije, pa zaista Allah je poslao Muhammeda, pomilovao ga Allah i spasio, sa istinom, i bio sam od (onih ljudi) ko

(koji) se odazvao Allahu i Njegovom poslaniku i vjerovao je u (ono) što se je poslalo s njim Muhammed, pomilovao ga Allah i spasio. Zatim sam selio dvije seobe, i postigao sam (da budem, i postao sam) zet poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i prisegnuo sam se njemu, pa tako mi Allaha nisam pogriješio (prema) njemu, a niti sam prevario njega dok je (dok nije) usmrtio njega Allah, uzvišen je."

(To jest: ".... i bio sam mu vjeran i poslušan do njegove smrti.")

Slijedio je njega (Šuajba) Ishak Kelbija, pričao mi je Zuhrija slično njemu (slično navedenom hadisu).

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Sulejmana, pričao mi je Ibnu Vehb, pričao nam je Malik. - H - A izvijestio me je Junus od Ibnu Šihaba, rekao je: izvijestio me je Ubejdulah, sin Abdullaha, da je Ibnu Abbas izvijestio njega da se je Abdurrahman, sin Avfa, vratio k svojoj porodici, a on je u (na) Mini u zadnjem hodočašću (što) je hodočastio njega Umer, pa je našao mene, pa je rekao Abdurrahman (pričajući Ibnu Abbasu za jedan slučaj koji se desio, a koji je bio naljutio halifu Umera taj dan): Pa sam rekao:

"O zapovjedniče vjernika! Zaista (ovaj) praznik (sezona hadža) skupi propalice (od) ljudi (uz dobre ljude ima i niskih, propalica), i zaista ja vidim (tj. mislim) da odgodiš (svoj naumljeni govor) do (vremena kada) stigneš (dođeš u) Medinu, pa (jer) zaista ona je kuća seobe i postupka (tj. govora i rada Muhammeda a.s.), i (da) dospiješ (muslimanskim) pravnicima, i časnicima (uglednicima od) ljudi i njihovim posjednicima (imaocima) mišljenja." Rekao je Umer:

"Zaista ću ustati svakako u prvom mjestu (ustajanja što) ću ustati njega u Medini (ili: što budem ustao njega; ili: što budem ustao u njemu u Medini)."

(Ovdje je ovaj slučaj skraćeno spomenut, a biće spomenut opširnije u kasnijem tekstu. Jedan čovjek u tom danu je rekao da će, ako Omer umre, prisegnuti se na vjernost omsici - tom-i-tom, jer se i Ebu Bekru prisegnulo iznenada, na brzinu, pa je bilo dobro ispalo. To je naljutilo Umera, pa je bio rekao da će taj isti dan pred veče održati govor u

kojem će upozoriti odgovorne i zaslužne ljude na opasnost od propalica da im otmu njihove stvari, tj. poslove upravljanja i rukovođenja. Na te riječi Umera, Abdurrahman je rekao onda ovo što je navedeno. Bez ovoga objašnjenja ne bi se mogao shvatiti smisao slučaja o kome je riječ u tekstu.)

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Ibrahim El-Ensarija, sin Sa'da, izvijestio nas je Ibnu Šihab od Haridžeta, sina Zejda sina Sabita, da je Ummul-Ala - (jedna) žena od njihovih žena (koja) se je prisegnula (na vjernost) Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, - izvijestila njega da je Usman, sin Maz'una, odletio (tj. bio dodijeljen) njima u (njihov) stan kada su bacili kocku (ždrijeb) Pomagači na stan (tj. za razmiještanje na stanovanje u svoje stanove) Iseljenika. Rekla je Ummul-Ala':

Pa se je razbolio Usman kod nas, pa sam njegovala njega (sve) dok je preminuo. I učinili (stavili, zamotali) smo ga u njegove odjeće. Pa je unišao nama Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio. Pa sam rekla: "Milost Allaha na tebe, o Ebu Saibe (nadimak Usmanov)! Moje je svjedočenje na tebe (za tebe) zaista (da) je već počastio tebe Allah." Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"A šta upoznava tebe (tj. Otkud ti znaš) da je Allah počastio njega?" Rekla je: Rekla sam: "Neću znati (Ne znam), sa mojim ocem si ti i mojom majkom (dostojan da se otkupiš), o poslaniče Allaha! Pa ko je (taj što će ga počastiti Allah ako nije Usman)?" Rekao je (Muhammed a.s.): "Što se tiče njega (Usmana), pa već je došla njemu tako mi Allaha sigurna stvar (tj. smrt). Tako mi Allaha zaista ja zaista se nadam (da će biti) njemu dobro, a ne znam (pouzdano ni za sebe) tako mi Allaha, a ja sam poslanik Allaha šta će se učiniti sa mnom." Rekla je: "Pa tako mi Allaha neću čistiti (tj. izjavljivati za nekoga da je čist, bezgriješan ili spašen) poslije njega nijednoga (čovjeka, tj. nikoga, nikome)." Rekla je: Pa je to ožalostilo mene. Pa sam zaspala. Pa se pokazalo meni (u snu) za Usmana, sina Maz'una, (jedno) vrelo (koje) teče. Pa sam došla poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa sam izvijestila njega (o tom snu). Pa je rekao:

"To je njegovo djelo."

PRIČAO NAM JE Ubejdulah, sin Seida, pričao nam je Ebu Usamete od Hišama, od njegovoga oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Bio je dan Bu'asa (jedan takav) dan (što) je proturio naprijed njega Allah, moćan je i veličajan je, za Svoga poslanika, pomilovao ga Allah i spasio.

(To jest: Boj na Bu'asu je prethodio, dogodio se je prije nego što je nastalo vrijeme dolasku Muhammeda a.s. u Medinu.)

Pa je došao (stigao) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (u) Medinu, a već se je rastavila (rascijepila) njihova skupina i ubili su se (i pobijeni su) njihovi časnici (prvaci) u (tj. zbog) njihovoga ulaženja u Islam (lakše, jer da su bili živi prijašnji prvaci, ne bi se htjeli povoditi za Muhammedom a.s..).

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Musenna-a, pričao nam je Gunder, pričao nam je Šubete od Hišama, od njegovoga oca, od Aiše da je Ebu Bekr unišao njoj, a Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, je kod nje (u) danu (praznika) mršenja, ili (u danu praznika) žrtve (da li za Ramazanski ili Hadždži, Kurban bajram), a kod nje su (nekakve) dvije pjevačice, pjevaju njih dvije o (onome) što su međusobno bacali (tj. dobacivali jedan drugome) Pomagači (o) danu Bu'asa. Pa je rekao Ebu Bekr:

"Svirala sotone (đavola zar ovdje)?" Dva puta (je to ponovio, rekao Ebu Bekr). Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Pusti njih dvije (na miru), o Ebu Bekre! Zaista za svaki narod je (postoji, tj. Svaki narod ima jedan) praznik (dakle: Svaki narod ima svoj neki praznik), i (a) zaista naš praznik je ovaj dan."

PRIČAO NAM JE Musedded, pričao nam je Abdul-Varis. - H - A pričao nam je Ishak, sin Mansura, izvijestio nas je Abdusamed, rekao je: čuo sam svoga oca (da) priča, pa je rekao: pričao nam je Ebu Tejjah Jezid, sin Humejda, Dubeija, rekao je: pričao mi je Enes, sin Malika, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Pošto je došao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (u) Medinu, odsjeo je u visiji (visini, visokom dijelu) Medine u (jednom) plemenu (što) se govori (rekne) njima Amrubnuavfovići (Avfovi Amrovići). Rekao je (Enes): Pa je ostao (stanovao) u njih (među njima) četrnaest noći (tj. dana), zatim je poslao k skupini (ili: ka prvacima, glavarima od plemena) Nedžarovića (poziv, poruku). Rekao je: Pa su (oni) došli stavljajući (oni) sebi ogrlice (đerdane od) svojih sabalja (mačeva, tj. objesivši oni sebi sablje, mačeve o vrat kao ogrlice, đerdani što se vješaju o vrat). Rekao je: I kao da ja (sad) gledam k poslaniku (u poslanika) Allaha (Allahovoga), pomilovao ga Allah i spasio, na njegovoj samarici (tj. na devi njegovoj je on) i Ebu Bekr (ozadi, iza njega) je njegov sljedbenik (tj. pratilac), a skupina Nedžarovića je okolo njega (idu tako) dok je bacio (najzad sedlo. tj. dok je odsjeo) u dvorište Ebu Ejjuba. Rekao je: Pa je bio (običaja da) klanja (tj. klanjavaše on) gdje je stigla (zatekla) njega molitva (vrijeme molitve), i klanja u odmaralištima (plandovalištima, obitavalištima) brava (ovaca). Rekao je: Zatim je zaista on zapovjedio za gradnju Bogomolje. Pa je poslao k skupini (ili: k poglavarima, prvacima) Nedžarovića (poziv), pa su došli, pa je rekao:

"O Nedžarovići! Zacijenite mi ovaj vaš zid (tj. vrt ograđen zidom)." Pa su rekli: "Ne. Tako nam Allaha ne tražimo njegove cijene (kod drugoga, od drugoga nikoga) osim k Allahu (kod Allaha, od Allaha), uzvišen je." Rekao je: Pa je bilo u njemu (tom vrtu) što govorim vama (što ću vam reći). Bili su u njemu (u tom vrtu) grobovi idolopoklonika, i bile su u njemu (nekakve) rupe (rovače; ili: ruševine; ili: deretine, vododerine), i bile su u njemu (nekakve) palme. Pa je zapovjedio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, za grobove idolopoklonika pa su se povadili (iskopali), i za (te) rupe pa su se poravnale (uravnale, zatrpale) i za (te) palme pa su se posijekle. Rekao je (Enes): Pa su poredali (te) palme (u) Stranu Bogomolje (tj. u stranu prema kojoj se okreće kad se klanja). Rekao je: I učinili su (tj. napravili su) njezine dovratke kamenje (od kamenja). (Misli se na dovratke Bogomolje.) Rekao je: Učinili (tj. Počeli) su (da) prenose (te) stijene, a oni se služe pjesmom u (metru pjesničkom zvanom) redžezu, a poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, je sa njima, (i) govore:

"Moj Bože! Zaista ono nema dobra osim dobro drugoga svijeta (zadnjega, budućega života). Pa pomozi Pomagače i Iseljenike!"

GLAVA

stanovanja (ostajanja) Iseljenika u Meki poslije izvršenja njegovih (tj. svojih) obreda (ili: svoga obreda, svoje pobožnosti, tj. obreda hodočašća-hadža).

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Hamzeta, pričao nam je Hatim od Abdurrahmana, sina Humejda, Zuhrije, rekao je: čuo sam Umera, sina Abdul-Aziza, (da) pita Saiba, sina sestre Nemira (tj. Nemirovog sestrića):

"Šta si čuo o stanu (tj. o stanovanju, o boravljenju u stanovima) Meke?" Rekao je: "Čuo sam 'Ala-a, sina Hadremije, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Tri (noći, tj. Tri dana) je za Iseljenika (Iseljeniku dozvoljeno da ostane u Meki) poslije vraćanja (sa Mine, tj. poslije ophođenja okolo Kabe koje se obavlja nakon povratka sa Mine)."

(To je vrijedilo samo za Iseljenike, to jest za ljude koji su sa Muhammedom a.s. iselili iz Meke zbog progona koje su, kojeg su trpili od idolopoklonika prije nego su i stanovnici Meke primili Islam nakon osvojenja Meke od strane muslimana. Ti iseljenici ni poslije osvojenja Meke nisu se smjeli zadržavati u Meki više od tri dana kada bi dolazili da obave hadž. Bilo im je haram - zabranjeno da ostaju dulje od tri dana.)

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA

KNJIGA POČETKA STVARANJA

Šta je došlo o govoru Allaha, uzvišen je: "I On je (Onaj) koji počinje stvaranje, zatim će povratiti (ponoviti) njega, i ono je lakše na Njega (Njemu).....".

(Pod izrazima "početak stvaranja" i "počinje stvaranje" misli se na prvobitno stvaranje svega što postoji, davanje egzistencije svemu što egzistira, a pod izrazom "povraćanje njega, tj. povraćanje stvaranja" misli se na ponovno stvaranje poslije uništenja i smaka svijeta, i ponovno proživljenje, davanje života umrlim i uništenim živim bićima.)

Rekao je Rebi', sin Husejma, i Hasen: Sve je na Njega lako.

(To jest: Njemu - Allahu je lako i početno stvaranje i ponovno stvaranje. Nije Mu početno stvaranje ništa teže od ponovnoga. Ali prema mjerilima ljudi ponovno stvaranje je lakše, pa je zato i u ajetu tako rečeno da bi ljudi lakše shvatili ponovno stvaranje i proživljenje.)

"Hejnun" i "Hejjinun" je (jednakoga značenja) kao (što su istoga značenja i) "lejnun" i "lejjinun", i "mejtun" i "mejjitun" i "dajkun" i "dajjikun".

("Hejjinun": lahak, lah, lak; "lejjinun": mehak, mek; "mejjitun": mrtvac, mrtav; "dajjikun": tijesan.)

"Pa zar smo se umorili (sustali).....": Pa zar je umorilo na nas (umorilo nas). Kada je proizveo vas i proizveo vaše stvaranje (ili: vaša tijela, osobe). "Lugubun" je "nesabun": trud, zamor. Stupnjevima (tj. I već je stvorio vas u stupnjevima, u raznim stadijima, fazama da se razvijete postepeno), (u jednom) stupnju tako, a (u jednom drugom) stupnju tako. Pretrčao je svoj "tavr", to jest svoju količinu (ili: svoju vrijednost, tj. prekoračio je svoju granicu; a ovim izrazom se pokazuje da riječ "tavrun" znači i: količinu, vrijednost).

(Ovo je običaj Buharije da navodi riječi koje su u vezi značenja i smisla glave hadisa o kojoj se radi. Te riječi su najviše iz Kur'ana, a i iz običnoga govora. Ovdje navedene riječi su mahom iz Kur'ana. Takav postupak Buharije će dalje bivati sve češći, naročito u drugoj polovini ovoga njegovoga djela. Već je jednom napomenuto, a i sada se još

jednom napominje da se neće davati neka objašnjenja u vezi ovih ovakvih riječi na početku pojedinih glava, poglavlja. Prevod bi bio preopširan kada bi se davala i objašnjenja iz komentara, a za preopširnost nemamo mogućnosti.)

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Kesira, izvijestio nas je Sufjan od Džami'-a, sina Šeddada, od Safvana, sina Muhriza, od Imrana, sina Husajna, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Došla je nekolicina (ljudi) iz Temimovića k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"O Temimovići! Veselite se (rajskoj nagradi)!" Rekli su: "Obeselio (Obradovao) si nas, pa daj nam (daruj nas nekim imanjem i sada na ovome svijetu)!" Pa se je promijenilo njegovo lice. Pa su došli njemu stanovnici Jemena, pa je rekao:

"O stanovnici Jemena! Primite radost (rajsku) kad nisu primili nju Temimovići." Rekli su: "Primili smo (tj. Mi je primamo)!" Pa je uzeo Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (da) priča početak stvaranja (ili: početak stvorenja, stvorenih stvari) i prijestolja (Božijega).

(Pod prijestoljem Božijim se razumije sve što postoji. U daljem toku riječ prijestolje pisaće se velikim početnim slovom kad god se bude radilo u tekstu o Božijem prijestolju.)

Pa je došao (jedan) čovjek, pa je rekao: "O Imrane! Tvoja samarica (tj. deva) se spasila (tj. otišla, pobjegla, othitila). Da sam ja (ostao u, na sijelu Muhameda a.s. kada je počeo o tom da priča, kaže Imran, a da) nisam ustao (da tražim devu)!"

("Lejteni lem ekum" doslovno znači: "Da ja nisam ustao!")

PRIČAO NAM JE Umer, sin Hafsa sina Gijasa, pričao nam je moj otac, pričao nam je Aameš, pričao nam je Džami', sin Šeddada, od Safvana, sina Muhriza, da je on pričao njemu od Imrana, sina Husajna, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Unišao sam na (posjetu) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, a svezao sam (sapeo, ukolinčio sam) moju (svoju) devu za vrata. Pa su došli njemu (neki) ljudi iz Temimovića, pa je rekao:

"Primite radost (raja), o Temimovići!" Rekli su: "Već si nas obradovao (obeselio), pa daj nam (daruj nas) dva puta (tj. i na ovome svijetu i na onome svijetu - ovamo imanja, a tamo raj)." Zatim su unišli na njega (njemu neki) ljudi od stanovnika Jemena, pa je rekao: "Primite radost (rajsku), o stanovnici Jemena, kad nisu primili nju Temimovići." Rekli su: "Primili smo, o poslaniče Allaha!" Rekli su: "Došli smo ti (da) pitamo tebe za ovu stvar." Rekao je:

"Bio je Allah, a nije bila (ni jedna) stvar osim Njega. I bilo je Njegovo prijestolje na vodi.

(tj. Zatim je stvorio Allah prvo vodu, a voda je tečna, tečnost, pa se pod tim imenom može da smatra fina materija, jer riječ "maun" u hadisu ima određeni član "el", a to znači poznata neka voda, neka određena voda. Ili ako se radi i o običnoj vodi, onda znači: stvorio je prvo one elemente koji sačinjavaju vodu, koje u sebi sadržava voda.)

I zapisao je u spominjanju (u mjestu spominjanja, tj. ploči sudbine) svaku stvar. I stvorio je nebesa i zemlju." Pa je (kaže Imran) dozivao dozivač: "Otišla je (tj. Ode) tvoja deva, o sine Husajna!" Pa sam otišao (iz toga sijela da je potražim), pa kadli ona (je takva da) siječe ispod nje fatamorgana (tj. kadli ona tako daleko da se ne može ni vidjeti, nego vidiš druge stvari, opsjene). Pa tako mi Allaha zaista sam volio da sam ja bio ostavio nju (devu neka ide kuda hoće, da je uopće ne tražim, a da slušam riječi Muhameda a.s. o ovom što je pričao).

A predao (tj. pričao) je Isa od Rekabeta, od Kajsa, sina Muslima, od Tarika, sina Šihaba, rekao je: čuo sam Umera, bio zadovoljan Allah od njega, govori:

Ustao je u nama (među nas) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, ustajanjem, pa nas je izvijestio od početka stvaranja (sve dotle) dok su unišli stanovnici raja (u) njihove (svoje) stanove i stanovnici Vatre (u) njihove (svoje) stanove (na sudnjem danu). Zapamtio je to ko

je zapamtio njega (taj govor), a zaboravio je njega ko je zaboravio njega.

(To jest: Ko je zapamtio, zapamtio, a ko je zaboravio, zaboravio je.)

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Ebu Šejbeta, od Ebu Ahmeda, od Sufjana, od Ebu Zinada, od Aaredža, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, mislim ga: Govori Allah:

"Grdi Me sin Adema (tj. čovjek), a ne treba njemu da grdi Mene, i smatra lažnim (tj. ne vjeruje) Mene, a ne treba (to) njemu. Što se tiče njegova grdenja (njegove grdnje), pa (to) je njegov govor (da) je zaista za Mene dijete (tj. da zaista Ja imam dijete). A što se tiče njegovoga smatranja lažnim (njegovoga nevjerovanja), pa (to) je njegov govor: Nije (to istina da) će povratiti mene kao što je počeo mene (tj. neće me ponovno oživiti poslije smrti kao što me je stvorio u početku, prvi puta)."

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao je nama Mugirete, sin Abdurahmana, Kurejšija od Ebu Zinada, od Aaredža, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

Pošto je dosudio (tj. pošto je stvorio, ili pošto je svršio, završio) Allah stvaranje, napisao je u Njegovoj (Svojoj) knjizi pa ona je kod Njega iznad Prijestolja:

"Zaista Moja milost je nadvladala (pobijedila) Moju srdžbu."

GLAVA

(onoga) što je došlo o sedam zemalja i (GLAVA) govora Allaha, uzvišen je: "Allah (je onaj) koji je stvorio sedam nebesa i od zemlje slično njima (nebesima), spušta se zapovjed između njih zato (da) znate

da je Allah na svaku stvar moćan i da je Allah već obuhvatio za svaku (tj. svaku) stvar znanjem."

(Pod sedam zemalja misli se na sedam slojeva zemlje, kao i sedam nebesa sedam slojeva svemira, jer je na jednom mjestu rečeno da je stvorio sedam nebesa "tibakan" slojeve, tj. u slojevima. Prvi sloj svemira čini prostor koji su ispunile zvijezde, jer se u Kur'anu veli da je Uzvišeni Bog ukrasio najbliže nebo sa ukrasom zvijezdama.)

A "podignuti strop" je nebo. "Njezinu (nebesku) visinu (ili strop, tavanicu)" je njezinu zgradu (konstelaciju). "Putevi (među zvijezdama na nebu)" su njezina (nebeska) izjednačenost i njezina ljepota. "I dozvolila je...." je (tj. to znači) poslušala je i pokorila se je. "I bacila (izbacila) je...." je: izvadila je (dala je da izađe ono) što je u njoj od umrlih i ispraznila se je od njih. "Razastro je nju" je "Prostro (proširio, razvio) je nju".

Bdijačica (Koja bdije, ne spava) je lice (površina) zemlje (zato što) je bilo u njoj (na njoj tako podešeno da) životinja (tj. živa bića imaju) njihovo (tj. svoje) spavanje i njihovo bdijenje.

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, izvijestio nas je Ibnu Ulejjete od Alije, sina Mubareka, pričao nam je Jahja, sin Ebu Kesira, od Muhameda, sina Ibrahima sina Harisa, od Ebu Selemeta, sina Abdurahmana, a bila je između njega i između (nekih) ljudi (nekakva) prepirka u (vezi neke) zemlje, pa je unišao na Aišu (Aiši), pa je spomenuo to njoj, pa je rekla:

"O Ebu Selemete! Kloni se (Odstrani se) zemlje, pa (jer) zaista je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Ko nasilno oduzme koliko pedalj, objesiće se ogrlica njemu od sedam zemalja."

PRIČAO NAM JE Bišr, sin Muhameda, rekao je: izvijestio nas je Abdullah od Musa-a, sina Ukbeta, od Salima, od njegova oca, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ko uzme (jednu) stvar od zemlje bez njegova (svoga) prava (bespravno), otići će se (kroz zemlju) sa njim (na) sudnjem danu k (tj. do) sedam zemalja."

(Na osnovu ovih hadisa neki tumače i navedeni ajet tako da kažu da postoji sedam zemalja kao nebeskih tjelesa, znači osim ove naše Zemlje još ima ovakvih njezinih šest sestara.)

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Musena-a, pričao nam je Abdul-Vehhab, pričao nam je Ejjub od Muhameda, sina Sirina, od sina Ebu Bekreta (Bekretovoga), od Ebu Bekreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Vrijeme (je u takvom položaju da) je već obrćao njega (Allah, tj. obrće ga, daje mu da kruži) kao njegov oblik (kruženja, toka što je i bio na) dan (kada) je stvorio nebesa i zemlju: godina je dvanaest mjeseci, od njih su četiri zabranjena (tj. sveta mjeseca kada je zabranjeno ratovanje). Tri su neprekidna (jedan do drugoga): zul-ka'de, i zul-hidždže i muharem, i (četvrti je odvojen, a to je) redžeb Mudara (redžep mjesec kako ga je računalo pleme Mudar) koji je između džumadel-uhra-a i ša'bana."

PRIČAO JE MENI Ubejd, sin Ismaila, pričao nam je Ebu Usamete od Hišama, od njegova oca, od Seida, sina Zejda sina Amra sina Nufejla, da je on (bio jednom u takvoj prilici da) se je prepirala s njim Erva u pravu (tj. u vezi prava neke zemlje). Tvrdila je da je on sebi okrnjio (tj. prisvojio) njega njoj (od nje) ka Mervanu (je to tvrdila, tj. tužila ga je Mervanu, koji je tada bio upravnik Medine). Pa je rekao Seid:

"Ja (zar) sam sebi okrnjio od njezinoga prava (neku) stvar (tj. nešto)? Svjedočim zaista (da) sam čuo poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Ko uzme (jedan) pedalj od zemlje silom (tj. nepravedno), pa zaista on će se staviti ogrlicom (kao ogrlica, staviće mu se ogrlica) njemu (na) sudnjem danu od sedam zemalja."

Rekao je sin Ebu Zinada od Hišama, od njegova oca, rekao je: rekao je meni Seid, sin Zejda:

Unišao (Ušao) sam na Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

(Ovdje otac Hišama kaže da mu je rekao Seid, a to znači da su se sreli u životu, i da je od njega izravno čuo ovaj hadis.)

GLAVA:

O zvijezdama.

A rekao je Katadete: "I zaista već smo ukrasili najbliže nebo sa svjetiljkama...." (to znači da) je stvorio ove zvijezde za tri (stvari, tj. svrhe): učinio je njih nakitom (ukrasom) za nebo, i sredstvima kamenovanja za satane (za zavodnike; ili meteoritima za satane, zavodnike, tj. meteoritima koji gađaju satane) i znakovima (što) se upućuje s njima (pomoću njih na orijentaciju, tj. i znakovima pomoću kojih se snalazi pri putovanju u nepoznatim predjelima, preko nepoznatih predjela). Pa ko je tumačio sa (nekim drugim tumačenjem) osim toga, pogriješio je, i upropastio je svoj dio i opterećivao se je (ili: usiljavao se je, mučio se je sa onim) što (je takvo da) nema znanja njemu za njega (o njemu, nema znanja on o tome).

(Na ovu izjavu i mišljenje, odnosno tumačenje Katadeta ima nekih prigovora još u starijih komentatora, ali ne možemo to da navodimo, jer samo prevoditi original je zamašan posao.)

A rekao je Ibnu Abbas: "Razbijen (Strinit, satrven)" je promijenut (izmijenjen). A "el-ebbu" (trava, svježa i suha) je (ono) što jede marva (stoka, a ne jedu ga ljudi). "El-enamu" je stvorenje (a neki kažu: živo biće svako, a jedni kažu: ljudi). "Berzehun" prevlaka je zastirač (pregrada).

A rekao je Mudžahid: "Elfafen (spletene)" je isprepletene (tj. srasle, obrasle gusto), a "el-gulbu (guste, zbijene)" je isprepletene. "Firašen" je (isto što i) "mihaden" (a obje riječi znače: postelja, i niska, spuštena zemlja), kao Njegov govor: ".... i za vas je u (na) zemlji mjesto

ustaljivanja (prebivanja, tj. prebivalište)." "Nekiden" je "kalilen" (malo, malo dobra od nekoga, slabo koristan).

GLAVA

opisa Sunca i Mjeseca sa računanjem (brojanjem).

Rekao je Mudžahid: Kao (što je) računanje žrvnja (tj. kao hod, tok žrvnja). A rekao je (neko drugi) osim njega: Sa računom i fazama (položajevima, položajima u kretanju takvim da) neće njih dvoje (Sunce i Mjesec) preći njih. "Husbanun" je skupina računa (tj. "husbanun" je množina od "hisabun") slično (riječi) "šihabun" (čija je množina) "šuhbanun".

("Šihabun" znači: iskra; zvijezda, meteor koji pada na zemlju svijetleći, ostavljajući svijetleći trag na nebu.)

"Duhaha" je "davuha" (a to znači: Njegovo svjetlo. Misli se na Sunce, a ta je riječ u njih ženskoga roda.) ".... da stigne Mjesec .....", (to znači): Neće zastrijeti svjetlo jednoga (od) njih dvoje svjetlo drugoga (misli se na Sunce i Mjesec) i neće trebati (tj. ne treba) njima dvoma to. Pretjecač dana (nije noć, nego dan i noć) se međusobno potražuju potražuju njih dvoje, njih dvoje brzi (su u tom potraživanju, tj. smjenjuju se njih dvoje brzo).

"Zguljivamo": Dajemo da izađe (izvodimo) jedno (od) njih dvoje iz drugoga i dajemo da teče svako pojedino od njih dvoje.

"Poderano", njegova poderanost je njegova pocijepanost (rascijepljenost, a misli se na nebo). "..... (na) njegovim stranama (ivicama)...." (na onom dijelu) što se nije pocijepalo od njega (od neba), pa ona (grupa anđela) je na njegove dvije strane (ivice, obale), kao tvoj govor: na stranama (ivicama) bunara. "Agtaše" i "dženne" je (isto što i) "azleme": učinio je tamnom (a "dženne" još znači smrknuti se). A rekao je Hasen: Zamotalo se je, zamotava se (Sunce tako) dok ode njegovo svjetlo (sjaj).

"Tako mi noći i (onoga) što je skupila.": skupila od životinje. ".... skupio se": izjednačio se (Mjesec oko uštapa, punoga mjeseca kada sjaji punim sjajem). ".... tornjeve (tj. sazviježđa)....": položaje Sunca i Mjeseca (u njihovom kretanju). "El-haruru" je vrući vjetar u danu sa Suncem.

A rekao je Ibnu Abbas: "El-harur" je vrući vjetar u noći, a "essemumu" je u danu (vrući vjetar). Rekne se: "Julidžu" je "jukevviru".

("Juliđu": daje da uniđe, "jukevviru": zamotava, a misli se na dan i noć, tj. On-Allah dž.š. daje da ulazi dan u noć, zamotava dan u noć.)

".... prijatelja (vjernoga kojega uvodiš)...." (a ta riječ "velidžetun") je svaka stvar (što) si uveo nju u (neku drugu) stvar.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Jusufa, pričao nam je Sufjan od Aameša, od Ibrahima Tejmije, od njegova oca, od Ebu Zerra, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, Ebu Zerru kada je zašlo Sunce (na zapadu jednom prilikom):

"Znaš (li) gdje (ono) ode?" Rekao sam: "Allah i Njegov poslanik su znaniji." Rekao je: "Pa zaista ono ode da ničiči (da padne ničice) pod Prijestoljem pa (da) traži dozvolu. Pa se dozvoli njemu. A skoro (blizo, blizu) je da ničiči (da padne ničice), pa se neće primiti od njega, i (da) traži dozvolu, pa se neće dozvoliti njemu. Reći će se njemu: "Vrati se odakle si došlo." Pa će se pojaviti (Pa će izaći, roditi se) od svoga zapada (sa zapada). Pa to je Njegov govor, uzvišen je:

"I Sunce teče (ide) za ustaljeno mjesto za njega (tj. do mjesta, ili do vremena, koje je ustaljeno - određeno - za njega), to je određenje Moćnoga Znanoga."

(Veli se da se pod padanjem Sunca ničice misli na njegovo savršeno pokorno kretanje po putanji tačno određenoj i po prirodnim zakonima koje je Uzvišeni Bog postavio i odredio u svemiru, tome se Sunce pokorava kao što se vjernik u molitvi pokorno spušta licem na tle, tlo i

metaniše-kada pada ničice, pa se diže iz stava ničice, pa ponovo pada ničice. To je jedno poređenje.)

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Abdul-Aziz, sin Muhtara, pričao nam je Abdullah Danadž, rekao je: pričao mi je Ebu Selemete, sin Abdurahmana, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Sunce i Mjesec su (tj. biće) zamotano njih dvoje (na) sudnjem danu (ili: na sudnji dan)."

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Sulejmana, rekao je: pričao mi je Ibnu Vehb, rekao je: izvijestio me je Amr da je Abdurahman, sin Kasima, pričao njemu od svoga oca (Kasima), od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je on bio (običaja da) izvještava od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (o tom da) je rekao:

"Zaista Sunce i Mjesec neće pomrčati (ne pomrčaju, ne pomračuju se) njih dvoje zbog smrti nijednoga (čovjeka), a ni zbog njegova života (tj. rođenja), ali su njih dvoje dva znaka od znakova Allaha (od znakova Allahove moći i slično), pa kada ste vidjeli njih dvoje (u pomrčenju, u pomračenju), pa klanjajte."

(Ova preporuka ima i praktičnu vrijednost. Pri klanjanju, molitvi treba gledati na tle, tlo preda se gdje se treba pasti ničice, pa kada se za vrijeme pomrčine, pomračenja Sunca obavlja molitva, ne može se gledati u Sunce i promatrati pomrčenje, a to će nam sačuvati oči, odnosno vid štetnih posljedica koje nastaju promatranjem pomrčine Sunca golim okom. A te štetne posljedice, koje su dokazali liječnici specijalisti za oči, često se teško otklanjaju i danas u dvadesetom stoljeću, a u ono vrijeme je to pogotovu bilo teško. I ovaj hadis jasno pokazuje korisnost preporuka Muhameda a.s. ne samo u odnosu na zagrobni život nego i za ovozemaljski naš život.)

PRIČAO NAM JE Ismail, sin Ebu Uvejsa, pričao mi je Malik od Zejda, sina Eslema, od Ata-a, sina Jesara, od Abdullaha, sina Abbasa,

bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista Sunce i Mjesec su dva znaka od znakova Allaha, neće (nikad) pomrčati (neće se pomračiti) njih dvoje zbog smrti jednoga (tj. nijednoga čovjeka), a ni zbog njegova života, pa kada ste vidjeli to, pa spominjite Allaha."

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba, rekao je: izvijestio me je Urvete da je Aiša, bio zadovoljan Allah od nje, izvijestila njega da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (na) dan (kada) je pomrčalo Sunce (kada se pomračilo Sunce), ustao, pa je veličao (Allaha, tj. rekao je "Allahu ekber!") i čitao (učio) je dugačko čitanje (učenje), zatim se naklonio dugim naklonjanjem, zatim je podigao svoju glavu, pa je rekao:

"Čuo Allah za (onoga) ko je hvalio Njega!" I stajao je kao što je on (stajao), pa je čitao (učio jedno) dugačko čitanje (učenje), a ono je bliže (niže, tj. kraće) od prvoga čitanja (učenja). Zatim se naklonio dugim naklonjanjem, a ono je bliže (kraće) od prvoga naklonjanja. Zatim je ničičio (pao ničice, učinio sedždu) dugim ničičenjem. Zatim je činio u zadnjem naklonjanju (rekatu, stajanju) slično tome. Zatim je pozdravio (dao pozdrav u znak završetka molitve, dakle: predao je selam), a već se je pokazalo Sunce. Pa je predikovao (održao je prediku, vaz, propovjed) ljudima, pa je rekao o pomrčanju (o pomračenju) Sunca i Mjeseca:

"Zaista njih dvoje su dva znaka od znakova Allaha, neće (nikada) pomrčati njih dvoje zbog smrti jednoga (čovjeka), a ni zbog njegova života, pa kada ste vidjeli njih dvoje, pa utječite (utičite) se k molitvi (ka klanjanju)."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Musena-a, pričao nam je Jahja od Ismaila, rekao je: pričao mi je Kajs od Ebu Mes'uda, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Sunce i Mjesec neće (nikada) pomrčati njih dvoje zbog smrti jednoga (čovjeka), a ni zbog njegova života, a ali (nego) njih dvoje su

dva znaka od znakova Allaha, pa kada ste vidjeli njih dvoje, pa klanjajte."

GLAVA

(onoga) što je došlo o Njegovu govoru, uzvišen je: "I On je (onaj) koji šalje vjetrove (kao) razastirače (oblaka) pred Njegovu milost (tj. pred kišu koja je Njegova milost).....".

"..... razbijača.....", razbija svaku stvar (misli se na vjetar, koji je u Arapa ženskog roda, pa zbog toga se kaže "taksifu", a ne "jaksifu"). "Levakiha" je (isto što i) "melakiha" (a ta riječ je množina od riječi) "mulkihatun": oplođavajuća (ili: koja nosi plod). (Prema tome "levakiha": oplođavajuće; koje nose plod.). "'Isarun": vihor (ciklon) je žestok vjetar (što) puše od zemlje k nebu kao (jedan) stup (stub) u njemu je vatra. "Sirrun" je "berdun": hladnoća "Nušuren" je "muteferrikaten": raspršana, raspršane.

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Šubete od Hakema, od Mudžahida, od Ibnu Abbasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Pomogao sam se (Pomognut sam) sa istočnjakom (istočnim vjetrom), a uništilo se je (pleme) Ad sa zapadnjakom."

PRIČAO NAM JE Mekkija, sin Ibrahima, pričao nam je Ibnu Džurejdž od Ata-a, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Bio je (običaja) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, kada bi vidio (kakav) oblak u (na) nebu (od kojega se smatra da će kiša pasti), (bio je običaja da) je išao naprijed i išao je nazad, i ulazio je (u kuću) i izlazio je, i promijenilo se (promijenilo bi se) njegovo lice. Pa kada se okišalo nebo (tj. kada bi pala kiša iz, sa neba), rastupilo bi se (otišlo bi to uznemirenje) od njega. Pa je upoznala njega (dala na znanje njemu) Aiša to, pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ne znam, možda je on (oblak takav) kao što je rekao (jedan) narod: "Pa pošto (su) vidjeli njega (oblak) pojavljivačem okrećući se prema njihovim dolinama.....". Odlomak (taj vidi u Kur'anu).

GLAVA

spominjanja anđela, blagoslovi (milosti) Allaha na njih.

A rekao je Enes: Rekao je Abdullah, sin Selama, Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio: "Zaista je Džibril (Gabriel, Gavrilo) - na njega pozdrav (mir, spas)! - neprijatelj Židova od (između) anđela." A rekao je Ibnu Abbas: "..... zaista mi smo stajači u redovima.", (mi) anđeli.

PRIČAO NAM JE Hudbete, sin Halida, pričao nam je Hemmam od Katadeta. A rekao mi je Halifete: Pričao nam je Jezid, sin Zurej'a, pričao nam je Seid i Hišam, njih dva su rekla: pričao nam je Katadete, pričao nam je Enes, sin Malika, od Malika, sina Sa'sa'ata, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Dok sam ja kod Kuće (tj. Ka'be) između spavača i budnoga, i spomenuo je - misli (na jednoga) čovjeka između dvojice ljudi. Pa se meni došlo sa (jednim) lavorom (leđenom, leginom) od zlata, napunio se je mudrošću i vjerovanjem. Pa se je rascijepio (rasporio) od prsa do mekoća stomaka (do tankih, mekih, nježnih mjesta stomaka). Zatim se je oprao stomak sa vodom (vrela, bunara) Zemzema. Zatim se je napunio mudrošću i vjerovanjem. (Misli se na Muhameda a.s.) I došlo se je meni sa bijelom (jednom jahaćom) životinjom, ispod mazge, a iznad magarca: Burakom (rajskim konjem koji se mnogo svijetli ili sijeva kao munja). Pa sam otišao sa Džibrilom, čak smo došli (u) najbliže nebo. Reklo se je:

"Ko je ovo?" Rekao je: "Džibril." Reklo se je (dakle: ponovo je upitano): "A ko je s tobom?" Reklo se je (dakle: Odgovoreno je): "Muhamed." Reklo se je: "A već se je poslalo k njemu?" Rekao je: "Da." Reklo se je: "Široko (Prostrano) mjesto s njim! (Tj. Dobro došao on!) I zaista divno li je dolaženje (što ga) je (što je) došao (on)!" Pa sam

došao (tj. naišao) na Adema, pa (sam) pozdravio (izrekao pozdrav) na njega. Pa je rekao: "Prostrano mjesto s tobom od sina i vjerovijesnika (tj. kao sinu i vjerovijesniku - Dobro došao kao sin i vjerovijesnik)!" Pa smo došli drugome nebu. Reklo se je (Upitalo se): "Ko je ovo?" Rekao je (Odgovorio je, odgovoreno je): "Džibril." Reklo se: "Ko je sa tobom?" Rekao je: "Muhamed, pomilovao ga Allah i spasio." Reklo se: "Poslalo se k njemu?" Rekao je: "Da." Reklo se: "Prostrano mjesto s njim (tj. za njega, njemu)! I zaista divno li je dolaženje (što ga, što) je došao (on)." Pa sam došao (naišao) na Isa-a i Jahja-a. Pa su rekla njih dva: "Prostrano mjesto s tobom od brata i vjerovijesnika!" Pa smo došli trećem nebu. Reklo se: "Ko je ovo?" Reklo se: "Džibril." Reklo se: "Ko je s tobom?" Rekao je: "Muhamed." Reklo se: "A već se je poslalo k njemu?" Rekao je: "Da." Reklo se: "Prostrano mjesto s njim! I zaista divno li je dolaženje (što) je došao!" Pa sam došao Jusufu, pa sam pozdravio na njega (pa sam ga pozdravio). Rekao je: "Prostrano mjesto s tobom od brata i vjerovijesnika!" Pa smo došli četvrtom nebu. Reklo se: "Ko je ovo?" Reklo se: "Džibril." Reklo se: "Ko je s tobom?" Reklo se: "Muhamed, pomilovao ga Allah i spasio." Reklo se: "A već se je poslalo k njemu?" Rekao je: "Da." Reklo se je: "Prostrano mjesto s njim! I zaista divno li je dolaženje (što) je došao!" Pa sam došao na Idrisa (Idrisu), pa sam pozdravio na njega (pa sam ga pozdravio). Pa je rekao: "Prostrano mjesto s tobom od brata i vjerovijesnika!" Pa smo došli petome nebu. Reklo se: "Ko je ovo?" Rekao je: "Džibril." Reklo se: "A ko je s tobom?" Reklo se: "Muhamed." Reklo se: "A već se je poslalo k njemu?" Rekao je: "Da." Reklo se: "Prostrano mjesto s njim! I zaista divno li je dolaženje (što) je došao!" Pa smo došli na Haruna (Arona), pa sam pozdravio na njega (dakle: Došli smo Harunu, pa sam ga pozdravio). Pa je rekao: "Prostrano mjesto s tobom od brata i vjerovijesnika!" Pa smo došli na šesto nebo. Reklo se: "Ko je ovo?" Reklo se: "Džibril." Reklo se: "Ko je s tobom?" Reklo se: "Muhamed, pomilovao ga Allah i spasio." Reklo se: "A već se je poslalo k njemu? Prostrano mjesto s njim! I zaista divno li je dolaženje (što) je došao!" Pa sam došao na Musa-a (Musa-u, Mojsiju), pa sam (ga) pozdravio. Pa je rekao: "Prostrano mjesto s tobom od brata i vjerovijesnika!" Pa pošto sam prošao (tj. krenuo od njega dalje), zaplakao je. Pa se reklo: "Šta je rasplakalo tebe?" Rekao je: "O moj Gospode! Ovaj dječak koji se je poslao poslije mene (takav je da) će unići (ući u) raj od njegove sljedbe vrijednije (tj. više) od (onoga) što će unići od moje sljedbe." Pa smo

došli sedmom nebu. Reklo se: "Ko je ovo?" Reklo se: "Džibril." Reklo se: "Ko je s tobom?" Reklo se: "Muhamed." Reklo se: "A već se je poslalo k njemu? Prostrano mjesto s njime! I divno li je dolaženje (što) je došao." Pa sam došao na Ibrahima (Avrama), pa sam (ga) pozdravio. Pa je rekao: "Prostrano mjesto s tobom od sina i vjerovijesnika!"

Pa se je podigla (tj. ukazala, otkrila) meni Nastanjena (ili: Izgrađena) Kuća.

(Pod izrazom Nastanjena Kuća misli se na nebesku Ka'bu koja stoji prema Ka'bi u Meki.)

Pa sam pitao Džibrila (o njoj), pa je rekao: "Ovo je Nastanjena Kuća. Klanja u njoj svakog dana sedamdeset hiljada anđela. Kada izađu, neće se (oni) vratiti k njoj (jer je to) zadnje što je na njih (ili: na njima)." I podiglo se je meni lotosovo drvo krajnosti (međe, granice), pa kadli je njegov plod (takav) kao da je on (kao da su) ćupovi (iz mjesta) Hedžera, a njegovo lišće kao da je ono (kao da su) uši slonova. U njegovom korijenu su četiri rijeke: dvije rijeke unutarnje i dvije rijeke vidljive (vanjske). Pa sam pitao Džibrila (o tome), pa je rekao:

"Što se tiče dvije unutarnje (dviju rijeka unutarnjih), pa u raju su. A što se tiče dvije vidljive (dviju vidljivih), Nil i Eufrat."

Zatim se uzakonilo (propisalo kao stroga dužnost) na mene pedeset molitava. Pa sam se okrenuo (prema Zemlji, tj. Pa sam se vratio) dok sam došao (dok nisam došao) Musa-u (Mojsiju). Pa je rekao: "Šta si napravio?" Rekao sam: "Uzakonilo se je na mene pedeset molitava (molitvi)." Rekao je: "Ja sam znaniji o ljudima od tebe. Nastojao sam sa Israelićanima najžešćim nastojanjem. I zaista (to) tvoja sljedba neće moći, pa vrati se k tvome (svome) Gospodu, pa pitaj (moli) Ga." Pa sam se vratio, pa sam pitao Njega (pa sam Ga pitao). Pa je učinio nju (molitvu) četrdeset. Zatim slično njemu, zatim trideset, zatim slično njemu, pa je učinio dvadeset, zatim slično njemu, pa je učinio deset. Pa sam došao Musa-u, pa je rekao slično njemu (onome što je prvi puta rekao). Pa je učinio nju pet. Pa sam došao Musa-u, pa je rekao: "Šta si napravio?" Rekao sam:

"Učinio je nju pet (molitava)." Pa je rekao slično njemu. Rekao sam: "Pa predao sam se (tome, jer me je stid da molim da bude manje od pet molitava)." Pa se je dozvalo (poviknulo od strane Uzvišenog Boga):

"Zaista Ja (sam) sproveo (dao da prođe) Moj (Svoj) zakon (zapovjed), i olakšao sam od Svojih robova (slugi, tj. Svojim robovima, Svojim slugama) i nagrađujem lijepo djelo deset (puta onoliko koliko ono vrijedi)."

A rekao je Hemmam od Katadeta, od Hasena, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "..... u Nastanjenoj Kuću (ili: .... o Nastanjenoj kući)."

PRIČAO NAM JE Hasen, sin Rebi'a, pričao nam je Ebul-Ahvas od Aameša, od Zejda, sina Vehba, rekao je Abdullah: pričao nam je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a on je istiniti kome se istina govorila (od strane Džibrila), rekao je:

"Zaista jedan (od) vas (stvara se tako da) se skuplja njegovo stvaranje u stomaku njegove majke (mame) četrdeset dana (tj. skuplja se materija, tvar za njegovo tijelo). Zatim bude usirena krv slično tome (vremenskom trajanju). Zatim bude (biva jedan) komad mesa slično tome (tj. slično tom vremenskom razdoblju). Zatim pošalje Allah (jednoga) anđela, pa se zapovjedi za četiri riječi (anđelu, meleku), i rekne se njemu:

"Zapiši njegov rad, i njegov trošak (opskrbu), i njegov rok (smrti) i nesretan ili sretan." Zatim se puhne u njega duh (duša). Pa zaista (izvjesni) čovjek od vas zaista radi dok ne bude između njega i između raja osim aršin (ili: podlaktica, lakat), pa prestigne na njega (prestigne ga) njegova knjiga (tj. ono što mu je zapisano), pa radi sa radom pripadnika Vatre (na kraju života). A (opet neki od vas) radi dok ne bude između njega i između Vatre osim aršin, pa prestigne na njega knjiga (prestigne ga knjiga), pa radi sa radom pripadnika raja."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Selama, izvijestio nas je Mahled, izvijestio nas je Ibnu Džurejdž, rekao je: izvijestio me je Musa, sin

Ukbeta, od Nafi-a, rekao je: rekao je Ebu Hurejrete od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. A slijedio je njega Ebu Asim od Ibnu Džurejdža, rekao je: izvijestio me je Musa, sin Ukbeta, od Nafi-a, od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Kada voli (zavoli) Allah (izvjesnoga) roba, dozove (doziva) Džibrila (tj. rekne mu):

"Zaista Allah voli omsicu (tog-i-tog), pa voli ga (i ti)!" Pa ga voli (zavoli) Džibril. Pa (zatim) Džibril doziva u (među) stanovnicima neba (stanovnike neba): "Zaista Allah voli omsicu (tog-i-tog), pa volite ga (i vi)." Pa vole ga (zavole ga) stanovnici neba. Zatim se stavi njemu (dobar) prijem u (na) Zemlji (dobro primanje kod ljudi na Zemlji)."

PRIČAO NAM JE Muhamed, pričao nam je Ibnu Ebu Merjem, izvijestio nas je Lejs, pričao nam je Ibnu Ebu Džafer od Muhameda, sina Abdurahmana, od Urveta, sina Zubejra, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, žene Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da je ona rekla:
"Čula sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Zaista anđeli silaze u anan - a on je oblak ("anan" znači oblak) - pa spominju (izvjesnu) zapovjed (što) se je sudila (dosudila) u nebu, pa sebi ukradu satane (đavoli, zli duhovi) čuvenje, pa čuju nju (tu zapovjed), pa objave nju k proricačima (predskazivačima sudbine), pa lažu s njom (tj. uz nju, uz tu zapovjed koju su čuli od anđela o nekoj dosuđenoj stvari, odredbi - uz tu istinu nalažu, slažu još) stotinu laži od njihovih osoba (tj. od samih sebe, od sebe)."

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Junusa, pričao nam je Ibrahim, sin Sa'da, pričao nam je Ibnu Šihab od Ebu Selemeta i El-Egarra, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Kada bude petak, budu na svakim vratima od vrata Bogomolje (izvjesni) anđeli (što) pišu (zapisuju) prvoga pa prvoga (koji je došao u Bogomolju, dakle: po redu upisuju koji je čovjek prije došao u džamiju,

tako u svim džamijama gdje se klanja džuma). Pa kada sjedne vođa, saviju stranice (tj. listove anđeli) i dođu (da) slušaju opomenu (tj. prediku)."

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan, pričao nam je Zuhrija od Seida, sina Musejjeba, rekao je: prošao je Umer u Bogomolju, a Hassan recituje (pjesmu u Bogomolji, pa mu to Umer nije smatrao za lijepo da tu radi to), pa je rekao:

"Bio sam (običaja da) recitujem u njoj, a u njoj je (onaj) ko (koji je takav da) je on bolji od tebe." Zatim se okrenuo k Ebu Hurejretu, pa je rekao: "Zaklinjem te sa Allahom da li si čuo poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Odgovori od mene (za mene, mjesto mene)! Moj Bože! Ojačaj ga sa duhom svetosti (sa Svetim Duhom)!" Rekao je: "Da."

PRIČAO NAM JE Hafs, sin Umera, pričao nam je Šubete od Adijja, sina Sabita, od Bera-a, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, Hassanu:

"Rugaj se njima (tj. Izvrgni ruglu njih)", ili: "Rugaj se s njima (tj. Uzvrati ruganje njima - Međusobno se izvrgavaj ruglu s njima), a Džibril je sa tobom."

(Iz ovoga se jasno vidi da se i u prethodnom hadisu pod izrazom "duh svetosti (Sveti Duh)" misli na meleka Džibrila (anđela, arhanđela Gabriela, Gavrila.)

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Džerir. - H - A pričao nam je Ishak, izvijestio nas je Vehb, sin Džerira, rekao je: pričao nam je moj otac, rekao je: čuo sam Humejda, sina Hilala, od Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

"Kao da ja gledam k uzdignuti (podignuti) prah u (na) ulici (u putu, na putu) Ganmivića - povećao je Musa (još slijedeće riječi: ovo je, ili: to je) pratnja Džibrila (ili: skupina Džibrila - Džibrilova skupina, a to znači Džibril sa grupom meleka je tu prašinu podigao)."

PRIČAO NAM JE Fervete, pričao nam je Alija, sin Mushira, od Hišama, sina Urveta, od njegova oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da je Haris, sin Hišama, pitao Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio:

"Kako dolazi tebi objava (od Uzvišenog Allaha)?" Rekao je: "Svaki taj (način se dešava, tj. Na svaki način mi dolazi). Dolazi (izvjesni) anđeo (nekih) časova u (obliku) sličnom udaranju (lupanju) zvona (zvona koje se stavlja na vrat životinja), pa
raspukne (tj. ode) od mene, a već sam zapamtio šta je rekao, a on (ovaj način) je najžešći njegov (oblik) na mene. I predstavi se (uobliči se) meni anđeo (nekih) časova čovjekom (kao čovjek), pa govori meni, pa zapamtim šta govori."

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Šejban, pričao nam je Jahja, sin Ebu Kesira, od Ebu Selemeta, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Ko potroši (dadne) dva para (nečega) u put Allaha, zvaće ga blagajnici raja:

"O omso (tj. omsicu, dakle: O ti), ovamo!" Pa je rekao Ebu Bekr: "Taj je (onaj) koji (je takav da) nema propasti na njega." Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Nadam se da budeš (da ćeš biti i ti jedan) od njih."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Hišam, izvijestio nas je Ma'mer od Zuhrije, od Ebu Selemeta, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao njoj:

"O Aišo! Ovo je Džibril, čita na tebe pozdrav (tj. isporučuje, šalje ti pozdrav)." Pa je rekla: "I na njega (tj. I njemu) pozdrav, i milost Allaha i Njegovi blagoslovi! Vidiš što ne vidim." Hoće (ona, tj. Misli ona s tim na) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

(Tj. Da Muhamed a.s. vidi ono što ona ne vidi, a to je anđeo Džibril.)

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Umer, sin Zerra. - H - Rekao je: Pričao je meni Jahja, sin Džafera, pričao nam je Veki' od Umera, sina Zerra, od njegova oca, od Seida, sina Džubejra, od Ibnu Abbasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, Džibrilu:

"Zar nećeš posjećivati nas više od (onoga) što posjećuješ nas?" (Tj. "Daj posjećuj nas češće nego što to činiš!") Rekao je: Pa je sišla (objava, ajet, odlomak):

"I ne spuštamo se osim sa zapovjedi tvoga Gospoda, za Njega je (tj. Njemu pripada, On ima sve) što je između naših ruku (tj. pred nama) i što (je) iza (ozadi) nas....". Ajet (Odlomak taj vidi u Kur'anu).

PRIČAO JE NAMA Ismail, rekao je: pričao mi je Sulejman od Junusa, od Ibnu Šihaba, od Ubejdulaha, sina Abdullaha sina Utbeta sina Mesuda, od Ibnu Abbasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Dao je čitati meni (Učio me je) Džibril na (jedno) slovo (tj. na jedno narječje, na jedan način Kur'an), pa sam neprestano (bio takav da) tražim povišenje (povečanje) njemu dok je dopro do sedam slova (do sedam narječja, načina)."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Mukatila, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Junus od Zuhrije, rekao je: pričao je meni Ubejdulah, sin Abdullaha, od Ibnu Abbasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, najdarežljiviji (čovjek od) ljudi, i bilo je najdarežljivije što biva u ramazanu (dakle: bio je najdarežljiviji u mjesecu ramazanu) kada sreta njega Džibril u svakoj noći od ramazana pa izučava s njim (ili: pa memoriše, pamti napamet s njim) Kur'an. Pa zaista poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i

spasio, kada sretne njega Džibril, darežljiviji je sa dobrom od poslatoga vjetra (sa kišom).

A od Abdullaha, rekao je: pričao nam je Mamer sa ovim senedom (lancem ljudi koji su prenijeli hadis) slično njemu (navedenome hadisu). A predao (tj. pričao) je Ebu Hurejrete i Fatima, bio zadovoljan Allah od njih dvoje, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da Džibril izlagaše njemu Kur'an (tj. pokazivao i sravnjivao mu ga je).

PRIČAO NAM JE Kutejbete, pričao nam je Lejs od Ibnu Šihaba da je Umer, sin Abdul-Aziza odgodio popodnev (ikindiju jednu, neku) stvar (tj. okasnio je malo sa molitvom popodneva), pa je rekao njemu Urvete:

"Zar ne! (tj. Pazite!) Zaista je Džibril već sišao, pa je klanjao pred poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio." Pa je rekao Umer: "Znaj šta govoriš, o Urvete!" Rekao je (Urvete): Čuo sam Bešira, sina Ebu Mesuda, govori: čuo sam Ebu Mesuda govori: čuo sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, govori:

"Sišao je Džibril, pa je predvodio mene. Pa sam klanjao sa njim, zatim sam klanjao sa njim, zatim sam klanjao sa njim, zatim sam klanjao sa njim, zatim sam klanjao sa njim." Računa sa svojim prstima pet molitava (molitvi, namaza, salata).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Beššara, pričao nam je Ibnu Ebu Adijj od Šubeta, od Habiba, sina Ebu Sabita, od Zejda, sina Vehba, od Ebu Zerra, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Rekao je meni Džibril:

"Ko je umro (Ko umre) od tvoje sljedbe ne udružuje (ne udružujući) sa Allahom (nijedne) stvari (tj. ništa), unišao je (tj. ući će u) raj - ili: nije unišao (neće ući u) Vatru." Rekao je: "Iako je bludničio (zar i kad je bludničio, činio preljub)? Iako je krao?" Rekao je: "Iako je (to činio)."

(Veli se da to znači: Unići će, ući će u raj, pa makar poslije kazne za to djelo koju će pretrpjeti, ako mu ne bude oprošteno. Ili neće ući, unići u pakao da tamo pati zauvijek, nego samo za neko vrijeme. Na ovaj se način uklanja suprotnost između ovoga hadisa i između drugih hadisa i nekih ajeta Kur'ana.)

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb, pričao nam je Ebu Zinad od Aaredža, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Anđeli se međusobno izmjenjuju (dolaze jedni iza drugih), (jedni) anđeli u noći, a (jedni) anđeli u danu, i sakupljaju se (saberu, sastanu se) u molitvi zore i popodneva (dakle: na sabahu i ikindiji). Zatim se penju k Njemu (oni) koji su zanoćili
u (među) vama, pa pita njih - a On je znaniji - pa govori: "Kako ste (ih) ostavili?" Pa govore: "Ostavili smo ih (a oni) klanjaju, a došli smo im (a oni) klanjaju."

GLAVA:

Kada je rekao jedan (od) vas Amin!, a anđeli u (na) nebu Amin!, pa se složilo jedno (od) njih dvoje s drugim (kad se podudari jedno s drugim), oprostilo (oprosti) se njemu što je prethodilo od njegova grijeha (ili: griješenja, predhodni grijesi, grijesi prije toga učinjeni).

PRIČAO NAM JE Muhamed, izvijestio nas je Mahled, izvijestio nas je Ibnu Džurejdž od Ismaila, sina Umejjeta, da je Nafi' pričao njemu da je Kasim, sin Muhameda, pričao njemu od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Natrpala (Napunila) sam za Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (jedno) uzglavlje u (tj. na) njemu su (neke) slike kao da je ono (jedan) jastuk (njemu). Pa je došao pa je stao između svojih vrata, i počelo je (da) se mijenja njegovo lice. Pa sam rekla:

"Šta je nama (U čemu je stvar), o poslaniče Allaha?!" Rekao je: "Šta je um (tj. stvar, stanje) ovoga uzglavlja?" Rekla je: "Uzglavlje (što)

sam učinila njega (što sam ga učinila) za tebe (tebi) zato (da) ležiš na njemu." Rekao je:

"Zar nisi znala da anđeli neće unići (tj. ne ulaze u onu) kuću (sobu što) je u njoj (neka) slika, i da (onaj) ko je načinio (tu) sliku kažnjavaće se sudnjega dana. Reći će (Govoriće): "Proživite (Učinite živo ono) što ste stvorili (uradili)."

PRIČAO NAM JE Ibnu Mukatil, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas Mamer od Zuhrije, od Ubejdulaha, sina Abdullaha, da je on čuo Ibnu Abbasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (da) govori: čuo sam Ebu Talhata (da) govori: čuo sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Neće unići (ući) anđeli (u) kuću (što je ili ako) je u njoj pas, a ni slika (kakvih, nekakvih) slika (ili: skulptura, statua)."

("Timsalun - temasilu" su slike životinja, a "suretun" znači sliku uopće. "Timsalun" znači i skulptura, statua.)

PRIČAO JE NAMA Ahmed, pričao nam je Ibnu Vehb, izvijestio nas je Amr da je Bukejr, sin Ešedža pričao njemu da je Busr, sin Seida pričao njemu da je Zejd, sin Halida, Džuhenija, bio zadovoljan Allah od njega, pričao njemu, a sa Busrom, sinom Seida, je (tada bio) Ubejdulah Havlanija koji je bio u skrbništvu Mejmune, bio zadovoljan Allah od nje, žene Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pričao je njima dvojici Zejd, sin Halida, da je Ebu Talhate pričao njemu da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Neće unići anđeli u kuću (što) je u njoj (tj. u kuću u kojoj se nalazi kakva) slika."

Rekao je Busr: Pa se razbolio Zejd, sin Halida, pa smo posjetili njega, pa kadli mi u njegovoj kući (sretnemo se) sa zastorom (zavjesom, dakle: sa zastorom takvim da) su u (na) njemu (nekakve) slike. Pa sam rekao Abdullahu Havlaniji: "Zar nije (on) pričao nama o (takvim) slikama?" Pa je rekao: "Zaista on je rekao: "Osim žigosanja (tiskanja, tj.

ukrašavanja, uljepšavanja) u (na) odjeći. Zar nisi čuo njega?" Rekao sam: "Ne." Rekao je: "Da, spomenuo je njega (spomenuo je to)."

PRIČAO JE NAMA Jahja, sin Sulejmana, rekao je: pričao mi je Ibnu Vehb, rekao je: pričao mi je Amr od Salima, od njegova oca, rekao je:

Obećao je (doći) Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, Džibril pa je rekao:

"Zaista mi nećemo unići (ne ulazimo u) kuću (što) je u njoj slika, a ni pas."

PRIČAO NAM JE Ismail, rekao je: pričao mi je Malik od Sumejja, od Ebu Saliha, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Kada je rekao vođa (u molitvi, u namazu) "Čuo Allah za (onoga) ko je hvalio Njega!", pa recite "Moj Bože, naš Gospode, Tebi hvala!", pa (tj. jer) zaista ono ko (imadne tu sreću da) se je složio (podudario) njegov govor (sa) govorom anđela, oprostilo se je njemu što je prethodilo od njegova griješenja."

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Munzira, pričao nam je Muhamed, sin Fulejha, pričao nam je moj otac od Hilala, sina Alije, od Abdurahmana, sina Ebu Amreta, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Jedan (od) vas je u molitvi (nekoj) dok je trajala (ta) molitva (da) zadržava njega (sve dok ga zadržava u mjestu gdje obavlja molitvu), i anđeli govore:

"Moj Bože, oprosti njemu, i pomiluj ga!", (sve dotle) dok nije ustao (dok ne ustane) iz (sa) svoje molitve, ili (je) proizveo (nešto što zahtjeva ponovno čišćenje za molitvu)."

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan od Amra, od Ata'a, od Safvana, sina Ja'la-a, od njegova oca, rekao je: čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) čita (uči) na govornici:

"I dozivali su (tj. dozivaće): O Malike!....". Rekao je Sufjan: U čitanju Abdullaha (Mesudova) je: "I dozivali su: O Mali!....".

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Ibnu Vehb, rekao je: izvijestio me je Junus od Ibnu Šihaba, rekao je: pričao mi je Urvete da je Aiša, bio zadovoljan Allah od nje, žena Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pričala njemu da je ona rekla Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio:

"Da li je došao na tebe (ijedan) dan (koji) je bio teži od dana Uhuda?" Rekao je: "Zaista već sam sreo od tvoga naroda (ono) što sam sreo. A bilo je najteže (ono) što sam sreo od njih (na) dan Akabe kad sam izložio svoju osobu (sebe) na Ibnu Abdu Jalila, sina Abdu Kulala, (obrativši se njemu) pa nije odgovorio meni k (onome) što sam htio. Pa sam otišao, a ja sam brižan (žalostan), na (stranu, u pravcu) svome licu (tj. otišao sam naprijed ne znavši kuda idem). Pa se nisam osvijestio osim, a ja sam u Karnu Sealibu (tj. Osvijestio sam se tek kad sam stigao u mjesto Karnu Sealib). Pa sam podigao svoju glavu, pa kadli ja (sretnem se) sa oblakom (jednim što) je već zasjenio mene (tj. napravio mi hlad). Pa sam pogledao, pa kadli u njemu Džibril! Pa je dozvao (dozivao) mene pa je rekao:

"Zaista Allah je već čuo govor tvoga naroda tebi, i šta su vratili na tebe (tj. i šta su ti odgovorili). I već je poslao k tebi (Allah) anđela brda (planina) zato (da ti) zapovjediš njemu za (ono) što si htio (šta hoćeš) u njima (među njima da napravi)." Pa je dozivao mene anđeo brda, pa je pozdravio mene, zatim je rekao:

"O Muhamede!" Pa je rekao to: "U čemu si htio (tj. Šta hoćeš da učinim)? Ako si htio (Ako hoćeš) da sklopim na (tj. nad) njima (ta) dva tvrda (brijega, učiniću to)." Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Nego (tj. Ne sklapaj brda nad njima, ne kažnjavaj, nego ćemo sačekati, jer) nadam se da će izvesti Allah iz njihovih leđa (tj. da će stvoriti od njih, od njihova potomstva nekoga) ko će obožavati Allaha, samo Njega, neće udruživati (tj. ne udružujući) sa Njim (nijedne) stvari (tj. ništa)."

(Rečenica u originalnom tekstu gore: "Fe kale zalike fi ma ši'te....", može da se prevede i ovako: Pa je rekao: "To je (tako). U čemu si htio (tj. Šta hoćeš da učinim)?".)

PRIČAO NAM JE Kutejbete, pričao nam je Ebu Avanete, pričao nam je Ebu Ishak Šejbanija, rekao je: pitao sam Zirra, sina Hubejša, o govoru Allaha, uzvišen je:

"Pa je bio (na rastojanju od) količine dva luka (za strelu) ili bliže. Pa je objavio k Svome robu (ono) što je objavio." Rekao je: Pričao nam je Ibnu Mes'ud (da to znači) da je on (Muhamed a.s.) vidio Džibrila (u takvom stanju, obliku njegovom da) on ima šest stotina krila."

PRIČAO NAM JE Hafs, sin Umera, pričao nam je Šubete od Aameša, od Ibrahima, od Alkameta, od Abdullaha (Mesudova), bio zadovoljan Allah od njega:

"Zaista već je vidio od najvećih znakova svoga Gospoda.", rekao je (Abdullah da to znači): Vidio je zelenu odjeću (ili zelen sag, ćilim koji ćilim, ili koja odjeća) je zatvorila obzor neba.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Abdullaha sina Ismaila, pričao nam je Muhamed, sin Abdullaha, Ensarija od Ibnu Avna, obavijestio nas je Kasim od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

"Ko je tvrdio da je Muhamed vidio svoga Gospoda, pa već je uveličao, a ali (tj. nego) već je vidio Džibrila u njegovom liku (pravom) i njegovom stvorenju, zatvarajući (Džibril sobom prostor) što je između (strana) obzora."

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Jusufa, pričao nam je Ebu Usamete, pričao nam je Zekerijja, sin Ebu Zaideta, od Ibnul-Ešve'a, od Šabije, od Mesruka, rekao je: rekao sam Aiši, bio zadovoljan Allah od nje:

"Pa gdje je Njegov govor:

"Zatim se je približio, pa se je spustio. Pa je bio (na rastojanju) količine (za) dva luka ili bliže." Rekla je: "To (ti) je Džibril. Dolazaše mu (Dolazio mu je) u liku čovjeka, a zaista on je došao njemu ovoga puta u svome obliku (liku) koji je (taj što je) on njegov oblik (lik pravi anđelski, melećki), pa je zatvorio obzor."

PRIČAO NAM JE Musa, pričao nam je Džerir, pričao nam je Ebu Redža' od Semureta, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Vidio sam (u snu u jednoj) noći dva čovjeka (da) su njih dva došla meni. Njih dva su rekla: "Koji loži (raspaljuje) Vatru je Malik, blagajnik (tj. čuvar, šef) Vatre (tj. pakla, Džehenema), a ja sam Džibril, a ovo je Mikail."

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Ebu Avanete od Aameša, od Ebu Hazima, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Kada je pozvao čovjek (suprug) svoju ženu k svojoj postelji, pa nije htjela, pa je omrknuo (zanoćio) srdit na nju, proklinjali su nju (određeni) anđeli do (časa kada) osvane (tj. cijelu noć do zore)." Slijedio je njega (Ebu Avaneta) Šubete, i Ebu Hamzete, i Ibnu Davud i Ebu Muavijete od Aameša.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Lejs, pričao mi je Ukajl od Ibnu Šihaba, rekao je: čuo sam Ebu Selemeta rekao je: izvijestio me je Džabir, sin Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je on čuo Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Zatim je malaksala od mene objava malaksavanjem (tj. prestala je bila dulje vremena, ili dugo nisam primio obajvu). Pa dok ja pješačim

(jednom prilikom), čuo sam (jedan) glas iz neba, pa sam podigao svoj vid (pogled, pogledao sam) prema nebu, pa kadli melek (anđeo) koji je došao meni u Hira', (pećinu - taj isti melek) sjedač je (tj. sjedi) na tronu (prijestolju, stolici nekoj) između neba i zemlje! Pa sam se preplašio od njega, čak sam pao k zemlji. Pa sam došao svojoj porodici pa sam rekao:

"Zamotajte me! Zamotajte me! Pa je spustio Allah, uzvišen je (ovu obajvu):

"O pokriveni.", do Njegova govora "I rudžz pa napusti.". Rekao je Ebu Selemete: A rudžz su kipovi (idoli).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Beššara, rekao je: pričao nam je Gunder, pričao nam je Šubete od Katadeta. A rekao je meni Halifete: Pričao nam je Jezid, sin Zurej'a, pričao nam je Seid od Katadeta, od Ebul-Alijeta, pričao nam je sin strica vašega vjerovijesnika - misli (na) Ibnu Abbasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice - od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Vidio sam (u) noći (onoj u kojoj) se je putovalo sa mnom (tj. u kojoj sam ja po noći vodan, vođen - vidio sam) Musa-a (kao) čovjeka smeđa, dugačka, kovrčave kose, kao da je on od ljudi (plemena) Šenueta. I vidio sam Isa-a (kao) čovjeka srednjega rasta, srednje (boje) tijela (koja naginje) k crvenilu i bjelini, glatke (nekovrčave dlake) glave. I vidio sam Malika, blagajnika (tj. čuvara) Vatre i Lažova (Antihrista, Dedždžala) u (među mnogim) znakovima - (što) je pokazao njih Allah njemu (Muhamedu a.s.). Pa ne budi (ti ni) u (kakvoj) sumnji od njegova sretanja (tj. ne sumnjaj u njegovo sretanje, bez sumnje ćeš ga sresti)!." Rekao je Enes i Ebu Bekrete od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio:

"Čuvaju (izvjesni) anđeli Medinu od Lažova (Dedždžala - Antihrista)."

(Meleki - anđeli su za druge ljude osim Božijih poslanika nevidljiva bića koja imaju svoj lik i oblik, ali mogu da poprime i lik ljudi. Božiji

poslanici mogli su ih vidjeti i u njihovom svojstvenom liku i u liku ljudi.)

GLAVA

(onoga) što je došlo o opisu (ili: u vezi opisa) dženneta - raja, i da je on stvoren (već).

(Prije nego navede, odnosno počne navoditi hadise koji govore o raju, Buharija i ovdje najprije podsjeća i navodi neke riječi iz Kur'ana koje su na raznim mjestima Kur'ana izrečene u vezi sa rajem, pa je te riječi Kur'ana protumačio sa istim ili sličnim riječima u arapskom jeziku. To je njegov običaj da tako čini na početku većine glava, poglavlja ovoga svoga djela.)

Rekao je Ebul-Alijeti: ".... čiste....", su od mjesečnice, i mokraće (mokrenja) i pljuvačke. "Kad god su se nahranili (tj. Kad god se nahrane)....", (to znači) kad god im se je donijela (neka) stvar, zatim im se je donijela druga, "..... rekli su (tj. reći će): (Ovo je ono) koje smo se nahranili od prije....", donijelo nam se je od prije, "a donijelo im se je slično", sliči (naliči) neki (dio) njega nekom, a razlikuje se u okusima. "Njegova branja...." - beru kako su htjeli (tj. kako hoće) " su danijetun" Tj. "karibetun": blizu. "El-eraiku" je "es-sururu": prijestolja (ukrašene stolice).

A rekao je Hasen: "Nadretun" je veselost u licima, a "sururun" je veselost u srcu. A rekao je Mudžahid: "Selsebilen" je oštroga toka (jakoga tečenja, toka). ".... gavlun...." je bol stomaka (trbuha). ".... junzifune.", je (značenja da) neće otići njihove pameti (tj. neće se opiti).

A rekao je Ibnu Abbas: ".... dihakan.", je napunjen. ".... keva'ibe...", su djevojke naglašenih (naraslih, nabreklih) dojki. "Errehiku", je vino. "Ettesnimu", je (nešto što) će nadvisivati piće stanovnika raja. "Njegov pečat", tj. njegovo blato (ono što ostane na dnu pića), "je mosuš....". "Naddahatani....", je (isto što i) "fejjadatani: dvije (vode izvora) koje se izlijevaju, pršću. Rekne se: "mevdunetun", je "mensudžetun": otkana, protkana. Od njega je (i izraz) "vedinunnakati": kolan deve (što je otkan, opleten, a stavlja joj se preko stomaka, trbuha).

A "kubun" (pl. "ekvabun") je (takav sud za vodu, čaša) što nema uha, a ni drške (ili: što nema uške u njega, a ni drške).

(Misli se da nema drške, niti nosaća na koji se pije voda, ili drugo piće.)

A ".... ebarik....", su (ibrici, posude koje su) imaoci ušiju (uški) i drški (tj. što imaju i drške i nosaće). "Uruben....", sa "u" poslije "r" (to znači "musekkaleten, tj. treba tu riječ izgovarati "uruben", a ne "urben"). Jednina njezina je "arubun", kao "saburun" i "suburun".

("Arubun" je žena koja u braku ima lijep odnos prema mužu, suprugu. Za takvu ženu ima više raznih izraza u raznim gradovima Arabije, pa zato je Buharija dalje i rekao slijedeću napomenu.)

Nazivaju nju (takvu ženu) stanovnici Meke "ariba", a stanovnici Medine "ganidža (lijepoga govora)", a stanovnici Iraka "šekila (koketna)". A rekao je Mudžahid: ".... revhun.....", je vrt (raj) i udobnost, a "rejhan..", je hrana (ili životne potrepštine). A ".... mendud...", je banana. A "... mahdud...", je (doslovno: on je) teško opterećen tovarom (od obilnog ploda koji se je naslagao jedan na drugi), a veli se takođe (da ta riječ znači i stablo koje je takvo da): nema trnja njemu (u njega). A "... urubun...." su (žene) učinjene dragim k njihovim (svojim) muževima (tj. obljubljene kod svojih muževa). A veli se: "meskubun" je (isto što i) "džarin": tekući (koji teče). "I posteljama podignutima.", (podignutima) nekih (od) njih iznad nekih. ".... lagven...", je nepravde (nepravičnosti - neće čuti), (a ni) ".... te'simen..." - keziben: laži. "Efnanun" su grane. "A plod dvaju vrtova (rajskih) je bliz.", tj. (ono) što se bere je blizu. "Mudhammetani" je (značenja ovoga): njih dvije crne su od napojenosti.

(Misli se na dvije bašče, dva rajska vrta čije je rastinje toliko bujno da mu zelenilo prelazi u crnilo od obilne natopljenosti vodom.)

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Junusa, pričao nam je Lejs, sin Sa'da, od Nafia, od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Kada je umro (tj. Kada umre) jedan (od) vas, pa zaista ono izlaže se na njega (tj. prikazuje, predočuje se njemu) njegovo mjesto sjedenja (njegovo sjedište) u jutru i večeri. Pa ako je bio (ako bude) od stanovnika raja, pa od stanovnika raja (će mu se predočavati sjedište). A ako je bio od stanovnika Vatre, pa od stanovnika Vatre."

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, pričao nam je Selm, sin Zerira, pričao nam je Ebu Redža' od Imrana, sina Husajna, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Nadvirio (Nadnio) sam se u raj, pa sam vidio najbrojnije stanovnike njega siromašne (tj. pa sam vidio da je najviše u njemu siromašnih osoba). I nadvirio sam se u Vatru, pa sam vidio najbrojnije stanovnike nje žene (tj. pa sam vidio da je u Vatri najviše žena)."

PRIČAO NAM JE Seid, sin Ebu Merjema, pričao nam je Lejs, rekao je: pričao mi je Ukajl od Ibnu Šihaba, rekao je: izvijestio me je Seid, sin Musejjeba da je Ebu Hurejrete, bio zadovoljan Allah od njega, rekao:

Dok smo mi kod poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, kadli je rekao (kadli on reče):

"Dok sam ja spavač, vidio sam mene (tj. sebe) u raju! Pa kadli (kada li) žena (jedna) čisti se (za molitvu, uzima abdest) uz stranu (jednoga) dvorca! Pa sam rekao: "Za koga (Čiji) je ovaj dvorac?" Pa su rekli: "Za Umera, sina Hattaba." Pa sam se sjetio njegove ljubomore, pa sam se okrenuo (otišao) dajući leđa (tj. okrenuo sam se nazad vraćajući se)." Pa je zaplakao Umer i rekao: "Zar na tebe (da) sam ljubomoran, o poslaniče Allaha?!"

PRIČAO NAM JE Hadžadž, sin Minhala, pričao nam je Hemmam, rekao je: čuo sam Ebu Imrana Dževniju (da) priča od Ebu Bekra, sina Abdullaha sina Kajsa, Eš'arije, od njegovog oca da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Šator (rajski) je šupljo (prošupljeno, izbušeno jedno) zrno bisera. Njegova duljina u nebo (u visinu) je trideset milja. U svakom uglu od

njega (od toga šatora) je za vjernika (jedna) porodica (čiji su članovi odvojeni od porodice u drugom uglu tako da) neće vidjeti njih drugi." Rekao je Ebu Abdussamed i Haris, sin Ubejda, od Ebu Imrana: ".... šezdeset milja...." (je duljina njegova u visinu).

PRIČAO NAM JE Humejdija, pričao nam je Sufjan, pričao nam je Ebuzzinad od Aaredža, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: rekao je Allah:

"Pripravio (doslovno: Odbrojio) sam za Moje (Svoje) robove dobre (ono) što nije (nijedno) oko vidjelo, a niti (ijedno) uho je čulo, a niti je pomislilo (zamislilo) se na (tj. u) srcu (ijednoga) čovjeka." Pa čitajte, ako ste htjeli (tj. ako hoćete odlomak iz Kur'ana u kome stoji ovo):

"Pa neće znati (nijedna) duša šta se je sakrilo za njih od zadovoljstva očiju....".

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Mukatila, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Mamer od Hemmama, sina Munebbiha, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Prva grupa (skupina što) će unići (u) raj su (takvi, ili: biće takvi da je) njihov lik na liku (tj. kao lik, oblik) Mjeseca (u) noći uštapa. Neće pljuvati u njemu (u raju), i niti će (oni) hrakati (izbacivati hrakotinu, šlajm) i niti će izlaziti u polje (radi obavljanja, vršenja nužde - jer toga nagona neće ni imati). Njihove posude u njemu su od zlata, njihovi češljevi su od zlata i srebra, a njihove kadionice (za miris) su aloj, i njihov znoj je mosuš. Za svakoga (po) jednoga (pojedinoga) od njih su dvije supruge (takve da) se vidi srž cjevanica (od nogu) njih dviju iza mesa (tj. kroz meso nogu) od ljepote. Nema protivljenja (neslaganja) među njima, a niti međusobne mržnje. Njihova srca su (kao) jedno srce, slave Allaha jutrom i večerom."

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, rekao je: izvijestio nas je Šuajb, pričao nam je Ebuzzinad od Aaredža, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan

Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Prva grupa unići će u raj na liku Mjeseca (u) noći uštapa, a (oni) koji su na njihovom tragu (tj. a oni iza njih - iza prve grupe) su kao najjača zvijezda sjajenjem (tj. kao najsjajnija zvijezda). Njihova srca su na srcu jednoga čovjeka: nema protivljenja među njima, a niti međusobne mržnje. Za svakoga čovjeka od njih su (tj. Svaki od njih će imati) dvije supruge, svaka od njih dviju (je takva da) se vidi srž njezine cjevanice iza njezinoga mesa od ljepote. Slaviće (oni) Allaha jutrom i večerom. Neće (oni) obolijevati (oboljevati, neće bivati bolesni), i neće hrakati i neće pljuvati. Njihove posude su zlato i srebro, a njihovi češljevi su zlato, gorivo njihovih kadionica (za miris) je aloje."

Rekao je Ebul-Jeman: Misli (na) mirisno drvo. I njihov znoj je mosuš. A rekao je Mudžahid: Ibkar je početak zore (prva zora), a "ašijjun" je naginjanje Sunca da ga vidiš (da) zalazi (zapada ono za horizont, za brdo).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Ebu Bekra, Mukaddemija, pričao nam je Fudajl, sin Sulejmana, od Ebu Hazima, od Sehla, sina Sada, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:
"Zaista će unići svakako od moje sljedbe sedamdeset hiljada, ili sedam stotina hiljada, neće unići prvi (od) njih do (da) uniđe zadnji (od) njih."

(To jest: Unići će svi zajedno u jednome redu.)

"Njihova lica su na liku Mjeseca (tj. lijepa kao Mjesec u) noći uštapa (punoga Mjeseca)."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, El-Džu'fija, pričao nam je Junus, sin Muhameda, pričao nam je Šejban od Katadeta, rekao je: pričao nam je Enes, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Poklonio se je za Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, ogrtač svile (tj. mantil, kaput od svile) - a (on) zabranjivaše svilu - pa

su se ljudi čudili (divili) od nje (zbog nje-mantile, zbog toga ogrtača, kaputa), pa je rekao:

"Tako mi (Onoga) koji je (taj što je) duša Muhameda u Njegovoj ruci zaista rupci (džepne maramice) Sa'da, sina Muaza (Muazova), u raju su ljepši od ovoga (ogrtača)."

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja, sin Seida, od Sufjana, pričao mi je Ebu Ishak, rekao je: čuo sam Bera'-a, sina Aaziba, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Donijela se je poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (jedna) odjeća od svile, pa su (oni) počeli (da) se čude (dive) od (tj. zbog) njezine ljepote i njezine mekoće, pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista rupci Sa'da, sina Muaza u raju su vrijedniji od ovoga."

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan od Ebu Hazima, od Sehla, sina Sa'da, Saidije, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Mjesto (stavljanja) biča (kandžije) u raju je bolje od ovozemnosti (od ovoga svijeta) i što je u njoj (u njemu - u ovome svijetu)."

PRIČAO NAM JE Revh, sin Abdul-Mu'mina, pričao nam je Jezid, sin Zurej'a, pričao nam je Seid od Katadeta, pričao nam je Enes, sin Malika, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Zaista u raju je zaista stablo (tj. ima u raju takvo jedno stablo da) putuje jahač u njegovom (po njegovom) hladu (sjeni) stotinu godina (pa opet) neće presjeći nju (tj. i neće preći, prevaliti daljinu koju zasjenjuje to stablo)."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Sinana, pričao nam je Fulejh, sin Sulejmana, pričao nam je Hilal, sin Alije, od Abdurahmana, sina

Amreta, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Zaista u raju je zaista stablo (jedno toliko da) ide jahač u njegovoj sjeni stotinu godina. I čitajte (o tome u Kur'anu) ako ste htjeli (tj. ako hoćete): "I hladu pruženom (dugačkom)." I zaista količina luka (strijele) jednoga (od) vas u raju je bolja od (onoga svega prostora) što se pojavljuje (rađa) na njemu (nad njim) Sunce, ili zalazi (smiruje se ono - Sunce)."

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Munzira, pričao nam je Muhamed, sin Fulejha, pričao nam je moj otac od Hilala, od Abdurahmana, sina Ebu Amreta, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Prva grupa unići će u raj na liku Mjeseca u noći uštapa, a (oni) koji su na njihovim tragovima su (tj. biće) kao najljepša biserna zvijezda u (na) nebu obasjavanjem. Njihova srca su na srcu jednoga čovjeka: nema međusobne mržnje među njima, a ni međusobne zavidnosti. Za svakoga čovjeka su (imaju) dvije supruge od (rajskih djevica) jako izraženih bijelih i crnih boja u očima, okatih (velikih očiju). Vidi se srž njihovih cjevanica iza kosti i mesa."

PRIČAO NAM JE Hadždžadž, sin Minhala, pričao nam je Šubete, rekao je Adijj, sin Sabita: izvijestio me je, rekao je: čuo sam Bera'a, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

Pošto je umro Ibrahim (ili: rekao je pošto je umro Ibrahim), rekao je:

"Zaista je za njega dojilja (tj. Zaista on ima jednu dojilju) u raju."

PRIČAO NAM JE Abdul-Aziz, sin Abdullaha, rekao je: pričao mi je Malik, sin Enesa, od Safvana, sina Sulejma, od Ata'a, sina Jesara, od Ebu Seida Hudrije, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Zaista stanovnici raja zagledaće se (na) stanovnike soba (prostorija - balkona) iznad njih (tj. iznad sebe) kao što se zagledaju (na) bisernu zvijezdu ostalu u (na) obzoru od istoka ili zapada (na nebu poslije obasjavanja Sunca - a to će biti) zbog međusobnoga nadvisivanja (pretjecanja u dobrom radu) što je među njima."

(Neki će visoko u raju biti nad nekima zbog dobrih poslova koje su na ovome svijetu mnogo više činili od drugih.)

Rekli su:

"O poslaniče Allaha! To su stepeni vjerovijesnika (takvi, pa) neće dostići njih (te stepene niko drugi) osim njih (osim pejgambera)." Rekao je: "Da, (tj. Hoće te stepene stići i drugi ljudi osim vjerovijesnika Božijih), tako mi (Onoga) koji je (taj što je) moja duša u Njegovoj ruci: ljudi (će te stepene postići koji) su vjerovali u Allaha i potvrđivali (držali za istinite ljude - za ljude od istine - sve Božije) poslanike."

GLAVA

opisa vrata raja.

A rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ko je utrošio (podijelio, dao za Božiji put nečega bilo šta) dva para, pozvao se je (tj. pozvaće se, biće pozvan, pozivan) od vrata raja (iz džennetskih vrata, sa džennetskih vrata da uniđe, uđe u džennet - u raj)."

O njemu (tj. U vezi ovoga pričao) je Ubadete od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Seid, sin Ebu Merjema, pričao nam je Muhamed, sin Mutarrifa, rekao je: pričao mi je Ebu Hazim od Sehla, sina Sa'da, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"U raju je osam vrata. U (Među) njima su (jedna) vrata (što) se nazivaju "Rejjan - (Jako napojen)", neće unići (na) njih (na ta vrata niko drugi) osim postači."

GLAVA

opisa Vatre, i da je ona stvorena (već).

(Naime, jedna sekta u Islamu tvrdila je da ni raj ni pakao sada ne postoje, nego da će biti stvoreni na sudnjem danu nakon propasti - smaka svijeta i nakon ponovnoga proživljenja. Zbog toga Buharija naglašava na početku opisa i raja i Vatre, tj. pakla da su oni već stvoreni, da već postoje. A sada opet citati nekih riječi iz Kur'ana koje su izrečene u vezi pakla.)

"Gasakan" (misli na riječ Gassakan, koji neki čitaju i Gasakan, a ta riječ se tumači na ove načine, tj. daju joj se ova značenja): ledenu, smrdljivu vodu; tvrdi kruti gnoj; sukrvica (gnoj pomiješan sa krvlju); kapljevina (ono što će kapati, cijediti se od) stanovnika pakla (iz njih, iz džehennemlija); hladnoća koja prži kao što prži vatra; tekuća voda, voda koja curi, teče, lije (a "Hamimun" je vruća voda). Rekne se: "Gasekat ajnuhu": teklo (suzilo) je njegovo oko; ili: pomračilo (potamnilo) je njegovo oko. I (rekne se): "Jagsiku-l-džurhu": curi rana - ide, teče iz nje žuta voda. I kao da je "gasakun" i "gasekun" jedno (u značenju tmina, tama, tj. kao da obje te riječi imaju jedno značenje zajedničko, a to je: tmina).

(Međutim, neki kažu da samo riječ "gasekun" znači tmina, a ne riječ "gasakun".)

"Gislinun" je prljava voda, spirine, pomihe, pomije. Svaka stvar (što) si oprao nju, pa je izašla od (neka) stvar (nešto), pa to je "gislinun", (na oblik) "feilun" od (riječi) "el-gaslu": pranje (prljavštine) od rane i sadna.

(Sadno je rana na leđima tovarnih životinja koju je napravio samar ili sedlo usljed dugog putovanja.)

A rekao je Ikrimete: "Hasabu džehenneme....", je (isto što i) "hatabu": drvo (drva pakla) na abesinskom jeziku. A rekao je (neko drugi) osim njega: ".... hasiben....", je žestok vjetar. A "el-asifu" je (ono) što baca njega vjetar, i od njega (od toga značenja) je "hasabu džehenneme": (ono što) se baca njega u pakao, oni su njegov nanos (namit, smet, ono što je vjetar nanio u njega, u pakao). A rekne se "hasabe fil-erdi" (a to) je (isto što i) "zehebe": otišao je. A "el-hasabu" je izvedena riječ od "el-hasba'u": pijesak. "..... sadidun....", je gnoj i krv. "..... habet....", je "tafiet": ugasila se je. ".... turune.", je "testahridžune": tražite da proizvedete (nju, vatru). "Evrejtu" je (isto što i) "evkadtu": naložio sam (zapalio sam, upalio sam vatru). ".... lilmukvine.", je (isto što i) "lil-musafirine": za putnike. A "el-kijju" je (isto što i) "el-kafru": pustinja.

(Mukvin su oni koji putuju kroz el-kijj: pustinju.)

A rekao je Ibnu Abbas: "Siratul-džehimi" je "sevaul-džehimi" i "vesetul-džehimi" (a oba ova izraza znače): sredina pakla. ".... zaista mješavina od vrele vode.": pomiješaće se njihova hrana (izmiješaće se hrana stanovnika pakla) i pokretati u vreloj vodi. ".... zefirun ve šehikun.", je jak glas i slab glas. "..... virden.", je: žedni (žedne). "..... gajjen.", je: šteta (štetu, gubitak). A rekao je Mudžahid: "..... jusdžerune", je (ovo): potpaljivaće se s njima Vatra. "..... ve nuhasun.....", je "essufru": mjed (žuta bronza), (što će se istopiti, zatim) će se izliti na njihove glave (ta žuta mjed, bronza). Rekne se: "Zuku" (u značenju riječi) "baširu" i "džeribu": osjeti na koži, iskusi (kaznu); a nije ovo (tj. a riječ "zuku", koja znači: kušajte, nije upotrebljena u ajetima u značenju koje dolazi) od kušanja usta. "..... maridžin....", je: čistoga od Vatre. "Meredžel-emiru re'ijjetehu" (to se rekne) kada je pustio (zapovjednik) njih (svoje potčinjene, podanike da) čine neprijateljstva neki (od) njih na (nad) nekima. ".... meridžin.", je: pomiješanom (nejasnom, smušenom). "Meridže emrunnasi" je: "ihteleta": pomiješala se je stvar ljudi (postala je nejasna, smušena, zamršena). "Meredžel-bahrejni...", je (značenja kao i kad se rekne): "meredžte dabbeteke": ostavio si nju (svoju jahaću životinju da pase po livadi).

(Prema tome i: "Meredžel-bahrejni...., znači: Ostavio je dva mora (ili dvije rijeke da) se susreću.")

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, pričao nam je Šubete od Muhadžira Ebul-Hasena, rekao je: čuo sam Zejda, sina Vehba (da) govori: čuo sam Ebu Zerra, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, u (na jednom) putu (putovanju), pa je rekao:

"Rashladi!"

(Tj. "Uniđi u zahlađenje - Pričekaj dok malo zahladi, dok popusti najveća podnevna vrućina, pa onda uči ezan - izgovori poziv za podnevnu molitvu, Bilale!")

Zatim je rekao:

"Rashladi! Čak se vratila (okrenula se je) sjena - misli za brežuljke (brežuljcima pijeska koji su tu bili, sjena se je vratila, zaokrenula). Zatim je rekao:

"Rashladite sa molitvom, pa (jer) zaista žestina vrućine je od prostranstva (od prostornosti) pakla."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Jusufa, pričao nam je Sufjan od Aameša, od Zekvana, od Ebu Seida Hudrije, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Rashladite sa molitvom (tj. Uniđite u hladnije časove sa molitvom), pa zaista žestina vrućine je od prostranstva pakla."

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, rekao je: pričao mi je Ebu Selemete, sin Abdurahmana da je on čuo Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Tužila se Vatra k svome Gospodu, pa je rekla: "Moj Gospode! Pojeo je neki (dio) mene neki (dio, tj. ja pojede samu sebe svojom žestinom)!" Pa je dozvolio njoj za dva daha: (jedan) dah (odahnuće) u zimu (zimi), i (jedan) dah u ljetu (ljeti). Pa najžešće što nalazite u vrućini, i najžešće što nalazite od studeni (hladnoće je od toga)."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Ebu Amir - on je Akadija, pričao nam je Hemmam od Ebu Džemreta Dube'ije, rekao je:

Sjeđah (tj. bio sam sjedio više puta, sjedio sam više puta) sa Ibnu Abbasom u Meki (u društvu s njim). Pa je uzela mene vrućica (groznica), pa je rekao:

"Rashladi je od tebe (tj. Odstrani je od sebe) sa vodom (vrela) Zemzema, pa (tj. jer) zaista poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Vrućica je od prostranstva (prostornosti, od širine) pakla, pa rashladite je sa vodom (tom)." Ili je rekao: "sa vodom Zemzema." Sumnjao je Hemmam (tj. Hemmam nije dobro zapamtio kako je rečeno).

PRIČAO MI JE Amr, sin Abbasa, pričao nam je Abdurahman, pričao nam je Sufjan od njegova (svoga) oca, od Abajeta, sina Rifa'ata, rekao je: izvijestio me je Rafi', sin Hadidža, rekao je: čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Vrućica je od pokipljenja (od oštrine vrućine) pakla, pa rashladite je od vas (od sebe, tj. ublažite je sebi) sa vodom."

("Fevr" je ključanje, kipljenje tečnosti u loncu, oštrina vrućine.)

PRIČAO NAM JE Malik, sin Ismaila, pričao nam je Zuhejr, pričao nam je Hišam od Urveta, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Vrućica je od prostranstva (prostornosti) pakla, pa rashladite je sa vodom."

PRIČAO NAM JE Museded od Jahja-a, od Ubejdulaha, rekao je: pričao mi je Nafi' od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Vrućica je od prostranstva pakla, pa rashladite je sa vodom."

PRIČAO NAM JE Ismail, sin Ebu Uvejsa, rekao je: pričao mi je Malik od Ebu Zinada, od Aaredža, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Vaša vatra je (jedan) dio od sedamdeset dijelova od vatre pakla." Reklo se je: "O poslaniče Allaha! Zaista bila je (tj. bila bi ova) zaista dostatna." Rekao je: "Dala se je vrijednost (vatri pakla) nad njima (nad vatrama ovoga svijeta) za šezdeset i devet dijelova, svaka (od) njih je kao vrućina nje."

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Sufjan od Amra, čuo je Ata-a (da) izvještava od Safvana, sina Ja'la-a, od njegova oca da je on čuo Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) čita na govornici (iz Kur'ana napamet):

"I dozivali su (tj. I dozivaće oni u paklu): "O Malike,....".

PRIČAO NAM JE Alija, pričao nam je Sufjan od Aameša, od Ebu Vaila, rekao je: reklo se je Usametu:

"Da si došao omsici (tom-i-tom), pa (da) si govorio njemu!" Rekao je: "Zaista vi zaista mislite da ja neću govoriti (ili: da ja ne govorim) njemu (drukčije) osim (tako da) dadnem čuti vama. Zaista ja govorim njemu u tajnosti bez da otvaram vrata (smutnje javnim osuđivanjem nekih postupaka njegovih - halife Usmana r.a.). Neću biti prvi ko je otvorio njih (vrata smutnje), a neću (ni) reći za (jednoga) čovjeka (zato što je u takvom položaju) da je bio nada mnom zapovjednik: On je najbolji (od svih) ljudi, (neću ni jedno od to dvoje učiniti) poslije

(jedne) stvari (što) sam čuo nju od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio." Rekli su: "A šta je (to) što si čuo njega (da) govori?" Rekao je: "Čuo sam ga (da) govori:

"Doći će se sa (izvijesnim) čovjekom (tj. Dovesti će se čovjek na) sudnjem danu, pa će se baciti u Vatru, pa će se isukati (izliti, izručiti) njegova crijeva u Vatru, pa će kružiti kao što kruži magarac sa svojim žrvnjem (ili: oko svoga žrvnja). Pa će se sakupiti stanovnici Vatre na njega, pa će govoriti: "O omsica! Šta je tvoje stanje (Šta je tebi)? Zar nije (stvar takva da) zapovijedaše (ti) za dobro i zabranjivaše od ružnoga (zabranjivaše ružno)?" Rekao je (tj. Reći će):

"Zapovijedah (ja) vama za dobro, a ne dolažah njemu (dobru, tj. a nisam ja radio to dobro koje sam vama preporučivao); i zabranjivah vam od ružnoga, a dolažah mu."

Predao je njega (ovaj hadis) Gunder od Šubeta, od Aameša.

(To je drugi ogranak istoga seneda - lanca ljudi preko kojih je prenešen ovaj hadis.)

GLAVA

opisa đavola (vraga, sotone, zloga duha, nevaljaloga nevidljivoga bića) i njegovih vojski.

A rekao je Mudžahid: ".... jukzefune....", je (isto što i) "jurmevne": gađaju se. ".... duhuren....", je "matrudine": protjerani. "... vasibun..." je "daimun": trajan. A rekao je Ibnu Abbas: ".... medhuren....", je "matruden": protjeran (protjerana). Rekne se: "... meriden...", je "mutemerriden": obijestan, izazivački ponašajući se (obijesnoga, onoga koji se ponaša izazivački, okorijeloga nevaljalca). "Bettekehu" je "katta'ahu": izodsijecao, isjekao je njega.

(Misli se na riječi Kur'ana: "..... fe le jubettikunne....", u poglavlju Nisa'.)

"....vestefziz...", je "istehiffe": Nađi laganim (za zavođenje, tj. zavedi, skreni sa istine). ".... bi hajlike...." (hajlun) je "fursanun": konjanici, a "erredžlu" (misli na "redžilun" - od "ve redžilike..."), je "erredždžaletu": pješadija, pješadinci. Njezina jednina (tj. jednina od riječi "redžlun") je "radžilun", kao (što je slučaj sa riječima) "sahibun" pl. "sahbun", i "tadžirun" (čiji je plural - množina) "tedžrun".

("Sahibun" je drug, a "tadžirun" je trgovac.)

".... le ahtenikenne...", je "le este'silenne": zaista iskorijeniću svakako. "....karinun....", je "šejtanun": sotona, đavo.

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Musa-a, izvijestio nas je 'Isa od Hišama, od njegova oca, od Aiše, rekla je:

Opčarao se je (Opčinio se je, tj. Opčaran, omađijan je) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio. A rekao je Lejs: Pisao je k meni Hišam da je on čuo njega, i zapamtio njega (slijedeći hadis) od njegovog (tj. od svoga) oca (Urveta), od Aiše, rekla je:

Opčarao se je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, čak (tako da) se pričinjaše k njemu da on čini (izvijesnu) stvar - a ne čini nju. Čak (tj. Te) je bio jednoga dana zvao (tj. molio se Uzvišenom Bogu) i zvao, zatim je rekao:

"Da li si opazila (osjetila) da je Allah dao riješenje meni o (onome) što je u njemu moj lijek?! Došla su meni dva čovjeka, pa je sjeo jedan (od) njih dvojice kod moje glave, a drugi kod moje dvije noge, pa je rekao jedan (od) njih dvojice drugome:

"Šta je bol (ovoga) čovjeka?" Rekao je: "Opčaran." Rekao je: "A ko je opčarao njega?" Rekao je: "Lebid, sin Aasama." Rekao je: "U čemu je to?" Rekao je: "U češlju (ili: U češalj su mu čini, čarolije stavljene; ili: Sa češljem su mu pravljene čarolije), i kučini (kudjelji) i suhoj čauri muškog zametka (od datule)."

(Ili: i suhoj cijevi (jednoga) zametka (od datule).)

Rekao je: "Pa gdje je on (tj. taj materijal s kojim, pomoću kojega je pravljeno opčaravanje)?" Rekao je: "U bunaru Zervanu." Pa je izašao k njemu Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio. Zatim se vratio, pa je rekao Aiši kada se vratio:

"Njegove palme (tj. palme uz taj bunar) su (takve) kao da su one glave sotona (đavola)." Pa sam rekla: "Izvadio si ga?" Pa je rekao: "Ne. Što se tiče mene, pa već je izliječio mene Allah, a bojao sam se da uzbuni (da bi uzbunilo, uzdiglo) to na ljude (kakvo) zlo." Zatim se je zatrpao (taj) bunar.

PRIČAO NAM JE Ismail, sin Ebu Uvejsa, rekao je: pričao mi je moj brat od Sulejmana, sina Bilala, od Jahja-a, sina Seida, od Seida, sina Musejjeba, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Zaveže sotona na zavraticu (na prostor iza vrata, ozadi glave) jednoga (od) vas, kada je on (jedan od vas) zaspao (dakle: kada je jedan od vas zaspao), tri uzla (zavežljaja), udari na svakom uzlu (u) njezinom mjestu (u mjestu zavratice kao pečat ovo): "Na tebi je duga noć, pa spavaj!" Pa ako se je probudio (jedan od vas), pa je spomenuo Allaha, odriješio se je (jedan) uzao. Pa ako se je očistio (za molitvu, uzeo abdest), odriješio se je (još jedan) uzao. Pa ako je klanjao, odriješili su se njegovi uzlovi, svi (od) njih, pa je osvanuo čio (lagan, horan, oran), dobre (lijepe) duše (tj. raspoložen), a ako ne, osvanuo je (tj. osvane) ružne duše (neraspoložen), lijen."

PRIČAO NAM JE Usman, sin Ebu Šejbeta, pričao nam je Džerir od Mansura, od Ebu Vaila, od Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Spomenuo se je kod Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (jedan, neki) čovjek (što) je spavao njegovu (svoju) noć (tj. koji je spavao cijelu noć), čak je osvanuo (tj. nije se čak do jutra probudio). Rekao je:

"To (ti) je čovjek (što) se je pomokrio (popišao) sotona u njegova dva uha." Ili je rekao: "u njegovo uho."

PRIČAO JE NAMA Musa, sin Ismaila, pričao nam je Hemmam od Mansura, od Salima, sina Ebul-Dža'da, od Kurejba, od Ibnu Abbasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Zar ne (Pažnja)! Zaista jedan (od) vas kada je došao svojoj porodici (tj. kada je prišao - kada priđe - svojoj ženi, supruzi), i rekao je (i rekne):

"Sa imenom (U ime) Allaha! Moj Bože! Odstrani (od) nas sotonu, i odstrani sotonu (od onoga) što si nam dao (dosudio, tj. što ćeš nam dati, dosuditi)!", pa se je dalo (tj. pa se dadne, dosudi) njima dvome dijete (da se začne, zametne u tom njihovom spolnom odnosu, snošaju), nije štetio njemu (tj. neće štetiti njemu - tom djetetu) sotona."

PRIČAO NAM JE Muhamed, izvijestio nas je Abdete od Hišama, sina Urveta, od njegova oca, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Kada je izašla obrva Sunca (tj. Kada se pojavi prva zraka Sunca), pa ostavite molitve (prekinite molitvu) do (vremena da) se pojavi (u prostoru, tj. dok odskoči nekoliko, jer "bereze" znači izaći u "beraz", a "berazun" je otvoren širok prostor u kojem nema drveća, pa i Sunce treba da malo odmakne u široki prostrani prostor neba, udaljen od obzora, horizonta). A kada se je sakrila (zašla) obrva (prva zraka) Sunca, pa ostavite molitvu (do vremena da) se sakrije (zađe), i ne određujte (kao vrijeme - hinun) za vašu molitvu izlazak Sunca, a ni njegov zalazak, pa (ili: jer) zaista ono se rađa (izlazi) između dva roga sotone, ili (izvjesnoga) sotone (đavola) - ne znam koje to je (koje od toga je) rekao Hišam.

(Tj. kaže Abdete: ne znam da li je Hišam rekao sotone, ili (izvjesnoga) sotone - sa određenim članom, ili bez određenoga člana.)

PRIČAO NAM JE Ebu Mamer, pričao nam je Abdul-Varis, pričao nam je Junus od Humejda, sina Hilala, od Ebu Saliha, od Ebu Hurejreta, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Kada (hoće da) prođe ispred jednoga (od) vas (neka) stvar, a on klanja, pa neka spriječi nju. Pa ako neće, pa neka spriječi (sprječava, sprečava) nju (opet). Pa ako neće (tj. ako nije htjela ta stvar da odustane od prolaženja ispred njega), pa neka se bori s njom (protiv nje), pa ona je samo sotona (đavo sami)." A rekao je Usman, sin Hejsema: Pričao nam je Avf od Muhameda, sina Sirina, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Učinio je opunomoćenikom (tj. Postavio je) mene poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, za čuvanje milostinje (za mršenje poslije) ramadana (mjeseca). Pa je došao meni (nekakav, jedan) dolazač, pa je počeo (da) crpa (grabi) od (te) hrane (što je data na ime milostinje za mršenje - sadakatul-fitra). Pa sam uzeo (tj. uhvatio) njega, pa sam rekao:

"Zaista ću podignuti svakako tebe k (tj. odvesti ću te k) poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio." Pa je spomenuo (ovaj) hadis (u cijelosti kako je već poodavno u tekstu i naveden). Pa je rekao (na kraju k Ebu Hurejretu r.a.):

"Kada si odsjeo (tj. prišao) k tvojoj (svojoj) postelji, pa pročitaj (prouči) odlomak "el-kursijju" (tj. odlomak u kojem se spominje riječ "el-kursijju" - 255. odlomak poglavlja El-Bekare u Kur'anu). Neprestano će biti (kod tebe) od Allaha (jedan) čuvar, i neće se približiti tebi sotona do (vremena, časa da) osvaneš (dok ne osvaneš, tj. čak ćeš osvanuti)." Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Istinit je bio (tj. Istinu je rekao taj) tebi, a on je (jedan veliki) lažac. To je sotona (lično bio, lično ti hranu krao i taj savjet rekao)."

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba, rekao je: izvijestio me je Urvete, sin Zubejra, rekao je Ebu Hurejrete, bio zadovoljan Allah od njega: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Dolazi (izvjesni) sotona jednome (od) vas, pa govori: "Ko je stvorio kao to (tj. Ko je stvorio to i to)", čak (da sotona najzad) rekne: "Ko je stvorio tvoga Gospoda?" Pa kada je dopro njemu (tj. dospio

njemu - tome govoru "Ko je stvorio tvoga Gospoda?"), pa neka (neki od vas) zatraži utočišta u Allaha (od Allaha da ga On - Allah - sačuva od sotonskih ubacivanja pitanja ovakve vrste u njegove misli), i neka svrši (tj. i neka odustane, neka se okane, okani od takvih misli i razmišljanja koja su besmislena)."

(Traženje utočišta u Allaha protiv sotone čini se sa rečenicom: "Euzu billahi mineššejtanirredžimi": Utječem se u (zaštitu) Allaha od prokletoga sotone.)

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs, rekao je: pričao mi je Ukajl od Ibnu Šihaba, rekao je: pričao mi je Ibnu Ebu Enes, slobodnjak Tejmijjovića, da je njegov otac pričao njemu da je on čuo Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Kada je došao ramadan (mjesec, tj. kada dođe ramadan), otvorila su se (tj. otvore se) vrata raja, i pozatvarala su se (tj. i pozatvaraju se) vrata pakla i povezali su se (tj. i povežu se u lance) sotone."

PRIČAO NAM JE Humejdija, pričao nam je Sufjan, pričao nam je Amr, rekao je: izvijestio me je Seid, sin Džubejra, rekao je: rekao sam Ibnu Abbasu (da se tvrdi da Musa koji je putovao sa Hadirom nije Musa koji je bio poslanik Božiji k Izraelićanima, nego je to neki drugi Musa), pa je rekao (Ibnu Abbas): pričao nam je Ubejj, sin Ka'ba, da je on čuo poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Zaista Musa je rekao svome momku: "Daj nam naš ručak!" Rekao je: "Zar nisi vidio?! Kad smo odsjeli k (izvjesnoj) stijeni (tj. uz stijenu onu), pa zaista ja sam zaboravio (onu našu) ribu, a nije dao zaborav meni nju (tj. a nije mi dao da zaboravim nju niko drugi) osim (izvjesni) sotona da se sjetim nje." A nije našao (tj. osjetio) Musa zamora (umornosti te) do (časa kada) je prešao (to) mjesto koje je (mjesto to što) je zapovjedio Allah za njega."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, od Malika, od Abdullaha, sina Dinara, od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Vidio sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) daje znak (tj. da pokazuje) k (izvjesnoj tački na) istoku, pa je (onda) rekao:

"Evo zaista (ta) smutnja (ili: iskušenje, ili: pobuna) je evo ovdje; zaista (ta) smutnja je evo ovdje! Odakle se rađa rog (izvjesnoga) sotone!"

(Ili: "Odakle se pojavljuje rog sotone!")

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Dža'fera, pričao nam je Muhamed, sin Abdullaha, Ensarija, pričao nam je Ibnu Džurejdž, rekao je: izvijestio me je Ata' od Džabira, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Kada se je raskrililа (tj. Kada se raskrili) noć - ili (je rekao: Kada) je bio (tj. Kada bude, kada nastupi) dio noći, pa otklonite vašu djecu (tj. pa spriječite svoju djecu od razilaženja, izlaženja iz kuće, izlaska iz kuće), pa (tj. jer) zaista (izvjesne) sotone se razilaze tada (tj. počinju jače da loše djeluju tada). Pa kada je otišao (tj. Kada ode jedan) čas od tame (tmine, tj. od prve pomrčine), pa odriješite ih (svoju djecu; ili: pa smjestite ih na spavanje). I daj zatvoriti (tj. Zatvori) tvoja (svoja) vrata, i spomeni (pri tom poslu) ime Allaha (tj. i reci pri tom Bismillahirrahmanirrahim: Sa imenom (ili: U ime) Allaha Milosrdnoga, Milostivoga)! I ugasi tvoju (svoju) svjetiljku (svjetlo), i spomeni ime Allaha! I sveži (zaveži) tvoj (svoj) mijeh (mješinu za vodu), i spomeni ime Allaha! I zastri (pokrij) tvoj (svoj) sud (za vodu), i spomeni ime Allaha, i da (tj. pa makar da) popriječiš na njega (na sud neku) stvar!"

(Tj. Ako nemaš poklopca koji bi prekrio cio sud, popriječi bar nešto preko suda.)

PRIČAO NAM JE Mahmud, sin Gajlana, pričao nam je Abdurrezzak, izvijestio nas je Mamer od Zuhrije, od Alije, sina Husejna, od Safijje, kćeri Hujejja, rekla je:

Bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, boravilac (u svojoj džamiji), pa sam došla njemu (da) posjetim njega noću. Pa sam

pričala njemu (pričala s njim), zatim sam ustala, pa sam se vratila. Pa je ustao sa mnom zato (da) vrati (tj. da isprati) mene.

A bio je njezin stan u kući Usameta, sina Zejda. Pa su (tada) prošla dva čovjeka od Pomagača. Pa pošto su njih dva vidjela Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, požurila su njih dva. Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Na laganost (tj. Polako) vas dvojica! Zaista ona (tj. ova žena) je Safijja, kći Hujejja (a bilo je poznato da je to supruga Muhameda a.s.)." Pa su njih dva rekla: "Slava Allahu! O poslaniče Allaha!" Rekao je: "Zaista (izvjesni, ili: taj) sotona teče od čovjeka tokom (tečenjem) krvi, i zaista ja sam se pobojao da će ubaciti u srca vas dvojice (kakvo) zlo - ili je rekao: (kakvu) stvar (nešto, tj. nevaljalu misao, kakvu sumnju)."

PRIČAO NAM JE Abdan od Ebu Hamzeta, od Aameša, od Adijja, sina Sabita, od Sulejmana, sina Sureda, rekao je:

Bio sam sjedač (tj. Sjedio sam) sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, a dva čovjeka (nekakva) popsovaše se (počeše se grditi), pa jedan (od) njih dvojice (se tako naljutio da) se je zacrvenilo (mnogo) njegovo lice i napuhale su se (tj. nadule su se) njegove vratne žile. Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista ja zaista znam (jednu) riječ da je rekao (tj. da rekne) nju, otišlo bi od njega (ono) što nalazi (što osjeća od gnjeva, ljutnje). Da rekne: "Euzu billahi mineššejtani: Utječem se u (zaštitu) Allaha od (toga) sotone!", otišlo bi od njega (ono) što nalazi (osjeća)." Pa su rekli njemu:

"Zaista je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Utječi se (Zatraži utočišta) u Allaha od (toga) sotone!" Pa je rekao: "A da li je sa mnom (kakva, neka) ludost (tj. A jesam li ja lud, poludio)?"

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Šubete, pričao nam je Mansur od Salima, sina Ebul-Dža'da, od Kurejba, od Ibnu Abbasa, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Da je zaista jedan (od) vas, kada je došao svojoj ženi, rekao:

"Moj Bože, odstrani (od) mene sotonu, i odstrani sotonu (od onoga) što si dao (tj. što ćeš dati) meni!", pa ako je bilo (tj. pa ako bude u tom polnom snošaju) između njih dvoga (ako se začelo, zametnulo se) djete, neće štetiti (škoditi, nauditi) njemu (taj) sotona, i neće se (njemu) dati vlast (moć) na njemu (nad njim - nad tim djetetom)."

Rekao je (Šubete): A pričao nam je Aameš od Salima, od Kurejba, od Ibnu Abbasa slično njemu (ovome hadisu).

PRIČAO NAM JE Mahmud, pričao nam je Šebabete, pričao nam je Šubete od Muhameda, sina Zijada, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da je on klanjao (jedno, neko) klanjanje (neku molitvu), pa je rekao:

"Zaista (izvjesni) sotona izložio (pojavio) se je meni, pa je navalio ("šedde ala": navaliti) na mene (da) presiječe (prekine ovu) molitvu meni, pa je dao snage meni (osnažio, omogućio je meni i u ovoj prilici) Allah od njega (da budem jači, tj. dao mi je da ga savladam, pobijedim)."

Pa je spomenuo (on) njega (ovaj hadis, tj. ispričao ga je do kraja - a na drugom mjestu ovoga djela ovaj hadis je naveden u cijelosti).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Jusufa, pričao nam je Evzaija od Jahja-a, sina Ebu Kesira, od Ebu Selemeta, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Kada se je (god) dozivalo za molitvu (tj. Kada se uči ezan - izgovara poziv na molitvu, namaz, salat), okrenuo je stražnjicu sotona (tj. pobjegne sotona daleko), a za njega je (a on ima prilikom toga bježanja) prdenje (tj. sotona bježi puštajući glasno vjetar iz stražnjice od muke). Pa kada se izvršilo (završilo pozivanje na molitvu - ezan), okrenuo (okrene) se (nazad, vrati se, došao je, tj. dođe sotona prema čovjeku, okolo, oko čovjeka, klanjača). Pa kada se povratilo (tj. Kada se

proučio, izgovorio ikamet - a to će reći: Pa kada se počne izgovarati poziv za početak obavezne molitve) za nju (za molitvu kada se izgovori ovaj drugi poziv), okrenuo je (tj. okrene) leđa. Pa kada se izvršilo (završilo, kad se završi ikamet), okrenuo se (okrene se, tj. sotona dođe opet tako) da se razmaše (tj. ispriječi) između čovjeka (koji klanja) i njegova srca; pa govori (sotona čovjeku): sjeti se toga i toga!, (tako) da neće znati (tj. da najzad ne zna čovjek) da li je klanjao tri ili četiri (rekata - naklona, stajanja u molitvi). Pa kada nije znao (tj. Kada čovjek ne zna da li je klanjao) tri ili četiri (rekata), ničičiće (pasti će ničice) dva ničičenja zaborava (tj. učiniće dvije sehvi sedžde - odnosno dvije sedžde kojima se ispravlja greška načinjena iz zaborava, nehotimično)."

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Ebuzzinada (Ebu Zinada), od Aaredža, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Svaki (od) sinova Adema (tj. Svaki čovjek) je (u takvoj prilici da) udari (izvjesni) sotona u njegove dvije strane (tijela) sa njegovim (svojim) prstom kada se rađa (čovjek), osim Isa-a, sina Merjeme (tj. osim Isusa, sina Marije - njega taj sotona nije udario pri rođenju). Otišao (tj. Počeo) je (da) udari (i njega), pa je udario u zavjesu (zastor - u izvjesnu zavjesu, u izvjesni zastor)."

(Veli se da se pod zavjesom, zastorom misli na kožicu, košuljicu u kojoj se dijete rodi.)

PRIČAO NAM JE Malik, sin Ismaila, pričao nam je Israil od Mugireta, od Ibrahima, od Alkameta, rekao je:

Došao sam (u) Siriju (iz Iraka, pa sam pitao: "Ko ima ovdje od drugova Muhameda a.s."). Rekli su: "Ebu Derda'." Rekao je (tj. Upitao je mene Ebu Derda'): "Da li je u (među) vama (onaj) koji (je taj što) je zaštitio njega Allah od (izvjesnoga) sotone na jezik (tj. na izjavu, prema izjavi - ili na molbu) Njegovog (tj. Svoga) vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio."

(Misli se na Ammara, a to će se vidjeti iz daljega teksta odmah.)

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Šubete od Mugireta, i rekao je:

".... koji (je taj što) je zaštitio njega Allah na jezik Njegovoga (Svoga) vjerovijesnika (tj. prema izjavi, prema riječima Njegovoga - Svoga - vjerovijesnika Muhameda), pomilovao ga Allah i spasio." Misli (na) Ammara.

(To jest: Ebu Derda' je pod tim izrazom mislio na Ammara, sina Jasirovoga. Htio je da kaže: "Da li je u Iraku Ammar, koji je taj što ga je Allah zaštitio kako smo razumjeli iz riječi Muhameda a.s., - je li on tamo sada?")

Rekao je: A rekao je Lejs: pričao mi je Halid, sin Jezida, od Seida, sina Ebu Hilala da je Ebul-Esvad (pričao da) je izvijestio njega Urvete od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Anđeli pričaju u ananu - a "anan" je "gamam": oblak - (tj. izvjesni anđeli-meleki - međusobno pričaju, razgovaraju se u oblaku) za (izvjesnu) stvar (koja) će biti u Zemlji (koja će se dogoditi na Zemlji), pa čuju (izvjesne) sotone (tu) riječ, pa izliju (došapnu, doviknu) nju (tu riječ) u uho proricatelja (predskazatelja, predskazivača sudbine - naslonivši oni svoja usta na njegovo uho) kao što se izlijeva surahija (posuda za vodu veća u manju naslonivši grlo jedne posude na grlo druge posude - posude u koju se izlijeva, nalijeva voda), pa povećavaju sa njom (sa tom istinitom riječi, riječju još nekih drugih) stotinu laži."

PRIČAO NAM JE Asim, sin Alije, pričao nam je Ibnu Ebu Zi'b od Seida Makburije, od njegova oca, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Zijevanje (Zihanje) je od (izvjesnoga) sotone, pa kada zijeva jedan (od) vas (kada se ziše, zijeva jednom od vas), pa neka vraća njega (tj. neka odbija, suzbija, sprječava zijevanje) što je mogao (tj. koliko

više može), pa (jer) zaista jedan (od) vas kada je rekao (zijevajući): "Hah (Ah)!", nasmijao se je (tj. nasmije se taj izvjesni) sotona."

PRIČAO NAM JE Zekerijja, sin Jahja-a, pričao nam je Ebu Usamete, rekao je Hišam, izvijestio nas je od njegovoga (od svoga) oca (Urveta), od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Pošto je bio dan Uhuda, porazili su se (tj. u početku su bili poraženi) idolopoklonici, pa je povikao (uzviknuo) Iblis (zapovjednik - otac - sotona):

"O robovi Allaha, zadnjih (od) vas (ili: drugih od vas, tj. onih iza vas čuvajte se)!"

(S ovim glasom je bačena zabuna među muslimane, pa su oni iz prvih bojnih redova udarili na zadnje redove misleći da su to neprijatelji koji su im prošli za leđa, i ne znajući da su to muslimani, a ne oni stvarni neprijatelji koji su se bili provukli za leđa i napali muslimane ali kasnije.)

Pa su se povratili prvi (od) njih (ili: prva) grupa od (njih - od muslimana -), pa se je pobila ("idžtelede": ubijati se, pobiti se sabljama) ona (prva grupa) i druga (zadnja grupa od) njih (od muslimana međusobno, tj. počele su se boriti međusobno u neznanju, u zabuni). Pa je pogledao (ugledao) Huzejfete, pa kadli on (se) sa njegovim (sa svojim) ocem Jemanom (sukobi). Pa je rekao (povikao Huzejfete):

"O robovi Allaha, moj otac, moj otac!"

(A njegov otac je bio musliman i u muslimanskoj vojsci, pa je po tome poznao da su se muslimani u zabuni međusobno sukobili. Međutim, nisu Huzejfeta odmah čuli ni razumjeli muslimanski vojnici, pa su mu ubili oca na njegove oči. To je i smisao daljega teksta.)

Pa tako mi Allaha nisu se sustegli, čak su ubili njega (tj. nisu se rastavili od njega, nisu ga se okanili dok ga nisu ubili). Pa je rekao Huzejfete: "Oprostio Allah vama!" Rekao je Urvete: Pa neprestano je

bio u Huzejfetu od njega ostatak dobra dok je stigao Allahu (tj. do smrti).

(Veli se da je Muhamed a.s. htio da plati krvarinu Huzejfetu za oca, ali Huzejfete je to odbio, i oprostio je ubici jer je vidio da je to bilo iz neznanja i u zabuni. Čak je Huzejfete molio za oprost grijeha onih što su mu ubili oca. Zbog te molitve i zbog takvoga držanja smatran je od Muhameda a.s. kao dobar i on ga je, inače, držao u svome društvu kao jednoga od najpovjerljivijih svojih drugova, a ostatak te dobrote je u Huzejfetu bio sve do njegove smrti. Veli se da je ubica Huzejfetovoga oca bio Ukbete, sin Mes'uda. Tejmija je Urvetovu izjavu o Huzejfetu protumačio ovako: Huzejfete je neprestano imao u sebi ostatak tuge za svojim ocem zbog toga što ga ubiše muslimani.)

PRIČAO NAM JE Hasen, sin Rebi'a, pričao nam je Ebul-Ahves od Eš'asa, od njegova oca, od Mesruka, rekao je: rekla je Aiša, bio zadovoljan Allah od nje: pitala sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, o obaziranju (izvjesnoga) čovjeka u molitvi (namazu), pa je rekao:

"Ono (tj. To) je (jedno) ugrabljenje (na brzinu i prevaru što) sebi ugrabi njega (izvjesni) sotona od molitve jednoga (od) vas."

PRIČAO NAM JE Ebu Mugirete, pričao nam je Evzaija, rekao je: pričao mi je Jahja, sin Ebu Kesira, od Abdullaha, sina Ebu Katadeta, od njegova oca, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO JE MENI Sulejman, sin Abdurrahmana, pričao nam je Velid, pričao nam je Evzaija, rekao je: pričao je meni Jahja, sin Ebu Kesira, pričao mi je Abdullah, sin Ebu Katadeta, od njegovoga (od svoga) oca (Ebu Katadeta), rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Dobro sanjanje (Dobar san) je od Allaha, a sanjarenje je (tj. loši, zli, nevaljali snovi su) od (izvjesnoga) sotone. Pa kada je sanjario (sanjao, usnio loš san) jedan (od) vas (jedno) sanjarenje (koje) plaši njega (od kojega se uplaši), pa neka pljune (na prostor) od svoje ljevice (tj. neka pljune na lijevu stranu), i neka se utječe u (zaštitu) Allaha od

njegova zla (od zla toga sanjarenja), pa zaista ono neće štetiti njemu (neće nanijeti štete njemu.)"

(Ovdje je naša riječ sanjarenje upotrijebljena, upotrebljena malo nepravilno, ali u nedostatku boljega izraza tako je prevodilac postupio. To je učinjeno zato da bi se izrazila razlika koja postoji između riječi "ru'ja": sanjanje, i "hulumun": sanjanje koje je skopčano i povezano sa neugodnostima i strahotama, ili sa maštanjem. Zato smo prvu vrstu sanjanja, koje je obično i dobro, preveli sa izrazom "sanjanje", a drugu vrstu - hulum, koja nije ugodna, sa izrazom "sanjarenje". I u daljem će se tekstu tako postupiti u sličnim hadisima. Dakle, izraz "sanjarenje" treba u ovakvim slučajevima i u ovakvim tekstovima shvatiti kao "loše sanjanje, loše snoviđenje".)

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Sumejja, slobodnjaka Ebu Bekra (Ebu Bekrovoga), od Ebu Saliha, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Ko je rekao (tj. Ko rekne) "Nema božanstva osim Allaha, samoga Njega, nema druga Njemu, Njemu je vlast i Njemu je hvala, i On je na svaku stvar moćan!" (ko to izgovori) u (jednome) danu stotinu puta, bilo je (tj. biće to) njemu ravno (jednako oslobođenju, oslobađanju) deset vratova (tj. to mu je vrijedno kao da je oslobodio od ropstva desetoricu ljudi), i zapisalo se je (zapisaće se) njemu stotinu lijepih (djela), i zbrisalo se je (tj. zbrisaće, izbrisaće se) od njega (njemu) stotinu loših (djela), i bilo je (biće to) njemu zaštita (utvrda, zapis, talisman, amulet) od sotone (izvjesnoga u) tome njegovom danu do (da) omrkne (tj. do noći); i nije donio (ni) jedan (čovjek) vrijednije od (onoga) što je (on) donio njega, osim (tj. jedino je donio, od njega vrijednije učinio je) jedan (čovjek što) je učinio (uradio, tj. izgovorio) više od toga (više od stotinu puta navedene riječi u jednom danu)."

("Eta bi", i "dža'e bi": donijeti - donio je.)

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Jakub, sin Ibrahima, rekao je: pričao nam je moj otac od Saliha, od Ibnu Šihaba, rekao je: izvijestio me je Abdul-Hamid, sin Abdurrahmana sina Zejda,

da je Muhamed, sin Sa'da sina Ebu Vakkasa, izvijestio njega da je njegov otac Sa'd, sin Ebu Vakkasa, rekao:

Zatražio je dozvolu Umer (za ulazak) na (tj. od) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a kod njega (kod Muhameda a.s. u tom času bile) su (neke) žene od Kurejševića (koje) govore njemu i mnogo čine (govore) njemu povisivajući (one) njihove (svoje) glasove. Pa pošto je zatražio dozvolu Umer (da bude primljen), ustale su (tj. počele su one da) se žure (izvjesnoj) zavjesi. Pa je dozvolio njemu (ulazak) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, smiješi se (smije se pri tom). Pa je rekao Umer:

"Nasmijao (li) je Allah (zbog nečega) tvoj zub, o poslaniče Allaha?!" Rekao je: "Čudio (začudio, zadivio) sam se od (tj. zbog) ovih koje su bile kod mene, pa pošto su čule tvoj glas, požurile su se zavjesi." Rekao je Umer: "Pa ti si, o poslaniče Allaha, bio preči da se boje (tebe one)." Zatim je rekao: "O neprijateljice njihovih (tj. svojih) duša! Zar se bojite (plašite) mene, a nećete se bojati (tj. a ne bojite se vi) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio?!" Rekle su (one): "Da. Ti si suroviji i grublji (nemilosrdniji) od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio." Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Tako mi (Onoga) koji (je taj što) je moja duša u Njegovoj ruci nije sreo tebe (izvjesni) sotona nikada idući (da ti ideš jednom) dolinom, (a da je postupio drukčije) osim (tako da) je išao (tj. prebacio se da ide drugom nekom) dolinom osim tvoje doline (tj. sotona nikada ne ide s tobom zajedno)."

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Hamzeta, rekao je: pričao mi je Ibnu Ebu Hazim od Jezida, od Muhameda, sina Ibrahima, od Isa-a, sina Talhata, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Kada se probudio (tj. Kada se probudi) - mislim (da je rekao) - jedan (od) vas, pa se čistio (pa se čisti za molitvu - uzima abdest), pa neka se osekne (neka isfrkne, istjera iz nosa slinave tvari jako izdišući

vazduh na nos) tri puta, pa (tj. jer) zaista (izvjesni) sotona zanoći (noćiva) na njegovom nosu (tj. u najkrajnjoj šupljini njegovoga nosa)."

GLAVA

spominjanja duhova (džina, nevidljivih bića), i (spominjanja) njihove nagrade i njihove kazne (tj. da će i oni biti nagrađivani i kažnjavani) zbog Njegovoga govora:

"O skupino duhova i ljudi, zar nisu dolazili vama poslanici od (između) vas (da) pričaju na vas (vama) moje znakove (ili: moje rečenice, odlomke).....", do Njegovoga govora ".... od (onoga) što čine (rade) oni." ".... bahsen....", je "naksan": okrnjenje. Rekao je Mudžahid: "I učinili su između Njega i između duhova (neko, jedno) srodstvo.....", (ovo se odnosi na ono što) su rekli (govorili) bezvjernici Kurejševića (da) su anđeli kćeri Allaha, a njihove majke (da) su kćeri gospodara duhova (prvaka od duhova, demona). Rekao je Allah:

"..... a zaista već su znali (već znaju) duhovi (izvjesni da) zaista oni su zaista privedenici (tj. oni su oni koji su takvi da se daje da se privedu, dovedu, da se daje da se oni učinu prisutnim)." - (a to znači) učinuće (učiniće) se prisutnim (dovešće se) radi obračuna (polaganja računa, odgovornosti na sudnjem danu). "..... vojska (tj. ljudi) privedeni (dovedeni).", kod obračuna (na sudnjem danu).

(Napomena. Iz dosadašnjih i daljnjih hadisa i iz raznih mjesta u Kur'anu može se zaključiti da nam se stavlja do znanja, saopćava nam se da postoje tri vrste nevidljivih bića. S tim nije rečeno da ih nema i više vrsta, ali nama se saopćava da znamo, uglavnom, za tri vrste takvih bića. Prvo su meleki: anđeli, i to su, uglavnom, dobra nepogrešiva Božija bića. Drugo su šejtani: zli duhovi posebne vrste za razliku od običnih duhova. Obični duhovi su treća vrsta tih nevidljivih bića, i oni se nazivaju džinni. Obični duhovi mogu biti i dobri - salih: salihun -, a mogu biti i loši, nevaljali - kasit: kasitun, 'ifriti. Izraz šejtan, dakle, označava posebnu vrstu zlih duhova, i u tekstu će se taj izraz uvijek prevoditi sa izrazom "sotona". Otac, vođa šejtana: sotona zove se Iblis. Izraz "džinnun", džin prevodiće se sa izrazom "duh, duhovi", a taj izraz označava, kako je već rečeno, duhove obične, jednostavne, proste - ako

se već može tako i slično reći. I ti "obični" duhovi mogu biti loši, ali oni su jedni i dobri između ovih "običnih" duhova. Sve tri te vrste nevidljivih bića imaju svoj posebni pravi lik i oblik, a mogu da poprime i da se pretvore i u lik i oblik drugih bića. Kada su u svome posebnom pravom liku i obliku, ljudi ih ne mogu vidjeti, i zato ih zovemo nevidljiva bića. Jedino su Božiji poslanici mogli ta bića vidjeti u njihovom pravom posebnom liku i obliku. Uzgred se napominje da riječ "šejtan, šejatinu" ima i drugih značenja.)

PRIČAO NAM JE Kutejbete od Malika, od Abdurrahmana, sina Abdullaha sina Abdurrahmana sina Ebu Sa'sa'ata, Ensarije, od njegova oca da je on izvijestio njega da je Ebu Seid Hudrija, bio zadovoljan Allah od njega, rekao njemu:

"Zaista ja vidim tebe (da) voliš brave (bravinje, ovce) i pustinju, pa kada si bio (tj. kada budeš) u tvojim (svojim) bravima ili tvojoj (svojoj) pustinji, pa si objavljivao (objavljivaš) poziv za molitvu (kad budeš ezanio), pa podigni tvoj (tj. svoj) glas sa dozivanjem (tj. uči ezan sa povišenim tonom, glasom), pa (tj. jer) zaista ono (stvar je takva da) neće čuti (u krajnjem) dosegnuću glasa objavljivača poziva (muezina nijedan) duh, a ni čovjek, a ni (kakva) stvar (pa da će biti drukčije) osim (tako da) je svjedočila (da će svjedočiti) njemu (na) sudnjem danu." Rekao je Ebu Seid: Čuo sam njega (to da će mu biti svjedoci) od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio.

GLAVA

govora Njega, uzvišen je i veličajan je: "I kad okrenusmo (uputismo, upravismo) k tebi nekolicinu od duhova (izvjesnih).....", do Njegovog govora ".... ti su u zabludi jasnoj."

".... masrifen.", je "ma'dilen": mjesto gdje se upravlja; ili: mjesto gdje se skreće. "..... sarefna....", je (to jest, to je isto što i) "vedždžehna": upravili smo, poslali smo.

govora Njega, uzvišen je: "..... i prosuo je u njoj (tj. u zemlji, po zemlji, na zemlji) od svake micalice (tj. životinje koja se miče, kreće)....".

Rekao je Ibnu Abbas: ".... su'banun....", je muška zmija od njih (tj. od zmija, između zmija).

Rekne (Veli) se: Zmije su vrste (tj. Zmija ima više vrsta): "el-džannu" (bijela zmija), i "el-efa'i" (ženske zmije) i "el-esavidu" (zmije koje imaju crninu, crno po sebi). ".... uzimač za njezinu kiku (njezin perčin, dugu kosu na prednjem dijelu glave)....", je (značenja, tj. to znači da je ona - svaka životinja) u Njegovom posjedu i Njegovoj vlasti (moći). Rekne se: "..... saffatin....", (a to) je: rasprostiračice (raširivačice) njihovih (svojih) krila (tj. ptice šire svoja krila - ptice šireći svoja krila). ".... jakbidne....", je (značenja da one - ptice): udaraju (one) sa njihovim (svojim) krilima (udarajući one svojim krilima).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Hišam, sin Jusufa, pričao nam je Mamer od Zuhrije, od Salima, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je on čuo Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) propovijeda (predikuje) na (svojoj) govornici (i da) govori:

"Ubijajte (izvjesne) zmije, i ubijajte vlasnika dviju bijelih pruga (ili dviju tačaka, tački, tj. ubijajte zmiju koja ima niz leđa dvije bijele pruge, crte; ili dvije tačke) i kusca (tj. i ubijajte zmiju kusatu, zmiju koja nema repa, odnosno koja ima vrlo kratak rep), pa (tj. jer) zaista njih dvije potamnjuju vid i traže da obore (tj. pobacuju) breme (misli se na dijete u utrobi majke)."

(Tj. jer te dvije vrste zmija su takve da one svojim pogledom štetno utječu na vid čovjeka u kojega pogledaju i svojim pogledom u trudnu ženu izazovu pobačaj, abortus.)

Rekao je Abdullah: Pa dok ja tjeram (gonim jednu) zmiju zato (da) ubijem nju, pa (kadli) je zavikao mene Ebu Lubabete (jedan poznati drug Muhameda a.s.):

"Ne ubijaj nju!" Pa sam rekao: "Zaista poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, već je zapovjedio za ubijanje (izvjesnih) zmija." Rekao je: "Zaista on je zabranio poslije toga od (ubijanja zmija, tj. zabranio je ubijanje) vlasnica kuća (tj. ubijanje zmija koje stanuju u kućama ljudi), a ona je (tj. one su) živeće (tj. to su one koje dugo žive stanujući u kućama ljudi - drugim riječima: to su pokućarice, zmije koje žive u kućama)." A rekao je Abdurrezzak od Mamera: Pa je vidio mene Ebu Lubabete, ili Zejd, sin Hattaba (kada sam potjerao zmiju da ubijem).

(To je predanje u kojem se jedan pripovjedač ne sjeća da li je Abdullaha vidio Ebu Lubabete, ili je to bio Zejd, polubrat Umerov, stric Abdullahov.)

I slijedio je njega (Mamera) Junus, i Ibnu Ujejnete, i Ishak Kelbija i Zubejdija. A rekao je Salih, i Ibnu Ebu Hafsate i Ibnu Mudžemmi'in (Ibnu Mudžemmi', pričajući sva trojica) od Zuhrije, od Salima, od Ibnu Umera: Vidio je mene (Vidio me je) Ebu Lubabete i Zejd, sin Hattaba.

(To je treći način predanja ovoga hadisa po kojem predanju su ga vidjela obojica u času kada je htio da ubije zmiju, pa su ga obojica opomenula, ili sam Ebu Lubabete, da ne ubija pokućarice zmije.)

GLAVA:

Najbolje imanje (izvjesnoga) muslimana su bravi (ovce što) slijedi s njima visove (vrhove, naviše predjele) brda.

PRIČAO NAM JE Ismail, sin Ebu Uvejsa, rekao je: pričao mi je Malik od Abdurahmana, sina Abdullaha sina Abdurahmana sina Ebu Sa'sa'ata, od njegova oca, od Ebu Seida Hudrije, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Skoro je (Blizu je) da bude najbolji imetak (imanje izvjesnoga) čovjeka bravinje (tj. bravi, ovce što) slijedi s njima visove brda (tj. što ih pred sobom goni na vrhove gora i planina) i mjesta padanja kaplji

(kiše, tj. i u pusta mjesta gdje samo kiša pada), bježi sa svojom vjerom (tj. bježeći zbog očuvanja svoje vjere) od smutnji (iskušenja)."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Ebu Zinada, od Aaredža, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Glava (vrhunac) bezvjerništva je prema (izvjesnom) istoku, a ponos i oholost je u stanovnika (tj. u vlasnika) konja i deva i vikača (žestokim glasom), stanovnika pustinje (Beduina koji imaju mnogo deva i goveda); a smirenost (mir, spokojstvo, dostojanstvo) je u stanovnika (vlasnika) bravinja (brava, ovaca)."

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja od Ismaila, rekao je: pričao mi je Kajs od Ukbeta, sina Amra, Ebu Mes'uda, rekao je:

Dao je znak (Pokazao je) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, sa svojom rukom prema Jemenu, pa je rekao:

"Vjerovanje je jemensko, evo ovdje! Zar ne (Pazite)! Zaista tvrdoća i grubost srca je u vikača (žestokim glasom, povikom) kod korijenja repova deva (kamila) gdje se rađaju dva roga (izvjesnoga) sotone u Rebi'atu i Mudaru (tj. u, među plemenima Rebi'ate i Mudar)."

PRIČAO NAM JE Kutejbete, pričao nam je Lejs od Džafera, sina Rebi'ata, od Aaredža, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Kada ste čuli (tj. Kada čujete) vikanje (tj. pjevanje) horozova (pijetlova), pa pitajte (tj. prosite, molite) Allaha od Njegove (od Svoje) dobrote (da vam dadne), pa (jer) zaista oni su vidjeli (tj. oni, kad zapjevaju, vide jednog) anđela (meleka). A kada ste čuli revanje (njakanje) magarca, pa utječite se (tražite zaštite) u Allaha od sotone, pa (jer) zaista on je vidio (jednoga) sotonu."

PRIČAO NAM JE Ishak, izvijestio nas je Revh, rekao je: izvijestio nas je Ibnu Džurejdž, rekao je: izvijestio me je Ata', čuo je Džabira, sina

Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Kada bude pomrčina (prva od) noći, ili omrknete, pa otklonite (tj. spriječite, zadržite) vašu (svoju) djecu, pa (jer) zaista sotone se tada rasprostranjuju. Pa kada ode (neki) čas od noći, pa odriješite ih (ili smjestite ih). I zaključajte vrata, i spomenite ime Allaha (tj. recite "Bismillahi": Sa imenom (U ime) Allaha), pa (jer) zaista sotona neće otvoriti (nijedna) zatvorena vrata."

Rekao je (Ibnu Džurejdž): A izvijestio me je Amr, sin Dinara, čuo je Džabira, sina Abdullaha, (slično) prema (onome) što je izvijestio mene Ata', a nije spomenuo (u predaji Amr ove riječi): "I spomenite ime Allaha."

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Vuhejb od Halida, od Muhameda, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Izgubio se je (tj. Nestao je jedan) narod (tj. jedna grupa) od Israelićana, ne zna se šta je učinila (tj. ne zna se šta je bilo s njima). I zaista ja ne mislim nju (tu nestalu grupu ništa drugo) osim miševe (tj. ništa drugo nije bilo s njom osim to da su se pretvorili u miševe): (a dokaz za to je ovo) kada se metnu (metne, stavi) za njih (njima - miševima) mlijeka deva (kamila), ne piju (ta mlijeka, to mlijeko); a kada se metnu (stavi) za njih (njima) mlijeka ovaca, piju."

(Israelićani ne jedu meso deve, kamile, niti piju njezino mlijeko, a jedu meso ovce i piju mlijeko ovce.)

Pa sam pričao (ovo) Ka'bu (tj. Ka'bu zvanome Ka'bul-Ahbar), pa je rekao (meni): "Ti (li) si čuo Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori njega (taj govor - to)?" Rekao sam: "Da. Rekao je meni više puta (nekoliko puta: "Ti li si čuo to od Vjerovijesnika a.s.?"), pa sam rekao: "Pa zar čitam Tevrat (Toru)?"

(To jest: "Zar ti kazivanje moje smatraš da je iz Tevrata, a ne od Muhameda a.s.. Ne pričam ti iz Tevrata nego od Muhameda a.s..")

(Ovaj hadis su protumačili hadiski učenjaci tako da ga je Muhamed a.s. izrekao prije nego mu je objavljeno pravo stanje stvari o tome, pa je zato i rekao u samome ovome hadisu Muhamed a.s. "ne mislim" drukčije.... Dakle nije upotrijebio izraz koji u sebi označava, sam sobom pokazuje sigurno znanje i obavještenje, izričnost.)

PRIČAO NAM JE Seid, sin Ufejra, od Ibnu Vehba, rekao je: pričao mi je Junus od Ibnu Šihaba, od Urveta, priča od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao za guštera (tj. o gušteru da je gušter) pokvarenjačić (nevaljalčić, mali nevaljalac), a nisam čula njega (da) je zapovjedio za njegovo ubijanje (tj. da se on - gušter - ubija). A tvrdio je Sa'd, sin Ebu Vakkasa, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, zapovjedio za njegovo ubijanje.

PRIČAO NAM JE Sadekate, sin Fadla, izvijestio nas je Ibnu Ujejnete, pričao nam je Abdul-Hamid, sin Džubejra sina Šejbeta, od Seida, sina Musejjeba, da je Ummu Šerika izvijestila njega da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, zapovjedio njoj za ubijanje (izvjesnih) gušterova.

PRIČAO NAM JE Ubejd, sin Ismaila, pričao nam je Ebu Usamete od Hišama, od njegova oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ubijajte (zmiju) vlasnika dviju pruga (tj. koja ima dvije pruge, crte po leđima; ili dvije tačke), pa (tj. jer) ona pomračuje (potamnjuje izvjesni) vid i pogađa (tj. oštećuje, pobacuje izvjesno) breme (iz utrobe trudnice)." Slijedio je njega (Ebu Usameta) Hammad, sin Selemeta, izvijestio nas je Usamete.

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja od Hišama, rekao je: pričao mi je moj otac od Aiše, rekla je:

Zapovjedio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, za ubijanje kusaste (zmije - poskoka - zmije sa vrlo kratkim repom), i rekao je:

"Zaista ona pogađa (oštećuje izvjesni) vid i odvodi breme (tj. izaziva pobačaj bremena trudne žene)."

PRIČAO MI JE Amr, sin Alije, pričao nam je Ibnu Ebu Adijj od Ebu Junusa Kušejrije, od Ibnu Ebu Mulejketa da Ibnu Umer ubijaše (izvjesne) zmije (neko, jedno vrijeme), zatim je zabranjivao (ubijanje zmija). Rekao je (tj. Govorio je o tom Ibnu Umer ovo):

Zaista je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, porušio (jedan, neki) zid (koji je pripadao) njemu, pa je našao u njemu (skinutu, zbačenu) košuljicu (kože neke) zmije, pa je rekao:

"Pogledajte gdje je ona!" Pa su pogledali (vidjeli, tj. pronašli su je), pa je rekao: "Ubijte je!" Pa ubijah njih (Ubijao sam zmije ja) zbog toga. Pa sam sreo (ja nakon dužeg vremena) Ebu Lubabeta, pa je izvijestio (on) mene da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Ne ubijajte zmije (bijele, ili male, ili tanke, nježne - tj. pokućarice), osim kusaste vlasnice dviju pruga (ili crta, ili dviju tačaka), pa (jer) zaista ona obara (tj. pobacuje, abortira iz utrobe trudnice) dijete i odvodi (tj. oštećuje) vid, pa ubijajte nju (tu zmiju - poskok)."

PRIČAO NAM JE Malik, sin Ismaila, pričao nam je Džerir, sin Hazima, od Nafi'a, od Ibnu Umera da on ubijaše (izvjesne, ili sve) zmije, pa je pričao njemu Ebu Lubabete da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, zabranio ubijanje zmija kuća (kućnih zmija), pa se je sustegao od njih (tj. pa je prestao Ibnu Umer da ih ubija).

GLAVA:

Kada je pala muha (Kada padnu muhe) u piće jednoga (od) vas, pa neka zaburi (zagnjuri, zarone, zaroni) nju (muhu cijelu u piće), pa (jer) zaista je u (jednome) od njezina dva krila bolest, a u drugome je lijek. A pet (vrsta) od životinja su pokvarenjaci (nevaljale su), ubijaju se (čak i) u svetom tlu (Haremu - Meki i njezinoj okolici do određenih granica).

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jezid, sin Zurej'a, pričao nam je Mamer od Zuhrije, od Urveta, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Pet (vrsta životinja) su pokvarenjačice (takve su da) se ubijaju (one i) u svetom tlu (Haremu gdje je zabranjeno ubijanje): miš, i škorpija, i jastrijeb (jastreb), i gavran i pas ujedač (koji mnogo ujeda i nakilja ljude)."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, izvijestio nas je Malik od Abdullaha, sina Dinara, od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Pet od životinja (takve su) ko ubije njih, a on je (čak i) hodočasnički obučen, pa nema (nikakva) grijeha na njega: škorpija, i miš, i pas (veliki) ujedač, i gavran i jastrijeb."

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Hammad, sin Zejda, od Kesira, od Ata'-a, od Džabira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, podigao je njega (slijedeće pričanje do Muhameda a.s.), rekao je:

"Pokrite (Pokrivajte) posude (za vodu), i zavezujte mješine (za vodu), i zatvorite vrata (zatvarajte vrata), i pritisnite (privucite k sebi) vašu djecu kod večeri (kod prve pomrčine, tame noći), pa (jer) zaista za (izvjesne) duhove je (tj. jer duhovi tada imaju jedno) rasprostranjenje i zgrabljenje (tj. i iznenadno hvatanje); i ugasite svjetiljke kod spavanja, pa (jer izvjesna) pokvarenjačica (miš) ponekad (ili: često) potegne sebi fitilj (od svjetiljke), pa zapali porodicu kuće."

Rekao je Ibnu Džurejdž i Habib od Ata'-a: "....., pa (jer) zaista sotona.... (se rasprostire i zgrabi, zgrabljava)."

PRIČAO NAM JE Abdete, sin Abdullaha, izvijestio nas je Jahja, sin Adema, od Israila, od Mansura, od Ibrahima, od Alkameta, od Abdullaha, rekao je:

Bili smo sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u (jednoj) pećini (veli se da je to bilo na području Mine), pa je sašla (sura - poglavlje Kur'ana koje počinje sa slijedećim riječima): "Vel - murselati urfen: Tako mi poslanih dobrom.". Pa zaista mi zaista usmeno uzimamo nju (tu suru primamo) iz usta njegovih (iz usta Muhameda a.s.) kadli izađe (jedna) zmija iz svoje rupe. Pa smo se natjecali (požurili) njoj zato (da) ubijemo nju, pa je (ona) pretekla nas (pa je ona utekla nama, pobjegla je), pa je unišla (u) svoju rupu. Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Sačuvala se je (ona) vašega zla kao što ste se (i vi) sačuvali njezinoga zla."

A od Israila, od Aameša, od Ibrahima, od Alkameta, od Abdullaha slično njemu (prednjem hadisu), rekao je: ..... i zaista mi zaista usmeno uzimamo nju (tu suru) iz njegovih usta svježu.... A slijedio je njega (Israila) Ebu Avanete od Mugireta. A rekao je Hafs, i Ebu Muavijete, i Sulejman, sin Karma, od Aameša, od Ibrahima, od Esveda, od Abdullaha.

PRIČAO NAM JE Nasr, sin Alije, izvijestio nas je Abdul-Aala, pričao nam je Ubejdullah, sin Umera, od Nafi-a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan od njih dvojice, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da je on rekao:

"Unišla je (tj. Unići će jedna) žena (u) Vatru u (vezi, tj. zbog toga što je usmrtila jednu) mačku (na taj način što) je svezala nju, pa nije hranila nju, a nije (ni) ostavila (pustila) nju (da) jede od gmizavaca (ili: insekata) zemlje." Rekao je (Abdul-Aala): A pričao nam je Ubejdullah od Seida Makburije, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, slično njemu (navedenom hadisu).

PRIČAO NAM JE Ismail, sin Ebu Uvejsa, rekao je: pričao mi je Malik od Ebu Zinada, od Aaredža, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Odsjeo je (Sišao, Odjahao je jedan) vjerovijesnik od (Božijih) vjerovijesnika pod (jedno) stablo, pa je pecnuo (ujeo) njega (jedan) mrav. Pa je zapovjedio za svoju opremu (spremu, opskrbu) pa se je izvela (uklonila) ispod njega (stabla), zatim je zapovjedio za njegovu kuću (za kuću mrava - za mravinjak) pa se je spalio sa vatrom (spaljen je vatrom). Pa je objavio Allah njemu: "Pa da li ne (tj. Pa zašto nisi spalio) jednoga mrava?"

(To jest: "Što spali i one mrave u cijelome mravinjaku koji te nisu ujedali? Zašto ne spali samo onoga jednoga mrava koji te je ujeo?")

GLAVA:

Kada je pala (izvjesna) muha u piće jednoga (od) vas, pa neka zagnjuri nju (svu), pa (jer) zaista u jednome (od) njezina dva krila je bolest, a u drugome je lijek.

PRIČAO NAM JE Halid, sin Mahleda, pričao nam je Sulejman, sin Bilala, rekao je: pričao mi je Utbete, sin Muslima, rekao je: izvijestio me je Ubejdullah, sin Hunejna, rekao je: čuo sam Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Kada je pala (Kada padne) muha u piće jednoga (od) vas, pa neka zagnjuri nju, zatim neka iščupa (izvadi) nju, pa (jer) zaista u jednome (od) njezinih dvaju krila je bolest, a (u) drugome je lijek."

(Ovaj hadis na ovome ovdje mjestu u tekstu nema veze ni sa hadisom prethodnim, ni sa slijedećim.)

PRIČAO NAM JE Hasen, sin Sabbaha, pričao nam je Ishak Ezrak, pričao nam je Avf od Hasena i Ibnu Sirina, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Oprostilo se je (tj. Oprostiće se jednoj) ženi prostitutki (kurvi koja) je prošla pokraj (jednoga) psa (koji) na glavi (tj. na ivici, rubu jednoga) bunara dahti (žestoko diše isplazivši jezik od žeđi) - rekao je:

skoro je (da) ubije njega žeđ - pa je (ona žena) skinula svoju cipelu (tj. obuću sličnu sadašnjoj cipeli), pa je svezala nju sa svojim zavijačem (pokrivačem za glavu), pa je izvukla (izvadila) njemu (nešto) od (te) vode. Pa se je oprostilo njoj s tim (zbog toga)."

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan, rekao je: zapamtio sam ga od Zuhrije kao što si zaista ti ovdje, izvijestio me je Ubejdullah od Ibnu Abbasa, od Ebu Talhata, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Neće unići (Ne ulaze izvjesni) anđeli (meleki u takvu) kuću (što) su u njoj pas, a ni slika."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Nafi-a, od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zapovjedio (izdao zapovjed) za ubijanje (izvjesnih) pasa.

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Hemmam od Jahja-a, pričao mi je Ebu Selemete da je Ebu Hurejrete, bio zadovoljan Allah od njega, pričao njemu, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ko je držao (tj. Ko drži u posjedu, u vlasništvu kakvoga) psa, okrnjuje se (krnji se) od njegovoga posla (u) svakom danu (svaki dan jedan) kirat (karat, tj. velika količina nagrade), osim psa usjeva ili stoke (tj. izuzimajući psa za čuvanje usjeva ili čuvanje stoke)."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, pričao nam je Sulejman, izvijestio me je Jezid, sin Husajfeta, rekao je: izvijestio me je Saib, sin Jezida, čuo je Sufjana, sina Ebu Zuhejra, Šennijju da je on čuo poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Ko je sebi stekao psa (koji) neće biti dostatan njemu (da mu čuva) usjev, a ni vime (tj. stoku), okrnjilo se je od njegovoga rada (dobroga posla u) svakom danu (jedan) kirat (karat)." Pa je rekao Saib: "Ti (li) si (Je si li) čuo ovo od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (zaista)?" Rekao je: "Da, i tako mi Gospodara ove Strane."

GLAVA

stvaranja Adema (Adama) i njegova potomstva.

".... salsalin....", je blato (koje) se pomiješalo sa pijeskom (pa se osušilo) pa zveči (odzvanja) kao što zveči (odzvanja) glinena posuda (pečena posuda od zemlje koju izrađuju lončari, grnčari - porculan). A veli se (rekne se, tj. govori se da "salsalin - salsalun") je "muntinun": smrdljiv. Hoće za njega (za "salsalun" da s time kažu da je to proširena riječ od svoje korijenite riječi) "salle", kao što se rekne: "sarrel-babu" i "sarsare": škripe vrata kod zatvaranja.

(To jest: Kao što "sarre" i "sarsare" znači škripio je, tako isto i "salle" i "salsale" ima jedno isto značenje. A "salle-ellahmu" znači usmrdjelo se meso. Otuda se izvodi i zaključak da "salsalun" znači smrdljiv. Inače ovdje se raspravlja o riječi "salsalun" jer će se dalje u tekstu navoditi hadisi koji govore o stvaranju Adema kao prvoga čovjeka, a u Kur'anu je u jednom odlomku rečeno da je čovjek stvoren od "salsala - min salsalin". Kao što je slučaj sa riječima "sarre" i sarsare", tako je, veli se, i sa riječima "salle" i "salsale", a to nisu usamljeni slučajevi. Zato se u daljem tekstu navodi još jedan sličan slučaj, pa se veli:)

Kao (to, isti je slučaj i sa) "kebkebtuhu" - misli (se na isto značenje kao i u) "kebebtuhu": strmoglavio sam ga (oborio sam ga na njegovo lice). ".... pa je prošla s njim....", je (značenja): Ustrajalo je s njom (u nje) nošenje (začetog djeteta), pa je upotpunila njega (tj. pa je rodila njega - dijete). ".... en la tesdžude....", je (značenja) "en tesdžude": da ničičiš (da padneš licem na tle - ničice).

(To su tumačenja nekih riječi, odnosno rečenica iz teksta Kur'ana u kojem se govori o Adamu i njegovoj ženi. To se ovdje neće opširnije objašnjavati, jer je to stvar tumačilaca, tumača Kur'ana. I kada se radi o hadisu koji govori o nekom tekstu Kur'ana, neće se mnogo u vezi toga davati objašnjenja. Jedino će se objašnjavati smisao hadisa ako se smisao hadisa ne može dovoljno shvatiti iz doslovnoga prevoda.)

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "I kad (I pošto) je rekao tvoj Gospod (izvjesnim) anđelima: "Zaista Ja sam učinjač (tj. učinio, postavio, stvorio) u Zemlji (na Zemlji jednoga) zastupnika....".

Rekao je Ibnu Abbas: "lemma alejha hafizun.", je (isto što i) "illa alejha hafizun": .... osim (tako da) je na nju (jedan) čuvar. ".... fi kebedin.", je (značenja): u teškom (u žestokom) stvaranju. ".... ve rijašen....", je imanje (imetak). A rekao je (drugi) osim njega (osim Ibnu Abbasa): "Errijašu" i "Errišu", je jedno (jednoga značenja): perje (a u prenosnom smislu: imanje, imetak), a ono (to) je (ono) što se pokazuje (vidi) od odjeće. ".... ma tumnune.", je sperma (muško sjeme) u maternicama žena. A rekao je Mudžahid: "Zaista On je na njegovo vraćanje zaista moćan.", je (značenja da je) spermu (sjeme) u mokraćovod (moćan vratiti On - Bog Svemoćni, Allah dž.š.). Svaka stvar (što) je stvorio nju, pa ona (je) par, nebo je par (Zemlji), a liho (nepar) je (samo) Allah, moćan je i veličajan je. ".... fi ahseni takvimin.", je (isto što i) "fi ahseni halkin": u najljepšem stvaranju. ".... (u) najnižeg (od) niskih.", osim ko je vjerovao. ".... husrin.", je (što i) "dalalin": zabludi, zatim je izuzeo, pa je rekao: Osim ko je vjerovao (pravo je: Osim koji su vjerovali). ".... lazibin.", je "lazimin": čvrstoga. ".... stvaramo vas...." u kojem stvaranju hoćemo. "..... nusebbihu bi hamdike....", je "nuazzimuke": poštujemo Te (veličamo Te). A rekao je Ebul-Alijeti: "Pa je uzeo usmeno sebi (tj. razumio je) Adem od svoga Gospoda (neke) riječi....", pa ono (tj. to) je Njegov govor: "Naš Gospode, učinili smo nasilje našim (tj. svojim) dušama (ili: osobama, tj. sami sebi)....". "Pa dao je posrnuti njima dvoma....", je (značenja): tražio je posrtanje njima dvoma (pozivao je posrtanju njih dvoje, tražio je načina da posrnu njih dvoje). A ".... jetesenneh....", je (što i) "jetegajjer": mijenja se. ".... asinin....", je "mutegajjirin": promijenjen. A "el-mesnunu" je "el-mutegajjiru": promijenjen (koji se mijenja u drugo). ".... hame'in...", je množina (od riječi) "ham'etun", a ono (a to) je promijenjeno blato (pocrnulo blato). ".... lijepe njih dvoje....", je (značenja ovoga): uzimanje ogrtača od lišća raja, slažu njih dvoje (to) lišće i lijepe njih dvoje neko (od) njega (od lišća) k nekom (na neko, tj. lijepe jedno na drugo, ili jedno za drugo). ".... nevaljaštine (sramote) njih dvoga....", (to) je ciljanje od (tj. na) spolni ud (organ) njih dvoga (njih dvoje). ".... i roba (za uživanje, za upotrebu) do (jednoga) vremena (časa)." Evo ovdje (se pod riječima "do vremena" misli na vrijeme) do

sudnjega dana (do smaka svijeta). A "el-hinu" je kod Arapa od časa do (količine vremena tolike) što se ne obuhvata njegov broj.

(To jest: "hinun" označava i čas vremena, a i neograničeno vrijeme.)

".... kabiluhu....", je njegov rod koji (je taj što) je on od njih.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Abdurrezzak od Mamera, od Hemmama, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Stvorio je Allah Adema, a njegova (tj. a Ademova) duljina (dužina, valjda se misli na visinu) je šezdeset aršina. Zatim je rekao: "Idi (Odi), pa pozdravi na ove (tj. pozdravi, poselami ove) od (izvjesnih) anđela (meleka), pa slušaj (čuj, tj. zapamti sebi)! Što pozdrave (tj. Kako oni pozdrave) tebe, (to) je pozdrav tebe (tvoj) i pozdrav tvoga potomstva." Pa je rekao: "Esselamu alejkum!" ("Pozdrav vam!", ili: "Mir vam!", ili: "Spas vam!", ili: "Zdravo vam!") Pa su rekli: "Esselamu alejke ve rahmetullahi!" ("Pozdrav na tebe i milost Allaha!", ili: "Mir tebi i Božija milost!") Pa su povećali (oni - anđeli) njemu (Ademu) "i milost Allaha!" Pa svaki (onaj) ko uniđe (u) raj je na obliku Adema (tj. biće visok kao Adem). Pa neprestano se stvorenje (tj. ljudi, ljudstvo tjelesno, tijelo ljudi) okrnjuje (krnji - degeneriše) do sada (tj. smanjivao se rast tjelesni do danas - a dalje se više neće smanjivati)."

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Džerir od Umareta, od Ebu Zur'ata, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega (s njim), rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista prva grupa (skupina ljudi koji) će unići (ući u) raj (biće) na obliku (poput) Mjeseca (u) noći uštapa (punoga Mjeseca). Zatim (oni) koji će slijediti njih (biće) na (obliku, kao) najžešće biserne zvijezde u (na) nebu svijetlenjem (tj. na obliku, poput najsvijetlije biserne zvijezde). Neće (oni) mokriti, i neće obavljati velike nužde, i neće pljuvati i neće hrakati (neće izbacivati slina, šlajma). Njihovi češljevi su zlato, a njihov znoj je mosuš, a njihove kadionice su (takve da je u

njima zapaljen) aloje - "el-endžudž": drvo mirisa, a njihove supruge su žene sa jako bijelim bijelim dijelovima i jako crnim crnim dijelovima u oku, velikih očiju. Na stvorenju jednoga čovjeka (će biti oni - oni koji uniđu u raj), na obliku (poput) njihovoga oca Adema: šezdeset aršina u nebo (tj. u visinu)."

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja od Hišama, sina Urveta, od njegova oca, od Zejnebe, kćeri Ebu Selemeta, od Ummu Seleme (Ummu Selemete) da je Ummu Sulejma rekla:

"O poslaniče Allaha! Zaista Allah se neće stidjeti (tj. Allah se ne stidi) od (izvjesne) istine. Pa da li je na ženi (na ženu obavezno) kupanje kada je sanjala (ona da spolno opći sa muškarcem)?" Rekao je: "Da, kada je vidjela (izvjesnu) vodu (tj. kada je osjetila da joj je iz spolnoga organa izašla tečnost, sjeme)." Pa se nasmijala Ummu Selemeta, pa je rekla: "Sanjati se (može li) žena (tj. Zar može žena imati poluciju-izbacivati sjeme, tečnost za vrijeme spavanja)?" Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Pa sa čime (tj. Pa zbog čega) sliči dijete (nalići dijete svojoj majci)?"

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Selama, izvijestio nas je Fezarija od Humejda, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Doprlo je Abdullahu, sinu Selama, dolaženje poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (tj. da je on došao u) Medinu, pa je došao njemu, pa je rekao:

"Zaista ja sam pitalac tebe (tj. ja ću te pitati, ja te pitam) od tri (za tri odgonetke, za tri zagonetke što) neće znati (tj. ne zna) njih (niko drugi) osim vjerovijesnik. Šta je (Koji je) prvi (od) predznakova (predznaka, znakova) Časa (časa smaka ovoga svijeta)? I šta je (I koje je) prvo jelo (što) će jesti njega stanovnici raja? I od koje stvari sliči (liči) dijete k svome ocu, a od koje stvari sliči k svojim ujacima (daidžama)?" Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Izvještavao je mene za njih (o njima, o tim stvarima, odgonetkama) maločas Džibril." Rekao je: Pa je rekao Abdullah: To je neprijatelj Židova od (između) anđela. Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Što se tiče prvoga predznaka Časa, pa (to) je (jedna) vatra (što) će sakupiti (tj. izvesti, otjerati) ljude od istoka k zapadu. A što se tiče prvoga jela (što) će jesti njega stanovnici raja, pa (to) je povećanje jetre ribe (tj. komadić koji visi na jetri ribe). A što se tiče sličnosti u djeteta, pa zaista čovjek kada je zastro (pokrio, poklopio svoju) ženu (tj. kada ima s njom spolni odnos), pa je pretekla (nadmašila, nadvladala) nju njegova voda (tj. njegovo sjeme, sperma), bila je sličnost njemu (na njega, na oca bude nalik). A kada je pretekla njezina voda, bila je sličnost njoj (dijete je nalik na nju - na majku)." Rekao je:

"Svjedočim (Izjavljujem) da si ti poslanik Allaha." Zatim je rekao: "O poslaniče Allaha! Zaista Židovi su klevetnički narod (ljudi). Ako znadnu (saznaju) za moje primanje Islama prije (nego) da upitaš njih (o meni), oklevetaće me kod tebe (govoriće ti laž o meni)." Pa su došli Židovi (izvjesni k Muhamedu a.s.), i unišao je Abdullah (u istu tu) sobu. Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Koji čovjek je u vama (Kakav čovjek među vama je) Abdullah, sin Selama?" Rekli su: "Najznaniji (od) nas, i sin najznanijega (od, između) nas, i najbolji (od) nas i sin najboljega (od) nas." Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Pa zar ste vidjeli (tj. vidite li to, mislite li to o njemu) ako je primio Islam Abdullah?" (Ili: "Šta mislite - hoćete li vi primiti Islam - ako primi Islam Abdullah?") Rekli su: "Dao utočište njemu (Zaštitio ga) Allah od toga!" Pa je izašao Abdullah (iz kuće) k njima (pred tu kuću), pa je rekao:

"Svjedočim da nema božanstva osim Bog (Allah) i svjedočim da je Muhamed poslanik Allaha." Pa su rekli: "Najgori (od) nas (je Abdullah) i sin najgorega (od) nas." I pali su u njega (tj. I psovali su ga, kudili su ga, klevetali su ga).

PRIČAO NAM JE Bišr, sin Muhameda, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Mamer od Hemmama, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, slično njemu (slično jednome spomenutom hadisu). Misli (na hadis u kojem se veli):

"Da nije Israelićana, ne bi se usmrđivalo (usmrdilo) meso (tj. Da nije bilo postupaka Israelićana koji su pohranjivali, ostavljali za kasnije meso prepelica, pa se ono počne i smrdjeti zbog dugoga stajanja - ne bi se meso smrdjelo, ne bi se meso kvarilo). A da nije (bilo postupka) Havve (Eve), ne bi prevarila (nijedna) ženska (žena) svoga muža."

(Havva je navukla Adema da okusi plod zabranjenoga stabla, i tako prevarila i navukla ga na grijeh. Taj njezin postupak i njezine kćeri su prihvatile kao običaj majčin. Malo je žena da od svoga muža ne zahtjeva mnogo štošta što muž ne bi smio da učini jer mu i njegove mogućnosti to ponekad ne dozvoljavaju. Ali o svemu tome se ne vodi računa.)

PRIČAO NAM JE Ebu Kurejb i Musa, sin Hizama, njih dva su rekla: pričao nam je Husejn, sin Alije, od Zaideta, od Mejsereta Ešdže'ije, od Ebu Hazima, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Primite oporuku za žene (tj. Oporučujem vam lijep postupak sa svojim suprugama), pa (jer) zaista žena se stvorila (stvorena je) od rebra (koje je samo po sebi krivo, zavinuto, zavrnuto - nije pravo). I zaista najiskrivljenija stvar u rebra je najviši (dio od) njega, pa ako odeš (tj. počneš da) ispravljaš njega, razbio si ga (tj. ako ga budeš ispravljao razbićeš ga). A ako si ostavio njega, neprestano je iskrivljeno. Pa primite oporuku (savjet) za žene."

PRIČAO NAM JE Umer, sin Hafsa (koji je rekao): pričao nam je moj otac, pričao nam je Aameš, pričao nam je Zejd, sin Vehba, pričao nam je Abdullah (Abdullah, sin Mes'uda), pričao nam je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a on je istiniti, poistinićeni (tj. onaj kome se samo istina govorila, objavljivala od Uzvišenoga Boga - što mu je obećano, istina je):

"Zaista jedan (od) vas sakuplja se u stomaku svoje majke četrdeset dana. Zatim bude zgrušana krv kao (tj. isto) to (toliko dana, isto toliko dana). Zatim bude zalogaj (tj. komad) mesa kao to (isto tako, isto toliko). Zatim pošalje Allah k njemu (jednoga) anđela (meleka) sa četiri riječi, pa zapiše (anđeo) njegov rad (djelovanje), i njegov rok (smrti), i njegov trošak i sretan ili nesretan (je). Zatim se puhne (dune, duhne, nadahne) u njega duša (duh). Pa zaista (izvjesni) čovjek zaista radi sa radom stanovnika Vatre dok ne bude između njega i između nje osim (jedan) aršin (lakat), pa preteče na njega (pretekne ga ta napisana) knjiga (tj. sudbina), pa radi (tj. pa počne, pa okrene da radi) sa radom stanovnika raja, pa uniđe (uđe u) raj. A zaista (izvjesni) čovjek zaista radi sa radom stanovnika raja dok ne bude između njega i između njega (između toga čovjeka i raja) osim aršin, pa preteče na njega (ta) knjiga (to što mu je zapisano), pa radi sa radom stanovnika Vatre, pa uniđe (u) Vatru."

PRIČAO NAM JE Ebu Numan, pričao nam je Hammad, sin Zejda, od Ubejdullaha, sina Ebu Bekra sina Enesa, od Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Zaista Allah je učinio punomoćnikom (zastupnikom) u maternici (jednoga) anđela (tj. povjerio je jednom anđelu posao oko razvoja zametka u maternici). Pa govori (taj anđel): "O moj Gospode! Sjeme (Sperma, tj. Zametak je ovo). O moj Gospode, krv (zgrušana je ovo). O moj Gospode, zalogaj (komad) mesa (je ovo)." Pa kada je htio da stvori (da dovrši i upotpuni stvaranje i razvitak), rekao je (tj. rekne): "O moj Gospode, da li je muško, ili je žensko? O moj Gospode, nesretan, ili sretan? Pa šta (tj. kakav, koliki) je trošak (opskrba za življenje)? Pa šta (kada) je rok (smrti)?" Pa se napiše (zapiše) takođe (tj. to tako) u stomaku njegove (čovjekove) majke."

PRIČAO NAM JE Kajs, sin Hafsa, pričao nam je Halid, sin Harisa, pričao nam je Šubete od Ebu 'Imrana Dževnije, od Enesa, diže ga (ovaj hadis do Muhameda a.s.):

"Zaista Allah će reći za najlakšega (tj. najlakšemu) stanovniku Vatre kaznom (tj. onome koji ima najlakšu kaznu, najblaže kažnjenom):

"Da je zaista tebi što je u (na) Zemlji od (kakve) stvari, (da li) bi bio (voljan da) se otkupiš s njom?" Rekao je (tj. Reći će kažnjeni): "Da." Rekao je (Reći će Uzvišeni Bog): "Pa već sam pitao (tražio od) tebe što je ono lakše od ovoga, a ti si u leđima Adema: da ne udružuješ sa Mnom (da osim Mene ne vjeruješ nikakvih drugih bogova, božanstava). Pa nisi htio (ti ništa drugo) osim mnogoboštvo.

PRIČAO NAM JE Umer, sin Hafsa sina Gijasa, pričao nam je moj otac, pričao nam je Aameš, rekao je: pričao mi je Abdullah, sin Murreta, od Mesruka, od Abdullaha (Mesudovog), bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Neće se ubiti (tj. Ne ubije se) duša (osoba nijedna) nasiljem (a da bude stvar drukčije) osim (tako da) je bilo (tj. da bude) na prvoga Ademovog sina dio (jedan udio u grijehu) od njezine krvi (tj. za njezinu krv), jer zaista je on prvi ko je (koji je) uobičajio ubijanje."

GLAVA:

Duše su uvojničene vojske (tj. vojske koje su podijeljene u vojske, u grupe, u skupine).

Rekao je (Buharija, ili neki pripovjedač učitelj Buharije): A rekao je Lejs od Jahja-a, sina Seida, od Amrete, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je: čula sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Duše su uvojničene vojske, pa što (tj. koje) se pozna od njih, slažu se; a što se ne pozna (tj. koje se ne poznaju) od njih, protivi se (tj. protive se, ne slažu se)." A rekao je Jahja, sin Ejuba: pričao mi je Jahja, sin Seida, za ovo.

GLAVA

govora Allaha, moćan je i veličajan je: "I zaista već smo poslali Nuha (Noema, Noa) k njegovom narodu....". Rekao je Ibnu Abbas: "....

badijer-re'ji....", je (ono) što se je pokazalo (što se pokazuje) nama. ".... akli'i...", je sustegni. "..... vefarettennuru....", je: potekla (provrijela, počela je da izvire) voda. A rekao je Ikrimete: lice (površina) Zemlje (je "tennur"). A rekao je Mudžahid: "El-Džudijju" je gora (planina) u Mezopotamiji. ".... de'bun....", je sličnost, stanje. "I čitaj na njih (njima) vijest Nuha (tj. obavijest o Nuhu); kad je rekao svome narodu: "O moj narode, ako je bilo postalo veliko (tj. teško) na vas (za vas) moje mjesto i moje opominjanje za (na) znakove Allaha....", do Njegova govora ".... od muslimana."

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "Zaista smo mi poslali Nuha k njegovome narodu da (to jest): "Opomeni tvoj (svoj) narod prije (nego) da dođe njima kazna bolna.", do kraja (toga) poglavlja.

PRIČAO NAM JE Abdan, rekao je: izvijestio nas je Abdullah od Junusa, od Zuhrije, rekao je Salim: a rekao je Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice:

Ustao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u (među izvjesnim) ljudima (među izvjesne ljude), pa pohvalio (tj. izrekao je pohvalu) na Allaha sa (onim načinom) što je On stanovnik (pripadnik, dostojan) njega (kako dolikuje Allahu dž.š.),
zatim je spomenuo Lažova (Antihrista, Dedždžala), pa je rekao:

"Zaista ja zaista opominjem vas (za opreznost od) njega. I nema (nijednoga) od vjerovijesnika (da je bio postupao drukčije) osim (tako da) je opominjao (za) njega svoj narod. Zaista već je opominjao Nuh svoj narod. Ali ja ću (da) kažem za vas (tj. vama) u (vezi) njega (jedan) govor (što) nije rekao njega (nijedan) vjerovijesnik svome narodu: Znajte (vi, tj. Znajte) da je on ćorav (slijep u jedno oko), a da Allah (Bog) nije ćorav."

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Šejban od Jahja-a, od Ebu Selemeta, čuo sam Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zar ne (Pazite!)! Pričaću vam (jedno) pričanje od Lažovu (Premazivaču, Antihristu, Dedždžalu), nije pričao za njega (nijedan) vjerovijesnik svome narodu. Zaista on je ćorav, i zaista on će doći (tako da će) sa njim (biti nešto tako da se može mjeriti) sa primjerom raja i Vatre (tj. i donijeće, nosiće sa sobom raj i pakao, odnosno slično raju i paklu). Pa (ono za) koje kaže (on): "Zaista ono (ovo) je raj", ono (to) je Vatra. I zaista ja opominjem vas kao što je opominjao za njega Nuh svoj narod."

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Abdul-Vahid, sin Zijada, pričao nam je Aameš od Ebu Saliha, od Ebu Seida, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Doći će Nuh i njegov narod (na Sudnji dan - na strašni sud), pa će reći Allah, uzvišen je: "Da li si priopćio (dostavio Moju objavu)?" Pa će reći: "Da, o moj Gospode!" Pa će reći njegovom narodu: "Da li je priopćio vama?" Pa će (oni) reći: "Ne. Nije dolazio nama (nijedan) od vjerovijesnika." Pa će reći Nuhu: "Ko će svjedočiti tebi?" Pa će reći: "Muhamed, pomilovao ga Allah i spasio, i njegov narod (njegova sljedba, njegovi sljedbenici)." Pa ćemo (mi) svjedočiti da je on već priopćio. I ono (tj. to) je (smisao što ga ima) Njegov govor, veličajan je Njegov spomen:

"I takođe učinili smo vas srednjim (tj. umjerenim, pravednim jednim) narodom zato (da) budete svjedoci na (nad izvjesnim) ljudima....".''

A "el-vesetu" je (isto što i) "el-adlu": prav, pravedan.

PRIČAO JE MENI Ishak, sin Nasra, pričao nam je Muhamed, sin Ubejda, pričao nam je Ebu Hajjan od Ebu Zur'ata, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bili smo sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, u (na jednoj) gozbi, pa se je podigao (dodao) k njemu dio noge - a zadivljavaše njega (noga, tj. meso od dijela noge) - pa je zagrizao od nje (zagrizao je nju jednim) grizenjem, i rekao je:

"Ja sam gospodin ljudi (na) Sudnjem danu. Da li znate sa kim (s čime, tj. zbog čega)? Sakupiće Allah prve i zadnje (potonje ljude, stvorenja) u (na) jednoj visoravni (ili: na jednoj zemlji koja se penje stepenasto), pa će vidjeti njih gledalac (posmatrač) i dosluhnuće im pozivač (tj. onaj ko ih pozove daće im da čuju njega, čuće ga). I biće blizo (blizu) njima Sunce. Pa će reći neki (od) ljudi: "Zar ne vidite (ne gledate) k (onome) što ste vi u njemu, k (onome) što je doprlo vama? (Dakle: Zar ne vidite u kakvoj ste situaciji?) Zar nećete pogledati (tj. Daj pogledajte) k (nekome) ko će se zauzeti za vas k (tj. kod) vašega Gospoda?!" Pa će reći neki (od) ljudi: "Vaš otac Adem (je za to prikladan, odgovara tome)." Pa će (oni) doći njemu pa će reći: "O Ademe! Ti si otac ljudi. Stvorio je tebe Allah sa Svojom rukom (Svojom moći), i udahnuo je u te od Svoga duha, i zapovjedio je anđelima pa su pali ničice (metanisali su) tebi (učinili su ti sedždu), i nastanio je tebe (u) raj. Zar se nećeš zauzeti za nas k tvome (svome) Gospodu (kod Gospodara)?" (To jest: "Daj zauzmi se!) Zar (ti) ne vidiš (ono) što smo mi u njemu (Zar ne vidiš u čemu smo) i što je doprlo nama (šta nas je snašlo)?" Pa će reći: "Moj Gospod se rasrdio (na mene takvom) srdnjom (da) se nije rasrdio prije nje slično njoj, i neće se rasrditi poslije nje slično njoj (toj srdžbi), a zabranio je meni (da jedem) od (ploda izvjesnoga) stabla, pa pogriješio sam Njemu. Moja duša (tj. osoba), moja duša (je ta što se za nju treba zauzimati). Idite k (nekome drugome) osim mene (mimo mene)! Idite k Nuhu!" Pa će doći Nuhu, pa će reći:

"O Nuhe (O Nuhu, O Nuše, O Noe)! Ti si prvi (od) poslanika (Božijih) k stanovnicima Zemlje, i imenovao (tj. nazvao) je tebe Allah (jednim) zahvalnim robom (slugom). Zar ne vidiš (ne gledaš) k (onome) što smo mi u njemu (u čemu smo, na čemu smo)? Zar ne vidiš k (onome) što je doprlo (stiglo) nama (šta nas je snašlo)? Zar se nećeš zauzeti (tj. Daj zauzmi se, interveniši) za nas k (kod) tvoga (svoga) Gospoda?" Pa će reći: "Moj Gospod se rasrdio danas (takvom) srdnjom (takvom srdžbom da) se nije rasrdio prije nje slično njoj (slično toj srdžbi), a neće se rasrditi poslije nje slično njoj. Moja duša, moja duša (tj. osoba je ta za koju se treba zauzeti, ili: koja traži da se i za nju neko zauzme). Idite Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio." Pa će doći (oni) meni. Pa ću (ja) pasti ničice (učiniću sedždu) pod Prijestolje. Pa će se reći:

"O Muhamede! Podigni tvoju (svoju) glavu, i zauzimaj se, učinićeš se zauzimačem (tj. primiće se tvoje zauzimanje), i pitaj (tj. traži šta želiš), daće ti se ono (to)."

Rekao je Muhamed, sin Ubejda: Neću zapamtiti (tj. Nisam zapamtio, Ne pamtim) ostalo (od) njega (od toga hadisa).

PRIČAO NAM JE Nasr, sin Alije sina Nasra, izvijestio nas je Ebu Ahmed od Sufjana, od Ebi Ishaka, od Esveda, sina Jezida, od Abdullaha (Mesudova), bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pročitao (proučio):

".... fe hel min muddekir.", kao čitanje skupine (opće što je, što je opće).

(Riječ "muddeki" neki čitaju: "muzzekir", a neki: "muzteki". Razlike u značenju nema: ".... pa da li je (da li ima iko) koji se opominje (tj. ko se doziva, obraća pravome putu)?")

GLAVA:

"I zaista Il'jas je zaista od poslanika (Božijih). Pošto (Kad) je rekao svome narodu: "Zar se nećete bojati? (čuvati - tj. Daj čuvajte se!) Zar ćete (vi) zvati (moliti idol) Ba'l, a ostavljaćete (ili: a ostavljate) najljepšega (od) stvaralaca. Boga (Allaha), vašega (svoga) Gospoda i Gospoda vaših (svojih) otaca prvih." Pa su činili (oglašavali) lažnim njega (Iljasa), pa zaista oni će zaista dovedeni (na sudnji dan biti radi polaganja računa pred Uzvišenim Bogom). Osim robova Allaha iskrenih. I ostavili smo na njega u (među) zadnjima (potonjima, kasnijima naraštajima, pokoljenjima vjernika)."

Rekao je Ibnu Abbas: "Spominje (Pominje) se sa dobrim (sa dobrom Iljas a.s.)." "Spas (Mir) na rod Jasina. Zaista mi kao tako (takođe) nagrađujemo dobročinioce (one koji lijepa djela čine). Zaista on je od naših robova vjernika." Spominje se od Ibnu Mes'uda i Ibnu Abbasa da je Il'jas on (tj. taj što se naziva imenom) Idris.

GLAVA

spominjanja Idrisa - na njega spas (mir - mir mu)! - a on je djed oca Nuha (djed Nuhovoga oca), a veli se (da je Idris) djed Nuha - na njih dvojicu spas (mir, ili pozdrav)! - i (GLAVA) govora Allaha, uzvišen je: "I podignuli smo ga (na) mjesto visoko.".

Rekao je Abdan: Izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Junus od Zuhrije - H - PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Saliha, rekao je: pričao nam je Anbesete, pričao nam je Junus od Ibnu Šihaba, rekao je: rekao je Enes:

Bio je (običaja) Ebu Zerr, bio zadovoljan Allah od njega, (da) priča da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Otvorio se je (Raspuknuo se) strop (plafon; ili: krov) moje kuće (sobe), a ja sam u Meki, pa je sišao Džibril, pa je otvorio moja prsa (raspuknuo ih je, napravio je pukotinu na mojim prsima), zatim je oprao njih (moja prsa unutra) sa vodom (bunara) Zemzema. Zatim je donio ledjen (leginj, lavor; ili: tas, tanjir, dakle: posudu) od zlata, napunjen mudrošću i vjerovanjem, pa je ispraznio (tj. izlio) njega u moja prsa, zatim je poklopio njih (tj. zaklopio je, zatvorio je moja prsa)."

(Prsa su muškoga roda u arapskom jeziku, pa je zato i zamjenica koja se odnosi na tu riječ muškoga roda i u jednini.)

"Zatim je uzeo za moju ruku, pa se popeo sa mnom k nebu. Pa pošto je došao k najbližem nebu, rekao je Džibril blagajniku (tj. čuvaru toga) neba: "Otvori!" Rekao je: "Ko je ovo (Ko je to)?" Rekao je: "Ovo je Džibril." Rekao je: "Sa tobom (li) je jedan (neko, iko, tj. Je li neko s tobom)?" Rekao je: "Sa mnom je Muhamed." Rekao je: "Poslalo (li) se k njemu (tj. Zar se je poslala njemu objava - a to znači: Zar je već on poslan)?" Rekao je: "Da. Pa otvori!" Pa pošto smo se uzvisili (tj. unišli na to) nebo, kada li (kadli jedan) čovjek. Na njegovoj desnici (doslovno:

Od njegove desnice - desne strane - na tom prostoru) su (neke) crnoće (tj. neke osobe), a na njegovoj ljevici (lijevoj strani) su (neke) crnoće (osobe). Pa kada je pogledao (tj. Kada pogleda) prema svojoj desnici, nasmijao se je (nasmije se on), a kada je pogledao prema svojoj ljevici, zaplakao je (zaplače). Pa je rekao: "Širina sa (tim) dobrim vjerovijesnikom i dobrim sinom!"

(To jest: "Široko bilo dobrom vjerovijesniku i dobrom sinu!" A to znači: "Dobro došao dobri vjerovijesniče i dobri sine!" Na ovakav način se u Arapa izražava dobrodošlica: "Širina s tobom!")

Rekao sam: "Ko je ovo, o Džibrile?" Rekao je: "Ovo je Adem, a ove crnoće (crnine, tj. osobe na prostorima) od njegove desnice (desne strane) i od njegove ljevice (lijeve strane) su duše njegovih sinova. Pa stanovnici desnice od njih su stanovnici raja, a crnoće (osobe) koje su (na prostoru) od njegove ljevice su stanovnici Vatre. Pa kada pogleda prema svojoj desnici, nasmije se. A kada pogleda prema svojoj ljevici, zaplače." Zatim se penjao (Zatim se peo) sa mnom Džibril dok je (dok nije) došao drugome nebu, pa je rekao njegovom čuvaru: "Otvori!" Pa je rekao njemu njegov čuvar što je rekao (i) prvi. Pa je otvorio."

Rekao je Enes: Pa je spomenuo (Ebu Zer) da je on (Muhamed a.s.) našao (naišao, sreo) u (na) nebesima Idrisa, i Musa-a, i 'Isa-a i Ibrahima. A nije učvrstio meni kako su njihovi stepeni, osim (jedino to) da je on spomenuo da je on našao Adema u najbližem nebu, a Ibrahima u šestome. A rekao je Enes: Pa pošto je prošao Džibril pokraj Idrisa, rekao je:

"Širina sa dobrim vjerovijesnikom i dobrim bratom!" Pa sam rekao: "Ko je ovo (to)?" Rekao je: "Ovo je Idris." Zatim sam prošao pokraj Musa-a. Pa je rekao: "Širina sa dobrim vjerovijesnikom i dobrim bratom!" Rekao sam: "Ko je ovo?" Rekao je: "Ovo je Musa." Zatim sam prošao pokraj 'Isa-a. Pa je rekao: "Širina sa dobrim vjerovijesnikom i dobrim bratom!" Rekao sam: "Ko je ovo?" Rekao je: 'Isa." Zatim sam prošao pokraj Ibrahima. Pa je rekao: "Širina sa dobrim vjerovijesnikom i dobrim sinom!" Rekao sam: "Ko je ovo?" Rekao je: "Ovo je Ibrahim."

Rekao je (Ibnu Šihab): A izvijestio me je Ibnu Hazm da Ibnu Abbas i Ebu Hajjete Ensarija govoraše (govorila su njih dvojica): rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zatim se pelo (penjalo) sa mnom dok sam se pokazao za površinu (tj. na jednoj površini, ili: na jednoj uzvišici tako da) čujem škripu pera (zvuk, ton, glas percadi koja pišu, prepisuju sudbinu)."

Rekao je Ibnu Hazm i Enes, sin Malika: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Pa je uzakonio (propisao, zapovjedio kao strogu dužnost) Allah na mene (meni) pedeset molitava (molitvi, namaza, salata). Pa sam se vratio sa tim dok (tj. te) prođem pokraj Musa-a. Pa je rekao meni Musa: "Šta je (tj. Kakav je propis) koji je uzakonio (Allah dž.š.) na tvoju sljedbu (na tvoj narod)?" Rekao sam: "Uzakonio je na njih pedeset molitava (molitvi, namaza)." Rekao je: "Pa povrati se tvome (svome) Gospodu, pa (jer) zaista tvoja sljedba neće moći to (izdržati)." Pa sam se vratio, pa sam se povratio (tj. obratio sam se - za olakšanje) mome (svome) Gospodu, pa je spustio (skinuo, oprostio) polovinu (od) njih (molitava, molitvi, namaza). Pa sam se vratio k Musa-u. Pa je rekao: "Povrati (tj. Obrati) se tvome (svome) Gospodu (opet)." Pa je spomenuo slično njemu. Pa je spustio (oprostio opet još) polovinu njih (molitava, molitvi). Pa sam se vratio k Musa-u, pa sam izvijestio njega. Pa je rekao: "Povrati se tvome (svome) Gospodu, pa (jer) zaista tvoja sljedba neće moći to." Pa sam se vratio, pa sam se povratio (obratio) mome (svome) Gospodu (Gospodaru). Pa je rekao:

"Ona (Molitva) je pet (puta da se obavlja dnevno), a ona je pedeset (molitava vrijedna). Neće se zamijeniti (izmijeniti, promijeniti) govor (ovaj, tj. ova Moja odredba, zapovjed) kod Mene." Pa sam se vratio k Musa-u. Pa je rekao: "Povrati se tvome (svome) Gospodu!" Pa sam rekao: "Već sam se zastidio (Već se ja stidim) od moga (svoga) Gospoda." Zatim je otišao (išao dalje Džibril) dok (tj. te) je došao (u tom idjenju, u tom putu - došao je izvjesnom) krajnjem lotosu. Pa su poklopile (zastrle) njega (taj lotos) boje (nekakve što ja) neću znati (ne znam) šta su one (kakve su one, kakvih sve vrsta ima). Zatim sam se uveo (tj. uveden sam, dato mi je da uniđem u raj), pa kada li (kadli) u

njemu (u raju) kupole bisera (kupole od bisera), i kada li (kadli) je njegova zemlja (njegova prašina) mošus (mosuš)!"

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "I k 'Adu (sam poslao) njihova brata Huda; rekao je: "O moj narode, obožavajte Allaha....", i Njegova govora: ".... pošto (kad) je opominjao svoj narod u El-Ahkafu....", do Njegovoga govora ".... takođe (tj. kao tako) kažnjavamo narod (ljude) griješne."

U (vezi) njega (tj. O njemu, o ovoj GLAVI pripovjeda se hadis) od 'Ata-a i Sulejmana, od Aiše, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

(Na drugom mjestu je navedeno šta se pripovjeda.)

I (GLAVA) govora Allaha, moćan je i veličajan je: "A što se tiče 'Ada, pa uništili su se (tj. uništeni su oni) sa vjetrom zavijajućim" - žestokim - "obijesnim."

Rekao je Ibnu Ujejnete: Obijestan je (on - vjetar) bio na čuvare (izvjesne, tj. nije bio pokoran čuvarima; ili bjesnio je nad 'Adom, pa ga nisu mogli nikakvom snagom ni varkom odbiti, od njega se zakloniti i spasiti).

(Pod izrazom "čuvari" misli se na meleke, anđele koji upravljaju vjetrovima, ali u ovom slučaju su vjetrovi izašli ispod njihove kontrole po zapovjedi Uzvišenoga Boga. To znači da su puhali do tada neviđenom žestinom - i to znači "'atijetin" i "'atet".)

"Potčinio je njega (vjetar taj, tj. dao je vlast ili moć tom vjetru - da vrši vjetar razaranja i pustošenja) na (nad) njima sedam noći i osam dana odsijecanjem (svakog zatišja)" - međusobnim slijedenjem (tj.

neprekidno) - "pa vidiš (taj) narod u njemu (ljude) poobarane (popadali) kao da su oni žile (ili: panjevi) palmi praznih (šupljih unutrica)." - njihovi korjenovi (žile, panjevi su unutra prazni, šuplji, pojedeni, izjedeni). "Pa da li vidiš njima od ostale (osobe ijednu, išta)?" - (od) ostatka (ikakva vidiš li išta od njih - od ljudi plemena 'Ad?).

PRIČAO JE MENI Muhamed, sin 'Ar'areta, pričao nam je Šubete od Hakema, od Mudžahida, od Ibnu Abbasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Pomogao sam se (tj. Pomognut sam) sa istočnjakom (vjetrom u borbi na Handeku zvanoj "jevmul-ahzab"), a uništilo se je (a uništeno je pleme) 'Ad sa zapadnjakom."

Rekao je (Buharija): A rekao je Ibnu Kesir od Sufjana, od njegova oca, od Ibnu Ebu Nu'ma, od Ebu Seida, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Poslao je Alija k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, sa zlatničićem (zlatničić, tj. poslao mu je jedan komadić zlata). Pa je razdijelio njega među četvoricu: 'Akre'a, sina Habisa, Hanzaliju, zatim Mudžaši'iju (tj. Hanzalovića - Mudžaši'ovića), i 'Ujejneta, sina Bedra, Fezariju, i Zejda Taijju, zatim jednoga (od) Nebhanovića (Taiju - Nebhanovića) i 'Alkameta, sina 'Ulaseta, 'Amiriju, zatim jednoga (od) Kilabovića (Amiriju Kilabovića). Pa su se rasrdili Kurejševići i Pomagači. Rekli su:

"Daje (Daruje Muhamed a.s.) prvacima (knezovima) stanovnika Nedžda, a ostavlja nas (bez darovanja)." Rekao je:

"Samo slažem njih (tj. Sa darivanjem hoću da ih složim i povežem, privežem za Islam)." Pa se okrenuo (ili: Pa je istupio naprijed jedan) čovjek, utonulih (svojih) dviju (dvaju) očiju (utonula dva oka svoja), nadvisitih dviju jagodica, uzdignutoga čela, guste brade, obrijan (obrijane glave), pa je rekao:

"Čuvaj se Allaha, o Muhamede!" Pa je rekao:

"Ko se pokorava Allahu kada sam (ja) pogriješio?! Povjerava meni Allah na stanovnike Zemlje (da dijelim darove i pravdu), a (vi) ne povjeravate meni (tj. siguran je i pouzdan u me Allah, a vi niste u me sigurni ni pouzdani)." Pa je pitao (molio) njega (jedan) čovjek njegovo ubijanje (da izvrši; da se ubije taj čovjek) - mislim ga (mislim da je to bio) Halid, sin Velidov - pa je spriječio njega (Halida Muhammed a.s. od ubijanja onoga čovjeka). Pa pošto je okrenuo (leđa, tj. otišao taj čovjek), rekao je (Muhammed a.s.):

"Zaista od korijena (ili: od poroda) ovoga - ili: u peti (tj. u potomstvu) ovoga (čovjeka) - su ljudi (tj. biće, doći će jedni takvi ljudi da) će čitati Kur'an (a to čitanje) neće prelaziti njihove grkljane (grla, tj. neće im otići u srca). Izlaziće iz (ove) vjere izlaženjem (bačene, tj. odapete) strijele iz pogođene (lovine, životinje kroz koju je prošla strjelica). Ubijaće stanovnike (tj. pripadnike) Islama, a ostavljaće (na miru) stanovnike (tj. obožavaoce) kipova. Zaista ako ja stignem (tj. ako bih ja stigao, doživio) njih, zaista ću ubijati (ubijao bih) svakako njih ubijanjem 'Ada (tj. kao što su pobijeni pripadnici plemena 'Ada)."

PRIČAO NAM JE Halid, sin Jezida, pričao nam je Israil od Ebu Ishaka, od Esveda, rekao je: čuo sam Abdullaha rekao je: čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) čita (uči):

".... fe hel min muddekir (....pa da li od opominjača sebe) - ima ijednoga, ikakvoga?".

GLAVA

priče Jedžudža i Medžudža (Goga i Magoga), i (GLAVA) govora Allaha, uzvišen je: "Rekli su: "O Zul-Karnejne, zaista Jedžudž i Medžudž su pokvarivači (sijači pokvarenosti, nereda) u zemlji (ovoj)....", i govora Allaha, uzvišen je: "I pitaju te o Zul-Karnejnu; reci: Čitaću na vas (vama) od njega (o njemu jedan) spomen. Zaista mi ojačali smo njemu u zemlji i dali smo mu od svake stvari uzrok. Pa je slijedio uzrok." - (uzrok znači) put - (i u daljem tekstu Kur'ana se govori o Zul-Karnejnu) do Njegova govora: "Dođite (tj. Donesite) mi komade željeza....".

Jednina nje (te riječi) je "zubretun", a ona (riječ "zubere") je (značenja) komadi (željeza i to veći komadi).

"Čak (tj. Te) kada je izjednačio između dva brda....".

Govori se od Ibnu Abbasa (da je on rekao da riječ "sadefejni") je (značenja kao i riječ) "džebelejni": dva brda (dvije planine).

(Veli se da "sadefejni" znači: dvije odsječene, strme strane brda i planine.)

A "essuddejni" je "el-džebelejni": dva brda, i "esseddejni" je "el-džebelejni": dva brda. ".... hardžen....", je "edžren": nagradu (nadnicu). ".... rekao je: "Pušite!", čak (te) kada je učinio njega vatrom, rekao je: "Dajte mi (da) izlijem na njega mjed...." - (da) izlijem na olovo. A govori se: željezo, a govori se: žuta mjed. A rekao je Ibnu Abbas: Bakar. "Pa nisu mogli (oni) da se pokažu (na) njemu...." - (da) nadvise njega (tj. da se popnu na njega). "Isteta'a" je (oblik) "istef'ale" od "eta'tu lehu": pokorio sam se njemu, pa je zbog toga (ta riječ "isteta'a" nakon ukidanja prvoga "t" na svome početku) dobila vokal "e" (i dobila je oblik): "esta'a, jesti'u". A rekao je neki (od) njih (da ova riječ ima i ovakav oblik): "esteta'a, jesteti'u". ".... i nisu mogli (da izvrše) njemu (zidu) provaljivanje. Rekao je: "Ovo je (jedna) milost od moga Gospoda, pa kada dođe obećanje moga Gospoda, učiniće ga porušena (ravna, sravnjena)...." - prilijepiće ga za zemlju; a "nakatun dekka'u" je (deva takva što) nema grbe njoj (u nje, nego su joj leđa ravna); a "eddekdaku" (se rekne onome predjelu) od zemlje (što) je sličan njoj (tj. koji je ravan njoj, površini zemlje i koji se ne uzdiže iznad zemlje) dok je očvrsnuo (taj pjeskoviti predjel); od zemlje (nekim dijelom kada se je pomiješao pijesak) i skečio se (tj. i spleo se - taj predjel se zove "eddekdaku" ako se nije nimalo uvršio, izvisio). "..... i bilo je (tj. i biva) obećanje moga Gospoda istinito. I ostavili smo neke (od) njih tada (da) se uzburkava u nekima....". "Čak (Te) kada se je otvorio (tj. kada se otvori) Jedžudž i Medžudž, a oni sa svake uzvišice (strmine) žure."

Rekao je Katadete: "Hadebun" je "ekemetun": brijeg, čuka, humka, kota. Rekao je (jedan) čovjek Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio: "Vidio sam (to umjetno) brdo (tj. taj zid koji je napravio Zul-

Karnejn između ona dva brda, i on (je kao ogrtač) uljepšani (ukrašen sa crnim i crvenim prugama)." Rekao je: "Vidio (li) si ga?"

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba, od Urveta, sina Zubejra, da je Zejneba, kći Ebu Selemeta, pričala njemu od Ummu Habibe, kćeri Ebu Sufjana, od Zejnebe, kćeri Džahša, bio zadovoljan Allah od njih, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, unišao na nju (njoj) uplašen, govori (govoreći):

"Nema božanstva osim Allah (osim Allaha)! Teško Arapima od zla (velikoga što) se je već približilo! Otvorilo se danas od zida Jedžudža i Medžudža kao ova (veličina)." I okružio je (tj. napravio je malu kružnicu) sa svojim prstom palcem i (sa prstom) koji slijedi njega (tj. i sa kažiprstom). Rekla je Zejneba, kći Džahša: Pa sam rekla: "O poslaniče Allaha! Zar ćemo propasti, a u nama (tj. a među nama) su (izvjesni) dobri (ljudi)?" Rekao je:

"Da, kada je bila (tj. kada bude) mnogobrojna rđa (hrđa, tj. nevaljaština, pokvarenost, griješenje)."

PRIČAO NAM JE Muslim, sin Ibrahima, pričao je nama Vuhejb, pričao nam je Ibnu Tavus od svoga oca, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Otvorio je Allah (ruševnoga) zida Jedžudža i Medžudža kao ova (količina, kružnica)", i (pri tom) je svezao sa svojom rukom devedeset (broj).

(To jest: Napravio je krug od palca i kažiprsta, a opružio srednji prst, pa je to izgledalo kao broj devet - a rupa u broju devet pokazuje koliko se načeo i otvorio taj zid - prsti iza srednjega prsta su ostali pokupljeni, pa kao da označavaju tačku, a tačka u arapskim brojkama znači nulu, pa devet i nula su devedeset. To se više neće objašnjavati u daljem tekstu, a dolaziće ovaj hadis još u nekim glavama.)

PRIČAO MI JE Ishak, sin Nasra, pričao nam je Ebu Usamete od Aameša, pričao nam je Ebu Salih od Ebu Seida Hudrije, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Govoriće Allah, uzvišen je: "O Ademe!" Pa će reći: "Dvoodazov Ti! I dvije sreće (od) Tebe (molim, nadam se)! I (svako, sve) dobro je u Tvoje dvije ruke." Pa će reći: "Izvedi (Daj) poslanstvo Vatre!" Rekao je (tj. Reći će): "A šta je poslanstvo Vatre?" Rekao je (Reći će): "Od svake hiljade devetsto devedeset i devet (999)." Pa kod njega (kod ovoga slučaja) osijediće mlado, i staviće (pobaciće, abortiraće od straha) svaka nosačica svoj teret (tj. svaka trudnica svoje breme iz maternice), i vidjećeš ljude pjane, a nisu oni pjani, ali je kazna Allaha žestoka." Rekli su:

"O poslaniče Allaha! A koji (od) nas je taj jedan (jedini koji će biti spašen)?" Rekao je: "Obradujte se, pa (jer) zaista od vas je (jedan) čovjek, a od Jedžudža i Medžudža je hiljadu." Zatim je rekao: "Tako mi (Onoga) koji (je taj što) je moja duša u Njegovoj ruci zaista ja se nadam da ćete (vi) biti četvrtina stanovnika raja." Pa smo veličali (Allaha, tj. rekli smo: "Allahu ekber - Allah je veći od svega!"). Pa je rekao: "Nadam se da ćete biti trećina stanovnika raja." Pa smo (ponovo) veličali (Allaha dž.š.). Pa je rekao: "Nadam se da ćete biti polovina stanovnika raja." Pa smo (opet) veličali (Allaha dž.š.). Pa je rekao:

"Niste vi u (tj. među) ljudima (drukčije) osim (dakle: U odnosu na ostale ljude vi ste) kao crna dlaka u koži bijeloga vola, ili kao bijela dlaka u koži crnoga vola."

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "..... i uzeo je (sebi) Allah Ibrahima prijateljem (za prijatelja).", i Njegovoga govora: "Zaista Ibrahim je bio sljedba, ponizan (skrušen) Allahu....", i Njegovoga govora: ".... zaista Ibrahim je zaista jecač (tj. vikalac uh!, izgovarao je uh! ah!), blag."

A rekao je Ebu Mejserete: (riječ "evvahun" znači): milostiv u jeziku Abesinaca.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Kesira, izvijestio nas je Sufjan, pričao nam je Mugirete, sin Numana, rekao je: pričao mi je Seid, sin Džubejra, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Zaista vi ćete se skupiti (sakupiti na Sudnji dan nakon ponovnoga proživljavanja) bosi, goli, neobrezani", zatim je pročitao (proučio):

"..... kao što smo počeli prvo stvaranje povratićemo ga (opetovaćemo ga, ponovićemo ga), obećanje na nas (je to što vam rekosmo), zaista mi bili smo (tj. bićemo) činioci (tj. izvršitelji toga)." I prvi ko (koji) će se obući (pokriti odjećom) Sudnjega dana je Ibrahim. I zaista (neki) ljudi od mojih drugova (biće u takvom položaju da) će se uzeti za njih lijevo (da se vode), pa ću reći: "Moji drugovi, moji drugovi (su to)!" Pa će se reći: "Zaista oni su neprestano bili vraćaoci sebe (tj. neprestano su se vraćali) na svoje pete otkada si se rastavio (od) njih." Pa ću reći kao što je rekao dobri rob ('Isa a.s.):

".... i bio sam na (nad) njima svjedok dok sam trajao u njima....", do Njegovoga govora: ".... mudar."."

PRIČAO NAM JE Ismail, sin Abdullaha, rekao je: izvijestio me moj brat Abdul-Hamid od Ibnu Ebu Zi'ba, od Seida Makburije, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Sresti će Ibrahim svoga oca Azera (na) Sudnjem danu, a na licu Azera je čađavost (crnina) i prašina, pa će reći njemu Ibrahim: "Zar nisam rekao tebi: "Ne griješi mi!?" Pa će reći njegov otac: "Pa danas neću griješiti tebi." Pa će reći Ibrahim: "O moj Gospode! Obećao si mi da nećeš poniziti mene (na) dan (kada) se prožive. Pa koje poniženje je poniženije od moga oca najudaljenijega (od Božije milosti)?" Pa će reći Allah, uzvišen je:

"Zaista Ja sam zabranio raj na (tj. za) nevjernike." Zatim će se reći: "O Ibrahime! Šta je pod tvojima dvijema nogama?" Pa će pogledati, pa kada li on (nađe se oči u oči) sa (muškom čupavom) hijenom uprljanom (zamazanom). Pa će se uzeti za njezine noge pa će se baciti u Vatru.

(Da bi se ublažio bol Ibrahimu a.s. za ocem, pretvoriće mu se njegov bezbožni otac u čupavu mušku, prljavu hijenu i onda će se baciti u pakao.)

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Sulejmana, rekao je: pričao mi je Ibnu Vehb, rekao je: izvijestio me je Amr da je Bukejr pričao njemu od Kurejba, slobodnjaka Ibnu Abbasa, od Ibnu Abbasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Unišao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (u) Kabu (doslovno: u izvjesnu kuću - a pod tim se misli na Kabu u Meki, pa će se tako i prevoditi ta riječ u daljem tekstu), (pa) je našao (pri tom) u njoj sliku Ibrahima i sliku Merjeme (Marije), pa je rekao, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zar nije za njih (poznato, Zar nije njima poznato), pa već (su) čuli (oni) da (izvjesni) anđeli neće unići (ne ulaze ni u jednu) kuću (što) je u njoj (ako je u njoj neka) slika. Ovo je Ibrahim naslikan (još i pogrešno), pa (tj. jer) nije za njega (nije njemu bilo u običaju da) traži dio (tj. da igra na sreću pomoću strelica na koji su označeni dijelovi koliko koja strelica dobiva ako se ona izvuče)."

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Musa-a, izvijestio nas je Hišam od Mamera, od Ejjuba, od 'Ikrimeta, od Ibnu Abbasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pošto je vidio (izvjesne) slike u Kabi, nije unišao, čak je zapovjedio za njih, pa su se pobrisale (zbrisale). I vidio je Ibrahima i Ismaila, na njih dvojicu spas (mir)!, u rukama njih dvojice su strelice (za igru na sreću), pa je rekao:

"Ubio ih Allah!"

(Misli na one koji su te slike radili i postavljali.)

"Nisu njih dvojica tražili dio (udio, sreću) sa strelicama nikada."

(To jest: Pored ostaloga te slike prikazuju još i pogrešno život i postupak te dvojice vjerovijesnika.)

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Jahja, sin Seida, pričao nam je Ubejdullah, rekao je: pričao mi je Seid, sin Ebu Seida, od svoga oca, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega: Reklo se je:

"O poslaniče Allaha! Ko je najplemenitiji (od) ljudi?" Rekao je: "Najbogobojazniji (od) njih." Pa su rekli: "Nije o ovome (riječ što) pitamo tebe." Rekao je: "Pa Jusuf je vjerovijesnik Allaha, sin vjerovijesnika Allaha sina vjerovijesnika Allaha sina prijatelja Allaha." Rekli su: "Nije o ovome (o tome riječ što) pitamo tebe." Rekao je: "Pa o rudnicima Arapa (tj. o korijenima Arapa, o arapskim plemenima) pitate. Najbolji (od) njih u preislamlju (u predislamlju, u paganstvu) su najbolji (od) njih (i) u Islamu (i u doba Islama) kada su postali učeni (oštroumni u propisima vjere Islama)."

Rekao je Ebu Usamete i Mu'temir od Ubejdullaha, od Seida, od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Muemmel, pričao nam je Ismail, pričao nam je Avf, pričao nam je Ebu Redža', pričao nam je Semurete, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Došao je (tj. Došli su) meni noćas (ili: sinoć nekakva) dvojica dolazača, pa smo došli (tj. naišli smo oni i ja skupa) na (jednoga) dugačkog čovjeka, skoro (da) ne vidim (tj. toliki je da skoro ne vidim) njegovu glavu duljinom (tj. u visinu). I zaista on je Ibrahim, pomilovao ga Allah i spasio."

PRIČAO MI JE Bejan, sin Amra, pričao nam je Nadr, izvijestio nas je Ibnu Avn od Mudžahida da je on čuo Ibnu Abbasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, a spomenuli su njemu Dedždžala (Lažova, Antihrista da) je između njegova dva oka napisano "Kafirun: Bezvjernik", ili: "Ke fe re: ne vjeruje (doslovno: nije vjerovao)". Rekao sam: Nisam čuo njega (taj hadis), ali je on rekao:

"Što se tiče Ibrahima, pa pogledajte vašega (svoga) druga (misli s ovim Muhamed a.s. na sebe, tj. Ibrahim a.s. je bio isti kao ja). (Doslovno: ....., pa pogledajte k vašem (svome) drugu.) A što se tiče Musa-a, pa (on) je naboran, smeđ, na crvenu devcu (muškoj kamili) zauzdanoj sa ličinom (užetom od lika), kao da ja gledam k njemu (kako) se (on) spuštao u (izvjesnu) dolinu."

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Mugirete, sin Abdurrahmana, Kurešija (Kurejšević) od Ebu Zinada, od Aaredža, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Obrezao se je (Izvršio je sam sebi obrezivanje polnoga uda) Ibrahim, na njega pozdrav (tj. Njemu spas, mir)!, a on je sin osamdesetih godina (tj. a on je imao tada osamdeset godina) sa makle-om (sa strugačem, sa vrstom strugača zvanim makle; ili: u mjestu zvanom Kadum, El-Kaddumu)."

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb, pričao nam je Ebu Zinad i rekao: ..... bil-kadumi (sa makle-om); ili: u Kadumu - El-Kadumu) olakšano (izgovorena ta riječ, tj. bez dvostrukoga glasa "d" - a to će reći da je mjesto "bil-kaddumi" pričao tu riječ ovako: "bil-kadumi"). Slijedio je njega (Šuajba) Abdurrahman, sin Ishaka, od Ebu Zinada. I slijedio je njega (Šuajba, ili Abdurrahmana) Adžlan od Ebu Hurejreta. I predao (pričao) je njega (spomenuti hadis) Muhammed, sin Amra, od Ebu Selemeta.

PRIČAO NAM JE Seid, sin Telida, Ruajnija, izvijestio nas je Ibnu Vehb, rekao je: izvijestio me Džerir, sin Hazima, od Ejuba, od Muhameda, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Nije slagao Ibrahim, na njega spas (mir)!, osim tri (puta)."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Mahbuba, pričao nam je Hammad, sin Zejda, od Ejuba, od Muhameda, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

"Nije slagao Ibrahim, na njega milost i pozdrav (spas, mir)!, osim tri laži: dvije od njih su u (vezi) bića Allaha, moćan je i veličajan je. Njegov govor: "..... zaista ja sam bolestan." I njegov govor: "..... nego učinio je njega (to djelo) ovaj veliki (od) njih....".

(To su te dvije laži, a treća je ovo sad što će se navesti.)

I rekao je: Dok je on jednoga dana i Sara (putovao, dok su putovali njih dvoje) kadli je došao (naišao) na (jednoga) silnika od silnika. Pa se reklo njemu (tom silniku): "Zaista ovdje je (nekakav) čovjek (došao i) sa njim je (jedna) žena od najljepših ljudi (tj. jedna od najljepših žena, najljepša žena)." Pa je poslao k njemu (po njega), pa je pitao njega o njoj, pa je rekao: "Ko je ova?" Rekao je: "Moja sestra." Pa je došao Sari. Rekao je: "O Saro! Nije na licu (na površini) Zemlje (nikakav, nijedan) vjernik osim mene i osim tebe. I zaista ovaj je pitao mene o tebi, pa sam izvjestio (ja) njega da si ti moja sestra, pa ne učini mene lažnim (ne pokaži ti lažnim mene, ne reci da sam slagao)." Pa je poslao k njoj (silnik poruku, poziv da ona dođe). Pa pošto je unišla na nj (njemu), otišao (tj. počeo) je (da) se dohvata nje sa svojom rukom. Pa se uzeo (tj. Pa se ukočio, šlagirao, šlogirao). Pa je rekao: "Moli Boga za mene, a neću štetiti (nauditi) tebi." Pa je zamolila Allaha (Uzvišenoga Boga Tvorca), pa se je pustio (tj. pa je izašao iz ukočenosti, pa je ozdravio od oduzetosti). Zatim se dohvatio nje drugi (puta), pa se uzeo (pa se ukočio) slično njoj (prvoj ukočenosti) ili jače (nego prvi puta). Pa je rekao: "Moli Allaha za mene, a neću štetiti (nauditi) tebi (dakle: neću te dirati)." Pa je molila Allaha, pa se je pustio. Pa je pozvao nekoga (od) svojih vratara (sobara, komornika), pa je rekao: "Zaista vi niste doveli meni čovjeka, doveli ste mi samo sotonu." Pa je dao (poklonio) sluškinju njoj Hadžeru (Agaru). Pa je došla (Sara) njemu (Ibrahimu), a on je stajač, klanja (tj. stoji klanjajući), pa je dao znak (tj. pokazao je) sa svojom rukom: Šta je ona (tj. Šta je bilo sa onom stvari; Kako bi)? Rekla je: "Vratio (Odbio) je Allah varku (ovoga) bezvjernika - ili: griješnika - u (na) njegova prsa, i dao (poklonio) je (za) služavku Hadžeru."

Rekao je Ebu Hurejrete: "Ta je vaša majka, o sinovi vode neba!" (ili: o sinovi Maussema-a! O Maussemaovići! To jest: Hadžera je vaša majka, o Maussemaovići! Mnogo je o tom rasprava zašto se Arapi

nazivaju imenom Maussemaovići: sinovi vode neba. Ta mišljenja se ovdje, a ni na drugom mjestu neće navoditi. Jedino će se napomenuti da riječi na početku ovoga hadisa ".... dvije od njih (od te tri laži) su u (vezi) bića Allaha, moćan je i veličajan je...." - te riječi znače: da je dva puta rekao neistinu radi, zbog dokazivanja opstojnosti Uzvišenoga Boga, i radi dokazivanja pogrešnosti vjerovanja i obožavanja kipova, idola.).

PRIČAO NAM JE Ubejdullah, sin Musa-a; ili (pričao nam je) Ibnu Selam od njega (od Ubejdullaha, sina Musa-a, rekao je): izvijestio nas je Ibnu Džurejdž od Abdul-Hamida, sina Džubejra, od Seida, sina Musejjeba, od Ummu Šerike, bio zadovoljan Allah od nje, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zapovjedio za ubijanje guštera (zelenbaća,), i rekao je:

"Puhaše (zelenbać) na Ibrahima, na njega spas (mir)!"

PRIČAO NAM JE Umer, sin Hafsa sina Gijasa, pričao je nama moj otac, pričao nam je Aameš, rekao je: pričao mi je Ibrahim od Alkameta, od Abdullaha (Mesudovoga), bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Pošto je sišao (odlomak):

"Koji su vjerovali i nisu pomiješali njihovo (svoje) vjerovanje sa nasiljem....", rekli smo: "O poslaniče Allaha! Koji (od) nas neće učiniti nasilje (tj. Koji od nas ne čini nasilje, nepravdu, koji nije činio nasilje) njegovoj (svojoj) osobi (ličnosti, tj. sam sebi)?" Rekao je:

"Nije kao što (vi) govorite (tj. nije to kao što vi mislite i tumačite da se tu misli na obično nasilje). ".... nisu pomiješali svoje vjerovanje sa nasiljem....", (a to znači) sa idolopoklonstvom (sa mnogoboštvom, višeboštvom). A zar niste čuli (tj. obratili pažnju) k govoru Lukmana svome sinu: "..... o moj sinčiću! Ne pridružuj sa Allahom (tj. Allahu), zaista pridruživanje (a to jest: idolopoklonstvo, mnogoboštvo) je zaista nasilje veliko."

GLAVA:

"..... jeziffune." je (isto što i) "enneselanu fil-mešji: žurenje u hodu (dakle: "jeziffune": žure).

PRIČAO NAM JE Ishak, sin Ibrahima sina Nasra, pričao nam je Ebu Usamete od Ebu Hajjana, od Ebu Zur'ata, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Donijelo se Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (jednoga) dana (neko) meso, pa je rekao:

"Zaista Allah će sakupiti Sudnjega dana (tj. na Sudnjem danu) prve i zadnje (sve) u jednoj uzvišici (površini zemlje), pa će dati (tj. omogućiti) slušanje (čuvenje) njima (izvjesni) pozivač (čuće kad ih neko zovne), i daće prolaženje njima vid (tj. moći će sve njih vidjeti), i približiće se Sunce njima." Pa je spomenuo pričanje (od) zauzimanju (intervenciji na Sudnjem danu kod Uzvišenoga Boga). "Pa će doći (ljudi) Ibrahimu, pa će reći (oni):

"Ti si vjerovijesnik Allaha i Njegov prijatelj iz (života, tj. iz vremena tvoga života) Zemlje (na Zemlji). Zauzmi se za nas k (kod) tvoga Gospoda!" Pa će (on) reći, pa će (tada) spomenuti (sjetiti se) njegovih (svojih) laži: "Moja osoba (duša), moja osoba (boji se za se)! Idite k Musa-u!" Slijedio je njega (Ebu Hurejreta) Enes od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO MI JE Ahmed, sin Seida, Ebu Abdullah, pričao nam je Vehb, sin Džerira, od svoga oca, od Ejuba, od Abdullaha, sina Seida sina Džubejra, od njegova oca, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Pomilovao (Allah) majku Ismaila! Da nije (učinila to) da je ona požurila (pohitila da rukom grabi vodu kad je ugledala vodu bunara Zemzema), zaista bi bio Zemzem izvor tekući (tekuća voda, a sad je samo bunar, zdenac)." Rekao je El-Ensarija: Pričao nam je Ibnu Džurejdž. Što se tiče Kesira, sina Kesira (Kesira Kesirovoga), pa pričao mi je, rekao je:

Zaista ja i Usman, sin Ebu Sulejmana, sjedači smo (tj. sjedili smo nas dvojica) sa Seidom, sinom Džubejra, pa je rekao: "Nije evo kao ovo pričao meni Ibnu Abas (tj. Nije tako pričao Ibnu Abas). Rekao je (on ovako):

"Došao je Ibrahim sa Ismailom i njegovom majkom - na njih spas (njima mir)! - a ona zadaja njega, sa njom je (jedna) mješina (mala i poderana, ili poabana, pohabana, tj. imala je jednu mješinu malu, poderanu, za vodu)....", Nije podigao njega (ovaj hadis do Muhammeda a.s.). "Zatim je došao s njom Ibrahim i sa njezinim sinom Ismailom (tj. Doveo je nju i njezinoga sina Ismaila Ibrahim)."

A PRIČAO MI JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Abdurrezzak, izvijestio nas je Mamer od Ejuba Sahtijanije i Kesira, sina Kesira sina Muttaliba sina Ebu Veda'ata, povećava jedan (od) njih dvojice na drugoga (tj. dodaje neke stvari jedan od njih na pričanje drugoga), od Seida, sina Džubejra, rekao je Ibnu Abbas:

Prvi (slučaj) što (se pamti, spominje da) su uzele žene pas (pojas, pregaču, kecelju) je od strane majke Ismaila (tj. od Hadžere). Uzela je (sebi jedan) pas zbog (toga da) zbriše (uništi, sakrije) svoj trag na Saru (tj. od inoće Sare, svoje inoće). Zatim je došao s njom Ibrahim i sa njezinim sinom Ismailom, a ona (još) doji njega (zadaja ga) dok je (tj. pa je) postavio (tj. ostavio, nastanio) njih dvoje kod Kabe (tj. kod mjesta na kojem je kasnije podignuta Kaba) kod (jednoga velikoga) drveta nad Zemzemom (tj. nad mjestom gdje je kasnije provrelo vrelo, bunar Zemzem) u najvišem (dijelu današnje) bogomolje. A nije u Mekki tada (bio nastanjen ni) jedan (čovjek), i nije u njoj voda (nikakva bila poznata). Pa je postavio (tj. nastanio Ibrahim) njih dvoje tude i postavio (spustio) je kod dvoga (kod njih dvoje) kesu (jedan sud, posudu od kože), u njoj su (neke) datule (hurme), i (jedan) mijeh, u njemu je voda (tj. malo vode). Zatim je došao (tj. okrenuo se nazad) odlazeći (on). Pa je slijedila njega majka Ismaila (Ismailova), pa je rekla:

"O Ibrahime! Gdje odlaziš, a ostavljaš nas u ovoj dolini koja (je takva da) nije u njoj (nastanjen nijedan) čovjek, a ni (ijedna) stvar (tj. i ništa u njoj drugo ne postoji)?" Pa je to rekla njemu (nekoliko) puta, a (on) je učinio (samo to da) se neće obzirati (tj. da se ne obzire) k njoj.

Pa je rekla njemu: "Je li Allah (Onaj) koji je zapovjedio tebi za ovo (tj. tebi ovo)?" Rekao je: "Da." Rekla je: "Tada neće (dati On) upropastiti nas." Zatim se vratila. Pa je otišao Ibrahim. Pa (tj. Te) kada je bio kod padine (nizbrdice; ili: kod brežuljka; ili: perivoja, prolaza izvjesnoga) gdje neće vidjeti (tj. gdje ne vide oni) njega, okrenuo se sa svojim licem prema Kabi, zatim je zvao (tj. molio Uzvišenoga Boga) sa ovim riječima, i podignuo je svoje dvije ruke, pa je rekao:

"Moj Gospode, zaista ja sam nastanio od moga potomstva (jedan dio) u dolini (takvoj da se za nju može reći sve drugo) osim usjevne (tj. u neplodnoj dolini) kod Tvoje zabranjene kuće (tj. kod Tvoga svetoga hrama....", dok je dopro (do riječi) ".... zahvaljivali (zahvaljuju)." I učinila (tj. počela je majka Ismaila (da) doji Ismaila i pije od te vode (u mješini). Te kada je prošlo (nestalo ono) što je u (toj) mješini, ožednila je (ona) i ožednio je njezin sin, i učinila (tj. počela) je (da) pogleda k njemu (a on) se savija (prevrće se) - ili je rekao (pripovjedač): koprca se (udara sobom o zemlju; udara, kopa rukama zemlju, udara petama zemlju; a veli se da to znači: miče jezikom i usnama kao da umire). Pa je otišla (zbog) neprijatnosti da pogleda k njemu (da ga gleda šta se od njega radi, šta se s njim, Ismailom zbiva). Pa je našla Safu (kao) najbliže brdo u (na) zemlji (koje) slijedi nju (koje je do nje) na toj zemlji, (na tom zemljištu). Pa je stala na njega (tj. uspela se na njega, na brdo i stala je na njemu), zatim se okrenula prema (toj) dolini (da) pogleda (da vidi) da li će vidjeti jednoga (čovjeka, tj. ikoga), pa nije vidjela nijednoga (čovjeka, tj. nikoga). Pa je sišla od Safe (sa Safe), te kada je doprla (u) dolinu (koja se tu nalazi), podigla je stranu svoga oklopa (tj. košulje), zatim je trčala trčanjem zamučenoga čovjeka (čovjeka koji je pogođen teškom stvari) dok (tj. pa) je prešla (prošla tu) dolinu. Zatim je došla Mervi, pa je stala na nju (na njoj) i pogledala (gledala) je da li će vidjeti ijednoga (ikoga), pa nije vidjela nijednoga (nikoga). Pa je učinila to (tako) sedam puta."

Rekao je Ibnu Abbas: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Pa to je trčanje (hodočasničkih) ljudi između njih dva (ta dva brda: Safe i Merve danas)."

"Pa pošto se natkučila (nadvirila zadnji - sedmi puta) na Mervu, čula je (nekakav) glas, pa je rekla: "Šuti!" Hoće (ona) svojoj osobi (tj. sama sebi da dadne s tim upozorenje). Zatim je sebi prisluškivala, pa je čula takođe (tj. opet glas), pa je rekla: "Već si dao čuti (Već si dao da te čujem, već te čujem, tj. Dozvao si me) ako je bilo (tj. ako ima) kod tebe pomoći (kakve, o ti glasu koji te čujem)!" Pa kada li ona (susretne se) sa anđelom (izvjesnim, tj. sa melekom Džibrilom) kod mjesta Zemzema (tj. kod mjesta gdje je sada bunar Zemzem). Pa je istraživao (tj. pa je melek zakopao, prokopao tlo na tom mjestu) sa svojom petom - ili je rekao: sa svojim krilom - dok (te) se pojavila (ta) voda (voda bunara koji se zove Zemzem). Pa je počela (Hadžera da) pravi sabiralište (bazen) njoj (vodi) i (da) govori sa svojom rukom evo ovako (tj. i počela je rukom da pravi ogradu, branu, prepreku za vodu da voda ne bi otišla, pobjegla, oticala - pa je tako i nastao bunar zvani Zemzem, odnosno njegovi prvi temelji). Pa je počela (da) nagrabi (grabi) od (te) vode u svoju mješinu, a ona ključa (tj. izvire) poslije što (nakon što ona) grabi (iscrpa, izgrabi, tj. kada Hadžera izgrabi, uzme vodu, voda opet iz zemlje provrije)."

Rekao je Ibnu Abbas: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Pomilovao Allah majku Ismaila! Da je ostavila Zemzem - ili je rekao: "Da nije grabila (crpala) od (te) vode, zaista bi Zemzem bio tekuće vrelo (tekući izvor vode)." Rekao je: "Pa je pila (Pa se napila te vode) i podojila je svoje dijete. Pa je rekao njoj (taj) anđeo: "Ne plašite se propadanja (propasti, uništenja), pa (jer) zaista evo ovdje kuću (hram) Allaha sagradiće ovaj (tu) dječak i njegov otac (ili: pa zaista evo ovdje je kuća (hram) Allaha (što) će izgraditi (nju) ovaj dječak i njegov otac), pa zaista Allah neće upropastiti njegovu porodicu (tj. porodicu toga dječaka; ili: njegove stanovnike, tj. ljude koji budu posjećivali ovaj hram, ili koji budu živjeli okolo ovoga hrama)." A bila je Kaba (u to vrijeme) uzdignuta od zemlje kao humka (brežuljak), dolaze joj poplave (tu su bile poplave, bujice) pa uzmu (poplave prostor) od njezine desnice i njezine ljevice (tj. i lijevu i desnu stranu plavile su bujice oko Kabe). Pa je bila (Hadžera) kao to (tj. tako u tom stanju pijući vodu i doječi dijete) dok je (najzad) prošla pokraj njih družina (skupina) od Džurhuma (arapskog plemena), ili porodica (jedne) kuće od Džurhuma,

dolazeći (oni) od puta Keda-a (tj. putem od mjesta Keda-a na najvišem dijelu Meke), pa su odsjeli u najnižem (dijelu) Meke (tj. niže Meke). Pa su vidjeli (jednu) lebdeću (letajuću, leteću) pticu (pticu koja u vazduhu kruži, lebdi, leti, leta tamo-amo) pa su rekli:

"Zaista ova ptica zaista kruži nad (nekakvom) vodom. Zaista naše poznavanje je za ovu dolinu (takvo), a (da) u njoj nema (nikakve) vode."

(To jest: "Ono što mi znamo o ovoj dolini je to da u njoj nema nikakve vode. Mi znamo ovu dolinu kao bezvodnu.")

Pa su poslali (jednoga) skoroteču (tj. poslanika, izaslanika, izviđača) - ili dva skoroteča (jedan od pripovjedača sumnja kako je čuo) - pa kada li oni (susretnu se, sretoše se) sa (tom) vodom. Pa su se vratili, pa su izvijestili njih za (ovu) vodu. Pa su došli - rekao je - a majka Ismaila (Ismailova) je kod (te) vode, pa su rekli:

"Da li ćeš (ti ženska glavo) dozvoliti nama da odsjednemo kod tebe?" Pa je rekla: "Da, ali nema (nikakva) prava za vas (tj. vama) u (ovoj) vodi." Rekli su: "Da."

Rekao je Ibnu Abbas: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Pa je našlo to majku Ismaila (Ismailovu u stanju, u času), a ona voli (želi izvjesnu) društvenost (druženje s ljudskim bićima). Pa su odsjeli (tj. nastanili su se oni tude, tu), i poslali su k svojim porodicama (obavjestili su svoje porodice) pa su odsjeli sa njima. Te kada je bila s njom porodica (od više) kuća od njih, i odrastao je (taj) dječak, i poučio se (naučio je) arapski jezik od njih. I oduševio ih je i zadivio ih je kada je odrastao. Pa pošto je stigao (u punoljetnost), vjenčali su mu (jednu) ženu od njih (oženili su ga između sebe). I umrla (umrijela) je majka Ismaila (Ismailova). Pa je došao Ibrahim poslije što se je vjenčao (oženio) Ismail (da) se nadviri (u) svoju ostavštinu (ostavljenu ženu i sina u pustom mjestu Meke), pa nije našao Ismaila. Pa je pitao njegovu ženu o njemu, pa je rekla: "Izašao je (da) traži za nas (tj. nama hranu)." Zatim je pitao nju o njihovom životu (življenju) i njihovom obliku (tj.

stanju). Pa je rekla: "Mi smo sa zlom (u zlu, u lošem stanju). Mi smo u tjeskobi i teškoći." Pa se tužila k njemu. Rekao je:

"Pa kada dođe tvoj muž (suprug), pa pročitaj (tj. reci, izruči) mu pozdrav, i reci mu (neka) promijeni (ili: da promijeni) prag svojih vrata." Pa pošto je došao Ismail, kao da je on vidio (primjetio neku) stvar, pa je rekao: "Da li je došao (dolazio) od ijednoga (tj. iko, da li je iko dolazio)?" Rekla je: "Da. Došao (Dolazio) je nama (jedan) starac takav i takav, pa je pitao nas o tebi, pa sam izvijestila njega. I pitao me kako (kakav) je naš život, pa sam ga izvijestila da smo mi u trudu i teškoći." Rekao je: "Pa da li je oporučio tebi za stvar (neku, kakvu, tj. išta)?" Rekla je: "Da. Zapovjedio je meni da pročitam (uručim) tebi pozdrav, i govori (veli ti): "Promijeni prag tvojih (svojih) vrata." Rekao je: "To ti je moj otac, i već je zapovjedio meni (pod izrazom da promijenim prag svojih vrata) da rastavim tebe (tj. da se razvedem s tobom, od tebe, da te razvjenčam). Prilijepi se sa tvojom porodicom (tj. Priključi se, idi svojoj porodici iz koje si i došla, u kojoj si se rodila)!" Pa je pustio (razvjenčao) nju. I oženio je od njih drugu (oženio se od njih sa drugom jednom ženskom). Pa je ostao od njih (tj. izostavio je svoju posjetu od njih, njima) Ibrahim što (tj. koliko) je htio Allah, zatim je došao njima poslije (dužeg vremena). Pa nije našao njega (Ismaila). Pa je unišao na njegovu (tj. k njegovoj) ženi, pa je pitao nju o njemu, pa je rekla:

"Izašao je (da) traži za nas (nama hrane)." Rekao je: "Kako ste vi?" I pitao je nju o njihovom životu i njihovom obliku (tj. stanju), pa je rekla: "Mi smo sa dobrom (u dobru, tj. Mi smo dobro) i širinom." I pohvalila je na Allaha (zahvalila Allahu, izrekla pohvalu Allahu), moćan je i veličajan je. Pa je rekao: "Šta je vaše jelo (Šta vam je hrana)?" Rekla je: "Meso (izvjesno)." Rekao je: "Pa šta je vaše piće?" Rekla je: "Voda (ova)." Rekao je: "Moj Bože! Blagoslovi njima u mesu i vodi!" Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"A nije bilo za njih (tj. u njih) tada zrnevlja (tj. žitarica), a da je bilo za (tj. u) njih (žitarica, zrnevlja), molio bi za njih (tj. njima) u njemu (za njega-za zrnevlje da im dadne blagoslov svoj Uzvišeni Bog)." Rekao je: "Pa njih dvoje (to dvoje, tj. meso i voda su takvi da) neće se osamiti na njima dvoma (ni) jedan (čovjek) u (drugom mjestu) osim

Meke (pa da će drukčije njemu biti) osim (tako da) se njih dvoje nije složilo (s) njim."

(To jest: "Ni u jednom mjestu nijednom čovjeku ne godi da jede samo meso i da uz njega pije samo još vodu bez ikakve druge hrane, osim Meke, u njoj ne smeta čovjeku da se ograniči samo na meso i vodu u svojoj ishrani - a to je posljedica molbe-dove, molitve Ibrahima a.s..")

Rekao je (dalje Ibrahim a.s. ovoj drugoj ženi Ismaila a.s.): "Pa kada dođe tvoj muž (suprug), pa pročitaj (uruči) njemu pozdrav, i zapovjedi mu (neka, da) učvrsti prag svojih vrata." Pa pošto je došao Ismail, rekao je: "Da li je dolazio vama ijedan (čovjek, tj. iko)?" Rekla je: "Da. Dolazio nam je (jedan) starac lijepoga oblika (stanja, izgleda). I pohvalila je na njega (tj. I pohvalila ga je). Pa je pitao mene o tebi, pa sam izvjestila njega. Pa je pitao mene kako (kakav) je naš život, pa sam izvjestila njega da smo mi sa dobrom (tj. da nam je dobro)." Pa oporučio (tj. Pa je li oporučio) tebi za (kakvu) stvar (tj. išta)?" Rekla je: "Da. On čita (tj. izručuje, šalje) tebi pozdrav, i zapovjeda ti da učvrstiš prag tvojih (svojih) vrata." Rekao je: "To ti je (bio) moj otac, a ti si (taj) prag. Zapovjedio mi je (s time) da držim tebe (tj. da te ne puštam, da te ne razvjenčavam)." Zatim je ostao od njih (tj. Zatim nije dolazio njima u posjetu Ibrahim) što (koliko) je htio Allah. Zatim je došao poslije toga, a Ismail djelje (zaoštrava) strjelice njemu (sebi, ili: svoje) pod (jednim velikim) stablom blizu Zemzema. Pa pošto je vidio (ugledao) njega, ustao je k njemu. Pa su njih dva napravila (tj. učinila onako) kao što napravi (čini) otac sa djetetom i djete sa ocem. Zatim je rekao:

"O Ismaile! Zaista Allah je zapovjedio meni za (jednu, tj. zapovjedio mi je jednu) stvar." Rekao je: "Pa pravi (tj. čini ono) što je zapovjedio tebi tvoj Gospod." Rekao je: "I pomoći ćeš (li) mi?" Rekao je: "I pomoći ću ti (ili: te)." Rekao je: "Pa zaista Allah je zapovjedio meni da izgradim evo ovdje (jednu) kuću." I dao je znak (tj. pokazao je) ka uzdignutoj humki (koja se uzdizala) nad (ono) što je oko nje. Rekao je:

"Pa kod toga njih dva su podigla temelje Kabe (doslovno: temelje od Kabe). Pa je počeo Ismail (da) donosi kamenje, a Ibrahim (da) izgrađuje (gradi, tj. da zida zid). Te kada se podigla zgrada (ili: Te kada

se podizala zgrada), donio je ovaj kamen, pa je stavio njega njemu. Pa je ustao na njega (ili: Pa je stao, stajao na njega, stao je na njemu, stao je na njega), a on izgrađuje (gradi), a Ismail dodaje njemu kamenje, i njih dva govore (tj. mole za vrijeme rada ovako):

"Naš Gospode! Primi od nas, zaista Ti, Ti si slušač (tj. onaj koji sve čuje), znalac (koji sve zna)." Rekao je:

"Pa su njih dva počela (da) njih dva izgrađuju (grade tako) da njih dva kruže okolo (oko) Kabe, i njih dva govore:

"Naš Gospode! Primi od nas, zaista Ti, Ti si slušač (tj. svečujni), znalac (sveznajući)."

PRIČAO NAM JE Abullah, sin Muhameda, pričao nam je Ebu Amir Abdul-Melik, sin Amra, rekao je: pričao nam je Ibrahim, sin Nafi-a, od Kesira, sina Kesira, od Seida, sina Džubejra, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Pošto je bilo između Ibrahima i između njegove porodice (tj. žene Sare ono) što je bilo, izašao je sa Ismailom i majkom Ismaila (tj. izveo je njih, odveo ih je) i sa njima je (jedna stara) mješina, u njoj je voda. Pa je počela majka Ismaila (da) pije iz (te) mješine, pa je bilo mnogobrojno njezino mlijeko na (za) njezino dijete (tj. pridolazilo je, pristupilo bi njezino mlijeko njezinom djetetu, i tako je bilo sve) dok je stigao (došao Ibrahim u) Meku, pa je metnuo (tj. ostavio) nju (Hadžeru) pod (jedno veliko) stablo (drvo). Zatim se vratio Ibrahim k svojoj porodici. Pa je slijedila njega majka Ismaila. Čak (tj. Te) pošto su doprli Kedau (do Keda-a), dozivala je njega iza (ozadi, ozada) njega:

"O Ibrahime! Ka kome (tj. Kod koga , kome) ostavljaš nas?" Rekao je: "Ka Allahu." Rekla je: "Zadovoljila sam se (tj. Zadovoljna sam) sa Allahom." Rekao je: Pa se vratila, pa je počela (da) pije iz (one) mješine i (da) bude mnogobrojno njezino mlijeko na (za) njezino dijete. Te pošto (Pa pošto) je nestala (potrošila se ta) voda, rekla je: "Da sam otišla pa pogledala! Možda ja (da) ću osjetiti (opaziti) jednoga (tj. nekoga od ljudskih bića)." Pa je otišla, pa se popela (na brežuljak zvani) Safa, pa je pogledala (gledala). I pogledala je da li će (ona) osjetiti

ijedno (ikoga, da li će ugledati nekoga, ikoga), pa nije osjetila (vidjela) nijedno (biće, nikoga). Pa pošto je doprla dolini (koja se prostire od Safe prema suprotnome brežuljku Mervi), potrčala je i došla je Mervi (na Mervu). Pa je učinila to istrčavanjima (trkovima, trkama, trčanjem, tj. nekoliko puta je izvršila trčanje s jednoga toga brežuljka na drugi). Zatim je rekla: "Da sam otišla pa pogledala (da vidim) šta je učinio (tj. šta radi)" - misli (ona na svoje) dijete. (Na Ismaila.) Pa je otišla pa je pogledala, pa kada li je on na svome stanju (u teškom stanju). Kao da se on dere (iz prsa) zbog smrti. Pa nije ustalila nju njezina duša (tj. nije joj dala mira njezina duša), pa je rekla: "Da sam otišla pa pogledala! Možda ja (da) ću opaziti jednoga (nekoga)!" Pa je otišla, pa se popela (na) Safu pa je pogledala (posmatrala, gledala da li će nekoga ugledati). I pogledala je pa nije opazila nijednoga (prolaznika, tj. nikoga), čak je upotpunila sedam (trčanja, istrčavanja). Zatim je rekla: "Da sam otišla pa pogledala šta je učinio (šta radi dječak)?!" Pa kada li (kadli) ona sa glasom (nekim sesretne se, susrete se, tj. Pa kada li ona čuje nekakav glas). Pa je rekla: "Pomozi, ako je bilo (tj. ako ima) kod tebe (kakvo) dobro!" Pa kada li Džibril. Rekao je: Pa je rekao (tj. Pa je učinio Džibril) sa svojom petom evo ovako, i pritisnuo je svoju petu na zemlju (tj. udario je petom u zemlju). Rekao je: Pa se probila (ta) voda (tj. provalila je, provrela je voda, naglo je počela da izvire). Pa se zabezeknula (izbezumila) majka Ismaila, pa je počela (da) kopa (bazen, sabiralište, tj. da ograničava prostor za tu vodu). Rekao je: Pa je rekao Ebul-Kasim (tj. Muhamed a.s.), pomilovao ga Allah i spasio:

"Da je ostavila nju, bila bi (ta) voda vidljivom (tj. bila bi tekuća)." Rekao je: Pa je počela (da) pije od (te) vode, i bilo je mnogobrojno njezino mlijeko na (za) njezino dijete. Rekao je: Pa su prošli (neki) ljudi od Džurhuma u utrobu (tj. pokraj utrobe, unutrašnjosti te) doline. Pa kada li oni sa pticama (nekakvim se susretnu, susretoše). Kao da si oni odricali to (smatrali nepoznatim tu pojavu u ovom kraju). I rekli su: "Ne bivaju (ove) ptice (na drugom mjestu) osim na (nekoj) vodi." Pa su poslali njihova (svoga) poslanika, pa je pogledao, pa kada li oni sa (tom) vodom (se sretnu, sretnuše se, sretoše se, nađu se). Pa je došao njima pa je izvijestio njih. Pa su došli ka njoj (Hadžeri) pa su rekli:

"O majko Ismaila! Da li dozvaljaš (dozvoljavaš) nama da budemo sa tobom - ili: da stanujemo sa tobom?" Pa je dopro (u punoljetstvo)

njezin sin, pa je oženio u njima (među njima, između njih jednu) ženu. Rekao je: Zatim zaista ono pokazalo se za Ibrahima (tj. Ibrahimu za potrebno da posjeti Ismaila i njegovu majku), pa je rekao svojoj porodici:

"Zaista ja sam nadvirivač (nadviriću se) mojoj (svojoj) ostavštini." Rekao je: Pa je došao, pa je pozdravio, pa je rekao: "Gdje je Ismail?" Pa je rekla njegova žena: "Otišao je (da) lovi." Rekao je: "Reci (ti, njegova ženo) njemu kada dođe: "Promijeni prag tvojih (svojih) vrata!" Pa pošto je došao, izvijestila je njega (o tome). Rekao je: "Ti si to, pa idi k tvojoj (svojoj) porodici!" Rekao je: Zatim zaista ono pokazalo se je Ibrahimu (da posjeti Ismaila), pa je rekao svojoj porodici:

"Zaista ja sam nadvirivač svojoj ostavštini (posjetiću one koje sam ostavio)." Rekao je: Pa je došao pa je rekao: "Gdje je Ismail?" Pa je rekla njegova žena: "Otišao je (da) lovi." Pa je rekla: "Zar nećeš odsjesti, pa (da) jedeš i piješ?" Pa je rekao: "A šta je vaša hrana (jelo) i šta je vaše piće?" Rekla je: "Naša hrana (Naše jelo) je meso (od lova) i naše piće je (ta) voda." Rekao je:

"Moj Bože! Blagoslovi njima u njihovoj hrani i njihovom piću." Rekao je: Pa je rekao Ebul-Kasim (tj. Muhammed a.s.), pomilovao ga Allah i spasio:

"Blagoslov (veliki) je sa molitvom (molbom, tj. zbog molbe, molitve) Ibrahima, pomilovao Allah njih dvojicu i spasio." Rekao je: Zatim zaista ono pokazalo se Ibrahimu, pa je rekao svojoj porodici:

"Zaista ja sam nadvirivač mojoj ostavštini." Pa je došao, pa se složio (tj. sreo se sa) Ismailom iza (ozadi, ozada) Zemzema (zatekavši ga da) popravlja (dotjeruje neke) strjelice svoje, pa je rekao: "O Ismaile! Zaista tvoj Gospod je zapovjedio meni da izgradim za Njega (tj. u ime Njega jednu) kuću." Rekao je: "Pokori se tvome (svome) Gospodu!" Rekao je: "Zaista On je već zapovjedio meni da (ti) pomogneš mene na njemu (na radu, u radu na izgradnji te kuće)." Rekao je: "Tada ću učiniti (to)." Ili kao kao što je rekao (ili slično tome). Rekao je: Pa su njih dva ustala, pa je počeo Ibrahim (da) izgrađuje (gradi), a Ismail dodaje njemu kamenje, i njih dva govore:

"..... naš Gospode! Primi od nas! Zaista Ti, Ti si Svečujni, Sveznajući." Rekao je: Te se podignula (od tla ta) zgrada, i bio je slab (oslabio je taj) starac na (za) prenošenje kamenja (dakle: umorio se Ibrahim prenoseći kamenje), pa je stao na kamen mjesta (izvjesnoga Ibrahim, pa se to izvjesno mjesto i prozvalo "mekami Ibrahim" - Ibrahimovo mjesto -). Pa je počeo (Ismail da) dodaje njemu kamenje i (ili: a - pri tom) njih dva govore:

"..... naš Gospode! Primi od nas! Zaista Ti, Ti si Svečujni, Sveznajući."."

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Abdul-Vahid, pričao nam je Aameš, pričao nam je Ibrahim Tejmija od svoga oca, rekao je: čuo sam Ebu Zerra, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: Rekao sam:

"O poslaniče Allaha! Koja bogomolja se postavila u (na) Zemlji prva (tj. prvo)?" Rekao je: "Sveta Bogomolja (tj. Kaba)." Rekao je: Rekao sam (Pitao sam dalje): "Zatim koja?" Rekao je: "Najudaljenija Bogomolja (tj. ona u Jerusalimu)." Rekao sam: "Koliko je bilo između njih dvije (razmaka u vremenu)?" Rekao je: "Četrdeset godina. Zatim gdje god je stigla (zatekla) tebe molitva (tj. vrijeme molitve) poslije, pa klanjaj (nju, molitvu obavi), pa (jer) vrijednost je u njemu (u činu molitve, ili: u obavljanju molitve, ili: u mjestu gdje te zatekne vrijeme molitve)."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, od Malika, od Amra, sina Ebu Amra, slobodnjaka Muttaliba, od Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (imao jednom takav slučaj da) se je pojavio (ukazao) njemu Uhud, pa je rekao:

"Ovo je brdo (koje) voli nas i (mi) volimo njega. Moj Bože! Zaista Ibrahim je zabranio (tj. učinio svetom) Meku, a zaista ja zabranjujem (činim svetim sve ono) što je između (među) njezina dva kamenjara (tj. među dva prostora među kojima se nalazi Medina, a koji su pokriveni crnim kamenjem koje kao da je spaljeno vatrom - možda vulkansko

kamenje)." A predao je njega (ovaj hadis) Abdullah, sin Zejda, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Ibnu Šihaba, od Salima, sina Abdullaha, da je Ibnu Ebu Bekr izvijestio Abdullaha, sina Umera, od Aiše, bio zadovoljan Allah od njih, supruge Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Zar nisi vidjela da je tvoj narod (tj. ljudi tvoga naroda da) su izgradili Kabu (i) skratili su (nešto) od temelja Ibrahima (tj. Zar ne vidiš da su skratili, sužili obim Ibrahimove Kabe prilikom opravke)?" Pa sam rekla: "O poslaniče Allaha! Zar nećeš vratiti nju na temelje Ibrahima?!" Pa je rekao: "Da nije blizosti (novosti događanja) tvoga naroda sa bezvjerstvom (učinio bih to)!" Pa je rekao Abdullah, sin Umera: Zaista ako je bila Aiša čula (ako je Aiša čula) ovo od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, ne mislim da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, ostavio potiranje (ljubljenje onih) dvaju uglova koji slijede (koji se nalaze uz polukružnu) ogradu (sa jedne strane Kabe - ni zbog čega drugoga) osim (zato što je znao) da se Kaba nije upotpunila na temeljima Ibrahima. A rekao je Ismail: ..... Abdullah, sin Ebu Bekra (mjesto:..... da je Ibnu Ebu Bekr....).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik, sin Enesa, od Abdullaha, sina Ebu Bekra sina Muhameda sina Amra sina Hazma, od njegova oca, od Amra, sina Sulejma, Zurekije, rekao je: izvijestio me Ebu Humejd Saidija, bio zadovoljan Allah od njega, da su oni rekli:

"O poslaniče Allaha! Kako ćemo činiti salavat na tebe (tj. Kako ćemo te blagosiljati, Kako ćemo moliti milost za tebe)?" Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Govorite: "Moj Bože! Blagoslovi (Pomiluj, Smiluj se) na Muhammeda, i njegove supruge i njegovo potomstvo kao što si blagoslovio (smilovao se) na rod (obitelj) Ibrahima. I blagosiljaj na Muhammeda, i njegove supruge i njegovo potomstvo kao što si blagosiljao na rod Ibrahima. Ti si hvaljen, slavan."

("Salli" - i "Barik" - su dvije riječi približnoga značenja. "Salli": Pomiluj, smiluj se, blagoslovi! "Barik": Blagosiljaj.)

PRIČAO NAM JE Kajs, sin Hafsa, i Musa, sin Ismaila, njih dva su rekla: pričao nam je Abdul-Vahid, sin Zijada, pričao nam je Ebu Fervete Muslim, sin Salima, Hemdanija, rekao je: pričao mi je Abdullah, sin 'Isa-a, čuo je Abdurrahmana, sina Ebu Lejla-a, rekao je:

Sreo me je Ka'b, sin 'Udžreta, pa je rekao: "Zar neću pokloniti tebi (jedan) poklon (što) sam čuo njega od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio (tj. Zar ti neću kazati jednu izreku što sam je čuo od Muhammeda a.s.)?" Pa sam rekao: "Da. Pa pokloni ga (dar) meni!" Pa je rekao: "Pitali smo poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa smo rekli:

"O poslaniče Allaha! Kako je blagoslov (ili: molitva, dova za milost, pomilovanje) na vas, (o) porodico (izvjesne) kuće? Pa (Jer) zaista Allah je već poučio (naučio) nas kako ćemo pozdravljati." Rekao je:

"Govorite: "Moj Bože! Pomiluj (Smiluj se, Blagoslovi) na Muhammeda i na rod (porodicu) Muhammeda kao što si pomilovao (blagoslovio, smilovao se) na Ibrahima i na rod Ibrahima! Zaista Ti si hvaljen, slavljen! Moj Bože! Blagosiljaj na Muhammeda i narod Muhammeda kao što si blagosiljao na Ibrahima i na rod Ibrahima! Zaista Ti si hvaljen, slavljen!"

PRIČAO NAM JE Usman, sin Ebu Šejbeta, pričao nam je Džerir od Mansura, od Minhala, od Seida, sina Džubejra, od Ibnu Abbasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) utječe Hasena i Husejna (tj. da moli Uzvišenoga Boga za zaštitu i čuvanje Hasena i Huseina, da čini dovu-molbu Allahu dž.š. - za njih dvojicu sa riječima koje će se malo kasnije navesti) i (da) govori (tj. govoreći prilikom te dove, molbe, molitve):

"Zaista vaš otac (vas dvojice, tj. pradjed Ibrahim) utjecaše s njima Ismaila i Ishaka (tj. bio je običaja da traži zaštitu sa ovim riječima za Ismaila i Ishaka, a te riječi su):

"Utječem se sa potpunim (savršenim) riječima Allaha od svakoga sotone, i otrovnice (otrovne životinje gmizavca; a veli i: duše, osobe koja namjerava zlo da ti učini) i od svakoga urokljivoga oka (oka koje pogodi loše onoga na koga baci svoj pogled, nanese mu zlo neko, ili luđenje, poludjelost, ili umnu poremećenost)."

GLAVA:

"I obavijesti ih o gostu (o gostima) Ibrahima. Pošto su unišli na njega....", odlomak (taj vidi cio).

".... la tevdžel....", je "la tehaf": ne plaši se (ne boj se). "I pošto je rekao Ibrahim: "Moj Gospode! Pokaži mi kako proživljuješ umrle....", do Njegova govora: "....a ali zato (da) se smiri (umiri) moje srce....".

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Saliha, pričao nam je Ibnu Vehb, rekao je: izvijestio me je Junus od Ibnu Šihaba, od Ebu Selemeta, sina Abdurrahmana, i Seida, sina Musejjeba, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Mi smo preči od Ibrahima (da to reknemo što je rekao on):

".... pošto (kad) je rekao: "Moj Gospode! Pokaži mi kako proživljuješ (ili: kako ćeš proživjeti) umrle." Rekao je: "A zar nisi vjerovao (uvjerio se još u to)?!" Rekao je: "Da, a ali zato (da) se smiri moje srce....".

"I pomilovao Allah Luta (Lota)! Zaista već odsijedaše (pribjegavaše on) k jakom dijelu (stupu, tj. osloncu) A da sam ostao u (onom) zatvoru duljinom što je ostao (tj. koliko je ostao) Jusuf, zaista bih odgovorio (onome) pozivaču (odmah kada je pozvao da ide pred onoga vladara, a ne bih tražio da se najprije ispita jesam li kriv ili ne)."

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "I spomeni u (ovoj) knjizi Ismaila, zaista on je bio istinit obećanja (u obećanju svome, tj. ispunjavao je svoje obećanje)....".

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Hatim od Jezida, sina Ebu Ubejda, od Selemeta, sina Ekve'a, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Prošao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, na nekolicinu (tj. pokraj nekolicine) od Eslema (plemena, a oni) se natječu (bore) u gađanju strjelicama (to znači riječ: "intedale"). Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Gađajte, sinovi Ismaila (Ismailovići), pa (jer) zaista vaš otac (djed) je bio gađač (strijelac - dobro je gađao strijelom), i ja sam sa omsićima (sa sinovima omsice, tih-i-tih)." Rekao je: Pa se suzdržala jedna (od te) dvije grupe sa svojim rukama (tj. digla je ruke od daljeg natjecanja, od dalje borbe). Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Šta je vama (da) nećete (da) gađate (dalje)?" Pa su rekli: "O poslaniče Allaha! (Zar) Gađaćemo, a ti si sa njima?!" Rekao je: "Gađajte, a ja sam sa vama svakim (od) vas (tj. sa svima vama)."

GLAVA

priče (istorije) Ishaka (Isaka), sina Ibrahima (Avrama), na njih dvojicu spas (pozdrav, tj. mir im obojici)!.

U (vezi) njega (Tj. O ovome pričao) je Ibnu Umer i Ebu Hurejrete od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

GLAVA:

"Ili ste bili svjedoci pošto (kad) je prisustvovala (došla) Jakubu (Jakovu njegova) smrt, pošto (kad) je rekao svojim sinovima.....", odlomak (taj cio vidi).

PRIČAO NAM JE Ishak, sin Ibrahima, čuo je Mutemira od Ubjedulaha, od Seida, sina Ebu Seida, Makburije, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Reklo se Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ko je najplemenitiji čovjek (tj. Ko je najveći plemić od svih ljudi)?" Rekao je: "Najplemenitiji (od) njih je najbogobojazniji (od) njih." Rekli su: "O vjerovijesniče Allaha! Nije o ovome (o tome riječ što) pitamo tebe." (Tj. "Ne pitamo te o tom.") Rekao je: "Pa najplemenitiji čovjek (od ljudi) je Jusuf (Josip), vjerovijesnik Allaha (i on je još uz to) sin vjerovijesnika Allaha sina vjerovijesnika Allaha sina prijatelja Allaha." Rekli su: "Nije o ovome (riječ i govor što) pitamo tebe." Rekao je: "Pa o rudnicima (tj. o plemenima) Arapa pitate (vi) mene." Rekli su: "Da." Rekao je: "Pa najbolji (od) vas u predislamlju su najbolji (od) vas (i) u Islamu kada su znali (tj. kada znaju, kada budu pravnici, poznavaoci propisa Islama)."

GLAVA:

"I Luta (spomeni; ili: poslali smo), pošto (kad) je rekao svome narodu: "Zar dolazite nevaljaštini (izvjesnoj, tj. homoseksualstvu), a vi vidite (tj. svjesno)? Zar zaista vi zaista dolazite (prilazite) ljudima (muškima zbog zadovoljenja) strasti osim žena (vjenčanih svojih)? Nego vi ste narod (ljudi koji) čine ludost (ili: bivaju neuki, neupućeni u zle posljedice svoga lošeg postupka). Pa nije bio odgovor njegovog naroda (ništa drugo) osim (to) da su rekli: "Izvedite (Istjerajte) rod (porodicu) Luta iz vašega (svoga) sela (kraja), zaista oni su ljudi (koji) se čiste." Pa smo spasili njega i njegovu porodicu (svu) osim njegove žene, odredili smo nju (da bude) od ostajača (od onih koji ostaju u kazni). I okišili smo na njih kišu (tj. I dali smo da kiši, da pada kiša njima, jedna velika kiša - zla, opasna), pa loša je kiša opomenutih."

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvjestio nas je Šuajb, pričao nam je Ebu Zinad od Aaredža, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Oprostio Allah Lutu! Zaista (on) odsijedaše k jakom dijelu (stupu, osloncu)." (Doslovno: "Zaista bio je zaista (običaja da) odsijeda k jakom dijelu.")

GLAVA:

"Pa pošto su došli rodu (porodici) Luta (izvjesni) poslanici. Rekao je: "Zaista vi ste narod (ljudi) koji se drže ružnim (nepoželjnim)."

"..... sa njegovim (svojim) dijelom (osloncem)....", je (značenja) sa (onim) ko je sa njim, jer su zaista oni njegova snaga. ".... terkenu....", je (isto što i) "temilu": naginju se (naginju, tj. da naginju). "Fe enkerehum", i "nekirehum" i "istenkerehum" je jedno: pa je smatrao (držao) ružnim njih (nije ih volio). ".... juhre'une....", je (isto što i) "jusri'une": oni žure (oni se žure). ".... dabire....", je "ahire": zadnjega. "..... sajhaten....", je "heleketen": propast. "..... lilmutevessimine....", je "linnazirine": za (izvjesne) gledaoce (promatrače). "..... le bi sebilin....", je "le bi tarikin": zaista u putu (ili: sa putem, tj. na putu).

PRIČAO NAM JE Mahmud, pričao nam je Ebu Ahmed, pričao nam je Sufjan od Ebu Ishaka, od Esveda, od Abdullaha (Mesudova), bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Pročitao (proučio) je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Fe hel min muddekirin": Pa da li od opominjača sebe (ijedan, tj. Pa da li ima iko ko se opominje, ima li iko da se opomene)?"

(Taj dio jednoga ajeta - odlomka u jednome poglavlju Kur'ana izrečen, ponovljen je pri spominjanju nekih naroda, pa, između njih, i prilikom spominjanja Lutova naroda u tom poglavlju - suri, te se zbog toga ovdje spominje taj dio toga odlomka u kojem riječ "muddekir" čitaju neki i drukčije.)

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "I k Semudu (poslali smo) njihovoga brata Saliha....".

".... oglašavali (smatrali) su lažnim drugovi Hidžra (Božije poslanike)."

Hidžr (ili: El-Hidžr) je mjesto Semuda (tj. mjesto gdje je bilo nastanjeno izumrlo arapsko pleme Semud). A što se tiče (teksta u Kur'anu) ".... harsun hidžrun....", (tu, ta riječ "hidžrun" znači isto što i) "haramun": zabranjen (zabranjena stvar, pa onda "harsun hidžrun" znači: oranje (usjev) je zabranjeno, tj. zabranjeno je jesti plod od usjeva toga oranja drugom osim onome kome oni hoće da dadnu). A svaka zabranjena (stvar) je "hidžrun mahdžurun": zabranjena zabrana (zabranjena stvar koja je učinjena zabranjenom). I "hidžr" je svaka zgrada (što) si sagradio nju i što si zabranio (tj. ograničio) na nju (tj. njoj) od zemlje (od obližnjeg zemljišta), pa ono je (pa to je) hidžr (pa taj zabranjeni, ograničeni prostor uz zgradu je hidžr). I od njega (tj. od toga) se je nazvao Hatim Kabe (tj. polukružni zid okolo (oko) jedne strane Kabe - nazvao se je) hidžr (hidžrom - ogradom, ograđenim prostorom), kao da je on (taj izraz Hatim) izveden od (riječi) "mahtumun": razbijen; kao (riječ) "katilun" (što je izvedena) od "maktulun": ubijen (obje te riječi znače: ubijen). I rekne se za ženku od konja: "hidžr". A rekne se za pamet: "hidžrun" i "hidžen". A što se tiče (izraza) Hadžrul-Jemameti, pa on odsjedalište (mjesto odsijedanja; boravište, tj. geografsko ime mjesta u kojem je, po nekima, boravilo pleme Semud).

PRIČAO NAM JE Humejdija, pričao nam je Sufjan, pričao nam je Hišam, sin Urveta, od svoga oca, od Abdullaha, sina Zem'ata, rekao je: čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, a spominjao je (tj. a on priča i spominje onoga) koji je zaklao devu (Saliha a.s., koji je iskasapio devu, kamilu odsjekavši joj prve i zadnje noge), pa je rekao:

"Pa se odazvao (ili: isprriječio) za nju (za ubijanje nje, deve te) čovjek moćan i nepristupačan (odbojan) u snazi kao Ebu Zem'ate. (Ili:... čovjek moćan i snažan u snazi, kao Ebu Zem'ate.)

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Miskina, Ebul-Hasen, pričao nam je Jahja, sin Hassana sina Hajjana, Ebu Zekerijja, pričao nam je Sulejman od Abdullaha, sina Dinara, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pošto je odsjeo (u) Hidžru u borbi (ratovanju) Tebuka (tj. u pohodu na Tebuk), zapovjedio je njima da ne piju iz njezinoga bunara (iz bunara varošice Hidžr) i (da) se ne napadaju iz njega (iz toga bunara). Pa su rekli:

"Već smo zamijesili tijesto (zakuhali tijesto) iz njega (tj. vodom iz ovoga bunara), i napojili smo se (tj. i nalili smo vodu u mješine u kojima nosimo vodu)." Pa je zapovjedio njima da bace to tijesto i (da) proliju tu vodu. A predaje se od Sebreta, sin Mabeda, i Ebu Šemusa da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, zapovjedio za bacanje (te) hrane. A rekao je Ebu Zerr od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Ko je sebi zamješao tijesto (Ko je zatijestio) sa njegovom vodom (pa neka ga baci)."

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Munzira, pričao nam je Enes, sin 'Ijada, od Ubejdulaha, od Nafi-a da je Abdullah, sin Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, izvijestio njega da su (izvjesni) ljudi odsjeli sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (u) zemlji Semuda Hidžru, pa su se napojili (nalili u mješine za vodu) iz njezinog (tog) bunara i sebi su zatijestili (zamijesili tijesto) sa njom, pa je zapovjedio njima poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, da proliju (ono) što su se napojili (što su uzeli) iz njezinog (iz tog) bunara i da nahrane deve (tim) tijestom (tj. i da dadnu to tijesto devama kao hranu). I zapovjedio je njima da se napoje iz bunara (onoga) koji je (taj što) dolazaše (što su dolazili) njemu (ta) deva (tj. deva, kamila Saliha a.s. koja je izašla iz kamena, a koju je ubio jedan od pripadnika Semuda plemena kako je to već u tekstu spomenuto). Slijedio je njega (Ubejdulaha) Usameta od Nafi-a.

PRIČAO NAM JE Muhamed, izvijestio nas je Abdullah od Mamera, od Zuhrije, rekao je: izvijestio me je Salim, sin Abdullaha, od svoga oca da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pošto je prošao pokraj Hidžra, rekao:

"Ne ulazite (u) stanove (onih) koji su nasilje učinili svojim osobama (tj. sami sebi - Ne ulazite drukčije) osim (tako da) budete plakači (tj. osim plačući iz straha, zbog bojazni da može) da pogodi (i) vas (ono) što je pogodilo njih." Zatim se po licu pokrio sa svojim ogrtačem, a on je na devećem samaru (svoje deve, tj. a on je jahao na devi dok je to govorio).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Vehb, pričao nam je moj otac: čuo sam Junusa od Zuhrije, od Salima da je Ibnu Umer rekao: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ne ulazite (u) stanove (onih) koji su učinili nasilje svojim osobama (drukčije) osim da budete plakači (zbog bojazni da može) da pogodi vas (ono) kao što je pogodilo (i) njih."

GLAVA:

"Ili ste bili svjedocima (kao svjedoci) pošto je prisustvovala (tj. došla) Ja'kubu (njegova) smrt....".

PRIČAO NAM JE Ishak, sin Mansura, izvijestio nas je Abdussamed, pričao nam je Abdurrahman, sin Abdullaha, od svoga oca, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da je on rekao:

"Plemeniti, sin plemenitoga sina plemenitoga sina plemenitoga je Jusuf, sin Jakuba sina Ishaka sina Ibrahima, na njih pozdrav (spas, tj. mir im)!"

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "Zaista već je bilo u (tj. između) Jusufa i njegove braće (nekih) znakova (ili: bili su neki znakovi) za pitaoce (za one koji pitaju zašto se nešto tako događa)."

PRIČAO JE MENI Ubejd, sin Ismaila, od Ebu Usameta, od Ubejdulaha, rekao je: izvijestio me Seid, sin Ebu Seida, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega:

Pitao se (tj. Upitan) je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Ko je najplemenitiji (od) ljudi?" Rekao je:

"Najbogobojazniji (od) njih."

(Doslovno: "Najčuvarniji od njih zbog Allaha. Tj. Onaj koji se najviše čuva između njih od nevaljalih djela zbog Allaha.")

Rekli su: "Nije o ovome (riječ što) pitamo tebe." Rekao je: "Pa najplemenitiji (od) ljudi je Jusuf, vjerovijesnik Allaha, sin vjerovijesnika Allaha sina vjerovijesnika Allaha sina prijatelja Allaha." Rekli su: "Nije o ovome (riječ što) pitamo tebe." Rekao je: "Pa o rudnicima (tj. o plemenima) Arapa pitate me." Ljudi su rudnici. "Najbolji (od) njih u predislamlju su najbolji (od) njih (i) u Islamu kada su znali (tj. kada upoznaju propise Islama, kada postanu pravnici Islama)."

PRIČAO JE MENI Muhamed, sin Selama, izvijestio nas je Abdete od Ubejdulaha, od Seida, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, za ovo.

PRIČAO NAM JE Bedel, sin Muhabbera, izvijestio nas je Šubete od Sa'da, sina Ibrahima, rekao je: čuo sam Urveta, sina Zubejra, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao njoj:

"Zapovjedi (ti, ženo), Ebu Bekru (da on kao imam - predvodnik) klanja sa ljudima (da klanja ljudima)." Rekla je: "Zaista on je (jedan) čovjek žalovit (mnogo žalostiv, tužan). Kad stane mjesto tebe, raznježiće se." Pa je ponovio, pa je ponovila (to isto). Rekao je Šubete: Pa je rekao u trećem, ili četvrtom (ponavljanju zahtjeva da se rekne da Ebu Bekr klanja kao imam):

"Zaista vi (žene) ste drugarice Jusufa. Zapovjedite Ebu Bekru!"

PRIČAO NAM JE Rebi', sin Jahja-a, Basrija, pričao nam je Zaidete od Abdul-Melika, sina Umejra, od Ebu Burdeta, sina Ebu Musa-a, od njegova oca, rekao je:

Razbolio se Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Zapovjedite Ebu Bekru, pa neka klanja sa ljudima." Pa je rekla: "Zaista Ebu Bekr je čovjek (žalovit)." Pa je rekao slično njemu (prvom svom zahtjevu). Pa je rekla slično njemu (svome prvome odgovoru). Pa je rekao: "Zapovjedite mu, pa zaista vi ste drugarice Jusufa." Pa je predvodio (u molitvi ljude - bio je u tom vođa) Ebu Bekr u životu (za života) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je rekao Husejn od Zaideta: ".... čovjek nježan."

(To je razlika u pričanju: Mjesto čovjek žalostiv ovaj pripovjedač je rekao čovjek nježan.)

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb, pričao nam je Ebu Zinad od Aaredža, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Moj Bože! Spasi Ajjaša, sina Ebu Rebi'ata! Moj Bože! Spasi Selemeta, sina Hišama! Moj Bože! Spasi Velida, sina Velida! Moj Bože! Spasi (one koji se ubrajaju u) slabe (nemoćne za borbu) od vjernika (tj. koji nisu mogli ni da se isele ni da se bore nego su ostali potlačeni u Meki)! Moj Bože! Pojačaj Tvoje (Svoje) gaženje na Mudar! Moj Bože! Učini nju (tj. njega gaženje - a to znači: Tvoju kaznu na pleme Mudar takvu da im pošalješ, dadneš jedne) godine kao godine Jusufa (tj. gladnih sedam godina)!"

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda sina Esma-a, (a on) je sin brata Džuvejrijeta (tj. bratić Džuvejrijetov), pričao nam je Džuvejrijete, sin Esma-a, od Malika, od Zuhrije da su Seid, sin Musejjeba, i Ebu Ubejd izvijestili njih dva njega od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Pomilovao Allah Luta! Zaista već odsijedaše k jakom dijelu (tj. stupu, zaklonu)."

(U svim prošlim hadisima ovakvog sadržaja riječ "odsijedaše" znači "sklanjaše se, tražiše utočišta, tražio je zaštite i utočišta", a "jak dio, stup" je "Božije čuvanje".)

"A da sam ostao u (onom) zatvoru (onoliko vremena) što je ostao Jusuf, zatim (da) je došao meni (onaj) pozivač (koji me zove, poziva da idem pred vladara), zaista bih odgovorio (odmah se odazvao) njemu."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Selama, izvijestio nas je Ibnu Fudajl, pričao nam je Husajn od Šekika, od Mesruka, rekao je:

Pitao sam Ummu Rumanu, a ona (tj. a to) je majka Aiše, o (onome) što se reklo o njoj (o Aiši r.a., ženi Muhammeda a.s.) što se reklo. Rekla je:

Dok sam ja sa Aišom - dvije sjedačice (smo bile, tj. Dok smo ja i Aiša sjedile) - kadli je unišla (tj. kadli uđe, uniđe) nama (jedna) žena od Pomagača, a ona govori (tj. uniđe, uđe ona govoreći): "Učinio Allah sa omsicom (sa tim-i-tim to i to), i učinio!" Rekla je: Pa sam rekla: "Zašto?" Rekla je: "Zaista on (je) prenosio (širio) spomen (onoga) pričanja."

(Misli na tzv.-takozvani hadisi-ifk o kome je bilo govora.)

Pa je rekla Aiša: "Koje pričanje?" Pa sam izvijestila nju (o tome). Rekla je: "Pa je (li) čuo njega Ebu Bekr i poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio (tj. znaju li njih dva za to pričanje)?" Rekla je: "Da." Pa se skrhala onesviještena (doslovno: Pa se skrhala bivši zastrto na njoj osjećanje, osjet, svijest). Pa nije se osvijestila (u drukčijem stanju) osim (tako), a na njoj je vrućica (groznica pomiješana) sa tresačem (drmačem, tj. a nju trese, drma groznica). Pa je došao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Šta je za ovu (Šta je ovoj, Šta joj je)?" Rekla sam: "Groznica je uzela nju zbog (nekakvog) pričanja (što) se priča za njega (tj. što se priča o njemu, o tom pričanju)." Pa je sjela, pa je rekla: "Tako mi Allaha zaista ako se zakunem (ako bih se zaklela), nećete potvrditi mene (tj. nećete vjerovati u moju istinost, istinitost). A zaista ako se ispričavam (izvinem), nećete ispričati (nećete izviniti, primiti moje izvinjenje). Pa moj primjer i vaš primjer je kao primjer Jakuba i njegovih sinova: ".... a Allah je (Onaj) od koga se traži pomoć na (ono, tj. protiv onoga) što opisujete (vi)."

Pa je otišao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je spustio Allah (ono) što je spustio (o ovome). Pa je izvijestio (Muhamed a.s.) nju (Aišu r.a.). Pa je rekla:

"Sa zahvalom Allahu, nije sa zahvalom nijednom (biću drugom, tj. Samo Allahu hvala, a nikome više - i nikome više)!"

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba, rekao je: izvijestio me Urvete da je on pitao Aiše (Aišu), bio zadovoljan Allah od nje, supruge Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio:

"Da li vidiš (tj. Da li misliš za) Njegov govor:

"Pa (Te) kada su sasvim izgubili nadu (ti, izvjesni Božiji) poslanici, i mislili su da su oni već..." - (da li je ovdje rečeno) "kuzzibu", ili (je rečeno) "kuzibu" - učinili se lažnim, ili: (da su oni već takvi da) se njima slagalo (kako je rečeno)? Rekla je: "Nego je učinio lažnim (smatrao je za lažove) njih njihov narod." Pa sam rekao: "Tako mi Allaha zaista već su se oni uvjerili da je njihov narod činio (smatrao je) lašcima njih i nije ono sa sumnjom (tj. i u to nema sumnje)." Pa je rekla: "O Urvetiću (Urejjetu je deminutiv, ismuttasgiri od Urvetu)! Zaista već su se uvjerili u to." Rekao sam: "Pa možda ona (ova rečenica) je (ovako) ili (ovako): Kuzibu - slagalo se njima." Rekla je: "Utočištem Allaha (tj. Sačuvaj Bože)! Nisu bili (Božiji) poslanici (takvi da) misle to za svoga Gospoda (da im je On slagao, da ih je On lagao). A što se tiče ovoga ajeta (odlomka u Kur'anu) - rekla je - oni (koji su mislili da im se slagalo, to) su sljedbenici (Božijih) poslanika koji su

vjerovali u njihova (u svoga) Gospoda i potvrđivali (tj. vjerovali) su njih (poslanike), a oduljilo se je nad njima iskušenje i odgodila se je od njih (Božija) pomoć (za kasnije). Pa (Te) kada su izgubili (poslanici) nadu od (onoga svakoga) ko je činio (smatrao) lažnim njih od njihovoga naroda, i mislili su da su njihovi sljedbenici činili (smatrali) lažnim njih (tj. da su i njihovi sljedbenici počeli ih smatrati za lašce, lažove), došla je njima pomoć Allaha (u tom najkritičnijem času)."

Rekao je Ebu Abdullah (tj. Buharija): "Istej'esu izgubili su nadu" - (ta riječ) je (na oblik) "ifte'alu" (u stvari na oblik: istefalu) od jeistu izgubio sam nadu - "od njega" od Jusufa. ".... ne očajavajte od milosti Allaha....", značenje njega (njegovo) je nada (u Božiju pomoć). Izvijestio me Abdete, pričao nam je Abdussamed od Abdurrahmana, od njegova oca, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Plemeniti je sin plemenitoga (koji) je sin plemenitoga (koji) je (takođe) sin plemenitoga - (a to) je Jusuf, sin Jakuba sina Ishaka sina Ibrahima, na njih pozdrav (spas - mir im)!"

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "I Ejjuba (Joba, Jova spomeni), pošto je dozivao (kad je dozivao) njegovoga (svoga) Gospoda da ja (tj. ja) sam (u takvom položaju da) je dotakla mene šteta (izvjesna, tj. bolest teška), a Ti si najmilostiviji (od svih) milostivih (od svih pomilovača).".

"Urkud....", je "idrib": udari. ".... jerkudune.", je (isto što i) "ja'dune": trče.

PRIČAO JE MENI Abdullah, sin Muhameda, Džu'fija, pričao nam je Abdurrezzak, izvijestio nas je Mamer od Hemmama, od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Dok se Ejub kupa nag (go), skrhalo se (palo) je na njega jato skakavaca od zlata, pa je počeo (da) crpa (sipa, kupi, grabi njih) u svoju odjeću. Pa je dozivao (povikao) njegov Gospod: "O Ejjube! Zar nisam bio zadovoljio (Zar nisam bio učinio nepotrebnim) tebe od (onoga) što

vidiš?" Rekao je: "Da, a ali nema bogatstva meni (koje bi me činilo neovisnoga, neovisnim) od Tvoga blagoslova."

GLAVA

govora Allaha: "I spomeni u (ovoj) knjizi Musa-a, zaista on je bio iskren i bio poslanik vjerovijesnik. I dozivali smo ga od strane Tura desne, i približili smo ga sašaptavajući se (govoreći tajno)."

Razgovarao je (s) njim (Govorio je njemu - to znači "i približili smo ga sašaptavajući se").

"I poklonili smo njemu od Naše milosti njegovoga brata vjerovijesnikom (za vjerovijesnika)."

Rekne se ("nedžijjun") za jednoga (čovjeka), i dvojicu i sviju (tj. i za skupinu, množinu). I rekne se: "..... halesu nedžijjen....", je "i'atezelu nedžijjen": odstranili su se sašaptavajući se. A svi (množina) je "endžijetun" (od "nedžijjun", a to samo u slučaju kada se pod izrazom "nedžijjun" misli na jedinku). "..... jetenadževne": oni se međusobno sašaptavaju.....". "Telekkafu" (jedan način čitanja. ".... telkafu...."), je (isto što i) "telekkamu": proguta (brzo, proždrije ona - keva, štap).

GLAVA:

"I rekao je (jedan) čovjek vjernik od roda (od obitelji, porodice) Faraona (toga vremena, a taj čovjek je bio u takvom stanju da) sakriva njegovo (tj. svoje) vjerovanje....", do ".... ko je on (takav da je) pretjerivač (u griješenju), lažov."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, pričao nam je Lejs, rekao je: pričao mi je Ukajl od Ibnu Šihaba, čuo sam Urveta, rekao je: rekla je Aiša, bio zadovoljan Allah od nje:

Pa se vratio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, k Hatidži (u takvom stanju da) se trese njegovo srce. Pa je otišla s njim (odvela ga je) k Verekatu (Vereki), sinu Nevfela, a bio je (to jedan) čovjek (što) se je pokrstio, čita (tj. i čitaše, čitao je) Evanđelje (Indžil) na arapskom jeziku. Pa je rekao Verekate (Vereka):

"Šta je to (što) vidiš (ili: Šta to vidiš)?" Pa je izvijestio njega. Pa je rekao Verekate: "Ovaj tajnik (tajno biće) je (onaj) kojega je spuštao Allah na Musa-a (Mojsiju). I ako stigne mene tvoj dan, pomoći ću te pomoći pojačanom."

"Namus" je drug (one) tajne koji (je takav da) nadviri (natkuči) njega u (ono) što pokriva njega od (drugoga) osim njega.

GLAVA

govora Allaha, moćan je i veličajan je: "I da li (je) došao tebi događaj Musa-a? Pošto je vidio (jednu) vatru....", do Njegova govora ".... u svetoj dolini Tuva-u."

".... anestu....", je "ebsartu": vidio sam. ".... jednu, neku (vatru), možda ja (da) ću donijeti vama od nje za ugljen (živi, tj. možda ću vam donijeti jedan živi, gorući ugljen, ili glavnju, vatre)....", odlomak (taj vidjeti). Rekao je Ibnu Abbas:

"El-mukaddesu" je "el-mubareku": blagoslovljen. Tuva je ime (izvjesne) doline. "..... sireteha...." je "haleteha": njezino stanje. A ".... ennuha....", je "ettuka": čuvanje (bogobojaznost). ".... bi melkina....", je "bi emrina": sa našom zapovjedi (ili: sa našom stvari, tj. po svojoj volji). ".... heva....", je "šekije": bio je nesretan (propao je). ".... prazno....", (od svega) osim od spominjanja Musa-a. "....pomagačem....", da potvrđuje mene. A rekne (govori, veli) se (da "rid'en" znači isto što i) "mugisen" ili "mu'inen": pomagačem, ili pomoćnikom. ".... jebtušu....", i "..... jebtišu...." (to su dva načina čitanja te riječi, ali većina čita "jebtišu"): napadne (zgrabi, ščepa, tj. pošto je htio da zgrabi, da napadne, ščepa....). ".... je'temirune....", je "jetešaverune": međusobno se zdogovaraju. A "el-džezvetu", je grub (tvrd) komad od drveta (izvjesnoga, takav da) nije njemu (u njega nema nikakvoga) plamena. ".... senešuddu....", je "se nu'inuke": pomoći ću te. Kada god si pomogao (podržao, učinio moćnom jednu) stvar, pa već si učinio njoj mišicu (tj. snagu, jer u dijelu ruke koji se zove mišica smatra se da je čovjekova snaga). A rekao je (drugi) osim njega (tj. osim Ibnu Abbasa): Kada god nije izgovorio za slovo (tj. Kad god neko ne može

da izgovara u govoru makar samo jedno slovo kako treba), ili je u njemu (u izgovoru mucanje na taj način što se pojavljuje) izgovaranje (slova) "t" (suvišno, nepotrebno) ili izgovaranje "f", pa ona je uzao (zavezanost u jeziku, tj. ta osebina, ta osobina se naziva zapetljavanje jezikom, zamršenost u govoru - a to će reći: ne govori tečno, razgovijetno, rječito, pravilno).

"..... ezri....", je "zahri": moja leđa. "..... fe jeshatekum (fe jushitekum)....", je "fe juhlikekum": pa (da) uništi vas. ".... el-musla....", je ženski rod (od) "el-emselu": najpriličniji. Govori za vašu vjeru (koja je najpriličnija, a on hoće da je odstrani od vas). Rekne se: Uzmi najpriličniju (najvrijedniju djevojku)! Uzmi najpriličnijeg! ".... zatim dođite redu (ili: u red)....". Rekne se: Da li si došao (određenom, izvjesnom) redu (tj. u red) danas - misli (na) klanjalište (izvjesno) koje je (to što) se klanja u njemu. ".... fe evdžese....", je (isto što i) "admere havfen": sakrivao je u sebi strah; pa je otišlo (slovo) "v" iz (riječi) "hifeten": način (načinom) strahovanja", zbog vokala "i" (koje se nalazi poslije, iza slova) "h".

(To jest: "hifeten" je bilo "hivfeten" pa se je "v" izgubilo zbog "i" pred sobom.)

".... fi džuzu'innahli....", je "ala džuzu'i": na debla (palmi). "..... hatbuke....", je "baluke": tvoj um. ".... misase....", jest infinitiv (od) "massehu misasen": doticao se je (uzajamno, međusobno s) njim doticanjem (uzajamnim). ".... le nensifennehu....", je "le nuzrijennehu": zaista daćemo posijati (tj. prosuti) svakako njega. "Eddaha'u" (misli se na "ve la tadha") je "el-harru": vrućina. "..... kussihi....", je "ittebi'i eserehu": slijedi njegov trag. A ponekad biva da slijedi (tj. priča izvjestan) govor: "Mi ćemo pričati na tebe (tebi)....". "..... an džunubin....", je "an bu'din": iz daljine (iz daleka). I "an dženabetin" i "ani džtinabin", je jedno (tj. sve je to istoga značenja kao i "an džunubin"). Rekao je Mudžahid: ".... ala kaderin....", je "mev'idin": obećano (vrijeme, ili mjesto). ".... la tenija....", je "la tad'ufa": ne budite slabi vas dvojica. ".... jebesen....", je "jabisen": suh (suhim). "..... od nakita (izvjesnoga) naroda....", je (tj. to jest od onoga) nakita koji su tražili (ili uzeli) unaruč (tj. na poslugu, da se njime privremeno posluže) od roda Faraona (tj. Izraelićani su od roda, porodice tadašnjega faraona

taj nakit uzeli na poslugu, pa to je taj nakit koji se spominje u tekstu Kur'ana: ".... od nakita (izvjesnoga) naroda....."). "Fe kazeftuha" (misli se na "..... fe kazefnaha...."), (i) "fe kazeftu biha" je "elkajtuha": bacio sam nju. ".... elka (ssamirijju)....", je "sane'a": načinio (napravio) je. ".... fe nesije." Musa: ".... pa je zaboravio. "Musa (tj. .... pa je zaboravio Musa). Oni (Izraelićani) govore njega (taj govor ".... pa je zaboravio Musa da je ovo tele bog", i još govore, tj. govorili su onda, u ono vrijeme i ovo): Pogriješio je (Musa u traženju svoga) Gospoda (odlaskom na brdo Tur, a Gospod mu je ovdje). ".... da neće vratiti (tj. uzvratiti, odgovoriti) k njima (nikakva) govora....", u (vezi onoga) teleta (je to rečeno, tj. za tele, o teletu onome to je rečeno da im to tele, koje su bili počeli obožavati, ne može ni jedne riječi reći, ni odgovoriti ako bi ga i upitali nešto).

PRIČAO NAM JE Hudbete, sin Halida, pričao nam je Hemmam, pričao nam je Katadete od Enesa, sina Malika, od Malika, sina Sa'sa'ata, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pričao njima od (tj. o) noći (u kojoj) se putovalo noću s njim, te je (ili: pa je) došao (na) peto nebo, pa kada li Harun (Aron). Rekao je:

"Ovo je Harun, pa pozdravi ga!" Pa sam pozdravio njega, pa je odvratio (uzvratio pozdrav), zatim je rekao: "Širina sa (takvim) dobrim bratom i dobrim vjerovijesnikom!" Slijedio je njega (Katadeta) Sabit i Abbad, sin Ebu Alije, od Enesa, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "..... i govorio je Allah Musa-u govorenjem."

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Musa-a, izvijestio nas je Hišam, sin Jusufa, izvijestio nas je Mamer od Zuhrije, od Seida, sina Musejjeba, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Noći (u kojoj) se je putovalo noću sa mnom vidio sam Musa-a, i kada li je (on jedan) čovjek suvonjav (suhonjav, mršav), valovite kose (na glavi), kao da je on od (ili: iz) ljudi (plemena) Šenueta. I vidio sam

'Isa-a (Isusa), pa kada li je on (jedan) čovjek srednjega rasta, crven, kao da je izašao iz (nekog podzemnog) skrovišta. A ja sam najsličniji (od sve) djece Ibrahima s njim (tj. ja sam najsličniji njemu, Ibrahimu od sve njegove djece, od svih njegovih potomaka). Zatim su se dale (donijele) meni dvije posude (doslovno: Zatim se meni došlo sa dvije posude, sa dvjema posudama): u jednoj (od) njih dviju (dvije) je mlijeko, a u drugoj je vino, pa je rekao (donosilac): "Popij koju (od) njih dviju si htio (koju hoćeš)!" Pa sam uzeo (to) mlijeko, pa sam popio njega. Pa se reklo: "Uzeo si (taj) način stvaranja (tj. uzeo si ono što je i ispravno da čovjek uzme i da troši, pije, jer je i stvoren na način takav da mu to piće odgovara). Zar ne! (Pažnja, Zar ne?!) Zaista ti da si uzeo (to) vino, zalutala (propala) bi tvoja sljedba (narod, sljedbenici)."

PRIČAO JE MENI Muhamed, sin Bešara, pričao nam je Gunder, pričao nam je Šubete od Katadeta, rekao je: čuo sam Ebul-Alijeta, pričao nam je sin strica vašega vjerovijesnika - misli (na) Ibnu Abbasa - od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Ne treba (ni) za (jednoga) roba (tj. ni jednome robu) da govori: "Ja sam (ili: da govori - da - sam ja) bolji od Junusa (Jona), sina Metta-a." I pripisao je njega k njegovom ocu. I spomenuo je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, noć (u kojoj) se putovalo noću s njim, pa je rekao: "Musa je smeđ (ili: tamnoput, crnomanjast), dugačak, kao da je on od ljudi Šenueta." I rekao je: "Isa je kovrčave kose, srednjega rasta." I spomenuo je Malika, blagajnika (tj. glavnog čuvara) Vatre, i spomenuo je Lažova (Premazivača, tj. Antihrista, Dedždžala).

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan, pričao nam je Ejub Sahtijanija od sina Seida, sina Džubejra, od njegova oca (Seida), od Ibnu Abbasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pošto je došao (u) Medinu, našao (je) njih (da) poste (jedan) dan - misli (na dan zvani) Ašura', pa su govorili:

"Ovo je (jedan) veliki dan, i on je dan (što) je spasio Allah u njemu Musa-a i potopio rod (porodicu) Faraona, pa je postio Musa (zbog) zahvalnosti Allahu." Pa je rekao:

"Ja sam bliži sa Musa-om od njih." Pa je postio njega i zapovjedio je za postenje njega (toga dana).

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "I obećali smo (obavezali smo se) Musa-u trideset noći (tj. dana) i upotpunili smo ih sa deset, pa se upotpunilo (obećano, ugovoreno) vrijeme njegova Gospoda (na) četrdeset noći (dana); i rekao je Musa svome bratu Harunu: "Zastupi me u mome narodu, i popravljaj (čini dobro), a ne slijedi put pokvarivača (sijača pokvarenosti)." I pošto je došao Musa za (tj. u) Naše vrijeme (određeno) i govorio mu njegov Gospod, rekao je:

"Moj Gospode! Pokaži mi (da) pogledam k Tebi (tj. da Te vidim)"; rekao je: "Nećeš vidjeti Mene....", do Njegova govora ".... i ja sam prvi (od) vjernika." Rekne se: "Dekkehu" - je - "zelzelehu": potresao je njega.

(Ta riječ "dekke" znači: sravniti sa zemljom, porušiti.)

".... pa se je njih dvoje sravnilo (sa zemljom, porušilo)...." (a to znači): pa su se sravnile (one - planine i zemlja). Učinio je brda (tj. planine) kao jednu (kao riječ u jednini, tj. riječ u množini - džibal - tretirao je kao jedinku, riječ u jednini), kao što je (još na drugome mjestu u Kur'anu) rekao Allah, moćan je i veličajan je:

".... da su nebesa i Zemlja bili njih dvoje slijepljenje (tj. slijepljeni, nerastavljeni)....", a nije rekao "kunne" (mjesto "kaneta" nije rekao "kunne"): bila su (nebesa i Zemlja). "Retkan" je "multesikatejni" -: njih dvoje slijepljenih. ".... ušribu....", je (od značenja riječi "mušrebu" koje ona ima u izrazu) "sevbun mušrebun" (a u tom izrazu "mušrebun" značenja) je (što i) "masbugun": bojadisan, obojen.

(Prema tome: "sevbun mušrebu": bojadisana odjeća. "Ušribu": bojadisali su se - u svojim srcima teletom, ljubavlju prema teletu.).

Rekao je Ibnu Abbas: ".... inbedžeset....", je - "infedžeret": provrelo je. "Ve iz netakneldžebele...." (netakna) je - "refa'na": podigli smo.
(Prema tome "Ve iz netaknel-džebele": I pošto smo podigli (izvjesno) brdo.... .)

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Jusufa, pričao nam je Sufjan od Amra, sina Jahja-a, od njegova oca, od Ebu Seida, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Ljudi će se onesvijestiti (na) Sudnjem danu, pa ću biti prvi ko (koji) će se osvijestiti (doći k sebi), pa kada li ja (se sretnem, susrećem, susreću se) sa Musa-om (koji) je uzimač (tj. a on je već uzeo, uhvatio se) za (jedan) stup od stupova (Božijega) prijestolja. Pa neću znati (tj. ne znam da li) se je osvijestio prije mene, ili se je nagradio za onesviještenje Tura (na brdu Turu)."

PRIČAO JE MENI Abdullah, sin Muhameda, Džu'fija, pričao nam je Abdurrezzak, izvijestio nas je Mamer od Hemmama, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Da nije Izraelićana, ne bi se usmrdilo meso: I da nije Have (Eve), ne bi prevarila (varala) žena svoga muža (cijelo) vrijeme (tj. nikada)."

"Tufanun": potop je od bujice (poplave). Rekne se za umiranje mnogobrojno "tufan" (pomor). "El-kummelu" je "el-humnanu": parazit (koji) sliči malim bradavicama (malim čvorama, kvrgama; ili: malim krpeljima, malim krpušama). ".... hakikun....", je "hakkun": pravo. ".... sukita....", je (ovoga značenja) - svaki (onaj) ko se je pokajao (ko se kaje), pa već (se za njega kaže) "sukita fi jedihi": već se je palo u njegovu ruku.

HADIS (ili: PRIČANJE, RAZGOVOR) HADIRA (HIDRA) SA MUSA-OM, NA NJIH DVOJICU POZDRAV (SPAS; ILI: MIR IM OBOJICI)!

PRIČAO NAM JE Amr, sin Muhameda, pričao nam je Jakub, sin Ibrahima, rekao je: pričao mi je moj otac od Saliha, od Ibnu Šihaba da je Ubejdulah, sin Abdullaha, izvijestio njega od Ibnu Abbasa da je ono prepirao se on i Hurr, sin Kajsa, Fezarija o drugu Musa-a. Rekao je Ibnu Abbas:

"On je Hadir (Hidr)." Pa je prošao pokraj njih dvojice Ubejj, sin Ka'ba, pa je pozvao (zovnuo) njega Ibnu Abbas, pa je rekao: "Zaista ja sam se prepirao, ja i ovaj moj drug od drugu Musa-a koji (je taj što) je pitao (molio Musa da mu pokaže) put k njegovom susretanju (tj. viđenju). Da li si čuo poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) spominje njegovu stvar (da spominje nešto o njemu)?" Rekao je: "Da. Čuo sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Dok je Musa u (među) dostojanstvenicima od Izraelićana, došao je njemu (jedan) čovjek, pa je rekao: "Da li znaš ijednoga (tj. ikoga) znanijega od tebe (tj. od sebe)?" Rekao je: "Ne." Pa je objavio Allah k Musa-u: "Da. Naš rob Hadir (je znaniji od tebe)." Pa je pitao (molio) Musa put k njemu. Pa se je učinila njemu (izvjesna) riba znakom, i reklo se je njemu: "Kada izgubiš (tu izvjesnu) ribu, pa vrati se, pa zaista ti ćeš sresti njega." Pa slijeđaše (Pa je slijedio izvjesnu) ribu u (izvjesnom) moru. Pa je rekao Musa-u njegov momak (dječak poslužitelj):

"Zar (ili: Da li) si vidio? Pošto smo odsjeli k (izvjesnoj) stijeni (uz onu stijenu), pa zaista ja sam zaboravio (onu) ribu. A nije dao zaboraviti meni nju (niko) osim (izvjesni) sotona da se sjetim nje." Pa je rekao Musa: "To je (to) što tražismo (što smo i tražili)." Pa su se njih dvojica vratila na (tj. po) tragovima njih dvojice slijeđenjem (uzastopice, ustopice svoje tragove, stajući u njih). Pa su njih dvojica našla Hadira. Pa je bilo od stvari njih dvojice (ono) koje je (što je) ispričao Allah u Svojoj knjizi (Kur'anu).

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan, pričao nam je Amr, sin Dinara, rekao je: izvijestio me je Seid, sin Džubejra, rekao je: Rekao sam Ibnu Abbasu:

"Zaista Nevf Bikalija tvrdi da Musa, drug Hadira (Hidra), nije on Musa Izraelićanski (Izraelićaninovića). On je samo (jedan) drugi Musa." Pa je rekao:

"Slagao je neprijatelj Allaha. Pričao nam je Ubejj, sin Ka'ba, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da je Musa ustao (kao) propovjednik u Izraelićanima, pa se upitao:

"Koji (od) ljudi je najznaniji?" Pa je rekao: "Ja." Pa je ukorio Allah njega pošto nije vratio (tj. pripisao najveće) znanje k Njemu (k Allahu, a ne nijednom čovjeku), pa je rekao: "Da. Za (tj. U) mene je (jedan) rob u skupljalištu (tj. u sastajalištu, slivu izvjesna) dva mora (ili: dvije rijeke), on je znaniji od tebe (u nekom pogledu)." Rekao je: "O moj Gospode! A ko je meni s njim (da me sastavi, tj. ko će me sastaviti s njim, kako ću doći do njega i sl.)?" A ponekad je rekao Sufjan: "O moj Gospode! A kako je meni s njime (da se sastavim, sastanem)?" Rekao je:

"Uzećeš (jednu) ribu, pa ćeš staviti nju u (jedan) zembilj (rogožar, ceker). Gdje god si izgubio (tj. Gdje god izgubiš tu) ribu, pa on je tude (on je tu)." A ponekad je rekao (u pričanju): ".... pa on je tuder (ili: tudena)." I uzeo je ribu, pa je učinio (stavio) nju u zembilj, zatim je otišao (krenuo) on i njegov momak Juše', sin Nuna, dok su njih dva došla (izvjesnoj) stijeni, (pa) su njih dva stavila glave njih dvojice (tj. svoje glave).

(To jest: spustili su glave na počinak, legli su da se odmore.)

Pa je zaspao Musa. I zatresla se je (ona) riba, pa je izašla, pa je pala u (izvjesno) more, pa je uzela njezin (svoj) put u (tom) moru tečenjem (hodom, slijeđenjem). Pa je zadržao (sustegnuo) Allah od (te) ribe način tečenja (način toka te) vode, pa je postao kao pas (pojas). Pa je rekao: "Evo ovako kao pas (pojas, kao pruga)." Pa su njih dva otišla (krenula da) idu njih dva (tj. idući, pješačeći njih dva) ostatak noći njih dvojice i dan njih dvojice. Te kada je bilo (nešto dana) od sutra, rekao je svome momku:

"Daj nam naš ručak (ili: naš doručak)! Zaista već smo sreli od ovoga našega puta (putovanja jedan) napor." A nije našao (osjetio)

Musa (toga) napora do (časa kad) je prošao (prešao mjesto) gdje je zapovjedio njemu Allah (da dođe, tj. gdje mu je odredio da dođe). Rekao je njemu njegov momak: "Da li si vidio pošto smo (kad smo) odsjeli k (onoj) stijeni (tj. kod stijene), pa zaista ja sam zaboravio (onu) ribu, a nije dao zaboraviti meni nju (niko drugi) osim (izvjesni) sotona (đavo) da se sjetim nje. I uzela je svoj put u (to) more (otišla je u more)! Čudno!" (tj. "Čudim se čuđenjem!")

Pa je bio za ribu tečenje (odlaženje, hod naprijed taj put), a za njih dvojicu čudo (čudna stvar). Rekao je njemu Musa: "To je što tražismo (To je ono što smo tražili)." Pa su se vratili njih dva na (po) tragovima njih dvojice slijeđenjem (ustopice). Vratila su se njih dva, slijede (tj. slijedeći ustopice) njih dva tragove njih dvojice (tj. svoje tragove) dok su stigli (doprijeli) njih dva k (onoj izvjesnoj) stijeni, pa kada li (jedan) čovjek pokriven sa (jednom) odjećom. Pa (ga) je pozdravio Musa, pa je vratio (uzvratio, otpozdravio i on) njemu, pa je rekao:

"A odakle u tvojoj zemlji (taj) pozdrav?" Rekao je: "Ja sam Musa." Rekao je: "Musa Izraelićana?" Rekao je: "Da. Došao sam ti zato (da) poučiš mene od (onoga) što si se poučio (što si poučen, naučen u odnosu na) pravopuće." Rekao je: "O Musa! Zaista ja sam na (jednome) znanju od znanja Allaha (od Allahova znanja što) je poučio mene njega Allah, nećeš (ga) znati (ne znaš ti) njega, a ti si na (jednome) znanju od znanja Allaha (što) je poučio tebe njega Allah, neću (ga) znati (ne znam ja) njega." Rekao je: "Da li ću slijediti tebe (Da li ću ići s tobom)?" Rekao je: "Zaista ti nećeš moći sa mnom (da imaš) strpljenje. A kako ćeš se strpiti na (ono) što nisi obuhvatio njega (nikakvim) znanjem." Do Njegovoga govora: ".... čudnu (ili: ružnu)."

Pa su njih dva otišla (krenula da) idu njih dva na obalu (toga) mora (ili: Pa su krenula njih dva idući obalom mora). Pa je prošla pokraj njih dvojice (jedna) lađa. Govorili su im da natovare njih. Pa su prepoznali Hadira (Hidra), pa su natovarili (ukrcali) njega bez dara (tj. bez ikakve plate, džabe, besplatno). Pa pošto su se ukrcala njih dva u (tu) lađu, došao je (jedan) vrabac, pa je pao na stranu (tj. na ivicu, na rub te) lađe, pa je kljucnuo u (to) more (jednim) kljucanjem, ili dvama kljucanjima. Rekao je njemu Hadir (Hidr):

"O Musa! Nije okrnjilo moje znanje i tvoje znanje od znanja Allaha (drukčije) osim (kao) što je okrnjio ovaj vrabac sa njegovim (svojim) kljunom od (ovoga) mora." Kadli je uzeo (tj. Kadli uze iznenada Hadir izvjesnu) sjekiru, pa je iščupao (odgulio, odvalio jednu) plohu (ploču, tj. dasku sa te lađe, od te lađe u kojoj se voze). Pa nije iznenadilo Musa-a (ništa drugo) osim (to), a (da) je već istrgao (izvadio jednu drugu) plohu sa keserom (ili: makleom, ili: maljicom, čekićem). Pa je rekao njemu Musa:

"Šta si napravio (Šta uradi)? Narod (ovaj, tj. Ovi ljudi) natovarili su nas (ukrcali su nas, primili nas) bez dara (besplatno, bez plate za vožnju, a ti) si se upravio k njihovoj lađi, pa si izderao (provalio, pokvario) nju zato (da) potopiš (pogušiš) njezine stanovnike (tj. putnike). Zaista već si došao stvari velikoj (čudnoj, ili: ružnoj, ružno si postupio)." Rekao je:

"Zar nisam rekao: "Zaista ti nećeš moći sa mnom (imati) strpljenje." Rekao je: "Ne kazni me sa (toga, zbog toga) što sam zaboravio, i ne optereti me (i ne daj priključiti meni) od moje stvari teškoćom (ne daj da me stigne teškoća)." Pa je (to) bila prva (nestrpljivost) od Musa-a zaboravom (Musa-a zbog zaborava). Pa pošto su izašla njih dva iz mora (sa mora, otišla od mora), prošli su pokraj (jednoga) dječaka (koji) se igra sa (izvjesnom) djecom. Pa je uzeo Hadir (Hidr) za njegovu (tj. dječakovu) glavu, pa je izgulio (iščupao) nju sa svojom rukom evo ovako. I dao je znak Sufjan sa stranama svojih prstiju (prsta) kao da on bere (pobire, čupa, trza neku) stvar (nešto). Pa je rekao njemu Musa:

"Zar si ubio (Zar ubi ti jednu) osobu čistu bez (odmazde za ubijanje druge neke) osobe (tj. a taj dječak nije nikoga ubio pa da ga je trebalo ubiti u ime odmazde). Zaista već si došao (jednoj) stvari nevaljaloj (ružnoj, griješnoj, dakle: grijeh je to što uradi)." Rekao je:

"Zar nisam rekao tebi: "Zaista ti nećeš moći sa mnom (imati) strpljenje." Rekao je: "Ako upitam tebe o (nekoj) stvari poslije nje (tj. poslije ove sad što sam te pitao), pa ne druži se sa mnom (doslovno: ne druguj mi, ne budi drug meni). Već si dopro od (strane) kod mene (od moje strane jednoj velikoj) ispričanosti (ispričnici)." Pa su otišla

(krenula) njih dva (dalje). Te kada su došla njih dva stanovnicima (jednoga) sela, zatražila su hrane njih dva, pa nisu htjeli da (oni) ugoste njih dvojicu. Pa su njih dva našla u njemu (u tom selu jedan) zid (koji) hoće da se sruši (skrha) naginjući se (nageo se zid, dakle: bio je naget zid). Dao je znak (pokazao je) sa svojom rukom evo ovako, i pokazao je Sufjan kao da on potire (neku) stvar iznad (tj. k na više, ka gore). Pa nisam čuo Sufjana (kaže Alija, da) spominje (u pričanju ovoga hadisa izraz) "naginjući se" (nikada) osim jedanput (što je spomenuo taj izraz). Rekao je (Musa):

"Narod (Ljudi ovi su takvi da) smo došli njima, pa nisu nahranili nas i nisu ugostili nas, (a ti) upravio si k njihovom zidu (pa ga popravljaš). Da si htio (sad, tj. Da hoćeš), zaista bi uzeo sebi na njega (za njega neku) nagradu (platu, nadnicu)." Rekao je: "Ovo je rastanak između mene i između tebe. Obavijestiću te za tumačenje (o tumačenju onoga) što nisi mogao na njemu (imati) strpljenje." Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Voljeli smo da je Musa bio se strpio (Voljeli bi smo da se Musa strpio još), pa bi ispričao Allah na nas (tj. nama još više) od vijesti (od) njih dvojice." Rekao je Sufjan: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Pomilovao Allah Musa-a! Da je (on) bio strpio se (Da se on strpio), ispričalo bi se na nas (nama) od stvari (od) njih dvojice (još i više)." Rekao je: A čitao je Ibnu Abbas (tekst Kur'ana koji o ovome govori na način koji je nešto malo drukčiji nego u tekstu kod drugih čitača, a taj Ibnu Abbasov tekst glasi):

"..... emamehum melikun je'huzu kulle sefinetin salihatin gasben. Ve emmel-gulamu fe kane kafiren ve kane ebevahu mu'minejni....": ".... pred njima vladar (jedan koji) uzima svaku lađu dobru otimanjem. A što se tiče (onoga) dječaka, pa bio je nevjernik, a bila su njegova dva oca (tj. njegovi roditelji) dva vjernika...".

(Treba sravniti taj tekst Ibnu Abbasa sa tekstom u drugih čitača, pa se onda mogu vidjeti te male razlike. Ovdje to sravnjivanje nećemo činiti.)

Zatim je rekao meni Sufjan: Čuo sam njega od njega (tj. ovaj hadis od Amra, sina Dinara) dva puta i zapamtio sam ga od njega. Reklo se je Sufjanu: "Zapamtio (li) si njega prije (nego) da čuješ njega od Amra, ili si sebi zapamtio njega od (nekoga) čovjeka?" Pa je rekao: "Od koga (da) sebi zapamtim njega, i (zar) je predao njega (ovaj hadis) ijedan (čovjek) od Amra osim mene. Čuo sam ga od njega dva puta, ili tri puta i zapamtio sam ga od njega."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Seida, Asbahanija, izvijestio nas je Ibnul-Mubarek od Mamera, od Hemmama, sina Munebbiha, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Imeovao (tj. Nazvao) se je Hadir (Hidr tako) samo (zato što se je dešavalo) da je on sjedio na (nekoj) koži bijeloj (tj. na nekoj površini zemlje koja je bijela, a to znači: nema na njoj ništa, nikakva rastinja ni zelenila), pa kada li se ona zatrese (tj. oživi) od (vremena) iza njega (tj. poslije odlaska Hadira i postane) zelena."
(Hadir znači: zelen, pa bi Hadir značio Zeleni Čovjek.)

Rekao je Hammuvijja: Rekao je Muhamed, sin Jusufa sina Metara, Firebrija: pričao nam je Alija, sin Hašrema, od Sufjana (hadis o Musa-u i Hadiru) sa njegovom duljinom.

GLAVA.

PRIČAO JE MENI Ishak, sin Nasra, pričao nam je Abdur-Rezzak od Mamera, od Hemmama, sina Munebbiha da je on čuo Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Reklo se je Izraelićanima: "..... uniđite (na izvjesna, ili: u izvjesna) vrata ničičeći (vi, tj. spuštajući lica svoja na tle vi, metanišući vi, čineći sedždu), i govorite: "Spuštanje (stovarivanje, tj. brisanje grijeha je molba naša)!" Pa su (to) zamijenili (sa lošijim postupcima). Pa su unišli pužu (oni, tj. pužući, puzeći oni) na svojim stražnjicama, i rekli su: "Boba (Zrno) u (jednoj) dlaki (dlaci)."

PRIČAO JE MENI Ishak, sin Ibrahima, pričao nam je Revh, sin Ubadeta, pričao nam je Avf od Hasena, i Muhameda i Hilasa, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista Musa je bio (jedan) čovjek stidljiv, pokrivalo (pokrivačina, tj. koji se mnogo pokriva), neće se pokazati (tj. ne pokazuje se, ne vidi se) od njegove kože (nijedna) stvar (tj. ništa zbog) stidljivosti od njega (zbog njegovog stida). Pa je uznemirivao njega (onaj) ko je uznemirivao njega od Izraelićana, pa su rekli: "Ne pokriva se ovim (svojim) pokrivanjem (ni zbog čega) osim od (zbog neke) mane u (na) njegovoj koži: ili gube, ili kilavosti, ili (neke druge) nesreće (ili nečeg drugog)." I zaista Allah je htio da očisti njega (da pokaže da je Musa čist) od (svega toga) što su govorili Musa-u. Pa se je osamio (Musa jednoga) dana sam on, pa je stavio svoje odjeće na (izvjesni) kamen, zatim se je kupao. Pa pošto je završio (kupanje), okrenuo (se) k svojim odjećama zato (da) uzme njih. I zaista (taj) kamen je potrčao sa njegovom odjećom (otisnuo se, tj. otkotrljao se je i odnio Musa-ovu odjeću). Pa je uzeo Musa svoj štap i tražio je (taj) kamen. Pa je počeo (da) govori:

"Moju odjeću, kamene, moju odjeću, kamene!" (Ili: "Moju odjeću, kamene! Moju odjeću, kamene!"), dok je dopro (tako) do (jednih, nekih) dostojanstvenika od Izraelićana, pa su vidjeli njega (pa su ga ugledali) gola (naga), najljepšega što je stvorio Allah. I očistio je njega od (onoga) što govore (što su govorili). I stao je (taj) kamen, pa je uzeo (Musa) svoju odjeću, pa je obukao nju i počeo je sa (tim) kamenom udaranje (tj. počeo je da udara taj kamen) sa svojim štapom. Pa tako mi Allaha zaista su u (na tome) kamenu zaista ožiljci od traga njegovog udaranja: tri, ili četiri ili pet (ožiljaka, masnica, posjekotina). Pa to je Njegov govor:

"O (vi) koji ste vjerovali (tj. koji vjerujete), ne budite kao (oni) koji su uznemirivali Musa-a, pa je očistio njega Allah od (onoga) što su govorili, a bio je (Musa) kod Allaha ugledan."

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, pričao nam je Šubete od Aameša, rekao je: čuo sam Ebu Vaila, rekao je: čuo sam Abdullaha (Mesudovoga), bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Raspodjeljivao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (nekakvu) raspodjelu, pa je rekao (jedan, neki) čovjek: "Zaista ovo je zaista (jedna) raspodjela (takva da) se nije htjelo s njom lice Allaha (da se zadovolji, tj. S ovom se raspodjelom
nije tražilo Božije zadovoljstvo - pravda Božija)." Pa sam došao Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa sam izvjestio njega (o tome). Pa se rasrdio čak (da) sam vidio (tu) rasrđenost u (na) njegovom licu; zatim je rekao:

"Pomilovao Allah Musa-a! Već se je uznemirivao (Već je uznemirivan, već je uznemiravan) sa mnogobrojnijim od ovoga (uznemirivanja), pa se strpio (pa je trpio)."

GLAVA:

"..... borave na (klanjanju nekim) kipovima svojim (tj. obožavaju neke svoje kipove)....".

"..... mutebberun....", je "husranun": šteta. ".... ve li jutebbiru....", je "judemmiru": i zato (da) unište. ".... ma alev....", je "ma galebu": što su nadvladali (pobijedili).

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs od Junusa, od Ibnu Šihaba, od Ebu Selemeta, sina Abdurrahmana da je Džabir, sin Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao:

Bili smo sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) beremo trnjine (tj. plodove sa trnovitog drveta zvanoga erakj). I zaista poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao (govorio) je:

"Na vas je za crne od njih (tj. Držite se crnoga ploda - Berite crni plod), pa (jer) zaista one su najljepše (od) njih."

(To jest: jer je crne boje plod najljepši od njega. "El-kebasu" prevedeno je sa izrazom "trnjine" u nedostatku boljega izraza, a to je, u stvari, plod trnovitoga drveta "erakj" od kojega se prave i misvaći, misvaci - zubočistke. Taj plod od toga drveta je, kažu, sličan smokvi, i, po sadržaju ovoga hadisa može se razumjeti, da taj plod ima više boja. Plod crne boje je najbolji. Samo to svaki čovjek ne zna. To znaju pastiri ovaca. Zato je u daljem tekstu i postavljeno pitanje Muhammedu a.s., da li je bio čoban - pastir ovaca.)

Rekli su: "Da li si bio (običaja da) paseš (napasaš, tj. Da li ti čuvaše, da li si čuvao) brave (ovce i koze)?" Rekao je:

"A da li je od vjerovijesnika (ijedan bio drukčije) osim (tako), a (da) je već pasao (čuvao) njih (dakle: A koji to od vjerovijesnika nije čuvao njih)."

GLAVA:

"I pošto je rekao Musa svome narodu (svojim ljudima): "Zaista Allah zapovijeda vama da zakoljete (jednu) kravu....". Odlomak (taj vidjeti).

Rekao je Ebul-Alijete: "Avanun" je polovična (sredovječna), između mlade i stare. "Faki'un" je "safin": čist. ".... la zelulun....", je (značenja): nije ponizio (pokorio) nju rad (posao). ".... tusirul-erda....", je (značenja): Nije ponizna (da) uzdiže (tj. prevrće) zemlju, a niti (da) radi u oranju (sijanju). "Musellemetun", je spašena (tj. zdrava) od mana. "La šijete" je: (nema) bjeline. "Safrau" je ako si htio (ako hoćeš) crna, a rekne se "safrau" ("safrau" inače znači: žuta), kao Njegov govor:

".... džimalatun sufrun."

("Džimalatun sufrun" znači crne deve, a po nekima to znači: žute deve. Ovaj drugi prevod je u skladu sa osnovnim značenjem riječi "asfer", "safrau", "sufrun".)

".... feddare'tum....", je "ihteleftum": pa ste se protivili (imali ste suprotna mišljenja).
GLAVA

smrti Musa-a i spominjanja njega poslije.

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Musa-a, pričao nam je Abdurrezzak, izvijestio nas je Mamer od Ibnu Tavusa, od njegova oca, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Poslao se je anđeo smrti k Musa-u, na njih dvojicu pozdrav (spas, tj. mir im obojici)! Pa pošto je došao njemu, udario ga je žestoko (ili: ošamario je njega). Pa se vratio k svome Gospodu, pa je rekao:

"Poslao si mene k (jednom) robu (koji) neće smrt." Rekao je:

"Vrati se k njemu, pa reci njemu (da) metne svoju ruku na leđa (jednoga) vola, pa njemu je za (ono) što je pokrila (što pokrije) njegova ruka za svaku dlaku (po jedna) godina (života još da živi)." Rekao je:

"O moj Gospode! Zatim šta je to (treba da se desi, da bude, dakle: šta će dalje biti)?" Rekao je: "Zatim je smrt." Rekao je: "Pa sada (tj. Pa neka onda bude odmah)." Rekao je: Pa je pitao (tj. molio je) Allaha da približi njega Svetoj Zemlji (na jedno) bacanje sa kamenom (kamenom, tj. na prostor sa kojega se može kamenom dobaciti do Svete Zemlje).

Rekao je Ebu Hurejrete, bio zadovoljan Allah od njega: pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Da sam bio (tj. Da sam sada u ovome času) tu (tude), zaista bih pokazao vama njegov grob ka strani (tj. uz stranu izvjesnoga) puta pod crvenim brijegom (od pijeska, pod crvenim pješčanim breškom)." Rekao je (Abdurrezzak): A izvijestio nas je Mamer od Hemmama, rekao je: pričao nam je Ebu Hurejrete, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, prema (tj. slično) njemu.

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, rekao je: izvijestio me je Ebu Selemete, sin Abdurrahmana, i Seid, sin Musejjeba, da je Ebu Hurejrete, bio zadovoljan Allah od njega, rekao:

"Popsovao (tj. Posvađao, prepirao) se je (jedan) čovjek od muslimana i (jedan) čovjek od Židova, pa je rekao (taj) musliman:

"Tako mi (Onoga) koji je sebi odabrao Muhammeda, pomilovao ga Allah i spasio, nad svjetove!", (to je rekao) u zakletvi (što) se zaklinje s njom. Pa je rekao (taj) Židov:

"Tako mi (Onoga) koji je sebi odabrao Musa-a nad svjetove." Pa je podigao (taj) musliman kod toga svoju ruku, pa je ošamario (toga) Židova. Pa je otišao (taj) Židov k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je izvijestio njega (o događaju) koji je bio od njegove stvari i stvari (toga) muslimana. Pa je rekao:

"Ne dajite prednost meni nad Musa-om (tj. Ne govorite da sam ja bolji od Musa-a), pa (jer) zaista ljudi će se onesvijestiti (na Sudnjem danu), pa ću biti prvi ko će (koji će) se osvijestiti (doći k sebi), pa kada li Musa držač (drži se, tj. uhvatio, drži čvrsto) za stranu prijestolja (Božijega)! Pa neću znati (ne znam) da li je bio u (među onima) ko se je onesvijestio, pa se je osvijestio (on) prije mene, ili je bio od (onih) ko (je bio takav da) je izuzeo Allah (njih, tj. koje je izuzeo i poštedio od toga onesvješćivanja)."

PRIČAO NAM JE Abdul-Aziz, sin Abdullaha, pričao nam je Ibrahim, sin Sa'da, od Ibnu Šihaba, od Humejda, sina Abdurahmana, da je Ebu Hurejrete, bio zadovoljan Allah od njega, rekao: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Prepirao se Adem i Musa (tj. Raspravljali su se međusobno njih dva), pa je rekao njemu (Ademu) Musa:

"Ti si Adem koji (je takav i taj što) je izvela tebe tvoja greška iz raja." Pa je rekao njemu Adem:

"Ti si Musa koji (si taj i takav da) je izabrao sebi tebe Allah sa Svojim poslanstvima i Svojim govorom, zatim (ti) koriš (karaš, prekorijevaš) mene na (tj. za jednu) stvar (koja) se je odredila na mene (meni) prije (nego) da se stvorim (prije nego ću se stvoriti)." Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Pa je pobjedio (u raspravi, Pobjedio je dokazom) Adem Musa-a (Adam Mojsija)." Dva puta (je to naglasio Muhammed a.s.).

(Veli se da je svrha od navođenja ovoga hadisa ovdje zato jer je i Adem izrekao da je Allah odabrao sebi Musa-a.)

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Husajn, sin Numejra, od Husajna, sina Abdurahmana, od Seida, sina Džubejra, od Ibnu Abbasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Izašao (je) nama Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (jedan) dan (i) rekao je:

"Izložili su se meni narodi (izvjesni narodi), i vidio sam mnogobrojnu crninu (koja) je zatvorila obzor." Pa se reklo: "Ovo je Musa u svome narodu."

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "I udario (tj. donio, istaknuo) je Allah (jedan) primjer za (one, tj. onima) koji su vjerovali (koji vjeruju) ženu faraona (savremenika Musa-ova)....", do Njegova govora: ".... i bila je od pobožnih.".

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Džafera, pričao nam je Veki' od Šubeta, od Amra, sina Murreta, od Murreta Hemdanije, od Ebu Musa-a, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Bilo je potpuno (tj. savršeno pobožno) od ljudi (izvjesnih) mnogo (lica), a nije bilo potpuno (tj. savršeno) od žena (niko) osim Asija, žena faraona (iz Musa-ova vremena) i Merjema, kći 'Imrana (Merjema je

Marija, majka 'Isa-ova). I zaista vrijednost (vrlina) Aiše nad ženama je kao vrijednost mesne popare (potkriže, potkrže) nad ostalu hranu (nad ostalom hranom, nad drugim jelom)."

(Riječ "seridun" ili "esseridu" znači hranu, hrana u kojoj je izmrvljeni hljeb pomiješan sa mesom.)

GLAVA:

"Zaista Karun je bio od naroda Musa-a....". Odlomak (taj vidjeti).

".... le tenu'u....", je "le tuskilu": zaista opterećuju (daju opterećenje ključevi imanja Karunovoga za snažnu skupinu ljudi). Rekao je Ibnu Abbas: ".... ulil-kuvveti....": snažne - (to) je (značenja): Neće podignuti njih skupina od ljudi (i to snažna skupina). Rekne se: ".... el-ferihine....", je "el-merihine": ohole (obijesne). ".... vej ke ennellahe....", je kao "e lem tere ennellahe": Zar (ti) nisi vidio da Allah...., "..... jebsuturrizka li men ješau ve jakdiru": prostire trošak kome hoće i određuje....", (to) je (značenja): proširuje mu i stijesni (i stješnjava).

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "I k Medjenu (poslao sam) njihova brata Šuajba....".

K stanovnicima Medjena jer zaista Medjen je (jedan) grad, i slično njemu je "I pitaj selo...", "I pitaj karavanu...", - misli (se na) stanovnike (toga) sela i stanovnike (te) karavane. ".... veraekum zihrijjen....", je "lem jeltefitu ilejhi": nisu se obazirali k njemu. Rekne se kada nije izvršio potrebu njegovu "zaherte hadžeti": ostavio si za leđa moju potrebu. I "džealteni zihrijjen": učinio si me leđnim (tj. bacio si me za leđa, izgubio si me namjerno iz vida jer se stvar koja je za leđima ne vidi).

Rekao je (Buharija): "Ezzihrijju" je (to) da uzmeš sa tobom (sa sobom neku) jahaću životinju (ili tovarnu životinju) ili posudu (neku da) se pojačaš s njom (da se pomogneš s njom). ".... mekanetuhum....", i "mekanuhum" je - jedno (tj. oboje imaju jedno značenje: njihovo

mjesto). ".... jagnev....", je "je'išu": živjeli (kao da nisu živjeli....). ".... je'jesu....", je "jahzenu": žalosti se. ".... asa....", je "ahzenu": žalostim se. I rekao je Hasen: ".... zaista ti, zaista ti si blagi, napućeni." (te riječi su izgovarali da) se izigravaju (ismijavaju) s njime. A (ili: I) rekao je Mudžahid: ".... Lejketu....", je "El-Ejketu" (vlastito ime jednoga grada). ".... jevmuzzulleti....", je zasjenjivanje (one) kazne nad njima (tj. to je dan kada je napravio hlad, sjenu njima oblak koji je u sebi sadržavao kaznu za njih).

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "I zaista Junus je zaista od poslanika (Božijih).", do Njegova govora: ".... a on ukoren."

Rekao je Mudžahid (da "mulimun" znači): "muznibun" - griješan (griješnik). ".... el-mešhunu....", je "el-mukaru": napunjen (natovaren teško). "Pa da nije (toga) da je on bio od slavljača (od onih koji slave Boga)." Odlomak (taj vidjeti). "Pa smo bacili njega u golet....", u lice (tj. na golu površinu) zemlje, a on je bolestan. I ponikli smo nad njim (jedno) stablo (tj. I dali smo da nikne nad njim jedna stabljika, ili loza, ili rižva) od tikve." (biljka koja je) bez korjenite (tj. visinske rasprostranjenosti, rasta - a to znači: od jaktina koji spada u biljke koje ne rastu u visinu nego se rasprostiru po zemlji kao što je): tikva (sakaska) i slično njoj.

"I poslali smo ga k (narodu od) stotinu hiljada (ljudi) ili se povećavaju (ili i više od sto hiljada). Pa vjerovali, pa smo nauživali njih (tj. pa smo im dali da uživaju) do (nekoga) vremena." ".... i ne budi kao drug (one) ribe, pošto je dozivao, a on je suzbijen (suzdržan, zadržan)."

"Kezimun" (tj. "Mekzumun" je isto što i "kezimun"), a on (tj. a ta riječ) je "magmumun": ožalošćen (tužan).

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja od Sufjana, rekao je: pričao mi je Aameš. - H - Pričao nam je Ebu Nuajm, pričao nam je Sufjan od Aameša, od Ebu Vaila, od Abdullaha (Mesudovoga), bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Neka ne rekne (Neka ne govori) nipošto jedan (od) vas: "Zaista ja (misleći vi na sebe lično) sam bolji od Junusa (ili: Zaista ja - misleći na mene Muhammeda, Božijega poslanika, da - sam bolji od Junusa, Božijega poslanika)."

Povećao je Museded: "..... Junusa, sina Metta-a."

PRIČAO NAM JE Hafs, sin Umera, pričao nam je Šubete od Katadeta, od Ebul-Alijeta, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Ne treba (ni jednome) robu da govori (Neka niko ne govori): "Ja sam bolji od Junusa, sina Metta-a." I pripisao je njega k njegovom ocu.

(I ovdje, kao i u svim sličnim hadisima koji su u tekstu prošli i koji će doći, izraz "Ja sam bolji....", može da se tumači da to neko za sebe lično rekne, a može da se tumači i tako da neko rekne za Muhammeda a.s. da je on bolji od Junusa. Obje vrste tumačenja su osuđene, zabranjene. To se objašnjenje uz ovakve hadise više neće davati.)

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, od Lejsa, od Abdul-Aziza, sina Ebu Selemeta, od Abdullaha, sina Fadla, od Aaredža, od Ebu Hurejreta, rekao je:

Dok (jedan, neki) Židov izlaže (nudi) svoju robu, dava se (daje se, davalo se njemu) za nju (jedna, neka) stvar (tj. nešto što) je mrzio nju (tj. davala mu se je za tu robu cijena koja je bila jeftina, koju je on mrzio, prezirao, koja mu nije odgovarala), pa je rekao:

"Ne, tako mi (Onoga) koji je odabrao sebi Musa-a nad ljude (sve)." Pa je čuo njega (neki) čovjek od Pomagača, pa je ustao, pa je ošamario njegovo lice i rekao je: "Govoriš (ti) "Tako mi (Onoga) koji je odabrao sebi Musa-a nad (sve) ljude!", a Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, je među našim leđima (tj. među nama)?!" Pa je otišao k njemu, pa je rekao:

"O Ebul-Kasime! Zaista je za mene zaštita i ugovor (tj. Ja zaista imam zaštitu muslimana i ugovor sa njima), pa šta je umu omsice (tj. pa šta je omsici - tom-i-tom da) je ošamario (udario) moje lice?" Pa je rekao: "Zašto si ošamario (udario) njegovo lice?" Pa je spomenuo njega (uzrok, razlog). Pa se je rasrdio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, čak se (to) vidjelo u (na) njegovom licu, zatim je rekao:

"Ne vrednujte (tj. Ne pravite razlike u vrijednosti) između vjerovijesnika Allaha (Allahovih vjerovijesnika), pa (tj. jer) zaista ono puhnuće se u (izvjesni) rog, pa će se onesvijestiti ko je u nebesima i ko je u Zemlji, osim ko (bude taj da) je htio Allah (da se on ne onesvijesti, tj. osim koga izuzme Allah od toga onesvještenja), zatim će se puhnuti u njega (u rog taj) drugi puta, pa ću biti prvi ko (koji) se je proživio (prema tome mjesto riječi "pa će se onesvijestiti ko je....", mogu, treba da stoje riječi "pa će umrijeti ko je u nebesima...."), pa kada li je Musa uzimač (tj. pa kada li Musa uzeo) za prijestolje (Božije)! Pa neću znati (tj. Pa ne znam) da li se je obračunalo (s njime) sa njegovim onesvejštenjem (na) dan Tura, ili se je proživio prije mene. I neću (nikada) reći: "Zaista jedan (čovjek, neko) je vrijedniji od Junusa, sina Metta-a."

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, pričao nam je Šubete od Sa'da, sina Ibrahima, rekao je: čuo sam Humejda, sina Abdurrahmana, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Ne treba (nikako) za roba (ni jednoga), tj. Ne treba niko) da govori: "Ja sam bolji od Junusa, sina Metta-a."

GLAVA:

"I pitaj ih o (izvjesnom) selu (ili pokrajini) koja je bila prisutnica (izvjesnoga) mora (tj. o selu, ili pokrajini, koji su bili blizu mora); pošto trče u subotu (u ribarenje koje im je taj dan bilo zabranjeno)....", ("ja'dune" ima značenje) "jeteaddevne": prestupaju (prekoračuju granicu) u subotu, "pošto dolaze njima njihove ribe danom njihovoga praznovanja (danom poštivanja subote) pokazujući se (ribe tada)....", ("šurre'an" je značenja) "ševaria": pokazujući se (uzdižući se visoko kao

jedra na lađi vjetrom gonjenoj), do Njegovoga govora: "..... budite majmuni protjerani (udaljeni od ljudi)."

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: ".... i dali smo Davudu (Davidu) Zebur (Psalme)."

"Ezzuburu" je (isto što i) "el-kutubu": knjige. Jednina njezina je "zeburun": (jedna) knjiga. "Zebertu" je "ketebtu": pisao sam (napisao sam). "I zaista već smo dali Davudu od Nas (od Sebe jednu veliku) vrijednost; o brda (o planine)! Vraćajte se sa njim...." - rekao je Mudžahid (da to znači): Slavite sa njim (zajedno Tvorca), - "i ptice! I umekšali (omekšali) smo njemu željezo. Da (to jest), radi (pravi) savršene....", oklope (pancijere, pancire) - "i određuj u nizu....", čavala i kolutova (tačnu količinu i mjeru prilikom pravljenja i sastavljanja oklopa), i ne utanjuj (ne pravi malen taj) čavao (klinac, ili šeraf) pa (da) se zakačiva (kači, zakačuje, zavezuje), a (i) ne uveličavaj pa (da) se odmakne (tj. raskine, ili da razbije kolutove, karike oklopa)."

".... efrig...", je "enzil": spusti (tj. daj nam strpljivost)! ".... bestaten....", je "zijadeten ve fadlen": povišivanje (nadmašivanje) i vrijednost. "..... i radite dobro (djelo svako), zaista Ja za (ono) što radite (vi - Ja) sam vidjelac (tj. Ja vidim šta vi radite)."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Abdurrezzak, izvijestio nas je Mamer od Hemmama, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Olakšalo se na Davuda (tj. Davudu), na njega pozdrav (ili spas, ili: mir mu)!, Kur'an (tj. čitanje Božije knjige koja je njemu objavljena, a to je Zebur - Psalmi - a to znači mogao je da ga vrlo brzo i lako da pročita, da ga prouči napamet, naizust, da ga izrecituje brzo), pa zapovjedaše za svoje životinje (jahaće) pa (da) se osedlaju, pa pročita Kur'an prije (nego se dospije) da se osedlaju njegove (jahaće) životinje. A nije jeo osim od rada svoje ruke."

Predao je njega (ovaj hadis) Musa, sin Ukbeta, od Safvana, od 'Ata-a, sina Jesara, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba da je Seid, sin Musejjeba izvijestio njega i Ebu Selemeta, sina Abdurrahmana da je Abdullah, sin Amra, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao:

Izvijestio se poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, da zaista je govorim:

"Tako mi Allaha zaista postiću svakako dan (cijeli, ili svaki) i zaista stajaću (tj. klanjaću) svakako noć (cijelu, ili svaku) dok sam živio (dok sam živ, dok živim)." Pa je rekao njemu poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ti si (taj) koji (li) govoriš: "Tako mi Allaha zaista postiću svakako dan i zaista stajaću (klanjaću) svakako noć dok sam živio (dok živim)?" Rekao sam: "Već sam rekao njega (taj govor)." Rekao je:

"Zaista ti nećeš moći to, pa posti, i mrsi, i stoj (u molitvi, tj. i klanjaj), i spavaj (zaspi). I posti od mjeseca (svakoga, osim Ramazana), tri dana, pa (jer) zaista lijepo djelo je sa deset svojih sličnosti (tj. sa deseterostrukom nagradom nagrađeno), a to ti je kao postenje (kao post cijeloga) vremena." Pa sam rekao: "Zaista ja mogu vrijednije (tj. više) od toga, o poslaniče Allaha!" Rekao je: "Pa posti dan, a mrsi dva dana." Rekao je: Rekao sam: "Zaista ja mogu vrijednije (više) od toga." Rekao je: "Pa posti dan, a mrsi dan! I to ti je post Davuda, i on je pravda (od) posta (tj. najpravednije, najpravilnije postenje, dakle: to je najbolji, najvrijedniji post)." Rekao sam: "Zaista ja mogu vrijednije (više) od toga, o poslaniče Allaha!" Rekao je: "Nema vrijednije (ništa) od toga."

PRIČAO NAM JE Hallad, sin Jahja-a, pričao nam je Mis'ar, pričao nam je Habib, sin Ebu Sabita, od Ebul-Abbasa, od Abdullaha, sina Amra sina 'Asa, rekao je: Rekao je meni poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zar se nisam obavještavao (Zar nisam obavještavan) da ti stojiš (klanjaš po cijelu, ili svaku) noć i (da) postiš (svaki) dan?" Pa sam rekao: "Da." Pa je rekao: "Pa zaista ti kada si činio (tj. kada činiš) to, upalo je (tj. upašće duboko u glavu tvoje) oko (od slabosti) i umorila se (tj. i umoriće se, sustaće tvoja) duša (ličnost, osoba). Posti od svakoga mjeseca tri dana, pa to ti je post (cijeloga) vremena, ili kao post vremena (kao postenje cijelo vrijeme)." Rekao sam: "Zaista ja nalazim sa sobom (u sebi)" - rekao je Mis'ar: Misli (na) snagu. Rekao je:

"Pa posti post Davuda, na njega pozdrav (spas - njemu mir)! A bio je (on običaja da) posti (tj. postaše, postio je jedan) dan, a mrsi (a mrsaše jedan) dan (tj. a drugi nije postio, dakle: svaki drugi dan je postio), i neće pobjeći (tj. i ne bježaše od neprijatelja u ratu) kada se sreo (tj. sukobio - kada bi se sukobljavao, kada se sukobi s neprijateljem jer ga takav post nije iscrpljivao)."

GLAVA:

Najdraža molitva k Allahu je molitva Davuda, i najdraže postenje k Allahu je postenje Davuda. Spavaše pola noći, i stajaše (u molitvi, tj. klanjaše) trećinu nje (noći), i spavaše šestinu nje (zadnju?); i posti dan, i mrsi dan (dakle: postio je svaki drugi dan).

Rekao je Alija: A ono je govor Aiše (da je i Muhammed a.s. pred zoru malo zaspao po običaju da se odmori od klanjanja po noći, u zadnjem dijelu noći - pa ona kaže, tj. govorila bi):

"Nije našla njega zora kod mene (drukčije) osim spavajući (misli na Muhammeda a.s.)."

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Sufjan od Amra, sina Dinara, od Amra, sina Evsa, Sekafije, čuo je Abdullaha, sina Amra, rekao je: rekao je meni poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Najdraži post (postenje) k Allahu je post (postenje) Davuda, postaše (postio je) dan, a mrsaše (a nije postio) dan. A najdraža molitva k Allahu je molitva Davuda, spavaše (prvu) polovinu noći, i stajaše (tj. klanjaše) njezinu trećinu i spavaše njezinu (zadnju) šestinu (noći)."

GLAVA

".... i spomeni Našega roba Davuda snažnoga (doslovno: imaoca snage, vlasnika snage), zaista on je mnogovraćalac (onaj ko se, koji se mnogo vraća od onoga što nije dobro).", do Njegova govora: "..... i rastavljanje govora."

Rekao je Mudžahid: Razumijevanje u suđenju (to znači izraz ".... i rastavljanje govora.").

"I da li je došla tebi vijest parničara....", do "..... ve la tuštit....", (a to znači isto što i) "la tusrif": i ne pretjeruj. "..... i uputi nas k ravnom (ravnoći, jednakosti, pravom) putu. Zaista ovo je moj brat, za njega je (tj. on ima) devedeset i devet ovaca...." - rekne se za ženu (tj. ženi) "nadžetun: ovca", a rekne se za nju (tj. njoj) takođe "šatun: ovca" - ".... a za mene je (tj. a ja imam) jednu ovcu, pa je rekao: "Privuci (Prepusti, Zajamči) mi je...." - kao ".... ve kefeleha Zekerijja...." (a to) je "dammeha": privukao je (nju, tj. uzeo je nju sebi na staranje, da se brine o njoj) - ".... i ojačao je mene...." (to znači): nadvladao je mene, postao je moćniji (jači) od mene, "eazeztuhu" je "džealtuhu azizen" -: učinio sam ga moćnim; "..... u govoru...." - govori se (da to znači): u međusobnom sporu (prepiranju, prepirki, besjedi). "Rekao je: "Zaista već je učinio nepravdu (nasilje) tebi sa pitanjem (tj. zbog traženja) tvoje ovce k njegovim (k svojim) ovcama; i zaista mnogo od pomiješanih...." - udruženih (drugova, kompanjona) - "zaista čini nasilje (prelazi granicu)....", do Njegovoga govora: ".... da (ono) što (smo učinili je to da) smo iskušali njega (da Smo stavili na iskušenje njega)...." - rekao je Ibnu Abbas (da to znači) "ihtebernahu": ispitali smo sebi njega, a čitao (pročitao) je Umer "..... fettennahu....", sa pojačanjem (slova) "t" (umjesto "fetennahu", a značenje se ne razlikuje bez obzira kako se čita, kojim se od ta dva načina čita ta riječ) - "pa je zatražio oprost (od) svoga Gospoda, i pao je naklanjajući se (poginjući se) i povratio se je (tj. i pokajao se je)."

PRIČAO NAM JE Muhamed, pričao nam je Sehl, sin Jusufa, rekao je: čuo sam Avvama od Mudžahida, rekao je: rekao sam Ibnu Abbasu:

"Ničičiću u Sad (poglavlju, tj. Da li ću učiniti sedždu, pasti ničice kada pročitam onaj izvjesni odlomak u poglavlju koje se zove Sad)?" Pa je pročitao (Ibnu Abbas kao odgovor meni slijedeći odlomak):

".... i od njegova potomstva (uputili smo) Davuda, i Sulejmana....", (i čitao je tako i slijedeće odlomke) dok je došao (do riječi) ".... pa sa (tj. za) njihovim pravopućem se povodi (slijedi)....", pa je (onda Ibnu Abbas) rekao:

"Vaš vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (jedan) je od (onih) kome se zapovjedilo da se povodi za njima."

(To će reći: Kad je Davud učinio sedždu prilikom toga slučaja koji se tude opisuje, a rečeno je čak i Muhammedu a.s. da se povodi za vjerovijesnicima u svemu onome što njemu nije drukčije objavljeno i zapovjeđeno, onda i ti, prema tome, kao sljedbenik Muhammeda a.s. treba da se povodiš za njima, da ih slijediš, pa, prema tome, treba i da sedždu učiniš kada pročitaš u poglavlju Sad taj odlomak - ajet.)

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Vuhejb, pričao nam je Ejjub od Ikrimeta, od Ibnu Abbasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Nije "Sad" od odluka (odlučnosti) ničičenja (tj. od odlučnih, zapovjeđenih ničičenja - sedždi), a vidio sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) ničiči u njoj (tj. da pada ničice u toj suri, učeći tu suru, to poglavlje; ili taj - odlomak u toj suri-poglavlju).

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "I poklonili smo Davudu Sulejmana; divan li je (to, taj) rob!; zaista on je mnogovraćač."

(A "evvabun") je "erradžiu" koji se vraća, "el-munibu" koji se zavraća (tj. koji se kaje), i Njegovoga govora ".... i pokloni mi vlast

(takvu koja) neće trebati (ni) za jednoga (čovjeka, tj. nikome) od (onih) poslije mene....", i Njegovoga govora: "I slijedili su (ono) što čitaju (izvjesne) sotone (zavodnici) na (za) vlasti Sulejmana (Solomuna, Solomona)....". "A za Sulejmana je (tj. Sulejman je imao izvjestan) vjetar (čiji) jutarnji hod (tj. puhanje) njegovo je mjesec, a večernje (popodnevno) hodanje (hod, tj. puhanje) njegovo je mjesec (dana udaljenosti); i dali smo (da) teče njemu vrelo bakra...." - (to znači) rastopili smo njemu vrelo željeza - ".... i od (izvjesnih) duhova je (bilo nekih) ko radi pred njim sa dozvolom njegovoga Gospoda; a ko se nagne (skrene) od (između) njih od Naše zapovjedi (stvari, vjere), okušaćemo ga (tj. daćemo da okuša njemu) od kazne plamteće (vatre pakla). Rade (duhovi) njemu šta hoće od ćelija...." - rekao je Mudžahid: (Meharib) su zgrade niže (tj. manje od) dvoraca (zamaka) - "i slika, i zdjela (čanaka, kotlova) kao vodoskupljališta (kao bazeni za sakupljanje vode)....", kao čatrnja za deve (bazeni za sabiranje vode za kamile), a rekao je Ibnu Abbas: Kao rupa od zemlje (u zemlji), "i lonaca usidrenih (tj. učvršćenih tako da se ne pokreću), radite rode (tj. članovi porodice) Davuda (zbog) zahvalnosti, a malo je od Mojih robova (koje takav da je) mnogo zahvalan. Pa pošto (smo) dosudili na njega (tj. njemu da ga snađe) smrt, nije pokazao njima na njegovu smrt (niko drugi) osim životinja zemlje...." (tj.) crv (koji jede drvo unutra se uvukavši u samo drvo), "(koja životinja) jede njegov štap" (riječ "minse'etehu") je "'asahu": njegov štap - "pa pošto je pao (skrhao se Sulejman)....", do Njegovoga govora ".... ponižavajućoj.". "..... ljubavlju (volenjem) dobra od spomena moga (svoga) Gospoda....", je - (više) od spomena (spominjanja) moga Gospoda (tj. zaljubih se u ovozemno dobro toliko da sam se neko vrijeme bio odstranio od spominjanja i sjećanja na svoga Gospoda promatrajući ovozemno dobro pred sobom), ".... pa je počeo potiranje za (izvjesne) golijeni (cjevanice od nogu) i vratove." Potire (tj. Potirao je Sulejman) grive konja i njihove žile (ispod koljena; ili: njihove članke, gnjatove). "El-asfadu" je "el-vesaku": uže (užeta, konopci). A rekao je Mudžahid: "..... essafinatu....", je (od izraza) "safene el feresu": podigao je konj jednu (od) svoje dvije noge tako da bude (noga oslonjena) na strani kopite. ".... el-džijadu....", je "essira'u": brzi. ".... džeseden (tijelo)....", je "šejtanen": (nekakvoga) sotonu. ".... ruha'en....", je "tajjibeten": ugodno (lijepo, mirisno). ".... hajsu esabe....", je "hajsu ša'e": gdje je htio. ".... femnun....", je "eati": darivaj. ".... bi gajri hisabin....", je "bi gajri haredžin": bez teškoće (ili: bez grijeha).

PRIČAO JE MENI Muhamed, sin Bešara, pričao nam je Muhamed, sin Džafera, pričao nam je Šubete od Muhameda, sina Zijada, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista (jedan) nevaljalac (poganac, gad) od (izvjesnih) duhova pojavio se iznenada sinoć zato (da) odsiječe (prekine) meni moju molitvu, pa je omogućio meni Allah (da budem jači) od njega, pa sam uzeo njega, pa sam htio da svežem njega na (za) stup (jedan) od stupova (stubova moje) bogomolje da pogledate k njemu (tj. u njega, da ga vidi) svaki (od) vas. Pa sam se sjetio molitve svoga brata Sulejmana: "Moj Gospode! Pokloni mi vlast (takvu da) neće trebati (ni) za jednoga (čovjeka, tj. nikome) od (onih) poslije mene.", pa sam vratio (tj. pa sam pustio) njega udaljenoga (tj. prognanoga, prokletoga)."

"Ifritun" je nepokornik (prestupnik pa bio on) od ljudi ili duhova, (a tu riječ neki čitaju i na način "ifrijetun", pa onda ima oblik) kao "zibnijetun", njezina množina je "ez-zebanijetu" (tj. množina od riječi "zibnijetun" je "zebanijetun", a ta riječ znači: čuvar, čuvari kažnjenih lica, ili uopće čuvari reda, policija, milicija, žandarmi, žandari; a od toga je i ime melekima, anđelima pakla koji će provoditi kaznu nad onima koji dospiju u džehennem-pakao).

PRIČAO NAM JE Halid, sin Mahleda, pričao nam je Mugirete, sin Abdurrahmana, od Ebu Zinada, od Aaredža, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je: rekao je Sulejman, sin Davuda:

"Zaista ću ophoditi (tj. pohoditi, posjetiti) svakako noćas (večeras) na sedamdeset žena, nosiće (tj. zanijeće, začeće) svaka žena (jednoga) konjanika (koji) će se boriti u (na) putu Allaha." Pa je rekao njemu njegov drug: "Ako je htio (Ako htjedne) Allah (ako Bog da)." Pa nije (to) rekao (ponovio). I nije nosila (ponijela, zanijela nijedna žena nijedne) stvari (ništa), osim (što se rodio) jedan (ali nepotpun jer je bio) rđave (pale) jedne (od) svoje dvije polovine (strane tijela). Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Da je rekao nju (tu rečenicu "In šaellahu!"), zaista bi se (oni) borili u putu Allaha (tj. začeli bi se svi, i rodili bi se i borili bi se)."

Rekao je Šuajb i sin Ebu Zinada: "..... devedeset (žena mjesto sedamdeset)....", i ono (tj. i ovo - 90) je ispravnije.

PRIČAO NAM JE Umer, sin Hafsa, pričao nam je moj otac, pričao nam je Aameš, pričao nam je Ibrahim Tejmija od svoga oca, od Ebu Zerra, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: Rekao sam:

"O poslaniče Allaha! Koja bogomolja se postavila (tj. sagradila) prva (ili: prvo)?" Rekao je: "Zabranjena (tj. Sveta) Bogomolja (a to znači Ka'ba)." Rekao sam: "Zatim koja?" Rekao je: "Zatim Najudaljenija Bogomolja (džamija, tj. hram u Jerusalimu)." Rekao sam: "Koliko (Koliki) je bio između njih dvije (vremenski razmak, razdoblje)?" Rekao je: "Četrdeset (godina)." Zatim je rekao:

"Gdje god je stigla tebe molitva (tj. vrijeme molitve, namaza), pa klanjaj (tu), a zemlja je tebi bogomolja."

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb, pričao nam je Ebu Zinad od Abdurrahmana, pričao je njemu da je on čuo Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je on čuo poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Primjer mene i primjer ljudi je kao primjer čovjeka (koji) je naložio (potpalio jednu) vatru, pa su počele mušice (ili: leptiri) i ove životinje (gmazovi, puzavci da) padaju u (tu) vatru." I rekao je: "Bile su dvije žene, sa njima dvjema su (bila) njihova dva sina. Došao je (izvjesni) vuk, pa je odnio sina jedne (od) njih dviju, pa je rekla njezina drugarica: "Odnio je samo tvoga sina (i nikako drukčije)." A rekla je druga: "Odnio je samo tvoga sina." Pa su se međusobno sudile (sporile, tužile) njih dvije ka Davudu (tj. kod Davuda), pa je dosudio njega (tj. ono muško dijete koje je ostalo) za stariju (starijoj ženi od njih dvije po godinama). Pa su njih dvije izašle (i naišle) na Sulejmana, sina Davuda, - na njih dvojicu pozdrav (spas; mir im)! - pa su izvijestile njih dvije njega, pa je rekao:

"Donesite mi nož (da) rascijepim njega (to dijete da razrežem na dvije polovine) među njih dvije (da svaka dobije po polovinu)." Pa je rekla (ona) mlađa: "Ne čini (to), pomilovao te Allah! Ono je (tj. To dijete je) njezin sin (sin starije - tj. Eto ga njoj!)." Pa je dosudio njega za mlađu (mlađoj)."

Rekao je Ebu Hurejrete, bio zadovoljan Allah od njega: "Tako mi Allaha nisam čuo za (riječ) "sikkinun" (kao izraz za nož nikada) osim tada, i ne govorasmo (mi drukčije) osim "mudjetun" ("el-mudjetu, el-mudjete").

(Obje riječi i "sikkinun" i "mudjetun" znače nož, ali se u ono vrijeme u Medini više upotrebljavala riječ "mudjetun".)

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "I zaista već smo dali Lukmanu (izvjesnu) mudrost, da (to jest): "budi zahvalan Allahu!....", do Njegovoga govora: ".... zaista Allah neće voliti (ne voli) svakoga oholog ponositog."

".... ve la tusa'ir....", je "el-i'radu (el-iaradu) bil-vedžhi": okretanje sa licem (od nekoga, pa, prema tome, "ve la tusa'ir": i ne okreći se licem od ljudi na suprotnu stranu u znak potcjenjivanja ljudi).

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, pričao nam je Šubete od Aameša, od Ibrahima, od Alkameta, od Abdullaha (Mesudova), rekao je:

Pošto je sašla (objava, tj. ajet, odlomak): "Koji su vjerovali i nisu pomiješali svoje vjerovanje sa nasiljem....", rekli su drugovi Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio:

"Koji (od) nas nije pomiješao svoje vjerovanje sa (kakvim god) nasiljem (nepravdom)?" Pa je sišla (objava, ajet, odlomak u kojem stoji):

"..... ne udružuj sa Allahom (ništa), zaista (to) udruživanje (tj. to mnogoboštvo, višeboštvo) je zaista nasilje veliko."

PRIČAO JE MENI Ishak, izvijestio je nas Isa, sin Junusa, pričao nam je Aameš od Ibrahima, od Alkameta, od Abdullaha (Mesudova), bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Pošto je sišla (objava): "Koji su vjerovali i nisu pomiješali njihovo (svoje) vjerovanje sa nasiljem....", bilo je teško to (palo, djelovalo) na muslimane, pa su rekli:

"O poslaniče Allaha! Koji (od) nas neće učiniti (tj. ne učini) nasilje svojoj osobi (sam sebi)?" Rekao je:

"Nije to (tako, tj. Ne misli se na to). Ono je samo mnogoboštvo (pod tim se mislilo, tj. ko u svoje vjerovanje nije umiješao mnogoboštvo). Zar niste čuli šta je rekao Lukman za svoga sina (tj. svome sinu), a on savjetuje njega (tj. savjetujući ga):

"O moj sinčiću (sinko)! Ne udružuj (ništa) sa Allahom, zaista (to) udruživanje (dvojnost) je zaista nasilje veliko."

(A svako udruživanje nečega sa Uzvišenim Bogom, pripisivanje Njemu nekoga kao suznika, pomoćnika, pomagača, sudionika, sudjelovača u stvaranju svemira, svijeta i u upravljanju i vladanju sa svim što postoji - to je mnogoboštvo, višeboštvo, širkj, širk.)

GLAVA:

"I udari za njih (tj. I donesi, navedi im jedan, kao jedan) primjer drugove (izvjesnoga) sela (kraja)....". Odlomak (taj vidjeti).

"..... fe azzezna...." - rekao je Mudžahid (da to znači što i) - "šeddedna": pa smo pojačali. A rekao je Ibnu Abbas ".... tairukum....", je "mesaibukum": vaše nesreće.

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: ".... spominjanje milosti tvoga Gospoda Njegovome robu Zekerija-u. Pošto je dozivao svoga Gospoda dozivanjem tajnim. Rekao je: "Moj Gospode! Zaista ja sam (takav da)

je oslabila kost od mene i naložila (potpalila) se je (moja) glava sjedoćom (starošću)....", do Njegova govora: "..... nismo učinili njemu otprije imenjaka."

Rekao je Ibnu Abbas: Sličnoga (to znači imenjak-semijjen). Rekne (Govori) se "..... redijjen...." (u značenju) "merdijjen" ("Redijjun" je zadovoljan, a "merdijjun" je onaj od koga je neko zadovoljan, s kime se je zadovoljno). ".... 'itijjen....", je "'asijjen": nepokoran (u smislu nepopravljivo lice, koje se ne može prevaspitavati više usljed starosti). "Ata - ja'tu" (je glagolski oblik za prošlo i sadašnje-buduće vrijeme, i od tih oblika je i pridjev "'itijjun", a ne od nekoga oblika gdje je na kraju "j", odnosno "i" u prošlom i sadašnje budućem vremenu).

"Rekao je: "Moj Gospode! Gdje će biti za mene (u mene kakav) dječak, a bila je moja žena nerotkinja (neplodna), a već sam dopro od starosti (u stanje kada sam) nepokoran (nepopravljiv, tj. nesposoban za oplođavanje žene).", do Njegovoga govora: "..... tri noći jednako (tj. neprekidno)."

A govori se (da to znači): Zdravo (bivši ti u tim noćima, a ne od neke bolesti da nećeš moći govoriti te tri noći, već od zauzetosti sa spominjanjem Uzvišenoga Boga).

"Pa je izašao na svoj narod (tj. izašao je svome narodu) iz (svoje) ćelije, pa je objavio k njima da (to jest): "Slavite jutrom i večerom." "Fe evha" je "fe ešare": pa je dao znak. "O Jahja! Uzmi (izvjesnu) knjigu sa snagom (snažno, čvrsto)....", do Njegovoga govora ".... i dana (kada) će se proživjeti živ." ".... hafijjen....", je "letifen": dobar (sasvim, krajnje dobar). ".... 'akiren (neplodan)....": muško i žensko je jednako (tj. i za neplodno muško i neplodno žensko je isti taj izraz u upotrebi; "'akirun" se rekne, dakle, i za žensku osobu, a ne "'akiretun").

PRIČAO NAM JE Hudbete, sin Halida, pričao nam je Hemmam, sin Jahja-a, pričao nam je Katadete od Enesa, sina Malika, od Malika, sina Sa'sa'ata, da je vjerovijesnik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pričao njima o noći (u kojoj) se putovalo noću s njim (pa je u tome pripovijedanju rekao, između ostaloga, i ovo):

"Zatim se je penjao (se peo) dok je došao drugome nebu, pa je tražio da se otvori. Reklo se je: "Ko je ovo (Ko je to)?" Rekao je: "Džibril." Reklo se: "A ko je sa tobom?" Rekao je: "Muhammed." Reklo se: "A već (li) se je poslalo ka njemu?" Rekao je: "Da." Pa pošto sam se spasio (od zaustavljanja da ne uniđem, tj. Pa pošto sam dospio, unišao u drugo nebo), pa kada li Jahja i 'Isa (tude)! A njih dva su dva sina tetke (od tetaka, tj. tečići). Rekao je: "Ovo su Jahja i 'Isa, pa pozdravi njih dvojicu." Pa sam pozdravio. Pa su njih dva vratila (tj. uzvratila pozdrav), zatim su njih dva rekla:

"Širina (Prostranost) sa dobrim bratom i dobrim vjerovijesnikom (Božijim)!"

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "I spomeni u (ovoj) knjizi Merjemu, pošto se je bacila (tj. odstranila, osamila) od svoje porodice (na jedno) mjesto istočno.", "Pošto su rekli (izvjesni) anđeli: "O Merjemo! Zaista Allah obeseljava tebe sa (jednom) riječi (riječju)....", "Zaista Allah je sebi odabrao Adema, i Nuha, i rod Ibrahima i rod 'Imrana nad svjetove.", do Njegovoga govora "..... daje trošak kome hoće bez računa (tj. neograničeno, nebrojeno).".

Rekao je Ibnu Abbas: A rod 'Imrana su vjernici od roda Ibrahima, i roda 'Imrana, i roda Jasina i roda Muhammeda, pomilovao ga Allah i spasio. Govori (Veli Ibnu Abbas): "Zaista najbliži (od) ljudi sa Ibrahimom su (oni) koji su slijedili njega...." - a oni (tj. a to) su vjernici. A govori se (veli se): Rod Jakuba je porodica Jakuba. Pa kada su umanjili (riječ) "alun" (tj. kada su od te riječi napravili deminutiv - ismu tasgirin, ismuttasgiri), zatim (kada) su vratili njega (tj. tu riječ) ka korjenu (jer se u deminutivu, i infinitivu i nepravilnoj množini riječ mora vratiti, tj. staviti u svoj pravi korijen, u tim oblicima se vidi pravi korijen riječi), rekli su: "Uhejlun": mali rod (mala porodica).

(To jest riječ "alun" postala je od riječi "ehlun", jer se to vidi na osnovu deminutiva koji od "alun" glasi: "uhejlun". Međutim, ima i drugačijih mišljenja koja se ne slažu da je "alun" postalo od "ehlun".)

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, rekao je: pričao mi je Seid, sin Musejjeba, rekao je: rekao je Ebu Hurejrete, bio zadovoljan Allah od njega: čuo sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Nije od sinova Adema (tj. od ljudi rođeno nijedno) rođeno (dijete drukčije) osim (tako da) dotakne njega (izvjesni) sotona kada se rađa, pa uzvikne vičući (derući se dijete) od doticanja (toga) sotone, osim Merjeme i njezinoga sina, zatim govori (tj. citira iz Kur'ana) Ebu Hurejrete:

"..... i zaista ja utječem nju Tebi i njezino potomstvo od sotone prokletoga.".

GLAVA:

"I pošto su rekli (izvjesni) anđeli: "O Merjemo! Zaista Allah je sebi odabrao tebe, i očistio je tebe i odabrao je sebi tebe nad žene svjetova. O Merjemo! Budi ponizna tvome (svome) Gospodu, i ničiči (spusti se licem ničice, na tle) i nakloni se sa (onima) koji se naklonjaju. To je od vijesti odsutnosti (tajnoga što) objavljujemo njega k tebi, a nisi (ti) bio kod njih pošto (tj. kada) bacaju (oni) svoja pera (tj. kocku na to) koji (od) njih će izdržavati Merjemu (tj. brinuti se o Merjemi), i nisi bio kod njih pošto (kada) se svađaju (parniče oni)."

Govori se: "Jekfulu" je "jedummu": privlači (uza se, k sebi); "kefeleha" je "dammeha": privukao je nju; olakšano bivši (u toj riječi slovo "f", a ne pojačano, dvostruko - kad "f" nije sa tešdidom onda riječ "kefele" ima značenje koje) nije (u vezi sa značenjem te riječi) od jamčenja dugova i slično njemu.

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Ebu Redža-a, pričao nam je Nadr od Hišama, rekao je: izvijestio me je moj otac, rekao je: čuo sam Abdullaha, sina Džafera, rekao je: čuo sam Aliju, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori: čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Najbolja (od) žena njezinih (tj. žena ovozemnosti, od žena ovoga svijeta) je Merjema, kći 'Imrana; a najbolja (od) žena njezinih (tj. od žena ove sljedbe, od muslimanskoga naroda) je Hadidža."

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "Pošto (tj. Kada) su rekli (izvjesni) anđeli: "O Merjemo! Zaista Allah obeseljava tebe sa (jednom) riječi (riječju) od Njega (tj. od Sebe - a ta riječ je "Kun: Budi!", i odnosi se na Božiju zapovjed da se u Merjemi začne dijete), njegovo ime je Pomazanik 'Isa, sin Merjeme....", do Njegova govora ".... budi (postani)! Pa biva (postaje).".

"..... jubešširuki....", i "jebšuruki" je jedno (tj. jednoga značenja: obeseljava te, šalje veselu vijest tebi). ".... vedžihen....", je (u istom smislu, isto što i) "šerifen": častan (ugledan). A rekao je Ibrahim: "..... el-mesihu...." je "essiddiku": vrlo istiniti (iskreni). A rekao je Mudžahid: "..... el-kehlu....", je "el-halimu": blagi. A "el-ekmehu" je - ko vidi u danu, a ne vidi u noći. A rekao je (neko drugi) osim njega (osim Mudžahida): Ko se rodi slijep (bez vida - to je "el-ekmehu").

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Šubete od Amra, sina Murreta, rekao je: čuo sam Murreta Hemdaniju (da) priča od Ebu Musa El-Eš'arije, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Vrijednost Aiše nad žene (ove sljedbe) je kao vrijednost popare (potkriže) nad ostalo jelo. Bilo je savršenih od ljudi mnogo, a nije bila savršena od žena (nijedna) osim Merjema (osim Merjeme), kćeri 'Imrana, i Asija, kći Faraona (tj. faraona onoga iz vremena Musa-a)."

A rekao je Ibnu Vehbin: Izvijestio me Junus od Ibnu Šihaba, rekao je: pričao mi je Seid, sin Musejjeba, da je Ebu Hurejrete, bio zadovoljan Allah od njega, rekao: čuo sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Žene Kurejševića su najbolje žene (koje) su jahale (jašile) deve, najmilostivije (od) njega (od roda ženskoga) su na dijete i najpažljivije (najčuvarnija od) njega (od roda ženskoga) je (svaka od njih) nad

mužem u (pogledu imovine) vlasnice njegove ruke (tj. i najbolje čuvaju imovinu vlasništvo svoga muža)." Govori (Kaže) Ebu Hurejrete, bio zadovoljan Allah od njega, na tragu toga (tj. iza toga, poslije toga hadisa):

A nije jahala (jašila, uzjahala) Merjema, kći 'Imrana (nijednu) devu (kamilu) nikada. Slijedio je njega (Junusa) sin brata Zuhrije (tj. bratić Zuhrije - Zuhrijin bratić Muhamed Abdullahov) i Ishak Kelbija (pričajući oni) od Zuhrije. Njegov govor, moćan je i veličajan je:

"O pripadnici (izvjesne, tj. Božije) knjige (Biblije) ne budite pretjerani (ne prelazite granicu) u vašoj (u svojoj) vjeri, i ne govorite na Allaha (na Boga, u odnosu na Boga Tvorca ništa drugo) osim istinu, Pomazanik 'Isa, sin Merjeme je samo poslanik Allaha, i Njegova riječ (što) je bacio nju k Merjemi i (jedan) duh od Njega (od Tvorca - a 'Isa nije božanstvo), pa vjerujte u Allaha (Boga Tvorca) i Njegove poslanike, a ne govorite: "Tri (su)",; svršite (tj. prođite se vjerovanja u trojstvo zbog) dobra za vas (radi vašega, svoga dobra), Allah (Bog Tvorac) je samo jedno božanstvo (samo Jedan Bog), Njegovim (Svojim) slavljenjem je (On uzvišen od toga) da bude za Njega dijete (kakvo, tj. da On ima nekakvo dijete); za Njega je (tj. On ima sve) što je u nebesima i što je u Zemlji, i dosta je Allah (kao) jamac (ili oslonac na koga se oslanja).".

Rekao je Ebu Ubejd: ".... Njegova riječ....", je (to da je Uzvišeni Bog rekao): "Budi (Postani)!" Pa je bio (tj. pa je postao, pa se je stvorio, začeo 'Isa a.s., Isus u utrobi Marije, svoje majke). A rekao je (drugi) osim njega (osim Ebu Ubejda): "..... i duh (jedan) od Njega.....", je (značenja): Oživio je njega, pa je učinio njega (jednim) duhom. I ne govorite: Tri (su: Bog, Isus i Marija; ili: Bog Otac, i Bog Sin Isus i Sveti Duh - tako ne govorite, nego: Bog je samo jedan Gospod Bog Tvorac svega).

PRIČAO NAM JE Sadekate, sin Fadla, pričao nam je Velid od Evzaije, pričao mi je Umejr, sin Hani'a, rekao je: pričao mi je Džunadete, sin Ebu Umejjeta, od Ubadeta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Ko je svjedočio (dok je bio živ) da nema božanstva osim Allah (Allaha), sam On, nema druga Njemu, i da je Muhammed Njegov rob i Njegov poslanik, i da je Isa (Isus) rob Allaha, i Njegov poslanik, i Njegova riječ (što) je bacio nju k Merjemi i duh (jedan) od Njega, i raj (da) je istina i Vatra (da) je istina, - uveo je (tj. uvešće, staviće) njega Allah (u) raj na (onome) što je bilo od posla (njegovoga)."

(To: "na onome što je bilo od posla njegovoga" tumači se na više načina, ali ta tumačenja neće se ovdje navoditi.)

Rekao je Velid: Pričao mi je Ibnu Džabir od Umejra, od Džunadeta i povećao je (u pričanju navedenoga hadisa) još i ove riječi: "..... od osam vrata raja (na) koja (od) njih je htio (tj. na koja god vrata raja hoće, biće uveden)."

GLAVA:

"I spomeni u (ovoj) knjizi Merjemu, pošto (kada) se je bacila od njezine (od svoje) porodice.....".

".... fe nebeznahu....", je "elkajnahu": pa smo bacili njega. (A riječ "intebezet" je) "ia'tezelet": odstranila se je. ".... istočno....", je (na dio) od (onoga prostora) što slijedi istoku (što je ležao bliže istoku, prema istoku). "Fe edžaeha....", je (na oblik) "ef'altu" (tj. ef'ale) od (riječi) "dži'tu" (od "dža'e").

("Fe edžaeha": pa je dao doći njoj, pa je doveo nju. "Efaltu": dao sam činiti. "Dži'tu": došao sam.)

A govori se (da ta riječ, tj. "edžaeha" ima značenje kao i): "Eldže'eha": dao je utočište njoj; (ili još i značenje riječi): "idtarreha": prinuždio (prisilio) je nju. "..... tessakit (tusakit)....", je "teskut": pasti će (ona). ".... kasijjen....", je "kasijen": udaljeno (daleko). ".... ferijjen....", je "azimen": veliku (veliko nešto). Rekao je Ibnu Abbas: "..... nisjen (nesjen)....", je (značenja): nisam bio (nikakva) stvar (ništa). A rekao je (neko drugi) osim njega (osim Ibnu Abbasa): "Ennisju" je "elhakiru": nizak (bezvrijedan). A rekao je Ebu Vail: Znala je Merjema da je (izvjesni) pobožnjak (bogobojažljivac - da je to čovjek) razuman

(pametan) kada je rekla: ".... ako si bio pobožnjak.". A rekao je Veki' od Israila, od Ebu Ishaka, od Bera-a: ".... serijjen.", je - (to jest riječ "serijjun" znači isto što i) "nehrun sagirun": mala rijeka (ali to ona znači) u surjaniskom (u sirijskom) jeziku.

(To bi onda značilo da je "serijjun" surjanijska riječ, sirijska riječ.)

PRIČAO NAM JE Muslim, sin Ibrahima, pričao nam je Džerir, sin Hazima, od Muhameda, sina Sirina, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Nije govorio (progovorio) u (svojoj) bešiki (kolijevci niko) osim tri (osobe): 'Isa (je prvi od te trojice). I bio je u (među) Izraelićanima (jedan) čovjek (što) se govori njemu (tj. kome je bilo ime) Džurejdž, (i on jednom prilikom) klanjaše (moljaše se Bogu, metanisaše), došla je njemu (u taj mah) njegova mati, pa je zovnula njega. Pa je rekao: "Odgovoriću (li, tj. Da li ću se odazvati) njoj, ili ću klanjati?" Pa je rekla:

"Moj Bože! Ne usmrti ga do (da) pokažeš (tj. Ne daj mu da umre prije nego mu pokažeš) lica prostitutki (kurvi, preljubnica)." A bio je Džurejdž u svojoj ćeliji. Pa se je izložila (ponudila) njemu (jedna) žena, pa je govorila njemu (da je on obljubi), pa nije htio. Pa je došla (jednom) pastiru (čobanu), pa je omogućila njemu (pastiru) od njezine (svoje) osobe (tj. omogućila mu je sebe, podala mu se je). Pa je rodila dječaka, pa je rekla: "Od Džurejdža (je to dijete dobila)." Pa su došli njemu, pa su razbili njegovu ćeliju, i dali su sići njemu (tj. i istjerali su ga iz ćelije) i psovali su ga. Pa se je očistio (za molitvu), i klanjao je, zatim je došao (tome novorođenom) dječaku, pa je rekao (pa ga je upitao):

"Ko je tvoj otac, o dječače?" Pa je rekao: "Pastir (izvjesni, tj. Taj i taj pastir)." Rekli su: "Sagradićemo tvoju ćeliju od zlata." Rekao je: "Ne, osim (nego) od blata."

I bila je (jedna) žena (jednom prilikom u stanju da) doji sina svoga (jednoga, a bili su) od Izraelićana, pa je prošao pokraj nje (jedan) čovjek jahač, lijep (ili: ugledan), pa je rekla:

"Moj Bože! Učini moga sina slično njemu (sličnoga, slično ovome, kao što je ovaj čovjek)." Pa je ostavio njezinu sisu (njezin sin), i okrenuo se na (toga) jahača (prema jahaču), pa je rekao:

"Moj Bože! Ne učini mene slično njemu (tj. kao njega)." Zatim se je okrenuo na njezinu sisu (dojku da) sasne nju (da vuče mlijeko iz nje, da usisava iz nje, dakle: pa je njen sin nastavio sisati majčinu sisu, dojku).

Rekao je Ebu Hurejrete, bio zadovoljan Allah od njega: Kao da ja gledam k Vjerovijesniku (tj. u Vjerovijesnika), pomilovao ga Allah i spasio, (kako on to pokazuje na taj način što) sisa svoj prst. Zatim se je prošlo sa robinjom (tj. provedena je jedna robinja), pa je rekla (ta žena što doji dijete):

"Moj Bože! Ne učini moga sina slično ovoj (kao ovu robinju)." Pa je (ponovo) ostavio njezinu sisu, pa je rekao:

"Moj Bože! Učini mene slično njoj (kao ovu robinju)." Pa je rekla: "Zašto to?" Pa je rekao: "Jahač (Konjanik onaj) je (jedan) silnik od silnika; a ova robinja (je takva da njoj) govore: "Ukrala si, učinila si preljub (blud)", a nije učinila (to ništa)."

PRIČAO JE MENI Ibrahim, sin Musa-a, izvijestio nas je Hišam od Mamera. - H - A pričao je meni Mahmud, pričao nam je Abdurrezzak, izvijestio nas je Mamer od Zuhrije, rekao je: izvijestio me je Seid, sin Musejjeba, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Noći (tj. U noći u kojoj) se je putovalo noću sa mnom, sreo sam Musa-a (Mojsija)." Rekao je: Pa je opisao (opisivao) njega, pa kada (li je on jedan) čovjek - mislim (doslovno: mislio sam) ga (da) je rekao: - "uskoleban (u rastu, ili debljini, tj. nije vrlo mnogo visok, ili nije mnogo debeo), počešljane glave (tj. kose na glavi), kao da je on od ljudi

(plemena) Šenueta." Rekao je: "A sreo sam 'Isa-a (Isusa)." Pa je opisao njega Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Četvrtast (tj. Srednjega rasta je on), crven, kao da je izašao iz zemunice (podzemne prostorije)" - misli (na) kupatilo. "I vidio sam Ibrahima (Avrama), i ja sam najsličnije njegovo dijete s njim (tj. njemu najsličniji potomak)." Rekao je: "I donijele su mi se dvije posude: jedna (od) njih dvije je mlijeko, a druga je (takva da je) u njoj (nekakvo) vino. Pa se reklo meni: "Uzmi koju (od) njih dviju si htio (tj. koju hoćeš)." Pa sam uzeo (ono) mlijeko, pa sam popio njega (pa sam ga popio). Pa se reklo meni:

"Uputio (Naputio) si se (načinu) stvaranja; ili: Pogodio si (način) stvaranja (tj. prirodnost). Zar ne (Pazi)! Zaista ti da si uzeo (ono) vino, zalutao bi (skrenuo bi; ili: propao bi) tvoj narod (tvoja sljedba, tvoji sljedbenici)."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Kesira, izvijestio nas je Israil, izvijestio nas je Usman, sin Mugireta, od Mudžahida, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Vidio sam 'Isa-a, i Musa-a i Ibrahima. Pa što se tiče 'Isa-a, pa crven je, kovrčave kose, širokih prsa. A što se tiče Musa-a, pa smeđ (je; ili crnomanjast je), tjelovit (tj. visok; ili: krupan je?), glatke kose, kao da je on od ljudi Zutta (vrsta ljudi iz Sudana, ili od Hindusa, koji su dugačkih tjelesa)."

PRIČAO JE NAMA Ibrahim, sin Munzira, pričao nam je Ebu Damrete, pričao nam je Musa od Nafi-a, rekao je Abdullah (Umerov):

Spomenuo je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (jednoga) dana između leđa ljudi (tj. među ljudima) Pomazanika Lažova (Antihrista, Dedždžala), pa je rekao:

"Zaista Allah nije ćorav (slijep). Zar ne (Pazite)! Zaista Pomazanik Lažov je ćoravoga (slijepoga) oka desnoga, kao da je njegovo oko (jedno zrno) grožđa lebdeće (koje lebdi, pliva; ili: koje je takvo da se je

ugasio njegov sjaj). I vidim mene (tj. vidim sebe izvjesne) noći kod Kabe u snu, pa kada (li jedan) čovjek tamnoput (smeđ, crnomanjast, crnopurast) kao (nešto) što se najljepše viđa od tamnoputih ljudi, udara njegova kosa (dugačka do ramena) između njegovih ramena, počešljane (uređene, očišćene) kose, kapa njegova glava vodom, stavljajući (on) svoje dvije ruke na dva ramena (nekakve) dvojice ljudi, a on obilazi (ophodi) Kabu. Pa sam rekao: "Ko je ovo?" Pa su rekli: "Ovo je Pomazanik, sin Merjeme (Merjemin)." Zatim sam vidio (jednoga) čovjeka iza njega, kovrčave kose, kudrav, slijepoga desnoga oka, kao najsličniji koga sam vidio sa Ibnu Katanom (tj. najsličniji je Ibnu Katanu), stavljajući svoje dvije ruke na dva ramena (jednoga, nekoga) čovjeka obilazi Kabu. Pa sam rekao: "Ko je ovo?" Rekli su: "Pomazanik Lažov (Premazivač, tj. Antihrist-Dedždžal)." Slijedio je njega (Musa-a) Ubejdullah od Nafi-a.

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Muhameda, Mekkija, rekao je: čuo sam Ibrahima, sina Sa'da, rekao je: pričao mi je Zuhrija od Salima, od njegova oca (Abdullaha Umerovog), rekao je:

"Ne. Tako mi Allaha nije rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, za 'Isa-a (za Isusa da) je crven, a ali (tj. nego) je rekao:

"Dok sam ja spavač (tj. Dok sam spavao) obilazim Kabu, pa kada li (jedan) čovjek tamnoput (smeđ, crnopurast), glatke kose (tj. kose koja nije kovrčava), oslanja se (u hodu) između dvojice ljudi (nekakvih, tj. ide oslanjajući se na njih), kaplje njegova glava vodom, ili prolijeva se njegova glava vodom. Pa sam rekao: "Ko je ovo (Ko je to)?" Rekli su: "Sin Merjeme." Pa sam otišao (tj. Pa sam počeo da) se obazirem (obzirem) pa kada li (jedan) čovjek crven, tjelovit (tj. golem, velik, krupan), kovrčave glave (tj. kose na glavi), slijepoga svoga desnoga oka, kao da je njegovo oko (jedno) zrno (od) grožđa lebdeće (koje lebdi: ili: čije se je svjetlo ugasilo - a to znači: ugasite boje). Rekao sam: "Ko je ovo?" Rekli su: "Ovo je Lažov (Premazivač). A najbliži (od) ljudi s njim (tj. njemu po) sličnosti je Ibnu Katan." Rekao je Zuhrija: "Čovjek (tj. Ibnu Katan - jedan čovjek) je (to) od (iz plemena) Huza'ata (koji) je propao (umro) u predislamlju.

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, rekao je: izvijestio me je Ebu Selemete da je Ebu Hurejrete, bio zadovoljan Allah od njega, rekao: čuo sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Ja sam najpreči (ili: najbliži od svih) ljudi za sina Merjeme (sinu Merjeminu). I (svi) vjerovijesnici (Božiji) su djeca inoća (tj. djeca od jednoga oca, a od raznih matera), nije između mene i između njega vjerovijesnik (nikakav, nije nijedan postojao, nije ni jedan bio)."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Sinana, pričao nam je Fulejh, sin Sulejmana, pričao nam je Hilal, sin Alije, od Abdurahmana, sina Ebu Amreta, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ja sam najpreči (najbliži od) ljudi za 'Isa-a (ili: sa 'Isa-om), sina (ili: sinom) Merjeme, u ovozemnosti (tj. na ovome svijetu) i zadnjem (drugom svijetu, i na budućem svijetu, i u zagrobnom životu). A (Božiji) vjerovijesnici su braća za inoće (tj. od inoća, od raznih žena jednoga čovjeka), njihove majke su pojedinačne (tj. različite, razne), a njihova vjera je jedna."

(Vjera je, dakle, njihov jedinstveni otac - vjerovanje u Jednoga Jedinoga Boga -, a načini iskazivanja poštovanja i zahvala Bogu i načini vršenja dobrih djela su različite kao razne majke.)

A rekao je Ibrahim, sin Tahmana, od Musa-a, sina Ukbeta, od Safvana, sina Sulejma, od Ata-a, sina Jesara, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio.

A PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Abdurrezzak, izvijestio nas je Mamer od Hemmama, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Vidio je 'Isa, sin Merjeme, (jednoga, nekoga) čovjeka (da) krade, pa je rekao njemu:

"Da li si ukrao (ili: Zar si ukrao? Zar kradeš)?" Rekao je: "Nikako, tako mi (Onoga) koji (je taj što) nema božanstva osim On." Pa je rekao 'Isa: "Vjerovao sam (tj. Vjerujem) u Boga, a držim lažnim moje oko (tj. a ne vjerujem svome oku)."

PRIČAO NAM JE Humejdija, pričao nam je Sufjan, rekao je: čuo sam Zuhriju (da) govori: izvijestio me Ubejdulah, sin Abdullaha, od Ibnu Abbasa, čuo je Umera, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori na (izvjesnoj) govornici: čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Ne prehvaljujte mene (tj. Ne hvalite pretjerano vi mene) kao što su prehvalili kršćani sina Merjeme, pa (tj. jer) ja sam samo Njegov rob (sluga), pa govorite (za mene da sam): rob Allaha i Njegov poslanik."

(Kršćani su u pretjeranom pohvaljivanju 'Isa-a otišli tako daleko da su ga proglasili božanstvom, drugim Bogom nazivajući ga Božijim sinom.)

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Mukatila, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Salih, sin Hajja, da je (neki) čovjek iz Horasana rekao Šabiji (tj. pitao Šabiju za neko pitanje u vezi oslobađanja robinje i stupanja u brak s njome nakon oslobađanja), pa je rekao Šabija: Izvijestio me je Ebu Burdete od Ebu Musa-a El-Eš'arije, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Kada je odgojio (izvjesni) čovjek svoju robinju, pa je uljepšao njezino (njeno) odgajanje, i poučavao je nju, pa je uljepšao njezino poučavanje, zatim je oslobodio nju, pa je spario sebi (tj. vjenčao je) nju, bile su njemu (tj. zaslužio je, imaće, ili: dobiće) dvije nagrade. A kada je vjerovao u 'Isa-a, zatim je vjerovao u mene, pa (i) za njega su (tj. i on ima, imaće) dvije nagrade. I (izvjesni) rob kada se bojao (čuvao) svoga Gospoda, i pokoravao se svojim pokroviteljima (zaštitnicima), pa (i) za njega su (tj. on ima, i on će imati, dobiti) dvije nagrade."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Jusufa, pričao nam je Sufjan od Mugireta, sina Numana, od Seida, sina Džubejra, od Ibnu Abbasa, bio

zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Sakupićete se (vi, tj. Proživjećete se vi ponovno na Sudnjem danu) bosi, goli, neobrezani." Zatim je pročitao (proučio):

"..... kao što smo počeli prvo stvaranje, povratićemo ga (ponovno, i to obećajemo) obećanjem na nas, zaista mi smo bili činioci." Pa prvi ko (koji) će se obući (na Sudnjem danu) je Ibrahim. Zatim će se uzeti za (neke) ljude od mojih drugova desno (tj. odvešće se u raj) i lijevo (tj. a neki će se odvesti u pakao), pa ću reći: "Moji (su ovo) drugovi." Pa će se reći: "Zaista oni su bili neprestano vraćači na njihove (svoje) pete (tj. odmetnici su bili, vraćali su se na svoje predislamske loše postupke) otkako si se rastao (s) njima (od njih, tj. otkako si umro)." Pa ću reći kao što je rekao (Božiji) dobri rob 'Isa, sin Merjeme:

".... i bio sam nad njima svjedok dok sam trajao (bio) u (među) njima, pa pošto si usmrtio mene, bio si Ti (izvjesni) pazitelj (nadziratelj) nad njima, i Ti si na svaku stvar svjedok (prisutan). Ako kažnjavaš njih, pa zaista oni su Tvoji robovi, a ako oprostiš njima, pa zaista Ti, Ti si moćni mudri."

Rekao je Muhamed, sin Jusufa, El-Firebrija: Spominjalo se od Ebu Abdullaha, od Kabisata, rekao je:

Oni (tj. Ti takvi drugovi Muhammeda a.s.) su (izvjesni) odmetnici koji su se odmetnuli na vremenu (tj. za vrijeme) Ebu Bekra, pa se borio (ratovao s) njima (tj. protiv njih) Ebu Bekr, bio zadovoljan Allah od njega.

GLAVA

silaženja (silaska) 'Isa-a, sina Merjeme - na njih dvoje pozdrav (spas - mir im oboma)!

PRIČAO NAM JE Ishak, izvijestio nas je Jakub, sin Ibrahima, pričao nam je moj otac od Saliha, od Ibnu Šihaba da je Seid, sin

Musejjeba čuo Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, (da) je rekao: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Tako mi (Onoga) koji je (taj što je) moja duša u Njegovoj ruci zaista skoro je (blizu je) svakako da siđe u vas (da siđe među vas) sin Merjeme (kao jedan izabrani) sudija pravedan (pravedni), pa će (da) razbije krst, i pobije svinje i spusti (tj. dokine) porez (izvjesni, glavarinu). I (skoro je, blizu je i to vrijeme da) se prolije (izlije, tj. pojavi izvjesno) imanje (tj. bogatstvo) čak (da) neće primati njega (ni) jedan (čovjek, tj. niko), čak (tj. tako da) će biti jedna sedžda (izvjesna, tj. jedno izvjesno ničičenje - spuštanje lica na tle u molitvi) bolja od (izvjesne, ili: sve) ovozemnosti i što je u (na) njoj." Zatim govori Ebu Hurejrete, bio zadovoljan Allah od njega:

I čitajte, ako ste htjeli (tj. ako hoćete):

"..... i nema od pripadnika (Božijega izvjesnoga kitaba -) knjige (Biblije nijednoga da će drukčije s njime biti) osim (tako da) će zaista vjerovati svakako u njega prije njegove (tj. svoje) smrti, a (na) Sudnjem danu biće (on) nad njima svjedok."

PRIČAO NAM JE Ibnu Bukejr, pričao nam je Lejs od Junusa, od Ibnu Šihaba, od Nafi'a, slobodnjaka Ebu Katadeta (Katadetova) Ensarije, da je Ebu Hurejrete, bio zadovoljan Allah od njega, rekao: - rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Kako ste vi kada je sišao (tj. Kako ćete vi onda kada sađe) sin Merjeme u (među) vas, a vaš (ili: i vaš) vođa je od vas."

(Ove zadnje riječi imaju mnogo tumačenja koja se ovdje neće iznositi.)

Slijedio je njega (Junusa) Ukajl i Evzaija.

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA

GLAVA

(onoga) što se je spominjalo (tj. što se spominje) od Izraelićana (tj. o Izraelićanima).

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Ebu Avanete, pričao nam je Abdul-Melik, sin Umejra, od Rib'ijja, sina Hiraša, rekao je: rekao je Ukbete, sin Amra, Huzejfetu:

"Zar nećeš pričati nama šta si čuo od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (tj. Daj pričaj nam; ili: Hoćeš li nam pričati)?!" Rekao je: "Zaista ja sam čuo njega (da) govori:

"Zaista sa Lažovom (Dedždžalom) je, kada je izašao (tj. kada izađe, kada se pojavi), voda i vatra. Pa što se tiče (onoga) koje (je to što) vide ljudi (što ljudi vide) da je ona (tj. da je ono, da je) vatra, pa voda (je, tj. to je voda) hladna. A što se tiče (onoga) koje (je to što) vide ljudi (što vide ljudi) da je ono (da je) voda hladna (studena), pa vatra (je to, tj. pa to je vatra koja) spaljuje. Pa ko stigne (doživi) to od vas, pa neka padne (tj. neka ide) u (ono) koje vidi (tj. koje mu se čini) da je ono (da je to) vatra, pa (jer) zaista ono je (to je) pitka hladna (voda)."

Rekao je Huzejfete: I čuo sam ga (da) govori: Zaista (neki) čovjek je bio u (tj. bio je među onima) ko je bio (živio, tj. ko je živio) prije vas (taj čovjek je bio u takvoj prilici da) je došao njemu (izvjesni) anđeo zato (da) zgrabi (da uzme) njegovu dušu. Pa se reklo njemu (tome čovjeku kada je on umro):

"Da li si uradio od dobra (ikakva išta)?" Rekao je: "Ne znam." Reklo se njemu: "Pogledaj (Sjeti se)." Rekao je: "Ne znam (nijednu) stvar (ništa) osim (to jedino) da sam ja prodavao ljudima u ovozemnosti, pa sam naplaćivao (od) njih (tj. tražio da naplatim od njih svoje potraživanje, svoj dug koji mi duguju), pa pričekam bogatoga (imućnoga), a pređem (ili: prođem se) od siromašnoga (tj. oprostim dug siromašnome)." Pa je uveo njega Allah (u) raj. Pa je rekao: I čuo sam ga (da) govori:

Zaista (neki) čovjek (imao je takav slučaj da) je prisustvovala (došla) njemu smrt (njegova). Pa pošto je izgubio nadu u (svoj) život (doslovno: od života svoga), oporučio je svojoj porodici: "Kada sam ja

umro (tj. Kada umrem), pa sakupite za mene mnogo drva, i naložite u njih vatru (naložite vatru). Te kada je pojela (tj. kada pojede vatra) moje meso i ode (tj. dospije) k mojoj kosti (k mojim kostima), pa se spale, pa uzmite ih, pa sameljite njih (sameljite ih). Zatim gledajte (jedan, neki) dan vjetrovit (vrlo, dakle: sačekajte neki vrlo vjetrovit dan), pa dajte odletiti (odletjeti) njemu u more (pa to bacite po moru u tom vjetrovitom danu, vremenu)." Pa su (to) učinili. Pa je sakupio njega (Allah nakon toga), pa je rekao njemu:

"Zašto si učinio to?" Rekao je: "Od (ili: Iz) straha Tvoga (tj. Iz straha prema Tebi, bojeći se Tebe)." Pa je oprostio Allah njemu. Rekao je Ukbete, sin Amra (Huzejfetu): I ja sam čuo njega (da) govori to. A bio je (taj čovjek koji je to oporučio) otkopavač (grobova u cilju pljačke mrtvačkih haljina - ćefina - sa mrtvaca u grobovima).

(To jest: Imao je na duši i taj grijeh da se bavio redovno otkopavanjem grobova i skidao je sa mrtvaca njihove haljine. To je "nebbaš".)

PRIČAO NAM JE Bišr, sin Muhammeda, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio je mene Mamer i Junus od Zuhrije, rekao je: izvijestio je mene Ubejdulah, sin Abdullaha, da su Aiša i Ibnu Abbas, bio zadovoljan Allah od njih, rekli njih dvoje:

Pošto je sišla (odsjela smrtna bolest) sa poslanikom (tj. u poslanika, kod poslanika) Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, počeo je (da) baca (nekakvu) haljinu na svoje lice. Pa kada se ožalostio (tj. kada se ožalosti - a to znači: kada osjeti da mu se zaustavlja dah, da me može dihati, disati), otkrije nju (tj. skine, odstrani tu haljinu) od svoga lica. Pa je rekao, a on je kao taj (a on je u tom stanju takođe - pokriva se i otkriva se po licu):

Prokletstvo Allaha na (izvjesne) Židove i kršćane (koji) su uzeli grobove svojih vjerovijesnika (za) bogomolje (kao bogomolje)." Upozorava (da se treba čuvati i kloniti onoga) što su pravili (činili oni).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Bešara, pričao nam je Muhamed, sin Džafera, pričao nam je Šubete od Furata Kazzaza, rekao je: čuo sam Ebu Hazima, rekao je:

Sjedio sam međusobno (sa) Ebu Hurejretom, bio zadovoljan Allah od njega, pet godina, pa sam čuo njega (da) priča od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Bili su Izraelićani (u takvom položaju, u takvim prilikama da) upravljaju (vladaju, rukovode sa) njima vjerovijesnici (Božiji). Kada god je propao (tj. Kad god bi umro jedan) vjerovijesnik, naslijedio (zastupio) je (na njegovo mjesto neki drugi) vjerovijesnik. A zaista ono je (stvar takva da) nema vjerovijesnika (nikakvoga) poslije mene. A biće zastupnici (tj. upravljači, vladari, rukovodioci muslimana) pa će biti mnogobrojni (a to znači: biće ih mnogo, i, kao takvi, neće svi biti dobri; ili: pa će činiti mnogo - stvari koje vi nećete odobravati i koje neće biti ispravne)." Rekli su:

"Pa šta zapovjedaš nama?" Rekao je: "Ispunite (u potpunosti, u cijelosti svoju obavezu koju ste se vi, za koju ste se obavezali) sa prisegom najprvome (prvome), pa najprvome (sljedećem rukovodiocu). Dajte im njihovo pravo (tj. Budite im pokorni i poslušni), pa (jer) zaista Allah je pitač njih (tj. jer će Allah pitati njih, pozvaće na odgovornost njih na Sudnjem danu) o (onome) što je tražio da pasu njih (da čuvaju njih, tj. Allah će rukovodioce pitati za one osobe koje su im bile potčinjene - za raju, za stado - koje su trebali pasti, napasati, čuvati, brigu o njima voditi kao pastir o stadu - reijjetu - jer su potčinjeni stado rukovodilaca)."

PRIČAO NAM JE Seid, sin Ebu Merjema, pričao nam je Ebu Gassan, rekao je: pričao mi je Zejd, sin Eslema, od Ata-a, sina Jesara, od Ebu Seida, bio zadovoljan Allah od njega, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Zaista ćete slijediti svakako put (onih) ko je (bio) prije vas (onih koji su bili prije vas) pedalj u pedalj i aršin u aršin, čak da su putovali (pa i kad bi išli, tj. išli, zavlačili se u) jamu (rupu) guštera (jedne vrste guštera), zaista bi putovali (zavlačili, išli i vi u) nju." Rekli smo: "O poslaniče Allaha! Židove i kršćane (misliš li da ćemo slijediti, oponašati)?" Rekao je:

"Pa ko (bi drugi mogao biti osim oni, osim njih)?"

PRIČAO NAM JE 'Imran, sin Mejsereta, pričao nam je Abdul-Varis, pričao nam je Halid od Ebu Kilabeta, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Spominjali su (izvjesnu zapaljenu) vatru i zvono (ili: trubu, boriju kao sredstvo za pozivanje na molitvu, na namaz), pa su spomenuli Židove i kršćane (da oni ne taj način pozivaju na molitvu). Pa se zapovjedilo Bilalu da spari poziv, a da raspari podizanje (stupanje, poziv za stupanje u molitvu).

(To jest da većinu rečenica uči, izgovara po dva puta u pozivu-ezanu da se dođe u bogomolju na molitvu-namaz, a da većinu rečenica izgovara samo po jedanput u pozivu-ikametu u kojem se poziva da se počne i stupi u vršenje molitve-namaza.)

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Jusufa, pričao nam je Sufjan od Aameša, od Ebu Duha-a, od Mesruka, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da ona mrzijaše (da je mrzila) da učini (tj. da stavlja) klanjač svoju ruku u (tj. na) svoju slabinu (na svoj bok), i govoraše (ona):

"Zaista Židovi čine njega (tj. taj postupak, stavljaju ruku na bok)." Slijedio je njega (Sufjana) Šubete od Aameša.

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Lejs od Nafi-a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Vaš rok (postojanje) u (odnosu, tj. prema) roku ko je (bio) prošao (postojao prije vas) od naroda je samo (kao) što je (vrijeme) između molitve popodneva k zalazu (tj. do zalaza, zalaska) Sunca (od vremenskog razdoblja jednoga dana)."

(Taj dio dana je mnogo kraći nego dio dana od izlaska Sunca do podneva, pa je kraći nego dio dana od podneva do popodnevne molitve.)

"I primjer vas i primjer Židova i kršćana je samo kao (jedan) čovjek (što) je tražio raditi (tj. koji je tražio za rad neke) radnike (ili: koji je namjestio neke namjesnike, namještenike), pa je rekao:

"Ko će raditi meni (Ko će mi raditi) do polovine (izvjesnoga, ili: ovoga) dana na po kirat (za kirat, karat nadnice za svakoga pojedinca)?" Pa su radili Židovi do polovine (toga) dana na po kirat (po karat). Zatim je rekao:

"Ko će raditi meni od polovine (ovoga) dana do molitve popodneva na po kirat (za kirat, po karat nadnice)?" Pa su radili kršćani od polovine (toga) dana do molitve popodneva na po kirat (karat nadnice). Zatim je rekao:

"Ko će raditi meni od molitve popodneva do zalaza (zalaska) Sunca na po dva kirata (za dva kirata, karata nadnice)?" Rekao je: "Zar ne (Pažnja)?! Pa vi ste (oni) koji rade od molitve popodneva do zalaska (zalaza) Sunca na po dva kirata (za dva kirata, karata nadnice). Zar ne (Pazite)?! Vama je nagrada (nadnica) dva puta (veća, tj. dupla, dvostruka)." Pa su se rasrdili Židovi i kršćani, pa su rekli:

"Mi smo mnogobrojniji radom (tj. Mi smo više radili), a malobrojniji darom (davanjem, a manje smo dobili)." Rekao je (Reći će) Allah (dž.š.):

"Da li sam učinio nasilje (nepravdu) vama od vašega prava (ijednu, ikakvu) stvar?" Rekli su (Reći će): "Ne." Rekao je (Reći će On): "Pa zaista ono (to) je moja dobrota (što) dajem nju kome sam htio (kome hoću)."

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan od Amra, od Tavusa, od Ibnu Abbasa, rekao je: čuo sam Umera, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori:

"Ubio Allah omsicu (tog-i-tog)!"

("Što će uzimati od nemuslimana na ime poreza - džizije, glavarine - vino, pa ga onda prodavati?")

"Zar nije znao (Zar ne zna) da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Prokleo je Allah Židove, (i zbog toga što su pravili varke za izigravanje vjerskih propisa, a jedna takva je i ova:) zabranili su se njima lojevi (loj koji se nalazio u unutrici zaklane životinje), pa su topili njih (pretapali, rastapali lojeve), pa su prodavali njih."

(Dakle, što je zabranjeno jesti, to je zabranjeno i prodavati i trgovati sa tim.)

Slijedio je njega (tj. Ibnu Abbasa) Džabir i Ebu Hurejrete od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Ebu Asim Dahhak, sin Mahleda, izvijestio nas je Evzaija, pričao nam je Hassan, sin Atijjeta, od Ebu Kebšeta, od Abdullaha, sina Amra, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Priopćavajte od mene i da (tj. makar to bilo, da bude jedan, pa makar jedan) odlomak (iz Kur'ana). I pričajte od Izraelićana, i nema (u tome, zbog toga nikakve) poteškoće (tj. grijeha, dakle nema grijeha da pričate ono što čujete od Izraelićana). A ko je lagao na mene namjerno, pa neka sebi podigne (pripravi) svoje sjedište od Vatre (tj. pa neka sebi pripravi mjesto u Vatri)."

PRIČAO NAM JE Abdul-Aziz, sin Abdullaha, rekao je: pričao mi je Ibrahim, sin Sada, od Saliha, od Ibnu Šihaba, rekao je: rekao je Ebu Selemete, sin Abdurrahmana: Zaista je Ebu Hurejrete, bio zadovoljan Allah od njega, rekao: Zaista je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Zaista Židovi i kršćani neće bojiti (tj. ne boje, ne farbaju sijedu kosu, dlake brade, glave), pa protivite se njima (radite protivno, suprotno njima)."

(Prema tome muslimani mogu bojiti kosu glave i brade, ali nekom drugom bojom osim crne boje koja je, na osnovu jednoga hadisa u

Muslimovom Sahihu, odbačena, odnosno za crnu boju je rečeno da se je klonimo, da je odstranimo iz upotrebe prilikom mijenjanja boje kose. Međutim, veli se da je borcu dozvoljeno da i crnu boju upotrijebi.)

PRIČAO NAM JE Muhamed, rekao je: pričao mi je Hadždžadž, pričao mi je Džerir od Hasena, rekao je: pričao nam je Džundeb, sin Abdullaha, u ovoj bogomolji (u Basri), i nismo zaboravili otkako je pričao nama, i ne bojimo se da bude Džundeb lagao na poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je (Džundeb): rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Bio je u (onome narodu, među onim ljudima) ko je bio (koji su bili) prije vas (jedan) čovjek (i) s njime (tj. u njega) je rana (bila na ruci), pa je bio nestrpljiv (na bolovima), pa je uzeo nož, pa je odsjekao s njim svoju ruku. Pa nije se zastavila krv (od toga tako da) je čak umro. Rekao je Allah, uzvišen je:

"Natjecao se je sa Mnom moj rob sa svojom osobom (ili: sa svojom dušom, tj. sa svojim završetkom života - a to znači: Požurio je moj rob da sebi izazove smrt prije nego mu Ja dadnem smrt, pa zbog toga) zabranio sam na njega (tj. njemu) raj."

(To jest: Zabranjujem mu raj zato što je zadao sebi sam smrt prije nego mu je Ja dadnem. U stvari, kazna je čovjeku zato što je čovjek želio da ubrza sebi smrt i zato što nije htio da podnosi bolove, a čovjek sebi ne može ubrzati smrt ako Uzvišeni Bog neće da mu dadne smrt. Jer koliko puta neko pokuša i započne samoubistvo, ali ne umre i ne dogodi se smrt, pa poslije toga još dugo živi.)

PRIČA (PRIČANJE O SLUČAJU) GUBAVCA, I ĆELAVCA I SLIJEPCA U IZRAELIĆANIMA (KOJI SU BILI, ILI: KOJI SE DOGAĐAJ I SLUČAJ DESIO)

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Ishaka, pričao nam je Amr, sin Asima, pričao nam je Hemmam, pričao nam je Ishak, sin Abdullaha, rekao je: pričao mi je Abdurahman, sin Ebu Amreta, da je Ebu Hurejrete, bio zadovoljan Allah od njega, pričao njemu da je on čuo Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. - H - A pričao mi je

Muhamed, pričao nam je Abdullah, sin Redža-a, izvijestio nas je Hemmam od Ishaka, sina Abdullaha, rekao je: izvijestio me je Abdurahman, sin Ebu Amreta, da je Ebu Hurejrete, bio zadovoljan Allah od njega, pričao njemu da je on čuo poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Zaista trojica (ljudi) u (među) Izraelićanima: neki gubavac, i (neki) slijepac i (neki) ćelavac (imali su takvu sudbinu da) se pokazalo Allahu, moćan je i veličajan je, da iskuša njih (da ih stavi na iskušenje i probu po svojoj Neograničenoj Volji), pa je poslao k njima (jednoga) anđela. Pa je došao (taj anđeo onome) gubavcu, pa je rekao:

"Koja stvar je najdraža (najmilija) k tebi?" Rekao je: "Lijepa boja i lijepa koža. Već čine (smatraju) prljavim mene ljudi (ili: Već se klone, izbjegavaju mene ljudi)." Rekao je: Pa je potrao njega (anđeo), pa je otišlo od njega (to obolenje, to oboljenje, tj. guba), pa se dala njemu lijepa boja i lijepa koža. Pa je rekao: "Koje imanje je najdraže k tebi?" Rekao je: "Deve (Kamile)." Ili je rekao: "Krave." On (Ishak, sin Abdullaha) je sumnjao u tome da je gubavac i ćelavac rekao jedan (od) njih dvojice: deve (kamile), a rekao je drugi: krave. Pa se dala njemu (jedna) deva bremenita u desetom mjesecu (a tada je najskupocijenija svaka deva). Pa je rekao: "Blagoslovilo se tebi u njoj (tj. Dao ti se blagoslov u toj devi)."

I došao je (taj anđeo onda onome) ćelavcu, pa je rekao (pa ga je pitao):

"Koja stvar (tj. Šta) je najdraže k tebi?" Rekao je: "Lijepa kosa, i (da) ode od mene ovo (obolenje, tj. ćela). Već me smatraju prljavim ljudi (tj. Već izbjegavaju mene ljudi)." Rekao je: Pa je potrao njega, pa je otišlo (to oboljenje), i dala mu se lijepa kosa. Rekao je: "Pa koja imovina je najdraža k tebi?" Rekao je: "Krave." Rekao je: Pa je dao njemu (jednu) kravu bremenitu (steonu, stevenu) i rekao je: "Blagoslovilo ti se u njoj."

I došao je (onome) slijepcu, pa je rekao (pa je i njega slično pitao):

"Koja stvar je najdraža k tebi (tj. Šta ti je najdraže, Šta bi ti najvolio, Šta bi ti najviše volio)?" Rekao je: "Povraća (li, tj. Da povrati) Allah k meni moj vid, pa (da) vidim (gledam) s njim (vidom, očima) ljude." Rekao je: Pa je potrao njega, pa je povratio Allah k njemu njegov vid. Rekao je: "Pa koja imovina je najdraža k tebi?" Rekao je: "Bravi (ovce)." Pa je dao njemu (jednu) ovcu ojanjitu (ili: sjanjnu, koja je bremenita, koja u utrobi nosi janje). Pa su se plodila ova dvojica i rađao je ovaj (tj. razmnožavao se je svakome od njih njegova vrsta marve, stoke i svaki je povećavao brojno stanje svoje stoke). Pa je bilo (Pa se namnožilo) ovome (jedna) dolina od deva (kamila), a ovome dolina od krava, a ovome dolina od brava (ovaca). Zatim zaista on (anđeo) je došao (onome) gubavcu u njegovoj slici i njegovom obliku (prvobitnom kada je gubavac bio gubav), pa je rekao:

"Čovjek siromah (bijednik sam ja), ispresijecala su se u mene užad u mome putu, pa nema dospijeća (dopiranja nikakva meni k mojoj kući) danas osim sa Allahom, zatim s tobom. Pitam (tj. Molim) te sa (Onim) koji je dao tebi (tu) lijepu boju i (tu) lijepu kožu i (to) imanje (u) devama (da mi dadneš, da mi daš, da mi pomogneš da) se opskrbim na njemu (tj. s njim, s tom tvojom pomoći) u (na) mome putovanju." Pa je rekao (onaj gubavac) njemu (anđelu):

"Zaista dužnosti (obaveze moje) su mnogobrojne."

(To jest: "Imam mnogo rashoda, pa ti ne mogu pomoći.")

Pa je rekao (anđeo) njemu: "Kao da ja poznajem tebe. Zar nisi bio (jedan) gubavac (što) su smatrali prljavim tebe ljudi, siromah (jedan), pa je dao tebi Allah." Pa je rekao: "Zaista već sam naslijedio (ovo sve što pripadaše) starome (mome pretku, a i on je to naslijedio) od staroga (nekoga njegovoga pretka)." Pa je rekao:

"Ako si bio lažac (Ako si slagao, tj. Ako lažeš), pa okrenuo u oblik (tj. uobličio) tebe Allah k (onome, u ono) što si bio."

I došao je ćelavcu u njegovoj slici i njegovom obliku (u liku ćelavca), pa je rekao njemu slično šta (što) je rekao onome (prije). Pa je

odvratio (tj. odgovorio) njemu slično što je odvratio njemu onaj (prije). Pa je rekao:

"Ako si bio lažac (u tome što si sada rekao), pa okrenuo u oblik tebe Allah k (onome) što si bio." I došao je slijepcu u njegovoj slici, pa je rekao:

"Čovjek siromah i sin puta (tj. i putnik sam ja), a ispresijecala su se u mene užad u (na) mome putovanju, pa nema (nikakva) dospijeća danas osim sa Allahom, zatim s tobom. Pitam te (tj. Molim te) sa (Onim) koji je povratio tebi tvoj vid ovcu (jednu da mi dadneš da) se opskrbim s njom u mome putovanju." Pa je rekao:

"Već sam bio slijepac, pa je povratio Allah moj vid, i siromah (sam bio), pa je obogatio mene već, pa uzmi šta si htio (šta hoćeš, što hoćeš)! Pa tako mi Allaha neću zatrudjeti tebe (tj. neću smatrati teškim dosadnim tebe) danas sa stvari (tj. zbog neke stvari što) si uzeo nju radi Allaha." Pa je rekao:

"Zadrži tvoju (svoju) imovinu. Pa samo ste se iskušali (samo ste stavljeni na iskušenje, probu). Pa već je zadovoljan Allah od tebe (s tobom), a rasrdio se je na tvoja dva druga."

GLAVA

"Ili si mislio da su drugovi (izvjesne) pećine (špilje) i (izvjesne) knjige....".

"El-kehfu" je otvor u brdu, a "errekimu" je "el-kitabu": knjiga. "Merkumun" je: "mektubun" - napisan, (to je izvedeno) od "errakmu": pisanje, pisati. ".... svezali smo na njihova srca....", je (značenja): nadahnuli smo im strpljivost. ".... šetatan....", je "ifratan": pretjeranost (pretjeran). "..... el-vesidu....", je "el-finau": dvorište (prostor pred ulazom, pred vratima), a njegova (tj. njezina) množina (množina od "el-vesidu") je "vesaidu", i "vusud" (vusudun). A govori se (da) "el-vesidu" je (tj. ima i značenje kao riječ) "el-babu": vrata. ".... mu'sadetun.....", je "mutbekatun": zaklopljena. "Asadel-babe" i "evsade" (znači "asadel-babe" i "evsadel-babe"): zatvorio je vrata. ".... be'asnahum....", je

"ahjejnahum": proživjeli smo (oživjeli smo) njih. "..... ezka....", je "ekseru rej'an": mnogobrojniji rastom (odrasliji, veći, tj. bolji, dopušteniji). Pa je udario Allah na njihove uši (sluhove), pa su spavali (zaspali). ".... redžmen bil-gajbi....", je "lem jestebin": nije bio jasan (nije bilo jasno, tj. govoreći naslućivanjem, pretpostavkom, pretpostavljanjem).

A rekao je Mudžahid: ".... takriduhum....", je "tetrukuhum": ostavlja ih (Sunce).

PRIČA (PRIČANJE U VEZI IZVJESNE) PEĆINE (ŠPILJE).

PRIČAO NAM JE Ismail, sin Halila, izvijestio nas je Alija, sin Mushira, od Ubejdulaha, sina Umera, od Nafi-a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Dok trojica ljudi od (onoga naroda) ko (koji) je bio prije vas idu kadli je pogodila (kadli pogodi) njih kiša! Pa su odsjeli (tj. svratili) k (jednoj, nekoj) pećini, pa se zaklopila (sklopila, zatvorila) nad njima. Pa je rekao neki (od) njih nekome: "Zaista ono tako mi Allaha, o vi, neće vas spasiti (ništa) osim istinitosti (tj. iskrenosti prema Uzvišenome Bogu koju ste prije ovoga dana izvršavali), pa neka moli svaki čovjek od vas sa (onim) što zna da je on već bio istinit (iskren) u njemu. Pa je rekao jedan od njih:

"Moj Bože! Ako znadijaše (Ti) da je ono bio za (tj. u) mene nadničar (tj. radnik jedan što) je radio meni na (tj. za) varićak (varćak - približno dvadeset kilograma) od riže, pa je otišao, a ostavio je njega (rižu, pilav). I zaista ja sam se upravio k tome varićaku, pa sam posijao njega. Pa je postalo od njegove stvari (to) da sam ja kupio od njega krave, i da je on došao (tj. i da je vlasnik toga varićaka-varćaka za kojega sam ja kupio krave, jer se toliko namnožio usjev) meni (da) traži svoju nagradu (nadnicu). Pa sam rekao njemu: "Upravi k tima kravama, pa potjeraj njih." Pa je rekao meni: "Za mene je (tj. Ja imam) kod tebe samo (jedan) varićak od riže (pilava)." Pa sam rekao njemu: "Upravi k tim kravama, pa zaista one su od toga varićaka." Pa je potjerao njih. Pa

ako znadijaše (znaše Ti) da sam ja to učinio iz bojazni (prema) Tebi, pa rastupi od nas (tj. otvori nam ovu pećinu)!"

Pa se zaglibila (tj. pa se razmakla, odmakla) od njih (ta) stijena (tj. makla se malo sa ulaza u pećinu, koja je bila zatvorila ulaz pećine svojim padom). Pa je rekao drugi:

"Moj Bože! Ako znadijaše (Ti znaš da) su bila u mene dva roditelja (doslovno: za mene dva oca), sijeda, stara (oba), i donašah (donosio sam) njima dvome (dvoma) svake noći mlijeko brava (ovaca) mojih. Pa sam usporio (tj. okasnio) njima dvoma (jedne) noći, pa sam došao, a već su (bili) zaspali njih dvoje, a moja porodica i moja obitelj viče (ili previja se vičući) od gladi. Pa ne napajah njih (mlijekom) do (da) piju moja dva roditelja (u prvom redu, najprije, dakle: dok se prvo ne napiju moji roditelji). Pa sam mrzio da budim njih dvoje, a mrzio sam da pustim (ostavim) njih dvoje, pa (da) ostanu u skrovištu njih dvoje (ne mareći) za (jedno) njihovo pijenje (mlijeka). Pa sam neprestano bio (u takvom stanju da) iščekujem (sve) dok se pojavila zora. Pa ako (Ti) znadijaše (Ti znaš) da sam ja učinio to iz bojazni (prema) Tebi (od Tebe), pa rastupi od nas (otkloni ovu stijenu)."

Pa se zaglibila (razmakla, odmakla malo) od njih stijena čak (da) su ugledali (tj. mogli pogledati) k nebu. Pa je rekao drugi (tj. onaj treći između njih):

"Moj Bože! Ako znadijaše (Ti znaš) da je ono bila za (tj. u) mene kći strica (kći amidže koja) je (bila) od najdražih ljudi (tj. osoba) k meni, i zaista ja sam htio (ili: varao, nastojao da prevarim, zavedem) nju od njezine osobe (na blud, preljub), pa nije (to ona) htjela (drukčije) osim da dadnem njoj za (to) stotinu zlatnika (novaca). Pa sam tražio njih (tj. zlatnike) dok sam mogao (da ih dadnem, da ih dam, tj. dok sam ih iskupio, skupio, stekao), pa sam donio njoj njih, pa sam dao njih k njoj. Pa je omogućila meni od njezine (svoje) osobe (traženi dio). Pa pošto sam sjeo među njezine dvije noge, rekla je:

"Boj se (tj. Imaj straha, čuvaj se od) Allaha, i ne razbij prstena (ili: pečata djevičanstva, tj. ne izvrši defloraciju himena drukčije) osim sa njegovim pravom (tj. osim nakon sklapanja zakonitoga braka)." Pa sam ustao, a ostavio sam (njoj tih) stotinu zlatnika (a nisam želju htio da

ispunim kada sam već mogao). Pa ako znadijaše (Ti, Ti znaš) da sam ja to učinio od (iz) bojazni (od) Tebe, pa rastupi od nas."

Pa je rastupio Allah od njih (otvorio im pećinu), pa su (oni) izašli."

GLAVA.

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb, pričao nam je Ebu Zinad od Abdurahmana, pričao je njemu da je on čuo Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je on čuo poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Dok (jedna) žena doji svoga sina kadli prođe pokraj nje (jedan) jahač, a ona doji njega, pa je rekla:

"Moj Bože! Ne usmrti moga sina do (da) bude kao ovaj (dok ne bude kao ovaj)." Pa je rekao: "Moj Bože! Ne učini me slično njemu (kao njega)!" Zatim se vratio u sisu (tj. ka sisi, nastavio je sisati, dojiti mamu). A prošlo se sa (jednom) ženom (koja) se vuče (teglji, tj. koju vuku, teglje) i igra se (tj. izigrava se) s njom, pa je rekla:

"Moj Bože! Ne učini moga sina slično njoj (tj. kao nju)!" Pa je rekao: "Moj Bože! Učini me slično njoj (kao nju)!" Pa je rekao: "Što se tiče (onoga) jahača, pa zaista on je nevjernik. A što se tiče (one) žene, pa zaista oni govore njoj: "Bludničiš (Činiš blud, preljub ti)", a (ona) govori: "Dosta je meni Allah!" I govore: "Kradeš", a (ona) govori: "Dosta je meni Allah!"

PRIČAO NAM JE Seid, sin Telida, pričao nam je Ibnu Vehb, rekao je: izvijestio me Džerir, sin Hazima, od Ejjuba, od Muhameda, sina Sirina, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Dok (jedan) pas kruži oko (jednoga) bunara skoro (da) ubije njega žeđ kadli je vidjela njega (jedna) bludnica (preljubnica, prostitutka) od bludnica Izraelićana, pa je skinula svoju vanjsku obuću, pa je napojila njega. Pa se oprostilo njoj za njega (zbog toga)."

("Mukun" je obuća oko mestve, koja se navlači, obuva na mestvu.)

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, od Malika, od Ibnu Šihaba, od Humejda, sina Abdurahmana, da je on čuo Muavijeta, sina Ebu Sufjana, godine (u kojoj) je hodočastio (gdje govori) na govornici (džamije u Medini), pa je dohvatio odrezak (ćuperak, uvojak) od kose (što) je bila u dvjema rukama (jednoga) čuvara, pa je rekao:

"O stanovnici Medine! Gdje su vaši učenjaci? Čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) zabranjuje slično ovoj (tj. zabranjuje ovo - a radi se o navezivanju tuđe kose na svoju kosu, a koju mu je neko prodao odrezavši svoju kosu radi prodaje, i koji običaj je raširen kod žena)", i (čuo sam ga da) govori:

"Propali su Izraelićani samo kada su uzele nju njihove žene (da sebi navezuju)."

PRIČAO NAM JE Abdulaziz, sin Abdullaha, pričao nam je Ibrahim, sin Sada, od svoga oca, od Ebu Selemeta, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Zaista ono već su bili u (onome) što je prošlo prije vas od naroda (ili: od sljedbi) opričani (tj. ljudi kojima se priča - a to će reći: kojima se nadahnjuje istina), i zaista ono ako je bio u ovoj (ako ima u) mojoj sljedbi (neko, iko) od njih (tj. a ako je iko od mojih sljedbenika takav kao i oni iz prošlosti), pa zaista on je (tj. pa to je) Umer, sin Hattaba."

(Riječ "muhaddesune" prevedena je sa izrazom "opričani", jer prevodilac nije mogao da nađe bolji izraz, a da se ne udalji od osnovnoga i doslovnoga značenja. Ta riječ "muhaddesune" označava takve osobe kojima se u dušu, u srce, u osjećanje nadahne, stavi nešto, pa on to priča kao da on to tako misli i smatra, pa se poslije to dogodi i, u stvari, pokaže se kao tačno, pa ispadne kao da im je to neko od ljudi neko pričao - a nije. Ili takvim osobama nešto padne na um, pa tako i bude i desi se. Jedni vele da to označava ljude koji su nadareni razumijevanjem i pronicljivošću. Jedni kažu da su to ljudi koji pogode kada nešto misle i pričaju. Jedni kažu da su to ljudi preko čijih jezika

teče ono što je pravo. Svakako to je jedan veličajan stepen od mnogo stepeni evlija-dobrih Božijih robova i sluga.)

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Beššara, pričao nam je Muhamed, sin Ebu Adijja, od Šubeta, od Katadeta, od Ebu Siddika Nadžije, od Ebu Seida, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Bio je u Izraelićanima čovjek (koji) je ubio devedeset i devet (99) ljudi. Zatim je izašao (tj. počeo da) pita, pa je došao (jednome) kaluđeru, pa je pitao njega, pa je rekao njemu:

"Da li je od pokajanja (ostala ikakava mogućnost, dakle: Da li se moguće u ovom slučaju ikako pokajati, i da li će to pokajanje biti uslišano)?" Rekao je: "Ne." Pa je ubio njega (tj. i njega uz onih 99). Pa je počeo (dalje da) pita. Pa je rekao njemu (jedan) čovjek: "Dođi (tj. Idi u) selo (ili: kraj) tako i tako (tj. to i to)." Pa je stigla (zadesila) njega smrt, pa se nagnuo (okrenuo, postavio) sa svojim prsima prema njemu (doslovno: njoj, tj. zemlji u kojoj je bio taj kraj, to selo kuda je bio pošao). Pa su se prepirali o njega (o njemu, za njega) anđeli milosti (Božije) i anđeli kazne (Božije). Pa je objavio Allah k ovoj (razdaljini puta) da: približi se (tj. skupi se)!, a objavio je ovoj (tj. k onoj drugoj razdaljini puta) da: udalji se (udaljite se međusobno čestice materije)!, i rekao je: "Mjerite (prostor, razdaljinu) što je između njih dva (mjesta - između mjesta iz kojega je pošao, napustio ga, i mjesta u koje je pošao, u koje je htio da dođe)." Pa se našao k ovoj (k ovoj drugoj pokrajini, mjestu) bliži za pedalj, pa se oprostilo njemu."

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan, pričao nam je Ebu Zinad od Aaredža, od Ebu Selemeta, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Klanjao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, molitvu jutra (izvjesnoga), zatim se okrenuo na (izvjesne) ljude, pa je rekao:

"Dok (jedan) čovjek tjera (tj. tjeraše jednu) kravu, kadli je uzjahao (tj. pa je pojašio) nju, pa je udario nju. Pa je rekla: "Zaista mi se nismo

stvorile za ovo, stvorile smo se (mi) samo za oranje." Pa su rekli (ti) ljudi:

"Slava Allahu! Krava govori!?" Pa je rekao: "Pa zaista ja vjerujem u ovo, ja, i Ebu Bekr i Umer." A nisu njih dvojica tude (tu). I dok je (jedan) čovjek u svojim bravima (bio, bio sa svojim ovcama), kadli je navalio (natrčao, naišao izvjesni) vuk, pa je odveo (tj. odnio) od njih (jednu) ovcu. Pa je tražio, čak kao da je spasio nju od njega. Pa je rekao njemu (taj) vuk:

"Ovaj (dan; ili: O ovaj, O ti!) spasio si nju od mene, pa ko je za nju (spasitelj) dana zvijeri (ili: Dana Zvijeri), dana (kada) nema pastira (čobana nikakvoga drugoga) njoj osim mene?" Pa su rekli ljudi:

"Slava Allahu! Vuk govori! Rekao je: "Pa zaista ja vjerujem u ovo, ja, i Ebu Bekr i Umer." A nisu njih dvojica tude (tu). A pričao nam je Alija, pričao nam je Sufjan od Mis'ara, od Sada, sina Ibrahima, od Ebu Selemeta, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, sa sličnim njemu (ovome hadisu tekstom, slično ovom tekstu hadisa, smislom, sadržajem).

PRIČAO NAM JE Ishak, sin Nasra, izvijestio nas je Abdurrezzak od Mamera, od Hemmama, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Kupio je sebi (neki) čovjek od (jednoga drugoga) čovjeka (jedan) posjed (nepokretnu imovinu: kuću, ili zemlju, zemljište) njegovo. Pa je našao čovjek koji je kupio (taj) posjed u svome (tome) posjedu (jedan) ćup (nekakav što) je u njemu (nekakvo) zlato. Pa je rekao njemu (tom čovjeku, taj) koji je kupio (od njega) posjed:

"Uzmi tvoje (svoje to) zlato od mene, kupio sam od tebe samo zemlju, a nisam kupio od tebe (to) zlato." A rekao je (taj) koji je (bio taj što pripadaše nekada) njemu (ta) zemlja:

"Prodao sam ti samo zemlju i (sve) što je u njoj." Pa su se sudila (tj. tužila) njih dvojica k (jednome) čovjeku (tj. Pa su se parničili njih

dva kod jednoga čovjeka). Pa je rekao (onaj) koji je (bio taj što) su se sudila (parničila) njih dvojica kod njega:

"Da li je za vas dvojicu (tj. Imate li vas dvojica ikakvo) dijete?" Rekao je jedan (od) njih dvojice: "Za (tj. U) mene je (jedan) dječak." A rekao je (onaj) drugi: "Za (U) mene je (jedna) djevojka." Rekao je: "Vjenčajte (tom) dječaku (tu) djevojku, i potrošite na osobe njih dvoga (njih dvoje) od njega (od toga zlata), i milodarite (i podijelite milostinju) vas dvojica."

PRIČAO NAM JE Abdul-Aziz, sin Abdullaha, rekao je: pričao mi je Malik od Muhameda, sina Munkedira, i od Ebu Nadra, slobodnjaka Umera (Umerovoga), sina Ubejdulaha, od Amira, sina Sada sina Ebu Vakkasa, od njegovoga oca da je on čuo njega (da) pita Usameta, sina Zejda:

"Šta je to (što) si čuo (tj. Šta si to čuo) od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u (vezi) kuge (o kugi)?" Pa je rekao Usamete: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Kuga je (jedna, neka) kazna (što) se poslala na (jednu) grupu (skupinu) od Izraelićana, ili na (onoga) ko je bio (koji su bili) prije vas, pa kada ste čuli (kad čujete) za nju u (nekoj) zemlji (da se pojavila), pa ne dolazite na nju. A kada se dogodila (kada je pala kuga) u (neku) zemlju (kada je kuga zavladala, zahvatila neku zemlju) a vi ste u njoj, pa ne izlazite bježanjem (tj. bježeći) od nje."

Rekao je Ebu Nadr: Neće izvoditi vas (nikakvo izvođenje koje je grijeh) osim (slučaja kada bježite) bježanjem od nje (od kuge, tj. ako vas nešto drugo izvede iz zemlje, kraja gdje vlada kuga, kao trgovina i neki posao, to neće biti grijeh da u to ime izađete iz toga kraja; a ako izađete u ime bježanja od kuge, onda je to grijeh).

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Davud, sin Ebu Furata, pričao nam je Abdullah, sin Burejdeta, od Jahja-a, sina Jamera, od Aiše, supruge Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekla je:

Pitala sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, o kugi, pa je izvijestio mene da je ona kazna (što) pošalje (šalje) nju Allah na (onoga na) koga hoće, i da je Allah učinio nju (kao) milost za vjernike (a ne kao kaznu). Nije nijedan (vjernik, musliman našao se u takvoj prilici da) padne (da se dogodi) kuga, pa ostane (on) u svome gradu trpeći (bivši strpljiv on), računajući sebi (da će zbog toga dobiti Božiju nagradu), zna (tj. znajući on) da ono neće pogoditi njega (ništa drugo) osim što je propisao Allah njemu - (takav vjernik neće proći drukčije) osim (tako da) je bilo za njega (tj. osim tako da će on imati) slično (ili: istovjetno) nagradi (jednoga) mučenika (šehida, poginuloga muslimana na bojnom polju u odbrani Islama).

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Lejs od Ibnu Šihaba, od Urveta, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje (s njom), da su Kurejševići (bili u takvoj prilici da) je zabrinula njih stvar (ili: stanje one) žene Mahzumovićke koja je ukrala (izvršila krađu), pa je rekao (neko):

"A ko će govoriti u (vezi) nje (tj. za nju) poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da joj oprosti)?" Pa su rekli: "A ko se usuđuje na njega osim Usamete, sin Zejda, miljenik poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio (tj. A ko smije, ko ima smionosti i hrabrosti na to drugi osim Usamete)?!" Pa je govorio njemu Usamete, pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zar zagovaraš (intervenišeš) u kazni (tj. u svrhu izostavljanja izvršenja jedne kazne) od kazni Allaha?" Zatim je ustao, pa je predikovao (tj. održao propovjed), zatim je rekao:

"Uništilo je (one) koji su (bili) prije vas samo (to) da su oni bili (u izvršavanju kazni takvi) kada je ukrao u njima (među njima izvjesni) časnik (tj. plemić), ostavljali su (ga, ostavljali bi oni) njega (nekažnjenoga), a kada je ukrao u njima (među njima izvjesni) slabić (tj. neplemić) uspostavljali (izvršavali) su nad njim (tu) kaznu (odsijecanja ruke). Tako mi zakletve Allaha da (se desilo) da je Fatima, kći Muhammeda (tj. njegova kći) ukrala, zaista bih odsjekao njezinu ruku (tj. naredio bih da joj se odsiječe ruka)."

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Šubete, pričao nam je Abdul-Melik, sin Mejsereta, rekao je: čuo sam Nezzala, sina Sebreta, Hilaliju (Hilalija da priča) od Ibnu Mesuda, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: čuo sam (jednoga) čovjeka (da) je čitao (tj. da čita, uči jedan tekst Kur'ana), a čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da taj isti tekst) čita (uči) protivno njemu (tj. suprotno tome čitanju toga čovjeka, dakle: drugačije, drukčije ga uči), pa sam doveo njega Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa sam izvijestio njega (o tome). Pa sam poznao u (na) njegovom licu (izvjesnu) odvratnost (nelagodnost), i rekao je:

"Obadvojica vas (oba vas, tj. Svaki od vas dvojice) je dobročinitelj (svaki), pa ne protivite se (ne suprotstavljajte se), pa (tj. jer) zaista ko je bio (koji su bili) prije vas, protivili su se (suprotstavljali su se, prepirali su se), pa su propali."

("Muhsinun"-dobročinitelj u ovom slučaju znači onaj koji lijepo čita, uči Kur'an.)

PRIČAO NAM JE Umer, sin Hafsa, pričao nam je moj otac, pričao nam je Aameš, rekao je: pričao mi je Šekik, rekao je Abdullah:

Kao da ja gledam k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (kako) priča (za jednoga) vjerovijesnika od (Božijih) vjerovijesnika (što) je udarao njega njegov narod, pa su okrvavili njega, a on otire (tare tu) krv od (sa) svoga lica i govori:

"Moj Bože! Oprosti mome narodu, pa (jer) zaista oni neće znati (tj. oni ne znaju)."

PRIČAO NAM JE Ebu Velid, pričao nam je Ebu Avanete od Katadeta, od Ukbeta, sina Abdul-Gafira, od Ebu Seida, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da je (jedan, neki) čovjek (što) je bio prije vas (našao se u takvom stanju da) je dao njemu Allah (jedno) imanje (imetak blagoslovivši i razmnoživši mu ga). Pa je rekao (taj čovjek) svojim sinovima pošto se je bilo prisutno (završetku života, tj. na samrti, na umrlom času):

"Kakav sam (ja) bio otac vama?" Rekli su: "Najbolji otac." Rekao je: "Pa zaista ja nisam radio (učinio nikakvoga) dobra nikada, pa kada umrem, pa spalite me, zatim stucajte me (u prah), zatim dajte poletjeti meni (tj. zatim prospite, bacite mene, moj prah) u (jednome, nekome) burnome danu (jako vjetrovitome)." Pa su (to) učinili. Pa je skupio njega Allah, moćan je i veličajan je, pa je rekao:

"Šta je ponijelo tebe (na ovaj postupak)?" Rekao je: "Tvoj strah (tj. Strah od Tebe)." Pa je sreo (tj. dočekao, primio) njega sa Svojom milošću (milosti).

A rekao je Muaz: Pričao nam je Šubete od Katadeta, rekao je: čuo sam Ukbeta, sina Abdul-Gafira, čuo sam Ebu Seida Hudriju od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Ebu Avanete od Abdul-Melika, sina Umejra, od Rib'ijje, sina Hiraša, rekao je: rekao je Ukbete (sin Amra) Huzejfetu:

"Zar nećeš pričati nama šta si čuo od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (neku izreku)?" Rekao je: "Čuo sam ga (da) govori:

"Zaista čovjek (neki što) je prisustvovala (došla) njemu smrt pošto je izgubio nadu od (svoga) života, oporučio je svojoj porodici:

"Kada umrem, pa skupite (sakupite) za mene mnogo drva, zatim ukrešite vatru, te kada je (kada bude) pojela moje meso i dospjela (doprla) je do moje kosti, pa uzmite ih, pa sameljite ih, pa nasijte (bacite) me u more u (jednom) danu vrućem, ili vjetrovitom." Pa je skupio njega Allah, pa je rekao:

"Zašto si učinio (to)?" Rekao je: "Tvoga straha (radi, tj. zbog straha od Tebe)." Pa je oprostio njemu."

Rekao je Ukbete: I ja sam čuo njega (da) govori.

(To jest: Čuo sam Huzejfeta da govori, priča to.)

PRIČAO NAM JE Musa, pričao nam je Ebu Avanete, pričao nam je Abdul-Melik i rekao je: "..... u (jednom) danu vjetrovitom."

PRIČAO NAM JE Abdul-Aziz, sin Abdullaha, pričao nam je Ibrahim, sin Sada, od Ibnu Šihaba, od Ubejdulaha, sina Abdullaha sina Utbeta, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Bio je (izvjesni) čovjek (običaja da) daje dug (zajam, na zajam, u zajam) ljudima, pa govoraše (pa je govorio) svome momku (koji mu je kupio, iskupljao dug): "Kada si došao (Kada dođeš nekom) siromahu, pa prođi se njega (pređi preko njega, njegova duga), možda Allah da se prođe nas (pređe preko našega duga)." Rekao je: Pa je sreo Allaha, pa se prošao njega.

PRIČAO JE MENI Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Hišam, izvijestio nas je Mamer od Zuhrije, od Humejda, sina Abdurahmana, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Bio je čovjek (jedan takav da) pretjerava na svoju osobu (tj. Jedan čovjek pretjeravaše u odnosu na sebe samoga), pa pošto je prisustvovala (došla) njemu smrt, rekao je svojim sinovima:

"Kada sam ja umro (tj. Kada ja umrem), pa spalite me, zatim sameljite me, zatim posijte (bacite) me u (izvjesni) vjetar, pa tako mi Allaha zaista ako je mogao (ako mogne) na mene moj Gospod, zaista će kažnjavati svakako mene (jednom takvom) kaznom što nije kažnjavao njom nijednoga (čovjeka)." Pa pošto je umro, učinilo se s njim to. Pa je zapovjedio Allah, uzvišen, Zemlji, pa je rekao:

"Skupi što je u tebi od njega!" Pa je (to) učinila, pa kada li je on stajač (Tj. Kada li on stoji)! Pa je rekao: "Šta je nosilo tebe na (ono) što si napravio?" Rekao je: "O moj Gospode, strah (od) Tebe nosio je mene." Pa je oprostio njemu (Pa mu je oprostio)."

A rekao je (drugi) osim njega (osim Ebu Hurejreta): "Bojazan (od) Tebe, o moj Gospode!"

PRIČAO JE MENI Abdullah, sin Muhameda sina Esma-a, pričao nam je Džuvejrijete, sin Esma-a, od Nafi-a, od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Kaznila se (neka, jedna) žena u (vezi, tj. zbog neke) mačke (što) je zatvorila nju (u zatvor, haps, tj. što je držala nju u zatvoru sve dotle) dok je umrla (dok nije krepala), pa je unišla u (vezi) nje (zbog nje u) Vatru. Nije ona nju hranila, a nije je ni pojila pošto je uhapsila (zatvorila) nju, a nije ona ostavila (tj. pustila) nju (da) jede od gmizavaca (insekata) zemlje (dakle, drugim riječima: nije pustila mačku da se sama snađe za hranu i piće.)."

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Junusa, od Zuhejra, pričao nam je Mansur od Rib'ija, sina Hiraša, pričao nam je Ebu Mes'ud Ukbete, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista od (onoga) što su stigli (tj. doživjeli izvjesni) ljudi od govora (prethodnoga) vjerovijesništva je:

"Kada se nisi stidio (Kada se ne stidiš), pa čini šta si htio (šta hoćeš)."

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Šubete od Mansura, rekao je: čuo sam Rib'ija, sina Hiraša (da) priča od Ebu Mes'uda, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista od (onoga) što su stigli ljudi od govora vjerovijesništva je (ova izreka):

"Kada se ne stidiš, pa pravi šta hoćeš."

PRIČAO NAM JE Bišr, sin Muhameda, izvijestio nas je Ubejdulah, izvijestio je nas Junus od Zuhrije, izvijestio me Salim da je Ibnu Umer pričao njemu da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Dok (jedan) čovjek teglji (vuče) svoju haljinu od (zbog, ili: iz) oholosti, potonulo se s njime (u zemlju, tj. propao je kroz zemlju, u zemlju), pa on se pokreće (miče, tj. pa on će se pokretati, micati, propadati) u zemlju do Sudnjega dana." Slijedio je njega (Junusa) Abdurahman, sin Halida, od Zuhrije.

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Vuhejb, rekao je: pričao mi je Ibnu Tavus od svoga oca, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Mi smo zadnji (po dolasku na ovaj svijet, po rođenju), (a) pretečivači (tj. koji će preteći, pobijediti u nagradi druge na) Sudnjem danu, ali svaka sljedba (narod) je (takav da) se dala njima (Božija) Knjiga otprije nas (prije nas), a dala se nama poslije njih, pa ovo ti je dan koji (je taj dan što) su se razišli u njemu (u vezi njega, petka), pa sutra je za Židove (vjerski praznik), a poslije sutra (tj. a prekosutra) je za kršćane (vjerski praznik sedmični). Na svakoga muslimana u svakih sedam dana je (obaveza da imaju jedan) dan (da) opere (očisti vodom musliman) svoju glavu i svoje tijelo (dakle: obavezan je da se okupa jednom sedmično)."

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Šubete, pričao nam je Amr, sin Murreta, čuo sam Seida, sina Musejjeba, rekao je:

Došao je Muavija, sin Ebu Sufjana (u) Medinu zadnjim dolaženjem (što) je došao njega, pa je predikovao nama, pa je izvadio klupko od kose (jedan smotak neke kose), pa je rekao:

"Ne mišljah (Ne mislim) da ijedan (čovjek, da iko) čini ovo osim Židova. Zaista Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, nazvao je njega laž - misli (na) spajanje međusobno u kosi (navezivanje na svoju kosu tuđe kose, običaj koji je raširen među ženama)." Slijedio je njega (Adema) Gunder od Šubeta.

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA

GLAVA: Otkuda su datirali (islamski) datum

(tj. Odakle, otkada, od kada) su datirali (islamski) datum.

(To jest: Od kojega događaja su odredili islamsku eru, muslimansko računanje vremena, početak muslimanskoga kalendara za označavanje istorije muslimana, za računanje vremena i označavanje dana, mjeseca i godine na spisima i aktima.)

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, pričao nam je Abdul-Aziz od svoga oca, od Sehla, sina Sa'da, rekao je:

Nisu brojali (računali svoju istoriju, vrijeme, datume) od vremena poslanstva Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, a niti od njegove smrti, nisu brojili (oni ni od jednoga drugoga događaja) osim od njegovoga dolaska (od vremena njegovoga stizanja u) Medinu (kao iseljenika iz Meke).

(Po predanju od Ibnu Abbasa r.a. Hidžra je uzeta kao početak muslimanske ere u vrijeme dok je halifa bio Umer r.a. sedamnaeste godine poslije Hidžre, a to je bio predložio Alija r.a., i usvajanjem njegovoga predloga od strane Umera r.a., Hidžra postade događaj od kojega muslimani počeše računati vrijeme, a svi drugi predlozi su odbačeni. To je kratak sadržaj iz komentara 'Ajnije o ovome pitanju.)

PRIČAO NAM JE Musedded, pričao nam je Jezid, sin Zurej'a, pričao nam je Mamer od Zuhrije, od Urveta, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Uzakonila (Propisala) se je molitva dva naklona (tj. da ima dva rekata-naklona). Zatim se je iselio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa se je uzakonila četiri (rekata-naklona da ima), i ostavila se je molitva putovanja (namaz na putovanju) na prvom (uzakonjenju-propisu).

Slijedio je njega (Jezida) Abdurrezzak od Mamera.

(Pod molitvom se misli na obaveznu molitvu - fard -, a pod putovanjem se misli na dulje putovanje, koje po hanefitima-hanefijama iznosi tri dana pješačenja sa običnim odmaranjem.)

GLAVA

govora Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Moj Bože! Provedi (ili: Sprovedi, Potpiši) mojim drugovima njihovu seobu (a to će reći: Upotpuni je, Ne okrnji nagradu za nju njima)." I (GLAVA) njegovoga oplakivanja (osjećanja bola) za (onim) ko je umro u Meki (između onih koji su se bili iselili iz Meke u Medinu).

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Kaze'ata, pričao nam je Ibrahim od Zuhrije, od Amira, sina Sa'da sina Malika, od njegovoga oca, rekao je:

Posjetio je mene Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, godine hodočašća opraštanja (tj. u godini oproštajnoga hadža) od (tj. iz razloga, zbog) bolesti (jedne takve da) sam se nadnio (nadvirio bio) od nje (zbog nje) nad smrt. Pa sam rekao:

"O poslaniče Allaha! Doprlo je meni od bola (od bolesti ono) što vidiš, a ja sam bogat (imućan, posjednik velikoga imanja), a neće naslijediti mene (niko) osim kći moja jedna. Pa da li (da) milodarim (podijelim, zavještam) sa dvije trećine svoga imanja?" Rekao je: "Ne." Rekao je: "Pa (da) milodarim sa njegovom polovinom (da dam pola svoga imanja)?" Rekao je: "Ne." Rekao je: "Trećina (je dozvoljena, ili: dovoljna), a (i) trećina je mnogo. Zaista ti da ostaviš svoje potomstvo (kao članove društva) imućne - bolje je od (toga nego) da ih ostaviš siromašne (pa da oni onda) pružaju dlan ljudima."

Rekao je Ahmed, sin Junusa, od Ibrahima: "Da ostaviš svoje nasljednike....." "I nisi trošač (trošitelj nikakvoga) troška (što) tražiš s njim lice (tj. zadovoljstvo) Allaha (pa da ćeš drukčije proći) osim (tako da) će nagraditi tebe Allah za njega, čak (i za onaj) zalogaj (što) učiniš (staviš) njega (kojeg staviš) u usta svoje žene." Rekao sam: "O poslaniče Allaha! Ostavljam se ozadi (iza, ozada) poslije svojih drugova (da živim, a oni izginuše kao šehidi, šehiti-mučenici)." Rekao je: "Zaista ti se nećeš (nikad) ostaviti ozadi (iza), pa (da) uradiš (neki

dobar) rad (djelo što) tražiš sebi s njim lice Allaha (pa da ćeš drukčije proći) osim (tako da) ćeš sebi povećati s njim (tim djelom) stepen i visinu. I možda ti (da) se ostavljaš ozadi (tako) da se okoriste s tobom (neki) narodi i (da) se oštete s tobom (neki) drugi. Moj Bože! Provedi (Sprovedi) mojim drugovima njihovu seobu (iseljenje), i ne povrati ih na njihove pete (tj. natrag u idolopoklonstvo). Ali bijedni (jadni) Sa'd, sin Havleta!"

Oplakuje (Izražava bol) za njim (tim riječima) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (zbog toga što se desilo) da je preminuo u Meki. A rekao je Ahmed, sin Junusa, i Musa (pričajući njih dva) od Ibrahima: "Da ostaviš svoje nasljednike.... (umjesto: svoje potomstvo)."

GLAVA:

Kako je izvršio bratimljenje Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, među svojim drugovima (kako je bratio, pobratio svoje drugove).

A rekao je Abdurrahman, sin Avfa: Izvršio je bratimljenje Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, između mene i između Sa'da, sina Rebi'a, pošto smo stigli (došli u) Medinu. A rekao je Ebu Džuhajfete: Izvršio je bratimljenje Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, između Selmana i Ebu Derda-a.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Jusufa, pričao nam je Sufjan od Humejda, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Stigao je (Došao je) Abdurrahman, sin Avfa, pa je izvršio bratimljenje Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, između njega i između Sa'da, sina Rebi'a, Ensarije, pa je izložio (ponudio) njemu da raspolovi njemu svoju porodicu (svoje žene) i svoje imanje, pa je rekao Abdurrahman:

"Blagoslovio Allah tebi u tvojoj porodici i tvome imanju! Pokaži mi na trg (pijacu gdje vam je, gdje se nalazi)." Pa je ćario (zaradio jednu) stvar (tj. nešto malo) od sira i masla. Pa je vidio njega Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, poslije (nekoliko) dana, a na njemu prljavština (muzga, trag) od žutila (tj. masna mrlja od žutoga

mirisa - a to će reći od žute pomade koja je bila znak da se je oženio onaj ko se njom namazao, namaže). Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Šta (li) je (to), šta, o Abdurrahmane?!" Rekao je: "O poslaniče Allaha! Oženio sam se (sa jednom) ženom od Pomagača." Rekao je: "Pa šta si potjerao u (tj. za) nju (tj. Pa šta si joj dao vjenčanoga dara)?" Pa je rekao: "Mjeru (jedne) košpice od zlata." (Košpice od datule, hurme.) Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Piruj (tj. Napravi ženidbenu gozbu, pir), i da sa ovcom (jednom, tj. makar sa jednom ovcom; pa makar da zakoljeą i ispečeš jednu ovcu)."

GLAVA.

PRIČAO NAM JE Hamid, sin Umera, od Bišra, sina Mufaddala, pričao nam je Humejd, pričao nam je Enes da je Abdullah, sin Selama, (bio jedan Židov u Medini što) je doprlo njemu stizanje (dolazak) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (u) Medinu, pa je došao njemu (da) pita njega o (nekim) stvarima. Pa je rekao:

"Zaista ja (sam) pitalac (ispitivač, hoću da pitam) tebe o trima (stvarima, o tri stvari što) neće znati (što ne zna) njih (niko drugi) osim (jedan) vjerovijesnik. Šta je prvi (od) znakova Časa (smaka svijeta, Koji je prvi znak smaka svijeta; ili: Časa proživljenja, uskrsnuća nakon smaka svijeta; Časa sudnjega dana)? I šta je (I koje je) prvo jelo (što) će jesti njega stanovnici raja? I šta je umu djeteta (da) se iščupa (tj. da sliči, da bude nalik) k svome ocu, ili k svojoj majci?" Rekao je:

"Izvijestio me je za njega (za sve to, tj. o tome) Džibril maločas (maloprije)." Rekao je sin Selama: "To je neprijatelj Židova od (tj. između) anđela." Rekao je: "Što se tiče prvoga (od) znakova Časa, pa (to) je (jedna) vatra (koja) će sakupljati (skupiti) njih od istoka ka zapadu. A što se tiče prvoga jela (što) će jesti njega stanovnici raja, pa (to) je povišenje (višak od) jetre ribe (određene velike ribe).

(Ili: višak jetre kita. Jer "hutun" znači i kit.)

A što se tiče djeteta, pa kada je prestigla (nadmašila, nadvladala) voda (sperma određenoga) čovjeka vodu (određene) žene, iščupala (tj. privukla) je dijete (da sliči k ocu); a kada je prestigla voda žene vodu čovjeka, iščupala (privukla) je dijete (žena, majka k sebi da sliči na nju)." Rekao je:

"Svjedočim da nema božanstva osim Allah (osim Allaha) i da si ti poslanik Allaha." Rekao je: "O poslaniče Allaha! Zaista su Židovi narod lažljiv (klevetnički), pa pitaj ih o meni prije (nego) da znaju (saznaju) za moje primanje Islama." Pa su došli Židovi. Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Koji (Kakav) je čovjek Abdullah, sin Selama u (među) vama?" Rekli su: "Najbolji je (od) nas i sin najboljega (od) nas; i najvrijedniji (od) nas i sin najvrijednijega (od) nas je (on). Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Da li ste vidjeli (mislili, tj. Šta mislite) ako je Abdullah, sin Selama primio Islam?" Rekli su: "Dao utočište njemu (tj. Sačuvao ga) Allah od toga!" Pa je povratio (tj. ponovio to) njima, pa su rekli (odgovorili) slično tome. Pa je izašao k njima Abdullah (iz skrovišta) pa je rekao:

"Svjedočim da nema božanstva osim Allah i da je Muhammed poslanik Allaha." Rekli su (Židovi): "Najgori je (od) nas i sin najgorega (od) nas." I okrnjivali (tj. omalovažavali) su ga. (To jest: I kudili su ga.). Rekao je: "Ovo je (To je ono čega) se bojah (čega sam se bio plašio), o poslaniče Allaha."

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan od Amra, čuo je Ebu Minhala Abdurrahmana, sina Mut'ima, rekao je:

Prodao je (jedan) sudioniča (drug) moj (nekoliko) srebrenjaka u trgu (tj. na pijaci) odgađanjem (plaćanja cijene, ili primanja, odnosno davanja u posjed prodane stvari). Pa sam rekao (čudeći se):

"Slava Allahu! Zar je dobro (ispravno) ovo (ovako činiti)?" Pa (mi) je rekao (taj drug): "Slava Allahu! Tako mi Allaha zaista već sam prodao njih u trgu (na pijaci), pa nije kudio njega (tj. taj postupak) nijedan (čovjek, niko)." Pa sam pitao Bera-a, sina Aziba, pa je rekao:

"Stigao (Došao) je (u Medinu kao iseljenik) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, a mi međusobno prodajemo ovom prodajom (tj. na ovaj način), pa je rekao:

"Što je bilo rukom sa rukom (rukom u ruku, tj. iz ruke u ruku prodato i kupljeno), pa nije s njim (nije u njemu, nije u tome nikakva) šteta (grijeh); a što je bilo odgađanjem (nekakvim odlaganjem), pa neće biti (tj. pa to nije) dobro (nije ispravno, nije dozvoljeno). I (ti) sretni (tj. pronađi, nađi) Zejda, sina Erkama, pa pitaj njega, pa (tj. jer) zaista on je bio najveći (od) nas trgovinom (za trgovinu)." Pa sam pitao Zejda, sina Erkama, pa je rekao slično njemu (slično tome).

A rekao je Sufjan jedanput (u pričanju ovako): Pa je stigao (došao) nama Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (u) Medinu, a mi međusobno prodajemo - i rekao je: - odgađanjem do vremena (izvršenja hodočašća), ili (do) hodočašća (da platimo cijenu, odnosno da predamo ili primimo u posjed prodatu stvar).

GLAVA

dolaska (dolaženja) Židova Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, kada je stigao (došao u) Medinu.

"..... hadu....", (ta riječ iz teksta Kur'ana) je (značenja): postali su Židovi (tj. A od onih koji su postali Židovi, tj. koji su bili Židovi; ili: koji su Židovi ima ih koji mnogo slušaju laž....). A što se tiče Njegovoga govora: ".... hudna....", (pa to) je (značenja) "tubna": vratili smo se (tj. pokajali smo se, kajemo se). "Haidun" je "taibun": vraćač (koji se vraća, tj. pokajnik).

PRIČAO NAM JE Muslim, sin Ibrahima, pričao nam je Kurrete od Muhameda, od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Da je vjerovalo u mene (Da je vjerovalo mene) desetorica (deset ljudi) od Židova, zaista biše (zaista bih) vjerovali u mene Židovi."

(Pod "deset ljudi" misli se, po nekim komentatorima, na deset uglednih poglavica, židovskih vođa.)

PRIČAO MI JE Ahmed, ili Muhamed, sin Ubejdulaha, Gudanija, pričao nam je Hammad, sin Usameta, izvijestio nas je Ebu Umejs od Kajsa, sina Muslima, od Tarika, sina Šihaba, od Ebu Musa-a, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Unišao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (u) Medinu, a kada li (tamo ono neki) ljudi od Židova poštuju (doslovno: drže za veliki dan - dan zvani) ašura' (deseti dan prvoga mjeseca mjesečeve godine) i poste ga. Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Mi smo preči za njegov post (za njegovo postenje, da se posti taj dan, za post tog dana)." Pa je zapovjedio za njegovo postenje (da se posti taj dan).

PRIČAO NAM JE Zijad, sin Ejjuba, pričao nam je Hušejm, pričao nam je Ebu Bišr od Seida, sina Džubejra, od Ibnu Abbasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Pošto je stigao (došao) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (u) Medinu, našao je Židove (da) poste (dan zvani, koji se zove) ašura. Pa su se pitali (oni, tj. pitani su bili oni) o tome, pa su rekli:

"Ovo je on - dan koji je (taj što) je pokazao (pobjednikom, tj. pomogao) Allah u njemu (u kojem je pomogao Allah) Musa-a (Mojsija) i Izraelićane nad faraonom, i mi postimo njega poštovanjem (iz poštovanja prema) njemu." Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Mi smo bliži sa Musa-om (bliži Musa-u) od vas (nego vi)." Zatim je zapovjedio za njegovo postenje.

PRIČAO NAM JE Abdan, pričao nam je Abdullah od Junusa, od Zuhrije, rekao je: izvijestio me je Ubejdulah, sin Abdullaha sin Utbeta, od Abdullaha, sina Abbasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice da

Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, spuštaše svoju kosu (tj. bio je običaja da pusti svoju kosu da mu padne na čelo), a bili su idolopoklonici (običaja da) rastavljaju svoje glave (tj. da razdijele kosu svojih glava po sredini glave okrenuvši je na stranu tako da na čelo ne pada nimalo). A bili su pripadnici Biblije (Židovi i kršćani običaja da) spuštaju svoje glave (tj. kosu svojih glava niz čelo). A bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) voli slaganje (sa) pripadnicima Biblije (sa Židovima i kršćanima) u (svemu onome ponašanju i vladanju) što se nije njemu zapovjedilo o njemu za (neku) stvar (za nešto).

(To jest: Ako njemu nije bila objavljena od Uzvišenoga Allaha neka zapovjed ili objava o nekom postupku, o nečemu - onda je on volio da u takvom slučaju čini onako kao Židovi i kršćani, nego kao što to čine idolopoklonici i bezvjernici; volio je oponašati Židove i kršćane nego druge.)

Zatim je rastavio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (kosu za) svoju glavu (tj. Zatim je i on začešljavao svoju kosu tako da bi je razdijelio po sredini i ne bi je spuštao na čelo, niz čelo).

(To će reći: Zatim je oponašao i druge u stvarima i postupcima koji nisu od neke bitne i osobite važnosti kao što je počešljavanje kose na glavi.)

PRIČAO MI JE Zijad, sin Ejjuba, pričao nam je Hušejm, izvijestio nas je Ebu Bišr od Seida, sina Džubejra, od Ibnu Abbasa - bio zadovoljan Allah, uzvišen je, od njih dvojice (tj. bio zadovoljan Uzvišeni Allah od njih dvojice - s njima dvojicom) - rekao je:

"Oni, pripadnici Biblije (Židovi i kršćani) su podijelili njega (Kur'an na) dijelove, pa su vjerovali (pa vjeruju) u neki (dio) njega, a nisu vjerovali (a ne vjeruju) u neki (dio) njega."

(To je tumačenje ajeta: "Ellezine džealul-Kur'ane 'idine: Koji su učinili Kur'an dijelove (na dijelove).")

primanja Islama Selmana Farisije (Perzijanca), bio zadovoljan Allah od njega (s njim).

PRIČAO NAM JE Hasen, sin Umera sina Šekika, pričao nam je Mutemir: rekao je moj otac. - H - A pričao nam je Ebu Usman od Selmana Farisije (Perzijanca) da je on (u svome životu bio u takvim prilikama i okolnostima da) se je izmijenilo njemu deset i nekoliko (gospodara, vlasnika prelazeći on kao rob) od gospodara ka (do) gospodaru.

(Veli se da ovo znači da je on stalno tragao za istinom kroz svoj dugi i teški život, ali tek je istinu uvidio kad je saznao za Islam i kada ga je primio. U samome se tekstu, inače, ne spominje njegovo primanje Islama, niti nešto u vezi s tim. Još manje ima veze sa njegovim primanjem Islama dalji tekst koji će sad da uslijedi.)

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Jusufa, pričao nam je Sufjan od Avfa, od Ebu Usmana, rekao je: čuo sam Selmana, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori:

Ja sam od Rame Hurmuza (poznatoga, čuvenoga grada u Perziji, u pokrajini Huzistan).

PRIČAO NAM JE Hasen, sin Mudrika, pričao nam je Jahja, sin Hammada, izvijestio nas je Ebu Avanete od Asima Ahvela, od Ebu Usmana, od Selmana, rekao je:

Razmak (Međuvrijeme, interval, tj. Period vremena u kojem nije poslat nijedan poslanik od Uzvišenoga Allaha) između Isa-a i Muhammeda, pomilovao Allah njih dvojicu i spasio, je (bio, iznosio je) šest stotina godina.

(Upotpunio se je četvrti dio, a slijedi njega peti dio. Njegov početak je KNJIGA ratovanja - ratova, vojnih poduhvata.)

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA

GLAVA ZNAKOVA (BOŽIJEGA) VJEROVIJESNIŠTVA U ISLAMU

(To jest o onim pojavama koje su se desile kod Muhammeda a.s. kad je već počeo da poziva u Islam, a koje pojave, a te pojave su znakovi da je on zaista Božiji vjerovijesnik.)

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, pričao nam je Selm, sin Zerira: čuo sam Ebu Redža-a, rekao je: pričao nam je Imran, sin Husajna da su oni bili sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, u (tj. na jednome) putovanju, pa su (u prvom dijelu noći) putovali njihovu (svoju) noć (u jednoj svojoj noći). Te kada je bilo lice jutra (zora), odsjeli su (u zoru da se odmore). Pa su nadvladale (savladale) njih njihove oči, čak se je podignulo Sunce (visoko, a oni spavaše). Pa je bio prvi ko se (koji se je) probudio iz svoga sna (spavanja) Ebu Bekr, a ne buđaše se (tj. a nije buđen, probuđivan ni od koga) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, iz svoga sna (iz svoga spavanja) do (da) se probudi (on sam, dakle: nego se on sam budio). Pa se probudio Umer, pa je sjeo Ebu Bekr kod njegove glave, pa je počeo (da) veliča (Allaha) i (da) podiže svoj glas (kod glave Muhammeda a.s.) dok se (dok se nije) probudio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je sišao (odsjeo nakon što se udaljio nekoliko od mjesta odmaranja) i klanjao je sa nama jutarnju molitvu. Pa se odstranio (jedan) čovjek od (toga) naroda, (i) nije klanjao sa nama. Pa pošto je (sa molitve Muhammed a.s., dakle: kad je završio sa namazom), rekao je:

"O omsica (O ti, Hej ti)! Šta sprječava tebe da klanjaš sa nama?" Rekao je: "Pogodila je mene oskrvnjenost (oskrnavljenost, nečistoća vjersko-pravna - džunubluk)." Pa je zapovjedio njemu da se upravi (na čišćenje) sa zemljom (tj. sa prašinom zemljine površine koja je izdignuta, kao da se popela, jer je takva zemlja čišća od niže zemlje u koju se sliva svašta), (pa se taj čovjek očistio sa zemljinom prašinom) zatim je klanjao. I učinio je mene poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u (jednoj) jahalici ispred sebe.

(Jahalica: jahaća životinja.)

A već smo ožednili žestokom žeđu. Pa dok mi idemo, kada li mi (susretnemo se, sreto smo se) sa (jednom) ženom spuštačicom svojih dviju nogu (tj. koja jaše, jaši spuštajući svoje dvije noge) između dvije mješine (ili torbe za opskrbu, ovdje: za vodu). Pa smo rekli njoj: "Gdje je voda?" Pa je rekla: "Zaista ono nema vode (nikakve ovdje blizo, blizu)." Rekli smo: "Koliko je između tvoje porodice i između vode (te gdje si ti išla da se opskrbiš vodom)?" Rekla je: "Dan i noć (putovanja)." Pa smo rekli: "Idi (Odi, Kreni) k poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio." Rekla je: "A šta je (A ko je) poslanik Allaha?" Pa nismo dali posjedovati njoj od njezine stvari (ništa, tj. nismo je pustili da ide svojim putem), čak smo okrenuli s njom prema Vjerovijesniku (tj. pred Vjerovijesnika), pomilovao ga Allah i spasio. Pa je pričala njemu sa (pričanjem) sličnim (onome) koje je (što je) pričala nama, osim (jedino to što je njemu rekla više) da je ona žena koja ima siročad (djecu).

(Mu'timetun je od jetimejtamun: siroče.)

Pa je zapovjedio za njezine dvije mješine, pa je potrao u dva otvora (tj. potrao je po dvama otvorima mješina - azla'u: mjesto na mješini kuda se izlijeva voda), pa smo pili žedni (mi bivši i bivši nas na broju) četrdeset ljudi dok smo se napojili. Pa smo (još) napunili svaku mješinu sa nama (što je bila, što smo je imali) i posudu (manju od kože za vodu, tj. i čuturu, čuturicu), osim (jedino) da ono (mi) nismo napojili (nijedne svoje) deve (kamile, jer deve su još mogle da trpe žeđ), a ona (mješina one žene iz koje smo pili i sebi točili i dalje je tako puna) i skoro je (da, i skoro da) se raspukne od punoće (od napunjenosti). Zatim je rekao:

"Dajte šta je (šta ima) kod vas?" Pa se sakupilo njoj od mrva (tj. od komadića hljeba) i datula (nešto, pa) dok je došla svojoj porodici, rekla je: "Došla sam najčarobnijem (od) ljudi (tj. najvećem čarobnjaku), ili je on (nekakav) vjerovijesnik, kao što su tvrdili (oni ljudi)." Pa je uputio Allah taj skup (odsječenu, usamljenu zajednicu od nekoliko kuća) sa tom ženom, pa je primila Islam (ona) i primili su Islam (i oni, stanovnici toga skupa, zajednice).

PRIČAO JE MENI Muhamed, sin Beššara, pričao nam je Ibnu Ebu Adijj od Seida, od Katadeta, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Donijela se Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (jedna) posuda, a on je u Zevra-u (jednom mjestu na trgu Medine), pa je stavio svoju ruku u (tu) posudu, pa je počela voda (ta u posudi, jer je u toj posudi bilo malo vode, pa je ta voda počela da) izvire između njegovih prsta, pa se očistio narod (određeni, abdestio se narod izvjesni za molitvu). Rekao je Katadete: Rekao sam Enesu:

"Koliko ste bili (vi brojno veliki; Koliko vas je bilo)?" Rekao je: "Tri stotine, ili koliko tri stotine (količinom tri stotine, oko tristo)."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, od Malika, od Ishaka, sina Abdullaha sina Ebu Talhata, od Enesa, sina Malika da je on rekao:

Vidio sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a prispjela je molitva popodneva, pa se tražila voda (za čišćenje - za abdest), pa nisu našli nje, pa se donijela poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (nekakva) voda, pa je stavio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, svoju ruku u tu posudu, pa je zapovjedio ljudima (određenim, tj. tude, tu prisutnima) da se čiste (za molitvu) od nje (tj. od te vode uzimajući svaki sebi). Pa sam vidio (tu) vodu izvire ispod njegovih prstiju. Pa su se čistili (ti) ljudi dok su se (dok se nisu) očistili od kod (do) posljednjega (od) njih (tj. do zadnjega od njih - svi, svi su se očistili - abdestili su svi).

PRIČAO NAM JE Abdurahman, sin Mubareka, pričao nam je Hazm, rekao je: čuo sam Hasena rekao je: pričao nam je Enes, sin Malika, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Izašao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, u neko (od) svojih izlaženja i sa njim su (neki) ljudi od njegovih drugova, pa su otišli idu (tj. idući, putujući oni, dakle: putovali su oni s njim). Pa je došla (određena) molitva, a (oni) nis
u našli (nikakve) vode (da) se očiste. Pa je otišao (neki) čovjek od (toga) naroda, pa je donio (jednu) čašu od (neke) lake vode (tj. od neke male vode, male lokvice vode koju je pronašao). Pa je uzeo nju (tu vodu u toj čaši) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa se očistio. Zatim je pružio svoja četiri prsta na čašu (nad tom čašom), zatim je rekao:

"Ustanite, pa se očistite (pa abdestite)." Pa se očistio (taj) narod, čak su doprli u (ono) što hoće od (toga) čišćenja, a bili su sedamdeset, ili slično njemu (tome broju ljudi, dakle: bilo ih je oko sedamdeset ili sl.).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Munira, čuo je Jezida, izvijestio nas je Humejd od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Došla je (određena) molitva, pa je ustao ko je bio bliže kuće od Bogomolje (tj. ustao je onaj čija je kuća bila blizo, blizu Bogomolje, ustao je da) se očisti (vodom kod kuće). A ostao je (jedan) narod (Dakle: Dok su drugi ostali). Pa se donio Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (jedan) sud (lonac, korito za bojenje i pranje rublja) od kamenja (sud od kamena), u njemu je (neka, tj. mala) voda (malo vode). Pa je stavio svoj dlan, pa je bio malen (taj) sud (tako da nije mogao) da prostre (da pruži, raširi) u njemu svoj dlan, pa je stisnuo (skupio) svoje prste, pa je stavio njih u (taj) sud. Pa su se očistili (ljudi toga) naroda, svi oni skupa. Rekao sam:

"Koliko su bili (oni brojčano veliki - Koliko ih je bilo)?" Rekao je: "Osamdeset ljudi."

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Abdul-Aziz, sin Muslima, pričao nam je Husajn od Salima, sina Ebul-Dža'da, od Džabira, sina Abdullaha, rekao je:

Ožednili su ljudi dana (tj. na dan) Hudejbije, a Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, je (bio u položaju da je) pred njim (jedna mala kožna) posuda (čuturica za vodu u kojoj je bilo vode), pa se očistio. Pa su požurili (pojurili) ljudi prema njemu (ili: prema njoj, prema vodi). Pa je rekao:

"Šta vam je?" Rekli su: "Nije kod nas voda (tj. Nemamo nikakve vode da) se očistimo, a niti (da je) pijemo osim (ono, to vode) što je pred tobom." Pa je stavio svoju ruku u (tu) posudu, pa je počela (ta) voda (da) skače (da se kovitla, uzdiže) između njegovih prsta kao primjeri vrela (kao vrelo). Pa smo se napili, i očistili smo se. Rekao sam:

"Koliko ste bili (brojčano veliki, tj. Koliko vas je bilo)?" Rekao je: "Da smo bili (tj. Da nas je bilo) stotinu hiljada, zaista bi bilo (to) dosta nama. Bili smo (tj. Bilo nas je) petnaest stotina (hiljadu i pet stotina)."

PRIČAO NAM JE Malik, sin Ismaila, pričao nam je Israil od Ebu Ishaka, od Bera-a, rekao je:

Bili smo danom (tj. na dan) Hudejbije (nas) četrnaest stotina, a Hudejbija je (jedan) bunar, pa smo iscrpali (tj. izgrabili) njega (vodu svu iz njega), čak (da) nismo ostavili u njemu (ni jedne) kapi (vode). Pa je sjeo Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, na kraj (rub, obalu, ivicu toga) bunara, pa je pozvao za vode (malo, tj. pa je pozvao da mu se dadne, donese malo vode), pa je (isprao svoja usta sa tom vodom, isprao je, isplakao, tj. promućkao je tu vodu u svojim ustima) i prsnuo je (štrcnuo je iz usta) u bunar (taj vodu iz svojih usta). Pa smo ostali osim dalekoga (tj. ne tako daleko, ne tako dugo da čekamo), zatim smo se napajali dok smo se napojili, i napojile su se, ili vratile su se (sa vodom napojene) naše jahalice (tj. deve).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Ishaka, sina Abdullaha sina Ebu Talhata, da je on čuo Enesa, sina Malika (da) govori: Rekao je Ebu Talhate (svojoj ženi) Umu Sulejmi:

"Zaista već sam čuo glas poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da je) slab (iznemogao), poznajem u njemu (na njemu određenu, tj. žestoku) glad. Pa da li je kod tebe od stvari (kakve, tj. Pa imaš li išta za pojesti)?" Rekla je: "Da." Pa je izvadila (nekoliko) kolača (lepinja, pogača) od ječma. Zatim je izvadila (jedan) pokrivač (za glavu) njezin (svoj), pa je zamotala (taj) hljeb (to pecivo) sa nekim (dijelom od) njega, zatim je sakrila (tj. stavila) njega pod moju ruku, a omotala je mene sa nekim (dijelom od) njega (pokrivača), zatim je poslala mene k poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Rekao je: Pa sam otišao s njim (tj. odnio sam ga - hljeb). Pa sam našao poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u Bogomolji i sa njime su (bili određeni) ljudi. Pa sam stao na (nad) njima. Pa je rekao meni poslanik Allaha, pomilovao ga Allahi spasio:

"Je li poslao tebe Ebu Talhate?" Pa sam rekao: "Da." Rekao je: "Sa hranom (jelom)?" Rekao sam: "Da." Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (onome, tj. onima) ko je sa njim: "Ustanite!" Pa je otišao i otišao sam među njima dok sam došao Ebu Talhatu, pa sam izvijestio njega. Pa je rekao Ebu Talhate: "O Umu Sulejmo! Već je došao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, sa ljudima (već je doveo ljude), a nije kod nas (a nemamo toliko) što (bi bilo dovoljno da) nahranimo njih." Pa je rekla: "Allah i Njegov poslanik je znaniji (su znaniji)." Pa je otišao Ebu Talhate dok je sreo poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je došao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i Ebu Talhate sa njim. Pa je rekao poslanik Allaha:

"Ovamo (daj), o Umu Sulejmo, što je kod tebe (šta imaš)!" Pa je donijela taj hljeb. Pa je zapovjedio za njega (za hljeb) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa se izmrvio (isitnio na male komadiće), i iscijedila je Umu Sulejma (jednu malu kožnu) mješinu (u kojoj je stajalo maslo), pa je začinila njega (hljeb). Zatim je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u njega (u hljeb, tj. izrekao je nad hljebom onu molitvu) što je htio Allah da rekne, zatim je rekao:

"Dozvoli za deset (ljudi da uniđu da jedu)!" Pa je dozvolio njima. Pa su jeli dok su se zasitili (najeli), zatim su izašli. Zatim je rekao: "Dozvoli za desetoricu!" Pa je dozvolio (i) njima, pa su jeli dok su se (i oni) zasitili (najeli), zatim su izašli. Zatim je rekao: "Dozvoli za desetoricu!" Pa je dozvolio njima (dakle: sljedećoj grupi ljudi), pa su (i oni) jeli dok su se zasitili, zatim su izašli. Zatim je rekao: "Dozvoli za desetoricu!" Pa je jeo (taj) narod (ti ljudi), svi oni dok su se zasitili, a (taj) narod je (sačinjavalo) sedamdeset, ili osamdeset ljudi.

PRIČAO JE MENI Muhamed, sin Musena-a, pričao nam je Ebu Ahmed Zubejrija, pričao nam je Israil od Mansura, od Ibrahima, od Alkameta, od Abdullaha (Mesudov), rekao je:

"Brojasmo (određene) znakove blagoslovom (tj. mi smo računali i prikazivali kao blagoslov mnoga nadnaravna, natprirodna djela i pojave kod Muhammeda a.s.), a vi brojite njih (smatrate ih, sve te znakove) zastrašivanjem (od kazne Božije, predznacima kazne). Bili smo sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u (jednom) putovanju, pa je omanjila voda, pa je rekao:

"Tražite (jedan) višak od vode." Pa su donijeli (jednu) posudu, u njoj je (bilo) malo vode. Pa je uveo (tj. stavio) svoju ruku u (tu) posudu, zatim je rekao: "Dođi na (vodu) čistu, blagoslovljenu! A blagoslov je od Allaha." Pa zaista već sam vidio (tu) vodu (da) izvire između prsta poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. I zaista već slušasmo slavljenje (određenoga) jela (koje je slavilo Allaha dž.š.), a ono se jede (tj. dok se to jelo jede ono slavi Uzvišenoga Boga)."

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Zekerija, rekao je: pričao mi je Amir, rekao je: pričao mi je Džabir da je njegov otac preminuo (umro), a na njemu je (nekakav) dug (dugovanje), pa sam došao Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa sam rekao:

"Zaista moj otac (je u takvom položaju umro da) je ostavio na sebi dugovanje, a nije kod mene (a nemam ništa drugo) osim što izvode (tj. što daju ploda od sebe) njegove palme, a ne dopire (ono) što izvode (daju one nekoliko) godina (onu vrijednosti sumu) što je na njemu (onaj

dug), pa odi (hajde) sa mnom zato da ne budu bezobrazni (pretjerani) na mene (očevi) potražioci (zajmodavci)." Pa je išao (obišao Muhammed a.s.) okolo (oko jedne) hrpe (ili: okolo jednoga gumna, harmana) od hrpa (tih) datula (hurmi), pa je molio (za sreću i blagoslov Uzvišenoga Boga), zatim je (obišao) drugu (hrpu, ili gumno), zatim je sjeo na nju (tj. uz nju, uz hrpu), pa je rekao:

"Čupajte je (hrpu, tj. Sipajte je, Grabite je - ili: Čupajte ga, tj. Sipajte, Grabite ga - plod datula sa ove hrpe svaki za svoje potraživanje)!" Pa je ispunio (u cijelosti, tj. isplatio je) njima (potraživanje) koje je za njih (tj. njima pripadalo), i ostalo je (još, tj. i preteklo je još toliko datula) kao (ono) što je dao njima.

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Mutemir od svoga oca, pričao nam je Ebu Usman da je ono pričao njemu Abdurahman, sin Ebu Bekra, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da su drugovi isputa (nadvoda, natkrivenoga prostora ozadi, ozada, iza Bogomolje u Medini) bili (jedni) ljudi siromašni, i da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao jedanput:

"Ko je bio (tj. Ko je u ovome času u takvome stanju da) je kod njega (tj. da ima u njega) hrana dvojice (tj. jelo za dvije osobe), pa neka odvede trećega (tj. neka uzme sa sobom trećega). A ko je (u takvom stanju da) je bilo kod njega (da on ima) hranu četvorice, pa neka odvede petoga ili šestoga; ili kao što je rekao (tj. rekao je to, ili slično tome onako kako je već rekao)." I da je Ebu Bekr doveo trojicu, i odveo je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, desetoricu i Ebu Bekr trojicu. Rekao je: Pa ono ja, i moj otac i moja majka smo (u kući zajedno). A neću znati (A ne znam) da li je rekao: Moja žena i moj sluga su između naše kuće (ili: naše sobe) i između kuće (sobe) Ebu Bekra. I da je Ebu Bekr večerao (tu noć) kod Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, zatim je ostao dok je klanjao večernju molitvu (dok nije klanjao jaciju), zatim se vratio, pa je ostao dok je večerao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je došao (svojoj kući Ebu Bekr) poslije što je prošlo od (te) noći što (tj. koliko) je htio Allah. Rekla je njemu njegova žena:

"Šta je zadržalo tebe od tvojih gostiju, ili tvoga gosta (što si ih pred noć doveo)?" Rekao je: "A da li si dala večeru njima?" Rekla je: "Nisu htjeli do (da ti) dođeš (dok ti ne dođeš)." Već su nudili njima (gostima sluge večeru), pa su nadvladali (oni - gosti) njih (sluge, tj. nisu htjeli bez tebe da jedu). Pa sam otišao, pa sam se sakrio. Pa je rekao: "O neuki (ili: O zlikovče)!" Pa je zazivao odsijecanje nosa (tj. kleo me je da mi nos bude odsječen), i psovao (grdio) je. I rekao je (gostima):

"Jedite!" I rekao je: "Neću kušati njega (toga jela) nikada."

Tako mi zakletve Allaha ne uzimasmo zalogaja (tj. nijednoga zalogaja) osim (da) je raslo od najdonjega (dijela) njega (to jelo, tj. ne uzimasmo, a da se drukčije dešavalo osim to da bi jelo iza svakoga uzetoga zalogaja to jelo narastalo) više od njega (više nego zalogaj, dakle: povećavalo se jelo) dok su se zasitili. I postala je (ta hrana, to jelo) mnogobrojnija od (onoga) što je bila prije. Pa je pogledao Ebu Bekr, pa kada li (jedna) stvar ili više (te hrane, dakle: Pogledao je Ebu Bekr i ugledao je da je te hrane bilo kao prije ili još više). Rekao je svojoj ženi: "O sestro Firasovića!" Rekla je: "Ne (li)! (tj. Zar ne!) Tako mi stalnosti (tj. radosti) moga oka zaista ona (ova hrana) je sada mnogobrojnija od (onoga) što je (bila) prije za tri puta." Pa je jeo od nje Ebu Bekr (dakle: Jeo je tu hranu i Ebu Bekr), i rekao je:

"Bio je samo satana (određeni ponio me malo prije na one riječi)" - misli (na) svoju zakletvu (što se bio zakleo da neće okusiti nikada te hrane). Zatim je jeo od nje (jedan) zalogaj, zatim je odnio nje k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je osvanula kod njega. I bio je između nas i između (jednoga) naroda ugovor (o primirju), pa je prošao (istekao taj) rok. Pa smo zastarješinili (postavili za vojne starješine, načelnike) dvanaest ljudi. Sa svakim čovjekom od njih su (neki) ljudi, Allah je znaniji koliko je sa svakim čovjekom, osim (jedino što znam) da je on (tj. Muhammed a.s.) poslao sa njima (sa tim starješinama od te hrane koliko je kome starješini trebalo hrane). Rekao je (Abdurahman Ebu Bekrov na kraju):

Jeli su od nje svi (skupa). Ili kao što je rekao (on o navedenom slučaju). A osim njih (ljudi u gornjem lancu prenosilaca ovoga hadisa neko drugi) govori: Pa smo se razdijelili (na grupe za dvanaestoricu

ljudi - to je drugi način pričanja umjesto: Pa smo zastarješinili dvanaest ljudi).

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Hammad od Abdul-Aziza, od Enesa; i (predao ga je Hammad) od Junusa, od Sabita, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Pogodila je stanovnike Medine nerodica (tj. glad zbog suše) na vremenu poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa dok on propovjeda danom petka (petkom), kadli je ustao (kadli ustade jedan) čovjek pa je rekao (pa reče):

"O poslaniče Allaha! Propali su (tj. Propadoše) konji! Propadoše ovce! Pa moli Allaha (da) napoji nas (kišom)!" Pa je pružio svoje dvije ruke i molio je. Rekao je Enes: A zaista nebo je (u tom času bilo) kao primjer stakla. Pa se uzburkao (podigao, pojavio veliki) vjetar (koji) je stvorio (napravio jedan) oblak, zatim se skupljao (oblak, tj. gomilao se jedan po jedan oblak), zatim je poslalo nebo svoje otvore (tj. slavine - a to će reći: počela je da pada jaka kiša). Pa smo izašli gazimo (tj. gazeći mi tu) vodu (od kiše), čak smo došli našim (svojim) stanovima (po takvom vremenu). Pa neprestano nam je kišilo (davala nam se kiša, dakle: Stalno je padala kiša) do drugoga petka. Pa je ustao k njemu onaj (isti) čovjek, ili (jedan drugi, neki drugi) osim njega, pa je rekao:

"O poslaniče Allaha! Porušiše se kuće (naše od kiše), pa moli Allaha (da) zadrži (zaustavi) nju." Pa se nasmiješio, zatim je rekao:

"Okoline naše (neka dobijaju kišu), a ne na nas (da pada više)!" Pa sam gledao k oblaku (onome kako) se cijepao (on, tj. razilazi se) okolo Medine kao da je on vijenac.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Musena-a, pričao nam je Jahja, sin Kesira, Ebu Gassan, pričao nam je Ebu Hafs, a njegovo ime je Umer, sin Ala-a, brat Ebu Amra, sina Ala-a, rekao je: čuo sam Nafi-a od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice:

Bio je (običaja) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (da) propovijeda (predikuje primaknuvši se jednom) panju (tj. stojeći uz

jedan panj). Pa pošto je uzeo (svoju) govornicu, okrenuo se k njoj. Pa je zajecao (zaječao, uzdisao taj) panj, pa je došao njemu (Muhammed a.s.), pa je potrao svojom rukom njega.

A rekao je Abdul-Hamid: Izvijestio nas je Usman, sin Umera, izvijestio nas je Muaz, sin Ala-a, od Nafi-a za ovo. A predao je njega (ovaj hadis) Ebu Asim od Ibnu Ebu Revada, od Nafi-a, od Ibnu Umera, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Abdul-Vahid, sin Ejmena, rekao je: čuo sam svoga oca (priča) od Džabira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, stajaše petkom uz (jedno) stablo, ili palmu. Pa je rekla (jedna) žena od Pomagača, ili (jedan) čovjek:

"O poslaniče Allaha! Zar nećemo učiniti (napraviti) tebi (jednu) govornicu?!" Rekao je: "Ako ste htjeli (tj. Ako hoćete, možete)." Pa su učinili (napravili) njemu (jednu) govornicu. Pa pošto je bio petak, dao se (tj. krenuo je) ka (toj) govornici. Pa je zavikala (ta) palma (tj. panj palme) vikanjem djeteta (tj. zajecao je). Zatim je sišao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa je stisnuo njega k sebi (uza se, a ona, palma - panj njezin) jeca jecanjem djeteta koje se umiruje (kojega neko umiruje, smiriva). Rekao je:

"Plakaše (palma) na (ono, tj. zbog onoga) što slušaše (ona) od (određenoga) opominjanja kod nje."

PRIČAO NAM JE Ismail, rekao je: pričao mi je moj brat od Sulejmana, sina Bilala, od Jahja-a, sina Seida, rekao je: izvijestio me je Hafs, sin Ubejdulaha sina Enesa sina Malika, da je on čuo Džabira, sina Abdullaha (da) govori:

Bila je Bogomolja natkrivena (tj. ona je imala krov, ili tavanicu, strop koji je stajao) na panjevima (ili: na deblima stabala) od palme. Pa je bio (običaja) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, kada je propovijedao (predikovao, da) stoji uz panj (deblo) od nje (tj. uz balvan, direk, stup od palme). Pa pošto se načinila (napravila) njemu govornica, i bio (se) na nju (popeo), pa čuli smo za (tj. u) toga panja (direka jedan)

glas kao glas deve (koja je u desetom mjesecu trudnoće, steonosti, stevana, steona, stelna već deseti mjesec), čak (da) je došao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa je stavio svoju ruku na nju, pa se smirila (ta palma, tj. taj panj, direk, stup, stub).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Bešara, pričao nam je Ibnu Ebu Adijj od Šubeta.

PRIČAO JE MENI Bišr, sin Halida, pričao nam je Muhamed od Šubeta, od Sulejmana, čuo sam Ebu Vaila (da) priča od Huzejfeta da je Umer, sin Hattaba, bio zadovoljan Allah od njega, rekao:

"Koji (od) vas pamti govor poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, o kušnji (iskušenju, neredu, smutnji, buni, pobuni)?" Pa je rekao Huzejfete: "Ja pamtim (onako doslovno) kao što je rekao." Rekao je (Umer): "Daj! Zaista ti si zaista smion." Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (ovo):

"Kušnja čovjeka je u njegovoj porodici, i njegovom imanju i njegovom susjedu. Nju iskupljuje molitva, i milostinja, i zapovijedanje za dobro i odvraćanje od ružnoga (tj. zapovijedanje dobroga i zabranjivanje zla)." Rekao je (Umer): "Nije ova (kušnja), a ali (tj. nego ona kušnja) koja će se zatalasati kao talasanje mora (tj. zbog koje će se ljudi, narod uznemiriti, zatalasati kao što se more zatalasa)." Rekao je (Huzejfete): "O zapovjedniče vjernika! Nema (nikakve) štete na tebe (tebi) od nje (od te vrste kušnje). Zaista između tebe i između nje su (jedna) vrata zaključana (zatvorena)." Rekao je: "Otvoriće (li) se (Da li će se otvoriti ta) vrata, ili će se razbiti?" Rekao je: "Ne (tj. Neće se otvoriti), nego će se razbiti." Rekao je: "To je priličnije (da tako bude jer je jasno) da se neće zaključati (zatvoriti više nikada)." Rekli smo: "Znao (li) je (on ko su ta) vrata (Zna li on ko su ta vrata)?" Rekao je: "Da, kao što da je bliže (od) sutra večeras (tj. kao što je znao da je od sutrašnjega dana bliže večerašnja noć). Zaista ja sam pričao njemu (jedan) hadis (koji) nije sa greškama (pomiješan). Pa smo se plašili da pitamo njega, i zapovjedili smo Mesruku, pa je pitao njega, pa je rekao: "Ko su (bila ta) vrata?" Rekao je: "Umer."

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb, pričao nam je Ebu Zinad od Aaredža, od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Neće nastati (Neće doći) Sudnji dan (prije) do (da) se borite (dok se ne budete borili protiv jednoga) naroda (takvoga što) su njihove obuće (određena) dlaka; i do (da) se borite (protiv) Turaka, (naroda) malenih očiju, crvenih lica, malih (i ravnih) noseva, kao da su njihova lica štitovi postavljeni kožom. I nalazite od najboljih ljudi (da je onaj ko) je najžešći (od) njih odvratnošću za ovu stvar (tj. ko najviše mrzi ovu stvar prije) do (da) padne u nju (tj. prije nego primi nju - vjeru Islam, a kad je primi onda bude jedan od najboljih ljudi). A ljudi su rudnici (tj. izvori i dobra i zla), najbolji (od) njih u predislamlju su najbolji (od) njih (i) u Islamu. I zaista doći će svakako na jednoga (od) vas (jedno takvo) vrijeme (u kojem) zaista da vidi mene draže je k njemu od (toga, tj. voliće, volio bi on da me vidi nego) da bude njemu kao njegova porodica i njegovo imanje (tj. nego da on ima nešto slično porodici i imanju)."

PRIČAO JE MENI Jahja, pričao nam je Abdurrezzak od Mamera, od Hemmama, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Neće nastati (doći) Čas (tj. Sudnji dan prije) do (da) se borite protiv (stanovnika pokrajina) Huz i Kerman od (pokrajina) Perzijanaca (ili: Nearapa), crvenih lica, spljoštenih (plosnatih) noseva, malenih očiju, kao da su njihova lica štitovi postavljeni kožom, njihova obuća je dlaka." Slijedio je njega (tj. Jahja-a još drugi) osim njega (osim Jahja-a pričajući) od Abdurrezzaka.

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan, rekao je: rekao je Ismail: izvijestio me Kajs, rekao je:

Došli smo Ebu Hurejretu, bio zadovoljan Allah od njega, pa je rekao: Družio sam se sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, tri godine (i) nisam bio u mojoj (svojoj) godini pohlepniji (ni) na (za jednu stvar kao na to) da pamtim hadis od mene u njima (tj. nisam u svome životu bio pohlepniji sam od sebe ni na što od pamćenja hadisa u

tim godinama). Čuo sam ga (Muhammeda a.s. da) govori i rekao (tj. i pokazao) je svojom rukom evo ovako:

"Pred Čas (tj. Prije Sudnjega dana) borićete se protiv (jednoga) naroda, njihove obuće su dlake, a ono je (tj. a to je) ovaj pojavljivač (na otvorenom prostoru, pustinji da se bori protiv muslimana)." A rekao je Sufjan jedanput: "....., a oni su stanovnici bazara (pijace, tj. oni koji imaju trgove, bazare, čaršije)."

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Džerir, sin Hazima: čuo sam Hasena (da) govori: pričao nam je Amr, sin Tagliba, rekao je: čuo sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Pred Čas borićete se protiv naroda (što) se obuva dlakom, i borićete se protiv naroda (takvoga) kao da su njihova lica štitovi obloženi kožom."

(Napominjalo se već jednom da "tirakun" znači koža obuće, koža za obuću, pa od toga "mutrekatun" obložena stvar sa kožom za obuću.)

PRIČAO NAM JE Hakem, sin Nafi-a, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, rekao je: izvijestio me je Salim, sin Abdullaha, da je Abdullah, sin Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao: čuo sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Boriće se protiv vas Židovi, pa će se dati vama moć (ili: vlast) nad njima čak (da) će govoriti (određeni) kamen: "O muslimane (O muslimanu)! Ovo je Židov iza mene, pa ubij ga."

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Sufjan od Amra, od Džabira, od Ebu Seida, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Doći će na (određene) ljude (jedno takvo) vrijeme (da) će ratovati, pa će se reći: "U vama je (li) se ko (Je li se među vama iko) družio sa Poslanikom, pomilovao ga Allah i spasio, (tj. ima li iko ko je sa njim bio)?" Pa će govoriti: "Da." Pa će se pobijediti na njima (Pa će

pobjediti). Zatim će ratovati, pa će se reći njima: "Da li je u vama (među vama iko) ko se družio sa (onim) ko se družio (tj. sa onima koji su se družili) sa Poslanikom, pomilovao ga Allah i spasio, (tj. ima li među vama ko je bio drug druga Muhammedova a.s.)?" Pa će govoriti: "Da." Pa će se osvojiti (pobijediti) njima (Daće im se pobjeda; pobijediće).

PRIČAO JE MENI Muhamed, sin Hakema, izvijestio nas je Nadr, izvijestio nas je Israil, izvijestio nas je Sa'd Taija, izvijestio nas je Muhill, sin Halifeta, od Adijja, sina Hatima, rekao je:

Dok sam ja kod Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, kadli je došao (tj. kadli dođe) njemu (jedan) čovjek, pa je tužio k njemu siromaštvo (tj. potužio mu se na siromaštvo). Zatim je došao njemu (jedan) drugi, pa (se) tužio k njemu (na) presijecanje puta (tj. na dočekivanje razbojnika koji zaustavljaju putnike i pljačkaju ih). Pa je rekao: "O Adijje! Da li si vidio Hiru?"
(Nekada poznati grad Hira je bio u susjedstvu, u blizini današnjega mjesta Kufe u Iraku.)

Rekao sam: "Nisam vidio nje (te varoši), a već sam se obavijestio o njoj." Rekao je: "Pa ako bude dugačak s tobom život (Ako budeš živio dugo), zaista vidjećeš svakako putnicu (tj. ženu koja putuje u nosiljki na devi - da ona) prelazi (tj. putuje) od Hire, čak (da) ophodi Kabu (došavši ona u Meku), ne boji (se, neće se ona plašiti na tom putu) nijednoga (tj. nikoga) osim Allaha." Rekao sam u (onome) što je između mene i između moje duše (Pomislio sam u sebi): Pa gdje su nevaljalci Tajja koji su već zapalili (određene) zemlje (ili: gradove)?! "I zaista ako bude dugačak s tobom (tj. u tebe) život, zaista osvojiće se svakako blagajne kserksa (perzijskoga vladara)?" Rekao sam: "Kserksa, sina Hurmuza?" Rekao je: "Kserksa, sina Hurmuza (sina Hurmuzovoga). I zaista ako bude dugačak s tobom (u tebe) život, zaista vidjećeš svakako (određenoga) čovjeka (da) izvadi napunjenost svoje šake (tj. punu svoju šaku) od zlata ili srebra (punu šaku zlata ili srebra), traži (tj. tražeći on) ko će primiti njega (zlato ili srebro) od njega, pa neće naći nijednoga (čovjeka, tj. nikoga da) primi njega od njega. I zaista će sresti svakako Allaha jedan (od) vas (onoga) dana (kada) bude sreo Njega (tj. sresti će Ga na Sudnjem danu), a nije (tj. a nema) između

njega i između Njega tumač (tj. nema nikakvoga tumača da) tumači njemu, pa će reći svakako:

"Zar nisam poslao k tebi (čovječe, jednoga) poslanika pa (da) priopći (saopći) tebi?" Pa će reći: "Da." Pa će reći: "Zar nisam dao tebi imanje i dao višak na tebe?" Pa će reći: "Da." Pa će pogledati (na prostor) od svoje desne (strane - desnice), pa neće vidjeti (ništa drugo) osim pakla, i pogledaće (na prostor) od svoje lijeve (strane - ljevice), pa neće vidjeti (ništa drugo) osim pakla." Rekao je Adijj: Čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Čuvajte se Vatre i da (tj. pa makar da milodarite) sa polovinom datule (hurme), pa ko nije našao (ko nema ni) polovinu datule, pa sa lijepom riječi (neka s nekim razgovara)." Rekao je Adijj: Pa vidio sam (određenu ženu u nosiljki) putnicu (da ona) prtlja (ide, putuje) od Hire čak (da) ophodi Kabu, ne plaši (ne plašeći) se (ona nikoga) osim Allaha; i bio sam u (među onima) ko je osvojio (koji su osvojili) sebi blagajne kserksa, sina Hurmuza. I zaista ako bude dugačak sa vama (u vas) život, zaista ćete vidjeti svakako (ono) što je rekao Vjerovijesnik Ebul-Kasim, pomilovao ga Allah i spasio, (da) će izvaditi (čovjek) punoću (napunjenost) svoga dlana (svoje šake, tj. punu svoju šaku).

PRIČAO JE MENI Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Ebu Asim, izvijestio nas je Sa'dan, sin Bišra, pričao nam je Ebu Mudžahid, pričao nam je Muhill, sin Halifeta, čuo sam Adijja:

Bio sam kod Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO JE MENI Seid, sin Šurahbila, pričao nam je Lejs od Jezida, od Ebul-Hajra, od Ukbeta, sina Amira, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, izašao (jednoga) dana, pa je klanjao na stanovnike Uhuda (tj. za šehide-mučenike ukopane, pokopane na Uhudu) svoje klanjanje na umrloga (tj. obavio je za njih svoju molitvu koju obavlja za umrle osobe), zatim je otišao ka govornici, pa je rekao:

"Zaista ja sam vaš preteča (predvodnik), i ja sam svjedok nad vama. Zaista ja tako mi Allaha zaista gledam k mome (svome) bunaru sada (misli na bunar u raju). I zaista ja sam (u takvom položaju da) su se

dale meni blagajne (riznice) ključeva Zemlje. I zaista ja tako mi Allaha neću se plašiti (ne plašim se, ne bojim se) da ćete poslije mene biti (opet) idolopoklonici, a ali (tj. nego) se plašim da ćete se međusobno natjecati u njoj (u ovozemnosti, tj. u sticanju i u uživanju ovozemaljskih udobnosti i užitaka u tolikoj mjeri da ćete zaboraviti na dobra djela uopće)."

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Ibnu Ujejnete od Zuhrije, od Urveta, od Usameta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Nadnio se Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (tj. Popeo se) na (jednu) tvrđavu od tvrđava (Medine), pa je rekao:

"Da li vidite šta (ja) vidim? Zaista ja vidim (određene) kušnje (tj. bune, nerede da) će se događati između vaših kuća mjestima događanja kapanja (kiše, tj. biće ih mnogo i obuhvatiće svakoga, neće u tome biti pošteđen niko kao od kiše kada pada što niko nije pošteđen)."

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, rekao je: pričao mi je Urvete, sin Zubejra, da je Zejneba, kći Ebu Selemeta, pričala njemu da je Umu Habibeta, kći Ebu Sufjana, pričala njoj od Zejnebe, kćeri Džahša, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, unišao na nju (tj. njoj) zastravljen (uplašen), govori (govoreći):

"Nema božanstva osim Allah (osim Allaha)! Teško Arapima od (jednoga velikoga) zla (što) se je već približilo! Otvorilo se danas od pregrade (zida) Goga i Magoga (Jedžudža i Medžudža) kao ovo (ovoliko, ovako)." I napravio je krug sa svojim prstom (palcom, palcem) i sa (onim) koji slijedi njega (tj. i sa onim do njega, a to je kažiprstom). Pa je rekla Zejneba: Pa sam rekla:

"O poslaniče Allaha! Zar ćemo propasti, a u nama su (određeni) dobri (ljudi)?" Rekao je: "Da, kada je bilo mnogo (tj. kada bude mnogo određene) rđe (slaboće, nevaljalstva, tj. grijeha)." A od Zuhrije: Pričala je meni Hinda, kći Harisa, da je Umu Selemete rekla: Probudio se Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Slava Allahu! Šta (li) se je to spustilo od (određenih) blagajni (riznica), i šta (li) se je to spustilo od kušnji (nereda, pobuna, ratova)!"

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Abdul-Aziz, sin Ebu Selemeta sina Madžišuna, od Abdurahmana, sina Ebu Sa'sa'ata, od njegova oca, od Ebu Seida Hudrije, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: Rekao je meni (tj. Rekao je Ebu Seid k Ebu Sa'sa'atu):

"Zaista ja vidim tebe (da) voliš brave (ovce) i sebi uzimaš njih, pa popravljaj ih i popravljaj njihovu slinu (iz nosa, tj. liječi ih od bolesti koja im izaziva tečenje sline, sluzi iz nosa), pa (tj. jer) zaista ja sam čuo poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Doći će na (određene) ljude vrijeme (takvo da) će biti bravi u njemu (ovce njemu) najbolje imanje muslimana, slijediće s njima vrhove brda, ili grane (od palmi) brda (na brdima) u mjestima padanja kiše, bježaće sa svojom vjerom od kušnji (od iskušenja, nereda, pobuna; zavođenja u strasti i zablude)."

PRIČAO NAM JE Abdul-Aziz Uvejsija, pričao nam je Ibrahim od Saliha, sina Kejsana, od Ibnu Šihaba, od Ibnul-Musejjeba i Ebu Selemeta, sina Abdurahmana da je Ebu Hurejrete, bio zadovoljan Allah od njega, rekao: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Biće kušnje (bune takve da) sjedač u njima je bolji od stajača, a stajač u njima je bolji od idača (hodača, onoga koji ide, hoda pješačeći), a idač (pješak) u njima je bolji od trkača (trčača, koji trči). I ko se uzdigne (podigne, pođe) za njima, tražiće da se uzdignu njemu (ili: pogledaće ga one metnuvši ruku iznad obrva), a ko nađe sklonište ili utočište, pa neka se uteče njemu (pa neka se skloni u njega)."

(Riječi: "I ko se uzdigne za njima - za tim kušnjama -, tražiće one da se uzdignu njemu,...", tumače se na više načina. Jedna tumačenja se svode na to da će te kušnje uništiti, odnosno tražiti da privuku sebi svakoga ko se bude nadvirio na njih, ili se bude zanimao za njih, ili se bude stavio u opasnost zbog njih. Drugo jedno tumačenje veli da će te kušnje savladati svakoga ko se bude borio protiv njih, i prepirao se s njima.)

A od Ibnu Šihaba: Pričao mi je Ebu Bekr, sin Abdurahmana sina Harisa, od Abdurahmana, sina Muti'a sina Esveda, od Nevfela, sina Muavijeta (prenosi se) slično ovome hadisu Ebu Hurejreta, osim (jedino) da Ebu Bekr povećava: "Od molitve je molitva (jedna takva da) ko (bude taj da) je prošla njega (ta molitva) pa kao da se rasparilo (okrnjilo na) njegovu porodicu i njegovo imanje (kao da mu je okrnjena, umanjena, smanjena porodica i imanje, imetak)."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Kesira, izvijestio nas je Sufjan od Aameša, od Zejda, sina Vehba, od Ibnu Mesuda, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Biće pretpostavljanje (davanje prvenstva i prednosti onome kome, u stvari, to ne pripada - a veli se da "eseretun" znači sebičnost, koristoljublje, pa bi onda prevod mogao da i ovako glasi: "Biće sebičnost...) i stvari (neke što) ćete nijekati njih (što ih nećete odobravati)." Rekli su: "O poslaniče Allaha! Pa šta zapovjedaš nama (da činimo u tom slučaju)?" Rekao je: "Izvršavaćete (određenu) dužnost koja je na vama, a pitaćete (tj. a molićete) Allaha (da vam dadne pravo, ili nagradu) koja vama (pripada, slijedi)."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Abdurrahima, pričao nam je Ebu Mamer Ismail, sin Ibrahima, pričao nam je Ebu Usamete, pričao nam je Šubete od Ebu Tejjaha, od Ebu Zurata, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Upropastiće (Uništiće određene) ljude ovaj rod (ovaj plemenski ogranak) od Kurejševića (plemena)." Rekli su: "Pa šta zapovjedaš nama?" Rekao je: "Da (se postupi tako) da ljudi se odstrane (od) njih (tj. Zašto se nisu odstranili - Zašto se ljudi ne odstrane njih)!"

Rekao je Mahmud: Pričao nam je Ebu Davud, izvijestio nas je Šubete od Ebu Tejjaha; čuo sam Ebu Zurata.

(Svrha ovoga drugoga seneda je da pokaže da je Ebu Tejjah čuo hadis od Ebu Zur'ata, jer se izričito navodi riječ "čuo sam - semitu", a u

prethodnom senedu se kaže "od Ebu Tejjaha, od Ebu Zur'ata". To je češće puta svrha navođenja ponovnoga skoro istih seneda.)

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Muhameda, Mekija, pričao nam je Amr, sin Jahja-a sina Seida, Umevija (tj. Umejević) od njegovoga (svoga) djeda, rekao je:

Bio sam sa Mervanom i Ebu Hurejretom, pa sam čuo Ebu Hurejreta (da) govori: čuo sam Istinitoga Poistinićenoga (tj. Onoga kome se istina objavljivala, tj. čuo sam Muhammeda a.s. da) govori:

"Propast moje sljedbe je (tj. biće) na dvjema rukama (nekih) dječaka (mladića) od Kurejševića." Pa je rekao Mervan: "Dječaci (Mladići da budu, zar će biti zapovjednici)?" Rekao je Ebu Hurejrete: "Ako si htio (Ako hoćeš) da imenujem njih: Sinove omsice (Sinovi toga-i-toga) i sinove omsice (toga-i-toga, tj. omsičiće i omsičiće)."

(Ili: ".... da imenujem njih, sinove omsice i sinove omsice." A to znači: "Ako hoćeš da ti ih po imenu kažem ko su i koji su.")

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Musa-a, pričao nam je Velid, rekao je: pričao mi je Ibnu Džabir, rekao je: pričao mi je Busr, sin Ubejdulaha, Hadremija, rekao je: pričao mi je Ebu Idris Havlanija da je on čuo Huzejfeta, sina Jemana, (da) govori:

Bili su (određeni) ljudi (običaja da) pitaju (tj. Pitaše ljudi) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, o (određenome) dobru, a bio sam (običaja da) pitam njega o (određenome) zlu (tj. a ja ga pitah o zlu zbog) bojazni (zbog strahovanja) da stigne mene (tj. da će me zlo, možda, stići, zadesiti). Pa sam rekao:

"O poslaniče Allaha! Zaista mi smo bili u predislamlju (a doslovno: u neznalaštvu, u dobu neznanja, grubosti, varvarstva) i zlu, pa je donio nama Allah ovo (određeno) dobro, pa da li je poslije ovoga dobra od zla (ikakvoga ostalo išta, tj. da li će doći poslije ovoga dobra kakvo zlo)?" Rekao je: "Da." Rekao sam: "A da li je poslije toga zla od dobra (ikakvoga ostalo išta, tj. A da li će poslije toga zla doći kakvo dobro)?" Rekao je: "Da, a u njemu je zadimljenost (tj. zamućenost,

mutnoća)." Rekao sam: "A šta je njegova zadimljenost (mutnoća)?" Rekao je: "Narod (tj. Jedni ljudi koji) će upućivati u (drugi putokaz) osim moga putokaza (tj. koji će upućivati na drugi postupak i način življenja osim moga postupka i moga načina življenja). Poznavaćeš od njih (određeno dobro) i nijekaćeš (tj. nećeš odobravati neke zle pojave i nedostatke kod njih)." Rekao sam: "Pa da li je poslije toga dobra (na redu da se pojavi išta) od zla?" Rekao je: "Da. Pozivači (neki) ka vratima pakla. Ko se odazvao (tj. Ko se odazove) njima k njemu, bacili su (tj. baciće) ga u njega." Rekao sam: "O poslaniče Allaha! Opiši ih nama." Pa je rekao: "Oni su od jedne naše kože, i govoriće sa našim jezicima." Rekao sam: "Pa šta zapovjedaš meni ako stigne mene to?" Rekao je: "Držaćeš se skupa (zajednice, tj. glavnine, većine) muslimana i njihovoga vođe." Rekao sam: "Pa ako ne bude za (tj. u) njih skupa (zajednice), a ni vođe?" Rekao je:

"Pa odstrani se tih stranaka (organizacija), svih njih, i da (tj. pa makar da bi došao u takav položaj) da ujedeš (ugrizeš, tj. da se uhvatiš zubima) za korijen stabla (za žile kakvoga drveta, tj. da se moradneš zavući u rupu pod žile kakvoga drveta), čak (da) stigne tebe smrt (tvoja), a ti si na tome (tj. u tom položaju i stanju)."

(Sadržaj ovoga hadisa vrijedi za muslimanski narod, muslimane cijeloga svijeta od godine kad je nestalo halife kao vjerskoga poglavice i vođe, a to znači od hiljadu devet stotina i dvadeset i pete - 1925. - godine, kojega su protjerali iz Turske. On je, istina, već bio bez ikakve stvarne moći, ali je ipak od većine muslimana na svijetu bio cijenjen i poštivan. Od tada više nikakva muslimanska stranka nije više mogla da oko sebe okupi većinu muslimana na cijelome svijetu, i nije mogla da postigne to da se postavi jedan vjerski vođa za sve, tj. za većinu muslimana, odnosno vođu kojega bi priznavala većina muslimana u svijetu. Prema tome, nijedna stranka nije dostojna ni da se slijedi, niti da se je drži. Od tada svaka grupa muslimana u svome kraju i predjelu ima svoga regionalnoga vjerskog vođu i svoju regionalnu islamsku vjersku zajednicu. Ako muslimanu i muslimanima nije data prilika i mogućnost da ima svoga vjerskoga vođu na cijelome svijetu, to ga kao pojedinca nije oslobodilo dužnosti da radi za Islam koliko on kao pojedinac može, a pogotovu ga to nije oslobodilo od toga da živi islamskim životom i da vrši vjerske obrede i vjerske propise Islama. To nam najbolje pokazuje

slučaj Halida, sina Velidova u borbi na Muti za vrijeme života Muhammeda a.s. Kada su poginula sva trojica vojnih zapovjednika koje je postavio za vojne zapovjednike lično Muhammed a.s. u času kada ih je slao na Mutu, onda je Halid uzeo komandu u svoje ruke iako nije bio postavljen od vrhovnoga zapovjednika tadašnjih svih muslimana na svijetu od samoga živoga Božijega poslanika Muhammeda a.s. Kada su se muslimani, koji su učestvovali na Muti, vratili natrag u Medinu, Muhammed a.s. nije ukorio Halida, a ni muslimani u borbi na Muti nisu se protivili Halidu što je uzeo zastavu i komandu u svoje ruke kada ga nije odredio za zapovjednika Muhammed a.s., a niti su ga oni izabrali za svoga komandanta. Izbor se nije imao kada ni vršiti, a nije se imalo vremena ni čekati postavljenje iz Medine. Halid je pravilno shvatio da treba da učini za Islam i bez postavljenja od strane glavnoga vođe. Prema tome i kada glavni vođa uopće ne postoji i kada ne postoji ni jedna grupa kojoj pripada većina muslimana, svaki pojedini musliman treba da vrši islamske propise i obrede i da učini za Islam koliko on može. Ovaj hadis upravo to nas i uči. Istina, najprije kaže da muslimani treba da imaju svoju glavninu i vođu jednoga na cijelome svijetu, ali ako to nemaju, u tom slučaju neka svako učini šta može i koliko može, a da se ne grupišu u razne nekakve stranke. Od sviju tih stranaka i takozvanih muslimanskih, a pogotovu nemuslimanskih stranaka, treba se odstraniti. Pohitaće mnogi, čak i većina, da ovakav stav proglasi za nihilizam i anarhiju. Međutim, cijepanje muslimana na razne stranke, društva i grupe takođe je nihilizam i anarhija koja je i dovela muslimane do toga da nemaju vođe za sve muslimane na svijetu, i da nemaju jedne glavnine, zajednice kojoj pripada većina muslimana, odnosno koju poštiva većina muslimana na svijetu.)

PRIČAO JE MENI Muhamed, sin Musena-a, pričao je meni Jahja, sin Seida, od Ismaila, pričao je meni Kajs od Huzejfeta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Poučavali su se moji drugovi (o) dobru, a poučavao sam se (o) zlu (tj. nastojali su da saznaju o dobru, a ja sam nastojao da saznam o zlu).

PRIČAO NAM JE Hakem, sin Nafi-a, pričao nam je Šuajb od Zuhrije, rekao je: izvijestio me je Ebu Selemete, sin Abdurahmana, da

je Ebu Hurejrete, bio zadovoljan Allah od njega, rekao: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Neće ustati (tj. Neće nastati, doći) Čas do (da) se pobiju (dok se ne pobiju, tj. zaratuju neke) dvije čete (skupine, grupe takve da) je tvrdnja njih dviju jedna."

PRIČAO JE MENI Abdullah, sin Muhammeda, pričao nam je Abdurrezzak, izvijestio nas je Mamer od Hemmama, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Neće ustati (nastati, doći) Čas do (da) se pobiju dvije čete, pa će biti između njih dviju jedno veliko ubijanje, tvrdnja (pozivanje; optužba; molba, molitva) njih dviju je jedna. I neće ustati (doći) Čas do (da) se pošalju premazivači (tj. podvaljivači - a misli se na Antihriste) veliki lažovi blizu trideset (njih osim glavnoga Dedždžala - glavnoga Antihrista), svaki (od) njih (tj. svaki od njih trideset) tvrdiće da je on poslanik Allaha."

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, rekao je: izvijestio me Ebu Selemete, sin Abdurahmana, da je Ebu Seid Hudrija, bio zadovoljan Allah od njega, rekao:

Dok smo mi kod poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a on dijeli (neku) diobu (tj. nešto razdjeljuje među ljude), kadli dođe njemu Zul-Huvejsirete, a on je (jedan) čovjek od Temimovića, pa je rekao (taj Zul-Huvejsirete):

"O poslaniče Allaha! Budi pravedan (tj. Dijeli pravo)!" Pa je rekao (Muhammed a.s.): "Teško tebi! A ko je pravedan kada (ja, ako ja) nisam pravedan?! Već si izgubio i štetovao si ako ne bijah pravedan (ja)." Pa je rekao Umer: "O poslaniče Allaha! Dozvoli meni u njemu (tj. u vezi njega) pa (da) udarim njegov vrat (mačem, tj. da ga posiječem, ubijem)." Pa je rekao: "Pusti (Ostavi) ga, pa (tj. jer) zaista za (tj. u) njega su (takvi) drugovi (tj. on ima takve drugove da) je nizak (omalovažen) jedan (od) vas svojom molitvom (ili: da omalovažava, da čini niskom jedan vas svoju molitvu) sa njihovom molitvom i svoj post

sa njihovim postom. Čitaju (oni) Kur'an (tako da) neće proći (ili: preći, tj. tako da ne prolazi, ne prelazi to njihovo čitanje) njihove ključnjače (kosti od vrata do ramena koje se još u narodu zovu i sadžakovi). Izlaze (Izlaziće) iz vjere (ove) kao što izlazi (izbačena) strjelica iz (prostrijeljene) divljači, (životinje kroz koju prođe strjelica tako munjevito da kada) se pogleda k njezinom gvožđu (na vrhu), pa neće se naći u njemu (nijedna) stvar (ništa od mesa, ili krvi ili čega drugoga od te životinje jer se nije moglo zalijepiti na gvozdeni vrh strijele jer je tako brzo prošla kroz ustrijeljenu divljač), zatim se pogleda k njezinoj žili (ili struni koja je namotana na ulazu gvozdenoga vrha strijele u strijelu radi pričvršćivanja vrha), pa se neće naći (tj. pa se ne nađe) u njoj (žili, struni nijedna) stvar (od prostrijeljene divljači), zatim se pogleda ka njezinom (dijelu zvanom) "nedijju", a ono je (tj. a to je) njezin "kidh" ("nedijjun" i "kidhun" oboje znači strijela, upravo drveni dio strijele prije nego se na nju stavi gvozdeni vrh, šiljak i prije nego se stave na dnu strijele pera strijele), pa se neće naći u njoj (u tom drvenom dijelu strijele ni jedna) stvar, zatim se pogleda k njezinim perima, pa se neće naći u njoj (tj. ni u perima strijele nijedna) stvar (ništa), već je pretekla (strijela) griz i krv."

(Griz je ono što se nalazi u stomaku i crijevima životinje, hrana u životinji još potpuno nesvarena i nerastavljena u sastojke. To je bar narodni izraz u nekim krajevima. A to upravo znači riječ arapska "fersun". Strijela je pretekla griz i krv: znači prošla je kroz ustrijeljenu, ostrijeljenu divljač - remijjetun - prije nego se je i na jedan od njezinih dijelova nalijepilo imalo griza i krvi od te divlje životinje. S time hoće da se kaže da će i drugovi Zul-Huvejsireta izaći iz Islama prije no što se na njih nakalemi išta od Islama, i neće se moći naći na njima ništa od Islama.)

"Znak njihov je (jedan) čovjek crn, jedna (od) dviju njegovih mišica (na rukama) je kao dojka (sisa) žene, ili kao komad mesa (koje) klokoće (huči, tj. pokreće se tamo-amo). I izaći će (pojaviće se oni) na vremenu (za vrijeme jednoga) razilaženja (neslaganja, rascjepa) od ljudi (određenih)."

Rekao je Ebu Seid: Pa svjedočim da sam zaista ja čuo ovaj hadis od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i svjedočim da je

Alija, sin Ebu Taliba borio se protiv njih, a ja sam (bio tada) sa njim, pa je zapovjedio za toga (navedenoga) čovjeka, pa se tražio. Pa se došlo s njim (tj. Pa je doveden taj tako opisani čovjek u ovome hadisu), čak sam gledao k njemu (i vidio ga da je) na opisu Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, koji (je taj što) je opisao njega.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Kesira, izvijestio nas je Sufjan od Aameša, od Hajsemeta, od Suvejda, sina Gafeleta, rekao je: rekao je Alija:

"Kada sam pričao (tj. Kada pričam) vama od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa zaista da se skrham (da padnem) iz neba draže je k meni od (toga, tj. nego) da lažem na njega. A kada sam pričao (tj. A kada pričam) vama u (tj. o onome) što je između mene i između vas, pa zaista (određeni) rat je varka (jedno varanje, prevara). Čuo sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Doći će u zadnjem vremenu (jedni, neki) ljudi, mladih godina, ludih snova (glupih, nerazumnih sanova, snova) govoriće od najboljega govora stvorenja (ljudi). Izaći će (Izletiće oni) iz Islama kao što izađe strijela iz (prostrijeljene) divljači (divlje životinje), neće preći njihovo vjerovanje njihove grkljane (grla, a neki kažu: njihove vrhove resica), pa gdje god ste sreli (tj. pa gdje god sretnete) njih, pa ubijajte ih, pa (tj. jer) zaista ubijanje njih je nagrada za (onoga, tj. nagrada onome) ko je ubijao njih (nagrada će mu biti na) Sudnjem danu."

PRIČAO JE MENI Muhamed, sin Musena-a, pričao mi je Jahja od Ismaila, pričao nam je Kajs od Habbaba, sina Eretta, rekao je:

Tužili (Žalili) smo se k poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a on je uzimač sebi jastukom (tj. uzeo, napravio je sebi kao jastuk za sjedenje jedan) svoj ogrtač u sjeni Kabe. Rekli smo mu:

"Zar nećeš tražiti pomoć (tj. Daj traži pomoć od Allaha) nama, zar nećeš moliti Allaha za nas (nama)?" Rekao je: Bio je (određeni) čovjek u (među onima) ko je (bio) prije vas (koji su bili prije vas, dakle: bio je taj čovjek, postojao - u takvim mukama da) se iskopa jama (rupa) njemu u zemlji, pa se učini (tj. pa se on stavi) u nju, pa se donijela (pa je bila

donešena) pila (žaga, testera), pa se stavila na njegovu glavu, pa se rascijepila (raspililа) na dvije (polovine), a (opet) ne odbi (a ne odvrati) njega to od njegove vjere."

(U stvari, trebalo je da se prevede našim imperfektom: Kopaše se rupa određenom čovjeku u onima koji su bili prije vas - rupa - u zemlji, pa se stavljaše on u nju, pa se donosaše pila, pa se stavljaše na njegovu glavu, pa se cijepaše na dvije polovine, a ne odbijaše ga to od njegove vjere.)

"I češljaše se sa češljevima željeza (željeznim češljevima ono u čovjeka) što je ispod njegova mesa od kosti i živca (nerava, živaca), a ne odbijaše ga to od njegove vjere. Tako mi Allaha zaista će se upotpuniti svakako ova stvar čak (da) će ići jahač (određeni, izvjesni) od San'e k (tj. do) Hadramevta, (i) neće se plašiti (nikoga) osim Allaha (za sebe) ili vuka na (za) svoje brave (ovce), a ali (tj. nego) vi se žurite (vi tražite žurbu, brzinu, da to bude brzo, a Allah daje kada on hoće, a ne kada se nekome nešto žuri)."

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Ezher, sin Sa'da, pričao nam je Ibnu Avn, rekao je: obavijestio je mene Musa, sin Enesa, od Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, izgubio Sabita, sina Kajsa, pa je rekao (jedan) čovjek:

"O poslaniče Allaha! Ja ću znati za tebe njegovo znanje (tj. njegovu vijest, Ja ću saznati vijest o njemu)." Pa je došao njemu, pa je našao njega sjedeći (da sjedi) u njegovoj kući (tj. Pa je došao taj čovjek Sabitu i našao ga gdje sjedi u svojoj kući) spuštajući svoju glavu (tj. oborene glave iz poniženja, ili poniznosti, zabrinutosti). Pa je rekao: "Šta je tvoja stvar (stanje, tj. Šta ti je)?" Pa je rekao (Kajs): "Zlo (veliko)."

(To jest: "Zlo, grijeh veliki sam počinio." A onda on objašnjava o čemu se radi, ali za sebe govori u trećem licu.)

"Podizaše (on) svoj glas iznad glasa Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa već se je pokvario (poništio) njegov posao i on je (sada) od stanovnika Vatre (tj. i on je predodređen sada, i on će dospjeti sada u pakao)." Pa je došao (taj) čovjek, pa je izvijestio njega

(Muhammeda a.s.) da je on (Sabit) rekao tako i tako (to i to). Pa je rekao Musa, sin Enesa: Pa se vratio (taj čovjek ka Sabitu) zadnji (tj. po drugi) puta sa velikim obeselenjem (sa velikom veselom viješću). Pa je rekao (tome čovjeku Muhammed a.s.):

"Odi (Kreni) k njemu, pa reci njemu: "Zaista ti nisi od stanovnika Vatre, a ali (tj. nego) od stanovnika raja."

(Kasnije je ovaj Sabit poginuo u borbi protiv odmetnika kao šehid-mučenik u borbi na Jemami, i tako se obistiniše riječi Muhammeda a.s. da je Sabit stanovnik raja.)

PRIČAO JE MENI Muhamed, sin Bešara, pričao nam je Gunder, pričao nam je Šubete od Ebu Ishaka: čuo sam Bera-a, sina Aziba, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (da) govori:

"Čitao je (Učio je jedan) čovjek (poglavlje iz Kur'ana koje se zove) Kehf, a u kući je životinja (jahačka, jahača ili tovarna), pa je počela (da) bježi. Pa je pozdravio (tj. molio za spas, mir), pa kada li magla ili oblačina poklopila je nju (tu životinju, za koju se tvrdi da je to bio konj toga čovjeka). Pa je spomenuo njega (to, taj slučaj) Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je rekao (Muhammed a.s.):

"Čitaj (Uči o) omsica (o ti), pa (jer) zaista ona (ta pojava) je (određeno) smirenje (spokojstvo što) je sišlo zbog Kur'ana, ili (što) se je spustilo zbog Kur'ana."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Jusufa, pričao nam je Ahmed, sin Jezida sina Ibrahima, Ebul-Hasen Harranija, pričao nam je Zuhejr, sin Muavijeta, pričao nam je Ebu Ishak: čuo sam Bera-a, sina Aziba (da) govori:

Došao je Ebu Bekr, bio zadovoljan Allah od njega, k mome ocu u njegov stan, pa je sebi kupio od njega (jedan) samar (za devu). Pa je rekao Azibu:

"Pošalji tvoga (svoga) sina, (da) nosi njega sa mnom." Rekao je: Pa sam nosio njega sa njim. I izašao je moj otac (da) sebi razlikuje (tj.

da sebi u cijelosti uzme) njegovu cijenu (cijenu samara), pa je rekao njemu moj otac:

"O Ebu Bekre! Pričaj mi kako ste vas dvojica napravila (postupila) kada si noću putovao (prilikom seobe iz Meke u Medinu) sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio." Rekao je: "Da. Putovali smo noću (tu) našu noć (i jedno vrijeme) od sutra dok je stao stajač vrućine (podneva, tj. dok je stala podnevna sjenka) i ispraznio se put, neće proći (tj. ne prolazi) u njemu nijedan (čovjek, tj. niko). Pa se podigla nama (jedna) dugačka stijena, za nju (tj. u nje) je sjena (hlad), nije došlo na njega (na hlad) Sunce. Pa smo odsjeli kod njega (tj. u hladu te stijene što nam se je podigla - pokazala bila iz daleka). I ujednačio sam (tj. uravnao, udesio sam) za Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (jedno) mjesto sa mojom (svojom) rukom (da) spava na njemu. I prostro sam u njemu (tj. na to mjesto jednu) bundu (od krzna, ili od devine dlake), i rekao sam:

"Spavaj, o poslaniče Allaha, a ja ću otresti (pretresti) tebi što je okolo tebe (tj. ispitaću okolicu da se nije približila nama potjera, gonioci naši što nas progone)." Pa je zaspao. I izašao sam (da) otresem (pretresem, pretražim ono) što je okolo njega, pa kada li ja sa pastirom (jednim suočim se, suočih se, tj. pa kada li ja ugledam, ugledah jednoga pastira) dolazećim (koji je dolazio) sa svojim bravima (ovcama) k (toj) stijeni, hoće od nje slično (onome) koje (što) smo htjeli (mi od nje, tj. hoće hlada da pod njom nađe). Pa sam rekao:

"Za koga si (tj. Čiji si) ti, o dječače!" Pa je rekao: "Za (jednoga, tj. Ja sam od jednoga) čovjeka od stanovnika Medine, ili Meke." Rekao sam: "Da li u tvojim bravima (tj. Ima li u tvojih brava, ovaca ikakva, išta) mlijeka?" Rekao je: "Da." Rekao sam: "Pa da li ćeš (nam) pomusti?" Rekao je: "Da." Pa je uzeo (jednu) ovcu. Pa sam rekao: "Otresi (njezino) vime od zemlje, i dlaka i prljavštine." Rekao je: Pa sam vidio Bera-a (da) udara jednu (od) svojih dviju ruku na drugu (tj. po drugoj) otresa (otresajući, tj. pokazujući Ebu Ishaku otresanje vimena). Pa je pomuzao (taj pastir) u (jedan) kabao (kabo malu) količinu od mlijeka. A sa mnom je (jedna manja kožna) posuda (za vodu što) sam ponio nju za Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) se napaja iz nje (kada on) pije i čisti se (za molitvu). Pa sam došao

(prišao) Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa sam mrzio (tj. pa nisam želio) da budim (probudim) njega. Pa sam se složio njemu (tj. Pa sam susreo, pogodio njega, zateko ga tamam) kada se probudio. Pa sam izlio (ljevao nešto) od vode na (to) mlijeko dok se ohladio njegov najdonji (dio), pa (sam) rekao:

"Pij, o poslaniče Allaha!" Rekao je: Pa je pio dok sam se zadovoljio (dakle: Pio je toliko da sam ja bio zbog toga zadovoljan). Zatim je rekao: "Zar nije dospio čas za (naše) putovanje (za polazak)?" Rekao sam: "Da." Rekao je: Pa smo prešli (krenuli na putovanje) poslije što se nagelo Sunce (kada se Sunce pošlo spuštati). I slijedio (tj. stigao, sustigao) nas je Surakate, sin Malika. Pa sam rekao: "Došlo se nama (do nas, tj. Stigli su nas, Stignuti smo) o poslaniče Allaha!" Pa je rekao:

"Ne žalosti se (Ne budi tužan)! Zaista Allah je sa nama!" Pa je molio na njega (tj. protiv njega - Surakate, Surake) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasi. Pa se zaglibila s njime (sa Surakom) njegova kobila (tj. zapala je) do svoga trbuha - mislim - u čvrstinu od zemlje (tj. u čvrsto tlo od zemlje). Sumnjao je Zuhejr.

(To jest: Sumnjao je Zuhejr da li je rekao njemu u pričanju ovoga hadisa Ebu Ishak riječi "u čvrstinu od zemlje.".)

Pa je rekao (Surakate): "Zaista ja mislim (za) vas dvojicu (da) ste već vas dvojica molila na mene (protiv mene Allaha), pa molite vas dva za mene (da se spasim iz ovoga zaglibljenja), pa Allah je za vas dvojicu (vama dvojici svjedok) da vratim (da ću vratiti) od vas dvojice tražioce (potjeru, gonioce vaše)." Pa je molio za njega Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa se je spasio (Surakate, Suraka). Pa je počeo (da postupa tako da) neće susresti nijednoga (čovjeka drukčije) osim (tako da) je rekao: "Dosta sam (ja) vama. Nije ovdje (Muhammed, tj. Nije ovuda prošao, ni otišao)." Pa neće susresti (Pa ne susretaše) nijednoga (čovjeka drukčije) osim (tako da) je vratio njega. Rekao je: "I ispunio je nama (obećanje vjerno, u cijelosti Surakate)."

PRIČAO NAM JE Mualla, sin Eseda, pričao nam je Abdul-Aziz, sin Muhtara, pričao nam je Halid od Ikrimeta, od Ibnu Abbasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga

Allah i spasio, unišao na (jednoga) Beduina (tj. jednome Beduinu da) posjeti njega, pa je rekao - a bio je (tj. bio bi) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, kada je ulazio na bolesno (lice da) posjeti njega, (bio bi) rekao:

"Nema štete (od bolesti)! Čista (tj. Čistačica je ova bolest tebi od grijeha) ako je htio (ako htjedne) Allah!" - pa je rekao njemu (tome Beduinu): "Nema štete! Čista ako je htio Allah!" Rekao je (Beduin): Rekao si: "Čista. Nikako! Nego ona (ova moja bolest) je vrućica (groznica koja) vrije (kipi) - ili talasa (uzdiže) se - nad velikim starcem (nad starim starcem da ona) dadne posjetiti njemu grobove (tj. da ona otjera njega u grob)." Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Pa da tada."

(Veli se da je starac već sutra, sutradan umro.)

PRIČAO NAM JE Ebu Mamer, pričao nam je Abdul-Varis, pričao nam je Abdul-Aziz od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, da je on rekao:

Bio je (jedan) čovjek kršćanin, pa je primio Islam i čitao je (iz Kur'ana dva poglavlja koja se zovu) El-Bekare i Ali Imran. Pa pisaše (objavu, tj. Kur'an) Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio. Pa se (opet) vratio (da bude) kršćanin (tj. pa je nakon nekoliko napustio Islam, dakle: nakon izvjesnog, nekog perioda napustio je Islam), pa (on nakon napuštanja Islama) govoraše (govorio je):

"Ne zna Muhammed (ništa drugo) osim (ono) što sam napisao njemu (ja)." Pa je usmrtio njega Allah, pa su pokopali njega (tj. sahranili su ga njegovi kršćani). Pa je osvanuo, a već je ispljuvala (tj. izbacila je) njega zemlja (dakle: Kad je svanulo izbacila ga je zemlja). Pa su rekli: "Ovo je djelo (čin) Muhammeda i njegovih drugova. Pošto je pobjegao od njih, iskopali su grob od našega druga, pa su bacili njega." Pa su iskopali rupu (raku) za njega, pa su udubili (tj. otišli su duboko u zemlju, dakle: iskopali su još dublji grob). Pa je osvanuo, a već je ispljuvala njega zemlja (Dakle: Sutradan se ponovilo isto, zemlja

ga je ponovo izbacila). Pa su rekli: "Ovo je djelo Muhammeda i njegovih drugova. Iskopali su grob od našega druga pošto je pobjegao od njih (zato što je pobjegao od njih), pa su bacili njega izvan groba (njegova).

("Nebeše" znači: nečiji grob iskopati pošto je već bio taj neko pokopan u svoj grob. A često to znači i iskopati grob u svrhu pljačke mrtvačkoga odijela sa umrloga.)

Pa su iskopali (ponovo) njemu rupu, pa su udubili njemu u zemlji (grob još dublje) što su mogli. Pa je osvanuo, a već je ispljuvala njega zemlja (dakle: Sutradan se ponovilo isto). Pa su saznali da ono (izbacivanje) nije od (određenih) ljudi (tj. nikako od ljudi). Pa su bacili njega (tj. ostavili ga bačena, izbačena na zemlji).

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs od Junusa, od Ibnu Šihaba, rekao je: a izvijestio me je Ibnul-Musejjeb od Ebu Hurejreta da je on rekao: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:
"Kada propadne kserks, pa nema (više nikakvoga) kserksa poslije njega. I kada propadne kajsar, pa nema kajsara poslije njega. Tako mi (Onoga) koji (je taj što) je duša Muhammeda u Njegovoj ruci zaista potrošićete (razdijelićete vi) svakako blagajne (riznice) njih dvojice u put Allaha (na Božijem putu)."

(Kserks je perzijski car, a kajsar je vizantijski.)

PRIČAO NAM JE Kabisate, pričao nam je Sufjan od Abdul-Melika, sina Umejra, od Džabira, sina Semureta, podigao je njega (hadis do Muhammeda a.s.), rekao je:

"Kada propadne kserks, pa nema kserksa poslije njega. I kada propadne kajsar, pa nema kajsara poslije njega." I spomenuo je i rekao je: "Zaista potrošićete svakako blagajne (od) njih dvojice u put Allaha."

(U put Allaha znači u dobrotvorne svrhe.)

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, pričao nam je Šuajb od Abdullaha, sina Ebu Husejna, pričao nam je Nafi', sin Džubejra, od Ibnu Abbasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Došao je Musejlimete Lažov na vremenu (za vrijeme) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je počeo (da) govori:

"Ako je učinio (tj. Ako učini, dadne) meni Muhammed (ovu) stvar poslije sebe (poslije njega), slijedio sam (tj. slijediću) ga." A došao je njoj (Medini, u Medinu) u mnogobrojnom ljudstvu od svoga naroda (iz Jemame). Pa je okrenuo prema (tj. došao) k njemu poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a sa njim je Sabit, sin Kajsa sina Šemmasa, i u ruci poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (bio) je komad grane (od palme) dok je stao (zaustavio se) nad Musejlimom u (među) njegovim drugovima, pa je rekao:

"Da si pitao mene (tj. Da si ti tražio od mene) ovaj komad (grane), ne bih dao tebi njega. A nećeš (nikada) preći (pretrčati) zapovjedi Allaha (Allahove) u te (u vezi tebe, sebe). I zaista ako odeš (kreneš) nazad (u bezboštvo), zaista će izmrcvariti (odsjeći će unakrst ruku i nogu, tj. ubiće) svakako tebe Allah. I zaista ja zaista vidim (tj. smatram) tebe (onim) koji je (taj što) se je pokazalo meni o tebi (ono) što sam vidio (u snu)."

Pa je izvijestio mene Ebu Hurejrete da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Dok sam ja spavač (tj. Dok sam spavao), vidio sam u svojim dvjema rukama dva koluta (dvije narukvice) od zlata. Pa je zabrinula mene stvar njihova (njih dvojice). Pa se objavilo k meni u snu da (to jest): "Puhni njih dvojicu (njih dvije)." Pa sam puhnuo njih dvojicu (dvije), pa su odletjela njih dva. Pa sam protumačio njih dva (da prestavljaju nekakva) dva lažova (koja) će izaći njih dva poslije mene."

Pa je bio (veli Buharija) jedan (od) njih dvojice Ansija, a drugi Musejlimete Lažov, drug (tj. posjednik, vlastodržac grada) Jemame (grada u Jemenu).

PRIČAO JE MENI Muhamed, sin Ala-a, pričao nam je Hammad, sin Usameta, od Burejda, sina Abdullaha sina Ebu Burdeta, od njegova djeda Ebu Burdeta, od Ebu Musa-a, - mislim ga (mislim da je pričao ovo što će se sada reći) - od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Vidio sam u snu (tj. Usnio, Sanjao sam) da ja selim iz Meke u (jednu) zemlju (doslovno: k jednoj zemlji što) su u njoj palme. Pa je otišla moja misao (pomisao prva) k (tome) da je ona (ta zemlja, taj grad) Jemama ili Hedžer, pa kada li je ona Medina, Jesrib!"

(Jesrib je ime Medine prije nego je u taj grad došao, doselio se Muhammed a.s..)

"I vidio sam u ovome (u tome) mome sanu (snu) da sam ja zatresao mač (sablju, ili: da sam ja zamahnuo mačem), pa su se presjekla njegova prsa (tj. pa je otpao njegov gornji dio, vrh mača, gornji dio mača), pa kada li je ono (značilo to) što je pogodilo se od vjernika dana Uhuda. Zatim sam zatresao njega sa drugim (tresenjem, tj. Zatim sam zamahnuo njime drugi puta), pa se vratio ljepši (nego) što je bio. Pa kada li je ono (to) što je donio Allah njega od Pobjede (osvojenja Meke) i sakupljanja (tj. sjedinjenja) vjernika (ili: popravljanja njihovoga stanja). I vidio sam u njemu (u tom snu neke) krave i (čuo sam rečenicu) "Allah je dobro (tj. Pravljenje Allaha je najbolje - Što Allah dadne, to je najbolje)!", pa kada li oni (tj. te krave) su vjernici dana Uhuda (na dan Uhuda), i kada li je dobro (ono) što je donio (dao njega) Allah od dobra i nagrade istini (za iskrenost) koju je dao nama Allah poslije dana Bedra (i to nakon borbe na Uhudu - kako su to protumačili neki komentatori)."

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Zekerija od Firasa, od Amira, od Mesruka, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Došla je Fatima ide (idući ona) kao da je njezin način idenja idenje Vjerovijesnika (tj. hod joj je kao hod Vjerovijesnika), pomilovao ga Allah i spasio. Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Širina (s tobom, tj. Dobro došla)! O moja kćeri!" Zatim je posadio nju na svoju desnicu (desnu stranu), ili na svoju ljevicu (lijevu stranu), zatim je tajno rekao k njoj (nekakav) govor (pričanje), pa je zaplakala. Pa sam rekla njoj: "Zašto plačeš?" Zatim je tajno rekao k njojzi (k njoj jedan, neki drugi) govor (pričanje, dakle: šapnuo joj drugi put), pa se nasmiješila. Pa sam rekla: "Nisam vidjela kao danas (jedna) radost (da) je bliža (jedne, jednoj) žalosti." Pa sam pitala nju o (onome) što je rekao, pa je rekla:

"Nisam bila zato (da) raširim (da širim, da pričam) tajnu (da odam tajnu) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio." Dok se uzeo (tj. Pa nije mi rekla o tom ništa sve dok se uzeo - dok je preminuo, dok nije umro) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa sam pitala nju (poslije pošto je preminuo, umro), pa je rekla:

"Tajno je rekao k meni: "Zaista Džibril izlagaše meni (tj. preslišavaše, preslušavaše, ili proučavaše sa mnom) Kur'an svake godine jedanput, a zaista on je izlagao meni (ove) godine dva puta (dvaput), i (ja) neću misliti (ne mislim) ga (ne mislim drukčije) osim (tako da) je došao moj rok (tj. kraj života, vrijeme moje smrti), i zaista ti si prva (od) porodice moje kuće priključenjem (u priključenju) sa mnom (meni, tj. ti ćeš poslije mene prva umrijeti od moje porodice). Pa sam zaplakala." Pa je rekao: "Zar nisi zadovoljna (tj. Zar se ne zadovoljavaš) da budeš gospojica (gospođa, gospodarica) žena stanovnika raja, ili žena vjernika (muslimanskih žena)?" Pa sam se nasmiješila zbog toga."

PRIČAO JE MENI Jahja, sin Kazeata, pričao nam je Ibrahim, sin Sa'da, od svoga oca, od Urveta, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da je ona rekla:

Pozvao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, Fatimu, svoju kćer u svome bolu (bolesti) koji je (taj što) se uzeo u njemu (dakle: u toj bolesti je i umro), pa je tajno govorio njoj za (neku) stvar (za nešto), pa je (zbog toga Fatima) zaplakala. Zatim je (ponovo) pozvao nju, pa je tajno govorio (saopštio) njoj, pa se (tada ona) nasmiješila. Rekla je: Pa sam pitala nju o tome, pa je rekla:

"Tajno je govorio meni Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa je izvijestio mene da će se on uzeti u svome bolu koji je (taj što) je preminuo u njemu (dakle: da će umrijeti u ovoj svojoj bolesti), pa sam (zato) zaplakala. Zatim je (opet) tajno govorio meni, pa je izvijestio mene da sam ja prvi (član od) porodice njegove kuće (što) ću slijediti njega, pa sam se (tada) nasmiješila."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Arareta, pričao nam je Šubete od Ebu Bišra, od Seida, sina Džubejra, od Ibnu Abbasa, rekao je:

Bio je Umer, sin Hattaba, bio zadovoljan Allah od njega, (običaja da) približava Ibnu Abbasa (k sebi), pa je rekao njemu Abdurrahman, sin Avfa:

"Zaista za nas su sinovi (tj. Zaista mi imamo sinove) slično njemu (tj. kao što i on)." Pa je rekao (Umer): "Zaista ono je od gdje ćeš znati (ono je od kuda ćeš znati, saznati, tj. Zaista ga približavam zbog onoga što ćeš saznati - zbog njegova znanja)." Pa je pitao Umer Ibnu Abbasa o ovome odlomku (Kur'ana):

"Kada je došla pomoć Allaha i Pobjeda." Pa je rekao (Ibnu Abbas): "Rok (Vrijeme smrti) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (znači ovaj odlomak - rok što) je objavio (obznanio) njega (Allah) njemu (Muhammedu a.s.)." Rekao je (Umer Ibnu Abbasu): "Ne znam od nje (tj. od njega, od ovoga odlomka ništa drugo) osim (ono, to) što znaš (ti)."

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Abdurahman, sin Sulejmana, sina Hanzaleta sina Gasila, pričao nam je Ikrimete od Ibnu Abbasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Izašao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u svojoj bolesti koja je (ta što) je umro u njoj sa pokrivačem (jednim na ramenima), već je zamotao (dobro glavu) sa crnim omotačem (sa jednom crnom pamrom, šamijom) dok je sjeo na govornicu. Pa je zahvalio Allahu i pohvaljivao Ga, zatim je rekao:

"A što se tiče poslije, pa zaista ljudi (koji pridolaze u Islam) biće mnogobrojni (biće ih mnogo), a bivaće malobrojni Pomagači (a Pomagača-Ensarija će biti sve manje) čak (tako da) će biti u (među) ljudima (oni) sa (tj. na) stepenu soli u jelu (dakle: biće ih tako malo kao soli u jelu). Pa ko bude upravljao od vas (nad nekom) stvari (koja je takva da on može da) šteti u njoj (nekima) ljudima, a koristi u njoj drugima, pa neka primi od dobročinioca (između) njih, i (neka) pređe od (tj. preko greške) lošega (između) njih." Pa je (to) bilo zadnje sijelo (sjednica, sjedenje što) je sjedio u njemu Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO JE MENI Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Jahja, sin Adema, pričao nam je Husejn Džu'fija od Ebu Musa-a, od Hasena, od Ebu Bekreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:
Izveo je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, jednoga dana Hasena, pa se popeo s njim (na) govornicu, pa je rekao:

"Ovaj moj sin (tj. unuk) je gospodin (prvak), i možda Allah da popravi (izmiri, pomiri) sa njim između dvije čete (grupe, ili: dvije čete, grupe) od muslimana (loše odnose, njihove razmirice)."

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Hamad, sin Zejda, od Ejuba, od Humejda, sina Hilala, od Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, objavio (oglasio) smrt (tj. pogibiju) Džafera i Zejda prije (nego) da će doći vijest njihova (ta vijest o njima), a njegova dva (oka) liju (suze, teku suzama njih dva - oka, oči dok je izvještavao to).

PRIČAO JE MENI Amr, sin Abasa, pričao nam je Ibnu Mehdija, pričao nam je Sufjan od Muhameda, sina Munkedira, od Džabira, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Da li su za (u) vas sagovi (ćilimi, tj. Da li vi imate sagove, ćilime)?"

("El-enmatu" je jedna vrsta ćilima, sagova, prostirača koja ima fine dlakave površine. Ta riječ ima još i drugih značenja.)

Rekao sam: "A gdje (da) budu za (u) nas sagovi?" Rekao je: "Zar ne (Pazite)! Zaista ono biće za (u) vas (skupocjeni) sagovi." Pa ja (veli Džabir) govorim njoj - misli (na) svoju ženu: "Odgodi (Odstrani) od nas tvoje (svoje) sagove (ćilime)." Pa (ona) govori: "Zar nije rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista ona (tj. ono) biće za (u) vas sagovi." Pa ostavim njih (ćilime kako i jesu, tj. ostavim ih prostrte, ostavio sam ih prostrte).

PRIČAO JE MENI Ahmed, sin Ishaka, pričao nam je Abdullah, sin Musa-a, pričao je nama Israil od Ebu Ishaka, od Amra, sina Mejmuna, od Abdullaha, sina Mesuda (Mes'uda), bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Otišao je Sa'd, sin Muaza obavljajući umru (mali hadž, malo hodočašće). Rekao je: Pa je odsjeo na Umejjeta (tj. kod Umejjeta), sina Halefa, Ebu Safvana. A bio je Umejjete, kada je odlazio k Siriji pa prolazio pokraj Medine, odsijedao (ja) na Sa'da (odsijedao bi kod Sa'da). Pa je rekao Umejjete Sa'du:

"Pričekaj, te kada se upolovio (kada se upolovi) dan (kada bude pola dana onda ophodi Kabu)." I (u to vrijeme dana) bili su nemarni (nepažljivi) ljudi. Otišao sam, pa sam ophodio (okolo Kabe). Pa dok Sa'd ophodi, kada li Ebu Džehl (dođe). Pa je rekao:

"Ko je ovaj (taj) koji ophodi za Kabu (tj. okolo Kabe)?" Pa je rekao Sad: "Ja sam Sa'd." Pa je rekao Ebu Džehl: "Ophodiš Kabu siguran, a već ste dali odsjesti Muhammedu i njegovim drugovima (kod sebe, tj. zaštitili ste ih)." Pa je rekao: "Da." Pa su se njih dvojica prepirali između sebe (svađali su se). Pa je rekao Umejjete Sa'du: "Ne podiži svoj glas na Ebul-Hakema (Ebu Džehlovo ime), pa zaista on je gospodin (gospodar, upravljač) stanovnika (ove) doline (tj. Meke)." Zatim je rekao Sa'd: "Tako mi Allaha zaista ako (ti) zabraniš meni (spriječiš mene) da ophodim Kabu, zaista (ja) ću presjeći svakako tvoje trgovanje (ili: tvoj trgovački put) u Siriju." Rekao je: Pa je počeo Umejjete (da) govori Sadu: "Ne podiži svoj glas!" I počeo je (da) hvata (drži, suzdržava) njega. Pa se rasrdio Sad pa je rekao:

"Pusti nas od tebe (od sebe), pa (jer) zaista ja sam čuo Muhammeda, pomilovao ga Allah i spasio, (da) tvrdi da je on ubijač tebe (tj. da će on ubiti tebe)." Rekao je: "Mene?" Rekao je: "Da." Rekao je: "Tako mi Allaha ne laže Muhammed kada je pričao (kada priča, kada govori)." Pa se vratio k svojoj ženi pa je rekao: "Zar ne znaš šta je rekao meni moj brat Jesribija (Medinelija, tj. moj predislamski pobratim iz Medine-Jesriba)?" Rekla je: "A šta je rekao?" Rekao je: "Tvrdio je da je on čuo Muhammeda (da) tvrdi (kaže) da je on moj ubijač (tj. da će me ubiti)." Rekla je: "Pa tako mi Allaha ne laže Muhammed." Rekao je: Pa pošto su izašli ka Bedru, i (pošto) je došlo žestoko dozivanje (u pomoć od Damdama, sina Amra koje je i bilo uzrok odlasku na Bedr), rekla je njemu (Umejjetu) njegova žena: "Zar se nisi sjetio šta je rekao tebi tvoj brat Jesribija (Jesribljanin)?" Rekao je: Pa je htio (Umejjete) da neće izaći (da ne izađe, da ne ide on u borbu na Bedr). Pa je rekao njemu Ebu Džehl: "Zaista ti si od uglednika (uglednih, časnih ljudi ove) doline, pa putuj (idi jedan) dan ili dva dana, (pa se možeš i vratiti sa puta prije nego dođete do mjesta okršaja i borbe)." Pa je putovao sa njima dva dana, pa je ubio njega Allah.

PRIČAO JE MENI Abdurahman, sin Šejbeta, pričao nam je Abdurahman, sin Mugireta, od svoga oca (Mugireta), od Musa-a, sina Ukbeta, od Salima, sina Abdullaha, od Abdullaha (Umerova), bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Vidio sam ljude sakupljene u (jednoj penjućoj, nagnutoj) površini, pa je ustao Ebu Bekr, pa je izvadio (iz jednoga bunara jednu) kovu (kantu punu vode) ili dvije kove, a u nekom (dijelu) njegovoga vađenja (izvlačenja) je (neka) slabost. A Allah će oprostiti njemu. (Ili: A Allah oprostio njemu!) Zatim je uzeo nju (kovu) Umer, pa se (ona) okrenula (preokrenula, postala je) u njegovoj ruci (kao jedna) velika kova. Pa nisam vidio (nijednoga) diva (isključivo sposobnoga čovjeka, genija) u ljudima (među tim ljudima da) pravi njegovim pravljenjem (da radi njegovim radom, da radi kao on) dok su udarili (ti) ljudi za ležište (deva okolo vode, kod vode, kod bunara čekajući da se napiju po drugi puta)."

("Atanun" je ležište, odmaralište za deve u blizini bunara. Kada se deve napiju kod bunara po prvi puta, onda im se udari, tj. odredi, napravi u blizini bunara mjesto gdje one kleknu, legnu da se malo odmore, pa da opet po drugi put piju vodu i da se onda krene dalje na putovanje. Prvo pijenje vode zove se "nehelun", a drugo "alelun". Riječ "atanun" ima i drugih značenja. Ovdje hoće da se rekne da je Muhammed a.s. unaprijed kazao da će muslimani poslije njega za vrijeme dok bude njihov rukovodilac Ebu Bekr, a naročito Umer, ići naprijed, a poslije Umera nastaće zastoj neko vrijeme, kao jedna karavana kada putuje, pa dođe do nekoga bunara, pa dadnu ljudi devama da se napiju prvi puta, a onda im udare - naprave mjesto kod bunara da se na tom mjestu deve odmore kleknuvši i legavši, pa da se nakon toga odmora opet napiju vode. Iza Umera nastao je zastoj, ali poslije zastoja, koji se pojavio za vrijeme Usmana i Alije, opet su muslimani krenuli i počeli da se šire po ostalim zemljama. To se tako tumači ovaj hadis.)

A rekao je Hemmam od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio:

"Pa je izvadio (izvukao) Ebu Bekr dvije kove."

PRIČAO JE MENI Abbas, sin Velida, Nersija, pričao nam je Mutemir, rekao je: čuo sam moga (svoga) oca, pričao nam je Ebu Usman, rekao je: obavijestio sam se da je Džibril - na njega pozdrav (spas - ili: njemu mir)! - došao Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, a kod njega je Ummu Selema. Pa je počeo (da) priča, zatim je ustao (i otišao).

(Ovo se tumači na dva načina. Prvi način: Pa je počeo Džibril da priča Muhammedu a.s. nešto, zatim je ustao. To veli Ajnija. Drugi način: Pa je počeo Muhammed a.s. da priča nekome čovjeku nešto, zatim je ustao taj čovjek. To veli Kastalanija.)

Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, Ummu Selemi:

"Ko je ovo?" Ili kao što je rekao (tj. Rekao joj je to ili slično tome da je isproba zna li ona ko je bio taj čovjek). Rekao je (Ebu Usman):

Rekla je: "Ovo je Dihjete." Rekla je Ummu Selemete (takođe): "Zakletva Allahova (tj. Kunem se Allahom da) nisam mislila (računala) njega (onoga čovjeka nikoga drugoga) osim njega (osim Dihjeta) do (časa kada) sam čula govor (prediku, propovjed) vjerovijesnika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) izvještava od Džibrila (tj. o Džibrilu da je on to bio)." Ili kao što je rekao. Rekao je (otac Mutemirov): Pa sam rekao Ebu Usmanu:

"Od koga si čuo ovo (ovaj hadis)?" Rekao je: "Od Usameta, sina Zejda."

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: ".... poznaju ga (Muhammeda a.s.) kao što poznaju svoje sinove, a zaista (jedna) grupa od njih zaista sakriva (krije određenu) istinu, a oni znaju."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik, sin Enesa, od Nafi-a, od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da su (određeni) Židovi došli k poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa su spomenuli njemu da je (jedan) čovjek od njih i (jedna) žena (da) su njih dvoje bludničili (tj. da su njih dvoje učinili blud, preljub). Pa je rekao njima poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Šta nalazite u Tevratu u stvari kamenovanja (tj. o kamenovanju preljubnika)?" Pa su rekli: "Sramotimo ih, i bičuju se." Pa je rekao Abdullah, sin Selama: "Slagali ste. Zaista je u njemu (u Tevratu propisano) kamenovanje." Pa su donijeli Tevrat (Toru), pa su raširili (rasklopili) njega, pa je stavio jedan (od) njih svoju ruku na odlomak kamenovanja, pa je čitao što je prije njega i što je poslije njega. Pa je rekao njemu Abdullah, sin Selama: "Podigni tvoju (svoju) ruku." Pa je podignuo (Pa je podigao) svoju ruku, pa kada li je u njemu odlomak kamenovanja (odlomak o kamenovanju). Pa su rekli: "Istinit je bio (Istinu je rekao Abdullah), o Muhamede! U njemu je odlomak

kamenovanja." Pa je zapovjedio za njih dvoje poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa su se kamenovali (pa su kamenovani) njih dvoje. Rekao je Abdullah (Umerov): Pa sam vidio (toga) čovjeka (da) se sagiba (da se nadnosi) nad (tu) ženu (da) čuva nju kamenja (tj. čuvajući, zaštićavajući nju da je ne pogodi kamenje kojim su bili gađani njih dvoje).

GLAVA

pitanja (traženja određenih) idolopoklonika da pokaže njima Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (jedan, neki) znak (dokaz), pa je pokazao njima rascijepljenje (raspuknuće, raspolovljenje) Mjeseca.

(Kad su 20. jula 1969. godine američki astronauti Armstrong i Oldrin slali snimke mjesečevoga tla prije nego će se njih dva spustiti na tle, tlo Mjeseca, na tlu Mjeseca se jasno između kratera vidjela i jedna linija napuknutoga tla Mjeseca. Ta linija može lako da bude, možda, trag toga cijepanja, raspolovljenja Mjeseca u vrijeme Muhammeda a.s. o kojem se cijepanju Mjeseca govori u hadisu koji će se sada navesti.)

PRIČAO NAM JE Sadekate, sin Fadla, izvijestio nas je Ibnu Ujejnete od Ibnu Ebu Nedžiha, od Mudžahida, od Ebu Mamera, od Abdullaha, sina Mes'uda, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Rascijepio (Raspolovio) se Mjesec na vremenu (za vrijeme) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (na) dvije polovine, pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Svjedočite (Budite svjedoci)!"

PRIČAO MI JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Junus, pričao nam je Šejban od Katadeta, od Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega. - H - A rekao je meni Halifete: Pričao nam je Jezid, sin Zurej'a, pričao nam je Seid od Katadeta, od Enesa da je on pričao njima da su stanovnici Meke pitali (tj. tražili od) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, da pokaže njima (jedan, neki) znak

(dokaz da je on Božiji poslanik), pa je pokazao njima rascijepljenje (raspolovljenje) Mjeseca.

PRIČAO MI JE Halef, sin Halida, Kurejšija, pričao nam je Bekr, sin Mudara, od Džafera, sina Rebiata, od 'Iraka, sina Malika, od Ubejdulaha, sina Abdullaha sina Mes'uda, od Ibnu Abbasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da se je Mjesec rascijepio (raspolovio, prepolovio) u vremenu Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Musena-a, pričao nam je Muaz, rekao je: pričao mi je moj otac od Katadeta, pričao nam je Enes, bio zadovoljan Allah od njega, da su (nekakva) dva čovjeka od drugova Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, izašla njih dvojica iz (društva, ili iz sjela, sa sjela) kod (od) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, u (jednoj) tamnoj noći, a sa njima dvojicom je (bilo nešto, neko svjetlo) kao dvije svjetiljke (što) osvijetljavaju njih dvije (svijetle njih dvije, te svijetiljke svijetle) ispred njih dvojice. Pa pošto su se njih dvojica rastavili (rastali), postalo je (osatalo je) sa svakim pojedinim (pojedinačnim) od njih dvojice jedno (ono svijetlo, osvijetljenje) dok je došao svojoj porodici (dok nisu došli svojim porodicama).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Ebul-Esveda, pričao nam je Jahja od Ismaila, pričao nam je Kajs: čuo sam Mugireta, sina Šubeta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Neprestano će (jedni, neki) ljudi od moje sljedbe biti pojavljivači (tj. pobjeđivači nad neprijateljem, ili pobjeđivači na istini, u - na istinitome putu) dok dođe (dok ne dođe) njima zapovjed Allaha, a oni su pojavljivači (pobjeđivači, pobjednici, tj. Pojavljivače se, pobjeđivaće do Božije zapovjedi koja će im doći, a oni se pojavljuju, pobjeđuju)."

(Ovaj hadis se tumači na dva - tri načina, ali se to neće ovdje navoditi.)

PRIČAO NAM JE Humejdija, pričao nam je Velid, rekao je: pričao mi je Ibnu Džabir, rekao je: pričao mi je Umejr, sin Hani-a, da je on čuo Muavijeta (da) govori: čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Neprestano će biti od moje sljedbe (jedna) sljedba stajačica (tj. jedan narod koji će stajati) u (na) zapovjedi Allaha (ili: sa zapovjedi Allaha, tj. Neprestano će biti od moje sljedbe jedna grupa koja će stajati uz zapovjed Allaha da se bori za Božiji put, za vjeru Islam), neće štetiti njima (neće im škoditi to) ko je izdao njih (tj. ko nije htio pomoći njih, ko im nije davao podrške), a ni (onaj) ko se protivio (koji su se protivili) njima, čak će doći njima zapovjed Allaha, a oni su na tome."

(Razna su tumačenja o tome koja je to grupa muslimana, i šta se misli pod riječima: "..... dok dođe njima zapovjed Allaha.....", ili ".... čak će doći njima zapovjed Allaha.....". Ta tumačenja ovdje se neće navoditi.)

Rekao je Umejr: Pa je rekao Malik, sin Juhamira (Juhamirov): rekao je Muaz: A oni su u Siriji.

(Tj. A ta grupa koja će stajati uz zapovjed Allaha do zapovjedi Allaha biće u Siriji.)

Pa je rekao Muavija (sin Ebu Sufjanov):

"Ovo ti je Malik (Juhamirov koji) tvrdi da je on čuo Muaza (sina Džebelovoga) govori (tj. da govori): A oni su u Siriji (tj. A oni će biti nastanjeni, boraviće u Siriji)."

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan, pričao nam je Šebib, sin Garkadeta, rekao je: čuo sam (određenu) četvrt (rejon, reon, tj. grupu ljudi jednoga plemena da) pričaju od Urveta da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, dao njemu (jedan) zlatnik (da) kupi njemu za njega (jednu) ovcu, pa je kupio njemu za njega dvije ovce, pa je prodao jednu (od) njih dvije za (jedan) zlatnik i došao je njemu sa (jednim) zlatnikom i (jednom) ovcom (tj. i donio mu je i zlatnik i ovcu). Pa je molio za njega za (Božiji) blagoslov u njegovoj prodaji, (tj. Pa je Muhammed a.s. molio se Uzvišenom Bogu da On dadne blagoslov njemu - Urvetu - u kupoprodaji, u trgovini, činio mu je dovu). I bio je (poslije toga takve sreće) da je sebi

kupio (da kad bi kupio sebi određene) prašine (praha od obične zemljine površine), zaista bi (on) ćario u njemu (dobio bi, bio bi na dobiti u njemu, u prahu, tj. zaradio bi i na običnom prahu).

Rekao je Sufjan: Bio je Hasen, sin Umareta, donio nama ovaj hadis od njega (od Šebiba), rekao je (taj Hasen): čuo je njega (taj hadis) Šebib od Urveta. Pa sam došao njemu (došao je Sufjan Šebibu), pa je rekao Šebib:

"Zaista ja nisam čuo njega (hadis) od Urveta." Rekao je (Šebib): "Čuo sam četvrt (rejon, mahalu ljudi da) izviješćivaju (izvještavaju) njega (taj hadis, da ga pričaju) od njega (od Urveta), a ali (nego) sam čuo njega (Urveta da) govori: čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Dobro (određeno) je svezano za kike (za perčine, tj. za kosu iznad čela) konja do Sudnjega dana." Rekao je (Šebib): I već sam vidio u njegovom (Urvetovom) domu sedamdeset konja (ili: sedamdeset kobila).

(Misli se, po nekim tumačenjima, na konje koji se hrane radi upotrebe u ratu protiv neprijatelja.)

Rekao je Sufjan: ..... (da) kupi njemu (Muhammedu a.s. jednu) ovcu, kao da je ona žrtva (kurban, tj. kao da mu treba za žrtvu, za kurbana).

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja od Ubejdulaha, rekao je: izvijestio me je Nafi' od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Konji su (takvi da) je u njihovim kikama dobro do Sudnjega dana."

PRIČAO NAM JE Kajs, sin Hafsa, pričao nam je Halid, sin Harisa, pričao nam je Šubete od Ebu Tejjaha, rekao je: čuo sam Enesa od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Konji (određeni takvi) su (da) je svezano u njihove kike (perčine izvjesno, određeno) dobro."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, od Malika, od Zejda, sina Eslema (Eslemovoga), od Ebu Saliha Semmana, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Konji su za trojicu (za tri čovjeka): za (jednoga) čovjeka je nagrada (Božija pripravljena zbog toga što ih - konje - hrani i posjeduje); a za (jednoga, tj. za drugoga) čovjeka je zastor (pokriće svakodnevnih potreba), a na (jednoga, tj. a za trećega) čovjeka je teret (tj. grijeh što ih posjeduje i hrani). Pa što se tiče (onoga) koji je (taj što) mu je nagrada, pa (to) je čovjek (koji) je svezao njih u (na) put Allaha (tj. radi borbe), pa je produljio (uže) njima u (na) livadi ili vrtu (bašči). I što pogode (oni, konji bivši svezani, dakle: što popasu) u svome užetu (dok su vezani svojim užetom) od livade ili vrta (na livadi ili vrtu), biće njemu (to) dobrota (lijepa djela će mu zato biti upisana). I da (bude slučaj) da oni (konji) prekinu svoje uže, pa optrče (jednu) uzvišicu ili dvije uzvišice, biće (i) njihove guškije (biće i njihovi izmeti upisani u) dobrote njemu. I da (bude i to) da oni prođu pokraj rijeke, pa se napiju, a nije htio da napoji njih (tj. nije imao namjeru da ih napoji tada, u tom času), biće (i) to njemu (od) dobrote (dakle: računače se kao dobra dijela).

A čovjek (koji) je svezao njih (dozvoljenim) bogaćenjem (koristi ih za tu svrhu), i pokrivanjem (svojih potreba) i čednošću, (a) nije zaboravio dužnost (prema) Allahu u njihovim vratovima i u njihovim leđima, pa oni su njemu takođe zastor (koji ga čuva od siromaštva).

A čovjek (koji) je svezao njih ponosom (dakle: Čovjek koji drži konje zbog ponosa), i licemjernošću i neprijateljstvom (i iz neprijateljstva prema) muslimanima (stanovnicima, pripadnicima Islama), pa oni su teret (tj. grijeh)."

I upitao se (Upitan je) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, o magarcima, pa je rekao:

"Nije se spustilo na mene (tj. Nije se objavilo meni) o njima (ništa drugo) osim ovaj usamljeni, sveobuhvatni odlomak:

"Pa ko uradi težinu (mjeru) truna (kakvoga) dobra, vidjeće ga. A ko uradi težinu (mjeru) truna (kakvoga) zla, vidjeće ga."."

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan, pričao nam je Ejub od Muhameda: čuo sam Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori:

Došao je jutrom poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, Hajberu rano (u svitanje), a već su izašli sa lopatama. Pa pošto su vidjeli njega, rekli su:

"Muhammed i petodjel (i vojska)!" I okrenuli su k tvrđavi (da) trče (oni, stanovnici Hajbera). Pa je podigao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, svoje dvije ruke i rekao je:

"Allah je veći (od svega i svakoga)! Poruši se (tj. Porušiće se) Hajber! Zaista mi kada smo odsjeli u trznu (na tratinu, poljanu, na otvoren prostor među kućama ili pred kućama jednoga) naroda, pa loše je jutro (zlo je jutro ljudima) opomenutima."

PRIČAO MI JE Ibrahim, sin Munzira, pričao nam je Ibnu Ebu Fudejk od Ibnu Ebu Zi'ba, od Makburije, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: Rekao sam:

"O poslaniče Allaha! Zaista ja sam čuo od tebe mnogi hadis (mnogu izreku, dakle: mnogo hadisa, mnogo izreka), pa zaboravim ga (pa zaboravim ih, zaboravim te hadise)." Rekao je, pomilovao ga Allah i spasio:

"Prostri tvoj (svoj) kaput (dugački, svoj ogrtač)!" Pa sam prostro njega. Pa je crpao (grabio) sa svojom rukom u njega, zatim je rekao: "Skupi ga." Pa sam skupio njega, pa nisam zaboravio (nijednoga) hadisa poslije.

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA

GLAVA

vrlina drugova Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. A ko se družio s Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, ili je vidio njega (bivši to lice) od muslimana, pa on (tj. ono, svako takvo lice) je od njegovih drugova.

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan od Amra, rekao je: čuo sam Džabira, sina Abdullaha (da) govori: pričao nam je Ebu Seid Hudrija, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Doći će na (određene) ljude (jedno takvo) vrijeme pa će ratovati (jedna) skupina od ljudi, pa će govoriti: "U vama (Među vama li) je (neko, Ima li od vas neko) ko se družio sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (međusobno)?" Pa će govoriti (oni) njima: "Da." Pa će se osvojiti (Pa će se dati pobjeda) njima. Zatim će doći na ljude vrijeme, pa će ratovati skupina od ljudi. Pa će se reći: "Da li je u (Ima li iko među) vama ko se družio sa drugovima poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio (međusobno)?" Pa će govoriti: "Da." Pa će se osvojiti njima (Daće se i njima pobjeda u ratu). Zatim će doći na ljude (takvo) vrijeme, pa će ratovati skupina od ljudi, pa će se reći: "Da li je u vama (Ima li iko) ko se je družio s (onim) ko se družio s drugovima poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio (međusobno)?" Pa će govoriti: "Da." Pa će se osvojiti njima (Daće se i njima pobjeda)."

(Veli se da će pitanje postavljati u sva tri slučaja oni za koje će te skupine ratovati, ili pod čijom će komandom te skupine biti prilikom ratovanja.)

PRIČAO MI JE Ishak, pričao nam je Nadr, izvijestio nas je Šubete od Ebu Džemreta: čuo sam Zehdema, sina Mudarriba, rekao je: čuo sam 'Imrana, sina Husajna, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (da) govori: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Najbolji (od) moje sljedbe je moj naraštaj (moje stoljeće, moje pokoljenje), zatim (oni) koji će slijediti njih (doći iza njih), zatim (oni) koji će slijediti (doći iza) njih."

Rekao je Imran: Pa neću znati (tj. ne znam) je li spomenuo poslije svoga naraštaja dva naraštaja (generacije), ili tri.

"Zatim zaista poslije vas je (jedan) narod (tj. doći će jedan takav narod čiji ljudi) će svjedočiti, a (oni) se neće tražiti da svjedoče, i varaće, i neće se povjerovavati (i neće se kod njih ostavljati na povjerenje, na čuvanje ništa), i zavjetovaće se, a neće ispunjavati (zavjete i obećanja), i pokazaće (pojaviće) se u njima bivanje masnim (debelim, gojaznim)."

(Dakle: biće debeli, gojazni.)

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Kesira, izvijestio nas je Sufjan od Mansura, od Ibrahima, od Ubejdeta, od Abdullaha (Mesudovoga), bio zadovoljan Allah od njega, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Najbolji (od) ljudi je moj naraštaj, zatim koji će slijediti njih, zatim koji će slijediti njih. Zatim će doći (jedan) narod (tj. ljudi takvi da) će pretjecati svjedočenje jednoga njih njegovu zakletvu, a njegova zakletva njegovo svejedočenje." Rekao je (Mansur): Rekao je Ibrahim: A udaraše nas na svjedočenje i ugovor (ili: i obavezu), a mi smo maleni.

(To jest: Udaraše nas kada smo bili maleni, pa kada bi u govoru upotrebili riječi: "Ešhedu billahi!", i "Alejje ahdullahi!" Riječ, odnosno izraz "Ešhedu billahi!", znači: "Svjedočim sa Allahom - Neka mi je Allah svjedok!" A izraz "Alejje ahdullahi!", znači: "Na mene je ugovor (obaveza) Allaha! - Obavezujem se Allahu!" Udarali su ih da se iz malena ne bi navikli da olako shvataju te krupne riječi, i da ne bi olako shvatili svjedočenje i zavjet. Tako su djecu odgajali muslimani u vrijeme kada je živio taj Ibrahim, Ibrahim Nah'ija, koji je umro u Kufi u 96. godini po Hidžri.)

GLAVA

lijepih djela (pohvalnih djela - djela koja služe na diku i ponos) Iseljenika i njihove vrijednosti (vrline, tj. i GLAVA vrijednosti Iseljenika).

(Pod riječi iseljenici sa velikim početnim slovom misli se na prve mekanske muslimane koji su sa Muhammedom a.s. zajedno iselili iz Meke u Medinu prije nego je Meka oslobođena od idolopoklonika i njihove vlasti.)

Od njih (od Iseljenika) je Ebu Bekr Abdullah, sin Ebu Kuhafeta, Tejmija (tj. Tejmović), bio zadovoljan Allah od njega. I (GLAVA) govora Allaha, uzvišen je: "Za siromahe Iseljenike (tj. Dio ratnoga plijena je za siromahe Iseljenike - pripada siromasima Iseljenicima) koji su se izveli (tj. koji su izvedeni-istjerani) iz svojih domova i svojih imanja, traže (tražeći oni) dobrotu od Allaha i zadovoljstvo, i pomažu (oni) Allaha (tj. Allahovu vjeru i put Allahov) i Njegovoga poslanika, ti (takvi) su oni (koji su) iskreni."

I rekao je (Uzvišeni Allah): "Ako nećete pomoći (vi) njega, pa već je (jedanput bez vas) pomogao njega Allah....", do Njegovoga govora: ".... zaista Allah je sa nama....".

Rekla je Aiša, i (rekao je) Ebu Seid i Ibnu Abbas, bio zadovoljan Allah od njih: A bio je Ebu Bekr sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, u pećini (špilji toj, tj. pećini Sevr u koju su se sklonili dok prođe i smiri se potjera za njima dvojicom).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Redža-a, pričao nam je Israil od Ebu Ishaka, od Bera-a, rekao je:

Kupio je sebi Ebu Bekr, bio zadovoljan Allah od njega, od 'Aziba (jedan deveći) samar za trinaest srebrenjaka, pa je rekao Ebu Bekr Azibu:

"Zapovjedi Bera-u, pa neka ponese k meni moj (ovaj) samar." Pa je rekao Azib: "Ne, do (da) ispričaš (dok ne ispričaš) nama kako si napravio ti i poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, kada ste izašli vas dvojica iz Meke, a idolopoklonici vas traže." Rekao je:

"Otprtljali (Otišli) smo iz Meke, pa smo oživjeli - ili putovali smo - našu noć i naš dan dok smo unišli u podnevnu vrućinu, i stao je stajač podnevne vrućine (žege, tj. i nestalo je u podne sjene jer je Sunce došlo na kulminacionu tačku, pa je tada stajalo iznad tjemena okomito, zbog čega u tim krajevima u tom momentu nema sjene - a to oni izražavaju i riječima: "i stao je stajač podnevne vrućine".). Pa sam bacio (svoj pogled) sa svojim okom da li vidim od sjene (hlada išta igdje), pa (da) odsjednem k njoj (u nju, u sjenu, u hlad), pa kada li (pa kadli jedna) stijena (što) sam došao njoj! Pa sam pogledao ostatak sjene njezine, pa sam uravnao nju (površinu tla u sjeni, u hladu te stijene). Zatim sam prostro postelju Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, u njemu (u hladu), zatim sam rekao njemu: "Lezi (u postelju nauznačice), o vjerovijesniče Allaha!" Pa je legao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio.

("Idtadžea" znači i povaliti se, leći pa bi se moglo prevesti još i ovako: "Povali se, o vjerovijesniče Allaha!" Pa se povalio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio.)

Zatim sam otišao (da) pogledam (izviđam) šta je okolo (oko) mene, da li ću vidjeti od tražitelja (tj. naših gonioca) ijednoga, pa kada li ja (susretnem se, susretoh se) sa pastirom (nekakvih) brava (ovaca koji) tjera svoje brave ka (toj istoj) stijeni, (i on) hoće od nje (hlad) koji smo (i mi) htjeli. Pa sam pitao njega, pa sam rekao njemu: "Za koga si (tj. Čiji si) ti, o dječače?!" Pa je rekao: "Za (jednoga, tj. Ja sam jednoga, od jednoga) čovjeka od Kurejševića." Imenovao ga je (tj. Rekao je dječak toga čovjeka po imenu), pa sam poznao (prepoznao) njega. Pa sam rekao: "Da li je u tvojim bravima od mlijeka (išta, tj. Ima li imalo mlijeka u tvojih brava-ovaca)?" Rekao je: "Da." Rekao sam: "Pa da li si

ti muzač mlijeka (tj. Hoćeš li pomusti malo mlijeka)?" Rekao je: "Da." Pa sam zapovjedio njemu, pa je ukolinčio (svezao, zadržao jednu) ovcu od svojih brava. Zatim sam zapovjedio njemu da otrese njezino vime od prašine. Zatim sam zapovjedio njemu da otrese svoja dva dlana (svoje dvije šake), pa je rekao (tj. učinio je) evo ovako: udario je jednu (od) svoje dvije šake sa drugom (udario je jedan od svoja dva dlana sa drugim), pa je pomuzao meni (jednu) malenkost (malu količinu) od mlijeka. A već sam učinio (tj. ponio) za poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (jednu manju kožnu) posudu (za vodu), na njezinim ustima (tj. na njezinom otvoru) je (bila jedna) krpa (kao čep), pa sam ljevao na (to) mlijeko (vodu) dok se ohladio njegov najniži (dio). Pa sam otišao s njim (tj. odnio njega) k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa sam se složio s njime (sresti, sreo, tj. pogodio sam doći njemu kada) se već (bio) probudio. Pa sam rekao njemu:

"Pij, o poslaniče Allaha!" Pa je pio čak (da) sam se zadovoljio (dakle: Pio je toliko da sam zbog toga bio zadovoljan). Zatim sam rekao: "Već je prispjelo prtljanje (tj. došao je čas, došao je trenutak da se kreće dalje), o poslaniče Allaha!" Rekao je: "Da." Pa smo poprtljali (krenuli), a narod traži nas. Pa nije stigao nas nijedan (čovjek, niko) od njih osim Surakate, sin Malika sina Džu'šuma, na (jednome) svome konju. Pa sam rekao: "Ovo je potjera (potraga)! Već se priključila nama (tj. već nas je stigla), o poslaniče Allaha!" Pa je rekao:

"Ne žalosti se (Ne brini se), zaista Allah je sa nama."

".... dajete odlaziti (ili: dajete vraćati)....", u veče (poslije podne), ".... odlazite...." ujutru.

(Ovaj tekst nema veze ovdje nikako. S njime hoće da se upozori da "eraha" znači ići, odnosno dati putovati u vremenu poslije podne, a "sereha" znači ići, putovati u časovima prije podne.)

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Sinana, pričao nam je Hemmam od Sabita Bunanije, od Enesa, od Ebu Bekra, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: Rekao sam Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, a ja sam u pećini (špilji Sevr):

"Da (je bio slučaj) da je jedan (od) njih pogledao pod svoje dvije noge, zaista bi vidio nas." Pa je rekao:

"Šta je tvoje mišljenje, o Ebu Bekre, za dvojicu (tj. o dvojici takvih što) je Allah treći (s) njima dvojicom?!"

GLAVA

govora Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Zazidajte (sva džamijska) vrata osim vrata Ebu Bekra (tj. osim vrata koja je on sebi napravio da na njih on ulazi)."

Rekao je njega (tj. ovaj hadis) Ibnu Abbas od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO MI JE Abdullah, sin Muhameda, pričao mi je Ebu Amir, pričao nam je Fulejh, rekao je: pričao mi je Salim Ebu Nadr od Busra, sina Seida, od Ebu Seida Hudrije, bio zadovoljan Allah njega, rekao je:

Propovijedao (Predikovao) je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, ljudima i rekao je:

"Zaista Allah je dao odabrati (izabrati jednome) robu (slugi) između ovozemnosti i između (onoga) što je (što ima) kod Njega (kod Allaha taj sluga), pa je taj rob sebi odabrao (ono) što je kod Allaha."

Rekao je (Ebu Seid): Pa je zaplakao Ebu Bekr. Pa smo se začudili zbog njegovoga plača (iz razloga) da izvještava poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, o (nekakvome) robu (što) se dalo odabrati (njemu). Pa je bio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, on (taj rob što) mu se dalo odabrati (ta ličnost kojoj se stavilo na slobodni izbor ili će još živjeti, ili će umrijeti), a bio je Ebu Bekr najznaniji (od) nas

(pa je to odmah shvatio prije nego mi). Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista (jedan) od najdobročinstvenijih ljudi na mene (tj. prema meni) u svome društvu (druženju) i svome imanju je Ebu Bekr. I da sam bio uzimač (Da sam birao srčanoga kakvoga) prijatelja (nekoga drugoga) osim moga (svoga) Gospoda, zaista (ja) bih uzeo Ebu Bekra (za toga) prijatelja, ali bratstvo Islama i njegova ljubav (nas povezuju, vežu). Neka ne ostanu nikako (nipošto) u Bogomolji (nijedna) vrata (drukčije) osim (tako da) su se zazidala, osim (tj. izuzev) vrata Ebu Bekra (ona neka, dakle, ostanu nezazidana)."

GLAVA

vrijednosti (vrline) Ebu Bekra poslije Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Abdul-Aziz, sin Abdullaha, pričao nam je Sulejman od Jahja-a, sina Seida, od Nafi-a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Bili smo (običaja da) izabiremo (odabiremo, tj. Odabirasmo - Razgovarasmo o tome koji je čovjek najbolji) između ljudi u vremenu (za vrijeme, za života) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa odabirasmo (odabiremo) Ebu Bekra, zatim Umera, sina Hattaba, zatim Usmana, sina 'Affana, bio zadovoljan Allah od njih.

(Kod ovoga razgovora o tome koji je čovjek najbolji za vrijeme Muhammeda a.s., misli se na to koji je čovjek najbolji osim, poslije Muhammeda a.s. kao Božijega poslanika.)

GLAVA

govora Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Da sam bio uzimač prijatelja....".

Rekao je njega (taj hadis) Ebu Seid.

PRIČAO NAM JE Muslim, sin Ibrahima, pričao nam je Vuhejb, pričao nam je Ejub od 'Ikrimeta, od Ibnu Abbasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Da sam bio uzimač od svoje sljedbe prijatelja, zaista bih uzeo Ebu Bekra, a ali (tj. nego on) je moj brat (po vjeri Islamu) i moj drug."

(Riječ "halilun" znači najsrdačniji, najsrčaniji, najiskreniji prijatelj, a ne u običnom, svakodnevnom izražavanju: prijatelj poslovni, prijatelj na osnovu ženidbenih odnosa ili prijatelj na osnovu običnoga volenja, voljenja i ljubavi obične.)

PRIČAO NAM JE Mualla, sin Eseda, i Musa, rekla su njih dvojica: pričao nam je Vuhejb od Ejuba, i rekao je:

"Da sam bio uzimač (Da sam uzeo, Kad bih birao) prijatelja, zaista bih uzeo njega (za) prijatelja, a ali (tj. nego) bratstvo Islama je bolje (vrijednije)."

(Ili:..., ali bratstvo Islama je najvrijednije da se označi naš međusobni odnos i pažnja.)

PRIČAO NAM JE Kutejbete, pričao nam je Abdul-Vehhab od Ejuba slično njemu (navedenome hadisu).

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, izvijestio nas je Hamad, sin Zejda, od Ejuba, od Abdullaha, sina Ebu Mulejketa, rekao je:

Pisali su stanovnici Kufe ka Ibnu Zubejru (pitajući ga) o djedu (tj. o nasljednim pravima djeda), pa je rekao:

"Što se tiče (onoga) koji je (taj što je o njemu) rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Da sam bio uzimač (Kad bih uzimao) od ove sljedbe prijatelja, zaista bih uzeo njega, (pa ta ličnost) spustila je njega (djeda na stepen) oca." Misli (na) Ebu Bekra.

(Tj. Ebu Bekr je smatrao da djed nasljeđuje kao i otac, a Ebu Bekr je takva ličnost da je o njemu Muhammed a.s. rekao to i to.)

GLAVA.

PRIČAO NAM JE Humejdija i Muhamed, sin Abdullaha, rekla su njih dvojica: pričao nam je Ibrahim, sin Sa'da, od svoga oca, od Muhameda, sin Džubejra sina Mut'ima, od njegovoga oca, rekao je:

Došla je (jedna, neka) žena Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je zapovjedio njoj da se vrati (obrati, opet dođe) k njemu. Rekla je:

"Da li si mislio (tj. Šta misliš) ako sam došla (tj. ako dođem), a nisam našla (a ne nađem) tebe?" Kao da ona govori (tj. misli na njegovu) samrt (smrt, tj. ako dođem, a ti već budeš mrtav). Rekao je, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ako ne nađeš mene, pa dođi (odi) Ebu Bekru."

PRIČAO MI JE Ahmed, sin Ebu Tajiba, pričao nam je Ismail, sin Mudžalida, pričao nam je Bejan, sin Bišra, od Vebereta, sina Abdurahmana, od Hemmama, rekao je: čuo sam Ammara (da) govori:

Vidio sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a nema sa njim (u Islamu niko drugi) osim pet robova, i dvije žene i Ebu Bekr."

PRIČAO NAM JE Hišam, sin Ammara, pričao nam je Sadekate, sin Halida, pričao nam je Zejd, sin Vakida, od Busra, sina Ubejdulaha, od Aizullaha Ebu Idrisa, od Ebu Derda-a, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bio sam sjedač (tj. Sjedio sam) kod Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, kadli dođe Ebu Bekr uzimač (tj. uzeo, drži) za stranu

(kraj) svoje odjeće (tako) čak (da) je pokazao (dio) od svoga koljena, pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Što se tiče vašega druga, pa već se svađao (pomiješao se, umiješao se u svađu, prepirku s nekim međusobno)." (Doslovno: "....., pa već se borio.") Pa je pozdravio i rekao je:

"O poslaniče Allaha! Zaista ono bila je između mene i između sina Hattabova (jedna) stvar, pa sam požurio (tj. potrčao) k njemu, zatim sam se pokajao). Pa sam pitao (molio) njega da oprosti meni, pa nije htio na mene (da se on smiluje), pa sam došao k tebi." Pa je rekao:

"Oprostio Allah tebi, o Ebu Bekre!" Tri puta (je to izgovorio Muhammed a.s.). Zatim se Umer zaista pokajao, pa je došao stanu Ebu Bekra, pa je pitao: "Je li tu (tude) Ebu Bekr?" Pa su rekli: "Ne." Pa je došao ka Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je počelo lice Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) gubi ljepotu (nježnost, prijatnost, tj. da se mijenja, da blijedi, žuti) čak (da) se preplašio Ebu Bekr (za Umera), pa je čučnuo (kleknuo, tj. sejo) na svoja dva koljena, pa je rekao:

"O poslaniče Allaha! Tako mi Allaha ja sam bio krivlji (nepravedniji, veći zulumićar, nasilniji)." Dva puta (je to izrekao Ebu Bekr). Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista Allah je poslao mene k vama, pa ste rekli: "Slagao si (tj. Lažeš). A rekao je Ebu Bekr: Istinit je bio (tj. Istinu govori). I utješio (tj. I pomogao) je mene sa svojom osobom i svojim imanjem (lično, fizički i financijski - ili: moralno i materijalno). Pa da li ste vi ostavljači meni moga druga (na miru, dakle: Hoćete li ostaviti moga druga na miru)?" Dva puta (je to izrekao Muhammed a.s.). Pa nije se uznemirivao poslije nje (tj. Pa nije se niko više usudio da uznemiruje Ebu Bekra poslije ove riječi, ovih riječi Muhammeda a.s.).

PRIČAO NAM JE Mualla, sin Eseda, pričao nam je Abdul-Aziz, sin Muhtara, rekao je: Halid Haza' pričao nam je od Ebu Usmana, rekao je: pričao mi je Amr, sin Asa, bio zadovoljan Allah od njega da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, poslao njega (kao

zapovjednika) na vojskom (zvanom) Zatusselasil (tj. nad vojskom koja je vodila borbu zvanu Zatusselasil). Pa sam došao njemu, pa sam rekao:

"Koji (čovjek od) ljudi je najdraži k tebi?" Rekao je: "Aiša." Pa sam rekao: "Od muškaraca?" Pa je rekao: "Njezin otac." Pa sam rekao: "Zatim ko (Koji poslije toga)?" Rekao je: "Zatim Umer, sin Hattaba." Pa je nabrojio (još neke) ljude.

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, izvijestio me Ebu Selemete, sin Abdurahmana sina Avfa, da je Ebu Hurejrete, bio zadovoljan Allah od njega, rekao: čuo sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Dok je (bio jedan) pastir u (među) svojim bravima (ovcama), naletio (natrčao, naišao) je na njega vuk, pa je uzeo od njih (od brava jednu) ovcu. Pa je tražio (tj. progonio, gonio) njega pastir, pa se obazreo (obazro) k njemu vuk, pa je rekao: "Koje za njih (na) dan zvjeri (na) dan (kada) nije za njih (tj. kada bravima ne bude drugi) pastir (niko) osim mene?"

(Dakle: Ko će ih sačuvati od mene kada bude dan zvijeri, dan kad ne bude kod njih pastir.)

"I dok (jedan) čovjek tjera (jednu) kravu, već je natovario na nju, pa se obazrijela k njemu, pa je progovorila njemu, pa je rekla: "Zaista ja se nisam stvorila (nisam stvorena) za ovo, a ali sam ja (nego sam ja) stvorila se (stvorena sam) za oranje." Rekli su ljudi: "Slava Allahu!" Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Pa zaista ja vjerujem u to, i Ebu Bekr i Umer, sin Hattaba, bio zadovoljan Allah od njih dvojice.

PRIČAO NAM JE Abdan, izvijestio nas je Abdullah od Junusa, od Zuhrije, rekao je: izvijestio me Ibnul-Musejjeb, čuo je Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: čuo sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Dok sam ja spavač (tj. Dok sam spavao), vidio sam mene (sebe) na (jednoj) čatrnji, na njoj (je) kova (kanta za vađenje vode). Pa sam iščupao (tj. izvadio, izvukao) iz nje što je (tj. koliko je) htio Allah. Zatim je uzeo nju (kovu) sin Ebu Kuhafeta (tj. Ebu Bekr) pa je iščupao iz nje kovu, ili dvije kove, a u njegovom iščupavanju (izvlačenju) je (neka) slabost (nemoć). A Allah oprostio njemu njegovu slabost! Zatim se preokrenula (pretvorila obična kova u) veliku kovu, pa je uzeo nju sin Hattaba. Pa nisam vidio (nijednoga) sposobnoga (gospodina, čovjeka) od ljudi (da) iščupava iščupavanjem Umera (tj. nisam vidio nijednoga snažnoga čovjeka da je snažniji od Umera, da više može izvaditi vode od Umera) dok su udarili ljudi za ležalište (ili: u ležalište, odmaralište za deve okolo bunara, čatrnje, vode)."

(Ima još i drugi način prevoda zadnje rečenice: "čak su udarili ljudi u ležalište, odmaralište za deve." Po ovome drugom prevodu i tumačenje je ovakvo: Umer vadi vodu i dalje, a već su se svi ljudi zadovoljili vodom, zadovoljili su i sebe i svoje deve, kamile, pa su otišli da odmaraju, a od njega i dalje dobro za ljude - voda - teče jer je on izvlači.).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Mukatila, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Musa, sin Ukbeta, od Salima, sina Abdullaha, od Abdullaha, sina Umera, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ko je tegljio (tj. Ko teglji, vuče) svoju odjeću ohološću (iz oholosti), nije gledao (tj. neće gledati) Allah k njemu (u njega) Sudnjega dana." Pa je rekao Ebu Bekr: "Zaista jedna (od) dvije polovine moje odjeće omekša se (tj. spusti se, opusti se iz nepažnje), osim (tj. izuzev) da se čuvam (ja) toga od njega (od odjeće da mi se ne bi vukla po zemlji, po tlu)." Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista ti nisi (takav da) praviš (da činiš) to ohološću (iz oholosti)." Rekao je Musa: Pa sam rekao Salimu: "Je li spomenuo Abdullah (ovakav izraz): "Ko je tegljio svoj zastirač (tj. pokrivač za donji dio tijela)?" Rekao je: "Nisam čuo njega (da) je spomenuo (drugi izraz) osim svoju odjeću."

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, pričao nam je Šuajb od Zuhrije, rekao je: izvijestio me je Humejd, sin Abdurahmana sina Avfa, da je Ebu Hurejrete rekao: čuo sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Ko podijeli dva para od (neke) stvari od stvari u put Allaha, pozivaće se od vrata - misli (na) raj (na rajska vrata) - : "O robe Allaha! Ovo je dobro. Pa ko je bio od stanovnika (pripadnika, tj. od obavljača) molitve (namaza), pozivaće se od vrata molitve. A ko je bio od stanovnika borbe, pozivaće se od vrata borbe. A ko je bio od stanovnika milostinje, pozivaće se od vrata milostinje. A ko je bio od stanovnika posta, pozivaće se od vrata posta i vrata (zvanih) Rejjan."

("Rejjan" znači onaj koji je mnogo napojen, pa onda "baburrejjan" znači: vrata mnogo napojenoga.)

Pa je rekao Ebu Bekr: "Nije na ovoga koji će se pozivati od tih vrata (ništa, nimalo) od nužde (tj. štete)." I rekao je: "Da li će se pozivati od njih, sviju njih (od sviju vrata) ijedan (čovjek, iko), o poslaniče Allaha?" Rekao je: "Da. I nadam se da ćeš biti (ti jedan) od njih, o Ebu Bekre!"

PRIČAO NAM JE Ismail, sin Abdullaha, pričao nam je Sulejman, sin Bilala, od Hišama, sina Urveta, od Urveta, sina Zubejra, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, supruge Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, umro, a Ebu Bekr je (bio u tom času) u Sunhu.

Rekao je Ismail: Misli (na) Visiju (tj. na visoka mjesta, visoravni iznad medinskih zemalja prema Nedždu - a to će reći: bio je u brdovitim predjelima iznad medinske teritorije). Pa je ustao (tj. počeo) Umer (da) govori:

"Tako mi Allaha nije umro poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio." Rekla je: I rekao je Umer: "Tako mi Allaha ne padaše u moju dušu (ništa drugo) osim to, i zaista poslaće svakako njega Allah, pa će zaista odsjeći svakako ruke ljudi i njihove noge."

(Tj. Nije padalo u moju dušu ništa drugo osim to da nije umro, i da će ga poslati Allah, pa će odsjeći ruke i noge ljudi koji su govorili da je on umro.)

Pa je došao Ebu Bekr, pa je otkrio (pokrivač) od (lica) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je poljubio njega, pa je rekao:

"Sa mojim ocem si ti i mojom majkom (ravan meni, ili: Ti si taj kojega bih otkupio sa svojim ocem i majkom - dao bih za tebe njih oboje)! Lijep (Dobar) si bio (tj. Lijep si) živ i mrtav! Tako mi Allaha koji je (taj što je) moja duša u Njegovoj ruci neće dati okušati tebi Allah dvije smrti (na ovome svijetu) nikada." Zatim je izašao, pa je rekao:

"O zaklinjaču! Na tvojoj polaganosti (tj. Polako ti)!" Pa pošto je progovorio Ebu Bekr, sjeo je Umer. Pa je zahvalio Allahu Ebu Bekr i pohvaljivao Ga, i (onda) je rekao:

"Zar ne (Pazi)! Ko obožavaše (Ko je obožavao) Muhammeda, pa zaista Muhammed, pomilovao ga Allah i spasio, je već umro. A ko obožavaše (A ko je obožavao) Allaha, pa zaista Allah je živ, neće umrijeti." I rekao je (tj. naveo je ajet-odlomak iz Kur'ana):

"Zaista ti si mrtvac i zaista oni su mrtvaci." I rekao je (tj. naveo je iz Kur'ana): "I nije Muhammed (ništa drugo) osim (jedan) poslanik, već su prošli od prije njega poslanici (Božiji), pa zar ćete se, ako umre ili se ubije (bude ubijen u borbi), povratiti na vaše (svoje) pete (tj. nazad u paganstvo, idolopoklonstvo), a ko se vrati (doslovno "inkalebe" znači: prevrnuti se, obrnuti se) na svoje dvije pete, pa (on) neće štetiti Allahu (nijednu) stvar (ništa), a nagradiće Allah zahvalne (tj. one koji ostanu u Islamu i poslije Muhammeda)."

Rekao je: Pa su se zagušili ljudi plaču (plačući; ili po nekima: pa su zaridali ljudi plačući, tj. pa su počeli glasno plakati). Rekao je: I skupili su se Pomagači (Ensarije) k Sa'du, sinu Ubadeta, u (natkrivenom) predvorju Saidetovića, pa su rekli:

"Od nas (neka bude jedan) zapovjednik, a od vas (jedan) zapovjednik!" Pa je otišao k njima Ebu Bekr Siddik, i Umer, sin

Hattaba, i Ebu Ubejdete, sin Džerraha. Pa je otišao (tj. počeo je) Umer (da) govori. Pa je ušutkao njega Ebu Bekr. A govoraše Umer (poslije):

"Tako mi Allaha nisam htio s time (drugo) osim (to) da sam ja već bio pripremio (jedan) govor (koji) je već bio zadivio mene (koji se meni dopadao, a) plašio sam se da neće doprijeti njemu (tj. da ga neće znati održati) Ebu Bekr. Zatim je govorio Ebu Bekr, pa je govorio najrječitije (od svih) ljudi. Pa je rekao u svome govoru:

"Mi smo zapovjednici, a vi ste ministri." Pa je rekao Hubab, sin Munzira: "Ne tako mi Allaha. Nećemo činiti (tako). Od nas zapovjednik, a od vas zapovjednik." Pa je rekao Ebu Bekr: "Ne, a ali (tj. nego) mi smo zapovjednici, a vi ste ministri (upravljači, pomoćnici). Oni (Kurejševići) su najsrednji (tj. najumjereniji od) Arapa domom (kućom - ovaj izraz se tumači na više načina) i najjasniji (od) njih svojstvima (lijepima na koja se računa), pa prisegnite se (na vjernost) Umeru, sinu Hattaba, ili Ebu Ubejdetu, sinu Džerraha (pa neka jedan od njih dvojice bude zapovjednik)." Pa je rekao Umer: "Nego prisegnjujemo se tebi (tj. Ne meni ni Ebu Ubejdetu, nego tebi dajemo prisegu na vjernost). Ti si, pa ti (si) naš gospodin, i najbolji (od) nas i najdraži (si od) nas k poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio." Pa je uzeo Umer za njegovu ruku, pa se prisegao, (prisegnuo) njemu i prisegnuli su mu se ljudi. Pa je rekao (jedan) rekač (tj. jedan govornik - Pa rekao je neko):

"Ubili ste Sa'da, sina Ubadeta." Pa je rekao Umer: "Ubio je njega Allah." (Ili: "Ubio ga Allah!") A rekao je Abdullah, sin Salima, od Zubejdije, rekao je Abdurahman, sin Kasima: izvijestio je mene moj otac Kasim da je Aiša, bio zadovoljan Allah od nje, rekla:

Ukočio se (ili: Podigao se) je pogled Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, zatim je rekao:

"U druga (tj. U društvo) najviše (uvedi me)!" Tri puta (je to ponovio Muhammed a.s. pred smrt, pred izdisanje). I pričao je (Kasim navedeni) hadis (i prema njegovom pričanju Aiša je rekla još i ovo). Rekla je Aiša: Pa nije bilo od govora njih dvojice (ništa) od govora (da je drukčije djelovalo) osim (tako da) je okoristio Allah s njim

(muslimane, tj. Što su god rekli i Umer i Ebu Bekr, Allah je dao da to bude na korisnost, od koristi). Zaista već je zastrašio (zastrašivao) Umer (određene) ljude (svojim stavom), a zaista je u njima (među njima nekima) zaista dvoličnost (licemjernost), pa je vratio njih Allah sa time (tj. zadržao ih je u Islamu da ne bi odmah odustali od Islama). Zatim zaista već (je) dao vidjeti Ebu Bekr ljudima pravopuće (pravi put), i dao je upoznati njima dužnost koja je (ta što je) na njima (tj. dužnost obožavanja Vječnoga Allaha), i izašli su s njim (tj. zbog toga) čitaju (čitajući, učeći): "I nije Muhammed (ništa drugo) osim (jedan) poslanik, već su prošli od prije njega (Božiji) poslanici,....", do ".... zahvalne.".

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Kesira, izvijestio nas je Sufjan, pričao nam je Džami', sin Ebu Rašida, pričao nam je Ebu Ja'la od Muhameda, sina Hanefijjete, rekao je: rekao sam mome (svome) ocu (Aliji):

"Koji (od) ljudi (tj. Koji čovjek) je najbolji poslije poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (šta misliš ti)?" Rekao je: "Ebu Bekr." Rekao sam: "Zatim ko?" Rekao je: "Zatim Umer." A plašio sam se da će reći Usman. Rekao sam: "Zatim si ti."

(To jest: A plašio sam se da će Alija reći da je poslije Umera najbolji Usman, pa sam rekao: "Zatim si ti najbolji poslije Umera.")

Rekao je: "Nisam ja (ništa drugo) osim (jedan običan) čovjek od muslimana."

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, od Malika, od Abdurahmana, sina Kasima, od njegovoga oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da je ona rekla:

Izašli smo sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u nekom (ili: u neko od) njegovih putovanja. Ta kada smo bili u (mjestu) Bejda-u, ili u (mjestu) Zatul-Džejšu, presjekao (prekinuo, raskinuo) se (jedan) moj đerdan (moja ogrlica), pa je ostao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, na njegovom traženju (traženju tog đerdana) i ostali su ljudi sa njim, a nisu na vodi, i nije sa njima voda (tj.

i nemaju sa sobom vode, nisu imali vode). Pa su došli ljudi Ebu Bekru, pa su rekli:

"Zar nećeš vidjeti (tj. Zar ne vidiš ovo) šta je napravila Aiša? Ostala je sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i sa ljudima (sa njim, tj. zadržala ih je), a nisu na vodi i nije sa njima voda (i nemaju vode)." Pa je došao Ebu Bekr, a poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, stavljač je svoje glave (stavio je svoju glavu) na moje stegno, već je (tako i) zaspao. Pa je rekao: "Zadržala si poslanika Allaha i ljude, a nisu na vodi i nije sa njima voda (i nemaju vode)." Rekla je: Pa je korio mene, i rekao je (ono) šta je htio Allah da rekne (on - Ebu Bekr), i počeo je (da) udara mene sa svojom rukom u moju slabinu (u stranu ispod rebara preme kuku, tj. u moj bok). Pa neće spriječiti (tj. Pa ne sprječava) mene od micanja (pokretanja u tom času ništa drugo) osim mjesto poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, na mome stegnu. Pa je spavao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, čak (da) je osvanuo na (tj. u prilici) bez vode. Pa je spustio Allah odlomak (ajet u kojem je objavljena zapovjed) upravljanja sebe (zemljinoj površini - prašini da se čišćenje za molitvu obavi njom kada nema vode, dakle: objavljen je ajet o tejemmumu), pa su se upravili (prašini, tj. pa su se očistili prašinom, dakle: koristili su prašinu mjesto vode za čišćenje, uzeli su tejemmum).

Pa je rekao Usejd, sin Hudajra: "Nije ona (tj. ova olakšica) prvi blagoslov vaš, o rode (o porodico) Ebu Bekra!" Pa je rekla: Pa smo podigli devu koja je (ta što) sam bila na njoj (jahala), pa smo našli (taj, onaj) đerdan pod njom.

PRIČAO NAM JE Adem, sin Ebu Ijasa, pričao nam je Šubete od Aameša, čuo sam Zekvana (da) priča od Ebu Seida Hudrije, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ne psujte (Ne grdite) moje drugove! Pa da (je bio slučaj takav) da je jedan (od) vas podijelio kao (brdo) Uhud zlata, ne bi dopro (dostigao) mudda jednoga (od) njih, a ni njegove polovine."

(To jest: "Kad bi jedan od vas podijelio zlata koliko je veliko brdo Uhud, njegova vrijednost i njegova nagrada ne bi doprla, nije dostigla,

ne bi dostigla vrijednosti i nagrade koju ima jedan od mojih drugova koji je podijelio i dao hrane jedan mudd - mudd je četvrtina sa'a -, ili jednu polovinu - tj. polovinu mudda. Sa' je 3,34 kg, a sa' je mjera koja se upotrebljavala u vrijeme Muhammeda a.s. među Arapima.)

Slijedio je njega (tj. Šubeta) Džerir, i Abdullah, sin Davuda, i Ebu Muavijete i Muhadir od Aameša.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Miskina, Ebul-Hasen, pričao nam je Jahja, sin Hassana, pričao nam je Sulejman od Šerika, sina Ebu Nemira, od Seida, sina Musejjeba, rekao je: izvijestio me je Ebu Musa Eš'arija da se on očistio (za molitvu) u svojoj kući, zatim je izašao. Pa sam rekao:

"Zaista držaću se svakako poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i zaista biću svakako sa njim ovaj moj dan." Rekao je: Pa je došao Bogomolji, pa je pitao o Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa su rekli: "Izašao je i upravio je ovda (u ovom pravcu)." Pa sam izašao na njegovom tragu pitam (pitajući, raspitivajući se) o njemu dok (sam doznao da) je unišao (u vrt u kojem se nalazi) bunar Eris (u blizini mjesta Kuba-a kod Medine). Pa sam sjeo kod (njegovih) vrata, a njegova vrata su od grana (palme), dok je izvršio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, svoju nuždu, pa se (onda) očistio (abdestio) za molitvu (za namaz). Pa sam ustao k njemu, pa kada li je on sjedač (tj. kada li on sjedi) na bunaru Eris, i usrijedio se (tj. i sjeo je u sredinu, na sredinu) njegove strane (obale; ili: njegove klupe, natkrivene i postavljene kraj bunara, uz bunar), i otkrio je svoje dvije golijeni (dva nožna cipca, cijepca) i spustio je njih dvije (njih dva) u (taj) bunar.

("Kuffun" znači: strana; suhi dio obale bunara; klupa koja je postavljena okolo bunara, i koja je nekada i natkrivena i ograđena.)

Pa sam pozdravio njega, zatim sam otišao, pa sam sjeo kod vrata, pa sam rekao: Zaista biću svakako vratar poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, danas. Pa je došao Ebu Bekr, pa je odbio (tj. gurnuo u) vrata, pa sam rekao:

"Ko je ovo (Ko je to)?" Pa je rekao: "Ebu Bekr." Pa sam rekao: "Na tvojoj polaganosti (Polako ti)!" Zatim sam otišao, pa sam rekao: "O

poslaniče Allaha! Ovo (To) je Ebu Bekr traži dozvolu (da uniđe, da uđe)." Pa je rekao:

"Dozvoli mu, i obraduj ga sa rajem (sa džennetom)." Pa sam se okrenuo (tj. otišao prema vratima) dok (te) sam rekao Ebu Bekru: "Uniđi, i poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, raduje (obeseljava) te sa rajem (tj. daje ti veselu vijest da ćeš u raj)." Pa je unišao Ebu Bekr, pa je sjeo na desnicu (na desnu stranu) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, sa njima u stranu (ili: u klupu) i spustio je svoje dvije noge u bunar, kao što je napravio, (uradio, učinio) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, i otkrio je svoje dvije golijeni. Zatim sam se vratio, pa sam sjeo. A već sam (bio) ostavio svoga brata (da) se očisti i priključi se meni, pa sam rekao: Ako htjedne Allah sa omsicom dobro - hoće (tj. misli na) svoga brata - dovesti će ga (tj. daće mu Allah da i on dođe ovamo sada). Pa kada li (jedan) čovjek pokreće vrata! Pa sam rekao:

"Ko je ovo (Ko je to)?" Pa je rekao: "Umer, sin Hattaba." Pa sam rekao: "Na tvojoj polaganosti (Polako, Pričekaj)!" Zatim sam došao k poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa sam pozdravio njega, pa sam rekao: "Ovo je (To je) Umer, sin Hattaba traži dozvolu (da uđe)." Pa je rekao:

"Dozvoli mu, i obraduj (tj. obeseli) ga sa rajem." Pa sam došao, pa sam rekao njemu: "Uniđi, i obeselio je tebe poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, sa rajem." Pa je unišao, pa je sjeo sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u stranu (u klupu) na njegovu ljevicu (lijevu stranu) i spustio je svoje dvije noge u bunar. Zatim sam se vratio, pa sam sjeo, pa sam rekao: Ako htjedne Allah sa omsicom dobro, dovesti će ga. Pa je došao (jedan) čovjek pokreće vrata. Pa sam rekao:

"Ko je ovo (Ko je to)?" Pa je rekao: "Usman, sin Affana." Pa sam rekao: "Na tvojoj polaganosti (Polako, Pričekaj)!" Pa sam došao k poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa sam izvijestio njega. Pa je rekao:

"Dozvoli mu, i obeseli ga sa rajem na kušnji (iskušenju - koja) će pogoditi njega." Pa sam došao njemu, pa sam rekao njemu: "Uniđi, i obeselio je tebe poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, sa rajem na kušnji (sa iskušenjem, uz kušnju jednu koja) će pogoditi (zadesiti) tebe." Pa je unišao, pa je našao stranu (ili: klupu da) se već napunila, pa je sjeo prema njemu (tj. prema njegovom licu, nasuprot njemu na prostoru) od druge polovine (bunara).

Rekao je Šerik: Rekao je Seid, sin Musejjeba: Pa sam tumačio (protumačio, tj. tumačim) nju (tj. ovu cijelu zgodu da je imala u sebi predznak u odnosu na) njihove grobove.

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Beššara, pričao nam je Jahja od Seida, od Katadeta da je Enes, sin Malika, bio zadovoljan Allah od njega, pričao njima da se Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, popeo (na brdo) Uhud i (sa njim su se popeli) Ebu Bekr, i Umer i Usman, pa se potreslo s njima (to brdo), pa je rekao:

"Budi čvrst (stalan), Uhude, pa (tj. jer) su na tebi samo (jedan) vjerovijesnik, i (jedan) mnogoistiniti (koji mnogo istinu govori) i dva mučenika (dva šehita, šehida - dvije osobe koje će poginuti u službi vjere, ili u borbi za vjeru Islam)."

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Seida, Ebu Abdullah, pričao nam je Vehb, sin Džerira, pričao nam je Sahr od Nafi-a, da je Abdullah, sin Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Dok sam ja na (jednome) bunaru, iščupavam (tj. vadim vodu) iz njega, došao (tj. dođe) mi Ebu Bekr i Umer. Pa je uzeo Ebu Bekr (tu) kovu, pa je izvadio kovu ili dvije kove, a u njegovom vadenju (vađenju) je (neka) slabost. A Allah će oprostiti (Allah oprostio) njemu! Zatim je uzeo nju Umer, sin Hattaba, iz ruke Ebu Bekra, pa se preokrenula (promijenula se ta kova) u njegovoj ruci (u jednu) veliku kovu. Pa nisam vidio (nijednoga) isključivo sposobnoga (tj. snažnoga čovjeka, nijednoga talenta) od ljudi (da) pravi njegovim pravljenjem (da odsijeca njegovim odsijecanjem, tj. da čini kao on, da vadi vodu snažno i mnogo

kao on), čak su udarili ljudi u ležište (tj. otišli su u odmaralište za deve)."

Rekao je Vehb: "El-atanu" je mjesto pokleknuća deva (na koljena, tj. mjesto gdje deve leže i odmaraju se na taj način što kleknu na koljena, pa onda prsa priljube na tle). Govori (tj. Kaže Vehb da to znači): Čak su se napojile deve, pa je dala kleknuti (leći ta napojenost, napijenost njima devama, tj. pa je deve ta napojenost natjerala da legnu).

PRIČAO NAM JE Velid, sin Saliha, pričao nam je Isa, sin Junusa, pričao nam je Umer, sin Seida sina Ebul-Husejna, Mekija od Ibnu Ebu Mulejketa, od Ibnu Abbasa, rekao je:

Zaista ja sam zaista stajač (tj. stajao) u narodu (tj. među nekim ljudima), pa su se (oni) molili Allahu za Umera, sina Hattaba, a već se stavio (metnuo) na svoju postelju (na svoj krevet, tj. na svoju mrtvačku nosiljku), kada li je (jedan) čovjek iza mene već stavio svoj lakat na moje rame govori (govoreći):

"Pomilovao te Allah! Zaista ono bio sam (takav da) se zaista nadam (stalno, tj. Zaista ja se nadah, nadao sam se) da će učiniti tebe Allah sa tvoja dva druga (i kod pokopavanja) jer zaista ja (znam) mnogo od (onoga) što sam bio (u prilici da) čujem (tj. jer ja mnogo puta slušah) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Bio sam (ja), i Ebu Bekr i Umer; i: Učinio sam (ja), i Ebu Bekr i Umer; i: Otišao sam (ja), i Ebu Bekr i Umer; pa zaista bio sam zaista (da) se nadam (tj. pa zaista nadah se) da će učiniti tebe Allah sa njima dvojicom." Pa sam se obazreo pa kada li je on (taj što to govori) Alija, sin Ebu Taliba!

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Jezida, Kufija, pričao nam je Velid od Evzaije, od Jahja-a, sina Ebu Kesira, od Muhameda, sin Ibrahima, od Urveta, sina Zubejra, rekao je: pitao sam Abdullaha, sina Amra, o najžešćem (onome) što su napravili (učinili) idolopoklonici sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Rekao je:

Vidio sam Ukbeta, sina Ebu Muajta (da) je došao k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, a on klanja, pa je stavio njegov ogrtač u (na) njegov vrat, pa je davio (gušio) njega s njim (njime) žestokim davljenjem. Pa je došao Ebu Bekr dok (tj. te) je odbio njega od njega, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Zar ćete ubiti (jednoga) čovjeka (zbog toga što je takav) da govori (zato što govori): "Moj gospod (gospodar) je Allah!", a već je donio vama jasne dokaze od vašega Gospoda (tj. od Allaha, Gospoda, Gospodara i Tvorca svega)."

GLAVA

lijepih (pohvalnih) djela Umera, sina Hattaba, Ebu Hafsa Kurejševića Adevije (Adevijevića - Adijjevića), bio zadovoljan Allah od njega.

PRIČAO NAM JE Hadždžadž, sin Minhala, pričao nam je Abdul-Aziz, sin Madžišuna, pričao nam je Muhamed, sin Munkedira, od Džabira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Vidio sam (tj. Sanjao sam) mene (sebe da) sam unišao (u) raj, pa kada li ja (susretnem se, susretoh se) sa Rumejsa-om, ženom Ebu Talhata! I čuo sam (nekakvu) škripu (obuće, topot, zvuk) pa sam rekao:

"Ko je ovo?" Pa je rekao (Džibril, ili neki drugi anđeo): "Ovo je Bilal." I vidio sam (jedan) dvorac (zamak, i) u njegovom dvorištu je (jedna) djevojka, pa sam rekao: "Za koga je ovo (tj. Čije je ovo)?" Pa je rekao: "Za Umera (tj. Umerovo je ovo)." Pa sam htio da uniđem (u) njega (u taj dvorac, zamak), pa (da) pogledam k njemu (tj. pa da ga razgledam), pa sam spomenuo tvoju ljubomoru (tj. pa sam se ja sjetio tvoje ljubomore, i zbog toga nisam unišao u taj dvorac u raju ni u snu)." Pa je rekao Umer:

"Sa mojim (svojim) ocem i mojom (svojom) majkom (otkupio bih tebe), o poslaniče Allaha! Zar na tebe (da) budem ljubomoran (da bivam ljubomoran, da osjećam ljubomoru)?"

PRIČAO NAM JE Seid, sin Ebu Merjema, izvijestio nas je Lejs, rekao je: pričao mi je Ukajl od Ibnu Šihaba, rekao je: izvijestio me Seid, sin Musejeba, da je Ebu Hurejrete, bio zadovoljan Allah od njega, rekao:

Dok smo mi kod poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, kadli je rekao (kadli on reče):

"Dok sam ja spavač (Dok sam spavao), vidio sam mene (sebe) u raju. Pa kada li (jedna) žena čisti se (za molitvu) do strane (tj. uz stranu jednoga) dvorca! Pa sam rekao (upitao): "Za koga je ovaj (tj. Čiji je ovo) dvorac?" Pa su rekli (Odgovoreno mi je): "Za Umera." Pa sam spomenuo njegovu ljubomoru, pa sam se okrenuo idući nazad (vraćajući se nazad)." Pa je zaplakao Umer i rekao je:

"Zar na tebe (da) budem ljubomoran, o poslaniče Allaha?!"

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Salta, Ebu Džafer Kufija, pričao nam je Ibnul-Mubarek od Junusa, od Zuhrije, izvijestio me Hamzete od svoga oca da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Dok sam ja spavač (Dok sam spavao), napio sam se - misli (da kaže da se napio) mlijeka - čak (tako da) gledam napojenost (tj. vidim tu napojenost da) teče u moj nokat, ili u moje nokte, zatim sam dodao Umeru (Umeru, sinu Hattaba)." Rekli su: "Pa šta (tj. Pa kako) si protumačio njega (taj san), o poslaniče Allaha?" Rekao je: "Znanje."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Abdullaha, sina Numejra, pričao nam je Muhamed, sin Bišra, pričao nam je Ubejdulah, rekao je: pričao mi je Ebu Bekr, sin Salima, od Salima, od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Pokazalo mi se u spavanju (u snu) da ja vidim (vodu) sa kovom deve (tj. sa kovom koju izvlači mlada jedna deva koja ide u krug okolo bunara i okreće u hodu napravu na kojoj je pričvršćena kova - vodu vadim sa kovom deve) na bunaru (nekakvome). Pa je došao Ebu Bekr, pa je izvadio kovu, ili dvije kove slabašnim vađenjem, a Allah će oprostiti njemu (ili: I Allah oprostio njemu!). Zatim je došao Umer, sin

Hattaba, pa se okrenula (pa se pretvorila ta manja kova u) veliku kovu (pa je postala velika kova). Pa nisam vidio isključivo sposobnoga (čovjeka da) pravi njegovim pravljenjem (da odsijeca njegovim odsijecanjem, tj. da čini kao on, da vadi vodu kao on), čak su se napojili ljudi i udarili su za (tj. u) ležište (otišli su u odmaralište za deve okolo, oko vode bunara)."

Rekao je Ibnu Džubejr: "El-abkarijju" su plemeniti (tj. lijepi) sagovi (ćilimi).

(To jest: To je značenje prvobitno koje je imala ta riječ.)

A rekao je Jahja: "Ezzerabijju" su sagovi (ćilimi što) je za njih (u njih, tj. koji imaju, u kojih ima) resa, nježna (fina), prosuta.

(To jest: To su ćilimi koji po sebi imaju prosute rese, u stvari, dlake poput malja, kao malje po licu mladića koji je dobio prve malje. U daljem tekstu svaki arapski izraz, svaku arapsku riječ koja bude označavala takvu vrstu ćilima odlične kvalitete, prevodiće se sa našim izrazom "čupavi sagovi", "čupavi ćilimi".)

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Jakub, sin Ibrahima, rekao je: pričao mi je moj otac od Saliha, od Ibnu Šihaba: izvijestio me je Abdul-Hamid da je Muhamed, sin Sa'da, izvijestio njega da je njegov otac (Sa'd, sin Ebu Vakkasa) rekao. (-H-) Pričao mi je Abdul-Aziz, sin Abdullaha, pričao nam je Ibrahim, sin Sa'da, o Saliha, od Ibnu Šihaba, od Abdul-Hamida, sina Abdurahmana sina Zejda, od Muhameda, sina Sa'da sina Ebu Vakkasa, od njegovoga oca, rekao je:

Tražio je dozvoljenje (dozvolu za ulazak) Umer, sin Hattaba, na poslanika Allaha (tj. tražio je dozvolu da uniđe, da uđe k poslaniku Allaha), pomilovao ga Allah i spasio, a kod njega su (nekakve) žene od Kurejševića, razgovaraju (one) s njim i traže mnogo (one od) njega uzdižući se njihovi glasovi na (nad) njegov glas. Pa pošto je zatražio dozvolu Umer, sin Hattaba, ustale su (one), pa su se natjecale (pretjecale, tj. požurile su) zastoru (zavjesi da se iza nje sakriju). Pa je dozvolio njemu poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio (ulazak).

Pa je unišao Umer, a poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, se smije. Pa je rekao Umer:

"Nasmijao Allah tvoj zub (tj. Obradovao te Allah), o poslaniče Allaha! (Zbog čega li se smiješ u ovom času?)." Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Začudio sam se od (tj. zbog) ovih (žena) koje su bile kod mene, pa pošto su čule tvoj glas, natjecale (požurile) su se zastoru (zavjesi)." Pa je rekao Umer: "Pa ti si preči da se (one) boje (plaše tebe), o poslaniče Allaha!" Zatim je rekao Umer: "O neprijateljice vaših (svojih) osoba (tj. O neprijateljice same sebe, samih sebe)! Zar se bojite (plašite) mene, a ne bojite se poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (zar tako)?" Pa su rekle: "Da. Ti si grublji i tvrđi (tj. oštriji, nemilosrdniji) od poslanika Allaha (Allahovog poslanika), pomilovao ga Allah i spasio." Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ih (tj. Šuti, Ne počinji nam nikakvoga pričanja), o sine Hattaba! Tako mi (Onoga) koji je (taj što je) moja duša u Njegovoj ruci nije susreo tebe (određeni) sotona idući (putujući ti nekom) dolinom nikada (drukčije) osim (tako da) je išao (putovao, tj. skrenuo nekom) dolinom (drugom) osim tvoje doline."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Musena-a, pričao nam je Jahja od Ismaila, pričao nam je Kajs, rekao je: rekao je Abdullah (Mesudov):

Neprestano smo bili časni (moćni mi) otkada je primio Islam (prihvatio islamsku vjeru) Umer.

PRIČAO NAM JE Abdan, izvijestio nas je Abdullah, pričao nam je Umer, sin Seida, od Ibnu Ebu Mulejketa da je on čuo Ibnu Abbasa (da) govori:

Stavio se je Umer na svoj krevet (postelju, tj. mrtvačku nosiljku), pa su opkolili njega ljudi mole i klanjaju (molitvu za umrloga njemu - dženazu) prije (nego) da se podigne (on sa tla), i ja sam u (tj. među) njima. Pa nije zastrašio mene (niko drugi) osim (jedan) čovjek uzimač moga ramena (tj. čovjek koji me uzeo za rame). Pa kada li je (to) Alija!

Pa se smilovao na Umera (ili: Pa je rekao za Umera, Umeru: "Rahimekellahu": Pomilovao te Allah!) i rekao je:

"Nisi iza sebe ostavio nijednoga (čovjeka, tj. nikoga) dražega meni (k meni) da (ja) sretnem Allaha sa (djelom) sličnim njegovom djelu od tebe (od sebe nikoga meni dražega po djelu, tj. niko mi od tebe nije draži po djelu od ovih što si ih iza sebe ostavio, s tvojim bi djelom najvolio, najviše volio na Sudnjem danu pred Allaha izaći na odgovornost). I zakletva Allaha (tj. I zaklinjem se Allahom) zaista (ono ja) bio sam (takav da) zaista mislim (tj. zaista pomišljah) da će učiniti tebe Allah sa tvoja dva druga, i računam da sam ja bio mnogo (puta u takvoj prilici da) čujem (slušam) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Otišao sam ja, i Ebu Bekr i Umer; i: Unišao sam ja, i Ebu Bekr i Umer; i: Izašao sam ja, i Ebu Bekr i Umer."

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jezid, sin Zurej'a, pričao nam je Seid. Rekao je (Buharija): A rekao je meni Halifete: Pričao nam je Muhamed, sin Seva-a, i Kehmes, sin Minhala, njih dvojica su rekla: pričao nam je Seid od Katadeta, od Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Popeo se Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, k Uhudu i sa njim je Ebu Bekr, i Umer i Usman, pa se zatresao (potresao Uhud) sa njima, pa je udario njega sa svojom nogom, (i) rekao je:

"Učvrsti se (Budi čvrst, stalan, smiri se), Uhude, pa nije na tebi (niko drugi) osim vjerovijesnik, ili mnogoistiniti, ili mučenik (šehit, šehid - koji će poginuti za vjeru, koji pogine za vjeru)."

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Sulejmana, rekao je: pričao mi je Ibnu Vehb, rekao je: pričao mi je Umer, on je sin Muhameda, da je Zejd, sin Eslema, pričao njemu od svoga oca (Eslema, koji je bio oslobođeni rob Umerov), rekao je: Pitao me Ibnu Umer o nekoj njegovoj stvari - misli (na) Umera - (tj. o nekoj Umerovoj stvari, svojstvu, postupku), pa sam izvijestio njega, pa je rekao:

Nisam vidio nijednoga (čovjeka) nikada poslije poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, od vremena (kada) se uzeo (tj. kada je umro Muhammed a.s. da) je bio marljiviji i darežljiviji, čak se dokrajčio (tj. umro u toj marljivosti i darežljivosti - a u tom niko nije bio bolji) od Umera, sina Hattaba (koji se kao takav i dokrajčio, tj. umro, dočekao kraj života - nihajet).

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Hammad, sin Zejda, od Sabita, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, da je (jedan, neki) čovjek pitao Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, o Času (tj. s Sudnjem danu), pa je rekao (pa je pitao):

"Kada će (biti) Čas?" Rekao je: "A šta je to (što) si pripravio (pripremio) za njega (za taj takav čas)?" Rekao je: "Nema (nikakve) stvari (tj. Nisam ništa pripravio), osim (jedino to) da ja volim Allaha i Njegovoga poslanika, pomilovao ga Allah i spasio." Pa je rekao:

"Ti si sa (onim) koga voliš (doslovno: koga si volio, tj. Ti ćeš biti na Sudnjem danu sa onim koga si volio na ovome svijetu dok si živio)." Rekao je Enes: Pa nismo se obeselili (veselili ni) sa (jednom) stvari našim veseljem sa govorom (tj. kao što smo se obeselili sa govorom, zbog govora) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ti si sa (onim) koga si volio." Rekao je Enes: Pa ja volim Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, i Ebu Bekra, i Umera, i nadam se da ću biti sa njima sa svojom ljubavlju njih (tj. zbog svoje ljubavi prema njima) iako nisam radio sa (velikim djelima, tj. velikih djela) slično njihovim radovima (tj. njihovim djelima)."

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Kazeata, pričao nam je Ibrahim, sin Sa'da, od svoga oca, od Ebu Selemeta, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista već su bili u (među onima) što su prije vas od naroda (raznih postojali, živjeli - bili su među njima neki ljudi takvi) kojima se priča (tj. koji o nečemu nešto izreknu, pa se to tako poslije i dogodi, objelodani - pa ispadne kao da im je neko to ispričao i da su na osnovu

toga pričanja to izjavili, a oni su, u samoj stvari, nadahnuti ljudi). Pa ako je bio (takav) u mojoj sljedbi ijedan (čovjek, iko, dakle: Ako je iko od moje sljedbe takav), pa zaista on je Umer (onda je to Umer, tj. to je Umer)."

Povećao (je, tj. u pričanju toga hadisa dodao) je Zekerija, sin Ebu Zaideta, od Sa'da, od Ebu Selemeta, od Ebu Hurejreta, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista već su bili u (među onima) ko je bio (koji su bili) prije vas od Izraelićana (bili su neki) ljudi (što) se govori njima (od meleka, anđela, tj. nadahnjuju se oni od meleka, anđela) od (drugoga načina, na drugi način) bez da bivaju (oni kao neki, a nisu neki) vjerovijesnici. Pa ako je od moje sljedbe od njih (tj. od takvih ljudi) ijedan (čovjek, iko), pa (to je) Umer." Rekao je Ibnu Abbas, bio zadovoljan Allah od njih dvojice:

"I nismo poslali od prije tebe (nijednoga) od poslanika, a ni vjerovijesnika, a ni (onoga) kome se priča....".
(To je način kako je čitao, na koji način je čitao Ibnu Abbas odlomak iz Kur'ana u poglavlju - suri Hadždž - 52. ajet, odlomak. On je u čitanju dodavao i "ve la muhaddesin". Kod drugih čitača nema tih riječi.)

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, pričao nam je Lejs, pričao nam je Ukajl od Ibnu Šihaba, od Seida, sina Musejjeba, i Ebu Selemeta, sina Abdurahmana, njih dva su rekla: čuli smo Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Dok je (jedan) pastir u svojim bravima (ovcama), potrčao (zatrčao se) je (određeni) vuk, pa je uzeo od njih (od brava jednu) ovcu, pa je tražio nju dok je spasio (izbavio) nju. Pa se obazreo k njemu (taj) vuk, pa je rekao njemu:

"Ko je za nju (Ko je njoj pastir; Ko će joj biti pastir na) dan zvijeri (kada) nije njoj pastir (niko drugi) osim mene?" Pa (su) rekli ljudi:

"Slava Allahu!" Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Pa zaista ja vjerujem u njega (u ovaj događaj), i Ebu Bekr i Umer, a nije tude (a nisu tu bili prisutni ni) Ebu Bekr i Umer (ili: a nisu tude Ebu Bekr i Umer)."

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba, rekao je: izvijestio me je Ebu Umamete, sin Sehla sina Hunejfa, od Ebu Seida Hudrije, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: čuo sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Dok sam ja spavač (Dok sam ja spavao), vidio sam (određene) ljude (koji) su se izlagali na mene (tj. koji su se pokazivali meni), a na njima su košulje. Pa od njih su (neke) što dopiru sisama (do sisa, do dojki, do grudi), a o njih (od košulja) su (neke) što dopiru niže (ispod) toga. A izložio (pokazao) se na mene (meni) Umer, a na njemu je košulja (tolika da) vuče sebi nju (tj. da je vuče po zemlji, po tlu za sobom)." Rekli su: "Pa šta si (tj. Kako si) protumačio njega (taj san), o poslaniče Allaha?" Rekao je: "Vjeru."

(To jest: "Tumačim to da prestavlja vjersku čvrstinu. Ko ima dulju košulju, ima, znači, jače vjersko osjećanje, ubjeđenje.)

PRIČAO NAM JE Salt, sin Muhameda, pričao nam je Ismail, sin Ibrahima, pričao nam je Ejub od Ibnu Ebu Mulejketa, od Misvera, sina Mahremeta, rekao je:

Pošto se udario (tj. Pošto je udaren, uboden) Umer (od atentatora), počeo je (da) osjeća bol (tj. da izražava bol). Pa je rekao njemu Ibnu Abbas i (to) kao da on odstranjuje nestrpljivost (strah od smrti) njemu:

"O zapovjedniče vjernika! I zaista ako je bilo to (tj. ako bude to - ako bude došla smrt zbog toga udarca), zaista već si se družio (sa) poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa si uljepšao njegovo druženje (društvo, tj. pa si lijepo činio u njegovom druženju, u njegovom društvu), zatim si se rastao (rastavio od) njega, a on je od tebe (tj. s tobom) zadovoljan. Zatim si se družio (sa) Ebu Bekrom, pa si uljepšao njegovo druženje, zatim si se rastao (od) njega, a on je od tebe

(s tobom bio) zadovoljan. Zatim si se družio (sa) njihovim drugovima, pa si uljepšao njihovo druženje, i zaista ako se rastaneš (ti sa) njima, zaista ćeš se rastati svakako (ti sa) njima (ili: ti od njih), a oni su od tebe (s tobom) zadovoljni." Rekao je (Umer r.a.):

"Što se tiče (onoga) što si spomenuo od druženja poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i njegovoga zadovoljstva, pa to je samo dobročinstvo od Allaha, uzvišen je, (koje) je učinio dobročinstvo (On) s njima (tj. njega) na mene (njega meni). A što se tiče (onoga) što si spomenuo od druženja Ebu Bekra i njegovoga zadovoljstva, pa (i) to je samo dobročinstvo od Allaha, veličajno je Njegovo spominjanje, (koje) je učinio dobročinstvo s njim (njega) na mene (njega meni). A što se tiče (onoga) što (ti) vidiš od moga nestrpljenja (ili: od moga straha od smrti), pa ono je (tj. pa to je) zbog tebe i zbog tvojih drugova. Tako mi Allaha da (je slučaj takav) da je meni napunjenost Zemlje zlatom (tj. puna Zemlja zlatom), zaista bih se otkupio s njim od kazne Allaha, moćan je i veličajan je (On), prije (nego) da vidim njega (tj. nju-kaznu)."

Rekao je Hammad, sin Zejda: pričao nam je Ejub od Ibnu Ebu Mulejketa, od Ibnu Abbasa: "Unišao sam na Umera (tj. Unišao sam Umeru)....", (pa je on dalje pričao) za ovo (tj. za ovaj hadis).

PRIČAO NAM JE Jusuf, sin Musa-a, pričao nam je Ebu Usamete, rekao je: pričao mi je Usman, sin Gijasa, pričao nam je Ebu Usman Nehdija od Ebu Musa-a, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bio sam sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, u zidu (jednom) od zidova Medine (tj. u vrtu ograđenim zidom), pa je došao (jedan) čovjek, pa je tražio da se otvori (njemu). Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Otvori njemu, i obeseli ga sa rajem (na Sudnjem danu)." Pa sam otvorio njemu, pa kada li je on Ebu Bekr! Pa sam obeselio njega sa (onim) što je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je zahvalio Allahu. Zatim je došao (jedan) čovjek, pa je tražio da se otvori. Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Otvori njemu, i obeseli ga sa rajem." Pa sam otvorio njemu, pa kada li je on Umer! Pa sam izvijestio njega za (tj. o onome) što je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je zahvalio Allahu. Zatim je tražio da se otvori (njemu kapija, jedan) čovjek. Pa je rekao meni:

"Otvori njemu, i obeseli ga sa rajem na (jednoj) kušnji (tj. uz kušnju koja) će pogoditi njega." Pa kada li (to bi) Usman! Pa sam izvijestio njega za (ono, tj. o onome) što je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je zahvalio Allahu, zatim je rekao:

"Allah je (onaj što) se od Njega traži pomoć." (Ili: "Allah je onaj od koga se traži pomoć.").

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Sulejmana, rekao je: pričao mi je Ibnu Vehb, rekao je: izvijestio me je Hajvete, rekao je: pričao mi je Ebu Akil Zuhrete, sin Ma'beda, da je on čuo svoga djeda Abdullaha, sina Hišama, rekao je:

Bili smo sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, a on je uzimač (tj. uzeo) za ruku Umera, sina Hattaba.

(Veli se da je ovaj Abdullah Hišamov stričević Talhata, sina Ubejdullaha.)

GLAVA

lijepih (pohvalnih) djela Usmana, sina Affana, Ebu Amra Kurejšije (Kurejševića), bio zadovoljan Allah od njega.

A rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ko iskopa (ili: Ko će iskopati) bunar Rumete, pa njemu je raj (tj. pa on će imati raj, ući će u raj)." Pa je iskopao njega Usman. I rekao je: "Ko je opremio (tj. Ko opremi za put i za borbu) vojsku poteškoće (tj. vojsku za borbu na Tebuku), pa njemu je raj." Pa je opremio njega (taj vojni pohod, tj. tu vojsku) Usman.

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Hammad, sin Zejda, od Ejuba, od Ebu Usmana, od Ebu Musa-a, bio zadovoljan Allah od njega, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, unišao (u jedan) zid (tj. u vrt ograđen zidom), i zapovjedio je meni za čuvanje vrata (toga) zida. Pa je došao (jedan) čovjek traži dozvolu (tj. tražeći dozvolu on da i on uniđe). Pa je rekao:

"Dozvoli njemu, i obeseli ga sa rajem." Pa kada li (ono, to) Ebu Bekr! Zatim je došao (neki) drugi traži (tražeći) dozvolu. Pa je rekao:

"Dozvoli njemu, i obeseli ga sa rajem." Pa kada li (to) Umer! Zatim je došao (još neki) drugi traži (tražeći) dozvolu. Pa je šutio (jednu) stvarčicu (tj. Pa je šutio, zašutio malko, malo vremena), zatim je rekao:

"Dozvoli njemu, i obeseli ga sa rajem na kušnji (sa kušnjom što) će pogoditi njega." Pa kada li (to bijaše) Usman, sin Affana! Rekao je Hammad: A pričao nam je Asim Ahvel i Alija, sin Hakema, njih dvojica su čula Ebu Usmana (da) priča od Ebu Musa-a sa (pričanjem) kao njegov (sadržaj, tj. sadržaj navedenoga hadisa) i povećao je u njemu Asim (još i to) da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, bio sjedač u (jednome) mjestu (što) je u njemu voda, već se otkrio od svoja dva koljena, ili (do) svoga koljena (tj. otkrio je oba, ili jedno koljeno), pa pošto je unišao Usman, pokrio je njih (koljena, ili njega-koljeno).

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Šebiba sina Seida, pričao mi je moj otac od Junusa, rekao je Ibnu Šihab: izvijestio me je Urvete da je Ubejdulah, sin Adijja sina Hijara, izvijestio njega da su Misver, sin Mahremeta, i Abdurahman, sin Esveda sina Abdujegusa, rekli (rekla su njih dvojica Ubejdulahu):

"Šta sprečava tebe da govoriš Usmanu za (tj. zbog) njegovoga brata (po majci) Velida, pa već su umnožili (govor, kritiku određeni) ljudi o njemu." Pa sam namjerio (upravio, pravo pošao) Usmanu dok je izašao k molitvi (tj. u vrijeme kad je izašao na molitvu). Rekao sam: "Zaista za (tj. u) mene je k tebi (jedna) potreba (nužna stvar) i ona je iskrenost tebi (tj. jedan iskren savjet tebi)." Rekao je: "O (ti) čovječe!

Od tebe." Rekao je Ma'mer: Mislim ga (da) je rekao (Mislim da je rekao): "Utječem se Allahu od tebe." Pa sam otišao (okrenuo se nazad), pa sam se vratio k njima dvojici. Kadli je došao (tj. Kadli dođe iznenada) poslanik Usmana! Pa sam došao njemu, pa je rekao: "Šta je tvoja iskrenost?" Pa sam rekao: "Zaista Allah - slava Njemu! - poslao je Muhammeda, pomilovao ga Allah i spasio, sa istinom i spustio je na njega (njemu) Knjigu, i bio si (ti) od (onih) ko se odazvao (koji su se odazvali) Allahu i Njegovom poslaniku, pomilovao ga Allah i spasio. Pa si selio dvije seobe (dva iseljenja) i družio si se (sa) poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i vidio si njegov put (pravac), a već su umnožili (raširili nezgodan govor) ljudi o stanju Velida."
(Velida je postavio Usman za namjesnika Kufe umjesto Sada, sina Ebu Vakkasa, nakon neke svađe između Sada i Abdullaha, sina Mes'uda, u vezi naplate pozajmljene imovine iz državne blagajne, a koju je bio pozajmio Sad. Veli se da je Velid klanjao jednom u Kufi kao namjesnik u džamiji kao imam sabah - jutarnju molitvu - u pijanom stanju.)

Rekao je (Usman k Ubejdullahu): "Stigao (li) si (ti) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (tj. da li si, je si li stigao, doživio-vidio ti Božijega poslanika)?" Rekao sam: "Ne, a ali (tj. nego) je dospjelo (doprlo) k meni od njegovoga znanja što (tj. isto onako kako) dospijeva (dopire) k djevici (djevojci) u njezinom zastoru (u njezinoj pregradi, prostoriju-prostoru u koju je ona odvojena, ali ipak nešto čuje i sazna makar bila i izolovana)." Rekao je (Usman):

"Što se tiče poslije, pa zaista Allah je poslao Muhammeda, pomilovao ga Allah i spasio, sa istinom, pa sam bio od (onih) ko se odazvao Allahu i Njegovom poslaniku, pomilovao ga Allah i spasio, i vjerovao sam (i vjerujem) u (ono) što se poslalo s njim (njemu), i selio sam dvije seobe (u Abesiniju i u Medinu) - kao što si rekao - i družio sam se (sa) poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i prisegnuo sam se njemu (na vjernost), pa nisam pogriješio njemu i nisam prevario (varao) njega do (časa kada) je usmrtio njega Allah (sve dok nije umro). Zatim Ebu Bekr je slično njemu (prošao, tj. bio je od mene poštovan, nisam ni njemu bio nepokoran ni nevjeran). Zatim Umer je slično njemu (prošao sa mnom). Zatim se meni dao hilafet (uprava, vlast, vladanje), pa zar nije meni od prava (tj. pa zar ja nemam isto onakvo pravo da se i meni pokorava, da se i meni bude u pokornosti) kao (ono) koje je za

njih (bilo, tj. koje su oni imali - tj. pa zar se i meni ne treba pokoravati kao i njima što sam se ja pokoravao)?" Rekao sam: "Da." Rekao je: "Pa šta su (šta znače) ova pričanja koja dopiru meni od vas? Što se tiče (onoga) što si spomenuo od stanja (o stvari, o slučaju) Velida, pa uzećemo u njemu sa istinom (tj. pa postupićemo s njime po pravdi) ako je htio (ako htjedne) Allah, uzvišen je."

Zatim je pozvao (Usman) Aliju, pa je zapovjedio njemu (Aliji) da bičuje njega (Velida), pa je bičevao njega osamdeset (udaraca, tj. bičevao ga je sa osamdeset udaraca).

(Revolt i nezadovoljstvo i protiv Usmana je izazivalo to što je Usman odgađao da izvrši kaznu nad Velidom, a Usman je odgađao izvršenje kazne zbog toga što je htio da stvarno stanje i slučaj provjeri i sigurno utvrdi. Čim je to utvrdio i provjerio, odmah je odstranio Velida sa dužnosti i dao je zapovjed da se izvrši kazna nad njim za pijančevanje.)

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Hatima sina Bezi-a, pričao nam je Šazan, pričao nam Abdul-Aziz, sin Ebu Selemeta, Madžišun (ili: Madžišuna, Madžišunov) od Ubejdullaha, od Nafi-a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Bili smo u vremenu Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (takvog običaja da) ne izjednačujemo (tj. ne izjednačavasmo, ne smatrasmo jednakim, ravnim) sa Ebu Bekrom nijednoga (čovjeka), zatim (sa) Umerom, zatim (sa) Usmanom. Zatim ostavimo (tj. ostavljasmo) drugove Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (tako da) ne sudimo o vrijednosti (međusobnoj prednosti) između njih.

(To jest: Ne davasmo ocjene o dobroti i vrijednosti ostalih drugova Muhammeda a.s. koji je od kojega bolji, vrijedniji.)

Slijedio je njega (Šazana) Abdullah, sin Saliha, od Abdul-Aziza.

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Ebu Avanete, pričao nam je Usman, on je sin Mevhiba (ili Mevheba), rekao je:

Došao je (jedan) čovjek od stanovnika Egipta, hodočastio je Kabu, pa je vidio (neke) ljude (narod) sjedače (sjede), pa je rekao:

"Ko su ovi ljudi?" Rekao je (neko): "Ovi (ljudi) su Kurejševići." Rekao je: "Pa ko je (onaj) starac u (tj. među) njima?" Rekli su: "Abdullah, sin Umera." Rekao je: "O sine Umera! Zaista ja pitalac (tj. ja pitam) tebe o (jednoj) stvari, pa pričaj mi o njoj. Da li znaš da je Usman bježao (pobjegao na) dan Uhuda?" Rekao je: "Da." Pa je rekao: "Znaš (li) da se on izgubio (odsustvovao, bio odsutan) od Bedra, i nije prisustvovao?" Rekao je: "Da." Rekao je: "Da li znaš da se on izgubio od prisege zadovoljstva, i nije prisustvovao njoj?" Rekao je: "Da." Rekao je: "Allah je veći (od svega i svakoga - a to se kratko prevodi i ovako: Allah je velik)!" Rekao je sin Umera (Ibnu Umer):

"Dođi, objasniću (ti, tj. da objasnim) tebi! Što se tiče njegovoga bježanja (na) dan Uhuda, pa svjedočim da je Allah izbrisao njemu (taj grijeh) i oprostio je njemu."

(Njemu i svima ostalima jer je to i u Kur'anu objavio: ".... i zaista već je izbrisao Allah od njih - tj. njima - ve le kad afellahu anhum....". Poglavlje Ali Imran, 155. ajet.)

"A što se tiče njegovoga izgubljenja (odsustvovanja) od (sa) Bedra, pa zaista ono je bila pod njim (pod njegovim brakom) kći poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a bila je bolesna, pa je rekao njemu poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista za tebe je (tj. tebi je, ti imaš) nagradu (jednoga) čovjeka od (onih ljudi) ko je prisustvovao (tj. ko bude prisustvovao borbi na) Bedru i njegov dio (u mogućem ratnom plijenu)." A što se tiče njegovoga izgubljenja (odsustvovanja) od prisege zadovoljstva, pa da je bio ijedan (čovjek, tj. iko) časniji (ili: moćniji) u utrobi Meke (tj. u dolini Meke) od Usmana, zaista bi poslao njega (toga nekoga) mjesto njega (mjesto Usmana da pregovara u ime muslimana sa idolopoklonicima), pa je poslao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, Usmana (da objasni idolopoklonicima da su muslimani došli da obave umru, a ne da ratuju). A prisega zadovoljstva je bila poslije što je otišao Usman k Meki (iz Hudejbije), pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, sa svojom desnom rukom (tj. dao je znak s njome, pokazao je sa njom govoreći):

"Ovo je ruka Usmana!" Pa je udario sa njom na svoju ruku (drugu, tj. po svojoj lijevoj ruci), pa je rekao: "Ovo je za Usmana (prisega, tj. Evo ovo je Usmanova prisega koju ja u ime njega činim, i u znak toga udaram svojom desnom rukom po svojoj lijevoj ruci umjesto udaranja njegove desne ruke po mojoj desnoj ruci kako bi, inače, on to učinio da nije službeno odsutan.)."

Pa je rekao njemu (onome Egipćaninu) Ibnu Umer (poslije ovih objašnjenja): "Idi (Odi) sa njima (tj. Nosi ih - ova objašnjenja) sada sa tobom (sa sobom zajedno)."

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja od Seida, od Katadeta da je Enes, bio zadovoljan Allah od njega, pričao njima, rekao je:

"Popeo se poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, Uhudu (tj. Uspeo se na brdo Uhud) i sa njim je (bio) Ebu Bekr, i Umer i Usman. Pa se zatresao (Uhud), i rekao je (na to Muhammed a.s.):

"Miruj (Umiri se), Uhude, - mislim ga (veli Enes, mislim da) je udario njega sa svojom nogom - pa nije na tebi (niko drugi) osim (jedan) vjerovijesnik, i mnogoistiniti i dva mučenika (šehita, šehida)."

GLAVA

priče prisege i slaganja na Usmana, sina Affana (tj. priče o davanju prisege na vjernost Usmanu poslije Umera i složnoga zaključka da se za halifu, upravljača uzme, izabere Usman, sin Affana).

A u njemu (tj. u ovom poglavlju, u ovoj GLAVI) je (spomenuto i) ubijanje Umera (tj. atentat na Umera), bio zadovoljan Allah od njih dvojice (tj. od Umera i od Usmana).

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Ebu Avanete od Husajna, od Amra, sina Mejmuna, rekao je:

Vidio sam Umera, sina Hattaba, bio zadovoljan Allah od njega, prije (nego) će da se pogodi za (nekoliko) dana (tj. prije nego će biti pogođen od atentatora na nekoliko dana) u Medini, stao (zastao) je na Huzejfetu, sinu Jemana, i Usmanu, sinu Hunejfa, (i) rekao je:

"Kako ste učinila vas dvojica (svoj zadatak, posao)?"

(A bio je njih dvojicu poslao Umer da udare, tj. da postave i odrede u Iraku zemljarinu i glavarinu - harač i džizju - stanovnicima sela i poljoprivrednih iračkih krajeva.)

"Da li se plašite vas dvojica da vas dvojica budete već natovarili zemlju (tu ono da nosi) što neće moći (ona da dadne)?" Njih dva su rekla: "Natovarili smo nju (jednu) stvar (takvu da) je ona za nju mogućna, nema u njoj velikoga viška." Rekao je: "Pogledajte vas dva (da nije slučaj) da budete vas dva natovarila (tu) zemlju što neće moći (ona)." Rekao je: Rekla su njih dva: "Ne." Pa je rekao Umer: "Zaista ako spasi mene Allah, uzvišen je, zaista ću ostaviti svakako udovice stanovnika Iraka (tako da) neće biti potrebne (nužne, tj. ovisne one) ka čovjeku (ijednome, ikome) poslije mene nikada." Rekao je: Pa nije došao njemu (doslovno: na njega poslije toga našega susreta ništa više) osim četvrti (dan) dok se pogodio (tj. kada je pogođen od atentatora Ebu Lu'lueta, nevjernika, poklonika i obožavaoca vatre koji je bio porijeklom iz Perzije). Rekao je: Zaista ja sam zaista stajač (stajao sam), (a) nije (nema) između mene i između njega (niko) osim Abdullah, sin Abbasa (ono) jutro (kada) se pogodio (kada je pogođen). A bio (bi), kada je prolazio između dva reda (osoba poredanih za obavljanje molitve), (bio) bi rekao:

"Izjednačite se (Izravnajte se)!" Čak kada (ili: Te kada, Kada) nije vidio u (među) njima (redovima, tj. među osobama redova nikakve) pukotine (praznine, praznoga međuprostora), stupio je (stupio bi on) naprijed, pa je veličao (pa bi veličao, tj. izgovorio bi: "Allahu ekber - Allah je velik!", počevši tako molitvu-namaz). I možda je čitao (učio u molitvi) suru (poglavlje iz Kur'ana zvano) Jusuf, ili Nahl ili slično tome u prvom naklonu (rekatu, tj. do prvoga naklona, na prvom stajanju ostajući tako dugo na prvom stajanju) dok se skupe ljudi. Pa nije on (to jutro ni obavio od molitve ništa drugo) osim (to) da je veličao

(izgovorio "Allahu Ekber!" za početak molitve), pa sam ga (odmah) čuo (da) govori:

"Ubio je (tj. Ubi) mene - ili pojeo je (pojede) mene (taj) pas!", (to sam čuo da je rekao) kada je udario njega (nožem). Pa je letio (tj. požurio, počeo da trči, bježi taj) nevjernik sa nožem vlasnicom dviju strana (tj. sa kamom u ruci koja je imala dva oštraca, dvije oštrice - i to tako bježi da) neće proći ni pokraj jednoga (čovjeka) desno, a ni lijevo (drukčije) osim (tako da) je udario njega (tim nožem), čak je udario trinaest ljudi, umrlo je od njih sedam (ljudi). Pa pošto je vidio to (jedan) čovjek od muslimana, bacio je na njega (jednu) kukuljaču (kukuljicu, tj. veliki ogrtač sa kukuljicom, kapuljačom za pokrivanje glave). Pa pošto je mislio (tj. shvatio taj atentator) nevjernik da je on uzet (uhvaćen, tj. da će biti uhvaćen, jer je on već bio ometen od bježanja), zaklao je svoju osobu (tj. zaklao je sam sebe). I dohvatio je Umer ruku Abdurrahmana, sina Avfa, pa je proturio naprijed njega (da bude vođa u molitvi ljudima). Pa ko je (bio) blizo (blizu) Umera, pa već je vidio (taj prizor) koji vidim (gledam ja, koji sam vidio, kaže dalje Amr, sin Mejmuna). A što se tiče krajeva Bogomolje, pa zaista oni ne znaju (drugo) osim (to) da su oni već izgubili glas Umera, i oni govore:

"Slava Allahu! Slava Allahu!" Pa je klanjao sa njima Abdurrahman, sin Avfa laku molitvu (tj. jednu kratku molitvu). Pa pošto su otišli (sa molitve), rekao je:

"O sine Abbasa (O Ibnu Abbase)! Pogledaj ko je ubio mene." Pa je kolao (ophodio, kružio jedan) čas, zatim je došao, pa je rekao: "Dječak (tj. Rob) Mugireta." Rekao je: "Obrtnik (Zanatlija, Zanatdžija)?" Rekao je: "Da." Rekao je: "Ubio (tj. Prokleo) ga Allah! Zaista već sam zapovjedio za njega (jedno) poznato (tj. dobro djelo, jedno dobročinstvo). Hvala Allahu koji nije učinio moj način umiranja (tj. moju smrt) sa rukom (jednoga) čovjeka (što, ili: koji) tvrdi Islam (koji tvrdi da je primio vjeru Islam, koji tvrdi da je musliman). Već si bio ti i tvoj otac (Već ste bili takvi da) vas dvojica volite (tj. voljaste vas dvojica) da se umnože nevjernici u Medini."

A bio je Abbas umnožio njih (kao) robove. Pa je rekao (sin Abbasa): "Ako si htio (tj. Ako hoćeš), učinio sam (tj. učiniću)." To jest:

"Ako hoćeš, ubićemo (pobićemo u Medini sve nevjernike)." Rekao je: "Slagao si (da ćeš to učiniti) poslije što su govorili (oni, tj. poslije stanja kad oni već govore) sa vašim jezikom, i klanjali su (tj. i klanjaju okrećući se) vašoj Strani i hodočastili su (i hodočaste) vaše hodočašće." Pa se odnio (on - Umer r.a.) k svojoj kući, pa smo otišli sa njim. I kao da su ljudi (osjećali da) nije pogodio njih pogodak (udes nikakav) prije tada. (Ili: I kao da ljude nije zadesio nikakav udes prije tada.) Pa govornik (neki) govori: "Nema štete (njemu od te rane)!" A govornik (neki) govori (A neki govore): "Plašim se na (tj. za) njega (da će podleći od ovoga udara, rane)." Pa se njemu donijela šira (napitak, piće napravljeno od datula, hurmi potopljenih u vodu), pa je popio njega (to piće, tu širu), pa je izašlo iz njegove šupljine (utrobe, iz njegove rane napolje). Zatim se njemu donijelo mlijeko, pa je popio njega, pa je izašlo iz njegove rane (tj. na njegovu ranu napolje). Pa su znali da je on mrtvac (tj. da će umrijeti od te rane). Pa smo unišli na njega (tj. Pa smo unišli njemu), i došli (ili: i počeli) su ljudi (da) pohvaljuju njega. I došao je (jedan) čovjek mlad, pa je rekao:

"Razveseli se (ili: Budi veseo), o zapovjedniče vjernika, sa veseljem (od) Allaha tebi (koje počinje, ili: koje ima osnove) od druženja poslanika (tj. sa poslanikom) Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i noge (koja se našla vrlo rano) u Islamu (ili: i vječnosti u Islamu, tj. i prednosti nad mnogima u pristupanju Islamu) što si već znao (tj. što već znaš). Zatim si upravljao, pa si bio pravedan. Zatim mučeništvo (bivanje šehitom, šehidom)." Rekao je (Umer): "Volio sam (tj. Volio bih) da to (bude najnužnija) ishrana: "Ni na mene, a ni za mene."

(To jest: "Za sav svoj rad želio bih da mi bude toliko vrijedan koliko je u običnom životu na ovome svijetu vrijedna najnužnija ishrana za održanje života: niti da budem kažnjen, a niti da budem nagrađen.")

Pa pošto je okrenuo leđa (da ide taj mladić, tj. pošto je pošao od Umera r.a.) kada li njegov pokrivač (donjega dijela tijela) dotiče zemlju (tlo). Rekao je (Umer r.a.):

"Vratite mi (toga) dječaka!" Rekao je: "Sine moga brata (tj. Bratiću), podigni tvoju (svoju) odjeću, pa (jer) zaista ono je trajnije za

tvoju odjeću i bogobojaznije za (tj. zbog) tvoga Gospoda (tj. ostaće ti dulje odjeća da se ne podere i pokazaćeš mnogo više da se bojiš svoga Gospoda)."

(U Arapa se smatralo da je ohol svaki čovjek koji pusti da mu se skuti od odjeće - galabije vuču, vuku po zemlji, po tlu za njim.)

"O Abdullahe, sine Umera! Pogledaj, šta je to na meni od duga (dugovanja, koliko sam dužan)!" Pa su računali njega (dugovanje Umerovo), pa su našli njega (da iznosi) osamdeset i šest hiljada, ili slično njemu. Rekao je: "Ako (u cijelosti) ispunjava (tj. podmiruje) njega imanje porodice Umera, pa izvrši (tj. isplati) ga iz njihovih imanja, a ako ne, pa pitaj (tj. traži prilog, pomoć za isplatu moga duga) u Adijjevića Ka'ba (tj. među Ka'bovim Adijjevićima), pa ako ne ispune njihova imanja, pa pitaj u Kurejševića (za pomoć), a ne prelazi njih (da bi tražio pomoć i molio se obraćajući se ti) k (drugima) osim njih (tj. k drugim plemenima), pa izvrši od mene ovo imanje (tj. pa isplati mi ovaj moj dug, moje dugovanje). Odi ka Aiši, majki vjernika, pa reci:

Čita na tebe Umer pozdrav (tj. Pozdravlja te Umer), a ne reci (ne govori) zapovjednik vjernika, pa (tj. jer) zaista ja nisam danas (tj. od danas) vjernicima (više nikakav) zapovjednik. I reci: Traži dozvolu (od tebe) Umer, sin Hattaba da se pokopa (ukopa u grob) sa svoja dva druga (tj. kod svoja dva druga: Muhammeda a.s. i Ebu Bekra r.a.)."

Pa je pozdravio (nju Abdullah, sin Umera došavši pred njezina vrata i uzviknuvši joj pozdrav kada je došao do vrata) i tražio je dozvolu (od nje da joj uniđe). Zatim je unišao njoj, pa je našao nju sjedeći (ona) plače (tj. našao je nju gdje sjedi i plače). Pa je rekao: "Čita na tebe (Upućuje ti) Umer, sin Hattaba, pozdrav i traži dozvolu (od tebe) da se pokopa sa svoja dva druga." Pa je rekla:

"Bila sam (tako odlučila da) hoću njega (Htjela sam, tj. Htijah njega - to mjesto) za moju (svoju) osobu (tj. za sebe), a zaista ću odabrati (žrtvovati) svakako njega (to mjesto) za njega danas na moju (svoju) osobu (tj. nad sebe samu predpostavljajući njega, nad samom sobom dajući prednost njemu)." Pa pošto je došao, reklo se je: "Ovo je Abdullah, sin Umera, već je došao (nazad od Aiše)." Rekao je (Umer):

"Podignite me!" Pa je naslonuo njega (jedan) čovjek k sebi (tj. uza se). Pa je rekao (Umer svome sinu Abdullahu): "Šta je kod tebe (tj. Šta ima kod tebe)?" Rekao je: "Koje voliš (tj. Ono što ti želiš), o zapovjedniče vjernika! Dozvolila je." Rekao je: "Hvala Allahu! Nije bilo (ni) od (jedne) stvari (nešto) brižnije k meni od toga (tj. Nije ništa više ni veće brinulo mene od toga). Pa kada sam ja umro (tj. Pa kada ja umrem - kada znači, između ostalih značenja, i umrijeti), pa odnesite me, zatim (ti, sine, Aišu) pozdravi, pa reci: Traži dozvolu Umer, sin Hattaba. Pa ako je dozvolila (tj. ako dozvoli) meni, pa uvedite (tj. unesite, pokopajte) me. A ako je vratila (ako vrati) mene, vratite me ka grobljima (tj. u groblja) muslimana (Medine)."

(Ovo se tumači na taj način što je Umer smatrao da je ona dozvolila njemu da se on pokopa kod Muhammeda a.s. zato što je nju bilo stid da ga odbije dok je živ, pa da bi ona mogla nakon njegove smrti da povuče svoje odobrenje i dozvolu, a on nije htio da je prisiljava, pa je zbog toga naredio da se traži ponovo od nje dozvola kada ga mrtva donesu.)

I došla je majka vjernika Hafsa (kći Umerova) i žene idu sa njom. Pa pošto smo (mi) vidjeli nju, ustali smo. Pa je (ona) unišla njemu, pa je plakala kod njega (jedan) čas. I zatražili su dozvolu (da uniđu Umeru određeni) ljudi, pa je unišla (Hafsa
u jedan) ulaz (u jedno mjesto gdje se ulazi, tj. u jedno sklonište) za njih (tj. u jedan njihov ulaz - porodice Umerove), pa smo čuli njezin plač iz (toga) ulaza. Pa su rekli (pridošli ljudi Umeru):

"Oporuči, o zapovjedniče vjernika! Imenuj nasljednika (tj. Odredi ko će biti halifa, vladar muslimana poslije tebe)!" Rekao je: "Ne nalazim prečega (tj. nikoga da ima više prava) za ovu (za tu) stvar od ovih nekoliko (ljudi), ili (od ove male) grupe (ljudi) koji su (takvi da) je preminuo poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a on je od njih zadovoljan (a on je sa njima, sa tim ljudima bio zadovoljan)", pa je imenovao (Umer r.a.) Aliju, i Usmana, i Zubejra, i Talhu (Talhata), Sa'da i Abdurrahmana. I rekao je: Prisustvovaće vam Abdullah, sin Umera, a nije njemu od (te) stvari (nijedna) stvar (tj. a on nema od hilafeta ništa, on nema da bude vladar); kao oblik utjehe (ili: kao oblik saučešća) njemu. Pa ako pogodi zapovjedništvo Sa'da (tj. Pa ako Sa'd

bude izabran za halifu, vladara), pa on je to (zaslužio, zaslužio je to, dostojan je toga), a ako ne, pa neka se pomogne s njim (ili: pa neka zatraži pomoći u njega svaki od vas) koji (od) vas god se učinio (tj. koji god se od vas učini, koji god bude učinjen, postavljen) zapovjednikom, pa (tj. jer) zaista ja nisam svrgnuo njega od nemoći (tj. zbog nemogućnosti da bude namjesnik, zbog toga što nije bio sposoban), a ni pronevjere (imovine, nego iz drugih razloga).

(Naime, Umer je svrgnuo Sa'da, sina Ebu Vakkasa, sa položaja namjesnika u Kufi. Rečenica ".... ve illa feljestein bihi ejjukum ma ummire", može da se prevede i ovako: ".... a ako ne, pa neka se pomogne (ili: pa neka zatraži pomoći) u njega koji od vas dok je trajao (dok traje) zapovjednikom (kada već bude neki od vas izabran za zapovjednika poslije mene)....".)

I rekao je (Umer):

"Oporučujem (izabranome) halifi (vladaru) poslije mene za prve Iseljenike da upozna (da zna) njima njihovo pravo i (da) čuva njima njihovo poštovanje (njihovu čast, uvažavanje). I oporučujem mu za Pomagače dobro (i sa njima da se postupa - Pomagače) koji su boravili (stanovali u) domu (vjere Islama, tj. u Medini) i (dali su) vjerovanju (prvenstvo nad svim i svačim) prije njih (tj. prije dolaska u Medinu njih-Iseljenika) da (budući halifa) primi od njihovoga dobročinitelja (dobročinioca) i da se pređe (izbriše, tj. oprosti greška) od njihovoga rđavoga (onoga koji učini nešto loše). I oporučujem mu za stanovnike gradova (da postupa s njima) dobro, pa (tj. jer) zaista oni su pomoć Islama (ili: pomoć Islamu), i pobirači (sakupljači određenoga) imanja i ljutnja (srdžba za) neprijatelja, i da se ne uzima od njih osim njihov višak (pretek) od njihova zadovoljstva (tj. uz njihovo zadovoljstvo, pristanak). I oporučujem mu za Beduine (da postupa s njima) dobro, pa (jer) zaista oni su korijen (tj. osnov, temelj) Arapa i materija (tj. osnova, baza) Islama, da se uzima od okrajnjih (tj. od osrednjih vrijednosti) njihovih imanja (zekat, obavezna milostinja, a ne od najboljih vrijednosti) i (da) se vraća na njihove siromašne (tj. i da se ta uzeta od njih milostinja dadne njihovim siromašnima). I oporučujem mu za zaštitu Allaha i zaštitu poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, da se ispuni njima za njihov ugovor, i da se bori iza njih (iza zaštićenih,

tj. za odbranu zaštićenih), i (da) se ne opterećuju osim njihovu (tj. svoju) moć (tj. osim ono što mogu ispuniti)."

Pa pošto se zgrabio (tj. Pa pošto je umro), izašli smo s njim (tj. iznijeli smo ga), pa smo otišli idemo (tj. idući pješke, pješice). Pa je pozdravio (Aišu) Abdullah, sin Umera, (zatim) je rekao:

"Traži dozvolu Umer, sin Hattaba." Rekla je: "Uvedite (tj. Unesite) ga!" Pa se uveo (unio), pa se stavio (metnuo) tamo sa svoja dva druga. Pa pošto se svršilo (završilo) njegovo pokopavanje (ukopavanje), sastali (sakupili) su se ovi ljudi (malobrojni, tj. ta određena mala grupa ljudi), pa je rekao Abdurrahman: "Učinite vašu stvar (stvar izbora) k trojici od vas (da bude manje prepreka)." Pa je rekao Zubejr: "Već sam učinio svoju stvar k Aliji (tj. Ja moje, svoje pravo da izabiram halifu-vladara prepuštam, dajem k Aliji)." Pa je rekao Talhate: "Već sam učinio moju (tj. svoju) stvar k Usmanu." A rekao je Sa'd: "Već sam učinio moju (svoju) stvar k Abdurrahmanu, sinu Avfa." Pa je rekao Abdurrahman: "Ko (od) vas dvojice će se odreći od ove stvari, pa ćemo učiniti nju k njemu, a Allah je (pazitelj) nad njim i Islam (takođe)? Zaista će pogledati (tj. promisliti svaki od vas dvojice - govori Usmanu i Aliji - ko je) najvrijedniji (od) njih (najbolji od njih - promisliće) u svojoj duši (sam u sebi, pa neka se odrekne jedan od vas u korist drugoga)." Pa su se ušutjela (ta) dva starca (ta dva prvaka: Usman i Alija). Pa je rekao Abdurrahman: "Pa da li ćete učiniti nju (stvar izbora) k meni? A Allah je na mene (pazitelj, ili: A Allah mi je svjedok) da neću uskratiti (umanjiti trud, nastojanje) od najvrijednijega (od) vas (tj. da izaberem i odredim ko je najbolji od vas za halifu, za vladara)." Rekli su njih dva: "Da."

(To jest: "Pristajemo da ti to odrediš, izabereš.")

Pa je uzeo za ruku jednoga (od) njih dvojice (tj. za ruku Alije), pa je rekao: "Ti imaš srodstvo od poslanika (tj. sa poslanikom) Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i nogu (koja je rano stupila u Islam; ili: i prvenstvo) u Islamu što si već znao (tj. kako već znaš, kao što znaš i sam), pa Allah je (pazitelj, ili: svjedok) na mene (meni) zaista ako učinim (proglasim) zapovjednikom tebe, zaista bićeš pravedan svakako, a zaista ako učinim zapovjednikom Usmana, zaista slušaćeš svakako

(njega) i zaista pokoravaćeš se svakako (njemu)." Zatim se osamio sa drugim, pa je rekao njemu slično tome. Pa pošto je uzeo (od obojice takvu) obavezu, rekao je:

"Podigni tvoju (tj. svoju) ruku, o Usmane!" Pa se prisegnuo njemu (Abdurrahman), i prisegnuo se je njemu Alija i unišli su stanovnici (te) kuće (toga doma koji su tu bili i našli se na okupu) pa su se prisegnuli njemu (Usmanu na vjernost priznavši ga za halifu, vladara muslimana).

(Dženazu Umeru r.a. klanjao je Suhejb.)

GLAVA

lijepih (pohvalnih) djela Alije, sina Ebu Taliba, Kurejševića Hašimovića, Ebu Hasena, bio zadovoljan Allah od njega (s njim)!.

(Riječ "menakib" prevodi se sa "lijepo (pohvalno) djelo", a ta bi se riječ i ovdje i u prošlim tekstovima ovoga djela mogla prevoditi sa "odlike, pohvalna svojstva, pohvalnosti, pohvalne karakteristike", jer je smisao te riječi da istakne i označi nešto osobito, specijalno nešto kod nekoga lica što mu je na čast i dičnost - nešto što je suprotno pogrdi i ruglu. Prevodilac nikako nije mogao da se sjeti i da nađe neke narodne riječi koja bi odgovarala značenju riječi "menakib", pa zato po drugi puta daje ovo objašnjenje. Ta bi se riječ, možda, donekle mogla prevesti i sa izrazom, ili izrazima "zasluge", "dobre ocjene", "hvalevrijednosti" i slično.)

A rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, za Aliju (tj. Aliji):

"Ti si od mene, a ja sam od tebe (tj. Ti si moj, a ja sam tvoj)."

A rekao je Umer: Preminuo je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a on je od njega (tj. sa njim) zadovoljan.

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Abdul-Aziz od Ebu Hazima, od Sehla, sina Sa'da, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Zaista daću svakako zastavu (bajrak) sutra (jednom) čovjeku (što) će osvojiti (dati pobjedu) Allah na njegovim dvjema rukama (tj. preko njega, posredstvom njega, toga čovjeka)." Rekao je: Pa su prenoćili ljudi gaze (oni u razgovor, tj. razgovarajući, raspredajući, prepirući se oni cijelu tu) njihovu noć (o tome) koji (od) njih (će biti taj što) će se njemu dati ona (zastava, ko će dobiti nju). Pa pošto su osvanuli ljudi, poranili su na poslanika (tj. k poslaniku) Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, svaki (od) njih se nada da će mu se dati (ona, zastava). Pa je rekao:

"Gdje je Alija, sin Ebu Taliba?" Pa su rekli: "Tuži se (na) svoje dvije oči (na svoja dva oka, tj. Bole ga oči), o poslaniče Allaha!" Rekao je:

"Pa pošaljite k njemu (poziv da dođe), pa dovedite mi njega." Pa pošto je došao, pljunuo je u njegova dva oka (tj. namazao, potrao je pljuvačkom njegove oči) i molio je za njega (dovu mu je učinio), pa je ozdravio, čak (tako) kao da nije bilo u nje
ga bola (nikakva, nikakve bolesti). Pa je dao njemu zastavu. Pa je rekao Alija:

"O poslaniče Allaha! Boriću se protiv njih čak (dotle da) budu (oni) slično nama (tj. kao i mi)." Pa je rekao: "Probijaj (se, tj. Idi) na tvojoj polaganosti (Idi polako, oprezno, promišljeno) čak (da) odsjedneš u njihovu trznu (tratinu, predvorje), zatim pozovi njih k Islamu, i izvijesti ih za (ono, tj. o onome) što je dužnost na njih od prava Allaha u njemu (u Islamu, tj. što su oni dužni prema Allahu po Islamu). Pa tako mi Allaha zaista da naputi (na pravi put Islama) Allah s tobom (preko tebe) jednog čovjeka, bolje je tebi od (toga) da bude tebi najcrvenija stoka (marva došla kao plijen od neprijatelja koji nije primio Islam pa je kao takav pobijeđen i oplijenjen)."

(Izraz "humrunne'ami" znači doslovno: najcrveniji (od) stoke, tj. najcrveniji primjerci stoke - a to će reći: najcrvenija stoka. To se, prema komentatorima, upotrebljava jer se marva te boje smatra najboljom i najljepšom.)

PRIČAO NAM JE Kutejbete, pričao nam je Hatim od Jezida, sina Ebu Ubejda, od Selemeta rekao je:

Bio je Alija već zaostao (ostao ozad) od (iza) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, u Hajberu. I bilo je u njega krmeljanje (tj. bolest u očima od koje se pojavi i krmeljivost), pa je rekao: "Ja ću zaostati od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio." Pa je izašao Alija (i krenuo je iz Medine malo kasnije), pa se priključio Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio. (To jest: stigao ga je u putu.) Pa pošto je bila veče, noći koja je (bila) ta (što) je osvojio nju (tu varoš - Hajber) Allah u njezinom jutru, rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista daću svakako zastavu - ili: "Zaista uzeće svakako zastavu sutra (jedan) čovjek (što) voli njega Allah i Njegov poslanik - ili je rekao: (koji je takav, tj. čovjek koji je takav da) voli Allaha i Njegovoga poslanika, osvojiće Allah na njemu (tj. posredstvom njega, preko njega)." Pa kada li mi (bi smo iznenađeni) sa Alijom. A ne nadamo se njemu (da ta čast pripadne; ili: A ne nadamo se njemu da dođe, Nismo se nadali njemu da će doći u borbu na Hajber jer znamo da je zaostao zbog bolesti očiju). Pa su rekli: "Ovo je Alija!" Pa je dao njemu poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je osvojio Allah na njega (preko njega).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, pričao nam je Abdul-Aziz, sin Ebu Hazima, od svoga da je (jedan) čovjek došao k Sehlu, sinu Sa'da, pa je rekao:

Ovo je omsica - za zapovjednika Medine (rekavši "omsica", a veli se da je to bio Mervan, sin Hakema) - zove (tj. naziva taj omsica - taj neko) Aliju kod govornice (tj. na govornici neobičnim nazivom, imenom). Rekao je: Pa govori (Pa reče):

"Šta je to (rekao)?" Rekao je: "Govori mu (tj. Naziva ga) Ebu Turab. (Ebu Turab znači: Otac prašine.) Pa se nasmiješio (Sehl i) rekao je: "Tako mi Allaha nije imenovao (nazvao) njega (tako niko drugi) osim Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, i nije bilo njemu (nijedno) ime draže k njemu od njega." Pa sam tražio nahranjenje (hranu tim) hadisom (pričanjem o tom slučaju od) Sehla. (To jest: tražio sam od Sehla da mi u cijelosti ispriča o tome i tako nahrani moju znatiželju), i rekao sam: "O Ebu Abbase! Kako (je to bilo)?" Rekao je:

"Unišao je Alija na Fatimu (tj. Unišao je Alija Fatimi), zatim je izašao pa je legao (nauznak, nauznačice) u Bogomolji. Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (Fatimi):

"Gdje je sin tvoga strica (tvoj stričević)?" Rekla je: "U Bogomolji." Pa je izašao k njemu, pa je našao njegov ogrtač (da) je već pao od (tj. sa) njegovih leđa i (da) je dospio prah (tla Bogomolje) k njegovim leđima (do njegovih leđa). Pa je počeo (da) tare (otire) prah od (sa) njegovih leđa, pa govori (tj. pa mu tom zgodom i reče Muhammed a.s.):

"Sjedi (tj. Ustani, i sjedi), o oče praha (prašine)!" Dvaput (Dva puta je to rekao tada, ponovio je dvaput to).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Rafi'a, pričao nam je Husejn od Zaideta, od Ebu Hasina, od Sa'da, sina Ubejdeta, rekao je:

Došao je (jedan) čovjek ka Ibnu Umeru pa je pitao njega o Usmanu. Pa je spomenuo (tj. pričao Ibnu Umer) o ljepotama (o lijepim stranama) njegovoga rada (Usmanovoga djelovanja). Rekao je (Ibnu Umer tome čovjeku koji ga ispitivaše): "Možda to biva loše tebi (tj. Možda ti to ne prija, ne godi, ne sviđa ti se što ti kažem o Usmanu povoljno mišljenje)?" Rekao je: "Da." (To jest: "Ne godi mi, Ne prija mi.") Rekao je (Ibnu Umer): "Pa prilijepio prah Allah za tvoj nos (tj. Pa ponizio te Allah; ili: Uprkos tebi)!" Zatim je pitao njega o Aliji. Pa je spomenuo ljepote njegova rada. Rekao je: "On (Alija) je to (taj što) je njegova (čija je) kuća (ili: soba) najsrednja (tj. najljepša od, ili između) kuća (ili: soba) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio." Zatim je rekao: "Možda to biva loše tebi?" Rekao je: "Da." Rekao je: "Pa prilijepio prah Allah za tvoj nos!" (To jest: "Ovako je kao što sam ti

rekao uprkos tvome negodovanju!") "Idi, pa se trudi na mene (protiv mene) tvojim trudom (tj. svim svojim silama i trudom pričaj i govori protiv mene, to se mene ništa ne tiče, jer ja govorim istinu, ja sam u pravu)."

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Beššara, pričao nam je Gunder, pričao nam je Šubete od Hakema, rekao je: čuo sam Ibnu Ebu Lejla-a rekao je: pričao nam je Alija da se Fatima - na nju (tj. njoj) pozdrav (spas, mir)! - tužila (na ono) što sreta od traga žrvnja (ručnoga mlina za ječam, tj. žalila se, tužila se na žuljeve na rukama koji su trag, posljedica okretanja žrvnja ručnog mlina kojega je okretala kada je mlila, mljela sebi ječam). Pa su došli Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (nekakvi) zarobljenici, pa je otišla (da stavi zahtjev da joj se dadne jedan zarobljenik da joj radi na tom mlinu i drugim poslovima), pa nije našla njega (Muhammeda a.s.). Pa je našla Aišu, pa je izvijestila nju (zbog čega je bila došla). Pa pošto je došao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, izvijestila je njega Aiša o dolaženju (za dolaženje) Fatime. Pa je došao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, k nama, a već smo uzeli naše ležaje (tj. a već smo bili legli u postelje, na ležaje). Pa sam otišla zato (da) ustanem (tj. Pa sam počela da ustajem iz postelje), pa je rekao:

"Na mjestu vas dvoga (Neka ostane na mjestu svome svako od vas dvoje; Neka ostane svako na svom mjestu, tj. Ne ustajte)!" Pa je sjeo između nas čak (da) sam našla (osjetila) hladnoću njegovih dviju nogu (doslovno: stopala) na mojim (svojim) prsima, i rekao je:

"Zar ne (Pazite)! Poučiću (Naučiću) vas dvoje (nešto što je) bolje od (onoga) što ste vas dvoje pitali (tražili od) mene. Kada ste uzeli (tj. Kada uzmete vas dvoje) ležaje vas dvoga (Kad htjednete leći, Kada budete legli, pa pred spavanje) veličaćete (veličajte) vas dvoje trideset i četiri (puta Allaha, tj. reći ćete 34 puta "Allahu ekber: Allah je velik!"), i slavićete (i slavite) vas dvoje (izgovorićete "Subhanellah: Slava Allahu!") trideset i tri (puta) i zahvalićete (i zahvalite) vas dvoje (reći ćete, recite "Elhamdu lillah: Hvala Allahu!") trideset i tri (puta), pa ono (tj. pa to) je bolje vama dvoma (za vas dvoje) od sluge (slugana, poslužitelja)."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Bešara, pričao nam je Gunder, pričao nam je Šubete od Sa'da rekao je: čuo sam Ibrahima, sina Sa'da, (gdje priča) od svoga oca, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, za Aliju (tj. rekao je Aliji):

"Zar nisi zadovoljan da budeš od mene u stepenu Haruna (Arona) od Musa-a (Mojsija)."

(To jest da me u Medini zamjenjuješ za mene živoga u upravljanju općim poslovima muslimana kao što je Harun zamjenjivao Musa-a kada je Musa bio odsutan iz svoga naroda kada je išao na planinu Turi Sina.)

PRIČAO NAM JE Alija, sin Dža'da, rekao je: izvijestio nas je Šubete od Ejjuba, od Ibnu Sirina, od Abideta, od Alije, bio zadovoljan Allah od njega (s njim), rekao je:

"Sudite kao što bijaste sudili (kao što ste bili običaja da sudite), pa (jer) zaista ja mrzim protivljenje (tj. prepiranje, neslaganje) do (časa da) bude za ljude (u ljudi) zajednica (tj. sloga - a to znači: ja ću mrziti protivljenje, neslaganje dok ljudi ne postignu slogu, zajednički stav), ili umirem (ili: ili ću umrijeti) kao što su umrli moji drugovi."

Pa je bio Ibnu Sirin (običaja da) smatra (misli) da je općenitost (većina onoga) što se predaje (priča) na Aliju (od Alije - da je najviše toga) laž.

(Povod navedene Alijine izjave je to što je Alija bio izjavio da je mišljenje njegovo i Umerovo bilo da se po šeriatskim propisima ne može prodati robinja koja je svome gospodaru, vlasniku rodila dijete, začeto iz spolnoga odnosa sa gospodarem, vlasnikom, ali da je on sada drukčijega mišljenja, i da sada smatra da se može takva robinja prodati. Na to je Abidete rekao Aliji: "Tvoje i Umerovo mišljenje u zajednici (u skupu, zajedničko mišljenje) draže je meni od tvoga samoga mišljenja u rastanku (u rastavljenosti). Na to je rekao Alija: "Sudite kao što bijaste sudili, pa zaista ja mrzim (ili: ja ću mrziti) protivljenje.....".).)

GLAVA

lijepih (pohvalnih) djela Džafera, sina Ebu Taliba, Hašimovića, bio zadovoljan Allah od njega (s njim).

A rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Sličio si mome stvaranju (stvorenju) i mojoj naravi (ćudi, tj. Ti si sličan meni i po fizionomiji, po izgledu lica i tijela i po ćudi i naravi)."

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Ebu Bekra, pričao nam je Muhamed, sin Ibrahima sina Dinara, Ebu Abdullah Džuhenija (Džuhejnetović) od Ibnu Ebu Zi'ba, od Seida Makburije, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega: Zaista (određeni, neki) ljudi govoraše:

"Umnožio je Ebu Hurejrete (pričanje hadisa, tj. Mnogo hadisa priča Ebu Hurejrete)." A zaista ja se držah (uz) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, sa sitosti (zbog sitosti, zasićenja) svoga stomaka, čak (da) neću jesti (tj. čak tako da ne jedem) zakvašenoga (hljeba), a ni (da) oblačim ukrašenoga (šarenoga odijela), a niti služi mene omsica (neko), a ni (žena) omsica (tj. a niti me služi nikakav, ikakav sluga: ni muško , ni žensko). I prilijepljivah svoj stomak za pijesak od gladi. I zaista (ono) zaista tražah (tražio sam) pročitati (od) čovjeka (određenoga, tj. tražio sam od čovjeka da mi pročita, prouči određeni) odlomak (iz Kur'ana), on je sa mnom (tj. ja taj odlomak imam, znam, ali ga tražim pročitati, da mi se pročita od čovjeka zato) da se prevrne (tj. obrne, svrati svojoj kući) sa mnom pa (da) nahrani mene. A bio je najbolji (od) ljudi za bijednika (bijedniku) Džafer, sin Ebu Taliba. Prevrtaše se (on, tj. obrtaše, svraćaše se, odlažaše on) sa nama (u svoju kuću), pa nahranjivaše nas (davaše nam da jedemo ono) što je bilo u njegovoj kući, čak zaista (ono) bilo je (slučajeva da) zaista izvadi k nama (tj. iznese nam kožnu) posudu za maslo koja (je takva da) nije u njoj stvar (nikakva, tj. da nema u njoj ništa), pa rascijepi (pocijepa) nju, pa ližemo (ono) što u njoj (ima od ostataka, mrvica masla).

PRIČAO MI JE Amr, sin Alije, pričao nam je Jezid, sin Haruna, izvijestio nas je Ismail, sin Ebu Halida, od Šabije da bi Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njega, bio - kada je pozdravljao (vršio pozdrav) na

sina Džafera (tj. kada je pozdravljao Džaferovoga sina) - rekao (tj. bio bi rekao, rekao bi):

"Pozdrav na tebe (tebi), o sine dvokrilnoga (o sine onoga koji ima dva krila u raju kao nagradu za dvije odsječene ruke koje je izgubio u borbi na Muti)!"

Rekao je Ebu Abdullah: Dva krila su svake dvije strane (nečega).

(To jest "dženahun" znači krilo (ptice), a znači i strana nečega.)

SPOMINJANJE ABBASA, SINA ABDUL-MUTTALIBA, BIO ZADOVOLJAN ALLAH OD NJEGA (S NJIM).

PRIČAO NAM JE Hasen, sin Muhameda, pričao nam je Muhamed, sin Abdullaha, Ensarija, pričao mi je moj otac Abdullah, sin Musenna-a, od Sumameta, sina Abdullaha sina Enesa, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, da je (da bi) Umer, sin Hattaba bio, kada su (kada bi oni) zapali u nerodicu (zbog suše), tražio napojenje (tj. bio bi tražio, tražio bi kišu od Allaha dž.š.) sa Abbasom, sinom Abdulmuttaliba, pa je (pa bi) rekao:

"Moj Bože! Zaista mi (prije) uzimasmo posredništvo k Tebi (tj. moljasmo Te, pribjegavasmo k Tebi) sa našim vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, pa (Ti) nas napojiš (tj. dadneš nama kišu), i zaista mi (sada nakon smrti Muhammeda a.s.) uzimamo posredništvo k Tebi sa stricem (amidžom) našega Vjerovijesnika (tj. sa Abbasom, a Abbas je amidža Muhammeda a.s.), pa napoj nas (tj. daj kišu nama)!" Rekao je: Pa se napoje (oni, tj. Pa se dadne kiša njima).

GLAVA

lijepih djela (svojstava) bližnje rodbine poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i lijepoga djela (svojstva) Fatime - na nju (njoj) pozdrav (spas, mir)! - kćeri Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

A rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Fatima je gospodarica žena stanovnika raja."

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, rekao je: pričao mi je Urvete, sin Zubejra, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da je Fatima, na nju pozdrav!, poslala k Ebu Bekru (da) pita njega (tj. traži ona, tražeći ona od njega) svoje nasljedstvo od (tj. iza) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, u (onome, tj. od onoga) što je zaplijenio Allah na svoga poslanika (tj. svome poslaniku), pomilovao ga Allah i spasio, traži (ona) milostinju Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, koja je u Medini i Fedeku i što je ostalo od petine Hajbera (a koju je Vjerovijesnik a.s. ostavio svima siromašnim muslimanima). Pa je rekao Ebu Bekr:

"Zaista je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Nećemo se nasljeđivati (tj. Mi se ne nasljeđujemo, imovina kojom se mi koristimo neće se dijeliti na nasljednike). Što smo ostavili, pa ono (pa to) je milostinja. Samo jede (Samo će jesti) obitelj Muhammeda od ovoga imanja." Misli (se na) imanje Allaha (tj. na zakladu, zadužbinu). "Nije za njih (Nemaju oni - članovi obitelji Muhammeda a.s. - prava) da povećavaju na jedenje (na ishranu još neke zahtjeve i izdatke iz ovoga imanja). I zaista ja tako mi Allaha neću mijenjati (nijednu) stvar od milostinja Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, koje su bile na njoj u vrijeme Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, i zaista ću raditi svakako u njima sa (onim) što (je) radio u njima (u vezi njih) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio." Pa je izrekao očitovanje Alija (izrekao je kelimei šehadet: "La ilahe illellah!"), zatim je rekao:

"Zaista mi smo već upoznali (već znamo), o Ebu Bekre, tvoju vrijednost (dobrotu)." I spomenuo je (Alija r.a.) njihovo bližnje rodbinstvo od poslanika (tj. sa poslanikom) Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i njihovo pravo (na ishranu iz zaklade Muhammeda a.s.). Pa je govorio Ebu Bekr, pa je rekao:

"Tako mi (Onoga) koji je (taj što je) moja duša u Njegovoj ruci zaista bližnja rodbina poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, draža (milija) je k meni da nagradim (da darujem nju - draža, milija mi je) od moje bližnje rodbine." Izvijestio me je Abdullah, sin Abdul-

Vehhaba, pričao nam je Halid, pričao nam je Šubete od Vakida, rekao je: čuo sam svoga oca (da) priča od Ibnu Umera, od Ebu Bekra, bio zadovoljan Allah od njih, rekao (je):

"Pazite (Čuvajte) Muhammeda, pomilovao ga Allah i spasio, u porodici njegove kuće (tj. u vezi porodice njegove kuće, pa ne uznemirujte ih i ne govorite o njima ništa loše, ružno)."

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, pričao nam je Ibnu Ujejnete od Amra, sina Dinara, od Ibnu Ebu Mulejketa, od Misvera, sina Mahremeta da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Fatima je (jedan) odrezak (komad, tj. jedan komad mesa, jedan dio) od mene (jedan dio mene), pa ko je rasrdio (ko rasrdi) nju, rasrdio je mene."

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Kazeata, pričao nam je Ibrahim, sin Sa'da, od svoga oca (Sa'da), od Urveta, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Pozvao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, Fatimu, svoju kćer u svojoj bolesti koja (je bila ta što) se uzeo (on, tj. što je umro on) u njoj (ili: u kojoj je umro), pa je rekao njoj (Fatimi nešto) tajno za (neku) stvar (za nešto), pa je plakala (zaplakala). Zatim je (ponovo) pozvao nju, pa je rekao njoj tajno (nešto), pa se nasmiješila. Rekla je: Pa sam pitala nju o tome, pa je rekla:

"Rekao je meni tajno Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa je izvijestio mene da će se on uzeti (tj. da će on umrijeti) u svome bolu koji je (taj što) je preminuo u njemu, pa sam plakala (zaplakala). Zatim je rekao (ponovo) tajno meni, pa je izvijestio mene da sam ja prvi (član od) porodice njegove kuće (što) ću (da) slijedim njega (u umiranju, tj. da ću ja iza njega prva umrijeti), pa sam se (tada) nasmiješila."

(To je i bilo tako; To je tako i bilo; Tako se to sve i desilo, ostvarilo.)

GLAVA

lijepih djela (svojstava) Zubejra, sina Avvama, bio zadovoljan Allah od njega (s njim).

A rekao je Ibnu Abbas: On je apostol (pomoćnik, pomagač) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. A imenovali (nazvali) su se apostoli (učenici Isa-a a.s. - nazvani su tim imenom) zbog bjeline njihovih odjeća (njihove odjeće).

PRIČAO NAM JE Halid, sin Mahleda, pričao nam je Alija, sin Mushira, od Hišama, sina Urveta, od njegovoga oca, rekao je: izvijestio me je Mervan, sin Hakema, rekao je:

Pogodilo je Usmana, sina Affana, bio zadovoljan Allah od njega, žestoko krvarenje (iz nosa) godine krvarenja (iz nosa, a to je bilo 31. godine po Hidžri kada je mnogo naroda imalo krvarenje iz nosa), čak je zadržalo (spriječilo) njega od hodočašća, i oporučio je (tj. i napravio, napisao je i testamenat, testament). Pa je unišao njemu (jedan) čovjek od Kurejševića, (i taj čovjek) je rekao:

"Imenuj nasljednika (poslije sebe, tj. Odredi halifu, vladara)!" Rekao je (Usman): "A rekli su njega (to - taj govor ljudi među sobom)?" Rekao je: "Da." Rekao je: "A koga (da odredim za halifu, vladara poslije sebe)?" Pa je šutio (ušutio taj čovjek). Pa je unišao njemu (Usmanu jedan) drugi čovjek - mislim ga Harisa (tj. mislim da je to bio Haris, sin Hakema) - pa je rekao:

"Imenuj nasljednika (halifu)!" Pa je rekao Usman: "A rekli su (tj.: A govori se o tome, priča se o tome)?" Pa je rekao: "Da." Rekao je: "A ko je on (što bi ga imenovao)?" Pa je šutio. Rekao je (Usman): "Pa možda oni (da) su rekli (predložili) Zubejra (da ja imenujem, da bi ja imenovao)?!" Rekao je: "Da." Rekao je: "Zar ne (Pazi)! Tako mi (Onoga) koji (je Taj što) je moja duša u Njegovoj ruci zaista on je zaista najbolji (od) njih što sam znao (tj. što ja znam). I zaista (ono) bio je (on

-Zubejr) zaista najdraži (od) njih k poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio."

PRIČAO MI JE Ubejd, sin Ismaila, pričao nam je Ebu Usamete od Hišama, izvijestio me je moj otac (Urvete, sin Zubejra): čuo sam Mervana, sina Hakema:

Bio sam kod Usmana (kada) je došao njemu (jedan) čovjek, pa je rekao (taj čovjek Usmanu):

"Imenuj nasljednika (tj. Odredi halifu, vladara poslije sebe)! Rekao je: "A već se to reklo (u narodu)?" Rekao je (onaj čovjek): "Da. Zubejr (je taj što ga predlažu da se odredi za halifu, vladara)." Rekao je:

"Zar ne (Pazi)! Tako mi Allaha zaista vi zaista znate da je on najbolji (od) vas." Tri puta (je to rekao Usman).

PRIČAO NAM JE Malik, sin Ismaila, pričao nam je Abdul-Aziz, on je sin Ebu Selemeta, od Muhameda, sina Munkedira, od Džabira, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista za svakoga vjerovijesnika je (postojao, tj. svaki vjerovijesnik je imao) pomagača (pomoćnika), a zaista moj pomagač (pomoćnik) je Zubejr, sin Avvama."

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Muhameda, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Hišam, sin Urveta, od svoga oca, od Abdullaha, sina Zubejra, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Bio sam dana (tj. na dan) saveznika (protiv muslimana, tj. na dan borbe zvane Handek) učinio se ja i Umer, sin Ebu Selemeta, u (među) žene. Pa sam pogledao, pa kada li ja sa Zubejrom (tj. kada li ja vidim Zubejra) na njegovom konju obrće se (ide, zavraća se) ka Kurejzatovićima (Kurejzovićima) dva puta, ili tri (puta). Pa pošto sam se vratio, rekao sam:

"O oče! Vidio sam te (da) se obrćeš (zavraćaš više puta ka Kurejzatovićima)." Rekao je: "Zar, a da li (tj. A zar da li; A zar) si vidio mene, o moj sinčiću?!" Rekao sam: "Da." Rekao je: "Bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Ko će doći Kurejzatovićima, pa donijeti meni njihovu (od njih) vijest?" Pa sam otišao (ja). Pa pošto sam se vratio, skupio je (u izrazu) meni poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, između svoja dva oca (roditelja), pa je rekao:

"Žrtva tvoja (tj. Žrtva za tebe, otkupnina za tebe) je moj otac i moja majka."

PRIČAO NAM JE Alija, sin Hafsa, pričao nam je Ibnul-Mubarek, izvijestio nas je Hišam, sin Urveta, od svoga oca da su drugovi Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekli Zubejru dana (tj. na dan) događaja Jermuka (okršaja na Jermuku u Siriji između muslimana i Vizantinaca):

"Zar nećeš zažestiti (tj. Daj zažesti, navali na neprijatelja) pa (da) zažestimo (navalimo) sa (i mi s) tobom!" Pa je ponio (tj. navalio) na njih, pa su udarili (neprijatelji) njega dvama udarcima (sa dva udarca) na njegovo rame (tj. po njegovom ramenu), između njih dva je (na tom ramenu je bio još prije jedan) udarac (što) se je udario njega (tj. što ga je zadobio na) dan Bedra. Rekao je Urvete: Pa zavlačih moje (svoje) prste (ruke) u te udarce (tj. u zarasle rupe na ramenu od tih udaraca), igram se, a ja sam (igrao sam se, a ja sam tada bio) malen.

GLAVA

spominjanja Talhe (Talhata), sina Ubejdullaha.

A rekao je Umer: Preminuo je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, a on je od njega (tj. sa njim) zadovoljan.

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Ebu Bekra, Mukademija (Mukademović), pričao nam je Mutemir od svoga oca, od Ebu Usmana, rekao je:

Nije ostao sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, u nekom (dijelu) tih dana koji su (ti dani što) se borio u njima poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, osim Talhe i Sa'da, (to je Ebu Usman rekao pričajući) od pričanja njih dvojice (tj. po pričanju njih dvojice).

(Veli se da se to odnosi na slučaj borbe na Uhudu.)

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Halid, pričao nam je Ibnu Ebu Halid od Kajsa, sina Ebu Hazima, rekao je:

Vidio sam ruku Talhe koja (je ta što) je čuvao sa njom (na Uhudu) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, već se je osušila (ona - ta ruka je zakržljala, onesposobljena je za rad).

GLAVA

lijepih djela (svojstava) Sa'da, sina Ebu Vakkasa, Zuhrije (Zuhrovića, Zuhretovića).

A Zuhrovići (Zuhretovići) su dajidže (ujaci) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. I on je Sa'd, sin Malika.

(To jest: Ebu Vakkasu je ime Malik.)

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Musenna-a, pričao nam je Abdul-Vehhab, rekao je: čuo sam Jahja-a, rekao je: čuo sam Seida, sina Musejjeba, rekao je: čuo sam Sa'da (kako) govori:

Skupio (Sastavio) je meni Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, svoja dva oca (roditelja na) dan Uhuda (tj. rekao mi je: "Fidake ebi ve ummi: Žrtva tebi je moj otac i moja majka!").

PRIČAO NAM JE Mekija, sin Ibrahima, pričao nam je Hišam, sin Hašima, od Amira, sina Sa'da, od njegova oca, rekao je:

Zaista već sam vidio mene (sebe), a ja sam trećina Islama. (To jest: a ja sam treći musliman od slobodnih ljudi koji su prvi primili Islam.)

PRIČAO MI JE Ibrahim, sin Musa-a, izvijestio nas je Ibnu Ebu Zaidete, pričao nam je Hašim, sin Hašima sina Utbeta sina Ebu Vakkasa, rekao je: čuo sam Seida, sina Musejjeba (da) govori: čuo sam Sa'da, sina Ebu Vakkasa (da) govori:

Nije primio Islam (ni) jedan (čovjek prije u neki dan) osim u dan koji (je taj dan što) sam primio Islam u njemu (ja). I zaista već sam ostao sedam dana, a zaista ja sam zaista trećina Islama (tj. a ja sačinjavam jednu trećinu svih pripadnika, sljedbenika vjere Islama). Slijedio je njega (Ibnu Ebu Zaideta) Ebu Usamete.

PRIČAO NAM JE Hašim, pričao nam je Amr, sin Avna, pričao nam je Halid, sin Abdullaha, od Ismaila, od Kajsa, rekao je: čuo sam Sa'da, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori:

Zaista ja sam zaista prvi (od) Arapa (prvi Arap koji) je gađao (bacio se) sa strijelom u putu Allaha. I ratovasmo sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, a nema za nas (tj. a nemamo druge) hrane osim lišće (lišća) stabala, čak zaista jedan (od) nas zaista stavlja (tj. izbacuje izmet pri obavljanju nužde) kao što ostavlja deva ili ovca (brabonjak, suh izmet tako da) nema on miješanja (tj. izmet se od nas nije miješao kada od nas otpada, nego se je rastavljao, rasipao kao brabonjci zbog neuobičajene ishrane). Zatim su osvanuli Esedovići (tj. počeli su oni nakon toga svega da) prekoravaju mene (da uzgojno kažnjavaju, da uznemiruju mene) na Islamu (tj. zbog Islama, zbog toga što ja, tobož, ne znam klanjati, i vršiti propisa Islama i što se ne borim). Zaista već sam izgubio nadu (tj. već sam propao) tada i zalutao je moj rad (posao ako me oni treba da odgajaju i poučavaju). A prenašahu (A prenosili su) za njega (za Sa'da) k Umeru, rekli su:

"Neće činiti lijepo (tj. Ne čini lijepo kada) klanja (tj. Ne klanja lijepo)."

GLAVA

spominjanja zetova Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

Od njih je (jedan i) Ebul-As, sin Rebi-a.

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, rekao je: pričao mi je Alija, sin Husejna, da je Misver, sin Mahremeta, rekao:

Zaista Alija je zaprosio kćer Ebu Džehla (sebi za ženu), pa je čula za to Fatima, pa je došla poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekla:

"Tvrdi tvoj narod da se ti nećeš ljutiti (da se ti ne ljutiš) za tvoje (svoje) kćeri (radi svojih kćera), i ovo je Alija (tj. i, evo, Alija je) vjenčavač kćeri Ebu Džehla!"
(To jest: "..... i Alija hoće da sebi vjenča Ebu Džehlovu kćer da mi ona bude inoća.")

Pa je ustao (da održi propovjed) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa sam čuo njega kada je izgovorio očitovanje (na početku propovjedi da) govori (u toj propovjedi, hutbi):

"Što se tiče poslije, pa zaista ja sam vjenčao (svoju kćer Zejnebu) Ebul-'Asu, sinu Rebi'a, pa je pričao meni (on - a nije ovdje navedeno šta mu je pričao, neki čak tumače da se, možda, misli na to da mu je pričao, tj. rekao, obećao da se neće ženiti na njegovu kćer Zejnebu), pa je istinit bio meni. I zaista Fatima je odsječak (tj. komad mesa) od mene, i zaista ja mrzim (ne volim) da ružan bude njoj (neki događaj od njezinoga muža, tj. ne želim da je ožalosti njezin muž, ne želim da joj učini nešto što ona ne voli, a ona svakako ne voli da joj se muž oženi na nju). Tako mi Allaha neće se sastati kći poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i kći neprijatelja Allaha (kći Božijega neprijatelja Ebu Džehla) kod jednoga čovjeka (tj. neće se njih dvije sakupiti, nalaziti zajedno u isti čas, u isto vrijeme u braku za jednim čovjekom)."

(Neki to tumače da je to Muhammed a.s. rekao u smislu neće se moći njih dvije slagati u takvoj zajednici.)

Pa je ostavio (napustio) Alija (tu) prošnju (to traženje sebi u brak kćere Ebu Džehla). A povećao je Muhamed, sin Amra sina Halhaleta, od Ibnu Šihaba, od Alije, od Misvera: Čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, a spominjao je (jednoga) zeta svoga iz Abdušemsovića, pa je pohvaljivao njega u njegovoj zetovskoj vezi (tj. u njegovom zetovskom odnosu prema) njemu, pa je uljepšao (to pohvaljivanje), rekao je:

"Pričao mi je, pa je bio istinit meni, i obećao mi je, pa je ispunio meni (u cijelosti obećanje)."

(Veli se da mu je bio obećao da će mu poslati kćer Zejnebu u Medinu, i to je i učinio. Naime, veli se da ovaj zet Muhammeda a.s. nije dugo vremena bio pripadnik Islama, pa je Muhammed a.s. tražio od njega da mu pošalje u Medinu kćer Zejnebu koja je bila muslimanka. Tek pred oslobođenje Meke od idolopoklonika ovaj zet Muhammeda a.s. primio je Islam.)

GLAVA

lijepih djela (svojstava) Zejda, sina Hariseta, slobodnjaka Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

A rekao je Bera' od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ti si naš brat (po vjeri Islamu) i naš slobodnjak (oslobođeni rob)."

PRIČAO NAM JE Halid, sin Mahleda, pričao nam je Sulejman, rekao je: pričao mi je Abdullah, sin Dinara, od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Poslao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (jedno) poslanstvo (tj. jednu četu, vojnu grupu) i učinio je zapovjednikom (tj. i postavio je za zapovjednika) na (nad) njima Usameta, sina Zejda. Pa je udario neki (od) ljudi u njegovo zapovjedništvo (da stavlja zamjerke, tj. nije nekima bilo pravo što je Usame postavljen za zapovjednika). Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ako udarate (vi) u njegovo zapovjedništvo, pa već udaraste u zapovjedništvo njegovoga oca otprije, a zakletva Allaha (je moja zakletva, tj. a kunem se Allahom) zaista (ono) bio je (on) zaista stvoren za zapovjedništvo, i zaista (ono) bio je (on -Zejd) zaista od najdražih ljudi k meni, i zaista ovaj (tj. Usamete, sin Zejda) je zaista od najdražih ljudi k meni poslije njega (poslije Zejda)."

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Kazeata, pričao nam je Ibrahim, sin Sa'da, od Zuhrije, od Urveta, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Unišao je meni (jedan) pogađač (gatar koji nagađa i predskazuje nešto na osnovu nekih znakova i tragova), a Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, je prisutan, a Usamete, sin Zejda, i Zejd, sin Hariseta, ležači su njih dva (ležala su njih dva pod jednim pokrivačem, a noge su im virile ispod pokrivača), pa je rekao (taj pogađač):

"Zaista ove noge su neke (od) njih od nekih (jedne od drugih)." Rekao je: Pa se obeselio s tim Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, i zadivilo (začudilo) je njega (to), pa je izvijestio za njega (za to, o tome) Aišu.

(Ovaj pogađač je bio iz plemena Mudlidžovića, i o ovome je već prošao jedan hadis.)

GLAVA

spominjanja Usameta, sina Zejda.

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Lejs od Zuhrije, od Urveta, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da su Kurejševići (zapali u takvu priliku da) je zabrinulo njih stanje (ili stvar određene) Mahzumovićke, pa su rekli:

"Ko će se osmioniti (usuditi) na njega (za taj slučaj) osim Usamete, sin Zejda, miljenik poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (tj.

Ko mu smije govoriti za nju - za tu ženu, da je ne kazni, da se ne kazni, osim Usamete)?!"

A PRIČAO NAM JE Alija, pričao nam je Sufjan, rekao je: otišao sam (da) pitam Zuhriju o hadisu Mahzumovićke (tj. o hadisu u kojem se spominje određena Mahzumovićka), pa je viknuo za mene (tj. na mene - a to znači: pa je dreknuo na mene, izderao se na mene). Rekao sam (veli Alija) za Sufjana (tj. Rekao sam Sufjanu):

"Pa nisi sebi ponio njega (taj hadis ni) od jednoga (čovjeka, tj. ni od koga)?" Rekao je: "Našao sam ga u (jednoj) knjizi (što) je bio napisao nju Ejjub, sin Musa-a, od Zuhrije, od Urveta, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da je (jedna) žena iz Mazumovića ukrala (nešto ukrala), pa su rekli: "Ko će govoriti o njoj (tj. za nju da se ne kazni) Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (da joj oprosti)?" Pa nije se osmionio (usudio ni) jedan (čovjek, niko) da govori njemu (Muhammedu a.s.). Pa je govorio njemu Usamete, sin Zejda. Pa je rekao (Muhammed a.s.):

"Zaista Izraelićani su (ti što) je bio (u njih običaj) kada je (kada bi) ukrao u (među) njima častan (ugledan čovjek), (bio im je običaj da) su ostavili njega (ostavili bi ga nekažnjenoga). A kada je (A kada bi) ukrao u (među) njima slabić, odsjekli su ga (tj. odsjekli su mu ruku, odsjekli bi mu ruku). Da je bila Fatima (moja kći ukrala, dakle: Kad bi moja kći Fatima ukrala), zaista bih odsjekao njezinu ruku."

GLAVA.

PRIČAO MI JE Hasen, sin Muhameda, pričao nam je Ebu Abbad Jahja, sin Abbada, pričao nam je Madžišun, izvijestio nas je Abdullah, sin Dinara, rekao je:

Pogledao je Ibnu Umer (jednoga) dana, a on je u Bogomolji, k (jednom) čovjeku (koji) vuče svoje odjeće u (jednome) kraju od Bogomolje, pa je rekao: "Pogledaj, ko je ovo? Možda je ovaj kod mene (tj. Možda je blizu mene na stanu, pa ću ga savjetovati)?" Rekao je njemu (Ibnu Umeru jedan) čovjek:

"Zar ne poznaješ ovoga, o Ebu Abdurrahmane? Ovo je Muhammed, sin Usameta." Rekao je: Pa je spustio (oborio) Ibnu Umer svoju glavu i kljuvao je (tj. kopkao je, čeprkao je malo) sa svojim dvjema rukama u zemlji (po zemlji, po tlu), zatim je rekao:

"Da je vidio (tj. Da vidi) njega poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zaista bi volio njega (bio bi mu mio)."

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Mu'temir, rekao je: čuo sam svoga oca, pričao nam je Ebu Usman od Usameta, sina Zejda, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, pričao je od Vjerovijesnika (tj. o Vjerovijesniku), pomilovao ga Allah i spasio, da on uzimaše njega i Hasena (svoga unuka) pa govori (pa je govorio, pa govoraše, ili: uzimaše ih govoreći):

"Moj Bože! Voli njih dvojicu, pa ja zaista volim njih dvojicu!"

A rekao je Nuajm od Ibnul-Mubareka: izvijestio nas je Mamer od Zuhrije, izvijestio me je (jedan) slobodnjak Usameta, sina Zejda, da je Hadždžadž, sin Ejmena sina Ummu Ejmene - a bio je Ejmen, sin Ummu Ejmene, brat Usameta, sina Zejda, za njegovu majku (se vežući, tj. Ejmen je bio Usametu brat po majci), a on (Ejmen) je (jedan) čovjek od Pomagača - (pa je taj Hadždžadž, sin Ejmena unišao jednom prilikom u bogomolju i aljkavo je obavljao molitvu) pa je vidio njega (Hadždžadža) Ibnu Umer (da) nije upotpunio svoj naklon (ruku') i svoje ničičenje (sedždu u molitvi-namazu), pa je rekao (njemu):
"Povrati (tj. Ponovno klanjaj tu molitvu)!"

Rekao je Ebu Abdullah (Buharija): A pričao mi je Sulejman, sin Abdurrahmana, pričao nam je Velid, sin Muslima, pričao nam je Abdurrahman, sin Nemira, od Zuhrije, pričao mi je Harmelete, slobodnjak Usameta, sina Zejda, da je ono, dok je ono sa Abdullahom, sinom Umera, kadli je unišao (tj. pričao mi da je ono unišao) Hadždžadž, sin Ejmena, pa nije upotpunio svoga naklona (ruku'a), a ni svoga ničičenja (sedžde u molitvi), pa je rekao (njemu Abdullah):

"Povrati (molitvu)!" Pa pošto je okrenuo (leđa, tj. otišao Hadždžadž), rekao je meni Ibnu Umer: "Ko je ovo?" Rekao sam:

"Hadždžadž, sin Ejmena (koji) je sin Ummu Ejmene." Pa je rekao Ibnu Umer:

"Da je vidio (tj. Da sad vidi) ovoga poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zaista bi volio njega." Pa je spomenuo njegovo voljenje (njegovu ljubav) i (to) što je rodila njega Ummu Ejmena (tj. Pa je spomenuo to da je Muhammed a.s. volio njega Ejmena i sve što je rodila Ummu Ejmena, svakoga koga je ona rodila, a ova Ummu Ejmena je bila odgojiteljica, dadilja i Muhammeda a.s.).

Rekao je (Buharija): A pričao mi je neki (od) mojih drugova (prenoseći) od Sulejmana: A bila je (Ummu Ejmena) odgojiteljica Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

GLAVA

lijepih djela (svojstava) Abdullaha, sina Umera sina Hattaba, bio zadovoljan Allah od njih dvojice (od Abdullaha i od Umera).

PRIČAO NAM JE Muhamed, pričao nam je Ishak, sin Nasra, pričao nam je Abdurrezzak od Mamera, od Zuhrije, od Salima, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Bio bi (određeni) čovjek u životu (za života) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, kada je (kada bi) usnio (kakav) san, ispričao (bi) njega (taj san) na Vjerovijesnika (tj. Vjerovijesniku), pomilovao ga Allah i spasio. Pa sam zaželio da usnijem (neki, kakav, nekakav) san (pa da) ispričam njega na Vjerovijesnika (tj. Vjerovijesniku), pomilovao ga Allah i spasio. A bio sam dječak (tj. mladić) neoženjen i spavah (doslovno: i bio sam - običaja da - spavam) u Bogomolji na vremenu (u vrijeme) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. Pa sam usnio u sanjanju (u snu) kao da su (nekakva) dva anđela uzela njih dvojica mene, pa su odvela (povela) njih dva mene k Vatri, pa kada li ona savijena kao savijanje bunara, i kada li ona ima dva roga kao dva roga bunara (tj. kao dva stupa nad bunarom na kojima je postavljeno drvo sa užetom za izvlačenje vode), i kada li su u njoj (u vatri pakla neki) ljudi (što) sam već poznao (prepoznao) njih! Pa sam počeo (da) govorim:

"Utječem se Allahu (Tražim utočište u Allaha) od Vatre! Utječem se Allahu od Vatre!" Pa je susreo njih dvojicu (jedan) drugi anđeo (melek), pa je rekao meni: "Nećeš se zastrašiti (tj. Ne boj se, Ne plaši se)!" Pa sam ispričao njega (taj san) na Hafsu (ispričao sam ga Hafsi), pa je ispričala njega (taj san) Hafsa Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Divan li je čovjek Abdullah da klanjaše u noći!"

(To jest: "Divan je čovjek Abdullah (još) da klanja (što više) noću dobrovoljno klanjanje, neobaveznu molitvu!")

Rekao je Salim: Pa je bio Abdullah (poslije toga takvoga običaja da on) neće spavati od noći osim malo (vremena, tj. pa Abdullah ne spavaše noću mnogo od toga slučaja - ili: spavaše samo malo po noći od tada).

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Sulejmana, pričao nam je Ibnu Vehb od Junusa, od Zuhrije, od Salima, od Ibnu Umera, od njegove sestre Hafse da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao njoj:

"Zaista Abdullah je dobar čovjek (jedan dobar čovjek)."

GLAVA

lijepih djela (svojstava) Ammara i Huzejfeta, bio zadovoljan Allah od njih dvojice (s njima dvojicom).

PRIČAO NAM JE Malik, sin Ismaila, pričao nam je Israil, od Mugireta, od Ibrahima, od Alkameta, rekao je:

Došao sam (u) Šam (tj. u Damask u Siriji - jer Še'm znači i Sirija, i sam grad Damask koji je prestojnica Sirije), pa sam klanjao dva naklona (tj. obavio sam molitvu-namaz od dva naklona-rekata), zatim sam rekao (ovo, tj. molio sam Uzvišenoga Stvoritelja ovako):

"Bože moj! Olakšaj mi (jednoga) dobroga druga!" Pa sam došao (nekom) narodu (tj. Pa sam prišao nekim ljudima), pa sam sjeo k njima (tj. uz njih). Pa kada li je (jedan) starac već došao (ili: Pa kada li jedan starac već dođe), čak je sjeo k mojoj strani (tj. do mene, uza me). Rekao sam:

"Ko je ovaj?" Rekli su: "Ebu Derda'." Pa sam rekao: "Zaista ja sam zvao (molio) Allaha da olakša (da da) meni (jednoga) dobroga druga, pa je olakšao (pa je dao) tebe k meni." Rekao je: "Od koga (tj. Od kojega mjesta) si ti (Odakle si)?" Pa sam rekao: "Od stanovnika Kufe." Rekao je: "A zar nije kod vas Ibnu Ummi Abd (sin Ummi Abde, a misli se na Abdullaha Mes'udovoga), vlasnik dviju cipela, i jastuka (uzglavlja) i posude za čišćenje (tj. Zar nije među vama Abdullah Mesudov koji je vodio brigu o Vjerovijesnikovoj obući, uzglavlju i sredstvu za čišćenje, a to znači o posudi u kojoj se nalazi voda za čišćenje-za abdest ili sl. - pa da od Abdullaha naučiš što ti treba)? I u (među) vama je (Ammar) koji je (taj što je) zaštitio njega Allah od satane na (molbu) jezika Svoga vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. I zar nije u (među) vama (Huzejfete) vlasnik tajne Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, koji je (taj što) ne zna (nju, tajnu Muhammeda a.s. ni) jedan (čovjek) osim njega (osim Huzejfeta)." Zatim je rekao:

"Kako čita (uči) Abdullah "Tako mi noći kada poklapa....."?" Pa sam pročitao njemu: "Tako mi noći kada poklapa. Tako mi dana kada se pokazuje. Tako mi muška i ženska."

(Zadnja stavka, zadnji odlomak-ajet ima i drugu, poznatiju, verziju čitanja: "Tako mi (Onoga) što je stvorio muško i žensko.".)

Rekao je: "Tako mi Allaha zaista već je dao čitati meni nju (ovu suru, ovo poglavlje, odnosno ovaj ajet-odlomak na ovaj način) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, iz svojih usta k mojim ustima (u moja usta)."

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Šubete od Mugireta, od Ibrahima, rekao je:

Otišao je Alkamete k Šamu (u Damask). Pa pošto je unišao (u tamošnju) bogomolju, rekao je:

"Bože moj! Olakšaj mi (Daj mi jednog) dobroga druga!" Pa je sjeo k Ebu Derda'u (do Ebu Derda-a). Pa je rekao Ebu Derda':

"Od koga (Iz kojega mjesta) si ti?" Rekao je: "Od stanovnika Kufe." Rekao je: "Zar nije u (među) vama, ili (Zar nije) od vas vlasnik tajne koji (je taj što) neće znati (ne zna) nju osim njega (niko drugi)?" Misli (na) Huzejfeta. Rekao je: Rekao sam: "Da." Rekao je: "Zar nije u (među) vama, ili od vas (onaj) koji je (taj što je) zaštitio njega Allah na (molbu) jezika Svoga vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, misli (na to da ga je zaštitio) od satane?" Misli (na) Ammara. Rekao sam: "Da." Rekao je: "Zar nije u (među) vama, ili od vas vlasnik zubočistke (Vjerovijesnikove a.s.) i tajnoga govorenja (govora sa Vjerovijesnikom a.s.)?" Rekao je: "Da." Rekao je: "Kako je bio Abdullah (običaja da) čita (tj. kako on čitaše) "Tako mi noći kada poklapa. Tako mi dana kada se pokazuje.", (pa kako dalje čita)?" Rekao sam:

"Tako mi muška i ženska." Rekao je: "Neprestano su sa mnom (u prepiranju i svađi) ovi (u vezi toga), čak su bili skoro (da) traže odsijedanje (odustajanje od) mene od (jedne) stvari (što) sam čuo nju (tj. koju sam čuo) od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio."

(To jest: "..... čak su bili skoro, blizu toga da od mene traže - skoro da me natjeraju - da odustanem od stvari koju sam čuo od Muhammeda a.s..")

GLAVA

lijepih djela Ebu Ubejdeta, sina Džerraha, bio zadovoljan Allah od njega (s njim).

PRIČAO NAM JE Amr, sin Alije, pričao nam je Abdul-Aala, pričao nam je Halid od Ebu Kilabeta, rekao je: pričao mi je Enes, sin Malika da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Svaki narod ima (jednoga) pouzdanika (povjerljivoga čovjeka), a zaista naš pouzdanik je, o narode (o moja sljedbo), Ebu Ubejdete, sin Džerraha."

PRIČAO NAM JE Muslim, sin Ibrahima, pričao nam je Šubete od Ebu Ishaka, od Sileta, od Huzejfeta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, stanovnicima (pokrajine, ili grada) Nedžrana:

"Zaista poslaću svakako - misli (da kaže) na vas (vama) - (jednoga) pouzdanika, pravoga pouzdanika." Pa su se uzdigli (nadnijeli) njegovi drugovi (želeći svaki da skrene pažnju na sebe njemu). Pa je poslao Ebu Ubejdeta, bio zadovoljan Allah od njega, (sa njima, sa stanovnicima Nedžrana).

GLAVA

spominjanja Mus'aba, sina Umejra.

(Nije ovdje Buharija naveo nijednoga hadisa o Mus'abu r.a..)

GLAVA

lijepih djela Hasena i Husejna, bio zadovoljan Allah od njih dvojice.

Rekao je Nafi', sin Džubejra, od Ebu Hurejreta: Zagrlio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, Hasena.

PRIČAO NAM JE Sadekate, pričao nam je Ibnu Ujejnete, pričao nam je Ebu Musa od Hasena, čuo je Ebu Bekreta: čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (kada je jednom prilikom bio) na govornici (propovjedaonici svoje džamije), a Hasen k njegovoj strani (tj. a Hasen je stavljen do njega, uz njega), pogleda (Vjerovijesnik a.s.) k ljudima jedanput, a k njemu (k Hasenu) jedanput i govori (i reče):

"Ovaj moj sin (tj. unuk) je gospodin. I možda Allah da izmiri (pomiri, napravi mir) s njime između dvije čete (grupe) od (zavađenih) muslimana."

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Mutemir, rekao je: čuo sam svoga oca rekao je: pričao nam je Ebu Usman od Usameta, sina Zejda, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da on uzimaše njega i Hasena i govori (i govoraše):

"Bože moj! Zaista ja volim njih dvojicu, pa voli (i Ti) njih dvojicu!" Ili kao što je rekao (To jest: Ili slično tome je rekao, molio.).

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Husejna sina Ibrahima, rekao je: pričao mi je Husejn, sin Muhameda, pričao nam je Džerir od Muhameda, od Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega:

Donijela se je Ubejdulahu, sinu Zijada glava Husejna, sina Alije, pa se je učinila (pa se stavila) u (jedan) leđen (legen, legin, lavor), pa je počeo (da) kopka (čeprka grančicom po očima, nosu i zubima mrtve glave), i rekao je njezinoj ljepoti (neku, jednu) stvar. Pa je rekao Enes: Bio je najsličniji (od) njih sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. A bio je obojen sa (biljkom zvanom) vesmetu.

(To jest: A dlaka glave i brade na glavi Husejna r.a. bila je obojena sa vesmetom - tj. sa bojom koju su dobivali od biljke vesmetun, a ta je boja naginjala k crnoj boji.)

PRIČAO NAM JE Hadžadž, sin Minhala, pričao nam je Šubete, rekao je: izvijestio me je Adijj, rekao je: čuo sam Bera-a, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Vidio sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, a Hasen, sin Alije je na njegovome ramenu, govori (Muhammed a.s. u času dok mu je Hasen na ramenu):

"Bože moj! Zaista ja volim njega, pa voli ga!"

PRIČAO NAM JE Abdan, izvijestio nas je Abdullah, rekao je: izvijestio me je Umer, sin Seida sina Ebu Husejna, od Ibnu Ebu Mulejketa, od Ukbeta, sina Harisa, rekao je:

Vidio sam Ebu Bekra, bio zadovoljan Allah od njega, a nosio je (tj. a on nosi) Hasena i on (u tom času) govori:

"Sa mojim (svojim) ocem (se kunem - on, Hasen) je sličan sa Vjerovijesnikom, nije sličan sa Alijom (a nije sličan Aliji, ne liči na Aliju)." A Alija se smiješi (na te riječi Ebu Bekra).

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Meina, i Sadekate, njih dvojica su rekla: izvijestio nas je Muhamed, sin Džafera, od Šubeta, od Vakida, sina Muhameda, od njegova oca, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je: Rekao je Ebu Bekr:

"Pazite Muhammeda, pomilovao ga Allah i spasio, u porodici njegove kuće (tj. u vezi porodice njegove kuće)."

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Musa-a, izvijestio nas je Hišam, sin Jusufa, od Mamera, od Zuhrije, od Enesa. A rekao je Abdurezak: izvijestio nas je Mamer od Zuhrije, izvijestio me je Enes, rekao je:

Nije nijedan (čovjek) sličniji sa Vjerovijesnikom (tj. Vjerovijesniku), pomilovao ga Allah i spasio, od Hasena, sina Alije."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Beššara, pričao nam je Gunder, pričao nam je Šubete od Muhameda, sin Ebu Jakuba, čuo sam Ibnu Ebu Nu'ma, čuo sam Abdullaha, sina Umera, a pitao je njega (Abdullaha jedan čovjek iz Iraka) o hodočasnički obučenom (licu) - rekao je Šubete: Mislim ga (Mislim da je pitao o tome šta treba da čini hodočasnički obučeno lice kada) ubije muhu - pa je rekao (Abdullah):

"Stanovnici Iraka pitaju o muhi (u vezi muhe), a već su ubili sina kćeri poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Njih dvojica su moja dva miomirisa (ili: moje dvije miomirisne biljke, cvijeta) od ovozemnosti (od ovozemnoga uživanja)."

GLAVA

lijepih djela (svojstava) Bilala, sina Rebaha, slobodnjaka Ebu Bekra (Ebu Bekrovoga), bio zadovoljan Allah od njih dvojice.

A rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Čuo sam šum (zveku, topotanje) tvojih dviju cipela (nanula - obuće) preda mnom u raju."

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Abdul-Aziz, sin Ebu Selemeta, od Muhameda, sina Munkedira, izvijestio nas je Džabir, sin Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Bio je Umer (običaja da) govori: Ebu Bekr je naš gospodin, i oprostio je (ropstva) našega gospodina!" Misli (na) Bilala.

PRIČAO NAM JE Ibnu Numejr od Muhameda, sina Ubejda, pričao nam je Ismail od Kajsa da je Bilal rekao Ebu Bekru:

"Ako si bio kupio mene samo za tvoju (svoju) ličnost (samo za sebe), pa zadrži me (kao roba). A ako si bio kupio mene samo za (tj. radi) Allaha, pa pusti mene i posao Allaha!"

GLAVA

spominjanja Ibnu Abbasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice (s njima dvojicom).

PRIČAO NAM JE Musedded, pričao nam je Abdul-Varis od Halida, od Ikrimeta, od Ibnu Abbasa, rekao je:

Stisnuo (Privukao) je mene Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, k svojim prsima (na svoja prsa) i rekao je:

"Moj Bože! Pouči ga mudrosti (Nauči ga mudrosti)!"

PRIČAO NAM JE Ebu Mamer, pričao nam je Abdul-Varis i rekao je:

"Moj Bože! Pouči ga Knjigu!"

PRIČAO NAM JE Musa, pričao nam je Vuhejb od Halida slično njemu. A mudrost je pogađanje (rezonovanje ispravnoga shvatanja i postupka) u (drugom sluaju) osim vjerovijesništva.

GLAVA

lijepih djela Halida, sina Velida, bio zadovoljan Allah od njega (s njim).

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Vakida, pričao nam je Hamad, sin Zejda, od Ejuba, od Humejda, sina Hilala, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, objavio (razglasio) smrt Zejda, i Džafera i Ibnu Revahata ljudima prije (nego) će (da) dođe njima njihova (o njima) vijest, pa je rekao:

"Uzeo je zastavu Zejd, pa se je pogodio (pa je pogođen), zatim (ju) je uzeo Džafer, pa se pogodio (pa je i on pogođen), zatim je uzeo Ibnu Revahate, pa se pogodio (pa je i on pogođen) - a njegova dva oka liju suze - dok je uzeo (dok nije uzeo zastavu jedan) mač od mačeva Allaha, dok (tj. čak) je osvojio Allah (tj. dao je pobjedu Allah) nad njima."

GLAVA

lijepih djela Salima, slobodnjaka Ebu Huzejfeta (Ebu Huzejfetovoga), bio zadovoljan Allah od njega.

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Šubete od Amra, sina Murreta, od Ibrahima, od Mesruka, rekao je: spomenuo se je Abdullah (Mes'udov) kod Abdullaha, sina Amra, pa je rekao:

"To je (jedan) čovjek (što) neprestano (stalno) volim njega poslije što sam čuo poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Tražite čitanje Kur'ana od četvorice: od Abdullaha, sina Mes'uda, - pa je počeo sa njim - i Salima, slobodnjaka Ebu Huzejfeta, i Ubejja, sina Ka'ba i Muaza, sina Džebela." Rekao je: Neću znati (tj. Ne znam da li) je počeo sa Ubejjom, ili sa Muazom (tj. Ne znam kojega je od njih dvojice prvoga spomenuo).

GLAVA

lijepih djela Abdullaha, sina Mesuda, bio zadovoljan Allah od njega.

PRIČAO NAM JE Hafs, sin Umera, pričao nam je Šubete od Sulejmana, rekao je: čuo sam Ebu Vaila, rekao je: čuo sam Mesruka, rekao je: rekao je Abdullah, sin Amra:

Zaista poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, nije bio bezobrazan (nevaljalac, pokvaren), a niti (onaj) koji nastoji biti bezobrazan. I rekao je (Božiji poslanik a.s.):

"Zaista od najdražih (od) vas k meni su najljepši (od) vas (po) naravima (ćudima)." I rekao je:

"Tražite čitati Kur'an od četvorice: od Abdullaha, sina Mes'uda, i Salima, slobodnjaka Ebu Huzejfeta, i Ubejja, sina Ka'ba i Muaza, sina Džebela."

PRIČAO NAM JE Musa od Ebu Avaneta, od Mugireta, od Ibrahima, od Alkameta:

Unišao (Ušao) sam (u) Šam (Damask), pa sam klanjao dva naklona (dva rekata), pa sam rekao:

"Bože moj! Olakšaj mi (jednoga) druga!" Pa sam vidio (jednoga) starca dolazećega (tj. koji dolazi): Pa pošto se približio, rekao sam: Nadam se da bude primio (uslišao) Allah (moju molbu, dovu). Rekao

je: "Odakle si ti?" Rekao sam: "Od stanovnika Kufe (tj. Iz Kufe)." Rekao je: "Pa zar nije bio u (tj. među) vama vlasnik dviju cipela (Vjerovijesnikovih), i jastuka (uzglavlja) i posude za čišćenje? I zar nije bio u vama (kod vas onaj) koji (je taj što) se je zaštitio od sotone? I zar nije bio u vama (I zar nije bio kod vas) vlasnik (Vjerovijesnikove) tajne koja je (ta što) neće znati (što ne zna) nju (niko drugi) osim njega? Kako je čitao sin Ummu Abde "Tako mi noći...."?"

Pa sam čitao: "Tako mi noći kada poklapa. Tako mi dana kada se pokazuje. Tako mi muška i ženska....". Rekao je: "Dao je meni čitati nju (tu suru, to poglavlje) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, njegova usta (tj. iz njegovih, svojih usta) k mojim ustima, pa su (se) neprestano ovi (protivili tome čitanju), čak su bili blizu (da) vrate mene (tj. da skrenu mene da čitam "..... tako mi (Onoga) što je stvorio muško i žensko....")."

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Šubete od Ebu Ishaka, od Abdurrahmana, sina Jezida, rekao je:

Pitali smo Huzejfeta o (jednome) čovjeku blize strane i puta (načina života) Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, čak (da) uzmemo od njega (tu stranu i put, način života), pa je rekao:

"Ne poznajem (Ne znam) nijednoga (čovjeka, nikoga) bližega stranom, i putem (načinom) i oblikom (svojstvima, nastupom) sa Vjerovijesnikom (bližega Vjerovijesniku), pomilovao ga Allah i spasio, od sina Ummu Abde (tj. od Abdullaha Mes'udovoga, jer je Ummu Abd ime majke Abdullahove)."

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Ala-a, pričao nam je Ibrahim, sin Jusufa sina Ebu Ishaka, rekao je: pričao mi je moj otac od Ebu Ishaka, rekao je: pričao mi je Esved, sin Jezida, rekao je: čuo sam Ebu Musa-a Eš'ariju (da) govori:

Došao sam ja i moj brat iz Jemena, pa smo ostali (neko) vrijeme ne mislimo (drukčije) osim (tako) da je Abdullah, sin Mes'uda, (jedan) čovjek od porodice kuće Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, zbog (toga) što vidimo (neobičnu slobodu) od njegovoga ulaženja i

ulaženja njegove majke na Vjerovijesnika (ili: mnogo slobodno ulaženje njihovo, mnogo su ulazili, mnogi ulazak njihov Vjerovijesniku), pomilovao ga Allah i spasio.

GLAVA

spominjanja Muavije (Muavijete), sina Ebu Sufjana, bio zadovoljan Allah od njega.

PRIČAO NAM JE Hasen, sin Bišra, pričao nam je Muafa od Usmana, sina Esveda, od Ibnu Ebu Mulejketa, rekao je:

Nepario je (tj. Obavio je, izvršio je neparnu molitvu - vitr namaz) Muavija poslije večernje molitve (poslije jacije namaza) sa jednim naklonom (sa jednim rekatom, a ne sa tri), a kod njega je (u tom času bio jedan) slobodnjak Ibnu Abbasa (Ibnu Abbasov), pa je došao (taj slobodnjak) Ibnu Abbasu (i pričao mu to negodujući), pa je rekao (Ibnu Abbas tome slobodnjaku):

"Pusti ga (tj. Ostavi na miru Muaviju), pa (jer) zaista on se je već družio sa poslanikom (bio je drug poslaniku) Allaha, pomilovao ga Allah i spasio."

PRIČAO NAM JE Ibnu Ebu Merjem, pričao nam je Nafi', sin Umera, pričao mi je Ibnu Ebu Mulejkete: Reklo se je Ibnu Abbasu:

"Da li je tebi (Da li ti imaš) o zapovjedniku vjernika Muaviji (da rekneš nešto), pa (jer) zaista on nije nepario (on ne klanja neparnu molitvu - vitr namaz drukčije) osim sa jednim (naklonom, rekatom)?" Rekao je (Ibnu Abbas):

"On je razuman (tj. On je pravnik - stručnjak koji zna šta radi)."

PRIČAO NAM JE Amr, sin Abasa, pričao nam je Muhamed, sin Džafera, pričao nam je Šubete od Ebu Tejjaha, rekao je: čuo sam Humrana, sina Ebana, od Muavijeta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

"Zaista vi zaista klanjate (jednu) molitvu (takvu) (a) zaista već smo se družili (sa) Vjerovijesnikom (tj. bili smo drugovi njemu), pomilovao ga Allah i spasio, pa nismo vidjeli njega (da) klanja nju (tu molitvu), i zaista već je zabranio njih dva (sprječavao je od njih dvojice)." Misli (na molitvu od) dva naklona (rekata) poslije popodneva (poslije ikindije namaza).

GLAVA

lijepih djela Fatime, bio zadovoljan Allah od nje (s njom).

A rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Fatima je gospodarica (prvakinja) žena stanovnika raja."

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, pričao nam je Ibnu Ujejnete od Amra, sina Dinara, od Ibnu Ebu Mulejketa, od Misvera, sina Mahremeta da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Fatima je (jedan) odsječak (jedan komad mesa) od mene, pa ko je rasrdio (ko rasrdi) nju, rasrdio je mene (ko naljuti nju, naljuti mene)."

GLAVA

vrijednosti Aiše, bio zadovoljan Allah od nje (s njom).

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs od Junusa, od Ibnu Šihaba, rekao je Ebu Selemete:

Zaista je Aiša, bio zadovoljan Allah od nje, rekla: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (jednoga) dana:

"O Aišo! Ovo je Džibril daje čitati tebi (tj. iskazuje, izriče ti) pozdrav." (dakle: Pozdravlja te, Poselamljuje te Džibril.) Pa sam rekla: "Na njega (Njemu) pozdrav, i milost Allaha i Njegovi blagoslovi! Vidiš (ono) što (ja) neću vidjeti (što ja ne vidim)." Hoće (ona, tj. Misli ona sa tim na) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Adem, izvijestio nas je Šubete, rekao je. - H - A pričao nam je Amr, izvijestio nas je Šubete od Amra, sina Murreta, od Murreta, od Ebu Musa Eš'arije, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Bio je potpun (savršen) od mnogih ljudi (broj, dakle: Bilo je puno ljudi savršenih), a nije bio potpun (savršen po svome vjerskome ponašanju) od žena (niko) osim Merjeme, kćeri 'Imrana, i Asije, žene faraona. A vrijednost (dobrota) Aiše nad ženama je kao vrijednost popare (potkriže) nad ostalim jelom (ostalom hranom)."

("Serid" je jelo koje se pravi od hljeba i mesa, i u nekadašnjih Arapa je smatrano za najbolje jelo, pa je zbog toga načinjeno pomoću njega upoređivanje, uzeto je za primjer za upoređivanje.)

PRIČAO NAM JE Abdul-Aziz, sin Abdullaha, rekao je: pričao mi je Muhamed, sin Džafera, od Abdullaha, sina Abdurrahmana, da je on čuo Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori: čuo sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Vrijednost Aiše nad ženama (ove sljedbe) je kao vrijednost popare (potkriže) nad (ostalim) jelom."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Beššara, pričao nam je Abdul-Vehhab, sin Abdul-Medžida, pričao nam je Ibnu Avn od Kasima, sina Muhameda, da se Aiša razbolila (razboljela), pa je došao Ibnu Abbas (da je posjeti) pa je rekao:

"O majko vjernika! Doći ćeš (ti) na preteču (tj. preteči) istine na poslanika (tj. poslaniku) Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i na Ebu Bekra (tj. i doći ćeš Ebu Bekru)."

(To jest: "Ne žalosti se što ćeš umrijeti jer ćeš doći njima dvojici, koji su u raju, pa ćeš prema tome i ti u raj." Smatra se da Ibnu Abbas r.a. nije ništa govorio o budućim i zagrobnim stvarima proizvoljno nego na osnovu onoga što je čuo od Muhammeda a.s. dok je bio živ, pa ni ovo što je rekao Aiši r.a. nije, prema tome, rekao bez toga osnova.)

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Beššara, pričao nam je Gunder, pričao nam je Šubete od Hakema, čuo sam Ebu Vaila rekao je:

Pošto je poslao Alija Ammara i Hasena ka Kufi zato (da) traži idjenje (odlazak) u boj (od) njih (od stanovnika Kufe), održao je govor (propovjed) Ammar, pa je rekao:

"Zaista ja zaista znam da je ona (Aiša) njegova žena (žena Muhammeda a.s.) u ovozemnosti i posljednjem životu (tj. i na ovome i na drugome, budućem svijetu, životu), a ali (nego) Allah je stavio na iskušenje (kušnju) vas zbog (toga da se izjasnite o tome da li) ćete slijediti njega (Aliju), ili nju (Aišu)."

(To se odnosi na borbu između Alije i Aiše, a ta borba se zove "vakatul-džemel", a bila je kod Basre.)

PRIČAO NAM JE Ubejd, sin Ismaila, pričao nam je Ebu Usamete od Hišama, od njegova oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da je posudila (pozajmila na upotrebu, unaruč) od Esme (jednu) ogrlicu (đerdan), pa je propala (izgubila se ta ogrlica). Pa je poslao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (neke) ljude od svojih drugova u traženje nje (ogrlice, tj. da traže ogrlicu). Pa je stigla njih (te ljude) molitva, pa su klanjali bez čišćenja (bez abdesta). Pa pošto su došli Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, potužili su se (na) to k njemu. Pa je sišao odlomak upravljanja (k površini zemlje, tj. prašini - o korišćenju površine zemlje, prašine - da se njom očisti u nedostatku vode, dakle: da se uzme tejemmum). Pa je rekao Usejd, sin Hudajra:

"Nagradio te (Aišo) Allah dobrim (dobrom nagradom)! Pa tako mi Allaha nije sišla u tebe (tj. nije ti se dogodila nijedna nezgodna) stvar nikada (drukčije) osim (tako da) je učinio Allah tebi iz nje (neki) izlaz, i učinio je muslimanima u njoj (jedan) blagoslov."

PRIČAO NAM JE Ubejd, sin Ismaila, pričao nam je Ebu Usamete od Hišama, od njegova oca da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pošto je bio u svojoj bolesti, počeo (je da) kruži u (među) svojim ženama (počeo je da obilazi svoje žene) i (da) govori:

"Gdje ću ja sutra? Gdje ću ja sutra?"

Pohlepom (Iz pohlepe, iz želje) na sobu Aiše (to je govorio). Rekla je Aiša: Pa pošto je bio (pošto bi bio) moj dan (red da dođe meni), smirio se je (smirio bi se).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Abdul-Vehhaba, pričao nam je Hammad, pričao nam je Hišam od svoga oca, rekao je:

Bili su ljudi (običaja da) istražuju sa svojim poklonima dan Aiše (tj. Istraživaše, Raspitivaše se ljudi u koji je dan Muhammed a.s. kod Aiše, koji dan je posjećuje pa da u taj dan odnesu poklone Muhammedu a.s.). Rekla je Aiša: Pa su se skupile moje drugarice (tj. inoće) k Ummi Selemi, pa su rekle:

"O Ummu Selemo! Tako nam Allaha zaista ljudi istražuju sa svojim poklonima dan Aiše, a zaista mi hoćemo (želimo to) dobro kao što hoće (želi) njega Aiša, pa zapovjedi (ti) poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, da (on) zapovjedi ljudima da poklanjaju (poklone, da daju poklone) k njemu gdje god je bio (tj. gdje god on bude), ili gdje god je kružio (gdje god kruži, gdje god posjećuje)." Rekla je:

Pa je spomenula to Ummu Selema Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio. Rekla je (Ummu Selema): Pa se okrenuo od mene. Pa pošto se vratio k meni, spomenula sam to njemu, pa se okrenuo od mene. Pa pošto je bio u trećoj (redi, smjeni, tj. u trećem danu kod mene po ustaljenom redu), spomenula sam njemu (to), pa je rekao:

"O Umu Selemo! Ne uznemiruj me u Aiši (Na uznemiravaj me u vezi Aiše), pa (jer) zaista ono tako mi Allaha nije sišla (sašla) na mene (tj. meni Božija) objava, a ja sam u pokrivaču (ijedne) žene od vas osim nje (osim Aiše)."

(Veli se da se sa ovim hadisom završava prva polovina Buharijinoga Sahiha.)

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA.

GLAVA

lijepih djela Pomagača i (GLAVA) govora Allaha, moćan je i veličajan je: "..... i koji su dali boravak (sklonište) i pomogli su....."; ".... i koji su se smjestili (u) dom i vjerovanje od prije njih (Iseljenika-muhadžira), vole (onoga svakoga muslimana) koje (tj. koji je) iselio k njima, i neće naći u svojim prsima (nikakve) potrebe (nužde) od (tj. zbog onoga) što se je dalo njima (tj. što se dadne njima - Iseljenicima od ratnoga plijena ili milostinje prije nego starosjediocima Medine)....".

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Mehdija, sin Mejmuna, pričao nam je Gajlan, sin Džerira, rekao je: Rekao sam Enesu:

"Da li si vidio (ili: mislio, tj. Šta misliš za) ime Pomagača (da li) ste bili (vi običaja da) se nazivate sa njim (da li se vi nazivaste - nazvaste sami tim imenom), ili je nazvao vas Allah (tako)?" Rekao je:

"Nego (tj. Ne mi, nego) nazvao je nas Allah (tim imenom)." Bili smo (običaja da) ulazimo na Enesa (tj. Ulazili smo Enesu), pa priča (on) nama lijepa djela Pomagača i njihova mjesta prisustvovanja, i okrene se na mene (meni), ili na (jednog) čovjeka (jednom čovjeku) iz (plemena) Ezda, pa govori:

"Učinio je tvoj narod dana toga i toga to i to."

PRIČAO NAM JE Ubejd, sin Ismaila, rekao je: pričao nam je Ebu Usamete od Hišama, od njegova oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Bio je dan Buasa (jedan) dan (što) je proturio naprijed njega Allah za Svoga poslanika (tj. Svome poslaniku), pomilovao ga Allah i spasio, pa je došao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a već su se grupašili (razbili u grupe) njihovi uglednici (tj. viđeni ljudi), i pobili su se (tj. pobijeni su u ratu na dan Buasa) njihovi prvaci (vođe) i

izranjavali su se (dopali su rana), pa je proturio naprijed njega (taj dan) za (zbog) Svoga poslanika, pomilovao ga Allah i spasio, u njihovom ulasku u Islam (tj. radi njihovoga ulaska u Islam, jer prijedlog "fi" nekad ima značenje "radi, zbog").

PRIČAO NAM JE Ebu Velid, pričao nam je Šubete od Ebu Tejjaha, rekao je: čuo sam Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, govori:

Rekli su Pomagači (na) dan osvojenja (oslobođenja) Meke, a darovao je Kurejševiće:

"Tako mi (nam) Allaha zaista ovo je zaista ono (što) je čudo (čudno). Zaista naše sablje zaista kapaju od krvi Kurejševića, a naši ratni plijenovi vraćaju se na njih (tj. daju se njima)?!" Pa je to doprlo Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je pozvao Pomagače. Rekao je: Pa je rekao:

"Šta je (ono prigovaranje) koje je doprlo meni od vas?" (ili: Kakav je ono prigovor koji se čuje od vas?) A bili su (oni takvi da) neće slagati (tj. A oni ne lagaše), pa su rekli:

"Ono (prigovaranje smo rekli) koje je (već) doprlo (došlo) tebi (u uši)." Rekao je: "A zar se nećete zadovoljiti (s time) da se vrate ljudi sa (ratnim) plijenovima k svojim kućama, a (vi da) se vratite sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, k vašim kućama?! Da putuju Pomagači (jednom) dolinom ili (jednim) brdskim putem, zaista bih putovao dolinom Pomagača ili njihovim brdskim putem (klancem)."

GLAVA

govora Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Da nije Iseljeništvo (meni palo u dio), zaista bio sam (tj. zaista bio bih) od Pomagača."

Rekao je njega (tj. Pričao je ovaj hadis) Abdullah, sin Zejda, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Beššara, pričao nam je Gunder, pričao nam je Šubete od Muhameda, sina Zijada, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, ili: rekao je Ebul-Kasim, pomilovao ga Allah i spasio:

"Da (bude to) da su Pomagači putovali (nekom) dolinom ili (nekim) brdskim putem, zaista bih putovao (pošao, krenuo) u dolinu Pomagača, i da nije Iseljeništvo (meni palo u dio), zaista bio bih (jedan) čovjek od Pomagača." Pa je rekao Ebu Hurejrete:

Nije bio nasilan (nepravedan u ovoj izjavi Muhammed a.s.) tako mi moga oca i moje majke (ili: otkupio bih ga - Muhammeda a.s. - sa svojim ocem i svojom majkom), sklonili su ga (dali su Pomagači njemu boravište) i pomogli su ga (Muhammeda a.s.)." Ili (neku) drugu riječ (je rekao Ebu Hurejrete r.a.).

GLAVA

bratimljenja Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, između Iseljenika i Pomagača (tj. on je njih bratimio, pobratio jedne sa drugima).

PRIČAO NAM JE Ismail, sin Abdullaha, rekao je: pričao mi je Ibrahim, sin Sa'da od svoga oca, od svoga djeda, rekao je:

Pošto (smo) došli (u) Medinu, pobratio je (izvršio je pobratimstvo, bratimljenje) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, između Abdurrahmana, sina Avfa, i Sa'da, sina Rebi'a. Rekao je (Sa'd) Abdurrahmanu:

"Zaista ja sam najmnogobrojniji (od svih) Pomagača imanjem (dakle: ja sam najimućniji), pa ću podijeliti moje (svoje) imanje (na) dvije polovine (na dva dijela). I ja imam dvije žene, pa pogledaj divniju (ljepšu od) njih dvije k tebi, pa imenuj (tj. pa reci) nju meni (dakle: izaberi jednu od njih dvije koja ti se više svidi pa mi reci pa da) pustim (razvjenčam) nju, pa kada se svrši (završi) njezin broj (dana koje treba da ona pričeka poslije razvjenčanja - broj dana po određenom vjerskom

propisu), pa spari (pa vjenčaj) sebi nju (poslije toga roka)." Rekao je (Abdurrahman):

"Blagoslovio Allah tebi u tvojoj porodici (tvoju porodicu, tvoje žene) i tvome imanju (i tvoje imanje blagoslovio Allah)!"

(To jest: "Hvala ti na toj ponudi, ali ja to odbijam i ne prihvatam.")

"Gdje je vaša pijaca (čaršija, trg)?" Pa su pokazali njemu na pijacu Kajnukaovića. Pa nije prevrnuo (tj. nije se vratio drukčije) osim (tako), a (već) je sa njim (tj. a već je imao, zaradio jedan) višak od sira i masla. Zatim je slijedio (tj. otišao, odilazio, tj. odlazio bi na pijacu) jutrom (tj. svakoga jutra). Zatim je došao (jednoga) dana, a sa njim je trag žutila (tj. žute pomade, mirisne masti koja je značila da se je on oženio), pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Šta je (to), šta?" (Ili: "Izvijesti (šta je s tobom)?") Rekao je: "Spario (tj. Oženio) sam se." Rekao je: "Koliko si potjerao (tj. dao vjenčanoga dara) k njoj?" Rekao je: "Košpicu (Košpu jednu) od zlata." Ili: "Mjeru (jedne) košpice od zlata." Sumnjao je Ibrahim (u vezi izraza koji je upotrijebljen).

PRIČAO NAM JE Kutejbete, pričao nam je Ismail, sin Džafera, od Humejda, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, da je on rekao:

Došao je na nas (tj. nama) Abdurrahman, sin Avfa, i pobratio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, između njega i između Sa'da, sina Rebi-a, a bio je (Sa'd) mnogobrojnoga imanja, pa je rekao Sa'd:

"Već su znali Pomagači da sam ja od najmnogobrojnijih (od) njih imanjem. Podijeliću moje imanje između mene i između tebe (na) dvije polovine. I ja imam dvije žene, pa pogledaj (izaberi) divniju (od) njih dvije k tebi, pa ću pustiti (razvijenčati) nju. Te kada bude (ona) dozvoljena, sparićeš (vjenčaćeš) sebi nju." Pa je rekao Abdurrahman:

"Blagoslovio Allah tebi u tvojoj porodici (u tvojim ženama)!" Pa se nije vratio (sa pijace, sa trga) tada do (da) je (dok nije) stekao višak

(ćar jednu) stvar (količinu) od masla i sira. Pa nije (on) ostao (tako trgujući) osim malo (vremena) dok je došao (jednoga dana) poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a na njemu je prljavština (tj. mrlja) od žutila (žute mirisave masti). Pa je rekao njemu poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Šta je ona (ta žuta mast), šta?" Rekao je: "Spario (Oženio) sam se (jednom) ženom od Pomagača." Pa je rekao: "Šta si potjerao u njoj (tj. Šta si joj dao dara vjenčanoga)?" Rekao je: "Mjeru (jedne) košpice od zlata; ili: Košpicu (jednu) od zlata." Pa je rekao: "Napravi (Priredi) gozbu (pir, ručak za pir), a da (bi) sa (jednom) ovcom (tj. makar da zakolješ jednu ovcu)."

PRIČAO NAM JE Salt, sin Muhameda, Ebu Hemmam, rekao je: čuo sam Mugireta, sina Abdurahmana, pričao nam je Ebu Zinad od Aaredža, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: Rekli su Pomagači:

"Podijeli između nas i između njih (Iseljenika-Muhadžira) palme (naše)!" Rekao je: "Ne." Rekao je (skup Pomagača Iseljenicima-Muhadžirima): "Bićete dostatni nama (za) trud (oko uzgoja i održavanja palmi), a udružićete se (sa) nama u datulama (tj. a dobićete od nas dio od ploda palmi, dio datula, hurmi)." Rekli su: "Čuli smo i pokorili smo se (tj. Pristajemo na to)."

GLAVA

volidbe Pomagača (to) je od vjerovanja (to spada u dogmu).

PRIČAO NAM JE Hadžadž, sin Minhala, pričao nam je Šubete, rekao je: izvijestio me je Adijj, sin Sabita, rekao je: čuo sam Bera-a, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio; ili je rekao: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Pomagači su (ti ljudi što) neće voliti (tj. ne voli) njih (niko drugi) osim (jedan) vjernik, a neće mrziti (a ne mrzi) njih (niko drugi) osim

(jedan) licemjerac (dvoličnjak). Pa ko voli njih, voli njega (ili: volio njega) Allah, a ko mrzi njih, mrzi (ili: mrzio) njega Allah."

PRIČAO NAM JE Muslim, sin Ibrahima, pričao nam je Šubete od Abdurahmana, sina Abdullaha sina Džebra, od Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Znak vjerovanja je volidba Pomagača (voliti Pomagače), a znak licemjerstva je mržnja Pomagača (mrziti Pomagače)."
(Objašnjavano je već da se pod izrazom Pomagači misli na starosjedioce Medine, uglavnom na plemena Evs i Hazredž, koji su primili Iseljenike iz Meke u doba Muhammeda a.s..)

GLAVA

govora Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, Pomagačima: "Vi ste najdraži (najmiliji od) ljudi k meni."

PRIČAO NAM JE Ebu Mamer, pričao nam je Abdul-Varis, pričao nam je Abdul-Aziz od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Vidio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (određene) žene i djecu dolazeći (oni, tj. gdje dolaze) - rekao je: mislim da je on rekao: iz svadbe (sa svadbe, sa pira) - pa je ustao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, uspravljajući se (ispravljajući se, tj. nastojeći da se postavi, da se ostane dugo uspravno), pa je rekao:

"Moj Bože! Vi ste od najdražih ljudi k meni."

(Smatra se da su to bile osobe Pomagača što su se vraćale, što su dolazile sa neke svadbe.)

Rekao je nju (tu riječ, tu rečenicu) tri puta.

(Misli se na riječi: "Moj Bože! Vi ste od najdražih ljudi k meni.", da je to rekao tri puta.)

PRIČAO NAM JE Jakub, sin Ibrahima sina Kesira, pričao nam je Behz, sin Eseda, pričao nam je Šubete, rekao je: izvijestio me je Hišam, sin Zejda, rekao je: čuo sam Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Došla je (jedna) žena od Pomagača k poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a sa njom je (bilo i jedno) njezino dijete, pa je razgovarao (sa) njom poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Tako mi (Onoga) koji (je Taj što) je moja duša u Njegovoj ruci zaista vi ste najdraži (od) ljudi k meni." Dvaput (je to izgovorio).

GLAVA

pristaša Pomagača.

(Misli se na njihove saveznike, slobodnjake i sljedbenike.)

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Beššara, pričao nam je Gunder, pričao nam je Šubete od Amra, čuo sam Ebu Hamzeta (priča) od Zejda, sina Erkama: Rekli su Pomagači:

"O poslaniče Allaha! Za svakoga vjerovijesnika su (bile, postojale neke, jedne) pristaše (tj. Svaki vjerovijesnik imao je pristaše), i zaista mi smo već slijedili tebe (tj. mi smo tvoje pristaše), pa moli Allaha da učini naše pristaše od nas." Pa je molio za njega (za to). Pa sam podigao (tj. prenio) to k Ibnu Ebu Lejla-u. Rekao je: Već je tvrdio (tj. govorio, mislio) to Zejd.

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Šubete, pričao nam je Amr, sin Murreta, čuo sam Ebu Hamzeta, (jednoga) čovjeka od Pomagača: Rekli su Pomagači:

"Zaista svaki narod ima pristaše, i zaista mi smo već slijedili tebe, pa moli Allaha da učini naše pristaše (sljedbenike) od nas." Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Moj Bože! Učini njihove pristaše (sljedbenike) od njih!"

Rekao je Amr: Pa sam spomenuo njega (ovaj hadis) Ibnu Ebu Lejla-u. Rekao je: Već je tvrdio to Zejd. Rekao je Šubete: Mislim ga (Mislim da je mislio na) Zejda, sina Erkama (Erkamovoga).

GLAVA

vrijednosti (dobrote) domova Pomagača.

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Beššara, pričao nam je Gunder, pričao nam je Šubete, rekao je: čuo sam Katadeta od Enesa, sina Malika, od Ebu Usejda, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Najbolji (od) domova Pomagača su Nedžarovići, zatim Abdul-Ešhelovići, zatim Harisubnul-Hazredžovići, zatim Saidetovići. I u svakom (od) domova Pomagača je dobro."

Pa je rekao Sa'd: Ne vidim (tj. Ne mislim) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (drukčije) osim (tako da) je već odlikovao na nas (nad neka plemena, tj. dao im je prednost nad nama). Pa se reklo: Već je odlikovao vas na (nad) mnogo (drugih plemena koje nije spomenuo). A rekao je Abdussamed: Pričao nam je Šubete, pričao nam je Katadete: čuo sam Enesa, rekao je Ebu Usejd od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, za ovo (za ovaj hadis). I rekao je: Sa'd, sin Ubadeta (je rekao da je Muhammed a.s. odlikovao nad njih neka plemena).

(Pod izrazom "domovi -dur", po mišljenju komentatora, misli se na mahale, gradske dijelove, četvrti Medine u kojima su stanovala pojedina plemena, ili se misli na sama plemena, što je i razumljivo zbog izjave Sa'da, sina Ubadeta koji je bio iz plemena Saidetovića da je dao prednost nad njima-Saidetovićima nekim plemenima Muhammed a.s. u tome hadisu.)

PRIČAO NAM JE Sa'd, sin Hafsa, Talhija, pričao nam je Šejban od Jahja-a, rekao je Ebu Selemete: izvijestio me je Ebu Usejd da je on čuo Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Najbolji (od) Pomagača; - ili je rekao: "Najbolji (od) domova Pomagača - su Nedždžarovići, i Abdul-Ešhelovići, i Harisovići i Saidetovići."

PRIČAO NAM JE Halid, sin Mahleda, pričao nam je Sulejman, rekao je: pričao mi je Amr, sin Jahja-a, od Abasa, sina Sehla, od Ebu Humejda, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Zaista najbolji (od) domova Pomagača je dom Nedždžarovića, zatim Abdul-Ešhelovića, zatim dom Harisovića, zatim Saidetovića, i u svakom (od) domova Pomagača je dobro." Pa smo se priključili Sadu, sinu Ubadeta. Pa je rekao Ebu Usejd:

"Zar nisi vidio da je vjerovijesnik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, odabrao Pomagače (tj. proglasio je najbolje, označio je najbolje Pomagače), pa je učinio nas (na) zadnje (poslednje, posljednje mjesto)." Pa je stigao Sa'd Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"O poslaniče Allaha! Odabrali (Odabirali) su se domovi Pomagača, pa smo se učinili (stavljeni smo na) zadnje (mjesto)." Pa je rekao:

"A zar nije dosta vama da budete (jedni) od najboljih."

GLAVA

govora Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, Pomagačima: "Strpite se do (časa kada) ćete sresti mene na vrelu (bunaru mome kojega ću ja imati na Sudnjem danu).

Rekao je njega (ovaj hadis) Abdullah, sin Zejda, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Beššara, pričao nam je Gunder, pričao nam je Šubete, rekao je: čuo sam Katadeta od Enesa, sina Malika, od Usejda, sina Hudajra, bio zadovoljan Allah od njega, da je (jedan) čovjek od Pomagača rekao:

"O poslaniče Allaha! Zar nećeš učiniti (postaviti) upraviteljem mene kao što si učinio upraviteljem omsicu (tog-i-tog)?" Rekao je:

"Sresti ćete poslije mene sebičnost (ili: davanje prednosti drugima više nego vama), pa strpite se do (časa kada) ćete (vi) sresti mene na Vrelu (Bunaru)."

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Bešara, pričao nam je Gunder, pričao nam je Šubete od Hišama, rekao je: čuo sam Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, Pomagačima:

"Zaista vi ćete sresti poslije mene sebičnost (davanje prednosti drugima nad vama), pa strpite se do (časa kada) ćete sresti mene, a vaše obećano mjesto je Vrelo (Bunar)."

(Pod izrazom "Vrelo, Bunar, misli se na bunar, bazen vode Muhammeda a.s. na Sudnjem danu, i zato se označava sa velikim početnim slovom. Napominje se još i to da će se riječ "usretun" i "eseretun" prevoditi sa izrazom "zapostavljenost", jer onaj koji je u takvom položaju i prilici da se nad njim daje prednost drugome neopravdano, biva zapostavljen, on je zapostavljen, pa i stanje u kojem se nađe zove se zapostavljenost, te će se u daljem tekstu ta riječ prevoditi tim izrazom.)

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Sufjan od Jahja-a, sina Seida, čuo je Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, kada je izašao sa njim k Velidu, rekao je:

Pozvao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, Pomagače k (tome) da dadne izodsijecati njima Bahrejn (tj. da im dadne kao leno komade, parcele zemlje u Bahrejnu), pa su rekli:

"Ne (drukčije) osim (tako) da izodsijecaš (da podjeliš na komade, tj. da daruješ i razdijeliš na komade kao leno) našoj braći Iseljenicima slično njima (slično našim komadima, kao i nama)." Rekao je: "Ako ne, ne (A ako ne), pa strpite se do (časa kada) ćete sresti mene, pa (jer)

zaista ono pogodiće vas (desiće vam se) poslije mene zapostavljenje (u raspodjeli pomoći i nagrada-nagrade iz državnih dobara i u raspodjeli upravničkih i namjesničkih položaja u državnoj upravi)."

GLAVA

molitve (dove) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Popravi Pomagače i Iseljenike!"

(To jest: "Uredi ih. Pomiri ih. Učini ih dobrima ljudima, dobre ljude.")

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Šubete, pričao nam je Ebu Ijas Muavijete, sin Kurreta, od Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Nema života osim život zadnjega (drugoga svijeta),
Pa popravi (Bože,) Pomagače i Iseljenike."

A od Katadeta, od Enesa, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, slično njemu (navedenome hadisu priča se), i rekao je:

"Pa oprosti Pomagačima....."

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Šubete od Humejda Tavila (Dugačkoga): čuo sam Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bili su Pomagači (na) dan Handeka (običaja da) govore (tj. govoraše oni, govorili su oni):

"Mi smo (oni) koji su se prisegnuli Muhammedu
Na borbu dok smo živi (dok živimo), vječno."

Pa je odgovarao njima (na to Muhammed a.s.):

"Moj Bože! Nema života osim život zadnjega (tj. drugoga svijeta, zagrobni život). Pa počasti Pomagače i Iseljenike."

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Ubejdulaha, pričao nam je Ibnu Ebu Hazim od svoga oca, od Sehla, rekao je:

Došao nam je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a mi kopamo Handek (Hendek-rov okolo Medine) i prenosimo prah (zemlju, iskopanu zemlju) na našim leđanicama (na prostoru između pleća, gdje se sastaju pleća; ili: na prostoru svoga tijela između pleća i krsta), pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Moj Bože! Nema života osim život zadnjega (svijeta). Pa oprosti Iseljenicima i Pomagačima."

GLAVA:

".... i odabiru (tj. pretpostavljaju Pomagači Iseljenike) nad svoje osobe i da je bilo sa njima siromaštvo (tj. pa makar da su i sami oni u bijedi i siromaštvu)....".

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Abdullah, sin Davuda, od Fudajla, sina Gazvana, od Ebu Hazima, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je (jedan) čovjek došao Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (kao gost), pa je poslao k svojim ženama (zahtjev da priprave nešto jela za gosta), pa su (one) rekle:

"Nema sa nama osim voda (vode, tj. Mi nemamo ništa drugo osim vode)." Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ko će privući (sebi), ili (ko) će ugostiti ovoga?" Pa je rekao (jedan) čovjek od Pomagača: "Ja." Pa je odveo njega k svojoj ženi pa je rekao: "Počasti gosta poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio." Pa je rekla: "Nema kod nas (ništa) osim hrana moje djece." Pa je rekao: "Pripremi tvoju (svoju) hranu, i zapali tvoju (svoju) svjetiljku i uspavaj tvoju (svoju) djecu kada su htjeli (htjela, tj. kada htjednu) večeru." Pa je pripremila svoju hranu, i zapalila je svoju svjetiljku i uspavala je svoju djecu. Zatim je ustala kao da ona popravi (kao da će popraviti) svoju svjetiljku, pa je ugasila nju. Pa su počeli njih dvoje (da) pokazuju njemu (gostu) da njih dvoje jedu (sa njim zajedno iz posude donoseći ruke do posude, ali ne uzimajući hranu da bi se gost najeo). Pa su zanoćili njih

dvoje savijajući njih dvoje (svoje stomake od gladi, tj. zanoćili su gladni). Pa pošto je osvanuo (taj Pomagač), poranio je k poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je rekao (Muhammed a.s. tome Pomagaču):

"Nasmijao se je Allah noćas, ili: začudio se (divio se) je, od djela vas dvoga (tj. Zadovoljan je Allah onim lijepim djelom, sa onim lijepim djelom koje ste vas dvoje učinili noćas)." Pa je spustio Allah (tom prilikom odlomak Kur'ana u kojem stoje riječi):

"..... i odabiraju (pretpostavljaju Pomagači Iseljenike) nad svoje osobe i da je bilo sa njima siromaštvo (tj. makar i sami bili u bijedi i neimaštini), a ko se sačuva škrtosti svoje duše, pa ti su oni spašeni."

GLAVA

govora Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Primite od dobročinitelja (između) njih, i pređite od (tj. preko prestupa) lošega (između) njih (Pomagača)."

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Jahja-a, Ebu Alija, pričao nam je Šazan, brat Abdana, rekao je: pričao nam je moj otac (Usman), izvijestio nas je Šubete, sin Hadždžadža, od Hišama, sina Zejda, rekao je: čuo sam Enesa, sina Malika (da) govori:

Prošao je Ebu Bekr i Abbas, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, pokraj (jednoga) sijela (ili: mjesta za sjedenje, sijela, sjednice) od sijela (od mjesta za sjedenje, sjednice) Pomagača, a oni plaču, pa je rekao (jedan od njih dvojice):

"Šta je rasplakalo vas (Šta vas je natjeralo na plač)?" Rekli su: "Sjetili smo se sijela Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, od nas (tj. kod nas, a sada je zbog bolesti odsutan između nas)." Pa je unišao na (posjetu) Vjerovijesnika (u posjetu Vjerovijesniku), pomilovao ga Allah i spasio, pa je izvijestio njega o tome. Rekao je: Pa je izašao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, a već je omotao (zamotao) na svoju glavu kraj (nekoga) ogrtača (sako-a, mantila). Rekao je: Pa se popeo (na) govornicu, a nije se popeo (na) nju poslije

toga dana, pa je zahvalio Allahu i pohvaljivao je na Njega (i pohvaljivao Ga je), zatim je rekao:

"Oporučujem vam za Pomagače, pa (jer) zaista oni su moj burag (želudac) i moj sanduk (za ostavu skupocijenih haljina, odjeće, - danas: ormar, vitrina - a to znači: oni su ti sa kojima sam ja sjedio i sakupljao se kod njih, i otkrivao im svoje tajne i ostavljao svoje povjerljive stvari na čuvanje). I već su izvršili (ispunili oni dužnost, svoj dug) koji je (bio) na njima, a ostalo je (da se njima dadne pravo) koje je za njih (koje oni imaju, koje im pripada), pa primite (rad, postupak) od dobročinitelja (između) njih, a pređite od (tj. preko prestupa) lošega (pojedinca svakoga između) njih."

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Jakuba, pričao nam je Ibnul-Gasil: čuo sam Ikrimeta (da) govori: čuo sam Ibnu Abbasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (da) govori:

Izašao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a na njemu je (jedan) pokrivač nagevši se (naginjući se) s njim (tj. nabacivši njega-pokrivač) na svoja dva ramena, i na njemu je crna zavojnica (zavoj na glavi), čak je sjeo na govornicu, pa je zahvalio Allahu i pohvaljivao na Njega (pohvaljivao Ga je), zatim je rekao:

"Što se tiče poslije, o ljudi! Pa zaista (obični muslimani) ljudi se množe, a umanjuju se Pomagači čak bivaju (ili: čak će oni biti) kao so u hrani (kao malo soli u jelu), pa ko je upravljao (tj. ko bude upravljao) od vas (nekim) poslom (što može da) šteti u njemu jednome (licu), ili (da) koristi njemu, pa neka primi od dobročinitelja (između) njih, i (neka) pređe od (preko) lošega (prestupa, loših postupaka, između) njih (između Pomagača)."

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Beššara, pričao nam je Gunder, pričao nam je Šubete, rekao je: čuo sam Katadeta od Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Pomagači su moj burag (želudac) i moj sanduk (ormar za ostavljanje skupocijenosti). I ljudi će se množiti, a smanjivaće se

(umanjivaće se oni - Pomagači), pa (vi) primite od njihovoga dobročinitelja, a pređite od (preko) njihovoga lošega (pripadnika)."

(Dakle: Primite sve što je dobro od njih, a pređite preko njihovih loših postupaka, prestupa koje urade njihovi pojedinci.)

GLAVA

lijepih djela (pohvalnih svojstava, svojstvenosti, zasluga) Sa'da, sin Mu'aza, bio zadovoljan Allah od njega (s njim).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Beššara, pričao nam je Gunder, pričao nam je Šubete od Ebu Ishaka, rekao je: čuo sam Bera-a, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori:

Poklonila se je Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (jedna) kabanica (ogrtač od) svile, pa su počeli njegovi drugovi (da) dodiruju nju i (da) se dive (čude) od (zbog) njezine mekoće, pa je rekao:

"Zar se divite od mekoće (mekoći) ove (kabanice)? Zaista maramice (džepne u raju za) Sa'da, sina Muaza, bolje su od nje (ove kabanice), ili mekše (su)." Predao je njega (ovaj hadis i) Katadete i Zuhrija, njih dvojica su čula Enesa, sina Malika, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Musenna-a, pričao nam je Fadl, sin Musavira, zet Ebu 'Avaneta, pričao nam je Ebu Avanete od Aameša, od Ebu Sufjana, od Džabira, bio zadovoljan Allah od njega, čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Zatreslo se je Prijestolje zbog smrti Sa'da, sina Muaza."

A od Aameša: pričao nam je Ebu Salih od Džabira, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, slično njemu (navedenome hadisu). Pa je rekao (jedan) čovjek Džabiru: Pa zaista Bera' govori: "Zatresao se krevet (nosila na kojima se nosio mrtav)." Pa je rekao: Zaista ono bile su između ova dva plemenska ogranka (neke) mržnje (a Sa'd je bio iz plemena Evs, a Bera' iz plemena Hazredž). Čuo sam (ja, veli Džabir) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Zatreslo se je prijestolje Milosrdnoga (Allaha) zbog smrti Sa'da, sina Muaza."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin 'Ar'areta, pričao nam je Šubete od Sa'da, sina Ibrahima, od Ebu Umameta, sina Sehla sina Hunejfa, od Ebu Seida Hudrije, bio zadovoljan Allah od njega, da su (neki) ljudi sišli (iz svojih utvrda, predali su se) na suđenje (tj. uz uslov da im sudi uviđavnost) Sa'da, sina Muaza. Pa je poslao (poruku) k njemu (Muhammed a.s.). Pa je došao na (jednome) magarcu (jašući). Pa pošto je dopro (došao) blizu Bogomolje, rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ustanite k vašem (k svome) najboljem (tj. k najboljem između vas), ili (je rekao): vašem (svome) gospodinu." Pa je rekao: "O Sa'de! Zaista ovi su sišli na tvoje suđenje." Rekao je (Sa'd): "Pa zaista ja sudim u njima (u vezi njih, tj. izričem im presudu takvu) da se pobiju njihovi (članovi grupe) koja se je borila (ubijala u borbi, tj. ljudi da se pobiju), a (da) se zarobe (da se uzmu kao zarobljenici) njihova potomstva." Rekao je (Muhammed a.s.):

"Sudio si sa sudom (po suđenju) Allaha, ili: sa sudom Vladara."

GLAVA

lijepoga djela Usejda, sina Hudajra, i 'Abbada, sina Bišra, bio zadovoljan Allah od njih dvojice.

PRIČAO NAM JE Alija, sin Muslima, pričao nam je Habban, pričao nam je Hemmam, izvijestio nas je Katadete od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, da su (neka) dva čovjeka izašla iz (sijela) kod (sa sijela od) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, u (jednoj) tamnoj noći, i kada li (neko) svjetlo pred njima dvojicom, čak su se rastavili njih dvojica, pa se rastavilo (i to) svjetlo sa njima dvojicom (tj. kada su se rastajali, razdvojilo se je i to svjetlo na dvoje, pa je pred svakim, od njih dvojice išao dio toga svjetla).

A rekao je Mamer od Sabita, od Enesa da je (tj. da su navedena dvojica bili) Usejd, sin Hudajra, i (jedan) čovjek od Pomagača. A rekao je Hammad: Izvijestio nas je Sabit od Enesa: Bio je Usejd, sin Hudajra, i 'Abbad, sin Bišra kod Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

(To jest: Usejd i 'Abbad su bili ta dva čovjeka pred kojima se vidjelo neko svjetlo u tamnoj noći.)

GLAVA

lijepih djela Muaza, sina Džebela, bio zadovoljan Allah od njega (s njim).

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Beššara, pričao nam je Gunder, pričao nam je Šubete od Amra, od Ibrahima, od Mesruka, od Abdullaha, sina Amra, bio zadovoljan Allah od njih dvojice: čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Tražite čitanje Kur'ana (tj. Uzmite čitanje Kur'ana, Poučavajte se Kur'an) od četvorice: od Ibnu Mes'uda, i Salima, slobodnjaka Ebu Huzejfeta (Ebu Huzejfetovoga), i Ubejja i Muaza, sina Džebela."

Lijepoga djela Sa'da, sina 'Ubadeta, bio zadovoljan Allah od njega.

A rekla je Aiša: A bio je prije toga (jedan) dobar čovjek.

(To jest: Sa'd, sin Ubadeta je bio dobar čovjek prije slučaja koji je opisan u hadisu zvanom Hadisul-Ifki, a to je hadis koji je davno prošao u tekstu, a govori o laži na Aišu r.a. da je ona učinila blud, preljub.)

PRIČAO NAM JE Ishak, pričao nam je Abdussamed, pričao nam je Šubete, pričao nam je Katadete, rekao je: čuo sam Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je Ebu Usejd: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Najbolji (od) domova Pomagača su (dom) Nedždžarovića, zatim Abdul-Ešhelovići, zatim Harisubnul-Hazredžovići (Harisovići Hazredžovi), zatim Saidetovići, i u svakom (od) domova Pomagača je dobro." Pa je rekao Sa'd, sin Ubadeta, a bio je vlasnik noge u Islamu (tj. a rano je stupio u Islam; ili: a bio je star u Islamu, tj. a bio je davno primio Islam): "Vidim poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) je već odlikovao (neke) nad nas." Pa se reklo njemu: "Već je odlikovao vas nad mnoge ljude."
GLAVA

lijepih djela Ubejja, sina Ka'ba, bio zadovoljan Allah od njega.

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, pričao nam je Šubete od Amra, sina Murreta, od Ibrahima, od Mesruka, rekao je: Spomenuo se je Abdullah, sin Mes'uda, kod Abdullaha, sina Amra, pa je rekao:

To je (jedan) čovjek (što) neprestano volim njega (ili: kojeg neprestano volim). Čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Uzmite Kur'an od četvorice: od Abdullaha, sina Mes'uda, pa je počeo sa njim, i (od) Salima, slobodnjaka Ebu Huzejfeta, i Muaza, sina Džebela i Ubejja, sina Ka'ba."

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Bešara, pričao nam je Gunder, rekao je: čuo sam Šubeta, čuo sam Katadeta od Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, Ubejju:

"Zaista Allah je zapovjedio meni da čitam na tebe (da pročitam, da kažem, da proučim tebi poglavlje iz Kur'ana koje ima na početku svome ove riječi:) "Nisu bili (oni) koji nisu vjerovali (tj. oni koji ne vjeruju)....".

Rekao je: A imenovao je mene? Rekao je: "Da." Rekao je: Pa je zaplakao (plakao Ubejj).

GLAVA

lijepih djela Zejda, sin Sabita.

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Beššara, pričao nam je Jahja, pričao nam je Šubete od Katadeta, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega:

Sakupili su (tj. Naučili su napamet, naizust) Kur'an na vremenu (za vrijeme) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, četvorica (ljudi), svaki (od) njih je od Pomagača: Ubejj, i Muaz, sin Džebela, i Ebu Zejd i Zejd, sin Sabita. Rekao sam Enesu: "Ko je Ebu Zejd?" Rekao je: "Jedan (od) mojih stričeva."

GLAVA

lijepih djela Ebu Talhata, bio zadovoljan Allah od njega (s njim).

PRIČAO NAM JE Ebu Mamer, pričao nam je Abdul-Varis, pričao nam je Abdul-Aziz od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Pošto (tj. Kada) je bio dan Uhuda, razbili su se ljudi od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, a Ebu Talhate pred Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, zaštićen je sa njim nad njim sa štitom njegovim (tj. a Ebu Talhate je zaštićen sa sobom sam nad Vjerovijesnikom a.s., bio je sa svojim jednim štitom i stajao je pred Vjerovijesnikom a.s.).

A bio je Ebu Talhate (jedan) čovjek strijelac, žestokog (jakoga) kajiša (tetive u luka za strijele), razbi (on) tada dva luka, ili tri. I bio bi

čovjek (musliman u prilici da tude) prođe (naiđe), a sa njim je tobolac (tobolica) od strijela, pa govori (Vjerovijesnik a.s. tome čovjeku):

"Raširi (Daj) ih Ebu Talhatu." Pa se nadnio (nadvirio) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (da) pogleda k narodu, pa govori Ebu Talhate:

"O vjerovijesniče Allaha! Sa mojim ocem ti si i mojom majkom (otkupljen, tj. dao bih oboje njih za tebe), ne nadnosi se (ne nadviruj se)! Pogodiće te (tj. Bojim se da te pogodi neka) strijela od strijela naroda. Moje grudi (Moja prsa) su ispod (tj. ispred) tvojih grudi."

I zaista već sam vidio Aišu, kćer Ebu Bekra, i Ummu Sulejmu i zaista njih dvije su zaista dvije zavrnjivačice (skuta, tj. uzdigle su skute), vidim halhale (kolutove) cjevanica njih dviju (tj. kolutove koje su one stavljale kao nakit na cjevanice, golijeni svojih nogu), uskakuju (skaču) njih dvije (stavivši) mješine (za vodu) na svoja leđa, izlijevaju njih dvije nju u usta naroda, zatim se vraćaju njih dvije, pa njih dvije napune njih (mješine), zatim njih dvije dolaze pa (ponovo) izlijevaju njih dvije njih (mješine) u usta naroda. I zaista već je pao mač (sablja) iz dviju ruku Ebu Talhata ili dvaput, ili triput (od drijemanja na straži na Uhudu, valjda, poslije borbe).

GLAVA

lijepih djela Abdullaha, sina Selama, bio zadovoljan Allah od njega.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, rekao je: čuo sam Malika (da) priča od Ebu Nadra, slobodnjaka Umera, sina Ubejdulaha, od Amira, sina Sa'da sina Ebu Vakkasa, od njegovoga oca, rekao je:

Nisam čuo Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori (ni) za jednoga (čovjeka koji) ide na (po) zemlji "Zaista on je od stanovnika raja.", osim za Abdullaha, sina Selama. Rekao je: I o njemu je (u vezi njega je) sišao ovaj odlomak:

"..... i svjedočio je (jedan) svjedok od Israelićana (Izraelićana)....". Odlomak (taj vidi). Rekao je (Abdullah, sin Jusufa): Neću znati (tj. Ne

znam da li) je rekao Malik (svoje mišljenje za ovaj) odlomak (da je on sišao u vezi Abdullaha, sina Selama), ili je u hadisu (to tako rečeno).

PRIČAO MI JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Ezher Semman od Ibnu Avna, od Muhameda, od Kajsa, sina Ubada, rekao je:

Bio sam sjedač (sjedio sam) u bogomolji Medine. Pa je unišao (jedan) čovjek (takav da) je na njegovome licu trag skrušenosti (tj. pobožnosti). Pa su rekli: "Ovo je (jedan) čovjek od stanovnika raja." Pa je klanjao dva naklona (dva rekata tako da) se ograničio na dozvoljeno (tj. na najkraće što je dostatno i dozvoljeno) u njima dvama (u ta dva naklona-rekata), zatim je izašao. I slijedio sam ga, pa sam rekao:

"Zaista ti kada si unišao (u) Bogomolju, rekli su: "Ovo je (jedan) čovjek od stanovnika raja (tj. koji će biti u raju na budućem svijetu)." Rekao je: "Tako mi Allaha ne treba nijednome (čovjeku, tj. ne treba nijedan čovjek) da govori (ono) što ne zna. A pričaću ti zašto je to. Usnio sam (jedan) san na vremenu Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa sam ispričao njega njemu. A usnio (sanjao) sam kao da sam ja u (jednoj) bašči (vrtu). Spomenuo je (mnogo) od njezine širine i njezina zelenila. Usred nje je (jedan) stup (stub) od željeza, donji (dio od) njega je u zemlji, a najgornji (dio od) njega je u nebu, u najgornjem (dijelu od) njega je (jedna) petlja (uzica, sveza). Pa se reklo meni: "Penji se (na) njega (na taj stup, stub)." Rekao sam: "Neću moći (Ne mogu)." Pa je došao meni (jedan) sluga, pa je podigao moje odjeće od pozadi mene. Pa sam se penjao (peo), čak sam bio u najvišem (dijelu) njega (stupa-stuba), pa sam se uzeo za (tu) petlju (svezu, uzicu). Pa se reklo meni: "Drži se (Uhvati se, tj. Objesi se rukama za nju)." Pa sam se probudio, a zaista ona je zaista u mojoj ruci. Pa sam ispričao njega (taj san) Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio. Rekao je:

"Ta bašča (Taj vrt) je Islam, a taj stup (stub) je stup Islama, a ta petlja je najčvršća (ili: i to je najčvršća petlja), pa ti si na Islamu do (časa kada) ćeš umrijeti (ili: čak ćeš (da) umreš - na Islamu)."

A taj čovjek je (bio) Abdullah, sin Selama. A rekao je meni Halifete: Pričao nam je Muaz, pričao nam je Ibnu Avn od Muhameda:

pričao nam je Kajs, sin Ubada, od Ibnu Selama, rekao je: "Vesifun" mjesto "minsafun".

(To jest: Po drugom pričanju u tekstu je upotrebljena riječ "vesifun" mjesto riječi "minsafun", a obje riječi znače: sluga.)

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Šubete od Seida, sina Ebu Burdeta, od njegovoga oca, rekao je:

Došao sam (u) Medinu, pa sam susreo Abdullaha, sina Selama, pa je rekao: "Zar nećeš doći, pa (da) nahranim tebe prekrupe i datula i (da) uniđeš u kuću (jednu veliku, veliku zbog toga što je ulazio u nju Vjerovijesnik a.s., a to je kuća njegova-Abdullahova)." Zatim je rekao: "Zaista ti si (nastanjen) u (jednoj) zemlji (što) je kamata u njoj raširena (a misli se na Irak). Kada je bilo (tj. Kada bude) tebi (u tebe) na (nekome) čovjeku (neko, jedno) pravo (tj. dugovanje), pa je poklonio (on) k tebi tovar slame, ili tovar ječma ili tovar (jedne vrste) hrane za stoku zvane kat, pa ne uzmi ga (ne uzimaj ga), pa (tj. jer) zaista ono (to) je (jedna) kamata."

(Ovo svjedoči o velikoj pobožnosti Abdullaha, sina Selama. Ipak ako bi poklon bio manji od tovara, vjerovatno, ne bi spadao u kamatu pod uslovom da se poklon ne daje ni u maloj količini više puta dok dugovanje traje.)

A nisu spomenuli Nadr, i Ebu Davud i Vehb od Šubeta (riječ) kuću (u prenošenju i pričanju ovoga hadisa).

GLAVA

sparivanja (vjenčavanja) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (sebi) Hadidže (Hatidže, prve svoje žene, supruge, dakle: vjenčavanja sa Hatidžom) i (GLAVA) vrijednosti nje (Hatidže), bio zadovoljan Allah od nje (s njom).

PRIČAO MI JE Muhamed, izvijestio nas je Abdete od Hišama, sina Urveta, od njegovoga oca, rekao je: čuo sam Abdullaha, sina

Džafera, rekao je: čuo sam Aliju (da) govori: čuo sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori.

PRIČAO MI JE Sadekate, izvijestio nas je Abdete od Hišama, sina Urveta, od njegovoga oca, rekao je: čuo sam Abdullaha, sina Džafera, od Alije, bio zadovoljan Allah od njih, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Najbolja (od) žena (od) nje (od ovozemnosti, tj. od žena ovoga svijeta) je Merjema (Marija, majka Isa-a, Isusova), a najbolja (od) žena (od) nje (od ove sljedbe, tj. od žena muslimanskih) je Hadidža."

(Ime Hadidža se među muslimanima u Jugoslaviji izgovara iskrivljeno "Hatidža". NAPOMENA porodice prevodioca ove Buharije: Jugoslavija ona nekadašnja koja je bila onda u ono vrijeme kada je i prevodilac bio živ, više ne postoji. Sada postoje države nastale raspadom SFRJ.)

PRIČAO NAM JE Seid, sin 'Ufejra, pričao nam je Lejs, rekao je: Pisao je k meni Hišam od svoga oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

"Nisam bila ljubomorna (ni) na (jednu) ženu Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, što (tj. koliko) sam bila ljubomorna na Hadidžu. Propala (Umrla) je prije (nego što je nastupilo vrijeme) da sebi vjenča mene (bila sam ljubomorna) zbog (toga) što slušavah (slušah, slušala sam) njega (da) spominje nju. I zapovjedio je njemu Allah da obraduje nju sa (jednom) kućom od trstike (u raju)."

(A veli se da riječ "kasabun" ovdje znači šuplji biser, a po nekima to znači: niti, gajtani, širiti po kojima su nanizani dragulji i biser, a po nekima: trstika od zlata.)

"I zaista (on) je bio zaista (običaja da) zakolje (određenu) ovcu, pa poklanja u (kuće) njezinih prijateljica od nje (od mesa te ovce) što obuhvata njih (tj. koliko je dosta njima-prijateljicama umrle Hatidže)."

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Humejd, sin Abdurrahmana, od Hišama, sina Urveta, od njegovoga oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od njega, rekla je:

Nisam bila ljubomorna (ni) na (jednu) ženu što (koliko) sam bila ljubomorna na Hadidžu od (tj. zbog) mnogoće spominjanja poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, nje (tj. zato što je nju Hatidžu, mnogo spominjao Muhammed a.s.). Rekla je: A sebi je vjenčao mene poslije nje za (na) tri godine (tj. poslije njezine smrti na tri godine). I zapovjedio je njemu njegov Gospod, moćan je i veličajan je, ili (zapovjedio mu je) Džibril - na njega pozdrav! - da obraduje nju (Hadidžu) sa (jednom) kućom u raju od trstike (biserne, tj. koja je zagrađena od šupljoga, šupljega bisera koji je dugačak kao trstika; ili od zlatne trstike, ili slično tome kako je navedeno uz prethodni hadis).

PRIČAO MI JE Umer, sin Muhameda sina Hasena, pričao nam je moj otac, pričao nam je Hafs od Hišama, od njegova oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Nisam bila ljubomorna (ni) na jednoga (tipa, ni na jednu) od žena Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, što (koliko, kao što) sam bila ljubomorna na Hadidžu, a nisam vidjela nju (uopće nikada), ali (tj. nego) je bio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) umnožava njezino spominjanje (tj. ali on spominjaše mnogo nju). I ponekada je (ili: I često bi) zaklao ovcu, zatim iskomada nju (na) udove (na dijelove), zatim pošalje nju (ovcu, ili: njih, komade ovce) u prijateljice (prijateljicama) Hadidže. Pa ponekad sam rekla njemu:

"Kao da ono nije bio (niko, ili: Kao da nije bila nikakva žena) u ovozemnosti (tj. na ovome svijetu) osim Hadidža." Pa (on na to) govori: "Zaista ona je bila (takva), i bila je (takva, tj. bila je dobra, bila je pobožna), i bilo je meni (i imao sam) od nje dijete."

PRIČAO NAM JE Musedded, pričao nam je Jahja od Ismaila, rekao je: Rekao sam Abdullahu, sinu Ebu Evfa-a, bio zadovoljan Allah od njih dvojice:

"Obradovao (tj. Je li obradovao, obeseljavao) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, Hadidžu?" Rekao je: "Da. Sa (jednom) kućom od trstike (takvom kućom je obeseljavao nju što) nema (nikakve) vike (galame) u njoj, a niti (nikakvoga, ikakvoga) napora (truda)."

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Muhamed, sin Fudajla, od Umareta, od Ebu Zur'ata, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Došao je Džibril Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"O poslaniče Allaha! Ovo je Hadidža, već je došla (tj. već ti dolazi, primiče se pećini Hira), sa njom je (jedna) posuda (tj. ima ona jednu posudu), u njemu (u tome sudu, posudi) je (neki) začin (smok, prismok), ili jelo (hrana), ili piće. Pa kada je ona došla (tj. Pa kada uniđe ona) tebi, pa pročitaj na nju pozdrav (tj. pa izruči, uruči joj pozdrav, pozdravi je, poselami je) od njezinoga Gospoda i od mene, i obraduj nju sa (jednom) kućom (sa jednim dvorcem) u raju (u Džennetu) od trstike, nema vike (galame) u njoj, a ni napora (truda)."

A rekao je Ismail, sin Halila: Izvijestio nas je Alija, sin Mushira, od Hišama, od njegovoga oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Tražila je dozvolu Haleta, kći Huvejlida, sestra Hadidže (da uđe, uniđe) na (u posjetu) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je prepoznao traženje dozvole Hadidže (tj. sjetio se je Hatidžinoga načina traženja dozvole, jer je Haleta imala sličan glas kao i Hatidža), pa se uplašio (tj. promijenio, ožalostio) zbog toga, pa je rekao:

"Moj Bože! Haletu (čujem)!" Rekla je: Pa sam bila ljubomorna (tj. Pa sam osjetila ljubomoru), pa sam rekla: "Što spominješ (Šta spominješ, tj. Koju stvar ljepote spominješ) od (jedne) starice od starica Kurejševića, crvenih dvaju kutova (uglova od usta, a to znači: Šta te toliko podsjeća na staricu koja nije imala ni zube od starosti, pa joj se iz dva kuta, dva ugla od usta pokazivala crven, crvenilo desni od vilica

mjesto bjeline zuba), propala (umrla) je u vremenu, (a) već je zamijenio (dao u zamjenu) tebi Allah bolju od nje (tj. mlađu i ljepšu)?!"

(Pod izrazom "bolju od nje" misli Aiša na sebe jer je i bila mnogo mlađa od Hadidže r.a..)

GLAVA

spominjanja Džerira, sina Abdullaha, Bedželije, bio zadovoljan Allah od njega.

PRIČAO NAM JE Ishak Vasitija, pričao nam je Halid od Bejana, od Kajsa, rekao je: čuo sam njega (da) govori: Rekao je Džerir, sin Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njega:

Nije zastro mene (Nije stavio zastor, zavjesu ispred mene, tj. Nije spriječio mene nikada da uniđem njemu u stan, u sobu za primanje) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, otkada sam primio Islam, i nije vidio mene (tj. i nije pogledao mene drukčije) osim (tako da) se je nasmiješio. A od Kajsa, od Džerira, sina Abdullaha, rekao je:

Bila je u predislamlju (jedna) kuća, govorilo se je njoj (zvala se je) Zul-Halesati, i govoraše se njoj jemenska Ka'ba, ili sirijska Ka'ba, pa je rekao meni poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Da li si ti umirivač (davač mira, izbavljač) mene od Zul-Halesata (da ne mislim više kako bih uništio idol koji se nalazi u toj kući i kojega tamo obožavaju)?" Rekao je: Pa sam otišao u boj k njoj u (među) pedeset i stotinu (tj. sa stotinu i pedeset) konjanika od (iz plemena) Ahmesa. Rekao je: Pa smo razbili (polupali) nju i ubili smo koga smo našli kod nje. Pa smo došli njemu (Muhammedu a.s.) pa smo izvijestili njega. Pa (se) je molio za nas i za (pleme) Ahmes.

GLAVA

spominjanja Huzejfeta, sina Jemana, 'Absije, bio zadovoljan Allah od njega.

PRIČAO MI JE Ismail, sin Halila, pričao nam je Selemete, sin Redža-a, od Hišama, sina Urveta, od njegovoga oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Pošto (tj. Kada) je bio dan Uhuda, porazili su se (tj. bili su u početku poraženi, potisnuti, razbijeni) idolopoklonici (jednim) jasnim (očitim) porazom, pa je povikao (uzviknuo) Iblis (sotonski starješina radi izazivanja pometnje i nesporazuma među muslimanima):

"O robovi Allaha! Drugu (ili: Zadnju) vašu (stranu udrite, tj. Udrite svoju pozadinu jer vam se neprijatelj prebacio u vašu pozadinu)!" Pa se povratila prva (linija vojske) njih (muslimana) na zadnju (od) njih, pa (se) je bičevala (tj. udarala se sabljama, mačevima ona navalivši na) zadnju (od) njih. Pa je pogledao Huzejfete, pa kada li on sa njegovim (sa svojim) ocem (se suoči)! Pa je dozivao (tj. Pa je počeo dozivati Huzejfete):

"Hej (O) robovi Allaha! Moj otac, moj otac!" Pa je rekla: Pa tako mi Allaha nisu se spriječili (okanili da ga udaraju), čak su ubili njega. Pa je rekao Huzejfete: "Oprostio Allah vama!" Rekao je moj otac (to veli Hišam za svoga oca Urveta): Pa tako mi Allaha neprestano je u Huzejfetu od nje (od vremena ove zabune na Uhudu u kojoj je greškom ubijen njegov otac) ostatak dobra, čak je (ili: ostatak dobra dok je tako) sreo Allaha, moćan je i veličajan je.

(To jest: dok je umro, sve do smrti je u njega bio ostatak dobra od toga slučaja.)

GLAVA

spominjanja Hinde, kćeri 'Utbeta, sina Rebi'ata, bio zadovoljan Allah od nje (s njom).

A rekao je Abdan: Izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Junus od Zuhrije, pričao mi je Urvete da je Aiša, bio zadovoljan Allah od nje, rekla:

Došla je Hinda, kći Utbeta (i) rekla je: "O poslaniče Allaha! Nije bilo na leđima (na površini) zemlje (nikoga) od porodice šatora (tj. nijedne vojske pod šatorom da) je draže k meni da se ponize (da budu poraženi) od porodice tvoga šatora (tj. od tvoje vojske). Zatim nije osvanula danas na leđima zemlje porodica (nijednoga) šatora (da) je draže k meni da se počaste (da dobiju čast, ugled, tj. da odnesu pobjedu) od porodice tvoga šatora." Rekla je: "I takođe tako mi (Onoga) koji (je Taj što) je moja duša u Njegovoj ruci." Rekla je: "O poslaniče Allaha! Zaista Ebu Sufjan je (jedan) škrtac (škrt) čovjek, pa da li je na mene (ikakav) grijeh da nahranim od (vlasništva) koje je njegovo našu obitelj (porodicu, kućnu čeljad našu)?" Rekao je:

"Ne mislim ga (Ne mislim da je nahranjivanje drukčije dozvoljeno) osim sa poznatim (tj. običnim, normalnim načinom da bi se hranilo, tj. ako je ishrana manja od obične, uzmi bez dozvole toliko da bi postigla običnu ishranu, ali ne uzimaj preko obične količine koja je dovoljna za ishranu, jer je to zabranjeno)."

GLAVA

pričanja (priče, tj. događaja, slučaja) Zejda, sina Amra sina Nufejla.

(To je otac Seida, sina Zejda, a taj Seid je jedan od desetorice koji su obradovani rajem-Džennetom za života svoga od strane Muhammeda a.s., i taj Zejd je i stričević Umera, sina Hattaba, r.a.. Taj Zejd je umro prije poslanstva Muhammeda a.s., ali je taj Zejd bio jedan od onih koji su tražili vjerovanje u Jednoga Boga i koji su odbacili obožavanje kipova. U sljedećem tekstu se govori o njemu. Veli se da je Buharija uvrstio priču i slučaj Zejda zbog toga što se on sastao u svome životu sa Muhammedom a.s. iako tada Muhammed a.s. još nije bio postao Božiji poslanik.)

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Ebu Bekra, pričao nam je Fudajl, sin Sulejmana, pričao nam je Musa, pričao nam je Salim, sin Abdullaha, od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, sreo Zejda, sina Amra sina Nufejla, u najnižem (dijelu) Beldeha (mjesta između Meke i Ten'ima) prije (nego) da silazi (prije nego da je sišla) na Vjerovijesnika,

pomilovao ga Allah i spasio, objava (od Uzvišenoga Boga), pa se proturila naprijed (tj. pa se ponudila) k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (putnička) hrana, pa nije htio da jede (on, a ni Zejd) od nje (od te hrane, tu hranu). Zatim je rekao (k onima što su ponudili tu hranu) Zejd:

"Zaista ja nisam (taj da) jedem od (onoga) što koljete (vi) na vašem uspravljenom kamenju (okolo, oko Ka'be na kojem kamenju koljete žrtve svojim kipovima), i neću jesti (drugo) osim (ono) što se spomenulo ime Allaha nad njim (kada se je klalo, zaklalo)." I (pričao je Abdullah) da Zejd, sin Amra kuđaše Kurejševićima njihove zaklane životinje (tj. kudio im je meso od zaklanih životinja, ili: kudio im je način na koji kolju, način klanja), i govori (tj. i govoraše, govorio je):

"Ovca je (tako prispjela za klanje što) je stvorio nju Allah, i spustio je njoj iz neba vodu, i dao je niknuti (bilje, travu) njoj iz zemlje, zatim (vi) koljete nju na (način takav da spominjete prilikom klanja drugo ime) osim imena Allaha." Nijekanjem toga i držanjem velikim (grijehom) njega (svega toga - taj postupak to im je govorio, tj. to im je govorio zbog toga što je osuđivao i držao za veliki apsurd i besmislicu takav postupak, takvo klanje). Rekao je Musa: Pričao mi je Salim, sin Abdullaha, a (ja) neću znati (tj. a ne znam drukčije) njega osim (tako da) je pričao njega (taj hadis) od Ibnu Umera da je Zejd, sin Amra sina Nufejla, izašao k Siriji (da) pita o vjeri (pravoj u Jednoga Boga) i (da) slijedi nju, pa je susreo (sreo jednoga) učenjaka od Židova, pa je pitao njega o njihovoj vjeri, pa je rekao:

"Možda ja da ću se prevjeriti vašom vjerom (tj. Možda ću da primim vašu vjeru), pa izvijesti me." Pa je rekao (taj učenjak): "Nećeš biti na našoj vjeri do (da) uzmeš tvoj (svoj) dio od srdžbe Allaha." Rekao je Zejd: "Ne bježim (ni od čega) osim od srdžbe Allaha, i neću nositi od srdžbe Allaha (nijednu) stvar (ništa) nikada, a ja mogu njega (izbjegavanje od srdžbe Allaha, tj. mogavši da ne nosim, ako mogu da ne nosim), pa pokaži mi (doslovno: pa da li ćeš pokazati meni na drugu neku vjeru) osim nje (osim te vaše)?!" Rekao je: "Ne znam nje (druge vjere) osim (te) da budeš pravovjerni (jednovjerni, monoteist)." Rekao je Zejd: "A šta je hanif (pravovjerni)?" Rekao je: "Vjera Ibrahima (Avrama). Nije bio Židov, a ni kršćanin, i neće obožavati (i ne obožava

ništa i nikoga drugoga) osim Allaha." Pa je izašao Zejd, pa je susreo (sreo jednoga) učenjaka od kršćana, pa je spomenuo slično njemu (onome što je rekao i židovskom učenjaku), pa je rekao:

"Nećeš biti (ti) na našoj vjeri do (da) uzmeš (dok ne uzmeš) svoj dio od prokletstva Allaha (Allahovoga)." Rekao je: "Ne bježim (ni od čega) osim od prokletstva Allaha, i neću nositi od prokletstva Allaha, a ni od Njegove srdžbe (ni jednu) stvar (ništa) nikada, a ja mogu (tj. mogavši da ne nosim). Pa da li ćeš pokazati meni na (drugu vjeru) osim nje?" Rekao je: "Ne znam ga (tj. Ne znam nje - druge vjere) osim da budeš hanif (hanifija-pravovjerni)." Rekao je: "Šta je pravovjerni (hanif)?" Rekao je: "Vjera Ibrahima. Nije bio Židov, a ni kršćanin, a ne obožava (a ne obožavaše nikoga i ništa) osim Allaha." Pa pošto je vidio Zejd njihov govor (tj. njihovo mišljenje) o Ibrahimu - na njega pozdrav (tj. Njemu mir, spas)! - izašao je. Pa pošto se je pokazao (tj. našao izvan njih, na otvorenom prostoru, u otvorenoj pustinji), podigao je svoje dvije ruke, pa je rekao:

"Moj Bože! Zaista ja zasvjedočavam Tebe da sam ja na vjeri Ibrahima." A rekao je Lejs: Pisao je k meni Hišam od svoga oca (prepričavajući), od Esme, kćeri Ebu Bekra, bio zadovoljan Allah od njih dvoje, rekla je:

Vidjela sam Zejda, sina Amra sina Nufejla, stojeći (on), prislanjajući svoja leđa ka Ka'bi (uz Ka'bu), (i) govori: "O skupino Kurejševića! (ili: O skupine Kurejševića!) Tako mi Allaha nema od vas na vjeri Ibrahima (niko) osim mene." I oživljavaše (doslovno: I bio je - običaja da) oživljava (tj. da nastoji da održi u životu, da spasi od smrti) živu zakopanu kćer ("mev'udetun" nekoga čovjeka koji je to htio da učini). Govori (tj. Zejd govoraše) čovjeku (kojega bi opazio da hoće živu svoju kćer da zakopa u zemlju) kada je htio da ubije (taj čovjek) svoju kćer:

"Ne ubijaj nju. Ja (se obavezujem da) ću biti dostatan tebi (za) nju (za) njezinu hranu (za trud oko njezinoga othranjivanja)." Pa uzme nju (kćer malu od njezina oca). Pa kada je odrasla (kada odraste ona), rekao je (rekao bi) njezinome ocu: "Ako si htio (Ako hoćeš), dao sam (daću)

nju k tebi, a ako hoćeš, biću dostatan tebi (za) njezinu hranu (za njezino, njeno izdržavanje)."

(Veli se da je Muhammed a.s. rekao za ovoga Zejda da će on biti proživljen na Sudnjem danu on sam kao jedna sljedba koja je postojala između njega-Muhammeda a.s. i između Isa-a a.s.; i veli se da je Muhammed a.s. sanjao u snu da je vidio ovoga Zejda u raju. To se sve veli u hadisima nekima koji se ne nalaze u Buhariji, jer ih Buharija nije ocijenio kao pouzdane.)

GLAVA

izgradnje (tj. opravljanja, popravljanja, opravke) Ka'be.

PRIČAO MI JE Mahmud, pričao nam je Abdurrezzak, rekao je: izvijestio me je Ibnu Džurejdž rekao je: izvijestio me je Amr, sin Dinara, čuo je Džabira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Pošto (tj. Kada) je izgrađivala se Ka'ba (tj. Kada se opravljala, popravljala Ka'ba od strane Kurejševića u vrijeme prije nego je Muhammed a.s. postao Božiji poslanik), otišli su Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, i Abbas (da) njih dvojica prenose kamenje, pa je rekao Abbas Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio:

"Učini (tj. Stavi) zastirač (donju odjeću, pokrivač za donji dio tijela) tvoj na tvoj vrat (tj. svoj zastirač na svoj vrat da) čuva tebe od kamenja (da ti kamenje ne ošteti kožu na vratu)." Pa se je srušio k zemlji (na zemlju Muhammed a.s. od stida) i uzdigla su se (ukočila su se) njegova dva oka (gledajući jako, oštro) k nebu, zatim se osvijestio, pa je rekao:

"Moj zastirač, moj zastirač (mi dajte, ili: svežite)!" Pa je svezao na njega (njemu) njegov zastirač.

PRIČAO NAM JE Ebu Numan, pričao nam je Hammad, sin Zejda, od Amra, sina Dinara, i Ubejdulaha, sina Ebu Jezida, rekla su njih dvojica:

Nije bio na vremenu (tj. za vrijeme) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, okolo (oko) Ka'be (nikakav) zid (ograda). Klanjavaše (oni) okolo Ka'be do (vremena kada) je bio Umer (vladar, halifa), pa je izgradio okolo nje (oko Ka'be) zid. Rekao je Ubejdulah: Njegov zid (Tj. Zid toga zida, te ograde) je (bio) kratak, pa je izgradio njega Ibnu Zubejr (visoka i dugačka).

GLAVA

dana predislamlja (doslovno: dana neznaličarstva, tj. dana paganstva, dana neznanja i surovosti - a to je naziv za vrijeme prije Islama u središnjoj i južnoj Arabiji).

PRIČAO NAM JE Musedded, pričao nam je Jahja, rekao je Hišam: pričao mi je moj otac od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Bio je dan (zvani) ašura dan (što) poste (tj. što su postili) njega Kurejševići u predislamlju, i bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) posti njega. Pa pošto je došao (u) Medinu, postio je njega i zapovjedio je za njegovo postenje. Pa pošto je sišao (odlomak u kojem je zapovjeđeno da se posti) ramadan (ramazan), bio je (taj dan stavljen na slobodnu volju svakoga pojedinca): ko je htio, postio je njega, a ko je htio, neće postiti (tj. nije postio) njega.

(dakle: Ko hoće neka ga posti a ko neće neka ne posti - nije grijeh.)

PRIČAO NAM JE Muslim, pričao nam je Vuhejb, pričao nam je Ibnu Tavus od svoga oca, od Ibnu Abbasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Bili su (takvi da) vide (da smatraju, tj. Smatrahu oni, smatrali su oni) da je umra u mjesecima hodočašća od pokvarenosti (griješenja) u (na) zemlji. I nazivaše (nazivahu oni mjesec) muharrem saferom, i govore (tj. i govorahu, i govorili su): Kada se izliječe sadna (rane na

leđima deva) i zbriše se trag (od puta na povratku hodočasnika kućama). Dozvoljena je umra (onome) ko je činio (tj. ko bi činio) umru. Rekao je (Ibnu Abbas): Pa je došao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i njegovi drugovi četvrte (noći, tj. četvrtoga dana mjeseca zul-hidždžeta u Meku) uzvikujući (oni dvoodazov-telbiju) za hodočašće, i zapovjedio je njima Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, da učinu (da učine) nju umrom (tj. da preokrenu nju, tj. njega - to hodočašće u umru). Rekli su:

"O poslaniče Allaha! Koje dopuštenje (nam je zapovjeđeno, tj. Šta nam je dozvoljeno u ovome slučaju)?" Rekao je: "Dopuštenje, sve ono (cijelo ono, Dozvoljeno vam je sve što vam je dozvoljeno u času kada se razriješite hodočasničkih obaveza nakon izvršenja glavnih obreda hodočašća)."

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan, rekao je: bio je Amr (običaja da) govori: pričao nam je Seid, sin Musejjeba, od svoga oca, od svoga djeda, rekao je:

Došla je (jedna) poplava (bujica) u predislamlju, pa je obukla (tj. pokrila, napunila) što je između dva brda (koja su se nadvisila nad Mekom). Rekao je Sufjan: I govori (govoraše Amr, sin Dinara): Zaista ovaj hadis ima stvar (jednu veliku, tj. jednu dugu priču).

PRIČAO NAM JE Ebu Numan, pričao nam je Ebu Avanete od Bejana Ebu Bišra, od Kajsa, sina Ebu Hazima, rekao je:

Unišao je Ebu Bekr na ženu (tj. jednoj ženi) iz Ahmesa (plemena), rekne se njoj (ime joj je) Zejneba, pa je vidio nju (da ona) neće (da) govori (razgovara). Pa je rekao: "Šta je njoj, neće (da) govori?" Rekli su: "Hodočastila je (tj. Hodočasti, Obavlja ona hodočašće) šuteći (ona)." Rekao je njoj: "Govori (Razgovaraj), pa (jer) zaista ovo se neće dozvoliti (tj. ne dozvalja se, ne dozvoljava se, nije dozvoljeno u Islamu da se to čini u ime pobožnosti). Ovo je (To je) od posla predislamlja." Pa je govorila, pa je rekla: "Ko si ti?" Rekao je: "Čovjek (jedan) od Iseljenika." Rekla je: "Kojih Iseljenika?" Rekao je: "Od Kurejševića." Rekla je: "Od kojih Kurejševića si ti?" Rekao je: "Zaista ti (ženo) si zaista veliki ispitivalac (tj. pitaš mnogo). Ja sam Ebu Bekr." Rekla je:

"Šta (tj. Koliko dugo) je naše ostajanje na ovoj dobroj stvari koja (je ta što) je donio Allah nju poslije predislamlja (poslije doba neznanja, neznaboštva)?" Rekao je: "Vaš ostanak (Vaše ostajanje) na njoj je dok su istrajali na ispravnosti (dok budu ustrajni na ispravnosti) sa vama vaše vođe (rukovodioci)." Rekla je: "A šta su vođe?" Rekao je: "Zar nije bilo za tvoj narod (u tvoga naroda nikakvih, ikakvih) glava (tj. glavara) i časnika (uglednika koji) zapovijedaju njima, pa se pokoravaju njima?" Rekla je: "Da." Rekao je: "Pa oni su ti (takvi što) su na (nad) ljudima."

PRIČAO MI JE Fervete, sin Ebul-Magra-a, izvijestio nas Alija, sin Mushira, od Hišama, od njegovoga oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Primila je Islam (jedna) žena crna (koja je pripadala) nekom (plemenu od) Arapa, i bila je za nju (jedna tijesna) mala soba u Bogomolji (napravljena, tj. i ta crna žena imala je malu sobu u Bogomolji). Rekla je (Aiša): Pa je bila (običaja da) dolazi nama, pa priča (pa se ispriča) kod nas, pa kada je svršila (završila) svoje pričanje (svoju priču), rekla je (rekla bi):

"I dan pasa (pojasa) je od čudnovatosti našega Gospoda.
Zar ne! Zaista on je iz grada bezvjerstva spasio mene."

Pa pošto je umnožila (mnogo puta to izrekla), rekla je njoj Aiša: "A šta je dan pasa?" Rekla je:

"Izašla je (jedna) djevojčica (koja je pripadala) nekom (od) moje porodice, a na njoj je (bio jedan) pas od kože, pa je pao od nje (sa nje), pa se spustila (tj. skočila je određena, neka) mačka, a ona misli njega (mačka misli da je pas, pojas) meso, pa je uzela (taj pas). Pa su (oni) osumnjičili mene za njega (za taj pas-pojas), pa su kažnjavali mene čak (da) je doprlo od njihove stvari (to dotle) da su oni tražili (taj pas) u mojoj prednjoj strani (tj. u mome ženskome spolnome udu, organu). Pa dok su oni okolo (oko) mene, a ja sam u svojoj tuzi (žalosti), kadli je došla (kadli dođe ona) mačka dok se usporedila sa našim glavama, zatim je bacila njega (pas), pa su uzeli njega. Pa sam rekla njima: "Ovo je (taj pas) koji (je taj što) ste osumnjičili (optužili) mene za njega, a ja sam od njega čista (zdrava, tj. nevina)."

(Napominje se da je ovaj hadis već prolazio, i da je tamo riječ "višahun" prevođena pogrešno sa izrazom "đerdan, ogrlica". "Višahun" znači pas, pojas koji žene stavljaju na ramena i preko stomaka. Znači i šal, ili neka vrsta šala.)

PRIČAO NAM JE Kutejbete, pričao nam je Ismail, sin Džafera, od Abdullaha, sina Dinara, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Zar ne (Pazite)! Ko je bio (tj. Ko bude) zaklinjač (Ko se bude zaklinjao), pa neka se ne zaklinje (ni s kim, ni s čim, ni sa čim drugim) osim sa Allahom." Pa bili su Kurejševići (običaja da) se zaklinju (da se kunu) sa svojim očevima, pa je rekao:

"Ne zaklinjite se sa svojim očevima!"

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Sulejmana, rekao je: pričao mi je Ibnu Vehb, rekao je: izvijestio me je Amr da je Abdurahman, sin Kasima, pričao njemu da je Kasim bio (običaja da) ide pred mrtvačkim nosilima (tj. da ide ispred mrtvačkih nosila, ispred mrtvaca), i neće ustati zbog nje (tj. i ne ustajaše on zbog dženaze, zbog sprovoda, zbog toga što ide, prolazi narod noseći mrtvaca), i (on) izvještava (izvještavaše) od Aiše (da) je rekla:

Bili su stanovnici predislamlja (običaja da) ustaju zbog nje (zbog dženaze) govore (govoreći oni) kada su vidjeli nju (dženazu, sprovod): "Bila si u tvojoj (tj. u svojoj) porodici (ono) što si ti (sada u njemu, jer su vjerovali da se umrli pretvori u pticu istoga oblika koji je imao dok je bio živ)."

(Ili: "Bila si u svojoj porodici ugledna. Šta si ti sada?" Ili: "Bila si ti u svojoj porodici. Nisi ti sada, tj. i sada te više nema, niti ćeš više ikada postojati.")

Dvaputa (bi to ponovili dženazi, sprovodu, tj. osobi koja se nosi mrtva).

(Napomena prva: Hanefijski pravnici smatraju da je bolje ići iza dženaze, nego li ispred nje. Druga napomena: Smatra se da Aiša r.a. nije znala da je Muhammed a.s. ustajao ispred dženaze i da je zapovjedio da se ustane ispred dženaze, ispred mrtve osobe koja se nosi makar bila i inovjerac, nemusliman. Zbog toga Kasimovo stanovište i praksa na osnovu Aišina stava nije čvrsto, čak je pogrešno jer je suprotno postupku Muhammeda a.s. koji je postupak dokazan.)

PRIČAO MI JE Amr, sin Abasa, pričao nam je Abdurahman, pričao nam je Sufjan od Ebu Ishaka, od Amra, sina Mejmuna, rekao je: rekao je Umer, bio zadovoljan Allah od njega:

Zaista idolopoklonici ne izlijevahu se od Džem'a (tj. ne krećahu, ne kretahu, nisu se kretali sa Muzdelife) do (da) se pojavi (dok se ne pojavi) Sunce na (brdu) Sebiru (do da se rodi Sunce obasjavši Sebir), pa se protivio njima Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa se izlio (tj. pa je krenuo, kretao se) prije (nego) da se pojavi (prije nego se rodi) Sunce.

PRIČAO MI JE Ishak, sin Ibrahima, rekao je: rekao sam Ebu Usametu: pričao je nama Jahja, sin Muhelleba: pričao nam je Husajn od Ikrimeta "I pehar pun.", rekao je (da riječ "dihakan" znači): pun, neprekidan (puna čaša neprekidno, odjedanput napunjena). Rekao je: Rekao je (doslovno: A rekao je) Ibnu Abbas: čuo sam svoga oca (da) govori u predislamlju:

"Napoji nas peharom punim (punom čašom, tj. upotrebljavao je riječ "dihakun": pun odjedanput)."

(Čovjek može dobiti čašu vode, ali da to ne bude odjedanput, nego pola čaše, pa opet pola čaše. Bar sam tako mogao iz komentara da razumijem objašnjavanje značenja riječi "dihakun".)

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Sufjan od Abdul-Melika, sina Umejra, od Ebu Selemeta, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Najistinitija riječ (što) je rekao nju (određeni) pjesnik je riječ Lebida:

"Zar ne! Svaka stvar osim Allaha je ništavna."

A skoro (blizu) je bio Umejjete, sin Ebu Salta, da primi Islam.

PRIČAO NAM JE Ismail, pričao mi je moj brat od Sulejmana, sina Bilala, od Jahja-a, sina Seida, od Abdurrahmana, sina Kasima, od Kasima, sin Muhammeda, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Bio je za (u) Ebu Bekra (jedan) dječak (što) vadi (tj. daje) njemu danak (porez) i bio je Ebu Bekr (običaja da) jede od njegovoga danka. Pa je donio (taj dječak jednoga) dana (jednu) stvar, pa je jeo od nje Ebu Bekr. Pa je rekao njemu (taj) dječak:

"Znaš (li) šta je ovo (tj. otkuda mi je ovo što sam ti sada donio, kako sam to zaradio)?" Pa je rekao Ebu Bekr: "A šta je ono?" Rekao je: "Bio sam proricao (predskazivao budućnost, sudbinu) za (jednoga) čovjeka (tj. jednome čovjeku) u predislamlju, a ne činim lijepo (dobro, tj. a ne znam dobro da vršim) proricanje, osim da sam ja prevario njega (tj. nego samo da ga prevarim), pa je susreo (pa je sreo) mene (tek sada), pa je dao meni za to (proricanje nagradu). Pa ovo koje (Pa to što) si pojeo je od njega (od toga, od te nagrade za ovo proricanje što ti ispričah)." Pa je uveo (tj. stavio je u usta) Ebu Bekr svoju ruku, pa je pobljuvao (povratio iz stomaka) svaku stvar (sve što je bilo) u njegovom stomaku (trbuhu).

PRIČAO NAM JE Musedded, pričao nam je Jahja od Ubejdullaha, rekao je: izvijestio me je Nafi' od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Bili su stanovnici predislamlja (običaja da) međusobno prodaju mesa (meso) životinje (deve određene) za klanje (unaprijed sve) do mladica mladice (do mladunčadi mladunčeta). Rekao je: A "mladice mladice" je (to) da odevi (oteli) deva (ono) što je u njezinom trbuhu, zatim da zanese (zatrudni ta ženska deva) koja se je otelila (odevila, tj.

koja je otelita-odevita, što ju je otelila-odevila prva deva). Pa je zabranio njima Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, to.

(To jest: Spriječio ih je od toga. U tekstu je prošlo objašnjenje o ovome, jer je i sličan hadis već prošao u tekstu.)

PRIČAO NAM JE Ebu Numan, pričao nam je Mehdija, rekao je: pričao nam je Gajlan, sin Džerira:

Dolažasmo Enesu, sinu Malika, (tj. dolazili smo mu) pa priča (pa pričaše on) nama o Pomagačima, i govoraše mi:

Učinio (Činio) je tvoj narod tako i tako (to i to) dana toga i toga i učinio je tvoj narod tako i tako dana toga i toga. Zakletva skupine u predislamlju.

(Zakletva skupine, grupe - kasametun - je takva zakletva koju izvrši, učini skupina ljudi za jedno lice koje je u srodstvu s njima, a koje je osumnjičeno da je izvršilo ubistvo, ubojstvo nekoga lica. Ta se skupina ljudi zakune da bi time dokazala nevinost osumnjičenoga i tako ga spasila od osude na smrt, ili od osude na plaćanje krvarine - otkupnine za ubojstvo. To je značenje riječi "kasametun" u pravu, u pravnom smislu, kao što će se to i iz teksta hadisa razumjeti. Ta riječ ima i drugo značenje: ljepota. Treće značenje je: mir, umirenje, smirivanje nekoga obećanjima koja se neće ni ispuniti. U daljem tekstu riječ "kasametun" će se prevoditi sa izrazom "zakletva skupine", i neće se davati više ova objašnjenja.)

PRIČAO NAM JE Ebu Mamer, pričao nam je Abdul-Varis, pričao nam je Katan Ebul-Hejsem, pričao nam je Ebu Jezid Medenija od Ikrimeta, od Ibnu Abbasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Zaista prva zakletva skupine bila je u predislamlju zaista u (među) nama Hašimovićima. Bio je (jedan) čovjek od Hašimovića (u takvoj prilici da) je uzeo najamnikom njega (jedan) čovjek od Kurejševića od drugoga stegna (tj. od drugoga koljena, od drugoga ogranka osim Hašimovića). Pa je otišao sa njim u (među) njegovim devama. Pa je

prošao (jedan) čovjek pokraj njega od Hašimovića (a taj putnik, prolaznik imao je slučaj da) se je već presjekla (prekinula) svezica (uzica, ili: petlja) njegovih vreća, pa je rekao:

"Pomogni me sa (jednim) užetom (da) svežem s njim svezicu (ili: petlju) mojih (svojih) vreća, neće pobjeći deva (od koje mi dadneš uže)." Pa je dao njemu (jedno) uže, pa je svezao (ili: pa je pojačao) svezicu svojih vreća. Pa pošto su odsjeli, povezale su se (sve) deve osim jedne deve. Pa je rekao (onaj) koji je uzeo najamnikom njega:

"Šta je stanje (stvar) ove deve (da) se nije (Što se nije) svezala (užetom ukolinčila, ukolijenčila ona sama) između deva (ostalih)?" Rekao je: "Nije za nju uže (doteklo, tj. Nema ona užeta)." Rekao je: "Pa gdje je njezino uže?" Rekao je: Pa je (pošto je saznao šta je bilo od užeta) gađao (pogodio je, udario je) njega sa (jednim) štapom (tako nezgodno da) je bio u njoj (u štapu, toljagi, tj. u tom udarcu štapa) njegov rok (smrti, tj. uzrok smrti). Pa je prošao pokraj njega (dok još nije bio umro) čovjek (jedan) iz Jemena, pa je rekao: "Da li prisustvuješ (ti u) vrijeme izvršenja hodočašća?" Rekao je: "Ne prisustvujem (redovno), a ponekad sam prisustvovao (u) njemu." Rekao je: "Da li si ti priopćivač od mene (jedno) poslanstvo (jednu poruku) jedanput od vremena (u kojem budeš došao na hodočašće)?" Rekao je: "Da." Rekao je: "Pa bio si (tj. Pa budi; ili: Pa bićeš dobar da učiniš ovo:) kada si ti prisustvovao (tj. kada prisustvuješ u) vrijeme (hodočašća), pa dozivaj (tj. pa vikni, povikni, povikuj):

"O porodico (O obitelj) Kurejševića!" Pa kada su se odazvali tebi, pa dozivaj: "O porodico Hašimovića!" Pa ako su se odazvali tebi, pa pitaj o Ebu Talibu (da doznaš koje on), pa izvijesti ga da je (jedan) omsica (taj-i-taj) ubio mene u (vezi jednoga) užeta (tj. zbog jednog običnog užeta)." I umro je uzeti najamnikom (tj. onaj koji je bio uzet kao najamnik). Pa pošto je došao (onaj) koji je uzeo njega najamnikom, došao je njemu Ebu Talib pa je rekao: "Šta je učinio naš drug?" Rekao je: "Razbolio se je, pa sam uljepšao stajanje nad njim (tj. lijepo sam ga njegovao, ali je umro), pa sam upravljao njegovim pokopavanjem." Rekao je: "Već je bio porodica toga (tj. Bio je on dostojan toga) od tebe (zaslužio je on da ga ti lično pokopaš)."

Pa je ostao (neko, jedno) vrijeme (taj slučaj tako).

(Ili: Pa je ostao neko vrijeme tako Ebu Talib.)

Zatim je zaista čovjek koji je (taj što je umrli) oporučio k njemu da dadne priopćiti (da kaže vijest) o njemu, došao je (u) vrijeme (obavljanja hodočašća) pa je rekao:

"O porodico Kurejševića!" Rekli su: "Ovo su Kurejševići." Rekao je: "O porodico Hašimovića!" Rekli su: "Ovo su Hašimovići." Rekao je: "Gdje je Ebu Talib?" Rekli su: "Ovo je Ebu Talib." Rekao je: "Zapovjedio je meni (jedan) omsica (taj-i-taj) da dadnem priopćiti (da priopćim) tebi poslanstvo (jedno, jednu poruku): da je (jedan) omsica (taj-i-taj) ubio njega u užetu (jednom našavši povoda, tj. zbog jednog užeta)." Pa je došao njemu Ebu Talib pa je rekao njemu:

"Izaberi sebi od nas jednu (od) tri (kazne): ako si htio (ako hoćeš) da izvršiš (da dadneš jednu) stotinu od deva (sto deva), pa (jer) zaista ti si ubio našega druga; a ako si htio (ako hoćeš), zakletvu će učiniti (zaklesti će se) pedeset (ljudi) od tvoga naroda da ti nisi ubio njega. Pa ako nećeš (ni jedno od to dvoje), ubićemo tebe za njega." Pa je došao (ubica) svome narodu (i izvijestio o tome ljude svoga naroda), pa su rekli: "Zaklesti ćemo se (Učinićemo zakletvu)." Pa je došla njemu (Ebu Talibu jedna) žena od Hašimovića (koja) je bila pod čovjekom od njih (tj. udata za jednoga njihovoga čovjeka), već je rodila njemu (sina), pa je rekla:

"O Ebu Talibe! Volim (tj. Želim) da dozvoliš (tj. da pokloniš) ovome mome sinu za (tj. mjesto jednoga) čovjeka od (te) pedesetorice (da ga računaš u te ljude, ali da ga oslobodiš zakletve da se on ne mora zaklesti - zakleti, da mu otpišeš zakletvu), i ne strpljuj (tj. ne obvezuj, ne obavezuj, ne prisiljavaj) njegovu zakletvu gdje se strpljuju zakletve (a to će reći: i ne obvezuj ga, ne prisiljavaj ga da se on zaklinje ondje gdje se prisiljava i obvezuje da se učinu, učine zakletve - a to se u ovakvim prilikama činilo između Hadžeri Esveda i Mekami Ibrahima na tom prostoru)." Pa je učinio (to Ebu Talib). Pa je došao njemu (jedan) čovjek od njih pa je rekao:

"O Ebu Talibe! Htio si (tj. Hoćeš) pedeset ljudi da se zakunu mjesto stotinu od deva (umjesto da se dadne stotinu deva za poginuloga), pogađa (to) svakoga čovjeka dvije deve (da dadne). Ovo su dvije deve (tj. Evo dvije deve), pa primi njih dvije od mene (za mene), a ne strpljuj moju zakletvu gdje se strpljuju zakletve (tj. a ti ni mene ne prisiljavaj da se zakunem ondje gdje se zaklinje)." Pa je primio njih dvije (Ebu Talib). A došlo je četrdeset i osam (ljudi) pa su se zakleli (pa su učinili zakletvu).

Rekao je Ibnu Abbas: Pa tako mi (Allaha) koji je (Taj što) je moja duša u Njegovoj ruci nije se okružila (ta) godina (tj. nije se ta godina ni završila) a od (tih) četrdeset i osam (ljudi da) je (da ima ijedno) oko (koje) trepće (živo ostalo, tj. prije godine dana svi su nastradali).

PRIČAO MI JE Ubejd, sin Ismaila, pričao nam je Ebu Usamete od Hišama, od njegovoga oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Bio je dan Bu'asa (jedan) dan (što) je proturio naprijed njega Allah Svome poslaniku, pomilovao ga Allah i spasio, (tj. zbog Svoga poslanika a.s.) pa je došao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a već su se rastavili njihovi velmožnici (znameniti ljudi; ili: a već se je rastavila, raspršila njihova skupina), i pobili su se (i pobijeni su) njihovi časnici (ugledni ljudi, glavari) i izranjavali su se. Proturio je naprijed njega (taj dan) Allah za (zbog) Svoga poslanika, pomilovao ga Allah i spasio, u njihovome ulaženju (tj. zbog njihovoga ulaženja, ulaska) u Islam.

(Dan Bu'asa je dan kada su u predislamlju u mjestu Bu'asu imali žestok okršaj između sebe dva najjača i najmnogobrojnija plemena u Medini Evs i Hazredž.)

A rekao je Ibnu Vehb: Izvijestio nas je Amr od Bukejra, sina Ešedždža, da je Kurejb, slobodnjak Ibnu Abbasa, pričao njemu da je Ibnu Abbas rekao:

Nije trčanje (ali žestoko trčanje, a ne trčanje uopće kao takvo) u trbuhu doline (u utrobi doline) između Safe i Merve (nikakav) postupak

(običaj Muhammeda a.s.). Bili su (običaja) stanovnici predislamlja samo (da oni) pretrčavaju nju (tu dolinu) i govore (govoraše, i govorili su):

"Nećemo preći (ovu) dolinu (drukčije) osim žestenjem (žestinom, žestokim trčanjem)."

PRIČAO NAM JE Ubejdulah, sin Muhameda, Džufija, pričao nam je Sufjan, izvijestio nas je Mutarif, rekao je: čuo sam Ebu Sefera (da) govori: čuo sam Ibnu Abbasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (da) govori:

"O ljudi! Čujte od mene šta govorim vama, i dajte čuti meni šta (vi) govorite, a ne odlazite pa (da) govorite: "Rekao je Ibnu Abbas (to i to), rekao je Ibnu Abbas (to i to)." Ko ophodi okolo (oko) Ka'be, pa neka ophodi iza Hidžra (polukružnoga zida). I ne govorite (Hidžru - tom polukružnom zidu) Hatim, pa (tj. jer) zaista (određeni) čovjek u predislamlju zaklinjaše se (bio je običaja da se zakune kod toga zida), pa baci (na njega, na taj zid) svoj bič (svoju kandžiju), ili svoju obuću ili svoj luk (za strijele)."

(Tako ostavljena stvar bi se sasušila i razbila, smrvila na tom zidu, pa je zato i prozvan tada tim imenom Hatim: razbijač, mrvitelj, jer je ostavljenu robu njihovu razbijao, mrvio.)

PRIČAO NAM JE Nuajm, sin Hammada, pričao nam je Hušejm od Husajna, od Amra, sina Mejmuna, rekao je:

Vidio sam u predislamlju (jednu) majmunicu (što) su se skupili na nju (neki) majmuni, već je učinila preljub (bludničila je) pa su kamenovali nju (ti majmuni), pa sam kamenovao nju (i ja) sa njima.

(Amr, sin Mejmuna koji je ovo pričao nije vidio Muhammeda a.s., ali je primio Islam za života Muhammeda a.s.. Ovo znači da on nije ashab. Druga stvar ovo što je on pričao da je vidio i ne dovodi se ni u kakvu vezu sa Muhammedom a.s.. U komentarima Buharije se veli da u nekim primjercima Buharijinog Sahiha nema uopće ovoga pričanja što ga je ovdje iznio Amra, Amr, tj. nema ovoga hadisa, koji, u stvari, i nije

hadis. I kada se uzme kao tačno da je Buharija stvarno ovaj nazovi hadis uvrstio u Sahih, to je samo zbog toga što se u njemu spominje riječ predislamlje, a on u ovoj GLAVI i navodi neke stvari i priče iz dana-iz vremena predislamlja.)

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan od Ubejdulaha, čuo je Ibnu Abbasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Svojstva (neka) su od svojstava predislamlja: udaranje u rodove (porijekla, tj. napadanje porijekla), i naricanje (za umrlima), zaboravio je treće (to svojstvo Ubejdulah). Rekao je Sufjan: I govore: Zaista ono (treće to svojstvo) je traženje napajanja (kišom) sa položajima (Mjeseca, tj. proricanje padanja kiše po položajima Mjeseca na nebu).

GLAVA

slanja (poslanstva, činjenja poslanikom) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (tj. kako je učinjen poslanikom, ili: GLAVA vremena slanja, tj. kada je učinjen poslanikom Božijim i vjerovijesnikom Božijim on) Muhammed, sin Abdullaha sina Abdul-Muttaliba sina Hašima sina Abdu Menafa sina Kusajja sina Kilaba sina Murreta sina Ka'ba sina Luejja sina Galiba sina Fihra sina Malika sina Nadra sina Kinaneta sina Huzejmeta sina Mudriketa sina Il'jasa sina Mudara sina Nizara sina Me'adda sina 'Adnana.

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Ebu Redža-a, pričao nam je Nadr od Hišama, od Ikrimeta, od Ibnu Abbasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Spustilo se je (objavljivanje, objava prva od Kur'ana) na poslanika (poslaniku) Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a on je sin četrdeset (tj. a on je star četrdeset godina, a on ima 40 godina), pa je ostao (u Meki poslije prve objave) trinaest godina. Zatim se njemu zapovjedilo za iseljenje (seobu iz Meke), pa se iselio k Medini, pa je ostao u njoj deset godina, zatim je preminuo, pomilovao ga Allah i spasio.

GLAVA

(onoga) što je sreo (od zlostavljanja) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, i njegovi drugovi od idolopoklonika u Meki.

PRIČAO NAM JE Humejdija, pričao nam je Sufjan, pričao nam je Bejan i Ismail, njih dvojica su rekla: čuli smo Kajsa (da) govori: čuo sam Habbaba (da) govori:

Došao sam Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, a on je stavljač sebi uzglavlja (jastuka, stavlja sebi jastuk kojeg je sebi napravio tako što je smotao jedan) ogrtač, i on je u hladu (sjeni) Ka'be, a već smo sretali od idolopoklonika (jednu veliku) žestinu (poteškoću), pa sam rekao:

"Zar nećeš moliti Allaha?" Pa je sjeo, a on je (takav da) je mnogo zacrvenjeno njegovo lice, pa je rekao:

"Zaista već je bio (neko od onih) ko je (bio) prije vas (u tako teškom stanju da) se zaista češlja (on) sa češljevima željeza (češlja mu se ono) što je osim njegovih kostiju od mesa i nerva (živca, nervi-živaca), (pa opet) ne okrene njega to (mučenje) od njegove vjere. I stavi se testera (pila, žaga) na sredinu (doslovno: na mjesto gdje se dijeli, razdjeljuje kosa na glavi, na razdjeljak) njegove glave, pa se rascijepi sa (tj. na) dvoje (njegova glava), (pa opet) ne okrene (tj. ne odvrati) njega to od njegove vjere. I zaista upotpuniće svakako Allah ovu stvar čak (da) će ići jahač od Sa'ne do Hadramevta ne boji se (neće se bojati ničega) osim Allaha." Povećao (Dodao) je Bejan (još): ".... i vuka na (za) svoje ovce."

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Šubete od Ebu Ishaka, od Esveda, od Abdullaha (Mes'udovoga), bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Pročitao (Proučio je, izrekao) je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (poglavlje iz Kur'ana koje se zove) En-Nedžm, pa je ničičio (pao ničice, učinio sedždu). Pa nije ostao (ni) jedan (čovjek drukčije) osim (tako da) je ničičio, osim (izuzev jedan) čovjek (što) sam vidio njega (da) je uzeo (jedan) dlan (jednu šaku) od pjeska (jednu šaku

pjeska), pa je podignuo njega (podigao je dlan), pa je ničičio (učinio sedždu) na njemu, i rekao je:

"Ovo je dosta meni." Pa zaista već sam vidio njega (toga čovjeka) poslije (da) se ubio (da je ubijen) nevjernikom Allaha (kao nevjernik u Allaha).

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Bešara, pričao nam je Gunder, pričao nam je Šubete od Ebu Ishaka, od Amra, sina Mejmuna, od Abdullaha (Mesudovoga), bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Dok je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, ničičar (tj. Dok je bio u stavu ničice - na sedždi) i okolo (i oko) njega su (neki) ljudi od Kurejševića, došao je 'Ukbete, sin Ebu Muajta sa košuljicom ploda (tj. donio je košuljicu ploda iz maternice jedne) zaklane deve, pa je bacio nju na leđa Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa nije podignuo (pa Muhammed a.s. nije podigao) svoju glavu. Pa je došla Fatima - na nju pozdrav (ili: Njoj mir) - pa je uzela nju od (tj. sa) njegovih leđa, i proklinjala je (onoga) ko je napravio (učinio to - de'a ala: proklinjati). Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Moj Bože! Na Tebe (se obraćam da kazniš ovu) skupinu od Kurejševića: Ebu Džehla, sina Hišama, i Utbeta, sina Rebiata, i Šejbeta, sina Rebiata, i Umejjeta, sina Halefa, ili Ubejja, sina Halefa - Šubete je sumnjač (sumnja da li je rečeno Umejjete ili Ubejj)." Pa sam vidio njih (da) su se pobili (da su pobijeni na) dan Bedra, pa su se bacili (bačeni su oni) u (jedan) bunar osim Umejjeta, ili Ubejja, (koji je bio u takvom stanju da) su se ispresijecali njegovi udovi, pa se nije bacio (pa nije bačen) u (taj) bunar.

PRIČAO NAM JE Usman, sin Ebu Šejbeta, pričao nam je Džerir od Mansura, pričao mi je Seid, sin Džubejra, ili je rekao: pričao mi je Hakem od Seida, sina Džubejra, rekao je: zapovjedio mi je Abdurrahman, sin Ebza-a, rekao je:

"Pitaj Ibnu Abbasa o ovim dvama odlomcima (o ova dva odlomka iz Kur'ana) šta je njihova stvar:

"I ne ubijajte osobu koju je zabranio Allah....", "A ko ubije (jednoga) vjernika namjeravajući (hotimično)....." (da li je smisao tih odlomaka na snazi, ili je on dokinut)?" Pa sam pitao Ibnu Abbasa, pa je rekao:

"Pošto se spustila (objava) koja je u Furkanu (poglavlje u Kur'anu), rekli su idolopoklonici stanovnika Meke: "Pa već smo ubili osobu koju je zabranio Allah, i zvali smo (molili smo) sa Allahom (još neko) drugo božanstvo i dolazili smo bezobraštinama (bludnim djelima, preljubima - pa šta sad da radimo)?" Pa je spustio Allah (odlomak):

"Osim (onoga) ko se je pokajao i vjerovao....". Odlomak (taj vidi)! Pa je ovaj (odlomak) za te (takve koji su u vremenu prije primanja Islama to tako činili, pa su primili Islam i više to nisu činili - njima će se oprostiti). A što se tiče (objave odlomka) koja je u Nisa-u (poglavlju Kur'ana): Čovjek kada je upoznao Islam i njegove zakone, zatim je (hotimično-namjerno) ubio, pa njegova kazna je pakao bivši vječno u njemu. Pa sam spomenuo njega (ovo tumačenje) Mudžahidu, pa je rekao: Osim ko se je pokajao (nakon izvršenoga ubistva).

PRIČAO NAM JE Ajjaš, sin Velida, pričao nam je Velid, sin Muslima, pričao mi je Evzaija, pričao mi je Jahja, sin Ebu Kesira, od Muhameda, sina Ibrahima, Tejmije, pričao mi je Urvete, sin Zubejra, rekao je: Pitao sam Ibnu Amra, sina Asa, rekao sam:

"Izvijesti me o nažešćoj stvari (što) su napravili nju idolopoklonici sa Vjerovijesnikom (Vjerovijesniku), pomilovao ga Allah i spasio." Rekao je: "Dok Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, klanja (klanjaše jednom prilikom) u krilu Ka'be (tj. u polukružnom zidu kod Kabe), kadli dođe Ukbete, sin Ebu Muajta, pa je stavio svoju odjeću u (tj. na) njegov (Vjerovijesnikov a.s.) vrat, pa je davio njega žestokim davljenjem. Pa je došao (tj. Pa na to dođe) Ebu Bekr, čak je uzeo za njegovo rame i odbio je njega od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. Rekao je: "Zar ćete ubiti (jednoga) čovjeka (samo zbog toga što vam nije pravo) da govori (on): "Moj Gospod je Allah." Odlomak (taj vidi). Slijedio je njega (Ajjaša) Ibnu Ishak.

PRIČAO MI JE Jahja, sin Urveta, od Urveta, rekao sam Abdullahu, sinu Amra. (To je drugi lanac ljudi preko kojih je prenešen, prepričavan navedeni hadis). A rekao je Abdete od Hišama, od njegovoga oca: Reklo se je Amru, sinu Asa. A rekao je Muhamed, sin Amra, od Ebu Selemeta, pričao mi je Amr, sin Asa.

(Opet drugi lanci ljudi od kojih se je prenio navedeni hadis.)

GLAVA

primanja Islama Ebu Bekra Siddika, bio zadovoljan Allah od njega (s njim).

(Siddik: Mnogoistiniti.)

PRIČAO MI JE Abdullah, sin Muhameda, Amulija, rekao je: pričao mi je Jahja, sin Meina, pričao nam je Ismail, sin Mudžalida, od Bejana, od Vebereta, od Hemmama, sina Harisa, rekao je: rekao je 'Ammar, sin Jasira:

Vidio sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a nema sa njim (u Islamu niko) osim pet robova, i dvije žene i Ebu Bekr (kao jedini punoljetni slobodan čovjek).

GLAVA

primanja Islama Sa'da, bio zadovoljan Allah od njega (s njim).

PRIČAO MI JE Ishak, izvijestio nas je Ebu Usamete, pričao nam je Hašim, rekao je: čuo sam Seida, sina Musejjeba, rekao je: čuo sam Ebu Ishaka Sa'da, sina Ebu Vakkasa, (da) govori:

Nije primio Islam (ni) jedan (čovjek) osim u (onom) danu koji (je taj dan što) sam primio Islam u njemu (ja). I zaista već sam ostao sedam dana, a zaista ja sam zaista trećina (pripadnika) Islama.

(To se tumači da se odnosi na punoljetne slobodne ljude; ili na drugi način: on bijaše trećina pripadnika Islama po njegovom mišljenju, tj. od onih pripadnika koje je on poznavao da su primili Islam, jer su u početku Islam primili tajno, pa su mnogi bili muslimani, a da to drugi muslimani dugo vremena nisu znali.)

GLAVA

spominjanja duhova (nevidljivih skrivenih bića) i (GLAVA) govora Allaha, uzvišen je: "Reci: Objavilo se je k meni da je ono sebi slušala nekolicina od duhova (nevidljivih bića učenje, čitanje Kur'ana)....".

PRIČAO MI JE Ubejdulah, sin Seida, pričao nam je Ebu Usamete, pričao nam je Misar od Ma'na, sina Abdurahmana, rekao je: čuo sam moga (svoga) oca (da) je rekao: Pitao sam Mesruka:

"Ko je obznanio Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, za (te) duhove (u) noći (u kojoj) su sebi slušali (prisluškivali) Kur'an?" Pa je rekao: "Pričao mi je tvoj otac - misli (na) Abdullaha (Mes'udovoga) - da je ono obznanilo za njih (jedno) stablo."

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Amr, sin Jahja-a sina Seida, rekao je: izvijestio me je moj djed od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da on nosaše (da je on nosio) sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, (jednu malu kožnu) posudu za njegovo čišćenje i njegovu nuždu (tj. posudu za vodu za čišćenje i nuždu). Pa dok on (jednom prilikom) slijedi njega s njom (tj. noseći nju - tu posudu), pa je rekao (pa reče):

"Ko je ovo?" Pa je rekao: "Ja sam Ebu Hurejrete." Pa je rekao: "Potraži mi (nekoliko) kamenova (kamenica da) se otresem s njima (od nečistoće, tj. da se očistim pomoću njih poslije obavljanja nužde), a ne donosi mi kosti, a ni balege (konjskoga izmeta - fuškije, ili izmeta kopitara)." Pa sam donio njemu (nekoliko) kamenova (kamenica),

nosim ih (noseći ih) u kraju svoje odjeće dok sam stavio njih uz njegovu stranu, zatim sam otišao. Čak (Te) kada je završio, išao sam sa njim, pa sam rekao: "Šta je umu kosti i balege (tj. Zašto kost i balega ne dolazi u obzir za odstranjivanje nečistoće)?" Rekao je:

"Njih dvoje su od hrane (To dvoje je hrana određenih) duhova. I zaista ono došlo je meni izaslanstvo duhova Nesibina - a divni li su (ti) duhovi! - pa su pitali (molili) mene (za) opskrbu. Pa sam molio Allaha za njih da ne prođu (ni) pokraj (jedne) kosti, a ni balege (izmeta drukčije) osim (tako da) su našli (da nađu oni) na njoj (neku) hranu."

(O smislu ovoga hadisa i o tome da li duhovi jedu, ili ne, kao i o tome da li je njihovo jedenje i hranjenje kao čovjekovo posredstvom žvakanja i žderanja, postoje suprotna mišljenja i stavovi koje nećemo ovdje iznositi.)

GLAVA

primanja Islama Ebu Zerra Gifarije, bio zadovoljan Allah od njega (s njim).

PRIČAO MI JE Amr, sin Abbasa, pričao nam je Abdurahman, sin Mehdije, pričao nam je Musenna od Ebu Džemreta, od Ibnu Abbasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Pošto je doprlo Ebu Zerru slanje (poslanje) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je svome bratu:

"Odjaši do ove doline (mekanske), pa znaj (tj. nauči, saznaj) mi znanje ovoga čovjeka koji tvrdi da je on (neki) vjerovijesnik (što) dolazi njemu (Božija) vijest iz neba, i slušaj (čuj) od njegova govora, zatim mi dođi." Pa je otišao (njegov) brat dok je došao (stigao) njemu, i slušao je od njegovoga govora, zatim se je vratio k Ebu Zerru, pa je rekao njemu:

"Vidio sam ga (da) zapovijeda za plemenitosti ćudi, i (jedan) govor (sam čuo, slušao) nije on sa (ljudskom) pjesmom (sličan, tj. nije taj govor pjesma)." Pa je rekao: "Nisi izliječio mene (Nisi zadovoljio mene sa odgovorom) od (onoga) što sam htio." Pa se opskrbio (hranom za

putovanja) i natovario je (jednu) mješinu svoju, u njoj je voda (i putovao je) dok je došao (stigao u) Meku. Pa je došao bogomolji (kod Ka'be), pa je sebi tražio Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, a neće poznavati (tj. a ne poznaje) njega, a mrzio je da pita o njemu dok je stigao njega neki (dio) noći (ili: čak je stigao, zatekao njega neki dio noći, tj. čak je zašao u noć). Pa je vidio njega Alija, pa je poznao da je on tuđinac. Pa pošto je vidio njega, slijedio je njega (i pozvao ga je sebi na prenoćište, na konak). Pa nije pitao (ni) jedan od njih dvojice svoga druga (ni) o (jednoj) stvari (tj. od njih dvojice niko nikoga nije ništa pitao), čak je osvanulo (jutro, ili: čak je osvanuo - dočekao tako jutro Ebu Zerr). Zatim je natovario svoju mješinu i svoju opskrbu (odnesavši to) do Bogomolje. I bio je trajno (stalno) taj dan (kod Kabe), a neće vidjeti (a ne vidi) njega Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, čak je omrknuo. Pa se vratio k svome ležištu (mjestu ležanja; ili: k svojoj postelji). Pa je prošao pokraj njega Alija, pa je rekao:

"Zar nije došao čas za (ovoga) čovjeka (tj. ovome čovjeku) da zna svoje odsjedalište (svoje konačište)." Pa je podigao (doslovno: Pa je uspravio) njega, pa je odveo njega sa njim (sa sobom), ne pita (ni) jedan od njih dvojice svoga druga (ni) o (jednoj) stvari. Te kada je bio treći dan, pa se povratio Alija na (prizor) sličan tome, pa je podigao sa sobom (njega), zatim je rekao: "Zar nećeš pričati meni šta (je uzrok) koji je doveo (ovdje) tebe?" Rekao je: "Ako dadneš meni ugovor i obavezu zaista (da) ćeš uputiti svakako mene, učiniću (tj. reći ću ti u čemu je stvar)." Pa je učinio (dao je ugovor i obavezu). Pa je izvijestio njega (o svom slučaju). Rekao je: "Pa zaista on je istina (istinit) i on je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa kada osvaneš, pa slijedi me, pa zaista ja ako vidim (neku) stvar (što) se plašim za tebe (od nje), staću kao da ja prolijevam (izlijevam) vodu. Pa ako prođem, pa slijedi me čak (da) uniđeš (uđeš u) mjesto ulaženja moga (tj. tako da uđeš gdje ja uđem, uniđem)." Pa je (to) učinio. Pa je otišao (da) slijedi njega dok je unišao na (tj. u sobu, skrovište) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, i unišao je sa njim (sa Alijom i on-Ebu Zerr). Pa je čuo od njegovoga govora i primio je Islam (u) svome mjestu (tj. smjesta, odmah). Pa je rekao njemu Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Vrati se k svome narodu, pa ih izvijesti, (i ostani tamo) dok dođe tebi moja zapovjed." Rekao je: "Tako mi (Allaha) koji je (taj što je) moja duša u Njegovoj ruci zaista glasno ću uzviknuti sa njom (tj. nju - riječ Islama) između njihovih dvojih (dvaju) leđa." Pa je izašao, čak je došao Bogomolji, pa je dozvao (tj. uzviknuo) sa najvišom (najvećom snagom) svoga glasa:

"Svjedočim da nema božanstva osim Allah (osim Allaha) i da je Muhammed poslanik Allaha!" Zatim su ustali ljudi (koji su se tu, tude desili), pa su udarali njega, čak su povalili (tj. oborili nauznačice) njega. I došao je Abbas, pa se sageo (nagnuo) nad njega. Rekao je: "Teško vama! Zar niste (toliko bili pametni) da znate da je on iz Gifarovića, i da put vaših trgovaca k Siriji (vodi pokraj njih....)." Pa je spasio njega (Abbas) od njih. Zatim se povratio sutra (sutradan) slično njoj (ovoj zgodi i javnoj izjavi o pripadnosti Islama), pa su (ponovo) udarali njega i skočili su k njemu (tj. na njega), pa se sageo (nagnuo da ga zaštiti) Abbas nad njega (nad njim).

GLAVA

primanja Islama Seida, sina Zejda, bio zadovoljan Allah od njega (s njim).

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Sufjan od Ismaila, od Kajsa, rekao je: čuo sam Seida, sina Zejda sina Amra sina Nufejla, u bogomolji Kufe (da) govori:

"Tako mi Allaha zaista već sam vidio sebe, a zaista Umer je zaista svezivač mene (tj. vezao je mene užetom da me muči) na Islam (tj. zbog Islama, zbog toga što sam primio Islam, a to je bilo) prije (nego što) će da primi Islam (i sam) Umer. A da (se to dogodilo) da se je Uhud raspršio (raskomadao, tj. da je potonuo, nestao) zbog (zlodjela) koje ste napravili sa Usmanom (tj. zbog toga što ste ubili Usmana), zaista bio bi (on onaj) kome je pravo (dolično) da se raspırši (tj. bilo bi pravo da se raspırši, raskomada)."

GLAVA

primanja Islama Umera, sina Hattaba, bio zadovoljan Allah od njega (s njim).

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Kesira, izvijestio nas je Sufjan od Ismaila, sina Ebu Halida, od Kajsa, sina Ebu Hazima, od Abdullaha, sina Mes'uda, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Neprestano smo bili moćni otkako (otkada) je primio Islam Umer.

(To jest: Stalno smo bili mi moćni otkada je Umer postao musliman.)

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Sulejmana, rekao je: pričao mi je Ibnu Vehb, rekao je: pričao mi je Umer, sin Muhameda, rekao je: izvijestio me je moj djed Zejd, sin Abdullaha sina Umera, od svoga oca, rekao je:

Dok je on (Umer) u kući (u svome domu) plašeći se (da će ga ubiti Kurejševići što je primio Islam) kadli je došao (kadli dođe) njemu 'As, sin Vaila, Sehmija Ebu 'Amr, na njemu je (jedan) ogrtač šarenoga protkivanja (tj. sa lijepim šarenim prugama) i košulja protkana sa svilom, a on je od Sehmovića, a oni su naši saveznici u predislamlju, pa je rekao njemu (As Umeru)

"Šta je tvome umu (tj. Šta je tebi)?" Rekao je: "Tvrdio je tvoj narod (Tvrdili su tvoji ljudi) da će oni ubiti mene (zbog toga što se dogodilo, desilo to) da sam primio Islam." Rekao je (As): "Nema puta (njima) k tebi." Poslije (što se to dogodilo) da je rekao nju (tu riječ As - rekao je Umer) bio sam siguran (bezbjedan, tj. prestao je moj strah, otišao je od mene strah). Pa je izašao As, pa je susreo ljude već je tekla s njima dolina (Meke, tj. sreo je ljude u tolikom broju da su napunili dolinu), pa je rekao:

"Gdje hoćete (vi tj. Gdje ćete, gdje idete)?" Pa su rekli: "Hoćemo ovome sinu Hattaba (tj. Umeru) koji se je prevjerio (tj. izašao, prešao iz vjere otaca svojih u drugu vjeru)." Rekao je (As koji je bio vrlo ugledan kod ljudi i kome su se ljudi pokoravali): "Nema puta (nikakvoga vama) k njemu!" Pa su se vratili (ti) ljudi.

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan, rekao je Amr, sin Dinara, čuo sam ga (Amra - to veli Sufjan - da) je rekao: rekao je Abdullah, sin Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice:

Pošto je primio Islam Umer, skupili (sakupili) su se ljudi kod njegovoga doma (njegove kuće) i rekli su: "Prevjerio se je Umer." A ja sam (tada bio kao) dječak iznad leđa moje kuće (tj. na krovu svoje kuće, sobe u tom času). Pa je došao (jedan) čovjek na njemu je ogrtač (kabanica) od brokata (ili: od svile), pa je rekao: "Već se je prevjerio Umer, pa šta je to (pa šta onda)? Pa ja sam njemu zaštitnik."

("Džarun" je i zaštitinik.)

Rekao je: Pa sam vidio (te) ljude razilaze se od njega. Pa sam rekao: "Ko je ovaj čovjek?" Rekao je (Umer): "'As, sin Vaila (El-'As, sin Vaila)."

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Sulejmana, rekao je: pričao mi je Ibnu Vehb, pričao mi je Umer da je Salim pričao njemu od Abdullaha, sina Umera, rekao je:

Nisam čuo Umera (ni) za (jednu) stvar nikada (da) govori:

"Zaista ja zaista mislim nju tako!", (pa da je bila ta stvar drukčije, drukčija) osim (na onaj način) je bila kao što (on) misli. Dok je Umer sjedač (Dok Umer sjedi jednom prilikom), kadli je prošao (kadli prođe) pokraj njega (jedan) lijep čovjek. Pa je rekao Umer: "Zaista već je pogriješilo moje mišljenje (o ovome čovjeku - a veli se da se taj čovjek zvao Sevad, sin Kariba - u tome što sam mislio da je on još u predislamlju, a on je postao musliman), ili je zaista ovaj na svojoj vjeri u predislamlju, ili je zaista već bio njihov proricatelj (predskazivač budućnosti)."

(To jest: "Nešto od to troje mislim o tome čovjeku, ali mi je mišljenje pogriješilo, pa ne znam tačno o njemu prave istine.")

"Na mene (tj. Meni dovedite toga) čovjeka!" Pa se pozvao njemu, pa je rekao to njemu (Umer). Pa je rekao (taj čovjek): "Nisam vidio kao danas (što je dan da) se okrenulo (izašlo na doček) u njemu (da se na taj način dočeka jedan) čovjek musliman." Rekao je (Umer): "Pa zaista ja sam odlučan na tebe (u svome zahtjevu tako da ti ne preostaje ništa drugo) osim (da) izvijestiš mene (o tome)." Rekao je: "Bio sam njihov proricatelj." Rekao je: "Pa šta je najčudnije (od onoga) što je donijela tebi njega tvoja demonica (duh ženska, ženski duh)?" Rekao je: "Dok sam ja (jednoga) dana u (na) pijaci (na trgu), došla je meni (u takvome stanju da) prepoznajem u nje (određeni) strah, pa je rekla: "Zar nisi vidio (određene) duhove i njihovu zapanjenost? I njihov očaj od poslije njihovoga strmoglavljivanja (sunovraćenja)? I njihovo priključenje za mlade deve i njihove pokrovce (na leđima ispod samara)?" Rekao je Umer: "Istinit je bio (tj. Istinu je rekao ovaj čovjek da je to čudno)."

"Dok sam ja (nastavlja dalje da priča taj čovjek) kod njihovih božanstava (kipova bio jednom prilikom), kadli je donio (kadli donese, tj. dovede jedan) čovjek tele, pa je zaklao njega (kipovima). Pa je zavikao u njemu (jedan) vikač (povikivač tako jako da) nisam čuo (nijednoga) vikača nikada žešćega glasom od njega, govori (taj vikač): "O bezobrazniče (ili: O otkrivaču neprijateljstva; ili: O Dželihe)! Stvar uspjela! Čovjek rječit! Govori: Nema božanstva osim Ti!" Pa je skočio narod (koji je tu bio prisutan; ili: određeni narod). Rekao sam (ja): Neprestano ću biti (ovdje) dok znam (dok ne saznam, dok saznam ono) šta (je) iza ovoga. Zatim je dozivao (taj dozivač, vikač opet):

"O bezobrazniče! Stvar uspjela! Čovjek rječit! Govori: Nema božanstva osim Allah!" Pa sam ustao. Pa nismo ostali (ni zakačili se ni zašto, tj. nismo doznali ni saznali ništa o povicima iz teleta, a već je počelo) da se govori: "Ovo je (pojavio se jedan) vjerovijesnik."

(ili: a već smo čuli (da se reklo): "Ovo je vjerovijesnik.")

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Musenna-a, pričao nam je Jahja, pričao nam je Ismail, pričao nam je Kajs: čuo sam Seida, sina Zejda, (da) govori narodu (određenom, određenim ljudima - izvjesnim, nekim ljudima):

"Da sam vidio sebe (tj. Da ste vidjeli ono kako sam ja vidio sebe u stanju kada) je moj vezivač Umer na Islam (zbog Islama), ja (sam bio vezan, svezan od njega) sa njegovom sestrom, a (tada Umer) nije bio primio Islam. A da (se to desilo) da se Uhud srušio (razbio) zbog (onoga) što ste napravili sa Usmanom (što ste ubili Usmana), zaista bi bio (onaj) kome je dato pravo da se sruši (razbije od žalosti, ili od straha, tj. bio bi Uhud u pravu da se sruši; bilo bi pravo i dolično da se sruši brdo Uhud)."

GLAVA

rascijepljenja (raspolovljenja) Mjeseca (na nebu).

PRIČAO MI JE Abdullah, sin Abdul-Vehhaba, pričao nam je Bišr, sin Mufaddala, pričao nam je Seid, sin Ebu Arubeta, od Katadeta, od Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, da su stanovnici Meke pitali poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, da pokaže njima (kakav) znak (dokaz da je on Božiji poslanik), pa je pokazao njima Mjesec (na) dvije polovine (rascijepljen, raspolovljen), čak su vidjeli (brdo) Hira između njih dviju (između dviju polovina Mjeseca).

PRIČAO NAM JE Abdan od Ebu Hamzeta, od Aameša, od Ibrahima, od Ebu Mamera, od Abdullaha (Mesudovoga), bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Rascijepio (Raspolovio) se Mjesec, a mi smo sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, u (na) Mini, pa je rekao:

"Svjedočite!" I otišla je (jedna) grupa (tj. polovina Mjeseca) prema brdu (planini određenoj, tj. prema brdu, planini Hira). A rekao je Ebu Duha od Mesruka, od Abdullaha: Rascijepio se je u Meki (Mjesec). A slijedio je njega (Ibrahima) Muhamed, sin Muslima, od Ibnu Ebu Nedžiha, od Mudžahida, od Ebu Mamera, od Abdullaha.

(Abdullaha Mes'udovoga, a veli se da Mina spada u Meku, u okolicu Meke, pa se tako otklanja protivrječnost među pričanjima.)

PRIČAO NAM JE Usman, sin Saliha, pričao nam je Bekr, sin Mudara, pričao mi je Džafer, sin Rebi'ata, od 'Iraka, sina Malika, od Ubejdulaha, sina Abdullaha sina Utbeta sina Mes'uda, od Abdullaha, sina Abbasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da se je Mjesec rascijepio (raspolovio) na vremenu (za vrijeme) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Umer, sin Hafsa, pričao nam je moj otac, pričao nam je Aameš, pričao nam je Ibrahim od Ebu Mamera, od Abdullaha (Mes'udovoga), bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Rascijepio (Raspolovio) se je Mjesec.

GLAVA

iseljenja Abesinije (iseljenja u Abesiniju, tj. GLAVA seobe u Abesiniju).

A rekla je Aiša: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Pokazala se meni kuća vašega iseljenja (vaše seobe) palmovitom (voćarnom, tj. kao zemlja koja ima mnogo palmi) između dva kamenjara (crna kamenita predjela)." Pa se je iselio ko se je iselio prema Medini. I vratila se skupina (mnoštvo od onih) ko se bio iselio u zemlju Abesinije (u zemlju Abesinaca) k Medini (tj. u Medinu). O njemu (tj. O ovome) je (prenešen hadis) od Ebu Musa-a i Esme, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, Džu'fija, pričao nam je Hišam, izvijestio nas je Mamer od Zuhrije, pričao nam je Urvete, sin Zubejra, da je Ubejdulah, sin Adijja sina Hijara, izvijestio njega da su Misver, sin Mahremeta, i Abdurahman, sin Esveda sina Abdu Jegusa, rekla njih dvojica njemu:

"Šta sprečava tebe da govoriš svome ujaku (dajidži, halifi) Usmanu o njegovom bratu Velidu, sinu Ukbeta?" A bili su umnožili (prigovore određeni) ljudi o (onome, u vezi onoga) što je učinio (Usman) s njime. Rekao je Ubejdulah: Pa sam se uspravio (postavio) Usmanu kada je izašao k (zajedničkoj) molitvi, pa sam rekao njemu:

"Zaista ja imam k tebi (kod tebe jednu) potrebu (nužnu stvar), i ona je (jedan iskren) savjet." Pa je rekao: "O čovječe! Utječem se Allahu od tebe." Pa sam otišao. Pa pošto sam izvršio molitvu, sjeo sam k Misveru i k Ibnu Abdu Jegusu (tj. kod njih, do njih dvojice), pa sam pričao njima dvojici za (onaj zahtjev) koji sam rekao Usmanu i (šta) je (on) rekao meni. Pa su rekla njih dvojica:

"Već si izvršio (dug) koji je bio na tebi." Pa dok sam ja (tako) sjedač (dok sjedim) sa njima dvojicom, kadli je došao (kadli dođe) meni poslanik Usmana. Pa su rekla njih dvojica meni: "Već je stavio na iskušenje tebe Allah!" Pa sam otišao dok sam unišao na njega (tj. njemu). Pa je rekao: "Šta (Koji) je tvoj savjet koji (si ti) maloprije spomenuo?" Rekao je: Pa sam izrekao očitovanje (kelimei šehadet - vjeru), zatim sam rekao: "Zaista Allah je poslao Muhammeda, pomilovao ga Allah i spasio, i spustio je na njega (njemu Svoju) knjigu (Kur'an), i bio si (ti, Usmane) od (onih) ko se (koji se) je odazvao Allahu i Njegovome poslaniku, pomilovao ga Allah i spasio, i vjerovao si u njega. I iselio si se dva najprva (dva prva) iseljenja (dvije prve seobe), i družio (si) se (sa) poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i vidio si njegov put (pravac), a već su umnožili ljudi (prigovore) o stanju (o stvari) Velida, sina Ukbeta, pa pravo (tj. dužnost) je na tebe da podigneš (tj. da izvršiš, da dadneš izvršiti) na njemu (na njega) kaznu." Pa je rekao meni: "O sine moga brata! Stigao si (ti, Doživio si ti) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (je li, tj. Jesi li ti stigao, doživio njega, pa da daješ savjete meni)?" Rekao je: Rekao sam: "Ne, ali (nego) je prispjelo (došlo) k meni od njegova znanja (od njegove nauke onako kao) što je dospjelo k djevici u njezin zastor (iza njezine zavjese)." Rekao je: Pa je izgovorio očitovanje (kelimei šehadet) Usman, pa je rekao:

"Zaista Allah je već poslao Muhammeda, pomilovao ga Allah i spasio, sa istinom i spustio je na njega (njemu Svoju) knjigu (Kur'an). I bio sam od (onih) ko (koji) se je odazvao Allahu i Njegovome poslaniku, pomilovao ga Allah i spasio, i vjerovao sam u (ono) što se je poslao sa njim Muhammed, pomilovao ga Allah i spasio. I iselio sam se prva dva iseljenja (prve dvije seobe: u Abesiniju i u Medinu) kao što si rekao. I družio sam se (sa) poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i prisegnuo sam se (na vjernost) njemu. Tako mi Allaha nisam pogriješio (nisam otkazao poslušnost) njemu, a nisam prevario (izdao) njega do (časa kada) je usmrtio njega Allah. Zatim je učinio halifom (vladarem) Allah Ebu Bekra. Pa tako mi Allaha nisam pogriješio njemu, a nisam (ni) njega prevario. Zatim se učinio halifom Umer. Pa tako mi Allaha nisam pogriješio (ni) njemu, a nisam (ni) njega prevario. Zatim sam se (ja) učinio halifom (tj. postavljen sam za halifu). Pa zar nije meni (tj. zar ja nemam) nad vama (pravo odanosti i poslušnosti) slično (onome) koje je bilo njima na meni (koje su oni imali nada mnom)?" Rekao je (Ubejdulah): "Da." Rekao je (Usman): "Pa šta su (tj. Šta znače) ova pričanja koja dopiru meni od vas?! Pa što se tiče (onoga) što si spomenuo o stanju (ili: o stvari) Velida, sina Ukbeta, pa uzećemo o njemu, ako (je) htio Allah, (da donesemo rješenje, tj. donijećemo o njemu rješenje) sa pravom (tj. kako je pravo da se postupi)." Rekao je: Pa je bičevao (tj. osudio je na bičevanje) Velida (sa) četrdeset udaraca bičem, i zapovjedio je Aliji da bičuje njega. I bio je on (primio se da) bičuje njega. A rekao je Junus i bratić Zuhrije od Zuhrije: "Pa zar nije meni nad vama od prava (poslušnosti onako) slično (onome) koje je bilo njima."

Rekao je Ebu Abdullah (Buharija): Iskušenje od vašega Gospoda je (ono) što ste se iskušali s njim od teškoće (tj. Iskušenje od vašega Gospoda je teškoća s kojom ste se iskušali, pomoću koje ste stavljeni na iskušenje). A u (tj. A na drugom) mjestu (rekao je Buharija): "El-belau" je (istoga značenja kao i riječi) "el-ibtilau" i "ettemhisu" - od (izraza) "belevtulu": iskušao sam ga (isprobao sam ga), i "mahhastuhu": ispitao sam ga (uzeo sam sebi vijest, saznanje o njemu), to jest: tražio sam da izvadim (ono) što je kod njega. ("Mahhasa" znači i očistiti.). Jeblu-je (isto što i) "jahtebiru": ispituje (vrši opite, oglede, traži iskustva). "Mubtelikum" je - muhtebirukum: ispitivač (iskušavač) vas. A što se tiče Njegovoga govora:

"..... iskušenje (od vašega Gospoda) veliko." - (pa ovdje riječ "belaun") je (značenja, ima značenje) blagodati (Allaha), i ona je (tj. i ova riječ je) od (izraza) "ebletuhu": dao sam iskušenje njemu (tj. dao sam blagodat njemu), a ta (tj. a ona prva riječ "belaun") je od (izraza) "ibtelejtuhu": stavio sam na iskušenje njega (tj. stavio sam na teškoće njega).

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Musenna-a, pričao nam je Jahja od Hišama, rekao je: pričao mi je moj otac od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da su Ummu Habibete i Ummu Selemete spomenule njih dvije (jednu) crkvu (što) su (koju su) vidjele nju u Abesiniji, (a) u njoj su (neke) slike, pa su njih dvije spomenule (to) Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Zaista ti su ti (takvi da) kada je bio u njima (kod njih određeni) dobri čovjek pa je umro, sagradili su (tj. takvi su da sagrade oni) na njegovom grobu (jednu) bogomolju i slikaju (naslikaju) u njoj te (određene) slike. Ti su najgora stvorenja kod Allaha sudnjega dana (na Sudnjem danu)."

PRIČAO NAM JE Humejdija, pričao nam je Sufjan, pričao nam je Ishak, sin Seida, Seidija od svoga oca, od Ummu Halide, kćeri Halida, rekla je:

Došla sam iz zemlje Abesinije, a ja sam djevojčica, pa je obukao meni poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (jednu crnu) odjeću (od svile), ona je imala znakove (tj. šare, slike po sebi). Pa je počeo poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) potire (tare, gladi te) znakove sa svojom rukom i (da) govori: "Senah, senah!" Rekao je Humejdija: Misli (na to da kaže): "Lijepo, lijepo!"

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Hammada, pričao nam je Ebu Avanete od Sulejmana, od Ibrahima, od Alkameta, od Abdullaha (Mesudovoga), bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bili smo (običaja da) pozdravljamo na Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, a on klanja, pa (on) odvrati na nas (tj. pa nam uzvrati

pozdrav, pa i on nas pozdravi). Pa pošto smo se vratili iz (iseljenja, emigracije) od negusa (abesinskoga vladara), pozdravljali smo na njega (tj. njega), pa nije vraćao na nas (nije uzvraćao pozdrav nama dok je klanjao). Pa smo rekli:

"O poslaniče Allaha! Zaista mi pozdravljasmo na tebe (tebe), pa odvraćaš (pa ti odvraćaš) na nas (nama prije, tj. odvraćao si nam prije pozdrav)." Rekao je:

"Zaista u molitvi je (u molitvi-namazu ima jedan) posao (velik, zauzetost velika sa razmišljanjem od Allahu)." Pa sam rekao (veli Sulejman) Ibrahimu: "Kako ti napraviš (Kako ti postupaš u ovom slučaju)?" Rekao je: "Odvratim u svojoj duši (u sebi, tj. Uzvratim pozdrav u sebi ako mi neko rekne, kaže, izjavi pozdrav kada sam u molitvi, dok klanjam)."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Ala-a, pričao nam je Ebu Usamete, pričao nam je Burejd, sin Abdullaha, od Ebu Burdeta, od Ebu Musa-a, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Doprlo nam je izlaženje Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, a mi smo u Jemenu, pa smo se ukrcali (na jednu) lađu, pa je bacila nas naša lađa k negusu u Abesiniji. Pa smo se složili (tj. Pa smo se susreli, sreli sa) Džaferom, sinom Ebu Taliba, pa smo ostali sa njim (svi zajedno) dok smo stigli (tj. dok nismo došli u Medinu iz Abesinije). Pa smo se složili (tj. sreli, susreli smo se sa) Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, kada je sebi osvojio Hajber. Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Za vas su (tj. Vi imate), vi, o stanovnici (one) lađe, dva iseljenja (dvije seobe)."

GLAVA

smrti negusa.

PRIČAO NAM JE Ebu Rebi', pričao nam je Ibnu Ujejnete od Ibnu Džurejdža, od Ata-a, od Džabira, bio zadovoljan Allah od njega: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, kada je umro negus:

"Umro je danas (jedan) dobar čovjek, pa ustanite, pa klanjajte na (za) svoga brata Ashameta (tj. izvršite posmrtnu molitvu za njega - dženazu)."

PRIČAO NAM JE Abul-Aala, sin Hammada, pričao nam je Jezid, sin Zurej'a, pričao nam je Seid, pričao nam je Katadete da je Ata' pričao njima od Džabira, sina Abdullaha, Ensarije, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je vjerovijesnik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, klanjao na (za) negusa (posmrtnu molitvu), pa je poredao nas (u redove) iza sebe, pa sam bio u drugom, ili trećem.

PRIČAO MI JE Abdullah, sin Ebu Šejbeta, pričao nam je Jezid, sin Haruna, od Selima, sina Hajjana, pričao nam je Seid, sin Mina-a, od Džabira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, klanjao (dženazu namaz - posmrtnu molitvu) na (za) Ashameta, negusa (vladara Abesinije), pa je veličao na njega četiri (veličanja, tj. pa je u toj molitvi za njega izrekao četiri puta izraz kojim se veliča Uzvišeni Stvoritelj, a to je izraz: "Allahu ekber: Allah je veći (od svega)!"). Slijedio je njega (Jezida, sina Haruna) Abdussamed.

PRIČAO NAM JE Zuhejr, sin Harba, pričao nam je Jakub, sin Ibrahima, pričao nam je moj otac od Saliha, od Ibnu Šihaba, rekao je: pričao mi je Ebu Selemete, sin Abdurahmana, i Ibnul-Musejjeb da je Ebu Hurejrete, bio zadovoljan Allah od njega, izvijestio njih dvojicu da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, izvijestio njima (za) smrt negusa, druga (tj. vladara) Abesinije u danu koji je (taj dan što je) umro u njemu, i rekao je:

"Tražite oprost za vašega (za svoga) brata (ili: za svoga prijatelja od Uzvišenoga Tvorca)." A od Saliha, od Ibnu Šihaba, rekao je: pričao mi je Seid, sin Musejjeba da je Ebu Hurejrete, bio zadovoljan Allah od njega, izvijestio njih da se poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, poredao (u redove) s njima u (određenom) klanjalištu, pa je klanjao na njega, i veličao je četiri (veličanja).

GLAVA

međusobnoga zaklinjanja (tj. sklapanja ugovora, saveza) idolopoklonika na (tj. protiv) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Abdul-Aziz, sin Abdullaha, rekao je: pričao mi je Ibrahim, sin Sa'da, od Ibnu Šihaba, od Ebu Selemeta, sina Abdurahmana, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, kada je htio (da krene u borbu na) Hunejn:

"Naše odsjedalište (odmaralište) sutra je - ako je htio Allah - u podbrežju (podbrešku, obronku) Kinanetovića gdje su se međusobno zakleli (zaklinjali) na bezvjerstvo (na nevjerovanje, bezboštvo)."

GLAVA

priče (događaja) Ebu Taliba.

PRIČAO NAM JE Musedded, pričao nam je Jahja od Sufjana, pričao nam je Abdul-Melik, pričao nam je Abdullah, sin Harisa, rekao je: pričao nam je Abbas, sin Abdulmuttaliba, bio zadovoljan Allah od njega, (da) je rekao (on) Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio:

"Šta ćeš odbiti od tvoga strica (Ebu Taliba od kazne, tj. Šta ćeš mu koristiti)?"

(Doslovno: "Šta si odbio od tvoga strica?" Jer je već tada bio Ebu Talib mrtva ličnost, tj. bio je umro, pa Abbas pita da li bi mogao Muhammed a.s. išta pomoći kod Uzvišenoga Allaha svome stricu-amidži koji je umro kao idolopoklonik, ali je štitio Muhammeda a.s.)

"Pa tako mi Allaha bio je (on-Ebu Talib taj koji) tebe čuva (brine se za tebe) i ljuti se za te (zbog tebe na druge)." Rekao je:

"On je u plićevini (plićaku, plitkoći) od vatre. A da nije mene, zaista bi bio u najnižem (najgorem) dnu (tj. stepenu) od Vatre."

PRIČAO NAM JE Mahmud, pričao nam je Abdurrezzak, rekao je: izvijestio nas je Mamer od Zuhrije, od Ibnul-Musejjeba, od njegova oca da je Ebu Talib pošto je došla njemu (njegova) smrt, (imao je slučaj da) je unišao na njega (tj. njemu) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, a kod njega je Ebu Džehl, pa je rekao:

"O moj striče! Reci "Nema božanstva osim Allah!", riječ (tu što mogu da) se prepirem za tebe s njom kod Allaha (tj. Reci tu riječ na osnovu, na temelju koje ću da se za tebe zauzimam kod Allaha)." Pa je rekao Ebu Džehl i Abdullah, sin Ebu Umejjeta: "O Ebu Talibe! Izbjegavaćeš (zar) od vjere (Zar ćeš izbjegavati vjeru) Abdulmuttaliba?" Pa njih dvojica nisu prestala (da) govore njemu dok (čak) je rekao zadnju stvar (što) je govorio njima za nju: "Na vjeri Abdulmuttaliba." Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista tražiću oprost svakako za tebe dok se meni ne zabrani ono (dok se meni ne spriječi od njega - od traženja oprosta za tebe)." Pa je sišla (objava odlomka, ajeta):

"Nije bilo za Vjerovijesnika i (one) koji vjeruju da traže oprost za idolopoklonike i da su bili bližnji (rođaci) poslije (što) se je jasno pokazalo (jasno bilo) njima da su oni drugovi pakla." I sišla je (objava odlomka-ajeta):

"Zaista ti nećeš naputiti (onoga) koga si volio.....".

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, pričao nam je Lejs, pričao nam je Ibnul-Had od Abdullaha, sina Habbaba, od Ebu Seida Hudrije da je on čuo Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, a spomenuo se je kod njega njegov stric (amidža), pa je rekao:

"Možda on (da će imati olakšanje to da) će koristiti njemu moje zagovaranje (zauzimanje na) Sudnjem danu, pa će se učiniti (staviti) u plitkoću (plićevinu) od Vatre (koja) će dopirati njegovim dvama člancima (od nogu, ali će to ipak biti tako teška kazna da) će vreti (vriti) od nje njegov mozak."

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Hamzeta, pričao nam je Ibnu Ebu Hazim i Deraverdija od Jezida za ovo, i rekao je:

"Vreti (Vriti) će od nje majka (tj. korijen) njegovoga mozga."

GLAVA

hadisa noćnoga putovanja (Muhammeda a.s. iz Meke u Jerusalim) i (GLAVA) govora Allaha, uzvišen je: "Slava (Allahu) koji je dao putovati noću (rajskom konju Buraku) sa Svojim robom (Muhammedom; ili: Slava (Allahu) koji je odveo Svoga roba-Muhammeda) noću od Svete Bogomolje (u Meki) do Najkrajnje Bogomolje (u Jerusalimu).....".

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba: pričao mi je Ebu Selemete, sin Abdurrahmana, čuo sam Džabira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je on čuo poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Pošto su smatrali lažnim mene Kurejševići (tj. Pošto nisu vjerovali meni Kurejševići kada sam ih obavijestio da sam za jednu noć otišao iz Meke u Jerusalim i vratio se), ustao sam u polukružnom zidu (uz Kabu), pa je pokazao Allah meni Kuću Svetosti (tj. bogomolju u Jerusalimu), pa sam počeo (da) izvješćujem njih o njezinim znakovima, a ja gledam k njoj."

(Ili: "....., pa je pokazao (otkrio) Allah meni Jerusalim, pa sam počeo (da) izvješćujem njih o njegovim znakovima, a ja gledam k njemu.")

GLAVA

penjanja (u svemir Muhammeda a.s.).

PRIČAO NAM JE Hudbete, sin Halida, pričao nam je Hemmam, sin Jahja-a, pričao nam je Katadete od Enesa, sina Malika, od Malika,

sina Sa'sa'ata, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je vjerovijesnik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pričao njima o noći (u kojoj) se je putovalo noću s njim. Rekao je:

"Dok sam ja u Hatimu", a možda je rekao: "u Hidžru" (a oboje znači polukružni zid uz Kabu), "ležeći (ja nauznačice), kadli je došao (kadli dođe) meni (jedan) dolazač, pa je rasporio (razrezao)." Rekao je: A čuo sam ga (da) govori: "Pa je rascijepio (raspolovio - umjesto rasporio, razrezao - u mene ono) što je između ove do ove."

Pa sam rekao Džarudu, a on je do moje strane (tj. a on je uza me): "Šta misli sa njim (sa tim izrazom da kaže)?" Rekao je: "Od udubine njegovih prsa (gdje se sastaju dvije ključnače, ključnjače) do njegove dlake uda (okolo, oko polnoga uda-organa)." A čuo sam ga (tj. Enesa - veli Katadete - da on) govori: "Od njegovoga vrha prsa (rasporio ga je taj dolazač) do njegove dlake (polnoga) uda (do njegovih bručaka)."

"Pa je tražio izlaženje moga srca (da izađe moje srca, tj. Pa je izvadio on moje srce). Zatim se je donio meni (jedan) lavor (leđen, legin, dakle: neka posuda) od zlata napunjen sa vjerovanjem, pa se je opralo moje srce, zatim se je natrpalo (napunilo vjerovanjem), zatim se je povratilo (na svoje mjesto u prsa). Zatim se je meni dovela (jedna jahaća) životinja, ispod (niža od) mazge, a iznad (viša od) magarca, bijela." Pa je rekao njemu Džarud: "Ona (To) je Burak (rajski at, konj), o Ebu Hamzete!" Rekao je Enes: "Da." Stavlja koračaj kod najkrajnjega (sagledavanja) njegovoga oka. "Pa sam se natovario na njega (na Buraka). Pa je otišao sa mnom Džibril dok je došao najbližem nebu. Pa je tražio otvaranje. Pa se reklo: "Ko je ovo (tj. Ko je to)?" Rekao je: "Džibril." Reklo se je: "A ko je s tobom?" Rekao je: "Muhammed." Reklo se je: "A već (li) se je poslalo k njemu?" Rekao je: "Da." Reklo se: "Široko mjesto je za njega (tj. Dobro došao)! Pa divno li je dolaženje (što si) došao!" Pa je otvorio. Pa pošto sam dospio (došao), pa kada li u njemu Adem. Pa je rekao: "Ovo je tvoj otac Adem (praotac Adam), pa pozdravi na njega (pozdravi ga)." Pa sam pozdravio na njega, pa je uzvratio pozdrav, zatim je rekao:

"Široko mjesto za dobroga sina i dobroga vjerovijesnika!" Zatim se penjao dok je došao (dok nije došao) drugome nebu, pa je tražio

otvaranje (tj. tražio je da se otvori). Reklo se: "Ko je ovo (to)?" Rekao je: "Džibril." Reklo (Upitalo) se je: "A ko je s tobom?" Rekao je: "Muhammed." Reklo se: "A već se je poslalo k njemu?" Rekao je: "Da." Reklo se: "Široko mjesto je za njega! Pa divno li je dolaženje došao (tj. to što je on došao)!" Pa je otvorio. Pa pošto sam (tu) dospio, kada li Jahja i 'Isa, a njih dva su sina (majčine sestre -) tetke. Rekao je: "Ovo je Jahja i 'Isa, pa pozdravi na njih dvojicu (pozdravi ih)." Pa sam (ih) pozdravio, pa su njih dvojica vratili (uzvratili pozdrav meni). Zatim su njih dvojica rekla: "Široko mjesto za dobroga brata i dobroga vjerovijesnika!" Zatim se je popeo sa mnom k trećem nebu, pa je tražio otvaranje. Reklo se je: "Ko je ovo (to)?" Rekao je: "Džibril." Reklo se (Upitalo se dalje): "A ko je s tobom?" Rekao je: "Muhammed." Reklo se: "A već se poslalo k njemu?" Rekao je: "Da." Reklo se: "Široko mjesto (je) za njega! Pa divno li je dolaženje (što je) došao!" Pa se otvorilo (Pa nam je otvoreno). Pa pošto sam dospio, kada li (tamo) Jusuf. Rekao je: "Ovo je Jusuf (Josip, sin Jakova iz Staroga Zavjeta), pa pozdravi na njega (pozdravi ga)." Pa sam pozdravio na njega (Pa sam ga pozdravio), pa (mi) je odvratio, zatim je rekao: "Široko mjesto za dobroga brata i dobroga vjerovijesnika!" Zatim se popeo (penjao) sa mnom dok je došao četvrtome nebu, pa je tražio otvorenje (dozvolu za ulazak). Reklo (Upitalo) se: "Ko je ovo?" Rekao (Odgovorio) je: "Džibril." Reklo se: "A ko je s tobom?" Rekao je: "Muhammed." Reklo se: "A već se je poslalo k njemu?" Rekao je: "Da." Reklo se: "Široko mjesto za njega! Pa divno li je dolaženje (to što) je došao!" Pa se otvorilo (Pa nam je otvoreno). Pa pošto sam dospio k Idrisu, rekao je: "Ovo je Idris, pa pozdravi na njega (pa pozdravi ga)." Pa sam pozdravio na njega (Pa sam ga pozdravio), pa (mi) je odvratio, zatim je rekao:

"Široko mjesto za dobroga brata i dobroga vjerovijesnika!" Zatim se popeo (penjao, peo) sa mnom dok je (dok nije) došao petome nebu, pa je tražio (dozvolu za) otvorenje (otvaranje). Reklo se: "Ko je ovo?" Rekao je: "Džibril." Reklo se: "A ko je s tobom?" Rekao je: "Muhammed, pomilovao ga Allah i spasio." Reklo se je: "A već se je poslalo k njemu?" Rekao je: "Da." Reklo se je: "Široko mjesto sa njim (tj. Dobro došao)! Pa divno li je dolaženje (to što je) došao!" Pa pošto sam (tamo) dospio, pa kada li (tu) Harun (Aron). Rekao je: "Ovo je Harun, pa pozdravi na njega." Pa sam pozdravio na njega, pa (mi) je (on) odvratio (pozdrav), zatim je rekao: "Široko mjesto za dobroga brata

i dobroga vjerovijesnika!" Zatim se je popeo sa mnom dok je (dok nije) došao šestome nebu, pa je tražio otvorenje. Reklo se: "Ko je ovo (to)?" Rekao je: "Džibril." Reklo se: "Ko je s tobom?" Rekao je: "Muhammed." Reklo se je: "A već se je poslalo k njemu?" Rekao je: "Da." Rekao je (Reklo se): "Široko mjesto za njega! Pa divno li je dolaženje (što je) došao!" Pa pošto sam dospio (tu), pa kada li (tamo) Musa (Mojsije)! Rekao je: "Ovo (To) je Musa, pa pozdravi na njega (pozdravi ga)." Pa sam pozdravio na njega (pozdravio sam ga), pa (mi) je odvratio, zatim je rekao:

"Široko mjesto za dobroga brata i dobroga vjerovijesnika!" Pa pošto sam prešao (prošao), zaplakao je. Reklo se je njemu (Upitan je): "Šta je rasplakalo tebe?" Rekao je: "Plačem jer zaista (jedan) dječak (što) se je poslao poslije mene (takav je da) će unići (u) raj od njegove sljedbe mnogobrojnija (količina od one) ko (koja) će unići (u) njega od moje sljedbe." Zatim se popeo sa mnom k sedmome nebu, pa je tražio otvorenje Džibril. Reklo se: "Ko je ovo? Rekao je: "Džibril." Reklo se: "A ko je s tobom?" Rekao je: "Muhammed." Reklo se je: "A već se je poslalo k njemu?" Rekao je: "Da." Rekao je (Reklo se): "Široko mjesto za njega! Pa divno li je dolaženje (što je) došao!" Pa pošto sam dospio, pa kada li (tamo) Ibrahim. Rekao je "Ovo je tvoj otac (pradjed) Ibrahim, pa pozdravi na njega." Rekao je: Pa sam pozdravio na njega. Pa (mi) je odvratio pozdrav. Rekao je:

"Široko mjesto za dobroga sina i dobroga vjerovijesnika!" Zatim se je podiglo meni lotosovo drvo krajnjega mjesta (lotos kraja), pa kada li su njegovi plodovi kao ćupovi (iz mjesta) Hedžera (ili: testije Hedžera), i kada li njegovo (lotosovo) lišće kao uši slonova. Rekao je: "Ovo je lotos krajnjega mjesta." I kada li četiri rijeke: dvije rijeke sakrivene (unutrašnje) i dvije rijeke vidljive (vanjske). Pa sam rekao (upitao): "Šta su ove dvije, o Džibrile?" Rekao je: "Što se tiče dviju sakrivenih (skrivenih, unutrašnjih), pa (to) su dvije rijeke u raju. A što se tiče dvije vidljive, pa (to su) Nil i Eufrat." Zatim se je podigla meni (određena) oživljena kuća (ili: naseljena, izgrađena kuća). Zatim se meni donijela (jedna) posuda od vina (tj. napunjena vinom), i posuda od mlijeka (posuda mlijeka) i posuda od meda (posuda meda). Pa sam uzeo (to) mlijeko. Pa je rekao:

"Ona je način stvaranja (tj. ono predstavlja islamsku prirodu, prirodnu islamsku vjeru što) si ti na njemu (na njoj) i tvoja sljedba (kao što i mlijeko predstavlja prirodni način ishrane)." Zatim su se uzakonile (propisale) na mene molitve, pedeset molitava svakoga dana. Pa sam se vratio. Pa (sam) prošao na (tj. pokraj) Musa-a (Mojsija). Pa je rekao: "Sa čime (tj. Šta) se tebi zapovjedilo?" Rekao je: "Zapovjedilo se meni za pedeset molitava svakoga dana." Rekao je: "Zaista tvoja sljedba neće moći (obavljati) pedeset molitava svakoga dana, i zaista ja sam tako mi Allaha već iskusio ljude prije tebe, i nastojao sam (za) Izraelićane najžešćim nastojanjem, pa vrati se k tvome (svome) Gospodu, pa pitaj (moli) Ga (za) olakšanje za svoju sljedbu." Pa sam se vratio. Pa je smetnuo (tj. oprostio je, skinuo je) od mene deset (molitava). Pa sam se vratio k Musa-u. Pa je rekao slično njemu (slično onome što je rekao prvi puta). Pa sam se vratio. Pa je smetnuo (skinuo) od mene deset (drugih molitava). Pa sam se vratio k Musa-u. Pa je (opet) rekao slično njemu (kao prvi puta). Pa sam se vratio. Pa je smetnuo od (još) deset. Pa sam se vratio k Musa-u. Pa je rekao slično njemu (kao prvi puta). Pa sam se vratio. Pa se zapovjedilo meni za deset molitava svakoga dana. Pa sam se vratio. Pa je rekao slično njemu. Pa sam se vratio. Pa se zapovjedilo meni za pet molitava svakoga dana. Pa sam se vratio k Musa-u. Pa je rekao: "Sa čime (tj. Šta) se tebi zapovjedilo?" Rekao sam: "Zapovjedilo mi se za pet molitava svakoga dana." Rekao je: "Zaista tvoja sljedba neće moći (izdržati) pet molitava svakoga dana. I zaista ja sam već iskusio ljude prije tebe, i nastojao sam (za) Izraelićane (da se trudim) najžešćim nastojanjem, pa vrati se k tvome (svome) Gospodu, pa pitaj (moli) Ga (za) olakšanje za svoju sljedbu." Rekao je:

"Pitao (Molio) sam svoga Gospoda (mnogo), čak sam se zastidio (tj. već me je stid više), a ali (nego) se zadovoljavam i predajem se (ovoj Njegovoj zapovjedi)." Rekao je: Pa pošto sam prešao (prošao to), dozvao je mene (neki) dozivač:

"Izvršio (ili: Sproveo) sam Svoj zakon i olakšao sam od Svojih robova."

PRIČAO NAM JE Humejdija, pričao nam je Sufjan, pričao nam je Amr od Ikrimeta, od Ibnu Abbasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, o Njegovom govoru, uzvišen je:

"I nismo učinili (onaj određeni) san koji smo pokazali tebi (ni zbog čega drugoga) osim iskušenjem (radi iskušenja) za ljude....", rekao je: on je san oka (a neki i u tekstu toga kur'anskoga odlomka i u tekstu ovoga tumačenja Ibnu Abbasovoga riječ "ru'ja" smatraju da znači "viđenje", a ne "san", - pa onda: ono je vidjenje-viđenje oka što) se je pokazao on (pokazalo ono) poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (u) noći (koja je ta što) se putovalo noću s njim k Jerusalimu. Rekao je (isto tako Ibnu Abbas):

"..... i prokleto stablo u Kur'anu.....", rekao je: Ono (To) je stablo (u paklu koje se naziva imenom) Zekkum.

(Ta riječ u običnom smislu znači: divlja maslina, pustinjsko drvo koje ima cvijet sličan cvijetu jasemina, jasmina.)

GLAVA

izaslanstva (deputacija) Pomagača k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, u Meku i prisege (na) Akabi (na Mini gdje se bacaju kamenčići za vrijeme hodočašća).

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba. - H - A pričao nam je Ahmed, sin Saliha, pričao nam je Anbesete, pričao nam je Junus od Ibnu Šihaba, rekao je: izvijestio me je Abdurahman, sin Abdullaha sina Ka'ba sina Malika, da je Abdullah, sin Ka'ba - a bio je vodić Ka'ba (vodićem, vodičem Ka'bu) kada je oslijepio (Ka'b) - rekao: čuo sam Ka'ba, sina Malika (da) priča (o svome slučaju) kada je (on) ozad (iza) zaostao od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, u borbi (ratu) Tebuka (priča taj slučaj) sa njegovom duljinom (tj. priča ga na dugo i široko). Rekao je Ibnu Bukejr u njegovom hadisu (tj. u hadisu koji je pričao Ukajl; ili: u pričanju koje je pričao Ukajl - o tome slučaju Ka'ba da je Ka'b rekao):

A zaista već sam prisustvovao sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, (u) noći Akabe (prilikom trećega sastanka) kada smo se međusobno čvrsto svezali (obavezali) na Islam, i ne volim da je meni (da ja imam) za nju (za tu noć) prisustvovanje Bedru (tj. ne bih ja

vrijednosti te noći dao za Bedr) iako je bio Bedr spominjaniji (više spominjan, spominjat) u (među) ljudima od nje (od te noći).

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan, rekao je: bio je Amr (običaja da) govori: čuo sam Džabira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (da) govori:

Prisustvovali (Prisustvovala) su sa mnom moja dva ujaka Akabi (trećem sastanku).

Rekao je Ebu Abdullah (Buharija): Rekao je Ibnu Ujejnete: Jedan (od) njih dvojice je Bera', sin Ma'rura.

PRIČAO MI JE Ibrahim, sin Musa-a, izvijestio nas je Hišam da je Ibnu Džurejdž izvijestio njih, rekao je Ata', rekao je Džabir:

Ja, i moj otac i moj ujak smo od drugova Akabe (tj. prisustvovali smo Akabi).

PRIČAO MI JE Ishak, sin Mansura, izvijestio nas je Jakub, sin Ibrahima, pričao nam je sin brata (bratić) Ibnu Šihaba od njegovoga (tj. od svoga) strica, rekao je: izvijestio me je Ebu Idris Aizullah, sin Abdullaha, da je Ubadete, sin Samita, - (jed
an) od (onih) koji su prisustvovali Bedru sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i (jedan) od njegovih drugova (u) noći Akabe - izvijestio njega da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao, a okolo njega je (jedna) družina (skupina) od njegovih drugova:

"Dođite (vi), prisegnite se (vi) meni na (to) da (vi) nećete pridruživati sa Allahom (za Allaha nijedu) stvar (tj. ništa - a to će reći: da nećete biti mnogobošci), i (da) nećete krasti (vršiti krađu), i nećete činiti blud (preljub), i nećete ubijati vašu (svoju) djecu, i nećete donositi (nikakve) izmišljotine (što) izmišljate (sebi stvarate) nju između vaših ruku i vaših nogu i (da) nećete griješiti (tj. da nećete otkazati poslušnost) meni u dobrom (poslu). Pa ko je ispunio (tj. ko ispuni) od vas (sve ovo na što se je prisegnuo), pa njegova nagrada je na Allaha (na Allahu, kod Allaha). A ko je pogodio (ko pogodi) od toga (jednu)

stvar, pa se kaznio u ovozemnosti, pa ono (to) je njemu otkup (iskupljenje). A ko je pogodio (ko pogodi) od toga (jednu) stvar, pa je pokrio njega Allah, pa njegova stvar je ka Allahu (prepuštena): ako hoće, kazniće ga; a ako hoće, oprostiće mu."

Rekao je: Pa sam se prisegnuo njemu na to.

PRIČAO NAM JE Kutejbete, (sin Seida), pričao nam je Lejs od Jezida, sina Ebu Habiba, od Ebul-Hajra, od Sunabihije, od Ubadeta, sina Samita, bio zadovoljan Allah od njega, da je on rekao:

Zaista ja sam (jedan) od poglavica (plemenskih starješina) koji su se prisegnuli poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. I rekao je: Prisegnuli smo se njemu na (to) da nećemo udruživati sa Allahom (ni jedne) stvari (ništa), i nećemo krasti, i nećemo činiti bluda, i nećemo ubiti osobu koju je zabranio Allah, osim sa pravom (da se osudi na smrt), i nećemo sebi otimati (pljačkati, robiti) i nećemo griješiti (otkazivati poslušnost) - (prisegnuli smo se) za raj ako smo činili (ako budemo činili) to (tako). Pa ako poklopimo od toga (neku) stvar, biće sudbina (suđenje) toga ka Allahu (prepušteno).

GLAVA

vjenčavanja Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, Aišu (Aiše sebi, za sebe), i (GLAVA) njezinoga dolaženja (u) Medinu i njegovoga građenja sa njom (tj. i njegovoga stupanja sa njom u bračne odnose).

PRIČAO NAM JE Fervete, sin Ebul-Magra-a, pričao nam je Alija, sin Mushira, od Hišama, od njegovoga oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Vjenčao je sebi mene Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, a ja sam kći (tj. a ja imam) šest godina. Pa smo došli (u) Medinu, pa smo odsjeli u Harisubnulhazredžoviće (u Hazredžove Harisoviće, među njih, kod njih). Pa sam se razboljela, pa se počupala (opala je) moja kosa, pa (iza toga) bio je obilan perčinić (mali perčin, tj. kosa glave koja se je spuštala do ramena; ili još bolje rečeno: pa je bila obilna, bujna skupinica kose koja se spuštala do ramena). Pa je došla meni moja

majka Ummu Ruman, a zaista ja sam zaista u (na jednoj) ljuljaški (ljuljački u tom času), i sa mnom su (neke) drugarice moje. Pa je uzviknula za mnom (tj. Pa je žestoko, jakim glasom viknula mene), pa sam došla njoj ne znam (ne znajući ja) šta hoće (ona) sa mnom. Pa je uzela (ona) za moju ruku dok je zastavila mene na vratima doma (kuće); a zaista ja (u tom času) zaista dišem teško (povišenim, ubrzanim dihanjem, disanjem) dok se je smirio neki (dio) moga daha (disanja, zadihanosti). Zatim je uzela (neku) stvar od vode (nešto vode), pa je potrala s njom moje lice i moju glavu, zatim je uvela mene u kuću, pa kada li (nekakve) žene od Pomagača u sobi. Pa su (one) rekle:

"Na dobru i blagoslovu, i na dobroj (ili: i na najboljoj) ptici (prilici neka bude)!" Pa je predala mene k njima, pa su (one) popravljale od moga stanja (nešto, neke sitnice). Pa nije preplašio (iznenadio) mene (niko drugi) osim poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, ručanicom (tj. u doba ručanja - užine-marende, oko dva sata pred podne). Pa su predale mene k njemu, a ja sam tada kći (tj. ja sam tada imala) devet godina.

PRIČAO NAM JE Mualla, pričao nam je Vuhejb od Hišama, sina Urveta, od njegovoga oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao njoj:

"Pokazala si se meni ti u snu dvaput. Sanjam da si ti u komadu (u polovini neke haljinke) od svile, i govori (Džibril): "Ovo je tvoja žena." Pa otkrijem (Pa otkrih), pa kada li ona (ono) ti! Pa govorim: "Ako bude ovo od (sudbine) kod Allaha, (neka) izvrši njega (pa neka izvrši to)."

PRIČAO NAM JE Ubejd, sin Ismaila, pričao nam je Ebu Usamete od Hišama, od njegova oca, rekao je:

Preminula je Hadidža prije (vremena) izlaženja Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, k Medini za (tj. prije na) tri godine. Pa je ostao dvije godine, ili blizu od toga, i vjenčao je Aišu, a ona je kći (tj. a ona je imala) šest godina. Zatim je sagradio sa njom (bračnu zajednicu, tj. preveo ju je u svoju kuću), a ona je kći (a ona ima) devet godina.

(Aiša je nakon vjenčanja ostala kod roditelja još tri godine, pa je tek onda preveo nju u svoju kuću Muhammed a.s..)

GLAVA

iseljenja (seobe) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, i njegovih drugova k Medini.

A rekli su Abdullah, sin Zejda, i Ebu Hurejrete, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio:

"Da nije iseljenje (seoba pala meni u dio), zaista bih bio (jedan) čovjek od Pomagača." A rekao je Ebu Musa od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio:

"Vidio sam u snu da ja isiljam (iseljavam, selim) iz Meke k (jednoj) zemlji (što) su u njoj palme. Pa je otišla moja pomisao (prva pomisao) k (tome, na to) da je ona (ta zemlja) Jemama ili Hedžer, pa kada li je ona (a ono bi) Medina, Jesrib."

PRIČAO NAM JE Humejdija, pričao nam je Sufjan, pričao nam je Aameš, rekao je: čuo sam Ebu Vaila (da) govori: Posjetili smo Habbaba, pa je rekao:

Isiljali smo (Selili smo) sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, hoćemo lice Allaha, pa je pala naša nagrada na Allaha. Pa je (neko) od nas (takav) ko je prošao (koji je otišao sa ovoga svijeta tako da) nije uzeo od Njegove nagrade (od Božije nagrade na ovome svijetu; ili: od svoje nagrade od Allaha na ovome svijetu nijednu) stvar. Od njih je Mus'ab, sin Umejra. Ubio se (Ubijen) je (u) danu (na dan) Uhuda i ostavio je (jedan) ogrtač. Pa smo bili (kada smo ga zamotavali da ga pokopamo): kada smo (kada bi) pokrili s njim (s tim ogrtačem) njegovu glavu, pokazale su se (ukažu se, vidjele bi se) njegove dvije noge; a kada smo (a kada bismo) pokrili njegove dvije noge, pokazala se je (ukazala bi se) njegova glava. Pa je zapovjedio nama poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, da pokrijemo njegovu glavu, a (da) učinimo (tj. da stavimo) na njegove dvije noge (jednu) stvar od izhira

(pirike trave). A od nas je (neko takav) ko je (u životu na ovome svijetu dočekao da) je sazreo njemu njegov plod (borbe), pa on trga (bere) njega.

PRIČAO NAM JE Musedded, pričao nam je Hammad, on je sin Zejda, od Jahja-a, od Muhameda, sina Ibrahima, od Alkameta, sina Vakkasa, rekao je: čuo sam Umera, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, - mislim ga (mislim da) - govori:

"Poslovi su sa namjerom. Pa ko je (takav da) je bila njegova seoba (iseljenje) k (tj. zbog) ovozemnosti (da) pogodi nju, ili (kakve) žene (da) oženi nju, pa njegova seoba je k (onome) što je (što se, zašto se) iselio k njemu (zbog njega). A ko je (takav da) je bila njegova seoba k Allahu i Njegovom poslaniku (zbog Allaha i Njegovoga poslanika), pa njegova seoba je k Allahu i Njegovom poslaniku, pomilovao ga Allah i spasio."

PRIČAO MI JE Ishak, sin Jezida, Dimaškija, pričao nam je Jahja, sin Hamzeta, rekao je: pričao mi je Ebu Amr Evzaija od Abdeta, sina Ebu Lubabeta, od Mudžahida, sina Džebza (ili: sina Džebra), Mekije da Abdullah, sin Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, govoraše (govorio je):

Nema (više nikakve) seobe poslije osvojenja (Meke).

A pričao mi je Evzaija od Ata-a, sina Ebu Rebaha, rekao je: Posjetio sam Aišu sa Ubejdom, sinom Umejra, Lejsijom, pa smo pitali nju o seobi, pa je rekla:

Nema (nikakve) seobe danas. Bili su (prvi) vjernici (običaja da) bježi jedan (od) njih sa svojom vjerom k Allahu, uzvišen je, i k Njegovom poslaniku, pomilovao ga Allah i spasio, (zbog) strahovanja da se iskuša na njoj (da se stavi na muke zbog nje). Pa što se tiče danas pa već je pokazao Allah Islam, i danas (svaki vjernik) obožava svoga Gospoda gdje je htio (gdje hoće), a ali (nego) borba i namjera (su ostale i dalje).

PRIČAO MI JE Zekerija, sin Jahja-a, pričao nam je Ibnu Numejr, rekao je Hišam: pa izvijestio je mene moj otac od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da je Sa'd rekao:

"Moj Bože! Zaista Ti znaš da ono nije (ni) jedan (čovjek, tj. nikakvi ljudi nisu) draži k meni da se borim (protiv) njih od (ljudi) naroda (što) su smatrali lažnim (tj. koji nisu vjerovali) Tvoga poslanika, pomilovao ga Allah i spasio, i izveli su njega. Moj Bože! Pa zaista ja mislim da si Ti postavio (metnuo, dao ovaj) rat između nas i između njih." A rekao je Eban, sin Jezida: Pričao nam je Hišam od svoga oca: izvijestila me je Aiša:

"...... od ljudi (što) su smatrali lažnim Tvoga vjerovijesnika i izveli su ga od Kurejševića."

PRIČAO NAM JE Metar, sin Fadla, pričao nam je Revh, sin Ubadeta, pričao nam je Hišam, pričao nam je Ikrimete od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Poslao se poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, za (tj. kada je imao) četrdeset godina, pa je ostao u Meki (kao Božiji poslanik) trinaest godina (i za to vrijeme) objavljuje se k njemu (dolazi mu objava). Zatim se njemu zapovjedilo za seobu, pa je iselio (pa se iselio bivši iseljenik) deset godina. I umro je, a on je sin (tj. a on ima) šezdeset i tri (godine).

PRIČAO NAM JE Metar, sin Fadla, pričao nam je Revh, sin Ubadeta, pričao nam je Zekerija, sin Ishaka, pričao nam je Amr, sin Dinara, od Ibnu Abbasa, rekao je:

Ostao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u Meki trinaest, a preminuo je, a on je sin (a on ima) šezdeset i tri (godine).

PRIČAO NAM JE Ismail, sin Abdullaha, rekao je: pričao mi je Malik od Ebu Nadra, slobodnjaka Umera (Umerovoga), sina Ubejdulaha, od Ubejda, misli (na) sina Hunejna, od Ebu Seida Hudrije, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, sjeo na govornicu, pa je rekao:

"Zaista (jedan) rob je (u takvoj prilici da) je dao izbiranje (izbor) njemu Allah između (toga) da dadne njemu od sjaja (tj. bogatstva) ovozemnosti šta (što) je htio i između (onoga) što je kod Njega, pa je sebi izabrao (taj rob ono) što je kod Njega (kod Allaha)."

Pa je zaplakao Ebu Bekr i rekao je: "Otkupili smo te sa našim očevima i našim majkama (tj. Žrtvovali bismo mi za tebe svoje očeve i majke)!" Pa smo se začudili njemu, i rekli su ljudi: "Pogledajte k ovome (tome) starcu! Izvještava poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, o (nekakvom, o jednom) robu (što) je dao izbiranje (biranje, izbor) njemu Allah između (toga, između dvoje i to) da dadne njemu (nešto) od sjaja ovozemnosti i između (onoga) što je kod Njega, a on (starac Ebu Bekr) govori: "Otkupili smo te sa našim očevima i našim majkama?!" Pa je bio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, on (taj rob) kome je dat (taj) izbor (kome se je dao izbor), a bio je Ebu Bekr on (taj što je) najznaniji (od) nas za njega (za ovo, u ovome). A rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista od najdobročinstvenijih ljudi na mene (tj. prema meni) u svome druženju i svome imanju je Ebu Bekr. I da sam bio sebi uzimač (I da sam birao kakvoga) prijatelja od svoje sljedbe, zaista bih uzeo Ebu Bekra (ali nikakvo drugo prijateljstvo) osim prijateljstva Islama (ne mogu da prihvatim, jer ono najviše prijateljstvo imam prema Uzvišenom Bogu). Neće ostati (ili: Neka ne ostane) nikako u Bogomolji (nijedan, nikakav) prozorčić (prolaz, mala vrata) osim prozorčića (vrata) Ebu Bekra."

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, rekao je: pričao nam je Lejs od Ukajla, rekao je Ibnu Šihab: pa izvijestio me je Urvete, sin Zubejra, bio zadovoljan Allah od njega, da je Aiša, bio zadovoljan Allah od nje, žena (supruga) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekla:

Nisam razumjela (razumijevala, tj. Ne pamtim ja) moja (svoja) dva oca (tj. roditelja, oca i majku drukčije) nikada osim, a njih dvoje (tj. osim tako da njih dvoje) vjeruju vjeru (ovu-Islam). A nije prošao na nas (tj. nama nijedan) dan (drukčije) osim (tako da) dođe nama u njemu poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (u) dva kraja dana: jutrom

i večerom. Pa pošto su se iskušali (stavili na iskušenje, na muke) muslimani, izašao je Ebu Bekr isiljajući (iseljavajući, seleći on) prema zemlji Abesinije dok je (tj. te kada je) dopro Berkul-Gimadu, sreo je njega Ibnu Degine, a on je gospodin (tj. poglavica plemena) Kareta, pa je rekao:

"Gdje hoćeš (Gdje ćeš), o Ebu Bekre?" Pa je rekao Ebu Bekr: "Izveo (Istjerao je mene moj narod, pa hoću da putujem u (po) Zemlji, i (da slobodno) obožavam svoga Gospoda." Pa je rekao Ibnu Degine (Ibnuddeginete): "Pa zaista (neko) kao ti, o Ebu Bekre, neće izaći (ne izlazi) i neće se izvesti (i ne istjerava se). Zaista ti stičeš izgubljeno (ili: daješ ono što ne postoji-što nema kod drugoga), i daruješ rodbini, i podnosiš trud, i častiš (ugošćavaš) gosta i potpomažeš na naredicama istine (tj. na iskrslim potrebama istine, pravde). Pa ja sam tebi zaštitnik, vrati se, i obožavaj svoga Gospoda u svome gradu."

Pa se vratio. I otprtljao (I krenuo) je sa njim Ibnu Degine, pa je ophodao večerom (navečer) u (među) časnicima (prvacima) Kurejševića, pa je rekao njima: "Zaista Ebu Bekr je (takav da) neće izaći (ne izlazi čovjek) sličan, a niti se izvodi (istjerava). Zar ćete izvesti (istjerati jednoga) čovjeka (koji) stiče izgubljeno, i dariva rodbinu, i podnosi trud (teret), i časti gosta i potpomaže na naredicama istine?" Pa nisu smatrali lažnim Kurejševići za zaštitu Ibnu Degine, i rekli su Ibnu Degini (Ibnu Deginetu):

"Zapovjedi Ebu Bekru, pa neka obožava svoga Gospoda u svojoj kući, pa neka klanja u njoj i neka čita (uči) šta je htio (šta hoće, što god hoće). A neće uznemirivati nas s time i neće (ili: i niti će) tražiti javnost s njime (tj. a neće tražiti da to čini javno), pa (jer) zaista mi se plašimo da zavede (on) naše žene i naše sinove." Pa je to rekao Ibnu Degine Ebu Bekru. Pa je ostao Ebu Bekr s tim (na tom da) obožava svoga Gospoda u svojoj kući, a neće tražiti javnost sa svojom molitvom (neće javno klanjati), i neće čitati u (drugom mjestu) osim (mimo) svoje kuće. Zatim se pokazalo Ebu Bekru (mišljenje, ideja), pa je sebi sagradio (jednu) bogomolju u dvorištu svoje kuće, i klanjavaše u njoj i čitaše Kur'an. Pa se bacaju (Pa se bacahu) na nju (tj. tiskahu se okolo nje, tiskali su se oko nje) žene idolopoklonika i njihovi sinovi, a oni se čude (dive) od njega (njemu) i pogledaju (gledaju) ka njemu. A bio je Ebu Bekr čovjek

mnogoplakač (plačan, plačljiv), ne posjeduje svoja dva oka (tj. ne može vladati s njima, ne može ih suzdržati da ne plaču) kada je čitao (kada on čita) Kur'an. Pa je ustravilo (prenerazilo) to časnike (velikaše) Kurejševića od (tj. između) idolopoklonika, pa su poslali k Ibnu Degini (poruku da dođe), pa je došao na njih (njima). Pa su rekli: "Zaista mi smo bili zaštitili Ebu Bekra s tvojom zaštitom na (uslov) da obožava svoga Gospoda u svojoj kući, pa je već prešao to (preko toga uslova), pa je sebi sagradio bogomolju u dvorištu svoje kuće, pa je javan bio sa molitvom i čitanjem (tj. javno je vršio molitvu i čitanje) u njoj. I zaista mi smo se već uplašili da će (on) zavesti naše žene i naše sinove, pa zabrani mu. Pa ako voli da se skrati (da se on ograniči) na (to) da obožava svoga Gospoda u svojoj kući, učinio je (tj. činiće to). A ako neće (drukčije) osim (tako) da bude javan s tim (da to javno čini), pa pitaj ga, da (on) vrati k tebi tvoju zaštitu (da se odrekne tvoje zaštite). Pa (Jer) zaista mi smo već mrzili da pokvarimo tebi zaštitu (da pokvarimo, raskinemo ugovor s tobom), a nismo priznavaoci Ebu Bekru traženja javnosti (javnoga činjenja obreda)."

Rekla je Aiša: Pa je došao Ibnu Degine k Ebu Bekru, pa je rekao: "Već si znao (znaš uslov) koji je (taj što) sam se obavezao tebi na njega, pa ili da se skratiš (ograničiš) na to, ili da vratiš k meni moju zaštitu, pa (jer) zaista ja ne volim da čuju Arapi da sam ja (taj što) se meni pokvarila zaštita u čovjeku (u vezi čovjeka što) sam se obavezao za njega (da ga štitim)." Pa je rekao Ebu Bekr: "Pa zaista ja vraćam k tebi tvoju zaštitu, i zadovoljavam se sa zaštitom Allaha, moćan je i veličajan je." A tada je (bio) u Meki Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, muslimanima:

"Zaista ja sam (u takvom stanju da) se je meni pokazala kuća (zemlja) vaše seobe (iseljenja), voćarna (tj. ima u njoj voćara, voća od palmi), između dva kamenjara. A njih dva su dva kamenita tla (sa crnim kamenjem)." Pa je iselio (odselio) ko je odselio (odsiljao, ko je selio - ili: pa se iselio ko se iselio) prema Medini. I vratila se (velika) skupina (od onih) ko je bio (ko se) iselio u zemlju Abesinije k Medini. I pripremao se Ebu Bekr prema Medini. Pa je rekao njemu poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Na tvojoj polaganosti (Polagano, Polako), pa (jer) zaista ja se nadam da će se (i) meni dozvoliti." Pa je rekao Ebu Bekr: "A da li se nadaš to (da će se i tebi dozvoliti da i ti iseliš), sa mojim ocem si ti?!" Rekao je: "Da." Pa je zadržao Ebu Bekr svoju osobu (sam sebe, ostao je) na (tj. zbog) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zato (da) se druži (s) njim (tj. da mu pravi društvo u selidbi). I hranio je dvije samarice (deve što) su njih dvije bile kod njega lišćem trna (egipatskoga; ili: lišćem trske) - a on je (a to je sa stabla štapom) otrešeni list (otrešeno lišće) - habetun) - četiri mjeseca (hranio je tom hranom te deve).

Rekao je Ibnu Šihab: Rekao je Urvete: rekla je Aiša: Pa dok smo mi (jednoga) dana sjedili (doslovno: sjedači) u kući Ebu Bekra u prsima podnevne žege, rekao je (jedan) govornik Ebu Bekru:

"Ovo je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zavijen pokrivalom (za lice, tj. pokrio se po licu i dolazi nam) u času (što on) ne dolazaše nama u njemu (u času u kojem nije dolazio nama)." Pa je rekao Ebu Bekr: "Otkup za njega je moj otac i moja majka! Tako mi Allaha nije doveo njega u ovome času (niko) osim posao (neki važan)." Rekao je: Pa je došao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je tražio dozvolu (da uniđe), pa je dozvolio njemu, pa je unišao. Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, Ebu Bekru:

"Izvedi (Istjeraj sve ove) kod tebe (što sjede, dakle: Neka izađu)." Pa je rekao Ebu Bekr: "Oni su samo tvoja porodica, sa mojim ocem si ti, o poslaniče Allaha!" Rekao je: "Pa zaista ja sam (u takvoj prilici da) se je već dozvolilo meni u izlaženje (da idem iz Meke)." Pa je rekao Ebu Bekr: "Društvo (s tobom meni dozvoli), sa mojim ocem si ti, o poslaniče Allaha!" Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Da." Rekao je Ebu Bekr: "Pa uzmi, sa mojim ocem si ti, o poslaniče Allaha, jednu (od) ove dvije moje samarice (deve)!" Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Za cijenu (koju si ti za nju platio)." Rekla je Aiša:

Pa smo opremali njih dvojicu najbržim opremanjem. I napravili smo za njih dvojicu putnicu (tj. putničku hranu stavljajući nju) u (jednu kožnu) posudu (torbu, vreću), pa je odsjekla Esma, kći Ebu Bekra

(jedan) komad od svoga pasa (pojasa), pa je svezala s njim na usta posude (tj. pa je zavezala njime otvor te torbe, vreće). Pa se s time (zbog toga) nazvala Opasana (ona koja ima pas, pojas). Rekla je: Pa su se priključili (Pa su stigli) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u (jednu) pećinu (špilju) u planini (brdu) Sevr, pa su se sakrivala (skrivala) njih dvojica u njoj tri noći (dana), zanoćiva kod njih dvojice Abdullah, sin Ebu Bekra, a on je dječak mlad, vješt, oštrouman, pa ode noću od njih dvojice u zoru, pa osvane sa Kurejševićima u Meki kao prenoćivač (tj. kao da je prenoćio u Meki). Pa neće čuti (ni jednu) stvar (išta što) se pravi varka njima dvojici sa njom (pa da će drukčije biti) osim (tako da) je zapamtio nju (Abdullah tako) da donese njima dvojici vijest toga (vijest o tome) kada se pomiješa pomrčina. A pase (čuva) na (za) njih dvojicu Amir, sin Fuhejreta, slobodnjak Ebu Bekra (Ebu Bekrov), (jednu) ovcu od brava Ebu Bekra, pa dadne doći njoj (tj. dotjera nju) njima dvojici kada ode (tj. prođe jedan) čas od večeri, pa zanoće njih dvojica u mlijeku - a ono (a to) je mlijeko (te) ovce njih dvojice i uzvareno mlijeko njih dvojice (pomoću ugrijanoga kamenja) - dok vikne za nju (na nju - na ovcu) Amir, sin Fuhejreta u pomrčini (zore). Čini (Amir) tako u svakoj noći od te tri noći (Tako je dakle radio sve tri noći). I unajmili su poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i Ebu Bekr (jednoga) čovjeka iz Dilovića, i on je od Abdubnuadijjevića, vodiča, "hirrita" - a "hirrit" je vještak u vođenju (kroz pustinju), već je zamočio (on ruku za) savez u obitelji (porodici) 'Asa, sina Vaila, Sehmije, a on je na vjeri bezbožnika Kurejševića (Kurejševićkih). Pa su se njih dvojica pouzdala (u) njega, pa su njih dvojica dala k njemu svoje dvije samarice (deve), i njih dva su obećala njemu (kao mjesto sastanka) pećinu Sevr poslije tri noći (dana) sa dvjema samaricama njih dvojice (u) jutru tri (trećeg jutra, tj. trećega dana). I otišao je sa njima dvojicom Amir, sin Fuhejreta, i (taj) vodič. Pa je (on) uzeo sa njima put obale (Išao je sa njima obalom).

Rekao je Ibnu Šihab: A izvijestio me je Abdurahman, sin Malika, Mudlidžija, a on je sin brata (bratić) Surakata, sina Malika sina Džu'šuma, da je njegov otac izvijestio njega da je on čuo Surakata, sina Džu'šuma, (da) govori:

Došao je nama poslanik bezbožnika Kurejševića (da oni) čine u (tj. za) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i Ebu Bekra krvarinu (tj. nagradu u visini krvarine, a to je stotinu deva), svakoga jednoga od

njih dvojice (platiće toliko onome) ko je ubio njega ili je zarobio njega (tj. ko ubije ili zarobi jednoga od njih). Pa dok sam ja sjedač u (na jednom) sijelu od sijela moga naroda Mudlidžovića, došao je (jedan) čovjek od njih dok je stao nad nama (tj. kod nas), a mi smo sjedači (a mi sjedimo), pa je rekao:

"O Surakate! Zaista ja sam već vidio maloprije (maločas nekakve) osobe na obali, mislim ih (mislim da su to) Muhammed i njegovi drugovi." Rekao je Surakate: Pa sam poznao (prepoznao) da su oni - oni (tj. da su to oni). Pa sam rekao njemu: "Zaista oni nisu sa njima (oni, tj. Nisu to oni), ali (nego) si ti vidio omsicu i omsicu (te-i-te i te-i-te koji) su otišli sa našim očima (tj. sa našim znanjem, pod našom pažnjom da oni) traže zalutalu (izgubljenu jednu životinju) svoju." Zatim sam ostao u (tom) sijelu (jedan) čas, zatim sam ustao, pa sam unišao (ušao), pa sam zapovjedio svojoj robinji (ili: djevojci) da izađe sa mojim konjem (kobilom), i ona (neka) je iza (jednoga) brežuljka, pa (da) zadrži njega meni. I uzeo sam svoje koplje, pa sam izašao s njim iz leđa kuće (pozadi kuće da me ko ne primjeti), pa sam šarao (glačao) sa njegovim željezom (na suprotnom kraju od vrha - šarao sam s njim) zemlju, a spustio sam njegov visoki dio (tj. vrh nisko) dok sam došao svome konju, pa sam pojašio njega (doslovno: nju-kobilu). Pa sam podigao (ubrzavao) njega (da) kasa sa mnom (da me konj nosi kasom kasajući), čak sam se približio njima. Pa je posrnuo sa mnom moj konj, pa sam pao od (sa) njega. Pa sam ustao, pa sam oborio (tj. pružio) svoju ruku k svome tobolcu (u kojem su stajale strjelice), pa sam izvukao iz njega strjelice (za gatanje, radi gatanja), pa sam tražio dio sa njima (tj. gatao sam sudbinu sa njima - strjelicama): (da li) ću štetiti (nauditi) njima (Muhammedu i njegovim drugovima), ili ne? Pa je izašlo (ono) koje mrzim (ono što ne volim). Pa sam pojašio svoga konja, i pogriješio sam strjelicama (i krenuo sam opet u potjeru) kasa sa mnom (moj konj). Čak (Te) kada sam čuo čitanje (učenje) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a on se ne obazire (ne obzire), a Ebu Bekr umnožava obaziranje (mnogo se obazire), potonule (zaronile) su dvije ruke (tj. prednje noge) moga konja u zemlju, čak su njih dvije doprle (svojim) dvama koljenima (dakle: potonule su prednje noge moga konja do koljena do tla), pa sam pao od (sa) njega. Zatim sam povikom potjerao njega, pa se podigao (podizao), pa nije skoro (mogao da) izvadi svoje dvije ruke (tj. prednje noge). Pa pošto se je izjednačio (zaustavio)

stojeći, kada li za tragom (tj. iza) njegovih dviju ruku (prednjih nogu nekakav bez vatre) dim, podizač (tj. podiže se) u nebo kao dim (pravi od vatre)! Pa sam tražio dio (tj. sudbinu: ili dobri, ili slabi dio sudbine gatajući) sa strjelicama, pa je izašao (onaj dio sudbine) koji mrzim (dakle: koji nisam volio, koji nisam želio da bude). Pa sam dozivao njih za sigurnost (bezbjednost im garantujući), pa su stali (zastali). Pa sam pojašio svoga konja dok sam došao njima. I palo je u moju dušu kada sam sreo (ono) što sam sreo od zadržavanja od njih (od sprečavanja da ih ne mogu stići zato što mi konj upadne kad im se približim) da će se pokazati (da će pobijediti) stvar poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa sam rekao njemu:

"Zaista tvoj narod je (takav da) su učinili u te (za tebe ucjenu u vrijednosti za) krvarinu (vrijednost krvarine)." I izvijestio sam ih vijesti (o onome) šta hoće ljudi sa njima. I ponudio sam na njih (tj. njima svoje) opskrbe i robe, pa nisu njih dvojica okrnjili meni (ništa, tj. nisu mi uzeli ništa) i nisu pitali (tražili) njih dva (od) mene (ništa), osim (jedino to) da je rekao (Muhammed a.s.):

"Sakrij od nas (tj. Sakrij o nama vijesti)." Pa sam pitao (molio) njega da napiše meni knjigu sigurnosti (bezbjednosti). Pa je zapovjedio Amiru, sinu Fuhejreta, pa je napisao u (tj. na jedan komad, ne jednu) cedulju od kože. Zatim je prošao (tj. otišao) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Rekao je Ibnu Šihab: Pa izvijestio me je Urvete, sin Zubejra da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, sreo Zubejra u (među nekim) konjanicima od muslimana (što) su (koji su) bili trgovci vraćajući se (oni) iz Sirije. Pa je obukao Zubejr poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i Ebu Bekru odjeće bjeline (bijele haljine). I čuli su muslimani u Medini izlaženje (tj. za seobu) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, iz Meke, pa raniše (oni, ranili su, tj. pa bijahu ranili jutrom) svakoga jutra ka kamenitom tlu (kraju uz Medinu od kojega su mislili da će se pomoliti, naići, pojaviti Muhammed a.s.), pa iščekuju (iščekivahu oni, iščekivali su oni) njega (sve) do (časa kada) vrati njih (kućama) vrućina podnevne žege. Pa su se obrnuli (vratili oni jednoga) dana poslije što su oduljili svoje iščekivanje. Pa pošto su odsjeli ka svojim kućama, došao je (jedan) čovjek od Židova (tj. pojavio se je, popeo se je) na (jednu) tvrđavu od njihovih tvrđava zbog (neke) stvari (da) pogleda k njoj (da vidi nju), pa je ugledao (opazio) za poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i

njegove drugove (bivši oni) ubijeljeni (tj. vidio ih je kako idu, a na njima su bijele haljine), odlazi (ili: odstranjuje se, prolazi, prestaje) s njima fatamorgana (tera-baba-kozliće, voda ili slika nečega što se pričini, prividi u pustinji pri velikoj vrućini, tj. nestaje fatamorgana zbog njihovoga pojavljivanja njoj; ili: pokazuje se oku njihovo kretanje u fatamorgani - tako su protumačili neki "odlazi s njima fatamorgana"). Pa (taj) Židov nije posjedovao (nije imao hladnokrvnost nego je postupio tako) da je rekao (povikao) sa najvišim svojim glasom:

"O skupino Arapa! Ovo je vaš djed (ili: vaš udjel, udio u sreći, tj. vaš srećnik, sretnik) kojega iščekujete!" Pa su se uzdigli muslimani k oružju, pa su susreli (izašli u susret) poslanika (poslaniku) Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u leđima (tj. na kraj) kamenitoga predjela. Pa je upravio (ili: Pa je skrenuo) s njima desno dok je odsjeo sa njima u Amrubnavfovića (u Avfovih Amrovića). A to je (bilo u) ponedeljak od mjeseca rebiul-evvela. Pa je ustao Ebu Bekr ljudima (zbog tih ljudi da ih primi), a sjeo (sjedio) je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, šuteći (čuteći). Pa je počeo (onaj) ko je došao od Pomagača od (onih) ko nije vidio (prije) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) pozdravlja Ebu Bekra (sve dotle) dok je pogodilo Sunce poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa se okrenuo (tj. pa se pomjerio) Ebu Bekr dok je zasjenio (napravio hlad) nad njim sa svojim ogrtačem. Pa su poznali (prepoznali ti) ljudi poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, kod toga (tada po tome). Pa je ostao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u Amrubnuavfovićima deset i nekoliko noći. I utemeljila se je (ona) bogomolja koja "se je utemeljila na bogobojaznosti".

(Veli se da se pod ovim misli bogomolja-džamija u mjestu Kuba'-u.)

I klanjao je u njoj poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zatim je uzjašio svoju samaricu (devu), pa je išao (tako da) idu sa njim (ti) ljudi dok je kleknula (njegova deva, tj. dok nije legla) kod bogomolje poslanika (Allaha), pomilovao ga Allah i spasio, u Medini. A ona (tj. A zemljište gdje je ona-Bogomolja, bilo je tada takvo da) klanjaju u njemu (na njemu) tada (neki) ljudi od muslimana, a bilo je (to zemljište) gumno za datule (harman za sušenje datula, a pripadalo je) Suhejlu i Sehlu, dvojici dječaka, dva siročeta (dvama siročadima koja su

bila) u skrbništvu Es'ada, sina Zurareta. Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, kada je kleknula (legla) s njim njegova samarica (deva):

"Ovo je, ako htio Allah (ako Bog da), odsjedalište (moj stan)." Zatim je pozvao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (ta) dva dječaka, pa se raspitivao za cijenu (od) njih dvojice za (to) gumno zato (da sebi) uzme njega bogomoljom (tj. da ga uzme da na njemu izgradi, napravi bogomolju-džamiju). Pa su njih dva rekla: "Nego (tj. Ne prodajemo, nego) poklanjamo njega tebi, o poslaniče Allaha!" Pa nije htio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, da primi njega od njih dvojice poklonom (kao poklon) dok je (najzad sebi) kupio njega od njih dvojice, zatim je sagradio njega bogomoljom (tj. zatim je sagradio na njemu bogomolju). I počeo je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) prenosi sa njima ćerpič u njezinu (za njezinu) zgradu, i (da) govori:

"Ovo je nošenje (posebno vrijedno), ne (tj. a ne) nošenje Hajbera. Ovo je dobročinstvenije, naš Gospode, i čišće."

(To jest: "Ovaj nošeni teret ima posebnu vrijednost, a ne teret datula i rozina koji se donosi i nosi iz Hajbera.")

I govori (I govorio još i ovo):

"Moj Bože! Zaista nagrada je nagrada budućega svijeta. Pa pomiluj Pomagače i Iseljenike." Pa se je predstavio sa pjesmom (ili: Pa je uzeo za primjer pjesmu jednoga) čovjeka od muslimana, nije se imenovao meni (on). Rekao je Ibnu Šihab: A nije doprlo nama u hadisima da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, predstavio se sa potpunim (cijelim jednim) stihom (neke) pjesme osim ovoga stiha.

(To jest: ..... da je uzeo za primjer neki cio stih neke pjesme osim u ovome hadisu ovaj stih.)

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Ebu Šejbeta, pričao nam je Ebu Usamete, pričao nam je Hišam od svoga oca, i Fatima od Esme, bio zadovoljan Allah od njih dvije, (da) je napravila (ona jednu) putničku

opskrbu (tj. posudu, torbu, vreću za putničku opskrbu, hranu) za Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, i Ebu Bekra kada je htio (u) Medinu. Pa sam rekla svome ocu:

"Ne nalazim (nijednu drugu) stvar (Nemam ništa da) svežem njega (tj. nju - putničku hranu, opskrbu; ili: vreću za opskrbu) osim moj pas (tj. svoj pojas)." Rekao je: "Pa rascijepi (raspolovi) ga." Pa sam (tako i) učinila. Pa sam se nazvala (prozvana sam, tj. Pa sam nazvana) Dvopasnicom (Dvopojasnicom, tj. posjednicom dvaju pojaseva). A rekao je Ibnu Abbas: Esma Opasana (tj. posjednica pojasa).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Bešara, pričao nam je Gunder, pričao nam je Šubete od Ebu Ishaka, rekao je: čuo sam Bera-a, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Pošto se okrenuo (tj. Kad je krenuo) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, k Medini, slijedio je njega Surakate, sin Malika sina Džu'šuma, (u namjeri da ga ubije ili zarobi) pa je molio na njega (protiv njega) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa je zaronio (potonuo u pijesak) s njim njegov konj. Rekao je:

"Moli Allaha za mene, a neću štetiti tebi." Pa je molio za njega. Rekao je: Pa je ožednio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je prošao pokraj (jednoga) pastira. Rekao je Ebu Bekr: Pa sam uzeo (jednu) čašu, pa sam namuzao u nju malu količinu mlijeka, pa sam došao njemu, pa je pio dok sam se zadovoljio.

PRIČAO MI JE Zekerija, sin Jahja-a, od Ebu Usameta, od Hišama, sina Urveta, od njegovoga oca, od Esme, bio zadovoljan Allah od nje, da je ona nosila (tj. bila trudna) sa Abdullahom, sinom Zubejra. Rekla je:

Pa sam izašla, a ja sam upotpunjačica (nošenja, tj. pred porođaj). Pa sam došla (u) Medinu, pa sam odsjela u Kuba-u. Pa sam rodila njega u Kuba-u. Zatim sam došla s njim (tj. donijela sam ga) Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je stavio njega u svoje krilo, zatim je pozvao za (jednu) datulu, pa je sažvakao nju, zatim je pljucnuo u njegova usta (tj. stavio je u njegova usta malo te sažvakane datule). Pa je bila prva stvar (koja) je unišla (u) njegovu utrobu pljuvačka poslanika

Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Zatim je protrljao nepce (usta, čeljust) njemu sa (jednom) datulom, zatim je molio za njega i blagosiljao je njega. I bio je prvo rođeno (dijete koje) se je rodilo u Islamu (od Iseljenika u Medini).

Slijedio je njega (Zekerija-a) Halid, sin Mahleda, od Alije, sina Mushira, od Hišama, od njegovoga oca, od Esme, bio zadovoljan Allah od nje, da je (da se) ona iselila k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, a ona je trudna (gravidna).

PRIČAO NAM JE Kutejbete od Ebu Usameta, od Hišama, sina Urveta, od njegovoga oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Prvo rođeno (dijete koje) se je rodilo u Islamu je Abdullah, sin Zubejra. Donijeli su ga Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je uzeo Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (jednu) datulu, pa je žvakao (malo) nju, zatim je uveo (stavio) nju u njegova usta. Pa prvo što je unišlo u njegov stomak (trbuh) je pljuvačka Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO MI JE Muhamed, pričao nam je Abdussamed, pričao nam je moj otac, pričao nam je Abdul-Aziz, sin Suhejla, pričao nam je Enes, sin Malika, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Okrenuo se (Krenuo) je vjerovijesnik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, k Medini, a on je postavljač sajahača (tj. postavio je za svoga sujahača ozadi, ozada, pozada, iza sebe) Ebu Bekra, a Ebu Bekr je starac (koji) se poznaje (koji je bio poznat u narodu), a vjerovijesnik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, je (bio) mlad (mladić koji) se ne poznaje (koji nije poznat). Rekao je: Pa susretne (određeni, neki) čovjek Ebu Bekra, pa govori (rekne, pa ga pita):

"O Ebu Bekre! Ko je ovaj čovjek koji je pred tobom?" Pa rekne (Pa mu odgovori Ebu Bekr): "Ovaj čovjek je (taj što) upućuje mene (na određeni) put. (To jest: "..... koji mi pokazuje put.")

Pa računa (određeni) računalac da on misli samo (na) put (preko pustinje), a (u stvari, Ebu Bekr) misli samo (na) put dobra. Pa se obazreo Ebu Bekr (jednom prilikom), pa kada li on (suoči se) sa (jednim) konjanikom (koji) se već priključio njima (već ih je bio stigao). Pa je rekao:

"O poslaniče Allaha! Ovo je (nekakav) konjanik već se priključio s nama (nama)." Pa se obazreo vjerovijesnik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Moj Bože! Nadhrvi ga (tj. Obori, baci ga na zemlju)!" Pa je nadhrvao njega (tj. zbacio ga je njegov) konj, zatim je ustao (da) rže (rzajući, tj. ustao je konj rzajući, hržući). Pa je rekao (Surakate):

"O vjerovijesniče Allaha! Zapovjedi mi za što si htio (Naredi mi šta hoćeš da činim)!" Pa je rekao: "Pa stani (u) tvome (svome) mjestu (u kojem si sada, gdje sada stojiš), ne ostavi nipošto (ni) jednoga (čovjeka da) se priključi sa nama." Rekao je: Pa je bio početkom (u početku) dana borac na (tj. protiv) vjerovijesnika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a bio je krajem (na kraju toga istoga) dana oružnica njemu (njegova, tj. njegova karaula, stražarnica). Pa je odsjeo poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (u) strani (na kraju) kamenitoga predjela (u blizini Medine), zatim je poslao k Pomagačima (poruku, obavijest da je stigao), pa su (oni) došli k vjerovijesniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i Ebu Bekru, pa su pozdravili (oni) na njih (tj. njih) dvojicu, i rekli su:

"Jašite vas dvojica bivajući sigurni (bezbjedni) vas dvojica, bivajući se pokorno vama dvojici." Pa je pojašio vjerovijesnik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i Ebu Bekr, a (oni) su okružili ispod (tj. ispred) njih dvojice sa oružjem. Pa se reklo u Medini:

"Došao je vjerovijesnik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio." Pa su se nadvisili (tj. Pa su počeli da) pogledaju (gledaju) i govore: "Došao je (tj. Dolazi) vjerovijesnik Allaha!" Pa je okrenuo se (tj. Pa je počeo da) ide dok je odsjeo strani kuće (na onoj strani gdje je kuća) Ebu Ejjuba. Pa zaista on (Muhammed a.s.) zaista priča svojoj porodici (ili: svojim stanovnicima, pristalicama), kadli je čuo (kadli ču, saznade) za njega Abdullah, sin Selama. A on (Abdullah) je (u tom času bio) u

palmama svoje porodice, bere plodove njima, pa je požurio da ostavi (plod) koji bere njima u njima (u palmama). Pa je došao, a ona (tj. a on-plod) je sa njim, pa je slušao od vjerovijesnika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zatim se vratio ka svojoj porodici. Pa je rekao vjerovijesnik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Koja (od) kuća naše porodice (tj. naših rođaka) je najbliža?"

(Pleme Nedžarovići u Medini su bili rođaci Muhammeda a.s., jer je iz njih, od njih bila majka njegovoga djeda Abdulmuttaliba.)

Pa je rekao Ebu Ejjub: "Ja sam (taj), o vjerovijesniče Allaha! Ovo je moja kuća, i ovo su moja vrata." Rekao je: "Pa odi (idi i spremi je), pa ona je nama (kao) podnevni odmor (podnevno odmaralište)." Rekao je: "Ustanite (tj. Pođite) vas dvojica, na blagoslovu Allaha, uzvišen je!" Pa pošto je došao vjerovijesnik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, došao je Abdullah, sin Selama, pa je rekao:

"Svjedočim (tj. Očitujem, Izjavljujem) da si ti poslanik Allaha, i da si ti donio istinu! A već su znali (već znaju) Židovi da sam ja njihov gospodar (tj. poglavica), i sin njihovoga gospodara, i najznaniji (od) njih i sin najznanijega (od) njih, pa pozovi ih, pa pitaj ih o meni prije (nego) da znaju (prije nego saznaju) da sam ja već primio Islam, pa (tj. jer) zaista oni ako znaju (saznaju) da sam ja već primio Islam, reći će (oni) o meni (ono) što nije u mene." Pa je poslao vjerovijesnik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa su došli, pa su unišli njemu. Pa je rekao njima poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"O skupino Židova! Teško vama! Bojte se Allaha! Pa tako mi Allaha koji je (Taj što) nema božanstva osim On (osim Njega) zaista vi zaista znate da sam ja poslanik Allaha istinom (po istini, uistinu), i da sam ja donio vama istinu, pa primite Islam." Rekli su: "Ne znamo ga (tj. Ne znamo to)." Rekli su (to tako) Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (koji) je rekao nju (navedenu rečenicu njima) tri puta. Rekao je: "Pa koji čovjek je u (među) vama Abdullah, sin Selama?" Rekli su: "To je naš gospodar, i sin našega gospodara, i najznaniji (od) nas i sin najznanijega (od) nas." Rekao je: "Pa zar ste vidjeli (mislili, tj. Zar mislite ono onako što ste sada rekli) ako je (on) primio Islam?" Rekli

su: "Osim za Allaha (Osim Allahu, tj. Sačuvaj Bože)! Nije bio (on takav) zato (da) primi (da bi primio) Islam." Rekao je: "Pa zar ste vidjeli (mislili) ako je primio Islam (tj. Pa šta mislite ako je primio Islam)?" Rekli su: "Osim za Allaha (Sačuvaj Bože): Nije bio zato (da) primi Islam." Rekao je: "Pa zar ste vidjeli ako je primio Islam (Šta ako je primio Islam)?" Rekli su: "Osim za Allaha (Sačuvaj Bože; Bože sačuvaj)! Nije bio zato (da) primi Islam." Rekao je:

"O sine Selama, iziđi (izađi) njima." Pa je izašao, pa je rekao: "O skupino Židova! Bojte se Allaha. Pa tako mi Allaha koji je (Taj što) nema božanstva osim On (osim Njega) zaista vi zaista znate da je on poslanik Allaha, i da je on donio istinu." Pa su rekli njemu:

"Slagao si (tj. Lažeš)." Pa je izveo (istjerao) njih poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Musa-a, izvijestio nas je Hišam od Ibnu Džurejdža, rekao je: izvijestio me je Ubejdulah, sin Umera, od Nafi-a, - (misli na to da je on čuo, pričao) - od Ibnu Umera, od Umera, sina Hattaba, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bio je uzakonio (propisao, odredio Umer) za najprve (prve) Iseljenike (da dobiju iz državne blagajne) četiri hiljade u četiri (tj. četiri puta po četiri hiljade; a neki kažu da ovaj izraz znači: četiri hiljade u četiri godine, ili u četiri godišnja doba). A uzakonio (odredio) je Ibnu Umeru (tj. svome sinu u ovom slučaju) tri hiljade i pet stotina. Pa se reklo njemu:

"On je od Iseljenika (najprvih, prvih), pa zašto (zbog čega) si okrnjio (smanjio) njemu od četiri hiljade (mimo druge)?" Rekao je: "Samo (zato što) su (se) iselila sa njim njegova dva oca (tj. njegova dva roditelja)." Govori: "Nije on kao (onaj) ko se iselio sa svojom osobom (tj. sam sa sobom, sam)."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Kesira, izvijestio nas je Sufjan od Aameša, od Ebu Vaila, od Habbaba, rekao je:

Iselili smo (se) sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio.

- H - PRIČAO NAM JE Musedded, pričao nam je Jahja od Aameša, rekao je: čuo sam Šekika, sina Selemeta, rekao je: pričao nam je Habbab, rekao je:

Iselili smo sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, tražimo (tj. tražeći mi sebi) lice Allaha (tj. Allahovo zadovoljstvo), i bila je nužna naša nagrada na Allaha. Pa od nas je (neko) ko je prošao (umro, ili poginuo), (i) nije jeo (na ovome svijetu) od svoje nagrade (nijednu) stvar. Od njih je (jedan takav i) Mus'ab, sin Umejra. Ubio se (tj. Ubijen) je (na) dan Uhuda, pa nismo našli (nijednu) stvar (ništa da) zamotamo (spremimo, opremimo) njega u nju osim (jedan) ogrtač. Bili smo kada smo (kada bi) pokrili s njim njegovu glavu, izašle bi njegove dvije noge. Pa kada pokrijemo njegove dvije noge, izašla je (izašla bi, pokazala bi se) njegova glava. Pa je zapovjedio nama poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, da pokrijemo njegovu glavu s njim (ogrtačem), a (da) učinimo (stavimo) na njegove dvije noge (nešto, neku količinu) od pirike (mirisne pirike - neka vrsta trave). A od nas je (neko) ko (je takav da) je sazreo (dospio na ovome svijetu) njemu njegov plod, pa on bere (trga) njega.

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bišra, pričao nam je Revh, pričao nam je Avf od Muavijeta, sina Kurreta, rekao je: pričao mi je Ebu Burdete, sin Ebu Musa-a, Eš'arija, rekao je: rekao je meni Abdullah, sin Umera:

"Da li znaš šta je rekao moj otac za tvoga oca (tvome ocu)?" Rekao je: Rekao sam: "Ne." Rekao je: "Pa zaista moj otac rekao je za tvoga oca (tj. tvome ocu): "O Ebu Musa! Da li veseli tebe naše primanje Islama sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i naša seoba sa njim, i naša borba sa njim, i naš rad, sav on sa njim (da) se je ohladio nama (tj. učvrstio, da je ostao spašen, da je ostao zdrav), a da svaki rad (što) smo uradili njega poslije njega (poslije Muhammeda a.s. - da s njim prođemo tako da) smo se spasili od njega dovoljnošću (dostatnošću) glavu za glavu (tj. da se spasimo od toga našega rada kazne - da ne budemo kažnjeni za njega makar ne bili nagrađeni, dosta bi nam bila glava za glavu - glavnica za glavnicu - da li te veseli da tako bude)?" Pa je rekao moj otac (u stvari treba da stoji: tvoj otac):

"Ne, tako mi Allaha! Već smo se borili poslije poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i klanjali smo, i postili smo, i uradili smo mnogo dobra i primilo je Islam na našim rukama (na naše ruke, tj. posredstvom nas) mnogo ljudstvo (mnogo ljudi). I zaista mi zaista se nadamo to (da će nam donijeti veliku Božiju nagradu)." Pa je rekao moj otac:

"Ali ja, tako mi (Onoga) koji je (Taj što je) duša Umera u Njegovoj ruci zaista bih volio da se je to ohladilo nama (tj. učvrstilo, zaledilo, ostalo zdravo nama), i da svaka stvar (što) smo uradili nju poslije (da) smo se spasili od nje dovoljnošću, glavu za glavu." Pa sam rekao: "Zaista tvoj otac (Umer) je, tako mi Allaha, bolji od moga oca (Ebu Musa-a, - a to se tumači tako da je stav straha vrijedniji od stava nade).

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Sabbaha; ili: Doprlo je meni od njega (od Muhameda, sina Sabbaha), pričao nam je Ismail od Asima, od Ebu Usmana Nehdije, rekao je: čuo sam Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, kada se je reklo njemu (da) je iselio (se on) prije svoga oca (čuo sam ga da) se ljuti, (i da) je rekao:

I došao sam ja i Umer na poslanika Allaha (tj. poslaniku Allaha), pomilovao ga Allah i spasio, pa smo našli njega spavajući (on podnevni san, spava podnevni san), pa smo se vratili k (svome) stanu (odsjedalištu). Pa je poslao mene Umer i rekao je:

"Odi (Idi), pa pogledaj da li se je probudio?" Pa sam došao njemu, pa sam unišao na njega (tj. njemu), pa sam se prisegnuo njemu. Zatim sam otišao k Umeru, pa sam izvijestio njega da se je on već probudio. Pa smo otišli k njemu žurimo žurenjem (tj. otišli smo mu mi vrlo žureći, vrlo se žureći) dok je unišao njemu (Umer), pa se je (on) prisegnuo njemu, zatim sam se prisegnuo njemu (ja po drugi puta - a iz toga slučaja neki su zaključili da sam ja iselio se prije Umera, a to nije tačno).

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Usmana, pričao nam je Šurejh, sin Meslemeta, pričao nam je Ibrahim, sin Jusufa, od svoga oca, od Ebu Ishaka, rekao je: čuo sam Bera-a (da) priča, rekao je:

Kupio je (sebi) Ebu Bekr od 'Aziba (jedan deveći) samar, pa sam nosio (odnio) njega sa njim. Rekao je: Pa je pitao njega Azib o idenju (tj. o seobi) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Rekao je:

"Uzelo se je na nas sa zasijedanjem (sa pažnjom, prismotrom), pa smo izašli noću, pa smo požurivali (hod tu) našu noć i naš dan dok je (ili: dok nije) ustao stajač podnevne vrućine (dok je nestalo sjene). Zatim se je podigla (ukazala) nama (jedna) stijena. Pa smo došli njoj, a ona ima (neku) stvar od hlada (ima nešto hlada)." Rekao je: "Pa sam prostro za poslanika (tj. poslaniku) Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (jednu) bundu (dugi ogrtač postavljen mješinom koji) je sa mnom (tj. bundu koju sam imao). Zatim je legao nauznačice na nju Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio. Pa sam otišao (da) otresem (tj. pometem prostor) što je okolo (oko) njega (bio), pa kada li ja (suočim se, suočih se, sretoh se) sa pastirom (jednim što) je već okrenuo (tj. krenuo) u bravićima (tj. sa ovčicama prema nama) hoće od (te) stijene kao (ono) koje (što) smo htjeli (mi takođe, tj. hoće hlada). Pa sam pitao njega:

"Za koga (tj. Čiji) si ti, o dječače?" Pa je rekao: "Ja sam za omsicu (Ja sam omsice, omsičin, tj. Ja sam tog-i-tog)." Pa sam rekao njemu: "Da li je u tvojih brava od mlijeka (išta, imalo, tj. Ima li u tvojih ovaca imalo, išta mlijeka)?" Rekao je: "Da." Rekao sam njemu: "Da li si ti muzač (dakle: Hoćeš li nam pomusti koju ovcu)?" Rekao je: "Da." Pa je uzeo (jednu) ovcu od svojih brava. Pa sam rekao njemu: "Otresi vime." Rekao je: Pa je namuzao malo (malu količinu) od mlijeka. A sa mnom je (jedna kožna) posuda od vode (za vodu), na njoj je (jedna) krpa, već sam pogledao nju (promišljao o njoj; ili: već sam svezao nju) za poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa sam ljevao (nalio) na mlijeko (to sve) dok se je ohladio njegov najniži (najdonji dio), zatim sam donio njega Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa sam rekao:

"Pij, o poslaniče Allaha!" Pa je pio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, dok sam se zadovoljio. Zatim smo otprtljali (krenuli), a tražioci (potjera, naši gonioci) su u (na) našem tragu. Rekao je Bera': Pa sam unišao sa Ebu Bekrom na njegovu porodicu (k njegovoj porodici), pa kada li Aiša, njegova kći ležačica (leži ona) nauznačice, već je

pogodila nju vrućica (groznica). Pa sam vidio njezinoga oca pa (tj. da) je poljubio njezin obraz i rekao je:

"Kako si ti, o kćerčice?"

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Abdurrahmana, pričao nam je Muhamed, sin Himjera, pričao nam je Ibrahim, sin Ebu 'Ableta, da je 'Ukbete, sin Vessadža, pričao njemu od Enesa, sluge Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je (sluga Vjerovijesnikov):

Došao je (u Medinu) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, a nije u (među) njegovim drugovima prosijed (prosijede kose niko) osim Ebu Bekr, pa je oklopio (tj. obojio, ofarbao) nju sa knom i ketemom (biljkom čija se je boja upotrebljavala za bojenje kose na glavi - po nekima: ta biljka daje žutu boju za kosu).

A rekao je Duhajm: Pričao nam je Velid, pričao nam je Evzaija, pričao mi je Ebu Ubejd od Ukbeta, sina Vessadža, pričao mi je Enes, sin Malika, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Došao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (u) Medinu, pa je bio najstariji (od) njegovih drugova Ebu Bekr, pa je oklopio nju (kosu obojio) sa knom i ketemom, čak je bila jako crvena njezina boja (ili: čak je bila crna, mrko-crvena njezina boja).

PRIČAO NAM JE Asbag, pričao nam je Ibnu Vehb od Junusa, od Ibnu Šihaba, od Urveta, od Aiše da je Ebu Bekr, bio zadovoljan Allah od njega, oženio (jednu) ženu (oženio se sa jednom ženom) iz Kelbovića, rekne se (tj. ime je) njoj (ime joj je) Ummu Bekr. Pa pošto je iselio (poselio, oselio) Ebu Bekr, pustio je nju (razveo se je s njom). Pa je nju oženio njezin stričević, onaj pjesnik koji je rekao (tj. spjevao) onu (ovu) pjesmu (što) je oplakao (u njoj) nevjernike Kurejševića:

"I šta je to u bunaru, bunaru Bedra
Od abonosa (što) se krasi sa grbom?
I šta je to u bunaru, bunaru Bedra
Od pjevačica i pijača (pjanica) časnih?
Pozdravlja sa spasom Ummu Bekr (žena)

A da li je meni poslije moga naroda od spasa (mira)?
Priča nam Poslanik za (to) da ćemo živjeti
A kako je život jejina i (ptica) osvetnica?"

(Pod izrazom "I šta je to u bunaru, bunaru Bedra od abonosa što se krasi sa grbom?", misli se na ovo: I koliko se baci u bunar Bedra ljudi koji su imali posuđe od abonosa koje je ukrašeno sa mesom od kamiline, devine grbe? Riječi "Saden" pl. "Asdaun" znači jejina, i to muškarac jejine. Riječ "Hametun" pl. "Hamun", znači pticu za koju su predislamski Arapi vjerovali da izađe iz glave ubijenoga čovjeka i da ona traži da se ubijeni osveti vičući: "Napojite me! Napojite me!" To jest: "Napojite me krvi ubojice." Pa kada se ubijeni osveti, ona odleti. U nedostatku drugoga izraza, prevodilac je tu pticu nazvao izrazom osvetnica. Po nekima obje riječi u tekstu Asdaun i Hamun znače isto: ptica osvetnica, ali je druga riječ samo tumač značenjaprve, prethodne u tekstu i nazivaju je "atfun tefsirijjun". Ima još nekih tumačenja u vezi ove dvije riječi, ali ta tumačenja se neće navoditi. Pjesnik ovih stihova je bio idolopoklonik i on u zadnja dva stiha želi da istakne da on ne vjeruje u proživljenje poslije smrti o kojem priča Poslanik - Muhammed a.s..)

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Hemmam od Sabita, od Enesa, od Ebu Bekra, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bio sam sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, u pećini, pa sam podigao svoju glavu, pa kada li ja (suočim se, suočih se) sa nogama naroda (koji je tražio, progonio nas dvojicu). Pa sam rekao:

"O vjerovijesniče Allaha! Da (se dogodilo, da se dogodi) da je neki (od) njih pognuo (spustio niže) svoj vid (tj. pogled), vidio (opazio) bi nas." Rekao je:

"Šuti, o Ebu Bekre! Dvojica su (ovo, tj. Mi smo dvojica takva što) je Allah treći njima dvojici (pridružio se sa Svojom pomoći)."

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Velid, sin Muslima, pričao nam je Evzaija - a rekao je Muhamed, sin Jusufa:

pričao nam je Evzaija, pričao nam je Zuhrija, rekao je: pričao mi je Ata', sin Jezida, Lejsija, rekao je: pričao mi je Ebu Seid, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Došao je (nekakav) Beduin k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je pitao njega o seobi (u ime vjere, zbog Allaha), pa je rekao (na to Muhammed a.s. njemu):

"Teško tebi! Zaista seoba (ta je takva da) je njezino stanje (tj. njezina stvar, njezino pravilno izvršenje) žestoko (teško). Pa da li ti imaš (štogod) od deva?" Rekao je: "Da." Rekao je: "Pa daješ (li) njihovu milostinju (milostinju od njih, za njih)?" Rekao je: "Da." Rekao je: "Pa da li poklanjaš od njih (na privremeno korišćenje mlijekom neku od njih, tj. daješ li na mužu, besplatno musti nekome neku devu)?" Rekao je: "Da." Rekao je: "Pa muzeš (li) njih (na) dan njihovoga dolaženja (vodi, napajalištu dajući jedan dio namuženoga mlijeka siromašnima)?" Rekao je: "Da." Rekao je: "Pa (ti) radi iza mora, pa zaista Allah neće okrnjiti tebi (To jest: Ako radiš to sve što si mi izjavio, što si mi odgovorio na moja pitanja, ne moraš seliti u Medinu, nego to tako radi makar živio od Medine daleko nekoliko mora, a ne jedno more, da moraš prelaziti, pa zaista ti Allah neće umanjiti Svoju nagradu) od tvoga rada (nijednu) stvar (ništa, nimalo)."

GLAVA

dolaženja (dolaska, stizanja) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, i njegovih drugova Medini (u Medinu).

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, pričao nam je Šubete, rekao je: obavijestio nas je Ebu Ishak, čuo je Bera-a, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Prvi ko je došao (stigao) nama je Mus'ab, sin 'Umejra, i Ibnu Ummi Mektum. Zatim je došao na nas (tj. nama) 'Ammar, sin Jasira, i Bilal, bio zadovoljan Allah od njih (s njima).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Bešara, pričao nam je Gunder, pričao nam je Šubete od Ebu Ishaka, rekao je: čuo sam Bera-a, sina Aziba, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Prvi ko (koji) je došao nama je Mus'ab, sin Umejra, i Ibnu Ummi Mektum, i bila su njih dva (običaja da) daju čitati ljudima (tj. njih dva poučavahu, poučavali su ljude učenju, čitanju Kur'ana). Pa je došao Bilal, i Sa'd i Ammar, sin Jasira. Zatim je došao Umer, sin Hattaba, u (tj. sa) dvadeset drugova Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. Zatim je došao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio. Pa nisam vidio stanovnike Medine (da) su se veselili (i) sa (jednom, tj. i zbog kakve) stvari njihovim veseljem sa poslanikom (zbog dolaska poslanika) Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, čak su učinile (tj. počele) robinje (da) govore: "Došao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio." Pa nije došao dok sam čitao (pročitao poglavlje iz Kur'ana koje počinje ovako):

"Slavi (Hvali) ime tvoga (svoga) Gospodara najvišega."

(Poglavlje koje se ubraja, nalazi - u poglavljima od (mnogo) rastavljenoga (dijela Kur'ana, tj. od zadnjega dijela Kur'ana koji je mnogo izrastavljan, a to će reći podijeljen na mnoga kraća poglavlja, dok su u prva dva dijela duža poglavlja.)

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Hišama, sina Urveta, od njegovoga oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje (s njom), da je ona rekla:

Pošto je došao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (u) Medinu, žestoko su se ugrijali (tj. dobili su vrućicu, groznicu) Ebu Bekr i Bilal. Rekla je: Pa sam unišla njima dvojici, pa sam rekla:

"O moj oče! Kako nalaziš sebe (tj. Kako se osjećaš - Kako si)?" I: "O Bilale! Kako nalaziš sebe (Kako si)?" Rekla je: Pa je bio Ebu Bekr kada je uzela (tj. kada bi uzela) njega (ta) vrućica (groznica, temperetura - bio je običaja da) govori (govorio bi):

"Svaki čovjek je pogođen jutrom u svojoj porodici
I smrt je bliža od kajiša njegove obuće."

(Ili: "Svaki čovjek je pozdravljen jutrom u svojoj porodici - A smrt je bliža od kajiša njegove obuće." To jest: Svakome čovjeku nazove "Dobro jutro!" njegova porodica, a on u takvom jednom danu bude iznenađen sa smrću i ne dočeka živ kraj dana, umre u tom danu ranu.).

A bio je Bilal (običaja) kada se je iščupala (prestala) od njega (ta) vrućica (da) podigne svoj (parajući, potresni) glas i govori:

"Zar ne! Da mi je znati da li ću zanoćiti (jedne) noći
U dolini, a okolo mene pirika i (trava) dželil?!
I da li ću svakako doći (jednoga) dana vodama (mjesta) Medženneta?
I da li će se svakako pokazati meni Šamet i Tafil?"

(Medžennet je mjesto nekoliko milja udaljeno od doline Meke, a Šame i Tafil su ili dva brda u blizini Meke, ili dvije vode, vrela blizu Meke.)

Rekla je Aiša: Pa sam došla poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa sam izvijestila njega. Pa je rekao:

"Moj Bože! Daj zavoljeti k nama Medinu kao (kao što je) naša ljubav (za) Meku, ili (još) žešće (jače), i učini zdravom nju. I blagoslovi nam u njezinom sa-u i njezinom muddu (tj. i blagoslovi Ti nama sve ono što se mjeri mjerama "sa'" i "mudd", a to je žito i voće), i prenesi njezinu vrućicu (groznicu), pa učini nju (groznicu) u Džuhfu."

(U komentaru Kastalanije veli se da je i ovo jedna od mu'džiza Muhammeda a.s., jer od tada ko se god napije vode u tom mjestu, dobije groznicu.)

PRIČAO MI JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Hišam, izvijestio nas je Mamer od Zuhrije, pričao mi je Urvete, sin Zubejra, da je Ubejdulah, sin Adijja, izvijestio njega: Unišao (Ušao) sam Usmanu. - H - A rekao je Bišr, sin Šuajba: pričao mi je moj otac od Zuhrije, pričao mi je Urvete, sin Zubejra, da je Ubejdullah, sin Adijja sina Hijara, izvijestio njega, rekao je:

Unišao sam Usmanu, pa je (Usman) očitovao se (tj. izgovorio je kelimei šehadet,, očitovanje, simbol vjere u Islamu, izjavu pripadnosti Islamu), zatim je rekao:

"Što se tiče poslije, pa zaista Allah je poslao Muhammeda, pomilovao ga Allah i spasio, sa istinom, i bio sam od (onih ljudi) ko (koji) se odazvao Allahu i Njegovom poslaniku i vjerovao je u (ono) što se je poslalo s njim Muhammed, pomilovao ga Allah i spasio. Zatim sam selio dvije seobe, i postigao sam (da budem, i postao sam) zet poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i prisegnuo sam se njemu, pa tako mi Allaha nisam pogriješio (prema) njemu, a niti sam prevario njega dok je (dok nije) usmrtio njega Allah, uzvišen je."

(To jest: ".... i bio sam mu vjeran i poslušan do njegove smrti.")

Slijedio je njega (Šuajba) Ishak Kelbija, pričao mi je Zuhrija slično njemu (slično navedenom hadisu).

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Sulejmana, pričao mi je Ibnu Vehb, pričao nam je Malik. - H - A izvijestio me je Junus od Ibnu Šihaba, rekao je: izvijestio me je Ubejdulah, sin Abdullaha, da je Ibnu Abbas izvijestio njega da se je Abdurrahman, sin Avfa, vratio k svojoj porodici, a on je u (na) Mini u zadnjem hodočašću (što) je hodočastio njega Umer, pa je našao mene, pa je rekao Abdurrahman (pričajući Ibnu Abbasu za jedan slučaj koji se desio, a koji je bio naljutio halifu Umera taj dan): Pa sam rekao:

"O zapovjedniče vjernika! Zaista (ovaj) praznik (sezona hadža) skupi propalice (od) ljudi (uz dobre ljude ima i niskih, propalica), i zaista ja vidim (tj. mislim) da odgodiš (svoj naumljeni govor) do (vremena kada) stigneš (dođeš u) Medinu, pa (jer) zaista ona je kuća seobe i postupka (tj. govora i rada Muhammeda a.s.), i (da) dospiješ (muslimanskim) pravnicima, i časnicima (uglednicima od) ljudi i njihovim posjednicima (imaocima) mišljenja." Rekao je Umer:

"Zaista ću ustati svakako u prvom mjestu (ustajanja što) ću ustati njega u Medini (ili: što budem ustao njega; ili: što budem ustao u njemu u Medini)."

(Ovdje je ovaj slučaj skraćeno spomenut, a biće spomenut opširnije u kasnijem tekstu. Jedan čovjek u tom danu je rekao da će, ako Omer umre, prisegnuti se na vjernost omsici - tom-i-tom, jer se i Ebu Bekru prisegnulo iznenada, na brzinu, pa je bilo dobro ispalo. To je naljutilo Umera, pa je bio rekao da će taj isti dan pred veče održati govor u kojem će upozoriti odgovorne i zaslužne ljude na opasnost od propalica da im otmu njihove stvari, tj. poslove upravljanja i rukovođenja. Na te riječi Umera, Abdurrahman je rekao onda ovo što je navedeno. Bez ovoga objašnjenja ne bi se mogao shvatiti smisao slučaja o kome je riječ u tekstu.)

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Ibrahim El-Ensarija, sin Sa'da, izvijestio nas je Ibnu Šihab od Haridžeta, sina Zejda sina Sabita, da je Ummul-Ala - (jedna) žena od njihovih žena (koja) se je prisegnula (na vjernost) Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, - izvijestila njega da je Usman, sin Maz'una, odletio (tj. bio dodijeljen) njima u (njihov) stan kada su bacili kocku (ždrijeb) Pomagači na stan (tj. za razmiještanje na stanovanje u svoje stanove) Iseljenika. Rekla je Ummul-Ala':

Pa se je razbolio Usman kod nas, pa sam njegovala njega (sve) dok je preminuo. I učinili (stavili, zamotali) smo ga u njegove odjeće. Pa je unišao nama Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio. Pa sam rekla: "Milost Allaha na tebe, o Ebu Saibe (nadimak Usmanov)! Moje je svjedočenje na tebe (za tebe) zaista (da) je već počastio tebe Allah." Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"A šta upoznava tebe (tj. Otkud ti znaš) da je Allah počastio njega?" Rekla je: Rekla sam: "Neću znati (Ne znam), sa mojim ocem si ti i mojom majkom (dostojan da se otkupiš), o poslaniče Allaha! Pa ko je (taj što će ga počastiti Allah ako nije Usman)?" Rekao je (Muhammed a.s.): "Što se tiče njega (Usmana), pa već je došla njemu tako mi Allaha sigurna stvar (tj. smrt). Tako mi Allaha zaista ja zaista se nadam (da će biti) njemu dobro, a ne znam (pouzdano ni za sebe) tako mi Allaha, a ja sam poslanik Allaha šta će se učiniti sa mnom." Rekla je: "Pa tako mi Allaha neću čistiti (tj. izjavljivati za nekoga da je čist, bezgriješan ili spašen) poslije njega nijednoga (čovjeka, tj. nikoga,

nikome)." Rekla je: Pa je to ožalostilo mene. Pa sam zaspala. Pa se pokazalo meni (u snu) za Usmana, sina Maz'una, (jedno) vrelo (koje) teče. Pa sam došla poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa sam izvijestila njega (o tom snu). Pa je rekao:

"To je njegovo djelo."

PRIČAO NAM JE Ubejdulah, sin Seida, pričao nam je Ebu Usamete od Hišama, od njegovoga oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Bio je dan Bu'asa (jedan takav) dan (što) je proturio naprijed njega Allah, moćan je i veličajan je, za Svoga poslanika, pomilovao ga Allah i spasio.

(To jest: Boj na Bu'asu je prethodio, dogodio se je prije nego što je nastalo vrijeme dolasku Muhammeda a.s. u Medinu.)

Pa je došao (stigao) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (u) Medinu, a već se je rastavila (rascijepila) njihova skupina i ubili su se (i pobijeni su) njihovi časnici (prvaci) u (tj. zbog) njihovoga ulaženja u Islam (lakše, jer da su bili živi prijašnji prvaci, ne bi se htjeli povoditi za Muhammedom a.s..).

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Musenna-a, pričao nam je Gunder, pričao nam je Šubete od Hišama, od njegovoga oca, od Aiše da je Ebu Bekr unišao njoj, a Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, je kod nje (u) danu (praznika) mršenja, ili (u danu praznika) žrtve (da li za Ramazanski ili Hadždži, Kurban bajram), a kod nje su (nekakve) dvije pjevačice, pjevaju njih dvije o (onome) što su međusobno bacali (tj. dobacivali jedan drugome) Pomagači (o) danu Bu'asa. Pa je rekao Ebu Bekr:

"Svirala sotone (đavola zar ovdje)?" Dva puta (je to ponovio, rekao Ebu Bekr). Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Pusti njih dvije (na miru), o Ebu Bekre! Zaista za svaki narod je (postoji, tj. Svaki narod ima jedan) praznik (dakle: Svaki narod ima svoj neki praznik), i (a) zaista naš praznik je ovaj dan."

PRIČAO NAM JE Musedded, pričao nam je Abdul-Varis. - H - A pričao nam je Ishak, sin Mansura, izvijestio nas je Abdusamed, rekao je: čuo sam svoga oca (da) priča, pa je rekao: pričao nam je Ebu Tejjah Jezid, sin Humejda, Dubeija, rekao je: pričao mi je Enes, sin Malika, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Pošto je došao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (u) Medinu, odsjeo je u visiji (visini, visokom dijelu) Medine u (jednom) plemenu (što) se govori (rekne) njima Amrubnuavfovići (Avfovi Amrovići). Rekao je (Enes): Pa je ostao (stanovao) u njih (među njima) četrnaest noći (tj. dana), zatim je poslao k skupini (ili: ka prvacima, glavarima od plemena) Nedžarovića (poziv, poruku). Rekao je: Pa su (oni) došli stavljajući (oni) sebi ogrlice (đerdane od) svojih sabalja (mačeva, tj. objesivši oni sebi sablje, mačeve o vrat kao ogrlice, đerdani što se vješaju o vrat). Rekao je: I kao da ja (sad) gledam k poslaniku (u poslanika) Allaha (Allahovoga), pomilovao ga Allah i spasio, na njegovoj samarici (tj. na devi njegovoj je on) i Ebu Bekr (ozadi, iza njega) je njegov sljedbenik (tj. pratilac), a skupina Nedžarovića je okolo njega (idu tako) dok je bacio (najzad sedlo. tj. dok je odsjeo) u dvorište Ebu Ejjuba. Rekao je: Pa je bio (običaja da) klanja (tj. klanjavaše on) gdje je stigla (zatekla) njega molitva (vrijeme molitve), i klanja u odmaralištima (plandovalištima, obitavalištima) brava (ovaca). Rekao je: Zatim je zaista on zapovjedio za gradnju Bogomolje. Pa je poslao k skupini (ili: k poglavarima, prvacima) Nedžarovića (poziv), pa su došli, pa je rekao:

"O Nedžarovići! Zacijenite mi ovaj vaš zid (tj. vrt ograđen zidom)." Pa su rekli: "Ne. Tako nam Allaha ne tražimo njegove cijene (kod drugoga, od drugoga nikoga) osim k Allahu (kod Allaha, od Allaha), uzvišen je." Rekao je: Pa je bilo u njemu (tom vrtu) što govorim vama (što ću vam reći). Bili su u njemu (u tom vrtu) grobovi idolopoklonika, i bile su u njemu (nekakve) rupe (rovače; ili: ruševine; ili: deretine, vododerine), i bile su u njemu (nekakve) palme. Pa je zapovjedio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, za grobove idolopoklonika pa su se povadili (iskopali), i za (te) rupe pa su se poravnale (uravnale, zatrpale) i za (te) palme pa su se posijekle. Rekao je (Enes): Pa su poredali (te) palme (u) Stranu Bogomolje (tj. u stranu

prema kojoj se okreće kad se klanja). Rekao je: I učinili su (tj. napravili su) njezine dovratke kamenje (od kamenja). (Misli se na dovratke Bogomolje.) Rekao je: Učinili (tj. Počeli) su (da) prenose (te) stijene, a oni se služe pjesmom u (metru pjesničkom zvanom) redžezu, a poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, je sa njima, (i) govore:

"Moj Bože! Zaista ono nema dobra osim dobro drugoga svijeta (zadnjega, budućega života). Pa pomozi Pomagače i Iseljenike!"

GLAVA

stanovanja (ostajanja) Iseljenika u Meki poslije izvršenja njegovih (tj. svojih) obreda (ili: svoga obreda, svoje pobožnosti, tj. obreda hodočašća-hadža).

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Hamzeta, pričao nam je Hatim od Abdurrahmana, sina Humejda, Zuhrije, rekao je: čuo sam Umera, sina Abdul-Aziza, (da) pita Saiba, sina sestre Nemira (tj. Nemirovog sestrića):

"Šta si čuo o stanu (tj. o stanovanju, o boravljenju u stanovima) Meke?" Rekao je: "Čuo sam 'Ala-a, sina Hadremije, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Tri (noći, tj. Tri dana) je za Iseljenika (Iseljeniku dozvoljeno da ostane u Meki) poslije vraćanja (sa Mine, tj. poslije ophođenja okolo Kabe koje se obavlja nakon povratka sa Mine)."

(To je vrijedilo samo za Iseljenike, to jest za ljude koji su sa Muhammedom a.s. iselili iz Meke zbog progona koje su, kojeg su trpili od idolopoklonika prije nego su i stanovnici Meke primili Islam nakon osvojenja Meke od strane muslimana. Ti iseljenici ni poslije osvojenja Meke nisu se smjeli zadržavati u Meki više od tri dana kada bi dolazili da obave hadž. Bilo im je haram - zabranjeno da ostaju dulje od tri dana.)

GLAVA:

Otkuda (tj. Odakle, otkada, od kada) su datirali (islamski) datum.

(To jest: Od kojega događaja su odredili islamsku eru, muslimansko računanje vremena, početak muslimanskoga kalendara za označavanje istorije muslimana, za računanje vremena i označavanje dana, mjeseca i godine na spisima i aktima.)

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, pričao nam je Abdul-Aziz od svoga oca, od Sehla, sina Sa'da, rekao je:

Nisu brojali (računali svoju istoriju, vrijeme, datume) od vremena poslanstva Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, a niti od njegove smrti, nisu brojili (oni ni od jednoga drugoga događaja) osim od njegovoga dolaska (od vremena njegovoga stizanja u) Medinu (kao iseljenika iz Meke).

(Po predanju od Ibnu Abbasa r.a. Hidžra je uzeta kao početak muslimanske ere u vrijeme dok je halifa bio Umer r.a. sedamnaeste godine poslije Hidžre, a to je bio predložio Alija r.a., i usvajanjem njegovoga predloga od strane Umera r.a., Hidžra postade događaj od kojega muslimani počeše računati vrijeme, a svi drugi predlozi su odbačeni. To je kratak sadržaj iz komentara 'Ajnije o ovome pitanju.)

PRIČAO NAM JE Musedded, pričao nam je Jezid, sin Zurej'a, pričao nam je Mamer od Zuhrije, od Urveta, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Uzakonila (Propisala) se je molitva dva naklona (tj. da ima dva rekata-naklona). Zatim se je iselio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa se je uzakonila četiri (rekata-naklona da ima), i ostavila se je

molitva putovanja (namaz na putovanju) na prvom (uzakonjenju-propisu).

Slijedio je njega (Jezida) Abdurrezzak od Mamera.

(Pod molitvom se misli na obaveznu molitvu - fard -, a pod putovanjem se misli na dulje putovanje, koje po hanefitima-hanefijama iznosi tri dana pješačenja sa običnim odmaranjem.)

GLAVA

govora Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Moj Bože! Provedi (ili: Sprovedi, Potpiši) mojim drugovima njihovu seobu (a to će reći: Upotpuni je, Ne okrnji nagradu za nju njima)." I (GLAVA) njegovoga oplakivanja (osjećanja bola) za (onim) ko je umro u Meki (između onih koji su se bili iselili iz Meke u Medinu).

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Kaze'ata, pričao nam je Ibrahim od Zuhrije, od Amira, sina Sa'da sina Malika, od njegovoga oca, rekao je:

Posjetio je mene Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, godine hodočašća opraštanja (tj. u godini oproštajnoga hadža) od (tj. iz razloga, zbog) bolesti (jedne takve da) sam se nadnio (nadvirio bio) od nje (zbog nje) nad smrt. Pa sam rekao:

"O poslaniče Allaha! Doprlo je meni od bola (od bolesti ono) što vidiš, a ja sam bogat (imućan, posjednik velikoga imanja), a neće naslijediti mene (niko) osim kći moja jedna. Pa da li (da) milodarim (podijelim, zavještam) sa dvije trećine svoga imanja?" Rekao je: "Ne." Rekao je: "Pa (da) milodarim sa njegovom polovinom (da dam pola svoga imanja)?" Rekao je: "Ne." Rekao je: "Trećina (je dozvoljena, ili: dovoljna), a (i) trećina je mnogo. Zaista ti da ostaviš svoje potomstvo (kao članove društva) imućne - bolje je od (toga nego) da ih ostaviš siromašne (pa da oni onda) pružaju dlan ljudima."

Rekao je Ahmed, sin Junusa, od Ibrahima: "Da ostaviš svoje nasljednike....." "I nisi trošač (trošitelj nikakvoga) troška (što) tražiš s njim lice (tj. zadovoljstvo) Allaha (pa da ćeš drukčije proći) osim (tako

da) će nagraditi tebe Allah za njega, čak (i za onaj) zalogaj (što) učiniš (staviš) njega (kojeg staviš) u usta svoje žene." Rekao sam: "O poslaniče Allaha! Ostavljam se ozadi (iza, ozada) poslije svojih drugova (da živim, a oni izginuše kao šehidi, šehiti-mučenici)." Rekao je: "Zaista ti se nećeš (nikad) ostaviti ozadi (iza), pa (da) uradiš (neki dobar) rad (djelo što) tražiš sebi s njim lice Allaha (pa da ćeš drukčije proći) osim (tako da) ćeš sebi povećati s njim (tim djelom) stepen i visinu. I možda ti (da) se ostavljaš ozadi (tako) da se okoriste s tobom (neki) narodi i (da) se oštete s tobom (neki) drugi. Moj Bože! Provedi (Sprovedi) mojim drugovima njihovu seobu (iseljenje), i ne povrati ih na njihove pete (tj. natrag u idolopoklonstvo). Ali bijedni (jadni) Sa'd, sin Havleta!"

Oplakuje (Izražava bol) za njim (tim riječima) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (zbog toga što se desilo) da je preminuo u Meki. A rekao je Ahmed, sin Junusa, i Musa (pričajući njih dva) od Ibrahima: "Da ostaviš svoje nasljednike.... (umjesto: svoje potomstvo)."

GLAVA:

Kako je izvršio bratimljenje Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, među svojim drugovima (kako je bratio, pobratio svoje drugove).

A rekao je Abdurrahman, sin Avfa: Izvršio je bratimljenje Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, između mene i između Sa'da, sina Rebi'a, pošto smo stigli (došli u) Medinu. A rekao je Ebu Džuhajfete: Izvršio je bratimljenje Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, između Selmana i Ebu Derda-a.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Jusufa, pričao nam je Sufjan od Humejda, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Stigao je (Došao je) Abdurrahman, sin Avfa, pa je izvršio bratimljenje Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, između njega i između Sa'da, sina Rebi'a, Ensarije, pa je izložio (ponudio) njemu da raspolovi njemu svoju porodicu (svoje žene) i svoje imanje, pa je rekao Abdurrahman:

"Blagoslovio Allah tebi u tvojoj porodici i tvome imanju! Pokaži mi na trg (pijacu gdje vam je, gdje se nalazi)." Pa je ćario (zaradio jednu) stvar (tj. nešto malo) od sira i masla. Pa je vidio njega Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, poslije (nekoliko) dana, a na njemu prljavština (muzga, trag) od žutila (tj. masna mrlja od žutoga mirisa - a to će reći od žute pomade koja je bila znak da se je oženio onaj ko se njom namazao, namaže). Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Šta (li) je (to), šta, o Abdurrahmane?!" Rekao je: "O poslaniče Allaha! Oženio sam se (sa jednom) ženom od Pomagača." Rekao je: "Pa šta si potjerao u (tj. za) nju (tj. Pa šta si joj dao vjenčanoga dara)?" Pa je rekao: "Mjeru (jedne) košpice od zlata." (Košpice od datule, hurme.) Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Piruj (tj. Napravi ženidbenu gozbu, pir), i da sa ovcom (jednom, tj. makar sa jednom ovcom; pa makar da zakolješ i ispečeš jednu ovcu)."

GLAVA.

PRIČAO NAM JE Hamid, sin Umera, od Bišra, sina Mufaddala, pričao nam je Humejd, pričao nam je Enes da je Abdullah, sin Selama, (bio jedan Židov u Medini što) je doprlo njemu stizanje (dolazak) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (u) Medinu, pa je došao njemu (da) pita njega o (nekim) stvarima. Pa je rekao:

"Zaista ja (sam) pitalac (ispitivač, hoću da pitam) tebe o trima (stvarima, o tri stvari što) neće znati (što ne zna) njih (niko drugi) osim (jedan) vjerovijesnik. Šta je prvi (od) znakova Časa (smaka svijeta, Koji je prvi znak smaka svijeta; ili: Časa proživljenja, uskrsnuća nakon smaka svijeta; Časa sudnjega dana)? I šta je (I koje je) prvo jelo (što) će jesti njega stanovnici raja? I šta je umu djeteta (da) se iščupa (tj. da sliči, da bude nalik) k svome ocu, ili k svojoj majci?" Rekao je:

"Izvijestio me je za njega (za sve to, tj. o tome) Džibril maločas (maloprije)." Rekao je sin Selama: "To je neprijatelj Židova od (tj. između) anđela." Rekao je: "Što se tiče prvoga (od) znakova Časa, pa (to) je (jedna) vatra (koja) će sakupljati (skupiti) njih od istoka ka

zapadu. A što se tiče prvoga jela (što) će jesti njega stanovnici raja, pa (to) je povišenje (višak od) jetre ribe (određene velike ribe).

(Ili: višak jetre kita. Jer "hutun" znači i kit.)

A što se tiče djeteta, pa kada je prestigla (nadmašila, nadvladala) voda (sperma određenoga) čovjeka vodu (određene) žene, iščupala (tj. privukla) je dijete (da sliči k ocu); a kada je prestigla voda žene vodu čovjeka, iščupala (privukla) je dijete (žena, majka k sebi da sliči na nju)." Rekao je:

"Svjedočim da nema božanstva osim Allah (osim Allaha) i da si ti poslanik Allaha." Rekao je: "O poslaniče Allaha! Zaista su Židovi narod lažljiv (klevetnički), pa pitaj ih o meni prije (nego) da znaju (saznaju) za moje primanje Islama." Pa su došli Židovi. Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Koji (Kakav) je čovjek Abdullah, sin Selama u (među) vama?" Rekli su: "Najbolji je (od) nas i sin najboljega (od) nas; i najvrijedniji (od) nas i sin najvrijednijega (od) nas je (on). Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Da li ste vidjeli (mislili, tj. Šta mislite) ako je Abdullah, sin Selama primio Islam?" Rekli su: "Dao utočište njemu (tj. Sačuvao ga) Allah od toga!" Pa je povratio (tj. ponovio to) njima, pa su rekli (odgovorili) slično tome. Pa je izašao k njima Abdullah (iz skrovišta) pa je rekao:

"Svjedočim da nema božanstva osim Allah i da je Muhammed poslanik Allaha." Rekli su (Židovi): "Najgori je (od) nas i sin najgorega (od) nas." I okrnjivali (tj. omalovažavali) su ga. (To jest: I kudili su ga.). Rekao je: "Ovo je (To je ono čega) se bojah (čega sam se bio plašio), o poslaniče Allaha."

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan od Amra, čuo je Ebu Minhala Abdurrahmana, sina Mut'ima, rekao je:

Prodao je (jedan) sudioniča (drug) moj (nekoliko) srebrenjaka u trgu (tj. na pijaci) odgađanjem (plaćanja cijene, ili primanja, odnosno davanja u posjed prodane stvari). Pa sam rekao (čudeći se):

"Slava Allahu! Zar je dobro (ispravno) ovo (ovako činiti)?" Pa (mi) je rekao (taj drug): "Slava Allahu! Tako mi Allaha zaista već sam prodao njih u trgu (na pijaci), pa nije kudio njega (tj. taj postupak) nijedan (čovjek, niko)." Pa sam pitao Bera-a, sina Aziba, pa je rekao:

"Stigao (Došao) je (u Medinu kao iseljenik) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, a mi međusobno prodajemo ovom prodajom (tj. na ovaj način), pa je rekao:

"Što je bilo rukom sa rukom (rukom u ruku, tj. iz ruke u ruku prodato i kupljeno), pa nije s njim (nije u njemu, nije u tome nikakva) šteta (grijeh); a što je bilo odgađanjem (nekakvim odlaganjem), pa neće biti (tj. pa to nije) dobro (nije ispravno, nije dozvoljeno). I (ti) sretni (tj. pronađi, nađi) Zejda, sina Erkama, pa pitaj njega, pa (tj. jer) zaista on je bio najveći (od) nas trgovinom (za trgovinu)." Pa sam pitao Zejda, sina Erkama, pa je rekao slično njemu (slično tome).

A rekao je Sufjan jedanput (u pričanju ovako): Pa je stigao (došao) nama Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (u) Medinu, a mi međusobno prodajemo - i rekao je: - odgađanjem do vremena (izvršenja hodočašća), ili (do) hodočašća (da platimo cijenu, odnosno da predamo ili primimo u posjed prodatu stvar).

GLAVA

dolaska (dolaženja) Židova Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, kada je stigao (došao u) Medinu.

"..... hadu....", (ta riječ iz teksta Kur'ana) je (značenja): postali su Židovi (tj. A od onih koji su postali Židovi, tj. koji su bili Židovi; ili: koji su Židovi ima ih koji mnogo slušaju laž....). A što se tiče Njegovoga govora: ".... hudna....", (pa to) je (značenja) "tubna": vratili smo se (tj. pokajali smo se, kajemo se). "Haidun" je "taibun": vraćač (koji se vraća, tj. pokajnik).

PRIČAO NAM JE Muslim, sin Ibrahima, pričao nam je Kurrete od Muhameda, od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Da je vjerovalo u mene (Da je vjerovalo mene) desetorica (deset ljudi) od Židova, zaista biše (zaista bih) vjerovali u mene Židovi."

(Pod "deset ljudi" misli se, po nekim komentatorima, na deset uglednih poglavica, židovskih vođa.)

PRIČAO MI JE Ahmed, ili Muhamed, sin Ubejdulaha, Gudanija, pričao nam je Hammad, sin Usameta, izvijestio nas je Ebu Umejs od Kajsa, sina Muslima, od Tarika, sina Šihaba, od Ebu Musa-a, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Unišao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (u) Medinu, a kada li (tamo ono neki) ljudi od Židova poštuju (doslovno: drže za veliki dan - dan zvani) ašura' (deseti dan prvoga mjeseca mjesečeve godine) i poste ga. Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Mi smo preči za njegov post (za njegovo postenje, da se posti taj dan, za post tog dana)." Pa je zapovjedio za njegovo postenje (da se posti taj dan).

PRIČAO NAM JE Zijad, sin Ejjuba, pričao nam je Hušejm, pričao nam je Ebu Bišr od Seida, sina Džubejra, od Ibnu Abbasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Pošto je stigao (došao) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (u) Medinu, našao je Židove (da) poste (dan zvani, koji se zove) ašura. Pa su se pitali (oni, tj. pitani su bili oni) o tome, pa su rekli:

"Ovo je on - dan koji je (taj što) je pokazao (pobjednikom, tj. pomogao) Allah u njemu (u kojem je pomogao Allah) Musa-a (Mojsija) i Izraelićane nad faraonom, i mi postimo njega poštovanjem (iz poštovanja prema) njemu." Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Mi smo bliži sa Musa-om (bliži Musa-u) od vas (nego vi)." Zatim je zapovjedio za njegovo postenje.

PRIČAO NAM JE Abdan, pričao nam je Abdullah od Junusa, od Zuhrije, rekao je: izvijestio me je Ubejdulah, sin Abdullaha sin Utbeta, od Abdullaha, sina Abbasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice da Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, spuštaše svoju kosu (tj. bio je običaja da pusti svoju kosu da mu padne na čelo), a bili su idolopoklonici (običaja da) rastavljaju svoje glave (tj. da razdijele kosu svojih glava po sredini glave okrenuvši je na stranu tako da na čelo ne pada nimalo). A bili su pripadnici Biblije (Židovi i kršćani običaja da) spuštaju svoje glave (tj. kosu svojih glava niz čelo). A bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) voli slaganje (sa) pripadnicima Biblije (sa Židovima i kršćanima) u (svemu onome ponašanju i vladanju) što se nije njemu zapovjedilo o njemu za (neku) stvar (za nešto).

(To jest: Ako njemu nije bila objavljena od Uzvišenoga Allaha neka zapovjed ili objava o nekom postupku, o nečemu - onda je on volio da u takvom slučaju čini onako kao Židovi i kršćani, nego kao što to čine idolopoklonici i bezvjernici; volio je oponašati Židove i kršćane nego druge.)

Zatim je rastavio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (kosu za) svoju glavu (tj. Zatim je i on začešljavao svoju kosu tako da bi je razdijelio po sredini i ne bi je spuštao na čelo, niz čelo).

(To će reći: Zatim je oponašao i druge u stvarima i postupcima koji nisu od neke bitne i osobite važnosti kao što je počešljavanje kose na glavi.)

PRIČAO MI JE Zijad, sin Ejjuba, pričao nam je Hušejm, izvijestio nas je Ebu Bišr od Seida, sina Džubejra, od Ibnu Abbasa - bio zadovoljan Allah, uzvišen je, od njih dvojice (tj. bio zadovoljan Uzvišeni Allah od njih dvojice - s njima dvojicom) - rekao je:

"Oni, pripadnici Biblije (Židovi i kršćani) su podijelili njega (Kur'an na) dijelove, pa su vjerovali (pa vjeruju) u neki (dio) njega, a nisu vjerovali (a ne vjeruju) u neki (dio) njega."

(To je tumačenje ajeta: "Ellezine džealul-Kur'ane 'idine: Koji su učinili Kur'an dijelove (na dijelove).")

GLAVA

primanja Islama Selmana Farisije (Perzijanca), bio zadovoljan Allah od njega (s njim).

PRIČAO NAM JE Hasen, sin Umera sina Šekika, pričao nam je Mutemir: rekao je moj otac. - H - A pričao nam je Ebu Usman od Selmana Farisije (Perzijanca) da je on (u svome životu bio u takvim prilikama i okolnostima da) se je izmijenilo njemu deset i nekoliko (gospodara, vlasnika prelazeći on kao rob) od gospodara ka (do) gospodaru.

(Veli se da ovo znači da je on stalno tragao za istinom kroz svoj dugi i teški život, ali tek je istinu uvidio kad je saznao za Islam i kada ga je primio. U samome se tekstu, inače, ne spominje njegovo primanje Islama, niti nešto u vezi s tim. Još manje ima veze sa njegovim primanjem Islama dalji tekst koji će sad da uslijedi.)

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Jusufa, pričao nam je Sufjan od Avfa, od Ebu Usmana, rekao je: čuo sam Selmana, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori:

Ja sam od Rame Hurmuza (poznatoga, čuvenoga grada u Perziji, u pokrajini Huzistan).

PRIČAO NAM JE Hasen, sin Mudrika, pričao nam je Jahja, sin Hammada, izvijestio nas je Ebu Avanete od Asima Ahvela, od Ebu Usmana, od Selmana, rekao je:

Razmak (Međuvrijeme, interval, tj. Period vremena u kojem nije poslat nijedan poslanik od Uzvišenoga Allaha) između Isa-a i Muhammeda, pomilovao Allah njih dvojicu i spasio, je (bio, iznosio je) šest stotina godina.

(Upotpunio se je četvrti dio, a slijedi njega peti dio. Njegov početak je KNJIGA ratovanja - ratova, vojnih poduhvata.)

Peti dio od Sahiha Ebu Abdullaha Muhameda, sin Ismaila sina Ibrahima sina Mugireta sina Berdizbeha, Buharije Džu'fije, bio zadovoljan Allah, uzvišen je, od njega i ukoričio (tj. obasuo, obuhvatio) ga sa Svojom milošću i nastanio ga (u) sredinu Svoga raja! Amin (Uslišaj)!

SAHIH BUHARIJE

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA

KNJIGA RATOVANJA (VOJNI)

(ratova, vojnih poduhvata, vojnih pohoda)

GLAVA

ratovanja (vojne zvane) 'Ušejreta, ili 'Usejreta.

(Ušejrete i Usejrete su imena mjesta na domak obale Crvenoga mora u okolici luke Jenbu'. Prema tome onda ovo ima da znači: GLAVA u kojoj se spominje vojna, vojni pohod na mjestu Ušejrete, ili Usejrete.)

A rekao je Ibnu Ishak: Prvo što je ratovao (vojevao) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (bila) je (vojna prema mjestu) El-Ebva-u, zatim (prema) Buvatu, zatim (prema) 'Ušejretu.

(El-Ebva' je prema Meki kada se ide iz Medine, a Buvat i Ušejrete su prema Jenbu'-u.)

PRIČAO MI JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Vehb, pričao nam je Šubete od Ebu Ishaka:

Bio sam k strani (uz stranu, tj. do) Zejda, sina Erkama, pa se reklo njemu (Upitan je):

"Koliko je ratovao (vojevao) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, od ratovanja (od vojni)?" Rekao je: "Devetnaest." Reklo se je: "Koliko si ti ratovao sa njim (u društvu bivši, dakle: U koliko si ti ratova, bitaka bio s njim)?" Rekao je: "Sedamnaest." Rekao sam: "Pa koja (od) njih je bila prvo (prva od tih vojni, ratova, bitaka)?" Rekao je: "El-Usejrete, ili El-Ušejr."

Pa sam (to) spomenuo Katadetu, pa je rekao: "El-Ušejr."

GLAVA

spominjanja Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (o tome) ko će se ubiti u (borbi na) Bedru (da će biti ubijen).

PRIČAO MI JE Ahmed, sin Usmana, pričao nam je Šurejh, sin Meslemeta, pričao nam je Ibrahim, sin Jusufa, od svoga oca, od Ebu

Ishaka, rekao je: pričao mi je Amr, sin Mejmuna, da je on čuo Abdullaha, sina Mes'uda, bio zadovoljan Allah od njega, pričao je (on) od Sa'da, sina Muaza, da je on rekao:

Bio je (on - Sa'd, sin Muaza) prijatelj Umejjetu, sinu Halefa. I bio bi Umejjete kada bi prolazio pokraj Medine, odsijedao na (tj. u, kod) Sa'da. A bio bi Sa'd kada bi prolazio pokraj Meke, odsijedao (odsjedao) na (u, kod) Umejjeta. Pa pošto je došao (stigao) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (u) Medinu, otišao je Sa'd obavljajući (on) umru (malo hodočašće). Pa je odsjeo na (u, kod) Umejjeta u Meki, pa je rekao Umejjetu:

"Pogledaj mi čas praznoće (prostora okolo Ka'be kako bih) možda ja (mogao bez smetnje) da ophodim Kabu." Pa je izveo njega blizu od polovine (toga) dana. Pa je susreo (sreo) njih dvojicu Ebu Džehl, pa je rekao: "O Ebu Safvane! Ko je ovaj (tj. ovo) s tobom?" Pa je rekao: "Ovo je Sa'd." Pa je rekao njemu Ebu Džehl: "Zar ne (Pazi)?! Vidim te (da) ophodiš u Meki siguran (bezbjedan), a već ste dali odsjesti prevjericama (ovim, tj. a već ste zaštitili ove koji su napustili svoju staru vjeru i prešli u drugu vjeru), i tvrdili ste (tj. i vi još tvrdite) da ćete vi pomoći njih i potpomagati ćete ih. Zar ne (Pazi)?! Tako mi Allaha da nije (toga) da si ti sa Ebu Safvanom, ne bi se vratio k svojoj porodici zdrav." Pa je rekao njemu Sa'd, a podigao je svoj glas na njega:

"Zar ne (Pazi)?! Tako mi Allaha zaista ako spriječiš meni ovo, zaista spriječiću svakako tebi (ono) što je ono teže tebi od njega (od ovoga): put tvoj na Medinu (pokraj Medine)." Pa je rekao njemu Umejjete: "Ne podiži svoga glasa, o Sa'de, na Ebu-Hakema, gospodara stanovnika (ove) doline." Pa je rekao Sa'd: "Pusti nas od sebe, o Umejjete! Pa tako mi Allaha zaista već sam čuo poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Zaista oni su ubojice (ubice, tj. oni će ubiti) tebe." Rekao je: "U Meki?" Rekao je: "Neću znati (tj. Ne znam gdje će te ubiti oni)." Pa se je uplašio zbog toga žestokim plašenjem (vrlo se preplašio, uplašio). Pa pošto se vratio Umejjete k svojoj porodici (ženi), rekao je:

"O Ummu Safvano! Zar nisi vidjela (čula) šta je rekao meni Sa'd?" Rekla je: "A šta je rekao tebi?" Rekao je: "Tvrdio je da je Muhammed

izvijestio njih da su oni ubojice mene (moje ubice)." Pa sam rekao njemu (Pitao sam ga): "U Meni (Jel' u Meki)?" Rekao je (Odgovorio mi je): "Neću znati (tj. Ne znam)." Pa je rekao Umejjete: "Tako mi Allaha neću izlaziti iz Meke." Pa pošto je bio dan Bedra, tražio je u boj Ebu Džehl (određene) ljude. Rekao je:

"Stignite vašu (svoju) karavanu (da je spasite da ne bude zarobljena)." Pa je mrzio Umejjete da izađe. Pa je došao njemu Ebu Džehl, pa je rekao: "O Ebu Safvane! Zaista ti (znaj), kada vide tebe ljudi (da) si već zaostao (izostao), a ti si gospodar (ove) doline, zaostaće (izostaće i oni) sa tobom." Pa je neprestano s njim (tako razgovarao) Ebu Džehel (Ebu Džehl) dok je rekao (dok nije rekao najzad Umejjete):

"Što se tiče kad (pošto) si savladao (obladao ti) mene (toliko, pa kad si me toliko obladao), pa tako mi Allaha zaista kupiću (ja) svakako najplemenitiju devu (kamilu) u Meki (na kojoj se može pobjeći u slučaju opasnosti)." Zatim je rekao Umejjete: "O Ummu Safvano! Opremi me (za puta)." Pa je (ona) rekla njemu: "O Ebu Safvane! A već si zaboravio šta je rekao tebi tvoj prijatelj Jesribija (Jesribovac)." Rekao je: "Ne (Nisam). Neću da pređem sa njima osim blizu (tj. Neću s njima ići dugo)." Pa pošto je izašao Umejjete, uzeo je (počeo je da) neće odsjesti (da ne odsjeda nijendo) odsjedalište (drukčije) osim (tako da) je ukolinčio (ukoljenčio bi on) svoju devu (da mu ne bi pobjegla). Pa je neprestano (bio) sa tim (na tom postupku, stalno je tako postupao) dok je (ipak i pored te opreznosti) ubio njega Allah, moćan je i veličajan je, u (tj. na) Bedru (rukom Bilalovom, tj. posredstvom Bilala).

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA.

GLAVA BOLESTI VJEROVIJESNIKA

pomilovao ga Allah i spasio, i njegove smrti i (GLAVA) govora Allaha, uzvišen je: "Zaista ti si mrtvac i zaista oni su mrtvaci. Zatim zaista vi ćete se (na) sudnjem danu kod vašega (svoga) Gospoda prepirati (parničiti)."

A rekao je Junus od Zuhrije, rekao je Urvete, rekla je Aiša, bio zadovoljan Allah od nje:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) govori u svojoj bolesti koja (je ta što) je umro u njoj (od koje je umro):

"O Aišo! Neprestano (ja) nalazim (tj. osjećam) bol (onoga) jela kojega sam jeo (tj. bio počeo da jedem) u Hajberu, pa ovo je vrijeme (čas) presijecanja (prekidanja) mojih leđa (ili: moje žile u leđima; ili: moje žile kucavice na vratu) od toga otrova (koji je stavila jedna Židovka u meso pečene ovce u Hajberu)."

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba, od Ubejdulaha, sina Abdullaha, od Abdullaha, sina Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, od Umul-Fadle, kćeri Harisa, rekla je:

Čula sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) čita u sutonskoj (molitvi-akšamu suru iz Kur'ana koja počinje) sa (riječima) "Vel-murselati urfen", zatim nije (više) klanjao nama poslije nje (poslije te molitve), čak je zgrabio (uzeo, tj. usmrtio) njega Allah.

("Vel-murselati urfen": Tako mi (tih) poslanih dobrom (zbog dobra, darežljivosti). Ili: Tako mi (tih) poslanih smjenom (jedni iza drugih).)

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Ar'areta, pričao nam je Šubete od Ebu Bišra, od Seida, sina Džubejra, od Ibnu Abasa, rekao je:

Bio je Umer, sin Hattaba, bio zadovoljan Allah od njega, (običaja da) približi Ibnu Abasa (tj. da ga drži u svome sijelu, društvu), pa je rekao njemu Abdurahman, sin Avfa: "Zaista za nas (tj. u nas) su sinovi (mi imamo sinove koji je svaki pojedini) slično njemu (tj. kao i ono - kao što je on)." Pa je rekao: "Zaista on je odakle (ti) znaš (Svakako ti znaš odakle je)." Pa je pitao Umer Ibnu Abasa o ovome ajetu "Kada je došla pomoć Allaha i Pobjeda.", pa je rekao:

"Rok (tj. Smrt) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (što) je obznanio njega (rok, tj. smrt) njemu (Muhamedu a.s. Allah - to

razumijem iz ovoga ajeta)." Pa je rekao: "Ne znam od nje (od te objave, od toga ajeta ništa drugo) osim što znaš (ti)."

PRIČAO NAM JE Kutejbete, pričao nam je Sufjan od Sulejmana Ahvela, od Seida, sina Džubejra, rekao je: rekao je Ibnu Abas:

Četvrtak. A šta je četvrtak? Pojačao se je u poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, njegov bol, pa je rekao:

"Dođite mi, napisaću (tj. da napišem) vama (jednu) knjigu (pismo), (i) nećete zalutati (nikako) poslije njega (toga pisma, te knjige) nikada." Pa su se međusobno prepirali (svađali) - a ne treba (ni) kod (jednoga) vjerovijesnika (međusobno) prepiranje - pa su rekli:

"Šta je njegovo stanje (njegova stvar)? Je li napustio (povezan govor, tj. Je li govorio u bunilu to - Bunca li to on u bolesti)? Tražite razumijevanje (od) njega (tj. tražite od njega da dadne razumjeti, da razjasni nama šta on hoće)." Pa su otišli (tj. počeli da) vraćaju (oni) njemu (tj. da odbijaju njemu zahtjeve), pa je rekao:

"Pustite me, pa (jer moje stanje pripremanja za smrt) koje (je to što) sam ja u njemu (sada), bolje je od (onoga) što pozivate (vi neki) mene k njemu (k pisanju pisma, ali se svi ne slažete)." I oporučio je njima za tri (stvari):

"Izvedite (tj. Istjerajte te) idolopoklonike iz ostrva (tj. sa poluostrva) Arapa; i darivajte (to svako) izaslanstvo sa (onim) kao što darivah njih (kao što sam ih ja darivao)", i zašutio je od trećega, ili je rekao (i treće) pa sam zaboravio nju (tu rečenu treću stvar).

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Abdurezak, izvijestio nas je Mamer od Zuhrije, od Ubejdulaha, sina Abdullaha sina Utbeta, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Pošto se je priveo (svome kraju života, tj. Pošto je bio na samrti) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a u (njegovoj) kući (sobi) su (neki) ljudi, pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ovamo vi (Dođite ovamo), napisaću (da napišem) vama (jednu) knjigu (jedno pismo), (i) nećete zalutati poslije njega." Pa je rekao neki (od) njih: "Zaista poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (u takvom je stanju da) je već nadvladao njega (njegov) bol, a kod vas je (tj. a vi imate) Kur'an. Dosta nam je knjiga Allaha." Pa su se protivili (tj. Pa se nisu složili o tom zahtjevu Muhameda a.s.) stanovnici (ljudi, gosti, posjetioci te) kuće (sobe) i prepirali su se. Pa od njih je (neko) ko govori: "Približite (Prikučite) se, (da) napiše vama knjigu (takvu da) nećete poslije nje zalutati." A od njih je (neko) ko govori (nešto drugo) osim toga. Pa pošto su umnožili (oni svoje) brbljanje i protivljenje, rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ustanite." Rekao je Ubejdulah: Pa govoraše Ibnu Abas: Zaista nesreća, sva (cijela, puna) nesreća je to što se je ispriječio (što je stavio prepreku Umer) između poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i između (toga) da napiše njima tu knjigu (to pismo) zbog njihovoga protivljenja i njihove galame (vike, dreke).

PRIČAO NAM JE Jeserete, sin Safvana sina Džemila, Lahmija, pričao nam je Ibrahim, sin Sa'da, od svoga oca, od Urveta, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Pozvao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, Fatimu - na nju pozdrav (njoj mir)! - u svojoj bolesti koja je (ta što) se zgrabio (uzeo, tj. umro, preminuo) u njoj, pa je međusobno tajno govorio njoj za (neku) stvar (za nešto), pa je plakala. Zatim je pozvao nju, pa je međusobno tajno govorio njoj za (neku) stvar, pa se smijala (nasmiješila). Pa smo je pitali o tome, pa je rekla:

"Tajno međusobno je govorio meni Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, da će se on zgrabiti (uzeti, tj. da će preminuti) u svome bolu koji je (taj što) je preminuo u njemu (od kojeg je i umro), pa sam plakala (zaplakala). Zatim je (ponovo) međusobno tajno govorio meni, pa je izvijestio mene da sam ja prvo (lice od) njegove porodice (koje) slijedi njega (koje će umrijeti odmah ubrzo iza njega), pa sam se smijala (nasmijala)."

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Bešara, pričao nam je Gunder, pričao nam je Šubete od Sa'da, od Urveta, od Aiše, rekla je:

Slušah da ono neće umrijeti (nijedan) vjerovijesnik do (da) se stavi (dok se ne stavi) njemu na izbor između ovozemnosti i drugoga (onoga) svijeta. Pa sam čula Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori u svojoj bolesti koja (je ta što) je umro u njoj, a uzela je njega promuklost (ili hropac, teško disanje - govori):

".... sa (onima) koji (su takvi da) je oblagodatio (prosuo blagodat) Allah na njih.....". Ajet (taj vidi). Pa sam mislila (znala) da je on (u takvom stanju da) se je stavilo njemu na izbor.

PRIČAO NAM JE Muslim, pričao nam je Šubete od Sa'da, od Urveta, od Aiše, rekla je:

Pošto se razbolio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (svojom) bolešću koja (je ta što) je umro u njoj, počeo je (da) govori:
"U najviše društvo."

(Ili: "U najvišega druga, tj. Sa najvišim drugom." Ili: "U Najvišega Blagoga, tj. Sa Najvišim Blagim.")

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, rekao je Urvete, sin Zubejra:

Zaista Aiša, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a on je zdrav, (kad je bio zdrav bio je običaja da) govori:

"Zaista ono nije se zgrabio (uzeo nijedan Božiji) vjerovijesnik nikada do (da) vidi (dok ne vidi) svoje sjedište od raja (u raju), zatim se (on) pozdravi (u cilju nagovještaja za opraštanje od života), ili se stavi njemu na izbor. Pa pošto se razbolio (Muhamed a.s.) i prisustvovalo je (tj. i došlo je) njemu (njegovo) zgrabljivanje (ščepavanje, uzimanje, tj. umiranje), a njegova glava je na stegnu Aiše, (i) onesvijestio se je on.

Pa pošto se je osvijestio, podigao se je (ili: ukočio se je) njegov vid (pogled) prema tavanu kuće (sobe), zatim je rekao:

"Moj Bože! U najviše društvo!" Pa sam rekla: Tada neće susjedovati nama (tj. neće on biti susjed, komšija više nama). Pa sam poznala da je ono (to njegovo stanje) njegov hadis koji pričaše nama, a on je zdrav (pričaše o tom stanju kad je bio zdrav).

PRIČAO NAM JE Muhamed, pričao nam je Afan od Sahra, sina Džuvejrijeta, od Abdurahmana, sina Kasima, od njegovoga oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje:

Unišao je Abdurahman, sin Ebu Bekra, na (posjetu, u posjetu, tj. u ime posjete, obilaska) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, a ja sam naslonjačica (podupiračica, prislonjačica) njega ka svojim prsima, a sa Abdurahmanom je svježa (sirova) zubočistka (misvak), čisti sebi zube s njom. Pa je pružio (tj. upro) njoj (zubočistki, misvaku) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, svoj vid (pogled). Pa sam uzela (tu) zbočistku, pa sam slomila (razbila) nju, i otresla sam nju, i uljepšala sam nju, zatim sam dodala (dala) nju ka Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je sebi čistio zube sa njom. Pa nisam nikada vidjela poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) je sebi čistio zube (nijednim, ijednim) čišćenjem sebi zuba ljepšim od njega (od toga čišćenja na smrti, na samrti, prije smrti). Pa nije trčao (tj. nije dopro da išta drugo učini poslije što je bilo to) da je završio (čišćenje zuba) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (nije više ništa učinio osim to da) je podigao svoju ruku - ili svoj prst (jedan od pripovjedača sumnja) - zatim je rekao:

"U najviše društvo!", tri (puta je to rekao), zatim je izvršio (tj. završio svoj život, umro je). I govoraše (ona-Aiša): Umro je, a njegova glava je između moje rupe (udolice među ključnjačama, sadžacima na vrhu prsa) i moje rupe (na sastavu vilica, na bradi, tj. a njegova je glava na prostoru moga vrata između mjesta sastava mojih ključnjača i moje brade, podbratka).

PRIČAO MI JE Hiban, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Junus od Ibnu Šihaba, izvijestio me je Urvete da je Aiša, bio zadovoljan

Allah od nje, izvijestila njega da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, bio, kada se razbolio, (bio je) puhao (puhao bi) na svoju osobu (po sebi) sa muavizatom (tj. uz čitanje, uz učenje dviju sura Kur'ana koje se zovu muavizetani ili muavizatun - a to su sure Kul Euzu bi Rabbil-feleki i Kul euzu bi Rabbin-nasi, dvije zadnje sure u Mushafu Usmana r.a.), i potirao je od njega (od sebe, tj. potirao je sebe iza toga) sa svojom rukom. Pa pošto se je razbolio svoj bol (pošto se pojačao njegov bol) koji (je taj što) je preminuo u njemu, počela sam (da) pušem na njegovu osobu (po njemu) sa muavizatom (tj. čitajući, učeći muavizat - sure) koje puhaše (on, tj. koje on imaše običaj da uči, čita i da puše po sebi prilikom običnih oboljenja svojih prije toga smrtnoga oboljenja), i (da) potirem (tarem) sa rukom Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, od njega (tj. po njemu, njega - a to će reći: učila, čitala sam sure i puhala po njemu, a potirala sam ga njegovom rukom zbog blagoslovenosti njegove, zbog njegovog-njegova blagoslova).

PRIČAO NAM JE Muala, sin Eseda, pričao nam je Abdulaziz, sin Muhtara, pričao nam je Hišam, sin Urveta, od Abada, sina Abdullaha sina Zubejra, da je Aiša izvijestila njega da je ona čula Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, i slušala (prisluškivala) je k njemu (nagnuta, tj. slušala je njega) prije (nego) će da umre, a on je prislonjač (naslonio je) k meni svoja leđa (i) govori:

"Moj Bože! Oprosti meni, i pomiluj me i priključi me sa (tim) društvom."

PRIČAO NAM JE Salt, sin Muhameda, pričao nam je Ebu Avanete od Hilala Vezana, od Urveta, sina Zubejra, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, u svojoj bolesti koja (je ta što on) nije ustao od nje (iz nje živ):

"Prokleo Allah (one) Židove (koji) su uzeli grobove svojih vjerovijesnika bogomoljama (za bogomolje, kao bogomolje)." Rekla je Aiša: Da nije to (razlog), zaista bi se pokazao (ili: postavio na otvorenom prostoru) njegov grob (kabur). Plašio se je da će se uzeti (njegov grob kao nekom) bogomoljom (kao neka bogomolja).

PRIČAO NAM JE Seid, sin Ufejra, rekao je: pričao mi je Lejs, pričao mi je Ukajl od Ibnu Šihaba, izvijestio me je Ubejdulah, sin Abdullaha sina Utbeta sina Mesuda, da je Aiša, žena (supruga) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekla:

Pošto je bio težak (vrlo teško bolestan) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i pojačao se je u njega (njemu) njegov bol, zatražio je dozvolu (od) svojih žena (supruga) da se dvori (da se njeguje u bolesti, da se liječi) u mojoj sobi, pa su (one) dozvolile njemu. Pa je izašao, a on je između dvojice ljudi (tih svojih), crtaju njegove dvije noge u zemlji (po zemlji, tj. pužu, vuku se njegove noge po zemlji, po tlu - i pri tom ostavljaju trag od puzanja), između Abasa, sina Abdulmutaliba, i između (još jednoga) drugoga čovjeka (a ta dva čovjeka su pomagala njemu da pređe iz sobe Mejmunete u sobu Aiše).

Rekao je Ubejdulah: Pa sam izvijestio Abdullaha za (ovaj slučaj) koji je rekla Aiša, pa je rekao meni Abdullah, sin Abasa:

"Da li (ti) znaš ko je (bio taj) drugi čovjek kojega nije imenovala Aiša?" Rekao je: Rekao sam: "Ne." Rekao je Ibnu Abas: "On je Alija, sin Ebu Taliba." A bila je Aiša, žena Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da ona) priča da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, - pošto je unišao (u) moju sobu i pojačao se u njega njegov bol - rekao:

"Prolite (Prolijte, tj. Salijte) na mene (svu vodu) iz sedam mijehova (mješina za vodu koje su tako pune da) se nisu odriješile njihove uzice (sveze), možda ja (da) ugovorim (da postavim uslove, uvjete, tj. da oporučim) ka (tim) ljudima." Pa smo posadili njega u (jedno) korito (za bojadisanje) Hafse, žene Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (u Hafsino korito) zatim smo počeli (da) lijevamo na njega iz tih mijehova (sve dotle) dok je počeo (da) daje znak k nama sa svojom rukom da (tj. to jest) već ste učinile (kako sam rekao, dakle: da su već uradile onako kako je on rekao). Rekla je: Zatim je izašao ka (tim) ljudima, pa je klanjao njima i predikovao je njima (i održao im je propovjed, vaz).

A izvijestio me je Ubejdulah, sin Abdullaha sina Utbeta, da su Aiša i Abdullah, sin Abasa, bio zadovoljan Allah od njih, rekli njih dvoje:

Pošto je sišla (odsjela bolest) u poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, počeo je (da) baca odjeću (jednu, tj. jednu crnu haljinku po kojoj su šare) na svoje lice. Pa kada se je (tj. kada bi se) stužio (smučio, tj. kada bi ga obuzela muka, tegoba usljed velike vatre, temperature), otkrio je (otkrio bi) nju od (sa) svoga lica, pa je (pa bi) rekao, a on je takođe (u tegobi):

"Prokletstvo Allaha na (one) Židove i kršćane (što) su uzeli (ili: koji su uzeli) grobove svojih vjerovijesnika bogomoljama (za bogomolje, kao bogomolje)." Upozorava (Opominje na ono) što su napravili (učinili). Izvijestio me je Ubejdulah da je Aiša rekla:

Zaista već sam odvraćala međusobno (tj. odbijala sam zahtjev) poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u tome (tj. u njegovom zahtjevu da Ebu Bekr bude vođa, rukovodilac, imam, predvodnik muslimanima u molitvi umjesto bolesnoga Muhameda a.s.), a nije nosilo mene na mnogo (često) međusobno odvraćanje njemu (ništa drugo) osim (to) da ono nije palo u moje srce da (ti) ljudi vole poslije njega (Muhameda a.s. ijednoga) čovjeka (koji) je stao (u, na) njegovo mjesto stajanja ikada, i ne mišljah (drukčije osim tako) da ono nikada neće stati jedan (čovjek, neko u, na) njegovo mjesto stajanja (pa da će drukčije proći) osim (tako da bi) zloslutili (ti) ljudi sa njim (zbog njega, zbog toga koji bi stao mjesto, umjesto Muhameda a.s.), pa sam htjela da skrene to (tj. da spriječi tu zlu slutnju) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, od Ebu Bekra.

Predao je njega (ovaj hadis) Ibnu Umer, i Ebu Musa i Ibnu Abas, bio zadovoljan Allah od njih (s njima), od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, pričao nam je Lejs, rekao je: pričao mi je Ibnul-Had od Abdurahmana, sina Kasima, od njegovoga oca, od Aiše, rekla je:

Umro je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, a zaista on je zaista između moje rupe pod vratom (među sadžakovima, ključnjačama) i moje rupe na bradi (ili: i moga podbradka; ili: i moga izvišenoga, uzdignutoga dijela vrata), pa neću mrziti žestinu smrti nijednome (čovjeku, tj. nikome) nikada (vječno) poslije Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO MI JE Ishak, izvijestio nas je Bišr, sin Šuajba sina Ebu Hamzeta, pričao mi je moj otac od Zuhrije, rekao je: izvijestio me je Abdullah, sin Kaba sina Malika, El-Ensarija - a bio je Ka'b, sin Malika jedan (od one) trojice koji su (ti što) se je vratilo na njih (tj. što im je primljeno pokajanje) - da je Abdullah, sin Abasa izvijestio njega da je Alija, sin Ebu Taliba, bio zadovoljan Allah od njega, izašao od (iz sijela, sa sijela) kod (od) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u njegovom bolu koji (je taj što) je preminuo u njemu, pa su rekli (okupljeni) ljudi:

"O Ebul-Hasene!" (Ebul-Hasen je nadimak Alije.) "Kako je osvanuo poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (u zdravlju)?" Pa je rekao (Alija): "Osvanuo je - sa zahvalom Allahu (tj. Osvanuo je, hvala Allahu!) - ozdravljen (zdrav)." Pa je uzeo za njegovu ruku (tj. za Alijinu ruku) Abas, sin Abdulmutaliba, pa je rekao njemu: "Ti si tako mi Allaha poslije tri dana rob (njegovoga, ili: toga izvjesnoga) štapa."

(Rob štapa - Rob žezla znači, prema komentatorima, službenik kome drugi zapovijeda, a to znači vlast će preuzeti neko drugi poslije Muhameda a.s. nad muslimanima, a ne ti lično ako već sada ne povedeš računa o tome.)

I zaista ja (veli dalje pronicljivi Abas r.a.) tako mi Allaha zaista mislim (smatram) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) će preminuti od ovoga svoga bola (u ovoj bolesti). Zaista ja zaista poznajem lica Abdulmutalibovića (kako izgledaju) kod smrti (tj. pri časovima pred smrt). "Odvedi nas ka poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa neka pitamo (tj. pa da pitamo) njega u koga je ova stvar (tj. kome treba da pripadne poslije njega ova stvar - stvar rukovođenja i upravljanja muslimanskom zajednicom i muslimanskom državom). Ako je u (na) nama (meni, ili tebi, o Alija), znali smo (tj. da

znamo) to. A ako je u (na drugome nekom) osim nas, znali smo njega (da znamo njega), pa je oporučio za nas (ili: pa je oporučio nama, tj. pa da oporuči nama; ili: pa da oporuči nas, preporuči nas)."

(Omaškom je u obje zadnje rečenice ispuštena u prevodu riječ "bila", pa rečenice doslovno treba da glase ovako: "Ako je bila (ova stvar) u nama, znali smo to. A ako je (ta stvar) bila u (drugoga) osim nas, znali smo njega, pa (da) je oporučio za nas.")

Pa je rekao Alija: "Zaista mi tako mi Allaha zaista ako smo pitali nju (tj. tražili upravu, vlast; odnosno ako budemo tražili vlast od) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je spriječio (pa spriječi, odbije da dadne) nama nju, neće dati nama nju (ti) ljudi poslije njega. I zaista ja tako mi Allaha neću pitati (tražiti) nju (od) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Seid, sin Ufejra, rekao je: pričao mi je Lejs, rekao je: pričao mi je Ukajl od Ibnu Šihaba, rekao je: pričao mi je Enes, sin Malika, bio zadovoljan Allah od njega, da su muslimani (bili u takvoj prilici da) - dok su oni bili u molitvi (te) zore od ponedeljka, a Ebu Bekr klanja njima - nije iznenadilo njih (ništa drugo) osim poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (svojom pojavom). Već je otkrio zastor sobe Aiše (Aišine), pa je gledao k njima, a oni su u redovima (te) molitve, zatim se je osmjehnuo smije se (smiješi se).

Pa se stuknuo (vratio se) Ebu Bekr na svoje dvije pete (tj. unazad) zato (da) dopre redu (prvome, tj. da stane u prvi red, a da Muhamed a.s. stane na rukovodeće mjesto-mihrab). A mislio je da poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, hoće da izađe ka (toj) molitvi. Pa je rekao Enes: I pomišljali su (ti) muslimani da se stave iskušenju u (toj) svojoj molitvi (tj. da prekinu svoju molitvu) radošću (tj. od veselja, zbog radosti što se susreću) sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je dao znak (tj. pokazao je) k njima sa svojom rukom poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, da (to jest): Upotpunite vašu (svoju) molitvu (tj. da nastave sa klanjanjem). Zatim je unišao (u Aišinu) sobu i spustio je (taj) zastor.

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Ubejda, pričao nam je 'Isa, sin Junusa, od Umera, sina Seida, rekao je: izvijestio me je Ibnu Ebu Mulejkete da je Ebu Amr Zekvan, slobodnjak Aiše, izvijestio njega da Aiša govoraše:

Zaista od blagodati Allaha na mene je (tj. Među Allahove blagodati, dobročinstva koje je dao meni je i to) da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, preminuo u mojoj sobi, i u mome danu, i među mojim (donjim, odnosno srednjim) prsima i mojim gornjim prsima ("sahr" je prostor prsa između dojki, a "nahr" je prostor prsa odmah ispod vrata koji pokriva nakit, ogrlica, đerdan) i da je Allah sastavio između moje pljuvačke i njegove (Muhamedove a.s.) pljuvačke kod njegove (Muhamedove a.s.) smrti (na slijedeći način). Unišao je meni (moj brat) Abdurahman i u njegovoj ruci je (ta) zubočistka (misvak), a ja sam prislonjačica (tj. a ja podupirem) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa sam vidjela njega (da) gleda (pogleda) k njemu i poznala (spazila) sam da on voli (tj. želi tu) zubočistku (misvak). Pa sam rekla:

"Uzeću je tebi." Pa je dao znak (pokazao) sa svojom glavom (kao znak za "da"): "Da." Pa sam dohvatila (uzela) njega (misvak, zubočistku), pa je bila jaka njemu. I rekla sam: "Razmekšaću nju tebi?" Pa je dao znak sa svojom glavom da (u znak odobravanja): "Da." Pa sam razmekšala nju. A pred njim je (bila jedna) posuda (od kože za vodu), ili (jedna) posuda (od drveta za vodu, velika drvena čaša) - sumnja Umer (pripovjedač o tom kako je rečeno da li kožna, ili drvena posuda za vodu) - u njoj je voda. Pa je počeo (da) uvodi (da stavlja) svoje dvije ruke u (tu) vodu, pa potire sa njima dvjema svoje lice govori (tj. govoreći on):

"Nema božanstva osim Allah! Zaista za (ovu) smrt su teškoće (tj. Zaista ova smrt ima teškoće, velike muke čovjek trpi u smrti)." Zatim je uspravio (podigao) svoju ruku, pa je počeo (da) govori:

"U (to) najviše društvo!", dok se je zgrabio (uzeo, tj. umro) i nagela se je (tj. i klonula je) njegova ruka.

PRIČAO NAM JE Ismail, pričao mi je Sulejman, sin Bilala, pričao nam je Hišam, sin Urveta; izvijestio me je moj otac od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pitaše u svojoj bolesti koja (je ta što) je umro u njoj govori (tj. govoreći on):

"Gdje sam ja sutra? Gdje sam ja sutra?"

(Dakle: Kod koje žene trebam sutra da budem u svom redosljedu prilikom obilaska svojih žena?)

Hoće dan Aiše. Pa su dozvolile njemu njegove žene (da) bude gje je htio (gdje hoće). Pa je bio u sobi Aiše, čak je umro (pa je i umro) kod nje. Rekla je Aiša: Pa je umro u (onome) danu koji je (taj što on - Muhamed a.s.) kružaše (tj. što dolazaše redovno, što je svakako redovno dolazio on) na mene (meni) u njemu (u tom danu) u moju sobu (ili: u mojoj sobi - je umro). Pa je uzeo njega (zgrabio njega) Allah, a zaista njegova glava, je zaista između mojih gornjih prsa i mojih donjih (ili: srednjih) prsa, i pomiješala se je njegova pljuvačka (sa) mojom pljuvačkom. Zatim je rekla (objašnjavajući ona da su se pljuvačke pomiješale putem misvaka, zubočistke):

Unišao je Abdurahman, sin Ebu Bekra, a sa njim je (tj. a on je imao, bila je u njega jedna) zubočistka, čisti (čistio je) sebi zube s njom. Pa je pogledao k njemu poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa sam rekla njemu: "Daruj (Daj) mi ovu (svoju) zubočistku, o Abdurahmane!" Pa je darovao meni nju. Pa sam obgrizla (razbila) nju, zatim sam žvakala nju (da je razmekšam), pa sam dala nju poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je čistio sebi zube s njom, a on je prislonjen ka mojim prsima (naslonio se je na moja prsa - a na taj način su se i pljuvačke pomiješale, jer je Aiša u svojim ustima žvakala zubočistku i dodala je Muhamedu a.s. koji je odmah s njom čistio zube bez ikakvoga otresanja zubočistke).

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Hamad, sin Zejda, od Ejuba, od Ibnu Ebu Mulejketa, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Preminuo je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, u mojoj sobi, i u mome danu (dakle: poklopio se, trefio se baš taj dan kad i dolazi svakako redosljed na mene da me obiđe, posjeti Muhamed a.s.) i između mojih donjih (srednjih) prsa i mojih gornjih prsa (i moga najvišega, najgornjega dijela prsa). I bila je jedna (od) nas (običaja da) traži zaštite (spasa) njemu sa (nekom) molbom (molitvom upućenom Allahu dž.š.) kada se (tj. kada bi se on - Muhamed a.s.) razbolio, pa sam otišla (tj. počela da) tražim zaštite (spasa) njemu, pa je podigao svoju glavu ka nebu (tome) i rekao je:

"U najviše društvo! U najviše društvo!" I prošao je Abdurahman, sin Ebu Bekra, a u njegovoj ruci je (jedna) grana vlažna (tj. sirova), pa je pogledao k njemu Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa sam mislila da je njemu u njoj (u toj sirovoj grani neka) potreba, pa sam uzela nju, pa sam žvakala (sažvakala) njezinu glavu (njezin vrh), i otresla sam nju, pa sam dala nju k njemu. Pa je čistio sebi zube s njom kao najljepše što je bio (nekad) čistač zuba sebi (dakle: očistio je zube najljepše što je mogao), zatim je dodao meni nju (zubočistku), pa je pala njegova ruka; ili: pa je pala (ta grana) iz njegove ruke, pa je (na taj način) sastavio Allah između moje pljuvačke i njegove pljuvačke u zadnjem danu (zadnji dan) od (te) ovozemnosti (od života na ovome svijetu) i prvome danu od (toga) drugoga (svijeta, od zagrobnoga života, od života onoga svijeta).

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba, rekao je: izvijestio me je Ebu Selemete da je Aiša izvijestila njega da je Ebu Bekr, bio zadovoljan Allah od njega, došao na (jednom) konju iz svoga stana u Sunhu (mjestu u predjelu Medine), dok je (tj. te je) sišao (odjašio, sjahao), pa je unišao (u) Bogomolju. Pa nije govorio (tim) ljudima dok je unišao (tj. nego je unišao) Aiši, pa se upravio poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a on je pokriven sa (jednom) odjećom (ogrtača iz Jemena zvanoga) hiberete (ili: hibere), pa je otkrio njegovo lice, zatim se je sagnuo (nadnio) na njega, pa je poljubio njega i zaplakao je. Zatim je rekao:

"Sa mojim ocem ti si i mojom majkom! Tako mi Allaha neće sastaviti Allah na tebe dvije smrti. Što se tiče smrti koja se je propisala

na tebe (tebi na ovom svijetu), pa već si umro nju (već si je doživio)." Rekao je Zuhrija: A pričao mi je Ebu Selemete od Abdullaha, sina Abasa, da je Ebu Bekr izašao, a Umer, sin Hataba, govori (tim) ljudima, pa je rekao:

"Sjedi, o Umere!" Pa nije htio Umer da sjede (sjedne). Pa su se okrenuli (ti) ljudi k njemu, a ostavili su Umera. Pa je rekao Ebu Bekr:

"Što se tiče poslije, ko je bio od vas (takav da) obožava Muhameda, pomilovao ga Allah i spasio, pa zaista Muhamed je već umro. A ko je bio od vas (takav da) obožava Allaha, pa zaista Allah je živ, neće umrijeti. Rekao je Allah, uzvišen je:

"A nije Muhamed (ništa drugo) osim (jedan) poslanik, već su prošli od prije njega (Moji) poslanici.....", do Njegovoga govora "..... (te) zahvalne." I rekao je: Tako mi Allaha kao da (ti okupljeni) ljudi nisu znali da je Allah spustio ovaj ajet dok je (tj. do časa kada je) pročitao njega Ebu Bekr (dok ga nije pročitao, dok ga nije rekao, izrekao Ebu Bekr). Pa su susreli (tj. prihvatili, primili) njega (taj ajet okupljeni) ljudi od njega (Ebu Bekra) svaki (od) njih (tj. svi oni), pa ne čujem (nijednoga) čovjeka od (tih) ljudi (drukčije) osim (tako da) čita njega (da uči taj ajet).

(Ajet je u arapskom jeziku žeskoga roda, pa je zato i zamjenica u ovim rečenicama koja se odnosi na tu riječ uvijek ženskoga roda.)

Pa izvijestio me je Seid, sin Musejeba da je Umer, rekao:

"Tako mi Allaha nije ono (drukčije sa mnom bilo) osim (tako) da sam čuo Ebu Bekra (da) je pročitao njega, pa sam se zapanjio (izgubio, zaprepastio), čak ne podižu (tj. ne nose, ne mogu da nose) mene moje dvije noge (dakle: klonule su mi noge - u narodu se kaže: "odsjekle su mi se noge") i čak sam pao ka (toj) zemlji (na tlo) kada sam čuo njega (da) je pročitao njega (taj ajet) da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, već umro."

PRIČAO MI JE Abdullah, sin Ebu Šejbeta, pričao nam je Jahja, sin Seida, od Sufjana, od Musa-a, sina Ebu Aišeta, od Ubejdullaha, sina

Abdullaha, sina Utbeta, od Aiše i Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih, da je Ebu Bekr, bio zadovoljan Allah od njega (s njim), poljubio Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, poslije njegove smrti.

PRIČAO NAM JE Alija, pričao nam je Jahja i povećao je: Rekla je Aiša:

Stavljali smo lijek (u jedan kraj usta) njemu u njegovoj bolesti, pa je počeo (da) daje znak ka nama da (to jest): Ne stavljate lijek meni (Znak da mu ne stavljaju, da mu ne daju lijek). Pa smo rekli: Odvratnost bolesnika za lijek (je uzrok da nam on daje znak da mu ne stavljamo lijek - a veli se da su mu stavljali izvjesno, određeno indijsko drvo i maslinovo ulje). Pa pošto se osvijestio, rekao je:

"Zar nisam zabranjivao (zabranio) vama da (vi) stavljate lijek meni?" Rekli smo: "Odvratnost bolesnika za (na) lijek (možda da te je na to navela)." Pa je rekao: "Neće ostati (ni) jedan (čovjek) u (ovoj) sobi (drukčije da se postupi sa njim) osim (tako da) se stavio njemu (da mu se stavi) lijek (u jedan kraj usta), a ja (da) gledam (tj. odmah dok ja gledam, na moje oči da mu se stavi lijek), osim Abasa (izuzev Abasa), pa on (tj. jer on) nije prisustvovao vama (sa vama u stavljanju meni lijeka u usta)."

Predao je njega (ovaj hadis) Ibnu Ebu Zinad od Hišama, od njegovoga oca, od Aiše, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

(Napominje se da u komentaru Ajnije stoji da izraz "ledud", od čega je i glagol ledde jeluddu, znači lijek koji se stavlja, daje u jedan kraj, u jednu polovinu usta; "vedžur" je lijek koji se salijeva u grlo, a "seut" je lijek koji se stavlja, daje u nos, na nos, kroz nos.)

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, rekao je: izvijestio nas je Ezher, rekao je: izvijestio nas je Ibnu Avn od Ibrahima, od Esveda, rekao je:

Spomenulo se je kod Aiše da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, oporučio ka Aliji (za hilafet, za vlast, upravu-da Alija bude

vladar muslimana pošto umre, kad umre Muhamed a.s., kako to tvrde šiije), pa je rekla (Aiša):

"Ko je rekao njega (tj. Ko je rekao to, Ko je to rekao)? Zaista već sam vidjela Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, a zaista ja sam zaista prislonjačica njega ka svojim prsima (tj. a ja sam naslonila njega na svoja prsa), pa je pozvao za (svoj) leđen (lavor, legin - svoju posudu), pa se je nageo (spustio, opustio, tj. klonuo je), pa je umro, pa nisam opazila (ni kada i kako izdaše - kako je izdaho, izdahnuo). Pa kako je oporučio ka Aliji (da poslije njega bude halifa)?"

(Veli se da je pozvao da mu se donese lavor, leđen, leginj da bi pljunuo.)

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Malik, sin Migvela, od Talhata, rekao je: pitao sam Abdullaha, sina Ebu Evfa-a, bio zadovoljan Allah od njih dvojice:

"Oporučio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (nekome nešto, tj. Je li oporučio)?" Pa je rekao: "Ne." Pa sam rekao: "Kako se je propisala na ljude (tj. ljudima ta) oporuka - ili: (Kako) se je zapovjedilo njima za nju (za oporuku kada je nije učinio lično Muhamed a.s.)?" Rekao je: "Oporučio je (Muhamed a.s.) za knjigu Allaha."

(To znači: Muhamed a.s. nije oporučio ništa u vezi imovine, a niti u vezi uprave i vlasti Aliji kako tvrde šiije, ali je pred kraj života dok je još bio zdrav oporučio za Allahovu knjigu Kur'an da se drže nje muslimani, a u knjizi Allaha Kur'anu stoji zapovjed da se izvrši oporuka od "hajra-dobra" ako ga čovjek ostavlja iza sebe poslije smrti, a ta je zapovjed, odnosno propis sadržan u suri Bekare u 180. ajetu, a vasijet-oporuka se spominje i u suri Nisa-u u 12. ajetu, pa je na osnovu toga propisana oporuka.)

PRIČAO NAM JE Kutejbete, pričao nam je Ebul-Ahvas od Ebu Ishaka, od Amra, sina Harisa, rekao je:

Nije ostavio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (nijednoga) zlatnika, a ni srebrenjaka, a ni roba, a ni robinje (a niti šta

drugo od imovine) osim svoju bijelu mazgu koja (je bila ta što) jahaše nju, i svoje oružje i (jednu) zemlju (što) je učinio nju za sina puta (tj. za putnika) milostinjom (kao milostinja).

(Zbog određenoga člana "el" na riječi "sebil": put, vjerovatno se misli na putnika na Božijem putu.)

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Hamad od Sabita, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Pošto je bio težak (tj. Kada je postao teško bolestan) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, počela je (muka, tegoba da) pokriva (snalazi) njega, pa je rekla Fatima-na nju pozdrav (njoj mir)!- :

"Jao (Kuku) muke očeve!" Pa je rekao njoj: "Nije (tj. Neće biti) na tvome ocu (više nikada nikakva) muka poslije danas (poslije ovoga dana)." Pa pošto je umro, rekla je: "O oče, (ti koji si taj što) je odgovorio Gospodu (koji) je pozvao njega. O oče, (ti si onaj) ko (je takav da) je raj zelenila (raj zelenila trava) njegovo (tvoje) boravište. O oče, ka Džibrilu oglašavamo smrt njega (tj. oglašavamo tvoju smrt Džibrilu)." (Doslovno: "O oče, (ti si onaj što) ka Džibrilu mrtvim oglašavamo njega.") Pa pošto se je zakopao (pokopao) rekla je Fatima - na nju pozdrav (njoj mir)!:

"O Enese! Zar su bile dobre (tj. Kako su bile raspoložene, Kako su mogle pregoriti i sebi dozvoliti) vaše duše da sipate (zgrćete, nagrćete) na poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (tu) zemlju?"

GLAVA

zadnjega (onoga) što je govorio s njim (tj. što je govorio njega, što je izgovorio njega - zadnje što je rekao) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Bišr, sin Muhameda, pričao nam je Abdullah, rekao je Junus, rekao je Zuhrija, izvijestio me je Seid, sin Musejeba u (među nekim) ljudima od stanovnika (te) nauke (tj. od učenih ljudi) da je Aiša rekla:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) govori, a on je zdrav (kad je bio zdrav):

"Zaista ono nije se zgrabio (uzeo, nije umro nijedan) vjerovijesnik do (da) vidi (dok ne vidi) svoje sjedište od raja (tj. u raju), zatim se stavi njemu na izbor (da izabere, odabere ili će da umre, ili će da još živi). Pa pošto je sišao (došao smrtni bol) s njim (tj. njemu), a njegova je glava na mome stegnu onesvijestio se je, zatim se je osvijestio (došao je opet k sebi), pa je ukočio (tj. podigao) svoj vid (pogled) ka tavanu (krovu te) sobe, zatim je rekao:

"Moj Bože! Najviše društvo!" Pa sam rekla: Tada neće sebi odabrati (izabrati) nas. I poznala sam da je ono (to onaj) hadis koji pričaše nama (on) za njega, a on je zdrav (kad je bio zdrav). Rekla je: Pa je to bio kraj riječi (što) je govorio s njom (Pa su to bile zadnje njegove riječi, tj. Pa je to bila zadnja riječ što je izgovorio nju): "Moj Bože! Najviše društvo!"

GLAVA

smrti Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Šejban od Jahja-a, od Ebu Selemeta, od Aiše i Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih (s njima), da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, ostao u Meki deset godina (a) spušta se na njega (tj. objavljuje se njemu) Kur'an, a u Medini deset.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, pričao nam je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba, od Urveta, sina Zubejra, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, preminuo, a on je sin (tj. a on ima starosti) šezdeset i tri (godine).

Rekao je Ibnu Šihab: A izvijestio me je Seid, sin Musejeba slično njemu (prethodnom tekstu, hadisu).

GLAVA.

PRIČAO NAM JE Kabisate, pričao nam je Sufjan od Aameša, od Ibrahima, od Esveda, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Preminuo je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, a njegov oklop je založen kod (jednoga) Židova za trideset - misli (na količinu od trideset) sa'ova (a ne na neku drugu količinu) - od ječma (ječma).

GLAVA

slanja (odašiljanja) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (koji je poslao u vojni pohod) Usameta, sina Zejda, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (i to poslao ga je on) u svojoj bolesti koja (je ta što) je preminuo u njoj.

PRIČAO NAM JE Ebu Asim Dahak, sin Mahleda, od Fudajla, sina Sulejmana, pričao nam je Musa, sin Ukbeta, od Salima, od njegovoga oca:

Učinio je namjesnikom Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, Usameta, pa su rekli o njemu (u vezi njega neke prigovore zbog njegove mladosti), pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Već je doprlo meni da ste vi rekli o Usametu (neke prigovore, zamjerke), a zaista on je najdraži čovjek (draži od svih ljudi) k meni."

PRIČAO NAM JE Ismail, pričao nam je Malik od Abdullaha, sina Dinara, od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, poslao (jedno) poslanje (slanje, tj. jednu četu) i učinio je zapovjednikom nad njima Usameta, sina Zejda. Pa su udarili (izvjesni) ljudi u njegovo zapovjedništvo (tj. stavljali su zamjerke tome što je on postavljen na tu dužnost), pa je ustao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Ako udarate u njegovo zapovjedništvo, pa već udaraste u zapovjedništvo njegovoga oca otprije. Tako mi zakletve Allaha (ili: I zakletva Allaha, tj. I kunem se Allahom) zaista je bio (on) zaista stvoren za (to) zapovjedništvo, i zaista je bio zaista od najdražih (između) ljudi k meni, i zaista ovaj (tj. Usamete) je zaista od najdražih (između) ljudi k meni poslije njega (tj. poslije Usametovoga oca Zejda, sina Harisetovoga)."

GLAVA.

PRIČAO NAM JE Asbag, rekao je: izvijestio me je Ibnu Vehb, rekao je: izvijestio me je Amr od Ibnu Ebu Habiba, od Ebul-Hajra, od Sunabihije da je on (Ebul-Hajr) rekao njemu (Sunabihiji):

"Kada si se iselio (iz Jemena u Medinu)?" Rekao je: "Izašli smo iz Jemena isiljajući se (seleći mi ka Medini), pa smo došli Džuhfi (u Džuhfu), pa je došao (jedan) jahač (konjanik), pa sam rekao njemu: "Vijest (svoju daj nam)!" (To jest: "Kaži nam, šta znaš, šta ima novo?") Pa je rekao: "Zakopali (Pokopali) smo Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, od prije pet (prije pet dana, tj. ima pet dana)." Rekao sam (veli opet Ebul-Hajr pitajući Sunabihiju): "Da li si čuo o noći (izvjesne) količine (mjere, tj. noći sudbine - lejlei kadru ikakvu) stvar (išta)?" Rekao je: "Da. Izvijestio me je Bilal, muezin (mujezin, vikač, vikar) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da je ono (ona - ta noć) u sedam (tih noći) u zadnjih deset (tih noći u mjesecu ramadanu, ramazanu)."

GLAVA:

Koliko je (vojnih pohoda, vojni, ratova) ratovao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (lično).(?).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Redža-a, pričao nam je Israil od Ebu Ishaka, rekao je: pitao sam Zejda, sina Erkama, bio zadovoljan Allah od njega:

"Koliko si ratovao (ratova u društvu) sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (lično ti)?" Rekao je: "Sedamnaest." Rekao

sam: "Koliko je ratovao (ratova) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (on lično)?" Rekao je: "Devetnaest (19)."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Redža-a, pričao nam je Israil od Ebu Ishaka, pričao nam je Bera', bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Ratovao sam (u društvu) sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, petnaest (vojnih pohoda).

PRIČAO MI JE Ahmed, sin Hasena, pričao nam je Ahmed, sin Muhameda sina Hanbela sina Hilala, pričao nam je Mutemir, sin Sulejmana, od Kehmesa, od Ibnu Burejdeta, od njegovoga oca, rekao je:

Ratovao je (on u društvu) sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, šesnaest vojni.

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA.

GLAVA DAN HUNEJNA

govora Allaha, uzvišen je: "...... i (u) danu Hunejna pošto je zadivila (začudila) vas vaša mnogobrojnost, pa nije koristila vama (nijednu) stvar (ništa), i stijesnila se je na vas (tj. vama) zemlja sa (onim) što je (tj. i pored toga što je) bila široka (prostrana ona), zatim ste okrenuli leđa idući nazad (vi). Zatim je spustio Allah Svoje spokojstvo (mir, smirenost)....", do Njegovoga govora: "..... veliki opraštač, milostiv.".

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Abdullaha sina Numejra, pričao nam je Jezid, sin Haruna, izvijestio nas je Ismail, rekao je:

Vidio sam u (na) ruci Ibnu Ebu Evfa-a (jedan) udarac (tj. ožiljak, trag od udaraca sablje). Rekao je: "Udario sam ga se (tj. Dobio sam taj udarac kada sam bio u društvu) sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, (na) dan (borbe) Hunejna." Rekao sam: "Prisustvovao si

Hunejnu (‚dakle)." Rekao je: "Prije toga (sam prisustvovao još u nekim borbama)."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Kesira, pričao nam je Sufjan od Ebu Ishaka, rekao je: čuo sam Bera-a, a došao je njemu (jedan) čovjek pa je rekao:

"O Ebu Umarete! Da li si okrenuo leđa (na) dan Hunejna (da bježiš)?" Pa je rekao: "Što se tiče mene, pa svjedočim na (tj. za) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da on nije okrenuo leđa, a ali (tj. nego) su požurili brsci (brzaci, tj. oni koji žure prvi prije naređenja između ljudi njegovoga) naroda, pa su gađale (strijelama) njih (grupe plemena) Hevazin (pa su se ti brzopleti počeli bili povlačiti jer su bili iznenađeni). A Ebu Sufjan, sin Harisa, uzimač je (tj. uzeo je) za glavu njegove (Muhamedove a.s.) bijele mazge (dok on - Muhamed a.s.) govori:

"Ja sam Vjerovijesnik, nema laži - Ja sam sin (unuk) Abdulmutaliba."

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, pričao nam je Šubete od Ebu Ishaka, reklo se je Bera-u, a ja slušam:

"Da li ste okrenuli leđa sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, (na) dan Hunejna?" Pa je rekao: "Što se tiče Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa ne. Bili su (oni, pripadnici plemena Hevazin veliki) strijelci (pa smo mi neki bili iznenađeni i bili smo okrenuli leđa), pa je (on) rekao:

"Ja sam Vjerovijesnik, nema laži! - Ja sam sin Abdulmutaliba!"

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Bešara, pričao nam je Gunder, pričao nam je Šubete od Ebu Ishaka, čuo je Bera-a - a pitao je njega (jedan) čovjek iz (plemena) Kajsa:

"Da li ste pobjegli od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (na) dan Hunejna?" - pa je rekao: "Ali poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, nije pobjegao (nije bježao). Bili su

Hevazinovići (odlični) strijelci, i zaista mi pošto smo navalili na njih, otkrili su se (oni, tj. razbili su se dajući se u bijeg da bi nas zavarali). Pa smo se sageli (oborili smo mi glave) na ratne plijenove (od njih), pa se izašlo (okrenulo) prema nama sa strijelicama (njihovim, tj. pa su nas dočekale njihove strijele). I zaista već sam vidio poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, na njegovoj bijeloj mazgi, i zaista Ebu Sufjan je uzimač (tj. uzeo je) za njezinu uzdu (njezin povodac), a on govori:

"Ja sam Vjerovijesnik, nema laži!" - Rekao je Israil i Zuhejr: Sišao (Sjahao) je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, od (tj. sa) svoje mazge.

PRIČAO NAM JE Seid, sin 'Ufejra: pričao mi je Lejs, pričao mi je Ukajl od Ibnu Šihaba. - H - A pričao mi je Ishak, pričao nam je Jakub, sin Ibrahima, rekao je: pričao nam je bratučed (bratić) Ibnu Šihaba, rekao je Muhamed, sin Šihaba: A tvrdio je Urvete, sin Zubejra da su Mervan i Misver, sin Mahremeta, izvijestila njih dvojica njega da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, ustao kada je došlo njemu izaslanstvo Hevazina primajući Islam (oni). Pa su pitali (molili izaslanici) njega da vrati k njima njihova imanja i njihovo roblje (zarobljenike). Pa je rekao njima poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Sa mnom je (onaj) koga vidite (tj. ovaj moj narod, moji drugovi). A najdraži razgovor k meni je najistinitiji (od, između) njega (govora), pa izaberite sebi jednu (od te) dvije skupine (grupe dobara): ili (svoje) roblje, ili (svoje) imanje. A već sam odgađao za vas (tj. iščekivao sam vas, pa sam odgađao diobu roblja zbog vas)." A bio je pričekao (čekao, iščekivao) njih poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, deset i nekoliko noći (tj. dana) kada se vratio od Taifa. Pa pošto se razjasnilo (tj. pošto je postalo jasno) njima da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (drugo) osim vraćača k njima (tj. da on neće vratiti k njima ništa drukčije) osim jednu (od te) dvije skupine (grupe dobara), rekli su:

"Pa zaista mi izabiremo sebi naše roblje." Pa je ustao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u muslimanima (među

muslimanima, među muslimane), pa je hvalio Allaha s (onim načinom) što je on stanovnik (pripadnik) njega (tj. kako dostoji da se On hvali, da se Njemu zahvaljuje), zatim je rekao:

"Što se tiče poslije, pa zaista vaša braća već su došla (došli) kajući se (oni). I zaista ja sam već vidio (tj. smatrao, mislio) da vratim k njima njihovo roblje. Pa ko je volio (ko voli, ko želi) da odobri to, pa neka učini. A ko je volio (A ko želi) od vas da bude na svome udjelu (tako) da dadnemo njega njemu od prvoga (onoga) što zaplijeni Allah nama, pa neka učini (tako)." Pa su rekli (njegovi) ljudi: "Već smo odobrili to, o poslaniče Allaha!"

(To jest: "Udobrovoljavamo se da tako bude, smatramo da je lijepo da se tako učini.")

Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Zaista mi nećemo znati (tj. ne znamo onoga) ko je dozvolio od vas u tome (da se tako postupi - ne znamo ga razlikovati) od (onoga) ko nije dozvolio, pa se vratite, dok (tj. tako da) podignu (tj. dostave) k nama vaše starješine (koje vas poznaju) vašu stvar (pojedinačno: ko se slaže, a ko se ne slaže da se pokloni roblje Hevazinu)."

("Arifun" je niži vojni starješina nego što je "reisun"; a "arifun" znači još i čuvar, staralac, tutor i slično.)

Pa su se vratili ljudi (njegovi u svoje jedinice), pa su govorili (o tome s) njima njihove starješine. Zatim su se vratili k poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa su izvijestili njega da su oni već odobrili (odobrovoljili se) i dozvolili su. Ovo je (izvještaj, kaže Ibnu Šihab,) koji je dopro meni o roblju Hevazina.

PRIČAO NAM JE Ebu Numan, pričao nam je Hamad, sin Zejda, od Ejuba, od Nafi-a da je Umer rekao: "O poslaniče Allaha!" - H - A pričao mi je Muhamed, sin Mukatila, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Mamer od Ejuba, od Nafi-a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Pošto smo se vratili od (sa) Hunejna, pitao je Umer Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, o (jednom, nekom) zavjetu (što) ga je bio zavjetovao u predislamlju: (a zavjet se sastojao u) boravljenju (u ime pobožnosti u bogomolji, vjerovatno u Kabi ili u prostoru oko Kabe), pa je zapovjedio njemu Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, za njegovo ispunjenje (izvršenje).

A rekao je neki (od) njih: (Pričao nam je) Hamad od Ejuba, od Nafi-a, od Ibnu Umera. A predao je njega (spomenuti hadis) Džerir, sin Hazima, i Hamad, sin Selemeta, od Ejuba, od Nafi-a, od Ibnu Umera, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Jahja-a, sina Seida, od Umera, sina Kesira sina Efleha, od Ebu Muhameda, slobodnjaka Ebu Katadeta (Ebu Katadetovoga), od Ebu Katadeta, rekao je:

Izašli smo sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, (u) godini Hunejna. Pa pošto smo se susreli (sudarili), bilo je za muslimane (izvjesne nastalo jedno) obilaženje (kruženje i tumaranje naprijed i nazad). Pa sam vidio (jednoga čovjeka od prisutnih) idolopoklonika već je savladao (jednoga) čovjeka od (tih) muslimana, pa sam udario njega (idolopoklonika) iza njega (ozadi njega) na uže njegovoga ramena (tj. po živcu, ili: veni na njegovom ramenu) sa (svojom) sabljom, pa sam presjekao (rasjekao njegov) oklop. A (on) se okrenuo na mene, pa je pritisnuo mene (tako jakim jednim) pritiskivanjem (pritiskom da) sam našao (osjetio) od njega (od toga pritiskivanja) vjetar (tj. miris svoje) smrti. Zatim je stigla njega (njegova) smrt, pa je pustio mene. Pa sam se prilijepio (priključio) Umeru, pa sam rekao:

"Šta je umu (tih izvjesnih) ljudi (tj. Šta je tim ljudima, što tumaraju)?" Rekao je: "Zapovjed Allaha (Sudbina Allahova), noćan je i veličajan je." Zatim su se vratili. I sjeo je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Ko je ubio ubijenoga (nekoga neprijatelja u ovoj borbi), za njega je na njega (neki) dokaz (tj. i on ima na to dokaz), pa njemu je njegovo pljačkanje (tj. pa njemu pripada, njemu se dodjeljuje da sebi uzme ono

što se zadesilo uz ubijenoga toga neprijatelja)." Pa sam rekao: "Ko će posvjedočiti meni?" Zatim sam sjeo. Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, slično njemu (onome što je navedeno). Rekao je: Zatim je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, slično njemu (slično tome). Pa sam ustao, pa sam rekao: "Ko će posvjedočiti meni?" Zatim sam sjeo. Rekao je: Zatim je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, slično njemu. Pa sam ustao. Pa je rekao:

"Šta je tebi, o Ebu Katadete?" Pa sam izvijestio njega. Pa je rekao (jedan) čovjek: "Istinit je bio (Istinu je rekao). A njegovo pljačkanje (tj. njegov trofej) je kod mene, pa zadovolji ga od mene (da ga ne traži sebi)." Pa je rekao Ebu Bekr: "Ne, tako mi Allaha tada! Neće se upraviti (Neće proći) k (jednome) lavu od lavova Allaha (što) se bori za Allaha i Njegovoga poslanika, pomilovao ga Allah i spasio, pa (da) dadne (da dodijeli) tebi njegovu pljačku (dobit, ratni trofej). Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Istinit je bio (Istinu je rekao Ebu Bekr), pa podaj mu (njegov trofej)." Pa je dao meni njega. Pa sam sebi kupio za njega (za taj trofej jedan) vrt (palmik, voćar, voćnjak od palmi) u (među) Selimetovićima. Pa zaista on (taj voćnjak, vrt) je zaista prvo imanje (što) sam ukorijenio (zasnovao, tj. stekao sebi) njega u Islamu (tj. otkako sam primio Islam).

A rekao je Lejs: pričao mi je Jahja, sin Seida, od Umera, sina Kesira sina Efleha, od Ebu Muhameda, slobodnjaka Ebu Katadeta, da je Ebu Katadete rekao:

Pošto je bio dan Hunejna, pogledao sam k (jednom) čovjeku od muslimana (što) se bori (protiv jednoga) čovjeka od idolopoklonika, a drugi (jedan čovjek) od idolopoklonika prikrada se njemu (neopaženo) iza njega zato (da) ubije njega. Pa sam požurio k (onome) koji se prikrada (šunja, šulja se) njemu, pa je podigao svoju ruku zato (da) udari mene, a (ja) udarim njegovu ruku, pa sam odsjekao nju. Zatim je uzeo mene, pa je stisnuo (pritisnuo) mene jakim stiskanjem (pritiskivanjem), čak sam se pobojao (preplašio da ću umrijeti). Zatim je ostavio (pustio), pa se riješio (razriješio). I odbio sam ga, zatim sam ubio njega. I porazili su se (dali su se bili u bježanje izvjesni)

muslimani, i porazio sam se (počeo sam bježati i ja) sa njima, pa kada li (se susretnem, nađem je, susretoh se, sretoh se, nađoh se) sa Umerom, sinom Hattaba, u (među tim) ljudima. Pa sam rekao njemu:

"Šta je stanje (stvar ovih) ljudi (Šta je ljudima)?" Rekao je: "Zapovjed (tj. Sudbina) Allaha." Zatim su se vratili (odstupili su ti) ljudi k poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ko uspostavi (Ko donese) dokaz na (za) ubijenoga (ko dokaže da) je ubio njega (sobom lično), pa njemu je njegovo pljačkanje (tj. njemu pripada kao ratni trofej da uzme sebi ono sve što nađe uz toga ubijenoga neprijatelja)."

(Riječ "selebun" znači pljačka, ali se ovdje ne radi o nekoj običnoj pljački, nego kao o trofeju u ime nagrade borcu pobjedniku. Zato će se u daljem tekstu ta riječ i prevoditi sa izrazom trofej, a tako je treba shvatiti i u proteklom tekstu.)

Pa sam ustao zato (da) sebi tražim dokaz na (tj. za) svoga ubijenoga. Pa nisam vidio (ni) jednoga (čovjeka da) svjedoči meni. Pa sam sjeo. Zatim se je pokazalo meni, pa sam spomenuo njegovu stvar poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je rekao (jedan) čovjek od njegovih drugova (koji su toga časa sjedili sa njim):

"Oružje ovoga ubijenoga, koji je (taj što on njega) spominje, je kod mene, pa zadovolji ga (da odustane) od njega (nagovori ga da odustane od njega, reci mu da odustane od njega, tj. za njega mu podaj nešto drugo)." Pa je rekao Ebu Bekr: "Nikako! Neka ne daje njega (trofej) ptičici (bijeloga repa) od Kurejševića (iz toga plemena - tj. tome slabiću), a (da) ostavi (bez toga trofeja jednoga) lava od lavova Allaha (tj. toga hrabroga čovjeka što) se bori za Allaha i Njegovoga poslanika, pomilovao ga Allah i spasio."

("Usajbigun" je neka vrsta slabašne ptičice, možda da znači i svraka, švraka.)

Rekao je: Pa je ustao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je izvršio (tj. predao, dao) njega (taj trofej) k meni. Pa sam sebi kupio od njega (tj. za njega) vrt (jedan u kojem su palme). Pa je (to) bilo prvo imanje (što) sam ukorijenio (stekao) njega u Islamu (tj. otkada sam postao musliman).

GLAVA

vojne Evtasa.

(Evtas je jedna dolina u predjelima u kojima je bilo nastanjeno pleme Hevazin, a neki kažu da je to jedno mjesto u većem području koje se naziva Hunejn.)

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Ala-a, pričao nam je Ebu Usamete od Burejda, sina Abdullaha, od Ebu Burdeta, od Ebu Musa-a, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Pošto je završio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (borbu) od Hunejna (tj. na Hunejnu), poslao je Ebu Amira (kao zapovjednika) nad (jednom) vojskom ka Evtasu, pa je (on) susreo Durejda, sina Simmeta (Essimmeta). Pa se je ubio (ubijen je, poginuo je idolopoklonički zapovjednik) Durejd, i porazio je Allah njegove (Durejdove) drugove.

Rekao je Ebu Musa: A poslao je mene sa Ebu Amirom. Pa se pogodio (pogođen je) Ebu Amir u svoje koljeno, pogodio (ustrijelio) je njega (jedan) Džušemijević sa strijelom, pa je učvrstio (zabo, zario) nju u njegovo koljeno. Pa sam stigao (dopro) k njemu, pa sam rekao: "O moj striče! Ko je pogodio (ustrijelio) tebe?" Pa je dao znak (tj. pokazao je) ka Ebu Musa-u (tj. k meni), pa je rekao: "Taj je moj ubijač (moj ubica) koji je pogodio (ustrijelio) mene." Pa sam namjerio (upravio se) njemu (na njega), pa sam se priključio njemu (tj. stigao sam ga). Pa pošto je vidio mene, okrenuo je leđa (da bježi). Pa sam slijedio njega i počeo sam (da) govorim njemu:

"Zar se nećeš stidjeti (tj. Zar se ne stidiš)? Zar nećeš biti čvrst?" Pa je odustao (od bježanja). Pa smo izmijenjali dva udaranja (udarca) sa

(svojim) mačem (sabljom, sabljama), pa sam ubio njega. Zatim sam rekao Ebu Amiru: "Ubio je Allah tvoga druga (tj. tvoga ubicu)." Rekao je: "Pa iščupaj (istrgni, izvadi) ovu strijelu." Pa sam iščupao (izvukao) nju. Pa je nasrnula od nje (tj. iz mjesta na koljenu gdje je bila zarila se strijela navalila je) voda (valjda: krv). Rekao je: "O sine moga brata (bratiću)! Daj čitati (tj. Isporuči od mene) Vjerovijesniku (moj) pozdrav, i reci njemu: Traži oprost za mene (tj. da traži oprost za mene)." I učinio (postavio) je nasljednikom mene Ebu Amrir nad (tim) ljudima, pa je ostao lagano (tj. jedno kratko vrijeme), zatim je umro. Pa sam se vratio, pa sam unišao na (tj. ka) Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, u njegovu kuću (sobu, a on je) na (jednome) krevetu napravljenom od užeta (užadi), i na njemu je (jedna) postelja, već su ostavila trag užeta (toga) kreveta u (tj. na) njegovim leđima i njegovim dvjema stranama. Pa sam izvijestio njega za našu vijest i vijest Ebu Amira (tj. o nama i o Ebu Amiru), i rekao je: Reci njemu: Traži oprost za mene (tj. i da je Ebu Amir rekao da ti kažem, reknem, Božiji Poslaniče, da tražiš oprost za njega). Pa je pozvao za vodu, pa se očistio (abdestio), zatim je podigao svoje dvije ruke, pa je rekao:

"Moj Bože! Oprosti Ubejdu Ebu Amiru!" I vidio sam bjelinu njegova dva pazuha. Zatim je rekao: "Moj Bože! Učini njega (Ebu Amira na) sudnjem danu nad (iznad) mnogoga od Tvoga stvaranja (stvorenja) od ljudi (vjernika muslimana)." Pa sam rekao: "I za mene (I meni) pa traži oprost!" Pa je rekao: "Moj Bože! Oprosti Abdullahu, sinu Kajsa, njegov grijeh, i uvedi ga (na) sudnjem danu (u) plemenito (tj. u lijepo) mjesto uvođenja (ili: mjesto ulaženja)." Rekao je Ebu Burdete: Jedna (od) njih dvije je za Ebu Amira, a druga (dova, molba) je za Ebu Musa-a.

(Ebu Musa je imao pravo ime Abdullah, sin Kajsa, ali je po nadimku više poznat.)

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA.

GLAVA HADISA (POZNATE) LAŽI (NA AIŠU R.A.)

A "ifkun" i "efkun" su (riječi koje su) u stepenu (riječi) "nidžsun" i "nedžesun" (tj. javljaju se obje vrste ovih riječi u dva oblika, a značenje je isto: "ifkun" i "efkun" znači laž, a i "nidžsun" i "nedžesun" znači prljav, nečist). Rekne se (tj. čita se, uči se u ajetu "..... ve zalike ifkuhum ve ma kanu jefterune." - onaj izraz "ifkuhum" se čita na tri načina): "Ifkuhum", i "efkuhum" i "efekuhum". Pa ko je rekao (tj. pročitao, čitao taj izraz) "efekehum", govori (da to znači isto što i) "sarefehum anil-imani", i (isto što i) "kezebehum", kao što je rekao (da ajet): "Ju'feku anhu men ufike.", je (značenja, tj. da taj ajet znači isto što i) "jusrefu anhu men surife."

("Ifkun" je laž, "efkun" i "efekun" su infinitivi i znače: laganje. "Efeke" ja glagolski oblik prošloga vremena, perfekta, za treće lice jednine muškoga roda i znači: lagao je. Gornji izrazi znače: "Ifkuhum": njihova laž, "efkuhum" i "efekuhum": njihovo laganje. "Efekehum": lagao je njima; ili prema nekima to znači: "sarefehum anil-imani": otklonio ih je od vjerovanja, i to još po nekima znači "kezebehum": lagao je njima - misli se na njihov stav po kome su smatrali da je ispravno klanjati se kipovima i vjerovati više božanstava. I ajet "Ju'feku anhu men ufike.", protumačili su sa izrazom: "jusrefu anhu men surife", a to znači: Otklanja se od njega ko se je otklonio. - Misli se pod "od njega" na Kur'an, ili na Muhammeda a.s., ili vjeru u Sudnji dan i slično.)

PRIČAO NAM JE Abdul-Aziz, sin Abdullaha, pričao nam je Ibrahim, sin Sada, od Saliha, od Ibnu Šihaba, rekao je: pričao mi je Urvete, sin Zubejra, i Seid, sin Musejjeba, i Alkamete, sin Vakkasa, i Ubejdulah, sin Abdullaha sina Utbeta sina Mes'uda, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, žene Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, kada su rekli stanovnici (one) laži (tj. lažovi kad su rekli ono) što su rekli (o tome je pričala Aiša r.a. njima: Urvetu, Seidu, Alkametu i Ubejdulahu), i svaki (od) njih je pričao meni grupu (dio) od njezinoga pričanja. A neki (od) njih bio (je) pamtljiviji za njezino pričanje od nekoga (drugoga) i čvršći (stalniji) za njega predanjem (pričanjem). A već sam zapamtio (veli Ibnu Šihab) od svakoga čovjeka od njih hadis (ili: pričanje to) koje je pričao meni od Aiše, i neko (od) njihovih pričanja potvrđuje neko (drugo) iako je bio neki (od) njih pamtljiviji za njega (za taj hadis) od nekoga. Rekli su: Rekla je Aiša:

Bio bi poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, kada je htio (ići na neko) putovanje, bacao (bi) ždrijeb (kocku) među svoje žene, pa koja (od) njih (imadne sreću da) je izašla njezina strjelica (da je na nju pala kocka), izašao bi sa njom (tj. poveo bi nju) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, sa sobom (vodeći nju). Rekla je Aiša: Pa je bacio ždrijeb među nas u (jednoj, nekoj) vojni (što) je vojevao (ratovao, tj. pošao na) nju. Pa je izašla u njoj moja strjelica (tj. Pa je pala kocka na mene). Pa sam izašla sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, poslije što se je spustio (poznati) zastor (tj. poslije objave odlomka, ajeta Kur'ana u kojem se naređuje da žene razgovaraju sa muškarcima nerođacima iza zastora, zavjese). Pa sam bila (u takvoj prilici da) se natovaram u svome palankinu (u svojoj nosiljci sličnoj šatoru - u njoj se na devu natovarim od strane ljudi) i spuštam se u njemu (u palankinu, u nosiljci, tj. i u njemu se i stovarim, tj. i u njemu su me i skidali sa deve). Pa smo išli (otišli). Te kada je svršio (završio) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, tu svoju vojnu i vraćao se, približili smo se Medini vraćajući se (mi), obavijestio je (objavio je, dao je dozvolu jedne) noći za putovanje (za polazak u Medinu nakon odmaranja). Pa sam ustala kada su obavijestili za (to) putovanje, pa sam išla dok sam prešla (tu) vojsku. Pa pošto sam izvršila svoj posao (svoju stvar, tj. nuždu pred odlazak), krenula sam ka svome samaru (tj. svojoj devi). Pa sam dotakla svoja prsa pa kada li se je (jedan) đerdan moj od oniksa (iz grada) Zafara već prekinuo. Pa sam se vratila, pa sam sebi tražila svoj đerdan. Pa je mene zadržalo njegovo traženje. Rekla je: A došla je (ona) grupa ljudi (koji) postavljaše mene na samar (deve), pa su ponijeli moj palankin, pa su nasamarili (tj. natovarili) njega na moju devu koja (je bila ta što ja) jahah (što sam jahala, jašila) na njoj, a oni misle (računaju) da sam ja u njemu (u palankinu, u nosiljki, u nosiljci). A bile su (ondašnje) žene tada lagane, nisu bile mnogo mesnate (sa mnogo mesa na tijelu) i nije poklapalo (zastiralo to) meso. Jele su (one) samo malenkost od hrane (malo hrane), pa nisu smatrali ružnim (tj. neobičnim) laganost (lahkoću moga) palankina kada su podigli njega i natovarili ga, a (uz to još) bila sam djevojka (tj. žena) mladih godina (mlada žena). Pa su poslali (tj. potjerali tu) devu, pa su išli (otišli). I našla sam svoj đerdan poslije što je prošla (otišla ta) vojska. Pa sam došla njihovim mjestima odsijedanja (tj. ondje gdje su odmarali), a nije u njima (nema na tim mjestima) od njih (nikakvoga) dozivača, a niti odgovarača (niti ko viče, niti se ko odaziva, tj. nema tu nikoga, nema

žive duše). Pa sam se upravila svome mjestu odsijedanja (koje je to što) sam bila u njemu, i mislila (znala) sam da će oni izgubiti (tj. vidjeti da nema) mene, pa će se vratiti k meni (po mene). Pa dok sam ja sjedačica (dok sam sjedila) u svome mjestu odsijedanja, savladalo je mene moje oko, pa sam zaspala. A bio je Safvan, sin Muattala, Sulemija, zatim Zekvanija od pozadi (te) vojske, pa je osvanuo kod moga mjesta odsijedanja. Pa je vidio crninu (tj. tijelo nekakvoga) čovjeka spavača. Pa je poznao mene kada je vidio mene. A bio je viđao mene prije zastora (tj. prije zapovjedi da se govori sa nerođacima iza zastora). Pa sam se probudila sa njegovim izgovaranjem rečenice "Inna lillahi ve inna ilejhi radžiune" kada je poznao mene.

(Ta rečenica znači: "Mi smo Božiji, i mi smo k Njemu vraćači!", a izgovara se u nesreći i u čuđenju nečemu.)

Pa sam pokrila (zastrla, zamotala) svoje lice sa svojim zagrnjačem (većim pokrivačem za glavu). I tako mi Allaha nismo razgovarali (ni) sa (jednom) riječju, i niti sam čula od njega (nijednu, ijednu) riječ osim njegovoga izgovaranja: "Inna lillahi ve inna ilejhi radžiune!". I pao je dok je oborio na koljena svoju samaricu (svoju devu), pa je gazio (tj. stao je) na njezinu ruku (tj. na devinu prednju nogu, jer se prednjim nogama deve rekne i ruke). Pa sam ustala k njoj (k devi), pa sam pojašila nju. Pa je (on) otišao (krenuo) vodi (vodeći) sa mnom (tu) samaricu (tj. devu) dok smo došli (toj) vojsci ulazeći u žestoku vrućinu (mi) u prsima podnevne žege, a oni su odsjedači (tj. a oni - vojnici - od te vojske odmaraju). Rekla je: Pa je propao ko je propao. A bio je (onaj) koji je upravljao većinom (te) laži Abdullah, sin Ubejja, (on) je sin Selule (tj. to je Abdullah Ubejjov što mu je materi ime Selula, jer je bilo više lica koja su imala ime Abdullah, i koji su imali ime oca Ubejj, pa se ovaj vođa dvoličnjaka raspoznaje tako što mu se spomene i ime matere).

Rekao je Urvete: Izvijestio sam se (tj. Izviješten sam) da zaista on (govor o toj laži) proširivaše se i pričaše se o njemu kod njega, pa (on) učvršćiva njega, i sluša ga i traži raspravljanje (ili prenašanje među narod) njega (toga govora o toj laži). I rekao je Urvete takođe: Nije se imenovao od stanovnika laži (te, tj. od tih lažova) takođe (niko) osim Hassan, sin Sabita, i Mistah, sin Usaseta, i Hamneta, kći Džahša, u

(među) drugim ljudima, nema znanja (nikakva) meni od njima osim (jedino to) da su oni (jedna) grupa (skupina), kao što je rekao Allah, uzvišen je. I zaista većinu toga veli se (kaže se da je izmislio i slagao) Abdullah, sin Ubejja, (a to) je sin Selule.

(Dakle od cijele skupine koja je to izmislila i slagala poznata su imena toga Abdullaha, i Hassana, i Mistaha i Hamnete.)

Rekao je Urvete: Bila je Aiša (običaja, i pored svega toga, da) mrzi da psuje kod nje (tj. nije voljela da se psuje kod nje) Hassan, i govori (tj. i govoraše ona): Zaista on je (onaj) koji je rekao:

"Pa zaista moj otac, i njegov otac i moja čast
Za čast Muhameda su od vas zastor (zaštita)."

Rekla je Aiša: Pa smo došli (u) Medinu. Pa sam bila bolesna kada sam došla mjesec (dana). A ljudi (ti) prolijevaju (se, tj. gaze, žure, trate vrijeme) u govoru drugova (te) laži (o meni, a ja) ne opažam (tj. ne znam ni) za (jednu) stvar (ništa) od toga. A ono je (jedino to što) daje sumnju meni u mome bolu (je to) da ja ne poznajem (ne prepoznajem) od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (onu) dobrotu (finoću, ljupkost) koju viđah od njega kada se razbolim (prije toga). Samo uniđe meni poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa pozdravi, zatim rekne:

"Kako ste vi?" Zatim ode (odlazi odmah). Pa to (je počelo da) daje meni sumnju, a neću opaziti za (to) zlo (nisam opazila za to), čak sam izašla (tj. počela da izlazim) kada sam se pridigla (tj. malo ozdravila, ali ne sasvim). Pa sam izašla sa Umu Mistahom (tj. sa majkom Mistaha) prema Menasi-u (mjestu van grada Medine), a bio je (Menasi') naše mjesto za vršenje nužde, i bili smo (običaja da) ne izlazimo osim noću do noći (tj. od noći do noći), a to je (tako bilo) prije (nego se uveo običaj) da uzimamo (da koristimo ove) nužnike blizu naših kuća. Rekla je: A naša stvar (tj. običaj kod obavljanja nužde) je stvar prvih Arapa u pustinji prema polju, i uznemirivasmo (uznemiravasmo) se sa nužnicima da uzimamo njih kod naših kuća. Rekla je: Pa sam otišla ja i Umu Mistaha, a ona je kći Ebu Ruhma, sina Muttaliba sina Abdu Menafa, a njezina majka je kći Sahra, sina Amira, tetka (materina

sestra) Ebu Bekra Siddika (Mnogoistinitoga), a njezin sin (sin Umu Mistahe) je Mistah, sin Usaseta sina Abbada sina Muttaliba. Pa sam došla ja i Umu Mistaha (tj. išle smo nas dvije) prema mojoj kući kada smo svršile (završile) našu potrebu (tj. nuždu), pa je posrnula Umu Mistaha u svome plaštu (ogrtaču), pa je rekla:

"Propao (Sunovratio se, Strmoglavio se) Mistah!" Pa sam rekla njoj: "Loše je (to) što si rekla. Zar psuješ (jednoga) čovjeka (koji) je prisustvovao (sudjelovao na) Bedru?!" Pa je rekla: "O stvarčice (tj. O jadnice, O ova, O ti) I nisi (li) čula (Zar nisi) čula šta je rekao (tj. Šta je on govorio)?" Rekla je: I rekla sam: "Šta je rekao (govorio)?" Pa je izvijestila mene za govor (tj. o govoru) lažova.

("Ehlul-ifki doslovno znači: stanovnici laži - a misli se na one koji su laž slagali - ali će se taj izraz u daljem tekstu prevoditi kratko lažovi mjesto stanovnici laži.)

Rekla je: Pa sam sebi povećala (još jednu) bolest na svoju (dotadašnju) bolest. Pa pošto sam se vratila k svojoj kući (sobi), unišao je meni (tj. posjetio je mene) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je pozdravio (nazvao je selam, selamio je), zatim je rekao: "Kako ste vi?" Pa sam rekla njemu: "Da li dozvaljaš (dozvoljavaš) meni da dođem (tj. da odem) svojim roditeljima?" Rekla je: A hoću da se uvjerim (u tu) vijest od strane njih dvoga (oca i majke svoje). Rekla je: Pa je dozvolio meni poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa sam rekla svojoj majci:

"O moja majko! Šta to pričaju (ti određeni) ljudi?" Rekla je: "O kćerčice! Olakšaj sebi (nelagodnost). Pa tako mi Allaha zaista malo je bilo (toga) što (što se drukčije desilo, kada) je bila (jedna) žena ikad čista (tj. lijepa, omiljena) kod (jednoga) čovjeka (koji) voli nju (a) za (tj. u) nje su inoće, (pa da je drukčije bilo) osim (tako da) su umnožile (one-inoće) na nju (sumnje i laži)." Rekla je: Pa sam rekla: "Slava Allahu! I zar su zaista već pričali ljudi o ovome (tj. ovako nešto)?" Rekla je: Pa sam plakala tu noć, čak sam osvanula (a) ne suši se (ili: ne prestaje) meni suza (suze mi teku stalno), a niti podvlačim surmu sa spavanjem (tj. ne dodirnu mi san očiju). Zatim sam osvanula plačem (osvanula sam plačući). Rekla je: I dozvao (zovnuo) je poslanik Allaha, pomilovao ga

Allah i spasio, Aliju, sina Ebu Taliba, bio zadovoljan Allah od njega, i Usameta, sina Zejda, kada je ostala revelacija (Božija objava dugo vremena da nije sašla, dolazila - pa je pozvao Muhammed a.s. njih dvojicu da) pita njih dvojicu (da ih raspituje) i (da) traži zdogovor (sa) njima dvojicom o rastavljanju (svome sa) svojom porodicom (tj. ženom - misli se na Aišu r.a.). Rekla je: Pa što se tiče Usameta, pa pokazao je poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, za (ono) koje (on) zna od nevinosti njegove porodice (tj. žene, a to znači: pokazao je ispravno i iskreno nevini život Aiše, njezinu moralnu čistoću), i za (korektni postupak) koji zna za njih u svojoj duši. Pa je rekao Usamete:

"Tvoja porodica (žena) je (takva i takva) i ne znamo (o njoj ništa drugo) osim dobro." A što se tiče Alije, pa rekao je: "O poslaniče Allaha! Nije stješnjavao (tj. nije pravio teškoće) Allah tebi. I žene su osim nje (Aiše) mnoge. I pitaj (njezinu) robinju (sluškinju, tj. Aišinu sluškinju o Aiši), biće iskrena (tj. reći će) tebi." Rekla je: Pa (je) pozvao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, Beriru pa je rekao:

"O Berira! Da li si vidjela od stvari (neke, tj. išta što) daje sumnju tebi?" Rekla je njemu: "Tako mi (Allaha) koji je poslao tebe sa (tom) istinom nisam vidjela na njoj (kod nje, pri njoj) stvari (nikakve) nikada (što) omalovažavam nju (tu stvar Aiši), osim (jedino to) da je ona djevojka (tj. žena) mladih godina, (pa) zaspe (ne vodeći dovoljno računa) o tijestu svoje porodice, pa dođe pokućarica (ovca koja je naučila ulaziti u kuću), pa pojede njega (tijesto)." Rekla je: Pa je ustao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, od njegovoga (toga) dana pa je tražio ispriku (izvinjenje, tj. da ga izvinu, da mu ne zamjere ljudi za ono što će da on učini) od Abdullaha, sina Ubejja, a on (Muhammed a.s.) je na govornici (propovjedaonici u vrijeme izvinjavanja), pa je rekao:

"O družino muslimana! Ko će izviniti (ispričati) mene (ako šta učinim) od čovjeka (koji je takav da) je već doprlo meni od njega njegovo uznemirivanje u mojoj porodici (tj. koji je uvrijedio moju ženu)? Tako mi Allaha nisam znao na moju porodicu (tj. ne znam o svojoj porodici, ženi, ništa drugo) osim dobro. I zaista već su spominjali (u vezi moje žene) čovjeka (koji je takav da) nisam znao na njega (tj. o njemu ništa drugo) osim dobro, i ne ulazi na moju porodicu (mojoj ženi

drukčije) osim sa mnom." Pa je ustao "Sa'd, sin Muaza, brat Abdulešhelovića pa je rekao:

"Ja, o poslaniče Allaha, ispričavam (izvinjavam) tebe. Pa ako je bio (taj čovjek) od Evsa (Evsovića, Evsaovića), udario sam (tj. udariću) njegov vrat. A ako je bio od naše braće Hazredžovića, zapovjedio si (zapovjedićeš) nam, pa smo učinili (tj. pa ćemo učiniti, izvršiti) tvoju zapovjed." Rekla je: Pa je ustao (jedan) čovjek od Hazredžovića - a bila je majka Hassana (Hassanova) kći njegovoga strica (tj. stričevka toga čovjeka) od njegovoga stegna - a on (taj čovjek) je Sa'd, sin Ubadeta, i on je gospodin (gospodar) Hazredžovića.

(Izraz "od njegovoga stegna" znači od njegovoga koljena, od njegovoga plemena.)

Rekla je: A bio je (Sa'd, sin Ubadeta) prije toga (jedan) dobar čovjek, ali je sebi natovarila njega (ona) zagrijanost (za plemenske svađe), pa je rekao Sa'du (sinu Muazovome):

"Slagao si (tj. Lažeš)! Zaista život Allaha (je moja zakletva) nećeš ubiti njega, i nećeš biti moćan na njegovo ubijanje. A da je bio od tvoje grupe, ne bi (ti) volio (želio) da se ubije." Pa je ustao Usejd, sin Hudajra - a on (je) sin strica Sa'da (tj. stričević Sa'dov), pa je rekao Sa'du, sinu Ubadeta:

"Slagao si (Lažeš ti)! Zaista život Allaha (je moja zakletva) zaista ćemo ubiti svakako njega, pa (tj. jer) zaista ti si licemjerac (koji) raspravlja (da odbije kaznu) od (ovih) licemjeraca (koji su izmislili laž)." Rekla je: Pa su se uzbunila (ta) dva plemena: Evs i Hazredž, čak su pomišljali (tj. htjeli) su da se pobiju, a poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (još) je stajač na govornici (propovjedaonici svoje bogomolje). Rekla je: Pa je neprestano poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, spuštao (tj. smirivao, ublažavao) njih dok su ušutjeli (oni) i ušutio je (i on). Rekla je: Pa sam plakala svoj dan taj cio (sav), ne presjeca se meni suza (ne prestaju mi suze), i ne podvlačim surmu sa spavanjem (sa snom). Rekla je: I osvanuli su moji roditelji kod mene, a (ja) već plačem (doslovno: a već sam plakala) dvije noći i (jedan) dan ne presijecaju se meni suze, i ne podvlačim surmu (na trepavice) sa

spavanjem (sa snom), čak zaista ja zaista mislim da je (taj) plač cjepač moje jetre (tj. da će mi on moju jetru rastrgnuti). Pa dok su moja dva roditelja (otac i majka) dva sjedača (tj. dok sjede) kod mene, a ja plačem, pa zatražila je dozvolu na mene (tj. od mene da mi uniđe jedna) žena od Pomagača, pa sam dozvolila njoj. Pa je sjela (i ona) plače sa mnom. Rekla je: Pa dok smo mi na tome (tj. u tom takvom stanju), unišao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, na nas (tj. k nama), pa je pozdravio (nazvao je selam), zatim je sjeo. Rekla je: A nije sjeo kod mene otkada se reklo (ono) što se je reklo prije nje (te laži na mene). A već je ostao (jedan) mjesec (prošao je jedan mjesec a da) se ne objavljuje (od Uzvišenoga Allaha) k njemu o mome stanju (ili: o mojoj stvari ni) sa (jednom) stvari (tj. ne objavljuje mu se o meni ništa). Rekla je: Pa se je osvjedočio (Pa je očitovao, tj. izrekao je riječ ispovijedanja vjere, simbol islamske vjere: "Svjedočim da nema božanstva osim Allaha i da je Muhamed Njegov rob i poslanik" - to je izrekao) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, kada je sjeo, zatim je rekao:

"Što se tiče poslije, o Aišo, zaista ono doprlo je meni od tebe (tj. o tebi) tako i tako (to i to), pa ako si bila čista (nevina), pa očistiće (tj. pokazaće čistom) tebe Allah. A ako si bila dotakla za grijeh (ako si bila učinila grijeh), pa traži oprost (od) Allaha, i pokaj se k Njemu, pa (jer) zaista (Božiji) rob kada je priznao, zatim se je pokajao, primio je kajanje Allah njemu." Rekla je: Pa pošto je svršio (završio) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, svoju besjedu (svoju riječ), presjekle su se moje suze, čak ne osjećam od njega (tj. od suzenja nijednu) kap, pa sam rekla svome ocu:

"Odgovori poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, od mene (za mene) o (onome) što je rekao (u vezi onoga što je rekao)." Pa je rekao moj otac: "Tako mi Allaha ne znam šta (da) reknem poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio." Pa sam rekla svojoj majki (majci): "Odgovori poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, o (onome) što je rekao." Rekla je moja majka: "Tako mi Allaha ne znam šta (da) reknem poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio." Pa sam rekla: "A ja sam djevojka (tj. žena) mladih godina, ne čitam od Kur'ana mnogo. Zaista ja tako mi Allaha zaista već sam znala (tj. već znam unaprijed to) zaista već (da) ste čuli ovo pričanje (o meni), čak se je ustalilo (ono) u vašim dušama i povjerovali ste (tj. vjerujete) u njega, pa

zaista ako reknem vama: ja sam čista (nevina), nećete vjerovati meni. A zaista ako priznam vama za (jedan) posao - a Allah zna da sam ja od njega (od toga posla) čista - zaista ćete vjerovati svakako meni (da samo tada istinu govorim). Pa tako mi Allaha ne nalazim sebi i vama (nikakvoga drugoga) primjera osim oca Jusufa (Jusufova - a to je Jakub) kada je rekao:

"..... pa strpljenje lijepo (je jedino što mi je preostalo), a Allah je (onaj) od koga se traži pomoć na (ono, tj. protiv onoga) što opisujete."." Zatim sam se premjestila (okrenula), pa sam legla nauznačice na svoju postelju. A Allah zna da sam ja tada čista (nevina) i da je Allah moj očišćivač za moju čistoću (i da će Allah pokazati, objaviti moju čistoću, nevinost). A ali tako mi Allaha ne mišljah da je Allah, uzvišen je, spuštalac (tj. da će spustiti, poslati) o mome stanju objavu (koja) se čita (uči u Kur'anu). Zaista moje stanje (moja stvar) je u mojoj duši bilo omalovaženije od (toga - nije vrijedilo toga) da govori Allah o meni sa (jednom) zapovjedi, ali (tj. nego) se nadah da vidi (usnije) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u (svome) spavanju (kakvo) snoviđenje (takvo da) očišćava mene (da me očisti) Allah s njime (tim snoviđenjem). Pa tako mi Allaha nije se rastavio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (od, sa) svoga mjesta sjedenja, a niti je izišao jedan (čovjek, tj. iko) od stanovnika (od prisutnih te) kuće (sobe) dok se spustilo (objavilo) na njega (njemu od Uzvišenoga Allaha). Pa je uzelo njega (ono) što uzimaše njega od teškoće (od teške uzmemirenosti), čak zaista ono zaista lije (kotrlja se) od njega znoj kao biser - a on je u (jednom) danu zimskome - od težine (toga) govora koji se spušta na njega. Rekla je: Pa se je otkrilo (tj. otklonilo, rastupilo se to stanje) od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a on se smije (nasmijan je nakon primljene objave). Pa je prva riječ bila (što) je progovorio s njom je (prvo što je rekao je):

"O Aišo! Što se tiče Allaha, pa već je očistio tebe." Rekla je: Pa je rekla meni moja majka: "Ustani k njemu." Pa sam rekla: "Ne, tako mi Allaha neću ustati k njemu, pa (jer) zaista ja ne zahvaljujem (nikome drugom) osim Allahu, moćan je i veličajan je." Rekla je: I spustio je Allah, uzvišen je:

"Zaista (oni) koji su donijeli (tu) laž su skupina od vas.....", (tih) deset ajeta (odlomaka koji se nalaze u suri, poglavlju Kur'ana koja se zovu Ennur). Zatim je spustio Allah, uzvišen je, ovo o mojoj čistoći (nevinosti). Rekao je Ebu Bekr Siddik, a trošaše (a trošio je) na Mistaha, sina Usaseta (tj. davao je trošak, opskrbu Mistahu) zbog njegovoga rodbinstva njemu i njegovoga siromaštva:

"Tako mi Allaha, neću trošiti na Mistaha (nijednu) stvar (tj. ništa) nikada poslije (svega onoga) koje je rekao za Aišu (o Aiši) što je rekao (tj. poslije njegovoga širenja te laži o Aiši da je učinila preljub, blud sa Safvanom). Pa je spustio Allah, uzvišen je:

"I neka se ne zakunu vlasnici vrline (ili: vlasnici viška imovine, tj. neka se ne zaklinju vrli, dobri; ili: imućni) od vas....", do Njegovoga govora "..... veleopraštač, milostivi." Rekao je Ebu Bekr Siddik: "Da, tako mi Allaha zaista ja zaista volim (želim) da oprašta Allah meni." Pa je vratio ka Mistahu (onu) opskrbu koju trošaše na njega, i rekao je: "Tako mi Allaha neću iščupati (istrgnuti, tj. neću obustaviti) nju od njega nikada." Rekla je Aiša: A bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pitao Zejnebu, kćer Džahša, o mojoj stvari, pa je rekao Zejnebi:

"Šta si to znala (tj. Šta ti znaš to o ovome)", ili: "vidjela si (tj. Šta si vidjela - Šta vidiš, a to će reći: Šta misliš)?" Pa je rekla: "O poslaniče Allaha! Suzdržavam (sprječavam, tj. čuvam) svoj sluh i svoj vid (od grijeha da ne kažem da sam čula ono što nisam čula, i da sam vidjela ono što nisam vidjela). Tako mi Allaha nisam znala (tj. ne znam ništa drugo) osim dobro." Rekla je Aiša: A ona je (ta) koja se natjecaše (u ljepoti) sa mnom od (tj. između) žena (supruga) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa je očuvao nju Allah sa pobožnošću (zbog čuvanja od grijeha od strane nje Allah je nju i sačuvao da ne pogriješi pri davanju izjave o meni). Rekla je: A počela je njezina sestra Hamneta (da) ratuje za nju (zbog nje-Zejnebe), pa je propala u (među onima) ko je propao (ko se ogriješio, zbog širenja te laži o meni).

Rekao je Ibnu Šihab: Pa je ovo (taj hadis) koji je dopro meni od hadisa (ili: od pričanja) ovih ljudi (ljudi ove grupe koji su spomenuti na početku). Zatim je rekao Urvete: Rekla je Aiša: "Tako mi Allaha zaista (onaj) čovjek koji je (taj što) se reklo njemu (za njega ono) što se reklo

(tj. Safvan) zaista govori (u čudu): "Slava Allahu! Pa tako mi (Allaha) koji (je taj što) je moja duša u Njegovoj ruci nisam otkrio (ništa) od strane (ili: od zastora nijedne, ijedne) ženske nikada (ikada)." Rekla je: Zatim se ubio (tj. ubijen je, poginuo je) poslije toga u putu Allaha (na Božijem putu, u ratu).

PRIČAO MI JE Abdullah, sin Muhameda, rekao je: diktirao (govorio, rekao) je meni Hišam, sin Jusufa, iz svoga pamćenja, rekao je: izvijestio nas je Mamer od Zuhrije, rekao je: rekao je meni Velid, sin Abdul-Melika:

"Da li je doprlo tebi da je Alija bio u (među onima) ko je bacao (ljagu, laž na) Aišu?" Rekao sam: "Ne, a ali (tj. Ne, nego) su već izvijestila mene dva čovjeka od tvoga naroda: Ebu Selemete, sin Abdurrahmana, i Ebu Bekr, sin Abdurrahmana sina Harisa, da je Aiša, bio zadovoljan Allah od nje, rekla njima dvojici:

Bio je Alija predavač (te stvari drugome da o njoj vodi računa, tj. bio je onaj koji šuti o toj stvari, bio je neutralan) u njezinoj stvari (u stvari Aiše).
(Neki opet kažu da je u predanju ovome umjesto "musellimen" upotrebljena riječ "musien", a to znači: loš, rđav, pa bi onda i prevod bio ovakav: Bio je Alija loš u njezinoj stvari. O tome se govori u tekstu originala dalje kako slijedi.)

Pa su se međusobno vraćali (tj. obraćali) njemu (Hišamu, ili Zuhriji da provjere kako on smatra da je rečeno), pa nije vratio (tj. nije odgovorio drukčije nikome) i rekao je: "musellimen" bez (ikakve) sumnje u njega (u taj izraz), i na njega (tj. i njemu - Velidu - i njima je jednako odgovorio da je rečeno "musellimen: predavač, šutilac, neutralan"). I (taj izraz "musellimen") je bio u korijenu (u osnovi) Atika takođe.

(Atik može ovdje da znači ime čovjeka koji se je bavio hadisom, ili ime djela nekoga hadiskog učenjaka. Nisam mogao ustanoviti šta ovdje, u stvari, znači određena imenica Atik. Možda se misli i na neki stari primjerak Buharijinoga Sahiha, jer "atik" znači i star.)

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Ebu Avanete od Husajna, od Ebu Vaila: pričao mi je Mesruk, sin Edžde-a, rekao je: pričala mi je Umu Rumana, a ona je majka Aiše, bio zadovoljan Allah od njih dviju, rekla je:

Dok sam ja sjedačica (tj. Dok ja sjedim), ja i Aiša, kadli je unišla (tj. kadli uniđe, uđe jedna) žena od Pomagača, pa je rekla:

"Učinio Allah sa (omsicom to i to) i učinio sa omsicom (to i to, dakle: Učinio Allah sa tim-i-tim to i to, i sa tim-i-tim to i to)!" Pa je rekla Umu Rumana: "A šta je to tebi?" Rekla je: "Moj sin je u (tj. među onima) ko je pričao (koji su pričali to) pričanje (o toj laži na Aišu)." Rekla je: "A šta je to tebi (tj. A šta se priča to tebi)?" Rekla je: "Tako i tako (To i to)." Rekla je Aiša:

"Čuo je (tj. Da li je to čuo) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da se to priča)?" Rekla je: "Da." Rekla je: "I Ebu Bekr?" Rekla je: "Da." Pa se skrhala (Pa je pala došavši) na nju onesviješteno (stanje). (To jest: Pa je pala onesviještena, Pa se onesvijestila). Pa nije se osvijestila (nije se otrijeznila drukčije) osim (tako), a na nju je (napala neka) vrućica (groznica) sa potresajućim (pokretima, tj. groznica sa drhtanjem). Pa sam bacila na nju njezine haljine (odjeće), pa sam pokrila nju. Pa je došao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Šta je stanje (ili: Šta je stvar) ove (Šta joj je, Šta je njoj)?" Pa sam rekla: "O poslaniče Allaha! Uzela (Obuzela, snašla) je nju groznica sa potresačem, potresom (sa drhtanjem)." Rekao je: "Pa možda u pričanju (tj. zbog pričanja koje) se je pričalo." Rekla je: "Da." Pa je sjela Aiša pa je rekla:

"Tako mi Allaha zaista ako sam se zaklela (kad bi se zaklela, tj. ako se zakunem), nećete vjerovati meni. A zaista ako sam rekla (ako reknem, ako kažem), nećete ispričati mene (nećete primiti moje izvinjenje). Primjer mene i primjer vas je kao (primjer) Jakuba i njegovih sinova (kada je Jakub rekao): "..... a Allah je (onaj od) koga se traži pomoć na (tj. protiv onoga) što opisujete (pričate)." Rekla je: I

otišao je, a nije rekao (nijedne) stvari (ništa). Pa je spustio Allah njezinu ispriku (njezino izvinjenje). Rekla je:

"Sa zahvalom Allahu, ne sa zahvalom nijednome (licu), a ni sa zahvalom tebi."

PRIČAO MI JE Jahja, pričao nam je Veki' od Nafi-a, sina Umera, od Ibnu Ebu Mulejketa, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, čitaše (ona umjesto "Iz telekkavnehu bi elsinetikum"): "Iz telikunehu bi elsinetikum.....: Pošto lažete njega (taj govor) sa svojim jezicima....", i govori (ona-Aiša): "el-veleku" je (isto što i) "el-kezibu": laž. Rekao je Ibnu Ebu Mulejkete: A bila je znanija od (više je znala od nekih, ili: od svih drugih) osim nje o tome, jer zaista on (ovaj ajet, odlomak) sišao je o njoj.

(Po čitanju drugih "Iz telekkavnehu bi elsinetikum....", značenje je: "Pošto susrećete njega (taj govor o Aiši) sa svojim jezicima.....".)

PRIČAO NAM JE Usman, sin Ebu Šejbeta, pričao nam je Abdete od Hišama, od njegovoga oca, rekao je:

Otišao (tj. Počeo) sam (da) psujem Hassana kod Aiše, pa je rekla:

"Ne psuj ga, pa (jer) zaista on odbijaše od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (napade idolopokloničkih pjesnika i njihovih satiričnih pjesama, tj. branio je Allahovoga poslanika i prepirao se za njega svojim pjesmama koje je pjevao kao odgovor na satire neprijateljskih pjesnika)." A rekla je Aiša: Zatražio je dozvolu (Hassan od) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, u satiru (u satiri, tj. za satiru, pjesmu rugalicu) idolopoklonicima (Meke da spjeva). Rekao je:

"Kako je sa mojim rodom (porijeklom)?" Rekao je: "Zaista izvući ću (istegnuću, izvadiću) svakako tebe od njih (između njih) kao što se izvlači (upala) dlaka iz (zamiješanoga) tijesta." A rekao je Muhamed: Pričao nam je Usman, sin Ferkada: čuo sam Hišama (da priča) od svoga oca, rekao je:

Psovao sam Hassana (mnogo), a bio je (i on) od (onih) ko je umnožavao (mnogo govorio onu laž) na nju (na Aišu, laž o Aiši).

PRIČAO MI JE Bišr, sin Halida, izvijestio nas je Muhamed, sin Džafera, od Šubeta, od Sulejmana, od Ebu Duha-a, od Mesruka, rekao je:

Unišli smo na Aišu (tj. Posjetili smo Aišu), bio zadovoljan Allah od nje, a kod nje je Hassan, sin Sabita, deklamuje (recituje, čita) joj (neku) pjesmu, opijeva (opjevava nju - Aišu, i njeno moralno dostojanstvo od mladosti) sa (nekim) svojim stihovima, i rekao je:

"Čedna, razborita, ne sumnja se (ni) sa (kakvom) sumnjom,
I osvanjiva gladna od mesa nemarnih (nepažljivih žena)."

(Zadnja rečenica znači da ne kleveće druge žene.)

Pa je rekla njemu Aiša: "Ali ti nisi takav (prebacuje mu, podsjeća ga na ono što je širio onu laž o njoj nekada prije)." Rekao je Mesruk: Pa sam rekao njoj: "Zašto dozvaljaš (dozvoljavaš) njemu da uniđe tebi, a već je rekao Allah:

".... i (onaj) koji je upravljao većinom njega (većinom toga govora o toj laži - on je takav griješnik da) je za njega velika kazna (tj. on ima veliku kaznu)." Pa je rekla: "A koja kazna je žešća od sljepoće (njegove, a već je tada bio oslijepio)?" Rekla je njemu: "Zaista on odbijaše - ili: pjevaše satire (rugalice da odbije uvrede) - od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (koje su mu upućivali neprijatelji)."

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA.

GLAVA HODOČAŠĆA OPRAŠTANJA (TJ. OPROŠTAJNOGA HODOČAŠĆA).

PRIČAO NAM JE Ismail, sin Abdullaha, pričao nam je Malik od Ibnu Šihaba, od Urveta, sina Zubejra, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Izašli smo sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u hodočašću opraštanja (tj. u oproštajnom hodočašću) pa smo uzviknuli za umru (telbiju). Zatim je rekao nama poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ko (je takav da) je bila kod njega žrtvena životinja (tj. Ko ima žrtvenu životinju-kurban), pa neka uzvikne (telbiju) za hodočašće sa umrom, zatim neke se ne rješava do (da) se riješi od njih dvoga (tj. neka se u tom slučaju ne rješava hodočasničkih stega posebno za umru, a posebno za hadž, nego za oboje skupa neka se riješi hodočasničkih stega kada izvrši obrede od oboga, obadvoga: i hadža i umre)." Pa sam došla sa njim (u) Meku, a ja sam bivajuća u mjesečnici (tj. a ja imam periodu, menstruaciju), i nisam ophodila Kabu (okolo, oko Kabe), a niti (sam trčala) između Safe i Merve, pa sam se potužila (požalila) ka poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je rekao:

"Pokvari tvoju (tj. svoju) glavu (tj. Raščupaj, raščešljaj svoju kosu na glavi), i iščešljaj se (ti), i uzvikni (ti telbiju) za hodočašće, a ostavi umru." Pa sam (to) učinila. Pa pošto sam izvršila (to svoje) hodočašće, poslao je mene poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, sa Abdurahmanom, sinom Ebu Bekra Sidika, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, ka Ten'imu (u Tenim), pa sam obavila umru. Pa je rekao:

"Ova (umra) je mjesto (umjesto) tvoje umre (koju si bila odlučila da obaviš zajedno sa hadžom svojim)." Rekla je: Pa su ophodili (oni) koji su uzviknuli (telbiju) za umru (ophodili su) okolo Kabe i između Safe i Merve, zatim su se riješili (stega hodočašća maloga-umre). Zatim su ophodili (jedno) drugo ophođenje poslije što su se (kad su se, pošto su se) vratili od (sa) Mine. A što se tiče (onih) koji su sastavili (zajedno) hodočašće (hadž) i umru, pa (oni) su ophodili samo jedno ophođenje.

PRIČAO MI JE Amr, sin Alije, pričao nam je Jahja, sin Seida, pričao nam je Ibnu Džurejdž, pričao mi je Ata' od Ibnu Abasa (da je on rekao):

Kada je ophodio (neko) okolo (oko) Kabe, pa već se je riješio (stega ihrama). Pa sam rekao (to veli Ibnu Džurejdž ka Ata-a koji mu odgovara na slijedeća pitanja): "Otkuda je rekao (smatrao, zastupao, mislio) ovo Ibnu Abas?" Rekao je: "Od (tj. na osnovu) govora Allaha, uzvišen je:

".... zatim mjesto rješavanja njezinoga je ka Kući Staroj (Cijenjenoj).", i od (i na osnovu) zapovjedi Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, svojim drugovima da se riješe (stega) u hodočašću opraštanja (u oproštajnome hodočašću)." Pa sam rekao: "Bilo je to samo poslije stajanja na Arefatu (doslovno: poslije obavljenoga obreda na Arefatu)." Rekao je: "Bio je Ibnu Abas (običaja da) vidi njega (tj. da smatra, da misli njega - taj postupak da je ispravno tako izvršiti) prije i poslije (Arefata)."

PRIČAO MI JE Bejan, pričao nam je Nadr, izvijestio nas je Šubete od Kajsa, rekao je: čuo sam Tarika od Ebu Musa-a Eš'arije, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Došao sam Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, u mekansku dolinu, pa je rekao:

"Da li si hodočastio (tj. Je si li hodočasnik)?" Rekao sam: "Da." Rekao je: "Kako si uzviknuo (rekao telbiju)?" Rekao sam: "Dvoodazov Tebi (Bože) sa uzvikivanjem kao uzvikivanje poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio." Rekao je: "Ophodi okolo Kabe, i (između) Safe i Merve, zatim se riješi (stega)." Pa sam ophodio oko Kabe, i (između) Safe i Merve, i došao sam (jednoj) ženi od Kajsovića, pa je biskala moju glavu (a to znači: pretraživala je vaši u mojoj, na mojoj glavi).

PRIČAO MI JE Ibrahim, sin Munzira, pričao nam je Enes, sin 'Ijada, pričao nam je Musa, sin Ukbeta, od Nafi-a da je Ibnu Umer izvijestio njega da je Hafsa, žena (supruga) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, izvijestila njega da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, zapovjedio svojim ženama da se (one) riješe (stega

hodočasništva) godine (tj. u godini) hodočašća opraštanja (u godini oproštajnoga hadža-hodočašća). Pa je rekla Hafsa (Muhamedu a.s.):

"Pa šta sprječava tebe (da to isto ne učiniš, da to isto učiniš)?" Pa je (on) rekao: "Slijepio sam svoju glavu (tj. kosu na svojoj glavi gumiarabikom, smolom, lepkom, ljepkom) i ođerdanio sam (stavio sam đerdan, ogrlicu na) svoju žrtvenu životinju, pa nisam (pa ne mogu da) se riješim (stege nikako drukčije) do (da) zakoljem (dok ne zakoljem) svoju žrtvenu životinju."

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, pričao mi je Šuajb od Zuhrije. A rekao je Muhamed, sin Jusufa: Pričao nam je Evzaija, rekao je: izvijestio me je Ibnu Šihab od Sulejmana, sina Jesara, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je (jedna) žena iz (plemena) Has'ama tražila rješenje (o zamjenjivanju u hodočašću - tražila je rješenje od) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u hodočašću opraštanja (tj. za vrijeme oproštajnoga hadža), a (u tom času) Fadl, sin Abasa je sajahač poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekla:

"O poslaniče Allaha! Zaista dužnost (tj. odredba, zapovjed) Allaha na Njegove robove stigla (zatekla) je moga oca velikim starcem, neće moći (tj. ne može on) da (se) ujednači na (svojoj) samarici (tj. devi), pa da li da izvrši (da li će izvršiti on dužnost hadža tako, na taj način) da hodočastim od njega (tj. za njega ja, njegova kći)?" Rekao je: "Da."

PRIČAO MI JE Muhamed, pričao nam je Surejdž, sin Numana, pričao nam je Fulejh od Nafi-a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Došao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, godine Pobjede, a on je postavljač (postavio je) sajahačem Usameta na (svojoj devi zvanoj) Kasva-i, i sa njim je Bilal i Usman, sin Talhata, dok (tj. te) je dao kleknuti (na koljena svojoj devi da bi sišao, odjahao, sjahao s nje) kod Kabe. Zatim je rekao Usmanu:

"Donesi nam (kabenski) ključ." Pa je donio njemu (Kabin) ključ (ključ od Kabe), pa je otvorio njemu vrata (Kabe). Pa je unišao

Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, i Usamete, i Bilal i Usman, zatim su zaključali na (tj. za) njima (ta) vrata. Pa je ostao dug dan (ostao je dugo, tj. boravio je dulji dio toga dana u Kabi), zatim je izašao. I požurili (natjecali) su se (prisutni) ljudi (za) ulaženje (za ulazak u Kabu), pa sam pretekao njih. Pa sam našao Bilala stojeći (on) iza (tih) vrata, pa sam rekao njemu:

"Gdje je klanjao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (na kojem mjestu)?" Pa je rekao: "Klanjao je između ta dva prednja stuba." A bila je Kaba (sve do vremena Abdullaha, sina Zubejra) na šest stubova (poredanih u) dva reda (dvije linije). "Klanjao je između dva stuba od prednjega reda, i učinio je vrata Kabe pozadi (iza) svojih leđa, i okrenuo se sa svojim licem (zidu) koji stoji prema tebi kada uniđeš (u) Kabu, između njega i između (toga) zida (bilo je približno tri podlaktice, tri aršina)."

Rekao je (Ibnu Umer): A zaboravio sam da pitam njega koliko je klanjao. A kod mjesta (onoga što) je klanjao u njemu je (jedan) crveni mermer (mramor, tj. jedna crvena mramorna ploča).

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, pričao mi je Urvete, sin Zubejra, i Ebu Selemete, sin Abdurahmana, da je Aiša, žena Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, izvijestila njih dvojicu da je Safija, kći Hujejja, žena Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, dobila mjesečnicu (menstruaciju) u hodočašću opraštanja (tj. zadesila je nju mjesečnica za vrijeme oproštajnoga hodočašća), pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Da li je zadržavačica nas ona (tj. Da li će nas ona zadržati da se još ne mognemo vratiti u Medinu, jer ćemo je morati sačekati dok postane čista da bi mogla obaviti ophođenje oko Kabe nakon što se je vratila sa Arefata, a koje se ophođenje zove tavaful-ifadati, - Da li će nas, dakle, ona dotle zadržati)?" Pa sam rekla: "Zaista ona se je već vratila (sa Arefata u Meku), o poslaniče Allaha, i ophodila je okolo Kabe (poslije povratka, a prije nego ju je snašla mjesečnica)." Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Pa neka ode (ide ona sa nama u Medinu)."

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Sulejmana, rekao je: izvijestio me je Ibnu Vehb, rekao je: pričao mi je Umer, sin Muhameda da je njegov otac pričao njemu od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Bili smo (običaja da) pričamo (tj. Pričasmo) za hodočašće opraštanja (tj. Govorasmo o oproštajnom hodočašću), a Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, je (bio) između naših leđa (tj. a on je još živ, među nama), a nećemo znati (tj. a ne znamo) šta je hodočašće opraštanja (tj. šta znači oproštajno hodočašće).
(Pa je bilo jasno tek poslije njegove brze smrti poslije toga hodočašća da se radilo o opraštanju sa njim, a ne sa nekim drugim, a on je to donekle prosto nagovijestio svojim savjetima i preporukama izrečenim na tom svome posljednjem hodočašću, a to će se sada i vidjeti iz daljega teksta.)

Pa je (na tom hodočašću Muhamed a.s.) zahvaljivao Allahu i pohvaljivao je Njega (po drugi puta), zatim je spomenuo (izvjesnoga) pomazanika lažova (tj. Antihrista, Dedždžala, velikoga premazivača, podvaljivača, demagoga koji će zavoditi u bezboštvo, pa je oduljio u njegovom spominjanju (njegovo spominjanje), i rekao je:

"Nije poslao Allah (nijednoga) vjerovijesnika osim (tako da) je opominjao svoj narod (svoju sljedbu da se čuva toga Antihrista). Opominjao je (za) njega Nuh (Noe) i (Božiji) vjerovijesnici poslije njega. I zaista on će izaći u (tj. među) vama, pa što (tj. pa ako) se je sakrilo vama od njegovoga stanja, pa nije (tako jedna stvar teška da) se sakrije vama (da ne znate to) da vaš Gospod nije na (tome) što se sakriva vama (što vam je nepoznato, neshvatljivo), tri (puta je to rekao): zaista vaš Gospod (Gospodar) nije slijep (u jedno oko), a zaista on je (Antihrist-Dedžal) je slijepoga desnoga oka (svoga), kao da je njegovo oko (jedno) zrno grožđa lebdeće (koje lebdi na vodi, pliva nošeno valovima). Zar ne (Pazite)! Zaista Allah je zabranio vama (tj. učinio je svetinjom vama) vaše krvi (živote) i vaša imanja kao zabranu (kao svetinju) ovoga vašega dana u ovome vašem gradu u ovome vašem mjesecu. Zar ne (Pazite)! Da li sam priopćio (saopštio, kazao)?" Rekli su: "Da." Rekao je:

"Moj Bože! Svjedoči (Budi svjedok)!" Tri (puta je to rekao). "Jao vama!" Ili: "Teško vama! Gledajte (da) se ne vratite poslije mene (da budete kao) bezvjernici (da) udarate neki (od) vas vratove nekih (tj. Ne ubijajte se međusobno poslije mene kao bezvjernici - ili: kao što ste se ubijali kada ste bili bezvjernici)."

PRIČAO NAM JE Amr, sin Halida, pričao nam je Zuhejr, pričao nam je Ebu Ishak, rekao je: pričao mi je Zejd, sin Erkama, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, ratovao devetnaest ratovanja (vojni), i da je on hodočastio poslije što se je iselio jedno hodočašćenje (jedno hodočašće), (i) nije hodočastio poslije njega: hodočašćenja opraštanja (oproštajnoga hodočašćenja-hodočašća).

Rekao je Ebu Ishak: I u Meki drugo (jedno hodočašćenje prije Hidžre obavljao je, ali, kako neki kažu, redovno, svake godine dok nije odselio u Medinu).

PRIČAO NAM JE Hafs, sin Umera, pričao nam je Šubete od Alije, sina Mudrika, od Ebu Zur'ata, sina Amra sina Džerira, od Džerira da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao u hodočašću opraštanja Džeriru:

"Ušutkaj (te) ljude (tj. Traži od tih ljudi da ušute, da uspostave tišinu)!" Pa je rekao:

"Ne vratite se poslije mene (da vi budete) nevjernicima (da budete nevjernici) udara (tj. udarajući) neki (od) vas vratove nekih (tj. ne ubijajte se međusobno)."

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Musena-a, pričao nam je Abdulvehab, pričao nam je Ejub od Muhameda, od Ibnu Ebu Bekreta, od Ebu Bekreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Vrijeme (ovo) već se je okrenulo (tj. već se kreće) kao oblik (njegovoga kretanja što je bio na) dan (kada) je stvorio Allah (ova) nebesa i (ovu) Zemlju: godina je dvanaest mjeseci, (a) od njih su četiri zabranjena (četiri sveta mjeseca), tri neprekidna (jedan do drugoga):

zul-kade, i zul-hidže i muharem, i (jedan je usamljen, odvojen, a to je) redžep (plemena) Mudara koji je (po računanju toga plemena uvijek) između (mjeseca) džumada-a i (mjeseca) šabana."

(Druga neka plemena su imala običaj da pomiču i premještaju mjesec redžep između nekih drugih mjeseci, pa je zato rekao Muhamed a.s. da je redžep sveti mjesec i to da je on na onome mjestu kako ga računa pleme Mudar stalno na jednom mjestu između džumada-a i šabana.)

"Koji mjesec je ovo (Koji je ovo mjesec)?" Rekli smo: "Allah i Njegov poslanik su znaniji." Pa je šutio, čak smo mislili da će on imenovati njega sa (drugim imenom) osim njegovoga imena. Rekao je: "Zar (ovaj mjesec) nije zul-hidže?" Rekli smo: "Da." Rekao je: "Pa koji grad je ovo (koji je ovo grad)?" Rekli smo: "Allah i Njegov poslanik su znaniji." Pa je šutio, čak smo (pa smo) mislili da će on imenovati njega sa (nekim drugim imenom) osim njegovoga imena. Rekao je: "Zar nije (on sveti) grad?" Rekli smo: "Da." Rekao je: "Pa koji dan je ovo (koji je ovo dan)?" Rekli smo: "Allah i Njegov poslanik su znaniji (bolje znaju)." Pa je šutio, čak smo mislili da će on imenovati njega sa (drugim nekim imenom) osim (mimo) njegovoga imena. Rekao je: "Zar nije (on) dan klanja (žrtava)?" Rekli smo: "Da." Rekao je:

"Pa zaista vaše krvi i vaše imovine - rekao je Muhamed (Sirinov): A mislim ga (Ebu Bekreta u pričanju da) je rekao: i vaše časti - vama su zabranjene (svete, sve je to svetinja) kao zabranjenost (kao svetinja) ovoga vašega dana u ovome vašem gradu u ovome vašem mjesecu. I susrešćete vašega (svoga) Gospoda, pa će pitati vas o vašim djelima. Zar ne (Pazite, Pažnja)! Pa ne vratite se poslije mene (u) zalutale (da) udara (tj. udarajući) neki (od) vas vratove nekih. Zar ne (Pazite)! Neka priopći (ovo sve onaj ovdje) prisutni odsutnome. Pa možda neki ko (je taj što neko) priopći njemu da bude obuhvatniji (pamtljiviji) za njega (za ovaj govor, tj. da bolje upamti ovo što govorim) od nekoga ko je čuo njega (ko je lično čuo ovaj govor)."

Pa je bio Muhamed (Sirinov) kada je spominjao njega (ovaj hadis - bio je običaja da) govori (tj. Pa Muhamed govoraše): "Bio je istinit (tj. Istinu je rekao Božiji poslanik) Muhamed, pomilovao ga Allah i

spasio." Zatim je rekao (Muhamed a.s. na kraju svoga govora na oproštajnom hodočašću):

"Zar ne (Pažnja, Pazite)! Da li sam priopćio?" Dvaput (je to rekao).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Jusufa, pričao nam je Sufjan od Kajsa, sina Muslima, od Tarika, sina Šihaba da su (neki) ljudi od Židova rekli:

"Da je sišao ovaj ajet u nama (među nama, među nas, nama), zaista bismo (mi) uzeli taj dan praznikom (tj. kao praznik)." Pa je rekao Umer: "Koji (je to) ajet?" Pa su rekli:

"..... danas sam usavršio vama vašu vjeru, i upotpunio sam na vas (vama) svoju blagodat i zadovoljio sam se (zadovoljan sam) vama Islamom (kao) vjerom (tj. zadovoljavam se da vam Islam bude vjera)....." Pa je rekao Umer: "Zaista ja zaista znam (u) kojem mjestu se je spustio (objavio ovaj ajet, ova objava). Spustio se je (ovaj ajet), a poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, je stajač u (tj. stajao je na) Arefatu."

(A to znači da je i sišao taj ajet u dane najvećega muslimanskoga vjerskoga praznika, praznika hadža, hodočašća.)

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, od Malika, od Ebul-Esveda Muhameda, sina Abdur-Rahmana sina Nevfela, od Urveta, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Izašli smo sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa od nas je (neko) ko je uzviknuo (telbiju) za umru, a od nas je (neko) ko je uzviknuo za hodočašće (za hadž), a od nas je (neko) ko je uzviknuo za hodočašće i umru. A uzviknuo je (telbiju) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, za hodočašće. Pa što se tiče (onoga) ko je uzviknuo za hodočašće ili je sastavio hodočašće i umru (hadž sa umrom), pa nisu se riješili (stega) do dana klanja (žrtava).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik i rekao je:

Sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u hodočašću opraštanja (smo izašli).

PRIČAO NAM JE Ismail, pričao nam je Malik slično njemu (prethodnom hadisu).

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Junusa, pričao nam je Ibrahim - on je sin Sa'da - pričao nam je Ibnu Šihab od Amira, sina Sa'da, od njegovoga oca, rekao je:

Posjetio je mene Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, u hodočašću opraštanja (tj. za vrijeme oproštajnoga hodočašća) od bola (tj. zbog bola što) sam se nadnio (nadvisio) od njega (zbog njega, zbog toga bola) na (nad svoju) smrt, pa sam rekao:

"O poslaniče Allaha! Doprlo je sa mnom (tj. meni) od bola (moga ono) što vidiš, a ja sam imućan (bogat), a neće naslijediti mene (niko) osim kći moja jedna, pa (ću da) milodarim sa dvije trećine svoga imanja (svoje imovine)." Rekao je: "Ne." Rekao sam: "Pa da li (da) milodarim sa njegovom polovinom (tj. Pa da li da dam, da dadnem polovinu imanja kao milostinju, kao vakuf, sadaku, u zakladu, u zadužbinu)?" Rekao je: "Ne." Rekao sam: "Pa (A) trećina?" Rekao je: "Trećina (od toga imanja može da se milodari, da se da), a i trećina je (također) mnogo. Zaista da ti ostaviš svoje nasljednike imućne bolje je od (toga) da ostaviš njih (dakle: bolje je nego da ih ostaviš) siromašne (pa da) pružaju dlan (tj. da traže milostinju, da prose obraćajući se oni izvjesnim) ljudima. I nisi (nikad postupio, i nećeš postupiti tako da) utrošiš (jednu) potrošnju (opskrbu što) tražiš (tražeći) s njom (za nju) lice Allaha (pa da je bilo drukčije) osim (tako da) si se nagradio s njom (tj. da ćeš se nagraditi za nju, za tu potrošnju, utrošak, opskrbu), čak (taj) zalogaj (što) učiniš (staviš) njega u usta svoje žene (dakle: pa čak i za zalogaj kojeg staviš svojoj ženi u usta)." Rekao sam: "O poslaniče Allaha! Zar se ostavljam ozadi, ozada poslije svojih drugova?" Rekao je:

"Zaista se ti (nikad) nećeš ostaviti ozadi (ozada, iza), pa (da) uradiš (neki) rad (djelo što) tražiš s njime lice Allaha (pa da će biti drukčije)

osim (tako da) si sebi povećao s njim stepen i uzdignuće. A možda ti (da) se ostavljaš ozadi (poslije) čak (da) se okoriste s tobom (neki) narodi (ljudi) i (da) se oštete s tobom (neki) drugi. Moj Bože! Sprovedi (tj. Upotpuni) mojim drugovima njihovo iseljenje (njihovu seobu, emigraciju), i ne vrati (ne vraćaj) ih na njihove pete (ne vraćaj ih nazad). Ali bijednik (jadnik taj) Sa'd, sin Havleta."

Oplakivao je njega (tj. Osjećao je žalost, samilost za njega, za njim) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (zbog toga što se je dogodilo) da je preminuo u Meki (on-Sa'd, sin Havleta).

PRIČAO MI JE Ibrahim, sin Munzira, pričao nam je Ebu Damrete, pričao nam je Musa, sin Ukbeta, od Nafi-a da je Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice (s njima dvojicom), izvijestio njih da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, obrijao svoju glavu u hodočašću opraštanja (u oproštajnom hadžu-hodočašću).

PRIČAO NAM JE Ubejdulah, sin Seida, pričao nam je Muhamed, sin Bekra, pričao nam je Ibnu Džurejdž, izvijestio me je Musa, sin Ukbeta, od Nafi-a, izvijestio je njega Ibnu Umer da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, obrijao svoju glavu u hodočašću opraštanja i (neki) ljudi od njegovih drugova (ashaba), a skraćivali su (potkratili su kosu) neki (od) njih.

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Kazeata, pričao nam je Malik od Ibnu Šihaba. A rekao je Lejs: Pričao mi je Junus od Ibnu Šihaba, pričao mi je Ubejdulah, sin Abdullaha, da je Abdullah, sin Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, izvijestio njega da je on došao ide (tj. došao je idući on) na (jednom) magarcu, a poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (bio) je stajač u (na, stajao je na) Mini u hodočašću opraštanja, (i) klanja sa (tim) ljudima. Pa je išao (onaj) magarac ispred nekog (dijela prednjega) reda (klanjača), zatim je sišao od njega (sa njega - sa magarca Ibnu Abas), pa se je uredao (stao je u red Ibnu Abas) sa (tim) ljudima.

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja, od Hišama, rekao je: pričao mi je moj otac, rekao je:

Upitao se (Upitan je) Usamete, a ja sam prisutan od idjenju (o idenju, o hodu) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, u njegovom hodočašću, pa je rekao:

Kasom (Trapom je gonio životinju na kojoj je jašio), pa kada je našao (kakvu) pukotinu (tj. širinu, prostran teren) galopirao je (galopirao bi, tj. išao bi, tjerao bi žestoko).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, od Malika, od Jahja-a, sina Seida, od Adija, sina Sabita, od Abdullaha, sina Jezida, Hatmije da je Ebu Ejub izvijestio njega da je on klanjao sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u hodočašću opraštanja sutonsku i večernju molitvu (ahšam-akšam i jaciju) skupa.

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA.

GLAVA POVRAĆANJA (POVRATKA) VJEROVIJESNIKA

pomilovao ga Allah i spasio, od (tih) Skupina (tj. sa Hendeka), i njegovoga izlaženja (izlaska, odlaska) ka Kurejzatovićima i njegovoga opsijedanja (opkoljavanja, blokiranja) njih.

PRIČAO MI JE Abdullah, sin Ebu Šejbeta, pričao nam je Ibnu Numejr od Hišama, od njegovoga oca (Urveta Zubejrovoga), od Aiše, bio zadovoljan Allah od njega, rekla je:

Pošto se vratio (povratio) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, od (tj. sa) Hendeka (kući u Medinu), i stavio (ostavio, spustio je ono) oružje i okupao se, došao je njemu Džibril - na njega (tj. njemu) pozdrav! - pa je rekao:

"Već (si) stavio (spustio svoje) oružje. Tako mi Allaha nismo (mi) stavili (spustili) njega, pa izađi k njima." Rekao je: "Pa ka gdje (tj. Pa gdje, Pa kuda)?" Rekao je: "Ovdje (tj. Evo ovamo, onamo)." I dao je znak ka (pokazao je prema) Kurejzatovićima. Pa je izašao (tj. krenuo) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, k njima (protiv njih).

PRIČAO NAM JE Musa, pričao nam je Džerir, sin Hazima, od Humejda, sina Hilala, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Kao da ja gledam k (onome) prahu podižući se (on, tj. k onome prahu kako se podiže, širi) u (tj. po) ulicama Ganmovića, (mislim na blagi, oprezni) hod Džibrila (ili: skupinu Džibrila, tj. Džibrilovu skupinu - a to će reći: mislim na Džebrailovu skupinu) kada je išao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, ka Kurejzatovićima.

("Mevkibun" znači blag, promišljen hod, a znači i skupina konjanika ili skupina pješaka. Pod Džibrilovom skupinom misli, možda, na anđele, meleke koji su u društvu Džibrila pomagali muslimanima, a Enes je to znao na osnovu kazivanja Muhameda a.s..)

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda sina Esma-a, pričao nam je Džuvejrijete, sin Esma-a, od Nafi-a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (na) dan Ahzaba (na dan Hendeka):

"Neka ne klanja nipošto (ni) jedan (čovjek molitvu-namaz) popodneva (ikindije nigdje) osim u Kurejzatovićima." Pa je stigao neki njih (neke od njih) popodnev u putu (tome, na tome putu). Pa je rekao neki (od) njih: "Nećemo klanjati nju (ovu molitvu prije) do (da) dođemo (dok ne dođemo) njima (Kurejzatovićima)." A rekli su neki (drugi od) njih: "Nego (tj. Nećemo odgađati, nego) klanjaćemo (odmah)." Nije htio to od nas (Muhammed a.s., već je htio na taj način da zapovjedi da svi idemo što prije u borbu protiv toga plemena, a ne da se ne smije u putu tamo klanjati)." Pa se to spomenulo Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa nije žestoko postupio (ni sa) jednim od njih (ili: pa nije žestoko, okrutno, grubo korio nijednoga od njih).

PRIČAO NAM JE Ibnu Ebul-Esved, pričao nam je Mutemir. A pričao mi je Halifete: pričao nam je Mutemir, rekao je: čuo sam svoga oca (da priča) od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bio je (izvjesni) čovjek (od Pomagača običaja da) učini (da pokloni) Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (plod izvjesnoga broja) palmi do (vremena kada) je sebi osvojio (on) Kurejzatoviće i Nedироviće (tj. njihova područja). I zaista moja porodica (tj. članovi moje porodice) zapovjedili su mi da dođem Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa (da) pitam (molim) njega (da on ustupi mojoj porodici one palme onih Pomagača) koji su bili davali njemu, ili (bar) neki (dio) njega (toga broja palmi). A bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, već dao njega (taj broj palmi, te palme svojoj odgojiteljici, dadilji) Umu Ejmeni. Pa je došla Umu Ejmena, pa (je) učinila (stavila je određenu) odjeću u (na) moj vrat (i) govori (tj. govoreći ona):

"Nikako! Tako mi (Allaha) koji je (Taj što) nema božanstva osim On (osim Njega), neće dati tebi njih (te ljude, tj. njihove palme), a već je dao meni njih (prije tebe)." Ili kao što je (već) rekla (tj. Rekla je ovako, ili nešto slično). A Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, govori:

"Tebi je (ženo, ženska osobo) tako (toliko)." A (ona) govori: "Nikako, tako mi Allaha!" Dok je dao njoj (sve te palme). Mislim (Doslovno: Mislio sam - veli Sulejman, a otac Mutemira) da je on (Enes) rekao: "Deset sličnosti njemu, ili kao što je (već) rekao."

(To jest: Mislim da je rekao da je Muhammed a.s. dao Umu Ejmeni deset puta onoliko koliko je iznosio broj palmi o koje se otimala Umu Ejmena sa Enesom; ili je rekao nešto slično tome.)

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Bešara, pričao nam je Gunder, pričao nam je Šubete od Sa'da, rekao je: čuo sam Ebu Umameta, rekao je: čuo sam Ebu Seida Hudriju, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori:

Sišli su pripadnici Kurejzate (plemena) na sud (presudu) Sa'da, sina Muaza (tj. Kurejzatovići su se predali uz uslov da im sudi i presudu izrekne Sa'd, sin Muaza). Pa je poslao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, k Sa'du (poruku, poziv da dođe). Pa je došao na (jednom) magarcu. Pa pošto se približio bogomolji (koja je tu privremeno

napravljena; ili: Pošto se približio - idući, dolazeći tamo - od bogomolje Muhammeda a.s.), rekao je (Muhammed a.s.) Pomagačima:

"Ustanite ka vašem (svome) gospodinu (gospodaru, prvaku, knezu), ili: najboljem (od) vas." (Jedan od pripovjedača sumnja kako je rečeno.) Pa je rekao (Muhammed a.s.): "Ovi su sišli na tvoj sud." Pa je rekao: "Ubićeš njihove borce (tj. svaku osobu koja se bori, može da se bori) i zarobićeš (uzećeš kao roblje) njihova potomstva." Rekao je: "Sudio si sa sudom Allaha (po Božijem sudu)." A možda je rekao (Muhammed a.s. - to je mišljenje jednoga od pripovjedača koji sumnja kako mu je prethodnik pričao): "sa sudom Vladara (tj. Sudio si po sudu Vladara, kao i kako vladar određeni, poznati - a to će reći: vladar svega - a to je Uzvišeni Bog." S tim se hoće, vjerovatno, da kaže da je Božiji zakon da se izdajnik kažnjava smrću. A Kurejzatovići su bili sklopili ugovor o miru i nenapadanju sa muslimanima, pa su onda izdali muslimane i okrenuli se protiv muslimana u času kada je muslimanima bilo najteže. Takav postupak nijedna zajednica ne oprašta, i kažnjava ga najstrožije.).

PRIČAO NAM JE Zekerija, sin Jahja-a, pričao nam je Abdullah, sin Numejra, pričao nam je Hišam od svoga oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Pogodio se (tj. Pogođen je, ranjen) je Sa'd (na) dan Hendeka. Ustrijelio ga je (jedan) čovjek od Kurejševića, govori se njemu (tj. ime mu je) Hibban, sin Arikata, ustrijelio ga je u (njegovu glavnu) venu (podlaktice). Pa je udario (tj. razapeo, postavio) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (jedan) šator u Bogomolji zbog (toga da) posjećuje njega izbliza. Pa pošto se vratio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, od (sa) Hendeka, stavio (spustio, ostavio) je (svoje) oružje i okupao se je. Pa je došao njemu Džibril - na njega pozdrav! - a on otresa svoju glavu od praha (toga), pa je rekao: "Već stavio (ostavio svoje) oružje?! Tako mi Allaha (ja) nisam ostavio njega. Izađi k njima." Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Pa gdje?" Pa je dao znak (pokazao u pravcu) ka Kurejzatovićima. Pa je došao njima poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa su sišli (oni iz svoga zamka, svoje tvrđave) na njegov sud. Pa je vratio (tj. prepustio taj) sud (to suđenje, presudu) k Sa'du. Rekao je:

"Pa zaista ja sudim (presuđujem) u njima (tj. u vezi njih - njima to) da se ubiju borci, i da se zarobe (uzmu kao zarobljenici) žene i potomstvo i da se podijele njihova imanja." Rekao je Hišam: Pa izvijestio me je moj otac od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da je Sa'd rekao:

"Moj Bože! Zaista Ti znaš da ono nije nijedan (odred ljudi, tj. niko) draži k meni da se borim (protiv) njih u Tebi (tj. u ime Tvoje) od naroda (od ljudi koji) su lažnim smatrali Tvoga poslanika, pomilovao ga Allah i spasio, i izveli (istjerali) su njega. Moj Bože! Pa zaista ja mislim da si Ti već stavio (ovaj) rat između nas i između njih, pa ako je ostala od rata Kurejševića (ijedna, ikakva) stvar, pa ostavi me za njega (za rat tako) da se borim (protiv) njih u Tebi (u ime Tebe). A ako si bio stavio (oborio, skinuo, tj. ako si dao da prestane ovaj) rat, pa prokopaj nju (provali, tj. otvori ovu moju ranu da se nemogne zaustaviti krv), i učini moju smrt u njoj (u ovoj rani)." Pa se prokopala (provalila, otvorila rana) iz njegovih prsa (zapravo: iz gornjega dijela prsa koji pokriva ogrlica, đerdan kada se stavi na vrat). Pa nije zaplašilo njih (muslimane) - a u Bogomolji je (jedan) šator od Gifarovića (bio razapet uz Sadov šator, pa ih nije zaplašilo ništa drugo) - osim krv (od rane Sadove koja) teče k njima. Pa su rekli stanovnici (stanari toga) šatora: "Šta je ova (Kakva je ovo) krv koja dolazi nama od vaše strane?" Pa kada li Sad (u takvoj prilici da) teče njegova rana krvlju. Pa je umro od nje, bio zadovoljan Allah od njega.

(Veli se da je cilj molitve, molbe-dove Sadove bio ili da ozdravi po Božijoj volji, pa da se još bori, ili da mu dadne Allah dž.š. da umre kao šehid od te rane zadobijene na Hendeku. Inače tražiti sebi smrt nije dozvoljeno.)

PRIČAO NAM JE Hadžadž, sin Minhala, izvijestio nas je Šubete, rekao je: izvijestio me je Adij da je on čuo Bera-a, bio zadovoljan Allah od njega, (da) je rekao:

Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (svome pjesniku) Hassanu (na) dan Kurejzata:

"Ismijevaj (Ismijavaj) ih - ili: Ismijevaj se (međusobno sa) njima - a Džibril je s tobom." A povećao (dodao) je Ibrahim, sin Tahmana, od Šejbanije, od Adija, sina Sabita, od Bera-a, sina Aziba, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (na) dan Kurejzata Hassanu, sinu Sabita:

"Ismijevaj (Ismijavaj ove) idolopoklonike, pa (jer) zaista (anđel, melek) Džibril je s tobom."

(Pod izrazom "ismijevaj, ismijevaj se" misli se na to da sastavi pjesmu satiričnu kojom će uzvratiti na satiru idolopoklonika.)

GLAVA

ratovanja (vojnoga pohoda zvanoga) Zatur-Rika', a ona (tj. a ono) je ratovanje (protiv plemena) Muhariba Hasafeta (tj. Muhariba Hasafetovoga) od Salebetovića od Gatafana (od Gatafanovića).

Pa je sišao (ili odsjeo Muhammed a.s. u mjesto zvano) Nahl. I ona (tj. ono) je poslije Hajbera (tj. I ovaj vojni pohod je bio poslije osvajanja Hajbera), jer (se zna) da je Ebu Musa došao poslije Hajbera (iz Abesinije, a on je u ovom vojnom pohodu učestvovao).

A rekao je Abdullah, sin Redža-a: Izvijestio nas je Imran Attar od Jahja-a, sina Ebu Kesira, od Ebu Selemeta, od Džabira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, klanjao sa svojim drugovima u strahu (tj. u stanju opasnosti za vrijeme toga vojnoga pohoda) u ratovanju (toga pohoda) sedmoga, ratovanju (zvanome) Zatur-Rika'. A rekao je Ibnu Abbas: Klanjao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, - misli (na) molitvu straha (molitvu u stanju opasnosti) - u Zu Karedu (tj. klanjao je tu molitvu u mjestu zvanome Zu Kared, ili Zi Kared). A rekao je Bekr, sin Sevadeta: Pričao mi je Zijad, sin Nafi-a, od Ebu Musa-a da je Džabir pričao njima, rekao je: Klanjao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, sa njima (na) dan (susreta sa plemenima) Muharib i Salebete. A rekao je Ibnu Ishak: Čuo sam Vehba, sina Kejsana (koji je rekao): čuo sam Džabira (da kaže): Izašao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, ka Zatur-Rika'u (tj. u borbu Zatur-Rika') od (mjesta zvanoga)

Nahla (Nahl). Pa je sreo (jedan) skup (odred) od Gatafana (Gatafanovića). Pa nije bilo međusobnoga ubijanja (tj. nije bilo krvoprolića), i dali su se zastrašiti (ti) ljudi neki (od) njih neke. Pa je klanjao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, dva naklona (dva rekata u stanju toga) straha (opasnosti). A rekao je Jezid od Selemeta: Ratovao sam (u društvu) sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, (na) dan Kareda (na dan borbe u mjestu zvanom Kared).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Ala-a, pričao nam je Ebu Usamete od Burejda, sina Abdullaha sina Ebu Burdeta, od Ebu Burdeta, od Ebu Musa-a, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Izašli smo sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, u (jedno) ratovanje (u jednu borbu, vojnu), a mi smo u (tj. sa) šest ljudi (tj. a ja sam imao šest ljudi iz svoga plemena Eš'arovića), među nama je (bila jedna) deva (što) se izmjenjujemo (na) njoj (tj. koju smo jašili, jahali nas šest na redu, naizmjenično: malo jaši, jaše jedan, pa sjaši-sjaše, a uzjaši-uzjaše drugi i tako dok dođe red do zadnjega - to znači "na'tekibuhu" - a svakako dok jedan jaši-jaše, drugi idu pješice). Pa su se nagrdile naše noge (naša stopala, tj. od dugoga pješačenja izderala, ozlijedila, izranjavala se koža na našim stopalima), i nagrdile su se moje dvije noge i otpali (spali) su moji nokti, pa zamotavasmo na naše noge (izvjesne) krpe (poderane komade odjeće). Pa se nazivala (ta vojna imenom) vojna posjednica (izvjesnih) krpa, (Ili: ratovanje vlasnik (izvjesnih) krpa. "Rika'" je plural od riječi "ruk'atun": krpa. Isto je i riječ "el-hireku" plural od "hirkatun": krpa, zakrpa), zbog (toga je tako nazvana ta vojna) što zavijasmo (zamotavasmo nešto) od (izvjesnih, nekih) krpa na naše noge. A pričao je Ebu Musa za ovaj hadis, zatim je mrzio to (tj. zatim mu je bilo to neugodno što je ispričao jer nije želio da se hvali, a to mu se učinilo kao samohvalisanje). Rekao je:

"Ne pravljah (tj. Nisam pravio, činio to - Nisam se borio) zbog (toga) da spominjem njega (to djelo)." Kao da je on mrzio (Kao da nije on želio) da bude (bila neka) stvar od njegova rada (od njegovih dobrih djela takva da) je (on) širio nju (tu stvar od svoga rada).

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, od Malika, od Jezida, sina Rumana, od Saliha, sina Havvata, od (jednoga čovjeka) ko je (tj. koji je)

prisustvovao sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (na) dan Zatur-Rika'a (i pričao da) je klanjao molitvu straha (klanjanje straha, tj. molitvu u stanju opasnosti od napada, vatre neprijatelja, i pričao je) da se je (jedna) grupa poredala sa njim (sa Muhammedom a.s. u redove za klanjanje), a (jedna, dakle: a druga) grupa je (stajala) prema (tom) neprijatelju (licem u lice). Pa je klanjao sa (tom grupom) koja je sa njim (jedan) naklon (jedan rekat), zatim je bio stalan (tj. on je ostao) stojeći, a upotpunili (završili) su za svoje osobe (tj. sami sobom ostali dio molitve), zatim su otišli, pa su se poredali (u bojne redove na položaj) prema neprijatelju. I (A) došla je (onda) druga grupa, pa je klanjao sa njima (Muhammed a.s. taj) naklon (rekat) koji je ostao od njegove molitve, zatim je bio stalan (tj. ostao je) sjedeći, a (oni) su upotpunili (završili) za svoje osobe (sami sobom, sami su dovršili tu molitvu), zatim je pozdravio se s njima (tj. pozdravio ih je u znak završenja, završetka molitve). A rekao je Muaz: Pričao nam je Hišam od Ebu Zubejra, od Džabira, rekao je:

Bili smo sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, u (mjestu) Nahlu. Pa je spomenuo molitvu (klanjanje u stanju) straha (opasnosti). Rekao je Malik: I to je najljepše što sam čuo o molitvi straha (tj. u vezi molitve-namaza za vrijeme straha, opasnosti od neprijatelja). Slijedio je njega (Muaza) Lejs od Hišama, od Zejda, sina Eslema (Eslemovoga), da je Kasim, sin Muhameda pričao njemu:

Klanjao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, u ratovanju (vojni protiv) Enmarovića (molitvu straha).

(Enmarovići su pleme koje je bilo nastanjeno u blizini Muharibovića i Sa'lebetovića, a ogranak je većega plemena Bedžiletovića - Bedžilete.)

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja, sin Seida, Kattan od Jahja-a, sina Seida, Ensarije od Kasima, sina Muhameda, od Saliha, sina Havvata, od Sehla, sina Ebu Hasmeta, rekao je:

Stoji vođa (rukovodilac prilikom obavljanja molitve straha tako da je on) okrenut prema Strani (kibli) i (jedna) grupa od njih (od muslimana) je sa njim, a (jedna) grupa je od strane neprijatelja (tj. postavljena je prema strani neprijatelja), njihova lica su (okrenuta) ka

neprijatelju (da motre, posmatraju da ne bi navalio). Pa (rukovodilac će da) klanja sa (onima) koji su sa njim (jedan) naklon (jedan rekat). Zatim će ustati (oni), pa će se nakloniti za svoje osobe (tj. ustaju i naklanjaju se sami sobom jedan) nakon (dakle: sami klanjaju još jedan rekat) i ničiče (padaju ničice) dva ničičenja (tj. dva puta padaju ničice - čine dvije sedžde) u svome mjestu (gdje se nalaze, stoje). Zatim odlaze ovi k mjestu tih, pa dolaze ti (drugi), pa se naklanja (nakloni rukovodilac, vođ, vođa) s njima (jedan) naklon (rekat), pa njemu su (tj. pa on ima obavljena) dva (naklona-rekata). Zatim se naklonjaju (ovi drugi sami sobom drugim naklonom, dakle: sami klanjaju, dovršavaju drugi rekat) i ničiče dva ničičenja (i padaju dva puta ničice, čine dvije sedžde).

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja od Šubeta, od Abdurrahmana, sina Kasima, od njegovoga oca, od Saliha, sina Havvata, od Sehla, sina Ebu Hasmeta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, slično njemu (prethodnom hadisu).

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Ubejdulaha, pričao mi je Ibnu Ebu Hazim od Jahja-a, čuo je Kasima: izvijestio me je Salih, sin Havvata, od Sehla (da) je pričao njemu njegov (svoj) govor (navedeni o molitvi straha, - a taj njegov navedeni govor nalazi se u prethodnom hadisu).

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, rekao je: izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, rekao je: izvijestio me je Salim da je Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao:

Ratovao sam (u društvu) sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, prema Nedždu, pa smo susreli neprijatelja (sučelili smo se s njima, tj. našli smo se prema njemu), pa smo se međusobno poredali (u redove, tj. u dva reda) zbog njih (zbog neprijatelja i opasnosti od njegovoga napada).

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jezid, sin Zurej'a, pričao nam je Mamer od Zuhrije, od Salima, sina Abdullaha sina Umera, od njegovoga oca da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, klanjao sa jednom (od) dvije grupe, a druga grupa je sučelilac neprijatelja (tj. postavljena je licem u lice prema neprijatelju za vrijeme dok prva grupa klanja). Zatim su otišli (ti ljudi iz prve grupe), pa su stali

u (na) mjesto svojih drugova. Pa su došli ti (oni iz druge grupe), pa je klanjao (Muhammed a.s.) sa njima (jedan) naklon (jedan rekat), zatim je pozdravio njih (u znak da je završio svoju molitvu). Zatim su ustali ovi, pa su izvršili (tj. dovršili, donaklanjali) njihov (svoj) naklon (rekat), i ustali su ovi (tj. oni drugi), pa su izvršili svoj naklon (rekat).

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, pričao nam je Šuajb od Zuhrije, rekao je: pričao mi je Sinan i Ebu Selemete da je Džabir izvijestio da je on ratovao (u društvu) sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, prema Nedždu (tj. na onom terenu koji se nalazi na strani prema Nedždu).

PRIČAO NAM JE Ismail: pričao mi je moj brat (Abdul-Hamid) od Sulejmana, od Muhameda, sina Ebu Atika, od Ibnu Šihaba, od Sinana, sina Ebu Sinana, Duelije, od Džabira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, izvijestio je njega da je on ratovao (u društvu) sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, prema Nedždu. Pa pošto se vratio (vraćao iz te borbe) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, vratio se je (i on) s njim. Pa je stigla njih pripeka (tj. podnevna žestoka vrućina koja ne da ništa raditi ni putovati, i za vrijeme koje se odmara i spava) u (jednoj) dolini mnogoga trnja (tj. u dolini u kojoj je bilo mnogo trnja). Pa je odsjeo poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i raspršili (razišli) su se (njegovi) ljudi u (to) trnje (pod trnje da) traže hlada u (tj. pod tim) stablima (pod drvećem toga trnja). I odsjeo je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pod (jedan) trn (sa mnogo lišća), pa je objesio za (na) njega svoj mač (svoju sablju).

Rekao je Džabir: Pa smo zaspali (jednim, nekim) spavanjem, pa kada li poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zove (viče) nas! Pa smo došli njemu, pa kada li je kod njega (jedan) Beduin sjedač (sjedi)! Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista je ovaj sebi izvukao moj mač, a ja sam spavač (a ja spavam, a ja sam spavao), pa sam se (u tom času ja) probudio, a on je u njegovoj ruci go (mač, tj. izvučen iz korica; ili: oštar). Pa je rekao meni:

"Ko će spriječiti tebe od mene (ako hoću da te sada ubijem njim - mačem)?" Rekao sam njemu: "Allah. Pa, evo, on je to, sjedač (tj.

sjedi)." Zatim nije kaznio njega poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. A rekao je Eban: Pričao nam je Jahja, sin Ebu Kesira, od Ebu Selemeta, od Džabira, rekao je: Bili smo sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, u Zatur-Rika-u (tj. u borbi zvanoj Zatur-Rika'), pa kada smo došli na (jedno) hladovito stablo (drvo pod kojim je bilo mnogo hlada), ostavili smo ga za Vjerovijesnika (Vjerovijesniku), pomilovao ga Allah i spasio. Pa je došao (jedan) čovjek od (obližnjih) idolopoklonika, a mač Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, je (bio) obješen za (na to) stablo, pa je sebi izvukao njega, pa je rekao njemu:

"Strahuješ (li to od) mene (Bojiš li se mene)?" Pa je rekao: "Ne." Rekao je: "Pa ko će spriječiti tebe od mene?" Rekao je: "Allah." Pa su se zaprijetili njemu drugovi Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. I uspostavila se molitva (obavezna), pa je klanjao (Muhammed a.s.) sa (jednom) grupom dva naklona (dva rekata), zatim su nazadovali (tj. povukli su se nazad oni), a klanjao je (on) sa (tom) drugom grupom dva naklona (dva rekata). I bila su za Vjerovijesnika (Vjerovijesniku), pomilovao ga Allah i spasio, četiri (naklona-rekata), a za (taj) narod dva naklona (rekata, tj. Vjerovijesnik a.s. je klanjao četiri, a ostali ljudi po dva naklona-rekata). A rekao je Museded od Ebu Avaneta, od Ebu Bišra: Ime (toga) čovjeka je Gavres, sin Harisa (tj. Ime čovjeka koji je bio sebi izvukao mač Muhammeda a.s. jest Gavres, sin Harisa). I borio se (Muhammed a.s.) u njoj (u toj borbi protiv plemena) Muhariba Hasafeta (Muharibovića Hasafetovih - jer ima više plemena koja se zovu Muharib-Muharibovići). A rekao je Ebu Zubejr od Džabira:

Bili smo sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, u Nahlu (u mjestu zvanome Nahl), pa je klanjao strah (tj. molitvu koja se zove "salatul-havf": molitva straha; a to znači molitva u okolnostima opasnosti od neprijateljskoga napada i navale). A rekao je Ebu Hurejrete: Klanjao sam sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, (za vrijeme) ratovanja (vojne, borbe prema strani) Nedžda molitvu straha. A došao je Ebu Hurejrete ka Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (da primi Islam) samo (u) danima Hajbera.

(Hoće da se dokaže i na ovaj način da je borba Zatur-Rika' bila poslije osvajanja Hajbera. Neki tvrde da je ta borba bila u vrijeme prije

Hajbera, a da je Muhammed a.s. išao u vojne pohode prema Nedždu više puta, tj. i prije i poslije Hajbera, i da je u jednom takvom pohodu poslije Hajbera učestvovao Ebu Hurejrete, ali da nije Ebu Hurejrete učestvovao u Zatur-Rika'u, jer je ta borba bila prije Hajbera.)

GLAVA

ratovanja (borbe protiv plemena) Mustalikovića (koji su ogranak) od (velikoga plemena) Huza'ata, i ona (tj. ono-ovo ratovanje zove se još i) ratovanje Murejsi'i (Murejsi'u je ime bunara, ili vode).

Rekao je Ibnu Ishak: A to je bilo godine šeste (po Hidžri). A rekao je Musa, sin Ukbeta: Godine četvrte. A rekao je Numan, sin Rašida, od Zuhrije: Bio je hadis laži (tj. hadis o poznatoj laži na Aišu r.a.; ili: Bio je događaj koji je uzet kao povod od strane licemjeraca da izmisle poznatu laž - taj događaj je bio) u ratovanju (borbi) Murejsi'u (Murejsi'a).

(Naime, u vrijeme tog vojnog pohoda prilikom jednoga odmaranja Aiša r.a. izgubila je svoju ogrlicu, svoj đerdan, pa je ostala da ga potraži i tako dalje....., a to su iskoristili dvoličnjaci da izmisle o njoj laž kao što će se opet ponovno vidjeti iz teksta. Za vrijeme ove borbe objavljen je i odlomak o tejemmumu. Napominjem da će se u daljem tekstu riječ "gazvetun" - koja se u riječima prevodi sa izrazom "ratovanje, rat" - prevoditi sa izrazom "vojna". To će se činiti iz praktičnih razloga, jer je "gavetun" u arapskom jeziku ženskoga roda, a i "vojna" je u našem jeziku ženskoga roda, pa će se tako postići veća doslovnost.)

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, izvijestio nas je Ismail, sin Džafera, od Rebiata, sina Ebu Abdurahmana, od Muhameda, sina Jahja-a sina Habbana, od Ibnu Muhajriza da je on rekao:

Unišao sam (u) Bogomolju, pa sam vidio Ebu Seida Hudriju, pa sam sjeo k njemu (do njega), pa sam pitao njega o odstranjivanju (spolnoga nuškoga uda, organa iz ženskoga pri spolnom općenju u cilju sprječavanja začeća djeteta). Rekao je Ebu Seid: Izašli smo sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u vojni Mustalikovića, pa smo pogodili (tj. zarobili jedno) roblje od roblja Arapa (misli se na žensko roblje). Pa smo željeli (te) žene, i pojačala se je nad nama

neoženjenost, a voljeli smo (ono) odstranjivanje (tj. sprječavanje začeća). Pa smo htjeli da odstranjujemo (tj. da izvršimo spolni odnos sa tim zarobljenicama, robinjama, ali na način sprječavanja začeća vađenjem spolnoga uda na van kada se osjeti da će nastupiti ejakulacija-izlučivanje sjemena). I (onda) smo rekli:

"Odstranjivaćemo (zar), a poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, je između naših leđa (među nama je - pa zar ćemo činiti to) prije (nego) da pitamo njega?" Pa smo pitali njega o tome, pa je rekao:

"Nije na vas da nećete činiti (ili: da ne činite). Nema (nijedne) od duše bivajuće (koja) biva do Sudnjega dana (a da će drukčije proći) osim (tako), a ona je bivajuća (ona je ona koja biva)."

(Prvu rečenicu tumače na dva načina: Nije vam dužnost da to ne činite. A drugi način: Nema grijeha vama u činjenju toga, ako to činite. Oni koji tumače na drugi način kažu da je ono "la: ne" u toj rečenici suvišno, nepotrebno. Druga rečenica: Kojoj je duši određeno do Sudnjega dana da postane, da postoji, ona mora da postane, da postoji, da se rodi, da egzistira.)

PRIČAO NAM JE Mahmud, pričao nam je Abdurrezzak, izvijestio nas je Mamer od Zuhrije, od Ebu Selemeta, od Džabira, sina Abdullaha, rekao je:

Ratovali smo (u društvu) sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, vojnu Nedžda, pa pošto je stigla njega pripeka (podnevna vrućina), a on je u (jednoj) dolini mnogoga trnja, pa je (on) odsjeo pod (jedno) stablo (da) traži hlada s njim (pod njim), i objesio je svoj mač. Pa su se raspršili (razišli njegovi) ljudi u (tj. pod ta) stabla (da) traže hlada. I dok smo mi tako (spavali), kadli je pozvao (kadli pozva, zovnu) nas poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa smo došli, pa kada li je (kadli jedan) Beduin sjedač (sjedi) pred njim. Pa je rekao:

"Zaista ovaj je došao meni, a ja sam spavač (a ja sam spavao, tj. a ja spavam), pa je sebi izvukao moj mač. Pa sam se probudio, a on je stajač (a on stoji) nad mojom glavom, izvlačivač moga mača golog (bez korica; ili: oštrog, bivši oštar - i učinivši on to) rekao je (reče): "Ko će

spriječiti tebe od mene?" Rekao sam: "Allah." Pa je stavio u korice njega (Pa ga je vratio u korice), zatim je sjeo. Pa je on ovaj (on je to, on je taj). Rekao je: I nije kaznio njega poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio.

GLAVA

vojne (protiv plemena) Enmara (Enmarovića).

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Ibnu Ebu Zi'b, pričao nam je Usman, sin Abdullaha sina Surakata, od Džabira, sina Abdullaha, Ensarije, rekao je:

Vidio sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, u vojni Enmara (da) klanja na svojoj samarici (devi, kamili, a on je) upravljač sebe (tj. okrenut je) prema istoku činjač dobrovoljnoga (tj. klanjao je okrenut prema istoku klanjajući klanjanje, molitvu koja nije obavezna-fard - nego dobrovoljna molitva).

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA.

GLAVA PRIČE RATOVANJA BEDRA

priče ratovanja Bedra (tj. borbe, vojne na Bedru) i govora Allaha, uzvišen je: "I zaista već je pomogao vas Allah u (na) Bedru, a vi ste poniženi (omalovaženi bili u očima bezvjernika), pa čuvajte se Allaha, možda vi (da) budete zahvalni. Pošto govoriš vjernicima: Zar neće biti dosta vama da pomogne vas vaš Gospod sa tri hiljade od (određenih) anđela spuštajući (se oni). Nego (da), ako se (vi) strpite, i čuvate se i dođu vam od ovoga njihovog maha (i ako vam dođu sada odmah, iznenada), pomoći će vas vaš Gospod sa pet hiljada od (određenih, tj. posebnih) anđela ujednačavajući (se oni; ili: imajući oni jednake znakove, oznake -sima). A nije učinio njega (to pomognuće, pomaganje) Allah (ni zbog čega drugoga) osim (kao) veselje (veselu vijest) vama i zato (da) se smire vaša srca s njime (s time, zbog toga), a nije (ta) pomoć (ni od koga drugoga) osim od (onoga što je) kod Allaha

moćnoga, mudroga. Zato (da) odsiječe (jednu) stranu (skupinu) od (onih) koji su bezvjernici (poslao je anđele), ili (da) ponizi (porazi) njih (bezvjernike) pa (da) se vrate bivši (oni) izjalovljene nade.".

A rekao je Vahšija: Ubio je Hamzete (r.a.) Tuajmeta, sina Adijja sina Hijara (ispravno je, pravo je: sina Nevfela), (na) dan Bedra.

I (GLAVA) govora Njega (Njegovoga), uzvišen je: "I (sjeti se) pošto (kada) obeća vama Allah jednu (od) dvije grupe (čete, skupine: ili karavanu koja je išla iz Sirije za Meku, ili naoružanu vojsku koja je pošla iz Meke da zaštiti tu karavanu iz Sirije) da je ona vama (da jedna ta grupa vaša), a volite (vi) da (ona druga grupa) osim (grupe) posjednice trna (tj. oštrice) bude vama....", (tj. a vi volite da nenaoružana grupa bude vama pala u šake, volite da se susretnete sa karavanom koja je nosila namirnice, nego sa naoružanom grupom koja je nosila oštrice sabalja, mačeva).

"Ešševketu" - je (istoga značenja kao i) "el-haddu": oštrica. ("Ešševketu" znači i: trn.)

PRIČAO MI JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba, od Abdur-Rahmana, sina Abdullaha sina Ka'ba, da je Abdullah, sin Ka'ba, rekao: čuo sam Ka'ba, sina Malika, bio zadovoljan Allah, uzvišen je, od njega, (da) govori:

Nisam zaostao (izostao) od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (ni) u (jednom) ratovanju (što) je ratovao njega osim u ratovanju Tebuka, osim (jedino još) da sam ja zaostao (izostao) od ratovanja Bedra, a nije se korio (nije bio ukoren ni) jedan (čovjek koji) je zaostao od njega (od Bedra, tj. od borbe na Bedru).

Izašao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, samo (zato što) hoće karavanu Kurejševića (da zarobi kao odmazdu za imovinu koja je ostala muslimanima u Meki, a koju muslimani nisu mogli ponijeti sa sobom kada su se iselili iz Meke, jer više nisu mogli da podnose teror i pritisak bezbožnika iz plemena Kurejševića), dok je sastavio Allah između njih i između njihovoga neprijatelja na (drugi

način) osim (međusobnoga) obećanja (ugovaranja o mjestu i vremenu ratovanja i borenja, borbe, tj. neplanirano, neočekivano).

(To će reći: Muslimani tada nisu bili ni pošli u neku borbu, u neko ratovanje, nego su samo bili pošli da zarobe karavanu, ali su se neplanirano, neočekivano sudarili sa neprijateljem i njegovim oružanim snagama. Zbog toga niko nije ukoren što nije tada bio prisutan u borbi.)

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "Pošto tražite (molite za) pomoć (od) vašega Gospoda, pa je odgovorio vama da sam Ja (tj. da je On) pomagač vas sa hiljadu od anđela bivši (oni) slijeditelji (vas, tj. bivši oni za vama, iza vas). A nije učinio njega Allah osim (kao jedno) obeselenje (veselu vijest) i zato (da) se smire sa njim (sa tim obećanjem) vaša srca, a nije pomoć (u ratu ni na koji način) osim od (načina) kod Allaha, zaista Allah je moćan, mudar. Pošto pokriva vas drijemanje (kao) sigurnost (smirenje) od Njega (od Allaha), i spušta (On) na vas iz neba vodu zato (da) očisti vas s njom (njom), i (da) odvede (otjera) od vas prljavštinu sotone (tj. strah, nervozu koju vam ubacuje), i zato (da) sveže na vaša srca (tj. da ohrabri vaša srca) i učvrsti s njom noge. Pošto objavi tvoj Gospod ka anđelima da sam Ja (tj. da je On-Allah) sa vama, pa učvrstite (one) koji su vjerovali, zaista baciću u srca (onih) koji su bezvjernici strah, pa udarajte iznad vratova, i udarajte od njih svaku jagodicu (prsta, tj. skidajte im glave, i skresavajte, skrešite im prste, ruke). To je s (toga, zbog toga što su oni takvi) da su se oni odcijepili (od) Allaha i Njegovoga poslanika (tj. da su se oni stavili nasuprot Allahu i Njegovom poslaniku), a ko se odcijepi (od) Allaha i Njegovoga poslanika, pa zaista Allah je žestoke kazne."

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Israil od Muharika, od Tarika, sina Šihaba, rekao je: čuo sam Ibnu Mes'uda (da) govori:

Prisustvovao sam od Mikdada, sina Esveda, (jednom) mjestu prisustvovanja (tj. Bio sam sa Mikdadom na jednom mjestu kada je on rekao jednu besjedu, jednu riječ, govor takav) zaista da budem njegov drug (vlasnik, tj. da sam rekao ja taj govor), draže je (tj. draže bi bilo) k

meni (to) od (onoga) što se je izjednačilo s njim (što je ravno tome govoru po vrijednosti, nagradi). Došao je (on) Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, a on moli na idolopoklonike (tj. a Muhammed a.s. proklinje idolopoklonike), pa je rekao (Mikdad tada tude): "Nećemo reći kao što je rekao narod Musa-a (Mojsijev narod Mojsiju):

"Idi ti i tvoj Gospod, pa se borite vas dvojica.....", a ali (tj. nego) mi ćemo se boriti (na prostoru) od tvoje desnice (desne strane), i od tvoje ljevice (lijeve strane), i između tvoje dvije ruke (tj. i ispred tebe) i ozadi (iza) tebe." Pa sam vidio Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da se) je osvijetlilo njegovo lice, i obradovao je njega - misli (na) - njegov govor (govor Mikdada).

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Abdullaha sina Havšeba, pričao nam je Abdul-Vehhab, pričao nam je Halid od Ikrimeta, od Ibnu Abbasa, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (na) dan Bedra:

"Moj Bože! Zaklinjem Te Tvojim ugovorom i Tvojim obećanjem."

(To jest: "Molim Te da sada ispuniš Svoje obećanje što Si ga obećao Svojim poslanicima da ćeš ih pomoći i dati im pobjedu još na ovome svijetu nad nevjernicima.")

"Moj Bože! Ako Si htio (da) se nisi obožavao (tj. Ako hoćeš da se Ti više ne obožavaš na Zemlji, onda ćeš dozvoliti da nas sada pobijede nevjernici)."

(Doslovno: "Moj Bože! Ako hoćeš, nećeš se više obožavati." To jest: "na Zemlji na način kako Ti voliš.")

Pa je uzeo Ebu Bekr za njegovu ruku, pa je rekao: "Dosta ti je (to, o poslaniče Allaha)!" Pa je izašao (Muhammed a.s. iz šatora), a (pa) on govori: "Poraziće se (ovaj) skup i okrenuće (bježeći nazad) zadnjice (leđa svoja oni)."

GLAVA.

PRIČAO MI JE Ibrahim, sin Musa-a, izvijestio nas je Hišam da je Ibnu Džurejdž izvijestio njih, rekao je: izvijestio me je Abdul-Kerim da je on čuo Miksema, slobodnjaka Abdullaha, sina Harisa (slobodnjaka Abdullahovoga), (da) priča od Ibnu Abbasa da je on čuo njega (da) govori:

"Neće biti jednaki (u nagradi određeni) sjedači (sjedioci) od vjernika.....", (da bi izostali) od Bedra i (određeni) izlazači (izlazioci) k Bedru.

GLAVA

broja drugova Bedra.

PRIČAO NAM JE Muslim, pričao nam je Šubete od Ebu Ishaka, od Bera-a, rekao je:

Ubrajao (tj. Smatrao) sam se malim (mladim, još nedoraslim za ratovanje, borbu) ja i Ibnu Umer. A pričao mi je Mahmud, pričao nam je Vehb od Šubeta, od Ebu Ishaka, od Bera-a, rekao je:

Ubrajao (Brojio) sam se malim ja i Ibnu Umer (na) dan Bedra (tj. Smatrali su drugi nas dvojicu malenima za borbu). A bili su Iseljenici (na) dan Bedra nekoliko na šezdeset (tj. bilo ih je šezdeset i nekoliko koji su učestvovali u borbi), a Pomagači (a Pomagača) dvije stotine i četrdeset i nekoliko.

("Nejjifun" označava suvišak preko navršene svake desetice: deset i više; dvadeset i više; trideset i više itd.)

PRIČAO NAM JE Amr, sin Halida, pričao nam je Zuhejr, pričao nam je Ebu Ishak, rekao je: čuo sam Bera-a, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori:

Pričali su mi drugovi Muhammeda, pomilovao ga Allah i spasio, od (onih drugova) ko je prisustvovao Bedru da su oni bili (u brojnom stanju kao što je) broj drugova Taluta (Saula) koji su prešli sa njim

(onu) rijeku: tri stotine i deset i nekoliko. Rekao je Bera': "Ne, tako mi Allaha nije prešao sa njim (palestinsku) rijeku (niko) osim vjernik (veliki vjernik, pravi vjernik)."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Redža-a, pričao nam je Israil od Ebu Ishaka, od Bera-a, rekao je:

Bili smo (običaja mi) drugovi Muhammeda, pomilovao ga Allah i spasio, (da) pričamo da je broj drugova Bedra (tj. broj muslimanskih osoba koje su učestvovale na Bedru) na broju (tj. da je odgovarao broju) drugova Taluta koji su prešli (pretrčali) sa njim (palestinsku) rijeku, a nije prešao sa njim (niko drugi) osim vjernik: tri stotine i deset i nekoliko.

(Riječ "bid'atun" označava količinu, brojčanu vrijednost od tri do devet.)

PRIČAO MI JE Abdullah, sin Ebu Šejbeta, pričao nam je Jahja od Sufjana, od Ebu Ishaka, od Bera-a. - H - A pričao nam je Muhammed, sin Kesira, pričao nam je Sufjan od Ebu Ishaka, od Bera-a, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Pričasmo da su drugovi Bedra tri stotine i deset i nekoliko (jednako) sa brojem drugova Taluta koji su prešli (prošli) sa njim (onu) rijeku, a nije prešao (prošao) sa njim (niko) osim vjernik.

GLAVA

molitve (tj. prokletstva) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, na nevjernike Kurejševića: Šejbeta, i Utbeta, i Velida, i Ebu Džehla, sina Hišama, i njihove propasti.

PRIČAO MI JE Amr, sin Halida, pričao nam je Zuhejr, pričao nam je Ebu Ishak od Amra, sina Mejmuna, od Abdullaha, sina Mesuda, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Okrenuo se je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, prema Ka'bi, pa je molio na nekolicinu (tj. pa je proklinjao nekolicinu) od

Kurejševića: (prokletstvo je izrekao) na Šejbeta, sina Rebi'ata, i 'Utbeta, sina Rebi'ata, i Velida, sina 'Utbeta, i Ebu Džehla, sina Hišama. Pa svjedočim sa Allahom (se kunući, zaklinjući) zaista (da) sam već vidio njih shrvane (oborene, tj. bačene sve njih), već je promijenilo njih Sunce, a (taj dan) je bio vruć dan.

GLAVA

ubijanja (od strane muslimana) Ebu Džehla.

PRIČAO NAM JE Ibnu Numejr, pričao nam je Ebu Usamete, pričao nam je Ismail, izvijestio nas je Kajs od Abdullaha (Mesudovoga), bio zadovoljan Allah od njega, da je on došao Ebu Džehlu, a s njim je (zadnji) ostatak (duše, zadnja iskra života na) dan Bedra (a ležao je među poginulim Kurejševićima), pa je rekao Ebu Džehl:

"Da li je (iko) oslonutiji od čovjeka (što) ste ubili njega (vi)?"

(To jest: "Da li se i na koga može osloniti više nego na čovjeka kojega ste vi ubili?" A to će reći - A to znači: "Ima li iko veći gospodin od čovjeka kojega ste ubili? Ima li iko časniji od čovjeka kojega ste ubili?" Tim misli da rekne, da kaže da su oni ubili njega kao svoga najčasnijega čovjeka. U ovom slučaju "aamedu" je komparativ od "amidun". Ali ima i drugo tumačenje i shvatanje. Po tom drugom tumačenju "aamedu" je prvo lice jednine imperfekta ("el-fi'lul-mudari'u": sadašnje-budućega glagolskog vremena) od "amide minhu, ja'medu minhu". A "amide" sa prijedlogom "min" znači: čuditi se. Prema tome tumačenju prevod zadnje rečenice ima da glasi, treba da glasi ovako: "Da li se (ja) čudim od (tj. zbog jednoga) čovjeka (što) ste ubili njega?" To jest: "Nije čudo meni što je jedan narod ubio svoga čovjeka. Ja se ne čudim što ste me ubili, što me ubijate." On na ovaj način hoće da sebi olakša to stanje što je doživio poraz i dospio u propast, hoće da se utješi. To su dva najvažnija tumačenja pored još nekih.)

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Junusa, pričao nam je Zuhejr, pričao nam je Sulejman Tejmija da je Enes pričao njima, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio. - H - A pričao mi je Amr, sin Halida, pričao nam je Zuhejr od Sulejmana Tejmije, od Enesa, bio

zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ko će pogledati šta je napravio Ebu Džehl (tj. šta je s njim)?" Pa je otišao Ibnu Mes'ud, bio zadovoljan Allah od njega, pa je našao njega već su udarila njega dva sina 'Afra-e, čak se je ohladio. Rekao je: "Da li si ti Ebu Džehl?" Rekao je: Pa je uzeo za njegovu bradu. Rekao je (Ebu Džehl): "A da li je (neko) iznad čovjeka (što) ste ubili njega, ili: čovjeka (što) je ubio njega njegov narod?"

(Sumnjao je Sulejman o tome kako je rečeno. Nevevija je protumačio ovu izjavu Ebu Džehla da je s njom htio da kaže da njemu nije sramota što su ga ubili.)

Rekao je Ahmed, sin Junusa: "Ti si Ebu Džehl (umjesto: Da li si ti Ebu Džehl?)."

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Musena-a, pričao nam je Ibnu Ebu Adijj od Sulejmana Tejmije, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (na) dan Bedra:

"Ko će pogledati (vidjeti) šta je učinio Ebu Džehl (šta je bilo s njim)?" Pa je otišao Ibnu Mes'ud, pa je našao njega već su udarila njega dva sina 'Afra-e, čak se ohladio. Pa je uzeo za njegovu bradu, pa je rekao:

"Ti si (oboren), Ebu Džehle!" Rekao je: "A da li (neko) iznad čovjeka (što) je ubio njega njegov narod, ili je rekao: (što) ste ubili njega."

PRIČAO MI JE Ibnul-Musenna, izvijestio nas je Muaz, sin Muaza, pričao nam je Sulejman, izvijestio nas je Enes, sin Malika, načinom njegovim (tj. kao gore, slično njemu).

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, rekao je: Pisao (Napisao) sam od Jusufa, sina Madžišuna (ili: pisao) napisao (sam od Jusufa, sina Madžišuna), od Saliha, sina Ibrahima, od njegovoga oca, od njegovoga

djeda o Bedru - misli (na) hadis dvojice sinova Afre (Afra-e). Pričao mi je Muhamed, sin Abdullaha, Rekašija, pričao nam je Mutemir, rekao je: čuo sam svoga oca (da) govori: pričao nam je Ebu Midžlez od Kajsa, sina Ubada, od Alije, sina Ebu Taliba, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je on rekao:

Ja sam prvi ko će čučnuti (kleknuti, pasti, sjesti na koljena između svih muslimanskih boraca) pred Svemilosrdnim radi prepirke (spora na) Sudnjem danu. A rekao je Kajs, sin 'Ubada: I o njima (u vezi njih) je spustila se (objava, ajet):

"Ova dvojica su dva protivnika (što) su se prepirali (sporili oni) o svome Gospodu (u vezi svoga Gospoda)....". Rekao je: Oni su (tj. To su oni) koji su se međusobno pokazali (jedan drugome, tj. koji su izašli na megdan, dvoboj na) dan Bedra: Hamzete (Hamza), i Alija i 'Ubejdete, sin Harisa (kao jedan protivnik, jedna protivnička strana koja se borila u ime Islama i muslimana), i šejbete, sin Rebi'ata, i 'Utbete, sin Rebi'ata, i Velid, sin 'Utbeta (kao drugi protivnik, druga protivnička strana koja se borila u ime idolopoklonika).

(Hamza i Alija su u dvoboju ubili svoje protivnike, a Ubejdete, sin Harisa, je u dvoboju zadobio ranu u koljeno i od te je rane i podlegao prilikom povratka sa Bedra u mjestu koje se zove Safra'.)

PRIČAO NAM JE Kabisate, pričao nam je Sufjan od Ebu Hašima, od Ebu Midžleza, od Kajsa, sina Ubada, od Ebu Zerra, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Sišla je (objava ajeta): "Ova dvojica su dva protivnika (što) su se prepirali (tj. što se prepiru, bore se) o svome Gospodu....", o šestorici (tj. to je sišlo u vezi šestorice ljudi) od Kurejševića: Aliji, i Hamzetu, i 'Ubejdetu, sinu Harisa, i Šejbetu, sinu Rebi'ata, i 'Utbetu, sinu Rebi'ata, i Velidu, sinu 'Utbeta.

PRIČAO NAM JE Ishak, sin Ibrahima, Savvaf, pričao nam je Jusuf, sin Jakuba, odsjedaše (on) u Dubej'atovića, a on je slobodnjak Sedusovića, pričao nam je Sulejman Tejmija od Ebu Midžleza, od

Kajsa, sina Ubada, rekao je: rekao je Alija, bio zadovoljan Allah, uzvišen je, od njega:

O nama je sišao ovaj ajet (odlomak Kur'ana): "Ova dvojica su dva protivnika (što) su prepirali se o svome Gospodu.....".

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Džafera, izvijestio nas je Veki' od Sufjana, od Ebu Hašima, od Ebu Midžleza, od Kajsa, sina Ubada, rekao je: čuo sam Ebu Zerra, bio zadovoljan Allah od njega, (da) se zaklinje zaista (da) su sišli ovi ajeti (odlomci) o ovoj grupi (od) šest (ljudi na) dan Bedra načinom njegovim (tj. kao gore).

PRIČAO NAM JE Jakub, sin Ibrahima, Devrekija, pričao nam je Hušejm, izvijestio nas je Ebu Hašim od Ebu Midžleza, od Kajsa: čuo sam Ebu Zerra (da) se zaklinje zakletvom zaista (da) je ovaj ajet "Ova dvojica su dva protivnika (što) su se prepirali o svome Gospodu.....", sišao o (onima) koji su se pokazali (na otvorenom prostoru, tj. koji su izašli na megdan, dvoboj na) dan Bedra: Hamzetu (Hamzi), i Aliji, i Ubejdetu, sinu Harisa, i Utbetu i Šejbetu, dvojici sinova Rebi'ata, i Velidu, sinu Utbeta.

PRIČAO MI JE Ahmed, sin Seida, Ebu Abdullah, pričao nam je Ishak, sin Mansura, Selulija, pričao nam je Ibrahim, sin Jusufa, od svoga oca, od Ebu Ishaka: pitao je (jedan) čovjek Bera-a, a ja slušam, rekao je:

"Da li je prisustvovao Alija Bedru?" Rekao je: "I izlazio je na megdan (dvoboj) i oblačio je oklop na oklop (to znači "zahere" ovdje, a ta riječ ima i drugo značenje)."

PRIČAO NAM JE Abdul-Aziz, rekao je: pričao mi je Jusuf, sin Madžišuna, od Saliha, sina Ibrahima sina Abdurahmana sina Avfa, od njegovoga oca, od njegovoga djeda Abdurahmana, rekao je:

Pisao sam Umejjetu, sinu Halefa (tj. Dopisivao sam se s njim; ili: Sklopio sam s njim pismeni ugovor da jedan drugoga štitimo i čuvamo po potrebi). Pa pošto je bio dan Bedra; pa je spomenuo njegovo ubijanje

i ubijanje njegovoga sina (za koje je Abdurrahman bio počeo da se zauzima i nastojao je da ih spasi), pa je rekao Bilal:

"Nisam se spasio (ja, ili: Ne spasio se ja) ako se spasi Umejjete!"

PRIČAO NAM JE Abdan, rekao je: izvijestio me je moj otac od Šubeta, od Ebu Ishaka, od Esveda, od Abdullaha (Mes'udovoga), bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da je on pročitao (poglavlje iz Kur'ana koje počinje sa riječima) "Vennedžmi...", pa je ničičio (pao ničice, pa na sedždu, učinio sedždu) za nju (na kraju nje - te sure, tog poglavlja), i ničičio je (učinio je sedždu sav skup ljudi) ko je (tada bio) sa njim osim (jedino to) da je (jedan) starac uzeo šaku od praha (šaku praha, šaku zemlje, u šaci praha-zemlje), pa je podigao njega (prah) k svome čelu, pa je rekao:

"Dosta je meni ovo." Rekao je Abdullah: Pa zaista već sam vidio njega poslije (da) se ubio (da je ubijen kao) bezvjernik (nevjernik). Izvijestio me je Ibrahim, sin Musa-a, pričao nam je Hišam, sin Jusufa, od Mamera, od Hišama, od Urveta, rekao je:

Bila su u Zubejra (tri udubljenja od) tri udarca sa sabljom, jedno (od) njih je u (na) njegovom ramenu. Rekao je: Zaista bio sam (običaja da) zaista uvlačim svoje prste u njih. Rekao je: Udario se je (Udaren je on sa) dva (udarca na) dan Bedra, a jedan (na) dan Jermuka. Rekao je Urvete: A rekao je meni Abdul-Melik, sin Mervana, kada se ubio (kada je ubijen) Abdullah, sin Zubejra: "O Urvete! Da li poznaješ sablju (mač) Zubejra?" Rekao sam: "Da." Rekao je: "Pa šta je u nje?" Rekao sam: "U nje je (jedno) okrnjenje (oštećenje što) je okrnjio njega (na) dan Bedra." Rekao je: "Bio si istinit (tj. rekao si istinu) ".... u njih su okrnjenja od međusobnoga udaranja četa.". Zatim je vratio nju Urvetu. Rekao je Hišam: Pa smo procijenili nju (tu sablju) među nama (nasljednicima) tri hiljade. I uzeo je nju neki (od) nas. A zaista volio sam (volio bih) da sam ja bio uzeo nju (da sam je ja uzeo).

PRIČAO NAM JE Fervete od Alije, od Hišama, od njegovoga oca, rekao je:

Bila je sablja Zubejra ukrašena sa (nekim) srebrom. Rekao je Hišam: A bila je sablja Urveta (takođe) ukrašena sa srebrom.

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Muhameda, pričao nam je Abdullah, izvijestio nas je Hišam, sin Urveta, od svoga oca da su drugovi poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekli Zubejru (na) dan Jermuka:

"Zar nećeš zažestiti (tj. navaliti na neprijatelja), pa (da) zažestimo (i mi) sa tobom?!" Pa je rekao: "Zaista ja ako zažestim (navalim), slagaćete." Pa su rekli: "Nećemo učiniti (to, tj. Nećemo slagati)." Pa je navalio na njih, čak je rascijepio (probio) njihove redove, a nije sa njim (ni) jedan (čovjek, tj. a s njim nema nikoga od onih što su rekli da neće slagati).

(U zadnjem dijelu teksta na prethodnoj strani omaškom je ispušten prevod teksta "fe džaveze hum: pa je prošao (prešao) njih", pa, prema tome, zadnja rečenica sa prethodne strane treba da glasi: Pa je navalio na njih, čak je rascijepio (probio) njihove redove, pa je prošao njih (Vizantince), a nije sa njime nijedan (čovjek, tj. niko).)

Zatim se vratio idući naprijed (prema svojim drugovima), pa su uzeli (oni - neprijatelji Vizantinci) za njegovu uzdu, pa su udarili njega dvama udarcima (sa dva udarca) na (tj. po) njegovom ramenu, između njih dva je (jedan) udarac (što) se udario (što je on udaren, što mu je zadat na) dan Bedra. Rekao je Urvete: Uvlačih (Uvlačio sam) svoje prste u te udarce (ožiljke od udaraca i) igram se (igrajući se ja), a ja sam (tada bio) malen (mali dječak). Rekao je Urvete: A bio je sa njim (sa Zubejrom na Jermuku) Abdullah, sin Zubejra, tada, a on je sin (tj. a on ima svega) deset godina, pa je natovario njega na (jednoga) konja, prepustio je njega (jednome) čovjeku (na čuvanje).

PRIČAO MI JE Abdullah, sin Muhameda, čuo je Revha, sina Ubadeta, pričao nam je Seid, sin Ebu Arubeta, od Katadeta, rekao je:

Spomenuo je nama Enes, sin Malika, od Ebu Talhata da je vjerovijesnik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zapovjedio (na) dan Bedra za dvadeset i četiri čovjeka od knezova (tj. od prvaka)

Kurejševića, pa su se bacili (bili su bačeni) u (kamenjem savijen, izgrađen jedan) bunar od bunareva (od bunara) Bedra, ružan (prljav), učinjen ružnim. A bio bi, kada bi se pokazao (kao pobjednik) nad (protivničkim) narodom, ostajao (bi) u širokom prostoru (na kojem nema zgrada, tj. na bojištu bi on ostajao) tri noći (tj. tri dana). Pa pošto je bio u (na) Bedru treći dan, zapovjedio je za svoju samaricu (tj. za svoju devu) pa se svezao na nju njezin samar, zatim je išao, i slijedili su ga njegovi drugovi. I rekli (tj. govorili) su:

Ne mislimo (da on) odlazi (ni zbog čega drugoga) osim zbog neke svoje potrebe. Dok je (najzad) stao na usnu (tj. na ivicu nesavijenoga, neizgrađenoga) bunara (toga, jer je sada bio obrušen i porušen nakon bacanja u njega mrtvih neprijatelja), pa je počeo (da) doziva njih sa (tj. po) njihovim imenima i imenima njihovih otaca (očeva):

"O omsica (O ti), sine omsice (sine toga, O ikse, sine ipsilonov)! O omsice, sine omsice! Da li veseli vas (tj. Da li bi sada veselilo vas) da ste se vi pokoravali Allahu i Njegovome poslaniku? Pa zaista mi smo već našli (osjetili, doživjeli ono) što je obećao nama naš Gospod istinom (uistinu - misli na pobjedu protiv njih). Pa da li ste našli (vi ono) što je obećao vaš Gospod (da je to) istina?" Rekao je: Pa je rekao Umer: "O poslaniče Allaha! Što govoriš (razgovaraš mjestu) od tjelesa (koja su takva, u takvom stanju da) nema duša njima (u njima)?" Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Tako mi (Onoga) koji je (Taj što je) duša Muhammeda u Njegovoj ruci niste vi čulniji za (ono) što govorim od njih (tj. vi ne čujete bolje od njih ono što ja govorim)."

Rekao je Katadete: Oživio je njih Allah (toliko vremena) dok je dao čuti njima njegov govor ukorom (korenjem, tj. oživio ih je zbog korenja, ukora), i omalovaženjem (i omalovažavanjem, i radi omalovažavanja), i osvetom, i žalosti (žalošću, zbog toga da osjete oni žalost) i kajanjem (i da osjete kajanje).

PRIČAO NAM JE Humejdija, pričao nam je Sufjan, pričao nam je Amr od Ata-a, od Ibnu Abbasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice,

"..... koji su zamijenili blagodat Allaha bezvjerstvom.....", rekao je: Oni su tako mi Allaha nevjernici Kurejševića. Rekao je Amr: Oni su

Kurejševići, a Muhammed, pomilovao ga Allah i spasio, je blagodat Allaha.

"..... i smjestili su svoj narod (u) kuću propasti.", rekao je (Ibnu Abbas da to znači): Vatru (tj. U vatru na) dan Bedra.

PRIČAO MI JE Ubejd, sin Ismaila, pričao nam je Ebu Usamete od Hišama, od njegovoga oca, rekao je:

Spomenulo se je kod Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da je Ibnu Umer podigao (tj. pripisao) k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (ovu izreku): "Zaista mrtvac se kažnjava u svome grobu sa plačem (zbog plača) svoje porodice.", pa je rekla: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, samo (ovo):

"Zaista on (mrtvac, mrtvi) zaista se kažnjava sa svojom greškom i svojim grijehom (tj. zbog greške i grijeha svoga), a zaista njegova porodica zaista plače na njemu (tj. za njim) sada."

(To jest: Kažnjavaće se mrtvac, mrtvi na Sudnjem danu za svoje greške i grijehe kada bude na Sudnjem danu proživljen, a već sad porodica plače za njim.)

Rekla je: A to je kao njegov govor (tj. To je isto kao što je on - Ibnu Umer rekao): Zaista poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, stao je na (tj. nad) bunar, a u njemu su ubijeni Bedra od idolopoklonika (ubijeni idolopoklonici iz bitke na Bedru), pa je rekao njima (ono) što je rekao:

"Zaista oni zaista čuju šta govorim." Rekao je samo: "Zaista oni sada zaista znaju da je (ono) što govorah njima - istina." Zatim je pročitala: "Zaista ti nećeš dati čuti mrtvima.....", "..... i nisi ti davač čuti (davalac čuvenja onome) ko je u grobovima." Govori (ona): Kada su se stanili (nastanili, smjestili oni u) svoje sjedišta od Vatre (ti im ne možeš dati da čuju ono što ti govoriš).

(Međutim, tome Aišinu, Aišinom shvatanju većina se protivi, jer kažu: Ako oni mogu znati, kao što to Aiša i sama tvrdi, onda mogu i čuti na

taj način što ih Allah proživi bar djelimično u grobovima, kako to veli Katadete. Jasno je da im Muhammed a.s. ne može dati da oni čuju, ali im daje Allah Uzvišeni da oni čuju. Osim toga Aiša nije prisustvovala borbi na Bedru, a onaj ko je prisustvovao na Bedru, bolje je shvatio cio događaj i bolje je zapamtio riječi Muhammeda a.s. nego onaj ko nije tu bio prisutan. O ovome je već bilo govora u tekstu, a ovaj će hadis dolaziti još i u daljem tekstu, ali se ovo objašnjenje neće više davati.)

PRIČAO MI JE Usman, pričao nam je Abdete od Hišama, od njegovoga oca, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Stao (Zastao) je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, na bunaru Bedra, pa je rekao:

"Da li ste našli (ono) što je obećao vaš Gospod istinom (da je to istina)?" Zatim je rekao: "Zaista oni sada čuju (ono) što govorim." Pa se (to) spomenulo Aiši, pa je rekla: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, samo (ovo): "Zaista oni sada zaista znaju da je (govor) koji govorah njima - (da) je on istina (istinit)." Zatim je čitala (pročitala): "Zaista ti nećeš dati čuti mrtvima (mrtvacima)....", dok je (dok nije) pročitala (cijeli taj) ajet.

(Svugdje u daljem tekstu riječ "ajet" i riječ "sura" kao stručni izrazi ostaviće se i u prevodu, a neće se više uz ajet davati objašnjenje da to znači odlomak Kur'ana, a niti za suru da to znači poglavlje Kur'ana. To neka se ima u vidu.)

GLAVA

vrijednosti (ili: vrline onoga) ko je prisustvovao Bedru.

PRIČAO MI JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Muavijete, sin Amra, pričao nam je Ebu Ishak od Humejda, rekao je: čuo sam Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori:

Pogodio se je Harisete (na) dan Bedra, a on je dječak, pa je došla njegova majka k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekla:

"O poslaniče Allaha! Već si upoznao stepen Hariseta od mene, pa ako biva (ako je on) u raju, strpiću se (trpiću) i računaću sebi (na nagradu Uzvišenoga Allaha za to trpljenje), a ako je (ako biva stvar da je on u onom) drugom (tj. u paklu), vidjećeš šta ću napraviti (šta ću da učinim)." Pa je rekao: "Teško tebi! A zar si izgubila pamet (zar si se izgubila od žalosti pa ne znaš kakav je raj)? A zar je raj (samo) jedan? Ona (stvar sa rajem je takva) da je on (toliko velik da je podijeljen na) mnogobrojne rajeve (na mnogobrojne vrtove, bašće), i zaista on (tvoj poginuli sin) je u raju (zvanom) Firdevs (tj. najvrijednijem raju je on dospio)."

PRIČAO MI JE Ishak, sin Ibrahima, izvijestio nas je Abdullah, sin Idrisa, rekao je: čuo sam Husajna, sina Abdurahmana, od Sada, sina Ubejdeta, od Ebu Abdurahmana Sulemije, od Alije, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Poslao me je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (mene) i Ebu Merseda i Zubejra, a svaki (od) nas je konjanik (vrstan jahač), rekao je:

"Odite (Idite) dok dođete (k mjestu zvanom) Revdatu Hahu, pa (tj. jer) zaista u njemu je (jedna) žena od idolopoklonika, sa njom je (jedno, ima neko) pismo od Hatiba, sina Ebu Belte'ata, k idolopoklonicima." Pa smo stigli nju (a ona) ide na svojoj devi (stigli smo je ondje) gdje je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa smo rekli: "Pismo." Pa je rekla: "Nema sa nama (nikakvo, Nemam nikakvo) pismo." Pa su dali kleknuti njoj (tj. Dali smo njezinoj, njenoj devi znak da klekne, legne da bi ona mogla da sjaši, sjaše), pa smo tražili (sebi, pretraživali), pa nismo vidjeli (tj. pa nismo našli nikakvoga) pisma. Pa smo rekli: "Nije slagao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Zaista ćeš izvaditi svakako (to) pismo, ili ćemo zaista ogoliti svakako tebe." (To jest: "Daćemo te skinuti, Skinućemo te da budeš potpuno gola, naga.") Pa pošto je vidjela (tu) ozbiljnost, dala je pasti (ruci svojoj,

krenula je rukom) k svome pojasu, a ona je opasana sa (jednom) odjećom, pa je izvadila njega (pismo).

("Muhtedžizetun" je ona koja je zavezala na sredini donju odjeću, a "hudžzetun" je mjesto na kojem je zavezana donja odjeća. Ovdje, međutim, prevedeno je na navedeni način.)

Pa smo otišli s njom (tj. Odnijeli smo nju, tj. listinu, listu, to pismo) k poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je rekao Umer: "O poslaniče Allaha! Već je izdao Allaha, i Njegovoga poslanika i vjernike, pa pusti me, pa zaista ću (da) udarim njegov vrat (sabljom)." Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Šta je nosilo tebe na (ono) što si napravio (o Hatibe, dakle: Zašto si to napravio, učinio o Hatibe)?" Rekao je Hatib: "Tako mi Allaha nije sa mnom (nije u meni to) da neću biti (da ne budem jedan) vjernik u Allaha i Njegovoga poslanika, pomilovao ga Allah i spasio, (nego) sam htio da (to) bude meni kod (toga) naroda (kao jedna) ruka (tj. zasluga što) će odbijati Allah s njom (pomoću nje njihove nasrtaje) od moje porodice i moje imovine. A nije nijedan od tvojih drugova (u drukčijem položaju) osim (u takvom da) je za njega (tj. osim u takvom da on ima) od svoje rodbine (od svoga plemena nekoga) ko je (takav da) odbija Allah s njim od njegove porodice i njegovoga imanja (nasrtaje)." Pa je rekao:

"Istinit je bio (tj. Istinu govori Hatib). I ne govorite njemu (tj. za njega ništa drugo) osim dobro." Pa je rekao Umer: "Zaista on je već izdao Allaha, i Njegovoga poslanika i vjernike, pa pusti me, pa zaista će (da sabljom) udarim njegov vrat (tj. da mu odsiječem glavu)." Pa je rekao: "Zar nije (i on) od stanovnika Bedra (tj. od učesnika muslimana u borbi na Bedru)?" Pa je rekao (dalje Muhammed a.s.): "Možda Allah (da) se je nadvirio (nadnio sa Svojom milošću) na (nad) stanovnike (tj. učesnike) Bedra, pa je rekao: "Radite što ste htjeli (tj. Radite šta god hoćete), pa već je trebao (pa već treba) vama raj." Ili: "Pa već sam oprostio vama." Pa su zasuzila dva oka Umera, i rekao je: "Allah i Njegov poslanik su znaniji (tj. bolje znaju)."

GLAVA.

PRIČAO MI JE Abdullah, sin Muhameda, Džu'fije, pričao nam je Ebu Ahmed Zubejrija, pričao nam je Abdurrahman, sin Gasila, od Hamzeta, sina Ebu Usejda, i Zubejra, sina Munzira sina Ebu Usejda, od Ebu Usejda, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je nama poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (na) dan Bedra:

"Kada se (oni) približe vama, pa gađajte ih, i tražite ostajanje vaših strjelica (tj. i čuvajte strjelice - a to danas znači: čuvajte municiju, metke)."

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Abdurahima, pričao nam je Ebu Ahmed Zubejrija, pričao nam je Abdurahman, sin Gasila, od Hamzeta, sina Ebu Usejda, i Munzira, sina Ebu Usejda, od Ebu Usejda, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je nama poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (na) dan Bedra:

"Kada su se približili vama - misli (na to: kada) su se učinili mnogobrojni vama (kada budu u velikom broju vama neprijatelji) - pa gađajte ih, i tražite ostajanje vaših (svojih) strjelica (čuvajte strjelice, ne rasipajte se bespotrebno sa strjelicama)."

PRIČAO MI JE Amr, sin Halida, pričao nam je Zuhejr, pričao nam je Ebu Ishak, rekao je: čuo sam Bera-a, sina Aziba, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Učinio (Postavio) je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (za zapovjednika) nad strijelcima (na) dan Uhuda Abdullaha, sina Džubejra. Pa su pogodili (neprijatelji) od nas sedamdeset (ljudi). A bio je (tj. A bili su) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, i njegovi drugovi pogodili od idolopoklonika (na) dan Bedra stotinu i četrdeset (ljudi): sedamdeset zarobljenika i sedamdeset ubijenih (poginulih). Rekao je Ebu Sufjan:

"Dan (ovaj na Uhudu) je za dan Bedra (odmazda), a rat su kove (kanta kojima se grabi voda iz bunara: nekada zagrabimo mi, a nekada vi)."

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Ala-a, pričao nam je Ebu Usamete od Burejda, od njegovoga djeda Ebu Burdeta, od Ebu Musa-a - mislim ga (da je pričao, tj. mislim da je pričao) - od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"I kada li je dobro (ono, u onome) što je donio Allah njega od dobra poslije (Uhuda) i nagrade istinitosti (za istinitost i iskrenost) koja je došla nama poslije dana Bedra."

PRIČAO MI JE Jakub, sin Ibrahima, pričao nam je Ibrahim, sin Sa'da, od svoga oca, od svoga djeda, rekao je: rekao je Abdurahman, sin Avfa:

Zaista ja sam zaista u (borbenom) redu (liniji na) dan Bedra pošto (kada) sam se obazreo, pa kada li (na položaju, na prostoru) od moje desnice i od moje ljevice (tj. pa kada li na mojoj desnoj i lijevoj strani nekakva) dva mladića, njih dvojica novoga zuba (tj. njih dvojica mlada, mladi), pa kao da ja nisam siguran (bezbijedan) bio sa mjestom njih dvojice. Kadli je rekao (iznenada) meni jedan (od) njih dvojice tajno (tj. krijući on) od svoga druga:

"O moj striče (O moj amidža)! Pokaži mi Ebu Džehla!" Pa sam rekao: "O sine moga brata (O bratiću)! A šta ćeš napraviti s njim?" Rekao je: "Obavezao sam se Allahu (na to da) ako vidim njega (Ebu Džehla), da ću ubiti njega, ili ću umrijeti ispod (niže) njega." Pa je rekao meni (i onaj) drugi tajno (sakriveno, krijući) od svoga druga slično njemu (slično tome). Rekao je: Pa nije veselilo mene da sam ja među (između neka druga) dva čovjeka mjesto njih dvojice. Pa sam dao znak (pokazao) njima dvojici k njemu (prema Ebu Džehlu). Pa su njih dvojica zažestila (navalila) na njega kao dva sokola dok su njih dva udarili njega. A njih dvojica su dva sina 'Afra-e (Afra'a je ime njihove majke, a ocu njih dvojice bilo je ime Haris, sin Rifa'ata).

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Ibrahim, izvijestio nas je Ibnu Šihab, rekao je: izvijestio me je Umer, sin Esida sina Džarijeta, Sekafija, saveznik Zuhretovića, a bio je od drugova Ebu Hurejreta, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah, od njega, rekao je:

Poslao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, deset očiju (tj. ljudi špijuna, izviđača) i učinio je zapovjednikom nad njima Asima, sina Sabita, Ensariju - djeda Asima, sina Umera sina Hattaba (djeda po majci). Čak (tj. Te) kada su bili u Heddetu (mjestu) između 'Usfana i Meke, spomenuli su se (tj. bili su spomenuti, otkriveni, pokazani jednom) plemenu (plemenskom ogranku) od Huzejlovića, rekne se njima (ime tim ljudima toga plemenskoga ogranka) Lihjanovići. Pa su pošli u boj (Lihjanovići) za njih (prema njima, prema Asimovoj desetini) sa blizu od (broja) stotinu ljudi strijelaca. Pa su ustopice išli (za) njihovim tragovima dok su našli njihovo mjesto jedenja datule (hurme) u odsjedalištu (jednome što) su odsijedali (odmarali u) njemu. Pa su rekli (Lihjanovići našavši košpice):

"Datule Jesriba (Medine su ovo)." Pa su slijedili njihove tragove (dalje). Pa pošto je osjetio za njih Asim i njegovi drugovi, sklonuli (sklonili) su se k (jednome) mjestu (pribjegli su, zatražili su utočišta na jednome mjestu). Pa su opkolili njih (ti) ljudi (taj narod što ih je progonio, što je išao za njima ustopice-uzastopice), pa su rekli njima: "Siđite (tj. Predajte se), pa dajte (nam oružje) sa vašim rukama (sa svojim rukama; ili: pa dajte vaše ruke), a vama je (od nas) ugovor i (čvrsta) obaveza da nećemo ubiti od vas jednoga (tj. nijednoga čovjeka)." Pa je rekao Asim, sin Sabita: "O narode (moj)! Što se tiče mene, pa (ja) neću sići u zaštitu nevjernika (nijednoga, tj. neću se predati na riječ i na davanje zaštite od strane nijednoga nevjernika). Moj Bože! Izvijesti o nama Tvoga (Svoga) vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio." Pa su gađali njih sa (svojim) strjelicama, pa su ubili Asima, a sišla su k njima (tj. predala su im se) trojica ljudi na (njihov) ugovor i obavezu, od njih (od te trojice jedan) je Hubejb, i (drugi je) Zejd, sin Desineta i (a) (treći: je jedan) drugi čovjek. Pa pošto su se uhvatili (za oružje) od njih, pustili su (tj. odriješili su) tetive njihovih lukova, pa su vezali (povezali) njih s njima. Rekao je (onaj) treći čovjek: "Ovo je početak vjerolomstva (prevare). Tako mi Allaha neću se družiti (sa) vama. Zaista je meni u ovima (jedan) uzor - hoće (da kaže za) ubijene (poginule svoje drugove sa Asimom na čelu)." Pa su tegljili (vukli) njega i savladali (su) ga (tj. i borili su se sa njim), pa nije htio da se druži (sa) njima (tj. da ide sa njima). Pa se otišlo sa Hubejbom i Zejdom, sinom Desineta, dok su prodali njih dvojicu (a to je bilo sve) poslije događaja (borbe) Bedra. Pa su sebi kupili Harisovići, sina Amira

sina Nevfela, (kupili su) Hubejba. A bio je Hubejb on (taj koji) je ubio Harisa, sina Amira, (na) dan Bedra. Pa je ostao Hubejb kod njih zarobljenikom (kao zarobljenik) dok su se složili (na) njegovo ubijanje (dok nisu odlučili da ga ubiju). Pa je pozajmio (posudio na upotrebu) od neke (između) kćera Harisa (jednu) britvu (da) obrije s njom (sebi dlake okolo polnoga uda radi toga da izgleda što čišći kada bude ubijen). Pa je pozajmila (posudila britvu) njemu. Pa je išao (otišao jedan) sinčić njezin, a ona je nemarna (nepažljiva bila) od njega, dok je došao njemu. Pa je našla njega posađivača njega na svoje stegno (Pa je vidjela sinčića kod njega), a (ta) britva je u njegovoj ruci. Rekla je: Pa se uplašila plašenjem (takvim da) je prepoznao njega (to plašenje) Hubejb, pa je rekao:

"Da li se plašiš (Da li se bojiš) da ću ubiti njega (da ću ga ubiti)? Nisam bio zbog (toga da) učinim to." (To jest: "Nisam takav da to učinim.") Rekla je: "Tako mi Allaha nisam vidjela (nijednoga) zarobljenika boljega od Hubejba. Tako mi Allaha zaista već sam našla njega (jedan) dan (da) jede (jedan uzbrani) grozdac od grožđa (držeći ga) u svojoj ruci, a zaista on je zaista svezan (vezan, tj. okovan) sa željezom, a nema u Meki (ništa ni) od (kakvoga) ploda. I govoraše (ona za ovaj slučaj): "Zaista ono (to) je zaista (nekakva) hrana (što) je nahranio nju (što je nahranio njom) Allah Hubejba." Pa pošto su izveli njega iz svetoga tla zato (da) ubiju njega u dozvoljenom (tlu, tj. na tlu, na prostoru gdje je dozvoljeno ubiti), rekao je njima Hubejb:

"Pustite me (da) klanjam dva naklona (dva rekata)." Pa su ostavili njega, pa se naklonio dva naklona (klanjao je dva rekata), pa je rekao:

"Tako mi Allaha da nije (toga) da mislite da je (ono) što je sa mnom nestrpljivost (kukavičko strahovanje od smrti), zaista bih povećao (broj naklona, rekata u ovoj molitvi)." Zatim je rekao: "Moj Bože! Izbroji ih brojem, i ubij (pobij) ih dijelovima (komadima, tj. tako da se rastave na komade), i ne ostavi od njih (ni) jednoga." Zatim je počeo (da) govori:

"Pa nisam (da) se brinem kada se ubijam muslimanom
Na koju stranu je radi Allaha moje mjesto obaranja (padanja).
A to je u (ime) Bića Allaha, a ako hoće (On),

Blagosloviće na udove tijela isječenoga."

Zatim je ustao k njemu Ebu Serveate Ukbete, sin Harisa, pa je ubio njega. I bio je Hubejb on (taj koji) je uobičajio svakome muslimanu (koji) se ubijao strpljenjem (tj. pogubljenjem - da klanja tu) molitvu (namaz od dva naklona, rekata). I izvijestio je - misli (na) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, - svoje drugove (na) dan (kada) su se pogodili - njihovu vijest.

(To jest: Obavijestio je još istoga dana svoje drugove o onome što je zadesilo Asima i njegovu desetinu.)

A poslali su (neki) ljudi od Kurejševića k Asimu, sinu Sabita, kada se pričalo njima da se on ubio (da je ubijen - poslali su) da im se donese (neka) stvar (tj. nešto) od njega (mrtvoga da) se prepozna (da je to on, po toj stvari da se osvjedoče), a bio je ubio (Asim u prošlosti jednoga) velikoga čovjeka od njihovih velikana. Pa je poslao Allah za Asima (zbog Asima) kao oblak od pčela (ili: od osa, osova, tj. roj pčela, ili roj osa) pa su čuvale njega od njihovih poslanika, pa nisu mogli da odsijeku (da otkinu, odrežu) od njega (nijednu) stvar (ništa). A rekao je Ka'b, sin Malika: Spomenuli su Murareta, sina Rebi'a, Amriju, i Hilala, sina Umejjeta, Vakifiju - dobra dva čovjeka, već su prisustvovala njih dvojica Bedru.

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Lejs od Jahja-a, od Nafi'a da je Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (bio jednom u takvoj prilici da) se spomenulo njemu da se Seid, sin Zejda sina Amra sina Nufejla, - a bio je Bedrija (učesnik borbe na Bedru) - razbolio u (jedan) petak. Pa je pojašio k njemu poslije (što je prošlo od jutra toliko) da se je visoko uzdigao (taj) dan i približila se molitva petka, i ostavio je molitvu petka. A rekao je Lejs: Pričao mi je Junus od Ibnu Šihaba, rekao je: pričao mi je Ubejdulah, sin Abdullaha sina Utbeta, da je njegov otac pisao k Umeru, sinu Abdullaha sina Erkama, Zuhriji zapovijeda mu (u tom pismu) da uniđe na (posjetu) Subej'ati, kćeri Harisa, Eslemijetovićki pa (da) pita nju o njezinom hadisu (ili: o njezinom događaju, slučaju) i o (onome) šta je rekao njoj poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, kada je tražila rješenje njemu (tj. od njega). Pa je pisao Umer, sin Abdullaha sina Erkama, k

Abdullahu, sinu Utbeta, izvještava ga da je Subej'ata, kći Harisa, izvijestila njega da je ona bila pod Sa'dom, sinom Havleta, (tj. bila je sa njim u braku) - a on je od sinova Amira, sina Luejja (od Luejjovih Amirovića), i bio je od (onih) ko je prisustvovao Bedru. Pa je preminuo (rastavši se on tako) od nje, a ona je noseći (noseća, a ona je trudna), pa nije ostala (dugo, a već je nastupilo takvo vrijeme) da je stavila svoj teret (tj. da se je porodila) poslije njegove smrti. Pa pošto se uzdigla (uzvisila, tj. pridigla, digla) od poslijeporođajnoga svoga čišćenja, uljepšala (nagizdala) se je za (svoje) prosce. Pa je unišao njoj Ebu Senabil, sin Ba'keka, - (jedan) čovjek od Abdudarovića, pa je rekao njoj:

"Šta je meni vidim te (da) si se uljepšala za (svoje) prosce (prosioce), nadaš se vjenčanju (braku svome). Pa zaista ti tako mi Allaha, nisi ti vjenčavačica (tj. ti se ne možeš vjenčati) do (da) prođe na tebe (dok ne prođe tebi od smrti bivšega muža) četiri mjeseca i deset (dana)." Rekla je Subej'ata: Pa pošto je rekao to meni, skupila sam na meni (na sebi, na sebe) svoje odjeće kada sam omrknula, i došla sam poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa sam pitala njega o tome. Pa je riješio (izdao rješenje) meni za (takav postupak) da sam se ja već riješila (svake veze sa bivšim mužem i brakom u času) kada sam stavila svoj teret (tj. kada sam se porodila). I zapovjedio je meni za sparivanje (tj. za udaju) ako se je pokazalo meni (to za potrebno).

Slijedio je njega (Lejsa) Asbag od Ibnu Vehba, od Junusa. A rekao je Lejs: Pričao mi je Junus od Ibnu Šihaba, i pitali smo ga, pa je rekao: izvijestio me je Muhamed, sin Abdurahmana sina Sevbana, slobodnjaka sinova Amira, sina Luejja, da je Muhamed, sin Ijada sina Bukejra, a bio je njegov otac prisustvovao Bedru, izvijestio njega (za ovaj hadis, ili neki drugi hadis).

GLAVA

prisustvovanja (prisutnosti određenih) anđela Bedru (u svojstvu pomagača vjernicima).

PRIČAO MI JE Ishak, sin Ibrahima, izvijestio nas je Džerir od Jahja-a, sina Seida, od Muaza, sina Rifa'ata sina Rafi'a, Zurekije, od

njegovoga oca, - a bio je njegov otac od stanovnika (tj. učesnika) Bedra - rekao je:

Došao je Džibril k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (i rekao je, i upitao ga je):

"Šta (tj. Kakvim muslimanima vi) brojite učesnike Bedra u (među) vama?" Rekao je: "Od najvrijednijih (Od najvrlijih, najboljih) muslimana." Ili (je rekao neku) riječ njezinim načinom (tj. slično njoj, slično ovoj). Rekao je: "I takođe je (takav svaki onaj) ko je prisustvovao Bedru od (određenih) anđela."

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Hammad od Jahja-a, od Muaza, sina Rifa'ata sina Rafi'a - a bio je Rifa'ate od učesnika Bedra, - a bio je Rafi' od učesnika Akabe, pa govoraše svome sinu:

"Ne veseli mene da sam ja prisustvovao Bedru za Akabu (tj. umjesto Akabe)." Rekao je: "Pitao je Džibril Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, za ovo (u prethodnom hadisu)."

PRIČAO NAM JE Ishak, sin Mansura, izvijestio nas je Jezid, izvijestio nas je Jahja, čuo je Muaza, sina Rifa'ata, da je (jedan) anđeo (melek) pitao Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. A od Jahja-a da je Jezid, sin Hada, izvijestio njega da je on bio sa njim (na) dan (kada) je pričao njemu Muaz ovaj hadis, pa je rekao Jezid: Pa je rekao Muaz:

"Zaista pitalac (taj) je on - Džibril, na njega pozdrav (njemu pozdrav, mir)!"

PRIČAO MI JE Ibrahim, sin Musa-a, izvijestio nas je Abdul-Vehhab, pričao nam je Halid od Ikrimeta, od Ibnu Abbasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao (na) dan Bedra:

"Ovo je Džibril uzimač (uzeo je) za glavu svoga konja, na njemu je oruđe (tj. oružje) rata."

GLAVA.

PRIČAO MI JE Halifete, pričao nam je Muhamed, sin Abdullaha, Ensarija, pričao nam je Seid od Katadeta, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Umro je Ebu Zejd, a nije ostavio pete (tj. potomstva nikakvoga: ni djece, ni unučadi), a bio je Bedrija (učesnik u borbi na Bedru, bedrski borac).

("Bedrijjun" doslovno znači: bedrski, a misli se na bedrskoga borca koji je učestvovao u muslimanskoj vojsci u borbi na Bedru za vrijeme Muhammeda a.s. U daljem tekstu riječ ta upotrebljavaće se kao stručni izraz bez prevođenja i objašnjavanja.)

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, pričao nam je Lejs, rekao je: pričao mi je Jahja, sin Seida, od Kasima, sina Muhameda, od Ibnu Habbaba da je Ebu Seid, sin Malika, Hudrija, bio zadovoljan Allah od njega, došao od (tj. sa jednoga) putovanja, pa je ponudila k njemu njegova porodica (neko) meso od mesa žrtvi (kurbana), pa je rekao -:

"Nisam ja jedač njega do (da) pitam (Neću da ga jedem dok ne pitam o njemu)." Pa je otišao ka svome bratu po svojoj majci - a bio je Bedrija - (a radi se o) Katadetu, sinu Nu'mana, pa je pitao njega. Pa je rekao: "Zaista ono dogodila se poslije tebe (jedna) stvar (ili: zapovjed takva da je u toj stvari sadržano) rušenje (tj. dokinuće) za (ono) što njima zabranjivaše od njega (tj. što im se zabranjivaše ono) od jedenja mesa žrtvi poslije tri dana."

PRIČAO MI JE Ubejd, sin Ismaila, pričao nam je Ebu Usamete od Hišama, sina Urveta, od njegovoga oca, rekao je: rekao je Zubejr:

Susreo sam (na) dan Bedra Ubejdeta, sina Seida sina 'Asa, a on je naoružan (u tolikoj mjeri da) se ne vidi od njega (ništa drugo) osim njegova dva oka, a on je preziva (ima nadimak) Ebu Zatil-Keriš. Pa je rekao: "Ja sam Ebu Zatil-Keriš." Pa sam navalio na njega sa štapom (ili: kratkim kopljem), pa sam udario (ubo) njega u njegovo oko, pa je umro.

Rekao je Hišam: Pa sam se izvijestio (tj. Obaviješten sam) da je Zubejr rekao:

Zaista već sam stavio svoju nogu na njega, zatim sam se pružio, pa je bio trud (moj veliki dok sam uspio) da sam iščupao nju (tj. njega - štap, koplje), i već su se savila njegova dva kraja (krajevi toga štapa). Rekao je Urvete: Pa je pitao (tražio) njemu njega (tj. od Zubejra taj štap) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (na pozajmicu, na poslugu, unaruč, da se posluži s njime) pa je dao (Zubejr) njemu njega. Pa pošto se uzeo (sa ovoga svijeta, tj. Pa pošto je preminuo, umro) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, uzeo je nju (toljagu, tj. taj svoj štap Zubejr natrag). Zatim je tražio nju (tu štapinu na poslužavanje) Ebu Bekr, pa je dao njemu nju. Pa pošto se uzeo (tj. pošto je preminuo) Ebu Bekr, pitao (tražio) je nju njemu Umer, pa je dao njemu nju. Pa pošto se je uzeo (preminuo) Umer, uzeo je nju. Zatim je tražio nju Usman od njega, pa je (on) dao njemu nju. Pa pošto se ubio (pošto je ubijen) Usman, pala (dospjela) je kod porodice (ukućana) Alije. Pa je tražio nju Abdullah, sin Zubejra, pa je bila kod njega dok se ubio (dok je najzad ubijen).

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, rekao je: izvijestio me je Ebi Idris Aaizullah, sin Abdullaha, da je Ubadete, sin Samita - a bio je prisustvovao Bedru - (izvijestio njega) da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Prisegnite se (vi) meni."

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba: izvijestio me je Urvete, sin Zubejra, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, supruge Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da je Ebu Huzejfete - a bio je od (onih) ko je prisustvovao Bedru sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio - posinio sebi Salima (koji mu nije bio sin, tj. zvao ga je svojim sinom - a to je bilo prije nego što je objavljena zabrana u Kur'anu po kojoj se zabranjuje usvojenoj djeci govoriti: moj sin!, nego ih treba pripisivati njihovom pravome ocu), i vjenčao je njemu kćer svoga brata Hindu, kćer Velida sina 'Utbeta, a on (Salim) je slobodnjak (jedne) žene od Pomagača, kao što je posinio (zvao svojim sinom) poslanik Allaha,

pomilovao ga Allah i spasio, Zejda (sina Hariseta). A bio je - ko je posinio (jednoga) čovjeka u predislamlju - (u takvom položaju da) su zvali (tj. pripisivali) njega ljudi k njemu, i naslijeđivao je njegovo nasljedstvo (sve) dok je spustio (najzad) Allah, uzvišen je:

"Zovite ih (posinke, usvojenike - pripisujući, vežući ih) za njihove očeve.....". Pa je došla Sehleta (žena Ebu Huzejfetova) Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je spomenuo (određeni, ili: ovaj) hadis.

(U komentarima se u vezi ovoga što se spominje da je došla Sehleta spominje ovo: U Ebu Davudovom Sunenu stoji da je Sehleta došla da se požali na svoga muža Ebu Huzejfeta da je ljubomoran na to što uniđe njoj s poslom u sobu taj posinak, usvojenik Salim nakon zabrane da se usvojenici nazivaju sinovima. Pa je njoj rekao Muhammed a.s. da ona zadoji Salima sa pet dojenja iako je on već čovjek sa bradom, pa će joj tako postati sin po mlijeku taj Salim, i prestaće onda ljubomora Ebu Huzejfeta. To je sve pričala Aiša r.a., ali se ostale žene Muhammeda a.s. protive tome da to može biti oslonac za opće pravilo. One kažu da je to jedan izuzetak za Salima, a da dojenje povlači srodstvo po mlijeku samo u slučaju kada se izvrši osobi dok je osoba bila malena, u kolijevci, u bešici - u stvari: do dvije godine starosti. Još se napominje da ovaj Ebu Huzejfete nije ista ličnost koja se spominje kao Huzejfete, sin Jemana, odnosno da nisu u nekoj vezi.)

PRIČAO NAM JE Alija, pričao nam je Bišr, sin Mufaddala, pričao nam je Halid, sin Zekvana, od Rubejji-e, kćeri Muaviza, rekla je:

Unišao je meni Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (u) jutro (kada) se izgradio na meni (brak sa Ijasom, tj. ono jutro kada je unišao meni moj muž Ijas), pa je sjeo na moju postelju kao tvoje sjedenje od mene (što je sada, tj. onako kako ti sada sjediš kod mene), a (u sobi su i neke) djevojčice (koje) udaraju u def (u bubanj, ili slično), nariču (one za onima) ko se ubio (ko je ubijen, poginuo) od njihovih očeva (na) dan Bedra, dok je (najzad) rekla (jedna) djevojka: "I u (tj. među) nama je vjerovijesnik (koji) zna šta će u sutra (u sutrašnjem danu biti)." Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ne govori ovako (tj. to tako), i govori (tj. nego govori ono) što govoraše (što si bila uobičajila ti da govoriš, tj. nego pjevaj kao što si i pjevala do sada)."

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Musa-a, izvijestio nas je Hišam od Mamera, od Zuhrije. - H - A pričao nam je Ismail, rekao je: pričao mi je moj brat od Sulejmana, od Muhameda, sina Ebu Atika, od Ibnu Šihaba, od Ubejdulaha, sina Abdullaha sina Utbeta sina Mes'uda, da je Ibnu Abbas, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao:

Izvijestio me je Ebu Talhate, bio zadovoljan Allah od njega, drug poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, - a bio je već prisustvovao Bedru sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, - da je on rekao:

"Neće unići (tj. Ne ulaze određeni) anđeli (ni u jednu) kuću (sobu što se nalazi) u njoj (u kojoj se nalazi) pas, a ni slika" - hoće (on da kaže one) slike koje (prestavljaju bića što se nalaze) u njima (u kojima se nalaze) duše.

PRIČAO NAM JE Abdan, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Junus. - H - A pričao nam je Ahmed, sin Saliha, pričao nam je Anbesete, pričao nam je Junus od Zuhrije, izvijestio nas je Alija, sin Husejna, da je Husejn, sin Alije, izvijestio njega da je Alija rekao:

Bila je za (u) mene (jedna) deva od moga dijela od ratnoga plijena (što sam ga dobio na) dan Bedra, a bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, dao meni (još jednu drugu devu) od (onoga) što je zaplijenio Allah (njemu - i to) od petine (ratnoga plijena) tada. Pa pošto sam htio da sebi izgradim (bračnu zajednicu, tj. da nakon vjenčanja stupim u bračne odnose) sa Fatimom - na nju pozdrav (njoj mir)! - kćerkom Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, ugovorio sam (uzeo sam obećanje od jednoga) čovjeka draguljara u Kajnukaovićima da otprtlja (tj. da ode on) sa mnom, pa (da) donesemo izhira (pirike; ili: mirisne trske, trstike). Pa sam htio da prodam nju (travu izhir) draguljarima, pa (da) se (dakle: pa da) tražim pomoći s njome u gozbi moga pira (moje svadbene svečanosti). Pa dok ja skupljam (sakupljam) za svoje dvije deve (prtljag, opremu, ormu) od samara, i vreća, i užeta

(vreće i užeta), a moje dvije deve su oborene na koljenima (tj. legle su) k strani (tj. uza stranu, uz stranu jedne) sobe (jednoga) čovjeka od Pomagača dok sam skupljao (ono) što sam skupio njega, pa kada li ja (se susretnem, susretoh se) sa (sretoh, nađoh) svoje dvije deve (a one su u takvom stanju da) su se već izdubile (tj. odsjekle, odsječene su) grbe njih dviju, i rascijepile su se slabine (bokovi) njih dviju i uzelo se je od jetri (uzete su jetre od) njih dviju. Pa nisam posjedovao svoja dva oka (tj. nisam ih mogao zadržati da ne puste suze) kada sam vidio (taj) prizor. Rekao sam:

"Ko ovo je učinio?" Rekli su: "Učinio je njega Hamzete, sin Abdulmuttaliba, i (a) on je u ovoj kući u pjanicama (tj. u društvu onih koji piju između nekih) od Pomagača. Kod njega je (jedna) pjevačica i njegovi drugovi, pa je rekla (ta pjevačica) u svojoj pjesmi (tj. u svome pjevanju): "Zar ne (Pazi)! O Hamzo, (pritrči tim) debelim devama!" (Ili: "O Hamzo! O Hamza! (Ponukavam te) Za debele deve!") Pa je skočio Hamzete (Hamza) k (svojoj) sablji (maču), pa je izdubio (odsjekao) grbe njih dviju, i rascijepio (otvorio) je slabine njih dviju i uzeo je od jetri (jetre od) njih dviju." Rekao je Alija: Pa sam otišao dok (najzad) uniđem (uđoh ili dok nisam ušao) Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, a kod njega je Zejd, sin Hariseta. I poznao (prepoznao) je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (udes) koji sam susreo (koji sam doživio), pa je rekao:

"Šta ti je?" Rekao sam: "O poslaniče Allaha! Nisam vidio kao danas (da se nešto tako dogodilo). Učinio je neprijateljstvo Hamzete nad mojim dvjema devama (ili: Naletio, Skočio je na njih), pa je izdubio grbe njih dviju, i rascijepio je slabine njih dviju, i, evo, on je tu u (jednoj) kući, sa njim su pijači (tj. pjanice neke)." Pa je pozvao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, za svoj ogrtač, pa se je ogrnuo, zatim je otišao (počeo da) ide (krenuo je), a slijedio sam ga ja i Zejd, sin Hariseta, dok je došao (toj) kući koja (je ta što) je u njoj Hamzete. Pa je tražio dozvolu njemu (za ulazak), pa je dozvolio njemu. Pa je počeo Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (da) kori (ukorava) Hamzeta u (tj. za ono) što je učinio, pa kada li je (kadli) Hamzete pijan, vrlo crvena su njegova dva oka. Pa je pogledao Hamzete k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, zatim je penjao (tj. podizao svoj) pogled, pa je pogledao k njegovim dvama koljenima,

zatim je penjao, peo, podizao pogled. Pa je pogledao k njegovom licu, zatim je rekao Hamzete (Hamza):

"A da li ste vi (išta drugo) osim (neki) robovi moga oca." Pa je prepoznao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, da je on (sasvim) pjan. Pa se povratio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, na svoje dvije pete natraške, pa je izašao, i izašli smo (i mi) sa njim.

PRIČAO MI JE Muhamed, sin 'Abbada, izvijestio nas je Ibnu 'Ujejnete, rekao je: proveo je njega (hadis) nama Ibnul-Asbahanija, čuo je njega od Ibnu Ma'kila da je Alija, bio zadovoljan Allah od njega, veličao na Sehla (tj. nad Sehlom), sina Hunejfa, (tj. rekao je pet puta, a neki kažu šest puta, "Allahu ekber", klanjajući mu dženazu - a obično se to rekne četiri puta), pa je rekao:

"Zaista on je prisustvovao Bedru."

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, rekao je: izvijestio me je Salim, sin Abdullaha, da je on čuo Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (da) priča da je Umer, sin Hattaba, bio zadovoljan Allah od njega, (pričao o svome slučaju koji mu se je dogodio) kada je obudovala (postala udovica) Hafsata (Hafsa), kći Umera, od (tj. iza smrti svoga muža) Hunejsa, sina Huzafeta, Sehmije, a bio je od drugova poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, već je prisustvovao Bedru, preminuo je u Medini, rekao je Umer:

Pa sam sreo Usmana, sina Affana, pa sam ponudio njemu Hafsu, pa sam rekao:

"Ako hoćeš, vjenčaću ti Hafsu, kćer Umera." Rekao je: "Vidjeću (pogledaću) o svojoj stvari (o tome)." Pa sam ostao (nekoliko) noći (tj. dana), pa je rekao: "Već se pokazalo meni da se neću ženiti (u) ovaj ovaj moj dan." Rekao je Umer: Pa sam sreo Ebu Bekra, pa sam rekao: "Ako hoćeš, vjenčaću ti Hafsu, kćer Umera." Pa je šutio Ebu Bekr, pa nije vratio (tj. odgovorio) k meni (nijednu) stvar (tj. ništa). Pa sam bio na njega osjetljiviji (tj. ljući, srditiji) od mene na Usmana (nego što sam bio na Usmana). Pa sam ostao (nekoliko) noći, zatim je zaprosio nju

poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa sam vjenčao nju njemu. Pa je sreo mene Ebu Bekr, pa je rekao: "Možda ti (da) si bio osjetljiv (ljutit) na mene kada si ponudio meni Hafsu, pa nisam vratio (odgovorio) k tebi." Rekao sam: "Da." Rekao je: "Pa zaista ono nije spriječilo mene da vratim (odgovorim) k tebi o (onome) što si nudio (ništa drugo) osim (to) da sam ja već znao da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, već spominjao nju, pa nisam zbog (toga htio ništa reći da) širim (da otkrijem) tajnu poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. A da je ostavio (on) nju, zaista bih primio nju."

PRIČAO NAM JE Muslim, pričao nam je Šubete od Adijja, od Abdullaha, sin Jezida, čuo je Ebu Mes'uda Bedriju (da on priča) od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Trošak (određenoga) čovjeka na svoju porodicu je (jedna) milostinja."

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, rekao je: izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije: čuo sam Urveta, sina Zubejra (da) priča Umeru, sinu Abdul-Aziza, u njegovom zapovjedništvu (tj. u vrijeme njegovoga vladanja):

Odgodio (Okasnio) je Mugirete, sin Šubeta, (obavljanje) popodnevne molitve, a on je zapovjednik Kufe, pa je unišao Ebu Mes'ud 'Ukbete, sin Amra, Ensarija, djed Zejda, sina Hasena - prisustvovao je (Ebu Mes'ud) Bedru - pa je rekao: "Zaista već si znao (tj. već znaš da) je sišao Džibril - na njega pozdrav! - pa je klanjao, pa je klanjao (i) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pet molitava (molitvi, namaza ovih u isto ono i onakvo vrijeme dana), zatim je rekao: "Ovako se je meni zapovjedilo." Također je bio Bešir, sin Ebu Mes'uda, (običaja da) priča od svoga oca.

PRIČAO NAM JE Musa, pričao nam je Ebu Avanete od Aameša, od Ibrahima, od Abdurahmana, sina Jezida, od Alkameta, od Ebu Mes'uda Bedrije, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Dva ajeta od kraja sure Bekareta (Bekare takva su da) ko pročita njih dva u (jednoj) noći, njih dva su dosta njemu." Rekao je

Abdurahman: Pa sam sreo (u Meki) Ebu Mes'uda, a on ophodi Kabu, pa sam pitao njega, pa je pričao meni njega (ovaj hadis).

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba: izvijestio me je Mahmud, sin Rebi-a, da je 'Itban, sin Malika - a bio je (on) od drugova Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, od (onih) ko je prisustvovao Bedru od Pomagača - da je on došao poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Ahmed, on je sin Saliha, pričao nam je 'Anbesete, pričao nam je Junus: rekao je Ibnu Šihab: Zatim sam pitao Husajna, sina Muhameda, a on je jedan (od) Salimovića, i on (je jedan) od njihovih vođa (poglavica, tj. od najboljih njih), (pitao sam ga) o hadisu Mahmuda, sina Rebi-a, od Itbana, sina Malika, pa je potvrdio njega (u tome, tj. smatrao ga je da istinu govori).

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, rekao je: izvijestio me je Abdullah, sin 'Amira sina Rebi'ata, a bio je od najvećih (ili: od najstarijih) Adijjevića, i bio je njegov otac prisustvovao Bedru sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, (izvijestio me je Abdullah) da je Umer postavio namjesnikom Kudameta, sina Mau'una, nad Bahrejnom, a bio je prisustvovao Bedru (on-Kudamete), i on je ujak (daidža) Abdullaha, sina Umera, i Hafse, bio zadovoljan Allah od njih.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda sina Esma-a, pričao nam je Džuvejrijete od Malika, od Zuhrije da je Salim, sin Abdullaha, izvijestio njega, rekao je: izvijestio je Rafi', sin Hadidža, (izvijestio je on) Abdullaha, sina Umera, da su njegova dva strica - a bila su njih dva prisustvovala Bedru - izvijestila njih dva njega da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zabranio iznajmljivanje (tj. davanje pod zakup, pod kiriju, u najam) njiva (za sijanje). Rekao sam Salimu:

"Pa (da li) daješ u zakup (pod zakup) njih ti?" Rekao je: "Da. Zaista Rafi' je umnožio na svoju osobu."

(To jest: Rafi' je pogrešno shvatio smisao hadisa i tako ga onda i pričao, jer je zabranjeno davanje pod zakup zemljišta u slučaju kada se na ime

zakupnine potražuje neodređeni dio ploda, a nije zabranjeno da se daje pod zakup zemljište za novac.)

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Šubete od Husajna, sina Abdurahmana, rekao je: čuo sam Abdullaha, sina Šeddada sina Hada, Lejsiju, rekao je:

Vidio sam Rifa'ata, sina Rafi'a (Rafiovoga), Ensariju, a bio je prisustvovao Bedru.

PRIČAO NAM JE Abdan, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Mamer i Junus od Zuhrije, od Urveta, sina Zubejra, da je on izvijestio njega da je Misver, sin Mahremeta izvijestio njega da je Amr, sin Avfa, a on je saveznik sinova Amira, sina Luejja (Luejjovih Amirovića), i bio je prisustvovao Bedru sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, (da je taj Amr pričao) da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, poslao Ebu Ubejdeta, sina Džerraha, k Bahrejnu (tj. u Bahrejn da) donese njegovu glavarinu (porez Bahrejna). A bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, on (lično) sklopio mir (sa) stanovnicima Bahrejna i postavio (je) zapovjednikom nad njima 'Ala-a, sina Hadremije.

Pa je došao Ebu Ubejdete sa imovinom (tj. donio je veliku imovinu) iz Bahrejna. Pa su čuli Pomagači za dolaženje (za dolazak) Ebu Ubejdeta, pa su došli molitvi zore (da je obave) sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio. Pa pošto je otišao (tj. vratio se, vraćao se on sa molitve) izlagali (tj. pokazivali) su se njemu. Pa se nasmiješio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, kada je vidio njih, zatim je rekao:

"Mislim vas (Mislim da) ste čuli da je Ebu Ubejdete došao sa (nekom) stvari (tj. da je donio nešto)." Rekli su: "Da, o poslaniče Allaha." Rekao je: "Pa radujte (veselite) se, i nadajte se (onome) što vas veseli. Pa tako mi Allaha ne siromaštvu (da) se plašim na (tj. za) vas (dakle: ne plašim se siromaštva za vas), ali (tj. nego) ja se plašim da (se) prostre na vas ovozemnost (tj. da će se raširiti, u izobilju pojaviti bogatstvo ovozemaljskoga života, u ovozemaljskom životu) kao što se (bila) prostrla (ovozemnost) na (one ljude, one narode) ko je prije vas

(živio), pa (da) se međusobno prepirete (za) nju (za ovozemnost i njezina dobra i naslade) kao što su se prepirali međusobno (oni za) nju, i (da) će (ona) uništiti vas kao što je uništila njih."

PRIČAO NAM JE Ebu Numan, pričao nam je Džerir, sin Hazima, od Nafi'a da Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, ubijaše zmije, sve (vrste od) njih, dok je (najzad) pričao njemu Ebu Lubabete Bedrija (bedrski učesnik) da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, zabranio ubijanje zmija kuća (kućnih zmija), pa se je uzdržavao od njih.

(Veli se da su to bijele zmije, ili: nježne, tanke, male zmije.)

PRIČAO MI JE Ibrahim, sin Munzira, pričao nam je Muhamed, sin Fulejha, od Musa-a, sina Ukbeta. Rekao je Ibnu Šihab:

Pričao nam je Enes, sin Malika (da) su (neki) ljudi od Pomagača zatražili dozvolu (od) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa su rekli:

"Dozvoli nama, pa neka ostavimo sinu naše sestre Abbasu njegov otkup (iz zarobljeništva, a bio je zarobljen na Bedru kao pripadnik idolopokloničke vojske)." Rekao je: "Tako mi Allaha nećete ostaviti od njega (tj. nećete ostaviti njemu niti jedan) srebrenjak."

PRIČAO NAM JE Ebu Asim od Ibnu Džurejdža, od Zuhrije, od 'Ata-a, sina Jezida, od Ubejdulaha, sina Adijja, od Mikdada, sina Esveda. - H - A pričao mi je Ishak, pričao nam je Jakub, sin Ibrahima sina Sa'da, pričao nam je sin brata Ibnu Šihaba (bratić Ibnu Šihabov) od svoga strica, rekao je: izvijestio me je Ata', sin Jezida, Lejsija zatim Džunde'ija da je Ubejdulah, sin Adijja sina Hijara, izvijestio njega da je Mikdad, sin Amra, Kindija - a bio je saveznik Zuhretovića i bio je od (onih) ko je prisustvovao Bedru sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio - izvijestio njega da je on rekao:

"O poslaniče Allaha! Da li si vidio (tj. Šta misliš o ovakvom slučaju) ako sam sreo (jednoga) čovjeka od nevjernika, pa smo se pobili, pa je (on) udario jednu (od) moje dvije ruke sa (svojom) sabljom,

pa je odsjekao nju, zatim se sklonio od mene u (jedno) stablo, pa je rekao: "Primio sam (tj. Primam) Islam radi Allaha (u ime Boga)." Da li ću ubiti njega, o poslaniče Allaha, poslije (toga što se desilo) da je (on) rekao nju (tu riječ)?" Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Nećeš ubiti njega." Pa je rekao: "O poslaniče Allaha! Zaista on je odsjekao jednu (od) moje dvije ruke, zatim je rekao to poslije što je odsjekao nju." Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Nećeš ubiti njega (Ne ubij ga, Ne ubijaj ga, Ne smiješ ga ubiti). Pa ako si ubio (Pa ako ga ubiješ, tj. Pa ako ubiješ) njega, pa zaista on je u (na) tvom stepenu (položaju u kojem si bio) prije (nego ćeš) da ubiješ njega, a zaista ti si u (na) njegovom stepenu (položaju u kojem je bio on) prije (nego će) da izgovori (rekne, kaže) svoju riječ (tu) koju je rekao."

(To jest: prije nego je izgovorio kelimei-šehadet.)

PRIČAO NAM JE Jakub, sin Ibrahima, pričao nam je Ibnu 'Ulejjete, pričao nam je Sulejman Tejmija, pričao nam je Enes, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (na) dan Bedra:

"Ko će pogledati šta je napravio Ebu Džehl (šta je s njim)?" Pa je otišao Ibnu Mes'ud, pa je našao njega već (da) su udarila njega dva sina Afra-e, čak se je ohladio, pa je rekao: "Da li si ti (od), Ebu Džehle?" Rekao je Ibnu Ulejjete: Rekao je Sulejman: Ovako je rekao nju (tu rečenicu) Enes: Rekao je (Ibnu Mes'ud): "Da li si ti, Ebu Džehle?" Rekao je (Ebu Džehl): "A da li je (neko, tj. da li ima ko, neko) nad čovjekom (što) ste ubili njega?" Rekao je Sulejman: Ili je rekao: ".... (što) je ubio njega njegov narod." Rekao je: A rekao je Ebu Midžlez: Rekao je Ebu Džehl: "Pa da je (neko drugi) osim zemljoradnika ubio mene!"

PRIČAO NAM JE Musa, pričao nam je Abdul-Vahid, pričao nam je Mamer od Zuhrije, od Ubejdulaha, sina Abdullaha, pričao mi je Ibnu Abbas od Umera, bio zadovoljan Allah od njih:

Pošto je preminuo Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je Ebu Bekr:

"Odi (Kreni) s nama k našoj braći od Pomagača (braći Pomagačima)." Pa su nas srela od njih dva dobra čovjeka, njih dva su prisustvovala Bedru. Pa sam pričao Urvetu, sinu Zubejra, pa je rekao:

"Njih dvojica su 'Uvejm, sin Sa'ideta, i Ma'n, sin 'Adijja."

PRIČAO NAM JE Ishak, sin Ibrahima, čuo je Muhammeda, sina Fudajla, od Ismaila, od Kajsa:

Bio je dar (dotacija, novčana pomoć iz državne blagajne) Bedranaca (tj. dar učesnicima u borbi na Bedru) pet hiljada pet hiljada (tj. po pet hiljada svakom). I rekao je Umer:

"Zaista dajem (ili: davaću) prednost svakako njima (pretpostavljaću ih) nad (sve druge) ko je poslije njih (se borio)."

PRIČAO MI JE Ishak, sin Mansura, pričao nam je Abdurrezzak, rekao je: izvijestio nas je Mamer od Zuhrije, od Muhameda, sina Džubejra sina Mut'ima, od njegovoga oca, rekao je: čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) čita (uči) u sutonskoj molitvi (obavivši to čitanje) sa Turom (tj. pročitavši iz Kur'ana suru zvanu Tur), i to je prvo (ono) što je smirilo se (udostojilo se, ustalilo se) vjerovanje u mome srcu (zbog njega).

(A to znači: Kad je čuo tu suru, to je bio početak ustaljivanja vjerovanja u njemu, to je prouzrokovalo da počne vjerovati. Ipak on nije odmah tada primio Islam, nego nakon šest godina kako neki vele.)

A od Zuhrije, od Muhameda, sina Džubejra sina Mut'ima, od njegovoga oca da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao o zarobljenicima Bedra:

"Da je bio (tj. Da je sada) Mut'im, sin Adijja, živ, zatim (da) je govorio meni o ovim smrdljivcima (tj. za ove smrdljivce), zaista bih

ostavio njih njemu (bez otkupa, bez otkupnine bi mu ih poklonio)." A rekao je Lejs od Jahja-a, sina Seida, od Seida, sin Musejjeba: Dogodila se prva pobuna - misli (na) ubijanje Usmana - pa nije ostavila od drugova Bedra (ni) jednoga. Zatim se dogodila (ona) druga pobuna misli (na) Harru (tj. na pobunu i okršaj koji se je dogodio na istočnom kamenitom predjelu Medine između stanovnika Medine s jedne strane i Jezidove vojske - 27000 vojnika - s druge strane) - pa nije ostavila (ta pobuna) od drugova (tj. učesnika) Hudejbije (ni) jednoga (nikoga). Zatim se dogodila treća pobuna, pa nije se podigla (ova treća pobuna). I za ljude je skuhanost (tj. I tadašnji ljudi su imali skuhanost, učvršćenje, snagu, pamet - a to će reći (a to znači): I ti ljudi su bili prekaljeni i pametni, pa se nisu dali zavesti u krvoproliće u širim razmjerama).

(U vezi ove treće pobune koja se ovdje spominje postoje razna nagađanja i mišljenja: 1. pobuna sekte Ezrekija u Iraku; 2. pobuna Ebu Hamzeta Haridžije u Medini za vrijeme halife Mervana, sina Muhameda sina Mervana sina Hakema, 130. godine po Hidžri; 3. pobuna, odnosno smutnja ubijanja koje je počinio Hadždžadž ubivši Abdullaha, sina Zubejra, r.a. 74. godine po Hidžri. Isto tako stavlja se prigovor i na izjavu i tvrđenje da poslije prve pobune nije ostao na životu nijedan učesnik u borbi na Bedru, a ostao je, u stvari, još neki broj tih ljudi na životu poslije toga: Alija, Talhate, Zubejr, Sa'd, Seid. Zadnji je umro između učesnika Bedra Sa'd, sin Ebu Vakkasa, a umro je prije pobune Harre, a ta je pobuna bila 63. godine po Hidžri.)

PRIČAO NAM JE Hadžadž, sin Minhala, pričao nam je Abdullah, sin Umera, Numejrija, pričao nam je Junus, sin Jezida, rekao je: čuo sam Zuhriju (da) je rekao: čuo sam Urvete, sina Zubejra, i Seida, sina Musejjeba, i 'Alkameta, sina Vakkasa, i 'Ubejdulaha, sina Abdullaha, o hadisu (ili: o događaju, slučaju) Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, supruge Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, svaki (od njih) pričao mi je grupu (jedan dio) od (toga) hadisa (događaja, slučaja). Rekla je (Aiša r.a.):

Pa sam se okrenula (tj. Pa sam krenula prema mjestu za vršenje nužde) ja i Ummu Mistah, pa je posrnula Ummu Mistah u svome plaštu (u svome ženskom ogrtaču) pa je rekla:

"Sunovratio se (Propao) Mistah!" Pa sam rekla: "Loše je (ono) što si rekla. Psuješ (Grdiš) čovjeka (jednoga takvoga koji) je prisustvovao Bedru." Pa je spomenuo hadis (poznate) laži (klevete, tj. hadis u kojem se govori o klevetanju Aiše r.a.).

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Munzira, pričao nam je Muhamed, sin Fulejha sina Sulejmana, od Musa-a, sina Ukbeta, od Ibnu Šihaba, rekao je:

Ovo su ratovanja poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je spomenuo hadis (o Bedru i u njemu je naveo ovo): Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a on baca njih (poginule neprijatelje u bunar):

"Da li ste našli (ono) što je obećao vama vaš Gospod istinom (tj. kao istinitu stvar, da je istina to)." Rekao je Musa: Rekao je Nafi', rekao je Abdullah, rekli su (neki) ljudi od njegovih drugova: "O poslaniče Allaha! Dozivaš (neke) ljude mrtve." Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Niste vi jačega sluha (tj. Ne čujete vi bolje ono) što sam rekao od njih." Pa svega (onih) ko je prisustvovao Bedru od Kurejševića (muslimana) od (onih) ko je (taj što) se je udarilo njemu za njegov dio (tj. od onih kome je pripao dio u ratnom plijenu) - je osamdeset i jedan čovjek. A bio je 'Urvete, sin Zubejra, (običaja da) govori: Rekao je Zubejr: Razdijelili su se njihovi dijelovi, pa su bili stotina (njih), a Allah je znaniji.

(To jest: A Allah zna najbolje koliko ih je bilo.)

PRIČAO MI JE Ibrahim, sin Musa-a, izvijestio nas je Hišam od Mamera, od Hišama, sina 'Urveta, od njegovoga oca, od Zubejra, rekao je:

Udarilo se je (tj. Učinilo se je, dalo se je na) dan Bedra za Iseljenike sa (tj. za) stotinu dijelova (od ratnoga plijena koji je zarobljen od neprijatelja).

GLAVA

nazivanja (imenovanja onih lica) ko se nazvao (imenovao, tj. čije se je ime spomenulo) od stanovnika (tj. između učesnika) Bedra u (ovom) Zborniku koji je (taj što) je postavio njega (tj. u ovoj Zbirci koju je sastavio, napisao) Ebu Abdullah (Buharija) na abecedi (tj. po abecedi poredavši imena osim prvih pet imena).

Vjerovijesnik Muhammed, sin Abdullaha, Hašimović, pomilovao ga Allah i spasio. Ebu Bekr Siddik (Mnogoistiniti), zatim Umer, zatim Usman, zatim Alija. Zatim Ijas, sin Bukejra. Bilal, sin Rebaha, slobodnjak Ebu Bekra Siddika Kurejševića. Hamzete, sin Abdulmuttaliba, Hašimović. Hatib, sin Ebu Belte'ata, saveznik Kurejševića. Ebu Huzejfete, sin 'Utbeta sina Rebi'ata, Kurejšević. Harisete, sin Rebi'e, Ensarija, ubio se (ubijen, poginuo) je (na) dan Bedra, i on je Harisete, sin Surakata (jer je Rebi', ili: Rebi'a ime njegove majke), bio je (on) u osmatračnici (tj. u grupi osmatrača, gledalaca, izviđača). Hubejb, sin Adijja, Ensarija. Hunejs, sin Huzafeta, Sehmija. Rifa'ate, sin Rafi'a, Ensarija. Rifa'ate, sin Abdul-Munzira. Ebu Lubabete Ensarija. Zubejr, sin 'Avvama Kurejšević. Zejd, sin Sehla. Ebu Talhate Ensarija. Ebu Zejd Ensarija. Sa'd, sin Malika, Zuhrija. Sa'd, sin Havleta, Kurejšević. Seid, sin Zejda sina Amra sina Nufejla, Kurejšević. Sehl, sin Hunejfa, Ensarija. Zuhejr, sin Rafi'a, Ensarija i njegov brat Abdullah, sin Mes'uda, Huzejlović. 'Utbete, sin Mes'uda, Huzejlija (Huzejlović). Abdurrahman, sin 'Avfa, Zuhrija (Zuhrijević). 'Ubejdete, sin Harisa, Kurejšević. 'Ubadete, sin Samita, Ensarija. 'Amr, sin 'Avfa, saveznik sinova 'Amira, sina Luejja (tj. saveznik Luejjovih Amirovića). 'Ukbete, sin 'Amra, Ensarija. 'Amir, sin Rebi'ata, 'Anzija ('Anzijević). 'Asim, sin Sabita, Ensarija. 'Uvejm, sin Sa'ideta, Ensarija. 'Itban, sin Malika, Ensarija. Kudamete, sin Maz'una. Katadete, sin Nu'mana, Ensarija. Muaz, sin Amra sina Džemuha. Muavviz, sin 'Afra'e, i njegov brat. Malik, sin Rebi'ata, Ebu Usejd Ensarija. Murarete, sin Rebi'a,

Ensarija. Ma'n, sin 'Adijja, Ensarija. Mistah, sin Usaseta sina 'Abbada sina Muttaliba (sina Abdulmuttaliba) sina Abdu Menafa. Mikdad, sina 'Amra, Kindija, saveznik Zuhretovića. Hilal, sin Umejjeta, Ensarija, bio zadovoljan Allah od njih (s njima).

GLAVA

hadisa Nadirovića (tj. hadisa o Nadirovićima; ili: GLAVA događaja, slučaja Nadirovića) i (GLAVA) izlaženja poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, k njima u (tj. zbog) krvarine (određene) dvojice ljudi, i (GLAVA onoga) šta su htjeli od prevare za poslanika (poslaniku) Allaha, pomilovao ga Allah i spasio.

Rekao je Zuhrija od Urveta, sina Zubejra: Bila je (vojna protiv Nadirovića) na glavi (tj. na završetku, po navršenju) šest mjeseci od događaja (od bitke) Bedra (a) prije Uhuda.

I (GLAVA) govora Allaha, uzvišen je: "On je (Onaj) koji je izveo (potjerao one) koji nisu vjerovali (koji ne vjeruju) od pripadnika Biblije iz njihovih zemalja (ili: domova) za prvo skupljanje (u Siriji, tj. On-Allah ih je protjerao radi njihovoga skupljanja i preseljenja na drugo mjesto, u stvari, u Siriju), niste mislili da izađu (tj. da će izaći)....".

A učinio je njega (pohod protiv Nadirovića) Ibnu Ishak poslije (pohoda zvanoga) Bi'ru Me'unete i (poslije) Uhuda (da se je odigrao).

PRIČAO NAM JE Ishak, sin Nasra, pričao nam je Abdur-Rezzak, izvijestio nas je Ibnu Džurejdž od Musa-a, sina Ukbeta, od Nafi'a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Ratovali su Nedir i Kurejzate (ta dva plemena protiv Muhammeda a.s.), pa je protjerao (Muhammed a.s.) Nadiroviće (tj. pleme Nedir iz Medine), a ustalio je (tj. ostavio je) Kurejzate i učinio je dobro njima (tj. nije im uzeo ništa na ime ratnoga plijena), dok je (i pored takvoga odnosa prema njemu-tome plemenu opet) ratovalo (zaratovalo pleme) Kurejzate, pa je ubio (poubijao) njihove ljude i razdijelio je njihove žene, i njihovu djecu i njihova imanja među muslimane, osim nekih (od) njih (koji) su se priključili Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je obezbijedio njih (dao im je sigurnost, zaštitu) i primili su

(oni) Islam. I protjerao je Židove Medine, sve njih: Kajnuka'oviće, a oni su skupina Abdullaha, sina Selama, i Židove Harisetovića i sve Židove Medine.

PRIČAO MI JE Hasen, sin Mudrika, pričao nam je Jahja, sin Hammada, izvijestio nas je Ebu Avanete od Ebu Bišra, od Seida, sina Džubejra, rekao je: Rekao sam Ibnu Abbasu:

"Sura Hašr (Sura zvana Hašr)." Rekao je: "Reci: "Sura Nedira (Sura plemena Nadirovića)." Slijedio je njega (Ebu Avaneta) Hušejm od Ebu Bišra.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Ebul-Esveda, pričao nam je Mutemir od svoga oca: čuo sam Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah, uzvišen je, od njega, rekao je:

Bio bi čovjek (određeni od Pomagača običaja da) učini Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (svojih) palmi dok je (najzad) osvojio sebi (posjede plemena) Kurejzate i Nedir, pa je bio poslije toga (običaja da) vraća njima (njihove palme, tj. da ih odbija da primi na korišćenje od njih - od Pomagača).

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Lejs od Nafi'a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Spaljivao (Palio) je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, palme Nadirovića i sjekao, i one su Buvejrete (tj. i one - palme - su bile u mjestu Buvejrete u blizini Medine), pa je sišlo (aje, došao je ajet):

"Što ste sjekli (posjekli) od palmi, ili ste ostavili njih stojeći (one) na svome korijenju, pa sa dozvolom Allaha (je to).....".

PRIČAO MI JE Ishak, izvijestio nas je Habban, izvijestio nas je Džuvejrijete, sin Esma'-a, od Nafi'a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, spaljivao (palio) palme Nadirovića. Rekao je: I za njih govori (tj. I o njima-tim palmama - pjeva u slijedećim stihovima) Hassan, sin Sabita:

"I lako je bilo na gospodare Luejjovića
Paljenje (Požar da podnesu) u Buvejri šireći."

(To jest: Lako je bilo podnositi požar Kurejševićima u Buvejri koji se je širio, buktao - jer nisu tu pogorile njihove palme, nego palme njihovih tajnih saveznika Nadirovića.)

Rekao je: Pa je odgovorio njemu Ebu Sufjan, sin Harisa:

"Učinio trajnim Allah to od pravljenja
I spaljivao u njezinim krajevima plamen!
Znaćeš koji nas od nje u daljini,
I znaćeš koju (od) naših zemalja će štetiti."

(Ebu Sufjan tada nije bio musliman, pa je ovim stihovima proklinjao muslimane, jer mu stihovi znače: Dao Allah da trajno spaljivanje bude u krajevima nje - Medine, koja je bila glavno mjesto i grad muslimana - tj. Izgorjela ti Medina, Hassane! Znaćeš ko je udaljen od nje-Buvejre pa da joj ne može pomoći i obraniti je, i znaćeš čiju će zemlju plamen štetiti, uništavati.)

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, rekao je: izvijestio me je Malik, sin Evsa sina Hadesana, Nasrija da je Umer, sin Hattaba, bio zadovoljan Allah od njega, pozvao njega (sebi u društvo, a on se i odazvao i došao Umeru). Kadli je došao njemu (Umeru iznenada) njegov vratar Jerfa pa je rekao njemu:

"Da li je tebi u Usmanu, i Abdurahmanu, i Zubejru i Sa'du (koji) traže dozvolu (povoljno društvo, tj. Hoćeš li im dozvoliti da uniđu, da uđu)?" Pa je rekao: "Da, pa uvedi ih." Pa je ostao malo, zatim je došao pa je rekao: "Da li ti je u Abbasu i Aliji (povoljno društvo)? Njih dvojica dozvolu traže." Rekao je: "Da." Pa pošto su njih dva unišla, rekao je Abbas: "O zapovjedniče vjernika! Sudi između mene i između ovoga (tj. i Alije)." A njih se dva parniče (svađaju, prepiru) o (imanju) koje je zaplijenio Allah Svome poslaniku, pomilovao ga Allah i spasio,

od imovine Nadirovića. Pa su se psovali (grdili) Alija i Abbas. Pa je rekla (ta mala) skupina (koja se tude zadesila): "O zapovjedniče vjernika! Sudi između njih dvojice, i odmori (tj. i daj mira) jednome (od) njih dvojice od drugoga." Pa je rekao Umer: "Promislite se (Polako se smislite i nastupajte lagano), zaklinjem vas sa Allahom koji je (taj što) sa Njegovom dozvolom stoji (opstoji) nebo i Zemlja. Da li znate da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Nećemo se naslijeđivati, što smo ostavili, (to) milostinja je - hoće s tim svoju osobu (da li znate to)?" Rekli su: "Već je rekao to." Pa se okrenuo Umer na Aliju i Abbasa pa je rekao: "Zaklinjem vas dvojicu sa Allahom da li vas dvojica znate da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, već rekao to." Njih dvojica su rekla: "Da." Rekao je: "Pa zaista ja pričam (ili: ja ću pričati) vama o ovoj stvari. Zaista Allah, slava Njemu!, bio je posebno učinio Svome poslaniku, pomilovao ga Allah i spasio, u ovome (ratnom) plijenu za (jednu) stvar (takvu što) nije dao nju (ni) jednome (čovjeku) osim njega, pa je rekao, veličajno je Njegovo spominjanje:

"I što je zaplijenio Allah na (tj. za) Svoga poslanika od njih (od Nadirovića), pa niste (vi) gonili (utrkivali, tjerali na trčanje) na njega (tj. zbog njega - plijena ništa, nikoga) od konja, a ni deva.....", do Njegovoga govora ".... moćan". Pa bila je ova (imovina) čista (tj. osobita samo) za poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Zatim tako mi Allaha nije pritisnuo (uza se on, nije skupio on) nju ispod (tj. osim) vas i nije se osamio njom nad vama (tj. nije se samovlasno odnosio u toj imovini prema vama, nije bio sebičan u odnosu na vas). Zaista već je davao vama nje (te imovine) i razdijelio je nju u (među) vas dok je ostao (samo najzad) ovaj imetak od nje (od te cijele imovine). Pa je bio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) troši na svoju porodicu trošak (cijele) njihove godine od ovoga imetka, zatim uzme što je ostalo pa učine njega (tj. stavi ga na) mjesto činenja imetka Allaha (Allahovoga, tj. pa ostavi ostatak na mjesto gdje se ostavlja Allahov imetak - a to znači: u državnu imovinu). Pa je to radio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, svoj život (u cijelome svome životu). Zatim je preminuo Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao Ebu Bekr: "Ja sam sljedbenik (nasljednik) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (ili: njegov pokrovitelj,

zaštitnik, skrbnik, tj. skrbnik njegove porodice, članova njegove porodice koji su ostali još živi poslije njegove smrti)." Pa je zgrabio njega (tj. uzeo je taj imetak) Ebu Bekr, pa je radio u njemu sa (načinom) što je radio s njim poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a vi ste tada (bili gdje ste i sada). Pa se okrenuo na Aliju i Abbasa (dakle: Okrenuo se Aliji i Abbasu) i rekao je: "Vas dvojica se sjećate da je Ebu Bekr u njemu (radio) kao što govorite vas dvojica. A Allah zna: Zaista on (Ebu Bekr) je (bio) u njemu (u tom radu) zaista istinit, dobročinitelj, napućen, sljedbenik prava (istine). Zatim je usmrtio Allah, moćan je i veličajan je, Ebu Bekra, pa sam rekao: "Ja sam sljedbenik poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i Ebu Bekra, pa sam zgrabio (tj. držao) njega dvije godine od moga zapovjedništva radim (radeći ja) u njemu sa (načinom što) je radio u njemu poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i Ebu Bekr. I Allah zna da sam ja u njemu istinit, dobročinitelj, napućen, sljedbenik prava. Zatim ste vas dvojica došla meni, oba vas (obadva), i riječ vas dvojice je jedna i stvar vas dvojice je skupna (zajednička). Pa si došao meni - misli (na) Abbasa - pa sam rekao vama dvojici: "Zaista poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, je rekao:

"Nećemo se nasljeđivati (tj. Mi se ne nasljeđujemo - misli na sebe i na ostale Božije poslanike, a to znači: da se njihova zaostavština ne dijeli na nasljednike), šta smo (što smo) ostavili, milostinja je (to)." Pa pošto se pokazalo meni (za shodno) da dadnem njega (tj. taj imetak na korišćenje) k vama dvojici, rekao sam (reći ću): "Ako ste htjeli (tj. Ako hoćete) vas dvojica, daću njega k vama dvojici na (to, tj. uz uslov) da je na vas dvojicu ugovor Allaha, i Njegova obaveza (tj. ugovor i obaveza prema Allahu) zaista (da) ćete vas dvojica raditi svakako u njemu sa (načinom) što je (kako je) radio u njemu poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i Ebu Bekr i što sam radio u njemu (ja) otkako (tj. otkada) sam upravljao, a ako ne, pa ne govorite vas dvojica meni (tj. ne razgovarajte sa mnom o tom uopće). Pa ste vas dvojica rekla: "Dadni njega k nama s tim (tj. uz taj uslov)." Pa sam dao njega k vama dvojici. Pa zar vas dvojica sebi tražite od mene (drugo neko) suđenje osim toga? Pa tako mi Allaha koji je (Taj što) sa Njegovom dozvolom stoji (opstoji ovo) nebo i Zemlja, neću suditi u njemu (o njemu - o tom imetku) sa suđenjem (nekim drukčijim) osim toga dok stane (nastane) Čas (tj. do Sudnjega dana). Pa ako ste bili nemoćni od njega (tj. Pa ako ste

nemoćni njega - taj uslov da ispunjavate), pa dadnite vas dvojica k meni, pa ja ću biti dosta vama dvojici njega (za njega - za taj imetak da ga upotrebim onako kako sam postavio vama uslov)."

Rekao je (Zuhrija): Pa sam pričao ovaj hadis 'Urvetu, sinu Zubejra, pa je rekao: "Istinit je bio (tj. Istinu je rekao) Malik, sin Evsa. Ja sam čuo 'Aišu, bio zadovoljan Allah od nje, suprugu Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da ona) govori:

Poslale su supruge Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, Usmana k Ebu Bekru (da) pitaju njega (tj. pitajući, tražeći, tražeći one od njega) svoju osminu od (onoga imetka) što je zaplijenio (bez borbe) Allah na Svoga (tj. Svome) poslaniku, pomilovao ga Allah i spasio. Pa sam bila ja (običaja da) vraćam (tj. Pa ja odvraćah) njih, pa sam rekla njima: "Zar se (vi žene) ne bojite Allaha?! Zar ne znate (doslovno: Zar niste znale vi) da Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, govoraše:

"Nećemo se nasljeđivati (mi), što smo ostavili, milostinja je (to)." Hoće s tim svoju osobu (tj. Mislio je s tim na sebe). "Samo će jesti obitelj (porodica) Muhammeda, pomilovao ga Allah i spasio, u ovome imetku (tj. od ovoga imetka, a neće ga nasljeđivati)." Pa su doprijele supruge Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, k (onome) što sam izvijestila njih." Rekao je:

Pa je bila ova milostinja u ruci Alije, sprječavao je nju Alija Abbasu, pa je nadvladao njega nad njom. Zatim je bio (ovaj imetak) u ruci Hasena, sina Alije, zatim u ruci Husejna, sina Alije, zatim u ruci Alije, sina Husejna, i Hasena, sina Hasena, oba (od) njih dvojice uzimaše naizmjenično nju (ljetinu od toga imetka), zatim u ruci Zejda, sina Hasena. I ona je milostinja (tj. vakuf - evladijjet vakuf, porodična, obiteljska zadužbina) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, istinom (uistinu).

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Musa-a, izvijestio nas je Hišam, pričao nam je Mamer od Zuhrije, od Urveta, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da su Fatima - na nju pozdrav (njoj mir)! - i Abbas došli njih dvoje Ebu Bekru (da) traže (ili: došli tražeći) njih dvoje svoje nasljedstvo njegovu zemlju od Fedeka (tj. u Fedeku) i njegov dio iz Hajbera (od Hajbera), pa je rekao Ebu Bekr:

Čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Nećemo se nasljeđivati, što smo ostavili, milostinja je (to); samo jede porodica Muhammeda u ovome imetku (imanju, a ne nasljeđuje ga)." "Tako mi Allaha zaista rodbina poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, draža je k meni da činim dobro (njoj više) od moje rodbine (tj. draža mi je nego moja rodbina)."

GLAVA

ubijanja Ka'ba, sina Ešrefa.

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan, rekao je Amr: čuo sam Džabira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (da) govori: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ko je za Ka'ba, sin Ešrefa (spreman da ga napane)? Pa (tj. Jer) zaista on je već uznemirio (tj. uvrijedio) Allaha, i Njegovoga poslanika." Pa je ustao Muhamed, sin Meslemeta pa je rekao: "O poslaniče Allaha! Da li želiš (voliš) da ubijem njega (da ga ubijem)?" Rekao je: "Da." Rekao je: "Pa dozvoli meni da govorim (jednu) stvar (tj. da reknem tome Ka'bu neku stvar, nešto i nepovoljno o tebi, a što će njega razveseliti da mu se tako pretvorim)." Rekao je: "Reci (šta hoćeš)." Pa je došao njemu (Ka'bu) Muhamed, sin Meslemeta pa je rekao: "Zaista ovaj čovjek (a mislio je na Muhammeda a.s.) već je pitao (tražio) nama milostinju, i zaista on je već zamorio nas (opteretio nas je za ono što nam je teško jer mi nemamo šta ni da jedemo, a kamoli da dajemo milostinju). I zaista ja sam već došao tebi (da) sebi tražim zajam (od) tebe." Rekao je (Ka'b): "I takođe (tj. I još) tako mi Allaha zaista zasitićete se svakako njega (tj. i još će vam biti dosade od njega, dosadiće vam on)." Rekao je: "Zaista mi smo već slijedili (tj. već slijedimo) njega, pa ne volimo da ostavimo njega do (da) vidimo (dok ne vidimo) ka kojoj stvari će postati njegova stvar (ili: njegovo stanje, njegov posao). A već smo htjeli (tj. već hoćemo) da pozajmiš nama (jedan devin) tovar, ili dva tovara (žita, hrane)."

(Devin tovar je 60 sa'ova, oko dvjesta kilograma.)

A pričao nam je Amr osim jedanput (više puta, a nije jedanput), pa nije spomenuo (riječi) "tovar, ili dva tovara", pa sam rekao njemu: U njemu (U hadisu) je (spomenuto i): "tovar, ili dva tovara". Pa je rekao: Mislim (da) je u njemu (spomenuo i): "tovar, ili dva tovara". Pa je rekao (Ka'b):

"Da, (ali) založite mi (za dugovanje zalog)." Rekli su: "Koju stvar hoćeš (da ti dadnemo u zalog)?" Rekao je: "Založite mi vaše (svoje) žene." Rekli su: "Kako (da) založimo tebi naše žene, a ti si najljepši (od svih) Arapa?" Rekao je: "Pa založite mi vaše sinove." Rekli su: "Kako (da) založimo tebi naše sinove, pa (da) se psuje (grdi) jedan (od) njih, pa (da) se rekne: "Založio se je (tj. Bio je založen, u zalogu) za tovar, ili dva tovara. Ovo (To) je (jedna) sramota na nas (za nas), a ali (tj. nego) založićemo tebi oklop (pancijer, pancir košulju)." Rekao je Sufjan: Misli (na) oružje. Pa je obećao njemu da će doći njemu. Pa je došao njemu noću i sa njim je Ebu Nailete, a on je brat Ka'ba od dojenja (tj. brat po mlijeku Ka'bu). Pa je pozvao njih k tvrđavi (u tvrđavu), pa je sišao k njima. Pa je rekla njemu njegova žena:

"Gdje izlaziš (u) ovaj čas?" Pa je rekao: "On je samo Muhamed, sin Meslemeta, i moj brat Ebu Nailete." A rekao je (u pričanju ovoga hadisa jedan drugi pripovjedač) osim Amra: Rekla je (Ka'bova žena): "Čujem (jedan takav) glas kao da ono kapa iz njega (tvoja) krv." Rekao je: "On je samo (tj. To je samo) moj prijatelj Muhamed, sin Meslemeta, i moj dojenik (brat po dojenju, mlijeku) Ebu Nailete. Zaista plemeniti (čovjek) da se je pozvao k udarcu (kopljem) u noći, zaista bi se odazvao." Rekao je: I uvede (dadne unići) Muhamed, sin Meslemeta, sa sobom dvojici ljudi. Reklo se je Sufjanu: "Imenovao je (tj. Je li imenovao) njih Amr)?" Rekao je: "Imenovao je neke (od) njih." Rekao je Amr: Došao je sa njim sa dvojicom ljudi (tj. Doveo je sa sobom dvojicu ljudi, nekakva dva čovjeka).

A rekao je (neko drugi) osim Amra (a ti drugi su): Ebu Abs, sin Džebra, i Haris, sin Evsa, i 'Abbad, sin Bišra: rekao je Amr: Došao je sa njim (tj. sa sobom u društvu) sa dvojicom ljudi (tj. doveo je sa sobom nekakva dva čovjeka), pa je rekao: "Kada god je došao (tj. Kada dođe

Ka'b), pa zaista ja sam govornik za njegovu kosu (tj. ja ću uzeti njegovu kosu), pa ću omirisati (onjušiti) nju. Pa kada ste vidjeli (Kada vidite) mene (da) sam se domogao (tj. dohvatio, podigao do kose) od njegove glave, pa uzmite (mačeve), pa udrite njega." A rekao je jedanput: "Zatim dadnem omirisati vama (tj. Kada ga ja omirišem, zatim dadnem omirisati vama, udrite ga)." Pa je sišao k njima (Ka'b) naoružan (sabljom, mačem o vratu obješenom bivši) i on je (u takvom stanju da) se širi od njega vjetar mirisa. Pa je rekao (Muhamed, sin Meslemeta, Ka'bu):

"Nisam vidio kao danas vjetra (tj. mirisa) - to jest: ljepšega." A rekao je (drugi) osim Amra: Rekao je (Ka'b): "Kod mene je najmirodskija (od) žena Arapa (tj. Ja imam ženu koja je vlasnica, ili spravljačica, najljepših mirisova od svih arapskih žena) i najsavršenija (od) Arapa. Rekao je Amr: Pa je rekao: "Da li ćeš dozvoliti meni da omirišem (da pomirišim) tvoju glavu?" Rekao je: "Da." Pa je omirisao njega (tj. nju - glavu). Zatim je dao omirisati svojim drugovima. Zatim je rekao: "Da li ćeš dozvoliti meni?" Rekao je: "Da." Pa pošto se domogao od njega (njega, tj. Pa pošto je dohvatio nju - glavu), rekao je: "Držite vi (Držite ga)!" Pa su ubili njega. Zatim su došli Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa su izvijestili njega (o svemu tome).

GLAVA

ubijanja Ebu Rafi'a Abdullaha, sina Ebul-Hukajka.

A rekne se (tj. veli se da je njegovo ime bilo) Sellam, sin Ebul-Hukajka. Bio je u Hajberu, a veli se (da nije u Hajberu nego) u (jednoj) tvrđavi svojoj u zemlji Hidžaza. A rekao je Zuhrija: Ono (ubijanje Ebu Rafi'a) je poslije (ubijanja) Ka'ba, sina Ešrefa.

PRIČAO MI JE Ishak, sin Nasra, pričao nam je Jahja, sin Adema, pričao nam je Ibnu Ebu Zaidete od svoga oca, od Ebu Ishaka, od Bera-a, sina 'Aziba, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Poslao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, skupinu (ljudi) k Ebu Rafi-u, pa je unišao na njega (tj. pa je unišao njemu) Abdullah, sin 'Atika, (u) njegovu kuću (sobu) noću, a on je spavač, pa je ubio njega.

PRIČAO NAM JE Jusuf, sin Musa-a, pričao nam je Ubejdulah, sin Musa-a, od Israila, od Ebu Ishaka, od Bera-a, sina Aziba, rekao je:

Poslao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, k Ebu Rafi'u (određenome) Židovu (neke) ljude od Pomagača, pa je učinio zapovjednikom nad njima Abdullaha, sina Atika. A bio je Ebu Rafi' (običaja da) uznemiruje poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i (da) potpomaže na njega (tj. protiv njega), a bio je u (jednoj) svojoj tvrđavi u zemlji Hidžaza. Pa pošto su se (oni) približili njemu (zamku, tvrđavi), a već je zašlo (zalazilo) Sunce i išli (tj. vraćali) su se ljudi sa svojim stadom (koje je bilo na paši), pa je rekao Abdullah svojim drugovima:

"Sjedite (na ovome) svome mjestu. Pa zaista ja sam odlazač i podešavač sebe (prikazivač sebe ljubaznim, prikazaću se ljubaznim, uljudnim) vrataru (te utvrde, tvrđave). Možda ja da uniđem." Pa se okrenuo prema (tvrđavi) dok se približio (tim) vratima. Zatim se pokrivao sa svojom odjećom kao da on vrši nuždu, a već su unišli ljudi (te tvrđave unutra). Pa je viknuo za njega (na njega taj) vratar: "O robe Allaha (O slugo Allaha, O čovječe Božiji)! Ako si bio (da) hoćeš (Ako hoćeš) da uniđeš, pa uniđi (pa uđi), pa (tj. jer) zaista ja hoću da zaključam (ova) vrata." Pa sam unišao, pa sam se sakrio. Pa pošto su unišli ljudi (sa stadima), zaključao je vrata. Zatim je objesio ključeve (kojima se zaključava) na (jedan) kolac. Rekao je: Pa sam ustao ka ključevima, pa sam uzeo njih, pa sam otvorio vrata. A bio je Ebu Rafi' (običaja da) se priča noću kod njega, i bio je u (nekim visokim, uzdignutim od tla) svojim sobama. Pa pošto su otišli od njega stanovnici (tj. učesnici) njegovoga noćnoga pričanja (razgovora), penjao (popeo) sam se k njemu. Pa sam učinio kada god sam otvorio (neka) vrata (penjući se k njemu), zaključao bih na mene (tj. za sobom njih) iznutra (od unutra). Rekao sam (u sebi ovo): Ako (ti) ljudi (taj narod njegov) opomenu se (saznaju) za mene, nisu dospjeli (neće oni dospjeti) k meni dok (tj. prije nego da) ubijem njega (dok ga ne ubijem). Pa sam (na kraju) stigao (dopro) k njemu, pa kada li je on u (jednoj) mračnoj sobi usred svoje obitelji (porodice), neću znati (tj. ne znam) gdje je on od sobe (u toj sobi). Pa sam rekao:

"Ebu Rafi'e!" Pa je rekao: "Ko je ovo?" (To jest: "Ko je to?") Pa sam pao (tj. Pa sam se upravio, pošao, krenuo) prema glasu (put toga glasa), pa udarim njega (pa sam ga udario jednim) udaranjem (udarcem) sa sabljom (mačem), a ja sam izbezumljen (zabezeknut), pa nisam koristio (iskoristio nijednu) stvar (tj. nisam postigao ništa). I povikao je (on). Pa sam izašao iz (te) sobe, pa ostanem nedaleko (tj. ne tako mnogo). Zatim sam unišao k njemu pa sam rekao: "Šta je ovaj (Kakav je to) glas, o Ebu Rafi'e?" Pa je rekao: "Za tvoju majku jao (tj. Teško tvojoj majci)! Zaista je (nekakav) čovjek u (ovoj) sobi udario mene prije (tj. maloprije) sa sabljom (mačem svojim)." Rekao je: Pa udarim (Pa sam udario) njega (jednim) udaranjem (koje) je oslabilo njega, a nisam (bio sasvim) ubio njega. Zatim sam stavio oštricu sablje (mača) u njegov stomak (trbuh) dok je uzeo u njegovim leđima (izlaz, tj. dok mu je najzad mač izašao na leđa). Pa sam saznao (poznao) da sam ja ubio njega. Pa sam počeo (da) otvaram (ta) vrata, vrata po vrata, dok sam stigao (dopro) k (jednoj) stepenici njegovoj, pa sam stavio svoju nogu, a ja mislim (tj. misleći ja) da sam ja već stigao k zemlji (tj. da sam dopro k tlu). Pa sam pao u (jednoj) noći mjesečnoj (obasjanoj mjesečinom), pa se je razbila moja golijen (cipac, potkoljenica). Pa sam zamotao nju sa (jednom) čalmom (zavojem). Zatim sam otišao dok sam (najzad) sjeo na vrata, pa sam rekao: "Neću izaći noćas do (da) znam (dok ne saznam) da li sam ubio njega (sigurno, zaista)." Pa pošto je povikao (tj. zapjevao) pijetao (horoz), stao je objavljivač smrti na bedem (tvrđavu, na zid tvrđave) pa je rekao:

"Objavljujem smrt (Izvještavam o smrti) Ebu Rafi'a, trgovca stanovnika Hidžaza." Pa sam otišao k svojim drugovima pa sam rekao: "Spas! (Tj. Spašavajte se! Požurite! Bježite!) Pa već je ubio Allah Ebu Rafi'a (neka znate)." Pa sam stigao (na kraju) k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa sam pričao (ispričao to) njemu. Pa je rekao meni (on):

"Prostri (Položi) svoju nogu!" Pa sam prostro (položio, pružio) svoju nogu, pa je potrao (on) nju, pa kao da je ona (takva da) se nisam tužio (na) nju nikada (tj. pa mi poslije toga bi, postade ta noga tako zdrava kao da me nije nikada ni boljela, kao da je nisam nikada ni ozlijedio).

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Usmana, pričao nam je Šurejh - on je sin Meslemeta, pričao nam je Ibrahim, sin Jusufa, od svoga oca, od Ebu Ishaka, rekao je: čuo sam Bera-a, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Poslao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, k Ebu Rafi'u Abdullaha, sina Atika, i Abdullaha, sina Utbeta, u ljudima (među ljude) sa njima. Pa su otišli dok su se približili (njegovoj) tvrđavi. Pa je rekao njima Abdullah, sin Atika:

"Ostanite vi dok odem ja pa (da) pogledam." Rekao je: Pa sam se udobravao (pokazivao sam ljubaznost, uljudnost) da uniđem (u tu) tvrđavu. Pa su izgubili (stanovnici tvrđave jednoga) svoga magarca. Rekao je: Pa su izašli sa glavnjom (živim ugarkom da) traže njega. Rekao je: Pa sam se pobojao da se prepoznam (da ću biti prepoznat, da me ne prepoznaju), pa sam pokrio svoju glavu i svoju nogu (noge) kao da ja vršim nuždu. Zatim je dozivao (povikao) drug vrata (vratar):

"Ko je htio (ko hoće) da uniđe, pa neka uniđe prije (nego) da zaključam njih." Pa sam unišao, zatim sam se sakrio u vezalište (u mjesto gdje je svezan nekakav) magarac kod vrata (te) tvrđave. Pa su večerali (oni) kod Ebu Rafi'a i pričali su dok je otišao (prošao jedan) čas (sat) od (te) noći, zatim su se vratili ka svojim kućama. Pa pošto su se smirili (njihovi) glasovi i ne čujem (nikakvoga) kretanja, izašao sam (tada). Rekao je: I vidio sam vratara gdje je stavio ključ (od vrata te) tvrđave u (jednu) rupu (prokopanu u zidu), pa sam uzeo njega, pa sam otvorio s njim vrata tvrđave. Rekao je: Rekao sam: Ako se opomene (tj. Ako sazna, opazi) za mene (taj) narod, otići ću na polaganost (polako, bez žurbe). Zatim sam se upravio ka vratima njihovih kuća, pa sam pozaključavao njih (vrata) na njima (vlasnicima) od vanjske (strane). Zatim sam se popeo k Ebu Rafi'u u (uz) stepenice, pa kada li je (njegova) kuća (soba) tamna. Već se je ugasila njegova svjetiljka, pa nisam znao gdje je (taj) čovjek (na kojem mjestu spava, leži). Pa sam rekao:

"O Ebu Rafi'e!" Rekao je: "Ko je ovo (to)?" Rekao je: Pa sam se upravio prema (tome) glasu, pa udarim njega (pa sam ga udario). I povikao je. Pa nije koristila (ta prva navala nijednu) stvar (ništa). Rekao

je: Zatim sam došao kao da ja pomažem (pritječem u pomoć) njemu, pa sam rekao: "Šta je tebi, o Ebu Rafi'e?" A izmijenio sam svoj glas. Pa je rekao: "Zar se neću začuditi (tj. Zar se ne čudim) tebi, tvojoj majci teško?! Unišao je na mene (meni jedan) čovjek, pa je udario mene sa sabljom (mačem). Rekao je: Pa sam se upravio njemu također (opet), pa udarim (pa sam udario) njega drugi (puta), pa nije koristila (nijednu) stvar (ništa). Pa je zavikao (zajaukao) i ustala je njegova porodica. Rekao je: Zatim sam došao, i izmijenio sam svoj glas kao (na) oblik (izvjesnoga) pomagača, pa kada li je on ležač (leži) na svojim leđima. Pa stavim (Pa sam stavio svoju) sablju u njegov stomak, zatim se izvrnem (nagnem, naslonim) na nju (na sablju), dok sam (najzad) čuo glas (njegove) kosti. Zatim sam izašao izbezumljen dok sam došao (onim) stepenicama (i) hoću da siđem, pa padnem od (sa) njih. Pa se skinula (tj. Pa je iskočila iz svoga ležišta) moja noga. Pa sam svezao nju, zatim sam došao mojim drugovima skakućem (skakućeći na jednoj nozi), pa sam rekao njima:

"Odite (Idite), pa obradujte poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa (jer) zaista ja neprestano ću biti (tu) dok čujem (dok ne čujem) izvještačicu smrti (osobu koja izvještava o smrti). Pa pošto je bilo u lice jutra (tj. u osvit zore), popela se izvještačica (tj. izvještač o smrti) pa je rekao: "Izvještavam (o smrti) Ebu Rafi'a." Rekao je: Pa sam ustao (da) idem, nema sa mnom (u mene nikakvoga) prevrćanja (udaranja sobom, drhtanja, potresa od bolova), pa sam stigao svoje drugove prije (nego što je nastupilo vrijeme, čas) da dođu (oni) Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa sam obradovao (obeselio ja lično) njega.

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA.

GLAVA RATOVANJA HENDEKA

i ona (tj. ovo ratovanje) je (poznato još i pod nazivom, imenom) Ahzab.

("Handekun" je pravi naziv, tj. izgovor, riječi Hendek, a znači: rov, šanac, opkop ili jarak, duboki jarak. U tekstu hadisa misli se na jedan

rov što su ga nedaleko od Medine bili iskopali u svoje vrijeme Muhammed a.s. i njegovi drugovi da bi im se bilo lakše braniti od neprijatelja za koje su bili čuli da se spremaju da udare na Medinu. Zaista neprijatelji su bili zaista i došli da udare na Medinu i zaustavili su se kod toga rova. Neprijatelja je bilo deset hiljada vojnika, a muslimana je bilo svega tri hiljade boraca. Neprijatelji muslimana su bili sastavljeni iz skupina, stranaka raznih arapskih plemena sa bezbožničkim Kurejševićima na čelu i od Židova, uglavnom, iz plemena Nedirovića koji su protjerani iz Medine u Hajber. Ti Židovi i te skupine iz raznih arapskih plemena koje su se složile i sklopile kao nekakav savez da udare na Medinu - nazivaju se u Kur'anu i hadisima el-ahzabu. "El-ahzabu" je množina od "hizbun", a "hizbun" znači, između ostaloga, i stranka, skupina ljudi. "El-ahzabu" su stranke, skupine ljudi, a neki tu riječ prevode sa izrazom: saveznici. Prema tome "gazvetul-handeki" znači: ratovanje oko rova, preko rova. A "ve hijel-Ahzabu" znači: A ona (ta bitka) je (bitka, ratovanje protiv poznatih, određenih) skupina (stranaka; saveznika idolopoklonstva, bezboštva). U daljem se tekstu neće više davati ova objašnjenja, a ova će se bitka, vojna nazivati samo izrazima Hendek i Ahzab. Bilo bi pravilno upotrebljavati El-ahzab, ali radi kratkoće upotrebljavaće se oblik Ahzab.)

Rekao je Musa, sin Ukbeta: Bila je (ova bitka) u (mjesecu) ševalu godine četvrte (poslije Hidžre).

PRIČAO NAM JE Jakub, sin Ibrahima, pričao nam je Jahja, sin Seida, od Ubejdulaha, izvijestio me je Nafi' od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, izlagao (tj. vršio smotru) njega (na) dan Uhuda, a on (Ibnu Umer) je sin četrnaest godina (tj. a on je imao tada četrnaest godina života), pa nije dao preći njemu (u vojnike, nije dozvolio njemu da učestvuje u bitci, u borbi jer je smatrao da nije još dorastao za borbu). A izložio je (vršio je smotru) njega (na) dan Hendeka, a on je sin petnaest godina (tj. a on je imao tada petnaest godina života), pa je dao preći njemu (u vojnike, dao je dozvolu njemu da učestvuje u borbi, tj. proizveo ga je u čast vojnika).

(Na osnovu ovoga Buharija hoće da dokaže da je Hendek bio četvrte godine po Hidžri, a ne pete godine kakav je stav nekih, jer je Uhud, tj. borba na Uhudu bila treće godine po Hidžri.)

PRIČAO MI JE Kutejbete, pričao nam je Abdul-Aziz, sin Ebu Hazima, od Sehla, sina Sa'da, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bili smo sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u Hendeku, a oni (tj. jedni muslimani) kopaju, a mi prenosimo (tu iskopinu) zemlju na našim međuplećima (tj. na prostoru hrptenjače gdje se sastaju pleća - a to će reći: na našim grbačama). Pa je rekao (govorio) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Moj Bože! Nema života osim život (osim života) drugoga svijeta. Pa oprosti Iseljenicima i Pomagačima!"

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Muavijete, sin Amra, pričao nam je Ebu Ishak od Humejda: čuo sam Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori:

Izašao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, ka Hendeku, pa kada li Iseljenici i Pomagači kopaju u (jednom) hladnom jutru, pa nisu bili za njih robovi (tj. pa oni nemaju robova nikakvih da) rade to za njih (da rade to njima mjesto njih). Pa pošto je vidio (ono) što je sa njima od truda (napora) i gladi, rekao je:

"Moj Bože! Zaista život je život drugoga svijeta. Pa oprosti Pomagačima i Iseljenicima." Pa su rekli (oni) odgovarajući njemu: "Mi smo (oni) koji su se prisegnuli Muhamedu. Na (ovu) borbu dok smo ostali (tj. dok ostajemo na životu), vječno."

PRIČAO NAM JE Ebu Mamer, pričao nam je Abdul-Varis od Abdul-Aziza, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Počeli su Iseljenici i Pomagači (da) kopaju (onaj poznati, određeni) rov okolo (oko) Medine, i (da) prenose (oni iskopanu) zemlju na svojim leđima, a oni govore (tj. radili su to govoreći oni): "Mi smo (oni) koji su se prisegnuli Muhammedu. Na Islam dok smo ostali (dok ostajemo,

doživotno), vječno." Rekao je: Govori Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, a on odgovara njima:

"Moj Bože! Zaista ono nema dobra osim dobro drugoga svijeta. Pa blagoslovi (dadni blagoslov) u (među) Pomagače i Iseljenike." Rekao je: Donosi se njima punjenje moje šake od ječma (tj. Donosi im se, Donosilo im se toliko ječma da bi se mogla napuniti moja šaka), pa se napravi (tj. skuha) sa progrklim (ogrklim) salom (lojem), stavi se pred (te) ljude, a ljudi su gladni, a ono (to salo, loj, masnoća-ihaletun) je ružno u grlu (tj. hvata za grlo svojim ružnim ukusom) i za njega je (tj. on ima) smrdljiv miris.

("Ihaletun" je ženskoga roda u arapskom jeziku, prevodi se sa izrazom salo, loj - a te obje riječi drugoga su roda u našem jeziku, pa se zbog toga zamjenice ne slažu u rodu između teksta i prevoda.)

PRIČAO NAM JE Hallad, sin Jahja-a, pričao nam je Abdul-Vahid, sin Ejmena, od svoga oca, rekao je: Došao sam Džabiru, bio zadovoljan Allah od njega, pa je rekao:

Zaista mi (na) dan Hendeka kopamo, pa se izložila (tj. pa se ispriječila jedna) čvrsta površina (ili komad, sloj zemlje kojoj ne može ništa ćuskija, gvozdeni kolac). Pa su došli Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa su rekli: "Ovo je (jedna neprobojna) površina (jedna gromada što) se izložila (ispriječila) u (ovome) rovu." Pa je rekao: "Ja sam silazač (tj. Ja ću sići)." Zatim je ustao, a njegov stomak je zamotan sa (jednim) kamenom (da mu kamen pritisne malo stomak, pa da bi lakše trpio glad i da bi lakše nosio prazan stomak). A ostali smo tri dana ne kušamo (ne kušajući mi nikakvoga) kušanja (tj. ne okusivši ništa). Pa je uzeo Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, ćuskiju, pa je udario, pa se je vratila (tj. pa je postala ta čvrsta površina, pretvorila se u) pijesak tekući (padajući, tj. u živi pijesak), ili pokretni (nezadrživi pijesak). Pa sam rekao:

"O poslaniče Allaha! Dozvoli mi, ka kući (svojoj da odem)." Pa sam rekao svojoj ženi: "Vidio sam u Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (jednu) stvar, nije ti bilo u tome (nikakvoga) strpljenja."

(To jest: "Vidio sam ga gladnoga da to nije za izdržati, da ti ne bi to mogla trpiti.")

"Pa (da li) je kod tebe (nekakva) stvar (od hrane, tj. Imaš li išta za pojesti)?" Rekla je: "Kod mene je (neki) ječam (tj. Imam nekoga ječma) i (jedna) kozica (žensko jare)." Pa sam zaklao (tu) kozicu, a (ona) je samlila (samljela taj) ječam, čak smo učinili (tj. stavili to) meso u lonac. Zatim sam došao Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, a (ono) tijesto se već razbilo (tj. zakvasilo), a (onaj) lonac (šerpa) je među kamenjem (tj. na kamenju postavljenom uz vatru na koje se stavlja lonac za varenje), već je bio skoro (blizu) da se skuha (svari). Pa sam rekao:

"Jelce (tj. Jedno malo jelo) je za (u) mene, pa ustani ti, o poslaniče Allaha, i (jedan) čovjek, ili dva čovjeka (još)." Rekao je: "Koliko je ono?" Pa sam spomenuo njemu. Rekao je: "Mnogo, lijepo (dobro je to)." Rekao je: "Reci njoj (da ona, tj. neka ona) ne iščupa (ne skida taj) lonac (sa kamenja), a niti (taj) hljeb iz peći (iz furune) do (da ja) dođem (dok ja ne dođem)." Pa je rekao: "Ustanite (Ustajte)!" Pa su ustali (ti svi tude što su bili) Iseljenici i Pomagači. Pa pošto je unišao (naišao) na svoju ženu (Džabir), rekao je: "Teško tebi! Doveo je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (sve one) Iseljenike i Pomagače i ko je sa njima (se zadesio)." Rekla je: "Da li je pitao tebe (o količini jela)?" Rekao sam: "Da."

Pa je rekao (Muhammed a.s.): "Ulazite, i ne tiskajte se (ne guraj te se)." Pa je počeo (Muhammed a.s. da) razbija (da lomi, da mrvi onaj) hljeb i (da) stavlja na njega (ono) meso, i zastire (pokriva taj) lonac i peć kada je (kada bi on) uzeo iz njega, i približuje (tj. dodaje) ka svojim drugovima, zatim iščupa (izvadi meso; ili: zatim skine, otkrije lonac - da opet izvadi iz njega). Pa neprestano razbija (lomi) hljeb i crpa (grabi, uzima iz lonca meso) dok su se zasitili (dok su se svi oni najeli), i ostao je (još i jedan) ostatak. Rekao je:

"Jedi (ti, ženo Džabirova) ovo, i pokloni (još nekome), pa (tj. jer) zaista ljudi su (u takvoj prilici da) je pogodila njih glad."

PRIČAO MI JE Amr, sin Alije, pričao nam je Ebu Asim, izvijestio nas je Hanzalete, sin Ebu Sufjana, izvijestio nas je Seid, sin Mina-a,

rekao je: čuo sam Džabira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Pošto se kopao Hendek, vidio sam u Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, žestoku glad (ili: žestoku udubljenost, uleknutost, uvučenost stomaka od gladi, zbog gladi), pa sam se obrnuo (vrnuo, tj. otišao) ka svojoj ženi, pa sam rekao:

"Da li je kod tebe (imaš li od jela neku) stvar (išta), pa (jer) zaista ja sam vidio u poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, žestoku glad (udubljenost stomaka od gladi)?" Pa je izvadila k meni (jednu kožnu) posudu (vreću, torbu), u njoj je sa' (3,34 kg.) od ječma. I za (u) nas je (jedna) životinjica (ovca) pokućarica (ulazi u kuću), pa sam zaklao nju. I samlila (samljela) je (ona taj) ječam, pa je svršila (završila mljevenje) do moga svršavanja (završavanja klanja ovčice). I isjekao sam nju (ovčicu na komade) u njezin lonac (u njezinu šerpu, tendžeru), zatim sam se okrenuo (tj. otišao, vratio sam se) ka poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je rekla:

"Ne osramoti me sa (tj. u, kod) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i sa (u onoga, i sa onim) ko je sa njim." Pa je došao njemu, pa sam tajno govorio njemu, pa sam rekao: "O poslaniče Allaha! Zaklali smo (jednu) životinjicu našu i samljeli smo (jedan) sa' (3,34 kg) od ječma (sa' ječma koji) je bio kod nas, pa dođi ti, i nekolicina (i nekoliko ljudi) sa tobom (pa da jedu)." Pa je povikao (jakim glasom) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"O stanovnici (tj. O prisutnici, O radnici, kopači ovoga) rova! Zaista Džabir je već napravio podrobac (ostatak od hrane, jela, tj. napravio je jedno jelo), pa dođite (požurite) vi!" Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Ne spuštajte (Ne snimajte) nipošto vaš lonac, i ne zakuhavajte nipošto (u hljeb) vaše tijesto do (da) dođem (ja)." Pa sam došao, i došao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, predvodi (predvodeći on te) ljude dok sam došao (ja) svojoj ženi. Pa je rekla: "S tobom (učinio Allah tako, to) i s tobom (učinio tako, to)!"

(To jest: Žena klete i mrmlja od stida što je malo hrane, a muž doveo mnogo ljudi sa Muhammedom a.s..)

Pa sam rekao (ja praveći se da ne čujem ženine kletve): "Već (sam) učinio (onaj predlog) koji si rekla (a to znači: evo doveo sam Muhammeda a.s. i ljudi nekoliko)." Pa je izvadila njemu (Muhammedu a.s.) tijesto. Pa je pljucnuo (Muhammed a.s.) u njega i blagoslovio je. Zatim je upravio k našem loncu, pa je pljucnuo i blagoslovio (je). Zatim je rekao:

"Pozovi (Zovni, Zovi jednu) kuharicu, pa neka zakuha (hljeb) sa mnom. I crpaj (uzimaj, tj. grabi ti, o kuharico,) iz vašega lonca. I ne spuštajte (ne skidajte vi) njega (lonac)." A oni su hiljadu (tj. A njih je bilo hiljadu ljudi sa Muhammedom a.s.). Pa kunem se Allahom zaista već su jeli (oni), čak su ostavili (prestali da jedu od sitosti) njega, i okrenuli se (odstranili su se od jela), a zaista naš lonac zaista hrče (tj. vrije ključa) kao što je on (prije toga ključao), i zaista naše se tijesto zaista zakuhava (u hljeb) kao što je ono (zakuhavalo se prije toga).

PRIČAO MI JE Usman, sin Ebu Šejbeta, pričao nam je Abdete od Hišama, od njegovoga oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, (o riječima iz Kur'ana):

"Pošto su došli vama od (strane) iznad vas i od niže od vas, i pošto su se skrenuli (tj. uskolebali, uznemirili vaši) pogledi i (pošto) su doprla (dospjela od uzbuđenja vaša) srca grkljanima (u grkljane)....", rekla je: Bilo je to (neprijatno stanje obuzelo muslimane na) dan Hendeka.

PRIČAO NAM JE Muslim, sin Ibrahima, pričao nam je Šubete od Ebu Ishaka, od Bera-a, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (dobrovoljno u prilici da) prenosi (iskopanu) zemlju (tj. prenosaše, prenosio je i on zemlju na) dan Hendeka, čak je sakrila (tj. prekrila prašina) njegov stomak - ili: uprašio se njegov stomak - govori (tj. prenosaše zemlju govoreći, izgovarajući ove stihove):

"Tako mi Allaha da nije Allaha, ne bismo se naputili.

I ne bismo milodarili i ne bismo klanjali.
Pa spusti svakako spokojstvo na nas.
I učvrsti (naše) noge ako se (mi) sukobimo.
Zaista ovi su već se osilili na nas.
Kada su htjeli zavođenje (nas), nismo htjeli."

I podigao bi s njom (sa zadnjom riječi Muhammed a.s.) svoj glas: "Nismo hteli, nismo htjeli."

(Ove stihove je spjevao Abdullah, sin Revahata r.a. Pod zavođenjem se misli na zavođenje sa puta Islama natrag u bezboštvo i idolopokloništvo.)

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja, sin Seida, od Šubeta, rekao je: pričao mi je Hakem od Mudžahida, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Pomogao sam se (tj. Pomognut sam) sa istočnjakom (vjetrom), a uništilo se (Uništeno je pleme) 'Ad sa zapadnjakom (vjetrom)."

PRIČAO MI JE Ahmed, sin Usmana, pričao nam je Šurejh, sin Meslemeta, rekao je: pričao mi je Ibrahim, sin Jusufa, rekao je: pričao mi je moj otac od Ebu Ishaka, rekao je: čuo sam Bera-a (da) priča, rekao je:

Pošto je bio dan Ahzaba i kopao je rov poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, vidio sam ga (da) prenosi od zemlje (zemlju toga) rova, čak je sakrila od mene (ta) zemlja (tj. prašina te zemlje) kožu njegovoga stomaka (trbuha), a bio je mnoge dlake. Pa sam čuo njega (da) pjeva (pjesmu u pjesničkom metru redžezu) sa riječima sina Revahata (Revahatovoga), a on prenosi od (te) zemlje govori (tj. prenosi tu zemlju govoreći):

"Moj Bože! Da nije Tebe, ne bismo se naputili.
I ne bismo milodarili i ne bismo klanjali.
Pa spusti svakako spokojstvo na nas.

I učvrsti (u borbi naše) noge ako se sukobimo.
Zaista ovi su već osilili se na nas.
I ako (ili: Iako) su htjeli zavođenje, nismo htjeli."

Rekao je: Zatim otegne svoj glas sa zadnjom njom (a to će reći: Otegne glas kada izgovara zadnju riječ "ebejna": nismo htjeli).

PRIČAO MI JE Abdete, sin Abdullaha, pričao nam je Abdussamed od Abdurahmana - on je sin Abdullaha sina Dinara - od njegovoga oca da je Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao:

Prvi dan (što) sam prisustvovao njemu (tj. u njemu, jednoj borbi, ratovanju) je dan Hendeka.

PRIČAO MI JE Ibrahim, sin Musa-a, izvijestio nas je Hišam od Mamera, od Zuhrije, od Salima, od Ibnu Umera. Rekao je (Mamer): A izvijestio me je Ibnu Tavus od Ikrimeta, sina Halida, od Ibnu Umera, rekao je:

Unišao sam Hafsi, a njezine pletenice kapaju (što bi moglo da znači da se kupala ili prala glavu prije njegovoga dolaska, a to mu je sestra). Rekao sam: "Već je bilo od posla (ovih) ljudi što vidiš (i sama, tj. jedni priznaše za halifu Aliju, a drugi Muaviju, pa onda nastade među njima borba), pa se ne učini meni (ne dade mi se) od posla (ovoga - od vlasti nijedna) stvar (ništa)." Pa je rekla: "Priključi se (sastanku, skupu na Sifinu koji će vijećati od stvari, o stvarima halifata i spora između Alije i Muavije), pa (tj. jer) zaista oni iščekivaju tebe, i bojim se da će biti u zadržavanju od njih (njih kakav) razdor (rascjep)." Pa (ona) nije ostavila njega (nije ga pustila da izostane), dok je (najzad na njezin nagovor) otišao. Pa pošto su se razišli (razjedinili, podijelili) ljudi (koji su učestvovali na tom sastanku nakon izjava Ebu Musa Eš'arije i Amra, sina Asa), govorio je (održao je govor, uzeo je riječ) Muavija, rekao je: "Ko htijaše da govori o ovome poslu (o ovoj stvari, tj. o stvari hilafeta, kalifata), pa neka nadnese (tj. pokaže) nama svoj rog (tj. svoju glavu, svoju stranu lica - a to će reći: neka se pokaže, neka se ne krije), pa (jer) zaista mi smo preči za njega (za ovaj posao za halifat, za čast halife) od njega i od njegovoga oca (tj. od Abdullaha i od Umera, njegovoga oca)." Rekao je Habib, sin Meslemeta: "Pa da li nisi (tj. Pa zašto nisi)

odgovorio njemu?" Rekao je Abdullah: "Pa driješio sam svoju odjeću (kojom sam bio omotao leđa i golijeni dok sam sjedio - to je odjeća hubvet) i pomislio sam da reknem: "Preči je za ovaj posao (za ovu stvar) od tebe (onaj) ko se (koji se) borio (ratovao protiv) tebe i tvoga oca na (za) Islam (na Uhudu i Hendeku jer Muavija i njegov otac u to vrijeme još nisu bili primili Islam). Pa sam se pobojao da reknem (izreknem jednu takvu) riječ (koja) će raspršiti (podijeliti taj) skup (zbor, sabor), i proliti krv (muslimana) i nosiće se (tj. prenijeće se) od mene (da sam ja htio nešto drugo) osim to (da mu odgovorim na njegovo izazivanje). Pa sam se sjetio (onoga) što je izbrojio (pripravio) Allah u rajevima (u rajskim vrtovima za one koji se strpe i koji opraštaju uvrede i izazivanja)."

Rekao je Habib: "Sačuvao si se i očuvao si se." Rekao je Mahmud od Abdurrezzaka: ....., a njezine pletenice.....

(To jest: Po drugoj predaji u pričanju navedenoga teksta upotrebljen je izraz "nevsatu" mjesto izraza "nesvatu", a oba izraza znače: pletenice. Upravo ovome drugom izrazu daje se kod jezičara prednost, tj. izrazu "nevsatu". Čak neki kažu da izraz "nesvatu" i ne znači ništa, nego da je to izvrnuta riječ "nevsatu".)

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Sufjan od Ebu Ishaka, od Sulejmana, sina Sureda, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (na) dan Ahzaba (tj. Hendeka):

"Ratovaćemo (mi u Meki protiv) njih, a neće ratovati (oni protiv) nas (ovdje u Medini više nikada)."

PRIČAO MI JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Jahja, sin Adema, pričao nam je Israil: čuo sam Ebu Ishaka (da) govori: čuo sam Sulejmana, sina Sureda (da) govori: čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori kada su se udaljili (odagnali pomoću Božijom ti) Saveznici (skupine bezbožnika) od njega:

"Sada ćemo ratovati (protiv) njih, a neće ratovati (oni protiv) nas. Mi ćemo ići k njima."

(To se obistinilo poslije četiri godine.)

PRIČAO NAM JE Ishak, pričao nam je Revh, pričao nam je Hišam od Muhameda, od Abideta, od Alije, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da je on rekao (na) dan Hendeka:

"Napunio Allah na njih (Napunio im) njihove kuće i njihove grobove vatrom kao što su zaposlili (tj. omeli, spriječili oni) nas od (ove) srednje molitve dok je zašlo Sunce (tj. čak je zašlo Sunce, a mi ovu molitvu-namaz ne klanjasmo zbog zauzetosti oko kopanja rova da se možemo lakše braniti od njih)."

PRIČAO NAM JE Mekija, sin Ibrahima, pričao nam je Hišam od Jahja-a, od Ebu Selemeta, od Džabira, sina Abdullaha, da je Umer, sin Hattaba, bio zadovoljan Allah od njega, došao (na) dan Hendeka poslije (nakon) što je zapalo (zašlo ispod horizonta) Sunce, (i) počeo je (da) psuje bezbožnike Kurejševića i rekao je:

"O poslaniče Allaha! Nisam bio skoro da klanjam dok je skoro bilo Sunce da zapadne (zađe)." Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Tako mi Allaha nisam klanjao nju (ni ja - ovu molitvu-namaz, tj. ikindiju, popodnevnu molitvu)." Pa smo sišli sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, (u dolinu zvanu) Buthan, pa se očistio (abdestio) za molitvu (tu) i očistili smo se (i mi, abdestili smo i mi) za nju, pa je klanjao popodnev (poslije podnevnu molitvu-ikindiju) poslije što je zapalo (zašlo) Sunce (poslije zalaska Sunca). Zatim je klanjao poslije nje sutonsku molitvu (ahšam-akšam).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Kesira, izvijestio nas je Sufjan od Ibnul-Munkedira, rekao je: čuo sam Džabira (da) govori: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (na) dan Ahzaba:

"Ko će nam donijeti vijest (izvještaj o ovom) narodu (tj. o neprijatelju ovome što nas opsijeda)?" Pa je rekao Zubejr: "Ja." Zatim je rekao: "Ko će nam donijeti vijest (toga) naroda?" Pa je rekao Zubejr:

"Ja." Zatim je rekao: "Ko će nam donijeti vijest (toga) naroda?" Pa je rekao Zubejr: "Ja." Zatim je rekao:

"Zaista za (u) svakoga vjerovijesnika je (bio jedan) pomagač (naročito pouzdan, vjeran pristalica, drug), i zaista moj pomagač (apostol) je Zubejr."

(Trebalo je izvidjeti šta radi i priprema neprijatelj, ali se za to prijavio jedino i samo Zubejr.)

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Lejs od Seida, sina Ebu Seida, od njegovoga oca, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, govoraše (tj. da je često veličao i spominjao - zikir činio - Allaha ovako):

"Nema (nikakvoga) božanstva osim Allah, sam On. Ojačao je (On) Svoju vojsku, i pomogao je Svoga roba, i nadvladao (i pobijedio) je Skupine (saveznike bezboštva na Hendeku) sam On, pa nema (nijedne) stvari poslije Njega (nema ništa osim Njega)."

PRIČAO NAM JE Muhamed, izvijestio nas je Fezarija i Abdete od Ismaila, sina Ebu Halida, rekao je: čuo sam Abdullaha, sina Ebu Evfa-a (Ebu Evfaovoga), bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (da) govori:

Proklinjao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, Skupine (Saveznike bezboštva na Hendeku), pa je rekao:

"Moj Bože! Spuštaču Knjige, Brzi (u) računu (obračunu), porazi (ove) Skupine (Saveznika bezboštva). Moj Bože! Porazi ih, i potresi ih."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Mukatila, pričao nam je Abdullah, izvijestio nas je Musa, sin Ukbeta, od Salima i Nafi-a, od Abdullaha (Umerovoga), bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, bio (običaja) kada bi se vratio iz ratovanja (iz borbe), ili hodočašća ili umre (maloga hodočašća), (da) počne pa (da) veliča tri puta (tj. da izgovori tri puta "Allahu ekber:

Allah je veći (od svega i svakoga)!"), zatim (da) govori (tj. izgovori ovo):

"Nema božanstva osim Allah (Allaha), sam On. Nema (nikakvoga) druga (saučesnika) Njemu, Njemu je vlast, i Njemu je hvala i On je na svaku stvar moćan. Vraćači smo (mi, tj. Mi smo oni koji se vraćaju k Uzvišenom Allahu, i koji ćemo se vratiti k Njemu prilikom smrti naše), pokajnici smo, obožavaoci smo, ničičari smo (oni koji padaju ničice, na sedždu) našem Gospodu, hvalioci smo (oni koji hvale Allaha, zahvaljuju Allahu). Obistinio (tj. Ispunio, Izvršio) je Allah Svoje obećanje, i pomogao je Svoga roba i porazio je (na Hendeku) Skupine (Saveznike bezboštva) sam On."

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA.

GLAVA RATOVANJA UHUDA

(tj. GLAVA borbe na brdu Uhudu kod Medine) i (GLAVA) govora Allaha, uzvišen je: "I pošto si poranio od svoje porodice (da) pripraviš (tj. pripravljajući, razmiještajući ti) vjernike (na neka) sjedišta (tj. mjesta) za (određenu) borbu (tj. za borbu, za rat na Uhudu), a Allah je slušalac, znalac (tj. Allah sve čuje i sve zna).", i (GLAVA) Njegovoga govora, veličajno je Njegovo spominjanje: "I ne oslabite, i ne žalostite se, a vi ste najviši (najgornji) ako ste bili (tj. ako budete) vjernici. Ako dotakne (snađe) vas (kakva) rana, pa već je dotakla (bezbožnički) narod (jedna) rana slična njoj, i ti dani (danovi) su (takvi da) mijenjamo (smjenjujemo) njih među ljudima (izvjesnima), i zbog (toga da) zna (tj. da pokaže one) koji su vjerovali (koji vjeruju) i (da sebi) uzme od vas svjedoke; a Allah neće voljeti (ne voli) nasilnike. I zbog (toga da) umanji Allah (tj. da očisti grijehe onih) koji su vjerovali (koji vjeruju) i (da) zbriše nevjernike (bezbožnike). Ili ste (vi) mislili da uniđete (da ćete unići u) raj, a nije još znao (nije pokazao nikako) Allah (one) koji su se borili od vas i (da) zna strpljive. I zaista već ste bili (takvi da) želite smrt otprije (nego) sretnete nju, pa već ste vidjeli nju, a vi gledate." I (GLAVA) Njegovoga govora: "I zaista već je bio istinit vama Allah (u) Svome obećanju pošto ubijate njih" - iskorijenjujete njih

ubijanjem - "sa Njegovom dozvolom, dok (tj. ubijate ih do časa) kada ste oslabili, i prepirali ste se o stvari i pogriješili ste od (časa) poslije što je pokazao vama (ono) što volite, od vas je (neko takav) ko hoće ovozemnost, a od vas je (neko takav) ko hoće zadnji (potonji, drugi svijet); zatim je okrenuo vas od njih zbog (toga da) isproba (iskuša, stavi u iskušenje) vas; i zaista već je oprostio vama (zbrisao od vas, sa vas tu vašu grešku), i Allah je vlasnik dobrote na vjernike (tj. dobar prema vjernicima)." I (GLAVA) Njegovoga govora, uzvišen je: "I ne misli (ne računaj) nipošto (one) koji su se ubili (koji su ubijeni, poginuli) u putu Allaha mrtvima (da su mrtvi).....". Odlomak (taj vidi u Kur'anu).

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Musa-a, izvijestio nas je Abdul-Vehhab, pričao nam je Halid od 'Ikrimeta, od Ibnu Abbasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (na) dan Uhuda:

"Ovo je Džibril, uzimač (uzeo) je za glavu svoga konja, na njemu je čestica (tj. oruđe, oružje) rata."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Abdurahima, izvijestio nas je Zekerija, sin 'Adijja, izvijestio nas je Ibnul-Mubarek od Hajveta, od Jezida, sina Ebu Habiba, od Ebul-Hajra, od 'Ukbeta, sina 'Amira, rekao je:

Klanjao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, na ubijene Uhuda (tj. Izvršio je posmrtnu molitvu-dženazu za poginule muslimane u borbi na Uhudu) poslije osam godina kao opraštač (koji se oprašta od nekoga na rastanku) za žive i mrtve. Zatim je izašao (pojavio se na) govornicu (govornici), pa je rekao:

"Zaista ja sam između vaših ruku (tj. ja sam pred vama) preteča (prethodnik, predvodnik), i ja sam na (nad) vama svjedok (na Sudnjem danu). I zaista vaše obećanje (tj. mjesto gdje vam obećavam da ćemo se sastati na Sudnjem danu na drugome svijetu) je bunar (moj bazen). I zaista ja zaista gledam k njemu (bunaru, bazenu za vodu) iz ovoga svoga mjesta. I zaista ja nisam (da) se bojim na (nad) vama (Ne bojim se da će se pojaviti to) da pridružujete (nekoga Allahu, tj. da postanete mnogobošci, idolopoklonici), ali ja (tj. nego ja) se bojim (da će

zavladati toliko) na (nad) vama ovozemnost da se međusobno natječete (takmičite vi za) nju (da ćete se natjecati, takmičiti za nju)."

Rekao je: Pa je bila (ova njegova hutba-propovjed, predika) zadnji pogled (što) sam pogledao njega ka poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio.

(Izraz "kao opraštač za žive i mrtve" ima smisao: kao opraštač, poput onoga ko se oprašta od živih i od mrtvih, jer predosjeća da će brzo otići i rastati se od živih, a predosjeća da se neće ukopati kod umrlih, među umrle u tom groblju.)

PRIČAO NAM JE Ubejdulah, sin Musa-a, od Israila, od Ebu Ishaka, od Bera-a, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Susreli smo idolopoklonike (mekanske) tada (tj. u borbi na Uhudu). I posadio je (tj. postavio je u zasjedu na jednom klancu, prolazu u zaleđu) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (jednu) vojsku od strijelaca, i učinio je zapovjednikom nad njima Abdullaha (sina Džubejra) i rekao je:

"Neprestano budite (tu, ovdje). Ako ste vidjeli (Ako vidite) nas (da) smo se pokazali (kao pobjednici) nad njima, pa neprestano budite (tu). A ako ste vidjeli njih (da) su se pokazali (pobjednici) nad nama, pa ne pomažite nas (nego ostanite tu, ovdje gdje vas postavljam)." Pa pošto smo se susreli (sukobili sa idolopoklonicima), pobjegli su (bježali su oni), čak sam vidio (njihove) žene (da) žestoko žure u (tj. po) brdu, podigle su od svojih golijeni (donje dijelove odjeće tako da) su se već pokazali njihovi kolutovi (prstenovi na nogama koji su stavljeni kao ukras). Pa su uzeli (tj. počeli muslimanski vojnici u zasjedi da) govore: "Plijen, plijen (ratni idite da pokupite)!" Pa je rekao Abdullah, sin Džubejra: "Ugovorio je k meni (tj. Postavio je kao ugovor, obavezu k meni) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, da (to jest): "Neprestano budite (tu)." Pa nisu htjeli (oni to). Pa pošto nisu htjeli, promijenila (izmijenila) su se njihova lica. Pa se je pogodilo sedamdeset ubijenih (ubijeno je sedamdeset). I nadvisio (nadvio) se Ebu Sufjan, pa je rekao:

"Da li je u narodu (tome, vašem) Muhamed?" Pa je rekao: "Ne odgovarajte mu." Pa je rekao: "Da li je u narodu sin Ebu Kuhafeta (tj. Ebu Bekr)?" Rekao je: "Ne odgovarajte mu." Pa je rekao: "Da li je u narodu sin Hattaba (tj. Umer)?" Pa je rekao (Ebu Sufjan nakon toga): "Zaista ovi su se pobili (tj. pobijeni su, izginuli su), pa da su bili živi (da su živi), zaista bi odgovorili (oni na moje zapitkivanje, pitanje)." Pa nije posjedovao Umer svoju osobu (nije imao strpljenja, tj. nije mogao da se savladava i da šuti dalje), pa je rekao:

"Slagao si (tj. Lažeš, nismo izginuli), o neprijatelju Allaha! Ostavio je Allah na tebe (tebi ono) što žalosti tebe." Rekao je Ebu Sufjan: "Budi velik, Hubel (Hubele, tj. Pobijedilo vjerovanje u Hubela - paganskoga kipa)!" Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Odgovorite mu!" Rekli su: "Šta (da) reknemo (Šta da kažemo)?" Rekao je: "Recite: "Allah je veći (viši) i veličajniji (od svega i svakoga)!" Rekao je Ebu Sufjan: "Za nas je (tj. Mi imamo) El-'Uzza-a, a nema Uzza-a za vas (a vi nemate Uzza-a, a i to je ime jedne vrste paganskoga kipa)."

("Uzza" u običnom jezičnom značenju označuje pridjev ženskoga roda u smislu najčasnija, najmoćnija.)

Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Odgovorite mu." Rekli su: "Šta (da) reknemo?" Rekao je: "Recite: "Allah je naš zaštitnik (pokrovitelj), a nema (nikakvoga) zaštitnika za vas (tj. a vi nemate zaštitnika)." Rekao je Ebu Sufjan: "Dan je (ovaj naša odmazda nad vama) za dan Bedra. I rat su kove (tj. naizmjenično pobjeđivanje i doživljavanje poraza). I naći ćete mrcvarenje (unakažavanje nekih vaših ubijenih ljudi), nisam zapovjedio njega (tj. nisam davao naređenje da se iko mrcvari), a nije (ono) neprijatno meni (tj. a nije mi ni mrsko to što su neki činili)." Izvijestio je mene Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Sufjan od Amra, od Džabira rekao je: Zajutrili su se vinom (tj. Pili su izjutra kao doručak vino na) dan Uhuda (neki) ljudi (muslimani), zatim su se ubili (tj. pobijeni su, izginuli su taj dan kao) mučenici (šehidi).

PRIČAO NAM JE Abdan, pričao nam je Abdullah, sin Mubareka, izvijestio nas je Šubete od Sa'da, sina Ibrahima, od njegovoga oca

Ibrahima da se je Abdur-Rahmanu, sinu Avfa donijelo (neko) jelo, a bio je postač (postio je), pa je rekao:

Ubio se (Ubijen je) Mus'ab, sin Umejra, a on je bolji od mene. Mrtvačka odjeća stavila mu se je (a sastojala se je) u (jednom) ogrtaču (koji nije mogao da ga svega pokrije): ako mu se pokrila njegova glava, pokazale su se njegove dvije noge, a ako su se pokrile njegove dvije noge, pokazala se je njegova glava. I mislim ga (I mislim da) je rekao (još i ovo): I ubio se (ubijen, poginuo) je Hamza, a on je bolji od mene. Zatim se prostrlo (tj. dalo se je obilje) nama od ovozemnosti (ono, tj. ovo ovoliko) što se je prostrlo. Ili je rekao: Dalo nam se od ovozemnosti (ono) što se nama dalo. I već smo se pobojali da budu (da će biti da) su naša dobra djela požurila se nama (platiti, isplatiti na ovome svijetu, pa da na drugome svijetu nemamo šta tražiti). Zatim je počeo (da) plače, čak je ostavio jelo (to što mu je donešeno da ga jede).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Sufjan od Amra, čuo je Džabira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je: Rekao je (jedan) čovjek Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (na) dan Uhuda:

"Da li si vidio (mislio, tj. Šta misliš) ako sam se ubio (ako budem ubijen, ako poginem danas), pa gdje sam (tj. gdje ću biti) ja?" Rekao je: "U raju." Pa je bacio (neke) datule (koje su bile u) njegovoj ruci, zatim se borio dok se ubio (dok je najzad boreći se ubijen, poginuo - dok nije poginuo, dok nije ubijen).

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Junusa, pričao nam je Zuhejr, pričao nam je Aameš od Šekika, od Habbaba, sina Eretta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Iselili smo (Emigrirali smo) sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, tražimo sebi (tj. tražeći sebi) lice Allaha (tj. Božije zadovoljstvo), pa trebala je (tj. treba da je, obavezna je) naša nagrada na Allaha. I od nas je (neko takav) ko je prošao ili otišao (a) nije jeo od Njegove (ili: od svoje) nagrade (na ovome svijetu nijednu) stvar (ništa, nimalo). Bio je od njih (takvih jedan i) Mus'ab, sin Umejra. Ubio se je (Ubijen je na) dan Uhuda (a) nije ostavio (ništa) osim (jedan) ogrtač

(plašt). Bili smo (u takvoj prilici) kada bismo pokrili s njim (ogrtačem) njegovu glavu, izašle su (izašle bi, pokazale bi se) njegove dvije noge; a kada bi se pokrile s njim njegove dvije noge, izašla je (izašla bi, ukazala bi se) njegova glava. Pa je rekao nama Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Pokrijte s njim njegovu glavu, i učinite (stavite) na njegovu nogu izhir (mirisnu trstiku, piriku, travu miloduh)." Ili je rekao: "Bacite na njegovu nogu od izhira (nešto, nekoliko)." A od nas je (neko takav) ko (je taj što) je sazrio (sazreo) njemu njegov plod (rada dobrih djela i borbe za Islam), pa on (sebi) bere njega. Izvijestio nas je Hassan, sin Hassana, pričao nam je Muhamed, sin Talhata, pričao nam je Humejd od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, da je njegov stric odsustvovao od Bedra (tj. nije sudjelovao, učestvovao u borbi na Bedru), pa je rekao: Odsustvovao sam (Izostao sam) od prvoga ratovanja (od prve borbe) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. Zaista ako dadne prisustvovati meni Allah (nekoj drugoj borbi) sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, zaista će vidjeti svakako Allah što (tj. kako) se dajem truditi (kako ću se truditi, a to će reći: kako ću se hrabro boriti). Pa je sreo dan Uhuda. Pa su se porazili (poraženi su određeni muslimanski) ljudi. Pa je rekao:

"Moj Bože! Zaista ja se ispričavam k Tebi od (onoga) što su napravili ovi, - misli (na poražene) muslimane - i čistim se k Tebi (tj. odričem se pred Tobom) od (onoga) što su donijeli njega idolopoklonici (u ovom okršaju)." Pa je stupio naprijed sa svojim mačem (sabljom). Pa je sreo Sa'da, sina Muaza (Muazovoga sina), pa je rekao: "Gdje ćeš (Kuda bježiš), o Sa'de? Zaista ja nalazim (tj. osjećam) miris raja ispod (niže) Uhuda." Pa je otišao (u najveću vatru borbe prsa u prsa), pa se ubio (pa je ubijen, poginuo je). Pa nije se prepoznao (drukčije) do (tako da) je prepoznala njega njegova sestra sa mladežom (tj. po mladežu), ili sa njegovim (po njegovim) jagodicama. I sa njim (tj. I u njega) je sedamdeset i nekoliko (povreda što) od udarca (udaraca kopljem), i (što od) udarca (mačem, sabljom) i prostrijeljenja sa strijelom.

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Ibrahim, sin Sa'da, pričao nam je Ibnu Šihab: izvijestio me je Haridžete, sin Zejda

sina Sabita, da je on čuo Zejda, sina Sabita, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori:

Izgubio sam (jedan) ajet od Ahzaba (odlomak iz poglavlja El-Ahzab) kada smo pisali (prepisivali) Mushaf (zbirku, primjerak knjige u kojoj je sav Kur'an, Božija objava Muhammedu a.s.), slušah poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) čita (uči) njega (taj ajet što sam ga izgubio, što mi nedostaje). Pa smo tražili njega, pa smo našli njega sa Huzejmetom, sinom Sabita, Ensarijom (tj. našli smo ga kod Huzejmeta, a to je ovaj ajet):

"Od vjernika su (jedni) ljudi (takvi da) su bili istiniti (u onome) što su se obavezali Allahu na njega, pa od njih je (neko takav) ko je izvršio svoj zavjet (tj. ko je već umro), a od njih je (neko takav) ko očekuje.....". Pa smo priključili (uvrstili) njega (taj ajet) u njegovu suru (u njegovo poglavlje) u Mushafu.

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, pričao nam je Šubete od Adija, sina Sabita, rekao je: čuo sam Abdullaha, sina Jezida (Jezidovoga), (da) priča od Zejda, sina Sabita, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Pošto je izašao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, ka Uhudu, vratili su se (neki) ljudi od (onih) ko je (bio) izašao sa njim (u borbu). A bili su drugovi Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, dvije stranke (tj. bili su se razdvojili na dvije stranke, grupe): stranka (jedna što) govori: "Borićemo se s njima (tj. protiv njih - mekanskih idolopoklonika)!", i stranka (druga što) govori: "Nećemo se boriti s njima!" Pa je sišla (objava slijedećega ajeta):

"Pa šta je vama (da ste se razdvojili) u licemjercima (u odnosu na licemjerce na) dvije stranke, a Allah je povratio njih sa (onim, tj. zbog onoga) što su stekli (oni, tj. počinili).....".

(Ili: "Pa nije za vas u licemjerce (na) dvije grupe (da se vi razdvajate), a Allah je povratio njih sa (onim) što su stekli.....". Ili: "Pa nije (za) vas (da se razdvajate) u (vezi) licemjeraca (a to će reći nevjernika - da se razdvajate na) dvije stranke, a Allah je povratio njih sa (onim, zbog onoga) što su stekli.....".)

I rekao je (Muhammed a.s.): "Zaista ona (tj. grad Medina) je lijepa (blagoslovena tako da) ništi (odstranjuje, uništava) grijehe (tj. griješnike, nevjernike) kao što ništi (odstranjuje, tj. topi, rastapa) vatra rđu (trosku od) srebra."

(To je drugi hadis koji je već prolazio u tekstu, ili će doći.)

GLAVA:

"Pošto su pomišljale (odlučile) dvije grupe od vas da oslabe njih dvije (tj. da se odstranu-odstrane, odustanu od borbe), a Allah je zaštitnik njih dviju, i na Allaha pa neka se oslonu (oslone) vjernici."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Jusufa, pričao nam je Ibnu Ujejnete od Amra, od Džabira, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Sišao je ovaj ajet u (vezi) nas (tj. o nama): "Pošto su pomišljale dvije grupe od vas da oslabe njih dvije...." (sišao je u vezi nas) Selimetovića i Harisetovića, i (ja) ne želim da on nije sišao, a Allah govori (veli u tome ajetu): "a Allah je zaštitnik njih dviju.....".

(A to će reći-a to znači: Iako se u tom ajetu iznosi greška što se je pomišljalo na slabljenje, odnosno odustajanje od borbe, ipak Božije riječi "a Allah je zaštitnik njihov....", pokazuje da je ta greška oproštena i da ona nije bila odlučena čvrsto da se izvede i učini.)

PRIČAO NAM JE Kutejbete, pričao nam je Sufjan, izvijestio nas je Amr - on je sin Dinara - (izvještavajući on) od Džabira, rekao je: rekao je meni poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Da li si sklopio brak (da li si se oženio), o Džabire?" Rekao sam: "Da." Rekao je: "Šta je to (ta, dakle: Ko je ona)? Je li djevojka, ili (je) udovica?" Rekao sam: "Nije (djevojka), nego udovica." Rekao je: "Pa da si (tj. Zašto nisi oženio) djevojku (pa da ona) zabavlja tebe (da se igra s tobom)?!" Rekao sam: "O poslaniče Allaha! Zaista moj otac se ubio (ubijen je na) dan Uhuda, a ostavio je devet kćeri (kćera), bile su (one) meni (one su meni) devet sestara, pa sam mrzio (tj. pa nisam

želio) da skupim (sastavim) k njima (jednu) djevojku ludu (tj. nevještu u poslu) kao (što su) one, ali (tj. nego sam sebi uzeo u brak jednu) ženu (da) češlja njih i stoji nad njima (tj. i da se brine o njima)." Rekao je: "Pogodio si."

PRIČAO MI JE Ahmed, sin Ebu Surejdža, izvijestio nas je Ubejdulah, sin Musa-a, pričao nam je Šejban od Firasa, od Ša'bije, rekao je: pričao mi je Džabir, sin Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da se njegov otac našao mučenikom (tj. pao je, poginuo je kao šehit, šehid-mučenik na) dan Uhuda, i ostavio je na njemu (tj. na sebi jedan) dug (dugovanje) i ostavio je šest kćera. Pa pošto je prispjelo trganje (branje ploda sa) palmi, rekao je:

Došao sam poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa sam rekao:

"Već si znao (Već znaš) da je moj otac našao se mučenikom (poginuo je na) dan Uhuda i ostavio je mnogo duga. I zaista ja želim da vide tebe (njegovi) vjerovnici (zajmodavci, kreditori)." Pa je rekao: "Idi, pa uhrpaj (sakupi) svaku (vrstu od) datula (hurmi) na (jednu) stranu." Pa sam (to) učinio, zatim sam pozvao njega. Pa pošto su pogledali k njemu (ugledali njega), kao da su se oni potaknuli sa mnom (da još gore postupaju u) tom času. Pa pošto je vidio šta prave (čine oni), ophodao (obišao) je okolo (oko) najveće (od) njih uhrpavanjem (oko najveće hrpe) tri puta, zatim je sjeo na nju, zatim je rekao:

"Pozovi sebi svoje drugove (tj. vjerovnike, zajmodavce)." Pa nije prestao (da) mjeri njima dok je izvršio Allah od (tj. za) moga oca njegov emanet (dug, dugovanje). A ja sam zadovoljan da izvrši Allah njegov emanet i (da, tj. pa makar da) se neću vratiti ka svojim sestrama (ni) sa (jednom) datulom. Pa je spasio Allah (te) hrpe, sve njih, čak (tako da) zaista ja gledam ka hrpi koja je (ta što) je bio na njoj Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, kao da se ona nije okrnjila (ni za) jednu datulu.

PRIČAO NAM JE Abdul-Aziz, sin Abdullaha, pričao nam je Ibrahim, sin Sa'da, od svoga oca, od svoga djeda, od Sa'da, sina Ebu Vakkasa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Vidio sam poslanika Allaha (Allahovoga), pomilovao ga Allah i spasio, (na) dan Uhuda i sa njim su dva čovjeka, bore se njih dva od njega (da odbiju napade neprijatelja), na njima dvojici su bijele odjeće, kao najžešće borenje (toga dana, tj. bore se njih dva najžešće), nisam vidio njih dvojicu (nikada) prije, a ni poslije.

PRIČAO MI JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Mervan, sin Muavijeta, pričao nam je Hašim, sin Hašima, Sa'dija, rekao je: čuo sam Seida, sina Musejjeba (Musejjebovoga), (da) govori: čuo sam Sa'da, sina Ebu Vakkasa (da) govori:

Izvadio (tj. Izručio, Ispraznio) je meni Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, svoj tobolac (od strijela na) dan Uhuda, pa je rekao:

"Gađaj, tvoj otkup je moj otac i moja mati!"

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja od Jahja-a, sina Seida, rekao je: čuo sam Seida, sina Musejjeba (da) je rekao: čuo sam Sa'da (da) govori:

Sastavio je meni poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, svoje roditelje (na) dan Uhuda.

PRIČAO NAM JE Kutejbete, pričao nam je Lejs od Jahja-a, od sina Musejjebovoga da je on rekao: rekao je Sa'd, sin Ebu Vakkasa, bio zadovoljan Allah od njega:

Zaista već je sastavio (sakupio, skupio) meni poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (na) dan Uhuda svoje roditelje, obadva (oba) njih (tj. i oca i majku). Hoće (da kaže da je to učinio) kada je rekao: "Tvoj otkup je moj otac i moja majka!", a on se bori.

(Sastavio mi je roditelje svoje - to će reći: Rekao mi je da bi me otkupio davši za mene svoga oca i svoju majku kada bih ja pao u ropstvo, ili inače. Sa'd je bio dobar strijelac u ratu.)

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Mis'ar od Sa'da, od Ibnu Šeddada, rekao je: čuo sam Aliju (da) govori:

Nisam čuo Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) sastavlja svoje roditelje (ni) za jednoga (čovjeka, tj. nikome drugome) osim Sa'du.

PRIČAO NAM JE Jeserete, sin Safvana, pričao nam je Ibrahim od svoga oca, od Abdullaha, sina Šeddada, od Alije, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Nisam čuo Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) je sastavio svoje roditelje (ni) za jednoga (čovjeka, ni za koga, nikome) osim za Sa'da, sina Malika (osim Sa'du Malikovome), pa zaista ja sam čuo njega (da) govori (na) dan Uhuda:

"O Sa'de, gađaj, tvoj otkup je moj otac i moja majka!"

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, od Mutemira, od njegovoga oca, rekao je:

Tvrdio je Ebu Usman da ono nije ostao sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, u nekom (od) tih dana koji su (ti što) se bori (on) u njima (niko drugi) osim Talhate i Sa'd, od pričanja (tj. po pričanju) njih dvojice (samih koji su to pričali lično Ebu Usmanu).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Ebul-Esveda, pričao nam je Hatim, sin Ismaila, od Muhameda, sina Jusufa, rekao je: čuo sam Saiba, sina Jezida, rekao je:

Družio sam se (sa) Abdur-Rahmanom, sinom Avfa, i Talhatom, sinom Ubejdulaha, i Mikdadom i Sa'dom, bio zadovoljan Allah od njih, pa nisam čuo nijednoga od njih (da) priča od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, osim (jedino to) da sam ja čuo Talhata (Talhu da) priča od dana (tj. o danu) Uhuda.

PRIČAO MI JE Abdullah, sin Ebu Šejbeta, pričao nam je Veki' od Ismaila, od Kajsa, rekao je:

Vidio sam ruku Talhata (Talhe) suhu (tj. osušenu, zakržljalu, ukočenu), čuvao (štitio) je s njom (njome) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (na) dan Uhuda.

PRIČAO NAM JE Ebu Mamer, pričao nam je Abdul-Varis, pričao nam je Abdul-Aziz od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Pošto (tj. Kad) je bio dan Uhuda, porazili su se (nageli su u bježanje određeni) ljudi od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, a Ebu Talhate (Ebu Talha) je pred Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, zaštićivač na njega (tj. štiti ga) sa (jednim kožnim) štitom svojim. A bio je Ebu Talhate čovjek strijelac, žestokoga čupanja (tj. trzanja), razbio je tada dva luka, ili tri. I bio je (bio bi određeni) čovjek (da) prođe sa njim (tj. pokraj njega) sa tobolcem od strjelica, pa govori (tj. rekne Muhamed a.s. tom muslimanu prolazniku koji nosi strjelice):

"Prospi (tj. Stavi, podaj) ih Ebu Talhatu." Rekao je: I nadvisi (nadnese) se Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, gleda (tj. gledajući) k (tom) narodu, pa rekne Ebu Talhate: "Sa mojim ocem ti si i mojom majkom (otkupljen)! Ne nadvisuj se, (pa da) pogodi tebe strjelica od strjelica (od strijela toga) naroda. Moja prsa su niže (tj. ispred) tvojih prsa (tj. ja se žrtvujem za tebe)!" I zaista već sam vidio Aišu, kćer Ebu Bekra, i Ummu Sulejmu, a zaista njih dvije su zaista uzdignjivačice (uzdignule su skute do koljena), vidim (ukrasne) kolutove golijeni njih dviju (tj. na cjevanicama u njih dviju), poskakuju (titraju, poigravaju) njih dvije mješine (za vodu) na svojim leđima. Izlijevaju njih dvije nju (vodu) u usta naroda (ranjenoga), zatim se vraćaju njih dvije, pa napune njih dvije nju (mješinu), zatim dolaze njih dvije, pa izlijevaju nju u usta naroda. I zaista već je padala (ispadala) sablja iz dviju ruku Ebu Talhata ili dvaput (dva puta), ili tri (puta).

PRIČAO MI JE Ubejdulah, sin Seida, pričao nam je Ebu Usamete od Hišama, sina Urveta, od njegova oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Pošto je bio dan Uhuda, porazili su se idolopoklonici (u početku), pa je zajaukao (tj. poviknuo je) Iblis (vođa đavola, zlih duhova) -

prokletstvo Allaha na njega!: "O robovi (sluge) Allaha! Najzadnje vaše (strane čuvajte se, tj. Obratite pažnju na one neprijatelje koji su vam iza vaših leđa)!"

(A neprijatelja, u stvari, nije bilo za leđima u tom času još.)

Pa se povratila prva (linija od) njih (od muslimana), pa se je pobila ona i zadnja (linija od) njih (žestoko između sebe u zabuni). Pa je vidio (ugledao) Huzejfete, pa kada li on sa svojim ocem Jemanom (se suoči, tj. pa kada li opazi svoga oca Jemana u onoj liniji koju oni - muslimani - napadaju, a i Jeman je bio musliman), pa je rekao:

"O robovi Allaha! Moj otac, moj otac (je u onoj liniji tamo)!" Rekao je (Urvete): Rekla je (Aiša): Pa tako mi Allaha nisu se spriječili (oni od međusobne borbe odmah na to upozorenje), čak su ubili njega (Jemana). Pa je rekao Huzejfete: "Oprostio Allah vama!" Rekao je Urvete: "Pa tako mi Allah neprestano je bio u Huzejfetu ostatak dobra (sve) dok se priključio Allahu, moćan je i veličajan je.

"Besurtu" je (isto što i) "alimtu" (znao sam, a to je) od (značenja izraza) "el-besiret fil-emri" (uviđavnost u poslu, u nekoj stvari pronicljivost, prozrenje). A "ebsartu" je od (izraza) "besarul-ajni" (vid oka). A veli se: "Besurtu" i "ebsaru" je jedno (tj. imaju isto značenje: vidio sam).

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "Zaista (oni) koji su okrenuli se (tj. dali se u bijeg na) od (između) vas (na) dan (kada) su se sukobile dvije skupine, (učinili su to iz razloga što) je tražio posrtanje njima sotona samo sa (tj. zbog) nekoga (dijela onoga) što su stekli, a zaista već je zbrisao Allah od njih (tj. oprostio im je taj posrtaj, tu grešku), zaista Allah je velikoopraštač, blag.".

PRIČAO NAM JE Abdan, izvijestio nas je Ebu Hamzete od Usmana, sina Mevheba, rekao je:

Došao je (jedan) čovjek, hodočastio je Kabu, pa je vidio (neki) narod sjedače (tj. neke ljude kako sjede), pa je rekao:

"Ko su ovi sjedači?" Rekao je (neko): "Ovo su Kurejševići." Rekao je: "Ko je (onaj) starac?" Rekli su: "Ibnu Umer (Sin Umera)." Pa je došao njemu, pa je rekao: "Zaista ja sam pitalac (tj. ja ću pitati) tebe od (tj. o jednoj) stvari. Da li ćeš pričati (reći) meni?" Rekao je: "Zaklinjem te sa zabranjenošću (tj. sa svetošću) ove Kabe da li znaš da je Usman, sin Affana, pobjegao (na) dan Uhuda?" Rekao je: "Da." Rekao je: "Pa znaš (li) ga (da) je odsustvovao od Bedra, pa nije bio prisutan njemu (tj. borbi na njemu)?" Rekao je: "Da." Rekao je: "Pa znaš (li) da je on izostao od prisege zadovoljstva (Božijega), pa nije prisustvovao njoj?" Rekao je: "Da." Rekao je: Pa je veličao (tj. uzviknuo je: "Allahu ekber!: Allah je veći!"). Rekao je Ibnu Umer: "Dođi, zbog (toga da) izvijestim tebe, i zbog (toga da) objasnim tebi o (onome) što si pitao mene o njemu. Što se tiče njegovog bijega (na) dan Uhuda, pa svjedočim da je Allah zbrisao od njega (da mu je oprostio). A što se tiče njegovoga odsustvovanja od Bedra, pa zaista ono bila je pod njim (pod njegovim brakom, tj. s njim u braku) kći poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a bila je bolesna, pa je rekao njemu Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista za tebe je nagrada čovjeka od (onih) ko je prisustvovao Bedru i njegov dio (udio u ratnom plijenu)." A što se tiče njegovoga odsustvovanja od prisege Zadovoljstva, pa zaista ono da je bio ijedan (čovjek, tj. iko) cjenjeniji (časniji) u utrobi (tj. u dolini) Meke od Usmana, sina Affanovoga, zaista bi poslao njega (toga nekoga) mjesto njega (mjesto Usmana). Pa je poslao Usmana, a bila je prisega Zadovoljstva poslije (što) je otišao Usman k Meki. Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (pokazujući) sa svojom desnom rukom:

"Ovo je ruka Usmana." Pa je udario s njom na svoju ruku (tj. po svojoj drugoj ruci u znak prisege Usmanove), pa je rekao: "Ovo je za

Usmana (prisega)." Idi sa ovim sada sa tobom (tj. sa sobom neka imaš u svome znanju)."

GLAVA:

"Pošto se penjete i ne zavijate vratom (tj. i ne obazirete se ni) na jednoga (čovjeka, tj. ni na koga), a Poslanik poziva vas u zadnju vašu (liniju, u zaštitnicu da se vratite, pa da se u njoj sredite i pripremite za protivnapad), pa je nagradio (tj. kaznio Allah) vas tugom sa tugom (ili: tugom za tugu) zato da se ne žalostite nad (tj. za onim) što je mašilo vas (što vas je prošlo, što vam se je izmaklo), a ni (niti zbog onoga) što je pogodilo vas, a Allah je obavješten za (ono) što radite.".

"Tus'idune" je (isto što i) "tezhebune": idete, odlazite. "As'ade" i "sa'ide" je (značenja): popeo se (na primjer) "fevkal-bejti": na kuću (iznad kuće: a i to veli da "sa'ide" znači: uzvisio se je, a "As'ade": otišao je).

PRIČAO MI JE Amr, sin Halida, pričao nam je Zuhejr, pričao nam je Ebu Ishak, rekao je: čuo sam Bera-a, sina Aziba, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Učinio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, nad pješacima (nad pješadijom na) dan Uhuda (kao zapovjednika) Abdullaha, sina Džubejra, i okrenuli su poraženi (oni neki bivši). Pa to je: Pošto poziva njih Poslanik u njihovu zadnju (najzadnju liniju).

GLAVA:

"Zatim je spustio na vas (u vremenu) od poslije (te) tuge sigurnost (bezbijednost), drijemanje (što) pokriva (poklapa, tj. snalazi, zahvata jednu) grupu od vas, a (jedna) grupa (je takva da) su već zabrinule njih njihove osobe, misle o Allahu (drugu misao) osim ispravne - misao predislamlja, govore: "Da li je za nas od (ovoga) posla (stanja kakav dio) od stvari (tj. Imamo li mi od obećane pobjede išta, imalo)?"; reci: Zaista posao (taj), cio on je za Allaha (pripada Allahu, Allahov je); sakrivaju (taje oni) u svojim osobama (u svojim dušama, u sebi ono) što neće pokazati tebi, govore: "Da je bilo za nas (Da smo mi imali) od (toga) posla (neku) stvar (išta), ne bi smo se ubili (ne bi smo bili

pobijeni, ubijani) ovdje!"; reci: "Da ste bili (vi) u svojim kućama, zaista bi se pojavili (oni) koji su (ti što) se je propisalo njima (ovo) ubijanje ka svojim ležajima (tj. mjestima gdje sada leže pobijeni, izginuli); i (ovo vam je) zbog (toga da) isproba Allah (ono) što je u vašim prsima i zbog (toga da) očisti (ono kolebanje, sumnjanje) što je u vašim srcima, a Allah je znalac za (misli) vlasnice (gospodarice vaših) prsa.".

A rekao je meni Halifete: Pričao nam je Jezid, sin Zurej'a, pričao nam je Seid od Katadeta, od Enesa, od Ebu Talhata, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Bio sam u (tj. među onima) ko (je bio takav da) je pokrilo (tj. zadesilo to) drijemanje (na) dan Uhuda, čak je pao moj mač (sablja) iz moje ruke nekoliko puta: padne, a (ja) uzmem njega, i padne (opet), pa ga (opet) uzmem.

GLAVA:

"Nije za tebe od (toga) posla (nijedna) stvar (tj. Ne pripada k tebi u vezi posla i stvari pomoći i pobjede vjernika i u vezi posla i stvari uništenja nevjernika ništa, ti nemaš ništa u vezi toga, nego Allah je taj koji to može da ih uništi) ili (da) se povrati na njih (tj. da im primi pokajanje, da im podari pokajanje), ili (da) kazni njih, pa (tj. jer) zaista oni su silnici (zulumćari, nasilnici).".

Rekao je Humejd i Sabit od Enesa (prenoseći): Ranio se (Ranjen) je (u glavu) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (na) dan Uhuda, pa je rekao:

"Kako će se spasiti (ili: Kako da se spasi jedan) narod (tj. ljudi naroda koji) su ranili (u glavu) svoga vjerovijesnika?" Pa je sišla (objava - ajet): "Nije za tebe od (toga) posla (nijedna) stvar (ništa)....".

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Abdullaha, Sulemija, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Mamer od Zuhrije, pričao mi je Salim od svoga oca da je on čuo poslanika Allaha (Allahovoga poslanika), pomilovao ga Allah i spasio, kada je podigao svoju glavu od naklona (u

molitvi, u namazu) od posljednjega naklonjanja od (molitve) zore (da) govori:

"Moj Bože! Prokuni (Podaj prokletstvo na) omsicu (tog-i-tog), i omsicu (i tog-i-tog), i omsicu (i tog-i-tog)!", (to govori) poslije što govori (tj. nakon što je rekao): "Čuo Allah za (onoga) ko je hvalio Njega! Naš Gospode, i Tebi Hvala!" Pa je spustio Allah, moćan je i veličajan je: "Nije za tebe od (toga) posla (nijedna) stvar....", do Njegovoga govora "pa (tj. jer) zaista oni su silnici.".

A od Hanzaleta, sina Ebu Sufjana, rekao je: čuo sam Salima, sina Abdullaha, (da) govori: Bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) moli na (tj. protiv) Safvana, sina Umejjeta, i Suhejla, sina Amra, i Harisa, sina Hišama, (tj. proklinjaše ih) pa je sišla (objava - sišao je ovaj ajet): "Nije za tebe od (toga) posla (nijedna) stvar.....", do Njegovoga govora: "pa (jer) zaista oni su silnici.".

GLAVA

spominjanja Umu Selite.

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs od Junusa, od Ibnu Šihaba, i rekao je Sa'lebete, sin Ebu Malika:

Zaista je Umer, sin Hattaba, bio zadovoljan Allah od njega, dijelio (razdjeljivao nekakve) ogrtače (ili: odjeće, odjeću od vune) među (neke) žene od žena stanovnika Medine, pa je ostao od njih (jedan) dobar ogrtač (plašt). Pa je rekao njemu neki (od onih) ko je kod njega (bio tada tude, tu):

"O zapovjedniče vjernika! Podaj ovaj kćeri (tj. unuci) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, koja je kod tebe." Hoće (oni, tj. Misle oni koji su predložili da podsjete na) Umu Kulsumu, kćer Alije. Pa je rekao Umer: "Umu Selita je preča za njega (za ogrtač) od nje." A Umu Selita je od žena Pomagača od (onih) ko se je (u svoje vrijeme) prisegao poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Rekao je Umer: "Pa (tj. Jer) zaista ona nosaše (ona je nosila na svojim leđima) nama mješine (za vodu, tj. vodu u mješinama na) dan Uhuda."

GLAVA

ubijanja (pogibije) Hamze (Hamzeta, strica-amidže Božijega poslanika).

PRIČAO MI JE Ebu Džafer Muhamed, sin Abdullaha, pričao nam je Hudžejn, sin Musena-a, pričao nam je Abdul-Aziz, sin Abdullaha sina Ebu Selemeta, od Abdullaha, sina Fadla, od Sulejmana, sina Jesara, od Džafera, sina Amra sina Umejjeta, Damrije, rekao je:

Izašao sam sa Ubejdulahom, sinom Adijja sina Hijara. Pa pošto smo stigli (došli u) Hims (Homs), rekao je meni Ubejdullah, sin Adijja:

"Da li (je) tebi (po želji) u Vahšije (da odemo i da) pitamo njega (dakle: Je si li voljan da odemo kod Vahšije da ga pitamo) o ubijanju Hamzeta (Hamze)?" Rekao sam: "Da." A bio je Vahšija (smjestio se da) stanuje (tj. stanovaše, stanovao je u) Himsu. Pa smo pitali o njemu, pa se reklo nama: "On je to u hladu (On je u hladu) svoga dvorca, kao da je on (velika) mješina." Rekao je: Pa smo došli, čak smo zastali nad njim sa laganom (stankom, tj. malo smo zastali). Pa smo (ga) pozdravili, pa je uzvratio pozdrav. Rekao je: A Ubejdulah je omotavač sebe sa svojim sarukom (tj. umotao, omotao je svoju glavu sa sarukom, čalmom), ne vidi Vahšija (drugo ništa) osim njegova dva oka i njegove dvije noge. Pa je rekao Ubejdulah:

"O Vahšija! Je li prepoznaješ mene?" Rekao je: Pa je pogledao k njemu (njega, u njega), zatim je rekao: "Ne, tako mi Allaha, osim (jedino što ti mogu reći) da ja znam da je Adijj, sin Hijara spario se (oženio se sa jednom) ženom (što) se rekne njoj Umu Kital, kći Ebul-'Isa, pa je (ona) rodila njemu (jednoga) dječaka u Meki. Pa sam bio (običaja da ja) tražim dojilju njemu (dječaku), pa sam nosio toga dječaka sa njegovom majkom, pa sam dodavao njoj njega. Pa zaista kao da sam ja gledao ka tvojim dvama stopalama."

(To jest: "Kao da sam ja gledao negdje tvoje noge." A to će reći: "Te tvoje noge su iste kao noge onoga dječaka." A komentatori vele da je ono, on onoga dječaka nosao prije pedeset godina prije nego se je

dogodio ovaj slučaj, i više nije viđao toga dječaka, a taj dječak je bio baš isti Ubejdulah. To pokazuje oštroumnost i jako pamćenje Vahšije.)

Rekao je: Pa je otkrio Ubejdulah svoje lice, zatim je rekao: "Zar nećeš izvijestiti nas o ubijanju Hamze?!" Rekao je: "Da. Zaista Hamza je ubio Tuajmeta, sina Adijja sina Hijara u (bitki, borbi na) Bedru, pa je rekao meni moj gospodar Džubejr, sin Mut'ima: "Ako ubiješ Hamzu za moga strica, pa ti si slobodan (jer je Vahšija bio rob)." Rekao je: Pa pošto je (došlo vrijeme i slučaj) da su izašli (oni) ljudi (tj. bezbožni Kurejševići u rat u) godini Ajnejna - a Ajnejn je brdo prema Uhudu, između njega i između njega je (jedna) dolina - izašao sam (i ja) sa (tim) ljudima ka (toj) borbi. Pa pošto je (došao čas) da se uredaju (poredaju oni u bojne redove) za (tu) borbu, izašao je Siba', pa je rekao: "Da li je od megdandžije (iko, tj. Da li ima ikakav megdandžija, čovjek koji bi mi izašao na megdan, na dvoboj)?" Rekao je: Pa je izašao k njemu Hamza, sin Abdulmuttaliba, pa je rekao:

"O Siba-e! O sine Umu Enmare, odsjecačice prevlaka (na ženskim spolnim organima, klitora, sikilja)! Zar (da) se zaoštravaš (ti) sa Allahom i Njegovim poslanikom, pomilovao ga Allah i spasio, (tj. Zar da ti vodiš neprijateljstvo protiv Allaha i Njegovoga poslanika, zar da ih ti srdiš)?" Rekao je: Zatim je navalio (potrčao žestoko) na njega, pa je bio, kao otišlo (prošlo) jučer (tj. kao jučerašnji dan koji je otišao, prošao - a to će reći: pa je nestalo Siba'-a kao jučerašnjega dana). Rekao je: A (ja) sam se sakrio radi Hamze (zbog Hamze u zasjedu) pod (jednu veliku) stijenu. Pa pošto se približio meni, gađao sam ga sa svojim kopljem, pa stavim ga (tj. pa pogodim, pa sam pogodio njime) u njegovu kičicu (u dlake okolo spolnoga organa tako da) je čak izašlo između njegova dva bedra (buta). Rekao je: Pa je to bila (ona neminovna) obaveza za njega (a to je smrt, tj. Pa to je bila smrt Hamze). Pa pošto su se vratili (tu) ljudi, vratio sam se (i ja) sa njima, pa sam ostao u Meki (sve dotle) dok se je raširio (tj. zavladao i) u njoj Islam. Zatim sam izašao ka Taifu. Pa su poslali k poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (nekakvoga) poslanika (tj. izaslanika, deputata). Pa se reklo meni: "Zaista on (Muhamed a.s.) ne uzbunjuje (tj. ne uznemiruje ove) poslanike (izaslanike koji mu dolaze da najave da stanovnici nekoga grada ili plemena žele primiti Islam)." Rekao je: Pa sam izašao

sa njima, čak sam došao (stigao) poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa pošto je vidio mene, rekao je:

"Je si li ti Vahšija?" Rekao sam: "Da." Rekao je: "Ti si ubio Hamzu." Rekao sam: "Već je bilo od posla (toga ono) što je već doprlo tebi." Rekao je: "Pa da li možeš da dadneš odsustvovati tvome licu od mene (tj. da ukloniš svoje lice od mene)?" Rekao je: Pa sam izašao. Pa pošto se zgrabio (uzeo, tj. pošto je umro) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa izašao je (pojavio se) Musejlimete Lažovina (Kezzab). Rekao sam: Zaista izaći ću svakako ka Musejlimetu, možda ja (da) ubijem njega, pa (da) izravnam s njim Hamzu (tj. da s tim ubijanjem toga Lažova izravnam i ispravim svoju veliku grešku koju sam napravio ubijanjem Hamze). Rekao je: Pa sam izašao sa ljudima (koji su poslani protiv Musejlimeta Lažova), pa je bilo od njegova posla (od njegove stvari ono) što je bilo. Pa kada li (jedan) čovjek je stajač (stajao je) u izdubini (rupi nekoga) zida, kao da je on lugast devac, uskovitlane (tj. nepočešljane) glave (kose). Rekao je: Pa sam gađao njega sa svojim kopljem, pa stavim njega (tj. pogodim njime, pogodim ga) među njegove dvije dojke (sise), čak je izašlo (koplje) između njegovih dviju plećki (pleća). Rekao je: I skočio (je) ka njemu (jedan) čovjek od Pomagača, pa je udario njega sa sabljom na njegovu glavu (tj. po njegovoj glavi).

Rekao je (Abdul-Aziz): Rekao je Abdullah, sin Fadla: Pa me je izvijestio Sulejman, sin Jesara da je on čuo Abdullaha, sina Umera (da) govori: Pa je rekla (jedna) djevojka (ili: robinja koja se je u taj čas nalazila) na leđima (tj. na krovu jedne) kuće:

"Jao zapovjedniku vjernika! Ubio je njega (taj) crni rob."

(Pod zapovjednikom vjernika mislila je na Musejlimu-Musejlimeta Lažova, a pod vjernicima na one koji su bili počeli da vjeruju u Musejlima kao tobožnjega Božijega poslanika poslije Muhammeda a.s..)

GLAVA

(onoga) što je pogodilo (zadesilo) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, od rana (na) dan Uhuda.

PRIČAO NAM JE Ishak, sin Nasra, pričao nam je Abdurrezzak od Mamera, od Hemmama, čuo je Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Pojačala (Povećala) se je srdžba Allaha na narod (na ljude koji) su učinili sa Njegovim vjerovijesnikom (ovo)." Pokazuje (tj. Pokazujući pri toj izjavi) ka svome (zubu) sjekutiću. (Tj. Pokazujući na svoj izbijeni, izvaljeni sjekutić.) "Pojačala se je srdžba Allaha na čovjeka (što) ubije njega poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u putu Allaha."

(Riječ "rebaijetun" znači zub sjekutić, a ne očnjak kako je bilo prvobitno prevedeno.)

PRIČAO MI JE Mahled, sin Malika, pričao nam je Jahja, sin Seida, Umevija, pričao nam je Ibnu Džurejdž od Amra, sina Dinara, od Ikrimeta, od Ibnu Abbasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

"Pojačala se je srdžba Allaha na (onoga) ko (je takav da) je ubio njega Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, u putu Allaha (tj. u ratu, u borbi). Pojačala se je srdžba Allaha na narod (na ljude naroda koji) su okrvavili lice vjerovijesnika Allaha (Allahovoga vjerovijesnika), pomilovao ga Allah i spasio."

GLAVA.

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Jakub od Ebu Hazima da je on čuo Sehla, sina Sa'da, a on se pita (a on je upitan) o rani poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Zar ne (Pažnja)! Tako mi Allaha zaista poznajem (znam onoga) ko je (koji je) bio (taj što) pere ranu poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (tj. ko praše njegovu ranu) i ko lijevaše (polijevaše tu) vodu i sa čim se je liječio." Rekao je: "Bila je (to) Fatima - na nju

pozdrav (ili: mir njoj)!, - kći poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (ta što) pere njega (tj. nju - ranu njegovu), a Alija, sin Ebu Taliba lijeva (polijeva) vodu sa štita. Pa pošto je vidjela Fatima da voda ne povećava (toj) krvi (ništa drugo) osim mnoštvo (tj. da pranje vodom samo još više izaziva krvarenje rane), uzela je komad hasure (asure, rogožine), pa je spalila njega (tj. taj komad od hasure) i prilijepila ga. Pa se je sustegla (zastavila se ta, zaustavila se ta) krv. I razbio se (tj. razbijen) je njegov sjekutić tada, i ranilo se njegovo lice i razbila se kaciga (šljem) na njegovoj glavi."

PRIČAO MI JE Amr, sin Alije, pričao nam je Ebu Asim, pričao nam je Ibnu Džurejdž od Amra, sina Dinara, od Ikrimeta, od Ibnu Abbasa, rekao je:

"Pojačala se srdžba Allaha na (onoga) ko (je takav da) je ubio njega (jedan, neki) vjerovijesnik; i pojačala se srdžba Allaha na (onoga) ko je okrvavio (tj. ranio, ozlijedio) lice poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio."

GLAVA:

"Koji su odgovorili (tj. odazvali se) Allahu i (Njegovom) poslaniku.....".

PRIČAO NAM JE Muhamed, pričao nam je Ebu Muavijete od Hišama, od njegovoga oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje:

"Koji su odgovorili Allahu i Poslaniku poslije što je pogodilo (zadesilo) njih (to) ranjavanje, za (one) koji su činili lijepo (tj. dobra djela) od njih i bojali su se (Allaha), (određena) je velika nagrada (kod Allaha)." - rekla je (Aiša) Urvetu:

"O sine moje sestre (O sestriću)! Bio je tvoj otac od njih: Zubejr i (djed) Ebu Bekr (tj. Tvoj otac Zubejr i Ebu Bekr bili su dvojica između njih koje je obradovao Allah velikom nagradom objavljivanjem gornjega ajeta, a koji se odnosi na borbu na Uhudu). Pošto je pogodilo (zadesilo) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (ono) što je pogodilo (na) dan Uhuda i okrenuli se (tj. otišli, povukli se)

idolopoklonici, plašio se je (Muhammed a.s.) da se vrate (zavrate ponovo u napad). Rekao je (zbog toga):

"Ko će otići (ići) u njihovom tragu (za njihovim tragom, za njima)?" Pa se odazvalo (odgovorilo, javilo lako, brzo, tj. dobrovoljno) od njih (između njih-drugova Muhammeda a.s.) sedamdeset ljudi. Rekao je: Bio je u (među) njima Ebu Bekr i Zubejr."

GLAVA

(objašnjenja imena nekih ljudi od onih) ko se ubio (ko je ubijen, koji su ubijeni) od muslimana (na) dan Uhuda. Od njih su: Hamza (Hamzete), sin Abdulmuttaliba, i Jeman, i Enes, sin Nadra i Mus'ab, sin 'Umejra.

PRIČAO MI JE Amr, sin Alije, pričao nam je Muaz, sin Hišama, rekao je: pričao mi je moj otac od Katadeta, rekao je:

Ne znamo (nijedno) pleme od plemena Arapa (tj. arapskih) mnogobrojnije mučenikom (mučeništvom, tj. da ima više mučenika - šehita-šehida poginuli za Islam), časnije (na) Sudnjemu danu od Pomagača."

(To jest: Pomagači su dali najviše šehida i biće najčasniji na Sudnjem danu.)

Rekao je Katadete: A pričao nam je Enes, sin Malika da je ono ubilo se (tj. da je ubijeno) od njih (od Pomagača na) dan Uhuda sedamdeset, a (na) dan Bi'ri Me'uneta sedamdeset i (na) dan Jemame sedamdeset. A bio je Bi'ru Me'unete na vremenu (tj. u vrijeme, za života) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a dan Jemame na vremenu (za vrijeme vladanja) Ebu Bekra (na) dan (za vrijeme) Musejlimeta Lažova.

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Lejs od Ibnu Šihaba, od Abdurrahmana, sina Ka'ba sina Malika, da je Džabir, sin Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, izvijestio njega da poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, sastavljaše između dvojice (tj. po dvojicu) ljudi od ubijenih Uhuda (od poginulih u borbi na

Uhudu, kod Uhuda) u jednu odjeću (pri pokopu, ukopu, sahrani), zatim govoraše:

"Koji (od) njih je mnogobrojniji uzimanjem (vezano) za Kur'an (tj. Koji od njih zna više napamet Kur'ana)?" Pa kada se dao znak (kada bi se pokazalo) njemu k (prema) jednom (od njih), proturio bi ga naprijed u grobu (u stvari: u potkopanom dijelu groba prema kibli) i rekao bi: "Ja sam svjedok na (za) ove (na) Sudnjem danu." I zapovjedio je za njihovo zakopavanje sa njihovim krvima, i nije klanjao na njih (nije obavljao molitve za njih - dženaze) i nisu prali (kupali njih).

A rekao je Ebul-Velid od Šubeta, od Ibnul-Munkedira, rekao je: čuo sam Džabira (da) je rekao: Pošto se ubio (tj. Pošto je ubijen, poginuo, ili: Kad je ubijen) moj otac, počeo sam (da) plačem i (da) otkrivam (mrtvačku) odjeću od (tj. sa) njegovoga lica. Pa su počeli drugovi Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) zabranjuju meni (to), a Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, nije zabranjivao. I rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ne oplakuj ga! (Doslovno: Nećeš oplakivati njega.) Ili: Što oplakuješ njega? Neprestano (izvjesni) anđeli osjenjuju njega (tj. prave hlad njemu) sa svojim krilima dok se podignuo (tj. sve do časa kada je podignut, dok nije podignut sa svoga mjesta da se nosi u grob)."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin 'Ala-a, pričao nam je Ebu Usamete od Burejda, sina Abdullaha sina Ebu Burdeta, od njegovoga djeda Ebu Burdeta, od Ebu Musa-a, bio zadovoljan Allah od njega, mislim od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Vidio sam u mome snoviđenju (tj. Usnio sam, sanjao sam u svome snu) da sam ja zatresao (jedan) mač, pa su se presjekla njegova prsa, pa kadli ono (to je bio predznak onome) što se pogodilo (što je poginulo) od vjernika (na) dan Uhuda. Zatim sam zatresao njega drugi (puta), pa se je vratio (kao) najljepši što je bio, pa kadli je ono (o ono je, to je bio, to bi predznak za ono) što je doveo (dao) njega Allah (poslije raznoga dobra koje se je sastojalo) od Pobjede (tj. oslobođenja Meke) i skupljanja (sakupljanja, sastavljanja tih) vjernika. I vidio sam (tj. sanjao sam) u njemu (u tom snu neke zaklane) krave - a Allah (tj. a pravljenje,

davanje Allaha) je dobro - pa kadli su oni (to su poginuli) vjernici (na) dan Uhuda."

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Junusa, pričao nam je Zuhejr, pričao nam je Aameš od Šekika, od Habbaba, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Iselili smo se sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, a mi sebi tražimo lice Allaha, pa nužna je bila naša nagrada na Allaha. Pa od nas je (neko) ko je prošao, ili je otišao, nije jeo (nije okusio) od svoje nagrade (nijednu) stvar, bio je (jedan takav) od njih Mus'ab, sin Umejra. Ubio se (Ubijen je, tj. Poginuo) je (na) dan Uhuda, a nije ostavio (ništa drugo) osim (neki) ogrtač. Bili smo (u takvoj nezgodi da) kada bismo pokrili s njim (ogrtačem) njegovu glavu, izašle bi (otkrile bi se) njegove dvije noge; a kada bi se pokrile s njim njegove dvije noge, izašla bi (otkrila bi se, vidjela bi se) njegova glava. Pa je rekao nama Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Pokrijte s njim njegovu glavu, i stavite na njegove dvije noge (travu zvanu) izhir (pirika; miomirisna trstika)." Ili je rekao: "Bacite na njegove dvije noge (neku količinu) od izhira." A od nas je (neko) ko (je takav da) je sazrio njemu njegov plod, pa on bere (trga sebi) njega.

GLAVA:

"Uhud voli nas i volimo (mi, i mi) njega (dakle: i mi volimo njega)."

Rekao je njega (taj hadis) Abbas, sin Sehla, od Ebu Humejda, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO MI JE Nasr, sin Alije, rekao je: izvijestio me je moj otac od Kurreta, sina Halida, od Katadeta: čuo sam Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Ovo je (jedno) brdo (koje) voli nas, i (mi) volimo njega."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Amra, slobodnjaka Muttaliba (Muttalibovoga), od Enesa, sina Malika,

bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (našao se jednom u prilici da) se je pojavio (pokazao) njemu Uhud, pa je rekao:

"Ovo je brdo (koje) voli nas, i (mi) volimo njega. Moj Bože! Zaista Ibrahim (Avram) je zabranio (tj. učinio, proglasio svetom zemljom) Meku, a zaista ja sam zabranio (učinio svetim) Medinu (ono) što je između njezina dva kamenjara (kamenita predjela)."

PRIČAO MI JE Amr, sin Halida, pričao nam je Lejs od Jezida, sina Ebu Habiba, od Ebul-Hajra, od 'Ukbeta da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, izašao (jedan) dan, pa je klanjao na (tj. molio za) stanovnike Uhuda (tj. pokopane na Uhudu) svoje klanjanje na (za) umrloga (tj. klanjao im je dženazu), zatim se obrnuo (otišao je) ka govornici, pa je rekao:

"Zaista ja sam preteča vama, i ja sam svjedok na (za) vas. I zaista ja zaista gledam ka svome bunaru sada (misli se na bunar u raju). I zaista ja sam (u takvoj prilici bio da) su se meni davali ključevi blagajni (riznica) Zemlje (cijele; ili: određene teritorije, države na Zemlji), ili ključevi Zemlje (sumnja jedan od pripovjedača o tome da li je rečeno "ključevi blagajni (riznica) Zemlje", ili je rečeno "ključevi Zemlje"). I zaista ja tako mi Allaha ne plašim se na (za) vas da ćete pridruživati (Allahu išta, tj. ne plašim se da ćete postati idolopoklonici, mnogobošci) poslije mene, ali (tj. nego) ja se plašim na (za) vas da ćete pretjeravati u njoj (u ovozemnosti, tj. da ćete se nadmetati, natjecati, takmičiti u pribavljanju sebi ovozemaljskih uživanja i naslada - da ćete željeti i vrlo voljeti ovozemaljski život)."
GLAVA

ratovanja (u blizini mjesta zvanoga) Redži', i (ratovanja, vojne protiv plemena) Ri'l i Zekvan, i (ratovanja kod mjesta) Bi'ru Meuneta, i hadisa (u kojem se nalazi pomen, spominjanje plemena) 'Adala i Kareta i (GLAVA hadisa u kojem se nalazi pomen, spominjanje) 'Asima, sina Sabita, i Hubejba i njegovih (Asimovih) drugova.

Rekao je Ibnu Ishak: Pričao nam je 'Asim, sin 'Umera da je ona (bitka kod mjesta Redži' bila) poslije (nakon) Uhuda.

PRIČAO MI JE Ibrahim, sin Musa-a, izvijestio nas je Hišam, sin Jusufa, od Mamera, od Zuhrije, od Amra, sina Ebu Sufjana, Sekafije, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Poslao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (jednu) četu (odred, desetinu vojnika da budu kao) oko (tj. izvidnica, osmatračnica, uhode koje će da špijuniraju neprijatelja), i učinio je zapovjednikom nad njima Asima, sina Sabita - a on je djed (a neki vele: ujak) Asima, sina Umera sina Hattaba. Pa su (oni) otišli. Te kada su bili između Usfana i Meke, spomenuli su se (tj. bili su spomenuti, prokazani) za pleme (tj. jednom plemenu - ogranku od velikoga plemena) Huzejla, rekne se njima Lihjanovići. Pa su slijedili njih sa blizu od stotinu strijelaca, pa su išli (u stopu za) njihovim tragovima dok su došli (jednome) odsjedalištu (što) su odsijedali (oni, tj. Asim i njegovi drugovi u) njemu, pa su našli (Lihjanovići) u njemu koštice (košpice nekih) datula (što) su se opskrbili njima iz Medine (pošavši oni). Pa su rekli (Lihjanovići):

"Ovo su datule Medine (Jesriba - jer je Jesrib staro ime Medine)." Pa su slijedili njihove tragove dok su se priključili njima (dok su ih stigli). Pa pošto se je skrajčio (tj. došao na kraju u ovakav položaj) Asim i njegovi drugovi, sklonili su se k (jednom nadvišenom) brežuljku (tj. na taj brežuljak). I došli su (ti) ljudi, pa su opkolili njih, pa su rekli: "Za vas je (tj. Vi imate od nas) ugovor i (čvrstu) obavezanost (garantovanost) ako ste sišli ka nama (ako sađete k nama) da nećemo ubiti od vas (ni jednoga) čovjeka." Pa je rekao Asim:

"Što se tiče mene, pa neću sići u (tj. pod) zaštitu (nijednoga) nevjernika (bezbožnika, tj. neću se predati na riječ i obećanja bezbožnika). Moj Bože! Izvijesti o nama Tvoga (Svoga) vjerovijesnika!" Pa su se borili (protiv, tj. napadali su) njih dok su ubili Asima u (tj. sa još njegovih) sedam osoba (ljudi), sa strjelicama, a ostao je Hubejb, i Zejd i (još jedan) drugi čovjek. Pa su davali njima ugovor i obavezanost (obavezu). Pa pošto su davali (dali) njima ugovor i obavezanost, sišli su k njima. Pa pošto su našli moć od njih (tj. pošto su ih pobijedili, pohvatali), odriješili su strune (tj. tetive) svojih lukova, pa su svezali njih s njima (njima). Pa je rekao (onaj) treći čovjek koji je (bio) sa njima dvojicom:

"Ovo je početak izdaje (vjerolomstva, kršenja ugovora i obaveze)." Pa (on) nije htio da se pridruži njima (da bude drug njima, tj. nije htio da ide s njima), pa su ga vukli (tegljili) i silili ga (borili su se s njime) na (to) da se pridruži njima, pa (on to) nije učinio. Pa su ubili njega, a otišli (išli) su sa Hubejbom i Zejdom dok su prodali njih dvojicu u Meki. Pa su sebi kupili Hubejba sinovi Harisa, sina Amira sina Nevfela. A bio je Hubejb on (taj koji) je ubio (toga) Harisa (na) dan Bedra. Pa je ostao kod njih (kao) zarobljenik. Te kada su se složili (na) njegovo ubijanje, pozajmio je britvu od neke (između) kćera Harisa - obrijao se (tj. da bi se on obrijao po tijelu okolo svoga spolnoga organa) s njome (britvom) - pa je (ona) pozajmila njemu (britvu). Rekla je: Pa sam zanemarila (jedno) svoje dijete, pa je išlo (primicalo se) k njemu dok je došlo njemu. Pa je stavio njega na svoje stegno (krilo). Pa pošto sam vidjela njega, zaprepastila sam se (velikim) zaprepaštenjem (tako da) je prepoznao to od mene (tj. na meni). A u njegovoj ruci je (ta) britva, pa je rekao:

"Zar se plašiš da ću ubiti njega? Nisam bio zato (da) učinim to (tebi), ako htio Allah (ako Bog da), uzvišen je (Allah)." (Ili: "Ne činjah ti ja to - Neću učiniti to - ako uzvišeni Bog dadne, htjedne!") A bila je (običaja ona da) govori: "Nisam vidjela (nijednoga) zarobljenika nikada boljega od Hubejba. Zaista već sam vidjela njega (da) jede od (ubranoga) grozda grožđa, a nema u Meki tada (nikakvoga) ploda, a zaista on je zaista svezan (tj. okovan) u željezo. I nije bio (taj grozd ništa drugo) osim hrana (kojom) je hranio njega Allah."

Pa su izašli sa njim (tj. izveli su ga) iz Harema (iz svetoga tla, sa svetoga tla) zato (da) ubiju njega, pa je rekao: "Pustite me, (da) klanjam dva naklona (dva rekata)." Zatim se vrnuo (došao) k njima, pa je rekao: "Da nije (toga) da vidite (mislite) da (ono) što je sa mnom (u ovom času - da je to) nestrpljenje (ili: uzbuđenje, strah) od (ovakve) smrti, zaista bih povećao (broj naklona - rekjata - u ovoj molitvi)." Pa je bio (on) prvi ko je uobičajio (uveo u običaj ova) dva naklona (dva rekata) kod ubijanja (strijeljanjem ili sličnim načinom u vrijeme mira - prvi je to uobičajio) on. Zatim je rekao:

"Moj Bože! Izbroji ih brojem!" Zatim je rekao:

"Ne brinem se kada se ubijem (budem ubijen) muslimanom
Na koju polovinu je bilo radi Allaha moje svaljivanje (obaranje)
A to je u (ime) Bića Allahova, a ako hoće (On),
Blagosloviće na udove tijela raščešljanoga (tj. raskomadanoga)."

Zatim je ustao k njemu Ukbete, sin Harisa, pa je ubio njega. A poslali su Kurejševići k Asimu (neke ljude) zato (da) im se donese stvar (kakva, tj. dio neki) od njegovoga tijela (da) prepoznaju njega. A bio je Asim ubio (jednoga) velikana od njihovih velikana (na) dan Bedra. Pa je poslao Allah na njega (nad njim) slično hladnjaku od roja (pčela), pa je čuvao njega (taj roj pčela) od njihovih poslanika (izaslanika), pa nisu mogli od njega (ni) na (kakvu) stvar (tj. pa nisu mogli od Asima ništa da otkinu i odrežu - jer su im pčele ujedale lice).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Sufjan od Amra, čuo je Džabira (da) govori:

Koji je ubio Hubejba (bio je) on Ebu Serveate (tj. Ebu Serveate je bio taj koji je ubio Hubejba).

PRIČAO NAM JE Ebu Mamer, pričao nam je Abdul-Varis, pričao nam je Abdul-Aziz od Enesa, bio zadovoljan Allah - uzvišen je - od njega, rekao je:

Poslao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, sedamdeset ljudi zbog (neke) potrebe, rekne se njima "kurra-i" (čitači, tj. koji čitaju, uče Kur'an napamet, naizust), pa su se izložila (ispriječila) njima dva plemena od (velikoga plemena) Sulejmovića: Ri'l i Zekvan kod (jednoga) bunara, rekne se njemu Bi'ru Meunete. Pa je rekao (taj) narod (tj. kurra'i - čitači):

"Tako nam Allaha nismo vas htjeli (mi da napadnemo, niti smo vama htjeli doći). Mi smo samo prelazači (tj. prolaznici, putnici na prolazu, u prolazu) u (ime jedne, neke) potrebe za Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio." Pa su pobili njih (poubijali su ih). Pa je

proklinjao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, njih (ubice iz ta dva plemena jedan) mjesec u molitvi jutra, i to je početak usrdne molitve, a nismo bili (običaja da) usrdno molimo (tj. ne moljasmo se svesrdnom molitvom, kunut dovom prije toga). Rekao je Abdul-Aziz: A pitao je (jedan) čovjek Enesa o (toj) usrdnoj molitvi (dovi) je li poslije naklonjanja (poslije ruku'a), ili je kod svršavanja od čitanja (Kur'ana, tj. ili je prije naklonjanja - prije ruku'a)? Rekao je:

"Ne (poslije naklonjanja-ruku'a), nego kod svršavanja (završavanja) od čitanja (čitanja Kur'ana)."

PRIČAO NAM JE Muslim, pričao nam je Hišam, pričao nam je Katadete od Enesa, rekao je:

Molio je usrdno (Činio je usrdnu dovu - kunut dovu) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (jedan) mjesec poslije naklonjanja (poslije ruku'a u molitvi - u namazu) proklinje (tj. proklinjući neka) plemena od Arapa.

("De'a ala": proklinjati. Doslovno: zvati na nekoga, moliti na nekoga, protiv nekoga - a to će reći, a to znači: proklinjati.)

PRIČAO MI JE Abdul-Aala, sin Hamada, pričao nam je Jezid, sin Zurej'a, pričao nam je Seid od Katadeta, od Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, da su Ri'l, i Zekvan, i Usajjete i Lihjanovići zatražili pomoć (od) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, na (tj. protiv nekoga, jednoga) neprijatelja, pa je pomogao njih sa sedamdeset (boraca) od Pomagača, - bili smo (običaja da) imenujemo (nazivamo) njih kurra'ima (čitačima, tj. nazivasmo ih čitačima jer su mnogo oni čitali Kur'an) u njihovom (u svome) vremenu, nose drva u (po) danu i klanjaju u noći - (te) dok su bili (u odlasku k njima) u Bi'ru Meunetu, poubijali su ih i iznevjerili su ih (učinili su vjerolomstvo njima). Pa je to doprlo Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa se usrdno molio (jedan) mjesec, proklinje (tj. proklinjući on) plemena (neka) od plemena Arapa (a to su plemena): Ri'l, i Zekvan, i 'Usajete i Lihjanovići (ili: Lahjanovići). Rekao je Enes:

Pa smo čitali o njima Kur'an (tj. odlomak Kur'ana-ajet koji je o njima bio objavljen), zatim se je zaista digao (dokinuo se taj ajet i iz samoga teksta Kur'ana - a taj ajet glasio je ovako):

"Priopćite o nama našem narodu da smo mi već sreli našega Gospoda, pa je bio zadovoljan od nas (sa nama) i zadovoljio je nas.".

A od Katadeta, od Enesa, sina Malika, pričao je njemu da se vjerovijesnik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, usrdno molio (činio dovu, kunut dovu jedan) mjesec u molitvi jutra (sabahu) proklinje (proklinjući neka) plemena od plemena Arapa: Ri'l, i Zekvan, i Usajete i Lihjanoviće. Povećao (Dodao) je Halifete: Pričao nam je Ibnu Zurej', pričao nam je Seid od Katadeta, pričao nam je Enes da su se tih sedamdeset od Pomagača ubili (tj. pobijeni su) u Bi'ri Meunetu. "Kuranen" je (isto što i) "kitaben": knjigu (smo čitali, čitali smo u Božijoj knjizi - Kur'anu odlomak objavljen u vezi njih) slično njemu (tj. slično prethodnom pričanju i kazivanju od Abdul-Aala-a, sina Hamadovoga).

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Hemmam od Ishaka, sina Abdullaha sina Ebu Talhata, rekao je: pričao mi je Enes da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, poslao njegovoga (Enesovoga) ujaka - brat je (to) Umu Sulejme - u (tj. sa) sedamdeset jahača (konjanika k Amirovićima). A bio je poglavica (poglavicom tih) idolopoklonika Amir, sin Tufejla stavio na izbor (Vjerovijesniku a.s. da izabere jednu) između tri svojstvenosti (jednu od tri stvari), pa je rekao:

"Biće tebi stanovnici ravnice (tj. oni koji stanuju na slobodnom prostoru pod šatorima), a meni stanovnici blata (ilovače, tj. oni koji stanuju u kućama napravljenim od blata, ilovače - a to znači: Budi ti zapovjednik nad Beduinima, a ja ću stanovnicima gradova i sela), ili biću tvoj zastupnik (tj. biću poslije tvoje smrti rukovodilac za sve), ili ću ratovati (protiv) tebe sa pripadnicima (plemena) Gatafan sa hiljadu (riđih konja) i hiljadu (alata, tj. sa hiljadu konjanika na riđanima i hiljadu na alatima)." Pa se je zakužio (tj. razbolio se od kuge) Amir u kući majke omsice (omsičine majke, tj. neke žene), pa je rekao: "Žlijezda (Ili: Tumor) je (ovo u mene) kao žlijezda devca (mlade muške

deve oboljele od kuge) u kući (jedne) žene od roda omsice. Dovedite mi moga konja!" Pa je umro na leđima svoga konja.

(Pa je Muhammed a.s. poslao to sedamdeset ljudi da pozovu u Islam Amiroviće.)

Pa je otišao (između tih sedamdeset poslanih ljudi) Haram, brat Umu Sulejme, i on, (i jedan) hrom čovjek i (još jedan drugi) čovjek od sinova omsice (tj. iz Omsičevića - a to će reći: Iz Iksovića, iz plemena iks).

(Ta trojica su otišli da pokušaju pregovarati sa Amirovićima.)

Rekao je (Haram svojoj dvojici drugova):

"Budite vas dvojica blizo (blizu) dok dođem njima (Amirovićima). Pa ako dadnu sigurnost meni, bićete blizu. A ako ubiju mene, doći ćete (tj. idite) vašim drugovima (tj. bježite)." Pa je rekao (Amirovićima): "Da li dajete sigurnost meni (da) priopćim poslanstvo (tj. poruku) poslanika Allaha (Allahovoga poslanika), pomilovao ga Allah i spasio, (k vama)?" Pa je počeo (da) priča njima. I dali su znak k (jednom) čovjeku od pozadi (ozadi, ozada, iza) njega, pa je udario (kopljem) njega - rekao je Hemmam: mislim ga (da) je (mislim da je) čak probio (ili: dao probosti) njega sa (svojim) kopljem. Rekao je (Haram kada je proboden):

"Allah je veći (od svakoga)! Spasio sam se tako mi Gospodara Kabe!" Pa se stigao (stignut je onaj) čovjek (drugi osim hromoga čovjeka od one dvojice drugova Harama prije nego je stigao do grupe ostalih muslimana od ono sedamdeset ljudi). Pa su poubijani svi oni osim (onoga) hromoga (koji) je bio u glavi (tj. u vrhu nekoga) brda (sakrio se). Pa je spustio (tj. objavio) Allah, uzvišen je, nama, zatim je bio (taj ajet poslije) od dokinutoga (teksta):

"Zaista mi smo već sreli našega Gospoda, pa je bio zadovoljan od nas (s nama) i zadovoljio je nas." Pa je proklinjao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, njih (Amiroviće) trideset jutara: (plemena) Ri'l, i Zekvan, i Lihjanoviće i Usajjete koji su bili nepokorni

(neposlušni, protivni) Allahu i Njegovom poslaniku, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO MI JE Hibban, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Mamer, rekao je: pričao mi je Sumamete, sin Abdullaha sina Enesa, da je on čuo Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori:

Pošto se udario (tj. Pošto je udaren, proboden) Haram, sin Milhana - a bio je (to) njegov ujak (dajidža) - (na) dan Bi'ri Meuneta, rekao je (tj. učinio je) sa (svojom) krvlju ovako (tj. uzeo je krvi), pa je poprskao nju na svoje lice i svoju glavu, zatim je rekao:
"Spasio sam se tako mi Gospodara Kabe!"

PRIČAO NAM JE Ubejd, sin Ismaila, pričao nam je Ebu Usamete od Hišama, od njegovoga oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Tražio je dozvolu (od) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, Ebu Bekr u (vezi) izlaženja (tj. da mu dozvoli da izađe iz Meke i da se iseli u Medinu u vrijeme) kada se pojačalo na njega uznemirivanje (uznemiravanje), pa je rekao njemu:

"Ostani (još)!" Pa je rekao: "O poslaniče Allaha! Da li si pohlepan (tj. Da li ti želiš) da se tebi dozvoli (da i ti iseliš, odeš iz Meke)?" Pa je bio (običaja) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Zaista ja se zaista nadam to (tome)." Rekla je: Pa je iščekivao (očekivao) njega Ebu Bekr. Pa je došao njemu poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, jednoga dana (u) podne, pa je dozvao njega, pa je rekao:

"Izvedi (tj. Istjeraj napolje svakoga onoga) ko je kod tebe (u ovome času)." Pa je rekao Ebu Bekr: "Samo su (kod mene) njih dvije, moje dvije kćeri." Pa je rekao: "Da li si opazio da je ono već se dozvolilo meni u (vezi) izlaženja (iseljenja iz Meke u Medinu)?" Pa je rekao: "O poslaniče Allaha! Druženje (tj. Saputništvo sa sobom mi dozvoli)!" Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Druženje (ti dozvaljam, dozvoljavam)." Rekao je: "O poslaniče Allaha! Kod mene su (tj. ja imam) dvije deve, već sam bio pripravio njih dvije za (ovo) izlaženje." Pa je dao Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, jednu (od) njih dviju, a ona je (tj. a to je ona kojoj je bilo ime) El-džeda' (El-Džed'au).

(El-Džed'au je vlastito ime, a u arapskom jeziku znači: ona kojoj su odsječene uši.)

Pa su pojašila njih dva, pa su otišli dok su došli (njih dvojica u onu) pećinu, a ona je u (brdu) Sevru, pa su se njih dvojica sakrila u nju. Pa je bio Amir, sin Fuhejreta, dječak Abdullaha, sina Tufejla sina Sahbereta, (a taj Amir) je brat Aiše po njezinoj (Aišinoj) majci. I bila je za (tj. u) Ebu Bekra (jedna) deva (koja se i zimi muzla dajući dosta mlijeka), pa je bio (običaja Amir da) popodne odlazi s njom i (da) porani (da odlazi izjutra) njima, i (da) osvane, pa (da) ide (na kraju noći) k njima dvojici. Zatim napaša, napasa (odlazi sa tom devom na ispašu), pa ne razumije (ne zna) za njega (za ovaj postupak ni) jedan od pastira (mekanskih čobana). Pa pošto je izašao (iselio se iz Meke u Medinu Muhammed a.s. sa Ebu Bekrom r.a.), izašao je (Amir Fuhejretov) sa njima dvojicom (u takvom stanju, na taj način što) njih dvojica čine sajahačem naizmjenično njega dok su stigli njih dvojica (u) Medinu (tako čineći, tj. nekada bi Muhammed a.s., a nekada Ebu Bekr stavio ozadi, iza sebe Amira na devu). Pa se ubio (ubijen je) Amir, sin Fuhejreta (na) dan Bi'ri Meuneta.

A od Ebu Usameta, rekao je: rekao je meni Hišam, sin Urveta: Pa izvijestio je mene moj otac, rekao je: Pošto su se ubili (tj. Pošto su poubijani oni) koji su (pobijeni) u Bi'ri Meunetu i zarobio se (i zarobljen je među njima) Amr, sin Umejjeta Damrija, rekao je njemu Amir, sin Tufejla:

"Ko je ovo?" Pa je (pri tom pitanju) dao znak (pokazao je) k (jednome) ubijenom. Pa je rekao njemu Amr, sin Umejjeta: "Ovo je Amir, sin Fuhejreta." Pa je rekao: "Zaista već sam vidio njega poslije što se je ubio (nakon što je ubijen), (da) se je podignuo (tj. vidio sam ga da je on podignut) k nebu, čak da ja zaista pogledam (gledam) k nebu između njega i između zemlje (Zemlje), zatim se stavio (metnuo,

spustio opet na Zemlju)." Pa je došao (od Uzvišenoga Allaha posredstvom anđela Džibrila) Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, njihov izvještaj (tj. glas o njima, vijest o njihovoj pogibiji), pa je proglasio mrtvima njih (tj. objavio je njihovu smrt), pa je rekao:

"Zaista vaši drugovi već su se pogodili (tj. pogođeni su, tj. pobijeni su). I zaista oni su već molili svoga Gospoda, pa su rekli: "Naš Gospode! Izvijesti o nama (za nas) našu braću o (onome) što smo zadovoljni bili od Tebe (s Tobom) i (da) Si bio
zadovoljan od nas (s nama)." Pa je izvijestio njih o njima. I pogodio se (tj. poginuo) je tada u (među) njima Urvete, sin Esma-a sina Salta, pa se imenovao (dobio ime) Urvete (sin Zubejrov) s njim (tj. po njemu, zbog njega - zbog toga Urveta Esma-ovoga); i (tada je poginuo) Munzir, sin Amra, (pa) se imenovao Munzirom (drugi sin Zubejrov Munzir po tome Munziru, zbog toga Munzira).

(Hoće da kaže da je Zubejr, sin Avvama dao imena svojim sinovima jednome Urvete, a jednome Munzir zbog toga što je u Bi'ri Meunetu poginuo jedan drug Muhammeda a.s. koji je imao ime Urvete, i jedan drugi koji je imao ime Munzir. A to je učinio zato što je rekao Muhammed a.s. da je Uzvišeni Allah objavio da je zadovoljan sa svima onima koji su poginuli u Bi'ri Meunetu, te je dao ime svojim sinovima Zubejr tih lica sluteći na dobro i želeći da i s njegovim sinovima isto tako bude zadovoljan Uzvišeni Allah.)

PRIČAO NAM JE Muhamed, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Sulejman Tejmija od Ebu Midžleza, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Usrdno je molio (Činio je, Učio je kunut dovu) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, poslije naklonjanja (ruku'a u jutarnjoj molitvi-sabahu jedan) mjesec, proklinje (tj. proklinjući) Ri'l i Zekvan, i govori (tj. i govoreći):

"Usajjete je pogriješilo (bilo je neposlušno, nepokorno) Allahu i Njegovome poslaniku."

(Pod izrazom "usrdno moliti - kanete" i "usrdna molitva - kunutun, el-kunutu", misli se u tekstu na posebnu molitvenu formu, posebno očitanje, dovu-molbu koja se izgovara u molitvi-namazu na stajanju prije naklonjanja, prije ruku'a, i ta molba-dova ima više varijanata, varijanti, oblika. To treba imati u vidu i u prošlom i u daljem tekstu gdje se god budu spominjali ti izrazi.)

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Malik od Ishaka, sina Abdullaha sina Ebu Talhata, od Enesa, sina Malika, rekao je:

Proklinjao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (one) koji su ubili - misli (na one koji su poubijali) njegove drugove u Bi'ri Meunetu - (proklinjao ih je) trideset jutara kada je proklinjao (plemena) Ri'l, i Zekvan i Usajjeta (koje) je pogriješilo Allahu i Njegovome poslaniku, pomilovao ga Allah i spasio. Rekao je Enes: Pa je spustio (objavio) Allah - uzvišen je - Svome vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, o (onima) koji su se pobili (koji su pobijeni), drugovima (izginulim u mjestu) Bi'ri Meuneta (jedan) Kur'an (tj. ajet - odlomak u Kur'anu što) smo čitali njega (taj ajet), dok se je (tj. te se je) dokinuo (tj. povukao taj odlomak - ajet - iz teksta Kur'ana uopće) poslije (a taj tekst je glasio ovako):

"Priopćite našem narodu, pa već smo sreli našega Gospoda, pa se je zadovoljio od nas (s nama), i zadovoljili smo se od Njega (s Njim)."

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Abdul-Vahid, pričao nam je Asim Ahvel, rekao je: pitao sam Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, o usrdnoj molbi u molitvi (je li ona uzakonjena), pa je rekao:

"Da." Pa sam rekao: "Je (li ona) bila prije naklonjanja (prije ruku'a u molitvi-namazu), ili (je) poslije njega (poslije ruku'a)?" Rekao je: "Prije njega." Rekao sam: "Pa zaista (jedan) omsica je izvijestio mene (pričajući on) od tebe (da je čuo) da si ti rekao: poslije njega (tj. Poslije naklonjanja, poslije ruku'a da je usrdna molba-dova)." Rekao je: "Slagao je. Usrdno je molio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, samo poslije naklonjanja (poslije ruku'a u molitvi, u namazu, a

to je bilo svega jedan) mjesec (dana), (jer) zaista on je bio poslao (neke) ljude, rekne se njima čitači i oni su (brojali okolo, tj. i bilo ih je) sedamdeset ljudi, (poslao ih je) ka (nekim) ljudima od idolopoklonika (velikoga plemena Amirovića, i to ljudima one grupe Amirovića što je bila prijateljski raspoložena prema muslimanima) i (što) je između njih i između poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (bio jedan) ugovor prema njima. Pa su se pokazali (kao pobjednici oni koji nisu bili prijateljski raspoloženi prema muslimanima nad onima) koji su (bili ti što) je bio između njih i između poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, ugovor. Pa je usrdno (svesrdno) molio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, poslije naklonjanja (poslije ruku'a u klanjanju jedan) mjesec proklinje ih (proklinjući ih)."

(Komentatori ovo kazivanje tumače ovako. Jedna grupa plemena Amirovića bila je naklonjena muslimanima i sklopila je i ugovor o sigurnosti sa njima. Poglavica te grupe bio je Ebu Bera' Amir, sin Malikov, i ta je grupa i pozvala sebi kurra'e-čitače. Poglavica druge grupe Amirovića koja nije bila sklona ni naklonjena k muslimanima bio je Amir, sin Tufejla. Kada su kurra'i-čitači došli Amir Tufejlov je pozvao Amira Malikovoga da prekrše ugovor o sigurnosti i da ne pruže bezbjednost čitačima, nego da ih izdaju, da naprave vjerolomstvo. Većina Amirovića to nije htjela da učini, a onda je Amir Tufejlov sa svojom grupom pozvao u pomoć neka plemena iz Sulejmovića, a to su: Ri'l, i Zekvan i Usajjete. U okršaju tom pobijedila je grupa Amira Tufejlova grupu koja je bila sklopila ugovor sa Muhammedom a.s., i tada i tako su pobijeni ti čitači-kurra'i u mjestu Bi'ri Meunetu. Po tome tumačenju vidi se da su plemena Ri'l, i Zekvan i Usajjete ogranci većega plemena Sulejmovića, a nisu ogranci Amirovića, kako sam u prednjem tekstu negdje naveo, pa neka se to ima u vidu i na znanju.)

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA.

GLAVA VOJNE HAJBERA

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, od Malika, od Jahja-a, sina Seida, od Bušejra, sina Jesara, da je Suvejd, sin Numana, izvijestio njega da je on izašao sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, (u) godini Hajbera, te kada smo bili u Sahba-u (u Sahbi) - a ona (ta naseobina) je bliže (niže) Hajbera - klanjao je popodnev (popodnevnu molitvu-ikindiju). Zatim je pozvao za opskrbe, pa se nije njemu donijelo (ništa drugo) osim prekrupe (bungura). Pa je zapovjedio za njega, pa se je ovlažio (skvasio se bungur u vodi), pa je jeo (on tu prekrupu) i jeli smo (i mi). Zatim je ustao ka sutonskoj molitvi (akšamu), pa je promućkao (vodu u ustima, tj. isplakao je, izaprao je usta vodom) i promućkali smo (i mi usta vodom), zatim je klanjao, a nije se očistio (čistio, abdestio za molitvu ponovno zbog jedenja).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, pričao nam je Hatim, sin Ismaila, od Jezida, sina Ebu Ubejda, od Selemeta, sina Ekve-a, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Izašli smo sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, ka Hajberu (gradu koji se nalazi sjeverno od Medine prema Siriji). Pa smo išli (putovali) noću. Pa je rekao (jedan) čovjek od (toga) naroda Amiru:

"O Amire! Zar nećeš dati čuti nama od tvojih stvarčica (tj. od tvojih pjesama, od tvojih pjesničkih sastava)?!" A bio je Amir čovjek pjesnik. Pa je sišao (tj. počeo je da) goni (tjera) pjevanjem (da popijeva) za (te) ljude govori (tj. govoreći, izgovarajući ovo):

"Moj Bože! Da nije Tebe, ne bismo se naputili,
I ne bismo milodarili, i ne bismo klanjali.
Pa oprosti - žrtvovanje je za tebe (Muhamede) - (oprosti nam, Bože, ono) što smo ostavili,
I baci svakako spokojstvo na nas.
I učvrsti (naše) noge ako se susretnemo.
Zaista mi kada se je vikalo za nas (da odustanemo od istine), nismo htjeli.
I sa (tim) vikanjem jaukali su na nas (ili: tražili su pomoć protiv nas)."

Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ko je ovaj tjerač (deva popjevkom)?" Rekli su: "Amir, sin Ekve-a." Rekao je: "Pomilovao ga Allah!" Rekao je (jedan) čovjek od (toga) naroda: "Trebala je (njemu rajska nagrada, tj. Treba mu raj; ili mučeništvo, nagrada mučenika, šehida zbog tvoje te molbe za njega, i tvoga blagoslova), o vjerovijesniče Allaha! Zašto nisi dao (tj. Zašto ne bi dao) uživati nama s njime?" (To jest: "Ostavi ga među nama da nas zabavlja.") Pa smo došli Hajberu. Pa smo opsijedali njih (stanovnike Hajbera), čak je pogodila nas žestoka glad. Zatim je zaista Allah, uzvišen je, osvojio nju (tu varoš, grad Hajber) na njih (njima, tj. muslimanima). Pa pošto su omrknuli (muslimanski) ljudi večer (tj. uoči onoga) dana koji je (bio taj što) se je osvojila njima (ta varoš u tom danu), naložili su mnoge vatre. Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Šta su ove vatre? Na kojoj stvari (tj. Zbog čega) ložite (vatre)?" Rekli su: "Na meso (Zbog mesa)." Rekao je: "Na koje meso (tj. Zbog kakvoga mesa)?" Rekli su: "Mesa ljudskih (tj. pitomih, domaćih) magaraca." Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Prolijte nju, razbijte nju (posudu u koju je god stavljeno da se vari to meso)." Pa je rekao (jedan) čovjek: "O poslaniče Allaha! Ili (da) prolijemo nju i operemo nju (a da je ne razbijamo)." Rekao je: "Ili to (tako da učinite)." Pa pošto se je poredao (u bojne redove međusobno muslimanski taj) narod, bio je mač Amira kratak, pa je dohvatio s njime (njime) golijen (cjevanicu jednoga) Židova zato (da) udari njega, i povrati se (odskočio je) vrh njegovoga mača, pa je pogodio izvor koljena Amira (Amirovo samo koljeno), pa je umro od njega (od toga pogotka). Rekao je: Pa pošto su se vratili (vraćali iz Hajbera u Medinu), rekao je Selemete:

Vidio je mene poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i on je uzimač (tj. i uzeo je on) za moju ruku, rekao je:

"Šta je tebi?" Rekao sam njemu: "Tvoja žrtva je moj otac i moja majka (tj. Žrtvovao bi ih oboje za tebe)! Tvrdili su da je Amir (svojim slučajem dospio u takvo stanje da) se pokvario (da je propao) njegov posao (rad dobrih djela zbog onakvoga završetka života)." Rekao je

Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Lagao je (onaj) ko je rekao njega (ko je to rekao). Zaista su njemu zaista (njemu pripadaju) dvije nagrade (on ima dvije nagrade)." I skupio (je) između svoja dva prsta (a još je onda dodao). "Zaista on je zaista trudbenik, borac. Malo je bio (koji) Arap (koji) je išao u njoj (tj. po njoj - po Zemlji, po Medini; ili: koji je išao sa njom - sa takvom osebinom, osobinom, vrlinom) kao on (tj. kao Amir)." Pričao nam je Kutejbete, pričao nam je Hatim, rekao je: "..... odrastao sa njom."

(To jest: Po ovom drugom predanju upotrebljena je riječ "neše'e" umjesto "meša", pa zadnja rečenica bi onda glasila: "Malo je koji bio Arap koji je odrastao u njoj - ili sa njom - kao on.")

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Humejda Tavila, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, došao (k) Hajberu noću. A bio je (običaja), kada je došao (tj. kada bi došao nekom) narodu u noći, (da) nije navaljivao u njih (na njih) do (da) osvane (dok ne osvane pa je tako i kod Hajbera učinio, čekao je da osvane). Pa pošto je osvanuo, izašli su (hajberski) Židovi sa svojim lopatama i svojim zembiljima (malim torbama sa ručkom koje služe za nošenje živežnih namirnica i koje su pravljene od palminog lišća). Pa pošto su vidjeli njega, rekli su:

"Muhamed, tako mi Allaha, i petodjel (tj. i njegova vojska je ovo)!" Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Porušen je (Porušen bio) Hajber! Zaista mi kada smo odsjeli u trznu (tratinu jednoga) naroda (u cilju rata), pa loše je bilo jutro opomenutih (od strane naše)." Izvijestio nas je Sadekate, sin Fadla, izvijestio nas je Ibnu Ujejnete, pričao nam je Ejub od Muhameda, sina Sirina, od Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Jutrom smo došli Hajberu rano. Pa su izašli njegovi stanovnici sa lopatama. Pa pošto su vidjeli (ugledali) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekli su:

"Muhamed, tako mi Allaha, Muhamed i petodjel (i vojska)!" Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Allah je veći (od svega i svakoga)! Porušio se je Hajber! Zaista mi kada smo odsjeli (sišli) u trznu (tratinu, predvorje, tj. u blizinu jednoga) naroda, pa loše je bilo jutro opomenutih." Pa smo pogodili od mesa (pitomih) magaraca, pa je dozivao dozivač Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista Allah i Njegov poslanik zabranjuju njih dvojica vama mesa (meso pitomih) magaraca, pa (jer) oni su poganstvo (nečistoća)."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Abdul-Vehaba, pričao nam je Abdul-Vehhab, pričao nam je Ejub od Muhameda, od Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (našao se u takvoj prilici da) je došao njemu (jedan) dolazač, pa je rekao:

"Pojeli su se (tj. Poješće se ovi pitomi) magarci." Pa je šutio. Zatim je došao njemu drugi puta, pa je rekao: "Pojeli su se magarci."

(Može da se stavi i uskličnik, pa da se piše ovako: "Pojeli su se magarci!")

Pa je šutio. Zatim je došao njemu treći puta, pa je rekao: "Učinilo se je (da) nestanu (tj. Uništili su se pitomi) magarci." Pa je zapovjedio (jednome) dozivaču pa je dozivao u (među muslimanskim) ljudima (među muslimane):

"Zaista Allah i Njegov poslanik zabranjuju njih dvojica vama mesa (sve vrste mesa ovih) magaraca porodičnih (domaćih)." Pa su se izvrnuli (oni) lonci, a zaista oni zaista ključaju sa mesom (tim napunjeni, pristavljeni).

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Hamad, sin Zejda, od Sabita, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Klanjao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, jutarnju molitvu (sabah) blizu Hajbera u mraku (pred samu zoru, pred svitanje), zatim je rekao:

"Allah je veći (od svega i svakoga)! Srušio se Hajber! Zaista mi kada smo odsjeli u trznu (nekoga) naroda, pa loše je bilo jutro opomenutih." Pa su izašli trče (tj. trčeći, žureći oni) u (po) ulicama (toga grada-Hajbera). Pa je ubio (naredio ubijanje) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (njihove) borce (njihovih boraca) i (a) zarobio je (proglasio je robljem njihovo) potomstvo. A bila je u (tom) roblju Safija, pa je postala (tj. pripala, dopala na diobi) k Dihjetu Kelbiji, zatim je postala k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je učinio njezino oslobađanje (od ropstva, zarobljeništva) njezinim vjenčanim darom (za vrijeme vjenčanja nje sa Muhamedom a.s.). Pa je rekao Abdul-Aziz, sin Suhejba, (k) Sabitu:

"O Ebu Muhamede! Je si li ti rekao Enesu: "Šta je dao (odredio vjenčanoga) dara njoj?" Pa je pokrenuo (klimnuo) Sabit svoju glavu (u znak) potvrđivanja njemu.

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Šubete od Abdul-Aziza, sina Suhejba, rekao je: čuo sam Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori:

Zarobio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, Safiju, pa je oslobodio nju i sebi je vjenčao nju. Pa je rekao Sabit Enesu:

"Šta je dao (vjenčanoga) dara njoj?" Rekao je: "Dao je (vjenčanoga) dara njoj njezinu osobu (ličnost), pa je oslobodio nju."

PRIČAO NAM JE Kutejbete, pričao nam je Jakub od Ebu Hazima, od Sehla, sina Sa'da, Saidije, bio zadovoljan Allah od njega, da se je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, susreo on i (određeni) idolopoklonici, pa su se pobili.

(Gdje je susret bio u ovom slučaju, to u tekstu ovoga hadisa nije rečeno, pa zbog toga neki kažu da ovaj hadis nema mjesta ovdje, jer se ovdje govori o vojni na Hajber. Drugi kažu da je ovaj slučaj bio kod Hajbera, ili, možda, na putu za Hajber, pa je zato ovdje i spomenut, i tu tvrdnju žele da i potkrijepe s time što kažu da je ovaj slučaj istovjetan sa slučajem iz slijedećega hadisa iz kojega se vidi da je to bilo u vezi sa pohodom na Hajber prema pričanju Ebu Hurejreta.)

Pa pošto se nageo (tj. vratio) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, k svojoj vojsci, i nageli su se (vratili su se i ovi) drugi k svojoj vojsci. A u drugovima poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (bio) je čovjek (jedan takav da) neće ostaviti njima (tj. neprijateljima nijedne njihove osobe) iznimne, a ni usamljene (drukčije) osim (tako da) je slijedio nju udara (udarajući on) nju sa svojim mačem (tj. svojom sabljom). Pa se reklo:

"Nije bio dostatan (tj. borben) od nas danas nijedan (čovjek) kao što je bio dostatan (jedan) omsica (taj-i-taj, jedan iks)." Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Što se tiče (njega), zaista on je od stanovnika Vatre." Pa je rekao (jedan) čovjek od (toga) naroda: "Ja sam njegov drug (tj. Ja ću da ga pratim da vidim kako će on završiti)." Rekao je: Pa je izašao sa njim. Kada god (Svaki puta kada) je stao, stao je s njim, a kada je požurio, požurio je (požurio bi i on) sa njim. Rekao je: Pa se ranio (ranjen je taj borbeni) čovjek žestokom ranom, pa je tražio žurno (brzo svoju) smrt. Pa je stavio svoj mač u zemlju, a njegov vrh (doslovno: a njegovu mušicu, a to znači: vrh mača, sablje - stavio je) među svoje dvije sise, zatim se natovarao (natovario, nasadio, presavio) na svoj mač, pa je ubio svoju osobu (ubio je sam sebe, izvršio je samoubistvo). Pa je izašao (onaj drugi) čovjek k poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Svjedočim da si ti poslanik Allaha." Rekao je: "A šta je to (tebi bilo, desilo se)?" Rekao je: "Čovjek (onaj) koji je (taj što) si spomenuo maločas (maloprije, prije) da je on od stanovnika Vatre, pa su za veliko držali (izvjesni) ljudi to (pa su ga smatrali, držali velikim, borbenim), pa sam rekao: Ja sam vama za njega (Ja ću da ga slijedim i da vidim šta će biti s njim). Pa sam izašao u njegovom traženju (tj. radi traganja za njim i pratio sam ga). Zatim se ranio (ranjen je) žestokom ranom. Pa je tražio žurno (svoju) smrt. Pa je stavio tupu stranu svoga mača u zemlju, a oštricu njegovu (oštru stranu mača) među svoje dvije sise, zatim se je natovarao na njega, pa je ubio svoju osobu (sam sebe)."

("Nasl" je tupi vrh, kraj mača, sablje i sličnoga; a "zubab" je oštri vrh mača, i oštrica, oštra strana.)

Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, kod toga (prilikom toga slučaja):

"Zaista (izvjesni) čovjek zaista radi rad stanovnika raja (tj. ljudi koji će dospjeti u raj) u (onome) što se pokazuje (što se pričinja izvjesnim) ljudima, a on je od stanovnika Vatre (tj. a taj čovjek je od onih ljudi koji moraju dospjeti, koji će dospjeti u vatru pakla). I zaista (izvjesni) čovjek zaista radi rad stanovnika Vatre u (onome) što se pokazuje (izvjesnim) ljudima, a on je od stanovnika raja (dženneta)."

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, rekao je: izvijestio me je Seid, sin Musejjeba, da je Ebu Hurejrete, bio zadovoljan Allah od njega, rekao:

Prisustvovali smo Hajberu, pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, za (jednoga) čovjeka od (onih) ko je (bio) sa njim (a) tvrdi Islam (tj. tvrdeći taj čovjek da je primio Islam, da je musliman - pa je za njega Muhamed a.s. rekao):

"Ovaj je od stanovnika Vatre." Pa pošto je bila prisutna (tj. pošto je počela ta) borba, borio se je (taj) čovjek najžešćom borbom (najžešćim borenjem), čak se je umnožila (njegova) rana, pa je blizu bio (skoro je bio) neki (od tih) ljudi (da) posumnja (u riječi Muhameda a.s. o tom čovjeku). Pa je našao (tj. osjetio taj) bol (svoje) rane, pa je dao pasti (pa je pao) sa svojom rukom ka svome tobolcu (u kojem su mu bile strijelice), pa je izvukao iz njega (iz tobolca, iz nje: iz tobolice nekoliko) strjelica, pa je zaklao s njima svoju osobu (sam sebe). Pa su bili žestoki (u trčanju neki) ljudi od muslimana, pa su rekli:

"O poslaniče Allaha! Potvrdio je Allah tvoje pričanje (tvoju riječ). Zaklao je sebe (doslovno "nehare" i "intehare" znači: udario se je u prsa) omsica (taj-i-taj), pa je ubio svoju osobu (sam sebe)." Pa je rekao:

"Ustani, o omsica (o ti), pa objavi (oglasi), da ono neće unići (u) raj (niko drugi) osim vjernik. Zaista Allah ojačava (jača, ili: ojačavače

ovu) vjeru sa (takvim) čovjekom griješnikom (ili: sa takvim čovjekom nevjernikom)." Slijedio je njega (Šuajba) Mamer od Zuhrije. A rekao je Šebib od Junusa, od Ibnu Šihaba: izvijestio me je Ibnul-Musejjeb i Abdurrahman, sin Abdullaha sina Kaba, da je Ebu Hurejrete rekao:

Prisustvovali smo sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, Hajberu. A rekao je Ibnul-Mubarek od Junusa, od Zuhrije, od Seida, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. Slijedio je njega (Ibnul-Mubareka) Salih od Zuhrije. A rekao je Zubejdija: Izvijestio me je Zuhrija da je Abdurrahman, sin Kaba, izvijestio njega da je Ubejdulah, sin Kaba, rekao: izvijestio me je (onaj) ko je prisustvovao sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, Hajberu. Rekao je Zuhrija: A izvijestio me je Ubejdulah, sin Abdullaha, i Seid od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Abdul-Vahid od Asima, od Ebu Usmana, od Ebu Musa Ešarije, rekao je:

Pošto je ratovao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (protiv) Hajbera; ili je rekao: Pošto je upravio (krenuo) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, - nadvisili (nadnijeli) su se (njegovi) ljudi na (jednu) dolinu, pa su podigli svoje glasove sa veličanjem (Allaha izgovarajući ovo): "Allah je veći! Allah je veći! Nema božanstva osim Allah!" Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Budite samilosni na svoje duše (Naginjite na blagost prema samima sebi, pa se ne naprežite mnogo pri veličanju-tekbiru i sl., jer), vi zaista ne zovete (ne molite nekoga) gluhoga, a ni odsutnoga, zaista vi zovete (molite Allaha) Svečujnoga, Blizoga, i On je sa vama." A ja sam (se nalazio, veli Ebu Musa kome je bilo ime Abdullah) ozadi (iza jahaće) životinje poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je čuo mene, a ja govorim: "Nema snage, a ni moći osim sa Allahom." Pa je rekao meni:

"O Abdullahe, sine Kajsa!" Rekao sam: "Dvoodazov tebi (Odazivam ti se dvaputa), poslaniče Allaha!" Rekao je: "Zar neću pokazati tebi na (jednu) riječ od (jedne) blagajne od blagajni raja?" Rekao sam: "Da, o poslaniče Allaha! Tvoja žrtva je moj otac i moja

majka (tj. Žrtvovao bih za tebe svoga oca i majku)!" Rekao je: "Nema snage, a ni moći osim sa Allahom."

PRIČAO NAM JE Mekija, sin Ibrahima, pričao nam je Jezid, sin Ebu Ubejda, rekao je:

Vidio sam trag udarca (nekakvoga) u golijeni (cjevanici, potkoljenici) Selemeta, pa sam rekao: "O Ebu Muslime, šta je (kakav je bio) ovaj udarac?" Rekao je: "Ovo (To) je udarac (što) je pogodio mene (tj. koji sam zadobio na) dan Hajbera. Pa su rekli ljudi: "Pogodio se (Pogođen) je Selemete." Pa sam došao Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je pljucnuo u njega (u mjesto gdje sam pogođen) trima pljucanjima (sa tri pljucanja, tj. pljucnuo je u njega tri puta), pa se nisam potužio (na) nju (ovu ranu) do časa (ovoga, dosada)."

("Nefese" znači puhnuo je jače tako da je prilikom puhanja u zraku iz usta izašlo malo pljuvačke, a nekad ne mora izaći nimalo pljuvačke. Tako se objašnjava u komentaru Kastalanije.)

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, pričao nam je Ibnu Ebu Hazm od svoga oca, od Sehla, rekao je:

Susreli (tj. Sukobili) su se Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, i (izvjesni) idolopoklonici u nekom (od) njegovih ratovanja, pa su se pobili. Pa se nageo (vratio, povukao se) svaki narod ka svojoj vojsci. A u (tih) muslimana (jedan) čovjek (bio) je (takav da) neće ostaviti od (tih) idolopoklonika (ni jednu osobu) iznimnu, a ni osamljenu (drukčije) osim (tako da) je slijedio nju, pa je udario nju sa svojim mačem. Pa se je reklo:

"O poslaniče Allaha! Nije dostatan bio nijedan (čovjek kao) što je dostatan bio omsica (taj jedan, taj neki)." Pa je rekao: "Zaista on je od stanovnika Vatre." Pa su rekli: "Koji (od) nas je od stanovnika raja ako je bio (tj. ako bi bio) ovaj (taj omsica borbeni) od stanovnika Vatre?" Pa je rekao (jedan) čovjek od (toga) naroda: Zaista ću slijediti (pratiti) svakako njega, pa kada je (kada bi) požurio, ili je (ili bi) usporio, bio sam (tj. biću) sa njim, dok se je ranio (dok je ranjen). Pa je tražio brzo (žurno svoju) samrt (smrt). Pa je stavio držak (balčak) svoga mača u

zemlju, a njegovu oštricu (ili: vrh) među svoje dvije sise (na grudi, prsa), zatim se je natovarao na njega, pa je ubio svoju osobu (sam sebe). Pa je došao (ovaj) čovjek (koji je to vidio) k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Svjedočim da si ti poslanik Allaha." Pa je rekao: "A šta je to (bilo tebi da si se uvjerio)?" Pa je izvijestio njega (o tome). Pa je rekao:

"Zaista (određeni) čovjek zaista radi sa radom stanovnika raja u (po onome) što se pokazuje (kako se čini određenim, izvjesnim) ljudima, a zaista on je od stanovnika Vatre. A radi sa radom stanovnika Vatre u (po onome) što se (kako se) pokazuje (kako se čini) ljudima (kako vide ljudi), a on je od stanovnika raja."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Seida, Huzaija, pričao nam je Zijad, sin Rebi-a, od Ebu Imrana, rekao je:

Pogledao je (Gledao je, posmatrao je) Enes ka (izvjesnim) ljudima (u džamiji Basre u) danu petka, pa je vidio (odjeće neke zvane) tajlesane, pa je rekao:

"Kao da su oni (u ovome) času Židovi Hajbera."

(Tajlesan je vrsta odjeće porijeklom iz Perzije. Ta odjeća je žute boje. Neki smatraju da je nepoželjno nositi je muslimanima, naročito i zbog te žute boje. Neki, pak, smatraju da je tajlesan odjeća zelene boje. Negdje se tajlesan naziva dio saruka, ahmedije koji se spusti niz leđa.)

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, pričao nam je Hatim od Jezida, sina Ebu Ubejda, od Selemeta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bio je Alija, bio zadovoljan Allah od njega, ostao ozadi, ozada (zaostao) od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, u Hajberu. A bio je krmeljiv (tj. bolesnih očiju koje su od bolesti krmeljale), pa je rekao: "Ja ću ostati ozadi (iza, ozada) od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio." Pa se priključio njemu (na kraju). Pa pošto smo zanoćili (omrknuli u onoj) noći koja je (ta što) se (u kojoj se) osvojila (ta varoš poslije nje, sutradan), rekao je (Muhamed a.s.):

"Zaista ću dati svakako (muslimansku) zastavu sutra - ili: zaista će uzeti svakako zastavu sutra (jedan) čovjek (koji je takav da) voli njega Allah i Njegov poslanik, osvojiće se na njega (preko njega, posredstvom njega)." Pa se mi nadamo njoj (zastavi, bajraku tom svaki od nas). Pa se reklo: "Ovo (tj. To) je Alija." Pa je dao njemu. Pa se je osvojilo na njemu (Pa je osvojeno preko njega).

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Jakub, sin Abdurahmana, od Ebu Hazima, rekao je: izvijestio me je Sehl, sin Sada, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao (na) dan Hajbera:

"Zaista ću dati svakako ovu zastavu sutra (jednome) čovjeku (što) će osvojiti Allah na njegove ruke (preko njegovih ruku, pomoću njegove) dvije (ruke), voli (on) Allaha i Njegova poslanika i voli njega Allah i Njegov poslanik." Rekao je: Pa su se (Pa su) zanoćili (omrknuli ti) ljudi gibaju se (miješaju se u prepirke i neslaganja u toj) svojoj noći (raspravljajući o tome) koji (od) njih (je taj što) će se dati njemu ona (ta zastava). Pa pošto su osvanuli (sutradan ti) ljudi, podranili (uranili) su na poslanika (tj. ka poslaniku) Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, svaki (od) njih se nada da će se njemu dati ona. Pa je rekao:

"Gdje je Alija, sin Ebu Taliba?" Pa se reklo: "On, o poslaniče Allaha, se tuži (na to da ga bole) njegova dva oka." Rekao je: "Pa pošaljite k njemu (nekoga da mu rekne da dođe)." Pa se on doveo. Pa je pljunuo (stavio pljuvačku) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u njegova dva oka, i molio je za njega. Pa je ozdravio (tako) čak kao da nije (ni) bilo u njega (doslovno: s njim nikakvoga) bola. Pa je dao njemu (tu) zastavu. Pa je rekao Alija:

"O poslaniče Allaha! Boriću se (protiv) njih dok budu (tako da oni budu) kao mi (muslimani)." Pa je rekao (Muhamed) - na njega (njemu) pomilovanje i pozdrav (ili: njemu milost i mir)! - :

"Prolazi (tj. Idi) na tvojoj polaganosti (Idi polako), dok odsjedneš (siđeš, dok dođeš) u njihovu trznu. Zatim pozovi njih k Islamu, i izvijesti ih o (onome) šta treba na njih (šta je njima dužnost, šta im je

dužnost) od prava Allaha u njemu (tj. šta su oni dužni prema Allahu u Islamu, po Islamu). Pa tako mi Allaha zaista da uputi Allah s tobom (preko tebe, tvojim posredstvom) jednoga čovjeka, bolje je (to) tebi od (toga) da bude tebi najcrvenija (grla od) stoke (tj. bolje ti je nego najcrvenija stoka da ti dopadne kao ratni plijen)."

("Neamun" je krupna stoka, prvenstveno deve, ali nekad može da znači i sitnu stoku kao ovce. Deve i goveda crvene boje su bila skupocjena.)

PRIČAO NAM JE Adbulgaffar, sin Davuda, pričao nam je Jakub, sin Abdurrahmana. - H - A pričao mi je Ahmed, sin Isa-a, pričao nam je Ibnu Vehb: izvijestio me je Jakub, sin Abdurrahmana, Zuhrija od Amra, slobodnjaka Muttaliba, od Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Došli (Stigli) smo Hajberu. Pa pošto je osvojio Allah na njega (tj. njemu - Muhamedu a.s. - taj) zamak (tvrđavu tu), spomenula se je njemu ljepota Safije, kćeri Hujejja sina Ahtaba, a već se ubio (ubijen je u borbi) njezin muž, a bila je mlada (tj. nevjesta, tek stupila u brak, još u svadbenim danima, u danima pira). Pa je odabrao nju Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, za svoju osobu (za sebe), pa je izašao sa njom, dok je dopro s njom (mjestu koje se zvalo) Seddussahba, (a tude, tu je Safijja) bila dozvoljena (postala je dozvoljena, tj. moglo se je s njom vjenčati, jer se riješila veze iz prvoga braka pošto je prošlo vrijeme koje treba da čeka udovica, ili pošto joj je kao zarobljenici se pojavila menstruacija, pa onda normalno i prestala što je bio jasan znak da nije ostala oplođena od prvoga muža, a to je za robinju dovoljno da se riješi svake veze sa prvim brakom i gospodarem koji je imao prije na nju pravo). Pa je sagradio sa njom (sa Safijom bračnu zajednicu, tj. vjenčao ju je i unišao u bračni, polni odnos sa njom) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Zatim je napravio (jedno jelo zvano) hajs (datule izmiješane sa maslom i sirom) u maloj koži (prostrtoj po tlu; ili: u malom ćilimu od kože, tj. stavivši to jelo na prostirku od kože). Zatim je rekao meni:

"Oglasi (Obavijesti onoga) ko je okolo tebe (da pozivam na gozbu)." Pa je bila (ta hrana, to jelo) njegova gozba (svadbena, pir) na Safiju (tj. na veselje zbog vjenčanja sa Safijom). Zatim smo izašli ka

Medini. Pa sam vidio Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) pravi okruživačicu (odjeću napunjenu suhom travom koja se stavlja okolo, oko jahača) za nju iza sebe sa (jednim) kaftanom (tj. pravi od abe, kaftana njoj iza sebe okruživačicu, okruživač). Zatim sjede kod svoje deve, pa stavi svoje koljeno, i stavi Safija svoju nogu na njegovo koljeno dok uzjaha (pojaši ona, dok ne uzjaha - kako bi uzjahala).

PRIČAO NAM JE Ismail, pričao nam je moj brat od Sulejmana, od Jahja-a, od Humejda Tavila, čuo je Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, boravio (ostao računajući i) na Safiju (tj. ostao je sa Safijom), kćer (kćerom) Hujejja, u (na) putu Hajbera tri dana dok je priredio (priređivao) svadbu s njom. I bila je (ona) u (među onima) ko (je takav da) se je udario na nju (propisani) zastor (zavjesa).

PRIČAO NAM JE Seid, sin Ebu Merjema, izvijestio nas je Muhamed, sin Džafera sina Ebu Kesira, izvijestio me je Humejd da je on čuo Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori:

Boravio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, između Hajbera i Medine tri noći, pravi (gradi) se njemu sa Safijom (svadba, tj. stupa u bračni odnos sa Safijom). Pa sam zvao (pozvao prisutne) muslimane k njegovoj gozbi. A nije bilo u njoj (u toj gozbi ništa, nimalo) od hljeba, a ni mesa. I nije bilo u njoj (ništa drugo) osim (to) da je zapovjedio Bilalu za (izvjesne prostirke od) kože pa su se prostrle, pa je bacio na njih (svoje) datule, i sir i maslo. Pa su rekli (ti) muslimani:

"Jedna (od) majki vjernika (je li ovo što se za nju pravi, priređuje svadba), ili je (ono) što je posjedovala njegova desnica (tj. je li mu ovo slobodna žena, ili mu je ovo robinja što za nju daje, priređuje svadbu)?" Rekli su: "Ako je zastro nju (tj. Ako zastre, pokrije nju, ako je stavi iza zavjese da saobraća sa nerođacima), pa ona je jedna (od) majki vjernika. A ako ne zastre nju, pa ona je od (onih) što je posjedovala (što posjeduje) njegova desnica."

(Robinje se ne stavljaju iza zastora, zavjese. One mogu da saobraćaju i razgovaraju sa muškarcima i bez da se nalaze iza zastora, zavjese.)

Pa pošto je prešao (tj. krenuo odatle), utro (dao je utrti, tj. pripravio) je za nju iza (ozadi) sebe i pružio je zastor (propisanu zavjesu).

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, pričao nam je Šubete. - H - A pričao mi je Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Vehb, pričao nam je Šubete od Humejda, sina Hilala, od Abdullaha, sina Mugaffela, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bili smo opsjedači Hajbera, pa je gađao (pogodio jedan) čovjek u (jedan kožni) ranac, (a) u njemu je (bio nekakav) loj (salo), pa sam skočio (nasrnuo) zato (da) uzmem njega. Pa sam se obazreo, pa kada li (kadli) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio (tu, ili to). Pa sam se zastidio.

PRIČAO NAM JE Ubejd, sin Ismaila, od Ebu Usameta, od Ubejdulaha, od Nafi-a i Salima, od Ibnu Umera da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zabranio (na) dan Hajbera jedenje bijeloga luka i mesa domaćih magaraca.

Zabranio je jedenje bijeloga luka - ono je od Nafi-a, samoga njega (pričalo se), "i mesa domaćih magaraca" od Salima (se je pričalo).

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Kazeata, pričao nam je Malik od Ibnu Šihaba, od Abdullaha i Hasena, dvojice sinova Muhameda, sina Alije, od oca njih dvojice, od Alije, sina Ebu Taliba, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zabranio korišćenje (uživanje na određeno, ograničeno vrijeme) žena (bez sklapanja trajnoga braka - to je zabranio na) dan Hajbera i jedenje (mesa) domaćih magaraca. (Doslovno: ljudskih magaraca, a to znači: domaćih, pitomih magaraca).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Mukatila, izvijestio nas je Abdullah, pričao nam je Ubejdulah, sin Umera, od Nafi-a, od Ibnu Umera da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zabranio (na) dan Hajbera mesa magaraca (tj. jedenje mesa magaraca) porodičnih (tj. domaćih, pitomih).

PRIČAO NAM JE Ishak, sin Nasra, pričao nam je Muhamed, sin Ubejda, pričao nam je Ubejdulah od Nafi-a i Salima, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Zabranio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, jedenje mesa magaraca porodičnih (pitomih).

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Hammad, sin Zejda, od Amra, od Muhameda, sina Alije, od Džabira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Zabranio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (na) dan Hajbera mesa magaraca porodičnih (pitomih), a dopustio je u konje (tj. za konje - a to će reći, a to znači: a dopustio je da se jede meso konja).

PRIČAO NAM JE Seid, sin Sulejmana, pričao nam je 'Abbad od Šejbanije, rekao je: čuo sam Ibnu Ebu Evfa-a (Ebu Evfa-ovoga sina), bio zadovoljan Allah od njih dvojice:

Pogodila je nas (Zadesila nas je jedna velika) glad (na) dan Hajbera. Pa zaista (naši) lonci (napunjeni magarećim mesom) zaista ključaju (vriju). Rekao je: A neki (od) njih su se skuhali. Pa je došao dozivač (izvikivač) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ne jedite od mesa (pitomih) magaraca (nijednu) stvar (ništa), i prolijte (dajte proliti) njih (te lonce)." Rekao je Ibnu Ebu Evfa: Pa smo pričali (govorili) da je on zabranio njih samo zato (što je bio slučaj) da se oni nisu razdijelili na pet dijelova (tj. oni magarci nisu bili razdijeljeni na pet dijelova, pa da se peti dio uzme za državnu blagajnu pošto su zaklani magarci bili zarobljeni od neprijatelja kao ratni plijen, od kojega se, kao takvoga, treba dati petina za državnu blagajnu, državnu imovinu). A rekao je neki (od) njih: "Zabranio je njih svakako (odsječno, u svakom slučaju) zato (što) zaista oni (magarci) jedaše (imali su običaj da jedu) nečist (izmet)."

PRIČAO NAM JE Hadždžadž, sin Minhala, pričao nam je Šubete: izvijestio me je Adij, sin Sabita, od Bera-a i Abdullaha, sina Ebu Evfa-a, da su oni bili sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, pa su

pogodili (nekakve pitome) magarce, pa su kuhali njih. Pa je dozivao dozivač (izvikivač) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio:

"Izvrnite (Prevrnite te svoje) lonce."

PRIČAO NAM JE Ishak, pričao nam je Abdussamed, pričao nam je Šubete, pričao nam je Adij, sin Sabita, rekao je: čuo sam Bera-a i Ibnu Ebu Evfa-a, bio zadovoljan Allah od njih, (da) pričaju njih dvojica od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da je on rekao (na) dan Hajbera, a već su (oni bili) postavili lonce (svoje da se u njima kuha magareće meso):

"Izvrnite lonce!"

PRIČAO NAM JE Muslim, pričao nam je Šubete od Adija, sina Sabita, od Bera-a, rekao je:

Ratovali smo (u društvu) sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, (i pričao je dalje) slično njemu (prethodnome pričanju, prethodnom hadisu o naredbi da se proliju lonci).

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Musa-a, izvijestio nas je Ibnu Ebu Zaidete, izvijestio nas je Asim od Amra, od Bera-a, sina Aziba, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Zapovjedio je nama Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, u vojni Hajbera da bacimo magarce porodične (pitome, tj. njihovo meso) prisno (neskuhano, nekuhano) i skuhano (doslovno: prisne i skuhane), zatim nije zapovjedio nama za njegovo jedenje poslije (tj. zabrana jedenja magarećega mesa ostala je trajna).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Ebu Husejna, pričao nam je Umer, sin Hafsa: pričao nam je moj otac od Asima, od Amira, od Ibnu Abbasa, rekao je:

Neću znati (tj. Ja ne znam) je li zabranio njega (magarca, tj. njegovo meso) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zbog (toga što) je zaista on (magarac) bio tovarna (životinja) ljudi, pa je mrzio da

ode (da se iskorijeni) njihova tovarna (životinja, životinja za transport); ili je zabranio njega (magarca, njegovo meso općom trajnom zabranom) u danu Hajbera (zbog nekoga drugoga uzroka koji je vezan za sve vrste) mesa magaraca porodičnih (pitomih, domaćih).

PRIČAO NAM JE Hasen, sin Ishaka, pričao nam je Muhamed, sin Sabika, pričao nam je Zaidete od Ubejdulaha, sina Umera, od Nafi-a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Razdijelio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (na) dan Hajbera za konja dva dijela, a za pješaka (jedan) dio (od ratnoga plijena, tj. Izvršio je raspodjelu ratnoga plijena tako da je davao na konja dva dijela, a na pješaka jedan dio). Protumačio je njega (taj način raspodjele) Nagi', pa je rekao: Kada je bio sa čovjekom (koji je učestvovao u toj vojni jedan) konj, pa za njega (tj. on je imao da dobije, on bi trebao da dobije) tri dijela (jedan za sebe, a dva za konja). Pa ako nije bio za njega (u njega nijedan) konj, pa za njega je (tj. on je imao da dobije jedan) dio.

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs od Junusa, od Ibnu Šihaba, od Seida, sina Musejjeba, da je Džubejr, sin Mut'ima, izvijestio njega, rekao je:

Išao sam ja i Usman, sin Affana k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa smo rekli:

"Dao si sinovima Muttaliba (Muttalibovićima) od petine (ratnoga plijena) Hajbera, a ostavio si nas, a mi smo u jednom stepenu od tebe (tj. a mi smo na jednom stepenu srodstva prema tebi kao i oni)." Pa je rekao: "Sinovi Hašima (Hašimovići) i sinovi Muttaliba (Muttalibovići) su samo jedna stvar." Rekao je Džubejr: I nije razdijelio (podijelio, dao) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, za sinove Abdu Šemsa (tj. Abdušemsovićima) i sinovima Nevfela (Nevfelovićima nijednu) stvar (ništa).

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Ala-a, pričao nam je Ebu Usamete, pričao nam je Burejd, sin Abdullaha, od Ebu Burdeta, od Ebu Musa-a, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Doprlo nam je izlaženje Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, a mi smo u Jemenu, pa smo izašli (kao) iseljivači k njemu (tj. izašli smo iseljavajući se mi k njemu) ja i dva brata moja, ja sam najmlađi (od) njih, jedan (od) njih dvojice (te moje braće zvao se) je Ebu Burdete, a (onaj) drugi je Ebu Ruhm. Ili je rekao (pedeset i) nekoliko, ili je (pak) rekao: (izašli smo) u (tj. sa) pedeset i tri, ili pedeset i dva čovjeka od moga naroda. Pa smo se ukrcali (u jednu) lađu. Pa je bacila nas naša lađa k negusu u Abesiniju. Pa smo se složili (tj. susreli smo se sa) Džaferom, sinom Ebu Taliba. Pa smo boravili (ostali) sa njim (sve do vremena) dok smo došli (stigli natrag) skupa (zajedno). Pa smo se složili (sreli, susreli smo se sa) Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, kada je sebi osvojio Hajber. A bili su (običaja neki) ljudi od (tih) ljudi (da) govore za nas - misli (da kaže) za stanovnike (te) lađe (tj. za iseljenike koji su putovali na onoj lađi) -: "Pretekli smo vas u (ovome) iseljenju (selidbi iz Meke u Medinu)." I unišla je Esma, kći Umejsa, a ona je od (onih) ko je došao (stigao, koji su stigli iz Abesinije) sa nama - (unišla je Esma) na Hafsu (tj. k Hafsi), supruzi Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, posjećujući (ona Hafsu), a već je bila iselila (ta Esma prije toga) ka negusu u (među onima) ko je iselio (koji su iselili). Pa je unišao Umer na Hafsu (tj. unišao je ka svojoj kćeri Hafsi-supruzi Muhameda a.s.), a Esma je kod nje, pa je rekao Umer kada je vidio Esmu:

"Ko je ova?" Rekla je: "Esma, kći Umejsa." Rekao je Umer: "Je li Abesinka ova (ovo, tj. koja je isiljala, iseljavala u Abesiniju)? Je li Pomorka ova (ovo, tj. koja je isiljala, selila po moru, preko mora)?" Rekla je Esma: "Da." Rekao je: "Pretekli smo vas sa isiljanjem (u isiljanju, u selidbi, u iseljavanju u Medinu), pa mi smo preči za poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, od vas." Pa se je rasrdila i rekla je: "Nikako! Tako mi Allaha bili ste sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (u takvom stanju da on prema mogućnosti) hrani vašega gladnoga i savjetuje vašega neukoga (neznalicu). A (mi) smo bili u kući - ili: u zemlji - (izvjesnih ljudi) dalekih, mrskih, u Abesiniji, a to je u (ime) Allaha i u (ime) Njegovoga poslanika, pomilovao ga Allah i spasio. Tako mi zakletve Allaha neću se hraniti (nikakvom) hranom i neću piti (nikakvoga) pića do (da) spomenem (ono) što si rekao (ti meni) poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i

spasio. I mi se uznemiravasmo i zastrašivasmo. I spomenuću to Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, i pitaću ga. Tako mi Allaha neću slagati (lagati), i neću naginjati (neću skretati) i neću povećavati na njega (na to)." Pa pošto je došao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekla je:

"O vjerovijesniče Allaha! Zaista Umer je rekao tako i tako (to i to)." Rekao je: "Pa šta si rekla njemu?" Rekla je: "Rekla sam njemu tako i tako (to i to)." Rekao je:

"Nije preči za mene (meni) od vas. I za njega i za njegove drugove je jedna seoba (tj. I oni imaju jednu seobu), a za vas su, vi, o stanovnici (o porodico one) lađe, dvije seobe (a vi imate dvije seobe - a to znači: oni imaju jednu i nagradu, a vi dvije)." Rekla je: Pa zaista već sam vidjela Ebu Musa-a i drugove (one) lađe (da) dolaze meni (u) grupama (grupno, u skupinama da) pitaju mene o ovome hadisu. Nema od (ove) ovozemnosti (nijedna) stvar (da) su oni s njom veseliji, a ni veći u svojim dušama od (onoga) što je rekao njima Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio. Rekao je Ebu Burdete: Rekla je Esma: Pa zaista već sam vidjela Ebu Musa-a, a zaista on zaista traži (da) se ponovi (da se nanovo, ponovo, opet priča) ovaj hadis (traži to) od mene. Rekao je Ebu Burdete od Ebu Musa-a, rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista ja zaista poznam (prepoznajem) glasove družine Eš'arijevića (Eš'arija) sa Kur'anom (tj. po učenju, čitanju Kur'ana) kada ulaze u noći (ili: kada ulaze noću). I poznam njihova odsjedališta (njihove stanove) od njihovih glasova sa Kur'anom u noći iako nisam bio vidio njihova odsjedališta kada su odsjeli u danu (izvjesnome). I od njih je (jedan) mudar (čovjek; ili: I od njih je jedan čovjek koji ima ime Hakim - i taj njihov čovjek je takav da) kada je susreo (izvjesnu) konjicu - ili je rekao (kada je sreo) neprijatelja - rekao je njima (rekne im): "Zaista moji drugovi zapovijedaju vam da pogledate (tj. da pričekate) njih."

PRIČAO NAM JE Ishak, sin Ibrahima, čuo je Hafsa, sina Gijasa: pričao nam je Burejd, sin Abdullaha, od Ebu Burdeta, od Ebu Musa-a, rekao je:

Došli (Stigli) smo na Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (tj. k njemu) poslije (što je bio slučaj) da je sebi osvojio Hajber, pa je razdijelio za nas (nama dio od toga ratnoga plijena), a nije razdijelio (ni) za jednoga (čovjeka, tj. nikome ko) nije prisustvovao (tome) osvojenju osim nas (koji smo se vratili iz Abesinije gdje smo otišli kao iseljenici prije nego se je počelo iseljavati u Medinu).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Muavijete, sin Amra, pričao nam je Ebu Ishak od Malika, sina Enesa, rekao je: pričao mi je Sevr, rekao je: pričao mi je Salim, slobodnjak Ibnu Muti-a da je on čuo Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori:

Osvojili smo sebi Hajber, i nismo zaplijenili (kao ratnu dobit, ratni plijen nikakvoga) zlata, a ni srebra. Zaplijenili smo samo (njihova) goveda, i deve, i robu i zidove (tj. njive i vrtove ograđene zidovima). Zatim smo otišli (tj. vraćali se u Medinu) sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (došavši mi) k Vadil-Kura-u (tj. do mjesta u blizini Medine koje se zove Vadil-Kura). A sa njim je (jedan) rob njegov, rekne se njemu (tj. ime mu je) Mid'am. Poklonio je njega njemu jedan (čovjek iz plemena) Dibabovića. Pa dok on spušta (skida, zbacuje) samar (deve) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, kadli je došla (tj. kadli dođe) njemu (jedna) zalutala strijela dok (čak) je pogodila toga roba. Pa su rekli (ti) ljudi:

"Lako (tj. Prijatno) njemu! Mučeništvo (je to, tj. Šehid, mučenik on postade)!" Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Da, (tako bi bilo da nije učinio jedan težak grijeh prije ovoga slučaja, a nije se pokajao)! Tako mi (Allaha) koji (je taj što) je moja duša u Njegovoj ruci zaista (ona) kabanica (plašt, ogrtač) koja je (ta što je) pogodio nju (na) dan Hajbera od (hajberskih) ratnih plijenova (a što) nisu pogodile nju (tu kabanicu one) zardiobe (tj. kabanica koja je utajena, sakrivena, a nije stavljena da se redovnim putem razdijeli sa ostalim stvarima), zaista će se (ona - ta kabanica) rasplamsavati na njemu vatrom (tj. goriće ona na tom robu kao vatra na sudnjem danu)." Pa je došao (jedan) čovjek kada je čuo to od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, sa (jednim) kajišem, ili sa dva kajiša (za obuću, tj.

donio je kajiš, ili dva kajiša za obuću koje je kajiše bio utajio), pa je rekao:

"Ovo je (jedna) stvar (što) sam bio pogodio (uzeo, utajio, ukrao) nju." Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Kajiš, ili dva kajiša, od vatre."

(Jedan od pripovjedača je sumnjao u to da li je njegov prethodnik u pričanju rekao: "sa kajišem" i "kajiš", ili je rekao "sa dva kajiša" i "dva kajiša".)

PRIČAO NAM JE Seid, sin Ebu Merjema, izvijestio nas je Muhamed, sin Džafera, rekao je: izvijestio me je Zejd, (sin Eslema), od svoga oca da je on čuo Umera, sina Hattaba, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori:

"Zar ne (Pazite)! Tako mi (Allaha) koji (je Taj što) je moja duša u Njegovoj ruci da nije (toga) da ostavim zadnjega (od tih) ljudi (tj. zadnju generaciju, pokoljenje muslimana kao) jednu stvar (takvu da) nije za njih (nijedna) stvar (ništa ostalo, tj. kao jednu stvar koja nema ništa), ne bi se osvojilo na mene (tj. meni nijedno) selo (pa da bi drukčije s njim postupio) osim (tako da) bih razdijelio njega, kao što je razdijelio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, Hajber, ali (tj. nego) ja ostavljam nju (osvojenu zemlju, teritoriju kao jednu) riznicu (državnu, tj. kao državnu imovinu) njima (da) sebi razdjeljuju nju."

(Riječ "bebbanun" znači: jedna stvar, jedan način, jedan put, jedna vrsta; skupina; bijednik koji nema ništa. Ova riječ se rijetko upotrebljava u arapskom govoru i jeziku, čak neki tvrde da i nije po porijeklu arapska.)

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Musena-a, pričao nam je Ibnu Mehdija od Malika, sina Enesa, od Zejda, sina Eslema, od njegovoga oca, od Umera, bio zadovoljan Allah od njega (s njim), rekao je:

"Da nije kraja (tj. zadnjega dijela ovih) muslimana, ne bi se osvojilo na njih (ne bi se osvojilo njima) selo nijedno, (pa da bih

postupio drukčije) osim (tako da) bih podijelio nju (zemlju toga sela) kao što je podijelio (razdijelio) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, Hajber."

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan, rekao je: čuo sam Zuhriju, a pitao je (tj. čuo sam Zuhriju, a pita, u času kada pita) njega Ismail, sin Umejjeta, rekao je: izvijestio je mene 'Anbesete, sin Seida, da je Ebu Hurejrete, bio zadovoljan Allah od njega (s njim), došao Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je pitao (tj. molio) njega (da mu dodijeli nešto, neki dio od ratnoga plijena zaplijenjenoga na Hajberu). Rekao je njemu neki (od) sinova Seida, sina 'Asa:

"Ne dadni (Ne daj) njemu, o poslaniče Allaha!" Pa je rekao Ebu Hurejrete: "Ovo (tj. Ovaj) je ubica Ibnu Kavkala." Pa je rekao: "O čuda li zbog kunića (glodavca, tj. Čudim se kuniću, glodavcu koji) se je spustio od (tj. iz mjesta, ili planine) Kadumudda'na." A spominje se od Zubejdije, od Zuhrije, rekao je: izvijestio me je Anbesete, sin Seida da je on čuo Ebu Hurejreta (da) izvještava Seida, sina Asa, rekao je:

Poslao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (čovjeka zvanoga) Ebana (kao zapovjednika) na (tj. nad jednom) četom iz Medine prema Nedždu. Rekao je Ebu Hurejrete: Pa je došao Eban i njegovi drugovi na Vjerovijesnika (tj. k njemu), pomilovao ga Allah i spasio, u Hajber poslije što je sebi osvojio nju (tu varoš - Hajber), a zaista kolani njihovih konja su zaista vlakno (lik, liko). Rekao je Ebu Hurejrete: Rekao sam:

"O poslaniče Allaha! Ne razdijeli njima. (To jest: Ne daj ništa Ebanu i njegovim drugovima)." Rekao je Eban: "I ti si sa ovim (za ovo, zbog ovoga), o kuniću (o glodavče), (koji) se skotrljao (sišao) od Re'su Da'na (a to je mjesto, ili planina, Re'su Da'nin znači: Glava Ovce, tj. Ovčija Glava kao ime planine)." Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"O Ebane! Sjedi!" Pa nije razdijelio njima.

Rekao je Ebu Abdullah: "Eddalu" je (isto što i) "essidru".

("Sidrun" znači lotos, divlji lotos. Ovdje ovo objašnjenje daje Buharija jer po jednoj predaji planina sa koje je došao Ebu Hurejrete zvala se je Re'su Dalin, a ne Re'su Da'nin, a niti Kadumu Da'nin. Re'su Dalin bi značilo Lotosova Glava. Kadumu Da'nin bi značilo Ovčija Strana, ili Ovčije Oko, ili Ovčije Makle i slično.)

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Amr, sin Jahja-a sina Seida, izvijestio me je moj djed da je Eban, sin Seida, došao k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je pozdravio njega. Pa je rekao Ebu Hurejrete:

"O poslaniče Allaha! Ovo je ubica Ibnu Kavkala (tj. Ovaj je ubio Ibnu Kavkala)." A rekao je Eban (k) Ebu Hurejretu: "O čuda li tebe (tj. Čudan li tebe, O čuda li)! Kunić (si ti koji) je dojurio od Kadumu Da'na (da) kudi mene (za jednoga) čovjeka (što) je počastio njega Allah sa mojom rukom (davši mu čast da bude šehid-mučenik), a spriječio je njega da (on) ponizi mene sa svojom rukom."

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba, od Urveta, od Aiše da je Fatima - na nju pozdrav (ili: njoj mir)! - kći Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, poslala (zahtjev) k Ebu Bekru (u kojem ona) pita (moli) njega (za) svoje nasljedstvo od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, od (onoga imanja) što je zaplijenio Allah njemu u Medini, i Fedeku i što je ostalo od petine Hajbera. Pa je rekao Ebu Bekr: Zaista je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Nećemo se nasljeđivati (tj. Mi se ne nasljeđujemo). Što smo ostavili, (to) je milostinja. Jede rod (obitelj) Muhameda samo u ovome imanju (tj. od ovoga imanja). I zaista ja tako mi Allaha neću promijeniti (nijednu) stvar od milostinje poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, od njezinoga stanja koje je (to što je) bila na njemu u vremenu poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. I zaista ću raditi svakako u njoj sa (onim načinom) što je radio s njim poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio." Pa nije htio Ebu Bekr da dadne Fatimi od nje (nijednu) stvar. Pa se naljutila Fatima na Ebu Bekra u tome (tj. zbog toga), pa je napustila njega (tj. pa nije više s njim saobraćala), pa nije (s)

njim govorila, čak je preminula (nije govorila s njim sve do svoje smrti). A živjela je poslije Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, šest mjeseci. Pa pošto je preminula, pokopao (ukopao) je nju njezin muž Alija noću, a nije oglasio (obavijestio) za nju Ebu Bekra, i (on-Alija) klanjao je na nju (tj. za nju, njoj molitvu za umrlo lice-dženazu). A bilo je za Aliju od (izvjesnih) ljudi lice (tj. Poštivaše Aliju ljudi za) života Fatime. Pa pošto je preminula, našao je mrskim (ružnim) Alija lica (tih) ljudi (prema sebi, tj. Nije mogao poznati Alija lica tih ljudi toliko su promijenili odnos prema njemu, kao da ga i ne poznaju). Pa je tražio (Alija) međusobno izravnanje (pomirenje, sklapanje mira sa) Ebu Bekrom i prisegnjivanje (i davanje prisege) njemu. A ne prisegnjivaše se tih mjeseci (života Fatimina Alija k Ebu Bekru, tj. nije ga Alija bio priznao za halifu i nije mu se bio prisegnuo-pokorio, na vjernost). Pa je poslao (Alija poziv) k Ebu Bekru da (to jest): "Dođi nam, i neka ne dolazi nama (ni) jedan (čovjek, tj. niko) s tobom." Izbjegavanjem za prisustvovanje Umera (tj. Takav poziv je poslao Alija za Ebu Bekra jer nije želio da prisustvuje Umer njihovom sastanku). Pa je rekao Umer: "Ne. Tako mi Allaha nećeš unići njima sam ti." Pa je rekao Ebu Bekr: "A šta možda (se nadaš) ti (od) njih da učinu (učine, urade) sa mnom? Tako mi Allaha zaista doći (tj. otići) ću svakako njima." Pa je unišao njima Ebu Bekr. Pa se osvjedočio (tj. izrekao je simbol Islama kelituš-šehadeti, kelimei-šehadet) Alija, pa je rekao:

"Zaista mi smo već poznavali tvoju vrijednost (vrlinu) i (ono) što je dao tebi Allah. I ne zavidimo tebi dobro (tj. na dobru što) je tjerao (tj. dao) k tebi njega Allah, a ali (tj. nego) si postupio samovoljno na nas (tj. prema nama) sa stvari (ovom, sa ovim poslom, tj. sa izborom halife, jer nisi htio da se dogovoriš, zdogovoriš, zdogovaraš sa nama). A smatrasmo (mi, mišljasmo mi da imamo pravo) zbog našega srodstva (sa) poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (na jedan) dio (udjel, pa makar toliko da se pozovemo na zdogovaranje, dogovaranje). Dok (tj. Te) su se prolile (suzama) dva oka Ebu Bekra. Pa pošto je govorio Ebu Bekr, rekao je:

"Tako mi (Allaha) koji (je Taj što) je moja duša u Njegovoj ruci zaista srodstvo poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, draže je k meni da povežem (da darujem, pomažem) od moga srodstva. A što se tiče (onoga spora) koji se je zapleo između mene i između vas od (zbog) ovih imanja, pa nisam malaksao (umanjio; usporio) u njima od dobra, i

nisam ostavio (nijednoga) posla (što) sam vidio poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) pravi (čini) njega u njima (u tim imanjima, a da sam postupio drukčije) osim (tako da) sam napravio (učinio) njega." Pa je rekao Alija (k) Ebu Bekru:

"Obećanje (tj. Obećano vrijeme) tebi je večeras (tj. popodne) za prisegu (moju na vjernost)." Pa pošto je klanjao Ebu Bekr podne (toga dana), popeo se je (na) govornicu (propovjedaonicu), pa se je osvjedočio (zasvjedočio, tj. izrekao je simbol Islama kelimuš-šehadeti). I spomenuo je stvar (stanje, slučaj) Alije i njegovo izostajanje (zaostajanje) od prisege (na vjernost njemu), i ispričao je njega (tj. primio je njegovu ispriku, izvinjenje) sa (onim načinom na) koji se je ispričao (izvinuo Alija) k njemu, zatim je tražio oprost. I osvjedočio (zasvjedočio) se je (izrekao je simbol Islama) Alija, pa je veličao pravo Ebu Bekra. I pričao je (Alija) da ono nije natovarilo (nosilo, rukovodilo ništa ružno) njega na (zaostajanje) koje je napravio (i da to nije učinio) zavidnošću na Ebu Bekra, a ni odricanjem (nepriznavanjem) za (ono dobro i pravo) koje (je to što) je odlikovao njega Allah s njim, a ali mi (tj. nego mi) smatrasmo za nas (za sebe) u ovoj stvari (postavljanja halife da imamo neki) dio (udjel, pa bar, pa makar da se pozovemo na zdogovor). Pa je postupio samovoljno (Ebu Bekr u odnosu) na nas, pa smo našli u našim dušama (u sebi jednu neugodnost). Pa su se obradovali (bili su obradovani) s tim (prisutni) muslimani, i rekli su: "Pogodio si." I bili su (ti) muslimani k Aliji blizu (tj. postali su prisni i ljubazni prema njemu) kada se povratio (njemu - tom skupu muslimana u toj) zapovjedi za dobro (a to će reći: u njegovom ulaženju u ono u šta su i oni unišli - ti muslimani - u prisegu na vjernost Ebu Bekru koji će kao vrhovni rukovodilac muslimanske zajednice zapovjedati dobro, a odvraćati od zla uz pomoć ostalih saradnika).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Beššara, pričao nam je Haremija, pričao nam je Šubete: izvijestio me je Umarete od Ikrimeta, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Pošto se osvojio Hajber, rekli smo: "Sada ćemo se nasititi (najesti) od datula (hurmi Hajbera, jer je u njemu bilo mnogo palmi)."

PRIČAO NAM JE Hasen, pričao nam je Kurrete, sin Habiba, pričao nam je Abdurrahman, sin Abdullaha sina Dinara, od svoga oca, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Nismo se nasitili (zasitili, najeli sve) do (časa kada) smo osvojili Hajber (dok nismo osvojili Hajber).

GLAVA

uzimanja namjesnika (tj. postavljanja namjesnika od strane) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, na (tj. nad) stanovnicima Hajbera.

PRIČAO NAM JE Ismail: pričao mi je Malik od Abdul-Medžida, sina Suhejla, od Seida, sina Musejjeba, od Ebu Seida Hudrije i Ebu Hurejreta da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, uzeo (tj. postavio) namjesnikom (jednoga) čovjeka nad Hajberom, pa je donio njemu (taj čovjek) odstranjene datule (tj. najbolju vrstu datula, hurmi), pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Svaka (od) datula Hajbera je (li) ovako (ovako dobra, tj. Jesu li sve datule Hajbera ovakve)?" Pa je rekao: "Ne (tj. Nisu) tako mi Allaha, o poslaniče Allaha! Zaista mi zaista uzimamo (našu mjeru) sa' od ovoga (tj. od ove vrste datula) za dva sa'-a, za tri (sa-a od slabijih datula)." Pa je rekao: "Ne činite (tako). Prodaj skup (svoj, tj. svoje redom skupljene datule, slabe datule) za srebrenjake (za novac), zatim kupi sebi za novce (svoje) odstranjene (datule, tj. ove najbolje datule)." A rekao je Abdul-Aziz, sin Muhameda, od Abdul-Medžida, od Seida da su Ebu Seid i Ebu Hurejrete (da su) pričala njih dvojica njemu da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, poslao brata sinova Adijja, od Pomagača (su ti sinovi Adijja), k Hajberu, pa je postavio zapovjednikom njega nad njom (nad tom varoši). A od Abdul-Medžida, od Ebu Saliha Semmana, od Ebu Hurejreta i Ebu Seida slično njemu (slično prethodnom pričanju).

GLAVA

postupanja (postupka) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (sa) stanovnicima Hajbera.

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Džuvejrijete od Nafi-a, od Abdullaha (Umerovoga), bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Dao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, Hajber Židovima (hajberskim) da rade nju (da obrađuju zemlju u Hajberu) i siju nju, a za njih je (tj. a da oni imaju, da dobiju) polovinu (onoga) što izlazi iz nje (iz zemlje, tj. a da dobiju polovinu ploda te zemlje).

GLAVA

(one) ovce koja se je otrovala (koja je otrovana, u koju je stavljen otrov) za Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (tj. ovca koja je njemu ispečena, i otrovana, u koju je stavljen otrov i ponuđena mu je kada je bio) u Hajberu.

Predao je njega (ovaj slučaj) Urvete od Aiše, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, pričao nam je Lejs: pričao mi je Seid od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Pošto se osvojio Hajber, poklonila se je za poslanika (tj. poklonila se poslaniku) Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (jedna) ovca, u njoj je (bio neki) otrov.

GLAVA

vojne Zejda, sina Hariseta (Zejda Harisetovoga).

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja, sin Seida, pričao nam je Sufjan, sin Seida, pričao nam je Abdullah, sin Dinara, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice (s njima), rekao je:

Učinio (Postavio) je zapovjednikom (za zapovjednika) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, Usameta nad (neke) ljude, pa su udarali u njegovo zapovjedništvo (tj. negodovali su zbog toga što je Usamete postavljen na tu dužnost), pa je rekao (Muhamed a.s.):

"Ako udarate u njegovo zapovjedništvo (tj. Ako protestujete zbog njegovoga postavljenja), pa već ste udarali (udarili) u (na) zapovjedništvo njegovoga oca prije njega. Tako mi zakletve Allaha zaista već je bio stvoren (tj. priličan, dostojan) za zapovjedništvo, i zaista (on) je bio od najdražih ljudi k meni. I zaista ovaj (tj. Usamete) je zaista od najdražih ljudi k meni poslije njega (poslije Zejda, oca Usametovoga)."

GLAVA

umre izvršenja (naknadnoga; ili: GLAVA umre suđenja, tj. umre sklapanja mira - a to će reći-a to znači: GLAVA umre koja se je obavila poslije sklapanja mira na Hudejbiji, a umra je malo hodočašće).

Spomenuo je njega (hadis o umri izvršenja, suđenja) Enes od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Ubejdulah, sin Musa-a, od Israila, od Ebu Ishaka, od Bera-a, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Pošto je (bio odlučio se da bi) obavio umru Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, u (mjesecu) zul-ka'detu (u šestoj godini po Hidžri), pa nisu htjeli stanovnici Meke da puste njega (da) uniđe (da uđe on u) Meku, čak je sudio se (on, tj. sklopio je ugovor o miru s) njima na (to se potpisavši) da ostane (boravi iduće godine) u njoj (u Meki svega) tri dana. Pa pošto su pisali knjigu (tu, tj. pismeni ugovor o tome), pisali su (tj. napisali su muslimani, odnosno Alija r.a. ispred muslimana):

"Ovo je (ono na) što se sudio na njega (tj. na što sklapa ugovor o miru na njega) Muhamed, poslanik Allaha....." Rekli su (bezvjernici): "Nećemo priznati (tj. Ne priznajemo) sa ovim (za ovo, Ne priznajemo ovo ovako). Da znamo da si ti poslanik Allaha, ne bismo spriječili tebi

(nijednu) stvar, a ali (tj. nego) ti si Muhamed, sin Abdullaha." Pa je rekao:

"Ja sam poslanik Allaha, a ja sam (i) Muhamed, sin Abdullaha." Zatim je rekao Aliji: "Izbriši (izraz, formulaciju) "poslanik Allaha". Rekao je Alija: "Ne. Tako mi Allaha neću izbrisati tebe nikada." Pa je uzeo poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (tu) knjigu (taj list, dokumenat), a nije (bio u stanju da) uljepšava (da) piše (tj. a nije lijepo pisao, nije mogao da čini lijepo da piše, nije mogao da izvodi lijepo pisanje), pa je pisao (tj. napisao):

"Ovo je (ono na) što se je sudio (tj. na što je sklopio ugovor o miru) Muhamed, sin Abdullaha: (da) neće unositi (neće dati da uniđe u) Meku oružje osim sablje u koricama; i da neće izvesti od njezinih (mekanskih) stanovnika (ni) jednoga ako je htio (ako hoće neko od njih) da slijedi njega i da neće spriječiti od svojih drugova (ni) jednoga ako je htio (ako hoće neko od njih) da boravi (da ostane) u njoj (u Meki)." Pa pošto je unišao (u) nju (u Meku Muhamed a.s. iduće godine) i prošao je rok (taj od tri dana boravljenja, boravka), došli su (bezvjernici Meke) Aliji, pa su rekli:

"Reci tvome (svome) drugu: Izađi od nas (tj. Neka izađe od nas, Reci mu da izađe, da napusti Meku)m pa već je prošao (onaj) rok." Pa je izašao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je slijedila njega kći Hamze doziva (dozivajući ona): "O moj striče! O moj striče!" Pa je dohvatio nju Alija, pa je uzeo za njezinu (njenu) ruku, i rekao je Fatimi - na nju pozdrav (ili: njoj mir)! - : "Drži (Uzmi) kćer tvoga (svoga) strica!" Ponijela (tj. Natovarila) je nju (na devu Fatima). Pa su se svađali o (za) nju (Hamzinu kćer) Alija, i Zejd i Džafer. Rekao je Alija: "Ja sam uzeo nju, i ona je kći moga strica." A rekao je Džafer: "Ona je kći moga strica, i njezina tetka (majčina sestra) je poda mnom (tj. sa mnom u braku)." A rekao je Zejd (sin Hariseta): "Kći moga brata (je ona, tj. pobratima, jer je Muhamed a.s. pobratio Hamzu i Zejda dok je Hamza bio živ, kako neki tvrde)." Pa je sudio za nju Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (da se smjesti ona ondje gdje će biti vezana) za njezinu (tj. za svoju) tetku (majčinu sestru), i rekao je:

"Tetka (Majčina sestra) je u stepenu (rođene) majke." I rekao je Aliji: "Ti si od mene, a ja sam od tebe (Ti si moj, a ja sam tvoj)." I rekao je Džaferu: "Sličio si mome stvorenju i mojoj ćudi (tj. Ti si nalik na mene u tijelu, licu i u naravi)." A rekao je Zejdu: "Ti si naš brat (po vjeri), i naš slobodnjak (oslobođeni rob pod našom zaštitom, naš štićenik)." A rekao je Alija: "Zar nećeš vjenčati sebi kćer Hamze, (o poslaniče Allaha)?" Rekao je: "Zaista ona je kći moga brata od dojenje (po dojenju, po mlijeku, pa mi je to zabranjeno-haram)."

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Rafi-a, pričao nam je Surejdž, pričao nam je Fulejh, rekao je. - H - A pričao mi je Muhamed, sin Husejna sina Ibrahima: pričao mi je moj otac, pričao nam je Fulejh, sin Sulejmana, od Nafi-a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, izašao obavljajući umru (tj. donijevši odluku da učini umru i obukavši, odjenuvši se hodočasnički), pa su zastrli (tj. preprriječili put) bezvjernici Kurejševića između njega i između Kabe. Pa je zaklao svoju žrtvenu životinju, i obrijao je svoju glavu u Hudejbiji (mjestu između Meke i Medine). I sudio se je (sklopio je mir s) njima na (tj. uz taj uvjet, uslov) da obavi umru iduće godine, i (da) neće nositi (nikakvoga) oružja na njih (protiv njih kad bude obavljao umru) osim sabalja (sablji, mačeva), i (da) neće boraviti (ostati) u njoj osim (onoliko vremena) što su oni voljeli (koliko oni žele). Pa je obavio umru (u vremenu) od (te) iduće godine. Pa je unišao (u) nju (u Meku) kao što je bio sklopio mir (ugovor o miru sa) njima (kao što se dogovorio sa njima ugovorom). Pa pošto (je navršilo se toliko) da je boravio (ostao) u njoj (u Meki) tri (dana), zapovjedili su mu da izađe, pa je izašao.

PRIČAO NAM JE Usman, sin Ebu Šejbeta, pričao nam je Džerir od Mansura, od Mudžahida, rekao je:

Unišao sam ja i Urvete, sin Zubejra, (u) Bogomolju, pa kada li je Abdullah, sin Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice (s njima), sjedač (tj. kadli on sjedi) uz sobu Aiše. Zatim je rekao (Urvete pitajući Abdullaha):

"Koliko (puta) je obavio umru Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (iz Medine)?" Rekao je (Abdullah): "Četiri (puta). Jedna (od)

njih je u redžepu (tj. Jednu umru od te četiri umre obavio je u redžebu-redžepu mjesecu)." Zatim smo čuli pranje zuba Aiše (tj. čuli smo kako Aiša pere zube zubočistkom, misvakom). Rekao je Urvete: "O majko vjernika! Zar nećeš čuti (Zar ti ne čuješ ovo) šta govori Ebu Abdurrahman? Zaista je (,kaže,) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, obavio (obavljao) umru, četiri umre, jedna (od) njih je u redžepu." Pa je rekla:

"Nije obavljao umru Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (nijednu, nikoju) umru (drukčije) osim (tako da se je dogodilo), a on (Abdullah) je svjedok (tj. bio je sa Muhammedom a.s. u društvu pri obavljanju umre), a nije obavljao umru (Muhamed a.s.) u redžepu nikada."
(Ovo jasno pokazuje da se i velikim drugovima Muhameda a.s. može dogoditi da zaborave i previde nešto.)

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan od Ismaila, sina Ebu Halida, čuo je Ibnu Ebu Evfa-a (da) govori:

Pošto je (tj. Kada je) obavljao umru poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pokrivali (krili, sakrivali smo ga od dječaka (mekanskih) idolopoklonika i od njih (samih da se ne bi dogodilo) da uznemiruju poslanika Allaha (Allahovoga poslanika), pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Hammad, on je sin Zejda, od Ejjuba, od Seida, sina Džubejra, od Ibnu Abbasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Došao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i njegovi drugovi, pa su rekli (govorili mekanski) idolopoklonici: Zaista ono dolazi vama (jedno) izaslanstvo (čiji su ljudi takvi da) je oslabila njih groznica Jesriba. Pa je zapovjedio njima (muslimanima) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, da pokaskivaju (da idu brzo u izvršavanju prve) tri ophodnje (prva tri kruženja), a da idu (običnim hodom u prostoru) što je između dva ugla (ćoška jemenska). A nije spriječilo njega da zapovjedi njima da pokaskivaju (u izvršenju tih) ophodnji sviju njih (ništa drugo) osim (njegovo) ostavljanje na njih (olakšice, tj. samo samilost i osjećaj prema njima ga je spriječio da ne naredi brzo

ophođenje u svim ophodnjama, u svim ophođenjima). A povećao je Ibnu Selemete od Ejjuba, od Seida, sina Džubejra, od Ibnu Abbasa, rekao je:

Pošto je došao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, za svoju godinu (tj. u svojoj godini) koja je (ta što je) našao osiguranje (sigurnost, tj. što je dobio osiguranje, bezbjednost u njoj po ugovoru na Hudejbiji), rekao je:

"Pokaskivajte!" Zato (je to naredio da) pokaže (mekanskim) idolopoklonicima njihovu (muslimansku) snagu. A (ti) idolopoklonici su od strane (brda) Kuajkiana (posmatrali njih, odnosno mogli su vidjeti njih kako vrše obrede umre).

PRIČAO MI JE Muhamed od Sufjana, sina Ujejneta, od Amra, od Ata-a, od Ibnu Abbasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Trčao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, okolo Kabe i između Safe i Merve samo zato (da on) pokaže idolopoklonicima (Meke) svoju snagu.

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Vuhejb, rekao je: pričao nam je Ejjub od Ikrimeta, od Ibnu Abbasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Vjenčao je sebi Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, Mejmunu (Mejmunetu), a on je hodočasnički obučen, a sagradio je s njom (bračni odnos, tj. a stupio je s njom u polni odnos), a on je dozvoljen (tj. a on je razriješen hodočasničkih obaveza i stega, jer ih je izvršio, a tada je već dozvoljeno stupiti u polni odnos sa vjenčanom ženom i na svetom tlu Meke i njezine okolice-harema). A umrijela (A umrla) je (ona poslije toga) u Serifu (mjestu udaljenom od Meke šest milja prema Medini idući).

Rekao je Ebu Abdullah: A povećao je (u pričanju) Ibnu Ishak: Pričao mi je Ibnu Ebu Nedžih, i Eban, sin Saliha, od Ata-a i Mudžahida, od Ibnu Abbasa, rekao je:

Vjenčao je sebi Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, Mejmunu u umri izvršenja (ili: u umri suđenja - a to znači: u umri koju je obavio nakon ugovora o miru na Hudejbiji na godinu dana).

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA.

GLAVA VOJNE HUDEJBIJE

i govora Allaha, uzvišen je: "Zaista već je bio zadovoljan Allah od (tih) vjernika pošto (jer) daju prisegu tebi pod (tim, onim) stablom (drvetom)....", ajet (odlomak taj vidi, pročitaj).

PRIČAO NAM JE Halid, sin Mahleda, pričao nam je Sulejman, sin Bilala, rekao je: pričao mi je Salih, sin Kejsana, od Ubejdulaha, sina Abdullaha, od Zejda, sina Halida, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Izašli smo sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (u) godini Hudejbije, pa je pogodila nas (jedna) kiša jedne noći. Pa je klanjao nama poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (tu) jutarnju molitvu, zatim se okrenuo na nas (nama) sa svojim licem pa je rekao:

"Da li znate šta je to rekao vaš Gospod?" Rekli smo: "Allah i Njegov poslanik su znaniji (od nas)." Pa je rekao: "Rekao je Allah:

"Osvanuo je od Mojih robova (jedan) vjernik u Mene i (jedan) nevjernik u Mene. Pa što se tiče (onoga) ko je rekao: Pokisli smo (Dala se je nama kiša) sa milošću Allaha, i sa darom (davanjem, opskrbljavanjem) Allaha i sa dobrotom Allaha, pa on je vjernik u Mene, (a) nevjernik u (onu) zvijezdu (u koju vjeruju pagani, idolopoklonici da ona daje i donosi kišu). A što se tiče (onoga) ko je rekao: Pokisli smo sa zvijezdom takvom (tom, dakle: zbog zvijezde), pa on je vjernik u (tu) zvijezdu, (a) nevjernik u Mene."

PRIČAO NAM JE Hudbete, sin Halida, pričao nam je Hemmam od Katadeta da je Enes, bio zadovoljan Allah od njega, izvijestio njega, rekao je:

Obavljao je umru (mali hadž, malo, kratko hodočašće) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, četiri, četiri umre (tj. četiri puta), sve su one (obavljane) u (mjesecu) zul-ka'detu osim (one umre) koja je bila sa njegovim hodočašćem (zajedno obavljena): umru (jednu je obavio) od Hudejbije u zul-ka'detu, i (jednu) umru od iduće godine (tj. u slijedećoj godini iza Hudejbije) u zul-ka'detu, i (jednu) umru od Dži'raneta gdje je razdijelio ratne plijenove Hunejna u zul-ka'detu i (jednu) umru sa svojim hodočašćem."
(Hudejbija, i Džiranete i Hunejn su ime mjesta u bližoj i daljoj okolini Meke.)

PRIČAO NAM JE Seid, sin Rebi-a, pričao nam je Alija, sin Mubareka, od Jahja-a, od Abdullaha, sina Ebu Katadeta da je njegov otac pričao njemu, rekao je:

Otišli (Krenuli) smo sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, (u) godini Hudejbije, pa su se obukli (odjenuli) hodočasnički njegovi drugovi, a (ja) se nisam obukao hodočasnički (nisam obukao hodočasničkih haljina-ihrama).

PRIČAO NAM JE Ubejdulah, sin Musa-a, od Israila, od Ebu Ishaka, od Bera-a, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Brojite vi (velikim) osvojenjem (velikom pobjedom) osvojenje Meke (od idolopoklonika), i već je bilo osvojenje Meke (jedno veliko) osvojenje, a mi brojimo (računamo, pravim velikim) osvojenjem (pravom velikom pobjedom) prisegu zadovoljstva (Božijega na) dan Hudejbije. Bili smo sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, (nas) četrnaest stotina, a Hudejbijete (ili: kraće: Hudejbija) je (jedan) bunar (čatrnja), pa smo iscrpali (izgrabili) njega, pa nismo ostavili u njemu (nijednu) kap (vode). Pa je doprlo to Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je došao njemu, pa je sjeo na njegovu ivicu (kraj). Zatim je pozvao za (jednu) posudu od vode (posudu vode da mu se donese), pa se očistio (kao što se čisti za molitvu). Zatim je promućkao

(usta, tj. u ustima malo vode), i molio je, zatim (je) nju (vodu iz usta) u njega (u bunar - arapska riječ "bi'run": bunar je ženskoga roda, pa su zato sve zamjenice koje se odnose na "bi'run" u arapskom tekstu ženskoga roda, ali se u naš, na naš jezik prevode sa muškim rodom jer je u našem jeziku riječ bunar muškoga roda). Pa smo ostavili njega (bunar) nedaleko (tj. jedan čas, neko vrijeme). Zatim zaista on je vratio nama (tj. dao nam je vode onoliko) što (tj. koliko) smo htjeli mi i naši stremeni (tj. i naše kamile, deve).

PRIČAO MI JE Fadl, sin Jakuba, pričao nam je Hasen, sin Muhameda sina Aajena, Ebu Ali Harranija, pričao nam je Zuhejr, pričao nam je Ebu Ishak, rekao je: obavijestio nas je Bera', sin Aziba, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da su oni bili sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (na) dan Hudejbije (na broju) hiljadu i četiri stotine ili (i još) više, pa su odsjeli na (jednome) bunaru (pokraj nekoga bunara), pa su iscrpali (izgrabili) njega (potrošili vodu iz njega-bunara). Pa su došli Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (i potužili su mu se da nema više vode). Pa je došao (tome) bunaru i sjeo je na njegovu ivicu (kraj), zatim je rekao:

"Donesite mi (jednu) kovu (posudu) od njegove vode (od vode toga bunara)." Pa se njemu donijela ona (ta voda). Pa je pljunuo, pa je molio, zatim je rekao: "Ostavite (Pustite na miru) njega (bunar jedan) čas." Pa su napojili (napajali) svoje osobe i svoje stremene (svoje deve) do (časa kada) su otputovali (dok nisu otputovali).

PRIČAO NAM JE Jusuf, sin Musa-a, pričao nam je Ibnu Fudajl, pričao nam je Husajn od Salima, od Džabira, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Ožednili su (Bili su žedni) ljudi (na) dan Hudejbije, a poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (je bio u prilici da) je pred njim (jedna mala kožna) posuda (za vodu), pa se čistio (za molitvu-abdestio je) iz nje (lijevajući vodu). Zatim su se okrenuli (ti) ljudi prema njemu (tj. došli su mu). Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Šta je vama?" Rekli su: "O poslaniče Allaha! Nije (Nema) kod nas (onoga) što se čistimo s njim, a nećemo (ni) piti (ništa drugo) osim (ono malo vode) što je u (toj) tvojoj posudi." Pa je stavio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, svoju ruku u (tu) posudu, pa je počela (ta) voda (da) izvire između njegovih prsta kao primjeri vrela. Rekao je: Pa smo se napili i očistili smo se (abdestili smo se). Rekao sam Džabiru: "Koliko ste tada bili (na broju, tj. Koliko vas je bilo tada)?" Rekao je: "Da smo bili (brojali) stotinu hiljada (Da nas je bilo sto hiljada), zaista bi bilo dosta nama (te vode). Bili smo (brojali, Bilo nas je) petnaest stotina."

PRIČAO NAM JE Salt, sin Muhameda, pričao nam je Jezid, sin Zurej-a, od Seida, od Katadeta: rekao sam Seidu, sinu Musejjeba: doprlo mi je da Džabir, sin Abdullaha govoraše:

Bili su (brojali) četrnaest stotina. Pa je rekao meni Seid: Pričao mi je Džabir: Bili su (brojali) petnaest stotina (oni) koji su se prisegnuli Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (na) dan Hudejbije. Rekao je Ebu Davud: Pričao nam je Kurrete od Katadeta. Slijedio je njega Muhamed, sin Bešara: Pričao nam je Ebu Davud, pričao nam je Šubete, pričao nam je Alija, pričao nam je Sufjan, rekao je Amr: čuo sam Džabira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je: rekao je nama poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (na) dan Hudejbije:

"Vi ste najbolji (od svih) stanovnika Zemlje." A bilo smo (brojali, Bilo nas je) hiljadu i četiri stotine. I da pogledah danas (tj. I da danas vidim - jer je tada već bio oslijepio pred kraj svoga života), zaista bih pokazao vama mjesto (toga) stabla (drveta pod kojim smo mu dali prisegu). Slijedio je njega (Sufjana) Aameš, čuo je Salima, (a Salim) je čuo Džabira (da priča): Hiljadu i četiri stotine (da oni brojaše). A rekao je Ubejdulah, sin Muaza: Pričao nam je moj otac, pričao nam je Šubete od Amra, sina Murreta, pričao mi je Abdullah, sin Ebu Evfa-a, bio zadovoljan Allah od njih dvojice:

Bili su drugovi (onoga) stabla (brojali) hiljadu i tri stotine, i bili su Eslemovići (tj. pripadnici plemena Eslem sačinjavali tada) osminu

Iseljenika. Slijedio je njega (Ubejdulaha) Muhamed, sin Beššara: Pričao nam je Ebu Davud, pričao nam je Šubete.

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Musa-a, izvijestio nas je 'Isa od Ismaila, od Kajsa da je on čuo Mirdasa Eslemiju (da) govori - a bio je od drugova (onoga) stabla (pod kojim je data prisega na Hudejbiji Muhamedu a.s.):

Uzeće se (Zgrabiće se, tj. Umrijeće ovi ljudi) dobri, prvi, pa prvi (tj. najbolji, pa najbolji), a ostaće ocjedina (troska, mulj, otpadak) kao ocjedina (odredine) datula i ječma. Neće mariti Allah za njih (nijednu) stvar (tj. Neće voditi računa o njima u smislu pomaganja i zaštite. Neće se brinuti o njima nimalo u njihovu korist).

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan od Zuhrije, od Urveta, od Mervana i Misvera, sina Mahremeta, rekla su njih dva:

Izašao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (u) godini Hudejbije u (društvu sa) deset i nekoliko stotina od svojih drugova. Pa pošto je bio u Zul-Hulejfi, stavio je ogrlicu (đerdan) žrtvenoj životinji (svojoj) i dao je opaziti nju (tj. i označio je nju na taj način što je dao nasjeći malo njezinu desnu stranu i namazati je njezinom krvlju da se tako može opaziti i poznati da je to žrtvena životinja), i obukao se hodočasnički od nje (od Zul-Hulejfe za umru). Neću izbrojiti (tj. Ne znam broja, kaže Alija) koliko sam (puta) čuo njega (ovaj hadis) od Sufjana, čak sam čuo njega (da) govori: Neću zapamtiti (tj. Ne pamtim) od Zuhrije (da je spomenuo izraze) "iš'ara" i "taklida" ("iš'ar" je označavanje žrtvene životinje na taj način što se ona namaže krvlju iz rane koja joj se otvori na desnoj strani leđa; a "taklid" je označavanje žrtvene životinje na taj način što joj se metne, stavi neki predmet na vrat kao ogrlica, đerdan.).

Pa neću znati (tj. Ne znam da li on-Sufjan) misli (na to da nije zapamtio od Zuhrije) mjesto "iš'ara" i "taklida", ili (ovaj) hadis, cijeloga (svega) njega (dovršava sa ovim Alija svoju izjavu).

(To jest: Ne zna da li je mislio na to da ne pamti mjesto gdje je izvšen iš'ar i taklid da li je Zuhrija spomenuo, ili nije; ili da nepamti ovaj sav ovakav u cjelini od Zuhrije, nego samo neki dio ovoga hadisa.)

PRIČAO NAM JE Hasen, sin Halefa, pričao nam je Ishak, sin Jakuba, od Ebu Bišra Verka-a, od Ibnu Ebu Nedžiha, od Mudžahida, rekao je: pričao mi je Abdurrahman, sin Ebu Lejla-a, od Ka'ba, sina 'Udžreta, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, vidio njega, a njegova uš pada (tj. a njegovi uši, vaši padaju) na njegovo lice, pa je rekao:

"Je li uznemiruju tebe tvoje životinje (tvoji paraziti, insekti, tj. tvoje vaši)?" Rekao je: "Da." Pa je zapovjedio njemu poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, da obrije (svoju glavu), a on je u Hudejbiji (tj. odmah tu u Hudejbiji), a nije objasnio njima da se oni rješavaju (razriješavaju stega i zabrana koje sadrži umra) u njoj (u Hudejbiji), i oni su (još bili) na pohlepi (tj. u želji i nadi) da uniđu (da uđu u) Meku. Pa je spustio (objavio) Allah (poznati) otkup (iskupljenje za prekršaj taj u umri - jer se i u umri ne smije brijati, ni šišati dok se svi propisi umre ne izvrše). Pa je zapovjedio njemu poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, da nahrani (tj. da podijeli u hrani količinu od jednoga) fereka među šest siromaha (siromašnih), ili (da) žrtvuje (da pošalje kao žrtvenu životinju u Meku jednu) ovcu ili (da) posti tri dana.

("Ferek" je mjera koja ima šesnaest ritlova, a jedan "ritl" iznosi, prema nekima, količinu od 449,28 grama.)

PRIČAO NAM JE Ismail, sin Abdullaha, rekao je: pričao mi je Malik od Zejda, sina Eslema, od njegovoga oca, rekao je:

Izašao sam sa Umerom, sinom Hattaba, bio zadovoljan Allah od njega, ka (određenom) trgu, pa se priključila Umeru (jedna) mlada žena, pa je rekla:

"O zapovjedniče vjernika (ovih, tj. muslimana)! Propao je moj muž, a ostavio je malenu djecu. Tako mi Allaha ne kuhaju cjevanice (tj. noge od ovce - a to znači da nemaju ni ovce, niti išta od marve), a nema za (tj. u) njih usjeva (nikakvoga, nikakvih usijeva), a ni vimena (tj.

stoke nikakve), i uplašila sam se da će pojesti njih (ova) hijena (tj. ova gladna, nerodna, oskudna godina). A ja sam kći Hufafa, sina Ima-a, Gifarije (Gifarovića), a već je prisustvovao moj otac (na) Hudejbiji sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio." Pa je stao sa njom Umer, i nije prošao (nije krenuo dalje). Zatim je rekao:

"Širina (Široko mjesto neka) je sa blizim (bližim) rodom (za bližnji rod)!" Zatim je otišao ka (jednoj) devi snažnih leđa (što je) bila svezana u (njegovoj) kući, pa je natovario na nju dvije vreće (torbe a) napunio je njih dvije hranom (dvije torbe hrane). I natovario je između njih dvije (između tih vreća još neke) opskrbe i odjeće, zatim je dodao (dao) njoj (toj ženi) njezin povodac (povodac te deve), zatim je rekao:

"Vodi sebi nju (ovu devu), pa neće proći (ova deva, tj. neće je nestati) od (tako da) će donijeti (dati) vama Allah (neko) dobro (neku opskrbu, trošak, tj. pa dok potrošite devu i to na njoj, daće vam Allah drugi trošak i opskrbu poslije)." Pa je rekao (jedan) čovjek: "O zapovjedniče vjernika! Umnožio si (tj. Dao si mnogo) njoj." Rekao je Umer: "Izgubila (Poželjela) te tvoja majka! Tako mi Allaha zaista ja zaista vidim (tj. mislim za) oca ove (žene) i njezinoga brata (da) su već njih dva opkolila (opkoljavala jedan) zamak (tvrđavu neko, jedno) vrijeme, pa su sebi osvojila njih dva njega (taj zamak). Zatim smo osvanuli (ili: počeli da) tražimo plijen dijelove njih dvojice u njemu (u zamku)."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Rafi-a, pričao nam je Šebabete, sin Sevvara, Ebu Amr Fezarija, pričao nam je Šubete od Katadeta, od Seida, sina Musejjeba, od njegovoga oca, rekao je:

Zaista već sam vidio (ono) stablo (na Hudejbiji), zatim sam dolazio njemu poslije, pa nisam prepoznao njega (nisam ga prepoznao). Rekao je Mahmud: ....., zatim se je dalo zaboraviti meni njega poslije.

(Riječ je o stablu pod kojim je data prisega zadovoljstva Božijega.)

PRIČAO NAM JE Mahmud, pričao nam je Ubejdulah od Israila, od Tarika, sina Abdurrahmana, rekao je:

Otišao sam hodočasteći (tj. kao hodočasnik, hadžija), pa sam prošao pokraj (nekih) ljudi (što) klanjaju. Rekao sam: "Šta (tj. Kakva) je ovo bogomolja?" Rekli su: "Ovo je (ono) stablo gdje se je prisegnuo poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, prisegom zadovoljstva (Božijega, tj. gdje je on primio prisegu od tude okupljenih muslimana, pa je Allah objavio da je s tim vjernicima zadovoljan zbog te njihove prisege u suri koja počinje sa "Inna fetahna leke.....", u ajetu "Le kad radijallahu anil-mu'minine iz jubaji'uneke tahteš-šedžereti.....")." Pa sam došao Seidu, sinu Musejjeba, pa sam izvijestio njega. Pa je rekao Seid: Pričao mi je moj otac da je on bio u (među onima) ko se (koji se je) prisegao poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pod (tim) stablom. Rekao je: Pa pošto smo izašli (u vremenu) od iduće (slijedeće, sljedeće) godine, zaboravili smo ga, pa nismo mogli na nj (na to stablo da potrefimo, pogodimo). Pa je rekao Seid:

"Zaista drugovi Muhammeda, pomilovao ga Allah i spasio, nisu znali njega (poslije godinu dana koje je to stablo), a znali ste (tj. a da znate) vi njega (a da vi znate). Pa vi ste znaniji (završio je svoju izajvu Seid potsmjehom, ironično)."

PRIČAO NAM JE Musa, pričao nam je Ebu Avanete, pričao nam je Tarik od Seida, sina Musejeba, od njegovoga oca da je on bio u (onima) ko se je prisegao (među onima koji su se prisegli) pod (onim) stablom, pa smo se vratili k njemu iduće (slijedeće) godine, pa je bilo slijepo na nas (tj. pa nam je bilo sumnjivo koje je - nismo mogli utvrditi koje je to stablo pod kojim smo dali prisegu na vjernost).

PRIČAO NAM JE Kabisate, pričao nam je Sufjan od Tarika, rekao je:

Spomenulo se je kod Seida, sina Musejeba, (to) stablo, pa se nasmijao, pa je rekao: Izvijestio me je moj otac, a bio je prisustvovao njemu (tom drvetu-stablu prilikom prisege).

PRIČAO NAM JE Adem, sin Ebu Ijasa, pričao nam je Šubete od Amra, sina Murreta, rekao je: čuo sam Abdullaha, sina Ebu Evfa-a, a bio je od drugova (toga) stabla (tj. bio je jedan od onih koji su se prisegnuli pod tim stablom), rekao je:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, kada bi donio (neki) narod (neki ljudi kakvu) milostinju (za siromašne), rekao (tj. bio bi rekao, rekao bi, molio bi ovako):

"Moj Bože! Pomiluj ih (ljude ovoga naroda)." Pa je donio njemu moj otac svoju milostinju, pa je rekao (Muhammed a.s.): "Moj Bože! Pomiluj rod Ebu Evfa-a."

PRIČAO NAM JE Ismail od svoga brata, od Sulejmana, od Amra, sina Jahja-a, od Abbada, sina Temima, rekao je:

Pošto je bio dan kamenjara (tj. dan borbe na kamenitom tlu kod Medine između stanovnika Medine i Jezidovih četa), i ljudi (Medine) daju prisegu Abdullahu, sinu Hanzaleta, pa je rekao Ibnu Zejd:

"Na što uzima prisegu sin Hanzaleta (od tih) ljudi (na što ih prisegnjuje)?" Reklo se je njemu: "Na smrt." Rekao je: "Neću se prisegnuti na to (ni) jednome (čovjeku, tj. nikome) poslije poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio." A bio je prisustvovao sa njim (na) Hudejbiji.

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Ja'la-a, Muharibija: pričao nam je moj otac, pričao nam je Ijas, sin Selemeta sina Ekve-a, rekao je: pričao mi je moj otac, rekao je - a bio je od drugova (onoga, toga) stabla - rekao je:

Klanjavasmo (Klanjali smo) sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio džum'u (molitvu u petak u podne), zatim odlazimo, a nije za zidove (tj. u zidova - zidovi kuća nemaju nikakvoga) hlada (sjene da) tražimo hlada (tj. da nađemo hlada sebi) u njemu (u tom hladu, u toj sjenci od zidova).

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao je Hatim od Jezida, sina Ebu Ubejda, rekao je: rekao sam Selemetu, sinu Ekve-a:

"Na koju stvar (tj. Na što) ste se prisegnuli poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (na) dan Hudejbije?" Rekao je: "Na smrt (tj. da ćemo se boriti dok ne izginemo boreći se mi)."

PRIČAO MI JE Ahmed, sin Iškaba, pričao nam je Muhamed, sin Fudajla, od Ala-a, sina Musejjeba, od njegovoga oca, rekao je:

Sreo sam Bera-a, sina Aziba, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, pa sam rekao: "Blago tebi! Družio (si) se (sa) Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, i prisegnuo si se njemu pod (tim, tj. onim) stablom." Pa je rekao: "O sine moga brata (bratiću)! Zaista ti nećeš znati (tj. ti ne znaš) šta smo proizveli poslije njega (poslije smrti Muhammeda a.s. - a to znači: šta smo sve novo uveli, napravili, počinili poslije njega što nije u mnogo slučajeva ni pohvalno ni lijepo)."

PRIČAO NAM JE Ishak, pričao nam je Jahja, sin Saliha, pričao nam je Muavijete - on je sin Sellama, - od Jahja-a, od Ebu Kilabeta da je Sabit, sin Dahhaka, izvijestio njega da je on prisegnuo se (dao prisegu) Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pod (onim) stablom.

PRIČAO MI JE Ahmed, sin Ishaka, pričao nam je Usman, sin Umera, izvijestio nas je Šubete od Katadeta, od Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, (tumačeći riječi iz Kur'ana) "Zaista mi smo osvojili za tebe (tebi) osvajanjem jasnim.", rekao je:

Hudejbija (je to, jer je ugovor o miru, primirju koji je tu sklopljen osnova i uvod u događaje koji su se poslije toga odigravali i koji su doveli do osvajanja, oslobođenja Meke od idolopoklonika, što se smatra najvećom pobjedom, i kada se kaže "el-fethu": pobjeda, osvojenje, oslobođenje, misli se na osvajanje Meke, a to će se u tekstu - kako je već rečeno - pisati sa velikim slovom "Pobjeda"). Rekli su njegovi (Muhammedovi a.s.) drugovi:

"Prijatno, ugodno! (Lasno, prijatno! Bezgriješno, bezbolno! A to znači: Lakoćom i prijatnošću neka ti život bude i teče, Muhamede! Allah ti, eto, objavi da ti dade pobjedu, i da ti je oprostio sve - i što je bilo i što će biti.). Pa šta je za nas (šta je s nama)?" Pa je spustio (objavio) Allah (u istom poglavlju-suri):

"Zato (da) uvede (te) vjernike i vjernice (u rajske) vrtove (što) teku ispod njih (rajske) rijeke.....".

Rekao je Šubete: Pa sam došao (stigao u) Kufu, pa sam pričao za ovo, sav njega (za cijeli ovaj hadis i slučaj) od Katadeta (da je to tumačenje). Zatim sam se vratio, pa sam spomenuo njemu (Katadetu), pa je rekao: "Što se tiče (tumačenja ajeta): "Zaista mi smo osvojili za tebe.....", pa (to sam) od Enesa (prenio). A što se tiče (riječi) "Prijatno, ugodno!", pa od 'Ikrimeta (to sam prenio, čuo)."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Ebu Amir, pričao nam je Israil od Medžze'eta, sina Zahira, Eslemije, od njegovoga oca - a bio je od (onih) ko je prisustvovao (onome) stablu - rekao je:

Zaista ja zaista ložim (potpaljujem vatru) pod lonac (svoj koji je bio napunjen) sa mesima magaraca (sa mesom od domaćih, pitomih magaraca za vrijeme opsade Hajbera), kadli je povikao (tj. kadli poče dozivati, vikati) vikač (telal, objavljivač, izvikivač) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zabranjuje vam mesa (meso pitomih) magaraca." A od Medžze'eta, od (jednoga) čovjeka od njih od drugova (onoga) stabla, njegovo ime je Uhban, sin Evsa, a bio se tužio (na) svoje koljeno, i bio bi - kada je ničičio (padao ničice, na sedždu) - učinio (tj. bio bi stavljao, stavljao bi) pod svoje koljeno (jedan) jastuk.

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Bešara, pričao nam je Ibnu Ebu Adijj od Šubeta, od Jahja-a, sina Seida, od Bušejra, sina Jesara, od Suvejda, sina Nu'mana, a bio je od drugova (onoga) stabla, rekao je:

Bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i njegovi drugovi (u takvoj prilici da) se njima donosio bungur (tj. prekrupa, krupno samljeveni ječam, bulgur), pa su (oni) žvakali njega (bungur, bulgur, prekrupu). Slijedio je njega (Ibnu Ebu Adijja) Muaz od Šubeta.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Hatima sina Bezi-a, pričao nam je Šazan od Šubeta, od Ebu Džemreta, rekao je:

Pitao sam Aiza (ili: Aida), sina Amra - a bio je od drugova Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, od drugova (onoga) stabla - :

"Da li se kvari nepar (tj. neparna molitva-vitr namaz)?" Rekao je: "Kada si obavio neparnu molitvu od prvoga dijela njegovoga (tj. noćnoga klanjanja - a to će reći: na početku noći), pa ne obavljaj neparne molitve (neparnu molitvu-vitr namaz) od zadnjega dijela njega (noćnoga klanjanja, tj. ne klanjaj vitr namaza, namaz na kraju noći)."

(Stvar je u ovome. Muhammed a.s. je rekao da vitr namaz bude zadnje što čovjek noću klanja. Ako čovjek klanja na početku noći vitr namaz iza jacije, kako mnogi i rade, pa ustane na kraju noći prije zore i želi da klanja nafile-neobaveznu molitvu, da li će opet ponovno trebati klanjati i vitr namaz da on bude zadnji, ili ne mora, jer mu vrijedi onaj što ga je klanjao s početka noći. Ibnu Umer je bio mišljenja da je u ovome slučaju onaj vitr namaz što ga je s početka noći klanjao, postao pokvaren, nevažeći, pa da treba sada klanjati drugi vitr namaz poslije ove nafile što ju je klanjao u zadnjem dijelu noći. Po mišljenju ovoga ashaba prvi vitr namaz nije pokvaren, pa, prema tome, ako je klanjao čovjek vitr na početku noći, ne treba ga klanjati na kraju noći iako je klanjao neku neobaveznu molitvu-nafilu - koja ima paran broj naklona, tj. rekata, a neobavezne molitve su, u stvari, sve sa parnim brojem naklona-rekata. To mišljenje zastupa i većina učenjaka hanefijskoga mezheba, i imami Malik i svi učenjaci šafijskoga mezheba. Ovo pitanje, u stvari, i ne spada ovdje da se obrađuje jer je sada govor o ratovanjima, vojnama, ali su u ovim glavama spomenute mnoge stvari koje tu ne spadaju samo zbog toga što je te stvari pričao ashab koji je učestvovao u određenoj vojni.)

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Zejda, sina Eslema, od njegovoga oca da poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, iđaše (putovaše, išao je) u nekom (od) svojih putovanja, i (da) Umer, sin Hattaba, iđaše (išao je) sa njim (jedne) noći, pa je pitao njega Umer, sin Hattaba, o (jednoj, nekoj) stvari, pa nije odgovorio njemu poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Zatim je (ponovo) pitao njega, pa nije odgovorio (opet) njemu. Zatim je pitao (ponovo) njega, pa nije odgovrio (opet) njemu. I rekao je Umer, sin Hattaba:

"Izgubila (Nemala) te tvoja majka, o Umere! Navaljivao si poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, tri puta (uporno ga pitajući), sve to (ti nije pomoglo), (i) neće (da) odgovori tebi." Rekao je Umer: Pa sam pokrenuo svoju devu, zatim sam se naprijed probio pred (te) muslimane, i plašio sam se da siđe o meni (neko) čitanje (tj. neki ajet u Kur'anu kojim ću biti osuđen i kojim mi se izriče kakva kazna). Pa nisam ostao (dugo, a ono se dogodi) da sam čuo (nekakvoga) vikača (da) viče mene. Rekao je: Pa sam rekao: Zaista već sam se plašio da bude bilo sišlo o meni (neko) čitanje (tj. neki ajet u Kur'anu koji će se čitati o meni). I došao sam poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa sam pozdravio (nazvao selam). Pa je rekao (Muhammed a.s.):

"Zaista već se je spustila meni noćas (u ovoj noći jedna) sura (poglavlje Kur'ana), zaista ona je milija (draža) k meni od (svega onoga) što se je pojavilo (izašlo) na njemu Sunce." Zatim je čitao (učio):

"Zaista mi smo osvojili za tebe (tebi jedno) osvajanje jasno."

(To je prvi ajet te sure što mu je tu noć objavljena, i što mu je draže od svega što obasjava Sunce.)

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Sufjan, rekao je: čuo sam Zuhriju kada je pričao ovaj hadis (koji će se sada navesti, ispričati), zapamtio sam neki (dio) njega, a učvrstio je mene (u onome što sam čuo od Zuhrije) Mamer od Urveta, sina Zubejra, od Misvera, sina Mahremeta, i Mervana, sina Hakema - povećava (dodaje u pričanju) jedan (od) njih dvojice na (pričanje) svoga druga - rekla su njih dvojica:

Izašao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (u) godini Hudejbije u (među) deset i nekoliko stotina od svojih drugova. Pa pošto je došao Zul-Hulejfi, stavio je ogrlicu svojoj žrtvenoj životinji i dao je opaziti (tj. obilježiti krvlju) nju (obilježio je nju krvlju), i obukao se je hodočasnički od nje (od mjesta, od naseobine Zul-Hulejfe) za umru (odlučivši se, ili odlučivši se za umru). I poslao je oko svoje iz Huza'ata (tj. jednoga svoga izviđača, špijuna koji je bio porijeklom iz plemena

Huza'ata). I išao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, dok je bio (stigao) u Gadirul-Eštat, (i na tom mjestu) došao je njemu njegov izviđač (doslovno: došlo je njemu njegovo oko, - i) rekao je:

"Zaista Kurejševići su skupili za tebe (zbog tebe, tj. zbog borbe protivu tebe neke) skupove, i već su skupili za tebe (one) skupine (sastavljene od pripadnika raznih plemena). I oni su borci (protiv) tebe, i odvraćači tebe od Kabe i sprječavači tebe." Pa je rekao:

"Dajte znak, o (prisutni moji) ljudi, na mene (tj. Pokažite mi šta mislite, Zdogovorite se, Dođite na zdogovor, o ljudi, sa mnom)! Je li vidite (tj. mislite) da se naginjem ka porodicama njihovim i potomstvima ovih koji hoće da odvrate (odvraćaju) nas od Kabe? Pa ako dođu nama, bio je Allah, moćan je i veličajan je, već odsjekao (jedno) oko (jednoga špijuna) od (tih) idolopoklonika, a ako ne, ostavili smo (ostavićemo) njih zaraćene (tj. zarobljene, otete)." Rekao je Ebu Bekr: "O poslaniče Allaha! Izašao si namjeravajući za Kabu, ne želiš (nećeš) ubijanje (ni) jednoga (čovjeka), a ni rat (ni) jednome (čovjeku), pa upravi se (kreni) njemu (Svetome hramu - Kabi pravo). Pa ako je odvraćao (tj. Ko bude odvraćao) nas od njega (od Kabe), borićemo se (protiv) njega." Rekao je:

"Idite na ime Allaha (Krenite u ime Allaha)!"

PRIČAO MI JE Ishak, izvijestio nas je Jakub: pričao mi je sin brata Ibnu Šihaba (Ibnu Šihabov bratić) od svoga strica: izvijestio me je Urvete, sin Zubejra, da je on čuo Mervana, sina Hakema, i Misvera, sina Mahremeta, (da) njih dvojica izvještavaju (jednu) vijest od vijesti poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, o umri Hudejbije. Pa je bilo u (onome) što je izvijestio mene Urvete od njih dvojice da je ono pošto se potpisao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (sa) Suhejlom, sinom Amra, (na) dan Hudejbije na sud vremena (određenoga, tj. pošto su se potpisala njih dvojica na odluku, zaključenje ugovora o miru na određeno vrijeme - a bilo je u (onome) što je sebi uslovljavao Suhejl, sin Amra, a je on rekao:

"Neće doći tebi od nas nijedan (niko) iako je bio na tvojoj vjeri (a sa njim da ćeš postupiti drukčije) osim (tako da) si vratio njega k nama,

i pustićeš (doslovno: i pustio si) između nas i između njega"; i nije htio Suhejl da se sudi (tj. da sklopi mir sa) poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (drukčije) osim na to (osim uz taj uslov) - pa su mrzili (prisutni) vjernici to (taj potpisani taki, takav ugovor o miru), i ljutili su se, pa su govorili o njemu. Pa pošto nije htio Suhejl da se sudi (tj. da sklopi mir sa) poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (drukčije) osim na to (na taj uslov), potpisao se (tj. pristao) je njemu (na njega) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je vratio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, Ebu Džendela, sina Suhejla (Suhejlovoga), tada k njegovom ocu Suhejlu, sinu Amra. I nije došao poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (ni) jedan (čovjek) od (mekanskih) ljudi (a da je postupio s njim drugačije) osim (tako da) je vratio njega u tom (određenom) vremenu iako je bio musliman (taj izbjegli čovjek iz Meke). I došle su (mekanske) vjernice (kao) iseljenice (izbjeglice). Pa je bila Ummu Kulsuma, kći Ukbeta, sina Ebu Muajta, od (onih) ko je izašao k poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a ona je (mlada, vrlo mlada) djevojka. Pa je došla njezina porodica (da) pitaju (da mole) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, da vrati nju k njima, dok (tj. te) je spustio Allah, uzvišen je, o (ovakvim) vjernicama (ono) što je spustio. Rekao je Ibnu Šihab: A izvijestio me je Urvete, sin Zubejra da je Aiša, bio zadovoljan Allah od nje, žena (supruga) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekla:

Zaista poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, ispitivaše (isprobavaše svaku onu) koja je iselila od (mekanskih) vjernica sa (tj. zbog) ovoga ajeta: "O Vjerovijesniče, kada su došle tebi (mekanske) vjernice (da) se prisegnu tebi.....". A od njegovoga strica, rekao je: Doprlo je nama (da je zapovjedio Muhammed a.s. da se vrate vjenčani darovi izbjeglih, iseljenih muslimanki ka njihovim bivšim muževima) kada je zapovjedio Allah Svome poslaniku, pomilovao ga Allah i spasio, da povrate ka (mekanskim) idolopoklonicima (ono) što su utrošili (oni) na (one) koje su se iselile od (između) njihovih žena (supruga u Medinu). I doprlo je nama da je Ebu Besir......, pa je spomenuo njega (hadis o Ebu Besiru) sa njegovom dužinom (tj. spomenuo je taj cijeli hadis - a taj hadis je u cijelosti spomenut u proteklom tekstu koji nosi naslov Kitabus-Sulhi: Knjiga (sklapanja ugovora o) miru (izmirenju, primirju), pa se treba obratiti na taj tekst).

PRIČAO NAM JE Kutejbete od Malika, od Nafi-a da je Abdullah, sin Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, izašao čineći umru (tj. obukavši se hodočasnički sa odlukom da učini umru) u iskušenju (poznatome, tj. u pobuni, u vrijeme pobune, rata između trupa Hadždžadža i pristalica Abdullaha, sina Zubejra, koji je tada upravljao Mekom), pa je rekao (Abdullah, sin Umera):

Ako sam se odvratio (tj. Ako budem odvraćen zbog borbi) od Kabe (tj. Ako mi ne mognemo doći do Kabe), napravićemo kao što smo napravili sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (one godine kada smo zaustavljeni na Hudejbiji). Pa je uzviknuo (glasno izgovorio ritualnu rečenicu zvanu telbiju odlučivši se) za umru (da želi da izvrši umru) zbog (toga što je u svoje vrijeme bio slučaj) da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, bio uzviknuo za umru (u) godini Hudejbije.

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja od Ubejdulaha, od Nafi-a, od Ibnu Umera, da je on uzviknuo (telbiju) i rekao je:

Ako se je zastrlo (tj. Ako se zastre, ako se ispriječi kakva prepreka) između mene i između njega (Svetoga hrama-Kabe), zaista sam učinio (tj. zaista ću učiniti, učiniću) kao što je učinio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, kada su zastrli (tj. kada su stavili prepreku) nevjernici Kurejševića između njega (i Kabe), i pročitao je (Ibnu Umer):

"Zaista već je bio za vas u poslaniku Allaha lijep uzor.....".

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda sina Esma-a, pričao nam je Džuvejrijete od Nafi-a da su Ubejdulah, sin Abdullaha, i Salim, sin Abdullaha, izvijestila njih dvojica njega da su njih dvojica govorila Abdullahu, sinu Umera (da su razgovarali s njim). - H - A pričao nam je Musa, sin Ismaila, pričao nam je Džuvejrijete od Nafi-a da je neki (od) sinova Abdullaha rekao njemu:

"Da si ostao (za ovu) godinu, pa (jer) zaista ja se plašim da nećeš doprijeti (doći) do Kabe." Rekao je: Izašli smo sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, pa su zastrli (prepriječili) nevjernici Kurejševića ispred Kabe (Doslovno: ispred kuće Allahove, ali se misli

na Kabu svugdje u tekstu u ovakvim slučajevima). Pa je zaklao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, svoje žrtvene životinje i obrijao je (svoju glavu), a skratili su (svoju kosu) njegovi drugovi. I rekao je:

"Zasvjedočavam (Uzimam za svjedoke) vas da sam ja (sebi ovoga časa) stavio dužnost (da obavim) umru, pa ako se je pustilo (ako se pusti) između mene i između Kabe, ophodio sam (tj. ophodiću okolo nje). A ako se je zastrlo (ako se spriječi, ako se zastre, prepriječi) između mene i između Kabe, napravio sam (napraviću) kao što je napravio poslanik Allaha." Pa je išao (jedan) čas, zatim je rekao: "Ne vidim (Ne smatram) stvar njih dvoga (hadža i umre drukčije) osim jedno. Zasvjedočavam vas da sam ja već (sebi) stavio (u) dužnost (da obavim) hodočašće (hadž) sa mojom umrom." Pa je ophodio jedno ophođenje i jedno trčanje dok se je riješio od njih dvoga (hadža i umre) skupa.

PRIČAO MI JE Šudža', sin Velida, čuo je Nadra, sina Muhameda, pričao nam je Sahr od Nafi-a, rekao je:

Zaista (određeni) ljudi pričaju da je sin Umera primio Islam prije Umera, a nije tako, a ali (tj. nego) je Umer (na) dan Hudejbije poslao (svoga sina) Abdullaha ka (jednome) konju svome (koji je bio) kod (jednoga) čovjeka od Pomagača (da) dovede njega zato (da) se bori na njemu. A (u tom času) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, prisegnjuje se (tj. prima prisegu) kod (onoga) stabla, a Umer ne zna za to, pa se je prisegnuo njemu (Muhammedu a.s.) Abdullah, zatim je otišao k (onome) konju, pa je doveo njega, k Umeru, a (u tom času) Umer oblači pancir, pancijer (-košulju) za (tu) borbu. Pa je izvijestio njega (Abdullah) da poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, prisegnjuje (prima prisegu) pod (onim) stablom. Rekao je: Pa je otišao. Pa je otišao sa njim, dok se prisegnuo poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa ona (ta prisega) je (osnova) koja (je povod da) pričaju (određeni) ljudi da je sin Umera (sin Umerov) primio Islam prije Umera.

A rekao je Hišam, sin 'Ammara: Pričao nam je Velid, sin Muslima, pričao nam je Umer, sin Muhameda, Umerija: izvijestio me je Nafi' od

Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da su (određeni) ljudi bili sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, (na) dan Hudejbije raspršali se (razišli se) u hladove (tamošnjih) stabala, pa kada li su (iznenada određeni) ljudi obuhvatači (opkoljivači, tj. opkolili su, okupili su se okolo, oko) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je rekao:

"O Abdullahe! Pogledaj, šta je stanje (stvar tih) ljudi? Već su obuhvatili (opkolili, okružili) za poslanika (tj. okružili su poslanika) Allaha (tj. Allahovog poslanika), pomilovao ga Allah i spasio." Pa je našao njih (da) se prisegnjuju. Pa se prisegnuo, zatim se vratio k Umeru. Pa je izašao (i Umer) pa se prisegnuo.

PRIČAO NAM JE Ibnu Numejr, pričao nam je Ja'la, pričao nam je Ismail, rekao je: čuo sam Abdullaha, sina Ebu Evfa-a, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Bili smo sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, kada je vršio (izvršavao) umru, pa je ophodio (Kabu), pa smo ophodili (i mi) sa njim, i klanjao je, i klanjali smo (i mi) sa njim, i trčao je između Safe i Merve, pa zastirasmo (pokrivasmo, sakrivasmo) njega od stanovnika Meke (zbog toga da) neće pogoditi (tj. da ne bi pogodio) njega jedan (neko) sa stvari (tj. da ga neko ne pogodi nečim).

PRIČAO NAM JE Hasen, sin Ishaka, pričao nam je Muhamed, sin Sabika, pričao nam je Malik, sin Migvela, rekao je: čuo sam Ebu Hasina rekao je: rekao je Ebu Vail:

Pošto je došao (stigao) Sehl, sin Hunejfa, iz Siffina, došli smo mu (da) tražimo vijest od njega, pa je rekao:

"Sumnjičite mišljenje (vaše, tj. Sumnjajte u svoje mišljenje da li vi ispravno posmatrate ove stvari, a ne sumnjajte mene i moju borbenost ne potcjenjujte). Pa zaista već sam vidio (smatrao) sebe (na) dan Ebu Džendela (tako ratoborna) da mogu da povratim na poslanika (tj. da povratim poslaniku) Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, njegovu zapovjed, zaista bih vratio (povratio, poništio ugovor o miru i zapovjed da se vrati Ebu Džendel nevjernicima prisilno i zametnuo bih rat). A

Allah i Njegov poslanik su znaniji (bolje znaju od mene šta je bolje; bolje su znali od mene da je bilo još i tada bolje izbjeći prolijevanje krvi, a kamoli sada). I nismo stavili naše mačeve na naša ramena zbog (neke) stvari (koja) užasava nas (pa da je bilo drukčije) osim (tako da) su olakšale za nas (one - sablje, mačevi naši put) ka stvari (jednoj što) poznajemo nju (kako ćemo da je riješimo) - prije ove stvari (stvari međusobne borbe, i rata muslimana između sebe, tj. prije ove stvari, prije ovih borbi što ih muslimani vode između sebe kada smo god metnuli sablje na ramena i ratovali, uvijek su nam sablje olakšavale stvar koju poznajemo, a to je pobjeda nad neprijateljem - a sada) ne zatvorimo od nje (od ove pobune, međusobne borbe nijednu) stranu (tj. rupu na mješini za vodu, pa da bude drukčije) osim (tako da) je provrela na nas (nama jedna druga) strana, ne znamo kako ćemo doći njemu (njoj, tj. toj strani, toj stvari)."

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Hammad, sin Zejda, od Ejjuba, od Mudžahida, od Ibnu Ebu Lejla-a, od Kaba, sina Udžreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Došao je na mene (tj. meni) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (u) vremenu Hudejbije, a (moje) uši (vaši, paraziti) prosipaju se na moje lice (iz kose na glavi), pa je rekao:

"Je li uznemiruju tebe životinje (paraziti) tvoje glave?" Rekao sam: "Da." Rekao je: "Pa obrij (svoju glavu), i posti tri dana, ili nahrani šest siromaha, ili žrtvuj žrtvu (zakolji žrtvu, kurban)." Rekao je Ejjub: Ne znam sa kojim od ovoga (od ove tri kazne) je počeo.

(To jest: Ne znam ili je prvo spomenuo žrtvu, ili post ili nahranjivanje siromaha, sirotinje.)

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Hišama, Ebu Abdullah, pričao nam je Hušejm od Ebu Bišra, od Mudžahida, od Abdurahmana, sina Ebu Lejla-a, od Kaba, sina Udžreta, rekao je:

Bili smo sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u Hudejbiji, a mi smo hodočasnički obučeni, a već su opkolili (opsjeli, stijesnili, blokirali) nas (mekanski) idolopoklonici. Rekao je: I bila je za

(tj. u) mene obilnost (tj. bujnost kose na glavi), pa su počele životinje (paraziti kose na glavi da) se obaraju na moje lice. Pa je prošao pokraj mene Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Je li uznemiruju tebe životinje tvoje glave?" Rekao sam: "Da." Rekao je: I spustio se je ovaj ajet (odlomak Kur'ana u kojem stoji ovo): "..... pa ko je bio (tj. pa ko bude) od vas bolestan, ili je sa njim (u njega neko) uznemirivanje od njegove glave, pa otkup (jedan neka dadne) od posta, ili milostinje ili žrtve (kurbana zbog toga što mora da se obrije prije nego izvrši do kraja već započeto hodočašće ili umru).....".

GLAVA

priče (plemena) 'Ukla i 'Urejneta.

PRIČAO MI JE Abdul-Aala, sin Hammada, pričao nam je Jezid, sin Zurej-a, pričao nam je Seid od Katadeta da je Enes, bio zadovoljan Allah od njega, pričao njima da su (neki) ljudi od (plemena) Ukla i Urejneta došli (stigli u) Medinu na (posjetu) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, i govorili su sa Islamom (da se slažu, tj. da prihvataju Islam kao svoju vjeru), pa su rekli (onda ovo):

"O vjerovijesniče Allaha! Zaista mi smo bili stanovnici vimena (tj. mi smo bili stočari), a nismo bili stanovnici primorja (tj. nismo bili zemljoposjednici, zemljoradnici)." I (oni) su smatrali opasnim (po svoje zdravlje, zaraznom, nezdravom) Medinu. Pa je zapovjedio njima poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da idu) sa stadom (deva, manjim stadom) i pastirom i zapovjedio je njima da izađu u njemu (tj. da izlaze među stadom deva), pa (da) piju od mlijeka njihovih i mokraća njihovih (oni da piju mlijeko i mokraću od deva, kamila). Pa su otišli (krenuli). Te kada su bili (na) kraju (medinenskoga, medinskog) kamenjara, bili su (postali su) nevjernici (tj. izašli su iz Islama, napustili su vjeru) poslije njihovoga primanja Islama, i ubili su pastira Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (ubili su Vjerovijesnikovoga pastira) i sebi su gonili (tjerali, potjerali to) stado (deva). Pa je doprlo (to) Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je poslao potjeru (gonioce) u njihove tragove. Pa je zapovjedio s njima

(s pohvatanima da gonioci postupe najstrožije). Pa su (gonioci pošto su ih pohvatali) ukucali čavlima (klincima) njihove oči, i odsjekli su njihove ruke i njihove noge i ostavili su se (i onda su ostavljeni tako) u kraju kamenjara (toga) dok su umrli na (u takvom) svome stanju. Rekao je Katadete: Doprlo je nama da Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, poslije toga potanjivaše (nukaše) na milostinju (tj. na opraštanje ubojstva) i zabranjivaše mrcvarenje (unakažavanje osuđenika na smrt). A rekao je Šubete, i Eban, i Hammad od Katadeta (da su ljudi ti bili samo) iz Urejneta (plemena, a nisu iz Ukla nijedan). A rekao je Jahja, sin Ebu Kesira, i Ejjub od Ebu Kilabeta, od Enesa: Došla (Stigla) je nekolicina iz Ukla (plemena, a nije niko bio iz Urejneta).

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Abdurrahima, pričao nam je Hafs, sin Umera, Ebu Umer Havdija, pričao nam je Hammad, sin Zejda, pričao nam je Ejub i Hadždžadž Savvaf, njih dva su rekla: pričao mi je Ebu Redža', slobodnjak Ebu Kilabeta - a bio je (Ebu Redža') sa njim (sa Ebu Kilabetom) u Siriji - da je Umer, sin Abdul-Aziza, zdogovarao se (dogovarao se sa određenim) ljudima (jednoga) dana. Rekao je:

"Šta govorite o ovoj (određenoj) diobi zakletve (razdjeljivanju zaklinjanja)?" Pa su rekli: "Pravo je (to najbližih rođaka ubijene osobe što) je sudio s njom (tj. dosuđivao je nju, tu diobu zakletve) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i sudile su s njom (dosuđivale su nju) halife prije tebe." Rekao je (Ebu Redža'): A Ebu Kilabete je iza njegovoga prijestolja (iza Umerova prijestolja stajao, nalazio se prilikom toga zdogovaranja). Pa je rekao 'Anbesete, sin Seida: "Pa gdje je hadis Enesa o Urenijjinima (Urenijevićima)?" Rekao je Ebu Kilabete: "Meni je pričao njega (taj hadis lično) Enes, sin Malika." Rekao je Abdul-Aziz, sin Suhejba, od Enesa:

"Iz Urejneta (su bili ti ljudi samo, a ne i iz Ukla plemena)." A rekao je Ebu Kilabete od Enesa: "Iz Ukla (su bili, a ne iz Urejneta)." Spomenuo je (ovu) priču.

(Jedno objašnjenje o pomenutom zdogovoru o ovome hadisu. Radi se o tom da se je o tom zdogovoru raspravljalo o slučaju jednoga postupka koji se zove "el-kasametu". To je postupak koji se vodi, izvrši u slučaju da neka osoba bude nađena mrtva sa znakovima na tijelu na osnovu

kojih se može utvrditi da je ubijena, ali se ne može pribaviti sigurni dokazi o ubici. Onda pedeset ljudi naselja gdje je nađen ubijeni moraju da se zakunu najbližim rođacima da ga oni nisu ubili, i nakon što su se zakleli, onda njih pedeset moraju još platiti krvarinu za ubijenoga. Taj postupak se zove na arapskom jeziku "el-kasametu", a biće prevođen sa izrazom "dioba zakletve". Halifa Umer, sin Abdul-Aziza - a ne Umer, sin Hattaba - zdogovarao se je o "diobi zakletve", jer su neki smatrali da je slučaj pastira Muhameda a.s. - kojega su ubili neki ljudi iz Urejneta, ili Ukla, i za njega je Muhamed a.s. naredio odmazdu, a nije dao izvršiti postupak "diobe zakletve" - na osnovu toga su neki smatrali taj postupak da nije pravo, nema pravni karakter, nego je više običaj. Rekli su, ipak, da je to pravo, da taj postupak ima i u islamskom zakonodavstvu pravni karakter.)

GLAVA

vojne Zatu Kareda, a ona je vojna koja (se sastojala u tom što) su navalili (neprijatelji) na deve Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, prije (vojne) Hajbera za tri (tj. na tri noći, a to znači: prije na tri dana).

("Likah" su deve muzare, koje imaju mlijeka.)

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Hatim od Jezida, sina Ebu Ubejda, rekao je: čuo sam Selemeta, sina Ekve-a, (da) govori:

Izašao sam (iz Medine idući prema Gabi) prije (nego) da se oglašava za prvu (molitvu, tj. prije nego je učio ezan za jutarnju molitvu, sabah), a bile su deve poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (zadesile se da) pasu u (mjestu) Zu Karedu. Rekao je: Pa je susreo mene dječak Abdurrahmana, sina Avfa, pa je rekao:

"Uzele su se deve poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio." Rekao sam: "Ko je uzeo njih?" Rekao je: "Gatafanovići." Rekao je: Pa sam uzviknuo trima uzvicima: "O jutra (li žalosnoga)!" Rekao je: Pa sam dao čuti (svakome) što je između dva kamenjara Medine. Zatim sam se odbio na svoje lice (tj. krenuo sam, požurio sam naprijed) dok

sam stigao njih (otmičare deva), a već su uzeli (da) se napajaju od (tamnošnje) vode. Pa sam počeo (da) gađam njih sa svojim strjelicama, a bio sam (dobar) strijelac, i (da pri tom) govorim: "Ja sam sin Ekve-a. Danas je dan (propasti) zlikovaca.", i (u pjesničkom metru) redžezu (to) pjevam, dok (čak) sam spasio (te) deve od njih, i sebi sam oteo (oplijenio, opljačkao) od njih trideset ogrtača. Rekao je: I došao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, i (njegovi) ljudi. Pa sam rekao:

"O vjerovijesniče Allaha! Već sam spriječio (onome zlikovačkom) narodu (ovu) vodu, a oni su žedni, pa pošalji k njima (tj. za njima potjeru ovaj) čas (tj. odmah da ih pohvatamo)." Pa je rekao (Muhamed a.s.):

"O sine Ekve-a! Zavladao si, pa olakšaj (pa budi blag)."

(To jest: Savladao si, bio si moćan nad neprijateljem toliko da si od njega povratio stvar, pa budi blag, postupi onako kako je lakše, ne budi mnogo žestok. A svakako da je blaže i lakše, manje je poteškoće da se vrati čovjek nazad sa lako povraćenom imovinom od neprijatelja, nego nastojati da dođe do težega sukoba koji bi prouzrokovao, možda, i krvoprolića. Ovaj neprijatelj nije bio napravio težega zločina, kao što su to bili učinili Ukl i Urejnete ubivši mrcvarenjem pastira Muhameda a.s., zato je ove neprijatelje poštedio Muhamed a.s. od progonjenja, a Ukl i Urejnete su kažnjeni odmazdom.)

Rekao je (sin Ekve-a): Zatim smo se vratili. I učini sajahačem (i stavi kao sajahača) mene poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, na njegovoj devi (na svoju devu), čak smo unišli (u) Medinu (ili: dok smo unišli u Medinu).

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA

GLAVA VOJNE MUTE

(vojne Muteta - a Muta je mjesto koje je dio) od zemlje Sirije.

PRIČAO NAM JE Ahmed, pričao nam je Ibnu Vehb od Amra, od Ibnu Ebu Hilala, rekao je: A izvijestio me je Nafi' da je Ibnu Umer izvijestio njega da je on stao (zastavio se) nad Džaferom tada, a on je ubijen. Pa sam nabrojao u njega pedeset (ozljeda) između uboda (koplja) i udarca (sablje, mača). Nije od njih (od tih rana nijedna) stvar u njegovoj zadnjici. Misli (na to da nije nijedna od tih rana bila) u njegovim leđima.

(A to znači da nije dobio u toj borbi nijedne rane bježeći nego samo boreći se idući naprijed prema neprijatelju, jer da je bježao, imao bi rane i po leđima.)

Izvijestio nas je Ahmed, sin Ebu Bekra, pričao nam je Mugirete, sin Abdur-Rahmana, od Abdullaha, sina Sada, od Nafi-a, od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Učinio je (Postavio je) zapovjednikom poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u vojni Mute Zejda, sina Hariseta. Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ako se je ubio (tj. Ako bude ubijen, ako pogine) Zejd, pa Džafer (je zapovjednik), a ako se ubio (ako pogine i) Džafer, pa Abdullah, sin Revahata (je zapovjednik)." Rekao je Abdullah (sin Umerov): Bio sam u (među) njima u toj vojni. Pa smo tražili Džafera, sina Ebu Taliba, pa smo našli njega u (tim) ubijenima, i našli smo (ono) što je (bilo) u njegovome tijelu devedeset i nekoliko (rana) od uboda (kopljem) i ustrjeljenja (strjelicama).

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Vakida, pričao nam je Hammad, sin Zejda, od Ejuba, od Humejda, sina Hilala, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, objavio smrt (oglasio smrt) Zejda, i Džafera i Ibnu Revahata (izvjesnim) ljudima prije (nego što je bio slučaj) da dođe njima njihova vijest (tj. vijest o njihovoj pogibiji), pa je rekao:

"Uzeo je (muslimansku) zastavu Zejd, pa se je pogodio (pa je pogođen, tj. poginuo je). Zatim je uzeo Džafer, pa se pogodio (pa je

pogođen i poginuo je). Zatim je uzeo sin Revahata, pa se pogodio (i on je pogođen i poginuo je)." I njegova (Muhamedova a.s.) dva oka suze (liju suze njih dva - dva oka), dok je uzeo (tu) zastavu (jedan) mač od mačeva Allaha, dok je (tj. te je) osvojio Allah na njih (tj. njima; ili: dok je najzad dao pobjedu Allah muslimanima nad njima - nad neprijateljima muslimana u toj vojni).

PRIČAO NAM JE Kutejbete, pričao nam je Abdul-Vehhab, rekao je: čuo sam Jahja-a, sina Seida, rekao je: izvijestila me je Amreta, rekla je: čula sam Aišu, bio zadovoljan Allah od nje, (da ona) govori:

Pošto (tj. Kada) je došlo ubijanje (tj. vijest o ubijanju, pogibiji Zejda), sina Hariseta (sina Harisetovoga), i Džafera, sina Ebu Talibovoga, i Abdullaha, sina Revahata (Revahatovoga), bio zadovoljan Allah od njih (s njima), sjeo je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pozna se u (tj. na) njemu žalost (njegova). Rekla je Aiša: A ja se nadvirujem (ja provirujem, virim) od pukotine (njegovih) vrata - misli (ona na pukotinu, zvirku koja je nastala) od rascijepljenja vrata (njegovih). Pa je došao njemu (jedan) čovjek, pa je rekao:

"O poslaniče Allaha! Zaista žene Džafera." Rekao je: I spomenuo je njihovo plakanje (plač). Pa je zapovjedio njemu da zabrani njima (da plaču one). Rekao je: Pa je otišao (taj) čovjek. Zatim je došao (ponovo), pa je rekao: "Već sam zabranjivao njima." I spomenuo je da ono nisu se pokorile njemu (one). Rekao je: Pa je zapovjedio njemu također (tj. opet). Pa je otišao. Zatim je došao, pa je rekao: "Tako mi Allaha zaista već su (one) nadvladale nas." Pa je tvrdila (Aiša) da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Pa sipaj (naspi) u njihova usta od praha (prašine sa tla zemlje)." Rekla je Aiša: Pa sam rekla (onome čovjeku): "Uprašio (ili: Prilijepio za prašinu tla zemlje) Allah tvoj nos! Pa tako mi Allaha nisi ti (u mogućnosti da) činiš (da učiniš ono što ti se naređuje, tj. Ne možeš da spriječiš plač), a nisi ostavio (na miru i nisi poštedio) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, od umora (njegovoga umaranja, od njegove potištenosti)."

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Ebu Bekra, pričao nam je Umer, sin Alije, od Ismaila, sina Ebu Halida, od Amira, rekao je:

Bio je (Bio bi) Ibnu Umer - kada je pozdravljao sina Džaferovoga - rekao: "Pozdrav tebi, o sine dvokrilatoga (o sine onoga koji je vlasnik dvaju krila, koji ima dva krila)!"

PRIČAO NAM JE Ibrahim, pričao nam je Sufjan od Ismaila, od Kajsa, sina Ebu Hazima, rekao je: čuo sam Halida, sina Velida (Velidovoga), (da) govori:

Zaista već se je presjeklo (prekinulo, slomilo) u mojoj ruci (na) dan Mute devet sabalja (mačeva), pa nije ostala u mojoj ruci (nikakva druga) osim šironjka (tj. široka sablja) jemenska.

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Musena-a, pričao nam je Jahja od Ismaila, rekao je: pričao mi je Kajs, rekao je: čuo sam Halida, sina Velida (da on) govori:

Zaista već se je stucalo (smrvilo, tj. slomilo) u mojoj ruci (na) dan Mute devet sabalja (mačeva), a (ili: i) strpila se (tj. izdržala je, nije se slomila) u mojoj ruci (jedna) šironjka (široka sablja) moja jemenska.

PRIČAO MI JE 'Imran, sin Mejsereta, pričao nam je Muhamed, sin Fudajla, od Husajna, od Amira, od Numana, sina Bešira, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Onesvijestio se je (pao je u besvjesno stanje prilikom jedne svoje bolesti prije vojne na Muti) Abdullah, sin Revahata, pa je počela njegova sestra Amra (Amreta da) plače (uz naricanje): "Kuku gospodina (gospodara)!" (To jest: "Kuku meni za njim koji je gospodin, ili gospodar svoga plemena, koji se izdiže iznad drugih kao brdo!"). Kuku tako! Kuku tako!" Broji (Nabraja ona tako još neke riječi) nad njim. Pa je rekao kada se osvijestio (kada je došao k svijesti):

"Nisi rekla (ti nijednu) stvar (pa da je bilo drukčije) osim (tako da) se reklo meni: "Je si li ti takođe (takav, tj. reklo mi se je sa prijekorom: Da li si ti takav)?"

PRIČAO NAM JE Kutejbete, pričao nam je 'Abser od Husajna, od Šabije, od Numana, sina Bešira, rekao je:

Onesvijestio se je Abdullah, sin Revahata, sa ovim (tj. na ovaj način kako je već navedeno šta je govorila njegova sestra, i šta je on njoj odgovorio i rekao kada je došao svijesti). Pa pošto je (Pa kada je umro, tj. Kada je poginuo na Muti), nije plakala na (nad) njim (tj. za njim, zbog njegove pogibije).

GLAVA

slanja (tj. odašiljanja od strane) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (u borbu) Usameta, sina Zejda, ka Hurekatima (jednoj grupi plemena, bratstava koja su ogranci) od (velikoga plemena) Džuhejneta.

(Veli se da je to pleme Hurekat nazvano tako po svome jednome pretku koji je spaljivao pobijeđene neprijatelje pošto bi ih pobio. Hurekatu - plural Hurekatun u arapskom jeziku znači onaj koji mnogo spaljuje.)

PRIČAO MI JE Amr, sin Muhameda, pričao nam je Hušejm, izvijestio nas je Husajn, izvijestio nas je Ebu Zabjan, rekao je: čuo sam Usameta, sina Zejda, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (da) govori:

Poslao je nas poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, ka Hurekatu, pa smo jutrom došli (tome) narodu, pa smo porazili njih. I priključio sam se ja i (jedan) čovjek od Pomagača (jednome) čovjeku od njih (tj. stigli smo ga, uhvatili smo ga). Pa pošto smo poklopili (tj. opkolili) njega, rekao je:

"Nema božanstva osim Allah (osim Allaha)." Pa se odstranio (odustao je od njega odmah taj) Pomagač (tj. nije mu htio ništa, jer ga je smatrao odmah muslimanom čim je to izrekao). Pa sam udario njega sa mojim (svojim) kopljem, čak sam ubio njega (čak sam ga i ubio jer sam smatrao da je on tu rečenicu izrekao, koja je simbol vjere Islama, samo da nas obmane, obmani, prevari, a ne da postane iskreni musliman). Pa pošto smo došli (nazad u Medinu), doprlo je (to) Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"O Usamete! Zar si ubio njega poslije (onoga časa) što je (kad je) rekao: "Nema božanstva osim Allah." (zar si to učinio)?" Rekao sam: "Bio je zaštićivač (sebe s time, tj. Bio je on htio da sebi nađe utočišta i zaštite s time, dakle: Htio se je time zaštititi i spasiti)." Pa nije prestao (da) ponavlja nju (tu svoju prijekornu riječ, rečenicu Muhamed a.s. meni), čak sam zaželio da ja nisam bio primio Islam prije toga dana.

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Hatim od Jezida, sina Ebu Ubejda, rekao je: čuo sam Selemeta, sina Ekve-a, (da) govori:

Ratovao (Vojevao) sam (u društvu) sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, sedam vojni, a izašao sam u (onome) što pošalje (bez sebe, bez svoga učešća) od slanja (tj. od vojski u vojne pohode) devet vojni: jedanput je na (nad) nama (zapovjednik) Ebu Bekr, a jedanput je na (nad) nama (zapovjednik) Usamete. A rekao je Umer, sin Hafsa sina Gijasa: Pričao nam je moj otac od Jezida, sina Ebu Ubejda, rekao je: čuo sam Selemeta (da) govori:

Ratovao (Vojevao) sam sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, (u društvu sa njim) sedam vojni, a izašao sam u (onome) što pošalje (on) od slanja (odašiljanja, tj. od vojske) devet vojni: jedanput je na (nad) nama Ebu Bekr (kao zapovjednik), a jedanput Usamete.

PRIČAO NAM JE Ebu Asim Dahhak, sin Mahleda, pričao nam je Jezid, sin Ebu Ubejda, od Selemeta, sina Ekve-a, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Ratovao (Vojevao) sam (u društvu) sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, devet vojni, ratovao (vojevao) sam (u društvu) sa sinom Hariseta, učinio je namjesnikom njega na (nad) nama.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Abdullaha, pričao nam je Hammad, sin Mes'adeta, od Jezida, sina Ebu Ubejda, od Selemeta, sina Ekve-a, rekao je:

Ratovao (Vojevao) sam sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, sedam vojni. Pa je spomenuo Hajber, i Hudejbiju, i dan Hunejna

i dan Kareda. Rekao je Jezid: A zaboravio sam njihov ostatak (tj. ostale, preostale borbe u kojima je učestvovao).

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA.

GLAVA VOJNE POBJEDE

(tj. vojne u kojoj su muslimani osvojili Meku i oslobodili je od idolopoklonika uništivši tako idolopoklonstvo u Meki koja je do tada bila sjedište i središte idolopoklonstva u Arabiji - i ta vojna se zove "el-fethu", a u tekstu će se svugdje prevoditi sa izrazom pobjeda pišući taj izraz sa velikim početnim slovom: Pobjeda), i (GLAVA onoga špijunskoga izvještaja) što je poslao njega (kojeg je poslao po jednoj ličnosti) Hatib, sin Ebu Belteata, ka stanovnicima Meke (da) izvijesti (tj. izvještavajući on) njih za vojnu (za vojevanje) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (protiv njih).

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Sufjan od Amra, sina Dinara, rekao je: izvijestio me je Hasen, sin Muhameda, da je on čuo Ubejdulaha, sina Ebu Rafi-a, (da) govori: čuo sam Aliju, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori:

Poslao je mene poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da idem) ja, i Zubejr i Mikdad (tj. poslao je mene, Zubejra i Mikdada), pa je rekao:

"Idite, dok dođete (mjestu) Revdatu Hahu, pa (jer) zaista je u njemu (u tom mjestu jedna žena) putnica (u palankinu, u nosiljki na devi), sa njom je (jedna) knjiga (tj. kod nje je jedno pismo, pismeni izvještaj), pa uzmite (to) od nje." Rekao je: Pa smo otišli (tako žurno idući da) se međusobno utrkuju s nama naši konji dok smo došli (tom mjestu) Revdatu, pa kada li mi sa (tom) putnicom (se susretnemo, susretosmo)! Rekli smo njoj: "Izvadi (tu) knjigu." Rekla je: "Nije sa mnom (nikakva) knjiga." Pa smo rekli: "Zaista ćeš izvaditi svakako (tu) knjigu, ili zaista ćemo baciti (zbaciti, skinuti) svakako (sa tebe tvoje) odjeće." Rekao je: Pa je izvadila nju (knjigu, pismo) iz svojih pletenica.

Pa smo donijeli njega (pismo) poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa kada li u njemu od Hatiba, sina Ebu Belteata, ka (nekim) ljudima u Meki od (mekanskih) idolopoklonika (piše im Hatib sa namjerom da) izvijesti njih za neku stvar poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (vojnu stvar). Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"O Hatibe, što je ovo?" Rekao je: "O poslaniče Allaha, ne žuri na mene (ne žuri protiv mene da poduzimaš, da poduzmeš nešto). Zaista ja sam bio (jedan) čovjek prilijepljen u (uz) Kurejševiće." Govori (to Hatib s namjerom da kaže): "Bio sam saveznik (njihov), a nisam bio od njihovih osoba (od njih lično). A bio je (svaki pojedinac) ko je sa tobom od Iseljenika (u takvom položaju, stanju da svaki od njih imaju nekoga) ko je za njih (povezan u razna) srodništva (tj. svaki Iseljenik s tobom ima srodništva i rođake koji) čuvaju njihove porodice i njihove imovine. Pa sam volio (želio) pošto je prošlo (mašilo) mene to od (moga) porijekla (roda) u njima da sebi uzmem kod njih (jednu) ruku (tj. neku zaslugu, ili uslugu da im učinim da oni zbog te usluge) čuvaju moju rodbinu (srodstvo). A nisam učinio njega (tj. A nisam poslao to pismo i izvještaj njima) odmetništvom (zbog odmetništva) od svoje vjere, a ni zadovoljstvom (a ni zbog zadovoljstva) sa (njihovim) bezvjerstvom poslije (moga) primanja Islama." Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (nakon saslušanja Hatibovih riječi):

"Zaista on je već bio istinit (istinu je rekao) vama." Pa je rekao Umer: "O poslaniče Allaha! Pusti me (da) udarim vrat ovoga licemjerca (dvoličnjaka, hipokrita)." Pa je rekao: "Zaista on je već prisustvovao Bedru, a šta upoznaje tebe (a šta ti znaš)? Možda Allah (da) se je nadnio (nadvirio, tj. prosuo toliku Svoju milost) na (svakoga muslimana) ko (tj. koji) je prisustvovao Bedru (i da) je rekao:

"Radite šta ste htjeli (Radite šta god hoćete i želite), pa već sam oprostio vama." Pa je spustio Allah (ono) poglavlje (suru Kur'ana tom prilikom koje poglavlje počinje sa riječima):

"O (vi) koji ste vjerovali (koji vjerujete), ne uzimajte sebi Moga neprijatelja i vašega neprijatelja (ni za kakve) zaštitnike (pokrovitelje) bacate (tj. bacajući vi) k njima (znake) za ljubav (svoju prema njima), a

već (oni) nisu vjerovali u (ono) što je došlo vama od (Moje) istine......", do Njegovoga govora "..... pa već je zalutao (sa) jednakosti puta (Moga, tj. izgubio je sredinu puta Moga, skrenuo je s Moga pravoga puta).".

GLAVA

vojne Pobjede (koja je vojna bila vođena) u ramadanu (u ramazanu mjesecu).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, pričao nam je Lejs: pričao mi je Ukajl od Ibnu Šihaba, rekao je: izvijestio me je Ubejdulah, sin Abdullaha sina Utbeta, da je Ibnu Abbas izvijestio njega da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, ratovao (vojevao) vojnu Pobjede u (mjesecu) ramadanu (u osmoj godini po Hidžri).

Rekao je (Zuhrija): A čuo sam Ibnul-Musejjeba (da) govori kao to (slično tome). A od Ubejdulaha, sina Abdullaha, izvijestio je njega da je Ibnu Abas, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao: Postio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Te kada je dopro Kedidu, (onoj) vodi koja je između Kudejda i Usfana, omrsio se je. Pa je neprestano bio mrsilac (nepostač) dok se je oderao (tj. dok je prošao taj) mjesec.

PRIČAO MI JE Mahmud, izvijestio nas je Abdurrezzak, izvijestio nas je Mamer: izvijestio me je Zuhrija od Ubejdulaha, sina Abdullaha, od Ibnu Abasa da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, izašao u ramadanu (za vrijeme ramazana) iz Medine, a sa njim je deset hiljada (ljudi, boraca). A to je na glavi (tj. na početku) osam godina i pola (osam i po godina) od njegovoga dolaska (u) Medinu (veli se da je pravo: sedam i po godina). Pa je išao on i ko je (tada bio u društvu) sa njim od muslimana ka Meki, (i tako idući Meki) posti (on) i poste (oni) dok je dopro Kedidu - a on (Kedid) je voda između Usfana i Kudejda - (a tude kada su došli) omrsio se je (on) i omrsili su se (i oni).

Rekao je Zuhrija: A uzima se od zapovjedi (ili: od posla, od postupka) poslanika Allaha (Allahovoga poslanika), pomilovao ga Allah i spasio, samo zadnji, pa zadnji (najzadnji, pa najzadnji - jer zadnji postupak ukida prethodni).

PRIČAO MI JE 'Ajjaš, sin Velida, pričao nam je Abdul-Aala, pričao nam je Halid Hazza' od Ikrimeta, od Ibnu Abasa, rekao je:

Izašao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, u ramadanu (za vrijeme ramazana) ka Hunejnu, a ljudi (njegovi) su različni, pa postač (je neko), i mrsilac (je neko, dakle: ljudi su različito postupili neki su postili, a neki nisu). Pa pošto se izjednačio (tj. ispravio, smjestio) na svojoj samarici (devi, kamili), pozvao je za posudu od (zatražio je posudu) mlijeka - ili vode - pa je stavio nju na svoj dlan - ili: na svoju samaricu (devu) - zatim je gledao (pogledao) k (tim) ljudima. Pa su rekli mrsioci postačima:

"Mrsite (Omrsite) se."

(To jest: Kada su vidjeli oni njegovi ljudi u toj vojni koji nisu tada postili da i Muhamed a.s. u danima te vojne ne posti, rekli su onima koji su tih dana postili: "Mrsite se i vi.")

A rekao je Abdurezak: Izvijestio nas je Mamer od Ejuba, od Ikrimeta, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice: Izašao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (u) godini Pobjede. A rekao je Hamad, sin Zejda, od Ejuba, od Ikrimeta, od Ibnu Abasa, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Džerir od Mansura, od Mudžahida, od Tavusa, od Ibnu Abasa, rekao je:

Putovao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u ramadanu, pa je postio dok je dopro (mjestu) Usfanu. Zatim je pozvao za posudu od vode (zatražio je posudu vode da mu se donese), pa je pio (napio se vode) danju (u danu, po danu) zato (da) pokaže njega (taj postupak svojim) ljudima. Pa je mrsio (se) dok je došao (u) Meku. Rekao je (Ikrimete): A bio je Ibnu Abas (običaja da) govori: Postio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u (svome) putovanju, i mrsio je (mrsio se). Pa ko je htio, postio je. A ko je htio, mrsio je (mrsio se je-nije postio).

GLAVA:

Gdje je zabo (usadio, tj. postavio) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (svoju) zastavu (bajrak na) dan Pobjede.

PRIČAO NAM JE Ubejd, sin Ismaila, pričao nam je Ebu Usamete od Hišama, od njegovoga oca, rekao je:

Pošto je išao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (u) godini Pobjede, pa je doprlo to Kurejševićima, izašao je Ebu Sufjan, sin Harba, i Hakim, sin Hizama, i Budejl, sin Verka-a, (da oni sebi) traže (tu) vijest o poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa su počeli (da oni) idu dok su došli (mjestu) Meru Zahranu, pa kada li oni sa (nekakvim) vatrama (se suoče, suočiše se), kao da su one (te vatre) vatre Arefata.
(To jest: toliko ih je, koliko ih bude na Arefatu za vrijeme hodočašća.)

Pa je rekao Ebu Sufjan: "Šta su ove (vatre, Kakve su ovo vatre)? Zaista kao da su one vatre Arefata." Pa je rekao Budejl, sina Verka-a: "Vatre Amrovića (su ovo)." Pa je rekao Ebu Sufjan: "Amr (pleme) je malobrojnije od toga (što mi sada vidimo cijeneći po broju vatara, vatri)." Pa su vidjeli (tj. ugledali, opazili) njih (neki) ljudi od stražara poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa su stigli njih, pa su uzeli (uhvatili) njih, pa su doveli njih poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je primio Islam Ebu Sufjan. Pa pošto je išao (tj. pošao, krenuo Muhamed a.s.), rekao je Abasu:

"Zadrži Ebu Sufjana kod razbijanja konjaništva (tj. na mjestu gdje se konji tiskaju u prolazu tako) da pogleda ka (prisutnim) muslimanima." Pa je zadržao njega Abas. Pa su počela (prisutna) plemena (da) prolaze sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, četa po četa na Ebu Sufjana (nailazeći, tj. prolazeći pokraj njega). Pa je prošla (jedna) četa. Rekao je: "O Abase! Ko je ova (četa, tj. Koja je ovo četa, Ko su ovi)?" Rekao je: "Ova (četa, tj. Ovo) su Gifar (pleme, Gifarovići)." Rekao je: "Nema za mene i za Gifar (Gifaroviće neriješenih, pitanja, teških, loših odnosa, tj. Nije između mene i njih bio nikakav rat otprije)." Zatim je prošla (četa plemena) Džuhejnete. Rekao je slično tome. Zatim je prošla (četa plemena) Sada, sina Huzejma, pa je

rekao slično tome. I prošli su Sulejmovići (tj. četa Sulejmovića), pa je rekao slično tome. Dok (tj. Te) je došla (nastupila jedna) četa, nije vidio slične njoj. Rekao je:

"Ko je ova?" Rekao je: "Ovi (tj. Ovo) su Pomagači." Nad njima je (zapovjednik) Sa'd, sin 'Ubadeta. Sa njim je zastava. Pa je rekao Sa'd, sin Ubadeta: "O Ebu Sufjane! Dan (ovaj) je dan ubijanja (rata u kojem će se mnogo ubijati tako da će biti mnogo mesa odsječenoga od ljudi - "melhametun" je od "lahmun": meso), danas će se tražiti da se dozvoli (da prestane biti sveta) Kaba." Pa je rekao Ebu Sufjan: "O Abase! Divan li je dan (zaštite) časti (a to znači: Divno je to da me danas zaštitiš)!"

(Neki kažu da "ezzimaru" znači propast, pa bi onda prevod bio ovakav: "Divan li je to dan moje propasti!")

Zatim je došla (jedna) četa, a ona je najmalobrojnija (od svih tih) četa, u njima (tj. među ljudima te čete) je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i njegovi drugovi. A zastava Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (bila) je sa Zubejrom, sinom Avama. Pa pošto je prošao (tj. prolazio) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pokraj Ebu Sufjana, rekao je:

"Zar nisi znao (tj. Znaš li) šta je rekao Sa'd, si 'Ubadeta?" Rekao je (Muhamed a.s.): "Šta je rekao?" Rekao je (Ebu Sufjan): "Rekao je tako i tako (to i to)." Pa je rekao: "Slagao (Lagao) je Sa'd, a ali (tj. nego) ovo je dan (što) uveličava Allah u njemu Kabu (dan u kojem joj stvara poštovanje), i (ovo je jedan) dan (što) se oblači (odijeva) u njemu Kaba." Rekao je: I zapovjedio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, da se zabode (da se postavi) njegova zastava u Hadžunu (mjestu koje je blizu mekanskoga greblja, groblja).

Rekao je Urvete: A izvijestio me je Nafi', sin Džubejra sina Mut'ima, rekao je: čuo sam Abasa (da) govori Zubejru, sinu Avama:

"O Ebu Abdullahe! Ovdje je (Doslovno: Eto ovdje je) zapovjedio tebi poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, da se zabode (postavi) zastava." Rekao je: I zapovjedio je tada poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, Halidu, sinu Velida da uniđe od (sa)

najvišega (brda, brijega) Meke, od Keda-a. A unišao (ušao) je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, od (mjesta zvanoga) Kuda. Pa su se ubila (ubijena su) od konjaništva Halida tada dva čovjeka: Hubejš, sin Eš'ara, i Kurz, sin Džabira, Fihrija (Fihrijević).

(Veli se da su se ova dva Halidova vojnika bila osamila i odvojila pošavši tako usamljeni, nekim putem, pa su ih ubili idolopoklonici.)

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, pričao nam je Šubete od Muavijeta, sina Kureta, rekao je: čuo sam Abdullaha, sina Mugafela (da) govori:

Vidio sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (na) dan osvojenja (oslobođenja) Meke na njegovoj devi, a on čita (uči) suru (poglavlje zvano) El-Feth, povraća (ponavlja glas, slovo, riječ u svome grlu - kao da on-glas, riječ - odzvanja, odjekuje i slično tome). I rekao je (Muavija): Da nije (toga da) se skupe (ti) ljudi okolo mene, zaista bih povraćao (ponavljao) kao što je povraćao (ponavljao Abdullah Muagafelov opisujući meni čitanje i povraćanje, ponavljanje u čitanju, čitanje, učenje Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio).

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Abdurahmana, pričao nam je Sadan, sin Jahja-a, pričao nam je Muhamed, sin Ebu Hafsata, od Zuhrije, od Alije, sina Husejna, od Amra, sina Usmana, od Usameta, sina Zejda, da je on rekao (u) vrijeme Pobjede:

"O poslaniče Allaha! Gdje ćemo odsjesti sutra?" Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "A da li je ostavio za nas (nama) Akil od odsjedališta (išta, da li nam je ostavio Akil ikakav stan)?!"

(A to znači: Nije nam ostavio Akil ništa, nikakvoga stana, nego je sve prodao sve što je bilo pripadalo u nasljeđe Aliji i Džaferu, a to su braća Akilova, kada su Alija i Džafer otišli u Medinu kao Iseljenici. "Da nije Akil prodao njihove kuće, odsjeli bi u njihovim kućama." Akil je ostao kao idolopoklonik u Meki i prodao je svu imovinu onih sinova Ebu Taliba koji god su iselili u Medinu kao muslimani.)

Zatim je rekao (Muhammed a.s.): "Neće naslijediti (Ne nasljeđuje) vjernik nevjernika, a ni nevjernik vjernika."

(Može ovo da se tumači zbog određenoga člana "el" na dva načina: 1. mekanski vjernik mekanskoga nevjernika, a ni mekanski nevjernik mekanskoga vjernika; 2. nijedan, nikoji vjernik musliman nijednoga nevjernika, a ni nijedan nevjernik nijednoga vjernika muslimana.)

Reklo se je Zuhriji: "A ko je naslijedio (imovinu) Ebu Taliba?" Rekao je: "Naslijedio je njega (njegovu imovinu) Akil i Talib." Rekao je Mamer od Zuhrije: "Gdje ćemo odsjesti sutra?", (da je to pitao) u njegovom hodočašću (za vrijeme hodočašća). A nije rekao (pripovjedač ovoga hadisa) Junus: "(u) njegovom hodočašću.....", a niti (je spomenuo riječi) "(u) vrijeme Pobjede.....".

(Dakle, Junus nije spomenuo uopće nikako to u kojoj je prilici pitao Usamete: "Gdje ćemo odsjesti sutra?")

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, pričao nam je Šuajb, pričao nam je Ebu Zinad od Abdu-Rahmana, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Naše odsjedalište je, ako je htio Allah, kada je osvojio (kada je dao pobjedu) Allah, (ono) podnožje (brda iznad korita bujice, brina) gdje su se zaklinjali međusobno na (svoje) bezvjerstvo."

(Naše odsjedalište je,.................., (ono) podnožje............ Ispuštena je riječ "je". NAPOMENA porodice prevodioca ovoga prevoda: Riječ "je" je već ubacila u gore navedeni tekst porodica prevodioca ovoga prevoda, koja inače vrši korekciju cijeloga prevoda s tim da se ne izmijeni i ne naruši originalnost prevoda.)

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Ibrahim, sin Sada, izvijestio nas je Ibnu Šihab od Ebu Selemeta, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, kada je htio (da krene u borbu na) Hunejn:

"Naše odsjedalište je sutra, ako je htio Allah (tj. ako htjedne, dadne Allah), u podnožju Kinanetovića gdje su se međusobno zaklinjali na (svoje) bezvjerstvo (nevjerstvo, nevjerništvo)."

(Riječ "Hajf" označava obronak, podnožje brda, planine, i to podnožje koje se ujedno nalazi iznad korita rijeke, ili doline kojom teče bujica za vrijeme poplave.)

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Kazeata, pričao nam je Malik od Ibnu Šihaba, od Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, unišao (u) Meku (na) dan Pobjede, a na njegovoj glavi je kaciga (šljem). Pa pošto je skinuo njega (tj. šljem, kacigu), došao je (jedan) čovjek, pa je rekao:

"Ibnu Hatal je objesivač sebe (tj. objesio se je, uhvatio se je) za zastore Kabe (a namjera mu je bila da se tako sačuva kazne koju je zaslužio svojim postupcima prema muslimanima)." Pa je rekao (Muhamed a.s.): "Ubij ga!" Rekao je Malik: Nije bio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, - u (po onome) što mislimo (tj. mislimo, čini nam se), a Allah je znaniji - tada obučen hodočasnički (jer da je bio obučen hodočasnički, ne bi izrekao tu riječ "Ubij" koju hodočasnik ne smije izreći).

PRIČAO NAM JE Sadekate, sin Fadla, izvijestio nas je Ibnu Ujejnete od Ibnu Ebu Nedžiha, od Mudžahida, od Ebu Mamera, od Abdullaha (Mesudovoga), rekao je:

Unišao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (u) Meku (na) dan Pobjede, a okolo Kabe je (bilo) trista i šezdeset idola (statua od kipova postavljenih za obožavanje), pa je počeo (da) udara njih sa (nekakvim) drvetom u svojoj ruci (što ga je imao) i (da) govori:

"Došla je istina (ova, tj. Islam, Kur'an - koji uništavaju idolopoklonstvo), a rasplinula se je (rastopila se je, izdahnula je, nestala je ta) pokvarenost (laž, neistina, tj. idoli)! Došla je (ova) istina, a ne počinje se (nanovo ta) pokvarenost (neispravno vjerovanje), i ne povraća se (ponovo)."

PRIČAO MI JE Ishak, pričao nam je Abdusamed: pričao mi je moj otac, pričao nam je Ejub od Ikrimeta, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pošto je došao (u) Meku, nije htio da uniđe (u) Kabu, a u njoj su (tj. dok god su u njoj ta njihova) božanstva. Pa je zapovjedio za njih, pa su se izvadili (tj. pa su se iznijeli iz Kabe ti idoli). Pa se izvadila (iznijela) slika Ibrahima i Ismaila (izrađena tako da) su u rukama njih dvojice (nekoliko) od strjelica (za igru kojom su tražili udjel, dio u proricanju sudbine). Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ubio ih Allah! Zaista već su znali (da) nisu njih dvojica tražili udjela (u poznavanju budućnosti i proricanju sudbine) sa njima (tj. pomoću tih strijelica) nikada." Zatim je unišao (u) Kabu, pa je veličao (tj. izgovarao je: "Allahu ekber!", a to znači: Allah je veći (od svega i svakoga)!) u krajevima (tj. po uglovima) Kabe, i izašao je, a nije klanjao u njoj. Slijedio je njega (Abdusameda) Mamer od Ejuba. A rekao je Vuhejb: Pričao nam je Ejub od Ikrimeta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

GLAVA

ulaženja (ulaska) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, od najvišega (dijela; ili vrha, brijega, planine) Meke.

A rekao je Lejs: Pričao mi je Junus: izvijestio me je Nafi' od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, došao (na) dan Pobjede od najvišega (dijela) Meke na svojoj samarici (devi) čineći sajahačem Usameta, sina Zejda, i sa njim je i Bilal, i sa njim je Usman, sin Talhata, od vratara (jedan od poslužitelja, portira Kabe) dok je (najzad) dao postaviti na koljena (svoju devu) u bogomolji (pred Kabom). Pa je zapovjedio njemu (Usmanu vrataru) da donese ključ Kabe. Pa je unišao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i sa njim je (unišao) Usamete, sin Zejda, i Bilal i Usman, sin Talhata, pa je ostao u njoj (u Kabi jedan) dugi dan (dugo), zatim je izašao. Pa su se natjecali (u trčanju, tj. potrčali su u Kabu prisutni) ljudi (koji su čekali da izađe Muhamed a.s.). Pa je bio Abdullah, sin Umera prvi (onaj) ko je unišao. Pa je našao Bilala iza vrata (Kabe) stojeći, pa je upitao njega:

"Gdje je klanjao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (u kojem dijelu, mjestu Kabe)?" Pa je dao znak (tj. pokazao je) njemu ka (onome) mjestu koje (je to što) je klanjao u njemu. Rekao je Abdullah: Pa sam zaboravio da pitam njega koliko je klanjao od ničičenja (tj. koliko je sedždi, rekata, stajanja klanjao, obavio).

PRIČAO NAM JE Hejsem, sin Haridžeta, pričao nam je Hafs, sin Mejsereta, od Hišama, sina Urveta, od njegovoga oca da je Aiša, bio zadovoljan Allah od nje, izvijestila njega da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, unišao (u) godini Pobjede od Keda-a (naseobine) koja je u najvišem (najgornjem dijelu) Meke. Slijedio je njega (Hafsa) Ebu Usamete i Vuhejb u Keda-u (tj. slijede ga u tome što spominju naseobinu, mjesto Keda').

PRIČAO NAM JE Ubejd, sin Ismaila, pričao nam je Ebu Usamete od Hišama, od njegovoga oca:

Unišao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (u) godini Pobjede od najvišega (dijela) Meke od Keda-a.

(Ovaj hadis je mursel, jer nije spomenuta Aiša r.a., a Hišamov otac Urvete je tabiin.)

GLAVA

odsjedališta Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (na) dan Pobjede.

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, pričao nam je Šubete od Amra, od Ibnu Ebu Lejla-a, rekao je:

Nije izvijestio nas (ni) jedan (čovjek) da je on vidio Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) klanja ručanicu (duha namaz, tj. dobrovoljnu molitvu u vremenu poslije izlaska Sunca na dva sata - za tu molitvu nije nas niko izvijestio) osim Umu Hani-e. Pa zaista ona je spomenula da je on (na) dan osvojenja (oslobođenja) Meke okupao se u njezinoj kući (ili: u njezinoj sobi), zatim je klanjao (molitvu od) osam naklona (osam stajanja, rekata). Rekla je:

"Nisam vidjela njega (da) je klanjao (ikakvu) molitvu lakšu od nje (od te molitve), osim (što je i u toj molitvi postupao tako) da on upotpunjava (svoje) naklonjanje (činjenje ruku'a) i (svoje) ničičenje (spuštanje licem na tle, ničice, činjenje sedžde)."

GLAVA.

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Bešara, pričao nam je Gunder, pričao nam je Šubete od Mansura, od Ebu Duha-a, od Mesruka, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) govori u svome naklonjanju (na ruku'u) i svome ničičenju (i na sedždi u molitvi, u namazu):

"Slava Tebi, moj Bože, naš Gospode, i (to slavljenje Tebe pomiješavši) sa zahvalom Tebi! Moj Bože, oprosti mi!"

PRIČAO NAM JE Ebu Numan, pričao nam je Ebu Avanete od Ebu Bišra, od Seida, sina Džubejra, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Bio je Umer (običaja da) uvodi mene (u društvo, u sijelo) sa starcima Bedra (tj. sa starim borcima, sa prvoborcima učesnicima u borbi na Bedru), pa je rekao neki (od) njih:

"Zašto uvodiš ovoga momka (mladića) sa nama, a za (tj. a u) nas su sinovi kao on (pa njih ne uvodiš)?" Pa je rekao: "Zaista on je od (onoga) ko (je takav, koji je takav da) ste već znali (da već znate)." Rekao je: Pa je pozvao njih (te starce) jednoga dana (jedne prilike), i

pozvao je mene sa njima. Rekao je: A nisam mislio (smatrao) njega (da) je pozvao mene tada (radi ičega drugoga) osim zato (da) pokaže njima od mene (nešto). Pa je rekao:

"Šta govorite (tj. Šta mislite da znače ove riječi; ili: da su značile, predskazivale ove riječi Kur'ana):

"Kada je došla pomoć Allaha i Pobjeda. I vidio si (te) ljude (da) ulaze u vjeru Allaha (u) grupama.....", dok je završio (do kraja tu) suru (šta vi, dakle, mislite o njoj)?" Pa je rekao neki (od) njih: "Zapovjedilo se nama da zahvaljujemo Allahu i (da) tražimo oprost kada se je pomoglo nama i osvojilo se na nas (i kada nam se je dala pobjeda - eto, to ja mislim da se je htjelo da rekne u toj suri)." A rekao je neki (drugi od) njih: "Nećemo znati (tj. Ne znamo)." A nije rekao neki (od) njih (nijedne) stvari (ništa, dakle: A neki nisu ništa rekli). Pa je rekao meni:

"O sine Abasa! Je li kao to (tj. Je li tako) govoriš (ti o tome)?" Rekao sam: "Ne." Rekao je: "Pa šta govoriš (šta misliš ti o toj suri)?" Rekao sam: "On je (tj. Sadržaj ove sure ima u sebi) rok (tj. kraj života, skori kraj života) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (što) je obznanio (obavijestio) njega Allah njemu." "Kada je došla pomoć Allaha i Pobjeda - pobjeda (osvojenje) Meke - pa to je znak tvoga roka (tj. tvoje skore smrti). Pa slavi (pomiješavši slavljenje) sa zahvalom Tvome (tj. Svome) Gospodu, i traži oprost (od) Njega, zaista On je bio (tj. On je) veliki primalac pokajanja."

Rekao je Umer: "Ne znam od nje (tj. o njoj - o toj suri, o tom poglavlju Kur'ana ništa drugo) osim (to) što znaš (ti)."

PRIČAO NAM JE Seid, sin Šurahbila, pričao nam je Lejs od Makburije, od Ebu Šurejha Adevije (Adevijevića) da je on rekao Amru, sinu Seida, a on (Amr) šalje slanja (tj. šalje vojske, čete) ka Meki (kao Jezidov zapovjednik Medine protiv Abdullaha, sina Zubejrovoga, koji nije htio priznati za halifu Jezida, nego se je proglasio u Meki sam za halifu po nagovoru tamošnjih muslimana):

"Dozvoli meni, o zapovjedniče (Medine), (da) ispričam tebi (jedan) govor (što) je ustao s njim (tj. što ga je održao) poslanik Allaha,

pomilovao ga Allah i spasio, sutra (dan, idućega dana računajući) od dana Pobjede (tj. sutradan, idući dan, drugi dan poslije osvojenja, oslobođenja Meke), čula su njega (taj govor) moja dva uha, i zapamtilo je njega moje srce i vidjela su njega (tj. Muhameda a.s.) moja dva oka (u času) kada je govorio njega (taj govor). Zaista on je zahvalio Allahu i hvalio je Njega, zatim je rekao:

"Zaista Meka (je takva da) je zabranio (tj. učinio svetom) nju Allah, a nisu zabranili (nisu učinili svetom) nju (izvjesni) ljudi. Neće se dozvoliti (tj. Ne dozvoljava se nijednome) čovjeku (koji) vjeruje u Allaha i sudnji dan da prolijeva u njoj (u Meki ikakvu, ičiju) krv, i niti (da) siječe u njoj (ikakva) stabla. Pa ako je jedan (tj. ako bi jedan čovjek, ako bi neko) sebi dopuštao (da prolijeva krv u Meki) zbog borbe poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u njoj (u Meki), pa recite mu:

"Zaista Allah je dozvolio Svome poslaniku, a nije dozvolio vama. A dozvolio je meni (da ratujem) u njoj samo (jedan) čas od (jednoga) dana, i već se je povratila (ponovno) njezina zabranjenost (svetost) danas kao (što je bila) njezina zabranjenost juče. I neka priopći (saopći ovo svaki koji ja sada ovdje) prisutni odsutnome (tj. onome koji nije sada ovdje među nama da ovo čuje)."

Pa se je reklo Ebu Šurejhu: "Šta je to (Šta je na to) rekao tebi Amr?" Rekao je: Rekao je (Amr): "Ja sam znaniji za to (tj. o tome) od tebe, o Ebu Šurejhe! Zaista zabrana (zabranjeno, sveto tlo Meke) neće dati utočište (tj. Ne zaštićava, ne štiti nikakvoga) griješnika (nepokornika, neposlušnika), a niti bjegunca sa krvlju (na duši, tj. ubicu), a niti bjegunca sa (kakvim) rušenjem."

Rekao je Ebu Abdullah: "El-harbetu" je "el-belijjetu."

("El-belijjetu" znači: iskušenje, nesreća. Riječ "el-harbetu", po tumačenju nekih, znači: pokvarenost u vjeri; a neki tumače da ova riječ ovdje znači: krađa. Na temelju osnovnoga značenja: rušenje, može da se kaže da ova riječ znači svaki postupak koji je rušilački, koji je štetan po ljude i njihovo društvo, po red i mir. Sveto tlo ne štiti nosioca nečega rušilačkoga. To hoće da se kaže.)

PRIČAO NAM JE Kutejbete, pričao nam je Lejs od Jezida, sina Ebu Habiba, od Ata-a, sina Ebu Rebaha, od Džabira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je on čuo poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori (u) godini Pobjede, a on je u Meki:

"Zaista Allah i Njegov poslanik zabranili su prodaju vina (tj. opojnih pića)."

GLAVA

prebivanja (boravljenja, ostajanja) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, u Meki (u) vrijeme Pobjede.

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Sufjan. - H - A pričao nam je Kabisate, rekao je: Pričao nam je Sufjan od Jahja-a sina Ebu Ishaka, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Boravili (Ostali) smo sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, deset (dana u Meki) skraćujemo molitvu (tj. skraćujući mi molitvu od četiri na dva rekata, stajanja).

PRIČAO NAM JE Abdan, izvijestio nas je Abdullah, rekao je: Izvijestio nas je Asim od Ikrimeta, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Boravio (Ostao) je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, devetnaest dana klanja (klanjajući on po) dva rekata (stajanja).

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Junusa, pričao nam je Ebu Šihab od Asima, od Ikrimeta, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Boravili (Ostali) smo sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, u (jednom) putovanju devetnaest (dana) skraćujemo (obaveznu) molitvu (tj. fardove). I rekao je Ibnu Abas: I mi skraćujemo (ono) što je između nas i između devetnaest (dana, tj. ako u putovanju boravimo,

ostanemo na nekom mjestu do devetnaest dana). Pa kada smo povećali (boravak na više, više od devetnaest dana), upotpunjavali smo (tj. klanjali smo obavezne namaze, molitve u cijelosti: po četiri rekata, stajanja).

(Jasno je da se u ovom pitanju stav pravnika hanefijskoga pravca razlikuje od Ibnu Abbasovoga stava, jer hanefijski pravnici kažu da se krati, skraćuje namaz samo ako se boravi do petnaest dana.)

GLAVA.

A rekao je Lejs: Pričao mi je Junus od Ibnu Šihaba, izvijestio me je Abdullah, sin Salebeta sina Suajra, a bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, već potrao njegovo lice (lice toga Abdullaha u) godini Pobjede.

PRIČAO MI JE Ibrahim, sin Musa-a, izvijestio nas je Hišam od Mamera, od Zuhrije, od Sunejna Ebu Džemileta, rekao je (Zuhrija): Izvijestio nas je (Ebu Džemilete), a mi smo sa Ibnul-Musejebom.

(Nije navedeno o čemu ih je on izvijestio.)

Rekao je (Zuhrija): A tvrdio je Ebu Džemilete da je on stigao (tj. doživio, zapamtio) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, i (da) je izašao sa njim (u) godini Pobjede.

(Veli se da je Zuhrija htio da pojača dokaze za svoju predaju od Ebu Džemileta, jer ga je, eto, slušao u prisutnosti Ibnul-Musejeba. Pošto je to bio cilj navedenoga pričanja, nije ni naveo o čemu ih je izvijestio Ebu Džemilete. Ovakvih slučajeva je bilo, a i biće ih još u tekstu, pa neka se ovo objašnjenje ima u vidu, jer će se u daljem tekstu sve manje davati razna objašnjenja.)

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Hamad, sin Zejda, od Ejuba, od Ebu Kilabeta, od Amra, sina Selemeta; rekao je (Ejub): Rekao je meni Ebu Kilabete:

"Zar nećeš susresti njega njega (Amra, sina Selemeta), pa (da) pitaš njega?" Rekao je: Pa sam susreo (sreo) njega, pa sam pitao njega

(pa sam ga pitao). Pa je rekao (Amr): Bili smo u čemu prolaženju ljudi (putnika, tj. Bili smo u nekom takvom mjestu koje nije moglo da se zaobiđe u prolaženju ljudi putnika - u mjestu kuda su prolazili ljudi), i prolazaše (i prolazili su) pokraj nas (ti) konjanici, pa pitam njih (pa sam ih pitao):

"Šta je (tim) ljudima (doslovno: Šta je za te ljude)? Šta je (tim) ljudima? Šta je ovaj čovjek (tj. Muhamed a.s.)?" Pa govore (putnici): "Tvrdi (on) da je Allah poslao njega, (da) je objavio k njemu; ili: objavio je Allah za kao to (tj. ili: objavio je Allah tako - ovo je sumnja nekoga od pripovjedača o tome kako je čuo od prethodnika)." Pa pamtijah (Pa sam pamtio) taj govor. I kao da se je (on - taj govor) zatutkalio (zatutkao) u mojim prsima (tj. prilijepio se ljepkom, ljepilom, tutkalom). A bili su Arapi (takvoga postupka u odnosu na Islam da) se prekoravaju (tj. da iščekuju) sa svojim primanjem Islama (tu) Pobjedu (tj. osvojenje Meke od strane muslimana), pa govore:

"Pustite (Ostavite) njega (Muhameda a.s.) i njegov narod (da se oni međusobno obračunaju), pa zaista on ako se je pokazao nad njima (kao pobjednik, tj. ako ih pobijedi, nadjača) pa on je (jedan) vjerovijesnik istinit." Pa pošto je bila (tj. desila se) dogodovština (događaj) pripadnika Pobjede, požurio se svaki narod (tj. svako pleme) sa svojim primanjem Islama (požurili su primiti Islam). I požurio (tj. preduhitrio) je moj otac moj narod u njihovom primanju Islama (ili: I požurio je moj otac moj narod sa njihovim primanjem Islama, tj. potjerao ih je da što prije i oni prime Islam). Pa pošto je došao, rekao je:

"Došao sam vam tako mi Allaha od (iz sijela, sa sijela) kod (od) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, istinom (tj. uistinu), pa je rekao (Muhamed a.s. vama, tj. poručio vam je preko mene i onih koji su bili sa mnom u izaslanstvu našega plemena):

"Klanjajte molitvu ovakvu (takvu) u vrijeme ovakvo (takvo, dakle: Klanjajte ovaj namaz u ovo vrijeme), i klanjajte ovako (tako) u vrijeme ovakvo (takvo). Pa kada je prisutna bila molitva (određenoga vremena, tj. kada nastane, nastupi vrijeme molitve-namaza), pa neka oglasi (tj. neka prouči ezan-poziv na molitvu) jedan (od) vas. I neka predvodi (u molitvi, neka u molitvi rukovodi od) vas najmnogobrojniji (od) vas

čitanjem (Kur'ana, tj. onaj koji od vas najviše zna napamet, naizust Kur'ana)." Pa su pogledali (tj. promatrali, ispitivali ljudi moga naroda, plemena ko među nama zna najviše Kur'ana napamet), pa nije bio nijedan (čovjek) mnogobrojniji čitanjem (Kur'ana napamet) od mene zato što se poučavah (iz usta, primah usmeno) od (tih) jahača (konjanika, tj. putnika koji su tuda prolazili i pričali o Muhamedu a.s. i o Islamu). Pa su proturili naprijed mene ispred njih (tj. ispred sebe moji ljudi), a ja sam sin šest, ili sedam godina (tj. a ja imam svega šest, ili sedam godina života, starosti). I bila je na meni (jedna) odežda (plašt, ogrtač, ali je bila takva da) sam bio (na muci s njom) kada sam ničičio (spuštao se ničice, kad sam činio sedždu), (jer ona) je skupila se od mene (se podignuvši, tj. zavrnula bi se ona, otkrila bi se od mene - otkrila bi me). Pa je rekla žena (neka) iz plemena (ili: iz mahale moje):

"Zar nećete pokriti (tj. sakriti) od nas stražnjicu vašega (tj. svoga) čitača (tj. rukovodioca u molitvi)?" Pa su kupili, pa su odsjekli (tj. skrojili, napravili) meni (jednu) košulju. Pa nisam se veselio (ni) sa (jednom) stvari svojim veseljem sa tom košuljom (od te košulje, tj. Nisam se obradovao ni zbog čega kao što sam se obradovao zbog te košulje).

PRIČAO MI JE Abdullah, sin Meslemeta, od Malika, od Ibnu Šihaba, od Urveta, sina Zubejra, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

A rekao je Lejs: Pričao mi je Junus od Ibnu Šihaba, pričao mi je Urvete, sin Zubejra, da je Aiša rekla:

Bio je Utbete, sin Ebu Vakasa, oporučio (stavio obavezu, dužnost) k svome bratu Sa'du da zgrabi (tj. da uzme) sina robinje Zem'ata (robinje Zem'atove), i rekao je Utbete: "Zaista on je moj sin." Pa pošto je došao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (u) Meku u Pobjedi (tj. za vrijeme oslobođenja Meke), uzeo je Sad, sin Ebu Vakasa, sina robinje Zemata, pa je došao (pristupio) s njim k poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. A došao (pristupio) je sa njim (također i) Abd, sin Zem'ata. Pa je rekao Sad:

"Ovo je sin moga brata (koji) je oporučio k meni da je on njegov sin." Rekao je Abd, sin Zem'ata: "O poslaniče Allaha! Ovo je moj brat. Ovo je sin (robinje moga oca) Zem'ata. Rodio se je na njegovoj postelji." Pa je gledao (pogledao) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, ka sinu robinje Zemata (Zem'ata) pa kada li je (on) najsličniji (najnaličniji od svih) ljudi sa Utbetom (tj. Utbetu), sinom Ebu Vakasa. Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"On je za tebe (tj. On je tvoj, pripada tebi). On je tvoj brat, o Abde, sine Zemata, zbog (toga što je slučaj takav) da se on rodio na njegovoj postelji." I rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Zastri se od njega, o Sevdo (o Sevdeta)." Zbog (toga) što je vidio (veliki dio) od sličnosti Utbeta, sina Ebu Vakasa. Rekao je Ibnu Šihab: Rekla je Aiša: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Dijete je za postelju (tj. pripada onome na čijoj se je postelji rodilo), a za bludnika (preljubnika) je kamen (tj. preljubnika treba ubiti kamenovanjem)." A rekao je Ibnu Šihab: Bio je Ebu Hurejrete (običaja da) viče za to (tj. da žestokim tonom, glasom viče tu izreku, taj hadis Muhameda a.s.: "Dijete je za postelju, a za bludnika je kamen!").

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Mukatila, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Junus od Zuhrije, izvijestio me je Urvete, sin Zubejra, da je (jedna) žena ukrala (nešto) u vrijeme poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u vojni Pobjede, pa se obratio njezin narod ka Usametu, sinu Zejda, (da) traže zauzimanje (tj. tražeći oni intervenciju, posredovanje od) njega (za neizvršenje kazne nad njom).

Rekao je Urvete: Pa pošto je govorio njemu (Muhamedu a.s.) Usamete o njoj (u vezi nje), bojilo se je (tj. promijenilo je boju, poblijedilo je) lice poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Zar govoriš meni o kazni od kazni Allaha (da je ne izvršim)?" Rekao je Usamete: "Traži oprost (oproštenje) za mene, o poslaniče Allaha!" Pa pošto je bilo predvečerje (toga dana), ustao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (kao) govornik (propovjednik), pa je hvalio Allaha sa (onim načinom) što je On pripadnik njemu (tj. kako i pripada, priliči Allahu da se On hvali), zatim je rekao:

"Što se tiče poslije, pa propali su (određeni) ljudi prije vas samo (zato što se dešavalo tako) da su oni bili, kada je ukrao u (među) njima (njihov čovjek) častan (moćan), (bili bi) ostavili njega (bez kazne, dakle: ne bi ga kaznili). A kada je (kada bi) ukrao u (među) njima (njihov čovjek) slabi (neuglednik), uspostavili su (izvršili bi) nad njim (tu) kaznu. Tako mi (Allaha) koji (je Taj što) je duša Muhameda u Njegovoj ruci da (je bio slučaj) da je Fatima, kći Muhameda, ukrala, zaista bih odsjekao njezinu ruku (misli na svoju kćer)." Zatim je zapovjedio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, za tu ženu pa se je odsjekla njezina ruka. Pa je bilo lijepo njezino pokajanje poslije toga, i udala se je. Rekla je Aiša: Pa dolazaše meni (ona) poslije toga, pa podignem (tj. dokažem, prenesem) njezinu potrebu ka poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (ako ona treba da nešto pita, ili moli, traži, zahtijeva).

PRIČAO NAM JE Amr, sin Halida, pričao nam je Zuhejr, pričao nam je Asim od Ebu Usmana, pričao mi je Mudžaši', rekao je:

Doveo sam Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, svoga brata poslije Pobjede, pa sam rekao:

"O poslaniče Allaha! Doveo sam ti svoga brata zato (da) prisegneš njega na (njegovo) Iseljenje (u Medinu)." Rekao je: "Otišli su pripadnici (pravoga) Iseljenja sa (onom velikom nagradom Allahovom) što je u njoj (u toj pravoj Selidbi, Seobi)."

(To jest: "Odnijeli su Iseljenici u vrijeme prije Pobjede ono što je u sebi imala Selidba, Seoba - Hidžra prije osvojenja, oslobođenja Meke. Više nikakva seoba, iseljenje nema vrijednosti kao ona-ono prije oslobođenja Meke.")

Pa sam rekao: "Na koju stvar (Na što) ćeš prisegnuti njega (primiti prisegu od njega)?" Rekao je: "Prisegnjujem ga (primam prisegu od njega) na primanje Islama, i vjerovanje (njegovo pravo) i (njegovu) borbu (ratovanje za Islam)." Pa sam sreo Ebu Mabeda (toga Mudžašiovoga brata) poslije - a bio je stariji (između) njih dvojice - pa

sam pitao njega (o tome), pa je rekao: "Istinit je bio (tj. Istinu je rekao) Mudžaši' (u opisivanju moga slučaja).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Ebu Bekra, pričao nam je Fudajl, sin Sulejmana, pričao nam je Asim od Ebu Usmana Nehdije, od Mudžašia, sin Mesuda:

Odveo sam Ebu Mabeda k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, zato (da) prisegne (da uzme prisegu od) njega na Selidbu (Seobu). Rekao je: "Prošla je Selidba za njezine stanovnike (pripadnike). Prisegnjujem ga na primanje Islama i borbu (njegovu za Islam pri ukazivanju potrebe za borbu)." Pa sam sreo Ebu Mabeda, pa sam pitao njega, pa je rekao: "Istinit je bio Mudžaši'." A rekao je Halid od Ebu Usmana, od Mudžašia da je on doveo svoga brata Mudžalida. (Mudžalid je pravo ime Ebu Mabeda).

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Bešara, pričao nam je Gunder, pričao nam je Šubete od Ebu Bišra, od Mudžahida: rekao sam Ibnu Umeru, bio zadovoljan Allah od njih dvojice:

"Zaista ja hoću da se iselim k Siriji (tj. u Siriju)." Rekao je: "Nema (više nikakve) selidbe, a ali (tj. nego) je borba (ostala, tj. nego ima borba po potrebi), pa odi, pa izloži tvoju (svoju) osobu. Pa ako si našao (neku, jednu) stvar, a ako ne, vratio si se (tj. vrati se)." A rekao je Nadr: Izvijestio nas je Šubete, izvijestio je Ebu Bišr, rekao je: čuo sam Mudžahida (da kaže): rekao sam Ibnu Umeru (da hoću da se iselim), pa je rekao: "Nema selidbe danas - ili: poslije poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (i dalje je još dodao) slično njemu (slično prethodnome hadisu, pričanju).

PRIČAO MI JE Ishak, sin Jezida, pričao nam je Jahja, sin Hamzeta, rekao je: pričao mi je Ebu Amr Evzaija od Abdeta, sina Ebu Lubabeta, od Mudžahida, sina Džebra, da Abdullah, sin Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, govoraše:

"Nema Selidbe poslije Pobjede."

PRIČAO NAM JE Ishak, sin Jezida, pričao nam je Jahja, sin Hamzeta: pričao mi je Evzaija od Ata-a, sina Ebu Rebaha, rekao je:

Posjetio sam Aišu sa Ubejdom, sinom Umejra, pa je (on) pitao nju o Selidbi, pa je rekla:

"Nema Selidbe danas. Bio je (izvjesni) vjernik (ili: svaki vjernik nekada u takvom položaju, stanju da) bježi jedan (od) njih sa svojom vjerom ka Allahu i ka Njegovom poslaniku, pomilovao ga Allah i spasio, strahovanjem (tj. zbog straha) da se iskuša na njemu (tj. da bude na iskušenje, na muke stavljen zbog njega - Islama). Pa što se tiče danas, pa već je pokazao Allah (kao pobjednika Svoju vjeru) Islam, pa (svaki) vjernik obožava svoga Gospoda gdje je htio (gdje hoće), a ali (tj. nego) je borba i namjera (ostala)."

PRIČAO NAM JE Ishak, pričao nam je Ebu Asim od Ibnu Džurejdža, izvijestio me je Hasen, sin Muslima, od Mudžahida da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, ustao (na) dan Pobjede, pa je rekao:

"Zaista Allah je zabranio (tj. učinio svetim mjestom) Meku (na) dan (kada) je stvorio (ova) nebesa i (ovu) Zemlju, pa ona je zabranjena sa zabranjenošću Allaha (tj. po zabrani Allahovoj, po Allahovom proglašenju za sveto tlo) do sudnjega dana, nije bila dozvoljena (ni) za jednoga (nijednome čovjeku) prije mene, a neće biti dozvoljena (ni) za jednoga (nijednome čovjeku) poslije mene, i nije bila dozvoljena (za ratovanje ni) meni (ništa više) osim (jedan) čas od (izvjesnoga) vremena. Neće se nagoniti u bježanje njezin lov (tj. životinje za lov na njezinom tlu), i neće se sjeći njezino trnje, i neće se sjeći (tj. žeti, kositi) njezina trava (svježa, zelena), i neće se dozvoliti njezina pobrana (stvar, sa tla uzeta stvar koju je neko izgubio), osim (jedino to što je dozvoljeno) za pokazivača (pokazivaču, na uviđaj, tj. onim licima koji će istraživati kome pripada izgubljena stvar ta, tim licima je dozvoljeno da dignu sa tla nečiju izgubljenu stvar - to su munšidi ili još muarrifi)." Pa je rekao Abas, sin Abdulmutaliba:

"Osim izhira (pirike, mirišljive trstike), o poslaniče Allaha, pa (jer) zaista ono nema bijega od nje (tj. ona je potrebna) za kovača (našega) i

kuće (naše)." Pa je šutio, zatim je rekao: "Osim izhira (te trave), pa zaista on je dozvoljen (da se siječe - taj izhir)." A od Ibnu Džurejdža: Izvijestio me je Abdul-Kerim od Ikrimeta, od Ibnu Abasa (pričao je) slično ovome; ili kao ovo (na ovaj način). Predao je njega (spomenuti hadis) Ebu Hurejrete od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA.

GLAVA VOJNE TAIFA

u ševalu (desetom mjesecu u godini po arapskom nazivu mjeseci - u ševalu) osme godine (nakon Hidžre).

(A Taif je znamenit i velik grad, varoš istočno od Meke, i u njemu je bilo nastanjeno pleme Sekif, i taj grad je bio poznat po grožđu i palmama.)

Rekao je njega (tj. to da je ta vojna bila u ševalu osme godine - to je rekao) Musa, sin 'Ukbeta.

PRIČAO NAM JE Humejdija, čuo je Sufjana, pričao nam je Hišam od svoga oca, od Zejnebe, kćeri Ebu Selemeta, od njezine majke Umu Selemete (Umu Seleme):

Unišao je meni Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, a kod mene je (jedan) žensko (čovjek koji se ponaša, savija i previja kao žensko, ženstveno), pa sam čula njega (toga žensku, ženstvenoga da) govori Abdullahu, sinu Umejeta:

"O Abdullahe! Da li si vidio (tj. mislio - a to će reći: Šta misliš) ako je osvojio (tj. ako osvoji) Allah vama Taif sutra, pa na tebe je (da se uhvatiš) za kćer Gajlana (tj. pa drži kćer Gajlanovu), pa (tj. jer) zaista ona ide naprijed sa četri, a ide nazad sa osam."

(Veli se da je mislio na zavojke, prevojke na stomaku od debljine.)

Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Neka ne ulaze nipošto ovi (ovakvi ljudi) vama (ženama)."

Rekao je Ibnu Ujejnete: A rekao je Ibnu Džurejdž: Žensko (taj, tj. taj koji se ponaša kao žensko imao) je (ime) Hitun (Hit).

PRIČAO NAM JE Mahmud, pričao nam je Ebu Usamete od Hišama za ovo, i povećao (dodao) je:

...... a on je opkoljivač (a on je opkolio, blokirao grad) Taifa tada.

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan od Amra, od Ebu Abasa (Ebul-Abasa), (poznatoga) slijepoga pjesnika, od Abdullaha, sina Amra, rekao je:

Pošto je opkolio (blokirao) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, Taif, pa nije postigao od njih (nijednu) stvar (ništa), rekao je:

"Zaista mi (smo) vraćači (tj. mi se vraćamo nazad), ako je htio Allah (ako Allah dadne, htjedne)." Pa je bilo teško njima, i rekli su: "Odlazimo, i nećemo osvojiti njega." A rekao je jednom (jedanput): "Vraćamo se." Pa je rekao: "Poranite na borbu (sutra protiv Taifa)." Pa su poranili (tj. počeli su rano izjutra u borbu), pa je pogodilo njih (tj. drugove Muhameda a.s.) ranjavanje (u borbi veliko). Pa je rekao: "Zaista mi smo vraćači sutra, ako je htio Allah." Pa je začudilo (ili: zadivilo to) njih. Pa se je nasmijao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio. A rekao je Sufjan jedanput: Pa se nasmiješio. Rekao je: Rekao je Humejdija: Pričao nam je Sufjan (ovu) vijest, cijelu nju.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Bešara, pričao nam je Gunder, pričao nam je Šubete od Asima, rekao je: čuo sam Ebu Usmana, rekao je: čuo sam Sada (Sa'da) - a on je prvi ko (koji) se je bacio sa strijelom u putu Allaha - i (čuo sam) Ebu Bekreta - a bio se prebacio preko bedema zamka (tvrđave) Taifa u (među, tj. sa nekim) ljudima, pa je došao k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio - pa su rekla njih dvojica (Sad i Ebu Bekrete):

Čuli smo Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Ko se je pripisivao ka (nekome drugom) osim svoga oca, a on zna (tj. svjesno), pa raj je njemu zabranjen." A rekao je Hišam: A izvijestio nas je Mamer od Asima, od Ebul-Alijeta, ili Ebu Usmana Nehdije, rekao je: čuo sam Sada i Ebu Bekreta od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. Rekao je Asim: Rekao sam:

"Zaista već su bili (bila) prisutni (prisutna) kod tebe dva čovjeka (ili: već su svjedočila kod tebe dva čovjeka), dosta ti je za njih dvojicu (tj. takvi su vrijedni da su ti dosta njih dvojica)." Rekao je (Asimov sagovornik: Ebul-Alijete, ili Ebu Usman Nehdija): "Da. Što se tiče jednoga (od) njih dvojice, pa (on) je prvi ko je bacio strijelu (bacio se strijelom) u putu Allaha. A što se tiče drugoga, pa sišao je k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, treći (od) dvadeset i tri (čovjeka) iz Taifa (tj. sišao je, i prišao je Muhamedu a.s. kao jedan od dvadeset i tri čovjeka, jedan od dvadeset i trojice ljudi, iz Taifa koji su prvi primili Islam, i izvukli se tako što su se popeli na bedem zamka, tvrđave taifske, i spustili su se niza zid i došli muslimanima)."

(Ovdje je spomenut samo broj tih ljudi, a u prethodnom hadisu je opisano kako su, odnosno kako je Ebu Bekrete sa tim ljudima izašao i prišao Muhamedu a.s. To je opisano sa izrazom "ve kane tesevvere hisnet-Taifi: a bio se je prebacio preko bedema zamka-tvrđave - Taifa....". Sur je bedem, zid oko tvrđave, pa od toga je nastao glagol "tesevvere": popeti se na zid, na bedem, pa se onda spustiti niza zid, niz bedem. "Hisnun" je zamak, tvrđava. Taj tekst se mogao prevesti i ovako: a bio se je popeo (na) zamak (tvrđavu) Taifa (spustivši se niz njezin bedem)..... .)

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Ala-a, pričao nam je Ebu Usamete od Burejda, sina Abdullaha, od Ebu Burdeta, od Ebu Musa-a, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bio sam kod Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, a on je odsjedač u Džiranetu (u Džirani) između Meke i Medine (između Meke i Taifa), i sa njim je Bilal. Pa je došao Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (jedan) Beduin, pa je rekao (taj Beduin):

"Zar nećeš (Da li ćeš) ispuniti (izvršiti) meni (ono) šta (što) si obećao meni?" Pa je rekao njemu: "Veseli se (Primi veselu vijest! Blago Tebi)!" Pa je rekao: "Već si umnožio na mene od (govora riječi) "Veseli se!" (tj. "Mnogo mi je, Dosta mi je toga tvoga "Veseli se!")." Pa se okrenuo (Muhamed a.s.) na Ebu Musa-a i Bilala kao lika srditoga (čovjeka) pa je rekao:

"Odbio je (moju) veselu vijest (on), pa primite vas dvojica (nju), vas dvojica." Rekla su njih dvojica: "Primili smo (tj. Primamo mi)." Zatim je pozvao za (jednu, neku) čašu, u njoj je (neka) voda, pa je prao (oprao) svoje dvije ruke i svoje lice u njoj, i poprskao je (iz usta, štrcnuo je iz usta vode) u nju, zatim je rekao: "Pijte vas dvojica iz nje, i izručite (polijte) izlijte) vas dvojica na lica vas dvojice i na prsa vas dvojice (na svoja lica i prsa od te vode), i veselite se vas dvojica (tj. primite veselu vijest vas dvojica)!" Pa je uzeo (tu) čašu. Pa su (to) učinila njih dvojica. Pa je dozvala Umu Selemeta (Umu Selema) iza (svoga) zastora da (tj. to jest): "Ostavite ostatak (pretek) vas dvojica za majku vas dvojice (svojoj majci, tj. meni - Umu Selemi)." Pa su ostavila ostatak njih dvojica za nju (njoj) od nje (od te vode jednu) skupinu (tj. količinu).

("Fadlun" znači i pretek, preostatak - pa od toga je i glagol "efdale": ostavio je ostatak, pretek. Obje te riječi imaju i druga značenja.)

PRIČAO NAM JE Jakub, od Ibrahima, pričao nam je Ismail, pričao nam je Ibnu Džurejdž: izvijestio me je Ata' da je Safvan, sin Ja'la-a sina Umejeta, izvijestio njega da Ja'la govoraše:

"Da je meni (da) vidim poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, kada se spušta na njega (tj. njemu objava, kada mu se objavljuje neka objava od Uzvišenoga Allaha)!" Rekao je: Pa dok je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, u Džiranetu (u Džirani), i na njemu je (neka) odjeća, već se je zasjenjivao (napravljen je njemu hlad) s njom, s njime su u njoj (tj. pod tom odjećom su sa njim neki) ljudi od njegovih drugova, kadli je došao (kadli dođe) njemu jedan (Beduin), na njemu je (neka) odežda (kabanica sa širokim rukavima), uprljan (zamazan, tj. namazan) sa (nekim) mirisom, pa je rekao:

"O poslaniče Allaha! Kako vidiš (tj. Kako misliš, šta misliš) o (jednome) čovjeku (što) se je hodočasnički obukao za umru u (jednoj) odeždi poslije što (nakon što) se je uprljao (namazao) sa (svojim) mirisom?" Pa je dao znak Umer ka Ja'la-u sa svojom rukom da (to jest): "Dođi!" Pa je došao Ja'la, pa je uvukao svoju glavu, pa kada li je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, mnogo pocrveniloga lica, hrči takođe (jedan) čas, zatim se je otklonilo od njega (to teško stanje), pa je rekao:

"Gdje je (onaj) koji pita mene o umri maloprije?" Pa se tražio (taj) čovjek (Pa su tražili toga čovjeka), pa se je doveo on, pa je rekao: "Što se tiče mirisa koji je s tobom (koji je na tebi), pa operi ga tri puta. A što se tiče odežde, pa skini nju, zatim pravi (čini) u svojoj umri kao što praviš (činiš) u svome hodočašću.

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Vuhejb, pričao nam je Amr, sin Jahja-a, od 'Abada, sina Temima, od Abdullaha, sina Zejda sina Asima, rekao je:

Pošto je zaplijenio (tj. plijen ratni dao) Allah Svome poslaniku, pomilovao ga Allah i spasio, (na) dan Hunejna, razdijelio je u (među izvjesne svoje) ljude u (među one što) su spojena njihova srca (tj. što su sastavljani, učvršćivani u vjeri Islamu koji su skoro bili), a nije dao Pomagačima (nijednu) stvar (ništa). Pa kao da su oni našli (tj. rasrdili se) pošto nije pogodilo njih (ono) što je pogodilo (te) ljude (pošto nisu dobili kao oni što su dobili). Pa je govorio (predikovao) njima, pa je rekao:

"O družino Pomagača! Zar nisam našao vas zalutale, pa je naputio vas Allah sa mnom (preko mene, posredstvom mene), i bili ste rastavljeni (zavađeni), pa je složio vas (dao da budete složni) Allah sa mnom (preko mene), i (bili ste) siromašni, pa je obogatio vas Allah sa mnom (preko mene)?" Kada god je rekao (spomenuo tu neku) stvar, rekli su (rekli bi oni): "Allah i Njegov poslanik su dobročinstveniji (bolji od svakoga)." Rekao je: "Šta sprječava vas da odgovorite poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (tj. da budete zadovoljni sa onim kako on postupi)?" Rekao je: Kad god je rekao (neku) stvar (nešto), rekli su (rekli bi): "Allah i Njegov poslanik su

dobročinstveniji." Rekao je: "Da ste htjeli, rekli bi ste: "Došao si nama tako i tako." Zar nećete biti zadovoljni da odvedu (ti) ljudi (tu) ovcu i (tu) devu (dobijenu kao dio ratnoga plijena), a (da vi) odvedete Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, ka vašim (svojim) boravištima (stanovima)? Da nije Selidbe (Iseljenja), zaista bih bio (jedan, neki) čovjek od Pomagača. I da su se (ti) ljudi uputili (nekoj) dolini, ili uzbrdici (klancu), zaista bih se uputio dolini Pomagača (dolinom) njihovom bih putovao) i njihovoj uzbrdici (klancu). Pomagači su odjeća (do tijela), a (ti) ljudi su odjeća (po onoj, preko one do tijela). Zaista vi ćete susresti poslije mene (veliku jednu) sebičnost (tj. zapostavljanje vas od onih koji nisu zaslužni za Islam kao vi), pa strpite se dok susretnete mene na bunaru (bazenu mome od vode za piće na Sudnjem danu)."

PRIČAO MI JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Hišam, izvijestio nas je Mamer od Zuhrije, izvijestio me je Enes, sin Malika, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Rekli su (neki) ljudi od Pomagača kada je zaplijenio Allah Svome poslaniku, pomilovao ga Allah i spasio, (ono) što je zaplijenio od imanja Hevazina, pa je počeo Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (da) daje (nekim) ljudima (toga plijena po) stotinu od deva - pa su rekli (ti neki Pomagači):

"Oprostio Allah Svome poslaniku, pomilovao ga Allah i spasio! Daje Kurejševićima, a ostavlja nas, a naše sablje kapaju (kaplju) od njihovih krvi (a sa naših sabalja još kaplje krv njihova, jer su tek skoro postali muslimani, a do juče smo protiv njih ratovali)." Rekao je Enes: Pa se pričalo poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, za (taj) njihov govor. Pa je poslao k Pomagačima (poslao je nekoga da ih dovede, da dođu), pa je sakupio njih u (jednu) kupolu (tj. šator) od kože, i nije pozvao sa njima (nikoga drugoga) osim njih. Pa pošto su se sakupili, ustao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Šta je (to nekakvo) pričanje (Kakvo je to pričanje koje) je doprlo meni od vas?" Pa su rekli razumni (tj. pravnici od) Pomagača: "Što se tiče naših poglavica (glavara, glavnih zapovjednika), o poslaniče

Allaha, pa nisu rekli (nijednu) stvar (ništa). A što se tiče (nekih) ljudi od nas (koji su takvi da) su novi njihovi zubi (mlade njihove godine, tj. koji su mladi, skorašnji), pa rekli su: "Oprostio Allah Svome poslaniku, pomilovao ga Allah i spasio! Daje Kurejševićima, a ostavlja nas, a naše sablje kapaju od njihovih krvi." Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Pa zaista ja dajem (nekim) ljudima (koji) su novoga (mladoga, tj. skorašnjega) vremena sa bezvjerstvom (bili povezani, tj. koji su doskora bili bezvjernici da) složim (sjedinim sebi, nama svima) njih. Zar se ne zadovoljavate da odvedu (ti) ljudi (ta) imanja, a (da vi) odvedete Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, k vašim (ka svojim) obitavalištima (stanovima, kućama). Pa tako mi Allaha zaista (ono) što se obrćete (okrećete, vraćate vi kućama) s njime, bolje je od (onoga) što se obrću (oni kućama) s njime (tj. bolje je od onoga sa čime se oni vraćaju kućama)." Rekli su: "O poslaniče Allaha! Već su bili zadovoljni (Već smo se zadovoljili)." Pa je rekao njima Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Naći ćete žestoku (jaku) sebičnost, pa strpite se dok susretnete Allaha i Njegovoga poslanika, pomilovao ga Allah i spasio, (na Sudnjem danu). Pa zaista ja sam na bunaru (bazenu svome za vodu za piće na Sudnjem danu)." Rekao je Enes: Pa nisu se strpili.

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Šubete od Ebu Tejaha, od Enesa, rekao je:

Pošto je bio dan osvojenja (oslobođenja) Meke, razdijelio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (neke) ratne plijenove među Kurejševiće, pa su se rasrdili Pomagači. Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zar se ne zadovoljavate da odvedu (odnesu ovi) ljudi ovozemnost, a (da vi) odvedete (odnesete) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (svojim kućama, u svoj kraj)?" Rekli su: "Da." Rekao je: "Da su se uputili (putovali ovi) ljudi (nekom) dolinom, ili (nekom) uzbrdicom (klancem), zaista bih se uputio dolinom Pomagača, ili njihovom uzbrdicom (njihovim klancem)."

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Ezher od Ibnu Avna, obavijestio nas je Hišam, sin Zejda sina Enesa, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Pošto je bio dan Hunejna, susreo se je Hevazin, a sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, (bilo) je deset hiljada (boraca) i pušćenici, pušćenika (oni koji su za vrijeme borbe za oslobođenje Meke bili pohvatani, pa su pušteni na slobodu bez davanja otkupa, pa su se odmah pridružili muslimanskoj vojsci, a veli se da ih je bilo oko dvije hiljade), pa su pošli nazad (da bježe mnogi od njih pri sukobu sa borcima plemena Hevazin). Rekao je (Muhamed a.s.):

"O družino Pomagača!" Rekli su: "Dvoodazov tebi, o poslaniče Allaha! I dvije sreće tebi! Dvoodazov tebi! Mi smo pred tobom!" Pa je sišao (sjahao, odjahao) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Ja sam rob (sluga) Allaha i Njegov poslanik." Pa su se porazili (najzad Hevazinovi) idolopoklonici. Pa je dao (Muhamed a.s. od ratnoga plijena onim) pušćenicima i Iseljenicima (Muhadžirima), a nije dao Pomagačima (Ensarijama, nijednu) stvar (ništa). Pa su rekli (neke prigovore). Pa je pozvao njih, pa je uveo njih u (jednu) kupolu (tj. u šator), pa je rekao:

"Zar se ne zadovoljavate da odvedu (ti) ljudi (tu) ovcu i (tu) devu (te ovce i te deve), a (da vi) odvedete poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (sa sobom)?" Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Da su se uputili (ovi) ljudi (nekom) dolinom, a uputili se Pomagači (nekom) uzbrdicom, zaista bih sebi odabrao uzbrdicu (klanac) Pomagača."

("Ši'bun" znači put u brdo, uz brdo, put preko brda.)

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Bešara, pričao nam je Gunder, pričao nam je Šubete, rekao je: čuo sam Katadeta (da priča) od Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Sakupio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (neke) ljude od Pomagača, pa je rekao:

"Zaista Kurejševići su novoga (mladoga, tj. skorašnjega) vremena (bili povezani) sa predislamljem (sa paganstvom) i nesrećom (udesom koji su pretrpili, kojeg su pretrpili kada smo vodili mi borbu protiv njih za oslobođenje Meke), i zaista ja sam htio da napravim razbijenu kost njima (tj. da zaliječim njima rane) i složim njih (sa nama). Zar se ne zadovoljavate da se (ti) ljudi vraćaju sa ovozemnošću (ovozemaljskim dobrima, vrijednostima), a (vi da) se vraćate sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, ka vašim (svojim) kućama?" Rekli su: "Da." Rekao je: "Da su se uputili, krenuli (ti) ljudi (nekom) dolinom, a Pomagači se uputili (krenuli, putovali, išli, pošli nekom) uzbrdicom, zaista bih se uputio (krenuo) dolinom Pomagača, ili uzbrdicom Pomagača."

PRIČAO NAM JE Kabisate, pričao nam je Sufjan od Aameša, od Ebu Vaila, od Abdullaha (Mesudovoga), rekao je:

Pošto je razdijelio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, diobu (djelidbu plijena) Hunejna, rekao je (jedan) čovjek od Pomagača:

"Nije htio s njom (sa ovom diobom) lice Allaha." Pa sam došao Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa sam izvijestio njega (o tome). Pa se je promijenilo njegovo lice, zatim je rekao:

"Milost Allaha na Musa-a (Božija milost Musa-u - Mojsiju)! Zaista uznemirivao se je već (uznemiravao se je već, tj. već je uznemirivan, vrijeđan) sa većim (uznemirivanjem) od ovoga, pa se je strpio."

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Džerir od Mansura, od Ebu Vaila, od Abdullaha (Mesudovoga), bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Pošto je bio dan Hunejna, odabrao je (osobito, naročito, tj. promaknuo je prilikom dijeljenja plijena) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (neke) ljude. Dao je Akre-u stotinu (komada deva) od (tih zaplijenjenih) deva. I dao je 'Ujejnetu sli

čno tome. I dao je ljudima (nekima još). Pa je rekao (neki) čovjek:

"Nije se htjelo sa ovom diobom lice Allaha." Pa sam rekao: "Zaista ću izvijestiti svakako Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio (o ovome što je rekao taj čovjek)." Rekao je:

"Pomilovao Allah Musa-a! Već se uznemirivao sa većim (uznemirivanjem-uznemiravanjem) od ovoga, pa se strpio (pa je bio strpljiv)."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Bešara, pričao nam je Muaz, sin Muaza, pričao nam je Ibnu Avn od Hišama, sina Zejda sina Enesa sina Malika, od Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Pošto je bio dan Hunejna, okrenula su se (prema, tj. protiv muslimana plemena) Hevazin, i Gatafan i (druga) osim njih (osim tih plemena) sa svojom marvom (stokom) i svojim potomstvima. A sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, (bilo) je deset hiljada (boraca koji su krenuli s njim iz Medine) i od pušćenika (na slobodu puštenih zarobljenika poslije oslobođenja Meke), pa su pošli nazad (tj. pa su bili pobjegli) od njega, čak je (bio) ostao sam on. Pa je dozivao (tj. povikao) tada dva dozivanja (dvaput je zvao, pozvao, povikao), (i) nije pomiješao između njih dvaju (ništa drugo). Obazreo se na svoju desnu (stranu), pa je rekao:

"O družino Pomagača!" Rekli su: "Dvoodazov tebi, o poslaniče Allaha! Veseli se, mi smo s tobom!" Zatim se obazreo na svoju lijevu (stranu), pa je rekao: "O družino Pomagača!" Rekli su: "Dvoodazov tebi, o poslaniče Allaha! Veseli se, mi smo s tobom!" A on je na (jednoj) bijeloj mazgi. Pa je sišao, pa je rekao:

"Ja sam rob Allaha, i Njegov poslanik." Pa su se porazili (svi ti) idolopoklonici. Pa je pogodio (tj. zaplijenio) tada mnogobrojne (ratne) plijenove. Pa je razdijelio u (među) Iseljenike i (te) puštenike, a nije dao (tim) Pomagačima stvar (nijednu, ništa). Pa su rekli (ti) Pomagači:

"Kada je bila žestoka (situacija, okolnost, tj. muka, teško stanje), pa mi se zovemo (pozivamo, onda nas zovu), (a taj ratni) plijen daje se

(nekome drugome) osim nas." Pa je doprlo njemu to. Pa je skupio njih u (jednu) kupolu, pa je rekao:

"O družino Pomagača! Šta je pričanje (Kakav je to razgovor koji) je dopro (došao) meni od vas?" Pa su šutjeli. Pa je rekao: "O družino Pomagača! Zar se ne zadovoljavate da odvedu (ovi) ljudi ovozemnost (ovozemaljske vrijednosti, imovine), a (da vi) odvedete poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) pritisnete (stisnete) njega ka vašim (svojim) kućama (tj. da ga zgrabite i potjerate sebi ne dajući ga nikome drugome, da ga vi samovlasno obuhvatite i imate ga samo vi)?" Rekli su: "Da." Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Da su se uputili (ti) ljudi (nekom) dolinom, a (da su) se uputili Pomagači (nekom) uzbrdicom (klancem), zaista bih uzeo (odlučio bi se za) uzbrdicu Pomagača."

Pa je rekao Hišam: "O Ebu Hamzete! I ti si (bio) prisutan tome." Rekao je: "A gdje (da) odsustvujem od njega?!"

GLAVA

čete (vojne grupe, skupine do četiri stotine ljudi najviše) koja je prema Nedždu (bila upućena, poslana).

PRIČAO NAM JE Ebu Numan, pričao nam je Hamad, pričao nam je Ejub od Nafi-a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Poslao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (jednu) četu prema Nedždu, pa sam bio u njoj. Pa su doprli naši udjeli dvanaest deva (po osobi), i dao se je višak nama po deva (svakome), pa smo se vratili sa (po) trinaest deva (svaki).

GLAVA

slanja (odašiljanja) Vjerovijesnika (Vjerovijesnikovoga), pomilovao ga Allah i spasio, Halida, sina Velida, ka Džezimetovićima (Džezimovićima).

PRIČAO NAM JE Mahmud, pričao nam je Abdurezak, izvijestio nas je Mamer. - H - A pričao mi je Nuajm, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Mamer od Zuhrije, od Salima, od njegovoga oca, rekao je:

Poslao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, Halida, sina Velida, ka Džezimetovićima, pa je pozivao njih ka Islamu (u Islam). Pa nisu učinili lijepo (tj. nisu se izrazili lijepo na jasan i izričit način) da govore (da reknu): Primili smo Islam (Primamo Islam). Pa su počeli (da) govore:

"Prevjerili smo se, prevjerili smo se."

(To jest: "Izlazimo iz jedne vjere u drugu vjeru. Prelazimo u drugu vjeru.")

Pa je počeo Halid (da) ubija od njih (neke) i (da) zarobljava (da ih uzima kao roblje, zarobljenike). I dao je ka svakome čovjeku od nas njegovoga zarobljenika (tj. da ima po svoga zarobljenika). Te kada je bio dan (jedan, tj. Te jednoga dana), zapovjedio je Halid da ubije svaki čovjek od nas svoga zarobljenika. Pa sam rekao:

"Tako mi Allaha neću ubiti svoga zarobljenika, i neće ubiti (nijedan) čovjek od mojih drugova svoga zarobljenika (prije časa) dok smo stigli (dok ne stignemo, dok dođemo) Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio." Pa smo spomenuli njega (ovaj slučaj) njemu (Muhamedu a.s.). Pa je podigao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, svoju ruku, pa je rekao:

"Moj Bože! Zaista ja se čistim (tj. izvinjavam, izjavljujem da sam neumiješan) k Tebi (tj. odričem se pred Tobom) od (onoga) što je napravio Halid." Dva puta (je to rekao Muhamed a.s.).

GLAVA

čete Abdullaha, sina Huzafeta, Sehmije i Alkameta, sina Mudžeziza, Mudlidžije.

A rekne se: Zaista ona je četa Pomagača. (To jest: Ta četa je četa Pomagača.)

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Abdulvahid, pričao nam je Aameš, pričao mi je Sad, sin Ubejdeta, od Ebu Abdurahmana, od Alije, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Poslao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (jednu) četu, pa je učinio namjesnikom (tj. zapovjednikom) nad njom (tom četom jednoga) čovjeka od Pomagača, i zapovjedio je njima da se pokoravaju (oni) njemu. Pa se je rasrdio (ražljutio, razljutio, naljutio), pa je rekao:

"Zar nije (bilo tako da) je zapovjedio vama Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, da se pokoravate meni?" Rekli su: "Da." Rekao je: "Pa sakupite mi drva." Pa su sakupili. Pa je rekao: "Naložite (Potpalite) vatru." Pa su naložili nju. Pa je rekao: "Uniđite (Skačite u) nju." Pa su pomislili (razmišljali su, tj. pomišljali su da to učine, učinu; ili: Pa su bili zabrinuti šta da rade). I počeo je neki (od) njih (da) zadržava nekoga (da ne ide u vatru tu), i (da neki još i ovo da) govore: "Pobjegli smo ka Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, od Vatre." Pa su neprestano bili (tako u raspravljanju) dok se je ugasila (utrnula ta) vatra. Pa se smirila njegova srdžba. Pa je (to) doprlo Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Da su unišli (oni u) nju, ne bi izašli iz nje do Sudnjega dana. Pokoravanje (Pokornost ta) je u poznatome (tj. u onome što je dobro, a ne u onome što je zlo)."

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA.

GLAVA VOJNE TEBUKA

a ona je vojna teškoće (poteškoće, izvijesnog teškog položaja zbog velike vrućine i oskudice u vodi i tovarnim i jahaćim životinjama).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Ala-a, pričao nam je Ebu Usamete od Burejda, sina Abdullaha sina Ebu Burdeta, od Ebu Burdeta, od Ebu Musa-a, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Poslali su mene moji drugovi ka poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) pitam njega (da tražim od njega izvjesne) životinje tovarne (i jahaće) za njih (njima da dadne, da da njima) pošto su oni sa njim u vojsci teškoće (izvjesne) - a ona (tj. a to) je vojna Tebuka - pa sam rekao:

"O vjerovijesniče Allaha! Zaista moji drugovi poslali su mene k tebi zato (da) natovariš njih (tj. da im daš, da im dadneš, daruješ životinje za tovarenje, prenos ratnoga materijala i za jahanje)."

(Doslovno izraz "li tahmile hum" znači: zato (da) poneseš njih.)

Pa je rekao: "Tako mi Allaha neću nositi (natovariti) vas (ni) na (jednu) stvar (ni na što, ni na čemu)." I susreo sam se (sa) njim (susreo sam ga, sreo sam ga), a on je srdit, a neću opaziti (a ja ne opažam da je on srdit, ljut). I vratio sam se tužan od (zbog) sprječavanja (odbijanja) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, i od (i zbog) straha da bude Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, našao (osjetio) u svojoj duši na mene (tj. i zbog straha da se bude naljutio, da se nije naljutio, da se ne bude naljutio, rasrdio na mene). Pa sam se vratio ka svojim drugovima, pa sam izvijestio njih (o govoru) koji je (tj. o onome što je) rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio. Pa nisam ostao osim (jedan) časak pošto (kad) sam čuo (tj. kadli čujem) Bilala (da) doziva:

"O Abdullahe, sine Kajsa!" Pa sam odgovorio (tj. odazvao sam se) njemu. Pa je rekao: "Odgovori (Odazovi se, javi se) poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zove (poziva on) tebe." Pa pošto sam došao njemu, rekao je:

"Uzmi ova dva sadruga i ova dva sadruga (misli se na deve, svezane po dvije zajedno) - za šest deva (što) je kupio njih tada od Sa'da (to mi je rekao za sve to šest deva) -, pa odi s njima (tj. pa odvedi ih) ka svojim drugovima, pa reci: "Zaista Allah - ili je rekao: "Zaista poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio - nosi (tj. tovari) vas na ove (deve),

pa uzjašite (pojašite vi) njih." Pa sam odveo k njima njih, pa sam rekao: "Zaista Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, nosi (tovari) vas na ove (deve), ali ja tako mi Allaha neću ostaviti vas do (da) ode (ide) sa mnom (dok ne krene) neki (od) vas ka (onome) ko je čuo besjedu (riječ, govor) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) ne mislite (neka ne mislite vi) da ja pričam vama (neku) stvar (što) nije rekao nju poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio." Pa su rekli meni:

"Zaista ti si kod nas zaista potvrđen (tj. poznat kao čovjek od istine, čovjek kome se vjeruje da istinu govori), a zaista učinićemo svakako (ono) što si volio (želio, tj. ono što voliš, šta želiš)." Pa je otišao Ebu Musa sa nekolicinom od njih dok su došli (onima) koji su čuli govor poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, njegovo sprječavanje njima, zatim davanje njima poslije, pa su pričali (oni) njima sa sličnim (načinom, slično) što je pričao njima sa njim (tim načinom) Ebu Musa.

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja od Šubeta, od Hakema, od Mus'aba, sina Sa'da, od njegovoga oca da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, izašao ka Tebuku, a imenovao (tj. postavio) je zamjenikom (svojim zastupnikom u Medini) Aliju, pa je rekao:

"Zar (iza sebe) ostavljaš mene u djeci i ženama (tj. među djecom i ženama ovim)?" Rekao je: "Zar se ne zadovoljavaš da budeš od mene u stepenu Haruna (Arona) od Musa-a (Mojsija), osim (tj. izuzev jedino to) da ono nije (tj. nema nikakvoga načina da bude neko) vjerovijesnik poslije mene." A rekao je Ebu Davud: Pričao nam je Šubete od Hakema: čuo sam Musaba.

PRIČAO NAM JE Ubejdulah, sin Seida, pričao nam je Muhamed, sin Bekra, izvijestio nas je Ibnu Džurejdž, rekao je: čuo sam Ata-a (da) izvještava, rekao je: izvijestio me je Safvan, sin Ja'la-a sina Umejeta, od svoga oca (Ja'la-a, sina Umejeta), rekao je:

Ratovao sam (u društvu) sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, Teškoću (tj. rat, vojnu izvjesne teškoće, poteškoće velike). Rekao je: Bio je Ja'la (običaja da) govori: Ta vojna je najpouzdaniji (od

svih) mojih poslova kod mene (tj. to je moje djelo u koje se najviše uzdam da je dobro i da ću za njega biti nagrađen kod Allaha). Rekao je Ata': Pa je rekao Safvan: Rekao je Ja'la:

Pa bio je za (u) mene (jedan) najamnik, pa se borio (pobio se je sa jednim) čovjekom, pa je ujeo (ugrizao) jedan (od) njih dvojice ruku drugoga. Rekao je Ata: Pa zaista već je izvijestio mene Safvan koji (od) njih dvojice je ujeo drugoga, pa sam (ja) zaboravio njega. Rekao je: Pa je iščupao (istrgnuo taj) ujedeni (ugriženi) svoju ruku iz usta (toga) ujedača, pa je iščupao jedan (od) njegova dva sjekutića (prednja zuba). Pa su njih dvojica došla Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je zanemario njegov sjekutić (prednji zub, tj. odbacio je zahtjev za odštetu za taj zub).

Rekao je Ata': I mislio sam (tj. I mislim) da je on (Safvan) rekao: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Pa zar (da on) ostavi svoju ruku u tvojim ustima (da ti) grizeš nju, kao da je ona u ustima pastuha (ždrijepca koji) grize (odgriza) nju."

GLAVA

hadisa Ka'ba, sina Malika, i (GLAVA) govora Allaha, moćan je i veličajan je: "I na (onu) trojicu koji su se ozadi ostavili (vratio se je Allah, tj. primio je pokajanje i one trojice koji su ozadi, pozadi ostavljeni da se o njihovom slučaju izostanka od borbe na Tebuku naknadno izrekne odluka)....".

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, rekao je: pričao nam je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba, od Abdurahmana, sina Abdullaha sina Ka'ba sina Malika, da je Abdullah, sin Ka'ba sina Malika - a bio je vođa (tj. vodić, vodič) Kaba od (tj. između) njegovih sinova kada je oslijepio - rekao je:

Čuo sam Ka'ba, sina Malika (da) priča, (o svome slučaju koji mu se je dogodio) kada je izostao (od borbe na Tebuku), o priči Tebuka. Rekao je Ka'b:

Nisam izostao od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (ni) u (jednoj) vojni (što) je vojevao (ratovao) nju osim u vojni Tebuka, osim (jedino što je još bio slučaj) da sam ja bio izostao u vojni Bedra, a nije korio (ni) jednoga (čovjeka koji) je izostao od nje. Izašao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, samo (zato što) hoće karavanu Kurejševića (da presretne kod Bedra) dok (tj. te) je sastavio Allah između njih (muslimana) i između njihovih neprijatelja na (drugi način) osim obećanja (tj. nepredviđeno je izbila borba na Bedru, jer se nije bilo ni pošlo na Bedr zbog neke ozbiljnije borbe, pa zato nije ni ukoren niko ko nije u toj borbi učestvovao). I zaista već sam prisustvovao sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (u) noći Akabe kada smo se međusobno obavezali na Islam, i ne volim (nisam volio) da imam za nju (za tu noć) prisustvovanje Bedru iako je bio Bedr spominjaniji (tj. više spominjan) u (među tim) ljudima od nje (te noći). Bilo je od moje vijesti (u vezi izostanka od Tebuka) da ja nisam bio nikad jači, a ni laganiji (tj. bogatiji, imućniji) kada sam izostao od njega (iza njega - Muhameda a.s.) u toj vojni. Tako mi Allaha nisu se sastavile kod mene prije njega (ovoga slučaja) dvije samarice (dvije deve) nikad, dok sam sastavio njih dvije u toj vojni.

A nije bio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da drukčije postupa kada) hoće (neku) vojnu (borbu, rat) osim (tako da) je sakrivao (prikrivao, tajio) sa (nečim drugim) osim nje do (tj. izuzev kada) je bila ta vojna (dok nije bila ta borba). Ratovao (tj. Poduzeo) je nju poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u (jednoj) žestokoj vrućini i krenuo je prema (jednom) dalekom putu, i pustinji i mnogobrojnom neprijatelju, pa je jasno pokazao muslimanima njihovu stvar zato (da) se spreme (prigotove oni) spremom njihovoga ratovanja (ratnom opremom i sl.), pa je izvijestio njih o svome načinu (tj. o svome pravcu) koji hoće. A muslimana je sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (bilo) mnogo i neće sakupiti njih (nijedna) pamtljiva knjiga - hoće (da kaže) spisak (popis, zbornik). Rekao je Ka'b:

Pa nije (nijedan) čovjek htio da odsustvuje (da se udalji, izostane pa da je drukčije smatrao) osim (tako da) je mislio da će se sakriti za njega (za to mnoštvo, zbog te velike mase da se neće ni primjetiti njegovo odsustvovanje, neučestvovanje) dok nije sišla (tj. sve dok ne siđe) o njemu objava Allaha. A ratovao (poduzeo) je poslanik Allaha,

pomilovao ga Allah i spasio, tu vojnu kada su bili lijepi (dobri ti) plodovi (voća) i hladovi (stabala). I opremao se poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i (ti) muslimani sa njim. Pa sam počeo (da) idem jutrom zato (da) se opremam (spremam za pohod u tu borbu) sa njima, pa se vratim, a nisam završio (izvršio nijednu) stvar (ništa). Pa govorim u svojoj duši (u sebi govorim):

Ja sam moćan na njega (na opremanje). Pa neprestano je ustrajalo (odugovlačilo se to stanje) sa mnom dok se je pojačao u (tih) ljudi trud (oko opremanja). Pa je osvanuo poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a (ti) muslimani su sa njim (već opremljeni), a (ja) nisam izvršio od moje (svoje) opreme (nijednu) stvar (a ja se još nisam spremio, opremio). Pa sam rekao: Opremiću se poslije njega za (jedan) dan ili dva dana, zatim ću se priključiti njima. Pa sam išao jutrom poslije (što je nastupio čas, kad je došao trenutak) da su se rastavili (odvojili, tj. izašli iz Medine oni) zato (da) se opremim, pa sam se (opet) vratio, a nisam (i nisam) izvršio (nijednu) stvar (ništa, opet se nisam opremio). Zatim sam (ponovo) išao jutrom (ujutru, ujutro), zatim sam se (ponovo) vratio, a (da) nisam izvršio (nijednu) stvar (i ponovo se nisam spremio). Pa neprestano je sa mnom (takvo stanje bilo) dok su požurili (odžurili, tj. otišli žurno oni) i prošlo (pobjeglo mi) je (to) ratovanje (ta vojna). I odlučio (naumio, pomišljao) sam da otprtljam (tj. da krenem) pa (da) stignem njih. I da sam ja (I kamo sreće da sam ja) učinio (to)! Pa nije se odredilo meni to. Pa bio sam, kada sam (kada bih) izašao u (među te) ljude poslije izlaženja (tj. odlaska) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa sam ophodio u njima (tj. pa bih hodao između njih), (bio sam takav da) je žalostilo mene da ja neću vidjeti (tj. da ne vidim nikoga drugoga) osim (nekoga) čovjeka osumnjičenoga (da je) na njemu (pri njemu to) licemjerstvo, ili čovjeka (nekoga koji je) od (onih) ko (je takav da) je ispričao Allah (njega, tj. primio mu je ispriku jer je to lice) od (tih) slabića (nemoćnih za borbu). A nije se sjetio (nije spomenuo) mene poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, do (časa kada) je dopro Tebuku, pa je rekao, a on je sjedač u (tom) narodu u Tebuku:

"Šta je učinio Ka'b?" Pa je rekao (jedan) čovjek od Selimetovića: "O poslaniče Allaha! Zadržala (Spriječila) su ga njegova dva ogrtača i njegovo gledanje u njegove dvije strane (u njegova dva boka)." Pa je

rekao Muaz, sin Džebela: "Loše je (ono, to) što si rekao. Tako mi Allaha, o poslaniče Allaha, nismo znali na njemu (tj. ne znamo o njemu ništa drugo) osim dobro." Pa je ušutio (šutio) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Rekao je Ka'b, sin Malika:

Pa pošto je doprlo meni da se je on upravio (krenuo) vraćajući se, došla je meni moja briga (zabrinuo sam se), pa sam počeo (da) se sjećam (prisjećam određene, izvjesne) laži i (da) govorim: S čime to (da) izađem iz njegove srdžbe sutra? I tražio sam pomoć na to (zbog toga) u svakoga vlasnika (posjednika nekoga) mišljenja od svoje porodice (u svojoj porodici). Pa pošto se je reklo:

Zaista poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, već je zasjenio dolazeći (tj. već dolazi, prilazi Medini), (i) otišla je od mene neistina (pokvarenost, tj. namjera da se lažno izvinjavam njemu), i upoznao sam da ja neću izaći (nikada) od njega nikada sa (nekom) stvari (što) je u njoj (neka) laž, pa sam se složio (na) njegovu istinu (tj. pa sam odlučio da mu reknem istinu). I osvanuo je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, dolazeći. A bio je (bio bi), kada je dolazio od (tj. kada bi dolazio sa kakvoga) putovanja, počeo bi sa Bogomoljom (tj. na povratku najprije bi unišao u Bogomolju), pa se nakloni u njoj dva naklona (tj. klanja dva rekata, pa bi klanjao dva rekata), zatim je (tj. zatim bi on) sjeo za (tj. radi toga da sasluša te) ljude. Pa pošto je učinio to, došli su njemu (ti) izostali (tj. oni koji nisu bili otišli u borbu na Tebuk), pa su počeli (da) se ispričavaju (izvinjavaju) k njemu i (da) se zaklinju njemu, a bili su (oni skupina od) osamdeset i nekoliko ljudi. Pa je primio od njih poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, njihovu javnost (tj. javnu izjavu, javno izvinjenje), i primio je njihovu prisegu i tražio (molio) je oprost za njih (za njihove grijehe), a povjerio (predao, prepustio) je njihove tajne ka Allahu. Pa sam došao njemu (veli Kab). Pa pošto sam pozdravio njega, osmjehnuo se je osmjehivanjem rasrđenoga (čovjeka), zatim je rekao:

"Dođi!" Pa sam došao idem (tj. došao sam idući) dok sam sjeo pred njega. Pa je rekao meni: "Šta je izostavilo tebe (Zašto si izostao, tj. Šta je ostavilo u Medini iza -halfe- nas tebe, pa da nisi išao u ovu borbu)? Zar nisi bio već sebi kupio tvoju (svoju) devu (doslovno: tvoja leđa, tj. leđa deve za jahanje)?" Pa sam rekao: "Da. Zaista ja tako mi

Allaha da sam sjeo kod (nekoga drugoga) osim tebe (mimo tebe) od stanovnika ovozemnosti (tj. od ljudi ovoga svijeta), zaista bih vidio (smatrao, mislio) da ću izaći iz njegove srdžbe sa isprikom (tj. pomoću kakve god isprike, izvinjenja), a zaista već se je meni dalo prepiranje, ali (nego) ja tako mi Allaha zaista već sam znao (već znam to da) zaista ako sam pričao (ako pričam, ispričam) tebi danas pričanje laži (ako ti slažem, tj. ako ti kažem neko lažno pričanje, lažni razgovor koji je takav da) se zadovoljiš s njime (ti) od mene, zaista skoro će svakako Allah da naljuti (rasrdi) tebe na mene (protiv mene). A zaista ako sam pričao (tj. ako pričam, ako kažem, reknem) tebi pričanje istine (koje je takvo da) nalaziš na mene (protiv mene) u njemu (osnova da se ljutiš, tj. ako ti pričam istinito pričanje zbog kojega ćeš se naljutiti na mene), zaista ja zaista nadam se u njemu (tj. zbog njega) oprostu Allaha (nadam se da će mi Allah oprostiti). Ne, tako mi Allaha nije bilo za mene (ništa) od isprike (tj. ja nemam nikakvoga opravdanja za svoj izostanak od ove borbe, vojne). Tako mi Allaha nisam bio nikad jači, a ni lakši (bogatiji, imućniji) od mene kada sam se izostavio (kada sam izostao) od tebe." Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Što se tiče ovoga, pa već je istinit bio (tj. pa već reče istinu). Pa ustani, dok sudi (dok ne dosudi, dok osudi, dok objavi presudu) Allah o tebi." Pa sam ustao. I podigli su se (skočili su neki) ljudi od Selimetovića, pa su slijedili mene, pa su rekli meni:

"Tako mi (Tako nam) Allaha nismo znali (za) tebe (da) si bio pogriješio (neki) grijeh prije ovoga, a zaista već si bio nemoćan da nećeš biti (da ne budeš) ispričao se (tj. a nisi mogao da se budeš bio ispričao, izvinuo) ka poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, sa (onim, na onaj način) što su se ispričali (izvinuli, opravdali) k njemu (oni ostali) izostavljači sebe (tj. izostali iz ove borbe). Već je bilo dosta tebi (za) tvoj grijeh traženje oprosta poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, za tebe."

Pa su neprestano (vrlo žestoko) korili (tj. Pa neprestano prekoravaju oni tako) mene čak (da) sam htio da se vratim pa (da) učinim lažnom svoju osobu (tj. da reknem da sam slagao ono što sam rekao maloprije, i da iznesem onda lažno opravdanje za izostanak). Zatim sam rekao njima: "Da li je susreo ovo sa mnom ijedan (čovjek,

iko, tj. Je li ovo zadesilo ikoga osim mene)?" Rekli su: "Da. Dva (neka) čovjeka rekla su slično (onome) što si rekao (i ti), pa se reklo njima dvojici (tako nešto) slično što se reklo tebi." Pa sam rekao (Pa sam pitao): "Ko su njih dvojica?" Rekli su: "Murarete, sin Rebi-a, El-Amrija i Hilal, sin Umejeta, El-Vakifija." Pa (vidim da) su spomenuli (oni) meni dvojicu dobrih ljudi (koji) su već prisustvovali (doslovno: prisustvovala su njih dva na) Bedru, u njima dvojici je uzor. Pa sam prošao (otišao) kada su spomenuli njih dvojicu meni.

I zabranio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (tim) muslimanima naš govor (tj. razgovor sa nama, sa nama trojicom samo jasno rekavši to:) o (vas) trojica, između (svih onih) ko se je izostavio (ko je izostao) od njega. Pa su se klonili nas (ti) ljudi i promijenili su se nama (protiv nas), čak se izmijenila (doslovno: postala je nepoznata) u mojoj duši (i ta) Zemlja, pa nije ona (više ta) koju poznajem. Pa smo ostali na tome (u takvom stanju) pedeset noći (tj. pedeset dana). Pa što se tiče moja dva druga, pa njih dvojica su se pokorili (ponizili, predali sudbini) i njih dvojica su sjedila u svojim kućama plaču njih dvojica (tj. sjedili su u kući plačući njih dva). A što se tiče mene, pa bio sam najmlađi (od toga) naroda i najčvršći (najjači, najstrpljiviji od) njih, pa izlažah pa prisustvujem (pa sam izlazio da prisustvujem zajedničkoj) molitvi sa (tim) muslimanima, i ophodim (obilazim) u (tj. po) trgovima (pijacama), a neće govoriti meni (tj. a neće da razgovara sa mnom ni) jedan (čovjek, niko). I dođem poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa pozdravim njega, a on je u svome sijelu (sjednici) poslije (zajedničke) molitve, pa govorim u svojoj duši (sam u sebi): Da li je pokrenuo svoje dvije usne za vraćanje (toga) pozdrava na mene (tj. u ime otpozdravljanja, i u ime primanja moga pozdrava je li bar pokrenuo usne), ili nije? Zatim klanjam blizo (blizu) njega, pa kradem njemu pogled (njegov, tj. međusobno kradem njemu poglede, kradomice gledamo jedan drugoga), pa kada sam se okrenuo (ja) na svoju molitvu, okrenuo se je (on, okrenuo bi se on) k meni, a kada sam se obazreo prema njemu, okrenuo se je (okrenuo bi se) od mene. Čak (tj Te) kada je bilo dugo to od napuštanja (izbjegavanja tih) ljudi (tj. kada se oduljilo to izbjegavanje ljudi), išao sam dok sam se prebacio bedemom (preko bedema) zida ograde Ebu Katadeta, a on je sin moga strica (moj stričević) i najdraži (od svih) ljudi k meni, pa sam pozdravio njega. Pa

tako mi Allaha nije (ni on) vratio (tj. uzvratio) meni (toga) pozdrava. Pa sam rekao:

"O Ebu Katadete! Zaklinjem te sa Allahom da li znaš mene (da) volim (da li znaš da ja volim) Allaha i Njegovoga poslanika?" Pa je šutio. Pa sam vratio (tj. zavratio) se njemu, pa sam zaklinjao njega, pa je (opet) šutio. Pa sam se vratio njemu, pa sam zaklinjao njega, pa je rekao: "Allah i Njegov poslanik su znaniji." Pa su se izlila (tj. prolila su suze) moja dva oka, i okrenuo sam leđa (otišao sam od njega) dok sam se prebacio bedemom (preko bedema njegovoga) zida. Rekao je: Pa dok ja idem u (dok sam išao po) trgu (pijaci) Medine kada li (jedan) Nabatejac od Nabatejaca stanovnika Sirije, od (onih) ko je došao sa (svojom) hranom (da) prodaje nju u Medini, govori:

"Ko će pokazati (uputiti mene) na Kaba (Ka'ba), sina Malika?" Pa su počeli (ti) ljudi (da) daju znak (da pokazuju) njemu. Te kada je došao meni, dao je meni (jednu) knjigu (tj. jedno pismo) od vladara Gasanovića, pa kada li je u njemu (pisalo ovo, ili: a u njemu je pisalo ovo):

"Što se tiče poslije, pa zaista ono već je doprlo meni da je tvoj drug već napustio tebe (okrenuo se od tebe, prekinuo odnose sa tobom). A nije učinio tebe Allah (sveznanoga) sa kućom poniženja, a ni upropaštavanja (upropaštenja), pa priključi se nama, pomoći ćemo te (učinićemo te uzorom, primjerom za kojim se treba povoditi; ili: učinićemo te ravnim nama)."

Pa sam rekao pošto sam pročitao nju (ovu poslanicu, poruku): I ovo je takođe od (moga) iskušenja (tj. još jedna moja nesreća). Pa sam se upravio sa njom (sa tom poslanicom u svoju) peć (stavio sam je u peć), pa sam potpalio nju (peć) sa njom (sa tom poslanicom iz Sirije). Te kada je prošlo četrdeset noći (tj. dana) od (tih) pedeset, kada li poslanik poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, dolazi meni, pa je rekao (pa reče):

"Zaista poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zapovjeda tebi da se odstraniš tvoje (svoje) žene." Pa sam rekao: "Pustiću nju, ili šta to (da) činim (tj. Da li da se razvedem sa njom, ili šta to da učinim,

šta da radim)?" Rekao je: "Ne (da se razvedeš), nego odstrani se nje, i ne približuj se njoj." I poslao je k mojoj dvojici drugova slično tome (zapovjed, naredbu). Pa sam rekao svojoj ženi: "Priključi se svojoj porodici, pa budi kod njih dok sudi (dok izrekne presudu) Allah o ovoj (mojoj) stvari (tj. o mome slučaju)." Rekao je Kab: Pa je došla žena Hilala, sina Umejeta, poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekla:

"O poslaniče Allaha! Zaista je Hilal, sin Umejeta, starac propao (oronuli starac), nije za (u) njega sluga (tj. on nema nikakvoga poslužitelja), pa da li mrziš da poslužujem (služim) njega?" Rekao je: "Ne, ali (nego) neka se ne približuje tebi." Rekla je: "Zaista ono tako mi Allaha nema sa njim (tj. nema u njega nikakve) kretnje (pokretanja) ka stvari (ikakvoj, ka ičemu). Tako mi Allaha neprestano plače (on) otkako je bilo od njegove stvari (ono) što je bilo do ovoga njegovoga dana (do danas)." Pa je rekao meni neki (od članova) moje porodice: "Da si tražio dozvolu (i ti od) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u (tj. za) tvoju (svoju) ženu (da on dozvoli njoj da te služi) kao što je dozvolio ženi Hilala, sina Umejeta, da (ona) služi njega." Pa sam rekao: "Tako mi Allaha neću tražiti dozvole u (vezi) nje (tj. za nju od) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. I šta upoznaje mene (tj. I šta ja znam) šta će govoriti (šta će reći) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, kada sam zatražio (tj. kad zatražim) dozvolu (od) njega u (vezi) nje (tj. za nju), a ja sam (jedan) čovjek mlad." Pa sam ostao poslije toga deset noći (tj. deset dana) dok se je upotpunilo (navršilo) nama pedeset noći (tj. dana) od kada je zabranio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, naš govor (tj. razgovaranje sa nama trojicom). Pa pošto sam klanjao klanjanje (tj. molitvu te) zore jutrom (u jutru navršenih, poslije navršenih) pedeset noći (dana), a ja sam na leđima (jedne) kuće od naših kuća (tj. a ja sam iza jedne naše kuće), pa dok sam ja sjedač na (u onome) stanju koje je spomenuo Allah: "..... već se je stijesnila meni moja duša i stijesnila se je meni Zemlja sa (onim) što je široka (bila).....", čuo sam glas (jednoga) vikača (dozivača koji) se je nadvisio na brdo Sel' (a koji je vikao) sa najvišim svojim glasom:

"O Ka'be, sine Malika! Veseli se (Primi veselu vijest)!" Rekao je: Pa sam se skrhao (pao) ničičeći (čineći ničicu-sedždu), i poznao sam de je već došlo raspuknuće (olakšanje, radost). I objavio (oglasio) je

poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, za povraćanje Allaha na nas (tj. oglasio je da je primio Allah naše pokajanje - to je oglasio) kada je klanjao klanjanje (molitvu te) zore. Pa su otišli (ti) ljudi (da) obesele nas (da kažu veselu vijest nama). I otišli su prema mojoj dvojici drugova (jedni) obeseljivači, a podbo je (nogama jedan) čovjek konja, a trčao je (jedan) trkač iz (plemena) Eslema, pa se nadvisio na (ono) brdo (popeo se na brdo) i bio je (njegov) glas brži od (onoga) konja. Pa pošto je došao meni (taj što) sam čuo njegov glas (da) obeseli mene, ščupao (skinuo) sam (dao sam) njemu svoje dvije odjeće pa sam obukao njemu njih dvije za njegovu veselu vijest (zbog tog muštuluka), tako mi Allaha ne posjedujem (nikakve druge odjeće) osim njih dviju tada (osim te dvije odjeće u to vrijeme). I pozajmio sam (uzeo sam u naruč, na poslugu nekakve) dvije odjeće, pa sam obukao njih dvije i otišao sam ka poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa sretaju mene (ti) ljudi grupa (po) grupa (tj. u grupama), čestitaju mi za (to) pokajanje, govore (govoreći):

"Neka je sretno tebi povraćanje Allaha na tebe (tj. Neka ti je sretno to što je Allah primio tvoje kajanje)!" Rekao je Ka'b: Dok (tj. Te) sam unišao (u) Bogomolju, pa kada li poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, sjedač (sjedi a) okolo njega (ti izvjesni) ljudi. Pa je ustao k meni Talhate, sin Ubejdulaha žuri (tj. žureći, pokaskivajući on) dok je rukovao se (sa) mnom i čestitao mi je. Tako mi Allaha nije ustao k meni (nijedan) čovjek od Iseljenika osim njega, i neću zaboraviti nje (te čestitke) Talhatu (dakle: nisam zaboravio tu čestitku, to čestitanje Talhata). Rekao je Ka'b: Pa pošto sam pozdravio poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a on (je u takvom stanju da) svijetli (sijeva) njegovo lice od (njegove) radosti:

"Veseli se sa najboljim danom (koji) je prošao (došao) tebi otkada je rodila tebe tvoja majka!" Rekao je: Rekao sam: "Je li od (strane) kod tebe (tj. Je li od tebe), o poslaniče Allaha, ili je od (strane) kod Allaha (ili je od Allaha)?" Rekao je: "Ne (od mene, Ne, nije od mene), nego od (strane) kod Allaha (nego je od Allaha)." A bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, kada se obeselio (kada bi bio obeseljen, obradovan, bio bi takav da) se je svijetlilo njegovo lice čak kao da je

ono komad (odsječak) Mjeseca, i prepoznavasmo to od njega (to na njemu). Pa pošto sam sjeo pred njega, rekao sam:

"O poslaniče Allaha! Zaista od moga pokajanja je (to) da se skidam (tj. da se odričem) od svoga imanja (koje dajem kao) milostinju ka Allahu (u ime nagrade Allaha) i ka poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio." Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Zadrži na tebi (tj. Zadrži sebi) neki (dio) svoga imanja, pa ono (pa to) je bolje tebi (za tebe)." Rekao sam: "Pa zaista ja zadržavam svoj dio koji je u Hajberu." Pa sam rekao: "O poslaniče Allaha! Zaista Allah je spasio mene samo sa (mojom) istinitošću (zbog moje istinitosti), i zaista od moga pokajanja je (i to) da neću pričati (govoriti drugo) osim istinu dok sam ostao (tj. dok sam god živ)."

Pa tako mi Allaha ne znam (ni) jednoga (čovjeka) od muslimana (da) je stavio na iskušenje njega Allah u istini (njegovoga) pričanja (tj. da je obasuo blagodatima njega Allah zbog istine u pričanju njegovom) otkada sam spomenuo to poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da je nekoga stavio na iskušenje) ljepše od (onoga) što je stavio na iskušenje mene. Nisam se upravio, otkada sam spomenuo to poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, do ovoga moga dana (nikakvoj) laži. I zaista ja zaista se nadam da će sačuvati mene Allah u (onome) što sam ostao (da proživim, tj. u preostalome mome životu). I spustio je Allah, uzvišen je, na Svoga poslanika, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista već se je vratio Allah na Vjerovijesnika (tj. primio je pokajanje Vjerovijesniku), i Iseljenike i Pomagačima (i primio je pokajanje Iseljenicima i Pomagačima).....", do Njegovoga govora "...... i budite sa (tim) istinitima.". Pa tako mi Allaha nije blagodario Allah na mene (ništa, nijedne) od blagodati nikada poslije (što je bio slučaj) da je naputio mene Islamu - (nije mi dao nijedne blagodati) veće u mojoj duši (osim primanja Islama) od moje istinitosti (tj. od blagodati moje istinitosti) poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, da ne budem lagao njemu, pa (da) propadnem kao što su propali (oni) koji su lagali (iznosili lažna opravdanja za izostanak od te borbe), pa (tj jer) zaista Allah, uzvišen je, rekao je za (one) koji su lagali kada je spustio (tu) objavu najgore što je rekao za jednoga (čovjeka, tj. najgore što je rekao za nekoga), pa je rekao, blagoslovljen je i uzvišen je (On):

"Zaklinjaće se (oni) sa Allahom vama kada ste se obrnuli (tj. kada se vratite k njima)....", do Njegovoga govora "..... pa zaista Allah neće se zadovoljiti (neće biti zadovoljan) od naroda (tj. od tih ljudi) griješnih."

Rekao je Ka'b: A bili smo izostajali se, o (vi) trojica, (tj. nas trojica - bili smo izostavljeni) od stvari tih koji (su to što) je (koje je) primio od njih poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (njihovu izjavu sumnjivoga pravdanja izostanka) kada su se zaklinjali njemu, pa je primio prisegu (na vjernost od) njih, i tražio je oprost za njih, a odgodio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, našu stvar dok je sudio (dok presudi) Allah o njoj. Pa s time (tj. Pa zbog toga) rekao je Allah:

"I na (onu) trojicu koji su se izostavili (tj. čija se je stvar odgodila, odložila - povratio se je Allah, a to znači: primio je pokajanje i te trojice).....". A nije (ono izostavljanje, izostajanje) koje je spomenuo Allah (u tom ajetu) od (onoga) što smo se mi izostavili (što smo mi ostali, izostali) od (toga) ratovanja (na Tebuku), a ono (to izostavljanje, izostajanje) je samo njegovo (Muhamedovo a.s.) izostavljanje (ostavljanje) nas i njegovo odgađanje naše stvari od (svakoga onoga) ko se je zakleo njemu i ispričao se (izvinjavao se) je k njemu, pa je (on) primio od njega (tu neiskrenu izjavu).

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA.

GLAVA VOJNE TEBUKA

a ona je vojna teškoće (poteškoće, izvijesnog teškog položaja zbog velike vrućine i oskudice u vodi i tovarnim i jahaćim životinjama).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Ala-a, pričao nam je Ebu Usamete od Burejda, sina Abdullaha sina Ebu Burdeta, od Ebu Burdeta, od Ebu Musa-a, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Poslali su mene moji drugovi ka poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) pitam njega (da tražim od njega izvjesne) životinje tovarne (i jahaće) za njih (njima da dadne, da da njima) pošto su oni sa njim u vojsci teškoće (izvjesne) - a ona (tj. a to) je vojna Tebuka - pa sam rekao:

"O vjerovijesniče Allaha! Zaista moji drugovi poslali su mene k tebi zato (da) natovariš njih (tj. da im daš, da im dadneš, daruješ životinje za tovarenje, prenos ratnoga materijala i za jahanje)."

(Doslovno izraz "li tahmile hum" znači: zato (da) poneseš njih.)

Pa je rekao: "Tako mi Allaha neću nositi (natovariti) vas (ni) na (jednu) stvar (ni na što, ni na čemu)." I susreo sam se (sa) njim (susreo sam ga, sreo sam ga), a on je srdit, a neću opaziti (a ja ne opažam da je on srdit, ljut). I vratio sam se tužan od (zbog) sprječavanja (odbijanja) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, i od (i zbog) straha da bude Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, našao (osjetio) u svojoj duši na mene (tj. i zbog straha da se bude naljutio, da se nije naljutio, da se ne bude naljutio, rasrdio na mene). Pa sam se vratio ka svojim drugovima, pa sam izvijestio njih (o govoru) koji je (tj. o onome što je) rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio. Pa nisam ostao osim (jedan) časak pošto (kad) sam čuo (tj. kadli čujem) Bilala (da) doziva:

"O Abdullahe, sine Kajsa!" Pa sam odgovorio (tj. odazvao sam se) njemu. Pa je rekao: "Odgovori (Odazovi se, javi se) poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zove (poziva on) tebe." Pa pošto sam došao njemu, rekao je:

"Uzmi ova dva sadruga i ova dva sadruga (misli se na deve, svezane po dvije zajedno) - za šest deva (što) je kupio njih tada od Sa'da (to mi je rekao za sve to šest deva) -, pa odi s njima (tj. pa odvedi ih) ka svojim drugovima, pa reci: "Zaista Allah - ili je rekao: "Zaista poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio - nosi (tj. tovari) vas na ove (deve), pa uzjašite (pojašite vi) njih." Pa sam odveo k njima njih, pa sam rekao: "Zaista Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, nosi (tovari) vas na ove (deve), ali ja tako mi Allaha neću ostaviti vas do (da) ode (ide) sa mnom (dok ne krene) neki (od) vas ka (onome) ko je čuo besjedu (riječ,

govor) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) ne mislite (neka ne mislite vi) da ja pričam vama (neku) stvar (što) nije rekao nju poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio." Pa su rekli meni:

"Zaista ti si kod nas zaista potvrđen (tj. poznat kao čovjek od istine, čovjek kome se vjeruje da istinu govori), a zaista učinićemo svakako (ono) što si volio (želio, tj. ono što voliš, šta želiš)." Pa je otišao Ebu Musa sa nekolicinom od njih dok su došli (onima) koji su čuli govor poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, njegovo sprječavanje njima, zatim davanje njima poslije, pa su pričali (oni) njima sa sličnim (načinom, slično) što je pričao njima sa njim (tim načinom) Ebu Musa.

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja od Šubeta, od Hakema, od Mus'aba, sina Sa'da, od njegovoga oca da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, izašao ka Tebuku, a imenovao (tj. postavio) je zamjenikom (svojim zastupnikom u Medini) Aliju, pa je rekao:

"Zar (iza sebe) ostavljaš mene u djeci i ženama (tj. među djecom i ženama ovim)?" Rekao je: "Zar se ne zadovoljavaš da budeš od mene u stepenu Haruna (Arona) od Musa-a (Mojsija), osim (tj. izuzev jedino to) da ono nije (tj. nema nikakvoga načina da bude neko) vjerovijesnik poslije mene." A rekao je Ebu Davud: Pričao nam je Šubete od Hakema: čuo sam Musaba.

PRIČAO NAM JE Ubejdulah, sin Seida, pričao nam je Muhamed, sin Bekra, izvijestio nas je Ibnu Džurejdž, rekao je: čuo sam Ata-a (da) izvještava, rekao je: izvijestio me je Safvan, sin Ja'la-a sina Umejeta, od svoga oca (Ja'la-a, sina Umejeta), rekao je:

Ratovao sam (u društvu) sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, Teškoću (tj. rat, vojnu izvjesne teškoće, poteškoće velike). Rekao je: Bio je Ja'la (običaja da) govori: Ta vojna je najpouzdaniji (od svih) mojih poslova kod mene (tj. to je moje djelo u koje se najviše uzdam da je dobro i da ću za njega biti nagrađen kod Allaha). Rekao je Ata': Pa je rekao Safvan: Rekao je Ja'la:

Pa bio je za (u) mene (jedan) najamnik, pa se borio (pobio se je sa jednim) čovjekom, pa je ujeo (ugrizao) jedan (od) njih dvojice ruku drugoga. Rekao je Ata: Pa zaista već je izvijestio mene Safvan koji (od) njih dvojice je ujeo drugoga, pa sam (ja) zaboravio njega. Rekao je: Pa je iščupao (istrgnuo taj) ujedeni (ugriženi) svoju ruku iz usta (toga) ujedača, pa je iščupao jedan (od) njegova dva sjekutića (prednja zuba). Pa su njih dvojica došla Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je zanemario njegov sjekutić (prednji zub, tj. odbacio je zahtjev za odštetu za taj zub).

Rekao je Ata': I mislio sam (tj. I mislim) da je on (Safvan) rekao: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Pa zar (da on) ostavi svoju ruku u tvojim ustima (da ti) grizeš nju, kao da je ona u ustima pastuha (ždrijepca koji) grize (odgriza) nju."

GLAVA

hadisa Ka'ba, sina Malika, i (GLAVA) govora Allaha, moćan je i veličajan je: "I na (onu) trojicu koji su se ozadi ostavili (vratio se je Allah, tj. primio je pokajanje i one trojice koji su ozadi, pozadi ostavljeni da se o njihovom slučaju izostanka od borbe na Tebuku naknadno izrekne odluka)....".

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, rekao je: pričao nam je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba, od Abdurahmana, sina Abdullaha sina Ka'ba sina Malika, da je Abdullah, sin Ka'ba sina Malika - a bio je vođa (tj. vodić, vodič) Kaba od (tj. između) njegovih sinova kada je oslijepio - rekao je:

Čuo sam Ka'ba, sina Malika (da) priča, (o svome slučaju koji mu se je dogodio) kada je izostao (od borbe na Tebuku), o priči Tebuka. Rekao je Ka'b:

Nisam izostao od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (ni) u (jednoj) vojni (što) je vojevao (ratovao) nju osim u vojni Tebuka, osim (jedino što je još bio slučaj) da sam ja bio izostao u vojni Bedra, a nije korio (ni) jednoga (čovjeka koji) je izostao od nje. Izašao je

poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, samo (zato što) hoće karavanu Kurejševića (da presretne kod Bedra) dok (tj. te) je sastavio Allah između njih (muslimana) i između njihovih neprijatelja na (drugi način) osim obećanja (tj. nepredviđeno je izbila borba na Bedru, jer se nije bilo ni pošlo na Bedr zbog neke ozbiljnije borbe, pa zato nije ni ukoren niko ko nije u toj borbi učestvovao). I zaista već sam prisustvovao sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (u) noći Akabe kada smo se međusobno obavezali na Islam, i ne volim (nisam volio) da imam za nju (za tu noć) prisustvovanje Bedru iako je bio Bedr spominjaniji (tj. više spominjan) u (među tim) ljudima od nje (te noći). Bilo je od moje vijesti (u vezi izostanka od Tebuka) da ja nisam bio nikad jači, a ni laganiji (tj. bogatiji, imućniji) kada sam izostao od njega (iza njega - Muhameda a.s.) u toj vojni. Tako mi Allaha nisu se sastavile kod mene prije njega (ovoga slučaja) dvije samarice (dvije deve) nikad, dok sam sastavio njih dvije u toj vojni.

A nije bio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da drukčije postupa kada) hoće (neku) vojnu (borbu, rat) osim (tako da) je sakrivao (prikrivao, tajio) sa (nečim drugim) osim nje do (tj. izuzev kada) je bila ta vojna (dok nije bila ta borba). Ratovao (tj. Poduzeo) je nju poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u (jednoj) žestokoj vrućini i krenuo je prema (jednom) dalekom putu, i pustinji i mnogobrojnom neprijatelju, pa je jasno pokazao muslimanima njihovu stvar zato (da) se spreme (prigotove oni) spremom njihovoga ratovanja (ratnom opremom i sl.), pa je izvijestio njih o svome načinu (tj. o svome pravcu) koji hoće. A muslimana je sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (bilo) mnogo i neće sakupiti njih (nijedna) pamtljiva knjiga - hoće (da kaže) spisak (popis, zbornik). Rekao je Ka'b:

Pa nije (nijedan) čovjek htio da odsustvuje (da se udalji, izostane pa da je drukčije smatrao) osim (tako da) je mislio da će se sakriti za njega (za to mnoštvo, zbog te velike mase da se neće ni primjetiti njegovo odsustvovanje, neučestvovanje) dok nije sišla (tj. sve dok ne siđe) o njemu objava Allaha. A ratovao (poduzeo) je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, tu vojnu kada su bili lijepi (dobri ti) plodovi (voća) i hladovi (stabala). I opremao se poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i (ti) muslimani sa njim. Pa sam počeo (da) idem jutrom zato (da) se opremam (spremam za pohod u tu borbu) sa

njima, pa se vratim, a nisam završio (izvršio nijednu) stvar (ništa). Pa govorim u svojoj duši (u sebi govorim):

Ja sam moćan na njega (na opremanje). Pa neprestano je ustrajalo (odugovlačilo se to stanje) sa mnom dok se je pojačao u (tih) ljudi trud (oko opremanja). Pa je osvanuo poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a (ti) muslimani su sa njim (već opremljeni), a (ja) nisam izvršio od moje (svoje) opreme (nijednu) stvar (a ja se još nisam spremio, opremio). Pa sam rekao: Opremiću se poslije njega za (jedan) dan ili dva dana, zatim ću se priključiti njima. Pa sam išao jutrom poslije (što je nastupio čas, kad je došao trenutak) da su se rastavili (odvojili, tj. izašli iz Medine oni) zato (da) se opremim, pa sam se (opet) vratio, a nisam (i nisam) izvršio (nijednu) stvar (ništa, opet se nisam opremio). Zatim sam (ponovo) išao jutrom (ujutru, ujutro), zatim sam se (ponovo) vratio, a (da) nisam izvršio (nijednu) stvar (i ponovo se nisam spremio). Pa neprestano je sa mnom (takvo stanje bilo) dok su požurili (odžurili, tj. otišli žurno oni) i prošlo (pobjeglo mi) je (to) ratovanje (ta vojna). I odlučio (naumio, pomišljao) sam da otprtljam (tj. da krenem) pa (da) stignem njih. I da sam ja (I kamo sreće da sam ja) učinio (to)! Pa nije se odredilo meni to. Pa bio sam, kada sam (kada bih) izašao u (među te) ljude poslije izlaženja (tj. odlaska) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa sam ophodio u njima (tj. pa bih hodao između njih), (bio sam takav da) je žalostilo mene da ja neću vidjeti (tj. da ne vidim nikoga drugoga) osim (nekoga) čovjeka osumnjičenoga (da je) na njemu (pri njemu to) licemjerstvo, ili čovjeka (nekoga koji je) od (onih) ko (je takav da) je ispričao Allah (njega, tj. primio mu je ispriku jer je to lice) od (tih) slabića (nemoćnih za borbu). A nije se sjetio (nije spomenuo) mene poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, do (časa kada) je dopro Tebuku, pa je rekao, a on je sjedač u (tom) narodu u Tebuku:

"Šta je učinio Ka'b?" Pa je rekao (jedan) čovjek od Selimetovića: "O poslaniče Allaha! Zadržala (Spriječila) su ga njegova dva ogrtača i njegovo gledanje u njegove dvije strane (u njegova dva boka)." Pa je rekao Muaz, sin Džebela: "Loše je (ono, to) što si rekao. Tako mi Allaha, o poslaniče Allaha, nismo znali na njemu (tj. ne znamo o njemu ništa drugo) osim dobro." Pa je ušutio (šutio) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Rekao je Ka'b, sin Malika:

Pa pošto je doprlo meni da se je on upravio (krenuo) vraćajući se, došla je meni moja briga (zabrinuo sam se), pa sam počeo (da) se sjećam (prisjećam određene, izvjesne) laži i (da) govorim: S čime to (da) izađem iz njegove srdžbe sutra? I tražio sam pomoć na to (zbog toga) u svakoga vlasnika (posjednika nekoga) mišljenja od svoje porodice (u svojoj porodici). Pa pošto se je reklo:

Zaista poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, već je zasjenio dolazeći (tj. već dolazi, prilazi Medini), (i) otišla je od mene neistina (pokvarenost, tj. namjera da se lažno izvinjavam njemu), i upoznao sam da ja neću izaći (nikada) od njega nikada sa (nekom) stvari (što) je u njoj (neka) laž, pa sam se složio (na) njegovu istinu (tj. pa sam odlučio da mu reknem istinu). I osvanuo je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, dolazeći. A bio je (bio bi), kada je dolazio od (tj. kada bi dolazio sa kakvoga) putovanja, počeo bi sa Bogomoljom (tj. na povratku najprije bi unišao u Bogomolju), pa se nakloni u njoj dva naklona (tj. klanja dva rekata, pa bi klanjao dva rekata), zatim je (tj. zatim bi on) sjeo za (tj. radi toga da sasluša te) ljude. Pa pošto je učinio to, došli su njemu (ti) izostali (tj. oni koji nisu bili otišli u borbu na Tebuk), pa su počeli (da) se ispričavaju (izvinjavaju) k njemu i (da) se zaklinju njemu, a bili su (oni skupina od) osamdeset i nekoliko ljudi. Pa je primio od njih poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, njihovu javnost (tj. javnu izjavu, javno izvinjenje), i primio je njihovu prisegu i tražio (molio) je oprost za njih (za njihove grijehe), a povjerio (predao, prepustio) je njihove tajne ka Allahu. Pa sam došao njemu (veli Kab). Pa pošto sam pozdravio njega, osmjehnuo se je osmjehivanjem rasrđenoga (čovjeka), zatim je rekao:

"Dođi!" Pa sam došao idem (tj. došao sam idući) dok sam sjeo pred njega. Pa je rekao meni: "Šta je izostavilo tebe (Zašto si izostao, tj. Šta je ostavilo u Medini iza -halfe- nas tebe, pa da nisi išao u ovu borbu)? Zar nisi bio već sebi kupio tvoju (svoju) devu (doslovno: tvoja leđa, tj. leđa deve za jahanje)?" Pa sam rekao: "Da. Zaista ja tako mi Allaha da sam sjeo kod (nekoga drugoga) osim tebe (mimo tebe) od stanovnika ovozemnosti (tj. od ljudi ovoga svijeta), zaista bih vidio (smatrao, mislio) da ću izaći iz njegove srdžbe sa isprikom (tj. pomoću kakve god isprike, izvinjenja), a zaista već se je meni dalo prepiranje,

ali (nego) ja tako mi Allaha zaista već sam znao (već znam to da) zaista ako sam pričao (ako pričam, ispričam) tebi danas pričanje laži (ako ti slažem, tj. ako ti kažem neko lažno pričanje, lažni razgovor koji je takav da) se zadovoljiš s njime (ti) od mene, zaista skoro će svakako Allah da naljuti (rasrdi) tebe na mene (protiv mene). A zaista ako sam pričao (tj. ako pričam, ako kažem, reknem) tebi pričanje istine (koje je takvo da) nalaziš na mene (protiv mene) u njemu (osnova da se ljutiš, tj. ako ti pričam istinito pričanje zbog kojega ćeš se naljutiti na mene), zaista ja zaista nadam se u njemu (tj. zbog njega) oprostu Allaha (nadam se da će mi Allah oprostiti). Ne, tako mi Allaha nije bilo za mene (ništa) od isprike (tj. ja nemam nikakvoga opravdanja za svoj izostanak od ove borbe, vojne). Tako mi Allaha nisam bio nikad jači, a ni lakši (bogatiji, imućniji) od mene kada sam se izostavio (kada sam izostao) od tebe." Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Što se tiče ovoga, pa već je istinit bio (tj. pa već reče istinu). Pa ustani, dok sudi (dok ne dosudi, dok osudi, dok objavi presudu) Allah o tebi." Pa sam ustao. I podigli su se (skočili su neki) ljudi od Selimetovića, pa su slijedili mene, pa su rekli meni:

"Tako mi (Tako nam) Allaha nismo znali (za) tebe (da) si bio pogriješio (neki) grijeh prije ovoga, a zaista već si bio nemoćan da nećeš biti (da ne budeš) ispričao se (tj. a nisi mogao da se budeš bio ispričao, izvinuo) ka poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, sa (onim, na onaj način) što su se ispričali (izvinuli, opravdali) k njemu (oni ostali) izostavljači sebe (tj. izostali iz ove borbe). Već je bilo dosta tebi (za) tvoj grijeh traženje oprosta poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, za tebe."

Pa su neprestano (vrlo žestoko) korili (tj. Pa neprestano prekoravaju oni tako) mene čak (da) sam htio da se vratim pa (da) učinim lažnom svoju osobu (tj. da reknem da sam slagao ono što sam rekao maloprije, i da iznesem onda lažno opravdanje za izostanak). Zatim sam rekao njima: "Da li je susreo ovo sa mnom ijedan (čovjek, iko, tj. Je li ovo zadesilo ikoga osim mene)?" Rekli su: "Da. Dva (neka) čovjeka rekla su slično (onome) što si rekao (i ti), pa se reklo njima dvojici (tako nešto) slično što se reklo tebi." Pa sam rekao (Pa sam pitao): "Ko su njih dvojica?" Rekli su: "Murarete, sin Rebi-a, El-Amrija

i Hilal, sin Umejeta, El-Vakifija." Pa (vidim da) su spomenuli (oni) meni dvojicu dobrih ljudi (koji) su već prisustvovali (doslovno: prisustvovala su njih dva na) Bedru, u njima dvojici je uzor. Pa sam prošao (otišao) kada su spomenuli njih dvojicu meni.

I zabranio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (tim) muslimanima naš govor (tj. razgovor sa nama, sa nama trojicom samo jasno rekavši to:) o (vas) trojica, između (svih onih) ko se je izostavio (ko je izostao) od njega. Pa su se klonili nas (ti) ljudi i promijenili su se nama (protiv nas), čak se izmijenila (doslovno: postala je nepoznata) u mojoj duši (i ta) Zemlja, pa nije ona (više ta) koju poznajem. Pa smo ostali na tome (u takvom stanju) pedeset noći (tj. pedeset dana). Pa što se tiče moja dva druga, pa njih dvojica su se pokorili (ponizili, predali sudbini) i njih dvojica su sjedila u svojim kućama plaču njih dvojica (tj. sjedili su u kući plačući njih dva). A što se tiče mene, pa bio sam najmlađi (od toga) naroda i najčvršći (najjači, najstrpljiviji od) njih, pa izlažah pa prisustvujem (pa sam izlazio da prisustvujem zajedničkoj) molitvi sa (tim) muslimanima, i ophodim (obilazim) u (tj. po) trgovima (pijacama), a neće govoriti meni (tj. a neće da razgovara sa mnom ni) jedan (čovjek, niko). I dođem poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa pozdravim njega, a on je u svome sijelu (sjednici) poslije (zajedničke) molitve, pa govorim u svojoj duši (sam u sebi): Da li je pokrenuo svoje dvije usne za vraćanje (toga) pozdrava na mene (tj. u ime otpozdravljanja, i u ime primanja moga pozdrava je li bar pokrenuo usne), ili nije? Zatim klanjam blizo (blizu) njega, pa kradem njemu pogled (njegov, tj. međusobno kradem njemu poglede, kradomice gledamo jedan drugoga), pa kada sam se okrenuo (ja) na svoju molitvu, okrenuo se je (on, okrenuo bi se on) k meni, a kada sam se obazreo prema njemu, okrenuo se je (okrenuo bi se) od mene. Čak (tj Te) kada je bilo dugo to od napuštanja (izbjegavanja tih) ljudi (tj. kada se oduljilo to izbjegavanje ljudi), išao sam dok sam se prebacio bedemom (preko bedema) zida ograde Ebu Katadeta, a on je sin moga strica (moj stričević) i najdraži (od svih) ljudi k meni, pa sam pozdravio njega. Pa tako mi Allaha nije (ni on) vratio (tj. uzvratio) meni (toga) pozdrava. Pa sam rekao:

"O Ebu Katadete! Zaklinjem te sa Allahom da li znaš mene (da) volim (da li znaš da ja volim) Allaha i Njegovoga poslanika?" Pa je

šutio. Pa sam vratio (tj. zavratio) se njemu, pa sam zaklinjao njega, pa je (opet) šutio. Pa sam se vratio njemu, pa sam zaklinjao njega, pa je rekao: "Allah i Njegov poslanik su znaniji." Pa su se izlila (tj. prolila su suze) moja dva oka, i okrenuo sam leđa (otišao sam od njega) dok sam se prebacio bedemom (preko bedema njegovoga) zida. Rekao je: Pa dok ja idem u (dok sam išao po) trgu (pijaci) Medine kada li (jedan) Nabatejac od Nabatejaca stanovnika Sirije, od (onih) ko je došao sa (svojom) hranom (da) prodaje nju u Medini, govori:

"Ko će pokazati (uputiti mene) na Kaba (Ka'ba), sina Malika?" Pa su počeli (ti) ljudi (da) daju znak (da pokazuju) njemu. Te kada je došao meni, dao je meni (jednu) knjigu (tj. jedno pismo) od vladara Gasanovića, pa kada li je u njemu (pisalo ovo, ili: a u njemu je pisalo ovo):

"Što se tiče poslije, pa zaista ono već je doprlo meni da je tvoj drug već napustio tebe (okrenuo se od tebe, prekinuo odnose sa tobom). A nije učinio tebe Allah (sveznanoga) sa kućom poniženja, a ni upropaštavanja (upropaštenja), pa priključi se nama, pomoći ćemo te (učinićemo te uzorom, primjerom za kojim se treba povoditi; ili: učinićemo te ravnim nama)."

Pa sam rekao pošto sam pročitao nju (ovu poslanicu, poruku): I ovo je takođe od (moga) iskušenja (tj. još jedna moja nesreća). Pa sam se upravio sa njom (sa tom poslanicom u svoju) peć (stavio sam je u peć), pa sam potpalio nju (peć) sa njom (sa tom poslanicom iz Sirije). Te kada je prošlo četrdeset noći (tj. dana) od (tih) pedeset, kada li poslanik poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, dolazi meni, pa je rekao (pa reče):

"Zaista poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zapovjeda tebi da se odstraniš tvoje (svoje) žene." Pa sam rekao: "Pustiću nju, ili šta to (da) činim (tj. Da li da se razvedem sa njom, ili šta to da učinim, šta da radim)?" Rekao je: "Ne (da se razvedeš), nego odstrani se nje, i ne približuj se njoj." I poslao je k mojoj dvojici drugova slično tome (zapovjed, naredbu). Pa sam rekao svojoj ženi: "Priključi se svojoj porodici, pa budi kod njih dok sudi (dok izrekne presudu) Allah o ovoj (mojoj) stvari (tj. o mome slučaju)." Rekao je Kab: Pa je došla žena

Hilala, sina Umejeta, poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekla:

"O poslaniče Allaha! Zaista je Hilal, sin Umejeta, starac propao (oronuli starac), nije za (u) njega sluga (tj. on nema nikakvoga poslužitelja), pa da li mrziš da poslužujem (služim) njega?" Rekao je: "Ne, ali (nego) neka se ne približuje tebi." Rekla je: "Zaista ono tako mi Allaha nema sa njim (tj. nema u njega nikakve) kretnje (pokretanja) ka stvari (ikakvoj, ka ičemu). Tako mi Allaha neprestano plače (on) otkako je bilo od njegove stvari (ono) što je bilo do ovoga njegovoga dana (do danas)." Pa je rekao meni neki (od članova) moje porodice: "Da si tražio dozvolu (i ti od) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u (tj. za) tvoju (svoju) ženu (da on dozvoli njoj da te služi) kao što je dozvolio ženi Hilala, sina Umejeta, da (ona) služi njega." Pa sam rekao: "Tako mi Allaha neću tražiti dozvole u (vezi) nje (tj. za nju od) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. I šta upoznaje mene (tj. I šta ja znam) šta će govoriti (šta će reći) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, kada sam zatražio (tj. kad zatražim) dozvolu (od) njega u (vezi) nje (tj. za nju), a ja sam (jedan) čovjek mlad." Pa sam ostao poslije toga deset noći (tj. deset dana) dok se je upotpunilo (navršilo) nama pedeset noći (tj. dana) od kada je zabranio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, naš govor (tj. razgovaranje sa nama trojicom). Pa pošto sam klanjao klanjanje (tj. molitvu te) zore jutrom (u jutru navršenih, poslije navršenih) pedeset noći (dana), a ja sam na leđima (jedne) kuće od naših kuća (tj. a ja sam iza jedne naše kuće), pa dok sam ja sjedač na (u onome) stanju koje je spomenuo Allah: "..... već se je stijesnila meni moja duša i stijesnila se je meni Zemlja sa (onim) što je široka (bila).....", čuo sam glas (jednoga) vikača (dozivača koji) se je nadvisio na brdo Sel' (a koji je vikao) sa najvišim svojim glasom:

"O Ka'be, sine Malika! Veseli se (Primi veselu vijest)!" Rekao je: Pa sam se skrhao (pao) ničičeći (čineći ničicu-sedždu), i poznao sam de je već došlo raspuknuće (olakšanje, radost). I objavio (oglasio) je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, za povraćanje Allaha na nas (tj. oglasio je da je primio Allah naše pokajanje - to je oglasio) kada je klanjao klanjanje (molitvu te) zore. Pa su otišli (ti) ljudi (da) obesele nas (da kažu veselu vijest nama). I otišli su prema mojoj dvojici drugova (jedni) obeseljivači, a podbo je (nogama jedan) čovjek konja, a

trčao je (jedan) trkač iz (plemena) Eslema, pa se nadvisio na (ono) brdo (popeo se na brdo) i bio je (njegov) glas brži od (onoga) konja. Pa pošto je došao meni (taj što) sam čuo njegov glas (da) obeseli mene, ščupao (skinuo) sam (dao sam) njemu svoje dvije odjeće pa sam obukao njemu njih dvije za njegovu veselu vijest (zbog tog muštuluka), tako mi Allaha ne posjedujem (nikakve druge odjeće) osim njih dviju tada (osim te dvije odjeće u to vrijeme). I pozajmio sam (uzeo sam u naruč, na poslugu nekakve) dvije odjeće, pa sam obukao njih dvije i otišao sam ka poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa sretaju mene (ti) ljudi grupa (po) grupa (tj. u grupama), čestitaju mi za (to) pokajanje, govore (govoreći):

"Neka je sretno tebi povraćanje Allaha na tebe (tj. Neka ti je sretno to što je Allah primio tvoje kajanje)!" Rekao je Ka'b: Dok (tj. Te) sam unišao (u) Bogomolju, pa kada li poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, sjedač (sjedi a) okolo njega (ti izvjesni) ljudi. Pa je ustao k meni Talhate, sin Ubejdulaha žuri (tj. žureći, pokaskivajući on) dok je rukovao se (sa) mnom i čestitao mi je. Tako mi Allaha nije ustao k meni (nijedan) čovjek od Iseljenika osim njega, i neću zaboraviti nje (te čestitke) Talhatu (dakle: nisam zaboravio tu čestitku, to čestitanje Talhata). Rekao je Ka'b: Pa pošto sam pozdravio poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a on (je u takvom stanju da) svijetli (sijeva) njegovo lice od (njegove) radosti:

"Veseli se sa najboljim danom (koji) je prošao (došao) tebi otkada je rodila tebe tvoja majka!" Rekao je: Rekao sam: "Je li od (strane) kod tebe (tj. Je li od tebe), o poslaniče Allaha, ili je od (strane) kod Allaha (ili je od Allaha)?" Rekao je: "Ne (od mene, Ne, nije od mene), nego od (strane) kod Allaha (nego je od Allaha)." A bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, kada se obeselio (kada bi bio obeseljen, obradovan, bio bi takav da) se je svijetlilo njegovo lice čak kao da je ono komad (odsječak) Mjeseca, i prepoznavasmo to od njega (to na njemu). Pa pošto sam sjeo pred njega, rekao sam:

"O poslaniče Allaha! Zaista od moga pokajanja je (to) da se skidam (tj. da se odričem) od svoga imanja (koje dajem kao) milostinju ka Allahu (u ime nagrade Allaha) i ka poslaniku Allaha, pomilovao ga

Allah i spasio." Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Zadrži na tebi (tj. Zadrži sebi) neki (dio) svoga imanja, pa ono (pa to) je bolje tebi (za tebe)." Rekao sam: "Pa zaista ja zadržavam svoj dio koji je u Hajberu." Pa sam rekao: "O poslaniče Allaha! Zaista Allah je spasio mene samo sa (mojom) istinitošću (zbog moje istinitosti), i zaista od moga pokajanja je (i to) da neću pričati (govoriti drugo) osim istinu dok sam ostao (tj. dok sam god živ)."

Pa tako mi Allaha ne znam (ni) jednoga (čovjeka) od muslimana (da) je stavio na iskušenje njega Allah u istini (njegovoga) pričanja (tj. da je obasuo blagodatima njega Allah zbog istine u pričanju njegovom) otkada sam spomenuo to poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da je nekoga stavio na iskušenje) ljepše od (onoga) što je stavio na iskušenje mene. Nisam se upravio, otkada sam spomenuo to poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, do ovoga moga dana (nikakvoj) laži. I zaista ja zaista se nadam da će sačuvati mene Allah u (onome) što sam ostao (da proživim, tj. u preostalome mome životu). I spustio je Allah, uzvišen je, na Svoga poslanika, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista već se je vratio Allah na Vjerovijesnika (tj. primio je pokajanje Vjerovijesniku), i Iseljenike i Pomagačima (i primio je pokajanje Iseljenicima i Pomagačima).....", do Njegovoga govora "...... i budite sa (tim) istinitima.". Pa tako mi Allaha nije blagodario Allah na mene (ništa, nijedne) od blagodati nikada poslije (što je bio slučaj) da je naputio mene Islamu - (nije mi dao nijedne blagodati) veće u mojoj duši (osim primanja Islama) od moje istinitosti (tj. od blagodati moje istinitosti) poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, da ne budem lagao njemu, pa (da) propadnem kao što su propali (oni) koji su lagali (iznosili lažna opravdanja za izostanak od te borbe), pa (tj jer) zaista Allah, uzvišen je, rekao je za (one) koji su lagali kada je spustio (tu) objavu najgore što je rekao za jednoga (čovjeka, tj. najgore što je rekao za nekoga), pa je rekao, blagoslovljen je i uzvišen je (On):

"Zaklinjaće se (oni) sa Allahom vama kada ste se obrnuli (tj. kada se vratite k njima)....", do Njegovoga govora "..... pa zaista Allah neće se zadovoljiti (neće biti zadovoljan) od naroda (tj. od tih ljudi) griješnih."

Rekao je Ka'b: A bili smo izostajali se, o (vi) trojica, (tj. nas trojica - bili smo izostavljeni) od stvari tih koji (su to što) je (koje je) primio od njih poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (njihovu izjavu sumnjivoga pravdanja izostanka) kada su se zaklinjali njemu, pa je primio prisegu (na vjernost od) njih, i tražio je oprost za njih, a odgodio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, našu stvar dok je sudio (dok presudi) Allah o njoj. Pa s time (tj. Pa zbog toga) rekao je Allah:

"I na (onu) trojicu koji su se izostavili (tj. čija se je stvar odgodila, odložila - povratio se je Allah, a to znači: primio je pokajanje i te trojice).....". A nije (ono izostavljanje, izostajanje) koje je spomenuo Allah (u tom ajetu) od (onoga) što smo se mi izostavili (što smo mi ostali, izostali) od (toga) ratovanja (na Tebuku), a ono (to izostavljanje, izostajanje) je samo njegovo (Muhamedovo a.s.) izostavljanje (ostavljanje) nas i njegovo odgađanje naše stvari od (svakoga onoga) ko se je zakleo njemu i ispričao se (izvinjavao se) je k njemu, pa je (on) primio od njega (tu neiskrenu izjavu).

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA.

KNJIGA (TJ. PISMO, PISANJE) VJEROVIJESNIKA, POMILOVAO GA ALLAH I SPASIO, KA KSERKSU (PERZIJSKOM) VLADARU I KAJZERU (CEZARU, VIZANTIJSKOM CARU)

PRIČAO NAM JE Ishak, pričao nam je Jakub, sin Ibrahima: pričao nam je moj otac od Saliha, od Ibnu Šihaba, rekao je: izvijestio me je Ubejdulah, sin Abdullaha, da je Ibnu Abas izvijestio njega da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, poslao svoju knjigu (tj. svoje pismo) ka kserksu sa Abdullahom, sinom Huzafeta, Sehmijom (tj. po Abdullahu, sinu Huzafeta, Sehmiji), pa je zapovjedio njemu da dadne njega (to pismo Abdullah) ka velikašu Behrejna, pa je dao njega velikaš Bahrejna ka kserksu.

Pa pošto je pročitao njega (kserks), poderao (pocijepao) je njega. Pa mislim da je Ibnul-Musejeb rekao: Pa je molio na njih (tj. proklinjao je njih) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, da se (i oni) poderu svakim deranjem (tj. da budu i oni pocijepani svakim cijepanjem - sa svakim, svakakvim deranjem i cijepanjem).

PRIČAO NAM JE Usman, sin Hejsema, pričao nam je Avf od Hasena, od Ebu Bekreta, rekao je:

Zaista već je okoristio mene Allah sa (jednom) riječi (što) sam čuo nju od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (pa mi je ta riječ koristila nakon smrti Muhameda a.s. čak u) danima deve (tj. u danima rata oko Aišine deve, u danima međusobne borbe Alije r.a. i njegovih protivnika među kojima se nalazila i Aiša r.a.) poslije što sam skoro bio (tj. a blizu sam bio) da se priključim drugovima (one) deve, pa (da) se borim sa njima (u društvu). Rekao je (Ebu Bekrete dalje da protumači koja je to riječ što je njega sa njom okoristio Allah tada):

Pošto je doprlo poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, da su stanovnici Perzije već zavladarili nad njima (tj. nad sobom) kćer kserksa (tj. da su Perzijanci postavili za vladara sebi kserksovu kćerku), rekao je:

"Neće se nikad spasiti (jedan) narod (ljudi jednoga naroda koji) su dali (upravu) njihove stvari (svoje stvari jednoj) ženi."
(Neće biti spašeni ljudi koji predaju svoju vlast u ruke jedne žene.)

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan, rekao je: čuo sam Zuhriju od Saiba, sina Jezida (da) govori:

Sjećam se ja da sam izašao sa (medinskim) dječacima ka Senijetul-Veda-u (da) susretnemo poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. A rekao je Sufjan jedanput: ..... sa (medinskom) djecom..... (umjesto sa dječacima).

(Senijetul-Veda' je mjesto ili brežuljak kod Medine do kojega su stanovnici Medine pratili one koji odlaze na putovanje i do kojega su mjesta, brežuljka izlazili na doček onih koji dolaze sa putovanja.)

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Sufjan od Zuhrije, od Saiba:

Sjećam se da sam ja izašao sa (tom) djecom (iz Medine da) susretnemo (dočekamo) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, ka Senijetul-Veda-u (prilikom) njegovoga dolaženja (dolaska) iz (tj. sa) vojne Tebuka.

(Veli se da je Buharija uvrstio, stavio ova zadnja dva hadisa da bi posredno upozorio na to da je slanje pisama ka vladarima izvan granica Arabije bilo u godini istoj kada je bila i vojna na Tebuku.)

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA.

ODLAŽENJE DŽERIRA K JEMENU (ODLAZAK DŽERIRA U JEMEN)

PRIČAO MI JE Abdullah, sin Ebu Šejbeta, Absija, pričao nam je Ibnu Idris od Ismaila, sina Ebu Halida, od Kajsa, od Džerira, rekao je:

Bio sam u (na jemenskom) moru (tj. na Crvenom moru), pa sam sreo dvojicu ljudi od stanovnika Jemena: Zu Kela-a (Zu Kala-a) i Zu Amra. Pa sam počeo (da) pričam njima o poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je rekao njemu (Džeriru) Zu Amr:

"Zaista ako je bio (taj tvoj izvještaj) koji spominješ od stvari tvoga (svoga) druga (a to će reći: o Muhamedu a.s. - ako je to bilo nešto što si nam rekao), zaista (i ja ću tebi reći to da) je već prošao na njegov (na svoj) rok (tj. na svoju smrt) od tri (dana prije, tj. zaista već je on umro ima tri dana)." I krenula su se (I krenuli su) njih dvojica sa mnom. Te kada smo bili u nekom (dijelu toga) puta (putovanja), podigli (tj. pojavili) su se nama (neki) konjanici od strane Medine. Pa smo pitali njih, pa su rekli:

"Zgrabio se je (Uzeo se je, tj. Umro je) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i postavio se je (postavljen je) halifom Ebu Bekr, i ljudi (ti muslimanski, muslimani) su dobri." Pa su rekla njih dvojica (Zu Kela i Zu Amr): "Izvijesti tvoga druga (tj. svoga druga - a misle na Ebu Bekra), da smo mi već došli (tj. pošli bili), i možda mi (da) ćemo se (ponovno k njemu) vratiti, ako je htio (ako htjedne) Allah (ako Bog da)." I vratila su se njih dva k Jemenu (sa toga dijela puta). Pa sam izvijestio Ebu Bekra za njihovo pričanje (o njihovom razgovoru). Rekao je:

"Pa zar nisi doveo njih?" Pa pošto je bilo poslije (pa poslije toga), rekao je meni Zu Amr: "O Džerire! Zaista za tebe je na meni (tj. ti imaš kod mene jednu veliku) plemenitost (tj. poštovanje, čast, ugled, cijenjenost), i zaista ja sam izvještač (tj. izvješćujem) tebe (jednu) vijest (za jednu vijest): "Zaista vi, družino Arapa, nećete prestati (biti) sa dobrom dok ste bili (tj. dok budete, u slučaju) kada je propao (kada propadne jedan) zapovjednik, (takvi da) ste se zdogovarali (da se zdogovarate, dogovarate) o drugome (o novome). Pa kada je bila (tj. kada bude vlast, zapovjedništvo stečeno) sa sabljom (svojom), bili su (tj. biće oni kao obični neki) vladari, ljute se (ljuteći se) ljutnjom (tih) vladara i zadovoljavaju (i zadovoljavajući) se zadovoljstvom (tih) vladara."

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA.

ODSIJEDANJA (SILAŽENJA, ODJAHIVANJA) VJEROVIJESNIKA, POMILOVAO GA ALLAH I SPASIO, (U) HIDŽRU

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, Džu'fija, pričao nam je Abdurezak, izvijestio nas je Mamer od Zuhrije, od Salima, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Pošto je prošao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pokraj Hidžra (kraja na sjeveru od Medine prema Siriji gdje se nalaze tragovi stanova i boravište uništenoga plemena Semuda), rekao je:

"Ne ulazite (u) stanove (onih) koji su nasilje učinili svojim dušama (tj. koji su učinili nasilje sami sebi - ne ulazite zbog opasnosti) da pogodi vas (da ne bi pogodilo vas ono) što je pogodilo njih (ne ulazite drukčije) osim (tako) da budete plakači (tj. osim plačući)." Zatim je velom prekrio svoju glavu i požurio je (svoj) hod dok je prešao (tu) dolinu.

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Malik od Abdullaha, sina Dinara, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, za drugove Hidžra (tj. o onima koji su kažnjeni i uništeni u Hidžru):

"Ne ulazite na (posjetu) ovima kažnjenima (drukčije) osim (tako) da budete plakači (osim plačući od straha) da (može da) pogodi vas (takođe) slično (onome) što je pogodilo njih."

GLAVA.

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, od Lejsa, od Abdulaziza, sina Ebu Selemeta, od Sa'da, sina Ibrahima, od Nafi-a, sina Džubejra, od Urveta, sina Mugireta, od njegovoga oca Mugireta, sina Šu'beta, rekao je:

Otišao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, zbog neke svoje nužde, pa sam ustao (da) izlijem (polijem) njemu (njegovu) vodu - neću znati (tj. ne znam) njega (drukčije) osim (da) je rekao (da je to bilo): u vojni Tebuka - pa je oprao svoje lice, i otišao je (tj. i počeo je da) opere (pere) svoje dvije podlaktice, pa je tijesan bio njemu rukav (njegove) odežde (dugoga kaputa sa rukavima), pa je izvadio njih dvije (tj. podlaktice) ispod svoje odežde (džube), pa je oprao njih dvije, zatim je potrao na svoje dvije obuće (cipele, tj. po svojoj obući, po mestvama).

PRIČAO NAM JE Halid, sin Mahleda, pričao nam je Sulejman, pričao mi je Amr, sin Jahja-a, od Abasa, sina Sehla sina Sa'da, od Ebu Humejda, rekao je:

Dolazili smo (tj. Primicali smo se prema Medini) sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, iz (tj. sa) vojne Tebuka (mjesta koje se nalazi sjeverno od Medine na udaljenosti od preko šest stotina kilometara), te kada smo se nadvisili (popeli) nad Medinu, rekao je:

"Ovo je Tabete (ili: Ovo je Taba - a Taba je jedno ime od imena grada Medine), a ovo je Uhud, brdo (koje) voli nas i (mi) volimo njega."

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Muhameda, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Humejd Tavil od Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, da se je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, vratio iz vojne Tebuka, pa se približio Medini, pa je rekao:

"Zaista u Medini su (neki) narodi (tj. ljudi takvi da vi) niste išli (nikakvo) idjenje (iđenje, idenje - nikakav hod), a niti ste presjekli (kakvu) dolinu (drukčije) osim (tako da) su (i oni) bili sa vama." Rekli su: "O poslaniče Allaha! A oni su u Medini (zar)?" Rekao je: "A oni su u Medini. Zadržala je njih (njihova) isprika (tj. opravdan razlog koji ih je spriječio da ne pođu u ovu borbu, ali su svojim mislima pratili uvijek vas i bili sa vama, pa su i u nagradi Allahovoj udruženi sa vama)."

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA.

SLANJA (ODAŠILJANJA) ALIJE, SINA EBU TALIBA, I HALIDA, SINA VELIDA, BIO ZADOVOLJAN ALLAH OD NJIH DVOJICE (S NJIMA DVOJICOM), KA JEMENU PRIJE HODOČAŠĆA OPRAŠTANJA (OPROŠTAJNOGA HODOČAŠĆA)

PRIČAO MI JE Ahmed, sin Usmana, pričao nam je Šurejh, sin Meslemeta, pričao nam je Ibrahim, sin Jusufa sina Ishaka sina Ebu Ishaka, pričao mi je moj otac od Ebu Ishaka: čuo sam Bera-a, bio zadovoljan Allah od njega:

Poslao je nas poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, sa Halidom, sinom Velida, ka Jemenu (u Jemen). Rekao je: Zatim je poslao Aliju poslije toga mjesto njega (mjesto Halida), pa je rekao:

"Zapovjedi (Naredi) drugovima Halida ko je htio (tj. ko hoće) od njih da smijeni (da se vrati u Jemen) sa tobom (nakon što se bude vratio iz Jemena sa Halidom), pa neka se smijeni (neka se vrati odmah sa tobom u tvojoj smjeni). A ko je htio (da dođe iz Jemena sasvim, posve), pa neka dođe." Pa sam bio u (tj. među onima) ko se je (koji se) smjenio (vratio) sa njim. Rekao je: Pa sam zaplijenio (tj. dobio sam kao dio od ratnoga plijena) ukija brojnih (tj. mnogo ukija novca).

(Ukija je mjera za metalni novac u prošlosti, a iznosila je u nekim krajevima 37,44 grama, odnosno i danas u nekim arapskim krajevima se upotrebljava za mjerenje plemenitih metala i iznosi 37,44 gr.)

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Bešara, pričao nam je Revh, sin Ubadeta, pričao nam je Alija, sin Suvejda sina Mendžufa, od Abdullaha, sina Burejdeta, od njegovoga oca, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Poslao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, Aliju ka Halidu zato (da) zgrabi (tj. da od njega Alija uzme) petinu (njegovoga ratnoga plijena, što ga je u borbama zaplijenio Halid). I mržah (tj. I mrzio sam od tada) Aliju, a već se je okupao.

(To znači: Mrzio sam neko vrijeme Aliju od toga preuzimanja petine od Halida jer je Alija iz petine preuzetoga plijena uzeo sebi jednu robinju i imao je polni odnos sa njom pošto se je okupao, pa na osnovu toga smatram da je imao spolni odnos sa njom. Spolni odnos sa robinjom, svojom robinjom je dozvoljen, ali je Burejdete mislio da je Alija tu

robinju prikrio, sakrio za sebe, a da mu nije došla kao dio na raspodjeli. Međutim, iz daljeg teksta vidjeće se pravo stanje.)

Pa sam rekao Halidu: "Zar nećeš vidjeti k ovome (tj. Zar ne vidiš ovoga)?" (Pitanje izrečeno u ime prekoravanja Alije.) Pa pošto smo došli Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, spomenuo sam to njemu. Pa je rekao (Muhamed a.s.):

"O Burejdete! Da li (ti) mrziš Aliju?" Rekao sam: "Da." Rekao je: "Ne mrzi (Nemoj mrziti) njega, pa (jer) zaista je za njega (tj. on ima pravo) u (toj) petini (na) više od toga (na više od jedne robinje)."

PRIČAO NAM JE Kutejbete, pričao nam je Abdulvahid od Umareta, sina Ka'ka-a, pričao nam je Abdurahman, sin Ebu Nu'ma, rekao je: čuo sam Ebu Seida Hudriju (Hudrija da) govori:

Poslao je Alija, sin Ebu Taliba, bio zadovoljan Allah od njega, ka poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, iz Jemena (pošiljku neku) sa zlatašcem (sa malim zlatom) u kožu učinjenoj rujem (ili: učinjenoj sa lišćem ruja - neka vrsta trna, biljke), nije se sticalo (tj. nije se očistilo to zlato) od svoga praha (zemlje). Rekao je: Pa je razdijelio nju (tu količinu zlata) među četiri lica: među Ujejneta, sina Bedra, i Akre-a, sina Habisa, i Zejda Hajla i (taj) četvrti ili je Alkamete, ili je Amir, sin Tufejla. Pa je rekao (jedan) čovjek od njegovih drugova:

"Bili smo mi preči za ovo (zlato) od ovih." Rekao je: Pa je to doprlo Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Zar nećete biti sigurni (u) mene (tj. Zar nemate povjerenja u mene), a ja sam povjerljiv (pouzdan kod Onoga) ko je (Vladar) u nebu (na nebu tome našemu), dolazi mi vijest (toga) neba jutrom i večerom (pa zar da mi vi ne vjerujete i ne pouzdavate se da ću raditi svrsishodno)?" Rekao je: Pa je ustao (jedan) čovjek, potonulih (svojih) očiju (doslovno: upalih, upala svoja dva oka, tj. čovjek čije su oči upale u očnu šupljinu), nagetih (ispupčenih) jagodica, visokoga čela, guste brade, obrijane glave, zavrnutoga skuta (donje odjeće), pa je rekao:

"O poslaniče Allaha! Boj se (Čuvaj se) Allaha!" Rekao je (Muhamed a.s.): "Teško tebi! A zar nisam (ja) najpreči (od svih) stanovnika Zemlje da se boji (da se čuva) Allaha?" Rekao je: Zatim je okrenuo leđa (taj) čovjek (i pošao, otišao). Rekao je Halid, sin Velida:

"O poslaniče Allaha! Zar neću udariti njegov vrat (Zar ga neću ubiti, tj. Daj da ga posiječem)?!" Rekao je: "Ne. Možda on bude (takav da) klanja (da se moli Allahu)." Pa je rekao Halid: "A koliko li (puta neko) od klanjača (tj. neki klanjač; ili: Koliko li ima klanjača da) govori sa svojim jezikom (ono) što nije u njegovom srcu!" Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista ja (sam takav da) se nije meni zapovjedilo da provaljujem (tj. da ispitujem, istražujem) srca (tih) ljudi, i niti (da) cijepam njihove stomake (unutrice)." Rekao je: Zatim je pogledao (gledao) k njemu, a on je okretač zatioka (potiljka), pa je rekao (Muhamed a.s. gledajući za tim čovjekom):

"Zaista ono izaći će (ili: izlazi) iz korijena (poroda) ovoga (čovjeka) narod (takav da) uče (tj. da će oni učiti) knjigu Allaha vlažno (tj. nježno, meko, mehko, mekano - ali to čitanje) neće preći njihove ključnjače (tj. neće im saći u srce), izlaziće (oni) iz (ove) vjere kao što izlazi (njihova) strijela iz (njihove) prostrijeljene (lovne) životinje." I mislim ga (da) je rekao (I mislim da je rekao još i ovo): "Zaista ako sam stigao (ako stignem, tj. doživim) njih, zaista ću ubijati svakako njih ubijanjem Semuda."

PRIČAO NAM JE Mekija, sin Ibrahima, od Ibnu Džurejdža, rekao je Ata', rekao je Džabir:

Zapovjedio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, Aliji da ostane na (u) svome hodočasničkom odijevanju (tj. da se ne rješava hodočasničkih stega dok ne zakolje žrtvenu životinju, jer je i Alija imao i dotjerao bio sa sobom žrtvenu životinju). Povećao je Muhamed, sin Bekra, od Ibnu Džurejdža, rekao je Ata', rekao je Džabir:

Pa je došao Alija, sin Ebu Taliba, bio zadovoljan Allah od njega, (iz Jemena) sa svojim načinom nastojanja (tj. sa svojim upravljanjem - a

to će reći: došao je iz Jemena gdje je bio poslat kao upravljač, službeno lice koje je imalo da donese petinu ratnoga plijena). Rekao je njemu Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"S čime (tj. S kojom odlukom) si povikivao (telbiju), o Alija (za hadž, ili za umru)?" Rekao je: "Sa (onom - Za ono) što je povikivao s njim (što je povikivao za njega) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio."

(To jest: "U nijetu, u odluci sam rekao da ću da izvršim ono što će da izvrši i Vjerovijesnik a.s.")

Rekao je: "Pa potjeraj žrtvenu životinju (hedja), i ostani zabranjen (tj. u hodočasničkim stegama) kao što si ti (u ovom času)." Rekao je: I poklonio je njemu (ili: I potjerao je njemu) Alija (jednu) žrtvenu životinju.

PRIČAO NAM JE Museded, rekao je: pričao nam je Bišr, sin Mufadala, od Humejda Tavila, pričao nam je Bekr Basrija da je on spomenuo Ibnu Umera da je Enes pričao njima da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, povikivao za umru i hadž. Pa je rekao:

Povikivao je (tj. Izgovorio je telbiju na određenom mjestu-mikatu) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, za hadž, i povikivali smo (i mi) za njega (za hadž) sa njim. Pa pošto smo došli (u) Meku, rekao je:

"Ko (je u takvom stanju da) nije bio sa njim hedj (tj. Ko nema žrtvene životinje), pa neka učini nju (ovu odluku za hadž, neka je preokrene za) umru." A bio je sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, hedj (žrtvena životinja - hed'j). Pa je došao nama Alija, sin Ebu Taliba, iz Jemena hodočasteći (on, tj. kao hadžija). Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"S čime (tj. Za koje si hodočastenje) povikivao, pa (jer) zaista je sa nama tvoja porodica (žena Fatima - pa ili si se odlučio za hadž, ili za umru)?" Rekao je:

"Povikivao sam za (ono) što je povikivao za njega (za što je povikivao) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio." Rekao je: "Pa uzdrži se (Sustegni se od razrješavanja stega), pa (jer) zaista sa nama je žrtvena životinja (tj. mi imamo hed'ja)."

VOJNA ZUL-HALESATA

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Halid, pričao nam je Bejan od Kajsa, od Džerira, rekao je:

Bila je (jedna) kuća u predislamlju (što) se rekne njoj (tj. ta kuća se zvala, nazivala se) Zul-Halesate, i jemenska Kaba i sirijska Kaba. Pa je rekao meni Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zar nećeš odmoriti mene (tj. Zar nećeš dati mira meni) od Zul-Halesata (Zul-Halese)?" Pa sam otišao u boj u (tj. sa) stotinu i pedeset konjanika, pa smo razbili (razlupali) nju (tu kuću) i ubili smo koga smo našli kod nje. Pa sam došao Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa sam izvijestio njega (o tome), pa je molio za nas i za (pleme) Ahmesa (za Ahmesoviće).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Musena-a, pričao nam je Jahja, pričao nam je Ismail, pričao nam je Kajs, rekao je: rekao je meni Džerir, bio zadovoljan Allah od njega: rekao je meni Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zar nećeš odmoriti mene od Zul-Halesata?" A bila je (jedna) kuća u Has'amu (među plemenom Has'amovićima), naziva se jemenska Kaba. Pa sam otišao u (sa) stotinu i pedeset konjanika od Ahmesa (tj. iz plemena Ahmesovića), a bili su drugovi (tj. posjednici) konja. A bio sam (takav da) neću biti (tj. nisam, ne bivam, ne budem) čvrst na (tim) konjima, pa je udario u moja prsa (Muhamed a.s.), čak sam vidio trag njegovih prsta u mojim (u svojim, na svojim) prsima, i rekao je (zatim je rekao):

"Moj Bože! Učvrsti ga, i učini ga napućivačem, napućenim." Pa je otišao (Džerir) k njoj, pa je razbio nju i spalio je nju. Zatim je poslao ka poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (jednoga čovjeka kao

svoga poslanika, kurira, izaslanika da ga izvijesti o tome). Pa je rekao poslanik (kurir) Džerira:

"Tako mi (Allaha) koji je poslao tebe sa (tom) istinom nisam došao tebi (drukčije) do (da) sam ostavio nju (takvu) kao da je ona šugava deva (jedna deva šugava)." Rekao je: Pa je blagoslovio (tj. Pa je izrekao blagoslov, molio se je za blagoslov) u (tj. za) konje Ahmesa i njihove ljude (blagoslovio ih je) pet puta.

PRIČAO NAM JE Jusuf, sin Musa-a, izvijestio nas je Ebu Usamete od Ismaila, sina Ebu Halida, od Kajsa, od Džerira, rekao je: rekao je meni poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zar nećeš odmoriti mene od Zul-Halesata?"

(To jest: "Riješi me briga u vezi uništavanja idolopokloničkoga hrama zvanoga Zul-Halesa.)

Pa sam rekao: "Da." Pa sam otišao u (sa) stotinu i pedeset konjanika od (iz plemena) Ahmesa, a bili su drugovi konja (posjednici konja, imali su konje). A bio sam (takav da) neću biti (tj. da ne bivam) čvrst (nisam čvrst, stabilan) na (tim) konjima, pa sam spomenuo to Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je (on) udario njegovom (svojom) rukom na moja prsa (po mojim prsima), čak sam vidio trag (tako da je ostao trag) njegove ruke u mojim (na mojim) prsima (grudima), pa je (zatim) rekao:

"Moj Bože! Učvrsti ga, i učini ga napućivačem (upućivačem), napućenim." Rekao je: Pa nisam pao (ni) sa (jednoga) konja poslije. Rekao je: A bio je Zul-Halesate (to je bila jedna) kuća u Jemenu (koja je pripadala plemenima) Has'am i Bedžilete, u njoj su statue (idoli što) se obožavaju (koje idolopoklonici obožavaju), rekne njoj (reknu njoj, tj. ta se je kuća nazivala) Kaba. Rekao je: Pa je došao njoj, pa je spalio nju sa (svojom) vatrom i razbio je (slupao je) nju. Rekao je: I pošto je došao Džerir (tada u) Jemen, bio je u njoj (u toj kući Zul-Halesati jedan) čovjek traži dio (tj. sreću i sudbinu) sa (svojim) strjelicama (za gatanje). Pa se reklo njemu:

"Zaista je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, ovdje (poslao svoga izaslanika), pa ako je mogao na tebe (tj. ako mogne tebe uhvatiti), udario je (tj. on će udariti) tvoj vrat (ubiće te)." Rekao je: Pa dok on udara sa njima (sa strjelicama), kadli je stao na njega (tj. zastao je kod njega, nad njim) Džerir, pa je rekao:

"Zaista ćeš razbiti svakako nju i zaista ćeš svjedočiti svakako da nema božanstva osim Allah (osim Allaha), ili zaista ću udariti svakako tvoj vrat." Rekao je: Pa je razbio nju (razbijao je nju - tu kuću, ili strjelicu, strjelice za gatanje) i svjedočio je. Zatim je poslao Džerir (jednoga) čovjeka iz (plemena) Ahmesa, (čovjeka koji) ima nadimak (tj. koji je imao nadimak) Ebu Ertat, k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (da Ebu Ertat) obeseli njega (da ga obraduje) s tim. Pa pošto je došao Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"O poslaniče Allaha! Tako mi (Onoga) koji je poslao tebe sa (Svojom) istinom, nisam došao (drukčije) do (da) sam ostavio nju (onu kuću) kao da je ona šugava deva (šugav devac)." Rekao je: Pa je blagosiljao (blagoslovljavao, činio blagoslov) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, na konje Ahmesa i njihove ljude (na ljude toga plemena) pet puta.

VOJNA ZATUSSELASILA (ZATU SELASILA)

A ona (ta vojna) je vojna (protiv plemena) Lahma i Džuzama, rekao je njega (tj. to je rekao) Ismail, sin Ebu Halida. A rekao je Ibnu Ishak od Jezida, od Urveta: Ona (tj. Zatu Selasil) je (teritorija, područje gdje se nalaze) zemlje (plemena) Belija, i Uzreta i Kajnovića.

PRIČAO NAM JE Ishak, izvijestio nas je Halid, sin Abdullaha, od Halida Haza-a, od Ebu Usmana da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, poslao Amra, sina Asa, (kao zapovjednika) nad vojskom (koja je ratovala na području) Zatu Selasila. Rekao je:

Pa sam došao njemu pa sam rekao:

"Koji (od) ljudi je draži (tj. najdraži) k tebi (tebi)?" Rekao je: "Aiša." Rekao sam: "Od muških (osoba)?" Rekao je: "Njezin otac."

Rekao sam: "Zatim ko (Koji poslije njega)?" Rekao je: "Umer." Pa je brojio (nabrojio onda još neke) ljude. Pa sam ušutio (zašutio, ućutao iz) straha da učini (nabroji) mene u zadnjem (dijelu od) njih (tj. da me učini najzadnjega).

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA

SLANJE (ODAŠILJANJE) EBU MUSA-A I MUAZA K JEMENU (U JEMEN) PRIJE HODOČAŠĆA OPRAŠTANJA (OPROŠTAJNOGA HODOČAŠĆA)

PRIČAO NAM JE Musa, pričao nam je Ebu Avanete, pričao nam je Abdul-Melik od Ebu Burdeta, rekao je:

Poslao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, Ebu Musa-a i Muaza, sina Džebela, k Jemenu. Rekao je: I poslao je svakoga jednoga (tj. pojedinoga) od njih dvojice (kao zapovjednika) nad (jednim) okrugom (nad jednom oblasti). Rekao je: A Jemen je (tj. Jemen ima) dva okruga. Zatim je rekao (Muhamed a.s. njima dvojici kada ih je ispraćao u Jemen):

"Olakšavajte vas dvojica, a ne oteščavajte (a ne otežavjte) vas dvojica! I obeseljavajte vas dvojica, a ne razgonite (ne natjeravajte u bijeg) vas dvojica!" Pa je otišao svaki pojedini od njih dvojice ka svome radu (svaki na svoj posao, zadatak). Rekao je: A bio je svaki pojedini od njih dvojice, kada je išao u svojoj zemlji (svojoj oblasti), a bio je (a bio bi) blizu svoga druga, (bio bi) proizveo (odredio) za njega (jedno, neko) vrijeme (tj. obnovio bi mu posjetu), pa je pozdravio njega (dakle: posjećivali i pozdravljali bi se). Pa je (jednom tako) išao Muaz u svojoj zemlji (teritoriji) blizo (blizu) svoga druga Ebu Musa-a. Pa je došao ide (tj. idući on) na svojoj mazgi dok je stigao k njemu, a kada li (a kadli) je on sjedač (sjedi), a već se skupio k njemu (izvjestan broj) ljudi, i kada li je (jedan) čovjek kod njega, već su se sakupile (već su skupljene) njegove dvije ruke k njegovom vratu. Pa je rekao njemu Muaz:

"O Abdullahe, sine Kajsa! Koje što je ovaj (U čemu je stvar sa ovim, Šta je sa njim, tj. Koja stvar je to što je počinio nju ovaj)?" Rekao je: "Ovo je čovjek (koji) nije vjerovao poslije njegovoga primanja Islama (tj. koji je postao bezvjernik nakon što je bio primio Islam javno)." Rekao je: "Neću sići (odjahati sa mazge) do (da) se ubije (tj. dok se ne ubije taj čovjek)." Rekao je: "Doveo se je on samo zbog toga, pa siđi (odjaši, sjaši)." Rekao je: "Ne silazim do (da) se ubije." Pa je zapovjedio za njega, pa se ubio (pa je on ubijen). Zatim je sišao (sjahao). Pa je rekao:

"O Abdullahe! Kako čitaš Kur'an?" Rekao je: "Namuzam sebi njega namuzanjem (tj. Čitam ga pomalo, na prekide, na mahove kao što se deva više puta muze pomalo da bi nadolazilo njoj mlijeko, malo se muze, pa se pusti njezino mlado da ono sasne, pa se opet iza njega muze sebi, jer deva spusti, pusti mlijeko svome mladome u većoj mjeri nego kad čovjek sebi muze, te se onda služi prevarom pa iza mladoga devčeta opet muze sebi dok ne ustegne deva, pa opet pusti mlado, i tako čovjek hvata sebi, a mlado sebi pomalo)."

(Vrlo zgodna usporedba. Čovjek počne da čita Kur'an, ali se pojavi i neki neodložan posao, pa čovjek za taj posao mora da utroši neki dio vremena, pa čim završi posao, opet čita, pa opet drugi puta prihvati za posao isti ili drugi, pa opet čita itd.)

Rekao je: "Pa kako čitaš ti, o Muaze?" Rekao je: "Spavam (na) početku (početak svoje) noći, pa ustanem, a već sam izvršio svoj dio od (svoga) spavanja, pa čitam (ono) što je propisao Allah meni (tj. koliko Allah hoće), pa računam svoje spavanje kao što računam svoje ustajanje (stajanje i ustajanje na noćnu molitvu, dobrovoljnu, jer pod: "pa ustanem" treba razumjeti "pa klanjam"; a računam znači smatram i mislim da je to dobro djelo za koje ću dobiti nagradu od Uzvišenoga Allaha)."

PRIČAO MI JE Ishak, pričao nam je Halid od Šejbanije, od Seida, sina Ebu Burdeta, od njegovoga oca, od Ebu Musa-a Ešarije, bio zadovoljan Allah od njega, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, poslao njega k Jemenu. Pa je pitao njega o pićima (što) se prave u njemu (u Jemenu). Pa je rekao:

"A šta su ona?"

(To jest: "Koja i kakva su to pića za koja me pitaš da ti riješim o njima?")

Rekao je: "Bit' i mizr." Pa sam rekao Ebu Burdetu (- to veli Seid): "Šta je bit'?" Rekao je: "Kom meda, a mizr je kom ječma."

(Kom, šira je sok od provreloga voća, žita ili meda od kojega se peče rakija i opojna pića, ali to još nije samo opojno piće, pa zbog toga hanefijski pravnici smatraju takav sok da je dozvoljeno piti, ali ako ne opija; drugi, pripadnici drugih mezheba smatraju i ovaj sok da je haram, zabranjeno piti.)

Pa je rekao (Muhamed a.s. kao odgovor na pitanje Ebu Musa-a za ta pića):

"Svako opijajuće (piće) je zabranjeno."

Predao je njega (tj. ovaj hadis osim Halida još i) Džerir i Abdulvahid od Šejbanije, od Ebu Burdeta.

PRIČAO NAM JE Muslim, pričao nam je Šubete, pričao nam je Seid, sin Ebu Burdeta, od svoga oca (koji) je rekao:

Poslao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, njegovoga (Seidovoga) djeda Ebu Musa-a i Muaza ka Jemenu, pa je rekao:

"Olakšavajte vas dvojica, a ne otežavajte vas dvojica, i obeseljavajte vas dvojica, a ne razgonite (ne natjeravajte u bijeg) vas dvojica, i pokoravajte se (tj. slažite se u stavovima) međusobno vas dvojica!" Pa je rekao Ebu Musa:

"O vjerovijesniče Allaha! Zaista naša zemlja je (takva da) je u njoj (u njoj ima jedno) piće od ječma (našega koji se zove) mizr, i piće (jedno) od meda (našega koje se zove) bit'." Pa je rekao (Muhamed a.s.):

"Svako opijajuće (piće) je zabranjeno (zabranjena stvar)." Pa su otišla njih dvojica. Pa je rekao Muaz (ka) Ebu Musa-u:

"Kako čitaš Kur'an?" Rekao je: "Stojeći, i sjedeći, i na njegovoj (svojoj) samarici (devi) i namuzam se njega namuzanjem (kao što se deva muze)." Rekao je: "Što se tiče mene, pa spavam i ustajem (tj. klanjam), pa sebi računam svoje spavanje kao što sebi računam svoje ustajanje (klanjanje)." I udario je (tj. podigao je jednu) kuću od dlake (tj. šator), pa su počela njih dva (da) se međusobno posjećuju. Pa je posjetio Muaz (jedanput) Ebu Musa-a, pa kada li je (jedan) čovjek svezan. Pa je rekao:

"Šta je ovaj (Ko je ovaj; Šta je s njim)?" Pa je rekao Ebu Musa: "Židov je (to jedan koji) je (bio) primio Islam, zatim se povratio (nazad iz Islama, postao je otpadnik, renegat)." Pa je rekao Muaz: "Zaista udariću svakako njegov vrat."

Slijedio je njega (Muslima) Akadija i Vehb od Šubeta. A rekao je Veki', i Nadr i Ebu Davud (sva trojica su rekla pričajući oni) od Šubeta, od Seida, od njegovoga oca, od njegovoga djeda, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. Predao je njega (taj hadis) Džerir, sin Abdulhamida, od Šejbanije, od Ebu Burdeta.

PRIČAO MI JE Abas, sin Velida, - on je Nersija -, pričao nam je Abdulvahid od Ejuba, sina Aiza, pričao nam je Kajs, sin Muslima, rekao je: čuo sam Tarika, sina Šihaba, (da) govori: pričao mi je Ebu Musa Ešarija, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Poslao je mene poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, ka zemlji moga naroda. Pa sam došao (jedanput iz Jemena u Meku), a poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (bio) je postavljač na koljena deve u Ebtahu (u mekanskoj dolini, tj. a Božiji poslanik a.s. je odsjeo u mekanskoj dolini), pa je rekao:

"Je si li hodočastio (obavio hadž), o Abdullahe, sine Kajsa?" Rekao sam: "Da, o poslaniče Allaha."

("Je si li hodočastio?" To ovdje znači: "Je si li došao ovamo kao hodočasnik, hadžija? Je si li na određenom mjestu odlučio da ćeš da izvršiš hodočašće, hadž? Je si li to nijet učinio?")

Rekao je: "Kako si rekao (prilikom nijeta, odluke)?" Rekao je: Rekao sam:

"Dvoodazov Tebi (Uzvišeni Bože)! Povikivanjem (to povikujem) kao povikivanje tvoje (,o Muhamede)." Rekao je: "Pa da li si tjerao (potjerao, gonio) sa tobom (sa sobom) žrtvenu životinju (kakvu)?" Rekao sam: "Nisam potjerao (nikakve žrtvene životinje)." Rekao je: "Pa ophodi okolo (oko) Kabe (izvrši tavaf), i trči između Safe i Merve, zatim se riješi (stege hodočašća)." Pa sam učinio (tako), čak je počešljala (iščešljala) mene (jedna) žena od žena Kajsovića. I ostali smo s tim (tj. na tom postupanju, postupku sve) dok se je postavio (dok je postavljen) halifom Umer (koji taj postupak ukide i zavede drugi na osnovu nekih svojih dokaza i argumenata).

PRIČAO MI JE Hiban, izvijestio nas je Abdullah od Zekerija-a, sina Ishaka, od Jahja-a, sina Abdullaha sina Sajfije, od Ebu Mabeda, slobodnjaka Ibnu Abasa (Ibnu Abasovoga), od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, Muazu, sinu Džebela, kada je poslao njega ka Jemenu:

"Zaista ti češ doći (jednome) narodu od pripadnika (sljedbenika) Knjige (Biblije). Pa kada si došao (kada dođeš) njima, pa pozovi ih ka (tome) da svjedoče da nema božanstva osim Allah (osim Allaha) i da je Muhamed poslanik Allaha. Pa ako su se oni pokorili tebi u tome, pa izvijesti ih da je Allah već uzakonio (propisao obavezno) njima pet molitava (molitvi) u svakom danu i noći. Pa ako su se oni pokorili (ako se pokore) tebi u tome, pa izvijesti ih da je Allah već uzakonio na vas (tj. vama jednu obavezu) milostinju (koja) se uzima od njihovih imućnih (bogatih), pa se vraća na njihove siromašne (tj. daje se ta milostinja-zekat njihovim siromašnima). Pa ako su se oni pokorili (ako se oni pokore) tebi u tome, pa čuvaj se plemenitih (grla stoke od) njihovih imanja (tj. ne uzimaj od imućnih za siromahe, za sirotinju, za siromašne onu najplemenitiju rasu koja je ostavljena za priplod, nego

srednju vrstu grla stoke). I čuvaj se molitve (tužbe, tj. kletve onoga) kome je učinjeno nasilje (obespravljenoga; ili: onoga kome je učinjeno nasilje, nepravda od tvoje strane), pa (tj. jer) zaista on je (takav da) nije (nema) između njega i između Allaha (nikakvoga) zastora."

Rekao je Ebu Abdullah: "Tavveat", i "taat" i "etaat" je (jedan) jezik (tj. sve tri riječi znače isto: pokorila se je, povela se je za nečim). "Tiatu", i "tuatu", i "eta'tu": pokorio sam se (poveo sam se za nečim).

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Šubete od Habiba, sina Ebu Sabita, od Seida, sina Džubejra, od Amra, sina Mejmuna, da je Muaz, bio zadovoljan Allah od njega, pošto je došao (u) Jemen, klanjao je sa njima jutarnju molitvu (sabah), pa je čitao (tj. pročitao, proučio u molitvi ajet u kojem stoji i ovo):

"..... i uzeo je sebi Allah Ibrahima (Avrama kao iskrenoga) prijatelja." Pa je rekao (jedan) čovjek od (toga) naroda: "Zaista već se je ustalilo oko majke Ibrahima (tj. Veselo je oko, vesele su oči majke Ibrahimove)." Povećao je Muaz od Šubeta, od Habiba, od Seida, od Amra da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, poslao Muaza k Jemenu (u Jemen), pa je čitao (pročitao, proučio) Muaz u molitvi jutra suru (poglavlje iz Kur'ana zvano) Nisa'. Pa pošto je rekao (tj. pročitao):

"..... i uzeo je sebi Allah Ibrahima (kao) prijatelja.", rekao je (jedan) čovjek ozadi njega (iza njega, iza njegovih leđa):

"Ustalilo se je (tj. Sretno, veselo je) oko majke Ibrahima."

(Veli se da: "karret ajnu" znači doslovno: ohladilo se je oko, ohladila se je suza oka..... - a tako se rekne kada se čovjek raduje i veseli zbog nečega, jer su suze od radosti hladne, a suze od i zbog žalosti su vrele, vruće.)

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA.

VOJNA OBALE MORA (IZVJESNOGA, TJ. CRVENOGA)

I oni (muslimani su u ovoj vojni otišli da naprave zasjedu i da) susretnu (dočekaju jednu) karavanu Kurejševića, a njihov (muslimanski) zapovjednik je (u toj vojni bio) Ebu 'Ubejdete, sin Džerraha, bio zadovoljan Allah od njega.

PRIČAO NAM JE Ismail, rekao je: pričao mi je Malik od Vehba, sina Kejsana, od Džabira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je on rekao:

Poslao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (jedno) slanje (odašiljanje, tj. jednu četu) prema obali (Crvenoga mora), i postavio je zapovjednikom nad njima Ebu Ubejdeta, sina Džeraha, i oni su (brojali) tri stotine (boraca). Pa smo izašli (iz Medine), i (kada) smo bili u nekom (dijelu) puta (toga), prošla je opskrba (naša, tj. nestalo nam je hrane). Pa je zapovjedio Ebu Ubejdete za opskrbe (te) vojske, pa se je sakupilo (ono malo još što se u nekoga nalazilo), pa je bilo (svega) dvije torbe (mješine putničke) datula (sakupljeno na sve nas). Pa hranjaše nas (on, tj. davao je hranu on nama) svaki dan malo po malo, dok je prošlo (nestalo), pa nije bilo (moguće da) pogodi (da dopadne) nas osim po (jedna) datula (doslovno: datula po datula). Pa sam rekao:

"Šta koristi vama (jedna) datula?" Pa je rekao: "Zaista smo našli (tj. osjetili) njezino izgubljenje (njezin prestanak) kada je prošla (tj. zaista smo osjetili i taj gubitak kada više nismo dobivali ni po jednu onu datulu dnevno)." Zatim smo stigli k (tome) moru, pa kada li je (jedna) riba kao brijeg (malo brdo)! Pa je jeo od nje (Pa je jeo nju taj) narod (jeli su nju ljudi) osamnaest noći (tj. osamnaest dana). Zatim je zapovjedio Ebu Ubejdete za dva rebra od njezinih rebara pa su se postavila (uspravila) njih dva, zatim je zapovjedio za (jednu) samaricu (devu) pa se osamarila (tj. stavilo se je sedlo, samar na nju), zatim se je provela ispod njih dvaju (tj. ispod tih rebara), pa nije pogodila (tj. nije dodirnula deva) njih dva (jer su oba rebra bila viša u visinu od deve koja ima samar na sebi).

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan, rekao je: (Hadis) koji (je taj što) smo zapamtili njega (kojeg smo

zapamtili) od Amra, sina Dinara, (a Amr) je rekao: čuo sam Džabira, sina Abdullaha, (da) govori:

Poslao je nas poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, trista konjanika, (a) naš zapovjednik je Ebu Ubejdete, sin Džeraha, (da) zasjednemo (tj. da napravimo zasjedu, zamku) karavani Kurejševića. Pa smo ostali (boravili) u (na) obali (Crvenoga mora) polovinu mjeseca (pola mjeseca). Pa je pogodila nas žestoka glad, čak smo jeli lišće (opalo sa posebnoga šiblja, trnja, divlje ruže, ili, možda, ruja). Pa se imenovala (nazvala ta) vojska vojskom (toga) lišća (Vojska lišća). Pa je bacilo (izbacilo) nama (to) more (jednu) životinju, govori (rekne) se njoj (naziva se) kit (kit grenlandski). Pa smo jeli od njega (Pa smo ga jeli) polovinu mjeseca i namazali smo se sa njegovim salom (sa njegovom masnoćom), čak su se povratila (vratila) k nama naša tijela (tjelesa, dakle: jedući tog kita povratili smo kilažu). Pa je uzeo Ebu Ubejdete (jedno) rebro od njegovih (kitovih) rebara, pa je postavio (uspravio) njega, pa se upravio ka (jednome) najdužem (tj. najvišem u visinu) čovjeku sa njim (sa sobom).

Rekao je Sufjan jedanput: ...... rebro od njegovih rebara..... (a po nekima da je rečeno ovako: rebro od njegovih udova, organa). Pa je postavio njega (to rebro) i uzeo je (jedan) samar (sedlo) i devu, pa je prošao ispod njega (ispod rebra). Rekao je Džabir: I bio je (jedan) čovjek od (toga) naroda (od tih ljudi) zaklao tri deve (na kojima su jahali pri dolasku obali, ali ih je glad, jer ih je glad natjerala da kolju deve), zatim je zaklao tri deve (opet), zatim je zaklao tri deve (još). Zatim je zaista Ebu Ubejdete zabranio (to) njemu.

A bio je Amr (običaja da) govori: Izvijestio nas je Ebu Salih da je Kajs, sin Sa'da, rekao svome ocu (Sa'du, sinu Ubadeta): Bio sam u (toj) vojsci, pa su ogladnili (bili su gladni ljudi, vojnici). Rekao je:

"Zakolji (devu)." Rekao je: "Zaklao sam." Rekao je: Zatim su izgladnili. Rekao je: "Zakolji (devu)." Rekao je: "Zaklao sam." Rekao je: Zatim su izgladnili (ogladnili). Rekao je: "Zakolji." Rekao je: "Zaklao sam." Zatim su izgladnili. Rekao je: "Zakolji." Rekao je: "Zabranilo se je meni."

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja od Ibnu Džurejdža, rekao je: izvijestio me je Amr da je on čuo Džabira, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori:

Ratovali smo (kao) Vojska lišća, i postavio se je zapovjednikom Ebu Ubejdete. Pa smo izgladnili (izgladnjeli) žestokom glađu. Pa je izbacilo more (Crveno more jednu) mrtvu ribu, nismo vidjeli slične njoj (po veličini), govori (rekne) se njoj (ime joj je, naziva se) kit, pa smo jeli od nje pola mjeseca (pa smo jeli nju pola mjeseca). Pa je uzeo Ebu Ubejdete (jednu) kost od njezinih kostiju, pa je prošao (izvjesni) jahač ispod nje. Pa je izvijestio mene Ebu Zubejr da je on čuo Džabira (da) govori: Rekao je Ebu Ubejdete:

"Jedite (meso te ribe)." Pa pošto smo došli (u) Medinu, spomenuli smo to Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Jedite (tu) opskrbu (hranu što) je izvadio nju Allah (vama iz toga mora). Nahranite (i) nas ako je bilo sa vama (ako je išta ostalo kod vas, tj. ako ima sa vama još od te ribe išta, imalo). Pa je dao njemu neki (od) njih, pa je jeo njega (tj. taj komad od te ribe; ili: pa je on jeo nju - tu ribu).

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA

KNJIGA TUMAČENJA (objašnjenja, komentara) KUR'ANA

"Errahman" i "errahim" su dva imena (pridjeva, atributa koja su izvedena) od (riječi, imenice) "rahmetun": milost (samilost). "Errehimu" i "errahimu" su sa jednim značenjem (imaju isto značenje: milostiv), kao (i oblici pridjeva, atributa - odnosno atributa i glagolskoga pridjeva aktivnoga) "el-alimu" i "el-alimu": znan.

(NAPOMENA: Riječi "el-alimu" i "el-alimu" su isto napisane, ali se dugačije izgovaraju. Kod prve riječi naglasak je na "i", a kod duge riječi na "a".)

GLAVA

(onoga) što je došlo o otvaračici Knjige (Fatihi, tj. o prvoj suri Kur'ana koja se zove otvaračica Knjige, ili Otvaračica Knjige), a imenovala (tj. nazvala) se (ova sura, zove se ovo poglavlje Kur'ana još i) majkom Knjige (tj. Izvorom, vrelom, početkom Knjige zbog toga što je slučaj) da se ono počinje sa pisanjem nje u Zbirkama (tj. u zbirkama u kojima je ispisan Kur'an, u primjercima Kur'ana), i (zbog toga što) se počinje sa čitanjem njezinim (učenjem nje) u (toj) molitvi.

A "din" (riječ koja se nalazi u trećem odlomku, ajetu te sure) je plata (naplata, nagrada) u (tom) dobru i (tom) zlu; (u poslovici se kaže: "kema tedinu tudanu", a to znači): kao što plaćaš, platiće se tebi.

A rekao je Mudžahid: "Biddini" je (isto što i) "bil-hisabi": u obračun (u međusobni račun), "medinine" je "muhasebine": s kojima se obračunava (sa kojima se ima obračunati).

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja od Šubeta, rekao je: pričao mi je Hubejb, sin Abdurahmana, od Hafsa, sina Asima, od Ebu Seida, sina Muala-a, rekao je:

Klanjah (Klanjao sam, Klanjavah ja) u Bogomolji, pa je pozvao mene (jednom prilikom, jedne prilike) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa nisam odgovorio njemu (tj. pa se nisam odazvao njemu odmah, u prvi čas), pa sam rekao (izvinjavajući se):

"O poslaniče Allaha! Zaista ja klanjah (klanjao sam)." Pa je rekao: "Zar nije rekao Allah:

"..... odgovorite (odazovite se) Allahu i (Njegovom) poslaniku kada je pozvao vas.....".'' Zatim je rekao meni:

"Zaista podučiću (poučiću) svakako tebe (jednu) suru, ona je najveća (po smislu između) sura u Kur'anu prije (nego) da izađeš iz Bogomolje." Zatim je uzeo za moju ruku. Pa pošto je htio da izađe, rekao sam njemu: "Zar nisi rekao: "Zaista ću podučiti (poučiti) svakako tebe (jednu) suru, ona je najveća sura u Kur'anu?" Rekao je:

"Hvala Allahu gospodaru (Gospodu) svjetova.". Ona je (to) sedam (koji) su po dva (ili: koje su po dvije) i Kur'an veliki koji (je taj što) se je meni dao on."

(Ima mnogo tumačenja zbog čega se ova sura naziva "esseb'ul-mesani", i uopće šta znači sami izraz "esseb'ul-mesani", ali ta tumačenja nećemo prikazivati ni navoditi. Jedino još jednom napominjemo da doslovno "esseb'ul-mesani" znači: izvjesnih sedam koje su po dvije. Ovdje još napominjemo naknadno da izraz iz prethodne GLAVE "Kema tedinu tudanu: Kao što plaćaš, platiće se tebi.", smatraju i hadisom, ali pošto je to ocijenjeno kao slab, nepouzdan hadis, tj. nije sigurno da je to Muhamed a.s. rekao, zato se je gore taj izraz i označio kao poslovica.)

GLAVA

"..... osim (tj. a ne na put onih što) se rasrđeno na njih, a ni (na put onih) zalutalih.".

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Sumeja, od Ebu Saliha, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Kada je rekao (Kada kaže taj) vođ (tj. predvodnik u molitvi) "...... osim (onih što) se je rasrđeno na njih i ni (i ne na put) zalutalih.", pa recite: Amin (Uslišaj). Pa ko (bude taj da) se je složio (podudario) njegov govor (sa) govorom (izvjesnih) anđela (meleka), oprostilo se je (tj. oprostiće se) njemu (ono) što je proturio naprijed od svoga grijeha (od svoga griješenja)."

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA

SURA BEKARETE (BEKARA) "I POUČIO JE ADEMA (TA) IMENA, SVA NJIH.....".

PRIČAO NAM JE Muslim, sin Ibrahima, pričao nam je Hišam, pričao nam je Katadete od Enesa, bio zadovoljan Allah, uzvišen je, od

njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. A rekao je meni Halifete: Pričao nam je Jezid, sin Zurej-a, pričao nam je Seid od Katadeta, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Sakupiće se (izvjesni) vjernici (na) sudnjem danu, pa će govoriti:

"Da smo tražili zagovaranje (šefa'at, tj. zagovornika koji će da se moli za nas) ka našem Gospodu (tj. Zašto ne tražimo zagovaranje ka našem Gospodu)?" Pa će doći Ademu (Adamu), pa će reći (oni njemu): "Ti si otac (tih) ljudi. Stvorio je tebe Allah sa Svojom rukom (tj. Svojom moći), i uničičio je tebi Svoje anđele (tj. i zapovjedio je da padnu ničice-na sedždu tebi Njegovi anđeli), i poučio je tebe imena svake stvari, pa zagovaraj (zauzimaj se) za nas kod svoga Gospoda (tj. moli Ga sve dotle) dok odmori nas (tj. tako da nas odmori, da nam dadne mira i odmora) od ovoga našega mjesta (tj. od muke i tegobe stajanja na ovome našem mjestu)." Pa će reći (on): "Nisam ovdje vama (tj. Nisam za to vama pogodan)." I spomenuće svoj grijeh, pa će se stidjeti (i reći će im): "Idite Nuhu (Noju, Noemu), pa (tj. jer) zaista on je prvi poslanik (što) je poslao njega Allah ka stanovnicima Zemlje." Pa će doći njemu, pa će reći: "Nisam ovdje vama (pogodan)." I spomenuće svoje pitanje svoga Gospoda (Gospodara o onome, za ono) što nije za njega (njemu) sa njim (tj. za to, za tu stvar nikakvo) znanje, pa se stidi (tj. pa će se i Nuh stidjeti), pa će reći:

"Idite prijatelju Milosrdnoga (tj. Ibrahimu, Avramu)." Pa će doći njemu, pa će reći: "Nisam (ni ja za to pogodan) ovdje vama. Idite Musa-u (Mojsiju), robu (Božijemu takvom što) je (koji je) govorio njemu Allah (izravno, direktno) i dao je njemu Tevrat." Pa će doći njemu, pa će reći: "Nisam (ni ja) ovdje vama (pogodan)." I spomenuće ubijanje (one) osobe bez (odmazde za ubijanje neke) osobe, pa se stidi (pa će se i on stidjeti) od svoga Gospoda (svoga Gospodara), pa će reći: "Idite Isa-u (Isusu), robu Allaha, i Njegovom poslaniku, i riječi Allaha i Njegovom duhu (Duhu)." Pa će reći (i Isa): "Nisam ovdje vama. (dakle: Nisam ni je za to pogodan pa ne mogu se ni ja za vas zauzimati.) Idite Muhamedu, pomilovao ga Allah i spasio, robu (Božijem koji je takav da) je oprostio Allah njemu (i ono) što je proturio naprijed od svoga grijeha (griješenja) i što je ostavio ozadi (iza)."

Pa će doći meni. Pa ću otići čak (da) tražim dozvolu, na (tj. od) svoga Gospoda. Pa će se dozvoliti (meni). Pa kada sam vidio (kada vidim) svoga Gospoda, pao sam (pasti ću, pašću) ničičeći (spuštajući se ničice, činiću sedždu), pa će ostaviti mene šta (tj. koliko) je htio (koliko hoće da budem u položaju ničice, na sedždi). Zatim će se reći:

"Podigni svoju glavu, i pitaj (moli, prosi), daće se tebi ono (to što pitaš, što prosiš, moliš da ti se dadne), i reci, čuće se (slušaće se, udovoljiće se), i zagovaraj, primiće se tvoje zagovaranje." Pa ću podignuti svoju glavu, pa ću zahvaljivati Njemu sa zahvaljivanjem (što) će poučiti mene njega (On). Zatim ću zagovarati (zauzimati se), pa će ograničiti meni (jednu) granicu (tj. jedan narod, jedne ljude), pa ću uvesti njih (u) raj. Zatim ću se vratiti (ponovo, ponovno) k Njemu, pa kada sam vidio svoga Gospoda slično Njemu (tj. slično kao i prvi puta što sam Ga vidio, opet će se ponoviti cijeli red radnji), zatim ću zagovarati, pa će ograničiti meni (jednu) granicu, pa ću uvesti njih (u) raj. Zatim ću se vratiti treći (puta). Zatim ću se vratiti četvrti (puta), pa ću reći:

"Nije ostao u Vatri (niko drugi) osim ko (je takav da) je zadržao njega Kur'an (tj. osim onih za koje je u Kur'anu rečeno da će ostati "halidine fiha: bivši oni vječno u njemu") i (ko je takav da) je trebalo na njega (za njega to) vječno bivanje (ostajanje u paklu)."

Rekao je Ebu Abdullah: ...... osim ko (je takav da) je zadržao njega Kur'an - misli (na) govor Allaha, uzvišen je: "..... halidine fiha.....: bivši oni vječno u njoj (u vatri pakla, tj. u paklu).....".

GLAVA.

Rekao je Mudžahid: "ka svojim sotonama": svojim drugovima od (tih) dvoličnjaka (licemjeraca) i (tih) idolopoklonika. "Obuhvatač za (te) nevjernike.": Allah je sakupljač njih. "Sibgatun" (znači boja, ali po tumačenju Mudžahida to) je: vjera. "..... na skrušene (ponizne).": na (te) vjernike uistinu (istinom, tj. na prave vjernike).

Rekao je Mudžahid: "..... sa snagom.....": (to znači da vjernik) radi sa (onim, po onome) što je u njemu (u onome što je Allah dao, objavio). A rekao je Ebul-Alijeti (Ebul-Alijete): ".... bolest....", je sumnja (a radi se o ajetu u kojem se kaže: "U njihovim srcima je bolest....").

(Svaka riječ u navodnicima, pod navodnicima je, u stvari, prevod teksta Kur'ana, riječ iz nekoga ajeta sure Bekareta, Bekare, ali se neće opširnije navoditi prevod tih ajeta, jer bi to oduzelo mnogo prostora i vremena. Jasno je da će zato mnogima ovi tekstovi u Buharijinom prevodu biti nejasni zbog toga, a osobito ako ne poznaju dobro tekst Kur'ana, posebno originalni arapski tekst.)

"i što je ozadi nje (iza činjenice pretvaranja u drugi oblik)....": je (jedna) pouka za (onoga) ko je ostao (na životu, u životu, poslije slučaja kažnjavanja pretvaranjem u oblik životinje nekih ljudi). "..... nema biljega (tj. pjege, mrlje).....": nema bjeline (bijele tačke).

A rekao je (drugi) osim njega (osim Ebul-Alijeta u vezi tumačenja nekih tekstova iz sure Bekareta ovo): "..... traže vas (vam, ili: opterećuju vas)...." je (značenja): daju vam (lošu kaznu).

"El-velajetu", (čitano) sa vokalom "e" (poslije slova "v") je infinitiv (izraza) "velaun", a ona je (tj. a ta riječ znači) gospodarenje (gospodarstvo; ili: božanstvenost). A kada se je stavilo (čitalo) "i" (poslije) slova "v" (tj. "el-vilajetu"), pa ona je (značenja) zapovjedništvo. A rekao je neki (od) njih (tj. neki komentator): Zrna (Bobe) koja se (god) jedu, sva su ona "fum (fumun)".

A rekao je Katadete: "..... pa su se vratili (ili: pa su priznali).....", je: pa su se prevrnuli (obrnuli). A rekao je (neko drugi) osim njega (osim Katadeta): "..... traže pobjedu....", je: traže pomoć. "...... prodali su....", je: kupili su. "..... raina (: pazi nas).....", je od (izraza, tj. od korijena riječi) "ruunetun: bivanje glupim (biti glup). Kada su htjeli da proglase glupim (jednoga) čovjeka, rekli su (rekli bi oni) glup (neki govor). ".... neće plaćati.....", je: neće koristiti. ".... korake.....", je od koračanje (koracanje, koracati), a značenje (toga) je njegove tragove (ne slijedite). Njegov govor, uzvišen je: "..... pa ne činite Allahu (nikakvih Njemu) ravnih (bića), a vi znate (tj. znajući, svjesno).".

PRIČAO MI JE Usman, sin Ebu Šejbeta, pričao nam je Džerir od Mansura, od Ebu Vaila, od Amra, sina Šurahbila, od Abdullaha (Mesudovoga), rekao je:

Pitao sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio:

"Koji grijeh je najveći kod Allaha?" Rekao je: "Da učiniš Allahu (nekoga) ravnoga (ravnim), a On (a Allah) je stvorio tebe." Rekao sam: "Zaista to je zaista velik (grijeh)." Rekao sam: "Zatim koji (je)?" Rekao je: "Da ubiješ svoje dijete, bojiš se (tj. bojeći se ti) da jede (da se hrani ono) sa tobom." Rekao sam: "Zatim koji (je, A zatim koji je sljedeći najveći grijeh)?" Rekao je: "Da bludničiš (međusobno sa) ženom tvoga (svoga) susjeda (komšije)." I Njegov govor, uzvišen je (On-Allah):

"I zasjenili smo (tj. natkrilili smo) nad vama (te) oblake, i spustili smo na vas (tj. vama) manu (nebeski kruh) i (te) prepelice, jedite od lijepih (vrsta hrane) što smo dali vama (što smo opskrbili vas), a nisu nasilje učinili nama, a ali su bili (takvi da) svojim osobama čine nasilje." A rekao je Mudžahid: "El-mennu" je (neka) smola, a "essekva" su (izvjesne) ptice.

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Sufjan od Abdul-Melika, od Amra, sina Hurejsa, od Seida, sina Zejda, bio zadovoljan Allah, uzvišen je, od njega, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Gomoljika je od mane, a njezina voda je lijek za oko."

(Riječ "el-kem'etu" znači gomoljika, vrsta samonikle podzemne jestive gljive; a po nekima "el-kem'etu" je pečurka.)

GLAVA:

"I pošto smo rekli: "Ulazite (u) ovu naseobinu, pa jedite od nje gdje ste htjeli (gdje hoćete) ugodno, i ulazite (na ta) vrata čineći ničicu (vi, čineći sedždu), i govorite: "Spuštanje (tj. Zbacivanje tovara grijeha sa nas je naša želja i molba)", oprostićemo vama vaše pogreške; a povećaćemo (tima) dobročiniteljima.".

"..... regaden (ugodno)....", je (značenja): prostran (tj. prostrano), mnogobrojan (mnogobrojno).

PRIČAO MI JE Muhamed, pričao nam je Abdurahman, sin Mehdije, od Ibnul-Mubareka, od Mamera, od Hemama, sina Munebiha, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je: Reklo se je Israelićanima:

"Ulazite (na ta) vrata čineći ničicu (sedždu vi), i recite: "Spuštanje (Zbacivanje grijeha želja je naša)!" Pa su unišli (na taj način da) puzaju (pužu se) na svojim stražnjicama. Pa su zamijenili (izmijenuli) i rekli su: "Spuštanje (Zbacivanje grijeha - i još su na to dodali ismijavajući se oni, dodali su ironično) zrno u dlaki."

Njegov govor: "Ko je bio neprijatelj Džibrilu.....".

A rekao je Ikrimete: "Džebre", i "mike" i "serafi" je rob (tj. sva tri ta izraza znače: rob), ile je Allah.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Munira, čuo je Abdullaha, sina Bekra, pričao nam je Humejd od Enesa, rekao je: Čuo je Abdullah, sin Selama, za dolaženje (za dolazak) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a on je u (tj. na jednoj) zemlji bere (plodove), pa je došao Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Zaista ja sam pitalac (tj. pitam) tebe o trima (stvarima, o tri stvari što) neće znati njih (koje njih ne zna niko) osim (jedan) vjerovijesnik. Pa šta je prvi (od) znakova Časa, i šta je (i koja je) prva hrana stanovnika raja, i šta iščupa (tj. povuče, okrene to) dijete ka svome ocu (da sliči, da liči), ili ka svojoj majci (da sliči, da je nalik)." Rekao je:

"Izvijestio me je za njih Džibril maločas (malopre, maloprije)." Rekao je: "Džibril?" Rekao je: "Da." Rekao je: "To je neprijatelj Židova od (tih) anđela (od meleka)." Pa je čitao (pročitao) ovaj ajet:

"Ko je bio neprijatelj Džibrila, pa zaista on je spustio (snio, donio) njega na tvoje srce.....".

"Što se tiče prvoga (od) znakova Časa, pa (to je jedna) vatra (koja) će sakupiti (te) ljude od (toga) istoka ka (tom) zapadu. A što se tiče prve hrane stanovnika raja, pa (to je) povećanje (ili: višak) jetre (jedne) ribe. A kada je prestigla (nadmašila) voda (tečnost, sperma) čovjeka vodu žene, iščupala je dijete (tj. povukla je dijete ka ocu da bude nalik), a kada je prestigla (nadmašila) voda žene, iščupala je (povukla je žena dijete sebi da njoj bude nalik)." Rekao je:

"Svjedočim da nema božanstva osim Allah, i svjedočim da si ti poslanik Allaha! O poslaniče Allaha! Zaista Židovi su narod (tj. ljudi) lažljivci (klevetnjaci), i zaista oni ako znaju (znadnu, saznaju) za moje primanje Islama prije (nego) da pitaš njih, oblagaće me (oklevetaće me)." Pa su došli Židovi, pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Koji čovjek (tj. Kakav) je Abdullah u (među) vama?" Rekli su: "Najbolji (od) nas je i sin najboljega (od) nas je, i naš gospodin je i sin našega gospodina (gospodara) je." Rekao je: "Da li ste mislili (tj. Da li mislite to tako o njemu i u slučaju) ako je (ako bi) primio Islam Abdullah, sin Selama?" Pa su rekli: "Dao utočište njemu (tj. Sačuvao ga) Allah od toga!" Pa je izašao Abdullah, pa je rekao:

"Svjedočim da nema božanstva osim Allah, i da je Muhamed poslanik Allaha!" Pa su rekli: "Najgori je (od) nas i sin je najgorega (od) nas." I sebi su okrnjivali njega (tj. klevetali su ga). Rekao je: "Pa ovo je (njihov postupak) koji je (taj što se) pribojavah (kojega sam se bojao, plašio), o poslaniče Allaha."

GLAVA

Njegovoga govora: "Nismo dokinuli (ukinuli, derogirali ništa) od ajeta (tj. nijednoga ajeta) ili odgodili njega.....". (Ili: "Što dokidamo od ajeta ili odgađamo ga....".).

PRIČAO NAM JE Amr, sin Alije, pričao nam je Jahja, pričao nam je Sufjan od Habiba, od Seida, sina Džubejra, od Ibnu Abasa, rekao je: rekao je Umer, bio zadovoljan Allah od njega:

Najbolji čitač (učač Kur'ana između) nas je Ubej, a najbolji sudija (tj. a najznaniji u vezi suđenja, o suđenju između) nas je Alija. A zaista mi zaista ostavljamo (ponešto) od govora Ubeja (od mišljenja Ubejovoga), a to je (zbog toga što je slučaj) da Ubej govori:

Neću ostaviti (nijednu) stvar (što) sam čuo nju od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a već je rekao Allah, uzvišen je:

"Ne dokidamo (ili: Što dokidamo) od ajeta, ili odgađamo njega.....".

(To jest: Iako uzvišeni Allah kaže da dokida, ukida neke ajete, ili ih odgađa, Ubej kaže da on neće ostaviti ništa što je čuo od Muhameda a.s., pa zbog toga mi nešto i ostavljamo, izostavljamo od Ubejovoga mišljenja, jer on ne priznaje dokidanje, ukidanje nekih ajeta.)

GLAVA:

"I rekli su: Uzeo je sebi Allah dijete - slavljen je On (tj. Uzvišen je On i čist i očišćen je od tako nečega On)! - .....".

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Abdullaha, sina Ebu Husejna, pričao nam je Nafi', sin Džubejra, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je: Rekao je Allah (dž.š.):

"Čini (Oglašava) lažnim Mene čovjek (doslovno: sin Adema, Ademov sin - a to je čovjek), a nije bilo njemu to (a nije to njemu pristojno, dostojno); i grdi Me, a nije bilo njemu to (pristojno i dostojno). Pa što se tiče njegovoga činenja (činjenja, oglašavanja) lažnim Mene, pa tvrdio je (tvrdi čovjek) da Ja neću moći da povratim njega (u život) kao što je bio (da ga ne mogu poslije njegove smrti opet u život vratiti). A što se tiče njegovoga grdenja (njegove grdnje) Mene, pa (to sadrži) njegov govor (da) je za Mene dijete (tj. da Ja imam dijete). Pa slava Meni (veća, viša nego to) da sebi uzimam družicu

(ženu), ili dijete (tj. Pa uzvišen sam Ja, očišćen, čist, daleko sam Ja od toga da uzimam sebi ženu ili dijete)!"

GLAVA:

"..... i sebi uzmite od mjesta Ibrahima (Ibrahimovoga) klanjalište......".

"..... zavraćalište (tj. mjesto gdje se zavraća, ponovno, dolazi, opet gdje se dolazi)....". "Jesubune" je (što i) "jerdžiune": vraćaju se.

("Mesabeten" i "jesubune" su od istoga korijena, pa je zato ovdje spomenuta ta riječ "jesubune".)

PRIČAO NAM JE Museded od Jahja-a, sina Seida, od Humejda, od Enesa, rekao je: rekao je Umer, bio zadovoljan Allah od njega:

Složio (Podudario) sam se (sa) Allahom u trima (zapovjedima, tj. Pogodio sam slučajno Allahovu odredbu u tri Njegove zapovjedi), ili: Složio se je (sa) mnom moj Gospod u tri (zapovjedi, tj. Slučajno je odredio moj Gospod ono što sam želio i predlagao ja u tri zapovjedi koje je On zapovjedio). Rekao sam:

"O poslaniče Allaha! Da si sebi uzeo od mjesta Ibrahima (Ibrahimovoga) klanjalište!" I rekao sam: "O poslaniče Allaha! Ulazi tebi (i taj) dobri i (taj) nevaljali (griješni musliman), pa da si zapovjedio majkama (tih) vjernika (tj. svojim ženama, suprugama) za (taj) zastor (zavjesu da postave, pa da iza nje-zavjese-odgovaraju i razgovaraju one u slučaju potrebe)." Pa je spustio Allah ajet (toga) zastora. Rekao je: I doprlo je meni korenje (ukor) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, neke (neku od) svojih žena, pa sam unišao njima. Rekao sam: "Ako ste se prošle (Ako se prođete takvih postupaka zbog kojih vas kori, dobro će biti; a to znači: Zaista ili ćete se vi proći toga što izaziva njegov prijekor, ukor), ili će zaista zamijeniti svakako Allah Svome poslaniku, pomilovao ga Allah i spasio, (umjesto vas) bolje (žene) od vas", čak sam došao (prišao bliže) jednoj (od) njegovih žena (savjetujući ih, ali) rekla je (ona):

"O Umere! Zar nema u poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (dovoljno onoga) što savjetuje (s njime) svoje žene, čak (da) savjetuješ njih ti (a da ih ti savjetuješ, a ti si se našao da ih savjetuješ)?!" Pa je spustio Allah:

"Možda njegov Gospod, ako je razveo (ako razvede on) vas, da zamijeni njemu supruge bolje od vas (bivši one) muslimanke (predane)...." Ajet (taj vidjeti).

A rekao je Ibnu Ebu Merjeme: Izvijestio nas je Jahja, sin Ejuba, pričao mi je Humejd: čuo sam Enesa od Umera. Njegov govor, uzvišen je:

"I pošto podignu Ibrahim (Avram te) temelje od (te) kuće (tj. Ka'be) i Ismail, naš Gospode, primi od nas, zaista Ti, Ti si svečujni, sveznajući."

"El-kavaidu" je (isto što i) "esasuhu": njezin temelj. Jednina njezina je "kaidetun" (jer "el-kavaidu" je množina). A (u izrazu) "el-kavaidu minennisai": koje su u klimakteriju od žena", jednina njezina (tj. jednina od riječi "el-kavaidu" u tom izrazu) je "kaidun".

(Dakle, kada izraz "el-kavaidu" znači žene u klimakteriju, onda mu je jednina "kaidun". Ako, pak, taj izraz znači, temelj, ili znači žene koje sjede, onda mu je jednina "kaidetun".)

PRIČAO NAM JE Ismail, rekao je: pričao mi je Malik od Ibnu Šihaba, od Salima, sina Abdullaha da je Abdullah, sin Muhameda sina Ebu Bekra izvijestio Abdullaha, sina Umera, od Aiše, bio zadovoljan Allah, uzvišen je, (Uzvišeni Allah) od nje (s njom), supruge (žene) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Zar nisi vidjela da je tvoj narod (tj. da su tvoji ljudi) izgradili (tj. obnovili, obnavljali) Ka'bu i (da) su skratili (malo) od temelja Ibrahima?" Pa sam rekla: "O poslaniče Allaha! Zar nećeš vratiti nju na temelje Ibrahima?" Rekao je: "Da nije mlado (tj. skorašnje) bivanje tvoga naroda u bezvjerstvu, (učinio bih to)."

(Tumačenje ove izreke već je prošlo u tekstu, odnosno ovome prevodu kada je bilo riječi od hadisima o hadžu.)

Pa je rekao Abdullah, sin Umera: Zaista ako je bila Aiša čula ovo od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, ne mislim poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) je ostavljao potiranje (i ljubljenje tih) dvaju uglova koja slijede (nalaze se njih dva uz) polukružni zid (tj. prema polukružnom zidu zvanom hidžru - pa ta dva ćoška, ugla nije potirao ni zbog čega drugoga) osim (zato što je slučaj) da se Kaba nije upotpunila na temeljima Ibrahima.

GLAVA:

"Govorite (Recite): Vjerovali smo (tj. Vjerujemo mi) u Allaha i što se je spustilo (objavilo) k nama.....".

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Bešara, pričao nam je Usman, sin Umera, izvijestio nas je Alija, sin Mubareka, od Jahja-a, sina Ebu Kesira, od Ebu Selemeta, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bili su stanovnici (tj. sljedbenici) knjige (Božije objavljene prije Kur'ana, a to se misli na Tevrat, Zebur i Indžil koji su sabrani u jednu zbirku koja se zove Biblija, a biblija na latinskom znači: knjiga - pa pripadnici Biblije, odnosno njezini sljedbenici bili su običaja da) čitaju (iz Biblije) Tevrat u (na) ibranijskom (jevrejskom) jeziku i (da) tumače njega (Tevrat) u (na) arapskom jeziku stanovnicima (sljedbenicima) Islama, pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ne potvrđujte sljedbenike Biblije, a (i) ne učinite (ne oglašavajte) lažnim njih, i govorite (recite im): "Vjerovali smo (Vjerujemo) u Allaha i što se je spustilo k nama (od Allaha).....". "Reći će (ti) glupi (maloumni) od (tih) ljudi: "Šta je okrenulo leđa njima (tj. Šta je okrenulo, skrenulo njih) od njihove strane (okretanja pri molitvi) koja (je ta što) su bili (oni) na njoj (na nju se okretali)?" Reci: "Allahu je (Allahu pripada taj) istok i (taj) zapad; upućuje koga hoće ka putu pravom.".

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, čuo je Zuhejra od Ebu Ishaka, od Bera-a, bio zadovoljan Allah od njega, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, klanjao (okrećući se) ka kući (toga) svetoga mjesta (tj. ka Jerusalimu nakon preselenja, selidbe u Medinu) šesnaest mjeseci, ili sedamnaest mjeseci, a zadivljavaše ga da bude njegova Strana prema Kabi. I zaista ono klanjao je - ili klanjao je nju, molitvu popodneva i klanjao je sa njim (neki) narod (prvi puta se okrećući prema Kabi po zapovjedi i dozvoli Uzvišenoga Allaha), pa je izašao (jedan) čovjek od (onih) ko je bio klanjao sa njim, pa je prošao pokraj stanovnika (izvjesne) bogomolje, a oni su naklonjači (a oni su u molitvi u stavu naklonjanja, naklona, ruku'a). Rekao je:

"Svjedočim (zaklinjući se) sa Allahom zaista (da) sam već klanjao sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, prema Meki (se okrećući)." Pa su se (oni) okrenuli u krugu (tj. napravili su krug) kao što su oni (tj. u stanju obavljanja molitve on ako u stavu ruku-a, naklona okrenuvši se oni) prema Kabi. A bio je (izvjestan broj ljudi onaj) koji je umro na (toj) strani (okretanja prema Jerusalimu) prije (nego se desio slučaj) da se okreće prema Kabi (a to su neki) ljudi (koji) su se ubili (koji su ubijeni u ratu, poginuli), nismo znali šta (da) govorimo o njima (šta da reknemo za njih i njihovo klanjanje). Pa je spustio Allah:

"..... a nije bio Allah za (tako nešto da) upropasti vaše vjerovanje (tj. vaše klanjanje, vašu molitvu), zaista Allah je za (te) ljude zaista samilostan milostiv.". "I takođe učinili smo vas (jednim) narodom srednjim (tj. sljedbom umjerenom) zato (da) budete svjedoci na (te) ljude i (da) bude (Moj) poslanik na (nad) vama svjedokom (tj. svjedok)....".

PRIČAO NAM JE Jusuf, sin Rašida, pričao nam je Džerir i Ebu Usamete, a (ova) riječ je za Džerira (tj. a ovo je riječ Džerirova - njegov iskaz kako je on pričao), od Aameša, od Ebu Saliha. A rekao je Ebu Usamete:

Pričao nam je Ebu Salih od Ebu Seida Hudrije, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zvaće (Pozvaće) se Nuh (Noe) sudnjega dana (tj. na sudnjem danu), pa će reći (govoriti Nuh): "Dvoodazov Tebi, i dvije sreće Tebe (Tvoje, tj. i od Tebe su dvije sreće; i od Tebe je svaka sreća i svako dobro), o moj Gospode!" Pa će reći (govoriti Allah dž.š.): "Da li si priopćio (saopštio)?" Pa će reći (Nuh): "Da." Pa će se reći njegovom narodu: "Da li je priopćio (Božiju objavu Nuh) vama?" Pa će govoriti (reći oni): "Nije došao nama (Nije dolazila nama nikakva ni prilika) od opominjača." Pa će reći (Allah dž.š. Nuhu): "Ko svjedoči tebi?" Pa će reći: "Muhamed i njegov narod (njegova sljedba)." Pa će (oni) svjedočiti da je on već priopćio, i (da) će biti (taj) poslanik nad vama (na vas) svjedok (svjedokom). Pa to je Njegov govor, veličajno je Njegovo spominjanje:

"I također učinili smo vas (jednim) narodom srednjim (umjerenim, pravednim) zato (da) budete (jedni, neki) svjedoci na (te) ljude i (da) bude (taj) poslanik (tj. Moj poslanik Muhamed) nad vama svjedokom.....", a srednji je pravedan ("veset" je "adl", a "adl" je pravedan). "A nismo učinili (onu) Stranu koja je (ta što) si bio na njoj (ni zbog čega drugoga) osim zato (da) znamo (tj. da pokažemo vama onoga) ko slijedi (ovoga Moga) poslanika (i da se on izdvoji) od (onoga) ko se prevrće na svoje pete dvije, i zaista bila je (ta nova strana prema Kabi) zaista velika (tj. teška stvar za sve) osim na (osim za one) koje je naputio Allah, a nije bio Allah zato (odredio to da) upropasti vaše vjerovanje (tj. vaše klanjanje), zaista Allah je za (te) ljude zaista samilostan, milostiv.".

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja od Sufjana, od Abdullaha, sina Dinara, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah, uzvišen je, od njih dvojice:

Dok (ti) ljudi klanjaju jutarnju molitvu u bogomolji Kuba-a, kadli je došao (jedan) dolazač (dolazitelj), pa je rekao:

"Spustio je Allah na Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (jedno) čitanje (tj. jedan ajet Kur'ana) da (se) okreće prema Kabi (Muhamed a.s. kada klanja), pa okrenite se (i vi) prema njoj." Pa su se upravili ka Kabi.

GLAVA:

"Već vidimo okretanje tvoga lica u (to) nebo, pa zaista okrenućemo svakako tebe strani (onoj što) se zadovoljavaš (s) njom (koju ti voliš), pa okreni tvoje (svoje) lice prema zabranjenoj (tj. svetoj) bogomolji (tj. prema Kabi).....".

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Mutemir od svoga oca (Sulejmana), od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je (pri kraju svoga života):

Nije ostao od (onih) ko je klanjao (prema te) dvije strane (niko na životu do sada) osim mene.

(Ajnija kaže da to znači da u Basri nije niko više ostao na životu osim Enesa, ali da je u pustinjskim nekim naseljima i predjelima bio neki izvjestan broj još živih ljudi koji su klanjali prema obje Kible.)

"I zaista ako bi donio (ti onima) koji (su ti što) se je dala njima (prije tebe Božija) knjiga (tj. Biblija) svaki ajet (dokaz), ne bi slijedili (oni) tvoju stranu.....", do Njegovoga govora: "..... zaista ti si tada zaista od (tih) nasilnika (nepravednika)."

PRIČAO NAM JE Halid, sin Mahleda, pričao nam je Sulejman, rekao je: pričao mi je Abdullah, sin Dinara, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice:

Dok su (ti) ljudi u jutarnjoj molitvi u Kuba-u, došao je njima (jedan) čovjek, pa je rekao:

"Zaista poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (imao je takav slučaj da) se je već spustilo njemu noćas (jedno) čitanje (tj. ajet Kur'ana) i već se je zapovjedilo njemu da se okrene prema Kabi. Zar ne (Pazite, Pažnja)! Pa okrenite se njoj." A bilo je lice (tih) ljudi (okrenuto) ka Siriji, pa su se zaokružili (tj. pa su oni napravili krug) sa svojim licima ka Kabi.

"Koji (su ti što) smo dali njima (prije Kur'ana tu) knjigu, poznaju njega (tj. prepoznaju njega-Muhameda a.s., ili Kur'an) kao što poznaju svoje sinove, i zaista (jedna) skupina (grupa) od njih zaista sakrivaju (tu) istinu.....", do Njegovoga govora: "...... pa ne budi nipošto od sumnjičavih (od onih koji sumnjaju u tu istinu).".

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Kazeata, pričao nam je Malik od Abdullaha, sina Dinara, od Ibnu Umera, rekao je:

Dok su (ti) ljudi u Kuba-u u molitvi (toga) jutra, kadli je došao njima (jedan) dolazač, pa je rekao:

"Zaista Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (imao je slučaj da) se je već spustilo njemu noćas čitanje, i već se zapovjedilo njemu da se okrene prema Kabi, pa okrenite se (i vi) njoj." A bila su njihova lica (okrenuta) ka Siriji, pa su se zaokružili (zaokrenuli, okrenuli) ka Kabi.

"I za svakoga je strana (tj. svako ima svoju stranu što) je on okretač njoj (što se on okreće njoj), pa natječite se (potrčite ka tim) dobrim djelima; gdje god (vi) budete, dovesti će vas (na sudnji dan) Allah skupa, zaista Allah je na svaku stvar moćan.".

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Musena-a, rekao je: pričao nam je Jahja od Sufjana, pričao mi je Ebu Ishak, rekao je: čuo sam Bera-a, bio zadovoljan Allah, uzvišen je, od njega, rekao je:

Klanjali smo sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, prema Jerusalimu šesnaest - ili sedamnaest - mjeseci, zatim je promijenio (okrenuo Uzvišeni Allah) njega prema (sadašnjoj) strani.

"I odakle (otkuda god) si izašao, pa okreni tvoje (svoje) lice prema (doslovno: strani) zabranjene (svete) bogomolje (tj. Kabi), i zaista ono je zaista (ta) istina od tvoga Gospoda, i nije Allah zanemarivač od (onoga) što radite.".

"Šatrehu" je (isto što i) "tilkaehu": prema njemu.

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Abdul-Aziz, sin Muslima, pričao nam je Abdullah, sin Dinara, rekao je: čuo sam Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah, uzvišen je, od njih dvojice, (da) govori:

Dok su (ti) ljudi u jutarnjoj molitvi u Kuba-u, kadli je došao njima (jedan) čovjek, pa je rekao:

"Spustilo se je noćas (jedno) čitanje, pa se je zapovjedilo njemu da se okrene (okreće) prema Kabi, pa okrenite se (vi) njoj." Pa su se zaokružili (tj. zaokrenuli oni) kao njihov oblik (tj. zadržavši svoj oblik i položaj, pozu u klanjanju). Pa su se upravili ka Kabi, a bilo je lice (tih) ljudi (okrenuto) ka Siriji.

"I odakle (otkuda god) si izašao, pa okreni svoje lice prema zabranjenoj (svetoj) bogomolji (tj. Kabi), i gdje god ste bili, pa okrenite vaša (svoja) lica prema njemu (svetome hramu, tj. prema njoj - Kabi).....".

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, od Malika, od Abdullaha, sina Dinara, od Ibnu Umera, rekao je:

Dok su (ti) ljudi u molitvi (toga) jutra u Kuba-u, kadli je došao njima (dođe im jedan) dolazač (čovjek), pa je rekao (pa reče):

"Zaista poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (imao je slučaj da) se njemu već spustilo (objavilo) noćas, i već se zapovjedilo njemu da se okreće (okrene) prema Kabi, pa okrenite se (i vi) njoj." A bila su njihova lica ka Siriji (okrenuta), pa su se zaokružili (zaokrenuli oni) ka Strani (tj. sadašnjoj strani, Kabi).

"Zaista Safa i Merva su od obreda Allaha (tj. od činova i znakova pokornosti Allahu), pa ko je hodočastio Kabu, ili je vršio umru, pa nema (nikakvoga) grijeha njemu da ophodi njih dva (ta dva brežuljka - Safu i Mervu), a ko je pokorno (dobrovoljno) činio (neko, jedno) dobro, pa zaista Allah je zahvalan, znan.".

"Šeairu" je (isto što i) "alamatun": znakovi, njezina jednina je: "šeiretun" (tj. jednina od "šeairu" je "šeiretun").

A rekao je Ibnu Abas: "Essafvanu" je (isto što i) "el-hadžeru: kamenje. A veli se (da ta riječ znači) glatko kamenje koje neće dati niknuti (na sebi nijednoj) stvari (ništa), a jednina njezina (tj. jednina od riječi "safvanun") je "safvanetun" u značenju "essafa", a "essafa" je za sve (tj. za množinu, za plural, a i "essafa" znači: kamenje).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Hišama, sina Urveta, od njegovoga oca da je on rekao: rekao sam Aiši, ženi Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, a ja sam tada novoga zuba (svoga, tj. a ja sam tada mlad):

"Je si li vidjela (mislila, tj. Šta ti misliš o tome šta znači) govor Allaha, blagoslovljen je i uzvišen je:

"Zaista Safa i Merva su od obreda Allaha, pa ko je hodočastio (ko hodočasti) Kabu ili je obavljao (ili obavlja) umru, pa nema (nikakvoga) grijeha na njega (njemu) da ophodi njih dva (okolo njih dva)....", (šta ti misliš o tome)?" "Pa ne mislim (ja, veli Urvete, ni) na jednoga (čovjeka da je ikakvu) stvar (tj. da je imalo griješan ako se desi to) da neće ophoditi (da ne ophodi) njih dva (ta dva brijega - Safu i Mervu)." Pa je rekla Aiša:

"Nikako (to nije tako)! Da je bila (ta objava, da je taj ajet to značio) kao što govoriš, bila bi (ona ovakoga teksta, ovako bi glasio taj ajet): "..... pa nema grijeha na njega da neće ophoditi (da ne ophodi) njih dva....". Spustio se je ovaj ajet samo o Pomagačima (koji, tj. a oni) uzvikivaše za (idol) Menat (odazov u vrijeme paganskoga hodočašća prije Islama), a bio je Menat (postavljen) prema (mjestu) Kudejdu, i čuvahu se (čuvali su se) grijeha (oni koji se je grijeh, po njihovom vjerovanju, sastojao u tom) da ophode (u tom paganskom hodočašću oni) između Safe i Merve. Pa pošto je došao Islam, pitali su poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, o tome, pa je spustio (objavio) Allah:

"Zaista Safa i Merva su od obreda (tj. od znakova poštovanja) Allaha, pa ko je hodočastio Kabu ili činio je umru, pa nema grijeha na njega da ophodi njih dva (okolo njih dva - breška, Safe i Merve).....".

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Jusufa, pričao nam je Sufjan od Asima, sina Sulejmana, rekao je: pitao sam Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, o Safi i Mervi, pa je rekao:

Gledasmo (Smatrasmo) da su njih dva od posla (od stvari) predislamlja (tj. da je ophođenje, trčanje između ta dva brda, breška, brežuljka - Safe i Merve - paganski običaj). Pa pošto je bio Islam (došao), uzdržavali smo se od (obilaženja, ophođenja) njih dvaju. Pa je spustio Allah, uzvišen je:

"Zaista Safa i Merva su od obreda Allaha, pa ko je hodočastio Kabu ili je činio umru, pa nema grijeha na njega.....".

GLAVA

Njegovoga govora: "I od (tih) ljudi je (neko) ko (je takav da) sebi uzima osim Allaha (nekakva božanstva) ravna (Allahu, ali protivna Allahu, koja su nasuprot Allahu).....".

(Endaden) je (što i) "addaden": oprečne stvari, tj. suparnici, protivnici. Njezina jednina (tj. jednina od riječi "endaden") je "niddun".

PRIČAO NAM JE Abdan od Ebu Hamzeta, od Aameša, od Šekika, od Abdullaha (Mesudovoga), rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (jednu) riječ, a rekao sam (ja jednu) drugu. Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ko je umro, a on zove (moli) osim Allaha (neko, jedno) ravno (slično božanstvo, tj. pozivajući u pomoć i moleći nekakvo božanstvo koje je oprečno, protivno Allahu), unišao je (tj. unići će u) Vatru." A rekao sam ja: "Ko je umro, a on neće zvati (tj. a on ne zove, ne moli, ne tvrdi) Allahu ravnoga (tj. protivnika, suparnika), unišao je (ući će u) raj."

"O (vi) koji ste vjerovali, propisala se je na vas (ta) odmazda u (tim) ubijenima: slobodan za slobodnoga.....", do Njegovoga govora: "..... kazna bolna.".

"Ufije" je (što i) "turike": ostavilo se je njemu (nešto od odmazde, oprostila mu se je najžešća odmazda i zamijenila lakša odmazda).

PRIČAO NAM JE Humejdija, pričao nam je Sufjan, pričao nam je Amr, rekao je: čuo sam Mudžahida (da) je rekao: čuo sam Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (da) govori:

Bila je u (među) Israelićanima (ta) odmazda, a nije bila u (među) njima (ta) krvarina (plaćanja krvi, života ubijenoga, a da ubica ostane na životu da se nad njim ne izvrši smrtna kazna). Pa je rekao Allah, uzvišen je, za ovaj (moj) narod (za moju sljedbu):

"..... propisala se je na vas (ta) odmazda u ubijenima (tj. zbog ubijenih, za ubijena lica): (taj) slobodni za (toga) slobodnoga (da se ubije u slučaju kada je on izvršio ubijstvo), i rob za roba, i ženska za žensku; pa ko (bude imao slučaj i sreću da) se je oprostila njemu od njegovoga brata (jedna, neka) stvar (tj. nešto od odmazde).....", - pa (to) opraštanje je da primi (tu) krvarinu u (tom) namjernom (u hotimičnom ubijstvu) - "pa slijeđenje sa (tim) poznatim (tj. lijepim načinom) i izvršenje k njemu sa dobročinstvom....." - slijediće (tj. potraživaće rođak poginuloga krvarinu bez grubosti) sa poznatim (lijepim načinom) i izvršiće (platiće ubica krvarinu) sa dobročinstvom (tj. bez odugovlačenja i bez nastojanja da prođe jeftino) -
"to je (jedno veliko) olakšanje od vašega Gospoda i milost....." - (tj. to je lakši i blaži način odmazde) od (onoga) što se je (bio) propisao na (one) ko je bio prije vas - "pa ko se je izneprijateljio (izrodio u neprijatelja) poslije toga, pa za njega je (pa on ima) kaznu bolnu." - (riječ "iateda": izneprijateljio se je - to znači: ko) je ubio poslije primanja (te) krvarine (tj. ko od ubice primi krvarinu, pa ga poslije toga opet ubije, pa njemu je bolna kazna).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Abdullaha, Ensarija, pričao nam je Humejd da je Enes pričao njima od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Knjiga Allaha je (odredila da se izvršuje, vrši, izvrši, izvršava ta) odmazda."

PRIČAO MI JE Abdullah, sin Munira, čuo je Abdullaha, sina Bekra, Sehmiju, pričao nam je Humejd od Enesa da je Rubejia, njegova tetka razbila sjekutić (prednji zub jedne) djevojke, pa su tražili k njoj (tj. za nju taj) oprost, pa nisu htjeli (rođaci one djevojke da oproste). Pa su ponudili (rođaci Rubejie taj) otkup (naknadu za zub), pa nisu htjeli. Pa su došli poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i nisu htjeli (ništa drugo) osim (tu) odmazdu. Pa je zapovjedio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, za (tu) odmazdu. Pa je rekao Enes, sin Nadra:

"O poslaniče Allaha! Zar će se razbiti sjekutić Rubejie (Rubeji-i)? Ne tako mi (Onoga) koji je poslao tebe sa (tom) istinom, neće se razbiti njezin sjekutić." Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"O Enese! Knjiga Allaha je (ta) odmazda (tj. propisala je tu odmazdu)." Pa se zadovoljio (taj) narod (koji je tražio tu odmazdu), pa su oprostili (tj. odustali od izvršenja odmazde). Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista od robova Allaha je (neko) ko (je takav) da je zakleo se na Allaha (ili: zakleo Allaha), zaista bi dao učiniti dobročinstvo (Allah dž.š.) njemu (tj. obistinio bi mu zakletvu, dao bi mu Allah šta je taj rob htio i želio da mu Allah dadne, da se desi)."

GLAVA:

"O (vi) koji (ste ti što) su vjerovali, propisalo se je na vas (to) postenje (taj post) kao što se je propisalo (ono) na (one) koji su otprije vas (bili u vremenu prošlih vjerovijesnika), možda vi (da i postom pokažete da) se bojite (čuvate se Allaha).".

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja od Ubejdulaha, rekao je: izvijestio me je Nafi' od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Bio je ašura' (deseti dan mjeseca muharema takav dan da) poste njega (tj. postahu ga, postili su ga) stanovnici predislamlja. Pa pošto je sišao ramadan (tj. pošto je objavljena od Uzvišenoga Allaha zapovjed da se posti mjesec ramadan, ramazan), rekao je (Muhamed a.s.):

"Ko je htio, postio je njega, a ko je htio, nije postio njega (tj. Ko hoće, neka ga posti, a ko neće, pa neka ga ne posti)."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Ibnu Ujejnete od Zuhrije, od Urveta, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Bio je (dan zvani) ašura' (takav dan da) se posti (tj. postaše se on u vremenu) prije ramadana (prije zapovjedi da se posti post ramadana), pa pošto je sišao ramadan, ko je htio, postio je, a ko je htio, mrsio je."

PRIČAO MI JE Mahmud, izvijestio nas je Ubejdulah od Israila, od Mansura, od Ibrahima, od Alkameta, od Abdullaha (Mesudovoga), rekao je:

Unišao je njemu El-Eš'as, a on (Abdullah) jede (doslovno: uzima hranu, hrani se), pa je rekao (Eš'as):

"Dan (ovaj, tj. Danas) je ašura'." Pa je rekao (Abdullah): "Postaše (Postio) se (on) prije (nego što je bio slučaj) da siđe ramadan." Pa pošto je sišao ramadan, ostavio se je (napustio se je post dana ašura-a), pa približi se (primakni se i ti), pa jedi (sa mnom)."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Musena-a, pričao nam je Jahja, pričao nam je Hišam, rekao je: izvijestio me je moj otac od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Bio je dan ašura-a (takav da) poste njega Kurejševići u predislamlju, i bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) posti njega. Pa pošto je došao (u) Medinu, postio je njega i zapovjedio je za njegovo postenje. Pa pošto je sišao ramadan, bio je ramadan (ramazan ta) obaveza (stroga i obavezna dužnost), a ostavio (napustio) se je ašura' (taj dan). Pa je (neko) bio ko je htio, postio je

njega, a ko je htio, nije postio njega (nakon propisa da se ramazan posti).

GLAVA

Njegovoga govora: "...... (nekoliko) dana izbrojanih, pa ko je bio od vas (neki, jedan) bolesnik ili je na (nekom) putovanju, pa (jedan, neki) broj od (nekih) dana drugih; a na (one) koji mogu (podnijeti, izdržati) njega (post stavlja se, određuje se) otkup: hrana (jednoga) siromaha (bijednika); pa ko je pokorno (dobrovoljno) učinio dobro (neko, tj. ko je dao otkup veći, bolji od hrane jednoga siromaha), pa ono je dobro (tj. pa to je bolje) za njega; a da postite (vi), dobro (tj. bolje) je za vas ako znadijaste."

A rekao je Ata': Mrsiće od (te) bolesti, svake nje, kao što je rekao Allah, uzvišen je.

(Jer u tekstu ajeta uz riječ "meridan: bolesnik, bolestan" nije spomenuto nikakvo ograničenje, tj. ne govori se o tome da li treba biti teže bolestan, ili ne.)

A rekao je Hasen i Ibrahim o (toj) dojilji i (toj) nosećoj (trudnoj ženi): Kada su se njih dvije bojale (kada se one opravdano plaše) na (za) svoje osobe, ili svoje dijete, mrsiće (se) njih dvije, zatim (će) njih dvije (to) naknaditi (naknadno postiti, napostiti). A što se tiče (toga) velikoga starca (prestaroga) kada nije mogao (kada ne može izdržati, podnijeti to) postenje, pa već je nahranio (nahranjivao, hranio, tj. otkupljivao je, otkupio postenje nahranjivanjem siromaha i sam) Enes poslije što (tj. kada je) ostario (i to je Enes činio jednu) godinu, ili dvije godine (dajući on za) svaki dan (jednome) siromahu hljeba i mesa, i mrsio je (nije postio). Čitanje (te) općenitosti (tj. Čitanje većine) je: "..... jutikunehu: mogu (izdržati) njega.....", i ono (ovo čitanje) je mnogobrojnije (od drugoga načina čitanja ovoga mjesta u tekstu Kur'ana, a to drukčije čitanje će se u daljem tekstu spomenuti i ono glasi "...... jutavvekunehu: opterećavaju se njime (postom)....").

PRIČAO MI JE Ishak, izvijestio nas je Revh, pričao nam je Zekerija, sin Ishaka, pričao nam je Amr, sin Dinara, od Ata-a, čuo je

Ibnu Abasa (da) čita "..... ve alellezine jutavvekunehu fidjetun taamu miskinin: a na (one) koji se opterećuju njim je otkup: hrana (jednoga) siromaha.....".

Rekao je Ibnu Abas: Nije (ova odredba) dokinuta (ukinuta). Ono (to lice koje može da daje otkup za svoj post) je veliki starac (tj. stari starac, prestari starac) i velika (tj. stara, prestara) žena (što) neće (koja neće) moći (tj. ne mogu) njih dvoje da poste, pa neka nahranjuju (nahrane) njih dvoje mjesto svakoga dana (posta po jednoga) siromaha (bijednika ako ima imovinske mogućnosti za otkup posta; a ko može izdržati post, treba da posti makar bio i star, jer je Uzvišeni Allah rekao u ajetu koji je odmah iza ovoga):

"..... pa ko je prisustvovao (prisutan bio kod svoje kuće) od vas (taj) mjesec (u tom mjesecu), pa neka posti njega......". (A misli se na mjesec ramadan, ramazan.)

PRIČAO NAM JE Ajaš, sin Velida, pričao nam je Abdul-Aala, pričao nam je Ubejdulah od Nafi-a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan (Allah) od njih dvojice, da je on čitao: "..... fidjetu taami mesakine: otkup hrane (nekoliko) siromaha (bijednika)......". Rekao je:

Ona (Ova odredba) je dokinuta (ukinuta).

PRIČAO NAM JE Kutejbete, pričao nam je Bekr, sin Mudara, od Amra, sina Harisa, od Bukejra, sina Abdullaha, od Jezida, slobodnjaka Selemeta, sina Ekve-a (Ekveovoga), od Selemeta, rekao je:

Pošto je sišla (objava, tj. ajet): "..... a na (one) koji mogu (izdržati) njega je otkup: hrana (jednoga) siromaha.....", bio je (neko) ko (je takav da) je (on) htio da mrsi i (ili: a da) otkupi se (i sve je radio tako) dok je (najzad) sišao ajet koji je poslije nje (te objave, poslije ovoga ajeta u kojem se govori o otkupu), pa je dokinuo (ukinuo) nju (tu odredbu, tj. taj ajet o otkupu).

Rekao je Ebu Abdullah: Umro je Bukejr prije Jezida.

"Dozvolilo se je vama (u) noći (vašega) postenja (to) prilaženje (tj. u cilju spolnoga odnosa dolaženje) k vašim (svojim) ženama; one su

(jedno) odijelo vama, a vi ste odijelo njima; znao je Allah da vi iznevjeravaste vaše (svoje) osobe (tj. da sam i sebe varaste, obmanjivaste), pa se je vratio na vas (tj. pa je primio vaše pokajanje) i oprostio je vama, pa sada dotičite se njih (tj. imajte po noći spolni odnos sa njima), i tražite sebi (ono) što je propisao Allah vama.....".

PRIČAO NAM JE Ubejdulah od Israila, od Ebu Ishaka, od Bera-a. A pričao nam je Ahmed, sin Usmana, pričao nam je Šurejh, sin Meslemeta, rekao je: pričao mi je Ibrahim, sin Jusufa, od svoga oca, od Ebu Ishaka, rekao je: čuo sam Bera-a, bio zadovoljan Allah, uzvišen je, od njega:

Pošto je sišao post ramadana, bili su (običaja da) se neće približiti (tj. da se ne približuju svojim) ženama (u) ramadanu, cijelom njemu. A bili su (neki) ljudi (takvi da) iznevjeravaju (varaju) svoje osobe (u tom pogledu), pa je spustio Allah, uzvišen je:

"..... znao je Allah da vi iznevjeravaste svoje osobe, pa se je vratio na vas (tj. primio je vaše pokajanje) i oprostio je vama.....".

GLAVA

Njegovoga govora, uzvišen je: "..... i jedite, i pijte, dok se je razjasnio vama (taj) konac bijeli od (toga) konca crnoga od (te) zore, zatim upotpunite (to) postenje do (te) noći; a ne dotičite se međusobno (sa) njima, a vi ste boravioci u (tim) bogomoljama.....", do Njegovoga govora: "..... boje se.".

"El-akifu" je (što i) "el-mukimu": boravilac (koji boravi, stanuje).

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Ebu Avanete od Husajna, od Šabije, od Adija, rekao je:

Uzeo je Adij (jedno) uže (šnjuru, tj. konac, nit) bijelo i (jedno) uže crno, dok (tj. te kada) je bio neki (dio te) noći, pogledao (gledao) je, pa se nisu razjasnila njih dva (tj. nisu se jasno razlikovala ta dva užeta). Pa pošto je osvanuo, rekao je:

"O poslaniče Allaha! Učinio (tj. Stavio) sam (ih) pod svoj jastuk." Rekao je: "Zaista tvoj jastuk je tada zaista širok (kada je bio slučaj) da je bio (taj) konac bijeli i crni (koji su spomenuti u ajetu) pod tvojim jastukom."

(Jer se u ajetu misli na traku, nit bijelu od zore koja se pojavi na obzoru uz crnu nit noći koja počinje da se povlači pred osvitom zore, pa jastuk i uzglavlje pod koje bi stao obzor, zaista je širok, tj. bio bi širok.)

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Džerir od Mutarrifa, od Šabije, od Adijja, sina Hatima, bio zadovoljan Allah, uzvišen je, od njega, rekao je: rekao sam:

"O poslaniče Allaha! Šta je (taj) konac bijeli od (toga) konca crnoga? Da li su njih dva (ta) dva konca (užeta, niti)?" Rekao je: "Zaista ti si zaista širokoga (svoga) zatioka (potiljka) ako si vidio (tj. mislio na ta obična) dva konca." Zatim je rekao: "Ne, nego ono (tj. nego to) je crnina (te) noći i bjelina (toga) dana."

PRIČAO NAM JE Ibnu Ebu Merjem, pričao nam je Ebu Gassan Muhamed, sin Mutarrifa, pričao mi je Ebu Hazim od Sehla, sina Sa'da, rekao je:

I spustilo se je "..... i jedite, i pijte, dok se je razjasnio vama konac bijeli od konca crnoga.....", a nije se spustilo "..... od (te) zore.....", i bili su (neki) ljudi, kada su htjeli (taj) post, (postupali tako da) je vezao (svezao) jedan (od) njih u (tj. na, za) svoje dvije noge (taj) bijeli konac i (taj) crni konac, i neprestano jede dok se je razjasnilo (dok se jasno ukaže) njemu viđenje njih dvaju. Pa je spustio Allah poslije njega (poslije toga slučaja; ili: poslije onoga dijela rečenoga, navedenoga teksta još ovaj dio teksta) "od (te) zore". Pa su znali da namjerava (misli On) samo (na tu) noć (kada se ona odvaja) od (toga) dana. "..... a nije (to) dobročinstvo u (tom) da dolazite (svojim) kućama od njihovih leđa

(ozadi kada ste se obukli hodočasnički), a ali (tj. nego to) dobročinstvo je (postigao onaj) ko se je bojao (ko se boji Uzvišenoga Allaha); i dolazite (svojim) kućama od njihovih (tj. na njihova) vrata, i bojte (plašite) se Allaha, možda vi (da) se spasite.".

PRIČAO NAM JE Ubejdulah, sin Musa-a, od Israila, od Ebu Ishaka, od Bera-a, rekao je:

Bili su (tj. Bili bi oni), kada su se hodočasnički obukli u predislamlju, dolazili (svojoj, ili: toj) kući (u kojoj su stanovali za vrijeme paganskoga hodočašća) od njezinih leđa, pa je spustio Allah:

"..... i nije dobročinstvo u (tome) da dolazite (tim) kućama od njihovih leđa, a ali je dobročinstvo (učinio onaj) ko se je bojao; i dolazite kućama od njihovih vrata.....". "I borite se (protiv) njih, čak (tj. tako da) neće biti (da ne bude nikakve) kušnje (iskušenja, tj. idolopoklonstva) i (da) bude (ta) vjera za Allaha (da bude vjera pripadala Allahu, tj. da se vjeruje Allah), pa ako su svršili (tj. ako su se prošli idolopoklonstva), pa nema (nikakvoga) neprijateljstva osim na (te) silnike (nepravednike).".

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Bešara, pričao nam je Abdulvehab, pričao nam je Ubejdulah od Nafi-a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice:

Došla su njemu (nekakva) dva čovjeka u kušnji (tj. u vrijeme bune, pobune) Ibnu Zubejra, pa su rekla njih dvojica:

Zaista (ovi) ljudi napravili su (to što vidiš), a ti si sin Umera i drug Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa šta sprječava tebe da izađeš (i da uzmeš učešća u tom okršaju)?" Pa je rekao:

"Sprječava mene (to što ja znam) da je Allah zabranio krv moga brata (muslimana da je prolijevam)."

(Iz ovoga se jasno vidi da i Abdullah, sin Umerov, r.a. kao i još neki drugovi Muhameda a.s. nisu smatrali da je dozvoljeno da se muslimani međusobno ubijaju zbog vlasti u islamskoj državi i zajednici, ili zbog

okrnjenja i gubljenja neke oblasti iz svoje vlasti ako je u izgubljenoj toj oblasti na vlast došao musliman po zahtjevu muslimana te oblasti, kao što je bio slučaj sa Ibnu Zubejrom. Ova dvojica sagovornika koja su vodila ovaj razgovor sa Abdullahom, sinom Umera, r.a., kao što će se vidjeti, imala su drukčije mišljenje. Oni su smatrali da se treba boriti protiv otcijepljenoga dijela islamske države, i protiv vođe toga otcijepljenoga dijela i te oblasti, i smatrali su da je ta borba isto tako dužnost svakoga muslimana isto kao što je dužnost svakoga muslimana da se bori u ratu protiv nemuslimana, pa makar da je vođa otcijepljene oblasti musliman. Čak su to svoje stanovište potkrepljivali ajetima koji se odnose na borbu protiv idolopoklonika i drugih neprijatelja muslimana i Islama. To njihovo takvo tumačenje tih ajeta nije usvojio Abdullah, sin Umera, r.a. koji je, također, dobro znao i značenje ajeta u Kur'anu koji stavlja u dužnost muslimanima da se pokoravaju svome glavnome rukovodiocu, vođi, halifi, vladaru ili kako god hoćeš, nazovi ga. Smatrajući da je pogrešno prolijevanje krvi za međusobnu vlast, nije Ibnu Umer r.a. učestvovao u ovome okršaju ni na jednoj od dvije zaraćene strane. Vojsku halife Abdulmelika predvodio je Hadžadž protiv Ibnu Zubejra pred 73. godine po Hidžri, i borba se je vodila u samoj Meki. Iduće godine umro je i Ibnu Umer.)

Pa su rekla njih dva (tj. ta dva sagovornika Ibnu Umerova ka Ibnu Umeru): "Zar nije rekao Allah: "I borite se (vi protiv) njih, čak (da) neće biti (čak da ne bude nikakve) kušnje (tj. idolopoklonstva)...."?" Pa je rekao (Ibnu Umer): "Borili smo se, čak (da) nije bilo kušnje i bila je (ta) vjera za Allaha; a vi hoćete da se borite, čak (da) bude kušnja (idolopoklonstvo i njegove posljedice u koje spada i međusobno ubijanje, ili od čiji je običaja bilo međusobno ubijanje) i (da) bude (ta) vjera za (nekoga drugoga) osim Allaha."

A povećao je Usman, sin Saliha, od Ibnu Vehba, rekao je: izvijestio me je (jedan) omsica (jedan iks) i Hajvete, sin Šurejha, od Bekra, sina Amra, Meafirije da je Bukejr, sin Abdullaha, pričao njemu od Nafi-a da je (jedan, neki) čovjek došao Ibnu Umeru, pa je rekao:

"O Ebu Abdurahmane! Šta je nosilo tebe na (to) da hodočastiš (jednu) godinu i (da) obavljaš umru (jednu) godinu, a (da) ostavljaš (tu)

borbu u (na) putu Allaha, moćan je i veličajan je, a već si znao (ono) što je potaknjivao (ponukavao) Allah u nje
ga (za njega, za borbu)?"

(Taj čovjek je smatrao borbu protiv otcijepljenoga dijela muslimana isto što i borbu protiv idolopoklonika i drugih muslimanskih neprijatelja, i nazivao je nju borbom na putu Allaha, za put Allaha. A takvo rezonovanje je žalosno ako je proizvod vlastitoga shvatanja, a ako je proizvod povođenja za nekim ko nije ni musliman, ali je sebi postavio za uzor, onda takvo lice i nije musliman, nego je obični hipokrit, licemjerac, kvazimusliman. Takvih je, eto, bilo još u ono vrijeme, pa nije ni čudo, što ih danas ima u pretežnom broju u redovima onih koji sačinjavaju pripadnike Islama na cijelom svijetu.)

Rekao je (Ibnu Umer tome čovjeku, za kojega neki drže da je bio haridžija): "O sine moga brata (tj. o bratiću po vjeri)! Sagradio se je Islam na pet (načela):

Vjerovanje u Allaha i Njegovoga poslanika; i (tih) pet (dnevnih) molitava (molitvi); i postu ramadana (ramazana); i davanju zekata (obavezne godišnje tačno određene milostinje) i hodočašću Kabe."

Rekao je: "O Ebu Abdurahmane! Zar nećeš čuti (Zar ne čuješ ono) šta (što) je spomenuo Allah u Svojoj knjizi (Kur'anu):

"A ako su se (neke) dvije skupine (grupe) od (tih) vjernika pobile, pa učinite dobrim (odnose) među njima dvjema (tj. pa izmirite ih, naravnajte ih), pa ako je nasilje učinila jedna (od) njih dviju na (toj) drugoj (nad tom drugom), pa borite se (protiv one) koja nasilje čini čak (dotle da) se vrati (ona) ka zapovjedi (naredbi) Allaha.....", "...... borite se (vi protiv) njih čak (da) neće biti (da ne bude nikakve) kušnje (tj. idolopoklonstva)....." (zar ovo ne čuješ, ne slušaš)?" Rekao je: "Činili smo (to) na vremenu (za vrijeme) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. I bio je Islam malen (tj. pripadnici Islama bili su tada malobrojni), pa je bio (taj) čovjek (musliman mnogi u takvoj prilici da) se iskušava u svojoj vjeri (tj. da se stavlja na muke zbog svoje vjere): ili su (ili bi) ubili njega (neprijatelji Islama), ili kažnjavaju (ili bi

kažnjavali) njega (muslimana), dok se je umnožio Islam (na kraju), pa nije bilo (nikakve) kušnje."

Rekao je: "Pa šta je tvoj govor (šta misliš) o Aliji i Usmanu?" Rekao je: "Što se tiče Usmana, pa bio je Allah oprostio njemu, a što se tiče vas, pa mrzili ste da oprostite njemu (vi). A što se tiče Alije, pa (on je) sin strica poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i njegov je zet." I dao je znak (tj. pokazao je Ibnu Umer) sa svojom rukom, pa je rekao: "Ovo je njegova (Alijina) kuća gdje vidite (tj. među kućama, sobama Božijega poslanika Muhameda a.s. je Alijina kuća, ili soba)."

GLAVA

Njegovoga govora: "I trošite u put Allaha, a ne bacajte sa svojim rukama u (tu) propast, i činite lijepo (dobro djelo), zaista Allah voli (te) činitelje lijepoga.".

"Ettehluketu" i "elhelaku" je jedno (tj. te obadvije riječi znače isto: propast).

PRIČAO NAM JE Ishak, pričao nam je Nadr, pričao nam je Šubete od Sulejmana, rekao je: čuo sam Ebu Vaila od Huzejfeta:

"I trošite u put Allaha, a ne bacajte sa svojim rukama u propast (doslovno: ka izvjesnoj propasti - a ovaj ajet ima mnogo tumačenja koja se neće ovdje navoditi).....", rekao je (Huzejfete): Sišla je (ova objava, ovaj ajet) o (tom) trošku (tj. izdatku za borbu protiv neprijatelja Islama). "..... pa ko je bio od vas bolesnik (bolestan), ili je u njega (pojavilo se neko) uznemirivanje od njegove glave....."

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Šubete od Abdurahmana, sina Asbahanije, rekao je: čuo sam Abdullaha, sina Makila, rekao je:

Sjedio sam do Kaba, sina Udžreta u ovoj bogomolji - misli (na) bogomolju Kufe - pa sam pitao njega o "značenju riječi (u ajetu): "..... otkup od postenja.....", pa je rekao:

Natovario sam se (i otišao) ka Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, a (te) vaši (uši) prosipaju se na moje lice, pa je rekao: "Nisam bio (u mogućnosti da) mislim (tj. Ne pomišljah) da je (taj) trud (tj. ta poteškoća) već doprla u tebe ovo (ovu mjeru). Zar ne nalaziš (jednu) ovcu?" Rekao sam: "Ne." Rekao je: "Posti tri dana, ili nahrani šest siromaha, za svakoga siromaha (tj. svakome siromahu dadni) polovinu sa-a od hrane, i obrij tvoju (svoju) glavu." Pa je sišla (ta objava, taj ajet) o meni (u vezi mene) naročito, a ona (ta odredba) je za vas (sviju) općenito. "...... pa ko se je koristio sa umrom do hodočašća......"

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja od Imrana Ebu Bekra, pričao nam je Ebu Redža' od Imrana, sina Husajna, bio zadovoljan Allah, uzvišen je, od njega, rekao je:

Sišao je ajet (o tome) davanju korišćenja (uživanja, tj. ajet o umri pred hodočašće - to je sišlo, objavljeno) u knjizi Allaha, pa smo činili nju (tu pogodnost) sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i nije se spustilo (nikakvo) čitanje (koje) zabranjuje njega (taj postupak), i nije se zabranila ona (ta radnja), čak je umro (Muhamed a.s., a to nije bilo zabranjeno). Rekao je (poslije smrti Muhameda a.s. jedan) čovjek sa svojim mišljenjem (tj. po svome mišljenju ono) što je htio.

Rekao je Muhamed (tj. Buharija): Govori se (Veli se): Zaista on je Umer (tj. Taj čovjek je Umer koji je zabranjivao umru u danima hadža pred sami hadž; a neki drugi osim Buharije vele da je to bio Usman).

"Nije na vas (nikakav) grijeh da sebi tražite (neku, jednu) dobrotu od vašega (od svoga) Gospoda....."

PRIČAO MI JE Muhamed, rekao je: izvijestio me je Ibnu Ujejnete od Amra, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Bili su Ukaz, Medženete i Zul-Medžaz pijace (ili: sajmovi, vašari, tj. mjesta gdje su se održavali sajmovi, vašari jednom godišnje) u

predislamlju, pa su se čuvali grijeha da trguju u (tim) praznicima (u tim vremenima, sezonama vršenja hodočašća),
pa je sišla (objava, sišao je ajet):

"Nije na vas (nikakav) grijeh da sebi tražite (neku, jednu) dobrotu od vašega (svoga) Gospoda....." - u praznicima (vremenima, sezonama toga) hodočašća.

GLAVA:

"Zatim se vratite (sa Arefata od Muzdelife, preko Muzdelife; doslovno "efidu" znači: dajte izliti se, raziđite se, razlijte se sa Arefata) odakle su se vraćali (ti) ljudi......".

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Muhamed, sin Hazima, pričao nam je Hišam od svoga oca, od Aiše, bio zadovoljan Uzvišeni Allah (doslovno: Allah, uzvišen je), od nje, rekla je:

Bili su Kurejševići i ko se je vjerio njihovom vjerom (tj. i svi oni koji su bili njihove vjere, vjere onakve kakvu su ispovijedali Kurejševići - svi su oni bili običaja da) stoje u (na) Muzdelifi (umjesto na Arefatu kada bi obavljali pagansko hodočašće), i (oni) se imenovahu (nazivahu) Humsi (Ahmesi: Čvrsti, Žestoki), a bili su ostali (od) Arapa (ostali Arapi običaja da) stoje u (na) Arefatu.

(Uz Kurejševiće se u ovome ubrajaju još ova plemena: Sasa'atovi Amirovići, Sekif i Huza-a.)

Pa pošto je došao Islam, zapovjedio je Allah Svome vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, da dođe Arefatu, zatim (da) stoji u (na) njemu, zatim (da) se vrati od njega (sa njega). Pa to je Njegov govor, uzvišen je:

"Zatim se vratite, odakle su se vratili (vraćali ti) ljudi....."

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Ebu Bekra, pričao nam je Fudajl, sin Sulejmana, pričao nam je Musa, sin Ukbeta, izvijestio me je Kurejb od Ibnu Abasa, rekao je:

"Ophođenje (mnogo izvjesnoga) čovjeka okolo (oko) Kabe što je bio dozvoljen (tj. čovjeka koji je bio razriješen stega je poželjno), čak (tako da) uzvikne (telbiju) za (to) hodočašće. Pa kada je pojašio ka Arefatu, pa ko je (takav da) se je olakšalo njemu poklonjanje (poklon, tj. žrtvena životinja) od deva, ili krava (goveda) ili brava, šta (što) se je olakšalo njemu od toga, koje je htio (pa neka potjera od njih što je htio); osim da se nije olakšalo njemu, pa na njega je (onda dužnost da posti) tri dana u (tom) hodočašću, a to je prije dana Arefata. Pa ako je bio zadnji dan od (ta) tri dana dan Arefata, pa nema (nikakva) grijeha na njega (njemu). Zatim neka ode čak (tako da) stoji u (na) Arefatu od molitve popodneva ka (tj. do vremena) da bude (ta) tmina (pomrčina). Zatim neka se odbiju (neka krenu) od (sa) Arefata kada su se vratili (razišli) od njega dok dopru Džem-u (tj. Muzdelifi, mjestu) koje je (to što) zanoćivaju u njemu. Zatim neka (taj čovjek hodočasnik) spominje Allaha mnogo. I umnožavajte (tj. mnogo izgovarajte) tekbir (veličanje Allaha) i tehlil (izjavljivanje da je božanstvo samo Allah) prije (nego) da osvanete. Zatim se vratite, pa (jer) zaista (ti) ljudi vraćahu (se odatle i tako na taj način), a rekao je Allah, uzvišen je:

"Zatim se vratite (vraćajte), odakle su se vraćali (ti) ljudi, i tražite oprost (od) Allaha, zaista Allah je veliki opraštač, milostiv.", (i tako postupite) dok bacite (najzad taj) kamenčić (kod Akabe). "A od njih je (neko takav) ko govori: "Naš Gospode, daj nam u (toj) ovozemnosti lijepu (životnu stazu, lijep život) i u (tom) drugom svijetu (u onozemnosti) lijepu (sreću, lijep život, raj), i sačuvaj nas (od) kazne Vatre."."

PRIČAO NAM JE Ebu Mamer, pričao nam je Abdulvaris od Abdulaziza, od Enesa, rekao je:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) govori:

"Moj Bože! Naš Gospode (Gospodare), daj nam u (toj) ovozemnosti lijepu (sreću) i u (na tom) drugom svijetu lijepu (sreću), i sačuvaj nas kazne Vatre." "....... a on je žestok (u) parničenju (protivljenju, neprijateljstvu)."

A rekao je Ata': "Nesl" je (ovdje u ovome ajetu upotrebljena riječ u značenju riječi) "hajvanun": stoka, marva. ("Neslun" inače znači: porod.)

PRIČAO NAM JE Kabisate, pričao nam je Sufjan od Ibnu Džurejdža, od Ibnu Ebu Mulejketa, od Aiše, (ona) podiže njega (sljedeći hadis do Muhameda a.s.):

"Najmrži (između tih) ljudi ka Allahu je najžešći (u prepiranju taj čovjek), (taj) svađalica (koji se mnogo svađa, prepire se, tj. zakleti, nepomirljivi, svađalica)." A rekao je Abdullah: Pričao nam je Sufjan, pričao mi je Ibnu Džurejdž od Ibnu Ebu Mulejketa, od Aiše, bio zadovoljan Uzvišeni Allah od nje, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

"Ili ste mislili (računali) da uniđete (u) raj, a nije vam (još) došao primjer (onih) koji su prošli otprije vas (tj. a nije vas nikako zadesilo još ono što je zadešavalo one prije vas): dotaknula je njih (ta) poteškoća (bijeda, siromaštvo) i (ta) šteta (bolest, nesreća, udes)......", do "blizu."

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Musa-a, izvijestio nas je Hišam od Ibnu Džurejdža, rekao je: čuo sam Ibnu Ebu Mulejketa (da) govori: rekao je Ibnu Abas, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je značenje ovoga ajeta isto kao i značenje ajeta u suri Jusufu:

"Čak (tj. Te) kada su očajavali (ti) poslanici i mislili su da su oni već (u takvom položaju da) se je njima slagalo.....", lagano (čitajući riječ "kuzibu", bez pojačanoga "z"), odveo je nju (tj. njega-ovaj ajet) tamo, i čitao je "čak (da) govori (taj) poslanik i koji su vjerovali sa njim: "Kada je (tj. Kada će doći) pomoć Allaha? Zar ne! Zaista pomoć Allaha je blizu.". Pa sam sreo (veli Ibnu Ebu Mulejkete) Urveta, sina Zubejra, pa sam spomenuo njemu to, pa je rekao: Rekla je Aiša:

"Zaštitu Allaha (tj. Sačuvaj Bože)! Tako mi Allaha nije obećao Allah Svome poslaniku (ništa) od (jedne) stvari (tj. nije obećao baš ništa) nikada (drukčije) osim (tako da) je znao da je ono bivajuće (tj. da će ono biti još) prije (nego) da umre (Božiji poslanik), ali (nego) nije

prestalo (to) iskušenje (tj. ali je neprestano to iskušenje bilo) sa (tim) poslanicima čak (da) su se bojali da bude (onaj) ko je sa njima (između njihovih vjernika i sljedbenika, preokrenuo se u one koji) smatraju lažnim njih (tj. da ih počnu ne vjerovati)." Pa (Aiša) čitaše njega (taj ajet ovako):

"..... ve zannu ennehum kad kuzzibu: i mislili su da su oni već smatrali se lažnima.....", otešćano (bivši slovo "z", tj. čitajući ona harf-slovo "z" u riječi "kuzzibu" pojačano, a kao takvo, otežano je njegovo izgovaranje).

GLAVA:

"Vaše žene su oranje za vas (tj. mjesto gdje vi zaoravate, sijete svoje sjeme, spermu), pa dođite vašem (svome) oranju gdje (kako, na koji način) ste htjeli, i proturite naprijed za vaše osobe (za sebe, sebi vi).....". Ajet (vidjeti taj u cijelosti).

PRIČAO NAM JE Ishak, izvijestio nas je Nadr, sin Šumejla, izvijestio nas je Ibnu Avn od Nafi-a, rekao je:

Bio je Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, kada je čitao Kur'an, (takvoga običaja da) nije govorio čak (tako da) završi njega (čitanje, pa onda razgovara). Pa sam (ja) uzeo njemu (mushaf da ga preslušavam kako on uči napamet, naizust jednoga) dana, pa je čitao suru Bekare dok (je) dokrajčio (došao) do (jednoga) mjesta (u toj suri, pa) je rekao:

"Znaš (li) o čemu se je spustio (ovaj ajet, o čemu, u vezi čega se spustila ova objava)?" Rekao sam: "Ne." Rekao je: "Spustila se je o tome i tome." Zatim je prošao (dalje, tj. nastavio je dalje, čitati napamet, naizust). A od Abdusameda: Pričao mi je moj otac, pričao mi je Ejub od Nafi-a, od Ibnu Umera: "...... pa dođite vašem (svome) oranju gdje ste htjeli (tj. kako ste htjeli).....", rekao je: "Doći će joj u."

(Ovdje su u komentarima izložena razna tumačenja i mišljenja o tome šta iza prijedloga "fi: u", treba da stoji dalje još, ali to se ovdje neće prikazivati.)

Predao je njega (ovaj hadis, ili ovo pričanje Ibnu Umera) Muhamed, sin Jahja-a sina Seida, od svoga oca, od Ubejdulaha, od Nafi-a, od Ibnu Umera.

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Sufjan od Ibnul-Munkedira, čuo sam Džabira, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bili su Židovi (običaja da) govore (u vezi spolnoga odnosa): Kada je (čovjek, muž) spolno općio (sa) njom (sa ženom) od (strane) iza nje, došlo je (na svijet, tj. rodilo se je, rodiće se njihovo) dijete razroko (razrooko, tj. takvo da mu oči gledaju koso, nakrivljeno). Pa je sišla (objava ajeta):

"Vaše žene su oranje za vas, pa dođite (tj. vi priđite vašem oranju), gdje (tj. kako) ste htjeli....."

(To jest: Neće biti dijete razroko zbog toga ako spolno općite sa svojim suprugama prilazeći vi njima ozada umjesto sprijeda, ne moraju one da leže, dakle, na leđima pri spolnom općenju kako su to neki tvrdili.)

GLAVA:

"I kada ste razvjenčavali (svoje) žene, pa su doprle (razvjenčane žene) svojemu roku (svome roku), pa ne sprječavajte njih (žene) da se vjenčavaju (sa) svojim muževima.....".

PRIČAO NAM JE Ubejdulah, sin Seida, pričao nam je Ebu Amir Akadija, pričao nam je Abbad, sin Rašida, pričao nam je Hasen, rekao je: pričao mi je Makil, sin Jesara, rekao je:

Bila je za (u) mene sestra (tj. imao sam jednu sestru što) se je prosila (tražila za vjenčanje, za udaju obrativši se prosilac njezin) ka meni. A rekao je Ibrahim od Junusa, od Hasena: pričao mi je Makil, sin Jesara. Pričao nam je Ebu Mamer, pričao nam je Abdulvaris, pričao nam je Junus od Hasena da je sestra Makila, sina Jesara, (bila u takvoj prilici da) je razvjenčao nju njezin muž, pa je ostavio nju dok se završio njezin broj (dana koji je morala da čeka poslije razvjenčanja da bi se

ona mogla ponovo udati). Pa je zaprosio nju (od Makila bivši njezin muž), pa nije htio Makil (da je dadne za bivšega njezinoga muža ponovno da se ona udaje). Pa je sišla (objava, tj. sišao je ajet Kur'ana u kojem se, između ostaloga, kaže):

"...... pa ne sprječavajte njih da se vjenčavaju (one sa bivšim) svojim muževima....." "A koji se usmrte (umru, preminu) od vas, a ostave supruge (iza sebe), pričekaće (one u vezi udaje poslije vas) sa svojim osobama (sa samima sobom one) četiri mjeseca i deset (dana); pa kada su (one) doprle (ovome) svome roku (čekanja), pa nema (nikakva) grijeha na vas u (onome, za ono) što su učinile (one) sa svojim osobama sa (tim) dobrom (tj. na poznat, zakonit način), a Allah je o (onome) što činite (radite vi) obavješten." "...... ja'fune.....", je (što i) "jehebne: poklanjaju (one)."

PRIČAO MI JE Umejete, sin Bistama, pričao mi je Jezid, sin Zurej-a, od Habiba, od Ibnu Ebu Mulejketa, rekao je Ibnu Zubejr: rekao sam Usmanu, sinu Affana:

"A koji se usmrte (umru) od vas, a ostavljaju supruge.....", rekao je: već je dokinuo (ukinuo) njega (ovaj ajet taj) drugi ajet, pa zašto pišeš njega - ili (zašto) ostavljaš njega (napisanoga u Mushafu)?" Rekao je (Usman): "O sine moga brata! Neću promijeniti (izmijeniti nijednu) stvar od njega od (tj. sa) njegovoga mjesta."

(Ovaj ajet koji je naveden pred ovim hadisom nije dokinut, ukinut, nego je on dokinuo, ukinuo jedan drugi ajet koji na isti način počinje, ali se drukčije nastavlja i završava, a taj ajet se nalazi u istoj suri poslije ovoga na pet ajeta. Napominje se još i to da u početku prevoda seneda ovoga hadisa treba da tekst glasi ovako: PRIČAO MI JE Umejete, sin Bistama, pričao nam je (a ne: pričao mi je) Jezid, sin Zurej-a, od Habiba...... .)

PRIČAO NAM JE Ishak, pričao nam je Revh, pričao nam je Šibl od Ibnu Ebu Nedžiha, od Mudžahida:

"A koji se usmrte (umru) od vas, a ostave supruge.....", rekao je: Bio je ovo (taj) broj (što ona) sebi broji (tj. što čeka taj broj dana žena) kod porodice svoga (umrloga) muža - dužnost. Pa je spustio Allah:

"A koji se usmrte (koji umru) od vas, a ostave supruge, (izvršiće oni jednu) oporuku za svoje supruge (svojim suprugama neku) robu ka (toj godini (tj. robu neku za godinu dana da se može izdržavati žena pomoću te robe) bez istjeravanja (žene iz stana umrloga supruga, muža), pa ako su (one same sobom) izašle, pa nema (nikakvoga) grijeha na vas (vama) u (onome, tj. zbog onoga) što su učinile (one) u svojim osobama od (nekoga) dobra.....", rekao je: Učinio je Allah njoj potpunost (upotpunjenje te) godine (sa) sedam mjeseci i dvadeset dana (na ona četiri mjeseca i deset dana - doslovno: noći) oporukom. Ako je htjela, stanovala je (tj. Ako hoće, stanovaće) u svojoj oporuci (tj. prema oporuci). A ako je htjela, izašla je (ako hoće opet, izaći će ona), i ono (tj. i to) je govor Allaha, uzvišen je:

"..... osim (bez) istjeravanja (tj. bez izlaženja žene iz kuće umrloga muža), pa ako su (one) izašle, pa nema grijeha na vas....." Pa (taj) broj (dana koje treba da čeka) je kao što jest on - dužnost je na nju. Tvrdio je to (Ibnu Ebu Nedžih) od Mudžahida. A rekao je Ata': Rekao je Ibnu Abas: Dokinuo je ovaj ajet njezin broj (dana čekanja) kod njezine porodice, pa će sebi (ona) brojiti (čekati te dane ondje) gdje je htjela (gdje hoće), i ono (tj. i to) je govor Allaha, uzvišen je: "..... osim (bez) istjeravanja (izlaženja)......". Rekao je Ata': Ako je htjela (tj. Ako ona hoće), sebi je brojila (sebi će brojiti, tj. čekaće) kod njegove porodice i stanovala je (stanovaće) u svojoj oporuci (u kući svoje oporuke, gdje joj je oporučeno). A ako je htjela, izašla je (izaći će ona) zbog govora Allaha, uzvišen je:

"..... pa nema grijeha na vas u (onome, zbog onoga) što su učinile (one).....". Rekao je Ata': Zatim je došlo (to) nasljeđivanje (tj. došao je ajet o nasljeđivanju), pa je dokinuo (ukinuo to) stanovanje (stan), pa sebi (ona) broji (tj. pa ona čeka) gdje je htjela, a nema (nikakva) stanovanja (stana) njoj. A od Muhameda, sina Jusufa: Pričao nam je Verka' od Ibnu Ebu Nedžiha, od Mudžahida za ovo. A od Ibnu Ebu Nedžiha, od Ata-a, od Ibnu Abasa, rekao je:

Dokinuo je ovaj ajet njezin broj (tj. njezino čekanje) u njezinoj (u svojoj) porodici, pa će sebi brojiti (tj. pa će ona čekati) gdje je htjela zbog govora Allaha, uzvišen je: "...... osim (bez) istjeravanja (izlaženja).....", slično njemu (slično onome što se prenijelo od Mudžahida).

PRIČAO NAM JE Hiban, pričao nam je Abdullah, izvijestio nas je Abdullah, sin Avna, od Muhameda, sina Sirina, rekao je:

Sjedio sam ka mjestu sjedenja (tj. u sijelu što) su u njemu (jedni) velikani od Pomagača, i u (među) njima je Abdurahman, sin Ebu Lejla-a, pa sam spomenuo hadis Abdullaha, sina Utbeta, o stvari (o stanju, o slučaju) Subejate, kćeri Harisa (za koju je pričao Abdullah Utbetov da je ona ostala udovica iza Sada Havletovoga, pa je rodila poslije njegove smrti za dvadeset i pet dana, i da joj je dozvolio Muhamed a.s. da se odmah iza poroda uda ne čekajući ona četiri mjeseca i deset dana, jer se je porodila - a to je odredba za trudnu udovicu, prema ajetu u suri Talak, da takva udovica čeka dok se ne porodi iza smrti muža od kojega je ostala noseći, trudna).

Pa je rekao Abdurahman: A ali (nego) njegov stric bio je (takav da) neće govoriti (ne govori) to (tako - a misli na Abdullaha Mesudovoga, strica Abdullaha Utbetovoga). Pa sam rekao: Zaista ja sam zaista odvažan (smion) ako sam slagao na (jednoga) čovjeka (koji se još nalazi živ) u strani (u kraju) Kufe, i podigao je (Ibnu Sirin izgovarajući ovo) svoj glas. Rekao je (Ibnu Sirin dalje): Zatim sam izašao, pa sam susreo Malika, sina Amira - ili: Malika, sina Avfa (jedan od pripovjedača je sumnjao). Rekao sam:

"Kako (Kakav) je bio govor (tj. Kakvo je bilo mišljenje) Ibnu Mesuda o (ženi što je) umro njoj njezin suprug (muž), a ona je noseći (noseća, trudna)?" Pa je rekao: Rekao je Ibnu Mesud: "Zar činite na nju (to) stavljanje grubosti (oštrine naređujući njoj da mora da čeka više od četiri mjeseca i deset dana ako je trudna sve dok ne rodi), a neće činiti (a vi ne činite, ne dajete) njoj (to) dopuštenje (tj. tu olakšicu da se može udati i prije četiri mjeseca i deset dana ako se je porodila prije isteka, navršenja četiri mjeseca i deset dana)?! Zaista je sišla sura (tih) žena (i to ona sura) kraća poslije (one sure) dulje."

(To jest sura Talak koja je kraća i u kojoj se govori o čekanju udovice do vremena rađanja nosećega djeteta - ta je sura objavljena iza sure Bekare koja je dulja i u kojoj se govori o tome da udovica treba čekati četiri mjeseca i deset dana. A ono što je objavljeno poslije, kasnije - ima prednost jer je to ujedno i obrazloženje onome što je objavljeno prije.)

A rekao je Ejub od Muhameda: Susreo sam Ebu Atijeta Malika, sina Amira (bez sumnje, svakako).

GLAVA:

"Čuvajte se međusobno na (tim) molitvama i (toj) srednjoj molitvi.....".

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Jezid, izvijestio nas je Hišam od Muhameda, od Abideta, od Alije, bio zadovoljan Uzvišeni Allah od njega, rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO MI JE Abdurahman, pričao nam je Jahja, sin Seida, rekao je Hišam, pričao nam je Muhamed od Abideta, od Alije, bio zadovoljan Uzvišeni Allah od njega, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao (na) dan Hendeka:

"Zadržali (Spriječili) su nas od molitve (toga) srednjega (klanjanja, tj. od te srednje molitve) dok (ili: čak) je zašlo Sunce. Napunio Allah njihove grobove i njihove kuće - ili: njihove utrobe; sumnjao je Jahja (kako je rečeno) - vatrom!"

GLAVA

(Njegovoga govora, uzvišen je): "..... i stojte (ustanite) radi Allaha (tj. klanjajte u ime Allaha bivši vi) usrdni.", to jest: pokorni.

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja od Ismaila, sina Ebu Halida, od Harisa, sina Šubejla, od Ebu Amra Šejbanije, od Zejda, sina Erkama, rekao je:

Bili smo (običaja da) govorimo (tj. Razgovarasmo) u (toj) molitvi, govori jedan (od) nas svome bratu o svojoj potrebi (sve do vremena) dok je (dok nije) sišao ovaj ajet:

"Čuvajte se međusobno (jedan drugoga) na (tim) molitvama i (toj) srednjoj molitvi (da ne razgovarate), i stojte (ustanite, tj. klanjajte) radi Allaha (bivši vi) usrdni.", pa se je zapovjedilo nama za (tu) šutnju (u molitvi). "Pa ako ste se bojali (tj. ako se bojite, plašite neprijatelja i slično), pa (klanjajte vi bivši vi) pješaci (tj. stojeći na nogama) ili jahači (na konjima); pa kada ste bili sigurni (tj. kada budete sigurni, bezbijedni), pa spominjite Allaha (tj. klanjajte) kao što je (Allah) poučio vas (ono) što ne znadijaste (što niste bili takvi da znate)."

A rekao je Ibnu Džubejr: "Kursijjuhu" je "ilmuhu" (Njegovo prijestolje je Njegovo znanje). Govori se: "Bestaten" je "zijadeten" i "fadlen" (Prostiranje je povećanje i vrijednost). "Efrig" je "enzil" (Izlij je spusti, tj. riječ Izlij znači: spusti. A u tom smislu su i ostale riječi ovdje, a i na drugim mjestima. Jedne riječi objašnjavaju smisao drugih). "Ve la jeuduhu" je (značenja) "la juskiluhu": Neće oteščati Njemu (tj. Nije oteščalo Njemu, Ne daje teškoće Njemu, Ne pričinja težine Njemu čuvanje, obdržavanje nebesa i Zemlje). "Adeni" je (što i) "eskaleni": Oteščalo je meni. "A "el-adu" i "el-ejdu" je (što i) "el-kuvvetu": snaga. "Essinetu" je "nuasun" (drijemanje). "Jetesenneh" je (što i) "jetegajjer": izmijenio se (izmijenilo se; odnosno: izmijenjuje se). "Fe buhite" je (značenja) "zehebet hudždžetuhu": otišao je njegov dokaz (tj. propao mu je dokaz). "Havijetun" je (značenja) "La enise fiha": Nema druga u njoj. "Urušuha" je (značenja) "ebnijetuha": njezine građevine (građevine te određene oblasti). "Essinetu" je "nuasun": drijemanje. "Nunširuha" (tako neki čitaju umjesto "nunšizuha", a "nunširuha") je (što i) "nuhridžuha": vadimo je (tj. vadimo njih - kosti). "Iasarun" je žestok vjetar (što) puše (duva) od zemlje ka nebu kao stup (stub). U njemu je vatra.

A rekao je Ibnu Abas: "Salden" je (značenja): Nije (tj. Nema) na njemu (nijedna) stvar (tj. Nema na njemu ništa - misli se na kamen koji je po temelju go). A rekao je Ikrimete: "Vabilun" je žestoka kiša (jaka kiša). "Ettallu" je (što i) "enneda": rosa.

(A veli se da "tallun" i "neda, neden" znači sitna kiša, slaba kiša, izmago, vlaga, vlažnost vazduha.)

A ovo je primjer djela (rada iskrenoga, pravoga) vjernika. "Jetesenneh" je (što i) "jetegajjer": izmjenjuje se, mijenja se.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, pričao nam je Malik od Nafi-a da je Abdullah, sin Umera, bio, kada se pitao (kada je bio pitan) o molitvi (toga) straha (tj. o molitvi u vrijeme opasnosti od neprijatelja), rekao (tj. bio bi rekao, rekao bi):

Stupiće naprijed (taj) vođ i (jedna) skupina (grupa) od (tih) ljudi, pa klanja sa njima (taj) vođa (jedan) naklon (rekat), a biće (a biva, a bude druga jedna) skupina (grupa) od njih između njih i između (toga) neprijatelja (i ljudi te druge grupe biće tako da) nisu klanjali (da ne budu klanjali u času kada klanja prva grupa sa vođom). Pa kada su klanjali (oni) koji su sa njim (jedan) naklon (jedan rekat), povući će se (oni) nazad (na) mjesto (onih) koji nisu klanjali, a neće pozdravljati (tj. neće davati, predavati selama u znak završetka molitve). I stupiće naprijed (oni) koji nisu klanjali, pa će klanjati sa njim (jedan) naklon (jedan rekat). Zatim će otići (taj) vođa (sa molitve, tj. završiće on molitvu), a već je (on sam) klanjao dva naklona (dva rekata). Pa će ustati svaki jedan (tj. svaki pojedinac) od (te) dvije skupine (grupe), pa klanjaju (pa će oni klanjati) za svoje osobe (sami po sebi još jedan) naklon (rekat) poslije (što je bio slučaj) da ode (taj) vođa (sa molitve završivši on dva rekata), pa biva (tj. pa će biti) svaki jedan (pojedinac) od (te) dvije skupine (grupe da) je već klanjao dva naklona (dva rekata na taj način). Pa ako je bio strah (takav da je) on žešći od toga (da se može to tako obaviti molitva), klanjali su (tj. klanjaće oni) pješice stojeći (oni) na svojim nogama ili jašući (oni) okrenuti (oni bivši) prema Strani ili bez (da su oni) okrenuti prema njoj.

Rekao je Malik: Rekao je Nafi': Neću misliti (tj. Ne mislim) Abdullaha, sina Umera, (da) je spomenuo to (on drukčije) osim (prenoseći to on) od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. "A koji se usmrte (usmrćuju) od vas, a ostavljaju supruge.....".

PRIČAO MI JE Abdullah, sin Ebul-Esveda, pričao nam je Humejd, sin El-Esveda, i Jezid, sin Zurej-a, rekla su njih dvojica: pričao nam je Habib, sin Šehida, od Ibnu Ebu Mulejketa, rekao je: rekao je Ibnu Zubejr: Rekao sam Usmanu:

"Ovaj ajet koji je u Bekari "A koji se usmrte (umru) od vas, a ostavljaju supruge....", do Njegovoga govora "..... osim (tj bez) istjeravanja.....", (taj ajet je takav da) je već dokinuo (ukinuo) njega (onaj) drugi ajet, pa zašto pišeš njega?" Rekao je (Usman): "Ostavićeš njega (u Mushafu, tj. Ostavi ga napisanoga u Mushafu). O sine moga brata (bratiću)! Neću izmijeniti (promijeniti nijednu) stvar od njega od (tj. sa) njegovoga mjesta."

Rekao je Humejd: Ili načinom ovim (tj. Ili slično ovome je rekao Usman). "I pošto je rekao Ibrahim: "Moj Gospode! Pokaži mi, kako oživljuješ (te) mrtve (umrle)....". "Fe surhunne" je (što i) "katti'hunne": pa isijeci (sasijeci dobro) njih (ptice).

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Saliha, pričao nam je Ibnu Vehb, izvijestio me je Junus od Ibnu Šihaba, od Ebu Selemeta i Seida, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Uzvišeni Allah od njega, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Mi smo preči za (tu) sumnju od Ibrahima pošto (tj. kad) je rekao:

"Moj Gospode, pokaži mi kako proživljuješ (te) umrle (te mrtve)." Rekao je (Uzvišeni Allah): "A zar nisi vjerovao (zar ne vjeruješ u to)?" Rekao je (Ibrahim): "Da, a ali zato (da) se smiri moje srce.....".

GLAVA

Njegovoga govora: "Zar voli jedan vas da bude za (tj. u) njega (jedna) bašča (vrt) od palmi i grožđa, teku ispod nje (te) rijeke, za (u) njega je u njoj od svakih (tih) plodova......".

PRIČAO NAM JE Ibrahim, izvijestio nas je Hišam od Ibnu Džurejdža, čuo sam Abdullaha, sina Ebu Mulejketa, (da) priča od Ibnu Abasa. Rekao je (Ibnu Džurejdž): A čuo sam njegovoga brata Ebu

Bekra, sina Ebu Mulejketa, (da) priča od Ubejda, sina Umejra, rekao je: rekao je Umer, bio zadovoljan Uzvišeni Allah od njega, (jednoga) dana drugovima Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio:

"O čemu mislite ovaj ajet (da) je sišao "Zar voli jedan vas da bude za (u) njega (jedna) bašča (vrt)....."?" Rekli su: "Allah je znaniji (tj. Allah zna)." Pa se rasrdio Umer, pa je rekao: "Govorite: "Znamo, ili nećemo znati (ili: ne znamo)." Pa je rekao Ibnu Abas: "U mojoj duši je od njega nešto (doslovno: jedna stvar), o zapovjedniče (tih) vjernika." (Ajet je u arapskom ženskoga roda.) Rekao je Umer: "O sine moga brata, reci, i ne omalovažavaj tvoju (svoju) osobu." Rekao je Ibnu Abas: "Udarila se je primjerom za (jedan) rad (tj. Ta bašča je donešena kao primjer za posao i rad)."

Rekao je Umer: "Koji rad?" Rekao je Ibnu Abas: "Za (jedan, neki) rad." Rekao je Umer: "Za (jednoga) čovjeka imućnoga (koji) radi u pokornosti Allahu, moćan je i veličajan je, zatim je poslao Allah njemu (toga) sotonu, pa je radio u (tim) grijesima dok je ugušio svoja djela (radove, tj. dobre poslove sa tim grijesima)."

"..... fe surhunne....", je (što i) "katti'hunne" isijeci (dobro) njih. "..... neće pitati (ne pitaju, tj. ne prose milostinju obraćajući se oni na te) ljude upornošću (dosađivanjem)....." Govori se: "Elhafe alejje", i "elehha alejje" i "ahfani bil-mes'eleti: (sva tri izraza znače) bio je uporan (ustrajan) na mene u (tom) prosjačenju (a to znači: dosađivao je meni sa prosjačenjem). "Fe juhfikum.....", je (isto što i) "judžhidukum": zatrudnjuje vas (stvara poteškoće vama, zamara vas, dosađuje vam, namuči vas).

PRIČAO NAM JE Ibnu Ebu Merjem, pričao nam je Muhamed, sin Džafera, rekao je: pričao mi je Šerik, sin Ebu Nemira da su Ata', sin Jesara, i Abdurahman, sin Ebu Amreta, Ensarija rekli (doslovno: rekla su njih dvojica): čuli smo Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Nije (taj) siromah koji (je takav da) vrati njega (ta) datula i (te) dvije datule, a ni (taj) zalogaj, a ni (ta) dva zalogaja. Siromah (taj) je samo (onaj) koji se ponaša pošteno (čedno, tj. koji uopće ne prosjači, a

siromašan je). I čitajte, ako ste htjeli (ako hoćete) - misli (na) Njegov govor, uzvišen je - : "..... neće pitati (tj. ne prosjače od tih) ljudi uporno (tj. dosađujući, dosađivanjem)......". "..... i dozvolio je Allah (tu) prodaju (tj. trgovinu), a zabranio je (tu) kamatu...." "El-messu" je (što i) "eldžununu": ludost (poludjelost).

PRIČAO NAM JE Umer, sin Hafsa sina Gijasa, pričao nam je moj otac, pričao nam je Aameš, pričao nam je Muslim od Mesruka, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Pošto su sišli (ti) ajeti od kraja (tj. koji se nalaze na kraju) sure Bekare o (toj) kamati, čitao (pročitao) je njih poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, na (te) ljude (tj. ka tim ljudima), zatim je zabranio (tu) trgovinu u (tom) vinu (tj. trgovanje sa vinom, trgovanje sa tim opojnim pićima). "Briše Allah (tu) kamatu.....": (to znači) Daje otići njoj (tj. Odstranjuje nju, uništava je).

PRIČAO NAM JE Bišr, sin Halida, izvijestio nas je Muhamed, sin Džafera, od Šubeta, od Sulejmana, čuo sam Ebu Duha-a (da) priča od Mesruka, od Aiše da je ona rekla:

Pošto su se spustili (ti) zadnji ajeti od sure Bekare, izašao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je čitao (pročitao, rekao) njih u Bogomolji, pa je zabranio (tu) trgovinu u (tom) vinu (sa vinom). "..... pa dozvolite za rat od Allaha i Njegovoga poslanika.....": (to znači) pa znajte.

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Bešara, pričao nam je Gunder, pričao nam je Šubete od Mansura, od Ebu Duha-a, od Mesruka, od Aiše, rekla je:

Pošto su se spustili (ti) ajeti od kraja sure Bekare, čitao je njih Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, u Bogomolji, i zabranio je trgovinu u vinu. "A ako je bio vlasnik teškoće (tj. a ako je bio siromašan), pa čekanje (priček) do lakoće, a da milodarite, bolje je za vas ako znadijaste." A rekao je nama Muhamed, sin Jusufa, od Sufjana, od Mansura i Aameša, od Ebu Duha-a, od Mesruka, od Aiše, rekla je:

Pošto su se spustili (ti) ajeti od kraja sure Bekare, ustao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je pročitao njih nama, zatim je zabranio trgovinu u vinu (sa vinom).

GLAVA:

"I čuvajte se dana (što) se vraćate u njemu ka Allahu......".

PRIČAO NAM JE Kabisate, sin Ukbeta, pričao nam je Sufjan od Asima, od Šabije, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Zadnji ajet (što) je sišao na Vjerovijesnika (Vjerovijesniku), pomilovao ga Allah i spasio, (to) je ajet (te) kamate.

GLAVA:

"..... i ako (tj. a ako) pokazujete (vi ono) što je u vašim dušama, ili sakrivate njega, obračunava se (tj. obračunavaće se međusobno sa) vama za njega Allah, pa oprašta (pa oprostiće onome) kome hoće, a kažnjava (a kazniće onoga) koga hoće, a Allah je na svaku stvar moćan.".

PRIČAO NAM JE Muhamed, pričao nam je Nufejlija, pričao nam je Miskin od Šubeta, od Halida Hazza-a, od Mervana Asfera, od (jednoga) čovjeka od (tj. između) drugova Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, a on je Ibnu Umer, da je on (ajet - a on je ženskoga roda u arapskom jeziku, pa je i zamjenica koja se odnosi na riječ ajet uvijek ženskoga roda - slijedeći ajet) već se dokinuo "..... a ako pokazujete što je u vašim dušama, ili sakrivate njega,....", ajet (taj vidjeti cio).

GLAVA:

"Vjerovao je (taj) poslanik u (ono) što se je spustilo k njemu od njegovoga Gospoda.....".

A rekao je Ibnu Abas: ".... isren.....", je (što i) "ahden": obaveza (opterećenje). A govori se: "..... gufraneke....", je (značenja) "magfireteke fagfir lena": Tvojim (Svojim) opraštanjem, pa oprosti nama.

PRIČAO MI JE Ishak, sin Mansura, izvijestio nas je Revh, izvijestio nas je Šubete od Halida Hazza-a, od Mervana Asfera, od (jednoga) čovjeka od drugova poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je: mislim ga (mislim da je to bio) Ibnu Umer:

"..... a ako pokazujete što je u vašim dušama, ili sakrivate njega.....", rekao je: dokinuo je njega (ovaj ajet drugi taj) ajet koji je poslije njega.

SURA ALI IMRAN (IMRANOVA OBITELJ, PORODICA, ROD)

"Tukaten" i "tekijjeten" je jedno (istoga značenja: čuvanjem, bojanjem). "Sirrun" je "berdun": studen, hladan; hladnoća. "Šefa hufretin" je kao "šeferrekijjeti": ivica, rub rupe je kao (što se rekne) ivica, rub bunara, i strana njegova ("ve harfuha": i strana njegova, bunarova). "Tubevviu" je (što i) "tettehizu muaskeren": uzimaš mjesto skupljanja vojske. "Elmusevvimu" (i "el-musevvemu") je (onaj) koji ima (koji je takav da je za njega, da je u njega neko) obilježje sa (nekim) znakom, ili sa (komadićem) vune ili sa (onim) što je bio (on obilježen od drugih vrsta znakova). "Ribbijjune" (znači te) sve (tu množinu), a (njegova) jednina je "ribbijjun". "Tehussunehum" je (značenja) "teste'silunehum katlen": iskorijenite njih ubijanjem. "Guzzen" (je plural, množina, i ta riječ znači: ratnici, borci), njezina jednina je "gazin". "Senektubu" je (što i) se nahfezu: zapamtićemo (sačuvaćemo). "Nuzulen" je (što i) "sevaben": nagradu. A dozvalja se i (da znači) smješten kod Allaha, kao što je tvoj govor: "enzeltuhu" (a znači) smjestio sam ga (na stan kod sebe). A rekao je Mudžahid: A "el-hajlul-musevvemetu" su (konji koji) su krasni (savršeni, divni), lijepi.

A rekao je Ibnu Džubejr: "...... ve hasuren......", je (onaj koji) neće doći (koji ne dolazi, ne prilazi tim) ženama (tj. koji nema spolnih odnosa sa ženama). A rekao je Ikrimete: "...... min fevrihim.....", je (značenja) "min gadabihim jevme Bedrin": od njihove srdžbe (na) dan Bedra.

(Drugi to tumače na drugi način.)

A rekao je Mudžahid: "...... juhridžul-hajje" (izvodi toga života)....", (to je to ljudsko) sjeme (sperma što) izađe mrtvo i izađe iz njega (taj) živi (čovjek). "El-ibkaru....", je početak zore, a "el-ašijju" je naginjanje Sunca - mislim ga do (časa kada hoće ono) da zađe (zapadne).

GLAVA:

"..... od njega su (neki, jedni) ajeti učvršćeni (jasni, nedvosmisleni).....", i rekao je Mudžahid (da su to ajeti u kojima se govori šta je izvjesno): dozvoljeno i (izvjesno) zabranjeno, "a drugi su slični (tj. nejasni).....", potvrđuje neki (dio) njega (kitaba Božijega-Kur'ana jedan drugi dio) neki, kao Njegov govor, uzvišen je: "..... i ne zavodi s njim (nikoga) osim pokvarene.", i kao Njegov govor, veličajno je Njegovo spominjanje: "...... i čini (stavlja tu) nečistoću na (one) koji neće razumjeti.", i kao Njegov govor, uzvišen je: "I koji su se naputili, povećao je njima pravopuće (pravi put).....".

"Zejgun" je (što i) "šekkun" (sumnja). "..... traženjem sebi (te) kušnje (tj. smutnje)....." (to su ti) slični (tj. nejasni ajeti, pa ko u srcu sumnja, on istražuje te nejasne ajete Kur'ana). "..... a (ti vjernici) ustaljeni....", znaju "govore: Vjerovali smo (tj. Vjerujemo) u njega.....".

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, pričao nam je Jezid, sin Ibrahima, Tusterija od Ibnu Ebu Mulejketa, od Kasima, sina Muhameda, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Čitao (pročitao) je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, ovaj ajet: "On je (onaj) koji je spustio na tebe (tu) knjigu, od nje su (jedni) ajeti učvršćeni, oni su majka (tj. izvor, temelj te) knjige, a drugi su slični (tj. dvosmisleni, nejasni), pa što se tiče (onih) koji (imaju) u

svojim srcima (jedno) skretanje (tj. sumnju), pa (oni) slijede (ono) što je slično (tj. što je nejasno) od nje (od ove knjige) traženjem sebi kušnje (tj. zbog traženja smutnje) i traženjem sebi njegovoga (tj. njezinoga) tumačenja, a ne zna njegovoga (njezinoga) tumačenja (niko) osim Allah, a (ti) ustaljeni u (toj) nauci govore: Vjerovali smo u njega (u kitab, u nju - knjigu), sve je od (strane) kod našega Gospoda (tj. sva je ova knjiga od našega Gospoda), a ne opominju se (drugi) osim vlasnici mozgova (tj. osim pametni).".

Rekla je: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Pa kada si vidjela (ili: kada si vidio, tj. Pa kada vidiš one) koji slijede (ono) što je slično (nejasno) od njega (od nje), pa ti su (ti to oni) koje je imenovao (nazvao, označio) Allah, pa budite na oprezu (od) njih (tj. čuvajte se njih).

GLAVA:

"..... i zaista ja tražim utočišta njoj u Tebe i njezinome potomstvu od (toga) sotone prokletoga.".

PRIČAO MI JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Abdurezak, izvijestio nas je Mamer od Zuhrije, od Seida, sina Musejeba, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Uzvišeni Allah od njega, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Nema od rođenoga (djeteta što) se rađa (rodi da prođe drukčije) osim (tako), a (taj) sotona dotakne njega kada se rodi, pa vikne (viče dijete) derući se od doticanja (toga) sotone, osim njega (tj. izuzev jedino) Merjemu i njezinoga sina."

(To jest: Jedino što taj sotona nije dotaknuo Merjemu i Isa-a - Mariju i Isusa.)

Zatim govori (govoraše) Ebu Hurejrete: I čitajte, ako ste htjeli "..... i zaista ja tražim utočišta njoj u Tebe i njezinom potomstvu od (toga) sotone prokletoga (da ih zaštitiš).".

GLAVA:

"Zaista (oni) koji kupuju za ugovor (za obavezu) Allaha (za Božiju obavezu) i svoje zakletve (jednu, neku) cijenu malu, ti (su takvi griješnici da) nema udjela (nikakvoga) "- (tj.) nema dobra -" za njih u (na tom) drugom svijetu.... i za njih je (tj. i oni imaju jednu) kaznu bolnu." - ("elimun" je što i) "mu'limun" (i) "mudžiun" (a obje riječi znače: koji daje bol, tj. kazna koja će zadavati bolove), ("elimun" je) od "elemun": bol; i on je (tj. taj oblik "elimun" je ovdje upotrijebljen) u mjestu (tj. umjesto "mu'limun" koji ima oblik) "muf'ilun".

PRIČAO NAM JE Hadžadž, sin Minhala, pričao nam je Ebu Avanete od Aameša, od Ebu Vaila, od Abdullaha, sina Mesuda, bio zadovoljan Uzvišeni Allah od njega, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ko se je zakleo (Ko se zakune) zakletvom trpljenja (tj. zakletvom na koju je pozvan i zadržan na sudu, suđenju radi nje, ali se zakune lažno) zato (da) sebi odsiječe s njom (pomoću nje, zakletve) imanje (jednoga) čovjeka muslimana, susreo je (tj. susresti će) Allaha, a On je na njega srdit." Pa je spustio Allah potvrđivanje toga (tj. kao potvrdu tome):

"Zaista (oni) koji kupuju za ugovor (za obavezu) Allaha i svoje zakletve (neku, jednu) cijenu malu, ti (su takvi da) nema (nikakvoga) udjela za njih u (na tom) drugome (svijetu).....", do kraja (toga) ajeta. Rekao je: Pa je unišao Eš'as, sin Kajsa i rekao je: "Šta priča vama Ebu Abdurahman?" Rekli smo: "Tako i tako (To i to)." Rekao je: "O meni se je spustio (taj ajet). Bio je za (u) mene bunar u zemlji sina (jednoga) strica moga. Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Tvoj dokaz, ili njegova zakletva (treba)." Pa sam rekao: "Tada se zaklinje (on, tj. Tada će se on zaklesti), o poslaniče Allaha!" Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ko se je zakleo na (jednu, neku) zakletvu trpljenja (da) sebi odsiječe sa njom (sa zakletvom, pomoću zakletve) imanje (nekoga) čovjeka muslimana, a on je u njoj (u toj zakletvi) griješnik, susreo je (tj. susresti će) Allaha, a On je (a Allah je) na njega srdit."

PRIČAO NAM JE Alija - on je sin Ebu Hašima -, čuo je Hušejma, izvijestio nas je Avvam, sin Havšeba, od Ibrahima, sina Abdurahmana, od Abdullaha, sina Ebu Evfa-a, bio zadovoljan Uzvišeni Allah od njih dvojice, da je (jedan) čovjek uspostavio (podigao jednu) robu u (toj) pijaci, pa se zaklinjao u njoj (tj. za nju, za tu robu) zaista (da) je već dao za nju (onoliko) što nije dao njega zato (da) obori (tj. da navuče) u nju (u tu robu, na tu robu jednoga, nekoga) čovjeka od (tih) muslimana, pa je sišao (ajet):

"Zaista koji sebi kupuju za ugovor Allaha i svoje zakletve (jednu) malu cijenu,.....", do kraja (toga) ajeta.

PRIČAO NAM JE Nasr, sin Alije sina Nasra, pričao nam je Abdullah, sin Davuda, od Ibnu Džurejdža, od Ibnu Ebu Mulejketa da (neke) dvije žene probadaše (kožu šilom, tj. šivaše kožu, šivale su njih dvije kožu) u (jednoj) kući, ili u (toj) sobi. Pa je izašla jedna (od) njih dviju, a već se je dalo proći sa (jednim) šilom (probadačom) u njezin dlan (tj. a proboden joj je dlan, šaka, ruka sa šilom, iglom probadačom, probadačem), pa je tvrdila na (tu) drugu (da je ona ubola nju šilom). Pa se je podigla (dostavila ta stvar) ka Ibnu Abasu, pa je rekao Ibnu Abas: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Da se daje (nekim, tim) ljudima sa njihovim tvrđenjem (tj. prema njihovim tvrđenjima, po njihovim tužbama), zaista bi otišle krvi (tj. životi nekih) ljudi i njihovi imeci (i njihova imanja). Opominjite nju sa Allahom, i čitajte njoj:

"Zaista koji kupuju sebi za ugovor Allaha.....".''

Pa su opominjali nju, pa je priznala (da je zabola to šilo u dlan svoje drugarice). Pa je rekao Ibnu Abas: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zakletva je na (onoga) što se tvrdi na njega (da je nešto počinio, učinio, tj. Kada ne postoje jasni dokazi kod tužitelja, onda je ta zakletva obavezna na tuženoga da se zakune da on nije počinio ono zbog čega je tužen)."

GLAVA:

"Reci: O stanovnici (tj. pripadnici pređašnje Božije) knjige, dođite ka (jednoj) riječi jednakoj između nas i između vas da nećemo obožavati (nikoga drugoga) osim Allaha.....".

"Sevain" je (što i) "kasdin": upravljenoj (ustremljenoj, usmjerenoj; umjerenoj).

PRIČAO MI JE Ibrahim, sin Musa-a, od Hišama, od Mamera. A pričao mi je Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Abdurezak, izvijestio nas je Mamer od Zuhrije, izvijestio me je Ubejdulah, sin Abdullaha sina Utbeta, pričao mi je Ibnu Abas, pričao mi je Ebu Sufjan iz svojih usta ka mojim ustima, rekao je:

Otišao sam u (tome) vremenu koje je bilo između mene i između poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (a u kojem je trajalo primirje poslije ugovora o miru na Hudejbiji). Rekao je: Pa dok sam ja u Siriji, kadli (poštoli) je donijelo se (jedno) pismo od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, ka Irakliju. Rekao je: A bio je Dihjete Kelbija donio njega, pa je dao njega ka velikanu (velikašu mjesta) Busra-a. Pa je dao njega (to pismo) velikan Busra-a ka Irakliju. Rekao je: Pa je rekao Iraklije:

"Da li je ovdje ijedan (čovjek, iko) od naroda toga čovjeka (ovoga čovjeka što mi je poslao ovo pismo i) koji tvrdi da je on (neki) vjerovijesnik?" Pa su rekli: "Da." Rekao je: Pa sam se pozvao (pozvan sam) u nekolicini od Kurejševića. Pa smo unišli Irakliju, pa smo se posadili (posađeni smo mi) pred njega. Pa je rekao:

"Koji (između ovih, od) vas je najbliži porijeklom ovome čovjeku koji tvrdi da je on (neki, nekakav, jedan) vjerovijesnik?" Pa je rekao Ebu Sufjan: Pa sam rekao: "Ja." Pa su posadili mene pred njega, a posadili su moje drugove ozadi (pozadi, iza) mene. Zatim je pozvao za svoga tumača (prevodioca), pa je rekao: Reci njima: "Zaista ja sam pitalac (tj. Zaista ja ću pitati) ovoga o ovome čovjeku koji tvrdi da je on vjerovijesnik. Pa ako je slagao meni, pa oglasite lažnim njega

(demantujte ga, recite da ne govori on istinu)." Rekao je Ebu Sufjan: I zakletva Allaha (je moja zakletva, tj. I kunem se Allahom), da nije (toga) da dadnu prenijeti (da prenesu) na mene (tu) laž, zaista bih slagao (lagao o Muhamedu a.s. tada u toj prilici). Zatim je rekao svome tumaču (prevodiocu):

"Pitaj ga, kako (kakvo) je njegovo plemstvo (tj. njegovo porijeklo) u (među) vama?" Rekao je: Rekao sam: "On je u nama (tj. među nama) plemenit (dobroga porijekla)." Rekao je: "Pa da li je bio od njegovih očeva (predaka iko neki) vladar?" Rekao je: Rekao sam: "Ne." Rekao je: "Pa da li bijaste sumnjičili njega sa (tom) laži prije (nego je počeo) da govori (ono) što je rekao?" Rekao sam: "Ne." Rekao je: "Je li slijede njega visoki (časni, ugledni pojedinci od tih) ljudi, ili njihovi slabići?" Rekao je: Rekao sam: "Nego (tj. Ne visoki, nego) njihovi slabići (slabi, nemoćni)." Rekao je: "Povećavaju (li) se, ili se okrnjuju (smanjuju)?" Rekao je: Rekao sam: "Ne, nego se povećavaju." Rekao je: "Da li se vraća (tj. odmeće) ijedan od njih od svoje vjere poslije (što je bio slučaj) da uniđe u nju (da li se odmetne od nje) mržnjom za nju (tj. iz mržnje prema toj vjeri u koju je bio unišao)?" Rekao je: Rekao sam: "Ne." Rekao je: "Pa da li ste se borili (protiv) njega?" Rekao je: Rekao sam: "Da." Rekao je: "Pa kako (kakva) je bila vaša borba (protiv) njega?" Rekao je: "Biva (taj) rat između nas i između njega kovama (kao kove, kante kojima se dohvaća i grabi voda iz bunara: nekad dohvati, zagrabi jedna, a nekad druga): pogađa od nas, i pogađamo od njega." Rekao je: "Pa da li vrši vjerolomstvo (da li krši ugovor)?" Rekao je: Rekao sam: "Ne. A mi smo od njega (odsutni) u ovome vremenu (kako smo krenuli ovamo), nećemo znati (tj. ne znamo sada) šta je on napravljač u njemu (tj. šta je napravio u ovom vremenu dok smo ovamo, dok smo ovdje, tu)." Rekao je: Tako mi Allaha nije omogućio meni od riječi (jedne da) uvedem u nju (jednu sumnjivu) stvar osim ove (tj. nisam mogao ništa sumnjivo da ubacim baš ni jednu riječ drugu osim ove: ne znam šta je napravio otkako smo mi ovamo-ovdje). Rekao je: "Pa da li je rekao (tj. govorio) ovaj govor (njegov) ijedan (čovjek) prije njega?" Rekao je: Rekao sam: "Ne." Zatim je rekao svome tumaču (prevodiocu): Reci njemu:

"Zaista ja sam pitao tebe o njegovom plemstvu u (među) vama, pa si tvrdio da je on u (među) vama plemenit. A također su (Božiji)

poslanici (takvi da) se šalju u plemstvima (tj. od dobrog porijekla) svoga naroda. I pitao sam te da li je bio u njegovim očevima (djedovima nekakav) vladar, pa si tvrdio da nije. Pa sam rekao: Da je bio od njegovih očeva (kakav) vladar, rekao bih: čovjek (je to koji) traži vlast svojih očeva. I pitao sam te o njegovim sljedbenicima: jesu li njihovi (oni) slabići, ili su njihovi visoki (ugledni), pa si rekao: nego (ne, nego) njihovi slabići, a oni su sljedbenici (Božijih) poslanika. I pitao sam te da li bijaste sumnjičili njega za (tu) laž prije (nego je postao slučaj) da govori (ono) što je rekao, pa si tvrdio da nije (tj. da niste). Pa sam spoznao da on nije bio zato (da) ostavi (tu) laž na (te) ljude, zatim (da) ode pa (da) laže na Allaha. I pitao sam te da li se vraća (odmeće) ijedan od njih od svoje vjere poslije (što je slučaj) da uniđe u nju mržnjom za nju (iz mržnje prema njoj), pa si tvrdio da ne, a također je (takvo to) vjerovanje kada se je pomiješalo (sa) veselošću (tih) srca. I pitao sam te da li se povećavaju, ili se okrnjuju (smanjuju), pa si tvrdio da se oni povećavaju, a također (takvo) je (to) vjerovanje dok se upotpuni. I pitao sam te da li ste se borili (protiv) njega, pa si tvrdio da ste se vi borili (protiv) njega, pa (da) biva (taj) rat između vas i između njega kovom (kao kove), (nekad) postigne (on) od vas i (nekad) postignete (vi) od njega; a također su (takvi ti Božiji) poslanici, stavljaju se na iskušenje, zatim biva (bude) za njih (ta) posljedica (tj. zatim njima bude posljedica dobra, oni pobijede). I pitao sam te da li vrši vjerolomstvo, pa si tvrdio da on neće vršiti (da ne vrši on) vjerolomstvo, a također su (takvi Božiji) poslanici, neće vršiti (ne vrše) vjerolomstvo. I pitao sam te da li je govorio ijedan (čovjek) ovaj (njegov) govor prije njega, pa si (ti) tvrdio da ne (da nije). Pa sam rekao: Da je bio govorio (Da je govorio) ovaj (njegov) govor ijedan (čovjek) prije njega, rekao bih: Čovjek (taj) povodio se je (tj. povodi se) za govorom (što) se je govorio (rekao se je još) prije njega." Rekao sam: Zatim je rekao:

"Sa čime zapovjeda vama (tj. O čemu vam zapovjeda, Šta vam naređuje)?" Rekao je: Rekao sam: "Zapovijeda nam za (tu) molitvu, i zekat (obaveznu određenu količinski godišnju milostinju), i povezanost (sa rodbinom) i čednost (poštenje, suzdržavanje od prosjačenja)." Rekao je:

"Ako bude (ono) što govoriš o njemu istina, pa zaista on je vjerovijesnik. I već znadijah (bijah znao) da je on izlazač (da će on

izaći, pojaviti se), a ne mišljah (ja ne bijah mislio za) njega (nisam znao, nisam mislio da će biti) od vas (tj. između vas). I da zaista ja znam da ću ja doprijeti (dospjeti) k njemu, zaista bih volio (želio) njegovo sretanje (njegov susret - da se s njim sretnem). I da sam bio kod njega, zaista bih prao od njegovih nogu (stopala prašinu). I zaista će doprijeti svakako njegova vlast (na područje) što je pod mojim dvama stopalima (pod mojim nogama)." Rekao je: Zatim je pozvao za pismo poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je pročitao njega, pa kada li je u njemu:

"Sa imenom (tj. U ime) Allaha milosrdnoga milostivoga. Od Muhameda, poslanika Allaha (Allahovoga) ka Irakliju (Hiraklu), velikanu (velikašu) Vizantinaca! Pozdrav na (onoga, tj. Pozdrav onome) ko je slijedio (ko slijedi ovo) pravopuće! Što se tiče poslije, pa zaista ja pozivam tebe sa pozivanjem (te vjere) Islama. Primi Islam, spasićeš se. I primi Islam, daće ti Allah tvoju nagradu dvaput. Pa ako si okrenuo leđa (ako okreneš leđa), pa zaista na tebe je grijeh (tih) ratara (poljodjelaca, poljoprivrednika). I: "O stanovnici (tj. sljedbenici prethodne Božije) knjige, dođite ka (jednoj) riječi jednakoj između nas i između vas da nećemo obožavati (nikoga drugoga) osim Allaha....", do Njegovoga govora "..... svjedočite za (to, svjedočite o tome) da smo mi muslimani (primaoci Islama)."

Pa pošto je završio čitanje (toga) pisma, podigli su se (njihovi) glasovi kod njega i mnogo je bilo (te) galame (buke). I zapovjedilo se je za nas, pa smo se izveli (pa smo istjerani napolje). Rekao je: Pa sam rekao svojim drugovima kada smo izašli: Zaista već se je zastvarila (tj. postala je velika) stvar sina Ebu Kebšeta (sina Ebu Kebšetovoga). Zaista ono zaista plaši se njega vladar Asferovića (tj. Vizantinaca). Pa sam neprestano bio ubijeđen (tvrdo uvjeren) u stvar poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, da će se ona pojaviti (kao pobjedonosna, da će ona pobijediti), dok je (najzad) uveo Allah na mene (tj. dok me je uveo Allah u) Islam.

Rekao je Zuhrija: Pa je pozvao Iraklije velikane Vizantinaca, pa je sakupio njih u (jednu) svoju kuću, pa je rekao:

"O družino Vizantinaca! Da li je za vas u (tom) spasu i pravome putu (do) kraja (te) vječnosti (tj. Da li imate želju za vječnim spasom i pravim putem), i da ustraje vama vaša vlast?" Rekao je: Pa su se razbježali (pobjegli su) razbježavanjem magaraca (te) divljači ka (svojim) vratima (na koja su unišli), pa su našli njih (da) su se već zaključala. Pa je rekao: "Na mene sa njima (Ovamo ih meni)!" Pa je pozvao njih, pa je rekao: "Zaista ja sam sebi ispitivao samo vašu žestinu (čvrstoću) na vašoj vjeri, pa već sam vidio od vas (taj postupak) koji sam volio (želio)." Pa su pali ničice njemu, i zadovoljili su se od njega (sa njim).

GLAVA:

"Nećete postići (to) dobročinstvo do (da) trošite (dijelite) od (onoga) što volite.....", do "...... za njega znan (za njega zna).".

PRIČAO NAM JE Ismail, rekao je: pričao mi je Malik od Ishaka, sina Abdullaha sina Ebu Talhata, da je on čuo Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori:

Bio je Ebu Talhate najmnogobrojniji Pomagač u Medini (po) palmama, i bio je najdraži (od) njegovih imanja ka njemu (komad zvani) Biruha' (ili Bejruha'). I bila je (ta zemlja, voćnjak taj) okrenut prema Bogomolji, i bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) ulazi (u) nju i pije od vode (jedne) u njoj lijepe. Pa pošto se spustilo:

"Nećete postići (to) dobročinstvo do (da) trošite (dijelite) od (onoga) što volite.....", ustao je Ebu Talhate, pa je rekao:

"O poslaniče Allaha! Zaista Allah govori: "Nećete postići (to) dobročinstvo do (da) trošite od (onoga) što volite......", a zaista najdraži (od) mojih imanja ka meni je Biruha' (Bejruha'), i zaista ona (ta zemlja, njiva sa palmama) je milostinja za Allaha (u ime Allaha od mene, tj.

dajem radi želje da postignem Allahovo zadovoljstvo), nadam se njezinom dobročinstvu i njezinoj pohrani kod Allaha, pa stavi nju, o poslaniče Allaha, gdje je pokazao tebi Allah (da je najbolje da se stavi, okrene, upotrijebi ona)." Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Bravo (tj. Vrlo dobro)! To je odlazeće imanje (u dobre svrhe)! To je odlazeće imanje! I već sam čuo šta si rekao. I zaista ja vidim (tj. mislim) da učiniš nju (tj. da dadneš tu zemlju) u (među svoje) najbliže (rođake)."

Rekao je Ebu Talhate: "Činim (to), o poslaniče Allaha!" (To jest: "Učiniću tako!") Pa je razdijelio nju Ebu Talhate u svoje najbliže i svoje stričeviće. Rekao je Abdullah, sin Jusufa, i Revh, sin Ubadeta (pričajući ovaj hadis): To je unosno imanje (rentabilno imanje, koje donosi dobit, ćar, korist).

PRIČAO MI JE Jahja, sin Jahja-a, rekao je: Čitao sam Maliku: "...... odlazeće imanje."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Abdullaha, Ensarija, pričao mi je moj otac od Sumameta, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Pa je učinio nju Hassanu i Ubejju, a ja sam bliži k njemu, a nije učinio meni od nje (nijednu) stvar (tj. ništa).

GLAVA:

"..... pa donesite Tevrat, pa čitajte ga, ako ste bili istiniti (vi).".

PRIČAO MI JE Ibrahim, sin Munzira, pričao nam je Ebu Damrete, pričao nam je Musa, sin Ukbeta, od Nafi-a, od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da su (izvjesni) Židovi došli ka Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, sa čovjekom od njih i ženom (tj. da su doveli jednoga svoga čovjeka i ženu), već su bludničili (učinili preljub) njih dvoje, pa je rekao njima:

"Kako činite sa (onim) ko je bludničio od vas?" Rekli su: "Ugljenišemo (tj. namažemo, potaremo ugljem, ocrnimo) njih dvoje i udaramo (izudaramo) njih dvoje." Pa je rekao: "Ne nalazite (li vi) u Tevratu (to) kamenovanje?" Pa su rekli: "Ne nalazimo u njemu (nijednu) stvar (tj. ništa)." Pa je rekao njima Abdullah, sin Selama: "Slagali ste. Pa donesite Tevrat, pa čitajte njega, ako ste bili istiniti." Pa je stavio njegov predavač koji predaje njega od njih (ili: njegov proučavalac koji proučava njega - Tevrat - između njih) svoj dlan na ajet (toga) kamenovanja (na ajet koji govori o kamenovanju bludnika i bludnice), pa je počeo (da) čita (ono) što je ispod (tj. ispred) njegove ruke i što je iza nje, a ne čita ajeta kamenovanja. Pa je iščupao (tj. sklonio, odstranio, otklonuo Abdullah) njegovu ruku od (tj. sa) ajeta kamenovanja, pa je rekao:

"Šta je ovo?" Pa pošto su vidjeli to, rekli su ovo je ajet kamenovanja. Pa je zapovjedio za njih dvoje, pa su se kamenovali njih dvoje blizu gdje je mjesto stavljanja (tih) umrlih (lica spremljenih za pokop) kod Bogomolje (tj. mjesto je to blizu Bogomolje). Rekao je: Pa sam vidio njezinoga druga (da) se nadnosi (naginje) na nju (da) čuva nju (da je zaštiti od toga) kamenja.

GLAVA:

"Bili ste najbolji (jedan) narod (što) se je izveo (dao pokazati) za (te) ljude (tim ljudima)......".

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Jusufa, od Sufjana, od Mejsereta, od Ebu Hazima, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, "Bili ste najbolji narod (što) se je izveo za (te) ljude.....", rekao je:

Najbolji ljudi za (te izvjesne, određene) ljude (što su bili takvi da vi) dovedete njih u (tim) lancima u njihovim vratovima dok (tj. te oni onda postanu takvi da) uniđu u Islam (i steknu sreću na obadva svijeta).

GLAVA:

"Pošto su razmišljale (pomišljale neke) dvije grupe od vas da oslabe njih dvije (da se prepadnu, poplaše, tj. pobjegnu).....".

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan, rekao je: rekao je Amr: čuo sam Džabira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (da) govori:

O nama je sišao (ajet): "Pošto su razmišljale (neke) dvije grupe od vas da oslabe njih dvije, a Allah je zaštitnik (pokrovitelj) njih dviju...." Rekao je: Mi smo (te) dvije grupe: Harisetovići i Selimetovići; a ne volimo - a rekao je Sufjan jedanput: a ne veseli mene - da on (taj ajet) nije sišao (ne volimo) zbog govora Allaha: "...... a Allah je zaštitnik njih dviju (tj. tih dviju grupa).....".

GLAVA:

"Nije za tebe od (te) zapovjedi (ili: od toga posla nijedna) stvar (ništa).....".

PRIČAO NAM JE Hiban, sin Musa-a, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Mamer od Zuhrije, rekao je: pričao mi je Salim od svoga oca da je on čuo poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, kada je podigao svoju glavu sa (doslovno: od toga) naklonjanja (sa ruku'a) u zadnjem naklonu (rekatu) od (molitve) zore (da) govori:

"Moj Bože! Prokuni omsicu (tog-i-tog), i omsicu i omsicu (tog-i-tog i tog-i-tog)!", poslije što govori (poslije što izgovori rečenicu): "Čuo Allah za (onoga) ko je hvalio Njega! Naš Gospode i Tebi hvala!" Pa je spustio Allah: "Nije za tebe (Nije tebi) od (toga) posla (nijedna) stvar (ništa).....", do Njegovoga govora: "..... pa zaista oni su silnici." Predao je njega (prednji hadis) Ishak, sin Rašida, od Zuhrije.

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Ibrahim, sin Sada, pričao nam je Ibnu Šihab od Seida, sina Musejeba, i Ebu Selemeta, sina Abdur-Rahmana, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, bio - kada je htio da moli na (tj. protiv) jednoga (lica), ili za jedno (lice) - usrdno se molio poslije (toga) naklonjanja (poslije toga ruku'a). Pa ponekada je rekao, kada je rekao: "Čuo Allah za (onoga) ko je hvalio Njega! Moj Bože, naš Gospode, Tebi hvala!", (poslije toga bi govorio, tj. molio):

"Moj Bože! Spasi Velida, sina Velida, i Selemeta, sina Hišama, i Ajjaša, sina Ebu Rebiata. Moj Bože, pojačaj Tvoje (Svoje) gaženje na Mudar, i učini njega (gaženje, tj. kaznu njima gladne) godine kao godine Jusufa." Glasno izgovara (Muhamed a.s. u molitvi) to. I govoraše (tj. I bio je običaja da govori, moli) u nekoj svojoj molitvi (ili: u nekom dijelu svoje molitve) u molitvi zore (sabahu):

"Moj Bože! Prokuni omsicu i omsicu (tog-i-tog i tog-i-tog)!", (uperivši to prokletstvo) za (neka) plemena od Arapa, dok je (tj. te je) spustio Allah:

"Nije za tebe od (toga) posla (nijedna) stvar (ništa)....." Ajet (taj vidjeti u cijelosti).

GLAVA

Njegovoga govora: "...... a (taj) poslanik poziva vas u vaš najzadnji (red, tj. u zaštitnicu, u položaju da ostanete na mjestu koje štiti zaleđe glavnini vojske).....".

A on - izraz "uhrakum" - je ženski rod (od izraza) "ahirikum" (zadnji vas; a nije "uhrakum" ženski rod od izraza "aharikum": drugi vas). A rekao je Ibnu Abas: "..... jednu (od) dvije najljepše (nagrade)....." (to znači) pobjedu, ili mučeništvo (bivanje šehitom, šehidom).

PRIČAO NAM JE Amr, sin Halida, pričao nam je Zuhejr, pričao nam je Ebu Ishak, rekao je: čuo sam Bera-a, sina Aziba, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Učinio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (zapovjednikom) nad (tim određenim) pješacima (na) dan Uhuda Abdullaha, sina Džubejra, i došli su (i bili su) poraženi, pa to je (taj momenat, čas) pošto (tj. kada) poziva njih (taj) poslanik u njihov najzadnji (red, tj. u zaštitnicu). A nije ostalo sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, osim dvanaest ljudi.

GLAVA

Njegovoga govora: "..... smirenost (sigurnost), drijemanje.....".

PRIČAO NAM JE Ishak, sin Ibrahima sina Abdurahmana, Ebu Jakub, pričao nam je Husejn, sin Muhameda, pričao nam je Šejban od Katadeta, rekao je: pričao nam je Enes da je Ebu Talhate rekao:

Pokrilo (tj. Obuzelo) je nas (to) drijemanje, a mi smo u našim mjestima redanja (tj. na našim položajima gdje smo postavljeni u bojne redove na) dan Uhuda. Rekao je: Pa je počeo moj mač (sablja da) ispada iz moje ruke i uzimam ga, i ispadne mi i uzmem ga.

GLAVA

Njegovoga govora: "Koji su se odazvali Allahu i (Njegovome) poslaniku od poslije što je pogodila njih (ta) rana (to ranjavanje), za (one) koji su lijepo činili od njih i bojali su se, velika nagrada (je pripremljena)."

"El-karhu" je (što i) "el-džirahu": rane, rana. "Istedžabu" je (što i) "edžabu": odazvali su se (doslovno: odgovorili su). "Jestedžibu" je (što i) "judžibu": odaziva se (odgovara).

GLAVA:

"..... zaista (ti) ljudi skupili su se za vas (zbog vas, tj. protiv vas)....". Ajet (taj vidjeti).

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Junusa, mislim ga (mislim da) je rekao: pričao nam je Ebu Bekr od Ebu Hasina, od Ebu Duha-a, od Ibnu Abasa:

"..... dosta nam je Allah, i divan li je darivalac (ili: oslonac na koji se oslanja, i koji je dostatan)!", rekao je nju (tu rečenicu) Ibrahim - njemu pozdrav (mir)! - kada se bacio (kada je bačen) u (onu) vatru, i rekao je nju Muhamed, pomilovao ga Allah i spasio, kada su rekli:

"Zaista (ti) ljudi skupili su se za (tj. protiv) vas, pa plašite se njih, pa je povećalo njima (muslimanima to zastrašivanje njih, povećalo im je) vjerovanje i rekli su: "Dosta nam je Allah, i divan li je (taj) darivalac (pomoći i spasa od opasnosti svake vrste)."

PRIČAO NAM JE Malik, sin Ismaila, pričao nam je Israil od Ebu Hasina, od Ebu Duha-a, od Ibnu Abasa, rekao je:

Bio je zadnji (dio, kraj) govora Ibrahima kada se je bacio u (onu) vatru:

"Dosta mi je Allah, i divan li je (taj) darivalac (spasa od svake opasnosti)."

GLAVA:

"I ne misli nipošto (ti za one) koji škrtare sa (onim) što je dao njima Allah od Svoje dobrote on (taj postupak škrtarenja, škrtosti da) je dobar za njih, nego on je zao za njih, postaviće ogrlicom (postaviće se kao đerdan na vrat) njima (ono) što su škrtarili s njim (to će im se postaviti kao ogrlica na) sudnjem danu, a za Allaha je (tj. a Allahu pripada) nasljedstvo (tih) nebesa i (te) Zemlje, a Allah je o (onome) šta radite obaviješten."

"..... sejutavvekune.....", je (značenja) kao tvoj govor (tj. kao kada rekneš): "Tavvaktuhu bi tavkin": Poogrličio sam ga sa ogrlicom

(Ođerdanio sam ga sa đerdanom, tj. stavio sam njemu ogrlicu, đerdan na vrat).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Munira, čuo je Ebu Nadra, pričao nam je Abdurahman, on je sin Abdullaha sina Dinara, od svoga oca, od Ebu Saliha, od Ebu Hurejreta, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ko (bude takav da) je dao njemu Allah (jedno) imanje, pa nije izvršio njegov zekat (tj. pa ne bude davao od toga imanja obaveznu, godišnju, količinski određenu milostinju), predstaviće se (pretvoriće se, stvoriće se) njemu njegovo imanje ćelavom zmijom (kao ćelava zmija, poskok), ona ima (u nje su) dvije tačke (crne tačke iznad očiju), poogrličiće se njemu ona (tj. saviće mu se okolo vrata u kolo kao ogrlica na) sudnjem danu, uzeće za njegove dvije vilice - misli (tj. hoće da kaže) za njegova dva ugla (od usta), govori (tj. govoreći ta zmija): "Ja sam tvoje imanje, ja sam tvoja blagajna." Zatim je pročitao ovaj ajet:

"I neka ne misle nipošto (nikako oni) koji škrtare sa (onim) što je dao njima Allah od Svoje dobrote.....", do kraja (toga) ajeta (je čitao).

GLAVA:

"...... i zaista ćete čuti svakako od (onih) koji su (ti što) se je njima davala (Božija) knjiga od prije vas i od (onih) koji su pridruživali (Uzvišenome Allahu druga božanstva, tj. i od onih koji su idolopoklonici i bezbožnici - čućete od njih jedno) mnogobrojno uznemirivanje (vrijeđanje).....".

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, izvijestio me je Urvete, sin Zubejra, da je Usamete, sin Zejda, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, izvijestio njega da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pojašio (uzjašio) na (jednoga) magarca na pokrivaču fedefijskom (napravljenom u mjestu Fedeku), i učinio je sajahačem Usameta, sina Zejda, iza sebe (a pošto je da) posjeti Sada, sina Ubadeta, u Harisovićima (od velikoga plemena) Hazredža prije događaja (tj. prije borbe) Bedra. Rekao je:

Dok (Čak, tj. Te) je prošao pokraj sijela, u njemu (u tom sijelu) je Abdullah, sin Ubejja, (on-Abdullah taj) je sin Selule. A to je (bilo) prije (nego što je bio slučaj) da primi Islam (prividno, jer stvarno ga nije nikad ni primio) Abdullah, sin Ubejja. Pa kada li su u (tome) sijelu mješavine (izmiješane, pomiješane skupine, grupe) od (tih izvjesnih medinenskih) muslimana, i idolopoklonika: obožavalaca (tih) kipova, i Židova i muslimana. I u (tom) sijelu je Abdullah, sin Revahata. Pa pošto je pokrila (zahvatila to) sijelo prašina (od te) životinje, zastro (pokrio) je Abdullah, sin Ubejja, svoj nos sa svojim ogrtačem, zatim je rekao:

"Ne prašite nam (Ne dižite prašine na nas)!" Pa je pozdravio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, njih, zatim je stao (zastao), pa je sišao (sjašio), pa je pozivao njih ka Allahu i čitao je njima Kur'an. Pa je rekao Abdullah, sin Ubejja, (on) je sin Selule: "O (ti) čovječe! Zaista ono nema ljepše (ništa) od (onoga) što govoriš (ti) ako je bilo istina (ako je to istina), pa nećeš uznemirivati (tj. pa ne uznemiruj) nas sa njim (sa tim) u našem sijelu. Vrati se ka tvome (svome) stanu, pa ko je došao (ko dođe) tebi, pričaj njemu." Pa je rekao Abdullah, sin Revahata: "Da, o poslaniče Allaha, pa pokri (tj. obaspi) nas sa njim (sa tim svojim pričanjem) u našim sijelima, pa (tj. jer) zaista mi to volimo." Pa su se grdili (psovali ti) muslimani, i (ti) idolopoklonici i (ti) Židovi, čak su bili skoro (blizu da) međusobno skaču (jedan na drugoga, da se podignu međusobno jedan na drugoga). Pa je neprestano Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, spuštao (tj. stišavao) njih dok su se umirili (smirili). Zatim je uzjašio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, svoju (jahaću) životinju, pa je išao (otišao) dok je unišao (tj. posjetio) Sada, sina Ubadeta. Pa je rekao njemu Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"O Sade! Zar nisi čuo šta je rekao Ebu Hubab?" Hoće (da kaže da misli pod tim na) Abdullaha, sina Ubeja. "Rekao je tako i tako (to i to)." Rekao je Sad, sin Ubadeta: "O poslaniče Allaha! Oprosti mu, i okreni se od njega (svojom stranom kao da nisi ništa čuo). Pa tako mi (Onoga) koji je spustio na tebe (tj. tebi Svoju) knjigu (tj. Kur'an) zaista je već donio Allah (tu) istinu koju je spustio na tebe (i to u vrijeme kada) su se zaista već izmirili (ili: sklopili mir) stanovnici ovoga gradića (tj. Medine) na (uvjet, uz uslov) da okrune njega, pa (da) omotaju njega sa

(tim) omotačem (vladarske krune). Pa pošto nije htio Allah to sa (tom) istinom koju je dao tebi Allah, ugušio (udavio) se je s time (Abdullah, sin Ubejja), pa to se učinilo sa njim (ono) što si vidio (da te on mrzi)."

Pa je oprostio njemu poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. I bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, i njegovi drugovi (bili su običaja da) opraštaju (tim) idolopoklonicima i stanovnicima (sljedbenicima Božije) knjige (prije Kur'ana), kao što je (i) zapovjedio njima Allah i (bili su običaja da) se strpljuju na (tom) uznemiravanju. Rekao je Allah, uzvišen je:

"...... i zaista čućete svakako od (onih) koji su (ti što) se je njima dala (Božija) knjiga prije vas i od (onih) koji su pridruživali (Allahu druga božanstva, tj. i od idolopoklonika) mnogo uznemirivanja (vrijeđanja).....", ajet (taj vidjeti). I rekao je Allah: "Voljeli su mnogi od stanovnika (tj. pristalica prijašnje Božije) knjige da vrate vas od poslije vašega vjerovanja (da budu opet) bezvjernici zavišću (zbog zavidnosti) od (strane) svojih duša.....", do kraja (toga) ajeta.

I bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) sebi tumači (to) opraštanje (da to ono) što je zapovjedio njemu Allah za njega, dok je (najzad) dozvolio Allah u njima (tj. sa njima - a to će reći: protiv njih borbu, ratovanje). Pa pošto je ratovao (vojevao) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (na mjestu zvanome) Bedr, pa je ubio (pobio) Allah s njime prvake bezvjernika Kurejša (plemena), rekao je (tada taj Abdullah) sin Ubejja, (a on) je sin Selule, i ko je sa njim od (tih) idolopoklonika i obožavalaca (tih) kipova (svi su rekli): "Ovo je (jedna) stvar (što) se je već oličila (tj. čije se je lice pokazalo jasno, pobjednički)." Pa su se prisegnuli (Božijem) poslaniku (Muhamedu), pomilovao ga Allah i spasio, na Islam, pa su primili Islam (formalno, prividno).

GLAVA:

"Ne misli nikako (nipošto one) koji se vesele sa (onim svojim postupanjem) što su došli (njemu, tj. što su ga učinili)......".

PRIČAO NAM JE Seid, sin Ebu Merjema, izvijestio nas je Muhamed, sin Džafera, rekao je: pričao mi je Zejd, sin Eslema, od Ata-a, sina Jesara, od Ebu Seida Hudrije, bio zadovoljan Allah od njega, da su (neki) ljudi od (tih) dvoličnjaka na vremenu (za vrijeme) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (bili takvi da) je bio (njihov postupak takav), kada je (kada bi) izašao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, ka (tom) ratovanju, (da) su izostajali od njega i veselili su se sa svojim sjedenjem protivno (tj. nasuprot) poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (koji je odlazio u boj). Pa kada je (tj. kada bi) došao (iz borbe nazad) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, ispričavali (izvinjavali) su se k njemu, i zaklinjali su se i voljeli su da se pohvaljuju sa (onim) što nisu činili. Pa je sišao (ajet):

"Ne misli nipošto (one) koji se vesele sa (onim) što su došli (njemu, što su učinili, počinili) i vole da pohvaljuju sa (onim) što nisu učinili."

PRIČAO MI JE Ibrahim, sin Musa-a, izvijestio nas je Hišam da je Ibnu Džurejdž izvijestio njih od Ibnu Ebu Mulejketa da je Alkamete, sin Vakasa, izvijestio njega da je Mervan rekao svome vrataru:

"Odi (Idi), o Rafi-e, ka Ibnu Abasu, pa reci: Zaista ako je bio (tj. ako bi bio) svaki čovjek, (koji) se je veselio sa (onim) što se njemu dalo i (koji) je volio da se pohvaljuje sa (onim) što nije učinio, (ako bi bio) kažnjen, zaista kaznićemo se (bićemo kažnjeni) svakako svi."

Pa je rekao Ibnu Abas: "A šta je za vas i za ovu (postavku, tj. šta je vama i ovoj postavki)? Pozvao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, samo (neke) Židove, pa je pitao njih o (nekoj) stvari, pa su sakrili nju njemu, i izvijestili su ga za (neku drugu) osim nje. Pa su pokazivali njemu da su već tražili pohvalu k njemu (tj. od njega da ih pohvali) za (ono) što su izvijestili njega o njemu u (vezi onoga) što je pitao njih. I veselili su se za (zbog onoga) što se njima dalo od njihovoga sakrivanja (prave istine)." Zatim je pročitao Ibnu Abas:

"I pošto je uzeo Allah obavezu (ugovor onih) koji su (ti što) se je njima dala (prijašnja Božija) knjiga.....", također (čitajući sve) do Njegovoga govora: "...... vesele se (oni) sa (onim) što se je njima dalo i vole da se pohvaljuju sa (onim) što nisu učinili...." Slijedio je njega (Hišama) Abdurezak od Ibnu Džurejdža.

PRIČAO NAM JE Ibnu Mukatil, izvijestio nas je Hadžadž od Ibnu Džurejdža, izvijestio me je Ibnu Ebu Mulejkete od Humejda, sina Abdurahmana sina Avfa, da je on izvijestio njega da je Mervan (pričao) za ovo.

GLAVA

Njegovoga govora: "Zaista u stvaranju (tih) nebesa i Zemlje i naizmjeničnosti (tj. i naizmjeničnom pojavljivanju te) noći i (toga) dana zaista su dokazi (znakovi) za posjednike (tih) mozgova (tj. znakovi za razumne da postoji Mudri, Sveznajući, Moćni Tvorac vasione i zakona koji vladaju u vasioni, svemiru)."

PRIČAO NAM JE Seid, sin Ebu Merjema, izvijestio nas je Muhamed, sin Džafera, rekao je: izvijestio me je Šerik, sin Abdullaha sina Ebu Nemira, od Kurejba, od Ibnu Abbasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Zanoćio (Prenoćio) sam kod svoje tetke Mejmune, pa se je pričao (pa se razgovarao, pa je razgovarao) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, sa svojom porodicom (jedan) čas, zatim je zaspao. Pa pošto je bila zadnja trećina (te) noći, sjeo je, pa je pogledao ka (tom) nebu, pa je rekao:

"Zaista u stvaranju (tih) nebesa i Zemlje i naizmjeničnosti (te) noći i (toga) dana zaista su znakovi za posjednike (tih) mozgova (tj. za razumne ljude, osobe)." Zatim je ustao, pa se očistio (uzeo abdest), i oprao je sebi zube, pa je klanjao jedanaest naklona (rekata). Zatim je proučio ezan Bilal (a to znači: Zatim je Bilal glasno izgovorio poziv za dolazak na molitvu zore - dakle: proučio je ezan za sabah), pa je klanjao (Muhamed a.s. u kući svojoj) dva naklona (dva rekata), zatim je izašao, pa je klanjao jutarnju (molitvu, tj. fard od sabaha u džamiji zajednički, džematile).

GLAVA:

"Koji spominju Allaha stojeći, i sjedeći i na svojim stranama i razmišljaju (promišljaju) o stvaranju (tih) nebesa i Zemlje.....".

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Abdurahman, sin Mehdije, od Malika, sina Enesa, od Mahremeta, sina Sulejmana, od Kurejba, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Uzvišeni Allah od njih dvojice, rekao je:

Zanoćio sam kod svoje tetke Mejmune, pa sam rekao: Zaista gledaću svakako ka molitvi (molitvu) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa se je bacio za poslanika (tj. poslaniku) Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (jedan) jastuk, pa je zaspao (spavao) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u njegovoj duljini (u dužini jastuka toga). Pa je počeo (da) potire (tj. otire, tare to) spavanje od (sa) svoga lica, zatim je pročitao (očitao) deset zadnjih ajeta od (sure) Ali Imrana dok je završio. Zatim je došao (jednom) obješenom mijehu (tj. mješini za vodu), pa je uzeo njega, pa se je očistio. Zatim je ustao (da) klanja. Pa sam ustao, pa sam pravio (tj. činio) slično što je pravio (učinio i on). Zatim sam došao, pa sam stao ka njegovoj strani (tj. uz njega). Pa je stavio svoju ruku na moju glavu. Zatim je uzeo za moje uho, pa je počeo (da) suče (zasukiva) njega. Zatim je klanjao dva naklona (dva rekata). Zatim je klanjao dva naklona. Zatim je klanjao dva naklona. Zatim je klanjao dva naklona. Zatim je klanjao dva naklona. Zatim je klanjao dva naklona. Zatim je nepario (klanjao je neparnu molitvu, tj. klanjao je vitr namaz).

GLAVA:

"Naš Gospode! Zaista Ti koga uvedeš (u) Vatru, pa već si ponizio (dao poniziti) njega, a nema za (te) nasilnike (ništa) od pomagača (tj. nikakvih pomagača).".

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Ma'n, sin 'Isa-a, pričao nam je Malik od Mahremeta, sina Sulejmana, od Kurejba, slobodnjaka Abdullaha, sina Abasa da je Abdullah, sin Abasa izvijestio njega da je on zanoćio kod Mejmune, supruge Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, a ona je njegova tetka, rekao je:

Pa sam se povalio (legao na stranu, a ne na leđa ni potrbuške) u širinu (njegovoga) jastuka, a povalio se je (legao je) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i njegova porodica (tj. i njegova žena) u njegovu duljinu. Pa je zaspao (tj. spavao je) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, dok se upolila (raspolovila ta) noć, ili prije njega za malo, ili poslije njega (raspolovljenja) za malo. Zatim se probudio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je počeo (da) tare (tj. otire, odgoni to) spavanje od svoga lica sa svojim dvjema rukama. Zatim je pročitao (proučio, izgovorio) deset ajeta završnih od sure Ali Imrana. Zatim je ustao ka (jednoj) obješenoj mješini (u kojoj je stajala voda), pa se očistio (vodom) iz nje (abdestio je), pa je uljepšao svoje čišćenje. Zatim je ustao (da) klanja. (To jest: Počeo je da klanja. Ili: Stajao je klanjajući). Pa sam napravio slično šta (što) je napravio (učinio i on). Zatim sam otišao, pa sam stao ka njegovoj strani (tj. uz njegovu stranu, uz njega). Pa je stavio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, svoju desnu ruku na moju glavu, i uzeo je za moje uho desno (počevši on da) suče njega (da ga zasukiva, zavrće). Pa je klanjao dva naklona (dva rekata), zatim dva naklona, zatim dva naklona, zatim dva naklona, zatim dva naklona, zatim dva naklona, zatim je nepario

(rasporio, tj. klanjao je neparnu molitvu, vitr-namaz koji ima neparan broj naklona, rekata, stajanja). Zatim se povalio (legao je na stranu, a ne na leđa, niti potrbuške) dok je došao njemu (njegov) muezin (mujezin - pozivač na zajedničku molitvu), pa je ustao (Muhamed a.s.), pa je klanjao laka (lahka, lagana) dva naklona (dva rekata sabahskoga suneta u kući), zatim je izašao (u džamiju), pa je klanjao (to) jutro (tj. tu jutarnju obaveznu molitvu, sabahski fard u džemaatu, zajednički u džamiji).

GLAVA:

"Naš Gospode! Zaista mi smo čuli (jednoga) dozivača (da) doziva (tj. pozivača koji poziva) za (to) vjerovanje.....". Ajet (taj vidjeti u cijelosti).

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, od Malika, od Mahremeta, sina Sulejmana, od Kurejba, slobodnjaka Ibnu Abasa (Ibnu Abasovoga), da je Ibnu Abas, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, izvijestio njega da je on zanoćio (noćio, prenoćio) kod Mejmune, supruge Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, a ona je njegova (tj. Ibnu Abasova) tetka (materina sestra). Rekao je:

Pa sam se povalio (tj. Pa sam legao) u širinu (toga) jastuka, a povalio se je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i njegova porodica u njegovu duljinu (dužinu). Pa je spavao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Dok kada (tj. Te kada) se raspolovila (ta) noć, ili prije njega (prije raspolovljenja, tj. prije pola noći) za malo, ili poslije njega za malo, probudio se poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je počeo (da) potire (da tare to) spavanje (san, drijemanje) od (sa) svoga lica sa svojom rukom. Zatim je čitao (očitao tih) deset ajeta završnih od sure Ali Imrana. Zatim je ustao ka (jednoj) obješenoj mješini, pa se očistio iz nje, pa je uljepšao svoje čišćenje. Zatim je ustao (da) klanja. Rekao je Ibnu Abas: Pa sam ustao, pa sam napravio slično šta (što) je napravio (on). Zatim sam otišao, pa sam stao ka njegovoj strani (tj. uz njega). Pa je stavio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, svoju desnu ruku na moju glavu, i uzeo je za moje desno uho, suče ga (sučući ga, zasukujući, zavrćući ga). Pa je klanjao dva naklona (dva rekata), zatim dva naklona, zatim dva naklona, zatim dva naklona, zatim dva naklona, zatim dva naklona, zatim je nepario (rasporio, tj.

klanjao je vitr - namaz, molitvu koja ima neparan broj naklona). Zatim se povalio (legao je) dok je došao (tj. dok dođe) njemu (njegov) muezin (pozivač na zajedničku molitvu). Pa je ustao, pa je klanjao laka (lagana, lahka) dva naklona (dva rekata), zatim je izašao, pa je klanjao (to) jutro (tj. tu jutarnju molitvu).

SURA (ZVANA) NISA' (SURA ŽENA, TJ. U KOJOJ SE POMINJU, SPOMINJU ŽENE, JER NISA ZNAČI: ŽENE)

Rekao je Ibnu Abas: "Jestenkifu" je (što i) "jestekbiru": oholi se (drže sebe velikim; inače "jestenkifu je značenja: uzdiže se, sprječava se, tuđi se). "Kivamen": podlogu (oslon, temelj) - vaša podloga od vaših življenja (tj. vaša podloga za vaša življenja).

(Ovdje je navedena riječ "kivamen" koja ima isto značenje kao i riječ "kijamen" koja je upotrebljena u jednom ajetu u suri Nisa, pa čak po jednom kiraetu i u tom ajetu je mjesto "kijamen" upotrebljena riječ "kivamen".)

"....... za njih (za žene nekakav, jedan) put." Misli (na to) kamenovanje za (tu bludnicu) udovicu, a (to) bičevanje za (tu bludnicu) djevojku. A rekao je (neko drugi) osim njega (osim Ibnu Abasa): "...... po, dvije, i po tri i po četiri.....". Misli (na) dvije, i tri i četiri. A neće preći (to jest: Ne prelaze ti) Arapi (riječ) "ruba-a": po četiri.

(To jest: U govoru Arapi ne upotrebljavaju ovakve oblike riječi dalje od izraza "ruba-a": po četiri; a to će reći: ne upotrebljavaju izraze kao na primjer "humase: po pet", "sudase: po šest" i tako dalje, premda se ti izrazi mogu napraviti i skovati.)

GLAVA:

"A ako ste se plašili (ako se bojite) da nećete biti pravedni u (tj. među tom) siročadi (sirotama, siroticama)......".

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Musa-a, izvijestio nas je Hišam od Ibnu Džurejdža, rekao je: izvijestio me je Hišam, sin Urveta, od svoga oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da je (jedan, neki) čovjek

(bio u takvoj prilici da) je bila za (tj. kod) njega (jedna) sirotica (bez oca), pa je vjenčao nju (sebi, za sebe), a bila je za nju (tj. u nje jedna) palma i (on) zadržavaše nju (tu siroticu) na nju (za nju, za tu palmu, zbog te palme), a nije bila za nju (za tu siroticu) od njegove osobe (nijedna) stvar (tj. a ona-sirotica - nije imala od njega ništa, nikakve koristi), pa je sišao o njemu (ajet):

"A ako ste se plašili da nećete biti pravedni u (tim) sirotama.....". Mislim ga (da) je rekao (još Urvete i ovo): Bila je (ta sirotica) njegova suvlasnica (suvlasnica onoga čovjeka što je bio nju vjenčao sebi - suvlasnica) u toj (izvjesnoj) palmi i u njegovome imetku (imanju).

PRIČAO NAM JE Abdul-Aziz, sin Abdullaha, pričao nam je Ibrahim, sin Sada, od Saliha, sina Kejsana, od Ibnu Šihaba, rekao je: izvijestio me je Urvete, sin Zubejra, da je on pitao Aiše o govoru Allaha, uzvišen je, "A ako ste se plašili da nećete biti pravedni u (tim) sirotama......", pa je rekla:

"O sine moje sestre! Ova je (ta takva) sirotica (koja) bude u skrbništvu svoga zaštitnika (zakonskoga pokrovitelja, tutora - a ona) bude udružena (tj. bude suvlasnik sa) njim u njegovom imanju, i zadivljuje njega njezino imanje i njezina ljepota, pa hoće njezin zaštitnik da se oženi (sa) njom bez da bude pravedan u njezinom vjenčanom daru, pa (da) dadne njoj slično što daje njoj (neko drugi) osim njega (tj. što joj ponuđava, nudi neko drugi osim njega). Pa se je njima zabranilo da vjenčavaju njih (drukčije) osim (jedino tako) da budu pravedni njima, i (da) dopru njima najviši njihov običaj (postupak) u (tom) vjenčanom daru. Pa se zapovjedilo njima da vjenčaju (ono) što je lijepo njima od (tih) žena osim (tj. osim tih sirotica)." Rekao je Urvete: Rekla je Aiša: I zaista (ti) ljudi tražili su rješenje (od) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, poslije ovoga ajeta, pa je spustio Allah:

"I traže rješenje (od) tebe o (tim) ženama.....". Rekla je Aiša: I govor Allaha, uzvišen je, u (jednom) drugom ajetu: "..... a želite da vjenčate njih.....", (to znači također da se radi o slučaju kada) je želja jednoga (od) vas (da bude daleko) od svoje sirotice (tj. da ne sklapa s njome braka) kada bude (ona) maloga imanja i ljepote. Rekla je: Pa se

je njima zabranilo da vjenčavaju od (onih) ko (je takav da) su željeli (oni) njegovo imanje i njegovu ljepotu u (tj. među tim) sirotama (tih) žena osim sa (tom) pravednošću, zbog njihove želje (da su daleko od njih) kada su bile (one) maloga imanja i ljepote (doslovno: malene imanjem i ljepotom).

GLAVA:

"...... a ko je bio siromašan, pa neka jede sa poznatim (načinom, tj. obično, normalno neka naplati svoj trud), pa kada ste dali (predali) k njima njihova imanja, pa zasvjedočite (dajte svjedoke) na njih, a dosta je bio Allah obračunavačem (tj. a dosta je Allah kao obračunavač).".

A "bidaren" je (što i) "mubadereten": žurenjem (pretjecanjem, prestizanjem). "..... Eatedna.....", je (što i) "eadedna": dali smo izbrojiti; ("eatedna" još znači što i) "efalna minel-atadi": dali smo učiniti od (te) pripreme (spreme).

PRIČAO MI JE Ishak, izvijestio nas je Abdullah, sin Numejra, pričao nam je Hišam od svoga oca, od Aiše, bio zadovoljan Uzvišeni Allah od nje, o Njegovom govoru, uzvišen je:

"..... a ko je bio imućan, pa neka se sustegne (od naplaćivanja truda za vođenje brige i nadzora nad imanjem siročeta); a ko je bio siromašan, pa neka jede sa (tim) poznatim (načinom, tj. neka naplati obično).....", da je on (taj ajet) sišao o imanju (tj. u vezi imanja toga) siročeta kada je bio (staratelj) siromašan, da on jede od njega mjesto svoga stajanja (tj. vođenja računa) nad njim (na tim imanjem) sa poznatim (naplaćivanjem nadnice i truda u tom mjestu i tom vremenu).

GLAVA:

"I kada su prisustvovali (toj) diobi (nasljedstva) bližnji (rođaci), i (ta) siročad i (ti) bijednici, pa opskrbite ih (tj. dadnite im) od njega (od toga imanja koje se dijeli)......".

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Humejda, izvijestio nas je Ubejdulah Ešdžeija od Sufjana, od Šejbanije, od Ikrimeta, od Ibnu

Abasa, bio zadovoljan Uzvišeni Allah od njih dvojice (doslovno: bio zadovoljan Allah-uzvišen je, uzvisio se je - bio zadovoljan od njih dvojice; ali već na više mjesta u prošlom tekstu, a i u daljem tekstu prevodi se i prevodiće se sa izrazom: "Uzvišeni Allah", umjesto "Allah, uzvišen je"), "I kada su prisustvovali (toj) diobi bližnji, i siročad i bijednici.....", rekao je:

On je učvršćen (tj. Ova odredba u ovome ajetu je punovažna; Ovaj ajet je u važnosti i sada), i nije dokinut (ukinut). Slijedio je njega (Ikrimeta) Seid od Ibnu Abasa.

(Po nekima slabima predajama tvrdi se da je Ibnu Abas rekao suprotno.)

GLAVA:

"Oporučuje vama Allah u vašoj djeci.....". (To jest: o vašoj djeci, u vezi vaše djece.....).

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Musa-a, pričao nam je Hišam da je Ibnu Džurejdž izvijestio njih, rekao je: izvijestio me je Ibnu Munkedir od Džabira, bio zadovoljan Uzvišeni Allah od njega, rekao je:

Posjetio je mene Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, i Ebu Bekr u Selimetovićima pješačeći (tj. idući pješice) njih dvojica, pa je našao mene Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (da ja) ne razumijem (doslovno: da nisam pri pameti, pri svijesti), pa je pozvao za vodu, pa se očistio (sa jednim dijelom) od nje, zatim je poprskao na mene (tj. zatim me je poprskao), pa sam se osvijestio, pa sam rekao:

"Šta zapovjedaš meni da napravim u svome imanju, o poslaniče Allaha?" Pa je sišao (ajet):

"Oporučuje vama Allah u (tj. o) vašoj djeci......".

GLAVA:

"I za vas je polovina (tj. I vi imate naslijediti polovinu onoga) što su ostavile vaše supruge (žene).....".

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Jusufa, od Verka-a, od Ibnu Ebu Nedžiha, od Ata-a, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Bilo je (to) imanje za (to) dijete, a bila je (ta) oporuka za (te) roditelje, pa je dokinuo (ukinuo) Allah od toga što je volio (što je htio), pa je učinio (tj. odredio) za (to) muško kao udio (tih) dviju ženskih, i učinio je za (te) roditelje za svako jedno (tj. za svako pojedino) od njih dvoje (tu) šestinu i (tu) trećinu, i učinio je za (tu) ženu (tu) osminu i (tu) četvrtinu, a za (toga) supruga (muža tu) polovinu i (tu) četvrtinu.

GLAVA:

"...... neće se dozvoliti (tj. ne dozvoljava se) vama da nasljeđujete (te) žene silom (na silu, preko njihove volje, u prilikama kada one to mrze), i ne sprječavajte ih (i ne zadržavajte ih od stupanja u brak), zbog (toga da) odnesete neki (dio od onoga) što ste dali njima.....". Ajet (taj vidjeti).

A spominje se od Ibnu Abasa (da je on rekao da): "..... la ta'dulununne....." (znači što i): "la takheruhunne": ne savladavajte ih (da odnesete nešto od onoga što ste im dali). "..... huben.....", je (što i) "ismen": grijeh. "..... teulu" je (što i) "temilu": nagnete se (vi, tj. učinite nasilje). "...... nihleten......": "ennihletu" je (što i) "elmehru" (el-mehru) - vjenčani dar (prćija).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Mukatila, pričao nam je Esbat, sin Muhameda, pričao nam je Šejbanija od Ikrimeta, od Ibnu Abasa. Rekao je Šejbanija: A spomenuo je njega (ovaj hadis) Ebul-Hasen Suvaija - a neću misliti (tj. a ne mislim da) je spomenuo njega (od ikoga drugoga) osim od Ibnu Abasa (u vezi ajeta) "O (vi) koji ste vjerovali, neće se dozvoliti (ne dozvoljava se) vama da nasljeđujete (te) žene silom (na silu), i ne sprječavajte ih, zbog (toga da) odnesete neki (dio od onoga) što ste dali njima.....", (da) je rekao (Ibnu Abas):

Bili su (postupali na sljedeći način) kada je umro (izvjesni oženjeni) čovjek. Bili su njegovi zaštitnici (zakonski zastupnici) preči

za njegovu ženu (od svakoga drugoga, čak i od njezine porodice). Ako je (Ako bi) htio neki (od) njih, vjenčao je (vjenčao bi) sebi nju (uzeo je, uzeo bi nju sebi u brak). A ako su (A ako bi) htjeli, vjenčali su (vjenčali bi) nju (nekome kome su, kome bi oni htjeli). A ako su htjeli, nisu vjenčavali (oni) nje (nikome nikako tako da bi je ostavili i spriječili uopće od udaje poslije smrti bivšega muža). Pa su oni (bili) preči za nju od njezine porodice. Pa je sišao ovaj ajet (navedeni u ovoj GLAVI) o tome.

GLAVA:

"A za svakoga smo učinili (ili: za sve, za svaku stvar smo učinili neke) bližnje (ili: neke zaštitnike; ili: nasljednike) od (onoga) što su ostavili (ti) roditelji i (ti) najbliži.....".

Ajet (taj vidjeti, a taj ajet se na razne načine tumači i prevodi zbog mnogo značenja riječi "mevalije", ali ta tumačenja i razne mogućnosti prevoda neće se ovdje iznositi ni prikazivati).

A rekao je Mamer: "..... mevalije.....", je (što i) "evlijae": zaštitnici; štićenici; (i isto tako "..... mevalije.....", je što i) "vereseten": nasljednici (doslovno: nasljednike). "...... akadet ejmanukum (obavezale su se međusobno sa nekim vaše zakletve)....." - on je zaštitnik (te) zakletve, i on je (taj) saveznik. A (riječ) "el-mevla" (jednina od "mevalije") također je (tj. ta riječ ima značenje još i): sin (toga) strica; i "el-mevla" je: dobročinitelj (taj, i taj) opraštač roba (od ropstva); i "el-mevla" je: oprošteni rob; i "el-mevla" je (taj) vladar; i "el-mevla" je gospodar (gospodin, pokrovitelj, zaštitnik; ili drug) u (toj) vjeri.

PRIČAO MI JE Salt, sin Muhameda, pričao nam je Ebu Usamete od Idrisa, od Talhata, sina Musarifa, od Seida, sina Džubejra, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Uzvišeni Allah od njih dvojice, (u vezi tumačenja ajeta): "A za svakoga smo učinili (neke) bližnje (ili: zaštitnike).....", rekao je (da "mevalije" ovdje znači) nasljednike.

"...... a (oni) koji (su takvi da) su se obavezale međusobno vaše zakletve (s njima)....." (rekao je Ibnu Abas u vezi tumačenja tih riječi u tom ajetu ovo):

Bili su (ti) Iseljenici (u takvom položaju) pošto su došli (u) Medinu (da) naslijeđuje (taj) Iseljenik (toga) Pomagača osim njegovih rođaka (osim rodbine Pomagačeve) zbog (toga) bratstva (pobratimstva) koje (je to što) je izvršio bratimljenje Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, između njih. Pa pošto je sišao (ajet):

"A za svakoga smo učinili (neke) bližnje.....", dokinula (ukinula) se je (ta odredba nasljedstva na osnovu pobratimstva - jer ono "osim njegovih rođaka" znači da je Pomagača naslijeđivao njegov pobratim muhadžir, a ne njegovi rođaci, starosjedioci Medine). Zatim je rekao (Ibnu Abas u vezi riječi u tom ajetu) "...... a koji (su takvi da) su se obavezale međusobno vaše zakletve (s njima).....", (da to znači udjel) od (te) pomoći, i pomaganja i savjetovanja (ili: i odanosti), a već je otišlo (to) nasljedstvo (tj. to naslijeđivanje), a oporučiti će njemu (neki dio). Čuo je Ebu Usamete Idrisa, a čuo je Idris Talhu (Talhata).

GLAVA:

"Zaista Allah neće učiniti nasilje (način mjerenja) težine (jednoga) truna (prašine)......" - misli (na) mjeru truna (tj. koliko trun jedan).

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Abdulaziza, pričao nam je Ebu Umer Hafs, sin Mejsereta, od Zejda, sina Eslema, od Ata-a, sina Jesara, od Ebu Seida Hudrije, bio zadovoljan Uzvišeni Allah od njega, da su (neki) ljudi u vremenu Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekli:

"O poslaniče Allaha! Da li ćemo vidjeti našega Gospoda (na) sudnjem danu?" Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Da. Da li se međusobno oštećujete u viđenju (toga) Sunca u (podnevnoj žestokoj) vrućini, svjetlu (ili: svjetlo, svjetlost Sunca kada je takva da) nije u njoj oblak (nikakav, kad nema nikakvih oblaka, kad je skroz vedro)?" Rekli su: "Ne." Rekao je: "A da li se oštećujete u viđenju (toga) Mjeseca (u) noći uštapa, svjetlu (svjetlosti, ili: svjetlost da) nije u njoj oblak (kad nemu u noći oblaka)?" Rekli su: "Ne." Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ne oštećujete se (tj. Nećete se oštećivati) u viđenju Allaha, moćan je i veličajan je (uvijek bio), (na) sudnjem danu (nimalo drukčije) osim kao što se oštećujete u viđenju jednoga (od) njih dvoga (od njih dvoje). Kada je bio (tj. Kada bude) sudnji dan, oglasiće (jedan) oglašavač (tj. dozivaće jedan dozivač):

"Slijedi (tj. Neka slijedi) svaka sljedba (svaki narod ono) što obožavaše (ona - ta sljedba - za vrijeme svoga života na Zemlji, u vrijeme prije proživljenja, vaskrsnuća)." Pa neće ostati (niko od onih) ko obožavaše (koji su obožavali nešto drugo) osim Allaha od (tih) idola i kipova (tj. kao što su oni koji obožavaše te idole i kipove, pa da će oni drukčije proći) osim (tako da) će se međusobno obarati u Vatru. Čak (tj. Te) kada nije ostao (ne bude ostao niko drugi) osim (onaj) ko obožavaše Allaha: dobročinitelj, ili griješnik i ostaci stanovnika (tj. pripadnika pređašnje Božije) knjige, pa će se pozvati Židovi, pa će se reći njima:

"Koga obožavaste (Koga ste obožavali)?" Rekli su (tj. Reći će oni): "Obožavasmo (Obožavali smo) Uzejra, sina Allaha (sina Allahovoga)." Pa će se reći njima: "Slagali ste (tj. Lažete). Nije sebi uzeo Allah (ništa) od drugarice (žene), a ni djeteta (nikakvoga). Pa šta to tražite?" Pa su rekli (tj. reći će oni): "Ožednjeli (Ožednili) smo, naš Gospode, pa napoj nas." Pa će se dati znak (tj. pokazaće se): "Zar nećete doći?" (Tj. "Dođite!") Pa će se skupiti (sakupiti) k Vatri, kao da je ona fatamorgana, lomi neki (dio) nje neki (sama sebe lomi, razbija), pa će se međusobno obarati u Vatru.

Zatim će se pozvati (ti) kršćani, pa će se reći njima: "Šta obožavaste (Šta ste obožavali)?" Rekli su (tj. Reći će oni): "Obožavasmo (Obožavali smo toga) pomazanika, sina Allaha (sina Allahovoga)." Pa će se reći njima: "Slagali ste (tj. Lažete). Nije sebi uzeo Allah (ništa) od drugarice, a ni djeteta." Pa će se reći njima: "Šta to tražite?" Pa takođe slično (tome) prvome (će se reći, tj. slično će se reći onome naprijed što je rečeno u vezi Židova - šta će reći oni, i šta će im se odgovoriti). Čak (te) kada nije ostao (niko drugi) osim ko obožavaše (osim onih koji su obožavali) Allaha (bio on, ili bili oni) od dobročinitelja, ili griješnika, došao je (tj. doći će) njima Gospodar (svih tih) svjetova u najnižoj slici od koje su vidjeli (tj. smatrali) Njega u njoj, pa će se reći:

"Šta to iščekujete? Slijedi svaki narod (svaka sljedba ono) što obožavaše (ono što su obožavali)." Rekli su (tj. Reći će oni): "Rastavili (Rastali) smo se (od tih) ljudi u (tom) zemaljskom životu na (onome) najnužnijem što smo bili k njima (upućeni), i nismo se družili (sa) njima, i mi iščekujemo našega Gospoda kojega obožavasmo (kojeg smo obožavali)." Pa će reći:

"Ja sam vaš Gospod!" Pa će reći: "Nećemo pridruživati (tj. Ne pridružujemo) sa Allahom (nijednu) stvar (ništa)." Dvaputa ili tri (puta to će oni reći).

GLAVA:

"Pa kako (ćete se osjećati) kada smo doveli (kada dovedemo) od svakoga naroda (jednoga) svjedoka i doveli smo (i dovedemo) tebe nad ovima svjedokom?".

"El-muhtalu" i "el-hattalu" je jedno.

(Veli se da je ovdje po srijedi neka greška, jer "el-muhtalu" znači ohol, a "el-hattalu" znači varalica, koji se prikrada, neopaženo se primiče nekome i nečemu.)

"..... natmise vudžuhen (zbrišemo neka lica).....", (to znači): sravnamo ih čak (da) se vrate (tj. da postanu) kao njihovi potiljci (jer izraz) "tamesel-kitabe" (znači što i): "mehahu" (zbrisao je tu knjigu - pobrisao je nju). "..... seiren.....", je (što i) "vukuden": rasplamsavanje (gorenje, sjajenje vatre).

PRIČAO NAM JE Sadekate, izvijestio nas je Jahja od Sufjana, od Sulejmana, od Ibrahima, od Abideta, od Abdullaha (Mesudovoga). Rekao je Jahja: Neki (dio sljedećega) hadisa je od Amra, sina Murreta. Rekao je (Abdullah Mesudov): Rekao je meni Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Čitaj na mene (tj. Čitaj meni Kur'an)!" Rekao sam: "Zar (da) čitam na tebe, a na tebe se je spustio (Zar da čitam tebi, a tebi se je

spustio, objavio, poslao)?" Rekao je: "Pa zaista ja volim da slušam njega od osim mene (tj. od nekoga drugoga osim sebe)." Pa sam čitao na njega (tj. njemu) suru Nisa' dok sam dopro (do ajeta) "Pa kako (ćete se osjećati) kada smo doveli od svakoga naroda (jednoga) svjedoka, a donijeli smo (tj. doveli smo, dovesti ćemo) tebe nad ove svjedokom?". Rekao je: "Zadrži (tj. Prestani)!" Pa kada li njegova dva oka suze (liju suze njih dva).

GLAVA

Njegovoga govora: "...... a ako ste bili bolesnici, ili na (nekom) putovanju ili je došao jedan od vas iz (toga) polja (njive gdje je obavio nuždu).....".

"..... saiden.....", je (što i) "vedžhel-erdi": lice zemlje (tj. površina, površinu zemlje). A rekao je Džabir: Bili su (tj. Postojali su ti glavni) zavodnici (sotone) koji (su imali takav uticaj da) se međusobno sude (ljudi idući) k njima (k tim zavodnicima): u (plemenu) Džuhejnetu je (bio takav) jedan, i u Eslemu jedan i u svakom plemenu jedan, (a ti zavodnici, sotone su) vračari (pogađači, predskazivači budućnosti i sudbine), silazi na njih (taj) sotona (tj. silazi im taj nevidljivi zao duh).

A rekao je Umer: "El-džibtu" je (što i) "essihru": čarobnjaštvo (čarolije, mađije, čini), "ettagutu" je (što i) "eššejtanu": sotona (đavo). A rekao je Ikrimete: "El-džibtu" je u jeziku Abesinaca sotona (đavo), a "ettagutu" je (taj) vračar (pogađač, predskazivač budućnosti, i sudbine i izgubljenih stvari i tajni).

PRIČAO NAM JE Muhamed, izvijestio nas je Abdete od Hišama, od njegovoga oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Propala je (izgubila se je jedna) ogrlica Esme (Esmina), pa je poslao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, u njezino traženje (neke) ljude. Pa je prisustvovala (tj. Pa je nastupila ta) molitva (tj. vrijeme molitve), a (oni) nisu na očišćenosti (za molitvu, tj. nisu pod abdestom), a nisu našli (nikakve) vode, pa su klanjali, a oni su na (drugom stanju) osim očišćenosti. Pa je spustio Uzvišeni Allah - misli

(na) ajet tejemuma (ajet u kome se govori o upravljanju na površinu od površine
zemlje pa da se njom očisti - dakle: radi se o tejemumu - korišćenje zemlje, prašine u nedostatku vode u svrhu čišćenja za molitvu ili za druge svrhe). "..... ulil-emri minkum.....", je (što i) "zevil-emri": zapovjednicima od vas (vašima pokoravajte se).

(Doslovno "ulil-emri" i "zevil-emri" znači: posjednici te zapovjedi, vlasnici te zapovjedi, zapovjedanja; ili: posjednici, vlasnici posla, stvari uprave, upravljanja vladanja.)

PRIČAO NAM JE Sadekate, sin Fadla, izvijestio nas je Hadžadž, sin Muhameda, od Ibnu Džurejdža, od Ja'la-a, sina Muslima, od Seida, sina Džubejra, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (u vezi kur'anskih riječi):

"..... pokoravajte se Allahu, i pokoravajte se (Njegovome) poslaniku i zapovjednicima od vas......", rekao je (Ibnu Abas r.a.):

Sišao je (taj ajet) o Abdullahu, sinu Huzafeta sina Kajsa sina Adija, pošto je poslao njega Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, u (jednoj) četi (kao zapovjednika).

GLAVA:

"Pa ne, tako mi tvoga Gospoda, neće vjerovati (oni) do (da) postave sudijom tebe u (onome) što se je razgranalo među njima (tj. što je došlo u raspravu i spor među njima).....".

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Muhamed, sin Džafera, izvijestio nas je Mamer od Zuhrije, od Urveta, rekao je:

Prepirao (Sporio) se je Zubejr (sa jednim) čovjekom od Pomagača o (jedan strmi) vodotok (o jednom strmom vodotoku koji je išao, isticao) od (toga medinskoga) kamenjara, pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Napoj (tj. Natopi svoju njivu), o Zubejre, zatim pošalji (tj. pusti tu) vodu k tvome (k svome) susjedu (komšiji)!" Pa je rekao (taj) Pomagač: "O poslaniče Allaha! Da je bio (tj. Sudio si tako zbog toga što je slučaj da je bio Zubejr) sin tvoje tetke." Pa se obojilo (tj. poblijedilo je) njegovo lice, zatim je rekao:

"Napoj, o Zubejre, zatim zadrži (tu) vodu čak (da) se vrati (tj. da postane, da se nalije) ka (tim) zidovima (do tih zidova rupa okolo korijena palminoga debla), zatim pošalji (tu) vodu ka tvome (svome) susjedu." I uzeo je u cijelosti Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, Zubejru njegovo pravo u izričitom sudu (tj. u jasnoj svojoj presudi) kada je rasrdio njega (taj) Pomagač, a bio je dao znak (bio je pokazao) njima dvojici za (jedan) posao (za postupak) njih dvojice (što) je u njemu (jedna) širina. Rekao je Zubejr: Pa ne mislim ove ajete (da su imali neki drugi razlog i uzrok) osim (samo da) su sišli o tome:

"Pa ne, tako mi tvoga Gospoda, neće vjerovati (oni) do (da) uzmu sudijom tebe u (onome) što se je razgranalo među njima (tj. u onome u vezi čega je nastao spor među njima).....".

GLAVA:

"...... pa ti su sa (onima) koji (su takvi da) je dao blagodat Allah na njih od (grupe ljudi Svojih) vjerovijesnika.....".

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Abdullaha sina Havšeba, pričao nam je Ibrahim, sin Sada, od svoga oca, od Urveta, od Aiše, bio zadovoljan Uzvišeni Allah od nje, rekla je:

Čula sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Nema (nijednoga) od vjerovijesnika (tj. nema nijednoga vjerovijesnika koji) se razboli (pa da se postupi sa njim drukčije) osim (tako da) se je njemu dalo izabrati između ovozemnosti i drugoga svijeta." I bila je u njegovoj bolesti, koja (je ta što) se je uzeo on u njoj, uzela je njega hropljevina žestoka (jak hropac), pa sam čula njega (da) govori:

"Sa (onima) koji su (ti što) je dao blagodat Allah na njih od (tih) vjerovijesnika, i sasvim istinitih (iskrenih Božijih robova), i mučenika (šehita-šehida) i dobrih (vjernika)." Pa sam znala da je ono dalo se njemu izabrati (u tom času da li će da još živi, ili je voljan da umre).

Njegov govor: "I šta je vama (pa vi) nećete (da) se borite u putu Allaha i (nećete da se borite za one) koji se smatraju (broje) slabi od (tih) ljudi, i žena.....". Ajet (taj vidjeti).

PRIČAO MI JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Sufjan od Ubejdulaha, rekao je: čuo sam Ibnu Abasa (da) je rekao:

Bio sam ja i moja majka od (onih) koji su se smatrali slabi (tj. nemoćni za borbu i za seobu-hidžret).

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Hamad, sin Zejda, od Ejuba, od Ibnu Ebu Mulejketa da je Ibnu Abas čitao (pročitao): "...... osim (onih) koji se smatraju slabi od (tih) ljudi, i žena i djece.....", (pa) je rekao:

Bio sam ja i moja majka od (onih) ko (je takav da) je ispričao Allah (njega, tj. da je Allah oglasio njih za nemoćne i oprostio im što se nisu borili i što nisu učinili hidžret, hidžru, što nisu emigrirali, iselili se iz Meke u Medinu). A spominje se od Ibnu Abasa (da je rekao u vezi tumačenja riječi "hasiret") "..... hasiret....", je (što i) "dakat": bila su tijesna (njihova prsa, stiješnjena). "...... telvu (zavijate; ili: odugovlačite, zavlačite)....": vaše (svoje) jezike sa (tim) svjedočenjem (tj. ako iskrivljujete; ili odugovlačite da izreknete, izjavite svojim jezikom svjedočenje, izjavu simbola vjere: "Nema božanstva osim Allah, i Muhamed je Allahov poslanik!"....., pa zaista je Allah o onome što radite obaviješten.").

A rekao je (drugi) osim njega (tj. osim Ibnu Abasa): "El-muragamu" je (što i) "el-muhadžeru": napušten (ostavljen; usamljen). "Ragamtu" je (značenja što i) "hadžertu kavmi": napustio sam moj (svoj) narod. "...... mevkuten.....", je "muvekkaten vakkatehu alejhim":

vremenski određen (što) je vremenski odredio njega (Allah) na njih (njima).

"Pa šta je za vas (tj. šta je vama) u dvoličnjacima (tj. zbog tih dvoličnjaka ste se podijelili na te) dvije skupine, a Allah je strmoglavio (vratio u bezvjerstvo) njih (tj. te dvoličnjake) sa onim, (tj. zbog onoga) što su stekli (tj. pogriješili oni).....".

Rekao je Ibnu Abas: "Beddedehum": (tj. "erkesehum" je što i "beddedehum", a "beddedehum" znači) razjedinio je njih (dvoličnjake; pa nemojte se vi dijeliti u dvije skupine raspravljajući se vi u vezi dvoličnjaka o tome da li su dvoličnjaci na pravom putu, ili nisu, a Allah je njih razjedinio i vratio ih je u bezvjerstvo). "..... fietun.....", je "džemaatun": skupina (grupa).

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Bešara, pričao nam je Gunder i Abdurahman, rekla su njih dvojica: pričao nam je Šubete od Adijja, od Abdullaha, sina Jezida, od Zejda, sina Sabita, bio zadovoljan Uzvišeni Allah od njega, (govoreći o značenju kur'anskih riječi): "Pa šta je za vas (šta je vama) u (tim) dvoličnjacima (tj. u vezi njih podijelili ste se na) dvije skupine....." (rekao je Zejd, sin Sabita):

Vratili su se (neki) ljudi od drugova Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, od Uhuda (prije nego je počela borba protiv neprijatelja ne htijući oni da učestvuju u borbi). I bili su (se ti) ljudi (muslimani) u njima (tj. u vezi njih su se podijelili na) dvije skupine (grupe): (jedna) skupina govori: "Ubij (pobij) njih (Muhamede, Božiji poslaniče)!", a (jedna druga) skupina govori: "Ne." Pa je sišao (ajet):

"Pa šta je za vas (šta je vama) u (tim) dvoličnjacima (tj. zbog njih ste se podijelili na) dvije skupine......".

A rekao je (Muhamed a.s.): "Zaista ona (Medina) je Tajbetu (Tajba), negira (tj. odstranjuje ona tu) nevaljalštinu (rđu) kao što odstranjuje (ta) vatra rđu (toga) srebra."

GLAVA:

"I kada je došla njima (jedna) stvar od (te) sigurnosti ili (toga) straha (opasnosti), raširili su nju....." to jest: proširili su nju (tj. otkrili su nju prije vremena).

"..... jestenbitunehu.....", je (što i) "jestahridžunehu": iscrpavaju nju (tj. rješavaju nju - tu stvar; izvlače zaključke, izumijevaju rješenja za nju). "...... hasiben......", je (što i) "kafijen": dostatan. "..... osim žene (ženske)....." - misli (na to) mrtvo: kamen, ili ilovača (glina) ili što je slično njemu (slično tome).

(To jest: Oni se mole samo ženskima - a to će reći idolima koji su obično imali imena ženskoga roda. Pa je onda to dalje protumačeno: Mole se oni nečemu što je mrtvo, jer su kipovi pravljeni od kamena, ili ilovače ili od nečega slično tome.)

"..... meriden.....", je (što i) "mutemerriden": ustrajnoga griješnika. "..... fe le jubettikunne (pa zaista će oni odsijecati svakako)....." (taj izraz "fe le jubettikunne" je od izraza, od glagola) "bettekehu" (a to) je (značenja i smisla što i) "katta'ahu": odsijecao je njega (ili: izodsijecao je njega). "...... kilen....." i "kavlen" je jedno (oboje znači: govor, riječ). "..... tubi'a.....", je (što i) "hutime": zapečatilo se je.

GLAVA:

"A ko ubije (jednoga, nekoga) vjernika namjerno, pa njegova kazna je pakao.....".

("Muteammiden" doslovno znači: urpavljajući se - a to će reći pošavši u cilju, u svrhu ubijanja prema žrtvi da je ubije.)

PRIČAO NAM JE Adem, sin Ebu Ijasa, pričao nam je Šubete, pričao nam je Mugirete, sin Numana, rekao je: čuo sam Seida, sina Džubejra, rekao je:

Ajet (jedan što) su se razišli u njemu (oko njega) stanovnici Kufe (bio je uzrok), pa sam otputovao (da pitam) o njemu k Ibnu Abasu. Pa sam pitao njega o njemu, pa je rekao:

Sišao je ovaj ajet: "A ko ubije vjernika namjerno, pa njegova kazna je pakao.....", on je zadnje što je sišlo, i nije dokinula (ukinula) njega (nijedna) stvar (tj. ništa).

GLAVA:

"..... i ne govorite za (onoga) ko je bacio k vama (taj) pozdrav (mira, tj. ko vam je ponudio mir, sklapanje mira), nisi vjernik.....".

"Essilmu", i "esselemu" i "esselamu" je jedno (tj. sve tri te riječi znače isto: mir).

(Prema tome prevod teksta ajeta trebao bi da glasi ovako: "...... i ne govorite za onoga ko je bacio k vama (ponudu za taj) mir, nisi vjernik.....". Međutim, kako selam znači i pozdrav, prevod je izražen kako je to već navedeno.)

PRIČAO MI JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan od Amra, od Ata-a, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (u vezi ovoga ajeta): "...... i ne govorite za (onoga) ko je bacio k vama pozdrav (mira), nisi vjernik (nikakav).....", rekao je: rekao je Ibnu Abas:

Bio je (jedan) čovjek u bravčićima svojima (tj. u svome malom stadu brava, ovaca), pa su stigli njega (ti izvjesni) muslimani, pa je rekao (on njima):

"Pozdrav na vas (Pozdrav vama od mene, tj. Pozdravljam vas)!" Pa su ubili njega i uzeli su njegove bravčiće.

(Jedna druga predaja o ovome kaže da su ti muslimani smatrali da je taj čovjek njih pozdravio samo zato da bi se spasio i da bi spasio svoje brave-ovce, a što je želio da ih pozdravi običnim pozdravom, pa su ga zbog toga ubili.)

Pa je spustio Allah o tome (navedeni ajet, odnosno navedeni dio toga ajeta) do Njegovoga govora: "robu (toga) života ovozemnoga....." (a to su) ti bravčići (to malo stado brava).

Rekao je (Ata'): Čitao je Ibnu Abas: "...... (ilejkumus)selame.....", (a Nafi' i Hamzete su čitali: "...... ilejkumusseleme...."): pozdrav.

GLAVA:

"Neće se izjednačiti (izravnati, tj. Nisu jednaki, ravni ti) sjedači (kod kuće) od (tih) vjernika i (ti) borci u putu Allaha.....".

PRIČAO NAM JE Ismail, sin Abdullaha, rekao je: pričao mi je Ibrahim, sin Sada, od Saliha, sina Kejsana, od Ibnu Šihaba, rekao je: pričao mi je Sehl, sin Sada, Sa'idija da je on vidio Mervana, sina Hakema, u Bogomolji, pa sam došao dok sam sjeo ka njegovoj strani (tj. pa sam išao prema njemu dok sam ja sjeo uz njega), pa je (on) izvijestio nas da je Zejd, sin Sabita, izvijestio njega da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, diktirao njemu (kazivao njemu u pero da on piše ajet): "Neće se izjednačiti (ti) sjedači od vjernika i (ti) borci u putu Allaha.....", pa je došao njemu Ibnu Umi Mektum, a on dobacuje njega na mene (tj. a on diktira njega meni). Rekao je ((Ibnu Ummi Mektum):

"O poslaniče Allaha! Tako mi Allaha da mogu (voditi tu) borbu, zaista bih se borio." A bio je (on) slijep. Pa je spustio Allah na Svoga poslanika, pomilovao ga Allah i spasio, a njegovo stegno je na mome stegnu, pa je bilo teško na mene (tj. meni tako-to) čak (da) sam se plašio (uplašio) da će se stucati (smrviti) moje stegno. Zatim se otklonilo od njega (tj. otišlo je od njega to stanje), pa je spustio Allah:

"..... osim vlasnika (te) štete (oštećenja važnih tjelesnih sposobnosti, tj. osim prinuždenih, primoranih da sjede kod kuće zbog slijepoće i sličnoga).....".

PRIČAO MI JE Hafs, sin Umera, pričao nam je Šubete od Ebu Ishaka, od Bera-a, bio zadovoljan Uzvišeni Allah od njega, rekao je:

Pošto je sišao (ajet): "Neće se izjednačiti (ti) sjedači od vjernika......", pozvao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, Zejda, pa je pisao (napisao) njega (taj ajet). Pa je došao Ibnu Ummi

Mektum, pa se je potužio (na) svoje oštećenje (vida, tj. na svoju slijepoću, sljepoću), pa je spustio Allah:

"..... osim vlasnika (te) štete......".

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Jusufa, od Israila, od Ebu Ishaka, od Bera-a, rekao je:

Pošto je sišao (ajet): "Neće se izjednačiti (ti) sjedači od (tih) vjernika.....", rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Pozovite omsicu (iksa, tog-i-tog)." Pa je došao njemu, a sa njim je (taj) divit (tintarica) i (ta) ploča (tabla), ili (ta) plećka (tj. kost od pleća, lopatica od plećke, jer su pisali i na tome zbog pomanjkanja i oskudice u papiru), pa je rekao:

"Piši: "Neće se izjednačiti (ti) sjedači od (tih) vjernika i (ti) borci u putu Allaha.....", a iza (pozadi) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (u tom času bio) je Ibnu Ummi Mektum, pa je rekao:

"O poslaniče Allaha! Ja sam slijep." Pa je sišla njezinim mjestom (u njezino, u njeno mjesto, na njezino mjesto - ili: Pa je sišao na mjesto njega-toga ajeta - ovaj ajet): "Neće se izjednačiti (ti) sjedači od (tih) vjernika, osim vlasnika (te) štete (oštećenja u vidu), i (ti) borci u putu Allaha......".

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Musa-a, izvijestio nas je Hišam da je Ibnu Džurejdž izvijestio njih. - H - A pričao mi je Ishak, izvijestio nas je Abdurezak, izvijestio nas je Ibnu Džurejdž, izvijestio me je Abdulkerim da je Miksem, slobodnjak Abdullaha sina Harisa, izvijestio njega da je Ibnu Abas, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, izvijestio njega (da riječi u ajetu) "Neće se izjednačiti (ti) sjedači od (tih) vjernika.....", (da se te riječi odnose na one koji su izostali) od Bedra i (te) izlazače ka Bedru (tj. i na one koji su išli na Bedr u borbu).

GLAVA:

"Zaista (oni) koji (su takvi da) su usmrtili njih (ti) anđeli (u takvom stanju da su oni) nasilnici svojim dušama, rekli su (tj. reći će im anđeli): "U čemu ste bili?" Rekli su (tj. Reći će oni anđelima): "Bili smo smatrani nemoćnima u (toj) zemlji"; rekli su (reći će anđeli): "Zar nije bila zemlja Allaha (Allahova Zemlja) prostrana, pa (da) se iselite u njoj (u drugi kraj gdje ste mogli ispovijedati Islam)?"......". Ajet (taj vidjeti).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jezida, Mukri' (Mukria), pričao nam je Hajvete i (još jedan drugi) osim njega, rekla su njih dva: pričao nam je Muhamed, sin Abdurahmana, Ebul-Esved, rekao je:

Odsjekao se je na stanovnike Medine (jedan) odred (tj. Odredilo se je stanovnicima Medine da dadnu jedan odred vojske, jednu vojsku za borbu pristalica Abdullaha, sina Zubejra, protiv muslimana stanovnika Sirije koji su bili pristalice Abdul-Melika), pa sam se upisao u njega (u taj odred). Pa sam susreo (sreo) Ikrimeta, slobodnjaka Ibnu Abasa (Ibnu Abasovoga), pa sam izvijestio njega, pa je zabranjivao to meni najžešćim (svojim) zabranjivanjem, zatim je rekao:

Izvijestio me je Ibnu Abas da su (neki) ljudi od (tih prvih) muslimana bili sa (tim) idolopoklonicima, umnožavaju crninu (tih) idolopoklonika (tj. uveličavajući oni mnoštvo, masu, gomilu idolopoklonika) na (protiv) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (u jednoj borbi - veli se na Bedru -), dođe (ta) strijela, pa se baci (pa se gađa) s njom, pa pogodi jednoga (od) njih, pa ubije njega; ili se udari (tj. ili bude udaren), pa se ubije (pa od toga udarca bude ubijen). Pa je spustio Allah:

"Zaista (oni) koji (su takvi da) su usmrtili njih (ti) anđeli (u takvome stanju da su oni bili) nasilnici svojim dušama.....". Ajet (taj vidjeti). Predao je njega (taj hadis) Lejs od Ebul-Esveda.

(S ovim je Ikrimete htio da kaže Ebu-Esvedu ovo: Iako ti u srcu nisi za ratovanje muslimana između sebe, ako u tom takvom ratu pogineš, učinićeš nasilje sam sebi, svojoj duši jer ćeš na nju natovariti grijeh učestvovanja u takvom ratu; a ako ti ubiješ koga u takvom ratu, opet si učinio još veći grijeh - isto onako kao što je bio slučaj i sa tim nekim muslimanima u redovima idolopokloničke vojske koja se je borila

protiv Muhameda a.s. i muslimana - ti muslimani su krivi što nisu izbjegli učestvovanje u takvoj vojsci koja se bori protiv Muhameda a.s., i kad je takav musliman u takvoj prilici i poginuo, on je opet griješan i sam je sebi nasilje učinio iako u duši, možda, nije želio da uzme učešća u borbi protiv muslimana i Muhameda a.s.)

"Osim (onih) koji se smatraju nemoćni od (tj. između tih) ljudi, i žena i djece (koja) neće moći (koja ne mogu učiniti nikakve) varke (tj. izlaza da se oni spase) i neće se naputiti putu (tj. i ne znaju nikakvoga puta kojim bi se iselili u neki drugi kraj).".

PRIČAO NAM JE Ebu Numan, pričao nam je Hammad od Ejjuba, od Ibnu Ebu Mulejketa, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (govoreći on o ajetu) "Osim (onih) koji se smatraju (kao) nemoćni.....", rekao je:

Bila je moja majka od (onih) ko (je takav da) je ispričao Allah (njega, tj. opravdao ga da se ne može iseliti).

GLAVA

Njegovoga govora: "...... pa ti (takvi) možda Allah da oprosti njima.....". Ajet (taj vidjeti).

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Šejban od Jahja-a, od Ebu Selemeta, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Uzvišeni Allah od njega, rekao je:

Dok Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, klanja večernju molitvu, pošto (tj. kadli) je rekao (kadli odjednom reče):

"Čuo Allah za (onoga) ko je hvalio Njega!", zatim je rekao prije (nego) da ničiči (tj. prije nego da on padne ničice, prije nego da ode na sedždu):

"Moj Bože! Spasi Ajjaša, sin Ebu Rebi'ata! Moj Bože! Spasi Selemeta, sin Hišama! Moj Bože! Spasi Velida, sina Velida! Moj Bože! Spasi (one) koji se smatraju slabi (nemoćni) od (tih) vjernika! Moj

Bože! Prižesti (Pojačaj) Tvoje gaženje (tj. Svoju kaznu) na (pleme) Mudar. Moj Bože! Učini nju (kaznu na taj način što ćeš poslati njima gladne) godine kao godine Jusufa (tj. kao što si dao nerodne godine u vrijeme Jusufa a.s.)."

GLAVA

Njegovoga govora: "..... a nema grijeha (nikakvoga) na vas ako je bilo s vama (tj. za vas, vama neko) uznemirenje od kiše, ili ste bili bolesni, da ostavite (stavite osim sebe, da skinete sa sebe vi) vaša (svoja) oružja.....".

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Mukatila, Ebul-Hasen, izvijestio nas je Hadžadž od Ibnu Džurejdža, rekao je: izvijestio me je Ja'la od Seida, sina Džubejra, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Uzvišeni Allah od njih dvojice, (govoreći o kur'anskim riječima): "..... ako je bilo sa vama (ili: za vas, u vas neko) uznemirenje od kiše, ili ste bili bolesni.....", rekao je (Ibnu Abas):

Abdurahman, sin Avfa bio je ranjen (pa je u vezi toga, u vezi njega sišlo je to, taj dio riječi u tom ajetu što se u njemu nalaze te riječi).

GLAVA

Njegovoga govora: "I traže (oni) rješenje (pravno rješenje od) tebe o (tim) ženama; reci: Allah daje rješenja vama o njima, i što se čita na vas (tj. i što se čita vama) u (toj izvjesnoj) knjizi u (tj. o) sirotama (tih) žena......".

PRIČAO NAM JE Ubejd, sin Ismaila, pričao nam je Ebu Usamete, rekao je: pričao nam je Hišam, sin Urveta, od svoga oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, (u vezi kur'anskih riječi) "I traže rješenje (od) tebe o (tim) ženama; reci: Allah daje rješenje vama o njima......", do Njegovoga govora: "..... a (vi) želite da vjenčate njih (sebi)......", rekla je Aiša:

On je (tj. To je izvjesni taj) čovjek (što) biva kod njega (ta) sirotica, on je njezin zaštitnik (zakonski zastupnik) i njezin nasljednik, pa je bila suvlasnik njegov u njegovom imanju, čak u (toj izvjesnoj) palmi (ili: grozdu od palme, u grozdu od hurmi, datula), pa želi (on) da vjenča nju (sebi) i mrzi da spari (vjenča on) nju (nekom drugom) čovjeku pa (da taj čovjek) bude suvlasnik njemu u njegovom imanju sa (onim, tj. uz ono) što je bila suvlasnik njemu (ona, tj. zbog toga što je ona bila suvlasnik njegov prije udaje). Pa spriječi (on) nju (od udaje za nekoga drugoga). Pa je sišao ovaj ajet (o tome).

"A ako se je (jedna) žena bojala od svoga muža uzdizanju (tj. odustajanja od njegovoga izvršavanja bračnih obaveza prema njoj), ili okretanja (glave od nje).....".

A rekao je Ibnu Abas: "Šikakun" je (što i) "tefasudun": međusobno kvarenje odnosa.

(Ovo tumačenje Ibnu Abasa značenja riječi "šikakun" trebalo je doći u tekstu ranije po mišljenju komentatora.)

"..... i učinile su se prisutnima (te) duše (toj) škrtosti......", (a to znači): njegova (čovjekova) strast u (izvjesnoj) stvari (što) hlepi na nju (što je pohlepan) na nju. "...... kao (tu) obješenu.....", (to znači): Nije ona udovica, a niti je vlasnica muža (tj. a niti je ona udata, odnosno, a niti je sa mužem). "...... nušuzen......", je (što i) "bugdan": mržnju (mržnja).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Mukatila, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Hišam, sin Urveta, od svoga oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, (govoreći ona o kur'anskim riječima) "A ako se je (jedna) žena bojala od svoga muža uzdizanja (odustajanja, mržnje), ili okretanja (njegovoga, svoje glave od nje)......", rekla je:

Čovjek (izvjesni dođe u takvu priliku da) bude kod njega (njegova) žena (u takvom stanju da) nije (on) tražilac mnogoga (življenja u braku) od nje, hoće da se rastavi s njome, pa (ona) govori (tj. rekne njemu): "Činim te od moje stvari u dozvoljenosti (ali da me ne razvjenčavaš, tj. Ne razvjenčavaj me od sebe, a dozvoljavam ti da ne izvršavaš svoje bračne obaveze prema meni ako ne želiš da ih izvršavaš)." Pa je sišao ovaj ajet o tome.

"Zaista (ti) dvoličnjaci su u (tom) najnižem stupnju (ili: najnižem dnu).....".

A rekao je Ibnu Abas: najnižoj Vatri.

(Tj. "u najnižem stupnju (dnu)", znači u najnižoj Vatri.)

"..... nefekan.....", je (što i) "sereben": podzemni hod (idenje, prolaz), tunel.

(Od "nefekun" je nastala i riječ "munafikun": dvoličnjak, jer kako god tunel ima dva otvora, tako i dvoličnjak sebi postigne dva otvora, izlaza: jedan kod muslimana, a jedan kod neprijatelja muslimanskih.)

PRIČAO NAM JE Umer, sin Hafsa, pričao nam je moj otac, pričao nam je Aameš, rekao je: pričao mi je Ibrahim od Esveda, rekao je:

Bili smo u kolutu (tj. u krugu, u društvu) Abdullaha (Mesudovoga), pa je došao Huzejfete dok je stao nad nama, pa je pozdravio, zatim je rekao:

"Zaista već se je spustilo (to) dvoličnjaštvo na (jedan) narod bolji od vas."

(To jest: Bili su stavljeni na iskušenje da postanu dvoličnjaci oni koji su živjeli u boljoj generaciji, pokoljenju - u pokoljenju savremenika, ashaba koje je bolje nego vaše pokoljenje - pokoljenje tabi'ina, pa zato ne smatrajte da i vi ne možete u takvo iskušenje zapasti da postanete dvoličnjaci.)

Rekao je Esved: "Slava Allahu! Zaista Allah govori (tj. kaže u Kur'anu): "Zaista (ti) dvoličnjaci su u najnižem stupnju (dnu) od Vatre.....". Pa se osmjehnuo Abdullah.

(Veli se da je to bilo u znak divljenja riječima Huzejfeta koji je upozoravao na čuvanje i opreznost od dvoličnjaštva.)

I sjeo je Huzejfete u stranu (tj. u jedan kraj te) bogomolje. Pa je ustao Abdullah, pa su se razišli njegovi drugovi. Pa je gađao mene sa (tim) pijeskom (Huzejfete - to kaže Esved), pa sam došao njemu. Pa je rekao Huzejfete: "Začudio sam se od (tj. zbog) njegovoga smijeha, a već je poznavao (znao ono) što sam rekao. Zaista već se je spustilo (to) dvoličnjaštvo na narod (tj. na jedne ljude koji) su bili bolji od vas, zatim su se vratili, pa se vratio Allah na njih (tj. zatim su se ti ljudi pokajali od dvoličnjaštva, pa je Allah primio njihovo pokajanje)."

GLAVA:

Njegov govor: "Zaista mi smo objavili k tebi kao što smo objavili ka Nuhu......", do Njegovoga govora: "..... i Junusu, i Harunu i Sulejmanu.....".

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja od Sufjana, rekao je: pričao mi je Aameš od Ebu Vaila, od Abdullaha (Mesudovoga), od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Ne treba za jednoga (tj. ni jednome čovjeku, nikome) da govori: "Ja sam bolji od Junusa, sina Meta-a (Metaovoga)."

(Ili: Ne treba ni jednome čovjeku da govori da sam ja bolji od Junusa, sina Meta-a.)

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Sinana, pričao nam je Fulejh, pričao nam je Hilal od Ata-a, sina Jesara, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Ko je rekao (Ko rekne): "Ja sam bolji od Junusa, sina Meta-a, pa već je slagao (ili: Ko rekne da sam ja bolji od Junusa, sina Meta-a, pa već je slagao)."
GLAVA:

"Traže rješenje tebi (tj. od tebe); reci: Allah daje rješenje vama o (tom) licu bez djece i roditelja (to znači "el-kelaletu"); ako je (jedan) čovjek propao (tj. umro), nije za njega dijete (tj. nema djeteta), a za njega (tj. u njega) je sestra (a ima jednu sestru), pa za nju je polovina (tj. pa njoj pripada polovina onoga) što je ostavio (on poslije svoje smrti od kakve imovine), a on naslijeđuje nju (tj. svu njezinu imovinu) ako nije bilo za nju (tj. u nje nijedno) dijete.....".

A "el-kelaletu" je (onaj) ko (je takav da) nije naslijedio njega otac ili sin, a on (taj izraz) je infinitiv od (ili: on-taj izraz je proistekao od): "tekellelehunnesebu" (nagnulo se je njemu, porijeklo; ili: uzelo se je njemu porijeklo sa obje strane - a misli se, valjda na to da mu se je prekinulo porijeklo; ili: dosadilo se je njemu porijeklo, otupilo, zatupilo se je njemu porijeklo njegovo - a to će opet reći prestalo mu je porijeklo na obje strane).

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Šubete od Ebu Ishaka: čuo sam Bera-a, bio zadovoljan Uzvišeni Allah od njega, rekao je:

Zadnja sura (koja) je sišla je Beraetun, a zadnji ajet (koji) je sišao je (ajet): "Traže rješenje tebi (tj. od tebe).....".

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA

GLAVA

tumačenja sure Maide (El-Maidete, a riječ "maidetun" znači: sofra, stol, trpeza, postavljena trpeza sa hranom; a u ovoj suri se spominje trpeza koju je Uzvišeni Allah poslao sa neba Isa-u a.s. - Isusu -, pa se po tome i zove ova sura)

"..... hurumun.....", njezina jednina (tj. jednina od "hurumun") je "haramun": zabranjena stvar (ali ovdje riječ "haramun" plural "hurumun" znači hodočasnički obučena, odjevena osoba). "..... fe bi ma nakdihim misakahum.....", je (što i) "bi nakdihim": sa njihovim kvarenjem (kršenjem svojih ugovora, obaveza). "..... elleti ketebellahu (koju je propisao Allah).....", je (značenja) "džealellahu": (koju) je učinio Allah (vama). "...... tebu'e.....", je (značenja) "tahmile": (da) poneseš (da natovariš). "..... dairetun.....", je (značenja) "devletun": okretanje (okretaj, prevrtaj, prevrat, preokret). A rekao je (jedan drugi) osim njega (tj. osim onoga ko je dao prethodna tumačenja za te prijašnje riječi): "El-igrau" je (što i) "etteslitu": davanje moći (ili: davanje vlasti; a veli: bacanje, ubacivanje nečega - mržnje i slično - među neke osobe i lica). "..... udžurehunne.....", je (što i) "muhurehunne": njihove vjenčane darove (njihove prćije).

"El-Muhejminu" je (što i) "el-eminu": pouzdan (povjerljiv). Kur'an je pouzdan na svaku knjigu prije sebe (tj. povjerljiv je u svaku Božiju knjigu prije sebe, prethodnu).

Rekao je Sufjan: Nema u Kur'anu (nijedan) ajet žešći na mene (žešći meni, žešći za mene) od: "..... niste (ni) na (jednoj) stvari (ni na čemu) do (da vi) uspostavite Tevrat, i Indžil i (ono) što se je spustilo k vama od vašega Gospoda.....". "..... mahmesatun....", je (što i) "medža'atun": glad. "...... men ahjaha (ko je oživio nju, tj. ko oživi nju)....." - misli (na to): ko je zabranio ubijanje nje (osobe) osim sa pravom (tj. osim ako je ubije po kazni), živjeli su (tj. živjeće ti) ljudi od njega (od nje; ili: zbog njega) svi. "..... šir'aten ve minhadžen.....", je (što i) "sebilen ve sunneten": put i običaj (put i postupak). "Fe in 'usire.....", je (što i) "zahere": pokazalo se je (tj. Pa ako se je pokazalo.....). "..... el-evlejani.....", jednina njih dvojice ("el-evlejani" znači: dvojica preča, podobnija) je "evla": preči (podobniji). (To jest: "El-evlejani" je dvojina od "evla", a "evla" je jednina).

GLAVA

Njegovoga govora: "...... danas sam usavršio vama vašu vjeru.....".

A rekao je Ibnu Abas: "Mahmesatun" je (što i) "medža'atun": glad.

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Beššara, pričao nam je Abdurahman, pričao nam je Sufjan od Kajsa, od Tarika, sina Šihaba: Rekli su (izvjesni) Židovi Umeru:

"Zaista vi čitate (jedan) ajet (takav) da je sišao u nas (nama), zaista bismo uzeli njega bajramom (praznikom, tj. praznovali bismo dan kada je sišao taj ajet)." Pa je rekao Umer: "Zaista ja zaista znam kad se je spustilo, i gdje se je spustilo i gdje je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, kada se je spustio (taj ajet): (to je bilo na) dan Arefata, i zaista mi smo (bili) tako mi Allaha u (tj. na) Arefatu." Rekao je Sufjan: I sumnjam (da li) je bio petak, ili ne: "...... danas sam usavršio vama vašu vjeru.....".

GLAVA

Njegovoga govora: "...... pa niste našli (nikakve) vode, pa upravite se (kakvoj) zemlji čistoj.....".

"..... tejemmemu.....", je (što i) "teammedu": upravite se. "..... ammine.....", je (što i) "amidine": upravljajući se oni. "Emmemtu" i "tejemmemtu" je jedno: upravio sam se.

A rekao je Ibnu Abas: "...... lemestum (dotaknuli ste).....", i "....... temessuhunne (dotaknete njih).....", i "...... ellati dehaltum bi hinne (koje su te što ste unišli sa njima)......", i "el-ifda'u" (dovođenje, dopiranje) je brak (tj. sva ta četiri izraza u Kur'anu označavaju tim načinom pojam braka, bračnog odnosa).

PRIČAO NAM JE Ismail, rekao je: pričao mi je Malik od Abdurahmana, sina Kasima, od njegovoga oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, supruge Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekla je:

Izašli smo sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u nekom (od) njegovih putovanja. Te kada smo bili u (mjestu) Bejda-u, ili u Zatul-Džejšu (sumnja Aiša r.a.), odsjekao (tj. prekinuo, otrgao) se je niz (ogrlica, đerdan) moj, pa se podigao poslanik Allaha, pomilovao ga

Allah i spasio, na njegovo traženje i podigli su se (ti) ljudi sa njim, a nisu na vodi (tj. blizu vode, kod neke vode) i nije sa njima voda (tj. i nemaju oni uza se vode, nemaju sa sobom vode). Pa su došli (ti) ljudi k Ebu Bekru Siddiku, pa su rekli:

"Zar (ti) ne vidiš šta je napravila Aiša? Podigla je poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i (te) ljude, a nisu na vodi (kod neke vode) i nije sa njima voda (i nemaju vode)." Pa je došao Ebu Bekr, a poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, stavljač je (tj. stavio je) svoju glavu na moje stegno, već je zaspao. Pa je rekao: "Zadržala si poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i (te) ljude, a nisu na vodi i nije sa njima voda." Rekla je Aiša: Pa je korio mene Ebu Bekr i rekao (tj. i izgovorio) je šta je htio Allah da rekne, i počeo je (da) udara mene sa svojom rukom u moju slabinu (u moj bok). I ne sprječava me od pomicanja (pokretanja sobom zbog njegovoga udaranja ništa drugo) osim mjesto poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, na mome stegnu. Pa je ustao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, kada je osvanuo na (stanju) bez vode. Pa je spustio Allah ajet (toga) upravljanja (ka zemlji i prašini pa da se njom čisti kada nema vode).

Pa je rekao Usejd, sin Hudajra: "Nije on (ovaj ajet) prva vaša blagoslov, o rode (o porodico) Ebu Bekra!" Rekla je: Pa smo poslali (podigli tu) devu koja je (ta što) sam bila na njoj, pa kada li (taj) niz (đerdan) pod njom.

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Sulejmana, rekao je: pričao mi je Ibnu Vehb, rekao je: izvijestio me je Amr da je Abdurahman, sin Kasima, pričao njemu od svoga oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje (s njom):

Pala je (jedna) ogrlica moja (tj. ispala je) u Bejda-u, a mi smo ulazači (tj. a mi ulazimo u) Medinu. Pa je postavio devu na koljena Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (tj. dao joj je znak da se spusti, da legne ona na svoja koljena) i sjahao je, pa je presavio (nagnuo) svoju glavu u moje krilo spavajući (on, tj. zaspavši on). Došao je Ebu Bekr, pa je udario mene šakom u prsa žestokim udaranjem (žestokim udarcem, vrlo jako) i rekao je:

"Zadržala si (te) ljude u ogrlici (tj. zbog jedne ogrlice)." Pa sa mnom je (ta) smrt zbog mjesta poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a već je zadao meni bol. Zatim se zaista Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, probudio, a bilo je prisutno (osvanulo je to) jutro. Pa se je tražila (ta) voda, pa se nije našla, pa je sišao (taj ajet):

"O (vi) koji ste vjerovali, kada ste ustali ka (toj) molitvi......". Ajet (taj vidjeti). Pa je rekao Usejd, sin Hudajra: "Zaista već je dao blagoslov Allah za (te) ljude (tj. tim ljudima) u vama (tj. zbog vas), o rode (porodico) Ebu Bekra! Niste vi (ništa drugo) osim (jedan) blagoslov za njih (tj. vi ste sreća njima, sreća za njih)."

GLAVA

Njegovoga govora: "...... pa idi ti i tvoj Gospod, pa se borite vas dvojica, zaista mi smo evo ovdje sjedači (mi ovdje sjedimo).".

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Israil od Muharika, od Tarika, sina Šihaba: čuo sam Ibnu Mes'uda, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: Vidio sam od Mikdada (ili: Prisustvovao sam Mikdadu; ili: Prisustvovao sam sa Mikdadom). - H - A pričao mi je Hamdan, sin Umera, pričao nam je Ebu Nadr, pričao nam je Ešdžeija od Sufjana, od Muharika, od Tarika, od Abdullaha (Mesudovoga), rekao je: rekao je Mikdad (na) dan Bedra:

"O poslaniče Allaha! Zaista mi nećemo reći tebi kao što su rekli Israelićani Musa-u: "...... pa idi ti i tvoj Gospod, pa se borite vas dvojica, zaista mi smo evo ovdje sjedači.", a ali (tj. nego ti kažemo): "Prolazi (tj. Idi), a mi smo sa tobom!" Pa kao da se je ono otklonilo (odstranilo nelagodno stanje) od poslanika Allaha (Allahovoga), pomilovao ga Allah i spasio. I predao je njega (taj hadis) Veki' od Sufjana, od Muharika, od Tarika da je Mikdad rekao to Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio.

GLAVA:

"Kazna (onima) koji ratuju Allahom (tj. protiv Allaha) i Njegovim poslanikom i trče u (toj) Zemlji pokvarenošću (tj. i koji trče na Zemlji,

po Zemlji da siju pokvarenost - njihova je kazna) samo da se poubijaju, ili (da) se povješaju.....", do Njegovoga govora: "..... ili (da) se protjeraju iz (te) zemlje (tj. iz te oblasti gdje su sijali pokvarenost i nevaljaštine - da se interniraju u drugu neku oblast).....". Ratovanje protiv Allaha je nevjerovanje u Njega.

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Muhamed, sin Abdullaha, Ensarija, pričao nam je Ibnu Avn, rekao je: pričao mi je Selman Ebu Redža', slobodnjak Ebu Kilabeta, da je on bio sjedač (tj. da je bio sjedio) iza (pozadi, ozadi) Umera, sina Abdul-Aziza, pa su spominjali i spominjali su (prisutni ljudi pitanje šerijatskoga pravnoga postupka koji se naziva "el-kasametu" i prevodi se onda kada se sa sigurnošću ne zna ko je ubio lice nađeno mrtvo), pa rekli su (da smatraju taj postupak kao neku vrstu odmazde za ubijenoga i kao neku vrstu zadovoljenja rođaka ubijenoga lica) i rekli su:

"Već su vršili odmazdu s njom (osvećivali su ubijenoga s tom vrstom postupka, takvom presudom tebi prethodne) halife." Pa se je obazro (okrenuo) ka Ebu Kilabetu, a on iza njegovih leđa, pa je rekao: "Šta (ti) govoriš (tj. Šta ti o tom misliš), o Abdullahe, sine Zejda?" Ili je rekao: "Šta govoriš, o Ebu Kilabete?" Rekao sam:

"Nisam znao (tj. Ne znam nijednu) osobu (da je takva da) se je dozvoljavalo njezino ubijanje u Islamu osim čovjeka (koji) je bludničio poslije ženidbe, ili je ubio (on neku) osobu bez (odmazde neke) osobe ili je ratovao Allahom i Njegovim poslanikom, pomilovao ga Allah i spasio, (tj. ili je postao odmetnik od Islama nakon što je bio primio Islam pa više ne vjeruje u Allaha i Njegovoga poslanika a.s.)." Pa je rekao Anbesete: "Pričao nam je Enes za tako i tako (to i to)." Rekao sam: "Meni je pričao Enes (to tako, slično tome), rekao je:

Došao je (jedan) narod (tj. Došli su neki ljudi) na Vjerovijesnika (Vjerovijesniku), pomilovao ga Allah i spasio, pa su govorili njemu (razgovarali su sa njime), pa su rekli:

"Već smo osjetili (za nas) nezdravom ovu zemlju (tj. Ne prija nam zrak i voda ovoga grada Medine)." Pa je rekao: "Ovo je marva (tj. deve i stoka grupna, krupna) naša izlazi (odlazi na pašu dalje od Medine), pa

izađite u njoj (tj. i vi sa njom), pa pijte od njezinih mlijeka (njena mlijeka, od njih mlijeka) i njezinih mokrača." Pa su izašli u njoj (sa njom sa stokom), pa su pili od njezinih mokraća i njezinih mlijeka, i ozdravili su (oni) i nagnuli su se na (toga) pastira (čobana), pa su ubili njega i sebi su potjerali (tu) marvu (stoku, tj. te deve).

"Pa šta (da) se usporava od ovih (Pa zašto da se oklijeva sa kaznom ovih ovakvih)?!" ("Što da se s nestrpljenjem čeka šta će biti od ovih ovakvih?!") "Ubili su (tu) osobu, i ratovali su Allahom i Njegovim poslanikom i zastrašili su poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio."

(Dakle kod ovih je krivica bila očita.)

Pa je rekao: "Slava Allahu!" Pa sam rekao: "Sumnjičiš mene (ti, tj. Izgleda da mi ne vjeruješ da je ovo meni pričao Enes)." Rekao je (Anbesete): "Pričao je nama za ovo Enes (također)." Rekao je (Ebu Kilabete): I rekao je (Anbesete):

"O stanovnici toga (kraja, tj. O stanovnici Sirije; ili: O stanovnici Damaska)! Zaista vi nećete prestati sa dobrom (tj. vi ćete biti neprestano dobro) dok je dao ostajanje Allah ovome (čovjeku) u vama (među vama) i slično njemu (tj. Bićete dobro dok god Allah daje da među vama bude bio ovaj i sličan njemu neko)."

GLAVA

Njegovoga govora: "...... i (da) su rane odmazde......".

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Selama, izvijestio nas je Fezarija od Humejda, od Enesa, bio zadovoljan Uzvišeni Allah od njega, rekao je:

Razbila je Rubeji-a, a ona je tetka Enesa, sina Malika, sjekutić (zub jedne) djevojke od Pomagača, pa je tražio (taj) narod (tu) odmazdu. Pa su došli Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je zapovjedio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, za (tu) odmazdu. Pa je rekao Enes, sin Nadra, stric Enesa, sina Malika:

"Ne! Tako mi Allaha neće se razbiti njezin zub, o poslaniče Allaha!" Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"O Enese! Knjiga Allaha je (presudila da se izvrši ta) odmazda." Pa su se zadovoljili (ljudi koji su predvodili taj) narod i primili su otkup (platu za krv, krvarinu tu). Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista od robova Allaha (ima neko) ko (je takav) da se je zakleo na Allaha (tj. da se zakune Allahom), zaista je (zaista bi) učinio istinitom njemu (Allah zakletvu)."

GLAVA:

"O (ti Moj) poslaniče, priopći (ono) što se spustilo k tebi od tvoga Gospoda,.....".

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Jusufa, pričao nam je Sufjan od Ismaila, od Šabije, od Mesruka, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

"Ko je pričao tebi da je Muhamed, pomilovao ga Allah i spasio, sakrio (neku) stvar od (onoga) što se spustilo njemu, pa već je slagao, a Allah govori: "O (ti) poslaniče, priopći (ono) što se je spustilo k tebi od tvoga Gospoda....."." Ajet (taj vidjeti).

GLAVA

Njegovoga govora: "Neće uzimati (tj. Neće kažnjavati) vas Allah za (tu) brbljivost (tj. za tu nepromišljenost) u vašim zakletvama.....".

PRIČAO NAM JE Alija, sin Selemeta, pričao nam je Malik, sin Suajra, pričao nam je Hišam od svoga oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje:

Spustio se je ovaj ajet: "Neće uzimati (kažnjavati) vas Allah za (tu) brbljivost u vašim zakletvama.....", u govoru (toga) čovjeka (tj. u vezi

riječi i govorenja čovjekovoga): "Ne, tako mi Allaha!", i: "Da, tako mi Allaha!".

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Ebu Redža-a, pričao nam je Nadr od Hišama, rekao je: izvijestio me je moj otac od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da je njezin otac bio (takav da) neće pogaziti u zakletvi (tj. neće pogaziti zakletvu) dok je spustio Allah otkupljenje (iskupljenje, tj. do toga vremena nije kršio zakletve, a kada je Allah odredio otkupljenje) zakletve, rekao je Ebu Bekr:

Neću vidjeti (Neću smatrati nijednu) zakletvu (koja je takva da) mislim (nešto drugo) osim nje (da) je bolje od nje (pa da ću postupiti sa tom zakletvom na drugi način) osim (tako da) sam primio (tj. da ću primiti) dopuštenje Allaha, i učinio sam (tj. i učiniću onaj postupak) koji je bolji (od ostajanja na onome za koji sam se bio zakleo).

GLAVA

Njegovoga govora: "O (vi) koji ste vjerovali, ne zabranjujte lijepih (ugodnosti, uživanja) što je dozvolio Allah vama (njih)......".

PRIČAO NAM JE Amr, sin Avna, pričao nam je Halid od Ismaila, od Kajsa, od Abdullaha (Mesudovoga), bio zadovoljan Uzvišeni Allah od njega, rekao je:

Bili smo (običaja da) ratujemo (tj. Ratovasmo u društvu) sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, a nije (tj. a nisu) sa nama žene, pa smo rekli: "Zar se nećemo ujaloviti (uškopiti, uštrojiti)?" Pa je zabranio nama to. Pa je dopustio nama poslije toga da sebi vjenčavamo (tu) ženu za (tu) odjeću (tj. davši mi njoj vjenčanoga dara samo tu izvjesnu odjeću). Zatim je čitao (pročitao ajet):

"O (vi) koji ste vjerovali (tj. koji vjerujete), ne zabranjujte lijepih (ugodnosti, uživanja) što je dozvolio Allah vama (da ih koristite).....".

GLAVA

Njegovoga govora: "..... (to) vino, i hazardna igra, i (postavljeni) idoli i (te) strijelice (za igru za pogađanje sudbine) su samo paganstvo od posla (toga) sotone......".

A rekao je Ibnu Abas: "El-azlamu" je (što i) "el-kidahu": strjelice (što su imali običaj Arapi prije Islama da) traže udio (udjel, tj. sreću) sa njima (tj. pomoću izvlačenja tih strjelica) u (svojim) poslovima. A "nusubun" (to je jednina, a množina te riječi je) "ensabun" je postavljeno kamenje (što) kolju na njemu (žrtve kipovima, idolima; a neki kažu da ta riječ znači: idol, kip). A rekao je (neko drugi) osim njega (tj. osim Ibnu Abasa): "Ezzelemu" (zelemun) je (ta) strjelica (što) nema pera za nju (što nema pera u nje), a on (taj izraz) je jednina (od) "el-ezlamu". A "el-istiksamu" (traženje udjela, dijela, tj. sreće, sudbine) je (da) dadne kolati (tim) strjelicama (da ih stavi u pokret), pa ako su zabranile njemu, zabranio je sebi (tj. prošao se toga posla), a ako su zapovjedile njemu, činio je (ono) što zapovjedaju njemu.

(Može se i u jednini ženskoga roda glagol upotrijebiti u ovome prevodu zadnje rečenice.)

"Judžilu" je (što i) "judiru": daje kružiti (okreće). A već su označavali (te) strjelice (jednim, nekim) znakovima sa (nekim) vrstama (da oni) traže udjel (sreću) s njima.

(Veli se da je od tih strjelica na jednoj pisalo: "Emereni rabbi - Zapovjedio je meni moj gospodar!" Na jednoj je pisalo: "Nehani rabbi - Zabranio mi je moj gospodar!" Na jednoj je pisalo: "Vahidun minkum - Jedan od vas!" I tako dalje.)

A učinio sam od njega (od toga traženja udjela, sreće pomoću tih strjelica rekne se sa oblikom) "kasemtu" (tj. kada to činiš drugom; a ako to činiš sebi, za sebe onda se rekne: "istaksemtu), a "el-kusumu" je infinitiv (neodređeni oblik: traženje udjela, sreće; ili: tražiti udjela, sreće za neki posao pomoću strjelica).

PRIČAO NAM JE Ishak, sin Ibrahima, izvijestio nas je Muhamed, sin Bišra, pričao nam je Abdulaziz, sin Umera sina Abdulaziza, rekao

je: pričao mi je Nafi' od Ibnu Umera, bio zadovoljan Uzvišeni Allah od njih dvojice, rekao je:

Sišlo je zabranjivanje (toga) vina, a zaista je u Medini (bilo) tada zaista pet pića (tj. pet vrsta pića opojnih što) nije u njima piće (od toga) grožđa (tj. a u Medini je tada postojalo pet vrsta opojnih pića osim pića opojnoga koje se pravi od grožđa).

PRIČAO NAM JE Jakub, sin Ibrahima, pričao nam je Ibnu Ulejjete, pričao nam je Abdulaziz, sin Suhejba, rekao je: rekao je Enes, sin Malika, bio zadovoljan Uzvišeni Allah od njega:

Nije bilo za (tj. u) nas (nikakvo drugo) vino osim ovoga vašega fadiha koji (je ta vrsta pića što) nazivate njega fedih (ili: fadih; a to je vrsta soka, opojnoga pića koje se dobijalo od datula koje još nisu dobro sazrele, ali bez stavljanja na vatru). Pa zaista ja sam zaista stajač (stojim), (i) pojim (napajam) Ebu Talhata, i omsicu i omsicu (i tog-i-tog i tog-i-tog) kadli je došao (kadli dođe jedan) čovjek, pa je rekao (taj pridošli čovjek):

"A da li je doprla (došla) vama (ta) vijest?" Pa su rekli: "A šta je to (bilo, tj. A kakva je to vijest)?" Rekao je: "Zabranilo se je (to) vino." Rekli su: "Prolij ove krčage (velike testije; ili: ove ćupove za vino), o Enese!" Rekao je: Pa nisu pitali o njima (za njih), a niti su se vraćali njima poslije vijesti (toga) čovjeka.

PRIČAO NAM JE Sadekate, sin Fadla, izvijestio nas je Ibnu Ujejnete od Amra, od Džabira, rekao je:

Pili su jutarnje piće (tj. Doručkovali su neki) ljudi (u) jutru Uhuda (to) vino, pa su se ubili (pa su pobijeni, poginuli) od njihovoga dana (tj. toga njihovoga dana) svi (kao) mučenici (šehiti-šehidi), a to je bilo prije njegovoga zabranjivanja (prije zabrane vina i opojnih pića).

PRIČAO NAM JE Ishak, sin Ibrahima, Hanzalija, izvijestio nas je Isa i Ibnu Idris od Ebu Hajjana, od Šabije, od Ibnu Umera, rekao je: čuo sam Umera, bio zadovoljan Allah od njega, na govornici Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Što se tiče poslije. O (vi) ljudi! Zaista ono sišlo je zabranjivanje (toga) vina, a ono je od pet (vrsta voća, i žita i sličnoga pravilo se i izrađivalo se): od (toga) grožđa, i datula, i meda, i pšenice i ječma. A (to) vino je (sve ono) što je zastiralo (tu) pamet (tj. sve što zanosi, opija pamet)."

GLAVA:

"Nije na (ili: Nije za one) koji su vjerovali i radili su (te poslove) dobre (nikakav) grijeh u (onome, tj. zbog onoga) što su kušali (okusili).....", do Njegovoga govora "..... a Allah voli (te) dobročinitelje (tj. one koji čine lijepa, dobra djela i poslove.".

PRIČAO NAM JE Ebu Numan, pričao nam je Hamad, sin Zejda, pričao nam je Sabit od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, da je (to) vino koje se je prolilo (bilo se to vino zvalo) fedih (fadih). A povećao je meni Muhamed od Ebu Numana, rekao je:

Bio sam napajač (toga) naroda u stanu Ebu Talhata, pa je sišlo zabranjivanje (toga) vina, pa je zapovjedio (jednome) dozivaču, pa je dozivao (tj. vikao je taj dozivač). Pa je rekao Ebu Talhate: "Izađi, pa pogledaj, šta je ovaj glas (pogledaj o čemu se radi)." Rekao je: Pa sam izašao. Pa sam rekao: "Ovo je (To je nekakav) dozivač (koji) doziva (viče):

"Zar ne (Pazite, Pažnja)! Zaista (to) vino već se je zabranilo." (To jest: "Pažnja! Zabranjeno je vino.") Pa je rekao meni: "Odi (Idi), pa prolij njega (prolij ga)." Rekao je: Pa je teklo u (po) ulicama (sokacima) Medine. Rekao je: A bilo je njihovo vino tada fedih (fadih, tj. od vrste vina zvanoga fedih). Pa je rekao neki (dio toga tadašnjega) naroda:

"Ubio se je (tj. Poginuo je jedan) narod (Ubijeni su, poginuli su neki ljudi), a ono je u njihovim trbusima (stomacima)." Rekao je: Pa je spustio Allah (taj ajet):

"Nije na (one) koji su vjerovali i radili su (ta) dobra (djela) grijeh u (onome, tj. zbog onoga) što su kušali.....".

GLAVA

Njegovoga govora: "...... ne pitajte od (tj. o nekim) stvarima (koje su takve) ako se pokažu vama (one), ružne (tj. neugodne) će biti (one) vama.....".

PRIČAO NAM JE Munzir, sin Velida sina Abdurahmana, Džarudija, pričao nam je moj otac, pričao nam je Šubete od Musa-a, sina Enesa, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Predikovao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (jednu) prediku (propovjed, hutbu takvu da) nisam čuo slične njoj nikada. Rekao je:

"Da znate šta (ja) znam, zaista ste se smijali (tj. zaista bi se vi smijali vrlo) malo i zaista bi (vi) plakali mnogo." Rekao je: Pa su pokrili drugovi poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, svoja lica, za njih je (tj. oni imaju neko) jecanje (na nos). Pa je rekao (jedan) čovjek:

"Ko je moj otac?" Rekao je: "Omsica (taj-i-taj)." Pa je sišao ovaj ajet:

"...... ne pitajte o (nekim) stvarima ako se (one) pokažu vama, biće ružne (neugodne) vama....". Predao je njega (ovaj hadis) Nadr i Revh, sin Ubadeta, od Šu'beta.

PRIČAO NAM JE Fadl, sin Sehla, rekao je: pričao nam je Ebu Nadr, pričao nam je Ebu Hajsemete, pričao nam je Ebu Džuvejrijete od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Bili su (neki) ljudi (običaja da) pitaju poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, ismijavanjem (radi ismijavanja), pa govori (pa pita taj

izvjesni) čovjek: "Ko je moj otac?" I govori (I pita izvjesni taj) čovjek (što) luta njegova deva: "Gdje je moja deva?" Pa je spustio Allah o njima ovaj ajet:

"O (vi) koji ste vjerovali (tj. koji vjerujete), ne pitajte o (nekim) stvarima ako se pokažu vama, biće ružne (neugodne) vama.....", dok je završio (svršio) taj ajet, svega njega (sav).

GLAVA:

"Nije učinio Allah (ništa) od (deve) rascijepljenoga uha, a ni puštene da luta kuda hoće, a ni (ovce) spojene, a ni (ždrjebaka) čuvara (tj. očuvanih leđa svojih).....".

(To su sve nazivi raznih životinja između deva i ovaca koje su među idolopoklonicima bile žrtvovane idolima na dva načina: ili da lutaju, a da se ni od koga ne upotrebljavaju za korišćenje, ili da ih samo putnici i siromasi koriste u nuždi muzući njihovo mlijeko - muzući ih, ili jašući ih. U tumačenjima Kur'ana spomenuto je bliže značenje svake od ovih riječi.)

"I pošto je rekao Allah.....", (to znači): Govori (tj. I govoriće Allah - na sudnjem danu: "O Isa, sine Merjeme! Jesi li ti rekao ljudima....", jer se dalje o tome u tekstu Kur'ana veli): "Rekao je Allah: (Ovo je dan - kada - će koristiti istinitima njihova istina.....", i baš "kada će koristiti" pokazuje taj izraz da izraz upotrebljen u prošlom vremenu ima značenje budućega vremena - tj. izraz "kale: rekao je", znači: reći će). I "iz: pošto" je ovdje spajanje (tj. ono je ovdje suvišno).

"El-maidetu" (sofra, trpeza), njezin korijen je "mef'uletun" (tj. ta riječ ima značenje kao riječ od istoga korijena koja ima oblik "mef'uletun", a to je "memjudetun": ona kojoj je donešena hrana), kao (što je i izraz) "išetin radijetin: zadovoljan život" (a to je u smislu: "išetun merdijjetun anha: život od kojega se je zadovoljno, sa kojim se je zadovoljno"), i "tatlikatun bainetun: razvođenje rastavljajuće" (u smislu: "tatlikatun mebinetun biha" - od "mebjunetun biha: razvođenje s kojim se rastavlja, s kojim se bude rastavljeno"). A značenje je (te riječi "el-maidetu"): Opskrbio (Nahranio) se je s njom (na njoj) njezin vlasnik

od (nekoga) dobra. Govori (Rekne) se: "Medeni": učinio je lijepo (dobro) meni; "jemiduni": čini lijepo (dobro) meni. A rekao je Ibnu Abas: "..... muteveffike......", je (što i) "mumituke": usmrćivač tebe (davalac smrti tebi).

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Ibrahim, sin Sa'da, od Saliha, sina Kejsana, od Ibnu Šihaba, od Seida, sina Musejjeba, rekao je:

"El-behiretu" je (deva) koja (je takva da) se sprječava njezino mlijeko zbog (tih) idola, pa neće pomusti (tj. pa ne muze) nju nijedan (čovjek) od (tih) ljudi. A "essaibetu" je (takva deva što) puštaše da se izlijeva (tj. da hoda, da ide ona kuda hoće) zbog svojih božanstava, neće se nositi (ne nosi se) na njoj stvar (nijedna, tj. ne tovari se na nju ništa). Rekao je: A rekao je Ebu Hurejrete: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Vidio sam (u snu, tj. Sanjao sam) Amra, sina Amira, Huzaiju (da) teglji (da vuče on) svoje crijevo u Vatri. Bio je prvi ko je (koji je) pustio ići (tim devama) puštenima da idu (kuda hoće)."

A "el-vesiletu" (el-vasiletu) je mlada deva (što) porani (požuri da oteli-odevi, okoti, rodi žensko) u prvom priplodu deve, zatim podvostruči (ona) poslije sa (drugim) ženskom; i puštaše ići (tj. da ona ide) njima zbog njihovih idola (iz razloga što se desilo) da je spojila (ta deva teleći se - rađajući se) jednu (od) njih dviju sa (tom) drugom (ženskom otelitom devom tako da) nije među njima dvjema (bilo otelito, oteljeno) muško. A "el-hamu" (hamun) je ždrjebak (ždrijebac) deve (što) oplodi (to) oplođenje odbrojano (tj. koji oplodi određen broj deva - veli se deset), pa kada je svršio (izvršio) svoje oplođenje, ostavili su (ostavili bi) ga za (te) idole, i oprostili su ga (dali su oprostiti njega, poštedjeli bi ga) od (toga) nošenja (tovarenja), pa nije se nosila (tovarila) na njemu stvar (nikakva), i nazivali su ga (imenom) "el-hami" (hamin).

A rekao je Ebul-Jeman: Izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije: čuo sam Seida, rekao je izvještava (tj. izvještavajući) ga za ovo (tj. o ovome). Rekao je (Seid Musejebov): A rekao je Ebu Hurejrete: Čuo sam

Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, slično njemu. A predao je njega (ovaj hadis, ili: ovo pričanje) Ibnul-Had od Ibnu Šihaba, od Seida, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega: Čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Ebu Jakuba, Ebu Abdullah Kirmanija, pričao nam je Hassan, sin Ibrahima, pričao nam Junus od Zuhrije, od Urveta da je Aiša, bio zadovoljan Uzvišeni Allah od nje, rekla: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Vidio sam pakao (da) razbija (tj. da jede) neki (dio) njega (drugi) neki (dio, tj. da sam sebe jede), i vidio sam Amra (da) teglji (vuče) svoje crijevo, a on je prvi ko je pustio slobodno lutati (ići tim devama) puštenima (da one idu kuda hoće)."

GLAVA:

"..... i bio sam nad njima svjedokom dok sam trajao u (među) njima, pa pošto si usmrtio mene, bio si Ti (tim) paziteljem nad njima, i Ti si na svaku stvar svjedok (prisutan).".

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, pričao nam je Šubete, izvijestio nas je Mugirete, sin Numana, rekao je: čuo sam Seida, sina Džubejra, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Uzvišeni Allah od njih dvojice, rekao je:

Predikovao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"O (vi) ljudi! Zaista vi ste (vi ćete biti) sakupljeni ka Allahu bosi (bivši vi), goli, neobrezani (neosunećeni)." Zatim je rekao:

"..... kao što smo počeli prvo stvaranje, povratićemo ga (tj. obnovićemo ga nakon uništenja), obećanjem na nas (tj. na sebe to obećanje primamo, stavljamo), zaista mi smo bili činitelji.", do kraja (toga) ajeta (je očitao). Zatim je rekao:

"Zar ne (Pazite)! I zaista prvi od (tih) stvorenja (što) će se obući (zaodjeti) sudnjega dana (tj. na Sudnjem danu) je Ibrahim. Zar ne

(Pazite)! I zaista ono dovesti će se (neki) ljudi od moje sljedbe, pa će se uzeti sa njima (na stranu) lijevu. Pa ću reći: "O moj Gospode! Moji drugčići (mali drugovi su to)!" Pa će se reći: "Zaista ti nećeš znati (tj. ne znaš ono) šta su proizveli (oni) poslije tebe." Pa ću reći kao što je rekao (kao što će reći taj) dobri rob (Božiji): "..... i bio sam nad njima svjedokom dok sam trajao u (među) njima, pa pošto si usmrtio mene, bio si Ti (tim) paziteljem nad njima.....". Pa će se govoriti (reći će se): "Zaista ovi nisu prestali biti vraćači sebe na svoje pete otkako si se rastavio (od) njih (tj. neprestano su se vraćali u bezboštvo i idolopoklonstvo i njegove običaje otkako si umro i rastao se od njih)."

GLAVA

Njegovoga govora: "Ako kazniš njih, pa zaista oni su Tvoji robovi; a ako oprostiš njima, pa zaista Ti, Ti si (taj) moćni, mudri.".

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Kesira, pričao nam je Sufjan, pričao nam je Mugirete, sin Numana, rekao je: pričao mi je Seid, sin Džubejra, od Ibnu Abasa, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Zaista vi ste sakupljeni (tj. vi ćete biti sakupljeni, proživljeni na sudnjem danu), i zaista ljudi (su neki takvi da) će se uzeti sa njima (da se vode na stranu) lijevu, pa ću reći kao što je rekao (taj) dobri rob:

".... i bio sam nad njima svjedokom dok sam trajao u (među) njima,....", do Njegovoga govora: "..... (taj) moćni, mudri."."

SURA EN'AM (EL-EN'AM)

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA.

Rekao je Ibnu Abas: "Zatim nije bila njihova kušnja.....", (to znači): njihova isprika (njihovo izvinjenje, pravdanje). "..... marzšatin (napravljene; podignute).....", (ono) što se napravi (podigne na nešto, pa bilo to) od loze i (tj. ili to bilo od nečega drugoga) osim toga (osim loze da se podigne na podupirače i slično da ne leži i ne puza po tlu). ".....

hamuleten (nosačicu životinju je stvorio)....", (a to ona) što se nosi na njoj. "..... ve le lebesna....", je (što i) "le šebbehna": i zaista bi smo učinili sličnim (sumnjivim). "...... ve jen'evne....", je (što i) "jeteba'adune": udaljavaju se (međusobno). "..... tubsele....", je (što i) "tufdaha": sramoti se (ona-osoba). "..... ubsilu....", je (što i) "ufdihu": dali su se osramotiti. "..... pružači svojih ruku.....", "el-bestu" je (što i) "addarbu": udaranje.

(To će reći "bestun" znači pružanje, prostiranje, ali ta riječ ovdje u tekstu znači udaranje.)

"...... isteksertum.....", je (značenja): zavodili ste mnogo. "..... stvorio od (toga) oranja....": Učinili su Allahu od njihovih (od svojih) plodova i imanja (jedan) dio, a (tome) sotoni i (tima) kipovima (jedan) dio. ".... ekinneten.....", njezina jednina je "kinanun": zastor (poklopac, pokrivač). "..... emmeštemelet....." misli (da rekne, tj. hoće da kaže): Da li omotava (obuhvata maternica ženske nešto drugo) osim muško, ili žensko, pa zašto zabranjujete neki (plod), a dozvoljavate neki. "...... mesfuhan....", je (što i) "muhrakan": proliven. "..... sadefe.....", je (što i) "eareda": okrenuo se je. "..... ublisu.....", je (što i) "ujisu": stavili su se u očaj (tj. stavljeni su oni u očaj). "..... ubsilu.....", je (što i) "uslimu": predali su se (predani su-ka propasti). ".... sermeden...." je (što i) "Daimen": trajno (vječno). "..... istehvethu....." je (što i) "edallethu": zavela je njega (tj. zaveli su njega đavoli, sotone na pogrešan put). "..... temterune...." je (što i) "tešukkune": sumnjate. "..... vakren....." je (što i) "samemun": gluhoća (gluhost). A što se tiče (značenja riječi) "vikrun", pa zaista ono je (tj. ona znači) tovar (teret, težina). "..... esatiru.....", njezina (njena) jednina je "usturetun" i "istaretun", a ona (ta riječ) je (što i riječ) "etturrehatu": neistine (pokvarenosti, neispravnosti). "..... el-be'sau.....", je od "el-be'su (žestina, snaga, jakost), a biva (ta riječ i) od "el-bu'su" (teško stanje materijalno, siromaštvo). "...... džehreten....." je (što i) "muajeneten": očevidno (javno, tj. očekivano). "..... essuveru....." je skupina (tj. množina od riječi) "suretun", kao Njegov govor "suretun" i "suverun".

(Prvo "essuveru" znači slike - ali se ovdje misli na riječ u tekstu Kur'ana "..... ve lehulmulku jevme junfehu fissuri.....", pa "essuri" ovdje on

zamjenjuje, odnosno poistovjećuje sa "essuveru". Drugo "suverun" znači poglavlja.)

"..... melekute...." je (što i) "mulke": vlast. Slično strahovanju (koje je) bolje od milosti

(tj. Slično riječi "melekutun" nalaze se riječi "rehebutun" i "rehamutun" u poslovici: Strahovanje je bolje od milosti - Rehebutun hairun min rehamutin.)

A rekneš (to isto i na ovaj način): "Turhebu hajrun min en turhame": Zastrašuješ se (tj. Da bude zastrašen) bolje je od (toga) da se pomiluješ (tj. bolje je nego da ti se ukazuje milost, nego da ti se daje milost od ljudi). "..... dženne...." je (što i) "azleme": zamračio se je (obzor, nastupio je mrak usljed noći). "..... teala......" je (što i) "ala": bio je visok (tj. Uzvišen je). "...... ve in ta'dil....." je (što i) "tuksit": i ako bude pravedna (- ta izvjesna osoba -), neće se primiti od nje u tome danu. Govori se (tj. rekne se): Na Allaha su njegovi računi, to jest: njegov obračun (proračun - a svrha ovoga je da se kaže da je riječ "husbanun" množina od riječi "hisabun"). A govori se (rekne se): ".... husbanen...." (a to znači što i) "meramije": strjelice (strijele); i ("husbanen" još znači i) "rudžumen liššejatini": kamenovanja za (te) sotone (đavole; ili: meteorite za - tj. protiv tih - sotona, đavola označuje riječ "husbanen"). "..... mustekarrun (mjesto ustaljivanja)...." u leđima (oca - a misli se na spermu, sjeme čovjekovo od kojega je čovjek stvoren nakon što je dospjelo u maternicu majčinu iz očeva spolnoga uda). "..... ve mustevdeun (mjesto ostavljanja, pohranjivanja)....." je u maternici (maternici majke). "El-kinvu" je (što i) "el-'izku": kita, grozd. A dva (grozda kaže se) "kinvani", a (ta) skupina (tj. množina) također: "kinvanun" (množina je "kinvanun", a dvojina je "kivani"). Slično (riječi) "sinvun" i "sinvanun".

(Tj. "Kinvanun" je kao i riječ "sinvanun" koja ima jedninu "sinvun", a dvojinu "sinvani". "Sinvun - sinvanu" znači: rođeni brat, i izdanak iz korijena nekoga stabla koji je nikao iz istoga korijena kao i još jedan drugi izdanak; blizanac brat ili bliznac izdanak iz istoga korijena voćke.)

GLAVA:

"I kod Njega su ključevi (toga) neviđenoga (ključevi tajnoga, tajni), neće znati njih (ne zna njih niko drugi) osim On.....".

PRIČAO NAM JE Abdulaziz, sin Abdullaha, pričao nam je Ibrahim, sin Sada, od Ibnu Šihaba, od Salima, sina Abdullaha, od njegovoga oca (Abdullaha Umerovoga) da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Ključevi (toga) nevidljivoga (doslovno: Ključevi te odsutnosti, odsustvovanja) su pet (stvari, tj. Pet stvari su tajna koju samo zna Allah):

"Zaista Allah je (taj što je) kod Njega znanje Časa, i spušta (tu) kišu, i zna šta je u (tim) maternicama, i ne zna (nijedna) osoba šta će to steći (ona) sutra, i ne zna (nijedna) osoba u kojoj će zemlji (ona) umrijeti, zaista Allah je znan, obaviješten."."

GLAVA

Njegovoga govora: "Reci: On je (taj koji je) moćan na (to) da pošalje na vas (neku) kaznu od iznad vas, ili od ispod vaših nogu....".

"..... jelbisekum....." je (što i) "jahlitakum": (da) pomiješa vas; (a to je) od (infinitiva) "iltibasun": pomiješati se. "..... jelbisu...." je (što i) "jahlitu": pomiješaju (tj. naprave smušenost). "..... šije'an....." je (što i) "firekan": stranke (grupe, grupašenja).

PRIČAO NAM JE Ebu Numan, pričao nam je Hamad, sin Zejda, od Amra, sina Dinara, od Džabira, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Pošto je sišao ovaj ajet: "Reci: On je (taj koji je) moćan na (to) da pošalje na vas (jednu) kaznu od iznad vas....", rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Utječem se u Tvoje lice (tj. Tražim zaštite u Tebe od Tvoje kazne, Svemoćni Allahu!)!" Rekao je: "..... ili od ispod vaših nogu....", rekao je:

"Utječem se u Tvoje lice." "..... ili (da) pomiješa vas strankama (tj. ili da vas razbije u stranke, u neprijateljski raspoložene grupe) i (da) dadne kušati nekima (od) vas žestinu (snagu, junaštvo) nekih.....", rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ovo je laganije." Ili: "Ovo je lakše."

("Ehven" i "ejser" su približno istoga značenja.)

GLAVA:

"...... i nisu pomiješali svoje vjerovanje (ni) sa (kakvim) nasiljem......".

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Bešara, pričao nam je Ibnu Ebu Adijj od Šubeta, od Sulejmana, od Ibrahima, od Alkameta, od Abdullaha (Mes'udovoga), bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Pošto je sišao (ajet u kojem se kaže): "...... a (ili: i) nisu pomiješali svoje vjerovanje sa nasiljem (nikakvim).....", rekli su njegovi drugovi:

"A koji (od) nas nije učinio (nekakvo) nasilje?" Pa je sišao (ajet u kojem se kaže):

"...... zaista (to) idolopoklonstvo (mnogoboštvo) je zaista nasilje veliko."

GLAVA

Njegovoga govora: "...... i Junusa, i Luta, i svakoga (od njih) odlikovali smo na (te) svjetove.".

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Bešara, pričao nam je Ibnu Mehdija pričao nam je Šubete od Katadeta, od Ebul-Alijeta, rekao je: pričao mi je sin strica vašega (našega) vjerovijesnika - misli (na) Ibnu

Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice - od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Ne treba (ni) za (jednoga) roba da govori: Ja sam bolji od Junusa, sina Metta-a."

(A može da se prevede još i ovako: "Ne treba nijedan rob da govori da sam ja bolji od Junusa, sina Metta-a.")

PRIČAO NAM JE Adem, sin Ebu Ijasa, pričao nam je Šubete, izvijestio nas je Sad, sin Ibrahima, rekao je: čuo sam Humejda, sina Abdurahmana sina Avfa, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Ne treba (ni) za (jednoga) roba da govori (Neka ne govori ni jedan rob): Ja sam bolji od Junusa, sina Metta-a."

GLAVA

Njegovoga govora: "Ti su (oni) koje je uputio Allah, pa sa njihovim pravopućem se povodi (tj. pa povodi se za njima, kreni njihovim stazama),.....".

PRIČAO MI JE Ibrahim, sin Musa-a, izvijestio nas je Hišam da je Ibnu Džurejdž izvijestio njih, rekao je: izvijestio me je Sulejman Ahvel da je Mudžahid izvijestio njega da je on pitao Ibnu Abasa:

"Je li u (suri zvanoj) "Sad" ničičenje (tj. Je li potrebno učiniti sedždu kada se pročita, prouči ajet u suri Sad)?" Pa je rekao: "Da." Zatim je čitao (pročitao): "I poklonili smo....", do Njegovoga govora "..... pa sa njihovim pravopućem se povodi,.....". Zatim je rekao: "On (Davud) je od njih (od tih vjerovijesnika za koje je rečeno da se za njima povodi)." Povećao je Jezid, sin Haruna, i Muhamed, sin Ubejda, i Sehl, sin Jusufa, (pričajući sva trojica) od Avvama, od Mudžahida: Rekao sam Ibnu Abasu, pa je rekao: "Vaš vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (je i on) od (onih) ko (je takav da) se je njemu zapovjedilo da se povodi sa njima (tj. za njima i on, pa onda vi ostali pogotovu).

(Napominje se da na početku ove GLAVE treba tekst da glasi ovako: GLAVA Njegovoga govora: "Ti su (oni) koje je uputio Allah,.....", a ne kako na prethodnoj strani stoji: GLAVA Njegovoga govora: "...... ti su (oni) koje je.....". NAPOMENA: Porodica prevodioca ovoga prevoda ispravila je taj tekst u odgovarajućoj gore navedenoj GLAVI.)

GLAVA

Njegovoga govora: "A na koji su bili Židovi zabranjivali smo svaku vlasnicu nokta (tj. svaku životinju koja ima kopito i nerascijepljen papak i pticu sa kandžama), i od (tih) goveda i brava zabranjivali smo na njih (tj. njima) lojeve njih dvoga (tj. lojeve i sala goveda i brava).....". Ajet (taj vidjeti).

A rekao je Ibnu Abas: "..... svaku vlasnicu nokta....." je deva i noj (tj. pod izrazom vlasnica nokta - doslovno: vlasnik nokta, imalac nokta, noktaš - misli se na devu i na noja). "...... el-havaja....." je (što i) "el-meb'aru": mjesto izmeta (mjesto gdje izlazi izmet, balega, brabonjci; tj. krajnja crijeva). A rekao je (neko drugi) osim njega (osim Ibnu Abasa): "..... hadu....." je (značenja) "saru jehuden": postali su Židovi. A što se tiče Njegovoga govora: "...... hudna.....", (pa to je značenja) "tubna": povratili smo se (pokajali smo se; tj. vraćamo se, kajemo se). "Haidun" je (što i) "taibun": vraćalac (pokajnik).

PRIČAO NAM JE Amr, sin Halida, pričao nam je Lejs od Jezida, sina Ebu Habiba, rekao je Ata': čuo sam Džabira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice: čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Ubio Allah (te) Židove! Pošto je zabranjivao Allah na njih (tj. njima) njihove lojeve (loj), topili (pretapali) su njega (loj), zatim su prodavali njega, pa su jeli nju (tu cijenu, zaradu od loja)." A rekao je Ebu Asim: Pričao nam je Abdulhamid, pričao nam je Jezid: Pisao je ka meni Ata': Čuo sam Džabira od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

GLAVA

Njegovoga govora: "..... i ne približujte se nevaljalštinama (bezobraštinama) što se je pokazalo od njih i što se je sakrilo......".

PRIČAO NAM JE Hafs, sin Umera, pričao nam je Šubete od Amra, od Ebu Vaila, od Abdullaha (Mesudovoga), bio zadovoljan Uzvišeni Allah od njega, rekao je:

Nema nijednoga (bića, tj. Nema nikoga da) je ljubomorniji od Allaha, i zbog toga je zabranjivao (zabranio te izvjesne) nevaljalštine (bezobraštine, i to ono) što se je pokazalo od njih i što se je sakrilo (tj. i vidljive, javne i tajne nevaljalštine je zabranio). A nema (nijedne) stvari (da) je draža k njemu (ta) hvala od Allaha, i zbog toga je hvalio Svoju osobu (Sam sebe).

Rekao sam (Ebu Vailu - to kaže za sebe Amr): "Čuo (li) si njega od Abdullaha?" Rekao je: "Da." Rekao sam: "I je (li) podigao njega (taj hadis do usta Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, Abdullah)?" Rekao je: "Da."

"..... vekilun....." je (što i) "hafizun": čuvar; i (što i) "muhitun bihi": obuhvatač za njega (obuhvatač njega, opkoljivač njega). "....... kubulen......" je množina (od riječi) "kabilun": skupina. A značenje je da ono (to) su vrste za (tu) kaznu, svaka vrsta od njih je (jedna) skupina. "...... zuhrufek-kavli....." (ukras toga govora). Svaka stvar (što) si uljepšavao nju i šarao si nju, a ona je neistinita (lažna), pa ona je ukras (ukrašavanje, tj. ona je patvorina, ili slična patvorini). "...... ve harsun hidžrun (i oranje zabranjeno)......" je (što i) "haramun": zabranjenostaa, zabranjen (tj. "hidžrun" je što i "haramun"). I sve zabranjeno (spriječeno), pa ono je "hidžrun mahdžurun" (zabranjena zabrana). I "el-hidžru" je svaka zgrada (što) si izgradio nju. I govori (rekne) se (kaže se) za (tu) ženku od (tih) konja "hidžrun". A govori se za (tu) pamet "hidžrun" i "hidžen". A što se tiče El-Hidžra, pa (to) je mjesto Semuda (plemena gdje je ono obitavalo). A (onaj prostor) što si sprječavao na njega od (te) zemlje, pa on je "hidžr" (ili: I onaj prostor što si ga ogradio kamenjem, kamenom ogradom od dijela te zemlje, pa on je "hidžr"). I od njega (od ovoga, zbog ovoga) nazvao se je razbijeni (tj. odvojeni polukružni zid) Kabe "hidžr", kao da je on (taj izraz "hatimun") proizveden (izveden) od (izraza) "matumun" (razbijen, odvojen), kao

(što je slučaj sa izrazom) "katilun" (koji je izveden) od "maktulun" (oboje znači: ubijen). A što se tiče (izraza) Hadžrul-Jemameti, pa on je (jedan) stan (odsjedalište, boravište).

GLAVA

Njegovoga govora: "..... ovamo vaše svjedoke.....".

Jezik (tj. Narječje) stanovnika Hidžaza je "helumme" (ovamo!) za jednoga, i dvojicu i skup (i množinu).

(To jest: Ta riječ se upotrebljava jednako i kada se zapovijeda jednome, ili dvama-dvojici ili više lica, i kada ih se doziva, kada se dozivaju. To vrijedi samo za stanovnike Hidžaza. Stanovnici Nedžda nešto drukčije upotrebljavaju tu riječ.)

GLAVA:

"...... neće koristiti (nijednoj) osobi njezino vjerovanje.....".

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Abdulvahid, pričao nam je Umarete, pričao nam je Ebu Zur'ate, pričao nam je Ebu Hurejrete, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Neće se pojaviti (nastati, početi) Čas do (da) se pojavi (rodi se, dakle: dok se ne pojavi, dok se ne rodi) Sunce od njegovoga zalaza (od mjesta gdje zalazi). Pa kada su vidjeli (tj. kada vide, ugledaju) njega (ti) ljudi, vjerovao je (tj. vjerovaće tada svi, svaki, svako) ko je na njoj (na Zemlji). Pa to je vrijeme (takvo kada) neće koristiti (nijednoj) osobi njezino vjerovanje (koja osoba) nije bila vjerovala otprije (dakle: neće joj koristiti to vjerovanje ako nije otprije vjerovala)."

PRIČAO MI JE Ishak, izvijestio nas je Abdurezak, izvijestio nas je Mamer od Hemmama, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Neće se pojaviti (Neće nastati) Čas do (da) se pojavi (da se rodi) Sunce od njegovoga (od svoga) zalaza (od mjesta gdje zalazi). Pa kada se pojavilo (kada se pojavi, kada se ono rodi) i vide njega (ti) ljudi, vjerovali su (tj. vjerovaće tada oni) svi. A to je vrijeme (to kada) neće koristiti (nijednoj) osobi njezino vjerovanje......" Zatim je čitao (pročitao taj) ajet.

SURA AARAF (EL-EARAFU)

Rekao je Ibnu Abas: "...... ve rijašen (ve rišen: i perje)......" (to je izraz kojim se misli na to) imanje (čovjekov imetak). "...... zaista On neće voljeti (tj. ne voli te) prelazače (granice u nečemu, pretjerivače u nečemu).": (to znači ne voli one koji prelaze granicu, pretjeravaju, pretjeruju) u (toj) molbi (molitvi) i u (drugome) osim nje (osim molitve). "....... afev....." je (značenja): bili su mnogobrojni i bila su mnogobrojna njihova imanja. "El-Fettahu" je (što i) "El-Kadi": sudija.

("Fettahun" u korijenu znači veliki otvarač, i veliki pobjednik.)

".....iftah bejnena....." je (značenja) "ikdi bejnena": sudi među nama. "......netaknel-džebele....." je (značenja) "refa'na": podigli smo (to brdo). "...... inbedžeset....." je (što i) "infedžeret": provrela je (izvirala je, izvirala su). "..... mutebberun...." je (što i) "husranun": šteta (propast). ".... asa..." je (što i) "ahzenu": žalostim se (da se žalostim). "..... te'se..." je (što i) "tahzen": žalosti se ("fe la te'se": pa ne žalosti se).

A rekao je (neko drugi) osim njega (osim Ibnu Abasa): "..... šta je spriječilo tebe da ne ničičiš (da ne padneš ničice)...." govori se (da to znači): Šta je spriječilo tebe da ničičiš (da padneš ničice). "..... jahsifani...." je (značenja): Uzeli su njih dvoje (sebi taj) pokrovac (pokrivač, tj. grubu odjeću) od lišća raja, slažu (tj. slažući) njih dvoje (to) lišće, lijepe njih dvoje (to) lišće neko (od) njega ka nekom (tj. na neko). "..... sev'atihima...." je (kao jedna) oznaka (tj. izraz) o dvama polnim udovima njih dvoga (njih dvoje), a to će reći: o sramnim mjestima njih dvoga-njih dvoje (poseban izraz pod kojim se podrazumijevaju sramna mjesta). "..... i roba ka vremenu (tj. do nekog, jednog vremena).", ono (to vrijeme) je ovdje do sudnjega dana (tj. riječ "hinun: vrijeme" ovdje u ovome ajetu označava razdoblje sve do

sudnjega dana). A (ta riječ) "hinun" je kod Arapa (oznaka za trajanje) od časa (trena, hipa) do (tolikoga trajanja) što se neće izbrojiti (obuhvatiti) njegov broj (tj. ta riječ znači i samo jedan časak, a i neograničeno vrijeme, vremensko trajanje). "Errijašu" i "errišu" je jedno, a ono je (ono) što se je pokazalo (što se pokazuje) od (toga) odijela. "..... kabiluhu....." je (što i) "džiluhu": njegovo pokoljenje (naraštaj), koje je (to što je) on od njih. "..... iddareku....." je (što i riječ) "idžteme'u": sakupili su se. A rascjepi (tj. rupe, šupljine toga) čovjeka i životinje, sve (od) njih nazivaju se "sumumun", jednina njezina (tj. jednina od "sumumun") je "semmun", a ona je (a one - te šupljine, te rupe su): njegova dva oka, i njegove dvije nozdrve, i njegova usta, i njegova dva uha, i njegova zadnjica i njegov spolni organ (ud; "ihlilun" doslovno znači: šupljina na koju izlazi mokrača, mokraća). "..... gavašin....." je (ono) što su se pokrivali s njim. "..... nušuren...." je (što i) "muteferrikaten": rastavljena (tj. raznovrsna, raznovrsne). ".... nekiden...." je (što i) "kalilen": malo. ".... jagnev...." je (što i) "je'išu": žive ("ke en lem jagnev fiha": kao da oni nisu živjeli u njoj - u toj oblasti....). ".... hakikun...." je (što i) "hakkun": pravo (prav, ispravan). "..... isterhebuhum....." je od (riječi) "errehbetu": strah (pa onda "isterhebuhum" znači: tražili su prestrašiti njih, tj. tražili su, nastojali su da zadadnu strah njima.....). ".....telekkafu (telkafu)...." je (što i riječ) "telekkamu": ždere (guta, jede brzinom). "..... tairuhum...." je (što i) "hazuhum": njihov udjel (njihova sreća, sudbina). "Tufanun" (potop) od (te) bujice (poplave vode), a govori (a rekne) se za (to) mnogo umiranje (za mnogobrojnu smrt) "ettufanu" (pomor). "El-kummelu" je (što i) "el-hamnanu": krpelj (krpuša, ugrk), koji sliči malim obadovima (obad; parazit koji siše krv životinja i leže svoja jajašca u kožu leđa životinje od koji nastaju izrasline, kvrge na leđima životinja, domaćih životinja: goveda i deva. Inače, ima još mnogo tumačenja u vezi riječi "el-kummel", a isto tako i u vezi riječi "el-hamnanu", ali se to neće navoditi.). "Urušun" i "arišun" je zgrada. "..... sukita.....": Svaki ko se je pokajao, pa već je (on) "sukita" (za njega se kaže da je sukita). fi jedihi (a to doslovno znači: palo se je u njegovoj ruci; a to se opet tumači da to ima za cilj da naglasi da onaj koji se pokaje za nešto ujede se za ruku, za prste). "El-esbatu" su plemena Israelićana. "..... ja'dune fissebti (prelaze granicu u tu subotu).....", je (značenja) prelaze (griješe) zbog njega (toga dana u koji im je bilo zabranjeno raditi), prelaze (preko naredbi Božijih); "ta'du" je (što i) "tudžaviz": pređi (prođi). ".....

šurre'an....." je (isto što i) "ševari'a": pokazivačice (približivačice, pokazujući se, približujući se one - ribe). "..... beisin...." je (što i) "šedidin": žestokoga (jakoga; žestokim, jakim kažnjavanjem; teškom kaznom). "..... ahlede ilel-erdi (boravio je, nastanio se je k toj zemlji)....." je (značenja) sjeo je i isprsio se je (ili: usjedio se je i odgodio se je za poslije). ".... se nestedridžuhum....." to jest: Doći ćemo im od njihovoga mjesta sigurnosti (bezbjednosti, tj. Kazniću ih od onoga mjesta šaljući im kaznu odakle su smatrali da su bezbjedni, sigurni), kao što je (značenja i) Njegov govor, uzvišen je (On):

"..... pa je došao njima Allah odakle (oni sebi) nisu računali (odakle nisu mislili).....". "..... min džinnetin...." je (što i) "min džununin": od ludosti (od poludjelosti). "..... ejjane mursaha...." je (što i) "meta hurudžuha": kada je njezino (tj. njegovo) izlaženje? "..... fe merret bihi....." je (značenja): Istrajalo (Ustrajalo) je sa njom nošenje (djeteta) pa je upotpunila njega (nošenje; inače "fe merret bihi" znači: pa je prolazila s njim, sa začetim djetetom). "..... jenzeganneke...." je (što i) "jestehiffenneke": traži bivanje lakim svakako (od) tebe (u rasuđivanju, tj. sotona traži od tebe da postupiš ludo, pogrešno na svaki način). "..... tajfun (taifun)...." je (što i) "mulimmun bihi lememun": pogađač (što) je sa njim rastrojstvo (tj. događaj koji pogodi, zadesi čovjeka, a koji je događaj takav da izazove umno rastrojstvo i lakše ludilo). A govori (kaže se, rekne) se "taifun", a on je jedan (te isti, tj. "tajfun" i "taifun" su izrazi, riječi koje imaju isto značenje). "..... jemuddunehum (pomažu ih)...." (to znači): nagizdavaju (tj. prikazuju kao lijep taj zabludjeli pravac). "..... ve hifeten....." je (što i) "havfen": i strahom (tj. iz straha). A "hufjeten" je od (riječi) "el-ihfa'u": sakrivanje. A "el-asalu" (predvečerja), njezina jednina (tj. jednina od te riječi) je "esilun", a on (taj izraz) je (oznaka za vrijeme) što je između popodneva do zalaza (sunčevoga); kao što je tvoj govor: Jutrom i predvečerjem. "..... zabranjivao je (tj. zabranio je) moj Gospod samo (te) nevaljaštine (bezobraštine), što se je pokazalo od njih i što se je sakrilo....".

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Šubete od Amra, sina Murreta, od Ebu Vaila, od Abdullaha (Mesudovoga), bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: Rekao sam:

"Ti (li) si čuo ovo od Abdullaha?" Rekao je: "Da." I podigao je njega (do usta Muhameda a.s.). Rekao je:

"Nema nijednoga (bića da je) ljubomornije (tj. da više mrzi nevaljalštine i bezobraštine) od Allaha, pa je zbog toga zabranio (te) nevaljalštine, što se je pokazalo od njih i što se je sakrilo (od njih, dakle: bile javne ili tajne). I nema nijednoga (nikoga da) je draži k njemu (taj) način pohvale od Allaha, pa je zbog toga pohvaljivao Svoju osobu (Sam Sebe)."

"I pošto je došao Musa za (tj. u) Naše (određeno) vrijeme, i govorio je njemu (tj. i razgovarao je sa njim) njegov Gospod, rekao je: "Moj Gospode! Pokaži meni, (da) pogledam k Tebi (tj. Pokaži mi Sebe, da Te vidim)"; rekao je: "Nećeš vidjeti Mene, a ali pogledaj ka (tom) brdu, pa ako je ustalilo se (tj. ako se ustali ono na) svome mjestu, pa vidjećeš Mene"; pa pošto se je pokazao (ukazao) njegov Gospod za (to) brdo (tj. tome brdu), učinio je njega ravninom (učinio ga je porušenim, sravnjenim), i srušio se je (pao je) Musa onesviješten, pa pošto se je osvijestio, rekao je: "Slava Tebi", kajem se k Tebi, i ja sam prvi (od tih) vjernika."

Rekao je Ibnu Abas: ".... erini (pokaži meni)....." je (što i) "eatini": daj mi (daruj mi).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Jusufa, pričao nam je Sufjan od Amra, sina Jahja-a, Mazinije, od njegovoga oca, od Ebu Seida Hudrije, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Došao je (jedan) čovjek od (tih) Židova ka Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (a) već se je ošamarilo njegovo lice (lice toga Židova) i rekao je:

"O Muhamede! Zaista (jedan) čovjek od tvojih drugova od Pomagača ošamario je (mene) u moje lice (po mome licu)." Rekao je: "Pozovite ga." Pa su pozvali njega. Rekao je: "Zašto si ošamario njegovo lice?" Rekao je: "O poslaniče Allaha! Zaista ja sam prošao pokraj (tih) Židova, pa sam čuo njega (tj. ovoga da) govori: "Tako mi (Onoga) koji je odabrao Musa-a nad (to) ljudstvo (nad te ljude)." Pa

sam rekao: "I nad Muhameda (Zar i nad Muhameda)?" I uzela je mene (jedna) srdžba (razjarenost), pa sam ošamario njega." Rekao je:

"Ne odabirite mene između (tih) vjerovijesnika (tj. Ne govorite za mene da sam ja bolji od tih drugih Božijih vjerovijesnika), pa (tj. jer) zaista (ti) ljudi onesvijestiće se (na) sudnjem danu, pa ću biti prvi ko će se (koji će se) osvijestiti (doći k sebi), pa kada li ja sa Musa-om (a on je) uzimač (uzeo je) za (jednu) nogu (toga) Prijestolja! Pa neću znati (tj. Pa ne znam da li) se je osvijestio prije mene, ili se je nagradio za onesvještenje Tura (tj. na Turu što je bio onesviješten)?"

"..... manu (nebeski kruh) i prepelice.....".

PRIČAO NAM JE Muslim, pričao nam je Šubete od Abdulmelika, od Amra, sina Hurejsa, od Seida, sina Zejda, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Gomoljika (ta, tj. Izvjesna jestiva podzemna gljiva, pečurka) je od mane, a njezina voda je lijek oku (tj. jedan lijek za to oko)."

GLAVA:

"Reci: O ljudi! Zaista ja sam poslanik Allaha k vama skupa (tj. svima - poslanik Allaha) koji je (taj što pripada) Njemu vlast (tih) nebesa i Zemlje, nema božanstva osim On, oživljuje i umrtvljuje (On daje život i smrt), pa vjerujte u Allaha i Njegovoga poslanika, (toga) vjerovijesnika narodnoga (ili: vjerovijesnika nepismenoga) koji vjeruje u Allaha i Njegove riječi, i slijedite ga, možda vi (da) se naputite.".

PRIČAO NAM JE Abdullah, pričao nam je Sulejman, sin Abdurahmana, i Musa, sin Haruna, njih dvojica su rekla: pričao nam je Velid, sin Muslima, pričao nam je Abdullah, sin Ala-a sina Zebra, rekao je: pričao mi je Busr, sin Ubejdulaha, rekao je: pričao mi je Ebu Idris Havlanija, rekao je: čuo sam Ebu Derda-a (da) govori:

Bila je između Ebu Bekra i Umera (neka) prepirka (neki međusobni razgovor), pa je rasrdio (naljutio) Ebu Bekr Umera, pa je otišao od njega Umer rasrđen. Pa je slijedio njega Ebu Bekr moli njega

da traži oprost njemu (tj. moleći ga da mu oprosti), pa nije učinio, čak je zatvorio svoja vrata u njegovo lice. Pa je okrenuo (tj. Pa je došao) Ebu Bekr ka poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je rekao Ebu Derda': A mi smo (se u tom času zadesili) kod njega. Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Što se tiče ovoga vašega druga, pa već se je zgrabio (s nekim u koštac, tj. već se je prepirao, borio se s nekim; ili: već je pretekao u dobru nekoga tražeći prvi izmirenje nakon prepirke)." Rekao je: A pokajao se (i) Umer na (tj. za ono) što je bilo od njega, pa je okrenuo (tj. došao je i on ka Muhamedu a.s.) dok je pozdravio (nakon dolaska) i sjeo ka Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, i ispričao je poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (tu) vijest. Rekao je Ebu Derda': I rasrdio se poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. I počeo je Ebu Bekr (da) govori:

"Tako mi Allaha, o poslaniče Allaha, zaista ja sam bio nasilniji (veći nasilnik, gori - više sam ja pogriješio)." Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Da li ste vi ostavljači meni moga druga (na miru, tj. Hoćete li ostaviti moga druga na miru)! Da li ste vi ostavljači meni moga druga! Zaista ja sam rekao (tj. govorio): "O ljudi, zaista ja sam poslanik Allaha ka vama skupa (svima)!", pa ste rekli (govorili): "Slagao si (tj. Lažeš)!, a rekao je (govorio je odmah tada) Ebu Bekr: "Bio si istinit (tj. Istinu govoriš, Istinu kažeš)."

Rekao je Ebu Abdullah: "Gamere" je (značenja): pretekao je sa (tim, izvjesnim) dobrom (druge osobe).

GLAVA

Njegovoga govora: "..... sniženja (tj. oprost grijeha želimo i molimo)......".

PRIČAO NAM JE Ishak, izvijestio nas je Abdurezak, izvijestio nas je Mamer od Hemama, sina Munebiha da je on čuo Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Reklo se je Israelićanima:

"Uniđite (na ta) vrata čineći ničicu (vi, ničičeći vi), i govorite: Sniženje (grijeha, oprost grijeha molimo)!, oprostićemo vama vaše greške."

Pa su zamijenili (izmijenili te zapovjedi, tj. umjesto tih zapovjedi oni su postupili drukčije), pa su unišli pužu (pužući oni) na svojim zadnjicama, i rekli su: boba (jedna, tj. zrno jedno) u (jednoj) dlaki (je to što molimo, želimo, tj. da imamo onoliko zrna žita koliko imamo dlaka na tijelu - a zanemarili su, dakle, traženje sniženja-oprosta grijeha)."

GLAVA:

"Uzmi (kao svoju ćud taj) oprost (prelaženje preko tuđih grešaka), i zapovijedaj za (to) dobro, i okreni se od (tih) neukih (ili: grubih, surovih).".

"El-urfu" je (što i) "el-marufu": dobro (dobročinstvo).

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, pričao nam je Šuajb od Zuhrije, izvijestio me je Ubejdulah, sin Abdullaha sina Utbeta, da je Ibnu Abas, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao:

Došao je 'Ujejnete, sin Hisna sina Huzejfeta, pa je odsjeo na (tj. kod) svoga bratića (bratučeda) Hurra, sina Kajsa. A bio je (Hurr) od (te) nekolicine (ljudi) koji su (takvi da) približuje njih Umer (tj. drži ih blizu sebe, u svome društvu i sijelu). A bili su (ti) čitači (Kur'ana) drugovi sijela (sjednica) Umera i (drugovi) njegovoga zdogovaranja, bili (su oni) sredovječni ili mladi (mladići). Pa je rekao 'Ujejnete svome bratiću (sinu svoga brata):

"O moj bratiću! Za tebe je (tj. Ti imaš jedno) lice (tj. jedan ugled, jednu čast) kod ovoga zapovjednika, pa traži dozvolu za mene na njega (tj. njemu da uniđem)." Rekao je: "Tražiću dozvolu za tebe njemu (doslovno: na njega)." Rekao je Ibnu Abas:

Pa je tražio dozvolu Hurr za Ujejneta. Pa je dozvolio njemu Umer. Pa pošto je unišao na njega (njemu, tj. Pošto je posjetio njega), rekao je:

"Hej (ili: Ih, ili: Ona stvar je ovakva, tj. Ono stanje je ovakvo), o sine Hattaba! Pa tako mi Allaha ne daješ nam (toga velikoga) dara, i nećeš suditi (tj. i ne sudiš) među nama sa (tom) pravdom."

("Džezlun" je prvobitno značilo golemo, veliko ogrijevno drvo, pa je od toga poslije postao izraz za obilan, velik dar.)

Pa se rasrdio Umer, čak je pomišljao s njim (tj. htio je njega da kazni). Pa je rekao njemu Hurr: "O zapovjedniče vjernika! Zaista Allah, uzvišen je, rekao je Svome vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio:

"Uzmi oprost, i zapovijedaj za dobro, i okreni se od neukih." I zaista ovaj je od neukih (od grubih)." Tako mi Allaha nije prešao (prošao) njega Umer kada je pročitao njega na njega (njemu, tj. nije prošao mimo ovaj ajet a da ne postupi po njemu, prema njemu kada mu ga je pročitao - a to će reći: oprostio je Umer Ujejnetu). A bio je (Umer) veliki stajač kod knjige Allaha (tj. postupao je precizno po Božijoj knjizi, prema odredbama Kur'ana).

PRIČAO NAM JE Jahja, pričao nam je Veki' od Hišama, od njegovoga oca, od Abdullaha, sina Zubejra, (govoreći on o ajetu) "Uzmi oprost, i zapovijedaj za dobro....", rekao je:

Nije spustio Allah (ovaj ajet ni o čemu drugom) osim o ćudima (tih) ljudi. A rekao je Abdullah, sin Berrada: Pričao nam je Ebu Usamete, pričao nam je Hišam, izvijestio me je od svoga oca, od Abdullaha, sina Zubejra, rekao je:

Zapovjedio je Allah Svome vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, da uzme (taj) oprost od naravi (iz ćudi tih) ljudi; ili kao što je rekao (ili: od naravi ljudi. Ili kao što je rekao.).

("Afvun" doslovno znači zbrisavanje, brisanje nečega, pa onda brisanje grijeha - a to znači: oprost, opraštanje.)

SURA ENFAL (EL-ENFALU)

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA.

Njegov govor: "Pitaju te o (tim) ratnim plijenovima; reci: plijenovi (ti) su za Allaha i (Njegovoga) poslanika (tj. Plijenovi pripadaju Allahu i Njegovom poslaniku), pa čuvajte se Allaha, i popravljajte vlasnicu (stanja) između vas (tj. popravljajte vaše, tj. svoje međusobne odnose, svoju jedinstvenost)....".

Rekao je Ibnu Abas: "El-enfalu" je (što i) "el-meganimu": ratni plijenovi, ratne dobiti (zadobijene od neprijatelja pobjedom nad njim). Rekao je Katadete: "..... rihukum (vaš vjetar)....." je (značenja) "el-harbu": rat. Govori se (Rekne se): "Nafiletun" je (što i) "'atijjetun": dar (poklon, tj. dobit - pa je od toga postao i izraz "nefelun": ratna dobit, plijen u ratu, množina "enfalun").

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Abdurahima, pričao nam je Seid, sin Sulejmana, izvijestio nas je Hušejm, izvijestio nas je Ebu Bišr od Seida, sina Džubejra, rekao je: rekao sam (pitao sam) Ibnu Abasu, bio zadovoljan Allah od njih dvojice:

"Sura Enfal (šta veliš o njoj)?" Rekao je: "Sišla je o Bedru."

"Ešševketu" je (što i) "el-haddu": oštrica (oštrina, tj. zaštita, odbrana). ".... murdifine...." je (značenja): grupu poslije grupe (tj. u grupama, u skupinama koje dolaze jedna za drugom). "Redifeni" i "erdefeni" je (što i) "dža'e ba'di": došao je poslije mene. ".....zuku." je (što i) "baširu": dotaknite se (osjetite na svojoj koži); i (što i) "džerribu": iskusite. A nije ono (tj. ovaj izraz "zuku") od (izraza) "zevkul-femi": kušanja usta (okus ustima, jezikom). "..... fe jerkumehu...." je (što i) "jedžmeahu": (pa da) sakupi njega. "..... šerrid...." je (što i) "ferrik": rastavi (odvoji). ".... ve in dženehu...." je (značenja) "talebu": (a ako) su tražili. "Essilmu", i "esselmu" i "esselamu" je jedno (sva tri izraza znače: mir). ".... jushine...." je (što i) "jaglibe": (da) nadvlada (pobijedi).

A rekao je Mudžahid: "..... mukaen...." je uvlačenje njihovih prsta u njihova usta, a ".... tasdijeten...." je "essafiru": zviždanje (zujanje).

(Po nekima "mukaen" znači zviždanjem ustima, a "tasdijeten" znači pljeskanje rukama.)

".... lijusbituke...." je (značenja) "li jahbisuke": zato (da) zadrže tebe (zato da zatvore tebe).

"Zaista najgori (od tih) životinja kod Allaha su (ti) gluhi, nijemi koji neće razumjeti.".

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Jusufa, pričao nam je Verka' od Ibnu Ebu Nedžiha, od Mudžahida, od Ibnu Abasa (govoreći on o ajetu): "Zaista najgore (od tih) životinja kod Allaha su (ti) gluhi, nijemi, koji neće razumjeti (neće da razumiju, koji ne razumiju).", rekao je:

Oni su nekolicina (ljudi) od (plemena) Abdudarovića.

"O (vi) koji ste vjerovali, odazovite se Allahu i (Njegovome) poslaniku, kada je pozvao (kada poziva) vas za (ono, tj. ka onome) što oživljava vas (što vam daje života, vitalnosti), i znajte, da Allah rastavlja (isprječava se, popriječi se) između (toga) čovjeka i njegovoga srca i da je On (taj što) ćete se k Njemu sakupiti.".

"..... istedžibu...." je (isto što i) "edžibu": odgovorite (tj. odazovite se, prihvatite ono čemu se pozivate). ".... lima juhjikum...." je (što i) "juslihukum": popravlja vas (pomiruje vas, pravi mir među vama).

PRIČAO MI JE Ishak, rekao je: izvijestio nas je Revh, pričao nam je Šubete od Hubejba, sina Abdurahmana: čuo sam Hafsa, sina Asima (da) pričao od Ebu Seida, sina Mualla-a, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Klanjavah (tj. Bio sam više puta u prilici da klanjam, nalazim se u molitvi), pa je prošao (pa prođe) pokraj mene poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je pozvao mene, pa nisam došao njemu

(odmah nego) dok sam klanjao (poslije namaza), zatim sam došao njemu. Pa je rekao (jedanput):

"Šta je spriječilo tebe da dođeš? Zar nije rekao Allah:

"O (vi) koji ste vjerovali, odazovite se Allahu i (Njegovom) poslaniku kada je pozvao vas...."?" Zatim je rekao:

"Zaista poučiću svakako tebe najveću suru u Kur'anu prije (nego) da izađem." Pa je otišao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zato (da) izađe, pa sam spomenuo (napomenuo) njemu.

A rekao je Muaz: Pričao nam je Šubete od Hubejba, sina Abdurahmana, čuo je Hafsa, čuo je Ebu Seida, (jednoga) čovjeka od drugova Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, o ovome (za ovo da priča) i rekao je:

"Ona (Ta sura) je: "Hvala Allahu, Gospodaru svjetova.", (to) sedam koji su po dva (ili: to sedam podvostručenih - ajeta; ili: (to) sedam predvostručenih - ajeta).

(Na osnovu ovoga hadisa se vidi da sura Fatiha ima naziv i "esseb'ul-mesani", a taj izraz se prevodi, odnosno tumači i objašnjava na mnogo načina, ali te načine nećemo navoditi; a taj izraz je spomenut i u jednom ajetu u suri Hidžr.)

GLAVA

Njegovoga govora: "I pošto su rekli: Moj Bože! Ako je bilo ovo on (tj. ona - ta) istina od kod Tebe (tj. istina od Tebe poslata), pa okiši (tj. daj kišu) na nas kamenje iz (toga) neba, ili donesi nam (kakvu) kaznu bolnu.".

Rekao je Ibnu Ujejnete: Nije imenovao (nazvao) Allah, uzvišen je, kišu (riječ "metarun") u Kur'anu (drukčije) osim (kao) kaznu, a imenuje (nazivaju) nju Arapi (izrazom) "el-gajsu" (kiša), i on je (tj. i taj izraz za kišu je spomenuo i obuhvatio) Njegov govor, uzvišen je:

"I On (Allah) je (taj) koji spušta (tu) kišu od poslije (tj. nakon) što su očajavali (bili izgubili nadu da će pasti kiša ikako).....".

PRIČAO MI JE Ahmed, pričao nam je Ubejdulah, sin Muaza, pričao nam je moj otac, pričao nam je Šubete od Abdulhamida, druga Zijadije, čuo je Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega: Rekao je Ebu Džehl:

"Moj Bože! Ako je bila ovo on (ona-ta) istina od kod Tebe (dakle: Ako je ovo istina od Tebe), pa okiši na nas kamenje (daj kišu kamenja) iz (sa toga) neba, ili donesi nam (kakvu) kaznu bolnu." Pa je sišao (ajet):

"A nije bio Allah zbog (toga da) kažnjava njih, a ti si (Muhamede, bivši) u njima (među njima), i nije bio Allah njihov kažnjavač, a oni traže oprost. A šta je za njih (tj. A šta je njima - pa misle) da neće kažnjavati njih Allah, a oni odvraćaju (sprječavaju) od Svete Bogomolje (Kabe).....". Ajet (taj vidjeti).

GLAVA

Njegovoga govora: "A nije bio Allah zbog (toga da) kažnjava njih, a ti si u njima (tj. dok si god ti, Muhamede, među njima), i nije bio Allah njihov kažnjavač, a oni traže oprost.".

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Nadra, pričao nam je Ubejdulah, sin Muaza, pričao nam je moj otac, pričao nam je Šubete od Abdulhamida, druga Zijadije, čuo je Enesa, sina Malika, rekao je: rekao je Ebu Džehl:

"Moj Bože! Ako je bila ovo on (ona-ta) istina od kod Tebe (Ako je bilo ovo od Tebe istina), pa okiši na nas kamenje (daj kišu kamenja) iz (toga) neba, ili donesi nam (kakvu) kaznu bolnu." Pa je sišao (ajet):

"A nije bio Allah zbog (toga da) kažnjava njih, a ti si u njima (među njima), i nije bio Allah njihov kažnjavač, a oni traže oprost. I šta je za njih (tj. A šta je njima - pa misle) da neće kažnjavati njih Allah, a oni odvraćaju od Svete Bogomolje...". Ajet (taj vidjeti).

"I borite se (protiv) njih dok neće biti (tj. dok ne bude više bilo nikakve) kušnje (tj. zavođenja u idolopoklonstvo), i (da) bude (ta njihova) vjera, sva ona za Allaha (tj. Allahu, vjera samo u Allaha, a to je Islam - predanost Allahu)...".

PRIČAO NAM JE Hasen, sin Abdulaziza, pričao nam je Abdullah, sin Jahja-a, pričao nam je Hajvete od Bekra, sina Amra, od Bukejra, od Nafi-a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je (jedan) čovjek došao njemu, pa je rekao:

"O Ebu Abdurahmane! Zar nećeš čuti (Zar ne čuješ, ne slušaš ono) šta je (što je) spomenuo Allah u Svojoj knjizi:

"A ako (neke) dvije grupe (skupine) od (tih) vjernika pobiju se....", do kraja (toga) ajeta (znaš već šta se kaže), pa šta sprječava tebe da se nećeš (da) boriš kao što je spomenuo Allah u Svojoj knjizi?"

(A radilo se o borbi za vlast u islamskoj državi između dviju muslimanskih grupa: grupe umejevićkog halife Abdul-Melika i grupe Abdullaha, sina Zubejra r.a..)

Pa je rekao (Ibnu Umer r.a. tome čovjeku koji je bio pristalica Abdulmelikov i koji je htio i Ibnu Umera iz neutralnosti da privuče u tabor Abdulmelikov): "O sine moga brata (bratiću)! Zavaravam se sa ovim ajetom i neću se boriti (tj. Tumačim ovaj ajet na drugi način nego što ga ti tumačiš i ne borim se u jednom takvom ratu u kojem ti učestvuješ u međusobnoj borbi muslimana za vlast - i to) draže je (to) k meni od (toga) da se zavaravam sa ovim ajetom koji (je taj što u njemu) govori Allah, uzvišen je:

"A ko ubije (jednoga) vjernika namjerno.....", do kraja (toga) ajeta."

(To jest: Da ne učestvujem u takvom ratu u kojem ti učestvuješ - to mi je draže nego da se zavaravam takvim tumačenjem onoga ajeta u kojem Allah kaže da je kazna vječno pakao onome ko ubije namjerno,

hotimično jednoga vjernika zbog takve stvari i takvoga razloga kao što je borba za vlast, i prema tome, i borba za vrstu sistema.)

Rekao je (onaj čovjek Ibnu Umeru): "Pa zaista Allah govori:

"I borite se (protiv) njih čak (dotle da) neće biti (nikakve) kušnje....". " Rekao je Ibnu Umer: "Već smo učinili (to) na vremenu poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pošto (tj. kada) je bio Islam mali (malobrojan), pa je bio (taj musliman) čovjek (u takvu priliku zapadao da) se iskušava u svojoj vjeri (tj. stavlja se na muke zbog svoje vjere): ili ubiju njega, ili dadnu svezati njega (ili ga svežu idolopoklonici), dok se je umnožio (najzad) Islam (dok se nije umnožio najzad Islam), pa nije bila kušnja (više nikakva, tj. pa je nestalo idolopoklonstva i muka koje su zadavali muslimanima idolopoklonici)." Pa pošto je vidio (taj čovjek - koji je bio Haridžija -) da on (Ibnu Umer) neće (da) se složi (sa) njim u (onome) što (on) hoće, rekao je:

"Pa šta je tvoj govor (tj. šta je tvoje, kakvo je tvoje mišljenje) o Aliji i Usmanu?" Rekao je Ibnu Umer:

"Šta je moj govor o Aliji i Usmanu (sada ćeš čuti). Što se tiče Usmana, pa bio je Allah već oprostio njemu, pa ste mrzili (vi, tj. a vi niste htjeli) da oprostite njemu. A što se tiče Alije, pa (on) je sin strica (amidže) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i njegov zet, i (pri tom) je dao znak sa svojom rukom (rekavši): I ovo je njegova kćerka, ili njegova kći, gdje vidite."

(Ispuštena je riječ "njegova" prije riječi "kćerka", pa rečenica treba da glasi: I ovo je njegova kćerka, ili njegova kći, gdje vidite. - Ponovo NAPOMENA porodice prevodioca: I ovu riječ "njegova" porodica prevodioca je uvrstila u samom tekstu.)

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Junusa, pričao nam je Zuhejr, pričao nam je Bejan da je Veberete pričao njemu, rekao je: pričao mi je Seid, sin Džubejr, rekao je:

Izašao je na nas, ili k nama, Ibnu Umer, pa je rekao (jedan) čovjek:

"Kako vidiš (Kako misliš, Šta misliš) o borbi (ove) kušnje (tj. o ratu protiv ove pobune)?" Pa je rekao: "A da li znaš šta je (ta) kušnja?"

(To jest: "Znaš li šta je prava kušnja? Prava kušnja je skretanje u bezboštvo i idolopoklonstvo, jer se i obožavanje zlatnoga teleta koje su Izraelićani bili počeli obožavati u odsustvu Musa-a, naziva u Kur'anu sa izrazom koji je nastao iz riječi "el-fitnetu". U suri Taha kaže se da je Harun odvraćao od obožavanja teleta Izraelićane govoreći im: "..... ja kavmi innema futintum bihi": o moj narode, iskušali ste se samo sa njim (tj. stavljeni ste na kušnju s tim teletom - a to će reći: otišli ste na pogrešan put, u idolopoklonstvo počevši vi obožavati to tele). Dakle, nije kušnja, i grijeh i pogrešan put ako se izrazi neslaganje da jedna ličnost bude halifa, vladar, glavni rukovodilac i slično tome, nego je "fitnetun" - kušnja, protiv koje treba ratovati, krivo vjerovanje, bezboštvo, idolopoklonstvo.")

"Bio je Muhamed, pomilovao ga Allah i spasio, (takvoga postupanja da) se bori (protiv tih) idolopoklonika, i bilo je (to) ulaženje na njih (njima, posjećivanje njih, ulaženje-ulazak u njihov krug) kušnjom (kušnja), a nije kao vaša borba na (tj. za tu) vlast."

GLAVA:

"O (ti Moj) vjerovijesniče, podstiči (te) vjernike na (tu) borbu; ako bude od vas dvadeset strpljivih (tj. izdržljivih), nadvladaće (oni) dvije stotine (neprijateljskih vojnika), a ako bude od vas stotina, nadvladaće (oni) hiljadu od (onih) koji su bili bezbožnici (koji ne vjeruju) s (toga što) su zaista oni narod (tj. ljudi koji) neće razumjeti (koji na razumijevaju).".

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, Abdullaha, pričao nam je Sufjan od Amra, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice:

Pošto je sišao (ajet): "...... ako bude od vas dvadeset strpljivih, nadvladaće (oni) dvije stotine.....", pa pisalo se je (tj. propisalo se je) na njih da neće bježati (tj. da ne bježi, da ne smije bježati) jedan od deset (od desetorice). Pa je rekao Sufjan (više) osim jedanput: Da neće bježati dvadeset od dvije stotine. Zatim je sišao (ajet):

"Sada je olakšao Allah od vas (tj. olakšao vama).....", pa je propisao (tj. uzakonio, odredio Uzvišeni Allah) da neće bježati (tj. da ne bježi) stotina od dvije stotine. Povećao je Sufjan jedanput (u pričanju ovoga hadisa): Sišao je (ajet): "..... podstiči (te) vjernike na (tu) borbu, ako bude od vas dvadeset strpljivih....". Rekao je Sufjan: A rekao je Ibnu Šubrumete (tabiin, kadija u Kufi): Mislim (Smatram to) zapovijedanje za dobro i odvraćanje od zla slično ovome (tj. dvadeset na dvije stotine nekad, a nekad jedna stotina na dvije stotine; a neki kažu da to znači: da ne bježi jedan od dvojice kada ova dvojica rade kakav ružan posao, a ako ih bude više od dvojice koji rade neki ružan posao, onda da treba pobjeći od njih).

"Sada je olakšao Allah od vas i znao je (i zna) da je u vama slabost (da među vama postoji neka slabost)....". Ajet (taj vidjeti).

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Abdullaha, Sulemija, izvijestio nas je Abdullah, sin Mubareka, izvijestio nas je Džerir, sin Hazima, rekao je: izvijestio me je Zubejr, sin Hirrita, od Ikrimeta, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Pošto je sišao (ajet): "..... ako bude od vas dvadeset strpljivih, nadvladaće (oni) dvije stotine.....", teško je bilo to (palo) na (te) muslimane kada se je uzakonilo (tj. odredilo) na njih da ne bježi jedan od desetorice. Pa je došlo (to) olakšanje, pa je rekao (Uzvišeni Allah):

"Sada je olakšao Allah od vas i znao je da je u (među) vama (neka) slabost, pa ako bude od vas (jedna) stotina strpljiva, nadvladaće (oni) dvije stotine....". Rekao je: Pa pošto je olakšao Allah od njih od (toga) broja, okrnjio (smanjio) je od (te njihove) strpljivosti za količinu (onoga) što se je olakšalo od njih (ili: za količinu) onoliku koliko (što se je olakšalo od njih).

SURA BERAETE

".... velidžeten...." je svaka stvar (što) si uveo (uvukao, dao da uniđe) nju u (neku drugu) stvar. "..... eššukkatu...." je (što i) "esseferu": putovanje. "El-habalu" je (što i) "el-fesadu": pokvarenost; a "el-habalu" je (i): smrt. ".... ve la teftinni...." je (što i) "la tuvebbihni": ne kori me

(ne izriči prijekora, ukora meni). "Kerhen" i "kurhen" je jedno (silom, na silu, preko volje). "..... muddehalen (podzemni hodnik)...." (da) uniđu u njega. "..... jedžmehune....." je (što i) "jusriune": žure (oni, tj. žureći oni). ".... vel-mu'tefikatu (sela, krajevi Lutovoga naroda)....." (što) se je prevrnula, izvrnula sa njima (ta) zemlja (to tlo što ih potrpalo). "....ehva..." je (što i) "elkahu fi huvvetin": bacio ga je u duboko mjesto (u bezdanu). "..... adnin...." je (što i) "huldin": vječnoga (tj. vječan). "Adentu bi erdin" to jest "ekamtu": boravio sam (ostao sam, stanovao sam u zemlji). I od njega (od toga izraza) je (i riječ) "ma'din" (rudnik, jer u njemu boravi, stanuje, tj. stalno se nalazi ruda, rudača). A govori se: u rudniku istine - (a to znači) u mjestu nicanja istine. "El-havalifu" (to je množina od) "el-halifu": koji je zastupio mene (tj. ostao je iza mene) pa je sjedio poslije mene. I od njega (od toga značenja toga izraza) je (i dova - molba za umrloga): Zastupio ga u (tim) ostalima (od njegovoga potomstva, tj. Allah se brinuo i Allah čuvao umjesto njega njegove potomke koji su ostali iza njega)! A dozvoljava se (dozvoljena je mogućnost) da budu (te) žene (označene sa izrazom "el-havalifu", pa je to onda množina) od "el-halifetu". A ako je bio (taj izraz "el-havalifu") množina (tih) muških (množina od "el-halifu" koji označava muško, a ne žensko), pa zaista ono nije se dalo naći (naići) na određivanje njegove množine (na taj oblik) osim dvije riječi (još, a to su): "farisun" (množina te riječi) je "fevarisu"; i "halikun" (množina i te riječi) je "hevaliku" (dakle svega te tri riječi koje imaju oblik "failun", dolaze u množini na "fevailu").

(Dakle svega tri riječi muškoga roda imaju taj oblik množine, a ženske imenice samo dolaze na taj oblik. Istina neki drugi osim Buharije navode još neke imenice muškoga roda osim "halifun", "farisun" i "halikun", pa kažu da i te neke muške imenice imaju takođe množinu na oblik "fevailu", ali Buharija je naveo samo te tri.)

"El-hajratu" - njezina je jednina "hajretun" - a ona je (što i) "el-fevadilu": dobre (vrijedne, vrle nagrade). ".... murdževne...." je (što i) "muehharune": odgođeni (ostavljeni za kasnije). ".... Eššefa...." je (što i) "šefirun": strana (obala rijeke), i ona je njezina ivica. A "el-džurufu" (potkopana obala) je (ono) što se je odnijelo (potkopalo) od (tih) bujica i dolina (tj. poplava niz te doline). ".... harin...." je (što i) "hairin" (hairun): nagnut (da padne, ali još nije pao). "..... zaista veliki kukalac

(onaj koji mnogo viče uh! - evvahun)...." samilošću i strahom (tj. mnogo kuka zbog samilosti i zbog straha, samilost prema ljudima i straha od Uzvišenoga Allaha). A rekao je (taj) pjesnik (Musakkab):

"Kada god sam ustao (da) osedlam nju (devu) u noći,
Ječi (Kuka ona) jekom (toga) čovjeka žalosnoga."

Govori se (za bunar) "tehevveretil-bi'ru" kada se je (on-bunar) porušio (srušio). I "inhare" je slično njemu (sličnoga značenja kao i "tehevvere" i "inhedeme": porušio se je, srušio se je).

GLAVA

Njegovoga govora: "Oslobođenje (Prestanak važnosti ugovora) od Allaha i Njegovoga poslanika (ovo) je (i upućuje se) ka (onima) koji su (ti što) ste se vi međusobno bili obavezali (sklopili ugovor) od (tih) idolopoklonika (koji su prvi prekršili odredbe toga ugovora)."

".... ezanun...." je (što i) "ialamun": obavještavanje (obavijest, davanje na znanje). A rekao je Ibnu Abas: "..... uho...." (što) potvrđuje (što je god ono čulo; potvrđuje, tj. On - Muhamed a.s. - je uho takvo da sasluša svakoga, sve i jednoga čovjeka). ".... opraćeš ih (ili: da opereš njih) i očistićeš ih (da očistiš njih) sa njom (sa milostinjom).....". A kao ovaj (ajet) je mnogo (toga u Kur'anu, ili u jeziku Arapa - a misli se na to da se upotrijebe dvije riječi koje imaju isto ili slično značenje, a to je slučaj u navedenom ajetu, jer "tutahhiru" i "tuzekki" imaju slično značenje, samo što "tuzekki" ima jače značenje, u jačoj mjeri od riječi "tutahhiru"). A "ezzekatu" je (riječ koja još znači i) pokornost i iskrenost. ".... neće davati (tj. ne daju) zekat...." je (značenja): neće svjedočiti (ne svjedoče oni) da nema (nikakvoga) božanstva osim Allah. "..... judahune (judahi'une)...." je (što i) "jušbihune": sliče (oni, tj. slični su oni u svome govoru, u svome mišljenju na govor, na mišljenje onih koji ne vjeruju).

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, pričao nam je Šubete od Ebu Ishaka, rekao je: čuo sam Bera-a, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori:

Zadnji ajet (što) je sišao je (ajet): "Pitaju (Traže) rješenje tebi (tj. od tebe), reci: Allah daje rješenje vama o osobi zvanoj "el-kelaletu" (koja nema djece, a ni roditelja da bi je naslijedili)....", a zadnja sura (što) je sišla je (sura) Beraete (Beraetu).

GLAVA

Njegovoga govora: "Pa putujte u (po) Zemlji četiri mjeseca, i znajte da ste vi (sve drugo) osim činilaca nemoćnim Allaha (tj. i znajte da vi ni u kojem slučaju ne možete učiniti nemoćnim Allaha u onome što Allah hoće) i da je Allah ponižavač (tih) bezvjernika."

".... sihu...." je (što i) "siru": idite (tj. putujte).

PRIČAO NAM JE Seid, sin Ufejra, rekao je: pričao mi je Lejs, rekao je: pričao mi je Ukajl od Ibnu Šihaba: i izvijestio me je Humejd, sin Abdurahmana da je Ebu Hurejrete, bio zadovoljan Allah od njega, rekao:

Poslao me je Ebu Bekr u tom (izvjesnom) hodočašću u (među) oglašavačima (što) je poslao njih (na) dan klanja (žrtava da) oglašavaju u Mini (na Mini) da neće hodočastiti poslije (ove) godine (nijedan) idolopoklonik i (da) neće ophoditi Kabu (nijedan) go (nag hodočasnik). Rekao je Humejd, sin Abdurahmana: Zatim je propratio (njih) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, sa Alijom (tj. poslao je za njima iz Medine na to hodočašće Aliju), sinom (sina) Ebu Taliba, i zapovjedio je njemu da oglasi za Beraete (suru među njima). Rekao je Ebu Hurejrete: Pa je oglašavao sa nama Alija (na) dan klanja (kurbana-žrtava) u (među) stanovnicima Mine za (suru) Beraete, i da neće hodočastiti poslije (te) godine idolopoklonik (idolopoklonici) i niti će (iko) ophoditi Kabu go (nag).

GLAVA

Njegovoga govora: "I oglas (objava) od Allaha i Njegovoga poslanika ka (tim) ljudima (na) dan (toga) najvećega hodočašća da je Allah čist od (tih) idolopoklonika i Njegov poslanik (tj. da raskidaju i otkazuju i oni ugovor koji je postojao, a koji su idolopoklonici prvi prekršili), pa ako

ste se pokajali (od idolopoklonstva), pa ono je bolje za vas, a ako ste okrenuli leđa, pa znajte, da ste vi (sve drugo) osim činilaca nemoćnim Allaha; i obeseli (obraduj one) koji su bili bezvjerci sa kaznom bolnom.".

"Azenehum" je (što i) "ealemehum": objavio je njima (dao je na znanje njima).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, pričao nam je Lejs, rekao je: pričao mi je Ukajl: rekao je Ibnu Šihab: pa izvijestio me je Humejd, sin Abdurahmana da je Ebu Hurejrete rekao:

Poslao me je Ebu Bekr, bio zadovoljan Allah od njega, u tome (izvjesnome) hodočašću u (među tim) oglašavačima (što) je poslao njih (na) dan klanja (žrtava da) oglašavaju u (na) Mini da neće hodočastiti poslije (te) godine (nijedan) idolopoklonik, a niti će ophoditi Kabu go (nag hodočasnik).

Rekao je Humejd: Zatim je propratio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, sa Alijom, sinom Ebu Taliba (tj. poslao za njima, iza njih odmah iz Medine Aliju), pa je zapovjedio njemu da oglašava za (suru) Beraete. Rekao je Ebu Hurejrete: Pa je oglašavao sa nama Alija u (među) stanovnicima Mine (na) dan klanja (žrtava) za (suru) Beraete, i da neće hodočastiti poslije (te) godine idolopoklonik i (ili: a) niti će ophoditi Kabu go.

"Osim (onih) koji su (ti što) ste međusobno sklopili ugovor (s njima) od (tih) idolopoklonika....".

PRIČAO NAM JE Ishak, pričao nam je Jakub, sin Ibrahima, pričao nam je moj otac od Saliha, od Ibnu Šihaba da je Humejd, sin Abdurahmana izvijestio njega da je Ebu Hurejrete izvijestio njega da je Ebu Bekr, bio zadovoljan Allah od njega, poslao njega u (tom) hodočašću koje (je to što) je učinio zapovjednikom njega poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, nad njim (nad tim hodočašćem) prije hodočašća oproštaja (oproštajnoga hodočašća) u grupi (tj. poslao je Ebu Hurejreta među grupom, sa grupom da) oglašava u (tom hodočašću među tim) ljudima da neće hodočastiti nipošto (nikako više) poslije (te)

godine idolopoklonik i niti će ophoditi Kabu (iko) go (nag). Pa je bio Humejd (običaja da) govori: Dan (toga) klanja je dan (toga) najvećega hodočašća, zbog hadisa Ebu Hurejreta.

GLAVA:

"..... pa borite se (protiv) vođa (toga) bezvjerstva (ili: pa poubijajte vođe bezvjerstva), zaista oni su (takvi da) nema (nikakvih) zakletvi za njih (tj. oni nemaju nikakvih zakletvi - jer ne drže ni do kakve zakletve, nemaju ništa sveto).....".

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Musena-a, pričao nam je Jahja, pričao nam je Ismail, pričao nam je Zejd, sin Vehba, rekao je: Bili smo kod Huzejfeta, pa je rekao:

Nisu ostala od drugova ovoga ajeta osim trojica, a niti od (tih) dvoličnjaka osim četvorica. Pa je rekao (jedan) Beduin: "Zaista vi, drugovi Muhameda, pomilovao ga Allah i spasio, izvještavate nas (o svemu i svačemu), pa nećemo znati (tj. pa ne znamo). Pa šta je umu ovih koji cijepaju (tj. otvaraju) naše kuće (sobe) i kradu skupocjenosti (skupocjena imanja koja su nam na srcu, vise o srcu našem)?" Rekao je (Huzejfete): "Ti su (izvjesni) pokvarenjaci." (Pa je onda Huzejfete nastavio svoje prvobitno pričanje:) Da, nije ostalo od njih osim četvorica. Jedan (od) njih je veliki starac (stari starac), da se napio (da se napije on te) hladne (studene) vode, zaista ne bi našao (ne bi osjetio) njezinu hladnoću (tj. ne bi osjetio njezinu slast, jer je kažnjen još na ovome svijetu tako da ne osjeća slasti od imanja koje ima i uživa).

GLAVA

Njegovoga govora: ".... a (oni) koji blagajniče (tj. koji stavljaju u blagajnu, u kasu to svoje) zlato i srebro, a neće trošiti njega u put Allaha, pa obeseli ih sa (jednom) kaznom bolnom.".

PRIČAO NAM JE Hakem, sin Nafi-a, izvijestio nas je Šuajb, pričao nam je Ebu Zinad da je Abdurahman Aaredž pričao njemu da je

on rekao: pričao mi je Ebu Hurejrete, bio zadovoljan Allah od njega, da je on čuo poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Biće blagajna jednoga (od) vas (na) sudnjem danu (jedna) zmija ćelava (ćelava zmija poskok)."

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Džerir od Husajna, od Zejda, sina Vehba, rekao je:

Prošao sam pokraj Ebu Zerra u Rebezi (u mjestu kod Medine zvanom Rebezete), pa rekao: "Šta je spustilo (tj. nastanilo, smjestilo) tebe u ovu zemlju (tj. u ovo mjesto, selo)?" Rekao je: "Bili smo u Siriji, pa sam pročitao: ".... a koji blagajniče (ostavljaju u blagajnu to) zlato i srebro, a neće trošiti njega u put Allaha, pa obeseli ih sa kaznom bolnom.".

Rekao je Muavija: "Nije ovaj (ajet) o nama (u vezi nas), nije on (ni o kom drugom objavljen) osim o pripadnicima (te) knjige (Božije prije Kur'ana što je objavljena)." Rekao je: Rekao sam: "Zaista on je zaista o nama i o njima (tj. i u vezi nas i u vezi njih je objavljen - a to će reći: vrijedi, važi i za nas i za njih)."

GLAVA

Njegovoga govora, moćan je i veličajan je: "Danom (tj. Na dan kada) se zagrije (raspali vatra) na njoj (na toj imovini od zlata i srebra koja je bila nagomilavana) u vatri pakla, pa će se spaljivati s njom (tom usijanom imovinom) njihova čela (lica), i njihove strane i njihova leđa; (i reći će se njima:) ovo je (ono) što ste blagajničili (gomilali, ostavljali u kase) za vaše (za svoje) osobe, pa kušajte (ono) što bijaste blagajničili.".

A rekao je Ahmed, sin Šebiba sina Seida, pričao nam je moj otac od Junusa, od Ibnu Šihaba, od Halida, sina Eslema, rekao je: Izašli smo sa Abdullahom, sinom Umera, pa je rekao:

Ovo je prije (nego što je bio slučaj) da se spusti (da se objavi, tj. prije nego se je propisao taj) zekat. Pa pošto se spustio (taj zekat - propis o zekatu), učinio je njega Allah čišćenjem (kao očišćenje) za (ta) imanja.

GLAVA

Njegovoga govora: "Zaista broj (tih) mjeseci kod Allaha je dvanaest mjeseci u knjizi Allaha (na) dan (kada) je stvorio (ta) nebesa i Zemlju, od njih su četiri zabranjena (tj. četiri sveta mjeseca kada je zabranjeno ratovanje i ubijanje).....".

".... el-kajjimu....", je (što i) "el-kaimu": stajač (tj. prav, uspravan - a to će reći ispravan).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Abdulvehhaba, pričao nam je Hamad, sin Zejda, od Ejuba, od Muhameda, od Ibnu Ebu Bekreta, od Ebu Bekreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Zaista (to) vrijeme već je kružilo (tj. već kruži, kreće se u krug) kao (što je) njegov oblik (kruženja bio na) dan (kada) je stvorio Allah nebesa i Zemlju: (ta) godina je dvanaest mjeseci, od njih su četiri zabranjena (sveta): tri uzastopna (jedan do drugoga) zul-kadete, i zul-hidžete i muharem; i (jedan je odvojen, usamljen, a to je) redžep Mudara (plemena, a to je onaj) koji je između džumada-a i šabana (tj. između džumadel-uhra-a i šabana)."

GLAVA

Njegovoga govora: ".... drugoga (do) dvojice, pošto su njih dvojica u (toj) pećini (špilji), pošto govori svome drugu: Ne žalosti se, zaista Allah je sa nama....": (to znači: Allah je) naš pomagač.

"Essekinetu" je (oblik) "feiletun" od (riječi) "essukunu": mirovanje (smirenost, spokojstvo - obje te riječi imaju približno isto značenje).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Habban, pričao nam je Hemmam, pričao nam je Sabit, pričao nam je Enes, rekao je: pričao mi je Ebu Bekr, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bio sam sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, u (toj) pećini, pa sam vidio (ugledao iz pećine) tragove (onih) idolopoklonika. Rekao sam: "O poslaniče Allaha! Da je zaista jedan (od) njih podigao svoje stopalo (svoju nogu još samo jednom, još samo malo), zaista bi vidio nas." Rekao je:

"Šta je tvoje mišljenje za dvojicu (takvu što) je Allah treći (sa) njima dvojicom (sa Svojom pomoći i milošću)?!"

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Ibnu 'Ujejnete od Ibnu Džurejdža, od Ibnu Ebu Mulejketa, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je on rekao kada se dogodilo (desilo neprijatno stanje) između njega i između Ibnu Zubejra (zbog odbijanja Ibnu Abbasa da se prisegne na vjernost Ibnu Zubejru i da ga prizna halifom). Rekao sam (to sada veli Ibnu Ebu Mulejkete da je rekao Ibnu Abasu slijedeće kao neku vrstu prekora Ibnu Abasu zbog toga što nije htio da prizna halifom Ibnu Zubejra):

"Njegov otac je Zubejr, a njegova majka je Esma, a njegova tetka (po majci) je Aiša, a njegov djed je Ebu Bekr, a njegova nena (baba, ebejka) je Safijja."

(To su sve vrline zbog kojih je bio dostojan da bude halifa po mišljenju Ibnu Ebu Mulejketa.)

Pa sam rekao Sufjanu (to kaže Abdullah, sin Muhameda da je rekao Sufjanu, sinu Ujejneta): "Njegov sened (tj. Lanac ljudi preko kojih si čuo ovaj hadis koje je; kakav je)?" Pa je rekao: Pričao nam je. Pa je zaposlio (tj. Pa je zabavio, pomenuo, smeo) njega (jedan) čovjek i nije rekao (da mu je pričao) Ibnu Džurejdž.

PRIČAO MI JE Abdullah, sin Muhameda, rekao je: pričao mi je Jahja, sin Meina, pričao nam je Hadždžadž, rekao je Ibnu Džurejdž, rekao je Ibnu Ebu Mulejkete:

A bila je između njih dvojice (Ibnu Abasa i Ibnu Zubejra jedna, neka) stvar (tj. loši odnosi). Pa sam poranio na (tj. ka) Ibnu Abasu, pa sam rekao: "Je li hoćeš (Hoćeš li) da se boriš (da ratuješ protiv) Ibnu Zubejra, pa (da tako ti) dozvoliš zabranu (svetinju, sveto tlo) Allaha (Allahovo)?" Pa je rekao: "Zaštita Allaha (tj. Bože, sačuvaj me od toga - Bože sačuvaj)! Zaista Allah je (to) propisao (odredio) Ibnu Zubejru i Umejevićima dozvoljavajući (oni tako nešto kao što je ratovanje u haremu - na svetome tlu), a zaista ja tako mi Allaha neću dozvoliti njega (sveto tlo da se na njemu ratuje) nikada." Rekao je (Ibnu Abas): Rekli su (ti) ljudi:

"Prisegni se (i ti na vjernost) Ibnu Zubejru!" Pa sam rekao: "A gdje sa ovim poslom (sa ovom stvari - stvari hilafeta) od njega (od Ibnu Zubejra da se odmakne daleko)? Što se tiče njegovoga oca, pa (on) je pomagač (apostol) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, - hoće (da kaže da misli na) Zubejra. A što se tiče njegovoga djeda, pa drug (te) pećine (je on)." Hoće (tj. Misli na) Ebu Bekra. "A što se tiče njegove majke, pa (ona je) posjednica (toga, tj. onoga poznatoga) pasa (pojasa)." Hoće (tj. misli na) Esmu. "A što se tiče njegove tetke, pa (ona je) majka (tih) vjernika." Hoće (Misli na) Aišu. "A što se tiče njegove tetke (sa očinu, očevu stranu - jer mu je Aiša tetka sa majčinu stranu), pa (ona je) supruga Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio." Hoće (Misli na) Hadidžu (Hatidžu). "A što se tiče tetke Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa (ona je) njegova nena (baba, ebejka, tj. nena Ibnu Zubejrova)." Hoće (Misli na) Safijju. "Zatim je (on sam po sebi - tj. Ibnu Zubejr je sam po sebi) čedan (pošten) u Islamu, (veliki) čitač (učač) Kur'ana. Tako mi Allaha ako su darovali mene (ako su mi učinili neko dobro Umejevići), darovali su mene od blizoga (tj. zbog bližnjega srodstva - a to će reći: trebali su da me daruju kao bližnjega rođaka; a ovo su neki protumačili kao optužbu i prekoravanje i Umejevića i Ibnu Zubejra od strane Ibnu Abasa, jer se prema njemu nisu ponijeli ni jedni ni drugi kao što je trebalo); a ako su zagospodarili meni, zagospodarili su meni ravni (ugledni ljudi koji su) plemeniti." Pa je odabrao (Ibnu Zubejr te) Tuvejtate, i Usamate i Humejdate (tj. njih je

prihvatio prije mene, a ja sam bio pozivao narod da njega i priznaju halifom, a ostavio sam svoje bližnje rođake Umejeviće). Hoće (tj. Ibnu Abas pod izrazima Tuvejtat, i Usamat i Humejdat misli na) ogranke plemena iz (većega plemena) Esedovića: Tuvejtoviće, i Usametoviće i Esedoviće. Zaista Ibnu Ebu-'As pokazao se je (da) ide (tom) napredovanju - misli (na) Abdulmelika, sina Mervana - a zaista on je zavio (tj. savio, podavio, podvio) svoj rep - misli (na) Ibnu Zubejra.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Ubejda sina Mejmuna, pričao nam je Isa, sin Junusa, od Umera, sina Seida, rekao je: izvijestio me je Ibnu Ebu Mulejkete:

Unišli smo Ibnu Abasu, pa je rekao: "Zar se nećete čuditi (Zar se ne čudite) Ibnu Zubejru! Ustao je (on) u ovome svome poslu (u ovoj svojoj stvari - stvari hilafeta), pa sam rekao: "Zaista obračunavaću se svakako svojom osobom za njega (što) se nisam obračunavao njom (sa njom) za Ebu Bekra i ni za Umera; i zaista njih dvojica su bili bliži za svako dobro (svakome dobru) od njega (tj. bili su u povoljnijem položaju od njega)." I rekao sam: "Sin (je on, tj. On je unuk) tetke Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, i sin (je) Zubejra, i sin (tj. unuk je) Ebu Bekra, i sin brata Hatidže, i sin sestre Aiše (tj. i sin Aišine sestre), pa kada li se (on) uzvisuje od mene i neće to (što mu ja htjedoh da budem pri ruci i na pomoći)!" Pa sam rekao: "Nisam bio (takav da) mislim (tj. Ne pomišljah) da ću zaista ja ponuditi ovo od svoje osobe (od sebe), pa (da) ostavim njega, i ne mislim ga (da, tj. i ne mislim da) hoće dobro (ikakvo sa mnom) I ako je bilo (da) nema bijega (tj. Ako je tako da treba, da mora neko od te dvije stranke da zagospodari), zaista da zagospodare meni moji stričevići (tj. moji rođaci Umejevići), draže je k meni od (toga nego) da zagospodari meni (neko drugi) osim njih (osim Umejevića, mimo njih).

GLAVA

Njegovoga govora: ".... i (milostinje su za one što su) složena njihova srca....".

(To jest: čija srca treba da se još čvršće slože i sastave sa srcima ostalih muslimana.)

Rekao je Mudžahid: Slaže (sastavlja, udobrovoljava) ih sa (tim) darom.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Kesira, izvijestio nas je Sufjan od svoga oca, od Ibnu Ebu Nu'ma, od Ebu Seida, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Poslala se je k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (jedna, neka) stvar, pa je razdijelio nju među četvoricu, i rekao je:

"Slažem (tj. Udobrovoljavam) ih." Pa je rekao (jedan) čovjek: "Nisi učinio pravo." Pa je rekao: "Izaći će iz korijena (iz potomstva) ovoga narod (koji će biti takav da) će probijati iz (ove) vjere (tj. izlaziće iz Islama ljudi toga naroda)."

GLAVA

Njegovoga govora: "Koji kore (kude, napadaju te) dobrovoljne darivaoce (darovatelje milostinje) od (tih) vjernika.....".

".... jemizune...." je (što i) "je'ibune": kore (kude, napadaju). A ".... džuhdehum...." i "džehdehum" je (u smislu) "takatehum": svoju moć (ono koliko mogu oni).

PRIČAO MI JE Bišr, sin Halida, Ebu Muhamed, izvijestio nas je Muhamed, sin Džafera, od Šubeta, od Sulejmana, od Ebu Vaila, od Ebu Mes'uda, rekao je:

Pošto se nama zapovjedilo za (tu) milostinju, bili smo (običaja da) se natovarimo (tj. natovarasmo se - to će reći: nosili smo jedan drugome stvari na sebi da bi štogod zaradili, pa da se prehranimo i da dadnemo milostinju od te zarade). Pa je donio Ebu 'Akil polovinu sa'-a (hrane), a donio je (jedan) čovjek više od njega. Pa su rekli (ti) dvoličnjaci:

"Zaista Allah je zaista imućan (tj. nepotreban, neovisan) od milostinje ovoga (prvoga, tj. od Ebu Akilove milostinje), a nije učinio ovaj drugi (svoju milostinju ni zbog čega drugoga) osim licemjernošću

(tj. osim iz licemjernosti da se vidi kako je on darežljiv)." Pa je sišao (ajet):

"Koji kore (kude te) dobrovoljne davaoce od (tih) vjernika u (tim) milostinjama i koji neće naći (ne nalaze) osim njihovu (tj. soju) trudnost (svoju moć, mogućnost da rade i da od te zarade dadnu milostinju).....". Ajet (taj vidjeti).

PRIČAO MI JE Ishak, sin Ibrahima, rekao je: rekao sam Ebu Usametu: Je li pričao vama Zaidete od Sulejmana, od Šekika, od Ebu Mes'uda Ensarije? Rekao je (Ebu Mes'ud Ensarija):

Bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) zapovijeda nama za (tu) milostinju, pa traži (pa je tražio) izlaza (načina) jedan (od) nas dok donese (da donese taj) mud (hrane - mud je četvrtina sa-a), a zaista jedan (od) njih danas je (vlasnik, tj. ima) stotinu hiljada. Kao da on daje izlagati za svoju osobu (tj. kao da on cilja, aludira na sebe).

GLAVA

Njegovoga govora: "Traži oprost za njih, ili ne traži oprost za njih, ako tražiš oprost za njih sedamdeset puta, pa neće oprostiti Allah njima (opet)....".

PRIČAO NAM JE Ubejd, sin Ismaila, od Ebu Usameta, od Ubejdulaha, od Nafi-a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Uzvišeni Allah od njih dvojice, rekao je:

Pošto je preminuo Abdullah, sin Ubejja, došao je njegov sin Abdullah, sin Abdullaha, ka poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je pitao (tj. molio) njega da dadne (da daruje) njemu svoju košulju (da) zamota (da spremi, opremi) u nju svoga oca. Pa je dao njemu. Zatim je pitao (molio) njega da klanja na (za) njega (posmrtnu molitvu-dženazu). Pa je ustao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zato (da) klanja (da bi klanjao tu dženazu). Pa je ustao Umer, pa je uzeo za odjeću poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"O poslaniče Allaha! Klanjaš (ili: Klanjaćeš - zar ti, tj. Zar ćeš ti klanjati) na njega (tj. njemu dženazu), a već je zabranio tebi tvoj Gospod da klanjaš na njega (tj. njemu - Abdullahu, sinu Ubejja, dženazu)?" Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Samo je dao izabrati meni Allah, pa je rekao: "Traži oprost za njih, ili ne traži oprost za njih; ako tražiš oprost za njih sedamdeset puta.....", a (ja) ću povećati njemu na (to) sedamdeset (puta još više od toga)." Rekao je (Umer):

"Zaista on (Abdullah, sin Ubejja) je dvoličnjak." Rekao je: Pa je klanjao na njega (tj. njemu dženazu) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je spustio Allah, uzvišen je: "I ne klanjaj (ni) na jednoga (tj. nijednome) od njih (dženazu koji god) je umro nikada, i ne stani nad njegov grob....".

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs od Ukajla. A rekao je (drugi) osim njega: Pričao mi je Lejs, pričao mi je Ukajl od Ibnu Šihaba, rekao je: izvijestio me je Ubejdulah, sin Abdullaha, od Ibnu Abasa, od Umera, sina Hataba, bio zadovoljan Allah od njega, da je on rekao:

Pošto je umro Abdullah, sin Ubejja, (on) je sin Selule, pozvao se za njega (njemu) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zato (da on) klanja na njega (za njega dženazu). Pa pošto je ustao (ili: stao) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, skočio sam k njemu, pa sam rekao:

"O poslaniče Allaha! Zar (da) klanjaš na sina Ubejja (tj. sinu Ubejjevom dženazu), a već je (on) rekao dana toga tako i tako (to i to)?" Rekao je: Nabrajam njemu njegov govor. Pa se je nasmiješio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i rekao je:

"Odgodi (tj. Povuci se nazad) od mene, o Umere!" Pa pošto sam umnožio na njega (njemu), rekao je: "Zaista ja sam (u takvom stanju da) se je meni dalo izabrati (dalo mi se da biram), pa sam sebi izabrao. Da znam da ja ako sam povećao (ako povećam) na (to) sedamdeset

(traženja oprosta), (da) će se oprostiti njemu, zaista bih povećao na njih." Rekao je: Pa je klanjao na njega (tj. njemu dženazu) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zatim je otišao. Pa nije ostao osim lako (tj. osim malo) dok su sišla (ta) dva ajeta od (sure) Beraeta:

"I ne klanjaj (ni) na jednoga od njih (što) je umro nikada....", do Njegovoga govora ".... a oni su pokvarenjaci." Rekao je: Pa sam se čudio poslije od moje smionosti (tj. zbog svoje smionosti) na poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. A Allah i Njegov poslanik su znaniji.

GLAVA

Njegovoga govora: "I ne klanjaj (ni) na jednoga od njih (koji) je umro nikada, i ne stani nad njegovim grobom.".

PRIČAO MI JE Ibrahim, sin Munzira, pričao nam je Enes, sin 'Ijada, od Ubejdulaha, od Nafi-a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je on rekao:

Pošto je preminuo (umro) Abdullah, sin Ubejja, došao je njegov sin Abdullah, sin Abdullaha, ka poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je dao njemu svoju košulju i zapovjedio je njemu da zamota (da opremi, spremi) njega u nju, zatim je ustao (da) klanja na njega. Pa je uzeo Umer, sin Hataba, za njegovu odjeću, pa je rekao:

"Klanjaš na njega (zar), a on je dvoličnjak, i već je zabranio tebi Allah da tražiš oprost za njih (za dvoličnjake, hipokrite, licemjere, licemjerce)?" Rekao je: "Samo je dao izabrati meni (Dao mi je samo da izaberem) Allah, ili izvijestio je mene Allah, pa je rekao:

"Traži oprost za njih, ili ne traži oprost za njih, ako tražiš oprost za njih sedamdeset puta, pa neće oprostiti Allah njima....". Pa je rekao: "Povećati ću (Povećaću traženje oprosta) njemu nad (više od) sedamdeset (puta)." Rekao je: Pa je klanjao na njega poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i klanjali smo (i mi) sa njim. Zatim je spustio Allah na njega (tj. njemu ajet):

"I ne klanjaj (ni) na jednoga od njih (koji) je umro nikada, i ne stani nad njegov grob, zaista oni su bili bezvjernici (tj. nisu vjerovali) u Allaha i Njegovoga poslanika i umrli su, a oni su pokvarenjaci.".

GLAVA

Njegovoga govora: "Zaklinjaće se (oni) sa Allahom vama kada ste se obrnuli (tj. kada se vratite iz borbe) k njima zbog (toga da) se okrenete od njih (tj. da odustanete od njih), pa okrenite se od njih, zaista oni su prljavština (nečistoća, pogani, nečisti), i njihovo sklonište (tj. prebivalište) je pakao nagradom (tj. to će im biti kao nagrada, a to znači: kazna) za (ono) što su bili (običaja da) stiču (da rade).".

PRIČAO NAM JE Jahja, pričao nam je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba, od Abdurahmana, sina Abdullaha da je Abdullah, sin Ka'ba rekao:

Čuo sam Ka'ba, sina Malika (da govori o svome slučaju) kada je izostao od Tebuka:

"Tako mi Allaha nije blagodario Allah na mene (nijedne) od blagodati - poslije pošto je uputio mene - veće od moje istinitosti poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, da ne budem lagao (slagao) njemu, pa (da) propadnem kao što su propali (oni) koji su lagali kada se je spuštala (ta Božija) objava (tj. ovaj ajet):

"Zaklinjaće se (oni) sa Allahom vama kada ste se obrnuli (vratili iz borbe) k njima...." do Njegovoga govora "pokvarenjaka."."

GLAVA

Njegovoga govora: "Zaklinju se vama zbog (toga da) budete zadovoljni od njih, pa ako budete zadovoljani od njih (vi)....." do Njegovoga govora ".... pokvarenjaka."

(I ovom prilikom se napominje da se arapski izraz u doslovnom prevodu "radije an: zadovoljan je bio od...." i toga svi drugi izvedeni glagolski oblici - ne slažu sa našim književnim izrazom te misli, jer se u

našem jeziku rekne: "zadovoljan je bio s njim", a ne "zadovoljan je bio od njega". Međutim, kako je već rečeno, prevodilac je htio da bude u većini slučajeva što doslovniji u prevođenju, pa neka se to ima u vidu.)

"A drugi su priznavali za svoje grijehe, pomiješali (miješali) su (jedno) djelo dobro, a drugo loše, možda Allah da se vrati na njih (tj. da primi njihovo pokajanje), zaista Allah je veliki opraštač, milostiv.".

PRIČAO NAM JE Muemmel, pričao nam je Ismail, sin Ibrahima, pričao nam je Avf, pričao nam je Ebu Redža', pričao nam je Semurete, sin Džunduba, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, nama:

"Došla su mi noćas (ili: sinoć) dva dolazača (tj. nekakva dvojica), pa su njih dvojica poslali (iz sna u budno stanje, tj. podigli su, probudili su) mene, pa su njih dvojica stigla (došla) do (jednoga) grada sagrađenoga sa ćerpičem (ciglom) zlata i čerpićem srebra. Pa su sreli (dočekali) nas (neki) ljudi, (jedna) polovina od njihovoga stvorenja (tj. njihovoga tijela) je (nešto) kao (nešto što je) najljepše što si ti vidjelac (što si ti vidio), a polovina (a pola) kao najružnije što si ti vidjelac. Rekli su njih dvojica njima:

"Idite, pa padnite (skočite vi) u tu (izvjesnu) rijeku." Pa su pali (oni) u nju, zatim su se vratili k nama, a već je otišlo to zlo (ta ružnoća) od njih, pa su postali u najljepšem obliku. Rekli su njih dvojica meni:

"Ovo je raj ostanka (stanovanja, boravka vječnoga), a ovo ti je tvoj stan (tvoje odsjedalište)." Rekla su njih dvojica: "Što se tiče (toga) naroda koji su bili (takvi da) je polovina (njihovog tijela) od njih lijepa, a polovina od njih ružna, pa zaista oni su miješali (jedan) posao dobar (dobro djelo), a drugi loš (posao), (ali) je prošao (tj. prešao je) Allah od njih (tj. prešao je preko njihovih grijeha, oprostio im je)."

GLAVA

Njegovoga govora: "Nije bilo za Vjerovijesnika i (one) koji su vjerovali da traže oprost za (te) idolopoklonike.....".

PRIČAO NAM JE Ishak, sin Ibrahima, pričao nam je Abdurezak, izvijestio nas je Mamer od Zuhrije, od Seida, sina Musejeba, od njegovoga oca, rekao je:

Pošto je bila prisutna (tj. Pošto je došla) Ebu Talibu (ta) smrt, unišao je (njemu) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, a kod njega su (u tom času bili) Ebu Džehl i Abdullah, sin Ebu Umejeta, pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"O moj striče (O moj amidža)! Reci: "Nema božanstva osim Allah!", (pa da) se prepirem za tebe s njom (tj. na osnovu nje - te rečenice) kod Allaha." Pa je rekao Ebu Džehl i Abdullah, sin Ebu Umejeta: "O Ebu Talibe! Zar (da ti) izbjegavaš vjeru Abdulmutaliba?" Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Zaista tražiću oprost svakako za tebe dok se meni ne zabrani od tebe (tj. o tebi da vodim brigu)." Pa je sišao (ajet):

"Nije bilo za Vjerovijesnika i (za one) koji su vjerovali (to) da traže oprost za (te) idolopoklonike i da su bili (tj. pa makar da su im oni bili) bližnji (rođaci) poslije što je bilo jasno njima (vjernicima) da su oni (da su ti idolopoklonici) drugovi pakla (tj. da će pasti u pakao jer su umrli kao idolopoklonici).".

GLAVA

Njegovoga govora: "Zaista već se je povratio Allah na Vjerovijesnika, i (te) Iseljenike i Pomagače koji su slijedili njega u času (te) teškoće (u pohodu na Tebuk) poslije što je blizu bilo (da na krivi put) nagnu srca (jedne) grupe od njih, zatim se je povratio na njih (tj. primio je Allah njihovo pokajanje i povratio je Svoju milost na njih), zaista On je za njih (prema njima) mnogo samilostiv, milostiv.".

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Saliha, rekao je: pričao mi je Ibnu Vehb, rekao je: izvijestio me je Junus. Rekao je Ahmed: A pričao nam je Anbesete, pričao nam je Junus od Ibnu Šihaba, rekao je: izvijestio me je Abdur-Rahman, sin Kaba, rekao je: izvijestio me je Abdullah, sin Kaba, a bio je vodić (vodič, tj. vodio je) Kaba od (između) njegovih

sinova kada je oslijepio (on-Ka'b), rekao je: čuo sam Ka'ba, sina Malika, u njegovom hadisu (ili: u njegovom pričanju o ajetu):

"I na (tu) trojicu koji su se izostavili (iza ostalih su ostavljeni da se o njima osuda izrekne poslije).....", rekao je u (na) kraju svoga hadisa (tj. pričanja):

Zaista od moga pokajanja je (to) da se izuvam (tj. da se odričem) od svoga imanja (i dajem ga kao) milostinju ka Allahu i Njegovome poslaniku (tj. u ime zadovoljstva Allaha i Njegovoga poslanika). Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zadrži neki (dio) tvoga (svoga) imanja, pa ono je bolje za tebe."

"I na (tu) trojicu koji su se izostavili (koji su ostavljeni iza drugih da se o njima kasnije izrekne osuda, presuda), čak (tj. te) kada se je stijesnila na njih (tj. njima) Zemlja sa (onim) što je (tj. iako je ona) bila široka (prostrana), i stijesnule su se na njih njihove duše i mislili (tj. i uvjerili) su (se oni) da nema skloništa od Allaha (nikome drugome) osim ka Njemu (ka Allahu), zatim se je povratio na njih (tj. primio je njihovo pokajanje) zato (da) se povrate (pokaju oni), zaista Allah - On je (taj) veliki povraćalac (veliki primalac pokajanja), milostivi.".

PRIČAO MI JE Muhamed, pričao nam je Ahmed, sin Ebu Šuajba, pričao nam je Musa, sin Eajena, pričao nam je Ishak, sin Rašida da je Zuhrija pričao njemu, rekao je: izvijestio me je Abdurahman, sin Abdullaha sina Ka'ba (Kaba) sina Malika, od svoga oca, rekao je: čuo sam svoga oca Kaba, sina Malika - a on je jedan (od te) trojice koji su (oni što) se je povratilo na njih (što im se je primilo pokajanje za grijeh izostajanja od pohoda na Tebuk) - da on nije izostao od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (ni) u (jednoj) vojni (što) je vojevao nju nikada osim dvije vojne: vojne (te) teškoće (tj. vojne pohoda na Tebuk) i vojne Bedra. Rekao je: Pa sam se složio (tj. odlučio sam se na) istinu (da reknem) poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, ručanicom (tj. i to sam mu i rekao u doba doručka - ili: seljačkoga ručka - a to je okolo, oko dva do tri sata prije podne). A bilo je malo (slučajeva) što dolazi (od) od (tj. sa nekoga) putovanja (što) je putovao njega (da se vrati u drugo doba dana) osim ručanicom. Pa

počinjaše sa (svojom) bogomoljom, pa nakloni se dva naklona (tj. pa ovdje obavi molitvu od dva stajanja-dva rekata). I zabranio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, moj govor i govor moje dvojice drugova (tj. zabranio je razgovaranje sa nama trojicom), a nije zabranio govor (tj. razgovaranje ni sa) jednim od (tih) izostalih osim nas. Pa su se odstranili (ti) ljudi našega govora (razgovaranja). Pa sam ostao također (tj. tako) dok je bilo dugo (tj. dok se je oduljila) na mene (tj. meni ta) stvar. I nije (ništa ni) od (kakve) stvari (bilo) brižnije k meni od (toga) da umrem (u to vrijeme), pa (da) neće klanjati ne mene (meni dženazu) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, ili (da) umre poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa (da) budem od (tj. između tih) ljudi u tom stepenu, pa (da) neće govoriti (sa) mnom (ni) jedan od njih (dok sam god živ) i neće klanjati na mene (meni niko dženazu kad umrem na kraju življenja). Pa je spustio Allah naše pokajanje na Svoga vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, kada je ostala (ta) zadnja trećina od (te) noći, a poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (bio) je kod Umu Seleme (u času kada je dobio objavu o primanju našega pokajanja). A bila je Umu Selema dobročiniteljka u mome stanju, potištena (zabrinuta) u mojoj stvari, pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"O Umu Selemo! Povratilo se je na Kaba (tj. Primljeno je pokajanje Kabovo)." Rekla je: "Pa zar neću poslati k njemu, pa (da) obeselim njega?!" Rekao je: "Tada će razbiti (slomiti) vas (ti) ljudi, pa će spriječiti vama (to) spavanje ostali (dio, ostatak te) noći." Čak (tj. Te) kada je klanjao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, klanjanje (molitvu te) zore, oglasio je za povraćanje Allaha na nas. A bio je kada se je obeselio (radovao zbog nečega), (takav da) se je sijalo njegovo lice, čak kao da je ono komad od (toga) Mjeseca. I bili smo, o (vas) trojica, (nas trojica, tj. mi smo bili te ličnosti, ti ljudi) koji su se izostavili od (te) stvari, koja se je primila od onih koji su se ispričali (izvinuli), kada je spustio Allah za nas (tj. nama to) povraćanje (to primanje pokajanja). Pa pošto su se spomenuli (oni) koji su lagali (slagali) poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, od (tih) izostalih, pa su se ispričali sa (tom) neistinom (laži), spomenuli su se sa najgorim što se je spomenuo sa njim ijedan (tj. iko). Rekao je Allah - slava Njemu!:

"Ispričavaju se vama (k vama) kada ste se vratili k njima, reci: ne ispričavajte se, nećemo vjerovati vama, već je obavijestio nas Allah od vaših vijesti, i vidjeće Allah vaše djelo (vaš rad) i Njegov poslanik....". Ajet (taj vidjeti).

GLAVA:

"O (vi) koji ste vjerovali, čuvajte se (bojte se) Allaha, i budite (budnite) sa (tim) istinitima.".

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba, od Abdurahmana, sina Abdullaha sina Kaba sina Malika, da je Abdullah, sin Kaba sina Malika - a bio je vodić (vodič slijepoga) Kaba, sina Malika - rekao: čuo sam Kaba, sina Malika (da) priča (svoj slučaj) kada se je izostao (kada je izostao od pohoda na Tebuk) o priči Tebuka:

Pa tako mi Allaha ne znam (ni) jednoga (čovjeka da) je iskušao njega Allah u istinitosti (tj. zbog istinitosti toga) pričanja ljepše od (onoga) što je iskušao mene. Nisam se upravio (namjerno) otkako sam spomenuo to poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, do ovoga moga dana (nikakvoj, nijednoj) laži. A spustio je Allah, moćan je i veličajan je, (spustio je) na Svoga poslanika, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista već se je povratio Allah na Vjerovijesnika, i (te) Iseljenike...." do Njegovoga (do Svoga) govora ".... i budite sa (tim) istinitima (iskrenima).".

GLAVA

Njegovoga govora: "Zaista već je došao vama (jedan) poslanik od (između) vas (doslovno: od osoba vas, od vaših ličnosti), teško je na njega (njemu ono) što ste griješili (što griješite), pohlepan je na vas (da uniđete u raj-dženet), za (te) vjernike je samilostan, milostiv.".

Od (riječi) "erre'fetu" (samilost, najjača milost - od te riječi je atribut "reufun").

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, rekao je: izvijestio me je Ibnu Sebbak da je Zejd, sin Sabita, Ensarija, bio zadovoljan Allah od njega - a bio je od (onih) ko piše (tj. koji su pisali, ispisivali Božiju) objavu - rekao:

Poslao je k meni Ebu Bekr ubojstvom stanovnika Jemame (tj. u vrijeme borbe protiv stanovnika Jemame da dođem njemu, pa sam došao (a kod njega je Umer, pa je rekao Ebu Bekr: Zaista Umer je došao meni pa je rekao:

"Zaista (to) ubijanje već se je osjetilo vrućim (tj. već se pojačalo, zažestilo na) dan Jemame u (tim) ljudima (veli se da je poginulo 1100, a po nekima 1400 muslimana, a od toga broja 70 hafiza), i zaista ja se plašim da će se osjetiti vrućim (tj. da će se pojačati to) ubijanje za (te) čitače (tj. hafize) u (tim) mjestima (ratištima mogućih budućih sukoba), pa (da) ode mnogo od Kur'ana, osim (jedino) da sakupite njega (Kur'an, tj. da ga napišete svega u jednu zbirku, neka je napisan, pa se tako neće zagubiti ništa od Kur'ana), i zaista ja zaista vidim (smatram da treba ti) da sakupiš Kur'an (tj. da ga napišeš sav, cio u jednu knjigu, u jednu zbirku)."

Rekao je Ebu Bekr: Rekao sam Umeru: "Kako (da) činim (učinim jednu) stvar (što) nije učinio nju poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (dok je bio živ)?" Pa je rekao Umer: "Ono (tj. To) je tako mi Allaha dobro (tj. To što ti predlažem dobra
je stvar)." Pa nije prestao Umer (da) se vraća (obraća) meni u njemu (tj. zbog njega - zbog toga pisanja Kur'ana u jednu cjelovitu knjigu, zbirku) dok je rasprostranio (udobrovoljio) Allah za to moja prsa, i vidio sam (taj postupak) koji je vidio Umer (da je ispravan, tj. i na kraju sam smatrao to što je smatrao i Umer da treba da se učini). Rekao je Zejd, sin Sabita: A Umer je kod njega sjedač (tj. sjedi), neće govoriti (tj. ne govori ništa). Pa je rekao Ebu Bekr:

"Zaista ti si (jedan) čovjek mlad, pametan, i nećemo sumnjičiti tebe (ne sumnjamo u tebe), pisaše (ti tu) objavu za poslanika (tj. poslaniku) Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa slijedi se (tj. tragaj za) Kur'anom, pa sakupi njega (pa ga sakupi)."

Pa tako mi Allaha da je opteretio mene prenošenjem (nekoga, jednoga) brda od (tih) brda, ne bi bilo teže na mene (meni to) od (onoga) što je zapovjedio meni za njega od sakupljanja Kur'ana. Rekao sam: "Kako (da) činite vas dvojica (jednu) stvar (što) nije činio nju Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (za života)?" Pa je rekao Ebu Bekr: "Ono je (To je) tako mi Allaha dobro (to da se učini)." Pa nisam prestao (da) se vraćam (obraćam, tj. da protuslovim) njemu dok je rasprostranio (otvorio) Allah moja prsa za (taj postupak) koji (je to što) je rasprostranio Allah za njega prsa Ebu Bekra i Umera. Pa sam ustao, pa sam se slijedio (tragao, istraživao, ispitivao) Kur'an (da) sakupim njega iz (tih) krpa (tj. komada platna na kojem je bio pisan Kur'an), i (tih kostiju od) plećaka (pleća), i grana (palminih sa kojih je odstranjeno lišće) i (iz) prsa (tih) ljudi (koji su znali napamet Kur'an), čak sam našao od sure Tevbe (to je drugi naziv, drugo ime sure Beraete) dva ajeta sa Huzejmetom Ensarijom, nisam našao njih dva (ni) sa jednim (drugim) osim njega (nisam našao ta dva ajeta ni kod koga drugog osim kod njega, tj. niko drugi osim njega nije znao napamet ta dva ajeta, a to su):

"Zaista već je došao vama (jedan) poslanik od vaših osoba, teško je na njega (njemu ono) što ste griješili, pohlepan ja na vas (da uniđete u raj)....." do njegovoga kraja (tj. do kraja toga ajeta i onoga ajeta iza njega). I bile su (te) stranice koje (su te što) se je sakupio u njima Kur'an (nalazile su se) kod Ebu Bekra (sve do časa) dok je usmrtio njega Allah. Zatim kod Umera dok je usmrtio njega Allah, zatim kod Hafse, kćeri Umera. Slijedio je njega (Šuajba) Usman, sin Umera, i Lejs od Junusa, od Ibnu Šihaba. A rekao je Lejs: Pričao mi je Abdurahman, sin Halida, od Ibnu Šihaba, i rekao je: ...... sa Ebu Huzejmetom Ensarijom.....

A rekao je Musa od Ibrahima: pričao nam je Ibnu Šihab: .... sa Ebu Huzejmetom..... A slijedio je njega (Musa-a) Jakub, sin Ibrahima, od njegovoga (tj. od svoga) oca (pričajući). A rekao je Ebu Sabit: Pričao nam je Ibrahim i rekao je: ...... sa Huzejmetom, ili Ebu Huzejmetom.....

(Ne slažu se ovdje prenosioci ovoga hadisa: jedni kažu da je ta dva ajeta Zejd našao kod Huzejmeta, a drugi kažu kod Ebu Huzejmeta.)

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA

SURA JUNUS

A rekao je Ibnu Abas: "..... fahteleta (pa se je pomiješalo)....." (to znači): Pa je izniklo sa (tom) vodom (zbog te vode bilje, rastinje) od svake boje. "I rekli su: Uzeo je sebi Allah dijete; slava Njemu (tj. Čist i uzvišen je On od toga)!? On je imućan (tj. nepotreban, neovisan od toga-ne treba Mu to),....".

A rekao je Zejd, sin Eslema (govoreći o značenju riječi u ajetu u suri Junusu): "..... da je za njih noga (stopalo) istine (da oni imaju nogu istine)...." (to) je Muhamed, pomilovao ga Allah i spasio. A rekao je Mudžahid: Dobro (tj. ".... da je za njih noga istine...." to znači ".... da je za njih dobro...." - a to će reći "da oni imaju dobro kod svoga Gospoda...."). Govori se: "..... to su znakovi...." - misli (na to da kaže): ovo su znakovi Kur'ana.

(To hoće da kaže zamjenica "tilke" koja doslovno znači: "ona, one, ono", ima nekada značenje: "ova, ovo", ili: "ta, to".)

Slično njemu (tome upotrebljavanju zamjenice trećega lica u značenju zamjenice drugoga lica) je (i u ajetu): "..... hatta iza kuntum fil-fulki ve džerejne bihim (te kada ste bili u tim lađama i tekle-plovile - su sa njima)....", značenje je: "bikum" (sa vama su tekle, plovile lađe po moru). "..... da'vahum...." je (što i) "duauhum": njihova molitva (molba). "..... uhita bihim (obuhvatili se se oni, opkolili su se oni)...." je (značenja) "denev minel-heleketi": približili su se (oni svojoj) propasti. "..... ehatat bihi hatietuhu (obuhvatila je njega njegova pogreška).....". "..... fettebeahum...." i "etbeahum" je jedno (istoga značenja): pa je slijedio njih (išao je za njima). "..... adven....." je od (izraza) "el-udvanu": neprijateljstvo.

A rekao je Mudžahid (govoreći o značenju riječi) "I da požuruje Allah (tim) ljudima (to) zlo njihovim traženjem žurbe za (to) dobro.....", (to) je govor (toga) čovjeka za svoje dijete i svoju imovinu kada se je rasrdio: Moj Bože! Ne blagoslovi u njemu, i prokuni ga!

".... zaista bi se izvršio k njima njihov rok...." (to) je (značenja): zaista bi se uništio (onaj) ko se je proklinjao (na koga se je tražilo Božije prokletstvo), i zaista bi usmrtio njega (Allah). "Za (one) koji su činili lijepo je najljepša....." (to znači da će oni koji čine lijepu rabotu imati) sličnu njoj lijepu (nagradu u raju) i (jedno) povećanje (a to povećanje, višak nagrade) je praštanje (pogrešaka). A rekao je neko drugi (osim njega da) je (povećanje, višak nagrade vjernikovo) gledanje ka Njegovom licu (tj. u Božije lice, biće).

"El-kibrijau" je (što i) "el-mulku": vlast. "I prešli smo sa Israelićanima (to) more (tj. Preveli smo Israelićane preko toga mora), pa je slijedio njih faraon i njegove vojske nasiljem i neprijateljstvom (tj. iz nasilja i neprijateljstva), čak (te) kada je stigao (zadesio) njega (taj) potop (potopljenje, utopljenje, ugušenje vodom), rekao je: "Vjerovao sam (tj. Vjerujem) da ono nema božanstva osim (Jedini Bog Allah) koji (je to taj što) su vjerovali u Njega (što vjeruju Njega) Israelićani, i ja sam od (tih) muslimana (ljudi koji su se predali tome Jedinome Bogu)."."

"..... nundžike...." je (značenja): bacamo tebe na (jednu) uzvišicu od (te) zemlje (kopna), a on (taj izraz "nedžvetun") je (što i) "ennešezu": vis (visoko tlo), (i što i) "el-mekanul-murtefiu": uzdignuto mjesto.

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Beššara, pričao nam je Gunder, pričao nam je Šubete od Ebu Bišra, od Seida, sina Džubejra, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Došao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (u) Medinu, a (ti) Židovi poste ašura' (deseti dan mjeseca muharrema), pa su rekli:

Ovo je dan (što) se je pokazao (pobjednikom) u njemu Musa nad faraonom. Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, svojim drugovima:

"Vi ste preči za Musa-a (preči Musa-u) od njih, pa postite."

SURA (BOŽIJEGA POSLANIKA) HUDA, NA NJEGA (BOŽIJI) BLAGOSLOV I POZDRAV (MIR, SPAS)!

(Sura Huda, znači Sura u kojoj se spominje ime i događaj Božijega poslanika Huda a.s. koji se je desio njemu sa njegovim narodom. To ne znači da se u toj suri ne spominje i još neki Božiji poslanik osim Huda a.s. To isto vrijedi i za imena ostalih sura koja se nazivaju po imenima Božijih poslanika, pa to neka se ima u sjećanju, na umu, jer se ova napomena neće više obnavljati.)

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA.

Rekao je Ibnu Abas: ".... asibun." je (što i) "šedidun": žestok (jak). "la džereme...." je (što i) "bela": da. A rekao je (drugi) osim njega (osim Ibnu Abasa): ".... ve haka...." je (što i) "nezele": sišao je. ".... jehiku...." je (što i) "jenzilu": silazi. ".... jeusun...." je (atribut na oblik) "feulun" od (glagola) "jeistu": očajavao sam (izgubio sam nadu).

A rekao je Mudžahid: ".... tebteis...." je (što i) "tahzen": žalosti se. ".... jesnune sudurehum (naginju svoja prsa)...." je (izraz kojim se ovdje označava) sumnja i kleveta u (tu) istinu (tj. na tu istinu). "..... zato (da) se sakriju od Njega...." (to znači): od Allaha ako su mogli (tj. ako mogu).

A rekao je Ebu Mejserete: "El-evvahu" je (značenja): Milostivi, u abesinskom (jeziku). A rekao je Ibnu Abas: ".... badier-re'ji...." je (ono) što se je pokazalo nama (što se pokazuje nama). A rekao je Mudžahid: "El-Džudijju" je (jedno) brdo u Džeziri.

(Džezira je sjeverozapadni dio Mezopotamije.)

A rekao je Hasen: ".... zaista ti si, zaista si ti (onaj) blagi...." (to znači da) se ismijavaju (ismjehivaju oni) sa njim. A rekao je Ibnu Abbas: ".... akli'f...." je (što i) "emsiki": zadrži (ustegni). ".... asibun...." je (što i) "šedidun": žestok. ".... la džereme...." je (što i) "bela": da. ".... ve farettennuru...." je (značenja) "nebe'al-mau": izvirala je (provrila, provrela je ta) voda.

A rekao je 'Ikrimete: Lice (površina) Zemlje (je "ettennuru"). "Zar ne! Zaista oni naginju (savijaju) svoja prsa zato (da) se sakriju od Njega; zar ne! kada traže da se pokriju svojim odjećama, zna (On ono) što taje (sakrivaju oni) i što iznose javno; zaista On je znalac za vlasnicu (tih) prsa (tj. za tajnu koja zaokuplja i muči prsa).". A rekao je (drugi) osim njega: ".... ve haka...." je (što i) "nezele": sišao je (sišlo je, pogodilo je). ".... jehiku...." je (što i) "jenzilu": silazi. "Jeusun" je (oblik) "feulun" od (glagola) "jeistu": izgubio sam nadu (očajavao sam). A rekao je Mudžahid: "..... tebteis...." je (što i) "tahzen": žalosti se. ".... jesnune sudurehum (naginju svoja prsa)...." je (izraz kojim se označava) sumnja i sumnjanje u (tu) istinu. ".... zato (da) se sakriju od njega...." - od Allaha ako su mogli (tj. ako mognu).

PRIČAO NAM JE Hasen, sin Muhameda sina Sabaha, pričao nam je Hadždžadž, rekao je: rekao je Ibnu Džurejdž: izvijestio me je Muhamed, sin Abada sina Džafera, da je on čuo Ibnu Abasa (da) čita:

"Ela innehum tesnevni suduruhum (Zar ne! Oni su zaista takvi da vrlo mnogo naginju njihova prsa)....". Rekao je: Pitao sam ga o njemu (o ovome ajetu), pa je rekao: "Ljudi (neki) su bili (takvi da) se stide da se osame (da odu u nužnik), pa (da) dopru ka (tom) nebu (a to znači da im stidni, sramotni organi, udovi ugledaju nebo, okrenu se ka nebu); i (stidjeli su se) da spolno opće (sa) svojim ženama, pa (da) dopru (tj. da im se okrenu spolni udovi) ka (tom) nebu. Pa je sišao taj (ajet; sišlo je to) o njima."

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Musa-a, izvijestio nas je Hišam od Ibnu Džurejdža, i izvijestio me je Muhamed, sin Abbada sina Džafera, da je Ibnu Abas čitao:

"Ela innehum tesnevni suduruhum (Zar ne! Zaista oni su takvi da se vrlo mnogo naginju njihova prsa)....". Rekao sam (Ibnu Abbasu koji je imao svoj nadimak Ebul-Abas):

"O Ebul-Abase! Šta je (značenja) "..... vrlo mnogo se naginju njihova prsa...."?" Rekao je: "Bio je (izvjesni) čovjek (običaja da) spolno opći (sa) svojom ženom, pa se stidi; ili (da) se osami (tj. ili da obavlja nuždu, ispražnjava se), pa se stidi (pa ga je stid). Pa je sišao

(ajet): "Zar ne! Zaista oni su (takvi da) se naginju (savijaju) njihova prsa....".

PRIČAO NAM JE Humejdija, pričao nam je Sufjan, pričao nam je Amr, rekao je: Čitao je Ibnu Abas:

"Zar ne! Zaista oni naginju (savijaju - jesnune) svoja prsa zato (da) se sakriju od Njega; zar ne!, kada traže da se pokriju svojim odjećama....". A rekao je (drugi) osim njega (osim Amra) od Ibnu Abasa (da je on rekao o riječi) ".... jestagšune...." (da) je (ona istoga značenja što i) "jugattune ru'usehum": pokrivaju svoje glave. ".... sie bihim (bilo se je loše za njih)...." je (značenja) bilo je loše njegovo (Lutovo) mišljenje o njegovom narodu (loše je mislio on o svome narodu). ".... ve daka bihim (i stijesnilo se je sa njima)...." je (značenja): sa njegovim gostima (tj. zbog njegovih gostiju bojeći se on da mu goste ne napastuju pripadnici njegovoga naroda). "..... bi kit'in minellejli (u komadu, odsječku od te noći)...." je (značenja): u crnoći (tj. kada se smrkne). ".... ilejhi unibu...." je (što i) "erdžiu": k Njemu se vraćam.

GLAVA

Njegovoga govora: ".... a bilo je Njegovo prijestolje na (izvjesnoj) vodi....".

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb, pričao nam je Ebu Zinad od Aaredža, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Rekao je Allah, moćan je i veličajan je: "Troši (Dijeli, čovječe), trošiću (dijeliću) na tebe!" I rekao je: "Ruka Allaha je puna, neće okrnjiti nju obilna potrošnja (u toj) noći i danu (tj. neće umanjiti ono što je u Božijoj ruci lijevajuće, obilno davanje, darivanje danju i noću razne blagodati koje daje svima stvorenjima)." I rekao je: "Da li ste mislili (Jeste li vidjeli da ono) što je potrošio (podijelio) otkako je stvorio (to) nebo i Zemlju, pa zaista ono nije okrnjilo (ono) što je u Njegovoj ruci. I bilo je Njegovo prijestolje na (toj) vodi, i u Njegovoj ruci je (ta) vaga, spušta i podiže."

".... iaterake (pogodio je tebe)...." je (oblik) "iftealtu" (tj. "ifteale") od (riječi) "arevtuhu" to jest (tj. a "arevtuhu" je značenja što i) "esabtuhu": pogodio sam ga. I od njega (od toga glagola) je (i izreka): "Ja'ruhu va'terani": pogađa njega i poklapa (pokriva) mene. ".... uzimač za njezinu kiku...." to jest: u Njegovoj vlasti i Njegovoj snazi (moći) je. "Anidun", i "anudun" i "anidun je jedno, on (taj izraz označava) pojačanje tiranije (nadmenosti, oholosti, samovolje). ".... i govore (ti) svjedoci....", njegova jednina (tj. jednina od izraza "el-ešhadu") je "šahidun" (svjedok), kao (što je slučaj sa izrazom) "sahibun" (drug - a množina je) "ashabun" (drugovi). ".... ista'merekum...." je (značenja) učinio vas je stanovnicima (Zemlje).

(Rekne se:) "Eamertuhuddare fe hije umra": Nastanio sam ga (u tu) kuću (da stanuje u njoj dok je on živ, ili dok sam ja živ), pa ona (je) životna (tj. ta kuća je doživotna na uživanju); "džealtuha lehu": učinio sam nju (kuću) njemu. ".... nekirehum (smatrao je nepoznatima njih, nije prepoznavao njih)....", i "enkerehum i istenkerehum" je jedno (jednoga značenja). ".... hamidun medžidun (hvaljen, slavljen)....", kao da je on (tj. taj oblik "medžidun") "feilun" od (oblika) "madžidun". "Mahmudun" (je značenje oblika "hamidun", a ta oba oblika su) od "hamide" (hvalio je). "Sidždžilun" je (značenja taj) žestoki veliki. "Sidždžilun i sidždžinun" je (jednoga značenja, istoga značenja). A (harf - slovo) "l" (lam) i "n" (nun) su dvije sestre (tj. dva brata - a to će reći srodni su, i kao takvi, dolaze jedno mjesto drugoga, što i ove dvije riječi potvrđuju, koje imaju isto značenje i oblik s tom razlikom što je u jedne na kraju "l", a u druge "n" - "sidždžilun" i "sidždžinun"). A rekao je (pjesnik) Temim, sin Mukbila:

"I (ponekih) pješaka (što) udaraju (te) kacige jutrom (u ručanicu)
Udaranjem, međusobno se oporučuju za njega (ti) junaci, žestokim."

(To jest: Udaranjem....... žestokim, jakim. U tome stihu je, dakle, upotrebljena riječ "sidždžinun" u značenju žestok, jak. To je svrha navođenja stiha.)

"I ka Medjenu njihovoga brata Šuajba....", to jest: ka stanovnicima Medjena, jer zaista Medjen je (jedan) grad. A slično njemu (slično

tome) je: "I pitaj (to) selo....", "i pitaj (tu) karavanu...." - misli (na) stanovnike (toga) sela i karavane. ".... iza vas leđno (tj. iza vaših leđa)....", govori (tj. hoće da kaže): niste se obzirali k Njemu. I govori se (I kaže se za nekoga čovjeka) kada nije izvršio (taj) čovjek njegove potrebe: bio leđima (za leđima) sa mojom potrebom; i: učinio si mene leđno (leđnim, tj. bacio si me za leđa). A (izraz) "ezzihrijju" je ovdje (u ovoj poslovici, a ne u ajetu - to) da uzmeš sa sobom (jednu) jahalicu (jahaću životinju) ili (neku) posudu (vreću da) tražiš pomoći u njoj (da je imaš u zaleđu za svaki slučaj). "..... eraziluna...." je (što i) "sukatuna": naš otpadak (naši otpaci, naši nitkovi). ".... idžrami (moje griješenje).....", on (taj izraz) je infinitiv od "edžremtu", a neki (od) njih govori (da je to od) "džeremtu". "El-fulku" i "el-feleku" je jedno (tj. imaju isto značenje), a ona (ta riječ) je (ta) lađa i lađe. "Mudžraha" (tj. ".... medžraha....") je (što i) "medfeuha": njezino odbijanje (tj. njezino kretanje na plovidbu), a on (taj izraz "mudžra, medžra") je infinitiv (glagola) "edžrejtu" (dao sam teći, tj. pokrenuo sam, potjerao sam). A "ersejtu" je (što i) "habestu": zadržao sam. A čita se ".... mersaha (njezino ustaljivanje, ukotvljenje)...." od (izraza) "reset hije": ustalila se je ona, "..... ve medžraha (i njezino tečenje, plovljenje)...." od (izraza) "džeret hije": tekla je ona. I (čita se još i ovako): ".... mudžriha ve mursiha (davaoca tečenja njoj i ustaljivača nje, tj. njezinoga pokretača i njezinoga ustaljivača, umirivača)...." od (izraza) "fu'ile biha": učinilo se je s njom (to). "Errasijatu" je (značenja) "sabitatun": stalne (ustaljene).

GLAVA

Njegovoga govora: "..... i govore (ti) svjedoci: Ovi su (oni) koji su lagali na svoga Gospoda; zar ne! prokletstvo Allaha na (te) silnike (nasilnike)!".

Jednina (od riječi) "el-ešhadu" je "šahidun" (svjedok), kao "sahibun" (drug) i "ashabun" (drugovi).

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jezid, sin Zurej'a, pričao nam je Seid i Hišam, rekla su njih dvojica: pričao nam je Katadete od Safvana, sina Muhriza, rekao je:

Dok Ibnu Umer ophodi kadli se pojavi (jedan) čovjek, pa je rekao (pa reče): "O Ebu Abdurahmane!" Ili je rekao: "O Ibnu Umere! Da li si čuo Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da je išta rekao) o (tom) sašaptavanju (tajnom razgovoru između Uzvišenoga Allaha i vjernika na sudnjem danu)?" Pa je rekao: Čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Približiće se (taj) vjernik svome Gospodu." A rekao je Hišam: "Biće blizu (taj) vjernik, čak (da) će staviti na njega Svoju stranu, pa će ustanovljavati (utvrđivati, konstatovati) njemu za njegove grijehe: "Poznaješ (li svoj) grijeh taj (i taj)?" Govoriće: "Poznajem, moj Gospode! Govoriće "Poznajem.", dva puta. (To jest: Dva puta će reći: Poznajem.). Pa će reći (Uzvišeni Allah): "Pokrio sam ih (grijehe tvoje, čovječe vjerniče) u (toj) zemnosti (u tvom životu na Zemlji), i opraštam ih tebi danas." Zatim će se saviti stranice njegovih lijepih djela. A što se tiče (tih) drugih, ili (tih) bezvjernika, pa dozivaće se na glavama (tih) svjedoka (tj. pred tim svjedocima): "Ovi su (ti) koji su lagali na svoga Gospoda." A rekao je Šejban od Katadeta: pričao nam je Safvan.

GLAVA

Njegovoga govora: "I takođe je (tj. I takvo je) uzimanje (tj. kažnjavanje) tvoga Gospoda kada je uzimao (kažnjavao ta) sela, a ona su silna (a ona su pravila nasilje); zaista Njegovo uzimanje je bolno, žestoko.".

"Errifdul-merfudu" je (što i) "el-avnul-muinu": pomagajuća pomoć (pomažuća, pomoć, tj. pomoć koja pomaže, koristi). "Refedtuhu" je (što i) "eantuhu": pomogao sam ga. ".... terkenu...." je (što i) "temilu": naginjete se (tj. ne naginjite se, ne naginjite ka silnicima). "Fe levla kane...." je (što i) "Fe hella kane": Pa zašto nije bilo (doslovno: Pa da li nije bilo). ".... utrifu...." je (što i) "uhliku": uništili su se (bili su oni uništeni). A rekao je Ibnu Abas: ".... zefirun ve šehikun...." je (jedan glas) žestok i (jedan) glas slab.

(Ima još mnogo tumačenja šta je "zefirun", a šta je "šehikun".)

PRIČAO NAM JE Sadekate, sin Fadla, izvijestio nas je Ebu Muavijete, pričao nam je Burejd, sin Ebu Burdeta, od Ebu Burdeta, od

Ebu Musa-a, bio zadovoljan Uzvišeni Allah od njega, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista Allah zaista postupa blago (tj. polagano, bez žurbe) za (toga) nasilnika (tj. postupa blago sa tim silnikom), dok (te) kada je uzeo njega (kada ga kazni), nije spasio njega (nije pustio njega sa se riješi kazne - ne oprašta mu)." Rekao je: Zatim je čitao:

"I takođe (I takvo) je uzimanje (tj. kažnjavanje) tvoga Gospoda kada je uzimao (kada je kažnjavao ta) sela, a ona su nasilna, zaista Njegovo uzimanje je bolno, žestoko.".

GLAVA

Njegovoga govora: "I uspostavljaj (tj. obavljaj tu) molitvu (na) dvama krajevima (toga) dana i (u) blizinama od (te) noći (tj. i u časovima noći koji su blizu dana; ili: u jednoj skupini te noći); zaista (ta) lijepa djela odvode (tj. poništavaju ta) loša djela; to je (jedna) opomena za (te) opominjače (koji se opominju, koji se sjećaju Uzvišenoga Boga).".

".... ve zulefen...." je (značenja: u jednim) časovima poslije (nekih) časova. I od njega (od toga) se je imenovala (tj. nazvala svojim imenom i) Muzdelifa (jer u nju dolaze hodočasnici u prvim časovima noći; ili zbog toga što se u njoj približuju hodočasnici Uzvišenom Allahu svojim vršenjem propisa hodočašća - zulfetun - zulefun znači i čas, i stepen, stupanj). "Ezzulefu" je stupanj poslije stupnja (stepen poslije stepena). A što se tiče (riječi) "zulfa" (blizina), pa (to) je infinitiv (i ima značenje isto kao što je) od (riječi) "el-kurba": najbliža (rodbina, ili uopće blizina). "Izdelefu" je (što i) "idžtemeu": sakupili su se. ".... ezlefna...." je (što i) "džema'na": sakupili smo.

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jezid, sin Zurej'a, pričao nam je Sulejman Tejmija od Ebu Usmana, od Ibnu Mes'uda, bio zadovoljan Uzvišeni Allah od njega, da je (jedan) čovjek pogodio od (jedne) žene (jedan) poljubac (tj. da je jedan čovjek poljubio jednu ženu tuđu), pa je došao poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je to spomenuo njemu, pa se je spustilo na njega (tj. njemu ovo, tj. ovaj ajet):

"I uspostavi (tu) molitvu (na) dvama krajevima (toga) dana i (u) blizinama (ili: i u časovima te) noći; zaista (ta) lijepa djela odvode (poništavaju ta) loša djela; to je (jedna) opomena za (te) opominjače (za koji se opominju i sjećaju Uzvišenoga Allaha)." Rekao je (taj) čovjek: "Je li za mene ova (objava, tj. Je li ovaj ajet vrijedi za mene samoga)?" Rekao je (Muhamed a.s.):

"Za (svakoga) ko je radio sa njom (tj. po ovoj objavi, po ovome ajetu) od moje sljedbe (od moga naroda)."

SURA JUSUFA - NA NJEGA (BOŽIJI) BLAGOSLOV I POZDRAV (ILI: NJEMU BLAGOSLOV I MIR)!

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA.

A rekao je Fudajl od Husajna, od Mudžahida: ".... mutken (tako neki čitaju umjesto "mutteke'en")...." je (što i) "el-utrudždžu": limun (neka vrsta limuna). Rekao je Fudajl: Limun je u abesinskom jeziku "mutken". A rekao je Ibnu 'Ujejnete (pričajući) od (jednoga) čovjeka, od Mudžahida: "Mutken" je svaka stvar (što) se je sjekla (odsjekla, presjekla) sa (tim) nožem (tj. pomoću noža). A rekao je Katadete: ".... le zu 'ilmin...." je (značenja): činitelj sa (onim, tj. prema onome) što je znao. (Doslovno "le zu ilmin" znači: zaista posjednik znanja, tj. zaista učen, znan.). A rekao je Ibnu Džubejr: "Suvaun" je pehar (toga) Perzijanca (tj. perzijski pehar) koji (je takav da) se sastaju njegova dva kraja, pijahu (bili su običaja da piju) s njime (tj. iz njega) Nearapi (tj. Perzijanci). A rekao je Ibnu Abas: ".... tufenniduni...." je (značenja) "tudžehhiluni": smatrate neznalicom mene. A rekao je (drugi) osim njega: "Gajabetun", svaka stvar (što) je dala odsustvovati od tebe (jednoj, nekoj drugoj) stvari, pa ona je "gajabetun".

(To je po nekima podzemna udubina, hodnik takav da ne vidiš stvar koja se u njemu nalazi jer ti vid do nje ne dopire.)

A "eldžubbu" je (taj) bunar koji se nije savio (tj. koji nije uređen i podzidan unutra.). ".... bi mu'minin lena...." je (značenja) "bi

musaddikin": potvrđivač (tj. nisi onaj koji vjeruje nama, ne vjeruješ nam...). ".... ešuddehu (svoju snagu, žestinu, tj. punoljetnost)...." (to) je (vrijeme) prije (nego) da uzme (čovjek da ide) u (to) okrnjenje (svoje snage, tj. to je vrijeme čovjekovoga života prije nego čovjek pođe da nazaduje, da se smanjuje njegova snaga i sposobnost umna i fizička, tjelesna). Govori se: Dopro je svojoj snazi; i: doprli su (oni) njihovoj (svojoj) snazi.

(To jest: "El-ešuddu" se rekne i za jednu osobu i za više osoba, pa se zbog toga smatra da je to imenica koja nema množine, ili imenica u množini koja nema jednine.)

A rekao je neki (od) njih (stručnjaka za jezik): Jednina nje (te riječi "el-ešuddu") je "šeddun". A "el-muttekeu" je (ono) što si se naslonio na njega radi pića, ili radi pričanja (razgovora) ili radi hrane (jela). A neistinu je rekao (onaj) koji je rekao (da to znači) limun. I nije u govoru Arapa (taj) limun (tako nazivan). Pa pošto se je prepiralo na njih (protiv njih pošto su iznešeni dokazi) za (to) da je ono (značenje te riječi taj) naslonjač od (nekih) jastuka, pobjegli su ka gorem od njega (od tvrđenja da je to limun), pa su rekli: Samo je ono "el-mutku", sa sukunom (na harfu, slovu) "t". A "el-mutku" je samo kraj sikilja (klitorisa), i od toga (tj. i zbog toga) reklo se je njoj (tj. rekne se ženskoj osobi) "metkau" (žena koja ima klitoris, koja nije obrezana, osunećena), i "ibnul-metkai" (sin neobrezane). Pa ako je bilo (bio) tude limun (kakvoga limuna, tj. ako se radi tude u ajetu o kakvome limunu), pa zaista on je (bio) poslije (toga) naslonjača (tj. poslije jela za vrijeme kojega su se naslonjali na naslonjač). ".... šegafeha...." govori se (da to znači što i) "belega ila šigafiha": dopro je do njezinoga "šigafa", a on (šigaf) je oklop (omot) njezinoga srca. A što se tiče "šeafeha", pa (to je) od (riječi) "mešufun": lud (poludio, izbezumljen, rasejan). ".... asbu...." je (značenja) "emilu": naginjem (nageću). ".... adgasu ahlamin...." je (ono) što nema (nikakvoga) tumačenja za njega (nema mu nikakvoga protumačenja). A "eddigsu" je punjenje (te) ruke (tj. pregršt ruke, šaka) od sijena (trave) i (onoga) što je slično njemu (tome). I od njega je: "I uzmi sa tvojom (svojom) rukom svežanj (tj. šaku, pregršt, smotuljak jedan)....", (a) ne od Njegovoga govora "..... adgasu ahlamin.....", jednina njezina (tj. jednina od riječi "adgasu") je "digsun". "..... nemiru....." je od (riječi) "el-miretu": hrana, životne namirnice (naročito koje je čovjek

pohranio). ".... i povećavamo sebi mjerenje (jedne) deve...." (tj. dobili smo više za toliko koliko) što nosi (jedna) deva (za tovar deve). ".... ava ilejhi...." je (značenja) "damme ilejhi": privukao je k njemu (k sebi). "Essikajetu" je (što i) "mikjalun": posuda (za mjerenje). ".... istej'esu...." je (što i) "je'isu": očajavali su (izgubili su nadu oni). ".... i ne očajavajte od milosti Allaha....", značenje njegovo je (ta) nada (nadanje). ".... halesu nedžijjen...." je (značenja) "iaterefu nedžijjen": povodili su se tajno (doslovo: poznavali su se tajno; a to će reći: odstranili su se, osamili su se tajno). A (ta) množina (od "nedžijjun") je "endžijetun". "Jetenadževne" (međusobno se sašaptavaju, tajno razgovaraju). Jedan (taj) je "nedžijjun", a (ta) dva i (ta) množina (tj. i za dvojicu i za više njih opet izraz) je "nedžijjun" i (nekad i množina od toga) "endžijetun". "..... tefte'u...." je (značenja) "la tezalu": nećeš prestati (Neprestano činiš). "..... haredan...." je (značenja) bolestan (opao od bolesti, usahnuo, pokvarenoga tijela od bolesti), topi (rastopi) tebe (ta) tuga (žalost). ".... tehassesu...." je (značenja) "tehabberu": izvijestite se (nastojte sebi pribaviti vijest, vijesti, podatke). ".... muzdžatin...." je (što i) "kaliletin": malene (malena, mala, malobrojna). ".... gašijetun min 'azabillahi (jedna poklapačica od kazne Allaha)...." je (izraz koji ovim načinom znači jedna Božija kazna) opća, obuhvatna.

GLAVA

Njegovoga govora: ".... i upotpunjava Svoju blagodat na tebe i na rod (obitelj) Jakuba kao što je upotpunio nju na tvoja dva oca (djeda i pradjeda) otprije Ibrahima i Ishaka.....".

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Abdusamed od Abdurahmana, sina Abdullaha sina Dinara, od njegovoga oca, od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Plemeniti je sin plemenitoga, sina plemenitoga sina plemenitoga (Ili: Plemeniti je sin plemenitoga, (koji) je sin plemenitoga (koji) je sin plemenitoga): Jusuf, sin Jakuba sina Ishaka sina Ibrahima."

GLAVA

Njegovoga govora: "Zaista već je bilo u Jusufa i njegove braće (nekih) znakova za (te) pitače (za te koji pitaju, ispitivaju).".

PRIČAO MI JE Muhamed, izvijestio nas je Abdete od Ubejdulaha, od Seida, sina Ebu Seida, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Uzvišeni Allah od njega, rekao je:

Upitao se je (Upitan je) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (o tome) koji čovjek (između ljudi) je najplemenitiji, (pa) je rekao:

"Najplemenitiji (od) njih kod Allaha je najbogobojazniji (od) njih." Rekli su: "Nije o ovome (da) pitamo tebe (Ne pitamo te o tome; Ne pitamo te za to). Rekao je: "Pa najplemenitiji (od tih) ljudi je Jusuf, vjerovijesnik Allaha, (koji) je sin vjerovijesnika Allaha (koji) je sin vjerovijesnika Allaha (koji je) sin prijatelja Allaha (ili: Jusuf, vjerovijesnik Allaha, sin vjerovijesnika Allaha, sina vjerovijesnika Allaha sina prijatelja Allaha)." Rekli su: "Nije o ovome (da) pitamo tebe (Ne pitamo te o tome)." Rekao je: "Pa o rudnicima (tj. o plemenima tih) Arapa pitate (li) mene?" Rekli su: "Da." Rekao je:

"Pa najbolji (između) vas u predislamlju su najbolji (između) vas (i) u Islamu kada su razumjeli (shvatili propise Islama)." Slijedio je njega (Abdeta) Ebu Usamete od Ubejdulaha.

GLAVA

Njegovoga govora: ".... rekao je: Nego uljepšale su vama vaše duše (nekakvu) stvar; pa lijepo strpljenje je (moj postupak u ovome slučaju)....".

".... sevvelet...." je (što i) "zejjenet": nagizdala je (nakitila je).

PRIČAO NAM JE Abdulaziz, sin Abdullaha, pričao nam je Ibrahim, sin Sa'da, od Saliha, od Ibnu Šihaba. Rekao je: A pričao nam je Hadždžadž, pričao nam je Abdullah, sin Umera, Numejrija, pričao nam je Junus, sin Jezida, El-Ejlija, rekao je: čuo sam Zuhriju, čuo sam 'Urveta, sina Zubejra, i Seida, sina Musejjeba, i 'Alkameta, sina Vakkasa, i Ubejdulaha, sina Abdullaha, od hadisa Aiše, supruge Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, kada su rekli njoj stanovnici (te) laži (tj. ti lažovi ono) što su rekli, pa je očistio nju (Aišu) Allah (tj. objavio je njezinu, njenu nevinost). Svaki (pojedinac) pričao je meni (jednu) skupinu (pojedinosti) od (toga) hadisa. Rekao je (između ostaloga) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ako si (ti, Aišo,) bila čista (nevina), pa očistiće tebe Allah. A ako si bila učinila (neki) grijeh, pa traži oprost (od) Allaha, i pokaj se k Njemu." Rekla sam: "Zaista ja tako mi Allaha neću naći (tj. ne nalazim nikakvoga drugoga) primjera osim oca Jusufovoga:

"..... pa lijepo strpljenje je (moj postupak), a Allah je (onaj) od koga se traži pomoć na (ono, tj. protiv onoga) što opisujete." I spustio je Allah (ajete): "Zaista (oni) koji (su) donijeli (tu) laž su (jedna) družina od vas..." (to) deset ajeta.

PRIČAO NAM JE Musa, pričao nam je Ebu Avanete od Husajna, od Ebu Vaila, rekao je: pričao mi je Mesruk, sin Edžde-a, rekao je: pričala mi je Umu Rumana, a ona je mati (majka) Aiše, rekla je:

Dok smo ja i Aiša (sjedile), uzela je nju (ta) vrućica (groznica), pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Možda je (to) u pričanju (tj. Možda je to zbog pričanja koje) se je pričalo (o njoj)." Rekla je (Umu Rumana): "Da." I sjela je Aiša (ustavši, podigavši se sa postelje, pa) je rekla: "Primjer moj i primjer vaš je (ili: Primjer mene i primjer vas je) kao Jakuba i njegovih sinova:

"..... nego uljepšale su vama vaše duše (nekakvu) stvar; pa lijepo strpljenje je (moj postupak), a Allah je (onaj) od koga se traži pomoć na (ono) što opisujete.".

GLAVA

Njegovoga govora: "I htjela je njega (tj. zavodila, nastojala je da zavede njega žena) koja (je ta što) je on u njezinoj kući (da ga zavede) od njegove osobe (na preljub sa njom), i pozaključavala je (ta) vrata i rekla je: hodi ti (dođi ti)!....".

A rekao je 'Ikrimete: "Hejte leke" u havranijskom jeziku znači (ono što u arapskom književnom jeziku znači) "helumme" (Ovamo!). A rekao je Ibnu Džubejr (da "hejte leke" znači): "Tealeh" (tj. Dođi!).

PRIČAO MI JE Ahmed, sin Seida, pričao nam je Bišr, sin Umera, pričao nam je Šubete od Sulejmana, od Ebu Vaila, od Abdullaha, sina Mes'uda:

".... kalet hejte leke....", rekao je: I čitamo njega (ovaj ajet) samo kao što smo se poučili njega (tj. kao što smo poučeni da čitamo njega; riječ "hejte" čitaju neki "kurrai" - čitači, učači Kur'ana na drugi način, čak se navode četiri druga načina čitanja te riječi). ".... mesvahu....." je (što i) "mukamuhu": njegovo prebivanje (prebivalište, boravište). A ".... elfeja...." je (što i) "vedžeda": našli su njih dvoje. ".... našli su (oni) svoje očeve....". "..... elfejna (našli smo)....". A od Ibnu Mes'uda (da je on čitao ajet "Bel adžibte ve jesharune." na ovaj način): "Bel adžibtu ve jesharune (Nego čudim se (ja), a ismijavaju se (oni).)".

(Veli se - Kaže se da je ovdje ovo naveo Buharija da pokaže i podsjeti da neki i riječ "hejte" čitaju "hejtu" kao što i riječ "adžibte" neki čitaju "adžibtu".)

PRIČAO NAM JE Humejdija, pričao nam je Sufjan od Aameša, od Muslima, od Mesruka, od Abdullaha (Mesudovoga), bio zadovoljan Uzvišeni Allah od njega, da su Kurejševići (bili proklinjati, proklinjani) pošto su bili spori (tj. pošto su odgađali, zaostajali) od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, sa Islamom (sa primanjem Islama), rekao je (Muhamed a.s.):

"Moj Bože! Budi dosta meni (Ti protiv) njih sa sedam (nerodnih godina) kao sedam (godina gladnih za vrijeme) Jusufa." Pa je pogodila njih (jedna takva) godina (koja) je obrijala (tj. uništila) svaku stvar (sve), čak su jeli (oni te) kosti, čak je počeo (izvjesni) čovjek (da) pogleda (gleda) ka (tome) nebu, pa vidi između sebe i između njega (neba nešto) kao (taj) dim. Rekao je Allah:

"Pa očekuj sebi dan (kada) će donijeti (to) nebo (jedan) dim jasan.". Rekao je Allah: "Zaista mi smo otkrivači (otklanjači te) kazne malo, zaista vi ste vraćači (tj. vi ćete se ponovno vratiti u bezvjerstvo).". Pa zar će se otkriti (tj. otkloniti) od njih (ta) kazna (na) sudnjem danu?! A već je prošao (taj) dim, i prošlo je (to) upropaštavanje (pogubljenje)."

GLAVA

Njegovoga govora: ".... pa pošto je došao njemu (taj) poslanik, rekao je: "Vrati se ka tvome (svome) gospodaru, pa pitaj njega: šta je umu (onih) žena (tj. šta je bilo onim ženama) koje su isjekle (iskrižale) svoje ruke? Zaista moj gospodar za njihovu varku je znan." Rekao je: "Šta (je) vaše stanje (tj. Šta vam je bilo) pošto ste htjele Jusufa (da zavedete) od njegove osobe?" Rekle su (one): "Osim Allaha!" (tj. "Daleko je Allah od svega lošega i ružnoga! Sveti Bože!")....".

A "haše" i "haša" su (riječi kojima se iskazuje jedno) udaljavanje (odstranjivanje) i izuzimanje (nekoga od nedoličnih osebina, osobina; a posebno izražavanje da je Allah daleko od onoga svega što Njemu ne dolikuje, izražavanje da se On od svega nedoličnoga izuzima). ".... hashasa....." je (što i) "vedaha": bio je jasan (bilo je jasno; jasno je).

PRIČAO NAM JE Seid, sin Telida, pričao nam je Abdurahman, sin Kasima, od Bekra, sina Mudara, od Amra, sina Harisa, od Junusa, sina Jezida, od Ibnu Šihaba, od Seida, sina Musejjeba, i Ebu Selemeta, sina Abdurahmana, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Pomilovao Allah Luta (ili: Smilovao se Allah Lutu)! Zaista već je bio (na putu da) se sklone (skloni) ka žestokom (jakom) uglu. A da sam ostao u (tom) zatvoru (hapsu) što je (tj. koliko je dugo) ostao Jusuf,

zaista bih se odazvao (odmah tom) pozivaču. I mi smo preči od Ibrahima (da tražimo ono što je on tražio) pošto je (tj. kada je) rekao njemu: "..... a zar nisi vjerovao (a zar ti to ne vjeruješ)?" Rekao je: "Da, ali zato (da) se smiri moje srce....."."

GLAVA

Njegovoga govora: "Te kada (Čak kada) su očajavali (ti) poslanici (Moji)....".

PRIČAO NAM JE Abdulaziz, sin Abdullaha, pričao nam je Ibrahim, sin Sada, od Saliha, od Ibnu Šihaba, rekao je: izvijestio me je Urvete, sin Zubejra, od Aiše, bio zadovoljan Uzvišeni Allah od nje, rekla je njemu, a on pita nju o govoru Allaha, uzvišen je:

"Čak (Te) kada su očajavali (ti Moji) poslanici.....", rekao je: Rekao sam: "Da li "kuzibu", ili "kuzzibu"?" Rekla je Aiša: "Kuzzibu."

(Riječ "kuzibu" znači: izvijestili su se za laž, lažno su obaviješteni; a "kuzzibu" znači: oglašavani su za lažove, smatrani su lažovima. Ta se riječ nalazi u tekstu navedenoga ajeta u početku GLAVE, ali nije odmah u cijelosti sav tekst u GLAVI naveden.)

Rekao sam: "Pa već su se uvjerili da njihov narod (tj. da su ljudi njihovoga naroda) smatrali za lažove njih, pa šta je ono sa (tom) mišlju (tj. šta znači ta riječ "zannu": mislili su, smatrali su)?" Rekla je: "Da, tako mi života zaista već su se (oni čvrsto) uvjerili u to." Pa sam rekao njoj: "..... i mislili su da su oni već (u takvom položaju da) se njima slagalo (da su lažno obaviješteni o tome da će im doći pomoć od Uzvišenoga Allaha)....". Rekla je: "Zaštita Allaha (tj. Sačuvaj Bože)! Nisu bili (Božiji) poslanici (takvi da) misle (tj. Ne mišljaše oni) to o svome Gospodu." Rekao sam (Pitao sam): "Pa šta je ovaj ajet (htio da izrazi, da rekne)?" Rekla je: "Oni su sljedbenici (tih) poslanika (Božijih, i to oni sljedbenici) koji su vjerovali u svoga Gospoda i potvrđivali su njih (poslanike, tj. smatrali su ih za istinite), pa je dugo bilo (to njihovo) iskušenje, i odgodila se je od njih (Božija) pomoć (do zadnjega časa). Te kada su očajavali (izgubili nadu Božiji) poslanici od (svakoga onoga) ko je smatrao za lažove njih od (ljudi) njihovoga naroda, i

mislili su (Božiji) poslanici da su (i) njihovi sljedbenici već smatrali (tj. da su već počeli da smatraju) za lažove njih, došla je (došla bi) njima (poslanicima) pomoć Allaha kod toga (u tom momentu, času)."

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, rekao je: izvijestio me je Urvete, pa sam rekao:

"Možda ona (ta riječ u ajetu da) je ".... kuzibu...." olakšano (bivši slovo "z", tj. nije dvostruko, udvojeno)." Rekla je: "Zaštita Allaha, (Sačuvaj Bože, od značenja) sličnoga njemu!" (Tj. od značenja koje bi se dobilo kada bi se tako čitala ta riječ.)

SURA RA'D (SURA RA'DA; SURA GRMLJAVINE)

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA, MILOSTIVOGA.

Rekao je Ibnu Abas: ".... kao prostirač svojih dvaju dlanova (šaka)...." (to) je primjer (toga) idolopoklonika koji je obožavao sa Allahom (neko) božanstvo (drugo) osim Njega, (njegov primjer je) kao primjer (toga) žednoga koji pogleda k svojoj mašti (tj. u mašti, u zamisli) u (tu) vodu iz daleka, i on hoće da dohvati nju, a neće moći (tj. a ne može da je dohvati). A rekao je (drugi) osim njega (osim Ibnu Abasa): ".... sehhare...." je (što i) "zellele": potčinio je (učinio je poniznim). "..... mutedžaviratun...." je (što i) "mutedanijatun": međusobno blize. "El-mesulatu", jednina njezina je "mesuletun", a ona je (tj. a ta riječ znači te) priličnosti i sličnosti. A rekao je: "..... osim slično danima (onih) koji su prošli (postojali prije vas)....". ".... bi mikdarin...." je (što i) "bi kaderin": sa (jednom) količinom (ili: sa jednom odredbom). ".... muakkibatun...." su (jedni) anđeli čuvari, smjenjuju prvi od njih zadnje (doslovno: smjenjuje prva od nje zadnju; a to će reći: od te skupine anđela koji prate i čuvaju ljude dvije su smjene: prvu slijedi uzastopice, ustopice druga, zadnja). I od njega (od toga značenja) reklo se je (rekne se) "el-akibu": slijedeći (idući, naredni, tj. slijedeće pokoljenje, naraštaj, generacija). Govori se: "akkabtu fi eserihi" (slijedio, došao sam u njegovome tragu, tj. došao sam za njim odmah, ustopice). "El-mihalu" je (što i) "el-ukubetu": kazna. ".... kao (taj) prostirač svojih dvaju dlanova ka (toj) vodi...." zato (da) zgrabi na

(tu) vodu (tj. da uhvati tu vodu). ".... rabijen (povećavajući se, rastući)...." (to) je od (glagola) "reba" (povećavao se je), "jerbu" (povećava se on). ".... ili (kakve) robe pjena slična njemu....", roba (ta) je (ono) što (je takvo, to da ti) nauživaš se sa njim (tj. što je takvo da se koristiš s njime). ".... džufaen (upijanjem, isušenjem, tj. neiskorišćeno, beskorisno)...." (a ta riječ "džufaen" je od izraza): "edžfe'etil-kidru" (bacio je lonac pjenu, tj. prestao se je pjeniti lonac, a to se za lonac kaže onda) kada je prokljućao, pa se nadvisila (nad) njega (ta) pjena, zatim se smiri, pa ode (ta) pjena bez (ikakve) koristi; pa također se (tako) razlikuje (ta) istina od (te) neistine. "El-mihadu" je (što i) "el-firašu": dušek (postelja). ".... jedreune...." je (što i) "jedfeune": odbijaju (tj. odvraćaju, uzvraćaju). "Dere'tuhu anni" je (značenja "defa'tuhu": odbio sam ga (od sebe). ".... selamun alejkum....", to jest: "jekulune selamun alejkum" (govore oni: Pozdrav na vas!). ".... ve ilejhi metabi" je (značenje riječi "metabi" što i) "tevbeti": pokajanje moje (".... i k Njemu je moje pokajanje."). ".... e fe lem jej'es...." je (značenja) "lem jetebejjen": nije se razjasnilo (".... pa zar nije bilo jasno? zar se nije razjasnilo...."). ".... kariatun...." je (što i) "dahijetun": nesreća. ".... fe emlejtu...." je (što i) "etaltu": oduljio sam (otegnuo sam - a riječ "emlejtu" dolazi, nastala je) od (riječi) "el-melijju" i "el-milavetu" (el-mulavetu, melijjun: dugo vremena; milavetun i mulavetun: jedno, vrijeme, časak, ili dulji čas vremena). I od njega (tj. od toga) je ".... melijjen (dugo vremena, dulje vrijeme)....". A govori se za (taj) prostrani dugački (predjel) od Zemlje "melen minelerdi (jedna uvala, udolina od Zemlje)". ".... ešekku...." je (što i) "ešeddu": žešći (jači, oštriji), (a ešekku je drugi i treći stepen pridjeva) od (riječi) "el-mešekkatu" (teškoća). "..... muakkibun....", (što i) "mugajjirun": mijenjač (promjenjivač, izmjenjivač).

A rekao je Mudžahid: "..... mutedžaviratun (susjedne, blize parcele, komadi)....", dobri (između) njih i nevaljali (između) njih, neobrađeni (nekultivisani dijelovi, komadi zemlje). ".... sinvanun...." su (te) dvije palme ili više u jednome korijenu (tj. iz jednoga korijena). ".... ve gajru sinvanin....." je sama ona (jedna palma iz jednoga korijena). ".... sa jednom vodom (je sve natapano)....", kao dobar (dio, odjeljak od) sinova čovjeka (nekoga, ili: sinova Adema, praoca ljudi) i nevaljali (dio od) njih, otac njihov je jedan (tj. otac jedan i onih dobrih i onih nevaljalih). "..... essehabessikale (teške oblake - stvara, daje)...." (a to je

oblak) koji je (taj što je) u njemu (ta) voda. "..... kao rasprostirač (prostirač) svojih dvaju dlanova...." (to znači): doziva (tu) vodu sa svojim jezikom i daje znak ka njoj sa svojom rukom, pa neće doći (pa ne dolazi) njemu nikada (ta voda na taj način). ".... tekle su doline sa svojom količinom....." (to znači): napuni (bujica) utrobu doline (cijelu dolinu). "..... pjenu rastuću (povećavajuću).....", "zebedussejli" (pjena te bujice) je (isto što i) nevaljaština (tj. rđa, hrđa toga) gvožđa i (toga) nakita (a to će reći da riječ "zebedun" znači i mulj, muljež bujice).

GLAVA

Njegovoga govora: "Allah zna šta nosi svaka ženka (ženska osoba, ili žensko biće) i šta okrnjuju (te) materice (maternice)....".

"Gida" je (što i) "nukisa": Okrnjilo se je (a može da znači: potonulo je, otišlo je u zemlju, utonulo je).

PRIČAO MI JE Ibrahim, sin Munzira, pričao nam je Ma'n, rekao je: pričao mi je Malik od Abdullaha, sina Dinara, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Uzvišeni Allah od njih dvojice, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Ključevi (toga) odsutnoga (tj. nepoznatoga, tajnoga) su pet (tajni što) ne zna njih (niko drugi) osim Allah: Neće znati (Ne zna ono) šta je u sutra (tj. u sutrašnjem danu, šta će biti sutra, ne zna niko) osim Allah; i ne zna šta okrnjuju (te) materice (maternice niko) osim Allah; i neće znati (ne zna uvijek pouzdano, sigurno) kada dolazi (ta) kiša nijedan (tj. niko) osim Allah; i neće znati (ne zna nijedna) duša (tj. osoba) u kojoj zemlji će umrijeti (ona) i neće znati (ne zna niko) kada će ustati (nastati, biti) Čas osim Allah."

SURA IBRAHIMA - NA NJEGA (BOŽIJI) BLAGOSLOV I POZDRAV (SPAS; ILI: BLAGOSLOV MU I MIR)!

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA.

GLAVA:

Rekao je Ibnu Abas: ".... hadin....." je (što i) "da'in": pozivač (na pravi put). A rekao je Mudžahid: "Sadidun" je gnoj (gnjoj iz rane) i krv. A rekao je Ibnu 'Ujejnete (govoreći on o značenju): "..... spomenite (vi) blagodat Allaha na vas (tj. prema vama, vama koju je dao)...." (da to znači): ruke Allaha i Njegove danove (dane).

(Pod rukama Allahovim misli se na Allahove blagodati i darove, a pod Allahovim danovima, danima misli se na događaje koji su se desili u prošlim vremenima.)

A rekao je Mudžahid: "..... od svega (onoga) što ste pitali (molili, tražili) njega (ili: od Njega)...." (to znači: što) ste željeli k Njemu u njemu (tj. što ste god izrazili želju k Njemu za njega - za nešto). ".... traže nju (stazu, put) krivinom...." (to) je (značenja): traže (oni) za nju (tj. njoj - stazi neku) krivinu (iskrivljenje, tj. nastoje da s prave staze odu na krivu, pogrešnu). "I pošto je oglasio se vaš Gospod....." (to znači: pošto) je obavijestio vas (dao na znanje vama), oglasio je vama. ".... vratili su (oni) svoje ruke u svoja usta....", ovo je (jedan) primjer (o onome što) su odustali (oni) od (onoga) što se je njima zapovjedilo za njega (da ga vrše). "..... Moga mjesta....", (to znači: mjesta čovjekovoga stajanja pred Allahom na sudnjem danu) gdje će podignuti njega (čovjeka) Allah (da čovjek stoji) pred Njim. ".... od iza njega....", (to) je (značenja) "kuddamehu": pred njim. "..... vama sljedbenici....", jednina nje (te riječi "tebean") je "tabiun" (sljedbenik), kao (što) je "gajebun" i gaibun" (gaibun: odsutan, gajebun: odsutni). ".... sa povikivačem vas (tj. povikivač vas u pomoć)....", (to je od glagola) "istasrehani" (a to je što i) "istegaseni": tražio je pomoć (od) mene; "jestasrihuhu": povikuje (u pomoć) njega; (a to) je od (riječi) "surahun": vikanje (glasno dozivanje uz deranje). "..... ve la hilale (tj. ve la hilalun: i nema međusobnoga prijateljstva, druženja)....", (riječ "hilalun") je infinitiv od (glagola) "haleltuhu hilalen": družio sam se (sa) njim druženjem (međusobnim). A dozvoljava se (tj. moguće je da riječ "hilalun" bude) takođe množina (od) "hulletun" (prijateljstvo, prijatelj) i (množina) "hilalun"

(prijateljstva, prijatelji). "..... udžtusset...." je (značenja) "ustu'silet": iskorijenila se je (iščupala se je iz korijena, uništeno je njezino tijelo u cijelosti).

GLAVA

Njegovoga govora: "..... kao (jedno) stablo lijepo (dobro), njegov korijen je stalan (čvrst), a njegov ogranak (njegov vrh, vrh toga stabla) je u (tom) nebu. Daje svoje jelo (tj. svoj plod to stablo u) svakom času (vremenu).....".

PRIČAO MI JE Ubejd, sin Ismaila, od Ebu Usameta, od Ubejdulaha, od Nafi-a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Uzvišeni Allah od njih dvojice, rekao je:

Bili smo kod poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Izvijestite me o (jednom) stablu (koje) sliči (liči čovjeku muslimanu); ili (koje) je kao (taj) čovjek musliman: na opada njegovo lišće, i ne, i ne, i ne, daje svoje jelo (svoj plod u) svakom času (tj. Kažite mi koje je to drvo)?"
(To je kao postavljena zagonetka. Veli se da riječi i ne, i ne, i ne - i ne prekida se njegov plod, i ne gubi se njegova sjena, hlad i ne pokvari se njegova korist.)

Rekao je Ibnu Umer: Pa je palo u moju dušu (tj. na moj um, u moju misao) da je ona (da je ta voćka, to drvo) palma, a vidio sam Ebu Bekra i Umera (da) njih dvojica ne govore (ništa), pa sam mrzio da (i ja) govorim. Pa pošto nisu govorili (nijednu) stvar (ništa), rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ona je palma (To je palma)." Pa pošto smo ustali, rekao sam Umeru: "O moj oče (O babo; O tatice)! Tako mi Allaha zaista već je bilo palo u moju dušu (misao, pomisao) da je ona palma (pomislio sam da je to palma)." Pa je rekao: "Šta je spriječilo tebe da govoriš (tj. da rekneš, da kažeš)?" Rekao je: "Nisam vidio vas (da) govorite, pa sam mrzio (bilo mi je nezgodno) da govorim (ja), ili (da) reknem (jednu)

stvar (išta)." Rekao je Umer: "Zaista da budeš (bio) rekao nju (Zaista da si rekao; da si kazao taj odgovor), draže je meni (k meni bilo, draže bi mi bilo, tj. draže bi bilo meni) od toliko i toliko."

GLAVA:

"Učvršćuje Allah (one) koji su vjerovali sa (tim) stalnim (čvrstim) govorom....".

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, pričao nam je Šubete, rekao je: izvijestio me je Alkamete, sin Merseda, rekao je: čuo sam Sada, sina Ubejdeta, od Bera-a, sina Aziba, bio zadovoljan Uzvišeni Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Musliman kada se je pitao (tj. kada se bude pitao, kada bude pitan, upitan) u (svome) grobu, svjedočiće da nema božanstva osim Allah i da je Muhamed poslanik Allaha, pa to je (tj. to znači) Njegov govor:

"Učvršćuje Allah (one) koji su vjerovali sa (tim) stalnim (sa tim čvrstim) govorom u (tom) životu najbližem i zadnjem (tj. u životu na ovome svijetu i na onome drugom svijetu).....".

GLAVA:

"Zar nisi vidio (tj. gledao) ka (onima) koji su zamjenjivali blagodat Allaha bezvjerstvom....".

"Zar nisi znao....", (to) je kao Njegov govor: "Zar nisi vidio kako.....", "Zar nisi vidio (gledao) ka (onima) koji su izašli.....".

"El-bevaru" je (što i) "el-helaku": propast; (a glagolski oblici od te riječi "bevarun" su) "bare" (on je propao), "jeburu" (propada, propašće), "bevren" (propadanje). ".... kavmen buren....", je (što i) "halikine": propali (propao narod, propali ljudi).

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan od Amra, od 'Ata-a, čuo je Ibnu Abasa (da je tumačio slijedeći ajet, tj. ajet): "Zar nisi vidio (gledao) ka (onima) koji su zamjenjivali (zamijenili) blagodat Allaha bezvjerstvom.....", rekao je: Oni su (tj. To su) bezvjernici stanovnika Meke.

SURA HIDŽRA (SURA HIDŽR)

A rekao je Mudžahid (tumačeći riječi Kur'ana): "..... put na Mene ispravan." Istina se vraća ka Allahu i na Njega je njezin put. (Ima još mnogo drugih tumačenja izraza "alejje: na Mene"). ".... zaista u vođi jasnome.", (to znači): na (jasnome tome) putu.

A rekao je Ibnu Abas: "Le amruke....." je (što i) "Le ajšuke": Zaista tvoj život (je moja zakletva, tj. Kunem se tvojim životom.....). "..... narod (ljudi nekakvi) nepoznati.", (to znači): Nije poznavao (nije poznao) njih Lut (Lot). A rekao je (drugi) osim njega (Ibnu Abasa): "..... knjiga poznata.", je rok (tačno određen i zapisan u knjizi sudbine). "Lev ma tetina....." je (što i) "Hella tetina": "Daj donesi nama.....". "Šije'un" je (što i) "umemun": Narodi. A za (te) dobre takođe su narodi (tj. A takođe i dobri imaju narode - a pod dobrima se misli na dobre Božije sluge, robove koje je Uzvišeni Allah odlikovao i obdario nečim mimo druge obične dobre vjernike; u kršćanstvu se zovu sveci, sveti ljudi).

A rekao je Ibnu Abbas: "..... juhreune." je (značenja) "musri'ine": žureći (žureći se oni, tj. oni žure, žure se). "..... lilmutevessimine.", je (značenja) "linnazirine": za (te) gledače (tj. promatrače). "..... sukkiret....", je (značenja) "guššijet": pokrila se je (zastrla se je, tj. pokrivena su, zastrta su, obmanuta su naša osjetila vida). "..... burudžen (kule)....", je (značenja) položaje (mijene toga kretanja) Sunca i Mjeseca. ".... levakiha...." je (značenja) "melakiha" (a "melakihu" je množina od) "mulkihaten" (tj. od "mulkihatun"): oplođavajuća (ili: vodonosna, kišonosna - pa "levakiha" onda znači: oplođavajuće vjetrove, ili: vodonosne vjetrove, tj. vjetrove koji izazivaju kišonosne oblake). ".... hame'in....", je skupina (tj. množina od riječi) "ham'etun", a ono je (tj. a to je izvjesno) blato promijenjeno (tj. pocrnjelo, crno blato uz kakvu vodu što se nalazi). A "el-mesnunu" je (značenja) "el-mabubu": izljeveno, proljeveno (proliveno). ".... tevdžel...." je

(značenja) "tehaf": plaši se (tj. ne plaši se - la tevdžel). ".... dabire....", je (značenja) "ahire": zadnje (zadnji dio, kraj). ".... le bi imamin mubinin (zaista u (jednom) vođi jasnom).", vođa (taj izvjesni) je (sve ono) što se povodiš i upućuješ se sa njim (za njim). "Essajhatu" je (značenja) "el-heleketu": propast.

"Osim (onoga sotone, đavola koji) je sebi ukrao (taj) sluh (prisluh, tj. koji je prisluhom ukrao, prisluškivao od meleka, anđela), pa je slijedio njega plamen (ili meteor) jasni (a to će reći: pa je pogodio njega plamen, pa je spalio njega-toga đavola - jasni plamen).".

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan od 'Amra, od 'Ikrimeta, od Ebu Hurejreta, dopire s njim (s pričanjem) Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

Kada je sudio (odredio) Allah (izvjesnu neku) stvar u (na tom) nebu, udarili su (tj. udare izvjesni) anđeli sa svojim krilima ponižavajući se (oni, tj. a oni su ponizni) Njegovome govoru (sudbini - i glas, zvuk, ton, krila od meleka zvekne) kao lanac na kamenu (glatkome). (Ili: - i glas Allahovoga govora i zapovjedi zvekne kao taj izvjesni lanac na kamenu). Rekao je Alija: I rekao je (i drugi) osim njega (osim Sufjana: na) kamenu. Provodi (Allah) njima (anđelima) to (što je dosudio, odredio, tj. Stavlja im na znanje Svoj govor i odredbu na taj opisani način i opisanim glasom). Pa kada se je otklonio strah od njihovih srca, rekli su (reknu ti anđeli pitajući oni najodabranije anđele kao što je Džibril i drugi):

"Šta je to rekao vaš Gospod?" Rekli su (tj. Reknu ti najodabraniji anđeli kao odgovor svakome onome) koji je rekao (tj. koji je pitao - njemu reknu, odgovore mu): "Istinu (je rekao Uzvišeni Allah tu i tu, takvu i takvu istinu je rekao), i On je (taj) Uzvišeni, Veliki." Pa čuju nju (tu riječ od anđela đavoli, sotone) kradljivci (toga) sluha (slušanja), a kradljivci (toga) sluha su ovako (postavljeni): jedan iznad drugoga. I opisivao je Sufjan (to) sa svojom rukom i rastavljao je (tj. pravio bi pukotine, razmake) između prsta svoje desne ruke, postavio je (postavio bi) njih neke (od) njih iznad nekih (da prikaže kako su oni postavljeni na razmaku u nebeskim visinama). Pa ponekad je stigao (stigne, pogodi taj) plamen (ili: taj meteor toga đavola) prisluškivača prije (nego) da

baci nju (tu riječ) ka svome drugu (ispod sebe), pa spali (plamen, meteor) njega (đavola). A ponekad ne stigne (nije stigao, pogodio) njega (plamen), čak (da uspije, pa uspije da) baci (da prenese) nju ka (onome) koji slijedi njega, ka (onome) koji je on niže od njega, čak (da) bace (tj. dobace đavoli, sotone) nju (riječ) ka Zemlji (tj. na Zemlju). A ponekad je rekao (u pričanju) Sufjan: ..... čak (da ta riječ) stigne (dopre) ka Zemlji, pa se baci (pa se stavi, prenese) na usta (izvjesnoga) mađioničara (opsjenara, gatara, proricača sudbine), pa (on-taj mađioničar) slaže sa njom (tj. uz nju - uz tu istinitu riječ jednu od prave sudbine još) stotinu laži, pa biva istinit (pa ga smatraju za istinitoga u svemu što god rekne, ti neupućeni ljudi tako ga smatraju), govore (ti neki ljudi):

"Zar nije izvijestio (on) nas (na) dan taj i taj (da) će biti to i to (tako i tako), pa smo našli njega (tj. to) istinom (tj. da se je uistinu dogodilo)?!" Zbog (te) riječi koja se čula iz (toga) neba (i koja se obistinila, oni to govore i vjeruju mu i one njegove laži koje laže uz onu istinu).

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan, pričao nam je Amr od Ikrimeta, od Ebu Hurejreta:

Kada je sudio (odredio) Allah (izvjesnu) stvar.... I povećao je (tj. dodao je na riječi ".... pa se baci-ta riječ - na usta toga izvjesnoga mađioničara....") i proricatelja (tj. i na usta proricatelja sudbine).

A pričao nam je Sufjan, pa je rekao: Rekao je Amr: Čuo sam Ikrimeta, pričao nam je Ebu Hurejrete (da) je rekao: Kada je sudio (odredio) Allah (izvjesnu) stvar...., i rekao je (u pričanju): na usta (izvjesnoga) mađioničara (gatara, a nije spomenuo i rekao: i na usta proricatelja sudbine). Rekao sam Sufjanu (to kaže Alija): "Da li si ti čuo Amra (da) je rekao: čuo sam Ikrimeta, rekao je: čuo sam Ebu Hurejreta (tj. čuo sam Ikrimeta da je rekao: čuo sam Ebu Hurejreta)?" Rekao je: "Da." Rekao sam Sufjanu: "Zaista (jedan) čovjek je predao (tj. pričao je da je čuo) od tebe, od Amra, od Ikrimeta, od Ebu Hurejreta, i podiže njega (to predanje do Muhameda a.s.) da je on čitao (umjesto "fuzzia"): "..... furriga (dalo se je isprazniti, tj. istjerati strah).....""." Rekao je Sufjan: "Ovako je čitao Amr, pa neću znati (tj. ne znam) čuo (li) je

njega (da li je čuo to čitanje) ovako, ili ne." Rekao je Sufjan: "I ona (ta riječ) je naše čitanje (tj. I mi čitamo "furriga", a ne "fuzzia")."

GLAVA

Njegovoga govora: "I zaista već su smatrali lažnima (tj. lažovima) drugovi Hidžra (Božije) poslanike.".

(A Hidžr je dolina, pustinjska oblast između Sirije i Medine.)

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Munzira, pričao nam je Ma'n, rekao je: pričao mi je Malik od Abdullaha, sina Dinara, od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Uzvišeni Allah od njih dvojice, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao za drugove Hidžra (kada su on i njegovi drugovi prolazili kroz njihov kraj na putu za Tebuk):

"Ne ulazite na ove ljude (drukčije) osim (tako) da budete plakači (plakali - plačući). Pa ako niste bili plakači (ako ne budete plakali), pa ne ulazite na njih (tj. ne posjećujte ih - ne posjećujte stanove u kojima su oni nekada postojali zbog opasnosti i mogućnosti) da pogodi (zadesi i) vas slično (onome) što je njih pogodilo (jer ne uzeti pouku prilikom posjete kraju uništenih naroda i tada ne zaplakati, to je znak da je posjetilac tvrdoga srca, a tvrdoća srca je znak okrutnosti, a okrutnost svakoga časa može da bude kažnjena, tako tumače neki ovaj hadis)."

GLAVA

Njegovoga govora: "I zaista već smo dali tebi sedam od (tih) prevoja (ili: sedam od tih što su po dva, koji su po dva, koje su po dvije) i (dali smo tebi taj) Kur'an veliki.".

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Bešara, pričao nam je Gunder, pričao nam je Šubete od Hubejba, sina Abdurahmana, od Hafsa, sina Asima, od Ebu Seida, sina Mualla-a, rekao je:

Prošao je pokraj mene Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, a ja klanjam, pa je pozvao mene, pa nisam došao njemu dok sam klanjao (tj. nego sam dovršio klanjanje), zatim sam došao. Pa je rekao:

"Šta je spriječilo tebe da dođeš (odmah)?" Pa sam rekao: "Klanjah (Bio sam klanjao; Klanjao sam)." Pa je rekao: "Zar nije rekao Allah, uzvišen je:

"O (vi) koji ste vjerovali (tj. koji vjerujete), odazovite se Allahu i (Njegovome) poslaniku....""." Zatim je rekao: "Zar ne (Pazi)! Poučiću te najveću suru u Kur'anu prije (nego) da izađeš iz Bogomolje." Pa je otišao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, zato (da) izađe (on), pa sam podsjetio (opomenuo, napomenuo) njega (njemu šta mi je rekao), pa je rekao:

"El-hamdu lillahi rabbil-alemine (Hvala Allahu, Gospodaru svjetova). Ona (Ta sura) je (tih) sedam prevoja (previjenih; ili: tih sedam koje su po dvije) i (ona je taj) Kur'an veliki koji (je taj što) se je meni dalo njega (što mi se je dao on)."

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Ibnu Ebu Zi'b, pričao nam je Seid Makburija od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Majka Kur'ana (tj. Izvor, vrelo Kur'ana - a to je takođe jedno ime sure "El-hamdu lillahi rabbil-alemine..." - dakle: sure Fatihe) - ona je (to) sedam prevoja (sedam previjenih; ili: to sedam koje su po dvije) i (ona je taj) Kur'an veliki."

Njegov govor: "Koji su učinili Kur'an (na) udove (tj. na dijelove - a to će reći rastavili su sadržaj na jedan dio koji priznaju, i na drugi dio koji oni ne priznaju i ne vjeruju).".

".... el-muktesimine.", je (značenja) "ellezine halefu": koji su se zaklinjali (zakleli). I od njega (od toga izraza) je "La uksimu...." (a to "la uksimu" značenja) je "uksimu": zaklinjem se.

(Ono "la" je ubačeno, umetnuto bez nekoga značenja, bez veze sa značenjem koje ima "la", a to će reći da je to "la" tu, tude suvišno po toj pretpostavki-pretpostavci.)

A čita se (ta riječ "La uksimu" još i ovako po jednom kiraetu, vedžhu - načinu) "Le uksimu": zaista kunem se (Zaista se zaklinjem). "..... kasemehuma...." je (značenja): zaklinjao se je (on) njima dvoma, a nisu se njih dvoje zaklinjali njemu.

A rekao je Mudžahid: "..... tekasemu.....", je (značenja) "tehalefu": zaklinjali su se međusobno (jedni drugima).

PRIČAO NAM JE Jakub, sin Ibrahima, pričao nam je Hušejm, izvijestio nas je Ebu Bišr od Seida, sina Džubejra, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Uzvišeni Allah od njih dvojice:

"Koji su učinili Kur'an udovima (tj. na dijelove).", rekao je (Ibnu Abas u vezi tumačenja tih riječi toga ajeta):

Oni su (To su) stanovnici (tj. sljedbenici prethodne Božije) knjige, izdijelili su njega (Kur'an na) dijelove, pa su vjerovali u neki (dio od) njega, a nijekali su (tj. a nisu vjerovali) neki (dio od) njega.

PRIČAO MI JE Ubejdulah, sin Musa-a, od Aameša, od Ebu Zabjana, od Ibnu Abbasa, bio zadovoljan Uzvišeni Allah od njih dvojice:

"Kao što smo spustili na (te) koji se zaklinju (ili: ne te koji sebi dijele, razdjeljuju).", rekao je:

Vjerovali su (tj. Vjeruju oni) u neki (dio), a nijekali su neki (dio, tj. a niječu, ne vjeruju u neki dio): Židovi i kršćani (su to).

GLAVA

Njegovoga govora: "I obožavaj tvoga (svoga) Gospoda, čak (da) dođe tebi (to) uvjereno (sigurno, neminovno).".

Rekao je Salim: "El-jekinu" (izvjesna uvjerena stvar) je (ovdje značenja) "el-mevtu": smrt.

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA

SURA NAHLA (SURA NAHL)

".... ruhul-kudusi (duh svetosti)....", je (izraz i naziv za anđela -meleka- koji ima ime) Džibril.

(To pokazuje i ajet u kojem se kaže:) "Sišao je sa njim (tj. Snio je, donio je njega -Kur'an- taj izvjesni) duh pouzdani (povjerljivi)."

(U tom se ajetu naziva "duhom pouzdanim" anđeo koji je donosio, snosio Kur'an ka Muhamedu a.s., a taj anđeo isti naziva se i Džibril.)

".... u tijesnom (tj. u teškom stanju, raspoloženju).....". Govori se (u arapskim narječjima riječ "dajkun" i na način "dajjikun", jer se rekne): "Emrun dajkun", i (emrun) dajjikun (posao tijesan, težak; ili: stvar tijesna, teška). Slično (tome su još neki izrazi kao) "hejnun" i "hejjinun" (lagan, lahak, lak), i "lejnun" i "lejjinun" (mekan) i "mejtun" i "mejjitun" (mrtav).

Rekao je Ibnu Abas: "..... tetefejje'u (drugi način čitanja riječi "jetefejje'u") zilaluhu.....", je (značenja) "tetehejje'u": priprema se (njegova sjena, hlad; - veli se da je bilo pravo da se umjesto "tetehejje'u" kaže "tetemejjelu": naginje se njegova sjena, hlad). "..... subule rabbiki zululen (puteve svoga Gospoda ponizne, tj. potčinjene).....", (to) je (značenja): Neće biti tvrdo (teško) na nju (tj. njoj - pčeli - nijedno) mjesto (što) se je uputila njemu. A rekao je Ibnu Abas: ".... u njihovom prevrćanju (izvrćanju).....", je (značenja): njihovom suprotstavljanju (suprostavljanju, neslaganju, tj. njihovom prepiranju, svađanju).

A rekao je Mudžahid: ".... temidu.....", je (što i) "tekeffe'u": pomiče se (naginje se). ".... mufretune....", je (značenja) "mensijjune":

zaboravljeni (u njoj - u vatri pakla). A rekao je (drugi) osim njega (osim Mudžahida u vezi tumačenja ajeta):

"Pa kada si čitao Kur'an, pa traži utočište u Allaha (tj. od Allaha da te Allah zaštiti od sotone, protiv sotone)....", ovo je (takav tekst gdje je nešto) prometnuto naprijed, a (nešto) prometnuto ozadi, a to je da je (to) traženje utočišta prije (toga) čitanja (potrebno izreći). A značenje njezino (tj. značenje te rečenice "Euzu billahi....") je (to) čuvanje sebe sa Allahom (tj. molitva Allahu da nas sačuva).

A rekao je Ibnu Abas: "..... tusimune.....", je (značenja) "ter'avne": napasate (izgonite na pašu). ".... šakiletihi...." je (značenja) "nahijetihi": svojoj strani (koja mu priliči njegovome obliku stanja u kojem se nalazi). "..... kasdussebili (upravljenost izvjesnoga - možda Božijega - puta)....", je (značenja) "el-bejanu" (izvjesno bivanje jasnim, tj. jasno pokazivanje pravoga puta). "Eddif'u" je (ono) što si tražio toplotu (zagrijavanje s njime protiv studeni, hladnoće). "..... turihune (idete u povratku, tj. vraćate se)...." u (to) predvečerje, i "..... tesrehune (idete u odlasku, tj. izađete, izlazite)....", u (to) jutro (u tom jutru). "..... bi šikki.....", misli (na značenje koje ima i riječ) "el-mešekkatu": teškoća (pa onda "bi šiki" znači sa teškoćom). ".... ala tehavvufin (na postepenom strahovanju)....", je (značenja) "tenekkusin": okrnjivanju (postepenom, malo po malo se okrnjuje imovina i lica, osobe). "..... (u tim) marvama (stoki) je zaista (jedna) pouka.....", i ona (ta riječ "el-en'amu") biva ženskoga roda i biva muškoga roda, a takođe je (takva i riječ) "enne'amu", "el-en'amu" je skupina (tj. množina od riječi) "enneamu" (stoka, marva, domaće životinje). "..... eknanen....", njezina jednina (tj. jednina od riječi "eknanen - eknanun) je "kinnun" (sklonište); kao (riječ) "himlun" (tovar) i (njegova množina) "ahmalun". "..... serabile....", je (što i) "kumusun": košulje. "..... tekikumul-harre (čuva, tj. čuvaju vas od te vrućine).....". A što se tiče ".... košulje (koje) čuvaju vas (od) vašega junaštva (vaše snage, žestine udaranja).....", pa zaista one su (tj. pa te košulje su ti) oklopi. ".... dehalen bejnekum (uvlačenje, tj. rovarenje, prevaru, kao prevaru) među vama....", svaka stvar (koja) nije bila zdrava (tj. koja nije zdrava, nije ispravna), pa ona je "dehalun".

Rekao je Ibnu Abas: "..... hafedeten.....", je (potomstvo) od djeteta (od djece izvjesnoga) čovjeka. "Essekeru" je (ono) što se je zabranilo od ploda nje (palme i grožđa, tj. od njihovoga ploda - ploda palmi i grožđa), a "(ta) lijepa opskrba" je (ono) što je dozvolio Allah. A rekao je Ibnu 'Ujejnete (pričao je on) od Sadekata (o značenju ajeta u kojem se nalaze riječi ".... rasukivanjima (tj. rasukujući, kvareći ona ono što je bila usukala, oprela)....", ona je (tj. ta žena koja je to radila, zvala se je) Harka'. Bila bi, kada je učvrstila (tj. čvrsto oprela) svoju pređu pokvarila nju (pokvarila bi je).

(Veli se da je njezino pravo ime bilo drukčije, a da joj je Harka' samo nadimak, jer "harka'u" znači: luda, budalasta; i ona koja dere, provaljuje zidove i slično.)

A rekao je Ibnu Mes'ud: "El-ummetu" je (značenja) "muallimul-hajri": poučavač (učitelj toga) dobra. A "el-kanitu" je (što i) "el-muti'u": pokoran (poslušan).

GLAVA

Njegovoga govora, uzvišen je: "..... a od vas je (neko takav) ko se vrati ka najnižem (najprezrenijem tom) životu....".

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Harun, sin Musa-a, Ebu Abdullah El-Aaver od Šuajba, od Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, da se poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, moljaše (Uzvišenom Allahu ovako):

"Utječem se Tebi (Tražim pomoći u Tebe, od Tebe) od (te, tj. protiv te) škrtosti, i lijenosti (ljenosti), i najnižega (najprezrenijeg) života, i kazne (toga) groba (u grobu), i kušnje (toga) Lažova (Antihrista) i kušnje (toga) života i (te) smrti."

SURA ISRAELIĆANA

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Šubete od Ebu Ishaka, rekao je: čuo sam Abdurahmana, sina Jezida (da) je rekao: čuo sam Ibnu Mes'uda, bio zadovoljan Allah od njega, (da) je rekao o (suri)

Israelićana (o suri Benu Israil), i Kehfa i Merjema (tj. i surama Kehf i Merjem):

Zaista one su od (tih) najizvrsnijih najprvih (prvih), i one su od moje rođene (imovine, tj. o moje starine).

(Veli se da se ove tri sure nazivaju najizvrsnije zbog svoga sadržaja, a najprve-prve, zbog toga što su se prve učile i poučavale nekoga prije ostalih sura, ili zbog toga što su bile objavljene među najprvima surama, među prvim surama . A veli se da Ibnu Mes'ud naziva te sure svojom starinom -starom, rođenom imovinom zbog toga što je on te sure vrlo rano naučio napamet.)

"..... fe sejungidune ilejke ru'usehum (pa će micati oni k tebi svoje glave)....", rekao je Ibnu Abas (da riječ "sejungidune" znači što i): "jehuzzune" (potresaće). A rekao je (drugi) osim njega (osim Ibnu Abasa): "Negadat sinnuke" (Maknuo se je tvoj zub), to jest "teharreket" (Pomaknuo se je, pokrenuo se je iz svoga korijena). "Ve kadajna ila Beni Israile (I sudili smo ka Israelićanima)....", (to) je (značenja): Izvijestili smo ih zaista da će oni pokvariti (tj. da će sijati pokvarenost na Zemlji dva puta). A "el-kada'u (suđenje - ta riječ) je (takva da dolazi) na načine (tj. ima više značenja pored onoga osnovnoga). "Ve kada Rabbuke (I sudio je tvoj Gospod)....", je (značenje) "emere Rabbuke": zapovjedio je tvoj Gospod. I od njega (I od toga raznovrsnoga upotrebljavanja te riječi je i to da se upotrebljava u značenju riječi) "el-hukmu" (presuđivanje) "Inne Rabbeke jakdi bejnehum (Zaista tvoj Gospod će presuđivati među njima).....". I od njega je (upotreba u značenju riječi) "el-halku": stvaranje "Fe kadahunne seb'a semavatin (Pa je stvorio njih -kao- sedam nebesa)....". ".... nefiren (četom, skupinom)....", ("nefirun" je onaj - skup ljudi) ko ide u boj sa njim (tj. koji idu u boj sa njim, sa nekim čovjekom). ".... mejsuren....", je (značenja) "lejjinen": mekan (blag). ".... ve li jutebbiru....", je (što i) "judemmiru": (da) unište (oni sve ono) "ma 'alev" (što su nadvisili, tj. što su pobijedili u ratu). ".... hasiren...." je (značenja što i) "mahbisen": mjesto gdje se zadržava (zatvara prisilno, zatvor; i "hasiren" je što i) "mahsaren": mjesto gdje se obuhvata (opkoljava, mjesto gdje se neko od strane nekoga stiješnjava - što opet znači zatvor, logor, blokada i slično). "..... hakka...." je (što i) "vedžebe": trebalo je (biti nešto, tj.

treba, nužno je i istinito, ispravno je da bude). "..... mejsuren...." je (značenja) "lejjinen": mekan (mekano, tj. blago, blagim načinom nekom reći nešto). ".... hit'en...." je (što i) "ismen": grijeh. A on (taj izraz "hit'un") je imenica od "hati'tu: pogriješio sam, promašio sam metu, cilj". A "el-hata'u", sa samoglasnikom "e" (uz suglasnike "h" i "t" - to) je njegov infinitiv od (toga) grijeha (tj. "hata'un" znači griješiti, griješenje). "Hati'tu" je u značenju "ahta'tu".

(Ima i drugih tumačenja o značenju "hati'tu" i "ahta'tu", i značenju i obliku riječi "hit'un" i "hata'un".)

".... tahrika...." je (što i) "takta'a": presijecaš. ".... ve iz hum nedžva (i pošto su oni sašaptavanje)....", (riječ "nedžva") je infinitiv od "nadžejtu" (sašaptavao sam se, tajno sam razgovarao s jednom osobom), pa je opisao njih sa njom (sa tom riječi), a značenje (toga, tj. te riječi "nedžva") je (što i) "jetenadževne": sašaptavaju se međusobno (oni). ".... rufaten...." je (značenja) "hutamen": smrvljeno (zdrobljeno, razbijeno nešto što se je prethodno osušilo, sasušilo; a neki vele da "hutamun" znači: prah, zemlja). ".... vestefziz...." je (značenja) "istehiffe": omalovaži (tj. izazovi, gurni na krivi put). ".... bi hajlike (sa tvojim, tj. sa svojim konjaništvom)...." (to znači: sa) konjanicima. A "erredžlu" (tj. "erredžilu") je "erredždžaletu" (pješadija), jednina njezina (jednina od riječi "redžilun") je "radžilun" (pješak), kao "sahibun" i "sahbun" (drug i drugovi), i "tadžirun" i "tedžrun" (trgovac i trgovci). ".... hasiben...." je žestoki vjetar; a "el-hasibu" je također (ono) što baci njega (taj) vjetar, a od njega (od ovoga značenja) je ".... hasabu džehenneme (nanos pakla, tj. ono što je bačeno paklu, u pakao - kao da je vjetar nanio i bacio u pakao te osobe koje budu u paklu gorjele)....", baca se (baciće se) s njega (tj. baciće se njega, baciće se on - taj narod) u pakao, i on je njegov "hasab" (nanos, u pakao bačena stvar, tj. i on - taj pojedinac, ili narod je paklov, džehennemski pijesak od vjetra nanešen u pakao, u džehennem). A govori se: "hasabe fil-erdi", je (značenja) "zehebe": otišao je (u zemlju). A "el-hasabu" je izvedeno od "el-hasba'u" (a to opet znači što i): "el-hidžaretu" (kamenje; u stvari: sitno kamenje). ".... tareten....", je (što i) "merreten": jedanput. A njegova skupina (tj. množina od "tareten") je "tijeretun" i "taratun". ".... le ahtenikenne....", je (značenja) "le este'silennehum": zaista iskorijeniću ih. Govori se: "Ihteneke fulanun ma inde fulanin min ilmin:

istaksahu" (Iskusio je, zavladao je, ovladao je omsica, taj-i-taj sa onim što je kod drugoga omsice, kod tog-i-tog od znanja: tražio je najudaljeniji dio njega, tj. postigao je, našao je najdalju tačku njegovoga znanja). ".... tairehu....", je (što i) "hazzahu": njegov dio (tj. njegovu sreću).

Rekao je Ibnu Abas: Svaka (riječ) "sultanun" (koja je upotrijebljena) u Kur'anu, pa ona je (upotrijebljena, upotrebljena u značenju riječi) "hudždžetun": dokaz. ".... velijjun minezzulli (zaštitnik od poniženja toga)...." (to) je (značenja) "lem juhalif ehaden": Nije sklapao (tj. Ne sklapa) savez (ni sa) jednim (bićem, ni s kim da bi ga neko zaštitio od poniženja).

GLAVA

Njegovoga govora: ".... putovao je (ili: dao je putovati) sa Svojim robom noću od (te) Bogomolje Zabranjene (Svete Bogomolje, tj. od Kabe u Meki)....".

PRIČAO NAM JE Abdan, pričao nam je Abdullah, izvijestio nas je Junus. - H - A pričao nam je Ahmed, sin Saliha, pričao nam je Anbesete, pričao nam je Junus od Ibnu Šihaba, rekao je Ibnul-Musejjeb, rekao je Ebu Hurejrete:

Donijele su se poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (one) noći (kada) se je putovalo s njim u Jerusalim, dvije čaše: od vina, i (od) mlijeka (dvije čaše: u jednoj čaši je bilo vino, a u drugoj mlijeko). Pa je gledao k njima dvjema, pa je uzeo (to) mlijeko. Rekao je Džibril:

"Hvala Allahu koji je naputio tebe (Muhamede) za (tj. na to) stvaranje (tj. na piće to što je takvo da je čovjek stvoren na takav način da se hrani tim pićem-mlijekom)! Da si uzeo (to) vino, zalutala bi (propala bi) tvoja sljedba (tj. tvoj narod)."

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Saliha, pričao nam je Ibnu Vehb, rekao je: izvijestio me je Junus od Ibnu Šihaba, rekao je Ebu Selemete: čuo sam Džabira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice,

rekao je: čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Pošto su smatrali lažnim mene Kurejševići, ustao sam u Hidžru (u prostoru uz desnu stranu Kabe koji je ograđen polukružnim zidom), pa je otkrio (tj. jasno prikazao, pokazao) Allah meni Jerusalim, pa sam počeo (da) izvještavam njih o njegovim znakovima, a ja gledam k njemu (u njega - u Jerusalim)." Povećao je Jakub, sin Ibrahima: Pričao nam je sin brata (tj. bratić) Ibnu Šihaba (Ibnu Šihabov bratić) od svoga strica:

"Pošto su smatrali lažnim mene Kurejševići kada se je putovalo sa mnom (noću) ka Jerusalimu....", (i dalje pričanje) je slično njemu (prethodnom hadisu).

".... kasifen (razbijač)....", (to) je (jedan) vjetar (što) razbija svaku stvar. ".... kerremna....", i "ekremna" je jedno (tj. imaju isto značenje obje riječi: počastili smo, odlikovali smo). ".... di'fel-hajati....", je (značenja) "azabel-hajati": kazne (toga) života; i kazne (te) smrti. ".... hilafeke...." i "halfeke" je jedno (tj. jednoga značenja: iza tebe, ozadi tebe).

(U stvari treba ovako prevesti: ".... hilafeke...." i "halfeke" je jednako, isto, izjednačeno.)

".... ve ne'a...." je (što i) "teba'ade": i udaljio se je. ".... šakiletihi...." je (što i) "nahijetihi": (na) svoju stranu. A ona (ta riječ "šakiletun") je od (riječi) "šeklihi": (na) njegov (svoj) oblik (način). ".... sarrefna...." je (što i) "vedždžehna": upravili smo. ".... kabilen...." je (značenja) "muajeneten" (viđenjem, tj. očevidno) i "mukabeleten" (susretanjem, suočenjem prema sebi, da vidimo nekoga prema sebi, nasuprot sebe). A reklo se je (da ta riječ "kabilen" znači ta) primalja (babica), jer da je ona susretačica prema njoj (prema porodilji, tj. stajačica je, stoji, nalazi se prema njoj) i prima njezino dijete (prihvata ga). ".... hašjetel-infaki (iz bojazni toga trošenja)....", "enfekarredžulu" (trošio je izvjesni čovjek) je (značenja) "emleka": osiromašio je (zapao je u bijedu). I "nefikaššej'u" (značenja) je "zehebe": otišla je (potrošila se je izvjesna) stvar. ".... katuren...." je (značenja) "mukattiren": škrtac (daje biti škrt, preporučuje

škrtost mnogo i drugom, a ne samo sebi). ".... lilezkani (lil-ezkani: za te brade, tj. na te brade, podbratke)....", (el-ezkanu) je mjesto gdje se sakupljaju (sastavljaju te) dvije čeljusti, a jednina (te riječi) je "zekanun".

A rekao je Mudžahid: ".... mevfuren....", je (što i) "vafiren": obilan (obilnoga). ".... tebi'an....", je (značenja) "sairen": osvetnika (koji traži za vas osvetu - se'r). A rekao je Ibnu Abas (da riječ "tebi'an" znači što i) "nesiren": Pomagača (pomagač). ".... habet...." je (što i) "tafiet": ugasila se je (vatra). A rekao je Ibnu Abas: ".... la tubezzir (ne rasipaj)....", (to) je (značenja) ne troši u (tu) neistinu (za laž). ".... traženjem milosti (tj. tražeći milost)...." (to znači: zbog traženja) opskrbe. ".... mesburen....", je (što i) "mel'unen": prokletoga (proklet). ".... la takfu...." je (značenja) "la tekul": ne reci. ".... fe džasu...." je (značenja) "tejemmemu": upravili su se (namjeravali su oni). "Juzdžil-fulke" je (značenja) "judžril-fulke": daje teći (ploviti tim) lađama. ".... jehirrune lil-ezkani (padaju za - na - brade)...." (to) je (značenja) za (na) lica.

GLAVA

Njegovoga govora: "I kada smo htjeli da uništimo (jednu) naseobinu, zapovjedili smo njezinim uživaocima (tj. njezinim stanovnicima koji su živjeli u udobnosti i u slastima)....". Ajet (taj vidjeti-dakle: pogledajte, pročitajte taj ajet u Kur'anu).

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan, izvijestio nas je Mansur od Ebu Vaila, od Abdullaha (Mesudovoga), rekao je:

Bili smo (takvi da) govorimo (tj. Govorasmo; Govorili smo) za (izvjesno) pleme kada je bilo mnogobrojno (tj. kada se je namnožilo) u predislamlju: "Zastvarili su se (Namnožili su se) sinovi omsice (tj. iksovići)."

PRIČAO NAM JE Humejdija, pričao nam je Sufjan i rekao je: "Emire" (umjesto "emere"): Namnožio se je.

GLAVA:

"Potomstvo (onoga) koga smo natovarili sa Nuhom (Nojem), zaista on (Nuh) je bio (jedan) rob zahvalan (mnogo).".

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Mukatila, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Ebu Hajjan Tejmija od Ebu Zur'ata, sina Amra sina Džerira, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Donijelo se je poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (nekakvo) meso, pa se podigla k njemu (ta) noga (ispod koljena od te zaklane i ispečene životinje), a zadivljavaše njega (volio je meso od noge), pa je zagrizao (prednjim zubima) od nje (jednim) zagrizanjem, zatim je rekao:

"Ja sam gospodin (tih) ljudi (na) sudnjem danu. A da li znate od čega (tj. zbog čega) je to? Sakupiće (se ti) ljudi (Sakupiće Allah i) prve i zadnje (doslovno: najprve i najzadnje) u površinu jednu (na jedno tlo), daće čuti njima (izvjesni) pozivač (čuče oni pozivača), i prolaziće njima (do njih, preko njih taj) vid (oko), i biće blizu Sunce, pa će doprti (dopirati tim) ljudima od tuge i žalosti (jada onoliko, toliko) što neće moći (da izdrže oni) i neće nositi (tj. i neće moći da podnose i nose oni to) pa će reći (ti) ljudi:

"Zar nećete vidjeti (Zar ne vidite vi) šta je već doprlo vama? Zar nećete pogledati (gledati nekoga) ko će se zauzimati za vas (upućujući molbu) ka vašem Gospodu?" Pa će reći neki (od tih) ljudi nekima: "Na vas je sa Ademom (tj. Držite Adema - a to će reći: Tražite Adema)!" Pa će doći Ademu - na njega pozdrav (tj. Njemu mir)! - pa će reći (oni) njemu:

"Ti si otac (svih tih) ljudi. Stvorio je tebe Allah sa Svojom rukom (tj. Svojom moći), i puhnuo je (tj. udahnuo, nadahnuo je) u tebe od Svoga duha, i zapovjedio je (tih) anđelima, pa su ničičili (pa su pali ničice - na sedždu) tebi, (pa) zauzimaj se za nas k tvome (k svome) Gospodu. Zar nećeš vidjeti (tj. Zar ne vidiš, ne gledaš) ka (onome) što smo mi u njemu (u kakvom smo stanju, iskušenju)? Zar nećeš vidjeti (tj.

pogledati) ka (onome) što je već doprlo nama (Zar ne vidiš šta nas je snašlo)?" Pa će reći Adem:

"Zaista moj Gospod već se je rasrdio danas srdžbom (takvom da) se nije rasrdio prije nje slično njoj, i neće se rasrditi poslije nje (poslije te srdžbe) sličnoj njoj (slično toj srdžbi). I zaista On je zabranio meni (da jedem) od (izvjesnoga) stabla, pa sam pogriješio (pa sam bio neposlušan) Njemu. Moja osoba (je meni najpreča da nju spašavam, za nju da se zauzimam i molim)! Moja osoba! Moja osoba! Otiđite (Idite) ka (nekome drugome) osim mene (mimo mene)! Otiđite ka Nuhu!" Pa će doći Nuhu, pa će reći (oni):

"O Nuhe (O Noje)! Zaista ti, ti si prvi (od Božijih) poslanika ka stanovnicima Zemlje, i već je imenovao (nazvao) tebe Allah (jednim) zahvalnim robom, zauzmi se za nas ka tvome (svome) Gospodu. Zar ne vidiš ka (onome) što smo mi u njemu (u kakvoj smo situaciji)?" Pa će reći: "Zaista moj Gospod, moćan je i veličajan je, već se rasrdio danas srdžbom (takvom da) se nije rasrdio prije nje slično njoj (slično toj srdžbi), a neće se (nikada) rasrditi poslije nje slično njoj (slično ovoj srdžbi). I zaista ono već je bila meni (uslišana i primljena jedna) molba (što) sam molio nju na svoj narod (protiv svoga naroda, tj. prokletstvo što sam njime prokleo svoj narod). Moja osoba (Ja se brinem za sebe; ja sam zabrinut za svoju osobu, šta će sa mnom biti)! Moja osoba! Moja osoba! Otiđite (Odite; Idite) ka (drugome) osim mene. Otiđite Ibrahimu." Pa će doći Ibrahimu, pa će govoriti (reći će oni):

"O Ibrahime! Ti si vjerovijesnik Allaha i Njegov prijatelj od (tj. između) stanovnika Zemlje, zauzmi se za nas ka tvome Gospodu. Zar ne vidiš ka (onome) što smo mi u njemu (Zar ne vidiš u kakvoj smo situaciji)?" Pa će reći (on) njima:

"Zaista moj Gospod već se rasrdio danas srdžbom (takvom da) se nije rasrdio prije nje slično njoj, a neće se rasrditi poslije nje slično njoj; a zaista ja sam već bio slagao tri laži." Pa je spomenuo njih Ebu Hajjan u (tom) hadisu. "Moja osoba! Moja osoba! Moja osoba! Otiđite ka (drugome) osim mene! Otiđite ka Musa-u!" Pa će doći (oni) Musa-u, pa će govoriti:

"O Musa! Ti si poslanik Allaha. Odlikovao te je Allah sa Svojim poslanstvom i sa Svojim govorom nad (te) ljude, (pa) zauzmi se za nas ka tvome Gospodu. Zar ne vidiš ka (onome) što smo mi u njemu?" Pa će reći:

"Zaista moj Gospod već se je rasrdio danas srdžbom (takvom da) se nije rasrdio prije nje slično njoj, a neće se rasrditi poslije nje slično njoj, a zaista ja sam već ubio (jednu) osobu (što) se nije (bilo) meni zapovjedilo za njezino ubijanje. Moja osoba! Moja osoba! Moja osoba! Otiđite ka (drugome) osim mene. Otiđite ka Isa-u." Pa će doći (oni) Isa-u, pa će govoriti:

"O Isa! Ti si poslanik Allaha, i Njegova riječ (što) je bacio nju ka Merjemi, i (jedan) duh od Njega, i govorio si (tim) ljudima u (toj) kolijevci (u bešiki bivši ti još kao) dijete, zauzmi se za nas ka tvome Gospodu. Zar ne vidiš ka (onome) što smo mi u njemu?" Pa će reći Isa:

"Zaista moj Gospod već se rasrdio danas srdžbom (takvom da) se nije rasrdio prije nje slično njoj, a neće se rasrditi poslije nje slično njoj." I nije spomenuo (nikakvoga svoga) grijeha. "Moja osoba! Moja osoba! Moja osoba! Otiđite ka (drugome) osim mene. Otiđite ka Muhamedu, pomilovao ga Allah i spasio. Pa će doći (oni) Muhamedu, pomilovao ga Allah i spasio, pa će reći (oni):

"O Muhamede! Ti si poslanik Allaha, i zadnji (doslovno: i pečat od Božijih) vjerovijesnika, i već je oprostio Allah tebi (i ono) što se je proturilo naprijed od tvoga grijeha (griješenja) i što se je ostavilo ozadi (iza), zauzmi se za nas ka tvome Gospodu. Zar ne vidiš ka (onome) što smo mi u njemu?"

Pa ću otići (krenuti), pa ću doći pod (to Allahovo izvjesno) prijestolje, pa ću pasti ničičeći (čineći ničicu-sedždu) svome Gospodu, moćan je i veličajan je. Zatim će otvoriti Allah na mene (tj. meni) od Svojih zahvala (hvaljenja) i (od) ljepote (te) pohvale na Njega (jednu) stvar (što) nije otvorio nju (ni) na jednoga (čovjeka) prije mene. Zatim će se govoriti (reći će se):

"O Muhamede! Podigni tvoju (svoju) glavu, pitaj (tj. moli), darovati će se tebi (daće ti se), i zauzimaj se, primiće se tvoje zauzimanje (udovoljiće se tvome zauzimanju)." Pa ću podignuti moju (svoju) glavu, pa ću reći:

"Moja sljedba, o moj Gospode! Moja sljedba, o moj Gospode!" Pa će se govoriti (reći će se): "O Muhamede! Uvedi od tvoje (svoje) sljedbe (u raj svakoga) ko (spada u one što) nema obračuna nad njima (tj. koji neće polagati obračun) od (tih) desnih vrata od vrata (toga) raja (tj. uvedi ih na desna vrata raja), a oni su saučesnici (tih) ljudi (i) u (onome) što je osim toga od (tih drugih rajskih) vrata." Zatim je rekao:

"Tako mi (Allaha) koji je (Taj što je) moja duša u Njegovoj ruci zaista (ono) što je između (ta) dva dovratka od dovrataka (toga) raja je (tako razmaknuto) kao što je (razmak, rastojanje) između Meke i Himjera (tj. San'e u Jemenu); ili kao što je između Meke i (mjesta) Busra-a (u Siriji)." (Jedan od pripovjedača je sumnjao o tom kako je rečeno).

GLAVA

Njegovoga govora: ".... i dali smo Davudu Zebur.".

(To jest: ".... i dali smo Davudu napisano.", a to će reći napisanu knjigu. Ili: ".... i dali smo Davudu - Davidu - psalme.".)

PRIČAO NAM JE Ishak, sin Nasra, pričao nam je Abdurezak od Mamera, od Hemmama, sina Munebbiha, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Olakšavalo se je na Davuda (tj. Lako i glatko je bilo Davudu to) čitanje. Pa zapovijedaše (on) za svoju jahalicu (životinju za jahanje) zato (da) se osedla (ona), pa čitaše (tj. pa on pročita) prije (nego) da svrši (završi sluga osedlavanje) - misli (na to da Davud za to vrijeme pročita) Kur'an."

(Pod izrazom Kur'an može da se misli na tekst od Zebura koliko iznosi cijeli Kur'an, a to će reći da pročita za to kratko vrijeme više puta sav Zebur, jer je Zebur kraći od Kur'ana.)

GLAVA:

"Reci: Pozivajte (Zovite, molite one) koji su (ti što vi njih) tvrdite osim Njega (Allaha), pa (oni) neće posjedovati otkrivanje (otklanjanje te) štete od vas, a ni (kakvo) okretanje (izmjenjivanje).".

PRIČAO MI JE Amr, sin Alije, pričao nam je Jahja, pričao nam je Sufjan, pričao mi je Sulejman od Ibrahima, od Ebu Mamera, od Abdullaha (Mes'udovoga):

"..... ka njihovome (tj. ka svome) Gospodu (to) sredstvo.....", rekao je (o značenju tih riječi i ajeta u kojem se te riječi nalaze):

Bili su (neki) ljudi od (tih) ljudi (običaja da) obožavaju (neke) ljude od duhova (tj. neku grupu od tih izvjesnih duhova - nevidljivih bića), pa su primili Islam (ti) duhovi, a pridržavali su se ovi za njihovu (za svoju) vjeru (da obožavaju i dalje te duhove). Povećao je El-Ešdžeija od Sufjana, od Aameša:

"Reci: Pozivajte (Zovite, molite one) koji su (ti što vi) tvrdite.....", (pa je pročitao cijeli ovaj ajet i onaj ajet iza njega u kojem i stoji tekst: ".... ka njihovom Gospodu sredstvo....", pa je onda rekao: Bili su neki ljudi od ljudi običaja da obožavaju neke ljude od duhova.....).

GLAVA:

"Ti koje pozivaju (tj. mole oni takvi su da oni sami) sebi traže ka njihovome (svome) Gospodu (to) sredstvo (posredništvo).....". Ajet (taj vidjeti).

(To jest koje mole i zovu u pomoć neki ljudi - ti duhovi i sami sebi traže posredstvo da se približe Uzvišenom Allahu pomoću primanja Islama i pomoću vršenja dobrih djela po islamskim propisima.)

PRIČAO NAM JE Bišr, sin Halida, izvijestio nas je Muhamed, sin Džafera, od Šubeta, od Sulejmana, od Ibrahima, od Ebu Mamera, od Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njega, o ovome ajetu (u kojem stoje riječi) ".... koje pozivaju (dozivaju, mole - ti i sami) sebi traže ka njihovome (svome) Gospodu (to) sredstvo....", rekao je:

Ljudi od (tih) duhova obožavaju se (tj. Neki su ljudi od duhova obožavani), pa su primili Islam.

GLAVA:

".... i nismo učinili (to) viđenje koje smo pokazali tebi (ni zbog čega) osim kušnjom za (te) ljude....".

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan od Amra, od Ikrimeta, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice:

".... i nismo učinili (to) viđenje koje smo pokazali tebi (drukčije) osim kušnjom (iskušenjem) za (te) ljude....", rekao je:

Ono je viđenje oka (što) se je pokazalo ono poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (u) noći (u kojoj) se je putovalo s njim.

".... i (to) stablo prokleto.....", (to) je stablo zekkuma (stablo u paklu zvano "zekkum", a "zekkum" je i ime jednom stablu, rastinju koje raste u pustinji i ima cvijet kao cvijet jasmina).

GLAVA

Njegovoga govora: ".... zaista Kur'an (te) zore (tj. čitanje Kur'ana u zoru) je posvjedočeno.", rekao je Mudžahid:

Molitva (te) zore (to je značenje izraza: ".... zaista Kur'an zore....").

PRIČAO MI JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Abdurezak, izvijestio nas je Mamer od Zuhrije, od Ebu Selemeta i Ibnul-Musejjeba, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Vrijednost molitve (tih) sviju (tj. molitve skupine, namaza u skupini-džematu) nad molitvom (toga) jednoga (pojedinca) je dvadeset i pet stepeni (stupnjeva). I sakupljaju (sastaju) se anđeli (te) noći i anđeli (toga) dana u molitvi (toga) jutra."

Govori Ebu Hurejrete: Čitajte, ako ste htjeli (ako hoćete):

".... i Kur'an (te) zore, zaista Kur'an zore bio posvjedočen (osvjedočen, tj. njemu se je prisutno).".

GLAVA

Njegovoga govora: ".... možda da će proživjeti (oživjeti, uskrsnuti) tebe tvoj Gospod (na jednome) mjestu pohvaljenom (pohvalnom).".

PRIČAO NAM JE Ismail, sin Ebana, pričao nam je Ebul-Ahvas od Adema, sina Alije, rekao je: čuo sam Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (da) govori:

Zaista (ti) ljudi postaće (na) sudnjem danu skupine. Svaki narod (Svaka sljedba) slijediće svoga vjerovijesnika govore (tj. govoreći oni): "O omsica (O ti)! Zauzimaj se; dok dopre (stigne na kraju to) zauzimanje ka Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio. Pa to će (biti na) dan (kada) će proživjeti njega Allah (ili: kada će poslati njega Allah na to) mjesto pohvaljeno.

PRIČAO NAM JE Alija, sin Ajjaša, pričao nam je Šuajb, sin Ebu Hamzeta, od Muhameda, sina Munkedira, od Džabira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Ko je rekao (tj. Ko rekne) kada čuje (to) dozivanje (na molitvu-namaz, tj. kada čuje ezan):

"Moj Bože, Gospodaru ove pozivnice pune (ovoga poziva) i (Gospodaru ove) molitve stojeće (tj. uspostavljajuće), daj Muhamedu (to) sredstvo (posredništvo), i (tu) vrlinu, i proživi ga (na jedno) mjesto pohvaljeno koje si obećao njemu;", dozvoljeno je bilo (tj. biće dozvoljeno) njemu moje zauzimanje (na) sudnjem danu."

Predao je njega (prednji hadis) Hamzete, sin Abdullaha, od svoga oca (Abdullaha Umerovoga), od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

GLAVA:

"I reci: Došla je (ta) istina, a propala je (umrla, izdahnula je ta) neistina (laž), zaista (ta) neistina bila je propalom (tj. zaista neistina je propala).".

"Jezheku" je (značenja) "jehliku": propada (on, uništava se).

PRIČAO NAM JE Humejdija, pričao nam je Sufjan od Ibnu Ebu Nedžiha, od Mudžahida, od Ebu Mamera, od Abdullaha, sina Mes'uda, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Unišao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (u) Meku, a okolo Kabe (oko Kabe) je tri stotine i šezdeset kipova (statua), pa je počeo (da) udara njih sa (nekakvim) drvetom (koje se nalazilo) u njegovoj ruci i (da on) govori:

"Došla je (ta) istina, a propala je (ta) neistina, zaista (ta) neistina bila je propalom (tj. zaista ta neistina je propala). Došla je (ta) istina, a ne počinje se (tj. a ne stvara se ta) neistina i ne povraća se (tj. i ne obnavlja se ponovo, ponovno ona)."

GLAVA:

"I pitaju (oni) tebe o (tom) duhu (ili: o toj duši)....".

(O značenju i smislu riječi "erruhu" ima mnogo mišljenja i pretpostavki.)

PRIČAO NAM JE Umer, sin Hafsa, sina Gijasa, pričao nam je moj otac, pričao nam je Aameš, pričao mi je Ibrahim od Alkameta, od Abdullaha (Mesudovoga), bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Dok sam ja sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, (bivši ja zauzet poslom) u (nekom) oranju, a on je naslonjač (tj. a on se naslonio) na granu (tj. na štap od palmine grane), pošto (tj. kadli) su prošli (prolazili ti) Židovi! Pa je rekao neki (od) njih nekima:

"Pitajte ga o "erruhu" (duhu; ili duši, ili Džibrilu)...." Pa je rekao (neki od njih): "Šta je sumnjao (ili: sumnjalo) vas k njemu (tj. šta vas baca u sumnju pa da idete k njemu)?" A rekao je neki (od) njih: "Neće susresti (on) vas (ni) sa (jednom) stvari (što) mrzite nju." Pa su rekli: "Pitajte ga." Pa su pitali njega o (tome) duhu, pa se je sustegnuo Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa nije vratio na njih (tj. nije odgovorio njima nikakvu) stvar (ništa), pa sam znao da će se ono objaviti k njemu (neka objava od Uzvišenoga Allaha), pa sam stajao (u) svome (na svome) mjestu. Pa pošto je sišla (ta) objava, rekao je (tj. očitao je, pročitao je nju):

"I pitaju te o (tome) duhu (o toj duši); reci: Duh (taj) je od stvari (ili zapovjedi) moga Gospoda, a nije se vama dalo od (toga) znanja osim malo.".

GLAVA:

".... i ne budi gromoglasan sa tvojom (tj. sa svojom) molitvom, a ne budi (ni) nečujan sa njom (tj. ne obavljaj molitvu ni posve glasno, a niti nečujno i posve tiho, vrlo spuštenim glasom)....".

PRIČAO NAM JE Jakub, sin Ibrahima, pričao nam je Hušejm, pričao nam je Ebu Bišr od Seida, sina Džubejra, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, o Njegovom govoru, uzvišen je, ".... i

ne budi gromoglasan sa tvojom molitvom (tj. u svojoj molitvi), a ne budi (ni) nečujan sa njom (tj. a ne budi ni posve, sasvim spuštena glasa u njoj, u molitvi)....", rekao je:

Sišao je (ovaj ajet), a poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, sakrivač je u Meki (tj. sakrivao se je u Meki tajno ispovijedajući Islam, sakrivao se je, krio se je). Bio je (Bio bi) - kada je (kada bi) klanjao sa svojim drugovima - podizao (bi) svoj glas sa Kur'anom. Pa kada su čuli (kada bi čuli to ti) idolopoklonici, psovali su Kur'an, i ko je spustio njega i ko je donio njega. Pa je rekao Allah, uzvišen je, Svome vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio:

".... i ne budi gromoglasan sa tvojom (svojom) molitvom,....", to jest: sa tvojim (sa svojim) čitanjem, pa (da) čuju (ti) idolopoklonici, pa (da oni) psuju Kur'an, "..... i ne budi nečujan sa njom....." od tvojih (svojih) drugova, pa (da) ne dadneš čuti njima, "..... i sebi traži između toga put (srednji, umjereni).".

PRIČAO NAM JE Talk, sin Ganama, pričao nam je Zaidete od Hišama, od njegovoga oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Spustilo se je to o (toj) molbi (molitvi uopće upućenoj Uzvišenom Allahu bez obzira je li se upućuje, da li se upućuje u klanjanju, ili inače).

SURA KEHFA (SURA KEHF)

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA.

A rekao je Mudžahid: ".... takriduhum...." je (značenja) "tetrukuhum": ostavlja ih (ona, tj. ono - Sunce). "Ve kane lehu sumurun (umjesto semerun: A bili su za njega plodovi, tj. A bilo je u njega plodova)....", (sumurun) je (značenja) "zehebun vefiddatun": zlato i srebro. A rekao je (drugi) osim njega (osim Mudžahida da sumurun) je (značenja) "džemaatussemeri": skupina (toga) ploda. ".... bahi'un...." je (što i) "muhlikun": uništavač. ".... esefen...." je (značenja) "nedemen":

kajanjem (zbog kajanja). "El-kehfu" je otvor u brdu (u planini, tj. kehf znači pećina, špilja). A "errekimu" je (što i) "el-kitabu": knjiga (pismo, natpis). "Merkumun" je (značenja) "mektubun": napisan. Od "errakmu": pisanje, pisati (dolaze obje riječi, odnosno izvedene su obje riječi: i rekimun i merkumun). ".... svezali smo na njihova srca...." (to) je (značenja) nadahnuli smo ih strpljenjem (nadahnuli smo njima strpljenje). ".... da nije (toga) da smo svezali na njezino srce (tj. da smo nadahnuli njoj strpljenje - a radi se o majci Musa-ovoj)....". ".... šetatan." je (značenja) "ifratan": pretjeranost. "El-vesidu" je dvorište (prostor pred kućom, ovdje: prostor pred pećinom), množina njegova (tj. množina od izraza "el-vesidu") je "vesaidu" i "vusudun". A govori se "el-vesidu" (da) je (značenja) "el-babu": vrata. ".... mu'sadetun...." je (značenja) "mutbekatun": poklopita (zaklopljena). "Asadel-babe" i "evsade": zaključao je (ta) vrata. (Asade i evsade znače isto). ".... beasnahum...." je (značenja) "ahjejnahum": oživjeli smo ih. ".... ezka...." je (značenja) "ekseru": mnogobrojniji, viši, više. A govori se (da ezka ovdje znači) "ehallu": dozvoljeniji (dozvoljenije, tj. blagosloveniji, pošteniji, blagoslovenije, poštenije). A govori se (da ovdje ezka znači) "ekseru rej'an": mnogobrojnije rastom (uzrastom, razrastanjem, rastinjem).

Rekao je Ibnu Abas (da ovdje riječ "ezka" znači: ljepši) "ukleha": njezinim jelom, odnosno njezinim plodom (jelom, plodom te naseobine, toga grada). ".... ve lem tazlim...." je (značenja) "lem tenkus": i nije okrnjila. A rekao je Seid od Ibnu Abasa: "Errekimu" je ploča (tabla izvjesna) od olova, napisao je njihov namjesnik (na njoj) njihova imena, zatim je odbacio (stavio) nju u svoju riznicu (blagajnu). Pa je udario Allah na njihove uši (tj. spriječio je njih da slušaju, da čuju, oduzeo je sposobnost čuvenja njihovim osjetilima sluha - njihovim ušima), pa su zaspali (spavali).

A rekao je (drugi) osim njega (osim Ibnu Abasa): "Ve'elet - te'ilu" (to) je (što i: "nedžet") "tendžu": spašava se (ona, tj. "ve'elet": spasila se je, "te'ilu": spašava se ona, ili spasiće se ona).

A rekao je Mudžahid: ".... mev'ilen.", je (značenja) "mahrizen": sačuvano (tj. nedostupno, neosvojivo, nepristupačno) mjesto (gdje se

može neko sačuvati). ".... neće moći (oni nikakvo) čuvenje.", (to) je (značenja) neće razumjeti (shvatiti).

GLAVA

Njegovoga govora: ".... i bio je (taj) čovjek najmnogobrojnija stvar prepiranjem.".

(To znači: Čovjek je biće koje se najviše svađa, prepire, vodi rasprave.)

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Jakub, sin Ibrahima sina Sa'da, pričao nam je moj otac od Saliha, od Ibnu Šihaba, rekao je: izvijestio me je Alija, sin Husejna, da je Husejn, sin Alije, izvijestio njega od Alije, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, došao noću njemu i Fatimi, rekao je (njima dvoma nakon dolaska):

"Zar nećete vas dvoje klanjati?" (To jest: "Dajte klanjajte vas dvoje noćno dobrovoljno klanjanje!")

".... redžmen bil-gajbi (bacanjem kamenja u to odsutno, tj. u to tajno, neviđeno)....", (to) je (značenja) "lem jestebin": nije bilo jasno (njima, tj. nije bio jasan njima broj tih drugova). Govori se (da) ".... furutan...." (znači) "nedemen": kajanje. ".... suradikuha (njezin - vatrin, vatre pakla - šator)....", (to) je slično (tome) šatoru i (toj) sobi koja opkoljava (te velike) šatore.

(O ovome ima mnogo tumačenja, tj. o riječi "suradik" i izrazu "suradikuha": njezin šator.)

".... juhaviruhu (odgovara mu, prepire se sa njim)...." (to) je od (riječi) "el-muhaveretu": odgovaranje, prepiranje (sa nekim međusobno). "Lakinne (iako se piše ta riječ kao "Lakinna", čita se ona "Lakinne", a biće odmah i objašnjeno zbog čega je to tako) huvellahu rabbi....", to jest: "Lakin ene huvellahu rabbi: Ali ja (sam taj koji vjeruje da je) On - Allah moj Gospod (Gospodar)....". Zatim je ukinuo (čitač, učač to slovo koje Arapi zovu) "el-elifu" (tj. ukinuo je slovo "e" na početku riječi "ene") i slio (stopio, asimilirao) je jedno (od ta dva slova)

"en" u drugo (tj. i slovo "n" od "lakin" stopio je, udvojio je sa slovo "n" od "ene" nakon što je odbacio prvo "e" od te riječi i pošto je ostalo samo "ne", pa je "lakin" i "ne" stopito u "lakinne"). ".... i cijepali smo kroz njih dvije (jednu) rijeku (tj. dali smo kroz njih dvije - bašče - da izvire, da teče rijeka).". Govori (neki od tumača da riječ "hilalehuma" znači što i) "bejnehuma neheren": između njih dviju rijeku (između dviju bašči rijeku). ".... zelekan.", je (značenja) "la jesbutu fihi kademun": neće biti (tj. nije) stalno u njemu (u tom tlu nijedno) stopalo (tj. nijedna noga; a to će reći onda da "zelekan" znači: gladak toliko da je klizav taj teren da se po njemu ne može čvrsto i stalno ići, putovati). "Hunalikel-velajetu (Tude je to zaštitništvo, tj. pomoć)....", (a ta riječ "el-velajetu") je infinitiv (od glagola koji ima još i drugi infinitiv na oblik) "el-velju" ("el-vel'ju": biti blizu, slijediti; a ko je blizu tebe, taj ti može i pomoći i zaštititi tebe; a Allah je blizu nas sa Svojom moći, znanjem i milošću). ".... ukuben (umjesto "'ukben": pošljedicom, posljedicom, završetkom, svršetkom).", (ta riječ "ukuben", i riječi) "akibeten", i "ukba" i "ukbeten" je jedno (tj. sve četiri te riječi imaju isto značenje), a ona je (a ono je, tj. a to značenje je taj) drugi svijet (ili: taj krajnji, zadnji život, a to je život na onome drugome svijetu nakon proživljenja i nakon sudnjega dana poslije proživljenja, uskrsnuća, vaskrsnuća).

"Kibelen", i "kubulen" i "kabelen" (to) je (sve, tj. sve te tri riječi su značenja) "isti'nafen": počinjanjem (nanovo, obnavljanjem, tj. okrećanjem-okretanjem njima, dolaženjem u susret njima).

(Riječ "kubulen" je upotrijebljena u jednom ajetu sure Kehf, a tu riječ u tom ajetu neki čitaju i "kibelen", pa je zato ovdje dato tumačenje za te dvije riječi i za njima srodno onu treću. Riječ "kubulen" ima i drugih značenja, odnosno za tu riječ ima i drukčijih, drugačijih tumačenja.)

".... li judhidu....", je (značenja) "li juzilu": zato (da) otklonu (oni, da odgurnu istinu sa njezinoga mjesta pomoću laži, lažnim prepiranjem i prividnim dokazima). "Eddehadu" je (značenja) "ezzeleku": klizanje (klizavost, nestalnost; prema ovome onda "li judhidu" znači: zato da dadnu klizati, okliznuti istinu da se istina oklizne i poklizne pomoću laži).

GLAVA:

"I pošto je rekao Musa svome momku: Neću prestati (da putujem drukčije) do (da) doprem sastajalištu (tih) dvaju mora (tj. tih dviju velikih rijeka), ili (da) prolazim (jedno dulje) vrijeme.".

(Riječ "hukuben") je (značenja) "zemanen": vrijeme; a njegova množina (tj. množina toga izraza) je "ahkabun".

PRIČAO NAM JE Humejdija, pričao nam je Sufjan, pričao nam je Amr, sin Dinara, rekao je: izvijestio me je Seid, sin Džubejra, rekao je: Rekao sam Ibnu Abasu:

"Zaista Nevf El-Bikalija tvrdi da Musa, drug Hadira (Hidra) nije on (onaj) Musa, drug Israelićana." Pa je rekao Ibnu Abbas: "Slagao je neprijatelj Allaha (Allahov neprijatelj). Pričao mi je Ubej, sin Ka'ba da je on čuo poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Zaista Musa je ustao govornikom (kao govornik, propovjednik) u (među) Israelićanima, pa se upitao (upitan je): "Koji je čovjek najznaniji?" Pa je rekao: "Ja." Pa je ukorio Allah njega (doslovno: na njega) pošto (tj. jer) nije vratio (to) znanje k Njemu (ka Allahu), pa je objavio Allah k njemu:

"Zaista je za mene rob (tj. Zaista ja imam jednoga roba) u sastajalištu (ta) dva mora (tj. dvije rijeke), on je znaniji od tebe." Rekao je Musa: "O moj Gospode! Pa kako je za mene sa njim (kako imam načina da se sa njim sastanem; kako ću ga naći, sresti)?" Rekao je: "Uzećeš sa sobom (jednu) ribu, pa ćeš učiniti (staviti) nju u (jedan) zembilj (rogožar, ručnu torbu), pa gdje god si izgubio (tu) ribu, pa on je tude (pa on je tu)." Pa je uzeo (jednu) ribu, pa je učinio (pa je stavio) nju u (jedan) zenbilj (zembilj, rogožar, torbu), zatim je otišao (krenuo je), i otišao je (vodeći) sa sobom svoga momka Jušea, sina Nuna. Čak (Tj. Te) kada su došla njih dvojica (toj velikoj) stijeni, stavila su njih dvojica svoje glave, pa su zaspala njih dvojica. I zatresla se je (ta) riba u (tom) zembilju, pa je izašla iz njega, pa je pala u (to) more (tj. u tu rijeku veliku), pa je uzela svoj put u (tom) moru (kao jedan svoj) pravac (u moru). I zadržao (zastavio) je Allah od (tj. iza te) ribe način tečenja (toka te) vode, pa je postao na njoj (tj. za njom - za ribom) kao (taj) pas

(traka nad tom ribom). Pa pošto se probudio, zaboravio je njegov drug da izvijesti njega za (tu) ribu. Pa su otišli (tj. išli, putovali) njih dvojica ostatak svoga (toga) dana i noći svoje. Čak (te) kada je bilo (vrijeme) od sutra (sutrašnjega dana, sutradan), rekao je Musa svome momku:

"Daj nam naš ručak! Zaista već smo sreli od ovoga našega putovanja (veliki jedan) trud (umor, zamorenost - već smo se na ovom putu jako puno umorili)." Rekao je: A nije našao (tj. nije osjetio) Musa (toga) truda dok (tj. u putovanju prije nego) je prešao (to) mjesto koja je to što je zapovjedio Allah za njega. Pa je rekao njemu njegov momak: "Da li si mislio (vidio, tj. Vidje li ti, znaš li) pošto smo odsjeli ka (onoj) stijeni (uz onu stijenu), pa zaista ja sam zaboravio (tu) ribu, a nije dao zaboraviti meni nju (niko drugi) osim (taj) sotona da se sjetim nje (ili: da spomenem nju), i uzela je svoj put (i otišla je) u (to) more čudom."

(Ili: I uzeo je (Musa) njezin put u more (kao jednim) čudom - kao jedno čudo.)

Rekao je: Pa je bio (ulazak ribe u tu vodu) za (tu) ribu pravac, a za Musa-a i za njegovoga momka čudo. Pa je rekao Musa: "To je (ono) što tražismo (što smo bili tražili, što i tražimo)." Pa su se njih dvojica vratili na svoje tragove (po svojim tragovima) slijeđenjem (tj. slijedeći svoje tragove u stopu). Rekao je: Vratila su se njih dvojica slijede (tj. slijedeći) njih dvojica svoje tragove dok su došli (dok nisu došli na kraju) ka (toj) stijeni, pa kada li (kadli tamo jedan) čovjek pokriven (nekom) odjećom! Pa je pozdravio njega Musa. Pa je rekao Hadir (El-Hadir): "A gdje (ili: A kako) je u tvojoj zemlji (taj) pozdrav?" Rekao je: "Ja sam Musa." Rekao je: "Musa Israelićana?" Rekao je: "Da. Došao sam ti zato (da) poučiš mene (nešto) od (onoga) što si se poučio pravome putu." Rekao je:

"Zaista ti nećeš moći sa mnom (da imaš) strpljenje. O Musa! Zaista ja sam na (jednom) znanju od znanja Allaha (od Allahovoga znanja što) je poučio mene njega (njemu - tome znanju - a) ti njega nećeš znati (a ti ga ne znaš). A ti si na (jednom, nekom) znanju od znanja Allaha (što) je poučio tebe Allah (a ja) neću znati (ne znam) njega (ne znam ga)." Pa je rekao Musa: "Naći ćeš mene, ako je htio Allah (ako Bog da), strpljenoga (strpljivoga), i neću se ogriješiti tebi (ni od jednu, ni o

jednu) zapovjed." Pa je rekao njemu Hadir (El-Hadir): "Pa ako si slijedio (tj. ako ćeš slijediti) mene, pa ne pitaj mene (ni) o (jednoj) stvari do (da ja) proizvedem tebi od nje (tj. o njoj kakvo) spominjanje (dok ti ja ne kažem o njoj)." Pa su otišla (krenula na putovanje) njih dvojica idu (tj. idući) njih dvojica na obalu (toga) mora (ili: obalu te rijeke). Pa je prošla (jedna) lađa, pa su govorili njima da ponesu (tj. da natovare, ukrcaju) njih (da ih prime na tu lađu), pa su prepoznali Hadira (Hidra), pa su nosili (natovarili, ukrcali, primili) njega bez dara (tj. besplatno). Pa pošto su se ukrcala njih dvojica u (tu) lađu, nije se iznenadio (Musa zbog drugoga) osim, a Hadir (osim zbog toga što) je (Hadir) već iščupao (jednu) plohu (tj. dasku) od ploha (od dasaka, od daski te) lađe sa maklema (maklama, sa jednom vrstom strugača). Pa je rekao njemu Musa:

"Ljudi (ovoga naroda) su nosili (natovarili, ukrcali su) nas bez dara (besplatno), a ti (si upravio ka njihovoj lađi, pa si provalio (probio) nju zato (da) pogušiš (potopiš) njezine stanovnike (tj. putnike). Zaista već si došao (jednoj) čudnoj stvari (ili: ružnoj, mrskoj - Ružno je, čudno je to što si učinio)." Rekao je: "Zar nisam rekao: "Zaista ti nećeš moći sa mnom (imati) strpljenja?!" Rekao je: "Ne kažnjavaj me za (ono, tj. zbog toga) što sam zaboravio, i ne opterećuj me od moga posla (od moje stvari nikakvom) poteškoćom."

Rekao je: A rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"I bila je (ta primjedba) najprva (prva) od Musa-a zaboravom." Rekao je: "I došao je (jedan) vrabac, pa je pao (stao) na stranu (na ivicu te) lađe, pa je kljucnuo u (to) more (jednim) kljucanjem (tj. kljuvao je, udario je kljunom u vodu, zagrabio je svojim kljunom vode). Pa je rekao njemu Hadir:

"Nije moje znanje i tvoje znanje od znanja Allaha (od Allahovoga znanja okrnjilo i umanjilo nikako drukčije) osim slično (onome) što je okrnjio ovaj vrabac od ovoga mora." Zatim su izašli njih dvojica iz (te) lađe. Pa dok njih dvojica idu (pješače) na (toj) obali, kadli je vidio (ugledao) Hadir (jednoga) dječaka (gdje) se igra sa (tim) dječacima. Pa je uzeo Hadir njegovu glavu sa svojom rukom, pa je sebi iščupao nju sa

svojom rukom, pa je ubio njega (pa ga je ubio). Pa je rekao njemu Musa:

"Zar si ubio (jednu) osobu čistu (nevinu) bez osobe (tj. iako ta osoba nije ubila neku drugu osobu)? Zaista si već došao (jednoj) stvari ružnoj (stvari koja je za osudu - već si uradio djelo koje je za osudu)." Rekao je: "Zar nisam rekao tebi: "Zaista ti nećeš moći sa mnom (imati) strpljenje." Rekao je: "A ovo je žešće od najprve (od prve)." Rekao je: "Ako sam upitao (tj. Ako upitam) tebe o (ikakvoj) stvari poslije nje (tj. poslije ove sada što se dogodila), pa ne druži se (sa) mnom (više). Već si dopro od mene (jednoj) isprici (opravdanju, izvinjenju)." Pa su otišli njih dvojica (dalje). Te kada su njih dvojica došla stanovnicima (jedne) naseobine (jednoga sela), njih dvojica tražili su hranu (jelo od) njezinih (od tih) stanovnika, pa (oni) nisu htjeli da ugoste njih dvojicu. Pa su njih dvojica našla u njoj (u toj naseobini jedan) zid (koji) hoće da se sruši. Rekao je: Naginjač (je bio zid, tj. riječ "en jenkadda" znači da se je zid bio nagnuo). Pa je ustao (ili: stao tude, tu, na tom mjestu) Hadir, pa je uspravio njega sa svojom rukom. Pa je rekao Musa:

"Narod (tj. Ljudi u ovom mjestu su takvi da) smo došli njima, pa nas nisu nahranili, i nisu nas ugostili. Da si htio (tj. Da hoćeš), zaista bi uzeo na njega (za njega, za taj zid jednu) nagradu (tj. platu, naknadu za rad i utrošeno vrijeme, nadnicu)." Rekao je: "Ovo je rastanak (rastajanje) između mene i između tebe...." Do Njegovoga govora (tj. I dalje je Hadir rekao ka Musa-u kao što je to opisano u Allahovom govoru - a to znači u Kur'anu - do kraja Njegovoga govora koji o tome slučaju govori, pa se na kraju toga opisivanja toga slučaja veli) "..... to (ti) je tumačenje (onoga) što nisi mogao na njemu (da imadneš ti) strpljenje." Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Voljeli smo da je Musa bio se strpio (Voljeli bi, voljeli bi smo da se Musa strpio) dok ispriča Allah na nas (tj. nama još i više) od vijesti njih dvojice." Rekao je Seid, sin Džubejra: Pa je bio Ibnu Abas (običaja da) čita (umjesto ".... ve kane veraehum...."): "..... ve kane emamehum melikun je'huzu kulle sefinetin salihatin gasben (..... i bio je pred njima jedan vladar (što) uzima svaku dobru lađu otimanjem).". I čitaše (on): "Ve emmel-gulamu fe kane kafiren ve kane ebevahu mu'minejni (A što

se tiče (toga) dječaka, pa bio je nevjernik, a bili su njegovi roditelji dva vjernika)....".

(Drugi učači, čitači Kur'ana nešto drukčije čitaju i ovaj zadnji tekst Kur'ana.)

GLAVA:

Njegov govor: "Pa pošto su doprla njih dvojica sastajalištu između njih dva (mora, ili rijeke), zaboravili su njih dvojica svoju ribu, pa je uzela svoj put u (to) more pravcem (kretanja).".

"Mezheben": Mjesto idjenja (Mjesto gdje se ide, kuda se ide - to je značenje riječi "sereben: pravac, pravcem"). "Jesrubu" je (značenja) "jesluku": kreće se, zapućuje se. I od njega (od toga izraza) je ".... ve saribun binnehari (i kretalac u (tom) danu).".

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Musa-a, izvijestio nas je Hišam, sin Jusufa da je Ibnu Džurejdž izvijestio njih, rekao je: izvijestio me je Ja'la, sin Muslima, i Amr, sin Dinara, od Seida, sina Džubejra, povećava jedan (od) njih dvojice na (pričanje) svoga druga, i (još jedan drugi) osim njih dvojice (osim Ja'la-a i Amra), već sam čuo njega (toga drugoga da) priča njega (spomenuti hadis) od Seida (da) je rekao:

Zaista mi smo zaista kod Ibnu Abasa u njegovoj kući pošto je rekao (kad je rekao, kad reče): "Pitajte me." Rekao sam: "O Ebu Abase! Učinio mene Allah tvojim otkupom (tj. žrtvom za tebe)! U Kufi je (tj. ima, postoji jedan) čovjek pripovjedač (propovjednik), govori se njemu (tj. ime mu je) Nevf, (i) tvrdi (on) da on (tj. da Musa koji se spominje da je putovao sa Hadirom-Hidrom) nije Musa Israelićana (tj. da to nije Israelićanski, israilski Musa - Mojsije)." Što se tiče Amra, pa rekao je meni (to veli Ibnu Džurejdž pričajući od Seida): Rekao je (Ibnu Abas):

"Slagao je već (doslovno: Već je slagao) neprijatelj Allaha." A što se tiče Ja'la-a, pa rekao je meni: Rekao je Ibnu Abas: Pričao mi je Ubejj, sin Ka'ba, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Musa je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio." Rekao je: "Opominjao (Savjetovao) je (Musa svoje) ljude (jednoga) dana. Te kada su se prolile (njihove) oči i raznježila se (njihova) srca, okrenuo je leđa. Pa je stigao njega (jedan) čovjek, pa je rekao: "O poslaniče Allaha! Da li je u (tj. na) Zemlji ijedan (čovjek) znaniji od tebe?" Rekao je: "Ne." Pa je korio njega (Allah) pošto nije vratio (tj. pripisao najveće to) znanje ka Allahu. Reklo se je: "Da." Rekao je: "O moj Gospode! Pa gdje je?" Rekao je: "U sastajalištu (tih) dvaju mora." Rekao je: "O moj Gospode! Učini mi (kakav, neki) znak (da) znam to od njega." Pa je rekao meni Amr (a ne Ja'la): Rekao je: "Gdje se rastane (od) tebe (ta) riba." A rekao je meni Ja'la: Rekao je: "Uzmi (jednu) ribu mrtvu, gdje se puhne (tj. udahne) u nju (njezina) duša (duh - tude ćeš naći, tu ćeš naći Hadira)." Pa je uzeo (jednu) ribu, pa je učinio (pa je stavio) nju u (jedan) zembilj (u torbu za namirnice), pa je rekao svome momku:

"Neću opterećivati (ili: Ne opterećujem) tebe (ni sa čim drugim) osim da izvijestiš mene o (tome) gdje se rastane (gdje se bude rastala od) tebe (ta) riba." Rekao je (Musa-ov momak, tj. sluga): "Nisi opteretio (mene) mnogo." Pa to (ti) je Njegov govor, veličajno je Njegovo spominjanje:

"I pošto je rekao Musa svome momku...." Juše'u, sinu Nuna. Nije (ova izjava o imenu Musa-ovoga momka da je momku bilo ime Juše' (Juša'), sin Nuna - nije to pričano) od Seida. Rekao je: "Pa dok je on u hladu (tj. u sjenci jedne velike) stijene u (jednom) mjestu vlažnom (rosnom, mokrom) kadli se je uzburkala (počela se udarati, počela se koprcati, tj. micati ta) riba, a Musa je spavač (tj. spavao je). Pa je rekao njegov momak: Neću buditi njega. Te kada se probudio, pa zaboravio je (momak) da izvijesti njega. A uzburkavala se je (ta) riba, čak je unišla (u to) more. Pa je zadržao (zaustavio) Allah od nje način tečenja (toka te) vode, čak kao da je njezin (ribin) trag (vodio) u (neku rupu u) kamenu." Rekao je meni Amr ovako: "Kao da je njezin trag (vodio) u (neku) rupu." I napravio je kolut između svoja dva palca i (ona druga dva prsta) koja dva stoje blizu njih dvojice (dva susjedna prsta do palčeva, tj. koja su do palaca, koja su uz palce).

".... zaista već smo sreli od ovoga našega putovanja (jedan) trud (umor, zamor)."

Rekao je: "Već je odsjekao (presjekao) Allah od tebe (taj) trud." Nije (ova rečenica pričana) od Seida. Izvijestio je (momak) njega (Musa-a o nestanku ribe), pa su se vratila njih dvojica, pa su našla njih dvojica Hadira. Rekao je meni Usman, sin Ebu Sulejmana: "Na (jednoj) postelji zelenoj (ili: Na jednom ćilimu zelenom) na jetri (džigeri, tj. na sredini toga) mora (našli su Hadira)." Rekao je Seid, sin Džubejra: "Pokriven je (bio Hadir, Hidr) sa svojom odjećom, već je učinio njezin kraj (jedan) pod svoje dvije noge, a (drugi) njezin kraj pod svoju glavu. Pa je pozdravio njega Musa. Pa je otkrio svoje lice i rekao je:

"Da li je u mojoj zemlji (ostalo išta) od pozdrava? Ko si ti?" Rekao je: "Ja sam Musa." Rekao je: "Musa Israelićana?" Rekao je: "Da." Rekao je: "Pa šta je tvoje stanje?" Rekao je: "Došao sam zato (da) poučiš mene (nešto) od (onoga) što si se poučio (što si ti poučen) pravome putu." Rekao je: "Zar nije dosta tebi (to) da je Tevrat (Tora) u tvojim dvjema rukama i da (Božija) objava dolazi tebi? O Musa! Zaista za mene je (tj. ja imam jedno) znanje (takvo što) ne treba tebi da znaš njega. A zaista za tebe je (tj. ti imaš jedno) znanje (što) ne treba meni da znam njega." Pa je uzela (jedna) ptica sa svojim kljunom (vode) od (toga) mora, a rekao je (na to Hadir):

"Tako mi Allaha nije moje znanje i nije tvoje znanje u strani (tj. u odnosu) znanja Allaha (u odnosu na Allahovo znanje) osim kao što je uzela ova ptica sa svojim kljunom od (toga) mora." Te kada su se ukrcala njih dvojica u (tu) lađu, našla su njih dvojica (tj. vidjeli su neke) lađe male (što) nose (tj. prenose, prevoze) stanovnike (narod, ljude, putnike) ove obale ka stanovnicima ove druge obale, (i ti stanovnici putnici u velikoj lađi) prepoznali su njega, pa su rekli:

"Allahov dobri rob je (ovo)." Rekao je: Rekli smo Seidu: "Hadir je (li pod tim nazivom od strane saputnika mislio da kaže)?" Rekao je: "Da. Nećemo ga nositi (prevoziti) za nagradu (nego besplatno)." Pa je provalio nju (Hadir tu lađu) i učvrstio je (udario, zabio je) u nju (u lađu jedan) kolac (klin). Rekao je Musa: "Zar si provalio nju (lađu) zato (da) pogušiš njezine stanovnike (putnike, ljude u toj lađi)? Zaista već si došao (jednoj) stvari čudnoj (ili: stvari ružnoj)."

Rekao je Mudžahid: "Munkeren" (ružnoj - to je značenje izraza "imren"). Rekao je: "Zar nisam rekao (da) zaista ti nećeš moći sa mnom (imati) strpljenje." Bila je najprva (prva Musa-ova primjedba) zaboravljanjem, a (ta) srednja (druga) uslovljavanjem, a treća upravljanjem (namjeravanjem da ukaže na osnovicu i temelj da se prinude stanovnici da im dadnu hranu). Rekao je: "Ne kažnjavaj me sa (onim, tj. zbog onoga) što sam zaboravio, i ne opterećuj me od moje stvari (od moga posla nikakvom) teškoćom." Sreli su njih dvojica dječaka, pa je ubio njega. Rekao je Ja'la: Rekao je Seid: "Našao je dječake (neke što) se igraju, pa je uzeo (jednoga) dječaka nevjernika, oštroumnoga, pa je povalio njega (nauznačke), zatim je zaklao njega sa (tim) nožem. Rekao je: "Zar si ubio (jednu) osobu čistu (nevinu), bez (odmazde neke druge) osobe, (a) nije učinila (taj) grijeh."

A bio je Ibnu Abas čitao nju (tu riječ) "zekijjeten" (umjesto "zakijeten" kao što neki čitaju). "Zakijeten" je (značenja) "muslimeten" (predanu; ili: koja je primila Islam, tj. osobu koja je primila Islam?, jer su sva malodobna djeca muslimani, sposobna su da prime Islam dok ih roditelji ili neko drugi ne okrene u neku drugu vjeru ili bezboštvo). Kao što je tvoj govor: Dječak čist (tako se rekne i osoba čista).

(I "zakijeten" i "zekijjeten" imaju približno značenje: dobar, lijep, čist, rastući, napredan.)

Pa su išla (otišla dalje) njih dvojica, pa su našla njih dvojica (jedan) zid (neki zid koji) hoće da se sruši, pa je ispravio (uspravio, tj. podbočio) njega. Rekao je Seid (tj. pokazao je) sa svojom rukom ovako, i podigao je svoju ruku, pa se je ispravio (zid). Rekao je Ja'la: Mislim da je Seid rekao: "Pa je potrao njega sa svojom rukom, pa se ispravio (zid). "Da si htio, zaista bi uzeo na njega (za njega) nagradu." Rekao je Seid: "Nagradu (da) jedemo nju."

A bio je iza njih.... (to) je (značenja) bio je pred njima. Čitao je nju (tu rečenicu, ili tu riječ) Ibnu Abas (tako): pred njima (umjesto "iza njih") vladar. Tvrde (neki pričajući to) od (drugoga nekoga) osim Seida da je on (taj vladar bio po imenu, da je imao ime) Huded, sin Budeda. Dječak ubijeni (taj), njegovo ime je - tvrde - Džejsur. Vladar (jedan što) uzima svaku lađu otimanjem (otimajući). Pa sam htio - kada je ona

prolazila (tj. kada ova lađa prođe) pokraj njega - da pusti (ostavi) nju (njezinim vlasnicima) zbog njezine mane. Pa kada su prešli (prošli kraj gdje je vladao taj vladar), popravili su nju (tj. lađu), pa su se koristili s njom. A od njih je (neko takvoga mišljenja) ko govori: Zatvorili su nju (rupu na lađi) sa (jednom) staklenkom (staklenom bocom; ili: sa staklom pomiješanim sa brašnom ili nečim sličnim). A od njih je (neko) ko govori: Sa (tom) smolom (su zatvorili provaljeno mjesto na lađi).

Bili su njegovi roditelji dva vjernika, a bio je (on, tj. dječak) nevjernik, pa smo se plašili da (on) priključi njih dvoje (oca i mater, svoje roditelje) nasilju i bezvjerstvu, (a to znači) da ponese njih dvoje njegova ljubav (tj. ljubav prema njemu) na (to) da slijede njih dvoje njega na njegovoj vjeri (pogrešnoj; jer je i bezvjerstvo, nevjerovanje ipak jedna vjera - ali pogrešna vjera). Pa smo htjeli da zamijeni njima dvoma njihov Gospod (za njega drugo dijete) bolje od njega čistotom (dobrotom) i bliže nježnošću (milošću), zbog Njegovoga govora:

".... zar si ubio osobu čistu....". A "bliže nježnošću....." (to znači): Njih dvoje su za njega (tj. njemu-budućem djetetu) milostiviji (nježniji) od njih dvoga (tj. nego što su njih dvoje bili milostiviji) za (to) prvo (dijete) koje je ubio Hadir. A tvrdio je (neko drugi) osim Seida da su njih dvoje (imali takav slučaj da) se je njima dvoma zamijenila djevojka (tj. da im je Allah dao da im se je rodila, da im se rodi kći poslije toga sina kojega je ubio Hadir). A što se tiče Davuda, sina Ebu Asima, pa je rekao (prenoseći) od (više pripovjedača) osim jednoga: Zaista ona je djevojka (tj. Osoba koja se rodila poslije ubijenoga dječaka bila je djevojka, tj. žensko).

(Međutim, u svome komentaru Kastalanija kaže da je Ibnu Džurejdž rekao da je drugo dijete poslije ubijenoga dječaka bilo muško, a to je spomenuo Ibnu Kesir i drugi.)

GLAVA:

Njegov govor: "Pa pošto su njih dvojica prešli, rekao je svome momku: "Daj nam naš ručak, zaista već smo sreli od ovoga našega putovanja (jedan) trud (umor, zamorenost)." Rekao je: "Jesi li vidio? Pošto smo odsjeli ka (toj) stijeni, pa zaista ja sam zaboravio (tu) ribu.....".

".... sun'an.", je (značenja) "amelen": radom (po radu svome). ".... hivelen." je (značenja) "tehavvulen": premiještanje (mijenjanje, promjenu).

"Rekao je: "To (ti) je (ono) što tražismo (tj. što smo bili pošli da tražimo)"; pa su se vratila njih dvojica na svoje tragove slijeđenjem (tj. slijedeći oni svoje tragove u stopu).".

"Imren" i "nukren" je (značenja) "dahijeten": veliku stvar (ružno djelo - ružnom djelu si prišao, došao, tj. počinio si veliki grijeh). ".... jenkadda...." je (značenja) "jenkadu kema jenkadussinnu": poruši se kao što se poruši (izvali taj) zub (u vilici). ".... le tehizte...." i ".... ittehazte...." je jedno (tj. oboje imaju isto značenje: uzeo si; odnosno: uzeo bi).

(To su dva kiraeta - dva načina čitanja te riječi i "letehizte" i "lettehazte", ali je značenje isto.)

".... ruhmen" je od (riječi) "erruhmu" (milost, nježnost srca), a ona je žešća (jača je ta riječ) pojačanjem (stepena milostivosti) od (riječi) "errahmetu". A mislimo da je on (taj izraz "ruhmun") od "errahimu": milostivi. A zove se Meka (sa nazivom) Ummu ruhmin (Majka milosti), to jest: Milost (Allahova što) silazi u njoj (u Meku; ili: u nju - u Meku; hoće, valjda, da kaže da je to uzrok za takav naziv Meke).

(Uglavnom htio je da kaže to da obje riječi i "ruhmun" i "rahmetun" imaju isto značenje, a to je: milost, ali da "ruhmun" ima jače značenje na milostivost od riječi "rahmetun".)

PRIČAO MI JE Kutejbete, sin Seida, pričao mi je Sufjan, sin Ujejneta, od Amra, sina Dinara, od Seida, sina Džubejra, rekao je: rekao sam Ibnu Abasu:

"Zaista Nevf Bikalija (ili: Bekalija) tvrdi da Musa, vjerovijesnik Allaha nije (to onaj) Musa Hadira (Hadirov Musa, koji se sastao sa Hadirom i putovao sa njim)." Pa je rekao: "Slagao je neprijatelj Allaha.

Pričao nam je Ubejj, sin Ka'ba, od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) je rekao:

"Ustao je Musa govornikom (tj. kao govornik, propovjednik) u (među) Israelićanima, pa se reklo njemu: "Koji čovjek je znaniji (tj. najznaniji, najučeniji)?" Rekao je: "Ja." Pa je ukorio Allah njega pošto nije vratio (tj. pripisao to najveće) znanje k Njemu, i objavio je k njemu (Musa-u): "Da. Rob (jedan) od Mojih robova je u sastajalištu (tih) dvaju mora, on je znaniji od tebe." Rekao je: "O moj Gospode! Kako je (taj) put (tj. način da se dođe, dopre) k njemu (Kako ću doći do njega)?" Rekao je - Uzećeš (tj. Uzmi ti jednu) ribu u (jedan) zenbilj (zembilj, torbu), pa gdje god si izgubio (tu) ribu, pa slijedi nju (tj. traži nju-ribu, vrati se da tražiš nju, naći ćeš tada toga roba - tj. Hadira)." Rekao je: Pa je izašao Musa i sa njim je njegov momak (poslužitelj) Juše'a, sin Nuna, i sa njima dvojicom je (ta) riba, (i putovali su) dok su dospjeli (stigli) njih dvojica k (toj) stijeni, pa su odsjela njih dvojica kod nje. Rekao je: Pa je stavio (spustio) Musa svoju glavu, pa je zaspao.

Rekao je Sufjan: A u hadisu (jednom što ga je pripovijedao, pričao jedan pripovjedač drugi) osim Amra rekao je: A u korijenu (tj. u podnožju te) stijene je (bilo jedno) vrelo, govori se njemu (ime mu je, zove se): Život (tj. Vrelo života), ne pogodi od njegove vode (nijedna) stvar (pa da se, a da se sa tom stvari dogodi drugo) osim (to da) je oživjela (da oživi ona, da ona postane živa). Pa je pogodilo (tu) ribu od vode toga vrela (neka količina). Rekao je: Pa se pomicala (tj. počela se micati) i izvukla se je iz (toga) zembilja (iz torbe), pa je unišla (ušla u to) more. Pa pošto se probudio Musa, rekao je svome momku:

"Daj (ti) nama naš ručak (tj. našu hranu da jedemo)." Ajet (taj vidjeti). Rekao je: A nije našao (tj. osjetio toga) truda (umora, zamorenosti otprije) do (da) je prešao (dok nije prešao ono) što se njemu zapovjedilo za njega. Rekao je njemu njegov momak Juše'a (Juša), sin Nuna: "Jesi li (Da li si) vidio? Pošto smo odsjeli k (toj) stijeni, pa zaista ja sam zaboravio (tu) ribu." Ajet (taj vidjeti). Rekao je: Pa su se vratila njih dvojica slijede (tj. slijedeći) njih dvojica u tragove njih dvojice (tj. svoje tragove slijedeći, stajući u svoje stope). Pa su njih dvojica našla u (tom) moru kao (taj) pas (traku) prolaz (te) ribe (tj. kuda je riba otišla). Pa je (to) bilo za njegovoga momka (jedno) čudo, a za

(tu) ribu pravac. Rekao je: Pa pošto su dospjela (stigla) njih dvojica ka (toj) stijeni kada li njih dvojica (susretnu se, susretoše se, sretoše se) sa (jednim) čovjekom pokrivenim sa (jednom) odjećom. Pa je pozdravio njega Musa. Rekao je: "A gdje (tj. A kako, A kakav) je u tvojoj zemlji (taj, takav) pozdrav?" Pa je rekao: "Ja sam Musa." Rekao je: "Musa Israelićana?" Rekao je: "Da." Rekao je: "Da li (dozvoljavaš meni da) slijedim tebe na (to, tj. zbog toga) da poučiš mene (nešto) od (onoga) što si se poučio (što si i ti poučen) pravom putu (od pravoga puta)?" Rekao je njemu Hadir:

"O Musa! Zaista ti si na (jednom) znanju od znanja Allaha (od Allahovoga znanja što) je poučio tebe njega Allah (ili: tebe njemu Allah), neću znati (tj. ne znam ja) njega (toga tvoga znanja); a ja sam na (jednom) znanju od znanja Allaha (što) je poučio mene njega (njemu) Allah, nećeš znati (tj. i ne znaš ti) njega (toga moga znanja)." Rekao je: "Nego slijediću tebe (tj. Da, tako, ali ja želim da te slijedim, da putujem s tobom)." Rekao je: "Pa ako si (ti) slijedio mene (tj. ako ćeš slijediti mene, ako ćeš putovati sa mnom), pa ne pitaj me (ni) o (jednoj) stvari do (da) proizvedem (ja sam sobom) tebi od nje (neko) spominjanje (do da ti ja o njoj napomenem - dok ti ja o njoj ne kažem)." Pa su otišla (krenula) njih dvojica idu (tj. idući) njih dvojica (pješačeći) na (tj. uz tu) obalu. Pa je prošla pokraj njih dvojice (jedna velika) lađa. Pa se je prepoznao (tj. bio je prepoznat od putnika u lađi) Hadir, pa su nosili (tj. natovarili, ukrcali, primili) njih u svoju lađu bez plate (doslovno: bez dara, bez dužnosti). Govori se (da izraz "bi gajri nevlin" znači što i): "bi gajri edžrin" (bez plate, tj. bez plaćanja vožnje, besplatno). Pa su se ukrcala njih dvojica (u tu) lađu. Rekao je: I pao je (I stao je jedan) vrabac na stranu (na rub, ivicu te) lađe, pa je zamočio svoj kljun (u to) more. Pa je rekao Hadir (ka) Musa-u:

"Nije tvoje znanje, i moje znanje i znanje (tih svih) stvorenja u znanju (tj. u omjeru prema znanju) Allaha osim količina (onoga) što je zamočio ovaj vrabac svoj kljun." Rekao je: Pa nije se (malo, nego mnogo) iznenadio Musa (ili: Nije iznenadilo Musa-a malo) pošto se upravio Hadir ka (jednom stolarskom alatu zvanom) makle (ka maklama), pa je provalio (probio tu) lađu. Pa je rekao njemu Musa: "Narod (tj. Ljudi ovi) nosili (natovarili) su nas bez plate (besplatno), (a ti) si se upravio ka njihovoj lađi, pa si provalio nju zato (da) pogušiš

njezine stanovnike; zaista već si došao....." Ajet (taj vidjeti). Pa su otišla njih dvojica, kada li njih dvojica (susretnu se, susretoše se) sa (jednim) dječakom (koji) se igra (koji se je igrao) sa (tim izvjesnim) dječacima! Pa je uzeo Hadir za njegovu glavu, pa je odsjekao nju. Rekao je njemu Musa: "Zar si ubio (jednu) osobu čistu, bez (odmazde neke druge) osobe? Zaista već si došao (jednoj) stvari ružnoj (nevaljaloj)." Rekao je: "Zar nisam rekao tebi: "Zaista ti nećeš moći (da imaš) sa mnom (nikakvo, ikakvo) strpljenje?!" Do Njegovoga govora:

".... pa nisu htjeli da ugoste njih dvojicu; pa su našla njih dvojica u njoj (u toj naseobini jedan) zid (koji) hoće da se sruši...."

Pa je rekao (tj. pokazao je, da je znak) sa svojom rukom ovako, pa je ispravio njega (ili: uspravio njega). Pa je rekao njemu Musa: "Zaista mi smo unišli (u) ovu naseobinu (u ovo selo, kraj, grad), pa nas nisu ugostili i nisu nas nahranili. Da si htio (tj. Da hoćeš), zaista bi sebi uzeo na (za) njega (neku) platu (nagradu, nadnicu)." Rekao je: "Ovo je rastanak između mene i između tebe; obavijestiću te za tumačenje (o onome) što nisi mogao na njemu (da imadneš nikakvoga) strpljenja." Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Voljeli smo (Voljeli bismo) da se je Musa strpio dok se (pa da se) isprića (još neka zgoda i slučaj) nama od stvari njih dvojice." Rekao je: I bio je Ibnu Abas (takvoga stava da) čita (ovako sljedeći ajet iz teksta ove sure koji se odnosi na opis putovanja Musa-a i Hadira):

".... ve kane emamehum melikun je'huzu kulle sefinetin salihatin gasben. Ve emmel-gulamu fe kane kafiren....." (a to znači: ".... a bio je pred njima vladar (koji) uzima svaku lađu dobru otimanjem. A što se tiče (toga) dječaka, pa bio (je) nevjernik.....".).

(Taj isti tekst glasi nešto malo drukčije prema čitanju drugih čitača, učača Kur'ana, i taj drugi tekst je punovažniji, pa neka se vidi taj tekst u Kur'anu, i vidjeće se razlike.)

GLAVA:

Njegov govor: "Reci: Da li ćemo obavijestiti vas za najpropalije poslovima (tj. za one, o onima koji su na najvećoj šteti i gubitku po poslovima, u svojim radovima)?".

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Bešara, pričao nam je Muhamed, sin Džafera, pričao nam je Šubete od Amra, od Mus'aba, rekao je: pitao sam svoga oca (Sa'da, sina Ebu Vakkasa o značenju ajeta):

"Reci: Da li ćemo obavijestiti vas za najpropalije poslovima?", oni su harurije (tj. ovi ovakvi jesu li harurije)?" Rekao je:

"Ne. Oni su Židovi i kršćani. Što se tiče Židova, pa (oni) smatraju lažnim (tj. pa oni ne vjeruju) Muhameda, pomilovao ga Allah i spasio. (Doslovno: ...... pa smatrali su lažnim (nisu vjerovali) Muhameda a.s.). A što se tiče kršćana, ne vjeruju (doslovno: nisu vjerovali) u raj, i rekli su (tj. i govore): "Nema (nikakve) hrane (jela) u njemu (u raju), a ni pića." A harurije su (oni) koji kvare (krše) ugovor Allaha od poslije (poslije, tj. nakon) njegovoga obavezivanja (učvršćivanja, tj. nakon što su ga se bili obavezali - a misli se na pobunu protiv halife Alije r.a., a bili su mu se prisegnuli na vjernost i priznali ga halifom ti isti pobunjenici). I bio je Sa'd (običaja da) imenuje (naziva) njih (tim) pokvarenjacima (griješnicima).
(Harurije je naziv za sektu, frakciju koja se pojavila među muslimanima u vrijeme halife Alije r.a., a ta se je sekta pojavila u jednom selu u blizini Kufe, u selu Harura-u, pa su pristalice po imenu toga sela i nazvane harurije, a kasnije su dobili naziv haridžije, haridžiti.)

GLAVA:

"Ti su (oni) koji su bili nevjernici (tj. koji nisu vjerovali) u znakove svoga Gospoda i sretanje Njega, pa su se pokvarila (doslovno: potonula, nestala, propala) njihova djela.....". Ajet (taj vidjeti).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Abdullaha, pričao nam je Seid, sin Ebu Merjema, izvijestio nas je Mugirete, sin Abdurahmana, pričao mi je Ebu Zinad od Aaredža, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Zaista ono zaista će doći (taj izvjesni) čovjek, veliki, debeli (na) sudnjem danu (bivši on, nalazeći se on u takvom stanju da) neće mjeriti (vagati, težiti, tj. neće vrijediti) kod Allaha (ni koliko) krilo (jedne) komarice (mušice). I (onda) je rekao: Čitajte:

".... pa nećemo uspraviti (tj. uspostaviti) za njih (na) sudnjem danu (nikakvo) mjerenje (mjeru, težinu).""

A od Jahja-a, sina Bukejra, od Mugireta, sina Abdurahmana, od Ebu Zinada slično njemu (prethodnom, spomenutome hadisu).

K H J A S (KAF, HA, JA, AJN, SAD)

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA.

Rekao je Ibnu Abas: ".... divno li čuju oni i vide!....", Allah govori njega (ovaj govor, izraz čuđenja i divljenja opisujući njihovo stanje na sudnjem danu kada će oni divno čuti i vidjeti istinu), a oni danas neće čuti i neće vidjeti (tj. a oni danas i ne čuju i ne vide trajno lutajući oni) u zabludi jasnoj. Misli (na) Njegov govor: ".... divno li čuju oni i vide!...." (da to znači): Nevjernici (ti) tada su najčujnija stvar i najvidovitija (tj. tada će oni bolje čuti i vidjeti nego iko drugi).

".... le erdžumenneke...." je (značenja) "le eštimenneke": zaista grdiću (ružiću) svakako tebe (pogrdama). ".... ve ri'jen." (to) je (značenja) "menzaren": i izgledom (po izgledu). A rekao je Ebu Vail: Znala je Merjema da je (taj) bogobojazni razuman (čovjek; ili: da je svaki bogobojazni razuman) dok je rekla:

".... zaista ja se utječem (tražim zaštitu) u Milosrdnoga (Allaha) od tebe ako si bio bogobojazan.". A rekao je Ibnu Ujejnete: "..... teuzzuhum ezzen.", (to) je (značenja) "tuz'idžuhum ilel-measi iz'adžen": tjeraju (potiču, podstrekavaju) ih ka (tim) grijesima tjeranjem. A rekao je Mudžahid: ".... idden.", je (značenja) "'ivedžen": krivini (iskrivljenosti, tj. iskrivljenoj stvar). Rekao je Ibnu Abas: ".... virden.", je (značenja) "'itašen": žedne. ".... esasen...." je (značenja) malen: imovinom (po imovini). ".... idden." je (značenja) "kavlen azimen":

govor velik. ".... rikzen?", je (značenja) "savten": glas. A rekao je osim njega (tj. osim Ibnu Abasa neko drugi): ".... gajjen.", je (značenja) "husranen": štetu. ".... bukijjen.", je skupina (tj. množina od riječi) "bakin": plakalac (tj. "bakin" znači onaj koji plače). ".... silijjen (ulaženjem, ili: spaljivanjem).", (ta riječ je infinitiv od glagola) "salije": unišao je (u vatru; ili: spalio se je), "jasla": ulazi (u vatru; ili: spaljiva se on). ".... nedijjen.", i "ennadi" je jedno (jednoga značenja): sijelom (sjednicom, skupom, tj. po sijelu, po sjednici - a to će reći: ko ima najljepše mjesto sjedenja, sijela; čiji je klub ljepši?).

"I opominji njih (pričajući im o) danu (te) žalosti.....".

(Pod izrazom "dan žalosti" misli se na sudnji dan-Sudnji dan, jer će se žalostiti oni koji budu osuđeni u pakao da idu da trpe kaznu.)

PRIČAO NAM JE Umer, sin Hafsa sina Gijasa, pričao nam je moj otac, pričao nam je Aameš, pričao nam je Ebu Salih od Ebu Seida Hudrije, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Dovesti će se (ta) smrt kao oblik (jednoga) ovna garavoga, pa će dozivati (jedan) dozivač: "O stanovnici raja!" Pa će pružiti (istegnuti oni svoje) vratove (podigavši oni glave) i gledaće. Pa će reći (onaj vikač, dozivač): "Da li poznajete (šta je) ovo?" Pa će govoriti (reći će oni): "Da, ovo je (ta) smrt." I svaki (od) njih već je vidio nju. Zatim će dozivati (dozvati): "O stanovnici Vatre (tj. pakla)!" Pa će pružiti vratove (podigavši glave) i gledaće (oni). Pa će govoriti (reći će on): "Da li poznajete ovo (Znate li šta je ovo)?" Pa će govoriti (reći će oni): "Da, ovo je (ta) smrt (to je smrt)." I svaki (od) njih već je vidio nju. Pa će se zaklati (smrt, tj. biće zaklana smrt), zatim će govoriti (reći će taj dozivač): "O stanovnici raja! Vječno ostajanje (je vama u raju), pa nema smrti! I o stanovnici pakla (vatre pakla)! Vječno ostajanje (je vama u Vatri), pa nema smrti (nema umiranja više)!" Zatim je čitao:

"I opominji ih (na) dan (te) žalosti pošto se je sudila (ta) stvar, a oni su u (jednoj) nemarnosti (sada, u životu na ovome svijetu)....", (to jest), a ovi su u nemarnosti, stanovnici (te) ovozemnosti, i oni neće vjerovati (i oni ne vjeruju u to)."

GLAVA

Njegovoga govora: "I ne spuštamo se (mi drukčije) osim sa zapovjedi tvoga Gospoda, Njemu je (sve) što je između naših ruku (tj. sve što je pred nama) i što je ozadi (iza) nas....".

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Umer, sin Zerra, rekao je: čuo sam svoga oca (da priča) od Seida, sina Džubejra, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, Džibrilu:

"Šta sprječava tebe da posjećuješ nas više od (onoga) što posjećivaš (posjećuješ) nas?" Pa je sišao (ajet):

"I ne spuštamo se (mi drukčije) osim sa (po) zapovjedi tvoga Gospoda, Njemu je što je između naših ruku (pred nama), i što je ozadi nas (i što je između toga)....".

GLAVA

Njegovoga govora: "Pa da li si vidio (onoga) koji je bio nevjernik u Naše znakove (tj. koji nije vjerovao - koji ne vjeruje u Naše znakove), i rekao je (uz to još): Zaista će se meni dati svakako imovina i dijete (djeca).".

PRIČAO NAM JE Humejdija, pričao nam je Sufjan od Aameša, od Ebu Duha-a, od Mesruka, rekao je: čuo sam Habbaba (da) je rekao:

Došao sam Asu, sinu Vaila, Sehmiji (da) uzmem (naplatim; odnosno: da tražim od) njega (jedno) pravo svoje kod njega (što sam imao), pa je rekao (on): "Neću dati tebi do (da) budeš (dok ne budeš) nevjernik u Muhameda - pomilovao ga Allah i spasio." Pa sam rekao: "Ne, čak (da) umreš, zatim (da) se proživiš (zatim da vaskrsneš, uskrsneš - dakle kad bi umro, zatim se proživio)." Rekao je: "A zaista je zaista (li) sam mrtav, zatim proživljen (dakle: kad budem mrtav hoću li zaista biti oživljen?" Rekao sam: "Da." Rekao je: "Zaista je za mene tamo (tj. Ja ću imati tamo jedno veliko) imanje i djecu, pa ću (da) platim

tebi njega (to tvoje pravo, tvoj taj dug što sam ti dužan)." Pa je sišao ovaj ajet:

"Pa da li si vidio (onoga) koji je bio nevjernik u Naše znakove, i rekao je: Zaista meni će se dati svakako imanje i djeca.". Predao je njega (ovaj hadis) Sevrija, i Šubete, i Hafs, i Ebu Muavijete i Veki' (svi su ga pričali) od Aameša.

Njegov govor: "Je li se natkučio (na to) odsutno (tj. Je li saznao neviđeno, tajno), ili je sebi uzeo kod Milosrdnoga (nekakav) ugovor (obavezu)?".

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Kesira, izvijestio nas je Sufjan od Aameša, od Ebu Duha-a, od Mesruka, od Habbaba, rekao je:

Bio sam kovač u Meki, pa sam načinio Asu, sinu Vaila, Sehmiji (jednu) sablju (mač), pa sam došao (da) tražim (naplatim od) njega, pa je rekao: "Neću dati tebi do (da) budeš nevjernik u Muhameda." Rekao sam: "Neću biti nevjernik u Muhameda, pomilovao ga Allah i spasio, čak (da) usmrti tebe Allah, zatim (da) oživi (nanovo) tebe." Rekao je: "Kada je usmrtio mene Allah, zatim je proživio mene (tj. kada me usmrti, pa me proživi), a za (tj. u) mene je (a kod mene tad kad bude) imovina i djeca (pa tada ću ti platiti)." Pa je spustio Allah:

"Pa jesi li (da li si) vidio (onoga) koji nije vjerovao u naše znakove, i rekao je: Zaista će se meni dati svakako imovina i djeca. Da li se je natkučio (na to) odsutno (tj. Da li je saznao neviđeno, tajno), ili je sebi uzeo kod Milosrdnoga (neki) ugovor (obavezu da će mu On to tako dati)?".

Rekao je (Buharija da riječ "ahden" znači što i): "Mevsikan" (obavezivanje, čvrsto obećanje, ugovor). Nije rekao Ešdžeija (pričajući on) od Sufjana: ..... sablju...., a ni "mevsikan" (obavezivanje, tj. nije spomenuo u pričanju toga hadisa te dvije riječi).

GLAVA:

"Nikako! Zapisaćemo (ono) šta (on) govori, i pružićemo njemu od (te) kazne pružanjem (tj. i povećaćemo njemu kaznu velikim povećavanjem).".

PRIČAO NAM JE Bišr, sin Halida, pričao nam je Muhamed, sin Džafera, od Šubeta, od Sulejmana, čuo sam Ebu Duha-a (da) priča od Mesruka, od Habbaba, rekao je:

Bio sam kovač u predislamlju, i bio je za mene (jedan) dug (dugovanje meni) na Asu, sinu Vaila (tj. kod Asa, pri Asu, sinu Vailovom). Rekao je: Pa je došao njemu (da) traži (da se naplati od) njega. Pa je rekao: "Neću dati tebi do (da) budeš nevjernik u Muhameda - pomilovao ga Allah i spasio." Pa je rekao: "Tako mi Allaha neću biti nevjernik (u Muhameda) čak (da) usmrti tebe Allah, zatim (da) se proživiš (ti nanovo)." Rekao je: "Pa pusti me, dok umrem, zatim (da) se proživim (ja nanovo), pa meni će se dati imovina i djeca, pa ću izvršiti (tj. platiti) tebi." Pa je sišao ovaj ajet:

"Pa da li si vidio (onoga) koji je bio nevjernik u naše znakove, i rekao je: Zaista daće se meni svakako imovina i djeca.".

Njegov govor, moćan je i veličajan je: "I naslijedićemo ga, (ono) što govori (da će mu se dati, tj. naslijedićemo njegovo imanje i djecu), i doći će (on) nama samac (usamljen, sam).".

A rekao je Ibnu Abas: ".... el-džibalu hedden (ta brda rušenjem).", (riječ "hedden" to) je (značenja) "hedmen": rušenjem.

PRIČAO NAM JE Jahja, pričao nam je Veki' od Aameša, od Ebu Duha-a, od Mesruka, od Habbaba, rekao je:

Bio sam čovjek kovač, i bio je za mene na Asu, sinu Vaila (jedan) dug (tj. i bio mi je dužan As, sin Vaila jedno dugovanje), pa sam došao njemu (da) tražim (naplatim) njega (od njega), pa je rekao meni:

"Neću izvršiti (Neću platiti) tebi do (da) budeš nevjernik u Muhameda." Rekao je: Rekao sam: "Neću biti nevjernik u njega čak (da) umreš, zatim (da) se proživiš." Rekao je: "A zaista ja zaista proživljen sam (tj. proživljen ću biti) od poslije (nakon te) smrti, pa ću

izvršiti (pa ću platiti) tebi kada sam se vratio (kada se vratim) ka imanju i djeci." Rekao je: Pa je sišao (objavljen je ajet):

"Pa da li si vidio (onoga) koji je bio nevjernik u naše znakove, i rekao je: "Zaista će se meni dati imanja i djeca." Da li se je natkučio (Da li je saznao to) odsutno (neviđeno, tajno), ili je sebi uzeo kod Milosrdnoga ugovor (obavezu)? Nikako! Zapisaćemo šta govori, i pružićemo njemu od (te) kazne pružanjem. I naslijedićemo ga, (njega i ono) što govori (da će mu se dati), i doći će (on) nama samac (usamljen, sam).".

T H (TA HA)

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA.

Rekao je Ibnu Džubejr i Dahhak: U nabatejskom jeziku (izraz) Taha je (značenja): O čovječe! A rekao je Mudžahid: "....elka." (ta riječ) je (značenja) "sane'a": napravio je (načinio je, izveo je svoju vještinu). Govori se (tj. Rekne se): Svaki (onaj) što nije govorio (tj. ko ne izgovara) za (jedno) slovo (tj. ko ne može da izgovara neko slovo čisto i jasno), ili je u njega tepanje, ili fućkanje (tj. ili u govoru zapinje pri izgovaranju slova "t", ili slova "f"), pa ona je zavežljaj (spletenost, zapletenost u govoru, tj. ta se pojava u govoru naziva zapletenost - a to će reći: mucanje, zapinjanje, a to se arapski rekne "'ukdetun"). ".... ezri.", (to) je (značenja) "zahri": moja leđa (tj. moju snagu, moje ojačanje, moju podršku). ".... fe jeshatekum....", je (značenja) "juhlikekum": .... pa (da) uništi vas....

(Po Asimovom čitanju umjesto "fe jeshatekum" ta rečenica glasi: ".... fe jushitekum....".)

".... el-musla (najpriličnijom, najpriličnija).", (ta riječ) je ženski rod (do) "el-emselu" (najpriličniji, najprimjerniji, koji služi kao primjer). Govori (tj. Fir'avn-faraon kaže u ajetu, u kojem se spominje riječ "el-musla", da će Musa i Harun ako nadvladaju mađioničare, da će njih dvojica odnijeti, uništiti "vašu stazu najpriličniju" - a to znači): "vašu vjeru". Govori se: Uzmi (tu stazu) najpriličniju, uzmi (taj put)

najpriličniji. ".... zatim dođite redu (u red)....". Govori se: Da li si došao (tome) redu (u taj red) danas - misli (na to) klanjalište koje je (to mjesto što) se klanja u njemu. "Fe evdžese...." (to) je (značenja) "admere": skrivao je (mislio je). "Havfen" (strahovanjem, zbog straha - a to je značenje koje ima i riječ ".... hifeten....", a koja je nastala od "hivfeten"), pa je otišlo (slovo) "v" od (riječi) "hifeten" (pretvorivši se u dugo "i") zbog samoglasnika (vokala) "i" (iza slova, uz slovo) "h" (koje se nalazi pred "v", odnosno koje se je nalazilo prije korjenitoga "v" koje se zbog takvog položaja u riječi i pretvorilo u "i"). ".... u debla (tih) palmi....", to jest: na debla (tih) palmi. ".... hatbuke....", je (značenja) "baluke": tvoj um (tj.: Šta je tvoj um? - a to će reći: Šta misliš? Šta je tebi? Šta veliš, šta kažeš?). ".... misase...." je infinitiv (od) "massehu misasen": doticao se je međusobno (sa) njim doticanjem. ".... le nensifennehu...." je (značenja) "le nezrijennehu": zaista ćemo prosuti (posijati) svakako njega (pepeo, lug od spaljenoga zlatnoga teleta). "..... ka'an (ravnica, površina, tj. ravnicom, površinom)...." (to označuje takvu ravnicu, površinu što) nadvisuje nju (ta) voda (voda iz fatamorgane). A ".... essafsafu...." je ravna površina od (te) zemlje (od tla Zemlje).

A rekao je Mudžahid: ".... evzaren (terete, teretima)...." (to) je (značenja: bili smo natovareni sa jednim) težinama (tovarima) od nakita (toga faraonovoga) naroda, (izvjesnoga) nakita koji (kojeg) su pozajmili (na upotrebu, unaruč) od roda (od porodice, obitelji) faraona (faraonove). ".... fe kazeftuha...." (to) je (značenja) "fe elkajtuha": pa sam bacio nju (skupljenu gomilu toga nakita). ".... elka...." je (značenja) "sane'a": napravio je (načinio je Samirija). ".... pa je zaboravio." (to jest: zaboravio je) Musa, oni (Samirija i njegove pristalice) govore njega (taj govor da) je pogriješio (promašio Musa svoga) Gospoda (i otišao Ga tražiti na Turi Sina-u, a On mu je tu - to tele). ".... neće vratiti k njima (nikakav) govor...." (to) tele (tj. neće im ništa odgovoriti tele). "..... hemsen;", je (značenja) "hissul-akdami": osjet (tj. topot tih) stopala (nogu kada padaju na tle, tlo). ".... si sakupio (proživio) mene slijepoga...." - od moga dokaza - "a već sam bio vidovit (vidio sam)?" - u zemnosti (u zemaljskom životu sam vidio svoj dokaz za svoje stanovište i stav, a sada ga ne vidim i ne nalazim).

Rekao je Ibnu Abas: ".... sa glavnjom (sa ugarkom, tj. glavnju, ugarak)....", bili su zalutali (sa toga) puta, a bili su putnici zimi (u zimno

doba, u zimsko doba), pa je rekao: "Ako nisam našao (tj. Ako ne nađem) na njoj (kod nje - kod one vatre nekoga) ko upućuje (vodi na taj) put, donijeću vam vatru (vatre da) ložite." A rekao je Ibnu Ujejnete: ".... najpriličniji njih stazom...." (to) je (značenja) najpravedniji (od) njih (u govoru, onaj koji najpravije govori). A rekao je Ibnu Abas: ".... hadmen (okrnjenja).", (to znači) neće se (njemu - čovjeku) učiniti nasilje, pa (da) se okrnji njemu od njegovih lijepih poslova (nešto, tj. neki dio nagrade). ".... ivedžen...." je (značenja) "vadijen": dolinu; "ve la emten." (a "emten") je (značenja) "rabijeten": uzvisinu (uzvišicu). ".... sireteha (njezin način hoda, idjenja, tj. života)", (a to) je (značenja) "haletehel-ula": njezino stanje prvo (prvobitno). ".... ennuha (razuma).", (to) je (značenja) "ettuka": bogobojaznosti. ".... danken....", je (značenja) "eššekau": nesretnost ("dankun" inače znači tijesan). ".... heva.", je (značenja) "šekije": bio je nesretan. ".... u (toj) dolini svetoj...." (to znači): blagoslovljenoj. ".... Tuva." (to) je (vlastito) ime (te) doline. ".... bi milkina (a to je: bi melkina)...." (to je (značenja) "bi emrina": sa našom zapovjedi (ili: sa našom stvari; ili: sa našim poslom). ".... mekanen suven." (to) je (značenja: mjesto koje je bilo jedna) polovina (sredina puta) između njih. ".... jebesen...." je (značenja) "jabisen": suh. ".... ala kaderin...." je (značenja) "mev'idin": na ročište (na obećano, određeno vrijeme). ".... la tenija...." je (značenja) "la tad'ufa": ne budite slaba vas dvojica. ".... jefruta (da pretjera, tj. da požuri-na nas)....", "ukubetun": kaznom (da nas kazni prije nego mu do kraja iskažemo Tvoju zapovjed).

GLAVA:

Njegov govor: "I napravio (tj. stvorio) sam Sebi tebe za Moju osobu (tj. za Sebe - da Meni služiš).".

PRIČAO NAM JE Salt, sin Muhameda, pričao nam je Mehdija, sin Mejmuna, pričao nam je Muhamed, sin Sirina, od Ebu Hurejreta, od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Susreo se je (Susreli su se) Adem i Musa, pa je rekao Musa Ademu: "Ti si (onaj) koji si unesrećio (te) ljude i izveo si ih iz (toga) raja." Rekao je njemu Adem: "Ti si (onaj) koji (si takav da) je Sebi izabrao tebe Allah sa Svojim poslanstvom, i Sebi je izabrao tebe za

Svoju osobu (za Sebe), i spustio je na tebe (taj) Tevrat (jesi li ti to taj)?" Rekao je: "Da." Rekao je: "Pa (je si li) našao) nju u Tevratu moju grešku da (se je propisala na mene (da mi je predodređena) prije (nego) da stvori mene (prije nego me je stvorio Allah)." Rekao je: "Da." Pa je dokazao Adem Musa-u (tj. Nadjačao je u prepiranju, u tom iznošenju dokaza, u dokazivanju Adem Musa-a). "El-jemmu" je (što i) "el-bahru": more.

"I objavili smo (Ovdje je ispušteno nešto od teksta Kur'ana, jer treba ovako puni tekst da glasi: "I zaista već smo objavili) ka Musa-u, to jest: Putuj noću sa Mojim robovima, i udari za njih put u moru suh, nećeš se bojati stizanja (od faraona) i nećeš se plašiti (utopljenja). Pa je slijedio njih faraon sa svojim vojskama, pa je pokrilo njih od (toga) mora (ono) što je pokrilo (poklopilo) njih. I zaveo je faraon svoj narod, a nije uputio.".

PRIČAO MI JE Jakub, sin Ibrahima, pričao nam je Revh, pričao nam je Šu'bete, pričao nam je Ebu Bišr od Seida, sina Džubejra, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice rekao je:

Pošto je došao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (u) Medinu, a Židovi (ti) poste ašura' (deseti dan muharrema mjeseca), pa je pitao njih (zašto oni to čine), pa su rekli:

"Ovo je (taj) dan koji (je to što, koji je taj što) je pokazao se u njemu Musa na faraonu (tj. nad faraonom kao pobjednik)." Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Mi smo bliži sa Musa-om od njih, pa postite ga (tj. pa postite taj dan)."

GLAVA

Njegovoga govora: ".... pa neka ne izvede (ne istjera đavo, sotona) nipošto vas dvoje (tebe, Ademe, i tvoju ženu), pa (da) budeš nesretan.".

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Ejub, sin Nedždžara, od Jahja-a, sina Ebu Kesira, od Ebu Selemeta, sina

Abdurahmana, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Raspravljao je (Prepirao se je) Musa (sa) Ademom, pa je rekao njemu: "Ti si (onaj) koji si izveo (istjerao te) ljude iz (toga) raja sa tvojim (svojim) grijehom, pa si unesrećio njih." Rekao je: Rekao je (na te riječi) Adem: "O Musa! Ti si (onaj) koji (si takav da) je Sebi izabrao (odabrao) tebe Allah sa Svojim poslanstvom i Svojim govorom. Zar koriš mene (ti) na (za jednu) stvar (što) je propisao nju Allah meni prije (nego) da stvori mene?" Ili (je rečeno): "Odredio je nju na mene (tj. meni) prije (nego) da stvori mene." Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Pa je nadvladao sa (tim) dokazom (tj. pobijedio je u raspravi, u prepiranju) Adem Musa-a."

SURA EL-ENBIJA-A (SURA ENBIJA')

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Bešara, pričao nam je Gunder, pričao nam je Šubete od Ebu Ishaka, rekao je: čuo sam Abdurahmana, sina Jezida, od Abdullaha (Mesudovoga), rekao je:

(Sura) Israelićana, i Kehf, i Merjem, i Taha i Enbija' - one (te sure) su (tih sura) najizvrsnijih, najprvih (prvih) i one su od moje rođene (imovine, tj. od moje starine, stare imovine).

A rekao je Katadete: ".... džuzazen...." (to) je (značenja) "katta'ahunne": isjekao je njih (statue kipova). A rekao je Hasen: ".... fi felekin (u krugu, u sferi, orbiti)....", sličnoj točkiću (te) preslice (tj. okrugloj daski, postolju prele, preslice, ili vretena). ".... jesbehune (plivaju)." (to) je (značenja) "jedurune": kruže (kreću se). Rekao je Ibnu Abas: ".... nefešet...." je (značenja) "re'at": pasla je (pasli su bravi, pasle se ovce, pasle su ovce). ".... jushabune." je (značenja) "jumne'une": sprječavaju se. ".... vaša sljedba je sljedba jedna (ili: vaš narod je narod jedan)....", rekao je (Ibnu Abas da to znači): Vaša vjera je vjera jedna. A

rekao je Ikrimete: ".... hasabu...." je (značenja) "hatabu": drva, (ali "hasabu" znači drva) u abesinskome jeziku. A rekao je osim njega (Ikrimeta neko drugi): ".... ehassu...." je (značenja) "tevakka'uhu": očekivali su ga. Od "ahsestu": osjetio sam (od te riječi je i riječ "ehassu: osjetili su"). ".... hamidine.", je (značenja) "hamidine": ugasnule (istruhle, truhle). "Hasidun" (Požnjeven) je (značenja) "muste'salun": iskorijenjen. Pada (tj. upotrebljava se taj izraz) na (tj. za toga) jednoga, i dvojicu i sve. ".... la jestahsirune.", je (značenja) "la ju'june": Neće se umoriti. I od njega (od toga) je "el-hasiru": umoran (sustao)., i (izraz) "hasertu be'iri": zamorio sam svoju devu. ".... 'amikin." je (značenja) "be'idin": dalekoga. ".... nukisu...." je (značenja) "ruddu": povratili su se. ".... pravljenje oblačila...." je (značenja ti) oklopi (pancijer-košulje, pancir košulje). ".... tekatta'u emrehum (isjekli su oni svoju stvar, svoj posao)...." (to) je (značenja) "ihtelefu": protivili su se. "El-hasisu", i "el-hissu, i "el-džersu" i "el-hemsu" je jedno (tj. sve te riječi imaju jedno značenje), a ono od (toga) glasa sakrivenoga (vuče značenje, tj. sve te riječi znače: osjećanje, tajni glas i njegovo osjećanje). ".... azennake...." je (značenja) "aalemnake": obavijestili smo te (dali smo na znanje tebi). ".... obavijestio sam vas....".

(Prvi ajet, odnosno prva rečenica "azennake" spomenuta je iz ajeta iz druge sure da se objasni značenje, pa je onda spomenuta rečenica koja se nalazi u ajetu ove sure Enbija-a. Smisao riječi "obavijestio sam vas" je u tome da se protivniku jasno stavi na znanje i da se pripremi za rat i borbu, pa da se nađe - ala sevain: na jednakosti, na jednakom stanju pripremljenosti za rat - i da se ne može žaliti na vjerolomstvo i mučki napad, napad bez objave rata. To će se sada u tekstu jasno izraziti.)

Kada si obavijestio njega (protivnika), pa ti si i on na jednakosti (na jednakom, u jednakom položaju), nisi bio vjeroloman (nisi učinio vjerolomstvo; zbog toga i Allah poručuje nevjernicima "..... obavijestio sam vas...."). A rekao je Mudžahid: ".... leallekum tus'elune (možda vi) da (se pitate).", (to) je (značenja) "tufhemune": (da) se razumijete (tj. da se vama dadne razumjeti, da se urazumijete, dovedete u razum). ".... irteda...." je (značenja) "radije": bio je zadovoljan. ".... ettema silu...." je (značenja) "el-asnamu": kipovi. ".... essidžillu...." je (značenja) "essahifetu": list (riječ "essahifetu" znači i stranica).

GLAVA:

".... kao što smo počeli prvo stvaranje, vratićemo ga (obnovićemo ga nakon uništenja), obećanje na Nas (je to),....".

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Šubete od Mugireta, sina Numana, (jednoga) starca iz (plemena) Neha'a, od Seida, sina Džubejra, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Predikovao je (Držao je govor) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Zaista vi ste (oni koji će biti) sakupljeni (sabrani) ka Allahu (u stanju u kakvom ste bili i rođeni) bosi, goli, neobrezani (neosunnećeni, tj. nisu vam polni udovi obrezani, dakle: neće vam polni udovi biti obrezani):

".... kao što smo počeli prvo stvaranje, vratićemo ga, obećanje na Nas (stavljamo), zaista Mi smo bili činioci." Zatim zaista prvi ko će se (koji će se) obući (ko će dobiti odjeću na) sudnjem danu (to) je Ibrahim (biće Ibrahim). Zar ne (Pazite)! Zaista ono dovesti će se (neki) ljudi od moje sljedbe, pa će (se) uzeti s njima lijevo (tj. povesti će se oni na lijevu stranu - a to znači: u pakao), pa ću reći:

"O moj Gospode! Moji drugovi (su to)." Pa će se govoriti (reći će se): "Nećeš znati (tj. Ne znaš ti ono) šta su proizveli poslije tebe." Pa ću reći kao što je rekao (taj) rob dobri:

".... i bio sam nad njima svjedok dok sam trajao (postojao među njima)....", do Njegovoga govora: "...., (i Ti si na svaku stvar) svjedok." Pa će se govoriti (reći će se): "Zaista ovi nisu prestajali (da budu) vraćači na svoje pete (tj. ti tvoji drugovi neprestano su se odmetali, odstupali od Islama vraćajući se u postupke paganstva) otkako si se rastavio (od) njih (otkako si se rastao s njima, od njih, tj. otkako si umro)."

SURA HADŽDŽA (SURA HADŽ)

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA.

A rekao je Ibnu Ujejnete: ".... el-muhbitine." (to) je (značenja) "el-mutmeinnine": (te) smirene (koji su se smirili, našli mira). A rekao je Ibnu Abas o (značenju) ".... kada je želio, bacio je (taj) sotona u njegovu želju...." (to znači): kada je pričao, bacio je (tj. bacio bi, ubacio bi izvjesni) sotona u njegovo pričanje, pa pokvari (uništi) Allah (ono) što baca (ubacuje taj) sotona, i učvršćuje Svoje ajete (ili: Svoje znakove). A govori se: "njegova želja" je (značenja, tj. to znači) njegovo čitanje.

(Prema tome ".... iza temenna elkaššejtanu fi umnijjetihi....", znači: kada je čitao, bacio je sotona u njegovo čitanje.... Da bi pojačao svoje tumačenje da ovdje "temenna" znači čitao je, sada će da navede još neke riječi iz sure Bekare, pa kaže)

".... osim želja (tj. osim čitanja)...." (to znači da oni): čitaju, a neće pisati (a ne pišu). A rekao Mudžahid: ".... mešidin: obojen." (to jest) sa (tim) krečom (ili: sa gipsom). A rekao je osim njega (Mudžahida drugi): ".... jestune...." je (značenja) "jefrune": žure (trče; ili: uznemiruju), (a "jestune") je od "essatvetu: navala, navaljivanje (na nekoga). A govori se: ".... jestune...." je (značenja) "jebtišune" (a može se izgovarati i "jebtušune"): sruše se (obore se - na one koji im čitaju ajete Allahove).

"I naputili su se ka (tom) lijepom od (toga) govora...." (to znači): Udahnulo im se je (Ulilo im se je)., "i naputili su se ka putu (Allaha) Hvaljenoga." (to) je Islam (taj put). A rekao je Ibnu Abas: ".... sa (jednim) uzrokom...." (to znači): sa (jednim) užetom (tj. neka pruži uže) ka krovu (ka tavanu svoje) kuće (sobe, pa neka se udavi, objesi, pa neka vidi hoće li taj njegov postupak odstraniti ono što ga ljuti i zbog čega se je udavio i objesio). ".... tezhelu...." je (značenja) "tušgalu": zaposlila se (tj. zaposlena je, zauzeta je - sama sobom tako da ona ne može voditi brigu o onome djetetu što ga doji).

GLAVA:

".... i vidiš (tj. misliš te) ljude pjane.....".

PRIČAO NAM JE Umer, sin Hafsa, pričao nam je moj otac, pričao nam je Aameš, pričao nam je Ebu Salih od Ebu Seida Hudrije, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Reći će Allah, moćan je i veličajan je, (na) sudnjem danu:

"O Ademe!" Pa će reći (Adem, Adam): "Dvoodazov Tebi, naš Gospode, i dvije sreće Tebi (pripadaju, tj. i Ti daješ dvije sreće: sreću u zemaljskome životu i sreću drugu u životu poslije sudnjega dana, na drugome svijetu)!" Pa će se dozivati (Adem) sa (jednim) glasom: "Zaista Allah zapovjeda tebi da izvedeš (da izvadiš) iz tvoga (svoga) potomstva (jedno) poslanje (tj. jednu skupinu, količinu) ka Vatri." Rekao je (tj. Reći će Adem): "O moj Gospode! A šta je (tj. koliko je) poslanje (četa, skupina) Vatre?" Rekao je (tj. Reći će taj glas): "Od svake hiljade - mislim ga (da) je rekao (mislim da je rekao) - devet stotina devedeset i devet (treba da pošalješ u pakao)." Pa tada će smetnuti (ta) nosačica svoj tovar (tj. porodiće se trudna žena, pobaciće svoje čedo u sebi koje je nosila - haml), i posijediće (to) rođenče, i vidjećeš (te) ljude pjane, a oni nisu pjani, a ali (tj. nego) je kazna Allaha žestoka." Pa je bilo teško to (pričanje Muhameda a.s.) na (te) ljude čak (da) su se promijenula (promijenila) njihova lica. Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Od (naroda) Jedžudža i Medžudža (Goga i Magoga) je devet stotina devedeset i devet, a od vas je jedan. Zatim vi ste u (među tim) ljudima kao (ta) dlaka crna u strani (toga) vola bijeloga (na bijelom volu), ili kao (ta) dlaka bijela u strani (toga) vola crnoga. I zaista ja zaista se nadam da budete (vi) četvrtina stanovnika (toga) raja." Pa smo veličali (Allaha, tj. rekli smo: "Allahu ekber" (Allah je veći)!). Zatim je rekao: "Trećina stanovnika raja." Pa smo (ponovo) veličali (rekli: "Allahu ekber!"). Zatim je rekao: "Polovina stanovnika raja." Pa smo (opet) veličali. A rekao je Ebu Usamete od Aameša: "Vidiš (te) ljude pjane, a nisu oni pjani." Rekao je: "Od svake hiljade devet stotina devedeset i devet (doslovno: devet stotina i devedeset i devet; i u ovom tekstu i u tekstu prethodnoga hadisa treba da stoji "i" prije riječi devedeset)."

A rekao je Džerir i Isa, sin Junusa, i Ebu Muavijete: "..... sekra ve ma hum bi sekra" (umjesto: "sukara ve ma hum bi sukara").

(I pričanje sa izrazima "sekra ve ma hum bi sekra" ima isto značenje: ".... pjane, a nisu oni pjani.".)

GLAVA:

"A od (tih) ljudi je (neko takav) ko obožava Allaha na (nekoj) strani," - (to znači: u jednoj) sumnji - "pa ako je pogodilo njega (kakvo) dobro, smirio se je s njim; a ako je pogodila njega (kakva) kušnja (iskušenje, nezgoda, nesreća), izvrnuo se je (prevrnuo se je) na svoje lice; štetovao je (tu) ovozemnost i (taj) zadnji (život, tj. izgubio je i ovaj svijet i drugi, budući svijet-ahiret).....", do Njegovoga govora ".... to je ono (ta) zabluda daleka.".

".... etrefnahum (raznježili smo ih; razmazili smo ih)...." (to) je (značenja) "vessa'nahum": proširili smo im (dali smo im moć, široke mogućnosti i udobnosti).

PRIČAO MI JE Ibrahim, sin Harisa (ili: sin Munzira), pričao nam je Jahja, sin Ebu Bukejra, pričao nam je Israil od Ebu Hasina, od Seida, sina Džubejra, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je (o značenju i smislu ajeta):

"A od (tih) ljudi je (neko takav) ko obožava Allaha na strani (na ivici vjere i bezvjerstva),....", rekao je: Bio je (izvjesni taj) čovjek (takvoga postupka da) dođe (u) Medinu (u cilju primanja Islama i primi Islam). Pa ako je rodila njegova žena dječaka (nakon što je on bio u Medini) i oždrijebilo se je njegovo konjaništvo (tj. i ako je dobio priplod od konja svojih), rekao je (rekao bi on): "Ovo je (jedna) vjera dobra." A ako nije rodila njegova žena i nije se oždrijebilo njegovo konjaništvo, rekao je (rekao bi): "Ovo je vjera (jednoga) zla (vjera nevaljalosti)."

GLAVA:

Njegov govor: "Ova dvojica su dva protivnika (što) se prepiru (svađaju) njih dvojica u (vezi, tj. zbog) svoga Gospoda....".

PRIČAO NAM JE Hadždžadž, sin Minhala, pričao nam je Hušejm, izvijestio nas je Ebu Hašim od Ebu Midžleza, od Kajsa, sina Ubada, od Ebu Zerra, bio zadovoljan Allah od njega, da je on bio (običaja da) se kune (zaklinje) u (vezi, tj. zbog) nje:

Zaista ovaj ajet: "Ova dvojica su dva protivnika (što) su se prepirali (tj. što se prepiru i svađaju) u (vezi, tj. zbog) svoga Gospoda....", sišao je u (vezi, zbog) Hamzeta i njegova druga, i Utbeta i njegova dva druga (na) dan (kada) su se pokazali (pojavili na mejdanu, tj. kada su izašli na megdan, mejdan) u danu (na dan) Bedra. Predao je njega (spomenuti hadis) Sufjan od Ebu Hašima. A rekao je Usman od Džerira, od Mansura, od Ebu Hašima, od Ebu Midžleza (koji je taj što je spomenut) njegov govor.

PRIČAO NAM JE Hadžadž, sin Minhala, pričao nam je Mu'temir, sin Sulejmana, rekao je: čuo sam svoga oca (da) je rekao: pričao nam je Ebu Midžlez od Kajsa, sina Ubada, od Alije, sina Ebu Taliba, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

"Ja sam prvi ko će sjesti na koljena pred Milosrdnim (Allahom) radi prepirke (svađe, tj. radi parničenja na) sudnjem danu." Rekao je Kajs: I u (vezi, tj. zbog) njih je sišao (ajet):

"Ova dvojica su dva protivnika (što) su se prepirali (svađali, tj. borili) u (vezi, tj. zbog) svoga Gospoda....". Rekao je: Oni su (ti) koji su izašli na megdan (na) dan Bedra: Alija, i Hamzete i Ubejdete (kao jedan protivnik koji je prestavljao muslimane); i Šejbete, sin Rebi'ata, i Utbete, sin Rebi'ata, i Velid, sin Utbeta (kao drugi protivnik koji je prestavljao mekanske idolopoklonike u tom megdanu, dvoboju, duelu).

SURA MU'MINUNA (SURA MUMINUN)

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA.

Rekao je Ibnu Ujejnete: "..... sedam staza.....", je (značenja) sedam nebesa. ".... za njih (ili: k njima, tj. dobrim djelima) pretjecači (drugih ljudi).", (to znači:) pretekla (je) njima (ta) sreća (a to će reći: pribjegla je, pripala je njima ta sreća da oni čine ta dobra djela). ".... njihova srca su strašljiva....." (to znači: bivši oni) bojazni (bojažljivi, plašljivi).

Rekao je Ibnu Abas: ".... hejhate hejhate....", je (značenja) "be'idun be'idun": daleko je, daleko je. ".... pa pitaj (te) brojače.", (to) je (značenja: pitaj te izvjesne) anđele. "..... lenakibune.", (to) je (značenja) "le'adilune": zaista skretači (su oni sa pravoga puta). ".... kalihune.", je (značenja) "'abisune": namrgođeni (smrknuti su oni).

A rekao je osim njega (osim Ibnu Abasa neko drugi): izvađevine (tj. od tvari koja je izvađena, izvučena, dobijena iz druge tvari)....", dijete (čovjekovo je njegova izvađevina, ono je dobijeno iz čovjeka). I (ta) kaplja (tj. sperma, čovjekovo sjeme) je "essulaletu": izvađevina (iscjedina, izvadak, kao neka vrsta ekstrakta).

(Izraz "izvađevina" sam loše napravio i upotrebio u nedostatku nekoga boljega izraza u našem jeziku koji bi odgovarao sadržaju i smislu arapske riječi "sulaletun".)

A "el-džinnetu" i "el-džununu" je jedno (tj. obje riječi znače isto: poludjelost). A "el-gusa'u" je (značenja kao i) "ezzebedu": pjena, i (ili: a to) je (ono) što se je uzdiglo (što se uzdigne) od (te) vode i što (je takvo da) se neće koristiti s njime. "..... jedž'erune.", je (značenja) podižu svoje glasove kao što riče (podiže svoj glas ta) krava. ".... ala aakabikum (na vaše - na svoje - pete)....", (rekne se:) "redže'a ala akibejhi": vratio se je na svoje dvije pete (tj. okrenuo je leđa natrag idući - ovdje se misli na to da je otišao natrag u bezvjerstvo, paganstvo). ".... samiren....", je od "essemeru": sijelenje i bdijenje noću (sjedenje uz razgovor i pričanje po noći, naročito u mjesečnoj noći, na mjesečini pod kakvim drvetom). A svi (tj. A množina, plural od "samirun") je "summarun" (samirun: sjedač, sijeldžija - summarun: sjedači, sijeldžije). A (riječ) "samirun" je ovdje u mjestu (te) množine (tj. A riječ samirun je upotrebljena u ovome ajetu u suri Muminun u jednini, ali u smislu množine, a to znači da samirun tude (tu) znači sjedači, sijeldžije, a ne: sjedač, sijeldžija). ".... tusharune (omađijavate se, opčinjavate

se).", (to) je (značenja što i) "ta'mevne minessihri": zaslijepljujete od (te) mađije (od toga opčinjavanja, očaravanja, čaranja).

(Upotpunio se je peti dio, i slijedi ga šesti dio; početak njegov (tj. početak šestoga dijela) je sura Nura (sura Nur).

Šesti dio od Sahiha Ebu Abdullaha Muhameda, sina Ismaila sina Ibrahima sina Mugireta sina Berdizbeha, Buharije Džu'fije, bio zadovoljan Uzvišeni Allah od njega, i ukoričio (tj. obasuo, obuhvatio) ga sa Svojom milošću i nastanio ga (u) sredini Svoga raja! Amin (Uslišaj)!

SAHIH BUHARIJE

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA.

SURA NURA (SURA NUR)

".... od između njega...." (to) je (značenja) od (mjesta, prostora u oblaku koji se nalazi) između dvostrukosti (slojevitosti, slojeva toga) oblaka. ".... svjetlost njegove svjetlice (munje)....", a on (izraz "sena") je (što i) "eddija'u": svjetlost. ".... žureći (oni, pokoravajući se, bivši oni ponizni)." Govori se za ("mustahzija" - onoga) koji se ponizuje (dobrovoljno se povodi - da) je "muz'inun". ".... eštaten (rasuti, raštrkati,

tj. razdvojeni).....", (ta riječ eštaten) i "šetta", i "šetatun" i "šettun" je jedno (sve te riječi imaju isto značenje).

A rekao je Ibnu Abas: "Sura (što) smo spustili nju...." (to znači): (što) smo razjasnili nju. A rekao je osim njega (osim Ibnu Abasa drugi neko): Imenovao (tj. Nazvao) se je Kur'an (tako, tim imenom i nazivom) zbog skupine (množine tih) sura, a imenovala se je (ta) sura (tako) zbog (toga što je slučaj) da je ona odsječena od (te sure) druge. Pa pošto su se udružile (pripojile, sastavile) neka (od) njih ka nekima, imenovalo se je (to sve) Kur'anom.

(Sura je poglavlje Kur'ana, a nazvana je tako jer je to samostalna cjelina teksta Kur'ana. A taj naziv je ta cjelina dobila, po nekima, jer "suretun" znači stupanj, stepen. Pa kako je svaki stupanj jedna samostalna tačka, bez obzira na tačku ispod sebe ili iznad sebe, zato je i svaki dio Kur'ana koji čini jednu samostalnu cjelinu, nazvan sura-suretun. A riječ "kur'an" u arapskom jeziku je infinitiv od glagola "kare'e", a taj glagol ima značenje i: sabirao je, pa onda "kur'an" znači: sabirati, sabiranje. Zbog toga zbir, zbirka, zbornik svih samostalnih tekstova, objava od Uzvišenoga Allaha ka Muhamedu a.s. nazvalo se, naziva se Kur'an. To se je htjelo reći u tekstu originala.)

A rekao je Sa'd, sin 'Ijada, Sumalija: "El-miškatu" je rupa u zidu (slijepi prozor) u jeziku Abesinaca (Abesinije).

("El-miškatu" je, po nekima, ono na što, ili u što se metne svjetiljka. A ima još mnogo mišljenja šta je "miškatun", ali se to neće navoditi.)

A Njegov govor, uzvišen je: "Zaista na Nas je njegovo sabiranje (sakupljanje) i njegovo čitanje.", (to znači): slaganja njegovoga nekoga (dijela) ka nekom. "Pa kada smo čitali njega, pa slijedi njegovo čitanje." (To znači): Pa kada smo sabrali njega, i složili smo njega, slijedi njegovo čitanje, to jest: (slijedi ono) što se je sabralo u njemu, pa radi sa (onim, po onome) što je zapovjedio tebi, i zabrani sebi (tj. odstrani se) od (onoga) što je zabranio tebi Allah. A govori se: Nije za njegovu pjesmu sabiranje, to jest: slaganje (a to će reći: Nije mu pjesma, odnosno sve njegove pjesme i sastavi nisu složeni, sređeni.).

(Iz ovoga slijedi da izraz "kur'an" znači i slaganje, pored što on znači sabiranje i čitanje.)

A imenovao se (nazvao se) je Furkanom zbog (toga što je slučaj) da on rastavlja (pravi jasnu razliku) između (te) istine i (te) neistine (laži). A govori se za (tu) ženu: Nije sabrala sa košuljicom ploda (tj. košuljicu ploda u svojoj maternici, materici, utrobi) nikada. To jest: Nije sastavila (sabrala, sakupila) u svome stomaku djeteta (nikakvoga).

(Iz svega navedenoga hoće Buharija da kaže da je po njegovome mišljenju ime Kur'an izvedeno iz značenja "sabiranje", a ne iz značenja "čitanje".)

A rekao je: ".... ferradnaha (to je jedan način čitanja umjesto "feradnaha")....", (a "ferradnaha" znači): Spustili smo u njoj (u suri) zakone (dužnosti) raznovrsne. A ko je čitao "..... feradnaha....", (to onda) govori: Uzakonili smo (Propisali smo nju) na vas i na (onoga) ko je poslije vas. Rekao je Mudžahid: "..... ili (ta) djeca koja nisu pokazivala....", (to znači): nisu znala zbog (onoga) što sa njima od (te) malenosti (mladosti, tj. malodobnosti koja ne tjera na pomisao o ženskim sramnim udovima, dijelovima). A rekao je Šabija: "..... ulil-irbeti....", (to znači): ko je (takav da) nije njemu (nikakva) potreba (za ženom, odnosno spolnim odnosom sa ženom, ženskom). A rekao je Mudžahid: Neće brinuti (tj. Ne brine) njega osim njegovoga stomaka (ništa drugo), i neće se bojati na (te) žene (tj. nije se plašiti za žene od njega - to je "gajri ulil-irbeti"). A rekao je Tavus: On (tj. "gajri ulil-irbeti") je glupan koji (je takav da) nema (nikakve) potrebe njemu u (tim, za tim) ženama.

GLAVA

Njegovoga govora, moćan je i veličajan je: "I koji bacaju (tužbu za blud na) svoje supruge (žene), a nisu bili za (u) njih svjedoci (nikakvi drugi) osim njihove osobe (osim oni sami), pa svjedočenje jednoga (od) njih je četiri svjedočenja (zaklinjući se on) sa Allahom (da) je zaista on od (tih) istinitih (tj. od onih koji govore istinu prilikom optužbe).".

PRIČAO NAM JE Ishak, pričao nam je Muhamed, sin Jusufa, Firjabija, pričao nam je Evzaija, rekao je: pričao mi je Zuhrija od Sehla,

sina Sa'da, da je 'Uvejmir došao Asimu, sina Adijja, a bio je gospodin Adžlanovića (tj. gospodar, poglavica Adžlanovića), pa je rekao:

"Kako govorite o čovjeku (koji) je našao sa svojom ženom (nekoga drugoga) čovjeka da li će ubiti njega, pa (da vi onda) ubijete njega, ili kako će (da) napravi (šta će da radi)? Pitaj za mene (meni) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, o tome." Pa je došao Asim Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao: "O poslaniče Allaha!" Pa je mrzio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (ta takva) pitanja. Pa je pitao njega (Asima) Uvejmir, pa je rekao (Asim): "Zaista poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, mrzio je (mrzi ta takva) pitanja i kudio je njih." Rekao je Uvejmir: "Tako mi Allaha neću svršiti (završiti s tim, tj. neću se proći i odustati od toga) do (da) pitam (ja lično) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, o tome." Pa je došao Uvejmir, pa je rekao:

"O poslaniče Allaha! Čovjek (jedan) je našao (zatekao je) sa svojom ženom (jednoga drugoga) čovjeka. Da li će ubiti njega, pa (da vi onda) ubijete njega, ili kako će (da) napravi (kako će da uradi, šta će u tom slučaju da radi)?" Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Već je spustio Allah (taj) Kur'an (tj. izvjesne odlomke Kur'ana, u Kur'an, u Kur'anu) o tebi i o tvojoj drugarici." Pa je zapovjedio njima dvoma poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, za (to) međusobno proklinjanje sa (onim načinom što ga) je imenovao (tj. opisao) Allah u Svojoj knjizi. Pa je proklinjao se (sa) njom (međusobno Uvejmir), zatim je rekao: "O poslaniče Allaha! Ako bih zadržao nju, pa već bih nasilje učinio njoj." Pa je pustio nju (tj. razveo se s njom Uvejmir). Pa je bila (radnja razvoda, razvjenčavanja) običaj za (svakoga) ko je bio (došao u takav položaj) poslije njih dvoga u (tj. među tima) dvoma međusobnim proklinjačima. Zatim je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Gledajte, pa ako je donijela njega (tj. ako donese, rodi njega-dijete) crno, crnih (svojih) dviju (dvaju) očiju (crnih očiju, crnooko), velike zadnjice (doslovno: velikih dvaju guzova), velikih (krupnih tih) dviju cjevanica (golijeni), pa neću misliti (tj. ne mislim, ne računam)

Uvejmira (drukčije) osim (tako da) je već bio istinit na nju (tj. da je on istinu rekao na nju, da je nju optužio s pravom, jer dijete s takvim osobinama pokazaće sličnost sa onim čovjekom što ga je Uvejmir našao sa svojom ženom, a ne sa Uvejmirom). A ako je donijela njega (ako rodi njega - dijete koje ona nosi u utrobi sa opisom da je) crvenkasto, kao da je ono (otrovni pustinjski) gušter, pa neću misliti Uvejmira (drukčije) osim (tako da) je već slagao na nju." Pa je donijela njega na (taj) opis koji je opisao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, od potvrđivanja Uvejmira (tj. na onaj opis koji je potvrdio da je Uvejmir istinu rekao i s pravom da je nju optužio). Pa je bilo poslije (to dijete u takvom položaju da) se pripisuje (ono) k svojoj majci.

GLAVA:

"A (proklinjanje to) peto je da je prokletstvo Allaha na njega ako je bio (od) od (tih) lažaca.".

PRIČAO MI JE Sulejman, sin Davuda, Ebu Rebi', pričao nam je Fulejh od Zuhrije, od Sehla, sina Sa'da, da je (jedan) čovjek došao poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"O poslaniče Allaha! Da li si vidio (tj. Šta misliš za jednoga) čovjeka (koji) je vidio sa svojom ženom (nekoga drugoga) čovjeka, da li će ubiti njega, pa (da onda vi) ubijete njega (ili će te vi njega ubiti), ili kako će činiti (ili šta će da radi u tom slučaju)?" Pa je spustio Allah o njima dvoma (ono) što je spomenuo u Kur'anu od (toga međusobnoga) proklinjanja. Pa je rekao njemu poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Već se je sudilo o tebi i o tvojoj ženi." Rekao je: Pa su se međusobno proklinjali njih dvoje, a ja sam svjedok (tj. prisutan) kod poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa se je rastavio (sa) njom. Pa je (rastava) bila običaj da se rastavi između (toga) dvoga koji se međusobno proklinju. A bila je (ta žena što ju je optužio muž) noseća (trudna), pa je nijekao njezin teret (tj. pa joj muž nije pristao da prizna da je to noseće dijete njegovo). I bio je njezin sin (iz te trudnoće u takvom položaju da) se zove k njoj (tj. zvao se je po njoj - po materi). Zatim je tekao (taj) običaj (postupak) u (tom) nasljeđivanju da naslijedi (taj sin) nju i (da ona) naslijedi od njega (od toga sina ono - onaj dio) što je uzakonio (propisao) Allah za nju (kao majku da joj pripada).

GLAVA:

"I odbiće (sudija, sud) od nje (tu) kaznu (kamenovanje za blud na taj način) da svjedoči (ona) četiri svjedočenja sa Allahom (izjavljujući ona ovako): Zaista on je (moj muž koji me optužuje - on je) zaista od (tih) lažaca.".

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Beššara, pričao nam je Ibnu Ebu Adijj od Hišama, sina Hassana, pričao nam je Ikrimete od Ibnu Abasa da je Hilal, sin Umejjeta, bacio (tj. optužio, osumnjičio) svoju ženu kod Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da je bludničila, učinila preljub) sa Šerikom, sinom Sahma-a, pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Dokaz (taj izvjesni za to), ili kazna u tvoja leđa (po tvojim leđima izvršiće se za klevetanje - a ta kazna je osamdeset udaraca)." Pa je rekao: "O poslaniče Allaha! Kada je vidio jedan (od) nas na svojoj ženi (nekoga) čovjeka (zar da) ode (da sebi) traži (taj izvjesni) dokaz?" Pa je počeo Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori: "Dokaz (izvjesni daj, tj. četiri svjedoka dovedi), a ako ne, kazna je u tvoja leđa (ako nemaš dokaza onda ćeš ti biti kažnjen)." Pa je rekao Hilal: "Tako mi (Allaha) koji je poslao tebe sa (tom) istinom zaista ja sam zaista istinit (zaista govorim istinu). Pa zaista spustiće svakako Allah (ono) što će očistiti moja leđa od (te) kazne." Pa je sišao Džibril i spustio je na njega (tj. i donio je njemu ajete):

"I (oni) koji bacaju (sumnju, tužbu na) svoje supruge (žene)....". Pa je čitao dok je dopro (do) ".... ako je bio od (tih) istinitih.". Pa je otišao (ili: Pa se okrenuo) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa je poslao k njoj (tj. poslao je po nju da i ona dođe na suočenje). Pa je došao Hilal, pa je svjedočio (da je on istinu rekao i da ostaje pri svojoj prvoj izjavi), a Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, govori (pri tom):

"Zaista Allah zna da je jedno (od) vas dvoje lažac. Pa da li je od vas dvoje (jedno, neko) kajač (pokajnik - da li se od vas dvoje neko kaje)?" Zatim je ustala (ona), pa je svjedočila (izjavila da njezin muž

laže). Pa pošto je bila kod (toga) petoga (svjedočenja), zastavljali su nju, i rekli su: "Zaista ona je zahtjevačica (prouzrokovačica, zasluživačica vječne kazne, bolne kazne na drugome svijetu ako bude lažljivica, ako se lažno prikazuje kao nevina)."

(To jest: Savjetovali su je da prizna da je učinila blud, preljub, pa da se nad njom izvrši smrtna kazna, i to će joj biti kao iskupljenje za grijeh, pa neće biti kažnjena u džehennemu - paklu. U protivnom slučaju, tj. Ako se lažno prikazuje nevina, a muža oglašava za lažova, sama će sebi prouzrokovati bolnu kaznu na drugom svijetu.)

Rekao je Ibnu Abbas: Pa se je usporila (zastala je) i stuknula se je (na časak je odustala) čak (da) smo mislili da se ona vraća (da odustaje od svoje tvrdnje da na nju njezin muž laže). Zatim je rekla (nakon te male stanke): "Neću osramotiti svoj narod ostali (dio toga) dana." Pa je prošla (dalje, tj. ostala je pri izjavi da joj muž laže na nju, i završila, dovršila je do kraja na tom suđenju postupak međusobnoga proklinjanja sa svojim mužem). Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Vidite nju. Pa ako je donijela njega (dijete) crnih očiju (doslovno: crnih očnih kapaka), velike zadnjice, velikih cjevanica (tj. krupnih golijeni), pa ono (pa to dijete) je za Šerika, sina Sahma-a (tj. dijete je Šerikovo)." Pa je donijela njega (rodila je dijete) tako (tj. takvo). Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Da nije (onoga) što je prošlo od knjige Allaha, zaista bi bilo za mene i za nju (jedno) stanje (jedna velika stvar)."

(To jest: Da nije slučaj takav da šeriat ne predviđa kažnjavanje u ovakvim slučajevima, zaista bih nju kaznio na osnovu te sličnosti djeteta sa onim licem zbog kojega je ona i optužena, ali bih je kaznio velikom kaznom koja bi bila pouka i opomena za druge, kamenovao bih je na naročito težak način i slično. Tako su protumačili tu rečenicu Muhameda a.s. na kraju toga hadisa.)

GLAVA

Njegovoga govora: "A (to svjedočenje) peto je da je srdžba Allaha na nju ako je bio (on - muž njezin koji nju tuži) od (tih) istinitih.".

PRIČAO NAM JE Mukaddem, sin Muhameda sina Jahja-a, pričao nam je moj stric Kasim, sin Jahja-a, od Ubejdulaha, a već je čuo (Kasim) od njega (od Ubejdulaha da priča) od Nafi-a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je (jedan) čovjek bacio (tužbu, osumnjičenje na) svoju ženu (optužio svoju ženu), pa se je odrekao od njezinoga djeteta (tj. nije priznavao da je od njega dijete koje ona nosi u stomaku - a to je sve bilo) u vremenu poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je zapovjedio za njih dvoje (za toga čovjeka i njegovu ženu) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa su se njih dvoje međusobno proklinjali (na način) kao što je rekao Allah. Zatim je sudio o (tom) djetetu za (tu) ženu (tj. da je to dijete te žene, da njoj pripada), i rastavio je između (tih) dvoje međusobnih proklinjača.

(Pod riječima "kao što je rekao Allah" misli se na ajete u Kur'anu u kojima je opisan postupak međusobnoga proklinjanja između muža i žene.)

GLAVA:

Njegov govor: "Zaista (oni) koji su donijeli (tu) laž (o Aiši r.a., to) je skupina (jedna) od vas; ne mislite ga (taj postupak, tj. tu laž da je to neko) zlo za vas, nego on je (jedno) dobro za vas; za svakoga čovjeka od njih je (tj. svakome od njih pripada ono) što je sebi stekao od (toga) grijeha, a (onaj) koji je upravljao većinom njegovom (većinom toga postupka, te laži) od njih, (takav je griješnik da) je za njega velika kazna (određena).".

"Effakun" je (što i riječ) "kezzabun": lažov (veliki lažac).

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Sufjan od Mamera, od Zuhrije, od Urveta, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje:

"...., a (onaj) koji je upravljao većinom njega (tj. većinom te laži)....", rekla je: "Abdullah, sin Ubejja, (i to onaj Abdullah, sin Ubejja

koji) je sin Selule (on je taj koji je upravljao većinom te laži koja je izmišljena i koja se širila)."

GLAVA:

"Da nisu (tj. Zašto nisu postupili tako), pošto ste čuli njega (tj. nju-tu laž), (da) su mislili (ti) vjernici i vjernice o njihovim osobama dobro (tj. Zašto nisu vjernici mislili o sebi, o svojim vjernicima dobro, pa odbili da pričaju tu laž, a kamoli da je povjeruju)....", do Njegovoga govora: "..... (ti) lagači (lašci).".

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs od Junusa, od Ibnu Šihaba, rekao je: izvijestio me je (izvijestili su me) Urvete, sin Zubejra, i Seid, sin Musejjeba, i Alkamete, sin Vakkasa i Ubejdulah, sin Abdullaha sina Utbeta sina Mes'uda, o hadisu (tj. o događaju, o vijesti) Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, supruge (žene) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (o njezinom slučaju) kada su rekli njoj (za nju) lašci (ono) što su rekli, pa je očistio (tj. spasio, oglasio nevinom) nju Allah od (onoga) što su rekli (oni za nju, o njoj). I svaki (od njih) je pričao meni grupu (tj. jedan dio) od (toga) hadisa, i neki (dio od) njihovoga hadisa (ili: od njihovoga pričanja) potvrđuje (potvrđujući) neki (dio hadisa, pričanja drugoga između njih četvorice - misli na Urveta, Seida, Alkameta i Ubejdulaha) iako je bio neki (od) njih pamtljiviji za njega (za taj hadis, za taj slučaj) od nekoga. Koji je (tj. Hadis koji je) pričao meni Urvete od Aiše (sadrži to) da je Aiša, bio zadovoljan Allah od nje, supruga Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekla:

Bio je (Bio bi) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, kada je htio da izađe (van Medine), bacao (bi) ždrijeb (kocku) među svoje supruge, pa koja (od) njih (imadne sreću da) je izašao njezin dio (da je na nju pala kocka), izveo bi nju poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, sa sobom. Rekla je Aiša: Pa je bacio ždrijeb među nas u (jednoj) vojni (što) je vojevao (ratovao) nju, pa je izašao moj dio (pa sam ja izabrana tim ždrijebom), pa sam izašla sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, poslije što je sišao (taj) zastor (zavjesa da se postavi između nas žena i muških osoba koje nisu bližnji rođaci). Pa ja se natovaram (na devu) u svome palankinu (nosiljki, nosiljci) i

spuštam se (silazim, stovaram se sa deve) u njemu. Pa smo išli. Te kada je završio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, tu svoju vojnu, i vratio se, i približili smo se Medini vraćajući se (mi), oglasio je (pozvao je jedne) noći za (taj) polazak (polaženje, za napuštanje toga mjesta za odmaranje gdje smo odmarali). Pa sam ustala kada su oglasili za (taj skori) odlazak, pa sam išla dok sam prešla (tu) vojsku. Pa pošto sam izvršila svoje stanje (tj. svoju nuždu), došla sam k svome (devećem) samaru (tj. svojoj devi), pa kada li (jedan) đerdan moj od školjki (iz mjesta) Zafara već se je prekinuo. Pa sam tražila svoj đerdan, i zadržalo me je njegovo traženje. I došla je (ta) grupa koji samariše (koji samarahu, tj. koji su bili zaduženi da stavljaju deveći samar na devu) za mene, pa su nosili moj palankin, pa su osamarili (stavili na samar) njega na moju devu koju jahah (ja, koju sam jahala), a oni misle (računaju, tj. računajući oni) da sam ja u njemu. A bile su (te) žene tada (onda) lagane, nije otešćavalo njih (njihovo) meso, jedu (jele su one) samo (tu) ovisnost (tj. malu stvar, malo) od (te) hrane, pa nisu zanijekali (tj. nisu smatrali za neobično ti) ljudi lakoću (moga) palankina kada su podignuli (podigli) njega, a (uz to još) bila sam djevojka (tj. ženska) novoga zuba (tj. mlada, a svaka mlada žena laganija je nego kada ostari pri normalnom zdravlju, ili je to u većini slučajeva tako). Pa su poslali (tj. podigli, pokrenuli, potjerali moju) devu i išli (tj. otišli) su. Pa sam našla svoj đerdan poslije što je prošla (otišla ta) vojska. Pa sam došla njihovim odsjedalištima, i nije u njima dozivač (i nema tamo dozivača), a ni odgovarač (a ni odgovarača, tj. i kada u njima nema nikoga - i kad tamo nema nikoga). Pa sam se upravila svome odsjedalištu koje je (to što) sam bila u njemu. I mislila (tj. smatrala) sam da će oni izgubiti (tj. da će vidjeti da nema) mene, pa će se vratiti k meni (po mene). Pa dok sam ja sjedačica u svome odsjedalištu, nadvladalo je mene moje oko, pa sam zaspala. A bio je Safvan, sin Muattala, Sulemija, zatim Zekvanija, od iza (tj. ozadi te, iza te) vojske, pa je putovao (tj. krenuo je na kraju noći za tom vojskom sa svoga položaja), pa je osvanuo kod moga odsjedališta. Pa je vidio crninu (tj. tijelo nekoga) čovjeka spavača (tj. neke osobe koja spava), pa je došao meni, pa je poznao mene kada je vidio mene. A viđao je (više puta) mene prije (toga) zastora. Pa sam se probudila sa njegovim izrazom:

"Mi smo Allahovi, i mi smo k Njemu vraćači!" (koji izraz, izreku je on izgovorio) kada je poznao (prepoznao) mene. Pa sam pokrila svoje

lice sa svojim prekrivačem (za glavu i lice). Tako mi Allaha nije progovorio meni (nijednu) riječ, a niti sam čula od njega (ikakvu drugu) riječ osim njegovoga izraza "Mi smo Allahovi, i mi smo k Njemu vraćači!", dok je stavio na koljena svoju samaricu (devu), pa je gazio (tj. stao) na njezine dvije ruke (tj. na devine prve dvije noge), pa sam uzjašila nju. Pa je otišao (da) vodi sa mnom (tu) samaricu (tj. počeo je da vodi mene na toj devi; ili: počeo je da vodi tu devu, a ja sam na njoj, i mene na njoj), dok smo došli (toj) vojski (vojsci) poslije što su odsjeli (vojnici te vojske bivši oni) u žestoko plamsanje vrućine zalazači u vrućinu podnevne pripeke. Pa je propao ko je propao (izmislivši laž na mene zbog ovoga slučaja i šireći tu laž). A bio je (onaj) koji je upravljao (tom) laži Abdullah, sin Ubejja, (i to onaj koji) je sin Selule. Pa smo došli (u) Medinu. Pa sam bila bolesna, kada sam došla, (jedan) mjesec (dana bolujući). A (ti izvjesni) ljudi prolijevaju (tj. žure i lome se) u govoru (ili: zbog govora tih) lažaca, ne opažam (ne opažajući ja ni) za (kakvu) stvar (ni za što). I ono daje sumnju meni u mojoj bolesti (to) da ja ne prepoznajem od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (one) dobrote (nježnosti) koju viđah od njega kada se razbolim. Uniđe (Uđe) samo meni poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa pozdravi, zatim rekne: "Kao je to vama?" Zatim ode. Pa to je (postupak) koji je dao sumnjati meni, a ne opažam za (to) zlo dok sam izašla poslije što sam se oporavila (malo ozdravila od bolesti). Pa je izašla sa mnom Umu Mistah (Umu Mistaha) prema (mjestu izvan Medine zvanome) El-Menasu, a ono je (bilo) mjesto našega prostora za obavljanje nužde (naš nužnik). A bili smo (običaja da) ne izlazimo osim noću do noći (tj. osim od noći do noći), a to je prije (nego što je postao običaj) da uzimamo (te) nužnike (da ih pravimo) blizu naših kuća. A naša stvar je stvar prvih Arapa u obavljanju nužde prema (tom) polju (njivi), i uznemirivasmo (i uznemiravasmo) se sa (tim) nužnicima da uzimamo njih kod naših kuća. Pa sam otišla ja i Umu Mistah, a ona je kći Ebu Ruhma, sina Abdu Menafa, a njezina majka je kći Sahra, sina Amira, tetka Ebu Bekra Siddika (Mnogoistinitoga), i njezin sin (tj. i sin Umu Mistahe) je Mistah, sin Usaseta. Pa sam došla (tj. krenula) ja i Umu Mistah (Umu Mistaha) prema mojoj kući, već smo završile naše stanje (tj. našu nuždu), pa je posrnula Umu Mistah u svome plaštu (ogrtaču), pa je rekla:

"Propao (Strmoglavio se) Mistah!" Pa sam rekla njoj: "Loše je što si rekla! Zar psuješ (grdiš jednoga) čovjeka (koji) je prisustvovao Bedru?" Rekla je: "O stvarčice (tj. O jadnice)! A zar nisi čula šta je rekao?" Rekla je: Rekla sam: "A šta je rekao?" Rekla je: Pa je izvijestila mene o govoru (tih) lažaca (lažova). Pa sam sebi povećala (jednu) bolest (još i tu) na svoju bolest. Rekla je: Pa pošto sam se vratila ka svojoj kući i unišao mi je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio - misli (ona, Aiša na to da) je pozdravio (nazvao selam), zatim je rekao:

"Kako ste to vi?" Pa sam rekla: "Da li dozvoljavaš meni da dođem (tj. da odem) svojim roditeljima?" Rekla je: A ja sam tada (željela da odem zbog toga što) hoću da se uvjerim (za tu) vijest od strane njih dvoga (njih dvoje - oca i majke). Rekla je: Pa je dozvolio meni poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa sam došla svojim roditeljima, pa sam rekla svojoj majci:

"O majko! Šta pričaju (ti) ljudi?" Rekla je: "O kćerčice! Olakšaj sebi! Pa tako mi Allaha zaista malo je (bilo slučajeva takvih) što je bila (jedna) žena ikad čista (ugledna) kod (jednoga) čovjeka (koji) voli nju, a za (tj. a u) nje su inoće (a imala je ta žena svoje inoće, pa da je prošla ta žena drukčije) osim (tako da) su one umnožile na nju (razne klevete i laži). Rekla je: Pa sam rekla:

"Slava Allahu! I zaista već su pričali (ti) ljudi za ovo (o ovome, tj. ovo)?!" Rekla je: Pa sam plakala tu noć, čak sam osvanula (a) ne presušuje (ne odsijeca se, ne prestaje) meni suza, a niti podvlačim surmu sa spavanjem (sa snom, ne mogu da zaspem), čak sam osvanula (a ja) plačem (tj. plačući ja). Pa je pozvao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, Aliju, sina Ebu Taliba, i Usameta, sina Zejda, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, kada je dugo ostala (ta) objava (tj. kada se oduljilo vrijeme da nije došla Božija objava - pozvao ih je da) se posavjetuje (s) njima dvojicom o rastanku svoje porodice (tj. o razvodu sa svojom ženom). Rekla je: Pa što se tiče Usameta, sina Zejda, pa dao je znak (tj. pokazao je) poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, za (ono) koje (što) zna od čistote (od nevinosti) njegove porodice (žene) i za (ono) koje zna (i za ono što zna) u svojoj duši od (te) ljubavi (tj. i pokazao je ljubav koju u sebi gaji prema cijeloj porodici Muhamed a.s.), pa je rekao:

"O poslaniče Allaha! Tvoju (tj. Svoju) porodicu (tj. ženu zadrži, i ne razvodi se s njom), i (o njoj) ne znamo (ništa drugo) osim dobra." A što se tiče Alije, sina Ebu Taliba, pa rekao je: "O poslaniče Allaha! Nije stijesnio Allah tebe, a (te) žene osim nje su mnoge. I ako pitaš (tu njezinu) robinju, biće istinita (tj. reći će ona istinu o njoj) tebi." Rekla je: Pa je pozvao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, Beriru, pa je rekao: "O Berira! Da li si vidjela od (ikakve) stvari (išta što) sumnjiči tebe (tj. što daje i pobuđuje sumnju u tebi)?" Rekla je Berira: "Ne, tako mi (Allaha) koji je poslao tebe sa (tom) istinom. Nisam vidjela na njoj (pri njoj nijedan) posao (koji) kudim njega njoj (nikakav grijeh) veći od (toga) da je ona djevojka proizvedenoga zuba (tj. djevojka mlada pa), zaspe (ona) od tijesta svoje porodice, pa dođe (ta ovca) pokućarica (što se je navadila ulaziti u kuću), pa pojede njega (tijesto)." Pa je ustao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je tražio ispriku (izvinjenje ako uradi što ružno) tada od Abdullaha, sina Ubeja, (koji) je sin Selule. Rekla je: Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a on je na (svojoj) govornici:

"O družino (tih) muslimana! Ko će ispričati (izviniti, izvinuti) mene (ako učinim što ružno) od čovjeka (jednoga što) je već doprlo meni njegovo uznemirenje u porodicu moje kuće, pa tako mi Allaha nisam znao (tj. ne znam) na moju porodicu (da se treba reći išta drugo) osim dobro. I zaista već su (ti lažovi) spominjali (kao bludnika jednoga takvoga) čovjeka (što) ne znam (nisam znao) na njega osim dobro (da se može išta drugo reći), i nije bio (takav da on) ulazi na moju porodicu (mojoj porodici drukčije) osim sa mnom." Pa je ustao Sa'd, sin Muaza, El-Ensarija, pa je rekao:

"O poslaniče Allaha! Ja ću ispričati tebe (ako šta uradiš) od njega. Ako je od Evsa (plemena taj čovjek), udario sam (tj. udariću) njegov vrat. A ako je od naše braće od Hazredža, zapovjedio si (zapovjedi) nam, pa smo učinili (tj. pa ćemo učiniti) tvoju zapovjed." Rekla je: Pa je ustao Sa'd, sin 'Ubadeta, a on je gospodin (tj. gospodar plemena) Hazredža, i bio je prije toga (jedan) dobar čovjek, a ali (tj. nego) je sebi nosila (ponijela) njega (ta plemenska paganska) zagrijanost, pa je rekao Sa'du (Muazovome): "Slagao si (Lažeš). Zaista život Allaha (je moja zakletva, tj. Kunem se Allahom), nećeš ubiti njega, i nećeš moći (tj.

nećeš imati moći ni snage) na (za) njegovo ubijanje." Pa je ustao Usejd, sin Hudajra, a on je sin strica Sa'da (tj. a on je stričević Sa'da, sina Muaza), pa je rekao Sadu, sinu Ubadeta: "Slagao si! Zaista život Allaha (je moja zakletva), zaista ubićemo svakako njega. Pa zaista ti si (jedan) dvoličnjak (koji) se prepireš (da odbiješ opravdane napade) od (tih) dvoličnjaka." Pa su se uzdigla (uzbunila ta) dva plemena Evs i Hazredž, čak su pomišljali (htjeli) da se pobiju (da se tuku). A poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, stajač (stajao) je na (toj) govornici, pa nije prestao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) spušta (snizuje, umiruje, tj. ublažuje) njih dok su ušutjeli (oni) i ušutio je (i on). Rekla je: Pa sam ostala taj svoj dan (a i dalje) ne presušuje se (ne presijeca se, ne prestaje) meni suza, a niti podvlačim surmu sa spavanjem (sa snom, tj. a niti mi san dolazi na oči). Rekla je: Pa su osvanuli moji roditelji kod mene, a već sam plakala dvije noći i (jedan) dan, ne podvlačim surmu sa spavanjem (ne stavljam sna na vrhove očnih kapaka kao što se surma - antimon stavlja na vrhove očnih kapaka u korijene trepavica), a niti se presušuje (presijeca) meni suza, (a) misle njih dvoje (otac i majka-mati) da je (taj) plač rascjepljivač moje jetre (da će mi pokidati jetru). Rekla je: Pa dok su njih dvoje dva sjedača kod mene, a ja plačem, pa zatražila je dozvolu (da uniđe) na mene (tj. meni jedna) žena od Pomagača, pa sam dozvolila njoj, pa je sjela (da) plače (ili: pa je sjela plačući i ona) sa mnom. Rekla je: Pa dok smo mi na tome (tj. u tom stanju takvom), unišao je na nas (tj. nama) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je pozdravio (nazvao selam), zatim je sjeo. Rekla je: A nije sjeo kod mene otkako se je reklo (ono) što se je reklo prije nje (prije ove prilike). A već je ostao (jedan) mjesec (već je prošlo mjesec dana a) ne objavljuje se k njemu o mome stanju (tj. o mome slučaju, o mojoj stvari ništa). Rekla je: Pa se je osvjedočio (tj. izrekao je simbol vjere - kelimei šehadet) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, kada je sjeo, zatim je rekao:

"Što se tiče poslije, o Aiša (Aišo)! Pa zaista ono već je doprlo meni od tebe (tj. o tebi da se priča) tako i tako (to i to). Pa ako si bila čista (nevina), pa očistiće (oglasiće čistom, nevinom) tebe Allah. A ako si bila učinila (kakav) grijeh, pa traži oprost (od) Allaha, i pokaj se k Njemu, pa (tj. jer) zaista (Allahov) rob kada je priznao (kada prizna) svoj grijeh, zatim se je pokajao (zatim se pokaje) ka Allahu, primio je (primiće) pokajanje Allah njemu." Rekla je: Pa pošto je izvršio (tj.

završio, svršio) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, svoju besjedu (svoj govor), odsjekla (presahla, prestala) je moja suza, čak ne osjećam od nje (nijednu) kap. Pa sam rekla svome ocu: "Odgovori poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, o (onome) što je rekao (tj. na ono što je rekao)." Rekao je (Ebu Bekr, otac Aiše): "Tako mi Allaha ne znam šta (da) govorim (reknem) poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio." Pa sam rekla svojoj majci: "Odgovori poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio." Rekla je: "Ne znam šta (da) govorim (reknem) poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio." Rekla je: Pa sam rekla: "A ja sam djevojka proizvedenoga (svoga) zuba (tj. djevojka mlada), ne čitam mnogo od Kur'ana. Zaista ja tako mi Allaha, zaista već sam znala (tj. već znam unaprijed) zaista već (da) ste čuli ovo pričanje, što se ustalilo (ono) u vašim dušama, i vjerovali ste (tj. i vi vjerujete) u njega. (Doslovno: Potvrđivali ste kao istinu to što ste čuli). Pa zaista ako reknem vama: Zaista ja sam čista (nevina), - a Allah zna da sam ja čista (nevina) - nećete potvrditi (vjerovati vi) meni u to (za to). A zaista ako priznam vama za (jedan) posao - a Allah zna da sam ja od njega (od toga posla) čista (nevina) - zaista (vi) ćete potvrditi (vjerovati) meni. Tako mi Allaha ne nalazim vama (nikakvoga drugoga) primjera osim govor oca Jusufa (oca Jusufovoga), rekao je (on):

"…. pa strpljenje lijepo je (moj postupak koji mogu da u ovom času učinim), a Allah je (onaj) od koga se traži pomoć na (ono, tj. protiv onoga) što opisujete."."

Rekla je: Zatim sam se okrenula, pa sam legla u (na) svoju postelju. Rekla je: A ja tada znam da sam ja čista (nevina) i da će Allah očistiti mene sa mojom čistoćom (tj. da će objaviti o mojoj nevinosti neku objavu), a ali (tj. nego) tako mi Allaha ne mišljah da je Allah spuštač o mome stanju (nisam mislila da će Allah spustiti o meni, o mom slučaju jednu) objavu (koja) će se čitati (u Kur'anu). I zaista moje stanje (moja stvar, moj slučaj) u mojoj osobi (o meni, u mojoj duši) bilo je malovažnije (bezvrijednije) od (toga) da govori Allah o meni sa (jednom) zapovjedi (koja) će se čitati, ali (tj. nego) se nadah da vidi (da će vidjeti) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u (svome) spavanju snoviđenje (tj. da usnije u svome snu to da) očišćava mene Allah u njemu (u snu, tj. da Allah u Muhamedovu a.s. snu pokaže Muhamedu a.s. da sam ja nevina). Rekla je: Pa tako mi Allaha nije

tražio (tj. nije se rastavio, otišao od svoga mjesta sjedenja) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a niti je izašao ijedan (iko) od (prisutnih) stanovnika (ljudi, osoba te) kuće dok se je spustilo na nj (tj. njemu objava ajeta o ovome cijelome slučaju). Pa je uzelo njega (ono) uzimaše (obuzimaše) njega od (te) teškoće (uznemirenosti - obuzela ga je uznemirenost i teškoća), čak zaista ono zaista silazi (pada, kotrlja se) od njega slično biseru od (njegovoga) znoja (tj. od te teškoće cijedi se sa njega, od njega znoj kao biser), a on je u (jednom) danu zimskome, od (zbog) težine (toga) govora koji se spušta na njega (koji mu se objavljuje). Rekla je: Pa pošto se otkrilo (tj. podiglo, otklonilo to teško stanje) od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, otkrilo (otklonilo) se od njega, a on se smiješi. Pa je bila prva riječ (što) je govorio s njom (tj. što je progovorio nju bila je):

"O Aišo! Što se tiče Allaha, moćan je i veličajan je, pa već je očistio (oglasio nevinom) tebe." Pa je rekla moja majka: "Ustani k njemu!" Rekla je: Pa sam rekla: "Tako mi Allaha neću ustati k njemu, i neću zahvaljivati (nikome) osim Allahu, moćan je i veličajan je." I spustio je Allah, moćan je i veličajan je:

"Zaista (oni) koji su donijeli (tu) laž (jedna) skupina je (to) od vas; ne mislite njega (taj slučaj, tu laž)....", (spustio je tih) deset ajeta, svih njih. Pa pošto je spustio Allah ovo o mojoj čistoti (nevinosti), rekao je Ebu Bekr Siddik, bio zadovoljan Allah od njega, - a (on prije ovoga slučaja) trošaše na Mistaha, sina Usaseta zbog njegovoga rodbinstva od njega (tj. rodbinstva sa njim) i (zbog) njegovoga siromaštva: "Tako mi Allaha neću trošiti na Mistaha (nijednu) stvar nikada poslije (onoga njegovoga govora) koji je rekao za Aišu (Aiši rekavši on ono) što je rekao." Pa je spustio Allah:

"I neka se ne zaklinju (neka se ne kunu) vlasnici (te) vrline od vas i (te) prostranosti (tj. i vlasnici bogatstva) da će davati (manje nego dosta, a pogotovu neka se ne zaklinju da će oni obustaviti svako davanje pomoći) rođacima, i (tim) bijednicima i Iseljenicima u putu Allaha (tj. Iseljenicima zbog Allahovoga puta), i neka izbrišu, (tj. neka oproste oni drugima), i neka pokažu stranu (lica svoga, tj. neka okrenu glavu od njihovih grešaka, a to će reći opet: neka opraštaju), zar ne volite (i vi) da oprašta Allah vama (vaše greške); a Allah je veliki opraštač, milostiv.".

Rekao je Ebu Bekr: "Da, tako mi Allaha zaista ja volim da oprašta Allah meni." Pa je vratio ka Mistahu (onaj) trošak koji trošaše na njega, i rekao je: "Tako mi Allaha neću iščupati njega od njega (tj. ja neću obustaviti njemu davanje - neću prestati davati njemu taj trošak) nikada." Rekla je Aiša: A bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (postupio prilikom ovoga slučaja još i tako da se je odlučio da) pita Zejnebu, kćer Džahša, o mojoj stvari (tj. o mome slučaju šta ona misli - a ona je bila inoća Aiše r.a.), pa je rekao: "O Zejnebo! Šta si to znala, ili vidjela (tj. Šta znaš, ili vidiš, misliš o Aiši)?" Pa je rekla: "O poslaniče Allaha! Branim (Štitim) svoj sluh i svoj vid. Nisam znala (tj. Ne znam o Aiši ništa drugo) osim dobro." Rekla je: A ona je (ta) koja se otimaše za slavu sa mnom od žena poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je sačuvao nju Allah (od pogrešnoga stava) sa (tom) pobožnošću (tj. zbog njezine pobožnosti). A počela je njezina sestra Hamna (Hamneta da) ratuje za nju (tj. u korist Zejnebe bacajući ljagu i klevete na Aišu r.a.), pa je propala u (tj. među onima) ko je propao od drugova (te) laži (od tih lažaca).

GLAVA

Njegovoga govora: "A da nije dobrote Allaha nad vama (tj. prema vama) i Njegove milosti u ovozemnosti i zadnjem (drugom, budućem) svijetu, zaista bi dotaknula (tj. zadesila) vas, u (onome, tj. zbog onoga) što ste se razlili u njemu (tj. što ste požurili, krenuli u njega - u širenje klevete), kazna velika.".

A rekao je Mudžahid: ".... telekkavnehu (sretate vi njega)....", (to) je (značenja): predaje njega (taj govor - tu laž) neki (od) vas od nekoga (ka trećem licu). ".... tufidune....", je (značenja) "tekulune": govorite.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Kesira, izvijestio nas je Sulejman od Husajna, od Ebu Vaila, od Mesruka, od Umu Rumane, majke Aišine da je ona rekla:

Pošto se je bacila Aiša (tj. Pošto je bačena kleveta, laž na Aišu), pala je (skrhala se je) onesviještena ona (bivši, tj. pala je onesviještena - onesvijestila se je).

GLAVA:

"Pošto sretate (primate) njega sa svojim jezicima, i govorite sa svojim ustima (ono) što nije vama o njemu (nikakvo) znanje i mislite (računate) njega lakim (lakom stvari), a on je (tj. a taj postupak je) kod Allaha velik.".

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Musa-a, pričao nam je Hišam da je Ibnu Džurejdž izvijestio njih, rekao je Ibnu Ebu Mulejkete: čuo sam Aišu (da ona) čita:

"Iz telikunehu bi elsinetikum (Pošto lažete njega sa vašim jezicima)....", (umjesto: "Iz telekkavnehu bi elsinetikum": Pošto sretate njega sa vašim, sa svojim jezicima....).

GLAVA:

"I da niste (tj. I zašto niste), pošto ste čuli njega (taj lažni govor), rekli: Ne biva za nas (tj. Nije nama to) da govorimo o ovome; slava Tebi (slava Ti, Bože)!, ovo je kleveta (objeda, laž) velika.".

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Musena-a, pričao nam je Jahja od Umera, sina Seida sina Ebu Husejna, rekao je: pričao mi je Ibnu Ebu Mulejkete, rekao je:

Tražio je dozvolu Ibnu Abas prije njezine smrti na Aišu (tj. tražio je dozvolu da uniđe Aiši da je posjeti pred njezinu smrt), a ona je nadvladana (samrtnom bolešću). Rekla je: "Plašim se da pohvali mene." Pa se reklo: "Sin strica poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (tj. Stričević Muhameda a.s.) i od lica (tih uglednih) muslimana (traži dozvolu da te posjeti)." Rekla je: "Dozvolite njemu." Pa je rekao: "Kako nalaziš tebe (tj. sebe; a to će reći: Kako se osjećaš)?" Rekla je: "Sa dobrom (tj. Dobro sam) ako sam se čuvala (bojala, tj. ako se čuvam, bojim) Allaha." Rekao je: "Pa ti si sa dobrom (Ti si dobro) ako je htio Allah (tj. ako hoće Allah, ako Bog da). Supruga poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (ti si - si ti), i nije vjenčao djevojku

(nijednu) osim tebe (jer su ostale sve njegove žene bile udovice, ili pušćenice), i sišla je tvoja isprika iz (sa toga) neba (tj. i sa neba je sišla objava o tvojoj nevinosti)." I unišao je Ibnu Zubejr iza njega (tj. poslije Ibnu Abasa), pa je rekla: Unišao je Ibnu Abas, pa je pohvalio mene. Voljela bih da sam ja bila zaborav zaboravljeni (zaboravljena ništavna stvar).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Musena-a, pričao nam je Abdulvehhab, sin Abdul-Medžida, pričao nam je Ibnu Avn od Kasima da je Ibnu Abas, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, tražio dozvolu na Aišu (tj. za Aišu, da posjeti Aišu - i onda tekst, pripovjedanje dalje) je slično njemu (navedenom, prethodnom hadisu), a nije spomenuo (u njemu, u ovome pričanju pripovjedač riječi) "zaborav zaboravljeni".

(Dakle te dvije riječi po drugom pričanju nisu izrečene.)

Njegov govor: "Savjetuje vas Allah (zabranjujući vam) da se vratite za slično njemu ikada (tj. da se ne bi vi vratili u sličan postupak onome koji ste učinili prema Aiši povjerovavši vi u onu laž na nju - da se sličnom ne vratite nikada)....". Ajet (taj vidjeti).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Jusufa, pričao nam je Sufjan od Aameša, od Ebu Duha-a, od Mesruka, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Došao je Hassan, sin Sabita, (i) traži dozvolu (tj. tražeći on dozvolu) na nju (tj. da uniđe njoj da je posjeti). Rekao sam (Aiši - veli Mesruk): "Zar dozvaljaš za ovoga (Zar daješ dozvolu ovome)?" Rekla je: "A zar nije već pogodila njega kazna velika?" Rekao je Sufjan: Misli (Aiša na) odlaženje njegovoga vida (na njegovo oslijepljenje). Pa je rekao (Hassan o Aiši r.a.):

"Čedna, razborita, ne sumnjiči se (ni) sa (kakvom) sumnjom,
I osviće gladna od mesa (tih) nemarnih (žena)."

(To jest: od poštenih žena koje su nemarne i neoprezne - a to će reći: Ona ne kleveta poštene žene.)

Rekla je (Aiša Hassanu): "Ali ti (nisi takav)."

(To je podsjećanje na činjenicu da je i Hassan jedan od onih koji su širili laž o Aiši.)

GLAVA:

"I objašnjava Allah vama (te) ajete, a Allah je sveznan, mudar.".

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Bešara,, pričao nam je Ibnu Ebu Adijj, obavijestio nas je Šubete od Aameša, od Ebu Duha-a, od Mesruka, rekao je:

Unišao je Hassan, sin Sabita, na Aišu (tj. Aiši da je posjeti), pa je recitovao stihove (o Aiši) i rekao (je):

"Čedna, razborita (je), ne sumnjiči se (ni) sa (kakvom) sumnjom,
I osviće gladna od mesa (tih) nemarnih (žena)."

Rekla je: "Nisi (ti) takođe (takav)." Rekao sam: "Ostavljaš (takve) kao ovaj (da) ulaze na tebe (tebi u posjetu), a već je spustio Allah:

".... a (onaj) koji je upravljao većinom njega (toga postupka širenja te laži) od njih....". Pa je rekla: "A koja kazna je žešća (gora) od (te) sljepoće?" I rekla je: A već vraćaše (odgovaraše, uzvraćaše, tj. odbijaše Hassan satiru idolopokloničkih pjesnika) od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio.

GLAVA:

"Zaista (oni) koji vole da se širi (ta) nevaljaština (prostitucija, blud, preljub, tj. vijesti i glasovi o preljubi, bludu) u (tj. među onima) koji su vjerovali (tj. koji vjeruju), za njih je kazna bolna (pripravljena) u ovozemnosti i zadnjem (drugom, potonjem) svijetu, a Allah zna, a vi ne znate. A da nije dobrote Allaha na vas i Njegove milosti (ubrzano bi stigla kazna), i (znajte) da je Allah samilostan, milostiv.".

"Teši'u" je (značenja) "tazheru": pokazuje se.

"I neka se ne zaklinju vrli (vlasnici vrline) od vas i (vlasnici te) prostranosti (u imanju, tj. imućni, bogati između vas) da će (oni prestati) davati bližnjima (rođacima), i bijednicima i Iseljenicima u putu (tj. zbog puta) Allaha, i neka izbrišu (tj. oproste), i neka pokažu stranu (obraz svoj, tj. neka oproste); zar nećete voljeti (tj. zar ne volite i vi) da oprašta Allah vama, a Allah je veliki opraštač, milostiv.".

A rekao je Ebu Usamete od Hišama, sina Urveta, rekao je: izvijestio me je moj otac od Aiše, rekla je:

Pošto se je spominjalo od moga stanja (od moje stvari slučaj) koji se je spominjao, a što sam znala za njega (ili: a nisam znala za njega), ustao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio o meni (tj. zbog mene) govornikom (tj. ustao je kao govornik, propovjednik), pa se je osvjedočio (tj. izrekao je kelimei-šehadet), pa je zahvalio Allahu i hvalio je Njega sa (onim) što je On njegov stanovnik (pripadnik, tj. i hvalio je Allaha kako priliči Njemu, kako pripada Njemu da se On hvali), zatim je rekao (Muhamed a.s.):

"Što se tiče poslije! Dajte znak (Pokažite) meni u (te, na te neke) ljude (koji) su osumnjičili moju porodicu (tj. moju ženu). I zakletva Allaha (je moja zakletva, tj. Kunem se Allahom) nisam znao na (o) mojoj porodici (ništa) od zla. I sumnjičili su njih sa (onim) ko je (takav da) tako mi Allaha nisam znao na njemu (ništa) od zla nikada, i neće unići (tj. i ne ulazi u) moju kuću nikada (drukčije) osim, a ja sam prisutan, a nisam odsustvovao u (nekome) putovanju (drukčije) osim (tako da) je odsustvovao sa mnom (i on)."

Pa je ustao Sa'd, sin Muaza, pa je rekao: "Dozvoli meni, o poslaniče Allaha, da udarimo njihove vratove (sabljama - da ih ubijemo)." I ustao je (jedan) čovjek od Hazredžovića - a bila je majka Hassana, sina Sabita od grupe toga (izvjesnoga) čovjeka - pa je rekao: "Slagao si. Zar ne (Pazi)! Tako mi Allaha da su bili (ti ljudi) od Evsa (od Evsovića), ne bi (ti) volio da se udare (da se udaraju) njihovi vratovi." Čak je bilo blizu (za malo) da bude između Evsa i Hazredža (neko, ili: veliko) zlo u Bogomolji. A nisam znala (ni za što). Pa pošto

je bilo veče toga dana, izašla sam zbog neke svoje potrebe, a sa mnom je Umu Mistah (Umu Mistaha). Pa je posrnula i rekla je:

"Propao Mistah!" Pa sam rekla: "O moja majko! Psuješ (Grdiš) tvoga (svoga) sina?" I šutjela je (ona). Zatim je posrnula drugi (puta), pa je rekla: "Propao Mistah!" Pa sam rekla njoj: "Psuješ tvoga (svoga) sina?" Zatim je posrnula treći (puta), pa je rekla: "Propao Mistah!" Pa sam sprječavala nju (vičući na nju), pa je rekla:

"Tako mi Allaha ne psujem (ne grdim) ga (ni radi čega) osim u (vezi) tebe (zbog tebe)." Pa sam rekla: "U kojem mome stanju (tj. Zbog koje moje stvari - zbog čega, zašto)?" Rekla je: Pa je rascijepila (provalila, tj. otvorila) meni (to) pričanje (taj govor). Pa sam rekla: "I već je bilo ovo?" Rekla je: "Da, tako mi Allaha." Pa sam se vratila k svojoj kući kao da je (posao) koji je (taj što) sam izašla zbog njega (takav da) ne nalazim od njega malo, a ni mnogo (tj. zaprepastila sam se pa niti ne znam jesam li obavila malo, ili mnogo posla zbog kojega sam izašla). I pojačala se je vatra (temperatura, vrućica, groznica) meni, pa sam rekla poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Pošalji me ka kući moga oca." Pa je poslao sa mnom (izvjesnoga) dječaka. Pa sam unišla (u roditeljsku) kuću. Pa sam našla Umu Rumanu u (toj) nizini (tj. u tom niskom, donjem dijelu kuće), a Ebu Bekra iznad (te) kuće čita. Pa je rekla moja majka: "Šta je dovelo tebe, o kćerčice?" Pa sam izvijestila nju i spomenula sam njoj (to) pričanje, i kada li ono nije doprlo njoj slično (kao) što je doprlo meni (u odnosu na teško djelovanje, tj. na nju nije teško djelovalo to kao što je na mene teško djelovalo), pa je rekla: "O kćerčice! Spuštaj (tj. Olakšaj, primi lako) sebi (to) stanje, pa (jer) zaista ono tako mi Allaha zaista malo je bilo (takvih slučajeva) što je bila (jedna) žena ikada lijepa kod (jednoga) čovjeka (koji) voli nju, za nju (tj. a u nje) su inoće, (pa da je drukčije ta žena prošla) osim (tako da) su bile zavidne njoj (one), i reklo se je o njoj (nešto neprijatno)." I kada li ono nije doprlo od nje (tj. nije to djelovalo na nju) što je doprlo od mene (tj. koliko je djelovalo na mene)! Rekla sam: "I već je znao (tj. I da li već zna) za njega moj otac?" Rekla je: "Da." Rekla sam: "I poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (zna li i on)?" Rekla je: "Da, i poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio." I prolila sam suze i plakala sam (zaplakala sam). Pa je čuo Ebu Bekr

moj glas, a on je iznad kuće (na krovu kuće) čita (Kur'an), pa je sišao, pa je rekao mojoj majci:

"Šta je njezino stanje (tj. Šta joj je)?" Rekla je: "Doprlo je njoj (pričanje) koje se je spominjalo od njezinoga stanja (od njezine stvari, o njoj)." Pa su se prolila (tj. Pa su zasuzila) njegova dva oka. Rekao je: "Zaklinjem se na tebe (tj. Zaklinjem te), o kćerčice, (da ništa drugo ne činiš u ovom času), osim (to da) si se vratila (da se vratiš) ka tvojoj (svojoj) kući (sada odmah)." Pa sam se vratila. I zaista već je došao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (u) moju kuću (sobu), pa je pitao o meni moju sluškinju, pa je (ona) rekla:

"Ne, tako mi Allaha, nisam znala na njoj (nikakve) mane osim (to) da je ona bila (običaja da) zaspi (zaspe) čak (tako da) uniđe (ta) ovca, pa (da) pojede njezin kvas (kvasac), ili njezino tijesto." I sprječavao je nju (vičući na nju da tako ne govori, tj. grubo je vikao na nju) neki (od) njegovih drugova, pa je rekao: "Budi istinita (tj. Istinu reci) poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio." Čak su oborili za nju s njim (ili: Čak su oborili nju zbog njega).

(To se tumači na razne načine: 1. Oborili su služavku na zemlju, pa su je udarali zbog takvoga iskaza; 2. Rđavo su joj govorili zbog njega; 3. Opisali su služavki najprostijim riječima o čemu se radi u vezi moga slučaja itd..)

Pa je rekla (služavka): "Slava Allahu! Tako mi Allaha nisam znala na (tj. o) njoj (ništa drugo) osim šta zna (taj) draguljar na (tj. o) komadu (neprerađenom, tj. o rudači, rudi, čistom grumenu toga) zlata crvenoga." I doprla je (ta) stvar ka tome čovjeku koji (je taj što) se je reklo za njega (to), pa je rekao: "Slava Allahu! Tako mi Allaha nisam otkrio (sramnu) stranu (kraj, dio nijedne, nikakve) ženske nikada." Rekla je Aiša: Pa se je ubio (tj. ubijen je, poginuo je kao) mučenik (šehid) u putu Allaha (zbog puta Allahovoga - u borbama u Ermeniji 19. godine po Hidžri). Rekla je: I osvanula su moja dva roditelja kod mene, pa su neprestano bila njih dva (njih dvoje) dok je unišao na mene (dok je unišao meni, posjetio mene) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a već je klanjao popodnev (popodnevnu molitvu). Zatim je unišao, a već su

obuhvatili mene moji roditelji od moje desnice i od moje ljevice. Pa je zahvalio Allahu i hvalio je Njega, zatim je rekao:

"Što se tiče poslije, o Aišo! Ako si bila stekla (počinila kakvo) loše djelo, ili si učinila nasilje, pa pokaj se ka Allahu, pa (tj. jer) zaista Allah prima (to) pokajanje od Svojih robova." Rekla je: A već je došla (neka) žena od Pomagača, pa je ona sjedačica u (tj. na tim) vratima. Pa sam rekla: "Zar se ne sidiš od ove žene da spominješ (jednu, nepoznatu) stvar." Pa je savjetovao (predikovao) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa sam se obazrijela (okrenula) k svome ocu, pa sam rekla: "Odgovori mu." Rekao je: "Pa šta ću to (da) govorim?" Pa sam se obazrijela ka svojoj majci, pa sam rekla: "Odgovori mu." Pa je rekla: "Govoriću šta to?" Pa pošto nisu odgovorili njih dvoje njemu, osvjedočila sam se (izrekla sam kelimei-šehadet), pa sam zahvalila Uzvišenom Allahu, i hvalila sam Njega sa (onim) što je On njegov stanovnik (tj. i hvalila sam Njega kako pripada i doliči Njemu da se On hvali), zatim sam rekla:

"Što se tiče poslije, pa tako mi Allaha zaista ako reknem vama: Zaista ja nisam učinila, - a Allah, moćan je i veličajan je, svjedoči zaista ja zaista (da) sam istinita - nije to moj koristan (govor) kod vas (to jest: ako kažem da ja nisam učinila to što se govori, to mi neće koristiti kod vas). Zaista već ste govorili za njega (za taj slučaj da je bio) i dala su popiti (upiti u sebe) njega vaša srca. A ako reknem: Zaista ja sam učinila, - a Allah zna da ja nisam to učinila - zaista reći ćete svakako: Već je priznala za njega na svoju osobu (priznala je sama na sebe). I zaista ja tako mi Allaha ne nalazim za sebe i za vas (nikakav drugi) primjer - i sebi sam tražila ime Jakuba (Jakubovo ime i da se sjetim toga imena), pa nisam mogla njega (da se sjetim) - osim oca Jusufa (tj. osim primjer Jusufovoga oca) kada je rekao:

".... pa strpljenje lijepo (je moj postupak, moje oružje), a Allah je (onaj) od koga se traži pomoć na (tj. protiv onoga) što opisujete.". I spustilo se je na poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, od njegovoga časa (tj. odmah u taj čas). Pa smo zašutjeli. Pa se je podignulo od njega (nakon primljene objave ono teško stanje, uznemirenost), a zaista ja zaista razjašnjavam (tj. jasno raspoznajem tu) radost u njegovom licu, a on potire (briše) svoje čelo i govori:

"Razveseli se, o Aišo, pa već je spustio (tj. objavio) Allah tvoju čistotu (nevinost)." Rekla je: A bila sam najžešće što sam bila (ikada) srdžbom (tj. I tada sam bila srdita više nego ikada što sam bila srdita prije). Pa su rekli meni moji roditelji (moja dva roditelja): "Ustani k njemu." Pa sam rekla: "Tako mi Allaha neću ustati k njemu. I neću zahvaljivati njemu, i neću zahvaljivati vama dvoma, a ali (tj. nego) ću zahvaljivati (nego zahvaljujem) Allahu koji je spustio (objavio) moju čistotu (moju nevinost). Zaista već ste čuli njega (taj lažni govor, tu laž o meni), pa niste zanijekali (niste osudili) njega, a niti ste mijenjali (izmijenili) njega." I bila je Aiša (običaja da) govori: "Što se tiče Zejnebe, kćeri Džahša, pa sačuvao je nju Allah sa njezinom vjerom (zbog njezine vjere), pa (tj. jer ona) nije rekla (ništa drugo o meni) osim dobro. A što se tiče njezine sestre Hamne (Hamnete), pa propala je (i ona) u (među onima) ko je propao (koji su propali)." A bio je (onaj) koji govori o njemu (o tom lažnom govoru, o toj laži na Aišu, tj. A govoraše o tome) Mistah, i Hassan, sin Sabita, i (taj poznati) dvoličnjak (licemjerac, hipokrit) Abdullah, sin Ubejja - i on je (taj) koji tražaše (koji je tražio) širenje (razmnožavanje) njega (toga govora, te laži) i sakupljaše njega, i on je (taj) koji je upravljao većinom njega (većinom toga govora, te laži) od njih (između njih) - on i Hamna (Hamneta). Rekla je: Pa se zakleo Ebu Bekr da neće koristiti Mistahu (ni) sa (kakvim) korisnim (postupkom - ni sa kakvom korisnom pomoći) nikada. Pa je spustio Allah, moćan je i veličajan je:

"I neka se ne zaklinju vlasnici vrline (tj. vrli, dobri) od vas...." - do kraja (toga) ajeta, misli (na) Ebu Bekra - "i (vlasnici te imovinske) prostranosti (tj. imućni, bogati - neka se ne zaklinju da će prestati) da daju bližnjima (rođacima svojima), i (tim) bijednicima....." - misli (na) Mistaha - do Njegovoga govora "..... zar nećete voljeti (zar ne volite i vi) da oprašta Allah vama; a Allah je veliki opraštač, milostiv.". Dok je (tj. Te je) rekao Ebu Bekr: "Da, tako mi Allaha! O naš Gospode, zaista mi zaista volimo da opraštaš nama." I vratio je (Ebu Bekr) njemu (Mistahu, tj. obnovio mu je pomoć) sa (onim načinom, sa onom količinom) što je bio (običaja da) pravi (čini, daje njemu prije toga).

GLAVA:

"..... i neka udare (one) sa svojim pokrivačima (za glavu) na svoje džepove (tj. prorezana mjesta na košuljama kroz koja se vidi neki dio tijela, tj. neka pokriju svojim pokrivačima za glavu svoja prorezana mjesta na odjeći kroz koja se vidi neki dio njihovoga tijela).....".

A rekao je Ahmed, sin Šebiba: Pričao nam je moj otac od Junusa, rekao je Ibnu Šihab od Urveta, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

"Pomilovao Allah žene (tih) Iseljenica najprvih (prvih)! Pošto je spustio Allah:

"..... i neka udare (one) sa svojim pokrivačima (za glavu) na svoja prorezana mjesta (na košuljama ispod vrata na prsima).....", rascijepile su (one) svoje plaštove (ogrtače), pa su se pokrile sa njim (sa onim otcijepljenim dijelom od plašta)."

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Ibrahim, sin Nafi-a, od Hasena, sina Muslima, od Safijje, kćeri Šejbeta, da Aiša, bio zadovoljan Allah od nje, govoraše:

Pošto je sišao ovaj ajet:

"..... i neka udare (žene) sa svojim pokrivačima (za glavu) na svoja prorezana mjesta (tj. i neka pokrivačima za glavu prekriju i vrat i prsa)....", uzele su (žene) svoje zastirače (pokrivače, tj. donje haljine), pa su rascijepile njih od strane ivica (opšiva, poruba njihovih), pa su se pokrile sa njima (tj. napravile su od tih otcijepljenih dijelova donje odjeće pokrivače za glavu i obukle su, stavile su one te pokrivače tako

da su im ti pokrivači prekrivali i vrat i prsa, a ne kao u predislamlju što su pokrivače za glavu stavljale tako da bi ih zabacivale ozadi, iza sebe).

SURA FURKANA (SURA FURKAN)

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA.

Rekao je Ibnu Abas: "..... prahom prosutim.", (to) je (ono) što raznosi (nosi, odnosi) njega (taj) vjetar. ".... (kako) je pružio (taj) hlad (tj. tu sjenu)....", (to se odnosi na vrijeme) što je između pojave (rađanja te) zore do pojave (rađanja toga) Sunca. ".... mirujućim...." (to) je (značenja) "daimen": trajnim. ".... na njega (na hlad, sjenu) dokazom.", (to jest:) pojava (rađanje toga) Sunca (je dokaz, pokazivač na postizanje, nalaženje, osjećanje hlada i sjene, tj. da nije Sunca, ne bi se prepoznao hlad, sjena). ".... hilfeten (načinom zamjenjivanja, izmjenjivanja)....", (to znači): ko je (takav da je) prošao njemu od (te) noći (neki) posao, stigao je njega (tj. stići će on njega, naknadiće ga) u (tom) danu; ili je prošao njemu u (tom) danu, stigao je (tj. stići će, naknadiće) njega u (toj) noći.

A rekao je Hasen: ".... pokloni nama od naših supruga.....", (takve supruge, žene koje su) u pokornosti Allaha. I nije (ni jedna) stvar veselija (sretnija) za oko (toga pravoga) vjernika (od toga, kao to) da vidi svoje drago (milo biće) u pokornosti Allaha (u pokornosti Allahu). A rekao je Ibnu Abas: ".... suburen.", je (značenja) "vejlen": teško! (Jao!, tj. Kukanje.). A rekao je je osim njega (osim Ibnu Abasa neko drugi): "Esse'iru" (plamen vatre; ali i ime pakla - ta riječ) je muškoga roda. A "ettese'uru" i "el-idtiramu" je (tj. te obje riječi znače) žestoko gorenje (vatre). ".... tumla alejhi....", je (značenja) "tukre'u alejhi": čita se (čitaju se) njemu; (tumla) je od "emlejtu" (diktirao sam, govorio sam u pero), i "emleltu" (znači isto što i "emlejtu") "Erressu" je (taj izvjesni) rudnik, a njegova množina (tj. množina od izraza "erressu") je "risasun". "..... ma ja'beu (ne mari, ne brine)....", govori se: "Ma abe'tu bihi šej'en (Nisam mario za njega nijednu stvar. - a to znači): ne broji se s njime (ne računa se na njega, ne vodi se računa o njemu uopće). ".... garamen...." je (značenja) "helaken": propast. A rekao je Mudžahid: "..... ve atev...." je (u smislu što i) "tagav": i bili su obijesni (prešli su

granicu, mjeru). A rekao je Ibnu Ujejnete: "..... atijetin (obijesnim vjetrom).....", obijestan je (taj vjetar) bio na (te) blagajnike (tj. anđele koji upravljaju vjetrovima po Božijoj odredbi, pa ih proizvode, šalju daju po određenoj mjeri i količini, jačini - ali ti vjetrovi su prešli tu mjeru i jačinu običnih vjetrova, a misli se na vjetrove koji su uništili pleme Ad, a to prekoračenje mjere i to izlaženje ispod kontrole anđela bilo je opet po Božijoj odredbi).

GLAVA

Njegovoga govora: "Koji će se sakupiti (na sudnji dan) na svojim licima k paklu (oni idući, hodajući), ti su (oni su) gori mjestom i zalutaliji putem (gorega mjesta i zalutalijega puta nego iko).".

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Junus, sin Muhameda, Bagdadija, pričao nam je Šejban od Katadeta, pričao nam je Enes, sin Malika, bio zadovoljan Allah od njega, da je (jedan) čovjek rekao:

"O vjerovijesniče Allaha! Sakupiće se (zar taj) nevjernik (idući, hodajući on) na svome licu (na) sudnjem danu?" Rekao je (Muhamed a.s.): "Zar nije (Allah) koji je dao ići njemu (čovjeku nevjerniku) na (njegove) dvije noge u (toj) ovozemnosti - (zar taj isti Allah nije) moćan (zar da ne bude moćan) na (to) da dadne ići njemu na njegovome licu (na) sudnjem (Sudnjem) danu?" Rekao je Katadete: "Da (jest), tako mi moći (časti) našega Gospoda!"

GLAVA

Njegovoga govora: "I koji neće zvati (tj. ne zovu, ne mole) sa Allahom (nikakvo) božanstvo drugo, i neće ubiti (ne ubijaju tu) osobu koju je zabranio Allah, osim sa (tim) pravom (pravnom presudom da se ubije neka osoba), i neće bludničiti (tj. i ne bludniče), a ko učini to, susresti će kaznu.".

(Riječ "esamen") je (značenja) "el-ukubete": kaznu.

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja od Sufjana, rekao je: pričao mi je Mansur i Sulejman od Ebu Vaila, od Ebu Mejsereta, od Abdullaha. Rekao je (Sufjan): A pričao mi je Vasil od Ebu Vaila, od Abdullaha (Mesudovoga), bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Pitao sam - ili: Upitao se (Upitan) je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Koji (taj) grijeh je kod Allaha veći (od ostalih)?" Rekao je: "Da učiniš Allahu (kakvo božanstvo) ravno (slično Njemu), a On (Allah) je stvorio tebe (a ne neko drugi)." Rekao sam: "Zatim koji?" Rekao je: "Zatim da ubiješ tvoje (svoje) dijete bojaznošću (iz bojazni, iz straha) da se hrani s tobom (pa da te ogladni)." Rekao sam: "Zatim koji?" Rekao je: "Da bludničiš (međusobno) sa ženom tvoga (svoga) susjeda." Rekao je: I sišao je ovaj ajet potvrđivanjem (kao potvrda) za govor poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"I koji neće zvati (tj. ne zovu, ne mole) sa Allahom (nikakvo) božanstvo drugo, i ne ubijaju (tu) osobu koju je zabranio Allah, osim sa (tim) pravom.....".

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Musa-a, izvijestio nas je Hišam, sin Jusufa, da je Ibnu Džurejdž izvijestio njih, rekao je: izvijestio me je Kasim, sin Ebu Bezzeta, da je on pitao Seida, sina Džubejra:

"Da li je (tj. Da li ima) za (onoga) ko je ubio (nekoga) vjernika hotimično (namjerno - da li za njega ima ikakvoga načina, išta) od pokajanja?" Pa sam pročitao njemu (uz to pitanje još i ajet u kome se kaže, u kome stoji):

".... i neće ubijati (ne ubijaju tu) osobu koju je zabranio Allah, osim sa (tim) pravom.....". Pa je rekao Seid: "Pročitao sam nju (tu rečenicu iz toga ajeta, tj. taj ajet) Ibnu Abbasu kao što si (ti) pročitao nju meni, pa je (on) rekao: "Ovaj (ajet) je mekanski, dokinuo (ukinuo) je njega (jedan) ajet medinski koji je (tj. koji se nalazi) u suri Nisa'."

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Bešara, pričao nam je Gunder, pričao nam je Šubete od Mugireta, sina Nu'mana, od Seida, sina Džubejra, rekao je:

Protivili su se (tj. Nisu se složili) stanovnici Kufe u ubijanju (tj. u vezi pitanja ubijanja toga) vjernika (tj. o tome da vjernik ubije vjernika), pa sam putovao (otputovao) u njemu (tj. zbog njega-toga pitanja) k Ibnu Abasu, pa je rekao:

"Sišao je (ajet u suri Nisa') u zadnjem (onome) što je sišlo, i nije dokinula (ukinula) njega (nijedna stvar)."

(A to je ajet u kojem stoji: "A ko ubije vjernika namjeravajući, pa njegova kazna je pakao vječno bivši u njemu....".)

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Šubete, pričao nam je Mansur od Seida, sina Džubejra, pitao sam Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, o Njegovome govoru, uzvišen je:

".... pa njegova kazna je pakao....", rekao je (Ibnu Abas kao odgovor da to znači): "Nema (nikakvoga) pokajanja za njega." A o Njegovome govoru, veličajno je Njegovo spominjanje: "..... ne zovu (ne mole) sa Allahom (nikakvo) božanstvo drugo...." rekao je: Bio je ovaj (ajet za one osobe idolopokloničke) u predislamlju (u paganstvu). Njegov govor: "Udvostručiće se njemu (ta) kazna (na) sudnjem danu i biće vječno u njoj (u vatri pakla) ponižen.".

PRIČAO NAM JE Sad (Sa'd), sin Hafsa, pričao nam je Šejban od Mansura, od Seida, sina Džubejra, rekao je: rekao je Ibnu Ebza:

Upitao se (Upitan) je Ibnu Abas o Njegovome (Allahovom) govoru, uzvišen je:

"I ko ubije vjernika namjeravajući (tj. namjerno), pa njegova kazna je pakao....", i (o) Njegovome govoru: "..... i ne ubijaju osobu koju je zabranio Allah, osim sa pravom....", dok je dopro (do riječi) "Osim (onoga) ko se je pokajao, i vjerovao....", pa sam pitao njega (o tim ajetima), pa je rekao:

"Pošto je sišao (ajet u suri Furkan koji zabranjuje mnogoboštvo, ubijanje i blud), rekli su stanovnici Meke: "Pa već smo skrenuli u

Allahu (tj. u vezi vjerovanja samo u Allaha, jer smo se molili i u pomoć dozivali i neka druga božanstva), i ubijali smo (tu) osobu koju je zabranio Allah osim sa (tim) pravom, i dolazili smo (tim) bezobraštinama (nevaljaštinama, tj. bludu)." Pa je spustio Allah:

"Osim (onoga) ko se je pokajao, i vjerovao je i radio je rad dobar (tj. i činio je dobar posao, dobra djela)....", do Njegovoga govora ".... veliki opraštač, milostiv.".

GLAVA:

"Osim (onoga) ko se je pokajao, i vjerovao je i radio je rad dobar, pa ti (će proći tako da) će zamijeniti Allah njihova loša djela lijepim djelima, a bio je Allah veliki opraštač, milostiv.".

PRIČAO NAM JE Abdan, izvijestio nas je moj otac od Šubeta, od Mansura, od Seida, sina Džubejra, rekao je: Zapovjedio mi je Abdurahman, sin Ebza-a, da pitam Ibnu Abbasa o ovim dvama ajetima:

"A ko ubije vjernika namjeravajući....", pa sam pitao njega, pa je rekao: Nije dokinula (ukinula) njega (nijedna) stvar. I (drugo da ga pitam) o (ajetu):

"I koji neće zvati (ne zovu, ne mole) sa Allahom (nikakvo) božanstvo drugo....", rekao je: Sišao je (taj ajet) o stanovnicima (toga) pridruživanja (Allahu drugih božanstava, tj. Sišao je o mnogoboščima, idolopoklonicima).

GLAVA:

".... pa biće neophodnost." - (a to znači): propast (će biti za vas to vaše smatranje i držanje lažnim mojih ajeta).

PRIČAO NAM JE Umer, sin Hafsa sina Gijasa, pričao nam je moj otac, pričao nam je Aameš, pričao nam je Muslim od Mesruka, rekao je: rekao je Abdullah (Mesudov):

Pet (znakova) već je prošlo (doslovno: već su prošle, prošli - a to će reći: dogodili su se): Dim, i Mjesec (tj. rascijepljenje Mjeseca), i Vizantinci (tj. njihova pobjeda nad Perzijancima), i (taj žestoki) napad (udar) i (ta) neophodnost (nužnost, nerazdvojnost - a šta se pod tim misli, razna su tumačenja): "..... pa biće neophodnost.".

SURA ŠUARA-A (SURA ŠUARA')

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA.

A rekao je Mudžahid: ".... ta'besune.", je (značenja): "tebnune": gradite. ".... hedimun (krhak, lako se mrvi, doslovno: lakosvarljiv u stomaku).", (a to je značenja): mrvi se (komada se na sitne komade) kada se je dotaknulo (kada je dotaknuto). "..... el-musehharine." (to) je (značenja) "el-meshurine": (onih) koji su opčinjeni (omađijani). "Lejketu" i "el-ejketu" je množina (od riječi) "ejketun", a ona je (tj. ta riječ je) množina (jednoga) stabla (tj. jedne vrste stabla; ili, možda, jedne vrste bilja i rastinja). ".... dana (toga) hlada (te sjene)...." (a to) je (značenja): zasjenjivanje (te) kazne njih (tj. ta kazna napravila im je hlad, sjenu da bi se oni svi skupili na jedno mjesto, pa da ih sviju ta kazna obuhvati). ".... mevzunin." je (značenja) "ma'lumin": poznatoga (poznate). "..... kettavdi....", je (značenja) "el-džebeli": (kao) brdo. A rekao je osim njega (neko drugi): ".... le širzimetun....", "ešširzimetu" je mala grupa. ".... u (tim) ničičarima (koji padaju ničice)." (to) je (značenja): (u tim) klanjačima. Rekao je Ibnu Abas: ".... leallekum tahludune (možda vi da budete vječni)." (ovdje izraz "leallekum") je (značenja) "ke ennekum" (keennekum): kao da ćete vi (biti vječni). "Erri'u" je (izraz za te) uzvisine (uzdignute predjele) od Zemlje (od zemaljske površine, od tla), a njegova množina je "rijeatun" (tj. množina izraza "ri'un" je "rijeatun"). A "erja'un" je jednina (od riječi) "rijeatun". ".... mesani'a....": svaka zgrada (građevina) pa ona je (svaka zgrada je takav pojam za koji se može upotrijebiti izraz) "masneatun" (a množina od "masneatun" je "mesani'u"). "Ferihine" je (značenja) "merihine": oholi (bivši od velikoga veselja i radosti). ".... farihine." je u njegovome značenju (tj. ima značenje kao i "ferihine" i "merihine"). A govori se (da) "farihine" (znači što i): "hazikine" (vješti, iskusni bivši). ".... ta'sev....": ono (tj. to) je najžešća (ta) pokvarenost (tj. izraz "ta'sev"

je oznaka za najveću pokvarenost), i (glagolu jednini ima ovakav oblik:) "ase", "jeisu", "ajsen". "El-džibilletu" je (značenja) "el-halku": stvaranje. "Džubile" je (značenja) "hulika": stvorio se je. I od njega (od toga korijena i izraza) su (riječi) "džubulen", i "džibilen" i "džublen" (to su sve načini na koje se čita riječ "džibillen" iz sure Jasin) - misli (pod tim svima izrazima na) stvaranje (tj. na stvorenja, na ljude). Rekao je njega (tj. Rekao je to) Ibnu Abbas.

GLAVA:

"I ne ponizi me (ne učini poniženim mene na) dan (kada) se prožive (oni).".

A rekao je Ibrahim, sin Tahmana, od Ibnu Ebu Zi'ba, od Seida, sina Ebu Seida, Makburije, od njegovoga oca, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Zaista je Ibrahim - na njega blagoslov (milost) i pozdrav (spas, mir)! - vidio (tj. vidjeće on) svoga oca (na) sudnjem danu (u takvom stanju) na njemu je (na ocu Ibrahimovom je ta) prašina i (taj) prah (a neki kažu da "el-kateretu" znači: crnina, crnina od prašine). Prašina (ta) je (taj) prah (tj. i "el-gaberetu" ima isto značenje kao i "el-kateretu" - obje riječi znače: prašina, prah; ali, kako je već navedeno, "gaberetun" znači prašina, a "kateretun" crnina, gar od prašine).

PRIČAO NAM JE Ismail, pričao nam je moj brat od Ibnu Ebu Zi'ba, od Seida Makburije, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Susresti će Ibrahim svoga oca, pa će reći: "O moj Gospode! Zaista Ti si obećao meni da nećeš poniziti mene (na) dan (kada) se prožive (vaskrsnu, uskrsnu oni)." Pa će reći Allah: "Zaista Ja sam zabranio (taj) raj na nevjernike (tj. nevjernicima)."

Njegov govor: "I opominji tvoju (svoju) rodbinu (rođake) najbližu (najbliže). I spusti tvoje (svoje) krilo...." (a to znači): ublaži (umekšaj) tvoju (svoju) stranu.

PRIČAO NAM JE Umer, sin Hafsa sina Gijasa, pričao nam je moj otac, pričao nam je Aameš, pričao mi je Amr, sin Murreta, od Seida, sina Džubejra, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Pošto je sišao (ajet) "I opominji tvoju (svoju) rodbinu najbližu (najbliže rođake).", popeo se je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, na (brdo) Safa, pa je počeo (da) doziva (da viče):

"O Fihrovići! O Adijjovići!" Za plemena (tj. na ogranke od plemena) Kurejševića (izgovarajući poziv, uzvik pojedinačno) dok su se sakupili. Pa je učinio (izvjesni taj) čovjek, kada nije mogao da izađe (na brdo Safa na taj poziv), (učinio je to da) je poslao (svoga nekoga) poslanika zato (da on) pogleda šta je ono (tj. šta je to bilo). Pa je došao Ebu Leheb i Kurejševići. Pa je rekao:

"Da li si vidio vas (tj. Šta mislite) da sam izvijestio vas (tj. da vas izvijestim) da je (neko) konjaništvo u (toj) dolini (koje) hoće da navali na vas, da li ste bili (da li bi vi bili) moji potvrđivači (tj. da li bi vi vjerovali meni)?" Rekli su: "Da. Nismo iskusili (u odnosu) na tebe (ništa drugo) osim istinu." Rekao je: "Pa zaista ja sam (jedan) opominjač vama pred kaznu (jednu) žestoku." Pa je rekao Ebu Leheb: "Propast tebi (u) ostalom (dijelu ovoga) dana (tj. Propao ti prije kraja, prije svršetka ovoga dana danas)! Zar si za ovo (zbog ovoga) sakupio nas?!" Pa je sišao (ajet):

"Propale dvije ruke Ebu Leheba i propao (on)! Nije koristilo (tj. Neće koristiti) njemu njegovo imanje i (tj. a niti ono) što je stekao.".

PRIČAO NAM JE Ebu Jeman (Ebul-Jeman), izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, rekao je: izvijestio me je Seid, sin Musejeba, i Ebu Selemete, sin Abdurahmana, da je Ebu Hurejrete rekao:

Ustao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, kada je spustio Allah (ajet): "I opominji tvoju (svoju) rodbinu najbližu.", rekao je: "O družino Kurejševića!" Ili (je rekao jednu) riječ sličnu njoj (tj. slično tome povikivanju "O družino Kurejševića!"). Kupite sebi vaše

(svoje) osobe (svoje duše od Uzvišenoga Allaha vjerovanjem i dobrim djelima da vas On ne kazni). Neću koristiti vama od (tj. kod) Allaha (nijednu) stvar (ništa). O Abdumenafovići! Neću koristiti vama od Allaha (tj. kod Allaha; ili: Neću koristiti vama da spriječim od vas kaznu od Allaha nijednu) stvar (ništa, nimalo). O Abbase, sine Abdulmuttaliba! Neću koristiti tebi od Allaha (kod Allaha nijednu) stvar. I o Safijja, tetko poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio! Neću koristiti tebi od (kod) Allaha (nijednu) stvar. I o Fatimo, kćeri Muhameda, pomilovao ga Allah i spasio, pitaj me (tj. traži od mene), šta hoćeš (tj. koliko hoćeš) od moga imanja! Neću koristiti tebi od (kod) Allaha (nijednu) stvar (ništa)."

Slijedio je njega (Ebul-Jemana) Asbag od Ibnu Vehba, od Junusa, od Ibnu Šihaba.

ENNEMLU (NEML)

"El-hab'u" je (ono) što si pokrio (sakrio, tj. sakrivena stvar). ".... la kibele...." je (značenja) "la takate": nema snage (moći nikakve). "Essarhu" je svaki malter (koji) se je uzeo (tj. napravio, izradio) od prozirnoga stakla. A "essarhu" je (itaj) dvorac; i njegova skupina (tj. a množina od "sarhun") je "suruhun".

A rekao je Ibnu Abas: ".... i za nju je prijestolje (tj. ona ima jedno prijestolje)....", (to) je (značenja) krevet (tj. ovdje "aršun" znači što i izraz "serirun-krevet"). "kerimun (plemenit)" (to) je (značenja): ljepota (toga) pravljenja i skupoće (te) cijene (osobine su toga prijestolja, toga kreveta njezinoga). ".... muslimane (predani).", (to) je (značenja) "tai'ine": pokorni (pokoravajući se oni). ".... redife....", je (značenja) "ikterebe": približio se je (približilo se je). ".... džamideten.....", je (značenja) "kaimeten": stajačica (stojeća, stojeće). ".... evzi'ni...." je (značenja) "idž'alni": učini me (u smislu: potakni me, nadahni me). A rekao je Mudžahid: ".... nekkiru....", je (značenja) "gajjiru": izmijenite. ".... i nama se je dalo (to) znanje....", govori njega (tj. to govori, kaže) Sulejman. "Essarhu" je (jedan) bazen vode (što) je udario (stavio) na njega Sulejman (neka prozirna) stakla (što) je dao obući njih njemu (tj. što je prekrio njima njega - tj. sa tim staklima prekrio je bazen).

EL-KASASU (KASAS)

".... svaka stvar je propala osim Njegovoga lica...." - (to znači) osim Njegove vladavine; a govori se (da to znači: svaka stvar je propala - doslovno: svaka stvar je propadač -) osim (onoga posla, djela) što se je htjelo s njim lice Allaha.

A rekao je Mudžahid: ".... el-enba'u....", je (značenja) "el-hudžedžu": dokazi.

Njegov govor: "Zaista ti nećeš naputiti koga si volio, a ali (tj. nego) Allah napućuje koga hoće,....".

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, rekao je: izvijestio me je Seid, sin Musejjeba, od svoga oca, rekao je:

Pošto je prisustvovala (došla) Ebu Talibu (njegova) smrt, došao je njemu poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je našao kod njega Ebu Džehla i Abdullaha, sina Ebu Umejjeta sina Mugireta, pa je rekao:

"O moj striče! Reci: Nema božanstva osim Allah!, (tu jednu) riječ (da) se prepirem za tebe s njom (tj. na osnovu nje) kod Allaha." Pa je rekao Ebu Džehl i Abdullah, sin Ebu Umejjeta: "Zar izbjegavaš (tj. Zar ne želiš) vjeru Abdulmutaliba?" Pa neprestano poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, izlaže (nudi) nju (tu riječ, rečenicu) njemu, a njih dvojica povraćaju (tj. obraćaju) se na njega s tom (svojom) izrekom (tako) dok (čak da) je rekao Ebu Talib zadnje što je govorio njima:

"Na vjeri Abdulmutaliba." I nije htio da izgovori (da rekne): "Nema božanstva osim Allah!" Rekao je: Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Tako mi Allaha zaista tražiću oprost svakako za tebe dok se ne zabrani meni o tebi (da se brinem, tj. dok mi se ne zabrani za te da se zauzimam i molim za oprost i pomilovanje tebe)." Pa je spustio Allah:

"Nije bilo za Vjerovijesnika i (niti za one) koji su vjerovali (nije za njih to) da traže oprost za (te) idolopoklonike....". I spustio je Allah o Ebu Talibu, pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista ti nećeš uputiti koga si volio, a ali (tj. nego) Allah upućuje koga hoće....". Rekao je Ibnu Abbas: ".... posjednika (te) snage (tj. snažne)...." (to znači): neće podignuti (tj. ne može podignuti) njih (ključeve ta) skupina od (tih jakih, snažnih) ljudi. ".... le tenu'u....", je (značenja) "le tuskilu": zaista doteščava (ta množina ključeva skupini jakih, snažnih ljudi). ".... prazno (od svega)...." - osim od spominjanja Musa-a. ".... el-ferihine." je (značenja) "el-merihine": pretjerano vesele (do oholosti). ".... kussihi...." je (značenja): slijedi njegov trag. A ponekad biva (to značenja, tj. taj izraz kassa, jekussu nekad znači to) da priča (taj) govor: "Mi ćemo pričati (ispričati) tebi....". "..... an džunubin...." je (značenja) "an bu'din": iz daljine. I (izraz) "an dženabetin" je jedno (tj. i taj izraz ima isto značenje kao i "an džunubin"), i "an idžtinabin" također (ima isto značenje kao i "an džunubin", tj. sva tri ta izraza znače jedno: iz daljine). ".... jebtišu (jebtiše)...." i "jebtušu" (znače isto: navali, navaljuje, silom odbija). ".... jetemirune....", je (značenja) "jetešaverune": zdogovaraju se (međusobno). "El-udvanu", i "el-adau" i "etteaddi" je jedno (tj. sve tri te riječi imaju isto značenje: neprijateljstvo). ".... anese...." je (značenja) "ebsare": vidio je. "El-džizvetu" (el-džezvetu) je grubi komad od (gorećega, zapaljenoga) drveta (što) nije u njemu plamen (u kojem nema plamena - a to će reći: ugarak, glavnja). A "eššihabu" je (komad gorećega, upaljenoga drveta takvoga što) je u njemu plamen (koje ima plamen). A (te) zmije su (se razvile u mnoge) rodove (vrste, rase): "el-džannu", i "el-efai" i "el-esavidu". ".... rid'en...." je (značenja) "mu'inen": pomagačem (kao pomagača). Rekao je Ibnu Abas: ".... jusaddikuni...." (da potvrđuje mene, tj. "juinuni": da pomaže mene).

A rekao je osim njega (osim Ibnu Abasa neko drugi): ".... se nešuddu...." je (značenja) "se nuinuke": pomoći ću tebe. Kada god si dao moć (snagu jednoj) stvari, pa već si učinio njoj mišicu (od ruke, tj. rekne se da si joj osnažio mišicu, ruku). "..... makbuhine...." je (značenja) "muhlekine": upropašteni (propali). "..... vassalna...." je (značenja) "bejjennahu": objasnili smo njega; i "etmemnahu": upotpunili smo njega. "..... judžba...." je (značenja) "judžlebu": privlači

se (dovodi se). ".... betiret....", je (značenja) "eširet": bila je uobražena (ohola; ili: bila je nezahvalna i nezadovoljna; tj. bila je obijesna ta oblast svojim životom, u svome životu). "..... u njihovu majku (jednoga) poslanika...." - majku (tih) oblasti (tih sela i naseobina; a to se misli na): Meku i (ono) što je okolo (oko) nje. ".... tukinnu...." je (značenja) "tuhfi": sakriva (sakrivaju prsa). "Eknentuš-šej'e": sakrio sam (izvjesnu) stvar, (to je značenja što i) "ahfejtuhu": sakrio sam je. A "kenentuhu" je (značenja) "ahfejtuhu": sakrio sam je; i "azhertuhu": pokazao sam je. (Dakle, može značiti dva suprotna značenja kad se kaže "kenentuhu".). "....jao, kao da Allah...." (to) je (značenja) kao (i ajet): "Zar nisi vidio da Allah prostire (tu) opskrbu i određuje (na određenu količinu, tj. i skučuje, ograničava).....", (a to znači:) rasprostranjuje mu (tj. obogaćuje ga - čovjeka) i stješnjava ga (ograničava mu opskrbu, osiromašuje ga).

GLAVA:

"Zaista (Allah) koji je uzakonio (propisao, tj. objavio) tebi Kur'an....".

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Mukatila, izvijestio nas je Ja'la, pričao nam je Sufjan El-Usfurija od Ikrimeta, od Ibnu Abasa:

"...., zaista vraćač je tebe ka (jednom) mjestu ponovnoga vraćanja (povratka)....": (to znači) ka Meki (tj. vratiće te u Meku ponovno kao pobjednika nad onima koji te sada prisiljavaju da se iseliš iz nje, da odeš iz nje u Medinu).

(Drugi taj izraz "mead" tumače kao ponovno proživljenje i sudnji dan; a neki to tumače kao raj itd..)

EL-ANKEBUTU (ANKEBUT)

Rekao je Mudžahid: ".... mustebsirine.", je (značenja) "daleleten": zalutali. A rekao je (drugi neko) osim njega: "El-hajevanu" i "el-hajju", je jedno (tj. istoga je značenja: živ, a to će reći: život). ".... pa zaista znaće svakako Allah....", znao je (tj. zna) Allah to. Ona (ova rečenica, ovaj ajet) je samo u stupnju (na stepenu, tj. u smislu): ..... pa zaista razlikovaće Allah (tj. staviće razliku Allah, pokazaće razliku, odliku,

posebnost Allah i onih koji govore istinu i onih koji lažu, i koji vjeruju i koji su dvolični), kao Njegov govor (što i ističe):

"Zato (da) razlikuje (da pokaže razliku, da razdvoji) Allah (to) rđavo (ružno)....". "..... eskalen mea eskalihim.....", je (značenja) "evzaren mea evzarihim": terete (neke još) sa svojim teretima (tovare sa svojim tovarima).

ELIF LAM MIM GULIBETIR-RUMU (ELIF LAM MIM. GULIBETIR-RUMU)

".... pa neće se povećavati (umnožavati, neće rasti)....", (to znači) ko je dao (neki dar, a on za taj svoj dar) sebi traži više (vrijednije nešto), pa nema (od Allaha nikakve) nagrade njemu u njoj (u toj radnji darovanja, tj. za taj dar).

Rekao je Mudžahid: "..... juhberune.", je (značenja) "juna'amune": učiniće se njima ugodnost (ugodno življenje). "..... jemhedune.", je (značenja) "jusevvunel-medadži'a": ujednačiće (uravnaće oni - sebi - svoje) postelje (ležnice, ležaje). "El-vedku" je (što i) "el-metaru": kiša. Rekao je Ibnu Abas: "..... da li je za vas (tj. da li imate vi) od (onoga) što su posjedovale vaše desnice....", (to je objavljeno kao primjer) o (njihovim) božanstvima i o Njemu (Uzvišenome Allahu). ".... plašite se njih...." - da naslijede vas kao što naslijeđuje neki (od) vas nekoga. ".... jassadde'une." (to) je (značenja) "jeteferrekune": razilaze se (tj. razići će se, rastaviće se oni). ".... fasda' (pa javno, glasno govori, reci, istupi - a to znači: rastavi se od tajnosti).....". A rekao je osim njega (osim Ibnu Abasa neko drugi): "Du'fun" i "da'fun" su dva jezika (dva narječja, a obje riječi znače: slabost, staračka nemoć). A rekao je Mudžahid: ".... essu'a....", je loše postupanje, kazna (onima) koji loše postupaju (griješnicima).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Kesira, pričao nam je Sufjan, pričao nam je Mansur i Aameš od Ebu Duha-a, od Mesruka, rekao je:

Dok čovjek (neki) priča u Kindetu (mjestu u Kufi; ili: u grupi ljudi iz plemena Kindete), pa je rekao (u tom pričanju): Doći će (jedan) dim (na) sudnjem danu, pa će uzeti za sluhove (tih) dvoličnjaka i njihove vidove, (a) uzeće (toga) vjernika kao (ta) prehlada (kijavica, nazeb). Pa

smo se uplašili (kada nam je to ispričao). Pa sam došao Ibnu Mes'udu (i to mu ispričao), a bio je naslonjen, pa se je rasrdio, pa je sjeo, pa je rekao:

"Ko je znao (tj. Ko zna neku stvar), pa neka rekne (ono što zna). A ko nije znao (ko ne zna nešto), pa neka rekne: "Allah je znaniji (od svakoga, tj. Allah najbolje zna to)." Pa (tj. Jer) zaista od (čovjekovoga) znanja (učenosti) je (i to) da rekne za (ono) što neće znati (tj. za ono što ne zna): "Neću znati (Ne znam)." Pa (Jer) zaista Allah je rekao Svome vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio:

"Reci: Ne pitam (tj. Ne molim) vas na njega (za njega - za uvođenje u Islam ništa) od nagrade, i nisam ja od (tih takvih) koji se opterećuju (natežu, koji se iskazuju za one što nisu, koji se ponašaju neprirodno - a u to se ubraja prikazivanje da nešto znaš što, u stvari, ne poznaješ).". I zaista Kurejševići su se usporili od (primanja) Islama, pa je zvao na njih (tj. proklinjao ih je) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Moj Bože! Pomozi me na njih (protiv njih) sa sedam (nerodnih godina) kao sedam (godina) Jusufa (kao sedam Jusufovih godina)." Pa je uzela njih (jedna) godina, čak (tako da) su propali u njoj, i jeli su (tu) mrljinu (uginulu životinju) i (te) kosti. I vidi (tada izvjesni, gladni) čovjek (prostor) što je između neba i Zemlje kao oblik (poput toga) dima. Pa je došao njemu Ebu Sufjan, pa je rekao: "O Muhamede! Došao si (da) zapovijedaš nama za spajanje (povezivanje te) rodbine, a zaista tvoj narod (tj. ljudi tvoga naroda) već su propali, pa moli Allaha!" Pa je čitao (pročitao, proučio):

"Pa pripazi se dana (kada) će donijeti nebo dim jasan.", do Njegovoga govora: ".... vraćači (ponovno u bezvjerstvo).". Pa zar će se otkriti (otkloniti) od njih kazna drugoga svijeta (tj. onoga svijeta, sudnjega dana) kada je došla (tj. kada dođe)? Zatim su se vratili (ponovno oni) ka svome bezvjerstvu, pa to je Njegov govor, uzvišen je:

"Dana (kada) navalimo (tom izvjesnom) navalom najvećom.....", (to se odnosi - kaže Ibnu Mes'ud - na) dan Bedra. I "neophodnost (nerazdvojenost, nužnost se takođe odnosi na) dan Bedra."

"Elif Lam Mim. Nadvladali su se (tj. Nadvladani su ti) Vizantinci.", do "..... nadvladaće (oni).", i Vizantinci (koji su spomenuti u tom ajetu) već su prošli (doslovno: već je prošao - dogodio se njihov slučaj).

GLAVA:

"Nema zamjenjivanja za stvaranje Allahovo.....", (to znači): za vjeru Allaha (Allahovu).

Stvaranje (tih) prvih je (značenja) vjera (tih) prvih. A (taj) način stvaranja je (vjera) Islam.

PRIČAO NAM JE Abdan, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Junus od Zuhrije, rekao je: izvijestio me je Ebu Selemete, sin Abdurahmana, da je Ebu Hurejrete, bio zadovoljan Allah od njega, rekao: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Nema (nijednoga) od rođenoga (djeteta da je drukčije rođeno) osim (tako da) se rađa na (tom izvjesnom) načinu stvaranja (tj. na Islamu vjeri - na vjeri Islamu), pa njegova dva roditelja požidove njega (dijete), ili pokrste njega ili učinu njega (učine ga, učinu ga) pristalicom maga, kao što se proizvede (oteli kao tele ta) životinja životinjom svom (cijelom, tj. sa ispravnim udovima). Da li osjećate u njima (Da li ste vidjeli među životinjama ijednu) od odsječenoga nosa (da se otelila odsječenoga nosa, ili uha)?" Zatim govori (tj. reče):

"..... način stvaranja Allahovoga koje je (to što je) stvorio (te) ljude na njemu; nema zamjenjivanja za stvaranje Allahovo; to je (ta) vjera ispravna....."."

LUKMAN

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA.

"..... ne udružuj sa Allahom (nikoga i ništa), zaista (to) udruživanje (tj. mnogoboštvo) je zaista nasilje veliko.".

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Džerir od Aameša, od Ibrahima, od Alkameta, od Abdullaha (Mes'udovoga), bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: Pošto je sišao ovaj ajet:

"Koji su vjerovali i nisu pomiješali svoje vjerovanje sa nasiljem....", teško je bilo (djelovalo) to na drugove poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa su rekli:

"Koji (od) nas nije pomiješao svoje vjerovanje sa (nekim) nasiljem?" Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Zaista ono nije s tim (se računalo, tj. nije se mislilo na to - na obična nasilja raznih vrsta). Zar nećeš čuti (tj. Zar ne slušaš i ne skrećeš pažnju) ka govoru Lukmana za svoga sina (tj. koji je rekao svome sinu):

"....., zaista (to) udruživanje (tj. mnogoboštvo) je zaista nasilje veliko.".

GLAVA

Njegovoga govora: "Zaista Allah je (taj jedini što je) kod Njega znanje (toga) Časa (tj. časa propasti svijeta, ili: časa sudnjega dana)....".

PRIČAO MI JE Ishak od Džerira, od Ebu Hajjana, od Ebu Zur'ata, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, bio (jednoga) dana pokazivač za (te) ljude (tj. pokazao se je ljudima, izašao je jednoga dana među izvjesne ljude) pošto je došao (tj. kadli dođe) njemu (neki) čovjek ide (tj. idući pješice), pa je rekao:

"O poslaniče Allaha! Šta je (islamsko) vjerovanje?" Rekao je: "Vjerovanje (to) je da vjeruješ u Allaha, i Njegove anđele, i Njegove poslanike, i Njegovo susretanje i (da) vjeruješ u (to) proživljenje zadnje." Rekao je: "O poslaniče Allaha! Šta je Islam?" Rekao je: "Islam je da obožavaš Allaha i (da) ne udružuješ s Njim (nijednu) stvar (ništa), i (da) uspostavljaš (tu) molitvu, i (da) daješ (taj) zekat uzakonjeni i

postiš (mjesec) ramadan." Rekao je: "O poslaniče Allaha! Šta je (to) uljepšavanje (tj. lijepo i iskreno vršenje vjerskih obreda i pobožnih djela)?" Rekao je: "Uljepšavanje (to) je (u tome) da obožavaš Allaha kao ti (da) vidiš Njega. Pa ako nisi bio (u takvoj prilici da) vidiš Njega (ako Ga ne vidiš, ako ti Njega ne vidiš, tj. ako ne viđah ti Njega), pa zaista On vidi tebe." Rekao je: "O poslaniče Allaha! Kada je (tj. Kada će biti, nastupiti) Čas? (Tj. čas propasti svijeta, čas smaka svijeta.)." Rekao je: "Nije (ovaj) upitani o njemu (o tom času) znaniji od (toga) zapitkivača (od tebe koji pitaš, tj. Ja ništa o tom času ne znam više od tebe), a ali (tj. nego) pričaću ti o njegovim znakovima. Kada je rodila (Kada rodi izvjesna) žena svoju gospodaricu, pa to je od njegovih znakova. I kada su bili (kada budu ti) bosi, goli glave (tj. poglavice, glavni rukovodioci tih) ljudi, pa to je (doslovno: to ti je) od njegovih znakova. U pet (tajni spada znanje tačnoga dana kada će biti taj Čas - a to pet tajni su takve da) neće znati (tj. ne zna) njih (niko drugi) osim Allah:

"Zaista Allah je (taj što je) kod njega znanje Časa, i (On) spušta (tu) kišu, i zna šta je u (tim) maternicama.....". Zatim je otišao (taj) čovjek. Pa je rekao (Muhamed a.s.):

"Vratite meni (njega)." Pa su uzeli (poduzeli mjere) zato (da) vrate (oni njega), pa nisu vidjeli (nijedne) stvari (nikoga, ništa). Pa je rekao: "Ovo (To) je (bio) Džibril. Došao je zato (da) pouči (te) ljude njihovoj vjeri."

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Sulejmana, rekao je: pričao mi je Ibnu Vehb, rekao je: pričao mi je Umer, sin Muhameda sina Zejda sina Abdullaha sina Umera, da je njegov otac pričao njemu da Abdullah, sin Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (da) je rekao: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ključevi (toga) odsutnoga (tj. neviđenoga, nepoznatoga - a to će reći: Ključevi tajni) su pet (osnovnih tajni)." Zatim je čitao (pročitao ajet koji počinje ovako):

"Zaista Allah je (taj što je) kod Njega znanje Časa,....".

(Taj ajet se nalazi na kraju sure Lukman.)

TENZILUSSEDŽDETI (TENZILU-EL-SEDŽDETI)

A rekao je Mudžahid: ".... mehinin.", je (značenja) "da'ifin": slabe (nejake, nejačke, a to je takva) voda (tj. sperma, sjeme toga) čovjeka (obilježena i opisana). "..... dalelna....", je (značenja) "helekna": propali smo. A rekao je Ibnu Abas: "El-džuruzu" je (tlo, zemlja) koja je (takva da) se njoj ne nakišnjava (da joj se ne daje kiša drukčija) osim kišom (osim kiša takva koja) neće koristiti njoj (nijednu) stvar (osim kiša koja joj ništa ne koristi). ".... nehdi (umjesto: jedhi)....", je (značenja) "nubejjinu": objašnjavamo.

GLAVA

Njegovoga govora: "Pa neće znati (tj. Pa ne zna nijedna) osoba šta se je sakrilo za njih....".

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan od Ebu Zinada, od Aaredža, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Rekao je Allah, blagosloven je i uzvišen je!:

"Dao sam izbrojiti (tj. Pripravio, pripremio sam) za Svoje robove dobre (ono) što nije (nijedno) oko vidjelo, a niti uho čulo, a niti je pokazalo se na srcu (nijednoga) čovjeka (tj. i niti je ikome to na um palo, niko to nije ni zamislio)." Rekao je Ebu Hurejrete: "Čitajte, ako ste htjeli (ako hoćete):

"Pa neće znati (ne zna nijedna) osoba šta se je sakrilo za njih (tj. njima) od stalnosti (tj. od veselosti) očiju.....""." A pričao nam je Sufjan, pričao nam je Ebu Zinad od Aaredža, od Ebu Hurejreta, rekao je: Rekao je Allah slično njemu (prethodnom hadisu). Reklo se je Sufjanu: "Predanjem (od Muhameda a.s., je li to rekao Ebu Hurejrete, ili je od sebe sam rekao)?" Rekao je (Sufjan): "Pa koja stvar je (tj. Pa šta je drugo)? Rekao je Ebu Muavijete od Aameša, od Ebu Saliha: Čitao je Ebu Hurejrete:

".... kurrati (stalnosti, tj. veselosti - u množini umjesto u jednini "kurreti")......".

PRIČAO MI JE Ishak, sin Nasra, pričao nam je Ebu Usamete od Aameša, pričao nam je Ebu Salih od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio:

"Govori Allah, uzvišen je:

"Dao sam izbrojati (tj. Pripravio sam, Pripremio sam) za Svoje robove dobre što nije oko vidjelo, a niti uho čulo, a niti se je pojavilo na srcu čovjeka (a niti je ikome na um palo - to što sam im pripravio kao) zalihu (pohranu, opskrbu ostavljenu za njih), pusti (ono) što se je dalo vama nadviriti na njega (tj. osim onih uživanja koja vi već poznajete)." Zatim je čitao: "Pa neće znati (ne zna ni jedna) osoba šta se je sakrilo za njih od stalnosti (doslovno: od hladnoće, a to znači od veselosti, veselja) očiju (kao) nagrada za (ono) što radijahu (oni, doslovno: što su bili običaja da rade oni).".

EL-AHZABU (AHZAB)

A rekao je Mudžahid: "..... sajasihim.....", je (značenja) "kusuruhum": njihovi dvorci.

"Vjerovijesnik je bliži (preči) za (te) vjernike od njihovih osoba (tj. od njih samih sebi).....".

PRIČAO MI JE Ibrahim, sin Munzira, pričao nam je Muhamed, sin Fulejha, pričao nam je moj otac od Hilala, sina Alije, od Abdurahmana, sina Ebu Amreta, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Nema (nijednoga) od vjernika (da je u drukčijem položaju) osim (takvom), a ja sam (tj. da sam ja) najbliži (tj. najpreči) čovjek za njega

(njemu) u ovozemnosti i drugome svijetu. Čitajte, ako ste htjeli (tj. ako hoćete):

"Vjerovijesnik je bliži (preči) za (te) vjernike od njihovih osoba....". Pa koji god vjernik je ostavio (poslije svoje smrti neko) imanje, pa neka naslijedi njega njegova rodbina, ko su (god oni) bili (tj. ko god bili ti njegovi rođaci, koji god bili ti njegovi rođaci). Pa ako je ostavio (vjernik neki) dug (dugovanje) ili propadanje (tj. porodicu izloženu propasti zbog toga što nema ništa, a niti imaju nekoga da se brine za njih), pa neka dođe meni, i ja sam njegov zaštitnik (pokrovitelj, tj. pomagač)."

GLAVA:

"Zovite ih za njihove očeve (vežući ih, tj. Zovite ih po njihovim očevima pravima, rođenima), ono (tj. to) je pravednije (tj. ispravnije) kod Allaha.....".

PRIČAO NAM JE Mualla, sin Eseda, pričao nam je Abdulaziz, sin Muhtara, pričao nam je Musa, sin Ukbeta, rekao je: pričao mi je Salim od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je Zejd, sin Hariseta, slobodnjak (oslobođeni rob) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (bio u takvom položaju među nama da) ne dozivasmo njega (drukčije, tj. nismo mi bili uobičajili da zovemo njega drukčije) osim Zejd, sin Muhameda, dok je sišao (tj. te je sišao) Kur'an (ajet):

"Zovite ih za njihove očeve (ih vežući, tj. po njihovim očevima rođenim), ono (tj. to) je pravednije kod Allaha.....".

GLAVA:

"..... pa od njih je (neko takav) ko je izvršio svoj ugovor (zavjet), a od njih je (neko takav) ko iščekuje (da to učini), a nisu zamijenili (nikakvim) zamjenjivanjem.".

"Nahbehu", je (značenja) "ahdehu": svoj ugovor (zavjet, svoju obavezu - jer se rekne da je svak dao obavezu, zavjetovao se da će

umrijeti, ko se je god rodio). ".... aktariha.....", je (značenja) "dževanibuha": njezine strane. "..... elfitnete le atevha.....", je (značenja) "le aatavha": zaista bi dali (oni) nju (kušnju, smutnju, tj. pobunu).

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Bešara, pričao nam je Muhamed, sin Abdullaha, El-Ensarija, rekao je: pričao mi je moj otac od Sumameta, od Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Mislimo (da) je ovaj ajet sišao o Enesu, sinu Nadra:

"Od (tih) vjernika su (neki) ljudi (takvi da) su bili istiniti (u onome) što su se obavezali Allahu na njega (tj. što su dali kao ugovor, zavjet Allahu na njega, za njega).....".

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, rekao je: izvijestio me je Haridžete, sin Zejda sina Sabita, da je Zejd, sin Sabita, rekao:

Pošto smo prepisivali (prenosili, tj. umnožavali u više primjeraka te) listove (stranice Kur'ana) u (te) zbirke, izgubio sam (jedan) ajet od sure Ahzab (a koji ajet) slušah (od) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) čita njega. Nisam našao njega (tj. taj ajet ni) sa jednim (drugim čovjekom - ni kod jednog drugog čovjeka) osim sa Huzejmetom El-Ensarijom koji je (taj što je) učinio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, njegovo svjedočenje (kao) svjedočenje dvojice (nekih drugih) ljudi (a to je ajet):

"Od (tih) vjernika su (neki) ljudi (takvi koji) su bili istiniti (u onome) što su se obavezali Allahu na njega.....".

GLAVA:

Njegov govor: "O Vjerovijesniče! Reci tvojim (svojim) suprugama: Ako htijaste (vi - doslovno: Ako ste vi bile takve da hoćete vi taj) život najbliži (tj. ovozemni život) i njegov nakit, pa dođite (vi da) dadnem nasladu (tj. neku vrijednost, vrijednosni predmet kao opskrbu za određeno vrijeme koje treba da čekate nakon razvoda braka do ponovne

udaje), i (da) pošaljem (tj. i da razvjenčam) vas slanjem lijepim (tj. na lijepi način da vas razvjenčam od sebe).".

A rekao je Mamer: "Etteberrudžu" je da izvadi (tj. da pokaže žena) svoje ljepote. ".... običaj Allaha....." (što) je sebi uobičajio njega, učinio je njega (tj. Allahov propis i zakon koji je Allah stvorio i odredio, propisao u raznim vidovima života i postojanja, egzistencije).

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, rekao je: izvijestio me je Ebu Selemete, sin Abdurahmana, da je Aiša, bio zadovoljan Allah od nje, supruga Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, izvijestila njega da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, došao njoj kada je zapovjedio Allah da dadne birati svojim suprugama (ženama Muhameda a.s. da one sebi odaberu ili će živjeti one sa Muhamedom a.s. u braku sa jednostavnim i skromnim životom, ili će se razvesti, razvrgnuti s njime brak svoj da bi potražile sebi udobnije življenje na ovome svijetu), pa je počeo sa mnom (od mene prve) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Zaista ja sam spominjač tebi (tj. spomenuću ti jednu) stvar, pa nije na tebe (obavezno) da tražiš žurbu, čak (pričekaj da) se zdogovoriš (ti sa) tvoja (svoja) dva roditelja." A već je znao da moja dva roditelja nisu bila (takva da) njih dva zapovjede meni za njegovo rastavljanje (tj. da se razvedem s njim, od njega). Rekla je: Zatim je rekao: "Zaista Allah je rekao:

"O Vjerovijesniče! Reci tvojim (svojim) suprugama.....", do potpunosti (tj. pročitao je do kraja ta) dva ajeta. Pa sam rekla njemu: "Pa o kojem ovome (da) se zdogovaram (sa) svoja dva roditelja (A zašto, zbog čega da se konsultujem radi ovoga sa roditeljima)? Pa (kad) zaista ja hoću Allaha, i Njegovoga poslanika i (tu) kuću zadnju (tj. i onaj svijet - a to će reći: sreću na budućem svijetu, a ne naslade ovoga svijeta)."

GLAVA

Njegovoga govora: "A ako ste bile (vi takve da) hoćete (tj. A ako htijaste vi zadovoljstvo) Allaha, i Njegovoga poslanika i (tu) kuću

zadnju (tj. nagradu budućega svijeta), pa zaista Allah je dao izbrojiti (tj. pripravio je) za (one) koje čine lijepa (dobra djela) od vas (između vas) nagradu veliku.".

A rekao je Katadete: "I spomenite (vi, sjetite se vi, o žene Muhameda a.s., onoga) što (se) čita u vašim kućama od ajeta Allahovih i (te) mudrosti....", (to) je Kur'an i Sunnet (izreke Muhameda a.s. i njegovi postupci).

A rekao je Lejs: Pričao mi je Junus od Ibnu Šihaba, rekao je: izvijestio me je Ebu Selemete, sin Abdurahmana, da je Aiša, supruga Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekla:

Pošto se zapovjedilo poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, za davanje biranja (izabiranja, izbor) njegovim suprugama (tj. da dadne birati svojim suprugama), počeo je sa mnom, pa je rekao:

"Zaista ja sam spominjač tebi (reću ti jednu) stvar, pa nema na tebe (nikakve štete, nikakvoga grijeha ako postupiš tako) da nećeš žuriti (da ne žuriš), čak (tako da) se zdogovoriš (da se dogovoriš, da se konsultuješ ti sa) tvoja (svoja) dva roditelja." Rekla je: A već je znao da moja dva roditelja nisu bila (takva da, nisu bili takvi da) zapovjede njih dvoje za njegovo (za to) rastavljanje. Rekla je: Zatim je rekao: "Zaista Allah, veličajno je Njegovo hvaljenje, rekao je:

"O Vjerovijesniče! Reci tvojim (svojim) suprugama: Ako ste bile (vi takve da) hoćete (tj. Ako htijaste vi taj) život najbliži (tj. život ovozemni, ovozemaljski) i njegov nakit (ukras)....", do "..... nagradu veliku.". Rekla je: Pa sam rekla: "Pa o kojem ovome (tj. Pa o čemu li to da) se zdogovaram (ja sa) svoja dva roditelja? Pa zaista ja hoću (zadovoljstvo) Allaha, i Njegovoga poslanika i (tu) kuću zadnju." Rekla je: Zatim su (to) učinile (i druge) supruge Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, slično (onome) što sam učinila (ja).

Slijedio je njega (Lejsa) Musa, sin Aajena, od Mamera, od Zuhrije, rekao je: izvijestio me je Ebu Selemete. A rekao je Abdurezak i Ebu Sufjan El-Mamerija od Mamera, od Zuhrije, od Urveta, od Aiše.

GLAVA:

Njegov govor: "..... i sakrivaš u svojoj duši (ono) što je Allah pokazivač njega, i plašiš se (tih) ljudi, a Allah je preči da se plašiš Njega....".

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Abdurahima, pričao nam je Mualla, sin Mansura, od Hammada, sina Zejda, pričao nam je Sabit od Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, da je ovaj ajet (u kojem se nalaze riječi) "..... i sakrivač u tvojoj (svojoj) duši (ono) što je Allah pokazivač njega.....", sišao o stanju (tj. u vezi) Zejnebe, kćeri Džahša, i Zejda, sina Hariseta.

GLAVA

Njegovoga govora: "Odgađaš koju hoćeš od njih (od svojih supruga), i daješ odsjesti k sebi (tj. i uzimaš na prenoćivanje između njih) koju hoćeš; a koju si sebi tražio od (onih) koje si odstranio, pa nema (nikakva) grijeha na tebe....".

Rekao je Ibnu Abbas: "Turdži...." je (značenja) "tuehhiru": odgađaš. "Erdži hi" je (značenja) "ehhir hu": odgodi ga (ostavi ga za poslije, odstrani ga).

PRIČAO NAM JE Zekerija, sin Jahja-a, pričao nam je Ebu Usamete, rekao je Hišam, pričao nam od svoga oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Bila sam (takva da) iskazujem ljubomoru na (one, tj. protiv onih žena) koje (su) poklonile svoje osobe (same sebe) poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i govorim: "Zar će pokloniti (ta izvjesna) žena svoju osobu (sama sebe)?" Pa pošto je spustio Allah, uzvišen je:

"Odgađaš koju hoćeš od njih (između njih - tih žena koje poklone same sebe tebi), i daješ odsjesti k sebi kojoj hoćeš (tj. primaš na noćenje koju hoćeš); a koju si sebi tražio od (onih) koje si odstranio, pa nema (nikakva) grijeha na tebe....", rekla sam: "Ne mislim tvoga Gospoda

(drukčije) osim (tako da) žuri u tvojoj strasti (želji, tj. da ustanovljava, ostvaruje tvoju želju)."

PRIČAO NAM JE Hiban, sin Musa-a, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Asim El-Ahvel od Muazeta, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, bio (običaja da) traži dozvolu u danu (te izvjesne svoje) žene od nas (kada bi htio da u tom danu ode nekoj svojoj drugoj ženi) poslije (što je bio slučaj) da se je spustio ovaj ajet:

"Odgađaš koju hoćeš od njih, i daješ odsjesti k sebi kojoj hoćeš; a koju si sebi tražio od (onih) koje si odstranio, pa nema grijeha na tebe.....". Pa sam rekla njoj: "Šta si bila (običaja da) govoriš (tj. Šta mu ti govoraše)?" Rekla je: "Bila sam (običaja da) govorim (tj. Govorah) njemu: "Ako je bilo to k meni (prepušteno da odlučujem), pa zaista ja neću htjeti (tj. neću), o poslaniče Allaha, da odaberem nad tebe ijednoga (bića, tj. ja tebe ne dam nikome kada je moja reda da budeš kod mene)."

Slijedio je njega (Abdullaha Mubarekovoga) Abbad, sin Abbada, (koji) je čuo Asima.

(Pa sam rekla njoj..... to je Meazeta rekla Aiši.)

GLAVA:

Njegov govor: "..... ne ulazite (u) kuće (u sobe) Vjerovijesnika (drukčije) osim (tako) da se dozvoli vama (da vi pristupite) ka hrani osim (tj. ne) gledajući njezino stizanje, a ali kada ste se pozvali, pa uniđite, pa kada ste se nahranili, pa raziđite se, a ne družeći se (vi) za (kakvo) pričanje (tj. a ne privikavajte se i ne pridružujte se kakvom razgovoru poslije jela, i ne slušajte, a pogotovu ne pričajte, nikakvoga razgovora), zaista to vam je bilo (tako da) uznemiruje (tj. to uznemiravaše) Vjerovijesnika, pa se (on) stidi od vas (da vam to rekne), a Allah se ne stidi od (te) istine; i kada ste pitali (tj. kada tražite od) njih (od njegovih žena neku) robu (predmet, stvar), pa pitajte ih od iza zastora (kakvoga), to vam je čišće za vaša srca i njihova srca, a nije bilo za vas da uznemirujete poslanika Allahovoga, a niti da (sebi) vjenčavate

njegove žene (supruge) poslije njega (poslije njegove smrti) nikada, zaista to vam je bilo kod Allaha veliko (veliki grijeh).".

Govori se: ".... inahu...." je (značenja) "idrakehu": njegovo stizanje (kuhanje, varenje, gotovljenje jela). "Ena": stigao je (sazrio je), "je'ni": stiže (sazrijeva), "enaten": stizanjem (sazrijevanjem). ".... možda Čas (da) bude blizu.". Kada si opisao svojstvo (te) imenice ženskoga roda, rekao si "karibeten (blizu, blizoj)". A kada si učinio njega (taj izraz, tu riječ "karibun") prilogom i zamjenom (tj. u značenju imenice umjesto pridjevskoga značenja), nisi htio (to pridjevsko, atributsko) svojstvo, iščupaćeš (ono) te (tj. ono "te") od ženskoga roda (tj. reći ćeš "kariben", a ne "karibeten"), a također je (takav je) njezin izgovor u (toj) jednini, i dvojini, i množini za muško i žensko (u slučaju ako se radi o prilogu: blizo, blizu).

PRIČAO NAM JE Museded od Jahja-a, od Humejda, od Enesa, rekao je: rekao je Umer, bio zadovoljan Allah od njega: Rekao sam:

"O poslaniče Allaha! Ulazi tebi (i taj) dobri i (taj) nevaljali, pa da si zapovjedio (tj. zašto nisi zapovjedio) majkama vjernika (tj. svojim ženama) za (taj) zastor?!" Pa je spustio Allah ajet (toga) zastora (zavjese, tj. ajet u kojem se zapovijeda da se sa ženama Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, razgovara samo tako što će se one nalaziti iza zavjese, iza zastora).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Abdullaha, Rekašija, pričao nam je Mu'temir, sin Sulejmana, rekao je: čuo sam moga (svoga) oca (da) govori: pričao nam je Ebu Midžlez od Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Pošto je oženio (uzeo za ženu sebi) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, Zejnebu, kćer Džahša, pozvao je (svoje) ljude, pa su se nahranili (jeli su), zatim su sjeli (da) pričaju. I kada li on (učini pokret) kao da se on priprema za (svoje) ustajanje, pa nisu (opet oni) ustali. Pa pošto je to vidio, ustao je. Pa pošto je ustao (on), ustao je ko je ustao, a sjedila su (i dalje nekakva) trojica ljudi. Pa je došao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, zato (da) uniđe (Zejnebi), pa kada li su (i dalje ti) ljudi sjedači (tj. sjede jednako)! Zatim su zaista oni ustali. Pa

sam otišao (veli Enes, koji je bio poslužitelj Muhameda a.s.), pa sam došao, pa sam izvijestio Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da su oni već otišli. Pa je došao, dok je unišao (tj. čak je unišao Zejnebi). Pa sam otišao (da) uniđem, pa je bacio (taj) zastor (zavjesu) između mene i između njega (tj. i između sebe). Pa je spustio Allah:

"O (vi) koji ste vjerovali (tj. o vi koji vjerujete), ne ulazite (u) kuće (u sobe) Vjerovijesnika,....". Ajet (taj cijeli je spustio, objavio Uzvišeni Allah tom prilikom).

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Hammad, sin Zejda, od Ejuba, od Ebu Kilabeta, rekao je Enes, sin Malika:

Ja sam najznaniji čovjek o ovome ajetu, ajetu (toga) zastora. Pošto se je poklonila Zejneba, kći Džahša, bio zadovoljan Allah od nje, (i pošto je dovedena) ka poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, bila je sa njim u (njegovoj) kući (sobi), napravio je (jednu) hranu (jelo) i povezao je (svoje) ljude. Pa su sjeli pričaju (da pričaju, tj. pričajući oni poslije toga jela). Pa je počeo Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (da) izlazi, zatim se vraća, a oni su sjedači (tj. a oni još sjede i) pričaju (tj. pričajući, razgovarajući oni). Pa je spustio Allah, uzvišen je:

"O (vi) koji ste vjerovali, ne ulazite (u) kuće (sobe) Vjerovijesnika (drukčije) osim (tako) da se dozvoli vama (da pristupite) ka hrani osim gledajući (tj. ne gledajući vi) njezino stizenje (tj. kuhanje, gotovljenje hrane ne gladujući vi)....", do Njegovoga govora: ".... od iza zastora.....". Pa se je udario (tj. Pa se postavio taj) zastor, i ustali su (ti) ljudi.

PRIČAO NAM JE Ebu Mamer, pričao nam je Abdulvaris, pričao nam je Abdulaziz, sin Suhejba, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Sagradio se je (brak) na Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, sa Zejnebom, kćerom Džahša, (tj. Dovela se je Muhamedu a.s. Zejneba, kći Džahša, priredivši se tom prilikom gozba) sa hljebom i mesom. Pa sam se poslao (poslan sam) na (tu) hranu pozivajući (ja). Pa dođu (neki) ljudi, pa jedu i izađu. Zatim dođu (neki drugi) ljudi, pa jedu i izađu. Pa sam pozivao čak (da) ne nalazim (ni) jednoga (čovjeka, tj.

nikoga da) pozovem (pa nisam više našao nikoga koga bih pozvao). Pa sam rekao:

"O vjerovijesniče Allaha! Ne nalazim (ni) jednoga (čovjeka za potrebno da) pozovem njega." Rekao je: "Podignite vašu (svoju) hranu." A ostala su (nekakva) trojica ljudi pričaju (tj. pričajući oni) u (njegovoj) sobi (kući). Pa je izašao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa je otišao ka sobi Aiše, pa je rekao:

"Pozdrav (Mir, Spas) na vas (tj. vama), porodico (moje) kuće, i milost Allaha!" Pa je rekla: "I ne tebe (I tebi) pozdrav (mir, spas) i milost Allaha! Kako si našao tvoju (svoju) porodicu (tj. novu, mladu ženu Zejnebu)? Blagoslovio Allah tebi!" Pa je slijedio (tj. zaredao, redom ophodio) sobe svojih žena, svih (sviju) njih, govori (tj. govoreći) njima kao što govori (kao što je rekao) Aiši, i (one) govore njemu kao što je rekla Aiša. Zatim se vratio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa kada li (a ta) trojica ljudi (još uvjek) u (njegovoj) kući pričaju (razgovaraju se)! A bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, žestokoga (svoga) stida, pa je izašao odlazeći prema sobi Aiše. Pa ne znam jesam li (ja) izvijestio njega ili se izvijestio (ili je izvješten od nekoga drugoga) da su (ti) ljudi izašli. Pa se vratio. Čak (Te) kada je stavio svoju nogu u (na) prag (svojih) vrata ulazeći (njegova jedna noga), a druga bivajući vani (još), spustio je (svoj) zastor između mene i između njega (i između sebe), i spustio se je ajet (toga) zastora (zavjese).

(Riječ "uskuffetun" znači, u stvari, dio praga na koji se staje, kao neka daska pred pragom, ili iza praga na koju se staje kada se prelazi preko praga, a prag se rekne "el-atebetu".)

PRIČAO NAM JE Ishak, sin Mansura, izvijestio nas je Abdullah, sin Bekra, Sehmija, pričao nam je Humejd od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Napravio je ženidbenu gozbu poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, kada je sagradio (sklopio brak, tj. kada je unišao u bračni odnos) sa Zejnebom, kćerkom Džahša, pa je zasitio (tj. nahranio te) ljude hljebom i mesom, zatim je izašao ka sobama majki (tih) vjernika

(tj. svojim suprugama) kao što činjaše (on to) jutrom svoga građenja (novoga braka, tj. jutrom stupanja u bračni odnos sa novom suprugom), pa pozdravi njih (svoje dosadašnje, starije supruge), i moli za njih, i pozdravljaju (i one) njega, i mole za njega (mole se za sreću njegovu u novome braku). Pa pošto se vratio ka svojoj kući (tj. svojoj sobi), vidio je (nekakvu) dvojicu ljudi (dva čovjeka), teklo je sa njima dvojicom (njihovo) pričanje (njihov nekakav razgovor). Pa pošto je vidio njih dvojicu, vratio se je od svoje kuće. Pa pošto su vidjela (ta) dvojica ljudi (ta dva čovjeka) vjerovijesnika Allahovoga, pomilovao ga Allah i spasio, (da) se vratio od svoje kuće, skočila su njih dvojica žureći njih dvojica. Pa ne znam (da li) sam ja izvijestio njega, ili se (on) izvijestio (na neki drugi način), pa se vratio dok (čak) je unišao (u svoju) kuću, i spustio je (svoj) zastor između mene i između njega (sebe), i spustio se je ajet (toga) zastora (zavjese).

A rekao je Ibnu Ebu Merjem: Izvijestio nas je Jahja, pričao mi je Humejd, čuo je Enesa (da priča) od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO MI JE Zekerija, sin Jahja-a, pričao nam je Ebu Usamete od Hišama, od njegovoga oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Izašla je Sevdeta (Sevda) poslije što se je udario (tj. zapovjedio taj) zastor radi svoje potrebe (nužde) - a bila je (ona jedna) žena tjelovita (tj. krupna, velika, ogromna), neće se sakriti (onome) ko poznaje nju - pa je vidio nju Umer, sin Hattaba, pa je rekao:

"O Sevdeto! Zar ne (Pazi)! Tako mi Allaha ne sakrivaš se nama, pa gledaj kako izlaziš." Rekla je: Pa se vrnula (ona) vraćajući se, a poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (u tom času bio) je u mojoj kući (sobi), i zaista on zaista većera, i u njegovoj ruci je (nekakva) kost (na kojoj ima mesa). Pa je unišla (Sevdeta), pa je rekla: "O poslaniče Allaha! Zaista ja sam izašla radi neke svoje potrebe (nužde), pa je rekao meni Umer tako i tako (to i to)." Rekla je (Aiša): Pa je objavio Allah k njemu. Zatim se podiglo od njega (ono teško stanje koje ga je obuzimalo kada bi silazila objava), a zaista (ona) kost je u njegovoj ruci, nije spustio nju, pa je rekao:

"Zaista ono već se je dozvolilo vama (ženama) da izlazite radi vaše (svoje) potrebe (nužde)."

Njegov govor: "Ako pokažete (jednu) stvar, ili sakrijete nju, pa zaista Allah je bio (uvijek) za svaku stvar veliki znalac. Nema (nikakvoga) grijeha na njih (na žene) u (tome da se one ne pokrivaju u razgovoru sa) njihovim (svojim) očevima, a ni njihovim (svojim) sinovima, a ni svojom braćom, a ni sinovima svoje braće, a ni sinovima svojih sestara, a ni svojim ženama, a ni (onima) što su posjedovale njihove desnice, i čuvajte se Allaha, zaista Allah je bio na svaku stvar prisutan (svjedok).".

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, pričao mi je Urvete, sin Zubejra, da je Aiša, bio zadovoljan Allah od nje, rekla:

Tražio je dozvolu na mene (tj. da uniđe meni) Eflah, brat Ebul-Kuajsa poslije što se je spustio (ajet za taj) zastor, pa sam rekla:

Neću dozvoliti njemu do (da) tražim dozvolu o njemu (u vezi njega od) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa (tj. jer) zaista njegov brat Ebul-Kuajs nije on (taj što) je zadojio (dojio) mene, a ali (tj. nego) dojila je mene žena Ebul-Kuajsa. Pa je unišao meni Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa sam rekla njemu:

"O poslaniče Allaha! Zaista Eflah, brat Ebul-Kuajsa tražio je dozvolu (da me posjeti), pa nisam htjela da (mu) dozvolim do (da) tražim dozvolu (od) tebe." Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "A šta je spriječilo tebe da dozvoliš tvome (svome) stricu?" Rekla sam: "O poslaniče Allaha! Zaista (taj) čovjek nije on (taj što) je dojio mene, a ali (tj. nego) dojila je mene žena Ebul-Kuajsa." Pa je rekao: "Dozvoli njemu, pa (jer) zaista on je tvoj stric. Uprašila se tvoja desnica!" Rekao je Urvete: Pa zbog toga je bila Aiša (običaja da) govori: "Zabranjujte od (toga) dojenja što zabranjujete od (toga) porijekla (tj. od krvnoga srodstva)."

(Iz ovoga hadisa neki razumijevaju da je muž majke po mlijeku na stepenu oca, a brat takvoga muža da je na stepenu strica, pa da se njima može dozvoliti posjeta. A stricu-amidži i ujaku-dajidži po krvi onda je svakako dozvoljeno da vrše posjetu. Jedino neki smatraju da je mekruh - ružno da ženska osoba pred stricem i ujakom ima pokrivač na glavi, odnosno da pokrivač stavlja na glavu, a drugi smatraju da to nije mekruh-ružno.)

GLAVA

Njegovoga govora: "Zaista Allah i Njegovi anđeli blagosiljaju Vjerovijesnika; o (vi) koji ste vjerovali, blagosiljajte ga, i pozdravljajte pozdravljanjem.".

Rekao je Ebu Alije (Ebul-Alijeti): Blagoslov Allaha je Njegovo pohvaljivanje njega (Allahovo pohvaljivanje koje iskazuje Allah Muhamedu a.s.) kod (Svojih) anđela. A blagoslov (tih) anđela je (njihova) molitva (za Muhameda a.s. koju anđeli upućuju Uzvišenome Allahu za Muhameda a.s.). Rekao je Ibnu Abas: ".... jusallune...." je (značenja) "juberrikune": blagosiljaju (mole za bereket, blagoslov, sreću, trajnu čast, slavljenje i počast). ".... le nugrijenneke (zaista raspalićemo svakako tebe, zaista potaknućemo svakako tebe)....", (to) je (značenja) "le nusellitanneke": zaista ovlastićemo svakako tebe (tj. daćemo ti moć, vlast da činiš s njima šta hoćeš).

PRIČAO MI JE Seid, sin Jahja-a, pričao nam je moj otac, pričao nam je Mis'ar od Hakema, od Ibnu Ebu Lejla-a, od Ka'ab, sina Udžreta, bio zadovoljan Allah od njega: Reklo se je:

"O poslaniče Allaha! Što se tiče (toga) pozdrava na tebe (tebi), pa već smo znali (upoznali) njega. Pa kako je blagoslov (taj na tebe, tj. Kako ćemo te blagosiljati, salavat tebi izgovarati, izricati)?" Rekao je: "Govorite:

"Moj Bože! Pomiluj Muhameda (Smiluj se na Muhameda; Smiluj se Muhamedu) i (pomiluj) rod (porodicu) Muhameda kao što si pomilovao rod (porodicu) Ibrahima; zaista Ti si mnogo hvaljen, mnogo slavan. Moj Bože! Blagoslovi Muhameda i rod Muhameda kao što si

blagoslovio rod Ibrahima; zaista Ti si hvaljen, slavljen (doslovno: mnogo hvaljen, mnogo slavljen - ali će se u daljem tekstu prevoditi samo sa "hvaljen, slavljen" radi skraćenja)."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, pričao nam je Lejs, rekao je: pričao mi je Ibnul-Had od Abdullaha, sina Habbaba, od Ebu Seida Hudrije, rekao je: Rekli smo:

"O poslaniče Allaha! Ovo je pozdravljanje (tebe je poznato nama). Pa kako (da) blagosiljamo (Kako da salavat izvršavamo, donosimo) na tebe?" Rekao je: "Govorite (Recite):

"Moj Bože! Pomiluj Muhammeda, Tvoga (Svoga) roba i Tvoga (Svoga) poslanika kao što si pomilovao rod Ibrahima. I blagoslovi Muhameda i rod Muhameda kao što si blagoslovio rod Ibrahima." Rekao je Ebu Salih od Lejsa: "..... Muhameda i rod Muhameda (doslovno: na Muhameda i na rod Muhameda) kao što si blagoslovio rod (na rod) Ibrahima."

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Hamzeta, pričao nam je Ibnu Ebu Hazim i Deraverdija od Jezida i rekao je: "..... na Ibrahima.... I blagoslovi na Muhameda i na rod Muhameda kao što si blagoslovio na Ibrahima i rod Ibrahima....".

Njegov govor: ".... ne budite kao (oni) koji su uznemirivali (vrijeđali) Musa-a....".

PRIČAO NAM JE Ishak, sin Ibrahima, izvijestio nas je Revh, sin Ubadeta, pričao nam je Avf od Hasena, i Muhameda i Hilasa, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista Musa je bio (jedan) čovjek mnogo stidljiv, i to je (označio i) Njegov govor, uzvišen je:

"O (vi) koji ste vjerovali, ne budite (nemojte biti) kao (oni) koji su uznemirivali Musa-a, pa je očistio (prikazao nevinim, kao nevina) njega

Allah od (onoga) što su govorili (oni), i bio je (on) kod Allaha ugledan."."

SEBE'

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA.

Govori se: ".... muadžizine...." je (značenja) "musabikine": pretjecajući (oni; bivši oni kao pretjecači, prestigivači, tj. imajući oni namjeru da prestignu, nadmaše). ".... bi mu'džizine.", je (značenja) "bi faitine": sa prolazačima (tj. prolazači, oni koji su umakli, izmakli nečemu). "Muadžizine" je (značenja) "mugalibine": nadvladavajući (oni, pobjeđivajući). "Muadžizijje" je (značenja) "musabikijje": moji pretjecivači (prestigivači, oni koji su mene prestigli). ".... sebeku...." je (značenja) "fatu": prošli su (izmakli su, umakli su). "..... la ju'džizune." je (značenja) "la jefutune": neće proći (izmaći, umaći). ".... jesbikuna...." je (značenja) "ju'džizuna": (da) će učiniti (oni) nemoćnim nas (da ih ne mognemo kazniti, da ih nećemo moći kazniti). Njegov govor: ".... bi mu'džizine" je (značenja) "bi faitine": sa prolazačima (tj. prolazači bez kazne). A značenje (izraza) ".... muadžizine...." je (što i) "mugalibine": nadvladavajući (oni jedan drugoga), hoće svaki pojedini od njih dvojice da pokaže nemoć svoga druga. "Mi'šarun" je (što i) "'ušrun": desetina. "El-ukulu" je (značenja) "essemeru": plod. ".... ba'id...." i "bei'id" (bei'id; ili: be'iid) je jedno (jednoga-istoga značenja): udalji (napravi daljinu, veliki razmak, veliko rastojanje).

A rekao je Mudžahid: "..... la ja'zubu...." je (značenja) "la jegibu": neće biti odsutno (tj. neće se sakriti, neće biti tajno). "El-'arimu" je "esseddu": zid (brana). Voda (nekakva) crvena je (sačinjavala poplavu, bujicu što) je poslao nju (Allah) u (taj) zid, pa je rascijepila (provalila) njega, i porušila je njega. I prokopala (izrovila) je (ta bujica, poplava tu) dolinu, pa su podignule njih dvije (tj. te dvije bašče, ta dva vrta) od (njezine) dvije strane (od dviju strana doline, tj. pa su bašče ostale visoko iznad doline koju je poplava prokopala, duboko usjekla u tlo), i odsutna je bila od njih dviju (ta) voda, pa su se osušile njih dvije (te dvije bašče). A nije bila (ta) crvena voda od zida (iz toga zida), ali je bila (to jedna) kazna (što) je poslao nju (tj. kazna koju je poslao) Allah

na njih od gdje (tj. odakle) je htio. A rekao je Amr, sin Šurahbila: "El-arim" je (isto što i) "el-musennatu" (zid, brana na rijeci) u zvuku (u značenju, tj. u narječju) stanovnika Jemena. A rekao je (drugi neko) osim njega (osim Amra): "El'arim" je (značenja što i) "el-vadi": dolina. "Essabigatu" je (značenja) "edduru'u": oklopi (pancir, pancijer-košulje, panceri). A rekao je Mudžahid: "Judžaza" (umjesto "..... nudžazi....") je (značenja) "ju'akabu": kažnjava se. ".... savjetujem vam za jedno....." - za pokornost Allahu. "..... mesna ve furada (po dva i posamci)...." je (značenja) "vahidun ve snejni": jedan i dva. "Ettenavušu" je (to) vraćanje od (onoga) drugoga svijeta ka ovozemnosti (ka ovome svijetu). ".... i između (onoga) što sebi žele (oni)...." od (kakvoga) imanja, ili djeteta ili sjaja (ukrasa). "..... bi ešja'ihim...." je (značenja) "bi emsalihim": sa njihovim primjerima (tj. sa njima sličnima).

A rekao je Ibnu Abas: ".... kel-dževabi...." je (značenja) "kel-dževbeti (kel-dževbeti) minel-erdi": kao (ta) rupa od zemlje (od zemaljske površine u koju se sakuplja voda, u kojoj se sakuplja voda). "El-hamtu" je (što i) "el-eraku": drvo od kojega se prave zubočistke (misvaki, misvaći, misvaci). A "el-eslu" je (što i) "ettarfa'u": tamarisk. "El-'arimu" je (što i) "eššedidu": žestok (jak).

(Dakle, razna su mišljenja šta znači riječ "el-'arim" koja je upotrebljena u ajetu.)

GLAVA:

".... te kada (čak kada) se je odstravilo od njihovih srca (tj. kada se je otklonio, odstranio strah od njih, iz njihovih srca), rekli su (tj. reći će oni): "Šta je to rekao vaš Gospod (Gospodar)?" Rekli su (Reći će oni): "Istinu (tu rekao je), i On je (taj) visoki, veliki.".

PRIČAO NAM JE Humejdija, pričao nam je Sufjan, pričao nam je Amr, rekao je: čuo sam Ikrimeta (da) govori: čuo sam Ebu Hurejreta (da) govori: Zaista je vjerovijesnik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Kada je sudio (dosudio, odredio) Allah (Svoju) zapovjed u (tome) nebu, udarili su (tj. udare ti) anđeli sa svojim krilima ponizujući se (tj.

iskazujući poniznost, pokornost oni) Njegovome govoru, (koji je takav) kao da je on (Allahov govor nekakav željezni) lanac (koji je pao) na (goli jedan) kamen. Pa kada se je odstravilo (tj. kada se je odstranio strah) od njihovih srca, rekli su (reknu anđeli jedni drugima): "Šta je to rekao vaš Gospod?" Rekli su (Reknu neki između anđela onome anđelu) koji je rekao (tj. koji je pitao, postavio pitanje): "Istinu (je rekao Allah), i On je (taj) visoki, veliki.". Pa čuje nju (tu riječ anđela đavo, sotona) kradljivac (toga) čuvenja (slušanja, prisluškivanja). A kradljivac (toga) čuvenja (prisluškivanja) je ovako (poredan) neki (od) njega (njih) iznad nekoga (tj. poredani su jedan iznad drugoga u većim razdaljinama)."

I opisivao je (to) Sufjan sa svoja dva dlana (tj. sa svoje dvije šake, ruke), pa je iskrivio (nageo, nagnuo) nju (šaku) i rastavio je (napravio bi rastojanje, razmak) između svojih prsta. Pa čuje (đavo, sotona, zloduh tu) riječ, pa baci (dojavi) nju ka (onome đavolu) ko (tj. koji) je pod njim, zatim baci (šalje) nju (taj) drugi ka (onome) ko je pod njim (ispod njega), dok baci (kaže, dojavi) nju (najdonji do zemljine površine) na jezik (toga) mađioničara (opčinjivača, koji opčinja, pravi čini-sihire), ili (toga izvjesnoga) predskazatelja (proricatelja sudbine, predskazivača budućnosti). Pa ponekad je (ponekad bi) stigao (tj. pogodio toga đavola taj) meteor prije (nego je uspio) da baci nju (da prenese tu riječ), a ponekad je (a ponekad bi) bacio (dobacio, prenio, dostavio) nju prije (nego) da stigne njega (pogoditi meteor). Pa laže (opčinjivač, ili predskazivač) sa njom (riječju, uz tu istinitu riječ još) stotinu laži (dakle: dodaje uz tu istinitu riječ još stotinu laži). Pa se govori: "Zar nije već rekao nama dana toga i toga to i to (tako i tako)?!" Pa se potvrđuje sa tom riječju (tj. smatra se za istinitoga zbog te riječi) koja se čula od (iz, sa) neba (dakle: zbog te riječi smatraju predskazivača da istinu govori)."

GLAVA:

".... nije on (niko drugi) osim (jedan) opominjač za vas (vama) pred (jednu) kaznu žestoku.".

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Muhamed, sin Hazima, pričao nam je Aameš od Amra, sina Murreta, od Seida, sina Džubejra, od Ibnu Abbasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Popeo se Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (na brežuljak zvani) Safa jednoga dana, pa je rekao:

"O jutra (li, punoga opasnosti), oh!" Pa su se skupili k njemu Kurejševići. Rekli su: "Šta je tebi?" Rekao je: "Da li ste vidjeli (tj. Šta mislite) da sam izvijestio vas (da sam vam rekao) da je (vaš) neprijatelj (takav da) će doći jutrom vama, ili (da) će doći večerom (navečer) vama, zar niste (zar ne biste) bili (takvi da) potvrdite meni (tj. da vjerujete meni - zar mi ne bi vjerovali)?" Rekli su: "Da." Rekao je: "Pa zaista ja sam (jedan) opominjač za vas (tj. vama) pred (jednu) kaznu žestoku." Pa je rekao Ebu Leheb: "Propast tebi (doslovno: Propadanje tebi)! Zar si za ovo (zbog ovoga) skupio nas)?" Pa je spustio Allah:

"Propale su (tj. Propale) dvije ruke Ebu Leheba.....".

EL-MELAIKETU

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA.

Rekao je Mudžahid: "El-kitmiru" je omotač (te) košpice (ili: kožica, opnica košpice). "..... muskaletun...." je (značenja) "musekkaletun": učinjena teškom (osoba, tj. osoba koja je teško natovarena svojim grijesima i zlim djelima). A rekao je (neko drugi) osim njega (osim Mudžahida): "El-haruru" je (vrućina, toplota; a neki kažu: vrući vjetar) u (tom) danu sa Suncem. A rekao je Ibnu Abbas: "El-haruru" je u (toj) noći, a "essemumu" je u (tom) danu (toplota velika, ili vrlo vrući vjetar). "..... ve garabibu sudun (i vrani, crni).". Najžešća crnina je "el-girbibu" (crn kao crni gavran-gurabun).

SURA JASINA (SURA JASIN)

A rekao je Mudžahid: ".... fe azzezna...." je (značenja) "šeddedna": pojačali smo (pa smo pojačali). "O žalosti na (te izvjesne) robove!....". A bilo je (kao) žalost (šteta) na njih njihovo ismijavanje (ismjehivanje) sa (Božijim) poslanicima. "..... da stigne (ono-Sunce taj) Mjesec...." (to) je (značenja): Neće pokriti (ne pokriva, ne zastire) svjetlo jednoga (od) njih dvoje svjetlo (toga) drugoga, i ne treba njima dvoma to. ".... pretjecač (toga) dana....", (to) je (značenja da) se njih dvoje (dan i noć) međusobno traže (bivajući) brzi njih dvoje. "..... neslehu...." je (značenja): Izvodimo jedno (od) njih dvoje iz (toga) drugoga, i teče svako pojedino od njih dvoje. ("Neslehu" doslovno znači: Deremo, zguljujemo.). ".... od njemu sličnoga...." od (tih) životinja (od marve, stoke). "..... fekihune (fakihune)." je (značenja) "mu'džebune": zadivljeni (začuđeni). ".... (jedna) vojska (vojnici) prisutni." (to jest: prisutni su) kod (toga) obračuna (polaganja računa na sudnjem danu). A spominje se od Ikrimeta (da riječ) "el-mešhunu" je (značenja) "el-mukaru": teško natovaren (a to znači: pun).

A rekao je Ibnu Abas: "..... tairukum...." je (značenja) "mesaibukum": vaše nesreće. ".... jensilune." je (značenja) "jahrudžune": izlaze (oni). ".... merkadina...." je (značenja) "mahredžina": našega mjesta izlaženja. ".... ahsajnahu...." je (značenja) "hafiznahu": sačuvali smo (zapamtili smo njega). "Mekanetuhum" i "mekanuhum" je jedno (tj. jednoga značenja: njihovo mjesto).

GLAVA:

Njegov govor: "I Sunce teče (ide) za ustaljeno mjesto za njega (prema ustaljenom mjestu za njega), to je određivanje Velikomoćnoga, Velikoznanoga.".

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Aameš od Ibrahima Tejmije, od njegovoga oca (Jezida), od Ebu Zerra, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bio sam sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, u Bogomolji kod zalaženja Sunca, pa je rekao:

"O Ebu Zerre! Da li znaš gdje zalazi (to) Sunce?" Rekao je sam: "Allah i Njegov poslanik su znaniji." Rekao je: "Pa zaista ono ode (odlazi) čak (tako da ono) ničiči (pada ničice) pod (Allahovim) prijestoljem. Pa to ti je Njegov govor, uzvišen je:

"I Sunce teče za (jedno) ustaljeno mjesto za njega, to je određivanje Velikomoćnoga, Velikoznanoga.".

(Padanje ničice Sunca je njegovo kretanje i pokoravanje zakonima koje je Uzvišeni Allah postavio da vladaju u svemiru, i kojima se svako i sve pokorava kao što se vjernik pokorava svjesno i dobrovoljno Uzvišenome Allahu padajući ničice, spuštajući lice na tle, tlo pred moći, mudrošću i sveumijećem Uzvišenoga Allaha.)

PRIČAO NAM JE Humejdija, pričao mi je Veki', pričao nam je Aameš od Ibrahima Tejmije, od njegovoga oca, od Ebu Zerra, rekao je:

Pitao sa Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, o Njegovome govoru, uzvišen je:

"I Sunce teče za (jedno) mjesto ustaljivanja za njega....". Rekao je: "Njegovo mjesto ustaljivanja je pod (Allahovim) prijestoljem."

VESSAFFATI (VASSAFFATI)

A rekao je Mudžahid: "..... i bacaju sa (tim) odsutnim (sa onim što nisu vidjeli, tj. i govore bez razmišljanja) od (iz jednoga) mjesta dalekoga." (to) je (značenja) od (iz) svakoga mjesta. "..... i baca se na njih od svake strane." (to) je (značenja) "jurmevne": gađaju se (oni su gađani). ".... vasibun." je (značenja) "daimun": trajan. "Lazibun" je (što i) "lazimun": ljepljiv (lepljiv, koji se lijepi, koji se drži, koji se ne odvaja, koji visi o nečemu čvrsto). ".... dolazite nama od (te) desnice (desne strane; ili: ...... dolazite nama od (te) zakletve)." - misli (na tu) istinu (istiniti, pravi put) - (ti ljudi, ili duhovi) nevjernici govore njega (tj. govoriće njega - taj govor) đavolu (sotoni tome izvjesnome). ".... gavlun.....", je bol stomaka. ".... junzefune." je (značenja) neće otići njihove pameti. ".... karinun." je (značenja) "šejtanun": đavo (sotona, tj.

jedan zavodnik koji je nastojao da me skrene sa pravoga puta). ".... juhre'une (požurivaju se)." je (način kretanja) kao oblik (toga) žurenja. ".... jeziffune." je (to) žurenje u (tom) pješačenju. (I "zeffe" i "nesele" znači žuriti.). ".... i između (tih zlih) duhova porijeklo (tj. neko srodstvo).....", (to znači:) rekli su (govorili su) bezvjernici Kurejševića: Anđeli (ti) su kćeri Allaha (Allahove kćeri), a njihove majke (tj. a majke anđela) su kćeri poglavica (vođa tih zlih) duhova, a (to tako nije, jer) rekao je Allah, uzvišen je:

".... a zaista već su znali (ti) duhovi (da) su zaista oni zaista dovedeni." - (to) je (značenja da) će se (oni) dovesti radi obračuna (tj. da će oni biti dovedeni na sudnji dan zbog toga, radi toga da oni polažu račun za svoja djela koja su počinili na ovome svijetu). A rekao je Ibnu Abas (o Allahovom govru) "..... zaista mi smo (ti) redači u redove (tj. koji se redaju u redove)." - (da) su (to izvjesni ti) anđeli (tj. da se to odnosi i misli na anđele). ".... siratil-džehimi.", "..... sevail-džehimi." i "vestil-džehimi" (je jedno, tj. sva tri ta izraza znače isto: put u pakao, usred pakla). "..... le ševben (zaista miješanje)...." (to) je (značenja) miješaće se njihova hrana i pomiješati (izmiješati) sa (tom) vrelom vodom. "..... medhuren...." je (značenja) "matruden": otjeran (protjeran, odbačen). ".... bejdun meknunun." je (značenja) sačuvani biser. "I ostavili smo na njega u (tim) zadnjima." (to znači: da) se spominje sa dobrim (djelom svojim). A govori se: ".... jesteshirune." je (značenja) "jesharune": ismijavaju se (podsmjehivaju se). "..... ba'len...." je (značenja "rabben": gospodara (ali u smislu: idola). "El-esbabu" je nebo.

GLAVA:

Njegov govor: "I zaista Junus je zaista od (Allahovih) poslanika.".

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Džerir od Aameša, od Ebu Vaila, od Abdullaha (Mes'udovoga), bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ne treba (ni) za jednoga (čovjeka, tj. Ne treba nikome) da bude bolji od sina Metta-a (sina Mettaovoga, tj. od Junusa a.s.)."

PRIČAO MI JE Ibrahim, sin Munzira, pričao nam je Muhamed, sin Fulejha, pričao mi je moj otac od Hilala, sina Alije, (koji je bio) od Amirovića (potomaka) Luejja, (pričao je) od 'Ata-a, sina Jesara, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Ko je rekao: "Ja sam (ili: Ko je rekao - da sam ja) bolji od Junusa, sina Metta-a (sina Mettaovoga), pa već je slagao."

SAD

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Bešara, pričao nam je Gunder, pričao nam je Šubete od 'Avvama, rekao je: pitao sam Mudžahida o (toj) sedždi u (suri) Sad (tj. o ničičenju, o padanju ničice kada se pročita taj izvjesni, određeni ajet u suri Sad). Rekao je (Mudžahid):

Pitao se je (tj. Upitan je o tome) Ibnu Abas, pa je rekao: "..... ti (oni) koje je uputio Allah, pa sa (za) njihovim pravopućem se vodi (povodi)....". I bio je Ibnu Abas (običaja da) ničiči u njemu (tj. zbog njega, zbog toga ajeta - a to će reći padao bi ničice kada bi pročitao, proučio taj ajet u suri Sad, a to je ajet u kojem se govori da je Davud izvršio naklon).

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Abdullaha, pričao nam je Muhamed, sin 'Ubejda, Tanafisija od 'Avvama, rekao je: Pitao sam Mudžahida o sedždi (u suri) Sad, pa je rekao: Pitao sam Ibnu Abasa:

"Odakle (tj. Gdje je osnova za tvoj postupak što) si ničičio (padao ničice kada si god pročitao taj ajet u suri Sad)?" Pa je rekao: "A zar ne čitaš (u Kur'anu): "..... i od njegovoga potomstva (naputili smo) Davuda, i Sulejmana....... ti su (oni) koje je naputio Allah, pa sa (za) njihovim pravopućem se vodi (povodi)....". Pa bio je Davud od (onih) ko (je takav da) se je zapovjedilo vašem vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio,

da se povodi za njim, pa je ničičio nju (tj. pa je činio tu sedždu) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio.

".... 'udžabun." je (značenja) "adžibun": čudan (čudnovat). "El-kittu" je stranica (list), a ono (to) je ovdje stranica (list njihovih) lijepih djela. A rekao je Mudžahid: "..... fi 'izzetin (u moći)...." (to) je (značenja) "muazzine": natjecatelji u moći (a to znači: u oholosti). "..... el-milletil-ahireti....." (zadnjoj vjeri - a to) je vjera Kurejševića. "El-ihtilaku" je (značenja) "el-kezibu": laž. "El-esbabu" su putevi (toga) neba u njegova vrata. "Vojska (jedna, neka) što je tude, poražena je...." - misli (na) Kurejševiće. ".... ti su (te) skupine (ti saveznici)." (a to znači: to) su pokoljenja prošla (prošle generacije; doslovno: prošla stoljeća). "Fevakun" je (značenja) "rudžu'un" vraćanje (povratak). "..... kittana....." je (značenja) "azabena": našu kaznu. "..... uzeli smo ih ponižavanjem (ili: ismijavanjem)....." (to) je (značenja): obuhvatili smo ih. "..... etrabun." je (značenja) "emsalun": slični (slične; vršnjaci, vršnjakinje). A rekao je Ibnu Abas: "El-ejdu" je (ta) snaga u (toj) pobožnosti. "El-ebsaru" je (to) viđenje (tj. promatranje sebe) u zapovjedi Allaha (kako čovjek izvršava Allahove zapovjedi da se sam kontroliše). "..... hubbel-hajri an zikri rabbi....." je (značenja) "min zikri": ljubavlju (toga) dobra (koja me je odvratila) od spominjanja moga Gospodara.

(Ovdje je bio cilj da se kaže da u ovome ajetu prijedlog "an" ima značenje kao prijedlog "min".)

".... počeo je potiranje...." . potire (ili: potirući on) grive (tih) konja i njihove članke (ili: i njihove žile ispod koljena). ".... el-asfadi." (to) je (značenja) "el-vesaki": (u) svezi (toj, tj. u tom okovu, u užetu pomoću kojega su vezani, svezani).

GLAVA

Njegovoga govora: "..... pokloni mi vlast (takvu koja) neće trebati (ne treba ni) za jednoga (čovjeka) poslije mene, zaista Ti si, Ti si veliki poklanjač.".

PRIČAO NAM JE Ishak, sin Ibrahima, pričao nam je Revh i Muhamed, sin Džafera, od Šubeta, od Muhameda, sina Zijada, od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Zaista (jedan) nevaljalac od (tih zlih) duhova skočio je na mene sinoć (noćas iznenada) - ili (je rekao Muhamed a.s. neku) riječ sličnu njoj (toj riječi) - zato (da on) presiječe meni (moju) molitvu, pa je dao moć meni Allah (tako da sam bio jači) od njega (od toga nevaljalca), i htio sam da svežem njega (primaknuvši ga) ka (jednome) stubu od stubova Bogomolje, čak (tako da kad) osvanete (probudite se) i (pa da) gledate k njemu (da ga vidite, da ga vidi, gleda) svaki (od) vas. Pa sam se sjetio govora moga (svoga) brata Sulejmana:

".... moj Gospodaru, pokloni mi vlast (takvu koja) neće trebati (ni) za jednoga (čovjeka, tj. nikome) poslije mene....")." Rekao je Revh: Pa je vratio njega (tj. odbio ga je kao) protjerana.

GLAVA

Njegovoga govora: "..... i nisam ja od (onih) koji se opterećuju (sa onim što ne mogu i ne znaju, tj. nisam od takvih koji se prikazuju da su onakvi kakvi nisu, koji se ponašaju neprirodno).".

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Džerir od Aameša, od Ebu Duha-a, od Mesruka, rekao je:

Unišli smo na Abdullaha (tj. Unišli smo da posjetimo Abdullaha), sina Mes'uda. Rekao je: "O (vi) ljudi! Ko je znao (Ko zna jednu) stvar, pa neka rekne za nju (tj. pa neka rekne nju). A ko nije znao (ko ne zna), pa neka rekne: "Allah je znaniji." Pa (tj. Jer) zaista od (toga) znanja je (i to) da rekne (jedan čovjek) za (ono) što neće znati (tj. za ono što ne zna): "Allah je znaniji." Rekao je Allah, moćan je i veličajan je, Svome vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio:

"Reci: Ne pitam (tj. Ne tražim od) vas na njega (za njega, za stupanje u Islam ništa) od nagrade, i nisam ja od (onih) koji se opterećuju (sa onim što ne mogu oni i ne znaju, tj. nisam od onih koji su izvještačeni, usiljeni, namješteni, pretvaraju se).". I pričaću vam o (tom)

dimu. Zaista je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zvao (pozivao) Kurejše (Kurejševiće) ka Islamu, pa su dali usporiti na njega (tj. pa su se sporo odazivali njemu), pa je rekao:

"Moj Bože! Pomozi mene na njih (protiv njih) sa sedam (godina gladnih, nerodnih) kao sedam (gladnih godina u vrijeme) Jusufa (što su se desile)." Pa je uzela njih (jedna takva) godina (koja) je obrijala (tj. zbrisala, odnijela) svaku stvar (sve), čak su jeli (oni te) lešine (uginule životinje) i (te) kože, čak je počeo (izvjesni) čovjek (da) vidi (viđa) između njega (tj. između sebe) i između (toga) neba (nekakav) dim (zbog oslabljenja vida) od (te) gladi. Rekao je Allah, moćan je i veličajan je:

"Pa pričekaj dana (kada) donese (to) nebo dim jasan. Pokriva (zastire te) ljude; ovo je kazna bolna.". Rekao je: Pa su zvali (molili): "Naš Gospodaru! Otkri (tj. Odstrani, Ukloni) od nas (tu) kaznu, zaista mi smo vjernici. Odakle (tj. Kako) je za njih (ta) opomena, a već je došao njima (jedan) poslanik jasan. Zatim su se okrenuli od njega, i rekli su: Učitelj lud (to je, tj. To je jedan ludi učitelj). Zaista Mi smo otkrivači (odstranjivači te) kazne malo, zaista vi ste vraćači (tj. vi ćete se opet vratiti u bezvjerstvo).". Pa zar će se otkriti (odstraniti ta) kazna (od njih na) sudnjem danu? Rekao je: Pa se otkrila (odstranila ta kazna od gladi od njih). Zatim su se vratili (oni) u svoje bezvjerstvo, pa je uzeo (tj. kaznio) njih Allah (na) dan Bedra. Rekao je (o tome) Allah, uzvišen je:

"Danom (tj. Na dan kada) navalimo (tom) navalom najvećom, zaista mi smo osvetnici (okajači).".

EZZUMERU (EL-ZUMERU EZ-ZUMERU)

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA.

A rekao je Mudžahid: "..... čuva se sa svojim licem....", je (značenja): vuče se (tegli, teglji se) na svome licu u Vatri. I ono (je izrečeno u smislu u kojem je izrečen i) Njegov govor, uzvišen je: ".... pa zar ko će se baciti u Vatru (da) je bolji (tj. da li on bolji), ili ko će doći siguran (od kazne na) sudnjem danu....". "..... zi 'ivedžin....", je (značenja) "lebsin": nejasnoće (nejasnoća). ".... i (jednoga) čovjeka (koji je jedan) spas (tj. mir - a to će reći: koji je pokoran) za (jednoga drugoga) čovjeka (drugome čovjeku)....", (to) je (značenja: čovjeka) dobroga (drugome čovjeku). Primjer je (to jedan) za njihovoga boga lažnoga i Boga Istinitoga (Pravoga). "..... i zastrašuju te sa (onima) koji su osim Njega...." (to znači): sa (svojim) kipovima (idolima). ".... havvelna....", je (značenja što i) "eatajna": dali smo (darovali smo). "I (onaj) koji je donio (tu) istinu...." (to znači): Kur'an. ".... i (koji) je potvrdio (vjerovao) u njega...." (to znači: taj pravi, iskreni) vjernik. Doći će (on-vjernik - na) sudnjem danu govori (tj. govoreći): Ovo je (Kur'an, o moj Gospodaru,) koji si dao meni, radio sam sa (onim, tj. prema onome) što je u njemu. ".... mutešakisune (prepirači među sobom, tj. koji se protive jedan drugome)....". Čovjek "šekis" (tj. Čovjek kojem se rekne "šekisun" - od čega je i izraz "mutešakisun" - to) je (taj) teški (čovjek, nesnosan, težak, nepodnošljiv), neće se zadovoljiti (ne zadovoljava se) sa (tom) pravednošću. ".... i čovjeka spasa (mira, tj. mirnoga, zdravoga)....", a govori se (da "selemen" znači) "salimen" (zdravoga), "salihan" (dobroga). ".... išme'ezzet...." je (značenja) "neferet": bježala je (osjećala je odvratnost). ".... bi mefazetihim...." (to - tj. riječ "mefazetun") je od (riječi) "el-fevzu": spas. "..... haffine (okružujući oni)...." (to) je (značenja) ophodili su njega (prijestolje Božije) ophodeći (oni) "bi hifafejhi" - (a taj izraz "bi hifafejhi" je značenja) - "bi dževanibihi": sa njegovih strana (okolo, oko njegovih strana). "..... mutešabihen...." - nije (taj izraz) od (riječi) "el-ištibahu" (sumnja, nejasnoća), ali (tj. nego izraz "mutešabihen" znači da) sliči neki (dio) njega (Kur'ana) nekom u (njegovome) potvrđivanju (potkrepljivanju, podržavanju).

(U ovom slučaju treba da se kaže da izraz "mutešabihen" može da se smatra da je izveden od "šebehun-sličnost", a ni u kojem slučaju od "ištibahun".)

GLAVA:

Njegov govor: ".... O Moji robovi koji ste pretjerali (tovareći grijehe) na svoje osobe (duše), ne očajavajte (ne gubite nadu) od milosti Allaha (Allahove), zaista Allah oprašta (te vaše) grijehe skupa (tj. sve), zaista On, On je (taj) veliki opraštač, milostivi.".

PRIČAO MI JE Ibrahim, sin Musa-a, izvijestio nas je Hišam, sin Jusufa, da je Ibnu Džurejdž izvijestio njih, rekao je Ja'la:

Zaista je Seid, sin Džubejra, izvijestio njega od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da su (neki) ljudi od stanovnika (pripadnika toga) idolopoklonstva (mnogoboštva) bili već ubijali i umnožili su (to ubijanje, tj. i mnogo su ubijali), i bludničili su i umnožili su (to bludničenje, preljubu), pa su došli Muhamedu, pomilovao ga Allah i spasio, pa su rekli:

"Zaista (to vjerovanje) koje govoriš i zoveš k njemu zaista je lijepo da izvijestiš nas (samo još to) da je (tj. da ima, da postoji) za (ono) što smo uradili (neko) iskupljenje." Pa je sišao (ajet):

"I (robovi Milosrdnoga su oni) koji neće zvati (ne zovu) sa Allahom (nikakvo) božanstvo drugo, i neće ubiti (ne ubijaju tu) osobu koju je zabranio Allah osim sa (tim) pravom, i neće bludničiti (ne bludniče oni)....", i sišao je (ajet): "Reci: O Moji robovi koji (ste od onih što) su pretjerali (u opterećivanju grijeha) na svoje osobe, ne očajavajte (ne gubite nade) od milosti Allaha (Allahove)....".

GLAVA

Njegovoga govora: "I nisu (oni) odredili Allaha istinom Njegovoga određivanja (tj. Nisu ocijenili Allaha pravom Njegovom cijenom, vrijednošću - a neki kažu da to znači: I nisu poštovali Allaha istinom Njegovoga poštivanja; nisu veličali Allaha istinom Njegovoga veličanja - nisu mogli, ne mogu da shvate pravu veličinu Allahovu)....".

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Šejban od Mansura, od Ibrahima, od 'Abideta, od Abdullaha (Mesudovoga), bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Došao je (jedan) učenjak (vjerski; ili: sveštenik) od (tih židovskih) učenjaka (sveštenika) ka poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"O Muhamede! Zaista mi nalazimo (u Tevratu) da Allah čini (drži ta) nebesa na (jednom) prstu i (te) zemlje na prstu, i (ta) stabla na prstu, i (tu) vodu (i tu rosnu) zemlju na prstu, i ostala (ta) stvorenja na prstu, pa govori: "Ja sam (taj pravi) vladar." Pa se je nasmijao (nasmiješio) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, čak (tako da) su se pokazali njegovi (najkrajnji) kutnjaci (zubi) potvrđivanjem (radi potvrđivanja) za govor (govora toga) učenjaka (ili: sveštenika židovskoga). Zatim je čitao (pročitao slijedeći ajet) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"I nisu odredili Allaha istinom Njegovoga određivanja (tj. Nisu shvatili pravu vrijednost, pravu veličinu i moć Allahovu)....".

GLAVA

Njegovoga govora: "..... i Zemlja skupa (tj. sva, cijela) je Njegova šaka (pregršt na) sudnjem danu, i (ta) nebesa su savijena sa Njegovom desnicom (tj. sa Njegovom moći); slava Njemu! i uzvisio se je (uzvišen je On) od (svega onoga) što (Njemu nevjernici i krivovjerci) udružuju (pridružuju).".

PRIČAO NAM JE Seid, sin 'Ufejra, rekao je: pričao mi je Lejs, rekao je: pričao mi je Abdurahman, sin Halida sina Musafira, od Ibnu Šihaba, od Ebu Selemeta da je Ebu Hurejrete rekao: čuo sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Zgrabiće (Prihvatiće, uzeće u šaku na sudnjem danu) Allah Zemlju, i savijaće (saviće ta) nebesa sa Svojom desnicom, zatim će reći: "Ja sam (taj pravi) vladar. Gdje su vladari Zemlje?"

GLAVA

Njegovoga govora: "I puhnulo se je (tj. puhnuće se) u (taj izvjesni) rog, pa je pomrijelo (pa će pomrijeti svako) ko je u (tj. na tim) nebesima i ko je u (na toj) Zemlji osim ko (je taj što) je htio Allah (da ostane na životu; ili pri svijesti, jer "sa'ika" znači onesvijestio se je, tj. onesvijestiće se); zatim se je puhnulo (zatim će se puhnuti) u njega drugi (puta), pa kada li su oni stajači (tj. stoje) gledaju (tj. stoje gledajući oni).".

PRIČAO MI JE Hasen, pričao nam je Ismail, sin Halila, izvijestio nas je Abdurahim od Zekerija-a, sina Ebu Zaideta, od Amira, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Zaista ja sam prvi ko će podignuti svoju glavu poslije (toga) puhanja zadnjega (u taj rog), pa kada li sa Musa-om (se suočim, tj. pa kada li ja vidim Musa-a - a to znači: pa ću ugledati Musa-a), objesivač sebe za (to) prijestolje (tj. objesio se već - a to će reći: već se uhvatio, drži se već - za Allahovo prijestolje)! Pa neću znati (tj. ne znam) da li je također (kao tako, kao takav) bio, ili je poslije (toga) puhanja (drugoga)."

(Ovo su protumačili na ovaj način: Pa ne znam da li je Musa bio tako držao se za Božije prijestolje i nije ni umro kada se je puhnulo u rog prvi puta, ili se je Musa nakon drugoga puhanja proživio prije mene jedini on i uhvatio se je odmah za Božije prijestolje.)

PRIČAO NAM JE Umer, sin Hafsa, pričao nam je moj otac, pričao nam je Aameš, rekao je: čuo sam Ebu Saliha, rekao je: čuo sam Ebu Hurejreta (da priča) od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Između (ta) dva puhanja (u taj rog) je četrdeset." Rekli su: "O Ebu Hurejrete! Četrdeset dana?" Rekao je: "Nisam htio (tj. Odbijam da odredim to; ili: Sustežem se da odredim to jer to ne znam)." Rekao je (neko od prisutnih): "Četrdeset godina." Rekao je (Ebu Hurejrete): "Nisam htio." Rekao je: "Četrdeset mjeseci." Rekao je: "Nisam htio. I istruhnuće svaka stvar od (toga) čovjeka osim kraja (osim osnove, temelja toga) repa njegovoga. U njemu se sastavlja (U njemu će se sastavljati to) stvaranje."

EL-MU'MINU (EL-MU'MINU)

Rekao je Mudžahid: "Hamim" (Ha-mim) je (takva riječ da je) njezino prolaženje (prelaženje, tj. njezino prenosno značenje i smisao isto kao i) prolaženje (tj. prenosno značenje tih prethodnih) sura. A govori se: Nego ono (tj. izraz Ha-mim) je ime (sure u Kur'anu, ili ime Kur'ana) zbog govora Šurejha, sina Ebu Evfa-a, Absije:

"Podsjeća (Opominje) me (na) Ha-mim, a koplje (to) je sapletač (tj. pomiješano, ukršteno, udara),

Pa zašto nije čitao Ha-mim prije proturanja (naprijed sebe u boj, u rat)?"

(Ovdje je izraz Ha-mim u pjesmi upotrebljen u akuzativu, pa se zbog toga smatra da je taj izraz ime sure, ili ime Kur'ana.)

"Ettavlu" je (značenja) "ettefeddulu": činjenje dobra (nekome, tj. učiniti nekome dobro sam od sebe). ".... dahirine...." je (značenja) "hadi'ine": poniženi (bivši oni). A rekao je Mudžahid: ".... ka (tom) spasu...." (to) je (značenja): (k tom) vjerovanju. ".... nije za njega molitva (nikakva)...." - misli (na taj) kip. ".... jusdžerune (naložiće se oni)." (to) je (značenja): zapaliće (razgoriće, naložiće) se s njima Vatra. ".... temrehune (veselite se do oholosti).", (to) je (značenja) "tebtarune": postajete obijesni (bjesnite).

A bio je Ala', sin Zijada (običaja da) spominje Vatru, pa je rekao (jedan) čovjek: "Zašto daješ očajavati (tim) ljudima (tj. Zašto natjeravaš u očaj, u beznađe te ljude)?" Rekao je: "A (zar) ja mogu da dajem očajavati (tim) ljudima, a Allah, moćan je i veličajan je, govori:

".... O Moji robovi koji ste pretjerali (u tovarenju grijeha) na svoje osobe, ne očajavajte (ne gubite nadu) od milosti Allaha....", i govori: ".... i da su (ti) pretjerivači, (da su) oni drugovi Vatre.". A ali (tj. Nije tako kako ti meni prigovaraš - nego) vi volite (želite) da se obeseljavate (vi) sa (tim) rajem na rđavostima vaših (svojih) radova (djela, tj. i pored toga što radite loša djela). A poslao je Allah Muhameda, pomilovao ga Allah i spasio, samo (kao) obeseljivača sa rajem za (onoga) ko se je

pokoravao njemu, i (samo kao) opominjača sa Vatrom (onoga) ko je griješio njemu (ko je bio nepokoran njemu).

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Velid, sin Muslima, pričao nam je Evzaija, rekao je: pričao mi je Jahja, sin Ebu Kesira, pričao mi je Muhamed, sin Ibrahima, Tejmija, pričao mi je Urvete, sin Zubejra, rekao je: Rekao sam Abdullahu, sinu Amra sina 'Asa:

"Izvijesti me o najžešćem (zlostavljanju) što su napravili (njega mekanski) idolopoklonici sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio." Rekao je: "Dok poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, klanja u dvorištu Kabe (tj. kod Kabe), kadli je došao (kad dođe iznenada) 'Ukbete, sin Ebu Muajta, pa je uzeo za rame poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i zavio je (zamotao je, savio je) njegovu odjeću u njegov vrat (tj. okolo njegovoga vrata), pa je davio njega (počeo je da ga davi) žestokim davljenjem. Pa je došao Ebu Bekr, pa je uzeo za njegovo rame i odbio je (njega) od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i rekao je:

"Zar ćete ubiti (jednoga) čovjeka (zbog toga što je takav) da govori: "Moj Gospod je Allah!", a već je donio vama (te) dokaze od vašega Gospoda?!"

HA-MIMUSSEDŽDETI (HA-MIM ESSEDŽDE)

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA.

A rekao je Tavus od Ibnu Abasa: ".... i'itija tav'an (dođite vas dvoje pokoravanjem)...." (to) je (značenja) "eatija": dajte vas dvoje (pokornost sami od sebe). ".... rekle su njih dvije (njih dvoje: Zemlja i nebesa): Došli smo pokoravajući se (mi)." (to) je (značenja): Dali smo (pokornost). A rekao je Minhal od Seida (koji) je rekao: rekao je (jedan) čovjek Ibnu Abasu: "Zaista ja nalazim u Kur'anu (neke) stvari (da) se protive (ne slažu se) na mene (meni)." Rekao je (taj čovjek - Nafi', sin Ezreka, docniji poglavica ezrekita, frakcije sekte haridžita-haridžija):

"..... pa nema (nikakvih) rodova između njih tada, i neće se (oni) međusobno pitati.", (taj ajet mi se protivi sa sadržajem ajeta u kojem se kaže:) "I došao (tj. doći će) neki njih na nekoga međusobno se pitaju (pitajući se oni međusobno)."

(U prvom ajetu se kaže da se neće pitati međusobno, a u ovom drugom ajetu se kaže da će se pitati oni međusobno.)

"..... i neće (oni) sakriti Allahu (nikakvo) pričanje (nikakav razgovor).", (to mi se protivi sa sljedećim:) ".... (tako nam Allaha) našega Gospodara nismo bili idolopoklonici.", pa već su sakrili (oni, tj. nastojali da sakriju) u ovome ajetu (tj. prema ovome ajetu oni će nastojati da sakriju svoju pripadnost idolopoklonstvu). I rekao je: "..... ili (to) nebo, sagradio je njega." do Njegovoga govora ".... prostro je nju (tj. razvio je nju - Zemlju).", pa je spomenuo stvaranje (toga) neba prije stvaranja Zemlje. Zatim je rekao (u suri Ha-mim Essedždeti): ".... Zar zaista vi zaista bivate nevjernici (tj. zaista ne vjerujete) u (Allaha) koji je stvorio Zemlju u dva dana...." do ".... pokoravajući se (mi).", pa je spomenuo u ovome (ajetu) stvaranje Zemlje prije (stvaranja toga) neba. I rekao je, uzvišen je: ".... i bio je Allah veliki opraštač, milostiv.", ".... (i bio je) moćan, mudar.", ".... (i bio je) veliki slušač (tj. koji vrlo mnogo čuje), veliki vidjelac (koji mnogo vidi, tj. sve čuje, sve vidi).", pa kao da (je) On bio (to), zatim je prošao (tj. zatim se je izmijenio, promijenio - nije više takav). (Uzvišeni je i daleko je od toga Uzvišeni Allah!).

Pa je rekao (Ibnu Abas odgovarajući na to): ".... pa nema rodova između njih...." (to znači:) u (tom) puhanju prvom. Zatim će se puhnuti u (taj izvjesni) rog, pa će pomrijeti (ili: pa će pasti onesviješten svako) ko je u (tim) nebesima i ko je u (na) Zemlji osim (onoga) ko je htio Allah (da ne umre; ili: da ne padne onesviješten), pa nema (nikakvih) rodova između njih kod toga i neće se (oni) međusobno pitati (jer će se svako zabaviti o sebi u tim časovima). Zatim u (tom) puhanju zadnjem doći će neki (od) njih na neke međusobno se pitaju (tj. pitajući se oni međusobno). A što se tiče Njegovoga govora: ".... nismo bili idolopoklonici." (i) ".... i neće sakriti Allahu....", pa zaista Allah će oprostiti pripadnicima (te) iskrenosti (tj. oprostiće iskrenim vjernicima) njihove grijehe, i rekli su (tj. i reći će ti) idolopoklonici: Dođite (da) govorimo (da reknemo): Nismo bili (nikakvi) idolopoklonici. Pa se je

zapečatilo (tj. Pa će se zapečatiti) na njihova usta, pa će govoriti njihove ruke. Pa kod toga se je znalo (tj. znaće se, upoznaće se) da se Allahu neće sakriti (nikakvo) pričanje (nikakav razgovor). I kod njega (kod toga stanja) ".... voljeće (željeće oni) koji su bili nevjernici (tj. koji nisu vjerovali, da se izjednači, izravna s njima zemlja)....". Ajet (taj u suri Nisa' treba vidjeti). I stvorio je Zemlju u dva dana (nerasprostrtu, nerazvijenu), zatim je stvorio (to) nebo, zatim se je izjednačio (tj. upravio) k (tom) nebu, pa je izjednačio (izravnao, ispravio) njih (nebesa) u druga dva dana, zatim je prostro (tj. razvio) Zemlju. A njezino prostiranje (razvijanje) je (u tom) da je izvadio iz nje (njezinu tu) vodu i ispašu (tj. i biljke), i stvorio je (njezina ta) brda (planine), i (te) deve (tj. životinje), i (te) visove (visoravni) i (sve) što je između njih dvoga (njih dvoje) u druga dva dana. Pa to je Njegov govor: ".... prostro je (razvio je) nju.". A Njegov govor: "..... stvorio je Zemlju u dva dana....", pa učinila (tj. stvorila) se je Zemlja i što je u njoj od (kakve god bilo) stvari (tj. Zemlja i svaka stvar u njoj - sve je stvoreno) u četiri dana. A stvorila su se (ta) nebesa u dva dana. ".... a bio je Allah veliki opraštač....", nazvao je Svoju osobu to (tako, tj. nazvao se je On Sam tako), i to je Njegov govor, to jest: Nije prestao također (da to bude i dalje takav). Pa zaista Allah nije htio (nijednu) stvar (drukčije) osim (tako da) je pogodio s njom (onoga) kojega je htio (On da pogodi). Pa neka se ne protivi na tebe Kur'an (tj. Pa neka ne izgleda protuslovan, proturječan tebi Kur'an), pa (tj. jer) zaista svaki (dio od njega, tj. sav on) je od kod Allaha (tj. od Allaha)."

PRIČAO MI JE Jusuf, sin 'Adijja, pričao nam je 'Ubejdulah, sin 'Amra, od Zejda, sina Ebu Unejseta, od Minhala za ovo (o ovome).

A rekao je Mudžahid: ".... memnunin." je (značenja) "mahsubin": računat (obračunat). "..... akvateha....." je (značenja) "erzakaha": njezine opskrbe. ".... u svako nebo njegov posao (posao toga neba)...." (to znači:) od (onoga) što je zapovjedio za njega. ".... nehisatin...." je (značenja) "mešajime": zlosrećnima (nesretnima). "I odredili smo za njih vršnjake (drugove)...." (to) je (značenja) svrstali smo (udružili smo) ih sa njima.

(A može da se izraz "kajjedna" prevede i ovako: I doveli smo im vršnjake. Ima treći način na koji bi se mogao prevesti, odnosno shvatiti

izraz "kajjedna". "El-kajdu" znači kora, ljuska od jajeta, pa zbog toga neki kažu da "kajjedna" znači: I dali smo koru za njih vršnjake....., a to će reći: Odredili smo izvjesnim nevjernicima neke vršnjake, tj. njima slične i ravne sotone, đavole koji preovladavaju njima kao što preovladava ljuska, kora jajeta nad jajetom, čak tako da su ih odveli u zabludu.)

".... spuštaju se na njih (njima izvjesni) anđeli...." - (misli se na to da im se spuštaju anđeli) kod (te) smrti. ".... potresla se je (zemljina površina)...." - (misli se) sa (tim) biljem (sa rastinjem). ".... ve rebet (i povećala se je)...." (to) je (značenja) "irtefe'at": podigla se je.

A rekao je (drugi neko) osim njega (osim Mudžahida): (...... potresla se je i povećala se je) iz svojih cvjetnih čašica kada se pojavi (zametak cvijeta koji dobiva hranu iz zemljine površine, pa kao da se rastom cvijetnoga zametka povećava i podiže sama zemljina površina). "..... zaista govori svakako: Ovo je za (zbog) mene (Ovo je moje)....", (to jest): sa mojim radom, to jest: Ja sam zaslužan za ovo (Ja sam u pravu za ovo). ".... izjednačenjem za (te izvjesne) pitaoce (koji pitaju, koji mole)." (to) je (značenja): odredio je nju (Zemlju) izjednačenjem (jednakom za sve one koji pitaju, istražuju i slično). ".... pa smo uputili njih....." (to) je (značenja): Pokazali smo im na (to) dobro i (to) zlo: kao što je Njegov govor (toga značenja u slijedećem ajetu):

"I uputili smo ga (čovjeka tim) dvama visovima (ili: tim dvama putevima koji se uzdižu; ili: tim dvjema sisama, dojkama, i desnoj i lijevoj).", i kao Njegov govor: ".... uputio sam ga (tom) putu....".

(U tim ajetima izraz "huda, el-huda" i od toga izraza izvedeni glagol znači uputiti, ali u smislu pokazati, prikazati.)

A "el-huda" (taj izraz) koji je on (značenja) "el-iršadu" (upućivanje na pravi put) u stepenu (tj. u smislu) "es'adnahu": usrećili smo ga, (pa to je jedno drugo značenje toga izraza "el-huda" koje se nalazi u nekim ajetima Kur'ana). Od toga (drugoga značenja) je Njegov govor: "Ti su (oni) koje je uputio Allah, pa sa (za) njihovim pravopućem se povedi (vodi, rukovodi)....". ".... juzeune." je (značenja) "jukeffune": sprječavaju se (tj. zadržavaju se prvi dok stignu zadnji). ".... iz njihovih

rukava (tj. iz čašica, omotača zametka plodova)....", (ekmamiha) je (značenja) "kišrul-kufurra": ljuska (kora od) posude (tj. omotača) zametka palme. Ona je "el-kummu" (tj. Ona se naziva još i izrazom "el-kummu"; ili: Ona je - jednina od izraza "ekmami - el-kummu").

(U vezi izraza "kummun" ima raznih mišljenja. Jedni kažu: Ta riječ znači i rukav od košulje, a i čašicu, omotač zametka cvijeta. Drugi kažu: Ta riječ znači samo rukav od košulje, a izraz "kimmun" znači čašicu, omotač zametka cvijeta. "El-kufurra" je izraz koji označava posudu, omotač, pokrivač zametka palme prije nego se zametak pojavi. "Kišrun" znači: kora, ljuska.)

A rekao je (drugi neko) osim njega: I govori se za (to) grožđe (tj. Rekne se grožđu) kada je izašlo također: "kafurun" i "kufurra".

(A rekne se, govori se: Posuda svake stvari je njezin "kafur".)

".... zaštitnik (ili: prijatelj) vruć." (to) je (značenja: njegov) blizi (bližnji zaštitnik, ili bližnji prijatelj, rođak). ".... min mehisin (od skretanja, od bježanja)." "Hasa anhu" (to) je (značenja) "hade": skrenuo je (nageo se je od njega na drugu stranu, a to će reći: izbjegao ga je). "..... mirjetin...." i "murjetin" (jer i tako neki čitaju tu riječ) je jedno, to jest (obje riječi znače što i) "imtiraun": sumnja (u proživljenje na sudnjem danu). A rekao je Mudžahid: ".... radite šta ste htjeli (tj. šta hoćete)...." (to) je prijetnja (Njegova, Allahova).

A rekao je Ibnu Abas: "..... sa (naravi) koja je ona ljepša....." (to) je (njihovo) strpljenje kod (svoje) srditosti i opraštanje kod griješenja (prema njima, tj. kada prema njima neko loše postupi, oni mu oproste, praštaju), pa kada su učinili njega (tj. kada budu činili taj takav postupak vjernici), očuvao je (tj. očuvaće) njih Allah, i ponizio se je (poniziće se, biće ponizan) njima njihov neprijatelj kao da je on zaštitnik (prijatelj) vruć.

Njegov govor: "I niste bili (da) se pokrivate (zbog toga što se plašite) da će svjedočiti na vas vaše čuvenje (tj. vaš sluh), a niti vaši vidovi, a niti vaše kože, a ali (tj. nego) ste mislili da Allah neće znati (tj. ne zna) mnogo od (onoga) što radite (vi).".

PRIČAO NAM JE Salt, sin Muhameda, pričao nam je Jezid, sin Zurej'a, od Revha, sina Kasima, od Mansura, od Mudžahida, od Ebu Mamera, od Ibnu Mes'uda (da je on rekao u vezi tumačenja ajeta) "I niste bili (da) se pokrivate (tj. ne pokrivaste se vi iz straha) da svjedoči na vas vaše čuvenje (tj. vaš sluh)....", ajet (taj vidjeti):

Bila su (neka) dva čovjeka od Kurejševića i (jedan) zet (ili: punac, tast) njih dvojice od Sekifovića - ili dva čovjeka od Sekifovića i zet (ili punac, tast) njih dvojice od Kurejševića - (bili su) u (jednoj) kući, pa je rekao neki (od) njih nekome:

"Da li mislite da Allah čuje naše pričanje (naš razgovor)?" Rekao je neki (od) njih: "Čuje neki (dio) njega." A rekao je neki (od) njih: "Zaista ako je bio (takav da) čuje neki (dio) njega (pričanja, razgovora), (onda) zaista već čuje svega njega (cijelo pričanje, svako pričanje, svaki razgovor)." Pa se je spustio (Pa je spušten, objavljen ajet):

"I niste bili (da) se pokrivate (zbog straha) da svjedoči na vas vaše čuvenje (tj. vaš sluh), a niti vaši vidovi....". Ajet (taj vidjeti).

GLAVA:

"A ta vam je vaša misao, koju ste mislili o vašem Gospodaru, upropastila vas, pa ste osvanuli od (onih) koji su na šteti (na gubitku).".

PRIČAO NAM JE Humejdija, pričao nam je Sufjan, pričao nam je Mansur od Mudžahida, od Ebu Mamera, od Abdullaha (Mesudovoga), bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Sakupili su se kod Kabe dvojica Kurejševića i (jedan) Sekifović - ili dvojica Sekifovića i (jedan) Kurejšević - mnogi je loj njihovih stomaka (trbuha), malo je razumijevanje njihovih srca (tj. sva trojica su bili debeli, a glupi, i glupi). Pa je rekao jedan (od) njih:

"Da li mislite da Allah čuje šta (mi) govorimo?" Rekao je (taj) drugi: "Čuje ako smo bili glasni (tj. ako mi glasno govorimo), a neće čuti (a ne čuje) ako smo sakrili." A rekao je (taj) drugi (tj. onaj treći

između njih): "Ako je bio (takav da) čuje kada smo bili glasni, pa zaista On čuje (i) kada smo sakrili (tj. kada pričamo tiho, tajno, sakriveno)." Pa je spustio (objavio) Allah, moćan je i veličajan je:

"I niste bili (da) se pokrivate (iz straha) da svjedoči na vas vaše čuvenje (vaš sluh), a niti vaši vidovi, a niti vaše kože....". Ajet (taj vidjeti).

A bio je Sufjan (običaja da) priča nama za ovo, pa govori (pa kaže): Pričao nam je Mansur, ili Ibnu Ebu Nedžih, ili Humejd: jedan (od) njih, ili dvojica od njih. Zatim se je ustalio na Mansuru (na Mansura), i ostavio je to više puta osim jednom (je danput).

Njegov govor: "Pa ako se (oni) strpe, pa Vatra je boravište za njih (njima)....". Ajet (taj vidjeti).

PRIČAO NAM JE Amr, sin Alije, pričao nam je Jahja, pričao nam je Sufjan Sevrija, rekao je: pričao mi je Mansur od Mudžahida, od Ebu Mamera, od Abdullaha za slično njemu (navedenome hadisu).

HA MIM AJN SIN KAF (HA-MIM-AJN-SIN-KAF)

A spominje se od Ibnu Abasa: ".... akimen...." (da) je (to značenja) "la telidu": neće roditi (ne rađa, tj. žena koja ne rađa djecu - nerotkinja). ".... duh od Naše zapovjedi (stvari)...." (to) je (značenja) Kur'an. A rekao je Mudžahid: ".... jezre'ukum fihi (stvara, tj. umnožava vas u njemu)...." (to) je (značenja: daje vam) porod poslije poroda (potomstvo poslije potomstva). "..... nema dokaza između nas...." (to) je (značenja) nema prepiranja (nema svađe, neprijateljstva). ".... oka sakrivenoga...." (to) je (značenja) poniženoga. A rekao je (drugi neko) osim njega (osim Mudžahida): ".... pa su trajno (one lađe) učvršćene na njegovim leđima...." (to) je (značenja) miču se (pokreću se), a ne teču (ne teku, tj. ne plove, ne udaljuju se sa svoga mjesta) u (tom) moru. ".... šere'u (uzakonili su)...." (to) je (značenja) "ibtede'u": izmislili su (uveli su nanovo, izmislili su novo).

GLAVA

Njegovoga govora: ".... osim (tu) ljubav u (tim) najbližim (rođacima)....".

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Bešara, pričao nam je Muhamed, sin Džafera, pričao nam je Šubete od Abdulmelika, sina Mejsereta, rekao je: čuo sam Tavusa od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Uzvišeni Allah od njih dvojice, da se je on upitao (tj. da je on upitan) o Njegovom govoru:

"..... osim ljubav u najbližim (rođacima).....", pa je rekao Seid, sin Džubejra:

"Najbliži (od) porodice (ukućana, obitelji) Muhameda, pomilovao ga Allah i spasio." Pa je rekao Ibnu Abas: "Požurio si. Zaista Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (bio je u takvom položaju da) nije bio (nijedan) rod od Kurejševića (tj. nijedan plemenski ogranak Kurejševića drukčiji) osim (takav da) je bilo njemu u njima (neko) srodstvo, pa je rekao:

"Osim (jedino što od vas tražim) da spojite (ono) što je između mene i između vas od (našega) srodstva (tj. da vi, o Kurejševići, održavate sa mnom rodbinske veze, da nastojite da se sastavlja i povezuje srodstvo naše između mene i između vas)."

HA MIM ZUHRUFA (HA-MIM EZZUHRUF)

A rekao je Mudžahid: "..... ala ummetin (na sljedbi)...." je (značenja) "ala imamin": na vođi (tj. na slijeđenju jednoga vođe velikoga). "Ve kilehu ja rabbi (I njegov govor: O moj Gospodaru!)....", njegovo tumačenje (tj. tumačenje toga) je: Da li računaju (Da li misle oni) da Mi nećemo čuti (tj. da Mi ne čujemo) njihovu tajnu, i njihovo

šaputanje (njihovo sašaptavanje), i (da) nećemo čuti (tj. da ne čujemo) njihov govor.

(Čitanje rečenice "Ve kilehu...." po mnogim čitačima je: "Ve kilihi....".)

A rekao je Ibnu Abas: "A da nije (toga) da budu (svi ti) ljudi jedna sljedba...." (to) je (značenja): Da nije (toga da bi obilje i bogatstvo) učinilo (te) ljude, sve njih bezvjernicima, zaista bih učinio za kuće (tih) bezvjernika krovove od srebra i stubišta od srebra - a ona je (tj. a riječ "mearidže" je značenja što i) "deredžun": stepenice - i prijestolja (krevete) srebra. "..... mukrinine." je (značenja) "mutikine": mogući (bivši mi moćni i mogući za ovako nešto). ".... asefuna...." je (značenja) "eshatuna": rasrdili su nas. ".... ja'šu....." je (u značenju što i) "ja'ma": zaslijepi (biva slijep). A rekao je Mudžahid: "Pa zar (da) udaramo od vas (tu) opomenu (stranom, tj. Pa zar da okrenemo od vas tu opomenu - Kur'an)....." to jest: Smatraćete lažnim Kur'an (tj. Zar mislite da vi nećete vjerovati u Kur'an), zatim (da) se nećete kažnjavati na (tj. zbog) njega. ".... i prošao je primjer (tih pokoljenja) prvih." (to) je (značenja): običaj (tih pokoljenja) prvih. ".... mukrinine (mogući, moćni)." - misli (na) deve, i konje, i mazge i magarce. "..... odraste (odgoji se) u (tom) nakitu...." (to) je (značenja: te) djevojke (svoje kćeri što) ste učinili njih za Milosrdnoga (kao) dijete (djecu, porod), pa kako sudite (vi to)?

(To jest: Vi ne volite svoje kćeri, i sebi prisvajate i privlačite samo sinove, pa zar Milosrdnome Allahu poklanjate i pripisujete ono što sami ne volite i što se odgaja u nakitu, što u najviše slučajeva se i misli na nakit, a ne na dobra djela - pa zar tako vi sudite o Milosrdnome Allahu?)

".... da je htio Milosrdni, ne bismo obožavali njih...." - misle (oni pod tim na te) kipove (idole). Govori Allah, uzvisio se je (tj. uzvišen je; doslovno značenje svugdje riječi "teala" je: uzvisio se je): ".... nema za njih u tome (ništa, nimalo) od znanja...." (to) je (značenja): Kipovi (Idoli su takvi da) zaista oni ne znaju (doslovno: neće znati).

(Ima i drugih tumačenja ove rečenice ".... nema za njih u tome (ništa) od znanja....".)

".... fi akibihi...." (to doslovno znači: u njegovoj peti; ali prema tumačenju to) je (značenja): njegovom djetetu (tj. u njegovom, u svom potomstvu). "..... mukterinine (združujući se oni, bivši oni združeni, spareni)." (a to) je (značenja) "jemšune mean": idu zajedno (idući oni zajedno, skupa). "..... precima (prethodnicima)....." (tj.) narod faraona (kao) preci (prethodnici u bezboštvu) su za bezbožnike naroda Muhameda, pomilovao ga Allah i spasio. ".... i primjerom....." (tj. i učinili smo ih jednom) poukom. ".... jesiddune." je (značenja što i) "jediddžune": žagore (ispuštaju krikove oni, galame, dižu buku). "..... mubrimune." je (značenja) "mudžmi'une": zaključivači (oni koji su se složili, čvrsto odlučili da nešto učinu, učine). ".... prvi (od tih) obožavalaca." (to) je (značenja) prvi (od tih) vjernika. "..... zaista ja sam čistoća (tj. nevinost - a to će reći: ja sam nevin) od (onoga) što obožavate (vi).".

Arapi govore: "Nahnu minkel-berau vel-halau (Mi smo od tebe čistoća (nevinost) i praznoća)." Jednina, i dvojina i množina od muškoga roda i ženskoga roda govori se u njemu (u ovome slučaju svakome) "beraun", jer zaista on (taj izraz beraun) je infinitiv (neodređeni oblik koji je upotrebljen u značenju pridjeva, atributa, pa je nepromjenljiv u smislu broja). A da je rekao "beriun" (čist, nevin, oslobođen), zaista bi se reklo u dvojini "beriani", a u množini "beriune". A čitao je Abdullah (Mesudov): ".... zaista ja sam čist (nevin)....", sa "je" (tj. sa "i" - a to će reći: umjesto riječi "beraun" čitao je upotrebljavajući riječ "beriun", jer arapski lingvisti nazivaju dugo "i" sa "jaunje", a dugo "u" sa vavun-ve"). A "ezzuhrufu" je (u značenju što i) "ezzehebu": zlato (zlatni nakit, ukrasi). ".... anđele (da) naslijeđuju (zastupe, da iza vas dođu).", (to jest: da) naslijedi neki (od) njih nekoga.

Njegov govor: "I dozivali su (tj. I dozivaće nevjernici u paklu na sudnjem danu zapovjednika anđela koji sprovode kaznu u paklu, a koji anđeo zapovjednik se zove Malik): "O Malike! Neka sudi na nas - a to znači: Neka usmrti nas - tvoj Gospodar!" Rekao je - tj. Reći će Malik: "Zaista vi ste ostajači - na životu u patnjih -."

PRIČAO NAM JE Hadždžadž, sin Minhala, pričao nam je Sufjan, sin Ujejneta, od Amra, od Ata-a, od Safvana, sina Ja'la-a, od njegovoga oca rekao je:

Čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) čita na (svojoj) govornici:

"I dozivali su: "O Malike! Neka sudi na nas (neka usmrti nas) tvoj Gospodar!"....".

A rekao je Katadete: "..... primjerom za (te) zadnje (posljednje, potonje)." (to je značenja:) poukom za (onoga) ko je poslije njih. A rekao je osim njega (osim Katadeta neko drugi): "..... mukrinine." je (u značenju što i) "dabitine": obuhvatači (zadrživači, nadvladavači). Govori se: "Fulanun mukrinun mukrinun li fulanin" (a to znači) "dabitun lehu": Omsica (Taj-i-taj) je "mukrin" omsice (a to znači:) obuhvatač njega (a to će reći: zadržao ga je, uhapsio ga je, nadvladao ga je). A "el-ekvabu" su ibrici koji su (takvi da) nema surli (tj. kljunova, nosaća) za njih (tj. u njih). A rekao je Katadete: "..... u majci (te) knjige....." (to je značenja): (u) skupnosti (sveukupnosti te) knjige, (u) korijenu (te) knjige. "..... prvi (od tih) koji se uzdižu (sustežu sprječavaju)." To jest: Nije bilo (u Uzvišenoga Allaha djeteta), pa ja sam prvi (od tih) koji se uzdižu (uzdržavaju se, sprječavaju se od takvoga vjerovanja). A njih dva (tj. izrazi "abidun" i "abidun") su dva narječja (u arapskom jeziku, jer se rekne): "Redžulun abidun" i (redžulun) abidun (a oba izraza znače: čovjek srdit, koji se ljuti na nekoga, koji niječe, koji ne priznaje nešto - a to je od glagola "abide-jabedu", a nije od "abede - jabudu").

A čitao je Abdullah (Mesudov): "Ve kalerresulu ja Rabbi (I rekao je Moj poslanik: O moj Gospodaru! .... - a to je drugi način čitanja ajeta "Ve kilihi ja Rabbi.... i njegovoga govora: O moj Gospodaru!....")." A govori se (da) ".... evvelul-abidine." (znači: evvelul) džahidine: (prvi od tih) nijekača (od tih koji ne priznaju - a to je) od (glagola) "'abide - ja'bedu" (nijekati, ne priznavati, ljutiti se na nekoga i slično). "Pa zar (da) udarimo od vas (tu) opomenu stranom (tj. Pa zar da se okrenemo od vas opomenom - Zar da vas ne opominjemo zbog toga što je slučaj) da ste bili narod (ljudi) pretjerani?". (a to znači): mnogobožni (idolopoklonici). Tako mi Allaha da se je ovaj Kur'an podigao (veli Katadete) gdje (tj. kada) su vratili njega (tj. kada su odbijali da prihvate njega) počeci ove sljedbe (tj. prvi pozivači u ovu sljedbu), zaista bi oni

propali (ali ih je Allah u toku dvadeset godina pozivao neprekidno, dok su se najzad odazvali). "Pa smo uništili (one koji su bili) žešći navalom od njih (tj. koji su bili nasrtljivi, snažniji od Mekanaca), i prošao je primjer (tih pokoljenja) prvih." (to) je (značenja): kazna prvih.

("Meselun" i "meselen" nekada se tumači kao riječ "'ibretun": pouka, nekada kao i "'izatun": savjet, savjetovanje, a nekada kao "'ukubetun": kazna. Naprijed na jednom mjestu riječ "'izaten" prevedena je sa izrazom "pouka, poukom", a treba prevod da glasi: savjetom, savjetovanjem.)

".... džuz'en (dio)...." (to) je (značenja) "'idlen": sličan (ravan udio kao i neko drugi što ima udio i dio sličan i ravan, kao napr. što su neki govorili u skupini mnogobožaca: Allahu pripadaju ženska djeca, a nama muška djeca, i slično tome).

EDDUHANU (EL-DUHANU)

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA.

A rekao je Mudžahid: ".... rehven...." je (značenja): "tarikan jabisen" (put suh, suha staza). ".... na (nad te) svjetove." (to) je (značenja) na (nad svakoga onoga) ko je između njegovih dviju (dvaju) leđa (između njegovih leđa - a to se tumači: nad svjetove njihovoga vremena, a to će reći: I već smo odabrali sebi njih - vjernike Israelićana - nad svjetove njihovoga vremena, vremena naroda Israelićana kada je Musa izveo njih iz Egipta). ".... fa'tiluhu (pa potjerajte ga)...." (to) je (značenja) "idfeuhu": odbijte ga (tj. gurnite ga - u sredinu pakla). ".... i sparićemo ih (doslovno: i sparili smo ih) sa (djevojkama) crnih očiju...." (to) je (značenja): Vjenčaćemo (Daćemo u brak) njima (takve djevojke koje su) crnih očiju, velikih očiju, zapanji se (smete se) u njih (tj. zbog njih to) oko. ".... (da) kamenujete mene." (to) je (značenja) ubijanje (njegovo). ".... rehven...." je (značenja) "sakinen": mirujući (bivši mirno more). A rekao je Ibnu Abas: "Kao (ta) rastopina (rastopljena ruda, ili katransko ulje)....." (to znači da) je crno kao rastopina (toga) ulja (kao rastopljeno ulje).

A rekao je (neko drugi) osim njega (osim Ibnu Abasa): "..... tubbe'in....." (to) je (značenja): vladari Jemena, svaki pojedini od njih imenuje (tj. naziva) se "tubbe'a", jer zaista on slijedi svoga druga (tj. dolazi iza njega na vlast). I (ta) sjena (hlad) naziva se "tubbe'a", jer zaista ona slijedi (to) Sunce.

GLAVA:

"Pa pazi se dana (kada) će donijeti (to) nebo dim jasan.".

Rekao je Katadete: "Fertekib...." je (značenja kao i) "fentezir": Pa iščekuj (pričekaj).

PRIČAO NAM JE Abdan od Ebu Hamzeta, od Aameša, od Muslima, od Mesruka, od Abdullaha (Mesudovoga), rekao je:

Prošlo je pet (slučajeva): Dim, i Vizantinci, i Mjesec, i Navala i Sledstvenost (Neophodnost, Neizbježnost - a značenje tih riječi već je objašnjeno i spomenuto).

GLAVA:

"Zastrće (Pokriće taj dim te) ljude, ovo je kazna bolna.".

PRIČAO NAM JE Jahja, pričao nam je Ebu Muavijete od Aameša, od Muslima, od Mesruka, rekao je: rekao je Abdullah (Mesudov):

Bilo je ovo samo zbog (toga što je bio slučaj) da su Kurejševići, pošto su tražili neposlušnost Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (došli u priliku i položaj da) je zvao na njih sa godinama kao godine Jusufa (tj. proklinjao ih je da ih pogode nerodne godine kao godine za vremena, za vrijeme Jusufa). Pa je pogodila njih suša (tj. nerodica, oskudica) i trud (teškoća), čak (da) su pojeli (jeli te) kosti. Pa je počeo (tj. Pa bi počeo izvjesni) čovjek (da) pogleda ka nebu, pa vidi (u prostoru) što je između njega i između nje (nebeske visine nešto) kao oblik (toga) dima od (toga) truda (tj. zbog poteškoće). Pa je spustio Allah, uzvišen je:

"Pa pazi se (pričekaj) dana (kada) će donijeti nebo (jedan, neki) dim jasan. Zastrijeće (te) ljude, ovo je (jedna) kazna bolna.". Rekao je: Pa se je došlo poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa se je reklo:

"O poslaniče Allaha! Traži napajanje (tj. Traži kišu od) Allaha za Mudar (tj. plemenu Mudar), pa (tj. jer) zaista ono je već propalo." Rekao je (Muhamed a.s. onome koji je to tražio od njega):

"Za Mudar (da molim, a to pleme je mnogobožačko)? Zaista ti si zaista smion (odvažan kada to zahtijevaš)." Pa je tražio napajanje (tj. kišu). Pa su se napojili (oni, tj. pala im je kiša). Pa je sišao (ajet u kojem se kaže):

"..... zaista vi ste vraćači (tj. vi ćete se vratiti u mnogoboštvo).". Pa pošto je pogodila njih (ta) udobnost (blagostanje), vratili su se ka svome stanju (prvobitnome) kada je pogodila njih (ta) udobnost. Pa je spustio Allah, moćan je i veličajan je: "Danom (kada) navalimo (tom) navalom najvećom, zaista mi smo osvetnici (tj. mi ćemo se osvetiti tada).". Rekao je: Misli (na) dan Bedra.

GLAVA

Njegovoga govora, uzvišen je: "Naš Gospodaru! Otkrij (tj. Digni) od nas (ovu) kaznu, zaista mi smo vjernici.".

PRIČAO NAM JE Jahja, pričao nam je Veki' od Aameša, od Ebu Duha-a, od Mesruka, rekao je:

Unišao sam Abdullahu, pa je rekao: "Zaista od znanja (tvoga) je da rekneš za (ono) što ne znaš (pouzdano): "Allah je znaniji." Zaista Allah je rekao Svome vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio:

"Reci: Ne pitam (tj. Ne molim, Ne potražujem od) vas na njega (za njega, zbog njega ništa) od nagrade, i nisam ja od (onih) koji se opterećuju (sa onim što ne mogu, što ne znaju, tj. koji se usiljeno ponašaju, prikazuju se onima što oni to nisu).". Zaista Kurejševići pošto su (u Meki prije Hidžre) savladali (nadvladali) Vjerovijesnika,

pomilovao ga Allah i spasio, i (pošto su od drugih) tražili neposlušnost na njega (njemu da izraze), rekao je:

"Moj Bože! Pomozi me na (protiv) njih sa sedam (nerodnih, sušnih godina) kao sedam (godina) Jusufa." Pa je uzela njih (jedna) godina (takva da) su jeli u njoj (te) kosti i strvinu (lešinu, leševe umrlih životinja) od trudnosti (tj. zbog oskudice i poteškoće oko prehrane). Čak je počeo jedan (od) njih (da) vidi (u prostoru) što je između njega i između neba (nešto) kao oblik (poput toga) dima od (te) gladi. Rekli su: "Naš Gospodaru! Otkrij (tj. Podigni, Ukloni) od nas (ovu) kaznu, zaista mi smo vjernici." Pa se reklo njemu: "Ako otkrijemo (dignemo, otklonimo kaznu) od njih, vratiće se (oni u bezvjerstvo, mnogoboštvo opet)." Pa je zvao (molio Muhamed a.s.) svoga Gospodara (da skine njima kaznu), pa je otkrio (skinuo Allah kaznu) od njih. Pa su se vratili (oni u mnogoboštvo). Pa se osvetio Allah njima (na) dan Bedra. Pa to ti je Njegov govor, uzvišen je:

".... dan (kada) će donijeti nebo (jedan) dim jasan." (i dalje sve) do Njegovoga govora, veličajno je Njegovo spominjanje: ".... zaista Mi smo osvetnici (Mi ćemo se osvetiti).".

GLAVA:

"Gdje (tj. Kako) je za njih (ta) opomena (opominjanje), a već je došao njima (jedan) poslanik jasan.".

"Ezzikru" i "ezzikra" je jedno (tj. obje te riječi imaju isto značenje: opomena, opominjanje; a znače i spominjanje, a i uspomena).

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Džerir, sin Hazima, od Aameša, od Ebu Duha-a, od Mesruka, rekao je: Unišao sam Abdullahu. Zatim je rekao:

Zaista poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pošto je zvao (pozivao) Kurejševiće, učinili (su) lažovom (tj. smatrali su lažovom) njega i tražili su neposlušnost njemu, pa je rekao (on):

"Moj Bože! Pomozi me na (protiv) njih sa sedam (godina) kao sedam (sušnih godina u vrijeme) Jusufa." Pa je pogodila njih (jedna takva) godina (koja je) umanjila (okrnjila, tj. uništila) svaku stvar, čak (da oni) jedahu (čak su oni jeli izvjesne) strvine (lješeve, leševe). I ustajaše jedan (od) njih, pa vidjaše (viđaše, ugledao je) između njega (tj. između sebe) i između neba kao (izvjesni) dim od (zbog toga) truda (poteškoće, teškog stanja), i (te) gladi. Zatim je čitao (ajete):

"Pa pazi se (tj. pričekaj) dan (kada) donese nebo dim jasan.", dok je dopro (do ajeta) "Zaista Mi smo otkrivači (te) kazne malo (tj. skinućemo je malo, a) zaista vi ste vraćači (sebe u bezboštvo).".

Rekao je Abdullah: "Pa zar će se otkriti od njih (tj. skinuti sa njih ta) kazna (na) sudnjem danu?!" Rekao je: A (ta) "navala najveća" je (bila na) dan Bedra.

GLAVA:

"Zatim su se okrenuli od njega i rekli su: Poučeni (nekakav) ludak (je to).".

PRIČAO NAM JE Bišr, sin Halida, izvijestio nas je Muhamed od Šubeta, od Sulejmana i Mansura, od Ebu Duha-a, od Mesruka, rekao je: rekao je Abdullah (Mesudov):

Zaista Allah je poslao Muhameda, pomilovao ga Allah i spasio, i rekao je:

"Reci: Ne pitam vas na (za) njega od nagrade (tj. Ne tražim vam za njega nikakve nagrade), i nisam ja od (onih) koji se opterećuju (sa onim što nemaju i ne znaju, tj. koji se prikazuju onakvi kakvi oni to nisu).". Pa zaista poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pošto je vidio Kurejševiće (da) su tražili neposlušnost na njega (tj. da su neposlušni i nepokorni njemu), pa rekao je:

"Moj Bože! Pomozi me na (tj. protiv) njih sa sedam (godina) kao (poput) sedam (sušnih godina) Jusufa." Pa je uzela njih (ta) godina, čak je okrnjila (tj. odnijela, uništila) svaku stvar (tako) čak (da) su jeli (te)

kosti i kože. Pa je rekao jedan (od) njih (tj. jedan od pripovjedača): Čak su jeli (te) kože i strvinu (leš umrle životinje). I počelo je (da) izlazi iz Zemlje (iz tla nešto) kao oblik (poput toga) dima. Pa je došao njemu (Muhamedu a.s.) Ebu Sufjan, pa je rekao:

"O Muhamede! Zaista tvoj narod je propao, pa moli Allaha, da otkrije od njih (tj. da ukloni i digne ovo od njih)." Pa je molio, zatim je rekao: "Vratićete se (u mnogoboštvo vi) poslije ovoga."

U hadisu (tj. U pričanju) Mansura (još je rečeno): Zatim je čitao (pročitao): "Pa pazi se dana (tj. pričekaj dan kada) će donijeti nebo (jedan) dim jasan." (i čitao je slijedeće ajete) do ".... vraćači.".

(To jest: do riječi onoga ajeta koji ima na kraju svome riječi "aidune: vraćači.")

"Zar će se otkriti (skinuti) kazna zadnjega (tj. drugoga života, života na drugome, budućem svijetu)? Pa već je prošao (taj) dim (tj. slučaj i događaj toga dima), i (ta) Navala i Sljedstvenost (Neophodnost)." A rekao je jedan (od) njih: "Mjesec (tj. Slučaj i događaj raspolovljenja i rascijepljenja Mjeseca)." A rekao je drugi (od tih pripovjedača): "Vizantinci (tj. Slučaj Vizantinaca je prošao)."

"Danom (tj. Na dan kada) navalimo (tom) navalom najvećom, zaista Mi smo (tada) osvetnici.".

PRIČAO NAM JE Jahja, pričao nam je Veki' od Aameša, od Muslima, od Mesruka, od Abdullaha (Mesudovoga), rekao je:

Pet (dogodovština je spomenuto u Kur'anu koje) su već prošle: Sljedstvenost (Sledstvenost, Neophodnost, Neizbježnost), i Vizantinci, i Navala, i Mjesec i (taj) Dim. (Ili: i (taj) dim.)

SURA DŽASIJETA (SURA DŽASIJA)

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA.

"..... džasijeten (čučeći)...." (to) je (značenja što i) "mustevfizine alerrukebi": klečeći na koljenima (svojim oni; ili: uspravivši se oni na svoja koljena u sjedećem stavu bivši oni).

A rekao je Mudžahid: ".... nestensihu...." (to) je (značenja što i) "nektubu": pišemo (mi). ".... nensakum (zaboravljamo vas)...." (to) je (značenja) "netrukukum": ostavljamo vas (u kazni).

GLAVA:

".... i ne uništava nas (ništa i niko drugi) osim (to) vrijeme....". Ajet (taj vidjeti).

PRIČAO NAM JE Humejdija, pričao nam je Sufjan, pričao nam je Zuhrija od Seida, sina Musejjeba, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: rekao je Allah, moćan je i veličajan je:

"Uznemiruje (tj. Vrijeđa) Me sin Adema (tj. čovjek s time što on) psuje (grdi to) vrijeme, a Ja sam (to) vrijeme. U Mojoj ruci je (ta) zapovjed (ta stvar vremena, jer Ja) izvrćem (preokrećem, tj. mijenjam tu) noć i (taj) dan."

EL-AHKAF

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA.

A rekao je Mudžahid: ".... tufidune...." je (što i) "tekulune": govorite. A rekao je neki (od) njih: "Eseretun", i "usretun" i "esaretun" je (značenja što i) "bekijjetu 'ilmin": ostatak (nekog) znanja. A rekao je Ibnu Abas: ".... bid'an minerrusuli...." (to) je (značenja) "Lestu bi evvelirrusuli": Nisam prvi (od tih) poslanika.

(To jest: Nisam ja prvi Božiji poslanik. Doslovno riječi "bid'an minerrusuli" znače: novost - ili stvorena, proizvedena novost - od tih poslanika - Božijih poslanika.)

A rekao je osim njega (osim Ibnu Abasa neko drugi): ".... e re'ejtum (da li ste vidjeli)....", ovaj elif (tj. ovo upitno "e" koje znači: je li, da li) on je (ta riječ je) samo (jedna) prijetnja (i znači ovo): ako je zdravo (tj. ispravno ono) što tvrdite (a to je njihova tvrdnja da zaslužuju idoli njihovi da se obožavaju, a to će reći tvrdnja da se treba nešto obožavati - onda upravo to, ti kipovi) neće zaslužiti (tj. ne zaslužuje) da se obožava. A nije Njegov govor "..... da li ste vidjeli...." (u značenju i smislu: da li ste vidjeli) sa viđenjem (toga) oka (u očnoj duplji), (nego) ono je samo (u značenju i smislu): Da li znate, da li je doprlo vama da su (oni) što zovete (tj. molite vi njih) osim Allaha, (da su vam oni) stvorili (neku) stvar?

GLAVA:

"I (veliki bezbožnik je onaj) koji je rekao svojim dvama roditeljima: "Uh vama dvoma! Zar obećavate vas dvoje meni da ću se izvaditi (živ iz groba svoga poslije smrti svoje), a već su prošla (ta) stoljeća (tj. pokoljenja) od prije mene?" A njih dvoje traže pomoć Allaha (govoreći njih dvoje svome djetetu opet): "Teško tebi! Vjeruj! Zaista obećanje Allaha je istina (istinito)." Pa govori (na to dijete to): "Nije ovo (što vi pričate ništa drugo) osim (napisane) neistine (laži pokoljenja) prvih.".

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Ebu Avanete od Ebu Bišra, od Jusufa, sina Maheka, rekao je:

Bio je Mervan na Hidžazu (tj. nad Hidžazom zapovjednik). Postavio je namjesnikom njega Muavija. Pa je govorio (držao prediku Mervan). Pa je počeo (Mervan da) spominje Jezida, sina Muavije, zato da se prisegne njemu (na vjernost) poslije njegovoga oca. Pa je rekao njemu (Mervanu) Abdurahman, sin Ebu Bekra, (jednu, neku) stvar. Pa je rekao (Mervan):

"Uzmite ga (tj. Uhvatite, držite ga - Abdurahmana)!" Pa je unišao (Abdurahman u) kuću Aiše, pa nisu mogli na njega (tj. nisu htjeli njega dalje da progone i da nasilno ulaze za njim u kuću Aišinu iz poštovanja prema Aiši). Pa je rekao Mervan:

"Zaista ovo je (onaj) koji (je taj što) je spustio Allah o njemu: "I (nevjernik je onaj) koji je rekao svojim dvama roditeljima: "Uh (tj. teško) vama dvoma! Zar obećavate vas dvoje meni....""." Pa je rekla Aiša od iza (svoga) zastora (zavjese):

"Nije spustio Allah o nama (tj. o djeci Ebu Bekra nijednu) stvar (ništa) od Kur'ana osim (jedinoga slučaja toga) da je Allah spustio moju ispriku (tj. ajete u kojima je objavio moju nevinost i čistotu od one laži na mene)."

GLAVA

Njegovoga govora: "Pa pošto su vidjeli njega (oblak) pojavljivačem (raširivačem), okrećući se prema njihovim dolinama (on-taj oblak), rekli su: Ovo je pojavljivač (tj. oblak jedan koji se pojavljuje, i koji je takav da je on) davač kiše nama! Nego (tj. Nije to, nego) je on (ono) što ste tražili požurivanje za njega (što ste vi tražili da vam hitno, žurno dođe ono, ne vjerujući vi da vam može ono doći); vjetar (je to jedan takav što) je u njemu (jedna) kazna bolna.".

Rekao je Ibnu Abas: "..... 'aridun...." je (značenja) "essehabu": oblak.

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin 'Isa-a, pričao nam je Ibnu Vehb, izvijestio nas je Amr da je Ebu Nadr pričao njemu od Sulejmana, sina Jesara, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, supruge Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekla je:

Nisam vidjela poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, smijačem (tj. da se smije) čak (tako da ja) vidim od njega njegove resice. Bio je (običaja da) se samo smiješi (smješka). Rekla je: I bio je (lošega raspoloženja) kada je vidio (tj. kada bi vidio kakav) oblak ili vjetar (tako da) se (to) poznalo u (tj. na) njegovom licu. Rekla je:

"O poslaniče Allaha! Ljudi (izvjesni) kada su vidjeli (tj. kada vide taj) oblak, veselili su se (vesele se oni) nadom da bude u njemu (ta) kiša, a vidim tebe kada si vidio njega, poznalo se je (pozna se) u (na) tvome licu (ta) neugodnost (mrzovolja)." Pa je rekao: "O Aišo! Šta daje

sigurnost meni da bude (tj. da ne bude) u njemu kazna neka? Kažnjavao se (jedan) narod sa vjetrom. A već je vidio (jedan) narod (tu) kaznu (izvjesnim vjetrom), pa su rekli: "Ovo je (jedan) pojavljivač (tj. jedan oblak) davalac kiše nama."

ELLEZINE KEFERU (KOJI SU BILI NEVJERNICI, TJ. SURA KOJA POČINJE SA RIJEČIMA "KOJI SU BILI NEVJERNICI....")

".... evzareha...." je (značenja) "asameha": svoje grijehe, čak (da) neće ostati (niko drugi) osim musliman.

(Doslovno: "..... evzareha....." znači: svoje terete, tovare.)

"..... arrefeha....." je (značenja) "bejjeneha": objašnjavao je nju (tj. njega - raj). A rekao je Mudžahid: ".... mevlellezine amenu (gospodar onih koji su vjerovali)...." (to) je (značenja) "velijjuhum": njihov zaštitnik (pokrovitelj). ".... azemel-emru...." (to) je (značenja) "džeddel-emru": bila je trudna (tj. bila je ozbiljna ta) zapovjed (tj. Pa kada zapovjed za borbu, rat bude ozbiljna....). ".... fe la tehinu...." je (značenja) "la tad'ufu": Ne oslabite (ne budite slabi). A rekao je Ibnu Abbas: ".... adganehum (njihove mržnje)....." je (značenja) "hasedehum": njihovu zavidnost. "..... asinin...." je (značenja) "mutegajjirin": promjenljivoga (promjenljive, promjenjive).

GLAVA:

"..... i (da) odsijecate vaše rodbine (tj. i da vi prekinete veze i odnose sa sojom rodbinom.)?".

PRIČAO NAM JE Halid, sin Mahleda, pričao nam je Sulejman, pričao mi je Muavijete, sin Ebu Muzerrida, od Seida, sina Jesara, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Stvorio je Allah (to) stvaranje (tj. ta stvorenja - sve što postoji). Pa pošto je završio njega (stvaranje stvorenja), ustala je (ta) rodbina, pa je uzela za pojas (ili: za donju odjeću; ili: za bok, za krsta) Milosrdnoga (Allaha). Pa je rekao (Allah) njemu (tj. rodbinstvu, rodbini):

"Polagano!" Rekla je (rodbina): "Ovo je mjesto (izvjesnoga) utjecača (tj. tražioca zaštite) u Tebe od (toga) odsijecanja (od prekidanja rodbinskih odnosa i veza)." Rekao je (Allah Milosrdni): "Zar nećeš biti zadovoljna (Zar se ne zadovoljavaš ti s time) da spajam (tj. da darujem onoga) ko je spajao (ko je darivao) tebe, a (da) odsiječem ko je odsjekao tebe?" Rekla je: "Da, o moj Gospodaru!" Rekao je: "Pa to ti je."

Rekao je Ebu Hurejrete: Čitajte, ako ste htjeli (ako hoćete):

"Pa da li ste možda (vi takvi) ako ste okrenuli leđa (Kur'anu; ili: ako ste upravljali, tj. ako se okrenete; ili ako upravljate, ako budete upravljali - da li ćete vi možda tako postupiti) da kvarite u Zemlji (tj. da sijete pokvarenost na Zemlji) i (da) odsijecate vaše (svoje) rodbine?".

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Hamzeta, pričao nam je Hatim od Muavijeta, rekao je: pričao mi je moj stric Ebul-Hubab Seid, sin Jesara, od Ebu Hurejreta za ovo (tj. o ovome), zatim je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Čitajte, ako ste htjeli (ako hoćete): "Pa da li ste (vi) možda.....".

PRIČAO NAM JE Bišr, sin Muhameda, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Muavijete, sin Ebu Muzerrida, za ovo (rekavši da) je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Čitajte, ako ste htjeli: "Pa da li ste možda.....".

".... asinin....." je (značenja) "mutegajjirin": promjenljiv (koji se mijenja).

SURA FETHA (SURA EL-FETH)

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA.

Rekao je Mudžahid: "..... buren." je (značenja) "halikine": propali. I rekao je Mudžahid: "..... simahum fi vudžuhihim (znak njihov je u njihovim licima)....." (to) je vanjština (njihova, vanjski oblik i vid njihov, izraz lica). A rekao je Mansur od Mudžahida: Poniznost (njihova) je (to). "..... šat'ehu...." je (značenja) "firahahu": njegove izdanke (mladice, tj. svoje izdanke, mladice). ".... festagleza (pa se je stvrdnuo, pa je otvrdnuo)...." (to) je (značenja) "galuza": bio (tj. postao) je tvrd (čvrst taj usjev, to žito). "..... sukihi (svojim golijenima, tj. svojim stabljikama).....", "essaku" je nosačica (toga, izvjesnoga) stabla (drveta - a to je deblo i stabljika, i množina riječi "sakun" je "sukun"). A govori se (tj. rekne se) ".... dairetussev'i (krug izvjesnoga zla)...." kao tvoj govor (tj. kao što rekneš): "Redžulussev'i" (Čovjek izvjesnoga zla, tj. zao čovjek, loš čovjek - pa onda, prema tome, i "dairetussev'i" znači: zao krug). A (u ajetu izraz) ".... dairetussev'i....." je (značenja) "el-azabu": kazna. "..... juazziruhu....." je (značenja) "jensuruhu": (da oni) pomognu njega. "..... šat'ehu (njegov - svoj - izdanak, mladicu)...." (to) je (značenja) "šat'ussunbuli": izdanak (mladica toga) klasja. Dadne niknuti (to izvjesno jedno) zrno deset, ili osam ili sedam (klasova, odnosno stabljika sa klasovima), pa bude jak neki (klas od) njega (od toga skupa klasova) sa nekim. Pa to ti je (ono što znači) Njegov govor, uzvišen je: ".... fe azerehu...." (a izraz azerehu) je (značenja) "kavvahu": ojačao je njega (pa onda ".... fe azerehu": pa je ojačao njega). A da je bila jedna (boba, tj. jedno zrno samo sa svojim klasom), ne bi stajala na stabljiki (ne bi ostala na stabljiki nikakvoj). I ono je (tj. I to je jedan) primjer (što) je udario (tj. dao, iznio je) njega Allah za Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (tj. o Vjerovijesniku) pošto je izašao sam on, zatim je ojačao njega sa njegovim drugovima kao što je ojačao (to) zrno sa (onim) što niče (nikne) iz njega (od njega mnogo izdanaka, mladica).

GLAVA:

"Zaista Mi smo osvojili za tebe (jedno) osvajanje jasno (tj. Zaista Mi smo dali tebi jednu jasnu pobjedu).".

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, od Malika, od Zejda, sina Eslema (Eslemovoga), od njegovoga oca da poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, iđaše (putovaše) u nekom (od) svojih putovanja, i Umer, sin Hataba, ide (tj. iđaše) sa njim noću (tj. jedne noći za vrijeme toga putovanja). Pa je pitao njega Umer, sin Hataba, o (jednoj, nekoj) stvari, pa nije odgovorio njemu poslanik Allah, pomilovao ga Allah i spasio. Zatim je pitao njega (po drugi puta), pa nije odgovorio njemu. Zatim je pitao njega (po treći puta), pa nije odgovorio njemu. Pa je rekao Umer, sin Hataba:

"Izgubila sina majka Umera (majka Umerova, tj. Izgubila te majka tvoja, Umere)! Navaljivao si (upornim pitanjem na) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, tri puta. Sve to je (prošlo tako da) neće odgovoriti tebi (tj. da ne odgovara tebi)." Rekao je Umer (dalje): Pa sam pokrenuo moju (tj. svoju) devu, zatim sam se proturio (naprijed) pred (te) ljude, i uplašio sam se da se spusti o meni (taj) Kur'an (tj. neki novi ajet Kur'ana koji će objaviti moju propast ili kaznu zbog moga dosađivanja Muhamedu a.s.). Pa nisam ostao (tako dugo, a već se dogodi) da sam čuo (jednoga) vikača (koji) viče za mnom (tj. koji viče mene). Pa sam rekao: Zaista već sam se uplašio da bude sišao o meni Kur'an (ili: Zaista već sam se uplašio da će biti da je sišao o meni Kur'an). Pa sam došao poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa sam pozdravio njega. Pa je rekao (Muhamed a.s.):

"Zaista već se spustila na mene (tj. meni jedna) sura noćas (doslovno: na mene noćas sura), zaista ona je milija (draža) k meni od (onoga) što se je rodilo (pojavilo, obasjalo) nad njim (to) Sunce." Zatim je čitao (tj. pročitao):

"Zaista Mi smo osvojili za tebe (jedno) osvajanje jasno.".

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Bešara, pričao nam je Gunder, pričao nam je Šubete, rekao je: čuo sam Katadeta od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, (u vezi tumačenja ajeta):

"Zaista Mi smo osvojili za tebe osvajanje jasno." (da) je rekao: Hudejbija (tj. Ugovor o miru u mjestu Hudejbiji je ta pobjeda i to jasno osvajanje).

PRIČAO NAM JE Muslim, sin Ibrahima, pričao nam je Šubete, pričao nam je Muavijete, sin Kurreta, od Abdullaha, sina Mugafela, rekao je:

Čitao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (na) dan osvajanja Meke suru Fetha (tj. suru Feth), pa je vraćao u njoj (u toj suri, a izraz "redždže'a: vraćao je" tumači se da to znači da je u grlu vraćao glas - a to će reći da je titrao glasom izgovarajući a a a). Rekao je Muavijete: Da sam htio (tj. Da hoću) da pričam (tj. da imitiram) vama čitanje Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, zaista bih učinio (to).

GLAVA:

Njegov govor: "Zato (da) oprosti tebi Allah (ono) što se je (naprijed) proturilo od tvoga griješenja (od tvoga grijeha) i što je bilo ozadi (i što je ostalo ozada, pozadi), i (da) upotpuni Svoju blagodat na tebe i (da) uputi tebe (jednome) putu pravome (ispravnome).".

PRIČAO NAM JE Sadekate, sin Fadla, izvijestio nas je Ibnu Ujejnete, pričao nam je Zijad da je on čuo Mugireta (da) govori:

Stajao je (u molitvi, tj. Klanjao je) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, čak (da) su otekle njegove dvije noge (stopala, tj. od dugoga stajanja napuhale su mu se noge, stopala nogu od bolova). Pa se reklo njemu:

"Oprostio je Allah tebi što se je proturilo od tvoga griješenja (grijeha) i što se je odgodilo (tj. i što je ostalo ozadi, pozadi, na kraju)." Rekao je:

"Pa zar neću biti (tj. Pa zar da ja ne budem jedan) rob zahvalan (mnogo)?"

PRIČAO NAM JE Hasen, sin Abdulaziza, pričao nam je Abdullah, sin Jahja-a, izvijestio nas je Hajvete od Ebulesveda, čuo je Urveta od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da vjerovijesnik Allaha, pomilovao

ga Allah i spasio, stajaše (tj. klanjaše) toliki (dio) od (te) noći čak (da) se cijepaše njegove dvije noge (njegova dva stopala), pa je rekla Aiša:

"Zašto praviš (tj. činiš) ovo, o poslaniče Allaha, a već je oprostio Allah tebi što se je proturilo od tvoga griješenja i što se je odgodilo?" Rekao je:

"Pa zar neću voljeti (željeti) da budem (jedan) rob zahvalan?" Pa pošto se umnožilo njegovo meso (pošto je bilo mnogobrojno njegovo meso, tj. pošto je udebljao), klanjao je (klanjao bi on) sjedeći. Pa kada je htio (u klanjanju) da se nakloni (tj. kada bi htio da učini ruku'), ustao bi, pa bi čitao, zatim bi se naklonio.

GLAVA:

"Zaista Mi smo poslali tebe svjedokom, i obeseljivačem i opominjačem.".

PRIČAO NAM JE Abdullah, pričao nam je Abdulaziz, sin Ebu Selemeta, od Hilala, sina Ebu Hilala, od Ata-a, sina Jesara, od Abdullaha, sina Amra sina Asa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da ovaj ajet koji je u Kur'anu:

"O Vjerovijesniče, zaista Mi smo poslali tebe svjedokom, i obeseljivačem i opominjačem.", rekao je (da taj ajet ima ovakav oblik, izraz i tekst) u Tevratu: "O Vjerovijesniče, zaista Mi smo poslali tebe svjedokom, i obeseljivačem, i opominjačem i tvrđavom (tj. i kao zaštitu i čuvanje) za (te) nepismene (tj. nepismeni arapski narod). Ti si Moj rob i Moj poslanik. Imenovao (tj. Nazvao) sam Tebe Mutevekkilom ("Mutevekkil" je oslanjač na Allaha), (i ti si onaj koji) nije oštar, a ni grub (okrutan), a ni veliki vikač u (tj. po tim) trgovima, i neće odbijati (ne odbija, tj. ne uzvraća to) loše djelo za (to) loše djelo, a ali (tj. nego) briše i oprašta (okreće glavu od uvreda i loših djela koje mu neko učini). I neće uzeti (tj. usmrtiti Allah) njega do (da) ispravi s njim (tj. pomoću njega tu) vjeru iskrivljenu s (tim, tj. tako da) govore: "Nema božanstva osim Allah!", pa (da) otvori s njom oči slijepe, i uši gluhe i srca pokrivena (zatvorena).".

GLAVA:

"On je (onaj) koji je spustio (tu) smirenost (uspokojenost) u srca (tih) vjernika.....".

PRIČAO NAM JE Ubejdulah, sin Musa-a, od Israila, od Ebu Ishaka, od Bera-a, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Dok (jedan) čovjek od drugova Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, čita, a (jedan) konj njegov je svezan u (njegovoj) kući, pa je počeo (konj da) bježi (tj. pokušava da pobjegne). Pa je izašao (taj) čovjek, pa je pogledao (gledao da otkrije šta mu to plaši konja), pa nije vidio (nijedne) stvari (tj. ništa). I počeo je (da) bježi (konj opet). Pa pošto je osvanuo, spomenuo je to Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je rekao:

"To je (ta) smirenost (koja) se je spustila sa Kur'anom."

GLAVA

Njegovoga govora: "Pošto (tj. Kada) se prisegnu (daju prisegu) tebi pod (tim izvjesnim) stablom.....".

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Sufjan od Amra, od Džabira, rekao je:

Bili smo (tolikoga broja na) dan Hudejbije (da je naš broj iznosio) hiljadu i četiri stotine.

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Šebabete, pričao nam je Šubete od Katadeta, rekao je: čuo sam Ukbeta, sina Suhbana, od Abdullaha, sina Mugaffela, (a on je jedan) od (onih) ko je prisustvovao (tom izvjesnom) stablu (tj. prisegi pod tim stablom):

Zabranio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, bacanje sa dvama prstima (sa dva prsta kamenčića ili sličnoga na životinju koja se lovi da je tako ulovi, umlati; a veli se da "hazf" znači i bacanje i gađanje iz praćke kamenom). A od Ukbeta, sina Suhbana, rekao je: čuo sam

Abdullaha, sina Mugaffela, Muzeniju, o (tom) mokrenju u (to) mjesto kupanja (u mjesto gdje se čovjek kupa i čisti da je mokrenje u tom mjestu zabranjeno).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Velida, pričao nam je Muhamed, sin Džafera, pričao nam je Šubete od Halida, od Ebu Kilabeta, od Sabita, sina Dahhaka, bio zadovoljan Allah od njega, a bio je od drugova (toga) stabla.

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Ishaka, Sulemija, pričao nam je Ja'la, pričao nam je Abdulaziz, sin Sijaha, od Hubejba, sina Ebu Sabita, rekao je:

Došao sam Ebu Vailu (da) pitam njega, pa je rekao: Bili smo u Siffinu, pa je rekao (jedan) čovjek: "Zar nisi vidio (tj. gledao) k (onima) koji se zovu (pozivaju) ka knjizi Allaha, uzvisio se je (uzvišen je)?" Pa je rekao Alija: "Da." Pa je rekao Sehl, sin Hunejfa: "Sumnjajte (Sumnjičite na) vaše osobe (tj. na sebe same, na svoja mišljenja i stavove). Pa (tj. Jer) zaista već sam vidio nas (na) dan Hudejbije - misli (na taj) mir koji je bio (sklopljen) između Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, i (mekanskih) idolopoklonika - (vidio sam nas takve hrabre) i da vidimo borbu (tj. da u tom času smatrasmo borbu u Hudejbiji potrebnom), zaista bismo se borili. Pa je došao Umer, pa je rekao: "Zar nismo (mi) na (toj) istini, a oni su na (toj) laži (neistini)? Zar nije (tako da) su naši ubijeni (tj. da će biti i dospjeti naši poginuli) u raj, a njihovi ubijeni u Vatru?" Rekao je (Muhamed a.s. kao odgovor Umeru r.a.): "Da." Rekao je (Umer): "Pa u čemu (tj. Pa zbog čega) se je dala (ona) niskost (tj. poniženje nama) u našoj vjeri (jer je ugovor bio u nekim tačkama nepovoljan za muslimane), i vraćamo se, a nije sudio Allah (još nikako odlučnom borbom) između nas (zašto je to tako)?" Pa je rekao: "O sine Hataba! Zaista ja sam poslanik Allaha, i neće upropastiti (tj. uništiti) mene Allah nikada." Pa se vratio (Umer r.a. od Muhameda a.s.) ljutit (ljuteći se). Pa se nije strpio, čak je došao Ebu Bekru, pa je rekao: "O Ebu Bekre! Zar nismo na (toj) istini, a oni su na (toj) laži?" Rekao je (Ebu Bekr): "O sine Hataba! Zaista on je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i neće upropastiti (uništiti) njega Allah nikada." Pa je sišla sura Fetha (sura El-Feth).

(Izlaganje koje ovdje iznosi Sehl jasno pokazuje da čovjek ponekad ima neko mišljenje svoje koje potkrepljuje neoborivim činjenicama, ali opet to njegovo mišljenje nije ispravno, jer je istina i pravo na drugoj strani i u drugome mišljenju, i čak suprotnom mišljenju od njegovoga mišljenja. Kad je pogrešno bilo rezonovanje Umera koji se je protivio nepovoljnom ugovoru muslimana sa idolopoklonicima, onda je svakako pogrešno još više rezonovanje svakoga onoga muslimana koji smatra opravdanom borbu i krvoproliće muslimana između sebe zbog takozvanoga većega prava na vladanje i rukovođenje muslimanima na osnovu nekakvih svojih zasluga, nasljednih prava, sposobnosti ili nekakvoga boljega društvenoga sistema koji će neko da sprovede i usreći, tobož, muslimane većom srećom. Svaki pojedinac ili grupa koji na osnovu gornjih razloga dozvaljaju, dozvoljavaju međusobno ubijanje muslimana, i ljudi uopće, ili su zaslijepljeni svojim mišljenjem i smatraju se nepogrešivima, ili pak i nisu u biti muslimani, niti ljudi. A istorijski događaji poslije Hudejbije pokazali su jasno da je miroljubivost Muhameda a.s., makar i pod nepovoljnim uslovima, bila bolja i korisnija od Umerove ratobornosti i njegovoga ratobornoga mišljenja i stava. Na to je sve upozoravao Sehl one koji su zahtijevali od Alije r.a. da vodi borbu protiv onih muslimana koji nisu njega priznavali za halifu iako je on imao na taj položaj najviše prava.)

EL-HUDŽURAT (EL-HUDŽURATU)

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA.

A rekao je Mudžahid: ".... la tukaddimu (ne proturajte se naprijed)...." (to) je (značenja što i) "la teftatu" (ne prolazite ka nečemu bez zdogovaranja nadmećući se vi) nad poslanika Allaha (nad poslanika Allahovoga), pomilovao ga Allah i spasio, (nego čekajte) dok osudi (dosudi) Allah na njegovom jeziku (tj. preko Muhameda a.s. neku

osudu, neku stvar o nečemu). ".... imtehane (ispitao je, isprobao je)...." (to) je (značenja) "ahlesa": očistio je (odabrao je, tj. učinio je iskrenim). ".... tenabezu...." (to) je (značenja) "jud'a bil-kufri ba'del-islami": zove se (doziva se, naziva se neko) sa (tim) bezvjerstvom poslije Islama (poslije primanja Islama; a doslovno "tenabezu" znači: nazivaju se pogrdnim nadimkom, priškorkom). "..... jelitkum...." je (značenja) "jenkuskum": okrnjiće vam. ".... eletna...." je (značenja) "nekasna": okrnjili smo (umanjili smo im nagradu od njihovoga posla, tj. za njihov posao i rad). ".... ne podižite (ne povisujte) vaše (svoje) glasove nad glas Vjerovijesnika....". Ajet (taj vidjeti). ".... teš'urune (opažate).", (to) je (značenja) "ta'lemune": znate. I od njega (od glagola teš'urune) je (riječ) "eššairu": pjesnik (jer ono opaža, zapaža i zna za misli i riječi kojima se izražavaju misli - to on zna bolje nego drugi obični ljudi).

PRIČAO NAM JE Jeserete, sin Safvana sina Džemila, Lahmija, pričao nam je Nafi', sin Umera, od Ibnu Ebu Mulejketa, rekao je:

Blizu su bila (ta) dvojica plemenitih (ili: ta dvojica vršilaca mnogoga dobra-hajra) da propanu njih dvojica: (a to se odnosi na) Ebu Bekra i Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice. Podigla su njih dvojica svoje glasove kod Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, kada su došli njemu konjanici (doslovno: jahači na devama, tj. karavana iz plemena) Temimovića, pa je dao znak (pokazao je) jedan (od) njih dvojice za Akre-a, sina Habisa, brata Mudžašiovića (da ga postavi Muhamed a.s. za zapovjednika Temimovića), a dao je znak drugi (od njih dvojice) za (jednoga) drugoga čovjeka. Rekao je Nafi': Neću pamtiti (tj. Ne pamtim) njegovoga imena. Pa je rekao Ebu Bekr (k) Umeru: "Nisi htio (ništa drugo) osim protivljenje meni." Rekao je: "Nisam htio protivljenje tebi." Pa su se podigli glasovi njih dvojice o tome. Pa je spustio Allah:

"O (vi) koji ste vjerovali, ne podižite vaše (tj. svoje) glasove....". Ajet (taj vidjeti). Rekao je Ibnu Zubejr: Pa nije bio Umer (više običaja da) dadne čuti (svoj glas) poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, poslije ovoga ajeta do (da) traži razumjeti (nešto od) njega. A nije spomenuo to (tj. takvu opreznost, oprezno ponašanje) od svoga oca (tj. djeda) - misli (na) Ebu Bekra.

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Ezher, sin Sa'da, izvijestio nas je Ibnu Avn, rekao je: obavijestio me je Musa, sin Enesa, od Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, izgubio (sebi iz vida) Sabita, sina Kajsa, (tj. tražio ga je, pitao je za njega pošto ga nije dulje vremena viđao) pa je rekao (jedan) čovjek:

"O poslaniče Allaha! Ja znam tebi njegovo znanje (tj. Ja ću ti doznati šta je sa njim)." Pa je došao njemu (Sabitu taj čovjek), pa je našao njega sjedača (da sjedi) u svojoj kući, spuštač svoje glave (tj. spustio je, pognuo je svoju glavu). Pa je rekao njemu (taj čovjek): "Šta je stanje tvoje (tj. Šta je s tobom)?" Pa je rekao: "Zlo. Bio je (običaja da) podiže svoj glas iznad glasa Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa se već pokvario (tj. propao) njegov posao, i on je od stanovnika Vatre."
(Tako je to o sebi bio zamislio Sabit zbog toga što je imao jači glas od Vjerovijesnikovoga, pa je u običnom govoru i razgovoru jače se čuo njegov glas od glasa Vjerovijesnika a.s., i mislio je Sabit da se sadržaj objavljenoga ajeta odnosi na njega i njegov glas.)

Pa je došao (taj) čovjek Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je izvijestio njega da je on (Sabit) rekao tako i tako (to i to). Pa je rekao Musa: Pa se vratio k njemu (taj) drugi puta sa velikim obeselenjem (sa velikom radosnom viješću od Muhameda a.s. ka Sabitu). Pa je rekao (Muhamed a.s. tome čovjeku):

"Idi k njemu (Sabitu), pa reci njemu: Zaista ti nisi od stanovnika Vatre, a ali (tj. nego) ti si od stanovnika raja (dženeta)."

GLAVA:

"Zaista (oni) koji dozivaju tebe od (strane prostora) iza (tih) soba veći (dio) njih neće razumijevati (tj. ne razumijevaju, nisu pametni).".

PRIČAO NAM JE Hasen, sin Muhameda, pričao nam je Hadždžadž od Ibnu Džurejdža, rekao je: izvijestio me je Ibnu Ebu Mulejkete da je Abdullah, sin Zubejra, izvijestio ih (njih) da je ono (desio se slučaj da) su stigli (došli nekakvi) jahači (konjanici) iz

Temimovića Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je rekao Ebu Bekr:

"Učini zapovjednikom Ka'ka-a, sina Ma'beda!" A rekao je Umer: "Učini zapovjednikom Akre'a, sina Habisa!" Pa je rekao Ebu Bekr: "Nisi htio ka - ili osim - protivljenju (protivljenje) meni (da pribjegneš)." Pa je rekao Umer: "Nisam htio protivljenje tebi." Pa su se prepirali njih dvojica, čak (da) su se podigli glasovi njih dvojice. Pa je sišao o tome (prvi dio sure El-Hudžuratu):

"O (vi) koji ste vjerovali, ne proturajte se između dviju ruku (tj. naprijed pred) Allaha i Njegovoga poslanika....", dok se je prekinuo (tj. završio i objavio taj zadnji) ajet (o tome slučaju).

GLAVA

Njegovoga govora: "A da su se strpili (oni) dok izađeš k njima, zaista bi bilo bolje za njih....".

SURA KAFA (SURA K - SURA KAF)

".... redž'un beidun (vraćanje daleko).", (to) je (značenja) "reddun": vraćanje (povraćanje, tj. proživljenje, oživljenje, uskrsnuće). ".... furudžin." je (značenja što i) "futukin": raspuknuća (rascijepljenja, progulenja, prokinuća). Njezina jednina (tj. Jednina od furudžun) je "ferdžun". ".... od užeta (njegove) žile (vene u vratu).". Njegove (Čovjekove) dvije žile (vene) su (u) njegovom grlu (vratu). A rekao je Mudžahid: ".... (ono) što okrnjuje Zemlja...." od njihovih kostiju. ".... tebsireten...." je (značenja što i) "besireten": pronicljivošću (tj. zbog toga da to posluži kao osnova za pronicljivost i saznanje). "..... zrna (zrnevlje toga žita) poževenoga." (to) je (značenje, odnosno izraz pod kojim se misli) "el-hintatu": pšenica. ".... basikatin...." je (značenja) "attivalu": dugačke.

"Pa zar smo se umorili (sa prvim stvaranjem - svega što postoji)...." (to) je (značenja): Pa zar je umorilo Nas....? "A rekao je njegov drug:...." (to) je (taj izvjesni) sotona (đavo) koji se je odredio njemu (za njega, tj. koji mu se je doveo). ".... fe nakkabu...." je

(značenja) "darebu": pa udarali su. ".... ili je bacio (svoj) sluh (slušanje)...." (to) je (značenja): Neće pričati (tj. Ne priča) svojoj osobi (svojoj duši) za (nekoga drugoga) osim njega (a to će reći: sluša samo njega - Kur'an). ".... kada je proizveo vas...." (to) je (značenja): i proizveo je vaše stvaranje.

(Ovo je trebalo da stoji poslije riječi: "Pa zar smo se umorili sa prvim stvaranjem" - ".... kada je proizveo vas....", tj.: i proizveo je vaše stvaranje (bez umora, zamorenosti).)

".... pazitelj pripremljen (prisutan)." (to) je (značenja) promatrač (koji je postavljen kao zamka da pazi i motri - resad). ".... (jedan) tjerač i (jedan) svjedok." (to) su (izvjesna) dva anđela: pisar i svjedok (naših postupaka). ".... svjedok" (to) je (značenja u drugom ajetu) "šahidun bil-kalbi": prisutan sa (svojim) srcem (ili: gledalac sa svojim srcem; ili: gledalac u srce). ".... lugubin." (to) je (značenja) "ennesabu": trud (umor, zamorenost). A rekao je (neko drugi) osim njega (osim Mudžahida): ".... nedidun." je posuda (omotač zametka palme; ili sami zametak palme) dok je trajao u svojim rukavima (tj. u svojim omotačima), i njegovo značenje je "mendudun": neki (dio) njega je na nekome (dijelu). Pa kada je izašao iz svojih rukava (omotača), pa nije (zametak više) "nedidun" (tj. ne kaže mu se više nedid). O (izrazima) ".... idbarennudžumi." i "..... edbaressudžudi.", bio je Asim (čitao riječ "idbare", odnosno "edbare" tako da) čita sa "e" (onu riječ) koja je u (suri) Kaf, a čita sa "i" (na početku onu riječ) koja je u (suri) Ettur (Attur). A čitaju se sa "i" njih dva (tj. ta dva izraza, te dvije riječi) skupa (tj. u obje te sure), i čitaju se njih dva sa "e" (u obje sure prema drugim nekim karijama, autoritativnim čitačima Kur'ana).

A rekao je Ibnu Abas: ".... dan (toga) izlaženja." (to) je (značenja): izlaze iz (tih) grobova (tj. dan kada će oni izaći iz grobova).

GLAVA

Njegovoga govora: ".... i govori (ona - paklena vatra, tj. pakao): Da li je od povećavanja (tj. Da li ima još viška, još više onih koji treba da budu bačeni u mene)?".

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Ebulesveda, pričao nam je Haremija, sin Umareta, pričao nam je Šubete od Katadeta, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Baciće se u Vatru, a (ona) će govoriti: "Da li je (ostalo još) od (kakvoga) povećavanja?", dok stavi (Uzvišeni Allah na nju - na Vatru) Svoju nogu (Svoje stopalo), pa će reći (ona): "Dosta, dosta!" (Tj.: "Dosta mi je, dosta mi je!").

(Kaže se da izraz "dok stavi Svoju nogu" nema doslovan nego prenosan smisao, prenosno, preneseno značnje i znači: dok Uzvišeni Allah na kraju ponizi Vatru zbog njezine pohlepnosti, pa će se ona onda zadovoljiti i reći će da joj je dosta.)

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Musa-a, El-Kattan, pričao nam je Ebu Sufjan Himjerija Seid, sin Jahja-a sina Mehdije, pričao nam je 'Avf od Muhameda, od Ebu Hurejreta, podigao je njega (pričanje, tj. hadis do Muhameda a.s.) - a najviše (onoga) što je bio (običaja da) zadržava njega Ebu Sufjan (na drugu Muhameda a.s., tj. a najviše hadisa koje pričaše Ebu Sufjan bili su hadisi zvani mevkuf, a to su hadisi kod kojih je spomenut ashab, a nije sami Muhamed a.s.): Reći će se džehennemu (paklu):

"Jeli si se (Da li si se) napunio?" A reći će: "Da li je (ostalo još imalo) od povećavanja?" Pa će staviti Gospodar - blagoslovljen je i uzvišen je - Svoju nogu na nju (na vatru pakla), pa će reći: "Dosta (mi je), dosta (mi je)!"

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Abdurezak, izvijestio nas je Mamer od Hemmama, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Prepirao se je raj i Vatra (tj. i pakao), pa je rekla Vatra: "Odabrala sam se (tj. Određena sam) za (te) velike (doslovno: koji se prave veliki, koji su oholi) i (te) silnike." A rekao je raj: "Šta je za mene (Šta je meni, tj. Šta ja imam)? Neće unići (u) mene (niko drugi) osim slabi (tj.

nemoćni od tih) ljudi i njihov loši (dio, tj. i njihov otpadak)." Rekao je Allah - blagoslovljen je i uzvišen je - (rekao je) raju:

"Ti si Moja milost. Pomilovaću s tobom koga hoću od Mojih (od Svojih) robova." A rekao je Vatri: "Ti si samo (jedna) kazna. Kazniću s tobom koga hoću od Mojih (Svojih) robova." I za svako jedno (tj. pojedino) od njih dvoje je njegova napunjenost. Pa što se tiče Vatre, pa neće se napuniti do (da) stavi Svoju nogu, pa će reći (ona): "Dosta (mi je), dosta (mi je)!" Pa tude (tj. Pa tada) će se napuniti i skupiće se (stisnuće se, stegnuće se nad stanovnicima pakla) neki (dio) nje (vatre) ka nekom (dijelu njezinom). I neće učiniti nasilje Allah - moćan je i veličajan je - od Svoga stvorenja (tj. od Svojih stvorenja ni) jednome (tj. nikome). A što se tiče raja, pa zaista Allah, moćan je i veličajan je, proizvodi za nj (za njega - za raj jedna) stvorenja."

"....., i slavi sa hvaljenjem tvoga (svoga) Gospodara prije izlaženja Sunca i prije (njegovoga) zalaženja.".

PRIČAO NAM JE Ishak, sin Ibrahima, od Džerira, od Ismaila, od Kajsa, sina Ebu Hazima, od Džerira, sina Abdullaha, rekao je:

Bili smo sjedači (jedne) noći (tj. Sjedili smo jedne noći) sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, pa je pogledao k Mjesecu (koji se je u tom času u svome kretanju oko Zemlje nalazio u) noći četrnaest (četrnaestoj), pa je rekao (Muhamed a.s.):

"Zaista vi ćete vidjeti vašega (svoga) Gospodara (tj. Stvoritelja) kao što vidite ovaj (Mjesec), nećete nasilje činiti (jedan drugome, tj. nećete se tiskati i smetati jedan drugome) u Njegovom viđenju (gledanju), pa ako ste mogli (tj. ako možete) da se ne nadvladavate (tj. da se ne zalijenite) od molitve prije izlaženja Sunca i prije njegovoga zalaženja, pa činite (to)." Zatim je čitao:

"..... i slavi sa hvalenjem tvoga (svoga) Gospodara prije izlaženja Sunca i prije (njegovoga) zalaženja.".

(Napominje se da zadnja rečenica u hadisu prije ovoga može da se prevede i tako, na taj način pa da njezin tekst glasi ovako: "A što se tiče

raja, pa zaista Allah-moćan je i veličajan je - proizvesti će (stvoriće) za njega (za raj jedna) stvorenja (tj. jedne ljude; ili: jedna bića)." Ovo je ustanovljeno na osnovu komentara naknadno, pa neka se to ima u vidu.)

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Verka' od Ibnu Ebu Nedžiha, od Mudžahida, rekao je Ibnu Abas:

Zapovjedio je (Allah dž.š.) njemu (Muhamedu a.s.) da slavi (mnogo Allaha) u zadnjim dijelovima (tih) molitava (molitvi), svih njih. Misli (da to znači) Njegov govor:

"..... i (u) zadnjim dijelovima (toga) ničičenja (padanja na tle licem).".

(Po tumačenju komentatora pod izrazom "ničičenje" ovdje se misli na molitvu, molitve.)

VEZZARIJATI (VE - EL-ZARIJATI)

Rekao je Alija - na njega pozdrav (spas; ili: njemu mir)! -: "Ezzarijatu" je (značenja ovdje na početku ove sure) "Errijahu": vjetrovi (izvjesni vjetrovi). A rekao je (neko drugi) osim njega: "Tezruhu" je (značenja) "tuferrikuhu": rastavlja (cijepa) ga (tj. rastavljaju, cijepaju ga vjetrovi).

(Izraz "tezruhu" nalazi se u suri Kehfu, a ovdje ga Buharija spominje jer je taj izraz i izraz "ezzarijatu" od istoga korijena.)

"I u vašim osobama (tj. I u vama samima - I u samima sebi imate pouke i dokaza opstojanja i nužnoga postojanja Svemogućega Tvorca), pa zar nećete vidjeti (uvidjeti to)?".

Jedeš i piješ (kaže jedan komentator ovoga ajeta) u ulaz jedan (u jedan ulaz, tj. u usta stavljajući i hranu i piće), a izlazi iz dva mjesta (iz tebe: izmet na jednom mjestu, mokraća na drugom mjestu). "Fe raga...." je (značenja što i) "fe redže'a": pa se je vratio. "..... fe sakket...." (to) je (značenja): Pa je skupila svoje prste, pa je udarila s njim (njime, tj. skupom prsta) svoje čelo. A "erremimu" je bilje (tla) Zemlje kada se je

osušilo i zgazilo (bivši tako smrvljeno). ".... le musiune." (to) je (značenja) "le zevu seatin": zaista vlasnici (posjednici jedne) širine (tj. moći, mogućnosti, bogatstva). A također je (ta riječ istoga značenja u ajetu): "..... alelmusi'i kaderuhu (na izvjesnoga proširivača je njegova količina)...." - misli (sa izrazom "el-musi'i" na značenje koje ima riječ) "el-kavijju": jak (snažan, tj. imućan, bogat). ".... zevdžejni (dva para)....." (to) je (značenja) muško i žensko (od svakoga živoga i neživoga, tj. od svega jer imamo čak i elektricitet pozitivni i negativni, a to je neka vrsta muška i ženska). I neslaganje (tj. raznolikost, različitost tih) boja: slatko i kiselo, pa (i) njih dvoje su dva para. "Pa bježite k Allahu...." - od Allaha (bježite) k Njemu (jer vas ne može niko drugi spasiti od Njega osim On Sam Sobom). "..... osim zato (da) obožavaju Mene." (to) je (značenja): Nisam stvorio pripadnike (te) sreće (tj. srećnike, sretne) od pripadnika (tih) dviju skupina (grupa ni radi čega drugoga) osim zato (da oni) vjeruju jednoga Mene (tj. da Me vjeruju kao Jednoga Jedinoga Boga). A rekao je neki (od) njih: Stvorio je njih zato (da) čine (tj. da vjeruju u Božije jedinstvo), pa je (to) činio neki (dio njih), a ostavio je (to) neki (dio njih - dakle neki su vjerovali, a neki nisu). A nije u njemu (tj. u ovome ajetu nikakav) dokaz za kaderije (tj. za sektu koja je nazvana "ehlul-kaderi: kaderije"). A "ezzenubu" je (izvjesna) velika kova.

A rekao je Mudžahid: "..... zenuben....." je (značenja što i) "sebilen": put. ".... sarretin...." je (značenja) "sajhatin": vikanja (vikanje, vika, galama). "El-'akimu" je (ona) koja neće roditi (tj. ne rađa djece). A rekao je Ibnu Abas: A "el-hubuku" je njegova izjednačenost (upravljenost) i njegova ljepota (tj. izjednačenost i ljepota neba). ".... fi gamretin...." (to) je (značenja) u svojoj zabludi bivaju istrajni (do krajnje granice). A rekao je (drugi) osim njega (tj. osim Ibnu Abasa): ".... tevasav...." je (značenja što i) "tevatau": složili su se.

(To će reći: Jesu li se složili, utrli puteve, oporučili jedni drugima, prvi potonjima da Božije vjerovijesnike nazivaju istim pogrdim, pogrdnim nazivima: mađioničari, lude, luđaci, i slično?)

A rekao je drugi osim njega (osim Ibnu Abasa): "Musevvemeten...." je (značenja što i riječ) "mu'lemeten": označenu (tj. označene su te kamenice....). Od "essima": znak (izvedena je riječ

musevvemeten). Ubio se je (izvjesni) čovjek - (to) je (značenja): prokleo se je (tj. Proklet bio izvjesni čovjek)!

(Po nekima ovdje treba umjesto "Kutilel-insanu....", da stoji: "Kutilel-harrasune": Ubili se, tj. Prokleti bili - izvjesni lažovi, veliki lažovi!)

SURA VAT-TURI

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA.

A rekao je Katadete: "..... mesturin." je (značenja što i) "mektubin": napisanoga (tj. napisane knjige mi!). A rekao je Mudžahid: "Turun" je brdo (planina) u surjanijskom jeziku (tj. Turun znači što i džebelun: planina, brdo). ".... rakkin menšurin (koži prostrtoj)." je (značenja) "sahifetin": stranici (tj. listu papira, odnosno tankoj koži na kojoj se pisalo umjesto papira). "Tako mi (toga izvjesnoga) tavana (stropa) podignutoga." (to) je nebo.

(To jest: Podignuti tavan, strop znači nebo.)

A ".... el-mesdžuri (el-mesdžuru)." je (značenja što i) "el-mukadu": potpaljen (naložen, raspaljen, rasplamsan). A rekao je Hasen: Potpaliće se (mora tako) da će otići njezina (tj. njihova) voda, pa neće ostati u njoj (tj. u njima ni jedna) kap. A rekao je Mudžahid: "..... eletnahum....." je (značenja) "nekasna": okrnjili smo (tj. "ve ma eletnahum": i nećemo okrnjiti njima). A rekao je drugi osim njega: "..... temuru...." je (značenja) "teduru": kola (okreće se u krugu). ".... ahlamuhum...." je (značenja) "el-'ukulu": pameti (njihove, njihovi razumi). A rekao je Ibnu Abbas: ".... el-berru...." je (značenja) "elletifu": dobar (fin, prefinjen). "..... kisfen...." je (značenja) "ki'an": komad (odsječak). "El-menunu" je (značenja) "el-mevtu": smrt. A rekao je drugi osim njega: "..... jetenaze'une...." je (značenja) "jete'atavne": propinju se (upinju se, tj. otimaju se međusobno za nju - za čašu, ali ne u ime svađanja i prepiranja nego u ime zabavljanja i naslađivanja).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Muhameda, sina Abdurahmana sina Nevfela, od Urveta, od Zejnebe, kćeri Ebu Selemeta, od Umu Seleme rekla je:

Potužila sam se k poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, da se ja tužim (na bolest, tj. da sam bolesna pa da ne mogu pješice ophoditi okolo Kabe u hodočašću). Pa je rekao:

"Ophodi (ti) od pozadi (tih, tj. iza tih) ljudi, a ti si jahačica (tj. Ophodi jašući ti)." Pa sam ophodila, a poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, klanja (primaknuvši se on) k strani Kabe čita (tj. čitajući on u klanjanju počinjući) sa "(Vat) Turi. Ve kitabin mesturin.".

(To jest: čita u klanjanju suru koja počinje sa riječima: "Vat-Turi. Ve kitabin mesturin.: Tako mi izvjesnoga brda. I knjige napisane.". Pod izrazom "Ettur-izvjesno brdo" misli se na brdo na kojem je Musa - Mojsije - primio Božije zapovjedi.)

PRIČAO NAM JE Humejdija, pričao nam je Sufjan, rekao je: pričali su mi od Zuhrije, od Muhameda, sina Džubejra sina Mut'ima, od njegovoga oca, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) čita u sutonskoj molitvi (ahšamu-akšamu) sa "Etturi (Atturi)" (tj. da čita u sutonskoj molitvi suru "Vatturi"). Pa pošto je dopro ovome ajetu (i slijedećim ajetima iza njega):

"Ili su se stvorili bez stvari (ikakve, tj. bez ikoga), ili su stvarači (stvaraoci samih sebe)? Ili su stvorili (oni ta) nebesa i (tu) Zemlju; (nisu nikako,) nego neće (da) se uvjere (ubijede). Ili su kod njih (tj. Ili oni imaju) blagajne tvoga Gospoda, ili su oni izvjesni ovlašćenici (pazitelji, silnici nad drugima)?", (kada je dopro do tih ajeta Muhamed a.s. u čitanju te sure,) skoro je bilo (blizu je bilo) moje srce da odleti (tj. da prhne od divljenja, ubjedljivosti tih ajeta i njihovoj ljepoti). Rekao je Sufjan: Pa što se tiče mene, pa čuo sam samo Zuhriju (da) priča od Muhameda, sin Džubejra sina Mut'ima, od njegovoga oca: čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) čita u sutonskoj molitvi sa Turom (tj. suru Vatturi), nisam čuo njega (Zuhriju da) je

povećao (tj. dodao onaj dio govora) koji su rekli meni (oni - moji drugovi - a misli na riječi: "Pa pošto je dopro ovome ajetu.....".).

SURA VENNEDŽMI (VE EL-NEDŽMI)

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA.

A rekao je Mudžahid: "Zu mirretin....", je (značenja) "zu kuvvetin": vlasnik snage (vlasnik moći, tj. snažan, moćan). "..... količinom dva luka...." je (značenja): gdje je tetiva (tj. izvjesna struna) od izvjesnoga luka (strijele). ".... diza." je (značenja) "'avdžau": kriva (tj. nepravedna dioba). ".... ve ekda." je (značenja) "kata'a 'ataehu": presjekao (tj. obustavio, uskratio) je svoje davanje. ".... rabbuš-ši'ra." - on (taj izraz "ešši'ra") je (zvijezda zvana) Mirzem (iz sazviježđa) Blizanaca.

(Jer i u sazviježđu Lava ima jedna zvijezda koja se naziva Mirzem. "Ešši'ra" je, inače, naziv za zvijezdu Sirius, i tako tu riječ "Ešši'ra" i prevode prevodioci Kur'ana. Buharija tu riječ tumači onako kako je već navedeno. ".... rabbušši'ra" znači: gospodar Siriusa.)

".... koji je ispunjavao." (to) je (značenja): ispunjavao je (ono) što se je uzakonilo (tj. odredilo i propisalo) na njega (tj. njemu). "Ezifetil-azifetu." je (značenja) "ikterebetis-sa'atu": približio se je čas (izvjesni, određeni). ".... samidune." je (značenja) "el-bertametu": srditi (ljutiti tako jako da su im se zbog srdžbe opustile donje usne).

A rekao je 'Ikrimete: Pjevaju, (ali) u himjerijskom jeziku (narječju to znači riječ "samidune", koja je izvedena od glagola "semede", "jesmudu", "sumuden", pa onda, prema tome, "samidune" znači: pjevači.). A rekao je Ibrahim: "E fe tumarunehu...." je (značenja) "E fe tudžadilunehu": Pa zar se prepirete (sa) njim. A ko je čitao (tj. ko čita umjesto "E fe tumarunehu") "E fe temrunehu....", misli (na značenje koje je isto kao i u izrazu) "E fe tedžhadunehu": Pa zar niječete (poričete, ne priznajete) njega.... "Nije se umorio (ili: Nije se iskrivio, skrenuo) izvjesni vid...." (to) je vid Muhameda, pomilovao ga Allah i spasio. ".... ve ma taga." (to) je (značenja) "Ve la džaveze ma rea": I nije

prešao (prošao ono, preko onoga) što je vidio. ".... fe temarev...." je (značenja) "kezzebu": lagali su (tj. smatrali su lažnim, ugonili su u laž).

(Ono ova riječ u ovom obliku se ne nalazi u ovoj suri, nego u suri iza ove, ali se nalazi riječ "tetemara" na kraju jednoga ajeta ove sure, a riječ "tetemara" ima slično značenje.)

A rekao je Hasen: ".... iza heva." je (značenja) "gabe": zašao je (pao i nestao je ispod horizonta (obzora, vidika). A rekao je Ibnu Abas: ".... agna ve akna." je (značenja) "eata fe erda": dao je, pa je zadovoljio (tj. daje, pa zadovalja, zadovoljava svojim davanjem, darivanjem).

PRIČAO NAM JE Jahja, pričao nam je Veki' od Ismaila, sina Ebu Halida, od 'Amra, od Mesruka, rekao je: Rekao sam Aiši, bio zadovoljan Allah od nje:

"O majko! Da li je vidio Muhamed, pomilovao ga Allah i spasio, svoga Gospoda (Gospodara)?" Pa je rekla: "Zaista već je ustala (naježila se, nastrihla se) moja kosa (moja dlaka) od (zbog onoga) što si rekao. Gdje su ti od tri (stvari takve) ko je pričao tebi njih, pa već je lagao (slagao). Ko je pričao tebi da je Muhamed, pomilovao ga Allah i spasio, vidio svoga Gospoda, pa već je lagao (slagao, laže)." Zatim je pročitala (tj. recitovala ona ajet):

"Neće stići Njega (vaši) vidovi, a On stiže (vaše) vidove, i On je Dobri, Obaviješteni.", "I nije bilo (ni) za (jednoga) čovjeka da govori njemu Allah (drukčije) osim objavom, ili iza (nekoga) zastora....".

"I ko je pričao tebi da on (Muhamed a.s.) zna što je u sutra (tj. šta će biti sutra), pa već je lagao (slagao - i to je laž)." Zatim je pročitala:

".... i ne zna (nijedna) duša (osoba) šta će to steći sutra....".

"I ko je pričao tebi da je on (Muhamed a.s.) sakrio (išta od Božije objave), pa već je lagao (slagao)." Zatim je pročitala:

"O Poslaniče! Priopći (ono) što se je spustilo k tebi od tvoga Gospoda,....". Ajet (taj vidjeti).

"A ali (tj. Nego) je on (tj. Nije Muhamed a.s. vidio Uzvišenoga Allaha, ali je Muhamed a.s.) vidio Džibrila - na njega mir! - u njegovome (u svome) obliku dvaput."

GLAVA:

"Pa je bio (na rastojanju) količinom dva luka, ili (još) bliže." (to) je (značenja) gdje je tetiva (struna) od (toga, izvjesnoga) luka.

PRIČAO NAM JE Ebu Nu'man, pričao nam je Abdul-Vahid, pričao nam je Šejbanija, rekao je: čuo sam Zirra (da priča) od Abdullaha (Mes'udovoga o ajetu):

"Pa je bio količinom dva luka, ili bliže. Pa je objavio k Njegovome robu (ono) što je objavio.", rekao je (Zirr): pričao nam je Ibnu Mes'ud da je on (Muhamed a.s.) vidio Džibrila, za njega (tj. u njega - u Džibrila) je šesto (šest stotina) krila.

GLAVA

Njegovoga govora: "Pa je objavio k Njegovome robu (ono) što je objavio.".

(Ovo se tumači dvojako: Da je melek Džibril objavio Allahovom robu Muhamedu a.s. ono što je objavio. Ili: Allah je objavio Svome robu Muhamedu a.s. ono što je objavio izravno.)

PRIČAO NAM JE Talk, sin Gannama, pričao nam je Zaidete od Šejbanije, rekao je: pitao sam Zirra o Njegovom govoru, uzvisio se je (tj. uzvišen je On - Allah), "Pa je bio količinom dva luka, ili bliže. Pa je objavio k Njegovom robu (ono) što je objavio.". Rekao je (Zirr):

Izvijestio nas je Abdullah da je Muhamed, pomilovao ga Allah i spasio, vidio Džibrila, za njega (u njega) je šeststo (šesto) krila (tj. vidio je Džibrila da ima on šest stotina krila).

GLAVA:

"Zaista već je vidio (jedan dio) od znakova svoga Gospoda najvećih (tj. vidio je neke najveće znakove svoga Gospoda).".

PRIČAO NAM JE Kabisate, pričao nam je Sufjan od Aameša, od Ibrahima, od 'Alkameta, od Abdullaha (Mesudovoga), bio zadovoljan Allah od njega, (govoreći o ajetu) "Zaista već je vidio od znakova svoga Gospoda najvećih.", rekao je:

Vidio je (Muhamed a.s. jedan) sag zelen (tj. zelen ćilim jedan takav da) je već zatvorio (taj izvjesni) obzor.

(Ima više mišljenja šta znači riječ "refrefun". Jedni kažu: sag, ćilim. Drugi kažu: Nešto na što se sjeda kao što je ćilim. Treći kažu: Ogrtač, mantil. Četvrti kažu: Zastor, zavjesa. Peti kažu: Svaka široka odjeća. Šesti vele: Što god pretječe, što je višak, pa se savije, previje. Sedmi vele: Postelja; jastuk.)

GLAVA:

"Pa da li ste vidjeli Lata i Uzzu (Uzza-a, tj. Šta mislite o Latu i Uzza-u)?"

(Lat je ime idola, kipa što su ga obožavali ili pleme Sekif u Taifu, ili Kurejševići obožavahu taj kip, a bio im je postavljen u mjestu Nahlete. Uzza je ime jednoga trna koji su obožavali Gatafanovići. Tako se kaže u nekim komentarima. Međutim ima i drukčijih mišljenja.)

PRIČAO NAM JE Muslim, sin Ibrahima, pričao nam je Ebul-Ešheb, pričao nam je Ebul-Dževza od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, od Njegovom govoru "..... Lata i Uzzu (Uzza-a).":

Bio je Lat (jedan) čovjek (koji je bio običaja da) kvasi kašu (mekanskih, odnosno Kabinih) hodočasnika (vodom; ili da miješa kašu od prekrupe sa maslom dajući, ili prodajući tu kašu hodočasnicima - jer "lette", "jeluttu" znači pokvasiti vodom, a i pomiješati sa maslom kašu od prekrupe).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, izvijestio nas je Hišam, sin Jusufa, izvijestio nas je Mamer od Zuhrije, od Humejda, sina Abdurahmana (tj. sina Abdurahmanovoga), od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ko se je zakleo, pa je rekao u svojoj zakletvi (zaklinjanju): Tako mi Lata i Uzza-a!, pa neka rekne: Nema božanstva osim Allah! A ko je rekao svome drugu: Dođi, (da) se kockam (sa) tobom!, pa neka milodari (tj. pa neka dadne milostinju - sadaku, siromašnom licu, da mu milostinja pokrije i iskupi grijeh koji je počinio pozivajući na kockanje druga, pa makar i ne kockao)."

GLAVA:

"I Menata trećega najzadnjega?".

(Menat je također ime jednoga idola, kipa koji su obožavali, kojeg su obožavali.)

PRIČAO NAM JE Humejdija, pričao nam je Sufjan, pričao nam je Zuhrija: čuo sam Urveta (da je rekao): rekao sam Aiši, bio zadovoljan Allah od nje, (svoje mišljenje o trčanju između Safe i Merve prilikom hodočašća - hadža), pa je rekla:

Bio je samo ko je uzvikivao (dvoodazov-telbiju) za Menat, kip (idol, tj. za hodočašće idolu) koji je (bio) u (mjestu) Mušellelu (El-Mušellelu) - (taj je bio običaja da) neće ophoditi (tj. da ne trči) između Safe i Merve, pa je spustio Allah, uzvišen je:

"Zaista Safa i Merva su od obreda (propisanih od) Allaha....". Pa je ophodio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i muslimani (iz njegovoga doba). Rekao je Sufjan: Menat je u El-Mušellelu (mjestu) od Kudejda (tj. mjestu, naselju koje se nalazi u oblasti planine Kudejda). A rekao je Abdurahman, sin Halida, od Ibnu Šihaba, rekao je Urvete, rekla je Aiša:

Sišao je (taj ajet) o Pomagačima. Bili su oni i Gassanovići prije (nego je došlo vrijeme) da prime Islam (bili su običaja da) uzvikuju za Menat (telbiju za Menata, tj. da Menatu hodočaste jer su oni taj idol obožavali - i onda je dalje pričao Abdurahman) slično njemu (slično Sufjanovom hadisu). A rekao je Mamer od Zuhrije, od Urveta, od Aiše:

Bili su (neki) ljudi od Pomagača, od (onih) ko je bio (običaja da) uzvikuje (telbiju u hodočašću) za Menat (za Menata) - a Menat je (jedan) idol između Meke i Medine - (bili) su rekli (ti neki ljudi):

"O vjerovijesniče Allaha! Bili smo (običaja da) ne ophodimo između Safe i Merve poštivanjem Menatu (tj. iz poštovanja prema idolu Menatu - i dalje slijedi) slično njemu (prošlom, prethodnom hadisu)."

GLAVA:

"Pa ničičite (tj. padnite ničice) Allahu, i obožavajte (samo Njega).".

PRIČAO NAM JE Ebu Mamer, pričao nam je Abdul-Varis, pričao nam je Ejub od 'Ikrimeta, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Ničičio je (Pao je ničice) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, u (suri) Ennedžmu (tj. zbog ajeta, pročitavši ajet u suri Ven-Nedžmi), i ničičili su (i pali su ničice) sa njim (u jednoj prilici i jednom sijelu svi prisutni) muslimani i idolopoklonici, i dusi (duhovi, nevidljiva bića) i ljudi.
(Veli se da su idolopoklonici pali ničice misleći na svoje idole čija su imena spomenuta u ovoj suri. Ima i drukčijih tumačenja koja se neće navoditi.)

Slijedio je njega (Abdul-Varisa) Ibnu Tahman od Ejuba, a nije spomenuo Ibnu 'Ulejjete (ime) Ibnu Abbasa.

PRIČAO NAM JE Nasr, sin Alije, izvijestio me je Ebu Ahmed - misli (na) Zubejrija -, pričao nam je Israil od Ebu Ishaka, od Esveda, sina Jezida, od Abdullaha (Mesudovoga), bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Prva sura (što) se je spustilo u njoj ničičenje (tj. zapovjed da se pada na sedždu, da se padne ničice) je (sura koja počinje sa riječima) "Ven-Nedžmi....". Rekao je: Pa je ničičio (tj. pao je ničice) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i ničičio je (svako) ko je iza njega (bio u tom času u, na njegovom sijelu i društvu), osim (jednoga) čovjeka (što) sam vidio njega (da) je uzeo (jednu) šaku od praha (šaku zemlje), pa je ničičio na njega (na taj prah). Pa sam vidio njega (toga čovjeka) poslije toga (da) se je ubio nevjernikom (tj. da je ubijen kao bezbožnik), a on je (tj. a to je bio) Umejjete, sin Halefa.

SURA "IKTEREBETIS-SA'ATU....."

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA.

Rekao je Mudžahid: ".... mustemirrun." je (značenja) "zahibun": odlazač (koji odlazi, koji će otići). ".... muzdedžerun." je (značenja) "mutenahin": dosižući kraj (tj. koji dostiže krajnju granicu suzbijanja, odvraćanja). ".... vezdudžire (i spriječio se je, i zabranilo mu se je)." (to) je (značenja) "festutire džununen": pa se je prhnulo (s njime) ludošću (zbog poludjelosti brzo je odveden, uklonjen).

(A može da se prevede i ovako: Pa se je zaplašio ludošću, tj. zbog poludjelosti.)

".... dusurin." je (značenja) "adla'us - sefineti": rebra lađe (tj. kostur broda - a veli se da "dusur" znači: čavli, klini, klinci; a veli se da to znači: užeta, konopci kojima se veže brod; a veli se da to znači i pramac broda). ".... za (onoga) ko je bio pokazao (učinio) se nezahvalnim (ili nevjernikom)." - govori (veli; izgleda Mudžahid - da te riječi u ajetu znače): pokazao se (učinio se) je nezahvalnim (nevjernim) njemu (Nuhu a.s. - pa je svaki takav dobio potop kao) kaznu od Allaha. ".... mutedarun (mjesto, odnosno vrijeme u kojem se prisustvuje nečemu)." (misli se na narod Saliha a.s. koji su u svoje vrijeme bili ti koji) prisustvuju (dolaze izvjesnoj) vodi (kojoj je dolazila, deva koja je proizišla iz kamena).

A rekao je Ibnu Džubejr: "Muhti'ine (žureći se oni)....." (ta riječ) je (el-ihta'u što ima značenje kao i) "enneselanu": žurenje, (a ta riječ enneselanu je što i) "el-habebu": kasanje (a to je način hoda i trčanje konja), (i to je isto što i) "essira'u": žurenje. A rekao je drugi (neko) osim njega: "..... fe te'ata....." (to) je (značenja) "fe 'ataha bi jedihi fe 'akareha": pa je dohvatio (uhvatio) nju (tj. kamilu, devu) svojom rukom, pa je zaklao nju (ili: pa je izmrcvario nju odsjekavši joj noge i prve i zadnje). "..... el-muhteziri (tora, ili ograde oko tora za stoku)." (to) je (značenja) kao tor od (izvjesnih) stabala (koji je) spaljen. "..... uzdudžire." (to) je (proširena vrsta glagola koja u pasivu perfekta ima oblik) "uftu'ile" od (glagola koji ima korjeniti oblik) "zedžertu": spriječio sam, zabranio sam (ili: suzbijao sam povikom, vičući na nekoga, derući se na njega). "..... kufire (pokazao se nezahvalnim, nevjernim)." (to) je (ovoga značenja): Učinili smo sa njim i sa njegovim narodom (ono) što smo učinili (tj. spasili smo njega - Nuha a.s., a potopili smo njegov narod nevjernički) nagradom (tj. kao nagradu, kaznu) za (ono) što se je napravilo sa Nuhom i njegovim drugovima (tj. pristalicama - a to će reći: uništili smo i potopili bezbožnike zato što su ugnjetavali Nuha a.s. i njegove drugove i uznemirivali ih). ".... mustekirrun." je (značenja) "azabun hakkun": kazna prava (istinita). Govori (Rekne) se "El-ešeru" je (značenja) "el-merehu" i "ettedžebburu".

("El-merehu" znači: prekomjerna veselost koja odvodi u oholost; a "ettedžebburu" je oholost, osionost, praviti se silnikom, nasilnikom, prisiljivačem na nešto.)

GLAVA:

"..... i rascijepio (raspolovio) se je Mjesec. I ako su vidjeli (tj. I ako vide jedan veliki) znak, okreću se (okreću leđa pred tim znakom).....".

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja od Šubeta i Sufjana, od Aameša, od Ibrahima, od Ebu Mamera, od Ibnu Mes'uda rekao je:

Rascijepio (Raspolovio) se je Mjesec na vremenu (tj. u vrijeme) poslanika Allaha (Allahovoga), pomilovao ga Allah i spasio, (na) dvije

rastavljenosti (odvojenosti, tj. na dva komada, na dva dijela), (jedna) rastavljenost (je) iznad (izvjesnoga) brda, a (jedna je, a druga je) rastavljenost (a drugi dio, druga polovina je) ispod (niže) njega, pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Prisustvujte (tj. Budite svjedoci)!"

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan, izvijestio nas je Ibnu Ebu Nedžih od Mudžahida, od Ebu Mamera, od Abdullaha (Mesudovoga) rekao je:

Rascijepio (Raspolovio) se je Mjesec, a mi smo sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, pa je postao dvije rastavljenosti (dva dijela, dvije polovine, tj. postao je dva komada odvojena), pa je rekao nama:

"Prisustvujte, prisustvujte (tj. Budite svjedoci, budite svjedoci)!"

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, rekao je: pričao mi je Bekr od Džafera, od 'Iraka, sina Malika, od Ubejdulaha, sina Abdullaha sina Utbeta sina Mes'uda, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Rascijepio (Raspolovio) se je Mjesec u vremenu Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Junus, sin Muhameda, pričao nam je Šejban od Katadeta, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Pitali su stanovnici Meke (tj. Tražili su, molili su Muhameda a.s.) da pokaže njima (jedan veliki) znak, pa je pokazao njima rascjepljenje (raspolovljenje) Mjeseca.

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja od Šubeta, od Katadeta, od Enesa rekao je:

Rascijepio (Raspolovio) se je Mjesec (na, u) dvije rastavljenosti (tj. na dva odvojena komada, dijela).

GLAVA:

"Teče (ona, tj. Plovi ona - lađa) sa Našim očima (a to će reći: pod Našim nadzorom, bivši ona čuvana sa Našim čuvanjem) nagradom (tj. kao nagradu - a to će reći kao kaznu) za (onoga) ko je bio pokazao se nezahvalnim (nevjernikom). I zaista već smo ostavili nju (lađu) znakom (kao znak jedan veliki), pa da li je od opominjača (tj. pa da li ima iko ko se opominje, ko bi se opomenuo, ko bi se poučio, uzeo savjet sebi iz toga potopa Nuhova)?".

Rekao je Katadete: Ostavio je Allah lađu Nuha (Nojevu lađu, tj. dao je da ostane ona sve dotle), čak su stigli nju (zatekli su je) počeci (tj. prva pokoljenja) ove sljedbe.

PRIČAO NAM JE Hafs, sin Umera, pričao nam je Šubete od Ebu Ishaka, od Esveda, od Abdullaha (Mes'udovoga) rekao je:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) čita:

".... fe hel min muddekirin?".

(To se ovdje navodi zbog toga što su neki umjesto "muddekirin" čitali "muzzekirin", a obje riječi imaju isto značenje: onaj koji se opominje, uzima pouku za sebe od nekoga i iz nečega; a korijen obiju tih riječi je bio "muztekirun", pa se je asimilacijom došlo do oblika "muzzekirun", pa onda do "muddekirun". U daljem tekstu sada slijedi još nekoliko hadisa u kojima se spominje da je Muhamed a.s. čitao tu riječ u njezinom obliku "muddekirin", a tako se ta riječ i čita po kiraetu Asimovom.)

GLAVA:

"I zaista već smo olakšali Kur'an za (izvjesno) spominjanje (tj. za podsjećanje i pouku, opomenu), pa da li je od opominjača (iko ostao, tj. ima li iko da se opomene pouči se)?".

Rekao je Mudžahid: ".... jesserna...." je (značenja) "hevvenna kiraetehu": Olakšali smo (Učinili smo lakim) njegovo čitanje (citiranje, odnosno recitovanje).

PRIČAO NAM JE Museded od Jahja-a, od Šubeta, od Ebu Ishaka, od Esveda, od Abdullaha (Mesudovoga), bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da je on bio (običaja da) čita (tj. da on čitaše):

"..... fe hel min muddekirin (pa da li je od opominjača)?".

GLAVA:

"..... zadnji dijelovi (tj. korijeni) palmi iščupanih. Pa kakva je bila Moja kazna i opominjanja Moja?".

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Zuhejr od Ebu Ishaka da je on čuo (jednoga) čovjeka (da) je pitao Esveda (o tome da li treba da se čita) "..... fe hel min muddekirin?", ili ".... muzekkirin?"? Pa je rekao:

Čuo sam Abdullaha (Mes'udovoga da) čita nju (tu riječ, ili taj ajet tako da izgovara tu riječ ovako): "..... min muddekirin?". Rekao je (Abdullah): I čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) čita nju (ovako): "..... fe hel min muddekirin?", dalom (tj. čita se sa harfom, slovom "d").

GLAVA:

"..... pa su bili kao polomljeni (dijelovi, komadi izvjesnoga) tora (ili ograde oko tora). I zaista već smo olakšali Kur'an za izvjesnu opomenu (podsjećanje), pa da li je od opominjača (tj. ima li neko ko bi da se opomene)?".

PRIČAO NAM JE Abdan, izvijestio nas je moj otac od Šubeta, od Ebu Ishaka, od Esveda, od Abdullaha (Mes'udovoga), bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, čitao je:

"...... fe hel min muddekirin?", ajet (taj vidjeti).

GLAVA:

"I zaista već je pojutrila njima (tj. došla je u jutru njima) jutrom (rano, u početku dana jedna) kazna ustaljena (tj. trajna). Pa kušajte (tj. osjetite) Moju kaznu i opominjanja Moja.".

PRIČAO NAM JE Muhamed, pričao nam je Gunder, pričao nam je Šubete od Ebu Ishaka, od Esveda, od Abdullaha (Mes'udovoga), od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da je on čitao:

"..... fe hel min muddekirin?".

GLAVA:

"I zaista već smo uništili vaše stranke (ili: vaše sličnosti, tj. vama slične), pa da li je od opominjača (iko, tj. ima li iko da se opomene i da pouku sebi uzme)?".

PRIČAO NAM JE Jahja, pričao nam je Veki' od Israila, od Ebu Ishaka, od Esveda, sina Jezida, od Abdullaha (Mes'udovoga) rekao je:

Pročitao (Čitao) sam na (sijelu u prisutnosti) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "..... fe hel min muzzekirin?", pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

".... fe hel min muddekirin?".

GLAVA:

Njegov govor: "Poraziće se (Biće poražen taj izvjesni) skup (skupina ljudi) i okrenuće (svoje) stražnjice.".

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Abdullaha sina Havšeba, pričao nam je Abdul-Vehhab, pričao nam je Halid od Ikrimeta, od Ibnu Abasa. A pričao mi je Muhamed, pričao nam je Affan, sin Muslima, od Vuhejba, pričao nam je Halid od Ikrimeta, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao, a on je u (jednoj) kupoli (tj. u jednoj maloj sobici u šatoru) danom Bedra (tj. na dan borbe na Bedru):

"Moj Bože! Zaista ja zaklinjem Tebe Tvojim ugovorom i Tvojim obećanjem (da ćeš pomoći prave ispravne vjernike)! Moj Bože! Ako hoćeš (Ako htjedneš da dozvoliš propast i poraz muslimana danas), nećeš se obožavati poslije danas (ispravnim obožavanjem od strane ljudi)." Pa je uzeo Ebu Bekr za njegovu ruku, pa je rekao (Ebu Bekr): "Dosta ti je, o poslaniče Allaha! Ustrajao si (tj. Dopro si do krajnje granice, pretjerao si u obraćanju) na tvoga (svoga) Gospoda!" I on skoči (ustaje) u (svoj) oklop. Pa je izašao, a on govori:

"Poraziće se (taj) skup, i okrenuće (oni svoje) stražnjice (bježeći oni).".

GLAVA

Njegovoga govora: "Nego Čas je njihovo obećanje, a Čas je nesretniji i gorčiji." - Misli (na to da podsjeti da je izraz "emerru") od (riječi) "el-meraretu": gorčina (a ne od riječi "el-mururu": prolaženje).

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Musa-a, pričao nam je Hišam, sin Jusufa da je Ibnu Džurejdž izvijestio njih, rekao je: izvijestio me je Jusuf, sin Maheka, rekao je:

Zaista ja sam (bio) kod Aiše, majke vjernika, (pa) je rekla (ona tom prilikom):

Zaista već se je spustilo na Muhameda, pomilovao ga Allah i spasio, u Meki, a zaista ja sam zaista djevojka (mladih godina), igram se, igrala sam se (tako sam bila mlada kada se njemu poslao i objavio ajet):

"Nego Čas je njihovo obećanje, a Čas je nesretniji i gorčiji.".

PRIČAO MI JE Ishak, pričao nam je Halid (Abdullahov) od Halida (Mihranovoga), od Ikrimeta, od Ibnu Abasa da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao, a on je u (jednoj) kupoli svojoj (na) dan Bedra:

"Zaklinjem Te Tvojim ugovorom i Tvojim obećanjem, moj Bože! Ako si htio (tj. Ako hoćeš), nećeš se obožavati poslije danas (od danas) nikada." Pa je uzeo Ebu Bekr za njegovu ruku i rekao je:

"Dosta ti je, o poslaniče Allaha! Pa već si ustrajao (tj. pretjerao u obraćanju) na tvoga (svoga) Gospoda." A on je (tj. Muhamed a.s. je) u svome oklopu, pa je izašao, a on govori:

"Poraziće se (taj) skup, i okrenuće (oni svoje) stražnjice. Nego Čas je njihovo obećanje (tj. obećano vrijeme kada će oni biti kažnjeni), a Čas je nesretniji i gorčiji.".

SURA ER-RAHMANA (SURA ER-RAHMANU)

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA.

A rekao je Mudžahid: "..... bi husbanin (sa brojanjem, računanjem)." - kao (što je) brojanje (računanje, tj. odbrojavanje, okrećanje toga izvjesnoga) žrvnja. A rekao je drugi (osim) njega (osim Mudžahida tumačeći ajet u kojem se kaže):

"I uspravite (tj. ispravite svoje) mjerenje...." - hoće (da kaže:) jezik (tj. jezičak, skazaljku, kazaljku) vage. A "..... el-asfu....." je zelen (zeleni plod izvjesnoga) usjeva kada se je odsjekla od njega (jedna) stvar (tj. neki mali dio) prije (nego da) stigne (prije nego sazrije, dospije), pa to je "el-asfu". A ".... er-rejhanu." je u govoru Arapa (izvjesna) opskrba (tj. hrana), i ".... er-rejhanu." je (značenja) njegova opskrba (hrana, tj. hrana čovjekova; ili: hranljivi dio usjeva koji je već sazrio, kako će se to vidjeti iz daljega teksta). A "..... el-habbu (boba, zrno, zrnevlje)...." je (onaj dio) koji se jede od njega (tj. od usjeva koji je sazrio i dospio). A rekao je neki (od) njih: A "el-asfu" - hoće (da kaže da to prestavlja i

označava) pojedini (dio) od boba (zrnevlja usjeva), a "er-rejhanu" je sazreli (dio) koji se nije pojeo. A rekao je drugi (osim) njega: "El-asfu" je lišće (izvjesne) pšenice (tj. ošlje, ili pliva, pljeva - pliva je u ikavskom govoru naziv za pljevu).

A rekao je Dahhak: "El-asfu" je slama (od usjeva). A rekao je Ebu Malik: "El-asfu" je prvo što niče (nikne od usjeva), nazivaju ga Nabatejci (imenom) "hebur".

(Nabatejci su poljoprivrednici koji žive u Iraku, a nisu Arapi.)

A rekao je Mudžahid: "El-asfu" je lišće pšenice, a "er-rejhanu" je opskrba (hrana).

(Možda se tu hoće da rekne da "el-asfu" znači mekinje, a "er-rejhanu" da znači brašno od pšenice. "Er-rejhanu" znači, inače, još i miris.)

A "el-maridžu" je žuti i zeleni plamen koji nadvisuje vatru (tj. koji se vidi iznad vatre) kada se je upalila (tj. kada se vatra upali, razgori). A rekao je neki (od) njih od Mudžahida (o značenju riječi u ajetu u kojem se kaže) "Gospodar dvaju istoka....", za Sunce (postoji, tj. Sunce ima) u zimi istok (jedan, tj. jedno mjesto izlaženja, izlaska), a istok (jedan) u ljetu (ljeti). ".... i Gospodar dvaju zapada (je On - Allah).", njegov zapad (tj. njegovo, sunčevo mjesto zalaženja) u zimi i ljetu (zimi i ljeti). ".... la jebgijani." je (značenja) "la jahtelitani": ne miješaju se njih dva (neće se pomiješati, izmiješati njih dva). ".... el-munšeatu...." je (takav oblik lađe) što se je podiglo njegovo jedro od (tj. između) lađa. Pa što se tiče (onoga oblika) što se nije podiglo njegovo jedro, pa nije "munše'etun" (tj. ne kaže mu se da spada među "munšeatun").

A rekao je Mudžahid: ".... kao grnčarija (kao glineni sud, posuda)." (to) je (značenja): kao što se pravi grnčarija. "Eš-šuvazu" je (jedan) plamen od vatre. A rekao je Mudžahid (o riječi): "..... ve nuhasin...." - "en-nuhasu" je mjed (žuta mjed; ili bronza što) će se izlijevati na njihove glave, kažnjavaće se s njom. ".... bojao se je (boji se, plaši se) stajanja (tj. vremena u kojem će stajati, časa u kojem će stajati pred) svojim Gospodom....." (to) je (značenja): Odluči se za (izvjesni) grijeh, pa se sjeti Allaha, moćan je i veličajan je, pa ostavi njega (tj. ostavi taj

grijeh, ne izvrši ga). "Mudhammetani." je (značenja) crne su njih dvije od napojenosti (tj. crne su te dvije bašće, ta dva vrta od natopljenosti vodom). "..... salsalin....." je (značenja): blata (koje) se je pomiješalo sa pijeskom, pa je škripilo (zvečalo, zvonilo, tj. pa ono škripi, zveči, zvoni) kao što škripi (zveči, zvoni) grnčarija. A govori se (rekne se): "Muntinun" (usmrđen, usmrđeno - a oni) hoće s njime (s tim izrazom da kažu) "salle" (usmrdjelo se je meso). Govori se "salsalun: škripanje", kao što se kaže "sarrel-babu indel-iglaki": škripe, škripa vrata kod zaključavanja; i "sarsare": škripe (doslovno: škripila su vrata). Slično je (tome) "kebkebtuhu": strmoglavio sam ga - misli (na to da kaže) "kebebtuhu": strmoglavio sam ga.

(Ovim se hoće da kaže da je "salsalun" nastalo od "salle", a "salle" ima više značenja: usmrdjeti se meso; škripiti vrata. Škripiti znače i riječi "sarre" i "sarsare". Po obliku ovim riječima su slične riječi "kebbe" i "kebkebe".)

".... fakihetun ve nahlun ve rummanun (voće, i datule i šipovi). Rekao je neki (od) njih: Nisu šipovi i datule voće (tj. ne spadaju u voće). A što se tiče Arapa, pa zaista oni broje njih voćem (tj. ubrajaju ih u voće), (jer to nije nikakav dokaz da ne spadaju u voće datule i šipovi zbog toga što su se u ajetu iza riječi "voće-fakihetun" posebno i odvojeno spomenule datule i šipovi, pošto je to) kao Njegov govor, moćan je i veličajan je:

"Čuvajte molitve i srednju molitvu....", pa je zapovjedio njima čuvanje svake molitve, zatim je povratio (tj. ponovio) popodnevnu (molitvu) pojačavanjem za nju (tj. zbog pojačanog isticanja nje, ikindije-popodnevne molitve), kao što su se povratile (ponovile, tj. posebno spomenule) datule i šipovi. I slično njoj (tj. i slično tome) je:

"I zar nisi vidio da je Allah (taj što) ničiče (padaju ničice) Njemu (svako) ko je u nebesima, i ko je u (na) Zemlji.....", zatim je rekao: ".... i mnogo od (tih) ljudi, a mnogo je (takvih da) je ispravno (pravo da se izvrši) na njega (svakoga pojedinoga izvjesna) kazna.....", a već je spomenuo njih u početku Svoga govora (tj. obuhvatio ih je u prvim riječima toga istoga ajeta) "..... ko je u nebesima, i ko je u (na) Zemlji....". A rekao je drugi (osim) njega: ".... efnanin." je (značenja)

"agsanin": grana. ".... a branje (tih) dviju bašči (dvaju vrtova) je blizu." (to) je (značenja: ono) što se bere (sebi) je blizu, blizo (nije udaljeno i visoko da se ne može lako dohvatiti). A rekao je Hasen: "Fe bi ejji alai...." (riječ "alai" da) je (značenja) "niamihi": Njegovih blagodati ("Pa za koju - od - blagodati Gospoda vas dvojice vas dvojica ćete smatrati lažnom.", tj. Pa koju ćete Božiju blagodat, o čovječe i duše, između nebrojenih blagodati poreći i zanijekati vas dvojica?!".).

A rekao je Katadete: "..... Gospoda vas dvojice vas dvojica smatrate lažnom, vas dvojica poraćete?" - misli (na) duhove i ljude (ili: izvjesne duhove i izvjesne ljude). A rekao je Ebu Derda': "Svakoga dana On je u (nekoj) stvari (ili: u nekom poslu; ili: u nekom stanju)." (to) je (značenja): Oprašta (neki) grijeh, i otkriva (tj. skida, uklanja neku) tugu, i podiže (uzdiže neke) ljude (neki narod) i spušta (tj. ponizuje neke) druge. A rekao je Ibnu Abas: "..... berzehun...." je (značenja) "hadžizun": pregrada. "El-enamu" je (značenja) "el-halku": ljudi (stvorenja). "..... neddahatani." je (značenja) "fejjadatani": dva koja se mnogo izlijevaju. "Zul-dželali" je (značenja što i) "zul-'azameti": vlasnik (posjednik svake) veličine (tj. Veliki, Veličajni) A rekao je drugi (osim) njega (tj. osim Ibnu Abasa): "Maridžun" je čisti (dio) od vatre (tj. vatra, dio vatre u kojem nema dima nimalo). Govori se: "Meredžel-emiru re'ijjetehu" (Pustio je zapovjednik svoje podaništvo.) kada je pustio njih (podanike da) čine nasilje (neprijateljstvo) neki (od) njih nad nekima. "Meredže emrun-nasi": Pomiješala (Uskolebala) se je stvar (izvjesnih) ljudi. "Meridžun" je (značenja) "multebisun": pomiješan (spleten, tj. sumnjiv, nejasan, u što se sumnja). "Meredže...." je (značenja) "ihteletal-bahrani": pomiješala su se (izvjesna) dva mora (ili: dvije rijeke), (a to je postalo, došlo) od (izraza): "meredžte dabbeteke": pustio si tvoju (svoju) životinju (tovarnu, ili jahaću), (a to će reći) "terekteha": ostavio si je (da pase i ide kuda ona hoće). "Se nefrugu lekum...." je (značenja) "Se nuhasibukum, la ješgaluhu šej'un an šej'in": Obračunaćemo vas (tj. Pozvaćemo vas da položite račun svaki pojedinačno), neće zauzeti (zaposliti, tj. neće smetati) Njega (Allaha nijedna) stvar (ni) od (jedne) stvari. I ono (tj. I taj izraz) je poznat u govoru Arapa. Govori (Rekne) se: "Le eteferreganne leke, ve ma bihi šuglun": Zaista isprazniću se svakako za tebe (zbog tebe - to je doslovan prevod - a to znači: ostaviću svaki svoj drugi posao zbog tebe, zbog obračuna s tobom, ili zbog razgovora, zbog posla s tobom), a nema s

njim (tj. a nema u njega nikakvoga) posla (zauzetosti drugim nekim poslom u tom času kada to govori), govori (mu to da mu izrazi prijetnju kao da kaže): Zaista kazniću svakako tebe na tvojoj nemarnosti (tj. kada ti i ne misliš, iznenada ću te kazniti).

GLAVA

Njegovoga govora: "I od niže (tj. I ispod) njih dviju su dvije bašče (dva vrta).".

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Ebul-Esveda, pričao nam je Abdul-Aziz, sin Abdussameda, Ammija, pričao nam je Ebu Imran Dževnija od Ebu Bekra, sina Abdullaha sina Kajsa, od njegovoga oca da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Dvije bašče (Dva vrta - misli se na bašče, vrtove raja) su (takve da su) od srebra njihove posude i (sve) što je u njima dvjema. A dvije bašče su (takve da su) od zlata njihove posude i što je u njima dvjema. I nije između (tih) ljudi (toga naroda u raju) i između (toga) da (oni) gledaju ka njihovom (tj. svome) Gospodu (nije se ispriječilo ništa drugo) osim ogrtač (Njegove-Allahove) veličine na Njegovom licu u bašči (zvanoj) Adn (bivši oni, tj. kada se budu nalazili u toj bašči ti ljudi koji dospiju u raj)."

GLAVA:

"Crnooke, skraćene (tj. samo na svoje muževe ograničene rajske djevojke) su u šatorima (rajskim).".

("Hurun" doslovno znači djevojke, žene u čijim je očima crni dio jako crn, a bijeli dio oka jako bijel, ali će se taj izraz radi kratkoće prevoditi sa crnook, crnooke, crnooki.)

A rekao je Ibnu Abas: "Hurun...." je (značenja) "sudul-hadeki": crnih zjenica. A rekao je Mudžahid: ".... maksuratun...." je (značenja) "mahbusatun": zadržane (zahapsite - a to će reći:) skratile (ograničile) su se njihove oči i njihove osobe (duše, ličnosti) na njihove muževe. "....

kasiratun....." je (značenja): neće tražiti (ili: ne traže one nikoga) osim njihovih (tj. svojih) muževa.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Musena-a, pričao nam je Abdul-Aziz, sin Abdus-Sameda, pričao nam je Ebu Imran Dževnija od Ebu Bekra, sina Abdullaha sina Kajsa, od njegovoga oca da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Zaista u raju je (jedan) šator od (jednoga zrna) bisera prošupljenoga (mnogo išupljikanoga), njegova širina je šezdeset milja, u svakom uglu od njega su stanovnici (koji) ne vide druge (stanovnike), obilaze (obilaziće) njih vjernici. I (u raju) su dvije bašče (takve da) su od srebra njihove posude i što je u njima dvjema. I dvije bašče (takve da) su od takvoga (materijala) njihove posude i što je u njima dvjema. A nije između (tih) ljudi i između (toga) da gledaju ka njihovom (ka svome) Gospodu (nije prepreka ništa drugo) osim ogrtač (Njegove) veličine na Njegovom licu (u stanju, ili: u vrijeme dok budu ti ljudi) u bašči Adn.

(Veli se da bašča, vrt u raju koji se zove Adn ima takvo ime jer će je uzeti i odabrati za vječno mjesto boravka u raju oni koji dospiju u raj.)

EL-VAKIATU (EL-VAKIAH)

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA.

A rekao je Mudžahid: ".... rudždžet...." je (značenja) "zulzilet": potresla se je. ".... busset...." je (značenja) "futtet", "luttet": izmrvila se je, stukla se je (u smislu: razbila se je, raskomadala se je), kao što se stuče (ta) prekrupa (bungur, bulgur). "El-mahdudu" je (značenja što i) "el-mukaru hamlen": mnogobrojan nošenjem (tj. koji nosi mnogo

plodova, rodan), a govori se takođe (da el-mahdudu znači: lotos koji je takav da) nema trnja za (tj. u) njega. ".... mendudin...." je (značenja) "el-mevzu": banana (rajska banana). A "el-'urubu" su (žene, supruge koje su) omiljene (učinjene dragim) ka svojim muževima. "Sulletun.." je (značenja) "ummetun": narod. ".... jahmumin." je (značenja) "duhanin esvede": dima crnoga. "....jusirrune...." je (značenja) "judimune": ustrajavaju (produžavaju, tj. čine oni sebe trajnim). "El-himu" su žedne deve (kamile). ".... le mugremune." je (značenja) "le mulzemune": zaista opterećeni (obavezni, zaduženi dugovanjem, ili opterećeni kaznom). ".... revhun...." je bašča (vrt rajski) i udobnost (mekoća). ".... ve rejhanun...." je (ta rajska) opskrba (hrana). ".... i (da) stvorimo vas...." (to) je (značenja): u kojem stvaranju hoćemo.

A rekao je drugi (osim) njega: ".... tefekkehune." je (značenja) "ta'džebune": čudite se (začuđeni ste). "Uruben.." je (značenja) učinjena (tj. učinjene) teškim. Jednina njezina (tj. Jednina od riječi 'uruben, 'urubun) je "'arubun", kao (jednina i množina u riječi) "saburun" i "suburun" (mnogo strpljiv). Nazivaju nju (tu riječ "'arubun", odnosno imaju za smisao koji u sebi sadrži riječi "'arubun" - za taj smisao imaju izraz) stanovnici Meke "el-'aribetu", a stanovnici Medine "el-ganidžetu", a stanovnici Iraka "eššekiletu". A rekao je (neko drugi osim Mudžahida) o (ajetu koji u sebi sadrži riječi "Hafidatun rafi'atun" da one znače): "Hafidatun (Spuštačica)...." je (ta dogodovština-sudnji dan na budućem svijetu) za ljude ka Vatri (tj. spustiće, strpaće neke ljude u pakao). "Rafi'atun: podizačica." je ka bašči (vrtu rajskom, tj. a neke ljude će podići, strpati u raj). ".... mevdunetin." je (značenja) otkane. I od njega je (izraz, riječ) "vedinun-nakati": kolan deve (ispod trbuha koji pričvršćuje samar na leđima deve, a koji je dvostruko otkan). A "el-kubu" je čaša (posuda za vodu što) nema ušiju za nju (tj. koja nema ušiju, uveta), a ni ručke (ili: i nema nosaća, posebnoga izduženoga otvora za izlazak vode iz čaše, iz suda, posude za vodu), a "el-bariku" (ibrici) su (posude) posjednice ušiju i ručki (nosaća). ".... meskubin." je tekući. "i posteljama uzdignutim." (to) je (značenja: uzdignute su) neke (od) njih nad nekima. ".... mutrefine." je "mutemetti'ine": uživaoci (koji se nečega nauživaju). ".... medinine." je "muhamsebine": obračunavani (oni s kojima će se obračunavati, koji će biti pozvani da polože račun). ".... što (vi) prolijevate (izlijevate, ispuštate)." - ona (tj. to) je sjeme (a to će reći: to se misli na spermu, muško sjeme koje se uštrcava, uštricava)

u materice (maternice tih) žena. ".... lilmukvine." je (značenja) "lilmusafirine": za (te) putnike. A "el-kijju" je "el-kafru": pust. ".... bi mevaki'in-nudžumi." je (značenja) sa čvrstinom Kur'ana (ili: sa čvrstim stavom, propisom Kur'ana - kunem se). A govori se (da "bi mevaki'in-nudžumi" znači): sa padanjem (ili: sa mjestom, ili vremenom padanja tih) zvijezda kada su pale (tj. kada padaju one). A "mevaki'u" i "mevki'un" je jedno (tj. obje riječi imaju isto značenje). ".... mudhinune." je "mukezzibune": smatrači lažnim (koji ne vjeruju). Kao (što takvo značenje ta riječ ima i u ajetu): ".... da smatraš lažnim (da ne vjeruješ ti) pa (da) smatraju lažnim (i oni)." "Pa pozdrav je za tebe....", to jest pozdravljen si ti (ili: pozdravljanje je tebi), zaista ti od drugova desnice (tj. ti si srećnik, sretan). A pokvareno (tj. odbačeno, izostavljeno) je "inne: zaista", a ono (sadržaj ajeta) je njezinoga značenja (tj. značenja te riječi "inne", dnosno "inneke: zaista ti si"). Kao što govoriš (rekneš nekome): Ti si potvrđen (smatran za istinitoga čovjeka), putnik si od malo (vremena, tj. za malo vremena, ubrzo) kada je (taj neko, neki čovjek) bio već rekao: Zaista ja sam putnik od malo.

(To znači mi u ponavljanju i potvrđivanju izjave toga lica izostavljamo ono "Zaista.....", ali u smislu te riječi ponavljamo i potvrđujemo izjavu toga nekoga lica. Takav smisao u sebi, veli se, sadrži u sebi i ajet: "Fe selamun leke min ashabil-jemini.".)

A ponekad biva (riječ selamun) kao (izvjesna) molitva za njega (njemu od onih koji lično govore sa njim - sa izvjesnim licem), kao tvoj govor (tj. kao govor upućen tebi): "Sakjen!" (Napajanjem!, tj. Napojio te Allah napajanjem - kišom! - bivši taj govor upućen tebi) od ljudi (izvjesnih). Ako si pročitao u nominativu (u ref'u - prvom padežu, tj. na "u" riječ) "selam", pa on (taj izraz selam) je (onda) od molitve (molitva izvjesna).

(Molitva da bude neko zdravo, mirno, da bude spašen i td..)

".... turune." je (što i) "testahridžune": tražite da izađe (vatra, tj. zapaljujete je, palite je). "Evrejtu" je (što i) "evkadtu": zapalio sam (naložio sam vatru - a od toga je i riječ ".... turune."). ".... lagven...." je (što i) "batilen": neistina. ".... te'simen." je (značenja) "keziben": laž.

(Napominje se da se u daljem tekstu u prevođenju riječi koje su protumačene drugom nekom riječju, neće više upotrebljavati u zagradi izrazi "to je značenja", niti "to je što i", nego će se između riječi koja se tumači i riječi kojom se tumači stavljati dvije tačke, ili će se stavljati samo riječ "je". To će se tako u daljem tekstu prevoda činiti radi skraćivanja, tj. radi kratkoće u objašnjavanju čime će se postići ušteda i u prostoru, odnosno u papiru. - A sada NAPOMENA porodice prevodioca koja vrši korekcije štamparskih grešaka. Prevodilac je stavljao pod navodne znakove samo riječi, i rečenice koje se tumače. Dok je porodica stavljala pod navodne znakove i riječi i rečenice kojom se tumače riječi i rečenice. To neka se ima u vidu, a to će se primjetiti pošto su sve te riječi i rečenice na arapskom jeziku.)

GLAVA

Njegovoga govora: "I hladu pruženome."

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan od Ebu Zinada, od Aaredža, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, dopire s njim (s pričanjem) Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Zaista u bašči (raja, tj. U raju) je stablo (jedno toliko, tj. ima jedno toliko stablo, drvo da) ide (izvjesni) jahač u (tj. po) njegovome hladu stotinu godina (a da) neće presjeći njega (tj. a opet neće preći hlad cijeli od toga stabla). I čitajte, ako ste htjeli (tj. ako hoćete):

"I hladu pruženome.".

EL-HADIDU (EL-HADID)

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA.

Rekao je Mudžahid: ".... učinio je vas nasljednicima (posjednicima, doslovno: učinjenim nasljednicima, zastupnicima)...." je: "muammerine fihi": (učinio vas je onima) kojima se je doživotno (pravo dalo) u njemu (u imanju, tj. u imanju koje posjedujete). ".... iz (izvjesnih) tmina ka (izvjesnom) svjetlu...." je: iz (izvjesne) zablude ka (izvjesnom) pravopuću. ".... i (neke) koristi za (te) ljude...." je: štit i oružje. ".... vaš zaštitnik (pokrovitelj)...." je: preča je za vas (vatra pakla, tj. najpreča je ona za vas). "Li ella ja'leme ehlul-kitabi....", je: "Li ja'leme ehlul-kitabi" (Zato da znaju pripadnici knjige, tj. Biblije)..... Govori se: Vidljivi (Jasni) na svaku stvar znanjem, i Skriveni na svaku stvar znanjem. ".... enziruna (po jednom čitanju je: "unzuruna")....", je: "inteziruna" (iščekivajte nas, pričekajte nas).

(U vezi ove sure, kao i u vezi već prošle jedne sure - a to je sura Vez-Zarijati - nije naveden nijedan hadis zbog toga što nije ni jedan hadis ispunio uslove koje je postavio Buharija, iako postoje neki hadisi koji se odnose na sadržaj pojedinih ajeta u ovoj suri i u onoj već prošloj, tj. i u suri Vez-Zarijati. Te hadise su zabilježili, odnosno uvrstili u svoje zbirke hadisa neki drugi skupljači, sakupljači hadisa osim Buharije. Ova napomena neka se ima u vidu i kod daljih sura u tekstu koje budu spomenute, a u vezi kojih ne bude naveden ni jedan jedini hadis.)

EL-MUDŽADELETU (ILI: EL-MUDŽADILETU)

A rekao je Mudžahid: ".... juhaddune....", je: "jušakkunel-Lahe" (otcjepljuju se od Allaha). ".... kubitu...." je: "uhziju" (ponizili su se, tj. poniženi su - a to će reći: biće poniženi). Od "el-hizju" (ponižavanje, izvedena je riječ uhziju). ".... istahveze...." je: "galebe" (nadvladao je, pobijedio je).

EL-HAŠRU (EL-HAŠR)

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA.

"El-dželau" je izvođenje (tj. protjerivanje, evakuacija, interniranje) iz (jedne) zemlje ka (nekoj drugoj) zemlji (tj. u neku drugu zemlju).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Abdurahima, pričao nam je Seid, sin Sulejmana, pričao nam je Hušejm, izvijestio nas je Ebu Bišr od Seida, sina Džubejra rekao je: Rekao sam Ibnu Abasu:

"Sura Tevbe (Sura izvjesnoga pokajanja)." Rekao je: "Pokajanje (tj. Da li je ta sura zaista sura pokajanja?). Ona je (sura) koja osramoćuje (tj. koja iznosi i ističe mane da bi osramotila). Neprestano je silazila (tako da joj mnogi ajeti počinju sa riječima) "I od njih je (neka grupa takva da su oni koji uznemiruju Vjerovijesnika....)...", "I od njih je (neko ko kudi tebe u vezi raspodjele milostinja....)....", čak (da) su mislili da ona nije ostavila (tj. da neće ostaviti ona ni) jednoga od njih da on prođe (drukčije) osim (tako da) se je spomenuo (tj. da bude spomenut) u njoj (u toj suri zbog neke svoje mane)." Rekao je: Rekao sam:

"Sura El-Enfalu (u vezi koga i čega je objavljena)?" Rekao je: "Sišla je u (vezi) Bedra (o borbi na Bedru)." Rekao je: Rekao sam:

"Sura El-Hašr?" Rekao je: "Sišla je u (vezi) Nedirovića (o Nedirovićima)."

PRIČAO NAM JE Hasen, sin Mudrika, pričao nam je Jahja, sin Hamada, izvijestio nas je Ebu Avanete od Ebu Bišra, od Seida rekao je:

Rekao sam Ibnu Abasu, bio zadovoljan Allah od njih dvojice:

"Sura El-Hašr." Rekao je: "Reci: Sura En-Nedira (tj. Sura Nedirovića)."

GLAVA

Njegovoga govora: "Što ste odsjekli (posjekli) od datule...." (linetin) je: "nahletin" (tj. od ploda palme svakovrsnoga) dok nije bila vrećom ili loncem (spremljena datula, tj. "linetun" je naziv za palmin plod - datulu, hurmu prije nego se presuje i zapakuje u vreću, ili u lonac, glinenu posudu).

PRIČAO NAM JE Kutejbete, pričao nam je Lejs od Nafi-a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, spalio palme Nedirovića i sjekao je (njih, palme), i ona je Buvejrete (tj. i ta parcela, taj dio zemljišta, to mjesto gdje je izvršeno paljenje i sječa palmi zvalo se je Buvejra, u blizini Medine). Pa je (tom prilikom) spustio Allah, uzvišen je:

"Što ste odsjekli od datule, ili ste ostavili (od) nje stojeći (ona na panju), pa sa dozvolom Allaha (to je učinjeno) i zato (da Allah) ponizi (izvjesne) pokvarenjake.".

GLAVA:

"Što je zaplijenio Allah na Svoga poslanika (tj. Što je dao kao plijen ratni Allah Svome poslaniku)....".

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan (više) osim jedanput (tj. ne jedanput, nije jedanput - dakle: više puta) od Amra, od Zuhrije, od Malika, sina Evsa sina Hadesana, od Umera, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bila su imanja Nedirovića od (onoga) što je zaplijenio Allah na Svoga poslanika (tj. Svome poslaniku), pomilovao ga Allah i spasio, od (takvoga ratnoga plijena) što nisu gonili (pokretali) muslimani na njega (tj. zbog njega, zbog toga plijena sebe) sa konjima, a niti karavanama (tj. a niti sa devama, kamilama), pa su bila (ta imanja) za poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, naročito (tj. osobito, posebno su samo njemu dodijeljena, pripala da on) troši na svoju porodicu iz njih trošak (tj. hranu, opskrbu) svoje godine. Zatim čini (tj. utroši ono) što je ostalo u (svoje) oružje i konje pripremom (tj. kao pripremu) u (na) putu Allaha (tj. za borbu za Allahov put).

GLAVA:

".... i što je dao vama (Allahov) poslanik, pa uzmite njega (tj. pa uzmite to)....".

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Jusufa, pričao nam je Sufjan od Mansura, od Ibrahima, od Alkameta, od Abdullaha (Mesudovoga) rekao je:

"Prokleo je Allah tetoviračice, i (one) kojima se vrši tetoviranje, i kojima se čupaju dlake lica (tj. i one koje sebi daju čupati dlake lica sobom same ili od drugih lica) i kojima se razmiču zubi (tj. koje sebi daju praviti razmak među prednjim zubima pomoću turpijanja prednjih zuba da bi tako izgledale da su mlade i da imaju dječije zube) radi ljepote (tj. zbog uljepšavanja svoja, svoga), koje mijenjaju (sebi) stvaranje Allaha (tj. koje hoće da izmijene svoj pravi lik i oblik u kojem ih je stvorio Uzvišeni Allah)." Pa je doprlo to (jednoj) ženi iz Esedovića, govori se njoj (tj. koja je imala ime) Umu Ja'kub, pa je došla, pa je rekla:

"Zaista ono doprlo je meni da si ti prokleo tako i tako (tj. te i te žene)."

(To pokazuje da prevod početne rečenice umjesto "Prokleo je Allah....", treba i može da glasi "Prokleo Allah....!".)

Pa je rekao (Abdullah): "A šta je za mene (šta je meni da) ne proklinjem (onoga) koga je prokleo poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i ko je on u knjizi Allaha (kao takav proklet)?!" Pa je rekla:

"Zaista već sam čitala (pročitala ono) što je (među, između) dvije ploče (Kur'ana, tj. sve što se nalazi od prve stranice do zadnje stranice Kur'ana, Mushafa), pa (ja) nisam našla u njemu (ono) što govoriš." Pa je rekao:

"Zaista ako si bila čitala (pročitala) njega, zaista već si našla njega. Zar nisi čitala (pročitala):

"..... i što je dao vama poslanik (Allaha), pa uzmite njega, a što je zabranio vama njega, pa svršite (s tim, tj. pa toga se prođite, to napustite)....."." Rekla je:

"Da." (To jest: To sam čitala u Kur'anu.) Rekao je: "Pa zaista ono već je zabranio njega (tj. zabranio je Muhamed a.s. tetoviranje, čupanje dlaka sa lica i turpijanje zuba radi uljepšavanja, jer takve vrste uljepšavanja mijenjaju pravi oblik osobe koja to radi)." Rekla je: "Pa zaista ja vidim (tj. mislim, smatram) tvoju porodicu (tj. tvoju ženu, suprugu, odnosno supruge da i one) čine njega (taj postupak)." Rekao je: "Pa idi, pa pogledaj." Pa je otišla, pa je pogledala, pa nije vidjela od svoje potrebe (ništa, tj. nije nimalo vidjela od onoga što je mislila da će vidjeti i u Abdullahovih žena - nije vidjela ona nijednu) stvar (ništa od takve i slične vrste uljepšavanja). Pa je rekao:

"Da je bila kao takva (ijedna moja supruga), ne bi se sastajala s nama (tj. sa mnom - a to će reći: ona ne bi spolno općila sa mnom, ne bi imala sa mnom spolnih odnosa)."

PRIČAO NAM JE Alija, pričao nam je Abdurahman od Sufjana rekao je: Spomenuo sam Abdurahmanu, sinu Abisa, hadis Mansura od Ibrahima, od Alkameta, od Abdullaha (Mesudovoga), bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Prokleo je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, spajačicu (koja spaja, navezuje svoju kosu na glavi sa drugom, tuđom kosom da bi tako umnožila i učinila većom i obilnijom svoju kosu). Pa je rekao (Abdurahman Abisov): Čuo sam njega (tj. Čuo sam ovo) od (jedne) žene, govori se njoj (njoj je ime) Umu Ja'kub (koja je pričala) od Abdullaha kao hadis (tj. slično hadisu) Mansura.

GLAVA:

"A (oni) koji su se smjestili (u) kući (domu seobe, tj. u Medini) i vjerovanju (Islama, tj. i našli su se u Islamu)....".

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Junusa, pričao nam je Ebu Bekr - misli (na) sina Ajjaša (tj. sina Ajjašovoga) - od Husajna, od Amra, sina Mejmuna, rekao je: rekao je Umer, bio zadovoljan Allah od njega:

Oporučujem halifi (poslije sebe) za Iseljenike najprve (prve) da poznaje njima njihovo pravo. I oporučujem halifi za Pomagače koji su se smjestili (u izvjesnu) kuću i (u islamsko) vjerovanje od prije (tj. prije nego je nastupilo vrijeme) da se (njima) iseli (doseli) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio - (oporučujem halifi) da primi (pokornost) od njihovog dobročinitelja i (da) zbriše (kaznu) od njihovoga lošega (tj. da oprosti onome između njih koji učini nešto loše, neku grešku).

GLAVA:

Njegov govor: ".... i odabiru (njih) nad svoje osobe (tj. i više se brinu za njih nego za sebe lično u izvjesnim teškim časovima).....". Ajet (taj vidjeti).

"El-hasasatu" je: "el-fakatu" (bijeda, nužda). "El-muflihune" je: spašeni u (toj) vječnosti. "El-felahu" je: "el-bekau" (ostajanje). "Hajje alel-felahi" je: "adždžil" (požuri).

A rekao je Hasen: "..... hadžeten....." je: "haseden" (zavidnosti, zavidnost).

PRIČAO MI JE Jakub, sin Ibrahima sina Kesira, pričao nam je Ebu Usamete, pričao nam je Fudajl, sin Gazvana, pričao nam je Ebu Hazim Ešdže'ija od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Došao je (jedan) čovjek poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"O poslaniče Allaha! Pogodio je mene (izvjesni) trud (tj. bijeda, oskudica)." Pa je poslao (Muhamed a.s.) ka svojim ženama, pa nije našao kod njih (ni jednu) stvar (tj. ništa od hrane). Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zar ne (Pazite)! Čovjek (koji ovoga čovjeka) ugosti ove noći, pomilovao njega Allah!" (To jest: "Daj neko da ugosti - neka neko ugosti - ovoga noćas! Pomilovao njega Allah ko to učini!"). Pa je ustao (jedan) čovjek od Pomagača, pa je rekao: "Ja (ću to učiniti), o poslaniče Allaha!" Pa je otišao ka svojoj porodici, pa je rekao svojoj ženi:

"Gost poslanika Allahovoga, pomilovao ga Allah i spasio! Ne pohranjuj (tj. Ne žali od) njega stvar (nijednu, tj. ništa od jela)." Rekla je: "Tako mi Allaha nema kod mene (ništa drugo) osim hrana (naše) djece." Rekao je: "Pa kada htjednu djeca (tu) večeru, pa uspavaj ih, i dođi, pa ugasi (tu) svjetiljku. I savićemo naše stomake noćas." Pa je (to tako i) učinila. Zatim je poranio (taj) čovjek na poslanika (tj. ka poslaniku) Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je rekao (Muhamed a.s.):

"Zaista već se je zadivio Allah, moćan je i veličajan je - ili: nasmijao se je - od (tj. zbog postupka) omsice (muškoga - tog-i-tog) i omsice (ženskoga, ženske - te-i-te, tj. Allah Uzvišeni je zadovoljan s postupkom jednoga čovjeka i jedne žene)." Pa je spustio Allah, moćan je i veličajan je:

".... i odabiru nad svoje osobe, i da (tj. premda) je bila sa njima bijeda (tj. iako su i oni sami gladni)....".

EL-MUMTEHINETU (ILI: EL-MUMTEHANETU)

A rekao je Mudžahid: ".... ne učini nas iskušenjem (iskušenje)...." je: ne kazni nas sa njihovim rukama, pa (da oni) govore: Da su bili ovi na istini (u pravu, tj. na pravome putu), ne bi pogodilo (zadesilo) njih ovo. ".... za čuvanje nevjernica (u braku, tj. ne držite ih u braku)...." (to) je (ovoga smisla): Zapovjedilo se je (sa ovim) drugovima Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, za rastavljanje (razvod) sa njihovim ženama (onima koje) su bile nevjernice (i bile su ostale) u Meki.

GLAVA:

".... ne uzimajte Moga neprijatelja i vašega (svoga) neprijatelja zaštitnicima (pokroviteljima sebi)....".

PRIČAO NAM JE Humejdija, pričao nam je Sufjan, pričao nam je Amr, sin Dinara, rekao je: pričao mi je Hasen, sin Muhameda sina Alije, da je on čuo Ubejdulaha, sin Ebu Rafiovoga, pisara Alije, (da on) govori: čuo sam Aliju, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori:

Poslao je mene poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, ja (da idem) i (da povedem) Zubejra i Mikdada (tj. poslao je mene, i Zubejra i Mikdada), pa je rekao:

"Odite (Idite) dok dođete Revdatu Hahu (tj. u mjesto Revdatu Hah), pa (tj. jer) zaista u njoj (u toj naseobini) je putnica, sa njom je (jedno - a kod nje je jedno, ona ima jedno) pismo, pa uzmite ga od nje." Pa smo otišli, utrkuju (utrkujući) se (međusobno) s nama naši konji dok smo došli (dok nismo stigli) Revdi, pa kada li mi sa (tom) putnicom (susretnemo se, susretoh smo se - sreli smo je)! Pa smo rekli:

"Izvadi (to) pismo!" Pa je rekla: "Nije sa mnom (ništa) od pisma (tj. Nemam ja nikakvoga pisma)." Pa smo rekli: "Zaista izvadićeš svakako (to) pismo, ili ćeš zaista baciti svakako (svoje) odjeće (sa sebe)." Pa je izvadila njega iz svojih pletenica. Pa smo donijeli njega Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa kada li je u njemu (izvještaj) od Hatiba, sina Ebu Belte'ata, ka (nekim) ljudima od (izvjesnih) idolopoklonika od (onih) ko je u Meki, izvještava ih za neku stvar (ili: za neku zapovjed) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Šta je ovo, o Hatibe?" Rekao je: "Ne žuri na mene, o poslaniče Allaha! Zaista ja sam bio (jedan) čovjek iz Kurejševića, a nisam bio od njihovih osoba. A bio je (svaki) ko je sa tobom od Iseljenika (u takvom položaju da) su za njih (tj. u njih neka) srodstva (tj. oni imaju neke rođake koji) čuvaju (brane) s njima svoje porodice i svoja imanja u Meki. Pa sam volio (želio), pošto je prošlo (mašilo) mene od (moga) porijekla u njima, da sebi napravim k njima (tj. kod njih jednu) ruku (tj. zaslugu da) čuvaju (da bi čuvali) moje srodstvo. A nisam učinio to

bezvjerstvom (tj. iz bezvjerstva), a niti odmetništvom od moje (svoje) vjere." Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista on je već bio istinit (tj. rekao je istinu) vama." Pa je rekao Umer: "Pusti me, o poslaniče Allaha, pa (da) udarim njegov vrat (sabljom, tj. da ga posiječem - da ga ubijem)." Pa je rekao (Muhamed a.s.): "Zaista on je prisustvovao Bedru. A šta upoznaje tebe (tj. A šta ti znaš)? Možda Allah, moćan je i veličajan je, (da) se je nadvirio (nadvio, nadnio) na stanovnike (tj. učesnike) Bedra, pa je rekao: "Radite, šta ste htjeli (tj. šta hoćete), pa već sam oprostio vama."

Rekao je Amr: I sišao je o njemu (o ovome slučaju ajet u kojem se kaže):

"O (vi) koji ste vjerovali (tj. koji vjerujete), ne uzimajte Moga neprijatelja i vašega neprijatelja....". Rekao je (Sufjan): Ne znam (ovaj) ajet u hadisu (ovome je li spomenut od Alije), ili (je to) govor (tj. mišljenje) Amra.

PRIČAO NAM JE Alija: Reklo se je Sufjanu: "O ovome pa sišao je (ajet):

"..... ne uzimajte Moga neprijatelja....." (tj. je li sišao taj ajet)?" Rekao je Sufjan: "Ovo je u hadisu (izvjesnih) ljudi. Zapamtio sam ga (tj. ovaj hadis ja) od Amra (bez spominjanja silaženja ajeta - a ja sam hadis ovaj zapamtio tako da) nisam ostavio od njega (ni jedno) slovo, i ne mislim (i ne znam) ijednoga (čovjeka da) je zapamtio njega (od Amra) osim mene."

GLAVA:

"..... kada su došle vama (tj. kada dođu vama izvjesne) vjernice isiljajući se (one)....".

PRIČAO NAM JE Ishak, pričao nam je Jakub, sin Ibrahima sina Sada, pričao nam je bratić Ibnu Šihaba od svoga strica, izvijestio me je Urvete da je Aiša, bio zadovoljan Allah od nje, supruga Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, izvijestila njega da poslanik Allaha,

pomilovao ga Allah i spasio, ispitivaše (ono svako lice) koje je iselilo k njemu od (izvjesnih) vjernica sa ovim ajetom, sa govorom Allaha, uzvišen je (tj. zbog ovoga ajeta, zbog govora Allahovoga, uzvišen je):

"O Vjerovijesniče, kada su došle tebi (mekanske stanovnice) vjernice, prisegnu se tebi (tj. dajući prisegu tebi)....", do Njegovoga govora ".... veleopraštač, milostivi.". Rekao je Urvete: Rekla je Aiša: "Pa ko je priznao za ovaj uslov od (tih) vjernica, rekao je (rekao bi) njoj poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Već sam se prisegnuo (tj. Već sam primio prisegu) tebi!", govorom (bi samo rekao tako svakoj toj ženi, a ne bi se sa ženama rukovao prilikom primanja prisege kao sa muškarcima što se imao običaj rukovati u takvim prilikama). I nije, tako mi Allaha, nije dotaknula njegova ruka ruku (ni jedne) žene nikad u (njihovom) prisegnjivanju. Ne prisegnjiva se (on, tj. Ne prima prisegu on) njima (drukčije) osim sa svojim govorom (tj. riječima): "Već sam se prisegnuo (tj. primio sam prisegu) tebi na to!"

Slijedio je njega (bratića Ibnu Šihabovoga) Junus, i Mamer i Abdurahman, sin Ishaka, od Zuhrije. A rekao je Ishak, sin Rašida, od Zuhrije, od Urveta i Amrete.

GLAVA:

"..... kada su došle tebi (te) vjernice (da) se prisegnu tebi.....".

PRIČAO NAM JE Ebu Mamer, pričao nam je Abdul-Varis, pričao nam je Ejub od Hafse, kćeri Sirina, od Umu Atije, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Prisegnule smo se poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je čitao (pročitao) na nas (tj. nama):

"..... da neće (one) udruživati sa Allahom (nijedne) stvari....". I zabranio je nama naricanje (za umrlim licima). Pa je zgrabila (tj. spriječila, povukla od prisege jedna) žena svoju ruku, pa je rekla: "Pomagala je meni (u oplakivanju, u naricanju za mojim umrlima jedna žena) omsica (ta-i-ta pa), hoću da nagradim nju (tj. da joj uzvratim to

tako isto, pa ne mogu sada da se prisegnem iz toga razloga)." Pa nije rekao njoj (tj. toj ženi) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (nijednu) stvar (tj. ništa). Pa je otišla (ta žena, pa je pomogla onoj svojoj drugarici u oplakivanju njezinoga umrloga lica), i vratila se je, pa je prisegao nju (primio je prisegu njoj).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Vehb, sin Džerira, rekao je: pričao nam je moj otac, rekao je: čuo sam Zubejra od Ikrimeta, od Ibnu Abasa o Njegovome govoru ".... i (da one) neće griješiti (tj. da neće otkazivati poslušnost) tebi u dobru (tj. u onome što je dobro).....", rekao je:

Ono (To) je samo (jedan) uslov (što) je uslovio njega Allah (tim) ženama (za žene).

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan, rekao je Zuhrija, pričao je (Zuhrija) nama njega (hadis koji će da spomene), rekao je: pričao mi je Ebu Idris, čuo je Ubadeta, sin Samita, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bili smo kod Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Da li se prisegnjujete meni na (to) da nećete udruživati sa Allahom (nijedne) stvari, i (da) nećete bludničiti i (da) nećete krasti." I pročitao je ajet (o prisegi) žena. A najmnogobrojniji izgovor (izraz) Sufjana je: Pročitao je ajet (ovaj, tj. Sufjan je najčešće govorio: Pročitao je ovaj ajet, ili izvjesni ajet - a nije govorio: Pročitao je ajet žena). "Pa ko ispuni od vas (u cjelini ono na što se je prisegnuo), pa njegova nagrada je na Allaha (kod Allaha). A ko pogodi (učini) od toga stvar (neku, tj. ko učini neki grijeh za koji se je prisegnuo da ga neće činiti), pa se kazni, pa ono (pa to) je pokriće (iskupljenje) njemu (za počinjeni grijeh). A ko pogodi (učini) od nje (greške neku) stvar od toga, pa pokrije njega Allah, pa on je (i na budućem svijetu prepušten) ka Allahu: ako hoće, kazniće ga, a ako hoće, oprostiće njemu." Slijedio je njega (Sufjana) Abdurezak od Mamera.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Abdurahima, pričao nam je Harun, sin Marufa, pričao nam je Abdullah, sin Vehba, rekao je. A izvijestio me je Ibnu Džurejdž da je Hasen, sin Muslima izvijestio njega od Tavusa, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Prisustvovao sam (bajramskoj) molitvi (na) dan mršenja (tj. na ramazanski bajram) sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i (poslije sa halifama) Ebu Bekrom, i Umerom i Usmanom, bio zadovoljan Allah od njih, pa svaki (od) njih klanja (klanjao je) nju prije (bajramske) predike (propovjedi), zatim predikuje poslije. Pa je sišao (tj. Pa bi sišao sa minbere-govornice) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio. Pa kao da ja (sad) gledam k njemu kada posađuje (prisutne) ljude sa svojom rukom (tj. daje im znak da još sjede i da se oni još ne podižu sa svojih mjesta), zatim je (zatim bi) počeo (da) cijepa njih (tj. da se probija on između njih) dok je (dok bi) došao (prisutnim) ženama sa Bilalom, pa je rekao (pa bi rekao):

"O Vjerovijesniče! Kada dođu tebi (izvjesne) vjernice (da) se prisegnu tebi (one) na (to) da neće udruživati (one) sa Allahom (ni jednu) stvar (tj. ništa), i (da) neće krasti, i (da one) neće bludničiti, i (da) neće ubijati svoju djecu, i (da) neće donositi (nikakvu) klevetu (što one) slažu nju između svojih ruku i svojih nogu...." dok je završio od (toga) ajeta, svega njega (tekst - dakle: dok nije završio sav taj ajet). Zatim je rekao kada je završio:

"Vi (žene jeste li se) na to (prisegnule, tj. dajete li prisegu na to)?" I (A) rekla je jedna žena, (a) nije odgovorila njemu (ni jedna druga) osim nje: "Da, o poslaniče Allaha." Ne zna Hasen ko je ona (ko je ta žena, koja je to žena). Rekao je: Pa su milodarile (davale su one milostinju). I prostro (raširio) je Bilal svoju odjeću, pa su počele (da) bacaju (svoje) narukvice i prstenje (prstenove) u odjeću Bilala.

SURA ES-SAFFA (SURA ES-SAFF)

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA.

A rekao je Mudžahid: ".... ko su moji pomagači ka Allahu...." je: ko će slijediti mene (u putu) ka Allahu? A rekao je Ibnu Abas: ".... zaolovljena (salivena, ili zalivena olovom zgrada).", je: slijepljen (zalijepljen) neki (dio) njega (zdanja) za neki (sa nekim). A rekao je (drugi) osim njega: Sa olovom (izvjesnim zalijepljen, slijepljen, tj. zalivena).

Njegov govor, uzvišen je: ".... od poslije mene, ime mu je Ahmed....".

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije rekao je: izvijestio me je Muhamed, sin Džubejra sina Mut'ima, od svoga oca, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: čuo sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Zaista ja imam (više) imena. Ja sam Muhamed. I ja sam Ahmed. I ja sam El-Mahi (Brisač) koji je (taj što) briše Allah sa mnom (to) bezvjerstvo. I ja sam El-Hašir (Sakupljač) koji je (taj što se) sakupljaju (izvjesni) ljudi na mojoj nozi (na mome stopalu, tj. na mome tragu). I ja sam El-'Akib (Namjesnik - u stvari: onaj koji naslijeđuje u izvjesnom dobru nekoga ko je bio prije njega u tom dobru, ko je bio prije njega dobar u određenom vidu i smislu)."

SURA EL-DŽUMU'ATI (SURA EL-DŽUMUAH)

Njegov govor: "I druge od njih (koji) se još nisu prilijepili s njima (nisu se priključili njima)....".

A čitao je Umer: ".... femdu ila zikrillahi (pa prođite ka spominjanju Allaha - to je, valjda, umjesto ".... fes'av ila zikrillahi: pa potrčite ka spominjanju Allaha).....".

PRIČAO NAM JE Abdul-Aziz, sin Abdullaha, pričao mi je Sulejman, sin Bilala, od Sevra, od Ebul-Gajsa, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bili smo sjedači (tj. Sjedili smo) kod Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa se je spustila na njega (tj. njemu) sura El-Džumu'ah,

(pa pošto je on pročitao riječi u toj suri) "Ve aharine minhum lemma jelhaku bihim.... (I drugi od njih, još se nisu prilijepili s njima....)", rekao je: Rekao sam (Pitao sam; Upitao sam):

"Ko su oni, o poslaniče Allaha?" Pa nije vratio (dao odgovora) njemu, čak je pitao tri puta. A u (među) nama je Selman Perzijanac. Stavio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, svoju ruku na Selmana, zatim je rekao:

"Da je bilo (tj. Kada bi bilo islamsko) vjerovanje kod (zvijezda) Vlašića, zaista bi postigli (stigli, dokučili) njega (neki) ljudi, ili (jedan) čovjek, od ovih (tj. od Perzijanaca)."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Abdul-Vehhaba, pričao nam je Abdul-Aziz, izvijestio me je Sevr od Ebul-Gajsa, od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista postigli bi njega (vjerovanje neki) ljudi od ovih."

(Dakle, ljudi, a ne jedan čovjek, od Perzijanaca. Ovaj hadis potvrđuje prvu verziju prethodnoga hadisa.)

GLAVA:

"I kada vide (doslovno: I kada su vidjeli neku, jednu) trgovinu (tj. trgovačku robu)....".

PRIČAO MI JE Hafs, sin Umera, pričao nam je Halid, sin Abdullaha, pričao nam je Husajn od Salima, sina Ebul-Dža'da, i od Ebu Sufjana, od Džabira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Došla je (neka, jedna) karavana petkom (u petak), a mi smo (u tom času bili) sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, pa su se uzdigli (podigli, tj. otišli prisutni) ljudi (svi) osim dvanaest ljudi. Pa je spustio Allah:

"I kada vide (neku) trgovinu ili zabavu (igru), razbiju se (raziđu se, rasprše se oni) k njoj....".

SURA EL-MUNAFIKINA (SURA EL-MUNAFIKUN)

Njegov govor: "Kada dođu tebi dvolični, govore: Svjedočimo-Zaista ti si zaista poslanik Allaha....", do: "..... zaista lašci.".

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Redža-a, pričao nam je Israil od Ebu Ishaka, od Zejda, sina Erkama, rekao je:

Bio sam u (jednoj) borbi, pa sam čuo Abdullaha, sina Ubeja, (da) govori: "Ne trošite na (onoga) ko je kod poslanika Allaha dok (tj. tako da) se razbiju (raspršе) od okolo njega (tj. tako da odu od njega). I da se vratimo od (privrženosti) kod njega, zaista će izvesti (tj. istjerati) svakako (izvjesni) najčasniji iz nje (iz Medine izvjesnoga) najponiženijega." Pa sam to spomenuo svome stricu, ili Umeru. Pa je (on) spomenuo njega (taj slučaj) Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je pozvao (on) mene, pa sam (to) ispričao njemu. Pa je poslao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (poziv, poruku) ka Abdullahu, sinu Ubejja, i njegovim drugovima. Pa su se kleli (zaklinjali su se da oni to) nisu rekli. Pa je oglasio lažnim mene poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a oglasio je istinitim njega (Abdullaha). Pa je pogodila mene (jedna takva) briga (da) nije pogodila mene slična njoj nikada. Pa sam sjedio u (svojoj) kući, pa je rekao meni moj stric (amidža):

"Šta si htio k (tome da si došao dotle) da je oglasio lažnim tebe poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i mrzio te je (tj. Šta te je navelo na to da te oglasi lažnim i da te zamrzi)?" Pa je spustio Allah, uzvišen je:

"Kada dođu tebi (izvjesni) dvolični (ljudi).....". Pa je poslao (poziv, poruku) k meni Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa je čitao (pročitao, rekao ono što je Uzvišeni Allah spustio), pa je rekao:

"Zaista Allah je već oglasio istinitim tebe, o Zejde!"

GLAVA:

"Uzeli su sebi svoje zakletve (jednim) štitom....." (da) se štite (pokrivaju) sa njima.

PRIČAO NAM JE Adem, sin Ebu Ijasa, pričao nam je Israil od Ebu Ishaka, od Zejda, sina Erkama, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bio sam sa svojim stricom (Sadom, sinom Ubadeta, ili: Abdullahom, sinom Revahata), pa sam čuo Abdullaha, sina Ubejja (a misli na) sina Selule, (da taj sin Selule) govori:

"Ne trošite na (onoga, na one) ko je kod (tj. koji su uz) poslanika Allaha dok se razbiju (tj. tako da se oni - muslimani - razbiju, raspršaju)." I rekao je takođe: "Zaista ako se vratimo ka Medini, zaista će izvesti (tj. istjerati) svakako (izvjesni) najčasniji iz nje (izvjesnoga) najponiženijega." Pa sam spomenuo to svome stricu. Pa je spomenuo moj stric (prenio je to) poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je poslao (poziv, poruku) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, ka Abdullahu, sinu Ubejja, i njegovim drugovima. Pa su se kleli (zaklinjali oni da) nisu rekli (da nisu govorili to). Pa je oglasio istinitim njih (tj. potvrdio im je to, smatrao je njih da govore istinu) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a oglasio je (smatrao je) lažnim mene (tj. nije vjerovao meni). Pa je (zbog toga) pogodila mene briga (takva da) nije pogodila mene slična njoj. Pa sam sjedio (tj. povukao sam se sjedeći) u svojoj kući. Pa je spustio Allah, moćan je i veličajan je:

"Kada dođu tebi (izvjesni) dvolični.....", do Njegovoga govora: "Oni su (ti) koji govore: Ne trošite na (onoga) ko je kod poslanika Allaha (Allahovoga)....." - do Njegovoga govora: ".... zaista izvešće (istjeraće) svakako najčasniji iz najponiženijega....". Pa je poslao k meni (poziv) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je čitao nju (tu suru) na mene (meni), zatim je rekao:

"Zaista Allah je već oglasio, istinitim tebe (tj. potvrdio te je Allah)."

GLAVA

Njegovoga govora: "To je s (toga, tj. zato što su oni takvi) da su vjerovali, zatim su bili bezvjernici, pa se je zapečatilo na njihova srca, pa oni neće razumjeti (tj. pa oni ne razumijevaju).".

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Šubete od Hakema, čuo sam Muhameda, sina Kaba, Kureziju rekao je: čuo sam Zejda, sina Erkama, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Pošto je rekao Abdullah, sin Ubeja: Ne trošite na (onoga) ko je kod poslanika Allaha (tj. poslanika Allahovoga), i rekao je takođe: Zaista ako se vratimo ka Medini...., izvijestio sam za njega (za ovo, o ovome) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. Pa su korili mene Pomagači. A zakleo se je Abdullah, sin Ubeja (da) nije rekao to. Pa sam se vratio ka (svome) stanu, pa sam zaspao. Pa je pozvao mene poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa sam došao njemu, pa je rekao (on):

"Zaista Allah je već oglasio istinitim tebe." I sišao je (ajet):

"Oni su (ti) koji govore: Ne trošite.....". Ajet (taj vidjeti).

A rekao je Ibnu Ebu Zaidete od Aameša, od Amra, od Ibnu Ebu Lejla-a, od Zejda, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

GLAVA:

"I kada si vidio njih, zadivljuju te njihova tjelesa, a ako govore, slušaš (tj. slušaj) njihov govor (doslovno: čuješ za njihov govor), kao da su oni drva podbočena (ili: drva prislonjena uza zid), misle svaki povik (dreka, galama da je uperena) na njih, oni su (tvoj) neprijatelj, pa pazi se njih (budi oprezan u odnosu na njih), ubio ih Allah!, gdje (da budu, tj. kako da budu takvi da) im se laže (tj. da im se može slagati - ili: kako da budu tako slabe pameti, kako da skrenu sa pravoga puta)?".

(Ono "ju'fekune" može imati više značenja. Pod izrazom "da im se može slagati" misli se na to da im može neko slagati to da Islam nije prava Allahova vjera.)

PRIČAO NAM JE Amr, sin Halida, pričao nam je Zuhejr, sin Muavijeta, pričao nam je Ebu Ishak, rekao je: čuo sam Zejda, sina Erkama, rekao je:

Izašli smo sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, u (jedno) putovanje (takvo da) je pogodila (zadesila izvjesne) ljude u njemu (jedna velika) teškoća. Pa je rekao Abdullah, sin Ubejja (Ubeja - to je isto) svojim drugovima: "Ne trošite na (onoga) ko je kod poslanika Allaha dok se razbiju od okolo njega (tj. tako da se raspršaju i odu od njega oni koji su kod njega, uz njega)." I rekao je: "Zaista ako se vratimo ka Medini, zaista će izvesti (istjerati) svakako najčasniji iz nje najponiženijega."

(Pod "najčasnijim" je mislio na sebe lično, a pod "najponiženijim" je mislio na Muhameda a.s..)

Pa sam došao Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa sam izvijestio njega (o tome). Pa je poslao ka Abdullahu, sinu Ubeja (poziv), pa je pitao njega (o tome). Pa se trudio svojom zakletvom (tj. uporno se zaklinjao da to on) nije učinio (rekao). Rekli su: "Slagao je Zejd poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio." Pa je pala u moju dušu od (zbog onoga) što su govorili (pala je velika) teškoća (bilo mi je u duši zbog toga vrlo teško), dok je (najzad) spustio Allah, moćan je i veličajan je, moje oglašavanje istinitim (moje potvrđivanje) u (suri):

"Kada dođu tebi (Muhamede, izvjesni) dvolični (licemjerni ljudi)....". Pa je pozvao njih Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, zato (radi toga da) traži oprost za njih, pa su zavijali (savijali u stranu) svoje glave (iz oholosti i zbog odbijanja da to oni učinu, učine).

A Njegov govor: ".... drva podbočena....", rekao je: Bili su ljudi najljepša stvar (tj. Bili su najljepši ljudi po vanjskom, fizičkom svome izgledu - licu i odjeći).

Njegov govor: "I kada se je reklo njima: Dođite (da) traži oprost za vas poslanik Allaha, zavijaju (savijaju u stranu) svoje glave, i vidio si ih odvraćaju se (a to znači: okreću se, okreću glavu od pokornosti) i oni su

oholi (doslovno: oni su oni koji traže da su veliki, ili drže sebe za velike).". Pokrećali su (tj. Pokreću mnogo svoje glave - to je značenje riječi "levvev"), ismijevaju se (ismijavaju se, doslovno: ismijevali su se oni, tj. ismijevajući se oni) sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio. A čita se (riječ "levvev") sa olakšanjem (izvjesnim, tj. bez tešdida-bez pojačanoga prvoga slova v - a to će reći: čita se ta riječ i ovako: "levev") od (prve vrste trosuglasnih, trokonsonantnih glagola, sulasije mudžerreda koja u prvom licu jednine glasi ovako) "levejtu": usukao sam, presavio sam (predvostručio sam uže).

PRIČAO NAM JE Ubejdulah, sin Musa-a, od Israila, od Ebu Ishaka, od Zejda, sina Erkama (tj. Erkamovoga), rekao je:

Bio sam sa svojim stricem, pa sam čuo Abdullaha, sina Ubejja - (a misli se na) sina Selule, (da on) govori: "Ne trošite na (onoga) ko je kod poslanika Allaha dok (tj. tako da) se razbiju. I zaista ako se vratimo ka Medini, zaista će izvaditi (istjerati) svakako najčasniji iz nje (iz Medine) najponiženijega." Pa sam spomenuo to svome stricu. Pa je spomenuo njega moj stric Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio. I oglasio je istinitim njih. Pa je pozvao mene. Pa sam ispričao (to) njemu. Pa je poslao (poruku, poziv) ka Abdullahu, sinu Ubejja, i njegovim drugovima. Pa su se zaklinjali (da to oni) nisu rekli. I oglasio je lažnim mene Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je pogodila mene briga (takva da) nije pogodila mene slična njoj nikada. Pa sam sjedio u svojoj kući. I rekao je moj stric (amidža):

"Šta si htio (kada si dospio) ka (tome) da je oglasio lažnim tebe Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, i zamrzio je tebe?" Pa je spustio Allah, uzvišen je: "Kada dođu tebi (izvjesni) dvolični (ljudi), govore: Svjedočimo zaista ti si zaista poslanik Allaha,....". I poslao je k meni (po mene) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa je pročitao nju i rekao je:

"Zaista Allah je već oglasio istinitim (tj. potvrdio je) tebe."

GLAVA:

Njegov govor: "Jednako je na njih: da li si tražio oprost za njih, ili nisi tražio oprost za njih, neće (nikako, nikada) oprostiti Allah njima, zaista Allah neće naputiti (izvjesne) ljude griješnike.".

PRIČAO NAM JE Alija, pričao nam je Sufjan, rekao je Amr: čuo sam Džabira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Bili smo u (jednoj) borbi. Rekao je Sufjan jedanput: u (jednoj) vojsci. Pa je šutnuo (tj. udario je u stražnjicu vanjskim dijelom stopala noge jedan) čovjek od Iseljenika (jednoga) čovjeka od Pomagača. Pa je rekao (taj) Pomagač:

"Pomozite, Pomagači!" A rekao je (taj) Iseljenik: "Pomozite, Iseljenici!"

(To doslovno zanči: O za Pomagačima! O za Iseljenicima jadikujem, kukam gdje su da mi pomognu u ovaj čas!)

Pa je čuo to poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Šta je umu poziva (povika, pokliča) predislamlja (tj. Kakav je to predislamski, paganski poklič)?" Rekli su: "O poslaniče Allaha! Šutnuo je (Udario je jedan) čovjek od Iseljenika (jednoga) čovjeka od Pomagača." Pa je rekao: "Pustite nju (Napustite nju - tu riječ), pa (jer) zaista ona je smrdljiva." Pa je čuo za to (tj. o tome) Abdullah, sin Ubejja, pa je rekao: "Učinili su nju (zar)? Zar ne (Pazite)! Tako mi Allaha zaista ako se vratimo ka Medini, zaista izvešće svakako najčasniji iz nje najponiženijega." Pa je doprlo (to) Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je ustao Umer pa je rekao:

"O poslaniče Allaha! Pusti me, (da) udarim vrat ovoga dvoličnoga (svojim mačem)." Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Pusti ga! Neće pričati (izvjesni) ljudi (ili: Pusti ga, neka ne pričaju, da ne pričaju ljudi, da ne bi pričali ljudi) da Muhamed ubija svoje drugove." A bili su Pomagači mnogobrojniji od Iseljenika kada su (Iseljenici) došli (u) Medinu. Zatim su se zaista Iseljenici umnožili

(namnožili) poslije. Rekao je Sufjan: Pa sam zapamtio njega od Amra (misli na navedeni hadis). Rekao je Amr: Čuo sam Džabira: Bili smo sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio.

Njegov govor: "Oni su (ti) koji govore: Ne trošite na (onoga) ko je kod poslanika Allaha dok (tj. tako da) se razbiju" - i rastave se (raziđu se) - "a za Allaha su (tj. Allahu pripadaju) blagajne nebesa i Zemlje, a ali (izvjesni ljudi) dvolični ne razumijevaju.".

PRIČAO NAM JE Ismail, sin Abdullaha, rekao je: pričao mi je Ismail, sin Ibrahima sina Ukbeta, od Musa-a, sina Ukbeta, rekao je: pričao mi je Abdullah, sin Fadla da je on čuo Enesa, sina Malika, (da) govori:

Žalostio sam se na (tj. za onim) ko se je pogodio (tj. ko je pogođen od Jezidove vojske blizu Medine) u Harri. Pa je pisao k meni Zejd, sin Erkama - a doprla je njemu žestina moje žalosti - (i on u pismu meni) spominje da je on čuo poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Moj Bože! Oprosti (grijehe) Pomagačima i sinovima Pomagača." A sumnjao je sin Fadla o sinovima sinova Pomagača (da li su oni spomenuti u toj dovi-molitvi Muhameda a.s., ili nisu spomenuti). Pa je pitao Enesa neki (od onih) ko je bio kod njega (o Zejdu, sinu Erkamovom) pa je rekao: "On (Zejd) je (onaj) koji (je imao čast da za njega) govori poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ovo je (onaj) koji je (taj što) je ispunio Allah njemu za njegovo uho (tj. što mu je Allah potvrdio njegovo uho, a to će reći: što je oglasio za istinito Allah ono što je on kazivao da je čulo njegovo uho da je izrekao Abdullah, sin Ubejja - dakle ono što je čuo od Abdullaha, sina Ubejja da je rekao)."

GLAVA:

"Govore: Zaista ako se vratimo ka Medini, zaista izvešće (istjeraće) svakako najčasniji iz nje najponiženijega, i za Allaha je (tj. Allahova je

sva) čast, i za Njegovoga poslanika i za vjernike, a ali (izvjesni ljudi) dvolični neće znati (tj. ne znaju).".

PRIČAO NAM JE Humejdija, pričao nam je Sufjan rekao je: zapamtili smo njega (hadis) od Amra, sina Dinara, rekao je: čuo sam Džabira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (da) govori:

Bili smo u (jednoj) borbi, pa je udario (nogom u stražnjicu jedan) čovjek od Iseljenika (jednoga) čovjeka od Pomagača. Pa je rekao (taj) Pomagač:

"Pomozite, o Pomagači!" A rekao je (taj) Iseljenik: "Pomozite, o Iseljenici!" Pa je dao čuti nju (tu riječ) Allah Svome poslaniku, pomilovao ga Allah i spasio. Rekao je:

"Šta je ovo?" Pa su rekli: "Šutnuo (Udario) je čovjek od Iseljenika čovjeka od Pomagača, pa je rekao (taj) Pomagač: "Pomozite, o Pomagači!", a rekao je (taj) Iseljenik: "Pomozite, o Iseljenici!" Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Pustite nju (tu riječ), pa (tj. jer) zaista ona je smrdljiva."

Rekao je Džabir: A bili su Pomagači kada je došao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, mnogobrojniji. Zatim su bili (tj. postali su) mnogobrojniji Iseljenici poslije. Pa je rekao Abdullah, sin Ubejja: "A zar su već učinili (to). Tako mi Allaha zaista ako se vratimo ka Medini, zaista će izvesti (istjerati) svakako najčasniji iz najponiženijega." Pa je rekao Umer, sin Hattaba, bio zadovoljan Allah od njega:

"Pusti me, o poslaniče Allaha, (da) udarim vrat ovoga dvoličnoga!" Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Pusti ga! Neće pričati (izvjesni) ljudi da Muhamed ubija svoje drugove."

SURA ET-TEGABUN

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA.

A rekao je Alkamete od Abdullaha (Mesudovoga): "..... a ko vjeruje u Allaha, naputiće (Allah) njegovo srce...." - On (tj. To) je (onaj) koji (je takav da) kada je pogodila (zadesila) njega (neka) nesreća, zadovoljio se je sa njom i spoznao je da je ona od Allaha. A rekao je Mudžahid: "Ettegabunu" (međusobno obmanjivanje, prevara) je obmana (prevara) stanovnika raja stanovnike pakla (stanovnike Vatre). ".... ako ste sumnjali....", je: Ako niste znali (tj. Ako ne znate to) da li ima (ona) mjesečnicu (menstruaciju), ili neće imati mjesečnicu (ili nema mjesečnicu). Pa (one) koje su sjele od mjesečnice (svoje, tj. kojima se je mjesečnica prestala pojavljivati usljed starosti) i (one) koje nisu imale mjesečnicu poslije (tj. i nepunoljetne koje još nisu imale mjesečnicu), pa broj njihov (tj. broj dana koje one moraju da čekaju poslije razvoda braka da bi se mogle ponovno vjenčati) je tri mjeseca.

SURA ET-TALAK

"..... muku (zlu posljedicu) svoje stvari....", je: nagradu (tj. kaznu) svoje stvari.

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs, pričao mi je Ukajl od Ibnu Šihaba rekao je: izvijestio me je Salim da je Abdullah, sin Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, izvijestio njega da je on pustio (razvjenčao) svoju ženu, a ona je bivajuća u mjesečnici (tj. a ona je imala mjesečnicu u vrijeme razvoda). Pa je spomenuo (to) Umer poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa se je rasrdio u njemu (u ovome slučaju, tj. zbog ovoga slučaja) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zatim je rekao:

"Neka vrati nju, zatim (neka) sustegne (tj. zadrži) nju dok bude čista, zatim (da ona opet) imadne mjesečnicu, pa (da opet) bude čista. Pa ako se pokaže njemu (za potrebno) da pusti nju, pa neka pusti nju čista (bivši ona, tj. u danima kada ona nije u mjesečnici) prije (nego) da dotakne nju. Pa to je (taj) broj (dana i način) kao što je zapovjedio njega Allah."

GLAVA:

".... a posjednice (svojih) tereta (tj. a trudnice) njihov rok je da smetnu (one) svoj teret (tj. da se porode), a ko se boji Allaha, učiniće (Allah) njemu od njegove stvari lakoću (olakšicu).".

A (izraz) "ulatul-ahmali" njegova jednina (singular) je "zatu hamlin" (posjednica tereta, tj. trudnica, noseća žena).

PRIČAO NAM JE Sad, sin Hafsa, pričao nam je Šejban od Jahja-a rekao je: izvijestio me je Ebu Selemete rekao je: Došao je (neki) čovjek ka Ibnu Abasu, a Ebu Hurejrete je sjedač kod njega (tj. sjedi kod njega), pa je rekao (onaj čovjek):

"Riješi mi o (jednoj) ženi (koja) je rodila poslije svoga supruga za četrdeset dana (doslovno: noći)." Pa je rekao Ibnu Abas: "Zadnji (dio od ta) dva roka (treba da se čeka)."

(To će reći - To znači: Treba da čeka da prođu četiri mjeseca i deset dana, iako se je porodila prije isteka toga roka. A kada se ne porodi u tom roku, onda treba da čeka sa udajom do časa porođaja ukoliko je trudna, noseća.)

Rekao sam ja (tj. Pročitao sam ja, veli to Ebu Selemete, u znak neslaganja sa tim mišljenjem i rješenjem Ibnu Abasovim):

".... a posjednice (svojih) tereta njihov rok je da smetnu svoj teret....". Rekao je Ebu Hurejrete: "Ja sam sa sinom moga brata (tj. uz mišljenje svoga bratića), misli (na) Ebu Selemeta." Pa je poslao Ibnu Abas svoga dječaka Kurejba ka Umu Selemi (da on) pita nju. Pa je rekla: "Ubio se je (tj. Ubijen je, poginuo je) muž Subej'e Eslemovske, a ona je noseća (trudna), pa je smetnula (tj. rodila) poslije njega za četrdeset dana. Pa se je prosila (tj. Pa su je potraživali neki da se za njih uda), pa je dao vjenčati nju (tj. dao je dozvolu da se ona može vjenčati za koga hoće - dao je dozvolu) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. A bio je Ebus-Senabil u (tj. među onima) ko je prosio nju." A rekao je Sulejman, sin Harba, i Ebun-Nu'man: Pričao nam je Hammad, sin Jezida, od Ejuba, od Muhameda rekao je:

Bio sam u (jednom) krugu, u njemu (u tom krugu) je Abdurahman, sin Ebu Lejla-a, a bili su njegovi drugovi (takvi da) poštuju njega, pa je spomenuo zadnji (dio, krajnji dio od ta) dva roka. Pa sam pričao za hadis (tj. za događaj, za slučaj) Subej'e, kćeri Harisa, od Abdullaha, sina Utbeta. Rekao je (Muhamed, sin Sirina): Pa se ujeo (za usnu, ili: Pa je skupljao krajeve usana da progovori ali nije progovorio) zbog mene neki (od) njegovih drugova (od drugova Abdurahmanovih). Rekao je Muhamed: Pa sam razumio za njega (tj. razumio sam ga da hoće da kaže on da ja lažem to što pričam), pa sam rekao: Zaista ja sam tada zaista smion (odvažan) ako sam lagao na Abdullaha, sina Utbeta, a on je u (jednome) kraju Kufe (još je tu živ). Pa se je zastidio (taj što se je ujeo za usnu). I rekao je: Ali njegov stric nije rekao to (tj. nije bio toga mišljenja njegov stric Ibnu Mes'ud - ovo je rekao Ibnu Ebu Lejla da odbrani toga svoga druga što se je ujeo za usnu). Pa sam sreo (kaže Muhamed, sin Sirina) Ebu Atijeta Malika, sina Amira, pa sam pitao njega. Pa je otišao (tj. počeo je da) priča meni hadis Subej'e. Pa sam rekao:

"Da li si čuo od Abdullaha (sina Mes'udovoga) o njoj (o toj raspravi, o tom pitanju neku) stvar (išta)?" Pa je rekao: "Bili smo kod Abdullaha, pa je rekao: "Zar činite na nju (na ženu udovicu to) pooštravanje, a nećete učiniti (a ne činite) na nju (tu) dopuštenost (tj. olakšicu, olakšanje)? Zaista sišla je sura (u kojoj se govori o propisima čekanja tih) žena najkraća poslije najdulje (sure, tj. sura Et-Talak je sišla poslije sure El-Bekare, a u suri Et-Talaku je rečeno):

".... a posjednice (svojih) tereta njihov rok je da smetnu svoj teret (breme)....".'

SURA ET-TAHRIM

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA.

GLAVA:

"O Vjerovijesniče! Zašto zabranjuješ (sebi ono) što je dozvolio Allah tebi (zabranjuješ zbog toga da) tražiš (tj. tražeći ti sebi) zadovoljstvo svojih supruga, a Allah je velikoopraštač, milostiv."

PRIČAO NAM JE Muaz, sin Fedaleta, pričao nam je Hišam od Jahja-a, od Ibnu Hakima, od Seida, sina Džubejra, da je Ibnu Abas, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao o (izvjesnom) zabranjivanju (sebi nečega što nije zabranjeno da) će iskupiti (otkupiti to što se je bio zarekao, i to kao što se otkupljuje, iskupljuje zakletva). I rekao je Ibnu Abas:

"Zaista već je bio za vas u poslaniku Allaha lijep uzor.....".

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Musa-a, izvijestio nas je Hišam, sin Jusufa, od Ibnu Džurejdža, od Ata-a, od Ubejda, sina Umejra, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) pije (neki) med kod Zejnebe, kćeri Džahša, i (da) ostaje (tj. zadržava se) kod nje. Pa sam se složila ja i Hafsa (da) od koje nas je unišao na nju (tj. da kojoj od nas dviju uniđe Muhamed a.s.), pa neka rekne (svaka od nas) njemu: "Jeo si (neke) smole (ružnih mirisa). Zaista ja nalazim (tj. osjećam) od tebe miris smola (iz drveta 'urfuta)." Rekao je: "Ne, a ali (nego) bio sam (u prilici da) pijem (nekoga) meda kod, kćeri Džahša, pa neću se vratiti (nikada) njemu (tj. i neću više nikada toga meda piti). I već sam se zakleo. Ne izvještavaj za to (tj. o tome ni) jednoga (čovjeka, tj. nikoga)."

GLAVA:

"..... tražiš sebi zadovoljstvo svojih supruga..... Već je uzakonio (tj. propisao, odredio) Allah vama razrješenje vaših zakletvi (tj. odredio vam je način kako ćete se razriješiti, osloboditi vaših zakletvi iskupljenjem, otkupljenjem), i Allah je vaš upravljač (ili: vaš pokrovitelj, zaštitnik), i On je znani, mudri.".

PRIČAO NAM JE Abdul-Aziz, sin Abdullaha, pričao nam je Sulejman, sin Bilala, od Jahja-a, od Ubejda, sina Hunejna, da je on čuo

Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (da) pričao da je on rekao:

Ostao sam (jednu) godinu (i) hoću da pitam Umera, sina Hataba, o (jednom) ajetu, pa ne mogu da pitam (da upitam) njega (iz) strahopoštovanja (prema) njemu, dok je (najzad on jedne godine) izašao hodočasteći (tj. idući on na hadž). Pa sam izašao sa njim. Pa pošto sam se vratio, i bili smo u nekom (dijelu toga) puta, skrenuo je ka (izvjesnom) trnju zbog nužde svoje. Rekao je: Pa sam stao (zastao) radi njega dok je završio (nuždu). Zatim sam išao sa njim, pa sam rekao njemu:

"O zapovjedniče vjernika! Ko je (to bio od tih žena) dviju koje su se međusobno potpomagale na (tj. protiv) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (tj. Koje su to dvije žene) od njegovih žena (supruga)?" Pa je rekao: "To je Hafsa i Aiša." Rekao je: Pa sam rekao: "Tako mi Allaha zaista bio sam zaista (da) hoću da pitam tebe (htio sam da te pitam) o ovome otprije godinu (dana), pa ne mogu (iz) strahopoštovanja za (tj. prema) tebi." Rekao je: "Pa ne čini (to). Što si mislio (tj. Što misliš) da je kod mene od znanja (tj. da ja znam nešto), pa pitaj me. Pa ako bude za (u) mene znanje (neko o nečemu), izvijestiću (detaljno) tebe o njemu." Rekao je: Zatim je rekao Umer:

"Nismo bili u (tom) predislamlju ne brojimo (tj. ne brojasmo i ne računasmo na to da dadnemo) za žene (svoje, tj. svojim ženama nikakvu, ikakvu) zapovjed (tj. upravljanje sve do vremena) dok je spustio Allah o njima (ono) što je spustio, i razdijelio za njih (tj. njima ono) što je razdijelio." Rekao je: "Pa dok sam ja u (jednome) poslu (što sebi) poslujem njega (tj. o kojem razmišljam), kadli reče moja žena:

"Da si napravio (tj. učinio, postupio) tako i tako!" Rekao je: Pa sam rekao njoj: "Šta je za tebe i za (ono) što je ovdje (tj. Šta imaš ti i ovo ovdje zajedničko, Šta se tebe tiče ovo ovdje)? U čemu je tvoje opterećivanje u poslu (što ja) hoću njega (tj. Zbog čega da se ti opterećuješ zbog posla koji ja hoću da radim)?" Pa je rekla meni: "Čuđenje zbog tebe (tj. Čudim ti se), o sine Hataba! Ne želiš (Nećeš) da (ti) se odvraća (tj. da se protivi onome što hoćeš) ti (da se protivi tebi), a zaista tvoja kći zaista odvraća (protuslovi) poslaniku Allaha, pomilovao

ga Allah i spasio, čak (tako da on) ustraje svoj dan (tj. cio dan) ljutit (srdit - dakle: tako da je on cijeli dan ljutit, srdit)." Pa je ustao Umer, pa je uzeo svoj ogrtač (sa) njegovoga mjesta, dok je unišao na Hafsu (tj. te je unišao Hafsi), pa je rekao njoj:

"O kćerčice! Zaista ti zaista (Zar ti zaista) odvraćaš (tj. protusloviš, ili još tačnije: obraćaš se dajući prijedloge i savjete) poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, čak (da on) ustraje svoj dan ljutit (tako da on taj dan bude ljut, ljutit)." Pa je rekla Hafsa: "Tako mi Allaha zaista mi zaista odvraćamo (odgovaramo, protuslovimo) njemu." Pa sam rekao: "Znaš da ja upozoravam tebe (na) kaznu Allaha i srdžbu Njegovoga poslanika, pomilovao ga Allah i spasio. O kćerčice! Neka ne vara (Neka ne prevari) nikako tebe ova koja (je ta što) je zadivila nju njezina ljepota, (to jest: koja je ta što je zadivila nju) ljubav poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (prema) njoj - hoće (tj. misli pod tim na) Aišu." Rekao je: Zatim sam izašao, dok sam unišao na Umu Selemu (tj. Umi Selemi sam unišao, ušao) zbog moga srodstva od nje (tj. sa njom), pa sam govorio (i) njoj. Pa je rekla Umu Selema:

"Čuđenje zbog tebe (tj. Čudim ti se), o sine Hataba! Unišao si u svaku stvar, čak (tako da sebi) tražiš da uniđeš (uđeš) između poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i njegovih žena." Pa je uzela mene tako mi Allaha uzimanjem (tj. dohvatila me je svojim govorom tako da) je razbila mene od nekoga (dijela onoga) što nalažah (što sam nalazio, tj. što osjećah od srdžbe)." Pa sam izašao od (tj. iz, sa sijela) kod (od) nje. A bio je za mene (tj. u mene jedan) drug od Pomagača: kada sam odsustvovao (ja iz sjednice i sastanka sa Muhamedom a.s.), donio bi mi (on izvjesnu, važnu najnoviju) vijest, a kada je odsustvovao (on), bio sam ja (takav da) donosim njemu (najnoviju) vijest. A mi se (u to vrijeme) bojimo (plašimo, bojali smo se jednoga) vladara od vladara Gasana (tj. od kraljeva Gasanovića plemena). Spomenulo se je nama da on hoće da ide k nama (da nas napadne), pa su se već napunila naša prsa od njega. Pa kada li moj drug (onaj) Pomagač kuca (na moja) vrata! Pa je rekao (tj. viče):

"Otvori! Otvori!" Pa sam rekao (pitao): "Došao je (onaj) Gasanović?" Pa je rekao: "Nego žešće (tj. gore, teže) od toga. Odstranio se je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (od) svojih žena." Pa

sam rekao: "Zalijepio se (za prah, tj. Ponizio se, bio ponižen) nos Hafse i Aiše!" Pa sam uzeo svoju odjeću, pa izađem (pa sam izašao) dok sam došao. Pa kada li poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u (jednoj) svojoj sobi (što) se penje na (tj. u) nju sa (jednim) kolom (koloturom, tj. sa stepenicama, ljestvama). A dječak (služitelj) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, crn (tj. jedan crn poslužitelj) je na glavi (tj. na vrhu tih) stepenica (ili stepenice), pa sam rekao njemu (poslužitelju):

"Reci: Ovo je Umer, sin Hataba." Pa je dozvolio meni (da uniđem). Rekao je Umer: Pa sam ispričao na poslanika (tj. poslaniku) Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, ovo (moje) pričanje (ovaj moj razgovor, ili: ovaj moj slučaj). Pa pošto sam dopro pričanju (razgovoru) Umu Seleme, nasmiješio se je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. I zaista on je zaista na (jednoj) rogozini (hasuri), nije (tj. nema) između njega i između njega (tj. između Muhameda a.s. i između hasure ni jedna) stvar (ništa). A pod njegovom glavom je (jedan) jastuk od kože, njegovo trpanje je liko (tj. jastuk je bio napunjen likom - vlaknom sa drveća koje se nalazi ispod kore drveća). I zaista kod njegovih dviju nogu je lišće (ruja, ili divlje ruže) izljeveno (tj. tekuće, u tečnom stanju, pripravljeno da se njim može učiniti koža). A kod njegove glave su (nekakve neučinjene) kože obješene. Pa sam vidio trag (otisak te) rogozine u njegovoj strani (tj. trag hasure na jednoj strani njegovoga tijela), pa sam zaplakao. Pa je rekao (Pa me je pitao):

"Šta rasplaka (natjera u plač) tebe?" Pa sam rekao (Pa sam mu odgovorio): "O poslaniče Allaha! Zaista kserks i kajsar (perzijski i vizantijski vladari) su u (onome) što su njih dvojica u njemu, a ti si poslanik Allaha (ili: a ti poslanik Allaha, pa u čemu si, u kakvom si sobnom namještaju)." Pa je rekao: "Zar se ne zadovoljavaš da bude za njih (ta) ovozemnost, a za nas (taj) zadnji (posljednji život, tj. drugi svijet, nebeski život, nebesko carstvo)?!"

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA.

GLAVA:

"I pošto je utajio (u tajnosti rekao) Vjerovijesnik ka nekoj (od) svojih žena (jedan) razgovor, pa pošto je obavijestila (ona) za njega (tj. taj tajni razgovor), a pokazao je njemu Allah na njega (na to otkrivanje tajne), dao je upoznati (tj. obznanio je) neki (dio) njega, a okrenuo se je od nekoga (dijela), pa pošto je obavijestio nju za njega (tj. o tome), rekla je: "Ko je obavijestio tebe ovo?" Rekao je: "Obavijestio je mene Znani, Obaviješteni.".

O njemu (tj. O ovome) je (pričala) Aiša od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

(Taj hadis je naveden u prvoj GLAVI hadisa koji su spomenuti u vezi sure Et-Tahrim.)

PRIČAO NAM JE Alija, pričao nam je Sufjan, pričao nam je Jahja, sin Seida rekao je: čuo sam Ubejda, sina Hunejna rekao je: čuo sam Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (da) govori:

Htio sam da pitam Umera, bio zadovoljan Allah od njega, pa sam rekao: "O zapovjedniče vjernika! Ko su (te) dvije žene koje su se (tj. što su se) njih dvije međusobno pomagale na (tj. protiv) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (i o kojima se govori u Kur'anu u vezi toga)?" Pa nisam upotpunio svoj govor dok je (tj. a on je već) rekao: "Aiša i Hafsa."

Njegov govor: "Ako se pokajete vas dvije ka Allahu, pa već su se nagnula srca vas dviju (onome čemu treba da se nagnu, tj. pa prikloniće se vaša srca onome čemu treba da se priklonu - a to je da volite ono što voli Muhamed a.s.),.....".

"Sagavtu" i "asgajtu" je: nagnuo sam se (priklonuo sam se). ".... li tasga....", je: "li temile" (zato da se nagnu - da se priklone, doslovno: da se nagne). ".... a ako se vas dvije međusobno pomažete na njega (protiv njega), pa zaista Allah-On je njegov zaštitnik, i Džibril i dobar (svaki čovjek od tih) vjernika, a anđeli su poslije toga pomagač (tj. pomagač je svaki pojedini anđeo, a to znači: i anđeli su poslije toga pomagači)." "Avnun": pomoć (tj. "Zahirun" je: "avnun-pomoć"). ".... tezaherune....", je: "teavenune" (međusobno se pomažu, potpomažu).

A rekao je Mudžahid: ".... čuvajte vaše (svoje) osobe i vaše (svoje) porodice....", je: Oporučite vašim osobama i vašim porodicama (vašoj, svojoj porodici) za čuvanje (od) Allaha (za bogobojaznost), i odgojite ih.

PRIČAO NAM JE Humejdija, pričao nam je Sufjan, pričao nam je Jahja, sin Seida rekao je: čuo sam Ubejda, sina Hunejna (da) govori: čuo sam Ibnu Abasa (da) govori:

Htio sam da pitam Umera o (tim) dvjema ženama koje su se međusobno pomagale na (protiv) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa sam ostao godinu, pa nisam našao za njega mjesta, dok sam (najzad) izašao sa njim hodočasteći. Pa pošto smo bili u Zahranu (kraju između Meke i Medine), otišao je Umer zbog svoje nužde, pa je rekao:

"Stigni me sa (tj. zbog moga) čišćenja." Pa sam stigao njega sa posudom (malenom od kože u kojoj se nosi voda). Pa sam počeo (da) polijevam njemu. I vidio sam (smatrao sam to kao prikladno) mjesto (da ga pitam), pa sam rekao:

"O zapovjedniče vjernika! Ko su (te) dvije žene koje su se međusobno pomagale (njih dvije protiv Muhameda a.s.)?" Rekao je Ibnu Abas: Pa nisam upotpunio svoj govor dok je rekao: "Aiša i Hafsa."

Njegov govor: "Možda njegov Gospod, ako pusti (razvjenča on-Muhamed a.s.) vas, da će zamijeniti njemu (za vas druge neke) supruge bolje od vas, predane, vjernice, skrušene (svesrdno pokorne Allahu), pokajnice, pobožne, postačice, udovice i djevojke.".

PRIČAO NAM JE Amr, sin Avna, pričao nam je Hušejm od Humejda, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je Umer, bio zadovoljan Allah od njega:

Skupile (tj. Složile) su se žene Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, u (svojoj) ljubomori na (protiv) njega, pa sam rekao njima: "Možda će njegov Gospod ako (on) pusti vas, da zamijeni (da dadne u

zamjenu za vas) njemu (druge neke) supruge bolje od vas." Pa je sišao ovaj ajet (u kojem se to i kaže).

SURA TEBAREKEL-LEZI BI JEDIHIL-MULKU

"Et-tefavutu" je: "el-ihtilafu" (protivljenje, suprotstavljanje). A "et-tefavutu" i "et-tefevvutu" je jedno. ".... temejjezu....", je: "tekatta'u" (komadati se, sjeći se, kidati se na komade). "..... menakibiha....", je: "dževanibiha" (njezinim stranama). ".... tedde'une." i "ted'une", je (istoga značenja: zovete, dozivate, molite, - i te dvije riječi su jednakoga značenja) kao "tezzekkerune" i "tezkurune" (kao što imaju isto značenje: spominjete, sjećate se). "..... ve jakbidne...." je: udaraju sa svojim krilima.

A rekao je Mudžahid: ".... saffatin....", je: prostiranje (raširivanje) njihovih krila. ".... ve nufurin." je: "el-kufuru" (tj. "nufurun" je "kufurun": nevjerovanje, nezahvaljivanje, nezahvalnost - a doslovno "nufurun" znači bježanje, pa ".... ve nufurin...." znači: i u bježanju od istine su ustrajni).

SURA NUN VEL-KALEMI

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA.

A rekao je Ibnu Abas: ".... jetehafetune", je: proizvode (svoje međusobno) tajno razgovaranje i (svoj) sakriveni govor. A rekao je Katadete: ".... hardin...." je: (na) trudu (sa trudom) u svojim dušama. A rekao je Ibnu Abas: ".... zaista zalutali." je: zalutali smo (tj. promašili smo mimo) mjesto našega vrta (tj. izgubili smo mjesto naše bašče). A rekao je (drugi) osim njega: ".... kao (određeni, izvjesni voćnjak, vrt) odsječeni (tj. otrgani, obrani)." je: kao (to) jutro (što) se je odsjeklo (otrglo) od (svoje) noći, i (te) noći (što) se je odsjekla (otrgla) od (svoga) dana. I ono je (tj. taj izraz "sarimun" znači) takođe svaka gomila pijeska (što) se je odsjekla (odvalila) od većine (gomile, tj. od velike množine toga) pijeska. A "essarimu" je takođe (što i) "el-masrumu" (odsječen, obran, otrgan), kao "katilun" i "maktulun" (što ima isto značenje: ubijen).

GLAVA:

"Grubom, poslije toga (još i) privješenom (priključenom, tj. uljezu, došli, pridošlici).".

PRIČAO NAM JE Mahmud, pričao nam je Ubejdulah, sin Musa-a, od Israila, od Ebu Hasina, od Mudžahida, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice:

"Grubom, poslije toga privješenom.", rekao je (Ibnu Abas da je to bio jedan): čovjek od Kurejševića, za (tj. u) njega je (bio jedan izrasli) privjesak kao privjesak (izvjesne) ovce.

(Radi se o izraslini koja visi na grlu ili na ušima. Obično budu dvije izrasline koje vise na grlu, ili po jedna izraslina na svakome uhu koja visi kao menđuša, minđuša. Te dvije izrasline na grlu u koza negdje zovu kite.)

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Sufjan od Mabeda, sina Halida, rekao je: čuo sam Hariseta, sina Vehba, Huzaiju rekao je: čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Zar nećete (da) izvijestim vas za stanovnike raja (tj. o stanovnicima raja)? Svaki slabi, koji se je učinio slabim (ili: koji je učinjen, tj. proglašen, smatran slabim od drugih lica), da se zakune na Allaha, zaista bi učinio istinitom (zakletvu) njemu (tj. dao bi mu Allah ono zbog čega je zakleo Allaha da mu to Allah dadne i udovolji). Zar nećete (da) izvijestim vas za stanovnike (tj. o stanovnicima) Vatre?! Svaki grub, gord (u hodu), ohol."

(Izraz "dževvazun" tumači se na više načina pored onoga što je već navedeno, pa se veli da to znači: koji ima žestok glas u izvjesnom zlu, koji ima mnogo na sebi mesa, ponosan, pokvaren, koji mnogo jede.)

GLAVA:

"Dana (tj. Na dan kada) će se otkriti od golijeni.....".

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Lejs od Halida, sina Jezida, od Seida, sina Ebu Hilala, od Zejda, sina Eslema, od Ata-a, sina Jesara, od Ebu Seida, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Otkriće se naš Gospod od Svoje golijeni (potkoljenice), pa će ničičiti (pa će pasti ničice) Njemu svaki vjernik i vjernica, a ostaće (svaki onaj) ko je bio (takav da) ničiči (pada ničice) u (toj) ovozemnosti viđanjem i čuvenjem (tj. zbog toga da ga neko vidi od ljudi i da se čuje za njega da je on pobožan, a to će reći: iz licemjerja ko je činio molitvu), pa će otići zato (da) ničiči (čini sedždu), pa će se vratiti njegova leđa jednim poklopcem (tj. kao jedan poklopac - a to će reći: neće se moći presaviti, neće moći pasti ničice)."

(Jasno da ovaj hadis i njemu slični hadisi imaju prenosno, preneseno značenje, jer Uzvišeni Allah nije ni čemu, niti ikome sličan - lejse ke mislihi šej'un - pa nema ni ruku, ni nogu, ni golijeni kao čovjek.)

SURA EL-HAKKATU

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA.

".... životu zadovoljnom.", je: hoće u njemu (izvjesno) zadovoljstvo. ".... suditeljica (izvjesna, tj. smrt).", je: prva smrt koja je (ta što) sam umro nju, zatim (da) se proživim poslije nje. ".... od jednoga (tj. ni jednoga, u stvari: ni jednih) od njega sprječavača (tj. Pa nikoji ga između vas ne mogu zaštititi, dati zaštitu njemu - Muhamedu a.s.)."

"Ehadun" (je izraz koji) biva za (izvjesnu) množinu i za (izvjesno) jedno (lice).

(Veli se da "ehadun" u niječnoj rečenici znači množinu, a to će reći da znači: niko, nikoje osobe.)

A rekao je Ibnu Abas: "El-vetinu" je žila (čovjekovoga) srca (a veli se i: aorta). Rekao je Ibnu Abas: ".... taga....", je: bilo je mnogo (umnožilo se je). A govori se: ".... bit-tagijeti.", je: "bi tugjanihim" (sa

njihove obijesti, osionosti, tj. zbog njihove obijesti, zbog toga što su se osilili). A govori se: Osilila se je (oluja, silni vjetar) na (svoje) pohranjivače (blagajnike, tj. izašla je oluja ispod kontrole meleka koji po određenoj mjeri i količini šalju oluju) kao što se je osilila (ta) voda na narod Nuha.

SURA SE'ELE SAILUN

"El-fesiletu" je najmlađi (od) njegovih najbližih očeva, k njemu se pripisuje ko se je pripisivao. (Pod izrazom "od njegovih" misli se na svakoga čovjeka pojedinca.) "..... lišševa.", je: Dvije ruke (izvjesne, ili čovjekove), i dvije noge, i strane i koža (njegove) glave, govori (rekne) se njoj (koži glave) "ševatun". A što je bilo (sve drugo od čovjeka, tj. svako drugo mrcvarenje i patnja) osim ubijanja, pa ono je "ševen" (ono se, to se naziva "ševen"). A "el-'izune" je: "el-džema'atu" (skupine). A njezina jednina je "'izetun" (skupina).

SURA INNA ERSELNA

".... atvaren.", je: stupanj (jedan), tako, i stupanj tako (ili: količina jedna ta, i količina jedna ta, tolika). Govori se (Rekne se): 'Ada tavrehu ej kadrehu (Pretrčao, prešao je svoj tavr, to jest: svoju količinu, svoju vrijednost - a to će reći: prekoračio je svoju vrijednost). A "el-kubbaru" je jači od "el-kubaru (tj. izraz el-kubbaru označava jaču osobinu, jače svojstvo od izraza el-kubaru, a oba izraza znače mnogo velik, ili prevelik). A takođe je (isti slučaj i sa izrazima) "džummalun" i "džemilun" (mnogo lijep), jer zaista ona (ta riječ) je jača pojačanjem (tj. izražava svojstvo u jačoj mjeri). A "kubarun" (u stvari: "kubbarun") je "el-kebiru" (velik), i "kubaren" (tj. i kubarun) takođe (to znači, i taj izraz je) sa olakšanjem (pri izgovoru slova b, tj. slovo b nije dvostruko).

A Arapi govore (reknu, kažu): Redžulun hussanun ve džummalun (Čovjek mnogo lijep i mnogo divan), i "husanun" olakšano (izgovorena ta riječ, tj. bez dvostrukoga slova s), i "džumalun" olakšano (tj. bez dvostrukoga slova m - a značenje ostaje isto i u jednom i u drugom slučaju). ".... dejjaren." je od (korijenite riječi) "ed-devru", ali je on (taj izraz nastao tako što je stavljen u oblik) "fej'alun" (a ne u oblik fa'alun) od "ed-deveranu".

("Ed-devru" i "ed-deveranu" su korjenite riječi, u stvari infinitivi, od kojih je izveden izraz "dejjaren", pa je zbog toga na jednom mjestu rekao od "ed-devru", a na drugom mjestu od "ed-deveranu" da je izveden taj izraz.)

Kao što je čitao Umer: ".... el-hajjul-kajjamu (umjesto: el-hajjul-kajjumu)....", a ona (ta riječ "kajjamu") je (izvedena) od "kumtu".

(Hoće da kaže da je i "kajjamun" izraz na oblika "fej'alun", jer da je na oblik "fe'alun", odnosno "fa'alun", onda bi taj izraz glasio "kavvamun", a to s toga što izraz potječe od glagola "kame jekumu". To je navedeno kao dokaz da je isti slučaj i sa izrazom "dejjaren", odnosno "dejjarun".)

A rekao je (neko drugi) osim njega: "..... dejjaren." je: "ehaden" (jednoga, odnosno nijednoga, nikoga). ".... tebaren." je: "helaken" (propast). A rekao je Ibnu Abbas: ".... midraren." je: Slijedi (tj. To je takva kiša, takva kišovitost obilna da slijedi) neki (dio) nje neki (dio, tj. koja uzastopno pada). ".... vekaren." je: "'azameten" (veličinu, veličini, tj. veličina).

GLAVA:

"..... Vedda, a ni Suva'a, a ni Jegusa, i Jeuka.....".

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Musa-a, izvijestio nas je Hišam od Ibnu Džurejdža: A rekao je Ata od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice:

Postali su idoli (kumiri, kipovi) koji su bili u narodu Nuha - (postali su, proširili su se) u Arapa (među Arapima) poslije. Što se tiče (idola zvanoga) Vedda, bio je za (tj. u plemenu) Kelb u (mjestu) Devmetul-Džendelu. A što se tiče Suva'a, bio je za (pleme) Huzejl (glavni idol). A što se tiče Jegusa, pa bio je za (pleme) Mured, za Gutajfoviće u (mjestu) El-Dževfu kod Sebe-a (kod Sabe). A što se tiče Jeuka, pa bio je za (pleme) Hemdan. A što se tiče Nesra, pa bio je za Himjera, za rod (porodicu) Zul-Kela-a. Imena (tj. Imena ovih idola su, u samoj stvari, imena nekih) dobrih ljudi iz naroda Nuha (Nuhovoga). Pa pošto su propali (tj. umrijeli, umrli ti dobri ljudi), objavio (udahnuo) je sotona (đavo) ka njihovom narodu, to jest: "Dajte postaviti (podignuti)

ka njihovim sjedištima koja (su bila ta mjesta što oni - ti ljudi na njima) sjeđaše (bili su običaja da na njima sjede - postavite neke) idole (ili: neke znakove, ili: neko uzdignuto kamenje), i nazovite ih njihovim imenima (imenima tih dobrih ljudi)."

(Dakle objavio im je sotona da postave te idole - znakove, kamenje, pa da to nazovu imenima tih dobrih ljudi koji su pomrli.)

Pa su učinili (to). Pa se nisu obožavali (ti postavljeni idoli, ili znakovi i kamenje u prvo vrijeme, već su samo podsjećali na umrle dobre ljude). Dok kada (tj. Te kada) su propali (tj. umrli ti ljudi koji su znali zbog čega su postavljeni ti idoli), i dokinulo (ukinulo) se je (to izvjesno) znanje, obožavali su se (tj. počeli su se obožavati ti kipovi, ili znakovi, ili kamenje).

SURA KUL UHIJE ILEJJE

Rekao je Ibnu Abas: ".... libeden." je: "eavanen" (pomagače, tj. pomagači).

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Ebu Avanete od Ebu Bišra, od Seida, sina Džubejra, od Ibnu Abasa, rekao je:

Otišao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u (jednoj) skupini (grupi) od svojih drugova namjeravajući (oni) ka trgu (pijaci, čaršiji zvanoj) Ukaz, a već se je ispriječilo (tj. stavila se je prepreka) između (izvjesnih) sotona i između vijesti (sa toga) neba, i poslali su se na njih (izvjesni) meteori. Pa su se vratili (nazad izvjesni, izvjesne) sotone (đavoli), pa su rekli (njima njihovi saplemenici):

"Šta je vama?" Rekli su: "Ispriječilo se je između nas i između vijesti (sa toga) neba, i poslali su se na nas (izvjesni) meteori." Rekao je (Iblis, starješina đavola): "Nije ispriječilo (zapriječilo) između vas i između vijesti (toga) neba (ništa drugo) osim (nešto) što se je dogodilo (nešto novo). Pa udarite (idite na) istoke Zemlje i njezine zapade, pa gledajte šta (tj. kakva) je ovo (tj. to) stvar koja se je dogodila (nanovo, tj. kakva to ima novost)?!" Pa su otišli. Pa su udarili (da putuju na) istoke Zemlje i njezine zapade (da) gledaju (tj. gledajući oni) šta je ova

stvar koja se je ispriječila (koja je postavila zastor, prepreku) između njih i između vijesti (sa toga) neba. Rekao je: Pa su otišli (oni) koji su se upravili prema Tihami (otišli, tj. stigli su) ka poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u (mjestu zvanom) Nahle, a on je namjeravač (da ide) ka trgu (pijaci) Ukaz, i on (u tom času) klanja sa svojim drugovima molitvu (te) zore. Pa pošto su čuli Kur'an, slušali su (trudeći se oni da čuju) njega, pa su rekli: "Ovo je (svakako stvar, pojava) koja je rastavila (ispriječila se) između nas i između vijesti (sa) neba." Pa tude su se vratili ka svome (doslovno: njihovome) narodu pa su rekli:

"O narode naš! Zaista mi smo čuli (jedan) Kur'an čudnovat (ili: Kur'an divan, zadivljujući). Napućuje ka (izvjesnom) pravopuću, pa smo vjerovali (pa vjerujemo) u njega, i nećemo pridruživati sa našim Gospodom (ni) jednoga (tj. nikoga)." I spustio je Allah, moćan je i veličajan je, na Svoga vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio:

"Reci: Objavilo se je k meni da je ono slušala nekolicina od (izvjesnih) duhova....". I objavilo se je k njemu samo govorenje (tj. govor tih) duhova.

SURA EL-MUZZEMMIL

A rekao je Mudžahid: ".... ve tebettel...." je: "ahlis" (budi iskren). A rekao je Hasen: ".... enkalen....", je: "kujuden" (okovi). ".... munfetirun bihi...." je: "musekkaletun bihi" (učinjena teška, postala je teška sa njim, tj. u njemu - u tom danu). A rekao je Ibnu Abas: ".... kesiben mehilen." je: pijesak tekući (pokretni, tj. živi pijesak). ".... vebilen." je: "šediden" (žestokim, tj. žestok, jak).

SURA EL-MUDDESSIR

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA.

Rekao je Ibnu Abas: ".... 'asirun." je: "šedidun" (žestok, težak). ".... kasveretin." je: "rikzun-nasi ve asvatuhum" (zabadanje ljudi, tj. pokretanje, kretanje ljudi, i njihovi glasovi). A rekao je Ebu Hurejrete:

"el-esedu" (lav, tj. kasveretun" znači lav). A svaki žestoki (tj. jak i snažan živi stvor) je "kasveretun". (To znači sve što je snažno zove se, naziva se kasveretun). "Mustenfiretun" je: bježačica, uplašena (tj. životinja koja bježi, koja je uplašena).

PRIČAO NAM JE Jahja, pričao nam je Veki' od Alije, sina Mubareka, od Jahja-a, sina Ebu Kesira: pitao sam Ebu Selemeta, sina Abdurahmana o prvome što je sišlo od Kur'ana. Rekao je:

"O (ti) zamotani (u ogrtač, ili: O ti koji si se zamotao u ogrtač, ili: O pokriveni ogrtačem)!" Rekao sam: "Govore (da je prvo sišlo): "Čitaj sa imenom (u ime) tvoga (svoga) Gospoda koji je stvorio (sve)." Pa je rekao Ebu Selemete: "Pitao sam Džabira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, o tome i rekao sam njemu slično (tome govoru) koji si rekao (sada ti meni), pa je rekao:

"Neću pričati tebi (ništa drugo) osim (ono) što je pričao nama poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Rekao je:

"Boravio sam u Hira-u (tj. u pećini Hira). Pa pošto sam izvršio svoje boravljenje, sišao (spustio) sam (se). Pa sam se dozvao (tj. Pa je dozivao neko mene). Pa sam gledao (na prostor) od svoje desnice (desne ruke, desne strane), pa nisam vidio (nijedne) stvari (ništa, tj. nikoga). I gledao sam od svoje ljevice (na taj prostor), pa (ni tamo) nisam vidio (ni jedne) stvari. I gledao sam pred sobom (preda se, ispred sebe), pa nisam vidio (ni jedne) stvari. I gledao sam ozadi (iza) sebe, pa nisam vidio (ni jedne) stvari. Pa sam podignuo (podigao) svoju glavu, pa sam vidio (jednu) stvar (nešto). Pa sam došao Hadidži (Hatidži) pa sam rekao:

"Zamotajte me (Pokrijte me ogrtačem, gornjom haljinkom), i izlijte na mene vode hladne (ledene)." Rekao je: "Pa su zamotali mene, i izlili su na mene vode hladne. Pa je sišao (tj. sišla sura koja počinje ovako):

"O (ti) zamotani (o ti koji si se zamotao)! Ustani, pa opominji. I tvoga (svoga) Gospoda, pa veličaj."."

Njegov govor: "Ustani, pa opominji.".

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Beššara, pričao nam je Abdurahman, sin Mehdije, i (jedan drugi još) osim njega, rekla su njih dvojica: pričao nam je Harb, sin Šeddada, od Jahja-a, sina Ebu Kesira, od Ebu Selemeta, od Džabira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Boravio sam u Hira-u..." Kao hadis (tj. I dalji tekst glasi isto onako kao hadis) Usmana, sina Umera, od Alije, sina Mubareka.

"I tvoga (svoga) Gospoda, pa veličaj.".

PRIČAO NAM JE Ishak, sin Mansura, pričao nam je Abdussamed, pričao nam je Harb, pričao nam je Jahja rekao je: pitao sam Ebu Selemeta:

"Koji (dio) Kur'ana se je spustio prvi (tj. najprije)?" Pa je rekao:

"O (ti) zamotani (u ogrtač)!". Pa sam rekao: "Obavijestio sam se da je ono (tj. da je to):

"Čitaj sa imenom (u ime) tvoga (svoga) Gospoda koji je stvorio (sve)." Pa je rekao Ebu Selemete: "Pitao sam Džabira, sina Abdullaha: "Koji (dio) Kur'ana se je spustio prvi (prvo)?" Pa je rekao:

"O (ti) zamotani (u ogrtač)!" Pa sam (mu) rekao: "Obavijestio sam se da je ono (da je to):

"Čitaj sa imenom (u ime) tvoga (svoga) Gospoda koji je stvorio (sve)." Pa je rekao: "Neću izvijestiti tebe (ništa drugo) osim za (ono, tj. o onome) što je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Boravio sam u Hira-u. Pa pošto sam izvršio svoje boravljenje, spustio sam se, pa sam se našao u stomaku (u utrobi, tj. u sredini, usred te) doline (pod brdom). Pa sam se dozivao (tj. Pa me je neko dozivao). Pa sam gledao (pogledao) ispred sebe, i ozadi (iza) sebe, i (na stranu) od svoje desnice i od svoje ljevice, pa kada li on (anđeo - melek Džibril)

sjedač (tj. sjedi) na (jednom) prijestolju između neba i Zemlje. Pa sam došao Hadidži pa sam rekao:

"Zamotajte me (ili: Okrijte me ogrtačem), i izlijte na mene vodu hladnu (tj. hladne vode). I spustilo se je na mene (tj. meni):

"O (ti) zamotani (u ogrtač)! Ustani, pa opominji. I tvoga (svoga) Gospoda, pa veličaj."."

GLAVA:

"I tvoju (svoju) odjeću, pa očisti.".

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba. A pričao mi je Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Abdurrezzak, izvijestio nas je Mamer od Zuhrije: pa je izvijestio mene Ebu Selemete, sin Abdurrahmana, od Džabira, sina Abdullaha, rekao je: čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, a on priča o prekidu (prekinuću Božije) objave, pa je rekao u svome pričanju:

"Pa dok ja idem (pješice) kadli sam čuo (tj. kadli začujem neki) glas iz neba! Pa sam podignuo (podigao) svoju glavu, pa kada li (taj) anđeo koji je došao meni u Hira-u, sjedač (tj. sjedi) na (nekakvoj) stolici između neba i Zemlje! Pa sam se zaplašio (bio sam uplašen) od njega (velikim) strahom. Pa sam se vratio pa sam rekao:

"Omotajte me, omotajte me!" ("Umotajte me, umotajte me!") Pa su zamotali mene. Pa je spustio (objavio) Allah, uzvisio se je (uzvišen je):

"O (ti) zamotani!", do "I (određenu) prljavštinu (poganstvo, paganstvo), pa napusti.". Prije (nego) da se uzakoni (propiše ta izvjesna) molitva (klanjanje bilo, eto, objavljeno da se očisti odjeća). A ona (ta prljavština - ridžzun, rudžzun) je (ti) kipovi (to su kipovi).

(To jest: Pod izrazom "er-ridžzu" ili "er-rudžzu" misli se na kipove, tj. na obožavanje kipova.)

GLAVA:

"I (tu) prljavštinu, pa napusti.".

Govori se: "Er-ridžzu" i "er-ridžsu" je (tj. obje riječi znače) kazna.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, pričao nam je Lejs od Ukajla, rekao je Ibnu Šihab: čuo sam Ebu Selemeta (da) je rekao: izvijestio me je Džabir, sin Abdullaha da je on čuo poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) priča o prekidu (zastoju Božije) objave:

"Pa dok ja idem (pješačim), kadli sam čuo (čuh, kadli čujem jedan) glas iz neba! Pa sam podignuo svoj vid (svoj pogled) prema nebu, pa kada li (onaj) anđeo koji je došao meni u Hira-u, sjedač (sjedi) na (jednoj) stolici između neba i Zemlje! Pa sam se preplašio od njega, čak sam pao k Zemlji (na zemlju, tj. na tle-tlo). Pa sam došao svojoj porodici (tj. ženi) pa sam rekao:

"Omotajte me (tj. Pokrijte me odjećom), omotajte me!" Pa su omotali mene. Pa je spustio (objavio) Allah, uzvišen je:

"O (ti) zamotani! Ustani, pa opominji.", do Njegovoga govora: ".... pa napusti."."

Rekao je Ebu Selemete: A "er-ridžzu" su kipovi (idoli). Zatim se je zagrijala (tj. umnožila, postala je mnogobrojna Božija) objava i usljeđivala je (tj. i dolazila je jedna za drugom bez prekidanja i zastoja).

SURA EL-KIJAMETU (EL-KIJAMEH)

I Njegov govor: "Ne pomiči s njim (tj. zbog njega) tvoj (svoj) jezik zato (da) žuriš s njim.".

A rekao je Ibnu Abas: ".... suden." je: "hemelen" (ostavljanjem, tj. ostavljanje nekoga da čini šta hoće i da nema nikakve obaveze ni prepreke). ".... zato (da) griješi ispred njega (pred njim, pred vrijeme

koje će doći, a tu dolazi u obzir i sudnji dan)." je: pokajaću se, radiću (dobra djela poslije). ".... la vezere." je: "la hisne" (nema tvrđave, tj. nema pribježišta, utočišta).

PRIČAO NAM JE Humejdija, pričao nam je Sufjan, pričao nam je Musa, sin je (on) Ebu Aišeta, a bio je pouzdanje, (tj. pouzdan), od Seida, sina Džubejra, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Bio je (tj. Bio bi) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, kada je silazila na njega (tj. njemu Božija) objava, pomicao (bi) s njom (tj. zbog nje) svoj jezik. I opisivao je (to) Sufjan. Hoće (Htio je Muhammed a.s.) da zapamti nju (objavu koja mu se objavljuje odmah, što prije, pa je zato micao jezikom dok mu je Džibril izgovarao poslatu objavu). Pa je spustio (objavio) Allah:

"Ne pomiči s njim (tj. zbog njega, objavljivanja) svoj jezik zato (da) žuriš s njim.".

GLAVA:

"Zaista na Nas je njegovo skupljanje i njegovo čitanje.".

PRIČAO NAM JE Ubejdulah, sin Musa-a, od Israila, od Musa-a, sina Ebu Aišeta, da je on pitao Seida, sina Džubejra, o Njegovom govoru, uzvišen je, "Ne pomiči s njim (tj. zbog njega) svoj jezik....". Rekao je (sin Džubejra): A (o tome) je rekao Ibnu Abas:

Bio je (Muhamed a.s. običaja da) pomiče svoje dvije usne kada se je spuštalo na njega (tj. kada mu se je objavljivala objava), pa se reklo njemu:

"Ne pomiči sa njim (zbog njega) svoj jezik....". Boji se (tj. Bojaše se) da pređe od njega (tj. da iznenadno ode, izgubi se od njega ono što mu se objavljuje).

"Zaista na Nas je njegovo skupljanje i njegovo čitanje.", (to) je (značenja): da skupimo njega u tvoja prsa (u tvoje pamćenje), ".... i

njegovo čitanje." je: da čitaš njega. "Pa kada smo čitali njega...." - govori: Spuštalo se je na njega (sa Džibrilom) - "..... pa slijedi njegovo čitanje. Zatim je zaista na Nas njegovo objašnjenje." - da objasnimo njega na tvome jeziku (preko tvoga jezika).

GLAVA:

"Pa kada smo čitali njega, pa slijedi njegovo čitanje.".

Rekao je Ibnu Abas: ".... čitali smo njega....", je (smisla) objašnjavali smo njega.

(To znači: Kada čitamo njega - treba shvatiti u smislu: Kada objašnjavamo njega.)

".... pa slijedi...." je: radi s njim (tj. radi prema njemu, po njemu).

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Džerir od Musa-a, sina Ebu Aišeta, od Seida, sina Džubejra, od Ibnu Abasa o Njegovom govoru:

"Ne pomiči sa njim svoj jezik zato (da) žuriš sa njim.", rekao je:

Bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (posebnoga ponašanja) kada je (kada bi) silazio Džibril na njega (tj. njemu) sa (Božijom) objavom, i bilo je (nešto) od (toga) što pomiče s njim (zbog njega) svoj jezik i svoje dvije usne, pa se otešča na njega (tj. pa bude teško njemu, pa mu bude teško). I prepoznavaše se (to) od njega (tj. I vidjelo se to na njemu). Pa je spustio Allah (onaj) ajet koji je u (suri) "La uksimu bi jevmil-kijameti: Ne pomiči sa njim (s njega, tj. zbog njega) svoj jezik zato (da) žuriš sa njim. Zaista na Nas je njegovo skupljanje i njegovo čitanje.". Rekao je: Na Nas je da skupimo njega u tvojim prsima i (na Nas je) njegovo čitanje.

"Pa kada smo čitali (pročitali) njega, pa slijedi njegovo čitanje." Pa kada smo ga spustili (tj. Pa kada spuštamo njega), pa slušaj (sebi njega). "Zatim zaista na Nas je njegovo objašnjenje." (tj.) - Na Nas je (Na Nama je) da objasnimo njega sa tvojim jezikom. Rekao je (Ibnu Abas):

Pa bio je (bio bi) kada je (kada bi) došao njemu Džibril, šutio (šutio bi). Pa kada je otišao (kada bi otišao), čitao je njega (tj. nju - objavu) kao što je obećao njemu Allah.

"Evla leke fe evla.", je (izraz koji sadrži u sebi jednu veliku) prijetnju (tj. taj izraz je "teve'udun": prijetnja, pa kao takav znači: Teško tebi, pa teško!).

SURA HEL ETA 'ALEL-INSANI

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA.

Govori se (da) je njegovo značenje: "Eta 'alel-insani."

(To jest: "Hel eta 'alel-insani...." je značenja: "Eta alel-insani - Došlo je na čovjeka....".)

A (upitna čestica) "hel" biva nijekanje, a biva vijest (tj. može imati niječno značenje, a može jesno kao čestica "kad: već". A ovo je od vijesti (tj. ovo "hel" u ovome ajetu ima jesno značenje, a ne upitno značenje). Govori:

Bio je (čovjek jedna) stvar (bio je nešto), pa nije bio spomenut (pomenut), a to je od (vremena) kada je stvorio njega od blata do (časa kada treba) da se puhne (udahne) u njega (njegova) duša. ".... emšadžin.....", je: (izvjesne) mješavine - voda (tj. tečnost) žene i voda (tečnost, sjeme) čovjeka, krv i zgusnuta krv. I govori se (za nešto) kada se je pomiješalo (sa nečim drugim - rekne se onda tome) "mešidžun", kao tvoj govor njemu (tj. kao što tome pomiješanome rekneš i) "halitun". A (izraz) "memšudžun" je slično (kao i) "mahlutun" (pomiješan). A govori se (tj. čita se umjesto ".... selasile ve aglalen...."): ".... selasilen ve aglalen....". A nisu dozvolili njega (tj. ovo ovakvo čitanje) neki (od) njih. "..... mustetiren.", je pružajući se (dugi, daleki, tj. dugačko, dugo izvjesno) iskušenje (nesreća). A "el-kamtariru" je žestok (težak, mučan). Govori se (tj. Rekne se): "Jevmun kamtarirun" i "jevmun kumatirun" (a oba izraza znače: težak dan, mučan dan). A "el-abusu", "el-kamtariru", i "el-kumatiru" i "el-'asibu" su (izrazi za)

najžešće što biva od (tih) dana u (izvjesnoj) nesreći (iskušenju, kušnji, tj. to su atributi za najteže dane u nevolji).

A rekao je Mamer: ".... esrehum....", je: "šiddetul-halki" (vezanje stvorenja izvjesnoga, tj. vezanje dijelova tijela u jednu cijelinu, kao povezivanje zglobova žilama, živcima). A svaka stvar (što) si svezao nju od samara (tj. kao što je samar, ili možda "katebun" znači sedlo), pa ona je "me'surun" (povezan, svezan).

VEL-MURSELATI

A rekao je Mudžahid: ".... džimalatun....", je: "hibalun" (užeta). "Irke'u", je: "sallu" (klanjajte). ".... la jerke'une.", je: "la jusallune" (neće klanjati, tj. ne klanjaju). A pitao se je (upitan je) Ibnu Abas (o dovođenju u sklad značenja slijedećih ajeta) ".... neće govoriti.", "..... tako nam Allaha našega Gospoda nismo bili idolopoklonici." (to će oni izjavljivati na sudnjem danu, dakle, ipak će govoriti - a onda opet ajet u kojem se kaže:) "Danas (tj. Toga dana) zapečatićemo na njihova usta....", pa je rekao (Ibnu Abas kao odgovor):

Zaista ono je (tj. Stanje ljudi na sudnjem danu će biti) vlasnik boja (a to znači da će stanje imati više oblika i prilika): jedanput govore, a jedanput (tj. a drugi puta opet) zapečati se na njih (tj. zapečate im se usta).

PRIČAO NAM JE Mahmud, pričao nam je Ubejdulah od Israila, od Mansura, od Ibrahima, od Alkameta, od Abdullaha (Mesudovoga), bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bili smo sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i spustila se je na njega (njemu sura) Vel-Murselati, i zaista mi zaista usmeno uzimamo nju iz njegovih usta. Pa je (u tom času) izašla (jedna) zmija, pa smo se požurili njoj (pa smo požurili njoj). Pa je pretekla nas (tj. pobjegla nam je), pa je unišla (u) svoju rupu (iskopanu u zemlji). Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Sačuvala se je (ona) vašega zla, kao što ste se (i vi) sačuvali njezinoga zla."

PRIČAO NAM JE Abdete, sin Abdullaha, izvijestio nas je Jahja, sin Adema, od Israila, od Mansura za ovo (tj. o ovome). A od Israila, od Aameša, od Ibrahima, od Alkameta, od Abdullaha (Mesudovoga) slično njemu (tj. slično navedenom hadisu). A slijedio je njega (Jahja-a Ademovoga) Esved, sin Amira, od Israila. A rekao je Hafs, i Ebu Muavijete i Sulejman, sin Karma, (pričajući sva trojica) od Aameša, od Ibrahima, od Esveda (El-Esveda). Rekao je Jahja, sin Hammada: izvijestio nas je Ebu Avanete od Mugireta, od Ibrahima, od Alkameta, od Abdullaha (Mes'udovoga). A rekao je Ibnu Ishak od Abdurahmana, sina Esveda, od njegovoga oca, od Abdullaha (Mesudovoga ili Mes'udovoga).

PRIČAO NAM JE Kutejbete, pričao nam je Džerir od Aameša, od Ibrahima, od Esveda rekao je: rekao je Abdullah (Mes'udov):

Dok smo mi (bili) sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u (jednoj) pećini, kadli je sišla (tj. kadli siđe) na njega (njemu sura) Vel-Murselati. Pa smo usmeno uzimali nju iz njegovih usta, a zaista njegova usta su zaista vlažna sa njom (tj. od nje - od te sure jer je on nju istom dobio), kadli je izašla (tj. kadli izađe jedna) zmija! Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Na vas je (tj. Držite je)! Ubijte je!" Rekao je: Pa smo se požurili njoj (potrčali smo njoj, ili: Pa smo se natjecali, utrkivali sa njom), pa je pretekla nas (tj. pa nam je umakla, utekla, pobjegla). Rekao je: Pa je rekao:

"Sačuvala se je vašega zla, kao što ste se (i vi) sačuvali njezinoga zla."

Njegov govor: "Zaista ona (vatra pakla) baca (tj. gađa) sa iskrama kao (izvjesni) dvorac.".

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Kesira, izvijestio nas je Sufjan, pričao nam je Abdurahman, sin Abisa, rekao je: čuo sam Ibnu Abasa (da) govori (o ajetu):

"Zaista ona baca sa iskrama (gađa sa iskrama, ili: baca iskre, varnice velike) kao (izvjesni) dvorac.", rekao je:

Podizasmo (ta) drva u kratkoći tri lakta (tj. Bili smo običaja da podignemo ta drva za loženje vatre, tj. da in uspravimo u količini, u visini tri aršina) ili manje, pa podignemo njega (to drvlje) zbog (te) zime, pa imenujemo (nazivamo) njega "el-kasar".

Njegov govor: "Kao da je on (neke muške) deve žute (ili: neka užeta žuta).".

PRIČAO NAM JE Amr, sin Alije, pričao nam je Jahja, izvijestio nas je Sufjan, pričao mi je Abdurahman, sin Abisa, rekao je: čuo sam Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (o ajetu):

".... baca sa iskrama kao (izvjesni) dvorac.", (da) je rekao:

Upravljasmo se ka drvetu (za loženje) tri lakta (aršina dužine) i iznad toga (tj. i dulje), pa podignemo njega (tj. uspravimo) njega zbog zime, pa imenujemo (nazivamo) njega "el-kasar" (kula, hrpa, gomila od drva). Kao da je ono (Kao da su to) devci žuti, (tj.) užeta (užad od tih) lađa (brodova što) se sakupe (tj. opletu se, usuču se višestruko tako) čak (da) budu kao sredine (izvjesnih) ljudi (tj. kao da budu debela ta užad kao ljudi u pojasu).

(To hoće da kaže da izraz "džimalatun sufrun" znači ovdje žuta brodska užad. Inače taj izraz znači žute muške deve. Samo neki kažu da bi trebalo da se čita "džumalatun sufrun", pa da onda znači žuta brodska užad. Inače prema čitanju imami Asimovom ajet glasi: "Ke ennehu džimaletun sufrun.".)

GLAVA:

"Ovo je dan (kada oni u njemu) neće govoriti.".

PRIČAO NAM JE Umer, sin Hafsa sina Gijasa, pričao nam je moj otac, pričao nam je Aameš, pričao mi je Ibrahim od Esveda, od Abdullaha (Mesudovoga) rekao je:

Dok smo mi (bili) sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, u pećini (dok smo bili u nekoj, jednoj pećini, dok smo se nalazili u pećini), kadli je sišla (kadli siđe, tad mu bi objavljena) na njega (njemu sura) Vel-Murselati, pa zaista on zaista čita nju. I zaista ja zaista usmeno uzimam iz njegovih usta, i zaista njegova usta su zaista vlažna sa njom, kadli je skočila (kadli skoči, u tom času, u tom trenutku skoči) na nas (jedna) zmija! Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ubijte je!" Pa smo se natjecali (sa) njom (ili: Pa smo se požurili njoj), pa je otišla. Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Sačuvala se je vašega zla, kao što ste se (i vi) sačuvali njezinoga zla." Rekao je Umer (sin Hafsa): Zapamtio sam njega (ovaj hadis) od moga (svoga) oca (Hafsa da je rekao ovako): U (jednoj) pećini u Mini (na Mini bili smo, rekao je Abdullah).

SURA AMME JETESAELUNE

Rekao je Mudžahid: ".... ne nadaju se obračunu.", je: ne boje se (tj. ne bojaše se oni) njega (obračuna, polaganja računa). ".... neće posjedovati od Njega (izravnoga) govora (razgovora).", je: Neće govoriti (oni sa) Njim (drukčije nikako) osim da dozvoli (On) njima. "..... pravo.", je: istinu u ovozemnosti (ko je govorio) i radio je da njom (tj. po njoj - po istini). A rekao je Ibnu Abas: "..... vehhadžen.", je: "mudien" (obasjavajući, sjajni, sjajna). A rekao je (drugi neko) osim njega: ".... gasakan (smrdljivo, ili: ledeno piće).". "Gasekat ajnuhu": suzilo je njegovo oko (ili: pomračilo je njegovo oko - jer "gaseka" može da znači i jedno i drugo). I "jagsikul-džurhu": leče rana (teče rana, tj. iz rane teče gnoj ili sukrvica). Kao da je "el-gasaku" i "el-gasiku" jedno (isto, tj. jednoga značenja, istoga značenja).

(Po imami Asimovome čitanju ta se riječ izgovara "..... gassakan.".).

"…. darovanjem obračunom (tj. obračunatim)." je: nagradom dovoljnom (tj. kao nagrada dovoljna, dostatna). (Rekne se:) Eatani ma ahsebeni ej kefani: Darovao je meni što je obračunalo mene, to jest dovoljno je bilo meni.

GLAVA:

"Dana (tj. Na dan kada) se puhne u (izvjesni) rog, pa dođite (u) skupinama.", (a "efvadžen") je: "zumeren" (u grupama).

PRIČAO NAM JE Muhamed, izvijestio nas je Ebu Muavijete od Aameša, od Ebu Saliha, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Što je između (izvjesna) dva puhanja (taj vremenski razmak, rastojanje biće) četrdeset." Rekao je (jedan, neki od drugova Ebu Hurejretovih): "Četrdeset dana?!" Rekao je (Ebu Hurejrete na to): "Nisam htio (tj. Neću da kažem da je toliko)." Rekao je: "Četrdeset mjeseci?" Rekao je: "Nisam htio." Rekao je: "Četrdeset godina?" Rekao je: "Nisam htio." Rekao je: "Zatim će spustiti Allah iz (izvjesnoga) neba (neku, jednu) vodu, pa će (oni, ljudi, bića općenito) niknuti kao što nikne (izvjesna) zelen (povrće, ili: grašak, ili: usjev općenito). Nije (tj. Nema) od (svakoga) čovjeka stvar (ni jedna, tj. ništa da će drukčije biti s njom) osim (to da) će istruhnuti, osim jedna kost (jedina što neće istruhnuti), a ono (tj. a to) je osnova (temelj, zadnji dio čovjekovoga) repa (repića), i od njega će se složiti (sastaviti čovjekovo) stvaranje (ili: čovjekovo tijelo) sudnjega dana (na sudnjem danu)."

(Ta osnova, taj temelj repa zove se još i kost vaskrsenija.)

SURA VEN-NAZI'ATI

A rekao je Mudžahid: "…. (izvjesni) znak najveći.", je: njegov (Musa-ov) štap i njegova ruka. Govori se: "En-nahiretu" i "en-nehiretu" je jednako (u značenju), kao (što imaju isto, jednako značenje i riječi)

"et-tami'u" i "et-ami'u", i (riječi) "el-bahilu" i "el-behilu". A rekao je neki (od) njih: "En-nehiretu" je truhla, a "en-nahiretu" je (izvjesna) kost prošupljena koja je (takva da) prolazi u njoj (tj. kroz nju izvjesni) vjetar, pa svira (doslovno: pa onda ta kost frkti, ili muče, muče kao živo biće što muče puštajući glas kroz nozdrve nosa svoga).

A rekao je Ibnu Abas: "El-hafiretu" je (stanje ili staza) koja je naša stvar prva (prvobitna bila) ka životu (našem izvjesnom, tj. zar ćemo poslije smrti opet živjeti kao što smo prvobitno živjeli). A rekao je (drugi) osim njega: ".... kada je njezino ukotvljenje (usidrenje)?", je: kada je njezino dopiranje (tj. kada će se dogoditi ta ura, taj čas)? A ukotvljenje (usidrenje izvjesne) lađe je (mjesto) gdje dopire (stigne ona, tj. gdje se svrši njezino putovanje, gdje je kraj njezinoga putovanja).

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Mikdama, pričao nam je Fudajl, sin Sulejmana, pričao nam je Ebu Hazim, pričao nam je Sehl, sin Sada, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Vidio sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) je rekao (pokazujući) sa svoja dva prsta ovako, sa (svojim) srednjim prstom i (onim) koji slijedi (njegov) palac:

"Poslao sam se (tj. Poslat sam ja) i Čas kao ova dva (ili: Poslao sam se sa Časom - u takvoj vezi, u takvoj i tolikoj vremenskoj blizini - kao ta dva moja prsta što su blizu jedan uz drugoga)."

(Neki kažu da to znači da je od Muhamedovoga a.s. poslanstva do Časa - do propasti svijeta - to vrijeme u odnosu na trajanje ovoga svijeta ostalo još samo toliko koliko je srednji prst dulji od onoga do njega prema palcu, tj. od kažiprsta.)

"Et-tammetu" (velika nesreća, sudnji dan) trči (svom snagom, pada, tj. obuzima i svaljuje se) na svaku stvar.

SURA 'ABESE

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA.

"Abese...." je: "keleha" (razvukao je lice pokazavši zube iz neraspoloženja i ljutitosti) i "eareda" (okrenuo se je od nekoga).

(A "'abese" doslovno znači: smrknuti se, namrgoditi se.)

A rekao je (drugi) osim njega: "..... mutahheretin (očišćenima, tj. čistima)." je: ne dotaknu nju (tj. njih - te knjige niko drugi) osim (izvjesnih) čistih, a oni su (izvjesni) anđeli. A ovo je primjer (tj. Ovo je slično) Njegovom govoru: "Pa (izvjesnih jahaćih životinja) osnivačica (nekoga) posla."

(U stvari posao oko borbe u ratu osnivaju i misle o njemu oni koji jašu na jahaćim životinjama, a ne životinje na kojima se jaše, ali se u tom ajetu planiranje i osnivanje posla i stvari neke pripisalo jahalicama, a ne jahačima, jer postoji veza između jahača i jahalica, tj. jahaćih životinja. Tako isto i u slučaju pripisivanja čistoće knjigama umjesto melekima-anđelima - koji te knjige čitaju svojim čistim, bezgriješnim ustima, ili drže ih u svojim čistim rukama.)

Učinio je (izvjesne) anđele i (izvjesne) stranice (tj. listove, knjige Božije) očišćenim (čistima zbog) toga (što) zaista (izvjesne) stranice (su takve) da pada (da se događa) na njima (izvjesno) očišćenje, pa se učinilo (izvjesno) očišćenje za (onoga) ko je nosio (ko nosi) njih takođe. "..... seferetin.", je: (izvjesni) anđeli. Jednina njihova je "safirun". "Sefertu" je (značenja) popravio sam između njih (odnose, izmirio sam ih). I učinili su se (izvjesni) anđeli kada su sišli (tj. kada silaze) sa objavom (od) Allaha i njezinim izvršenjem (tj. i kada silaze sa dostavom i priopćenjem Božije objave ka Božijim poslanicima - učinjeni su ti anđeli) kao (izvjesni) popravljač (posrednik, poslanik) koji popravlja između (izvjesnoga) naroda (odnose). A rekao je (drugi) osim njega: "..... tesadda", je: "tegafelu anhu" (praviš se nemaran od njega, o njemu, za njim).

(Ta riječ ima i drugih značenja i tumačenja, a isto tako i neke riječi koje su već prošle, ali se ta druga značenja ni tumačenja ne navode i ne iznose, a ni u daljem tekstu se to neće činiti, jer bi to zauzelo mnogo više prostora i zahtijevalo bi mnogo više truda.)

A rekao je Mudžahid: ".... lemma jakdi.....", je: neće izvršiti (ili: ne izvršava ni) jedan (čovjek sve ono) što se je zapovjedilo njemu za njega. A rekao je Ibnu Abas: ".... terhekuha....", je: "tagšaha šiddetun" (pokriva je - a to znači: njih lica - teškoća). ".... musfiretun.", je: "mušrikatun" (obasjana, sjajna). "Bi ejdi seferetin.".

A rekao je Ibnu Abas: "ketebetin" (pisara, tj. izraz "seferetin", je: "ketebetin" - pa onda ajet "Bi ejdi seferetin.", znači: U rukama pisara.) ".... esfaren....", je: "kutuben" (knjiga). ".... telehha.....", je: "tešagalu" (zapošljavaš se, tj. praviš se zaposlen, zauzet). Govori se: Jednina (od riječi) "el-esfaru" (da) je "sifrun" (jedna knjiga).

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Šu'bete, pričao nam je Katadete, rekao je: čuo sam Zurareta, sina Evfa-a, (da) priča od Sada, sina Hišama, od Aiše, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Primjer (onoga) koji čita Kur'an, a on je pamtilac njega (tj. a zna napamet, naizust njega - Kur'an - primjer je njegov takav, tako vrijedan da će on biti) sa (izvjesnim) pisarima časnim (između anđela). A primjer (onoga) koji čita njega, a on obnavlja ugovor (sa) njim (tj. a on se koleba u njemu, muči se sa njim - sa Kur'anom, tj. sa čitanjem njega), i on je na njega (i on je njemu) žestok (težak), pa (njegov primjer je takav da) su za njega dvije nagrade (tj. on ima dvije nagrade)."

SURA IZEŠ-ŠEMSU KUVVIRET

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA.

".... inkederet.", je: "inteseret" (prosula se je, tj. prosule su se - prospu se zvijezde). A rekao je Hasen: ".... sudžiret (po jednom "sudždžiret").", je: Otišla je njihova voda (voda svih mora i okeana, tj. Otići će njihova voda, tekućina) pa neće ostati kaplja (nijedna kap).

A rekao je Mudžahid: "El-mesdžuru" je: "el-memlu'u" (pun, napunjen). A rekao je (neko drugi) osim njega: ".... sudžiret." je:

Spojiće se neko (od) njih ka nekome, pa će postati jedno more. A "el-hunnesu", je: "tahnisu fi medžraha" (a "tahnisu" je:) "terdži'u" (vraćaju se nazad u svoj tok, tj. svoju putanju te izvjesne zvijezde). A "teknisu", je: "testetiru" (pokriva se, sakriva se), kao što se sakrivaju (te) srne (u svoja skrovišta napravljena od granja, i ta se skrovišta i zovu "kinasun" - ovo je sve spomenuto ovdje da bi se protumačilo značenje riječi "el-kunnesi"). ".... teneffese.", je: podigao se je (visoko taj) dan (izvjesnoga jutra). A "ezzaninu", je: "el-muttehemu" (osumnjičeni). A "eddaninu", je: škrtari s njim (sa objavljivanjem). A rekao je Umer: ".... (izvjesne) duše (osobe) sparile su se (tj. I kada se spare).", je: Spariće se (izvjesnom, ili svakome čovjeku) njemu ravan od stanovnika (pripadnika) raja i Vatre. Zatim je čitao (pročitao Umer, sin Hataba) bio zadovoljan Allah od njega: "Sakupite (one) koji su činili nasilje i njihove parove....". ".... as'ase.", je: "edbere" (okrenuo je leđa).

SURA IZES-SEMA'UNFETARET

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA.

A rekao je Rebi', sin Husejma: ".... fudždžiret.", je: "Fadat" (izlila se je, tj. I kada se ta mora izliju.). A čitao je Aameš i Asim: ".... fe 'adeleke.", sa olakšanjem (tj. sa jednostrukim slovom d, sa jednim d). A čitao je njega (tj. čitali su njega - taj izraz) stanovnici Hidžaza sa pojačavanjem (tj. sa dvostrukim slovom d, sa slovom d na kojem je znak - tešdid). Htio je (da kaže onaj ko je čitao sa pojačanim d, da taj izraz znači) jednako (pravilno, simetrično) stvaranje (čovjeka, čovjekovoga tijela). A ko je olakšavao (tj. ko je čitao taj izraz sa jednim d, taj) misli (na to kaže da izraz ima značenje ovo): U kojoj slici (u kojem obliku) je htio (Uzvišeni Allah da stvori čovjeka, stvorio ga je): ili je lijep, ili je ružan, (doslovno: i ili je ružan) i dugačak i kratak.

SURA VEJLUN LILMUTAFFIFINE

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA.

A rekao je Mudžahid: ".... bel rane....", je: ustrajnik (svojih) grijeha (tj. koji se je ustalio, trajno odao na vršenje, izvršavanju grešaka). ".... suvvibe....", je: "džuzije" (nagradio se je). "Er-rehiku", je: "el-hamru" (vino). "Pečat njegov je mošus.", je: njegova zemlja (tj. "hitamuhu" znači "tinuhu": njegovo blato, njegova zemlja). "Et-tesnimu" je (ono što) nadvisuje piće stanovnika raja.

(A veli se da to znači: Tesnim je piće koje nadmašuje svako drugo piće u raju. Neki pak vele da to znači: Tesnim dolazi sa visine kao piće stanovnika raja. Itd..)

A rekao je (neko drugi) osim njega: "El-mutaffifu" je (onaj koji) neće ispuniti (tj. ne ispunjava, ne upotpunjava mjerenje kada mjeri robu nekome drugom) osim sebe.

"Danom (tj. Na dan kada) ustanu ljudi za (tj. zbog zapovjedi) Gospodara (svih) svjetova.".

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Munzira, pričao nam je Man, pričao mi je Malik od Nafi'a, od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Danom (kada iz svojih grobova) ustanu ljudi zbog (zapovjedi) Gospodara (svih) svjetova.", (tako) čak (da) će odsustvovati (tj. utonuti) jedan (od) njih u svoj znoj do polovina svoja dva uha (do polovine svojih ušiju).

SURA IZES-SEMA'UNŠEKKAT

Rekao je Mudžahid: ".... njegova knjiga sa njegove ljevice....", je: uzeće (prihvatiće) svoju knjigu od pozadi (iza) svojih leđa. ".... veseka.", je: "džeme'a min dabbetin (sakupio - tj. sakupila - je od životinje, tj. od raznih životinja). ".... zanne en len jehure.", je: "la jerdži'a ilejna" (tj. "len jehure" je: "la jerdži'a", pa onda značenje ".... zanne en len jehure.", je: "mislio je da se neće nikako vratiti." - neće se vratiti k Nama, tj. da neće biti poslije smrti opet oživljen).

GLAVA:

"Pa obračunavaće se obračunavanjem laganim (lakim).".

PRIČAO NAM JE Amr, sin Alije, pričao nam je Jahja od Usmana, sina Esveda, rekao je: čuo sam Ibnu Ebu Mulejketa, čuo sam Aišu (da) je rekla: čula sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Hammad, sin Zejda, od Ejuba, od Ibnu Ebu Mulejketa, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje (s njom), od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Musedded od Jahja-a, od Ebu Junusa Hatima, sina Ebu Sagireta, od Ibnu Ebu Mulejketa, od Kasima, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Nije (ni) jedan (čovjek koji) će se obračunavati (tj. koji se bude obračunavao, od kojega se bude tražilo da polaže račun na sudnjem danu - nije u drukčijem položaju) osim (u takvom da) je propao."

(Neće drukčije proći do tako, osim tako da će propasti.)

Rekla je: Rekla sam: "O poslaniče Allaha! Učinio mene Allah tvojim otkupljenjem (žrtvom za tebe)! Zar nije (stvar takva da) govori Allah, moćan je i veličajan je:

"Pa ko (bude takav da) se je dao (tj. da se je dala njemu) njegova knjiga u njegovu desnicu. Pa obračunavaće se (on jednim) obračunavanjem laganim (lakim)." (zar ne stoji stvar tako)?" Rekao je:

"To ti je (izvjesno) izlaganje (prikaz, prikazivanje, predočenje koje) će se izložiti njima. A ko (bude u takvom položaju da) se je uklesavao (tj. da se uklesava, urezuje, duboko, u tančine utvrđuje i traži njemu njegov) obračun, propao je (tj. on će propasti)."

GLAVA:

"Zaista ćete jašiti (jahati, tj. prolaziti) svakako stanje od stanja (ili stupanj od stupnja, ili sloj od sloja).".

(To jest: Prelazićete iz stanja u stanje, ili iz stupnja u stupanj, ili iz sloja u sloj.)

PRIČAO NAM JE Seid, sin Nadra, izvijestio nas je Hušejm, izvijestio nas je Ebu Bišr Džafer, sin Ijasa, od Mudžahida, rekao je: rekao je Ibnu Abas (o značenju ajeta):

"Zaista ćete jašiti svakako stupanj od stupnja.", (da to znači) stanje poslije stanja.

(Jedni čitači čitaju ovako ovaj ajet: "Le terkebenne tabekan an tabekin.", a to znači: Zaista ćeš jašiti svakako stupanj od stupnja. Taj kome se to veli jest sami Muhamed a.s., pa se zbog toga u tekstu dalje i kaže:)

Rekao je (Ibnu Abas): Ovo je (tj. To je) vaš vjerovijesnik (Muhamed), pomilovao ga Allah i spasio.

(To jest: On je taj kome su upućene te riječi.)

SURA EL-BURUDŽ

Rekao je Mudžahid: "El-uhdudu" je (jedno) rascjepljenje (raspuknuće, tj. rov, jarak, šanac) u zemlji. ".... fetenu....", je: "'azzebu" (kažnjavali su). A rekao je Ibnu Abas: ".... el-Vedudu.", je: "el-habibu" (drag, mio, ljubljen). ".... el-medžidu.", je: "el-kerimu" (plemenit, častan, slavan).

SURA ET-TARIK

On (tj. Taj izraz "et-tarik") je: "en-nedžmu" (izvjesna zvijezda). I što je došlo tebi noću, pa ono je (tj. pa to se zove) "tarikun". "Zvijezda vrteća (probijajuća).", je: "el-mudi'u" (obasjavajuća, sjajna).

A rekao je Mudžahid: ".... zatirredž'i.", je: oblak (koji) se vraća sa (tom) kišom. ".... zatis-sad'i.", je: zemlja (tlo i površina zemlje koja) se

je rascijepila (raspukla) sa (izvjesnim) biljkama (rastinjem). A rekao je Ibnu Abas: ".... zaista govor rastavljen.", je: zaista istinit (tj. "faslun" je: "hakkun" - istinit). ".... lemma alejha hafizun.", je: "illa alejha hafizun" (osim na njoj je čuvar jedan, tj. Nema ni jedne duše, osobe da je u drukčijem položaju osim u takvom da je nad njom jedan čuvar).

SURA SEBBIHISME RABBIKEL-AALA

A rekao je Mudžahid: ".... odredio je, pa je naputio.", je: odredio je za čovjeka (tj. čovjeku izvjesnu) nesrećnost i srećnost, a naputio je životinje (domaće, ili inače sve životinje) za njihova mjesta uživanja (tj. ka njihovim mjestima uživanja, mjestima njihove ispaše i prehrane).

PRIČAO NAM JE Abdan rekao je: izvijestio me je moj otac od Šubeta, od Ebu Ishaka, od Bera-a rekao je:

Prvi ko je (koji je) došao na nas (tj. nama) od drugova Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (bio) je Mus'ab, sin Umejra, i Ibnu Ummi Mektum. Pa su njih dvojica počela (da) daju čitati nama Kur'an (tj. da poučavaju, podučavaju nas čitanju Kur'ana napamet, naizust). Zatim je došao Ammar, i Bilal i Sa'd. Zatim je došao Umer, sin Hataba u (tj. sa) dvadeset (drugova). Zatim je došao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio. Pa nisam vidio stanovnike Medine (da) su se veselili sa (nekom) stvari njihovim veseljem sa njim (tj. da su se veselili zbog nečega kao što su se veselili zbog njega - Muhameda a.s.), čak sam vidio (izvjesne) robinje (ili djevojčice) i (izvjesnu) djecu (da) govore:

"Ovo je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, već je došao!" Pa nije došao (ili: Pa dok je došao), čak sam čitao (suru) "Sebbihisme Rabbikel-Aala.", u surama (među surama, sa drugim nekim surama) slično njoj (tj. sličnim njoj, koje su bile slične njoj).

HEL ETAKE HADISUL-GAŠIJETI

A rekao je Ibnu Abas: "Radilica umorna (je površina lica svake te osobe).", je (tj. to se odnosi, i taj opis vrijedi, s njim se opisuju izvjesni): kršćani. A rekao je Mudžahid: ".... vrela dospjeloga (zgotovljenoga u vrućini, tj. vrela vrućega).", je: doprlo (dospjelo) je njegovo vrijeme i

nastao je čas njegovoga pijenja. "..... vreloga dospjeloga (tj. vreloga vrućega).", je: doprlo je njegovo vrijeme (njegov čas). "Neće čuti u njoj (u bašči raja nikakvoga) nepromišljenoga govorenja.", je: psovanje (grdnje, grđenja - a to hoće da kaže da "lagijeten" znači: "šetmen"). "Ed-dari'u" je (jedna) biljka (što) se govori njoj (tj. kojoj je u arapskom jeziku ime) "eš-šibriku", (a) nazivaju je stanovnici Hidžaza "ed-dari'u" (u slučaju) kada se je osušila, i ona je otrov (tj. otrovna). ".... bi musejtirin.", je: "bi muselletin" (sa onim kome se je dala vlast - a to će reći sila, nasilje, prisiljavanje, tj. Nisi ti nad njima onaj kome se je dala vlast, prisiljavanje). I čita se (riječ "musejtirun") sa slovom sad (teškim "s", musajtirin) i slovom sinom (običnim "s", musejtirin). A rekao je Ibnu Abas: ".... ijabehum.", je: "merdži'ahum" (njihov povratak, njihovo vraćanje - u ponovni život poslije smrti).

(Napomena u vezi riječi "anin". Ta riječ može doslovno da znači i skuhan, varen, a što je skuhano i vareno, to je i vruće, vrelo dok je tek skuhano, pa je zato ta riječ i prevedena sa izrazom "vruć, vruće". To je zato što je "anin" izvedeno od "inen" - ".... gajre nazirine inahu....." - a "inen" i "ina" znači, između ostaloga, i skuhavanje, varenje.).

SURA VEL-FEDŽRI

A rekao je Mudžahid: "El-vitru" (jedni čitači tu riječ čitaju "el-vetru") je Allah (Uzvišeni i Jedini). (Ta riječ "el-vitru" znači inače liho, neparan broj).

"Iremom posjednicom (izvjesnoga) stupa (ili: izvjesnoga plemena, prvoga Ada, za razliku od zadnjega Ada)." - staroga (tj. Iremom posjednicom izvjesnoga stupa, stuba staroga, ili: posjednicom plemena Ada staroga, a to će reći prvoga Ada, za razliku od zadnjega, posljednjega Ada - A Irem je ili ime plemena ili ime pokrajine i grada). A "el-'imadu" su stanovnici (jednoga) stupa (koji na jednome mjestu stalno) neće boraviti (tj. ne borave, ne stanuju).

(Prema tome stanovnici stupa znači Beduini koji žive pod šatorima, a šatori se razapinju okolo glavnoga stupa-stuba, tj. ima svaki šator u sredini glavni stup, kolac.)

"..... bič kazne.", koji je (taj bič što) su se kažnjavali s njim (tj. što su kažnjeni oni pomoću njega - toga biča, kandžije). ".... jedenjem nezasitim.", je: neutoljivost (nezasitost, jer "es-seffu" znači mnogo piti vodu, a ne ugasiti žeđ, a veli se da to znači još i bezobzirnost u kojoj se prisvaja i što pripada njemu i što pripada i drugome). A "..... džemmen.", je: "el-kesiru" (mnogo). A rekao je Mudžahid: Svaka stvar (što) je stvorio nju (Allah Uzvišeni), pa ona je "šef'un" (par, tako), nebo je šef'un (par, tako), a nepar (izvjesno liho samo) je Allah, blagoslovljen je i uzvišen je! A rekao je (drugi) osim njega: ".... bič kazne.", je (jedna) riječ (što) govore nju (tj. što je upotrebljavaju) Arapi za svaku vrstu od (čovjekove, ljudske) kazne, ulazi u njega (tj. ulazi u to i) bič. (A to znači i kažnjavanje udarcima biča.). "..... zaista u (izvjesnoj) zasjedi.", je: k Njemu povraćanje. ".... tehaddune....", je: "tuhafizune" (ustrajavate vi). A "tehuddune" je: zapovijedate za njegovo nahranjivanje. "..... elmutmeinnetu (smirena).", je: vjerovačica u nagradu (tj. duša, osoba koja smatra istinom Allahovu nagradu).

A rekao je Hasen (o značenju ajeta): "O dušo (osobo) smirena!": Kada je htio (Kada hoće) Allah, moćan je i veličajan je, njezino uzimanje (prihvatanje), smirila se je (smiri se ona, tj. udovolji se da se vrati) ka Allahu i smirio se je Allah k njoj (tj. i Allah se zadovolji da se k njoj, k toj osobi dadne smrt i prekid života na Zemlji), i zadovolji se (ona) od Allaha (sa Allahom), i zadovolji se Allah od nje (sa njom), pa je zapovjedio (pa zapovjedi Allah Uzvišeni) za uzimanje njezine duše (duše te izvjesne osobe), i uvede nju Allah (u) raj i učini ga (to biće ljudsko) od Svojih robova dobrih. A rekao je (drugi) osim njega: ".... džabu....", je: "nekabu" (prodirali su, derali su, tj. bušili su), (a to je došlo) od (izraza) "džibel-kamisu" (prorezala se je košulja), odsjekao (isjekao) se je njoj prorez (za glavu, i za ruke - a od te riječi "džejbun" je i nastala i u nas odomaćena riječ džep). "Jedžubul-felate" (prorezava pustinju kojom putuje) je (značenja): "jaktauha (presijeca je, tj. prelazi je). "....lemmen.", je (došlo od izraza) "lememtuhu edžmea" (skupio sam ga svega - jer "lemme" može značiti, između ostaloga i, skupiti), (i to je u smislu takvome skupiti da se može reći:) "etejtu ala ahirihi" (došao sam na njegov kraj, zadnji dio).

LA UKSIMU

A rekao je Mudžahid: ".... u ovome gradu." - Meki, nije na tebe (nije tebi) što je na (izvjesnim, ili na ostalim) ljudima u njemu od grijeha (tj. tebi nije grijeh u ovome gradu da činiš neke radnje koje su grijeh drugim ljudima da ih u njemu čine). "I ocem...." - (to je) Adem - "i što je rodio.". ".... lubeden.", je: "Kesiren" (mnogo, mnogobrojno). A ".... (izvjesna) dva puta.", je (tj. ti putevi su): dobro i zlo. ".... mesgabetin.", je: "medža'atin" (gladi). "..... metrebetin" (vlasnika siromaštva, tj. siromašnoga).", je: (izvjesni) padač u (tu) prašinu (tj. koji spava i leži na prašini zemljinoga tla jer nema kuće da u njoj spava i da se u njoj odmara). Govori se: "Fe laktehamel-akabete.", je: "Fe lem jaktehimil-akabete fid-dunja" (Pa nije prošao, prešao izvjesnu uzbrdicu u ovozemnosti). Zatim je razjasnio (dalji ajet tu izvjesnu) uzbrdicu, pa je rekao: "A šta je upoznalo tebe šta je (ta) uzbrdica? Odriješenje (tj. Oslobođenje ropstva jednoga) vrata (tj. neke osobe). Ili nahranjivanje u danu vlasniku gladi (tj. u gladnome danu).". ".... fi kebedin.", je: "šiddetin" (u teškoći).

SURA VEŠ-ŠEMSI VE DUHAHA

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA.

A rekao je Mudžahid: ".... duhaha.", je: "dav'uha" (njezina svjetla, tj. njegova - Sunčevoga svjetla). ".... iza telaha.", je: "tebi'aha" (kada je slijedio nju, tj. njega - Sunce, jer je riječ "šemsun": Sunce u arapskom jeziku ženskoga roda, pa je i zamjenica koja se odnosi na Sunce u arapskom tekstu svugdje upotrebljena u ženskome rodu). A ".... tahaha.", je: "dehaha" (prostrlo je nju, tj. razvilo je nju-Zemlju). ".... dessaha.", je: "agvaha" (zaveo je nju na krivi put). "Fe elhemeha....", je: "arrefehaš-šeka'e ves-seadete" (upoznao je nju nesretnost i sreću, tj. šta vodi vječnoj nesretnosti, a šta sreći). A rekao je Mudžahid: ".... bi tagvaha.", je: "bi measiha" (sa svojim grijesima - doslovno: sa njezinim grijesima). "I neće se plašiti (tj. I ne plaši se) njezine kazne.", je: kazne (ni) jednoga (čovjeka, ili ni jednoga bića).

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Vuhejb, pričao nam je Hišam od svoga oca da je ono izvijestio njega Abdullah, sin Zemata (Zem'ata), da je on čuo Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i

spasio, (da) predikuje (drži hutbu, propovjed) i (da) je spomenuo devu (koja se spominje u ovoj suri) i (spomenuo je onoga) koji je izmrcvario (tj. koji je isjekao unakrst noge te deve), pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Pošto je skočio najnesretniji (od) nje (od te grupe, tj. od toga plemena).", skočio je za nju (tj. zbog nje, ili: k njoj - k toj devi - jedan) čovjek moćan, silnik (ili: pokvarenjak, nevaljalac), nepristupačan u svojoj grupi (među svojom grupom ljudi), kao Ebu Zem'ate. I spomenuo je žene (supruge), pa je rekao: Upravi (se) jedan (od) vas (da) bičuje svoju ženu, pa možda on (da) će leći u postelju (sa) njom od kraja njegovoga dana (tj. na kraju toga istoga dana). Zatim je savjetovao njih o njihovom smijanju od (tj. zbog toga) prdenja (puštanja vjetra) i rekao je: "Zašto se smiješi (smije) jedan (od) vas od (tj. zbog onoga) što čini (i sam)?!" A rekao je Ebu Muavijete: Pričao nam je Hišam od svoga oca, od Abdullaha, sina Zem'ata, rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "...... kao Ebu Zem'ate, stric Zubejra, sina Avvama (tj. taj čovjek što je izmrcvario, ubio onu devu bio je poput Ebu Zem'ata, strica Zubejrovoga - Zubejr je bio sin Avvamov)."

SURA VEL-LEJLI IZA JAGŠA

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA.

A rekao je Ibnu Abas: ".... bil-husna.", je: "bil - halefi" (u naknadu). A rekao je Mudžahid: ".... teredda.", je: "mate" (umro je). A ".... telazza.", je: "tevehhedžu" (zapalila se, rasplamsala se, plamti ona). A čitao je Ubejd, sin Umejra: "....tetelazza" (umjesto telazza).".

GLAVA:

"Tako mi (izvjesnoga) dana kada se je pokazao (tj. kada se pokazuje).".

PRIČAO NAM JE Kabisate, sin Ukbeta, pričao nam je Sufjan od Aameša, od Ibrahima, od Alkameta rekao je:

Unišao sam u nekolicini (tj. sa nekolicinom) od drugova Abdullaha (Mesudovoga - unišao sam u) Siriju (tj. u Damask, jer se i danas strogi

centar Damaska naziva Šam). Pa je čuo za nas Ebu Derda', pa je došao nama, pa je rekao:

"Da li je u (među) vama (neko) ko čita?" Pa smo rekli: "Da." Rekao je: "Pa koji (od) vas je najbolji čitač?" Pa su dali znak (pokazali su) ka meni. Pa je rekao: "Čitaj!" Pa sam čitao "Vel-lejli iza jagša. Ven-nehari iza tedžella. Vez-zekeri vel-unsa.".

(Po jednome drugome čitanju zadnja rečenica se čita "Ve ma halekaz-zekere vel-unsa.". O toj razlici u čitanju i jest riječ ovdje, pa zbog toga je naveden tekst na arapskom jeziku umjesto prevoda toga teksta. Po ovome drugom načinu čitanja ovaj ajet se i u Bosni čita. Značenje po prvom čitanju je: "Tako mi muška i ženska.". Značenje po drugom čitanju je: "Tako mi (Onoga) što (tj. ko) je stvorio muško i žensko.".)

Rekao je (Ebu Derda'): "Jesi li ti ("ante" je nastalo od "e ente") čuo njega (taj ajet tako) iz usta tvoga druga (tj. svoga druga Abdullaha Mesudovoga)?" Rekao sam: "Da." Rekao je: "I ja sam čuo njega (ovaj ajet) iz usta Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, a ovi neće na nas (tj. nama to da vjeruju da je i tako ispravno učiti)."

(Dakle, oba načina su ispravna jer je i sami Muhamed a.s. čitao na oba načina taj ajet.)

GLAVA:

"Ve ma halekaz-zekere vel-unsa (Tako mi (Onoga) što (tj. ko) je stvorio muško i žensko).".

PRIČAO NAM JE Umer, sin Hafsa, pričao nam je moj otac, pričao nam je Aameš od Ibrahima rekao je:

Došli su drugovi Abdullaha (Mesudovoga) Ebu Derda-u, pa je tražio njih (kada je čuo da su mu došli i da ga traže da ga posjete), pa je našao njih, pa je rekao:

"Koji (od) vas čita na (tj. prema) čitanju Abdullaha?" Rekao je: "Svaki (od) nas." Rekao je: "Pa koji (od) vas pamti?" I dali su znak (pokazali su) ka Alkametu. Rekao je: "Kako si čuo njega (da on) čita "Vel-lejli iza jagša."?" Rekao je Alkamete: "Vez-zekeri vel-unsa.". Rekao je: "Svjedočim da sam ja čuo Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) čita ovako (tako - doslovno: evo kao to), a ovi hoće mene na (to da prisile da moram) da čitam: "Ve ma halekaz-zekere vel-unsa.". Tako mi Allaha neću slijediti njih (neću krenuti za njima)."

Njegov govor: "Pa što se tiče (onoga) ko je dao (darivao) i čuvao se je (Uzvišenoga Allaha).".

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Sufjan od Aameša, od Sada, sina Ubejdeta, od Ebu Abdurahmana Sulemije, od Alije, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bili smo sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, u Bekiul-Garkadu (groblju u Medini) u dženazi (tj. na jednoj dženazi, na pogrebu), pa je rekao:

"Nije od vas od jednoga (tj. Nije od vas ni jedan, niko u drukčijem položaju i prilici) osim (u takvom položaju), a već se je pisalo (zapisalo) njegovo sjedište od raja i njegovo sjedište od Vatre." Pa smo rekli: "O poslaniče Allaha! Pa zar se nećemo osloniti (pouzdati, uzdati u to, predati se tome)?" Pa je rekao: "Radite! Pa svaki (od vas) je učinjen laganim (lahkim, lakim, tj. napućenim za ono što mu je propisano i određeno)." Zatim je čitao (pročitao Muhamed a.s. ovaj ajet):

"Pa što se tiče (onoga) ko je dao (darivao) i čuvao se je. I potvrđivao je (vjerovao je) u (izvjesno) najljepše (u najljepšu nagradu - džennet, raj).", ... ka Njegovom govoru (tj. i čitao je tako dalje do Njegovoga govora) ".... za (izvjesno) najteže.".

GLAVA

Njegovoga govora: "I potvrđivao je (tj. vjerovao je) u (izvjesno) najljepše.".

(Doslovno "saddeka" znači smatrati istinitim nekoga i nešto, pa odatle vjerovati u nešto.)

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Abdulvahid, pričao nam je Aameš od Sada, sina Ubejdeta, od Ebu Abdurahmana, od Alije, bio zadovoljan Allah od njega (s njim), rekao je:

Bili smo sjedači (tj. Sjedili smo) kod Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je spomenuo (navedeni) hadis.

GLAVA:

"Pa učinićemo laganim (lakim, tj. napućenim) njega za (izvjesno) najlakše.". (To jest: za džennet, za raj).

PRIČAO NAM JE Bišr, sin Halida, izvijestio nas je Muhamed, sin Džafera, pričao nam je Šubete od Sulejmana, od Sada, sina Ubejdeta, od Ebu Abdurahmana Sulemije, od Alije, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da je on bio u (na jednoj) dženazi, pa je uzeo (jedno) drvo (granu, pa njom) udara u zemlju (tj. pa bocka, kopka njom po tlu), pa je rekao:

"Nije od vas od jednoga (tj. Nije od vas niko drukčiji) osim (takav), a već (da već) se je pisalo (zapisalo) njegovo sjedište od Vatre, ili od raja." Rekli su: "O poslaniče Allaha! Pa zar se nećemo osloniti (na to)?" Rekao je: "Radite (dobra djela)! Pa svaki (od vas) je učinjen (stvoren) laganim."

"Pa što se tiče (onoga) ko je dao (tj. darivao, pomagao druge) i čuvao se je. I potvrđivao je za (izvjesno) najljepšu (stvar, tj. I vjerovao je u najljepšu - stvar, džennet, raj, ili nagradu).". Ajet (taj vidjeti).

Rekao je Šubete: A pričao mi je za njega (za ovaj hadis) Mansur, pa nisam zanijekao njemu od hadisa Sulejmana (tj. pa nisam smatrao ružnim, za ružno njemu ništa od hadisa kada se hadis priča od strane Sulejmana).

GLAVA

Njegovoga govora: "A što se tiče (onoga) ko je škrtario i zadovoljavao se je (sam sobom, tj. i smatrao je sebe nepotrebnim, neovisnim i o čemu, ni o čemu - a to će reći: smatrao je da mu ne treba Božija nagrada).".

PRIČAO NAM JE Jahja, pričao nam je Veki' od Aameša, od Sada, sina Ubejdeta, od Ebu Abdurahmana, od Alije, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bili smo sjedači (sjedili smo) kod Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Nije od vas od jednoga (tj. ni jedan, niko drukčiji) osim (takav), a već se pisalo (zapisalo) njegovo sjedište od raja i njegovo sjedište od Vatre (dakle: za svakoga se zna njegovo sjedište od raja i njegovo sjedište od Vatre)." Pa smo rekli:

"O poslaniče Allaha! Pa zar se nećemo osloniti (na to)?" Rekao je: "Ne. Radite (dobra djela). Pa svaki (vas) je učinjen laganim (lahkim, lakim, tj. napućenim na dobre poslove, naklonjen je tome)." Zatim je čitao:

"Pa što se tiče (onoga) ko je dao (davao) očuvao se je. I potvrđivao za najljepšu (tj. I vjerovao u najljepšu nagradu). Pa učinićemo laganim (lakim, tj. naklonjenim) njega za (izvjesnu) najlakšu (tj. najlaganiju osebinu, osobinu koja će ga dovesti do lakoće - do raja)." ..... ka Njegovom govoru (tj. do Njegovoga govora) "Pa učinićemo laganim njega za (izvjesnu) najtežu (stvar)."."

Njegov govor: "I smatrao je lažnim za najljepšu (tj. I nije vjerovao u najljepšu nagradu, postojbinu - raj i slično tome).".

PRIČAO NAM JE Usman, sin Ebu Šejbeta, pričao nam je Džerir od Mansura, od Sada, sina Ubejdeta, od Ebu Abdurahmana Sulemije, od Alije, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bili smo u (na jednoj) dženazi (pogrebu) u Bekiul-Garkadu (poznatom groblju u Medini). Pa je došao nama poslanik Allaha,

pomilovao ga Allah i spasio, pa je sjeo i sjeli smo (mi) okolo (oko) njega. A sa njim je (jedna) štapina (nedotjeran štap). Pa je pognuo (glavu, nagnuo se prema tlu), pa je počeo (da) udara sa svojim štapom (svojom štapinom po zemlji). Zatim je rekao:

"Nije od vas od jednoga (tj. ni jedan, niko drukčiji), i nije od osobe uosobite (tj. i nije ni jedna osoba koja je rođena - nije drukčija) osim (takva da) se je (već) pisalo (zapisalo) njezino mjesto od raja i Vatre, i osim (takva da) se je već pisala (zapisala kao) nesretna, ili sretna." Rekao je (jedan) čovjek: "O poslaniče Allaha! Pa zar se nećemo osloniti na našu knjigu (tj. na to što nam je već zapisano)? I (da) ostavimo (dobri) rad (posao). Pa ko je bio (Pa ko bude) od nas od stanovnika (pripadnika te vječne) sretnosti, pa vratiće se ka stanovnicima (te) sretnosti. A ko je bio (A ko je) od nas od stanovnika (te vječne) nesreće, pa vratiće se ka radu stanovnika (te) nesreće (nesretnosti)." Rekao je (Muhamed a.s.):

"Što se tiče stanovnika sretnosti, pa čine se laganim (oni) za rad (za posao) stanovnika (te) sretnosti. A što se tiče stanovnika nesretnosti, pa čine se laganim (oni) za rad stanovnika nesreće (te nesretnosti)."

(Srećnima je, dakle, i učinjen kao lak dobar posao i rad, a nesrećnima loš posao i rad.)

Zatim je čitao (tj. pročitao sljedećih nekoliko ajeta):

"Pa što se tiče (onoga) ko je davao i čuvao se je. I potvrđivao je za najljepšu (tj. vjerovao je u najljepšu nagradu, ili naknadu i slično).". Ajet (ovaj i dalje vidjeti u Kur'anu).

GLAVA:

"Pa učinićemo laganim njega za (stvar) najtežu.".

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Šubete od Aameša rekao je: čuo sam Sada, sina Ubejdeta (da) priča od Ebu Abdurahmana Sulemije, od Alije, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, u (tj. na jednoj) dženazi. Pa je uzeo (jednu) stvar (tj. nešto), pa je počeo (da) udara sa njom (tom stvari) zemlju, pa je rekao:

"Nije od vas od jednoga (tj. Nije od vas niko drukčiji) osim (takav), a već se je (a da se već nije) zapisalo njegovo sjedište (mjesto) od Vatre i njegovo sjedište (mjesto) od raja." Rekli su: "O poslaniče Allaha! Pa zar se nećemo osloniti na našu knjigu (na to što je već zapisano)? I ostavićemo (taj) rad. (Ili: I zar nećemo ostaviti rad?)." Rekao je:

"Radite. Pa svaki (od vas) je učinjen laganim za (ono) što se je stvorio za njega (tj. Svaki od vas lako radi ono za što, zbog čega je stvoren, odnosno lako on čini onaj posao koji će ga odvesti onome sjedištu za koje je stvoren, koje mu je zapisano i određeno). Što se tiče (onoga) ko je bio od stanovnika sretnosti (vječne, tj. ko je sretnik), pa čini se laganim (on biva učinjen, naklonjenim) za rad stanovnika (te) sretnosti. A što se tiče (onoga) ko je bio od stanovnika nesreće (tj. nesretnika na sudnjem danu), pa čini se laganim (pa biva naklonjen) za rad stanovnika (te) nesretnosti." Zatim je (Muhamed a.s.) čitao (pročitao):

"Pa što se tiče (onoga) ko je davao i čuvao se je. I potvrđivao je za najljepšu (tj. I vjerovao je u najljepšu nagradu, naknadu)." Ajet (taj i slijedeće ajete vidjeti u Kur'anu).

SURA VED-DUHA (VAD-DUHA)

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA.

A rekao je Mudžahid: "..... iza sedža." je: "isteva" (kada se je izjednačio, tj. kada se izjednači noć). A rekao je (drugi) osim njega: "Azleme ve sekene" (kada se smrkne i smiri, umiri noć - to je značenja "iza sedža"). ".... ailen....", je: "zu 'ijalin" (vlasnik porodice, tj. familijaran).

GLAVA:

"Nije ostavio tebe tvoj Gospod i nije (te za-)mrzio.".

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Junusa, pričao nam je Zuhejr, pričao nam je Esved, sin Kajsa, rekao je: čuo sam Džunduba, sina Sufjana, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Razbolio se je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa nije ustao (nije stajao - u molitvi, tj. nije klanjao) dvije noći ili tri. Pa je došla (jedna) žena pa je rekla:

"O Muhamede! Zaista ja zaista se nadam da bude tvoj đavo (sotona) već ostavio (napustio) tebe. Nisam vidjela njega (da) se je približio tebi otprije (tj. ima) dvije noći ili tri." Pa je spustio Allah, moćan je i veličajan je:

"Tako mi ručanice (prijepodnevnoga doba dana). I noći kada se je smirila (ili: smračila). Nije ostavio tebe tvoj Gospod i nije (te za-)mrzio.".

(U komentarima ovoga hadisa kaže se da Muhamed a.s. nije klanjao dva ili tri dana noćni namaz, noćnu molitvu zvanu tehedžud koja je samo njemu bila zapovjeđena. Isto tako se kaže da je ta žena, koja je izigravala Muhameda a.s. zbog ovoga slučaja, bila Avra, sestra Ebu Sufjanova, a žena Ebu Lehebova koja je nazvana u suri "Tebbet jeda" sa nazivom Hammaletel-hatab.)

Njegov govor: "Nije ostavio tebe tvoj Gospod i nije (te za-)mrzio."

Čita se (riječ "veddea") sa pojačanjem i sa olakšavanjem (slova "d", tj. čita se i "Ma veddeake" i "Ma vedeake") sa značenjem jednim (tj. sa jednakim značenjem u oba slučaja čitanja, a to je): Nije ostavio tebe tvoj Gospod. A rekao je Ibnu Abas (o značenju "Ma veddeake...", da to znači): Nije ostavio tebe i nije mrzio tebe.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Beššara, pričao nam je Muhamed, sin Džafera, Gunder, pričao nam je Šubete od Esveda, sina

Kajsa, rekao je: čuo sam Džunduba Bedželiju (da priča): Rekla je (jedna) žena:

"O poslaniče Allaha! Ne mislim tvoga druga (drukčije) osim (tako da) je usporio tebi (da dolazi)." Pa je sišla (objava, tj. ajet):

"Nije ostavio tebe tvoj Gospod i nije (te za-)mrzio.".

SURA E LEM NEŠRAH LEKE

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA.

A rekao je Mudžahid: "..... tvoj teret." - u predislamlju (koji je pritiskivao tebe).

(Neki taj teret tumače kao postupak koji je bio dobar - nije bio loš - ali nije bio, ipak, najbolji. A neki taj teret tumače da se je sastojao iz Muhamedove a.s. brige zbog grijeha u koje je bio ogrezao njegov narod.)

".... enkada....", je: "eskale" (otešćavao je, činio je teškim). ".... sa (izvjesnom, određenom) teškoćom je (neka) lakoća (olakšica).", rekao je (o tome) Ibnu 'Ujejnete: To jest - Sa tom (izvjesnom) teškoćom je (jedna) lakoća druga (osim one prve lakoće). Kao Njegov govor (što to u jednom smislu znači prema nekim tumačenjima): ".... da li (vi) očekujete sa nama (da se dogodi išta drugo) osim jedna (od izvjesne) dvije najljepše (dobrote, časti: pobjeda, ili mučeništvo - bivanje šehit, šehidom). A neće nadvladati (neka jedna) teškoća (neke) dvije lakoće.

(Stvar je u tome što se sa stanovišta arapskih gramatičara kaže ovo: Ako se jedno ime, imenica sa određenim članom ponovi u tekstu ili govoru ali opet sa određenim članom, onda to ime, imenica označava isti pojam ili lice. A ako se ime, imenica sa neodređenošću, bez određenoga člana opet ponovi u neodređenom obliku, onda takva imenica, ime ni u kojem slučaju ne znači isti pojam ili isto lice, nego drugi pojam, drugo neko lice. Na osnovu toga se tumači i slučaj da je u ovoj suri riječ "'usrun" dvaputa spomenuta, ali uvijek sa "el" - određenim članom. Riječ

"jusrun" je spomenuta dva puta, ali uvijek bez određenoga člana "el". Tako onda kažu da se u oba slučaja i radi o jednoj istoj poteškoći, a riječ lakoća u prvom ajetu je jedna lakoća, a ona riječ lakoća u drugome ajetu znači neku još drugu lakoću. A dvije različite lakoće su jače nego jedna ista teškoća.)

A rekao je Mudžahid: ".... pa uspravi (se, podigni se)." - u tvojoj (svojoj) potrebi ka tvome (svome) Gospodu. A spominje se od Ibnu Abasa (da je rekao u vezi tumačenja ajeta) "Zar nismo otvorili (rasprostranili, tj. razveselili) tebi tvoja prsa?": Otvorio je Allah njegova prsa za Islam (tj. Obradovao i razveselio je Allah njegova prsa zbog Islama).

SURA VET-TINI

A rekao je Mudžahid: Ono (tj. To) je smokva i maslina (voće) koje jedu ljudi.

(Buharija je ovdje naveo mišljenje Mudžahidovo da bi tako pokazao da je to mišljenje i po Buharijinu shvatanju najispravnije. To je zbog toga što neki kažu to da je Et-tinu brdo na kome se nalazi Damask, a Ez-zejtun da je brdo na kojem se nalazi Jerusalim. Neki, pak, kažu i drukčije, ali ta se druga mišljenja neće ovdje navoditi.)

Govori se: "Pa šta natjerava u laž tebe....", je: Pa šta je (onaj, ili: Pa šta je onome) koji natjerava u laž (koji smatra lažnim tebe) sa (toga, tj. zbog toga što on ne vjeruje) da će se ljudima platiti za njihova djela. Kao da je On rekao: A ko može na natjeravanje u laž (tj. ko može da prikaže lažnim) tebe za nagradu i kaznu (na budućem svijetu, u zagrobnome životu)?

PRIČAO NAM JE Hadžadž, sin Minhala, pričao nam je Šubete rekao je: izvijestio me je Adij rekao je: čuo sam Bera-a, bio zadovoljan Allah od njega, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, bio u (tj. na jednom) putovanju, pa je čitao u večernjoj molitvi u jednom (od njezina) dva naklona (rekata) sa (surom, tj. čitao je suru Vet-)Tini vez-zejtuni.

("Vet-tini vez-zejtuni znači: Tako mi smokve i masline.".)

".... takvimin.", je: "el-halki" (stvaranju - tj.: Zaista već smo stvorili čovjeka u najljepšem stvaranju).

SURA IKRE'BISMI RABBIKEL-LEZI HALEKA

A rekao je Kutejbete: Pričao nam je Hammad od Jahja-a, sina Atika, od Hasena (Basrije) rekao je: Napiši u zbirki (u primjerku Kur'ana) u početku Vođe (tj. u početku Kur'ana): Bismillahir-Rahmanir-Rehimi (Sa imenom Allaha Milosrdnoga Milostivoga). I učini između (kur'anskih) dviju sura (jednu) crtu. A rekao je Mudžahid: ".... nadijehu.", je: "'aširetehu" (njegovo, tj. svoje udruženje, društvo, plemensko društvo i udruženje). "Ez-zebanijetu" je: "el-melaiketu" (anđeli koji će odbijati, tj. gurati, odgurnjivati, odguravati, bacati u pakao one koji budu osuđeni da gore u paklu). A rekao je Mamer: "..... er-rudž'a.", je: "el-merdži'u" (vraćanje, povratak). ".... le nesfe'an....", je: "le ne'huzen" (zaista uzećemo svakako). A "le nesfe'an" je sa slovom n (kojim se pojačava značenje), i ono (tj. i to slovo n) je lako (tj. nije dvostruko, jer ima i dvostruko slovo n za pojačanje značenja). "Sefatu bi jedihi" (povukao sam za njegovu ruku, zgrabio sam za njegovu ruku) je: "ehaztu" (uzeo sam).

GLAVA.

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba. A pričao mi je Seid, sin Mervana, pričao nam je Muhamed, sin Abdulaziza sina Ebu Rizmeta, izvijestio nas je Ebu Salih Selemujete, pričao mi je Abdullah od Junusa, sina Jezida, rekao je: izvijestio me je Ibnu Šihab da je Urvete, sin Zubejra, izvijestio njega da je Aiša, supruga Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekla:

Bilo je prvo što se je počelo s njim (to da je) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (dobio) istinito snoviđenje u (svome) spavanju. Pa je bio (takav da) neće usniti san (nikakav drukčije) osim (tako da) je došao kao raspuknuće (svitanje) jutra (zore, tj. ostvario bi se njegov san neizostavno kao što iza noći ne izostane jutro). Zatim se je omilila (tj. učinjena je mnogo milom, dragom) k njemu samoća

(samotinja), pa se priključivaše pećini Hira (tj. odlazio je u pećinu Hira), pa se čuva grijeha u njoj. Rekao je: A čuvanje grijeha je odavanje pobožnosti noći brojne (tj. više noći) prije (nego) da se vrati ka svojoj porodici, a opskrbi se zbog toga (boravka u pećini radi pobožnosti). Zatim se vrati ka Hadidži (tj. ka svojoj ženi Hatidži), pa se opskrbi sa (novom opskrbom) sličnom njoj (prethodnoj opskrbi), dok je (najzad) iznenadila njega (izvjesna) istina (tj. Božija objava), a on je u pećini Hira (Hirau, Hiri). Pa je došao njemu (izvjesni) anđeo pa je rekao:

"Čitaj!" Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Nisam ja sa čitačem (tj. Ja nisam nikakav čitač - a to će reći: Ja ne znam čitati)." Rekao je: Pa je uzeo mene, pa je stisnuo (pritisnuo) mene čak (da) je doprlo od mene trudu (tj. čak da mi je doprlo do muke, do poteškoće - a to će reći: da mi je dao da osjetim teškoću - od tog stiskanja postalo mi je teško). Zatim je pustio mene, pa je rekao: "Čitaj!" Rekao sam: "Nisam ja sa čitačem." Pa je (ponovo) uzeo mene, pa je stisnuo mene drugi puta čak (da) je doprlo od mene (izvjesnom) trudu (opet mi je bilo to teško). Zatim je pustio mene pa je rekao: "Čitaj!" Rekao sam: "Nisam ja sa čitačem (Ne znam ja čitati)." Pa je uzeo mene, pa je stisnuo mene treći puta čak (da je) dopro od mene (izvjesnom) trudu. Zatim je pustio mene pa je rekao:

"Čitaj sa imenom (u ime) tvoga Gospodara koji je stvorio (sve). Stvorio je čovjeka od usirene (zgrušane) krvi. Čitaj, a tvoj Gospodar je najplemenitiji. Koji (tj. i On je onaj koji) je poučio (pisanju) sa perom. Poučio je čovjeka (onome, ono) što nije znao (čovjek)." Ajete (te vidjeti). Pa se vratio s njima (s tim ajetima) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (a) tresu se njegovi mišići (između vrata i pleća koji se tresu u strahu, drhte), dok je (tj. čak je u takvom stanju) unišao Hatidži pa je rekao:

"Zamotajte me, zamotajte me!" Pa su zamotali njega dok je otišao od njega (taj) strah. Rekao je Hatidži: "O Hatidža! Šta je meni? Zaista već sam se uplašio na (za) svoju osobu." Pa je izvijestio nju (tu cijelu) vijest. Rekla je: "Nikako! Razveseli se! Pa tako mi Allaha neće poniziti tebe Allah nikada! Pa (tj. Jer) tako mi Allaha zaista ti zaista darivaš (svoju) rodbinu, i istinitoga si (svoga) pričanja, i podnosiš (izvjesni) teret (tegobu), i stičeš (izvjesno) izgubljeno (nepostojeće, tj. ono što

nemaš), i častiš (svoga) gosta i potpomažeš na nevoljama (te) pravde (tj. daješ poreze, priloge za opravdane poduhvate i radnje i pomažeš lica koja treba da se pomognu)." Pa je otišla s njim (odvela ga je) Hatidža dok je došla s njim (dok ga je dovela) Vereki (Verekatu), sinu Nevfela, a on je sin strica Hatidže, (sin) brata njezinoga oca. A bio je (Verekate, Vereka jedan) čovjek (što, tj. koji) se je pokrstio u predislamlju, i pisaše arapsku knjigu (tj. arapsko pismo), i piše (tj. i pisaše on) od Indžila (Evanđelja) sa arapskim (tj. na arapskom jeziku ono) što je htio Allah da (on) napiše. A bio je stari starac (tj. veoma star čovjek), već je oslijepio. Pa je rekla Hatidža:

"O moj striče! Čuj od sina tvoga brata (nešto)!" Rekao je Verekate: "O sine moga brata! Šta je to (što ti) vidiš (ili: Šta to vidiš)?" Pa je izvijestio njega (ispričao njemu) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, vijest (o onome) što je vidio (šta je vidio). Pa je rekao Verekate: "Ovo je (To je izvjesni) tajnik (tajno, tajanstveno biće) koji se spuštao na Musa-a (Musau, Mojsiju). Da sam ja u njoj (u vrijeme daljega odvijanja ove pojave) mlad (snažan)! Da sam ja (takav da) budem živ!" Spomenuo je (Verekate još jednu) riječ.

(Veli se da je to bila rečenica: "..... pošto te istjera tvoj narod.".)

Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "A zar su moji istjerivači (protjerivači) oni (zar će me oni istjerati)?" Rekao je Verekate: "Da. Nije došao (ni jedan) čovjek sa (onim) što si došao s njime (a da je drukčije prošao) osim (tako da) se je uznemirivao (uzmemiravao, tj. bio je uznemirivan, vrijeđan). A ako stigne mene tvoj dan živoga (ako budem do tada živ), pomoći ću te pomoći jakom (pojačanom)." Zatim nije ostao Verekate (dugo jer se dogodi) da je preminuo. I smalaksala je (Božija) objava smalaksavanjem (tj. prestala je neko vrijeme), čak (da) se je žalostio (ražalostio) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio.

Rekao je Muhamed, sin Šihaba: Pa je izvijestio mene Ebu Selemete, sin Abdurahmana, da je Džabir, sin Abdullaha, Ensarija, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a on priča o smalaksavanju (o

malaksavanju, o nedolaženju Božije) objave, rekao je u svome pričanju (u svome hadisu):

"Dok ja idem, čuo sam (čuh, začuh, tj. začujem, čujem jedan) glas iz neba. Pa sam podigao svoj vid (pogled - pogledao sam), pa kada li (onaj izvjesni) anđeo koji je došao meni u Hiru (u pećini Hira) sjedač (tj. sjedi) na (jednoj) stolici između neba i Zemlje! Pa sam se uplašio od njega, pa sam se vratio pa sam rekao:

"Zamotajte me, zamotajte me!" Pa su omotali (pokrili odjećom) njega. Pa je spustio Allah, uzvišen je: "O (ti) zamotani (omotani u odjeću)! Ustani, pa opominji. I tvoga (svoga) Gospodara, pa veličaj. I tvoju (svoju) odjeću, pa očisti. I prljavštinu (izvjesnu, tj. i paganstvo, obožavanje kipova) pa napusti.". Rekao je Ebu Selemete: A ona (ta prljavština) su kipovi koje su bili stanovnici predislamlja (uobičajili da) obožavaju. Rekao je: Zatim je slijedila (uzastopno, neprekidno Božija) objava (iza ovoga).

Njegov govor: "Stvorio je čovjeka od usirene (zgrušane) krvi.".

PRIČAO NAM JE Ibnu Bukejr, pričao nam je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba, od Urveta da je Aiša, bio zadovoljan Allah od nje (s njom), rekla:

Prvo što se je počelo s njim je (to da je) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (osjetio da mu se dešava, javlja izvjesno) dobro snoviđenje. Pa je (iza toga) došao njemu (izvjesni) anđeo pa je rekao:

"Čitaj sa imenom tvoga Gospodara koji je stvorio. Stvorio je čovjeka od usirene (tj. zgrušane) krvi. Čitaj, a tvoj Gospodar je najplemenitiji.".

Njegov govor: "Čitaj, a tvoj Gospodar (Gospod) je najplemenitiji.".

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Abdurrezzak, izvijestio nas je Mamer od Zuhrije. - H - A rekao je Lejs:

Pričao mi je Ukajl, rekao je Muhamed: izvijestio me je Urvete od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje:

Prvo što se je počelo s njim je (to da je) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (osjetio da mu se pojavljuje) istinito snoviđenje. Došao je njemu (poslije toga izvjesni) anđeo pa je rekao:

"Čitaj sa imenom tvoga Gospodara koji je stvorio. Stvorio je čovjeka od usirene (zgrušane) krvi. Čitaj, a tvoj Gospodar je najplemenitiji. Koji (tj. On je onaj koji) je poučio (pisanju, tj. da se piše) sa perom.".

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, pričao nam je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba rekao je: čuo sam Urveta (da kaže:) rekla je Aiša, bio zadovoljan Allah od nje:

Pa se vratio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, ka Hatidži pa je rekao: "Zamotajte me, zamotajte me!" Pa je spomenuo (prednji) hadis (u onom obliku kako je već navedeno).

GLAVA

Njegovoga govora, uzvišen je: "Nipošto (Nikako)! Zaista ako ne svrši (tj. ne prestane Ebu Džehl sa odvraćanjem drugih od molitve), zaista ćemo zgrabiti (dohvatiti, uzeti njega) svakako za kiku (tj. kosu na prednjem dijelu njegove glave). Kiku lažnu, griješnu.".

PRIČAO NAM JE Jahja, pričao nam je Abdurrezzak od Mamera, od Abdulkerima Džezerije, od Ikrimeta, rekao je Ibnu Abas: Rekao je Ebu Džehl:

"Zaista ako vidim Muhameda (da) klanja kod Ka'be, zaista ću gaziti (nogama) svakako na njegovome vratu (tj. staću mu nogom za

vrat, na vrat)." Pa je doprlo (to) Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Da je učinio njega (taj postupak), zaista uzeli bi njega (izvjesni) anđeli." Slijedio je njega (Abdurrezzaka) Amr, sin Halida, od Ubejdulaha, od Abdulkerima.

SURA INNA ENZELNAHU

Govori se (Kaže se): "El-matle'u" ono (tj. to) je: "et-tulu'u" (pojavljivanje, izlaženje, rađanje zore, Sunca i slično). A "el-matli'u" je mjesto koje je (taj predjel što) se pojavljuje (izlazi, rađa) iz njega. "..... enzelnahu...." el-hau (ono "hu" na kraju) je ciljanje o Kur'anu (ciljanje na Kur'an, tj. ono "hu: njega" odnosti se na Kur'an). "Zaista Mi smo spustili njega....." (to je izašlo) izlaženjem (izvjesne) množine (tj. Misao, smisao te rečenice je izražen, izrečen u množini), a (njegov - Kur'anov) spuštač je On - (Jedini) Allah, uzvišen je. A Arapi pojačavaju čin (radnju izvjesnoga) jednoga (tj. izvjesnoga pojedinca), pa učinu, učine (izražavaju) njega sa riječju (sa izrazom izvjesne) množine zato (da radnja, da čin) bude stalniji i čvršći (pojačaniji).

(Ovakva vrsta množine zove se na arapskom jeziku "džem'ut-ta'zimi": množina veličanja ili množina poštovanja, a latinski izraz: "pluralis majestatikus" - množina veličanstva.)

SURA LEM JEKUN

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA.

"..... munekkine....", je: "zailine" (prelazači, prestajači, razrješivači, oslobađači). "..... kajjimetun.", je: "el-kaimetu" (stajačica, uspravna, tj. ispravna). ".... dinul-kajjimeti (vjera ispravne)." (to) je (konstrukcija, sklop riječi u kojem) je dodao (pripisao, tj. stavio u genitivnu vezu riječ) "dinun" ka ženskom rodu (tj. ka pridjevu ženskoga roda).

(Neki kažu da se tu ispustila riječ ženskoga roda koja je trebala da bude između te dvije riječi, a to je riječ "el-milletu", pa bi sklop trebao da glasi ovako: dinul-milletil-kajjimeti - vjera vjeroispovjesti ispravne.)

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Beššara, pričao nam je Gunder, pričao nam je Šubete rekao je: čuo sam Katadeta od Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, Ubejju:

"Zaista Allah je zapovjedio meni da čitam na tebe (tj. tebi suru) "Lem jekunil-lezine keferu....."." Rekao je: "I imenovao je (zar baš) mene?" Rekao je: "Da." Pa je zaplakao.

PRIČAO NAM JE Hassan, sin Hassana, pričao nam je Hemmam od Katadeta, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, Ubejju:

"Zaista Allah je zapovjedio meni da čitam na tebe Kur'an." Rekao je Ubejj: "Zar je Allah imenovao mene tebi?" Rekao je: "Allah je imenovao tebe." Pa je počeo Ubejj (da) plače. Rekao je Katadete: Pa sam se obavijestio (tj. obaviješten sam) da je on čitao na njega (suru) "Lem jekunil-lezine keferu min ehlil-kitabi......".

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Ebu Davuda, Ebu Džafer Munadija, pričao nam je Revh, pričao nam je Seid, sin Ebu Arubeta, od Katadeta, od Enesa, sina Malika da je vjerovijesnik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao Ubejju, sinu Ka'ba:

"Zaista Allah je zapovjedio meni da dadnem čitati tebi Kur'an." Rekao je: "Zar (Da li) je Allah imenovao mene tebi?" Rekao je: "Da." Rekao je: "I već sam se spomenuo (već sam spomenut) kod Gospodara svjetova?" Rekao je: "Da." Pa su potekle (suzama, tj. zasuzile su, potekle su suze iz) njegova dva oka.

IZA ZULZILETIL-ERDU ZILZALEHA

Njegov govor: "Pa ko uradi težinu (mjeru jednoga) truna (kakvoga god) dobra, vidjeće ga.".

Govori se (da je) "evha leha, evha ilejha", i "veha leha" i "veha ilejha" (da je to) jedno (tj. da svi ti izrazi imaju jedno isto značenje: objavio je njoj, k njoj, tj. zapovjedio joj je govorom, riječima Svojim).

PRIČAO NAM JE Ismail, sin Abdullaha, pričao nam je Malik od Zejda, sina Eslema, od Ebu Saliha Semmana, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Konji su za tri (vrste ljudi). Za (jednoga) čovjeka su nagrada, a za (jednoga, nekoga) čovjeka su zastor (pokriće za njegove svakodnevne potrebe, poslove), a na (jednoga) čovjeka su teret (tj. grijeh). Pa što se tiče (onoga) koji je (taj što su) njemu nagrada, pa (to) je čovjek (koji) je svezao njih (konje) u putu Allaha (za Allahov put, na Božijem putu), pa je produljio njima u (na) livadi ili vrtu (uže, tj. pa je svezao na dugo uže da mu mogu na dalji razmak pasti od kolca ili klina za koji su svezani). Pa što su (god ti konji) pogodili (opasli, popasli) u tom svome užetu (u tom krugu, na tom mjestu) u (toj) livadi i vrtu, biće (to) njemu lijepa djela (sve će mu se to ubrojiti u dobra djela). I da zaista oni presječu svoje uže (Pa i kad se otrgnu, kad presjeku užad), pa (zatim da) trče (tj. izađu na neku) uzvišicu ili dvije uzvišice, biće njihovi tragovi i njihove izmetine-izmet (upisane i nagrađene kao) lijepa djela njemu. I da zaista oni prođu pokraj (neke) rijeke, pa se napiju od nje, a nije htio (on) da napoji s njom (njih), biće (i) to lijepa djela njemu (i to će mu se ubrojati, upisati u dobra djela). Pa oni (Pa ti konji) su za toga čovjeka (tj. tome čovjeku) nagrada. A (onaj) čovjek (koji) je svezao njih imućnošću i čednošću (tj. da bude imućan tako da može sam svoje poslove na konjima svojim raditi, i da bude čedan, a to će reći da se ne mora drugima moliti i od njih prositi i tražiti da mu oni svojim konjima posao besplatno urade), i nije zaboravio pravo Allaha (tj. svoju dužnost prema Allahu) u njihovim vratovima, a niti njihovim leđima, pa oni su za njega (njemu jedan) zastor (tj. pokriće njegovih potreba). A (onaj) čovjek koji je svezao (čuvao, drži) njih ponosom (tj. iz ponosa), i licemjerstvom i neprijateljstvom (tj. i iz licemjerstva i iz neprijateljstva i suprostavljanja svojoj braći muslimanima), pa oni (konji) su na toga (jedan) teret (tj. grijeh)."

Pa se upitao (upitan je) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, o (pitomim, domaćim) magarcima. Rekao je: "Nije spustio Allah na mene (tj. meni) o njima (ništa drugo) osim ovoga ajeta jedinstvenoga (ili: iznimnoga) sakupljajućega (tj. sveobuhvatnoga, općenitoga):

"Pa ko uradi težinu truna (od nekoga) dobra, vidjeće ga. A ko uradi težinu truna (nekoga) zla, vidjeće ga.".

GLAVA:

"A ko uradi težinu truna (od nekoga) zla, vidjeće ga.".

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Sulejmana, rekao je: pričao mi je Ibnu Vehb, izvijestio me je Malik od Zejda, sina Eslema, od Ebu Saliha Semmana, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega:

Pitao se je (Upitan je) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, o (pitomim) magarcima, pa je rekao:

"Nije se spustilo na mene o njima (ni jedna) stvar (ništa drugo) osim ovoga ajeta sakupljajućega (sveobuhvatnoga), jedinstvenoga (iznimnoga):

"Pa ko uradi težinu truna (od nekoga) dobra, vidjeće ga. A ko uradi težinu truna (od kakvoga) zla, vidjeće ga.".

VEL-'ADIJATI

A rekao je Mudžahid: "El-kenudu" je: "el-kefuru" (veliki nezahvalnik). Govori se: "Fe eserne bihi nak'an.", je: "refa'ne bihi gubaren" (Pa su podignule u njemu - u jutru konjice, konji - prah). ".... li hubbil-hajri....", je: "min edžli hubbil-hajri" (zbog volidbe-volitbe dobra, zbog ljubavi prema izvjesnom dobru). ".... le šedidun.", je: "le behilun" (zaista škrt, tvrdica). A govori se za škrticu (tj. naziva se škrt čovjek imenom) "šedidun". ".... hussile....", je: "mujjize" (razlikovaće se, doslovno: razlikovao se je - a u stvari to znači razjasniće se, pobliže će se označiti ono što je u prsima).

SURA EL-KARIATA (SURA EL-KARIATU)

".... kel-ferašil-mebsusi (kao leptirovi prosuti, raštrkani).", je: kao gomila (ili: kao šuštanje onih koji su tek dobili krila za letenje između) skakavaca, jaše (jašući) neki (dio) njega (toga velikoga mnoštva) neke (tj. jedni preko drugih jašu idući na razne strane niko ni s kim), tako će (i izvjesni) ljudi kolati neki (od) njih u neke (između nekih, tj. hodaće jedni između drugih bez nekoga reda i cilja). ".... kao (izvjesna) vuna....", je: kao boje (vrste izvjesne) vune. A čitao je Abdullah (Mesudov): ".... kes-sufi....".

(I izraz "kes-sufi" znači takođe: kao vuna, samo umjesto riječi "'ihnun" on je čitao i izgovarao izraz "sufun".)

SURA ELHAKUM

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA.

A rekao je Ibnu Abas: "..... et-tekasuru (međusobno umnožavanje).", je: od (svojih) imanja i (svoje) djece.

(To jest: Vaše međusobno natjecanje u umnožavanju svojih imanja i djece, a ne nečega drugoga, spriječilo i zauzelo vas je toliko da malo, ili vrlo malo imate dobrih djela kojima iskazujete pokoravanje Uzvišenome Allahu, ili čak ih i nemate nikako.)

SURA VEL-'ASRI

A rekao je Jahja: Vrijeme je (to što) se je zaklinjao s njim.

(To jest: Riječ "el-'asru" ima više značenja: cijeđenje soka, vrijeme i td., pa od tih mnogih značenja što ih ima ova riječ, ovdje u ovoj suri se misli na značenje koje ima pojam vrijeme, i vrijeme je to s čime se ovdje sa tim izrazom zaklinje Uzvišeni Allah.)

SURA VEJLUN LIKULLI (LI KULLI) HUMEZETIN

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA.

"El-hutametu" je ime Vatre kao (što su takođe imena vatre pakla i izrazi) Sekaru i Leza.

E LEM TERE

Rekao je Mudžahid: "E lem tere (Zar nisi vidio).....", je: "e lem ta'lem" (Zar nisi znao, ili: zar ne znaš). Rekao je Mudžahid: ".... ebabile.", je: "mutetabiaten mudžtemiaten" (koje slijede međusobno jedna drugu, sakupljene, tj. udružene). A rekao je Ibnu Abas: ".... min sidždžilin (od suhoga, tj. stvrdnutoga blata)." - ona (tj. ta riječ) je (poarapljena perzijska riječ koja je skovana od perzijskih riječi) "senki" i "kil".

("Senki" - u stvari "seng" - znači kamen, a "gil" znači ilovača, pa senki kil - sengi gil - onda znači kamen ilovače, kamen od ilovače, a to će reći: skamenjena ilovača, zemlja.).

LI ILAFI KUREJŠIN

A rekao je Mudžahid: "Li ilafi (Zbog obiknjavanja, tj. Zbog činjenja trajnim)....", je: Obikli su (oni) to, pa nije teško na njih (tj. njima putovanje) u zimi i ljetu. ".... i osigurao (obezbijedio) ih je....", od svakoga njihovoga neprijatelja u njihovom zabranjenom (tj. svetome) tlu.

E RE'EJTE

A rekao je Ibnu Ujejnete: "Li ilafi....", je: "li ni'meti ala Kurejšin" (Zbog Moje blagodati na Kurejševiće).

(Ovo pripada prethodnoj suri, ali ovako stoji u originalnom tekstu nekih primjeraka Buharije uz ovu suru.)

A rekao je Mudžahid: "..... jedu'u...." je: "jedfe'u an hakkihi" (odbija, tj. tjera od njegovoga prava). Govori se (da je "jedu'u") od "dea'tu". ("Dea'tu": odbio sam, otjerao sam grubo.) ".... jude'une....", je:

"judfe'une" (odbijaju se, tjeraju se). ".... sahune.", je: "lahune" (zabavljači, tj. zabavljaju se i tako ih prolazi molitva). A "el-maunu" je dobro (djelo), svaki (dio, ili vrsta od) njega. A rekao je neki (od) Arapa: "El-maunu" je "el-mau" (voda). A rekao je Ikrimete: Najviši (dio) nje (te dobrote, dobroga djela) je uzakonjeni zekat (milostinja), a najniži (dio) nje je pozajmljenje (na upotrebu i poslugu izvjesne) robe (kao pozajmljenje na upotrebu čanka, zdjele, kove, sita, rešeta, igle i slično).

SURA INNA EATAJNAKEL-KEVSERE

A rekao je Ibnu Abas: ".... šanieke....", je: "aduvveke" (tvoj neprijatelj).

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Šejban, pričao nam je Katadete od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Pošto se je popelo sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, ka nebu, rekao je:

"Došao sam na (jednu) rijeku, njezine dvije strane (obale) su kupole (izvjesnoga) bisera (koji je bio) prošupljen (probušen). Pa sam rekao: "Šta je ovo, o Džibrile?" Rekao je: "Ovo je El-Kevser (El-Kevseru)."

PRIČAO NAM JE Halid, sin Jezida, Kahilija, pričao nam je Israil od Ebu Ishaka, od Ebu Ubejdeta, od Aiše, rekao je (Ebu Ubejdete):

Pitao sam nju (Aišu) o Njegovom govoru, uzvišen je:

"Inna eatajnakel-kevsere (Zaista Mi smo darovali tebi El-Kevser).", rekao je (da je ona rekla):

"Rijeka (jedna to je što) se je darovala ona vašem Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (a) njezine dvije obale su (takve da) na njoj (svakoj je neki) šupalj biser, (a) posude njezine su kao broj (tih) zvijezda." Predao je njega (ovaj hadis) Zekerija i Ebul-Ahvas i Mutarrif od Ebu Ishaka.

PRIČAO NAM JE Jakub, sin Ibrahima, pričao nam je Hušejm, pričao nam je Ebu Bišr od Seida, sina Džubejra, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je rekao o "el-kevseru":

On (tj. To) je dobro koje je (što) je dao (darovao) njega Allah njemu. Rekao je Ebu Bišr: Rekao sam Seidu, sinu Džubejra:

"Pa zaista (izvjesni) ljudi tvrde da je on (tj. da je to jedna) rijeka u raju." Pa je rekao Seid: "Rijeka (ta) koja je u raju je od dobra koje (je to što) je dao njega Allah njemu."

("I ta rijeka spada u veliko i mnogo dobro koje mu je darovao Allah.".)

SURA KUL JA EJJUHEL-KAFIRUNE

Govori se: "Za vas (tj. Vama) je vaša vjera.....", je: (vama vaše) bezvjerstvo. ".... a za mene (tj. a meni) je moja vjera.", je: (a meni moja vjera) Islam. A nije rekao "dini" (sa dugim "i" na kraju) jer (je slučaj) da su ajeti (ove sure svi takvi da se završavaju) sa "n" (sa slovom "n"), pa se je ukinulo (slovo) "j" (od dugoga "i" u din), kao što je rekao (na takav isti način riječi u suri Eš-šuarau) "jehdini" i "ješfini" (sa kratkim slovom "i" na kraju). A rekao je (drugi) osim (mimo) njega: "Neću obožavati (ili: Ne obožavam ono) što (vi) obožavate.", je: sada (ne obožavam) i neću se odazvati vama u (budućem vremenu) što je ostalo od moga života. "A niti ste vi obožavaoci (onoga) što (ja) obožavam." - a (to) su oni koji su (takvi da) je rekao (za njih, tj. o njima Uzvišeni Allah ovo):

".... i zaista povećaće svakao mnogome od njih (ono) što se je spustilo k tebi od tvoga Gospodara (to će mu povećati jednu) obijest i bezvjerstvo....".

SURA IZA DŽA'E NASRULLAHI

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA.

PRIČAO NAM JE Hasen, sin Rebi'a, pričao nam je Ebul-Ahvas od Aameša, od Ebu Duha-a, od Mesruka, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Nije klanjao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (nijednu) molitvu (klanjanje) poslije (slučaja) da je sišla na njega (tj. njemu sura) "Iza džae nasrullahi vel-fethu." (pa da je postupio drukčije) osim (tako da) govori u njoj (u molitvi):

"Subhaneke Rabbena ve bi hamdikel-lahummagfirli (Slava Ti, naš Gospodaru, i sa hvalom Tebi, moj Bože, oprosti mi!)."

PRIČAO NAM JE Usman, sin Ebu Šejbeta, pričao nam je Džerir od Mansura, od Ebu Duha-a, od Mesruka, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) umnožava da govori u svome naklonjanju (ruku'-u) i svome ničičenju (u svome padanju ničice-sedždi u molitvi):

"Subhanekel-lahumme Rabbena ve bi hamdikel-lahummagfir li (Slava Tebi, moj Bože, naš Gospodaru, i sa hvalom Tebi, moj Bože, oprosti mi!)." Tumači (sebi) Kur'an (tj. To je govorio, učio, izgovarao u molitvi radeći tako ono što mu je zapovjeđeno u Kur'anu u ovoj suri:

"Fe sebbih bi hamdi Rabbike vestagfirhu.....": Pa slavi sa hvalom tvoga Gospoda, i traži oprost (od) Njega....).

GLAVA:

"I vidio si (tj. I vidiš izvjesne) ljude (da) ulaze u vjeru Allaha skupinama (u grupama).".

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Ebu Šejbeta, pričao nam je Abdurahman od Sufjana, od Habiba, sina Ebu Sabita, od Seida, sina

Džubejra, od Ibnu Abasa da je Umer, bio zadovoljan Allah od njega, pitao njih o Njegovom govoru, uzvišen je:

"Kada je došla pomoć Allaha i (izvjesna) pobjeda.". Rekli su: Pobjeda (tj. Osvajanje izvjesnih) gradova i zamkova (tvrđava). Rekao je: "Šta govoriš, o Ibnu Abase (tj. Šta ti veliš, o sine Abbasov)?" Rekao je (tj. Rekao sam): "Rok (tj. Vrijeme smrti), ili je (neki) primjer (što) se je udario (tj. naveo i napomenuo) Muhamedu, pomilovao ga Allah i spasio, oglasila se je mrtvom njemu njegova osoba (tj. sa ovom surom se je njemu izvijestilo i navijestilo da će njegova osoba brzo umrijeti - da će ubrzo, uskoro umrijeti).

Njegov govor: "Pa slavi sa hvalom tvoga (svoga) Gospodara, i traži oprost (od) Njega, zaista On je bio (tj. On je) veliki primalac pokajanja.".

Veliki vraćalac (povratnik) na (Svoje) robove (tj. Veliki primalac pokajanja od Svojih robova, slugi-sluga). A "et-tevvabu" od ljudi je pokajnik od grijeha (svoga, tj. A kada se za čovjeka upotrijebi izraz "tevvabun", onda taj izraz znači čovjeka koji se kaje za svoj izvjesni grijeh).

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Ebu Avanete od Ebu Bišara, od Seida, sina Džubejra, od Ibnu Abasa rekao je:

Bio je Umer (običaja da) uvodi mene (u sijelo, na sijelo) sa starcima Bedra. Pa kao da je neki (od) njih našao u svojoj duši (nezadovoljstvo s tim) pa je rekao:

"Zašto uvodiš ovoga sa nama (nama), a za (u) nas su sinovi slično njemu (tj. kao što je i on, pa njih ne uvodiš)?" Pa je rekao Umer: "Zaista on je odakle ste znali (odakle znate - pa vi znate odakle je on, čiji je on)." Pa je pozvao jednoga dana (tj. jednom prilikom), pa je uveo njega sa njima. Pa nije mi se pokazalo (tj. Pa nisam mislio, ne mislim) da je on pozvao mene tada (zbog nečega drugoga) osim zato (da nešto) pokaže njima. Rekao je:

"Šta govorite (tj. Šta mislite) o govoru Allaha, uzvišen je:

"Kada je došla (Kada dođe) pomoć Allaha i (izvjesna) pobjeda (izvjesno osvajanje).", (šta to znači)?" Pa je rekao neki (od) njih: "Zapovjedilo se nama (u toj suri da) hvalimo Allaha i (da) tražimo oprost (od) Njega kada smo se pomogli i (kada) se osvojilo na nas (tj. kada nam se dadne pomoć i pobjeda u ratovanju)." A neki (od) njih su šutjeli, pa nije rekao (nisu rekli ni jednu) stvar (ništa). Pa je rekao meni (pitao je mene):

"Da li kao to (tj. Da li tako ti) govoriš (misliš), o sine Abasa?" Pa sam rekao: "Ne." Rekao je: "Pa šta govoriš (veliš, tj. misliš)?" Rekao sam: "On je (tj. Ono je, To je) rok (vrijeme smrti) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (što) je objavio (dao na znanje) njemu (Uzvišeni Allah u ovoj suri). Rekao je: Kada dođe pomoć Allaha i (izvjesna) pobjeda, a (ili: i) to je znak tvoga roka (tj. znak blizine vremena tvoje smrti), pa slavi sa hvalom tvoga (svoga) Gospoda, i traži oprost (od) Njega, zaista On je bio (tj. On je) veliki primalac pokajanja." Pa je rekao Umer: "Ne znam od nje (od ove sure ništa drugo) osim (ono) što govoriš (misliš i ti)."

SURA TEBBET JEDA EBI LEHEBIN VE TEBBE

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA.

"Tebabun" je: "husranun" (šteta, propast, gubitak). "Tetbibun" je: "tedmirun" (uništenje, razrušenje).

PRIČAO NAM JE Jusuf, sin Musa-a, pričao nam je Ebu Usamete, pričao nam je Aameš, pričao nam je Amr, sin Murreta, od Seida, sina Džubejra, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Pošto je sišao (ajet):

"I opominji tvoju rodbinu (porodicu, tj. svoje saplemenike) najbliže.", i tvoju (svoju malobrojnu) skupinu (grupu) od njih iskrenih, izašao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, čak se uspeo (popeo na brežuljak zvani) Safa, pa je zagukao (tj. zavikao):

"O jutra li (žalosnoga, jadnoga)!" Pa su rekli: "Ko je ovo?" Pa su se sakupili k njemu. Pa je rekao: "Da li ste vidjeli (tj. Da li mislite) ako sam izvijestio (tj. ako izvijestim) vas da je (neprijateljska) konjica izašla iz podnožja (ovoga) brda, da li ste bili (tj. da li bi bili vi) moji potvrđivači (tj. da li bi mi vjerovali)?" Rekli su: "Nismo iskusili na tebi laži (tj. Nismo iskusili ni opazili od tebe nikakve laži dosad)." Rekao je: "Pa zaista ja sam opominjač za vas (tj. opominjač vama) pred (jednu) kaznu žestoku." Rekao je Ebu Leheb: "Propast tebi! Nisi (li) sakupio nas (ni radi čega drugoga) osim zbog ovoga?!" Zatim je ustao. Pa je sišla (sura):

"Propale dvije ruke Ebu Leheba i propao je on (ili: Propale dvije ruke Ebu Leheba, i propao on)! I već je propao." Evo kao ovo (tj. Ovako) je pročitao nju (ovu suru), ili ovaj ajet) Aameš tada.

(To jest sa ovim proširenjem ajeta, ili sure "ve kad tebbe: I već je propao.".)

Njegov govor: ".... i propao je. Nije dostatan bio od njega (tj. Nije dostatan njemu) njegov imetak i (ono) što je stekao (nije mu to dostatno da odbije i spriječi Božiju kaznu da ga ne zadesi, a to će reći: Ne koristi mu ništa njegovo imanje i ono što je stekao).".

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Selama, izvijestio nas je Ebu Muavijete, pričao nam je Aameš od Amra, sina Murreta, od Seida, sina Džubejra, od Ibnu Abasa da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, izašao ka Batha-u (ka mekanskoj dolini), pa se uspeo (popeo) ka (izvjesnom) brdu (brijegu), pa je dozivao:

"O jutra li (žalosnoga jer se je pojavio neprijatelj)!" Pa su se sakupili k njemu Kurejševići. Pa je rekao: "Da li ste vidjeli (tj. Da li

mislite) ako sam pričao (ako pričam) vama da je (vaš) neprijatelj dolazač jutrom vama ili dolazač večerom (noću) vama (tj. ako vam pričam da će vam doći neprijatelj jutrom ili večerom-naveče) da li ste bili (da li bi bili takvi da) potvrdite mene (tj. da vjerujete meni)?" Rekli su: "Da." Rekao je: "Pa zaista ja sam opominjač za vas pred kaznu žestoku." Pa je rekao Ebu Leheb: "Zar si za ovo (zbog ovoga) sakupio nas?" Propast tebi!" Pa je spustio Allah, moćan je i veličajan je:

"Propale dvije ruke Ebu Leheba....", (i dalje) ka njezinome kraju (tj. do kraja ove sure).

Njegov govor: "Unići će (u) vatru posjednicu plamena (ili: Pržiće se u vatri posjednici plamena, tj. u plamenoj vatri).".

PRIČAO NAM JE Umer, sin Hafsa, pričao nam je moj otac, pričao nam je Aameš, pričao mi je Amr, sin Murreta, od Seida, sina Džubejra, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice: Rekao je Ebu Leheb:

"Propast tebi! Zar si za ovo skupio nas?" Pa je sišla (sura):

"Propale dvije ruke Ebu Leheba.....". "A (ili: I) njegova žena (koju se kudi i kori kao) veliku nosačicu (trnovitih) drva.".

A rekao je Mudžahid: ".... veliku nosačicu (izvjesnih, tj. trnovitih) drva.", je: Ide (ona) sa (zlonamjernim) prenošenjem riječi (koje mogu izazvati svađu i mržnju, te dovesti do neprijateljstva). "U njezinom (tj. Na njezinom) vratu je uže od biljnih vlakana (tj. od takozvanoga lika).". Govori se: Od biljnih vlakana (je): (od) lika (drveta zvanoga) mukla.

(A "El-mukl" je podvrsta palmi, ili drvo slično palmi. A veli se da je "el-muklu" plod jedne vrste palme, ili plod drveta sličnoga palmi.)

I ona (ta svezica, to uže) je (izvjesni) lanac (od željeza) koji je u Vatri (prigotovljen, pripravljen za Ebu Lehebovu tu ženu).

SURA KUL HUVALLAHU EHADUN (KUL HUVELLAHU)

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA.

Govori se: Neće se izgovarati (tj. Ne izgovara se sa) nunacijom (sa tenvinom na kraju) "ehadun" (pri izgovoru sa slijedećom riječi).

(To jest: Ako ne stanemo na toj riječi koja se nalazi na kraju ajeta, onda ćemo je izgovoriti bez tenvina, pa bi trebalo u tom slučaju čitati ovako: "Kul Huvallahu ehadullahussamed." Međutim, dobro je da se čita ovako: "Kul Huvallahu ehadunillahussamed.".)

To jest "vahidun" (a to će reći "ehadun" je isto što i "vahidun: jedan").

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, pričao nam je Šuajb, pričao nam je Ebu Zinad od Aaredža, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je: rekao je Allah, uzvišen je:

"Smatra lažnim (tj. Ne vjeruje) Mene sin Adema (tj. čovjek), a nije bilo za njega to (nije bilo njemu to). I grdio je (grdi) Mene, a nije bilo za njega to. Pa što se tiče njegovoga smatranja lažnim (tj. njegovoga nevjerovanja) Mene, pa (to je) njegov govor: neće povratiti mene kao što je počeo (tj. kao što je prvi puta stvorio) mene (Bog Veličajni), i nije prvo (njegovo) stvaranje lakše na Mene (tj. Meni) od njegovoga povraćanja. A što se tiče njegove grdnje Mene, pa (to je) njegov govor: uzeo je (sebi) Allah dijete. A Ja sam Jedan (Jedini), kome se upravlja (svak i sve, tj. kome se obraća i na koga se oslanja svak-svako), nisam rodio i nisam se rodio (nisam se dao ni od koga roditi), i nije bio Meni ravan (jednak, sličan ni) jedan (tj. niko)."

Njegov govor: "Allah je (onaj) kome se upravlja (obraća, na koga se oslanja).".

A Arapi imenuju (tj. nazivaju) svoje časnike (uglednike, tj. prvake sa izrazom) "essamed". Rekao je Ebu Vail: On (Es-samed) je (izvjesni) gospodin koji je (takav da) se je uzdiglo do kraja (tj. do vrhunca) njegovo gospodstvo (njegova slava).

PRIČAO NAM JE Ishak, sin Mansura, pričao nam je Abdurrezzak, izvijestio nas je Mamer od Hemmama, od Ebu Hurejreta, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Smatra lažnim Mene sin Adema (čovjek - doslovno: Smatrao je lažnim Mene čovjek), a nije bilo za njega to. I grdio je Mene, a nije bilo za njega to. Što se tiče njegovoga smatranja lažnim Mene (pa to se sastoji u tom) da govori (da) zaista Ja neću povratiti njega kao što sam počeo (tj. kao što sam prvi puta stvorio) njega. A što se tiče njegove grdnje Mene (pa to se sastoji u tom) da govori: uzeo je (sebi) Allah dijete. A Ja sam (onaj) kome se upućuje (obraća u nevolji svako i) koji nije rodio i nisam se dao roditi, i nije bio Meni ravan (sličan ni) jedan (tj. niko).

"Nije rodio i nije se dao roditi (tj. i nije rođen). I nije bio Njemu ravan (sličan ni) jedan (niko).". ".... kufuven....", i "kefien" i "kifaen" je jedno (tj. sva tri ta izraza i riječi imaju jednako, isto zančenje: ravan, jednak, sličan).

SURA KUL EUZU BI RABBIL-FELEKI

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA.

A rekao je Mudžahid: "El-feleku" je: "es-subhu" ("as-subhu": jutro). A "gasikun" je noć kada je unišlo (tj. nastupilo) zalaženje Sunca (na onome mjestu gdje zalazi). Govori se: Jasniji je od rastavljanja i cijepanja jutra. "..... vekabe.", je: kada je unišao (mrak noći) u svaku stvar i smračio se je (tj. i kada je uhvatila tmina, pomrčina sve).

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Sufjan od Asima i Abdeta, od Zirra, sina Hubejša rekao je:

Pitao sam Ubejja, sina Kaba o (tim) dvjema koje daju utjecati se (tj. o dvjema surama zvanim "muavvizetani" ili "muavvizetejni" - a to su sure u kojima se zapovjeda da se traži utočišta i zaštite u, od Uzvišenoga Allaha od raznih vrsta zla, u stvari Uzvišeni Allah u njima

zapovjeda Muhamedu a.s. izričito, ali preko njega i ostalim muslimanima se to zapovjeda).

(Zirr je pitao Ubejja o ovim dvjema surama, o ove dvije sure da mu Ubejj objasni pravo stanje stvari u vezi ovih dviju sura, jer se je govorilo da je Abdullah sin Mes'uda r.a. rekao da ove dvije sure ne spadaju u Kur'an.)

Pa je rekao (Ubejj): Pitao sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (o ovim dvjema surama), pa je rekao: "Reklo se je meni, pa sam rekao."

(To jest: "Reklo se je meni: "Reci: Utječem se Gospodaru (izvjesnoga) jutra.". A to će reći: Reklo mi se je to jezikom Džibrila. Dao mi je to pročitati Džibril, pročitao, proučio mi je te dvije sure anđeo Džibril. A kad mu je to Džibril pročitao, onda to znači da su te dvije sure od Kur'ana, da i one spadaju u Kur'an.)

Pa mi govorimo (ovo veli dalje Ubejj r.a.) kao što je govorio (kao što je rekao) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio.

SURA KUL EUZU BI RABBIN-NASI

A spominje se od Ibnu Abasa: "El-vesvas" (Đavo, sotona koji udahnjuje u misli čovjeka zlo i nekorisno, dakle: zloudahnjivač, zloduh je takav da) kada se je rodilo (dijete), unazadi ga (taj) sotona (đavo, tj. pokupi ga, zgrabi ga - a veli se da to znači i: pomakne ga sa njegovoga mjesta, jer se veli da ga udari svojim prstom). Pa kada se je (kod novorođenčeta) spomenuo Allah, moćan je i veličajan je, otišao je (tj. ode, pobjegne đavo, sotona). A kada se nije spomenuo Allah, ustrajao (učvrstio) se je na njegovom srcu (tj. učvrsti se sotona na srcu novorođenčeta).

(Može i ovako da se prevede: Zloduh kada se je rodilo-novorođenče - ščepao je -ščepa- njega taj sotona. Pa ako se je spomenuo Allah, moćan je i veličajan je, otišao je, ode. A kada se nije spomenuo Allah, ustalio se je na njegovome srcu.)

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan, pričao nam je Abdete, sin Ebu Lubabeta, od Zirra, sina Hubejša. A pričao nam je Asim od Zirra rekao je:

Pitao sam Ubejja, sina Kaba, rekao sam: "O Ebu Munzira! Zaista tvoj brat (po vjeri) Ibnu Mes'ud govori tako i tako (to i to, tj. govori da ove dvije sure ne spadaju u Kur'an)." Pa je rekao Ubejj: Pitao sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao meni:

"Reklo se je meni, pa sam rekao (kao što se je reklo meni)." Rekao je (Ubejj): "Pa mi govorimo kao što je rekao (govorio) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio."

(Što je god rečeno za hadis u prethodnoj suri, to vrijedi i za ovaj hadis koji je samo drugi oblik, druga varijanta prethodnoga hadisa.)

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA.

KNJIGA VRLINA KUR'ANA

GLAVA:

Kako je (bilo) silaženje (Allahove) objave i prvo što je sišlo.

Rekao je Ibnu Abbas: "El-muhejminu", je: "el-eminu" (pouzdan, povjerljiv - a ova riječ ima još i drugih značenja). Kur'an je povjerljiv (povjerljivi čuvar) na svaku (tj. za svaku) knjigu prije njega (tj. prije sebe - a to će reći da Kur'an čuva vjerno sve ono što je objavljeno u prethodnim Božijim knjigama i odbija svaka izvrtanja i skretanja od originala Božijih knjiga do kojih je došlo iskrivljivanjem originala tih Božijih knjiga).

PRIČAO NAM JE Ubejdulah, sin Musa-a, od Šejbana, od Jahja-a, od Ebu Selemeta rekao je: izvijestila je mene Aiša i Ibnu Abas, rekli su njih dvoje:

Ostao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, u Meki deset godina spušta (spuštajući) se na njega (tj. njemu) Kur'an, a (i) u Medini deset."

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Mutemir: čuo sam svoga oca (Sulejmana da priča) od Ebu Usmana rekao je:

Obavijestio sam se (tj. Obaviješten sam) da je Džibril došao Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, a kod njega (kod Muhameda a.s.) je (njegova žena) Umu Selemeta, pa je počeo (da) priča (sa njim). Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, Umu Selemi (Umu Selemeti):

"Ko je ovo?" Ili kao što je rekao (tj. Ili nešto slično joj je rekao). Rekla je (ona): "Ovo je (To je) Dihjete."

(Dihjete je ime jednoga druga Muhamedovoga a.s. u čijem obliku se je pojavljivao melek - anđeo Džebrail - Džibril - koji je donosio Muhamedu a.s. objavu od Uzvišenoga Allaha.)

Pa pošto je ustao, rekla je: "Tako mi Allaha nisam mislila (računala) njega osim njega (tj. nisam smatrala onoga što je došao da je to iko drugi osim on - Dihjete), dok sam čula govor (prediku) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (u kojem on) izvještava vijest Džibrila (tj. vijest o Džibrilu). Ili kao što je rekao (o tome pripovjedač). Rekao je moj otac (Sulejman): Rekao sam Ebu Usmanu: "Od koga si čuo (ti) ovo?" Rekao je: "Od Usameta, sina Zejda."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, pričao nam je Lejs, pričao nam je Seid Makburija od svoga oca, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Nema od (Božijih) vjerovijesnika (ni jedan) vjerovijesnik (da je bio drukčiji) osim (takav da) se je njemu darovalo (dalo nešto) što (je takvo da) je njegov primjer (ili: da je njemu slično djelo dovoljno i dostatno bilo da) je vjerovalo na njemu (tj. zbog njega izvjesno) ljudstvo (izvjesni ljudi). A bilo je (djelo) koje se je meni dalo samo

objava (što) je objavio nju Allah k meni. Pa nadam se da budem najmnogobrojniji (od) njih sljedbenikom (tj. da ću imati najviše sljedbenika na) sudnjem danu.

PRIČAO NAM JE Amr, sin Muhameda, pričao nam je Jakub, sin Ibrahima, pričao nam je moj otac od Saliha, sina Kejsana, od Ibnu Šihaba rekao je: izvijestio me je Enes, sin Malika, bio zadovoljan Allah od njega, da je Allah, uzvisio se je (Uzvišeni Allah), slijedio (tj. nizao, produžavao neprekidno) na Svoga poslanika, pomilovao ga Allah i spasio, (Svoju) objavu prije njegove smrti, čak je usmrtio njega najmnogobrojnija što (tj. kada) je bila (ta) objava. Zatim je preminuo poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, poslije.

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Sufjan od Esveda, sina Kajsa, rekao je: čuo sam Džunduba (da) govori:

Razbolio se je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa nije ustao (da klanja jednu) noć, ili dvije noći. Pa je došla njemu (jedna) žena pa je rekla:

"O Muhamede! Ne mislim (za) tvoga đavola (sotonu drukčije) osim (tako da) je već ostavio tebe." Pa je spustio Allah, moćan je i veličajan je:

"Tako mi ručanice (prepodnevnoga doba dana). Tako mi noći kada se je izjednačila (ili: kada se je smirila, smračila). Nije ostavio tebe tvoj Gospodar i nije (te za-)mrzio.".

GLAVA:

Sišao je Kur'an u (tj. na) jeziku Kurejševića i Arapa.

".... Kur'an arapski....". "U (Na) jeziku arapskome jasnome.".

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije. A izvijestio je mene Enes, sin Malika, rekao je:

Pa je zapovjedio Usman Zejdu, sinu Sabita, i Seidu, sinu Asa, i Abdullahu, sinu Zubejra, i Abdurahmanu, sinu Harisa sina Hišama, da prenesu (tj. da prepišu u više primjeraka) nju (sadržinu Kur'ana, sure i ajete Kur'ana) u (te) zbirke (mushafe, musafe), i rekao je njima:

"Kada ste se razišli (tj. Kada se raziđete, ne složite) vi i Zejd, sin Sabita, u arapskom jeziku (u arapštini) od arapskoga jezika Kur'ana, pa pišite nju (sadržinu, ajet, riječ) sa jezikom (tj. sa narječjem) Kurejševića, pa (tj. jer) zaista Kur'an se je spustio u (na) njihovom jeziku (narječju)." Pa su učinili (tako).

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Hemmam, pričao nam je Ata'. A rekao je Musedded: Pričao nam je Jahja, sin Seida, od Ibnu Džurejdža rekao je: izvijestio me je Ata' rekao je: izvijestio me je Safvan, sin Ja'la-a sina Umejjeta, da je Ja'la bio (običaja da) govori:

"Da je meni (da) vidim poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, kada se spušta na njega (Božija) objava!" Pa pošto je bio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, u Dži'ranetu (u mjestu Dži'rani), i na njemu je (ili: a nad njim je jedna) odjeća (koja) je već zasjenila (tj. napravila hlad) nad njim. I sa njim su (neki) ljudi od njegovih drugova kadli je došao (kadli dođe) njemu (jedan) čovjek zamazan (tj. namazan, namazao se je) sa mirisom pa je rekao:

"O poslaniče Allaha! Kako vidiš (tj. misliš) o čovjeku (koji) se je hodočasnički obukao u džubu (u dugi kaput, mantil sa rukavima) poslije što se je zamazao (tj. namazao) sa mirisom?" Pa je gledao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (jedan) čas. Pa je došla njemu (Božija) objava. Pa je dao znak (tj. Pa je pokazao) Umer ka Ja'lau, to jest:

"Dođi!" Pa je došao Ja'la, pa je uveo (tj. uvukao, provukao) svoju glavu (pod šator od odjeće da vidi kako izgleda Muhamed a.s. kada mu dolazi objava), pa kada li je on zacrvenjenoga (zacrveniloga svoga) lica, (i) hrče također (jedan) čas, zatim se dalo otići (tj. rastupilo i otklonilo se je to stanje hrčanja, hrkanja) od njega. Pa je rekao (nakon prestanka crvenila u licu i hrčanja):

"Gdje je (taj) koji pita mene o (svojoj) umri (malom hodočašću) maločas (malo prije)?" Pa se tražio (taj) čovjek, pa se došlo s njim (tj. pa je doveden) ka Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao (Muhamed a.s. njemu):

"Što se tiče (toga) mirisa koji je s tobom (na tebi), pa operi ga tri puta. A što se tiče džube (dugoga kaputa, mantila), pa skini je, zatim napravi (tj. čini) u svojoj umri kao što napraviš (kao što činiš ti) u svome hodočašću."

GLAVA

sakupljanja Kur'ana.

(To jest: GLAVA sakupljanja svih listova i predmeta na kojima je bio Kur'an ispisan na jedno mjesto i prepisivanje Kur'ana u jednu cjelinu, u jednu zbirku, u jedan jedinstven i povezan primjerak sa tih nepovezanih listova i predmeta na kojima je bio ispisan Kur'an.)

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, od Ibrahima, sina Sada, pričao nam je Ibnu Šihab od Ubejdeta, sina Sebbaka, da je Zejd, sin Sabita, bio zadovoljan Allah od njega, rekao:

Poslao je k meni Ebu Bekr (u vrijeme poslije) ubijanja stanovnika Jemame (tj. poslije rata, borbe protiv Musejlime Lažova u mjestu Jemami kada su i mnogi ashabi hafizi izginuli), pa kada li Umer, sin Hataba (sjedi) kod njega! Rekao je Ebu Bekr, bio zadovoljan Allah od njega:

"Zaista je Umer došao meni pa je rekao: "Zaista ubijanje (tj. ovo ginjenje) već je zažestilo se (pojačalo se na) dan Jemame za čitače Kur'ana (koji su znali Kur'an napamet). I zaista ja se plašim da se zažesti (to) ubijanje za (te) čitače u (tim) mjestima (daljnjih ratova), pa (da tako) ode mnogo od Kur'ana. I zaista ja vidim (smatram, mislim) da zapovjediš za sakupljanje Kur'ana." Rekao sam Umeru: "Kako (da) činiš (jednu) stvar (nešto što) nije činio njega (nju - tu stvar) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio." Rekao je Umer: "Ovo je tako mi Allaha dobro (da se učini)." Pa neprestano je Umer (bio uporan da)

odvraća (odgovara) meni (sve) dok je rasprostranio (otvorio) Allah moja prsa za to. I vidio sam u tome (dobro) koje je vidio (i) Umer. (Ili: I mislio sam o tome ono što je mislio i Umer.) Rekao je Zejd: Rekao je Ebu Bekr:

"Zaista ti si (jedan) čovjek mlad, pametan, ne sumnjičimo te (ne sumnjamo u tebe), a već si bio (takav da) pišeš (a već ti pisaše, a već si pisao Božiju) objavu za poslanika (poslaniku) Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa slijedi Kur'an (tj. u tančine ga ispitaj i istraži), pa sakupi njega (u jednu cjelinu, primjerak, zbirku)." Pa tako mi Allaha da su opteretili (zadužili, obavezali oni) mene prenošenjem (nekoga) brda od (tih) brda, ne bi bilo (to) teže na mene (meni) od (onoga) što je zapovjedio meni za njega od (dužnosti) sakupljanja Kur'ana. Rekao sam:

"Kako (da vi) činite (jednu) stvar (što) nije činio nju poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (dok je on bio živ)?" Rekao je: "Ono je (To je) tako mi Allaha dobro (da se to učini)." Pa je neprestano Ebu Bekr (bio uporan da) odvraća (to) meni (da mi to predlaže) dok je rasprostranio (otvorio) Allah moja prsa za (ono) koje je (to što je) rasprostranio (otvorio) za njega prsa Ebu Bekra i Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice (s njima). Pa sam slijedio Kur'an (tj. istraživao sam ga u tančine) skupljam (ga, tj. sakupljajući ja) njega iz (sa) grana (palme na kojima je ispisivan Kur'an), i (sa tankih kamenih) ploča (pločica) i prsa (izvjesnih) ljudi, čak sam našao kraj (tj. zadnji dio) sure Et-tevbe sa Ebu Huzejmetom Ensarijom, (i) nisam našao nje (tj. kraja te sure ni) sa jednim (drugim) osim njega (dakle: samo sam kod njega našao kraj ove sure):

"Zaista već je došao vama (jedan) poslanik od vaših osoba, častan (moćan, cijenjen), na njega je (na njega teško pada ono) što ste padali u teškoće (grijeha, tj. njemu je teško i mučno što činite grijehe)....", do završetka Beraeta (sure, tj. sure Et-tevbe - jer ova sura ima dva imena: Beraetu i Et-tevbetu).

Pa su bili (ti) listovi (ili: te stranice na kojima je Zejd ispisao cijeli Kur'an u jednu cjelovitu zbirku, knjigu) kod Ebu Bekra (sve do časa) dok je usmrtio njega Allah. Zatim su (bili - ti listovi) kod Umera (za

vrijeme) njegovoga života. Zatim su (ti listovi bili) kod Hafse, kćeri Umera, bio zadovoljan Allah od njega (s njim).

PRIČAO NAM JE Musa, pričao nam je Ibrahim, pričao nam je Ibnu Šihab da je Enes, sin Malika, pričao njemu da je Huzejfete, sin Jemana došao na Usmana (tj. došao Usmanu) - a bio je (Usman u tim danima u poslu da) priprema (pripremao je) za rat (borbu) stanovnike Sirije u (vezi) osvojenja Jermenije i Azerbejdžana (što je imalo da se učini zajedno) sa stanovnicima Iraka, pa je zaplašilo (zaprepastilo) Huzejfeta njihovo razilaženje (neslaganje) u čitanju (Kur'ana) - pa je rekao Huzejfe (Huzejfete) Usmanu:

"O zapovjedniče (tih) vjernika! Stigni ovu (Muhamedovu) sljedbu (da složiš) prije (nego nastane slučaj) da se raziđu u Knjizi (tj. prije nego se počnu protiviti i izražavati neslaganje muslimani u vezi Kur'ana) razilaženjem Židova i kršćana (tj. kao što su u prošlosti došli u razdor i neslaganje Židovi i kršćani u vezi Tevrata-Tore i Indžila-Evanđelja)." Pa je poslao Usman (poruku) ka Hafsi, to jest: Pošalji k nama s (tim) listovima (tj. Pošalji nam te listove što je na njima ispisan cio Kur'an da) prenesemo (da prepišemo) njih u (te) zbirke (u te višebrojne primjerke), zatim (ćemo da) vratimo njih k tebi. Pa je poslala s njima (tj. Poslala je njih - te listove) Hafsa k Usmanu. Pa je zapovjedio Zejdu, sinu Sabitu, i Abdullahu, sinu Zubejra, i Seidu, sinu Asa i Abdurahmanu, sinu Harisa sina Hišama, pa su (oni) prenijeli (prepisali) njih u (te) zbirke. I rekao je Usman (tim) trima osobama Kurejševićima (tj. Abdullahu, i Seidu i Abdurahmanu):

"Kada ste se razišli (Ako se ne slažete) vi i Zejd, sin Sabita u (jednoj, nekoj) stvari od Kur'ana, pa pišite nju sa jezikom (u jeziku) Kurejševića, pa (tj. jer) je sišao (Kur'an u većini) u (na) njihovom jeziku." Pa su (tako to i) činili. Te kada su prenijeli (prepisali te) listove u (te) zbirke (mushafe, musafe), vratio je Usman (te) listove) ka Hafsi. Pa je poslao ka svakom obzoru sa zbirkom (tj. poslao je na svaki kraj, u svaku pokrajinu po jedan primjerak cijeloga Kur'ana) od (onoga) što su prenijeli (napisali, prepisali, umnožili pisari). I zapovjedio je za (sve ono) što je osim (mimo) njega (osim toga primjerka) od Kur'ana u svakom (drugom) listu ili zbirci da se spali (dakle: svaki drugi primjerak osim ovih da se spali).

Rekao je Ibnu Šihab: A izvijestio me je Haridžete, sin Zejda sina Sabita, (da) je čuo Zejda, sina Sabita (da) je rekao:

Izgubio sam (jedan) ajet iz (sure) El-Ahzaba kada smo prenosili (tj. pisali tu) zbirku, već sam bio (u sjećanju da je bivao slučaj da) slušam (slušah) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) čita s njim (tj. čita njega - taj ajet). Pa smo tražili njega, pa smo našli njega sa Huzejmetom, sinom Sabita, Ensarijom (a to je ajet):

"Od (tih) vjernika su (neki) ljudi (takvi da) su istiniti bili (u onome) što su se obavezali Allahu na njega....". Pa smo priključili (dali priključiti) njega u njegovu suru u (toj) zbirci (u tom mushafu).

GLAVA

pisara Vjerovijesnika (Vjerovijesnikovoga), pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs od Junusa, od Ibnu Šihaba da je Ibnu Sebbak rekao: Zaista je Zejd, sin Sabita rekao:

Poslao je k meni (po mene) Ebu Bekr, bio zadovoljan Allah od njega, (i) rekao je: "Zaista ti bijaše pisao (ti si pisao, ti pisaše Božiju) objavu za poslanika (tj. poslaniku) Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa slijedi (tj. istraži cijeli) Kur'an." Pa sam slijedio (istraživao) dok sam našao kraj (zadnji dio) sure Et-Tevbe dva ajeta sa Ebu Huzejmetom Ensarijom, (a) nisam našao njih dva (ta dva ajeta ni) sa jednim (tj. ni kod koga drugoga) osim njega (a ta dva ajeta su):

"Le kad džaekum resulun min enfusikum azizun alejhi ma anittum (Zaista već je došao vama poslanik od vaših osoba, moćan (častan), na njega je što ste pali u teškoću (grijeha)).....", ka njezinom kraju (tj. do njezinoga, njenoga kraja - do kraja tih ajeta, te sure).

PRIČAO NAM JE Ubejdulah, sin Musa-a, od Israila, od Ebu Ishaka, od Bera-a rekao je:

Pošto je sišla (objava, ajet): "La jestevil-ka'idune minel-mu'minine vel-mudžahidune fi sebilil-lahi (Nisu jednaki sjedači od vjernika i borci u putu Allaha).....", rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zovni (Zovi, Pozovi) mi Zejda, i neka dođe sa (tom) pločom, i tintaricom i plećkom - i plećkom i tintaricom (tj. i neka donese ploču, tintaricu i plećku - a to će reći: i neka on donese pisaći pribor)." Zatim je rekao: "Piši (ovo):

"Nisu jednaki sjedači (tj. oni koji sjede kod kuća, a neće da idu u borbu)....", a iza leđa Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (je) Amr, sin Umu Mektume, slijepac (koji) je rekao (reče): "O poslaniče Allaha! Pa šta zapovjedaš meni? Pa (tj. Jer) zaista ja sam (jedan) čovjek slijepoga vida." Pa je sišla (objava, ajet na) mjesto nje (mjesto navedene ova druga):

"Nisu jednaki sjedači od vjernika u putu Allaha, osim posjednika štete (te, tj. sljepoće, oštećenja sposobnosti za borbu)....".

(U stvari ovdje ajet nije ispravno citiran, naveden, jer treba da stoji ovako: "La jestevil-ka'idune minel-mu'minine gajru ulid-dareri vel-mudžahidune fi sebilil-lahi....".)

GLAVA:

Spustio se je Kur'an na sedam harfova (načina čitanja, ili na sedam narječja i td., jer izraz "harfun" pl. "ahrufun" ima mnogo značenja).

PRIČAO NAM JE Seid, sin Ufejra, pričao mi je Lejs, pričao mi je Ukajl od Ibnu Šihaba, pričao mi je Ubejdulah, sin Abdullaha da je Ibnu Abas, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, pričao njemu da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Dao je čitati (tj. Pročitao, čitao je) meni Džibril (Kur'an) na harf (jedan, tj. na jedan način), pa sam odvraćao njemu. Pa sam neprestano tražio povećavanje njemu (tj. od njega) i povećava (i povećavaše) mi

(on dotle) dok je završio (tj. stigao, dopro) ka (tj. do) sedam harfova (na sedam harfova - na sedam načina, narječja da mogu čitati Kur'an)."

(Kažu da ovaj hadis Ibnu Abas nije direktno čuo od Muhameda a.s. nego od Ubejja, sina Kaba. Navedeno je da "harfun" pl. "ahrufun" ima mnogo raznih značenja. Evo nekih značenja: slovo, riječ, obala, strana. Od ovoga zadnjega značenja se i izvodi zna
čenje oblik, pa onda dalje i narječje.)

PRIČAO NAM JE Seid, sin Ufejra, pričao mi je Lejs, pričao mi je Ukajl od Ibnu Šihaba rekao je: pričao mi je Urvete, sin Zubejra da je Misver, sin Mahremeta, i Abdurahman, sin Abdulkarijja, (da su) njih dvojica pričala njemu da su njih dvojica čula (čuli) Umera, sina Hataba (da) govori:

Čuo sam Hišama, sina Hakima (da) čita suru Furkan u životu (za života) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa sam sebi slušao za njegovo čitanje (tj. pa sam ja osluhivao, ili: napregnuo sluh za njegovo čitanje - slušao sam kako čita, uči), pa kada li on čita na (neke) oblike (načine) mnoge (što) nije dao čitati (što nije čitao) meni njih poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio (dakle: učio je drukčije, drugačije nego što sam čuo od Muhameda a.s.). Pa sam skoro (blizu) bio (da) skočim (na) njega u (toj) molitvi (dok je nije ni završio, skončao). Pa sam se strpio dok je pozdravio (u znak završetka molitve, tj. dok je predao selam). Pa sam uzeo (zgrabio) njega (za odjeću na prsima) za njegov ogrtač pa sam rekao:

"Ko je dao čitati ovu suru koju sam čuo tebe (da sada) čitaš?" Rekao je: "Dao je čitati meni nju poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio." Pa sam rekao: "Slagao si, pa (jer) zaista poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, već je dao čitati (učio je) meni nju na (drugi oblik, način) osim (toga, onoga) što si čitao (ti sada)." Pa sam otišao (krenuo) s njim vodim (ga, tj. vodeći ja) njega ka poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa sam rekao:

"Zaista ja sam čuo ovoga (da) čita sa surom (tj. čita suru) Furkan na (neke) oblike (načine što) nisi dao čitati meni njih (koje ja nisam čuo od tebe)." Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Pusti ga. Čitaj, o Hišame!" Pa je čitao na njega (tj. čitao je njemu ono) čitanje koje sam čuo (od) njega (da) čita. Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Tako (doslovno: Kao to) se je spustila (ta sura na taj oblik, način)." Zatim je rekao: "Čitaj, o Umere!" Pa sam čitao (onim) čitanjem koje je dao čitati meni (koje je čitao, izrekao meni). Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Tako se je spustila (ova sura također). Zaista ovaj Kur'an se je spustio na sedam harfova (na sedam oblika, načina čitanja), pa čitajte (ono) što je lako od njega (tj. čitajte na onaj oblik i način koji vam je lak, koji nije težak za vas svakoga pojedinca da na taj način čita ili zapamti)."

GLAVA

slaganja Kur'ana.

(To jest: GLAVA sastavljanja ajeta u sure i sastavljanja i redanja sura u jednu cjelinu, zbirku u mushafu, musaf.)

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Musa-a, izvijestio nas je Hišam, sin Jusufa, da je Ibnu Džurejdž izvijestio njih: a izvijestio je mene Jusuf, sin Maheka rekao je:

Zaista ja sam kod Aiše, majke vjernika, bio zadovoljan Allah od nje, kadli je došao (kadli dođe) njoj (neki) Iračanin (čovjek iz Iraka) pa je rekao:

"Koji ćefini (Koje mrtvačke haljine) su najbolje?" Rekla je: "Teško tebi! A šta šteti tebi (da li su ovakvi ili onakvi ćefini, mrtvačke haljine)?!" Rekao je: "O majko vjernika! Pokaži mi tvoj mushaf (svoj

musaf)." Rekla je: "Zašto?" Rekao je: "Možda ja (da) složim (sebi) Kur'an na njemu (po njemu), pa (tj. jer) zaista ono čita se osim složenoga (nesložen)." Rekla je: "A šta šteti tebi koji (dio od) njega si čitao prije (pre)?! Sišla je prvo što je sišlo od njega samo (jedna) sura od (dijela Kur'ana zvanoga) mufessala (mnogo izrastavljanoga), u njoj (u toj suri) je spominjanje raja i Vatre. Te kada su se vratili (tj. obratili od idolopoklonstva ti) ljudi ka Islamu, sišao je dozvoljeni i zabranjeni (dio, tj. sišle su sure u kojima se govori o onome šta je dozvoljeno i šta je zabranjeno muslimanima). A da je sišla (kao) prva stvar: "Ne pijte (to) vino!", zaista bi rekli: "Nećemo ostaviti (to) vino nikada!" I da je sišlo: "Ne bludničite!", zaista bi rekli: "Nećemo ostaviti (taj) blud nikada!" Zaista već je u Meki na Muhameda (Muhamedu objavljeno), pomilovao ga Allah i spasio, a ja sam zaista djevojka, igram se:

"Nego Čas je njihovo obećanje (obećano vrijeme), a Čas je nesrećniji i gorčiji (od svega).". (A taj ajet je u suri zvanoj El-Kamer.) A nije sišla sura El-Bekare i En-Nisa (nikako drukčije) osim, a ja sam kod njega (kod Muhameda a.s. kao njegova žena - a u ovim dvjema surama govori se o mnogim propisima u kojima se zapovjeda i zabranjuje)."

Rekao je: Pa je izvadila njemu (svoj) mushaf, pa je diktirala na njega (tj. njemu) ajete (izvjesne) sure.

(Veli se da je povod ovome slučaju bio to što Ibnu Mes'ud nije htio da odustane od svoga čitanja i nije htio ni dao uništiti svoga mushafa koji je bio drukčije složen nego mushaf koji je poslao halifa Usman u Kufu. Zbog toga je ovaj Iračanin, koji je čitao prema čitanju Ibnu Mes'uda, došao da sravni svoj mushaf prema mushafu Aiše r.a..)

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Šubete od Ebu Ishaka rekao je: čuo sam Abdurahmana, sina Jezida, rekao je: čuo sam Ibnu Mes'uda (da) govori o (surama) Benu Israilu (Subhanellezi esra bi abdihi), i Kehfu, i Merjemu, i Taha-u i Enbijau:

Zaista one su od najizvrsnijih najprvih (prvih po vremenu objavljivanja, ili prve su poučavane i naučavane napamet), i one su od moga rođenoga imanja (od starine moje, tj. one su od davnašnjega moga

imanja - a to će reći da su i ove sure vrlo rano objavljene - jer je "tiladun" imovina u živoj stoci, marvi koja se je kod nekoga isplodila i narodila još od staroga vremena, a nije kupljena od nekoga drugoga u skorije vrijeme).

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, pričao nam je Šubete, obavijestio nas je Ebu Ishak, čuo je Bera-a, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Poučio sam se (tj. Naučio sam napamet suru) "Sebbihisme Rabbike....", prije (nego) da dođe (tj. prije nego što je doselio u Medinu) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio.

(Hoće s time da se rekne da je i ta sura vrlo rano bila objavljena, ali se i ona nalazi pri kraju mushafa, te se, prema tome, nije slagao Kur'an hronološki, po redu objavljivanja.)

PRIČAO NAM JE Abdan od Ebu Hamzeta, od Aameša, od Šekika rekao je: rekao je Abdullah (Mesudov):

Već sam znao slične (te) sure koje je bio (običaja) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (da) čita njih po dvije u (na) svakom naklonu (rekatu u klanjanju). Pa je ustao Abdullah (iz, sa toga sijela i otišao je u svoj stan) i unišao je sa njim Alkamete. I izašao je Alkamete (poslije kraćega vremena), pa smo pitali njega, pa je rekao:

"Dvadeset sura od početka el-mufessala (dijela Kur'ana koji je mnogo izrastavljan jer su u tom dijelu već kraće sure - u tom dijelu dvadeset sura) je na slaganju (tj. prema slaganju i rasporedu) Ibnu Mes'uda, njihov kraj su el-havamim (tj. zadnji dio tih dvadeset sura su sure koje počinju sa riječima, izrazima, slovima Ha Mim)."

GLAVA:

Bio je (običaja) Džibril (da) izlaže (pokazuje) Kur'an na Vjerovijesnika (Vjerovijesniku), pomilovao ga Allah i spasio.

(To neki komentatori tumače da je Džibril tražio od Muhameda a.s. da mu izloži i pokaže Kur'an, tj. da mu čita, pročita napamet, da mu

recituje Kur'an - a to će reći da je Džibril preslišavao, preslušavao Muhameda a.s. Kur'an.)

A rekao je Mesruk od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, od Fatime - na nju pozdrav (ili: mir joj)! -: Tajnim načinom je rekao k meni Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, da Džibril se suprotstavlja meni sa Kur'anom (tj. izlažemo jedan drugome Kur'an) svake godine (po jednom), i zaista on se je suprotstavljao meni (one) godine dva puta (dvaput), i ne mislim ga (ovaj slučaj drukčije) osim (tako da) je prisustvovao (tj. da je došao) moj rok (tj. moja smrt).

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Kazeata, pričao nam je Ibrahim, sin Sada, od Zuhrije, od Ubejdulaha, sina Abdullaha, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, najdarežljiviji (od svih) ljudi sa (tim) dobrom. A najdarežljivije što biva je (A najdarežljiviji je bio) u mjesecu ramazanu, jer (je bio slučaj) da Džibril sretaše njega u svakoj noći u mjesecu ramazanu dok se zguli (tj. dok prođe ramazan), izlaže (izlažući) na njega (njemu) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, Kur'an. Pa kada je (kada bi) sreo njega Džibril, bio je (bio bi) darežljiviji sa dobrom od poslanoga vjetra (koji prethodi kiši).

PRIČAO NAM JE Halid, sin Jezida, pričao nam je Ebu Bekr od Ebu Hasina, od Ebu Saliha, od Ebu Hurejreta rekao je:

Izlagaše na Vjerovijesnika (tj. Vjerovijesniku), pomilovao ga Allah i spasio, Kur'an svake godine jedanputa (misli se na Džibrila da on izlagaše), pa je izložio na njega (njemu - Muhamedu a.s.) dva puta (dvaput) u (onoj) godini koja (je ta što) se je zgrabio (uzeo u njoj, tj. što je u njoj umro). I boravljaše svake godine deset (dana u džamiji na kraju ramazana), pa je boravio dvadeset (20) u godini koja (je ta što) se je zgrabio (uzeo, tj. umro u njoj).

("Iatekefe" doslovno znači: zadržavao se je, uhapsio se je, ostajao je - a to znači boravio je.)

(izvjesnih, tj. osobito poznatih) čitača (Kur'ana) od drugova Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Hafs, sin Umera, pričao nam je Šubete od Amra, od Ibrahima, od Mesruka: Spomenuo je Abdullah, sin Amra, (spomenuo je) Abdullaha, sina Mes'uda pa je rekao:

Neću prestati (da) volim njega (tj. Neprestano volim njega, jer) sam čuo Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Uzmite Kur'an od četvorice: od Abdullaha, sina Mes'uda, i Salima, i Muaza i Ubejja, sina Ka'ba."

PRIČAO NAM JE Umer, sin Hafsa, pričao nam je moj otac, pričao nam je Aameš, pričao nam je Šekik, sin Selemeta rekao je:

Predikovao je (Držao je govor) nama Abdullah, sin Mes'uda pa je rekao: "Tako mi Allaha zaista već sam uzeo iz usta poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, sedamdeset i nekoliko sura. Tako mi Allaha zaista već su znali (tj. već znaju) drugovi Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da sam ja od znaniji (između) njih za knjigu Allaha (o knjizi Allahovoj Kur'anu), a nisam ja sa najboljim (tj. a nisam ja najbolji između) njih." Rekao je Šekik: Pa sam sjedio u (tim) krugovima (i) slušam (tj. slušajući ja ono) što govore, pa nisam čuo vraćača (tj. odbijača, učenoga odbijača da) govori osim to (tj. nisam čuo nikoga pozvanoga kritičara da nije prihvatio tu izjavu Abdullahovu o sebi kao tačnu).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Kesira, izvijestio nas je Sufjan od Aameša, od Ibrahima, od Alkameta rekao je:

Bili smo u Himsu. Pa je čitao Ibnu Mesud suru Jusuf. Pa je rekao (jedan) čovjek: "Nije evo kao ovo (tj. Nije) se (ovako) spustila (ova sura)." Rekao je: "Čitao sam na poslanika (tj. pred poslanikom) Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Lijepo si učinio (tj. Lijepo si recitovao, čitao)." I našao (tj. osjetio) je od njega (od toga čovjeka Ibnu Mes'ud da dolazi) vjetar (miris) vina, pa je rekao (Ibnu Mes'ud): "Zar sakupljaš (sastavljaš dva grijeha): da oglašavaš lažnim za knjigu Allaha i (da) piješ (to) vino?" Pa je udario njemu (određenu) kaznu.

(To jest: Tužio ga je, pa je sud osudio onoga čovjeka i udario mu propisanu tjelesnu kaznu.)

PRIČAO NAM JE Umer, sin Hafsa, pričao nam je moj otac, pričao nam je Aameš, pričao nam je Muslim od Mesruka rekao je: rekao je Abdullah (Mes'udov), bio zadovoljan Allah od njega:

"Tako mi Allaha koji je (Taj što) nema božanstva (drugoga) osim Njega (osim On) nije se spustila (ni jedna) sura od knjige Allaha (drukčije) osim (tako da) ja znam gdje se je spustila. I nije se spustio (ni jedan) ajet od knjige Allaha (drukčije) osim (tako da) ja znam o čemu (ili o kome) se je spustio. I da znam jednoga (tj. ikoga, nekoga čovjeka) znanijega od mene za knjigu (o knjizi) Allaha (što) dopire njemu (ta) deva (tj. do kojega se čovjeka može doprijeti na devi), zaista bih pojahao (pojašio) k njemu."

PRIČAO NAM JE Hafs, sin Umera, pričao nam je Hemmam, pričao nam je Katadete rekao je: pitao sam Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega:

"Ko je sakupio (cio) Kur'an na vremenu (za vrijeme) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (tj. Ko je znao napamet Kur'an - ili: Ko je sebi napisao, ispisao cijeli Kur'an)?" Rekao je: "Četvorica. Svaki (od) njih (tj. Sva četvorica ta bila su) od Pomagača: Ubejj, sin Ka'ba, i Muaz, sin Džebela, i Zejd, sin Sabita i Ebu Zejd."

Slijedio je njega (Hafsa, sina Umera) Fadl od Husejna, sina Vakida, od Sumameta, od Enesa.

(Ova izjava Enesova tumači se na razne načine.)

PRIČAO NAM JE Mualla, sin Eseda, pričao nam je Abdullah, sin Musena-a, pričao mi je Sabit El-Bunanija i Sumamete od Enesa rekao je:

Umro je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, a nije sakupio Kur'an (niko drugi) osim četvorice: Ebu Derda', i Muaz, sin Džebela, i Zejd, sin Sabita i Ebu Zejd. Rekao je: I mi smo naslijedili njega (Ebu Zejda jer on nije imao potomstva).

PRIČAO NAM JE Sadekate, sin Fadla, izvijestio nas je Jahja od Sufjana, od Habiba, sina Ebu Sabita, od Seida, sina Džubejra, od Ibnu Abasa rekao je: rekao je Umer:

Ubejj je najbolji čitač (Kur'ana između) nas. I zaista mi zaista ostavimo (tj. izostavljamo) od sadržaja (značenja, govora, tj. od čitanja) Ubejja, a Ubejj govori: "Uzeo sam njega (ovo što vi izostavljate) iz usta poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa neću ostaviti njega (ni) zbog (jedne) stvari (tj. ni zbog čega)."

(To znači da on-Ubejj nije priznavao da je dokinut, ukinut neki ajet. Međutim, drugi ashabi, među njima i sami Umer, smatrali su da su neki ajeti dokinuti, ukinuti, i to su svoje shvatanje zasnivali na ajetu koji se sada dalje u tekstu i navodi kao dokaz.)

Rekao je Allah, uzvišen je: "Što Smo dokinuli od ajeta ili odgodili njega, donijeli Smo bolji od njega ili sličan njemu....".

GLAVA

(vrijednosti sure zvane) Fatihatul-Kitabi (Otvaračice Božije Knjige, tj. GLAVA Fatihe, GLAVA o Fatihi).

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Jahja, sin Seida, pričao nam je Šubete rekao je: pričao mi je Hubejb, sin Abdurahmana, od Hafsa, sina Asima, od Ebu Seida, sina Mualla-a, rekao je:

Bio sam (u prilici jednoj takvoj da) klanjam (tj. Klanjao sam bio, Klanjao sam), pa je pozvao mene Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa nisam odgovorio njemu (pa mu se nisam odazvao odmah). Rekao sam (poslije):

"O poslaniče Allaha! Zaista ja sam bio (u takvom stanju da) klanjam." Rekao je (Muhamed a.s.): "Zar nije rekao (u suri El-Enfalu) Allah:

"..... odgovorite za Allaha i za Poslanika (tj. odazovite se Allahu i Njegovom poslaniku) kada je pozvao vas (kada poziva vas)....", (zar to nije rekao Allah)?" Zatim je rekao: "Zar ne (tj. Pazi)! Poučiću te najveću suru u Kur'anu prije (nego) da izađeš iz Bogomolje." Pa je uzeo za moju ruku. Pa pošto smo htjeli da izađemo, rekao sam: "O poslaniče Allaha! Zaista (si) ti rekao: "Zar ne (Pazi)! Poučiću te najveću suru od (iz) Kur'ana." Rekao je:

"El-hamdu lillahi Rabbil-alemine (Hvala Allahu Gospodaru svjetova). Ona je (to izvjesnih) sedam podvostručenih (tj. sedam ajeta) i veliki Kur'an koji (je taj što) se meni dalo njega (što se je meni dao on)."

(Ili: "Ona je (izvjesnih) sedam ponavljanih ajeta i veliki Kur'an koji mi se je dao on.".)

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Musena-a, pričao nam je Vehb, pričao nam je Hišam od Muhameda, od Ma'beda, od Ebu Seida Hudrije rekao je:

Bili smo u (jednom) iđenju (idenju, tj. pohodu, putovanju) našem, pa smo odsjeli. Pa je došla (jedna) djevojka pa je rekla:

"Zaista gospodin (tj. gospodar, poglavica našega) plemena je ujeden (od zmije)."

(Doslovno riječ "selimun" znači zdrav, ali iz želje i slutnje na dobro - na ozdravljenje, upotrebljava se taj izraz za osobu ujedenu od zmije. U

ovom slučaju množina od "selimun" je "selma". A u slučaju kada "selimun" znači zdrav, onda je množina "sulemau".)

A zaista naši ljudi su odsutni, pa da li je od vas bajač (vračalac neko ko zna bajati, vračati protiv ujeda zmije)?" Pa je ustao sa njom (jedan) čovjek (od nas) što nismo bili (običaja da) sumnjičimo njega sa bajanja (zbog bajanja, vračanja), pa je bajao njemu (tom poglavici). Pa je ozdravio (poglavica). Pa je zapovjedio za njega (njemu) sa trideset ovaca (tj. tome bajaču da se dadne trideset ovaca), i napojio je nas (poglavica) mlijekom. Pa pošto se je vratio (bajač), rekli smo njemu:

"Da li si bio (običaja da) lijepo izvodiš bajanje (odučavanje, odbrajanje protiv ujeda zmije) ili si bio (običaja da) baješ?" Rekao je: "Nisam bajao (ni sa čim drugim) osim sa (surom) Ummul-Kitabom."

(A Ummul-kitabi je također naziv, ime sure Fatihe, prve sure u Kur'anu. Htio je da kaže ovo: Nisam ovome poglavici bajao na način kako to čine pagani i primitivni idolopoklonički bajači i vračevi, nego sam mu proučio Fatihu, molio sam se za njega Uzvišenom Allahu učeći Fatihu u kojoj se nalaze riječi: "..... ve Ijjake nesteinu - i Tebe, Bože, molimo za pomoć.".)

Rekli smo: "Ne proizvodite (tj. Ne činite sa tim tako dobijenim ovcama ni jednu) stvar do (da) dođemo ili (da) pitamo (dok ne dođemo i ne pitamo) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio." Pa pošto smo došli Medini (u Medinu), spomenuli smo ga Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"A šta je bio (to što) dade znati njemu (što ga upozna) da je ona (ta sura) bajanje (tj. jedna molitva koja se može upotrebiti ondje gdje su pagani i idolopoklonici upotrebljavali bajanje i vračanje). Razdijelite (te ovce), i udarite za mene sa dijelom (tj. i odredite i meni jedan dio)."

(S time je Muhamed a.s. htio da ih uvjeri da im nije haram, grijeh jesti meso od tih tako dobijenih ovaca, pa je rekao da i njemu odrede dio.)

A rekao je Ebu Mamer: Pričao nam je Abdul-Varis, pričao nam je Hišam, pričao nam je Muhamed, sin Sirina, pričao mi je Ma'bed, sin Sirina, od Ebu Seida Hudrije za ovo (tj. za ovaj hadis).

VRIJEDNOST EL-BEKARETA (SURE BEKARE)

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Kesira, izvijestio nas je Šubete od Sulejmana, od Ibrahima, od Abdurahmana, od Ebu Mes'uda, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Ko je čitao sa (izvjesna) dva ajeta."

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Sufjan od Mansura, od Ibrahima, od Abdurahmana, sina Jezida, od Ebu Mes'uda, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ko je čitao (tj. Ko je izvršio čitanje) sa (izvjesna) dva ajeta od kraja sure El-Bekarete (sure Bekare) u (jednoj, nekoj) noći, dostatna su njih dva bila njemu (tj. Ko pročita zadnja dva ajeta sure Bekare u jednoj noći, dosta su mu ta dva ajeta)."

A rekao je Usman, sin Hejsema: Pričao nam je Avf od Muhameda, sina Sirina, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Opunomoćio (tj. Postavio) je mene poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, za čuvanje zekata ramazana (ramazanske milostinje, tj. sadakatul-fitra - milostinje mršenja), pa je došao meni (jedan) dolazač (došljak) pa je počeo (da) grabi (da uzima) od (te) hrane. Pa sam uzeo (tj. uhvatio) njega pa sam rekao: "Zaista podignuću svakako (tj. odvešću) tebe ka poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio." Pa je pričao (taj) hadis (ili: taj događaj). Pa je rekao: "Kada si odsjeo (tj. prišao) ka svojoj postelji, pa čitaj (tj. prouči, izgovori) ajet stolice (Njegove, tj. ajet u kojem se spominje Njegova stolica - a to će reći Božije prijestolje), neprestano će biti s tobom od Allaha (određen jedan) čuvar, i neće se približiti tebi (ni jedan) sotona (đavo) do (da) osvaneš

(dok ne osvaneš)." I rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Istinit je bio tebi (Istinu ti je rekao), a on je (inače) lažov (veliki), to je (bio lično jedan) sotona (đavo što ti je to rekao)."

(A ajet zvani "ajeti kursija" je ajet u suri Bekare, pa je i spomenuto ovo ovdje da se i na osnovu toga pokaže i dokaže vrijednost te sure. A ovaj hadis je već spomenut u opširnijoj verziji u prethodnom tekstu u drugoj knjizi.)

GLAVA

vrijednosti (sure) El-Kehfa.

PRIČAO NAM JE Amr, sin Halida, pričao nam je Zuhejr, pričao nam je Ebu Ishak od Bera-a rekao je:

Bio je (jedan) čovjek (u takvom stanju jedanput da) čita suru El-Kehf, a ka njegovoj strani (tj. a do njega) je ždrijebac (pastuh) svezan sa dva konopca (sa dva užeta). Pa je poklopila (obuhvatila) njega naoblaka (oblak jedan), pa je počela (da) se približava i približava (ona - naoblaka tome čovjeku). I počeo je njegov konj (da) bježi. Pa pošto je osvanuo (osvanulo - sutradan), došao je Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je to spomenuo njemu. Pa je rekao (Muhamed a.s.):

"To je (izvjesna) spokojstvenost (spokojstvo, smirenost što) se je spustila sa Kur'anom (zbog Kur'ana)."

GLAVA

vrijednosti sure El-Feth.

PRIČAO NAM JE Ismail rekao je: pričao mi je Malik od Zejda, sina Eslema (Eslemovoga), od njegovoga oca (koji je bio oslobođeni rob Umera r.a.) da poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, iđaše u nekom (od) svojih putovanja, a Umer, sin Hataba ide sa njim noću. Pa je pitao njega Umer o (nekoj) stvari (o nečemu), pa nije odgovorio

njemu poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Zatim je (ponovo) pitao njega, pa nije odgovorio njemu (pa mu nije odgovorio). Zatim je (opet) pitao njega, pa nije odgovorio njemu. Pa je rekao Umer:

"Izgubila te tvoja majka (Umere)!" (Umer to kaže sam sebi.) "Navaljivao si (Dosađivao si pitanjem) poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, tri puta (pitajući ga i u) svemu tome neće odgovoriti (ne odgovara) tebi." Rekao je Umer: Pa sam pokrenuo svoju devu, čak sam bio ispred (tih) ljudi (toliko sam pobjegao daleko). I plašio sam se da siđe o meni (neki) Kur'an (tj. nešto što će se čitati u Kur'anu o meni). Pa nisam ostao (dugo, a već se je desilo) da sam čuo (nekakvoga) vikača (da) viče. Rekao je: Pa sam rekao: Zaista već sam se plašio da bude sišao o meni (neki) Kur'an (ajet u vezi mene). Rekao je: Pa sam došao poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa sam pozdravio njega. Pa je (Muhamed a.s.) rekao:

"Zaista već se spustilo na mene (objavilo se meni) noćas (sinoć jedna) sura, zaista ona je draža (milija) k meni od (onoga svega prostora) što se je pojavilo (što se pojavljuje) na njemu (nad njim to) Sunce." Zatim je čitao (tu suru koja počinje sa riječima):

"Inna fetahna leke fethan mubinen (Zaista Mi smo osvojili za tebe osvajanje jasno, tj. Već smo odredili da ti damo jasnu pobjedu veliku).".

GLAVA

vrijednosti (sure) "Kul Huvellahu (Huvallahu) ehadun (Reci: On - Allah je jedan).".

O njemu (tj. O tome) je (pričala jedan hadis) Amreta (Amra) od Aiše, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Abdu-Rahmana, sina Abdullaha sina Abdurahmana sina Ebu Sa'sa'ata, od njegovoga oca, od Ebu Seida Hudrije da je (jedan) čovjek čuo (jednoga drugoga) čovjeka (da) čita (uči suru) "Kul Huvellahu (Huvallahu) ehadun.", (i) ponavlja nju (tj. ponavljajući on nju mnogo puta). Pa pošto je osvanuo (dakle: sutradan), došao je ka poslaniku

Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je to spomenuo njemu, i kao da je (taj) čovjek brojio (tj. smatrao) malenom nju (tu suru), pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Tako mi (Allaha) koji je (Taj što je) moja duša u Njegovoj ruci zaista ona (ta sura) zaista se izjednačuje (sa) trećinom Kur'ana (tj. ravna je trećini Kur'ana)."

A povećao (dodao) je Ebu Mamer: Pričao nam je Ismail, sin Džafera, od Malika, sina Enesa, od Abdurahmana, sina Abdullaha sina Abdurahmana sina Ebu Sa'sa'ata, od njegovoga oca, od Ebu Seida Hudrije: izvijestio je mene moj brat (po majci) Katadete, sin Nu'mana, da je (jedan) čovjek ustao u vremenu Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) čita od (te) zore (tj. u zoru, ili: u časovima od zore suru) "kul huvellahu ehadun.", (i ili a) ne povećava na nju (ništa više i ništa drugo). Pa pošto smo osvanuli, došao je (jedan) čovjek Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (i ispričao Muhamedu a.s.) slično njemu (tj. slično onome u prethodnom hadisu).

PRIČAO NAM JE Umer, sin Hafsa, pričao nam je moj otac, pričao nam je Aameš, pričao nam je Ibrahim i Dahhak Mešrikija od Ebu Seida Hudrije, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, za svoje drugove (tj. svojim drugovima):

"Zar nemoćnim biva (tj. Zar ne može) jedan (od) vas da čita (da pročita) trećinu Kur'ana u (jednoj) noći?" Pa je teško bilo to (palo) na njih i rekli su: "Koji (od) nas to može, o poslaniče Allaha?" Pa je rekao: "Allahul-Vahidus-Samedu je trećina Kur'ana."

(A sve te tri riječi nalaze se u suri "Kul Huvellahu ehadun.". Allah je Uzvišeni Bog, a El-Vahidu je Jedini, a Es-Samedu je Namjeravani, tj. Onaj kome svako namjerava, kome se svako upravlja i obraća i bez koga se ne mogu zadovoljiti potrebe i postići želje.)

Rekao je Firebrija: Čuo sam Ebu Džafera Muhameda, sina Ebu Hatima, pisara Ebu Abdullaha (Buharije), rekao je Ebu Abdullah (Buharija): Od Ibrahima je (ovaj hadis) mursel (poslan, tj. "munkati'": prekinutoga lanca ljudi koji ga prenose jer nije spomenuto ime ashaba),

a od Dahhaka Mešrikije (hadis ovaj) je musned (povjeren, poduprt, tj. on je "muttesil": spojenoga lanca do samoga Muhameda a.s.).

(Ovdje Buharija upotrebljava izraz "mursel" za pojam "munkati'", a "musned" za pojam "muttesil, muttasil". "Verrakun" je onaj koji prodaje listove, tj. knjige, ali taj izraz ovdje znači onaj ko se bavi listovima - "verekatun" je list - a to znači ko ih piše, prepisuje, a to je pisar.)
GLAVA

vrijednosti (sura koje imaju naziv) "el-muavvizata (el-muavvizat, a to su sure "Kul euzu bi Rabbil-feleki." i "Kul euzu bi Rabbin-nasi.".

("El-muavvizatu" znači one koje daju utočišta, tj. sure u kojima se zapovjeda da se traži i moli Uzvišeni Allah za utočište i zaštitu od svakoga zla općenito i od nekih vrsta zla posebno.)

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Ibnu Šihaba, od Urveta, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, bio kada se je razbolio, (bio je, bio bi običaja da) čita na svoju osobu sa "el-muavvizatom" i (da) puše.

(To jest: čitaše na sebe, nad sobom, sebi muavvizat i puhaše u svoje dlanove i onda dlanovima trljaše svoje tijelo. U muavvizat komentatori ubrajaju i suru "Kul Huvellahu ehadun.", pa muavvizat onda čine tri sure: "Kul Huvellahu....", "Kul euzu bi Rabbil-feleki." i "Kul euzu bi Rabbin-nasi.". U tome hadisu Aiša r.a. dalje veli:)

Pa pošto se je pojačao njegov bol, bila sam (običaja da ja) čitam (učim) na njega (nad njim), i (da) potirem (da trljam njega) sa njegovom rukom nadanjem njezinoga blagoslova (tj. zbog nade u njezin blagoslov).

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Mufaddal, sin Fedaleta, od Ukajla, od Ibnu Šihaba, od Urveta, od Aiše da je (da bi) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, bio kada je odsjeo (tj. pristupio) ka svojoj postelji, (bio bi) skupio (sastavio) svoja dva dlana (svoje dvije šake), zatim je puhnuo u njih dva, pa je čitao (učio) u njih

dva (sure) "Kul Huvellahu ehadun.", i "Kul euzu bi Rabbil-feleki." i "Kul euzu bi Rabbin-nasi.", zatim potare sa njima dvama (sa dvije šake) što je (tj. koliko je on) mogao (dohvatiti) od svoga tijela, (a) počinje (tj. počinjući on potiranje) sa njima dvama na svoju glavu, i svoje lice i što je bilo naprijed od njegovoga tijela, (i) čini (čineći on) to tri puta.

GLAVA

silaženja (izvjesnoga) spokojstva (spokojstvenosti, smirenosti) i (izvjesnih) anđela kod (tj. prilikom) čitanja Kur'ana

A rekao je Lejs: Pričao mi je Jezid, sin Hada, od Muhameda, sina Ibrahima, od Usejda, sina Hudajra, rekao je:

Dok on čita (u nekom dijelu) od (izvjesne) noći suru Bekarete, a njegov konj je svezan kod njega, kadli je kružila (ta) kobila (tj. kadli poče kružiti taj konj, odnosno kobila, jer je konj bio ženski konj, pa je zbog toga glagol "džalet" ženskoga roda - kadli iznenada kobila poče da kruži, trči)! Pa je ušutio (on Usejd, tj. prestao je učiti, čitati Kur'an), pa se umirila (smirila kobila). Pa je čitao, pa je kružila (ona njegova) kobila. Pa je ušutio, i umirila (smirila) se je (ona) kobila. Zatim je (opet, ponovo) čitao, pa je (ponovo) kružila (trčala ona) kobila. Pa je otišao. A bio je njegov sin Jahja blizu nje (tj. blizu one kobile), pa se uplašio da (ona) pogodi njega. Pa pošto je sebi povukao njega (sina), podigao je svoju glavu ka nebu (koje je bilo takvo da) čak ne vidi njega (neba). Pa pošto je osvanuo, pričao je (ispričao je to) Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je rekao njemu (Muhamed a.s. na to):

"Čitaj, o sine Hudajra! Čitaj, o sine Hudajra!" Rekao je: "Pa sam se uplašio, o poslaniče Allaha, da (ona-kobila) satare (zgazi) Jahja-a, a bio je (na prostoru) od nje blizu (a bio je blizu nje). Pa sam podigao svoju glavu, pa sam otišao k njemu. Pa sam podigao svoju glavu ka nebu, pa kada li kao (izvjesni) hladnjak, u njemu su primjeri (izvjesnih) svjetiljki (tj. u njemu su kao izvjesne svjetiljke)! Pa sam izašao (s toga mjesta tako) čak (da) ne vidim njega (toga hladnjaka - riječ "zulletun" je u jeziku arapskom ženskoga roda, pa je zato i zamjenica koja se u originalnom tekstu odnosi na tu riječ, upotrebljena u ženskom rodu)." Rekao je (Muhamed a.s.):

"A znaš (li ti, sine Hudajrov) šta je to?" Rekao je: "Ne." Rekao je: "To su (izvjesni) anđeli (koji) su se približili zbog tvoga glasa. I da si čitao (bez prekidanja do jutra), zaista bi osvanuli (ti anđeli tako da) gledaju (izvjesni) ljudi k njima, ne sakrivaju se od njih (ne bi se ti anđeli sakrivali od tih izvjesnih ljudi, ili od svih ljudi)."

Rekao je Ibnul-Had: A pričao mi je ovaj hadis Abdullah, sin Habbaba, od Ebu Seida Hudrije, od Usejda, sina Hudajra.

GLAVA

(onoga) ko je rekao: Nije ostavio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (ništa drugo) osim (ono) što je između dvije strane (tj. korice njegove njegove - između prve i zadnje korice Mushafa, između prve i zadnje tvrde kože u koju je povezan Mushaf, zbirka, primjerak u kojoj, u kojem je ispisan Kur'an).

(Ovo se tumači na više načina, a jedan od tih načina je i ovo: Nije ništa od Kur'ana ispušteno ni izostavljeno, i sav Kur'an u potpunosti je ono što se nalazi ispisano među koricama mushafa - knjige u kojoj je Kur'an u cijelosti ispisan, pa je laž ono što sekta rafidija tvrdi da je sakriveno od Kur'ana ono, onaj dio gdje je izričito pisalo da Alija r.a. treba biti imam poslije Muhameda a.s. i laž je to što oni tvrde da je to pisalo u vrijeme Muhamedove a.s. smrti u Kur'anu.)

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Sufjan od Abdulaziza, sina Rufej'a, rekao je:

Unišao sam ja i Šeddad, sin Makila na (ime posjete) Ibnu Abbasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice. Pa je rekao njemu (Ibnu Abbasu) Šeddad, sin Makila:

"Da li je ostavio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, od stvari (neke, tj. Je li ostavio išta)?" Rekao je: "Nije ostavio (ništa drugo) osim (ono) što je između (kur'anske, mushafske, musafove) dvije strane." Rekao je: I unišli smo na (ime posjete, tj. da posjetimo)

Muhameda, sina Hanefijjete, pa smo pitali njega, pa je rekao: "Nije ostavio (ništa drugo) osim (ono) što je između (musafove) dvije strane."

(Ibnu Abbas je stričević Alijin, i kao takav ne bi zatajio i sakrio nešto što daje prednost i pravo na hilafet Aliji. Muhamed, sin Hanefijete je rođeni sin Alije od druge žene Alijine koju je vjenčao Alija poslije smrti Fatime r.a., a ta druga žena bila je iz plemena Benu Hanifete i zbog toga se naziva Hanefijja - Hanifović, Hanifovićka, a ime joj je Havleta - Havla, kći Džafera. Za ovoga Alijinoga sina Muhameda upravo sekta rafidija tvrdi da njemu pripada hilafet - imamet - poslije Alije r.a. Da je išta postojalo od onoga što oni tvrde, znao bi, valjda, to ovaj Alijin sin i rekao bi to. I baš upravo što taj Alijin sin Muhamed i Ibnu Abbas kažu da nije Muhamed a.s. ništa drugo ostavio osim ono što se nalazi u mushafu, u zbirci koju je Usman poslao, to je najbolji dokaz da je laž ono što tvrde rafidije i njima slični. Lamut-ta'rif - određeni član "el" na riječi "deffetejni" znači dvije strane njega - izvjesnoga mushafa, a to znači mushafa koji je ispisan pod nadzorom i rukovođenjem Usmana r.a. i umnožen pa poslan u razne krajeve islamske države koja je u to vrijeme postojala.)

GLAVA

vrijednosti Kur'ana nad ostali (svaki) govor.

PRIČAO NAM JE Hudbete, sin Halida, Ebu Halid, pričao nam je Hemmam, pričao nam je Katadete, pričao nam je Enes, sin Malika, od Ebu Musa Eš'arije, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Primjer (onoga) koji čita Kur'an je kao (primjer izvjesnoga) limuna (ili, možda, narandže), njegov okus je lijep i njegov miris je lijep. A (onaj) koji ne čita (neće da čita) Kur'an je kao (primjer izvjesne) datule (hurme), njezin okus (ukus) je lijep, a nema mirisa za nju (tj. u nje). A primjer (izvjesnoga) pokvarenjaka (griješnika) koji čita Kur'an je kao primjer (izvjesnoga) šipa (šipka), njegov miris je lijep, a njegov okus (ukus) je gorak. A primjer (izvjesnoga) pokvarenjaka koji ne čita Kur'an je kao primjer kolokvinte, njezin okus (ukus) je gorak (i otrovan), i nema mirisa za nju (u nje nikakvoga)."

PRIČAO NAM JE Museded od Jahja-a, od Sufjana, pričao mi je Abdullah, sin Dinara rekao je: čuo sam Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (da priča) od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Vaš rok u roku (onih) ko je prošao (koji su prošli) od (tih) naroda je samo kao što je (vrijeme) između molitve (toga) popodneva i zalaženja Sunca (između ikindije i akšama). I primjer vas i primjer Židova i kršćana je kao primjer (jednoga) čovjeka (što) je uzeo u rad (na rad neke) radnike, pa je rekao (njima tražeći ih da mu rade): "Ko će raditi meni ka polovini (tj. do polovine ovoga) dana na (tj. za) kirat (za karat) kirat (tj. po karat)?" Pa su radili Židovi. Pa je rekao: "Ko će raditi meni od polovine (ovoga) dana ka popodnevu (do popodneva)?" Pa su radili (ti) kršćani. Zatim vi radite od (toga) popodneva ka zalaženju (tj. do toga zalaženja Sunca) sa (tj. za) dva kirata dva kirata (tj. po dva karata). Rekli su: "Mi smo mnogobrojniji poslom (radom), a manji davanjem (a malobrojniji darom, tj. Zašto smo mi više radili, a manje dobili)?" Rekao je:

"Da li sam nasilje (nepravdu, oštećenje) učinio vama od vašega prava (obećanoga, ugovorenoga)?" Rekli su: "Ne." Rekao je: "Pa to je Moja dobrota (što) dajem nju kome sam htio (kome hoću, dajem veću nagradu za manji rad)."

GLAVA

(Muhamedove a.s.) oporuke sa knjigom (ili: za knjigu) Allaha, moćan je i veličajan je.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Jusufa, pričao nam je Malik, sin Migvela, pričao nam je Talhate rekao je: pitao sam Abdullaha, sina Ebu Evfa-a:

"Da li je oporučio (tj. Da li je ostavio testament, pismenu oporuku) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (u odnosu na svoje nasljedstvo)?" Pa je rekao (Abdullah): "Ne." Pa sam rekao: "Kako se je propisala na (te) ljude (ta) oporuka (što) se je njima zapovjedilo za nju,

a nije oporučio (on-Muhamed a.s.)?" Rekao je: "Oporučio je sa knjigom Allaha (za knjigu Allaha da se nje držimo i da se po njoj ravnamo)."

GLAVA

(onoga) ko se nije obogatio (psihički, duševno) sa Kur'anom (ili: ko nije pjevao sa Kur'anom - a to će reći ko nije učio, čitao melodično, blagozvučno Kur'an) i (GLAVA) Njegovoga govora, uzvišen je: "I zar nije dosta bilo njima da smo Mi spustili na tebe (tj. tebi ovu) knjigu (koja) se čita na njih (čita se njima)....".

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra rekao je: pričao mi je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba rekao je: izvijestio me je Ebu Selemete, sin Abdurahmana, od Ebu Hurejreta da on govoraše (doslovno: da je bio-da-govori): rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Nije slušao Allah (ni) za (jednu) stvar što je slušao za Vjerovijesnika (tj. Nije slušao Allah ništa kao Vjerovijesnika), pomilovao ga Allah i spasio, (u stanju, u vremenu kada) pjeva (uči) sa Kur'anom."

A rekao je (jedan) drug njemu (njegov, tj. drug Ebu Selemetov): Hoće (da rekne sa izrazom "jeteganna" značenje koje ima izraz) "jedžheru bihi" - oglašava se s njim (tj. glasno čita, uči njega - Kur'an lijepim glasom).

(Ezine je'zenu ezenen znači slušati, a ezine je'zenu iznen znači dozvoliti. Značenje "Allahovoga slušanja" je obilna nagrada Allahova za učenje Kur'ana.)

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan od Zuhrije, od Ebu Selemeta, sina Abdurahmana, od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Nije slušao Allah (ni) za (jednu) stvar što je slušao za Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da pjeva sa Kur'anom (ili: da se obogati sa Kur'anom)."

Rekao je Sufjan: Tumačenje njegovo je: "jestagni bihi" - obogati se sa njim (sa Kur'anom duhovno, duševno).

(To znači: Tumačenje izraza "jeteganna" je izraz: "jestagni bihi" - obogati se sa njim. Upravo na osnovu tumačenja ovoga izraza "jeteganna" jedni odobravaju, a jedni zabranjuju učenje, čitanje, recitovanje Kur'ana na način napjeva i melodija raznih vrsta. Samo i oni koji to odobravaju, vele da čitanje Kur'ana na razne melodije ne smije dovesti do iskrivljenja riječi u tekstu Kur'ana, jer to povlači i promjenu značenja.)

GLAVA

(bezazlene) zavidnosti vlasniku Kur'ana.

("Hasedun" je zavidnost kada se želi da od nekoga ode neko dobro, a "gibtatun" i "eligtibatu" je takva zavidnost kada se ne želi da od posjednika i vlasnika nekoga dobra ode i prestane njegovo dobro, nego se samo želi da i ti, ili i mi imamo i dobijemo onakvo dobro kao i on što ima i posjeduje. To će se tako prevoditi sa izrazom bezazlena zavidnost.)

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije rekao je: pričao mi je Salim, sin Abdullaha, da je Abdullah, sin Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao: čuo sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Nema zavidnosti osim na dvojicu: čovjek (što) je dao njemu Allah (Svoju) knjigu i (taj čovjek) je stajao s njom (s Božijom knjigom - Kur'anom u) časovima (te) noći, - i (drugo) čovjek (što) je dao njemu Allah imovinu, pa on milodari s njom (u) časovima noći i časovima dana."

("Eata" znači i dati, i darivati.)

PRIČAO NAM JE Alija, sin Ibrahima, pričao nam je Revh, pričao nam je Šubete od Sulejmana: čuo sam Zekvana (da priča) od Ebu

Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Nema zavidnosti osim u (pogledu stanja) dvojice: (prvo) čovjek (čovjeku što) je poučio njega Allah Kur'anu, pa on čita njega (u) časovima (dijelovima te) noći i časovima (toga) dana (dakle: u vrijeme, u časovima noći i dana), pa je čuo (pa ga čuje, pa čudne) njega susjed njegov pa je rekao (pa rekne): "Da sam ja (takav pa da) se meni dalo kao što se je dalo omsici (iksu ili tom-i-tom), pa (da) sam radio kao što radi (on), i (drugo) čovjek (čovjeku što) je dao njemu Allah imovinu, pa on uništava nju u pravo (izvjesno, tj. pa on troši tu imovinu u pravu svrhu), pa je rekao (jedan drugi) čovjek: "Da sam ja (takav da) se meni dalo kao što se dalo omsici (iksu, tom-i-tom), pa (da) sam radio kao što (on) radi."

GLAVA:

Najbolji (od) vas je (onaj) ko se naučio (poučio sebe) Kur'anu i poučavao je njega (njemu - tj. i drugo lice je poučavao Kur'anu, da i ono upozna Kur'an).

PRIČAO NAM JE Hadždžadž, sin Minhala, pričao nam je Šubete rekao je: izvijestio me je Alkamete, sin Merseda, čuo sam Sa'da, sina Ubejdeta, od Ebu Abdurahmana Sulemije, od Usmana, bio zadovoljan Allah od njega (s njim), od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Najbolji (od) vas je (onaj) ko se je poučio Kur'an i poučavao je njega (tj. i ko je učitelj koji poučava druga lica da znaju Kur'an)." Rekao je (Sa'd, sin Ubejdeta): A dao je čitati (tj. poučavao je druge čitanju) Ebu Abdurahman u zapovjedništvu (tj. u vrijeme vladanja) Usmana (baveći se on neprekidno poučavanjem čitanju), čak je bio Hadždžadž (došao na upravu, a on se bavi poučavanjem - 38, ili 72 godine). Rekao je (Ebu Abdurahman): A to je (tj. taj hadis je uzrok) koji je posadio mene (na) ovo moje mjesto (tj. na mjesto sa kojega sam poučavao, podučavao čitanju Kur'ana druge).

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Sufjan od Alkameta, sina Merseda, od Ebu Abdurahmana Sulemije, od Usmana, sina Affana, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista najvrijedniji (od) vas je (onaj) ko se je poučio Kur'an i poučavao je njega (poučavao je njemu)."

PRIČAO NAM JE Amr, sin Avna, pričao nam je Hammad od Ebu Hazima, od Sehla, sina Sada, rekao je:

Došla je Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (jedna) žena pa je rekla (njemu): "Zaista ona je već poklonila svoju osobu (sebe, tj. poklonila je, poklanja sebe lično) Allahu i Njegovome poslaniku, pomilovao ga Allah i spasio." Pa je rekao (Muhamed a.s.):

"Nije za mene u (tim) ženama od potrebe (ništa, tj. Ja nemam nikakve potrebe za ženama)." Pa je rekao (jedan, neki) čovjek: "Spari (tj. Vjenčaj) meni nju." Rekao je: "Daj (Daruj) joj (neku) odjeću." Rekao je: "Neću naći (Ne nalazim-Nemam)." Rekao je: "Daj joj, i da (bude to makar jedan) prsten od željeza." Pa se razbolio (tj. ožalostio) zbog njega (zbog toga jer nije imao ništa). Pa je rekao (Muhamed a.s.): "Šta je sa tobom od Kur'ana?" Rekao je "Tako i tako (tj. to i to)." Rekao je: "Pa već sam spario (tj. vjenčao - a to će reći: vjenčavam) tebi nju sa (onim, tj. zbog onoga, zbog toga) što je sa tobom od Kur'ana."

(Ovaj hadis i slični njemu dolaziće još u tekstu, a naročito kada bude govora o hadisima koji govore o braku. U pogledu tumačenja ovoga hadisa i njemu sličnih po sadržaju razni mezhebi imaju svoje stavove i stanovišta u odnosu na propise o braku, ali u ovoj GLAVI se hadis navodi da se na osnovu njega takođe ukaže na vrijednost poučavanja i poznavanja Kur'ana.)

GLAVA

čitanja (Kur'ana) od leđa srca (čitačevoga, iza leđa srca, tj. čitanja bez gledanja u mushaf, musaf, knjigu - a će reći: čitanja, učenja napamet, naizust).

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Jakub, sin Abdurahmana, od Ebu Hazima, od Sehla, sina Sa'da, da je (jedna) žena došla poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekla:

"O poslaniče Allaha! Došla sam zato (da) poklonim tebi svoju osobu (sebe)." Pa je gledao (pogledao) k njoj poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je penjao (tj. podizao svoj) pogled k njoj i upravljao ga je, zatim je spustio (oborio) svoju glavu. Pa pošto je vidjela (ona) žena da on nije dosudio o njoj (ni jednu) stvar (ništa, tj. da on nije donio nikakav sud o njoj), sjela je. Pa je ustao (jedan) čovjek od njegovih drugova pa je rekao:

"O poslaniče Allaha! Ako nije bila tebi u njoj (doslovno: sa njom, za njom nikakva) potreba, pa spari (vjenčaj) meni nju." Pa je rekao njemu:

"Da li je kod tebe od stvari (neke, tj. Imaš li ti išta da joj dadneš vjenčanoga dara)?" Pa je rekao: "Ne, tako mi Allaha, o poslaniče Allaha!" Rekao je: "Odi k svojoj porodici, pa gledaj, da li ćeš naći (neku) stvar (nešto)." Pa je otišao. Zatim se vratio pa je rekao: "Ne, tako mi Allaha, o poslaniče Allaha! Nisam našao (ni jednu) stvar (ništa)." Rekao je: "Gledaj, i da (bi to bilo, bio makar jedan) prsten od željeza!" Pa je otišao. Zatim se vratio pa je rekao: "Ne, tako mi Allaha, o poslaniče Allaha, i ni prsten od željeza (nisam našao), a ali ovo je moj pokrivač (tijela, moja donja odjeća)." Rekao je Sehl: Nije za njega ogrtač (postojao, tj. On nije imao nikakvoga ogrtača). "Pa za nju polovina njega (tj. nastavio je dalje onaj čovjek: Pa njoj dajem polovinu svoga pokrivača, svoje donje odjeće kao vjenčani dar)." Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Šta (da) napraviš sa svojim pokrivačem? (To jest: Što da činiš to sa svojim pokrivačem da ga cijepaš na dvoje?) Ako si obukao njega (ti), nije bilo (tj. neće biti) na njoj od njega (ni jedna) stvar (ništa). A ako je obukla njega (ona), nije bilo (neće biti) na tebi (ni jedna) stvar (ništa)." Pa je sjeo (onaj) čovjek čak (da) se je oduljilo njegovo sjedenje (dugo je sjedio). Zatim je ustao. Pa je vidio njega poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (kao) okretača leđa (tj. da je on okrenuo leđa, a to znači:

da on odlazi). Pa je zapovjedio za njega, pa se je pozvao (nazad). Pa pošto je došao, rekao je (Muhamed a.s. njemu):

"Šta je to sa tobom od Kur'ana?" Rekao je: "Sa mnom je sura kao ta (tj. sura ta), i sura kao ta i sura kao ta." Brojio je njih (sure). Rekao je: "Da li čitaš njih od leđa svoga srca (tj. napamet, naizust, bez gledanja u mushaf)?" Rekao je: "Da." Rekao je: "Idi, pa već sam dao u posjed (tj. u brak - a to će reći: vjenčajem) tebi nju sa (tj. zbog onoga) što je sa tobom od Kur'ana. (Tj. s toga, zbog toga što te sure znaš napamet - što ih čitaš sa leđa svoga srca, a ne sa leđa papira, sa površine papira.)."

GLAVA

traženja spominjanja Kur'ana (tj. sjećanja na Kur'an) i međusobnoga ugovora (sa) njim (tj. i obnavljanja ugovora sa Kur'anom, a to znači: i redovnoga i stalnoga čitanja Kur'ana).

(Riječ u tekstu "istizkar" može da znači i traženje podsjećanja, pa bi prevod mogao da glasi: GLAVA traženja podsjećanja na Kur'an. Neki kažu da "istizkarun" ovdje nije od "zikrun", nego od "zukrun", a "zukrun" znači podsjećanje, i znači i to kada čovjek sveže končić na prst da ga to na nešto podsjeti. A riječ "teahud" neki tumače kao pamćenje, učenje napamet. Neki to opet tumače i ponavljanje, obnavljanje.)

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Nafi-a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Primjer vlasnika (posjednika) Kur'ana je samo kao primjer vlasnika (izvjesne) ukolinčene deve (deve koja je svezana užetom u koljenu, za koljeno). Ako je ugovarao na nju (tj. Ako je vezao nju užetom kao što se ljudi međusobno vežu, obavezuju ugovorom), držao je nju (zadržao je nju kod sebe, zadržaće je ko sebe). A ako je pustio nju (iz užeta), otišla je (otiće)."

(I hafiz ako stalno ne obnavlja Kur'an, ode mu iz sjećanja, tj. zaboravi ga.)

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Ar'areta, pričao nam je Šubete od Mansura, od Ebu Vaila, od Abdullaha (Mes'udovoga), rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Loše je (to) što za jednoga (od) njih (što se jednom od njih desi) da govori: "Zaboravio sam ajet taj i taj!" Nego dalo mu se je zaboraviti (tj. Nije on zaboravio, nego se je njemu dalo zaboraviti). I tražite spominjanje (podsjećanje i ponavljanje) Kur'ana, pa (jer) zaista on je žešći rastavljanjem iz prsa (tih) ljudi od (izvjesnih, ili od tih) deva (tj. jače bježi Kur'an iz pamćenja hafiza nego deva od svojih vlasnika kada se ne čuvaju i ne vežu)."

PRIČAO NAM JE Usman, pričao nam je Džerir od Mansura slično njemu (slično ovome hadisu što je sada naveden). Slijedio je njega (Muhameda, sina Ar'areta) Bišr od Ibnul-Mubareka, od Šubeta. A slijedio je njega (Muhameda, sina Ar'areta još i) Ibnu Džurejdž od Abdeta, od Šekika: čuo sam Abdullaha (Mes'udovoga), čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

(Ima više tumačenja u vezi sa izrazom "bel nussije: Nego dalo se je njemu zaboraviti". Ovdje ćemo navesti samo jedno tumačenje "Nego kaznio se je zaboravljanjem zbog rijetkoga ponavljanja". Ostala tumačenja neće se navoditi jer to umnožava i povećava obim prevoda.)

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Ala-a, pričao nam je Ebu Usamete od Burejda, od Ebu Burdeta, od Ebu Musa-a, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Sklapajte međusobno ugovor (sa) Kur'anom (Ili: Obavezujte se sa Kur'anom, tj. Obnavljajte veze sa Kur'anom)! Pa tako mi (Allaha) koji (je taj što) je moja duša u Njegovoj ruci, zaista on je žešći rastavljanjem od (tih) deva u svojim užetima (kada su svezane)."

GLAVA

čitanja (Kur'ana) na (toj) jahalici (životinji za jahanje, za jašenje).

PRIČAO NAM JE Hadžadž, sin Minhala, pričao nam je Šubete rekao je: izvijestio me je Ebu Ijas rekao je: čuo sam Abdullaha, sina Mugaffela, rekao je:

Vidio sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (na) dan osvojenja (oslobođenja) Meke, a on čita na svojoj samarici (tj. devi) suru El-Feth (tj. suru koja počinje sa riječima: "Inna fetahna leke....").

GLAVA

poučavanja (izvjesne) djece Kur'an (Kur'ana).

PRIČAO MI JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Ebu Avanete, od Ebu Bišra, od Seida, sina Džubejra, rekao je:

"Zaista (onaj dio Kur'ana) koji (je taj što) zovete njega El-mufessal, on je el-muhkem (učvršćen, tj. punovažan, u njemu nema dokidanja, ukidanja, derogacije)." Rekao je (dalje Seid, sin Džubejra): A rekao je Ibnu Abas (ovo):

Preminuo je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a ja sam sin deset godina (tj. a ja imam deset godina starosti) i već sam čitao el-muhkem (tada).

(El-muhkem, ili El-mufessal je dio Kur'ana od sure El-hudžurat do kraja mushafa, musafa.)

PRIČAO NAM JE Jakub, sin Ibrahima, pričao nam je Hušejm, izvijestion nas je Ebu Bišr od Seida, sina Džubejra, od Ibnu Abbasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice:

Sakupio sam el-Muhkem u vremenu (za vrijeme) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa sam rekao njemu (pitao sam ga): "A šta je "el-muhkem"?" Rekao je (Odgovorio mi je): "El-mufessal"."

GLAVA

zaboravljanja Kur'ana, i da li (da) govori (čovjek): zaboravio sam ajet taj i taj, i (GLAVA) govora Allaha, uzvišen je: "Daćemo čitati tebi, pa nećeš zaboraviti (ništa drugo). Osim (Izuzev što ćeš zaboraviti ono) što je htio Allah....".

PRIČAO NAM JE Rebi', sin Jahja-a, pričao nam je Zaidete, pričao nam je Hišam od Urveta, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Čuo je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (jednoga) čovjeka (da) čita u Bogomolji, pa je rekao (Muhamed a.s.):

"Pomilovao ga Allah! Zaista već je napomenuo mene (podsjetio je mene) toliko i toliko ajeta (ili: taj i taj ajet) iz sure takve (tj. iz sure te)."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Ubejda sina Mejmuna, pričao nam je Isa od Hišama i rekao je:

".... oborio sam njih iz sure takve (iz sure te, tj. bio sam dao pasti, dao sam da padnu u zaborav ti ajeti iz te sure)."

Slijedio je njega (Muhameda, sina Ubejda) Alija, sin Mushira, i Abdete od Hišama.

(Napominje se još jednom to da u većini slučajeva gdje se god u arapskom tekstu nalazi riječ "mesdžid" sa određenim članom "el", dakle gdje god stoji "el-mesdžid", tu se misli na bogomolju - džamiju - Muhameda a.s. u Medini, pa će se u tom slučaju riječ bogomolja pisati sa velikim početnim slovom prilikom prevoda riječi el-mesdžid da bi se tako bez objašnjavanja znalo o kojoj se bogomolji radi. To je već učinjeno u navedenom hadisu.)

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Ebu Redža-a, pričao nam je Ebu Usamete od Hišama, sina Urveta, od njegovoga oca, od Aiše rekla je:

Čuo je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (jednoga) čovjeka (da) čita u (jednoj) suri (jednu, neku suru) u (izvjesnoj) noći, pa je rekao:

"Pomilovao ga Allah! Zaista već je napomenuo meni ajet taj i taj, bio sam (u prilici, u stanju da) se je meni dalo zaboraviti njega iz sure te i te."

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Sufjan od Mansura, od Ebu Vaila, od Abdullaha (Mes'udovoga) rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Loše je (to) što za jednoga (od) njih (što se dogodi) da govori: "Zaboravio sam ajet taj i taj. Nego se je njemu dalo zaboraviti (dalo se da on zaboravi)."

GLAVA

(onoga) ko nije vidio (nikakve) štete da govori (da rekne čovjek): "Sura El-Bekarete (Sura Bekara) i sura ta i ta.".

(To je mišljenje suprotno onome koje kaže da treba reći: Sura u kojoj se spominje el-bekaretu, i sura u kojoj se spominje Ali Imran itd.)

PRIČAO NAM JE Umer, sin Hafsa, pričao nam je moj otac, pričao nam je Aameš, pričao mi je Ibrahim od Alkameta i Abdurahmana, sina Jezida, od Ebu Mes'uda Ensarije rekao je: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Dva ajeta od kraja (od zadnjega dijela) sure El-Bekarete (su tako vrijedna i sadržajna da je u takvome stanju i položaju svaki onaj) ko je

čitao sa njima dvama (ko čita, uči, prouči, pročita ta dva ajeta) u (jednoj) noći (da) su njih dva bila dostatna (dovoljna) njemu (dosta su mu ili dovoljna su mu ta dva ajeta)."

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije rekao je: izvijestio me je Urvete, sin Zubejra, o hadisu Misvera, sina Mahremeta, i Abdurahmana, sina Karijje, da su njih dvojica čula Umera, sina Hattaba, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori:

Čuo sam Hišama, sina Hakima sina Hizama, (da) čita suru El-Furkan u životu (za života) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa sam sebi slušao za njegovo čitanje (tj. Pa sam se zainteresovao, zanimao, slušao njegovo čitanje pažljivo), pa kada li on čita nju na oblike (na neke načine) mnoge (što na njih) nije dao čitati meni nju poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (tj. nisam čuo da tu suru čita, uči Muhamed a.s. na te oblike, načine)! Pa sam bio skoro (bio sam blizu da) skočim njemu (tj. da skočim na njega) u (toj) molitvi. Pa sam iščekivao (pričekao) njega dok je pozdravio (u znak završetka molitve, namaza; dok završi on molitvu; dok preda selam). Pa sam uzeo njega za odjeću na prsima (tj. Ščepao sam ga za prsa) pa sam rekao:

"Ko je dao čitati tebi ovo suru (Ko ti je čitao suru) koju sam čuo (od) tebe (da) čitaš?" Rekao je: "Dao je čitati meni nju poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio." Pa sam rekao njemu: "Slagao si (Lažeš). Pa tako mi Allaha zaista poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zaista on (lično) dao je čitati meni ovu suru koju sam čuo tebe (da je čitaš maločas)." Pa sam otišao sa njim (tj. Odveo sam ga) ka poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (i) vodim ga (tj. vodeći ja njega). Pa sam rekao:

"O poslaniče Allaha! Zaista ja sam čuo ovoga (da) čita suru El-Furkan na (neke) oblike (načine što na njih) nisi dao čitati meni nju (tu suru), a zaista ti si dao čitati meni suru El-Furkan (dakle: a već si mi čitao tu suru onako kako sam je već čuo od tebe)." Pa je rekao:

"O Hišame! Čitaj nju (tu suru)." Pa je čitao nju (onim) čitanjem koje sam čuo njega (da ga on čita). Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Evo kao to (tj. Tako; ovako) se je spustila (ova sura)." Zatim je rekao:

"Čitaj, o Umere!" Pa sam čitao nju (čitanjem) kojim je dao čitati meni nju. Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Evo kao to (tj. Tako) se je spustila (takođe)." Zatim je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista Kur'an se spustio na sedam oblika (načina), pa čitajte što se je olakšalo (tj. pa čitajte na onaj oblik koji vam je lak, lagan od toga broja oblika i načina)."

PRIČAO NAM JE Bišr, sin Adema, izvijestio nas je Alija, sin Mushira, izvijestio nas je Hišam od svoga oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Čuo je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (nekoga, jednoga) čitača (da) čita od (tj. u izvjesnoj) noći u Bogomolji, pa je rekao:

"Pomilovao ga Allah! Zaista već je napomenuo meni toliko i toliko ajeta (ili: taj i taj ajet što) sam oborio njih (tj. što sam ih dao da mi padnu u zaborav, da mi padnu iz vida) iz sure te i te."

GLAVA

razgovjetnosti (razboritosti) u (tom) čitanju (tako da se jasno istakne svako slovo: i vokal i konsonant), i (GLAVA) Njegovoga govora, uzvišen je: ".... i razgovijeti (tj. i čitaj razgovjetno, razborito, jasno) Kur'an razgovjetnošću.", i Njegovoga govora: "I Kur'an, rastavili smo ga zato (da) čitaš njega na (te) ljude (tj. tim ljudima) na (jednom) boravku....", i (GLAVA onoga) što se mrzi (tj. što se smatra ružnim) da se sjecka (Kur'an) kao sjeckanje (te) pjesme.

(To znači: Kur'an se čita jasno i polako u obliku ozbiljnoga pjevanja-učenja, a ne čita se brzo i u obliku skandiranja kao pjesma kada se skandira.)

"Fiha jufreku....", je: "jufessalu" (rastavlja se, tj. "U njoj - U toj noći - rastavlja se...."). Rekao je Ibnu Abas: ".... feraknahu....", je: "fessalnahu" (rastavili smo ga).

PRIČAO NAM JE Ebu Numan, pričao nam je Mehdija, sin Mejmuna, pričao nam je Vasil od Ebu Vaila, od Abdullaha (Mesudovoga), rekao je:

Poranili smo na Abdullaha (tj. ka Abdullahu Mes'udovom). Pa je rekao (jedan) čovjek: "Pročitao sam (cijeli) el-mufessal sinoć." Pa je rekao: "Sjeckanje kao sjeckanje (te, izvjesne) pjesme. (To jest: Učio si, čitao si brzo bez razmišljanja.) I zaista ja zaista pamtim (te) vršnjake (tj. sure jednake dužine) koje (su te što) čitaše s njima (tj. bio je običaja da čita njih) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, osamnaest sura iz el-mufessala i dvije sure iz obitelji Hamima (tj. iz obitelji, iz grupe sura koje imaju zajedničko ime Hamim - Ha Mim).

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Džerir od Musa-a, sina Ebu Aišeta (Ebu Aišetovoga), od Seida, sina Džubejra, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, o Njegovom govoru "Ne pokreći s njim svoj jezik zato (da ti) žuriš s njim.", rekao je:

Bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio kada je (kada bi) sišao na njega (njemu) Džibril sa (Allahovom) objavom, (bio je, tj. bio bi imao, imao bi neke promjene u držanju i ponašanju) i bio je od (toga jedan dio i to; bio je i takvog običaja) što pokreće s njim (s objavljivanjem, tj. za vrijeme samoga primanja objave) svoj jezik i svoje dvije usne, pa se zažesti na njega, (tj. pa mu to pravi teškoću), i bilo je (to takvo stanje da) se pozna od njega (tj. i prepoznavaše se to na njemu). Pa je spustio Allah (onaj) ajet koji je u (suri) "La uksimu bi jevmil-kijameti.", (a to je ajet koji u prevodu glasi):

"Ne pokreći sa njim svoj jezik zato (da) žuriš sa njim. Zaista na Nas je njegovo sakupljanje i njegovo čitanje." (A to znači): Pa zaista na

Nas je da sakupimo njega u tvoja prsa i njegovo čitanje. "Pa kada smo čitali njega, pa slijedi njegovo čitanje.", je: Pa kada spuštamo njega, pa slušaj. "Zatim zaista na Nas je njegovo objašnjenje.". Rekao je: Zaista na Nas je da objašnjavamo njega sa tvojim jezikom. Rekao je: I bio je, kada je došao njemu Džibril, šutio (tj. bio bi šutio, šutio bi). Pa kada je (kada bi) otišao, čitao je njega kao što je obećao njemu Allah.

GLAVA

oduljivanja (toga) čitanja (tj. potrebnoga otezanja dugih samoglasnika).

PRIČAO NAM JE Muslim, sin Ibrahima, pričao nam je Džerir, sin Hazima, Ezdija, pričao nam je Katadete rekao je: pitao sam Enesa, sina Malika, o čitanju Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

Bio je (običaja da) oduljiva oduljivanjem (tj. Oduljivaše on oduljivanjem - a to će reći: prilično dugo je izgovarao duge vokale, samoglasnike).

PRIČAO NAM JE Amr, sin Asima, pričao nam je Hemmam od Katadeta rekao je: Pitao se (Upitan) je Enes kako (tj. kakvo) je bilo čitanje Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

Bilo je oduljivanje. Zatim je pročitao (tj. izgovorio je izraz, rečenicu) "Bismillahir-rahmanir-rehimi.", oduljiva (oduljivaše) sa "Bismillahi" (tj. oduljivajući on slog "la", učeći on dulje slog "la" u izrazu "Bismillahi"), i oduljuje sa "Er-Rahmani" (učeći dugo slog "ma") i oduljuje sa "Er-Rahimi" (učeći dugo slog "hi").

GLAVA

(izvjesnoga) ponavljanja (glasa "a" tri puta prilikom čitanja - a to znači kao neki refren, pripjev u kojem se glas u grlu potresa, titra izgovarajući a a a).

PRIČAO NAM JE Adem, sin Ebu Ijasa, pričao nam je Šubete, pričao nam je Ebu Ijas rekao je: čuo sam Abdullaha, sina Mugaffela, rekao je:

Vidio sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) čita, a on je na svojoj devi - ili svome devcu - i ona ide sa njim, a on čita (uči) suru El-Feth, ili od (iz) sure El-Feth čitanjem mekim (nježnim) i on ponavlja (tresućim glasom vičući a a a).

GLAVA

ljepote (izvjesnoga) glasa sa (izvjesnim) čitanjem.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Halefa, Ebu Bekr, pričao nam je Ebu Jahja Himmanija, pričao nam je Burejd, sin Abdullaha sina sina Ebu Burdeta, od njegovoga djeda Ebu Burdeta, od Ebu Musa-a da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao njemu:

"O Ebu Musa! Zaista već se je tebi dala (jedna) svirala od svirala (obitelji) Davuda (tj. darovao se tebi lijep glas tvoga grla kao što je bio darovan lijep glas grla porodici Davudovoj, odnosno samom Davudu a.s., Davidu).

GLAVA

(onoga) ko je volio (želio) da sebi sluša Kur'an (da sluša Kur'an) od (nekoga drugoga) osim njega (tj. osim sebe).

PRIČAO NAM JE Umer, sin Hafsa sina Gijasa, pričao nam je moj otac od Aameša, pričao mi je Ibrahim od Abideta, od Abdullaha (Mes'udovoga), bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je meni Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Čitaj na mene (tj. meni) Kur'an!" Rekao sam: "Zar (da) čitam (ja) na tebe (tebi), a na tebe (a tebi) se je spustio (objavio)?" Rekao je:

"Zaista ja volim (želim) da čujem (da slušam) njega od (nekoga drugoga) osim mene (osim sebe)."

GLAVA

govora (izvjesnoga) poučavaoca čitanja (izvjesnom) čitaču: "Dosta ti je!" ("Dosta!").

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Jusufa, pričao nam je Sufjan od Aameša, od Ibrahima, od Abideta, od Abdullaha, sina Mes'uda, rekao je: rekao je meni Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Čitaj na mene (Čitaj meni; Čitaj mi)!" Rekao sam: "O poslaniče Allaha! Zar (da ja) čitam na tebe, a na tebe (tebi) se je spustio?" Rekao je: "Da." Pa sam čitao suru En-Nisau (Nisa') dok sam došao ka ovome ajetu:

"Pa kako (će se onda osjećati nevjernici i griješnici) kada smo došli (tj. kada dođemo) od svakoga naroda sa (jednim) svjedokom, a došli smo (a dođemo) s tobom na ove (kao jednim) svjedokom?". Rekao je: "Dosta ti je (Dosta) sada!" Pa sam se obazreo k njemu, pa kada li njegova (a njegova) dva oka suze (liju, tj. prolijevaju suze).

GLAVA:

U koliko (vremena jedan čitač da) pročita (cijeli) Kur'an?

A govor Allaha, uzvišen je: ".... pa čitajte (ono) što se je olakšalo od njega (tj. što vam je lako, što vam nije teško)...." (ne postavlja nikakve granice u vremenu).

PRIČAO NAM JE Alija, pričao nam je Sufjan: rekao je meni Ibnu Šubrumete:

Gledao (tj. Promatrao) sam koliko je dosta (dostatno izvjesnom) čovjeku od Kur'ana, pa nisam našao (ni jedne) sure manje od tri ajeta, pa sam rekao: Ne treba (ni) za jednoga (muslimana, tj. Ne treba ni jednome muslimanu, nikome) da čita manje od tri ajeta.

Rekao je Alija: Pričao nam je Sufjan, izvijestio nas je Mansur od Ibrahima, od Abdurahmana, sina Jezida, izvijestio je njega Alkamete od Ebu Mes'uda, a sreo sam ga, a on ophodi Ka'bu, pa je spomenuo Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (i govor Muhameda a.s. da je on rekao) da (onaj) ko je pročitao sa dva ajeta (tj. ko pročita dva ajeta) od kraja (krajnja, zadnja, posljednja; od zadnjega dijela) sure El-Bekare u (jednoj, nekoj) noći, bila su dosta (tj. dosta su) njih dva njemu.

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Ebu Avanete, od Mugireta, od Mudžahida, od Abdullaha, sina Amra, rekao je:

Vjenčao je meni moj otac (jednu) ženu plemićku. Pa ispitivaše (pregledaše, tj. posjećivaše on - otac) svoju snahu, pa pita nju o njezinome mužu. Pa (ona) govori: "Divaj je (taj) čovjek od čovjeka (od ljudi)! Nije pokazao nama postelje (ni jedne još) i nije istraživao nama zastora (ili zastrte, pokrivene stvari) otkada smo došli njemu. Pa pošto se oduljilo to na njega (tj. njemu), spomenuo je (to) Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je rekao (Muhamed a.s.):

"Sretni (tj. Sastavi) me sa njim." Pa sam sreo njega poslije, pa je (on) rekao: "Kako postiš?" Rekao je: "Svaki dan." Rekao je: "A kako svršavaš (završavaš čitanje cijeloga Kur'ana)?" Rekao je: "Svaku noć (pročitam cijeli Kur'an)." Rekao je (Muhamed a.s.):

"Posti u svakom mjesecu tri (dana), i čitaj (tj. pročitaj cijeli) Kur'an u svakom mjesecu (jedanput samo)." Rekao je (Abdullah, sin Amra): Rekao sam: "Mogu (ja i) više od toga." Rekao je: "Posti tri danu u sedmici."

(Doslovno: Posti tri dana u petku. Arapi imenom petka nazivaju sedmicu kao što se u nas imenom nedjelje naziva sedmica. U nas se rekne nedjelja dana, nedjelju dana, a u njih petak dana.)

Rekao je: Rekao sam: "Mogu više od toga." Rekao je: "Mrsi dva dana, pa posti dan." Rekao je: Rekao sam: "Mogu (ja) više od toga." Rekao je: "Posti najvrijedniji post (najvrijedniji način od posta, najvrijedniji način posta) post Davuda: postenje dana (post jednoga dana), i mršenje dana (jednoga)." (Dakle: posti se svaki drugi dan.) "I

čitaj (tj. I pročitaj cijeli Kur'an) u svakih sedam noći (tj. dana samo) jedanput (jednom)." Pa da sam ja primio dopuštenje (tj. olakšicu) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (tj. Kamo sreće da sam to prihvatio)! A to je (zbog toga što se dogodilo poslije) da sam ja ostario i oslabio sam (iznemogao sam).

Pa je bio (običaja da) čita (tj. Pa čitaše Abdullah, sin Amra, u starosti) na nekoga (nekome od) svoje porodice (tu) sedminu od Kur'ana u (izvjesnom) danu, i (taj dio što) čita njega, izlaže (izloži, presluša) njega (u jednom dijelu) od (toga) dana zato (da) bude lakši (lakše) na njega u toj noći (u toj izvjesnoj noći). A kada je htio da se ojača (da ojača), mrsio je (po nekoliko) dana, i brojio je (koliko je dana mrsio-koliko dana nije postio), i postio je slično njima (tj. toliko isto dana bi postio koliko je bio dana mrsio zbog) neugodnosti da ostavi (on jednu) stvar (što) se je rastavio (sa) Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, na njoj (tj. jer mu je bilo ružno, neugodno da napusti jedan lijepi postupak svoj koji je vršio za živoga Muhameda a.s., za vrijeme života Muhameda a.s., prije smrti Muhameda a.s.).

Rekao je Ebu Abdullah (Buharija): A rekao je neki (od) njih (tj. neki od pripovjedača ovoga hadisa u svome pričanju ovoga hadisa):

".... u tri (noći, dana ti pročitaj Kur'an).....", i (neki je rekao:) "u pet (dana, noći pročitaj Kur'an)." A najviše njih je (složilo se) na sedam (tj. da je Muhamed a.s. rekao da u sedam, za sedam noći, dana pročita cijeli Kur'an).

PRIČAO NAM JE Sa'd, sin Hafsa, pričao nam je Šejban od Jahja-a, od Muhameda, sina Abdurahmana, od Ebu Selemeta, od Abdullaha, sina Amra, rekao je: rekao je meni Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"U koliko čitaš Kur'an (tj. Za koliko vremena pročitaš ti cijeli Kur'an)?"

PRIČAO MI JE Ishak, izvijestio nas je Ubejdulah, sin Musa-a, od Šejbana, od Jahja-a, od Muhameda, sina Abdurahmana, slobodnjaka Zuhretovića, od Ebu Selemeta. Rekao je (već spomenuti Jahja): A mislim mene (tj. A mislim sebe da sam čuo; A mislim da sam čuo....).

Rekao je (nakon što se je sigurno sjetio): Čuo sam ja od Ebu Selemeta, od Abdullaha, sina Amra, rekao je: rekao je meni poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Pročitaj Kur'an u mjesecu (za mjesec dana)." Rekao sam: "Zaista ja nalazim snagu." Dok je rekao (najzad): "Pa pročitaj njega u sedam (noći, tj. dana), i ne povećavaj na to (tj. i ne pročitaj ga povećavajući vremensku kratkoću - a to će reći: za manje od sedam dana ne moj da ga pročitaš iako to možeš)."

GLAVA

(izvjesnoga) plakanja (plača) kod čitanja Kur'ana.

PRIČAO NAM JE Sadekate, izvijestio nas je Jahja od Sufjana, od Sulejmana, od Ibrahima, od Abideta, od Abdullaha (Mesudovoga). Rekao je Jahja:

Neki (dio ovoga) hadisa je od Amra, sina Murreta. Rekao je meni (to veli Abdullah Mesudov) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Museded od Jahja-a, od Sufjana, od Aameša, od Ibrahima, od Abideta, od Abdullaha (Mesudovoga). Rekao je Aameš:

A neki (dio) hadisa je (takav da je njega) pričao meni Amr, sin Murreta, od Ibrahima, od njegovoga oca (ili: i od njegovoga oca - a veli se da to znači od oca Sufjanovoga koji je imao ime Seid, sin Mesruka), od Ebu Duha-a, od Abdullaha (Mesudovoga) rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Čitaj na mene (tj. Čitaj mi)!" Rekao je: Rekao sam: "Zar (da) čitam na tebe, a na tebe se je spustio?" Rekao je: "Zaista ja želim (strastveno) da čujem njega od (nekoga) osim mene (osim sebe)." Rekao je: Pa sam čitao (suru) Nisa'. Te kada sam dopro (do ajeta):

"Pa kako kada smo došli (dođemo) od svakoga naroda sa (jednim) svjedokom, i došli smo (i dođemo) s tobom na ove (kao) svjedokom?",

rekao je meni: "Otkloni se!" Ili (je rekao): "Uzdrži se!" (To jest: "Prestani!"). Pa sam vidio njegova (dva oka da) suze (da liju suze).

PRIČAO NAM JE Kajs, sin Hafsa, pričao nam je Abdulvahid, pričao nam je Aameš od Ibrahima, od Abideta Selemanije, od Abdullaha (Mesudovoga), bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je meni Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Čitaj na mene!" Rekao sam: "Zar (da) čitam na tebe, a na tebe se je spustio?" Rekao je: "Zaista ja volim da čujem njega od (nekoga drugoga) osim mene (osim sebe)."
GLAVA

(onoga) ko se je dvoličio sa čitanjem Kur'ana (tj. ko je čitao Kur'an zbog toga da ga neko od ljudi vidi, ko ga je čitao iz licemjerstva), ili se je hranio s njim (ili je čitao Kur'an da bi dobio neko jelo za njega) ili se je ponosio s njim.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Kesira, izvijestio nas je Sufjan, pričao nam je Aameš od Hajsemeta, od Suvejda, sina Gafeleta, rekao je: rekao je Alija: čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Doći će u kraju (u zadnjem dijelu toga) vremena (jedni) ljudi, novih (svojih) zuba (ili: mladih svojih godina), maloumnih (svojih) pameti (umova, razumnosti), govore od najboljega govora (toga) svijeta (tj. toga ljudstva, ljudi), (a) izlaze (izlaziće) iz Islama kao što izlazi (tj. prođe ta) strijela iz pogođene (ustrijeljene, prostrijeljene) životnje, (i) neće proći (ne prolazi) njihovo vjerovanje njihova grla (grkljane, tj. sa jezika nije sišlo u srce njihovo vjerovanje), pa gdje god ste sreli (tj. gdje god sretnete) njih, pa ubijajte ih, pa (tj. jer) zaista ubijanje njih je nagrada za (onoga) ko je ubio njih (nagrađen će biti na) sudnjem danu."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Jahja-a, sina Seida, od Muhameda, sina Ibrahima sina Harisa, Tejmije, od Ebu Selemeta, sina Abdurahmana, od Ebu Seida Hudrije, bio zadovoljan Allah od njega, da je on rekao: čuo sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Izaći će u vas (tj. Pojaviće se među vama jedni takvi) ljudi (da) ćete ponižavati (omalovažavati vi) vašu (tj. svoju) molitvu sa njihovom molitvom, i vaš (svoj) post sa njihovim postom i vaš (svoj) rad sa njihovim radom. I čitaće (oni) Kur'an (ali to njihovo čitanje) neće prelaziti njihova grla (grkljane). Izlaziće (oni) iz (ove) vjere kao što izlazi (ta) strijela iz pogođene (prostrijeljene) životinje (ulovljene životinje). Gleda (lovac koji je gađao - gleda) u (njezin) oštrac pa ne vidi (ni jednu) stvar, i gleda u (tu) strijelu (tj. u sredinu strijele) pa ne vidi (ni jednu) stvar (ništa), i gleda u (njezina) pera pa ne vidi (ni tu ni jednu) stvar (tj. ništa ne vidi od tog pogodka, nikakvoga traga na cijeloj strijeli ne vidi)."

A sumnja (jedan od pripovjedača) u procijepu (u rascijepljenom dijelu strijele, tj. u zadnjem dijelu strijele je li lovac vidio išta, ili: o procijepu je li u hadisu rečeno išta).

(Kao što strijela koja prođe kroz pogođenu životinju tako brzo da se na strijeli ne vidi nikakav trag koji pokazuje da je prošla kroz ubijenu životinju, tako i licemjerni čitači Kur'ana brzo izađu iz vjere Islama da se na njima ne može vidjeti trag nikakav, ikakav da su ikada i bili u Islamu jer ne čine nikakvih dobrih djela koja se u Kur'anu preporučuju. Riječ "el-fuku" znači dio strijele suprotan od vrha strijele, i na tom dijelu se nalazi rascijepljeni dio u koji nalegne tetiva prilikom zatezanja i odapinjanja strijele.)

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja od Šubeta, od Katadeta, od Enesa, sina Malika, od Ebu Musa-a, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Vjernik koji čita Kur'an i radi sa njim (tj. po njemu - prema Kur'anu) je kao (izvjesni) limun (ili narandža), njegov okus (ukus) je lijep i njegov miris je lijep. A (izvjesni) vjernik koji neće čitati (tj. ne čita) Kur'an, a radi sa njim (po njemu) je kao datula (hurma), njezin okus (ukus) je lijep, a nema mirisa za nju (tj. a ona nema mirisa nikakvoga). A primjer (izvjesnoga) licemjerca koji čita Kur'an je kao šip, njegov miris je lijep, a njegov okus je gorak. A primjer (izvjesnoga) licemjerca koji neće čitati (ne čita) Kur'an je kao kolokvinta, njezin

okus (ukus) je gorak, ili nevaljao (loš, tj. otrovan), a njezin miris je gorak (nevaljao)."

GLAVA:

Čitajte Kur'an dok su se složila (ili: dok su se obiknula) vaša srca (tj. dok ste ugodni i raspoloženi za čitanje Kur'ana, dok se ne zamorite).

PRIČAO NAM JE Ebu Numan, pričao nam je Hammad od Ebu Imrana Dževnije, od Džunduba, sina Abdullaha, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Čitajte Kur'an, dok su se složila vaša srca. Pa kada ste se protivili (suprotstavili, tj. kada se ne slažete, kada osjetite neko pomanjkanje raspoloženja i slasti u tom čitanju), pa ustanite od njega (tj. prestanite, prekinite ga)."

PRIČAO NAM JE Amr, sin Alije, pričao nam je Abdur-Rahman, sin Mehdije, pričao nam je Sellam, sin Ebu Muti-a, od Ebu Imrana Dževnije, od Džunduba: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Čitajte Kur'an, dok su se složila na njega vaša srca. Pa kada ste se protivili, pa ustanite od njega." Slijedio je njega (Sellama, sina Ebu Muti-a) Haris, sin Ubejda, i Seid, sin Zejda, od Ebu Imrana. A nije podigao njega (prednjega hadisa) Hammad, sin Meslemeta, i Eban. A rekao je Gunder od Šubeta, od Ebu Imrana: čuo sam Džunduba njegov govor. A rekao je Ibnu 'Avn od Ebu 'Imrana (Ebu Imrana), od Abdullaha, sina Samita, od Umera njegov govor.

(U oba ova slučaja hadis nije merfu'-podignut do Muhameda a.s., tj. nije spomenuto i njegovo ime, nije on spomenut. Spomenut je govor njegovoga druga pri čemu nije napomenuto da je to njegov drugo čuo od njega - od Muhameda a.s..)

A Džundub je vjerodostojniji i mnogobrojniji (više puteva do njega ima nego do Ibnu Avna).

(Napominje se i to da ovaj hadis ima i ovakvo tumačenje: Čitajte Kur'an - zajednički - dok se slažu vaša srca - u razumijevanju njegovih značenja i u tumačenjima njegovoga sadržaja. Pa kada se sukobite - i kada se ne budete složili u njegovome razumijevanju - pa ustanite od njega - ustanite i raziđite se iz toga sijela, ili odustanite od toga tumačenja u kojem se ne slažete da to ne bi do izvjesnoga zla dovelo vas. O ovome hadisu je i Ibnul-Dževzija rekao ovo: Drugovi Muhameda a.s. protivili su se, sukobljavali su se u vezi načina čitanja i u vezi narječja, pa im se je ovim hadisom zapovjedilo da se raziđu i odu kućama kada među njima dođe do protivljenja i sukoba oko toga da neki od njih ne bi odbio da prizna to što drugi čita, pa da tako odbije da prizna ono što je spustio, objavio, poslao Uzvišeni Allah.)

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Šubete od Abdulmelika, sina Mejsereta, od Nezzala, sina Sebreta, od Abdullaha (Mesudovoga) da je on čuo (jednoga) čovjeka (da) čita (jedan) ajet (a Abdullah) je čuo Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da čita) protivno njemu (tome ajetu što ga čita taj čovjek o kojem je riječ). Pa sam uzeo (veli dalje Abdullah) za njegovu ruku, pa sam otišao sa njim ka Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je rekao (Muhamed a.s.):

"Obadva vas ste dobročinitelji (doslovno: Oba -od- vas dvojice, tj. Svaki od vas dvojice - je dobročinitelj), pa čitaj (čitajte svaki na svoj način)!" Najveći (tj. Najpretežniji dio) moga znanja je (veli Šubete da) je rekao (Muhamed a.s.: "Ne protivite se, tj. Ne sukobljavajte se, ne suprostavljajte se.")

"Pa zaista ko je bio prije vas, protivili su se (tj. sukobljavali su se, suprostavljali su se jedni drugima međusobno), pa je uništio njih (taj takav postupak, ili: pa je uništio njih Uzvišeni i Vječni Allah)."

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA.

KNJIGA ZAKLANIH ŽIVOTINJA I LOVA I IMENOVANJA NAD LOVOM

ili onih koje su određene da se zakolju za običnu hranu), **I LOVA** (tj. ulovljenih životinja) **I IMENOVANJA NAD LOVOM** (tj. i izgovaranja Allahovoga imena nad ulovljenom životinjom i pri puštanju u lov lovačkoga psa da se izgovori Allahovo ime)

I (KNJIGA) govora Allaha: "Zabranila se je na vas (tj. vama izvjesna) uginula životinja....", ka Njegovom govoru (tj. sve do Njegovoga govora) "...., pa ne plašite se njih, i plašite se Mene,.....", i **(KNJIGA)** Njegovoga govora, uzvišen je: "O (vi) koji ste vjerovali, zaista iskušaće svakako vas Allah sa (jednom) stvari od (izvjesnoga) lova (lovljenja što) postignu njega vaše ruke i vaša koplja....", ajet (taj vidjeti), i **(KNJIGA)** Njegovoga govora, veličajno je Njegovo spominjanje: "..... dozvolila se je za vas (tj. vama) životinja (od te) stoke (domaće), osim (onoga) što se čita na vas (tj. što se čita vama).....", ka Njegovom govoru (tj. pa dalje sve do Njegovoga govora) "....., pa ne plašite se njih, i plašite se Mene,....".

A rekao je Ibnu Abbas: "El-'ukudu" je (što i) "el-'uhudu" - obaveze (ugovori i ono) što se je dozvolilo i (ono što) se je zabranilo. "..... osim (onoga) što se čita na vas (vama).....", (to) je svinja (krmak, prase). ".... jedžrimennekum.....", je (što i) "jahmilennekum": (i neka ne) nosi nipošto vas (tj. neka ne navede nipošto vas). "..... šene'anu....", je "'adavetun": neprijateljstvo. "..... el-munhanikatu....", je (ona životinja koja) se zadavi (udavi, uguši nečim), pa umre. "..... el-mevkuzetu.....", je (ona koja) se udara sa (izvjesnim) drvetom (koje) udara nju (životinju tako žestoko), pa (ona od toga) umre. A "..... el-mutereddijetu....", je (ona koja) se sruši (obori, skrha) od (sa izvjesnoga) brda. A ".... en-netihatu....", je (slučaj kada) se rogom probode (ubode izvjesna) ovca (od strane neke životinje koja ima rogove), pa što si stigao njega (da) se miče sa svojim repom ili sa svojim okom, pa zakolji (prekolji), i jedi.

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Zekerijja od Amira, od Adijja, sina Hatima, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Pitao sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, o lovu (pomoću izvjesnoga) mi'rada.

("Mi'rad" je naprava, sprava jednostavnoga oblika kojom se je u ono vrijeme lovilo ponekad. Neki kažu da je to neka vrsta strijele. Neki vele da je to obični štap koji je na vrhu oštar, šiljat. Neki vele da je to obično jedno teško drvo. Ako se radi i o strijeli, ta strijela je takva da se lako pri bacanju na životinju okrene tako da udari životinju svojom sredinom, pljoštrimice, a ne vrhom i šiljatim dijelom, pa ona pogođena životinja ne bude ustrijelita, nego umlatita, a kao umlaćena, nije dozvoljena jesti. U daljem toku, tj. u daljem tekstu izraz "el-mi'radu" će se prevoditi sa našim izrazom "nepodesna naprava".)

Rekao je (Muhamed a.s.): "Što je pogodilo (Što je pogođeno) sa svojom oštricom, pa jedite ga. A što je pogodilo (A ako je pogođeno) sa svojom širinom, pa ono (pa to) je umlaćeno." I pitao sam ga o lovu (izvjesnoga) psa, pa je rekao: "Što je uhvatio na tebe (za tebe, tj. tebi), pa (to) jedi, pa (tj. jer) zaista uzimanje (tj. hvatanje životinje i njezino klanje od strane dresiranoga) psa je (jedno) klanje. A ako si našao sa tvojim (tj. sa svojim) psom ili tvojim (svojim) psima (jednoga drugoga) psa osim njega (osim svoga), pa si se plašio da bude uzeo njega (tj. nju - ulovljenu životinju) sa njim, a već je ubio njega (tj. nju), pa ne jedi (tu životinju), pa (tj. jer) si spomenuo ime Allaha samo na (puštanju) svoga psa, a nisi spomenuo njega (Božije ime) na (puštanju drugoga) osim njega."

GLAVA

lova (izvjesne) nepodesne sprave.

A rekao je Ibnu Umer o (životinji) ubijenoj sa (izvjesnom osušenom zemljanom) kuglom (kuglicom): To je umlaćena (životinja). I mrzio je njega (tj. takav način lova) Salim, i Kasim, i Mudžahid, i Ibrahim, i Ata' i Hasen. I mrzio je Hasen bacanje (te) kugle (kuglice koja se bacila iz naprave sličnoj praćki) u (izvjesnim) selima i gradovima (zbog opasnosti da budu pogođeni ljudi), a neće vidjeti (tj. a ne vidi) u njemu (u tom bacanju nikakve) štete u (prostoru) što je osim njega (osim grada i sela).

PRIČAO NAM JE Sulajman, sin Harba, pričao nam je Šubete od Abdullaha, sina Ebu Sefera, od Šabije rekao je: Čuo sam Adijja, sina Hatima, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Pitao sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, o (izvjesnoj) nepodesnoj spravi (za lov), pa je rekao:

"Kada si pogodio sa njezinim oštracom, pa jedi. Pa kada je pogodio sa njezinom širinom pa je ubio, pa zaista ono je umlaćeno, pa ne jedi." Pa sam rekao: "Pošaljem moga (A kada pošaljem svoga) psa?" Rekao je: "Kada si poslao tvoga (svoga) psa, i imenovao si (tj. spomenuo si Allahovo ime kada si slao psa u lov, a to će reći: i rekao si Bismillahi), pa jedi." Rekao sam: "Pa ako je jeo (pas neki dio ulovljene životinje)?" Rekao je: "Pa ne jedi (meso takve životinje), pa (jer) zaista on nije uhvatio na tebe (tj. tebi). Uhvatio je samo na sebe (tj. sebi, a to će reći da pas nije dobro dresiran još)." Rekao sam: "Pošaljem svoga psa, pa nađem sa njim (jednoga) psa drugoga?" Rekao je: "Ne jedi, pa (jer) zaista ti si imenovao (rekao Bismillahi) samo na tvoga (svoga) psa, a nisi imenovao (nisi rekao ti Bismillahi) na (toga) drugoga (psa)."

GLAVA

(onoga) što je pogodila (izvjesna) nepodesna sprava sa svojom širinom (tj. sredinom, tupim dijelom).

PRIČAO NAM JE Kabisate, pričao nam je Sufjan od Mansura, od Ibrahima, od Hemmama, sina Harisa, od Adijja, sina Hatima, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: Rekao sam:

"O poslaniče Allaha! Zaista mi pošaljemo (šaljemo izvjesne) pse poučavane (za lov, tj. dresirane)." Rekao je:

"Jedi (ono) što su uhvatile (te životinje) na tebe (za tebe, tj. tebi)." Rekao sam: "I ako su ubile (uhvaćenu životinju)?" Rekao je: "I ako (tj. Iako) su ubile." Rekao sam: "I zaista mi gađamo sa (izvjesnom) nepodesnom spravom." Rekao je: "Jedi (ono) što je probola (ta sprava, tj. što je ubila oštracom, oštricom). A što je pogodila sa svojom širinom (tupom stranom), pa ne jedi."

lova (izvjesnoga) luka (od strijele, strjelice).

A rekao je Hasen i Ibrahim: Kada je udario lov (ulov, tj. životinju koja se lovi), pa se je odsjekla (otpala) od njega (od lova, lovljene životinje) ruka ili noga (tj. prednja noga ili zadnja noga), neće jesti (onaj dio) koji se je odsjekao (otpao), a jesti će ostali (dio) njega (nje - ulovljene životinje). A rekao je Ibrahim: Kada si udario njegov vrat ili njegovu sredinu, pa jedi ga.

(To jest: Kada si udario ulovljenu životinju oštrim oruđem po vratu ili po sredini tijela i tako je usmrtio, pa jedi je. "Sajdun" je muškoga roda, a znači lov, lovljenje, a znači i životinju koja je ulovljena ili koja se lovi. U daljem tekstu prevodiće se taj izraz "sajdun" sa našim izrazom "ulov" kada "sajdun" bude značio životinju koja se lovi ili koja je ulovljena.)

A rekao je Aameš od Zejda: Bio je nepokoran na (jednoga) čovjeka od roda (od porodice) Abdullaha (Mes'udovoga jedan divlji) magarac (tj. nije se dao uloviti jedan divlji magarac jednome čovjeku od porodice Abdullahove), pa je zapovjedio njima (Abdullah) da udare njega gdje je bilo lako (tj. gdje im se pokaže najlakše da ga udare). Ostavite (ono) što je palo (što je otpalo) od njega (prilikom savlađivanja njegova), i jedite ga.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jezida, pričao nam je Hajvete, rekao je: izvijestio me je Rebiate, sin Jezida, Dimeškija od Ebu Idrisa, od Ebu Salebeta Hušenije rekao je: Rekao sam:

"O vjerovijesniče Allaha! Zaista mi smo u zemlji (jednoga) naroda pripadnika knjige, pa da li (da) jedemo u njihovim posudama? I u zemlji lovim lova (lov) sa svojim lukom (tj. strjelom) i sa svojim psom koji nije poučen (dresiran) i sa svojim psom poučenim, pa šta je dobro meni?" Rekao je:

"Što se tiče (onoga) što si spomenuo od pripadnika Knjige (Biblije), pa ako ste našli (tj. ako nađete neke druge posude) osim njih (tj. osim njihovih), pa ne jedite u njima (tj. u njihovima). A ako niste našli, pa operite ih i jedite u njima. A što si ulovio sa svojim lukom, pa si spomenuo ime Allaha, pa (to) jedi. (Misli se na spominjanje Allahovoga imena prilikom odapinjanja i puštanja strijele.). A (ono) što si lovio (ulovio) sa svojim psom poučenim, pa si spomenuo ime Allaha, pa (i to) jedi. A što si ulovio sa svojim psom nepoučenim, pa si stigao njegovo klanje (tj. pa si zatekao živo, živu životinju koja se lovi, pa si ga zaklao-taj ulov, ili pa zakolji ga), pa jedi (i taj takav ulov)."

GLAVA

(izvjesnoga) bacanja dvama prstima (kamenčica, kamenčića na nekoga i na nešto, stavivši kamenčić između palca i kažiprsta, ili između dva kažiprsta) i (izvjesne suhe zemljane) kuglice (kugle veličine lješnika - "bundukatun" znači i lješnik).

(Pod izrazom "el-bundukatu": kuglica veličine lješnika-lješnjaka misli se bacanje te kuglice iz nekakvoga luka ili praćke na životinju koja se lovi.)

PRIČAO NAM JE Jusuf, sin Rašida, pričao nam je Veki' i Jezid, sin Haruna, a (ova) riječ (tj. ovaj tekst, citat) je za Jezida (vezan, tj. riječ je Jezidova, citira se Jezidovo pričanje), od Kehmesa, sina Hasena, od Abdullaha, sina Burejdeta, od Abdullaha, sina Mugaffela, da je on vidio (jednoga) čovjeka (da) baca sa dva prsta (kamenčić), pa je rekao njemu:

"Ne bacaj sa dva prsta, pa (tj. jer) zaista je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zabranio (to izvjesno) bacanje sa dva prsta (uzevši kamenčić), ili je bio (običaja da) mrzi (izvjesno) bacanje sa dva prsta (uhvativši, prihvativši kamenčić). I rekao je:

"Zaista ono neće se loviti s njim (s tim načinom) ulov, i neće se poubijati (ili izranjavati mnogo) s njim neprijatelj, a ali (nego) ona (ta radnja) već razbije (izvjesni) zub i iskopa (izbije izvjesno) oko." Zatim je vidio njega poslije toga (da opet) baca sa dva prsta, pa je rekao njemu (ili: pa mu je rekao):

"Pričam ti od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, da je on zabranio (to) bacanje (gađanje) sa dva prsta (prihvativši kamenčić, kamen), ili je mrzio (to) bacanje sa dva prsta, a ti (opet) bacaš sa dva prsta. Neću govoriti tebi (tj. Neću govoriti s tobom) tako i tako (tj. toliko i toliko)."

GLAVA

(onoga) ko je sakupio (tj. uzeo sebi kakvoga, nekoga) psa (koji) nije pas lova ili stoke (tj. koji nije pas za lov-lovački pas niti za čuvanje stoke na paši).

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Abdul-Aziz, sin Muslima, pričao nam je Abdullah, sin Dinara, rekao je: čuo sam Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Ko je sakupio (sastavio, posjedovao, imao, nabavio, tj. Ko sebi uzme nekoga) psa (koji) nije sa psom (tj. koji nije pas za čuvanje) stoke (blaga na paši) ili obični (na lov, lovački, tj. ili to ne bude pas koji se obikao na lov, obučio za lov), okrnje se (oduzme mu se) svaki dan od njegovoga posla dva kirata (Allahove nagrade)."

PRIČAO NAM JE Mekkija, sin Ibrahima, izvijestio nas je Hanzalete, sin Ebu Sufjana, rekao je: čuo sam Salima (da) govori: čuo sam Abdullaha, sina Umera, (da) govori: čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Ko je sakupio (uzeo sebi nekakvoga drugoga) psa osim (što je) pas obiknut za lov ili pas stoke (tj. pas za čuvanje blaga na paši), pa zaista ono krnji se (okrnjava se) od njegove nagrade svaki dan dva kirata."

(Dva kirata znači - kako je u jednom hadisu rečeno - koliko dva velika brda, dvije planine.)

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Nafi-a, od Abdullaha, sina Umera, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ko je sakupio (uzeo sebi nekakvoga) psa osim psa stoke (blaga na paši) ili obiknutoga na lov, okrnje se od njegovoga posla svaki dan dva kirata."

GLAVA:

Kada je jeo (izvjesni) pas (ulovljenu životinju), i Njegov govor, uzvišen je: "Pitaju te šta je to dozvolilo se njima? Reci: Dozvolilo se je vama (da jedete izvjesna) lijepa jela i što ste poučili od (izvjesnih) ranjavačica (tj. grabljivica, krvožednih životinja - a to će reći: lovilica, životinja koje se upotrebljavaju, koje se koriste za lov - i to bivši vi) poučavači pasa (dreseri, pa ono što vam takve životinje ulove, dozvoljeno vam je)....".

(A riječ "el-dževarih" je značenja) "Es-savaidu" (koje love) i "el-kevasibu" (koje stiču, zarađuju). "Idžterehu" je (što i) "iktesebu": stekli su (zaradili su sebi). "..... poučavate njih od (onoga) što je poučio vas Allah, pa jedite od (onoga) što su uhvatile (lovačke životinje) na vas (za vas, tj. vama)....", ka Njegovom govoru (tj. do Njegovoga govora) "..... brzi obračunom (ili: brz kod obračuna).".

A rekao je Ibnu Abas: Ako je jeo (lovački) pas (ulov), pa već je pokvario njega. Uhvatio je samo na svoju osobu (tj. za sebe, sebi), a Allah govori: "..... poučavate ih od (onoga) što je poučio vas Allah.....", pa se udaraju (tj. pa će se udarati, tući) i poučavaju se (tako sve) dok ostave (napuste jedenje ulovljene životinje). A mrzio je njega (ulov koji je pas jeo - to je mrzio) Ibnu Umer. A rekao je 'Ata': Ako je pio (izvjesnu) krv (tj. Ako je lovački pas pio krv ulovljene životinje), a nije jeo (meso njezino), pa jedi (to meso).

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Muhamed, sin Fudajla, od Bejana, od Šabije, od Adijja, sina Hatima rekao je:

Pitao sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao sam: "Zaista mi smo narod (takav da) lovimo sa ovim (izvjesnim, tj. lovačkim) psima." Pa je rekao:

"Kada si poslao tvoje (svoje) pse poučene i spomenuo si ime Allaha, pa jedi od (onoga) što su uhvatile (te životinje) na vas (za vas, vama) iako su ubile, osim (slučaja) da jede (lovački) pas (ulovljenu životinju), pa (tj. jer) zaista ja se plašim da bude uhvatio njega (ulov) samo na svoju osobu (za sebe, sebi samome). A ako su se pomiješali (sa) njima psi (neki) od (drugih) osim njih (mimo njih), pa ne jedi."

GLAVA

(izvjesnoga) ulova kada je bio odsutan od njega dva dana ili tri (dana, tj. kada ga je našao, pronašao nakon dva ili tri dana nakon što ga je ustrijelio, pogodio).

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Sabit, sin Jezida, pričao nam je Asim od Šabije, od Adijja, sina Hatima, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Kada si poslao tvoga (svoga) psa i imenovao si (spomenuo Allahovo ime), pa je uhvatio i ubio je, pa (to) jedi. A ako je jeo, pa ne jedi (ti to), pa (jer) uhvatio je (on to) samo na svoju osobu (za sebe). A kada se je pomiješao (sa nekim drugim) psima (koji su takvi da) se nije spomenulo ime Allaha na njih, pa su uhvatile (tj. pa su uhvatili) i ubili (ti psi ulov), pa ne jedi (meso tako ulovljene životinje). Pa (Jer) zaista ti nećeš znati (tj. ti ne znaš) koji (od) njih (od tih pasa) je ubio (tu životinju koja se lovi). A ako si pogodio (ustrijelio, doslovno: ako si bacio strijelu na izvjesni) ulov, pa si našao njega (taj ulov) poslije (jedan) dan ili dva dana, (a) nije u njemu (na njemu ništa drugo) osim trag tvoje strijele, pa jedi (taj ulov). A ako je pao (ulov) u (izvjesnu) vodu, pa ne jedi (pa ne jedi takav ulov)."

A rekao je Abdul-'Aala od Davuda, od Amira, od Adijja da je on rekao Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (da on) ustrijeli (izvjesni) ulov (životinju koju lovi), pa slijedi (pustinjom) njegov trag (izvjesna uzastopna) dva dana ili tri (ili: slijedeća dva i treći dan), zatim nađe njega (ulov) mrtvoga (krepanoga) i u njemu je njegova strijela. Rekao je: Jede (tj. Može i dozvoljeno je da jede meso toga ulova) ako je htio (ako hoće).

GLAVA:

Kada je našao sa (izvjesnim) ulovom (nekoga) psa drugoga.

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Šubete od Abdullaha, sina Ebu Sefera, od Ša'bije, od 'Adijja, sina Hatima, rekao je: Rekao sam:

"O poslaniče Allaha! Zaista ja pošaljem moga (šaljem svoga) psa i imenujem (tj. i reknem Bismillahi)." Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Kada si poslao (pustio u lov) svoga psa i imenovao si (spomenuo Allahovo ime), pa je (on) uzeo, pa je ubio (ili: i ubio je), pa je jeo (ili: i jeo je), pa ne jedi (ti), pa (jer) je (on-taj pas) uhvatio samo na svoju osobu (za sebe, sebi)." Rekao sam: "Zaista ja pošaljem svoga psa. Nađem (poslije) sa njim (jednoga) psa drugoga, (i) neću znati (tj. ne znam) koji (od njih) dvojice je uzeo njega (tj. uhvatio, ulovio ulov)." Pa je rekao:

"Ne jedi, pa (jer) imenovao si (rekao si Bismillahi) samo na svoga psa, a nisi imenovao na (onoga drugoga) osim njega." I pitao sam ga o lovu (ulovu izvjesne) nepodesne sprave, pa je rekao: "Kada si pogodio sa njezinom oštricom, pa jedi. A kada si pogodio sa njezinom širinom, pa je ubila (pa ubije ta širina, tj. taj tupi dio), pa zaista ono je umlaćeno, pa ne jedi."

GLAVA

(onoga) što je došlo o (izvjesnom) lovljenju (tj. o zanimanju i bavljenju lovom kao poslom za zaradu i sticanje).

(Lovljenje kao nužan posao za zarađivanje i sticanje je dozvoljen posao. Lovljenje u cilju igre, zabave i razonode je zabranjeno kaže 'Ajnija.)

PRIČAO MI JE Muhamed, izvijestio me je Ibnu Fudajl od Bejana, od Amira, od Adijja, sina Hatima, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Pitao sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa sam rekao:

"Zaista mi smo narod (koji sebi) lovimo sa ovim psima (lovačkim kerovima, pa reci nam o tome nešto)." Pa je rekao: "Kada si poslao svoje pse poučene i spomenuo si ime Allaha, pa jedi od (onoga) što su uhvatile (uhvatili) na tebe (za tebe, tebi), osim da jede pas (lovački tu lovljenu životinju), pa ne jedi (je onda ti), par (jer) zaista ja se plašim da bude uhvatio (ili: da nije uhvatio) samo na svoju osobu (za sebe, sebi). A ako se je pomiješao (izmješao sa) njima (neki drugi) pas osim njih (doslovno: pas od - nekih drugih - osim njih), pa ne jedi (ni to, ni taj ulov)."

PRIČAO NAM JE Ebu Asim od Hajveta, sina Šurejha. A pričao mi je Ahmed, sin Ebu Redža-a, pričao nam je Selemete, sin Sulejmana, od Ibnul-Mubareka, od Hajveta, sina Šurejha rekao je: čuo sam Rebi'ata, sina Jezida, Dimeškiju rekao je: izvijestio me je Ebu Idris 'Aizullah, rekao je: čuo sam Ebu Sa'lebeta Hušeniju, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori:

Došao sam poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa sam rekao:

"O poslaniče Allaha! Zaista mi smo u zemlji naroda stanovnika (pristalica) Knjige (tj. Biblije), jedemo u njihovim posudama (tj. iz njihovih posuda), i (mi smo još u) zemlji lova. Lovim sa svojim lukom,

i lovim sa svojim psom poučenim i (onim) koji nije poučen, pa izvjesti me, šta je (tj. koji postupak je taj) koji se dozvalja nama (šta je dozvoljeno nama) od toga?" Pa je rekao:

"Što se tiče (toga) što si spomenuo da si ti u zemlji naroda stanovnika Knjige, (i) jedeš u njihovim posudama, pa ako ste našli (tj. ako nađete, imate druge posude) osim njihovih posuda, pa ne jedite u njima (tj. u njihovima). A ako niste našli, pa operite ih, zatim jedite u njima. A što se tiče (onoga) što si spomenuo da si ti u zemlji lova, pa što si ulovio (tj. što loviš) sa svojim lukom (tj. strijelom), pa spomeni ime Allaha, zatim jedi. A što si lovio sa svojim psom poučenim (dresiranim), pa spomeni ime Allaha, zatim jedi. A što si lovio sa svojim psom koji nije poučen, pa si stigao njegovo klanje (tj. pa si stigao do uhvaćene životinje dok je još bila živa, pa si je zaklao), pa jedi (njezino meso)."

PRIČAO NAM JE Musedded, pričao nam je Jahja od Šubeta rekao: pričao mi je Hišam, sin Zejda, od Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Uzbunili smo (Podigli smo sa loge) zeca u (mjestu) Meruzahranu (Merruz-Zahranu), pa su trčali na nju (tj. na njega - na zeca, za zecom, ili je, možda, bila zečica, pa onda - na nju, za njom), čak su sustali (umorili su se, a nisu ga ulovili). Pa sam trčao na nju (na njega, tj. za njim) dok sam uzeo nju (tj. dok sam ulovio tu životinju), pa sam donio nju ka Ebu Talhatu. Pa je poslao (on) ka Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, njezin but (kuk od te životinje) i njezina dva stegna, pa je primio njega (taj poklon).

PRIČAO NAM JE Ismail, rekao je: pričao mi je Malik od Ebu Nadra, slobodnjaka Umera, sina Ubejdullaha, od Nafi-a, slobodnjaka Ebu Katadeta, od Ebu Katadeta da je on bio sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Te kada je bio u nekom (dijelu) puta Meke, zaostao je (on pozadi, ozadi, ozada, iza) sa drugovima svojim (nekima koji su bili) obučeni hodočasnički, a on je (imao odijelo drukčije) osim obučenoga hodočasnički, hodočasničkog (tj. a on nije bio odjeven u hodočasničko odijelo jer nije bio još odlučio da učini umru). Pa je vidio (on jednoga) magarca divljega. Pa se ujednačio (tj.

uzjašio je, uzjahao je on) na svoga konja. Zatim je pitao (molio) svoje drugove da dodaju njemu kandžiju (bič), pa nisu htjeli. Pa je pitao (molio) njih (da mu dodaju) njegovo koplje, pa (opet) nisu htjeli (da mu to učine). Pa je uzeo njega (on sam sjahavši on). Zatim je navalio žestoko na (onoga) magarca, pa je ubio njega (pa ga je ubio). Pa je jeo od njega (toga magarca) neki (dio) drugova poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a nije htio neki (dio) njih (dakle: neki su jeli, a neki nisu htjeli jesti). Pa pošto su stigli poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pitali su ga o tome. Pa je rekao:

"Ona je (To je) samo (jedna) hrana (opskrba što) je nahranio vas njom Allah."

PRIČAO NAM JE Ismail, rekao je: pričao mi je Malik od Zejda, sina Eslema, od 'Ata-a, sina Jesara, od Ebu Katadeta slično njemu (prethodnom hadisu), osim (razlike u tom što se kaže) da je on (Muhamed a.s.) rekao:

"Je li sa vama (tj. Imate li vi sa sobom) od njegovoga mesa (jednu) stvar (tj. išta, imalo - dakle: Je li ostalo kod vas išta mesa od njega)?"

GLAVA

(izvjesnoga) lovljenja na (izvjesnim) brdima (planinama, tj. o opterećivanju sebe lovljenjem po izvjesnim planinama, gorama).

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Sulejmana, Džu'fija, rekao je: pričao mi je Ibnu Vehb, izvijestio nas je Amr da je Ebu Nadr pričao njemu od Nafi-a, slobodnjaka Ebu Katadeta (Ebu Katadetovoga), i (od) Ebu Saliha, slobodnjaka Tev'emeta (Tev'emetovoga), čuo sam Ebu Katadeta (da) je rekao:

Bio sam sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, u (prostoru) što je između Meke i Medine, i oni su obučeni (odjeveni) hodočasnički, a ja sam čovjek dozvoljen (tj. slobodan od hodočasničkih stega) na konju. I bio sam veliki penjač na (izvjesna) brda (tj. mnogo sam se penjao, peo na brda između kojih smo prolazili i putovali). Pa dok sam ja na tome, poštoli (kadli) sam vidio (ugledah iznenada te)

ljude (da su oni) zagledavači za (jednu) stvar (tj. da su se zagledali, da gledaju u nešto, ili da se zagledaju zbog nečega). Pa sam otišao (tj. Pa sam počeo da) gledam, pa kada li ono magarac divljači (divlji magarac)! Pa sam rekao njima: "Šta je ovo (Šta je to)?" Rekli su (oni): "Nećemo znati (tj. Ne znamo)." Rekao sam: "Ono (To) je divlji magarac." Pa su rekli: "Ono je (to) što si vidio (To je to, To je ono što si vidio)." I bio sam zaboravio svoju kandžiju (svoj bič), pa sam rekao njima: "Dodajte mi moju kandžiju (kamdžiju, bič)." Pa su rekli: "Nećemo pomoći tebe na njega (tj. protiv njega nimalo)." Pa sam sišao (sjahao), pa sam uzeo njega (bič), zatim sam udario u njegov trag. Pa nije bilo (drugo) osim to dok sam (da sam) ranio njega (tj. ubio, zaklao sam ga ulovivši ga). Pa sam došao k njima pa sam rekao njima:

"Ustanite, pa ponesite (natovarite sebi njega)." Rekli su: "Nećemo dotaknuti njega." Pa sam (ja) natovario njega, čak sam donio njima njega. Pa nije htio (ni da ga jede) neki (od) njih, a jeo je neki (dio od) njih (a neki su ga jeli). Pa sam rekao: "Ja ću tražiti zaustavljanje (tj. Ja ću zaustaviti) za (tj. zbog) vas Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio." Pa sam stigao (sustigao) njega, pa sam pričao njemu (taj) događaj (tj. taj razgovor, taj slučaj), pa je rekao (on) meni:

"Je li ostala sa vama (ikakva) stvar (išta) od njega?" Rekao sam: "Da." Pa je rekao: "Jedite, pa on (tj. pa to) je (jedna) hrana (što) je nahranio vas nju (njom) Allah."

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "Dozvolio se je vama lov (ulov izvjesnoga, toga) mora.....".

A rekao je Umer: Njegov lov (ulov, tj. Ulov mora) je (ono) što se je ulovilo sebi, a njegova hrana (hrana mora) je (ono) što se je bacilo s njim (tj. što je more izbacilo njega sobom). A rekao je Ebu Bekr: Lebdač (izvjesni) je dozvoljen (tj. Ona morska riba koja mrtva lebdi, pliva, plovi, pluta po površini mora, dozvoljena je za jelo).

(Prema tome, ako je potonula na dno, nije dozvoljena za jelo.)

A rekao je Ibnu Abas: Njegova hrana (tj. Hrana mora) je njegova umrla (riba), osim (onoga) šti si mrzio od nje (što si smatrao kao nečisto, što ubrajaš kao prljavo i nečisto za hranu od te mrtve morske ribe). A (ta, izvjesna riba) jegulja je (takva riba što) neće jesti (tj. ne jedu) nju Židovi, a mi jedemo nju. A rekao je Šurejh, drug Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: Svaka stvar (što se nalazi i živi) u (tom) moru je zaklana (tj. dozvoljena je da se jede kao da je i zaklana).

(Kastalanija kaže: Sve što se lovi iz mora možemo dijeliti na tri skupine. Prvo su ribe. Sve vrste između njih su dozvoljene za jelo muslimanima. Drugo su žabe. Sve vrste između njih su zabranjene muslimanima. Treće su ostale sve morske i riječne životinje, jer "bahrun" znači i rijeka. Sve ostale životinje vodene su po Ebu Hanifetu zabranjene muslimanima, a većina drugih fakiha - islamskih pravnika kažu da su dozvoljene.)

A rekao je 'Ata': Što se tiče (svake vrste te) ptice, pa vidim (tj. mislim da treba musliman) da zakolje njega (tj. nju - pticu). A rekao je Ibnu Džurejdž: Rekao sam za 'Ata' (tj. Rekao sam 'Ata-u): "Lov (Ulov tih) rijeka i udubljenja (kotlina koje su napunjene vodom od izvjesnih) bujica (tj. poplava) je li lov (ulov) mora ono (tj. je li i to kao i ulov mora)?" Rekao je: "Da." Zatim je čitao (tj. citirao iz Kur'ana):

"..... ovaj je pitak, sladak, prijatno je njegovo piće, a ovaj je slan, gorak (tj. ovo je pitko, slatko, prijatno je njegovo piće, a ovo je slano, gorko), a od (ili: a iz) svakoga jedete meso svježe.....".

A jahao (jašio) je Hasen - na njega pozdrav (spas, ili: Njemu mir)! - na (jednom) sedlu od koža pasa (izvjesne, morske) vode. A rekao je Šabija: Da je (slučaj) da je moja porodica (takvoga običaja bila da) su jeli (izvjesne) žabe, zaista nahranio bih njih. A nije vidio Hasen (Basrija) za (izvjesnu) kornjaču štete (tj. grijeha da se jede). A rekao je Ibnu Abbas: Jedi od lova (ulova toga) mora, kršćanina, ili Židova ili maga (vatropoklonika - ili: kršćanin, ili Židov ili mag da je ulovio to iz mora). A rekao je Ebu Derda' o (izvjesnom) kiselom začinu (prismoku koji se pravi na taj način što se u vino stavi so i riba, pa se to ostavi da stoji na Sunčevoj svjetlosti pod čijim se djelovanjem vino pretvori u

sirće pri tom stavljanju soli i ribe u vino): Zaklale su (to takvo) vino (te) ribe i Sunce.

(To jest: Ribe i Sunce su pretvorile vino u sirće uništivši bitnost i suštinu vina.)

PRIČAO NAM JE Musedded, pričao nam je Jahja od Ibnu Džurejdža rekao je: izvijestio me je Amr da je on čuo Džabira, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori:

Ratovali smo vojsku (izvjesnoga) lišća (tj. Išli smo u vojni pohod zvani "vojska lišća", jer su muslimanski vojnici u tom vojnom pohodu jeli lišće izvjesne vrste divljega trna, lišće divlje ruže), i postavio se je zapovjednikom Ebu 'Ubejdete, pa smo ogladnili žestokom gladi (ogladnjeli smo žestokom glađu u tom pohodu). Pa je bacilo (izbacilo to) more (jednu takvu) mrtvu ribu (da) se nije vidjelo slično njoj (ništa), (i) govori se njoj (dakle: ime te ribe je) kit (ulješura). Pa smo jeli od njega (od toga kita) polovinu mjeseca. Pa je uzeo Ebu 'Ubejdete (jednu) kost od njegovih kostiju, pa je prošao (izvjesni) jahač ispod nje.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, izvijestio nas je Sufjan od Amra rekao je: čuo sam Džabira (da) govori:

Poslao nas je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (nas) trista konjanika, a naš zapovjednik je Ebu 'Ubejdete (da) napravimo zasjedu (jednoj) karavani Kurejševića. Pa je pogodila nas žestoka glad, čak (da) smo jeli (izvjesno) lišće (jedne vrste trna, divlje ruže), pa se imenovala (nazvala se ta vojska) "vojskom (izvjesnoga) lišća". I bacilo (izbacilo) je more (Crveno more jednu) ribu, govori se njoj kit (to je bio kit). Pa smo jeli polovinu (jednoga) mjeseca, i namazali smo se sa njegovim salom (tj. sa masnoćom toga kita), čak (tako da) su bila dobra naša tijela (tjelesa). Rekao je: Pa je uzeo Ebu 'Ubejdete (jedno) rebro od njegovih rebara, pa je uspravio njega, pa je prošao (izvjesni, tj. najdulji, najveći, najviši) jahač ispod njega. A bio je u (tj. među) nama (jedan) čovjek, pa pošto se je zažestila (pojačala naša) glad, zaklao je (taj čovjek) tri deve (određene za klanje ili za žrtvu), zatim (opet) tri deve. Zatim je zabranio njemu (to dalje klanje) Ebu 'Ubejdete.

(Veli se da se je taj čovjek zvao Kajs, sin Sa'da sina 'Ubadeta, i da je on te deve kupio, kupovao od nekoga Beduina iz Džuhejnetovića pod uslovom da mu ih plati datulama u Medini.)

GLAVA

jedenja (izvjesnih, tih poznatih) skakavaca.

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, pričao nam je Šubete od Ebu Ja'fura (Ja'fura) rekao je: čuo sam Ibnu Ebu Evfa-a, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Ratovali smo (u društvu) sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, sedam ratova (sedam vojni, borbi) ili šest. Bili smo (u takvim teškim prilikama da) jedemo sa njim (te poznate, ili: izvjesne) skakavce.

Rekao je Sufjan, i Ebu 'Avanete i Israil (rekli su sva trojica pričajući oni) od Ebu Ja'fura, od Ibnu Ebu Evfa'-a: ".... sedam ratova (borbi)....".

GLAVA

posuda (izvjesnih) maga (poklonika vatre, koji se klanjaju vatri) i (GLAVA izvjesne) umrle životinje (koja nije zaklana dok je još bila živa).

PRIČAO NAM JE Ebu 'Asim od Hajveta, sina Šurejha rekao je: pričao mi je Rebi'ate, sin Jezida, Dimeškija, pričao mi je Ebu Idris Havlanija, pričao mi je Ebu Sa'lete Hušenija, rekao je:

Došao sam Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa sam rekao: "O poslaniče Allaha! Zaista mi smo u zemlji stanovnika (pristalica, pripadnika) Knjige (tj. Biblije), pa jedemo u njihovim posudama, i (mi smo još) u zemlji lova, lovim sa svojim lukom (tj. svojom strijelom, i lovim sa svojim psom poučenim i sa svojim psom koji nije sa poučenim (tj. koji nije poučen, dresiran, pa reci mi o tom svemu nešto)." Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Što se tiče (onoga) što si spomenuo da si ti u zemlji stanovnika knjige (tj. Knjige - Biblije), pa ne jedite u njihovim posudama (tj. iz njihovih posuda za jelo iz kojih su oni jeli), osim da nećete naći (da ne nađete nikakav) bijeg (tj. da ne možete to izbjeći). Pa ako niste našli bijeg (ako to niste mogli izbjeći), pa operite ih, i jedite u njima (iz njih). A što se tiče (onoga) što si spomenuo da ste vi u zemlji lova, pa što si ulovio sa svojim lukom (ili: pa što si lovio, tj. što loviš sa svojim lukom i strelom), pa spomeni ime Allaha, i jedi (taj ulov). A što si lovio sa svojim psom poučenim, pa spomeni ime Allaha, i jedi (i takav ulov). A što si lovio sa svojim psom koji nije poučen, pa si stigao njegovo klanje (toga ulova), pa jedi ga."

PRIČAO MI JE Mekija, sin Ibrahima, pričao mi je Jezid, sin Ebu 'Ubejda, od Selemeta, sina Ekve'-a, rekao je:

Pošto su omrknuli (na) dan (kada) su osvojili (oslobodili) Hajber, zapalili su (naložili su izvjesne) vatre. Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Na čemu (tj. Zbog čega) su zapalili ove vatre?" Rekli su: "Mesa (tj. Zbog kuhanja mesa izvjesnih) magaraca ljudskih (tj. domaćih, pitomih)." Rekao je: "Prolijte (ono) što je u njima (u tim posudama), i razbijte njihove lonce." Pa je ustao (jedan, neki) čovjek iz (toga) naroda pa je rekao:

"Prolićemo (tj. da prolijemo ono) što je u njima, i opraćemo (da operemo) njih." Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Ili to (tako učinite)."

GLAVA

(izvjesnoga) imenovanja (tj. izgovaranja Bismillahi!) nad (izvjesnom) životinjom koja se kolje, i ko je ostavio namjerno (hotimično izgovaranje Bismillahi!).

Rekao je Ibnu Abas: Ko je zaboravio (reći Bismillahi!), pa nema štete. A rekao je Allah, uzvišen je:

"I ne jedite od (onoga) što se nije spomenulo ime Allaha nad njim, i zaista ono je griješenje,....", - a (izvjesni) zaboravljač neće se imenovati (nazvati, tj. ne naziva se) griješnikom. I Njegov govor (dalje glasi):

"..... i zaista (izvjesne) sotone zaista objavljuju ka svojim štićenicima (prijateljima) zato (da) se prepiru (sa) vama, a ako ste se pokorili (ako se pokorite) njima, zaista vi ste zaista idolopoklonici (u tom slučaju).".

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Ebu Avanete od Seida, sina Mesruka, od 'Abajeta, sina Rifa'ata sina Rafi-a, od njegovoga djeda Rafi-a, sina Hadidža, rekao je:

Bili smo sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, u Zul-Hulejfi, pa je pogodila (izvjesne) ljude glad.

(Veli se da je Zul-Hulejfa koja se nalazi između Taifa i Meke, a nije ona što je blizu Medine.)

Pa smo pogodili (neke) deve i brave (od ratnoga plijena, tj. Zaplijenili smo deve i brave-ovce). A bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, u najzadnjim (odjeljenjima, redovima tih) ljudi. Pa su požurili, pa su postavili (doslovno: uspravili te) lonce. Pa se je odbio (tj. Pa je dopro iz pozadine) k njima Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je zapovjedio za (te) lonce, pa su se dali nageti (tj. izvrnuti da se prolije ono što je u njima). Zatim je razdijelio (ratni plijen među vojnike), pa je izjednačio deset od (tih) brava (ovaca) sa (jednom) devom. Pa je pobjegla od njih (od tih deva jedna) deva. A bilo je u (tom) narodu konjaništvo lako (tj. malobrojno). Pa su tražili nju (doslovno: njega - to odbjeglo grlo), pa je zamorilo njih. Pa je dao pasti k njoj (jedan) čovjek sa strijelom (tj. Pa je upravio, poslao k njoj jedan čovjek strijelu, gađao je, pogodio ju je strijelom, pogodio je nju strijelom), pa je zadržao nju Allah. Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista je za ove životinje podivljanja kao podivljanja (izvjesne) divljači (tj. Zaista ove životinje - deve, kamile - imaju svoja divljanja kao divljanja divljači, ili: Zaista ove životinje imaju podivljale jedinke koje su kao podivljale jedinke divljači). Pa što je pobjeglo na vas (tj. Pa što pobjegne vama, od vas), pa napravite s njim ovako."

Rekao je: A rekao je moj djed: "Zaista mi zaista se nadamo, ili se plašimo da sretnemo (tj. da ćemo susresti mi izvjesnoga, našega) neprijatelja sutra, a nisu sa nama noževi, pa da li (da) koljemo sa (izvjesnim) trstikama?" Pa je rekao: "Što je prolilo (Što je dalo da poteče izvjesna) krv i spomenulo se je ime Allaha nad njim, pa jedi, (ako to čime se je zaklalo) nije bio (izvjesni) zub i (izvjesni) nokat. A izvijestiću vas o njemu (o tome): Što se tiče zuba, (pa to) je kost (obična). A što se tiče nokta (noktiju), pa (to) su noževi Abesinaca."

GLAVA

(onoga) što se je zaklalo na (izvjesne) kipove i (izvjesne) idole (tj. za kipove i idole).

(A veli se da "en-nusubu" označava uspravljeno kamenje na kome su se klale žrtve za idole, idolima, pa bi onda prevod mogao da glasi i ovako: GLAVA onoga što se je zaklalo na žrtvenom kamenju za idole i kipove.)

PRIČAO NAM JE Mualla, sin Eseda, pričao nam je Abdulaziz - misli (na) Ibnul-Muhtara - izvijestio nas je Musa, sin 'Ukbeta, rekao je: izvijestio me je Salim da je on čuo Abdullaha (Umerovoga da) priča od poslanika Allaha (tj. o Allahovom poslaniku), pomilovao ga Allah i spasio, da je on sreo Zejda, sina 'Amra sina Nufejla, u najnižem (dijelu mjesta) Beldeha (u blizini Meke), a to je (bilo) prije (nego je počela) da se spušta na poslanika (tj. poslaniku) Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (Allahova) objava. Pa je stavio naprijed k njemu (tj. Pa je ponudio k njemu) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (jednu) kožu (za nošenje hrane na putovanje, pri putovanju), (a) u njoj je (bilo nekakvo) meso. Pa nije htio da jede (Zejd) iz nje. Zatim je rekao (Zejd):

"Zaista ja neću jesti od (onoga) što koljete na svoje kipove (za svoje kipove, ili: na svome uspravljenom kamenju na kome koljete žrtve za svoje idole), i neću jesti (ništa drugo) osim od (onoga, tj. osim ono) što se je spomenulo ime Allaha nad njim (prilikom klanja)."

(Vidi se da je Muhamed a.s. bio tada u društvu nekih ljudi koji su mu dali da ponudi sa hranom Zejda, a Zejd je odbio tu hranu i rekao to onim ljudima za koje je znao da su idolopoklonici. Sami taj Zejd nije bio idolopoklonik nego jedan od malobrojnih sljedbenika Ibrahima a.s. kojih je bilo vrlo malo u Meki i koji su vjerovali u Jedinoga Allaha, a zvali su se hanifije, henefijjun.)

GLAVA

govora Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Pa neka zakolje na imenu Allaha (na ime, u ime Allaha)!"

PRIČAO NAM JE Kutejbete, pričao nam je Ebu Avanete od Esveda, sina Kajsa, od Džundeba, sina Sufjana, Bedželije rekao je:

Zaklali smo (Klali smo) žrtvu sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (jednu) žrtvu (tj. Žrtvovali smo žrtvu, a to će reći: Zaklali smo kurban) jednoga dana, pa kada li (neki) ljudi već su (bili) zaklali svoje žrtve prije (izvjesne) molitve (koja se klanja na dan praznika žrtava, na kurban bajram ujutro)! Pa pošto je otišao, vidio je njih Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, da su oni već zaklali prije (te) molitve (prije bajram-namaza), pa je rekao:

"Ko je zaklao prije (te) molitve, pa neka zakolje mjesto nje (tj. mjesto te žrtve jednu žrtvu) drugu. A ko je bio (takav da) nije zaklao dok smo klanjali, pa neka zakolje na imenu (na ime, u ime) Allaha!"

GLAVA

(onoga) što je dalo proliti (izvjesnu) krv (pa makar to bilo oruđe) od (izvjesne) trstike, i (izvjesnoga) kamena (kremena) i (izvjesnoga) željeza.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Ebu Bekra, Mukaddemija, pričao nam je Mutemir od Ubejdulaha, od Nafi-a, čuo je Ibnu Kaba, sina Malika, (da) izvještava Ibnu Umera da je njegov otac izvijestio njega da (jedna) djevojka njihova pasaše (tj. čuvaše na paši neke) brave (ovce) u (brdu, planini) Sel'u, pa je vidjela (jednom prilikom) u (jedne) ovce od svojih brava smrt (vidjela je, dakle, da će ta ovca brzo uginuti, umrijeti), pa je razbila (jedan) kamen, pa je zaklala nju. Pa je (on) rekao svojoj porodici:

"Ne jedite, dok dođem Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa (da) upitam njega, ili dok pošaljem k njemu (nekoga) ko će pitati njega." Pa je došao Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, ili je poslao (nekoga) k njemu. Pa je zapovjedio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, za njezino jedenje (tj. da se može jesti meso tako zaklane te ovce).

PRIČAO NAM JE Musa, pričao nam je Džuvejrijete od Nafi-a, od (jednoga) čovjeka iz Selimetovića, izvijestio je Abdullaha (Umerovoga) da (jednom prilikom jedna) djevojka Kaba, sina Malika, pase (napasa neke) njegove brave (dakle: čuvala je neke njegove ovce) u (tom, na tom) brdašcetu koje je u (medinenskoj, medinskoj) pijaci (čaršiji), a ono je (tj. a to je) u Sel'u, pa se je pogodila (tj. pogođena je jedna) ovca. Pa je (ta djevojka) razbila (jedan) kamen, pa je zaklala nju s njime. Pa su spomenuli (to) Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je zapovjedio njima za njezino jedenje.

PRIČAO NAM JE Abdan, rekao je: izvijestio me je moj otac od Šubeta, od Seida, sina Mesruka, od Abajeta, sina Rafi-a, od njegovoga djeda da je on rekao:

"O poslaniče Allaha! Nije za nas (to da imaju neki) noževi (tj. Nemamo noževa)." Pa je rekao: "Što je dalo proliti (tu) krv i spomenulo se je ime Allaha, pa jedi, (a jedino to oruđe s čime se kolje neka) nije (neka ne bude izvjesni) nokat i (izvjesni) zub. Što se tiče nokta, pa (to) su noževi Abesinaca (tj. oni kolju noktima). A što se tiče zuba, pa (to) je kost." A odbjegla (pobjegla) je (jedna) deva (kamila), pa je zadržao nju, pa je rekao: "Zaista za ove deve su podivljale (tj. Zaista ove deve imaju neke jedinke koje su podivljale, koje podivljaju, pa su) kao podivljale

(od te prave) divljači, pa što je nadvladalo vas od njih, pa napravite ovako."

GLAVA

zaklane životinje (rukom izvjesne) žene i (izvjesne) robinje.

PRIČAO NAM JE Sadekate, izvijestio nas je Abdete od Ubejdulaha, od Nafi-a, od (jednoga) sina za Ka'ba (tj. od sina Ka'ba), sina Malika, od njegovoga oca da je (jedna) žena zaklala (jednu) ovcu sa kamenom (jednim kamenom). Pa se pitao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, o tome, pa je zapovjedio za njezino jedenje.

A rekao je Lejs: Pričao nam je Nafi' da je on čuo (jednoga) čovjeka od Pomagača (da on) izvještava Abdullaha (Umerovoga) od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da je (jedna) djevojka (ili: jedna robinja) za Ka'ba (a to će reći: da je Ka'bova djevojka, ili robinja izvršila klanje vezano) za ovo (za ovaj slučaj u prethodnom hadisu).

PRIČAO NAM JE Ismail, pričao mi je Malik od Nafi-a, od (jednoga) čovjeka od (između) Pomagača, od Muaza, sina Sada, ili Sa'da, sina Muaza, izvijestio je njega da je (jedna) djevojka (ili: robinja) za Kaba, sina Malika (tj. da je djevojka, robinja Ka'bova) bila (običaja da) pase (napasa neke) brave u Sel'u. Pa se je pogodila (tj. Pa je pogođena jedna) ovca od njih (od tih brava), pa je stigla nju, pa je zaklala nju sa (nekim) kamenom. Pa se pitao (pitan je) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Jedite (vi) nju."

GLAVA:

Neće se klati sa (izvjesnim) zubom, i kosti (košću) i noktom.

PRIČAO NAM JE Kabisate, pričao nam je Sufjan od svoga oca (Seida, sina Mesruka), od 'Abajeta, sina Rifa'ata, od Rafi'a, sina Hadidža, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Jedi", - misli (na ono što je zaklano oruđem takvim) što je dalo proliti (izvjesnu) krv, osim (izvjesnoga) zuba i nokta.

GLAVA

zaklane životinje (rukom izvjesnih) Beduina i slično njima (tj. i sličnih njima).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Ubejdullaha, pričao nam je Usamete, sin Hafsa, Medenija, od Hišama, sina Urveta, od njegovoga oca (Urveta, sina Zubejra), od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da su (neki) ljudi rekli Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (ovo):

"Zaista (neki) ljudi donose nama (izvjesno) meso (za koje) nećemo znati (tj. za koje ne znamo mi) je li se spomenulo ime Allaha nad njim, ili ne (, pa šta nam veliš o tome)?" Pa je rekao:

"Imenujte nad njim vi (tj. Spomenite ime Allahovo - Recite Bismillahi! - nad tim mesom vi), i jedite (ga)." Rekla je: A bili su novi (tj. skori, skorojevići) vremena u (tom) bezvjerstvu (tj. A bili su ti prodavači mesa doskora u bezvjerstvu).

Slijedio je njega (Usameta) Alija od Deraverdije. A slijedio je njega (Usameta) Ebu Halid i Tufavija (Et-Tufavijju).

GLAVA

zaklanih životinja (rukom) stanovnika Knjige (tj. rukom sljedbenika Biblije - tj. Židova i kršćana), i njihovih lojeva (pa bili oni) od stanovnika (izvjesnoga) rata (ili bili) i (drugi) osim njih (tj. od zaraćenih i nezaraćenih Židova i kršćana sa muslimanima) i (GLAVA) Njegovoga govora, uzvišen (je): "Danas su se dozvolila vama (izvjesna) lijepa (jela), i hrana (onih) kojima se je dala Knjiga, dozvoljena je vama, i vaša hrana dozvoljena je njima.....".

A rekao je Zuhrija: Nema štete sa zaklanom životinjom (rukom) kršćana (od) Arapa (Arapa-kršćana). A ako si čuo njega (Arapa-kršćanina da) imenuje za (nekoga drugoga) osim Allaha (tj. da nečije

drugo ime spominje osim Allahovoga imena pri klanju), pa ne jedi (meso tako zaklane životinje). A ako nisi čuo njega (da spominje nečije drugo ime), pa već je dozvolio njega Allah, a znao je njihovo bezvjerstvo. A spominje se od Alije slično njemu (tj. slično tome). A rekao je Hasen i Ibrahim: Nema štete sa zaklanom životinjom (od strane, rukom izvjesnoga muslimana) neobrezanoga (neosunećenoga). A rekao je Ibnu Abas: Njihova hrana su njihove zaklane životinje.

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, pričao nam je Šubete, od Humejda, sina Hilala, od Abdullaha, sina Mugaffela, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bili smo opsjedači (tj. Opsijedali smo) dvorac (tj. tvrđavu) Hajbera, pa je bacio (jedan) čovjek (jedan) mijeh, (a) u njemu je (neki židovski) loj, pa sam skočio zato (da) uzmem njega. Pa sam se obazro (obazreo) pa kada li Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio! Pa sam se zastidio od njega (zbog njega).

GLAVA

(onoga) što je pobjeglo od (tih izvjesnih) životinja, pa ono (pa to) je u stepenu (na stupnju te, prave) divljači.

I dozvolio je njega Ibnu Mes'ud (da se ranjava, i ubija, da se lovi kao prava divljač). A rekao je Ibnu Abbas: Što je učinilo nemoćnim tebe od (tih) životinja od (onih) što su u tvojim dvjema rukama (od domaćih životinja koje su tvoje vlasništvo, pa ih ne možeš uhvatiti), pa ono je (pa to je) kao (izvjesni) ulov (tj. postupi s njim, kao sa životinjom koja se lovi). A u devi (tj. A u vezi deve-kamile koja) se je otisla (koja je pala, skrhala se) u (neki) bunar, od gdje si bio moćan na nju (tj. otkuda, s kojega mjesta i s koje strane ti možeš da nju zahvatiš, dohvatiš), pa zakolji njega (tj. to grlo, tu životinju u bunaru). I vidio je

(tj. I mislio je) to (a to će reći: Bili su toga mišljenja) Alija, i Ibnu Umer i Aiša.

PRIČAO NAM JE Amr, sin Alije, pričao nam je Jahja, pričao nam je Sufjan: pričao nam je moj otac od Abajeta, sina Rifa'ata sina Rafi'a sina Hadidža, od Rafi'a, sina Hadidža, rekao je: Rekao sam:

"O poslaniče Allaha! Zaista mi smo susretači (izvjesnoga) neprijatelja sutra, a nisu sa nama noževi (a nemamo nikakvih noževa)?" Pa je rekao: "Požuri, ili uništi (usmrti sa onim) što je dalo (sa onim što će) proliti (tu) krv, i spomenulo se je ime Allaha nad njim, pa jedi (to), (samo neka to oruđe) nije (izvjesni) zub i nokat (samo neka to ne bude, samo da ne bude izvjesni zub i nokat). A pričaću ti (o tom dvoma). Što se tiče zuba, pa kost je (to). A što se tiče nokta, pa (to) su noževi Abesinaca." A pogodili (zaplijenili) smo plijen (od nekih) deva i brava (ovaca), pa je pobjegla od njih (jedna) deva. Pa je gađao (pogodio) nju (jedan) čovjek sa strijelom, pa je zadržao (ustavio, zastavio, zaustavio) nju. Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista za ove životinje su (tj. Zaista ove životinje imaju neke svoje jedinke) podivljale kao podivljale (od prave) divljači, pa kada je nadvladala vas od njih (jedna) stvar, pa učinite s njom ovako."

GLAVA

(izvjesnoga) klanja ispod vrata i (izvjesnoga) klanja ispod vilica.

A rekao je Ibnu Džurejdž od 'Ata-a: Nema klanja ispod vilica i nema klanja ispod vrata osim u (tj. po) mjestu klanja ispod vilica i mjestu klanja ispod vrata.

(U stvari izraz "nahrun" znači klanje deve po vrhu njezinih prsa, a to je ispod vrata, jer se ispod vrata nalazi najviši dio prsa, vrh prsa. A izraz u tekstu "zebhun" znači klanje ovce i slične životinje po vratu, preko vrata, a to je ispod vilica.)

Rekao sam (to veli Ibnu Džurejdž ka 'Ata-u): "Je li biva dostatno (Da li je dostatno, dovoljno ono) što se kolje ispod vilica da zakoljem

njega ispod vrata (preko vrha prsa)?" Rekao je: "Da. Spomenuo je Allah klanje ispod vilica (izvjesne) krave. Pa ako si zaklao ispod vilica (jednu) stvar (što) se kolje ispod vrata, dozvoljeno je. A (to) klanje ispod vrata (preko vrha prsa) draže je k meni. A (to) klanje ispod vilica je presijecanje (vratnih) vena (uz presijecanje grkljana i jednjaka)." Rekao sam: "Pa će proći iza (tih) vena (još dalje onaj ko kolje) dok presiječe (izvjesnu) moždinu (živac u vratnom pršljenu)?" Rekao je: "Neću misliti (tj. Ne mislim da to treba presijeći)." A izvijestio me je (veli dalje Ibnu Džurejdž) Nafi' da je Ibnu Umer zabranjivao (to) presijecanje moždine (ili živca u pršljenu vrata životinje koja se kolje i) govori (tj. govoreći on):

"Presijeca (tj. Neka presiječe onaj koji kolje životinju - neka presiječe sve ono) što je osim (na vratu), zatim ostavi (pusti) dok umre.

I govor Allaha (Ili: I -GLAVA- govora Allaha), uzvišen je: "I pošto je rekao Musa svome narodu: Zaista Allah zapovijeda vama da zakoljete (ispod vilica jednu) kravu.....", i rekao je: "..... pa su zaklali (oni ispod vilica) nju, a nisu blizu bili (da to oni) učinu.".

A rekao je Seid, sin Džubejra, od Ibnu Abasa: Klanje (to propisano, pravilno) je u (tom) grlu (tj. po grlu, preko grla) i (tim) prsima (po prsima, preko vrha prsa). A rekao je Ibnu Umer, i Ibnu Abas i Enes: Kada je odsjekao (tu) glavu (tj. glavu onoga što kolje neki čovjek), pa nema štete (da se jede meso te životinje).

(Neki pravnici su mišljenja da je mekruh - ružno - odsjeći glavu prilikom klanja.)

PRIČAO NAM JE Hallad, sin Jahja-a, pričao nam je Sufjan od Hišama, sina Urveta, rekao je: izvijestila me je Fatima, kći Munzira, moja žena (pričajući ona) od Esme, kćeri Ebu Bekra, bio zadovoljan Allah od njih dvoga (od njih dvoje - s njima), rekla je:

Klali smo (ispod vrata, po vrhu prsa) na vremenu (u vrijeme) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (tj. Zaklali smo po vrhu prsa jednoga) konja, pa smo jeli njega (pa smo ga jeli).

PRIČAO NAM JE Ishak, čuo je Abdeta, (a Abdete je pričao) od Hišama, od Fatime, od Esme, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Zaklali smo (ispod vilica, po vratu, preko vrata) na vremenu poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (jednoga) konja, a mi smo u Medini, pa smo jeli njega (pa smo ga jeli).

PRIČAO NAM JE Kutejbete, pričao nam je Džerir od Hišama, od Fatime, kćeri Munzira, da je Esma, kći Ebu Bekra, rekla:

Zaklali smo (po vrhu prsa) na vremenu poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (jednoga) konja, pa smo jeli njega. Slijedio je njega (Džerira) Veki', i Ibnu 'Ujejnete od Hišama u (tom) klanju (preko vrha prsa, ispod vrata).

GLAVA

(onoga) što se mrzi od (izvjesnoga) mrcvarenja (odsijecanja nosa, ušiju i nogu dok je živa životinja), i (GLAVA životinje) zadržane (više u stojećem stavu da služi kao živa za cilj gađanja strjelicama) i zadržane (svezane životinje za zemlju u ležećem stavu kao živa za cilj gađanja strjelicama - dakle: kao živa meta).

(Veli se da "el-mudžessemetu" označava više ptice koje se uzmu kao živa meta, cilj gađanja strjelicama, ka na primjer živu kokoš privezati za tlo zemlje, prilijepiti je za tlo, i onda gađati u nju živu kao u nišan, metu, cilj. Izraz je nastao od glagola "džeseme, jedžsimu" i "jedžsumu džesmen" i "džusumen": prilijepiti se, zalijepiti se za zemlju, ptica ili životinja.)

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, pričao nam je Šubete od Hišama, sina Zejda, rekao je:

Unišao sam sa Enesom Hakemu, sinu Ejuba, pa je vidio (nekakve) dječake, ili mladiće (da) su uspravili (postavili jednu) kokoš (i) gađaju nju (tj. gađajući oni nju). Pa je rekao Enes:

"Zabranio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, da se zadržavaju (žive te) životinje (radi ubijanja gađanjem u njih kao u metu bivši one svezane)."

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Jakuba, pričao nam je Ishak, sin Seida sina Amra, od svoga oca da je on čuo njega (da on) priča od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je on unišao Jahja-u, sinu Seida, a (jedan) dječak od sinova Jahja-a (Jahja-ovih) je vezivač (tj. svezao je jednu) kokoš (da) gađa nju. Pa je išao (otišao) k njoj Ibnu Umer dok je odriješio nju. Zatim se okrenuo sa njom i sa (tim) dječakom (k nama vodeći ih) sa njim (tj. vodeći ih sa sobom), pa je rekao:

"Suzbijajte vašega (svoga) dječaka od (toga) da zadržava (da veže) ovu (izvjesnu) pticu radi (njezinoga) ubijanja, pa (tj. jer) zaista ja sam čuo Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) je zabranjivao da se zadržava (da se veže kakva) životinja ili (neko drugo živo biće) osim nje (tj. osim domaće životinje) radi (njenoga, njezinoga) ubijanja."

PRIČAO NAM JE Ebu Nu'man, pričao nam je Ebu Avanete od Ebu Bišra, od Seida, sina Džubejra, rekao je:

Bio sam kod Ibnu Umera, pa su prošli pokraj (nekih) mladića ili pokraj nekolicine (nekih ljudi koji) su uspravili (postavili jednu) kokoš (i) gađaju nju (gađajući oni nju). Pa pošto su vidjeli Ibnu Umera, razišli su se od nje. I rekao je Ibnu Umer:

"Ko je učinio (činio) ovo (sa ovom kokoši)? Zaista je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, prokleo ko je činio ovo (tj. prokleo je onoga ko čini ovo)." Slijedio je njega (Ebu Bišra) Sulejman od Šubeta.

PRIČAO NAM JE Minhal od Seida, od Ibnu Umera:

"Prokleo je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (onoga) ko je mrcvario (izvjesnu) životinju (živo biće, svako živo biće)." A rekao je Adijj od Seida, od Ibnu Abbasa, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Hadždžadž, sin Minhala, pričao nam je Šubete, rekao je: izvijestio me je Adij, sin Sabita, rekao je: čuo sam Abdullaha, sina Jezida, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da je on zabranio (zabranjivao izvjesnu) grabežljivost i mrcvarenje.

(Pod izrazom "grabežljivost" misli se na otimanje javno silom tuđega vlasništva, a isto tako i grabljenje i pljačka ratnoga plijena prije nego se ratni plijen od strane vojnoga zapovjednika razdijeli po propisima islamskoga prava - šeri'ata. Pod mrcvarenjem misli se na odsijecanje dijelova tijela životinji koja je određena za klanje, ili je u lovu već uhvaćena, pa joj odsjeći uši, nos ili noge prije nego se konačno zakolje. Drugo je ako se loveći desi da joj se hvatajući je i gađajući je, odsiječe neki dio tijela. To nije mrcvarenje. Nego samo kada je već uhvaćena, pa joj onda odsijecati neke dijelove tijela.)
GLAVA

(izvjesnih) kokošiju (kokošaka, kokoški).

PRIČAO NAM JE Jahja, pričao nam je Veki' od Sufjana, od Ejjuba, od Ebu Kilabeta, od Zehdema Džermije, od Ebu Musa-a - misli (Ebu Musa-a) Eš'arije, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Vidio sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) jede kokoši (tj. nekakve kokoši).

PRIČAO NAM JE Ebu Mamer, pričao nam je Abdulvaris, pričao nam je Ejjub, sin Ebu Temimeta, od Kasima, od Zehdema rekao je:

Bili smo kod Ebu Musa-a Eš'arije - a bilo je između nas i između ovoga plemena od Džerma (Džermovića neko, jedno) bratimljenje (pobratimstvo) - pa se donijela njemu (Ebu Musa-u neka) hrana, (a) u njemu (u tom jelu, hrani) je meso kokošiju (kokoški). A u (tom) narodu je (jedan) čovjek sjedač (tj. sjedio je jedan čovjek), crven (crvene boje), pa se nije približio njegovoj hrani. Pa je rekao:

"Približi se (i jedi), pa već sam vidio poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) jede od njega (od ovakvoga jela, da jede ovakvo

jelo)." Rekao je (taj čovjek ka Ebu Musa-u u ime izvinjenja što neće da jede):

"Zaista ja sam vidio njega (taj rod životinja, tj. kokoši da) jede (taj rod životinja jede jednu, neku) stvar, pa sam brojio (računao, smatrao, tj. pa smatram) prljavim njega, pa sam se zakleo da neću jesti njega." Pa je rekao:

"Približi se, izvijestiću te, ili pričaću ti (tj. da te izvijestim, obavijestim, da ti ispričam o tome). Zaista ja sam došao Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, u nekolicini od Eš'arijevića, pa sam susreo (sreo) njega, a on je srdit, i on razdjeljuje (neku) marvu od marve (izvjesne obavezne) milostinje (zekata). Pa smo tražili tovarenje (nošenje) njemu (tj. tražili smo od njega deve koje će nas nositi, da nam dadne deve za jahanje i nošenje). Pa se je zakleo da neće nositi (natovariti) nas (tj. da nam on neće dati deve za jahanje i tovarenje, nošenje). Rekao je:

"Nema kod mene (ništa) što (bih mogao da) natovarim vas na njega (da ponesem vas na njemu)." Zatim se je doveo (dotjerao) poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, plijen od deva (tj. neke ugrabljene, zaplijenjene deve). Pa je rekao (Muhamed a.s.): "Gdje su Eš'arovići? Gdje su Eš'arovići?" Rekao je (Ebu Musa): Pa je darovao nama pet deva, bijelih grba (bijelih vrhova od grba njihovih). Pa smo ostali (otišavši mi) nedaleko (doslovno: osim dalekoga, tj. na prostoru koji nije bio daleko). Pa sam rekao svojim drugovima: "Zaboravio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, svoju zakletvu. Pa tako mi Allaha zaista ako smo zanemarili poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, njegovu zakletvu (ne poštujući, tj. ako smo tražili od njega u času kada je on zanemario i bio nepažljiv na svoju zakletvu), nećemo se spasiti nikada." Pa smo se vratili ka Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa smo rekli:

"O poslaniče Allaha! Zaista mi smo tražili tovarenje tebi, pa si se zakleo da nećeš tovariti (da nećeš dati natovariti) nas (na deve), pa smo mislili da si ti zaboravio tvoju (svoju) zakletvu (jer si nas ipak darovao devama na koje smo se natovarili, na koje smo pojahali)." Pa je rekao:

"Zaista Allah, On je natovario vas (na te deve). Zaista ja tako mi Allaha, ako je htio (tj. ako hoće, ako htjedne) Allah, neću se zaklesti (zakleti, zaklinjati ni) na (jednu) zakletvu, pa vidim (poslije da je neka radnja druga) osim nje (tj. osim te radnje na koju sam se zakleo - da je druga radnja) bolja od nje, (ja neću drukčije postupiti, ili: a da neću drugačije postupiti) osim (tako da) sam došao (tj. da dođem onome poslu) koji je on bolji (koji je bolji), a razriješim se nje (zakletve sa iskupljenjem - keffaretom - što je propisano za iskupljenje zakletve)."

GLAVA

mesa (raznih vrsta mesa izvjesnih, ili: tih) konja.

PRIČAO NAM JE Humejdija, pričao nam je Sufjan, pričao nam je Hišam od Fatime, od Esme rekla je:

Zaklali smo (ispod vrata, po vrhu prsa jednoga) konja na vremenu (za vrijeme) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa smo jeli (pojeli) njega.

PRIČAO NAM JE Musedded, pričao nam je Hammad, sin Zejda, od Amra, sina Dinara, od Muhameda, sina Alije, od Džabira, sina Abdullaha, rekao je:

Zabranio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (na) dan Hajbera mesa (domaćih) magaraca, a dopustio je u mesa (tih) konja (tj. dao je dopuštenje u pogledu upotrebe konjskoga mesa da se može jesti).

GLAVA

mesa (tih, ili: izvjesnih) magaraca ljudskih (tj. domaćih, pitomih).

O njemu (tj. O tome se prenio i zabilježio hadis) od Selemeta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Sadekate, izvijestio nas (je) Abdete, od Ubejdulaha, od Salima i Nafi-a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice:

Zabranio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, mesa (meso izvjesnih) magaraca porodičnih (tj. domaćih, pitomih) danom Hajbera (tj. na dan Hajbera).

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja od Ubejdulaha: pričao mi je Nafi' od Abdullaha (Umerovoga) rekao je:

Zabranio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, mesa (izvjesnih) magaraca porodičnih (tj. domaćih, pitomih). Slijedio je njega (Jahja-a) Ibnul-Mubarek od Ubejdulaha, od Nafi-a. A rekao je Ebu Usamete od Ubejdulaha, od Salima. (Ili: A rekao je Ebu Usamete: Od Ubejdulaha, od Salima.)

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Ibnu Šihaba, od Abdullaha i Hasena, dvojice sinova Muhameda, sina Alije, od oca njih dvojice, od Alije, bio zadovoljan Allah od njih, rekao je:

Zabranio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (izvjesno) uživanje (tj. zabranio je "brak uživanja, naslađivanja") godinom Hajbera (tj. u godini oslobođenja Hajbera) i (zabranio je te godine) mesa magaraca ljudskih (tj. pitomih).

(Brak uživanja, naslađivanja - to je privremeni brak, brak na određeno i ograničeno neko vrijeme. Veli se da se tako taj brak prozvao jer mu je cilj naslađivanje, a ne međusobno rađanje, tj. razmnožavanje i plođenje i tome slično.)

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Hammad od Amra, od Muhameda, sina Alije, od Džabira, sina Abdullaha, rekao je:

Zabranio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, danom Hajbera (tj. na dan Hajbera) mesa magaraca, a dopustio je u mesa konja (tj. a dopustio je mesa konja).

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja od Šubeta rekao je: pričao mi je Adijj od Bera-a i Ibnu Ebu Evfa-a, bio zadovoljan Allah od njih, rekla su njih dvojica:

Zabranio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, mesa (meso izvjesnih) magaraca.

PRIČAO NAM JE Ishak, izvijestio nas je Jakub, sin Ibrahima, pričao nam je moj otac od Saliha, od Ibnu Šihaba da je Ebu Idris izvijestio njega da je Ebu Salebete rekao:

Zabranio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, mesa (izvjesnih) magaraca porodičnih (tj. domaćih, pitomih). Slijedio je njega (Saliha) Zubejdija i Ukajl od Ibnu Šihaba. A rekli su Malik, i Mamer, i Madžišun, i Junus, i Ibnu Ishak od Zuhrije:

Zabranio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (jedenje) svakoga posjednika (imaoca) očnjaka od (tih) zvijeri.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Selama, izvijestio nas je Abdulvehhab Sekafija od Ejjuba, od Muhameda, od Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (imao slučaj da) je došao njemu (jedan) dolazač pa je rekao (taj dolazač, taj neko što je došao):

"Pojeli su se (tj. Jedu se pitomi) magarci." Zatim je došao njemu dolazač pa je rekao: "Pojeli su se (Pojedoše se izvjesni, tj. pitomi) magarci." Zatim je došao njemu dolazač pa je rekao: "Uništiše se (ti) magarci!" Pa je zapovjedio (jednome) dozivaču pa je dozivao u (tim prisutnim) ljudima (tj. pa je oglasio, razglasio među tim ljudima):

"Zaista Allah i Njegov poslanik zabranjuju njih dvojica vama mesa (izvjesnih, tj. tih) magaraca porodičnih (tj. pitomih, domaćih), pa (tj. jer) zaista ona su pogan (nečist)." Pa su se izvrnuli (prevrnuli izvjesni) lonci, a zaista oni zaista ključaju sa (tim magarećijim) mesom (u sebi koje je bilo stavljeno da se kuha).

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan, rekao je Amr: Rekao sam Džabiru, sinu Zejda:

"Tvrde da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zabranio magarce porodične (tj. domaće vrste)." Pa je rekao (Džabir Zejdov): "Već je bio (običaja da) govori to Hakem, sin Amra, Gifarija kod nas u Basri, a ali (nego) nije htio to (izvjesno) more (u znanju i nauci) Ibnu Abas (tj. nije dozvoljavao da se to pripisuje Muhamedu a.s.), i čitao je (tj. i čitao bi Ibnu Abas):

"Reci: Neću naći (tj. Ne nalazim) u (onome) što se je objavilo k meni zabranjenoga (jela)....".""

(Čitanjem ovoga ajeta Ibnu Abbas je htio da dokaže da meso pitomih magaraca nije zabranjeno jesti jer nije spomenuto među onim vrstama mesa koje su u ovome ajetu nabrojane kao zabranjene.)

GLAVA

jedenja svakoga posjednika očnjaka od (svih) zvijeri (tj. GLAVA o jedenju mesa od svake zvijeri koja ima očnjake, velike, dugačke deraće zube).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Ibnu Šihaba, od Ebu Idrisa Havlanije, od Ebu Sa'lebeta, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zabranio jedenje (mesa) svakoga posjednika (imaoca) očnjaka od (svih) zvijeri (zvjerova). Slijedio je njega (Malika) Junus, i Mamer, i Ibnu 'Ujejnete i Madžišun (svi oni pričajući) od Zuhrije.

GLAVA

koža (izvjesne, ili: svake) umrle životinje (tj. GLAVA o postupku i korišćenju koža, kože od krepalih, krepanih, uginulih životinja, životinja koje nisu zaklane dok su bile još u životu, žive).

PRIČAO NAM JE Zuhejr, sin Harba, pričao nam je Jakub, sin Ibrahima, pričao nam je moj otac od Saliha, pričao mi je Ibnu Šihab da

je Ubejdulah, sin Abdullaha izvijestio njega da je Abdullah, sin Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, izvijestio njega da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, prošao pokraj (jedne) ovce mrtve pa je rekao:

"Da li niste (tj. Zašto niste) iskoristili se sa njezinom kožom (Zašto niste iskoristili njenu kožu)?" Rekli su: "Zaista ona je mrtva (uginula, krepana)." Rekao je: "Bilo je zabranjeno (tj. Zabranilo se je) samo njezino jedenje."

PRIČAO NAM JE Hattab, sin Usmana, pričao nam je Muhamed, sin Himjera, od Sabita, sina 'Adžlana, rekao je: čuo sam Seida, sina Džubejra, rekao je: čuo sam Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (da) govori:

Prošao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pokraj (jedne) koze mrtve (krepane) pa je rekao:

"Nema na njezinu porodicu (vlasnike nikakvoga grijeha) da su se iskoristili sa njezinom kožom."

GLAVA

(izvjesnoga) mošusa (mosuša).

(Mošus ili mosuš je miris koji je izlučevina koja se luči na pupak jedne vrste košute, a košute se love, pa pošto je ovo KNJIGA o lovu, to se zbog toga ovdje spominje i taj miris.)

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Abdulvahid, pričao nam je 'Umarete, sin Ka'ka'a, od Ebu Zur'ata, sina Amra sina Džerira, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Nema (ni jednoga) od ranjenoga (muslimana koji) se rani u (ime) Allaha (tj. koji bude ranjen u borbi za Allahovu vjeru, pa da će drukčije biti s njim) osim (tako da) je došao (tj. da će doći on na) sudnjem danu,

a njegova rana krvari, (njezina) boja je boja krvi, a (njezin) miris je miris mošusa (mosuša)."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin 'Ala-a, pričao nam je Ebu Usamete od Burejda, od Ebu Burdeta, od Ebu Musa-a, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Primjer sasjedioca (susjedioca izvjesnoga čovjeka) dobroga i lošega je kao (primjer) nosača (izvjesnoga) mošusa (mosuša) i duvača (kovačkoga) mijeha. Pa nosač mošusa (mosuša) ili će da daruje tebi (mirisa koji on nosi), ili (doslovno: i ili) ćeš da kupiš sebi od njega, ili (i ili) ćeš da nađeš (osjetiš) od njega (neki taj) miris lijep. A duvač (kovačkoga) mijeha ili će da spali tvoje odjeće, ili (i ili) ćeš da nađeš (osjetiš ti taj neki) miris ružan (nevaljao)."

GLAVA

(o dozvoljenosti jedenja mesa toga) zeca.

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, pričao nam je Šubete od Hišama, sina Zejda, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Uzbunili smo (Podigli smo sa loge jednoga) zeca, a mi smo u (mjestu) Merel-Zahranu (Merruzzahranu), pa su trčali (ti) ljudi, pa su se umorili (sustali). Pa sam uzeo (tj. uhvatio) njega (ja - zec je kao imenica u arapskom jeziku ženskoga roda). Pa sam donio njega ka Ebu Talhatu. Pa je zaklao njega. Pa je poslao njegova dva buta (kuka), ili je rekao (ono, to, ovo): njegova dva stegna - ka Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je primio njega (kao poklon).

GLAVA

(izvjesnoga pustinjskoga jestivoga) guštera.

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Abdulaziz, sin Muslima, pričao nam je Abdullah, sin Dinara, rekao je: čuo sam Ibnu

Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (da) govori: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Gušter (taj izvjesni) nisam (raspoložen da) jedem njega (tj. ja ga neću jesti), a na neću zabranjivati njega (da se jede on)."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, od Malika, od Ibnu Šihaba, od Ebu Umameta, sina Sehla, od Abdullaha, sina Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, od Halida, sina Velida, da je on unišao sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (u) kuću (sobu) Mejmunete (Mejmune), pa se donio njemu (jedan jestivi) gušter pečen (na vrelom kamenju). Pa je dao pasti k njemu poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, sa svojom rukom (tj. pa je bio pružio k njemu svoju ruku). Pa je rekla neka (od prisutnih) žena:

"Izvijestite poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, za (ono, tj. o onome) šta hoće (tj. šta će on sada) da jede." Pa su rekli: "Ono (tj. To) je gušter, o poslaniče Allaha!" Pa je podigao (tj. vratio je natrag, nazad) svoju ruku. Pa sam rekao (Pa sam ga pitao): "Je li zabranjen on, o poslaniče Allaha?" Pa je rekao (Muhamed a.s.):

"Ne, a ali (tj. nego) nije bio u zemlji moga naroda (korišten, upotrebljavan, kao hrana), pa nalazim mene (sebe, tj. pa osjećam sebe da) mrzim njega (tj. da nemam volje na njega, za njega)."

Rekao je Halid: Pa sam sebi privukao njega, pa sam jeo njega (pa sam ga jeo), a poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, gleda (tj. promatra kako ja jedem).

GLAVA:

Kada je pao (upao izvjesni) miš u (izvjesno) maslo stvrdnuto (koje nije u tekućem stanju) ili rastopljeno (tj. ili u ono koje je u tekućem stanju).

PRIČAO NAM JE Humejdija, pričao nam je Sufjan, pričao nam je Zuhrija, rekao je: izvijestio me je Ubejdulah, sin Abdullaha 'Utbeta, da je on čuo Ibnu Abasa (da on) priča njemu od Mejmunete (Mejmune) da je (jedan) miš pao u (nekakvo) maslo, pa je umro (uginuo, krepo).

(Miš je imenica ženskoga roda u arapskom jeziku.)

Pa se pitao (tj. Upitan je) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, o njemu, pa je rekao:

"Bacite (Izbacite) ga, i (ono) što je okolo (oko) njega (tj. i onaj dio masla okolo upaloga miša), i jedite ga (tj. i jedite ostali dio masla)."

(Jasno je da se tu radilo o maslu koje nije bilo u tekućem stanju.)

Reklo se Sufjanu: Pa zaista Mamer priča njemu od Zuhrije, od Seida, sina Musejjeba, od Ebu Hurejreta. Rekao je: Nisam čuo Zuhriju (da) govori (da je čuo ovaj hadis i od koga drugoga) osim od Ubejdulaha, od Ibnu Abasa, od Mejmunete, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, a zaista čuo sam njega (ovaj hadis) od njega mnogo puta (više puta).

PRIČAO NAM JE Abdan, izvijestio nas je Abdullah od Junusa, od Zuhrije o (izvjesnoj) životinji (koja) umre u (koja se utopi, utuši, uguši, ugine u izvjesnom) ulju (zejtinu, zejtenu) i (izvjesnome) maslu, a ono je kruto ili nekruto (tečno, pa bilo da se radi o izvjesnome) mišu ili (nekoj drugoj životinji) osim njega (osim miša), rekao je: doprijelo (doprlo) je nama da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zapovjedio za miša (koji) je umro u maslu, pa je zapovjedio za (onaj dio masla) što je bio blizu njega (blizu miša), pa se (to) odbacilo (bacilo), zatim se je jeo (ostali dio masla toga - a to nam je doprlo) od hadisa (na osnovu pričanja) Ubejdulaha, sina Abdullaha.

PRIČAO NAM JE Abdulaziz, sin Abdullaha, pričao nam je Malik od Ibnu Šihaba, od Ubejdulaha, sina Abdullaha, od Ibnu Abasa, od Mejmunete, bio zadovoljan Allah od njih, rekla je:

Pitao se (tj. Upitan) je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, o mišu (koji) je pao u maslo, pa je rekao:

"Bacite (Izbacite) njega i (ono) što je okolo njega, i jedite ga (maslo - dakle: jedite ostalo maslo)."

GLAVA

(izvjesnoga) obilježja i (izvjesnoga) znaka u (izvjesnom, tj. životinjskom) liku (tj. licu - a to će reći: GLAVA stavljanja obilježja i znaka na lice životinje da se može razlikovati izvjesna životinja od drugih).

PRIČAO NAM JE Ubejdulah, sin Musa-a, od Hanzaleta, od Salima, od Ibnu Umera da je on mrzio da se označava (izvjesni) lik (tj. da se stavlja znak na lice), i rekao je Ibnu Umer:

Zabranio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, da se udara (lik, tj. lice živoga bića).

(A kada je zabranio da se lice udara, onda je pogotovu zabranjeno stavljati obilježje na lice, a naročito "vesm, el-vesmu", jer "el-vesmu" znači, u stvari, staviti obilježje na lice pomoću usijanoga, ugrijanoga željeza - žigosati.)

Slijedio je njega (Ubejdulaha) Kutejbete, pričao nam je 'Ankazija od Hanzaleta i rekao je: "Udara se (tj. Da se udara izvjesni) lik (tj. lice)."

("Suretun" je i slika i lik, oblik, a svakako, i lice, jer je lice to što daje pravu sliku, lik i oblik živoga bića.)

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, pričao nam je Šubete od Hišama, sina Zejda, od Enesa rekao je:

Unišao sam Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, sa (jednim) bratom svojim (da) protrlja nepce njemu (sažvakanom datulom), a on je u (jednom) toru svome.

(Izraz "mirbed" znači mjesto gdje se zadržavaju, zatvaraju deve - štala, ili tor, obor.)

Pa sam vidio njega (da) obilježava (jednu) ovcu. Mislim ga (to veli Šubete za Hišama da) je rekao: U njezine uši (tj. u uši, na uši te ovce da Muhamed a.s. stavlja obilježje sa zagrijanim, usijanim željezom - žigoše je).

(Veli se da obilježavanje koje ne učini ružnim lice, može da se izvrši, a to je samo u slučaju kada se stavlja malo neko obilježje. Po hanefijskom mezhebu u svakom slučaju je zabranjeno, ili je mekruh - mrsko-ružno-pokuđeno djelo, po licu, a po drugim dijelovima tijela, u izvjesnim prilikama, može se izvršiti, kao obilježavanje životinje koja je određena za žrtvu-kurban - na hadžu.)

GLAVA:

Kada je pogodio (tj. zadobio u ratu jedan) narod (neki ratni) plijen, pa je zaklao neki (od) njih (neke) brave (ovce) ili deve bez zapovjedi njihovih (svojih) drugova, neće se jesti (doslovno: nisu se jele te ovce-bravi i te deve) zbog hadisa Rafi-a od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

A rekao je Tavus i 'Ikrimete o zaklanoj životinji (izvjesnoga) kradljivca: "Odbacite (Bacite) njega (tj. Bacite to meso)."

PRIČAO NAM JE Musedded, pričao nam je Ebul-Ahvas, pričao nam je Seid, sin Mesruka, od 'Abajeta, sina Rifa'ata, od njegovoga oca, od njegovoga djeda Rafi'a, sina Hadidža, rekao je: Rekao sam Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista ćemo mi sutra susresti (izvjesnoga) neprijatelja, a nisu sa nama noževi?" Pa je rekao: "Što je dalo proliti (tu) krv (Što prolije tu krv prilikom klanja) i spomenulo se je ime Allaha, pa jedite (to meso), dok (god to oruđe, ili ako to oruđe s kojim se kolje) nije bio zub (nije

zub), a ni nokat. A ispričaću vam o tome. Što se tiče zuba, pa (to) je kost. A što se tiče nokta, pa noževi Abesinaca su (to)."

I proturili su se naprijed brzaci (tj. prvi dijelovi tih) ljudi, pa su pogodili (tj. zaklali su neki dio) od (tih ratnih) plijenova (od tog ratnog plijena), a Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, je (bio) u zadnjem (dijelu tih) ljudi, pa su uspravili (namjestili su) lonce (tj. oni prvi što su bez pitanja poklali neke životinje iz ratnoga plijena, već su bili postavili lonce da se kuha meso). Pa je zapovjedio za njih (za te lonce Muhamed a.s.) pa su se dali izvrnuti (prevrnuti, tj. proliti - dakle: prevrnuli su te lonce po naredbi Muhameda a.s. i prolili su to što je bilo u loncima).

I razdijelio je između njih (ratni plijen), i izjednačio je (jednu) devu sa deset ovaca. Zatim je pobjegla (odbjegla jedna) deva (kamila) od prvih dijelova (četa tih) ljudi, a nije bilo sa njima konjaništvo (tj. a nisu imali ni jednoga konja da ga pojašu, pa da stignu tu devu i da je vrate), pa je gađao (tj. ustrijelio) nju (jedan) čovjek sa strijelom, pa je zadržao (zastavio, zaustavio tako) nju Allah. Pa je rekao (Muhamed a.s.):

"Zaista za ove životinje su (tj. Zaista ove životinje imaju neke svoje jedinke) podivljale (koje) su kao podivljale (od te prave) divljači (podivljale su, podivljaju kao prava divljač). Pa šta (tj. Pa koja) je učinila (koja učini) od njih ovo (ovako, tj. Pa koja podivlja), pa učinite (i vi s njom) slično ovome (što je sada učinjeno, tj. ustrijelite je kao divljač)."

GLAVA:

Kada je pobjegla deva za narod (tj. Kada je pobjegla deva jednom narodu, jednim, nekim ljudima), pa je gađao nju neki (od) njih sa strijelom, pa je ubio nju, pa je htio njihovo dobro (tj. pa je htio s tim postupkom da im učini dobro, a ne štetu), pa ono je (tj. pa to takvo postupanje je) dozvoljeno zbog vijesti Rafi-a od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Selama, izvijestio nas je Umer, sin Ubejda, Tunafisija od Seida, sina Mesruka, od Abajeta, sina Rifa'ata, od njegovoga djeda Rafi'a, sina Hadidža, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bili smo sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, u (tj. na jednom) putovanju, pa je pobjegla (jedna) deva od (tih) deva. Rekao je (dalje): Pa je gađao nju (jedan) čovjek sa strijelom, pa je zadržao (zaustavio) nju (tu devu). Rekao je: Zatim je rekao:

"Zaista je za njih (tj. u njih ima nekih jedinki) podivljalih kao podivljale (divlje od prave te) divljači. Pa što je (tj. Pa koja je takva da je) savladalo vas od njih (njezino hvatanje, tj. Pa koju ne možete nadvladati i uhvatiti), pa napravite (učinite) s njom ovako (tj. ustrijelite je)." Rekao je: Rekao sam:

"O poslaniče Allaha! Zaista mi budemo (bivamo) u (tim izvjesnim) vojnama (ratovima) i (izvjesnim) putovanjima, pa hoćemo da zakoljemo (životinju za hranu našu), pa neće biti (tj. pa ne budu nikakvi) noževi (uz nas)?" Rekao je: "Uništi (tj. Zakolji upotrebljavajući svako oruđe ono) što je dalo proliti (tu) krv, ili prolila se je (prolije se krv pomoću njega - toga oruđa), i (ako) se je spomenulo ime Allaha, pa jedi, osim (oruđa izvjesnoga) zuba i nokta, pa (jer) zaista zub je kost, a nokat je nož (odnosno: a nokti su noževi) Abesinaca."

GLAVA

jedenja (izvjesnoga) prinuždenoga (prisiljenoga) zbog Njegovoga govora, uzvišen je: "O (vi) koji ste vjerovali (koji vjerujete), jedite od lijepih (onih jela, hrana) što Smo opskrbili vas, i zahvaljujte Allahu, ako ste bili (takvi da) Njega obožavate. Zabranio je vama samo (izvjesnu životinju) umrlu (uginulu, mrljinu), i (izvjesnu) krv, i meso (svake) svinje i što se je podvikivalo s njim (tj. nad njim prilikom klanja da se kolje) za (nekoga drugoga, u ime nekoga drugoga) osim Allaha, pa ko se je prinuždio (prisilio da to jede) ne bivajući obijesnim i ne trčeći (tj. ne prelazeći granicu nužde - a to će reći: ne pretjeravajući u jedenju toga, ne prejedajući se), pa nema (nikakva) grijeha na njega (nema grijeha njemu)....". I rekao je: "..... pa ko se je prinuždio (prisilio) u

gladi (tj. zbog neke gladi) ne skrećući za grijeh (ne skrećući na tu hranu zbog toga da učini grijeh), pa zaista Allah je veliki opraštač, milostiv mnogo.". I Njegov govor (je o tome, ili: GLAVA Njegovoga govora): "Pa jedite od (onoga) što se je spomenulo ime Allaha nad njim, ako ste bili u Njegove ajete vjernici. I šta je vama da nećete jesti od (onoga) što se je spomenulo ime Allaha nad njim, a već se je rastavilo (jasno) vama što se je zabranilo na vas (tj. vama), osim (onoga) što ste se prinuždili (prisilili) k njemu, i zaista mnogo (od ljudi) zaista zavodi sa svojim strastima bez znanja (ikakvoga), zaista tvoj Gospodar, On je znaniji o (onima) koji čine nepravdu (ili neprijateljstvo).". I Njegov govor (ili: I GLAVA Njegovoga govora), veličajan je i visok je: "Reci: Neću naći (tj. Ne nalazim) u (onome) što se je objavilo k meni zabranjenoga (jela) na kušača (tj. za nekoga kušača, jedača koji) kuša njega (tj. ni za jednoga koji kuša i jede hranu ikakvu) osim da bude (osim ako bude ta hrana) umrla (uginula) životinja, ili krv prolivena (izlivena), ili meso svinje, pa (tj. jer) zaista ono je poganština (nečist, nečisto), ili pokvarenost (griješna hrana što) se je podvikivalo (uzvikivalo da se kolje) za (tj. u ime nekoga drugoga) osim Allaha s njim (nad njim), pa ko se je prinuždio (prisilio) na bivajući obijesnim (obijestan koji hoće da zadovolji svoju strast, uživanje) i ne trčeći (ne prelazeći granicu nužnosti i potrebe), pa zaista tvoj Gospodar je veliki opraštač, mnogo milostiv.".

Rekao je Ibnu Abbas (tumačeći riječ "mesfuhan" da ona znači što i riječ): "Muherakan" (proliven, izliven).

I rekao je (Uzvišeni Allah još dalje): "Pa jedite od (onoga) što je opskrbio vas Allah (ono što je) dozvoljeno lijepo (tj. dozvoljenu i lijepu hranu), i zahvaljujte (na) blagodati Allaha, ako ste bili (takvi da) Njega obožavate. Zabranio je na vas (Zabranio je vama) samo umrlu (uginulu) životinju, i krv (izvjesnu), i meso (svake) svinje i što se je podvikivalo (uzvikivalo) za (tj. u ime nekoga drugoga) osim Allaha s njim (tj. nad njim kada se je klalo), pa ko se je prinuždio ne bivajući obijesnim i ne trčeći (ne prelazeći granicu nužde), pa zaista Allah je veliki opraštač, mnogo milostiv.".

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA

KNJIGA TROŠKOVA (OPSKRBE)

I (KNJIGA) vrijednosti (vrline izvjesnoga) troška (opskrbe, izdataka) na (svoju) porodicu. "I pitaju tebe šta to (da) troše (tj. da dijele drugima)? Reci: (izvjesni) višak (pretek). Takođe (tj. Eto tako) objašnjava Allah vama (izvjesne Svoje) ajete da bi možda vi da razmišljate. O ovozemnosti i zadnjem (budućem) životu (svijetu da bi razmišljali)....".

A rekao je Hasen: "El-'afvu" je (isto što i) "el-fadlu": višak (pretek, ostatak koji je pretekao preko potreba).

(Vidi se da i riječ "fadlun" ima mnogo značenja, jer ta riječ znači i dobrotu, vrlinu, vrijednost, a znači i suvišak, višak.)

PRIČAO NAM JE Adem, sin Ebu Ijasa, pričao nam je Šubete od Adijja, sina Sabita, rekao je: čuo sam Abdullaha, sina Jezida, Ensariju od Ebu Mes'uda Ensarije. Pa sam rekao:

"Od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (je li to on pričao što ćeš mi reći, ili je to on rekao sam od sebe)?" Pa je rekao: "Od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Kada je utrošio (tj. Kada utroši, potroši izvjesni) musliman (neki) trošak na svoju porodicu, a on sebi računa nju (kao Allahu milo djelo jer on izvršava to kao zapovjed Allaha - "Innellahe je'muru bil-'adli vel-ihsani ve itai zil-kurba...."), bila je (ta trošarina, taj trošak, tj. biće taj trošak upisan) njemu (kao jedna) milostinja (milodarenje)."

(Značenje ajeta koji je u svojoj prvoj polovini naveden u zagradi, je: "Zaista Allah zapovjeda za pravednost, i dobročinstvo i davanje najbližima.....". A ko je bliži i preči čovjeku od njegove porodice: roditelja, djece vlastite, žene i braće, sestara i druge rodbine. Žena nije rodbina, ali je član porodice, pa kao član porodice, nalazi se u

neposrednoj blizini čovjekovoj, pa onda svakako Allahova zapovjed i nju obuhvata, a posebno su to objasnile neke izreke Muhameda a.s.)

PRIČAO NAM JE Ismail, rekao je: pričao mi je Malik od Ebu Zinada, od Aaredža, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao: "Rekao je Allah:

"Troši (ti na druge), o sine Adema (sine Adamov, tj. čovječe), (i Ja) ću trošiti na tebe!"."

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Kaze'ata, pričao nam je Malik od Sevra, sina Zejda, od Ebul-Gajsa, od Ebu Hurejreta rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Trudbenik na (te) udovice i (toga) bijednika (tj. Onaj ko se trudi oko potreba udovica i bijednika) je kao (taj) borac u (na) putu (tj. zbog puta) Allaha, ili (taj) klanjač (po cijelu, po svu) noć, postač (svaki) dan."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Kesira, izvijestio nas je Sufjan od Sa'da, sina Ibrahima, od Aimara, sina Sa'da, od Sa'da, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (došao da) posjeti mene, a ja sam bolestan u Meki. Pa sam rekao: "Za mene je (tj. Ja imam veliko) imanje, (pa da li da ja) oporučim za svoje imanje, cijelo njega?" Rekao je: "Ne." Rekao sam: "Pa (A) polovinu (od njega)?" Rekao je: "Ne." Rekao sam: "Pa (njegova) trećina (može li)?" Rekao je: "Trećina (njegova može), a (i ta) trećina je mnogo. Da ostaviš (ti) svoje nasljednike (kao imućne), bolje je od (toga, tj. bolje je nego) da ostaviš njih siromašne, (pa da oni) pružaju dlan (šaku, tj. ruku izvjesnim) ljudima (moleći oni njih za milostinju od imanja koje je) u njihovim rukama. A šta god si trošio, pa ono je tebi (to je tebi kao jedna) milostinja, čak (taj) zalogaj (što) podigneš njega u usta svoje žene. A možda da Allah podigne tebe (iz postelje ozdravljena, pa da) se koriste s tobom (neki) ljudi, a (da) se štete s tobom (neki) drugi (misli na

neprijatelje Islama da će biti oštećeni borbom Sa'da protiv njih ako ozdravi)."

GLAVA

bivanja dužnošću (toga) troška na (svoju) porodicu i obitelj.

(Neki smatraju da se pod izrazom "el-ehlu" ovdje misli na ženu, a pod izrazom "el'ijalu" na ostale članove porodice koje je čovjek dužan da opskrbljava i troši na njih i za njih.)

PRIČAO NAM JE Umer, sin Hafsa, pričao nam je moj otac, pričao nam je Aameš, pričao nam je Ebu Salih rekao je: pričao mi je Ebu Hurejrete, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Najbolja (vrsta od te) milostinje je (onaj oblik) što je ostavio bogatstvo (neko). A (ta) ruka najviša je bolja od (te) ruke najniže. I počni sa (onim) koga izdržavaš (snabdijevaš). Govori (tvoja) žena: "Ili da nahraniš mene, i ili da razvedeš mene!" I govori (tvoj) rob: "Nahrani me, i traži rad (od) mene (meni)!" I govori (tvoj) sin: "Nahrani me! Ka kome ostavljaš mene?"." Pa su rekli: "O Ebu Hurejrete! Čuo (li) si ovo (Je si li ovo čuo) od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (ili ti to sam od sebe kažeš)?" Rekao je: "Ne. Ovo je (na kraju hadisa) iz kese (iz torbe) Ebu Hurejreta."

("..... što je ostavio bogatstvo." - ta se rečenica tumači na dva načina. Prvi način je što je ostavio u kući onoga ko je dao tu milostinju, bogatstvo, opskrbljenost porodice, nije ostavio bez nužnih potreba svoju porodicu, tj. nije sve istrugao. Drugo tumačenje je: .... što je ostavio bogatstvo u siromaha i bijednika koji je dobio tu milostinju, tj. milostinja u većem obimu je najbolja, jer ona podmiri nužne potrebe bijednika. Prvome tumačenju se daje više prednosti.)

PRIČAO NAM JE Seid, sin 'Ufejra, rekao je: pričao nam je Lejs rekao je: pričao mi je Abdurahman, sin Halida sina Musafira, od Ibnu Šihaba, od Ibnul-Musejjeba, od Ebu Hurejreta da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Najbolja (vrsta te) milostinje je (onaj oblik milostinje) što je bio od leđa bogatstva. I počni sa (onim) koga izdržavaš (snabdijevaš)."

GLAVA

zadržavanja (tj. ostavljanja u rezervi, u zalihi) troška (izvjesnoga) čovjeka hranu (hrane - jedne) godine na (tj. za) svoju porodicu, i kako su troškovi (izvjesne) porodice (obitelji, familije)?

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Selama, izvijestio nas je Veki' od Ibnu 'Ujejneta rekao je: rekao je meni Mamer: rekao je meni Sevrija:

"Da li si čuo o (izvjesnom) čovjeku (koji) skuplja (sakuplja) za svoju porodicu hranu njihove (jedne) godine ili nekoga (dijela jedne) godine?" Rekao je Mamer: "Pa nije prisustvovalo meni (tj. nije mi o tome odmah bilo prisutno u sjećanju ništa - ni jedan hadis)." Zatim sam spomenuo hadis (tj. sjetio sam se jednoga hadisa što) je pričao nama njega Ibnu Šihab Zuhrija od Malika, sina Evsa, od Umera, bio zadovoljan Allah od njega, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, bio (običaja da) proda palme Nadirovića (Nedirovića), i (da) zadrži (ostavi u zalihi) za svoju porodicu hranu njihove godine.

PRIČAO NAM JE Seid, sin 'Ufejra, rekao je: pričao mi je Lejs rekao je: pričao mi je 'Ukajl od Ibnu Šihaba rekao je: izvijestio me je Malik, sin Evsa sina Hadesana. A bio je (to veli Zuhrija) Muhamed, sin Džubejra sina Mut'ima, spomenuo meni (jedno) spominjanje od njegovoga hadisa. Pa sam otišao, dok sam unišao Maliku, sinu Evsa, pa sam pitao njega. Pa je rekao Malik:

Otišao sam čak (tako da) uniđem (uđem) Umeru, kadli dođe (kadli je došao) njemu njegov vratar (portir) Jerfe' pa je rekao: "Da li je tebi u Usmanu, i Abdurahmanu, i Zubejru i Sa'du (želja i volja da ih primiš)? Traže dozvolu (oni da ti uniđu)." Rekao je: "Da." Pa je dozvolio njima. Rekao je: Pa su unišli, pa su pozdravili, pa su sjeli. Zatim je ostao Jerfe' malo, pa je rekao Umeru: "Da li je tebi u Aliji i Abasu (želja i volja da i njih primiš - dakle: Želiš li primiti Aliju i Abasa)?" Rekao je: "Da." Pa

je dozvolio (i) njima dvojici (da uđu). Pa pošto su unišla njih dvojica, pozdravila su njih dvojica i sjela su njih dvojica. Pa je rekao Abas:

"O zapovjedniče vjernika! Sudi između mene i između ovoga (misli se na Aliju)." Pa je rekla (ta prisutna) grupa - Usman i njegovi drugovi: "O zapovjedniče vjernika! Sudi između njih dvojice, i odmori jednoga (od) njih dvojice od (toga) drugoga!" Pa je rekao Umer: "Odmjerite se (tj. Budite odmjereni, ne žurite), zaklinjem vas sa Allahom koji je (taj što) s Njime stoji nebo i Zemlja! Da li znate da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Nećemo se nasljeđivati (tj. Ne nasljeđujemo se mi). Što smo ostavili, milostinja (je to)!", (da li vi to znate)? Hoće poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, svoju osobu (tj. Misli na svoju osobu, na sebe i na ostale Božije vjerovijesnike i poslanike sa izrazom "Mi se ne nasljeđujemo....."). Rekla je (ta) grupa: "Već je rekao to." Pa se okrenuo Umer na Aliju i Abasa, pa je rekao: "Zaklinjem vas dvojicu sa Allahom, da li znate vas dvojica da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao to?" Rekla su njih dvojica: "Već je rekao to." Rekao je Umer: "Pa zaista ja pričam vama (ili: ja ću ispričati vama) o ovoj stvari. Zaista Allah je bio osobito učinio Svome poslaniku, pomilovao ga Allah i spasio, u ovome (njegovome) imanju sa stvari (jednom, tj. osobito mu je učinio jednu stvar što) nije darovao nju (ni) jednome (tj. nikome drugome) osim njega (osim njemu). Rekao je Allah:

"..... što je dao zaplijeniti Allah na (tj. za) Svoga poslanika od njih, pa niste dali goniti (utrkivati, zamarati vi) na njega (tj. zbog njega - toga plijena ništa) od konja, a ni deva (svojih).....", ka Njegovom govoru "..... moćan (mnogo).". Pa je bila ova (imovina, imanje određena) čisto za poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Tako mi Allaha nije (on) sebi skupio (pritisnuo) nju ispod (osim) vas, a niti je bio sebičan s njom nad vama (prema vama). Zaista već je darovao vama nju, i prosipao je nju u vama (među vas), dok je ostao od nje (još) ovaj imetak (ovo imanje). Pa je bio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) troši na svoju porodicu trošak njihove godine od ovoga imetka (imanja). Zatim uzme (ono) što je ostalo, pa stavi njega (na) mjesto stavljanja imetka Allaha (Allahove imovine, tj. u državnu blagajnu, u državnu imovinu bi stavio ono što bi preostalo i preteklo

preko potreba njegove porodice). Pa je radio sa tim (načinom i postupkom) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (za) svoga života. Zaklinjem vas sa Allahom da li znate to?" Rekli su: "Da." Rekao je Aliji i Abasu: "Zaklinjem vas dvojicu sa Allahom da li znate vas dvojica to?" Rekla su njih dvojica: "Da." Zatim je usmrtio Sebi, (tj. dao je smrt) Allah Svome vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao Ebu Bekr: "Ja sam zaštitnik (tj. zastupnik, pomoćnik, zamjenik) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio." Pa je uzeo (doslovno: zgrabio) nju Ebu Bekr radi (tj. radeći on) u njoj sa (onim načinom) što je radio sa njim u njoj (u toj imovini) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. A vas dvojica tada - i okrenuo se na Aliju i Abasa (Aliji i Abasu) - tvrdite vas dvojica da Ebu Bekr tako i tako (čini, tj. da vam ne da, ne dodjeljuje vaše nasljedstvo). A Allah zna da je on u njoj (u toj imovini) istinit, dobročinitelj, pravoputan, slijedilac za (tu) istinu (za to pravo). Zatim je usmrtio Allah Ebu Bekra, pa sam rekao:

"Ja sam zaštitnik (zastupnik, zamjenik) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i Ebu Bekra." Pa sam uzeo (zgrabio) nju (tu imovinu), dvije godine (i) radim u njoj sa (onim) što je radio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i Ebu Bekr. Zatim ste došla vas dvojica meni, a riječ vas dvojice je jedna, i posao vas dvojice je skupan (zajednički). Došao si (ti, o Abase,) meni (i) tražiš mi svoj dio od sina svoga brata (od svoga bratića), a došao je ovaj (i) traži mi dio svoje žene od njezinoga oca." Pa sam rekao:

"Ako ste htjela vas dvojica, dao sam (tj. daću ja) njega (imanje, nasljedstvo) ka vama dvojici na (taj uslov, uvjet) da je na vama dvojici ugovor Allaha i Njegova obaveza (da ćete) zaista (da) radite vas dvojica u njoj (u toj imovini) sa (onim načinom) što je radio s njim poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i sa (onim načinom) što je radio s njim u njoj Ebu Bekr, i sa (onim) što sam radio (ja) s njim u njoj (i kako sam ja radio) otkako sam upravljao njom (tom imovinom), a ako ne, pa ne govorite vas dvojica meni o njoj. Pa ste rekla (rekli) vas dva: "Daj nju k nama s tim (uslovom i uvjetom)." Pa sam dao nju k vama dvojici s tim (uvjetom, tj. Pa dajem nju - tu imovinu - k vama dvojici uz taj uslov, uvjet). Zaklinjem vas (o prisutna skupino) sa Allahom da li sam dao nju k njima dvojici s tim (uslovom)?" Pa je rekla (ta) grupa

(skupina): "Da." Rekao je: Pa se okrenuo na Aliju i Abasa (Aliji i Abasu) pa je rekao:

"Zaklinjem vas dvojicu sa Allahom da li sam dao nju (tu imovinu) k vama dvojici s tim (uvjetom)?" Rekla su njih dva: "Da." Rekao je: "Pa da li sebi tražite vas dvojica od mene (neko drugo) suđenje osim toga? Pa tako mi (Allaha) koji je (Taj što) sa Njegovom dozvolom stoji (opstoji) nebo i Zemlja, neću suditi o njoj (o toj imovini nekim drugim) suđenjem osim toga dok stane Čas (tj. dok nastane sudnji dan - a to će reći: do sudnjega dana, ili: čak da nastane sudnji dan). Pa ako ste nemoćna vas dvojica od nje (s njom - s tom imovinom da deverate, da upravljate s njom), pa dajte vas dvojica nju (nazad k meni), pa ja bivam dosta vama dvojici (za) nju (ili: pa ja ću biti dosta vama dvojici za nju)."

GLAVA:

A rekao je Allah, uzvišen je: "I (te) majke doje svoju djecu dvije godine pune (cijele) za (onoga) ko je htio da upotpuni (to) dojenje.....", ka Njegovom govoru: "..... o (onome) što radite (mnogo) je obaviješten.", i rekao je: "..... a njegovo (misli se na dijete) nošenje i njegovo rastavljanje (odbijanje od sise) je trideset mjeseci.....", i rekao je: "..... a ako budete međusobno otežavali (razgovor o dojenju i nagodbu o tome), pa dojiće njemu (dijete neka) druga (žena osim majke djeteta). Neka troši posjednik širine od svoje širine (tj. imućni od svoje imućnosti, bogatstva), a ko (je takav da) se je odredio (tj. ograničio) na njega (njemu) njegov trošak (opskrba, imovina).....", ka Njegovom govoru: "..... poslije teškoće lakoću.".

A rekao je Junus od Zuhrije: Zabranio je Allah, uzvišen je, da šteti (da nanosi štetu neka) majka za svoje dijete (svome djetetu), a to je da rekne (govori za izvjesnoga djeteta) majka: Nisam njegova dojiteljica (dojilja). A ona je priličnija njemu ishranom (hranom, po hrani, za hranu od svake druge žene), i milostivija (je) na (za) njega, i blaža za njega od (neke druge) osim nje. Pa nije za nju da neće (tj. Nije njoj dolično da rekne da neće ona dojiti svoje dijete) poslije (što je ispunjen uslov, uvjet) da daje (on - otac djeteta) njoj od svoje osobe (od sebe ono) što je učinio Allah na njega (kao obavezu, a to je plaćanje dojenja). A nije za (izvjesnoga oca što je izvjesno dijete) rođeno za njega (njemu)

da šteti sa svojim djetetom njegovu (dječinju, dječiju) mater (majku), pa (da) sprječava nju da (ona) doji njega (dijete) štetenjem (štetom) za nju (tj. zbog nanošenja štete njoj dajući na dojenje dijete) ka (drugoj ženi) osim nje. Pa nema (nikakvoga) grijeha na (tj. za) njih dvoje da traže zadajanje (dojenje, dojilju) od dobre duše (tj. od dobre volje dječijega) oca i majke. Pa ako su htjeli njih dvoje rastavljanje (tj. odbijanje od sise djeteta prije navršene dvije godine) od međusobnoga zadovoljstva od njih dvoga (tj. po međusobnom pristanku od strane obadva roditelja) i međusobnoga zdogovaranja (po međusobnom dogovoru, kako se dogovore), pa nema (nikakvoga) grijeha na njih dvoje poslije (takvoga slučaja) da bude to od međusobnoga zadovoljstva od njih dvoje i međusobnoga zdogovaranja.

".... fisaluhu....", je: "fitamuhu" (njegovo odbijanje od sise, od dojenja).

GLAVA

troška (izvjesne) žene kada je odsustvovao (kada je bio odsutan) od nje njezin muž i troška (njegovoga) djeteta.

PRIČAO NAM JE Ibnu Mukatil, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Junus od Ibnu Šihaba: izvijestio me je Urvete da je Aiša, bio zadovoljan Allah od nje, rekla:

Došla je Hinda, kći 'Utbeta pa je rekla: "O poslaniče Allaha! Zaista Ebu Sufjan je (jedan) čovjek mnogo držeći (jako držeći, nepromočiv, tj. vrlo škrt), pa da li je na mene (da li je meni neki) grijeh da nahranim od (imanja) koje je njegovo našu porodicu (obitelj)?" Rekao je: "Ne (drukčije) osim sa (izvjesnim) dobrom (tj. osim na obični, poznati način ishrane, hrane ne pretjerujući, bez prekomjernosti).

PRIČAO NAM JE Jahja, pričao nam je Abdurezak od Mamera, od Hemmama rekao je: čuo sam Ebu Hurejrete, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Kada je trošila (u dobrotvorne svrhe izvjesna) žena od zarade svoga muža od (načina, tj. na način drugi) osim njegove zapovjedi (tj. bez njegove zapovjedi), pa za njega je (tj. njemu je) polovina njegove nagrade (tj. polovina nagrade od toga dobrotvornoga djela u koje je žena dala prilog od muževe zarade, sticanja).

GLAVA

rada (izvjesne) žene u kući svoga (njezinoga) muža.

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja od Šubete rekao je: pričao mi je Hakem od Ibnu Ebu Lejla-a, pričao nam je Alija da je Fatima - na nju pozdrav (njoj spas, mir)! - došla Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (da) se potuži (tj. došla je tužeći se ona) k njemu (na ono) što susreće u svojoj ruci od (tj. zbog izvjesnoga) žrvnja (od kućnoga mlina za mlijenje žita, za meljenje-mljevenje žita, za mljevu žita), a doprlo je njoj da je ono došao njemu (nekakav) rob. Pa nije pogodila (tj. nije srela) njega (kod kuće), pa je spomenula to Aiši. Pa pošto je došao, izvijestila je njega Aiša. Rekao je: Pa je došao nama, a već smo uzeli naša mjesta ležanja (tj. a već smo legli u postelje naše). Pa smo otišli (tj. Pa smo počeli, htjeli da) ustanemo, pa je rekao (nama):

"Na mjestu vas dvoga (tj. Na svome mjestu, Na svojim mjestima ostanite oboje)!" Pa je došao, pa je sjeo između mene i između nje, čak sam našao (tj. osjetio) hladnoću njegovih dvaju stopala na mome (na svome) stomaku, pa je rekao: "Zar neću pokazati (ukazati) vama dvoma na (nešto što) je bolje od (onoga) što ste pitali (tj. tražili, molili) vas dvoje? Kada ste uzeli vas dvoje vaša mjesta ležanja, ili ste odsjeli (tj. ili ste prišli) vas dvoje ka postelji vas dvoga, pa slavite vas dvoje (tj. izgovorite "Subhanallah!") trideset i tri (puta), i hvalite vas dvoje (izgovorite "Elhamdu lillah!") trideset i tri puta, i veličajte vas dvoje (izgovorite "Allahu ekber!") trideset i četiri (puta), pa ono (tj. pa to) je bolje za vas dvoje (to je bolje vama dvoma) od (nekoga) sluge (poslužitelja)."

GLAVA

sluge (poslužitelja izvjesne) žene.

PRIČAO NAM JE Humejdija, pričao nam je Sufjan, pričao nam je Ubejdulah, sin Ebu Jezida, čuo je Mudžahida: čuo sam Abdurahmana, sina Ebu Lejla-a, (da) priča od Alije, sina Ebu Taliba, da je Fatima - na nju pozdrav (njoj mir, spas)! - došla Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (da) pita (traži od) njega (kakvoga) poslužitelja, pa je rekao:

"Zar neću izvijestiti tebe (o onome) što je ono bolje tebi od njega? Slaviš (Slavićeš) Allaha kod tvoga (tj. kod svoga) spavanja trideset i tri (puta), i hvališ Allaha trideset i tri (puta), i veličaš Allaha trideset i četiri (puta)."

Zatim je rekao Sufjan: Jedna (od) njih (od tih riječi) je trideset i četiri (puta). Pa nisam ostavio nju (tu preporuku, kaže Alija, nikada) poslije. Reklo se (njemu): "A ni (u) noći Siffina?" Rekao je: "A ni (ili: I ni u) noći Siffina."

(To jest: Ni uoči borbe na Siffinu.)

GLAVA

posluživanja (posluge izvjesnoga) čovjeka u svojoj porodici.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Arareta ('Ar'areta), pričao nam je Šubete od Hakema, sina 'Utejbeta, od Ibrahima, od Esveda, sina Jezida: pitao sam Aišu, bio zadovoljan Allah od nje (s njom):

"Šta je bio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) pravi (čini) u (svojoj) kući?" Rekla je: "Bio je u zanimanju (u poslu)

svoje porodice, pa kada je (kada bi) čuo (taj) poziv (na molitvu - ezan), izašao je (tj. izašao bi)."

GLAVA:

Kada nije trošio (u dovoljnoj mjeri na svoju porodicu izvjesni) čovjek, pa za (njegovu) ženu je (tj. pa njegova žena ima pravo) da uzme bez njegovoga znanja (ono) što je dosta njoj i njezinom djetetu sa (izvjesnim) dobrom (tj. obično, bez pretjerivanja, bez pretjeravanja).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Musena-a, pričao nam je Jahja od Hišama rekao je: izvijestio me je moj otac od Aiše da je Hinda, kći Utbeta, rekla:

"O poslaniče Allaha! Zaista Ebu Sufjan je (jedan) čovjek škrtac (škrt čovjek), i nije (takav da on) daje meni (ono) što je dosta (što bi bilo dovoljno) meni i mome djetetu, osim što sam uzela (što sama uzmem od njega, tj. ali ja uzimam) od njega, a on neće znati (a on ne zna)." Pa je rekao:

"Uzmi (ono) što je dosta tebi i tvome djetetu sa (izvjesnim) dobrom (tj. bez prekomjernosti)."

GLAVA

čuvanja (izvjesne) žene svoga muža u posjednici (u posjedu) njegove ruke (tj. u njegovoj imovini) i (izvjesnom) trošku.

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan, pričao nam je Ibnu Tavus od svoga oca i Ebu Zinada, od Aaredža, od Ebu Hurejreta da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Najbolje (od svih) žena (koje) su jahale (te) deve su žene Kurejševića." A rekao je (izvjesni pripovjedač) drugi: ".... Dobar (dobri dio od) žena Kurejševića. Najmilostivije (od) njega (od ženskoga roda su žene Kurejševića) na dijete u njegovoj malenosti (mladosti) i najčuvarnije (od) njega (od ženskoga roda) su na muža (za muža) u posjednici (u posjedu) njegove ruke (tj. u njegovoj imovini)."

A spominje se od Muavijeta i Ibnu Abasa (slično pričanje koje su njih dvojica pričali) od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

GLAVA

odijevanja (odjeće izvjesne) žene sa (izvjesnim) dobrom (tj. po običaju poznatom i priznatom u nekom mjestu i nekom vremenu, a u granicama šeriatskih propisa).

PRIČAO NAM JE Hadžadž, sin Minhala, pričao nam je Šubete rekao je: izvijestio me je Abdulmelik, sin Mejsereta, rekao je: čuo sam Zejda, sina Vehba, od Alije, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Dao je k meni Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (jedan) ogrtač prugast (tj. ogrtač po kojem su bile pruge od svile u obliku kajiša), pa sam obukao njega. Pa sam vidio (izvjesnu) srditost u (na) njegovom (u Muhamedovom) licu. Pa sam rascijepio (tj. raskomadao) njega (tj. taj ogrtač) među moje (među svoje) žene.

(Veli se da se tu radi o supruzi Alije i još o nekim njegovim rodicama, jer Alija tada nije imao druge nikakve žene ni robinje osim Fatime r.a..)

GLAVA

pomoći (pomaganja izvjesne) žene svome mužu u njegovom djetetu (tj. u stvari, u poslu oko podizanja i uzgajanja, odgoja njegovoga djeteta ili sestre i braće).

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Hammad, sin Zejda, od Amra, od Džabira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Propao (tj. Umro, poginuo) je moj otac, a ostavio je sedam kćera, ili devet kćera (kćeri - sumnjao je jedan od pripovjedača). Pa sam se oženio (sa jednom) ženom udovicom (udavačom). Pa je rekao meni poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Oženio (li) si se, o Džabire?" Pa sam rekao: "Da." Pa je rekao: "Djevojkom, ili udovicom?" Rekao sam: "Nego udovicom (Ne djevojkom, nego udovicom)." Rekao je: "Pa da li ne (tj. Pa zašto nisi sa nekom) djevojkom (da ti) zabavljaš nju i (da ona) zabavlja tebe, i (da) se nasmijavaš (smiješiš) njoj i (da) se nasmijava (smiješi ona) tebi?" Rekao je: Pa sam rekao njemu: "Zaista Abdullah je propao (tj. umro, poginuo), a ostavio je (mnoge) kćeri, i zaista ja sam mrzio da dođem njima sa sličnom njima (tj. mrsko mi je bilo da dovedem njima - sestrama - onu koja je slična njima). Pa sam se oženio ženom (koja može i zna da) stoji nad njima (tj. da se brine o njima stalno) i popravlja njih (da ih uređuje)." Pa je rekao: "Blagoslovio Allah tebi!" Ili (je rekao): "Dobro!"

GLAVA

troška (izvjesnoga) čovjeka u poteškoći (tj. bijednika) na svoju porodicu.

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Junusa, pričao nam je Ibrahim, sin Sada, pričao nam je Ibnu Šihab od Humejda, sina Abdurahmana, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Došao je Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (jedan) čovjek pa je rekao:

"Propao sam." Rekao je: "A zašto (zbog čega)?" Rekao sam: "Pao sam na moju porodicu (tj. na svoju ženu) u ramadanu (u mjesecu ramazanu kada se posti)." Rekao je: "Pa oslobodi vrat (jedan, tj. oslobodi jednoga roba od ropstva)." Rekao je: "Nije kod mene (tj. Nemam ga ja)." Rekao je: "Pa posti dva mjeseca uzastopna (Pa posti uzastopno dva mjeseca)." Rekao je: "Neću moći (Ne mogu)." Rekao je: "Pa nahrani šezdeset siromaha." Rekao je: "Neću naći (ne nalazim

mogućnosti)." Pa se došlo Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, sa posudom od lišća palme (tj. donešena mu je neka posuda napravljena od lišća palme), (i) u njoj (u toj posudi) su (neke) datule (hurme). Pa je rekao (Muhamed a.s.):

"Gdje je (onaj) pitalac (o svome slučaju, onaj što je pitao za svoj slučaj da mu riješim)?" Rekao je: "Evo ja sam to." Rekao je: "Milodari sa ovim (Podijeli ovo, Udijeli ovo)." Rekao je: "Na potrebnijega od nas (zar da podijelim to), o poslaniče Allaha? Pa tako mi (Allaha) koji je poslao tebe sa (tom) istinom nema između njezina (Medinina) dva kamenjara (ni jedna) porodica (neke) kuće potrebnija od nas." Pa se je nasmijao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, čak (da) su se pokazali njegovi zubi (očnjaci). Rekao je: "Pa vi tada (uzmite to sebi)."

GLAVA:

"..... i na (izvjesnoga) nasljednika je slično tome.....". I da li je na (izvjesnu) ženu od njega (od dojenja ili plaćanja za dojenje djeteta i jedna) stvar (tj. išta obavezno)?

(Po Buhariji žena to nije dužna, jer je i ona sama teškoća, težina, teret za onoga ko nju izdržava, pa je zato uspoređuje sa nijemim čovjekom, te zbog toga u daljem tekstu podsjeća na jedan ajet u kojem se spominje nijem čovjek koji je teret za svoga zaštitnika.)

"I udario je (tj. donio je, donosi) Allah (jedan) primjer dva čovjeka: jedan (od) njih dvojice je nijem.....", ka Njegovom govoru ".... putu pravom.".

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Vuhejb, izvijestio nas je Hišam od svoga oca, od Zejnebe, kćeri Ebu Selemeta, od Umu Seleme (da je ona rekla): Rekla sam:

"O poslaniče Allaha! Da li je za mene (Da li je meni išta) od nagrade u sinovima (tj. zbog sinova) Ebu Selemeta da trošim na njih? A nisam sa ostavljačicom njih (tj. A nisam ostavljačica njih) ovako i ovako. Oni su samo moji sinovi." Rekao je: "Da. Za tebe (Tebi) je nagrada (za ono) što si trošila na njih."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Jusufa, pričao nam je Sufjan od Hišama, sina 'Urveta, od njegovoga oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje: Rekla je Hinda:

"O poslaniče Allaha! Zaista Ebu Sufjan je (jedan) čovjek škrt (škrtica), pa da li je na mene (tj. da li je meni kakav) grijeh da uzmem od njegovoga imanja (ono onoliko) što je dosta (što biva dostatno, dovoljno) meni i mojim sinovima?" Rekao je: "Uzmi sa (izvjesnim) dobrom (tj. bez prekomjernosti)."

GLAVA

Govora Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Ko je ostavio (neki) teret (tj. težak dug i slično) ili propalu (zapuštenu, napuštenu svojinu), pa k meni (tj. na mene) je (tj. ja preuzimam na sebe da mu taj teret, teško dugovanje, podnesem, izmirim i da mu tu propalu, zapuštenu svojinu ili porodicu istrgnem i sačuvam od propasti)."

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba, od Ebu Selemeta, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, bio (običaja da) se dođe njemu sa (izvjesnim) čovjekom preminulim (umrlim koji je umro u takvom stanju da je ostao) na njemu (izvjesni) dug, pa pita (Muhamed a.s.) da li je ostavio (taj umrli čovjek) za svoj dug (kakav) višak (imovine koji mu može dugovanje platiti). Pa ako se je njemu pričalo da je on ostavio vjerno ispunjenje (tj. podmirenje - imovinu za podmirenje dugovanja), klanjao je (tome umrlome dženazu - obavio mu je molitvu za oprost grijeha), a ako ne, rekao je (rekao bi on) muslimanima:

"Klanjajte na vašega druga (tj. Klanjajte dženazu svome drugu)!" Pa pošto je osvojio Allah njemu (ta) osvajanja (tj. pošto mu je Allah dao te pobjede nad neprijateljima i u tim pobjedama ratne plijenove od kojih je jedan dio pripao državnoj blagajni), rekao je:

"Ja sam bliži za (te) vjernike od njihovih osoba. Pa ko je preminuo (ko premine, umre) od (tih) vjernika, pa je ostavio (neki) dug

(dugovanje), pa na mene je njegovo izvršenje (plaćanje, otplaćivanje, isplaćivanje). A ko je ostavio (kakvo) imanje, pa za njegove nasljednike je (tj. pa ta imovina pripada njegovim nasljednicima, nasljednicima umrloga muslimana)."

(Na osnovu ovoga hadisa jedan komentator Buharije je rekao da je Buharija stavljanjem ovoga hadisa u Knjigu troškova htio da napomene da djeca i porodica, odnosno članovi nesposobni za rad jednoga umrloga muslimana koji nije ostavio imovine za njihovo izdržavanje, padaju na teret i trošak bejtul-mala: državne blagajne u muslimanskoj državi i zajednici.)

GLAVA

(izvjesnih) dojilja od (izvjesnih) robinja i (drugih žena) osim njih.

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba: izvijestio me je Urvete da je Zejneba, kći Ebu Selemeta, izvijestila njega da je Umu Habiba, žena Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekla: Rekao sam:

"O poslaniče Allah! Vjenčaj (sebi) moju sestru, kćer Ebu Sufjana." Rekao je: "A (zar) voliš (ti) to?" Rekla sam: "Da. Nisam tebi sa osamljivačicom (tj. Nisam ti osamljivačica - a to će reći: nisam ti ja sama, jedina žena s tobom), a najdraži ko se udružio (tj. ko bi se udružio) sa mnom u (ovome) dobru je moja sestra." Pa je rekao:

"Zaista to ti neće biti dozvoljeno (tj. nije dozvoljeno) meni." Pa sam rekla: "O poslaniče Allaha! Pa tako mi Allaha zaista mi pričamo da ti hoćeš da vjenčaš (za se, sebi) Durretu (Durru), kćer Ebu Selemeta." Pa je rekao: "Kćer Umu Seleme?" Pa sam rekla: "Da." Rekao je: "Pa tako mi Allaha da nije bila (ona) moja pastorka u mome skrbništvu, ne bi bila dozvoljena (ona) meni. Zaista ona je kći moga brata od (izvjesnoga) dojenja. Dojila je mene i Ebu Selemeta (robinja) Suvejbeta (Suvejba), pa ne izlažite (ne ponuđavajte) meni vaše (svoje) kćeri, a ni vaše (svoje) sestre."

A rekao je Šuajb od Zuhrije: rekao je Urvete: Suvejbeta (to je robinja što) je oslobodio nju Ebu Leheb (od ropstva).

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA

KNJIGA RAZVODA (braka, puštanja žene, razvjenčavanja)

I (KNJIGA) govora Allaha, uzvisio se je (tj. uzvišen je): "O Vjerovijesniče! Kada ste puštali (razvodili svoje) žene, pa puštajte (razvedite) ih za njihovoga (izvjesnoga načina) brojanja (tj. kod isticanja izvjesnoga broja dana, izvjesnoga roka), i izbrojte (vi potpuno taj izvjesni način za) brojanje (tj. taj izvjesni rok).....".

".... ahsajnahu....", je: "hafiznahu" (zapamtili smo ga), i "adednahu" (izbrojili smo ga).

(Ajet se može i ovako prevesti: "O Vjerovijesniče, kada puštate žene, pa puštajte ih u njihovom broju - roku -, i izbrojte - taj - broj....". Može taj ajet da se prevede na još neke načine, ali se to neće nabrajati.)

A razvod običaja (postupanja Muhameda a.s.) je da razvede nju (muž u njezinom stanju dok je ona) čista (od hajda, hajza-mjesečnice) bez spolnoga snošaja (u vrijeme te čistoće od menstruacije) i (da) zasvjedoči (zasvjedoče) dva svjedoka.

(Već je rečeno da se više neće u ovome prevodu navoditi stanovišta raznih mezheba, tj. islamskih pravnih škola i pravaca.)

PRIČAO NAM JE Ismail, sin Abdullaha, rekao je: pričao mi je Malik od Nafi-a, od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je on pustio (razveo) svoju ženu, a ona je žena u mjesečnici na vremenu poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je pitao Umer, sin Hataba, poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, o tome. Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zapovjedi mu, pa neka se vrati njoj (tj. neka vrati nju sebi), zatim neka zadrži nju dok se očisti (od mjesečnice, menstruacije), zatim (da ona) bude žena u mjesečnici (tj. da ponovno dobije menstruacaiju), zatim (da) se očisti (ona), zatim ako je htio (ako hoće), zadržao je (zadržaće on nju) poslije (toga), a ako je htio, pustio je (tj. a ako hoće, pustiće nju, pustiće je) prije (nego on) da dotakne (nju). Pa to je (taj izvjesni) broj (tj. rok) koji je zapovjedio Allah da se puštaju (razvode) za njega (tj. u njemu - u tom roku iščekivanja - te izvjesne) žene."

(Doslovno izraz "talleka" znači: pustiti, ali će se u daljem tekstu prevoditi sa našom riječju "razvesti".)

GLAVA:

Kada se je razvela (izvjesna) žena u mjesečnici, brojaće se s tim razvodom (tj. uzima se u obzir taj razvod, postao je važeći, punovažan je taj razvod).

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Šubete od Enesa, sin Sirina, rekao je: čuo sam Ibnu Umera (da) je rekao:

Razveo je Ibnu Umer svoju ženu, a ona je žena u mjesečnici, pa je (to) spomenuo Umer Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Neka se vrati njoj (ili: Neka vrati nju)." Rekao sam (Ibnu Umeru - veli Enes Sirinov): "Zar se računa (taj takav razvod)?" Rekao je: "Pa šta (tj. Nego šta)?"

(A veli se da izraz "Fe meh": Pa polagano. Ili: Pa odstrani se! To jest: Pa odstrani se takvoga načina razvoda, jer se i on računa.)

A od Katadeta, od Junusa, sina Džubejra, od Ibnu Umera rekao je: "Zapovjedi mu, pa neka se vrati njoj." Rekao sam (Ibnu Umeru - veli Junus): "Računa (li) se (takav način razvoda)?" Rekao je: "Zar si vidio (tj. Zar si mislio - Zar misliš da se čovjeku i takav način razvoda neće računati) ako je bio nemoćan i tražio je ludost (i tražio je da bude budala, luda, tj. ako je bio nemoćan da to zna - ako je bio neobaviješten,

neznalica - i ako je tražio da bude luda - ako je bio luda, malouman pa takav način razvoda napravio, to misliš da će ga osloboditi kazne)?"

A rekao je Ebu Mamer: Pričao nam je Abdulvaris, pričao nam je Ejub od Seida, sina Džubejra, od Ibnu Umera rekao je: Računala se je meni (takva vrsta razvoda koju sam učinio samo) sa jednim razvođenjem (bez da sam razvod vršio sa tri razvođenja).

GLAVA

(onoga) ko je razveo. I da li se susreće licem u lice (izvjesni) čovjek (sa) svojom ženom sa (njezinim) razvodom?

(Možda hoće da kaže: Da li će čovjek da rekne u lice svojoj ženi da je razvedena?.)

PRIČAO NAM JE Humejdija, pričao nam je Velid, pričao nam je Evzaija, rekao je: pitao sam Zuhriju:

"Koja je (od) žena Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, tražila utočište (zaštitu) od njega (u Allaha)?" Rekao je: Izvijestio me je Urvete od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da je kći Dževna (Dževnova) - pošto se uvela poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i (pošto) se približio (on) njoj - rekla (je ona njemu):

"Utječem se Allahu od tebe!" Pa je rekao (on) njoj: "Zaista već si se uticala (tj. ti si zatražila utočišta) u Velikoga! Priključi se (ti, ženo,) sa svojom porodicom (tj. (Idi svojima)!"

Rekao je Ebu Abdullah: Predao je njega (tj. prednji hadis) Hadžadž, sin Ebu Meni-a, od svoga djeda, od Zuhrije da je Urvete izvijestio njega da je Aiša rekla.

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Abdurahman, sin Gasila, od Hamzeta, sina Ebu Usejda, od Ebu Usejda, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Izašli smo sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, dok smo otišli ka (jednom) zidu (tj. vrtu, voćnjaku što) se govori njemu Eš-Ševt, dok (čak) smo doprli (stigli smo mi) ka (nekakvim) dvama zidovima, pa smo sjeli između njih dva. Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Sjedite (vi) ovdje!" A unišao je (tj. Otišao je on dalje u taj vrt, voćnjak), a već se je dovela (izvjesna) Dževnijevićka, pa se smjestila (dalo joj se da odsjedne) u (jednu) kuću u palmama, u kuću Umejmete (Umejme), kćeri Numana sina Šerahila, i sa njom je njezina dojilja (a neki kažu da "dajetun" znači: primalja, babica), (jedna) odgojiteljica njezina. Pa pošto je unišao njoj Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Pokloni svoju osobu meni!" Rekla je: "A da li poklanja (izvjesna) vladarica svoju osobu za (izvjesnoga) tjeranoga (tj. izvjesnom tjeranome - a to će reći potčinjenome koji se tjera kao stoka, stado)?"

(Smatra se da ova Dževnijevićka nije poznavala Vjerovijesnika a.s., pa je zbog toga ovako nedolično postupila.)

Rekao je: Pa je pao sa svojom rukom (tj. Pa je pružio svoju ruku da on) stavi svoju ruku na nju zbog (toga da) se (ona) smiri (od uzbuđenja, uzrujanosti), pa je rekla:

"Utječem se (Tražim zaštite) u Allaha od tebe!" Pa je rekao: "Već si se uticala u (jedno veliko) mjesto utjecanja." Zatim je izašao nama, pa je rekao: "O Ebu Usejde! Obuci joj (tj. Podaj joj) dvije lanene bijele duge (odjeće), i priključi nju sa njezinom porodicom." A rekao je Husejn, sin Velida, Nejsaburija (pričajući) od Abdurahmana, od Abasa, sina Sehla, od njegovoga oca i Ebu Usejda rekla su njih dvojica:

Oženio se Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (sa) Umejmetom (Umejmom), kćerkom Šerahila. Pa pošto se je uvela njemu, raširio (pružio) je svoju ruku k njoj. Pa kao da je ona mrzila to, pa je (zbog toga Muhamed a.s.) zapovjedio Ebu Usejdu da opremi nju i (da) obuče njoj dvije odjeće lanene (bijele i dugačke).

("Razikijjetun" je odjeća od ketena - lana - bijele boje i dugačka.)

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Ibrahim, sin Ebul-Vezira, pričao nam je Abdurahman, od Hamzeta, od njegovoga oca i od Abasa, sina Sehla sina Sa'da, od njegovoga oca za ovo (za ovaj hadis).

PRIČAO NAM JE Hadžadž, sin Minhala, pričao nam je Hemam, sin Jahja-a, od Katadeta, od Ebu Gallaba Junusa, sina Džubejra, rekao je: Rekao sam Ibnu Umeru:

"Čovjek (neki) razveo je svoju ženu, a ona je žena u mjesečnici (broji li se taj razvod)?" Pa je rekao: "Poznaješ (li ti) Ibnu Umera? Zaista Ibnu Umer je razveo svoju ženu, a ona je žena u mjesečnici. Pa je došao Umer Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je spomenuo to njemu. Pa je zapovjedio njemu da se vrati njoj. Pa kada je bila (tj. kada ona bude) čista, pa je htio (ako hoće) da razvede nju, pa neka razvede nju." Rekao sam: "Pa da li je brojio (računao) to razvodom?" Rekao je: "Zar si vidio (tj. Zar si mislio - da se neće računati to kao razvod) ako je bio nemoćan (slabić) i tražio maloumnost?"

(Ta se rečenica tumači na više načina, ali se ta tumačenja neće iznositi, a mislim na rečenicu: "..... ako je bio nemoćan i tražio maloumnost." Ta rečenica može da glasi i ovako: "..... ako je bio nemoćan i bio malouman (luda ili budala)." Jer "istahmaka" znači i biti malouman, luda, budala. Uglavnom treba razumjeti to da ako neko izvrši razvod na nepropisan način, on je bio nemoćan i slabić da se uzdrži od toga postupka. I kada to učini, on je to učinio kao malouman, budala. A to sve ne može ga ispričati i zaštititi da se razvod ne smatra punovažnim, i ne može se žena ostaviti da visi ni na nebu, ni na Zemlji - ni u braku, ni razvedena. U daljem tekstu taj izraz i ta rečenica neće se objašnjavati, nego samo doslovno prevesti.)

GLAVA

(onoga) ko je dozvoljavao razvod (izvjesnih) triju (izjava o razvodu) zbog govora Allaha, uzvišen je: "Razvod (taj) je dvaput, pa zadržavanje sa dobrom, ili puštanje (razvjenčavanje) sa dobročinstvom....".

(Razvod triju izjava, ili razvod tri puta - trostruki razvod sa jednom istom ženom je postupak koji se tumači na dva načina: 1. da čovjek izjavi svojoj ženi tri puta odjednom da je pušta, da je razvodi, 2. da joj to izjavi u tri vremenska razmaka, ali svaki puta kada žena nije u mjesečnici, i da u ta tri vremenska razmaka nije sa tom svojom ženom činio spolni snošaj. Razvod taj će se u daljem tekstu nazivati i prevoditi sa izrazom "trostruki razvod". On se razlikuje od drugih vrsta razvoda što se poslije njega žena više ne može ponovno vjenčati za bivšega muža dok se ne vjenča za nekoga drugoga muža, pa kada je taj drugi razvjenča, onda ona tek može da se vjenča ponovno, ponovo sa prvim mužem. Prva vrsta trostrukoga razvoda je novotarija - bid'at -, a druga opisana vrsta trostrukoga razvoda jedino je postojala i bila zakonita u vrijeme Muhameda a.s. U vezi trostrukoga razvoda ima mnogo razilaženja, ali se to neće prikazivati.)

A rekao je Ibnu Zubejr o bolesnom (čovjeku koji) je razveo (svoju ženu): Ne vidim (Ne mislim) da naslijedi (ona kada je ona) odsječena (tj. odsječno, kategorički razvedena). A rekao je Šabija: Naslijeđuje (ona-ta takva žena) njega.

(Jedino se ovdje dodaje da ga naslijeđuje ako on umre dok je ona još u iddetu - u roku iščekivanja - nakon razvoda sa njim.)

A rekao je Ibnu Šubrumete (pitajući Šabiju): "Vjenčaće se (tj. Da li će se udati ta takva žena) kada se je ispunio (izvršio njezin) iddet (rok iščekivanja nakon razvoda)." Rekao je: "Da." Rekao je: "Da li si vidio (mislio, tj. Šta misliš hoće li ona da opet naslijedi) ako je umro (i taj njezin) drugi muž?" Pa se vratio od toga (tj. Pa je od svoga prethodnoga mišljenja odustao Šabija, tj. odustao je od svoga mišnjenja da će žena naslijediti svoga muža ako je on umro dok je ona još u iddetu nakon razvoda sa njim. Ovo je Buharija skraćeno spomenuo raspravu o statusu i nasljedstvu bez veze sa hadisom koji će sada doći u tekstu. Ovo je istitrad.)

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Ibnu Šihaba da je Sehl, sin Sada, Saidija izvijestio njega da je Uvejmir Adžlanija došao ka Asimu, sinu Adijja, Ensariji, pa je rekao njemu:

"O Asime! Da li si vidio (mislio o stanju jednoga) čovjeka (koji) je našao sa svojom ženom (nekoga drugoga) čovjeka da li (da) ubije njega, pa (da onda vi) ubijete njega, ili kako (da on) čini (šta da radi u tom slučaju)? Pitaj za mene (ili: Pitaj meni), o Asime, o tome poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio." Pa je pitao Asim o tome poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je mrzio (izbjegavao) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (takva izvjesna) pitanja i kudio je njih, čak (da) je bilo veliko (tj. teško odveć i golemo bilo palo) na Asima (ono) što je čuo od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa pošto se vratio Asim ka svojoj porodici, došao je Uvejmir pa je rekao:

"O Asime! Šta je to rekao tebi poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (o mome slučaju)?" Pa je rekao Asim: "Nisi došao meni sa dobrom (Nisi mi donio dobro). Već je mrzio (izbjegavao) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (to) pitanje koje (je to što) sam pitao njega o njemu." Rekao je Uvejmir: "Tako mi Allaha neću se spriječiti (odstraniti, okaniti prije) do (da) pitam (dok ne pitam) njega o njoj (o toj stvari ja lično)." Pa se okrenuo Uvejmir (na put prema Muhamedu a.s.) čak (tako da) je došao poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (zatekavši ga u) sredini (izvjesnih) ljudi, pa je rekao:

"O poslaniče Allaha! Da li si vidio (mislio nešto o stanju jednoga) čovjeka (koji) je našao sa svojom ženom (nekoga) čovjeka da li (da on) ubije njega, pa (da onda vi) ubijete njega, ili kako (da) čini?" Pa je rekao poslanik Allah, pomilovao ga Allah i spasio:

"Već je spustio Allah o tebi i o tvojoj drugarici (objavu), pa odi, pa dođi s njom (tj. pa je dovedi)!" Rekao je Sehl: Pa su se međusobno njih dvoje proklinjali, a ja sam sa (tim) ljudima (bio prisutan) kod poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa pošto su završili njih dvoje (međusobno proklinjanje), rekao je (u tom času) Uvejmir:

"Slagao sam na nju, o poslaniče Allaha, ako sam zadržao nju (dalje kod sebe)!" Pa je razveo nju tri puta (tj. trostrukim razvodom) prije (nego) da zapovjedi njemu (to) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Rekao je Ibnu Šihab: Pa je bila ta (radnja, tj. trostruki razvod) običaj (postupak izvjesnih) dvoje međusobnih proklinjača.

PRIČAO NAM JE Seid, sin Ufejra, pričao mi je Lejs, pričao mi je Ukajl od Ibnu Šihaba rekao je: izvijestio me je Urvete, sin Zubejra da je Aiša izvijestila njega da je žena Rifa'ata Kurezije došla ka poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekla:

"O poslaniče Allaha! Zaista Rifa'ate je razveo mene, pa je odsječno izvršio moj razvod (tj. bio je odlučan u mome razvodu). I zaista ja sam (se) vjenčala poslije njega (za) Abdurahmana, sina Zebira, Kureziju, i zaista (ono muškoga spolnoga uda) što je sa njim je kao (izvjesna) resa (rojta na haljinki - a to će reći da mu je spolni ud, organ malen, ili opušten, nije ukočen, pa, kao takav, nije sposoban ili pogodan za spolni snošaj)." Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Možda ti hoćeš (tj. Možda želiš) da se vratiš ka Rifa'atu? Ne (drukčije, ni prije) do (da on) okuša (dok ne okuša) tvoga medića i (da ti) okušaš njegova medića."

(Medić je mali med, deminutiv od riječi med, a misli se na pčelinji med. Pod izrazom "medić, mali med" misli se na spolno općenje, na spolni snošaj, jer u tom činu i u toj radnji postoji jedna ugodnost i slast kao što i u jedenju meda postoji slast i ugodnost, pa je poređenje vrlo zgodno i prikladno.)

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Bešara, pričao nam je Jahja od Ubejdulaha rekao je: pričao mi je Kasim, sin Muhameda, od Aiše da je (jedan) čovjek razveo svoju ženu tri puta, pa se ona vjenčala (tj. udala se za drugoga čovjeka), pa je razveo (nju taj drugi čovjek prije nego je ikako imao s njom spolni snošaj). Pa se pitao (tj. upitan je) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (o toj ženi):

"Da li je dozvoljena (ona, tj. Da li može ona da se ponovno vjenča) za prvoga (svoga muža)?" Rekao je: "Ne, do (da) okuša (dok ne okuša)

njezinoga medića (ovaj drugi čovjek) kao što je okušao (i onaj muž) prvi."

("Aselun": med, "usejletun" je deminutiv od "aselun", pa onda znači mali med ili medić, meduljak. Već je objašnjeno šta se pod tim izrazom podrazumijeva.)

GLAVA

(onoga) ko je dao izabrati svojim ženama (da li da one ostanu s njim i dalje u braku, ili da ih on razvede) i (GLAVA) govora Allaha, uzvišen je: ".... reci svojim ženama: Ako ste bile (vi takvoga stanovišta da vi) hoćete (izvjesni) život ovozemni i njegov nakit (ukras), pa dođite, (da ja) dadnem robu (vrijednost u naravi koja se daje pri razvodu braka) vama, i (da) razvedem vas razvodom lijepim.".

PRIČAO NAM JE Umer, sin Hafsa, pričao nam je moj otac, pričao nam je Aameš, pričao nam je Muslim od Mesruka, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Dao je izabrati nama poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa smo sebi izabrale (mi) Allaha i Njegovoga poslanika. Pa nije se brojilo to na nas (ni jednom) stvari (tj. to davanje izabiranja, izbora nije se brojilo ni računalo nama nikakvim razvodom).

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja od Ismaila, pričao nam je Amir od Mesruka rekao je: pitao sam Aišu o (izvjesnom

tom) izabiranju (izboru, tj. o davanju slobodnoga izbora ženi u vezi razvoda), pa je rekla:

"Dao je izabiranje (izbor) nama Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa zar je (to) bio razvod?!" Rekao je: "Neću se brinuti (tj. Ne brinem se) da li sam dao izabrati njoj (tj. svojoj ženi) jedanput ili stotinu puta poslije (što je bio slučaj) da (ona) sebi izabere mene (a ne razvod sa mnom)."

GLAVA:

Kada je rekao: "Rastavio sam se (od) tebe (o ženo)!", ili: "Razveo sam te (o ženo)!" (doslovno "serreha" znači poslati na pašu stoku, marvu, a ona plaši u pustinji slobodno hoda i traži hranu, a onda se taj glagol upotrebljava i za razvjenčavanje jer se žena oslobađa dotadašnjega muža i traži sebi da se uda i vjenča za drugoga), ili (je čovjek rekao svojoj ženi: ti si od muža izvjesna) prazna (žena), ili čista (od muža), ili (je rekao njoj nešto drugo) što se mislilo sa njim (sa tim izrazom drugim na njezin) razvod - pa on je na njegovoj namjeri (naumu, tj. taj svaki nabrojani i navedeni izraz je punovažan u odnosu na namjeru muža: ako je sa tim izrazima namjeravao razvod, pa razvod se i dogodio, a ako nije mislio na razvod, pa razvod se nije ni dogodio).

(To stanovište Buharija zasniva na nekim ajetima iz Kur'ana, pa zato te ajete sada u tekstu originala i navodi kako slijedi.)

Govor Allaha, moćan je i veličajan je: ".... i razvedite njih razvodom lijepim.", i rekao je: ".... i (da) razvedem vas razvodom lijepim.", i rekao je (Allah), uzvišen je: ".... pa zadržavanje sa dobrom, ili razvođenje sa dobročinstvom....", i rekao je: ".... ili se rastavite (vi od) njih sa dobrom....".

(U tim ajetima su spomenuti neki izrazi koji označavaju pojam "razvoda braka sa ženom".)

A rekla je Aiša: Već je znao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, da moji roditelji (da moja dva roditelja) nisu bili (za to da) zapovjede meni za rastavljanje (od) njega (doslovno: nisu bili njih dvoje

da zapovjede njih dvoje meni, tj. znao je da njih dvoje neće zapovjediti meni da se rastavim od njega).

GLAVA

(onoga) ko je rekao svojoj ženi: "Ti si na (tj. za) mene zabranjena."

A rekao je Hasen: Njegova namjera (se uzima u obzir).

(O posljedicama ovakve muževe izjave islamski pravnici zauzeli su razne stavove, čak ima oko osamnaest raznih mišljenja, kako to kaže Ajnija.)

A rekli su pripadnici (islamske pravne) nauke (tj. učeni ljudi): Kada je razveo tri (puta), pa već je bila zabranjena na (za) njega. Pa su imenovali (nazvali) njega (ovaj postupak) zabranjenom (stvari samo) u (tom) razvodu i (tom) rastavljanju. A nije ovo (tj. slučaj ovoga čovjeka koji ženi rekne: "Ti si mi zabranjena!") kao (slučaj čovjeka) koji zabranjuje (sebi izvjesno dozvoljeno) jelo, jer zaista ono neće se reći (tj. ne govori se) za jelo (izvjesne) dozvoljenosti (da) je zabranjeno.

(To jest: Ako se za hranu neku koja je dozvoljena kaže: "Ti si mi zabranjena!", to se ne uzima u obzir, i nije mu postala zabranjena. Dok je u vezi braka i žene, stvar drukčija.)

A govori se za (izvjesnu ženu) razvedenu (da) je zabranjena. A rekao je (Uzvišeni Allah) o (tom) razvodu tri (puta): "..... neće biti dozvoljena (tj. nije ona dozvoljena) do (da se) vjenča (za nekoga drugoga) muža osim njega....". A rekao je Lejs od Nafi-a rekao je: Bio je Ibnu Umer, kada se pitao (kada je bio upitan) o (onome) ko je razveo tri (puta svoju ženu istu), (bio bi on) rekao: Da si razveo (nju) jedanput ili dvaput, pa (tj. jer) zaista Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, zapovjedio je meni za ovo (za ovakav način razvoda). Pa ako si razveo nju tri puta, bila je zabranjena (tj. ona je postala zabranjena tebi da je vratiš) do (da se) vjenča (tj. dok se ne vjenča ona za nekoga drugoga) muža (čovjeka) osim tebe.

PRIČAO NAM JE Muhamed, pričao nam je Ebu Muavijete, pričao nam je Hišam, sin Urveta, od svoga oca, od Aiše rekla je:

Razveo je (jedan) čovjek svoju ženu, pa se (ona) vjenčala (za jednoga drugoga) muža (čovjeka) osim njega, pa je razveo nju (i ovaj drugi). A bila je (muškost, tj. muški spolni ud) sa njim (dakle: On je imao muški spolni organ) kao (izvjesna) resa (na rubu haljine), pa ni doprla (postigla) od njega ka stvari (tj. do stvari što ona) hoće nju. Pa nije ostao (dugo taj drugi muž sa njom u braku, nego je nastao slučaj) da je razveo nju. Pa je došla (ona) Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekla:

"O poslaniče Allaha! Zaista moj muž je razveo mene, i zaista ja sam se vjenčala (sa drugim) mužem osim njega. Pa je unišao (onaj drugi) sa mnom. I nije bilo sa njim (od spolnoga uda drukčije) osim (dakle: U njega je spolni ud samo) kao (izvjesna) resa, pa se nije približio meni osim stavar jednu (tj. osim samo nešto malo). Nije stigao od mene ka stvari (tj. do nečega, ili ni do čega). Pa bivam (li) dozvoljena za svoga muža prvoga?" Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Nećeš biti dozvoljena (ti) za svoga prvoga muža do (da) okuša (dok ne okuša, proba muž) drugi tvoga medića i (da ti) okušaš (probaš) njegova medića."

GLAVA:

".... zašto zabranjuješ (ti sam sebi ono) što je dozvolio Allah tebi?....".

PRIČAO MI JE Hasen, sin Sabbaha, čuo je Rebi'a, sina Nafi-a, pričao nam je Muavijete od Jahja-a, sina Ebu Kesira, od Ja'la-a, sina Hakima, od Seida, sina Džubejra, da je on izvijestio njega da je on čuo Ibnu Abbasa (da on) govori:

Kada je zabranio (čovjek sebi) svoju ženu, nije (to ni) sa (kakvom) stvari (tj. Kada čovjek rekne svojoj ženi: "Ti si meni zabranjena!", to nije ništa - ta izjava ne povlači nikakvih pravnih posljedica).

I rekao je (Ibnu Abbas): "Za vas (Vama) je u poslaniku Allaha uzornost lijepa (lijep uzor)."

PRIČAO MI JE Hasen, sin Muhameda sina Sabbaha, pričao nam je Hadžadž od Ibnu Džurejdža rekao je: Tvrdio je Ata' da je on čuo Ubejda, sina Umejra, (da) govori: čuo sam Aišu, bio zadovoljan Allah od nje:

Zaista Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, bio je (običaja da) ostaje kod Zejnebe, kćeri Džahša i (da) pije kod nje (neki) med. Pa sam oporučila (preporučila) ja i Hafsi (jedna drugoj, tj. povezale smo se i zdogovorile) da kojoj (od) nas je unišao (tj. kojoj god uđe, uniđe) njoj Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa neka (ona) rekne: Zaista ja zaista nalazim (osjećam) od tebe miris (smola zvanih) megafir (sa drveta zvanoga urfut koje ima ružan miris kao bijeli luk). Jeo si megafir.

Pa je unišao jednoj (od) njih dviju, pa je rekla (ona) to njemu. Pa je rekao (on): "Ne, nego pio sam (neki) med kod Zejnebe, kćeri Džahša, i neću se vratiti njemu (tj. a neću ga više piti - i neću ga više piti)." Pa je sišao (ajet):

"O Vjerovijesniče! Zašto zabranjuješ (sebi ono) što je dozvolio Allah tebi (doslovno: za tebe)....", do "Ako se pokajete vas dvije ka Allahu....", (to je rečeno) za Aišu i Hafsu (ako se njih dvije pokaju ka Allahu). "I pošto je tajno rekao Vjerovijesnik ka nekoj (od) svojih žena (jedan) razgovor (jedno pričanje).....", (to je u ajetu napomena) za njegov govor (tj. misli se na riječi Muhameda a.s. što ih je rekao ženi u rečenici) ".... nego pio sam med."

PRIČAO NAM JE Fervete, sin Ebul-Magra-a, pričao nam je Alija, sin Mushira, od Hišama, sina Urveta, od njegovoga oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) voli (taj) med i (izvjesnu hranu) slatku (slatko - a veli se da riječ "el-halva'u" znači jelo napravljeno od datula zakuhanih, zamijesitih sa mlijekom). I bio bi, kada bi odlazio iz
ikindije (tj. iz ili sa molitve popodneva) ulazio (ulazio bi) svojim ženama, pa se približi jednoj (od) njih. Pa je (jednom prilikom) unišao Hafsi, kćeri Umera, pa se zadržao najviše (najduže) što se zadržavaše (on). Pa sam bila ljubomorna, pa sam pitala o tome. Pa se reklo meni: Poklonila je njoj (neka) žena iz njezinoga naroda (plemena jedan manji) mijeh od meda, pa je (ona) napojila Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, od njega (od toga meda jednim) napajanjem. Pa sam rekla: "Zar ne! Tako mi Allaha, zaista napravićemo varku svakako njemu." Pa sam rekla Sevdeti (Sevdi), kćeri Zem'ata: "Zaista on će se približiti tebi. Pa kada se približi tebi, pa reci: "Jeo si megafir." Pa zaista on će govoriti tebi: "Ne." Pa reci njemu: "Šta (tj. Kakav) je ovo miris (zadah) koji nalazim (osjećam) od tebe?" Pa zaista on će govoriti tebi: "Napojila me je Hafsa (jednim) napajanjem meda (nekakvoga meda)." Pa reci njemu: "Pasle (doslovno: svojim jezikom lizale) su njegove pčele (tj. Pasle su, lizale su pčele toga meda biljku zvanu) urfut."

('Urfut je arapski naziv za neku biljku koja ima ružan miris kao i bijeli luk i slične biljke bijelom luku. Kako se "'urfut" zove na srpskohrvatskom - sada bosanskom - jeziku ili na latinskom jeziku, nisam mogao da pronađem do momenta kada sam ovo prevodio. Ipak to ne umanjuje jasnoću sadržaja hadisa, a to je bitno. Smola iz te biljke ili drveta zove se mugfurun, množina megafiru. U daljem tekstu ovo se više neće objašnjavati. NAPOMENA porodice prevodioca. Porodica je dodala ono "- sada bosanskom -", jer se u međuvremenu svašta dešavalo u bivšoj Jugoslaviji, a naročito u Bosni i Hercegovini. U Bosni i Hercegovini je uveden i naziv "Bosanski jezik" umjesto bivšeg naziva "Srpskohrvatski jezik". Ovaj naziv "sada bosanskom" pretežno važi za Bošnjake.)

"I govoriću ja to (takođe isto tako). I reci ti, o Safijo, to (isto)." Rekla je: Govori (Kaže) Sevdeta (Sevda): "Pa tako mi Allaha nije ono (bilo drukčije) osim (tako) da je stao (stajao, tj. našao se on - Muhamed a.s.) na (mojim) vratima. Pa sam htjela da počnem njemu (onako odmah dok je još on na vratima) sa (onim) što si zapovjedila meni za njega (da

mu ga reknem, da mu kažem) bojaznošću od tebe (iz straha od tebe)." Pa pošto se približio njoj, rekla je njemu Sevdeta (Sevda):

"O poslaniče Allaha! Jeo si (ili: Jesi li jeo) megafir?"

(Upitna čestica "e: li, da li" može da se zamišlja, i to je česta pojava u arapskom jeziku.)

Rekao je: "Ne." Rekla je: "Pa šta je ovaj (kakav je ovaj izvjesni, neprijatni) miris koji nalazim (osjećam) od tebe?" Rekao je: "Napojila me je Hafsa (jednim) pojenjem (nekakvoga) meda." Pa je rekla: "Pasle (Lizale, Jele, Koristile) su njegove pčele (izvjesnu biljku) urfut." Pa pošto je kružio (obilazio redom svoje žene po ustaljenom redu, tj. došao je) k meni, (pa) sam rekla njemu slično tome (takvim načinom). Pa pošto je kružio (tj. obilazio i došao) ka Safijji, rekla je njemu slično tome. Pa pošto je kružio (dalje obilazio svoje žene došao je) ka Hafsi, (a ona) je rekla: "O poslaniče Allaha! Zar neću napojiti (tj. Daj da napojim) tebe od njega (tj. od meda, medom)?!" Rekao je:

"Nema (nikakve) potrebe meni u njemu (za njim, za medom)." Rekla je: "Govori (Kaže) Sevda: "Tako mi Allaha zaista već smo zabranili njemu." Rekla sam njoj: "Šuti."

GLAVA:

Nema razvoda (razvjenčavanja) prije (izvjesnoga) braka (tj. prije vjenčanja). I govor Allaha, uzvišen je: "O (vi) koji ste vjerovali, kada ste vjenčali (vi izvjesne) vjernice, zatim ste razveli njih od prije (tj. prije nego) da dotaknete njih, pa nema za vas (tj. nemate vi) na (nad) njima (ništa) od broja (dana iščekivanja, tj. od roka - nikakvoga roka da sebi) brojite njega, pa robu dajte njima (tj. dajte im u naravi uobičajenu vrijednost koja se daje pri razvodu braka), i razvedite ih razvodom lijepim.".

A rekao je Ibnu Abas: Učinio je Allah (izvjesni) razvod poslije (izvjesnoga) braka (poslije vjenčanja, zaključenja braka). A predaje se o tome (mišljenje, izjava) od Alije, i Seida, sina Musejeba, i Urveta, sina Zubejra, i Ebu Bekra, sina Abdurahmana, i Ubejdulaha, sina Abdullaha

sina Utbeta, i Ebana, sina Usmana, i Alije, sina Husejna, i Šurejha, i Seida, sina Džubejra, i Kasima, i Salima, i Tavusa, i Hasena, i Ikrimeta, i Ata-a, i Amira, sina Sada, i Džabira, sina Zejda, i Nafi-a, sina Džubejra, i Muhameda, sina Kaba, i Sulejmana, sina Jesara, i Mudžahida, i Kasima, sina Abdurahmana, i Amra, sina Herima, i Šabije (od sviju njih se predaje mišljenje) da se ona neće razvesti.

(Radi se ovdje o tom slučaju kada čovjek rekne nekoj neudatoj ženi: "Kada te sebi vjenčam, puštena (razvedena) si." Ako je nakon toga stvarno vjenča, po hanefijskome mezhebu ona će biti razvedena od njega u času vjenčanja zbog onoga što joj je rekao prije nego će je vjenčati. Drugi pravnici, među njima i Buharija, kažu da neće biti razvedena, i da se ne uzima u obzir ono što je čovjek rekao na neki način nekoj ženi prije vjenčanja sa njom, prije sklapanja braka, jer: Nema razvoda prije braka, prije sklapanja braka!.)

GLAVA:

Kada je rekao svojoj ženi, a on je prisiljen (primoran da to rekne) "Ovo je moja sestra!", pa nema (nikakve) stvari na njega (tj. nema nikakve pravne posljedice njemu od te netačne prinudne izjave).

Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Rekao je Ibrahim za (svoju ženu) Saru: "Ovo je moja sestra!" A to je u biću Allaha, moćan je i veličajan je."

(Ili: A to je (značilo) u (stvari) posjednici (vjere u) Allaha, moćan je i veličajan je. A to će reći da je Ibrahim a.s. pri tom mislio da mu je sestra u vjeri, po vjeri u Jedinoga, Moćnoga i Veličajnoga Allaha.)

GLAVA

(izvjesnoga) razvoda u (izvjesnome) zaključavanju (zatvaranju, tj. prisiljavanju - a neki vele da "iglakun" ovdje znači srdžba, pa bi to onda značilo: GLAVA razvoda u srdžbi), i (GLAVA suda, presude o razvodu izvjesnoga lica) prisiljenoga, i pijanoga, i ludoga (živčano oboljeloga) i stvari njih dvojice (tj. i o stvari pijanoga i ludoga), i (GLAVA presude izvjesne) pogreške (lapsus linguae) i (izvjesnoga) zaboravljanja u

(izvjesnom) razvodu, i idolopoklonstvu i (drugom) osim njega zbog govora Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Poslovi su sa namjerom, i za svakoga čovjeka je (ono) što je namjeravao."

A čitao je Šabija: ".... ne kazni nas, ako smo zaboravili, ili smo pogriješili....", (da bi podsjetio na to da je to osnov za njegovo stanovište da neće da se dogodi razvod u slučaju ako nehotično, ili zaboravom izrekne riječ kojom se izvrši razvod). I (objašnjenje onoga) što neće biti dozvoljeno (što se ne dozvoljava) od priznanja (izvjesnoga) smućenoga (a to će reći: onoga kome se pojavljuje strahovanje da je pustio, razveo ženu, ili da je razvodi, da će je razvesti itd.).

A rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, za (onoga, tj. rekao je onome) koji je priznao na svoju osobu (tj. sam na sebe da je bludničio): "Da li je sa tobom (neka) poludjelost?" A rekao je Alija: Rascijepio (tj. Otvorio, rasjekao, rasporio) je Hamzete (hazreti Hamza) slabine mojih dviju deva. Pa je počeo Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (da) kori Hamzeta, pa kada li je Hamzete već se opio (već je postao pijan), (vrlo) su pocrvenila njegova dva oka! Zatim je rekao Hamzete: "Da li ste vi (išta drugo) osim robovi moga oca?" Pa je prepoznao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, da je on (Hamza) već se opio, pa je izašao, i izašli smo sa njim (i mi).

A rekao je Usman: Nije za ludoga, a ni za pijanoga razvod (tj. Ne uzima se u obzir od njih razvod). A rekao je Ibnu Abas: Razvod (izvjesnoga) pijanoga i (izvijesnoga onoga) koji se broji prisiljenim nije dozvoljen (tj. ne uzima se u obzir). A rekao je Ukbete, sin Amira: Neće se dozvoliti (tj. Ne dozvoljava se) razvod (izvjesnoga) smućenoga (tj. onoga lica koje je takvo da mu se nameću ružne misli, misli o razvodu, koje strahuje da je sa nekim svojim postupkom, možda, razveo svoju ženu, ili mu se nameću misli da treba da razvede ženu bez opravdanih razloga za takve misli). A rekao je Ata': Kada je počeo sa (tim) razvodom (uz uvjet, uslov), pa za njega je (tj. njemu je i uzet u obzir) njegov uslov (uvjet). A rekao je Nafi': Razveo je (jedan) čovjek svoju ženu (izvjesnim) odsijecanjem (tj. sasvim). Ako je izašla (ona iz kuće prije nego se je završio iddet-rok iščekivanja nakon razvoda - kakva je presuda, kakve su pravne posljedice)? Pa je rekao Ibnu Umer (odgovarajući na to): Ako je izašla, pa već se je odsjekla (ona) od njega

(tj. nema više pravo da mu se vrati). A ako nije izašla, pa nije (ni) sa (jednom) stvari (tj. nije se ni desilo ništa - i nema od toga, razvoda ništa, tj. od razvoda uz uvjet, kao kada rekne: Ako izađeš iz kuće, pa razvedena si ti od mene!). A rekao je Zuhrija o (onome) ko je rekao: Ako nisam učinio tako i tako, pa moja žena je razvedena tri puta (tj. trostrukim razvodom)!, pitaće se o (onome) šta je rekao i (na što) se je svezalo njegovo srce kada se je zakleo sa tom zakletvom. Pa ako je imenovao (jedan, neki) rok (što) je htio njega i svezao (tj. učvrstio) je na njega svoje srce kada se je zaklinjao, učiniće se to u (tj. na) njegovu vjeru i njegovo povjerenje (njegovu povjerljivost). A rekao je Ibrahim: Ako je rekao (neki čovjek svojoj ženi): Nema (nikakve) potrebe meni (doslovno: za mene) u tebi!, (uzeće se u obzir) njegova namjera. A razvod svakoga naroda je u njihovom jeziku (tj. može da se izvrši na jeziku toga naroda, a ne mora na arapskom jeziku da se izvrši razvod).

A rekao je Katadete: Kada je rekao: Kada si ponijela (tj. zanijela, postala trudna), pa ti si razvedena tri (puta, tj. trostrukim razvodom)!, pokriće (poklopiće) nju (tj. imaće spolni snošaj sa njom) kod svakoga čišćenja (očišćenja od mjesečnice) jedanput, pa ako se je jasnim našlo njezino nošenje (tj. njezina trudnoća), pa rastavila se je (ona) od njega (tj. jasno je postala razvedena ona od njega) već (doslovno: ..... pa već se je rastavila od njega). A rekao je Hasen: Kada je rekao (neki muž svojoj ženi): Priključi se sa svojom porodicom (ti, ženo)!, (uzima se u obzir) njegova namjera.

(U svim ovim slučajevima gdje se kaže da se u obzir uzima njegova namjera, hoće da se kaže to da će žena biti sa takvom njegovom izjavom i razvedena od njega ako je imao namjeru da je razvede sa tom svojom izjavom, a ako to nije imao namjeru, onda neće biti ni razvedena.)

A rekao je Ibnu Abas: Razvod je od (tj. zbog neke) potrebe (nužde, cilja, želje), a oslobađanje (ropstva neke osobe) je (onaj čin) što se je htjelo s njim lice Allaha (zadovoljiti, tj. Allahovo zadovoljstvo steći). A rekao je Zuhrija: Ako je rekao (muž svojoj ženi): Nisi ti sa mojom ženom (tj. Nisi ti moja žena)!, (dolazi u obzir) njegova namjera, i ako je (on) namjeravao razvod, pa (to) je ono što je (on) namjeravao. A rekao je Alija: Zar nisi (ti) znao da se je pero (izvjesno, tj. pero koje piše djela

ljudska, pero meleka - anđela - koji pišu ljudska djela) podignulo od trojice: od (izvjesnoga) poludjeloga do (da) se osvijesti (tj. do da, dok ne ozdravi od ludosti, poludjelosti), i od (izvjesnoga) djeteta do (da) stigne (dok ne stigne u doba zrelosti), i od (izvjesnoga) spavača do (da) se probudi (dok se ne probudi).

(Značenje izraza "pero se je podignulo od trojice" je to da to pero ne piše njihova djela. Znači te tri vrste osoba kada učinu-učine nešto i nevaljalo, njima se to ne piše u grijeh.)

A rekao je Alija: A svaki razvod (svaka vrsta toga razvoda) je dozvoljen (čin) osim razvoda (izvjesnoga čovjeka) slaboumnoga (smetenoga, pomućenoga u razumu koji nije poludio).

PRIČAO NAM JE Muslim, sin Ibrahima, pričao nam je Hišam, pričao nam je Katadete od Zurareta, sina Evfa-a od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Zaista Allah je oprostio mojoj sljedbi (ono) što su pričale za njega njihove duše (tj. njihove misli, ili: Zaista Allah je oprostio mojoj sljedbi ono što je ona pričala za njega svojim dušama - a to će reći: ono što u mislima svojim moji sljedbenici nešto na čas ružno pomisle sve) dok nije učinila ili govorila (progovorila, izustila to ružno moja sljedba, moji sljedbenici)."

A rekao je Katadete (na osnovu toga hadisa): Kada je razveo (muž svoju ženu) u svojoj duši (tj. u svojoj osobi, u svojoj misli, u sebi), pa nije (to ni) sa (jednom) stvari (tj. pa nije to ništa).

PRIČAO NAM JE Asbag, izvijestio nas je Ibnu Vehb od Junusa, od Ibnu Šihaba, rekao je: izvijestio me je Ebu Selemete, sin Abdurahmana, od Džabira da je (jedan) čovjek iz (plemena) Eslema došao Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, a on je u Bogomolji, pa je rekao (onaj čovjek za svoju ličnost, za sebe, o sebi):

"Zaista on je već bludničio (izvršio preljub, blud)." Pa se okrenuo (zakrenuo Muhamed a.s.) od njega (od toga čovjeka jednom svojom

stranom). Pa se je nastranio (tj. Pa se upravio taj čovjek) za njegovu polovinu (tj. na polovinu Muhameda a.s. i to onu) koju je okrenuo (zakrenuo od njega), pa je svjedočio na svoju osobu (tj. sam na sebe) četiri svjedočenja. Pa je pozvao njega (Muhamed a.s.) pa je rekao:

"Da li je sa tobom (neko) ludilo (poludjelost, tj. Da li si poludio)? Da li si se oženio (tj. Da li si bio oženjen ikada, ikako)?" Rekao je: "Da." Pa je zapovjedio za njega da se kamenuje u (tj. na izvjesnom) klanjalištu. Pa pošto je pogodilo (sa svojim oštrim dijelom) njega kamenje (to koje su bacali na njega), strugnuo je (tj. požurio je bježeći, počeo je žurno bježati), čak se je stigao u Harri (u kamenitom tlu kod Medine), pa se je ubio (pa je ubijen).

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije rekao je: izvijestio me je Ebu Selemete, sin Abdurahmana, i Seid, sin Musejjeba, da je Ebu Hurejrete rekao:

Došao je (neki) čovjek iz (plemena) Eslema poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a on (je) u Bogomolji, pa je dozivao njega pa je rekao:

"O poslaniče Allaha! Zaista (izvjesni) zadnji (najzadnji čovjek, tj. najgori čovjek) već je bludničio." Misli (on sa tim na) svoju osobu (na sebe lično). Pa se okrenuo od njega. Pa se nastranio (upravio, tj. premjestio, pomaknuo taj čovjek) za polovinu njegovoga lica koju je okrenuo (od njega da bi opet stao) prema njemu pa je rekao: "O poslaniče Allaha! Zaista (izvjesni) zadnji već je bludničio." Pa se (opet Muhamed a.s.) okrenuo (zakrenuo) od njega. Pa se (taj čovjek ponovo) nastranio za polovinu njegovoga lica koju je okrenuo (da bude stao) prema njemu, pa je (opet isto) to rekao njemu. Pa se je okrenuo od njega. Pa se nastranio njemu četvrti (puta - četvrti put). Pa pošto je svjedočio na svoju osobu (tj. sam na sebe) četiri svjedočenja, pozvao je njega pa je rekao:

"Da li je sa tobom (neko) ludilo (tj. Je si li lud; Da li si poludio)?" Rekao je: "Ne." Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Odite (Idite) sa njim (tj. Odvedite ga), pa kamenujte njega." A bio se je već ženio.

A od Zuhrije rekao je: Izvijestio me je (onaj) ko je čuo Džabira, sina Abdullaha, Ensariju (da) je rekao: Bio sam u (tj. među onima) ko je kamenovao njega. Pa smo kamenovali njega u (tj. na bajramskom) klanjalištu u Medini. Pa pošto je pogodilo (svojim oštrim dijelom) njega (to) kamenje, strugnuo je (žurno je pobjegao), čak smo stigli njega (tako da smo ga stigli čak) u Hari. Pa smo kamenovali njega dok je umro (tj. Kamenovali smo ga sve dotle dok je umro, dok nije umro).

GLAVA

(izvjesnoga) izuvanja (skidanja obuće, ali ovdje se misli na posebnu vrstu razvoda u kojem muž dobije od žene sa kojom se rastavlja neku materijalnu naknadu), i kako je (taj) razvod u njemu (u takvom slučaju) i (GLAVA) govora Allaha, uzvišen je: "..... i neće se dozvoliti (tj. i ne dozvalja se) vama da uzmete od (onoga) što ste dali njima (ženama ni jednu) stvar, osim da su se plašili (tj. da se plaše) njih dvoje da neće uspostaviti (održavati) njih dvoje granice Allaha.....".

A dozvoljavao je Umer (to) izuvanje (tj. taj razvod braka uz naknadu mužu od žene) bez (prisustvovanja) vladara (tj. izvjesnoga organa vlasti, kao napr. sudije i slično). A dozvoljavao je Usman (to) izuvanje (taj način razvoda u kome od žene muž dobije naknadu, i da joj u ime naknade i odštete uzme svu imovinu, čak sve) osim pletenica njezine glave.

(A neki vele da izraz "'ikas" znači konac, svezica, zeh kojim žena povezuje pletenice, ili ga upliće u pletenice, pa bi onda zadnja rečenica glasila: ..... osim zehova, svezica njezine glave, tj. osim svezica kojima povezuje svoju glavu, ili pletenice na svojoj glavi.)

A rekao je Tavus (o značenju kur'anskih riječi): "..... osim da su se plašili njih dvoje da neće uspostaviti njih dvoje granica Allaha...." (to znači: ako se plaše da neće moći njih dvoje održavati Allahove granice) u (onome) što se je uzakonilo (propisalo) za svako pojedino od njih dvoje u (njihovom bračnom) druženju i drugovanju. A nije rekao (Tavus) govor (izvjesnih) maloumnika (koji govore): Neće se dozvoliti (tj. Nije dozvoljen takav način razvoda zvani "el-hul'") do (da žena

mužu) govori (rekne, izjavi): Neću se kupati tebi od oskvrnjenosti (tj. zbog odstranjenosti, zbog nečistoće pravne koja ne dopušta vršenje vjerskih obreda dok se ne okupa - a to se misli na obavezno kupanje poslije spolnoga snošaja, pa se s tim, kako kažu, misli na to dok žena ne uskrati mužu spolni snošaj sa sobom zbog čega se i treba kupati, neće muž koristiti pravo hul'a - pravo razvoda u kojem traži on naknadu i materijalnu odštetu).

PRIČAO NAM JE Ezher, sin Džemila, pričao nam je Abdulvehhab Sekafija, pričao nam je Halid od Ikrimeta, od Ibnu Abasa da je žena Sabita, sina Kajsa došla Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekla:

"O poslaniče Allaha! Sabit, sin Kajsa je (takav da) ne korim njega (ili: ne osuđujem njega, ili: ne usuđujem se protiv njega da kažem nešto) u ćudi, a ni u vjeri, ali ja mrzim (izvjesno) bezvjerstvo u Islamu." (To se tumači da je ona mislila na sebe, i da je željela da kaže da se ona plaši da ona ne učini nešto što bi nju odvelo u bezboštvo, bezvjerstvo, a ona je sada u Islamu. To se ona plašila iz razloga toga što nije podnosila svoga muža Sabita, jer se veli da je bio vrlo ružnoga izgleda, pa iako je on bio lijepe ćudi, naravi i dobar i pobožan vjernik, njoj se nije živilo, živjelo s njim.)

Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Da li vraćaš njemu njegovu bašču (njegov vrt koji ti je on darovao kao vjenčani dar na vjenčanju - hoćeš li mu ga vratiti da te razvjenča)?" Rekla je: "Da." Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Primi (nazad svoju) bašču, i razvedi nju (jednim) razvođenjem (razvjenčavanjem)."

Rekao je Ebu Abdullah: Neće se slijediti (tj. Ne slijedi se Ezher) u njemu (u ovome hadisu u pričanju) od Ibnu Abasa (ni od koga).

PRIČAO NAM JE Ishak Vasitija, pričao nam je Halid (Tahan) od Halida Hazza-a, od Ikrimeta da je sestra Abdullaha, sina Ubejja u ovome (hadisu se žalila da ne podnosi svoga muža) i rekao je (njoj Muhamed a.s. nakon saslušanja):

"Vraćaš (li ti k njemu) njegovu bašču?" Rekla je: "Da." Pa je vratila nju. I zapovjedio je njemu (da) razvede nju. A rekao je Ibrahim, sin Tahmana, od Halida, od Ikrimeta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, i (rekao je u hadisu o ovome slučaju): "Razvedi nju." A od Ibnu Ebu Temimeta, od Ikrimeta, od Ibnu Abasa da je on rekao: Došla je žena Sabita, sina Kajsa, ka poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekla:

"O poslaniče Allaha! Zaista ja neću korit (tj. Ne korim, ne osuđujem) Sabita u vjeri, a ni u ćudi (naravi), ali (nego) ja neću moći (tj. ne mogu) njega (da podnosim)." Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Pa vraćaš (li ti) njemu njegovu bašču?" Rekla je: "Da."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Abdullaha sina Mubareka, Muharrimija, pričao nam je Kurad Ebu Nuh, pričao nam je Džerir, sin Hazima, od Ejjuba, od Ikrimeta, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice rekao je:

Došla je žena Sabita, sina Kajsa sina Šemmasa, ka Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekla: "O poslaniče Allaha! Ne osvećujem se Sabitu u vjeri, a ni ćudi, osim (jedino što se) zaista ja plašim (sebi, za sebe izvjesnoga) bezvjerstva." Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Pa vraćaš (li ti) njemu njegovu bašču?" Rekla je: "Da." Pa je vratila njemu (bašču). I zapovjedio je njemu, pa se je rastavio (sa) njom (ili: pa je rastavio, razveo nju).

PRIČAO NAM JE Sulejman, pričao nam je Hammad od Ejjuba, od Ikrimeta da je Džemila (žena Sabita....), pa je spomenuo (taj prethodni) hadis.

(A postoji još nekoliko manje pouzdanih verzija u drugim hadiskim zbirkama osim Buharijine o imenu te Sabitove žene: Habiba, Merjema i Zejneba. A taj Sabit ima nadimak "hatibul-ensari": govornik Pomagača, i "hatibu resulillahi": govornik Allahovoga poslanika, kao što je i

pjesnik Hassan imao naziv "šairu resulillahi": pjesnik Allahovoga poslanika.)

GLAVA

(izvjesnoga) razdora (rascjepa, svađe, nesloge, nesporazuma između muža i žene), i da li (da neko) pokaže (tj. da dadne znak) za (to) izuvanje (tj. za razvod koji se zove "el-hul'u") kod (izvjesne) nužde, i (GLAVA) govora Allaha, uzvišen je: "A ako ste se plašili razdora među njima dvoma, pa pošaljite (jednoga izabranoga) sudiju (arbitra) od njegove porodice i (jednoga izabranoga) sudiju od njezine porodice....". Ajet (taj vidjeti).

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, pričao nam je Lejs od Ibnu Ebu Mulejketa, od Misvera, sina Mahremeta, Zuhrije rekao je: čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Zaista Mugiretovići su tražili dozvolu u (vezi toga) da vjenča Alija njihovu kćer, pa neću dozvoliti (to)."

(Radilo se je o kćeri Ebu Džehlovoj, a Alija je zet Muhameda a.s. koji je imao ženu Fatimu, kćer Muhameda a.s..)

GLAVA:

Neće biti (tj. Ne biva) prodaja (izvjesne) robinje razvodom (tj. ne biva to i automatski razvod braka sa njom).

PRIČAO NAM JE Ismail, sin Abdullaha, pričao mi je Malik od Rebiata, sina Ebu Abdur-Rahmana, od Kasima, sina Muhameda, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, žene Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekla je:

Bila su u (tj. zbog) Berire tri sunneta (običaja, tj. postupka Muhamedova a.s. - a to će reći: tri šerijatske odredbe). Jedan (od tih) sunneta je da se je oslobodila (ropstva), pa se je dalo njoj izabirati u (vezi) njezinoga muža (dotadašnjega da li će ona ostati i dalje u braku sa njim, ili ne). I rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio,

(tom prilikom): "Zaštitništvo je za (onoga, tj. pripada onome) ko je oslobodio." I unišao je (jedanput) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a (izvjesni) lonac ključa (vrije napunjen) sa (nekim) mesom. Pa se približilo k njemu hljeba i (nekoga) začina (prismoka) od začina (te) kuće (tj. pred njega je stavljen hljeb i prismok). Pa je rekao: "Zar nisam vidio (izvjesni) lonac (što) je u njemu (nekakvo) meso?" Rekli su: "Da, ali to je (nekakvo) meso (što) se je milodarilo s njime na Beriru (tj. što je dato Beriri kao milostinja), a ti nećeš jesti (tj. ne jedeš te) milostinje." Rekao je: "Na nju (tj. Njoj) je milostinja, a za nas (tj. a nama od nje to) je poklon (dar)."

GLAVA

(slobodnoga) izbora (izvjesne) robinje (koja je prije oslobađanja od ropstva bila) pod (brakom izvjesnoga) roba.

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, pričao nam je Šubete i Hemmam od Katadeta, od Ikrimeta, od Ibnu Abbasa rekao je:

Vidio sam ga robom (tj. Smatram ga da je bio rob) - misli (na) muža Berire.

(A neki smatraju da Beririn muž nije bio rob, nego slobodan čovjek.)

PRIČAO NAM JE Abdulaala, sin Hammada, pričao nam je Vuhejb, pričao nam je Ejub od Ikrimeta, od Ibnu Abasa rekao je:

To je Mugis, rob sinova omsice (rob nekih Iksovića, rob tih-i-tih), - misli (na) muža Berire - kao da ja (sad) gledam k njemu (tj. u njega kako on) slijedi nju (tj. ide za njom) u (po) ulicama Medine, (i) plače na nju (tj. ide za njom plačući za njom, zbog nje što ona neće više da bude u braku s njim).

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Abdulvehhab od Ejuba, od Ikrimeta, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Bio je muž Berire (jedan) rob crn, govri se (tj. ime je) njemu Mugis, rob za sinove omsice (rob tih-i-tih, tj. rob nekih Iksovića), kao da ja gledam k njemu (njega), (a on) ophodi (obilazi) iza nje u ulicama (po ulicama) Medine.

GLAVA

zagovaranja (zauzimanja, intervenisanja) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, u (prilog) muža Berire (tj. u korist Beririnoga muža).

PRIČAO NAM JE Muhamed, izvijestio nas je Abdulvehhab, pričao nam je Halid od Ikrimeta, od Ibnu Abasa da je muž Berire bio (neki) rob, govori se njemu (ima mu je bilo) Mugis. Kao da ja gledam k njemu (kaže Ibnu Abbas, kako on) ophodi iza nje (i) plače (plačući on), i njegove suze teku na njegovu bradu. Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, za Abbasa (tj. rekao je Abbasu):

"O Abbase! Zar se nećeš čuditi (tj. Zar se ne čudiš ti) od (zbog) ljubavi Mugisa (koji voli) Beriru i od (zbog) mržnje Berire (koja mrzi) Mugisa?!" Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Da si se vratila njemu!" (To jest: "Zašto se ne vratiš njemu?") Rekla je: "O poslaniče Allaha! Zapovijedaš (li ti to) meni?" Rekao je: "Ja samo zagovaram (zauzimam se, intervenišem)." Rekla je: "Nema (nikakve) potrebe za mene (meni) u njemu."

GLAVA.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Redža-a, izvijestio nas je Šubete od Hakema, od Ibrahima, od Esveda, da je Aiša htjela da sebi kupi Beriru, pa nisu htjeli njezini (njeni) zaštitnici (da je prodaju drukčije) osim (tako da) sebi uslove (uvjetuju njezino) zaštitništvo. Pa je spomenula (to) Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Kupi sebi nju, i oslobodi (ti) nju (ropstva), pa zaštitništvo je samo za (onoga, tj. pripada onome) ko je oslobodio." I došlo se Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, sa mesom (tj. donijelo mu se je neko meso) pa se reklo:

"Zaista ovo je (ono) što se je milodarilo na Beriru." Pa je rekao: "Ono je za nju (njoj jedna) milostinja, a za nas (a nama od nje to) je (jedan) poklon."

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Šubete i povećao je (u pričanju):

Pa se dalo izabrati njoj od njezinoga muža (tj. u pogledu njezinoga muža da li će da i dalje ostane s njim u braku, ili ne).

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "I ne vjenčavajte (te) idolopoklonice do (da) vjeruju, i zaista (neka, jedna) robinja vjernica bolja je od (neke slobodne žene) idolopoklonice, i da je zadivila vas (tj. pa makar ta idolopoklonica da je zadivila vas svojom ljepotom)....".

PRIČAO NAM JE Kutejbete, pričao nam je Lejs od Nafi-a da je Ibnu Umer bio, kada se pitao (kada bi bio on upitan) o braku (sa izvjesnom) kršćankom i Židovkom, (bio bi on, on bi rekao):

Zaista Allah je zabranio (te) idolopoklonice na (te) vjernike (tj. vjernicima, muslimanima), a neću znati (tj. a ne znam ja) od (toga) pridruživanja (Uzvišenome Allahu ikakve) stvari veće od (toga) da govori (izvjesna) žena (to da) je njezin Gospodar (Gospod osim Jedinoga Stvoritelja još i) Isa (Isus), a on (Isa, Isus) je (jedan odabrani Allahov poslanik i) rob od robova Allaha.

(U tom svome tumačenju i mišljenju Ibnu Umer je ostao usamljen. Raspravu i druga tumačenja u odnosu na taj ajet iz komentara nećemo prikazivati jer je to vrlo opširno.)

GLAVA

braka (vjenčavanja sa onima) ko je primio Islam od (izvjesnih tih) idolopoklonica i njihovoga iddeta (broja dana iščekivanja, tj. i

njihovoga roka iščekivanja nakon prestanka njihovoga braka u kojem su bile prije primanja Islama, jer primanjem Islama idolopoklonice i druge nemuslimanke prestaje joj dotadašnji brak, po mišljenju najvećega broja islamskih pravnika, ako je dotadašnji muž bio nemusliman, i u slučaju kada joj dotadašnji muž nije primio Islam sa njom zajedno).

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Musa-a, izvijestio nas je Hišam od Ibnu Džurejdža: i rekao je (između ostaloga meni) Ata' od Ibnu Abasa:

Bili su (ti) idolopoklonici na dva stupnja od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, i (tih) vjernika (tj. Bili su podijeljeni na dvije grupe u odnosu na Muhameda a.s. i muslimane). Bili su (jedna grupa) idolopoklonici stanovnika rata (što) se bori (on protiv) njih i bore se (oni protiv) njega, i (druga grupa) idolopoklonici stanovnika ugovora (o nenapadanju što) se neće boriti (ne bori se on protiv) njih i neće se boriti (i ne bore se ni oni protiv) njega. I bio je (običaj), kada je iselila (neka) žena od stanovnika (toga) rata, (da) se ona nije prosila do (da) bude u mjesečnici i (da onda) bude čista (od mjesečnice, od periode). Pa kada je (kada bi) bila (tako) čista (tj. očistila se), bio je (bio bi) dozvoljen njoj (taj) brak (tj. vjenčanje). Pa ako je iselio njezin muž prije (nego) da se vjenča (ona za nekoga muslimana), vratila se je (vratila bi se ona) k njemu. A ako je iselio (neki) rob od njih ili robinja, pa njih dvoje su slobodni (postajali), i za njih dvoje je (bilo) što je za (te) Iseljenike (tj. i imali su takav rob ili robinja sve ono što su imali i Iseljenici iz Meke u Medinu: zaštitu od neprijatelja i slobodu). Zatim je spomenuo (Ata') od stanovnika (tj. o stanovnicima toga) ugovora slično hadisu (ili: slično pričanju) Mudžahida:

A ako je iselio (ako se iselio neki) rob ili robinja (koji je bio vezan) za (te) idolopoklonike stanovnike (toga) ugovora, nisu se vraćali (takvi robovi i robinje nazad), a vraćale su se njihove cijene (koliko vrijede ti robovi i robinje koji nisu vraćeni ka idolopoklonicima s kojima je bio sklopljen ugovor i koji su poštivali taj ugovor). A rekao je Ata' od Ibnu Abasa: Bila je Kurejbeta, kći Ebu Umejjeta, kod Umera (tj. bila je žena Umera), sina Hataba, pa je razveo nju (Umer). Pa je sebi vjenčao nju Muavijete, sin Ebu Sufjana. A bila je Ummul-Hakema, kći Ebu Sufjana, pod 'Ijadom, sinom Ganma, Fihrijom (tj. bila je u braku sa njim), pa je

razveo nju. Pa je sebi vjenčao nju (iza toga) Abdullah, sin Usmana, Sekafija.

GLAVA:

Kada je Islam primila (izvjesna) idolopoklonica, ili kršćanka (koja je bila) pod (izvjesnim) zaštićenim, ili zaraćenim (nemuslimanom, tj. koja je prije primanja Islama bila u braku sa nekim nemuslimanom koji je zaštićen od islamske vlasti jer je lojalan, pokoran, sklopio je ugovor o poštivanju islamske vlasti, ili se je nalazila u braku sa nekim nemuslimanom koji je u ratnom stanju sa islamskom vlašću, nije lojalan, ni pokoran, pa onda nije ni zaštićen - kako da se odredi i tretira pravni položaj braka te žene sa stanovišta islamskoga prava, o tome se razilaze islamski pravnici).

A rekao je Abdul-Varis od Halida, od Ikrimeta, od Ibnu Abasa: Kada je primila Islam (izvjesna) kršćanka prije svoga muža za (jedan) čas, bila (tj. postala) je zabranjena njemu. A rekao je Davud od Ibrahima Saiga ("saigun" znači, inače, juvelir, draguljar): Pitao se (tj. Upitan) je Ata' o (jednoj) ženi od stanovnika (toga) ugovora (koja) je primila Islam, zatim je primio Islam (i) njezin muž u (njezinom) iddetu (tj. roku iščekivanja nakon razvoda, ili nakon muževe smrti), da li je ona njegova žena? Rekao je: "Ne, osim (slučaja) da ona hoće (da se sa njim vjenča) sa novim brakom (sa novim vjenčanjem) i vjenčanim darom." A rekao je Mudžahid: Kada je primio Islam u (tom) iddetu (roku), vjenčava sebi nju (tj. ima pravo da je vjenča, ili: pripada njemu da je vjenča, da je ima on za ženu).

A rekao je Allah, uzvišen je: "..... nisu one dozvoljena (stvar) za njih, a niti oni bivaju dozvoljeni njima (doslovno: za njih - za žene)....".

A rekao je Hasen i Katadete od dvama magama (o dvoma mađioničarima, ili: o dvoma, o dvoje koji se klanjaju vatri - mužu i ženi što) su primili Islam njih dvoje, njih dvoje su na svome braku. A kada je preteklo (preticalo u primanju Islama) jedno (od) njih dvoje svoga druga (bračnoga), a nije htjelo (Islam da primi ono) drugo, odvojila (tj. rastavila, razvela) se je (ona jasno od njega), nema puta njemu na nju (za nju, njoj nikako). A rekao je Ibnu Džurejdž: Rekao sam Ata-u:

"Žena (jedna, neka) od (tih) idolopoklonika došla je ka (tim) muslimanima. Da li (da) se naknađuje (daje naknada) njezinom mužu od (zbog) nje zbog Njegovoga govora, uzvišen je:

"..... i dadnite im (ono) što su trošili (utrošili oni u vjenčani dar)....", (šta misliš ti o tome)?" Rekao je (Ata'): "Ne. Bilo je to samo između Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, i između stanovnika (toga) ugovora." A rekao je Mudžahid: Ovo, sve (od) njega (tj. Ovo, cijelo ovo, sve ovo bilo) je u miru (tj. bilo je predviđeno u jednom mirovnom ugovoru koji je bio sklopljen) između Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, i između Kurejševića.

(Smatra se da je oslobođenjem Meke od idolopoklonika osme godine poslije Hidžre ovo prestalo da vrijedi.)

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba. A rekao je Ibrahim, sin Munzira: pričao mi je (ili: Pričao mi je) Ibnu Vehb, pričao mi je Junus, rekao je Ibnu Šihab: izvijestio me je Urvete, sin Zubejra da je Aiša, bio zadovoljan Allah od nje, žena Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekla:

Bile su (izvjesne) vjernice, kada su (se one) iselile ka Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (bile su u takvom položaju da on) ispituje njih (te žene vjernice, iskušava on njih) zbog govora Allaha, uzvišen je:

"O (vi) koji ste vjerovali, kada su došle vama (izvjesne) vjernice iseljavajući (one), pa ispitujte (iskušavajte vi) njih.....", do kraja (toga) ajeta. Rekla je Aiša: Pa ko je priznao za ovaj uslov (uvjet prisege koji je na kraju ove sure spomenutu kojoj je spomenut i ovaj ajet, dakle ko je priznao taj uslov, uvjet) od (tih) vjernica, pa već je priznao za (tu) kušnju (tj. taj ispit, iskušavanje - a to će reći: pa taj je položio ispit). Pa je bio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, kada su (kada bi) priznale za to od njihova govora, (bio bi on) rekao (rekao bi) njima poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Idite (Odite, odlazite vi), pa već sam se prisegnuo (tj. već sam primio prisegu) vama." Ne, tako mi Allaha nije dotaknula ruka

poslanika Allaha (Allahovoga), pomilovao ga Allah i spasio, ruku (ni jedne) žene nikada, osim (jedino slučaja toga) da je on prisegnuo se (tj. primio prisegu) njima (ženama) sa (svojim) govorom.

(Ljudima je primao prisegu rukujući se on sa ljudima.)

Tako mi Allaha nije uzeo poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, na (te) žene (drukčiji neki postupak) osim sa (onim načinom) što je zapovjedio njemu Allah (njega). Govori (tj. Rekne on) njima kada je uzimao na njih (tj. od njih prisegu):

"Već sam se prisegnuo (tj. Već sam uzeo prisegu) vama govorom (bez rukovanja)."

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "Za (one) koji se zakunu (da neće imati spolni snošaj, ustanovljeno, propisano, određeno) je od svojih žena iščekivanje četiri mjeseca, pa ako su se vratili " - povratili - " pa zaista Allah je opraštač veliki, milostiv. A ako su odlučili (se na taj) razvod, pa zaista Allah je veliki slušalac (tj. sve čuje), znalac (sve zna).".

PRIČAO NAM JE Ismail, sin Ebu Uvejsa, od svoga brata, od Sulejmana, od Humejda Tavila da je on čuo Enesa, sina Malika (da) govori:

Zakleo se je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da će se on odstraniti mjesec dana) od svojih žena. A bila se iščašila (pokrenula, uganula) njegova noga, pa je ostao (boravio) u (jednoj) sobi svojoj dvadeset i devet (dana), zatim je sišao (tj. izašao). Pa su rekli: "O poslaniče Allaha! Zakleo si se mjesec (dana da ćeš ostati)." Pa je rekao:

"Mjesec (ovaj) je dvadeset i devet (dana)."

PRIČAO NAM JE Kutejbete, pričao nam je Lejs od Nafi-a da Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, govoraše o (tom) zaklinjanju koje je imenovao (tj. spomenuo u navedenom ajetu) Allah, uzvišen je:

Neće se dozvoliti (tj. Nije dozvoljeno ni) za jednoga (čovjeka) poslije (toga) roka (da postupi drukčije) osim (tako) da zadrži sa (tim) dobrim (načinom svoju ženu, tj. da joj se vrati), ili (da) se (on) odluči za (taj) razvod kao što je zapovjedio Allah, moćan je i veličajan je. A rekao je meni Ismail: Pričao mi je Malik od Nafi-a, od Ibnu Umera: Kada su prošla (tj. Kada prođu) četiri mjeseca, zastaviće se (zadržaće se) dok razvede (on nju), a neće se dogoditi na njega (tj. njemu taj) razvod do (da on nju) razvede (sam lično, a ne neko drugi u ime njega da izvrši razvod). A spominje se to od Usmana, i Alije, i Ebu Derda-a, i Aiše i dvanaest ljudi od drugova Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

GLAVA

suda (presude u pogledu izvjesnoga čovjeka) izgubljenoga u (odnosu prema) njegovoj porodici (ženi) i njegovoj imovini.

A rekao je Ibnul-Musejjeb: Kada se je izgubio u (bojnom) redu kod (izvjesne) borbe, iščekivaće (čekaće) njegova žena godinu (dana toga izgubljenoga, nestaloga svoga čovjeka). A kupio je sebi Ibnu Mes'ud (jednu) robinju, (i) tražio je sebi njezinoga druga (tj. njezinoga vlasnika jednu) godinu, pa nije našao njega, a izgubio se je (vlasnik te robinje nakon što je prodao nju k Ibnu Mes'udu). Pa je uzeo (tj. počeo Ibnu Mes'ud da) daje (dariva, dijeli siromašnima izvjesni) srebrenjak i dva srebrenjaka (od tih novaca koje je bio dužan onome izgubljenome, nestalome vlasniku te robinje), i govorio je (prilikom dijeljenja tih srebrenjaka siromašnima):

"Moj Bože! Od omsice (tj. Za omsicu, za tog-i-tog, za iksa dajem ove srebrenjake kao milostinju). Pa ako nije htio (tj. ako ne htjedne) omsica, pa za mene (pa meni) je (Tvoja nagrada od ove milostinje), a na mene je (tj. a na meni je dugovanje omsice da mu ga platim na drugi neki način)." I govorio je (još Ibnu Mes'ud): "Evo kao to (tj. Ovako) pa (Isto tako) činite sa (izvjesnom) pobranom (tj. nađenom stvari i predmetom)." A rekao je Ibnu Abas slično njemu (tj. slično tome). A rekao je Zuhrija o (izvjesnom) zarobljeniku (muslimanu zarobljenom u neprijateljskoj zemlji, ali koji je takav da) se zna njegovo mjesto (gdje

se on nalazi): Neće se vjenčati njegova žena (za drugoga), i neće se razdijeliti njegovo imanje. Pa kada se odsjekla (prekinula) njegova vijest, pa njegov običaj je običaj (izvjesnoga) izgubljenoga (tj. nestaloga lica - a to će reći: postupak u pogledu zarobljenika o kojem su se vijesti izgubile i prekinule, isti je kao i postupak u pogledu izgubljenoga lica).

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan od Jahja-a, sina Seida, od Jezida, slobodnjaka Munbeisa (Munbeisovoga) da se Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, upitao (upitan je) o zalutaloj (glavi, jednom grlu od tih) brava (ovaca nepoznatoga vlasnika), pa je rekao:

"Uzmi je, pa (tj. jer) ona je samo za tebe, ili za tvoga brata, ili za (izvjesnoga) vuka (a to znači: ona je samo tvoja, ili tvoga brata, ili vukova, tj. ako je ne uzmeš ti, uzeće je tvoj brat, ili će je pojesti zvijer: vuk, ili neka druga zvijer)." I pitao se je o zalutaloj (glavi od tih) deva, pa se je rasrdio, i vrlo su pocrvenile njegove dvije jagodice (na licu) i rekao je:

"Šta je za tebe i za nju (tj. Šta imaš ti i ona šta ima - a to će reći: Šta ti imaš sa njom)? Sa njom je (njezina) obuća i mješina (za vodu - misli na njezin rezervoar za vodu u njezinom stomaku - i), pije (ona svoju) vodu i jede (tj. brsti ta) stabla dok susretne nju njezin gospodar (vlasnik)." I pitao se (I pitan je) o (izvjesnoj) pobranoj (tj. na tlu nađenoj stvari koju je neko izgubio), pa je rekao:

"Saznaj (tj. Upoznaj, zapamti dobro) njezinu uzicu (svezicu kojom je bila zavezana nađena ta stvar) i njezinu vreću (tj. omot i slično), i podaj upoznavati (oglasi je, daj oglasi) nju (tu stvar jednu) godinu. Pa ako je došao (neko) ko poznaje nju (pa ti mu je i podaj), a ako ne (tj. a ako ne dođe i ne javi se niko), pa pomiješaj nju sa tvojim (svojim) imanjem."

Rekao je Sufjan: Pa sam susreo Rebiata, sina Ebu Abdurahmana, a nisam zapamtio od njega (ni jedne) stvari osim ovo, pa sam rekao: "Da li si vidio (tj. Da li smatraš) hadis Jezida, slobodnjaka Munbeisa (Munbeisovoga) o stvari (te pojedinačne domaće stoke) zalutale (da priča) on (prenoseći to) od Zejda, sina Halida?" Rekao je: "Da." Rekao

je Jahja: I govori Rebiate od Jezida, slobodnjaka Munbeisa, od Zejda, sina Halida. Rekao je Sufjan: Pa sam susreo Rebiata (i to poslije te izjave Jahja-a), pa sam rekao njemu (ono što je već navedeno, a to mu je rekao da bi mu Rebiate iz svojih usta potvrdio da je Jezid prenio hadis od Zejda).

GLAVA

(izvjesnoga griješnoga i kažnjivoga) nazivanja leđa (svoje supruge da su mu kao leđa njegove majke da bi tako dao na znanje ženi da neće sa njom vršiti spolni snošaj, spolni odnos) i (GLAVA) govora Allaha, uzvišen je: "Već je čuo Allah govor (one žene) koja se prepire (s) tobom o svome mužu.....", ka Njegovom govoru (tj. do Njegovoga govora): ".... pa ko nije mogao, pa nahranjivanje šezdeset (tj. šezdesetorice) siromaha....".

A rekao je meni Ismail: Pričao mi je Malik da je pitao Ibnu Šihaba od ziharu (izvjesnoga) roba, pa je rekao: Kao zihar (izvjesnoga) slobodnoga (čovjeka).

(To jest: Jednaka je kazna i za roba i za slobodnoga čovjeka kada počini neki od njih grijeh prema svojoj ženi koji grijeh se naziva zihar. Zihar je infinitiv od glagola u arapskom jeziku koji glasi zahere juzahiru, i taj glagol ima više značenja, a ovdje ima posebno značenje: nazvati leđa svoje žene leđima svoje majke, tj. reći svojoj ženi: "Tvoja leđa su mi kao leđa moje majke." To reći ženi u ime davanja na znanje njoj da neće više s njom da vrši spolni snošaj kao ni sa majkom svojom što ne vrši. To značenje dolazi od riječi "zahrun": leđa. To značenje riječi "zihar" je ovdje stručno značenje u islamskom pravu. U daljem tekstu se neće objašnjavati smisao te riječi, nego će se kao stručni izraz spominjati bez prevođenja i objašnjavanja.)

Rekao je Malik: A postenje (A post za taj grijeh i izvjesnoga) roba je dva mjeseca. A rekao je Hasen, sin Hurra: Zihar (izvjesnoga) slobodnoga i (izvjesnoga) roba od (tj. zbog izvjesne) slobodne (žene) i (izvjesne) robinje je jednak. A rekao je Ikrimete: Ako je izvršio zihar od (tj. zbog) svoje robinje (prema svojoj robinji), pa nije (to ni) sa

(kakvom) stvari (skopčano, tj. nije to ništa). Zihar je samo od (tj. zbog izvjesnih slobodnih) žena (prema slobodnim ženama kažnjivo učiniti).

A u (tom) arapskom (jeziku ponekad prijedlog "li" bude upotrebljen u značenju prijedloga "fi", i to je slučaj i u ajetu koji govori o ziharu, pa rečenica) "..... li ma kalu...." (ima ovo značenje) to jest: "fi ma kalu" (u onome što su rekli, zbog onoga što su rekli), i: "fi ba'di ma kalu" (u nekom, u nečem onome što su rekli, zbog nečega što su rekli - vrate se nazad, tj. odustanu od onoga što su rekli oni), i ovo je bliže (preče da se na taj način tumači dio ajeta ".... summe je'udune li ma kalu"), jer zaista Allah, uzvišen je, nije pokazivao (nije upućivao, tj. ne upućuje) na (izvjesnu) ružnoću (ružno djelo, zihar) i govor (izvjesne, te) laži (da se ona ponovno učini).

(To znači, prema Buhariji: "..... summe je'udune li ma kalu....", ta rečenica znači: zatim se vrate (u svome govoru nazad, tj. odustanu od toga ostanu pri svome) u onome što su rekli (oni koji učinu, učine zihar). Po Davudu Asbahaniji Zahiriji to znači: zatim se vrate za (tj. ka onome) što su rekli (oni koji su učinili zihar). Po Davudu Zahiriji ko izrekne zihar jednom, pa ga opet i po drugi puta izrekne, onda je dužan da izvrši keffaret, tj. iskupljenje na način kako je u ajetu opisano. Po Buhariji keffaret treba izvršiti i bez da je po drugi puta izvršio zihar, jer Allah Uzvišeni ne upućuje da se po drugi puta izvrši čin koji On zabranjuje muslimanima i za koji čin čak propisuje način iskupljenja i kazne za taj čin da bi se tako muslimani što više čuvali i odviknuli brzo od toga ružnoga običaja idolopoklonika.)

GLAVA

(izvjesnoga) davanja znaka (nagovještaja) u (izvjesnom) razvodu i (izvjesnim) poslovima (stvarima).

A rekao je Ibnu Umer: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Neće kažnjavati Allah za suzu (zbog suze tvoga) oka, ali (nego će da) kažnjava za ovo (zbog ovoga)." I dao je znak (tj. pokazao je) ka svome jeziku (na svoj jezik). A rekao je Ka'b, sin Malika: Dao je znak Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, k meni, to jest: "Uzmi (tu) polovinu (svoga duga, a oprosti mu polovinu)." A rekla je Esma:

Klanjao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, u (tom) pomrčanju (pomračenju Sunca, tj. za vrijeme izvjesnoga pomrčanja Sunca), pa sam rekla Aiši:

"Šta je stanje (ili: Šta je stvar tih) ljudi (Šta je ljudima)?" Pa je (ona) dala znak sa svojom glavom ka (tom pomrčalome) Suncu. Pa sam rekla: "Znak (kretanja nebeskih tijela je ta pojava)." Pa je dala znak sa svojom glavom, a ona klanja, to jest: Da. A rekao je Enes: Dao je znak Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, sa svojom rukom ka Ebu Bekru da se proturi (naprijed, tj. da prođe naprijed).

A rekao je Ibnu Abas: Dao je znak Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, sa svojom rukom: "Nema poteškoće (tj. Nema grijeha)." A rekao je Ebu Katadete: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, u (tom) lovu za hodočasnički obučenoga (tj. u vezi lova, lovljenja ka osobi koja je obukla hodočasničku odjeću): "Jedan od vas (li) je zapovjedio njemu (tj. lovcu) da navali na nju (na ulovljenu životinju), ili je dao znak k njoj?" Rekli su: "Ne." Rekao je: "Pa jedite."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Ebu Amir Abdulmelik, sin Amra, pričao nam je Ibrahim od Halida, od Ikrimeta, od Ibnu Abasa rekao je:

Ophodio je (okolo Ka'be, oko Ka'be) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, na svojoj devi, i bio bi svaki (puta kada) god bi došao na (izvjesni) stup (stub, tj. na onaj ugao u kojem je "Crni Kamen"), dao (bio bi dao, dao bi) znak ka njemu i veličao bi (tj. i izgovorio bi on "Allahu ekber!"). A rekla je Zejneba: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Otvorilo se je od razvalina (ruševina zida) Jedžudža i Me'džudža (Goga i Magoga) kao ova i ova (veličina)." I svezao je (prste od ruke tako da je napravio broj) devedeset (90).

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Bišr, sin Mufaddala, pričao nam je Selemete, sin Alkameta, od Muhameda, sina Sirina, od Ebu Hurejreta rekao je: Rekao je Ebul-Kasim, pomilovao ga Allah i spasio:

"U petku je (jedna) ura (takva da, ili jedan čas, trenutak da) neće se složiti (s) njom (tom urom, tj. neće se zadesiti u njoj u toj uri ni jedan) musliman stajač (koji) klanja (tj. da stoji klanjajući i) pita (tj. pitajući, moleći on) Allaha (za neko) dobro (pa da će drukčije taj musliman proći) osim (tako da) je dao (tj. da će dati) njemu (to). I rekao je sa svojom rukom (tj. dao je znak sa svojom rukom) i stavio je svoju jagodicu na stomak (tj. na unutrašnji dio svoga prsta) srednjega i maloga (prsta). Rekli smo: Određuje nju (tu uru, čas u koje je doba dana pokazujući to na prstima ruke - a neki to tumače u smislu "jukalliluha": čini malobrojnom nju, prikazuje malobrojnom, kratkotrajnom nju - tu uru, taj čas).

Rekao je: A rekao je Uvejsija: PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Sa'da, od Šubeta, sina Hadžadža, od Hišama, sina Zejda, od Enesa, sina Malika rekao je:

Potrčao je (ili: Uzneprijateljio se je jedan) Židov u vremenu poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, na (jednu) djevojku (ili: na jednu robinju), pa je uzeo (neke srebrene) nakite (što) su bili na njoj i razbio je (smrskao je) njezinu glavu (tim nakitom). Pa je došla s njom njezina porodica (tj. Pa je dovela nju njezina porodica) poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a ona (ta djevojka) je u zadnjem dijelu ostatka života i već se je ušutjela (tj. ne može više da govori, ali razumije šta joj se kaže). Pa je rekao njoj (upitao je nju) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ko je ubio tebe? Omsica je (li ubio tebe - dakle: Je li te taj-i-taj ubio)?" Za (drugoga nekoga spomenuo je i podsjetio je nju) osim (onoga) koji je ubio nju. Pa je pokazala (dala znak) sa svojom glavom da nije (taj, ili: to jest: Ne!). Rekao je: Pa je rekao za (jednoga, nekoga) čovjeka drugoga osim (onoga) koji je ubio nju. Pa je pokazala da (ili: to jest) ne (da nije ni taj). Pa je rekao: "Pa omsica (taj i taj je li)?" Za njezinoga (njenog) ubicu (pravoga spomenuvši ime). Pa je dala znak (pokazala je) da (ili: to jest): Da (dakle: dala je znak da je taj njen ubica). Pa je zapovjedio za njega poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa se razbila (smrskala) njegova glava (stavivši nju) između dva kamena.

PRIČAO MI JE Kabisate, pričao nam je Sufjan od Abdullaha, sina Dinara, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Kušnja (izvjesna) je od ovdje (tj. odavde - doći će odavde, otuda)." I dao je znak ka (izvjesnome) istoku.

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Džerir, sin Abdulhamida, od Ebu Ishaka Šejbanije, od Abdullaha, sina Ebu Evfa-a, rekao je:

Bili smo u (jednom) putovanju sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa pošto je zašlo Sunce, rekao je (jednome) čovjeku:

"Siđi (tj. Sjaši), i napravi napitak meni (od vode i brašna, ili od mlijeka i brašna, ili od prekrupe)." Rekao je: "O poslaniče Allaha! Da si omrknuo (tj. da si očekao, sačekao sa mršenjem dok se smrkne)!" (Ili: "Zašto nisi omrknuo - čekao dok se smrkne?") Zatim je rekao: "Siđi, pa napravi napitak!" Rekao je (onaj čovjek opet): "O poslaniče Allaha! Da si omrknuo! (Zašto nisi omrknuo - čekao dok se smrkne?) Zaista na tebi je dan (još, tj. Ne mrsi se, jer ti je još dan)." Zatim je rekao: "Siđi, pa napravi napitak." Pa je sišao, pa je napravio napitak njemu u trećem (naređivanju). Pa se napio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zatim je dao znak sa svojom rukom ka (izvjesnom) istoku pa je rekao:

"Kada ste vidjeli (tu) noć (da) je već dolazila (tj. da je počela da dolazi, da se je okrenula prema vama) odavde (otuda), pa već se je omrsio (tj. pa već se može da omrsi taj) postač."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, pričao nam je Jezid, sin Zurej'a, od Sulejmana Tejmije, od Ebu Usmana, od Abdullaha, sina Mes'uda, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Neka ne spriječi nikako jednoga od vas dozivanje Bilala - ili je rekao: njegov poziv (za molitvu, ezan) - (neka ga ne spriječi) od njegovoga objeda pred zoru (od njegovoga ručka pred zoru za vrijeme

mjeseca posta), pa (jer) doziva - ili je rekao: poziva (Bilal) - samo zato (da) se vrati vaš stajač (tj. klanjač u noći ka jednom kratkom odmoru pred zoru), a nije da govori (da rekne) - kao da on misli (na to) jutro, ili zoru (da upozori svojim dozivanjem, pozivom)." I pokazao je Jezid svoje dvije ruke, zatim je pružio jednu (od) njih dvije (više) od druge.

(A rekao je neki tumač da je Jezid svojim rukama htio da pokaže da ima vremenski razmak između lažne zore i prave zore.)

A rekao je Lejs: Pričao mi je Džafer, sin Rebiata, od Abdurahmana, sina Hurmuza: čuo sam Ebu Hurejreta (da govori): rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Primjer (izvjesnoga čovjeka) škrtoga i (izvjesnoga) trošioca (tj. darežljivoga) je kao primjer dvojice ljudi (što) su na njima dvojici dva mantila (dvije džubbe-dva dugačka kaputa), od željeza su od (prostora) kod dviju sisa (grudi, prsa) njih dvojice ka ključnjačama njih dvojice."

(Ili ovdje, možda, riječ i izraz "džubbetun" ne znači dugački kaput, mantil, nego neku vrstu kratkoga prsluka, jeleka, pa bi prevod onda mogao da glasi i ovako: "Primjer škrtoga i darežljivoga je kao primjer dva čovjeka na kojima su dva prsluka od željeza - koji prsluci im pokrivaju tijelo - od - površine - kod njihovih sisa do njihovih ključnjača, kostiju na vrhu prsa.".)

"Pa što se tiče (toga) trošioca (darežljivoga), pa neće potrošiti (podijeliti kao pomoć nekome ni jednu) stvar (a da će mu se dogoditi drukčije) osim (tako da) se je pružala (tj. rastezala se ta džuba, taj prsluk) na njegovoj koži, čak (da ona) sakrije njegove jagodice (od prsta) i (da) zbriše njegov trag (koji ostaje u prahu iza njega od njegovoga hodanja). A što se tiče škrtoga, pa neće htjeti (da) potroši (a da će mu se dogoditi drukčije) osim (to da) se je držala (da će se držati) svaka karika (željezni kolut od te džube, toga prsluka) svoga mjesta, pa on rasprostranjuje nju (džubu, prsluk), a (ona) se neće rasprostraniti (neće da se rasprostrani, neće da se raskomoti, neće da se rastegne nimalo)." I daje znak (Muhamed a.s.) sa svojim prstom ka svome grlu (da bi tako pokazao kako škrtoga stiska za grlo i guši ga njegova džuba, u stvari, njegovo imanje).

GLAVA

(izvjesnoga) proklinjanja (ili: izvjesnoga međusobnoga proklinjanja bračnih drugova) i (GLAVA) govora Allaha, uzvišen je: "A koji bacaju (krivnju za blud, preljub na) svoje žene (okrivljuju, optužuju na sudu svoje supruge), a nisu bili za njih (nikakvi) svjedoci (tj. a nemaju oni nikakvih drugih svjedoka) osim njihove osobe (tj. osim oni sami sobom)....", ka Njegovom govoru (tj. do Njegovoga govora) ".... ako je bio od (izvjesnih) istinitih.".

Pa kada je bacio (tj. optužio za blud izvjesni) nijemi svoju ženu sa pisanjem (pismeno), ili (nekim) davanjem znaka, ili (nekim) poznatim davanjem znaka, pa on je kao (i izvjesni) govorilac (koji govori, koji nije nijem), jer (je slučaj) da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, već dozvolio (izvjesno) davanje znaka u (tim) uzakonjenim dužnostima (kao napr. klanjanje davanjem znaka glavom). I ono (to) je govor (tj. mišljenje) nekih (od) stanovnika Hidžaza (imama Malika) i stanovnika (te) nauke (tj. i učenih ljudi osim Hidžaza kao Ebu Sevra). A rekao je Allah, uzvišen je:

"Pa je dala znak k njemu. Rekli su: "Kako (da mi) govorimo (sa onim) ko je bio u (svojoj) kolijevki (bešiki kao) dijete?"."

A rekao je Dahhak: ".... illa remzen....", je: "illa išareten" (osim davanjem znaka, znakova). A rekli su neki (od izvjesnih) ljudi: Nema kazne (nikakve za optužbe, na optužbe nijemoga kada optužuje za blud, preljub svoju ženu), a niti proklinjanja! Zatim je tvrdio (taj isti dio izvjesnih ljudi, ili njihov vođa - Ebu Hanifete - kako neki smatraju) da je (izvjesni) razvod sa knjigom (ili: sa pismom, sa pismenom izjavom od strane nijemoga i gluhoga), ili davanjem znaka (rukom) ili davanjem znaka (glavom - da je taj takav razvod) dozvoljen. A nije između (toga) razvoda i (toga) bacanja (optužbe za blud, preljub žene neka) razlika. Pa ako je rekao (tj. ako rekne): Bacanje (te optužbe) neće biti (uvažavajuće na sudu drukčije) osim sa govorom!, reklo se je (tj. reći će se) njemu: Također (izvjesni) razvod neće se dozvoliti (ne dozvoljava se drukčije) osim sa govorom. A ako ne, pokvario se je (tj. pokvaren je, poništen je taj izvjesni) razvod i bacanje (optužbe za blud). A također je (takav

slučaj i kada je u pitanju) oslobađanje (ropstva). A takođe (izvjesni) gluhi proklinje se (tj. proklinjaće se sa svojom ženom na sudu pri bacanju optužbe na nju za blud).

A rekao je Šabija i Katadete: Kada je rekao: "Ti si razvedena!", pa je dao znak sa svojim prstima, razdvaja se (tj. biće razvedena ona jasno) od njega sa njegovim davanjem znaka. A rekao je Ibrahim: Nijemi kada je pisao (napisao svoj) razvod sa svojom rukom, držao se njega (slijedio je njemu, tj. držaće se njega, uvažava mu se, pravno mu je valjan). A rekao je Hammad: Nijemi i gluhi ako je rekao sa svojom glavom (tj. ako je dao znak svojom glavom), dozvoljeno je (da se po tome postupi i donese sudska odluka).

PRIČAO NAM JE Kutejbete, pričao nam je Lejs od Jahja-a, sina Seida, Ensarije da je on čuo Enesa, sina Malika (da) govori:

Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zar neću izvijestiti vas za najbolju (od) kuća (domova) Pomagača?" Rekli su: "Da, o poslaniče Allaha!" Rekao je: "Nedžarovići. Zatim (oni) koji slijede njih (koji su blizo, blizu njih) su Abdulešhelovići, zatim koji slijede (iza) njih su Harisovići Hazredžovi, zatim koji slijede (iza) njih su Saidetovići." Zatim je rekao sa svojom rukom (tj. dao je znak, pokazao je svojom rukom), pa je zgrčio (stegao, skupio) svoje prste, zatim je prostro (raširio) njih kao (izvjesni) gađalac sa svojom rukom, zatim je rekao:

"A u svakoj (od) kuća Pomagača je dobro."

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan, rekao je Ebu Hazim: Čuo sam od Sehla, sina Sa'da, Saidije, druga poslanika Allaha (Allahovoga), pomilovao ga Allah i spasio, da govori:

Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Poslao sam se ja (Poslat sam ja) i Čas kao ova od ove (tj. kao ovaj prst od ovoga što je udaljen) - ili je rekao: kao ove dvije (tj. ova dva

prsta)." I udružio je (svrstao je) između (svoga) kažiprsta i (svoga) srednjega prsta (spojio je ta dva prsta).

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Šubete, pričao nam je Džebelete, sin Suhajma: čuo sam Ibnu Umera (da) govori: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Mjesec (izvjesni) je ovako, i ovako i ovako!" Misli (na to da ima) trideset (dana). Zatim je rekao: "I ovako, i ovako i ovako!" Misli (na to da nekad može imati i) dvadeset i devet (dana). Govori jedanput trideset, a jedanput (a drugi puta) dvadeset i devet (dana).

(Veli se da je pri tom pokazao Muhamed a.s. u prvom slučaju tri puta po deset prsta, a u drugom slučaju da je dva puta pokazao po deset prsta, a treći puta devet sakrivši palac.)

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Musena-a, pričao nam je Jahja, sin Seida, od Ismaila, od Kajsa, od Ebu Mes'uda rekao je:

I pokazao je (dao je znak) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, sa svojom rukom prema Jemenu:

"Vjerovanje je evo ovdje (tj. tamo)!" Dvaput (je to rekao, ponovio). "Zar ne (Pazite)?! I zaista (izvjesna) tvrdokornost i grubost (izvjesnih) srca je u (tih izvjesnih) žestokih glasova (tj. ljudi koji jako viču, deru se), gdje se rađaju dva roga (izvjesnoga) sotone (đavola, vraga): (u plemenima) Rebiatu i Mudaru."

PRIČAO NAM JE Amr, sin Zurareta, izvijestio nas je Abdulaziz, sin Ebu Hazima, od svoga oca, od Sehla: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ja i zbrinjavač (opskrbljivač izvjesnoga) siročeta smo u raju ovako (doslovno: evo kao to, ovako)!" I pokazao je (dao je znak) sa (svojim) kažiprstom i srednjim prstom i razmaknuo je između njih dva (jednu) stvar (tj. nešto, malo - i razmaknuo je njih malo).

GLAVA:

Kada je ciljao (natuknuo, aludirao, posredno, izdaleka izjavio, izrekao) za nijekanje (nepriznavanje svoga) djeteta (da ga je njegova žena rodila od njega, iz spolnoga odnosa, snošaja sa njim kao zakonitim mužem).

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Kazeata, pričao nam je Malik od Ibnu Šihaba, od Seida, sina Musejjeba, od Ebu Hurejreta da je (jedan) čovjek došao Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"O poslaniče Allaha! Rodio se je meni (u mene jedan) dječak crn."

(To je optužba žene izdaleka, posredno jer s tim on kaže ovo: Ja sam bijel, a rodio mi se je crn dječak, i, kao takvoga, ja ga ne priznajem za svoje dijete koje je začeto iz spolnoga odnosa i snošaja sa mnom.)

Pa je rekao (Muhamed a.s.):

"Da li je za tebe (u tebe, tj. Da li imaš ti štogod) od deva?" Rekao je: "Da." Rekao je: "Šta (tj. Kakve) su njihove boje?" Rekao je: "Crvene (su)." Rekao je: "Da li je u njima od pepeljaste (lugave boje ikoja)?" Rekao je: "Da." Rekao je: "Pa gdje (tj. Pa kako) je to (dakle: Pa kako to, Kako to može biti)?" Rekao je: "Pa možda ono (da) je iščupao njega korijen (neki, tj. možda je taj oblik boje kod deve izvukao i uslovio neki korijen, neko porijeklo od nekih daljih predaka te izvjesne deve koja ima drukčiju boju od boje svojih bližih predaka)." Rekao je: "Pa možda (i) ovaj tvoj sin je (takav da) je iščupao njega (neki dalji korijen, tj. da je i njega to daljnje srodstvo sa nekim daljim pretkom od tebe dalo mu tu boju, izvuklo ga u tu boju, učinilo ga slične boje nekom pradjedu)."

GLAVA

zaklinjanja (tj. zahtjeva, naredbe da se izvrši zaklinjanje izvjesnoga) proklinjača (koji se treba sa svojom ženom međusobno proklinjati na sudu).

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Džuvejrijete od Nafi-a, od Abdullaha (Umerovoga), bio zadovoljan Allah od njega, da je (jedan) čovjek od Pomagača bacio (optužbu za blud na) svoju ženu, pa je dao zaklinjati njih dvoje (tj. naredio je njima dvoma da se

zakunu) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, zatim je rastavio (brak) između njih dvoga (njih dvoje).

GLAVA:

Počinje (tj. Počeće izvjesni) čovjek sa (tim) međusobnim proklinjanjem.

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Beššara, pričao nam je Ibnu Ebu Adijj od Hišama, sina Hassana, pričao nam je Ikrimete od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je Hilal, sin Umejjeta bacio (optužbu za blud na) svoju ženu, pa je došao, pa je svjedočio, a Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, govori:

"Zaista Allah zna da jedno (od) vas dvoje je lažac (da jedno od vas dvoje laže), pa da li je od vas dvoje (neko ko je) pokajnik (ko se kaje, ko će se pokajati)?" Zatim je ustala (ona - žena Hilalova) pa je svjedočila.

GLAVA

(izvjesnoga međusobnoga) proklinjanja i ko je razveo poslije (toga) proklinjanja (bračnih drugova).

PRIČAO NAM JE Ismail rekao je: pričao mi je Malik od Ibnu Šihaba da je Sehl, sin Sa'da, Saidija izvijestio njega da je Uvejmir Adžlanija (Adžlanović) došao ka Asimu, sinu Adija, Ensariji pa je rekao njemu:

"O Asime! Da li si vidio (tj. mislio o slučaju jednoga) čovjeka (koji) je našao sa svojom ženom (jednoga drugoga) čovjeka, da li (da) ubije njega, pa (da onda vi) ubijete njega? Ili kako (da) čini (učini, postupi)? Pitaj mi, o Asime, o tome." Pa je pitao Asim poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, o tome. Pa je mrzio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (ta takva) pitanja i kudio je njih, čak (da) je bilo veliko na Asima (tj. čak da je bilo teško i mučno Asimu ono) što je čuo od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa pošto se vratio Asim ka svojoj porodici, došao je njemu Uvejmir pa je rekao:

"O Asime! Šta je to rekao tebi poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (o mome slučaju)?" Pa je rekao Asim Uvejmiru: "Nisi došao meni sa dobrom (Nisi mi donio dobro). Već je mrzio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (to) pitanje koje sam pitao njega o njemu." Pa je rekao Uvejmir: "Tako mi Allaha neću se spriječiti (neću odustati drukčije) do (da) pitam njega o njoj (tj. o njemu - o tom pitanju lično)." Pa je okrenuo (krenuo na putovanje) Uvejmir dok je došao poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (u) sredini (izvjesnih) ljudi, pa je rekao:

"O poslaniče Allaha! Da li si vidio (tj. mislio o slučaju jednoga) čovjeka (koji) je našao (zatekao) sa svojom ženom (jednoga drugoga) čovjeka da (da li da on) ubije njega, pa (da vi onda) ubijete njega, ili kako (da) čini (postupi - šta da radi u tom slučaju)?" Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Već se je spustio o tebi i o tvojoj drugarici, pa odi, pa dođi s njom (tj. pa je dovedi)."

Rekao je Sehl: Pa su se njih dvoje međusobno proklinjali, a ja sam sa (tim prisutnim) ljudima kod poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa pošto su njih dvoje završili svoje međusobno proklinjanje, rekao je Uvejmir: "Slagao sam na nju, o poslaniče Allaha, ako sam zadržao nju (i dalje kod sebe)." Pa je razveo nju tri (puta) prije (nego) da zapovjedi njemu poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio.

Rekao je Ibnu Šihab: Pa je bila (takva radnja - trostruki razvod) običajem (tih) dvoje međusobnih proklinjača (pred sudom, na sudu).

GLAVA

(izvjesnoga) međusobnoga proklinjanja u Bogomolji.

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Džafera, izvijestio nas je Abdurezak, izvijestio nas je Ibnu Džurejdž rekao je: izvijestio me je Ibnu Šihab o (izvjesnom) međusobnom proklinjanju i o (izvjesnom) običaju u njemu (u proklinjanju) od hadisa (ili: pričanja, razgovora) Sehla, sina Sada,

brata Saidetovića da je (jedan) čovjek od Pomagača došao ka poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"O poslaniče Allaha! Da li si vidio (mislio o slučaju, Šta misliš o slučaju jednoga) čovjeka (koji) je našao (zatekao) sa svojom ženom (jednoga drugoga) čovjeka, da li (da on) ubije njega, ili kako (da) čini (šta da radi u tom slučaju)?" Pa je spustio (objavio) Allah o njegovom stanju (ili: o njegovoj stvari, o njegovom slučaju ono) što je spomenuo u Kur'anu od stvari (tj. o postupku izvjesnih) dvoje međusobnih proklinjača. Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Već je sudio (presudio) Allah o tebi i o tvojoj ženi."

Rekao je: Pa su se međusobno proklinjali njih dvoje u Bogomolji, a ja sam svjedok (ili: a ja sam prisutan). Pa pošto su završili njih dvoje, rekao je: "Slagao sam na nju, o poslaniče Allaha, ako sam zadržao nju (kao ženu i dalje kod sebe)." Pa je razveo nju tri (puta, trostrukim razvodom) prije (nego) da zapovjedi njemu (to) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, kada su završili njih dvoje (to) međusobno proklinjanje. Pa je rastavio nju (ili: Pa se rastavio on sa njom) kod Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je rekao: To je rastavljanje između svako dvoje međusobnih proklinjača. Rekao je Ibnu Džurejdž: Rekao je Ibnu Šihab: Pa je bio (izvjesni) običaj poslije njih dvoje da se rastavlja između (tih) dvoje međusobnih proklinjača. A bila je noseća (trudnica, gradivna ta žena, pa je rodila sina), i bio je njezin sin (taj u takvom pravnom položaju da) se zove za svoju majku (vežući svoje porijeklo, tj. i taj njezin sin prezivaše se, zvaše se po majci). Rekao je: Zatim je tekao (izvjesni) običaj u njezinom nasljedstvu (nasljeđivanju) da ona nasljeđuje njega (toga sina, to takvo dijete) i nasljeđuje (on, sin) od nje (ono) što je uzakonio (propisao) Allah za njega (za sina, za dijete). Rekao je Ibnu Džurejdž od Ibnu Šihaba, od Sehla, sina Sa'da, Saidije u ovome (ili: o ovome) hadisu da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

Ako je došla s njim (tj. Ako je donijela njega - sina na svijet, tj. Ako je rodila njega) crvenoga, kratkoga, kao da je on gušter ("veharetun" znači jednu vrstu vrlo otrovne životinje, slične gušteru), pa neće misliti (tj. pa ne mislim) nju (drukčije) osim (tako da) je bila

istinita (ona), a slagao je (on) na nju. A ako je došla sa njim (tj. A ako je ona donijela njega, rodila ga) crnoga, okatoga (tj. velikih očiju), posjednika dva guza (tj. velike zadnjice), pa neću misliti (tj. pa ne mislim, ne smatram) njega (drukčije) osim (tako da) je već bio istinit (on što se je potužio) na nju."

Pa je došla s njim (tj. Pa je ona donijela njega - sina, dijete - rodila ga je) na (taj) mrski (ružni, nemili oblik, opis) od toga.

(To jest: Rodila ga je u onome obliku koji je potvrđivao istinitost optužbe muža jer dijete nije sličilo, ličilo ocu, nego onome čovjeku zbog kojega je tužba podnesena da je ta žena s njim bludničila, izvršila preljub.)

GLAVA

govora Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Da sam bio kamenovač (tj. onaj koji kamenuje, koji osuđuje na smrt kamenovanjem) bez dokaza (jasnoga)....".

PRIČAO NAM JE Seid, sin Ufejra, pričao mi je Lejs od Jahja-a, sina Seida, od Abdurahmana, sina Kasima, od Kasima, sina Muhameda, od Ibnu Abasa da je ono spomenulo se (to) međusobno proklinjanje kod Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao Asim, sin Aijja o tome (jedan) govor, zatim je otišao. Pa je došao njemu (Asimu jedan) čovjek od njegovoga naroda tuži se (tj. tužeći se taj čovjek) k njemu da je on već našao (zatekao) sa svojom ženom (nekakvoga) čovjeka. Pa je rekao Asim:

Nisam se iskušao (tj. Nisam se stavio u kušnju) sa ovim (ni zbog čega drugoga) osim zbog svoga govora (koji sam skoro rekao, a nije bio umjestan). Pa je otišao s njim (tj. Pa je odveo njega) ka Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je izvijestio njega za (čovjeka, o čovjeku) koji (je taj što) je našao (zatekao) na njemu (tj. uz njega) svoju ženu. A bio je taj čovjek (mnogo) žut, maloga (svoga) mesa, glatke (svoje) kose (na glavi). A bio je (onaj) koji (je taj što) je tvrdio na njega (za njega) da je on našao njega kod svoje porodice (tj. kod svoje žene - taj je bio) pun (krupan u nogama), crnomanjast (ili: smeđ), mnogoga

(svoga) mesa (tj. debeo). Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Moj Bože! Razjasni!" Pa je došla (tj. rodila je dijete) slično sa (tim) čovjekom koji (je taj što) je spomenuo njezin muž da je on našao njega. Pa je proklinjao (tj. Pa je proveo međusobno proklinjanje) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, između njih dvoje (muža i žene). Rekao je (jedan) čovjek Ibnu Abasu u (tom) sijelu:

Ona je koja (tj. Ona je ta koja je takva da) je rekao (za nju) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Da sam kamenovao (i) jednoga (tj. ikoga) bez dokaza (jasnoga), kamenovao bih ovu (ženu)."

Pa je rekao (Ibnu Abas): Ne. To je (jedna) žena (koja) je bila (običaja da) pokaže u Islamu (to) zlo (ili: izvjesno zlo - blud, preljub). Rekao je Ebu Salih i Abdullah, sin Jusufa (u svome pričanju navedenoga hadisa - umjesto "hadlen" rekla su njih dvojica): Hadilen.

(I izraz "hadilun, hadilen" znači, takođe, što i "hadlun, hadlen": čovjek punih i krupnih nogu, posebno punih i krupnih golijeni, listova, cjevanica, tj. nogu od stopala do koljena.)

GLAVA

vjenčanoga dara (te žene) s kojom se je međusobno proklinjalo (ili: s kojom se međusobno proklinje).

PRIČAO MI JE Amr, sin Zurareta, izvijestio nas je Ismail od Ejuba, od Seida, sina Džubejra rekao je: rekao sam Ibnu Umeru:

"Čovjek (neki) je bacio (optužbu za blud na) svoju ženu (dakle: optužio je svoju ženu za blud - kako će da se postupi)?" Pa je rekao: "Rastavio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, između dva brata Adžlanovića (tj. između dvoje supružnika iz plemena Adžlanovića) i rekao je:

"Allah zna da je jedno (od) vas dvoje lažac (da jedno od vas dvoje laže), pa da li je (neko) od vas dvoje pokajnik (da li će se pokajati jedno od vas dvoje)?" Pa nisu htjeli njih dvoje (ni jedno da se pokaje, da izrazi kajanje za grijeh i za laž). Pa je rekao: "Allah zna da je jedno (od) vas dvoje lažac, pa da li je (neko) od vas dvoje pokajnik?" Pa nisu htjeli njih dvoje. Pa je rekao: "Allah zna da je jedno (od) vas dvoje lažac, pa da li je (neko) od vas dvoje pokajnik?" Pa nisu htjeli njih dvoje. Pa je rastavio između njih dvoga (rastavio je njih dvoje).

Rekao je Ejub: Pa je rekao meni Amr, sin Dinara: "Zaista u (tom) hadisu je (jedna) stvar (što) neću vidjeti (tj. što ne vidim, ne mislim da) pričaš nju."

(Tu stvar sam čuo od Seida, sina Džubejra, i zapamtio sam je od njega. Tako stoji u komentaru da je dodao Amr, i nastavio dalje da priča tu stvar, kako dalje i stoji u originalu.)

Rekao je: Rekao je (taj) čovjek (što se je proklinjao sa svojom ženom): "Moje imanje (što sam joj ga dao kao vjenčani dar na vjenčanju, šta je sa tim imanjem)?" Rekao je: Reklo se je: "Nema (nikakvoga) imanja tebi! Ako si bio istinit (Ako si govorio istinu), pa već si (bio) unišao sa njom (u spratnju, u vršenje spolnoga snošaja prije nego se je dogodio slučaj za koji je optužuješ, pa onda nemaš zbog toga prava, pravo da vraćaš vjenčani dar). A ako si bio lažac (u svojoj optužbi), pa on (ono - to imanje koje si dao kao vjenčani dar, vjenčani poklon - ono) je dalje od tebe (još više, tj. onda pogotovu nemaš pravo na njega)."

GLAVA

govora (izvjesnoga) vođe (tj. sudije izvjesnim) dvoma međusobnih proklinjača: "Zaista jedno (od) vas dvoje je lažac, pa da li je (neko) od vas dvoje pokajnik?"

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan, rekao je Amr: čuo sam Seida, sina Džubejra, rekao je: pitao sam Ibnu Umera o (izvjesnim) dvoma međusobnim proklinjačima, pa je rekao: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (izvjesnim) dvoma međusobnim proklinjačima (ili: dvoma, dvoje međusobnih proklinjača):

"Obračun vas dvoga (vas dvoje) je na Allaha (tj. pripada Allahu). Jedno (od) vas dvoje je lažac (laže). Nema (nikakvoga) puta tebi na nju (njoj)!" Rekao je: "Moja imovina?" Rekao je: "Nema (nikakve) imovine tebi. Ako si bio (Ako si) govorio istinu na nju, pa ono (tj. ona - imovina) je za (ono) što (si) tražio dozvoljenost (tj. što ti je bilo dozvoljeno) od njezine pukotine (tj. od njezinoga spolnoga uda, organa). A ako si bio (A ako si) lagao na nju, pa to je dalje (još dalje) tebi."

Rekao je Sufjan: Zapamtio sam njega od Amra. A rekao je Ejub: Čuo sam Seida, sina Džubejra (da) je rekao: Rekao sam Ibnu Umera: "(Jedan) se čovjek proklinjao međusobno (sa) svojom ženom (šta da on radi)?" Pa je rekao (pokazao, dao znak) sa svoja dva prsta (Ibnu Umer) - i rastavio je Sufjan između svoja dva prsta: kažiprst i srednji prst -: I rastavio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, između dva brata (tj. između dvoje supružnika iz plemena) Adžlanovića, i rekao je:

"Allah zna da je jedno (od) vas dvoje lažac, pa da li je (neko) od vas dvoje pokajnik?" Tri puta (je to ponovio). Rekao je Sufjan: "Zapamtio sam njega (tj. to) od Amra i Ejuba kao što sam izvijestio tebe (o Alija)."

GLAVA

(izvjesnoga) rastavljanja između (izvjesnih) dvoje međusobnih proklinjača.

PRIČAO MI JE Ibrahim, sin Munzira, pričao nam je Enes, sin 'Ijada, od Ubejdulaha, od Nafi-a da je Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, izvijestio njega da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rastavio (brak) između (jednoga) čovjeka i (jedne) žene (koji) je bacio (optužbu za blud na) nju, i dao je zaklinjati njih dvoje.

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja od Ubejdulaha: izvijestio me je Nafi' od Ibnu Umera rekao je:

Proklinjao je (tj. Izvršio je postupak međusobnoga proklinjanja) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, između (jednoga) čovjeka i (jedne) žene od Pomagača, i rastavio je (brak) između njih dvoga (između njih dvoje).

GLAVA:

Priključiva se (poslije toga postupka rođeno) dijete sa (tom ženom) međusobno proklinjanom.

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Malik rekao je: pričao mi je Nafi' od Ibnu Umera da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, proklinjao (tj. izvršio postupak međusobnoga proklinjanja) između (jednoga) čovjeka i njegove žene, pa se (taj čovjek) odrekao od njezinoga djeteta. Pa je rastavio (brak Muhamed a.s.) između njih dvoje i priključio je (to) dijete za (tu) ženu (toj ženi).

GLAVA

govora (izvjesnoga) vođe (tj. GLAVA molitve vođe sa riječima): "Moj Bože! Razjasni (Pokaži jasno istinu)!".

PRIČAO NAM JE Ismail rekao je: pričao mi je Sulejman, sin Bilala, od Jahja-a, sina Seida rekao je: izvijestio me je Abdurahman, sin Kasima, od Kasima, sina Muhameda, od Ibnu Abasa da je on rekao:

Spomenulo se je (izvjesnih) dvoje međusobnih proklinjača kod poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao Asim, sin Adijja o tome (jedan neumjestan, neumjesan) govor, zatim je otišao. Pa je došao njemu (jedan) čovjek od njegovoga naroda, pa je spomenuo njemu (Asimu taj njegov čovjek) da je on našao (zatekao) sa svojom ženom (jednoga drugoga) čovjeka. Pa je rekao Asim: "Nisam se iskušao (tj. Nisam se ja stavio na kušnju) sa ovom stvari (ni zbog čega drugoga) osim zbog moga (svoga) govora." Pa je otišao s njim (odveo ga je) ka

poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je izvijestio njega za (onoga) koji (je taj što ili koji) je našao (zatekao) na njemu (tj. sa njim) svoju ženu. A bio je taj čovjek (što tužbu podnosi mnogo) žut, maloga (svoga) mesa (mršav), glatke (svoje) kose. A bio je (onaj) koji (je taj što ga) je našao (zatekao) kod svoje porodice (tj. kod svoje žene) crnomanjast (ili: smeđ), punih (krupnih) golijeni, mnogoga mesa (svoga, tj. debeo), kovrčave kratke (kose).

(Neki vele da izraz "dža'den katatan, katitan" znači: žestoko, vrlo kovrčave, kovrđave kose.)

Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Moj Bože! Razjasni (tj. Jasno pokaži)!" Pa je postavila (tj. porodila ta žena sina) sličnoga sa (tim) čovjekom koji (je taj što ga) je spomenuo njezin muž da je on našao (njega) kod nje. Pa je proklinjao (tj. izvršio postupak međusobnoga proklinjanja) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, između njih dvoje (između njih dvoga). Pa je rekao (jedan) čovjek (ka) Ibnu Abasu u (tom) sijelu:

Ona je koja (tj. To je ona žena za koju) je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Da sam kamenovao (i) jednoga (čovjeka, tj. ikoga) bez dokaza (jasnoga), zaista bih kamenovao ovu." Pa je rekao Ibnu Abas: "Ne. To je (jedna) žena (koja) je bila (takva da) pokazuje (tj. žena koja pokazivaše javno to) zlo (tj. blud) u Islamu (bivši ona, ali nije htjela priznati to, a ni jasan dokaz se nije mogao iznijeti protiv nje pa da se ona kazni)."

GLAVA:

Kada je (muž) razveo nju tri (puta, tj. trostrukim razvodom), zatim se je vjenčala poslije (izvjesnoga) broja (tj. roka iščekivanja poslije razvoda sa drugim) mužim osim njega, pa (taj drugi) nije dotaknuo nju.

(Napominje se da izraz "iddetun, el-iddetu" znači broj, a i broj dana koje žena poslije razvoda ili poslije smrti muža treba da čeka da se vidi je li trudna, gravidna, noseća od razvedenoga ili od umrloga muža, ili nije trudna, pa je u ovome slučaju izraz "iddet" kao stručni izraz u

islamskom pravu. Zbog toga se u daljem tekstu neće prevoditi taj izraz sa našom riječi broj, nego će se u prevodu ostaviti kao stručni izraz, i taj će se izraz prevoditi sa iddet.)

PRIČAO NAM JE Amr, sin Alije, pričao nam je Jahja, pričao nam je Hišam rekao je: pričao mi je moj otac od Aiše, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Usman, sin Ebu Šejbeta, pričao nam je Abdete od Hišama, od njegovoga oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da se Rifaate Kurezija oženio (sa jednom) ženom, zatim je razveo nju (tu ženu). Pa se udala (vjenčala za nekoga muža) drugoga. Pa je došla (poslije toga) Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je spomenula njemu da on (taj drugi muž) neće doći njoj (tj. ne dolazi njoj, a to će reći: nema spolnoga snošaja sa njom), i da je on (takav da) nije sa njim (spolni ud, organ drukčiji) osim kao resa (rojta na kraju tkanine). Pa je rekao:

"Ne, do (da) okušaš (dok ne probaš, okušaš) njegov medić (tj. njegov spolni snošaj, međusobni spolni odnos) i (da on) okuša tvoj medić."

GLAVA:

"A koje su izgubile nadu od (svoje) mjesečnice od vaših žena ako ste sumnjali (tj. ako sumnjate da li će im se pojaviti mjesečnica, ili neće).....", rekao je Mudžahid (da to znači): Ako niste znali (hoće li one da) imaju mjesečnicu, ili neće imati mjesečnicu (one), i koje su sjede od mjesečnice (svoje, tj. koje su je izgubile usljed starosti) i koje nisu imale mjesečnicu (još usljed toga što su premlade) - pa njihov iddet (tj. iddet sviju njih) je tri mjeseca.

GLAVA:

".... a posjednice (svojih) tereta (tj. trudne, noseće žene kada se razvedu ili ostanu udovice) njihov rok (tj. njihov idet-iddet) je da stave (sprte) svoje terete (tj. da se porode, pa makar na porađanje morale čekati i više od tri mjeseca)....".

(Veli se da trudna žena kada rodi dijete i prije tri mjeseca nakon razvoda, odnosno i prije isteka četiri mjeseca i deset dana nakon smrti muža, završava iddet porađanjem. Znači da i manje od tri mjeseca, odnosno manje od četiri mjeseca i deset dana može da traje iddet trudne žene čiji je brak prestao. Ovome su se protivili hazreti Alija i Ibnu Abas u slučaju trudne ženske koja je ostala udovica iza muža. Njih dvojica su mišljenja da trudna udovica i kada rodi prije četiri mjeseca i deset dana, treba čekati da prođe četiri mjeseca i deset dana poslije muževe smrti. A ako nije rodila nakon isteka i četiri mjeseca i deset dana, treba čekati dok rodi, sve dok se ne porodi.)

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs od Džafera, sina Rebiata, od Abdurahmana, sina Hurmuza, Aaredža rekao je: izvijestio me je Ebu Selemete, sin Abdurahmana da je Zejneba, kći Ebu Selemeta, izvijestila njega od svoje majke Umu Seleme, žene Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da je (jedna) žena iz (plemena) Eslema, govori se (tj. ime je) njoj Subejata (Subej'a), bila pod svojim mužem (tj. sa svojim mužem koji) je preminuo od nje, a ona je noseća. Pa je prosio nju (iza toga) Ebu Senabil, sin Ba'keka, pa (ona) nije htjela da vjenča (tj. da se uda za) njega. Pa je rekao (Ebu Senabil kada je vidio nju da se nagizdala nekom drugom):

"Tako mi Allaha nije dobro (tj. nije valjano ni ispravno tebi) da vjenčaš njega do (da sebi) izbrojiš zadnji (dalji, dulji od ta) dva roka (porod i četiri mjeseca i deset dana)." Pa je ostala blizu deset noći (dana), zatim je došla Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao: "Vjenčaj (se)."

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, od Lejsa, od Jezida da je Ibnu Šihab pisao k njemu da je Ubejdulah, sin Abdullaha, izvijestio njega od svoga oca da je on pisao ka Ibnul-Erkamu da pita Subejatu (Subej'u) Eslemovićku kako je riješio njoj (dao riješiti njoj njezin slučaj) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekla:

Riješio je (Dao je riješiti) meni (to da) kada sam stavila (tj. kada stavim - porodim dijete) da (se odmah) vjenčam (tj. da se udam).

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Kazeata, pričao nam je Malik od Hišama, sina Urveta, od njegovoga oca, od Misvera, sina Mahremeta, da se je Subej'ata (Subej'a) Eslemovićka porodila poslije smrti svoga muža za (nekoliko) noći. Pa je došla Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je tražila dozvolu njemu (tj. od njega) da se vjenča (da se uda), pa je dozvolio njoj. Pa se je vjenčala (udala).

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "A (te žene) razvedene iščekuju sa svojim osobama (druge muževe) tri mjesečnice (periode, menstruacije - ili: tri vremena čistoće, tj. vremena kada nema u njima periode, mjesečnice)....".

A rekao je Ibrahim o (onome) ko se oženio (sa nekom ženom koja je još) u (svome) iddetu, pa je bivala u mjesečnici kod njega tri mjesečnice, rastavila se je (ona s tim mjesečnicama jasno) od prvoga (svoga muža), a neće sebi računati (ona) s njim (s tim iddetom) za (onoga) ko je poslije njega (poslije prvoga muža).

(To jest: Taj iddet iza prvoga muža ne može joj se računati i u iddet drugoga muža ako bi je drugi razveo od sebe prije nego joj je kod njega istekao iddet od prvoga muža. Neki, pak, vele da ne mora ona za drugoga muža počinjati od početka drugi iddet, nego da joj jedan iddet može vrijediti za obadva slučaja.)

A rekao je Zuhrija: Računaće sebi (ona započeti iddet od prvoga muža i u iddet iza drugoga muža). I ovo je draže ka Sufjanu - misli (na) govor Zuhrije (tj. na mišljenje Zuhrije). A rekao je Mamer: Govori se: "Akre'etil-mer'etu!", kada se približila njezina mjesečnica. I (govori se isto tako): "Akre'et!", kada se je približila njezina čistoća (očišćenje od mjesečnice, menstruacije, tj. završetak mjesečnice i početak običnoga stanja žene, jer je "tuhrun" vrijeme od prestajanja jedne mjesečnice do pojavljivanja druge, slijedeće mjesečnice pri redovnom i urednom pojavljivanju mjesečnice).

(Prema tome izraz "Akre'etil-mer'etu" znači oboje: i približila se je žena vremenu da joj počne mjesečnica - a isto tako i: približila se je žena

vremenu da joj prestane mjesečnica i počne čisto stanje. To znači opet da i riječ u ajetu "kuru'in" znači i mjesečnice, i vremena čistoće između pojavljivanja dviju mjesečnica.)

A govori se: "Ma kare'et bi selen kattu" (Nije ponijela u maternici nikada)!, kada nije skupila (sastavila ni jednoga) djeteta u svome stomaku (u svojoj utrobi).

GLAVA

priče (u vezi) Fatime, kćeri Kajsa, i (GLAVA) Njegovoga govora, moćan je i veličajan je: "..... i čuvajte se Allaha, vašega Gospodara, ne izvodite (ne istjeravajte) njih iz njihovih kuća (soba), i neka (ni one same sobom) ne izlaze osim da dođu sa nevaljaštinom jasnom (tj. osim da donesu jasnu nevaljaštinu - da učine one preljub), i to su granice Allaha, a ko prestupi (prekorači) granice Allaha, pa već (je) bio nasilan (nasilje je učinio) svojoj osobi, ne znaš (ti), možda Allah (da) proizvede (stvori) poslije toga (neku povoljnu i pogodniju) stvar.", "Nastanite njih (na neki dio) od (stanbenoga prostora) gdje ste stanovali (i vi) od vaše mogućnosti, i ne štetite ih (ili: ne oštećujte ih) zato (da) otežavate njima (ili: da stijesnite na njih, da ih stijesnite), a ako su bile posjednice tereta (tj. ako su bile noseće, trudne), pa trošite na njih dok postave svoj teret (tj. dok se porode one)....", do Njegovoga govora ".... poslije teškoće lakoću.".

PRIČAO NAM JE Ismail, pričao nam je Malik od Jahja-a, sina Seida, od Kasima, sina Muhameda, i Sulejmana, sina Jesara, da je on čuo njih dvojicu (da) spominju njih dvojica da je Jahja, sin Seida sina Asa, razveo kćer Abdurahmana, sina Hakema, pa je sebi prenio (tj. preveo, doveo) nju Abdurahman. Pa je poslala (poruku i protest) Aiša, majka vjernika ka Mervanu, a on je zapovjednik Medine:

"Čuvaj se Allaha, i vrati nju ka njezinoj kući (sobi da tu sačeka isticanje, završetak iddeta u kući u kojoj je razvedena)." Rekao je

Mervan u (tj. prema) hadisu (ili prema pričanju) Sulejmana: Zaista Abdurahman, sin Hakema nadvladao je mene (tj. nije se pokorio meni kada sam mu naređivao da je ne prevodi još sebi). A rekao je Kasim, sin Muhameda (da je Mervan odgovorio Aiši ovako): "A zar nije doprlo tebi stanje (ili stvar) Fatime, kćeri Kajsa?"

(A toj Fatimi je dozvolio Muhamed a.s. da može čekati da joj isteče iddet preselivši se ona u drugu kuću i stan, pa nije čekala u kući muža koji ju je razveo da joj istekne iddet. To je u protivnosti sa sadržajem navedenoga ajeta, ali za takav postupak je postojao ozbiljan razlog i to se onda smatra da je učinjeno u nuždi.)

Rekla je (Aiša): "Neće štetiti tebi da nećeš spomenuti (tj. da ne spominješ) hadis Fatime." Pa je rekao, Mervan, sin Hakema: "Ako je bilo za tebe (neko) zlo (veliko kao opravdanje i nužda za tu Fatimu), pa dosta ti je (o Aišo, i za kćer Abdurahmanovu kao opravdanje ono) što je između ovoga dvoga (bilo) od (toga) zla (među njima: među kćerom Abdurahmana i njezinoga muža koji ju je razveo).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Beššara, pričao nam je Gunder, pričao nam je Šubete od Abdurahmana, sina Kasima, od njegovoga oca, od Aiše da je ona rekla:

"Šta je za Fatimu (tj. Šta je Fatimi)? Zar se neće čuvati (tj. Zar se ne čuva i ne boji ona) Allaha?" Misli (na to što ona priča da su) u njegovom govoru (bile i riječi): "Nema stana (stanovanja), a ni opskrbe (troška za opskrbu razvedenoj ženi za vrijeme iddeta)!"

(Aiša je znala za slučaj te Fatime, ali joj ovdje zamjera što ta Fatima nije naglasila u pričanju hadisa koji je u vezi nje i izrečen, nije istaknula da je to samo iz nužde tako njoj Muhamed a.s. dozvolio, a nije to opće pravilo da razvedena žena nema pravo da za vrijeme trajanja iddeta - da nema pravo na stanovanje u muževoj kući i da nema pravo na opskrbu, trošak za opskrbu.)

PRIČAO NAM JE Amr, sin Abasa, pričao nam je Ibnu Mehdija, pričao nam je Sufjan od Abdurahmana, sina Kasima, od njegovoga oca rekao je: rekao je Urvete, sin Zubejra za Aišu (tj. rekao je Aiši):

"Zar nisi vidjela (pogledala) ka (ženi) omsici (toj-i-toj), kćeri Hakema? Razveo je nju njezin muž sasvim (posve, odsječno), pa je izašla (u drugi stan)." Pa je rekla (Aiša): "Loše je (ono) što je napravila." Rekao je: "Zar nisi čula o govoru Fatime?" Rekla je (na to Aiša): "Zar ne (Pazi)?! Zaista ono nije za nju (tj. nije njoj nikakvo) dobro u spominjanju ovoga hadisa (što ga ona priča o sebi, jer je to važilo i vrijedilo specijalno za nju)."

A povećao je (dodao je) Ibnu Ebu Zinad (u svome pričanju) od Hišama, od njegovoga oca: Kudila je (tu Fatimu) Aiša najžešćim kuđenjem i rekla je: "Zaista Fatima je bila u mjestu divljačnom, pa se je bojalo (plašilo) na njezinu stranu (tj. strahovalo se za nju), pa zbog toga je dopustio njoj Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio."

GLAVA

(izvjesne žene) razvedene kada se plašilo na nju (za nju) u stanu njezinoga muža (čiji iddet izvršava ona) da se navali na nju, ili (da ona) bezobrazno govori na svoju porodicu sa (nekom) nevaljaštinom (tj. ili iz straha da ona ne prouzrokuje da se počne govoriti bezobrazno njezinoj porodici zbog kakve nevaljaštine, bezobraštine, bluda i sličnoga).

A PRIČAO MI JE Hibban, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Ibnu Džurejdž od Ibnu Šihaba, od Urveta da je Aiša nijekala (držala ružnim) to na Fatimu (tj. da je Aiša osudila to Fatimi što ona priča svoj slučaj kao opće pravilo koje može svaka žena da koristi).

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: ".... i neće biti dozvoljeno (tj. i nije dozvoljeno) njima da (one) sakriju (ono) što je stvorio Allah u njihovim matericama (maternicama)....", (to znači: nije dozvoljeno da one sakriju ništa) od (svoje) mjesečnice i (svoje) trudnoće (gravidnosti).

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Šubete od Hakema, od Ibrahima, od Esveda, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Pošto je htio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, da se vrati (da krene iz Mine u Meku) kada li Safijja na vratima svoga šatora tužna! Pa je rekao njoj: "Izmrcvarena (Iskasapljena bila)!" Ili (je rekao): "U grlu oboljena (bila, tj. Grlo te zaboljelo, ili kako se u nas kaže: Umuknula da Bog da)! Zaista ti si zaista zadržavačica nas (sviju sada)! Da li si se izlila (tj. da li si krećala i išla u Meku na) dan (toga) klanja (žrtava prvi dan kurban bajrama da ophodiš tavafuz-zijare)?" Rekla je: "Da." Rekao je: "Pa vrati se (tj. kreni) tada!"

(To jest: Pa onda kreći i ti. Nećeš nas zadržati, jer spada i otpada od tebe dužnost tavaful-veda'a. Stvar je u tom što je Safijja dobila mjesečnicu u času kada su trebali sa Mine drugi puta da krenu u Meku u danima hodočašća. Ona to nije sakrila iako je znala da će imati poteškoća u preostalom vršenju obreda.)

GLAVA:

"..... a njihovi muževi su preči za njihovo vraćanje (u ponovni brak)....", (ali to vrijedi): u (njihovom) iddetu (tj. dok one još vrše iddet poslije razvoda, u tom vremenu najpreče je da ih muževi povrate sebi - oni muževi koji su ih razveli), i kako se vraća (međusobno muž toj svojoj) ženi kada je razveo nju jednim (razvodom) ili dvama (razvodima, ili sa dva razvoda)?

PRIČAO MI JE Muhamed, izvijestio nas je Abdulvehhab, pričao nam je Junus od Hasena rekao je:

Vjenčao je Makil (za jednoga čovjeka, jednom čovjeku) svoju sestru, pa je (onaj čovjek) razveo nju (jednim) razvođenjem (razvodom).

A PRIČAO MI JE Muhamed, sin Musena-a, pričao nam je Abdul-Aala, pričao nam je Seid od Katadeta, pričao nam je Hasen da je Ma'kil, sin Jesara (imao takav slučaj da) je bila njegova sestra pod čovjekom (nekim, tj. bila je u braku sa nekim čovjekom), pa je razveo nju, zatim je osamio se od nje (tj. ostavio je nju, pustio ju je na miru) dok se je

izvršio njezin iddet, zatim je prosio (zaprosio on sebi ponovno) nju. Pa se zagrijao Ma'kil od (tj. zbog) toga uzdizanjem (nosa, tj. uzdizanjem - a to će reći: zbog uzdizanja, ljutitosti, mržnje na takav postupak), pa je rekao:

Osamio se je od nje, a on može na nju (tj. može, bivši on u mogućnosti da se vrati njoj dok je ona još u iddetu), zatim (sada) prosi nju (kada je istekao iddet). Pa je rastavio (tj. stavio je zapreku, prepreku on) između njega i između nje. Pa je spustio Allah, uzvišen je:

"I kada ste razveli (svoje) žene, pa su doprle svome roku, pa ne zadržavajte (ne sprječavajte) njih.....", ka kraju ajeta (tj. do kraja toga ajeta). Pa je pozvao njega poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je čitao (pročitao taj ajet) njemu, pa je ostavio zagrijanost (svoju) i tražio je povođenje za zapovjedi Allaha (tj. i poveo se je, pokorio se je Allahovoj zapovjedi).

PRIČAO NAM JE Kutejbete, pričao nam je Lejs od Nafi-a da je sin Umera, sina Hataba, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, razveo (jednu) ženu svoju, a ona je žena u mjesečnici (razveo je nju sa) jednim razvođenjem. Pa je zapovjedio njemu poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, da vrati nju (ili: da se vrati njoj), zatim (da) drži nju dok bude čista, zatim (da) bude u mjesečnici kod njega drugom mjesečnicom, zatim (da) ostavi (tj. da odgodi) nju dok (opet) bude čista od svoje mjesečnice. Pa ako je (tek tada on) htio da razvede nju, pa neka razvede nju kada bude čista od prije (nego) da izvrši spolni snošaj (sa) njom. Pa to je (taj) iddet koji je zapovjedio Allah da se razvede za njega (tj. sa njim, uz njega - uz taj iddet te) žene.

A bio je (tj. bio bi) Abdullah, kada se pitao o tome, rekao je jednome (od) njih: Ako si bio (Ako si) razveo nju tri (puta), pa već je bila zabranjena tebi do (da se ona) vjenča (dok se ne vjenča za nekoga drugoga) muža osim njega (tj. osim tebe). A povećao je u njemu (u pričanju toga hadisa neko drugi) osim njega (osim Kutejbeta pričajući) od Lejsa: pričao mi je Nafi', rekao je Ibnu Umer (u vezi razvoda):

"Da si (tj. Zašto nisi) razveo jedanput ili dvaput, pa (tj. jer) zaista je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, zapovjedio meni za ovo."

GLAVA

vraćanja (u brak izvjesne) žene u mjesečnici (ili: GLAVA vraćanja u brak izvjesnoj ženi u mjesečnici).

PRIČAO NAM JE Hadždžadž, pričao nam je Jezid, sin Ibrahima, pričao nam je Muhamed, sin Sirina, pričao mi je Junus, sin Džubejra: Pitao sam Ibnu Umera, pa je rekao:

Razveo je Ibnu Umer svoju ženu, a ona je žena u mjesečnici (tj. dok je ona bila u stanju da ima mjesečnicu). Pa je pitao Umer Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. Rekao je (Muhamed a.s.):

"Zapovjedi mu, da vrati nju (ili: da se vrati njoj), zatim (da on nju) razvede od prednje strane (tj. od početka) njezinoga iddeta." Rekao sam: "Pa zar (da ona treba da) izvršava iddet za to (jedno) razvođenje (tj. zbog toga jednoga razvođenja)?" Rekao je: "Da li si vidio (tj. mislio) ako je bio nemoćan (slabić koji nije mogao to razvođenje izbjeći) i bio je budala (lud, malouman, pa je učinio to razvođenje, razvod - misliš li da se nije uzeo u obzir taj razvod i da se nije i dogodio razvod)?"

GLAVA:

Ograničava se (od svakoga nakita žena u koje je) usmrćen od nje njezin muž (tj. u koje je muž preminuo - ona se treba ograničiti i sprječavati od nakita) četiri mjeseca i deset (dana).

A rekao je Zuhrija: Neću vidjeti (Ne vidim, tj. Ne smatram da treba) da se približi (udata malodobna) djevojčica (u koje je muž) preminuo od nje (izvjesnom) mirisu zbog (toga što je slučaj) da je na nju (obavezan njezin) iddet (u ovakvom slučaju).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Abdullaha, sina Ebu Bekra sina Muhameda sina Amra sina Hazma, od

Humejda, sina Nafi-a, od Zejnebe, kćeri Ebu Selemeta da je ona izvijestila njega (za) ova tri hadisa, rekla je Zejneba:

Unišla sam Umu Habibi, ženi Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, kada je preminuo njezin otac Ebu Sufjan, sin Harba. Pa je pozvala Umu Habiba za miris (nekakav što) je u njemu (neko) žutilo miris (mirodija), ili (drugi neki miris) osim njega, pa je namazala od njega (jednu) djevojku, zatim dotaknula je za svoja dva obraza, zatim je rekla:

"Tako mi Allaha nije meni za (tim) mirisom (nimalo) od potrebe, osim (jedino) da sam ja čula poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Neće se dozvoliti (tj. Nije dozvoljeno ni) za (jednu) ženu (koja) vjeruje u Allaha i sudnji dan da se ograničava (od nakita) na (tj. zbog) umrloga iznad (tj. više, dulje) od tri noći (od tri dana), osim na (tj. osim zbog) muža (a zbog njega može da se ograničava) četiri mjeseca i deset (dana)."

(To izbjegavanje nakita znači da žena još nije na udaju, pa onda neće ni prosci na nju navaljivati.)

Rekla je Zejneba: Pa sam unišla Zejnebi, kćeri Džahša kada je preminuo njezin brat. Pa je pozvala za (nekakav) miris, pa je dotaknula od njega, zatim je rekla: "Zar ne (Pazite)? Tako mi Allaha nije meni za (tim) mirisom od potrebe (tj. nikakve potrebe), osim da sam ja čula poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori na (svojoj) govornici:

"Neće se dozvoliti (tj. Nije dozvoljeno ni) za (jednu) ženu (koja) vjeruje u Allaha i sudnji dan (doslovno: i zadnji dan) da se ograničava (od nakita) na umrloga (tj. zbog žalosti za umrlim licem) iznad tri noći (tj. tri dana), osim na muža (izuzev zbog žalosti za mužem, a za njim je dozvoljeno da žali) četiri mjeseca i deset (dana)."

Rekla je Zejneba: I čula sam Umu Selemu (da) govori: Došla je (jedna) žena ka poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekla:

"O poslaniče Allaha! Zaista moja kći (je u takvom stanju da) je preminuo od nje (umro je) njezin muž, a već je razboljelo se njezino oko, pa da li (da ona) podvuče surmu njemu (oku, tj. da li da ona namaže, oboji surmom, antimonom njega, oko, u ime liječenja, zbog liječenja)?"

(A mazanje i bojenje trepavica oka surmom, antimonom, stibijem vrši se još i u cilju uljepšavanja, u ime gizdanja.)

Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Ne." Dvaput, ili tri (puta ponovio je, rekao je to) sve to govori (on, tj. svaki puta govoreći on): "Ne." Zatim je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ona (tj. Ta granica do koje treba čekati sa nakitom i uljepšavanjem) je četiri mjeseca i deset (dana). A već je bila jedna (tj. neka od) vas u predislamlju (običaja da se) baca sa (izvjesnim) brabonjkom na glavi (tj. na početku te nove) godine (nakon smrti svoga muža, tj. kada se navrši godina od muževe smrti)."

(To bi značilo: Ne treba da vam je dugo čekati četiri mjeseca i deset dana, jer ste prije vi žene poslije smrti muža čekale po godinu dana, i na godišnjicu muževe smrti bacale ste brabonjak, bacale ste se brabonjkom.)

Rekao je Humejd: Pa sam rekao Zejnedbi: "A šta je (značenje rečenice) ".... baca (se) sa brabonjkom na glavi (tj. na početku) godine."?" Pa je rekla Zejneba: "Bila je (izvjesna) žena, kada je preminuo od nje njezin muž (kada bi umro njen muž ona bi) unišla (u jednu malu) sobu, i obukla je (i obukla bi) najgoru (od) svojih odjeća, i nije dotaknjivala (tj. nije doticala nikakvoga) mirisa čak (da) prođe njoj (jedna) godina (u takvom stanju). Zatim se dovede njoj (neka) životinja: magarac, ili ovca, ili (neka) ptica, pa se (ona) rasprska s njom (ili: rastavi se s njom - s tom životinjskom jedinkom, a to će reći: pomoću te

životinje od svoga stanja i iddeta od godine dana). Pa malo je bilo (to) što (bi, tj. Pa kada god bi) se rasprskala (rastavila) sa (nekom) stvari (a da je drukčije prošlo) osim (tako da) je umrla (ta stvar, tj. ta životinja ako se je radilo o ptici). Zatim izađe (ta žena), pa joj se dadne (jedan) brabonjak, pa baci (ona njega). Zatim se vrati (opet ona) poslije (toga takvoga postupka, vrati se onome) šta je htjela od (nekoga) mirisa ili (nečega drugoga) osim njega."

Pitao se je (tj. Upitan je) Malik - smilovao se njemu Allah! -: "Šta je (značenja) "rasprska se s njom"?" Rekao je: "Potare (ona) s njom (s tom životinjom) svoju kožu."

(Neki komentatori navode tumačenje da to znači da je bio običaj da žena nakon provedene godine dana u maloj sobi, uzme pticu i njom potare svoj spolni ud, organ, pa je onda baci, tresne o tle, i u većini slučajeva ta ptica umre. Nakon toga žena uzme brabonjak i baci ga naprijed, a neki kažu da bi ga bacila iza sebe, ozadi, ozada, i tako se rastavi od ožaljavanja muža, rasprska se i razbije njezina žalost. Neki tumače izraz "teftaddu, tefteddu" da znači: čisti se, očisti se ona. Doslovno po drugom tumačanju "tefteddu, teftaddu" znači: posrebri se - od riječi "fiddatun: srebro". Od toga je onda nastalo "iftadda, jetaddu: posrebriti se", tj. postati čist kao srebro.)

GLAVA

(izvjesne) surme za (izvjesnu ženu) ograničavačicu (tj. koja se ograničava od nakita i uljepšavanja iz žalosti za mužem).

(Surma je prah za bojenje trepavica i obrva zbog uljepšavanja, a ponekad se stavlja i u oči u ime liječenja. To je antimon ili stibij. U prevodu će se upotrebljavati izraz surma, a ne antimon.)

PRIČAO NAM JE Adem, sin Ebu Ijasa, pričao nam je Šubete, pričao nam je Humejd, sin Nafi-a, od Zejnebe, kćeri Umu Seleme, od njezine majke da je (jedna) žena (imala slučaj da) je preminuo njezin muž, pa su se plašili (za) njezina dva oka, pa su došli poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa su tražili (njezini rođaci) dozvolu (od) njega u (tj. za tu) surmu. Pa je rekao:

"Neće stavljati sebi (tj. Ne treba da stavlja sebi ona) surmu. Već je bila jedna (od) vas (u takvom običaju da ona) ostaje u najgoroj prostirki svojoj (doslovno: u najgoroj - od - prostirki svojih), ili najgorem (dijelu od) svoje kuće. Pa kada je bila godina, pa je prošao (kakav) pas, bacila je sa brabonjkom (tj. bacila je brabonjak). Pa ne (tj. Pa neka ne stavlja surmu) do (da) prođu (dok ne prođu) četiri mjeseca i deset (dana)."

A čuo sam Zejnebu, kćer Umu Seleme, (da ona) priča od Umu Habibe da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao: "Neće se dozvoliti (tj. Nije dozvoljeno ni) za (jednu) ženu muslimanku (koja) vjeruje u Allaha i sudnji dan da ograničava (sebe od nakita više) iznad tri dana, osim na (tj. zbog) svoga muža četiri mjeseca i deset (dana)."

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Bišr, pričao nam je Selemete, sin Alkameta, od Muhameda, sina Sirina, rekla je Umu Atijja:

Zabranilo se je nama da ograničavamo (sebe od nakita) više od tri (dana), osim za mužem.

GLAVA

(izvjesnoga) mirisnoga drveta (koje se zapali pa se onim dimom njegovim namiriše, nakadi se) za (tu) ograničavačicu kod (njezinoga stanja) čistoće (tj. kada nema mjesečnice).

PRIČAO MI JE Abdullah, sin Abdulvehhaba, pričao nam je Hammad, sin Zejda, od Ejuba, od Hafse, od Umu Atije rekla je:

Bile smo (u takvom stanju da) se zabranjuje nama da (se) ograničavamo na (tj. zbog) umrloga iznad tri (dana), osim na (zbog) muža četiri mjeseca i deset (dana), i (da) sebi ne stavljamo surmu, i (da) se ne namirisavamo, i (da) ne oblačimo (nikakvu) odjeću obojenu, osim odjeće (jedne vrste jemenskog) ogrtača.

(Asbun je vrsta jemenskoga ogrtača u kojega je obojena osnova prije nego je postavljena da se tkaje, a potka mu nije obojena, a i osnova mu nije jednako obojena, jer je prilikom bojenja bila povezana, pa gdje je

bila povezana, ostala je na tom mjestu bijela. I baš zbog toga se tako i zove vrsta ogrtača od platna sa tako nejednako obojenom osnovom, jer riječ "asbun" je nastala od glagola "'asabe: zamotao je, omotao je".)

A već se je dopuštalo nama (priča dalje Umu Atijja) kod (našega ženskoga) čišćenja (stanja čistoće od mjesečnice) kada se okupala jedna (od) nas od (svoje) mjesečnice u komadu (tj. da upotrebimo jedan komad) od mirisnoga drveta (u veličini) nokata (noktiju, ili: mirisnoga drveta iz mjesta Zafara). I bile smo (u takvom položaju) da se zabranjuje nama slijeđenje dženaze (tj. sudjelovanje u ispraćaju umrloga do groba u greblju, groblju).

Rekao je Ebu Abdullah: "El-qustu" i "el-kustu" je (isto, tj. obje riječi imaju isto značenje) kao (i riječi) "el-kafuru" i "el-qafuru" (kamfor). "Nubzetun" je: "kit'atun" (komad).

GLAVA:

Oblači (izvjesna) ograničavačica odjeće (izvjesne vrste jemenskoga) ogrtača (čija se nejednako obojena osnova obojila prije tkanja).

(To jest: Žena koja se ograničava od nakita iz žalosti za mužem može ona da nosi tu vrstu ogrtača koji su od materijala čiji je jedan dio obojen, ali prije je obojen nego će biti utkan, a nije obojen poslije izvršenoga tkanja.)

PRIČAO NAM JE Fadl, sin Dukejna, pričao nam je Abduselam, sin Harba, od Hišama, od Hafse, od Umu Atijje rekla je: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Neće se dozvoliti (Nije dozvoljeno ni) za (jednu) ženu (koja) vjeruje u Allaha i sudnji dan da (se) ograničava iznad tri (dana), osim na (tj. zbog) muža. Pa zaista ona neće sebi stavljati surmu, i neće oblačiti (nikakvu) odjeću obojenu osim odjeće (toga posebnoga jemenskoga) ogrtača."

A rekao je Ensarija: PRIČAO NAM JE Hišam, pričala nam je Hafsa: pričala mi je Umu Atijja: Zabranio je (neke postupke)

Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (i rekao je između ostaloga):

"I neka ne dotakne (takva žena nikakvoga) mirisa osim (u početku, ili: osim kod) najbliže svoje čistoće kada je bila (postala) čista (nakon mjesečnice, pa neka tada upotrebi jedan) komad od kusta i azfara."

(Oboje znači vrstu mirisnoga drveta. Za riječ "kust" već je rečeno da ta riječ znači mirisno jedno drvo koje se pali, pa se onim dimom od toga drveta kadi i miriše, namirisava. Ovdje se vidi da i riječ "azfar" znači takođe neku drugu vrstu takvoga mirisnoga drveta. Prema tome, možda, riječ ta - riječ azfar - i u prethodnom hadisu znači to isto, a ne znači: nokti, komadi u veličini kao nokti od prsta. Inače "azfarun" je i množina od "zufrun: nokat na prstu".)

Rekao je Ebu Abdullah: "El-qustu" i "el-kustu" je (jedno te isto) kao (i) "el-kafuru" i "el-qafuru" (kamfor).

GLAVA:

"A koji se usmrte (umru, preminu) od vas, a ostave žene (supruge)....", ka Njegovom govoru (tj. do Njegovoga govora): "..... za (o tome) što radite (vi On) je obavješten (mnogo, tj. vrlo upoznat).".

PRIČAO MI JE Ishak, sin Mansura, izvijestio nas je Revh, sin Ubadeta, pričao nam je Šibl od Ibnu Ebu Nedžiha, od Mudžahida (u pogledu ajeta) "A koji se usmrte od vas, a ostave žene....", rekao je:

Bio je ovaj iddet (takav da žena) izvršava iddet kod porodice svoga muža (i to tu kod njih) dužnost (tj. obavezan propis), pa je spustio Allah:

"A koji se usmrte od vas, a ostave žene (neka ostave jednu) oporuku za svoje žene (određujući im neku) robu ka godini (toj, tj. za jednu godinu dana) bez istjeravanja, pa ako su izašle, pa nema grijeha na vas (vama) u (onome) što su učinile u svojim osobama od dobra.....".

Rekao je (Mudžahid): Učinio je Allah za nju (njoj) potpunost (te) godine (sa dopunjavanjem) sedam mjeseci i dvadeset (dana na obični iddet od četiri mjeseca i deset dana kao) oporuku (preporuku).

(U tekstu doslovno stoji: "..... ve 'išrine lejleten: i dvadeset noći....", ali je mjesto noći prevedeno sa izrazom "dana, dvadeset dana", jer se kod nas tako izražava.)

Ako je htjela, stanovala je u svojoj oporuci (tj. prema oporuci koja je za nju ostavljena), a ako je htjela, izašla je. A ono je (tj. A to je) govor Allaha, uzvišen je:

".... bez izlaženja (doslovno: bez davanja izlaženja, tj. bez istjeravanja - da je niko ne izgoni, ne istjerava), pa ako su (one same sobom) izašle, pa nema grijeha na vas (vama nikakvoga)....". Pa (taj obični) iddet je kao što je on (tj. kao što i jest), dužnost je na nju (obavezan propis je na nju). Tvrdio je to (Ibnu Ebu Nedžih) od Mudžahida. A rekao je Ata' od Ibnu Abasa: Dokinuo (Ukinuo) je ovaj (izvjesni) ajet njezin iddet kod njezine porodice, pa izvršava iddet (ona ondje) gdje je htjela. I (tako to također znači i) govor Allaha, uzvišen je: "..... bez istjeravanja....". A rekao je 'Ata: Ako je htjela, izvršavala je (tj. izvršava) iddet kod svoje porodice i stanovala je u svojoj oporuci (preporuci). A ako je htjela, izašla je zbog govora Allaha: ".... pa nema grijeha na vas u (onome, tj. zbog onoga) što su učinile u svojim osobama (tj. sa svojim osobama - sa samima sobom)....".

(Veli se da se pod izrazom "kod njezine porodice" i "kod svoje porodice" i u izjavi Ibnu Abasa i u izjavi Ata-a misli na porodicu njezinoga muža u kojoj je ona živjela do muževe smrti, pa se to smatra i njezina porodica.)

Rekao je Ata': Zatim je došlo (to) nasljedstvo (nasljeđivanje, tj. ajet o nasljeđivanju) pa je dokinuo (ukinuo to pravo na) stan (ili: ukinuo je tu obavezu i dužnost na) stan, pa izvršava iddet (ona) gdje je htjela, a nema stana za nju (ili: a nema obaveze u pogledu stana i stanovanja njoj da stanuje u muževom bivšem stanu, jer iza smrti muža i stan se podijeli na sve zakonske nasljednike, a ne na samu ženu).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Kesira, od Sufjana, od Abdullaha, sina Ebu Bekra sina Amra sina Hazma, pričao mi je Humejd, sin Nafi-a, od Zejnebe, kćeri Umu Seleme, od Umu Habibe, kćeri Ebu Sufjana, pošto je došao njoj glas (tj. vijest) o smrti njezinoga oca, pozvala je za (neki) miris, pa je potrala svoje dvije podlaktice i rekla je:

"Nije meni za (tim) mirisom od potrebe (tj. nikakva potrebe). Da nije (toga) da sam ja čula (Da nije toga što sam čula) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da on) govori:

"Neće se dozvoliti (tj. Nije dozvoljeno ni) za (jednu) ženu (koja) vjeruje u Allaha i sudnji dan (da ona sebe od nakita) ograničava na (osnovu ožaljavanja) umrloga iznad tri (dana), osim na (za) muža četiri mjeseca i deset (dana)."

(To jest: Da ja nisam to čula, ne bih se sada namirisavala, ali hoću da bar vanjštinom ne pokazujem žalosti za ocem više od tri dana, a u srcu se žalost i dalje nalazi.)

GLAVA

vjenčanoga dara (izvjesne) bludnice (prostitutke, preljubnice) i (GLAVA izvjesnoga) braka pokvarenoga (tj. neispravno sklopljenoga, ili sklopljenoga bez svih potrebnih uslova za brak).

A rekao je Hasen: Kada je sebi vjenčao (neku žensku osobu) zabranjenu, a on neće opaziti (tj. a on ne opazi, ne osjeti, ne zna to), rastaviće se (brak) između njih dvoga (između njih dvoje), a za nju je (tj. a ona ima, njoj pripada ono) što je uzela (kao vjenčani dar) i nije za nju (tj. i nema ona da traži ništa drugo, nema pravo da išta više traži ona) osim njega (osim onoga što je već uzela, dobila). Zatim je rekao poslije (Hasen opet): Za nju je (tj. Ona ima pravo na) njezin vjenčani dar.

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan od Zuhrije, od Ebu Bekra, sina Abdurahmana, od Ebu Mes'uda, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Zabranio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, cijenu (izvjesnoga) psa, i poklon (napojnicu, bakšiš izvjesnom) proricatelju (predskazivaču) i vjenčani dar (izvjesne, tj. svake) bludnice.

(Hanefijski pravnici tumače ovaj hadis da je on izrečen u vrijeme kada je Muhamed a.s. bio naredio da se pobiju psi. Ali poslije toga dozvolio je da se mogu imati i posjedovati psi radi nekih potreba kao lov, i čuvanje usjeva i slično, pa onda smatraju da oni psi koji se mogu posjedovati, da se mogu prodavati, i da cijena data ili dobijena za psa koji se kupuje i prodaje za neku potrebu, da ta cijena nije zabranjena.)

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Šubete, pričao nam je Avn, sin Ebu Džuhajfeta, od svoga oca rekao je:

Prokleo je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, tetoviračicu, i tražiteljicu tetoviranja (tj. i onu koja to traži da joj se izvrši), i (prokleo je) jedača (te) kamate i davaoca jesti (ili: davaoca na jedenje, tj. i onoga koji daje) nju (kamatu). I zabranio je (Vjerovijesnik a.s.) cijenu (izvjesnoga) psa, i zaradu (te) bludnice, i prokleo je (te, ili: izvjesne) slikare.

PRIČAO NAM JE Alija, sin Dža'da, izvijestio nas je Šubete od Muhameda, sina Džuhadeta, od Ebu Hazima, od Ebu Hurejreta:

Zabranio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, zaradu (sticanje izvjesnih) robinja (tj. robinja koje se bave bludom dobrovoljno ili ih na blud tjera vlasnik da bi on došao tako do novaca i umnožio imovinu).

GLAVA

(izvjesnoga) vjenčanoga dara za uniđeno na nju (tj. za onu žensku kojoj se bilo unišlo, kojoj je muž bio unišao u sobu), i kako je (to) ulaženje, ili je (muž) razveo nju prije (toga) ulaženja i doticanja (nje, nju).

PRIČAO NAM JE Amr, sin Zurareta, izvijestio nas je Ismail od Ejuba, od Seida, sina Džubejra rekao je: rekao sam Ibnu Umeru:

Čovjek (neki) bacio je (optužbu za blud na) svoju ženu? Pa je rekao: Rastavio je vjerovijesnik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, između dva brata (tj. između dvoje pripadnika, supružnika) Adžlanovića i rekao je:

"Allah zna da je jedno (od) vas dvoje lažac, pa da li je od vas dvoje (neko, jedan) pokajnik (dakle: Allah zna da jedno od vas dvoje laže, pa da li će se od vas dvoje neko pokajati)?" Pa nije htjelo (od) njih dvoje (ni jedno da se pokajnikom iskaže, da se pokaje). Pa je rekao: "Allah zna da je jedno (od) vas dvoje lažac, pa da li je (neko) od vas dvoje pokajnik?" Pa nije htjelo njih dvoje (da se pokaju). Pa je rastavio (brak) između njih dvoje. Rekao je Ejub: Pa je rekao meni Amr, sin Dinara: U (ovome) hadisu je (jedna) stvar neću vidjeti (tj. ne vidim) te (da) pričaš nju. Rekao je: Rekao je (taj) čovjek: "Moje imanje?" Rekao je: "Nema (nikakvoga) imanja za tebe (tebi). Ako si bio istinit, pa već si unišao sa njom. A ako si bio lažac, pa on je (još) dalji od tebe (misli na imetak, imovinu koju je dao kao vjenčani dar)."

GLAVA

(izvjesne) robe (imovine u naturi ili, nekad i, u novcu - koju muž daje, treba da dadne) za (onu) koja je (takva da) se nije (bio) odredio za nju (nikakav vjenčani dar prilikom vjenčanja, pa je ona razvedena prije nego se je i unišlo njoj u sobu - takvoj ženi treba dati izvjesnu robu prilikom razvoda) zbog Njegovoga govora, uzvišen je: "Nema grijeha na vas (vama) ako ste razveli žene (svoje čak i) dok (još) niste (bili) dotaknuli njih ili (prije nego) ste odredili za njih (njima jednu) odredbu (tj. određeni, uzakonjeni vjenčani dar)....", ka Njegovom govoru (tj. do Njegovoga govora) "..... zaista Allah je za (ono) što radite (mnogo) vidjelac.", i (treba dati neku robu zbog) Njegovoga govora: "I za (te) razvedene je (neka) roba sa (izvjesnim) dobrom (to je određeno, propisano kao jedno) pravo (tj. dužnost) na (te) bogobojažljive. Takođe (tj. Eto tako) objašnjava Allah za vas (vama) Svoje ajete da bi možda vi razumjeli.".

A nije spomenuo Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, u (izvjesnom) međusobnom proklinjanju (nikakve) robe kada je razveo nju njezin muž.

(To jest u postupku sprovođenja toga međusobnoga proklinjanja između to dvoje nije spomenuta nikakva roba nakon takvoga razvoda, pa, prema tome, u takvoj vrsti razvođenja nema obaveze davanja nikakve robe i imovine. U komentaru Ajnije navodi se nekoliko slučajeva davanja te robe prilikom nekih razvoda. Ovdje ćemo to navesti da bi se bolje shvatio i razumio smisao ovoga propisa i značenja ove riječi "el-mut'atu: roba" u ovakvim slučajevima: Abdurahman, sin Avfa dao je razvedenoj ženi jednu robinju, Ibnu Sirin jednoga poslužitelja, i opskrbu i odjeću izvjesnu, Hasan, sin Alije deset hiljada srebrenika-srebrenjaka, Šurejh pet stotina srebrenika, Esved, sin Jezida tri stotine, Urvete poslužitelja. A rekao je Katadete: Ta roba je haljina (dugačka košulja), i oklop i zavijač (za glavu). Ibnu Umer je dao trideset srebrenika, a neki vele da je dao robinju.)

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Sufjan od Amra, od Seida, sina Džubejra, od Ibnu Umera da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao za (izvjesno) dvoje međusobnih proklinjača (tj. rekao je izvjesnim dvoma proklinjačima):

"Obračun vas dvoga (vas dvoje) je na Allaha. Jedno (od) vas dvoje je lažac (laže). Nema (nikakvoga) puta tebi na nju." Rekao je: "O poslaniče Allaha! Moja imovina?" Rekao je: "Nema (nikakve) imovine za tebe (tebi). Ako si bio (Ako si) istinu govorio na nju, pa ono je (ta imovina - vjenčani dar - je) za (ono) što si našao dozvoljenim (sebi) od njezine pukotine (tj. njezinoga spolnoga uda, spolnoga organa kada si je bio vjenčao). A ako si bio (A ako si) slagao na nju, pa to je (još) dalje i dalje tebi od nje."

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA

KNJIGA HRANA (dozvoljenih, tj. raznih vrsta hrane, raznih jela)

I govora Allaha, uzvišen je: "..... jedite od lijepih (jela) što smo opskrbili vas (ili: što smo dali vama)....", i Njegovoga govora: "..... trošite od lijepih (posjeda, imovina) što ste stekli (zaradili)....." i Njegovoga govora: "..... jedite od (izvjesnih) lijepih (zarada ili vrsta hrane), i radite dobar (posao), zaista Ja sam o (onome) što radite veliki znalac (tj. sveznajući).".

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Kesira, izvijestio nas je Sufjan od Mansura, od Ebu Vaila, od Ebu Musa-a Eš'arije, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Nahranjujte (izvjesnoga) gladnoga, i posjećujte (izvjesnoga) bolesnika, i odriješite (tj. spasite, pustite iz ropstva izvjesnoga) zarobljenika."

Rekao je Sufjan: "El-'ani" je (isto što i) "el-esiru" (zarobljenik).

PRIČAO NAM JE Jusuf, sin 'Isa-a, pričao nam je Muhamed, sin Fudajla, od svoga oca, od Ebu Hazima, od Ebu Hurejreta rekao je:

Nije se zasitio (nasitio, nadovoljio, najeo) rod (tj. porodica) Muhameda, pomilovao ga Allah i spasio, od (neke) hrane tri dana, čak se je zgrabio (uzeo, tj. čak je umro Muhamed a.s. u takvom stanju skromnosti). A od Ebu Hazima, od Ebu Hurejreta:

Pogodio je mene (jedan) žestoki trud (tj. velika poteškoća od gladi). Pa sam susreo (sreo) Umera, sina Hataba, pa sam tražio čitati njemu (tj. tražio sam od njega da mi pročita jedan) ajet iz knjige Allaha (Allahove knjige - Kur'ana). Pa je unišao (u) svoju kuću i otvorio je nju meni. Pa sam išao nedaleko, pa sam pao za (tj. na) svoje lice od (izvjesnoga) truda (teškoće) i (izvjesne) gladi, pa kada li poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, stajač (tj. stoji) nad mojom glavom! Pa je rekao:

"O Ebu Hurejrete!" Pa sam rekao: "Dvoodazov tebi, o poslaniče Allaha, i dvije sreće tebi!" Pa je uzeo za moju ruku, pa je podigao mene. I poznao (prepoznao) je (slučaj) koji je sa mnom, pa je odveo mene ka

svom stanu, pa je zapovjedio za mene (da se pogostim) sa (jednom velikom) čašom od mlijeka (čašom mlijeka). Pa sam pio od njega (od toga mlijeka). Zatim je rekao:

"Vrati (se, tj. Ponovi), pa pij, o Ebu Hurejrete." Pa sam (se) vratio, pa sam pio. Zatim je rekao: "Vrati (se)." Pa sam (se) vratio, pa sam pio dok se je ujednačio (izravnao) moj stomak pa je postao kao (izvjesna) strjelica.

(Kad je čovjek gladan, stomak je uleknut, udubljen, jer je prazan. Veli se da riječi u navedenom tekstu "Pa je unišao (Umer u) svoju kuću i otvorio je nju meni.", znače: i otvorio je nju - tj. njega: ajet. A to će reći: i započeo je ajet meni, tj. rekao mi je o ajetu za koji sam ga pitao, kako je početak toga ajeta. Ne znači, dakle, da mu je kuću otvorio da u nju i on uniđe, uđe.)

Rekao je (dalje Ebu Hurejrete): Pa sam susreo (sreo) Umera (opet), i spomenuo sam njemu (ovaj slučaj) koji je bio od moje stvari, i rekao sam njemu: "Učinio (uzeo) je upravljačem Allah toga (posla oko nahranjivanja mene - uzeo onoga) ko je bio preči za njega (za taj posao) od tebe, o Umere! Tako mi Allaha zaista već sam tražio čitati (od) tebe (onaj izvjesni) ajet, a zaista ja sam bolji čitač za njega od tebe (tj. a ja sam bolje čitao i znao taj ajet od tebe)."

(Dakle, pitao ga je o ajetu s nadom da će ga uvesti u kuću i počastiti ga jelom pošto mu pročita ajet, ali Umer r.a. nije procijenio njegovu namjeru, pa mu nije ispunio nadu.)

Rekao je Umer: "Tako mi Allaha zaista da budem (bio) uveo tebe (tj. da sam bio uveo tebe), draže (bi bilo) k meni (to) od (toga) da bude meni (pripalo) kao crvene (vrste od izvjesne) marve (tj. volio bih nego da sam dobio izvjesnu crvenu marvu - krupnu stoku: goveda, deve, konji, a crvena se smatra posebno vrijedna)."

GLAVA

(izvjesnoga) imenovanja nad (izvjesnom) hranom i (izvjesnoga) jedenja sa (svojom) desnicom (svojom desnom rukom).

(Pod izrazom "izvjesno imenovanje" misli se na spominjanje Allahovoga imena pred uzimanje i pri uzimanju prvoga zalogaja hrane prilikom jedenja. To se obično čini izgovaranjem rečenice: Bismillahi - Sa imenom Allaha, ili: U ime Allaha! Može se i duljim načinom ta rečenica izgovoriti: Bismillahir-rahmanir-rahimi: Sa imenom (U ime) Allaha Milosrdnoga Milostivoga!)

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, izvijestio nas je Sufjan, rekao je Velid, sin Kesira: izvijestio me je da je on čuo Vehba, sina Kejsana, da je on čuo Umera, sina Ebu Selemeta, (da) govori:

Bio sam dječak u skrbništvu poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i bila je moja ruka (običaja da) luduje u zdjeli (njegovoj, tj. da hoda tamo-amo po zdjeli), pa je rekao meni poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"O dječače! Imenuj (tj. Izgovori ime) Allaha, i jedi sa tvojom (svojom) desnicom, i jedi od (onoga kraja suda, zdjele) što slijedi tebe (tj. što je blizu tebe, što je pred tobom - a to će reći: jedi ispred sebe)." Pa nije prestao (da bude) to moj način hranjenja (jedenja, tj. neprestano je bio to moj način jedenja) poslije.

GLAVA

(izvjesnoga) jedenja od (onoga) što slijedi njega (jedenja ispred sebe).

A rekao je Enes: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Spomenite ima Allaha! I neka jede svaki čovjek od (onoga) što slijedi njega.

PRIČAO NAM JE Abdulaziz, sin Abdullaha, rekao je: pričao mi je Muhamed, sin Dža'fera, od Muhameda, sina Amra sina Halhaleta, Dilije, od Vehba, sina Kejsana, Ebu Nuajma, od Umera, sina Ebu Selemeta - a on je sin Umu Seleme, žene Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio - rekao je:

Jeo sam (jedan) dan (jednoga dana, u jednom danu) sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (neku) hranu, pa sam počeo (da) jedem u stranama (tj. po krajevima, po svim stranama njegove) zdjele (tj. svuda po zdjeli). Pa je rekao meni poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Jedi od (onoga) što slijedi tebe (jedi ispred sebe)."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Vehba, sina Kejsana, Ebu Nuajma rekao je:

Došlo se poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, sa (nekom) hranom (tj. donijela mu se je nekakva hrana), a sa njim je njegov pastorak Umer, sin Ebu Selemeta, pa je rekao:

"Imenuj (tj. Spomeni ime) Allaha, i jedi od (onoga) što slijedi tebe (jedi ispred sebe)."

GLAVA

(onoga) ko je slijedio (tj. grabio, dohvatao, jeo) okolo (svega izvjesnoga) čanka sa svojim drugom kada nije poznavao (prepoznao) od njega (nikakve) odvratnosti (neprijatnosti).

PRIČAO NAM JE Kutejbete od Malika, od Ishaka, sina Abdullaha sina Ebu Talhata, da je on čuo Enesa, sina Malika, (da) govori:

Zaista (neki) krojač pozvao je poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zbog (neke) hrane (tj. na neku hranu što) je napravio nju. Rekao je Enes: Pa sam otišao sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa sam vidio njega (da) slijedi (tj. hvata izvjesnu) tikvu okolo (oko izvjesnoga) čanka (tj. po unutrašnjim krajevima izvjesnoga čanka, po cijelome čanku). Rekao je: Pa nisam prestao (da) volim (tikvu, tj. Pa neprestano volim tu izvjesnu) tikvu od tada. Rekao je Umer, sin Ebu Selemeta: Rekao je meni Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Jedi sa tvojom (svojom) desnicom (desnom rukom)."

GLAVA

(izvjesnoga) služenja desnom rukom u (svome) jedenju i (drugom još nekom poslu) osim njega (osim jedenja).

(Dakle, o vršenju nekih poslova desnom rukom kao što je jelo, jedenje i neki drugi poslovi osim njega, mimo jela.)
PRIČAO NAM JE Abdan, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Šubete od Eš'asa, od njegovoga oca, od Mesruka, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) voli (izvjesno) služenje (da se služi sa) desnom rukom (i počinjanje sa desne strane i desnoga kraja) što je mogao (više) u svome čišćenju, i svome obuvanju i svome češljanju (tj. počešljavanju, uređivanju kose na glavi).

A bio je rekao (Eš'as dok je stanovao) u Vasitu prije ovoga (kazivanja još u pričanju i ovo): u svojoj stvari, svakoj (od) nje (svakoj njoj je volio da se počne od desne strane gdje nije bilo naređeno da se lijeva ruka i strana upotrebi naročito).

GLAVA

(onoga) ko je jeo (dotle) dok se je zasitio.

PRIČAO NAM JE Ismail: pričao mi je Malik od Ishaka, sina Abdullaha sina Ebu Talhata, da je on čuo Enesa, sina Malika, (da) govori: Rekao je Ebu Talhate (ka) Umu Sulejmi:

"Zaista već sam čuo glas poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da je taj glas vrlo) slab, poznajem u njemu (njegovu izvjesnu) glad. Pa da li je kod tebe od (neke) stvari (išta od hrane, tj. Imaš li išta od hrane)?" Pa je izvadila (neke) kolutove (tj. pogače) od ječma. Zatim je izvadila (neki) svoj zavijač, pa je zamotala (taj) hljeb sa nekim (dijelom) njega (zavijača), zatim je tisnula (stavila) njega pod moju odjeću, i ogrnula je mene sa nekim (dijelom) njega (tj. toga istoga zavijača), zatim je poslala mene k poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio.

("Ridaun" je ogrtač, pa "redda jureddi" ogrnuti nekoga.)

Rekao je: Pa sam otišao s njim (tj. odnio sam njega - taj hljeb). Pa sam našao poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u Bogomolji i sa njim su (izvjesni) ljudi. Pa sam stajao nad njima. (Ili: Pa sam stao uz njih, kod njih.). Pa je rekao meni poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Je li poslao tebe Ebu Talhate?" Pa sam rekao: "Da." Rekao je: "Sa hranom?" Rekao je: Pa sam rekao: "Da." Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, za (one, tj. onima) koji su sa njim: "Ustanite." Pa je otišao (Krenuo je - Krenuli su). I otišao (krenuo, pošao) sam pred njima, dao sam došao (dok nisam stigao) Ebu Talhatu. Pa je rekao Ebu Talhate Umu Sulejmi: "Već je došao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, sa (izvjesnim) ljudima, a nije kod nas od (izvjesne) hrane (onoliko) što (bismo mogli da) nahranimo njih (dakle: za sve nema dovoljno hrane)." Pa je rekla: "Allah i Njegov poslanik su znaniji." Rekao je: Pa je otišao Ebu Talhate (idući dotle) dok je susreo poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa se okrenuo (tj. krenuo je) Ebu Talhate i poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (prema kući Ebu Talhatovoj) dok su unišli (u kuću). Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ovamo (ti), o Umu Sulejmo, (ono) što je kod tebe!" Pa je došla sa tim hljebom (tj. donijela je taj hljeb što ga je bila po meni poslala). Pa je zapovjedio za njega (za taj hljeb) pa se iskomadao (izmrvio). I cijedila (iscijedila) je na njega Umu Sulejma (jednu malu) svoju mješinu (za maslo), pa je začinila njega (taj hljeb, tj. pomastila ga je). Zatim je rekao u njega (tj. nad njim - nad tim hljebom) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (ono) što je htio Allah (da) rekne, zatim je rekao:

"Dozvoli za desetoricu (da uniđu da jedu)." (To jest: "Neka uniđu, uđu desetorica!") Pa je dozvolio njima. Pa su jeli (dotle) dok su se nasitili (najeli), zatim su izašli. Zatim je rekao: "Dozvoli za desetoricu (drugu)!" Pa je dozvolio njima. Pa su jeli dok su se nasitili (dok su se najeli), zatim su izašli. Zatim je rekao: "Dozvoli za desetoricu!" Pa je dozvolio njima (dozvolio im je da uđu). Pa su jeli dok su se nasitili,

zatim su izašli. Zatim je dozvolio za desetoricu. Pa je jeo (taj) narod, svi oni, i nasitili su se (najeli su se), a (taj) narod je (brojao) osamdeset ljudi (dakle: bilo je osamdeset ljudi).

PRIČAO NAM JE Musa, pričao nam je Mu'temir od svoga oca (koji) je rekao: A pričao je Ebu Usman takođe (još i ovo) od Abdurahmana, sina Ebu Bekra, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Bili smo sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, (nas) stotinu i trideset. Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Da li je (i) sa jednim od vas (ikakva) hrana (Ima li iko od vas ikakve hrane)?" Pa kada li je sa (jednim) čovjekom (jedan) sa' od hrane ili slično njemu! Pa se zamijeslio (tj. napravilo se je tjesto). Zatim je došao (jedan) čovjek idolopoklonik, razbarušen (tj. neuređene kose na glavi), dugačak sa (nekim) bravima, tjera (goni) njih (brave, ovce). Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Da li je prodaja, ili je darovanje - ili je rekao: poklon (dakle: Da li su ovce za prodaju ili su kao poklon)?" Rekao je: "Ne, nego prodaja." Rekao je: Pa je sebi kupio od njega (jednu) ovcu, pa se je napravila (za jelo). Pa je zapovjedio vjerovijesnik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, za crninu (od njezinoga) stomaka (tj. za jetru - crnu džigeru od te ovce da) se ispeče. I zakletva Allaha nema (tj. nije bilo ni jednoga čovjeka) od (tih) stotinu i trideset (da je prošao drukčije) osim (tako da) je već odsjekao njemu (jedno) odsijecanje (tj. jedan komadić) od crnine njezinoga stomaka: ako je bio prisutan, dao je nju njemu, a ako je bio odsutan, sakrio je nju njemu (tj. ostavio je nju njemu-džigeru, dio, komadić džigere). Zatim je učinio u njoj (tj. od nje - od ovce je napravio hranu koju je stavio u) dva čanka (dvije drvene zdjele), pa smo svi jeli, i nasitili (najeli) smo se, i preteklo je (hrane) u (tim) dvama čancima, pa sam natovario njega (taj ostatak) na (izvjesnu) devu. Ili kao što je rekao.

PRIČAO NAM JE Muslim pričao nam je Vuhejb, pričao nam je Mansur od svoje majke, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje:

Preminuo je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, kada smo se nasitili od (izvjesnoga) dvoga crnoga: datula i vode.

GLAVA:

"Nije na (izvjesnoga) slijepoga teškoća (tj. nije mu nikakav grijeh), a niti na (izvjesnoga) hromoga teškoća, a niti na (izvjesnoga) bolesnoga teškoća.....", (vidjeti taj) ajet (čitajući ga idući redom) ka Njegovom govoru: ".... možda vi (da biste) razumjeli.".

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan, rekao je Jahja, sin Seida: čuo sam Bušejra, sina Jesara, (da) govori: pričao nam je Suvejd, sin Nu'mana, rekao je:

Izašli smo sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, ka Hajberu. Pa pošto smo bili u Sahba-u (u Sahbi) - rekao je Jahja: a ona (ta naseobina) je od Hajbera na noćno putovanje (tj. udaljena je jedno noćno putovanje hoda, a to će reći jedan dan hoda od Hajbera) - pozvao (zatražio) je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, za hranu, pa nije se došlo njemu osim sa prekrupom (tj. nije se donijelo njemu ništa drugo osim prekrupa, ugruhani ječam, bungur, bulgur). Pa smo žvakali njega (to jelo, tu prekrupu), pa smo jeli od njega (pa smo ga jeli). Zatim je pozvao za (zatražio je) vodu, pa je promućkao (vodu u ustima, tj. izaprao je usta), i promućkali smo (i mi), pa je klanjao sa nama (tu) sutonsku molitvu, a nije se očistio (ponovno za molitvu zbog toga što je bio jeo pred molitvu - dakle: nije uzeo ponovo abdest za namaz poslije jela, nego je samo izaprao usta od jela).

Rekao je Sufjan: Čuo sam njega (taj hadis) od njega (od Jahja-a) vraćanjem i počinjanjem (tj. prvi puta i zadnji puta - prvi puta i ponovno, opetovano, ponovljeno, dvaput).

GLAVA

(izvjesnoga) hljeba umekšanoga (tj. hljeba od sitnoga bijeloga brašna kao kreda bijeloga) i (GLAVA izvjesnoga) jedenja na (izvjesnom jedaćem) stolu i (izvjesnoj putničkoj jedaćoj) koži (ili platnu - a to će reći: na sofri).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Sinana, pričao nam je Hemmam od Katadeta rekao je:

Bili smo kod Enesa, a kod njega je (jedan) pekar njegov, pa je rekao (Enes):

"Nije jeo Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (nikakvoga) hljeba umekšanoga (tj. bijeloga, od finoga brašna), a niti ovce pečene (ili: obarene u vreloj vodi kada se zakolje da sa kože spane, spadne vuna, pa ona sa kožom pečene), čak je sreo Allaha (tj. čak je umro, a nije toga dvoga jeo, nije to dvoje jeo)."

(Neka pouzdana pričanja kažu da je jeo pečenoga mesa od ovce, ali pečene na obični način, a ne pečene sa kožom zajedno.)

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Muaz, sin Hišama, rekao je: pričao mi je moj otac od Junusa, rekao je Alija: on (tj. ovaj Junus) je (Junus zvani) Iskaf, od Katadeta, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Nisam znao (tj. Ne znam) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) je jeo na (malom) čanku ikada (a misli se na čanak, tanjirić za salatu - pa to onda znači: Ne znam ga da je jeo ikada na salati, sa salatom, uz salatu), a niti se je hljeb pravio njemu umekšan ikada, a niti je jeo na (jedaćem) stolu ikada (tj. na sofri, ili siniji, a kamoli na stolu jedaćem - za stolom). Reklo se je Katadetu:

"Pa na čemu su bili (običaja da) jedu (objeduju)?" Rekao je: "Na (izvjesnim jedaćim) kožama (tj. platnima)."

("Sufretun" - "suferun" je prvobitno značilo hranu koju putnik nosi sa sobom na putovanje. A ta se je hrana nosila u okrugloj koži koja je na krajevima imala željezne halke, karike, kolutove, pa bi se pomoću tih karika vješala na devu pošto bi se ta koža skupila sadržeći u sebi jelo. Poslije se i ta koža nazvala "sufretun-suferun". Pošto se ta koža sa hranom stavljala na tle, tlo i sa nje se hrana uzimala i jela, to se je uobičajilo da se i svako platno koje se stavi na tle, pa se na njega stavi

hrana i sa njega se jede, naziva sa "sufre", ili u nas "sofra, sofra-bez". Od toga se razvio u nas, kod nas naziv sofra za okruglu drvenu ili metalnu plohu, odignutu na kraćim nogama, ili na niskom postolju, dok Arapi to nazivaju svojim izrazom "hivanun, ili huvanun". Izraz "sufretun - suferu" u hadisu znači kožu za jelo - pa bilo da se jede sa te kože neko jelo, ili bilo da se nosi hrana u toj koži.)

PRIČAO NAM JE Ibnu Ebu Merjem, izvijestio nas je Muhamed, sin Džafera, izvijestio me je Humejd da je on čuo Enesa (da) govori:

Stao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (da bračne odnose) gradi sa Safijjom, pa sam pozivao (prisutne) muslimane ka njegovoj svadbenoj gozbi (piru, piraniji). Zapovjedio je za (izvjesne) kože, pa su se prostrijele (prostrle), pa su se bacile (tj. stavile) na njih (izvjesne) datule, i sir i maslo. A rekao je Amr od Enesa:

Sagradio je (bračne odnose) sa njom Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, zatim je napravio (jedno jelo zvano) hajs u (jednoj) koži (tj. na jednoj koži, a hajs je smjesa, mješavina od datula, sira i masla).

PRIČAO NAM JE Muhamed, izvijestio nas je Ebu Muavijete, pričao nam je Hišam od svoga oca i od Vehba, sina Kejsana, rekao je:

Bili su stanovnici Sirije (običaja da) predbacuju (prebacuju, ismijavaju, doslovno: da iznose kao sramotu) Ibnu Zubejru (i) govore (mu, tj. govoreći oni):

"O sine posjednice (izvjesnih) dvaju pasova!" Pa je rekla njemu Esma: "O moj sinčiću (sinak, sinko)! Zaista oni prebacuju tebi za (izvjesna) dva pasa (pojasa). Da li znaš (ti) šta su bila (ta) dva pasa? Bio je (to) samo moj pas (pojas jedan što) sam rascijepila (raspolovila) njega (na) dvije polovine, pa sam zavezala (svezala) mješinu poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, sa jednim (jednom polovinom od) njih dva (dvije), i učinila sam u njegovu (tj. na njegovu jedaću) kožu drugi (dio pojasa, tj. drugu polovinu). Rekao je: Pa bili su stanovnici Sirije kada su predbacivali njemu (rugali mu se) za (ta) dva pasa (bili su, tj. bili bi oni dobili odgovor tako što on - Ibnu Zubejr njima) govori:

"E (E baš), tako mi Allaha, to je mana (tj. to je poruga takva da) je uzdizačica od tebe njezina sramota (tj. to je takva mana, poruga čija se sramota pojavljuje od tebe - a to će reći: podiže se od tebe daleko ta sramota, ona se ne može da objesi na tebe, ne može da prikači za tebe, jer ti je to, u stvari, vrlina, a ne mana i sramota)."

PRIČAO NAM JE Ebu Nu'man, pričao nam je Ebu Avanete od Ebu Bišra, od Seida, sina Džubejra, od Ibnu Abasa da je Umu Hufejda, kći Harisa, sina Hazna, (a to je) tetka Ibnu Abasa (po majci - da je ona) poklonila ka Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (nekakvo) maslo, i sir i (neke pustinjske jestive) gušterove (slične zelenbaćima). Pa je pozvao za njih, pa su se jele (te životinje) na njegovoj trpezi (sofri), a ostavio je njih Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (tj. nije ih on jeo sobom) kao (izvjesni) koji se gadi zbog njih (tj. mrzeći ih kao prljave životinje jestive). A da su bile (te životinje) zabranjene (za jelo), ne bi se jele (one) na trpezi (na sofri) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, a niti bi zapovjedio (on) za njihovo jedenje.

GLAVA

(izvjesnoga) ugruhanoga ječma (krupno premljevenoga ječma, tj. prekrupe, bungura, bulgura, ječmenoga geršla).

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Hammad od Jahja-a, od Bušejra, sina Jesara, od Suvejda, sina Nu'mana, da je on izvijestio njega da su oni bili sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, u Sahbi (u naseobini Sahba-u) - a ona je na jedno večernje putovanje (tj. na dan hoda udaljena) od Hajbera - pa je prispjela (izvjesna) molitva. Pa je pozvao za (kakvu god) hranu. Pa nije našao nju (tj. za nju - za hranu ništa drugo) osim ugruhani ječam. Pa je žvakao (nešto) od njega. Pa smo žvakali (i mi) sa njim. Zatim je pozvao za (zatražio je) vodu, pa je promućkao (usta vodom, tj. izaprao je usta), zatim je klanjao, i klanjali smo (i mi), a nije se očistio (ponovno radi

molitve, tj. nije ponovno uzimao abdesta zbog toga što je žvakao tu hranu).

GLAVA

(onoga) što je bio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (takvoga običaja da on) neće jesti do (da) se imenuje (da se rekne, dok se ne rekne ime onoga što se je stavilo da jede - da se rekne) njemu, pa (da on) zna šta je ono (šta je to).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Mukatila, Ebul-Hasen, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Junus od Zuhrije rekao je: izvijestio me je Ebu Umamete, sin Sehla sina Hunejfa, Ensarija da je Ibnu Abas izvijestio njega da je Halid, sin Velida, koji je (taj što) se govori njemu "mač (sablja) Allaha", izvijestio njega da je on unišao sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, Mejmuneti (Mejmuni), a ona je (po majci) njegova tetka i tetka Ibnu Abasa (i tetka Ibnu Abasova), pa je našao kod nje (jednoga jestivoga) guštera pečenoga, došla je s njim (tj. donijela je njega) njezina sestra Hufejdeta (Hufejda), kći Harisa, iz Nedžda. Pa je ponudila (ona onoga) guštera poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. A bio je (takav da) malo kada (da on) ponudi (tj. pruži naprijed) svoju ruku za (neku) hranu do (da) se priča njemu (dok se ne kaže njemu) za nju, i imenuje se (kaže se po imenu ta hrana) njemu. Pa je dao padati (tj. spustio je) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, svoju ruku ka (onome) gušteru. Pa je rekla (jedna) žena od (tih) prisutnih žena (tim ostalim ženama):

"Izvijestite poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (o onome) šta ste ponudile njemu. Ono (tj. To) je (izvjesni) gušter, o poslaniče Allaha!" Pa je podigao (tj. povukao) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, svoju ruku od (onoga) guštera. Pa je rekao Halid, sin Velida: "Da li je zabranjen (jesti taj) gušter (Da li je zabranjeno jesti toga guštera), o poslaniče Allaha?" Rekao je:

"Ne, a ali (nego) nije bio u zemlji (na tlu) moga naroda (upotrebljavan kao hrana), pa nalazim sebe (da) mrzim njega (tj. da mi se on gadi i da mi ne prija)." Rekao je Halid: Pa sam odsjekao sebi

njega (tj. toga guštera), pa sam ga jeo, a poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, gleda k meni (promatra me).

GLAVA:

Hrana (izvjesnoga čovjeka) jednoga biva dosta (dovoljna je, tj. dostatna je izvjesnoj) dvojici.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik. A pričao nam je Ismail: pričao mi je Malik od Ebu Zinada, od Aaredža, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je on rekao: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Hrana (izvjesne) dvojice je bivajuća dostatnom (dovoljna je) trojici, a hrana (izvjesne) trojice je bivajuća dostatnom (izvjesnoj) četvorici."

GLAVA:

Vjernik (izvjesni) jede u jedna crijeva (ili: u jedno crijevo).

O njemu (tj. O tome, U vezi toga pričao) je Ebu Hurejrete od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Beššara, pričao nam je Abdussamed, pričao nam je Šubete od Vakida, sina Muhameda, od Nafi-a rekao je:

Bio je Ibnu Umer (običaja da) neće jesti (drukčije) do (da) se dovede (dok se ne dovede njemu neki) siromah (da on) jede sa njim. Pa sam uveo (jednom prilikom jednoga) čovjeka (da) jede sa njim, pa je jeo mnogo. Pa je rekao:

"O Nafi'e! Ne uvodi ovoga (više) meni! Čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Vjernik (izvjesni, ili svaki) jede u jedna crijeva, a bezvjernik (izvjesni, ili svaki) jede u sedam crijeva."

GLAVA:

Vjernik jede u jedna crijeva.

O njemu je (pričao) Ebu Hurejrete od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Selama, izvijestio nas je Abdete od Ubejdulaha, od Nafi-a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista (izvjesni, ili svaki) vjernik jede u jedna crijeva, a zaista (izvjesni, ili svaki) bezvjernik, ili dvoličnjak (licemjerac) - pa neću znati (tj. pa ne znam) kojega (od) njih dvojice je rekao Ubejdullah - jede u sedam crijeva."

A rekao je Ibnu Bukejr: Pričao nam je Malik od Nafi-a, od Ibnu Umera, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, za slično njemu (slično tome).

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan od Amra rekao je:

Bio je Ebu Nehik (jedan) čovjek izjelica (tj. onaj koji vrlo mnogo jede, pojede), pa je rekao njemu Ibnu Umer:

"Zaista je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Zaista (izvjesni, ili: Zaista svaki) bezvjernik jede u sedam crijeva (tj. u sedam stomaka, stomakova - a to će reći: jede sedam puta više nego obično što se jede)." Pa je rekao: "Pa ja vjerujem u Allaha i Njegovoga poslanika."

PRIČAO NAM JE Ismail: pričao mi je Malik od Ebu Zinada, od Aaredža, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Jede (izvjesni) musliman u jedna crijeva, a (izvjesni) bezvjernik jede u sedam crijeva."

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Šubete od Adijja, sina Sabita, od Ebu Hazima, od Ebu Hurejreta da je (jedan) čovjek bio (običaja da) jede jedenjem mnogim (tj. jedaše mnogo, jeo je mnogo, puno), pa je primio Islam, pa je (onda) bio (običaja da) jede jedenjem malim (tj. pa onda jedaše malo, pa je jeo malo). Pa se to spomenulo Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Zaista (izvjesni) vjernik jede u jedna crijeva, a (izvjesni) bezvjernik jede u sedam crijeva."

(Svi hadisi ovoga sadržaja se po nekima tumače kao hadisi koji se odnose samo na tu jednu ličnost inače: Dok je taj izvjesni iks ipsilon bio bezvjernik, jeo je vrlo mnogo, a kada je postao vjernik, jede, jeo je mnogo manje.)

GLAVA

(izvjesnoga) jedenja oslanjajući se (tj. bivši naslonjen).

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Mis'ar od Alije, sina Akmara (Akmarovoga): čuo sam Ebu Džuhajfeta (da) govori: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista ja neću jesti (tj. ja ne jedem) oslanjajući se."

PRIČAO MI JE Usman, sin Ebu Šejbeta, izvijestio nas je Džerir od Mansura, od Alije, sina Akmara, od Ebu Džuhajfeta rekao je:

Bio sam kod Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao (jednome) čovjeku (koji se nalazio) kod njega:

"Neću jesti (tj. Ne jedem), a ja sam oslonjen (naslonjen)."

GLAVA

(izvjesnoga) pečenja i govora Allaha, uzvišen je: "..... pa je donio (jedno) tele pečeno.", to jest: ispečeno.

("..... hanizin....", je što i: "mešvijjin" - a "mešvijjin" znači: pečen, ispečen, pečenoga, pečenim.)

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Hišam, sin Jusufa, izvijestio nas je Mamer od Zuhrije, od Ebu Umameta, sina Sehla, od Ibnu Abasa, od Halida, sina Velida, rekao je:

Donio se Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (jedan jestivi) gušter pečen, pa je dao pasti (tj. pružiti ruku) k njemu zato (da) jede. Pa se reklo njemu:

"Zaista ono je (tj. to je) gušter." Pa je uhvatio (tj. sustegnuo, povukao je natrag) svoju ruku. Pa je rekao Halid: "Je li (tj. Da li) je zabranjen on?" Rekao je: "Ne, ali on neće biti (tj. ne biva, ne nalazi se) u zemlji moga naroda, pa nalazim mene (tj. sebe da) mrzim njega (tj. da mi se gadi, da ga ne podnosim - dakle: gadi mi se i ne podnosim ga)." Pa je jeo Halid (tog guštera), a poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, gleda.

Rekao je Malik od Ibnu Šihaba: ".... sa gušterom pečenim (tj. gušter pečeni)."

(Radi se o tom da je jedan pripovjedač rekao u pripovjedanju ovoga hadisa "bi dabbin mešvijjin", a drugi "bi dabbin mahnuzin", a oba izraza znače isto: gušter pečeni.)

GLAVA

(izvjesnoga jela koje se zove) el-hazire (tj. GLAVA el-hazireta).

Rekao je Nadr: "El-haziretu" je (jelo) od (izvjesnoga) prosijanoga brašna (zamiješanoga sa vodom), a "el-hariretu" je (jelo) od (izvjesnoga) mlijeka.

("El-haziretu" je neka vrsta supe sa mesom, ili bez mesa, u koju je ubačeno malo masnoće i prosijanoga brašna. A "el-hariretu" je od neprosijanoga brašna i mlijeka, a neki vele samo od neprosijanoga brašna.)

PRIČAO MI JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba rekao je: izvijestio me je Mahmud, sin Rebi-a, Ensarija da je 'Itban, sin Malika - a bio je (on jedan) od drugova Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, od (onih) ko je prisustvovao Bedru od Pomagača - da je on ('Itban) došao poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"O poslaniče Allaha! Zaista ja sam našao ružnim (tj. oslabljenim) svoj vid, a ja klanjam svome narodu (kao imam - predvodnik u molitvi), pa kada bude (izvjesne) kiše, nabuja (ta) dolina (tj. taj potok) koji je između mene i između njih, (pa) nisam mogao (tj. pa ne mogu) da dođem njihovoj bogomolji, pa (da) klanjam njima. Pa sam želio, o poslaniče Allaha, da ti dođeš, pa (da) klanjaš u mojoj kući, pa (da) uzmem sebi nju klanjalištem (tj. kao mjesto za klanjanje)." Pa je rekao: "Učiniću (to) ako je htio (tj. ako htjedne) Allah." (dakle: Doći ću i klanjaću ako Bog da.)

Rekao je 'Itban (o tom dalje): Pa je došao jutrom meni poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i Ebu Bekr kada se podigao (taj) dan (tj. kada se dobro razdanilo). Pa je tražio dozvolu Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (da on uniđe, da uđe u kuću) pa sam dozvolio njemu (ili: pa sam mu dozvolio). Pa nije sjeo dok je unišao (u moju) kuću, zatim je (tj. nego je) rekao meni:

"Gdje voliš da klanjam (na kojem prostoru i mjestu) od tvoje kuće?" Pa sam dao znak (tj. pokazao) ka (jednoj) strani od (te) kuće. Pa je stao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa je veličao (izgovorio je tekbir, tj. pa je rekao "Allahu ekber!"). Pa smo se uredali (poredali, u redove smo stali). Pa je klanjao dva naklona (dva rekata), zatim je pozdravio (izvršio je pozdrav na kraju klanjanja, predao je selam). I zadržali smo njega na haziru (što) smo napravili njega (tj. na supi, čorbi što smo je napravili, spravili). Pa su se povratili (tj. Pa su

došli neki) ljudi od stanovnika (stanara toga) doma brojni, pa su se sakupili (okupili). Pa je rekao (jedan) govornik (jedan prisutni) od njih:

"Gdje je Malik, sin Duhšuna?" Pa je rekao neki (od) njih: "To je (jedan) licemjerac (dvoličnjak koji) ne voli Allaha i Njegovoga poslanika." Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ne govori (tako). Zar nećeš vidjeti (tj. Zar ne vidiš, Zar ne smatraš ti) njega (da) je (on) rekao: "Nema božanstva osim Allah!, hoće (tj. htijući on) s tim lice Allaha?" Rekao je: "Allah i Njegov poslanik su znaniji." Rekao je: Rekli smo: "Pa zaista mi vidimo njegovo lice i njegovu odanost ka (izvjesnim) licemjercima." Pa je rekao:

"Pa zaista Allah je zabranio na Vatru (da se stavlja onaj) ko je rekao (ko je govorio): "Nema božanstva osim Allah!", (i) traži sebi (tj. tražeći sebi on) s time lice Allaha (tj. tražeći Allahovo zadovoljstvo da zadobije sebi)."

Rekao je Ibnu Šihab: Zatim sam pitao Husajna, sina Muhameda, Ensariju - jednoga (od) Salimovića, a bio je (on) od njihovih uglednika (gospodara, vođa) - (pitao sam ga) o hadisu Mahmuda (Mahmudovom), pa je potvrdio njega (tj. pa je izjavio da ga smatra kao istinita, za istinita, za istinit hadis).

GLAVA

(izvjesnoga) sira.

(A veli se da riječ "el-ekitu" znači ovčiji sir, a neki vele da je to kajmak, puter, maslac od izmetenoga, izmućenoga mlijeka.)

A rekao je Humejd: Čuo sam Enesa (da kaže): Gradio (Sagradio) je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (bračni odnos) sa Safijjom, pa je bacio (pripremio, tj. dao za svadbenu gozbu izvjesne) datule, i sir i maslo. A rekao je Amr, sin Ebu Amra, od Enesa: Napravio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (jedno jelo zvano) hajs (jelo od izmiješanih datula, sira i masla - dakle, neka vrsta popare).

PRIČAO NAM JE Muslim, sin Ibrahima, pričao nam je Šubete od Ebu Bišra, od Seida, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Poklonila je moja tetka (po majci) ka Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (neke jestive) gušterove (guštere), i (neki) sir i mlijeko. Pa se stavio (taj) gušter na njegovu trpezu (sofru). Pa da je bio zabranjen, ne bi se stavio. I pio je (toga) mlijeka (ili: I pio je to mlijeko) i jeo je (taj) sir.

GLAVA

(izvjesne) repe (ripe, korabe) i (izvjesnoga) ječma.

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Jakub, sin Abdurahmana, od Ebu Hazima, od Sehla, sina Sa'da, rekao je:

Zaista smo bili (običaja da) zaista se veselimo sa petkom (tj. zbog petka, petkom, petku). Bila je (običaja) za nas (zbog nas jedna) starica (da) uzme korijenje (izvjesne) repe, pa (da) stavi njega u (jedan) lonac svoj, pa (da još) stavi u njega (nekoliko) zrna ječma (doslovno: od ječma). Kada smo (tj. Kada bismo mi) klanjali, posjetili smo (posjetili bismo) nju, pa je (pa bi ona) približila njega k nama (tj. ponudila bi nam to jelo). I veseljasmo se sa petkom (tj. Bili smo običaja da se veselimo petku) zbog toga. A ne ručavasmo, a niti odmarasmo (po danu) osim poslije džum'e (tj. poslije klanjanja posebne skupne, zajedničke molitve petkom). Tako mi Allaha nema u njemu (u tom jelu nikakva) loja, a niti masnoće.

GLAVA

(izvjesnoga) hvatanja ustima (hrane, a posebno mesa kidajući ga) i vađenja sebi (iz lonca iz čorbe izvjesnoga) mesa.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Abdulvehhaba, pričao nam je Hammad, pričao nam je Ejub od Muhameda, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Glodao (tj. Pojeo je do kosti) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (jednu) plećku (ovce), zatim je ustao, pa je klanjao, a nije se (ponovno) očistio (nije ponovno uzimao abdest). A od Ejuba i Asima, od Ikrimeta, od Ibnu Abasa rekao je:

Izvadio je sebi Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (jednu) kost iz (nekoga) lonca, pa je jeo, zatim je klanjao, a nije se očistio (ponovno za molitvu - nije ponovo abdestio, nije uzeo abdest za namaz).

GLAVA

glodanja (glođanja izvjesne kosti) mišice (tj. kosti koja se nalazi između ramena i lakta, odnosno između ramena i koljena prve noge u životinja).

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Musena-a, rekao je: pričao mi je Usman, sin Umera, pričao nam je Fulejh, pričao nam je Ebu Hazima Medenija, pričao nam je Abdullah, sin Ebu Katadeta, od svoga oca rekao je:

Izašli smo sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, prema Meki.

A PRIČAO MI JE Abdulaziz, sin Abdullaha, pričao nam je Muhamed, sin Džafera, od Ebu Hazima, od Abdullaha, sina Ebu Katadeta, Selemije, od njegovoga oca da je on rekao:

Bio sam (jedan) dan sjedač (tj. sjedio sam) sa (nekim) ljudima od drugova Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, u (jednom) odsjedalištu u putu Meke, a poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, odsjedač je (tj. odsjeo je) pred nama. A (ti) ljudi su hodočasnički obučeni (odjeveni), a ja sam neodjeven (neobučen) hodočasnički.

(To jest: Oni su bili počeli da vrše hodočasničke obrede obukavši se već kao hodočasnici, a ja to nisam još bio učinio.)

Pa su oni vidjeli (ugledali jednoga) magarca divljega, a ja sam zaposlen, opravljam (popravljam, krpim, lijepim) svoju obuću, pa nisu

obavijestili mene za njega, a voljeli su da sam ja vidio (ugledao) njega. Pa sam se obazreo, pa sam ugledao (vidio) njega. Pa sam ustao ka (svome) konju pa sam osedlao njega, zatim sam pojašio (uzjašio). A zaboravio sam (svoj) bič (kandžiju) i (svoje) koplje, pa sam rekao njima:

"Dohvatite (Dodajte) mi (moj) bič i koplje." Pa su rekli: "Ne, tako mi Allaha, nećemo pomoći tebe na (tj. protiv) njega (magarca ni) sa (jednom) stvari (ni čim, ni sa čim)."

(Jer ko je obukao hodočasničko odijelo, ne smije loviti, pa ni pomagati lovcu, te zbog toga nisu ga oni htjeli ni obavijestiti za magarca, niti ga upozoriti na njega, nego ga je on sam ugledao.)

Pa sam se rasrdio, pa sam odjahao (sjašio), pa sam uzeo njih dvoje (bič i koplje), zatim sam uzjašio (uzjahao ponovno). Pa sam zažestio (tj. navalio, napao) na (onoga) magarca, pa sam ranio njega, zatim sam donio njega, a on je već umro (uginuo, krepao). Pa su pali u njega (tj. na njega da oni) jedu njega (počeli su da ga jedu pošto su ga bili skuhali). Zatim su zaista oni sumnjali (posumnjali) u njihovo (tj. u svoje) jedenje njega, a oni su hodočasnički obučeni (a bivši oni hodočasnici). Pa smo putovali naveče, a sakrio sam (ja izvjesnu) mišicu (tj. nogu, dio noge na kojoj je mišica, mišić, meso) sa sobom. Pa smo stigli poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa smo pitali njega o tome. Pa je rekao:

"Sa vama je (li) od njega (ikakva) stvar (išta)?" Pa sam dohvatio (tj. dodao) njemu (tu sakrivenu) mišicu. Pa je jeo nju dok je oglodao (oglođao) nju, a on je hodočasnički obučen.

Rekao je Muhamed, sin Džafera: A pričao mi je Zejd, sin Eslema, od 'Ata-a, sina Jesara, od Ebu Katadeta slično njemu (tj. slično prethodnome hadisu).

GLAVA

odsijecanja (izvjesnoga) mesa sa (izvjesnim) nožem.

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, rekao je: izvijestio me je Džafer, sin Amra sina Umejjeta, da je njegov otac Amr, sin Umejjeta, izvijestio njega da je on vidio Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) sebi odsijeca (a odsijecanje se obično vrši nožem) od plećke ovce u njegovoj (tj. u svojoj ruci). Pa se pozvao ka (izvjesnoj) molitvi, pa je bacio nju (tj. ostavio je plećku) i (izvjesni) nož koji (je taj što on) sebi odsijeca sa njim. Zatim je ustao, pa je klanjao, a nije se očistio (ponovno za molitvu).

(Dakle: nije uzimao novog abdesta poslije jela te plećke, već je klanjao sa ili pod starim abdestom kojeg je već imao.)

GLAVA:

Nije kudio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (ni jedne) hrane.

PRIČAO NAM JE Muhammed, sin Kesira, izvijestio nas je Sufjan od Aameša, od Ebu Hazima, od Ebu Hurejreta rekao je:

Nije kudio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (ni jedne) hrane nikada. Ako je želio nju, jeo je nju. A ako je mrzio nju (ako mu se ne bi svidjela), ostavio je (ostavio bi on) nju.

GLAVA

(izvjesnoga) puhanja u (izvjesni, samljeveni) ječam.

PRIČAO NAM JE Seid, sin Ebu Merjema, pričao nam je Ebu Gassan, rekao je: pričao mi je Ebu Hazim da je on pitao Sehla:

"Da li ste vidjeli (vi) u vremenu Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (izvjesni) čisti (tj. bijeli hljeb)?" Rekao je: "Ne." Pa sam rekao: "Bili ste (tj. Jeste li bili vi običaja da) prosijavate (samljeveni) ječam?" Rekao je: "Ne, a ali (tj. nego) bili smo (običaja da) pušemo

njega (tj. da ga opušemo, da u njegovo brašno pušemo kako bi odletjele košuljice, omotači, ljuske, ošlje koje je omotavalo ječmena zrna)."

GLAVA

(onoga) što je bio (običaja) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (on) i njegovi drugovi (da) jedu.

PRIČAO NAM JE Ebu Nu'man, pričao nam je Hammad, sin Zejda, od Abasa Džurejrije od Ebu Usmana Nehdije, od Ebu Hurejreta rekao je:

Razdjeljivao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (jedan) dan među svoje drugove (neke) datule, pa je dao svakom čovjeku (po) sedam datula (hurmi). Pa je dao meni (takođe) sedam datula. Jedna (od) njih je hašefa (slaba vrsta datule koja je kao strnjika, i ta se vrsta teško i jede, žvače, pa se ubraja kao najslabija vrsta). Pa nije bila u (među) njima (ni jedna) datula čudnovatija k meni od nje (od te datule). Bila je žestoka u mome žvakanju (ili: Bila je žestoka, teška u mojim zubima, tj. za moje zube, jer ako se čita midagi, onda to znači: u mome sredstvu žvakanja, a to su zubi, pošto su oni to sredstvo za žvkanje, sredstvo koje omogućuje žvakanje).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Vehb, sin Džerira, pričao nam je Šubete od Ismaila, od Kajsa, sina Sa'da, rekao je:

Vidio sam mene (tj. sebe kao) sedmoga (od) sedmorice sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, (u takvom stanju da) nema za nas (tj. nemamo mi nikakve druge) hrane osim lišće (lišća izvjesnoga) trna (trnovitoga drveta, a neki vele da "vereku" ovdje znači: plod, pa onda prevod glasi: Osim plod, ploda izvjesnoga trna), ili (lišće izvjesnoga) grožđa, čak (tako da) brabonja jedan (od) nas kao što brabonja (izvjesna) ovca.

(To jest: izmetine iz njega su kao iz ovce brabonjci. Doslovno "hatta jeda'a" znači: čak stavi, ostavi, ali misli se na to da ostavi iza sebe kada obavi prirodnu nuždu, ostavi izmet kao što ostavi ovca.)

Zatim su osvanuli (tj. Zatim su počeli sada) Esedovići (da) odgajaju mene na Islamu (oni, ili: da kore mene na Islamu, tj. zbog Islama). Štetovao sam tada, i zalutao (tj. propao) je moj trud.

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Jakub od Ebu Hazima rekao je: Pitao sam Sehla, sina Sada, pa sam rekao:

"Da li je jeo poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (izvjesni) čisti (tj. bijeli hljeb od prosijanoga brašna)?" Pa je rekao Sehl: "Nije vidio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (izvjesnoga) čistoga (tj. bijeloga hljeba) od kada je poslao njega Allah (Sebi kao poslanika Svoga do vremena) dok je uzeo njega Allah." Rekao je: Pa sam rekao: "Da li su bila za vas (u vas) u vremenu (za vrijeme) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (kakva) sita (za prosijavanje brašna)?" Rekao je: "Nije vidio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (nikakvo) sito od kada je Sebi poslao njega Allah (do vremena) dok je uzeo (ili: dok nije uzeo) njega Allah." Rekao je: Rekao sam: "Kako ste bili (u mogućnosti da vi) jedete (izvjesni) ječam bez (da je on) prosijan?" Rekao je: "Bili smo (običaja da) sameljemo njega i pušemo njega (opušemo ga), pa odleti ono što je odletjelo (odletilo). A što je ostalo, skvasimo ga (vodom, tj. zamijesimo ga), pa jedemo njega (doslovno: skvasili smo ga, pa smo jeli njega)."

PRIČAO MI JE Ishak, sin Ibrahima, izvijestio nas je Revh, sin Ubadeta, pričao nam je Ibnu Ebu Zi'b od Seida Makburije, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je on prošao pokraj (nekih) ljudi, pred njima je (bila jedna) ovca pečena, pa su pozvali njega, pa nije htio da jede. Rekao je:

"Izašao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, iz (te) ovozemnosti (sa ovoga svijeta, tj. umro je), a nije se nasitio (nejeo) od (izvjesnoga) hljeba, ječma (tj. od ječmenoga hljeba)."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Ebu Esveda, pričao nam je Muaz, pričao mi je moj otac od Junusa, od Katadeta, od Enesa, sina Malika, rekao je:

Nije jeo Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, na stolu (na sofri u današnjem smislu riječi sofra), a niti u (malom) čanku (tj. niti sa malom posudom za salatu - a to će reći: niti je jeo u prisustvu posude za salatu), a niti se je pravio hljeb njemu utanjen (mekan, tj. niti se je pravila njemu mekana tanka pogača). Rekao sam Katadetu: "Na čemu (su bili običaja da oni) jedu?" Rekao je: "Na (izvjesnim) kožama."

PRIČAO NAM JE Katadete, pričao nam je Džerir od Mansura, od Ibrahima, od Esveda, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Nije se zasitila obitelj (porodica) Muhameda, pomilovao ga Allah i spasio, otkako je došao (došla u) Medinu od hrane (te) pšenice tri noći (tj. tri dana) slijedenjem (slijeđenjem, tj. jedan za drugim, uzastopce, uzastopno tri dana) dok se uzeo (tj. čak je umro živeći tako skromno).

GLAVA

(izvjesnoga jela, ili napitka zvanoga) telbineta (telbine, a to je jelo, ili napitak koji se spravlja od brašna i mlijeka sa dodatkom meda pa se razmuti rijetko i jede se, odnosno pije se).

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba, od Urveta, od Aiše, žene Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da je ona (da bi ona) bila - kada je (kada bi) umro (izvjesni) mrtvac (kada bi neko umro) od njezine porodice, pa bi se sakupile zbog toga (izvjesne) žene, zatim (kada) su se (kad bi se) razišle (sve) osim njezine porodice i njezine osobitosti (tj. i njenih osobitih bližnjih ili prijatelja) - (bila bi ona, ili ona bi) zapovjedila za (jedan) lonac od telbine (lonac telbine) pa se je skuhala (pa bi se to jelo skuhalo).

(Iz ovoga se jasno vidi da je telbina vrsta supe, čorbe od brašna, mlijeka i meda.)

Zatim se napravila (jedna) popara (potkriža, potkrža - jelo od hljeba isitnjenoga i zalivenoga sa mesnom čorbom u kojoj ima i mesa), pa se izlila (ta) telbina na nju (na poparu, potkrižu), zatim je (zatim bi ona) rekla:

"Jedite (vi žene) od nje, pa (tj. jer) zaista ja sam čula poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Telbina (ta) je mjesto odmora (tj. jelo koje daje odmora, olakšanja) za srce (izvjesnoga) bolesnika, odlazi (ona) sa nekim (dijelom izvjesne) žalosti (tj. ona odnosi, otklanja neki dio tuge)."

GLAVA

(izvjesne) popare (potkriže, potkrže).

(Već je objašnjeno šta je "es-serid".)

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Beššara, pričao nam je Gunder, pričao nam je Šubete od Amra, sina Murreta, Džemelije, od Murreta Hemdanije, od Ebu Musa-a Eš'arije, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Bio je savršen od (izvjesnih) ljudi (muškaraca) mnogi (broj ljudi - dakle: Bilo je mnogo savršenih muškaraca). A nije bila savršena od (izvjesnih) žena (ženskih osoba ni jedna) osim Merjema, kći 'Imrana, i Asija, žena Faraona (misli se na faraona koji je živio u vrijeme Musa-a, Mojsija, pa sam ga s toga i pisao riječ faraon sa velikim početnim slovom "F"). A vrijednost (dobrota) Aiše nad (svima, ili: nad izvjesnim) ženama je kao vrijednost (izvjesne) popare (potkriže) nad ostalom (tom izvjesnom, ili: nad ostalom arapskom) hranom."

PRIČAO NAM JE Amr, sin Avna, pričao nam je Halid, sin Abdullaha, od Ebu Tuvaleta, od Enesa, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Vrijednost Aiše nad (izvjesnim) ženama je kao vrijednost (izvjesne) popare (potkriže sa mesom) nad ostalu (izvjesnu svu, ili arapsku) hranu."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Munira, čuo je Ebu Hatima Ešhela, sina Hatima, pričao nam je Ibnu Avn od Sumameta, sina Enesa, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Unišao sam sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, (jednom) dječaku njegovom, krojaču. Pa je ponudio k njemu (tj. stavio je pred njega jednu) zdjelu, u njoj je (neka) popara (s mesom). (Riječ "kas'atun" znači drvena zdjela, čanak.) Rekao je: I okrenuo se na svoj posao. Rekao je: Pa je počeo Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (da) slijedi (da uzima, da grabi, tj. da hvata izvjesnu) tikvu. Rekao je: Pa sam počeo (da) slijedim (hvatam, berem, uzimam) nju, pa (da) stavljam nju pred njega. Rekao je: Pa nisam prestao poslije (da i ja) volim (tu) tikvu.

GLAVA

ovce pečene u svojoj koži pošto joj je prethodno sa kože odstranjena vuna obarivanjem vrelom (vrućom) vodom, i (ovčije) plećke i strane.

(Pod "ovčijom stranom" misli se, vjerovatno, na ovčija rebra.)

PRIČAO NAM JE Hudbete, sin Halida, pričao nam je Hemmam, sin Jahja-a, od Katadeta rekao je:

Bili smo (u prilici da) dođemo (tj. Dolazasmo, Dolazili smo više puta) Enesu, sinu Malika, bio zadovoljan Allah od njega, a njegov pekar je stajač (stoji). Rekao je: "Jedite, pa ne znam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) je vidio pogaču utanjenu (tj. mekanu, od finoga brašna), čak se je priključio Allahu (skromno se hraneći). I nije vidio ovcu pečenu u koži sa svojim okom (to nije vidio) nikada."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Mukatila, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Mamer od Zuhrije, od Džafera, sina Amra sina Umejjeta, Damrije, od njegovoga oca rekao je:

Vidio sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) sebi odsijeca od plećke (neke) ovce, pa je jeo od nje. Pa se je pozvao ka

(izvjesnoj) molitvi. Pa je ustao, pa je odbacio (izvjesni) nož, pa je klanjao, a nije se očistio (ponovno - nije ponovo uzeo abdest).

GLAVA

(onoga) što su bili (izvjesni) preci (tj. prvi muslimani običaja da) sebi pohranjuju (ostavljaju u zalihu, u zalihi) u svojim kućama i (na) svojim putovanjima od (izvjesne) hrane, i mesa i (drugoga) osim njega.

A rekla je Aiša i Esma: Napravili smo za Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, i Ebu Bekra (jednu putničku) kožu (za hranu).

PRIČAO NAM JE Hallad, sin Jahja-a, pričao nam je Sufjan od Abdurahmana, sina Abisa, od njegovoga oca rekao je: Rekao sam Aiši:

"Je li zabranio (zabranjivao) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, da se jedu mesa (bajramskih) žrtava (kurbana) iznad tri (tj. preko tri dana)?" Rekla je: "Nije učinio njega (tj. Nije učinio on to drukčije nikad) osim u godini (jednoj što) je gladovao (izvjesni) narod (ljudi) u njoj (u toj godini), pa je htio da nahrani (izvjesni) imućni (izvjesnoga) siromašnoga. I zaista bili smo (u takvoj prilici da) zaista podignemo (izvjesnu) nogu (žrtve od papka do koljena gdje je najmanje mesa), pa jedemo nju poslje (poslije) petnaest (dana iza bajrama)." Reklo se je: "Šta je prisiljavalo vas k njemu (ka tom postupku)?" Pa se nasmijala (nasmiješila). Rekla je:

"Nije se nasitio (najeo) rod (obitelj) Muhameda, pomilovao ga Allah i spasio, od hljeba pšenice začinjenoga (pomastitoga) tri dana, čak se priključio Allahu (tj. čak je i umro Muhamed a.s. u toj skromnosti)." A rekao je Ibnu Kesir: Izvijestio nas je Sufjan, pričao nam je Abdurahman, sin Abisa, za ovo.

PRIČAO MI JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Sufjan od Amra, od Ata-a, od Džabira rekao je:

Bili smo (običaja da) se opskrbljujemo mesima (tj. mesom izvjesne) žrtvene životinje (zaklane u Meki u hadžu, na hadžu) na

vremenu (tj. za vrijeme) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (kao opskrbom na povratku iz Meke) ka Medini (do Medine). Slijedio je njega (Abdullaha Muhamedovoga) Muhamed (Selamov) od Ibnu Ujejneta. A rekao je Ibnu Džurejdž: Rekao sam Ata-u (sinu Ebu Rebaha):

"Je li rekao (Džabir) "....., čak smo došli (u) Medinu.", (je li to rekao)?" Rekao je: "Ne."

GLAVA

(izvjesnoga jela) hajsa (tj. zvanoga hajs, a to je jelo napravljeno od datula pomiješanih sa maslom i sirom, pa se to jako miješa dok postane kao tijesto, zatim se odstrane košpe, košpice od datula).

PRIČAO NAM JE Kutejbete, pričao nam je Ismail, sin Džafera, od Amra, sina Ebu Amra, slobodnjaka Muttaliba, sina Abdullaha sina Hantaba, da je on čuo Enesa, sina Malika, (da) govori: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, Ebu Talhatu:

"Traži (Potraži jednoga) dječaka od vaših dječaka (da) poslužuje mene." Pa je izašao sa mnom (tj. izveo je mene) Ebu Talhate (i) čini sajahačem (sujahačem, tj. čineći sajahačem, sujahačem) mene iza njega (iza sebe na svojoj jahaćoj životinji, obično devi). Pa sam bio (u prilici da) poslužujem (da služim, tj. Pa posluživah ja) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, kada god je sišao (tj. kada god bi on odsjeo, odjahao, sjahao, sjašio u putovanju). Pa sam bio (u prilici da) čujem njega (tj. Pa slušah ga mnogo puta da) umnožava da govori (tj. da mnogo govori, da se mnogo moli ovako):

"Bože moj! Zaista ja se utječem Tebi (tj. tražim utočište i zaštitu u Tebi, od Tebe da me spasiš i izbaviš) od (moje) brige, i žalosti, i nemoći, i lijenosti (ljenosti), i škrtosti, i straha, i iskrivljenosti dugovanja (tj. i od težine dugovanja koja natjera čovjeka da nije ispravan, prav i pravilan) i nadvladavanja (izvjesnih) ljudi (tj. i utječem Ti se od toga da me ne nadjačaju i ne nadvladaju izvjesni ljudi)."

Pa nisam prestao (da) poslužujem njega, čak smo se okrenuli (tj. vratili, počeli povratak) od Hajbera, i okrenuo se (tj. vratio se je on) sa Safijjom, kćerkom Hujejja, već je zadobio nju (u ratnom plijenu). Pa sam bio (u prilici da) vidim njega (da on) pravi uzglavlje (tj. kao neki naslonjač na devi) za nju sa (jednom) abom (nekom vrstom mantila), ili sa (nekom) odjećom. Zatim učini nju (Zatim je učinio nju, stavio je nju) sujahačem (sajahačem) iza sebe. Te kada smo bili u Sahbi, napravio je hajs (jelo od datula, masla i sira) u (jednoj) koži. Zatim je poslao mene, pa sam pozvao (neke) ljude, pa su jeli. I bilo je to njegovo građenje sa njom (bračnih odnosa, tj. njegova spratnja sa njom, njegov ulazak njoj u osamljeno mjesto, sobu - u stvari, u šator). Zatim se okrenuo (u pravcu Medine vraćajući se on). Te kada se pokazao njemu Uhud, rekao je:

"Ovo je brdo (koje) voli nas, i volimo (mi) njega." Pa pošto se nadnio (natkučio) nad Medinu, rekao je: "Moj Bože! Zaista ja zabranjujem (tj. činim svetim prostor što) je među njezina dva brda kao što je zabranio (učinio svetim) sa njim (tj. kao što je zabranio njega) Ibrahim Meku. Moj Bože! Blagoslovi njima u njihovom muddu i njihovom sa'u."

(Mudd je četvrtina sa'a, a sa' je 3,33 kg.)

GLAVA

(izvjesnoga) jedenja u posudi posrebrenoj (tj. iz posrebrene posude).

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Sejf, sin Ebu Sulejmana, rekao je: čuo sam Mudžahida (da) govori: pričao mi je Abdurahman, sin Ebu Lejla-a, da su oni bili kod Huzejfeta, pa je tražio napajanje (vodom, tj. potražio je da se napije vode). Pa je napojio njega (tj. donio je vodu njemu jedan) mag (vatropoklonik). Pa pošto je stavio čašu (sa vodom) u njegovu ruku, gađao je njega s njom, i rekao je:

"Da nije (toga) da sam ja zabranjivao njemu (više puta) osim jedanput, a ni dvaput." Kao da on govori (tj. Kao da je htio s time da rekne): Ne bih učinio ovo.

(To jest: "Ne bih ga gađao sa ovom čašom da mu nisam zabranjivao da mi donosi vodu u srebrenoj čaši, i to nije jedanput, a niti dvaput, nego više puta.")

"A ali (Nego) ja sam čuo Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori (ovo):

"Ne oblačite (vi, o muškarci, izvjesnu) svilu, a niti (izvjesni) brokat, i ne pijte u posudama (tj. iz posuda toga) zlata i srebra, i ne jedite u njihovim zdjelama (tj. iz zdjela, tanjira od zlata i srebra), pa (tj. jer) zaista one (te posude) su za njih (za nemuslimane) u (toj) ovozemnosti, a za nas su u (tom) potonjem životu (tj. na drugome svijetu)."

GLAVA

spominjanja (izvjesne, tj. gorke) hrane.

PRIČAO NAM JE Kutejbete, pričao nam je Ebu Avanete od Katadeta, od Enesa, od Ebu Musa-a Eš'arije rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Primjer (izvjesnoga) vjernika koji čita (uči) Kur'an je kao primjer (izvjesnoga) limuna, njegov miris je lijep, i njegov okus je lijep. A primjer (izvjesnoga) vjernika koji ne čita Kur'an je kao primjer (izvjesne) datule, nema za nju (tj. nema ona nikakvoga) mirisa, a njezin okus je sladak. A primjer (izvjesnoga) licemjerca (dvoličnjaka) koji čita Kur'an je kao primjer (izvjesnoga) šipa, njegov miris je lijep, a njegov okus je gorak. A primjer (izvjesnoga) licemjerca koji ne čita Kur'an je kao primjer (izvjesne) kolokvinte (jedne pustinjske otrovne biline, biljke), nije za nju (tj. ona nema) miris, a njezin okus je gorak."

PRIČAO NAM JE Musedded, pričao nam je Halid, pričao nam je Abdullah, sin Abdurahmana, od Enesa, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Vrijednost Aiše nad (izvjesne) žene (nad ženama) je kao vrijednost (izvjesne mesne) popare nad ostalom (izvjesnom) hranom."

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Malik od Sumejja, od Ebu Saliha, od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Putovanje (izvjesno, ili svako) je (jedan) komad od (izvjesne) kazne, sprječava jednoga (od) vas (od) njegovoga spavanja i njegove hrane (normalne, obične), pa kada je izvršio svoju želju (tj. potrebu, nužni posao) od njegovoga lica (tj. načina, cilja putovanja), pa neka se požuri (neka požuri) ka svojoj porodici (da se vrati)."

GLAVA

(izvjesnih) začina (za hljeb, ili prismoka uz hljeb).

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Ismail, sin Džafera, od Rebi'ata da je on čuo Kasima, sina Muhameda, (da) govori:

Bila su u (tj. zbog) Berire tri (propisana, određena) postupka. Htjela je Aiša da sebi kupi nju, pa (da onda) osobodi nju. Pa je rekla njezina porodica: "A za nas je (tj. Prodaćemo mi nju uz uvjet da mi i dalje imamo pravo na njezino) zaštitništvo (pokroviteljstvo)." Pa je spomenula to (Aiša) poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je rekao:

"Da si bila htjela uvjetovati (usloviti) njega njima! (To jest: Zašto im ga nisi uslovila? Ne bi im to pomoglo, ni vrijedilo.). Zaštitništvo je samo za (onoga, tj. ono pripada onome) ko je oslobodio."

Rekao je: I oslobodila se je, pa se dalo izabrati njoj u (pogledu toga) da se ustali (ona i dalje) pod svojim mužem (dosadašnjim, dotadašnjim), ili (da) se rastavi (ona s) njim (od njega).

I unišao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (jedan) dan (u) sobu Aiše, a na (izvjesnoj) vatri (jedan) lonac vrije (ključa - vrije nešto u loncu). Pa je pozvao za (svoj) ručak (da mu se donese). Pa se donijelo njemu (donešeno mu je) hljeba i (nekoga) začina (prismoka) od začina (te) sobe (kuće). Pa je rekao:

"Zar nisam vidio (neko) meso?" (To jest: "Šta je sa onim mesom koje sam vidio? Zašto njega nisam dobio?") Rekli su: "Da, o poslaniče Allaha, a ali je ono (to je jedno, neko) meso (što) se milodarilo s njim na Beriru (tj. što je dato kao milostinja, sadaka Beriri), pa je poklonila (ona) njega nama (pa ne znamo da li bi ti to htio jesti, jer je tebi zabranjena milostinja, pa ti ga zato nismo ni ponudili, ni stavljali preda te)." Pa je rekao: "Ono je milostinja na nju (njoj), a poklon je za nas (a poklon je nama od nje, a nije ga ona nama dala kao milostinju, u ime milostinje ispred sebe ili ispred drugoga)."

GLAVA

(izvjesnoga pravljenoga) slatkoga (jela - a kažu da nekad taj izraz označava i voće) i (GLAVA izvjesnoga) meda.

PRIČAO MI JE Ishak, sin Ibrahima, Hanzalija od Ebu Usameta, od Hišama rekao je: izvijestio me je moj otac od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) voli (izvjesno pravljeno) slatko (jelo) i (izvjesni) med.

PRIČAO NAM JE Abdurahman, sin Šejbeta, rekao je: izvijestio me je Ibnu Ebul-Fudejk od Ibnu Ebu Zi'ba, od Makburije, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: Bio sam (ponekad običaja da) se držim (da ne napuštam) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, zbog sitosti svoga stomaka kada neću jesti (tj. kada ne jedem izvjesnoga hljeba) zakvašenoga (s kvasom), i ne oblačim (izvjesne) svile, i ne poslužuje me omsica (muško), a ni omsica (žensko). I prilijepim svoj stomak za (taj izvjesni) pijesak. I tražim čitati (tj. tražim da mi pročita izvjesni) čovjek (izvjesni) ajet, a on (taj ajet) je

sa mnom (znam već taj ajet, ali tražim od njega), da se obrne sa mnom (tj. zato da me, možda, povede svojoj kući), pa (da) nahrani mene (da bi me nahranio). A najbolji (od svih običnih) ljudi za (izvjesne) bijednike (siromahe) je Džafer, sin Ebu Taliba. Obrne se s nama, pa nas nahrani (sa onim) što je bilo (što ima) u njegovoj kući, čak zaista (ono) bio je (on običaja) zaista (da) izvadi (tj. iznese) k nama (izvjesnu) mješinu (za maslo), nije u njoj (ni jedna) stvar (tj. nema u njoj ništa više), pa sebi rascijepimo (pocijepamo nju, pa ližemo (ono) što je u njoj (još ostalo traga od masla).

GLAVA

(izvjesne) tikve.

PRIČAO NAM JE Amr, sin Alije, pričao nam je Ezher, sin Sada, od Ibnu Avna, od Sumameta, sina Enesa, od Enesa da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, došao (jednom) slobodnjaku svome, krojaču. Pa se donijela njemu (jedna) tikva, pa je počeo (on da) jede nju. Pa nisam prestao (da) volim nju otkako sam vidio poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da on) jede nju.

GLAVA

(izvjesnoga) čovjeka (koji) se opteretio (izvjesnom) hranom za svoju braću (po vjeri).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Jusufa, pričao nam je Sufjan od Aameša, od Ebu Vaila, od Ebu Mes'uda Ensarije rekao je:

Bio je od Pomagača (jedan) čovjek (što) se govori njemu (tj. koga su zvali imenom) Ebu Šuajb, i bio je za (tj. u) njega (jedan) dječak mesar (prodavač mesa). Pa je rekao (Ebu Šuajb svome dječaku):

"Napravi mi (jednu) hranu (da) pozovem poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, petoga (od) petorice." Pa je pozvao poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (kao) petoga (od) petorice. Pa je slijedio njih (tj. Pa je bio pošao za njima jedan) čovjek. Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista ti si pozvao nas (tako da ja budem) peti (od) petorice, a ovaj čovjek već je slijedio nas (bio je s nama, priključio nam se), pa ako si htio, dozvolio si njemu, (tj. pa ako hoćeš, dozvolićeš mu), a ako si htio (ako hoćeš), ostavićeš ga (doslovno: ostavio si ga)." Rekao je: "Nego dozvolio sam mu (a to znači: Ne ostavljam ga, nego dozvaljam, dozvoljavam mu)."

Rekao je Muhamed, sin Jusufa: Čuo sam Muhameda, sina Ismaila (da) govori: Kada budu (izvjesni) ljudi na (izvjesnoj) trpezi (sofri), nije za njih (tj. nije im dozvoljeno) da dodaju iz (jedne) trpeze ka (jednoj) drugoj trpezi, ali (tj. nego) dodaje neki (od) njih nekome u toj (izvjesnoj) trpezi, ili (da) ostave (to dodavanje).

GLAVA

(onoga) ko je ugostio (nekoga) čovjeka (pozivajući ga) ka (nekoj) hrani, i okrenuo se on na svoj posao (rad postavivši pred goste hranu).

PRIČAO MI JE Abdullah, sin Munira, čuo je Nadra, izvijestio nas je Ibnu Avn, rekao je: izvijestio me je Sumamete, sin Abdullaha sina Enesa, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bio sam dječak, (i) idem sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je unišao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (jednom) dječaku svome, krojaču. Pa je donio njemu (taj krojač jedan) čanak (posudu), (a) u njemu je (neka) hrana i na njoj (na toj hrani) je (neka) tikva. Pa je počeo poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) slijedi (uzima, tj. dohvata, hvata tu) tikvu. Rekao je: Pa pošto sam vidio to, počeo sam (da) sakupljam nju (tu tikvu) pred njega. Rekao je: Pa se okrenuo (domaćin taj) dječak na svoj posao. Rekao je Enes: Neću prestati (tj. Neprestano ću da) volim (tu) tikvu poslije što

sam vidio poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) je pravio (ono) što je pravio (dakle: ono što je činio - hvatao tikvu, a to znači: da jede tikvu, da je jeo tikvu).

GLAVA

(izvjesne mesne) čorbe (supe, tj. vode u kojoj se je kuhalo meso, pa je ta voda od toga mesa postala mrsna).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, od Malika, od Ishaka, sina Abdullaha sina Ebu Talhata, da je on čuo Enesa, sina Malika da je (jedan) krojač pozvao Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, zbog (neke) hrane (što) je pravio nju (napravio nju za njega). Pa sam otišao sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je približio (tj. stavio je pred nas) hljeb (od) ječma i (neku mesnu) čorbu, (a) u njoj je tikva i (isitnjeno suho) meso. Vidio sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) slijedi (hvata tu) tikvu okolo (unutrice toga) čanka. Pa nisam prestao (da) volim (tu) tikvu poslije tada (od tada).

GLAVA

(izvjesnoga) mesa.

(Veli se da je to meso koje je izrezano na dugačke komade i onda osušeno. To je slično komadima mesa koje negdje zovu vješalice.)

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Malik, sin Enesa, od Ishaka, sina Abdullaha, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Vidio sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) se njemu donijela (donešena mu je jedna) čorba (od mesa, s mesom), (a) u njoj je tikva i (suho) meso). Pa sam vidio njega (da) slijedi (tj. da hvata tu) tikvu (da) jede nju (tj. jedući on nju).

PRIČAO NAM JE Kabisate, pričao nam je Sufjan od Abdurahmana, sina Abisa, od njegovoga oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Nije učinio njega (tj. zabranjivanje da se jede kurbansko meso u dane poslije bajrama - to nije učinio nikada) osim u godini (jednoj što) je gladovao (izvjestan broj) ljudi (u toj godini). Htio je da nahrani (izvjesni) imućni (izvjesnoga) siromaha. I zaista (ono) bili smo (mi) zaista (u takvoj prilici da) podignemo (izvjesnu ovčiju) nogu (golijen, cjevanicu) poslije petnaest (dana bajrama, ili poslije njezinoga klanja). A nije se nasitio (najeo) rod (porodica) Muhameda, pomilovao ga Allah i spasio, od hljeba pšenice začinjenoga (uzastopno, uzastopce) tri (dana).

GLAVA

(onoga) ko je dodao (dohvatio) ili je ponudio ka svome drugu na (izvjesnoj) trpezi (jednu) stvar (tj. nešto od te hrane).

Rekao je: A rekao je Ibnul-Mubarek: Nema štete (tj. Nema grijeha nikakvoga) da dodadne (da doda) neki (od) njih nekome. A neće dodavati iz ove trpeze ka (jednoj) trpezi drugoj.

PRIČAO NAM JE Ismail rekao je: pričao mi je Malik od Ishaka, sina Abdullaha sina Ebu Talhata, da je on čuo Enesa, sina Malika (da) govori:

Zaista (jedan) krojač pozvao je poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, za (tj. na neku) hranu (što) je napravio nju. Rekao je Enes: Pa sam otišao sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, ka toj hrani. Pa je približio ka poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, hljeb od ječma i čorbu, u njoj je tikva i meso (suho). Rekao je Enes: Pa sam vidio poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) slijedi (hvata tu) tikvu okolo (unutrice toga) čanka. Pa nisam prestao (da) volim (tu) tikvu od tada.

A rekao je Sumamete od Enesa: Pa sam počeo (da) sakupljam (tu) tikvu pred njega.

GLAVA

(izvjesnih) svježih datula sa (izvjesnim) krastavicama.

PRIČAO NAM JE Abdulaziz, sin Abdullaha, rekao je: pričao mi je Ibrahim, sin Sada, od svoga oca, od Abdullaha, sina Džafera sina Ebu Taliba, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Vidio sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) jede (izvjesne) svježe datule sa (izvjesnim) krastavicama.

GLAVA.

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Hamad, sin Zejda, od Abasa Džurejrije, od Ebu Usmana rekao je:

Ugostio sam se (tj. Došao sam kao gost ka) Ebu Hurejretu sedam (dana). Pa je bio on, i njegova žena i njegov poslužitelj (bili su običaja da) se smjenjuju (cijelu, svaku) noć trećinama (tj. u tri trećine, u tri smjene): klanja ovaj, zatim probudi ovoga. I čuo sam ga (da) govori: Razdijelio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, među svoje drugove (neke) datule, pa je pogodilo (dopalo, zapalo) mene sedam datula, jedna (od) njih je loša datula (tj. jedna je bila od najslabije vrste).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Sabaha, pričao nam je Ismail, sin Zekerija-a, od Asima, od Ebu Usmana, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega:

Razdijelio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, među nas (neke) datule, pa je pogodilo (zapalo) mene od njih pet: četiri datule (dobre) i (jedna) datula (slaba, tj. i jedan škart). Zatim sam vidio (tu) slabu datulu (taj škart) - (da) je ona najžešća (tj. najtvrđa od) njih za moj zub (kutnji, kutnjak umnjak).

GLAVA

(izvjesnih) svježih (sirovih) datula i (izvjesnih suhih) datula, i (GLAVA) govora Allaha, uzvišen je: "I zatresi k tebi (k sebi) sa deblom (te izvjesne) palme, oboriće (ona) tebi svježe datule obrane.".

A rekao je Muhamed, sin Jusufa, od Sufjana, od Mansura, sina Safijje (Safijjete), pričala je meni moja majka od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Preminuo je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a već smo se nasitili (najeli mi) od (izvjesnoga) dvoga crnoga: (izvjesnih suhih) datula i (izvjesne) vode.

PRIČAO NAM JE Seid, sin Ebu Merjema, pričao nam je Ebu Gassan, rekao je: pričao mi je Ebu Hazim od Ibrahima, sina Abdurahmana sina Abdullaha sina Ebu Rebi'ata, od Džabira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Bio je u Medini (jedan) Židov, i bio je (običaja da on) pozajmi meni u moje datule ka (njihovom) trganju (tj. do njihovoga trganja, branja). A bila je za (tj. u) Džabira (izvjesna) zemlja koja (se) je (nalazila) u putu (na putu prema bunaru) Rumetu, pa je sjela (tj. pa je izdala, nije rodila), pa je bio prazan (njezin rod jednu) godinu. Pa je došao meni (onaj) Židov kod (toga) trganja (tj. u vrijeme trganja), a nisam odsjekao (tj. a nisam otrgao ja) od nje (ni jednu) stvar (ništa). Pa sam počeo (da) tražim čekanje (od) njega ka idućoj (tj. do iduće godine), pa nije htio (doslovno: pa neće). Pa se obavijestio za to (tj. o tome) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao svojim drugovima:

"Idite, (da mi) tražimo čekanje za Džabira od (onoga) židova." Pa su došli meni u moje palme. Pa je počeo Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori (onome) Židovu. Pa govori (tj. Pa reče onaj Židov):

"Ebul-Kasime! Neću pričekati (Neću čekati više) njega." Pa pošto je vidio njega (takvoga) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, ustao je, pa je ophodio (obilazio) u (tim) palmama (među tim palmama). Zatim je došao njemu, pa je govorio njemu (ponovno), pa nije htio. Pa sam ustao, pa sam donio malo (od) svježih datula, pa sam stavio njega (taj mali broj datula, hurmi) pred Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je jeo, zatim je rekao:

"Gdje je tvoj hladnjak, o Džabire?" Pa sam izvijestio njega (gdje je). Pa je rekao: "Prostri mi u njemu (postelju za spavanje)." Pa sam prostro njega (hladnjak - dakle: prostro sam mu u hladnjaku, u hladu tu postelju). Pa je unišao, pa je spavao, zatim se probudio. Pa sam donio njemu drugu šaku (datula), pa je jeo od njih (pa je jeo njih, pa ih je jeo). Zatim je ustao, pa je govorio (onome) Židovu, pa nije htio (taj Židov) njemu (da popusti). Pa je ustao u (tj. među te) svježe datule u (tim) palmama drugi puta (i prohodao je, prošetao je). Zatim je rekao:

"O Džabire! Sijeci (tj. Beri datule), i izvrši (tj. i plati dugovanje, dug)." Pa je stao u (tom) odsijecanju (trganju, tj. stajao je dok sam ja trgao, brao datule). Pa sam odsjekao (tj. otrgao, obrao) od njih (ono, tj. onoliko) što sam izvršio (isplatio) njega (dugovanje - dakle: obrao sam onoliko koliki je bio dug, tako da sam taj dug izmirio) i preteklo je od njega (tj. preteklo je preko dugovanja - i bilo je i viška). Pa sam izašao, čak sam došao Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa sam obeselio (obradovao) njega, pa je rekao:

"Svjedočim da sam ja poslanik Allaha."

"'Urušun" i "'Arišun" je: "binaun" (zgrada). A rekao je Ibnu Abas: ".... uprijestoljene....", je (ono) što se stavi na prijestolje (tj. na stolice, a to će reći: što se podigne na posebne naprave i podbočnje) od (tih) loza grožđa i osim (i mimo) toga (tj. "ma'rušatin" znači ono što se napravi i podigne za vinovu lozu i drugo nešto). Govori se: "'urušuha" je: "ebnijetuha" (njezine zgrade, zdanja, građevine). Rekao je Muhamed, sin Jusufa, rekao je Ebu Džafer, rekao je Muhamed, sin Ismaila: "Fe hala (Pa se je osamio, ispraznio, tj. Pa se je odgodio....)....", (ta riječ u hadisu) nije kod mene svezana (tj. vokalizirana - ili: nije kod mene tačna). Zatim je rekao: "Fe džella (Pa se je pokazao.....).....", nije u njemu (u tom izrazu, u toj riječi nikakva) sumnja.

(A u Ajnije stoji umjesto "fe hala" i "fe džella": "Nahlen" - datulama, i da u toj riječi nema sumnje. Prema tome, prevod teksta "Fe dželeset....", pored navedenoga, može da glasi još na dva načina. Prvo: Pa je sjela, pa je pokazao (rod slab prinos jednu) godinu. Drugo: Pa je sjela (izdala u) datulama (ta zemlja jednu) godinu. Za svaki od ova dva načina kaže se da nema sumnje da je tako, a ne onako kako stoji u tekstu.)

GLAVA

jedenja (izvjesnoga) džummara.

(Prošlo je u tekstu tumačenje šta je džummar. Samo toliko napominje se opet da je to jestiva materija koja raste, naraste na jednogodišnjim granama palme kao goveđi jezik i mliječnoga je okusa, a boje bijele.)

PRIČAO NAM JE Umer, sin Hafsa sina Gijasa, pričao nam je moj otac, pričao nam je Aameš, rekao je: pričao mi je Mudžahid od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Dok smo mi kod Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, sjedači (tj. Dok smo sjedili), kadli se je donio (donešen je) džummar (jedne) palme! Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista od (tih) stabala je zaista (jedno) što je njegov blagoslov kao blagoslov (izvjesnoga) muslimana." Pa sam mislio (pomislio) da je ono - misli (na tu) palmu. Pa sam htio da govorim (tj. da reknem): Ona (Ta je stvar takava da) je (to stablo) palma, o poslaniče Allaha! Zatim sam se obazreo (obazro), pa kada li sam ja deseti (od) desetorice (ljudi koji tu sjede), (a) ja sam najmlađi (od) njih! Pa sam šutio. Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ona je (ta) palma (tj. To stablo je palma)."

GLAVA

(izvjesnih najvrsnijih medinenskih, medinskih) datula.

PRIČAO NAM JE Džum'ate, sin Abdullaha, pričao nam je Mervan, izvijestio nas je Hašim, sin Hašima, izvijestio nas je 'Amir, sin Sa'da, od svoga oca rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ko je pojeo jutrom (tj. Ko pojede jutrom, ujutru, ujutro) svaki dan sedam datula (od medinenskih, od medinskih) najvrsnijih datula, nije štetio (tj. neće štetiti) njemu u tom danu (nikakav) otrov, a niti čini (mađije, opčinjenje, opčinjavanje)."

GLAVA

(izvjesnoga) sparivanja (sastavljanja) u (tim) datulama (tj. uzimanja po dvije datule odjednom i stavljanja u svoja usta njih prilikom jedenja iz jednoga suda u društvu sa drugim ljudima i osobama).

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Šubete, pričao nam je Džebelete, sin Suhajma, rekao je:

Pogodila nas je godina godine (tj. godina gladi jedne godine) sa Ibnu Zubejrom (kada smo bili, tj. u vrijeme kada je bio halifa Ibnu Zubejr koji) je opskrbljavao nas datulama (tj. dijelio nam je neke datule). Pa je bio Abdullah, sin Umera (običaja da) prođe pokraj nas, a mi jedemo, i govori (on):

"Ne sparivajte se (tj. Ne sastavljajte po dvije datule odjednom u zalogaju jednom), pa (tj. jer) zaista Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, zabranio je (to) sparivanje (sastavljanje)." Zatim govori: "Osim da traži dozvolu (izvjesni) čovjek svome bratu (tj. od svoga brata da mu dozvoli da odjednom stavlja u usta po dvije)."

Rekao je Šu'bete: Dozvola (ta) je od govora Ibnu Umera.

(A to znači da je Ibnu Umer od sebe rekao da u slučaju traženja dozvole, može stavljati i po dvije hurme, datule u usta svoja ako mu dozvoli drug koji s njim jede zajedno iz jednoga suda.)

GLAVA

(izvjesnih) krastavica.

PRIČAO MI JE Ismail, sin Abdullaha, rekao je: pričao mi je Ibrahim, sin Sada, od svoga oca rekao je: čuo sam Abdullaha, sina Džafera, rekao je:

Vidio sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) jede (izvjesne) svježe datule (hurme) sa (izvjesnim) krastavicama.

GLAVA

blagoslova (izvjesne) palme.

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Muhamed, sin Talhata, od Zubejda, od Mudžahida rekao je: čuo sam Ibnu Umera od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Od (izvjesnih) stabala je (jedno) stablo (koje) biva (bude) kao (izvjesni) musliman, a ona (tj. a ono) je (ta) palma."

GLAVA

sastavljanja (izvjesnih) dviju boja (tj. dviju vrsta jela) ili (izvjesnih) dviju hrana (dvaju jela, dva jela) u jedanuput (ujedanput, najedanput, odjednom, zajedno).

PRIČAO NAM JE Ibnu Mukatil, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Ibrahim, sin Sada, od svoga oca, od Abdullaha, sina Džafera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Vidio sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) jede (izvjesne) svježe datule sa (izvjesnim) krastavicama.

GLAVA

(onoga) ko je uvodio (izvjesne) goste po desetoricu i (izvjesnoga) sjedanja na (izvjesnu) hranu (tj. i sjedanja za izvjesnu trpezu i sofru) po desetorica (deset po deset, deset, pa opet deset).

PRIČAO NAM JE Salt, sin Muhameda, pričao nam je Hammad, sin Zejda, od Dža'da Ebu Usmana, od Enesa. A od Hišama, od Muhameda, od Enesa. A od Sinana Ebu Rebi'ata, od Enesa da se je Umu Sulejma, njegova majka upravila ka (jednom) muddu (četvrtini sa'-a) od ječma (što) je stucala njega (tj. krupno ga samlila, samljela), i učinila (napravila) je od njega razgrabljenicu (ugrabljenicu, tj. jedno jelo koje se pravi i kuha od mlijeka i brašna i koje se grabi kašikama ili prstima), i cijedila je (jednu) mješinu (za maslo koja) je kod nje (bila). Zatim je poslala mene ka Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio. Pa sam došao njemu, a on je u (među) svojim drugovima, pa sam pozvao njega. Rekao je:

"I ko je sa mnom (hoće li da dođe)?" Pa sam došao, pa sam rekao: "Zaista on govori: "I ko je sa mnom (hoće li takođe da dođe)?" Pa je izašao k njemu Ebu Talhate. Rekao je: "O poslaniče Allaha! Ono je samo (jedna) stvar (tj. nešto malo što) je napravila njega Umu Sulejma." Pa je (Muhamed a.s.). (Pa se donijelo njemu ono (što je ona napravila). Rekao je (Muhamed a.s.):

"Uvedi na mene (Uvedi mi) desetoricu." Pa su unišli, pa su jeli dok su se nasitili (najeli). Zatim je rekao: "Uvedi na mene (meni) desetoricu." Pa su unišli, pa su jeli dok su se nasitili. Zatim je rekao: "Uvedi na mene (meni) desetoricu", (tako redom) čak je brojio (nabrojio) četrdeset (40 ljudi). Zatim je jeo Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio. Zatim je ustao. Pa sam počeo (da ja) gledam da li se okrnjila od nje (od te hrane neka) stvar (tj. išta, imalo)?

GLAVA

(onoga) što se mrzi od (izvjesnoga) bijeloga luka i (izvjesnoga) povrća.

(To jest: GLAVA o jedenju onoga što se smatra za ružno da se jede i upotrebljava kao što je bijeli luk - češnjak - i druge vrste povrća koje imaju ružan miris i zadah.)

O njemu je (prenešen hadis) od Ibnu Umera, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Abdulvaris od Abdulaziza rekao je: reklo se je Enesu:

"Šta si (Kako si) čuo Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori o (izvjesnom) bijelom luku?" Pa je rekao:

"Ko je jeo (tj. Ko jede taj luk), pa neka se ne približuje nipošto našoj bogomolji."

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Ebu Safvan Abdullah, sin Seida, izvijestio nas je Junus od Ibnu Šihaba, rekao je: pričao mi je 'Ata' da je Džabir, sin Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, tvrdio od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) je rekao (ono, to, ovo):

"Ko je jeo bijeli luk ili crveni luk, pa neka se odstrani nas (tj. od nas), ili neka se odstrani (od) naše bogomolje (tj. od naše džamije)."

GLAVA

(izvjesnih) gloginja (ili trnjina), a ono (tj. a to) su datule (tj. to je plod izvjesnoga drveta, trna zvanoga) el-erak.

(Neki opet kažu: "ve huve semerul-eraki" - a ono (a to) je plod eraka. Erak je, u stvari, jedno trnovito drvo od kojega se prave i misvaki - misvaći, misvaci - zubočistke. A plod toga drveta zove se kebas, el-kebasu. Pošto je to drvo, kažu, trnovito, plod bi se mogao nazvati trnjina, trnina, jer i u nas na jednoj vrsti trna bude plod koji se zove trnjina, i jede se, a boja toga ploda je crno modra kada sazrije. Međutim, trnjina ima košpicu, špicu, a kebas, kažu, nema košpice, špice, pa je onda po tome sličan gloginji koja nema košpice, špice. Jedino što i kebas ima crnu boju kada sazrije kao i trnjina. Gloginja nije po boji crna kao kebas, a kebas je još malo i slan, pa se i po tome razlikuje od gloginje i trnjine. Ipak, to je neka vrsta trnjine, odnosno gloginje.)

PRIČAO NAM JE Seid, sin 'Ufejra, pričao nam je Ibnu Vehb od Junusa, od Ibnu Šihaba rekao je: izvijestio me je Ebu Selemete, rekao je: izvijestio me je Džabir, sin Abdullaha, rekao je:

Bili smo sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u (mjestu) Merruzzahranu (Mer-el-Zahran, Merruz-Zahranu), (i) beremo (izvjesne) trnjine (gloginje), pa je rekao (Muhamed a.s.):

"Na vas je sa (izvjesnim) crnim od njega (od ovoga ploda, tj. Držite se crnoga zrnja od ovoga ploda, od trnjine-gloginja), pa (tj. jer) zaista ono je ljepše (bolje)."

(Izraz "ejtabu" je nastao od "atjebu", a ima isto značenje. "Atjebu" je komparativ od "tajjibun".)

Pa je rekao (Džabir k Muhamedu a.s.): "Jesi li bio (ti običaja da) paseš (čuvaš izvjesne) brave (ovce)?" Rekao je:

"Da. A da li je od vjerovijesnika (bio neki prošao drukčije u svom životu) osim (tako da) je pasao (napasao, čuvao) njih?"

GLAVA

(izvjesnoga) mućkanja (tj. ispiranja usta vodom) poslije (izvjesne) hrane.

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan: čuo sam Jahja-a, sina Seida, od Bušejra, sina Jesara, od Suvejda, sina Nu'mana, rekao je:

Izašli smo sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, ka Hajberu, pa pošto smo bili u Sahba-u (u Sahbi), pozvao je za (kakvu, neku) hranu (zatražio je neku hranu, jelo). Pa se nije donijelo njemu (ništa drugo) osim (neki) ugruhani (krupno mljeveni ječam, prekrupa, bungur, bulgur). Pa smo jeli (to). Pa je ustao ka (izvjesnoj) molitvi. Pa

je promućkao (sebi svoja usta vodom, tj. isprao ih je), i promućkali smo (i mi usta vodom).

Rekao je Jahja: Čuo sam Bušejra (da) govori: Izvijestio nas je Suvejd: Izašli smo sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, ka Hajberu, pa pošto smo bili u Sahba-u (u Sahbi) - rekao je Jahja: a ona (ta naseobina) je od Hajbera na (jedno) noćno putovanje (hoda daleko) - pozvao je za hranu (zatražio je za neku hranu da se donese njemu - Muhamedu a.s.). Pa nije se njemu donijelo (ništa) osim ugruhanoga ječma (prekrupe, bungure). Pa smo žvakali njega, pa smo jeli sa njim. Zatim je pozvao za vodu, pa je promućkao (izaprao usta), i promućkali smo sa njim (i mi usta vodom). Zatim je klanjao sa nama (tu) sutonsku molitvu, a nije se očistio (ponovno, nije nanovo uzimao abdest). A rekao je Sufjan (k Aliji): "Kao da si ti čuo njega od Jahja-a (samo)."

GLAVA

lizanja (oblizivanja svojih) prsta i njihovoga sisanja (sanenja) prije (nego) da se otaru (potaru) sa (izvjesnom) maramicom (tj. peškirom, ubrusom, salvetom, salavetom).

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan od Amra, sina Dinara, od 'Ata-a, od Ibnu Abasa da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Kada je jeo (tj. Kada jede) jedan (od) vas, pa neka ne otire (neka ne potare, neka ne obriše) svoju ruku (prste na ruci) do (tj. prije nego da) obliže nju (dok je ne obliže), ili dadne oblizati nju (nekome drugome ko se ne gadi)."

GLAVA

(izvjesne) maramice (rupca, tj. ubrusa, peškira).

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Munzira, rekao je: pričao mi je Muhamed, sin Fulejha, rekao je: pričao mi je moj otac od Seida, sina Harisa, od Džabira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je on pitao njega (da je Seid pitao Džabira) o (tom) čišćenju

(za molitvu, tj. o ponovnom abdestu) od (tj. zbog jedenja onoga) što je dotakla (njega izvjesna) vatra, pa je rekao:

"Ne (treba ponovno uzimati abdest ako se jede kuhano ili pečeno). Već smo bili (u) vremenu Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (u takvim prilikama da) nećemo naći (tj. da ne nalazimo) slično tome od (izvjesne) hrane osim malo. Pa kada smo mi našli nju (tj. kada je nađemo), nisu bile za (tj. u) nas maramice (rupci, peškiri nikakvi drugi) osim naših dlanova (šaka), i naše podlaktice (naše ruke) i naša stopala (tj. i naše noge). Zatim klanjamo, a nećemo se očistiti (ponovno, tj. a ne uzimamo abdest ponovno zbog toga što smo jeli neko jelo što ga je doticala vatra na neki način)."

GLAVA

(onoga) što govori (musliman) kada je svršio svoju hranu (svoje jelo, tj. šta treba da kaže, da rekne kada nekao završi objed, jelo - dakle: šta se treba reći poslije jela).

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Sufjan od Sevra, od Halida, sina Ma'dana, od Ebu Umameta da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, bio, kada je podigao svoju trpezu, rekao (tj. bio bi rekao, rekao bi):

"Hvala Allahu mnogo, lijepo, blagoslovljeno u njoj (u hvali toj), ne bivajući učinjena dovoljnom (dostatnom), a niti oproštajnom, a niti oproštajnom, a niti bivajući učinjen bogatim (neovisnim) od nje, naš Gospodaru!"

(Zadnje riječi u gornjem tekstu imaju mnogo tumačenja. Jedno ćemo spomenuti: Ovo jelo što smo ga sada jeli nije nam dovoljno za cijeli život naš koji će, možda, još trajati, pa će se blagodati Allahove još izlijevati na nas i još će nam hrane davati, i ne opraštamo se sa ovim jelom od jedenja i Allahovih dobrota i darova, i nismo neovisni od jela i hrane, tj. nismo takvi da nam nije potrebna hrana, o naš Gospodaru!.)

PRIČAO NAM JE Ebu Asim od Sevra, sina Jezida, od Halida, sina Ma'dana, od Ebu Umameta da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i

spasio, bio, kada je (tj. kada bi) svršio svoju hranu (svoje jelo, kada bi jeo), - a rekao je jedanput: kada je podigao (on) svoju trpezu (sofru) - rekao (rekao bi, tj. bio bi rekao on):

"Hvala Allahu koji je bio dovoljan nama i napojio nas, ne bivajući učinjenim dovoljnim, a niti bivajući učinjen nezahvalnim (mi Njemu - Allahu na ovoj hrani, tj. ne poričući mi Njemu dobrotu i blagodat Njegovu.)."

A rekao je jedanput (jedanput): "Za Tebe je (tj. Tebi je svaka) hvala, naš Gospodaru, ne bivajući učinjen (tj. bez da se bude učinjen) dovoljnim, a niti oproštajnim, a niti učinjen nepotrebnim (neovisnim, imućnim), naš Gospodaru!".

GLAVA

(izvjesnoga) jedenja sa (izvjesnim, ili: sa svojim) poslužiteljem (slugom).

PRIČAO NAM JE Hafs, sin Umera, pričao nam je Šubete od Muhameda, (a) on je sin Zijada, rekao je: čuo sam Ebu Hurejreta (da priča) od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Kada je donio jednome (od) vas njegov poslužitelj njegovu hranu, pa ako nije posadio njega sa njim (tj. sa sobom), pa neka dodadne njemu (jedan) zalogaj ili dva zalogaja - ili (jedan) žderaj (tj. zalogaj) ili dva žderaja (zalogaja) - pa (tj. jer) zaista on (poslužitelj) je bio blizu njegove vrućine i njegova nastojanja (tj. spravljanja jela - ili: on je upravljao njegovom vrućinom, tj. kuhanjem, i njegovim nastojanjem, tj. i njegovim spravljanjem toga jela)."

GLAVA:

Kušalac hrane zahvalni (tj. Onaj koji jede zahvaljujući Uzvišenome Allahu) je kao (izvjesni) postač strpljivi.

O njemu (tj. O tome se pričalo) od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

(Hadis koji o tome postoji nema sviju uvjeta, uslova da se može prihvatiti kao pouzdan, pa ga zato nije Buharija ni naveo u cijelosti.)

GLAVA

(izvjesnoga) čovjeka (koji) se pozove ka (nekoj) hrani, pa govori (tj. pa on rekne): "I ovaj je sa mnom.".

A rekao je Enes: Kada si unišao (ušao nekom) muslimanu (koji) se ne sumnjiči, pa jedi od njegove hrane, i pij od njegovoga pića.

(".... (koji) se ne sumnjiči.....", tj. koji nije osumnjičen da se ne čuva zabranjenoga jela i pića.)

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Ebul-Esveda, pričao nam je Ebu Usamete, pričao nam je Aameš, pričao nam je Šekik, pričao nam je Ebu Mes'ud Ensarija, rekao je:

Bio je (jedan) čovjek od Pomagača (koji) se nadimkuje (tj. koji ima nadimak) Ebu Šuajb, i bio je za njega (tj. u njega jedan) dječak mesar (prodavač mesa), pa je došao (taj Ebu Šuajb) Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, a on je u (među) svojim drugovima. Pa je poznao (prepoznao Ebu Šuajb izvjesnu) glad u (na) licu Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je otišao ka svome dječaku mesaru pa je rekao:

"Napravi mi (jednu) hranu (jelo koje) je dovoljno petorici (za pet ljudi). Možda ja (da) pozovem Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, petoga (od) petorice (jednog od petorice)." Pa je napravio njemu (jednu) hranicu (jedno malo jelo). Zatim je došao njemu, pa je pozvao njega. Pa je slijedio njih (jedan) čovjek (dakle: kao višak - kao šesti od

njih petorice koji nije bio pozvan na to jelo). Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"O Ebu Šuajbe! Zaista (jedan) čovjek je slijedio nas (tj. pošao je za nama nepozvan), pa ako si htio, dozvolio si njemu (tj. pa ako hoćeš, dozvolićeš mu - a to će reći: ako hoćeš, dozvoli mu da i on bude s nama za tim jelom). A ako si htio, ostavio si ga (tj. A ako hoćeš, ostavićeš ga - ostavi ga - dakle: ako nećeš da mu dozvoliš onda on i neće biti s nama kod tog jela)." Rekao je: "Ne, nego dozvolio sam njemu (tj. dozvaljam mu, dozvoljavam i njemu da bude s nama)."

GLAVA:

Kada je bila prisutna (tj. Kada je došla izvjesna) večera (večernje jelo), pa neka ne žuri (ne hiti) od svoje večere (da ode, pa da onda misli na nju klanjajući on, tj. obavljajući molitvu).

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije. A rekao je Lejs: Pričao mi je Junus od Ibnu Šihaba, rekao je: izvijestio me je Džafer, sin Amra sina Umejjeta, da je njegov otac Amr, sin Umejjeta, izvijestio njega da je on vidio poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) sebi odsijeca (meso) od plećke (neke) ovce u svojoj ruci. Pa se pozvao ka (izvjesnoj, prispjeloj) molitvi (dakle: čuo je ezan za prispjeli namaz). Pa je bacio nju (plećku) i (izvjesni) nož koji (je taj što on) odsijecaše s njim (tu plećku). Zatim je ustao, pa je klanjao, a nije se očistio (ponovno, tj. nije ponovno uzimao abdest).

PRIČAO NAM JE Mualla, sin Eseda, pričao nam je Vuhejb od Ejjuba, od Ebu Kilabeta, od Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Kada se postavila (metnula izvjesna) večera, a uspostavila se (izvjesna) molitva (dakle: a već je nastupilo vrijeme namazu), pa (prvo) počnite sa (tom) večerom (dakle: prvo večerajte, pa onda klanjajte)."

A od Ejuba, od Nafi-a, od Ibnu Umera, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, slično njemu (rečeno je slično tome). A od Ejuba, od Nafi-a, od Ibnu Umera da je on večerao jedanput (jednom), a on čuje čitanje (učenje izvjesnoga) vođe (predvodnika koji je u taj čas obavljao molitvu-namaz sa ljudima).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Jusufa, pričao nam je Sufjan od Hišama, sina Urveta, od njegovoga oca, od Aiše, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Kada se je uspostavila (izvjesna) molitva, a bila je prisutna (a došla je izvjesna) večera, pa počnite (prvo) sa (tom) večerom."

Rekao je Vuhejb i Jahja, sin Seida, od Hišama: "Kada se je postavila (metnula izvjesna) večera."

(Dakle, razlika postoji u izrazu "Kada se je postavila.....", i "..... i bila je prisutna (tj. došla je)....", ali je smisao skoro isti u obe te rečenice.)

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je (On): "..... pa kada ste okušali hranu (tj. kada ste jeli, završili objed), pa raziđite se,.....".

PRIČAO MI JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Jakub, sin Ibrahima, pričao mi je moj otac od Saliha, od Ibnu Šihaba da je Enes rekao (govorio):

Ja sam najznaniji (najviše, najbolje znam od svih) ljudi o (izvjesnom) zastoru (tj. o ajetu koji govori o izvjesnom zastoru, zavjesi). Bio je Ubejj, sin Ka'ba, (običaja da) pita mene o njemu. Osvanuo je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, svadbenik (tj. mladoženja) sa Zejnebom, kćerom Džahša, a bio je vjenčao sebi nju u Medini, pa je pozvao (izvjesne) ljude za (tj. na izvjesnu) hranu poslije

podizanja (tj. odmicanja toga izvjesnoga) dana. Pa je sjedio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i sjedili su sa njim (neki) ljudi poslije što je ustao (taj) narod. Čak je ustao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je išao (hodao) i išao sam sa njim, čak je dopro vratima sobe Aiše (tj. Aišine sobe). Zatim je mislio da su oni izašli, pa sam se vratio sa njim, pa kada li su oni sjedači (tj. kada li, kadli oni još sjede u) svome mjestu. Pa se vratio i vratio sam se (i ja) sa njim drugi puta, čak je dopro (došao) vratima sobe Aiše, pa se vratio (od Aišine sobe opet nazad) i vratio sam se (i ja) sa njim, pa kada li su oni već ustali. Pa je udario (tj. stavio, postavio) između mene i između njega (tj. i između sebe) pokrivalo (tj. jedan zastor), i spustio se je (izvjesni) zastor (tj. i objavio se ajet u kojem se spominje izvjesni zastor, zavjesa da se postavi između žena Muhamedovih a.s. i onih muških osoba koje sa njima razgovaraju).

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA.

KNJIGA BRAKA (vjenčanja, ženidbe)

Podsticanje (Poticanje, ponukavanje za stupanje) u (taj) brak zbog Njegovoga govora, uzvišen je: ".... pa vjenčavajte (uzimajte u brak ono) što je bilo lijepo za vas (vama) od (izvjesnih) žena....".

(Riječ "nikahun" znači i sklapanje, zaključenje braka, vjenčanje - a znači i spolni snošaj. Po zahirijskom mezhebu brak je farzi ajn svakom imućnom i za spolni snošaj sposobnom muslimanu. Ostali mezhebi smatraju da je brak sunnet. Farzi ajn je lična dužnost i obaveza.)

PRIČAO NAM JE Seid, sin Ebu Merjema, izvijestio nas je Muhamed, sin Džafera, izvijestio nas je Humejd, sin Ebu Humejda, Tavil da je on čuo Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori:

Došle su tri osobe (tj. tri čovjeka) ka kućama žena (ili: ka sobama žena) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) pitaju o pobožnosti Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. Pa pošto su se

izvijestili, kao da su oni brojili (računali, tj. smatrali) malenom nju (tj. njegovu pobožnost). Pa su rekli: "A gdje smo mi od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (daleko ostali u vrijednosti, pa je njemu dovoljno i manje pobožnosti, jer) već se je oprostilo njemu što se je proturilo naprijed od njegovoga grijeha i što se je odgodilo (i što se je ostavilo ozadi, ozada, iza, tj. njemu je oprošteno i što je bilo i što će biti u preostalom dijelu njegovoga života)." Rekao je jedan (od) njih:

"Što se tiče mene, pa zaista ja klanjam (cijelu tu) noć vječno (stalno)." A rekao je drugi:

"Ja postim (cijelo to) vrijeme, i neću mrsiti." A rekao je (još jedan) drugi (u stvari, treći):

"Ja se odstranjujem (tih) žena, pa neću se sparivati (tj. neću se ženiti) vječno (tj. nikada, nikako)."

("Tezevvedže" znači takođe ženiti se, stupiti u brak. Brak u arapskom jeziku ima mnogo imena. Ajnija u svome komentaru navodi podatak da je lingvist Ebul-Kasim sakupio hiljadu i četrdeset - 1040 - imena za brak u arapskom jeziku.)

Pa je došao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Vi ste (oni) koji ste govorili (rekli) tako i tako (to i to). Zar ne! (To jest: Pazite!) Tako mi Allaha zaista ja sam zaista najplašljiviji (od) vas zbog Allaha i najbogobojazniji (od) vas zbog Allaha (tj. ja se između vas sviju najviše bojim i čuvam od Allaha i Njegove srdžbe), ali ja postim i mrsim (tj. ja postim, a nekad ne postim - misli se na dobrovoljni post), i klanjam i spavam i sparivam se (ženim se sa izvjesnim) ženama, pa ko nije želio (ko ne želi, ko odstupa i okreće glavu) od moga postupka, pa nije (on) od mene (tj. nije moj pristalica)."

PRIČAO NAM JE Alija, čuo je Hassana, sina Ibrahima, od Junusa, sina Jezida, od Zuhrije rekao je: izvijestio me je Urvete da je on pitao Aišu o Njegovom govoru, uzvišen je:

"A ako ste se plašili da nećete biti pravedni u (tim) sirotama (tj. u pogledu tih sirotica), pa vjenčavajte što je bilo lijepo za vas od (izvjesnih) žena po dvije, i po tri i po četiri, pa ako ste se plašili da nećete biti pravedni, pa jednu (samo), ili (robinju) što su posjedovale vaše desnice, to je niže (bliže) da nećete prevagnuti (na nasilje).".

Rekla je: "O sine moje sestre! Sirotica (izvjesna) bude u skrbništvu svoga zaštitnika (tutora), pa (on) u njezino imanje i njezinu ljepotu (da se uvuče), hoće da se spari (vjenča se sa) njom sa nižim od običaja njezinoga vjenčanoga dara (tj. da je on sebi vjenča uz manji vjenčani dar nego obično), pa se je zabranilo njima da vjenčavaju njih (drukčije) osim (tako) da budu pravedni njima pa (da) upotpune (taj) vjenčani dar. I zapovjedilo se je njima za brak (sa onima) koje su osim njih od (izvjesnih) žena (tj. da stupaju u brak tutori sa drugim ženama, a ne sa siroticama čiji su oni tutori, da bi oni manje naginjali na nepravednost)."

GLAVA

govora Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Ko je mogao (Ko može) od vas (taj) brak (doslovno: Ko može to spolno snošenje, polni čin vršiti), pa neka se spari (oženi), jer zaista ono je (tj. jer to je) spuštenije (poniznije) za (vaš) vid (pogled) i čvršće (tj. sigurnije) za (vašu) pukotinu (spolnoga uda, tj. za vaš polni organ)." I da li će se spariti (tj. oženiti onaj) ko nema potrebe svoje u (tom) braku?

PRIČAO NAM JE Umer, sin Hafsa, pričao nam je moj otac, pričao nam je Aameš rekao je: pričao mi je Ibrahim od Alkameta rekao je:

Bio sam sa Abdullahom (Mesudovim), pa je susreo (sreo) njega Usman u (na) Mini pa je rekao: "O Ebu Abdurahmane! Zaista je za mene (tj. Ja imam) ka tebi (tj. s tobom jednu) potrebu." Pa su se osamila njih dvojica. Pa je rekao Usman: "Da li je za tebe (tj. Da li ti imaš potrebu), o Ebu Abdurahmane, u (tome) da vjenčamo (doslovno: sparimo) tebi (jednu) djevojku (koja) će opominjati (podsjećati) tebe (na ono) što si bio (običaja da) poznaješ (tj. što ti poznavaše - misli, misleći) na (muškost i snagu njegove mladosti)?" Pa pošto je vidio (smatrao) Abdullah da nije za njega (u njega nikakva) potreba ka ovome (tj. da nema za ovo potrebe), dao je znak (tj. pokazao je) k meni pa je

rekao: "O Alkamete!" Pa sam dospio (došao) k njemu, a on govori: "Zar ne? (To jest: Pazi!)! Zaista ako si rekao to, zaista već je rekao nama Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"O družino (skupino izvjesnih) mladića! Ko je mogao (ko može) od vas (taj) brak, pa neka se spari (oženi). A ko nije mogao (ko ne može), pa na njega je s (izvjesnim) postom (da se bavi), pa (tj. jer) zaista on je za njega (on je njemu jedno) jalovljenje (škopljenje, tj. obuzdavanje i ukroćenje strasti)."

GLAVA

(onoga) ko nije mogao (toga) braka, pa neka posti.

("El-baetu" je brak i spolni snošaj, spolni čin i odnos. Ova riječ ima još jedno značenje, a to je stan, mjesto u kome neko odsijeda, gdje se odsijeda - "el-menzilu". Za brak, u kojem je jedno od najvažnijih djela i činova polni odnos i snošaj sa ženom, potreban je svakako stan, mjesto gdje će se odsijedati sa ženom, pa je zato baš ovaj izraz i upotrebio u svome hadisu Muhamed a.s. u predici svojim drugovima mladalačke skupine. Neki ovaj hadis pogrešno tumače i kažu da on, u stvari, znači: "Ko može vršiti spolni snošaj, neka se ženi." Međutim, drugi dio hadisa demantuje i pobija takvo tumačenje. Jer ako neko ne može vršiti spolni snošaj i ne osjeća potrebe za to, onda njemu nije potrebno ni obuzdavati ni ukroćivati svoju strast, pa onda ne treba ni postiti da bi se obuzdao i ukrotio. A upravo to se u zadnjem dijelu hadisa preporučuje i predlaže kao mjera za obuzdavanje - indirektno jalovljenje. Direktno jalovljenje vađenjem jaja polnoga uda je zabranjeno. Svakako je pitanje stana bio uvijek veliki jad i nevolja siromašnih. Pogotovo u vrijeme Muhameda a.s. kada su mnogi spavali na prostoru uz njegovu džamiju, a taj prostor je bio natkriven granama i lišćem palmi i zvao se "es-suffetu" - sofa, hladnjak, nastrešnica, a oni koji su tu spavali zvali su se "ashabus-suffeti", i oni nisu ni imali drugoga stana. Ovi hadisi su svakako prvenstveno i namjenjeni njima i njima sličnima.)

PRIČAO NAM JE Umer, sin Hafsa sina Gijasa, pričao nam je moj otac, pričao nam je Aameš, pričao mi je Umarete od Abdurahmana, sina Jezida, rekao je:

Unišao sam sa Alkametom i Esvedom na Abdullaha (tj. ka Abdullahu Mesudovom). Pa je rekao Abdullah:

Bili smo sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, mladići, nećemo naći (tj. ne nalazimo ni jednu) stvar (tj. ništa - a to će reći: nemamo ništa). Pa je rekao nama poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"O družino (skupino izvjesnih) mladića! Ko je mogao (Ko može) brak (izvjesni), pa neka se spari (neka se oženi), pa (jer) zaista ono je spuštenije za (vaš) vid (pogled) i čvršće (sigurnije) za (vašu) pukotinu (tj. polni organ). A ko nije mogao (ko ne može), pa na njega je sa (dobrovoljnim) postom (da se bavi, tj. da posti), pa (jer) ono (tj. postenje, post) je za njega (njemu jedno) jalovljenje (uškopljenje, tj. obuzdavanje, ukroćenje)."

GLAVA

množine (mnoštva tih) žena.

PRIČAO NAM JE Ibrahim sin Musa-a, izvijestio nas je Hišam, sin Jusufa da je Ibnu Džurejdž izvijestio njih, rekao je: izvijestio me je Ata, rekao je:

Prisustvovali smo sa Ibnu Abbasom pokopavanju Mejmune u (mjestu) Serifu. Pa je rekao Ibnu Abas: "Ovo je žena (supruga) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa kada ste podignuli (tj. kada podignete vi) njezina nosila (mrtvačku nosiljku), pa ne drmajte nju, i ne potresajte nju, i budite blagi (tj. oprezni, pažljivi prilikom njezinoga nošenja). Pa zaista ono bilo je kod Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, devet (9 žena, supruga). Bio je (običaja da) razdijeli (tj. Razdjeljivaše on svoj boravak) za osam, a neće razdijeliti (a ne razdjeljiva) za jednu (koja je poklonila svoju noć Aiši, a to je Sevdeta, Sevda - kći Zem'ata)."

(U Meki je Muhamed a.s. imao samo jednu ženu - Hadidžu, Hatidžu r.a. Kada se je preselio u Medinu, do kraja života je tu ostao i u Medini je jedno vrijeme imao devet žena: Sevdeta, Aiša, Hafsa, Umu Selema, Zejneba - kći Džahša, Umu Habiba, Džuvejrija, Safija i Mejmuna r.a.)

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jezid, sin Zurej'a, pričao nam je Seid od Katadeta, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, da Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, ophađaše se na svoje žene (tj. bio je običaja da obilazi, ophodi više puta, mnogo puta svoje žene) u jednoj noći, a za njega je (tj. u njega je - on je imao) devet žena.

A rekao je meni Halifete: Pričao nam je Jezid, sin Zurej'a, pričao nam je Seid od Katadeta da je Enes pričao njima od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

(Cilj Buharije s ovim senedom je da navede izričitu izjavu Katadeta da je Enes pričao njima, a to će reći: da je Katadete o ovome lično čuo pričanje od samoga Enesa.)

PRIČAO NAM JE Alija, sin Hakema, Ensarija, pričao nam je Ebu Avanete od Rekabeta, od Talhata Jamije, od Seida, sina Džubejra rekao je: rekao je meni Ibnu Abas:

"Da li si se spario (oženio)?" Rekao sam: "Ne." Rekao je: "Pa spari se (oženi se), pa (tj. jer) zaista najbolji (od) ove sljedbe je najmnogobrojniji (od) nje ženama (tj. jer je najbolji od ove sljedbe onaj ko ima najviše žena)."

(Ovo neki tumače da je Ibnu Abas mislio na Muhameda a.s. koji je lično imao devet žena. To je bilo samo njemu dozvoljeno. Ostali svi muslimani mogu imati samo četiri žene najviše.)

GLAVA:

Ko je iselio (emigrirao, migrirao) ili je radio (neko) dobro (djelo) zbog vjenčanja žene (tj. zbog ženidbe sa nekom ženom), pa njemu je (ono) što je namjeravao.

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Kazeata, pričao nam je Malik od Jahja-a, sina Seida, od Muhameda, sina Ibrahima sina Harisa, od Alkameta, sina Vekkasa, od Umera, sina Hataba, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Rad je sa (izvjesnom) namjerom, i za (jednoga) čovjeka je (tj. i čovjek ima) samo (ono) što je namjeravao. Pa ko je (takav da je) bila njegova seoba ka Allahu i Njegovom poslaniku, pa njegova seoba (selidba, emigracija, migracija) je ka Allahu i Njegovom poslaniku. A ko je (takav da je) bila njegova seoba ka (tj. zbog neke) ovozemnosti (tj. ovozemaljske koristi da) pogodi nju, ili ženi (tj. zbog neke žene da) vjenča nju, pa njegova seoba je ka (onome) što je iselio k njemu (zbog čega, radi čega se je iselio).

GLAVA

sparivanja (tj. vjenčavanja izvjesnoga) siromaha koji je (tako siromašan da je) sa njim Kur'an i Islam (tj. samo je musliman i zna iz Kur'ana napamet neki dio).

O njemu (tj. o tome je pričao) Sehl od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.
PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Musena-a, pričao nam je Jahja, pričao nam je Ismail, pričao mi je Kajs od Ibnu Mes'uda, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bili smo (u prilici da) ratujemo (tj. Ratovasmo u društvu) sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, nije za nas (tj. nismo mi imali nikakvih) žena (ili: Nismo imali žene). Pa smo rekli (govorili):

"O poslaniče Allaha! Zar se nećemo ujaloviti (uškopiti, lišiti se polnih žlijezda)?!" (Ili: "Da, ujalovićemo se!") Pa je zabranio nama to (tj. Spriječio nas je od toga).

GLAVA

govora (izvjesnoga) čovjeka svome bratu: "Pogledaj, koju (od) moje dvije žene si htio (tj. koju ti želiš, pa) čak (da) siđem tebi od nje (tj. da se razvedem zbog tebe od nje, da bi je ti mogao nakon toga sebi vjenčati pošto istekne određeno vrijeme nakon razvoda).".

Predao je njega (taj slučaj) Abdurahman, sin Avfa.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Kesira, od Sufjana, od Humejda Tavila rekao je: čuo sam Enesa, sina Malika, rekao je:

Došao je Abdurahman, sin Avfa, pa (je) izvršio bratimljenje (pobratimstvo) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, između njega i između Sad, sina Rebia, Ensarije. A kod (toga) Ensarije su (bile) dvije žene. Pa je izložio (tj. predložio) njemu da raspolovi njemu svoju porodicu i svoju imovinu. Pa je rekao:

"Blagoslovio Allah tebi u tvojoj porodici i tvojoj imovini! Uputite me (tj. Pokažite put meni) na (vašu) pijacu (na vaš trg)." Pa je došao na (tu) pijacu, pa je ćario (zaradio, bio je na dobitku odmah toliko da je kupio sebi jednu) stvar (nešto) od sira i (jednu) stvar od masla (i nešto masla). Pa je vidio njega Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, poslije (nekoliko) dana, a na njemu je masna mrlja od žutila (tj. od žute pomade, masti za lice). Pa je rekao:

"Šta je ona šta (tj. Šta znači ova mrlja), o Abdu-Rahmane?" Pa je rekao: "Spario sam se (Oženio sam se jednom) Pomagačicom." Rekao je: "Pa šta (si) tjerao (tj. Šta si dao vjenčanoga dara)?" Rekao je: "Mjeru (jedne datule) košpe od zlata." Rekao je:

"Piruj (tj. Napravi svadbenu gozbu), i da sa ovcom (to učiniš, tj. makar jednu ovcu u to ime zakolji)."

GLAVA

(onoga) što se mrzi (što se smatra ružno) od odsijecanja sebe (od braka, ženidbe) i (toga) jalovljenja (kastracije, kastriranja).

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Junusa, pričao nam je Ibrahim, sin Sada, izvijestio nas je Ibnu Šihab, čuo je Seida, sina Musejjeba (da) govori: čuo sam Sada, sina Ebu Vekasa (da) govori:

Vratio (tj. Odbio, Zabranio) je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, na Usmana (tj. Usmanu), sina (sinu) Ma'una, odsijecanje (njegovo sebe od braka, tj. predanost neženstvu), a da je dozvolio njemu, zaista bi se mi uškopljavali (jalovili).

(Riječ "et-tettul" ima još jedno značenje: prednost k Uzvišenom Allahu - a to je opet u vezi sa osnovnim i korijenitim značenjem: odsjeći sebe. Onaj ko se preda iskreno ka Uzvišenom Allahu, on sebe i odsiječe, odrekne se od svega i svačega drugoga, tj. izvršavanje dobrih djela u ime Allaha njemu je jedini cilj.)

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije rekao je: izvijestio me je Seid, sin Musejjeba, da je on čuo Sada, sina Ebu Vekkasa, (da) govori:

Zaista već je vratio (odbio) to (jalovljenje) - misli (na) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, - na Usmana, sina Ma'una (tj. Usmanu, sinu Ma'una to je odbio, zabranio). A da je dozvolio njemu (to) odsijecanje sebe (od braka, tj. neženstvo), zaista jalovili bismo se.

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Džerir od Ismaila, od Kajsa rekao je: rekao je Abdullah (Mesudov):

Ratovasmo (u društvu) sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a nije za nas stvar (nikakva, tj. a mi nemamo ništa). Pa smo rekli: "Zar se nećemo jaloviti?" Pa je zabranio nama to (tj. Spriječio nas je od toga). Zatim je dopustio nama da vjenčamo (izvjesnu) ženu sa (izvjesnom) odjećom (dara vjenčanoga, tj. da je vjenčamo uz mali dar, da joj dadnemo dara odjeću ako ne možemo ništa više i veće). Zatim je čitao (pročitao) na nas (tj. nama ajet):

"O (vi) koji ste vjerovali (tj. koji vjerujete), ne zabranjujte ljepota (tj. dozvoljenih uživanja) što je dozvolio Allah vama (njih - a među njih i ženidba spada), i ne pretrčavajte se (tj. ne prelazite granice, ili: ne

činite nasilja prelazeći u nedozvoljeno), zaista Allah neće voljeti (ne voli) pretrčavače (sebe, prestupnike).".

A rekao je Asbag: Izvijestio me je Ibnu Vehb od Junusa, sina Jezida, od Ibnu Šihaba, od Ebu Selemeta, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao sam:

"O poslaniče Allaha! Zaista ja sam (jedan) čovjek mlad, i ja se plašim na (za) svoju osobu (izvjesne) poteškoće (tj. grijeha - u ovom slučaju: bluda, prostitucije), a neću naći (tj. a ne nalazim, nemam imanja) što bih se spario (oženio) s njim (sa tim) ženama." Pa je šutio od mene (Pa je šutio; Nije na to ništa rekao; Nije mi odgovorio). Zatim sam rekao slično tome (Ponovo sam ga pitao o tome). Pa je šutio od mene. Zatim sam rekao slično tome. Pa je šutio od mene. Zatim sam rekao slično tome. Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"O Ebu Hurejrete! Osušilo se je (izvjesno) pero sa (onim) što si ti susretač, pa jalovi se na to (zbog toga), ili ostavi (tj. ili odustani od jalovljenja)."

(Pod izrazom u tekstu "(izvjesno) pero" misli se na pero koje je pisalo sudbinu na "levhi mahfuzu - ploči sudbine". Osušilo se je pero, tj. već je zapisano šta ćeš susresti u životu, pa radi od sebe šta hoćeš. I jalovi nekada čine blud.)

GLAVA

braka (izvjesnih) djevojaka.

A rekao je Ibnu Ebu Mulejkete: Rekao je Ibnu Abas Aiši:

"Nije vjenčao (sebi) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (nijedne) djevojke (druge) osim tebe."

PRIČAO NAM JE Ismail, sin Abdullaha, rekao je: pričao mi je moj brat (Abdulhamid) od Sulejmana, od Hišama, sina Urveta, od njegovoga oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je: Rekla sam:

"O poslaniče Allaha! Da li si vidio (mislio, tj. Šta misliš) da si odsjeo (u jednu) dolinu, i u njoj je (jedno) stablo već se je jelo od njega (njegovoga ploda), a našao si (jedno drugo) stablo (što) se nije jelo od njega, u koje (od) njih bi bio (da) pustiš uživati (u koje bi pustio) tvoju (svoju) devu?" Rekao je: "U (ono) koje je (to što) se nije uživalo od njega."

Misli (ona sa ovim primjerom na to) da poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, nije se spario (oženio sa) djevojkom (nikakvom drugom) osim nje.

(Sve ostale žene Muhameda a.s. bile su udovice ili raspuštenice.)

PRIČAO NAM JE Ubejd, sin Ismaila, pričao nam je Ebu Usameta (Ebu Usamete) od Hišama, od njegovoga oca, od Aiše rekla je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Pokazala si mi se ti (tj. Vidio sam tebe) u (mome) snoviđenju (u snu) dva puta. Kada li (tj. Sanjam te na način kao jedan) čovjek nosi te u (jednom otcijepljenom) komadu svile (svilene tkanine) pa govori: "Ovo je tvoja žena." Pa otkrijem nju, pa kada li je ona (kadli ono) ti! (To jest: kada li ona ženska u komadu svile što je nosi - ti!). Pa govorim: "Ako biva ovo od (strane) kod (od) Allaha, provešće ga (tj. neka ga provede, neka tako bude, neka dadne da tako to prođe)!"."

GLAVA

(izvjesnih) udovica (ili: ponovnih udavača - a to bi obuhvatilo i udovice i pušćenice, razvedene, raspuštenice).

A rekla je Umu Habiba: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Ne izlažite (Ne ponuđavajte, ne nudite vi, o moje

supruge) na mene (meni) vaše kćeri (od bivših vaših muževa), a ni vaše sestre."

PRIČAO NAM JE Ebu Numan, pričao nam je Hušejm, pričao nam je Sejjar od Šabije, od Džabira, sina Abdullaha, rekao je:

Vraćali smo se sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, iz (jedne) vojne (borbe). Pa sam se (Pa sam) požurio na (jednoj) devi svojoj sporoj (na sporoj devi). Pa se priključio meni (jedan) jahač ozadi (iza) mene, pa je bocnuo (podbo, tj. gurnuo) moju devu sa (jednim) štapom (koji) je bio sa njim (kojeg je imao). Pa je otišla (tj. počela ići) moja deva kao najplemenitija (tj. kao najbolja) što si viđač (tj. što si vidio hod) ti od (izvjesnih) deva. Pa kada li je (to bio) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio! Pa je rekao:

"Šta je požurilo (nabrzilo) tebe?" (Doslovno: "Šta požuriva tebe?") Rekao sam: "Bio sam novoga (tj. skoroga) vremena sa svadbom (tj. Skoro sam se oženio)." Rekao je: "Djevojku, ili udovicu (ili: ili ponovnu udavaču - si uzeo za ženu)?" Rekao sam: "Udovica (ili: Ponovna udavača)." Rekao je: "Pa da li nisi (tj. Pa zašto nisi uzeo jednu, neku) djevojku (da) zabavljaš nju i (da ona) zabavlja tebe?!" (Doslovno: ".... da se ti igraš s njom i da se ona igra s tobom?!") Rekao je: Pa pošto smo otišli zato (da) uniđemo (u Medinu), rekao je:

"Lagano postupite (tj. Pričekajte), čak (da vi) uniđete (tako da uđete) noću, to jest večerom (uveče), zbog (toga) da se počešlja (izvjesna žena) nakostriješena (tj. nepočešljana) i (da) traži željezo osamljena (tj. i da upotrebi žena britvu čiji je muž bio odsutan od kuće - a to će reći da obrije dlake okolo svoga polnoga organa, pa da dočeka muža uređena)."

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Šubete, pričao nam je Muharib rekao je: čuo sam Džabira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (da) govori:

Spario sam se. Pa je rekao meni poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Šta si (uzeo kada si) se spario?" Pa sam rekao: "Spario sam se udovicom (ponovnom udavačom)." Pa je rekao: "Šta je za tebe i za (izvjesne) djevojke i njihovu pljuvačku (ili: i njihovo zabavljanje, igranje međusobno pa se nisi odlučio za njih)?" Pa sam spomenuo to (veli Muharib) Amru, sinu Dinara, pa je rekao Amr: Čuo sam Džabira, sina Abdullaha (da) govori:

Rekao je meni poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Da li nisi (tj. Zašto nisi neku) djevojku (da) zabavljaš nju i (da ona) zabavlja tebe?!"

GLAVA

sparivanja (vjenčavanja izvjesnih) malih od (izvjesnih) velikih (tj. vjenčavanja mladih od starih - ili: vjenčavanja malodobnih od strane punodobnih, preko punodobnih).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, pričao nam je Lejs od Jezida, od Irakja, od Urveta da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, zaprosio Aišu (obrativši se on) ka Ebu Bekru. Pa je rekao njemu Ebu Bekr:

"Ja sam samo tvoj brat (tj. pobratim)." Pa je rekao: "Ti si moj brat u vjeri Allaha (u Allahovoj vjeri) i Njegovoj knjizi (a nisi po rođenju i krvi), i ona je meni dozvoljena."

GLAVA:

Ka kome (tj. Ka kojoj da se opredijeli da je) vjenča, i koja (od) žena je najbolja (ili: i koja žena je bolja) i šta se smatra lijepim da sebi izabere za svoje kapljice (sjemena, tj. za sijanje svoje sperme) bez obavezivanja (bez zahtijevanja da mora takav izbor vršiti).

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb, pričao nam je Ebu Zinad od Aaredža, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Najbolje (od) žena (koje) su jašile (izvjesne) deve su dobre (ženske osobe između) žena Kurejševića, najmilostivije su na (neko) dijete u njegovoj mladosti i najpažljivije su na (nekoga) muža u vlasnici njeove ruke (tj. u njegovoj imovini - a to će reći: i najbolje čuvaju imovinu svoga muža)."

GLAVA

uzimanja sebi (izvjesnih) robinja i ko je oslobodio (ropstva) svoju robinju, zatim je spario se (sa) njom (tj. oženio se sa njom).

("Tezevvedže" je od "zevdžun", a "zevdžun" znači, između ostaloga, i par, a tu dolazi i polni par: muško i žensko, pa "tezevvedže" znači: spariti se, a to znači: oženiti se. Međutim, radi jasnoće i kratkoće u daljem tekstu i izraz "tezevvedže" i svaki drugi izraz koji u krajnjoj liniji znači što i izraz "tezevvedže", prevodiće se sa našim izrazima: oženiti se i oženiti. To neka se ima u vidu.)

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Abdulvahid, pričao nam je Salih, sin Saliha, Hemdanija, pričao nam je Šabija, pričao mi je Ebu Burdete od svoga oca rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Koji god čovjek (imadne, bude imao takav slučaj da) je bila kod njega (neka) robinja, pa je poučio nju (pa je pouči), pa je uljepšao njezino poučavanje, i odgojio je nju (i odgoji je), pa je uljepšao njezino odgajanje, zatim je oslobodio (ropstva) nju i oženio je nju (i oženi je) - pa za njega su (tj. pa on ima) dvije nagrade. I koji god čovjek od pripadnika (izvjesne, tj. Božije) knjige je vjerovao (koji vjeruje) u svoga vjerovijesnika i vjerovao je (i vjeruje) u mene, pa za njega su (on ima) dvije nagrade. I koji god rob je izvršio (izvrši) pravo svojih zaštitnika (pokrovitelja, tj. vlasnika) i pravo svoga Gospodara (a to će reći: I koji rob ispuni svoju dužnost prema vlasnicima i prema Stvoritelju), pa za njega su (i on ima) dvije nagrade."

Rekao je Šabija: Uzmi nju (ovu besjedu, ovu poruku iz ovoga hadisa od mene koju ti ja dajem - kazujem) bez stvari (ikakve, tj. besplatno, a) već je bio (običaja izvjesni) čovjek (da) putuje u (vezi

nečega, tj. zbog nečega) što je ispod njega (tj. što je manje važno od spomenutoga pitanja u prednjem hadisu - putovaše čovjek iz svoga mjesta) ka Medini (u Medinu da bi doznao to što je manje važno od ovoga). A rekao je Ebu Bekr od Ebu Hasina, od Ebu Burdeta, od njegovoga oca, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio:

"..... oslobodio je nju (ropstva), zatim je dao vjenčani dar njoj."

("Asdeka" je od riječi "sadakun" i "sudakun": vjenčani dar.)

PRIČAO NAM JE Seid, sin Telida, rekao je: izvijestio me je Ibnu Vehb rekao je: izvijestio me je Džerir, sin Hazima, od Ejjuba, od Muhameda, od Ebu Hurejreta rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Sulejman od Hammada, sina Zejda, od Ejjuba, od Muhameda, od Ebu Hurejreta:

Nije slagao Ibrahim (ništa drugo) osim tri laži: Dok je Ibrahim prolazio pokraj (jednoga) silnika, a sa njim (sa Ibrahimom je Sara...., pa je spomenuo (taj cijeli) hadis. Pa je dao njoj (Sari) Hadžeru (Agaru). Rekla je:

"Otklonio je Allah ruku (onoga) bezvjernika (od mene) i uslužio je (tj. dao je kao sluškinju) meni Hadžeru (Adžeru, Agaru)." Rekao je Ebu Hurejrete: "Pa to je vaša majka (mati), o sinovi Maus-Sema-a (o Mausemaovići)!"

("Maus-semai" znači: voda neba, pa "beni mais-semai" znači: sinovi vode neba. To je jedan naziv i ime Arapa, a to zato što oni žive po pustinjama i najviše se koriste vodom neba, tj. kišom. To je razlog da se zovu sinovi nebeske vode - kiše - Kišnići, Kišovići, Kišići i slično tome.)

PRIČAO NAM JE Kutejbete, pričao nam je Ismail, sin Džafera, od Humejda, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Ostao je (tj. Boravio je u jednom mjestu) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, između Hajbera i Medine tri (dana i), pravi se na njega sa Safijjom, kćerkom Hujejja (tj. izvodi se njemu stupanje u bračni život sa Safijjom, kćerkom Hujejja). Pa sam pozvao (prisutne) muslimane ka njegovoj (svadbenoj) gozbi. Pa nije bilo u njoj (u toj gozbi ništa, nimalo) od hljeba, a niti mesa. Zapovjedilo se je za (izvjesne) kože (da se prostru) pa je bacio u njih (na njih nešto) od (izvjesnih) datula, i (masnoga) sira i masla, pa je (to) bila njegova (svadbena) gozba (pir, piranija). Pa su rekli (izvjesni) muslimani:

"Jedna (od) majki muslimana (svih je ova žena što je s njom unišao u bračne odnose sada Muhamed a.s.), ili je (ona) od (onih) što je posjedovala njegova desnica (tj. ili je ona robinja)?" Pa su rekli: "Ako je zastro (tj. Ako zastre, pokrije) nju, pa ona je od majki (svih) vjernika (tj. ona mu je žena, jer su sve njegove žene svima muslimanima majke). A ako nije zastro (tj. ako ne zastre, ne pokrije) nju, pa ona je od (onih što ih) je posjedovala njegova desnica (tj. ona mu je robinja)." Pa pošto je uzjašio (na samar svoje deve), utro (tj. pripremio je) za nju (za Safijju mjesto na devi) ozadi (iza) sebe i pružio je (tj. postavio je izvjesni) zastor između nje i između (tih) ljudi.

GLAVA

(onoga) ko je učinio oslobađanje (ropstva svoje) robinje njezinim vjenčanim darom (da joj to bude vjenčani dar - "sadakun" i "sudakun" je vjenčani dar).

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Hammad od Sabita i Šuajba, sina Habhaba, od Enesa, sina Malika da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, oslobodio (ropstva) Safiju i učinio je njezino oslobađanje njezinim vjenčanim darom.

GLAVA

vjenčanja (izvjesnoga) siromaha zbog Njegovoga (Allahovoga) govora, uzvišen je: ".... ako budu siromašni, obogatiće ih Allah od Svoje dobrote....".

PRIČAO NAM JE Kutejbete, pričao nam je Abdulaziz, sin Ebu Hazima, od svoga oca, od Sehla, sina Sada, Saidije rekao je:

Došla je (jedna) žena ka poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekla:

"O poslaniče Allaha! Došla sam (da) poklonim tebi svoju osobu (sebe)." Rekao je: Pa je gledao k njoj poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je podizao (on svoj) pogled u nju i upravljao je njega (pogled), zatim je pognuo (spustio) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, svoju glavu. Pa pošto je vidjela (ta žena da on nije sudio (odlučio) o njoj (ni jedne) stvari (ništa), sjela je. Pa je ustao (jedan) čovjek od njegovih drugova pa je rekao:

"O poslaniče Allaha! Ako nije bilo (tj. Ako nema) tebi sa (za) njom (nikakve) potrebe, pa vjenčaj meni nju (vjenčaj je za mene)!" Pa je rekao: "A da li je kod tebe od stvari (kakve, tj. Imaš li ti išta)?" Rekao je: "Ne, tako mi Allaha, o poslaniče Allaha!" Pa je rekao: "Idi ka svojoj porodici, pa pogledaj da li nalaziš (tj. da li imaš ikakvu) stvar (išta)." Pa je otišao, zatim se vratio pa je rekao: "Ne, tako mi Allaha nisam našao (ni jednu) stvar (ništa)." Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Pogledaj, i da (bi, tj. makar to bio jedan) prsten od željeza." Pa je otišao, zatim se je vratio pa je rekao: "Ne, tako mi Allaha, o poslaniče Allaha, i ni prsten od željeza (nemam), ali (nego) ovo je moj zastirač (tijela, tj. moja donja odjeća)."

Rekao je Sehl: Nije za njega (tj. u njega - a to znači: Nema on) ogrtač (nikako nikakav).

"Pa za nju je njegova polovina (to su riječi, nastavak govora onoga siromašnoga čovjeka, tj. Njoj dajem polovicu ovoga svoga zastirača kao vjenčani dar)." Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Šta (da) napraviš sa tvojim (svojim) zastiračem? Ako si obukao njega (ti), nije bilo (tj. neće biti) na njoj od njega stvar (ni jedna, tj.

ništa). A ako je obukla (ona) njega, nije bilo (neće biti) na tebi stvar (ni jedna, tj. ništa)." Pa je sjeo (taj) čovjek. Te kada se je oduljilo njegovo sjedenje, ustao je. Pa je vidio njega poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da je on) okrećač leđa (tj. da je on okrenuo leđa i da ode - da on odlazi). Pa je zapovjedio za njega pa se (on) pozvao. Pa pošto je došao, rekao je: "Šta je to sa tobom od Kur'ana?" Rekao je: "Sa mnom je sura takva i sura takva (tj. sura ta i sura ta)." Brojio je njih. Pa je rekao:

"Čitaš (li ti) njih od leđa tvoga (svoga) srca (dakle: Znaš li ih učiti napamet)?" Rekao je: "Da." Rekao je: "Idi, pa već sam dao u posjed (tj. vjenčavam) tebi nju sa (onim, tj. zbog onoga) što je sa tobom od Kur'ana."

(Sljedbenici hanefijskoga mezheba tumače ovaj hadis na taj način što kažu da se pretpostavlja da je Muhamed a.s. za ovoga čovjeka dao toj ženi vjenčani dar iz svojih sredstava, pa na taj način hanefijske pristalice usklađuju sadržaj ovoga hadisa sa pravilom svoga mezheba da na vjenčanju mora, odnosno treba u svakom slučaju da dadne čovjek vjenčani dar ženi sa kojom stupa u brak. Ili druga pretpostavka pristalica hanefijskoga mezheba je da je u ovome posebnome slučaju vjenčani dar prešućen i da je ostao kao dugovanje koje je kasnije platio onaj čovjek svojoj ženi. Naime, hanefijski pravnici smatraju da nije dozvoljeno da bude kao vjenčani dar poznavanje napamet sure iz Kur'ana, ili poučavanje nekoga neku suru, nego vjenčani dar treba da se dadne u nekome materijalnome dobru koje vrijedi najmanje deset dirhema - srebrenjaka. To je ta jedna napomena u vezi navedenoga hadisa. U daljem tekstu neće se davati ovakve napomene, niti će se iznositi stavovi raznih mezheba.)

GLAVA

(izvjesnih) ravnih (lica) u (islamskoj) vjeri (tj. GLAVA lica približno jednako pobožnih koja se trebaju uzimati u brak međusobno) i (GLAVA) Njegovoga govora: "I On je (onaj) koji je stvorio od (izvjesne) vode čovjeka (čovječanstvo), pa je učinio njemu porijeklo i tazbinstvo (tj. i dao, stvorio je njemu - čovjeku srodstvo po krvi i srodstvo po ženidbi), i bio je tvoj Gospodar svemoćan.".

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije rekao je: izvijestio me je Urvete, sin Zubejra, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da je Ebu Huzejfete, sin Utbeta sina Rebiata sina Abdu Šemsa - a bio je (on) od (onih) ko je prisustvovao Bedru sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio - posinio (Tj. usvojio kao svoga sina) Salima i vjenčao je njemu kćer svoga brata (svoju bratičnu) Hindu, kćer Velida, sina Utbeta sina Rebiata, a on (tj. a taj Salim) je slobodnjak (oslobođeni rob jedne, neke) žene od Pomagača, kao što je posinio (uzeo na mjesto sina, kao sina) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, Zejda (sina Harisetovoga).

A bio je (slučaj i običaj takav da onaj) ko je posinio (jednoga) čovjeka u predislamlju (u doba prije Islama, taj usvojeni je bio u položaju da) su zvali njega (ti) ljudi k njemu (tj. po njemu - po onome ko je njega posinio, usvojio), i naslijedio bi od njegovoga nasljedstva, dok je (najzad) spustio Allah (ajet):

"Zovite ih za njihove očeve (prave i stvarne vežući njihova imena)....", ka Njegovom govoru (do Njegovoga govora): "..... i vaši slobodnjaci (štićenici, saveznici)....", pa su se vratili ka svojim očevima (tj. pa su onda usvojenike počeli da zovu po njihovim stvarnim očevima). Pa ko (je bio u takvom položaju da) se nije znao njemu otac, bio (je) slobodnjak i brat u (tj. brat po islamskoj) vjeri. Pa je došla Sehleta (Sehla), kći Suhejla, sina Amra, Kurejševića, zatim Amirovića - a ona je žena Ebu Huzejfeta, sina Utbeta - (došla je) Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekla:

"O poslaniče Allaha! Zaista mi smo bili (u takvom odnosu da) vidimo (smatramo) Salima djetetom, a već je spustio Allah o njemu (i o njemu sličnome ono) što si već znao (što već znaš)."

Pa je spomenuo (Ebul-Jeman prednji) hadis (u cijelosti).

PRIČAO NAM JE Ubejd, sin Ismaila, pričao nam je Ebu Usamete od Hišama, od njegovoga oca, od Aiše rekla je:

Unišao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, na Duba'atu (tj. Posjetio je Duba'atu), kćer Zubejra, pa je rekao njoj:

"Možda ti (da) si htjela (da izvršiš ovogodišnje) hodočašće." Rekla je: "Tako mi Allaha neću se naći (tj. ne nalazim se nikako drukčije) osim bolesna." Pa je rekao njoj: "Hodočasti (Odi na hodočašće), i uslovi sebi. Reci: Moj Bože! Moje mjesto razrješavanja (oslobađanja od stega hodočašća) je (ondje) gdje si zadržao mene (tj. gdje zadržiš mene - a to će reći: ondje gdje mi dadneš bolest tako tešku da ne mognem dalje ići)." A (ona) je bila (pod brakom, u braku) Mikdada, sina Esveda.

(Duba'ata je bila Hašimovićka, a Mikdad je bio Kindija, Kindijević - a Hašimovići kao ogranak Kurejševića bili su ugledniji od Kindovića, ali je brak između njih opet sklopljen.)

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja od Ubejdulaha rekao je: pričao mi je Seid, sin Ebu Seida, od svoga oca, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Vjenčava se (Uzima se u brak izvjesna) žena (ženska osoba) za (tj. zbog) četiri (njezine vrijednosti, osebine, osobine, svojstva): za njezinu imovinu (zbog imovine), i za njezino porijeklo (zbog porijekla), i za njezinu ljepotu (zbog ljepote) i za njezinu vjeru (zbog vjere). Pa pobijedi (napravi uspjeh, postigni uspjeh) sa posjednicom (islamske) vjere, uprašile se tvoje dvije ruke!"

(Ta izreka na kraju "uprašile se tvoje dvije ruke!", ima više tumačenja, ali se ta tumačenja neće prikazivati.)

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Hamzeta, pričao nam je Ibnu Ebu Hazim od svoga oca, od Sehla rekao je:

Prošao je (neki) čovjek na (tj. pokraj) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Šta govorite (kažete) o ovome (čovjeku - dakle: Šta mislite o njemu kakav je)?" Rekli su: "Dostojan je (Priličan je da se njemu izađe u susret uvijek:) ako je (ako bi) prosio (neku žensku) da mu se vjenča (udala bi se za njega), a ako je zagovarao da mu se primi zagovaranje (dakle: primilo bi mu se zagovaranje, tj. a ako je intervenisao da mu se primi-primi mu se, primilo bi mu se intervenisanje), a ako je (ako bi) rekao (govorio, tj. ako govori on nešto) da se sluša (slušao bi se)."

Rekao je: Zatim je šutio. Pa je prošao (jedan) čovjek od siromašnih (lica tih) muslimana, pa je rekao (pitao ih je):

"Šta govorite o ovome (Šta mislite o ovome kakav je)?" Rekli su: "Dostojan je (da se s njim postupi obratno:) ako je (ako bi) zaprosio da mu se ne vjenča (ne bi se za njega udala), a ako je zagovarao da mu se ne primi (ne bi mu se primilo) zagovaranje, a ako (bi) govorio da se ne sluša (ne bi se slušao)." Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ovaj je bolji od punoće Zemlje (tj. od pune Zemlje onakvih ljudi koji su) slično ovome (slični onome prvome, tj. kao ovaj prvi, ili kao onaj prvi što je prošao)."

GLAVA

(izvjesnih vjerenika) ravnih u (tom) imanju (tj. koji su približno jednakoga imovinskoga stanja) i (GLAVA) vjenčanja (izvjesnoga) siromaha (za izvjesnu) imućnu (bogatu).

PRIČAO MI JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba rekao je: izvijestio me je Urvete da je on pitao Aišu, bio zadovoljan Allah od nje, (o ajetu) "A ako ste se plašili da nećete biti pravedni u (vezi stupanja u brak sa izvjesnim) siroticama....". Rekla je (na to Aiša):

"O sine moje sestre! Ovo (ti) je (izvjesna) sirotica (koja) bude u skrbništvu svoga zaštitnika (tj. tutora), pa (on) želi u njezinu ljepotu i njezino imanje (poželi njezinu ljepotu i njezino imanje), a hoće da (sebi) okrnji njezin vjenčani dar, pa se njima zabranilo njihovo vjenčavanje (međusobno) osim da budu pravedni u upotpunjavanju (njihovoga) vjenčanoga dara, i njima se je zapovjedilo za vjenčanje (nekih drugih) koje su osim njih (osim tih sirotica)." Rekla je: "I tražili su rješenje (izvjesni) ljudi (od) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, poslije toga, pa je spustio (objavio) Allah, uzvišen je:

"I traže rješenje (od) tebe o (izvjesnim) ženama....", ka (tj. do riječi u ajetu) ".... i žele da vjenčaju njih....". Pa je spustio Allah njima da (izvjesna) sirotica kada je bila posjednica ljepote i imovine, željeli su u njezin brak i njezino porijeklo (da stupe i) u (slučaju kada se radi o) upotpunjavanju (njezinoga) vjenčanoga dara. A kada je bila nepoželjna u (tj. zbog) malenkosti (njezine) imovine i ljepote, ostavili bi nju i uzeli bi (drugu) osim nje od (izvjesnih) žena. Rekla je: "Pa kao što ostavljaju nju kada žele od nje (da su daleko, tj. kada ne žele nju - kada im je ona nepoželjna), pa nije njima (dozvoljeno) da vjenčavaju njih (ni onda) kada su željeli u njima (tj. sa njima da su u braku, kada su im poželjne), osim da budu pravedni njima i (da) daruju njima njihovo pravo najcjelovitije u (tom) vjenčanom daru."

("Regi fi": željeti, "regibe an": ne željeti, ne željiti.).

GLAVA

(onoga) što se čuva (čovjek njega) od zlosrećnosti (izvjesne) žene (tj. čuvanja od nesretne žene, od nesretnosti žene, nesreće koju sa sobom donosi izvjesna žena i tome slično) i (GLAVA) Njegovoga govora, uzvišen je: ".... zaista od vaših supruga i vaše djece je (jedan) neprijatelj za vas (vama)....".

PRIČAO NAM JE Ismail, rekao je: pričao mi je Malik od Ibnu Šihaba, od Hamzeta i Salima, dvojice sinova Abdullaha, sina Umera, od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Nesretnost (Zlosrećnost izvjesna) je u (izvjesnoj) ženi, i kući i kobili (konju)."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Minhala, pričao nam je Jezid, sin Zurej'a, pričao nam je Umer, sin Muhameda, Askalanija od svoga oca, od Ibnu Umera rekao je:

Spomenuli su (izvjesnu) nesretnost kod Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ako je bila (izvjesna, naročita) nesretnost u (jednoj) stvari (tj. u nečemu, i u čemu), pa (ona - nesretnost) je u (izvjesnoj) kući, i ženi i kobili (konju)."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Ebu Hazima, od Sehla, sina Sada da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Ako je (i) bila (ta zlosrećnost) u (nekoj) stvari (i u čemu), pa (ona) je u (izvjesnoj) kobili (konju), i (u izvjesnoj) ženi i (u izvjesnom) stanu."

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Šubete od Sulejmana Tejmije rekao je: čuo sam Ebu Usmana Nehdiju (da priča) od Usameta, sina Zejda, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Nisam ostavio poslije mene (poslije sebe ni jednu, nikakvu) kušnju (iskušenje) štetnije na (za izvjesne) ljude od (izvjesnih) žena."
GLAVA

(izvjesne) slobodne (žene koja nije robinja) pod (brakom izvjesnoga) roba.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Rebi'ata, sina Ebu Abdurahmana, od Kasima, sina Muhameda, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Bila su u (vezi) Berirete (Berire) tri postupka (tj. tri odredbe Muhammeda a.s.): Oslobodila se je, pa se njoj dao (pa joj se dao) izbor (dalo joj se da sebi sama ona izabere da li će i dalje ostati u braku sa dotadašnjim svojim mužem Mugisom, ili neće).

(To je prvi postupak, odredba koja važi posebno za robinje.)

I rekao je (kao drugu odredbu tom prilikom) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaštitništvo (Pokroviteljstvo) je za (onoga) ko je oslobodio (ropstva, tj. Zaštitništvo pripada onome ko je oslobodio)." I (kao treći postupak bio je to:) unišao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a (jedan) lonac je na (kućnoj) vatri. Pa se približio (tj. ponudio se) k njemu (da jede jedan) hljeb i prismok (začini) od začina (te) kuće. Pa je rekao:

"Nisam vidio (tj. Ne vidim onoga) lonca." (To jest: "Šta je sa onim loncem?") Pa se reklo: "Meso (neko što) se je milodarilo s njim na Beriru (tj. U tom je loncu meso koje se je dalo Beriri kao sadaka-milostinja), a ti nećeš jesti (tj. ti ne jedeš te) milostinje (tu milostinju)."

(To je bilo Muhamedu a.s. objašnjenje zašto mu nije ponuđeno meso iz onoga lonca.)

Rekao je (Muhamed a.s.): "Ono je na nju (tj. Ono je njoj jedna) milostinja, a za nas (tj. a nama od nje) je (jedan) poklon (dio toga mesa)."

(Razlika između sadake-milostinje i hedije-poklona je u tome što se milostinja daje radi toga da se dobije nagrada na budućem svijetu, a poklon-hedija se daje radi čašćenja, počašćenja nekoga, iskazivanja počasti nekome kome se daje taj poklon. Milostinja se daje samo siromašnom bijedniku koji nije sposoban za rad. Muhamedu a.s. milostinja je bila zabranjena - haram. A u ovom slučaju je jeo meso koje je Berira dobila od nekoga kao milostinju. On je dao o tom i objašnjenje, a to objašnjenje kada se razradi u sebi sadrži ovaj smisao:

Kada se nešto primi i uzme kao milostinja, onda to postaje posjed i vlasništvo onoga ko je to primio, a kad primljeno dobro, vrijednost postane vlasništvo, ono onda izgubi karakter i smisao milostinje i dobiva smisao ostalih posjedovanih vrijednosti i dobara, i onda se od toga može dati poklon, odnosno može se od tako stečenoga dobra i primiti neki dio kao poklon od toga novoga vlasnika.)

GLAVA:

Neće se oženiti (musliman sa) više od četiri (žene, tj. neće imati istodobno, u isto vrijeme više od četiri žene), zbog Njegovoga govora, uzvišen je: ".... po dvije, i po tri i po četiri....".

A rekao je Alija, sin Husejna (Huseina) - na njih dvojicu pozdrav (spas, tj. mir im obojici)!: Misli (se na to, tj. hoće da se kaže): po dvije, ili po tri ili četiri.

I Njegov govor, veličajno je Njegovo spominjanje: ".... posjednicima krila po dva, i po tri i po četiri...." - misli (na): po dva, ili po tri ili po četiri.

(Ponekad "ve: i", znači "ev: ili".)

PRIČAO NAM JE Muhamed, izvijestio nas je Abdete od Hišama, od njegovoga oca, od Aiše (o ajetu) "A ako ste se plašili da nećete pravedni biti u (vezi tih) sirotica....", rekao je:

Sirotica (izvjesna) bude kod (izvjesnoga) čovjeka i on je njezin zaštitnik (tutor, staratelj), pa je vjenča (sebi, za sebe) na njezino imanje, i čini loše njezino druženje (tj. loše s njom postupa), i neće (da) bude pravedan u njezinom imanju, pa neka se oženi (on sa onima) što je bilo

lijepo njemu od (izvjesnih) žena (drugih) osim nje (te sirotice, čak i sa) po dvije, i po tri i po četiri.

GLAVA:

".... i vaše majke koje su dojile (zadajale) vas.....".

I zabranjuje se od (tj. zbog izvjesnoga) dojenja (uzimanje u brak svako žensko lice) što se zabranjuje od (zbog izvjesnoga) porijekla (srodstva po krvi i plemenu).

(Žena koja je dojila više puta neko dijete muško u doba njegovoga života prije nego je to muško dijete navršilo dvije godine starosti od svoga rođenja, postala je majka po mlijeku, po dojenju - majka tome muškome djetetu. Ako je ta žena i neko žensko dijete dojila u više navrata dok je i to žensko dijete bilo u dobu svoga života ispod dvije godine starosti, i to žensko dijete postalo je sestra po dojenju, po mlijeku onome muškom djetetu. To je to srodstvo po dojenju, po mlijeku, i ono je kod sklapanja braka po islamskim propisima isto tako važno kao i srodstvo po krvi i rođenju, i ono je zapreka stupanju u brak srodnika po mlijeku. Zabranjeno je da stupe brat i sestra od iste majke, koje rodi jedna majka, u brak. A isto tako je zabranjeno da stupe u brak i brat i sestra po dojenju, po mlijeku. To znači pravilo u šeriatskom pravu: Zabranjuje se od (izvjesnoga) dojenja što se zabranjuje od (izvjesnoga) porijekla.)

PRIČAO NAM JE Ismail, pričao mi je Malik od Abdullaha, sina Ebu Bekra, od Amrete, kćeri Abdurahmana, da je Aiša, žena (supruga) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, izvijestila nju da je (jednom prilikom) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, bio kod nje i da je ona čula glas (nekoga) čovjeka (koji) traži dozvolu (da uniđe) u sobu Hafse. Rekla je: Pa sam rekla:

"O poslaniče Allaha! Ovo je (nekakav) čovjek (neko ko) traži dozvolu u tvoju sobu (kuću da uniđe, da bude primljen)." Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Mislim ga (da je to) omsica (iks - ili: Mislim da je to taj-i-taj). Za strica Hafse od (toga) dojenja (rekavši to on, tj. Pod tim je podrazumjevao Hafsinoga strica po mlijeku)." Rekla je Aiša: "Da je bio omsica (taj-i-taj) živ (misleći ona) za svoga strica od (toga) dojenja (tj. strica po mlijeku), ulazio bi na nju (tj. ka njoj)?" Pa je rekao: "Da. Dojenje (izvjesno) zabranjuje što zabranjuje (i izvjesno) rođenje (rađanje)."

(Po ovome se može zaključiti da su posjete muških lica dozvoljene samo onim ženskim licima koja su im u srodstvu po krvi ili mlijeku, ali u tako blizom, bliskom, bližem srodstvu da ne mogu sklopiti brak po islamskom pravu, po šeriatu.)

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja od Šubeta, od Katadeta, od Džabira, sina Zejda, od Ibnu Abasa rekao je:

Reklo se je Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zar se nećeš oženiti kćerkom Hamze?" (Tj. "Zar ne! Oženi se kćerkom Hamze!") Rekao je: "Zaista ona je kći moga brata od (izvjesnoga) dojenja (i kao takva mi je zabranjena)."

A rekao je Bišr, sin Umera: Pričao nam je Šubete: čuo sam Katadeta, čuo sam Džabira, sina Zejda (da priča) slično njemu (navedenom hadisu).

PRIČAO NAM JE Hakem, sin Nafi-a, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije rekao je: izvijestio me je Urvete, sin Zubejra da je Zejneba, kći Ebu Selemeta, izvijestila njega da je Umu Habiba, kći Ebu Sufjana, izvijestila nju da je ona rekla:

"O poslaniče Allaha! Vjenčaj (sebi) moju sestru, kćer Ebu Sufjana." Pa je rekao: "A zar voliš (želiš) to ti (zar ti to želiš)?!" Pa sam rekla: "Da. Nisam tebi sa osamljenicom (tj. Nisam ti osamljenica - sama bez inoće). A najmiliji (najdraži) ko se je udružio meni u (jednom, nekom) dobru, je moja sestra." Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista ta neće biti (tj. nije ona) dozvoljena meni." Rekla sam: "Pa zaista mi pričamo da ti hoćeš da vjenčaš kćer Ebu Selemeta." Rekao je: "Kćer Umu Selemete (Umu Seleme)?" Rekla sam: "Da." Pa je rekao: "Da ona zaista nije bila (tj. Da ona i nije) moja pastorka u mome skrbništvu (tutorstvu), ne bi bila (ona) dozvoljena meni. Zaista ona je zaista kći moga brata od (izvjesnoga) dojenja (brata po dojenju). Dojila je mene i Ebu Selemeta (žena po imenu) Suvejbeta (Suvejba), pa ne izlažite (ne ponuđavajte vi, ne nudite, o moje supruge,) meni vaše kćeri (od bivših vaših muževa), a ni vaše sestre."

Rekao je Urvete: A Suvejbeta je slobodnjakinja (oslobođena robinja) Ebu Leheba. Bio je Ebu Leheb oslobodio nju (ropstva), pa je (ona) dojila (zadajala) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (dok je bio dijete). Pa pošto je umro Ebu Leheb, pokazao se on nekom (od) svoje porodice u najgorem stanju (u snu, tj. vidio je u snu, usnio ga je neko od porodice njegove, a on - Ebu Leheb - u najgorem je stanju). Rekao je njemu (taj što ga je u snu vidio): "Šta si to sreo?" Rekao je Ebu Leheb: "Nisam sreo poslije vas (tj. od kako sam se rastao od vas umrijevši ja, nikakvoga) dobra osim (jedino to) da sam ja napojio se u ovome (tj. da sam napojen vodom u količini koja je kao rupa pod palcem, ili rupa između palca i kažiprsta - a to će reći napojen sam količinom vode koja bi stala između palca i kažiprsta - i to sam napojen) s mojim opraštanjem Suvejbete (Suvejbe, tj. napojen sam zbog toga što sam oprostio ropstva Suvejbetu)."

GLAVA

(onoga) ko je rekao: Nema dojenja poslije dvije godine! (tj. poslije navršenja dvije godine od rođenja djeteta koje se je dojilo), zbog Njegovoga govora, uzvišen je: ".... dvije godine savršene (završene, tj. cijele) njih dvije za (onoga) ko je htio da upotpuni (izvjesno) dojenje....", i (GLAVA objašnjenja onoga) što zabranjuje (stupanje u brak pa bilo to) od maloga (izvjesnoga) dojenja i (tj. ili) od njegovoga velikoga (mnogoga).

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, pričao nam je Šubete od Eš'asa, od njegovoga oca, od Mesruka, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, unišao na nju (unišao njoj),

a kod nje je (jedan) čovjek, pa kao da se promijenilo njegovo lice, kao da je on mrzio to (tj. kao da on to nije odobrio, kao da mu to nije bilo pravo), pa je rekla:

"Zaista on (ovaj čovjek) je moj brat (po mlijeku)." Pa je rekao: "Gledajte (Pogledajte dobro, tj. Provjerite) ko su vaša braća (po mlijeku)? Pa (izvjesno) dojenje je samo od (zbog izvjesne) gladi."

(To jest: Samo ono dojenje koje se vrši u ono doba razvoja kada je to jedini način da se glad odstrani u dojenčeta jer ono ništa drugo još ne može jesti. A tada i malo dojenje, ipak, bar za kraće vrijeme odstrani glad.)

GLAVA

mlijeka (izvjesnoga) mužjaka (čovjeka).

(Izraz "mlijeko mužjaka" je izraz koji ima prenosno, preneseno značenje i smisao, a cilj toga izraza je da nagovijesti i podsjeti na pitanje da li muž neke žene koja doji tuđe dijete i postane mu majka po mlijeku, da li muž te žene postane otac po mlijeku tome istome djetetu, i braća toga čovjeka postanu li stričevi po mlijeku toga istoga djeteta, pa ako je dijete bilo žensko, je li ono postalo zabranjeno haram za stupanje u eventualni brak svome ocu po mlijeku i svome stricu-amidži po mlijeku kada to žensko dijete postane punoljetno i odraste, i da li ga mogu posjećivati kao bliži srodnici po mlijeku, ili ne mogu, ili ne treba da ga posjećuju. U vezi ovoga imali su suprotna mišljenja mnogi učenjaci. Ipak, pravnici sva četiri mezheba, tj. Ebu Hanife, Malik, Šafija i Ahmed i njihovi sljedbenici mišljenja su da čovjek i njegova braća postaju srodnici djetetu koje je dojila žena izvjesnoga čovjeka. To je ovdje sve navedeno da bi se shvatio izraz "mlijeko mužjaka", a ne zbog toga da se objašnjavaju stavovi pojedinih mezheba.)

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Ibnu Šihaba, od Urveta, sina Zubejra, od Aiše da je Eflah, brat Ebul-Kuajsa došao (i) traži (tj. tražeći on) dozvolu (da uniđe, da uđe) njoj, a on je njezin stric (amidža) od (izvjesnoga) dojenja (tj. stric po mlijeku), poslije (što je bio slučaj da) je sišao (ajet da se stavlja izvjesni) zastor,

pa nisam htjela da dozvolim njemu (da uđe). Pa pošto je došao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, izvijestila sam ga za (postupak) koji sam napravila.

Pa je zapovjedio meni da dozvolim njemu (da me može posjećivati).

GLAVA

svjedočenja (izvjesne) dojilje.

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Ismail, sin Ibrahima, izvijestio nas je Ejub od Abdullaha, sina Ebu Mulejketa, rekao je: pričao mi je Ubejd, sin Ebu Merjema, od Ukbeta, sina Harisa. Rekao je (Abdullah, sin Ebu Mulejketa):

A već sam čuo njega (ovaj hadis) od Ukbeta (izravno), ali sam ja za hadis Ubejda pamtljiviji (tj. ali sam bolje zapamtio Ubejdov hadis). Rekao je (Ukbete):

Oženio sam se (jednom) ženom. Pa je došla nama (jedna druga) žena crna, pa je rekla (ta crna žena):

"Dojila sam vas dvoje." Pa sam došao Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa sam rekao: "Oženio sam se omsicom (ženskom - tom-i-tom), kćerkom omsice (kćerkom te-i-te), pa je došla nama (neka) žena crna pa je rekla meni: "Zaista ja sam već dojila vas dvoje." A ona je lažljivica (tj. A ona - ta žena laže). Pa se okrenuo (Muhamed a.s.) od njega (od Ukbeta). Pa sam došao njemu od strane njegovoga lica (i) rekao sam: "Zaista ona je lažljivica." Rekao je: "Kako s njom (da budeš u braku), a već je tvrdila (tj. a već tvrdi ta crna žena) da je ona već dojila vas dvoje? Pusti je od tebe (od sebe)."

I dao je znak (pokazao je) Ismail sa svoja dva prsta: kažiprstom i srednjakom (srednjim prstom da) priča (oponaša) Ejuba (oponašajući Ejuba kako je Ejub prikazao to njemu).

GLAVA

(onoga) što se dozvalja (dozvoljava) od (izvjesnih) žena i što se zabranjuje (da se uzima u brak) i (GLAVA) Njegovoga govora, uzvišen je: "Zabranile su se na vas (tj. vama) vaše majke, i vaše kćeri, i vaše sestre, i vaše tetke (po ocu), i vaše tetke (po majci), i kćeri (vašega) brata, i kćeri (vaše) sestre....", do kraja (toga) ajeta.

A rekao je Enes: "I (izvjesne) udate (vjenčane) od (izvjesnih) žena....", je: posjednice (svojih) muževa, slobodne (žene) su zabranjene da se uzimaju u novi brak prije razvjenčanja, osim što su posjedovale vaše desnice (tj. osim robinja). Neće vidjeti (tj. Ne vidi, Ne smatra za) štetu (grijeh) da iščupa (da odstrani izvjesni) čovjek svoju robinju od svoga roba.

I rekao je (Uzvišeni Allah): "I ne vjenčavajte (izvjesne) idolopoklonice do (da) vjeruju (one)....".

A rekao je Ibnu Abas: Što je povećao na četiri (žene u isti mah - dakle: ako bi oženio u isto vrijeme, odjednom više od četiri žene), pa ono (tj. pa to) je zabranjeno kao njegova majka, i njegova kćerka i njegova sestra (što su mu zabranjene).

A rekao je nama Ahmed, sin Hanbela: Pričao nam je Jahja, sin Seida, od Sufjana: pričao mi je Habib od Seida, od Ibnu Abasa: Zabranilo se je (vama uzimati u brak) od (izvjesnoga, tj. vašega) porijekla sedam (vrsta žena) i od (vašega) tazbinstva sedam (vrsta žena). Zatim je čitao (pročitao ajet):

"Zabranile su se na vas (tj. Zabranile su se vama) vaše majke....", ajet (taj je pročitao). A sastavio je Abdullah, sin Džafera, između kćerke Alije (Alijine) i žene Alije (tj. i Alijine žene koja mu nije rodila tu kćer). A rekao je Ibnu Sirin: Nema štete s njime (tj. Nema grijeha u takvom postupku: sastaviti nečiju bivšu ženu i njezinu pastorku). A mrzio je

njega (taj postupak) Hasen (Hasani Basrija) jedanput, zatim je (i on) rekao: Nema štete s njim (u njemu). A sastavio je Hasen, sin Hasena sina Alije, između dvije kćeri strica u (jednoj) noći. A mrzio je njega (taj postupak) Džabir, sin Zejda, zbog (izvjesnoga) presijecanja (veza rodbinskih pošto to dovodi do svađanja stričevki u braku za jednim licem u isto vrijeme), a nije u njemu (tj. a nije u vezi njega - ovoga postupka došlo nikakvo) zabranjivanje zbog Njegovoga govora, uzvišen je:

".... a dozvolilo se je za vas (tj. vama sve ono) što je iza toga vama (tj. što vam je iza toga - dalje od toga zabranjenoga)....".

A rekao je Ikrimete od Ibnu Abasa: Kada je bludničio (neki čovjek) sa sestrom svoje žene, nije se zabranila na njega (tj. njemu nije postala zabranjena) njegova žena. A predaje se (Prenosi se predaja, tj. Priča se) od Jahja-a Kindije, od Šabije i Ebu Džafera u (vezi onoga) ko se igra sa (izvjesnim) djetetom (muškim djetetom): Ako je uveo njega u njega (tj. Ako je dao unići svom spolnom udu, organu u dječaka - Ako je izvršio akt homoseksualnosti), pa neka se ne ženi nipošto njegovom majkom (tj. s majkom toga dječaka). A Jahja ovaj je nepoznat (nepoznata ličnost) i nije se slijedilo na njega (tj. i ne može se slijediti niti prihvatiti njemu ta predaja).

A rekao je Ikrimete od Ibnu Abasa: Kada je bludničio s njom (punicom), neće se zabraniti (neće postati zabranjena) njemu njegova žena.

(To neki pravnici objašnjavaju ovako: Zabranjena djela neće zabraniti dozvoljena djela. "El-haramu la juharrimul-halale.".)

A spominje se od Ebu Nasra da je Ibnu Abas zabranio njega (odnos sa svojom ženom onome čovjeku koji je bludničio s punicom - ženinom majkom - a to znači da mu je prestao brak sa ženom. To je, dakle, predaja suprotna prethodnoj.). A Ebu Nasr ovaj je (takva ličnost da) se nije poznavalo njegovo slušanje od Ibnu Abasa.

(To jest: Nije poznato da je on slušao Ibnu Abasa i da se je s njim sastajao.)

A predaje se od Imrana, sina Husajna, i Džabira, sina Zejda, i Hasena i nekoga (od) stanovnika Iraka (ili: i nekih - od - stanovnika Iraka) rekao je (svaki od njih): Zabranjuje se njemu (dalji brak sa svojom ženom nakon bluda sa njezinom majkom). A rekao je Ebu Hurejrete: Neće se zabraniti do (da) dadne prilijepiti na Zemlju (tj. površinu Zemlje). Misli (Ebu Hurejrete sa tim izrazom da kaže: do da) spolno opći (s njom). A dozvoljavao je njega (nastavak braka sa ženom nakon bluda sa njezinom majkom) Ibnul-Musejjeb, i Urvete i Zuhrija. I rekao je Zuhrija: Rekao je Alija: Neće se zabraniti (Neće biti zabranjen dalji brak u takvom slučaju). A ovo je poslano (tj. poslana predaja, a to će reći: prekinuta predaja, predaja čiji je sened prekinut).

(Napomena: Izraz u zagradi "(s njom)" odnosi se takođe na punicu.)

GLAVA:

".... i (zabranile su vam se) vaše pastorke koje su u vašim skrbništvima od vaših žena koje su (te što) ste unišli s njima (u polne odnose)....".

A rekao je Ibnu Abas: "Ed-duhulu", i "el-mesisu" i "el-limasu" - ono je "el-džimau": spolno općenje.

(To jest: Izrazi ed-duhulu, i el-mesisu i el-limasu znače što i el-džimau, a taj izraz el-džimau je polno, spolno općenje, odnos, čin. A doslovno ti izrazi znače: ed-duhulu - ulaženje, el-mesisu - doticanje, el-limasu - međusobno doticanje, el-džimau - međusobno sastajanje, sakupljanje.)

I (GLAVA onoga) ko je rekao: Kćeri njezinoga (ženinoga) djeteta (od bivšega muža) su od njegovih kćeri u (tom) zabranjivanju (tj. one su kao i njegove kćeri u pogledu zabrane stupanja u brak s njima) zbog govora Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, Umu Habibi: "Ne izlažite (Ne ponuđavajte, Ne nudite) ne mene (meni) vaše kćeri, a niti vaše sestre." A takođe su (u tom pogledu zabranjene) žene djeteta (izvijesnih) sinova, (jer) su one (na istom stupnju kao i) žene (izvjesnih) sinova. I da li se naziva (izvjesnom) pastorkom iako nije bila (tj. iako ne bude) u njegovom skrbništvu? A dao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (jednu) pastorku svoju (jednom čovjeku) ko (tj. koji je

primio na sebe da) izdržava nju (da se brine o njoj). A imenovao (nazvao) je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, sina svoje kćeri sinom (svojim, jer je to običaj u Arapa da unuka nazivaju sinom).

(Na osnovu toga se i izvelo gornje pravilo da su ne samo žene sinova, ako ostanu udove, udovice ili pušćenice, zabranjene da se uzimaju u brak, nego i žene od unuka i svojih i unuka ženinih, jer se i unuci smatraju neprekidna silazna loza roda i srodstva.)

PRIČAO NAM JE Humejdija, pričao nam je Sufjan, pričao nam je Hišam od svoga oca, od Zejnebe, od Umu Habibe rekla je: Rekla sam:

"O poslaniče Allaha! Da li je za tebe (tj. Da li ti imaš potrebu) u kćeri Ebu Sufjana?" Rekao je: "Pa činim (tj. Pa učiniću). Šta je to (tj. O kakvoj se potrebi radi)?" Rekla sam: "Vjenčavaš (tj. Da vjenčaš nju sebi)." Rekao je: "Zar (ti to) voliš?" Rekla sam: "Nisam za tebe sa osamljenicom (tj. Ja nisam tebi osamljenica - bez inoće). A najdraži ko se je (ko bi se) pridružio (tj. ko će se pridružiti) meni u tebi (ko će imati u tebi udio sa mnom zajedno), (to) je moja sestra (bila bi to moja sestra)." Rekao je:

"Zaista ona neće biti (tj. nije) dozvoljena meni." Rekla sam: "Doprlo je meni (Čula sam) da ti prosiš." Rekao je: "Kćer Umu Seleme?" Rekla sam: "Da." Rekao je: "Da (ona i) nije bila moja pastorka, ne bi bila dozvoljena meni. Dojila je mene i njezinoga oca Suvejbeta (Suvejba). Pa ne izlažite (tj. ne ponuđavajte) meni vaše kćeri, a ni vaše sestre."

A rekao je Lejs: Pričao nam je Hišam: Durreta, kći Ebu Selemeta (bila je ta na koju je mislila Umu Habiba da je nju bio prosio Muhamed a.s., a nije Zejneba kako neki tvrde).

GLAVA:

".... i (zabranjuje vas se) da sakupite (tj. da sastavite zajedno) između (izvjesne) dvije sestre, osim (onoga) što je već prošlo (što je bilo u prošlosti)....".

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, pričao nam Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba da je Urvete, sin Zubejra, izvijestio njega da je Zejneba, kći Ebu Selemeta, izvijestila njega da je Umu Habiba rekla: Rekla sam:

"O poslaniče Allaha! Vjenčaj (sebi) moju sestru, kćer Ebu Sufjana!" Rekao je: "A (zar ti to) voliš?" Rekla sam: "Da. Nisam za tebe sa osamljenicom (Nisam ti osamljenica). A najmiliji (najdraži) ko se je udružio (tj. ko će se udružiti sa) mnom u (jednom) dobru, (to) je moja sestra." Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista ta ti neće biti (tj. nije) dozvoljena meni." Rekla sam: "O poslaniče Allaha! Pa tako mi Allaha zaista mi zaista pričamo da ti hoćeš da vjenčaš (sebi) Durretu (Durru), kćer Ebu Selemeta." Rekao je: "Kćer Umu Seleme?" Pa sam rekla: "Da." Rekao je:

"Pa tako mi Allaha nije bila (tj. i da nije ona) u mome skrbništvu, ne bi bila dozvoljena meni. Zaista ona je zaista kći moga brata od (izvjesnoga) dojenja (tj. moga brata po mlijeku). Dojila je mene i Ebu Selemeta (žena po imenu) Suvejbeta. Pa ne izlažite (ne ponuđavajte, ne nudite) meni vaše kćeri, a niti vaše sestre."

GLAVA:

Neće se vjenčavati (izvjesna) žena na svoju tetku (po ocu, a ni po majci, materi).

PRIČAO NAM JE Abdan, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Asim od Šabije, čuo je Džabira, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Zabranio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (to) da se vjenča (da se dadne vjenčati, udati izvjesna) žena (pošavši ona) na svoju tetku (po ocu), ili na svoju tetku (po materi, majci).

(Tetka po ocu je očeva sestra, a tetka po majci je materina sestra.)

A rekao je Davud i Ibnu Avn od Šabije, od Ebu Hurejreta.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Ebu Zinada, od Aaredža, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Neće se sakupiti (sastaviti, spojiti) između (izvjesne) žene i njezine tetke (po ocu), a niti između (izvjesne) žene i njezine tetke (po majci)."

PRIČAO NAM JE Abdan, izvijestio nas je Abdullah rekao je: izvijestio me je Junus od Zuhrije rekao je: pričao mi je Kabisate, sin Zuejba (možda Zurejba - ovdje je ispušteno slovo), da je on čuo Ebu Hurejreta (da) govori:

Zabranio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, da se vjenčava (izvjesna) žena na njezinu (tj. na svoju) tetku (po ocu), i (izvjesna) žena i njezina tetka (po majci). Pa mislimo (to kaže Zuhrija) tetku njezinoga oca u tom (izvjesnom) stupnju (stepenu zabranjenosti), jer zaista je Urvete pričao meni od Aiše rekla je:

Zabranjujte od (izvjesnoga) dojenja što je zabranjeno od (izvjesnoga) porijekla (srodstva).

GLAVA

(izvjesne) trampe (zamjene, razmjene, tj. ženidbe zamjenom ženska za žensko da bi se izbjeglo davanje vjenčanoga dara).

(To je stručno značenje riječi "eš-šigaru", a doslovno ta riječ ima dva osnovna značenja: 1. ispražnjivanje, ostajanje bez nečega, 2. dizanje nogu, dizanje noge od strane psa kada hoće da se mokri.)

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Nafi-a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (način ženidbe zvani) "eš-šigar" (trampu, zamjenu).

A "eš-šigar" je (kaže Malik) da vjenča (izvjesni) čovjek svoju kćer (drugome čovjeku) na (taj način, tj. uz uvjet, uz uslov) da vjenča njemu (taj) drugi svoju kćer (tako da) nije između njih dvojice (nikakav) vjenčani dar (obavezno dati).

GLAVA:

Da li je za (izvjesnu) ženu da (ona) pokloni svoju osobu (tj. sebe i) za jednoga (tj. i za koga)?

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Selama, pričao nam je Ibnu Fudajl, pričao nam je Hišam od svoga oca rekao je:

Bila je Havleta (Havla), kći Hakima, od (onih žena) koje su poklanjale svoju osobu (sebe) za Vjerovijesnika (tj. Vjerovijesniku), pomilovao ga Allah i spasio. Pa je rekla Aiša:

"Zar se ne stidi (izvjesna) žena da poklanja svoju osobu (sebe) za (izvjesnoga) čovjeka (izvjesnom čovjeku)?" Pa pošto je sišao (od Uzvišenoga Allaha ajet u kojem stoji):

"Odstranjuješ koju hoćeš od njih....", rekla sam (kaže Aiša): "O poslaniče Allaha! Ne vidim (tj. Ne mislim, ne smatram drukčije) tvoga Gospodara osim (tako da) žuri u tvojoj želji (strasti da ti udovolji)."

Predao je njega (navedeni hadis još i) Ebu Seid El-Mueddib, i Muhamed, sin Bišra, i Abdete (sva trojica) od Hišama, od njegovoga oca, od Aiše, povećava (tj. povećavajući i dodajući u pričanju) neki (od) njih na (pričanje) nekoga.

GLAVA

braka (izvjesnoga čovjeka) hodočasnički obučenoga (odjevenoga).

PRIČAO NAM JE Malik, sin Ismaila, izvijestio nas je Ibnu Ujejnete, izvijestio nas je Amr, pričao nam je Džabir, sin Zejda, rekao je: obavijestio nas je Ibnu Abas, bio zadovoljan Allah od njih dvojice:

Oženio se Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, a on je hodočasnički obučen (odjeven za hodočašće).

GLAVA

zabranjivanja (zabrane) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, brak (braka izvjesnoga) uživanja naposljetku.

(Pod izrazom "brak uživanja" ili "brak naslade" misli se na privremeni brak koji se sklopi bez namjere da bi se stalno ostalo u tom braku, i koji se sklopi samo radi naslade kraće vrijeme, čak nekada samo tri dana. Takav brak je bio u početku Islama dozvoljen, pa je zabranjen, pa je ponovno bio dozvoljen, i onda je konačno zabranjen.)

PRIČAO NAM JE Malik, sin Ismaila, pričao nam je Ibnu Ujejnete da je on čuo Zuhriju (da) govori: izvijestio me je Hasen, sin Muhameda sina Alije, i njegov brat Abdullah od oca njih dvojice (tj. izvijestila su me njih dvojica od svoga oca) da je Alija, bio zadovoljan Allah od njega, rekao Ibnu Abasu:

"Zaista je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, zabranio (izvjesno) uživanje (tj. brak uživanja, naslade) i (jedenje) mesa pitomih (domaćih) magaraca (u) vrijeme Hajbera (tj. u vrijeme borbenoga pohoda na Hajber sjeverno od Medine)."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Bešara, pričao nam je Gunder, pričao nam je Šubete od Ebu Džemreta rekao je: čuo sam Ibnu Abasa (da) se je pitao (da je upitan) o uživanju (izvjesnih) žena (bez trajnoga braka), pa je dopuštao (to). Pa je rekao njemu (jedan rob) slobodnjak njegov:

"To je samo u (izvjesnom) žestokom (teškom) stanju, a u (tim) ženama je malobrojnost, ili slično njemu (tome stanju)." Pa je rekao Ibnu Abas: "Da."

PRIČAO NAM JE Alija, pričao nam je Sufjan, rekao je Amr od Hasena, sina Muhameda, od Džabira, sina Abdullaha, i Selemeta, sina Ekve'a, rekla su njih dvojica:

Bili smo u (jednoj) vojsci, pa je došao nama poslanik (izaslanik) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao (taj Muhamedov a.s. poslanik, kurir, izaslanik):

"Zaista ono već se je dozvolilo vama da uživate (da se naslađujete, tj. da se poslužite brakom uživanja - privremenim brakom), pa uživajte se (naslađujte se tim brakom)." A rekao je Ibnu Ebu Zib (Zi'b): pričao mi je Ijas, sin Selemeta sina Ekve'a, od svoga oca, od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Koji god čovjek i žena su se složili (tj. Koji god čovjek i žena se slože međusobno, pristanu međusobno), pa druženje što je između njih dvoga (što je između njih dvoje) je tri noći (tj. tri dana). Pa ako su željeli (tj. ako žele) njih dvoje da međusobno povećaju njih dvoje (tj. da produže, neka produže druženje), ili (da) se međusobno ostave (napuste), (neka) se ostave međusobno njih dvoje." Pa ne znam da li je (to jedna) stvar bila za nas naročito (posebno), ili je za (te) ljude općenito.

Rekao je Ebu Abdullah (Buharija): A objasnio je njega (tj. taj takav brak) Alija od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da je on dokinut (ukinut).

GLAVA

izlaganja (ponuđavanja izvjesne) žene svoju osobu (svoje osobe, sebe) na (izvjesnoga) dobroga čovjeka (ka dobrome čovjeku).

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Merhum rekao je: čuo sam Sabita Bunaniju rekao je: bio sam kod Enesa, a kod njega je (jedna) kći njegova. Rekao je Enes:

Došla je (jedna) žena ka poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (i) izlaže (ponuđava ona) njemu svoju osobu (sebe). Rekla je:

"O poslaniče Allaha! Da li je za tebe sa mnom potreba?" Pa je rekla kći Enesa: "Kako li je malen njezin stid (Kako li je malo stidljiva)! Jao nevaljaštine! Jao nevaljaštine!" Rekao je:

"Ona je bolja od tebe. Željela (Voljela) je Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa je izložila (ponudila) njemu svoju osobu (sebe)."

PRIČAO NAM JE Seid, sin Ebu Merjema, pričao nam je Ebu Gassan rekao je: pričao mi je Ebu Hazim od Sehla, sina Sada, da je (jedna) žena izložila (ponudila) svoju osobu na Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao njemu (jedan) čovjek:

"O poslaniče Allaha! Vjenčaj meni nju." Pa je rekao: "Šta je kod tebe (tj. Šta imaš ti da dadneš vjenčanoga dara)?" Rekao je: "Nemam kod mene (ni jedna) stvar (ništa)." Rekao je: "Idi (Odi), pa sebi potraži, i da (bi to bilo, tj. makar to bio jedan) prsten od željeza." Pa je otišao, zatim se vratio pa je rekao: "Ne, tako mi Allaha nisam našao (ni jednu) stvar (ništa), i ni prsten od željeza, a ali (tj nego) ovo je moj zastirač (moja donja odjeća), i za nju je njegova polovina (tj. i njoj dajem polovinu, pola svoga zastirača)."

Rekao je Sehl: A nije za (tj. u) njega ogrtač (nikakav postojao, tj. nije on imao nikakve gornje odjeće, kaputa). Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"A šta (da) napraviš sa tvojim (sa svojim) zastiračem? Ako obučeš (doslovno: Ako si obukao ti) njega, nije bilo (tj. neće biti) na njoj od stvari (nikakve, tj. neće biti na njoj ništa). A ako je obukla (ako obuče ona) njega (ako bi ga obukla ona), nije bilo (neće biti) na tebi od njega (ni jedna) stvar (ništa)." Pa je sjeo (taj) čovjek. Te kada se oduljilo njegovo sjedenje, ustao je. Pa je vidio njega Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa je pozvao njega. Ili se je pozvao njemu. Pa je rekao njemu:

"Šta je to sa tobom od Kur'ana?" Pa je rekao njemu: "Sa mnom je sura kao ta i sura kao ta (tj. sura ta i sura ta rekavši on to) za sure (neke koje on) broji njih (tj. nabrajajući ih)." Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Dajemo u posjed tebi nju sa (onim, tj. zbog onoga) što je sa tobom od Kur'ana."

GLAVA

izlaganja (ponuđavanja izvjesnoga) čovjeka svoju kćer (svoje kćeri) ili svoju sestru (svoje sestre) na pripadnike (izvjesnoga) dobra (tj. ponuđavanje svoje kćeri, ćeri, kćerke ili sestre k dobrim ljudima).

PRIČAO NAM JE Abdulaziz, sin Abdullaha, pričao nam je Ibrahim, sin Sada, od Saliha, sina Kejsana, od Ibnu Šihaba rekao je: izvijestio me je Salim, sin Abdullaha, da je on čuo Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (da) priča da je Umer, sin Hataba, kada je obudovila Hafsa, kći Umera, (ostavši ona udova, udovica) od Hunejsa, sina Huzafeta, Sehmije - a bio je (on jedan) od drugova poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je preminuo u Medni - pa je rekao Umer, sin Hataba:

Došao sam Usmanu, sinu Afana, pa sam izložio (ponudio) njemu Hafsu. Pa je rekao: "Pogledaću o svojoj stvari (toj, tj. Vidjeću,

promisliću)." Pa sam ostao (nekoliko) noći (tj. dana čekajući šta će on riješiti). Zatim je susreo (sreo) mene pa je rekao: "Već se je pokazalo meni da se neću ženiti (u) ovaj moj dan." Rekao je Umer: Pa sam susreo Ebu Bekra Siddika pa sam rekao: "Ako si htio (tj. Ako ti hoćeš), vjenčao sam (tj. vjenčaću) ti Hafsu, kćer Umera." Pa je šutio Ebu Bekr, pa nije odvratio (nije odgovorio) k meni (ni jednu) stvar (ništa). I bio sam srditiji (ljući) na njega od mene na Usmana (tj. nego na Usmana). Pa sam ostao (nekoliko) noći. Zatim je zaprosio nju poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa sam vjenčao nju njemu. Pa je susreo mene Ebu Bekr pa je rekao: "Možda ti (da) si se rasrdio na mene kada si izložio na mene (tj. ponudio meni) Hafsu, pa nisam odvratio k tebi (ni jednu) stvar (ništa)." Rekao je Umer: Rekao sam: "Da." Rekao je Ebu Bekr: "Pa zaista ono nije spriječilo mene da odvratim k tebi u (onome, tj. u vezi onoga) što si izložio na mene (što si nudio meni - nije me spriječilo ništa drugo) osim (to) da sam ja (već) bio znao da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, već spominjao nju, pa nisam htio zbog (toga ništa reći da) proširim (da ne proširim, tj. da otkrijem, da ne bi otkrio na taj način) tajnu poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. A da je ostavio nju poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zaista primio sam (tj. primio bih ja) nju."

PRIČAO NAM JE Kutejbete, pričao nam je Lejs od Jezida, sina Ebu Habiba, od Irakja, sina Malika, da je Zejneba, kći Ebu Selemeta, izvijestila njega da je Umu Habiba rekla poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista mi smo već pričali da si ti vjenčavač Durrete (Durre), kćeri Ebu Selemeta." Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Zar na Umu Selemu? Da nisam (bio) vjenčao Umu Selemu, nije (tj. ne bi bila Durreta) dozvoljena meni. Zaista njezin otac je moj brat od (izvjesnoga) dojenja (moj brat po dojenju, moj brat po mlijeku)."

GLAVA

govora Allaha, moćan je i veličajan: "A nema grijeha na vas u (onome) što ste nagovještavali s njim od prosidbe (izvjesnih) žena, ili ste sakrivali u vašim dušama (u svojim mislima želju za prosidbom), znao

je Allah....", ajeta (taj vidi) do Njegovoga govora, ".... veliki opraštač, blagi.".

".... eknentum....", je: "admertum" (zatajivati, tajiti u srcu). I svaka stvar (što) si čuvao nju i tajio si nju, pa ona je (tj. ona se naziva izrazom) "meknun". A rekao je meni Talk, sin Gannama: pričao nam je Zaidete od Mansura, od Mudžahida, od Ibnu Abasa (o značenju riječi u navedenom ajetu) ".... u (onome) što ste nagovještavali s njim od prosidbe (izvjesnih) žena....", (to znači da čovjek neki) govori (ovako nekoj ženi): Zaista ja hoću (izvjesnu) ženidbu, i zaista bih volio da se ono olakša meni (jedna) dobra žena.

A rekao je Kasim (to znači da čovjek ovako) govori: Zaista ti si meni plemenita! I: Zaista ja sam u tebe zaista željan (tj. zaljubljen)! I: Zaista Allah je zaista tjerač k tebi (jedno) dobro! Ili slično ovome (da joj rekne). A rekao je Ata': Nagovještavaće, a neće izričito izjaviti (da je prosi dok joj ne istekne rok koji ona treba da čeka poslije smrti bivšega muža), govoriće: Zaista je za mene potreba (tj. Ja imam jednu potrebu)! I: Budi obradovana! I: Ti si, sa hvalom Allahu, prolazeća (tj. možeš proći dobro, možeš se potrošiti)! A govori ona (tj. A ona će da odgovori): Već čujem šta govoriš. A neću obećavati (ni jednu) stvar (ništa), a neće međusobno obećavati (ni) njezin zaštitnik (zakonski zastupnik nikome ništa) bez njezinoga znanja.

(To jest: Ona neće nikome ništa obećavati ni u kojem slučaju, a ni njezin zakonski zastupnik bez njezinog znanja.)

A ako je (ona) međusobno obećala (jednome) čovjeku u svome broju (tj. u svome roku koji ona mora da čeka, da sačeka), zatim je vjenčao (zatim vjenča taj čovjek) nju poslije, nije se rastavljalo (tj. neće se rastavljati) između njih dvoje. A rekao je Hasen (o značenju riječi u ajetu):

".... ne obećavajte međusobno (vi) njima (ženama nikakve) tajne....", (da to znači: ne obećavajte im izvjesni) blud (preljub). A spominje se od Ibnu Abasa: "..... (izvjesna) knjiga svoj rok.....", (da to znači: da) se ispuni (izvrši, svrši izvjestan) broj (koji žena treba da sačeka).

GLAVA

(izvjesnoga) gledanja ka (izvjesnoj) ženi prije vjenčavanja (njezinoga).

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Hammad, sin Zejda, od Hišama, od njegovoga oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je: Rekao je meni poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Vidio sam te u (izvjesnom) snu (tj. Sanjao sam te i u snu sam te vidio), (i) dolazi s tobom (dovodi te izvjesni) anđeo u (jednom otcijepljenom platnenom) komadu od svile, pa je rekao meni: "Ovo je tvoja žena." Pa sam otkrio od tvoga lica (izvjesnu) odjeću, pa kada li si ti ona! Pa sam rekao: "Ako je bilo ovo od (sudbine) kod Allaha, izvršiće njega (tj. neka ga izvrši, tj. neka to i bude tako)."

PRIČAO NAM JE Kutejbete, pričao nam je Jakub od Ebu Hazima, od Sehla, sina Sada, da je (jedna) žena došla poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekla:

"O poslaniče Allaha! Došla sam zato (da) poklonim tebi moju (svoju) osobu (sebe)." Pa je gledao k njoj poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je dao penjati (podizati svoj) pogled k njoj i upravljao (tj. i spuštao je) njega, zatim je pognuo (oborio) svoju glavu. Pa pošto je vidjela (ta) žena da on nije sudio o njoj (ni jednu) stvar, sjela je. Pa je ustao (jedan) čovjek od njegovih drugova pa je rekao:

"O poslaniče Allaha! Ako nije bila tebi s njoj, s njom (za njom nikakva, ikakva) potreba, pa vjenčaj meni nju." Pa je rekao: "A da li je kod tebe od stvari (tj. imaš li išta)?" Rekao je: "Ne, tako mi Allaha, o poslaniče Allaha!" Rekao je: "Idi (Odi) ka svojoj porodici, pa pogledaj da li nalaziš (da li ćeš naći neku, kakvu) stvar (išta)?" Pa je otišao, zatim se je vratio pa je rekao: "Ne, tako mi Allaha, o poslaniče Allaha, nisam našao (ni jedne) stvari." Rekao je: "Pogledaj, i da (bude makar jedan) prsten od željeza (ako nema ništa vrijednije)." Pa je otišao, zatim se vratio pa je rekao: "Ne, tako mi Allaha, o poslaniče Allaha, i ni (jedan) prsten od željeza, ali ovo je moj zastirač (imam ovaj zastirač) - rekao je Sehl: Nije za njega (u njega postojao uopće) ogrtač (tj. nije imao gornji

dio-ogrtač, već je imao samo donji dio, a to je taj zastirač). - pa za nju je polovina njega (pola, polovina zastirača)." Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Šta (da ti) napraviš sa svojim zastiračem? Ako is (Ako bi) obukao njega (ti), nije bila (ne bi bila) na njoj od njega (ni jedna) stvar (tj. ništa). A ako je (A ako bi) obukla (ona) njega, nije bila (ne bi bila) na tebi (ni jedna) stvar (tj. ništa)." Pa je sjeo (taj) čovjek, čak se je oduljilo (dugo je potrajalo) njegovo sjedenje (dugo je tu sjedio). Zatim je ustao. Pa je vidio (opazio) njega poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, okretačem leđa (tj. kako je on okrenuo leđa odlazeći), pa je zapovjedio za njega, pa se je (on) pozvao. Pa pošto je došao, rekao je:

"Šta je to sa tobom od Kur'ana?" Rekao je: "Sa mnom je sura tako (tj. sura ta), i sura tako (i sura ta) i sura tako (i sura ta), brojio je njih." Rekao je: "Da li čitaš njih od leđa svoga srca (tj. napamet)?" Rekao je: "Da." Rekao je: "Idi (Odlazi sa ispunjenom željom), pa već sam dao posjedovati tebi nju sa (onim) što je sa tobom od Kur'ana."

GLAVA

(onoga) ko je rekao: Nema (sklapanja, zaključivanja) braka (drukčije) osim sa zaštitnikom (sa zakonskim zastupnikom)!, (a to je tako) zbog Njegovoga govora, uzvišen je: ".... pa ne sprječavajte (vi, o zakonski zastupnici,) njih žene....", pa je unišla (ušla) u njega (u to, tj. ubraja se u to) udovica, a također (i ta) djevojka.

I rekao je: "I ne dajite u brak (ne vjenčavajte svojih ženskih osoba tim) idolopoklonicima (drukčije) do (da) vjeruju (do da postanu vjernici)....". I rekao je: "I dajite u brak (vjenčavajte tim licima) obudovljenima od vas (vjenčavajte im svoje ženske osobe)....".

(Pošto je glagol u svim navedenim ajetima upotrebljen u zapovjednom načinu za množinu muškoga roda, to se i tumači da svaka muslimanka, bila djevojka ili ponovna udavača, treba imati pristanak svoga najbližega živoga rođaka kao zakonskoga zastupnika da bi ona mogla stupiti u brak sa nekim čovjekom muslimanom koji je prosi.)

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Sulejmana, pričao nam je Ibnu Vehb od Junusa, pričao nam je Ahmed, sin Saliha, pričao nam je Anbesete, pričao nam je Junus od Ibnu Šihaba rekao je: izvijestio me je Urvete, sin Zubejra, da je Aiša, žena Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, izvijestila njega da je (taj) brak u predislamlju bio na vrste (na četiri načina zaključivan i sklapan).

Pa (jedan) brak od njih je (bio kao što je) brak (tih) ljudi danas. Prosi (izvjesni) čovjek ka (izvjesnom) čovjeku (obraćajući se za) njegovu štićenicu, ili njegovu kćer, pa dadne vjenčani dar njoj, zatim vjenča nju.

I drugi brak (ovakav): Bio je (izvjesni) čovjek (običaja da) govori svojoj ženi kada se je očistila od svoje mjesečnice (menstruacije): pošalji (poruku, zahtjev) ka omsici (ka iksu, ka tom-i-tom), pa traži spolni odnos od njega (tj. traži da s tobom izvrši spolni snošaj, polni akt). I odstrani se nje (poslije spolnoga snošaja sa tim omsicom - odstrani se nje) njezin muž nikada (tj. nikako) dok se je razjasnilo njezino nošenje (tj. njezina trudnoća, oplođenje) od toga čovjeka koji (je taj što je ona bila upućena k njemu da) traži spolni snošaj od njega. Pa kada se razjasnilo njezino nošenje (oplođenje), pogodio bi je njezin muž kada je volio (tj. vršio bi opet s njom spolni snošaj). A čini (činio je) to samo (zbog) želje za uglednosti (svoga) djeteta (tj. da bi na taj način oplemenio svoje potomstvo). Pa je bio ovaj brak (nazivan) "nikahul-istibda'i": brak spolnoga snošaja.

I drugi brak (u stvari, treća vrsta braka sastojala se u tom da) se sakupi (izvjesna) skupina što je ispod deset (osoba, ljudi), pa ulaze (pa su ulazili izvjesnoj) ženi, svaki (od) njih pogodi nju (tj. izvrši spolni snošaj s njom). Pa kada je (kada bi) zanijela (ona), i smetnula je (porodila se je, i porodi se), i prošle su (nekolike) noći poslije (što je bio slučaj) da smetne (porodi ona) svoj teret, poslala bi (ona poruku) k njima (da dođu). Pa nije mogao (ni jedan) čovjek od njih da se sustegne (da postupi drukčije) do (da) se sakupe (oni) kod nje. Rekne (onda ona) njima: "Već ste upoznali (tj. Već znate postupak) koji je bio od vašega posla (sa mnom), a već sam rodila, pa on (tj. ovaj rođeni dječak) je tvoj sin, o omsica (o ti)." Imenuje (ta žena pri tom između njih onoga) koga je željela (htjela) sa njegovim imenom. Pa se priključi s njim (tj. njemu)

njezino dijete, (i) neće moći (tj. ne može) da se sustegne s njim (tj. ne može da se otrese i da se odrekne njega - toga djeteta taj) čovjek (nikako).

I brak četvrte (vrste je da) se sakupe (izvjesni) mnogi ljudi, pa (da) ulaze (izvjesnoj) ženi (doslovno: na izvjesnu ženu), (i) neće se sustegnuti (tj. ne susteže se ona) od (onoga) ko je dolazio njoj (tj. ne odbija ona da sa svakim vrši spolni snošaj ko je došao, ko bi došao da s njome izvrši spolni snošaj). A one (takve žene) su (izvjesne) nevaljalice (raspusnice, prostitutke, bludnice koje) su bile (običaja da) podignu na svoja vrata (neke) zastave (da one) budu (neki) znak. Pa ko je htio (od) njih, ulazio je njima (doslovno: ulazio je na njih). Pa kada je zanijela (postala trudna, noseća) jedna (od) njih, i spustila (smetnula, tj. i porodila) je svoj teret (svoje breme), skupili su se (skupili bi se oni) njoj, i pozvali su (pozvali bi oni izvjesne) gatare (vračare koji su po nekakvim tajnim tragovima, ili po promatranjima udova tijela određivali ko je otac djeteta). Zatim su priključivali njezino dijete sa (onim, tj. onome) koji (je taj što njega) vide (smatraju oni za dječijega oca). Pa se je (to dijete) prilijepilo s njim (tj. za njega) i zvalo se je njegov sin, (i) neće se spriječiti (tj. ne sprječava se - ne može se otresti taj čovjek) od toga.

Pa pošto se poslao Muhamed, pomilovao ga Allah i spasio, sa (Božijom) istinom, porušio je brak (toga) predislamlja, svaki (taj način od) njega, osim braka (tih) ljudi danas (koji je u praksi).

PRIČAO NAM JE Jahja, pričao nam je Veki' od Hišama, od Ibnu Urveta, od njegovoga oca, od Aiše (o ajetu):

".... i što se čita vama (doslovno: na vas) u (Božijoj) knjizi u (vezi sa) siroticama (od tih) žena koje (su u takvom stanju da) nećete dati (ne dajete) njima što se je propisalo za njih, a želite da vjenčate njih (za sebe)....", rekla je (Aiša):

Ovo je (To je) o (izvjesnoj) sirotici koja bude kod (izvjesnoga) čovjeka, možda ona (da) bude njegova suvlasnica u njegovom imanju, i on je bliži s njom (ili: i on je preči s njom, preči za nju od nekoga drugoga), pa želi da vjenča nju (sebi), pa sprječava nju zbog njezinoga

imanja, i neće (da) dadne vjenčati nju osim njega (tj. osim sebe nekome drugome - ne da joj se udati za drugoga zbog) odvratnosti (mržnje) da se udruži (tj. da postane kao suvlasnik) njemu (i) jedan (čovjek, tj. iko) u njezinome imanju (sa njim zajedno).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Hišam, izvijestio nas je Mamer, pričao nam je Zuhrija rekao je: izvijestio me je Salim da je Ibnu Umer izvijestio njega da je Umer (postupio ovako) kada je obudovala Hafsa, kći Umera, od (tj. poslije smrti) Ibnu Huzafeta Sehmije - a bio je (on) od drugova Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, od stanovnika (tj. učesnika) Bedra, preminuo je u Medini - pa je rekao Umer:

Susreo sam Usmana, sina Affana, pa sam izložio (ponudio) njemu, pa sam rekao: "Ako si htio, dao sam vjenčati tebi Hafsu (Ako hoćeš vjenčaću ti Hafsu)." Pa je rekao: "Pogledaću (u (vezi te) svoje stvari." Pa sam ostao (nekoliko) noći. Zatim je susreo (sreo) mene pa je rekao: "Pokazalo se meni da se neću ženiti (u) ovaj svoj dan." Rekao je Umer: Pa sam susreo Ebu Bekra pa sam rekao: "Ako si htio, dao sam vjenčati (tj. daću vječati) tebi Hafsu."

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Ebu Umera, rekao je: pričao mi je moj otac rekao je: pričao mi je Ibrahim od Junusa, od Hasena rekao je (o ajetu) ".... pa ne sprječavajte njih (ženske osobe)....", rekao je: pričao mi je Makil, sin Jesara da je on (ovaj ajet) sišao o njemu (u vezi njega). Rekao je:

"Vjenčao sam (jednu) svoju sestru (u brak) od (jednoga) čovjeka (tj. Vjenčao sam sestru za jednoga čovjeka), pa je (on) razvjenčao nju. Te kada se je završio (izvršio) njezin broj (tj. njezin određeni rok čekanja), došao je (da) prosi nju (on opet nanovo, ponovo). Pa sam rekao njemu: "Vjenčao sam tebi (nju), i prostro sam tebi (nju) i počastio sam te (njom), pa si razvjenčao nju, zatim si došao (da opet) prosiš nju. Ne, tako mi Allaha, neće se vratiti (ona) k tebi nikada." A bio je (taj) čovjek (takav da) nema štete s njime (tj. Bio je on dobar čovjek). A bila je (i ta žena takvoga raspoloženja da ona) hoće da se vrati ka njemu. Pa je spustio (objavio) Allah ovaj ajet:

".... pa ne sprječavajte njih....". Pa sam rekao: "Sada činim (tj. pristajem da se ona vrati k njemu), o poslaniče Allaha!" Pa je vjenčao nju njemu.

GLAVA:

Kada je bio (izvjesni) zaštitnik (tj. zakonski zastupnik), on (taj sami) prosac.

A prosio je Mugirete, sin Šubeta, (jednu) ženu (što) je on najbliži (od svih) ljudi s njom (tj. on joj je bio najpreči), pa je zapovjedio (jednom) čovjeku pa je vjenčao njega. A rekao je Abdurahman, sin Avfa, Umu Hakimi, kćeri Kariza: "Da li činiš (tj. prepuštaš) svoju stvar k meni?" Rekla je: "Da." Pa je rekao: "Već sam sebi vjenčao tebe." A rekao je Ata': "Neka zasvjedoči (određeni broj svjedoka) da sam ja već vjenčao tebe (sebi)." Ili neka zapovjedi (nekom) čovjeku iz njezinoga plemena (njezine družine, družbe da ga on vjenča s njom). A rekao je Sehl: Rekla je (jedna) žena Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio:

"Poklanjam tebi moju osobu (svoju osobu, tj. sebe)." Pa je rekao (jedan) čovjek: "O poslaniče Allaha! Ako nije bilo za tebe sa njom (nikakva) potreba, pa vjenčaj meni nju (ili drugim riječima: Ako je ti nećeš za sebe, vjenčaj je za mene)!"

PRIČAO NAM JE Ibnu Selam, izvijestio nas je Ebu Muavijete, pričao nam je Hišam od svoga oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, o Njegovom govoru:

"I traže rješenje (od) tebe o (izvjesnim) ženama, reci: Allah daje rješenje vama o njima....", (i tako) do kraja (toga) ajeta, rekla je (Aiša):

Ona (tj. To) je (izvjesna) sirotica (koja) bude u skrbništvu (izvjesnoga) čovjeka (koja) se je već udružila (s) njim u njegovom imanju, pa želi od nje (da bude daleko) da vjenča sebi nju, a mrzi da vjenča nju (nekome drugome) osim sebe pa (da onaj) uniđe njemu u njegovo imanje, pa (zbog toga tutor, zakonski zastupnik) zadržava nju (od udaje). Pa je zabranio njima (zakonskim zastupnicima) Allah to (da čine oni).

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Mikdama, pričao nam je Fudajl, sin Sulejmana, pričao nam je Ebu Hazim, pričao nam je Sehl, sin Sada, rekao je:

Bili smo kod Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, sjedači (tj. sjedeći mi, sjedili smo kod njega). Pa je došla njemu (jedna) žena izlaže (tj. nudeći ona) svoju osobu njemu. Pa je spuštao u (tj. po) njoj (svoj) pogled i podizao je njega, pa nije htio nje. Pa je rekao (jedan) čovjek od njegovih drugova:

"Vjenčaj meni nju, o poslaniče Allaha!" Rekao je: "Je li kod tebe od (ikakve) stvari (išta - Imaš li išta)?" Rekao je: "Nema kod mene od stvari (nikakve, tj. Nemam ništa)." Rekao je: "I ni prstena od željeza?" Rekao je: "I ni prstena (od željeza), ali (ću da) raspolovim ovaj svoj ogrtač, pa (ću da) dadnem njoj (njegovu) polovinu, a uzeću (sebi njegovu) polovinu." Rekao je: "Ne. Da li je sa tobom od Kur'ana (ikakva) stvar (išta)?" Rekao je: "Da." Rekao je: "Odi (Idi), pa već sam vjenčao tebi nju sa (onim, tj. zbog onoga) što je sa tobom od Kur'ana."

GLAVA

davanja vjenčanja (izvjesnoga) čovjeka svojoj malodobnoj djeci (ili: GLAVA vjenčavanja čovjeka svoju malodobnu djecu sa nekim, za nekoga - svoje malodobne djece za nekoga) zbog Njegovoga govora, uzvišen je: ".... i (one) koje (još) nisu imale mjesečnice (menstruacije, periode)....".

Pa je učinio (odredio) njezin broj (dana iščekivanja) tri mjeseca prije (njihovoga) postajanja punoljetnima (zrelima, tj. prije dospijevanja u punodobnost, zrelost).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Jusufa, pričao nam je Sufjan od Hišama, od njegovoga oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, sebi vjenčao nju, a ona je kći šest godina (tj. a ona ima svega šest godina; a ona je imala svega šest godina). A uvela se na njega (njemu), a ona je kći devet (a ona je imala devet godina). I ostala je kod njega devet (godina).

GLAVA

vjenčavanja (izvjesnoga) oca svoju kćer (svoje kćeri) od (izvjesnoga) vođe (tj. ka vođi, za vođu, za vrhovnoga rukovodioca).

A rekao je Umer: Prosio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (obrativši se on) k meni, Hafsu, pa sam dao vjenčati njemu (nju).

PRIČAO NAM JE Mualla, sin Eseda, pričao nam je Vuhejb od Hišama, sina Urveta, od njegovoga oca, od Aiše da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, sebi vjenčao nju, a ona je kći šest godina. A sagradio je s njom (brak, tj. počeo je s njom bračni život), a ona je kći devet godina. Rekao je Hišam: I obavijestio sam se da je ona bila kod njega devet godina.

GLAVA:

Vladar je zaštitnik (tj. zakonski zastupnik u braku svake ženske) zbog govora (doslovno: sa govorom, prema govoru) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Vjenčali smo tebi nju sa (onim) što je sa tobom od Kur'ana.".

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Ebu Hazima, od Sehla, sina Sada, rekao je:

Došla je (jedna) žena ka poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekla: "Zaista ja sam poklonila od svoje osobe (Poklanjam sebe tebi)." Pa je stajala dugo. Pa je rekao (jedan) čovjek: "Vjenčaj meni nju, ako nije bila za tebe s njom (nikakva) potreba (ako je ti nećeš)." Rekao je: "Da li je kod tebe (išta) od (kakve) stvari (da) njoj dadneš vjenčani dar?" Rekao je: "Nije kod mene osim moga zastirača (Nemam ništa osim svoga zastirača)." Pa je rekao: "Ako si darovao njoj njega, sjedio si (tj. sjedićeš tako da) nema zastirača za tebe, pa traži sebi (neku) stvar (tj. nešto)." Pa je rekao: "Ne nalazim (nikakvu) stvar." Pa je rekao: "Traži sebi, i da (bi to bio makar jedan) prsten od željeza." Pa nije (ni to) našao. Pa je rekao: "Da li je sa tobom od Kur'ana (ikakva) stvar?" Rekao je: "Da. Sura tako i sura tako (tj. sura ta i sura ta)." Za

(neke) sure (što) je imenovao njih (tvrdio je da ih ima i da ih zna). Pa je rekao: "Vjenčali smo tebi nju sa (onim, zbog onoga) što je sa tobom od Kur'ana."

GLAVA:

Neće dati vjenčati (izvjesni) otac i (niko drugi) osim njega (izvjesnu) djevojku i (izvjesnu) udovicu (nikako drukčije) osim sa njezinim zadovoljstvom (tj. sa njezinim pristankom).

PRIČAO NAM JE Muaz, sin Fedaleta, pričao nam je Hišam od Jahja-a, od Ebu Selemeta da je Ebu Hurejrete pričao njima da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Neće se vjenčati (izvjesna) udovica do (da) se zdogovara (savjetuje) s njom. A neće se vjenčati (izvjesna) djevojka do (da) se traži dozvola od nje." Rekli su: "O poslaniče Allaha! A kako je (kakva je) njezina dozvola?" Rekao je: "Da šuti (ona)."

(To znači: Ako se predloži djevojci da se uda, vjenča za izvjesno lice, pa ona na to šuti, neće da odbije to jasnom izjavom - to onda znači da je dala pristanak i dozvolu da se vjenča za to lice.)

PRIČAO NAM JE Amr, sin Rebi'a sina Tarika, izvijestio nas je Lejs od Ibnu Ebu Mulejketa, od Ebu Amra, slobodnjaka Aiše, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da je ona rekla:

"O poslaniče Allaha! Zaista (izvjesna) djevojka stidi se (da dadne dozvolu)." Rekao je: "Njezino zadovoljstvo (pristanak) je njezina šutnja."

GLAVA:

Kada je vjenčao svoju kćer (neko nekome), a ona je mrziteljica (tj. a ona mrzi, ne odobrava to vjenčanje), pa njegovo vjenčanje (njegov brak) je vraćen (tj. poništen, on ne vrijedi, ne važi).

PRIČAO NAM JE Ismail, rekao je: pričao mi je Malik od Abdurahmana, sina Kasima, od njegovoga oca, od Abdurahmana i Mudžemmi'a, dvojice sinova Jezida, sina Džarijeta, od Hanse, kćeri Hizama, Ensarijske (Ensarijke) da je njezin otac vjenčao nju (za nekoga čovjeka), a ona je (bila) udovica, pa je mrzila (ona) to, pa je došla poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (pa se je k njemu požalila) pa je vratio njegov brak (tj. pa je on poništio vjenčanje njezinoga oca koji je bio nju vjenčao za nekoga čovjeka).

PRIČAO NAM JE Ishak, izvijestio nas je Jezid, izvijestio nas je Jahja da je Kasim, sin Muhameda, pričao njemu da su Abdurahman, sin Jezida, i Mudžemmi', sin Jezida, pričala njih dvojica njemu da je (jedan) čovjek (što) se zove Hizam dao vjenčati (nekome čovjeku jednu) kćer svoju..... (i dalje) slično njemu (tj. prethodnom, navedenom hadisu).

GLAVA

vjenčavanja (izvjesne) sirotice zbog Njegovoga govora: "I ako ste se plašili da nećete biti pravedni u (izvjesnim) siroticama, pa vjenčavajte.....".

I kada je rekao zaštitniku (zakonskome zastupniku neki prosac): Vjenčaj meni (tu žensku) omsicu (tu-i-tu)!, pa je ostao (tj. pričekao zastupnik jedan) čas, ili je rekao: Šta je sa tobom (tj. Šta imaš)?, pa je rekao (prosac): Sa mnom je tako i tako (to i to). Ili su ostala njih dvojica (kraće vrijeme u istom sijelu, sjednici čekajući), zatim je rekao (zastupnik proscu): Vjenčao sam tebi nju!, pa ono (tj. pa to) je dozvoljeno (tj. takav postupak je dozvoljen). O njemu je (pričao) Sehl od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije. A rekao je Lejs: Pričao mi je Ukajl od Ibnu Šihaba, izvijestio me je Urvete, sin Zubejra da je on pitao Aišu, bio zadovoljan Allah od nje, rekao je njoj:

"O majko (O majčice)! (Šta znači, ili: O čemu je sišao ajet): "I ako ste se plašili da nećete biti pravedni u (tim) siroticama....", do ".... što su posjedovale vaše desnice....", (šta to znači)?" Rekla je Aiša: "O sine

moje sestre! Ova sirotica bude u skrbništvu svoga zaštitnika (tj. zakonskoga zastupnika), pa želi (on) u njezinu ljepotu i njezino imanje (tj. zaljubi se u nju), a hoće da (sebi) okrnji od njezinoga vjenčanoga dara. Pa se njima zabranilo (zabranio) brak njihov (brak sa njima), osim da budu pravedni njima u upotpunjavanju (njihovoga) vjenčanoga dara, i zapovjedilo se njima za brak (sa onima) koje su osim njih od (tih) žena." Rekla je Aiša: "Tražili su rješenje (izvjesni) ljudi (od) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, poslije toga, pa je spustio Allah:

"I traže rješenje (od) tebe o (izvjesnim) ženama....", do ".... a želite da vjenčate njih....". Pa je spustio Allah njima u ovom ajetu da (izvjesna) sirotica kada je bila posjednica imovine i ljepote, željeli su (oni) njezin brak, i njezino porijeklo i njezin vjenčani dar. A kada je bila nepoželjna u malenkosti (tj. zbog male svoje) imovine i ljepote, ostavljali su nju (siroticu takvu), i uzimali su (neku drugu) osim nje od (tih) žena." Rekla je: "Pa kao što ostavljaju nju kada žele od nje (da su daleko, tj. kada ne žele nju), pa nije za njih da vjenčavaju nju (ni onda) kada su željeli nju, osim da budu pravedni njoj i (da) dadnu njoj njezino najpotpunije pravo od (toga) vjenčanoga dara."

GLAVA:

Kada je rekao (izvjesni) prosac (izvjesnome) zaštitniku: Vjenčaj mi (neku ženu) omsicu (tu-i-tu)!, pa je rekao: Već sam vjenčao tebi za tako i tako!, bio je dozvoljen (taj) brak iako nije rekao (zaštitnik) mužu: Da li si bio (Da li si) zadovoljan? Ili: (Jesi li) primio (Da li si primio)?

PRIČAO NAM JE Ebu Numan, pričao nam je Hammad, sin Zejda, od Ebu Hazima, od Sehla, bio zadovoljan Allah od njega, da je (jedna) žena došla Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je izložila (ponudila) njemu svoju osobu (sebe), pa je rekao:

"Nije meni danas u (tim) ženama (ništa) od potrebe (Nemam za njima potrebu, potrebe)." Pa je rekao (jedan) čovjek: "O poslaniče Allaha! Vjenčaj meni nju." Rekao je: "Šta je kod tebe?" Rekao je: "Nije kod mene (ni jedna) stvar." Rekao je: "Daruj joj, i da prsten od željeza (bude, tj. pa makar željezni prsten)." Rekao je: "Nije kod mene (ni jedna) stvar (Nemam ništa)." Rekao je: "Pa šta je kod tebe od Kur'ana?"

Rekao je: "Tako i tako (to i to)." Rekao je: "Pa već sam dao posjedovati tebi nju sa (onim) što je sa tobom od Kur'ana."

GLAVA:

Neće prositi (jedan musliman) na prosidbu svoga brata (muslimana) do (da ovaj) vjenča, ili (da) pusti (odustane).

(To znači: Ako jedan musliman prosi neku žensku, drugi mu se ne treba nametati kao suparnik i konkurent.)

PRIČAO NAM JE Mekija, sin Ibrahima, pričao nam je Ibnu Džurejdž rekao je: čuo sam Nafi'a (da) priča da Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, govoraše:

Zabranio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, da prodaje neki (od) vas na prodaju nekoga. I neće prositi (I da ne prosi žensku za udaju izvjesni) čovjek na prosidbu svoga brata do (da) ostavi (dok ne ostavi, dok ne odustane taj) prosac (prosilac) prije njega, ili (da) dozvoli njemu (taj) prosac.

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs od Džafera, sin Rebiata, od Aaredža rekao je: rekao je Ebu Hurejrete (i) prenosi (tj. prenoseći on) od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Čuvajte se (izvjesnoga) mišljenja (tj. sumnjičenja), pa (jer) zaista (izvjesno) mišljenje je najlažljivije pričanje! I ne uhodite se (istraživanjem mana i nedostataka), i ne prisluškivajte se (da čujete razgovor nečiji), i ne mrzite se međusobno! I budite, o robovi Allaha, (kao dobra rođena) braća! I neće prositi (I neka ne prosi izvjesni) čovjek na prosidbu svoga brata do (da) vjenča, ili ostavi (tj. dok god njegov brat ne isprosi i ne vjenča, čekaće, ili dok ne odustane, čekaće)."

GLAVA

tumačenja (razjašnjenja) ostavljanja (odustajanja od izvjesne) prosidbe.

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije rekao je: izvijestio me je Salim, sin Abdullaha da je on čuo Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (da) priča da je Umer, sin Hataba, (postupio ovako) kada je obudovala (kada je postala udovica) Hafsata (Hafsa). Rekao je Umer:

Susreo sam Ebu Bekra pa sam rekao: "Ako si htio, da sam (tj. Ako hoćeš daću) vjenčati tebi Hafsu, kćer Umera." Pa sam ostao (tj. čekao sam nekoliko) noći (tj. dana). Zatim je zaprosio nju poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je susreo mene Ebu Bekr pa je rekao: "Zaista ono nije spriječilo mene da vratim (tj. da odgovorim) k tebi o (onome) što si izložio (ponudio meni - ništa drugo me nije spriječilo) osim (to) da sam ja već znao da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, već spominjao nju, pa nisam bio zato (pa nisam htio da) proširim tajnu poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. A da je (on) ostavio nju, zaista bih primio (ja) nju." Slijedio je njega (Šuajba) Junus, i Musa, sin Ukbeta, i Ibnu Ebu Atik od Zuhrije.

GLAVA

(izvjesne) predike (propovjedi prilikom prosidbe, prošnje neke ženske).

PRIČAO NAM JE Kabisate, pričao nam je Sufjan, od Zejda, sina Eslema, rekao je: čuo sam Ibnu Umera (da) govori:

Došla su (nekakva) dvojica ljudi od istoka (tj. od istočne strane od Medine), pa su njih dvojica predikovala (držala govore). Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista od (izvjesne) jasnoće (riječitosti u govoru ima i takve koja) je općinjavanje (čarolija, tj. kao neko općinjavanje, magija, čini)."

(Veli se da je Buharija ovdje uvrstio ovaj hadis zato da podsjeti na to da govor i predika, iako su uobičajeni i dozvoljeni prilikom prošnje-

traženja, ne treba da izvrću istinu i da je prikažu lažno, i ne treba da obmanjuje niko nikoga u svome govoru i prediki.)

GLAVA

udaranja defa (otvorenoga bubnjića sa mjedenim kolutićima na okviru) u braku i gozbi (tj. u vrijeme sklapanja braka i bračne gozbe, pira).

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Bišr, sin Mufaddala, pričao nam je Halid, sin Zekvana rekao je: rekla je Rubejjia, kći Muavviza, sina Afra-a:

"Došao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa je unišao kada se je sagradilo na meni (bračno življenje, tj. kada se moj ženik, muž sa mnom spratio, spario i unišao u polne odnose i snošaje), pa je sjeo (Muhamed a.s. za vrijeme pira, piranije, svadbenoga veselja) na moju postelju kao tvoje sjedenje od mene (tj. kao što ti sada sjediš kraj mene, uza me, uz mene). Pa su počele (neke) djevojke naše (da) udaraju u (izvjesni) def, i (da) oplakuju (ožaljavaju one onoga) ko se ubio (tj. ko je ubijen) od mojih očeva (na) dan Bedra, kadli je rekla (tj. kadli iznenada reče) jedna (od) njih:

"I u nama (I među nama) je vjerovijesnik (koji) zna šta je u sutra (tj. šta će biti u sutrašnjem danu, sjutra)!" Pa je rekao (Muhamed a.s.):

"Pusti ovu (besjedu, tj. Pusti ti ovaj govor), i govori za (tj. o onome) koje si bila (ti običaja da) govoriš (tj. i ti pjevaj onako kao što si pjevala)."

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "I dajite (tim) ženama njihove vjenčane darove poklanjanjem (na način poklona, darovanja)....", i (GLAVA) množine (tj. veličine toga) dara, i najnižega (onoga) što se dozvalja (dozvoljava) od (toga) dara, i Njegovoga govora, uzvišen je: ".... a dali ste jednoj (od) njih (jedan) kantar (tj. jedna vaga koliko može odjednom da vagne zlata ili slično), pa ne uzimajte od njega (nazad ni jednu) stvar (tj. ništa ne uzimajte od vjenčanoga dara ako dođe do razvoda)....", i

(GLAVA) Njegovoga govora, veličajno je Njegovo spominjanje: ".... ili se (vi niste) zadužili njima (ženama, tj. niste im još bili odredili kao dužnost prema njima)....".

A rekao je Sehl: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "I da (jedan) prsten od željeza (tj. makar željezni prsten da joj nađeš, dadneš)."

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Šubete od Abdulaziza, sina Suhejba, od Enesa da je Abdurahman, sin Avfa se oženio (sa jednom) ženom na mjeri (jedne palmine) košpe.

Pa je vidio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, veselost (izvjesne) svadbe, pa je pitao njega, pa je (on) rekao:

"Oženio sam se (jednom) ženom na mjeri (jedne palmine) košpe (tj. davši joj ja vjenčanoga dara koliko jednu košpu, špicu)." A od Katadeta, od Enesa da je Abdurahman, sin Avfa oženio se (sa jednom) ženom na mjeri (jedne) košpe od zlata.

GLAVA

(izvjesnoga) vjenčavanja na Kur'anu (tj. zbog Kur'ana) i bez vjenčanoga dara.

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan: čuo sam Ebu Hazima (da) govori: čuo sam Sehla, sina Sada, Saidiju (da) govori:

Zaista ja sam u (izvjesnom) narodu (bio) kod poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, kadli je ustala (tj. kadli ustade jedna) žena pa je rekla (pa reče):

"O poslaniče Allaha! Zaista ona je već poklonila njezinu (tj. svoju) osobu (sebe) za tebe (tebi), pa vidi o njoj tvoje (tj. svoje) viđenje (tj. pa providi s njom po svome viđenju, nahođenju, mišljenju)!" Pa nije odgovorio njoj (ni jednu) stvar (ništa na to). Zatim je ustala pa je rekla:

"O poslaniče Allaha! Zaista ona je već poklonila (poklanja) njezinu (svoju) osobu za tebe (tebi), pa vidi o njoj tvoje (svoje) viđenje (nahođenje, mišljenje)!" Pa (opet) nije odgovorio njoj (ni jednu) stvar (ništa). Zatim je ustala treći (puta) pa je rekla: "Zaista ona je poklonila njezinu (svoju) osobu (sebe) za tebe, pa vidi o njoj tvoje viđenje!" Pa je ustao (jedan) čovjek pa je rekao:

"O poslaniče Allaha! Daj vjenčati (tj. Vjenčaj) meni nju!" Rekao je: "Da li je kod tebe od (kakve) stvari (tj. išta - Imaš li išta)?" Rekao je: "Ne." Rekao je: "Odi, pa traži, i da (tj. makar nađeš jedan, neki) prsten od željeza." Pa je (on) otišao, i tražio je. Zatim je došao pa je rekao: "Nisam našao (ni jedne) stvari (ništa), i ni prstena od željeza." Pa je rekao:

"Da li je sa tobom od Kur'ana (ikakva) stvar?" Rekao je: "Sa mnom je sura tako (tj. sura ta) i sura tako (i sura ta)." Rekao je: "Odi (Idi), pa već sam dao vjenčati tebi nju sa (onim, tj. zbog onoga) što je sa tobom od Kur'ana."

GLAVA

(izvjesnoga) vjenčanoga dara sa (izvjesnim) robama (tj. u raznim vrstama robe) i (jednim) prstenom od željeza.

PRIČAO NAM JE Jahja, pričao nam je Veki' od Sufjana, od Ebu Hazima, od Sehla, sina Sada, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao za čovjeka (tj. jednome čovjeku):

"Oženi se, i da sa prstenom od željeza (tj. makar sa prstenom od željeza da bi darovao ženu koju vjenčaš sebi)."

GLAVA

(izvjesnih) uslova (uvjeta) u (tom) braku (tj. u sklapanju braka).

A rekao je Umer: Odrezivanja (ili: Mjesta u kojima se odrezuju, kroje, tj. dodijeljuju izvjesna) prava su kod (izvjesnih) uslova (uvjeta). A rekao je Misver: Čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) je spomenuo (jednoga) zeta svoga, pa je hvalio njega u

njegovom zetovstvu (tazbinstvu, tj. zbog njegovoga zetovstva-njegovoga odnosa i ponašanja kao zeta), pa je lijepo činio (to hvaljenje), rekao je:

Pričao je meni pa je bio istinit (tj. istinu je rekao on-zet moj) meni, i obećao je meni pa je ispunio (u cijelosti obećanje svoje) meni.

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid Hišam, sin Abdulmelika, pričao nam je Lejs od Jezida, sina Ebu Habiba, od Ebul-Hajra, od Ukbeta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Najpravije (Najpreče ono) što ste ispunili (tj. što ispunjavate, što treba da ispunite u cijelosti) od (izvjesnih) uslova (uvjeta) je (to) da ispunite njega (tj. onaj uslov, uvjet) što ste tražili dozvoljenost s njim (s tim uslovom izvjesnih) pukotina (tj. polnih udova svojih žena)."

(To jest: Najpreče je da ispunite uslove, uvjete koji su vam postavljeni prilikom vjenčanja koje vam je učinilo dozvoljenim korištenje spolnih, polnih udova, organa vaših žena radi udovoljenja polnom nagonu.)

GLAVA

(izvjesnih) uslova koji se neće dozvoliti (tj. koji se ne dozvoljavaju) u (sklapanju izvjesnoga) braka.

A rekao je Ibnu Mes'ud: Neće sebi uslovljavati (uvjetovati izvjesna) žena razvod (razvjenčavanje) njezine (tj. svoje) sestre (po srodstvu, ili sestre po vjeri).

(A to znači: Ne treba da ona govori i postavlja uslov, uvjet nekome muškarcu oženjenome ovako: "Razvedi se sa svojom sadašnjom ženom, pa ću se ja, pod tim uslovom, udati za tebe.".)

PRIČAO NAM JE Ubejdulah, sin Musa-a, od Zekerija-a, on je sin Ebu Zaideta, od Sada, sina Ibrahima, od Ebu Selemeta, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Neće se dozvoliti (tj. Nije dozvoljeno, Ne dozvoljava se ni) za (jednu) ženu (tj. ni jednoj ženi) da pita (tj. da ona traži) razvod (razvjenčavanje) svoje sestre zato (da ona) traži isprazniti (tj. da izruči) njezinu zdjelu. Pa za nju je samo (ono) što se je odredilo za nju."

(To jest: Pa njoj pripada samo ono što je suđeno njoj.)

GLAVA

(izvjesnoga) žutila (žute pomade, masti) za oženjenoga (za onoga koji se je oženio).

A predao je njega (tj. hadis o tome) Abdurahman, sin Avfa, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Humejda Tavila, od Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, da je Abdurahman, sin Avfa došao ka poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a s njim je (tj. a na njemu je) trag (jednoga) žutila (tj. žute masti, kreme, pomade). Pa je pitao njega (o tome) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je izvijestio njega (Abdurahman) da se on oženio (sa jednom) ženom od Pomagača. Rekao je (Muhamed a.s.):

"Koliko si tjerao k njoj (tj. Koliko si dao njoj vjenčanoga dara)?" Rekao je: "Mjerenje (tj. Mjeru jedne) košpe od zlata." Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Gozbuj (Piruj, tj. Napravi gozbu, pir), i da (tj. makar) sa ovcom (jednom da to bude)."

GLAVA.

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja od Humejda, od Enesa rekao je:

Gozbio je (Pirovao je, tj. Napravio je svadbenu gozbu) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, za Zejnebu (tj. sa Zejnebom kada se je oženio), pa je raširio (umnožio prisutnima) muslimanima dobro. Pa je izašao kao što (je imao običaj da) pravi kada se oženio (tj. kada se oženi), pa je došao sobama majki vjernika (svih, tj. sobama svojih žena pa), moli i mole (one) za njega. Zatim je otišao. Pa je vidio dva čovjeka (nekakva), pa se vratio. Neću znati (Ne znam da tačno kažem da li) sam izvijestio njega, ili se on izvijestio (od nekoga drugoga) za izlaženje (za izlazak, tj. o konačnom odlasku i) njih dvojice (one dvojice na kraju).

GLAVA:

Kako će se moliti za (izvjesnoga) oženjenoga (tj. za onoga koji se oženi)?

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Hammad, on je sin Zejda, od Sabita, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, vidio na Abdurahmanu, sinu Avfa, trag žutila (žute mirišljive masti). Rekao je:

"Šta je ovo (Šta je to)?" Rekao je: "Zaista ja sam se oženio (jednom) ženom (ženskom) na mjeri košpe od zlata." Rekao je: "Blagoslovio Allah tebi (u tome)! Gozbuj, i da sa ovcom (makar sa ovcom)!"

GLAVA

(izvjesne) molitve (dove) za žene koje poklanjaju (tj. predaju mladoženji njegovu) mladu i za (tu) mladu (nevjestu).

PRIČAO NAM JE Fervete, sin Ebul-Magra-a, pričao nam je Alija, sin Mushira, od Hišama, od njegovoga oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje:

Oženio se je (sa) mnom Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa je došla meni moja majka, pa je uvela mene (u njegovu)

kuću, pa kada li (neke) žene od Pomagača u (toj) kući! Pa su rekle (one žene):

"Na (svako) dobro i blagoslov, i na najbolju pticu (tj. na najbolji udio, na najbolju sreću)!"

GLAVA

(onoga) ko je volio (izvjesno) građenje (tj. izvršenje spolnoga snošaja, spolnoga odnosa) prije (izvjesnoga) rata (ratovanja, borbe).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Ala-a, pričao nam je Abdullah, sin Mubareka, od Mamera, od Hemmama, od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Ratovao je (jedan) vjerovijesnik od (Allahovih) vjerovijesnika, pa je rekao svome narodu: "Neće slijediti mene (tj. Neka ne ide za mnom ni jedan) čovjek (koji) je posjedovao brak (ili doslovno: spolni ud jedne) žene, a on hoće (želi) da gradi (tj. da izvrši spolni snošaj) sa njom, a nije gradio (izvršio) sa njom (spolni snošaj)."

GLAVA

(onoga) ko je gradio (izvršio spolni snošaj, odnos) sa (nekom, jednom) ženom, a ona je kći devet godina (tj. a ona ima devet godina starosti).

PRIČAO NAM JE Kabisate, sin Ukbeta, pričao nam je Sufjan od Hišama, sina Urveta, od Urveta:

Oženio se je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (sa) Aišom, a ona je kći šest (tj. a ona je imala svega šest godina vjenčavši je), a gradio je (tj. izvršio je spolni snošaj) sa njom, a ona je kći devet (tj. kada je imala devet godina). I ostala je kod njega devet (godina).

GLAVA

(izvjesne) gradnje (izvršenja spolnoga snošaja sa tek vjenčanom ženom) u (izvjesnom) putovanju.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Selama, izvijestio nas je Ismail, sin Džafera, od Humejda, od Enesa rekao je:

Boravio (Ostao) je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, između Hajbera i Medine tri (dana i), gradi se na njega (tj. njemu šator na jednome mjestu za izvršenje bračnih odnosa) sa Safijom, kćerkom Hujejja. Pa sam pozvao (prisutne) muslimane ka njegovoj svadbenoj gozdbi. Pa nije bilo u (tj. na) njoj (nimalo) od hljeba, a ni mesa. Zapovjedio je za (izvjesne) kože (kožne prostirke) pa se bacilo u (na) njih (neka količina) od (izvjesnih) datula, i sira i masla, pa je (to) bila njegova svadbena gozba. Pa su rekli (izvjesni) muslimani:

"Jedna (od) majki (svih) vjernika je (ova ženska što je s njom sada on stupio u bračne odnose), ili je od (onih) što je posjedovala njegova desnica?" Pa su rekli: "Ako je zastro (Ako zastre on) nju, pa ona je od majki vjernika. A ako nije zastro (Ako ne zastre on) nju, pa ona je od (onih) što je posjedovala njegova desnica (tj. ona je onda robinja njegova)." Pa pošto je uzjašio (doslovno: Pa pošto je sjeo u sedlo), utro je (tj. napravio je mjesto) za nju iza sebe (ozadi sebe) i pružio je (izvjesni) zastor između nje i između (tih) ljudi.

GLAVA

(izvjesnoga) građenja (ulaženja u bračne odnose) u (tom) danu (dakle ne mora to biti samo po noći) bez (nekoga) jahanja (jašenja, možda se misli na trke deva, ili konja), i niti vatri (i bez paljenja vatre, svijeća i slično).

PRIČAO MI JE Fervete, sin Ebul-Magra-a, pričao nam je Alija, sin Mushira, od Hišama, od njegovoga oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Oženio se (sa) mnom Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je došla meni moja majka, pa je uvela (dovela) mene (u njegovu) kuću (po tadašnjem običaju). Pa nije uplašio (tj. nije iznenadio) mene (niko drugi) osim poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, ručanicom (tj. unišavši on meni u ručanicu - u vrijeme kasnoga jutra, u

vrijeme koje je sredina između izlaza Sunca i podneva, kada su na selu nekada imali običaj da ručaju).

GLAVA

(izvjesnih) prostirki (ćilima za zastiranje zidova, ili vrata, i drugoga) i slično njima za (izvjesne) žene (što se uzmu i nabave za njih).

("El-enmat" znači i još mnogo nekih značenja, ali se ta značenja neće ovdje iznositi.).

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Sufjan, pričao nam je Muhamed, sin Munkedira, od Džabira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Da li ste (vi) sebi uzeli (neke) prostirke (ćilime)?" Rekao sam: "O poslaniče Allaha! A gdje su nama prostirke (ćilimi)?" Rekao je: "Zaista one će biti."

GLAVA

(izvjesnih) žena koje poklanjaju (tj. predaju izvjesnu) ženu ka njezinome mužu (tj. mladoženji).

PRIČAO NAM JE Fadl, sin Jakuba, pričao nam je Muhamed, sin Sabika, pričao nam je Israil od Hišama, sina Urveta, od njegovoga oca, od Aiše da je ona spratila (tj. predala, predavala jednu) ženu ka (jednome) čovjeku od Pomagača, pa je rekao vjerovijesnik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"O Aišo! Nije bila sa vama (nikakva) zabava (tj. svirka i udaranje uz def). Pa zaista Pomagači (su takvi da) zadivljuje njih (ta) zabava (prilikom svadbe i spratnje - predaje mlade ka mladoženji prvi puta)."

GLAVA

(izvjesnoga) poklona za mladu (ili: zbog mlade, nevjeste).

A rekao je Ibrahim od Ebu Usmana - a njegovo ime je El-Dža'd (Džad) - od Enesa, sina Malika. Rekao je (Ebu (Usman):

Prošao je pokraj nas (Enes u Basri) u bogomolji Rifaatovića, pa sam čuo njega (da) govori:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, kada je (kada bi) prolazio pokraj strane Umu Sulejme, unišao (bi) njoj, pa je pozdravljao nju. Zatim je rekao (dalje Enes): Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, mladoženja sa Zejnebom. Pa je rekla meni Umu Sulejma (a to je Enesova majka rođena): "Da smo poklonili poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (jedan) poklon (tj. Zašto mu nismo poklonili nikakav, ikakav poklon)?!" Pa sam rekao njoj: "Učini (to)!" Pa (se) upravila ka (nekakvim) datulama, i maslu i siru, pa je uzela (tj. pa je napravila jednu) smješu (smjesu, poparu od toga troga u jednome) loncu, pa je poslala nju (tu poparu) sa mnom (po meni) k njemu.

(Izraz "hajseten, hajsetun" označava jedno arapsko narodno jelo koje se pravi od datula, masla i sira - a mjesto sira može se staviti i brašno, ili, pak, smrvljeni hljeb. U nedostatku boljega našega izraza i naše odgovarajuće riječi, taj izraz "hajseten" preveden je sa našom riječi popara, i sa riječi smješa.)

Pa sam otišao s njom (tj. Pa sam odnio nju) k njemu. Pa je rekao meni: "Stavi je (Smetni na tlo nju - poparu)." Zatim je zapovjedio meni pa je rekao: "Pozovi mi (neke) ljude (što) je imenovao njih. I pozovi mi koga si (god) susreo (tj. koga susretneš)." Rekao je: Pa sam učinio (nalog) koji je zapovjedio meni. Pa sam se vratio, pa kada li je (ta) kuća udavljačica, (tj. davi se, tuši se, tj. napunjena je) sa svojim stanovnicima (gostima i sl.). Pa sam vidio Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, stavio je (tj. da je on stavio) svoje dvije ruke na tu poparu, i govorio je za nju (tj. on je izgovarao nad njom ono) što je htio Allah. Zatim je počeo (da) poziva po desetoricu (ljudi da oni) jedu od njega (tj. od toga jela), i govori (on) njima:

"Spomenite ime Allaha! I neka jede svaki čovjek od (onoga) što slijedi njega (tj. ispred sebe, što je pred njim u posudi, a ne ispred drugoga)" - rekao je - čak (da) se rasprše (raziđu oni) svaki (od) njih od nje (od te popare zasitivši se oni). Pa je izašao od njih (iz kuće odlazeći onaj) ko je izašao, a ostala je nekolicina (i) pričaju (tj. pričajući i razgovarajući oni poslije jela). Rekao je: I počeo sam (da) se žalostim (što i ovi ljudi već ne odu). Zatim je izašao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, prema (svojim drugim) sobama. I izašao sam u njegovome tragu (tj. za njim) pa sam rekao: "Zaista su oni već otišli." Pa se vratio, pa je unišao (u svoju) kuću (sobu) i spustio je (izvjesni) zastor. I zaista ja sam zaista u (njegovoj) sobi, a on govori (tj. čita, izgovara u tom času objavljeni ajet koji glasi):

"O (vi) koji ste vjerovali (koji vjerujete), ne ulazite (u) sobe Vjerovijesnika (drukčije) osim da se dozvoli vama (da uniđete) ka (nekome) jelu ne gledajući (vi) njegovo skuhavanje (kuhanje), a ali (tj. nego) kada ste se pozvali, pa uniđite, pa kada ste jeli (objedovali), pa raziđite se, a ne družeći se vi za pričanje (nekakvo, ili: a ne prisluškivajući vi za kakav razgovor, pričanje), zaista to vam uznemirivaše Vjerovijesnika, pa se (on) stidi od vas, a Allah se neće stidjeti (tj. ne stidi) od (te) istine....".

Rekao je Ebu Usman: Rekao je Enes: Zaista on (Enes) je posluživao poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, deset godina (kao sluga).

GLAVA

pozajmljivanja (na upotrebu izvjesne) odjeće (odijela) za mladu (nevjestinu osobu) i (pozajmljivanja nečega drugoga) osim nje (osim odjeće).

PRIČAO MI JE Ubejd, sin Ismaila, pričao nam je Ebu Usamete od Hišama, od njegovoga oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje (s njom), da je ona pozajmila (na upotrebu) od Esme (jednu) ogrlicu, pa je propala (a to će reći: nestala je ta ogrlica - izgubila se ili sl.). Pa je poslao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (neke) ljude od svojih drugova u njezino traženje (da traže ogrlicu). Pa je stigla njih

(izvjesna) molitva (namaz), pa su klanjali bez čišćenja (bez abdesta i sl.).

Pa pošto su došli Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, potužili su se (na) to k (njemu). Pa je sišao ajet (izvjesnoga) upravljanja (ka čistoj zemlji i čišćenja s njom kada nema vode - dakle korišćenja čiste zemlje, prašine za čišćenje ako nema vode - tejemum). Pa je rekao Usejd, sin Hudajra:

"Nagradio te (o Aišo,) Allah dobrim! Pa tako mi Allaha, nije sišla s tobom (tj. nije se tebi dogodila ni jedna) stvar nikada (drukčije) osim (tako da) je učinio (Allah) tebi iz nje izlaz, a učinio je za muslimane u njoj (neki) blagoslov (sreću)."

GLAVA

(onoga) što govori (izvjesni) čovjek kada je došao svojoj porodici (tj. kada priđe svojoj ženi).

PRIČAO NAM JE Sad, sin Hafsa, pričao nam je Šejban od Mansura, od Salima, sina Ebul-Dža'da, od Kurejba, od Ibnu Abasa rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zar ne (Pazite)! Da zaista jedan (od) njih govori kada dođe svojoj porodici (tj. ženi):

"Sa imenom Allaha (U ime Allaha)! Moj Bože! Odstrani (od) mene (izvjesnoga) sotonu (đavola), i odstrani (izvjesnoga) sotonu (od djeteta) što si opskrbio nas (tj. što ćeš nam ga dati da se začne u ovome spolnom snošaju)!", zatim se je odredilo (tj. zatim se odredi) među

njima dvoma u tome, ili se je sudilo (tj. ili se sudi - sudbina bude da se začne jedno) dijete (tada), nije škodio (tj. ne bi škodio, naudio) njemu (ni jedan) sotona (đavo) nikada (dakle: neće naškoditi njemu-tom djetetu ni jedan đavo nikada)."

GLAVA:

Gozba (svadbena) je pravo (odnosno: dužnost).

A rekao je Abdurahman, sin Avfa: rekao je meni Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Gozbuj (tj. Napravi svadbenu gozbu), i da bi sa ovcom (to učinio)!"

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao mi je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba rekao je: izvijestio me je Enes, sin Malika da je on bio sin deset godina dolaskom (tj. da je on imao deset godina u vrijeme dolaska) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (u) Medinu. Pa su bile moje majke (običaja da) istraju (tj. da one istrajno šalju) mene na posluživanje Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. Pa sam služio njega deset godina. I preminuo je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, a ja sam sin dvadeset (tj. a ja imam dvadeset) godina.

Pa sam bio najznaniji (do svih) ljudi o stanju (tj. o stvari izvjesnoga) zastora kada se je spustio (tj. kada se je zapovjedio da se stavlja - a to će reći: kada je objavljen ajet u kojem je zapovjeđen zastor). A bio je početak (toga) što se je spustilo u gradnji sebi (tj. u vrijeme spratnje, ulaska u bračne-spolne - odnose) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, sa Zejnebom, kćerkom Džahša. Osvanuo je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, s njome mladoženja, pa je pozvao (izvjesni) narod (ljude), pa su pogodili od (izvjesnoga) jela, zatim su izašli. A ostala je (mala jedna) skupina od njih kod Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa su oduljili (to svoje) ostajanje (dugo su sjedili, zasjeli). Pa je ustao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa je izašao. I izašao sam (i ja iz sobe) sa njim zato da izađu (i oni, tj. ne bi li se oni sjetili da i oni treba već da odu). Pa je išao (hodao) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, i išao sam (i ja), čak je došao (on) pragu sobe Aiše (Aišine). Zatim je mislio da su oni izašli, pa se vratio i vratio sam se (i ja) sa njim. Te kada je unišao

Zejnebi, pa kada li su oni sjedači (tj. a oni još uvjek sjede), nisu (još) ustali! Pa se vratio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, i vratio sam se sa njim. Te kada je dopro pragu sobe Aiše i mislio je da su oni izašli, pa (onda) se je vratio, i vratio sam se sa njim, pa kada li su oni već izašli! Pa je udario (metnuo, stavio) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, između mene i između njega (tj. i između sebe izvjesni) zastor (zavjesu), i spustio se je (ajet za taj) zastor (zavjesu).
GLAVA

(izvjesne, svadbene) gozbe, i da sa ovcom (se makar provede svadbena gozba, tj. i da se zakolje jedna ovca za tu gozbu).

PRIČAO NAM JE Alija, pričao nam je Sufjan rekao je: pričao mi je Humejd da je on čuo Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Pitao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, Abdurahmana, sina Avfa - a oženio se je (jednom) ženom od Pomagača:

"Koliko si vjenčanoga dara dao njoj?" Rekao je: "Mjeru košpe (špice) od zlata." A od Humejda: Čuo sam Enesa (da) je rekao: Pošto su došli (u) Medinu, odsjeli su Iseljenici na Pomagače (tj. kod Pomagača). Pa je odsjeo Abdurahman, sin Avfa na Sada (kod Sada), sina Rebia. Pa je rekao (Sad): "Podijeliću (ili: Razdijeliću međusobno) tebi (s tobom) svoje imanje, i odsijedam (tj. odustajem, odričem se) tebi od jedne (između) svoje dvije žene." Rekao je (Abdurahman): "Blagoslovio Allah tebi u tvojoj porodici i tvome imanju!" Pa je izašao k (medinskom) trgu (pijaci), pa je prodavao i kupovao, pa je pogodio (jednu) stvar od (nekoga) sira i masla, pa se oženio (nakon izvjesnoga vremena). Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Gozbuj, i da (to provedeš) sa (jednom) ovcom."

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Hammad od Sabita, od Enesa rekao je:

Nije gozbovao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (ni) na (jednu) stvar od svojih žena što je gozbovao na Zejnebu. Gozbovao je sa (jednom) ovcom.

(Izraz "gozbovati" prevodilac je prosto skovao, možda, nepravilno, ali u nedostatku boljega i pravilnijega izraza, a taj izraz znači: napraviti gozbu, svadbenu gozbu, svadbeni objed za goste i učesnike u veselju.)

PRIČAO NAM JE Museded od Abdulvarisa, od Šuajba, od Enesa da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, oslobodio (ropstva) Safijju i oženio se (sa) njom. I učinio je njezino (njeno) oslobađanje njezinim (njenim) vjenčanim darom. I gozbovao je na nju sa poparom (jelom od smiješanih datula, sira i masla).

PRIČAO NAM JE Malik, sin Ismaila, pričao nam je Zuhejr od Bejana rekao je: čuo sam Enesa (da) govori:

Gradio je (tj. Izvršio je, vršio je pripreme da stupi u bračne, spolne odnose) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, sa (jednom svojom tek vjenčanom) ženom, pa je poslao mene, pa sam pozvao (neke) ljude ka (izvjesnom) jelu.

GLAVA

(onoga) ko je gozbovao na neku (od) svojih žena više od neke (tj. više nego na neku).

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Hamad, sin Zejda, od Sabita rekao je (slijedeće):

Spomenulo se vjenčavanje Zejnebe, kćeri Džahša, kod Enesa pa je rekao (Enes r.a.): Nisam vidio Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) je gozbovao (ni) na jedno (vjenčanje) od svojih žena što je gozbovao na nju. Gozbovao je sa (jednom) ovcom.

GLAVA

(onoga) ko je gozbovao sa (nečim) manjim od (jedne) ovce.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Jusufa, pričao nam je Sufjan od Mansura, sina Safije, od njegove majke Safijje, kćeri Šejbeta, rekla je:

Gozbovao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, na neku (od) svojih žena sa dva mudda od ječma.

(Dva mudda iznose približno 1,67 kg, jer dva mudda su polovina sa'a: 1 kg i 66,5 dkg.)

GLAVA

dužnosti odazivanja (svadbenoj) gozbi i (izvjesnom) pozivanju (i na druge vrste gozbe, gozbi), i (GLAVA onoga) ko je gozbovao sedam dana i slično njemu (tj. i slično tome).

A nije ovremenio (oročio, tj. nije vremenski odredio trajanje svadbenoga veselja i gozbe) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (na jedan) dan, a ni (na) dva dana.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Nafi-a, od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Kada se je pozvao jedan (od) vas ka (izvjesnoj svadbenoj) gozbi, pa neka dođe njoj."

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja od Sufjana rekao je: pričao mi je Mansur od Ebu Vaila, od Ebu Musa-a, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Odriješite (tj. Oslobodite izvjesnoga) zarobljenika, i odazovite se (izvjesnome) pozivaču, i posjetite (izvjesnoga) bolesnika."

PRIČAO NAM JE Hasen, sin Rebi'a, pričao nam je Ebul-Ahvas od Eš'asa, od Muavijeta, sina Suvejda, rekao je: rekao je Bera', sin Aziba, bio zadovoljan Allah od njih dvojice:

Zapovjedio je nama Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, sedam, a zabranio je nama sedam (stvari, poslova). Zapovjedio je nama posjećivanje (izvjesnoga) bolesnika, i slijedenje (slijeđenje, ispraćaj

izvjesnoga) mrtvaca, i molitvu (dovu izvjesnom) kihaču, i obistinjavanje (tj. sprovođenje u djelo izvjesne) zakletve, i pomaganje (izvjesnoga) obespravljenoga (tj. onoga kome je učinjeno nasilje), i proširivanje (izvjesnoga) pozdrava i odazivanje (izvjesnome) pozivaču.

A zabranio je nama prstenje (od izvjesnoga) zlata, i posude (od izvjesnoga) srebra, i svilene jastuke po sedlima (ili samarima), i kasijsku odjeću (tj. odjeću od svile izrađivane u gradu Kassu - taj grad se nalazio u Egiptu u blizini današnjega Dimjata, ali danas ne postoji), i (zabranio je nama još) grubu svilu i svilu.

Slijedio je njega (Ebul-Ahvasa) Ebu Avanete i (slijedio ga je još) Šejbanija od Eš'asa u (pričanju o) proširivanju (izvjesnoga) pozdrava.

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Abdulaziz, sin Ebu Hazima, od Ebu Hazima, od Sehla, sina Sada rekao je:

Pozvao je Ebu Usejd Saidija poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u svoju svadbu (tj. na svoju svadbenu gozbu). I bila je njegova žena tada njihov poslužitelj, a ona je mlada (nevjesta - radi se o ženi domaćina Ebu Usejda). Rekao je Sehl: "Znate (li vi) šta je napojila poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (tj. čime ga je ona napojila, šta mu je dala da popije)? Pokiselila je (Smočila je u vodu nekoliko) datula od (te) noći (tj. preko noći, uoči te noći kada će biti svadbena gozba). Pa pošto je jeo, napojila ga je sa tim (pićem, tj. tom vodom što su u njoj bile pokiseljene datule)."

GLAVA:

Ko je ostavio (izvjesno) pozivanje, pa već se je ogriješio (prema) Allahu i Njegovom poslaniku (ili: pa već je bio nepokoran Allahu i Njegovom poslaniku).

(Pod pojmom "izvjesno pozivanje, izvjesni poziv" misli se u najviše slučajeva na pozivanje na svadbu i na svadbenu gozbu, svadbeni ručak, večeru.)

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Ibnu Šihaba, od Aaredža, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da on govoraše:

"Najgore (izvjesno) jelo je jelo (svadbene) gozbe (koja je takva da) se pozovu njoj (izvjesni) imućnici (bogataši), a ostave se (izvjesni) siromasi. A ko je ostavio (izvjesno) pozivanje (tj. odazivanje na poziv), pa već se je ogriješio (prema) Allahu i Njegovome poslaniku, pomilovao ga Allah i spasio."

GLAVA

(onoga) ko se je odazvao ka cjevanici (ka golijeni, tj. ka gozbi na kojoj je bilo od jela samo dio noge od koljena do stopala - a to je dio ovce i govečeta gdje ima vrlo malo mesa - pa to onda znači: GLAVA onoga ko se je odazvao na oskudnu i bijednu gozbu).

PRIČAO NAM JE Abdan od Ebu Hamzeta, od Aameša, od Ebu Hazima, od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Da sam se pozvao ka (jednoj) cjevanici (golijeni), zaista bih se odazvao. I da se je poklonila k meni podlaktica (tj. cjevanica, golijen od prve noge, jer je "kura'" cjevanica, golijen od zadnje noge), zaista bih (je) primio."

(Neki opet vele da je "zira'un" dio noge iznad koljena, a da to ne znači cjevanica prvih nogu. Isto tako ima jedno tumačenje koje tvrdi da "kura'un" ovdje ne označuje cjevanicu, golijen, nego da znači ovdje ime mjesta zvanoga Kuraul-Gamim koje je udaljeno nekoliko dana pješačkoga hoda od Medine prema Meki. Pa hadis, prema tome, znači: "Da se pozovem čak u Kuraul-Gamim, zaista bih se odazvao, pa neka je tako daleko.".)

GLAVA

odazivanja (izvjesnome) pozivaču u (izvjesnu) svadbu i (u drugo) osim nje (osim svadbe, tj. i odazivanja i odlaska u neku drugu vrstu gozbe osim svadbene gozbe).

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha sina Ibrahima, pričao nam je Hadžadž, sin Muhammeda, rekao je: rekao je Ibnu Džurejdž: izvijestio me je Musa, sin Ukbeta, od Nafi-a rekao je: čuo sam Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (da) govori: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Odazovite se ovome pozivanju, kada ste se pozvali njemu (tj. Odazovite se pozivu na tu svadbenu gozbu, kada ste se pozvali na nju - na tu gozbu i pir, piraniju)."

Rekao je (Nafi'): Bio je Abdullah (običaja da) dođe (na taj) poziv u (toj) svadbi (svadbenoj gozbi) i (u drugom svakom slučaju) osim (te) svadbe, a on je postač (tj. dolazaše, dolazio je on na poziv i posteći, i onda kada bi se dogodilo da on posti, a bude pozvan na neku gozbu).

GLAVA

odlaženja (izvjesnih) žena i djece ka (izvjesnoj) svadbi.

PRIČAO NAM JE Abdurahman, sin Mubareka, pričao nam je Abdulvaris, pričao nam je Abdulaziz, sin Suhejba, od Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Ugledao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (neke) žene i djecu dolazeći (oni prema nama) iz (nekakve) svadbe (pira), pa je ustao blagodareći (on, tj. počast odajući on njima), pa je rekao:

"Moj Bože! Vi (, o učesnici na svadbi,) ste od najdražih ljudi k meni!".

GLAVA:

Da li (da) se vrati (nazad musliman bez učestvovanja u svadbenoj svečanosti i gozbi) kada je vidio (opazio nekakvo) ružno djelo u (tome) pozivu?

A vidio je Ibnu Mes'ud (nekakvu) sliku u (izvjesnoj) kući (sobi), pa se je vratio (ili: pa se vratio). A pozvao je Ibnu Umer (na svadbenu gozbu) Ebu Ejjuba, pa je vidio (Ebu Ejjub) u (Abdullahovoj) kući (nekakav) zastor na (tom) zidu. Pa je rekao Ibnu Umer (izvinjavajući se on Ebu Ejjubu):

"Nadvladale su nas na njega (tj. za njega - za taj zastor naše) žene (da ga postavimo na zid)." Pa je rekao (Ebu Ejjub negodujući): "Ko (god je mogao biti taj što) sam bio (običaja da) se plašim na (tj. za) njega (da će to učiniti), pa nisam bio (takvoga mišljenja da) se plašim na (tj. za) tebe. Tako mi Allaha neću jesti (doslovno: neću okusiti) vama jela (nikakvoga)." Pa se vratio.

(Iz ovoga se vidi da su mnogi ashabi smatrali za vrlo ružno i nevaljalo djelo pokrivanje i zastiranje zidova u sobi, jer su to smatrali kao luksuz.)

PRIČAO NAM JE Ismail rekao je: pričao mi je Malik od Nafi-a, od Kasima, sina Muhameda, od Aiše, žene Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da je ona izvijestila njega da je ona sebi kupila (jedan) jastuk, u njemu su (a na njemu su bile izvezene nekakve) slike (likovi). Pa pošto je vidio njega (taj jastuk) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, stao je na (kućnim, ili sobnim) vratima, pa nije unišao (pa nije ušao). Pa sam prepoznala u (tj. na) njegovom licu (izvjesnu) neprijatnost, pa sam rekla:

"O poslaniče Allaha! Vraćam (tj. Kajem) se ka Allahu i ka Njegovom poslaniku! Šta sam to pogriješila?" Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Šta je umu ovoga jastuka (tj. Kakav je to jastuk sa slikama - doslovno: sa slikanjima)?" Rekla je: Pa sam rekla: "Kupila sam sebi njega za tebe zato (da) sjediš na njemu i (da ti) sebi upotrijebiš (njega) uzglavljem (tj. da staviš taj jastuk pod svoju glavu)." Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista drugovi ovih slika kažnjavaju se (tj. kažnjavaće sa na) sudnjem danu, i govoriće se njima: "Oživite (ono) što ste stvorili (stvarali)." I rekao je:

"Zaista kuća (soba) koja (je takva da) su u njoj (te) slike, neće ulaziti (tj. ne ulaze u) nju (izvjesni) anđeli (meleki)."

GLAVA

stajanja (tj. posluživanja izvjesne) žene nad ljudima (među ljudima izvjesnim) u (izvjesnoj) svadbi i posluživanja njihovoga sa (svojom) osobom (tj. lično da ih ona poslužuje sobom prilikom svadbe, svadbene gozbe).

PRIČAO NAM JE Seid, sin Ebu Merjema, pričao nam je Ebu Gassan rekao je: pričao mi je Ebu Hazim od Sehla rekao je:

Pošto je svadbovao (pirovao, tj. priredio svadbu, pir) Ebu Usejd Saidija, pozvao je Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, i njegove drugove. Pa nije napravio njima jela, a niti je približio (postavljao) njega k njima (niko drugi) osim njegova žena Umu Usejda. Skvasila (Pokvasila, pokiselila) je (nekoliko) datula u (jednoj) kovi (posudi) od kamenja iz noći (tj. od te noći uoči svadbe). Pa pošto je završio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (to) jelo (objed), promiješala je (ili: promutila, razmutila je) njega (tj. one pokiselite datule) njemu (Muhamedu a.s.), pa je napojila njega, (i) daruje (tj. darujući, časteći ona) njega s time.

GLAVA

(izvjesne) turšije (tj. pokiseljenoga voća u vodi - a ovdje: turšije od datula, od hurmi) i (GLAVA izvjesnoga) pića koje neće opiti (a upotrijebi se) u (izvjesnoj) svadbi.

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Jakub, sin Abdurahmana, Karija od Ebu Hazima rekao je: čuo sam Sehla, sina Sada, da je Ebu Usejd Saidija pozvao Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, za (tj. na) svoju svadbu.

Pa je bila njegova žena njihov poslužitelj tada, a ona je (njegova - Ebu Usejdova) mlada (nevjesta). Pa je (ona) rekla, ili je rekao (on - Sehl):

"Da li znate šta je (ona) pokiselila za poslanika (tj. poslaniku) Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da ga počasti)? Pokiselila je (u vodu) njemu (nekoliko) datula od (te) noći u (jednoj) kovi (posudi iz koje se pije voda)."

GLAVA

(izvjesnoga) laskanja (udvaranja, podešavanja, prilagođavanja u ophođenju) sa (izvjesnim) ženama, i (GLAVA) govora Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Žena (svaka) je samo kao (to krivo) rebro."

PRIČAO NAM JE Abdulaziz, sin Abdullaha, rekao je: pričao mi je Malik od Ebu Zinada, od Aaredža, od Ebu Hurejreta da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Žena (svaka) je kao (to krivo) rebro (poput krivog rebra). Ako si ispravljao nju, razbio si je. A ako si se naslađivao (koristio) s njom, naslađivao si se s njom, a u nje (a u njoj, kod nje) je (jedna) krivina (iskrivljenost, nastranost)."

GLAVA

(izvjesne) oporuke za (izvjesne) žene.

PRIČAO NAM JE Ishak, sin Nasra, pričao nam je Husejn Džu'fija od Zaideta, od Mejsereta, od Ebu Hazima, od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Ko je bio (takav da) vjeruje u Allaha i zadnji (tj. sudnji) dan, pa neće uznemirivati (uznemiravati) svoga susjeda (dakle: neka ne uznemiruje svoje komšije). I primite savjet (oporuku od mene tu da postupate) sa (izvjesnim, tj. sa svojim) ženama dobro. Pa (tj. Jer) zaista

one su se stvorile od (jednoga) rebra, a zaista najiskrivljenija stvar u (toga) rebra je najviši (dio) njegov, pa ako si otišao (tj. ako bi počeo da) ispravljaš njega, razbio si njega (tj. razbićeš ga). A ako si ostavio njega (A ako ga ostaviš), neprestano je krivo (iskrivljeno). Pa primite savjet (oporuku od mene da vi, i pored toga, postupate) sa (tim) ženama dobro."

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Sufjan od Abdullaha, sina Dinara, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Bili smo (takvi da) se čuvamo (klonimo izvjesnoga) govora i rasprostranjivanja (tj. i izvjesnoga dobroga raspoloženja) ka našim ženama (tj. prema svojim ženama) na vremenu (za vrijeme) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (zbog) straha da siđe o nama stvar (tj. nešto nepovoljno u Kur'anu u vezi toga). Pa pošto je preminuo Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, govorili smo i rasprostranili smo se (tj. raspričali smo se i postali smo komotniji, više raspoloženi i slobodni prema svojim ženama).

GLAVA:

".... čuvajte vaše osobe i vašu porodicu (doslovno: i vaše porodice, tj. čuvajte sebe i svoje porodice od jedne velike) vatre....".

PRIČAO NAM JE Ebu Numan, pričao nam je Hammad, sin Zejda, od Ejuba, od Nafi-a, od Abdullaha (Umerovoga r.a.) rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Svaki (od) vas je pastir (čoban) i svaki (od) vas je pitan (tj. odgovoran za ono čemu je on pastir, čoban - biće na sudnjem danu odgovoran za ono čime je bio zadužen da ga čuva). Pa (svaki) vođa (rukovodilac) je pastir i on je pitan (i on će biti odgovoran za ono za što je zadužen). I (svaki) čovjek je pastir nad svojom porodicom i on je pitan (i on će biti odgovoran i pitan za svoju porodicu). I (svaka) žena je pastirica nad kućom svoga muža i ona je pitana (i ona će biti odgovorna i pitana za to). I (svaki) rob je pastir nad imanjem svoga gospodara i on je pitan (i on će biti odgovoran za to). Zar ne (Pazite)! (Ili: Zar ne?!) Pa

svaki (od) vas je (jedan) pastir i svaki (od) vas je pitan (svaki od vas će biti pitan i odgovoran za nešto)."

GLAVA

ljepote (izvjesnoga) druženja (međusobnoga općenja) sa (svojom) porodicom (ili: sa svojom ženom).

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Abdurahmana, i Alije, sin Hudžra, rekli su njih dvojica: izvijestio nas je 'Isa, sin Junusa, pričao nam je Hišam, sin Urveta, od Abdullaha, sina Urveta, od Urveta, od Aiše rekla je:

Sjedilo (Sijelilo) je (jednih, nekakvih) jedanaest žena, pa međusobno su ugovorile i međusobno su se obavezale da (one) neće sakriti (tajiti) od vijesti svojih muževa (ni jednu) stvar (ništa).

Rekla je prva (između njih):

"Moj muž je meso devca mršavoga (ili: moj muž je mršavo meso jednoga devca) na vrhu (jednoga) brda, niti je ravno, pa da se popne (na njega), a niti je debelo (to meso), pa (da) se prenesu.

Rekla je druga:

"Moj muž je (takav da) neću raširiti njegovu vijest. Zaista ja se plašim da neću ostaviti nju (vijest da je do kraja ne iskažem, - ili: da neću ostaviti njega). Ako spomenem njega, (i) spomenem (tj. spomenuću) njegove čvoruke (čvoruge na leđima) i njegove kvrge (na pupku na stomaku - a to znači: spomenuću njegove mane i propuste, ili njegove tuge i brige, ili njegove promašaje i nedostatke)."

Rekla je treća:

"Moj muž je (izvjesni) dugonja (pokuđeno dugačak čovjek)."

(Neki kažu da "el-'ašenneku" znači: čovjek dugoga vrata. Neki kažu da to znači: čovjek loše ćudi itd.)

"Ako govorim (Ako budem govorila) razvešću se (tj. biću razvedena, biće raskinut brak sa mnom). A ako šutim (A ako budem ćutala) vješam se (tj. biću u stanju takvom kao da visim ni nebu ni na Zemlji - niti će me razvesti, niti će me držati kao što se žena drži. Neki, opet, tumače da je ova žena sa rečenicom "Ako govorim, razvodim se, a ako šutim, vješam se.", opisala lošu narav svoga muža kojega ona voli, ali on nju ne voli, jer on prema njoj ne postupa kao prema svojoj ženi, pa ona nije ni žena, ni razvedenica, pušćenica. A da mu prigovori za takav postupak, odmah bi on nju razvjenčao.)."

Rekla je četvrta:

"Moj muž je kao noć (pokrajine) Tihame - nije vruća (pretjerano), a nije (ni) hladna (pretjerano) - i nema (nikakve) bojazni, a niti dosade (dosadnosti ikakve s njim)."

Rekla je peta:

"Moj muž ako je (kad bi) unišao (u kuću), poleopardio se je (tj. ponaša se kao leopard - jedni vele: mnogo spava, a jedni-a neki vele: mnogo opći spolno sa ženom kao leopard - a ima i drugih tumačenja), a ako je (a kad bi) izašao (iz kuće), polavio se je (polavio bi se, tj. ponaša se kao lav - a i to se tumači na više načina, ali se ta tumačenja neće prikazivati, spominjati), i neće pitati (tj. ne pita moj muž) o (onome) što je upoznao (ili: na što se je obavezao, ili: što je susreo da je otišlo i nestalo, ili što se je desilo itd.)."

(Mnogo bi prostora zauzelo u prevodu iznošenje i prikazivanje raznih tumačenja svake rečenice koju je svaka od ovih jedanaest žena u ovome sijelu izrekla. Prevod će se ograničiti samo na što je moguće doslovniji smisao samo originalnoga teksta.)

Rekla je šesta:

"Moj muž ako je (ako bi) jeo, mota je (tj. mota, mnogo jede), a ako je (ako bi) pio, presušio je (iskapio je sve što je u posudi), a ako se je povalio (na stranu, tj. ako je legao na postelju da spava), zamotao se je

(sam), i neće uvući (svoju) šaku (dlan, tj. ruku) zato (da) zna (moju) tugu."

Rekla je sedma:

"Moj muž je beznadežan (glup, basalo, lutalica, nesnalažljiv), ili sustan (umoran, tj. nemoćan da vrši spolni snošaj, ili se brzo zamori u vršenju toga snošaja), poklopljen (tj. zatvoren, nesnalažljiv u poslovima - a veli se da to znači: teških prsa kod spolnoga snošaja, odnosa za prsa žene kao kakav teški poklopac), svaka bolest je njemu bolest (njegova bolest, tj. sve bolesti što postoje, on ih ima). Ranio je glavu tebi, ili ranio je tebi (neki drugi dio tijela), ili je sastavio svako (od to dvoje) tebi."

(Prvi izraz "Gajajau" neki tumače kao: mračna, pomračenoga razuma usljed neznanja i neupućenosti.)

Rekla je osma:

"Moj muž je (takav da njegovo) doticanje je (nježno kao) doticanje zeca, a (njegov) miris (zadah) je miris zerneba (biljke koju tim imenom - zernebun - nazivaju Arapi, a koja ima lijep miris)."

Rekla je deveta:

"Moj muž je (takav da je) visokoga (svoga) stupa, dugačkoga remena (od sablje), velikoga luga, blize (blizu) kuće od (tj. do plemenske) skupštine (vijećnice, sabora)."

Rekla je deseta:

"Moj muž je (jedan) posjednik. I šta (tj. I koji, kakav) posjednik (veliki)?! Posjednik bolji od toga ti! Za njega (tj. U njega) su deve mnogobrojnih ležališta, malobrojnih ispasišta. I kada su čule (tj. kada čuju one - deve) glas (njegove) laute (šargije), uvjerile su se (uvjerene su one) da su one propadačice (tj. da će biti poklane u čast prispjelih gostiju zbog kojih moj muž i svira uz lautu od veselja)."

Rekla je jedanaesta:

"Moj mužje Ebu Zer'in. (Ebu Zer'in, inače, znači: otac usjeva, sijanja.) Pa šta je (tj. Ko je, Kakav je) Ebu Zer'in?! Pokrenuo je (doslovno: Raznjihao je, razljuljao je) od nakita moja dva uha, i napunio je od loja (sala) moje dvije mišice (mojih ruku, tj. dao mi je nakita, pa mi se uši njišu od toga nakita, i uhranio me je, pa su mi mišice pune loja, sala od debljina ruku), i učinio je velikom mene, pa je bila (tj. pa je postala) velika k meni moja osoba (ili: moja duša). Našao je mene u porodici stadašca (tj. maloga stada ovaca) u (mjestu zvanome) Šikku, pa je učinio (tj. odveo je) mene u porodicu rzanja (konja), i ječanja (stenjanja deva pod teretom), i gazioca i čistača (tj. i u porodicu gdje ima posla i onaj koji gazi žito, tj. koji vrše, i onaj koji ga čisti od slame, tj. koji ga previjava, prevejava). Pa kod njega govorim, pa neću se učiniti ružnom (tj. ne govori mi se da je ružno što govorim, neće mi se reći da je ružno što sam rekla), i spavam, pa se jutrim (u spavanju, tj. pa i jutro, prvi dio dana provodim u spavanju pored toga što sam spavala i u noći), i pijem, pa se prepijem (zamrzim na pijenje od velikoga pijenja vode). Majka Ebu Zer'a. Pa šta (tj. Kakva) je majka Ebu Zer'a?! Njezine vreće su teške (ili: velike, jer su mnogo natrpane i napunjene sa raznim stvarima i robom), i njezina kuća je prostrana. Sin Ebu Zer'a. Pa šta je sin Ebu Zer'a?! Njegovo ležište (postelja, krevet) je kao izvlačenje grane (ili: kao izvlačenje sablje, tj. maleno kao izvučena sablja iz korica, ili kao odsječena palmina grana - a to znači postelja mu je malena), i zasiti (nahrani) ga podlaktica (izvjesne) kozice (tj. najede se od dijela noge od koljena do stopala jednoga jareta - a to će reći: malo jede i malo spava, a to se je smatralo za vrlinu). Kći Ebu Zer'a. Pa šta je kći Ebu Zer'a?! Pokoravanje (tj. Pokorna je) svome ocu i pokoravanje (i pokorna je ona) svojoj majci, i (ona je) punoća svoje odjeće (ispunila je svoje odijelo, tj. debela je) i srdžba je svoje susjetke (komšinice, tj. inoće). Djevojka (tj. Sluškinja, ili Robinja) Ebu Zer'a. Pa šta je djevojka Ebu Zer'a?! Neće raširiti (ona) našega pričanja (razgovora) raširivanjem, i neće iskopavati našu (pohranjenu) hranu (opskrbu) iskopavanjem (Ili: i neće izdavati našu hranu izdavanjem nikakvim nikome drugome), i neće napuniti našu kuću pravljenjem ptičijih gnijezda (tj. neće ostavljati u kući hrpa, hrpe smetlja u uglovima, budžacima kao ptičija gnijezda)." Rekla je: "Izašao je Ebu Zer'in, a mješine se bućkaju (mućkaju, metu, tj. mješine od mlijeka se tresu da se

iz njih, odnosno iz mlijeka u njima izvadi i pokupi kajmak, maslac, maslo), pa je susreo (sreo jednu) ženu, (a) sa njom su dva djeteta njezina kao (izvjesna) dva leoparda (pantera i), igraju se njih dva od ispod njezinih slabina sa dva šipa. Pa je (Ebu Zer'in) pustio (razvjenčao) mene, a vjenčao je nju. Pa sam (se) vjenčala (tj. Pa sam se i ja udala) poslije njega (za jednoga) čovjeka ugledna (odabranoga, plemenitoga), jahao je (konja) izabranoga (koji je pretjeran, neumoran u hodu), i uzeo je (tj. nosio je koplje) hatsko (hattijsko, tj. iz mjesta Hatta u Bahrejnu), i dogonio je na mene (tj. meni naveče) marvu bogatu (tj. mnogu stoku), i darovao je meni od svake naveče došle (vrste stoke po jedan) par (tj. dao mi je od svake vrste stoke po jedan par koja je stigla naveče, uveče) i rekao je: "Jedi, Umu Zer'o, i nahrani tvoju (svoju) porodicu (tj. odnesi im, daruj im kao hranu)." Rekla je: "Pa da sam sastavila svaku stvar (što) je darovao meni nju, ne bi (to) dostiglo najmanju (od) posuda Ebu Zer'a."

Rekla je Aiša: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Bio sam tebi (o Aišo) kao Ebu Zer'in za Umu Zer'u (kao Ebu Zer'in Umu Zer'i)."

Rekao je Ebu Abdullah (Buharija): Rekao je Seid, sin Selemeta, od Hišama: "..... i neće (ona) ptičija gnijezda praviti (u) našoj kući pravljenjem gnijezda (ptičijih)."

(To je razlika u pričanju, i ona se odnosi na rečenicu: "..... i neće (ona) napuniti našu kuću pravljenjem ptičijih gnijezda....".)

Rekao je Ebu Abdullah: A rekao je neki (od) njih (umjesto "fe etekannehu", rekao je): ".... fe etekammehu....", sa (slovom, harfom) "m", i ovo je ispravnije.

("Fe etekammehu", znači: pa podignem glavu od pijenja zbog napojenosti, prepijenosti, jer ne volim više da pijem.)

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Hišam, izvijestio nas je Mamer od Zuhrije, od Urveta, od Aiše rekla je:

Bili su Abesinci (običaja da) se igraju sa svojim (kratkim) kopljima, pa pokrije mene poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a ja gledam. Pa nisam prestajala (da) gledam (sve dotle) dok budem ja (sama htjela da) odem (da se okrenem, promijenim mjesto). Pa odredite određenje (tj. mjeru, količinu trajanja želje izvjesne) djevojke, novoga (svoga) zuba (tj. mladih godina, djevojke mlade koja voli da) sluša (izvjesnu) zabavu.

GLAVA

predikovanja (tj. savjetovanja izvjesnoga) čovjeka svoju kćer (svoje kćeri) za stanje njezinoga muža (zbog stanja i stvari njezinoga muža, tj. zbog odnosa i ponašanja prema mužu).

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije rekao je: izvijestio me je Ubejdulah, sin Abdullaha sina Ebu Sevra, od Abdullaha, sina Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Neprestano sam bio pohlepan na (to) da pitam Umera, sina Hataba, o (onim) dvjema ženama od supruga Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, koje dvije (su bile te što) je rekao Allah, uzvišen je, (o njima dvjema):

"Ako se pokajete vas dvije k Allahu, pa već su se nagela (nagnula, priklonula) srca vas dviju....", dok (je najzad pružila se meni prilika za to kada) je hodočastio (Umer) i hodočastio sam sa njim (i ja). I skrenuo je (u jednoj prilici za vrijeme toga putovanja da on obavi nuždu) i skrenuo sam (i ja) sa njim (u stranu) sa posudom (za vodu), pa je izašao napolje (tj. pa je obavio nuždu). Zatim je došao. Pa sam izlio (polio) na njegove dvije ruke iz nje (iz posude), pa se očistio (on za molitvu). Pa sam rekao njemu:

"O zapovjedniče (svih) vjernika! Ko (Koje) su (te izvjesne) dvije žene od supruga Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, koje dvije (bijaše takve da) je rekao Allah, uzvišen je, (o njima dvjema):

"Ako se vas dvije pokajete k Allahu, pa već su se nagela (nagnula, priklonila) srca vas dviju....", (ko su te dvije žene)?" Rekao je: "O čuda zbog tebe (tj. O čudim ti se), o sine Abasa! Njih dvije su Aiša i Hafsa." Zatim se okrenuo Umer prema (tome) hadisu (da on) tjera njega (tj. da ga pripovijeda na dugo i široko). Rekao je:

"Bio sam ja i (jedan) moj susjed od Pomagača u (među) Umejjetovićima Zejda (tj. Umejjetovićima Zejdovim - a to je ogranak Evsovića) od Visija Medine (a "Avalil-medineti-Medinske Visije" je naziv za sela koja se nalaze istočno od Medine oko četiri milje). I smjenjivasmo se (tj. Na redu vršili smo, naizmjenično smo vršili naše) silaženje na Vjerovijesnika (tj. ka Vjerovijesniku), pomilovao ga Allah i spasio, pa (jedan) dan siđe (on), i siđem (ja jedan) dan (dakle: a ja siđem drugi dan). Pa kada sam sišao, došao sam (tj. došao bih ja) sa (onim) što se je dogodilo od vijesti toga dana od Objave ili (nečega drugoga) osim nje. A kada je sišao (on-onaj moj susjed, komšija), učinio je slično tome. A bili smo (mi) družina Kurejševića (običaja takvoga da) nadvladavamo (naše) žene (tj. da njima vladamo). Pa pošto smo došli na Pomagače (tj. Pošto smo došli Pomagačima - u daljem tekstu izraz "kadime ala" prevodiće se sa našim izrazom "doći nekome, nekomu"), kada li (su oni jedan takav) narod (što) nadvladavaju njih njihove žene! Pa su počele naše žene (da) uzimaju od odgoja (tj. od ponašanja) žena Pomagača (ponešto toga - dakle: poprimile su taj običaj od njih, da odogovaraju, uzvraćaju i slično svojim muževima u svađi ili sl.). Pa sam viknuo (izderao se) na svoju ženu, pa je (ona) uzvratila meni. Pa sam smatrao ružnim da (ona) uzvraća meni. Rekla je:

"A zašto smatraš ružnim (to) da uzvraćam tebi? Pa tako mi Allaha zaista supruge Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, zaista uzvraćaju njemu. I zaista jedna (od) njih zaista napusti njega (da ne govori sa njim) danas do noći (tj. cijeli dan)." Pa je zaprepastilo (preplašilo) mene to i rekao sam njoj: "Već je izgubila nadu (u spas, tj. propala je ona) koja je to učinila od njih." Zatim sam sastavio na sebi svoju odjeću (ili: na sebi svoju odjeću), pa sam sišao. Pa sam unišao na Hafsu (tj. unišao sam Hafsi - u daljem tekstu izraz "dehale ala" prevodiće se sa "unići nekome, nekomu"). Pa sam rekao njoj (Hafsi):

"O Hafso (O Hafso)! Da li se međusobno srdi jedna (od) vas (sa) Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, danas (po cijeli dan) do (te) noći?" Rekla je: "Da." Pa sam rekao: "Već si izgubila nadu, i štetovala si! Pa zar si sigurna (od toga) da se rasrdi Allah zbog srdžbe poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa (da ti) propadneš? Ne traži mnogo Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, i ne uzvraćaj mu (ni) u (jednoj) stvari (ni u čemu), i ne napuštaj ga (da ne govoriš s njime), i pitaj mene (tj. i traži od mene ono) što se je pokazalo tebi (da ti treba). I neka ne vara (I neka ne zavara) tebe nipošto (to što tako nešto napravi tvoja inoća, jer znaš) da je bila tvoja susjetka čišća (tj. ljepša) od tebe i draža k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio."

Hoće (s tim da podsjeti na njezinu inoću) Aišu (koju naziva njezinom komšinicom, susjetkom). Rekao je Umer: "A bili smo već pričali da Gasanovići obuvaju (tj. potkivaju svoje) konje zbog rata (protiv) nas. Pa je sišao (u Medinu) moj drug Pomagač (na) dan njegove rede (njegovoga dežurstva), pa se vratio k nama večerom (naveče). Pa je udario (na) moja vrata žestokim udaranjem i rekao je: "Da li je tude on?" Pa sam se preplašio, pa sam izašao k njemu. Pa je rekao (taj Pomagač): "Već se je dogodila danas (jedna) stvar velika." Rekao sam: "Šta je ono (to)? Jesu li došli Gasanovići?" (Doslovno: "Je li došao Gasan?") Rekao je: Ne, nego veće od toga (i) strašnije. Pustio (Razvjenčao) je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, svoje žene." Pa sam rekao: "Izgubila je nadu (u spas) Hafsa i štetovala je! Već sam bio (u takvom stanju da) mislim (da će) skoro da bude ovo." Pa sam sastavio (skupio) na sebe (na sebi) svoju odjeću, pa sam klanjao molitvu (te) zore sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je unišao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (u jednu) svoju sobu, pa se odstranio (tj. osamio se on) u njoj. I unišao sam Hafsi, pa kada li ona plače. Pa sam rekao: "Šta je rasplakalo tebe? Zar nisam bio upozoravao (opominjao) tebe (na) ovo? Da li je pustio (razvjenčao) vas Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (ili nije)?" Rekla je: "Neću znati (Ne znam). Evo, on je tu odstranjen (osamljen) u (toj) sobi." Pa sam izašao, pa sam došao ka (njegovoj) govornici (u njegovoj džamiji), pa kada li okolo nje (jedna manja) skupina, plače neki (od) njih. Pa sam sjeo sa njima malo. Zatim je nadvladalo mene (ono) što nalazim (tj. što osjećam), pa sam došao (toj) sobi koja (je ta što) je u njoj Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa sam rekao njegovom (jednom) crnom

dječaku (tj. robu, ili slugi, poslužitelju): "Traži dozvolu za Umera!" Pa je unišao (taj) dječak, pa je govorio Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, zatim se vratio pa je rekao: "Govorio sam (ja) Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, i spomenuo sam tebe njemu, pa je šutio." Pa sam otišao, čak sam sjeo sa (tom) skupinom koji su kod (te) govornice. Zatim je nadvladalo mene što nalazim (osjećam), pa sam došao pa sam rekao (tome) dječaku: "Traži dozvolu za Umera!" Pa je unišao, zatim se vratio pa je rekao: "Već sam spomenuo tebe njemu, pa je šutio (čutao)." Pa sam se vratio, pa sam sjeo sa (tom) skupinom koji su kod (te) govornice. Zatim je nadvladalo mene što nalazim (osjećam), pa sam došao (tom) dječaku pa sam rekao: "Traži dozvolu za Umera!" Pa je unišao, zatim se vratio k meni pa je rekao: "Već sam spomenuo tebe njemu, pa je šutio." Pa pošto sam okrenuo leđa odlazeći - rekao je - kada li (taj) dječak poziva mene. Pa je rekao: "Već je dozvolio tebi Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio." Pa sam unišao poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa kada li on povaljen (položen, tj. leži) na rebrima (jedne) hasure (rogozine, od kojih je ispletena ta hasura, i to tako da) nije između njega i između njega (tj. između Muhameda a.s. i između toga njegovoga kreveta od rogozine, hasure nema prostrta nikakva druga) postelja, (i) već su ostavila trag (ta) rebra (hasure) u njegovu stranu, (on leži) oslanjajući se na (jedan) jastuk od kože, (a) njegovo natrpavanje je liko (tj. jastuk je natrpan likom, ili biljnim vlaknima). Pa sam pozdravio njega, zatim sam rekao, a ja sam stajač (a ja stojim):

"O poslaniče Allaha! Jesi li pustio (razvjenčao ti) svoje žene?" Pa je podigao k meni svoj pogled pa je rekao: "Ne." Pa sam rekao: "Allah je veći (od svakoga i svega, tj. Allah je najveći)!" Zatim sam rekao, a ja sam stajač (i) tražim obiknjavanje (tj. tražeći ja dozvolu da sjednem i da razgovaram s njim): "O poslaniče Allaha! Da si vidio mene! A bili smo (mi) družina Kurejševića (takvi da) nadvladavamo (naše) žene. Pa pošto smo došli (u) Medinu, kada li su (oni jedan) narod (što) nadvladavaju njih njihove žene. Pa se osmjehnuo (nasmiješio) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio. Zatim sam rekao: "O poslaniče Allaha! Da si vidio mene! I unišao sam Hafsi pa sam rekao njoj: "Neka ne vara (ne zavarava, ne prevari) nipošto tebe (postupak tvoje inoće jer znaš) da je bila tvoja susjetka (tj. inoća) čišća (tj. ljepša) od tebe i draža ka Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio." Hoće (da podsjeti na)

Aišu. "Pa se osmjehnuo Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, drugim osmjehom (smiješkom). Pa sam sjeo kada sam vidio njega (da) se osmjehnuo (ponovo). Pa sam podigao svoj pogled u (po) njegovoj sobi, pa tako mi Allaha nisam vidio u njegovoj sobi (ni jednu) stvar (koja) vraća (moj) pogled (tj. koja privlači pažnju) osim tri (nekakve) kože. Pa sam rekao:

"O poslaniče Allaha! Moli Allaha, pa neka proširi na tvoju sljedbu (sljedbenike bogatstvo), pa (jer) zaista Perzijanci i Vizantinci (su u takvom stanju da) se već proširilo na njih, i darovalo se njima ovozemlje (dobra ovoga svijeta), a oni neće obožavati (tj. ne obožavaju) Allaha!" Pa je sjeo Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, a bio je naslonjen, pa je rekao:

"A zar si u ovome ti, o sine Hattaba? Zaista oni su (jedan) narod (takav što) su se već njima požurila darovati njihove ljepote (njihova uživanja) u (izvjesnom, u tom) životu najbližem (tj. u životu na ovome svijetu)." Pa sam rekao: "O poslaniče Allaha! Traži oprost za mene!" Pa se odstranio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (od) svojih žena zbog toga (izvjesnoga) pričanja (razgovora) kada je raširila (tj. otkrila, odala) njega Hafsa ka Aiši (odstranio se je) dvadeset i devet noći (dana), i bio je rekao:

"Nisam je za ulazača njima (tj. Neću unići njima - svojim ženama cio jedan) mjesec (dana)!", od (tj. to je bio rekao zbog) žestine njegove (svoje) ljutnje (srdžbe) na njih kada je ukorio njega Allah, moćan je i veličajan je. Pa pošto je prošlo dvadeset i devet noći (dana), unišao je Aiši, pa je počeo s njom. Pa je rekla njemu Aiša: "O poslaniče Allaha! Zaista ti si se već bio zakleo da nećeš unići nama mjesec (dana), a osvanuo si samo od dvadeset i devet noći (dana što ja) brojim njih brojanjem?!" Pa je rekao:

"Mjesec (izvjesni) je dvadeset i devet." Pa je bio taj mjesec dvadeset i devet noći (dana). Rekla je Aiša: Zatim je spustio Allah, uzvišen je, ajet (našega) samoizbora. Pa je počeo sa mnom, prvom ženom od svojih žena. Pa sam sebi izabrala njega (Muhameda a.s. umjesto uživanja i nakita na ovome svijetu). Zatim je dao izabrati svojim (ostalim) ženama, svima njima (ili isposnički, skromni život sa

njim u braku - ili razvod braka sa njim, pa neka one onda sebi traže i stiču uživanja i nakit ovoga života, života na ovome svijetu). Pa su rekle (one - sve njegove žene isto onako) kao što je rekla Aiša (tj. da izabiraju, da izabiru, da biraju njega - brak da nastave i dalje s Muhamedom a.s.).

GLAVA

postenja (posta izvjesne) žene sa dozvolom svoga muža dobrovoljnim činjenjem (tj. kada posti dobrovoljni post, a ne onaj post koji je stroga dužnost).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Mukatila, pričao nam je Abdullah, izvijestio nas je Mamer od Hemmama, sina Munebbiha, od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Neće postiti (izvjesna) žena, a njezin muž je prisutan (kod kuće) osim sa njegovom dozvolom (dobrovoljni post)."

GLAVA:

Kada je omrkla (zanoćila izvjesna) žena napuštajući (tj. izbjegavajući ona) postelju svoga muža.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Bešara, pričao nam je Ibnu Ebu Adijin (Adij) od Šubeta, od Sulejmana, od Ebu Hazima, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Kada je pozvao (Kada pozove izvjesni) čovjek (muž) svoju ženu ka svojoj postelji, pa nije (ona) htjela da dođe (pa ne htjedne doći), proklinjali su (tj. kunu, proklinju) nju (izvjesni) anđeli čak (da ona tako) osvane."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Ar'areta, pričao nam je Šubete od Katadeta, od Zurareta, od Ebu Hurejreta rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Kada je omrkla (zanoćila) žena napuštajući postelju svoga muža, proklinjali su nju (izvjesni) anđeli (meleki) do (da) se vrati (ona na postelju)."

GLAVA:

Neće dozvoliti (izvjesna) žena u kuću (tj. u stan) svoga muža (ni) za jedno (lice, tj. nikome drukčije) osim sa njegovom dozvolom (dozvolom muža).

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, pričao nam je Šuajb, pričao nam je Ebu Zinad od Aaredža, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Neće se dozvoliti (tj. Nije dozvoljeno) za (izvjesnu) ženu da posti (ona), a njezin muž je prisutan, osim sa njegovom dozvolom. I neće dozvoliti (žena nečiji ulazak-da neko uđe) u njegovu kući (drukčije) osim sa njegovom dozvolom. I što je (ona) trošila (utrošila) od potrošnje (od nekoga troška, opskrbe) bez načina zapovijedanja (bez upravljanja, tj. bez naročite, osobite zapovjedi - bez izričite dozvole muža), pa zaista ono izvršiće se k njemu njegova polovina (tj. njemu - mužu će biti data, predata polovina Allahove nagrade na sudnjem danu za taj trošak što ga je žena utrošila u neku dobrotvornu svrhu)."

A predao je njega (tj. ovaj hadis) Ebu Zinad također od Musa-a, od njegovoga oca, od Ebu Hurejreta (što se tiče teksta) u (tj. o tom) postu (u vezi posta samo i jedino).

GLAVA.

PRIČAO NAM JE Musedded, pričao nam je Ismail, izvijestio nas je Tejmija od Ebu Usmana, od Usameta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Stao (Stajao) sam na vratima raja, pa je bila općenitost (tj. većina onih) ko je unišao (u) njega (bili su izvjesni) siromasi (bijednici). A drugovi (izvjesne) veličine (ili: drugovi udjela, tj. bogataši) su zadržani

(na polaganju računa), osim (slučaja) da su drugovi Vatre (između njih u takvom stanju) da se je već zapovjedilo za njih ka Vatri (da se vode). I stao (stajao) sam na vratima Vatre, pa kada li općenitost (tj. većina onih) ko je unišao (u) nju su žene!"

GLAVA

nezahvalnosti (bračnome) drugu.

A on (tj. izraz "el-aširu") je (što i) "ez-zevdžu": par (tj. muž, suprug). I on (izraz "el-aširu") je (što i) "el-halitu": pomiješan (koji se miješa sa nekim - i taj izraz "el-aširu", nastao, izveden) je od (izraza) "el-muašeretu": druženje. O njemu (tj. O ovome - o nezahvalnosti bračnome drugu - došao) je (predanjem hadis) od Ebu Seida, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Zejda, sina Eslema, od Ata-a, sina Jesara, od Abdullaha, sina Abasa, da je on rekao:

Pomrčalo (Pomračilo) je Sunce (tj. Dogodilo se pomrčanje, pomračenje Sunca) na vremenu poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je klanjao (obavio je, obavljao je izvanrednu molitvu) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i (prisutni) ljudi sa njim. Pa je (u toj molitvi on) stajao dugim stajanjem, količinom od sure El-Bekarete (tj. koliko bi se mogla pročitati ta sura - dakle: toliko je dugo stajao da bi se mogla pročitati ta sura El-Bekare). Zatim se naklonio (učinio je ruku') dugim naklonjanjem. Zatim se podigao (tj. uspravio, vratio se je sa ruku'a) pa je stajao dugim stajanjem, a ono je ispod (tj. kraće od onoga) prvoga stajanja. Zatim se naklonio (učinio, činio ruku'-naklon, pregib) dugim naklonjanjem, a ono je ispod (kraće od onoga) prvoga naklonjanja. Zatim se podigao (uspravio). Zatim je ničičio (tj. pao je ničice - na sedždu). Zatim je ustao, pa je stajao dugim stajanjem, pa ono je ispod (kraće od onoga) prvoga stajanja. Zatim se naklonio (učinio je ruku') dugim naklonjanjem, a ono je ispod (kraće od onoga) prvoga naklonjanja. Zatim se podigao, pa je stajao dugim stajanjem (dugo), a ono je ispod (kraće od) prvoga stajanja. Zatim se naklonio (naklonuo, učinio ruku') dugim naklonjanjem, a ono je ispod (kraće od)

prvoga naklonjanja. Zatim se podigao (uspravio se, vratio se sa ruku'a). Zatim je ničičio (pao ničice - učinio sedždu). Zatim je otišao (završivši molitvu), a već se je pokazalo Sunce. Pa je rekao:

"Zaista Sunce i Mjesec su dva znaka od znakova Allaha, (i) neće pomrčati (tj. ne pomrčaju, ne pomračuju se) njih dvoje zbog smrti (ni) jednoga (lica), a niti zbog njegovoga života. Pa kada ste vidjeli (Pa kada vidite) to (pomračenje, pomrčanje), pa spominjite Allaha!" Rekli su: "O poslaniče Allaha! Vidjeli smo te dohvatio si (neku) stvar (nešto) u ovome svome mjestu (gdje stojiš), zatim smo te vidjeli (da) si se stuknuo (pomakao si se nazad)." Pa je rekao:

"Zaista ja sam vidio raj - ili: pokazao mi se je raj - pa sam dohvatio iz njega (jedan) grozdac, i da sam uzeo (dohvatio) njega, zaista bi (vi) jeli od njega dok je ostala (trajala) ovozemnost. I vidio sam Vatru, pa nisam vidio kao danas (nikakvoga) prizora nikada. I vidio sam (da) su najmnogobrojniji njezini (vatrini, džehenemski) stanovnici žene." Rekli su: "Zašto (Zbog čega), o poslaniče Allaha?" Rekao je: "Sa (tj. Zbog) njihovoga bezvjerstva (nepriznavanja)." Reklo se je: "Ne vjeruju (one) u Allaha?" Rekao je: "Ne vjeruju (one, tj. Nisu zahvalne svome bračnome) drugu i ne vjeruju (nisu zahvalne one izvjesnome) dobročinstvu (lijepome postupanju prema njima). Da si činio dobro (lijepo) k jednoj (od) njih (to cijelo) vrijeme, zatim je vidjela od tebe (jednu nepovoljnu) stvar (nešto i), rekla je: "Nisam vidjela od tebe (nikakvoga) dobra nikada."."

PRIČAO NAM JE Usman, sin Hejsema, pričao nam je Avf od Ebu Redža-a, od Imrana, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Natkučio sam se u raj, pa sam vidio (da) su najmnogobrojniji njegovi stanovnici siromašni (siromasi). I natkučio sam se u Vatru, pa sam vidio (da) su najmnogobrojniji njezini stanovnici žene (izvjesne žene)."

Slijedio je njega (Avfa) Ejub i Selm, sin Zerira.

GLAVA:

Za tvoju ženu je na tebi (jedno) pravo (tj. Tvoja žena ima kod tebe jedno pravo, pa ti si dužan da joj to pravo dadneš i ispuniš, izvršiš, izvršavaš).

Rekao je njega (tj. hadis o tom pravu žene) Ebu Džuhajfete (pričajući to) od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Mukatila, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Evzaija rekao je: pričao mi je Jahja, sin Ebu Kesira, rekao je: pričao mi je Ebu Selemete, sin Abdurahmana, rekao je: pričao mi je Abdullah, sin Amra sina Asa, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"O Abdullahe! Zar se nisam obavijestio da ti postiš (svaki taj) dan i klanjaš (svaku svu) noć?" Rekao sam: "Da, o poslaniče Allaha." Rekao je: "Pa ne čini (to tako toliko). Posti, i mrsi (omrsi se po neki dan), i klanjaj, i zaspi (i spavaj), pa (tj. jer) zaista za tvoje tijelo je (određeno, prirodno uzakonjeno) na tebi (jedno) pravo. I zaista za tvoje oko je na tebi (jedno) pravo. I zaista za tvoju ženu je na tebi (jedno) pravo."

GLAVA:

Žena je pastirica (čobanica) u kući svoga muža.

PRIČAO NAM JE Abdan, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Musa, sin Ukbeta, od Nafi-a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Svaki (od) vas (Svako od vas) je pastir (čoban) i svaki (od) vas (i svako od vas) je pitan (odgovoran - dakle: biće odgovoran i pitan na sudnjem danu) o svome stadu. I (izvjesni) zapovjednik je pastir, i (izvjesni, tj. svaki) čovjek je pastir nad porodicom svoje kuće, i (svaka) žena je pastirica nad kućom svoga muža i njegovim djetetom. Pa svaki (od) vas je (jedan) pastir i svaki (od) vas je pitan o svome stadu (tj. on će odgovarati za svoje stado)."

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "Ljudi su upravljači (zapovjednici) nad ženama sa (razloga) što je odlikovao Allah neke njih nad neke....", do Njegovoga govora ".... zaista Allah je bio višnji, velik.".

PRIČAO NAM JE Halid, sin Mahleda, pričao nam je Sulejman rekao je: pričao mi je Humejd od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Zakleo se poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da će se odstraniti) od svojih žena (jedan) mjesec (dana), i sjedio je u (jednoj) svojoj sobi. Pa je sišao za (tj. nakon) dvadeset i devet (dana). Pa se reklo:

"O poslaniče Allaha! Zaista ti si se zakleo (da ćeš biti odstranjen) mjesec (dana)." Rekao je: "Zaista (ovaj) mjesec je dvadeset i devet."

GLAVA

napuštanja Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, svoje žene (svojih žena stanujući on u tom vremenu njihovoga napuštanja) u (drugoj sobi, prostoriji) osim njihovih soba (kuća, prostorija).

A spominje se od Muavije, sina Hajdera, (hadis što) je podigao njega (taj hadis do Muhameda a.s., i u tom hadisu se kaže, između ostaloga, i to): osim (tj. izuzev) da se neće napuštati (ona - žena drukčije) osim u sobi (njezinoj samo, tj. osim tako da se u njezinoj sobi boravi i spava i u vrijeme prekida odnosa, i u vrijeme napuštanja razgovaranja i spolnoga općenja s njom zbog nekoga njezinoga uznemirivanja muža). A (ono) prvo je ispravnije (tj. da se može boraviti i u drugoj prostoriji osim ženine prostorije, sobe u vrijeme napuštanja svakoga općenja s njom.).

PRIČAO NAM JE Ebu Asim od Ibnu Džurejdža. A pričao mi je Muhamed, sin Mukatila, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Ibnu Džurejdž rekao je: izvijestio me je Jahja, sin Abdullaha, sina Sajfije, da je Ikrimete, sin Abdurahmana sina Harisa, izvijestio njega da je Umu Selema izvijestila njega da se Vjerovijesnik, pomilovao ga

Allah i spasio, zakleo (da) neće unići nekome (nikome od) svoje porodice mjesec (dana). Pa pošto je prošlo dvadeset i devet dana, jutrom je došao (tj. poranio je) njima - ili je večerom došao. Pa se reklo njemu:

"O vjerovijesniče Allaha! Zakleo si se (da) nećeš unići (ući) njima (ženama jedan) mjesec (dana)." Rekao je: "Zaista (ovaj) mjesec biva dvadeset i devet dana." (Ili: Zaista (izvjesni, svaki) mjesec bude dvadeset i devet dana.).

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Mervan, sin Muavijeta, pričao nam je Ebu Jafur rekao je:

Međusobno smo spominjali (tj. raspravljali, pretresali) kod Ebu Duha-a, pa je (on) rekao: pričao nam je Ibnu Abas rekao je:

Osvanuli smo (jedan) dan, a žene Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, plaču, kod svake žene od njih je njezina porodica. Pa sam izašao ka Bogomolji, pa kada li je ona puna od (izvjesnih) ljudi! Pa je došao Umer, sin Hattaba, pa se popeo ka Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, a on je u (jednoj) sobi svojoj, pa je pozdravio, pa je pozdravio, pa nije odgovorio njemu (ni) jedan (čovjek, tj. niko). Zatim je pozdravio, pa nije odgovorio njemu (ni) jedan (čovjek). Zatim je pozdravio, pa (opet) nije odgovorio njemu (ni) jedan (čovjek). Pa je dozivao (tj. dozvao poslužitelj na kraju) njega (Umera), pa je (on) unišao Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Da li si pustio (razvjenčao ti) svoje žene?" Pa je rekao: "Ne, ali sam se zakleo od njih mjesec (dana da ću se odstraniti)." Pa je ostao dvadeset i devet (dana), zatim je unišao svojim ženama.

GLAVA

(onoga) što se mrzi (tj. što se smatra ružnim) od udaranja (tih) žena, i (GLAVA) Njegovoga govora: "..... i udarite njih....".

(ali to znači: udarite ih) udaranjem osim (udaranja) žestokoga uznemirenja (tj. udarite ih udaranjem koje nije mnogo žestoko i jako, ili

koje neće unakaziti, koje neće ostaviti traga na tijelu usljed jačine, koje neće izazvati velike bolove i teškoću).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Jusufa, pričao nam je Sufjan od Hišama, od njegovoga oca, od Abdullaha, sina Zemata, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Neka ne bičuje jedan (od) vas svoju ženu bičevanjem roba (svoga, tj. kao što bičuje, udara kandžijom svoga roba), zatim (će on da) spolno opći (sa) njom (ili: pa da onda s njom spolno opći) u zadnjem dijelu (tj. na kraju toga istoga) dana."

GLAVA:

Neće se pokoriti (pokoravati izvjesna) žena svome mužu u (nekome) griješenju (tj. u onome što je grijeh činiti po islamskim propisima).

PRIČAO NAM JE Hallad, sin Jahja-a, pričao nam je Ibrahim, sin Nafi-a, od Hasena - on je sin Muslima -, od Safije (kćeri Šejbeta), od Aiše da je (jedna) žena od Pomagača vjenčala (tj. udala i dala vjenčati) svoju kćer, pa je opala kosa njezine glave.

Pa je došla k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je spomenula to njemu, pa je rekla:

"Zaista njezin muž zapovjedio je meni da spojim (povežem, tj. da nastavim i navežem) u (na) njezinu kosu (nešto)." Pa je rekao (Muhamed a.s.):

"Ne. Zaista ono već su se proklele (izvjesne žene) davačice spajanja (tj. koje spajaju i navezuju kose, vlasi drugim ženama)."

GLAVA:

"A ako se je plašila (jedna) žena od svoga muža odustajanja (od vršenja bračnih obaveza prema njoj) ili napuštanja (okretanja glave od nje)....".

(Izraz "nušuzen" može se prevesti na više načina, a smisao toga izraza je da čovjek od supruge, što bi se reklo, neće ništa da zna i ne daje joj ni

izdržavanje, materijalno obezbjeđenje niti vrši sa njom spolni snošaj, spolni odnos.)

PRIČAO NAM JE Ibnu Selam, izvijestio nas je Ebu Muavijete od Hišama, od njegovoga oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, (u vezi ajeta):

"A ako se je plašila (jedna) žena odustajanja ili napuštanja....", rekla je:

Ona je (tj. To je izvjesna) žena (što) bude kod (svoga) čovjeka (tj. vjenčanoga muža koji) ne traži mnogo od nje (druženja), pa hoće njezin razvod i (da) se oženi (on sa nekom drugom) osim nje, (pa ona) govori njemu: "Zadrži me, i ne razvjenčavaj me, zatim se oženi (sa drugom) osim mene, pa ti si u razrješenju (tj. pa ti si oprošten i oslobođen si) od opskrbe na mene (od materijalnoga obezbjeđivanja mene) i diobe meni (i dodjeljivanja meni bračne noći). Pa to je Njegov govor, uzvišen je:

"..... pa nema grijeha na njih dvoje da se njih dvoje izmire između sebe (jednim) mirom, a (taj) mir je dobar....".

GLAVA

(izvjesnoga) odstranjivanja (tj. prolijevanja, izlijevanja sperme, sjemena ljudskoga izvan maternice izvlačenjem spolnoga uda iz ženskoga spolnoga uda-organa pri spolnom snošaju u cilju sprječavanja začeća).

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja, sin Seida, od Ibnu Džurejdža, od Ata-a, od Džabira rekao je:

Bili smo (običaja da) odstranjujemo (tj. da izlijevamo sjeme izvan maternice) na vremenu Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan, rekao je Amr: izvijestio me je Ata' (da) je čuo Džabira, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bili smo (običaja da) odstranjujemo (da izlijevamo sjeme izvan maternice), a Kur'an silazi (a Kur'an se objavljuje). A od Amra, od Ata-a, od Džabira rekao je:

Bili smo (običaja da sjeme) odstranjujemo (izlijevamo izvan maternice) na vremenu Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, a Kur'an silazi (ili: i Kur'an silazi).
(Pa pošto to Kur'an nije uopće spomenuo, a potom nije to ni zabranio, nego je samo prešutao, to onda služi nekima učenjacima kao podloga da kažu da je taj postupak dozvoljen, ali samo taj postupak. Nije već dozvoljeno ništa preduzimati ako se je sjeme izlilo u maternicu i dogodilo se začeće.)

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda sina Esma-a, pričao nam je Džuvejrijete od Malika, sina Enesa, od Zuhrije, od Ibnu Muhajriza, od Ebu Seida Hudrije rekao je:

Pogodili smo (tj. Zarobili smo jedno) roblje, pa smo (bili običaja od robinja da) odstranjujemo (tj. da izlijevamo sjeme izvan maternice prilikom spolnoga snošaja, odnosa sa njima). Pa smo pitali (o tome) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"A zar zaista vi zaista (to) činite?" Rekao je nju (tu rečenicu, riječ) tri puta. (A onda je rekao:) "Nema (ni jedne) od duša bivajuće (tj. koja je određena da bude i postane) do sudnjega dana (da će se drugo dogoditi) osim (to da) je ona bivajuća (da će ona biti, postati, stvoriti se)."

GLAVA

(izvjesnoga) bacanja kocke (ždrijeba, žrijeba) među (svojim) ženama kada je htio (na neko) putovanje (neki čovjek).

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Abdulvahid, sin Ejmena, rekao je: pričao mi je Ibnu Ebu Mulejkete od Kasima, od Aiše da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, bio (tj. bio bi) kada je izašao (kada bi izašao), bacao (bi) kocku (žrijeb) među svoje žene.

(To jest: Kada bi htio izaći na neko putovanje, odlučivao bi žrijebom, kockom koja će mu žena sa njim poći na to putovanje.)

Pa je odletjela (pala je ta) kocka za (na) Aišu i Hafsu (prilikom spremanja na jedno putovanje pa su obje pošle na putovanje sa Muhamedom a.s.). A bio (bi) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, kada je bio u (toj) noći, putovao je sa Aišom (tj. jašio je, jahao je uz devu Aiše da sa njom, sa Aišom) priča. Pa je rekla Hafsa:

"Zar nećeš uzjašiti (tj. Daj uzjaši, o Aišo,) noćas moju devu, a uzjahaću (ja) tvoju devu (da ti) pogledaš (a) i (ja da) pogledam (kako je jašiti, jahati na kojoj devi)." Pa je rekla: "Da." Pa je uzjašila. Pa je došao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, ka devi Aiše, a na njoj je Hafsa, pa je pozdravio nju, zatim je išao dok su odsjeli (najzad na jednome mjestu). I izgubila je sebi njega (Muhameda a.s.) Aiša. Pa pošto su odsjeli, učinila (tj. stavila) je svoje dvije noge između (tamošnjega izvjesnoga) izhira (mirišljive pirike, trstike) i govori (tj. govoreći ona):

"Moj Gospodaru (Bože)! Ovlasti na mene (tj. Pošalji na mene nekoga) škorpiona ili zmiju (da) ujede mene! A neću moći (tj. A ne mogu) da govorim za njega (tj. njemu - Muhamedu a.s. ni jedne) stvari (ništa)."

(Uvidjela je Aiša da je ona pogriješila, pa je u ljubomori sama sebe klela.)

GLAVA

(izvjesne) žene (koja) pokloni svoj dan od svoga muža za svoju inoću (svojoj inoći), i kako se dijeli to?

PRIČAO NAM JE Malik, sin Ismaila, pričao nam je Zuhejr od Hišama od njegovoga oca, od Aiše da je Sevda, kći Zem'ata, poklonila svoj dan za Aišu (tj. Aiši), i bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i

spasio, (običaja da) dijeli za Aišu (da dijeli Aiši) za njezin dan i dan Sevde.

(Pod dijeljenjem, razdjeljivanjem se misli na posjete i noćivanja, pa to onda znači: Raspoređivaše Muhamed a.s. svoje posjete tako da je Aišu posjećivao i kod nje noćivao dva dana: u njezin-njen dan i dan Sevde.)

GLAVA

(izvjesne) pravde među (svojim) ženama. "I nećete moći da budete pravedni među (svojim) ženama....", do Njegovoga govora: ".... prostran (tj. sveobuhvatan Svojom milošću), mudar.".

GLAVA:

Kada se je oženio (sa izvjesnom) djevojkom na (izvjesnu) udovicu.

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Bišr, pričao nam je Halid od Ebu Kilabeta, od Enesa: I da sam htio da govorim (da kažem): rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (istinu bih rekao), a ali (nego) je rekao:

Običaj (izvjesni) je kada se je oženio (sa izvjesnom) djevojkom, ostao je (boravio je, tj. boravio bi mladoženja) kod nje sedam (dana neprekidno). A kada se je oženio (sa izvjesnom) udovicom (udavačom), ostao je kod nje tri (dana).

GLAVA:

Kada se oženio (sa izvjesnom) udovicom na (izvjesnu) djevojku.

PRIČAO NAM JE Jusuf, sin Rašida, pričao nam je Ebu Usamete od Sufjana, pričao nam je Ejub i Halid od Ebu Kilabeta, od Enesa rekao je:

Od (izvjesnoga) običaja (postupka) je (to da) kada se je oženio (izvjesni) čovjek (sa izvjesnom) djevojkom na (izvjesnu) udovicu, ostao je sedam (dana bez prekidanja), i dijelio je (tj. a poslije toga je

raspoređivao svoj boravak ravnomjerno, jednako kod svake svoje supruge). A kada se oženio (izvjesnom) udovicom na (izvjesnu) djevojku, ostao je kod nje tri (dana), zatim je dijelio (razdijeljivao, tj. raspoređivao svoj boravak jednako kod svake svoje žene).

Rekao je Ebu Kilabete: A da sam htio, zaista bih rekao: Zaista je Enes podigao njega (ovaj govor) ka Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio. A rekao je Abdurezak: Izvijestio nas je Sufjan od Ejuba i Halida, rekao je Halid: I da sam htio, rekao bih: Podigao je njega (tj. ovaj govor) ka Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio.

GLAVA

(onoga) ko je ophodio svoje žene u jednom kupanju (sa jednim kupanjem).

PRIČAO NAM JE Abdulaala (Abdul-Aala), sin Hamada, pričao nam je Jezid, sin Zurej'a, pričao nam je Seid od Katadeta da je Enes, sin Malika pričao njima da je vjerovijesnik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, bio (običaja da) ophodi svoje žene u (izvjesnoj) jednoj noći, a za (tj. u) njega je tada (bilo) devet žena.

GLAVA

ulaženja (ulaska izvjesnoga) čovjeka svojim ženama u (izvjesnome) danu.

PRIČAO NAM JE Fervete, pričao nam je Alija, sin Mushira, od Hišama, od njegovoga oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, kada je otišao od (molitve, kada bi otišao sa namaza izvjesnoga) popodneva (ikindije), (bio je) unišao (unišao bi) svojim ženama, pa se približi jednoj (od) njih. Pa je unišao Hafsi, pa se je zadržao najviše što se zadržavaše (najviše što je bio običaja da se zadrži on).

GLAVA:

Kada je tražio dozvolu (izvjesni) čovjek (od) svojih žena u (tj. za to) da se liječi (njeguje on) u kući (u sobi samo) neke (od) njih, pa su dozvolile (one) njemu.

PRIČAO NAM JE Ismail rekao je: pričao mi je Sulejman, sin Bilala, rekao je Hišam, sin Urveta: izvijestio me je moj otac od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pitaše u svojoj bolesti koja (je ta što) je umro u njoj:

"Gdje sam ja sutra? Gdje sam ja sutra?" Hoće (tj. Želi) dan Aiše. Pa su dozvolile njemu njegove žene (da on) bude gdje je htio (gdje hoće). Pa je bio u kući (u sobi) Aiše, čak je umro kod nje. Rekla je Aiša: Pa je umro u (onom) danu koji (je taj što) kružiše (tj. što je bio običaja da kruži, da dolazi) meni u njemu u moju kuću (sobu). Pa je uzeo njega Allah, a zaista njegova glava je zaista između moga gornjega dijela prsa i mojih pluća (tj. a on je oslonjen, naslonjen glavom na moja prsa). I pomiješala se njegova pljuvačka (sa) mojom pljuvačkom.

GLAVA

volidbe (izvjesnoga) čovjeka neku (neke od) svojih žena više od neke (više od nekih, više od druge ili drugih žena).

PRIČAO NAM JE Abdulaziz, sin Abdullaha, pričao nam je Sulejman od Jahja-a, od Ubejda, sina Hunejna, čuo je Ibnu Abasa (da priča) od Umera, bio zadovoljan Allah od njih (s njima), unišao je (Umer) Hafsi pa je rekao:

"O kćerčice! Neka ne prevari nipošto (nikako) tebe ova koja (je ta što) je zadivila nju njezina ljepota, (to jest neka ne prevari tebe nikako) ljubav (volidba) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, nju-nje (mnogo, tj. više nego vas druge)!"

Hoće (tj. Misli Umer sa tim na) Aišu. Pa sam (to) ispričao poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa se (on) osmjehnuo.

GLAVA

(izvjesnoga usiljenoga) zasićivača (tj. GLAVA onoga koji se pravi da je sit, da se je najeo - a to će reći: koji sebe kiti, ukrašava) sa (onim) što nije postigao, i (GLAVA onoga postupka) što se zabranjuje od iskazivanja ponosa (prema svojoj) inoći.

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Hammad, sin Zejda, od Hišama, od Fatime, od Esme, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. A pričao mi je Muhamed, sin Musena-a, pričao nam je Jahja od Hišama: pričala je meni Fatima od Esme da je (jedna) žena rekla:

"O poslaniče Allaha! Zaista za (u) mene je (jedna) inoća (tj. imam jednu inoću), pa da li je na mene grijeh ako sam se zasićivala (tj. ako se inoći pravim i prikazujem zasićenom, nahranjenom) od svoga muža (sa nekom drugom hranom, sa nečim drugim) osim (jela) koje daje meni?" Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Prezasićivač (tj. Izvjesni koji se pravi sit, nahranjen) sa (onim) što se njemu nije dalo, je kao oblačilac dviju odjeća laži."

GLAVA

(izvjesne) ljubomore.

A rekao je Verrad od Mugireta: Rekao je Sad, sin Ubadeta: "Da sam vidio (jednoga, nekoga) čovjeka sa mojom ženom, zaista bih udario njega sa (svojim) mačem bez (da je) okrenut stranom (ili: bez da sam udario stranom mača, sablje - nego oštricom, tj. ne udarajući ja njega pljoštrimice nego oštricom)." Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Da li se čudite od (zbog) ljubomore Sada? Zaista ja sam ljubomorniji od njega, a Allah je ljubomorniji od mene."

PRIČAO NAM JE Umer, sin Hafsa, pričao nam je moj otac, pričao nam je Aameš od Šekika, od Abdullaha, sina Mes'uda, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Nema (ni) od jednoga (bića, tj. Nema nikoga) ljubomornijega (ili: Nema nikoga da je ljubomorniji) od Allaha. Zbog toga je zabranio (izvjesne) nevaljaštine (bezobraštine). I nema (ni) jedno (biće, tj. Nema niko da je) draže k njemu (izvjesno) pohvaljivanje (hvala) od Allaha."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, od Malika, od Hišama, od njegovoga oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"O sljedbo (tj. O narode) Muhameda! Nije (ni) jedno (biće) ljubomornije od Allaha (na takav postupak) da vidi Svoga roba ili Svoju robinju (da) bludniči. O sljedbo Muhameda! Da znate šta (ja) znam, zaista bi se smijali malo, a zaista bi plakali mnogo!"

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Hemmam od Jahja-a, od Ebu Selemeta da je Urvete, sin Zubejra, pričao njemu od svoje majke Esme da je ona čula poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Nema (ni jedne) stvari ljubomornije (Nema niko ljubomorniji) od Allaha."

A od Jahja-a da je Ebu Selemete pričao njemu da je Ebu Hurejrete pričao njemu da je on čuo Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Šejban od Jahja-a, od Ebu Selemeta da je on čuo Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da je on rekao:

"Zaista Allah biva (tj. Allah je) ljubomoran, a ljubomora Allaha je (na to) da dođe (izvjesni) vjernik (onome) što je zabranio Allah."

PRIČAO NAM JE Mahmud, pričao nam je Ebu Usamete, pričao nam je Hišam rekao je: izvijestio me je moj otac od Esme, kćeri Ebu Bekra, bio zadovoljan Allah od njih dvoga, rekla je:

Oženio se je (sa) mnom Zubejr, a nema za njega (tj. u njega) u zemlji (nimalo) od imanja, a ni roba, a ni (kakve) stvari osim (jedne) deve i osim njegovoga konja. Pa sam bila (u tom poslu da) hranim njegovoga konja, i (da) se napajam (te) vode (tj. i da dogonim vodu na devi, ili: i napajam, pojim vodom), i šijem (izvjesnu veliku) kovu njegovu (od kože za grabljenje vode iz bunara) i zakuhavam (mijesim tijesto). A nisam bila (takva da) činim lijepo (da) pravim hljeb. I bile su (običaja da) prave hljeb (neke) susjetke (komšinice) moje od Pomagača, a bile su (one) žene istine (tj. iskrene žene). I bila sam (u poslu takvom da) prenosim (tj. Prenašah datuline) košpe iz zemlje Zubejra koju je odsjekao (tj. dodijelio kao leno) njemu poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (prenašah košpe) na svojoj glavi, a ona (ta zemlja) je od mene dvije trećine ferseha (udaljena, a to je oko dvije milje, jer ferseh iznosi tri milje - a milja je, po ondašnjem računanju, četiri hiljade koraka). Pa sam dolazila (jedan) dan, a (te) košpe su na mojoj glavi. Pa sam susrela poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a sa njim je nekolicina od Pomagača, pa je pozvao mene, zatim je rekao (svojoj devi):

"Ih, ih!" (dajući tako znak svojoj devi da legne) zbog (toga da) natovari mene ozadi (iza) sebe. Pa sam se stidjela da idem sa (tim) ljudima, i sjetila sam se Zubejra i njegove ljubomore, a bio je najljubomorniji (od svih) ljudi. Pa je prepoznao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, da sam zaista ja već se zastidjela, pa je prošao. Pa sam došla Zubejru pa sam rekla:

"Susreo (Sreo) me je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a na mojoj glavi su (te) košpe, a sa njim je nekolicina od njegovih drugova, pa je dao znak (devi) da legne zbog (toga da ja) uzjašem. Pa sam se zastidjela od njega, i znala sam tvoju ljubomoru." Pa je rekao: "Tako mi Allaha zaista tvoje nošenje (te) košpe bilo je žešće (tj. teže) na mene od tvoga jahanja sa njim (nego da si uzjašila sa njim)."

(Ta žena je sestra Muhamedove a.s. žene Aiše.)

Rekla je (Esma dalje): Dok je (tj. Te je, pa je) poslao k meni Ebu Bekr poslije toga sa sluganom (tj. poslao mi je jednoga slugana, poslužitelja koji) biva (koji će biti) dovoljan meni (za) uređivanje (sređivanje, tj. hranjenje i pojenje) konja (Zubejrovoga). Pa kao da je oslobodio mene (moj otac ropstva poslavši mi toga poslužitelja).

PRIČAO NAM JE Alija, pričao nam je Ibnu Ulejjete od Humejda, od Enesa rekao je:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, kod neke (od) svojih žena, pa je poslala jedna (od) majki (svih) vjernika (svoga slugu) sa zdjelom (što) je u njoj (neka) hrana. Pa je udarila (žena) koja (je ta što) je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, u njezinoj kući ruku (toga) sluge, pa je pala (ta) zdjela, pa se razbila (raskomadala, u stvari, raspolovila se na dvije polovine). Pa je sastavio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, polovine (komade te) zdjele, zatim je počeo (da) skuplja u nju (tu) hranu koja je bila u (toj) zdjeli i (da) govori:

"Bila je ljubomorna vaša majka!" Zatim je zadržao (toga) slugu dok se je došlo sa zdjelom (tj. dok se donijela jedna cijela, nerazbijena zdjela) od (one žene njegove) kod koje je on (bio) u njezinoj kući, pa je dao zdravu (tj. tu nerazbijenu) zdjelu k (onoj ženi) koja (je ta što) se razbila njezina (njena) zdjela, a zadržao je (onu) razbijenu u kući (one žene) koja (je ta što) se razbila (ta zdjela) u njoj (u njezinoj kući).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Ebu Bekra, Mukaddemija, pričao nam je Mutemir od Ubejdulaha, od Muhameda, sina Munkedira, od Džabira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Unišao sam (u) raj - ili: Došao sam (u) raj, pa sam vidio (jedan) dvorac (zamak), pa sam rekao (pitao sam): "Za koga je ovo?" Rekli su: "Za Umera, sina Hattaba." Pa sam htio da uniđem (da uđem u) njega, pa nije spriječilo mene (ništa drugo) osim moje znanje za tvoju ljubomoru." Rekao je Umer, sin Hattaba: "O poslaniče Allaha! Sa mojim ocem si ti i (sa) mojom majkom (otkupljen)! O vjerovijesniče Allaha, a zar na tebe (da) budem ljubomoran?!"

PRIČAO NAM JE Abdan, izvijestio nas je Abdullah od Junusa, od Zuhrije: izvijestio me je Ibnul-Musejjeb od Ebu Hurejreta rekao je:

Dok smo mi kod poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, sjedači (tj. dok smo sjedili), pa rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Dok sam ja spavač (tj. Dok sam spavao), vidio sam sebe u raju, pa kada li (jedna) žena čisti se (uzima abdest za molitvu-namaz) uz stranu (jednoga) dvorca! Pa sam rekao: "Za koga je ovo?" Rekao je: "Ovo je za Umera." Pa sam se sjetio njegove ljubomore, pa sam okrenuo leđa bježeći (idući) nazad." Pa je zaplakao Umer, a on je u (na tom) sijelu, zatim je rekao: "A zar na tebe, o poslaniče Allaha, (da) budem ljubomoran?!"

GLAVA

ljubomore (tih, ili: izvjesnih) žena i njihovoga gnjeva (srdžbe - ili: i njihove žalosti, tuge - ili: i njihove velike ljubavi, strastvenosti).

PRIČAO NAM JE Ubejd, sin Ismaila, pričao nam je Ebu Usamete od Hišama, od njegovoga oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je: rekao je meni poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista ja zaista znam kada si bila od mene (tj. kada si sa mnom ti) zadovoljna, a kada si bila (tj. a kada si) na mene ljutita." Rekla je: Pa sam rekla: "Odakle prepoznaješ to (Kako to znaš)?" Pa je rekao: "Što se tiče (tvoga stanja) kada si bila od mene (sa mnom) zadovoljna, pa zaista ti govoriš: "Ne, tako mi Gospodara Muhamedovoga!" A kada si bila ljutita (srdita), rekla si (ti kažeš): "Ne, tako mi Gospodara Ibrahimovoga (Abrahamovoga)!" Rekla je: Rekla sam: "Da, tako mi Allaha, o poslaniče Allaha! Ne ostavljam (ništa drugo) osim tvoje ime."

PRIČAO MI JE Ahmed, sin Ebu Redža-a, pričao nam je Nadr od Hišama rekao je: izvijestio me je moj otac od Aiše da je ona rekla:

Nisam bila ljubomorna (ni) na (jednu) ženu zbog poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, kao što sam bila ljubomorna na Hadidžu (Hatidžu) zbog mnogoće (tj. mnogoga, čestoga) spominjanja poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, nju (nje, Hatidže) i njegovoga pohvaljivanja nje (Hatidže). I već se je objavilo ka poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, da obraduje nju (Hatidžu) sa (jednom) kućom za nju u raju od trstike (tj. od bisera dugoga i velikoga kao trstika).

GLAVA

odbijanja (izvjesnoga) čovjeka (neprijatnosti) od svoje kćeri u (izvjesnoj) ljubomori i (izvjesnoj) pravednosti.

PRIČAO NAM JE Kutejbete, pričao nam je Lejs od Ibnu Ebu Mulejketa, od Misvera, sina Mahremeta, rekao je: čuo sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori, a on je na (svojoj) govornici:

"Zaista Hišamovići Mugiretovi tražili su dozvolu u (tom, tj. za to) da dadnu vjenčati svoju kćer (u stvari: kćer Ebu Džehla) Aliji, sinu Ebu Taliba, pa neću dozvoliti (to, tj. pa ne dozvoljavam to), zatim neću dozvoliti, zatim neću dozvoliti (to), osim (u slučaju) da hoće sin Ebu Taliba da pusti (razvjenča) moju kćer, a (pa da onda) vjenča (sebi) njihovu kćer, pa ona (moja kći) je samo (jedan) komad (mesa) od mene, (i) uzbuđiva (potresa) me (ono) što uzbuđiva (i) nju, i uznemiruje me (i uznemirava me ono) što uznemiruje (i) nju (što je uznemirivalo nju, tj. i što bi moglo uznemiriti nju)."

GLAVA:

Bude malo (tj. Biće malo tih) ljudi, (a) bude mnogo (i biće mnogo tih) žena.

A rekao je Ebu Musa od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "I vidiš (izvjesnoga) jednoga čovjeka (da) slijedi njega četrdeset žena (nekih koje) traže utočišta u njega (utječu se njemu - a to je) od (zbog) malobrojnosti (tih) ljudi i mnogobrojnosti (tih) žena."

PRIČAO NAM JE Hafs, sin Umera, Havdija, pričao nam je Hišam od Katadeta, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Zaista ispričaću svakako vama (jedan) hadis (što) sam čuo njega od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (i) neće pričati vama za njega (ni) jedan (čovjek drugi) osim mene. Čuo sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Zaista od znakova Časa je (i to) da se podigne (izvjesno) znanje, i umnoži se (da bude mnogobrojno izvjesno) neznanje, i umnoži se (izvjesni) blud, i umnoži se pijenje (toga) vina, i (da) bude malo (tih) ljudi i umnoži se (da bude mnogo tih) žena čak (da) bude za pedeset žena (izvjesni) jedan staralac (upravljač, upravitelj, zbrinjavač)."

GLAVA:

Neće se osamiti nipošto (ili: Neka se ne osamljuje nipošto, nikako ni jedan) čovjek sa (nekom, jednom) ženom (drukčije) osim (ako je on) posjednik zabranjivanja (tj. osim ako je tako bližnji rođak toj ženi da mu je zabranjeno u brak stupiti sa njom), i (nije dozvoljeno izvjesno) ulaženje (izvjesnoj ženi) osamljenici (doslovno: ženi u koje je muž odsutan).

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Lejs od Jezida, sina Ebu Habiba, od Ebul-Hajra, od Ukbeta, sina Amira, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Čuvajte se vi (od) ulaženja (izvjesnim) ženama!" Pa je rekao (jedan) čovjek od Pomagača: "O poslaniče Allaha! Pa da li si vidio (tj. mislio - a to će reći: Šta misliš za muževog daljega) rođaka?" Rekao je: "Rođak (taj) je (izvjesna) smrt."

(U vezi izraza "el-hamvu" ima više tumačenja. Neki kažu da to znači svekar - mužev otac. Neki kažu da to znači tast, punac, babaluk - otac žene, otac supruge. Neki kažu da to znači svaki drugi rođak muža osim muževog oca i muževoga sina, kao što je brat, stric, stričević itd., pa se je zbog toga taj izraz preveo sa dalji rođak.)

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan, pričao nam je Amr od Ebu Mabeda, od Ibnu Abasa, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Neće se osamljivati (ili: Neka se ne osamljuje) nikako (ni jedan) čovjek sa ženom, osim (što se žena može osamiti) sa posjednikom zabranjivanja (tj. sa rođakom u takvoj srodnosti da se ne dopušta stupanje u brak s njime njoj)." Pa je ustao (jedan) čovjek pa je rekao: "O poslaniče Allaha! Moja žena je izašla hodočasteći (ona, tj. odlazeći ona na hodočašće - na hadž), a upisao sam se (ja) u ratovanje tako i tako (tj. u borbu tu i tu da i ja idem kao borac)." Rekao je: "Vrati se, pa hodočasti sa svojom ženom."

GLAVA

(onoga) što je dozvoljeno da se osami (izvjesni) čovjek sa (izvjesnom) ženom kod (tj. u neposrednoj blizini izvjesnih) ljudi.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Bešara, pričao nam je Gunder, pričao nam je Šubete od Hišama rekao je: čuo sam Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Došla je (jedna) žena od Pomagača ka Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa se je osamio s njom pa je rekao:

"Tako mi Allaha zaista vi ste zaista najdraži (od sviju) ljudi k meni."

GLAVA

(onoga) što se zabranjuje od ulaženja (izvjesnih muškaraca) oponašavača za žene (da ti ljudi ulaze izvjesnoj) ženi.

(To jest: GLAVA u kojoj se objašnjava da je zabranjeno da ulazi ženi, ili ženama onaj muškarac koji se pravi žensko i koji se ponaša kao žene u govoru, i u odijevanju i slično tome. Međutim, iz slijedećega hadisa vidi se da taj izraz "el-mutešebbihine bin-nisai" znači još i drugo, a to je: muškarci koji riječima opisuju nekome neke žene kako se ponašaju one i kako izgledaju. Upravo ovo drugo značenje koji ljudi imaju pri sebi, njima i treba zabraniti da ulaze izvjesnoj ženi. Ipak, taj izrazi dalje će se prevoditi sa "oponašavači za žene, oponašavači žena".)

PRIČAO NAM JE Usman, sin Ebu Šejbeta, pričao nam je Abdete od Hišama, sina Urveta, od njegovoga oca, od Zejnebe, kćeri Umu Seleme, od Umu Seleme da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, bio kod nje, a u (njezinoj) sobi je "ženskarac" (neki, tj. muškarac jedan koji se ponaša kao žensko, koji je sličan žensku). Pa je rekao (taj) "ženskarac" bratu Umu Seleme Abdullahu, sinu Ebu Umejeta:

"Ako otvori (tj. osvoji) Allah vama Taif sutra, uputiću te na kćer Gajlana (Gajlanovu), pa zaista ona ide naprijed sa četiri, a ide nazad sa osam (zavojnica, prevojnica koje se naziru po njezinom tijelu usljed debljine)." Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Neće ulaziti (tj. Neka ne ulazi) nikako (nipošto) ovaj vama!"

GLAVA

gledanja (izvjesne) žene ka Abesincima i sličnima njima bez (kakve) sumnje (uzbuđenja i sličnoga).

PRIČAO NAM JE Ishak, sin Ibrahima, Hanzalija, od Isa-a, od Evzaije, od Zuhrije, od Urveta, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Vidjela sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) pokriva mene sa svojim ogrtačem, a ja gledam ka (izvjesnim) Abesincima (koji) igraju u Bogomolji (sve dotle) dok budem ja (taj) koji je dosadniji (tj. koji se je prije dosadio gledati, promatrati - dakle: dok meni nije dosadilo to gledanje), pa odredite odredbu (tj. količinu

gledanja izvjesne) djevojke novoga zuba (tj. mladih godina), pohlepne na (tu) zabavu.

GLAVA

izlaženja (izvjesnih) žena zbog svojih potreba (nužda, nužde).

PRIČAO NAM JE Fervete, sin Ebul-Magra-a, pričao nam je Alija, sin Mushira, od Hišama, od njegovoga oca, od Aiše rekla je:

Izašla je Sevda, kći Zem'ata, noću, pa je vidio nju Umer, pa je prepoznao nju pa je rekao:

"Zaista ti si (to), tako mi Allaha, o Sevdo! Ne sakrivaš se nama!" Pa se vratila ka Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je to spomenula njemu, a on je u mojoj sobi (i on) večera, i zaista je u njegovoj ruci zaista (jedna) kost. Pa se je spustilo (spuštalo, tj. objavila se je Božija objava u tom času) na njega (njemu). Pa se je podiglo od njega (teško stanje u koje je zapadao u takvim časovima, tj. Pa je prestala dolaziti Božija objava nakon kraćega vremena), a on govori:

"Već je dozvolio Allah za vas (žene) da izlazite zbog svojih potreba (nužda)."

GLAVA

traženja dozvole (izvjesne) žene (od) svoga muža u (vezi, tj. radi izvjesnoga) izlaženja (izlaska) ka Bogomolji i osim nje (na neko drugo mjesto gdje je potrebno da izađe).

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan, pričao nam je Zuhrija od Salima, od njegovoga oca, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio:

"Kada je tražila dozvolu žena jednoga (od) vas (da ona izađe) ka Bogomolji, pa neka ne spriječi nju."

GLAVA

(onoga) što se dozvalja (dozvoljava) od (izvjesnoga) ulaženja i (izvjesnoga) gledanja ka (izvjesnim) ženama u (slučaju izvjesnoga) dojenja (tj. zbog izvjesnoga dojenja, zadajanja).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Hišama, sina Urveta, od njegovoga oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da je ona rekla:

Došao je moj stric (amidža) od (izvjesnoga) dojenja (stric po mlijeku), pa je tražio dozvolu (da uniđe) meni, pa nisam htjela da dozvolim njemu do (da) upitam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je došao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa sam pitala njega o tome, pa je rekao:

"Zaista on je tvoj stric, pa dozvoli njemu." Rekla je: Pa sam rekla: "O poslaniče Allaha! Dojila je mene samo (izvjesna) žena, a nije dojio mene (izvjesni) čovjek." Rekla je: Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Zaista on je tvoj stric, pa neka uniđe (uđe) tebi!" Rekla je Aiša: A to je (bilo) poslije (vremena kada je bio slučaj) da se udario na nas (onaj izvjesni) zastor. Rekla je Aiša: Zabranjuje se od (tj. zbog izvjesnoga) dojenja (ono) što se zabranjuje od (zbog izvjesnoga) rađanja (rođenja).

GLAVA:

Neće doticati (ili: Neka ne dotiče kožu izvjesna) žena (izvjesnu) ženu (ili: Neka ne ulazi izvjesna žena izvjesnoj ženi), pa (da) opisuje nju svome mužu.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Jusufa, pričao nam je Sufjan od Mansura, od Ebu Vaila, od Abdullaha, sina Mes'uda, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Neka ne dotiče (kožu izvjesna) žena (u odnosu na izvjesnu) ženu (tj. Neka ne dotakne žena ženu; Neka ne dotiče žena ženu), pa (da)

opiše nju svome mužu (pa da on dobije sliku, predodžbu, prestavu o njoj) kao da on gleda k njoj (u nju)."

PRIČAO NAM JE Umer, sin Hafsa sina Gijasa, pričao nam je moj otac, pričao nam je Aameš rekao je: pričao mi je Šekik rekao je: čuo sam Abdullaha (Mesudovoga) rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Neka ne dotiče (izvjesna) žena (izvjesnu) ženu, pa (da) opiše nju svome mužu kao da on gleda k njoj (tj. u nju)."

GLAVA

govora (izvjesnoga) čovjeka: "Zaista ophodiću svakako noćas (večeras) svoje žene."

PRIČAO MI JE Mahmud, pričao nam je Abdurezak, izvijestio nas je Mamer, od Ibnu Tavusa, od njegovoga oca, od Ebu Hurejreta rekao je: rekao je Sulejman, sin Davuda - na njih dvojicu pozdrav (tj. - njima obojici mir)!:

"Zaista ophodiću svakako noćas (večeras) stotinu žena, (i) rodiće (-ili: da rodi) svaka žena dječaka (da) se bori u putu (na putu, za put) Allaha." Pa je rekao njemu (izvjesni) anđeo: "Reci: Ako je htio (tj. Ako htjedne) Allah!" (To jest: "Ako Bog da!"). Pa nije rekao i zaboravio je (da to on rekne). Pa je ophađao (doslovno: Pa je dao ophađati) njih (tj. Pa se približavao njima, a to će reći: pa je izvršio spolni snošaj s njima), i nije rodila od njih (ni jedna druga žena) osim (jedna jedina) žena (što je rodila - koja je rodila) polovinu (jednoga) čovjeka. Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Da je rekao: "Ako je htio (Ako htjedne) Allah!, ne bi prekršio zakletvu (tj. ne bi ozadi ostao od svoje želje, ne bi ostao nasuprot svoje želje i cilja), i bio bi (taj govor "In šaellahu") nadobudniji za njegovu potrebu."

GLAVA:

Neće dolaziti svojoj porodici noću kada je oduljio (musliman svoju) odsutnost bojaznošću (tj. zbog bojazni) da vara njih i (da) traži njihove posrtaje.

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Šubete, pričao nam je Muharib, sin Disara, rekao je: čuo sam Džabira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) mrzi (to) da dođe (izvjesni) čovjek svojoj porodici noćnim dolaženjem.

(Glagol "tareka, jatruku, turukan" znači u osnovi: doći po noći neočekivano, ali se nekada radi pojačanja samoga značenja dodadne još i riječ: "lejlen" - noću, dolaziti noću, noćom.)

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Mukatila, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Asim, sin Sulejmana, od Šabije da je on čuo Džabira, sina Abdullaha, (da) govori: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Kada je oduljio jedan (od) vas (svoju) odsutnost, pa neka ne dolazi svojoj porodici noću."

GLAVA

traženja (izvjesnoga) djeteta (tj. traženja začeća svoga djeteta u spolnome odnosu, snošaju).

PRIČAO NAM JE Museded od Hušejma, od Sejjara, od Šabije, od Džabira rekao je:

Bio sam sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u (jednoj) borbi (ratovanju), pa pošto smo se vratili, požurio sam se na (jednoj svojoj) devi sporoj. Pa se priključio meni (neki) jahač od pozadi

(iza) mene. Pa sam se obazreo, pa kada li ja (suočim, suočih se) sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Rekao je:

"Šta požuruje tebe (Što, Zašto žuriš)?" Rekao sam: "Zaista ja sam novoga (tj. skoroga) vremena sa svadbom (ili: sa brakom, tj. skoro sam se oženio, nisam se davno oženio)." Rekao je: "Pa (nekom) djevojkom oženio (li) si se, ili (nekom) udovicom (udavačom)?" Rekao sam: "Nego (Ne djevojkom, nego) udovicom (udavačom)." Rekao je: "Pa da li ne (tj. Pa zašto nisi nekom) djevojkom (da ti) zabavljaš nju i (da ona) zabavlja tebe (tj. da se međusobno igrate, zabavljate)?!" Rekao je: Pa pošto smo došli (stigli pred Medinu), otišli smo zato (da) uniđemo, pa je rekao:

"Pričekajte, čak (da) uniđete noću, to jest večerom (večeras, naveče) zbog (toga) da se počešlja (da bi se počešljala izvjesna žena) razbarušena (raščupana) i (da) traži željezo (tj. britvu kako bi obrijala potrebna mjesta) osamljena (doslovno: izvjesna žena u koje je muž u odsutnosti)."

(Ovo se tumači da je Muhamed a.s. preporučio da se naveče uniđe u Medinu jer su već bili obaviješteni stanovnici Medine da su im se njihovi mili vratili i da su već blizu. A ona prethodna preporuka Muhameda a.s. da se noću ne dolazi porodici, odnosi se na slučaj kada se vraća sa putovanja neočekivano, bez najavljivanja da dolazi.)

Rekao je (Hušejm): A pričao mi je (izvjesni pripovjedač) pouzdani da je on (Muhamed a.s. još) rekao u ovome hadisu:

"Pamet (izvjesnu imaj), pamet (izvjesnu), o Džabire!" Misli (na to da želi imati svoje) dijete.

(To jest: Pamet, razum je nastojati da imaš dijete. Neki opet tumače izraz "El-kejse el-kejse ja Džabiru!" ovako: Spolni snošaj, spolni snošaj, o Džabire! A to će reći: Izvrši spolni snošaj, o Džabire, da bi se začelo dijete!.)

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Velida, pričao nam je Muhamed, sin Džafera, pričao nam je Šubete od Sejjara od Šabije, od Džabira, sina

Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Kada si unišao noću (u Medinu), pa ne ulazi svojoj porodici do (da) traži željezo (izvjesna) osamljenica (tj. žena u koje je muž bio dugo odsutan) i (da) se počešlja (izvjesna) razbarušenica (raščupanica)." Rekao je: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Pa na tebe je sa (izvjesnom) pameti, pameti (ili: Pa na tebe je sa spolnim snošajem, spolnim snošajem - da nastupiš prema svojoj ženi)!"

Slijedio je njega (Šabiju) Ubejdulah od Vehba, od Džabira, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (slijedio ga je) u (izrazu, tj. u pričanju izraza) "el-kejs"-u: pameti (ili: spolnom snošaju).

GLAVA:

Traži željezo (tj. britvu izvjesna) osamljenica i počešljava se (izvjesna) razbarušenica (raščešljanica, raščupanica).

PRIČAO MI JE Jakub, sin Ibrahima, pričao nam je Hušejm, izvijestio nas je Sejjar od Šabije, od Džabira, sina Abdullaha, rekao je:

Bili smo sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, u (jednoj) borbi. Pa pošto smo se vratili, bili smo blizu Medine, (i ja) sam se požurio na (jednoj) svojoj devi sporoj. Pa se priključio meni (neki) jahač od pozadi mene, pa je podbo (ubo, tj. gurnuo) moju devu sa (nekim) štapom (što) je bio sa njim (što ga je imao), pa je išla (pošla) moja deva kao najljepše što si ti viđač (tj. što si vidio hod) od (tih) deva (dakle: što se vidi hod deva). Pa sam se obazreo, pa kada li ja sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio (suočih se, sretoh se)! Pa sam rekao:

"O poslaniče Allaha! Zaista ja sam novoga (tj. skorašnjega) vremena sa svadbom (sa brakom)." Rekao je: "Da li si se oženio?" Rekao sam: "Da." Rekao je: "Da li djevojkom, ili udovicom (udavačom)?" Rekao je: Rekao sam: "Nego udovicom." Rekao je: "Pa da li ne (tj. Pa zašto nisi) djevojkom (da) zabavljaš nju i (da ona) zabavlja tebe?!"

Rekao je: Pa pošto smo došli, otišli (krenuli) smo zato (da) uniđemo, pa je rekao:

"Pričekajte, čak (da vi - tako da) uniđete noću, to jest večerom (naveče, uveče, večeras) zbog (toga) da se počešlja (izvjesna) razbarušenica (raščešljanica) i (da) traži željezo (britvu izvjesna) osamljenica (žena u koje je muž dugo u odsutnosti)."

GLAVA:

".... i neka ne pokazuju (one) svoj nakit (nikome drugome) osim za muževe svoje (tj. osim svojim muževima).....", do Njegovoga govora: ".... nisu (još) pokazivali (tj. ne pokazuju, ne ukazuju) na sramote (izvjesnih) žena....".

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Sufjan od Ebu Hazima rekao je:

Razišli su se (izvjesni) ljudi (u pogledu toga) sa kojom stvari (sa čime) se je liječila rana poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (na) dan Uhuda, pa su pitali Sehla, sina Sada, Saidiju - a bio je (on) od zadnjega (dijela onih) ko je ostao (koji su ostali) od drugova Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, u Medini - pa je rekao:

"I nije ostao od (izvjesnih) ljudi (ni) jedan znaniji o njemu (tj. o tome) od mene. Bila je Fatima - na nju pozdrav (ili: njoj mir)! - (zaposlena da) pere (od njegove rane) krv od (sa) njegovoga lica, a Alija donosi vodu na svome štitu. Pa se uzela (jedna) rogozina (hasura), pa se spalila, pa se natrpala (napunila) s njom (sa hasurom, tj. sa pepelom od hasure) njegova rana."

GLAVA:

".... i koji nisu doprli (polnoj) zrelosti od (između) vas.....".

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Muhameda, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Sufjan od Abdurahmana, sina Abisa: čuo sam

Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (u času kada) je pitao njega (jedan) čovjek:

"Prisustvovao (li) si ti (tj. Da li si prisustvovao ti) sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (izvjesnom godišnjem vjerskom islamskom) blagdanu (prazniku, bajramu): žrtava, ili mršenja (nakon posta)?" Rekao je: "Da. A da nije moga mjesta (u srodstvu) od njega, ne bih prisustvovao njemu." Misli (na razlog) od svoje mladosti (tj. zbog svoje nedoraslosti i nezrelosti - ne bi mu bio dozvoljen pristup u samo društvo sa Muhamedom a.s., a ne nikako na mjesto gdje se klanja bajramski namaz). Rekao je:

Izašao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je klanjao, zatim je predikovao (održao propovjed). A nije spomenuo (on - Ibnu Abas u ovome svome pričanju) ezana, a ni ikameta.

(Ezan ritualni poziv na dolazak na molitvu-namaz, a ikamet ritualni poziv na ustajanje na molitvu, na počinjanje molitve u bogomolji.)

Zatim je došao (prišao Muhamed a.s. - priča o tom Ibnu Abas - prišao je prisutnim) ženama, pa je savjetovao njih, i opominjao je njih i zapovjedio je njima za (izvjesnu) milostinju. Pa sam vidio njih (kako one rukama) padaju ka svojim ušima i svojim grlima (rukama skidaju sa njih svoj nakit i) daju (ga) k Bilalu (tj. dajući one Bilalu svoje priloge, a Bilal ih kupi, sakuplja). Zatim se je podigao on i Bilal ka njegovoj kući.

GLAVA

govora (izvjesnoga) čovjeka svome drugu: "Da li ste svadbovali (tj. Da li ste spolno općili, spolni snošaj imali) noćas?!", i (GLAVA) udaranja (izvjesnoga) čovjeka svoju kćer (svoje kćeri) u (njezinu) slabinu kod (njegovoga) karanja (ukora nje).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Abdurahmana, sina Kasima, od njegovoga oca, od Aiše rekla je:

Korio (Karao) je mene Ebu Bekr i počeo je (da) udara mene sa svojom rukom u moju slabinu (u moj bok). Pa nije spriječilo mene od

(moga) pokretanja (micanja ništa drugo) osim mjesto poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i njegova glava na mome stegnu.

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA

KNJIGA 'AKIKE

(Rođenokosnice, tj. ovce koja se kolje za novorođenče sedmi dan poslije rođenja kada mu se brije i kosa koja mu se je nalazila na glavi pri rođenju)

(Već je u naslovu ove knjige objašnjeno šta je 'akika. Za taj pojam ne znam da ima izraz u našem jeziku, pa sam zbog toga skovao, možda, neukusnu kovanicu riječ "rođenokosnica". Makar ta riječ bila i neukusno skovana, ipak ta riječ u sebi sadrži neki dio značenja riječi "'akika". U prvo doba Islama sedmi dan poslije rođenja djeteta, obrijala bi se kosa glave novorođenčeta, a upravo ta se kosa u arapskom jeziku i naziva "el-'akikatu", pa se taj dan zakolje ovca, i ta se ovca skuha, svari, pa se od njezinoga mesa pravi, napravi gozba u ime veselja što se je to dijete rodilo. I ta takva ovca se, takođe, zove "el-'akikatu", ili kratko akika. Sve uslove koje mora imati kurban, mora imati te iste uslove i 'akika. Od nje se dijeli i siromašnima. Običaj je bio da se meso akike kuha, osim jedne noge koja bi se davala babici sirova, neskuhana sa još nekim slatkim jelom u ime slutnje na dobro da dijete bude slatke ćudi i naravi. Kosti od 'akike nisu se razbijale ni lomile u ime slutnje na dobro da se ne budu lomile kosti toga djeteta i da bude zdravih svojih udova, organa tijela. Za žensko dijete se je klala jedna akika, a za muško dvije, i to sve sedmi dan po rođenju djeteta. Sedmi dan se je muško dijete obrezivalo, sunetilo. Isto tako sedmi dan se je novorođenčetu nadijevalo ime, davalo mu se ime, lično ime. Međutim, iz hadisa u daljem tekstu vidjeće se da se ime davalo, nadijevalo i prvi dan rođenja.)

GLAVA

imenovanja (izvjesnoga) rođenčeta (tj. davanja imena rođenčetu, novorođenčetu) jutrom (kada) se rodi za (onoga) ko nije klao akiku od

(tj. za) njega (tj. ko ne kolje akiku za rođenče), i (GLAVA) stavljanja na nepce (tj. u usta) njemu (rođenčetu, novorođenčetu malo sažvakane datule, ili malo meda ili kakve druge slatke hrane).

PRIČAO MI JE Ishak, sin Nasra, pričao nam je Ebu Usamete, pričao mi je Burejd od Ebu Burdeta, od Ebu Musa-a, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Rodio se meni (u mene jedan) dječak, pa sam odnio njega Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je imenovao (nazvao je) njega Ibrahimom (tj. pa je dao njemu ime Ibrahim), pa je trljao nepce njemu sa (jednom) datulom (tj. pa je stavio na nepce, u usta njemu datule, hurme koju je prethodno Muhamed a.s. žvakao u svojim ustima), i molio je njemu za (Allahov) blagoslov, i dao je njega k meni (nazad). A bio je (taj dječak) najstariji (od) djece (tj. najstarije dijete) Ebu Musa-a.

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja od Hišama, od njegovoga oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Donijelo se je Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (jedno, neko) dijete (pa ga je uzeo da) trlja nepce njemu (sažvakanom datulom), pa se je pomokrilo na njega. Pa je proslijedio njemu (izvjesnu) vodu (tj. Pa je dao politi vodu, Polio je vodom na ono mjesto na sebi gdje je pala mokraća, mokrača djeteta).

PRIČAO NAM JE Ishak, sin Nasra, pričao nam je Ebu Usamete, pričao nam je Hišam, sin Urveta, od svoga oca, od Esme, kćeri Ebu Bekra, bio zadovoljan Allah od njih dvoje, da je ona nosila (tj. zanijela, postala trudna) sa Abdullahom, sinom Zubejra, u Meki (prije nego će ona iseliti u Medinu). Rekla je:

Pa sam izašla (iz Meke isiljajući se, seleći se), a ja sam upotpunjačica (svoje trudnoće, tj. a ja sam pri kraju devetoga mjeseca). Pa sam došla Medini (u Medinu), pa sam odsjela (u mjestu) Kuba-u. Pa sam (se) porodila u Kuba-u. Zatim sam donijela
njega (dijete) poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je stavio (metnuo) njega u svoje krilo. Zatim je pozvao za (jednu) datulu (zatražio je jednu hurmu, datulu), pa je žvakao (sažvakao) nju, zatim je

pljunuo u njegova usta. Pa je bila prva stvar (koja) je unišla (u) njegovu utrobu (u dječiji stomak), pljuvačka poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Zatim je trljao (protrljao) nepce njemu sa (tom sažvakanom) datulom (hurmom). Zatim je molio (Učio je dovu) za njega, pa je blagosiljao njega. I bio je (tj. Bilo je to dijete) prvo rođenče (novorođenče koje) se rodilo u Islamu (u Medini od djece Iseljenika iz Meke). Pa su se veselili s njim (tj. zbog njega) žestokim veseljem jer (je bio slučaj takav) da su oni (bili u takvoj prilici da) se reklo njima:

Zaista (izvjesni) Židovi već su opčinili (omađijali, začarali) vas, pa se neće roditi za vas (tj. vama nijedno dijete nikada).

PRIČAO NAM JE Metar, sin Fadla, pričao nam je Jezid, sin Haruna, izvijestio nas je Abdullah, sin Avna, od Enesa, sina Sirina, od Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega i spasio (ga), rekao je:

Bio je (jedan) sin za Ebu Talhata (tj. u Ebu Talhata običaja da) se razboli (tj. pobolijevaše, razboljavaše se). Pa je izašao Ebu Talhate, pa se uzelo (tj. preminulo, umrlo je to) dijete. Pa pošto se vratio Ebu Talhate, rekao je:

"Šta je učinio (tj. Šta radi) moj sin?" Rekla je Umu Sulejma: "On je mirni (mirniji, smireniji nego ikada) što je bio." Pa je približila (stavila) k njemu (tu) večeru, pa je večerao. Zatim je pogodio od nje (tj. pogodio je nju, a to će reći: izvršio je spolni odnos sa njom). Pa pošto je svršio, rekla je: "Sakrij dijete (to pod zemlju - a to će reći: Zakopaj ga)." Pa pošto je osvanuo Ebu Talhate, došao je poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je izvijestio njega (o tome). Pa je rekao (Muhamed a.s.):

"Svadbovali ste noćas." Rekao je: "Da." Rekao je: "Moj Bože! Blagoslovi njima dvoma u noći njih dvoga (njih dvoje, tj. u njihovoj noći)!" Pa je rodila (jednoga) dječaka. Rekao je meni Ebu Talhate (to kaže Enes): "Čuvaj ga, čak (da) doneseš njega Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio." Pa je donio njega Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio. I poslala je sa njim (njega) sa (nekim)

datulama. Pa je uzeo njega Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Je li sa njim (neka) stvar (tj. išta - dakle: Ima li sa njim išta)?" Rekli su: "Da. Datule (nekakve)." Pa je uzeo njih Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa je žvakao (sažvakao) njih. Zatim (ih) je uzeo iz svojih usta, pa je učinio (tj. stavio je) njih u usta (toga) djeteta, i trljao je nepce njemu sa njim (sa tim sažvakanim dijelom datula) i imenovao je njega Abdullah (tj. i dao je ime njemu Abdullah).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Musena-a, pričao nam je Ibnu Ebu Adijj od Ibnu Avna, od Muhameda, od Enesa i tjerao je (tj. i neveo je, ispričao je izvjesni) hadis (koji će doći u tekstu poslije u Knjizi odijevanja).

GLAVA

udaljavanja (odstranjivanja izvjesnoga) uznemirivanja od (izvjesnoga) djeteta u akiki (tj. odstranjivanja prljavštine i kose sa glave novorođenčeta u akiki, prilikom klanja akike).

PRIČAO NAM JE Ebu Numan, pričao nam je Hammad, sin Zejda, od Ejjuba, od Muhammeda, od Selmana, sina Amira, rekao je:

Sa (novorođenim) dječakom je akika.

(To jest treba zaklati akiku za dječaka. Dječak ima pravo na akiku.)

A rekao je Hadždžadž: Pričao nam je Hammad, izvijestio nas je Ejjub, i Katadete, i Hišam i Habib (svi su izvijestili pričajući oni) od Ibnu Sirina, od Selmana, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

A rekao je (neko drugi) osim jednoga (tj. rekli su mnogi, a ne jedan, pričajući oni) od Asima i Hišama, od Hafse, kćeri Sirina, od Rebabe, od Selmana, sina Amira, Dabbijje (Dabbovića), od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. A predao je njega (ovaj hadis) Jezid, sin Ibrahima, od Ibnu Sirina, od Selmana (kao) njegov

govor (tj. kao govor Selmana, a ne kao govor Muhameda a.s.). A rekao je Asbag: Izvijestio me je Ibnu Vehb od Džerira, sina Hazima, od Ejjuba Sahtijanije, od Muhameda, sina Sirina: pričao nam je Selman, sina Amira, Dabbijja rekao je: čuo sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Sa (novorođenim) dječakom je akika. Pa prolijte od (tj. za) njega krv, i udaljite (odstranite) od njega (izvjesno) uznemirenje (tj. prljavštinu i kosu sa glave)."

PRIČAO MI JE Abdullah, sin Ebu Esveda, pričao nam je Kurejš, sin Enesa, od Habiba, sina Šehida, rekao je:

Zapovjedio je meni Ibnu Sirin da pitam Hasena (Basriju) od koga je čuo hadis akike (hadis o akiki), pa sam pitao njega, pa je rekao: "Od Semureta, sina Džundeba."

GLAVA

(izvjesnoga) prvoga ploda (kod deva i ovaca, tj. prvoga devčeta ili janjeta).

(Prvo devče što bi otelila, odevila deva, ili prvo janje, jagnje što bi ga ojanjila ovca u predislamlju Arapi su žrtvovali kipovima, tj. klali su svojim idolima. Jedni, pak, kažu da je "el-fere'u" žrtva koju su klali idolima kada bi se u nekoga naplodilo, ili bi stekao radom i kupovanjem punih stotinu deva. U tom bi slučaju zaklali jednu mladu devu kao žrtvu svojim idolima.)

PRIČAO NAM JE Abdan, pričao nam je Abdullah, izvijestio nas je Mamer, izvijestio nas je Zuhrija, od Ibnul-Musejjeba, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Nema (žrtvovanja) prvoga ploda (deve ili ovce kipovima), i nema klanja žrtve (u prvih deset dana mjeseca redžepa idolima, kipovima). A "el-fere'u" je prvi (izvjesni) porod (tj. devin i ovčiji plod što) su bili (običaja da) kolju njega za svoje idole (tj. svojim idolima). A "el-

'atiretu" je u redžepu (mjesecu što su klali kao žrtvu svojim kipovima, idolima u vrijeme prije pojave Islama)."

GLAVA

(izvjesnoga) klanja (žrtve u redžepu za idole, kipove).

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan, rekao je Zuhrija, pričao nam je (Zuhrija) od Seida, sina Musejjeba, od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Nema (u Islamu žrtvovanja) prvoga ploda (poroda), i nema klanja (žrtve idolima u mjesecu redžepu od sada)." Rekao je: "A "el-fer'u" je prvi porod (plod što) je bio (slučaj da) se oplodi (porodi) za njih (njima). Bili su (običaja da) zakolju njega za svoje idole (svojim idolima). A "el-'atiretu" je u redžepu (klanje žrtve kipovima)."

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA

KNJIGA (izvjesnih) ŽRTAVA

GLAVA

običaja (Muhamedovoga a.s. koji je uveo u postupak klanje bajramske) žrtve.

A rekao je Ibnu Umer: Ona (žrtva na bajram - tj. na godišnji praznik) je običaj (Muhameda a.s.) i poznato (tj. dobro) djelo.

(Radi se o klanju žrtve u ime Uzvišenoga Allaha na godišnji muslimanski praznik kada se obavlja hodočašće u Meki u dvanaestom mjesecu hidžretske godine. Tu žrtvu kolju oni imućni muslimani na taj praznik kod svojih kuća u isti dan kada i hodočasnici kolju žrtve na hodočašću. Samo žrtva hodočasnika na hodočašću zove se "hedjun, hedj", a žrtva onoga koji nije otišao na hodočašće, a kolje žrtvu-kurban

kod kuće zove se "udhijjetun". Ova žrtva je po hanefijskom mezhebu vadžib. Neki mezhebi je smatraju kao sunet.)

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Beššara, pričao nam je Gunder, pričao nam je Šubete od Zubejda Ejamije, od Šabije, od Bera'-a, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista prvo što počinjemo sa njim u ovom našem danu je (to da) klanjamo. Zatim se vraćamo, pa koljemo (žrtve preko vrha prsa). Ko je učinio njega (tj. ovaj postupak), pa već je pogodio naš običaj. A ko je zaklao prije, pa ono je (pa to je) samo (obično) meso (što) je ponudio (što nudi) njega svojoj porodici, nije od žrtve (propisane ni) u (jednoj) stvari (to što je zaklano prije molitve)."

Pa je ustao Ebu Burdete, sin Nijara - a već je (bio) zaklao (prije molitve) - pa je rekao: "Zaista je kod mene (tj. u mene je jedna) kozica (imam kozicu)." Pa je rekao:

"Zakolji nju (ispod vrata ponovno), a neće biti dostatna (kozica ni) od jednoga (tj. ni za koga, nikome) poslije tebe (za žrtvu ovu)."

Rekao je Mutarrif od Amira, od Bera-a: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ko je zaklao poslije (te) molitve, upotpunila se je njegova žrtva i pogodio je običaj (postupak) muslimana."

PRIČAO NAM JE Musedded, pričao nam je Ismail od Ejuba, od Muhameda, od Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ko je zaklao prije (bajramske) molitve, pa zaklao je samo za svoju osobu (tj. za sebe). A ko je zaklao poslije (te) molitve, pa već se je upotpunila njegova žrtva i pogodio je običaj (postupak svih) muslimana."
GLAVA

diobe (razdjeljivanja izvjesnoga) vođe (izvjesne) žrtve među (izvjesne) ljude.

PRIČAO NAM JE Muaz, sin Fedaleta, pričao nam je Hišam od Jahja-a, od Ba'džeta Džuhenije, od 'Ukbeta, sina 'Amira, Džuhenije rekao je:

Razdjeljivao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, među svoje drugove (neke) žrtve (tj. životinje koje se trebaju zaklati kao žrtve), pa je postala (dopala) za 'Ukbeta (tj. Pa je došla na diobi Ukbetu jedna) kozica. Pa sam rekao:

"O poslaniče Allaha! Postala je (Dopala je, tj. Došla je meni) kozica." Rekao je: "Žrtvuj s njom (tj. Zakolji kao žrtvu nju sebi)."

(Izraz "džeze'atun" znači kozica ili ovčica koja ima samo sedam mjeseci života, starosti. Veli se da ovčica te starosti može vrijediti kao žrtva, kao kurban ako je debela i velikoga tijela kao ona ovca od godine dana. Kozica od te starosti ne može vrijediti kao grlo koje može biti kao žrtva-kurban, nego kozica mora imati najmanje godinu dana starosti, ali je izuzetno Muhamed a.s. odobrio to dvojici drugova: Ebu Burdetu, sinu Nijara, i 'Ukbetu, sinu 'Amira.)

GLAVA

(izvjesne) žrtve za (izvjesnoga) putnika i (izvjesne) žene.

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Sufjan od Abdurahmana, sina Kasima, od njegovoga oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, unišao njoj, a (ona) je bila u mjesečnici, (unišao joj je) u (mjestu) Serifu prije (nego) će da uniđe u Meku, a ona plače, pa je rekao:

"Šta je tebi (Šta ti je)? Jesi li postala u mjesečnici (tj. Jesi li dobila mjesečnicu)?" Rekla je: "Da." Rekao je: "Zaista ovo je (jedna) stvar (što) je propisao nju Allah na kćeri Adema (tj. na žene), pa vrši (ti sve) što vrši (izvršava svaki taj) hodočasnik osim (tj. izuzev toga) da nećeš ophoditi Kabu (jedino nećeš ophoditi Kabu)." Pa pošto smo bili u Mini

(na Mini), dalo se je meni meso krava (tj. nekakvo goveđe meso), pa sam rekla: "Šta je ovo?" Rekli su: "Žrtvovao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (tj. zaklao je žrtvu) od svojih žena sa (tim) kravama (tj. zaklao je žrtve za svoje žene te izvjesne krave, u ime žrtava te krave)."

GLAVA

(onoga) što se želi od (toga) mesa (na) dan klanja (po vrhu prsa tih žrtava).

PRIČAO NAM JE Sadekate, izvijestio nas je Ibnu 'Ulejjete od Ejjuba, od Ibnu Sirina, od Enesa, sina Malika, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (na) dan (toga) klanja (žrtava):

"Ko je bio zaklao prije (te bajramske) molitve, pa neka povrati (tj. ponovi, ponovno zakolje drugu žrtvu)." Pa je ustao (jedan) čovjek pa je rekao:

"O poslaniče Allaha! Zaista ovo je dan (što) se želi u njemu (ovo) meso." I spomenuo je svoje susjede. "A kod mene je kozica bolja od dvije ovce mesa." Pa je dopustio njemu u tome. Pa neću znati (tj. ne znam) je li doprlo (to) dopuštenje (i drugome nekome) ko je osim njega, ili ne. Zatim se je nageo (tj. obrnuo, okrenuo, otišao) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, ka dvojici ovnova, pa je zaklao njih dvojicu (ispod vilica). I ustali su (izvjesni) ljudi ka malim bravima, pa su sebi rastavili njih (tj. razdijelili), ili je rekao: pa su sebi razbili (raskomadali) njih (ali u smislu: razdijelili, podijelili u živu-kao živu stoku, a ne da su ih zaklali, pa rasjekli na komade).

GLAVA

(onoga) ko je rekao: Žrtve (te) su (na) dan (toga) klanja (po vrhu prsa, tj. Žrtve i kurbani se kolju samo na dan klanja, samo prvi dan bajrama, a ne drugi i treći dan, ili još i kasnije).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Selama, pričao nam je Abdulvehhab, pričao nam je Ejjub od Muhameda, od sina Ebu Bekreta, od Ebu Bekreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Vrijeme (to) već je kružilo (tj. već kruži) kao njegov oblik (što je, tj. na svoj način kruženja kao što je kružilo na) dan (kada) je stvorio Allah (ta) nebesa i (tu) Zemlju (na kojoj živimo): godina je dvanaest mjeseci. Od njih (tj. od tih dvanaest mjeseci) su četiri zabranjena (tj. sveta): tri uzastopna - zul-ka'de, i zul-hidždže i muharrem - i (jedan je odvojen, a to je) redžep (po računanju plemena) Mudara, (a to je mjesec) koji je između (mjeseca) džumada-a (džumadel-ahira, uhra-a) i (mjeseca) šabana. Koji mjesec je ovo?" Rekli smo: "Allah i Njegov poslanik su znaniji." Pa je šutio, čak smo mislili da će on imenovati njega sa (drugim imenom) osim njegovoga imena. Rekao je:

"Zar nije zul-hidždže?" Rekli smo: "Da." Rekao je: "Koji grad je ovo?" Rekli smo: "Allah i Njegov poslanik su znaniji." Pa je šutio, čak (da) smo mislili da će on imenovati njega sa (nekim drugim imenom) osim njegovoga imena. Rekao je: "Zar nije (naš sveti) grad?" Rekli smo: "Da." Rekao je: "Pa koji dan je ovo?" Rekli smo: "Allah i Njegov poslanik su znaniji." Pa je šutio, čak (da) smo mislili da će on imenovati njega sa (drugim imenom) osim njegovoga imena. Rekao je: "Zar nije dan klanja (žrtava po vrhu prsa, ispod vrata)?" Rekli smo: "Da." Rekao je: "Pa zaista vaše krvi (tj. životi), i vaša imanja (imovine) - rekao je Muhameda: A mislim ga (da) je rekao (još i): "i vaše časti - na vas su zabranjena stvar (tj. vama su svetinje, sveti) kao zabranjenost (tj. kao svetost) ovoga vašega dana u ovome vašem gradu u ovome vašem mjesecu. I susrešćete vašega (svoga) Gospodara (na sudnjem danu, na strašnome sudu), pa će pitati vas o vašim poslovima (djelima). Zar ne (tj. Pazite)! Pa ne vraćajte se poslije mene (da budete kao oni neki) zalutali, (pa da) udara (mačem, sabljom) neki (od) vas vratove nekih. Zar ne?! (Tj.: Pazite! Pozor!) Neka priopći (ovaj) prisutni (ovdje) odsutnome (tome, tj. onome koji nije ovdje sada prisutan)! Pa možda neki ko (bude taj što) dopre njemu (ovo) da bude obuhvatljiviji za njega (tj. da bolje zapamti i obuhvati ovaj govor) od nekoga ko je čuo njega (ko je čuo taj govor direktno)." I bio je (tj. I bio bi) Muhamed, kada je spominjao njega (ovaj hadis), rekao je:

"Istinit je bio (tj. Istinu je rekao) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio." Zatim je rekao: "Zar ne (Pažnja)?! Da li sam priopćio (dostavio)?"

GLAVA

(tih) žrtava i (toga) mjesta klanja u klanjalištu (tom, tj. žrtve i klanje žrtava - to sve treba da je u mjestu gdje se klanja molitva praznika - bajram namaz).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Ebu Bekra, Mukaddemija, pričao nam je Halid, sin Harisa, pričao nam je Ubejdullah od Nafi'-a rekao je:

Bio je Abdullah (Umerov običaja da) kolje u (na izvjesnom) mjestu klanja (žrtava po vrhu prsa). Rekao je Ubejdullah: Misli (na) mjesto klanja (žrtava na kojem su se klale žrtve) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs od Kesira, sina Ferkada, od Nafi'-a da je Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, izvijestio njega, rekao je:

Bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) kolje (žrtve ispod vilica) i (da) kolje (ispod vrata, po vrhu prsa) u (svome) klanjalištu (tj. u mjestu gdje je on klanjao, klanjavao bajramsku molitvu, bajramski namaz).

GLAVA

o žrtvi Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, sa dva rogata ovna (obadva, oba).

A spominje se (još i to da su bila) debela (oba, obadva, dva debela rogata ovna). A rekao je Jahja, sin Seida: Čuo sam Ebu Umameta, sina Sehla (da) je rekao:

Bili smo (običaja da) udebelimo (udebljamo, da napravimo debelom tu) žrtvu u Medini. I bili su muslimani (izvjesni, ili svi muslimani običaja da) udebele (da hrane, da nahrane i da tako naprave debelom žrtvu, životinju koju će da kolju kao žrtvu).

PRIČAO NAM JE Adem, sin Ebu Ijasa, pričao nam je Šubete, pričao nam je Abdulaziz, sin Suhejba, rekao je: čuo sam Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) žrtvuje sva dva ovna. I ja žrtvujem sa dva ovna.

(Žrtvuje sa dva ovna - to znači kolje kurban tako što zakolje dva ovna u ime kurbana, u ime žrtve.)

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Abdulvehhab, od Ejuba, od Ebu Kilabeta, od Enesa da se je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, nageo (obrnuo) ka dvama ovnovima, rogatima, garavima (okolo usta, i očiju i nogu), pa je zaklao njih dvojicu (ispod vilica) sa svojom rukom.

Slijedio je njega (Abdulvehhaba) Vuhejb od Ejuba. A rekao je Ismail i Hatim, sin Verdana, od Ejuba, od Ibnu Sirina, od Enesa.

PRIČAO NAM JE Amr, sin Halida, pričao nam je Lejs od Jezida, od Ebul-Hajra, od Ukbeta, sina Amira, bio zadovoljan Allah od njega, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, dao njemu (neke) brave (da on) razdijeli njih na njegove drugove (da ih pokolju kao) žrtve. Pa je ostalo (jedno) jare.

(Veli se da "'atudun" znači jare muškoga pola koje je navršilo pet mjeseci, a neki vele koje je ojačalo i počelo da pase, tj. da brsti, itd.)

Pa je spomenuo njega (jare) Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao (Muhamed a.s.):

"Žrtvuj ti sa njim."

GLAVA

govora Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (što ga je uputio) Ebu Burdetu: "Žrtvuj sa (tim izvjesnim) jaretom od (te) koze, a neće biti dostatno (jare ni) od jednoga (tj. ni za jednoga čovjeka više) poslije tebe."

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Halid, sin Abdullaha, pričao nam je Mutarrif od Amira, od Bera-a, sina Aziba, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Žrtvovao je (jedan) ujak (dajidža) moj, govori se njemu Ebu Burdete, (žrtvovao je, tj. zaklao je žrtvu) prije (bajramske) molitve, pa je rekao njemu poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Tvoja ovca je ovca (običnoga) mesa (a ne žrtvenoga mesa)." Pa je rekao: "O poslaniče Allaha! Zaista je kod mene (jedna) pokućarica (tj. životinja koja mi u kuću ulazi, hoda po kući), mlado žensko od (te) koze (tj. kozica od koze izvjesne)." Rekao je: "Zakolji nju (ispod vilice), a neće biti dobra (tj. neće vrijediti ona kao takva) za (nekoga drugoga) osim tebe." Zatim je rekao:

"Ko je zaklao prije (bajramske) molitve, pa zaklao je samo za svoju osobu. Ako ko je zaklao poslije (te) molitve, pa već se je upotpunila njegova žrtva, i pogodio je običaj (svih) muslimana."

Slijedio je njega (Mutarifa) Ubejdete od Šabije i Ibrahima. A slijedio je njega (Ubejdeta) Veki' od Hurejsa, od Šabije. A rekao je 'Asim i Davud od Šabije (da u tekstu hadisa stoji ovako): "kod mene je jare mlijeka."

(Izraz "jare mlijeka" tumači se na dva načina. Prvo tumačenje kaže da to znači žensko jare, kozica, jer će ona davati mlijeko u vrijeme kada

odraste. Drugo tumačenje kaže da to znači jare koje je tek odbijeno od mlijeka, ili jare, možda, koje još sisa mlijeko od koze, i slično tome.)

A rekao je Zubejd i Firas od Šabije: "Kod mene je (jedna) kozica." A rekao je Ebul-Ahvas: Pričao nam je Mansur: jare, kozica. (To jest: jare koje je bilo žensko-kozica.) A rekao je Ibnu 'Avn: jare, (muško) jare (ili: jare, kozica), jare mlijeka.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Bešara, pričao nam je Muhamed, sin Džafera, pričao nam je Šubete od Selemeta, od Ebu Džuhajfeta, od Bera'-a rekao je:

Zaklao je Ebu Burdete prije (bajramske) molitve, pa je rekao njemu Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Daj zamjenu njoj (tj. Zakolji drugu žrtvu mjesto te)." Rekao je: "Nije kod mene (tj. Ja nemam ništa drugo) osim (što se nalazi u mene, kod mene u posjedu jedna) kozica." Rekao je Šubete: I mislim ga (da) je rekao (I mislim da je rekao): "Ona je bolja od (ovce) koja je unišla u treću godinu." Rekao je: "Učini nju (Zakolji nju) mjesto nje (mjesto one koju si zaklao prije bajram-namaza), a neće biti dostatna (ona, tj. takva kozica više ni) od jednoga (tj. ni za jednoga čovjeka) poslije tebe." A rekao je Hatim, sin Verdana, od Ejuba, od Muhameda, od Enesa, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, i rekao je: jare kozica (jare, kozica).

GLAVA

(onoga) ko je zaklao (klao svoje, ili izvjesne) žrtve sa svojom rukom.

PRIČAO NAM JE Adem, sin Ebu Ijasa, pričao nam je Šubete, pričao nam je Katadete od Enesa rekao je:

Žrtvovao je (tj. Zaklao je žrtvu) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, sa dva ovna (obadva) garava (tj. oba su bila crnih nogu, i imala su crna usta, okolo usta i crno okolo očiju). Pa sam vidio njega (da je on) stavljač (stavio je, stavlja) svoju nogu (svoje stopalo) na strane njih dvojice, (i) imenuje (tj. i izgovara Bismillahi!) i veliča (tj. i izgovara

Allahu ekber!), pa je zaklao (ispod vilica) njih dvojicu sa svojom rukom.

GLAVA

(onoga) ko je zaklao (ispod vilice) žrtvu (nekoga drugoga) osim njega (tj. osim sebe, osim svoje žrtve, mimo svoje žrtve).

A pomagao je (jedan) čovjek Ibnu Umera u njegovoj žrtvenoj devi (tj. u klanju deve davao mu je pomoć). A zapovjedio je Ebu Musa svojim kćerima da žrtvuju (tj. da kolju žrtvu one same) sa svojim rukama.

PRIČAO NAM JE Kutejbete, pričao nam je Sufjan od Abdurahmana, sina Kasima, od njegovoga oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Unišao je meni poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (kada smo se nalazili) u (mjestu) Serifu, a ja plačem, pa je rekao:

"Šta je tebi? Jesi li bila u mjesečnici (tj. Je li ti nastupila mjesečnica, perioda)?" Rekla sam: "Da." Rekao je: "Ovo je (jedna) stvar (tj. ženska osebina, osobina, odlika što) je propisao nju Allah na kćeri Adema (na Ademove kćeri, tj. na žene, ženama naročito). Vrši (sve obrede) što vrši (svaki) hodočasnik, osim (što) nećeš ophoditi Kabu (u vrijeme dok ti traje mjesečnica)." I žrtvovao je (tj. zaklao je žrtvu) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, od svojih žena (tj. za svoje žene) sa (izvjesnim) kravama (tj. zaklavši on za njih izvjesne krave - a to će reći da je zaklao za drugoga osim sebe).

GLAVA

(izvjesnoga) klanja (ispod vilica) poslije (te bajramske) molitve.

PRIČAO NAM JE Hadždžadž, sin Minhala, pričao nam je Šubete, rekao je: izvijestio me je Zubejd, rekao je: čuo sam Šabija (Šabiju) od Bera'-a, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: čuo sam

Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) predikuje (govori na govornici), pa je rekao:

"Zaista prvo što počinjemo s njim od ovoga našega dana je (to) da klanjamo (bajramsku molitvu), zatim (da) se vratimo pa (da) koljemo (žrtve po vrhu njihovih prsa ako su žrtve deve). Pa ko je učinio ovo (ko čini ovako), pa već je pogodio naš običaj (naš postupak i naše pravilo). A ko je zaklao (prije klanjanja bajrama), pa ono (pa to) je samo (obično) meso (što) ponuđava (nudi, daje) njega za svoju porodicu (svojoj porodici), (i) nije od (te prave) žrtve (ni) u (jednoj) stvari (tj. ni u čemu nije mu to žrtva)."

Pa je rekao Ebu Burdete: "O poslaniče Allaha! Zaklao sam prije (nego) da klanjam, a kod mene je (jedna) kozica bolja od (ovce) koja je zašla u treću godinu." Pa je rekao: "Učini nju mjesto nje, a neće biti dostatna, ili (neće u cijelosti) ispuniti (vrijediti takva kozica za žrtvu ni) od jednoga (tj. ni za koga, nikome) poslije tebe."

GLAVA

(onoga) ko je zaklao prije (bajramske) molitve, povratio je (tj. ponovio je klanje, trebao je zaklati opet drugu životinju u ime žrtve).

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Ismail, sin Ibrahima, od Ejuba, od Muhameda, od Enesa, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Ko je zaklao prije (bajramske) molitve, pa neka povrati."

(Dakle: neka ponovo zakolje drugu životinju poslije klanjanja bajram namaza, jer mu ono prvo klanje žrtve prije bajram namaza ne važi, ne vrijedi kao propisana žrtva-kurban, zato što je zaklao životinju prije klanjanja bajramskoga namaza.)

Pa je rekao (jedan) čovjek: "Ovo je dan (što) se želi u njemu (to) meso." I spomenuo je stvar od svojih susjeda (neku stvar, nešto, tj. da su mu siromašni susjedi-komšije). Pa kao da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, ispričao njega (a to znači: kao da mu je primio i

uvažio ispriku i izvinjenje). A kod mene je kozica bolja od dvije ovce. Pa je dopustio njemu Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio. Pa neću znati (tj. ne znam) doprlo (li) je (to) dopuštenje, ili ne (i drugima, i za druge). Zatim se je nageo (obrnuo, pristupio) ka dvama ovnovima. Misli (na to da) je zaklao njih dvojicu (ta dva ovna). Zatim se nagnuo (obrnuo, prionuo je, pristupio je taj) narod (ti ljudi) ka bravčićima (ka malim bravima, ovcama, tj. malom stadu brava-ovaca) pa su klali (zaklali) njih.

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Šubete, pričao nam je Esved, sin Kajsa: čuo sam Džundeba (Džunduba), sina Sufjana, Bedželiju rekao je:

Prisustvovao sam Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (na) dan klanja (tih žrtava), pa je rekao:

"Ko je zaklao prije (nego) da klanja, pa neka povrati (neka ponovno zakolje) mjesto nje drugu (žrtvenu životinju). A ko nije zaklao, pa neka zakolje."

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Ebu Avanete od Firasa, od Amira, od Bera-a rekao je:

Klanjao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (jednoga) dana, pa je rekao:

"Ko je klanjao (tj. Ko klanja) našu molitvu, i okrenuo se je (i okreće se u klanjanju) našoj Strani (prema kibli, prema Kabi), pa neka kolje (prije) do (da) ode (sa molitve bajramske)." Pa je ustao Ebu Burdete, sin Nijara, pa je rekao: "O poslaniče Allaha! Učinio sam (ja to što nije trebalo da se učini)." Pa je rekao: "Ono je (tj. To je jedna) stvar (što) si dao požuriti nju." Rekao je (Ebu Burdete): "Pa zaista kod mene je (jedna) kozica, ona je bolja od dvije ovce zašle u treću godinu. Da li (da) zakoljem nju?" Rekao je:

"Da. Zatim neće biti dostatna (ona, tj. takva kozica kao žrtvena životinja ni) od jednoga (ni za jednoga čovjeka) poslije tebe." Rekao je Amir: Ona (tj. Ta kozica) je najbolja njegova žrtva (ili: bolja njegova

žrtva, jer, u stvari, ono što je zaklao prije bajramske molitve - to i nije bila žrtva-kurban).

GLAVA

stavljanja (svoga) stopala (tj. svoje noge) na stranu (te) životinje koja se kolje.

PRIČAO NAM JE Hadždžadž, sin Minhala, pričao nam je Hemmam od Katadeta, pričao nam je Enes, bio zadovoljan Allah od njega, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, bio (običaja da) žrtvuje (da kolje žrtvu) sva dva ovna garava, rogata. I stavio je (tj. I stavio bi on) svoju nogu na stranu njih dvojice, i zakolje (i zaklao je) njih dvojicu sa svojom rukom.

GLAVA

(izvjesnoga) veličanja (tj. izgovaranja "Allahu ekber!") kod (toga) klanja (žrtve ispod vilice).

PRIČAO NAM JE Kutejbete, pričao nam je Ebu Avanete od Katadeta, od Enesa rekao je:

Žrtvovao je (Zaklao je žrtvu) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, sa dva ovna garava, rogata. Zaklao je njih dvojicu (ispod vilica) sa svojom rukom, i imenovao je (tj. i rekao bi Bismillahi!), i veličao je (tj. i rekao bi Allahu ekber!) i stavio je (stavljao bi on) svoju nogu na strane njih dvojice (tih ovnova).

GLAVA:

Kada je po nekome (poslao čovjek) svoju žrtvenu životinju (u Meku) zato (da) se zakolje (tamo), nije bilo zabranjeno (tj. neće biti zabranjeno) na njega (njemu - tome čovjeku ni jedna) stvar.

(To jest: neće mu biti u ovom slučaju zabranjeno ono što je zabranjeno čovjeku koji se je obukao u hodočasničku odjeću, hodočasničke čaršafe, plahte).

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Muhameda, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Ismail od Šabije, od Mesruka da je on došao Aiši pa je rekao njoj:

"O majko (svih) vjernika! Zaista (jedan) čovjek šalje po drugome svoju žrtvenu životinju ka Ka'bi (u Meku), a sjedi u Egiptu, pa oporučuje da se zaogrliči njegova žrtvena deva (tj. da joj se stavi neka ogrlica kao znak da je određena za žrtvu), pa je neprestano od toga dana hodočasnički odjeven (kod kuće) do (časa kada) se razriješe ljudi (ti na hadžu hodočasničkih stega)." Rekao je: Pa sam čuo njezino pljeskanje (rukom o ruku) iza (njezinoga) zastora (zavjese), pa je rekla:

"Zaista već sam bila (jednom u takvoj prilici da) usukivam ogrlice žrtvene životinje poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa posla (on) svoju žrtvenu životinju ka Ka'bi (u Meku), pa ne bi zabranjeno na njega (tj. pa nije bilo zabranjeno njemu tada ništa) od (onoga) što se je dozvolilo za (izvjesne) ljude od njegove (tj. što je bilo dozvoljeno svima ostalim ljudima u vezi njegove) porodice dok se vrate (ti) ljudi (sa hadža, tj. nije mu bilo zabranjeno da ima odnose sa svojom porodicom, sa svojim ženama dok se ne vrate sa hadža oni koji su otišli na hadž)."

GLAVA

(onoga) što se jede od mesa (tih) žrtava i što se opskrbljava (tj. i što se uzima kao opskrba za putovanje) od njih (od tih vrsta kurbanskoga mesa).

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan, rekao je Amr: izvijestio me je 'Ata', čuo je Džabira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Bili smo (običaja da) se opskrbljavamo mesima (mesom od tih) žrtava na vremenu Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, ka Medini (putujući, vraćajući se iz Meke). A rekao je (Sufjan više puta) osim jedanput: (Opskrbljavasmo se sa) mesima (tj. mesom tih) žrtvenih životinja (zaklanih u Meki kod Ka'be).

PRIČAO NAM JE Ismail, rekao je: pričao mi je Sulejman od Jahja-a, sina Seida, od Kasima da je sin Habbaba izvijestio njega da je on čuo Ebu Seida (da) priča da je on bio odsutan, pa je došao, pa se ponudilo k njemu (nekakvo) meso. Rekao je:

"A ovo je od mesa naših žrtava. Odgodite ga (tj. odstranite ga), neću okušati njega (neću ga probati, neću ga jesti)." Rekao je: Zatim sam ustao, pa sam izašao, čak dođem (čak sam došao) svome bratu Ebu Katadetu. A bio je (to) njegov brat za njegovu majku (vezan, tj. brat po majci), i bio je Bedrija (učesnik u borbi na Bedru). Pa sam to spomenuo njemu (veli dalje Ebu Seid). Pa je rekao (njemu Ebu Katadete): "Zaista ono već se je dogodila poslije tebe (jedna) stvar (jedna zapovjed u vezi kurbanskoga mesa)."

PRIČAO NAM JE Ebu Asim od Jezida, sina Ebu Ubejda, od Selemeta, sina Ekve'a, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ko je žrtvovao (zaklao žrtvu) od vas, pa neka ne osvane nipošto poslije trećega (dana bajrama), a u njegovoj kući je od njega (od toga mesa ijedna) stvar (išta, imalo)." Pa pošto je bila iduća godina, rekli su: "O poslaniče Allaha! Činimo (tj. Hoćemo li činiti) kao što smo činili (ove) prošle godine?" Rekao je:

"Jedite, i nahranjujte, i pohranjujte (tj. i ostavite u zalihi), pa (tj. jer) zaista ta (prošla) godina (bila je takva da) je bilo u (izvjesnih) ljudi poteškoće (tj. gladi), pa sam htio da pomognete u njoj (u toj poteškoći, u toj gladi i gladnoj godini)."

PRIČAO NAM JE Ismail, sin Abdullaha, rekao je: pričao mi je moj brat od Sulejmana, od Jahja-a, sina Seida, od Amreta, kćeri Abdurahmana, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Žrtva (ta upotrebljavana je, tj. meso od nje upotrebljavano je tako da) smo bili (običaja da ga) posolimo (dobro, tj. stavimo dosta soli u neki dio) od njega, pa dođemo s njim (s tim mesom) ka Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, u Medinu (tj. donesemo mu ga u Medinu). Pa je rekao:

"Ne jedite (to kurbansko meso više) osim tri dana (više od tri dana)." A nije (ta njegova zabrana) odluka (tj. stroga zabrana), a ali (nego) je htio da nahrani od njega (od toga mesa imućni musliman siromašnoga). A Allah je znaniji."

PRIČAO NAM JE Hibban, sin Musa-a, izvijestio nas je Abdullah, rekao je: izvijestio me je Junus od Zuhrije rekao je: pričao mi je Ebu 'Ubejd, slobodnjak Ibnu Ezhera, da je on prisustvovao (izvjesnom) prazniku (bajramu na) dan (tih) žrtava sa Umerom, sinom Hattaba, bio zadovoljan Allah od njega, pa je klanjao prije (bajramske) predike (propovjedi), zatim je predikovao (održao propovjed prisutnim) ljudima, pa je rekao:

"O ljudi! Zaista poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, već je zabranio vama postenje (post) ovih dvaju (ova dva) praznika (godišnjih - dvaju bajrama). Što se tiče jednoga (od) njih dvojice (jednoga od ta dva praznika), pa (to je) dan vašega mršenja od vašega postenja (posta). A što se tiče drugoga, pa (to je) dan (kada vi) jedete vašu žrtvu (svoje žrtve-kurbane)."

Rekao je Ebu Ubejd: Zatim sam prisustvovao sa Usmanom, sinom Affana, pa je to bio petak. Pa je klanjao prije (te) predike, zatim je predikovao, pa je rekao:

"O ljudi! Zaista ovo je dan (što) su se sakupila (tj. sastala) vama u njemu dva praznika (bajram - a to je godišnji blagdan, praznik, i džum'a - a to je sedmični praznik). Pa ko je želio (tj. ko želi i voli) da pričeka džum'u (današnju) od stanovnika Avalija (a to je naziv za sela okolo Medine), pa neka pričeka. A ko je želio (ko želi i ko hoće) da se vrati (kući prije džum'e), pa već sam dozvolio (tj. dozvaljam, dozvoljavam) njemu." Rekao je Ebu Ubejd: Zatim sam prisustvovao njemu (tj. bajramu) sa Alijom, sinom Ebu Taliba. Pa je klanjao prije (te) predike, zatim je predikovao (prisutnim) ljudima, pa je rekao (ovo):

"Zaista je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zabranio vama da jedete mesa vaše žrtve (tj. svojih žrtava, kurbana) iznad tri (dana, više od tri dana)." A od Mamera, od Zuhrije, od Ebu Ubejda slično njemu (slično onome što se je navelo da je rekao Alija r.a.).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Abdurahmana, izvijestio nas je Jakub, sin Ibrahima sina Sa'da, od sina brata Ibnu Šihaba (tj. od bratića Ibnu Šihabovoga, bratovoga sina), od njegovoga strica Ibnu Šihaba, od Salima, od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Jedite od (tih) žrtava tri (dana)." A bio je Abdullah (običaja da hljeb) jede sa (tim) uljem (umjesto sa mesom) kada ide (tj. kada se vraća u Meku) iz Mine (sa Mine treći dan bajrama) zbog mesa (te) žrtvene životinje (zaklane za vrijeme hodočašća, tj. da ne bi više ni slučajno jeo mesa žrtvene životinje poslije tri dana nakon klanja žrtava).

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA

KNJIGA (tih, izvjesnih) PIĆA

I (KNJIGA) govora Allaha, uzvišen je: "..... vino (to), i (izvjesna) igra, i idoli (ili uspravljeno i postavljeno kamenje na kome se prinose žrtve kipovima) i (izvjesne) strjelice (za kockanje i gatanje - to sve) samo je poganstvo od posla (izvjesnoga) sotone (đavola), pa odstranite se njega (tj. od toga svega) (da bi) možda vi spasili se.".

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Nafi'-a, od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Ko je pio (to) vino u (toj) ovozemnosti, zatim se nije pokajao od njega, zabranilo se je (tj. zabraniće se) njemu ono u (tom) zadnjem (tj. budućem) svijetu (životu na drugom svijetu)."

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, izvijestio me je Seid, sin Musejjeba, da je on čuo Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da su se poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, donijela (u) noći (kada) se noću putovalo s njim u

Jerusalim, (donijela su mu se) dva pehara (tj. dvije pune čaše): od vina i mlijeka (dakle: u jednom peharu ili čaši je bilo vino, a u drugom peharu je bilo mlijeko). Pa je gledao k njima dvama (dvoma), (a) zatim je uzeo (to) mlijeko. Pa je rekao Džibril (tom prilikom):

"Hvala Allahu koji je naputio tebe za (taj) način stvaranja (tj. koji te je naputio da uzmeš prirodnu hranu čovjeka koji je stvoren na takav način da mu je mlijeko najpogodnija hrana). A da si uzeo (to) vino, zalutala je (tj. zalutala bi) tvoja sljedba."

(A neki tumače "lil-fitreti" da to znači i ovdje: Hvala Allahu koji je naputio tebe "za Islam (tj. ka Islamu)". Neki opet vele "za istrajnost (ili ispravnost, tj. ka istrajnosti, ka ispravnosti)". Islam, i istrajnost i ispravnost vršenja vjerskih propisa traže da se čuva zabranjenih postupaka, a u te zabranjene postupke spada i pijenje opojnih pića.)

SLIJEDIO JE NJEGA (tj. Šuajba) Mamer, i Ibnul-Had, i Usman, sin Umera, i Zubejdija (svi oni pričajući) od Zuhrije.

PRIČAO NAM JE Muslim, sin Ibrahima, pričao nam je Hišam, pričao nam je Katadete od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: čuo sam od poslanika Allah, pomilovao ga Allah i spasio, (jedan takav) hadis (da) neće pričati vama za njega (tj. o njemu niko drugi) osim mene, rekao je (Muhamed a.s.):

"Od znakova (toga) Časa je da se pojavi (izvjesno) neznanje, i (da) bude malo (maleno izvjesno) znanje, i (da) se pojavi (izvjesni) preljub (blud, prostitucija), i (da) se pije (to) vino, i (da) budu malobrojni (ti) ljudi (i kad bude malo muškaraca), i (da) budu mnogobrojne (te) žene, čak (da) bude za pedeset žena njihov zbrinjavač jedan čovjek."

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Saliha, pričao nam je Ibnu Vehb, rekao je: izvijestio me je Junus od Ibnu Šihaba rekao je: čuo sam Ebu Selemeta, sina Abdurahmana, i Ibnul-Musejjeba (da) govore njih dvojica: rekao je Ebu Hurejrete, bio zadovoljan Allah od njega:

Zaista je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Neće bludničiti kada bludniči, a on je vjernik, i neće piti (to) vino kada pije njega, a on je vjernik, i neće krasti (izvjesni) kradljivac kada krade, a on je vjernik."

Rekao je Ibnu Šihab: A izvijestio me je Abdulmelik, sin Ebu Bekra sina Abdurahmana sina Harisa sina Hišama, da Ebu Bekr pričaše njega (ovaj hadis) od Ebu Hurejreta, zatim govori (tj. zatim govoraše):

Bio je Ebu Bekr (običaja da) priključi sa njima (još i ovo): "I neće ugrabiti (oteti) ugrabljenu imovinu, posjednicu časti (tj. vrijednu neku otetu imovinu), podižu (izvjesni) ljudi k njemu njihove (tj. svoje) poglede u njoj (tj. zbog nje, zbog te imovine) kada ugrabi nju (tj. kada otima nju javno naočigled), a on je vjernik."

GLAVA

(toga) vina od (toga, ili od izvjesnoga) grožđa.

PRIČAO NAM JE Hasen, sin Sabbaha, pričao nam je Muhamed, sin Sabika, pričao nam je Malik, on je sin Migvela, od Nafi-a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Zaista već se je zabranilo (to) vino, a nije (a nema) u Medini od njega (ni jedna) stvar (ništa).

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Junusa, pričao nam je Ebu Šihab Abdu Rabbihi, sin Nafi-a, od Junusa, od Sabita Bunanije, od Enesa rekao je:

Zabranilo se je nama (to) vino (u vrijeme) kada se je zabranilo, a ne nalazimo - misli (na to da se ne nalazi) u Medini - vina (od tih vrsta) grožđa osim malo, i općenitost našega vina (tj. i većina našega vina u to vrijeme) je (ta još dobro) nedozrela datula i (ta) suha (osušena) datula (tj. većina vina je tada proizvođena od datula nedozrelih i suhih, ili: većinom se tada vino proizvodilo od nedozrelih i suhih datula).

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja od Ebu Hajjana, pričao nam je Amir od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je: Ustao je Umer na govornici pa je rekao:

"Što se tiče poslije. Sišlo je zabranjivanje (Sišla je zabrana toga) vina, a ono je (tada proizvođeno) od pet (vrsta voća i žita): grožđa, i datula (hurmi), i meda, i pšenice i ječma. I (to) vino je (sve) što je pokrivalo (zastiralo, tj. opijalo tu) pamet (čovjekovu)."

GLAVA:

Sišlo je zabranjivanje (toga) vina, a ono je (tada proizvođeno) od (tih) nedozrelih datula i (tih) osušenih (suhih) datula (hurmi).

PRIČAO NAM JE Ismail, sin Abdullaha, rekao je: pričao mi je Malik, sin Enesa, od Ishaka, sina Abdullaha sina Ebu Talhata, od Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bio sam (u poslu tom takvom da ja) napajam Ebu Ubejdeta, i Ebu Talhata i Ubejja, sina Ka'ba, od soka (sokom, tj. pića iscijeđenoga iz razbijenih, ispučenih zarudjelih) datula (koje su tek dobile boju) i osušenih datula, pa je došao njima (neki) dolazač (tj. došao im je neko) pa je rekao:

"Zaista (to) vino već se je zabranilo." Pa je rekao Ebu Talhate: "Ustani, o Enese, pa prolij njega, (pa ga prolij)." Pa sam prolio njega (vino - vino je ženskoga roda u arapskom jeziku u većini slučajeva, iako se nekad upotrebi i u muškom rodu).

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Mu'temir od svoga oca, rekao je (njegov otac): čuo sam Enesa (da) je rekao:

Bio sam stajač na (usluživanju tom) plemenu, napajam njih - svoje stričeve, a ja sam najmlađi (od) njih (napajam ih, dajem im taj) sok (tj. to piće, vino od zarudjelih razbijenih, raspučenih, ispučenih sirovih datula). Pa se reklo: "Zabranilo se (to) vino." Pa su rekli: "Prevrni ga (a to znači: Prolij ga)." Pa smo prevrnuli (izvrnuli - a to znači: prolili).

Rekao sam Enesu (veli to Sulejman): "Šta je njihovo piće (tada bilo, tj. od čega se je proizvodilo i pravilo)?" Rekao je: "Svježe sazrele datule i zarudjele (tj. nedovoljno zrele) datule (su služile za proizvodnju i pravljenje vina tada)." Pa je rekao Ebu Bekr, sin Enesa: "I bilo je (to takvo vino) njihovo vino." Pa nije nijekao (pobijao to) Enes. A pričao mi je (veli opet Sulejman) neki (od) mojih drugova da je on čuo Enesa (da) govori: "Bilo je (to) njihovo tada vino (vino zvano "fedih")."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Ebu Bekra, Mukaddemija, pričao nam je Jusuf Ebu Mašer Bera', rekao je: čuo sam Seida, sina Ubejdulaha, rekao je: pričao mi je Bekr, sin Abdullaha, da je Enes, sin Malika, pričao njima da se je (to) vino zabranilo, a (to) vino tada su nedozrele datule i osušene datule (tj. pravljeno je od tih datula).

GLAVA:

Vino (to proizvođeno) je od (toga) meda, i ono je (taj) bit' (tj. i to se vino u Jemenu zvalo "el-bit'u, bit'").

A rekao je Ma'n: Pitao sam Malika, sina Enesa o (tom) soku (komu, širi) od rozina, pa je rekao:

"Kada nije opijao (Kada ne opija), pa nema štete (grijeha) s njim." A rekao je Ibnu Deraverdija: Pitali smo o njemu, pa su rekli: "Neće opiti, nema štete s njim."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Ibnu Šihaba, od Ebu Selemeta, sina Abdurahmana da je Aiša rekla:

Upitao se je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, o (tom piću) bit'u, pa (je) rekao:

"Svako piće (što) je opijalo (što opija, tj. koje opija), pa ono je zabranjena stvar (zabranjeno je)."

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, rekao je: izvijestio me je Ebu Selemete, sin Abdurahmana da je Aiša, bio zadovoljan Allah od nje, rekla: Pitao se (tj. Upitan) je poslanik

Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, o bit'u, a on je (tj. a to je) piće (vino, napitak od toga) meda, i bili su stanovnici Jemena (običaja da) piju njega, pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Svako piće (koje) je opijalo (koje opija), pa ono je zabranjena stvar (pa ono je zabranjeno)."

A od Zuhrije rekao je: Pričao mi je Enes, sin Malika da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Ne pravite sebi napitak (piće zvano "nebiz" koje je slično komu, širi - ali nije postalo alkohol) u (toj) tikvi, a ni u (tom sudu) zasmoljenom."

(Nebiz je napitak koji se pravi od grožđa ili od datula. Ako se taj napitak pravi u posudi od tikve ili u zasmoljenoj posudi, posudi koja je unutra namazana smolom, onda se taj napitak lako pretvori u alkohol u tim posudama. Zbog toga je Muhamed a.s. i rekao da ne prave taj napitak u tim posudama. Iz daljeg teksta vidjeće se da se još tim posudama priključuju i druge dvije, a to je već i prolazilo u prošlom tekstu još u prvoj knjizi.)

A bio je Ebu Hurejrete (običaja da) priključuje sa njima dvjema gleđeisanu zemljanu posudu (hantem) i kadanj (stupu, tj. posudu od drveta koja je napravljena od panja ili trupca koji bi izdubili, kojeg bi izdubili, koje bi izdubili).

GLAVA

(onoga) što je došlo o (tome) da je (to) vino (sve ono) što je pokrivalo (zastiralo, tj. opijalo ljudsku) pamet od (svakoga) pića.

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Ebu Redža'a, pričao nam je Jahja od Ebu Hajjana Tejmije, od Šabije, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Predikovao je Umer na govornici poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Zaista ono već je sišlo zabranjivanje (toga) vina, a ono je (pravljeno) od pet stvari: grožđa, i datula, i pšenice, i ječma i meda. A vino je (sve) što je pokrivalo (zastiralo, tj. što god opija ljudsku) pamet. A tri (pitanja su takva da) sam volio (tj. da bih volio) da poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) se nije rastavio nas (tj. od nas - a to će reći: da nije prije umro) do (da on) obeća k nama obećanje (neko, tj. do da oporuči k nama neku oporuku u vezi tih pitanja, i da objasni nama nekim objašnjenjem ta pitanja koja su nam nejasna): djed (kako naslijeđuje sa unucima), i (ta) osoba bez najbližih srodnika (bez djece i roditelja da je pobliže opisano i njezino naslijeđenje, nasljeđivanje i nasljedstvo) i (neka) vrata (tj. neke vrste i oblici) od vrata (od oblika te) kamate (da su objašnjeni)."

(Neki vele da je Umer mislio na to da bi volio da je Muhamed a.s. lično objasnio pojam i smisao riječi "el-kelaletu", jer nije dovoljno jasan. Osim navedenoga značenja imaju još dva značenja i tumačenja toga izraza.)

Rekao je (dalje Ebu Hajjan): Rekao sam (Šabiji, koji je imao nadimak Ebu Amr: "O Ebu Amre! Pa (kako se treba posmatrati jedna) stvar (što) se pravi u Sindu od (te) riže (pirinča)?" Rekao je: "To nije bilo (poznato) na vremenu Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio." Ili je rekao: "na vremenu Umera (nije bilo to poznato)."

A rekao je Hadžadž od Hamada, od Ebu Hajana mjesto grožđa rozine (tj. da je vino pravljeno od rozina, rezaćija, suhoga grožđa u vrijeme kada je zabranjeno piti).

PRIČAO NAM JE Hafs, sin Umera, pričao nam je Šubete od Abdullaha, sina Ebu Sefera, od Šabije, od Ibnu Umera, od Umera rekao je:

"Vino (to) pravi se od pet (vrsta voća i žita i dr.): od (tih) rozina (rezaćija, suhoga grožđa), i datula, i pšenice, i ječma i meda."

GLAVA

(onoga) što je došlo o (onome) ko smatra dozvoljenim (to) vino i imenuje (naziva) ga sa (drugim nazivom) osim njegovoga imena.

A rekao je Hišam, sin Ammara: Pričao nam je Sadekate, sin Halida, pričao nam je Abdurahman, sin Jezida sina Džabira, pričao nam je Atijjete, sin Kajsa, Kilabija, pričao mi je Abdurahman, sin Ganema, Eš'arija, rekao je: pričao mi je Ebu Amir, ili Ebu Malik Eš'arija (sumnja kako je ime ashaba, a to, kažu, ne šteti i ne mora biti razlog da hadis ne bude pouzdan), tako mi Allaha nije slagao (lagao) meni, čuo je Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Zaista će biti svakako od moje sljedbe (neki) ljudi (koji će da) smatraju dozvoljenim (dozvoljenom stvari tu, ili svaku) žensku pukotinu (tj. ženski spolni ud, organ - a to će reći: blud, preljub), i svilu, i vino i oruđa zabave (ili svirke, tj. instrumente svirke i pjesme). I zaista odsješće svakako (neki) ljudi ka strani brda (ili vrha brda jednoga, nekoga), (i) dolazi (dolaziće) njima (popodne, naveče pastir, čoban) sa stadom (bravima-ovcama) njihovim, dolazi im zbog (neke) potrebe (nužde), pa govore (tj. pa će mu oni reći): "Vrati se k nama sutra!" Pa (će) noću (da) navali njima (tj. Pa će da uništi noću, po noći njih) Allah, i skine (spusti, ponizi, tj. sravni to) brdo (ili taj vrh brda) i pretvori (pretvoriće neke) druge (u) majmune i svinje ka sudnjem danu (tj. do sudnjega dana da takvi ostanu)."

GLAVA

(izvjesnoga) pravljenja napitka (pića zvanoga "nebiz") u (izvjesnim) posudama i (u izvjesnoj) posudi od kamena.

("Tevrun" može značiti i posuda od mjedi, i od drveta, i posuda kao neki legen, legin, leđen, lavor i slično tome. Samo u hadisu znači posuda od kamena. Taj izraz može značiti i malu posudu.)

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Jakub, sin Abdurahmana, od Ebu Hazima rekao je: čuo sam Sehla (da) govori:

Došao je Ebu Usejd Sa'idija, pa je pozvao poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u (tj. na) svoju svadbu (piraniju, ženidbenu gozbu). Pa je bila njegova (Ebu Usejdova) žena njihov poslužitelj, a ona je mlada (nevjesta). Rekao je:

"Je li znate (tj. Da li znate) šta je (tj. čime je ona) napojila poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (tj. šta mu je dala da pije, popije)? Pokiselila je (kao turšiju, doslovno: potopila je u vodu, stavila je u vodu) za njega (nekoliko) suhih datula (hurmi i to još) iz (te) noći (od te noći, uoči toga dana stavivši ona te datule) u (jednu) posudu od kamena (kamenu posudu)."

GLAVA

dopuštanja Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da se prave dozvoljena pića) u (izvjesnim) posudama i sudima (suđu, ili: i izvjesnim mješinama) poslije (izvjesne svoje) zabrane.

PRIČAO NAM JE Jusuf, sin Musa-a, pričao nam je Muhamed, sin Abdullaha, Ebu Ahmed Zubejrija, pričao nam je Sufjan od Mansura, od Salima, od Džabira, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Zabranio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (izvjesne) sude (posude, ili: mješine). Pa su rekli Pomagači: "Zaista ono nema izbjegavanja nama od njih (nemoguće nam je izbjeći ove sude i posude, tj. trebaju nam one - te posude)." Rekao je:

"Pa ne (zabranjuje vam se njihova upotreba) tada."

A rekao je meni Halifete: Pričao nam je Jahja, sin Seida, pričao nam je Sufjan od Mansura, od Salima, sina Ebul-Dža'da, od Džabira za ovo (tj. za ovaj navedeni hadis).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Sufjan za ovo, i rekao je u njemu (u tom hadisu, ili u tom pričanju navedenoga hadisa):

Pošto je zabranio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (izvjesne) posude.

(Dakle, on je u pričanju umjesto izraza "azzuruf - sudi" upotrebio i prenio izraz "el-ev'ijeti - posude".)

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan od Sulejmana, sina Ebu Muslima, Ahvela, od Mudžahida, od Ebu 'Ijada, od Abdullaha, sina Amra, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Pošto je zabranio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (izvjesne) mješine (tj. posude za pravljenje napitka "nebiza"), reklo se je Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio: "Nije svaki (od tih) ljudi (tj. Ne može svaki čovjek da) nađe mješinu (tj. pogodan sud, posudu)." Pa je dopustio njima (da prave napitke koji nikako nisu opojni) u (tom) krčagu nezasmoljenom (tj. u zemljanom sudu, testiji koja nije namazana smolom unutra, u sudu koji nije natopljen sa smolom unutra, iznutra).

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja od Sufjana, pričao mi je Sulejman od Ibrahima Tejmije, od Harisa, sina Suvejda, od Alije, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Zabranio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (tu izvjesnu) tikvu (tj. posudu od kore tikve) i (izvjesni) zasmoljeni (sud da se u ta dva suda pravi napitak od grožđa i datula).

PRIČAO NAM JE Usman, pričao nam je Džerir od Aameša za ovo (tj. o ovome, o tome hadisu).

PRIČAO MI JE Usman, pričao nam je Džerir od Mansura, od Ibrahima: rekao sam Esvedu:

"Da li si pitao Aišu, majku (svih) vjernika o (onome sudu, posuđu) što se mrzi da se pravi nebiz (napitak, bezalkoholno piće) u njemu?" Pa je rekao: "Da. Rekao sam (joj): "O majko (svih) vjernika! Od čega (tj. Šta) je zabranio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, da se pravi nebiz u njemu." (Dakle: U čemu je Muhamed a.s. zabranio da se pravi piće nebiz.) Rekla je:

"Zabranio je nama u tome (tj. u tom pogledu), porodici (svoje) kuće da pravimo nebiz u (toj) tikvi i zasmoljenom (sudu, posudi,

posuđu)." Rekao sam: "Zar nije spomenula (tj. Aiša taj) krčag (testiju) i gleđeisani krčag?" Rekao je: "Pričam ti samo što sam čuo. Pričam (li, tj. Zar da pričam ono) što nisam čuo?!"

(Izraz "el-džerru" znači krčag, testiju, zemljanu posudu pečenu, ali koja nije gleđeisana. Izraz "el-hantemu" znači takođe krčag, testiju, posudu od pečene zemlje, ali koja je unutra namazana sa gleđu, gleđi, i to posebno zelenom gleđu.)

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Abdulvahid, pričao nam je Šejbanija, rekao je: čuo sam Abdullaha, sina Ebu Evfa-a, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Zabranio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (taj) zeleni krčag.

(Davno se je napomenulo da glagol "neha" sa prijedlogom "an" znači: zabraniti, zabranjivati nešto. Dakle i "neha" i "neha" an, neha 'an" znače skoro isto u mnogo slučajeva.)

Rekao sam: "Da li (da) pijemo u (tom) bijelom (krčagu napravljeni napitak)?" Rekao je: "Ne."

(U svim tim slučajevima misli se na to da se neće napitak napravljen u tim vrstama posuđa, piti ako se je pretvorio u alkohol i dobio moć da opije. Sama posuda niti je zabranjena ni dozvoljena posebno, odnosno ona niti se zabranjuje, niti dozvoljava sama po sebi, pa bez obzira kakva bila da bila.)

GLAVA

turšije (od tih suhih) datula dok god nije opila.

("Neki'un" je piće koje se dobije na taj način što se u vodu potope, stave osušene datule, i tako se ostave neko vrijeme da stoje. One za to vrijeme svoga stajanja u vodi puste iz sebe neki sok i slast, pa se sa tom vodom stvori napitak, piće koje u početku ima karakter bezalkoholnoga pića. Međutim, ako stoji dulje vrijeme tako, pretvori se u alkohol, u

alkoholno piće, a kada počne da opija, onda je i zabranjeno. Izraz "neki'un" prevodiće se sa našim izrazom "turšija od datula".)

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Jakub, sin Abdurahmana, Karija, od Ebu Hazima rekao je: čuo sam Sehla, sina Sada, Sa'idiju da je Ebu Usejd Sa'idija pozvao Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, zbog svoje svadbe. Pa je bila njegova (Ebu Usejdova) žena njihov poslužitelj tada, a ona je (ta) mlada (nevjesta). Pa je rekla:

"Šta znate (tj. Da li znate) šta sam dala napraviti kao turšiju (od datula) za poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da ga počastim)? Dala sam napraviti kao turšiju (od datula) za njega (nekoliko) datula od (iz te) noći (stavivši ih u vodu) u posudu (od kamena)." (Hadis je već prolazio u tekstu.)
GLAVA

(izvjesnoga napitka zvanoga) bazeka (a to je vrlo malo kuhani iscijeđeni sok od grožđa koji poslije toga kuhanja postane žestok, jak) i (GLAVA onoga) ko je zabranjivao svaki opijajući (napitak) od (tih) pića.

A smatrali su Umer i Ebu Ubejdete i Muaz (da je dozvoljeno) pijenje (toga izvjesnoga pića zvanoga) tila-a (iscijeđenoga soka od grožđa koji se je kuhao dotle da je spao) na (tu) trećinu (od količine koja se je stavila da se kuha, dvije trećine su se izgubile u kuhanju). A pili su Bera' i Ebu Džuhajfete na (tu) polovinu (iscijeđeni sok koji je kuhanjem spao na svoju polovinu, tj. na polovinu količine koja je stavljena da se kuha - a i ovdje se radi o soku iz grožđa). A rekao je Ibnu Abas: Pij (taj) iscijeđeni sok (sve dotle) dok je trajao svjež (dok je svjež, frišak, jer je tada sigurno da on ne opija i da u njemu nema alkohola, a ako se on pretvori u alkohol, ne može se kuhanjem ništa postići, jer vatra i kuhanje ne mogu učiniti dozvoljenom neku zabranjenu hranu i piće, opojno piće). A rekao je Umer: Našao sam (da se čuje) od Ubejdulaha miris (nekakvoga) pića, i ja sam pitalac (tj. ja pitam) o njemu. Pa ako je bilo (tj. ako bude takvo da) opija, bičevao sam (odmah, tj. bičevaću) njega (bičevaću ga).

(A taj Ubejdulah je jedan od Umerovih sinova. Veli se da je Umer r.a. ustanovio da je to piće bilo opojno, i da je bičevao toga svoga sina.)

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Kesira, izvijestio nas je Sufjan od Ebul-Džuvejrijeta rekao je: pitao sam Ibnu Abasa o (tom izvjesnom piću) bazeku (iscijeđenom soku od grožđa koji je kuhan najlakšim, najmanjim kuhanjem), pa je rekao:

Prestigao je Muhamed, pomilovao ga Allah i spasio, (to piće) bazek, pa što je opijalo (tj. što opija, izaziva pijanost), pa ono je zabranjeno. Rekao je (Ebul-Džuvejrijete): Piće dozvoljeno lijepo (je bazek, jer je to iscijeđen sok iz dozvoljenoga lijepoga grožđa). Rekao je (Ibnu Abbas da on treba biti ono što je dozvoljeno i lijepo, jer): Nije poslije (toga) dozvoljenoga lijepoga (ništa drugo ostalo) osim (ono) zabranjeno nevaljalo.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Ebu Šejbeta, pričao nam je Ebu Usamete, pričao nam je Hišam, sin Urveta, od svoga oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (takvoga običaja da) voli (izvjesnu) slatku (hranu pravljenu) i (taj) med.

GLAVA

(onoga) ko je smatrao da neće miješati (tj. da ne treba miješati, pomiješati te) nedozrele datule i (te) osušene datule kada je bilo (to miješanje tih vrsta datula) opijajuće (opojno, tj. kada to može da dovede do pretvaranja u alkohol), i da neće učiniti dva začina u (jedan) začin (prismok, tj. umjesto jednoga začina).

PRIČAO NAM JE Muslim, pričao nam je Hišam, pričao nam je Katadete od Enesa rekao je:

Zaista ja zaista pojim Ebu Talhata, i Ebu Dudžaneta i Suhejla, sina Beda-a, mješavinom nedozrelih datula i osušenih datula, pošto li se (tj. kadli se iznenada) zabranilo (zabrani to) vino (tj. dođe vijest da je zabranjeno)! Pa sam bacio nju (tu mješavinu), a ja sam napajač njih (tj.

onako dok ih još napajam), a ja sam najmlađi (od sviju) njih. I zaista mi brojimo nju (tj. računamo tu mješavinu) tada (tim) vinom.

A rekao je Amr, sin Harisa: Pričao nam je Katadete (da) je čuo (on) Enesa. Pričao nam je Ebu Asim od Ibnu Džurejdža: izvijestio me je 'Ata' da je on čuo Džabira (da) govori: Zabranio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (te) rozine (rezaćije, suho grožđe) i osušene datule (da se to dvoje sastavlja, pomiješa), i nedozrele datule i svježe (sirove) datule (da se to dvoje pomiješa).

PRIČAO NAM JE Muslim, pričao nam je Hišam, izvijestio nas je Jahja, sin Ebu Kesira, od Abdullaha, sina Ebu Katadeta, od njegovoga oca rekao je:

Zabranio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, da se sakuplja (tj. da se sastavlja) između (tih) osušenih datula i (tih nedozrelih) datula koje su dobile boju, i (između tih) osušenih datula i (tih) rozina (rezaćija, suhoga grožđa). I neka se baci (tj. stavi za pravljenje pića "nebiza") svaka jedna (tj. svaka pojedina vrsta datula) od njih dviju napose (posebno, zasebno).

GLAVA

pijenja (toga) mlijeka i (GLAVA) govora Allaha, uzvišen je: "..... od (toga) između svarenoga sadržaja stomaka (koji je već nečist, prljavština) i (između) krvi (napajamo vas tim trećim proizvodom) mlijekom čistim, prijatnim za (te) pijače (tj. prijatnim onima koji ga piju).".

PRIČAO NAM JE Abdan, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Junus od Zuhrije, od Seida, sina Musejjeba, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Donio se poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (u) noći (kada) se je noću putovalo s njim (donio mu se jedan) pehar (čaša) mlijeka i pehar vina.

PRIČAO NAM JE Humejdija, čuo je Sufjana, izvijestio nas je Salim Ebu Nadr da je on čuo Umejra, slobodnjaka Umu Fadle (da on) priča od Umu Fadle rekla je:

Sumnjali su (izvjesni) ljudi o postenju (tj. u vezi postenja, posta) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (na) dan 'Arefata (da li posti, ili ne), pa sam poslala k njemu (jednu) posudu, u njoj je (neko) mlijeko. Pa je pio (popio to mlijeko). Pa je bio Sufjan, možda (ili: bio je ponekada, bio bi ponekada), rekao (rekao bi): Sumnjali su (izvjesni) ljudi o postenju poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (na) dan Arefata, pa je poslala k njemu Umu Fadla.... Pa kada se dao zastaviti na njemu (tj. na Sufjanu taj hadis - a to će reći: Nekada Sufjan ne bi spomenuo da je hadis čuo od Umu Fadle, koja je živjela u vrijeme Muhameda a.s. i pričala taj hadis, pa su u tom slučaju pitali Sufjana je li hadis spojen sa Muhamedom a.s. preko nekoga ko je živio sa Muhamedom a.s. u njegovo vrijeme. Na to bi Sufjan odgovarao kako stoji dalje u tekstu), rekao je (tj. rekao bi Sufjan): On (tj. Taj hadis) je od Umu Fadle.

PRIČAO NAM JE Kutejbete, pričao nam je Džerir od Aameša, od Ebu Saliha i Ebu Sufjana, od Džabira, sina Abdullaha rekao je:

Donio je Ebu Humejd pehar (jednu čašu) mlijaka (napunjen, napunjenu, ali nije bilo pokriveno, a donio ga je čak) iz Neki'a (mjesta prema predjelu, ili u predjelu koji se zove Vadil-'Akik, a to je prilično daleko od Medine). Pa je rekao njemu poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Da li nisi (tj. Zašto nisi) zastro (pokrio ti) njega (to mlijeko)? I da si (tj. Makar da si postupio tako) da popriječiš na njega drvo (tj. Makar da si stavio preko širine pehara kakvo drvo, i to bi bilo bolje nego što si ga nosio potpuno otkrivenoga)."

PRIČAO NAM JE Umer, sin Hafsa, pričao nam je moj otac, pričao nam je Aameš, rekao je: čuo sam Ebu Saliha (da) spominje, mislim ga, od Džabira, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Donio je Ebu Humejd, (a to je jedan) čovjek od Pomagača, posudu od mlijeka (tj. posudu punu mlijeka) ka Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Da nisi (tj. Zašto nisi) zastro (pokrio) njega? I da si (učinio bar to) da popriječiš na njega (na sud kakvo) drvo." A pričao mi je Ebu Sufjan od Džabira, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, za ovo.

PRIČAO MI JE Mahmud, izvijestio nas je Nadr, izvijestio nas je Šubete od Ebu Ishaka rekao je: čuo sam Bera-a, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Došao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, iz Meke, i Ebu Bekr je sa njim. Rekao je Ebu Bekr: Prošli smo pokraj (jednoga) pastira (čobanina), a već je bio ožednio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Rekao je Ebu Bekr, bio zadovoljan Allah od njega: Pa sam pomuzao (namuzao jednu) malenkost (tj. malu količinu) od mlijeka u (jedan) pehar, pa je pio (popio), čak (da) sam bio zadovoljan (što se Muhamed a.s. napio). I došao je nama Surakate, sin Džu'šuma, (tj. stigao nas je vršeći on potjeru za nama) na (jednom) konju. Pa je molio na njega (protiv njega, tj. Pa je počeo da ga proklinje). Pa je tražio Surakate da ne moli na njega (protiv njega, tj. da ga on ne proklinje), a da se vrati (on - Surakate od njih - Muhameda a.s. i Ebu Bekra r.a. - nazad). Pa je učinio (to) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb, pričao nam je Ebu Zinad od Abdurahmana, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Divna li je (izvjesna) milostinja (ta) muzara deva obilnoga mlijeka (obilne muže) darovanjem na mužu (tj. koja je data na neko vrijeme da se siromašno lice koristi mlijekom te deve muzući nju) i ovca obilne muže (mlijeka) darovanjem na mužu (na mlijeko, tj. koja je data na iskorištavanje mlijeka, a koja je takva da) jutrom donosi (jednu) posudu, a večerom donosi drugu."

(To jest: Ta deva i ovca daju izjutra jednu posudu mlijeka, a uveče, naveče drugu, jer su dobre na mlijeku. Izraz "minhatun, minhaten" je

riječ koja označava takav dar žive stoke ženskoga spola gdje se životinja ne daruje u trajno vlasništvo, nego samo da se koristi mlijekom umuženim, namuženim od životinje, dakle to označava privremeni dar na korištenje, korišćenje.)

PRIČAO NAM JE Ebu Asim od Evzaije, od Ibnu Šihaba, od Ubejdulaha, sina Abdullaha, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pio (neko) mlijeko, pa je promućkao (usta vodom, tj. izaprao je usta) i rekao je:

"Zaista je za (tj. u) njega (neka) debljina (tj. masnoća - a to će reći: Zaista ono, mlijeko, ima neku masnoću svoju)." A rekao je Ibrahim, sin Tahmana, od Šubeta, od Katadeta, od Enesa, sina Malika, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Podigao sam se (tj. Podignut sam) ka (izvjesnom, tj. džennetskom, rajskom) lotosu, pa kada li četiri rijeke! Dvije rijeke su vanjske (obje, obe), a dvije rijeke su unutrašnje (obje). Pa što se tiče (tih) dviju vanjskih, pa (to) su Nil i Eufrat. A što se tiče (tih) dviju unutrašnjih, pa (to) su (neke) dvije rijeke u raju. Pa su se meni dala tri pehara (tri punjene, napunjene čaše): pehar u njemu je (dakle: u jednom peharu je) mlijeko, i pehar u njemu je (u drugom peharu je) med i pehar u njemu je (a u trećem peharu je) vino. Pa sam uzeo koji je (taj što je) u njemu (to) mlijeko, pa sam (ga) popio. Pa se reklo meni: "Pogodio si (tu) prirodu (narav, doslovno: način stvaranja, tj. način kako je stvoreno da se čovjek hrani) ti i tvoja sljedba."

(Izraz "el-fitretu" ima više značenja, pa, između ostaloga, znači i Islam, i istrajnost, te su i tumačenja gornjega hadisa, i svih drugih hadisa u kojima se spominje taj izraz, (pa prema tome) i tumačenja su razna.)

A rekli su Hišam, i Seid i Hemmam od Katadeta, od Enesa, sina Malika, od Malika, sina Sa'sa'ata, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, o (tim) rijekama slično njemu (tj. slično onome što je spomenuto u navedenom hadisu), a nisu spomenuli (njih trojica u svome pričanju) tri pehara (o kojima se govori u navedenom hadisu).

GLAVA

traženja pitkosti (od te) vode (za piće, tj. traženja pitke vode, ukusne slatke vode za piće, za pijenje).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, od Malika, od Ishaka, sina Abdullaha da je on čuo Enesa, sina Malika (da) govori:

Bio je Ebu Talhate najmnogobrojniji Pomagač u Medini imanjem od palmi (tj. imao je najviše palmi), i bilo je najdraže njegovo imanje k njemu (komad koji se zvao) Bejruha' (ili Biruha'), i bila je (ta parcela, taj komad) okrenuta prema Bogomolji, i bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) uniđe (u) nju i (da) u njoj pije od (jedne) vode (dobre, tj. pitke i ukusne za piće). Rekao je Enes: Pa pošto je sišao (ajet):

"Nećete (nikako, nikada) postići (izvjesno, tj. pravo) dobročinstvo do (da) trošite (da dijelite) od (onoga) što volite....", (i) ustao je Ebu Talhate pa je rekao: "O poslaniče Allaha! Zaista Allah govori: "Nećete (nikako drukčije) postići (to) dobročinstvo do (da) trošite (dijelite) od (onoga) što volite.....", a zaista najdraža moja imovina k meni je Bejruha' (Biruha'), i zaista ona je milostinja (tj. dajem je ja kao milostinju) radi Allaha (i) nadam se (tj. nadajući se ja za) njezino dobročinstvo i (za) njezinu pohranu (ostavu, zalihu, rezervu) kod Allaha, pa stavi nju (tu parcelu, taj komad), o poslaniče Allaha, gdje je pokazao (tj. gdje pokaže) tebi Allah (da je najbolje)." Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Bravo (Odlično)! To je imovina unosna (koristonosna, sa ćarom, dobitkom), ili naveče dolazeća." Sumnjao je Abdullah (sin Meslemeta o tom da li je rečeno "unosna", ili je rečeno "rajihun - naveče dolazeća"). "A već sam čuo (veli dalje Muhamed a.s. k Ebu Talhatu - čuo sam ono) što si rekao. I zaista ja smatram da učiniš (tj. da razdijeliš, ili da dadneš) nju (tu parcelu, taj komad) u (među svoje) najbliže (rođake)." Pa je rekao Ebu Talhate: "Činim (to odmah), o poslaniče Allaha!" Pa je razdijelio nju Ebu Talhate u (među) svoje najbliže (rođake) i u (među) sinove svoga strica (amidže).

A rekao je Ismail i Jahja, sin Jahja-a: "..... naveče dolazeći."

(To jest: Ova dvojica bez sumnjanja pričali su hadis sa izrazom "rajihun" umjesto "rabihun". A i to znači u mnogom neku prednost nad imanjem koje dolazi izjutra. Na ta tumačenja neće se osvrtati.)

GLAVA

miješanja (izvjesnoga) mlijeka sa (izvjesnom) vodom (tj. kada čovjek hoće da se napije mlijeka da on u njega sebi pomiješa vode, a to se nikako ne odnosi na prodaju da se pri prodaji to čini).

PRIČAO NAM JE Abdan, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Junus od Zuhrije rekao je: izvijestio me je Enes, sin Malika, bio zadovoljan Allah od njega, da je on vidio poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) je pio mlijeko - a došao je njegovoj (Enesovoj) kući - pa sam pomuzao (jednu) ovcu, pa sam pomiješao za poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (to pomuženo mlijeko sa vodom) iz (svoga) bunara (da se mlijeko rashladi). Pa je dohvatio (tj. uzeo taj puni) pehar (čašu), pa je pio, a od njegove ljevice (sa lijeve strane) je (stajao) Ebu Bekr, a od njegove desnice (sa desne strane) je (bio jedan) Beduin, pa je dao (tome) Beduinu svoj višak (mlijeka iz te čaše), zatim je rekao:

"Desnoga, pa desnoga (prvo ponudite)!"

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Ebu Amir, pričao nam je Fulejh, sin Sulejmana, od Seida, sina Harisa, od Džabira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, unišao (jednom) čovjeku od Pomagača i sa njim je (jedan) njegov drug. Pa je rekao njemu (tome čovjeku) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ako je bila kod tebe (kakva) voda (što) je prenoćila ovu noć u (nekoj) mješini (napij, napoj nas te vode), a ako ne, napićemo se ustima (zahvativši tu vodu iz potočića koji teče po vrtu, voćnjaku)." Rekao je: A (taj) čovjek okreće (tj. razvodi kao potočiće tu bunarsku) vodu (iskopavši male jarkove) u svome zidu (tj. u vrtu ograđenom zidom da tako vrt zalije vodom). Rekao je: Pa je rekao (taj) čovjek: "O poslaniče

Allaha! Kod mene je (jedna) voda prenoćena, pa odi ka (izvjesnom) hladnjaku." Rekao je: Pa je odveo njih dvojicu, pa je nalio u (jedan) pehar. Zatim je pomuzao na njega (na to mlijeko u peharu) od (jedne ovce) pokućarice svoje. Rekao je: Pa je pio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Zatim je pio (taj) čovjek koji je došao sa njim.

GLAVA

pića (izvjesnoga) slatkoga (napravljenoga napitka) i (izvjesnoga) meda.

A rekao je Zuhrija: Neće biti dozvoljeno (tj. Nije dozvoljeno) pijenje mokrače (mokraće tih) ljudi zbog (neke) teškoće (nužde koja) odsjedne (tj. koja zadesi nekoga) zato (što je slučaj) da je ona (mokrača, mokraća) nečist (poganština jedna velika, a) rekao je Allah, uzvišen je: "..... dozvolila su se vama (izvjesna, ili sva ta) lijepa (jela i pića)....". A rekao je Ibnu Mes'ud o (tom) vinu (ili o tom opojnom piću svakom): Zaista Allah nije učinio vaš lijek u (onome) što je zabranio na vas (tj. što je zabranio vama da upotrebljavate za jelo i piće).

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Ebu Usamete, rekao je: izvijestio me je Hišam od svoga oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (takav da) zadivljuje njega (to umjetno, pravljeno) slatko (jelo ili piće) i (taj) med.

GLAVA

(toga) pijenja stojeći.

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Mis'ar od Abdulmelika, sina Mejsereta, od Nezzala rekao je:

Došao je Alija, bio zadovoljan Allah od njega, na vrata (toga izvjesnoga) širokoga mjesta (tj. širokoga prostora pred džamijom Kufe), pa je pio stojeći (vodu), pa je rekao:

"Zaista (neki) ljudi (su takvi da) mrzi jedan (od) njih da pije (vodu), a on je stajač (a on stoji, stojeći). A zaista ja sam vidio Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) je činio (učinio) kao što ste vidjeli mene (da) sam činio (učinio)."

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Šubete, pričao nam je Abdulmelik, sin Mejsereta: čuo sam Nezzala, sina Sebreta, (da) priča od Alije, bio zadovoljan Allah od njega, (tj. priča o Aliji) da je on klanjao (izvjesnu) podnevnu molitvu, zatim je sjeo u potrebe (tj. zbog potreba izvjesnih) ljudi (sjeo je) u (na) široko mjesto (tj. prostor pred džamijom) Kufe, čak je prisustvovala (tj. nastupila) molitva (toga) popodneva (ikindije, a on još sjedi u tom prostoru). Zatim se njemu donijela (neka) voda, pa je pio (tu vodu), i oprao je svoje lice i svoje dvije ruke. I spomenuo je (Adem) njegovu glavu i njegove dvije noge. Zatim je ustao, pa je pio njezin višak (tj. višak te vode kojom je uzimao abdest), a on je stajač (stojeći, a on stoji), zatim je rekao:

"Zaista (neki) ljudi mrze (to) pijenje stojeći, a zaista je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, napravio (tj. učinio, činio) kao što sam napravio (učinio ja sada)."

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Sufjan od Asima Ahvela, od Šabije, od Ibnu Abasa rekao je:

Pio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, stojeći od (vode) Zemzema (bunara kod Ka'be u Meki).

GLAVA

(onoga) ko je pio (vodu), a on je stajač (a on se nalazi) na svojoj devi (tj. a on je jahač na devi).

PRIČAO NAM JE Malik, sin Ismaila, pričao nam je Abdulaziz, sin Ebu Selemeta, izvijestio nas je Ebu Nadr od Umejra, slobodnjaka Ibnu Abasa (Ibnu Abasovoga), od Ummu Fadle, kćeri Harisa, da je ona poslala ka Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (po nekome jedan) pehar mlijeka, a on je stajač (a on stoji) večerom (naveče, tj. poslije podne dana) Arefata, pa je uzeo sa svojom rukom, pa je pio

njega (iz njega, iz pehara to mlijeko). Povećao je (pričanju) Malik od Ebu Nadra: .... na svojoj devi (tj. a on je stajač na svojoj devi, tj. jahač na njoj).

GLAVA:

Desnoga (do sebe, uz sebe, uza se), pa desnoga u (tom) pijenju (ponudite, počastite, napojte najprije)!

PRIČAO NAM JE Ismail: Pričao mi je Malik od Ibnu Šihaba, od Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, da se poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, donijelo (neko) mlijeko (koje) se je već pomiješalo sa vodom, a od njegove desnice je (stajao, tj. a bio mu je na desnoj strani jedan) Beduin, a od njegove ljevice je (tj. a na lijevoj strani mu je bio) Ebu Bekr, pa je pio, zatim je (prvo) dao (tom) Beduinu i rekao je:

"Desnoga (na svojoj strani najprije ponudite, počastite), pa desnoga (tj. Najprije podajte desnome, pa desnome)!"

GLAVA:

Da li (će da) traži dozvolu (izvjesni) čovjek (od onoga) ko je od njegove desnice (tj. od onoga ko mu je na desnoj strani) u (tom) pijenju zato (da) dadne najstarijem (da on prvi pije iako je taj najstariji na lijevoj strani)?

PRIČAO NAM JE Ismail, rekao je: Pričao mi je Malik od Ebu Hazima, sina Dinara, od Sehla, sina Sa'da, bio zadovoljan Allah od njega, da se je poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, donijelo (nekakvo) piće, pa je pio od njega (pa je pio njega, pa ga je pio), a od njegove desnice (tj. na njegovoj desnoj strani) je (jedan) dječak, a od njegove ljevice (tj. a na njegovoj lijevoj strani) su (izvjesni) starci, pa je rekao (tome) dječaku:

"Da li dozvaljaš (Da li dozvoljavaš) meni da dadnem ovima (najprije)?" Pa je rekao (taj) dječak: "Tako mi Allaha, o poslaniče Allaha, neću odabrati sa svojim dijelom od tebe (ni) jednoga (čovjeka, tj. nikoga - dakle: neću dati prednost nikome)." Rekao je: Pa je stavio

njega (taj pehar) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u njegovu (u dječakovu) ruku.

GLAVA

(izvjesnoga) pijenja (vode ustima bez grabljenja vode rukom ili posudom, nego nagnuvši se nad potok ili nad bunar i stavivši usta) u (izvjesni) bunar (vrelo).

(Taj način pijenja vode zove se u arapskom jeziku "el-ker'u", ili "ker'un", to je infinitiv, a glagol je "kere'a, jekre'u".)

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Saliha, pričao nam je Fulejh, sin Sulejmana, od Seida, sina Harisa, od Džabira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, unišao (jednome) čovjeku od Pomagača, i sa njim je (bio jedan) drug njegov. Pa je pozdravio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, i njegov drug (tj. Pozdravili su obojica). Pa je vratio (tj. uzvratio pozdrav taj) čovjek, pa je rekao:

"O poslaniče Allaha! Sa mojim ocem ti si i mojom majkom (otkupljen, tj. žrtvujem za tebe svoga oca i svoju majku otkud ti u ovaj čas), a ona (tj. a ova ura) je vruća ura (a ovo je vruć čas, vruće vrijeme)?!" A on (tj. A taj čovjek) okreće (navodi, usmjerava) u (jedan) svoj zid (tj. u svoj vrt) - misli (na to da okreće tu) vodu. Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ako je bila (tj. Ako ima) kod tebe (kakva) voda (koja) je prenoćila u (kakvoj) mješini (daj nam da se napijemo), a ako ne, pili smo (tj. pićemo ustima nagnuvši se u bunar ili potočić kojim se navodnjava taj vrt)." A (taj) čovjek okreće (tu) vodu u zid (tj. u vrt ograđen zidom). Pa je rekao (taj) čovjek: "O poslaniče Allaha! Kod mene je (jedna) voda (Imam neku vodu koja) je (prenoćila) u (jednoj) mješini (mijehu za vodu)." Pa je otišao ka (izvjesnom) hladnjaku (tj. prostoru u tom vrtu koji je bio natkriven granama radi zaštite od Sunca), pa je nalio u (jedan) pehar vodu (tj. nekoliko vode), zatim je pomuzao (namuzao) na nju (na tu vodu mlijeka) od (ovce) pokućarice svoje (tj.

od jedne svoje ovce koja je bila običaja da ulazi u kuću, u prizemni dio kuće).

Pa je pio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, zatim je povratio (vratio), pa je pio (onaj) čovjek koji je došao sa njim.

GLAVA

posluživanja (izvjesnih) mladih (izvjesne) stare (ili: izvjesnih starih).

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Mu'temir od svoga oca rekao je: čuo sam Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bio sam stajač na (usluzi, tj. Bio sam poslužitelj toga svoga) plemena (i) pojim (tj. pojeći, napajajući) njih - moje (svoje) stričeve, a ja sam najmlađi (od) njih, (i dajem im da piju to piće zvano) fedih (fadih - vino napravljeno od nedozrelih i sirovih datula, odnosno od soka iz njih nakon što su one ispučene i izgnječene). Pa reklo: "Zabranilo se je (to) vino (svako uopće)." Pa su rekli: "Izvrni (Prevrni) ga." Pa smo izvrnuli (prevrnuli, tj. prolili ga)." Rekao sam Enesu (Upitao sam Enesa): "Šta je njihovo piće?" Rekao je: "Sirove (svježe) datule i nedozrele datule (su upotrebljavane za pravljenje vina)." Pa je rekao Ebu Bekr, sin Enesa: "I bila je (ta vrsta pića i proizvoda) njihovo vino." Pa nije Enes (to) zanijekao (tj. nije to pobio i nije se tome suprotstavljao). A pričao mi je neki (od) mojih drugova da je on čuo Enesa (da) govori: "Bila je (ta vrsta pića, tj. piće fadih) njihovo vino tada."

GLAVA

pokrivanja (te) posude (u kojoj se nalazi voda ili hrana).

PRIČAO NAM JE Ishak, sin Mansura, izvijestio nas je Revh, sin Ubadeta, izvijestio nas je Ibnu Džurejdž, rekao je: izvijestio me je 'Ata' da je on čuo Džabira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (da) govori: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Kada je bio (tj. Kada bude prvi) dio (svake) noći - ili (kada) ste omrknuli, pa otklonite (tj. sprječavajte) vašu (svoju) djecu (od izlaženja iz kuća tada), pa (tj jer) zaista (izvjesne) sotone razilaze se tada (tj. razlete se, razmahuju, razmahnu se svuda). Pa kada je otišao (jedan) čas od (svake) noći, pa odriješite (tj. pa pustite) ih (tj. dozvolite im onda izlaženje). I zatvorite (sva svoja) vrata, i (pri tom) spomenite ime Allaha, pa (tj. jer) zaista (izvjesni) sotona neće otvoriti (nijedna) vrata zatvorena (zaključana uz izgovaranje riječi Bismillahi!). I zavezujte (vežite otvore) vaših (svojih) mješina (mijehova u kojima stoji voda ili hrana), i (pri tome) spominjite ime Allaha. I pokrivajte vaše (svoje) posude, i (pri tome opet) spominjite ime Allaha, i da (bi, tj. i makar da učinite to, pa makar) da popriječite na nju (na posudu nekakvu) stvar (bilo kakvu stvar, nešto). I ugasite vaše (svoje) svjetiljke."

("Hammere juhammiru" znači: pokriti, a to je glagol izveden od riječi "himarun": pokrivač kojim žena pokriva glavu i ramena, zavijač. Množina od "himarun" je "humurun". "Hammere juhammiru" znači i zakvasiti hljeb.)

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Hemmam od 'Ata-a, od Džabira da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Ugasite (svoje) svjetiljke, kada ste spavali (tj. kada hoćete da spavate), i zaključavajte (svoja) vrata, i dajte zavezati (svežite svoje) mješine, i pokrijte (tu svoju) hranu i piće." I mislim ga (da) je rekao (I mislim da je rekao): "I da sa (jednim) drvetom (pokrijete to jelo i piće, pa makar da to drvo stavite tako da) popriječiš njega na njega (na jelo i piće)."

GLAVA

naginjanja (izvjesnih) mješina (u kojima stoji voda prethodno otvorivši, odriješivši otvore i slavine na mješinama i stavivši usta na te otvore, slavine da se tako napije vode iz mješine - to je značenje izraza "ihtinas").

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Ibnu Ebu Zib (ili: Ibnu Zi'b) od Zuhrije, od Ubejdulaha, sina Abdullaha sina Utbeta, od Ebu Seida Hudrije (El-Hudrije), bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Zabranio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, naginjanje (prema vani tih) mješina (za vodu pijući iz njih vodu stavljanjem usta na njihove otvore, slavine). Misli (na to) da se razbiju njihova usta (tj. da se odriješe otvori mješina i da se izvade čepovi iz njihovih slavina), pa (da) se pije iz njih (neposredno stavivši svoja usta na usta mješine, tj. na otvor mješine, na slavinu mješine).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Mukatila, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Junus od Zuhrije, rekao je: pričao mi je Ubejdulah, sin Abdullaha da je on čuo Ebu Seida Hudriju (da) govori:

Čuo sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) zabranjuje naginjanje (tih) mješina (za vodu da iz njih voda pođe prema vani, pa da se iz njih pije voda neposredno ustima). Rekao je Abdullah: Rekao je Mamer, ili (neko drugi) osim njega: Ono je (tj. To je to neposredno) pijenje iz njihovih usta (tj. iz otvora i slavina na mješinama).

GLAVA

(izvjesnoga) pijenja iz usta (izvjesne) mješine.

(To je, u stvari, isto što i "ihtinas". A usta mješine znači otvor mješine, slavina mješine za vodu. Inače, u drugim nekim hadiskim zbirkama postoje hadisi iz kojih se vidi da je dozvoljeno pijenje vode neposredno iz usta mješine. Međutim, hadisi u Sahihu Buharije su svakako pouzdaniji, pa se smatra da se samo u izuzetnim prilikama može odstupiti od ovih hadisa.)

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan, pričao nam je Ejub, rekao je: rekao je nama Ikrimete:

"Zar neću izvijestiti vas (tj. Da, izvijestiću vas) za (neke) kratke stvari (što) je pričao nama za njih Ebu Hurejrete. Zabranio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (izvjesno) pijenje iz usta (izvjesne)

mješine, ili (izvjesnoga) mijeha (za vodu), i da sprječava (musliman) svoga susjeda (komšiju) da (on) usadi (zabode) svoja drva u njegovu kuću."

(Veli se da "kirbetun" znači više: mješina za vodu, a "sika'un" je mješina za vodu i za mlijeko. Tako stoji u komentaru Ajnije.)

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Ismail, izvijestio nas je Ejub od 'Ikrimeta, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Zabranio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, da se pije iz usta (izvjesne) mješine.

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jezid, sin Zurej'a, pričao nam je Halid od 'Ikrimeta, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Zabranio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (izvjesno) pijenje iz usta (izvjesne) mješine.

GLAVA

(izvjesnoga) odahnjivanja (uzdahnjivanja, tj. disanja) u (izvjesnu) posudu.

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Šejban od Jahja-a, od Abdullaha, sina Ebu Katadeta, od njegovoga oca rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Kada je pio (Kada pije) jedan (od) vas, pa neka ne odahnjuje u (tu) posudu. A kada je mokrio (pišao - dakle: Kada mokri) jedan (od) vas, pa neka ne tare (neka ne potire, otire) svoj spolni ud sa svojom desnicom (desnom rukom). A kada se potirao (trao, otirao - kada se potire) jedan (od) vas, pa neka se ne potire sa svojom desnicom."

GLAVA

(izvjesnoga) pijenja sa dva daha, ili tri (tj. sa dva ili tri predaha odmičući od svojih usta posudu sa vodom prilikom predaha).

PRIČAO NAM JE Ebu Asim i Ebu Nuajm, rekla su njih dvojica: pričao nam je 'Azrete, sin Sabita, rekao je: izvijestio me je Sumamete, sin Abdullaha, rekao je:

Bio je Enes (običaja da) odahne u (tu) posudu dvaput ili tri (puta, ali ne više puta), i tvrdio je da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, bio (običaja da) odahne (tj. da on odahnjivaše) tri (puta).

(Neki to tumače, kako je već u GLAVI rečeno, da je to odahnjivanje činjeno odmicanjem posude od usta. Međutim, prema postupku samoga Enesa to se ne bi moglo tako tumačiti.)

GLAVA

(izvjesnoga) pijenja u posudama (od toga, ili: od izvjesnoga) zlata.

PRIČAO NAM JE Hafs, sin Umera, pričao nam je Šubete od Hakema, od Ibnu Ebu Lejla-a rekao je:

Bio je Huzejfete u Medainu (gradu koji se nalazi južno od Bagdada oko 30 km), pa je tražio napajanje (tj. tražio je da mu se donese vode za piće). Pa je donio njemu (Pa mu je donio jedan) seoski plemić (velikaš jedan) pehar srebra (tj. pehar od srebra, srebreni pehar napunjen vodom). Pa je gađao (Huzejfete) njega sa njim, pa je (onda) rekao:

"Zaista ja nisam gađao njega (ni zbog čega drugoga) osim (zato što je slučaj) da sam zabranjivao njemu, pa se nije zabranio (tj. pa se nije okanuo on, nije prestao on da upotrebljava pehare i čaše od srebra), a zaista je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, zabranjivao (zabranio) nama (tu svaku, izvjesnu) svilu, i brokat, i (to) pijenje u posudama (tj. iz posuda od) zlata i srebra, i rekao je:

"One (tj. Te posude) su za njih (za nevjernike) u (toj) ovozemnosti, a ona (ta vrsta posuđa) je za vas u (tom) zadnjem (tj. u tom drugom, na tom drugom) svijetu (na sudnjem danu, u raju)."

posuda (od toga, od izvjesnoga) srebra.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Musenna-a, pričao nam je Ibnu Ebu Adijj od Ibnu Avna, od Mudžahida, od Ibnu Ebu Lejla-a rekao je:

Izašli smo sa Huzejfetom, i spomenuo je Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) je rekao:

"Ne pijte u posudama (tj. iz posuda od toga) zlata i srebra, i ne oblačite (te) svile i brokata (brokat), pa (tj. jer) zaista ona (ta vrsta posuda i odjeće) je za njih u (toj) ovozemnosti, a za vas je u (tom) zadnjem (životu i svijetu, tj. na drugom svijetu, u raju)."

PRIČAO NAM JE Ismail, pričao mi je Malik, sin Enesa, od Nafi'-a, od Zejda, sina Abdullaha sina Umera, od Abdullaha, sina Abdurahmana sina Ebu Bekra Siddika, od Umu Seleme, žene Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Koji pije u posudi (tj. iz posude od toga) srebra, samo saljeva uz kloparanje (klokotanje, izlijeva uz šum) u svoj stomak vatru pakla."

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Ebu Avanete od Eš'asa, sina Sulejma, od Muavijeta, sina Suvejda sina Mukarrina, od Bera-a, sina 'Aziba, rekao je:

Zapovjedio je nama poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, za sedam, a zabranio je nama sedam (postupaka i stvari). Zapovjedio je nama za posjećivanje (tj. Zapovjedio nam je da posjećujemo toga) bolesnoga, i slijeđenje (ispraćaj) mrtvačke nosiljke, i molitvu (i dovu tom) kihaču (koji kihne i zahvali Allahu, reći mu: "Jerhamukellah!: Pomilovao te Allah!"), i odazivanje (tome) pozivaču (na svoju svadbu ili kakvo drugo veselje), i širenje (toga) pozdrava, i pomoć (tom) obespravljenom i činjenje istinitim (toga) zaklinjača (tj. dati da ostane pri onome na što se je zakleo, a ne tjerati ga da prekrši zakletvu).

A zabranio je nama prstenove (prstenje, ili pečate od toga) zlata, i (to) pijenje u (tom) srebru, ili je rekao: posudama (tj. iz posuda od toga) srebra, i (zabranio nam je te) male postelje (pravljene od svile i brokata, da stavljate na sedla i deveće samare), i kassijsko platno (jer je bilo polusvileno i izrađivano u mjesu Kassu, pa se po njemu i zvalo tako), i (zabranio nam je) oblačenje (te) svile, i brokata i gruboga brokata.

(Neki vele da izraz "istebrak" znači tanki, nježni brokat, a neki vele da to znači brokat u kome ima zlatnih žica. Međutim, većina kažu da to znači grubi brokat.)

GLAVA

(izvjesnoga) pijenja u (tim) peharima (tj. iz tih pehara napunjenih vodom).

PRIČAO MI JE Amr, sin Abasa, pričao nam je Abdurahman, pričao nam je Sufjan od Salima Ebu Nadra, od Umejra, slobodnjaka Umu Fadle, od Umu Fadle da su oni sumnjali u post Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (na) dan Arefata, pa se poslao k njemu (po nekome jedan pun) pehar od mlijeka (pehar pun mlijeka), pa je popio njega (pa ga je popio).

GLAVA

(izvjesnoga) pijenja iza pehara (čaše) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, i njegovih posuda.

A rekao je Ebu Burdete: Rekao je meni Abdullah, sin Selama: "Zar neću napojiti (tj. Da, napojiću) tebe u peharu (tj. iz jednoga pehara što) je pio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, u njemu (tj. iz njega)."

PRIČAO NAM JE Seid, sin Ebu Merjema, pričao nam je Ebu Gassan, pričao mi je Ebu Hazim od Sehla, sina Sada, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Spomenula se je Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (jedna) žena od (izvjesnih) Arapa, pa je zapovjedio (on) Ebu Usejdu Saidiji da pošalje k njoj (nekoga da je dovede). Pa je poslao k njoj (po nju nekoga). Pa je došla (ta žena), pa je odsjela tvrđavi (zamku, kuli) Saidetovića. Pa je izašao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, dok je došao njoj (tj. tvrđavi), pa je unišao njoj (tj. u nju - u tvrđavu), pa kada li (jedna) žena spustačica svoje glave (tj. oborene glave, oborena pogleda)! Pa pošto je govorio njoj (tj. razgovarao sa njom) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekla je:

"Utječem se Allahu od tebe!" Pa je rekao: "Već sam dao utočište (zaštitu) tebi od mene (od sebe)." Pa su rekli njoj: "Da li znaš ko je ovo?" Rekla je: "Ne." Rekli su: "Ovo je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Došao je zato (da) prosi tebe." Rekla je: "Bila sam ja nesretnija od toga." Pa se okrenuo (tj. vratio se nazad iz te tvrđave) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, tada dok je sjeo u nastrešnicu Saidetovića (tj. u paviljon, u laku natkrivenu građevinu, predvorje pred tvrđavom Saidetovića) on i njegovi drugovi, zatim je rekao:

"Napoj nas, o Sehle!" Pa sam izašao njima sa ovim peharom, pa sam dao napojiti njih u njemu (tj. iz njega). Pa je izvadio nama Sehl taj pehar (koji je on stalno čuvao), pa smo pili iz njega (vode, kaže Ebu Hazim). Rekao je: Zatim je tražio kao poklon njega (tj. taj pehar sebi od Sehla) Umer, sin Abdul-Aziza, poslije toga, pa je poklonio njega njemu.

PRIČAO NAM JE Hasen, sin Mudrika, rekao je: pričao mi je Jahja, sin Hammada, izvijestio nas je Ebu 'Avanete od 'Asima Ahvela rekao je:

Vidio sam pehar Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, kod Enesa, sina Malika, a već se bio raspuknuo, pa je dao spojiti njega sa (nekakvim) srebrom. Rekao je: A on je (tj. A to je bio jedan) pehar dobar (vrstan), širok, od (drveta) nudara.

(Izraz "nudar" se tumači na više načina i komentarima i u rječnicima. Jedni kažu da je to naročito drvo od kojega su se pravili sudi, drveno posuđe. Jedni (Neki) kažu da taj izraz znači "čisti", čisto drvo. Jedni

kažu da to znači drvo tamarisk, pa bi prema tome značilo da je i taj pehar bio od tamariska.)

Rekao je (Asim dalje): Rekao je Enes: Zaista već sam napojio poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u ovome peharu (tj. iz ovoga pehara) više od toliko i toliko (puta). Rekao je: A rekao je Ibnu Sirin: Zaista ono bio je u njemu (u tom peharu, u toga pehara jedan) kolut od željeza, pa je htio Enes da učini (tj. da stavi) mjesto njega (jedan drugi) kolut (kolut) od zlata ili srebra, pa je rekao njemu Ebu Talhate:

"Ne promijeni (Ne mijenjaj) nipošto (ni jednu) stvar (što) je napravio nju poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio." Pa je ostavio njega (pehar onako kakav i jest).

GLAVA

pijenja (od vode izvjesnoga, posebnoga) blagoslova i (pijenja) vode blagoslovljene.

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Džerir od Aameša, pričao mi je Salim, sin Ebul-Dža'da, od Džabira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, ovaj hadis, rekao je:

Već sam vidio mene (tj. Već vidio sam sebe) sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, a već je bila prisutna (tj. a već je došla, nastupila) popodnevna molitva, a nije sa nama voda (tj. a nemamo nikakve druge vode) osim (jedan) pretek (preostatak, ostatak). Pa se učinilo (stavilo se to malo vode) u (jednu) posudu, pa se došlo Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, s njim (tj. pa se njemu donijelo to malo vode u toj jednoj posudi). Pa je uveo (tj. stavio) svoju ruku u njega (u taj ostatak vode) i raširio je svoje prste, zatim je rekao:

"Dođi (vodo,) na stanovnike (pristalice te) vode za čišćenje (radi molitve, Dođi na one koji upotrebljavaju vodu za čišćenje pred molitvu)."

(Ili: "Dođi, (a poziv upućujem) na stanovnike vode za čišćenje." Ima i drugih tumačenja u vezi rečenice: "Hajje 'ala ehlil-vedu'i!", ali se ta druga tumačenja neće prikazivati.)

"Blagoslov (posebni, naročiti) je od Allaha!" Pa zaista već sam vidio (tu posebnu) vodu (da) teče (izvire) između njegovih prsta (prstiju, kaže Džabir). Pa se očistio (za molitvu taj prisutni) narod (tj. Pa su uzeli abdest ti ljudi) i napili su se. Pa sam činio (tako da) neću malaksati (tj. ne malakšem, ne malaksavam u onome) što sam činio (tj. stavljao) u svoj stomak od nje (od te vode, tj. Pa sam postupio tako da ne žalim truda da što više stavim u svoj trbuh te vode). Pa (tj. Jer) znao sam da je ono (ta voda jedan) blagoslov (izvanredni, pa nije se grijeh napiti nje prekomjerno).

Rekao sam (veli Salim) Džabiru: "Koliko ste bili tada (na broju, tj. Koliko vas je bilo tada)?" Rekao je: "Hiljadu i četiri stotine." Slijedio je njega (Salima) Amr, sin Dinara, od Džabira. A rekao je Husajn i Amr, sin Murreta, od Salima, od Džabira: "Petnaest stotina." I slijedio je njega (valjda Husajna) Seid, sin Musejjeba, od Džabira.

(Upotpunio se je šesti dio, i slijedi ga sedmi dio, a njegov početak je KNJIGA bolesnika i liječništva.)

Sedmi dio od Sahiha Ebu Abdullaha Muhameda, sina Ismaila sina Ibrahima sina Mugireta sina Berdizbeha, Buharije Džu'fije, bio zadovoljan Allah, uzvišen je, od njega i ukoričio (tj. obasuo, obuhvatio) ga sa Svojom milošću (milosti) i nastanio ga (u) sredinu Svoga raja! Amin (Uslišaj)!

SAHIH BUHARIJE

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA

KNJIGA (izvjesnih) BOLESNIKA I (izvjesnoga) LIJEČNIŠTVA (medicine)

GLAVA

(onoga) što je došlo o iskupljenju (pokrivanju, brisanju grijeha zbog podnošenja svake) bolesti (tj. zbog patnje u bolovanju) i (GLAVA) govora Allaha, uzvisio se je (tj. uzvišen je): "..... ko uradi (neko) zlo, nagradiće se sa njim (tj. kazniće se za njega, zbog njega).....".

(Smisao ovih riječi Kur'ana tumači se tako da i patnja koju vjernik u bolesti podnese i pretrpi, pored iskupljenja i brisanja njegovih grijeha, prestavlja i dio kazne za počinjeno neko zlo, i to kažnjavanje u ovozemnosti zbrisaće grijehe vjernika, pa neće biti kažnjen na drugome svijetu.)

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman Hakem, sin Nafi-'a, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije rekao je: izvijestio me je Urvete, sin Zubejra, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, žene Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekla je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Nema (ni jedne) od nesreće (koja) pogodi (izvjesnoga) muslimana (da bude drukčije) osim (tako da) je dao pokriti (tj. zbrisati neki dio grijeha) Allah s njom (zbog nje - te nesreće) od njega (od toga muslimana), čak (izvjesni) trn (ili: do izvjesnoga trna što) se ubode njime, (pa bilo da se je sam ubo trnom nehotimično-nenamjerno, ili da ga je neko ubo namjerno trnom)."

PRIČAO MI JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Abdulmelik, sin Amra, pričao nam je Zuhejr, sin Muhameda, od Muhameda, sina Amra sina Halhaleta, od Ata-a, sina Jesara, od Ebu

Seida Hudrije i od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Ne pogodi (izvjesnoga) muslimana (ništa) od umornosti, a ni bolesti, a ni brige, a ni žalosti, a ni uznemirenja, a ni tuge do (izvjesnoga) trna (što) se ubode njime (pa da će drukčije biti) osim (tako da) je dao pokriti Allah (tj. iskupiti, zbrisati) s njom (tj. zbog nje - zbog te neke nezgode, bola) od njegovih pogrešaka (jedan dio, tj. pokriće, oprostiće Allah zbog svake od tih nekih nezgoda, bolova, neprijatnosti, nesreća jedan dio njegovih - muslimanovih - pogrešaka)."

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja od Sufjana, od Sa'da, od Abdullaha, sina Ka'ba, od njegovoga oca, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Primjer (izvjesnoga) vjernika je kao (izvjesna) sirova stabljika od (izvjesnoga) usjeva (što) savija nju (izvjesni) vjetar jedanput, a ispravlja (uspravlja) nju jedanput. A primjer (izvjesnoga) dvoličnjaka je kao (izvjesni) bor (ili kedar - što) neće prestati (da bude nepomičan, tj. koji je neprestano u uspravnom položaju sve) dok bude njegovo iščupavanje jednom jedanputa (tj. odjednom, jedan jedini puta)." A rekao je Zekerija: Pričao mi je Sad, pričao nam je sin Kaba od svoga oca Kaba, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Munzira, rekao je: pričao mi je Muhamed, sin Fulejha, rekao je: pričao mi je moj otac od Hilala, sina Alije, (koji je bio jedan) od sinova Amira, sina Luejja, (a Hilal je pričao) od Ata-a, sina Jesara, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Primjer (izvjesnoga) vjernika je kao primjer sirove stabljike od (izvjesnoga) usjeva, odakle god je došao njoj (izvjesni) vjetar, izvrnuo je (tj. savio je) nju. Pa kada se (Pa kada bi se) ispravila, izvrnula se je (savila bi se) sa (izvjesnim) iskušenjem (kao drugim jednim, nekim vjetrom). A (izvjesni) griješnik je kao (izvjesni) bor (ili kedar, kedrovo drvo - koje stoji) gluho (na duvanje vjetra) uspravno, dok je slomio (dok ne slomi, tj. dok odjednom slomi, skrši) njega Allah kada je htio (kada htjedne Allah)."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Muhameda, sina Abdullaha sina Abdurahmana sina Ebu Sa'sa'ata, rekao je: čuo sam Seida, sina Jesara, Ebu Hubaba (da) govori: čuo sam Ebu Hurejreta (da) govori: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ko je (takav da) hoće Allah s njim (neko) dobro, pogodi od njega (tj. uzme nešto od njega - a to znači: stavi ga u iskušenje i nesreću da ga tako očisti od grijeha)."

GLAVA

žestine (jakosti izvjesne) bolesti.

PRIČAO NAM JE Kabisate, pričao nam je Sufjan od Aameša. A pričao mi je Bišr, sin Muhameda, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Šubete od Aameša, od Ebu Vaila, od Mesruka, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje (s njom), rekla je:

Nisam vidjela (ni) jednoga (čovjeka) žešćega na njemu bol (njegov, da ima žešći bol, tj. Nisam vidjela nikoga bolesnijega) od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Jusufa, pričao nam je Sufjan od Aameša, od Ibrahima Tejmije, od Harisa, sina Suvejda, od Abdullaha (Mesudovoga), bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Došao sam Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, u njegovoj bolesti, a on se sparava sparinom žestokom (tj. a on ima veliku vatru, temperaturu usljed bolesti, groznice), i rekao sam:

"Zaista ti zaista se sparavaš sparinom velikom (tj. ti žestoko goriš od vrućice, temperature)." Rekao sam (dalje): "Zaista to je s (toga što je slučaj) da su za tebe (tj. što ti imaš) dvije nagrade." Rekao je: "Da. Nema (ni jednoga) od muslimana (koji je takav da) pogodi njega (neko) uznemirenje (pa da će s njim biti drukčije) osim (tako da) je prosipao (tj. da prosipa, stresa) Allah od njega njegove pogreške kao što se

prosipalo (tj. kao što se prosipa, kao što opada) lišće (sa izvjesnih) stabala (drveća)."

GLAVA:

Najžešći (od) ljudi iskušenjem (po iskušenju) su (Božiji) vjerovijesnici, zatim najprvi (prvi), pa najprvi (vjernik po vjeri i moralu).

PRIČAO NAM JE Abdan od Ebu Hamzeta, od Aameša, od Ibrahima Tejmije, od Harisa, sina Suvejda, od Abdullaha, rekao je:

Unišao sam poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a on se sparava (tj. a on gori od vrućice), pa sam rekao: "O poslaniče Allaha! Zaista ti se sparavaš sparinom žestokom (tj. goriš žestokim gorenjem od bolesti, zbog bolesti)." Rekao je:

"Da. Zaista ja se sparavam kao što se sparavaju dva čovjeka od vas."

(Dakle: Ja imam duplo veću temperaturu od vas kad ste vi bolesni i imate temperaturu.)

Rekao sam: "To je (radi slučaja) da su za tebe dvije nagrade."

(Dakle: Onda ćeš ti imati dvije nagrade, ili: Hoćeš li ti zbog toga onda imati dvije nagrade.)

Rekao je: "Da. To je tako. Nema (ni jednoga) od muslimana (koji je takav da) pogodi njega (nekakvo) uznemirenje, trn, pa (dalje) što je iznad njega (više od njega), (pa da će biti drukčije, drugačije) osim (tako da) je dao pokriti (tj. da će dati pokriti, da će pokriti) Allah s njom (s tom nesrećom, zbog nje) njegove loše činove (loša djela), kao što prosipa (stresa izvjesno) stablo svoje lišće."

GLAVA

bivanja dužnošću posjete (izvjesnoga) bolesnika.

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Ebu Avanete od Mansura, od Ebu Vaila, od Ebu Musa-a Eš'arije rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Nahranite (izvjesnoga) gladnoga, i posjetite (izvjesnoga) bolesnoga, i oslobodite (izvjesnoga) zarobljenika (spasite ga zarobljeništva)."

PRIČAO NAM JE Hafs, sin Umera, pričao nam je Šubete, rekao je: izvijestio me je Eš'as, sin Sulejma, rekao je: čuo sam Muavijeta, sina Suvejda sina Mukarrina, od Bera-a, sina Aziba, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Zapovjedio je nama Poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, za sedam (stvari), a zabranio je nama sedam (stvari). Zabranio je nama prsten (od toga) zlata, i oblačenje (te) svile, i brokata i teškoga brokata, i (zabranio nam je to platno) kasijsko (iz mjesta Kass, jer je bilo polusvileno) i (tu svilenu) postelju (što se je stavljala po sedlu i devećem samaru).

A zapovjedio je nama da slijedimo (te) mrtvačke nosiljke (nosila), i (da) posjećujemo (izvjesnoga) bolesnika i (da) širimo (taj) pozdrav.
GLAVA

posjete (izvjesnoga) onesviješćenoga.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Sufjan od Ibnul-Munkedira (koji) je čuo Džabira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (da) govori:

Razbolio sam (se sa jednom) bolešču, pa je došao meni Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (da) posjeti mene (došao je on) i Ebu Bekr, i njih dva su dva pješaka (tj. došli su pješačeći, pješice njih dva). Pa su našla njih dvojica mene (da) se zanesvijestilo meni. Pa se očistio (za molitvu, tj. uzeo je abdest) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, zatim je izlio svoju preostalu vodu (za čišćenje, višak vode od abdesta) na mene, pa sam se osvijestio, pa kada li (tu kod

mene) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (došao mi u posjetu)! Pa sam rekao:

"O poslaniče Allaha! Kako (da) napravim u svojoj imovini? Kako (da) sudim (i izvršim) u svojoj imovini?" Pa nije odgovorio meni (ni) sa (jednom) stvari (tj. ništa), dok je (u tim momentima, ili danima) sišao (najzad) ajet (toga izvjesnoga) nasljedstva.

GLAVA

vrijednosti (vrline onoga) ko se shrve (obori, baci na zemlju, na tle) od (tj. zbog izvjesnoga) vjetra (tj. nastupa, a to znači: ko ima padavicu, epilepsiju).

(Epileptičar najednom padne kao da ga je neko bacio na tle, tlo u hrvanju. Zbog toga se izraz "sar'un" epilepsija u arapskom jeziku i uzeo u upotrebu od izraza "sar'un: baciti na tle u hrvanju".)

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja od Imrana, Ebu Bekra rekao je: pričao mi je Ata', sin Ebu Rebaha, rekao je: rekao je meni Ibnu Abas:

"Zar neću pokazati (Da, pokazaću) tebi (jednu) ženu od stanovnika (toga) raja?!" Rekao sam: "Da (tj. Deder)." Rekao je: "Ova (izvjesna) crna žena (je to). Došla je Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekla:

"Zaista ja se shrvavam (tj. padam u padavici na tle, tlo), i zaista ja se otkrivam (za to vrijeme, u tim momentima), pa moli Allaha za mene!" Rekao je:

"Ako si htjela (tj. Ako hoćeš), strpila si se (tj. strpi se na toj bolesti do smrti), a za tebe je (taj) raj (tj. a imaš raj kao nagradu za to strpljenje, za tu bolest). A ako si htjela, molio sam (tj. A ako hoćeš, odmah ću moliti Allaha) da ozdravi tebe (da ti dadne zdravlje - ili: da zaštiti tebe, da sačuva tebe od te bolesti)." Pa je rekla: "Trpim (Strpiću se)." Pa je rekla: "Zaista ja se otkrivam, pa moli Allaha da se neću otkrivati (tj. da

se ne otkrivam, da ne otkrivam svojih sramotnih dijelova tijela u tim momentima)." Pa je molio za nju.

PRIČAO NAM JE Muhamed, izvijestio nas je Mahled od Ibnu Džurejdža, izvijestio me je Ata' da je on vidio Umu Zuferu - to je (jedna) žena dugačka, crna - (vidio je nju) na zastoru Ka'be.

(Veli se da je to ta žena. Međutim, neki kažu da Umu Zufera nije to ta crna žena, nego da je ta crna žena druga ličnost.)
GLAVA

vrijednosti (ili: vrline onoga) ko (je takav da) je otišao njegov vid.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, pričao nam je Lejs, rekao je: pričao mi je Ibnul-Had od Amra, slobodnjaka Mutaliba (Mutalibovoga), od Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Zaista Allah, uzvišen je, rekao je:

"Kada sam stavio na iskušenje (Kada sam isprobao) Svoga roba sa njegove dvije drage (tj. sa dva oka), pa se je strpio, naknadio sam mu od njih dviju (tj. daću u naknadu njemu za njih dvije - taj) raj." Hoće (da kaže sa izrazom "njegove dvije drage" da se misli na) njegova dva oka (na njegove oči).

(I naš narod kaže: Slijepac je rekao da bi najviše volio vidjeti. To jest: Vid očiju je najdraža stvar čovjeku koji je vidio, pa je onda oslijepio. Zato je razumljivo što se dva oka nazivaju "dvije drage".)

Slijedio je njega (Amra) Eš'as, sin Džabira, i Ebu Zilal od Enesa, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

GLAVA

posjete (izvjesnih) žena (izvjesnim) ljudima.

A posjetila je Umu Derda-a (nekoga) čovjeka od stanovnika Bogomolje od Pomagača (ili: čovjeka od stanovnika izvjesne bogomolje od Pomagača).

PRIČAO NAM JE Kutejbete od Malika, od Hišama, sina Urveta, od njegovoga oca, od Aiše da je ona rekla:

Pošto je došao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (u) Medinu, spario se je (tj. dobio je vatru, vrućicu, groznicu) Ebu Bekr i Bilal, bio zadovoljan Allah od njih dvojice. Rekla je: Pa sam unišla njima dvojici, pa sam rekla: "O oče! Kako nalaziš tebe (sebe, tj. Kako si, Kako ti je, Kako se osjećaš)?" I: "O Bilale! Kako nalaziš tebe (sebe, tj. Kako se osjećaš i ti)?" Rekla je: A bio je Ebu Bekr, kada je uzela njega (ta njegova) vrućica (groznica), (bio je običaja da) govori:

"Svaki čovjek je pozdravljen jutrom u svojoj porodici (sa "Dobro jutro!").
A (njegova) smrt je bliža od kajiša njegove obuće."

A bio je Bilal, kada se je iščupala (vrućica) od njega (tj. kada bi ga popustila, bio bi običaja da on) govori:

"Zar ne! Da mi je znati da li ću prenoćiti (omrknuti) sigurno (jednu) noć!
U dolini, a okolo mene (biljke Meke) izhir i dželil.

I da li ću doći sigurno (jedan) dan vodama Midženneta (Midženne).
I da li će se pokazati sigurno meni (brda), ili (vrela) Šame i Tafil."

Rekla je Aiša: Pa sam došla ka poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa sam izvijestila njega (o tome). Pa je rekao:

"Moj Bože! Omili (tj. Učini milom, dragom) k nama Medinu, kao (što) je naše milovanje (za, na) Meku ili žešće (jače, tj. kao što volimo i ljubimo Meku ili još više)! Moj Bože! I učini zdravom nju, i blagoslovi nam u njezinom mudu i njezinom sa'u. I prenesi njezinu (njenu) vrućicu (groznicu iz nje daleko), pa učini nju (vrućicu) u Džuhfu."

(Sa' je mjera koja iznosi 3,34 kg., a mud je četvrtina sa'a.)

GLAVA

posjete (izvjesnoj bolesnoj) djeci.

PRIČAO NAM JE Hadžadž, sin Minhala, pričao nam je Šubete, rekao je: izvijestio me je Asim, rekao je: čuo sam Ebu Usmana od Usameta, sina Zejda, bio zadovoljan Allah, od njih dvojice, da je (jedna) kći Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, poslala k njemu (vijest, poruku), a on je sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, i Sa'd i Ubejj, sin Ka'ba (i u toj vijesti, poruci je rekla):

"Mislimo da je moja kći (u takvom stanju da) se je već prisutno k njoj (tj. da je na samrti), pa prisustvuj nam (tj. pa dođi nam odmah)." Pa je poslao k njoj (svoj) pozdrav i govori (joj u poruci): "Zaista je za Allaha (tj. Allahu pripada ono) što je uzeo i što je dao, i svaka stvar je kod Njega imenovana (tj. određena), pa neka sebi računa (na nagradu od Allaha), i neka se strpi." Pa je poslala (ponovno poruku, poziv da dođe i) zaklinje ga (zaklinjući ona njega da dođe). Pa je ustao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, i ustali smo (i mi s njim). Pa se podiglo (tj. Pa se stavilo to bolesno) dijete u krilo Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, a njegova se duša (ili osoba) potresa (dajući od sebe glas, tj. stenje). Pa su se prolila dva oka Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je rekao njemu Sa'd:

"Šta je ovo (tj. Šta je to), o poslaniče Allaha?" Rekao je: "Ovo je milost (samilost što) je stavio nju Allah u srca (onih) koje (kojih) je htio (da obdari milostivošću, milošću) od (tj. između) Svojih robova. A neće pomilovati Allah od Svojih robova (nikoje druge) osim (tih) milostivih."

GLAVA

posjete (izvjesnim) Beduinima.

PRIČAO NAM JE Mualla, sin Eseda, pričao nam je Abdulaziz, sin Muhtara, pričao nam je Halid od Ikrimeta, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, unišao (jednom) Beduinu (da) posjeti njega. Rekao je:

A bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, kada je unišao (tj. kada bi unišao nekome) bolesniku (da) posjeti njega, (bio je, tj. bio bi on) rekao njemu (bolesniku):

"Nema štete (tj. Ne bilo ti štete)! Čist (od grijeha, tj. bolest će ti zbrisati grijehe, pa ćeš ti biti čist), ako je htio (ako htjedne) Allah, uzvišen je!" Rekao je (onaj Beduin): "Rekao si: "Čist (tj. Čistačica od grijeha da je ova bolest). Nikako! Nego ona je (jedna) vrućica (što) je uzavrela, ili skočila na (jednoga) starca staroga (da ona) dadne posjetiti njemu (te) grobove (tj. da ga otjera u grob)." Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (tome Beduinu): "Pa da, tada."

GLAVA

posjete (izvjesnome) idolopokloniku.

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Hammad, sin Zejda, od Sabita, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, da je (jedan) dječak (nekih) Židova bio (običaja da) poslužuje (tj. da neki židovski dječak posluživaše) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa se je razbolio (taj dječak).

Pa je došao njemu Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (da) posjeti njega, pa je rekao:

"Primi Islam." Pa je primio Islam. A rekao je Seid, sin Musejjeba, od svoga oca (pričajući): Pošto se prisustvovalo (smrtnom stanju u koje je došao) Ebu Talib (ili: Pošto je odsjela, došla - smrt - Ebu Talibu), došao je njemu Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio.

GLAVA:

Kada je posjetio (nekoga) bolesnika, pa je prisustvovala (došla izvjesna) molitva, pa je klanjao s njima skupa (u zajednici, zajednički).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Musenna-a, pričao mi je Jahja, pričao nam je Hišam, rekao je: izvijestio me je moj otac od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (bio jednom u takvoj prilici da) su unišli njemu (neki) ljudi (da) posjete njega u njegovoj bolesti, pa je klanjao s njima sjedeći (on). Pa su počeli (oni za njim da) klanjaju stojeći (oni). Pa je dao znak k njima, to jest: Sjedite (znak kao da kaže: Sjedite). Pa pošto je završio (molitvu-namaz), rekao je:

"Zaista (taj) vođa (u molitvi takav je da) se zaista povodi za njim, pa kada je naklonio se (kada se nakloni), pa naklonite se (i vi), i kada se podigao, pa podignite se (i vi). A ako je klanjao sjedeći, pa klanjajte sjedeći (i vi)."

Rekao je Ebu Abdullah: Rekao je Humejdija: Ovaj hadis je dokinut (ukinut), jer zaista Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, zadnje što je klanjao (kao imam, predvodnik u molitvi), klanjao je sjedeći, a (prisutni) ljudi iza njega su stajači (tj. klanjali su stojeći).

GLAVA

stavljanja (svoje) ruke na (izvjesnoga) bolesnika.

PRIČAO NAM JE Mekija, sin Ibrahima, izvijestio nas je Džuajd od Aiše, kćeri Sada, da je njezin otac rekao:

Razbolio sam se u Meki žestokom bolešću, pa je došao meni Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (da) posjeti mene. Pa sam rekao:

"O vjerovijesniče Allaha! Zaista ja ostavljam (jedno veliko) imanje, i zaista ja nisam ostavio (tj. ne ostavljam od nasljednika nikoga) osim jednu kćer, pa oporučujem za dvije trećine svoga imanja (u dobrotvorne svrhe), a ostavljam (tu jednu) trećinu (nasljednicima)." Pa je rekao: "Ne." Pa sam rekao: "Pa oporučujem za (tu) polovinu, a

ostavljam (tu) polovinu." Rekao je: "Ne." Rekao sam: "Pa oporučujem za (tu) trećinu, a ostavljam dvije trećine (toga imanja nasljednicima)." Rekao je: "Trećina (toga imanja može se oporučiti), a (i ta) trećina je mnogo." Zatim je stavio svoju ruku (Muhamed a.s.) na njegovo (na Sa'dovo) čelo. Zatim je potrao svojom rukom na moje lice i moj stomak (tj. po mome licu i mome trbuhu), zatim je rekao:

"Moj Bože! Izliječi (Iscijeli) Sa'da, i upotpuni njemu njegovu seobu (iz Meke u Medinu)!" Pa nisam prestao (da) nalazim (tj. da osjećam) njegovu hladnoću (tj. hladnoću njegove ruke) na svojoj jetri, u (onome) što se misli (što se pričinja) k meni,
do (ovoga) časa.

PRIČAO NAM JE Kutejbete, rekao je: pričao nam je Džerir od Aameša, od Ibrahima Tejmije, od Harisa, sina Suvejda, rekao je: rekao je Abdullah, sin Mes'uda:

Unišao sam poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a on se sparava žestokim sparavanjem (tj. a on je obuzet žestokom vrućicom), pa sam dotaknuo njega sa svojom rukom, pa sam rekao:

"O poslaniče Allaha! Zaista ti se sparavaš žestokim sparivanjem (tj. ti se nalaziš obuzet žestokom vrućicom, ti imaš veliku temperaturu)." Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Da. Zaista ja se sparavam kao što se sparavaju dva (neka) čovjeka od vas." Pa sam rekao: "To je (iz razloga toga što je slučaj) da su za tebe dvije nagrade (određene)." Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Da." Zatim je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Nema (ni jednoga) od muslimana (koji se nađe u takvoj prilici da) pogodi njega (nekakvo) uznemirivanje, bolest, pa (onda sve ono) što je osim nje, (pa da će drukčije biti sa tim muslimanom) osim (to da) je ostavio (da će ostaviti, tj. odbaciti, stresti) Allah njegove nevaljaštine (njegova loša djela) kao što ostavi (stresa izvjesno) stablo svoje lišće."

GLAVA

(onoga) šta se govori (izvjesnom) bolesniku, i šta (bolesnik) odgovara.

PRIČAO NAM JE Kabisate, rekao je: pričao nam je Sufjan od Aameša, od Ibrahima Tejmije, od Harisa, sina Suvejda, od Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Došao sam Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, u njegovoj bolesti (kad je bio bolestan), pa sam dotaknuo njega, a on se sparava žestokim sparavanjem, pa sam rekao:

"Zaista ti zaista sparavaš se žestokim sparavanjem (dakle: ti imaš veliku temperaturu), a to je (zato što je slučaj) da su za tebe dvije nagrade." Rekao je: "Da. A nema (ni jednoga) od muslimana (koji bude takav da) pogodi njega (neko) uznemirivanje (pa da će biti s njim drukčije) osim (tako da) su se prosipale (tj. da će se prosuti) od njega njegove pogreške kao što se prosipa (tj. opada, otpada) lišće (izvjesnoga) drveća."

PRIČAO NAM JE Ishak, pričao nam je Halid, sin Abdullaha, od Halida, (sina Hazza-a), od Ikrimeta, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, unišao (jednome) čovjeku (da) posjeti njega, pa je rekao (Allahov poslanik), pomilovao ga Allah i spasio:

"Nema štete! Čist (od grijeha bićeš, jer će ti bolest zbrisati grijehe), ako je htio Allah (ako htjedne Allah)!" Pa je rekao: "Nikako! Nego ona je (ona - ova bolest - je jedna) vrućica (koja) vrije na starome starcu zato da dadne posjetiti njemu (te) grobove." Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Pa da, tada."

GLAVA

posjete (izvjesnoga) bolesnika jašući, i pješačeći i (bivajući) sujahačem (sajahačem, kao sujahač, sajahač) na (izvjesnom) magarcu.

PRIČAO MI JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba, od Urveta da je Usamete, sin Zejda, izvijestio njega da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, uzjašio na (jednoga)

magarca, na sedlo (ili: na pokrovac), na pokrivač fedekijski (tj. na pokrivač koji je bio po pokrovcu, a taj pokrivač je bio napravljen u hajberskom selu Fedeku), i stavio je (kao svoga) sujahača Usameta iza sebe (u namjeri da) posjeti Sa'da, sina Ubadeta, prije događaja (borbe) Bedra. Pa je išao dok je prošao pokraj sijela (što) je u njemu Abdullah, sin Ubejja, (a to) je sin Selule, i to je (bilo) prije (nego) da primi Islam Abdullah. I u (tome) sijelu su pomiješani (neki ljudi) od (izvjesnih) muslimana, i idolopoklonika, obožavalaca (izvjesnih) kipova i Židova. I u (tom) sijelu je Abdullah, sin Revahata. Pa pošto je poklopila (zasula, posula to) sijelo prašina (te) tovarne životinje, pokrio je Abdullah, sin Ubeja, svoj nos sa svojim ogrtačem, (i) rekao je: "Ne prašite nam (nas)!" Pa je pozdravio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, i zastao je i odsjeo (sjahao) je. Pa je pozivao njih ka Allahu, pa je čitao (učio) njima Kur'an. Pa je rekao njemu Abdullah, sin Ubeja:

"O čovječe! Zaista ono nema ljepše (ništa) od (onoga) što govoriš ako je (to) bilo istina (ako je to istina), pa ne uznemirivaj nas s njim u našem sijelu, i vrati se ka svome stanu. Pa ko je došao (tj. ko dođe) tebi od nas, pa pričaj njemu." Rekao je Abdullah, sin Revahata:

"Da, o poslaniče Allaha! Pa pokrij (tj. obaspi) nas sa njim u našim sijelima, pa (jer) mi zaista volimo (želimo) to." Pa su se psovali (tj. počeli su se psovati, grditi ti prisutni) muslimani, i idolopoklonici i Židovi, čak su bili blizu (da) se međusobno uzdignu (uzbune, tj. da skoče jedni na druge - dakle: za malo se nisu i pobili, potukli). Pa nije prestao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (da) spušta (tj. da umiruje, smiruje) njih dok su ušutjeli. Pa je pojahao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, svoju jahaću životinju dok je unišao Sa'du, sinu Ubadeta, pa je rekao njemu:

"O Sa'de! Zar nisi čuo šta je rekao Ebu Hubab?" Hoće (da kaže s time da misli na) Abdullaha, sina Ubejja. Rekao je Sa'd: "O poslaniče Allaha! Oprosti mu, i praštaj! Pa zaista već je dao tebi Allah šta (što) je dao. A zaista već su se bili složili stanovnici ovoga maloga mora (tj. maloga grada, gradića) da okrune njega (krunom vladara), pa (da) zaviju njega (zavojem gospodstva). Pa pošto se je vratilo (tj. odbilo) to sa (tom) istinom koju je dao tebi Allah, ugušio (zadavio) se je s tim. Pa

to je (uzrok) koji je učinio s njime (ili: (uzrok) koji (je taj što) je učinio s njega (zbog njega) ono) što si vidio."

PRIČAO NAM JE Amr, sin Abasa, pričao nam je Abdurahman, pričao nam je Sufjan od Muhameda, (a) on je sin Munkedira, od Džabira, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Došao je meni Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (da) posjeti mene, (a) nije jahač mazge, a ni konja (neke posebne vrste).
(Na predikat glagola "lejse: nije" dolazi često puta, više puta jedno suvišno "bi: sa", koje se obično ne prevodi, pa umjesto doslovnoga "lejse bi rakibin: nije sa jahačem....", treba prevesti: nije jahač. Izraz "birzevnun" znači: teški tovarni konj, ili teška tovarna životinja.)

GLAVA

govora (izvjesnoga) bolesnika: "Zaista ja sam bolan (bolestan)!", ili: "Vaj glava (me boli)!", ili: "Pojačao se je sa mnom (moj) bol!", i (GLAVA) govora Ejuba (Joba): "..... da sam ja (u takvom stanju da) je dotaknulo mene (izvjesno, teško) oštećenje (tj. oboljenje, bolest), a Ti si milostiviji (od svih) milostivih (tj. a Ti si najmilostiviji).".

PRIČAO NAM JE Kabisate, pričao nam je Sufjan od Ibnu Ebu Nedžiha i Ejjuba (Sahtijanije), od Mudžahida, od Abdurahmana, sina Ebu Lejla-a, od Kaba, sina Udžreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Prošao je pokraj mene Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, a ja ložim pod (svoj) lonac (vatru), pa je rekao:

"Da li uznemiruju (uznemiravaju) tebe insekti (vaši, uši) tvoje glave?" Rekao sam: "Da." Pa je pozvao (izvjesnoga) brijača (bricu), pa je obrijao njega. Zatim je zapovjedio meni za (izvesno) iskupljenje (toga brijanja u hodočašću prije nego je vrijeme da se može u hodočašću brijati ili šišati glava).

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Jahja-a, Ebu Zekerija, izvijestio nas je Sulejman, sin Bilala, od Jahja-a, sina Seida, rekao je: čuo sam Kasima, sina Muhameda (da) je rekao: Rekla je Aiša:

"Vaj glava (moja me boli jako)!" Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "To da je bilo (tj. To da se dogodi tebi da umreš), a ja sam živ, pa (da) tražim oprost za tebe i (da) molim za tebe." Pa je rekla Aiša: "Vaj izgubljenosti (ili: Vaj izgubila sam sina)!"

(A to je, u stvari, samo način izražavanja kukanja za nečim, ili na nešto. Ovdje je, kako se vidi dalje iz teksta, izražavanje negodovanja Aiše na riječi žaljenja koje joj je Muhamed a.s. izrekao, a u koje ona nije vjerovala, pa je zato i rekla to "Va suklijah: Kuku meni!".)

"Tako mi Allaha zaista ja zaista mislim (za) tebe (da si takav da ti) voliš moju smrt, i da je bilo to (tj. da bude to, da umrem), zaista bi (ti) bio (na) kraju tvoga (svoga) dana (u koji bi me ukopao) provodilac svadbe (tj. spolnoga odnošaja, odnosa) sa nekom (od) svojih žena." Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ja sam (u bolesnijem stanju i moram da reknem) vaj glava (me boli, tj. Uh što mene boli glava)! Zaista već sam namjeravao (pomišljao), ili htio sam da pošaljem k Ebu Bekru i njegovom sinu, i (da) ugovorim (tj. da oporučim da on bude halifa, rukovodilac muslimana poslije mene zbog toga što ne želim) da govore (izvjesni) govornici (ljudi) ili (da) priželjkuju (izvjesni) priželjkivači (da neko drugi bude halifa). Zatim sam rekao: Neće Allah i odbiće (izvjesni) vjernici (svakoga drugoga osim Ebu Bekra), ili odbiće Allah i neće (htjeti) vjernici drugoga osim Ebu Bekra - sumnja potječe od nekoga iz lanca pripovjedača (da li je rečeno "Neće Allah i odbiće vjernici", ili: "Odbiće Allah i neće vjernici".)."

PRIČAO NAM JE Musa, pričao nam je Abdulaziz, sin Muslima, pričao nam je Sulejman od Ibrahima Tejmije, od Harisa, sina Suvejda, od Ibnu Mes'uda, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Unišao sam Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, a on se sparava (tj. gori od velike vrućice, vatre, temperature), pa sam dotaknuo njega, pa sam rekao:

"Zaista ti zaista sparavaš se žestokim sparivanjem." Rekao je: "Da, kao što se sparavaju dva čovjeka od vas." Rekao je: "Za tebe (tj. Ti onda imaš) dvije nagrade." Rekao je: "Da. Nema (ni jednoga) od muslimana (što) pogodi njega (neko) uznemirenje, bolest pa (još drugo nešto) osim nje, (neće drukčije proći) osim (tako da) je ostavio (tj. da će ostaviti, stresti, oprostiti) Allah njegove nevaljalštine kao što ostavlja (tj. stresa, odbacuje izvjesno) stablo svoje lišće."

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Abdulaziz, sin Abdullaha sina Ebu Selemeta, izvijestio nas je Zuhrija od Amira, sina Sa'da, od njegovoga oca rekao je:

Došao je nama poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) posjeti mene od (tj. zbog jednoga) bola (koji) se je pojačao sa mnom (meni u) vrijeme Oproštajnoga hodočašća. Pa sam rekao: "Doprlo je sa mnom od (moga) bola (ono) što vidiš, a ja sam posjednik imanja (tj. a ja sam imućan, bogat), a neće naslijediti mene (niko) osim (jedna) kći moja. Pa da li (da) milodarim sa dvije trećine svoga imanja?" Rekao je: "Ne." Rekao sam: "Sa (njegovom) polovinom?" Rekao je: "Ne." Rekao sam: "Trećinu (njegovu)?" Rekao je: "Trećina (njegova) je mnogo (i to je mnogo). Da ostaviš svoje nasljednike imućne, bolje je od (toga nego) da ostaviš njih siromašne (pa da) pružaju svoj dlan (izvjesnim) ljudima (proseći). I nećeš utrošiti (nikada nikakav) trošak (što) tražiš sebi s njim lice Allaha (tj. Allahovo zadovoljstvo, pa da drukčije bude) osim (tako da) si se nagradio na (za) njega (tj. da ćeš biti nagrađen za taj trošak), čak (i za ono) što stavljaš u usta svoje žene."

GLAVA

govora (izvjesnoga) bolesnika: "Ustanite od mene!"

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Musa-a, pričao nam je Hišam od Mamera. - H - A pričao mi je Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Abdurezak, izvijestio nas je Mamer od Zuhrije, od Ubejdulaha, sina

Abdullaha, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Pošto se učinio prisutnim (ka smrti, tj. Pošto je došlo vrijeme da umre) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a u (njegovoj) kući (sobi) su (neki) ljudi, u (tj. među) njima je (i) Umer, sin Hattaba, rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ovamo, (da) napišem (ili: Ovamo! Napisaću) vama (jednu) knjigu (takvu da) nećete zalutati poslije nje." Pa je rekao Umer: "Zaista Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, već (je u takvom stanju da) je nadvladao (savladao) njega (njegov) bol, a kod vas je Kur'an. Dosta nam je knjiga Allaha." Pa su se protivili (razišli u mišljenju i stavovima) stanovnici (prisutni te njegove) kuće (sobe), pa su se prepirali. Od njih je (neko takav) ko govori: "Približite (da) napiše vama Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, knjigu (takvu da) nećete zalutati poslije nje." A od njih je (neko takav) ko govori (ono) što je rekao Umer. Pa pošto su umnožili (svoj taj neuračunljivi) govor i protivljenje (neslaganje) kod Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ustanite (tj. Odlazite)." Rekao je Ubejdulah: I bio je Ibnu Abbas (običaja da) govori:

Zaista nesreća, sva nesreća je što se je rastavilo između poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i između (toga) da napiše njima tu knjigu od (tj. rastavilo se je zbog) njihovoga protivljenja (neslaganja) i njihove galame (vike, buke).

GLAVA

(o onome) ko je odnio (svoje) bolesno dijete zato (da) se moli za njega.

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Hamzeta, pričao nam je Hatim, on je sin Ismaila, od Džuajda rekao je: čuo sam Saiba, sina Jezida, (da) govori:

Odnijela je mene moja tetka (po majci) ka poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekla:

"O poslaniče Allaha! Zaista sin moje sestre je bolan." Pa je potrao moju glavu, i molio je meni za (Allahov) blagoslov. Zatim se očistio (za molitvu - abdestio, uzeo abdest), pa sam pio od njegove vode (za čišćenje). I ustao sam iza (ozadi) njegovih leđa, pa sam pogledao (tj. gledao) ka prstenu (pečatu, biljegu, mladežu toga, izvijesnoga) vjerovijesništva između njegovih dviju plećki (pleća) kao puce (puca, pula, dugme izvjesne ukrašene sobe (za mladu koja se soba napravi, a ta se soba napravi unutar kuće kao neka vrsta šatora).

GLAVA

željenja (priželjkivanja izvjesnoga) bolesnika (svoju) smrt (svoje smrti).

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Šubete, pričao nam je Sabit Bunanija od Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Neka ne želi nipošto jedan (od) vas (svoju) smrt od štete (tj. zbog neke štete koja) je pogodila njega. Pa ako je bio (u takvom stanju da) nema bijega (od toga da bude) činilac (nečega, tj. da ne može izbjeći da nešto ne učini, da ne rekne), pa neka rekne:

"Moj Bože! Daj živjeti meni dok je bio (moj) život bolji meni. A usmrti me, kada je bila (tj. kada bude moja) smrt bolja meni."

(To jest: "Daj mi da živim, dok je za mene bolje da živim, a daj da umrem, kada bude za mene bolje da umrem.)

PRIČAO NAM JE Adem, rekao je: pričao nam je Šubete od Ismaila, sina Ebu Halida, od Kajsa, sina Ebu Hazima, rekao je:

Unišli smo Habbabu (da) posjetimo njega, a već se pržio sedam prženja (tj. a već se je sedam puta pržio i spaljivao sebi vrućim usijanim željezom ranu na stomaku), pa je rekao:

"Zaista naši drugovi koji su se proturili (naprijed, tj. koji su prije nas umrli), prošli su i nije okrnjila njima ovozemnost (tj. ovozemna uživanja i naslade nisu im okrnjile njihovu nagradu za dobra djela njihova na budućem svijetu koju će dobiti). A zaista mi smo pogodili (ono) što nećemo naći (što ne nalazimo) za njega (nikakvo drugo) mjesto osim (izvjesnu) prašinu (zemaljskoga tla). I da nije (toga) da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, zabranio nama da (dakle: da nam nije zabranio da) molimo za (svoju) smrt, zaista bih molio za nju." Zatim smo njemu došli drugi puta, a on gradi (jedan) svoj zid, pa je rekao:

"Zaista (izvjesni) musliman nagrađiva se u svakoj stvari (tj. nagradiće se za svaku stvar što) utroši nju, osim u stvar (tj. osim za stvar što) učini nju u ovu prašinu (u ovu zemlju - a to znači: u ovaj zid, u gradnju zgrada, a naročito raskošnih)."

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, rekao je: izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije rekao je: izvijestio me je Ebu Ubejd, slobodnjak Abdurahmana, sina Avfa, da je Ebu Hurejrete, bio zadovoljan Allah od njega, rekao: čuo sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Neće uvesti (ni) jednoga (čovjeka) njegov posao (rad u) raj." Rekli su: "A (zar) ni ti, o poslaniče Allaha?" Rekao je: "A ni ja (neću drukčije unići u raj) osim da ukoriči (tj. da obaspe, obuhvati) mene Allah sa dobrotom i milošću (Svojom velikom). Pa budite pravi (ispravni), i približujte se (njoj - pravičnosti, onome što je pravo). I neka ne želi nipošto jedan (od) vas (svoju) smrt. Ili (bio) dobročinitelj, pa možda on da sebi poveća dobro. I ili (bio) loš, pa možda on da traži zadovoljstvo (Allahovo pokajanjem i vraćanjem na dobra djela prije smrti)."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Ebu Šejbeta, rekao je: pričao nam je Ebu Usamete od Hišama, od Abbada, sina Abdullaha sina Zubejra, rekao je: čuo sam Aišu, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je: čula sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, a on je oslonjen k meni (tj. na mene - da on) govori:

"Moj Bože! Oprosti mi, i pomiluj me, i priključi me sa (najvišim) društvom (ili: sa Najvećim Blagim, ili: sa izvjesnim najvišim drugom)!"

(Veli se da je ovaj hadis Buharija ovdje uvrstio da pokaže da u času kada čovjek već osjeti da mora da umre, onda čovjek može da moli da bude sjedinjen i priključen lijepom društvu. I to nije u suprotnosti sa prednjim hadisima.)

GLAVA

molitve (dove izvjesnoga) posjetioca za (izvjesnoga) bolesnika.

A rekla je Aiša, kći Sa'da, od svoga oca (pričajući da) je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Moj Bože! Izliječi Sa'da!"

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Ebu Avanete od Mansura, od Ibrahima, od Mesruka, od Aiše da bi poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, bio, kada bi došao (nekom) bolesniku, ili se je donio on k njemu, rekao (tj. bio bi rekao, rekao bi ovo):

"Odvedi (tj. Odstrani ovu) štetu (tj. bol), Gospodaru (svih) ljudi! Izliječi, i Ti si (Onaj pravi) koji liječi. Nema lijeka osim Tvoj lijek. Lijekom (takvim izliječi koji) neće ostaviti (nikakvu) bolest."

A rekao je Amr, sin Ebu Kajsa, i Ibrahim, sin Tahmana, od Mansura, od Ibrahima i Ebu Duha-a: ..... kada bi se donio (doveo izvjesni) bolesnik..... A rekao je Džerir od Mansura, od Ebu Duha-a, samoga njega, i rekao je: .... kada bi došao (nekom) bolesniku.....

GLAVA

čišćenja (izvjesnoga) bolesnika za (tj. zbog izvjesnoga) bolesnika.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Bešara, pričao nam je Gunder, pričao nam je Šubete od Muhameda, sina Munkedira, rekao je: čuo sam Džabira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Unišao je meni Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, a ja sam bolestan, pa se očistio (za molitvu, radi molitve), i izlio je na mene (ostatak svoje vode za čišćenje), ili je rekao: "Izlijte na njega!" Pa sam razumio (tj. Pa sam se osvijestio, došao ka svijesti), pa sam rekao:

"O poslaniče Allaha! Neće naslijediti mene (niko drugi) osim (jedna) osoba koja nema roditelja ni djece, pa kako je (moje) nasljedstvo? (tj. pa kako i na koji način će biti naslijeđeno moje imanje?)."

Pa je sišao ajet (tih) propisa (o nasljedstvu, tj. ajet u kojem se propisuje zakonski nasljedni dijelovi za pojedine srodnike).

GLAVA

(onoga) ko je molio za dizanje (tj. odstranjivanje izvjesne) epidemije (opće zarazne bolesti) i (izvjesne) vrućice (groznice).

PRIČAO NAM JE Ismail, pričao mi je Malik od Hišama, sina Urveta, od njegovoga oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Pošto je došao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, sparavao se (tj. dobio je vrućicu, groznicu) Ebu Bekr i Bilal. Rekla je: Pa sam unišla njima dvojici, pa sam rekla:

"O moj oče! Kako nalaziš sebe (Kako si)?" I: "O Bilale! Kako nalaziš sebe?" Rekla je: A bio je Ebu Bekr, kada je (kada bi) uzela njega (ta) vrućica, (bio bi običaja da) govori:

"Svaki čovjek je jutrom pozdravljen u svojoj porodici (sa: Dobro jutro!).
A (njegova) smrt je bliža od kajiša njegove obuće."

A bio je Bilal, kada bi se iščupao od njega (bol te vrućice, bio je običaja da) podigne svoj glas, pa govori:

"Želio bih znati da li ću zanoćiti svakako (jednu) noć.

U (jednoj) dolini, a okolo mene (biljke) izhir i dželil.

I da li ću doći svakako (jedan) dan vodama Midženneta (Midženne).

I da li će se pokazati svakako meni (brda ili vrela) Šame i Tafil."

Rekao je: Rekla je Aiša: Pa sam došla poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa sam izvijestila njega (o tome). Pa je rekao:

"Moj Bože! Učini milom (Omili) k nama Medinu kao naša ljubav (što je za) Meku (prema Meki) ili žešće (jače da zavolimo Medinu), i učini zdravom nju, i blagoslovi nama u njezinom sa'u i njezinom mudu (mud je četvrtina od sa'a), i prenesi njezinu vrućicu (groznicu), pa stavi nju u Džuhfu."

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA

KNJIGA (Božije) SUDBINE

(predestinacije, predodređenja)

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid Hišam, sin Abdulmelika, pričao nam je Šubete, obavijestio me je Sulejman Aameš, rekao je: Čuo sam Zejda, sina Vehba od Abdullaha (Mes'udovoga) rekao je:

Pričao nam je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a on je (pripovjedač) istiniti, obistinjeni (tj. koji je potvrđen kao istinit, učinjen je istinitim, ili dokazano je da je on istinit), rekao je:

"Zaista jedan (od) vas skuplja se (sakuplja se pri stvaranju, postajanju) u stomaku svoje majke četrdeset dana (neki su to protumačili da to znači: zakvasiva se, poležači se materija, sjeme, sperma od koje će biti stvoren). Zatim biva (usirena, zgrušana i ljepljiva) krv kao to (tj. isto toliko - četrdeset dana). Zatim biva (zalogaj, komad) mesa kao to (isto toliko vremena). Zatim pošalje Allah

(jednoga) anđela, pa se zapovjedi (njemu) za četiri (stvari): za njegov trošak (opskrbu, hranu), i njegov rok (smrti) i nesretan ili sretan (je). Pa tako mi Allaha zaista jedan (od) vas, ili (zaista izvjesni) čovjek radi sa radom (tj. radi rad, posao) stanovnika Vatre čak (dotle da) ne bude između njega i između nje (Vatre - pakla ništa više) osim rastrgljaj (jedan, jedan raspon ruku, tj. koliko iznosi dužina od vrha prsta jedne ruke do vrha prsta druge ruke kada se ruke raširе što se više mogu raširiti), ili (osim jedan) aršin, pa (će da) pretekne njega (njegova) knjiga (tj. pismo, ono što mu je zapisano, propisano, određeno), pa (će početi da) radi sa radom (tj. da radi rad, posao) stanovnika raja, pa (će da) uniđe (uđe u) njega. A zaista (izvjesni) čovjek zaista radi sa radom stanovnika raja, čak (da) bude između njega i između nje (rajske ljepote, tj. i između raja ništa više) osim (jedan) aršin ili dva aršina, pa pretekne njega (njegova) knjiga, pa radi sa radom stanovnika Vatre, pa uniđe (u) nju."

(Riječ "zira'un" znači aršin, a znači i podlaktica, lakat kao mjera za dužinu, pa bi se ovo drugo značenje moglo upotrebiti u prevodu ovoga teksta. Onda bi značilo da čovjek izvjesni dođe blizu raja za rastrgljaj, ili za lakat, pa ga stigne ono što mu je zapisano, pa počne da radi ono što ga odvede od raja u pakao. A isto tako i izvjesni čovjek ima obratnu sudbinu.)

Rekao je Adem: osim aršin (dakle, Adem ne sumnja da li je rečeno jedan aršin, ili je rečeno dva aršina, već on kaže da je rečeno: osim jedan aršin, a sumnja je kod drugoga prenosioca ovoga hadisa koji je u lancu navedenoga hadisa).

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Hammad od Ubejdulaha, sina Ebu Bekra sina Enesa, od Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Opunomoćio je Allah za maternicu (žene rotkinje jednoga) anđela, pa (taj anđeo) govori: "O moj Gospodaru! Sjeme (Sperma je ovo). O moj Gospodaru! Krv (usirena je ovo). O moj Gospodaru! Zalogaj (tj. Komad) mesa (je ovo)." Pa kada je htio Allah da izvrši njezino stvaranje (stvaranje jedne osobe), rekao je (tj. rekne anđeo): "O

moj Gospodaru! Muško, ili (žensko da li će da bude)? Da li je nesretan, ili je sretan? Pa šta je (Koji je njegov) trošak (opskrba, hrana)? Pa šta je (Koji je njegov) rok (smrti)?" Pa se zapiše tako u stomaku njegove majke."

GLAVA:

Osušilo se je pero (koje je pisalo sudbinu, ili: Presušilo je pero to) na znanju Allaha. I Njegov govor: "..... i zaveo je njega (i pustio je u zalutalost njega) Allah na znanju.....".

A rekao je Ebu Hurejrete: Rekao je meni Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Osušilo se je (izvjesno) pero sa (onim) što si ti susretač."

(To jest: Osušilo se je pero koje je zapisalo šta ti je određeno i suđeno da susretneš. Pero se je osušilo znači da je prestalo da piše jer je napisalo sve što treba da se dogodi. Ovo ne protuslovi, po nekim tumačenjima, ajetu u kome se kaže: "..... kulle jevmin Huve fi še'nin.":.... (u) svakome danu On je u (nekoj) stvari (ili: u nekome stanju), a to po nekima znači: Svakoga dana On nešto novo stvara i daje. Ovaj ajet je protumačen u vezi navedenoga hadisa ovako: Svakoga dana On nešto novo stvara i daje prema onome što je već On odredio i zapisao. On nanovo ne određuje, nego samo to određeno i zapisano pokazuje i prikazuje stvaranjem.)

Rekao je Ibnu Abbas (u vezi tumačenja kur'anskih riječi): "..... za nju (tj. za njih) su preticači.", (to) je (značenja): pretekla je za njih (tj. pretekla je njih njihova) sreća (sretnost).

(To jest: Oni su takvi da se natječu i trče ka dobrim djelima - hajratima - zbog svoje sretnosti koja im je određena i zapisana.)

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Šubete, pričao nam je Jezid Rišk, rekao je: Čuo sam Mutarrifa, sina Abdullaha sina Šihhira, (da) priča od 'Imrana, sina Husajna, rekao je: Rekao je (jedan) čovjek:

"O poslaniče Allaha! Da li se prepoznaju stanovnici raja od stanovnika Vatre (tj. Da li se već zna ko će u raj, a ko će u pakao)?" Rekao je: "Da." Rekao je: "Pa zašto rade (izvjesni) radioci (radnici te dobre poslove)?" Rekao je: "Svaki (čovjek) radi za (ono) što se je (za što se) stvorio za njega (radi njega), ili za (ono) što se je učinio (za što se učinio) laganim (lakim) za njega (tj. radi za ono što se je uputio za njega, što je upućen k njemu da dođe - raju, ili paklu na drugome svijetu)."

GLAVA:

Allah je znaniji za (ono, tj. o onome) šta su bili radioci (tj. šta bi oni bili radili, šta bi oni radili da su odrasli ti potomci, odnosno djeca nevjernika).

PRIČAO NAM JE Muhammed, sin Beššara, pričao nam je Gunder, rekao je: Pričao nam je Šubete od Ebu Bišra, od Seida, sina Džubejra, od Ibnu Abbasa rekao je:

Upitao se (tj. Upitan je) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, o djeci (izvjesnih) idolopoklonika, pa je rekao: "Allah je znaniji za (ono, tj. o onome) šta su bili (šta bi bila ona kao) radioci (radnici, šta bi radila ta djeca)."

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs od Junusa, od Ibnu Šihaba rekao je: A izvijestio me je 'Ata', sin Jezida, da je on čuo Ebu Hurejreta (da) govori:

Upitao se (Upitan je) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, o potomstvima (izvjesnih, ili sviju) idolopoklonika, pa je rekao:

"Allah je znaniji za (ono) šta su bili radionici (tj. Allah zna šta bi bili radili ti potomci, Allah zna šta bi radili ti potomci)."

PRIČAO MI JE Ishak, izvijestio nas je Abdurezak, izvijestio nas je Mamer od Hemmama, od Ebu Hurejreta rekao je: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Nema (ni jednoga) od rođenoga (djeteta da je drukčije) osim (takvo da) se rodi na (izvjesnome) načinu stvaranja (tj. na Islamu koji je takva vjera da je čovjek tako stvoren da je može prihvatiti i shvatiti). Pa njegova (djetetova) dva roditelja učinu (učine, naprave) Židovom njih dva njega, i učinu (učine, naprave) kršćaninom njih dva njega, kao što proizvodite (domaću) životinju (tj. kao što dobivate priplod, rasplod od svoje domaće životinje zdrav, bez okrnjenoga ili odsječenoga dijela tijela: nosa, roga itd.). Da li nalazite u njoj (tj. među njima - među proizvedenim životinjama išta) od odsječene (tj. ikakvu koja se otelila odsječenoga nosa ili roga) do (da) budete vi odsjekli njoj (nos ili rog)?" Rekli su: "O poslaniče Allaha! Pa zar si vidio (tj. mislio - a to će reći: Pa šta misliš za onoga) ko umre, a on je malen (mal)?" Rekao je:

"Allah je znaniji za (ono) šta su bili (šta bi oni bili) radinoci (radioci, radnici, činitelji - Allah zna najbolje šta bi oni poslije radili)."

GLAVA:

"..... a bila je zapovjed Allaha (jedna) odredba određena (određena odredba).".

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Ebu Zinada, od Aaredža, od Ebu Hurejreta rekao je: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Neka ne pita (ne traži izvjesna, ili ni jedna) žena razvod svoje sestre zato (da) traži ispražnjenje njezine zdjele i (da) se (onda ona) vjenča (za muža svoje sestre: sestre po krvnome srodstvu, ili sestre po vjeri, ili čak po čovječnosti, spolu), pa (jer) zaista za nju je (tj. ona ima, ona će dobiti ono) što se je odredilo za nju (njoj)."

PRIČAO NAM JE Malik, sin Ismaila, pričao nam je Israil od Asima, od Ebu Usmana, od Usameta rekao je:

Bio sam kod Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, kadli je došao (tj. kadali dođe) njemu poslanik jedne (od) njegovih kćeri (kćera), a kod njega su Sa'd, i Ubej, sin Kaba, i Muaz, da njezin sin biva darežljiv sa svojom dušom (daje dušu, tj. umire, na samrti je). Pa je

poslao k njoj (poruku): "Za Allaha je (tj. Allahovo je) što je uzeo (što uzme), i za Allaha je (Allahu pripada, Allahovo je i ono) što je dao (što daje). Svaki (čovjek) je sa rokom (na ovome svijetu), pa neka se strpi i neka sebi računa (ona na nagradu Allaha za strpljenje za izgubljenim, uzetim sinom)."

PRIČAO NAM JE Hibban, sin Musa-a, izvijestio nas je Abdullah, pričao nam je Junus od Zuhrije rekao je: Izvijestio me je Abdullah, sin Muhajriza, Džumehija (Džumehijević) da je Ebu Seid Hudrija izvijestio njega da je ono dok je on sjedač (bio, tj. dok je on sjedio) kod Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, došao (je jedan) čovjek od Pomagača pa je rekao:

"O poslaniče Allaha! Zaista mi pogodimo roblje (tj. robinje u ratu, a to znači: dobijemo robinje) i volimo (izvjesno, ili svako) imanje (imovinu). Kako vidiš (tj. Šta misliš) o (izvjesnome) odstranjivanju?"

(Radi se o odstranjivanju i vađenju spolnoga muškoga uda iz ženskoga spolnoga uda-organa pred ištrcavanje sperme, sjemena u maternicu, a to se radi u svrhu sprečavanja začeća djeteta.)

Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "A zar zaista vi to činite? Nije na vas da nećete činiti (da ne činite), pa (jer) zaista ono nije (nijedna) duša (za koju) je zapisao (propisao, odredio) Allah da (ona) izađe (na ovaj svijet - nije drukčije s njom) osim (tako da) je ona bivačica (tj. ona će biti, postojati)."

(Neki kažu da tekst "La alejkum en la tef'alu" treba shvatiti i prevoditi ovako: Ne. Na vas je da nećete činiti (da ne činite). Prema prvome shvatanju i prevodu navedeni način sprečavanja začeća u hadisu je dozvoljen, a prema drugome shvatanju i prevodu taj postupak je u hadisu tome zabranjen. Abortus, pobačaj već začetoga djeteta je grijeh i kriminal bez ikakve sumnje iako u današnje vrijeme neki nazovi islamski učenjaci, ili samozvani islamski učenjaci pod raznim izgovorima to nastoje opravdavati i odobravati da bi stekli ugled i popularnost kod savremenih bezbožnika i da bi od njih dobili naziv "napredni" i "savremeni" svećenici, sveštenici, imami.)

PRIČAO NAM JE Musa, sin Mes'uda, pričao nam je Sufjan od Aameša, od Ebu Vaila, od Huzejfeta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Zaista već je predikovao nama Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (jednu) prediku (da) nije ostavio u njoj (ni jednu) stvar do ustajanja (tj. do nastajanja) Časa (tj. do sudnjega dana šta će biti, nije to ostavio drukčije) osim (tako da) je spomenuo njega (spomenuo to). Znao je njega ko je znao njega (tj. Zna to ko zna), a nije znao njega ko nije znao njega (a to ne zna ko ne zna - a to znači: Ko to zna, zna, a ko ne zna, ne zna, jer "džehile" znači ne znati). Zaista sam bio (u prilici da) zaista vidim (tu izvjesnu) stvar (koju sam tada čuo i) već sam (bio) zaboravio (nju), pa prepoznam (nju, tj. sjetim se nje kao) što prepozna (izvjesni) čovjek (lice nekoga čovjeka) kada je bio odsutan od njega, pa je (poslije) vidio njega, pa je prepoznao njega (pa ga je prepoznao).

PRIČAO NAM JE Abdan od Ebu Hamzeta, od Aameša, od Sa'da, sina Ubejdeta, od Ebu Abdurahmana Sulemije, od Alije, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bili smo sjedači (tj. Sjedili smo) sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, a sa njim je (jedno) drvo, (i) kopka (udara njime) u zemlju (tj. kopka njime tlo razmišljajući), i rekao je (pa je rekao):

"Nema od vas od jednoga (tj. Nema od vas ni jednoga da je drukčije s njime, Nema niko od vas a da je drukčije s njime) osim (tako da) se već zapisalo (tj. propisalo se, odredilo se) njegovo sjedište od Vatre, ili od raja (tj. zapisano mu je mjesto gdje će sjediti u paklu, ili u raju)." Pa je rekao (jedan) čovjek od (toga) naroda: "Zar se nećemo osloniti (na to), o poslaniče Allaha?" Rekao je: "Ne. Radite, pa (tj. jer) svaki (od vas) je učinjen laganim (predodređen je za ono zašto je stvoren)." Zatim je čitao (pročitao, proučio Muhammed a.s.):

"Pa što se tiče onoga ko je davao i čuvao se je.", ajet (taj vidi u suri Vellejli iza jagša).

GLAVA:

Rad (čovjeka) je sa (njegovim) završetcima (završecima, tj. krajevima, krajnjim završavanjima vrijedan, i uzima se u obzir prema završetku).

PRIČAO NAM JE Hibban, sin Musa-a, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Mamer od Zuhrije, od Seida, sina Musejjeba, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Prisustvovali smo sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, Hajberu (tj. u borbi na Hajberu). Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, za (jednoga) čovjeka od (onih) ko je sa njim, (i) tvrdi (taj čovjek da je primio) Islam: "Ovaj je od stanovnika Vatre." Pa pošto je prisustvovala borba (ili: Pa pošto je prisustvovao borbi taj čovjek), borio se je (taj) čovjek od najžešće (te) borbe, i bile su mnoge s njime (njegove) rane, pa su ustalile njega (tj. prikovale su ga za tlo, pa se stalno nalazio na jednome mjestu, i nije se mogao kretati). Pa je došao (jedan) čovjek od drugova Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"O poslaniče Allaha! Da li si vidio (tj. Šta misliš o onome) koji (je taj što) si pričao da je on od stanovnika Vatre, (i) borio se u putu Allaha od najžešće (te) borbe, pa su bile mnogobrojne s njime (njegove) rane?!" Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Zar ne?! (To jest: Pažnja!) Zaista on je od stanovnika Vatre." Pa je bio blizu (skoro) neki (od) muslimana (prisutnih da) posumnja. Pa dok je on na tome, kadli je našao (osjetio taj) čovjek bol (svojih) rana, pa je dao pasti (pa je pao) sa svojom rukom ka svome tobolcu (tj. pa je pružio svoju ruku do svoga tobolca za strijele), pa je sebi iščupao iz njega (doslovno: iz nje - iz tobolice jednu) strijelu, pa se je zaklao s njome (njom). Pa su bili žestoki (tj. Pa su jako potrčali, požurili se neki, požurili su neki) ljudi od (tih) muslimana ka poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa su rekli:

"O poslaniče Allaha! Potvrdio je Allah tvoj razgovor (tvoje pričanje). Već se zaklao omsica (taj), pa je ubio svoju osobu (ubio je sam sebe - izvršio je samoubistvo, samoubojstvo)." Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"O Bilale! Ustani, pa oglasi: "Neće unići (u) raj (niko drugi) osim vjernik. I zaista Allah zaista pomaže (ojačava) ovu (našu) vjeru sa (izvjesnim) čovjekom griješnikom (pokvarenjakom; ili bezvjernikom)."

PRIČAO NAM JE Seid, sin Ebu Merjema, pričao nam je Ebu Gassan: Pričao mi je Ebu Hazim od Sehla da je (jedan) čovjek od najvećih muslimana bogatstvom (ili po korisnosti, tj. po dostatnosti i neovisnosti) od muslimana u (jednoj) borbi (što) se borio (u) njoj (u društvu) sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, (da je taj čovjek i borio se je). Pa je pogledao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Ko je volio da pogleda ka (izvjesnome, tj. ka nekome) čovjeku od stanovnika Vatre, pa neka pogleda ka ovome." Pa je slijedio (pratio) njega (jedan) čovjek iz (toga) naroda, a on je na tome (svome) stanju (da je jedan) od najžešćih ljudi na (te) idolopoklonike, čak se ranio (ranjen je). Pa je tražio žurenje (tj. žurno svoju) smrt. Pa je učinio (stavio) mušicu (tj. oštricu) svoga mača među svoje dvije sise čak (da je) izašao (mač, vrh mača) od između njegove dvije plećke. Pa se okrenuo (tj. Pa je došao taj drugi) čovjek ka Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, žureći se (žureći) pa je rekao:

"Svjedočim (nanovo, ponovo, ponovno) da si ti poslanik Allaha." Pa je rekao: "A šta je to (bilo)?" Rekao je: Rekao si za omsicu (za tog-i-tog): "Ko je volio (Ko želi) da pogleda ka (nekome) čovjeku od stanovnika Vatre, pa neka pogleda k njemu." A bio je od najvećih (između) nas bogatstvom (tj. po koristi, po dostatnosti, neovisnosti) od muslimana, pa sam prepoznao da on neće umrijeti na tome. Pa pošto se ranio (bio je ranjen), tražio je žurenje (tj. žurno svoju) smrt (tj. ubrzao je svoju smrt), pa je ubio svoju osobu (tj. sam sebe). Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, kod toga:

"Zaista (izvjesni) rob zaista radi rad stanovnika Vatre, a zaista on je od stanovnika raja. A radi rad stanovnika raja, a zaista on je od stanovnika Vatre. I samo su poslovi (tj. I poslovi su samo) sa (izvjesnim) završecima (završavanjima svojim vrijedni i uračunljivi, uzimaju se u obzir)."

GLAVA

bacanja (tj. izvjesnoga) zavjeta (koji baci izvjesnoga) roba ka (njegovoj) sudbini.

(To jest: Zavjet dovede čovjeka sudbini, a zavjetom čovjek ne može da utječe, da utiče na promjenu sudbine.)

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Sufjan od Mansura, od Abdullaha, sina Mureta (Murreta), od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice (s njima), rekao je:

Zabranjivao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, od (izvjesnoga) zavjeta (tj. zabranio je zavjet, zavjetovanje), rekao je: "Zaista on neće vratiti (ni jednu) stvar. Samo se traži izvaditi s njime (pomoću njega) od (izvjesnoga) škrtoga (tvrdice)."

PRIČAO NAM JE Bišr, sin Muhameda, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Mamer od Hemmama, sina Munebbiha, od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Neće donijeti sinu Adema (tj. čovjeku njegov) zavjet (ni jednu) stvar (koja) nije bila (takva da) sam već odredio nju, a ali (tj. nego) baci njega (njegova) sudbina, a već sam odredio nju njemu. Tražim izvaditi s njime (pomoću njega - zavjeta) od(izvjesnoga) škrtoga (tvrdice)."

(Škrt čovjek neće da dadne milostinju siromahu. Ali se nekad zavjetuje govoreći: "Ako mi Allah dadne to i to, podijeliću milostinju siromahu." Ako mu se želja ispuni, on tada podijeli milostinju. To je smisao zadnje rečenice u oba navedena hadisa.)

GLAVA:

Nema moći (za odbijanje zla), a niti snage (za pribavljanje dobra) osim sa Allahom (osim pomoću Allaha).

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Mukatila, Ebul-Hasen, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Halid Hazza' od Ebu Usmana Nehdije, od Ebu Musa-a rekao je:

Bili smo (u društvu) sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u (jednoj) borbi, pa smo učinili (činili tako da) se nećemo popeti (ni na kakvo) uzvišenje, i nećemo nadvisiti (nikakvo) uzvišenje i nećemo pasti u (kakvu) dolinu (drukčije) osim (tako da) smo podizali naše glasove sa veličanjem (Allaha). Rekao je: Pa se približio nama poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"O ljudi! Učetvrtite na vaše osobe (tj. Sustegnite se, budite blagi prema sebi i spustite svoje glasove), pa (jer) zaista vi nećete zvati (tj. ne zovete, ne molite) gluhoga, a ni odsutnoga. Samo zovete (tj. Zovete i veličate vi samo) Svečujućega, Svevidećega." Zatim je rekao: "O Abdullahe, sine Kajsa! Zar neću poučiti (tj. Daj da poučim) tebe (jednu) riječ, ona je (jedna riznica) od riznica raja: "Nema moći, a ni snage osim sa Allahom."

GLAVA:

Sačuvani (izvjesni čovjek) je (onaj) koga je sačuvao Allah (da ne padne u zabludu, grijeh, pohlepu i slično).

"Asimun" je (što i) "mani'un": sprječavač, sprječavalac; zapreka. Rekao je Mudžahid: "..... suden." je (značenja) "suden anil-hakki" - ostavljen (napušten da zaluta) od (Allahove) istine, (a to dalje znači da se takvi ljudi) kolebaju u (svojoj) zalutalosti. "..... dessaha." je (što i) "agvaha": zaveo je nju (pustio je u zabludu nju, dao je zalutati njoj, a to će reći: nije čuvao nju od zablude).

PRIČAO NAM JE Abdan, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Junus od Zuhrije rekao je: Pričao mi je Ebu Selemete od Ebu Seida Hudrije, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Nije se postavio nasljednikom (ni jedan) nasljednik (tj. Nije se postavio za vladara, rukovodioca ni jedan vladar, rukovodilac drukčije) osim (tako da) su za njega (tj. osim tako da on ima neka) dva prijatelja

(dva povjerljiva čovjeka): prijatelj (jedan koji) zapovijeda njemu za (izvjesno, ili: za svako) dobro i ponukava ga na njega, i prijatelj (jedan drugi koji) zapovijeda njemu za (izvjesno, ili: za svako) zlo i ponukava ga na njega. A (izvjesni) sačuvani je (onaj) koga je (kojeg je) sačuvao Allah (da ne krene putem onoga prijatelja koji mu zapovijeda, tj. savjetuje mu za zlo i ponukava ga na njega)."

GLAVA:

"I zabranjeno je na (jedno) selo (što) smo uništili njega (tj. njegove stanovnike) da se oni neće vratiti.", "..... zaista ono neće vjerovati od tvoga naroda (niko drugi) osim (onaj) ko je već vjerovao....", "..... i neće rađati (oni nikoga drugoga, ništa drugo) osim griješnika, velikoga nevjernika (ili: velikoga nezahvalnika).".

A rekao je Mansur, sin Numana, od 'Ikrimeta, od Ibnu Abbasa: A "hirmun" je u (na) abesinskome jeziku (značenja što je u arapskome jeziku riječ) "vedžebe": morati (biti nužno; doslovno: morao je, bio je nužan, bilo je nužno).

(Ovo spominjanje riječi "hirmun" ovdje je zbog toga navedeno jer po jednome čitanju, ili kako se to kaže stručno po jednome kiraetu ajet "Ve haramun ala...." čita se ovako: "Ve hirmun ala karjetin.....". Taj ajet se, inače, tumači na mnogo načina, ali te načine nećemo prikazivati.)

PRIČAO MI JE Mahmud, sin Gajlana, pričao nam je Abdurrezzak (Abdurezak), izvijestio nas je Mamer od Ibnu Tavusa, od njegovoga oca, od Ibnu Abbasa rekao je:

Nisam vidio (ni jednu) stvar sličniju sa (izvjesnim) malim grijesima od (onoga) što je rekao Ebu Hurejrete od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Zaista Allah je propisao na sina Adema (Ademovoga, tj. na čovjeka) njegov dio (udio) od (izvjesnoga) bluda, (i) stigao je (tj. stići će čovjek) to, nema preokreta (tj. neizbježno). Pa blud (čovjekovoga) oka je (čovjekov) pogled. A blud jezika je govor. A duša želi i žudi. A

pukotina (tj. spolni ud, spolni organ) to potvrdi (tj. ostvari to), ili učini lažnim (tj. ne ostvari) njega."

A rekao je Šebabete: Pričao nam je Verka' od Ibnu Tavusa, od njegovoga oca, od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

GLAVA

(Njegovoga govora:) "..... i nismo učinili (izvjesni tvoj) san koji smo pokazali tebi (ništa drugo) osim (jednom) kušnjom (iskušenjem, isprobavanjem) za (izvjesne) ljude....".

PRIČAO NAM JE Humejdija, pričao nam je Sufjan, pričao nam je Amr od 'Ikrimeta, od Ibnu Abbasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, ".... i nismo učinili (tvoj) san koji smo pokazali tebi osim kušnjom za (izvjesne) ljude....." rekao je:

Ona (tj. Ova riječ, rečenica) je (značenja, tj. znači) san oka (tj. viđenje oka, viđenje očima što) se pokazao on (ili: što se pokazalo ono) poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (u) noći (kada) se je putovalo noću s njime ka Jerusalimu. Rekao je: ".... i (izvjesno) stablo prokleto u Kur'anu.....", rekao je: Ono je (tj. To je) stablo zvano "zekkum" ("zeqqum", jedno stablo u paklu).

GLAVA:

Prepirali su se međusobno Adem i Musa (tj. Prepiraće se njih dva na sudnjem danu) kod Allaha, moćan je i veličajan je.

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan, rekao je: Zapamtili smo njega (tj. hadis) od Amra, od Tavusa: Čuo sam Ebu Hurejreta od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Prepirali su se (tj. Vodili su međusobno spor, parnicu) Adem i Musa, pa je rekao njemu Musa: "O Ademe! Ti si naš otac (praotac). Razočarao si nas i izveo si (i istjerao si) nas iz raja." Rekao je njemu Adem: "O Musa! Odabrao je sebi tebe Allah sa Svojim govorim i

napisao je tebi sa Svojom rukom. Zar koriš mene na (tj. za jednu) stvar (koju) je odredio Allah na mene (tj. meni) prije (nego) je stvorio mene za (na) četrdeset godina." Pa je natprio Adem Musa-a (tj. dobio je spor, parnicu Adem protiv Musa-a)." Tri (puta je to ponovio i rekao Muhammed a.s.). Rekao je Sufjan: Pričao nam je Ebu Zinad od Aaredža, od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, slično njemu (tj. slično navedenom hadisu).

GLAVA:

Nema sprječavaoca (tj. Nema zapreke) za (ono) što je dao Allah.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Sinana, pričao nam je Fulejh, pričao nam je Abdete, sin Ebu Lubabeta, od Verrada, slobodnjaka Mugireta, sina Šubeta rekao je: Pisao je Muavija ka Mugiretu:

Piši k meni (o nečemu) šta si čuo Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori iza (svoje) molitve (namaza). Pa je diktirao meni Mugirete (tj. kazivao je u pero meni), rekao je:

"Čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori iza (svoje, ili: iza propisane, fard) molitve (namaza):

"Nema božanstva osim Allaha (osim Allah), samo Njega. Nema druga Njemu. Moj Bože! Nema sprječavaoca (tj. Nema zapreke) za (ono) što si dao (tj. što Ti daješ, što hoćeš da dadneš). I nema davaoca za (ono) što si spriječio. I neće koristiti posjedniku (izvjesnoga) udjela (sreće da ga spasi) od Tebe (njegov) udjel (tj. njegova sreća ovozemna ako nije radio dobrih djela vjerujući Tebe)."

A rekao je Ibnu Džurejdž: Izvijestio me je Abdete da je Verrad izvijestio njega za ovo (o ovome). Zatim sam došao (kao izaslanik, zastupnik) poslije ka Muaviji, pa sam čuo njega (da) zapovijeda (prisutnim) ljudima za taj (Vjerovijesnikov) govor.

GLAVA

(onoga) ko se je utjecao (tj. ko je sebi tražio utočište) u Allaha od (najdonjega) stupnja (izvjesne) nesretnosti i zle (izvjesne izvršene) sudbine, i (GLAVA) Njegovoga govora, uzvišen je: "Reci: Utječem se u Gospodara (izvjesnoga) raspuknuća (mraka pri kraju noći). Od zla (svega onoga) što je stvorio.".

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Sufjan od Sumejja, od Ebu Saliha, od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Utječite se u Allaha (Allahu) od trudnosti (truda, napora izvjesnoga) iskušenja (nesreće), i (najdonjega) stupnja (stepena izvjesne) nesretnosti, i zla (izvjesne) sudbine i zluradosti (izvjesnih) neprijatelja."

GLAVA:

".... rastavlja između (izvjesnoga, ili: između svakoga) čovjeka i njegovoga srca....".

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Mukatila, Ebul-Hasen, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Musa, sin Ukbeta, od Salima, od Abdullaha (Umerovoga) rekao je:

Mnogo (je slučajeva bilo) što je bio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) se zaklinje (ovako):

"Ne, tako mi Prevrtača (Obrtača izvjesnih, ili: svih) srca."

(Pod Prevrtačem srca, Obrtačem srca misli se na Uzvišenoga Allaha koji daje i stvara razne okolnosti koje prouzrokuju da se srca okrenu od nekoga postupka, djela, stvari, lica ka drugome, često puta-više puta i suprotnome. To preokretanje srca Buharija hoće da istakne da se može protumačiti kao Allahovo rastavljanje između čovjeka i njegovoga srca o kojem se govori u dijelu jednoga ajeta koji je on i naveo u ovoj GLAVI pred ovim hadisom, tj. prije nego će navesti ovaj hadis.)

PRIČAO NAM JE Alija, sin Hafsa, i Bišr, sin Muhameda, rekla su njih dvojica: Izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Mamer od Zuhrije, od Salima, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, Ibnu Sajjadu:

"Sakrio sam za tebe (tebi jednu) skrivalicu (skrivenu stvar, tj. Zamislio sam nešto što treba da pogodiš)." Rekao je: "Proso (Proha je to)." Rekao je: "Udalji se (Odlazi, Oš tamo), pa neće pretrčati tvoju (svoju) vrijednost." Rekao je Umer: "Dozvoli mi, pa (da) udarim njegov vrat (sabljom, mačem)." Rekao je: "Pusti ga. Ako bude on, pa nećeš moći (da ubiješ ti) njega. A ako nije bio (tj. ako ne bude on) on, pa nema dobra tebi u njegovom ubijanju."

GLAVA:

"Reci: Neće pogoditi nas (ništa drugo) osim (ono) što je propisao Allah nama....." (to jest) dosudio (a to znači: što je odredio).

Rekao je Mudžahid: "..... sa iskušivačima (tj. iskušivači, stavljači u iskušenje)." je (značenja): sa zavodnicima (tj. zavodnici niste nikoga drugoga) osim (onoga) ko (je taj što) je propisao Allah da on ulazi (tj. da će on unići u) pakao. "..... je odredio, pa je naputio.", je (značenja): Odredio je (izvjesnu, ili: svaku) nesretnost i sretnost (sreću), i naputio je (izvjesne, ili: sve) životinje (domaće) za (tj. na) njihova mjesta uživanja (u paši).

PRIČAO MI JE Ishak, sin Ibrahima, Hanzalija, izvijestio nas je Nadr, rekao je: Pričao nam je Davud, sin Ebu Furata, od Abdullaha, sina Burejdeta, od Jahja-a, sina Ja'mera, da je Aiša, bio zadovoljan Allah od nje, izvijestila njega da je ona pitala poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, o (toj) kugi, pa je rekao:

"Bila je (ona jedna - To je jedna) kazna (što) pošalje nju Allah na (onoga na) koga hoće, pa je učinio (a učini) nju Allah (kao jednu) milost za (izvjesne) vjernike. Nema od roba (tj. Nema ni jednoga roba koji) bude u (jednome) gradu (ili zemlji, pokrajini, kraju što) bude u njemu (kuga), i ostane u njemu, (i) neće (da) izađe iz (toga) grada, trpeći, sebi

računajući (na Allahovu nagradu), (i) zna (tj. znajući on) da ono neće pogoditi njega (ništa drugo) osim (ono) što je propisao Allah njemu, (pa da će drukčije tome robu biti) osim (tako da) je bilo (tj. da će biti) njemu kao nagrada (jednoga) mučenika (šehita, šehida)."

GLAVA:

"..... i nismo (ili: a nismo) bili za (to voljni, moćni, sposobni da) se naputimo da nije (toga bilo) da je naputio nas Allah....", "..... da je (bilo to) da je Allah naputio mene, zaista bio bih (bila bih) od (izvjesnih) bogobojaznih.".

PRIČAO NAM JE Ebu Nu'man, izvijestio nas je Džerir, on je sin Hazima, od Ebu Ishaka, od Bera-a, sina 'Aziba, rekao je:

Vidio sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (na) dan Handeka (Hendeka - rova koji je u to vrijeme iskopavan nedaleko od Medine radi odbrane - Vidio sam ga da) prenosi sa nama (iskopanu) zemlju (prašinu) i on govori:

"Tako mi Allaha da nije Allaha, ne bismo se naputili,
I ne bismo postili, i ne bismo klanjali.

Pa spusti svakako smirenost (spokojstvo) na nas,
I učvrsti (naše) noge ako se susretnemo.

I (ti) idolopoklonici već su učinili nepravdu nad nama,
Kada su htjeli kušnju, (mi) nismo htjeli."

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA

KNJIGA (izvjesnih) MOLITAVA (DOVA)

(u užem smislu, molitvi-molbi-dova upućenih Uzvišenom Allahu u raznim prilikama i slučajevima neovisno od propisanoga klanjanja)

Njegov govor: "..... zovite (molite) Mene, odgovoriću (uslišaću) vama, zaista (oni) koji se ohole od Moje pobožnosti (tj. od obožavanja Mene), unići će (oni u) pakao poniženi.".

I za svakoga (tj. u svakoga) vjerovijesnika je (bila jedna) molitva uslišana (molba-dova udovoljena).

PRIČAO NAM JE Ismail, rekao je: pričao mi je Malik od Ebu Zinada, od Aaredža, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Za svakoga (tj. U svakoga) vjerovijesnika je (bila jedna uslišana) molitva (što on) moli (što je molio) s njom. A hoću da sebi sakrijem (tj. pohranim ja tu) svoju molitvu (da je upotrebim kao jedno veliko) zagovaranje za svoju sljedbu u zadnjem (budućem) svijetu (životu na drugom svijetu - ahiretu)."

A rekao je Mu'temir: Čuo sam svoga oca od Enesa, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je: "Svaki vjerovijesnik je pitao (tj. molio jedan) upit (molbu) - ili je rekao: "Za svakoga vjerovijesnika je (bila jedna) molitva (što) je već molio s njom - pa se je odgovorilo (udovoljilo) njemu. Pa sam učinio svoju molitvu zagovaranjem za svoju sljedbu (na) sudnjem danu."

GLAVA

najvrijednijega (izvjesnoga načina) traženja oprosta (za svoje grijehe) i (GLAVA) Njegovoga govora, uzvišen je: "..... tražite oprost (od) vašega (svoga) Gospodara, zaista On je veliki opraštač. Poslaće nebo na vas obilnom kišom. I pomoći će vas sa imovinama i sinovima, i učiniće za vas vrtove, i učiniće za vas rijeke.", "I (bogobojažljivi su oni) koji kada su učinili (jednu) bestidnost, ili su nasilje učinili svojim dušama, spomenuli su (tj. sjetili su se, sjete se) Allaha, pa su tražili oprost za svoje grijehe - a ko oprašta (njihove) grijehe osim Allah?! - i nisu

ustrajni bili na (onome ružnom činu) što su činili, a oni znaju (tj. znajući da to ne valja).".

PRIČAO NAM JE Ebu Mamer, pričao nam je Abdulvaris, pričao nam je Husejn, pričao nam je Abdullah, sin Burejdeta, od Bušejra, sina Ka'ba, Adevije rekao je: pričao mi je Seddad, sin Evsa, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijenika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Gospodin (sviju načina, svih načina) traženja oprosta je (to) da govoriš (rekneš ovo):

"Moj Bože! Ti si moj Gospodar. Nema božanstva osim Ti. Stvorio si me, i ja sam Tvoj rob (sluga), i ja sam na Tvome ugovoru i Tvome obećanju što (tj. koliko) sam mogao (koliko mogu). Utječem se Tebi od zla (onoga) što sam napravio. Priznajem Tebi za Tvoju blagodat (dobročinstvo) na mene (meni), i priznajem za svoj grijeh (za svoje griješenje), pa oprosti mi, pa (jer) zaista ono neće oprostiti (tj. ne oprašta te) grijehe (niko) osim Ti."

Rekao je: "I ko je rekao nju (ovu dovu, molbu, molitvu za oprost grijeha na ovaj način) od (izvjesnoga) dana (tj. u izvjesnome danu) uvjerivši se u nju, pa je umro od svoga (tj. u vremenu toga svoga) dana prije (nego) da omrkne, pa on je od stanovnika raja. A ko je rekao nju od (izvjesne) noći, a on je uvjeren u nju, pa je umro (pa umre) prije (nego) da osvane, pa on je od stanovnika raja (pa on će biti od stanovnika raja - ući će u raj)."

GLAVA

traženja oprosta Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, u (izvjesnome) danu i (izvjesnoj) noći.

PRIČAO NAM JE Ebu Jeman (Ebul-Jeman), izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, izvijestio me je Ebu Selemete, sin Abdur-Rahmana,

rekao je: rekao je Ebu Hurejreta: Čuo sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Tako mi Allaha zaista ja zaista tražim oprost (od) Allaha i pokajem se u (izvjesnom) danu više od sedamdeset puta."

(Izraz u tekstu "i pokajem se" može se shvatiti u smislu "i izvršim kajanje, pokajanje". Glagol u tekstu, koji će se sada i pojavljivati češće neko vrijeme u daljem tekstu, "tabe jetubu, tevbetun-tevbeten" znači vratiti se, pa onda od toga i vratiti se od grijeha ka dobrome poslu - a to će reći pokajati se, kajati se.)

GLAVA

(izvjesnoga) pokajanja.

Rekao je Katadete: "..... pokajte se ka Allahu pokajanjem čistim (bistrim)....." (to) je (značenja): istinitim, čistim (pravim pokajanjem, odanim, tj. nepokolebivim kajanjem pokajte se).

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Junusa, pričao nam je Ebu Šihab od Aameša, od 'Umareta, sina 'Umejra, od Harisa, sina Suvejda, pričao nam je Abdullah, sin Mes'uda (nekakva) dva hadisa. Jedan (od) njih dva je od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, a (onaj) drugi je od njegove osobe (od njega). Rekao je:

"Zaista (izvjesni) vjernik vidi (tj. smatra) svoje grijehe (da su kao brda, planine), kao da je on sjedač (tj. kao da on sjedi) pod (jednim) brdom (i) plaši se (tj. plašiće se) da padne na njega (to brdo). A zaista (izvjesni) griješnik (nevaljalac) vidi svoje grijehe kao muhe (mušice što) prolaze (sjedajući) na njegov nos", pa je rekao za njih ovako. Rekao je Ebu Šihab sa svojom rukom (tj. mahnuo je rukom) iznad svoga nosa. Zatim je rekao: "Zaista Allah (je) veseliji (radosniji) sa (tj. zbog) pokajanja Svoga roba od čovjeka (tj. veseliji je nego jedan čovjek koji) je odsjeo (na jedno) odsjedalište, a u njemu (u odsjedalištu) je (jedna) propast (tj. opasnost), a sa njim je njegova samarica (deva), na njoj je njegova hrana i njegovo piće. Pa je stavio (tj. spustio) svoju glavu, pa je zaspao (jedno) spavanje (jedan san). Pa se probudio, a već je otišla

njegova samarica (deva), čak se je pojačala na njega (izvjesna) vrućina i žeđ, ili šta je htio Allah. Rekao je: "Vraćam se (tj. Vratiću se) ka svome mjestu (gdje sam spavao)." Pa se vratio, pa je zaspao (jedno) spavanje. Zatim je podigao svoju glavu, pa kada li njegova samarica (deva) kod njega! Slijedio je njega (Ebu Šihaba) Ebu 'Avanete i Džerir od Aameša. A rekao je Ebu Usamete: Pričao nam je Aameš, pričao nam je 'Umarete, rekao je: čuo sam Harisa, sina Suvejda. A rekao je Šubete i Ebu Muslim od Aameša, od Ibrahima Tejmije, od Harisa, sina Suvejda. A rekao je Ebu Muavijete: Pričao nam je Aameš od 'Umareta, od Esveda, od Abdullaha (Mes'udovoga). A od Ibrahima Tejmije, od Harisa, sina Suvejda, od Abdullaha (Mes'udovoga).

PRIČAO NAM JE Ishak, izvijestio nas je Habban, pričao nam je Hemmam, pričao nam je Katadete, pričao nam je Enes, sin Malika, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. - H - A pričao nam je Hudbete, pričao nam je Hemmam, pričao nam je Katadete od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Allah je veseliji sa (zbog) pokajanja (s pokajanjem) Svoga roba od jednoga (od) vas (nego jedan od vas koji) je pao (tj. natrapao, naišao) na svoju devu, a već je bio izgubio nju u zemlji (neke) pustinje."

GLAVA

(izvjesnoga) lijeganja (ležanja) na (svojoj) polovini desnoj (tj. na desnoj strani tijela).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Hišam, sin Jusufa, izvijestio nas je Mamer od Zuhrije, od Urveta, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) klanja od (izvjesne, ili: od svake) noći jedanaest naklona (rekata). Pa kada je (kada bi) izašla (pojavila se) zora, klanjao je (klanjao bi) dva naklona (rekata) laka, zatim se povalio (zatim bi legao on) na svoju polovinu desnu dok dođe (njegov) muezin (pozivač na molitvu-namaz), pa (da) pozove (da bi pozvao na molitvu) njega.

GLAVA:

Kada je zanoćio bivajući čist (okupan, ili očišćen za molitvu - pod abdestom).

PRIČAO NAM JE Museded, rekao je: pričao nam je Mu'temir, rekao je: čuo sam Mansura od Sa'da, sina 'Ubejdeta, pričao mi je Bera', sina 'Aziba, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Kada si došao tvojoj (svojoj) ležnici (postelji na koju ćeš leći), pa očisti se tvojim (tj. svojim) čišćenjem za (svoju) molitvu (dakle: uzmi abdest ili sl.). Zatim se povali (tj. legni, lezi) na svoju polovinu desnu (na desnu stranu) i reci:

"Moj Bože! Predao sam (tj. Predajem) svoju osobu (svoju dušu) k Tebi, i prepustio sam svoju stvar (svoj posao) k Tebi, i utekao sam (tj. zatražio sam utočište za) svoja leđa k Tebi strahom i željom k Tebi. Nema utočišta, a ni spasa od Tebe osim k Tebi. Vjerovao sam (tj. Ja vjerujem) u Tvoju knjigu koju si spustio i u Tvoga vjerovijesnika kojega si poslao."

Pa ako si umro (tj. ako umreš), umro si na (izvjesnome) načinu stvaranja (tj. na Islamu koji je vjera ta što su ljudi stvoreni da je vjeruju i da je mogu lako prihvatiti i shvatiti - a to će reći: umro si ti na prirodnoj vjeri Islamu). I učini njih (tj. te navedene riječi i rečenice) zadnje što govoriš (kada hoćeš da legneš)."

Pa sam rekao tražim spominjanje njih (tj. tražeći ja spominjanje tih riječi i podsjećanje na njih): "..... i u Tvoga poslanika kojega si poslao." Rekao je: "Ne (tako nego ovako): "i Tvoga vjerovijesnika kojega si poslao."

GLAVA

(onoga) šta govori kada je spavao (tj. kada je ustao nakon spavanja).

PRIČAO NAM JE Kabisate, pričao nam je Sufjan od Abdulmelika, od Rib'ije, sina Hiraša, od Huzejfeta rekao je:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, kada je (kada bi) odsjeo (sišao bi, tj. prišao bi) k svojoj postelji, (bio bi on) rekao (ili: rekao bi):

"Sa Tvojim imenom umirem i živim (ili: U Tvoje ime umirem i živim)." A kada je (kada bi) ustao (nakon spavanja), rekao je (rekao bi):

"Hvala Allahu koji je oživio nas poslije (onoga) što je usmrtio (umrtvio bio) nas, i k Njemu je (naše) rasprostiranje (tj. ponovno proživljenje i oživljavanje)."

"..... tunširuha....." je (što i) "tuhridžuha": vadiš nju (tj. njih - kosti).

(Time se misli na riječi Kur'ana koje po Asimovom čitanju glase: "nunšizuha": podižemo njih - kosti.)

PRIČAO NAM JE Sa'd, sin Rebi'a, i Muhammed, sin 'Ar'areta, rekla su njih dvojica: pričao nam je Šubete od Ebu Ishaka, čuo je Bera'a, sina 'Aziba, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, zapovjedio (jednome) čovjeku. A pričao nam je Adem, pričao nam je Šubete, pričao nam je Ebu Ishak Hemdanija od Bera'a, sina 'Aziba, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, oporučio (tj. preporučio jednome) čovjeku, pa je rekao:

"Kada si htio svoju ležnicu (dakle: kad ideš na spavanje), pa reci (prije spavanja):

"Moj Bože! Predao sam (tj. Predajem) svoju osobu (dušu) k Tebi, i prepuštam svoju stvar (svoj posao) k Tebi, i upravljam svoje lice k Tebi, i utječem svoja leđa k Tebi željom i strahom k Tebi. Nema utočišta, a ni

spasa od Tebe osim k Tebi. Vjerovao sam (tj. Vjerujem) u Tvoju knjigu koju si spustio i u Tvoga vjerovijesnika kojega si poslao."

Pa ako si umro (ako umreš), umro si na (izvjesnome) načinu stvaranja (tj. Na vjeri, u vjeri Islamu, na kojoj je svaki čovjek prvobitno stvoren, i koja je prihvatljiva svakome)."

GLAVA

stavljanja (podmetanja svoje) desne ruke pod (svoj) desni obraz.

PRIČAO MI JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Ebu Avanete od Abdulmelika, od Rib'ije, od Huzejfeta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, kada je uzeo svoju ležnicu od (izvjesne) noći (dakle: kada bi noću legao) stavio (bi, tj. bio bi stavio, podmetnuo bi) svoju ruku pod svoj obraz, (i) zatim govori (zatim bi govorio):

"Moj Bože! Sa Tvojim imenom (U Tvoje ime) umirem i živim." A kada se je (tj. kada bi se) probudio, rekao je (rekao bi on):
"Hvala Allahu koji je oživio nas poslije (onoga) što je usmrtio (tj. umrtvio bio) nas i k Njemu je (naše ponovno) rasprostiranje (tj. proživljenje)."

GLAVA

(izvjesnoga) spavanja na (svojoj) polovini desnoj.

PRIČAO NAM JE Musedded, pričao nam je Abdulvahid, sin Zijada, pričao nam je 'Ala', sin Musejjeba, rekao je: pričao mi je moj otac od Bera-a, sina 'Aziba rekao je:

Bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, kada je odsjeo (tj. došao, prišao) k svojoj postelji, (da bi) spavao (tj. bio bi legao da spava) na svoju polovinu desnu (na desnu stranu), zatim je rekao (zatim bi rekao):

"Moj Bože! Predao sam (tj. Predajem) svoju osobu (dušu) k Tebi, i upravio sam svoje lice k Tebi, i prepustio sam svoju stvar (posao) k Tebi, i utekao sam svoja leđa k Tebi željom i strahom k Tebi. Nema utočišta, a ni spasa od Tebe osim k Tebi. Vjerovao sam (tj. Vjerujem) u Tvoju knjigu koju si spustio, i Tvoga vjerovijesnika kojega si poslao.."

I rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Ko je rekao njih (te riječi), zatim je umro (zatim umre) pod svojom noći (tom - umre te noći, tu noć), umro je na (izvjesnome) načinu stvaranja (tj. na islamskoj vjeri)."

"..... isterhebuhum....." je od (riječi) "rehbetun" (strah, tj. "isterhebe" je proširena vrsta glagola od infinitiva ne izvedene vrste "rehebe jerhebu rehbeten, rehbetun": strahovati, bojati se). "Melekutun" je (što i) "mulkun": vlast. Primjer (takvih riječi) je (i izreka): "Rehebutun hajrun min rehamutin": Strah je bolji od milosti. Govoriš: Strahuješ (tj. Da strahuješ - to) je bolje od (toga) da budeš milostiv.
(Ovo je istitrad. I u komentarima se kaže da nema nikakve veze navođenje ovih riječi i ove izreke sa redovnim tekstom.)

GLAVA

(izvjesne) molbe (dove, tj. molitve) kada se probudio (kada se probudi musliman) u (izvjesnoj) noći.

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Ibnu Mehdija, od Sufjana, od Selemeta, od Kurejba, od Ibnu Abbasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Zanoćio sam (Prenoćio sam) kod Mejmune. Pa je ustao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa je došao svojoj nuždi, oprao je svoje lice i svoje dvije ruke, zatim je zaspao. Zatim je ustao, pa je došao (izvjesnoj) mješini, pa je pustio (tj. odriješio) njezinu svezu (uzicu, svezu). Zatim se očistio (uzeo je abdest jednim umjerenim) čišćenjem između dva čišćenja: nije umnožio, a već je dao doprijeti (tj. dao je oprati ono što treba). Pa je klanjao. Pa sam ustao, pa sam se protezao (istezao kao da ja ustajem iza sna) mrzenjem (tj. zbog

neprijatnosti) da vidi da sam ja bio (u stanju takvom da) pazim njega. Pa sam se očistio (abdestio sam). Pa je ustao (on da) klanja, pa sam ustao od (tj. sa) njegove ljevice (lijeve strane). Pa je uzeo za moje uho, pa je okrenuo (obrnuo) mene (na stranu) od svoje desnice (dakle: premjestio me je na desnu stranu). Pa je bila sva (u cijelosti) njeova molitva trinaest naklona (rekata). Zatim se povalio (tj. Zatim je legao), pa je spavao, čak je puhao. A bio je, kada je spavao, puhao (bi, tj. puhao bi kada spava). Pa je obznanio njemu (tj. Pa je pozvao sa ezanom njega) Bilal za (na jutarnju) molitvu (sabah). Pa je klanjao, a nije se čistio (ponovno). I bio je (običaja da) govori u svojoj molbi (dovi, molitvi Allahu):

"Moj Bože! Učini u mome srcu svjetlo, i u mome vidu svjetlo, i u mome sluhu svjetlo, i od (tj. i na) mojoj desnici (desnoj strani) svjetlo, i na mojoj ljevici (lijevoj strani) svjetlo, i iznad mene svjetlo, i ispod mene svjetlo, i ispred mene svjetlo i ozadi (iza) mene svjetlo, i učini mi svjetlo."

Rekao je Kurejb: I sedam (od tih riječi) su u (izvjesnome) sanduku (nosilima). Pa sam susreo (sreo jednoga) čovjeka od djece Abbasa, pa je pričao meni za njih (za ove riječi), pa je spomenuo (još i): "moj živac (nerv), i moje meso, i moju krv, i moju dlaku i moju kožu (učini punom svjetla)." I spomenuo je dva svojstva.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Sufjan, rekao je: čuo sam Sulejmana, sina Ebu Muslima, od Tavusa, od Ibnu Abbasa:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, kada je (tj. kada bi) ustao od (te) noći (da) noću klanja (da klanja molitvu zvanu tehedždžud namaz), (bio bi on) rekao (rekao bi):

"Moj Bože! Tebi (svaka) hvala! Ti si svjetlo nebesa, i Zemlje (i onoga svakoga) ko je u njima (u nebesima i Zemlji). I Tebi hvala, Ti si obdržavač (zbrinjavač) nebesa i Zemlje i (onoga) ko je u njima. I Tebi hvala, Ti si istinit, (istina), i Tvoje obećanje je istina, i Tvoj govor je istina, i Tvoje susretanje je istina, i raj je istina, i Vatra (pakao) je istina, i Čas je istina, i (Božiji) vjerovijesnici su istina i Muhammed je istina.

Moj Bože! Tebi sam se predao, i na Tebe sam se oslonio, i u Tebe sam vjerovao (vjerujem), i k Tebi sam se zavraćao (tj. vratio - pokajao), i s Tobom sam se prepirao (protiv bezvjernika) i k Tebi se sudim (tužim), pa oprosti mi (ono) što sam proturio naprijed, i što sam izostavio (ostavio ozadi, ozada, iza), i što sam tajio i što sam javno činio. Ti si (pravi) proturivač naprijed, i Ti si (pravi) izostavljač (ostavljač ozadi, iza). Nema božanstva osim Ti!" Ili: "Nema božanstva (nikakvoga drugoga) osim Tebe!".

GLAVA

(izvjesnoga) veličanja i slavljenja (Allaha, tj. izgovaranja "Allahu ekber!" i "Subhanallah!") kod (svoga) spavanja (tj. kod lijeganja radi spavanja).

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Šubete od Hakema, od Ibnu Ebu Lejla-a, od Alije da se Fatima - na nju pozdrav (njoj mir)! - tužila (na ono, ili zbog onoga) što susreće u svojoj ruci od (ručnoga) žrvnja (mlinskoga kamena), pa je došla Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (da ona) pita (tj. da traži od) njega (jednoga) slugu. Pa je našla njega (Muhammeda a.s. kod kuće), pa je spomenula to Aiši. Pa pošto je došao, izvijestila je njega (Aiša o tome). Rekao je (Alija):

Pa je došao nama, a već smo uzeli naše ležnice (već smo legli). Pa sam otišao (tj. počeo, krenuo da) ustanem (htio sam da ustanem), pa je rekao (meni):

"Tvoje (Svoje) mjesto (ne napuštaj)." Pa je sjeo među nas, čak (da) sam našao (tj. osjetio) hladnoću njegovih stopala (nogu) na svojim prsima, pa je rekao:

"Zar neću uputiti vas dvoje na (ono) što je bolje vama dvoma od sluge?! Kada ste odsjeli (tj. pristupili) vas dvoje ka postelji vas dvoga, ili ste uzeli vas dvoje ležnice vas dvoga (dakle: prije spavanja), pa veličajte vas dvoje (tj. izgovorite "Allahu ekber!") trideset i tri puta, i slavite vas dvoje (tj. izgovarajte "Subhanallah!") trideset i tri puta, i

hvalite vas dvoje (tj. i izgovorite "Elhamdu lillah!") trideset i tri puta, pa to (ili: pa ovo) je bolje vama dvoma od sluge."

A od Šubeta, od Halida, od Ibnu Sirina rekao je: Slavljenje je trideset i četiri puta (tj. Izraz "Subhanallah!" treba reći trideset i četiri puta).

GLAVA

(izvjesnoga) utjecanja sebe (tj. traženja utočišta i zaštite sebi) i (izvjesnoga) čitanja (iz Kur'ana) kod (svoga) spavanja.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, pričao nam je Lejs, rekao je: pričao mi je Ukajl od Ibnu Šihaba rekao je: izvijestio me je Urvete od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, bio, kada je uzeo svoju ležnicu, puhao (je, bio bi punuo, puhnuo bi) u svoje dvije ruke i čitao je sa muavvizatom (tj. i čitao bi, učio bi sure zvane muavvizat) i potrao bi sa njima dvjema (sa rukama) svoje tijelo.

(Već je prošlo da su muavvizat ove sure: Kul Huvallahu, Kul euzu bi Rabbil-feleki i Kul euzu bi Rabbinnasi.)

GLAVA.

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Junusa, pričao nam je Zuhejr, pričao nam je Ubejdulah, sin Umera, pričao mi je Seid, sin Ebu Seida, Makburija od svoga oca, od Ebu Hurejreta rekao je: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

Kada je odsjeo (pristupio, prišao) jedan (od) vas ka svojoj postelji, pa neka otrese svoju postelju sa unutricom svoga zastirača (tj. sa unutrašnjom stranom svoje donje odjeće), pa (jer) zaista on neće znati (tj. ne zna čovjek) šta je zamijenilo njega na njemu (na ležaju, tj. šta je došlo iza čovjeka na postelju kada je čovjek zadnji puta ustao sa postelje). Zatim (će da) govori:

"Sa Tvojim imenom (ili: U Tvoje ime), moj Gospodaru, metnuo (stavio) sam svoju stranu (tijela na postelju), i s Tobom (ili: u ime Tebe) podižem nju. Ako si zadržao (tj. Ako zadržiš) moju dušu (tj. ako u ovom snu uzmeš moju dušu), pa pomiluj nju. A ako si poslao (ako pošalješ ponovno u život) nju, pa čuvaj nju sa (onim načinom) što čuvaš s njime (Svoje sluge, robove) dobre."

Slijedio je njega (Zuhejra) Ebu Damrete i Ismail, sin Zekerijja-a, od Ubejdullaha. A rekao je Jahja i Bišr od Ubejdullaha, od Seida, od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. A predao je njega (ovaj hadis) Malik i Ibnu 'Adžlan od Seida, od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

GLAVA

(izvjesne) molbe (dove, molitve u) polovini (izvjesne, ili: svake) noći.

PRIČAO NAM JE Abdulaziz, sin Abdullaha, pričao nam je Malik od Ibnu Šihaba, od Ebu Abdullaha Egarra i Ebu Selemeta, sina Abdurahmana, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Spušta (Spusti) se naš Gospodar, blagoslovljen je i uzvišen je, svake noći ka nebu (te) ovozemnosti (tj. na najbliže nebo) kada ostane zadnja trećina (te) noći (i) govori (tj. govoreći On):

"Ko moli Mene pa (da) odgovorim (uslišam) njemu? Ko pita (traži, moli od) Mene pa (da) dadnem njemu? Ko traži oprost (od) Mene pa (da) oprostim njemu?"

GLAVA

(izvjesne) molbe (dove) kod (izvjesnoga) osamljivanja (tj. kod osamljivanja radi vršenja prirodne nužde).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Ar'areta, pričao nam je Šubete od Abdulaziza, sina Suhejba, od Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, kada je (kada bi) unišao (u izvjesno) osamljivanje (tj. u nužnik, klozet), (bio bi) govorio (govorio bi pred ulazak u nužnik):

"Moj Bože! Zaista ja se utječem u Tebe (Tebi) od (izvjesnih muških) ružnih (nevaljalih, nečistih duhova) i (izvjesnih ženskih) ružnih (nevaljalih, nečistih bića, tj. utječem se Tebi od nevaljalaca i nevaljalica)."

GLAVA

(onoga) šta govori kada je osvanuo.

PRIČAO NAM JE Musedded, pričao nam je Jezid, sin Zurej'a, pričao nam je Husejn, pričao nam je Abdullah, sin Burejdeta, od Bušejra, sina Kaba, od Šeddada, sina Evsa, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Gospodin (tj. Najbolji način izvjesnoga) traženja oprosta je:

"Moj Bože! Ti si moj Gospodar. Nema božanstva osim Ti. Stvorio si me, i ja sam Tvoj rob, i ja sam na Tvome ugovoru i Tvome obećanju što sam mogao (tj. koliko mogu). Priznajem Tebi za Tvoju blagodat, i priznajem Tebi za svoj grijeh (griješenje), pa oprosti meni, pa (tj. jer) zaista ono neće oprostiti (tj. ne oprašta moje) grijehe (niko) osim Ti. Utječem se u Tebe (tj. Utječem se Tebi) od zla (onoga) što sam napravio."

Kada je rekao (ovo) kada omrkne, pa je umro (pa tada umre), unišao je (tj. unići će u) raj, ili (je rekao): bio je od stanovnika raja. A kada je rekao (ovo) kada osvane, pa je umro od njegovoga dana (tj. u danu toga jutra), slično njemu (tj. isto tako - a to će reći: unići će u raj)."

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Sufjan od Abdulmelika, sina 'Umejra, od Rib'ije, sina Hiraša, od Huzejfeta rekao je:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, kada je htio da spava, rekao (tj. bio bi rekao, rekao bi):

"Sa Tvojim imenom, moj Bože, umirem i živim." A kada se (kada bi se) probudio iz svoga spavanja, rekao je (rekao bi):

"Hvala Allahu koji je oživio nas poslije što je (bio) umrtvio nas i k Njemu je (naše ponovno) rasprostiranje (tj. proživljenje)."

PRIČAO NAM JE Abdan od Ebu Hamzeta, od Mansura, od Rib'ije, sina Hiraša, od Harešeta, sina Hurra, od Ebu Zerra, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, kada je (kada bi) uzeo svoju ležnicu od (izvjesne, ili: svake) noći, (bio bi) rekao (rekao bi):

"Moj Bože! Sa Tvojim imenom (ili: U Tvoje ime) umirem i živim." Pa (A) kada se probudio, rekao je:

"Hvala Allahu koji je oživio nas poslije što je umrtvio nas i k Njemu je (naše ponovno izvjesno) rasprostiranje (proživljenje)."

GLAVA

(izvjesne) molbe (dove) u (izvjesnoj) molitvi (u izvjesnome klanjanju).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Lejs, pričao mi je Jezid od Ebul-Hajra, od Abdullaha, sina Amra, od Ebu Bekra Siddika, bio zadovoljan Allah od njega, da je on rekao Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio:

"Pouči me (jednu) molbu (dovu, molitvu, molenje što ću da) molim s njime (s tim molenjem Allaha) u svojoj molitvi (u svome klanjanju - u namazu, na namazu)." Rekao je:

"Moj Bože! Zaista ja sam nasilje učinio svojoj osobi nasiljem mnogobrojnim, a neće oprostiti (a ne oprašta naše) grijehe (niko drugi) osim Ti, pa oprosti meni (jednim velikim) opraštanjem od (posebne

strane, ili posebne milosti koja se nalazi) kod Tebe, i pomiluj me, zaista Ti, Ti si veliki opraštač, milostivi."

A rekao je Amr od Jezida, od Ebul-Hajra zaista on je čuo Abdullaha, sina Amra, rekao je Ebu Bekr, bio zadovoljan Allah od njega, Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Alija, pričao nam je Malik, sin Suajra, pričao nam je Hišam, sin 'Urveta, od svoga oca, od Aiše (da je ona rekla u vezi tumačenja riječi iz Kur'ana) "..... i ne govori povišenim glasom u svojoj molitvi (ne budi glasan mnogo u svojoj molitvi), i ne sakrivaj (ne spuštaj mnogo glas) u njoj (u molitvi).....":

Spustila se (ova objava, tj. ovaj ajet i ove riječi) o (izvjesnoj) molbi (dovi, molenju).

PRIČAO NAM JE Usman, sin Ebu Šejbeta, pričao nam je Džerir od Mansura, od Ebu Vaila, od Abdullaha (Mes'udovoga), bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bili smo (običaja da) govorimo (tj. Govorasmo, govorili smo) u (svojoj) molitvi: "Pozdrav na Allaha (Pozdrav Allahu)! Pozdrav na omsicu (na tog-i-tog)!". Pa je rekao nama Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, jednoga dana:

"Zaista Allah, On je selam (pozdrav, tj. On daje zdravlje - ili: On je spas, On daje spas)."

("Selam" znači i pozdrav, i spas i mir - a to sve daje Allah.)

"Pa kada je sjeo (kada sjedne) jedan (od) vas u (svojoj) molitvi (tj. u svome klanjanju, u namazu), pa neka rekne:

"Pozdravi su za Allaha (radi Allaha, zbog Allaha - ili: pripadaju Allahu)....." do njegovoga govora "..... dobre (dobrima).". Pa kada je rekao nju (tj. tu skupinu riječi i rečenica), pogodio je (tj. obuhvatio je) svakoga roba (koji je pokoran i odan) Allahu u (na) nebu i Zemlji, dobroga (roba). Svjedočim da nema božanstva osim Allah, i svjedočim da je Muhamed Njegov rob i Njegov poslanik. Zatim odabire sebi od

(izvjesne) pohvale (zahvale Allahu i molbe-dove Njemu) šta je htio (po želji svaki klanjač)."

GLAVA

(izvjesne) molbe (dove upućene Allahu) poslije (izvjesne) molitve (namaza, tj. poslije klanjanja kao obredne molitve svakoga vjernika).

PRIČAO MI JE Ishak, izvijestio nas je Jezid, izvijestio nas je Verka' od Sumejja, od Ebu Saliha, od Ebu Hurejreta: Rekli su:

"O poslaniče Allaha! Otišli su stanovnici (izvjesnih) mnogoća (tj. mnogih imanja - a to će reći: imućni, bogati ljudi) sa (izvjesnim) stupnjevima (stepenima) i (izvjesnim) uživanjem (izvjesnom blagodati) postojanim (trajnim)." Rekao je: "Kako to?" Rekao je: "Klanjali su kao što smo klanjali (i mi - dakle: Klanjaju, kao što i mi klanjamo), i borili su se kao što smo se (i mi) borili, a (uz to) trošili su od viška svojih imanja, a nisu za nas (tj. a u nas nema nikakvih) imanja." Rekao je:

"Pa zar neću izvijestiti vas za (jednu) stvar (s kojom ima da) stignete (onoga) ko je bio prije vas i (da) preteknete (onoga) ko je došao poslije vas, i neće doći (ni) jedan sa sličnim (onome) što ste došli (tj. i neće donijeti niko slično onome što ste vi donijeli), osim (onoga) ko je došao sa sličnim njemu (tj. njoj - toj stvari)?! Slavite (tj. Izgovarate, izgovarajte "Subhanallah!") u zadnjem dijelu (na kraju) svake molitve deset (puta), i hvalite (izgovarate, izgovarajte "Elhamdu lillah!") deset (puta) i veličate (i veličajte, tj. i izgovarate, izgovarajte "Allahu ekber!") deset (puta)."

Slijedio je njega (Verka-a) 'Ubejdulah, sin Umera, od Sumejja. A predao je njega (ovaj hadis) Ibnu 'Adžlan od Sumejja i Redža-a, sina Hajveta. A predao je njega (takođe) Džerir od Abdulaziza, sina Rufej'a, od Ebu Saliha, od Ebu Derda-a. I predao je njega Suhejl od svoga oca, od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Džerir od Mansura, od Musejjeba, sina Rafi'a, od Verrada, slobodnjaka Mugireta, sina Šubeta, rekao je:

Pisao je Mugirete ka Muaviji, sinu Ebu Sufjana, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, bio (običaja da) govori u zadnjem dijelu svake molitve kada je pozdravio (kada je dao selam, predao selam u znak da je obredna molitva završena):

"Nema božanstva osim Allah, sam On, nema druga Njemu. Njemu je (sva, svaka) vlast, i Njemu je (sva) hvala, i On je na svaku stvar moćan. Moj Bože! Nema spriječioca (spriječitelja) za (ono) što si darovao (dao Ti). I nema darovaoca za (ono) što si spriječio (Ti). I neće koristiti vlasniku (izvjesnoga) udjela (tj. bogatstva) od Tebe (da ga spasi njegov) udjel (njegovo bogatstvo)." A rekao je Šubete od Mansura rekao je: Čuo sam Musejjeba.

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "..... i klanjaj na njih (tj. i moli za njih, blagoslovi ih)....." i (GLAVA onoga) ko je bio naročit (osobit) svome bratu sa (izvjesnom) molbom osim (bez) svoje osobe (tj. ko se molio Allahu naročito za svoga brata osim sebe, ili bez da se molio za sebe).

A rekao je Ebu Musa: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Moj Bože! Oprosti 'Ubejdu Ebu 'Amiru! Moj Bože! Oprosti Abdullahu, sinu Kajsa, njegov grijeh!".

PRIČAO NAM JE Musedded, pričao nam je Jahja od Jezida, sina Ebu 'Ubejda, slobodnjaka Selemeta (Selemetovoga slobodnjaka), pričao nam je Selemete, sin Ekvea (Ekve'a), rekao je:

Izašli smo sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, ka Hajberu. Rekao je (jedan) čovjek: "O Amire! Da si dao čuti nama od tvojih stvarčica!" Pa je sišao (tj. počeo je da) pjeva tjeralicu sa njima (tj. za njih i) opominje (tj. opominjući on i podsjećajući on ove stihove - dakle: spominjući, govoreći on ove stihove):

"Tako mi Allaha da nije Allaha, ne bismo se naputili....".

I spomenuo je (još jednu) pjesmu osim ove, ali ja nisam zapamtio nju. Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Ko je ovaj tjerač?" Rekli su: "'Amir, sin Ekve'a." Rekao je: "Pomilovao ga Allah!" I rekao je (jedan) čovjek iz (toga) naroda: "O poslaniče Allaha! Da nisi (tj. Zašto nisi) dao uživati nama s njime?" Pa pošto se je međusobno poredao (u bojne redove taj) narod (ti ljudi), borili su se (sa) njima (tj. protiv njih - protiv stanovnika Hajbera) međusobno, pa se pogodio'Amir sa drškom svoje sablje (svoga mača), pa je umro. Pa pošto su omrknuli, naložili su mnogu vatru. Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Šta je ova vatra (Kakva je ovo vatra)? Na kojoj (tj. Zbog koje) stvari (je) lože (Zašto lože vatru)?" Rekli: "Na magarcima ljudskima (tj. Zbog pitomih, domaćih magaraca)." Pa je rekao: "Prolijte (ono) što je u njima (u loncima), i porazbijajte ih (lonce)." Rekao je (jedan) čovjek: "O poslaniče Allaha! Zar nećemo proliti (ono) što je u njima, i oprati ih (lonce, a da ih ne razbijamo)?" Rekao je: "Ili (tako možete učiniti) to."

PRIČAO NAM JE Muslim, rekao je: pričao nam je Šubete od 'Amra rekao je: čuo sam Ibnu Ebu Evfa-a, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, kada je došao njemu čovjek sa milostinjom (tj. kada bi mu donio neko milostinju da je on uruči bijedniku), (bio bi) rekao (rekao bi):

"Moj Bože! Blagoslovi na rod (obitelj) omsice (tog-i-tog)!" Pa je došao njemu moj otac, pa je rekao (tj. blagoslovio je i molio je i za moga oca): "Moj Bože! Blagoslovi na rod (obitelj) Ebu Evfa-a."

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan od Ismaila, od Kajsa rekao je: čuo sam Džerira rekao je: Rekao je meni poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zar nećeš odmoriti mene (Zar nećeš dati odmora meni) od Zul-Halese (Zul-Halesata)?" A on je (tj. A Zul-Halesate je jedan uspravljeni) kip (idol, ili kamen što) su bili (običaja da) obožavaju njega, naziva se (tj. zvahu ga, zavli su ga) jemenska Ka'ba. Rekao sam:

"O poslaniče Allaha! Zaista ja sam (jedan) čovjek (takav da) neću biti (tj. da ne bivam, nisam ja) čvrst na (svome) konjaništvu (tj. na konju u jahanju)." Pa je lupio (jako udario) u moja prsa i rekao je:

"Moj Bože! Učvrsti ga, i učini ga napućivačem, napućenim." Rekao je: Pa sam izašao u (tj. među) pedeset (konjanika) od (plemena) Ahmesa, od moga naroda. A ponekad je rekao (govorio) Sufjan: Pa sam otišao u (jednoj) skupini od (sa jednom skupinom) moga naroda. Pa sam došao njoj (toj obožavanoj figuri, kipu - ili zgradi u kojoj je bio taj kip), pa sam spalio nju. Zatim sam došao Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa sam rekao:

"O poslaniče Allaha! Tako mi Allaha nisam došao tebi (nazad) dok (nisam napravio to da) sam ostavio nju (tu zgradu u kojoj je taj kip) kao (izvjesnoga) devca šugavoga." Pa je molio (Muhammed a.s.) za (pleme) Ahmes i njegovo konjaništvo.

PRIČAO NAM JE Seid, sin Rebi'a, pričao nam je Šubete od Katadeta rekao je: čuo sam Enesa rekao je: Rekla je Ummu Sulejma Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio:

"Enes je tvoj sluga." Rekao je: "Moj Bože! Umnoži njegovo imanje i njegovo dijete (tj. i njegov porod, njegovu djecu), i blagoslovi njemu u (onome) što si darovao (tj. što daruješ, dadneš, daš) njemu."

PRIČAO NAM JE Usman, sin Ebu Šejbeta, pričao nam je Abdete od Hišama, od njegovoga oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Čuo je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (jednoga) čovjeka (da) čita u Bogomolji, pa je rekao:

"Pomilovao ga Allah! Zaista već je opomenuo (napomenuo, podsjetio) mene toliko i toliko ajeta (što) sam oborio njih (tj. što sam bio zaboravio na momenat njih) u suri ovakoj i ovakoj (tj. u toj i toj suri)."

PRIČAO NAM JE Hafs, sin Umera, pričao nam je Šubete, izvijestio me je Sulejman od Ebu Vaila, od Abdullaha (Mes'udovoga) rekao je:

Razdjeljivao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (jednu) razdiobu, pa je rekao (jedan) čovjek:

"Zaista ovo je zaista (jedna) razdioba (raspodjela takva) što se nije htjelo s njom lice Allaha." Pa sam izvijestio Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. Pa se rasrdio, čak (tako da) sam vidio (njegovu) srdžbu u (na) njegovome licu, i rekao je:

"Pomilovao Allah Musa-a! Zaista već se je uznemirivao (uznemiravao) sa više (tj. sa većim uznemirivanjem) od ovoga, pa se je strpio (pa je trpio)."

GLAVA

(onoga) što se mrzi od (izvjesnoga) slika (sroka, rime) u (izvjesnoj) molbi (dovi upućenoj Uzvišenome Allahu).

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Muhameda sina Sekena, pričao nam je Habban, sin Hilala, Ebu Habib, pričao nam je Harun El-Mukri', pričao nam je Zubejr, sin Hirrita, od 'Ikrimeta, od Ibnu 'Abbasa rekao je:

"Pričaj (svojim, ili: izvjesnim) ljudima svakoga petka jedanput. Pa ako nisi htio (samo jedanput), pa (onda) dva puta (dvaput). Pa ako si umnožio (tj. A ako hoćeš više puta), pa tri puta. I ne dosađuj (izvjesnim) ljudima ovaj Kur'an. I neću naći (tj. I neka ne nađem) nikako (nipošto) tebe (da) dođeš (izvjesnome) narodu, a oni su u (nekome) razgovoru od svoga razgovora, pa (da) pričaš na njih (njima), pa (da) presiječeš na njih (tj. njima) njihov razgovor, pa (da) dosadiš njima, ali (tj. nego ti) šuti. Pa kada su zapovjedili tebi, pa (onda) im pričaj, a oni žele (strastveno priželjkuju) njega (tvoje pričanje). Pa gledaj (izvjesni) slik (srok, rimovanu prozu) od (izvjesne) molbe (dove, molitve), pa odstrani se njega (slika, sroka, rime), pa (jer) zaista ja sam poznavao (ili susreo) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i njegove drugove (tako da oni) neće činiti (tj. da ne čine) osim to." Misli (na to da) neće činiti

(tj. da ne čine ništa drugo) osim to (izvjesno) odstranjivanje (ne korištenje, čuvanje, klonjenje od slika, sroka, rime u molbi-dovi upućivanoj Allahu Uzvišenome).

GLAVA:

Neka odlučno iskazuje (svoje) pitanje (tj. svoju molbu, dovu, molitvu), pa zaista ono nema prisiljivača Njemu.

PRIČAO NAM JE Musedded, pričao nam je Ismail, izvijestio nas je Abdulaziz od Enesa rekao je: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Kada je molio (Kada moli, kada upućuje dovu) jedan (od) vas, pa neka odlučno (jasno) iskaže (svoje) pitanje (molbu Uzvišenome Allahu), a neka ne govori nipošto (nikako ovim izrazom): "Moj Bože! Ako si htio (tj. Ako hoćeš), pa daruj (dadni) mi", pa (jer) zaista ono nema (nikakvoga) prisiljivača (ili: tražioca prisiljavanja) Njemu."

(Dakle: Niko ne može prisiliti Allaha na nešto, pa ni na, ni za neku molbu-dovu s kojom se na ovaj način moli Uzvišeni Allah.)

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, od Malika, od Ebu Zinada, od Aaredža, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Neka ne govori nipošto (nikako) jedan (od) vas: "Moj Bože! Oprosti mi ako si htio (ako hoćeš), moj Bože, pomiluj me ako si htio (ako hoćeš)." Neka odlučno iskaže (moli za svoje) pitanje (tj. svoju molbu), pa (jer) zaista ono nema prisiljivača Njemu."

GLAVA:

Odgovara se (tj. Odgovoriće se na molbu, uslišaće se molba-dova izvjesnome) robu dok (rob) nije žurio (dok ne žuri da mu se usliša).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Ibnu Šihaba, od Ebu 'Ubejda, slobodnjaka Ibnu Ezhera (Ibnu Ezherovoga), od Ebu Hurejreta da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Odgovara se (tj. Uslišaće se molba-dova) jednome (tj. svakome od) vas dok nije žurio (i) govori (tj. govoreći on): "Molio sam, pa se nije odgovorilo (uslišalo) meni."

GLAVA

podizanja (svojih) ruku u (svojoj) molbi.

A rekao je Ebu Musa Eš'arija: Molio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, zatim je podigao svoje dvije ruke, i vidio sam bjelinu njegova dva pazuha (bjelinu njegovih pazuha). A rekao je Ibnu Umer: Podigao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Moj Bože! Zaista ja se čistim (oglašavam se nevin, tj. ograđujem se) k Tebi od (onoga) šta je napravio Halid."

Rekao je Ebu Abdullah: A rekao je Uvejsija: Pričao mi je Muhamed, sin Džafera, od Jahja-a, sina Seida, i Šerika, njih dvojica su čula Enesa od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: Podigao je svoje dvije ruke čak (da) sam vidio bjelinu njegova dva pazuha.

GLAVA

(izvjesne) molbe bez (da je) okrenut prema Strani (onaj ko upućuje molbu Uzvišenome Allahu, tj. ne okrećući se prema Strani - kibli).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Mahbuba, pričao nam je Ebu Avanete od Katadeta, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Dok Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, predikuje (u) petak (petkom), pa je ustao (kad ustade jedan) čovjek pa je rekao (pa reče): "O poslaniče Allaha! Moli Allaha, da napoji (kišom) nas." Pa se je naoblačilo nebo, i dala nam se kiša čak (da) nije bio skoro (blizu

izvjesni) čovjek (u stanju da) dopre ka svome stanu. Pa nismo prestali da dobivamo kišu (nije nam se prestala davati kiša) do iduće džum'e (tj. do idućega petka). Pa je ustao (taj isti) čovjek, ili (neki drugi) osim njega pa je rekao:

"Moli Allaha, da promijeni nju (kišu u nekom drugom pravcu) od nas, pa već smo se potopili (tj. pa već se pogušismo)." Pa je rekao:

"Moj Bože! Okolo dviju strana nas (tj. Okolo, oko nas neka pada), a ne (više) na nas!" Pa je počeo (izvjesni) oblak (da) se siječe okolo Medine, a neće kišiti (tj. a ne kiši, ne daje kišu) stanovnicima Medine (više).

GLAVA

(izvjesne) molbe okrećući se prema Strani (onaj koji moli Uzvišenoga Allaha).

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Vuhejb, pričao nam je Amr, sin Jahja-a, od 'Abbada, sina Temima, od 'Abdullaha, sina Zejda, rekao je:

Izašao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, ka ovome klanjalištu (da) traži napajanje (tj. kišu), pa je molio i tražio je napajanje (tj. i molio je za kišu), zatim se okrenuo prema Strani (kibli, Ka'bi) i izvrnuo je svoj ogrtač (ili: prevrnuo je svoj ogrtač).

GLAVA

molbe (dove, molitve) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (koju molbu, molitvu je činio) svome slugi za dužinu (njegovoga) života i mnogoću (množinu) njegovoga imanja.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Ebul-Esveda, pričao nam je Haremija, pričao nam je Šubete od Katadeta, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: Rekla je moja majka:

"O poslaniče Allaha! Tvoj sluga (poslužitelj) je Enes. Moli Allaha za njega." Rekao je: "Moj Bože! Umnoži njegovo imanje i njegovo dijete (tj. i njegovu djecu), i blagoslovi njemu u (onome) što si dao (darovao) njemu."

GLAVA

(izvjesne) molbe kod (izvjesne) tuge (jada, žalosti).

PRIČAO NAM JE Muslim, sin Ibrahima, pričao nam je Hišam, pričao nam je Katadete od Ebul-'Alijeta, od Ibnu Abasa rekao je:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) moli kod (izvjesne) tuge (muke, jada i) govori (tj. govoreći on ovo, ovako):

"Nema božanstva osim Allah, Gospodar nebesa i Zemlje i Gospodar (izvjesnoga) prijestolja velikoga."

PRIČAO NAM JE Musedded, pričao nam je Jahja od Hišama, sina Ebu Abdullaha, od Katadeta, od Ebul-'Alijeta, od Ibnu Abbasa da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, bio (običaja da) govori (tj. govoraše) kod (izvjesne) tuge:

"Nema božanstva osim Allah veliki, blagi. Nema božanstva osim Allah, Gospodar (izvjesnoga) prijestolja velikoga. Nema božanstva osim Allah, Gospodar nebesa, i Gospodar Zemlje i Gospodar (izvjesnoga) prijestolja plemenitoga („jer sa toga prijestolja dolazi stvorenjima milost koja je odraz plemenitosti)."

A rekao je Vehb: Pričao nam je Šubete od Katadeta slično njemu (navedenome hadisu).

GLAVA

(izvjesnoga) utjecanja (traženja utočišta i zaštite sebi) od truda (izvjesne, ili: svake) kušnje (nesreće).

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan, pričao mi je Sumejj od Ebu Saliha, od Ebu Hurejreta rekao je:

Bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) se utječe (tj. da traži utočišta i zaštite sebi) od truda (izvjesne) kušnje (nesreće), i stizanja (izvjesne) nesretnosti, i zla (izvjesne) sudbine i zluradosti (izvjesnih, ili: sviju) neprijatelja. Rekao je Sufjan: Hadis (navedeni sadrži, spomenuo) je tri (od navedene četiri stvari u njemu), povećao (dodao) sam ja jednu (od te četiri nabrojane stvari), neću znati (tj. ne znam) koja (od) njih je ona (ta što sam je ja dodao).

(Neki kažu da je to: i zluradost neprijatelja.)

GLAVA

molbe (molitve) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Moj Bože! Druga najvišega (hoću, ili odabirem sebi)."

PRIČAO NAM JE Seid, sin 'Ufejra, rekao je: pričao mi je Lejs, rekao je: pričao mi je Ukajl od Ibnu Šihaba, izvijestio me je Seid, sin Musejjeba, i Urveta, sin Zubejra, u (tj. među) ljudima od stanovnika nauke (tj. među nekim ljudima od učenih ljudi) da je Aiša, bio zadovoljan Allah od nje, rekla:

Bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) govori, a on je zdrav:

"Neće se uzeti (tj. Neće se usmrtiti ni jedan) vjerovijesnik nikada do (da) vidi svoje sjedište od raja (tj. u raju), zatim se dadne izabrati njemu." Pa pošto je odsjeo s njim (tj. kod njega čas njegove smrti), a njegova glava je na mome stegnu, zanesvijestilo se je njemu (jedan) čas,

zatim se je osvijestio (došao je k sebi), pa je podigao svoj pogled ka (tome) stropu (plafonu), zatim je rekao:

"Moj Bože! Druga najvišega (hoću, odabirem sebi)!" Rekla sam: Tada neće sebi izabrati nas. I znala sam da je ono (to taj izvjesni) hadis koji pričaše nama, a on je zdrav (tj. kada je on bio zdrav). Rekla je: Pa je to bila zadnja riječ (što) je govorio s njom (tj. koju je izgovorio): "Moj Bože! Druga najvišega!".

GLAVA

(izvjesne) molbe za (svoju) smrt i (svoj) život.

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja od Ismaila, od Kajsa rekao je:

Došao sam Habbabu, a već se je spaljivao (usijanim željezom) sedam (puta), (i) rekao je: "Da nije (to) da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zabranio nama da molimo za (svoju) smrt, zaista bih molio za nju."

(Dakle: Zaista da nam nije Muhammed a.s. zabranio da molimo za smrt, zaista bih molio za nju.)

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Musenna-a, pričao nam je Jahja od Ismaila rekao je: pričao mi je Kajs, rekao je:

Došao sam Habbabu, a već se spaljivao (tj. pržio se usijanim željezom) sedam (puta) u svome stomaku (tj. zbog bolesti neke u stomaku, ili zbog neke rane u stomaku, na stomaku). Pa sam čuo njega (tj. Habbaba da) govori:

"Da nije (to) da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, zabranio nama da molimo za (svoju) smrt, zaista bih molio za nju (tj. molio bih da umrem)."

PRIČAO NAM JE Ibnu Selam, izvijestio nas je Ismail, sin 'Ulejjeta, od Abdulaziza, sina Suhejba, od Enesa, bio zadovoljan Allah

od njega, rekao je: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Neka ne želi nikako (nipošto) jedan (tj. ni jedan) od vas (svoju) smrt zbog (neke) štete (teškoće što) je odsjela s njim (tj. koja je zadesila njega). Pa ako je bio (u takvoj prilici i muci da) nema mimoilaženja (od toga da bude neki) želilac (svoje) smrti (ako to već ne može izbjeći da ne kaže to - tu molbu za smrt), pa neka govori (tj. neka rekne ovako):

"Moj Bože! Oživi me (tj. Daj mi da živim dotle) dok je bio (dok bude moj) život bolji meni (od moje smrti), a usmrti me, kada je bila (tj. kada bude moja) smrt bolja meni (od života)."

GLAVA

(izvjesne) molbe za (izvjesnu) djecu sa blagoslovom (Svojim da ih Uzvišeni Allah obdari i obaspe) i (GLAVA) potiranja (tj. milovanja) njihovih glava (tj. dječijih glava).

A rekao je Ebu Musa: Rodio se meni (jedan) dječak, i molio je za njega Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, sa (izvjesnim) blagoslovom (da ga obdari i obaspe Uzvišeni Allah, tj. i molio je njemu Muhammed a.s. za Božiji blagoslov).

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Hatim od Dža'da, sina Abdurahmana, rekao je: čuo sam Saiba, sina Jezida, (da) govori:

Odvela je mene moja tetka ka poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekla: "O poslaniče Allaha! Zaista sin moje sestre je bolan (bolestan)." Pa je potrao moju glavu i molio je za mene (tj. meni) sa blagoslovom (tj. za blagoslov). Zatim se očistio (uzeo abdest za molitvu, namaz, klanjanje). Pa sam pio od njegove vode za čišćenje (koja je preostala). Zatim sam ustao iza (ozadi) njegovih leđa, pa sam pogledao ka njegovom pečatu (prstenu vjerovijesništva, tj. mladežu kao znaku vjerovijesništva koji je stajao, koji se nalazio) između njegove dvije plećke (između njegova dva pleća) kao dugme (poput dugmeta, puce izvjesne) mladoženjine sobe (koja je napravljena slično šatoru od

komada platna koje je povezano sistemom dugmadi ilika, rupica za dugmad).

(Neki opet kažu da izraz "misle zirril-hadželeti" znači: kao jaje prepelice, jer izraz "el-hadželetu" znači i ptica prepelica, a znači i maldina, mladoženjina soba. Prema ovome drugome tumačenju, mladež je bio kao jaje prepelice.)

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, pričao nam je Ibnu Vehb, pričao nam je Seid, sin Ebu Ejuba, od Ebu 'Akila da je on bio (u prilici da) izađe s njim (ponekad) njegov djed Abdullah, sin Hišama, od (izvjesne) pijace, ili ka (izvjesnoj) pijaci (trgu, čaršiji), pa (sebi) kupi (izvjesnu) hranu. Pa susretne njega Ibnuz-Zubejr i Ibnu Umer, pa govore (reknu) njih dvojica:

"Udruži nas (sa sobom u tu hranu što si je kupio), pa (jer) zaista je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, već molio za tebe sa (izvjesnim) blagoslovom (tj. molio je tebi za blagoslov od Allaha)." Pa (je) udružio (on) njih. Pa ponekad je pogodio (tj. ćario, zaradio izvjesnu) samaricu (devu) kao što je ona (tj. cijelu nju, zaradio bi devu), pa pošalje nju ka (svome) stanu.

PRIČAO NAM JE Abdulaziz, sin Abdullaha, pričao nam je Ibrahim, sin Sa'da, od Saliha, sina Kejsana, od Ibnu Šihaba, izvijestio me je Mahmud, sin Rebi'a, a on je (onaj) koji je (taj što je iz usta svojih vodu) štrcnuo (u mlazu polio) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u njegovo lice, a on je (bio) dječak, (stavivši vodu u svoja usta) iz njihovoga bunara.

PRIČAO NAM JE 'Abdan, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Hišam, sin 'Urveta, od svoga oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (u takvim prilikama da) se donesu (izvjesna) djeca (njemu), pa (on) moli za njih. Pa se donijelo njemu (neko, jedno) dijete, pa se (ono) upišalo (pomokrilo) na njegovu odjeću. Pa je pozvao za vodu (da mu se donese

voda), pa je proslijedio (polio) nju na nju (na odjeću, tj. polio je tu vodu na onu odjeću), a nije prao nju.

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, izvijestio me je Abdullah, sin Sa'lebeta sina Su'ajra, a bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, već potrao od njega (tj. potrao njega, potrao ga je, pomilovao ga po licu, ili po očima), (taj je Abdullah pričao) da je on vidio Sa'da, sina Ebu Vakkasa, (da) nepari sa (jednim) naklonom (tj. da obavlja neparnu molitvu - vitr namaz samo jedan rekat).

GLAVA

(izvjesnoga) molenja milosti (blagoslova od Uzvišenoga Allaha) na Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Šubete, pričao nam je Hakem, rekao je: čuo sam Abdurahmana, sina Ebu Lejla-a, rekao je: Susreo je mene Ka'b, sin 'Udžreta, pa je rekao:

"Zar neću pokloniti tebi (jedan) poklon?! (To jest: Daj da ti poklonim jedan poklon u znanju, da te poučim nešto!) Zaista je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, izašao nama, pa smo rekli: "O poslaniče Allaha! Već smo znali (tj. Već znamo to) kako (da) pozdravljamo tebe. Pa kako (da mi) molimo milost (pomilovanje, blagoslov) na tebe?" Rekao je: "Pa recite (govorite ovako):

"Moj Bože! Blagoslovi na Muhameda (Pomiluj Muhameda) i na rod (obitelj) Muhameda kao što si blagoslovio na rod Ibrahima, zaista Ti si mnogo hvaljen i slavan. Moj Bože! Blagosiljaj na Muhameda i na rod Muhameda kao što si blagosiljao na rod Ibrahima, zaista Ti si mnogo hvaljen i slavljen (ili: slavan)."

(Riječ "salli" i "barik" su približnoga značenja. U daljem tekstu upotrebljavaće se za "salli" prevod: pomiluj. Za "barik" će se upotrebljavati prevod "blagosiljaj". Takav prevod je trebao da bude i u navedenom tekstu. Ipak i u navedenome tekstu je napravljena neznatna razlika pomoću izraza "blagoslovi" i "blagosiljaj".)

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Hamzeta, pričao nam je Ibnu Ebu Hazim i Deraverdija, od Jezida, od Abdullaha, sina Habbaba, od Ebu Seida Hudrije rekao je: Rekli smo:

"O poslaniče Allaha! Ovo je pozdrav na tebe (kako već znamo i činimo sa izrazom: "Esselamu alejke!"), pa kako (da) salat (salavat) činimo na tebe (tj. kako da molimo milost, pomilovanje na tebe)?"

(Po nekima izraz "salla ala", odnosno "salat" od Allaha na Svoga nekoga vjerovijesnika i poslanika znači "pohvala, pohvaljivanje" na toga vjerovijesnika i poslanika od Allaha Uzvišenoga, pa bi onda moglo da se prevede ovdje i u sličnim tekstovima "fe kejfe nusalli: pa kako da molimo pohvalu na tebe, za tebe?".)

Rekao je: "Recite (Govorite):

"Moj Bože! Pomiluj (Pohvali) na Muhameda, Tvoga (Svoga) roba i Tvoga poslanika kao što si pomilovao (pohvalio) na Ibrahima. I blagosiljaj na Muhameda i rod (obitelj) Muhameda kao što si blagosiljao na Ibrahima i rod Ibrahima."

GLAVA:

Da li (će da) se moli pomilovanje (milost, pohvala) na (nekoga drugoga) osim Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (tj. da li se može upotrebiti izraz "Allahumme salli ....." na, za nekoga drugoga osim Muhammeda a.s.)?

(Neki kažu da je taj izraz dozvoljeno upotrijebiti samo za Muhammeda a.s., a neki kažu može uz njega za druge da se taj izraz upotrijebi, a neki kažu može i za druge bez spominjanja Muhammeda a.s.)

I (o tome je) govor Allaha, uzvišen je: "..... i pomiluj na njih, zaista tvoja pomilovanja su mir (tj. spokojstvo) za njih.....".

(To jest: "..... i blagoslovi ih, traži milost, pomilovanje za njih, zaista tvoja blagosiljanja, tvoje molbe za milost su mir i spokojstvo za njih.....".)

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Šubete od Amra, sina Murreta, od Ibnu Ebu Evfa-a rekao je:

Bio je, kada je donio (kada bi donio neki) čovjek Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, svoju milostinju (da je on podijeli siromašnima), (bio bi Muhammed a.s.) rekao:

"Moj Bože! Pomiluj na njega (tj. Blagoslovi ga)!" Pa je donio njemu moj otac svoju milostinju, pa je rekao: "Moj Bože! Pomiluj (tj. Blagoslovi) na rod (na obitelj) Ebu Evfa-a!"

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, od Malika, od Abdullaha, sina Ebu Bekra, od njegovoga oca, od Amra, sina Sulejma, Zurekije, izvijestio me je Ebu Humejd Saidija da su oni rekli:

"O poslaniče Allaha! Kako (ćemo mi da) salat (salavat) činimo na tebe (tj. Kako da molimo pomilovanje, pohvalu tebi)?" Rekao je: "Recite (Govorite ovako):

"Moj Bože! Pomiluj na Muhameda, i njegove supruge i njegovo potomstvo kao što si pomilovao na rod Ibrahima. I blagosiljaj na Muhameda, i njegove supruge (žene) i njegovo potomstvo kao što si blagosiljao na rod Ibrahima, zaista Ti si (Uzvišeni Bože,) mnogo hvaljen i slavan."

GLAVA

govora Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Ko (je bio u takvoj prilici da) sam uznemirio njega, pa učini njega (tj. učini to uznemirivanje) njemu (jednim) očišćenjem i milošću."

PRIČAO NAM JE Ibnu Salih, pričao nam je Ibnu Vehb, izvijestio me je Junus od Ibnu Šihaba, izvijestio me je Seid, sin Musejjeba, od

Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je on čuo Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Moj Bože! Pa koji god vjernik je (taj što) sam psovao (grdio) njega, pa učini to njemu (jednim) približavanjem ka Tebi (na) sudnjem danu (tj. pa učini mu to kao jedno dobro djelo koje će da ga približi k Tebi na sudnjem danu)."

GLAVA

(izvjesnoga) utjecanja (sebe, tj. traženja utočišta i zaštite sebi) od (tj. protiv izvjesnih) kušnji (smutnji, iskušenja).

PRIČAO NAM JE Hafs, sin Umera, pričao nam je Hišam od Katadeta, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega:

Pitali su (jednom mnoge stvari) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, čak su ponavljali (ustrajno postavljali, tj. dosađivali) njemu (izvjesnim) pitanjem. Pa se rasrdio, pa se popeo (na svoju) govornicu (propovjedaonicu), pa je rekao:

"Nećete pitati mene danas (ni) o (jednoj) stvari (pa da će biti drukčije) osim (tako da) sam objasnio (tj. da ću objasniti) nju vama." Pa sam počeo (da) gledam desno i lijevo, pa kada li je svaki čovjek zamotavač svoje glave (tj. svaki čovjek je zamotao svoju glavu) u svoju odjeću (i) plače (tj. plačući on)! Pa kada li (jedan) čovjek (koji) je bio, kada se svađao (prepirao sa izvjesnim) ljudima, (bio je u nezgodi da) se zove (naziva vežući se on) za (nekoga drugoga) osim svoga oca (tj. nazivaše se on kopiletom, nezakonitim djetetom), pa je rekao (pa je pitao, upitao):

"O poslaniče Allaha! Ko je moj otac (pravi)?" Rekao je: "Huzafete." Zatim je počeo Umer (da govori), pa je rekao: "Zadovoljili smo se sa Allahom (kao svojim) Gospodarem, i sa Islamom (kao svojom) vjerom i sa Muhammedom, pomilovao ga Allah i spasio, (kao svojim) poslanikom (našim od Allaha poslanim). Utječemo se u Allaha (Utječemo se Allahu) od (izvjesnih) kušnji (iskušenja, nezgoda)." Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Nisam vidio u

(vezi svakoga, ili u vezi izvjesnoga) dobra i zla kao danas (tako nešto) nikada. Zaista ono uobličio se je (uslikao se je, prikazao se) meni raj i Vatra (tj. i pakao), čak sam vidio njih dvoje (tj. raj i pakao) iza (svoga, ili: iza izvjesnoga) zida."

A bio je Katadete (običaja da) spominje kod ovoga hadisa ovaj ajet: "O (vi) koji ste vjerovali, ne pitajte o (nekakvim) stvarima, ako se (one) pokažu vama, biće loše (neprijatne) vama.....".

GLAVA

(izvjesnoga) utjecanja (sebe, molenja i traženja utočišta i zaštite u Allaha) od nadvladavanja (izvjesnih) ljudi (tj. da ga ne nadjačaju izvjesni ljudi).

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Ismail, sin Džafera, od Amra, sina Ebu Amra, slobodnjaka Muttaliba, sina Abdullaha sina Hantaba, da je on čuo Enesa, sina Malika (da) govori: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, Ebu Talhatu:

"Traži nama (jednoga) dječaka od vaših dječaka (da) poslužuje (služi) mene." Pa je izašao sa mnom (tj. Pa je izveo mene) Ebu Talhate (i) čini (tj. učinivši on) sujahačem mene iza njega (tj. iza sebe). Pa sam bio (u prilici da) služim (tj. Pa posluživah ja) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, kada god (kad god) je sišao (odsjeo). Pa sam bio (u prilici više puta da) čujem njega (tj. slušah ga da) umnožava da govori (tj. da mnogo govori ovo):

"Moj Bože! Zaista ja se utječem u Tebe (tj. Tebi da me zaštitiš i spasiš) od (izvjesne, ili: od svake) brige, i žalosti, i nemoći, i lijenosti, i škrtosti, i strašljivosti, i iskrivljenosti (tj. težine) dugovanja i nadvladavanja ljudi."

Pa nisam prestao (da) služim njega, čak smo došli iz Hajbera. I došao je (Muhammed a.s.) sa Safijom, kćeri Hujejja, (a) već je obuhvatio nju (tj. on je uzeo nju već u Hajberu iz ratnoga plijena koji je dobijen u borbi na Hajberu). Pa sam bio (više puta u prilici da) vidim njega (da on) skuplja (zaokružuje) iza sebe sa kaputom ili odjećom

(nekakvom okolo devine grbe, tj. pravi okolo, oko devine grbe jastučić od nekoga kaputa ili odjeće zato da bi mogla sjesti, uzjahati Safijja), (a) zatim učini sujahačem nju iza sebe (tj. posadi je iza sebe na svoju devu). Te kada smo bili u (mjestu) Sahbi, napravio je (jelo od datula, masla i sira zvano) hajs u (jednoj) koži. Zatim je poslao mene, pa sam pozvao (neke) ljude, pa su jeli. I bilo je to njegovo građenje (sklapanje) sa njom (bračnih odnosa, tj. to je bila njegova spratnja sa njom). Zatim se okrenuo (tj. krenuo je prema Medini), dok se pokazao njemu Uhud. Rekao je:

"To je (ili: Ovo je) brdašce (koje) voli nas i (mi) volimo njega." Pa pošto se natkučio nad Medinu, rekao je:

"Moj Bože! Zaista ja zabranjujem (tj. ja proglašavam svetim tlom sve ono zemljište Medine) što je između njezina dva brda, slično (kao) što je zabranio (proglasio svetim) Ibrahim Meku. Moj Bože! Blagoslovi njima u njihovome muddu i njihovome sa'u (tj. i u njihovoj manjoj mjeri i u njihovoj većoj mjeri - jer mudd je četvrtina od sa'a)."

GLAVA

(izvjesnoga) utjecanja (sebe) od kazne groba (u svome grobu).

PRIČAO NAM JE Humejdija, pričao nam je Sufjan, pričao nam je Musa, sin Ukbeta, rekao je: čuo sam Umu Halidu, kćer Halida - rekao je:

A nisam čuo (ni) jednoga (tj. nikoga da) je čuo (to) od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, osim nje - rekla je: Čula sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) se utječe od kazne (svoga) groba.

GLAVA

(izvjesnoga) utjecanja (sebe) od (svoje) škrtosti.

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Šubete, pričao nam je Abdulmelik od Mus'aba rekao je:

Bio je Sa'd (običaja da) zapovijeda za pet (stvari) i spominje (spominjaše) ih od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da je on bio (običaja da) zapovijeda (tj. da on zapovijedaše) za njih:

"Moj Bože! Zaista ja se utječem u Tebe (tj. utječem se Tebi) od (izvjesne, ili: od svoje) škrtosti, i utječem se Tebi od strašljivosti, i utječem se Tebi od (toga) da se vratim ka najnižem (najslabijem stupnju svoga) života, i utječem se Tebi od kušnje (izvjesne) ovozemnosti - misli (na) kušnju Velikoga Lažova (Dedždžala-Antihrista) - i utječem se Tebi od kazne groba."

PRIČAO NAM JE Usman, sin Ebu Šejbeta, pričao nam je Džerir od Mansura, od Ebu Vaila, od Mesruka, od Aiše rekla je:

Unišle su meni (nekakve) dvije starice od starica Židova Medine, pa su njih dvije rekle meni: "Zaista stanovnici (tih) grobova kažnjavaju se u svojim grobovima." Pa sam smatrala lažnim njih dvije (mislila sam da one lažu to što su rekle), i nisam dala (tj. nisam pokazala blagodarnosti, blagonaklonosti) da potvrdim njih dvije (tj. da smatram istinitim njih dvije), pa su izašle njih dvije. I unišao je meni Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa sam rekla: "O poslaniče Allaha! Zaista (nekakve) dvije starice.....", i spomenula sam njemu (šta se dogodilo, šta su mi rekle). Pa je rekao:

"Istinite su bile njih dvije (tj. Istinu su rekle). Zaista oni se kažnjavaju (jednom) kaznom (takvom da) čuju nju (izvjesne) životinje, sve one (sve od njih)." Pa nisam vidjela njega poslije (ni) u (jednoj) molitvi (drukčije) osim (tako da) se utjecao (tj. molio Uzvišenome Allahu za utočište i zaštitu) od kazne groba.

GLAVA

(izvjesnoga) utjecanja od kušnje (iskušenja svoga) života i (svoje) samrti (smrti).

PRIČAO NAM JE Musedded, pričao nam je Mu'temir, rekao je: čuo sam svoga oca rekao je: čuo sam Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori:

Bio je vjerovijesnik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) govori:

"Moj Bože! Zaista ja se utječem u Tebe (Tebi) od (svoje) nemoći, i lijenosti, i strašljivosti, i starosti, i utječem se Tebi od kazne groba, i utječem se Tebi od kušnje (iskušenja svoga) života (življenja) i samrti (smrti, umiranja)."

GLAVA

(izvjesnoga) utjecanja (sebe) od (izvjesnoga) griješenja (ili grijeha) i (izvjesne) globe (oštećivanja, novčane kazne, ili: dugovanja).

PRIČAO NAM JE Mualla, sin Eseda, pričao nam je Vuhejb od Hišama, sina Urveta, od njegovoga oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, bio (običaja da) govori (tj. da govoraše):

"Moj Bože! Zaista ja se utječem u Tebe (tj. utječem se Tebi) od (svoje) lijenosti, i starosti, i griješenja (grijeha), i globe (štete, novčane kazne, ili: dugovanja), i od kušnje groba (tj. i iskušenja u svome grobu), i kazne groba, i od kušnje Vatre, i kazne Vatre, i od zla kušnje (izvjesnoga) bogatstva, i utječem se Tebi od kušnje (izvjesnoga) siromaštva, i utječem se Tebi od kušnje (izvjesnoga) pomazanika Velikoga Lažova (Dedždžala-Antihrista). Moj Bože! Operi od mene (sa mene) moje greške sa vodom (izvjesnoga) snijega i grada (leda), i očisti moje srce od (tih, svih) grešaka kao što si očistio (tj. kao što daješ očistiti izvjesnu) odjeću bijelu od (izvjesne) prljavštine. I udalji između mene i između mojih grešaka, kao što si udaljio između (toga) istoka i (toga) zapada."

GLAVA

(izvjesnoga) traženja utočišta (zaštite) od (svoje) strašljivosti i lijenosti.

"Kusala" i "kesala" je jedno.

("Kusala" je množina od "keslanun": lijen.)

PRIČAO NAM JE Halid, sin Mahleda, pričao nam je Sulejman, rekao je: pričao mi je Amr, sin Ebu Amra, rekao je: čuo sam Enesa rekao je:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) govori:

"Moj Bože! Zaista ja se utječem u Tebe (tj. utječem se Tebi) od (svoje) brige, i žalosti, i lijenosti, i strašljivosti, i škrtosti, i iskrivljenosti (tj. težine) dugovanja i nadvladavanja ljudi."

GLAVA

(izvjesnoga) utjecanja (sebe) od (svoje) škrtosti.

"El-buhlu" i "el-behalu" je jedno, kao "el-huznu" i "el-hazenu".

("El-buzhlu" i "el-behalu" znači škrtost, a "el-huznu" i "el-hazenu" znači žalost.)

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Musenna-a, pričao mi je Gunder, rekao je: pričao nam je Šubete od Abdulmelika, sina Umejra, od Mus'aba, sina Sa'da, od Sa'da, sina Ebu Vakkasa, bio zadovoljan Allah od njega, bio je (običaja da) zapovjeda za ovo pet (stvari, molbi, molitava) i priča njih od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio:

"Moj Bože! Zaista ja se utječem u Tebe (Tebi) od (svoje) škrtosti, i utječem se Tebi od (svoje) strašljivosti, i utječem se Tebi (od toga) da se vratim ka najnižem (najslabijem stupnju svoga) života, i utječem se Tebi od kušnje (izvjesne) ovozemnosti i utječem se Tebi od kazne groba."

GLAVA

(izvjesnoga) utjecanja (sebe) od najnižega (najslabijega stupnja svoga) života.

"..... eraziluna....." je (što i) "eskatuna": naši pali (ljudi, tj. propalice, zlikovci, slabi i loši ljudi).

PRIČAO NAM JE Ebu Mamer, pričao nam je Abdulvaris od Abdulaziza, sina Suhejba, od Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) se utječe (i) govori (tj. govoreći on):

"Moj Bože! Zaista ja se utječem u Tebe (Tebi) od (svoje) lijenosti, i utječem se Tebi od strašljivosti, i utječem se Tebi od starosti i utječem se Tebi od škrtosti."

(Buharija, dakle, hoće da kaže da starost znači "najniži, najslabiji stupanj života", odnosno da "najniži, najslabiji stupanj života" znači starost.)

GLAVA

(izvjesne) molbe (dove) za dizanje (uklanjanje izvjesne) epidemije (epidemične bolesti, zarazne bolesti, kuge, kolere) i (izvjesnoga) bola (bolesti druge osim epidemije).

PRIČAO NAM JE Muhammed, sin Jusufa, pričao nam je Sufjan od Hišama, sina Urveta, od njegovoga oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Moj Bože! Omili (tj. Učini milom) k nama Medinu kao što si omilio k nama Meku, ili žešće (jače, više), i prenesi njezinu vrućicu

(groznicu) ka Džuhfi. Moj Bože! Blagoslovi nama u našem muddu (četvrtini sa'a) i našem sa'u." (A "mudd" i "sa'" su vrste mjera.)

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Ibrahim, sin Sa'da, rekao je: izvijestio nas je Ibnu Šihab od Amira, sina Sa'da, da je njegov otac rekao:

Posjetio je mene poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u oproštajnom hodočašću od (tj. zbog jedne) bolesti (teške tako da) sam se (bio) natkučio od nje na (svoju) smrt. Pa sam rekao: "O poslaniče Allaha! Doprlo je sa mnom (tj. Doprlo je meni ono) što vidiš od (moga) bola, a ja sam posjednik imanja (tj. a ja sam imućan), a neće naslijediti mene (niko drugi) osim kći moja jedna. Pa da li (da ja) milodarim sa dvije trećine svoga imanja?" Rekao je: "Ne." Rekao sam: "Pa (tj. A) sa polovinom njegovom?" Rekao je: "Trećina je mnogo. Zaista ti da ostaviš tvoje (svoje) nasljednike (kao) imućne, bolje je od (toga nego) da ostaviš njih (kao) siromašne, (i da) pružaju dlan (ruku izvjesnim) ljudima (radi prošenja). I zaista ti nećeš utrošiti (nikakav) trošak (što) sebi tražiš s njime lice Allaha (pa da će drukčije biti) osim (tako da) si se nagradio (tj. osim tako, da ćeš se nagraditi - bićeš za to nagrađen), čak (i za ono) što učiniš (staviš) u usta tvoje (svoje) žene." Rekao sam: "O poslaniče Allaha! Ozadi (Iza) se ostavljam poslije svojih drugova." Rekao je: "Zaista ti se nećeš ostaviti ozadi (ozada, iza), pa (da) radiš (kakav) rad (što sebi) tražiš s njim lice Allaha (pa da će biti drukčije) osim (tako da) si sebi povećao (da ćeš sebi povećati) stupanj (stepen) i uzdignuće. I možda ti (da) se ostavljaš ozadi (iza) čak (da) se okoriste s tobom (neki) narodi (ljudi) i (da) se oštete s tobom (neki) drugi. Moj Bože! Provedi mojim drugovima njihovu seobu, i ne vrati (ne vraćaj) ih na njihove pete (tj. nazad). Ali (taj) jadnik Sa'd, sin Havleta!"

Rekao je Sa'd: Oplakivao je njega (ili: Tugovao je za njim, zbog njega) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, od (tj. zbog toga što se dogodilo, desilo) da je preminuo (umro) u Meki.

GLAVA

(izvjesnoga) traženja utočišta od najnižega (najslabijega stupnja svoga) života i od kušnje (izvjesne) ovozemnosti i kušnje Vatre.

PRIČAO NAM JE Ishak, sin Ibrahima, izvijestio nas je Husejn od Zaideta, od Abdulmelika, od Mus'aba, sina Sa'da, od njegovoga oca rekao je: Utječite se sa riječima (onima što) je bio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) se utječe sa njima:

"Moj Bože! Zaista ja se utječem u Tebe (Tebi) od (svoje) strašljivosti, i utječem se Tebi od škrtosti, i utječem se Tebi od (toga) da se vratim ka najnižem (najslabijem stupnju svoga) života i utječem se Tebi od kušnje (izvjesne) ovozemnosti i kazne groba."

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Musa-a, pričao nam je Veki', rekao je: pričao nam je Hišam, sin Urveta, od svoga oca, od Aiše da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, bio (običaja da) govori:

"Moj Bože! Zaista ja se utječem u Tebe (Tebi) od (svoje) lijenosti, i starosti, i globe (novčane kazne, štete, ili dugovanja) i griješenja (grijeha). Moj Bože! Zaista ja se utječem Tebi od kazne Vatre, i kušnje Vatre, i kušnje groba, i kazne groba, i zla kušnje (izvjesnoga) bogatstva, i zla kušnje (izvjesnoga) siromaštva i od zla kušnje (izvjesnoga) pomazanika Velikoga Lažova (Dedždžala-Antihrista). Moj Bože! Operi moje greške sa vodom (izvjesnoga) snijega i grada (leda, krupe), i očisti moje srce od (tih) grešaka, kao što se čisti (izvjesna) odjeća bijela od (izvjesne) prljavštine, i udalji između mene i između mojih grešaka, kao što si udaljio (učinio razmak) između (izvjesnoga) istoka i zapada."

GLAVA

(izvjesnoga) traženja utočišta od kušnje (izvjesnoga) bogatstva.

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Selam, sin Ebu Muti'a, od Hišama, od njegovoga oca, od njegove tetke da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, bio (običaja da) se utječe (tj. utjecaše se):

"Moj Bože! Zaista ja se utječem u Tebe (Tebi) od kušnje Vatre, i od kazne Vatre, i utječem se Tebi od kušnje groba, i utječem se Tebi od kazne groba, i utječem se Tebi od kušnje (izvjesnoga) bogatstva, i

utječem se Tebi od kušnje (izvjesnoga) siromaštva i utječem se Tebi od kušnje (izvjesnoga) pomazanika Velikoga Lažova (Antihrista)."

(Izraz "el-mesih" doslovno znači: potran, potrt, i taj izraz je nastao od "meseha": potrao je rukom nešto, i nekoga i nekuda.)

GLAVA

(izvjesnoga) utjecanja (sebe) od kušnje (izvjesnoga) siromaštva.

PRIČAO NAM JE Muhamed, izvijestio nas je Ebu Muavijete, izvijestio nas je Hišam, sin Urveta, od svoga oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je: Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) govori:

"Moj Bože! Zaista ja se utječem u Tebe (Tebi) od kušnje Vatre, i kazne Vatre, i kušnje groba (svoga), i kazne groba, i zla kušnje (izvjesnoga) bogatstva i zla kušnje (izvjesnoga) siromaštva. Moj Bože! Zaista ja se utječem Tebi od zla kušnje (izvjesnoga) pomazanika Velikoga Lažova. Moj Bože! Operi moje srce sa vodom (izvjesnoga) snijega i grada (leda, krupe), i očisti moje srce od (mojih, izvjesnih) grešaka, kao što si očistio (izvjesnu) odjeću bijelu od (izvjesne) prljavštine, i udalji između mene i između mojih grešaka, kao što si udaljio između (izvjesnoga) istoka i zapada. Moj Bože! Zaista ja se utječem Tebi od lijenosti (svoje, izvjesne), i griješenja (grijeha) i globe (novčane kazne, štete, oštećenja - ili dugovanja)."

GLAVA

(izvjesne) molbe za mnoštvo (izvjesnoga) imanja i djece sa (izvjesnim) blagoslovom.

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Beššara, pričao nam je Gunder, pričao nam je Šubete, rekao je: čuo sam Katadeta od Enesa, od Ummu Sulejme da je ona rekla:

"O poslaniče Allaha Enes je tvoj sluga (ili: Enes, tvoj sluga), moli Allaha za njega!" Rekao je:

"Moj Bože! Umnoži njegovo imanje i njegovu djecu, i blagoslovi mu u (onome) što si darovao (dao) njemu." A od Hišama, sina Zjeda: čuo sam Enesa, sina Malika slično njemu (navedenome hadisu).

GLAVA

(izvjesne) molbe za mnoštvo (izvjesne) djece sa (izvjesnim) blagoslovom.

PRIČAO NAM JE Ebu Zejd Seid, sin Rebi'a, pričao nam je Šubete od Katadeta rekao je: čuo sam Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: Rekla je Ummu Sulejma:

"Enes je tvoj sluga (ili: Enes, tvoj sluga), moli Allaha za njega." Rekao je:

"Moj Bože! Umnoži njegovo imanje i njegovu djecu, i blagoslovi njemu u (onome) što si darovao (dao) njemu."

GLAVA

(izvjesne) molbe kod (izvjesnoga) traženja dobra (tj. onoga što je dobro, što je bolje da učini u slučaju kada ne može sebi sam da ocijeni jedan vjernik da li je bolje da nešto učini, ili je bolje da to ne učini).

PRIČAO NAM JE Mutarrif, sin Abdullaha, Ebu Mus'ab, pričao nam je Abdurahman, sin (ili: on je, to je sin) Ebul-Mevala, od Muhameda, sina Munkedira, od Džabira, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) poučava nas (izvjesno) traženje dobra (ili: traženje izbora, tj. molenje Uzvišenoga Allaha da nam On izabere ono što je bolje da činimo) u (našim) poslovima, svima njima, kao (što nas
poučavaše svaku) suru od Kur'ana (govoreći on nama):

"Kada je pomislio (tj. htio i naumio) jedan (od) vas za (svoj) posao (za izvjesnu svoju stvar, za nešto), pa neka se nakloni dva naklona (tj. neka izvrši molitvu, namaz od dva rekata), zatim (neka) govori (neka kaže, tj. zatim neka izrekne i uputi Uzvišenome Allahu ovakvu molbu-dovu):

"Moj Bože! Zaista ja tražim dobro (tj. izbor dobra od) Tebe sa Tvojim znanjem, i tražim moć (od) Tebe sa Tvojom moći (da mi volju i raspoloženje okreneš onamo-tamo gdje je bolje i kako je bolje da postupim u ovom poslu, u ovoj stvari), i pitam (prosim od) Tebe od Tvoje dobrote velike, pa (tj. jer) zaista Ti možeš, a (ja) neću moći (ne mogu), i (Ti) znaš, a (ja) neću znati (ne znam) i Ti si veliki znalac (svih) odsutnih (stvari, tj. svih tajni). Moj Bože! Ako si bio (da) znaš (tj. ako Ti znadijaše) da je ovaj posao bolji za mene u mojoj vjeri, i mome življenju (životu) i posljedici moga posla - ili je rekao: u brzome (dijelu) moga posla (moje stvari) i njegovome oročenome (dijelu, tj. povezanome uz rok - a misli se pod tim: u ovome svijetu i u drugome svijetu), pa odredi ga meni. A ako si bio (da) znaš (tj. ako Ti znadijaše) da je ovaj posao (ova stvar) gori meni (da je on zlo meni - gori za mene) u mojoj vjeri, i mome življenju (životu) i posljedici moga posla - ili je rekao: u brzome (dijelu, udjelu) moga posla i njegovome oročenome (dijelu), pa promijeni (tj. otkloni) ga od mene, i promijeni mene od njega, i odredi meni (izvjesno) dobro gdje (god) je bilo (tj. gdje god je ono), zatim zadovolji (učini zadovoljnim) mene s njim (s tim poslom koji je dobar, ili bolji za mene)."

I imenuje svoju potrebu (poslije ove molbe-dove, tj. izgovori šta želi i šta mu je potrebno).

GLAVA

(izvjesne) molbe kod (ritualnoga) čišćenja (za klanjanje, radi klanjanja).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin 'Ala-a, pričao nam je Ebu Usamete od Burejda, sina Abdullaha, od Ebu Burdeta, od Ebu Musa-a rekao je:

Pozvao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, za vodu (da mu se donese), pa se očistio (pa je abdestio), zatim je podigao svoje dvije ruke pa je rekao:

"Moj Bože! Oprosti Ubejdu Ebu Amiru!" I vidio sam bjelinu njegova dva pazuha. Pa je rekao (još): "Moj Bože! Učini ga (na) sudnjem danu iznad mnogoga od Tvojih stvorenja od (tih) ljudi."

GLAVA

(izvjesne) molbe kada je nadvisio (tj. kada se popeo na kakvu) uzbrdicu (tj. kada je uzišao, uzašao uz kakav strmi planinski put).

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Hammad, sin Zejda, od Ejjuba, od Ebu Usmana, od Ebu Musa-a rekao je:

Bili smo sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, u (na jednome) putovanju, pa smo bili, kada smo (se) nadvisili, veličali (izgovarali smo "Allahu ekber!"). Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"O ljudi! Ublažite na vaše (na svoje) osobe (tj. ne vičite mnogo), pa (tj. jer) zaista vi nećete zvati (tj. ne zovete, ne molite) gluhoga, a niti odsutnoga, a ali (tj. nego) zovete (molite Allaha) mnogočujnoga, mnogovidljivoga (tj. Onoga koji sve čuje, sve vidi)." Zatim je došao na mene (meni, nada me), a ja govorim u svojoj osobi (u svojoj duši, u sebi): "Nema moći, a ni snage osim sa Allahom!", pa je rekao:

"O Abdullahe, sine Kajsa! Reci (Govori): "Nema moći, a ni snage osim sa Allahom!", pa (jer) zaista ona (ta izreka) je (jedna) riznica od riznica (od blagajni) raja." Ili je rekao: "Da li (ću da) uputim tebe na (jednu) riječ, ona je (jedna) riznica od riznica raja?" (A ta riječ je:) "Nema moći, a ni snage osim sa Allahom!"

GLAVA

(izvjesne) molbe kada je pao (u neku) dolinu (tj. kada se spusti i siđe u neku dolinu).

O njemu je hadis Džabira, bio zadovoljan Allah od njega.

(A taj hadis je prošao u Knjizi borbe - Kitabul-Džihadi. Veli se da se pri putovanju kroz utrobu doline treba izgovarati "Subhanallah - Slava Allahu!", smatraju neki da se s tim hoće da slavi Allah u cilju da nas spasi i da nam dadne sreću da se i mi sretno izvučemo iz utrobe te doline, kao što se je i Junus a.s. - Jon - sretno spasio iz utrobe ribe - kita u koju je bio dospio, i u kojoj je izgovarao riječi: "La ilahe illa Ente subhaneke inni kuntu minezzalimine.".)

GLAVA

(izvjesne) molbe kada je htio (musliman da pođe na neko) putovanje, ili se je vratio (sa putovanja).

O njemu (tj. O tome) je (pričao) Jahja, sin Ebu Ishaka, od Enesa.

(I taj hadis je prošao u Kitabul-Džihadu.)

PRIČAO NAM JE Ismail, rekao je: pričao mi je Malik od Nafi'a, od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, bio (običaja), kada se vraćao iz rata, ili hodočašća ili umre, (da) veliča na svakome uzvišenju od Zemlje tri veličanja (tj. bio je običaja da izgovori tri puta "Allahu ekber!" na svakome uzdignutom tlu zemaljske, zemljine površine), (a) zatim govori (tj. izgovorio bi ovo):

"Nema božanstva osim Allah, sam On. Nema druga Njemu. Njemu je (svaka, sva) vlast, i Njemu je (sva) hvala i On je na svaku stvar moćan. Vraćaoci (smo mi), pokajnici, obožavaoci, za našega Gospodara (tj. našem Gospodaru) smo hvalioci (zahvaljivaoci, zahvaljivači, zahvalnici). Istinito je izvršio Allah obećanje Svoje, i pomogao je Svoga

roba i porazio je (muslimanima neprijateljske izvjesne) skupine (saveznike) On sam."

GLAVA

(izvjesne) molbe za (izvjesnoga) oženjenoga (tj. molbe, dove, molitve oženjenome).

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Hammad, sin Zejda, od Sabita, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Vidio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, na Abdurahmanu, sinu Avfa, trag žutila (tj. žute mirisne masti), pa je rekao:

"Šta li je, šta?" Ili: "Šta je (to)?" Rekao je: "Oženio sam se (jednom) ženom na mjeri (tj. Vjenčao sam jednu ženu davši joj dar vjenčani koji ima mjeru, težinu jedne) košpice od zlata." Pa je rekao: "Blagoslovio Allah tebi! Gozbuj (tj. Napravi, priredi gozbu), i da sa ovcom (to učiniš, tj. pa makar ovcu da zakolješ)."

(Rečenica "Blagoslovio Allah tebi!" smatra se kao molba, molitva oženjenome.)

PRIČAO NAM JE Ebu Nu'man, pričao nam je Hammad, sin Zejda, od Amra, od Džabira, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Propao je (tj. Umro je, poginuo je) moj otac, i ostavio je sedam, ili devet kćeri (kćera). Pa sam se oženio (sa jednom) ženom. Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Oženio si se, o Džabire?!" Rekao sam: "Da." Rekao je: "Djevojku, ili udovicu (udavaču)?" Rekao sam: "Udovicu (Udavaču)." Rekao je: "Da li ne (Tj. Zašto nisi oženio jednu, neku) djevojku (da) zabavljaš nju, i (da ona) zabavlja tebe, i (da) nasmijavaš nju i (da ona) nasmijava tebe?!" Rekao sam: "Propao (Umro) je moj otac, pa je ostavio sedam, ili devet kćeri, pa sam mrzio (bilo mi je nezgodno) da dovedem njima sličnu njima, pa sam se oženio (jednom takvom) ženom

(koja će da) stoji nad njima (tj. koja će da se brine o njima)." Rekao je: "Pa blagoslovio Allah na tebe!" Nije rekao Ibnu Ujejnete i Muhamed, sin Muslima, (pričajući njih dva ovaj hadis) od Amra: "Blagoslovio Allah ne tebe!".

GLAVA

(onoga) što govori (šta govori musliman u času) kada je došao svojoj porodici (tj. kada dođe ženi da s njom izvrši spolni, polni čin).

PRIČAO NAM JE Usman, sin Ebu Šejbeta, pričao nam je Džerir od Mansura, od Salima, od Kurejba, od Ibnu Abbasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Da je zaista jedan (od) njih, kada je htio da dođe svojoj porodici (tj. ženi da s njom izvrši spolni čin), rekao:

"Moj Bože! Odstrani (od) nas (izvjesnoga) sotonu, i odstrani (izvjesnoga) sotonu (od onoga) što si dao nama (tj. od djeteta koje si odredio darovati nama posredstvom ovoga spolnoga čina)!", pa zaista ono ako se odredi između njih dvoje dijete u tome, nije štetio (tj. neće štetiti, nauditi) njemu sotona nikada."

GLAVA

govora Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Naš Gospodaru! Daj nam u (toj) ovozemnosti lijepo (dobro)."

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Abdulvaris od Abdulaziza, od Enesa rekao je:

Bila je najmnogobrojnija molba (dova) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio:

"Moj Bože, daj nam u ovozemnosti (toj) lijepo (dobro) i u drugome (potonjem, zagrobnome) svijetu (životu) lijepo (dobro), i čuvaj nas kazne Vatre!"

GLAVA

(izvjesnoga) utjecanja (traženja zaštite sebi u Allaha) od kušnje (te) ovozemnosti.

PRIČAO NAM JE Fervete, sin Ebul-Magra-a, pričao nam je Abidete, sin Humejda, od Abdul-Melika, sina Umejra, od Mus'aba, sina Sa'da sina Ebu Vakkasa, od njegovoga oca, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) poučava nas ove riječi kao što se poučava (izvjesna) pismenost (ili pisanje):

"Moj Bože! Zaista ja se utječem u Tebe (Tebi) od (izvjesne) škrtosti, i utječem se Tebi od (izvjesne) strašljivosti, i utječem se Tebi (od toga) da se vratim ka najnižem životu (svome), i utječem se Tebi od kušnje (te) ovozemnosti i kazne groba."

GLAVA

ponavljanja (više puta uzastopno izvjesne) molbe (dove).

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Munzira, pričao nam je Enes, sin 'Ijada, od Hišama, od njegovoga oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da se je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, opčinio (tj. bio je opčinjen, omađijan), čak (tako da) zaista on zaista (zapadne u takvo stanje da) se pričinja k njemu da je on već napravio (uradio izvjesnu) stvar, a (u stvarnosti) nije napravio nju. I zaista on je molio svoga Gospodara. Zatim je rekao:

"Da li si opazila (primjetila) da je Allah riješio meni o (onome - u vezi onoga) što sam tražio rješenje Njemu (tj. od Njega) o njemu (o tome, o toj stvari)." Pa je rekla Aiša: "Pa šta je to, o poslaniče Allaha?" Rekao je:

"Došla su mi (nekakva) dva čovjeka, pa je sjeo jedan (od) njih dvojice kod moje glave, a drugi kod mojih dviju nogu, pa je rekao jedan (od) njih dvojice svome drugu:

"Šta je bol (ovoga) čovjeka (tj. Šta je ovome čovjeku)?" Rekao je: "Općinjen (je on)." Rekao je: "Ko je općinio njega?" Rekao je: "Lebid, sin 'Asama." Rekao je: "U čemu je to?" Rekao je: "U češlju, i dlaki (iščupanoj češljem) i cjevčici zametka (muškoga od palme)." Rekao je: "Pa gdje je ono (gdje je to)?" Rekao je: "U Zervanu." A Zervan je (jedan) bunar u Zurejkovićima. Rekla je: Pa je došao njemu (tj. tome bunaru) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Zatim se vratio ka Aiši pa je rekao:

"Tako mi Allaha zaista kao da je njegova voda otopina (rastopina) kne, i kao da su njegove palme glave (izvjesnih) sotona." Rekla je: Pa je došao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je izvijestio nju o (tome) bunaru. Pa sam rekla: "O poslaniče Allaha! Pa da li nisi (tj. zašto nisi) izvadio njega (tj. taj materijal pomoću kojega si bio omađijan)?" Rekao je: "Što se tiče mene, pa već je izliječio mene Allah, a mrzio sam da uzdignem na (izvjesne) ljude (neko) zlo."

Povećao je 'Isa, sin Junusa, i Lejs, sin Sa'da, od Hišama, od njegovoga oca, od Aiše rekla je: Općinio (Omađijao) se je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa je molio, i molio (Allaha). I tjerao je (tj. pričao je na navedeni način dalje ovaj) hadis.

GLAVA

(izvjesne) molbe na (izvjesne) idolopoklonike (tj. molbe protiv idolopoklonika - a to će reći: GLAVA proklinjanja idolopoklonika).

A rekao je Ibnu Mes'ud: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Moj Bože! Pomogni me na njih (tj. Pomozi me protiv njih) sa sedam (nerodnih godina) kao sedam (godina nerodnih u vrijeme) Jusufa." I rekao je: "Moj Bože! Na Tebe (se obraćam da se obračunaš) sa Ebu Džehlom (tj. Drži Ebu Džehla)!" A rekao je Ibnu Umer: Molio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, u (izvjesnoj

svojoj) molitvi: "Moj Bože! Prokuni omsicu i omsicu (tog i tog)!", do (vremena) kada je spustio (objavio) Allah, moćan je i veličajan je:

"Nije tebi od (toga) posla (data ni jedna) stvar (ništa).....".

(To jest: Proklinjao je Muhamed a.s. u molitvi neke osobe sve dok nije objavio Uzvišeni Allah taj ajet.)

PRIČAO NAM JE Ibnu Selam, izvijestio nas je Veki' od Ibnu Ebu Halida (koji) je rekao: čuo sam Ibnu Ebu Evfa-a, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Molio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, na (izvjesne) skupine (tj. protiv izvjesnih skupina koje su bile sklopile savez protiv muslimana), pa je rekao (u toj molbi, molitvi):

"Moj Bože! Spuštaču knjige (tj. Objavljivaču Kur'ana), Brzi (pri Svome) obračunu (tj. Brzi obračunavaču), porazi (te) skupine! Porazi ih, i potresi ih!"

PRIČAO NAM JE Muaz, sin Fedaleta, pričao nam je Hišam od Jahja-a, od Ebu Selemeta, od Ebu Hurejreta da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, bio, kada je rekao: "Čuo Allah za (onoga) ko je hvalio Njega!", u zadnjem naklonu (rekatu) od molitve večeri, skrušeno (srdačno je) molio:

"Moj Bože! Daj spasiti (tj. Spasi) Ajjaša, sina Rebiata! Moj Bože! Daj spasiti Velida, sina Velida! Moj Bože! Daj spasiti Selemeta, sina Hišama! Moj Bože! Daj spasiti (izvjesne ljude) koji se smatraju slabi (nemoćni) od vjernika (u Meki)! Moj Bože! Zažesti (tj. Pojačaj) Tvoje (Svoje) gaženje (tj. kaznu) na (pleme) Mudar! Moj Bože! Učini je (tu kaznu - da bude, da budu) godine kao godine Jusufa!"

PRIČAO NAM JE Hasen, sin Rebi'a, pričao nam je Ebul-Ahvas od 'Asima, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Poslao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (jednu) četu, govori se njima (ta četa, grupa se zvala) "kura'i - čitači", pa su se

pogodili (tj. pogođeni su, pobijeni su). Pa nisam vidio Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) je našao (i) na (jednu) stvar što je našao na njih (tj. da se je rastužio i za čim kao što se je rastužio za njima). Pa je skrušeno (usrdno) molio (jedan) mjesec u molitvi zore, i govori (tj. i govoraše on): "Zaista 'Usajjete (tj. ljudi plemena 'Usajjeta) bili su nepokorni Allahu i Njegovome poslaniku."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Hišam, izvijestio nas je Ma'mer od Zuhrije, od 'Urveta, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje (s njom), rekla je:

Bili su (izvjesni) Židovi (običaja da) pozdravljaju Vjerovijesnika (doslovno: na Vjerovijesnika), pomilovao ga Allah i spasio, (i) govore (tj. govoreći ovako): "Essamu alejke (Smrt na tebe, tebi)!" Pa je razumjela Aiša, bio zadovoljan Allah od nje, ka njihovome govoru (tj. taj njihov govor), pa je rekla: "Alejkumussamu vella'netu (Na vas, tj. Vama smrt i prokletstvo)!" Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Polako, o Aišo (Aiša)! Zaista Allah, uzvišen je, voli (izvjesnu) blagost u (izvjesnome) poslu, svakome (dijelu od) njega (od posla)." Pa je rekla: "O vjerovijesniče Allaha! A zar nisi čuo šta govore?" Rekao je: "A zar (ti) nisi čula (da) vraćam to na njih, pa govorim: "I na vas (i vama)."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Musenna-a, rekao je: pričao nam je Ensarija, pričao nam je Hišam, sin Hassana, pričao nam je Muhamed, sin Sirina, pričao nam je 'Abidete, pričao nam je Alija, sin Ebu Taliba, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bili smo sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, (na) dan Handeka (Hendeka), pa je rekao:

"Napunio Allah njihove grobove i njihove kuće vatrom kao što su zauzeli (omeli, tj. spriječili) nas od molitve srednjega (molenja, tj. od srednje molitve), čak (tako da) je zašlo Sunce, a ona (tj. a ta molitva) je molitva popodneva (ikindija)."

GLAVA

(izvjesne) molbe za (izvjesne) idolopoklonike (tj. u prilog idolopoklonika).

PRIČAO NAM JE Alija, pričao nam je Sufjan, pričao nam je Ebu Zinad od Aaredža, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: Došao je Tufejl, sin Amra poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"O poslaniče Allaha! Zaista (pleme) Devs već je bilo nepokorno i nije htjelo (da primi Islam), pa moli Allaha na njega (tj. protiv toga plemena, prokuni to pleme)." Pa su mislili (izvjesni) ljudi da (će) on (da) moli na njih (tj. protiv ljudi toga plemena). Pa je rekao:

"Moj Bože! Uputi (pleme) Devs, i dođi s njima (tj. i dovedi ih u Islam - uputi ih u Islam, da prime Islam)."

(Dakle, umjesto proklinjanja, blagoslovio ih je, molio je za njih. I ovom prilikom je pokazano da je poslat da blagosilja, a ne da proklinje.)

GLAVA

govora Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Moj Bože! Oprosti mi (ono) što sam proturio (naprijed), i (ono) što sam odgodio (ostavio pozadi, ozad, iza).".

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Beššara, pričao nam je Abdulmelik, sin Sabbaha, pričao nam je Šubete od Ebu Ishaka, od sina Ebu Musa-ovoga, od njegovoga oca, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da je on bio (običaja da) moli sa ovom molbom:

"Moj Gospodaru! Oprosti mi moju pogrešku, i moje neznanje, i moju pretjeranost (prekomjernost) u mome poslu, svakome (dijelu od) njega, i (oprosti mi ono) što si Ti znaniji za njega (o njemu) od mene. Moj Bože! Oprosti mi moje pogreške, i moju namjernost, i moje neznanje, i moju šalu (neozbiljnost), a sve to je kod mene (tj. a ja imam svega toga). Moj Bože! Oprosti mi (ono) što sam proturio (naprijed), i što sam odgodio (izostavio), i što sam tajno učinio i što sam javno

učinio. Ti si Proturivač (naprijed) i Ti si Odgađač (Izostavljač), i Ti si na svaku stvar moćan."

A rekao je 'Ubejdulah, sin Muaza: A pričao nam je moj otac, pričao nam je Šubete od Ebu Ishaka, od Ebu Burdeta, sina Ebu Musa-ovoga, od njegovoga oca, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Musenna-a, pričao nam je Ubejdulah, sin Abdulmedžida, pričao nam je Israil, pričao nam je Ebu Ishak od Ebu Bekra, sina Ebu Musa-a, i Ebu Burdeta - mislim ga (hadis da su oba pričala) od Ebu Musa-a Eš'arije, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da je on bio (običaja da) moli:

"Moj Bože! Oprosti mi moju pogrešku, i moje neznanje, i moju pretjeranost u mome poslu i što si Ti znaniji za njega (o njemu) od mene. Moj Bože! Oprosti mi moju šalu, i moju ozbiljnost, i moju grešku (promašaj), i moju namjernost, a sve to je kod mene."

GLAVA

(izvjesne) molbe u (izvjesnome) času koji je u petku (tj. koji se nalazi, koji postoji u danu petka).

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Ismail, sin Ibrahima, izvijestio nas je Ejjub od Muhameda, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: Rekao je Ebul-Kasim, pomilovao ga Allah i spasio:

"U petku je (jedan takav) čas, neće se složiti (sa) njim (tj. neće pogoditi njega ni jedan) musliman, a on je stajač, klanja, pita (tj. moli neko) dobro (da mu se dadne, pa neće drukčije proći) osim (tako da) je dao njemu (tj. da će dati njemu Allah to dobro)." I rekao je sa svojom rukom (tj. I dao je znak svojom rukom Muhamed a.s. pri izgovaranju toga hadisa). Rekli smo: Umanjuje ga, oskromnjuje ga (tj. određuje skromnu, malu količinu njemu - tome času, a to će reći da je taj čas prefinjen, da kratko traje).

GLAVA

govora Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Odgovara se nama (tj. Prima se naša molba) u (pogledu izvjesnih) Židova, a neće se odgovoriti njima u (pogledu) nas.".

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Abdulvehab, pričao nam je Ejjub od Ibnu Ebu Mulejketa, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da su (izvjesni) Židovi došli Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa su rekli:

"Essamu alejke (a to znači: Smrt na tebe)!" Rekao je: "Ve alejkum (a to znači: I na vas)!" Pa je rekla Aiša: "Essamu alejkum ve leanekumullahu ve gadibe alejkum (a to znači: "Smrt na vas! I prokleo vas Allah i rasrdio se na vas)!" Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Polako, o Aišo (Aiša)! Drži se blagosti, i čuvaj se grubosti - ili nevaljalosti (pretjeranosti)!" Rekla je: "A zar nisi čuo šta su rekli? Rekao je: "A zar nisi čula šta sam rekao? Vratio sam na njih, pa se odgovara (tj. pa će se odgovoriti, uslišati) meni u (pogledu) njih, a neće se odgovoriti (uslišati) njima u (pogledu) mene."

GLAVA

(izvjesnoga) aminanja (izgovaranja: Amin).

("Amin" se izgovara poslije molbe, molitve, a znači: "Uslišaj!".)

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan, rekao je Zuhrija: Pričali smo ga (tj. slijedeći hadis) od Seida, sina Musejjeba, od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Kada je aminao (izgovorio "Amin!" izvjesni) čitalac, pa aminajte (aminujte i vi), pa (tj. jer) zaista (u taj čas izvjesni) anđeli aminaju. Pa ko (imadne slučaj da) se je složilo (podudarilo) njegovo aminanje (sa) aminanjem (tih) anđela (meleka), oprostilo se je (tj. oprostiće se) njemu (ono) što je proturio (naprijed) od svoga grijeha (tj. oprostiće se njemu što je prije toga učinio od svojih grijeha)."

GLAVA

vrline (tj. vrijednosti) tehlila.

("Tehlil" se naziva izraz: "La ilahe illellah!", a znači: "Nema božanstva osim Allah!". Prema tome, u ovoj GLAVI, poglavlju govori se o vrijednosti izgovaranja izraza: "La ilahe illellah! - Nema božanstva osim Allah!".)

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, od Malika, od Sumejja, od Ebu Saliha, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Ko je rekao (tj. Ko rekne) "Nema božanstva osim Allah, sam On, nema druga Njemu, Njemu je (svaka) vlast, i Njemu je (svaka) hvala i On je na svaku stvar moćan!" u (jednome) danu stotinu puta, bila je (tj. biće ta izreka, rečenica) njemu jednaka (ravna) desetorici vratova (ravna nagradi opraštanja ropstva desetorice ljudi), i upisaće se njemu stotinu lijepih (djela), i izbrisaće se od njega (tj. njemu) stotinu loših (djela) i biće mu (to) zaštita od (izvjesnoga) sotone (u) taj njegov dan dok omrkne (tj. dok ne uniđe u noć), i neće donijeti (ni) jedan (čovjek, niko) vrijednije od (onoga) što je donio (on), osim čovjek (koji) je uradio više od njega (tj. koji je rekao više od stotinu puta tu rečenicu)."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Abdulmelik, sin Amra, pričao nam je Umer, sin Ebu Zaideta, od Ebu Ishaka, od Amra, sina Mejmuna rekao je:

"Ko je rekao (tj. Ko rekne) deset puta (gornju izreku, rečenicu), bio je (tj. biva, bude) kao (onaj) ko je oslobodio (ropstva jedan) vrat (tj. osobu) od djece Ismaila (Allahovoga poslanika)."

Rekao je Umer, sin Ebu Zaideta: A pričao nam je Abdullah, sin Ebu Sefera, od Ša'bije, od Rebi'a, sina Husejma, slično njemu (tj. slično pričanju Ebu Ishakovome). Pa sam rekao Rebi'u: "O koga si čuo njega (to pričanje toga hadisa)?" Pa je rekao: "Od Amra, sina Mejmuna." Pa sam došao Amru, sinu Mejmuna, pa sam rekao: "Od koga si čuo njega?" Pa je rekao: "Od Ibnu Ebu Lejla-a." Pa sam došao Ibnu Ebu

Lejla-u, pa sam rekao: "Od koga si čuo njega (ti)?" Pa je rekao: "Od Ebu Ejjuba Ensarije priča ga od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio."

A rekao je Ibrahim, sin Jusufa, od svoga oca, od Ebu Ishaka: pričao mi je Amr, sin Mejmuna, od Abdurahmana, sina Ebu Lejla-a, od Ebu Ejjuba njegov govor od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. A rekao je Musa: Pričao nam je Vuhejb od Davuda, od 'Amira, od Abdurahmana, sina Ebu Lejla-a, od Ebu Ejjuba, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. A rekao je Ismail od Šabije, od Rebi'a njegov govor. A rekao je Adem: Pričao nam je Šubete, pričao nam je Abdulmelik, sin Mejsereta: Čuo sam Hilala, sina Jesafa, od Rebi'a, sina Husejma, i Amra, sina Mejmuna, od Ibnu Mes'uda njegov govor. A rekao je Aameš i Husajn od Hilala, od Rebi'a, od Abdullaha njegov govor. A predao je njega (prednji hadis) Ebu Muhammed Hadremija od Ebu Ejjuba, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio:

".... bio je (tj. biva, bude) kao (onaj) ko je oslobodio (ropstva) vrat (tj. jednu osobu) od djece Ismaila."

Rekao je Ebu Abdullah: A ispravan je govor Amra. Rekao je hafiz Ebu Zerr Herevija: Njegova pravost je Umer (tj. Ispravno je Umer, a ne Amr), a on je sin Ebu Zaideta. Rekao sam: I na (toj) pravosti (ispravnosti) spomenuo je njega Ebu Abdullah Buharija u (svome) osnovu (tj. u osnovnom, glavnom tekstu), kao što vidiš njega, ne Amr (tj. a ne Amr, sin Ebu Zaideta).

GLAVA

vrline (tj. vrijednosti) slavljenja (Allaha, tj. vrijednosti izgovaranja izraza: "Subhanallah! - Slava Allahu!").

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, od Malika, od Sumejja, od Ebu Saliha, od Ebu Hurejreta da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Ko je rekao (tj. Ko rekne) "Subhanallahi ve bi hamdihi!" (a to znači: "Slava Allahu i sa Njegovom hvalom!", tj. "Slava Allahu i hvala

Mu!") u (jednome) danu stotinu puta, spale su (tj. izbrisale su se) njegove greške, iako su bile (tj. pa makar bile one) kao pjena (izvjesnoga) mora."

PRIČAO NAM JE Zuhejr, sin Harba, pričao nam je Ibnu Fudajl od 'Umareta, od Ebu Zur'ata, od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Dvije riječi, lake (lahke) su njih dvije na (svaki) jezik, (a) teške su njih dvije u (na izvjesnoj) vagi (tj. u izvjesnoj spravi za mjerenje djela na sudnjem danu), drage su njih dvije ka Milosrdnome (Milosrdnome Allahu - a te dvije riječi, rečenice su): "Subhalallahil - 'azimi! Subhanallahi ve bi hamdihi! - Slava Allahu velikome! Slava Allahu i sa hvalom Njemu (ili: i sa Njegovom hvalom)!"

GLAVA

vrline (vrijednosti) spominjanja Allaha, moćan je i veličajan je!.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin 'Ala-a, pričao nam je Ebu Usamete od Burejda, sina Abdullaha, od Ebu Burdeta, od Ebu Musa-a, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Primjer (onoga) koji spominje svoga Gospodara i (onoga) koji ne spominje - je (kao) primjer živoga i mrtvoga."

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Džerir od Aameša, od Ebu Saliha, od Ebu Hurejreta rekao je: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista za Allaha (tj. u Allaha) su (jedni) anđeli (koji) ophode (tj. kruže) u (izvjesnim) putevima (i) traže (sebi, tj. tražeći oni) stanovnike spominjanja (tj. one koji spominju Uzvišenoga Allaha). Pa kada su našli (tj. kada oni nađu) narod (tj. neke ljude koji) spominju Allaha, dozivaju se međusobno: "Dođite ka vašoj (tj. ka svojoj) potrebi!" Rekao je: "Pa opkole (ti anđeli) njih (te ljude) sa svojim krilima do najbližega neba."

Rekao je: "Pa pita njih (anđele) njihov Gospodar, moćan je i veličajan je, a On je znaniji od njih:

"Šta govore Moji robovi?" Rekli su: "Govore: "Slave Te (tj. Govore: "Subhanellah: Slava Allahu!"), i veličaju Te (govore "Allahu ekber - Allah je veći!"), i zahvaljuju Ti (govore: "Elhamdu lillahi - Hvala Allahu!"), i proslavljaju Te (govore: "Inneke hamidun medžidun - Zaista Ti si mnogo hvaljen, mnogo slavljen!")."

(Po jednom predanju u ovome hadisu postoji još i izraz: "ve juhelliluneke", a to znači: i govore La ilahe illellah! - Nema božanstva osim Allah!.)

Rekao je: "Pa govori: "Da li (su) vidjeli Mene?" Rekao je: "Pa govore: "Ne, tako mi Allaha! Nisu vidjeli Tebe." Rekao je: "Pa govori: "Kako (bi oni to činili tek onda) da su vidjeli Mene?!" Rekao je: "Govore: "Da su vidjeli Tebe, bili bi žešći Tebi pobožnošću, i žešći Tebi proslavljanjem i viši Tebi slavljenjem (tj. i više bi te slavili)." Rekao je: "Govori: "Pa šta pitaju (mole oni) Mene?" Rekao je: "Govore: "Pitaju (mole od) Tebe raj." Rekao je: "Govori: "A da li su vidjeli njega (raj)?" Rekao je: "Govore: "Ne, tako mi Allaha, o moj Gospodaru, nisu vidjeli njega (raj)." Rekao je: "Govori: "Pa kako (bi tek) da su oni vidjeli njega (raj)?!" Rekao je: "Govore: "Da (je bilo to) da su oni vidjeli njega (Da su vidjeli njega), bili bi žešći na njega pohlepom, i žešći za njega traženjem i veći u njega željom (tj. i veće bi ga, i više biga željeli)." Rekao je: "Govori: "Pa od čega se utječu (od čega traže zaštite sebi)?" Rekao je: "Govore: "Od Vatre." Rekao je: "Govori: "A da li su vidjeli nju?" Rekao je: "Govore: "Ne, tako mi Allaha, nisu vidjeli nju." Rekao je: "Govori: "Pa kako (bi tek) da su vidjeli nju?!" Rekao je "Govore: "Da su vidjeli nju, bili bi žešći od nje bježanjem (žešće bi bježali od nje) i žešći za nju bojaznošću (više bi se bojali, strahovali od nje)." Rekao je: "Pa govori: "Pa zasvjedočavam vas (tj. Pa uzimam za svjedoke vas) da sam ja već oprostio njima." Rekao je: "Govori (jedan) anđeo od (tih) anđela: "U njima (tj. Među njima - Među tim ljudima) je (jedan) omsica (neki koji) nije od njih. Došao je (taj omsica-neki, iks) samo zbog (nekakve) potrebe (zemaljske, a nije radi zikra - spominjanja Tebe, o Uzvišeni Allahu)." Rekao je: (Pa je rekao): "Oni su (izvjesni,

zajednički) sjedioci (drugovi). Neće biti nesretan s njima njihov sjedilac (njihov drug)."

(Dakle, i tome omsici-iksu je oprošteno iako nije došao radi zikra, ali se našao u društvu onih koji su se u tome sijelu okupili radi zikra - spominjanja Uzvišenoga Allaha.)

Predao je njega (ovaj hadis još i) Šubete od Aameša, a nije podigao njega (do Muhameda a.s.). A predao je njega (i) Suhejl od svoga oca, od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

GLAVA

govora: "Nema snage, a ni moći (ili: i nema moći) osim sa Allahom!".

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Mukatila, Ebu Hasen (Ebul-Hasen), izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Sulejman Tejmija od Ebu Usmana, od Ebu Musa-a Eš'arije rekao je:

Uzeo je (tj. Počeo je da ide) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, u (tj. uz jednu) uzbrdicu - ili je rekao: u (uz jednu) stranu (brda, planine). Rekao je: Pa pošto je nadvisio (tj. popeo se) na nju (na tu uzbrdicu jedan) čovjek, dozivao je, pa je podigao svoj glas (izgovarajući ovo):

"Nema božanstva osim Allah", i "Allah je veći (od svega i svakoga)!" Rekao je: A poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, je (bio) na svojoj mazgi. Rekao je (Muhamed a.s.):

"Pa zaista vi nećete zvati (tj. ne zovete, ne molite) gluhoga, a ni odsutnoga." Zatim je rekao: "O Ebu Musa!" Ili: "O Abdullah (Abdullahe)! Zar neću pokazati tebi (tj. Zar neću uputiti tebe) na (jednu) riječ od blagajne (riznice toga) raja?" Rekao sam: "Da." Rekao je: "Nema snage, a ni moći osim sa Allahom!"

GLAVA:

Za Allaha je (tj. Allah ima, u Allaha je), moćan je (On) i veličajan je, stotinu imena osim jednoga (tj. Allah ima devedeset i devet imena).

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan, rekao je: Zapamtili smo ga (tj. slijedeći hadis) od Ebu Zinada, od Aaredža, od Ebu Hurejreta predajom rekao je:

"Za Allaha je (tj. U Allaha je, Allah ima) devedeset i devet imena, stotinu osim jednoga, (i) neće (ih) zapamtiti (sačuvati ni) jedan (vjernik, pa da će biti s njim drukčije) osim (tako da) je unišao (tj. da će unići u) raj. I On (Allah) je liho (tj. neparan je, jer je Jedan), voli (Allah) liho (neparno)."

GLAVA

(izvjesne vjerske) pouke (predikovanja, savjetovanja u neki) čas poslije (nekoga) časa (tj. povremeno, u neke dane, a ne stalno i neprekidno).

PRIČAO NAM JE Umer, sin Hafsa: pričao nam je moj otac, pričao nam je Aameš: pričao mi je Šekik (Šeqiq), rekao je:

Bili smo (u jednoj prilici da) iščekujemo (tj. Iščekivasmo) Abdullaha (Mes'udovoga), kadli je došao (tj. kadli dođe) Jezid, sin Muavijeta (ali ne Muavije koji je bio peti halifa iza Muhameda a.s.). Pa smo rekli:

"Zar nećeš sjesti (s nama)?!" Rekao je: "Ne, a ali (tj. Ne, nego ću da) uniđem, pa (da) izvedem k vama vašega druga. A ako ne (uspijem izvesti njega), došao sam (tj. doći ću) ja, pa sam sjeo (tj. pa ću sjesti)." Pa je izašao Abdullah, a on je uzimač za njegovu ruku. Pa je stao nad nama pa je rekao:

"Zar ne (tj. Pazite)! Zaista ja se izvještavam o vašem mjestu (tj. da vi čekate na ovome mjestu svaki dan da vam dajem pouke), a ali (nego) ono sprječava mene od (moga) izlaženja (izlaska) k vama (svaki dan to što je slučaj) da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, bio (običaja da) se obavezuje nama sa (svojom) poukom u (izvjesnim,

određenim) danima (zbog) odvratnosti (tj. zbog toga što je mrzio moguću pojavu izvjesne) dosadnosti (dosade) na nas (tj. među nama ako bi svaki dan vršio pouku, savjet, predikovanje)."

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA.

KNJIGA (IZVJESNIH) TANKIH HADISA KOJI ZAHTJEVAJU OSOBITU PAŽNJU

(tj. finih, nježnih, delikatnih, suptilnih - a to će reći: **KNJIGA** hadisa koji zahtjevaju osobitu pažnju i obzir, ali koji svojim profinjenim sadržajem čine srce nježnijim i mekšim)

ZDRAVLJE I ISPRAZNOST (DOKONOST), I: NEMA ŽIVOTA OSIM ŽIVOT (ONOGA) DRUGOGA (SVIJETA)!

PRIČAO NAM JE Mekija, sin Ibrahima, izvijestio nas je Abdullah, sin Seida, - on (Seid) je sin Ebu Hinda - od svoga oca, od Ibnu Abbasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Dvije blagodati su (takve da) je prevaren (oštećen, zakinut) u njima dvjema mnogi od (svih) ljudi: zdravlje i ispraznost (dokonost, tj. oslobođenost od zauzetosti poslovima - dakle: slobodno vrijeme)."

(Ko ne upotrebi zdravlje i ispraznost, svoju dokonost, slobodno vrijeme u dobre poslove i pobožnost, prodao je to dvoje vrlo jeftino i samoga sebe je tako prevario, oštetio, zakinuo.)

Rekao je Abbas Anberija: Pričao nam je Safvan, sin 'Isa-a, od Abdullaha, sina Seida sina Ebu Hinda, od njegovoga oca rekao je: čuo sam Ibnu Abbasa od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, slično njemu (navedenome hadisu).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Beššara, pričao nam je Gunder, pričao nam je Šubete od Muavijeta, sina Kurreta, od Enesa, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Moj Bože! Nema života osim život (toga) drugoga (zadnjega svijeta)! - Pa učini dobro Pomagačima i Iseljenicima!" (ili: "Pa učini dobrima Pomagače i Iseljenike!", ili: "Pa izmiri, složi Pomagače i Iseljenike!".).

PRIČAO MI JE Ahmed, sin Mikdama, pričao nam je Fudajl, sin Sulejmana, pričao nam je Ebu Hazim, pričao nam je Sehl, sin Sa'da, Saidija, rekao je:

Bili smo sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u (onom poznatome) rovu (kod Medine, tj. pravili smo taj rov), i on kopa, a mi prenosimo (tu) zemlju, i prođe pokraj nas, pa je rekao (tj. pa rekne):

"Moj Bože! Nema života osim život (toga) drugoga (svijeta)! - Pa oprosti Pomagačima i Iseljenicima!" Slijedio je njega Sehl, sin Sa'da, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, slično njemu (slično tome).

GLAVA

primjera (te) ovozemnosti u (odnosu prema onome) drugome (svijetu) i (GLAVA) Njegovoga govora, uzvišen je: "Samo život ovozemni (tj. Život ovozemaljski samo) je (jedna) igra, i zabava, i nakit (ukras), i međusobno ponošenje (ponos) među vama i međusobno umnožavanje u (vašim) imanjima i djeci, kao primjer kiše (tj. bilja koji nikne poslije kiše), zadivilo je (izvjesne) bezvjernike njezino bilje, zatim se osuši (to bilje) pa vidiš njega požutjelo (vrlo požutjelo), zatim biva (zatim bude) krhotina (tj. razbijeni ostaci, satrani komadići), a u (onome) zadnjem (drugome svijetu) je kazna žestoka i oprost (praštanje) od Allaha i zadovoljstvo, a nije život ovozemni (ništa drugo) osim roba (izvjesnoga) varanja (prevare, obmane)."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, pričao nam je Abdulaziz, sin Ebu Hazima, od svoga oca, od Sehla rekao je: Čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Mjesto biča (kandžije, kamdžije) u raju (u džennetu) je bolje od (te) ovozemnosti i što je u njoj. I zaista jutarnji (jedan) hod u (na) putu Allaha ili večernji hod (pohod, odlazak) je bolji od (te) ovozemnosti i što je u njoj."

(To jest: od ovoga svijeta i svega, što postoji u njemu.)

GLAVA

govora Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Budi u (toj) ovozemnosti, kao da si ti (jedan) tuđinac (stranac) ili prolaznik puta (tj. prolaznik putem, slučajni prolaznik nekim putem).

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Muhamed, sin Abdurahmana, Ebul-Munzir Tufavija, od Sulejmana Aameša: pričao mi je Mudžahid od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Uzeo je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, za moje rame pa je rekao:

"Budi u ovozemnosti, kao da si ti tuđinac (stranac) ili prolaznik (nekoga, jednoga) puta."

A bio je Ibnu Umer (običaja da) govori: "Kada si omrknuo, pa ne iščekuj (ne očekuj svoga sutrašnjega) jutra. A kada si osvanuo, pa ne iščekuj (svoje iduće) noći. I uzmi od tvoga (svoga) zdravlja za tvoju (svoju) bolest, i od svoga života za svoju smrt."

GLAVA

o (izvjesnoj) nadi (nadanju) i njezinoj duljini (tj. o smatranju i računanju na dugačak život koje smatranje zavodi čovjeka da on ne radi dobra djela odmah zbog toga računanja da će ta djela poslije činiti, a, u stvari,

on ne zna hoće li živjeti i doživjeti-doživiti to "poslije" na koje on računa), i (GLAVA) govora Allaha, uzvišen je: "..... pa ko se je udaljio (tj. ko se udalji) od Vatre i uvede se (u) raj, pa već se je spasio (tj. spasiće se), a nije život ovozemnosti (ništa) osim roba (izvjesne) prevare.".

"..... bi muzahzihihi....." je (što i) "bi mubaidihi": sa udaljivačem njega (tj. ne bi ga to udaljilo).

I (GLAVA) Njegovoga govora: "Pusti ih (da, neka) jedu, i uživaju i (neka) zabavlja njih (njihova) nada, pa znaće (oni).".

A rekao je Alija: Preselila se je ovozemnost idući nazad, a preselila se je onozemnost (tj. onaj drugi svijet) idući naprijed (tj. ovaj život seli se, odlazi promičući iza tebe, za tvoja leđa, a život onoga drugoga svijeta seli se, ide nastupajući prema tebi), i za svaku (po-)jedinu od njih dvije (tj. i za ovozemnost i za onozemnost) su sinovi (tj. svaki od ta dva života ima svoje odane i iskrene sljedbenike), pa budite od sinova onozemnosti, a ne budite od sinova ovozemnosti, pa (tj. jer) zaista danas je rad, a nema računa (obračuna), a sutra je račun, a nema rada.

(U tekstu izraz "el-ahiretu" se preveo sa izrazom "onozemnost", a to znači život na drugome svijetu poslije proživljenja nakon zagrobnoga života.)

PRIČAO NAM JE Sadekate, sin Fadla, izvijestio nas je Jahja, sin Seida, od Sufjana rekao je: pričao mi je moj otac od Munzira, od Rebi'a, sina Husejma, od Abdullaha (Mes'udovoga), bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Nacrtao (Zacrtao) je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (jednu) crtu četvorougaonu (četvorouglastu), i nacrtao je crtu u sredini (te četvorougaone crte - tog četvorougla) izlazeću iz nje, i nacrtao je (još neke) crte malene (koje su se ustremile) ka ovoj koja je u (njezinoj) sredini od njezine strane koja je u (njezinoj) sredini, i rekao je:

"Ovo je (izvjesni) čovjek, a ovo je njegov rok (smrti, tj. njegova smrt) opkoljivač (obuhvatač) njega, ili: već je opkolio (obuhvatio) njega

(taj rok smrti), a ovo koje je ono izlazač (tj. ovo, to što je izvan četvorouglaste crte) je njegova nada (tj. čovjekova nada), a ove crte malene su (izvjesne) pojave, pa ako je pogriješila (tj. promašila) njega ova, ugrizla (ubola, pecnula, tj. pogodila) je njega ova, a ako je pogriješila (promašila) njega ova, ugrizla (tj. pogodila) je njega ova (tj. ako ne pogodi njega ovo, pogodi ga ovo)."

PRIČAO NAM JE Muslim, pričao nam je Hemmam od Ishaka, sina Abdullaha sina Ebu Talhata, od Enesa, sina Malika, rekao je:

Nacrtao (Zacrtao) je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (nekakve, jedne) crte pa je rekao: "Ovo je (čovjekova) nada, a ovo je njegov rok (ili: a ovo je njezin rok). Pa dok je on tako, kadli je došla (dođe) njemu (ili: njoj - nadi) najbliža crta (ta između njih, tj. najbliža pojava i slučaj koji je presjekao čovjekov život, ili čovjekovu nadu u dugo življenje, presjekao ga je prije nego što se je mislilo)."

GLAVA:

Ko je dopro (dužini života u trajanju od) šezdeset godina, pa već se je ispričao (tj. skinuo je prigovor i odgovornost sa Sebe) Allah k njemu u (njegovome) životu (tj. u davanju dužine trajanja života) zbog Njegovoga govora (tj. jer je On - Allah - rekao): "..... A zar nisam ostavio vas (na životu, tj. zar nisam dao živjeti vama onoliko vremena) što se opomene u njemu (onaj) ko se je opomenuo?; i došao vam je (još i izvjesni) opominjač.....".

PRIČAO MI JE Abdusselam, sin Mutahhera, pričao nam je Umer, sin Alije, od Ma'na, sina Muhameda, Gifarije, od Seida, sina Ebu Seida, Makburije, od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Ispričao se je Allah ka čovjeku (koji je taj što) je odgodio njegov rok (toliko) čak (da) je dao doprti njemu šezdeset godina (da živi, da doživi)." Slijedio je njega (Ma'na) Ebu Hazim i Ibnu Adžlan od Makburije.

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Ebu Safvan Abdullah, sin Seida, pričao nam je Junus od Ibnu Šihaba rekao je:

izvijestio me je Seid, sin Musejjeba, da je Ebu Hurejrete, bio zadovoljan Allah od njega, rekao: Čuo sam poslanika Allaha (Allahovoga poslanika), pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Neće prestati srce (čovjeka) staroga (da bude) mlado u dvoga (u dva slučaja ljubavi i naklonosti): u voljenju (te) ovozemnosti i dužine (te) nade." Rekao je Lejs: Pričao mi je Junus i Ibnu Vehb od Junusa, od Ibnu Šihaba rekao je: izvijestio me je Seid i Ebu Selemete.

PRIČAO NAM JE Muslim, sin Ibrahima, pričao nam je Hišam, pričao nam je Katadete od Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Stari sin Adema (tj. Čovjek), a stare (tj. a postaju sve veća) sa njim dva (njegova svojstva): voljenje imanja (tj. ljubav prema imanju, bogatstvu) i dužina života (tj. i želja za dugim životom)." Predao je njega (tj. ovaj hadis) Šubete od Katadeta.

GLAVA

(izvjesnoga) posla koji (se radi i čini radi toga da) se sebi traži s njim lice (tj. zadovoljstvo i nagrada) Allaha, uzvišen je.

O njemu je Sa'd (sin Ebu Vakkasov pričao hadis, tj. O tome je Sa'd pričao hadis).

PRIČAO NAM JE Muaz, sin Eseda, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Mamer od Zuhrije: izvijestio me je Mahmud, sin Rebi'a, i tvrdio je Mahmud da je on razumio poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (tj. shvatio ga je i zapamtio ga je iako je bio malen) i rekao je:

Razumio je prskanje (vodom iz usta što) je prskao njega (tj. prskanje što je učinio njega uzevši u usta vodu) iz kove (nekakve što) je bila u njihovoj kući, rekao je: Čuo sam 'Itbana, sina Malika, Ensariju, zatim jednoga (od) Salimovića, rekao je: Poranio je meni poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Neće doći (ni jedan) rob (na) sudnji dan (a on) govori (tj. Neće doći govoreći on): "Nema božanstva osim Allah!", traži (tj. tražeći on sebi) s njim (s tim izrazom, izjavljivanjem) lice Allaha (pa da će mu se dogoditi drukčije) osim (to da) je zabranio (tj. da će zabraniti) Allah na njega Vatru (tj. neće mu dati da ode u pakao - džehennem)."

PRIČAO NAM JE Kutejbete, pričao nam je Jakub, sin Abdurahmana, od Amra, od Seida Makburije, od Ebu Hurejreta da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Govori Allah, uzvišen je: "Nema za Moga roba vjernika kod Mene (nikakva druga) nagrada - kada je ščepao (uzeo, tj. usmrtio) njegovoga bistroga (čistoga, tj. iskrenoga miljenika) od stanovnika (te) ovozemnosti, zatim je sebi računao njega (tj. strpi se i mirno podnese gubitak miljenika nadajući se i računajući na nagradu od Allaha za gubitak miljenika i za strpljenje na tom gubitku, taj takav rob neće imati drugu nagradu) - osim raj (džennet)."

GLAVA

(onoga) što se upozorava (da se čuva i da se bude na opreznosti) od sjaja (blaga, blagostanja te) ovozemnosti i (izvjesnoga) međusobnog natjecanja u njemu (u sjaju i blagostanju koje vodi u raskoš i luksuz).

PRIČAO NAM JE Ismail, sin Abdullaha, rekao je: pričao mi je Ismail, sin Ibrahima sina Ukbeta, od Musa-a, sina Ukbeta, rekao je Ibnu Šihab: pričao mi je Urvete, sin Zubejra, da je Misver, sin Mahremeta izvijestio njega da je Amr, sin Avfa - a on je saveznik Amirovića Luejjovih - bio prisustvovao (u borbi na) Bedru sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, izvijestio je njega da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, poslao Ebu Ubejdeta, sina Džerraha (u pokrajinu Bahrejn da) donese njezinu glavarinu (porez, danak). A bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, on (lično) sklopio mir (sa) stanovnicima Bahrejna, i postavio je zapovjednikom nad njima (tj. njima) 'Ala-a, sina Hadremije. Pa je došao Ebu Ubejdete sa imovinom (tj. donio je imovinu veliku) iz Bahrejna. Pa su čuli Pomagači za njegov dolazak, pa su došli molitvi (toga) jutra sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa pošto je otišao (sa molitve), izložili su

se (tj. pristupili su) njemu. Pa se nasmiješio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, kada je vidio njih, i rekao je:

"Mislim vas (da) ste čuli (Mislim da ste čuli) za dolazak Ebu Ubejdeta, i da je on donio (jednu) stvar (tj. i da je on donio nešto)." Rekli su: "Da, o poslaniče Allaha!" Rekao je: "Pa radujte se, i nadajte se (onome) što veseli vas. Pa tako mi Allaha ne (zbog izvjesnoga) siromaštva (da) se plašim na vas (tj. ne plaši me za vas izvjesno siromaštvo, ili: vaše siromaštvo, oskudica), a ali (tj. nego) se plašim na vas (za vas od toga) da se prostre (proširi) na vas (tj. vama ta) ovozemnost (tj. obilje i bogatstvo) kao što se je prostrla na (onoga) ko je bio prije vas, pa (da) se međusobno natječete (u) njoj (za nju) kao što su se natjecali (u) njoj (za nju oni), i (da ona) zabavi vas kao što je zabavila njih (toliko ih zaokupivši ona da su zaboravili na onozemnost i na pobožnost)."

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Lejs od Jezida, sina Ebu Habiba, od Ebul-Hajra, od Ukbeta, sina Amira da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, izašao (jedan) dan pa je klanjao na stanovnike Uhuda svoje klanjanje (svoju molitvu) na (izvjesnoga) umrloga (mrtvaca, mrtvoga, tj. klanjao je dženazu - posmrtnu molitvu - poginulima u borbi na Uhudu onako kao što klanja dženazu umrlome licu). Zatim je otišao ka (svojoj) govornici pa je rekao:

"Zaista ja sam preteča vama (tj. predvodnik vama), i ja sam svjedok na vas. I zaista ja tako mi Allaha zaista gledam ka svome bunaru sada. I zaista ja sam (u takvoj prilici da) su se meni dali ključevi blagajni (riznice cijele) Zemlje - ili ključevi (cijele, ili izvjesne) Zemlje. I zaista ja tako mi Allaha ne bojim se na vas (za vas, tj. ne bojim se vama od toga) da pridružujete (nešto i nekoga Allahu, tj. ne bojim se da ćete postati idolopoklonici, mnogobošci) poslije mene, a ali ja (tj. nego ja) se bojim na vas (vama od toga) da (ćete) se međusobno natjecati u njoj (tj. zbog nje, za nju - za ovozemnost, i njezina uživanja i pretjerane udobnosti)."

PRIČAO NAM JE Ismail: pričao mi je Malik od Zejda, sina Eslema, od Ata-a, sina Jesara, od Ebu Seida rekao je: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista najviše što se bojim na (za) vas je (to, ili ono) što izvadi Allah vama od blagoslova (te, izvjesne) Zemlje." Reklo se je: "A šta su blagoslovi Zemlje?" Rekao je: "Sjaj (te) ovozemnosti." Pa je rekao njemu (jedan) čovjek: "Da li dolazi (izvjesno) dobro sa (izvjesnim) zlom (tj. Da li dobrota donosi zlo)?" Pa je šutio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, čak (tako da) smo mislili da se ono spušta na njega (tj. njemu Božija objava). Zatim je počeo (da) potire od svoga čela (tj. da tare znoj sa svoga čela), pa je rekao:

"Gdje je (taj) pitalac (zapitkivač)?" Rekao je: "Ja (sam tu)." Rekao je Ebu Seid: Zaista već smo hvalili njega (toga čovjeka) kada je izašlo (pojavilo se) to (raspoloženje Muhameda a.s. da mu odgovori). Rekao je (Muhamed a.s.):

"Neće doći (izvjesno) dobro (ni sa čim drugim) osim sa (izvjesnim) dobrom (tj. Dobro donosi samo dobro). Zaista ova imovina je zelena (tj. lijepa), slatka. I zaista sve (ono) što daje (izvjesni) potok (tj. što potok dadne da nikne iz zemlje - to sve) ubija nadimanjem (tj. ubija marvu tako što se marva napuše i nadme), ili biva blizu (da ubije), osim jedačice (izvjesne) zeleni (izvjesnog povrća, ili izvjesne zelene biline, biljke, rastinja). Jela je (marva tu izvjesnu biljku). Čak (tj. Te) kada su se ispružile njezine dvije slabine (tj. kada su joj se otegli, naduli bokovi), okrenula se je (okrene se ona prema) Suncu, pa je preživala, i izlitala se je (tj. dobila je rijetku, žitku stolicu), i mokrila je (mokrila se je). Zatim se je povratila pa je jela. I zaista ova imovina je slatka. Ko je uzeo (tj. Ko uzme) njega (imetak) sa njegovim pravom i stavio je (i stavi) njega u njegovo pravo, pa divna li je (izvjesna) pomoć on! A ko je uzeo njega (imetak) bez njegovoga prava (bespravno), bio je (tj. biva on, on je) kao (onaj) koji jede, a neće se zasititi (tj. kao onaj koji jede, a ne najede se)."

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Beššara, pričao nam je Gunder, pričao nam je Šubete, rekao je: čuo sam Ebu Džemreta rekao je: pričao mi je Zehdem, sin Mudarriba, rekao je: čuo sam Imrana, sina Husajna,

bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Najbolji (između) vas je moj naraštaj (moje pokoljenje, moja generacija), zatim (oni) koji slijede njih (dolaze iza njih)." Rekao je Imran: Pa ne znam (da li) je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, poslije svoga govora (o svome naraštaju spominjući on) dvaput ili tri (puta riječi "zatim koji slijede njih"). Zatim (će da) bude poslije njih (jedan) narod (tj. ljudi koji su takvi da) svjedoče, a neće se tražiti svjedocima (tj. a neće se oni tražiti da budu svjedoci), i varaju, a ne bivaju pouzdani (povjerljivi, tj. neće se uzimati za povjerljive, ili: neće se ubrajati u povjerljive), i zavjetuju se, a ne ispunjavaju, i pojavljiva se (tj. pojaviće se) u njih (izvjesna) debljina (pretilina)."

PRIČAO NAM JE Abdan od Ebu Hamzeta, od Aameša, od Ibrahima, od Abideta, od Abdullaha (Mes'udovoga), od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Najbolji (od islamskih) ljudi je moj naraštaj, zatim (oni) koji slijede njih, zatim (oni) koji slijede njih. Zatim (će da) dođe od poslije (tj. iza) njih narod (tj. ljudi takvi da u njih) pretječe njihovo svjedočenje njihove zakletve, i njihove zakletve njihovo svjedočenje."

PRIČAO MI JE Jahja, sin Musa-a, pričao nam je Veki', pričao nam je Ismail od Kajsa rekao je: čuo sam Habbaba, a već se je spaljivao (tj. spaljivao je sebi kožu usijanim željezom) tada sedam (puta) u svome stomaku (tj. po svome stomaku), i rekao je:

"Da nije (takav slučaj) da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zabranio nama da molimo za (svoju) smrt, zaista bih molio za (svoju) smrt. Zaista drugovi Muhammeda, pomilovao ga Allah i spasio, prošli su (tj. pomrli su, umrli su), a nije okrnjila njih (tj. njihove vrijednosti i nagrade ta) ovozemnost (ni) sa (jednom) stvari (ni s čim), a zaista mi smo pogodili (postigli) od (te) ovozemnosti (ono) što nećemo naći (što ne nalazimo) za njega (nikakvo drugo) mjesto osim (taj) prah (tj. zemlju od koje pravimo kuće)."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Musenna-a, pričao nam je Jahja od Ismaila rekao je: pričao mi je Kajs, rekao je: Došao sam Habbabu, a on pravi (jedan) svoj zid, pa je rekao:

"Zaista naši drugovi koji su prošli (pomrli), nije okrnjila njima (ta) ovozemnost (ni jednu) stvar (tj. ništa), a zaista mi smo pogodili poslije njih (doslovno: od poslije njih) stvar (neku takvu, tj. neko imanje što) nećemo naći (tj. što ne nalazimo) njoj (toj stvari, tj. tome imanju nikakvo drugo) mjesto osim (taj izvjesni) prah."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Kesira, od Sufjana, od Aameša, od Ebu Vaila, od Habbaba, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Iselili smo se sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio.

(I onda je dalje pripovjedač pričao hadis koji je već prošao u tekstu, a doći će opet ubrzo u daljem tekstu.)

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "O ljudi! Zaista obećanje Allaha je istina (istinito), pa neka nipošto ne prevari vas (taj) život najbliži (tj. vaš ovozemni život), i neka nipošto ne prevari vas sa Allahom (ili: za Allaha - neka vas ne prevari izvjesni) veliki varalica. Zaista (izvjesni) sotona vama je neprijatelj, pa uzmite (sebi) njega neprijateljem; zove (sotona) svoju stranku samo zato (da) budu od drugova (izvjesne) rasplamsale vatre (tj. od drugova pakla).".

Njegova množina (tj. Množina od izraza "seirun") je "su'urun". Rekao je Mudžahid: "El-garuru" (Izvjesni veliki varalica) je "eššejtanu" (izvjesni šejtan, sotona, đavo, vrag).

PRIČAO NAM JE Sa'd, sin Hafsa, pričao nam je Šejban od Jahja-a, od Muhammeda, sina Ibrahima, Kurejševića, izvijestio me je Muaz, sin Abdurahmana, da je Ibnu Eban izvijestio njega, rekao je:

Donio sam Usmanu čistu (vodu, tj. vodu za čišćenje radi molitve), a on je sjedač na Mekaidu (tj. a on sjedi u mjestu u Medini koje se zove

Mekaid), pa se očistio (uzeo je abdest), pa je uljepšao (svoje) čišćenje, zatim je rekao:

Vidio sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) se očistio, a on je (sjedio) u ovome mjestu (moga sadašnjega) sjedenja, pa je uljepšao (svoje) čišćenje, zatim je rekao:

"Ko se očisti slično ovome (mome) čišćenju, zatim dođe Bogomolji, pa se nakloni dva naklona (klanja dva rekata), zatim sjedi, oprosti se njemu (ono) što se proturilo naprijed od njega grijeha (griješenja)." Rekao je: I rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Ne varajte se (Ne zavaravajte sebe sa ovom mojom izrekom, jer ona ipak vrijedi samo za slučajeve kada se nehotimično čine mali grijesi, a ova izreka ne znači da molitva - namaz - poništava i otkupljuje velike grijehe i kada se oni namjerno čine)."

GLAVA

odlaženja (tj. nestajanja izvjesnih) dobrih (ljudi).

A govori se: "Ez-zihabu" je (što i) "el-metaru": kiša.

PRIČAO MI JE Jahja, sin Hammada, pričao nam je Ebu 'Avanete od Bejana, od Kajsa, sina Ebu Hazima, od Mirdasa El-Eslemije rekao je: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Odlaze (tj. Otići će izvjesni ljudi) dobri: prvi (najprvi), pa (onda iza toga najprvoga), prvi, i ostaje (tj. i ostaće jedne) odredine (otpaci, niske, bezvrijedne jedinke) kao odredine (iza prorešetanoga, prosijanoga) ječma ili (otpadak od probranih) datula, (i) neće se brinuti (misliti o) njima Allah (nikakvim) brinjenjem (nikakvom misli, tj. neće im Allah uzdići nikakve vrijednosti, niti će im uspostaviti ikakve mjere, važnosti)."

(Izraz u tekstu "evittemri": ili datula - to neki tumače: ili kao ono što ostane iza datule kada se one pojedu.)

Rekao je Ebu Abdullah (Buharija): Govori se: "Hufaletun" i "husaletun" (tj. ove dvije riječi imaju isto značenje).

GLAVA

(onoga) što se (je) čuvati (tj. što se je bojati) od kušnje (iskušenja mnogoga, velikoga) imanja i (GLAVA) govora Allaha, uzvišen je: "Samo su vaša imanja i vaša djeca (jedna) kušnja (iskušenje).....".

(To je prevod po poretku riječi u ajetu, u tekstu, a prevod bi, u stvari, trebao ovako iskazati: "Vaša imanja i vaša djeca su samo (jedna) kušnja.....".)

PRIČAO MI JE Jahja, sin Jusufa, izvijestio nas je Ebu Bekr od Ebu Hasina, od Ebu Saliha, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Propao rob (izvjesnoga) zlatnika, i srebrenjaka, i (rob izvjesne) odjeće od čupavoga (dlakavoga) platna i (rob izvjesne) crne, četvorougaone odjeće! Ako se je dalo njemu, zadovoljio se je (tj. zadovoljan je, raspoložen je), a ako se nije dalo njemu (to čemu je on rob), nije se zadovoljio (tj. nije zadovoljan svojom sudbinom, svojim stanjem, pa makar da ima koliko mu je potrebno za normalan život)."

PRIČAO NAM JE Ebu Asim od Ibnu Džurejdža, od 'Ata-a rekao je: Čuo sam Ibnu Abbasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (da) govori: Čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Da su bile (tj. Kad bi bile) za (tj. u) sina Ademovoga (tj. u nekoga čovjeka nekakve) dvije doline od imanja, zaista bi tražio (on sebi) treću.

I neće napuniti utrobu (stomak) sina Ademovoga (a to će reći: stomak čovjeka ništa drugo) osim (izvjesna) prašina (zemlja od groba u koji bude čovjek pokopan). A vraća se Allah na (onoga) ko se je vratio (tj. A prima pokajanje Allah onoga čovjeka koji se pokaje i odustane od grijeha pohlepe, prima pokajanje čovjeka koji prestane da bude pohlepan radi Allaha)." (Ili: "Pokajanje primio Allah onome ko se je pokajao, ko se pokaje!".).

PRIČAO MI JE Muhamed, rekao je: izvijestio nas je Mahled, izvijestio nas je Ibnu Džurejdž, rekao je: čuo sam Ata-a (da) govori: čuo sam Ibnu Abbasa (da) govori: čuo sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Da je da za sina Adema (tj. sina Ademovoga bude) slično dolini (tj. kao jedna dolina kakvoga) imanja, zaista bi (on) volio da je njemu k njoj (pridružiti još jednu) sličnu njoj (dakle: Da se čovjeku da jedna dolina nekog imanja, volio bi, poželio bi da ima još jednu takvu dolinu.). I neće napuniti oko (oči) sina Adema (Ademovoga - čovjeka ništa drugo) osim (izvjesna) prašina. A prima pokajanje (ili: A primio pokajanje) Allah (onome) ko se (koji se) je pokajao (ko se pokaje)."

Rekao je Ibnu Abbas: Pa neću znati (tj. Pa ne znam da li je) od Kur'ana ono ili ne (tj. Ne znam da li to što je rekao Muhammed a.s. spada u tekst Kur'ana, da li se to ubraja u Kur'an, ili ne). Rekao je (Ata'): A čuo sam Ibnu Zubejra (da) govori to (taj hadis) na govornici (u Meki kod Kabe).

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Abdurahman, sin Sulejmana sina Gasila, od Abbasa, sina Sehla sina Sa'da, rekao je: Čuo sam Ibnu Zubejra na govornici (kod Ka'be) u Meki u svojoj propovjedi (da) govori:

"O ljudi! Zaista Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, bio je (običaja da) govori: "Da je da se je sinu Adema dala (tj. da mu se dadne jedna) dolina puna od zlata, volio bi (želio bi on) k njoj (još i) drugu. A da se je dala njemu druga, volio bi k njoj (pridružiti još i) treću. A neće zatvoriti (zadovoljiti) utrobu sina Adema (Ademovoga - čovjeka ništa)

osim (izvjesna) prašina. A prima pokajanje (ili: A primio pokajanje) Allah (onome) ko se je pokajao (ko se pokajao)."

PRIČAO NAM JE Abdulaziz, sin Abdullaha, pričao nam je Ibrahim, sin Sa'da, od Saliha, od Ibnu Šihaba: izvijestio me je Enes, sin Malika da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Da je da za (tj. da u) sina Adema (Ademovoga bude jedna) dolina od zlata (tj. Da čovjek ima jednu dolinu zlata), volio bi (on) da budu njemu (tj. da budu u njega) dvije doline. A neće napuniti njegova usta (ništa) osim (izvjesna) prašina. A prima pokajanje (ili: A primio pokajanje) Allah (onome) ko se je pokajao (ko se pokaje)."

A rekao je nama Ebul-Velid: Pričao nam je Hammad, sin Selemeta, od Sabita, od Enesa, od Ubejja rekao je: Bili smo (običaja da) vidimo (tj. da mislimo, da smatramo) ovo od Kur'ana dok (tj. do časa kada) je sišla (sura koja počinje sa riječima):

"Zabavilo (Zauzelo, zaposlilo) je vas (vaše) međusobno umnožavanje (tj. natjecanje u umnožavanju imanja, imetka).".

GLAVA

govora Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Ovo imanje je (tj. imovina) je zelena, slatka (zeleno, slatko, tj. lijepo, prijatno, ugodno)."

A rekao je Allah, uzvišen je: "Nagizdalo se je (izvjesnim) ljudima ljubljenje (tj. ljubav prema izvjesnim) strastvenostima (strastima počevši) od (izvjesnih) žena, i sinova, i ukantarenih kantara (tj. umjerenih mjerila, a to će reći: i punih vaga, koliko vage mogu vagnuti) od zlata i srebra, i konjaništva (konja) istjeranih na pašu (ili konja poučenih, dresiranih za ratovanje), i (domaćih, pitomih) životinja i usjeva (i drugih raznih strasti), to je roba (toga) života ovozemnoga.....".

Rekao je Umer: "Moj Bože! Zaista mi nećemo moći (tj. ne možemo ništa drugo) osim (to) da se veselimo sa (onim, tj. zbog onoga ovozemnoga dobra) što si nagizdao (tj. ukrasio) njega nama. Moj Bože! Zaista ja pitam (tj. molim) Tebe (da mi dadneš snage) da utrošim njega

u njegovo pravo (tj. u one svrhe u koje je pravo da se to dobro troši, u što sam dužan da ga utrošim)."

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan, rekao je: čuo sam Zuhriju (da) govori: izvijestili su me Urvete i Seid, sin Musejjeba, od Hakima, sina Hizama, rekao je:

Pitao sam (tj. Prosio sam, molio sam za materijalnu pomoć od) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa je dao meni. Zatim sam pitao (molio po drugi puta) njega, pa je dao meni. Zatim sam pitao (molio po treći puta) njega, pa je dao meni, zatim je rekao:

"Zaista ovo imanje - a ponekad je rekao (tj. ponekad bi rekao) Sufjan (u pričanju ovoga hadisa da je ovako rekao Hakim): Rekao je meni (Muhammed a.s.): "O Hakime! Zaista ovo imanje - je zeleno, slatko (tj. mnogo je lijepo, mnogo je prijatno). Pa ko je uzeo njega sa dobrotom (ljepotom) duše, blagoslovilo se je njemu u njemu (ili: blagoslovilo se njemu u njemu). A ko je uzeo njega sa nadnošenjem duše (tj. nametljivo), nije se blagoslovilo (ili: ne blagoslovilo se) njemu u njemu, i bio je (i biva on) kao (onaj) koji jede, a neće se zasititi (tj. a ne najede se, a ne može se najesti). A ruka najviša (najgornja, tj. gornja ruka) je bolja od ruke najniže (tj. od donje ruke)."

GLAVA

(onoga) što je proturio naprijed od svoga imanja (tj. što je utrošio i dao u dobrotvorne svrhe i ciljeve), pa ono je za njega (tj. pa to je njegovo, to on ima, to mu je pravo imanje, jer će za njega dobiti nagradu od Uzvišenoga Allaha).

PRIČAO MI JE Umer, sin Hafsa, pričao mi je moj otac, pričao nam je Aameš, rekao je: pričao mi je Ibrahim Tejmija od Harisa, sina Suvejda, rekao je Abdullah (Mes'udov): Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Koji (od) vas (je takav, taj da) je imovina njegovoga nasljednika draža (milija) k njemu od njegove imovine?" Rekli su: "O poslaniče Allaha! Nema od nas (ni) jedan (da je drukčiji) osim (takav da) je

njegova imovina draža k njemu." Rekao je: "Pa zaista njegova imovina je (ono) što je proturio naprijed (tj. što je utrošio i dao u dobrotvorne svrhe i ciljeve), a imovina njegovoga nasljednika je (ono) što je odgodio (tj. što je ostavio ozadi, iza, što on nije utrošio)."

GLAVA:

Umnoživači (izvjesni) su umanjivači (izvjesni).

(Doslovno: Umnoživači, oni su umanjivači. A to znači: Oni koji umnožavaju svoje imanje, a ne troše ga u dobrotvorne svrhe, umanjuju sebi nagradu Allahovu.)

I (GLAVA u kojoj se podsjeća na) Njegov govor, uzvišen je: "Ko htijaše (doslovno: Ko je bio - takav da on - hoće taj) život ovozemni i njegov nakit (ukras), u cijelosti ćemo ispuniti (dati, platiti) k njima njihove poslove u njemu, i oni u njemu (u tom životu) neće se oštetiti. Oni su (ti takvi) koji (su ona vrsta ljudi što) nije za njih u (toj) onozemnosti (ništa drugo) osim Vatra, i rasplinulo se je (razlilo se je, tj. propalo je ono) što su napravili (oni) u njemu, i pokvareno je (ono) što činjahu (doslovno: što su bili - običaja oni da - rade).".

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Džerir od Abdul-Aziza, sina Rufej'a, od Zejda, sina Vehba, od Ebu Zerra, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Izašao sam (u jednoj) noći od (izvjesnih) noći, pa kada li poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, ide (pješači), sam on, i nije sa njim (ni jedan) čovjek (niko). Rekao je: Pa sam mislio da on mrzi (ne želi) da ide sa njim (i) jedan (čovjek, tj. iko). Rekao je: Pa sam počeo (da) idem u sjeni Mjeseca. Pa se obazreo (obazro), pa je vidio mene, pa je rekao:

"Ko je ovo (tj. Ko je to tamo)?" Rekao sam: "Ebu Zerr, učinio me Allah tvojim otkupom (otkupom za tebe)!" Rekao je: "O Ebu Zerre! Dođi!" Rekao je: Pa sam išao sa njim (jedan) čas, pa je rekao:

"Zaista (izvjesni) umnoživači (svoga imanja), oni su umanjivači (svoje nagrade na) sudnjem danu, osim ko (je takav da) je dao njemu

Allah (neko) dobro, pa je davao (dijelio) u njemu (u tom dobru na) svoju desnicu (desnu stranu), i svoju ljevicu (lijevu stranu), i između svoje dvije ruke (tj. i ispred sebe, i naprijed) i iza sebe, i radio je u njemu (u tom dobru neko) dobro." Rekao je: Pa sam išao sa njim (jedan) čas, pa je rekao meni: "Sjedi ovdje (evo ovdje)!" Rekao je: Pa je posadio mene u (jedan) do (udolicu, ili spušten ravan teren), okolo (oko) njega (toga dola) je (nekakvo) kamenje, pa je rekao meni: "Sjedi ovdje, dok se vratim (dok se ne vratim) k tebi." Rekao je: Pa je otišao u Harru (u kamenito tlo kod Medine tako daleko) čak (da) neću vidjeti (tj. čak da ja ne vidim, nisam vidio) njega, pa je ostao od mene (tako udaljen), pa je oduljio (to svoje) ostajanje. Zatim zaista ja sam čuo njega, a on je dolazač (tj. a on dolazi sa prednje moje strane) i on govori: "Iako je krao, iako je bludničio." Rekao je: Pa pošto je došao, nisam se strpio, čak sam rekao:

"O vjerovijesniče Allaha! Učinio me Allah tvojim otkupom, kome govoriš, (tj. s kim razgovaraš) u strani Harre? Nisam čuo (ni) jednoga (lica da) vraća (odvraća, uzvraća, odgovara) k tebi (ikakvu) stvar (tj. išta)." Rekao je: "To je Džibril - na njega (tj. njemu) pozdrav! - izložio se (tj. pokazao se) meni u strani Harre, rekao je (tj. i rekao je on meni):

"Obraduj tvoju (svoju) sljedbu, da ono ko je umro (a) ne pridružuje (tj. ne pridružujući on) sa Allahom (ni jednu) stvar (tj. ništa), unišao je (tj. on će unići u) raj." Rekao sam: "O Džibrile! Iako je krao, iako je bludničio?" Rekao je: "Da." Rekao je: "Rekao sam: "Iako je krao, iako je bludničio?" Rekao je: "Da." Rekao sam: "Iako je krao, iako je bludničio?" Rekao je: "Da, iako je pio (to izvjesno) vino." Rekao je Nadr: Izvijestio nas je Šubete, i pričao nam je Habab, sin Ebu Sabita, i Aameš i Abdulaziz, sin Rufej'a: pričao nam je Zejd, sin Vehba za ovo (tj. za ovaj hadis).

Rekao je Ebu Abdullah (Buharija): Hadis Ebu Saliha od Ebu Derda-a (taj hadis) je mursel, nije vjerodostojan (nije ispravan). Htjeli smo samo zbog upoznavanja (njegovoga da ga spomenemo, tj. samo zato da ga spomenemo da bi ga prikazali u njegovoj pravoj vrijednosti - a to će reći: da istaknemo njegovu neispravnost). A vjerodostojan (A ispravan) je hadis Ebu Zerra. Reklo se je Ebu Abdullahu: "Hadis Ata-a, sina Jesara, od Ebu Derda-a?" Rekao je: "Mursel (je i taj hadis), nije

vjerodostojan. A vjerodostojan je hadis Ebu Zerra." I rekao je: "Udrite na (tj. za) hadis (a to će reći: Udrite, tucite zbog hadisa) Ebu Derda-a (i to hadisa) ovoga: "Kada je umro, rekao je (tj. a rekao je) "Nema božanstva osim Allah!" kod (svoje) smrti (tj. rekavši to na smrtnome času)."

GLAVA

govora Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Ne volim (Ne želim) da je za mene (tj. da je meni, da imam) kao Uhud zlata.

(Uhud je brdo, planina kod Medine.)

PRIČAO NAM JE Hasen, sin Rebi'a, pričao nam je Ebul-Ahvas od Aameša, od Zejda, sina Vehba, rekao je: Rekao je Ebu Zerr:

Bio sam (jednom u prilici da) idem sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, u Harri Medine (tj. po medinenskoj, medinskoj Harri, po medinenskom-medinskom kamenitom predjelu, jer Harra ili Harri ima više). Pa se je ukazao (pojavio se) pred nama (prema nama planinski masiv) Uhud. Pa je rekao (Muhammed a.s.):

"O Ebu Zerre!" Rekao sam: "Dvoodazov tebi, o poslaniče Allaha!" Rekao je:

"Ne veseli me da je kod mene (tj. da ja imam) kao ovaj Uhud zlata (pa da) prođe na mene (tj. da prođe meni dan) treći, a kod mene (da) je od njega zlatnik (jedan ostao), osim (jedna) stvar (što) zasjednem nju za (neki, kakav, nekakav) dug (dugovanje, tj. osim nešto od toga zlata što bih pripravio, izbrojio, ostavio za kakav dug, dugovanje), osim da reknem s njim (tj. a sve ostalo zlato ne bih drukčije okrenuo i ne bih s njime drukčije postupio osim tako da bih podijelio njega) u (tj. među) robove Allaha ovako, i ovako i ovako: od desnice njegove (na desnu stranu), i od ljevice njegove (na lijevu stranu), i ozadi (iza) njega (tj. dijelio bi on na sve strane to zlato: desno, lijevo i ozad-iza)." Zatim je išao, pa je rekao:

"Zaista najmnogobrojniji (imanjem - dakle: oni koji imaju najviše imanja-imetka, najimućniji, najbogatiji), oni su najmalobrojniji (tj. najmanji nagradom) sudnjega dana (tj. imaće najmanju nagradu na sudnjem danu), osim ko je rekao (tj. ko je dijelio) ovako, i ovako i ovako: od njegove (od svoje) desnice, i od njegove (svoje) ljevice i ozadi njega (ozadi-iza sebe - dakle: osim onih koji dijele na sve strane: desno, lijevo i iza sebe); a malo je što su oni (takvi, tj. a malo je toga da su oni takvi, malo je tih takvih, malo je njih da su oni takvi da tako dijele)." Zatim je rekao meni: "Tvoje (Svoje) mjesto (zadrži, čuvaj), neprestano budi (tude, tu) dok dođem tebi (dok ne dođem tebi, dok se ne vratim)."

Zatim je otišao u crninu (tj. u pomrčinu te) noći, čak se je sakrio. Pa sam čuo (jedan, neki) glas (koji) se je već podigao. Pa sam se uplašio da bude (tamo neko, neki zločinac) već se izložio (pojavio) Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio. Pa sam htio da dođem (tj. da odem) njemu. Pa sam se sjetio njegovoga govora meni: "Neprestano budi (tu), dok dođem tebi." Pa sam neprestano bio (tu) dok je došao meni. Rekao sam:

"O poslaniče Allaha! Zaista već sam čuo (nekakav) glas, (i) uplašio sam se (zbog tebe, za tebe)." Pa sam spomenuo njemu (šta sam bio naumio). Pa je rekao: "A da li si čuo njega?" Rekao sam: "Da." Rekao je: "To je Džibril, došao je meni pa je rekao:

"Ko je umro (tj. Ko umre) od tvoje sljedbe (tako da) ne pridružuje sa Allahom (tj. ne udružujući sa Allahom ni jednu) stvar (ništa), unišao je (tj. on će unići u) raj." Rekao sam: "Iako je bludničio, iako je krao?" Rekao je: "Iako je bludničio, iako je krao."

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Šebiba, pričao nam je moj otac od Junusa. A rekao je Lejs: Pričao mi je Junus od Ibnu Šihaba, od Ubejdulaha, sina Abdullaha sina Utbeta, rekao je Ebu Hurejrete, bio zadovoljan Allah od njega: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Da je bilo (tj. Kad bi bilo) za mene (tj. u mene, Kad bih ja imao) kao Uhud zlata, zaista bi veselilo mene da ne prođu na mene (da ne

prođu meni) tri noći (tj. tri dana), a kod mene (da) je od njega (od tog zlata ikakva) stvar (išta), osim (jedna) stvar (tj. osim nešto što) zasjednem nju (tj. što izbrojim, ostavim nju) za (kakav) dug (dugovanje)."

GLAVA:

Bogatstvo (izvjesno) je bogatstvo (izvjesne, čovjekove) duše (osobe, tj. Bogatstvo je biti skroman u duši, ne biti pohlepan i gramziv, gramžljiv, grabežljiv); i govor Allaha, uzvišen je: "Zar misle (oni) da (ono) što potpomažemo njih s njime (tj. što im dajemo) od imanja i sinova." do Njegovoga govora, uzvišen je: "..... od osim (tj. osim) toga, oni su za njih (za ta djela) radnici.".

Rekao je Ibnu 'Ujejnete (da to znači): Nisu uradili njih (tih djela još), nema bijega (tj. neizbježno je) od (toga) da urade njih (tj. ta djela oni - zli i nevaljali ljudi - pa će ih ta zla djela koja će oni još da rade do smrti, odvesti u pakao na sudnjem danu).

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Junusa, pričao nam je Ebu Bekr, pričao nam je Ebu Hasin od Ebu Saliha, od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Nije bogatstvo od (tj. zbog) mnoštva (izvjesne) robe, a ali je (tj. nego je izvjesno, čovjekovo) bogatstvo bogatstvo (čovjekove) duše (osobe, ličnosti)."

GLAVA

vrline (ili vrijednosti izvjesnoga) siromaštva.

PRIČAO NAM JE Ismail, pričao mi je Abdulaziz, sin Ebu Hazima, od svoga oca, od Sehla, sina Sa'da, Saidije da je on rekao:

Prošao je (nekakav) čovjek na (tj. pokraj) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao (jednome) čovjeku kod njega sjedaču (tj. čovjeku koji je sjedio kod njega u tome času):

"Šta je tvoja misao (mišljenje, tj. Šta misliš) o ovome (čovjeku koji je sada prošao)?" Pa je rekao: "Čovjek je (to) od uglednika (izvjesnih, ili svih) ljudi (tj. To je ugledan čovjek). Ovaj je tako mi Allaha dostojan (doličan) ako zaprosi, da mu se vjenča (da mu se dadne u brak ona koju zaprosi), i ako zagovara (zauzima se za koga), da mu se primi (tj. primi mu se) zagovaranje (zauzimanje, intervencija)." Rekao je: Pa je šutio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Zatim je prošao (jedan drugi) čovjek, pa je rekao njemu poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Šta je tvoja misao (mišljenje) o ovome (tj.: A šta misliš o ovome čovjeku)?" Pa je rekao: "O poslaniče Allaha! Ovo je (jedan) čovjek od siromaha (između) muslimana. Ovaj je dostojan (doličan, tj. zaslužuje) ako prosi (sebi nekoga za ženu), da mu se ne vjenča (da mu se ne dadne u brak ona koju prosi), a ako zagovara, da se ne primi (ne prima mu se) njegovo zagovaranje, a ako govori, da se ne sluša njegov govor (da se ne daje važnost njegovome govoru)." Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ovaj (siromah, siromašni) je bolji od napunjenosti (izvjesne) zemlje (tj. od pune zemlje, ili: od pune Zemlje) od sličnih ovome (tj. od pune Zemlje ljudi kao što je ovaj ugledni čovjek kojega si pohvalio ti)."

PRIČAO NAM JE Humejdija, pričao nam je Sufjan, pričao nam je Aameš, rekao je: Čuo sam Ebu Vaila (da) je rekao: Posjetili smo Habbaba (koji je bio bolestan), pa je rekao:

Iselili smo sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, hoćemo lice Allaha, pa je pala naša nagrada na Allaha, uzvišen je. Pa od nas je (neko) ko je prošao (tj. umro), (i) nije uzeo od svoje nagrade (ni jednu) stvar (tj. ništa, nimalo na ovome svijetu). Od njih (tj. Od tih takvih) je Mus'ab, sin 'Umejra. Poginuo je (doslovno: Ubio se je, tj. Ubijen je na) dan Uhuda, i ostavio je (jedan) ogrtač. Pa kada bismo pokrili njegovu glavu (sa tim ogrtačem koji mu je poslužio kao pogrebna odjeća - ćefini), pokazale bi se njegove dvije noge (jer ogrtač nije bio mnogo dugačak). A kada bismo pokrili njegovu nogu (njegove dvije noge), pokazala bi se njegova glava. Pa je zapovjedio nama Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, da pokrijemo njegovu

glavu, i (da) učinimo (tj. stavimo) na njegove dvije noge (nešto) od izhira (pirike, mirišljive trstike). A od nas je (neko) ko (je takav da) je dozreo (sazrio) njemu njegov plod, pa on bere (ubire) njega.

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, pričao nam je Selm, sin Zerira, pričao nam je Ebu Redža' od Imrana, sina Husajna, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Nadnio (Nadvirio) sam se u raj, pa sam vidio najviše njegovih stanovnika (da su izvjesni) siromasi (bijednici). I nadnio (nadvirio) sam se u Vatru, pa sam vidio najviše njezinih stanovnika (da su izvjesne) žene." Slijedio je njega (Ebu Redža-a) Ejjub i Avf. A rekao je Sahr i Hammad, sin Nedžiha, od Ebu Redža-a, od Ibnu Abbasa.

PRIČAO NAM JE Ebu Mamer, pričao nam je Abdulvaris, pričao nam je Seid, sin Ebu Arubeta, od Katadeta, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Nije jeo Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, na stolu (na sofri, tj. nije jeo za stolom, za sofrom koja je od tla odignuta), čak je umro. I nije jeo hljeb umekšan (tj. hljeb od prosijanoga bijeloga brašna, jer je takav hljeb mekan), čak je umro (a takvoga hljeba nije jeo iz velike skromnosti).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Ebu Šejbeta, pričao nam je Ebu Usamete, pričao nam je Hišam od svoga oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Zaista već je preminuo Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, a nema u mojoj rafi (tj. u mojoj polici u kojoj je stavljena hrana i opskrba - nema u njoj ni) od (jedne) stvari (tj. nema u njoj ništa što) jede nju (što bi ga jeo) vlasnik jetre (tj. što jede živo biće nema ništa) osim polovina (tj. nešto od) ječma u (jednoj) rafi (polici) mojoj. Pa sam jela od njega (od toga ječma), čak je dugo bio na mene (tj. dugo je bio on meni). Pa sam izmjerila njega, pa je prošao (tj. pa je nestalo toga ječma ubrzo kada sam ga izmjerila).

GLAVA:

Kako je bio (Kakav je bio) život (tj. življenje) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, i njegovih drugova (za vrijeme njegovoga života) i njihovoga ispražnjivanja sebe od (te) ovozemnosti (tj. i njihovoga okanjivanja i napuštanja ovozemaljskih slasti i uživanja, strasti).

PRIČAO MI JE Ebu Nuajm za kao (tj. za slično) od polovine ovoga hadisa (rekao je:), pričao nam je Umer, sin Zerra, pričao nam je Mudžahid da Ebu Hurejrete govoraše (doslovno: bio je - običaja da - govori):

Allaha mi (tj. Tako mi Allaha) koji je (taj što) nema (nikakvoga) božanstva osim On, zaista bio sam (u takvim prilikama ponekad da) se zaista oslanjam sa svojom jetrom na zemlju od (svoje) gladi. I zaista bio sam (u prilici da) zaista vežem (izvjesni) kamen na svoj stomak od (svoje, ili od izvjesne) gladi. I zaista već (sam) sjeo (jedan) dan na njihov put koji (je taj što oni) izlaze iz njega (što idu njime). Pa je prošao Ebu Bekr, pa sam pitao njega o (nekome) ajetu iz knjige Allaha, (a) nisam pitao njega (ni radi čega drugoga) osim zato (da) zasiti (nahrani) mene. Pa je prošao, i nije učinio (to što sam želio). Zatim je prošao pokraj mene Umer, pa sam pitao njega o (nekom) ajetu iz knjige Allaha, (a) nisam pitao njega (ni radi čega) osim zato (da) zasiti mene (nahrani) mene. Pa je prošao, pa nije učinio (to). Zatim je prošao pokraj mene Ebul-Kasim, pomilovao ga Allah i spasio. Pa se nasmiješio kada je vidio mene, i prepoznao je (ono) što je u mojoj duši i šta je u (na) mome licu, zatim je rekao:

"O Ebu Hirre!" Rekao sam: "Dvoodazov tebi, o poslaniče Allaha!" Rekao je: "Priključi se (tj. Slijedi me, Hajde za mnom, sa mnom)!" I prošao (Pošao je, tj. I krenuo je), pa sam slijedio njega. Pa je unišao. Pa je tražio dozvolu. Pa je dozvolio meni. Pa je unišao, pa je našao (nekakvo) mlijeko u (nekakvoj) čaši (peharu, posudi), pa je rekao:

"Otkuda (Odakle) je ovo mlijeko?" Rekli su: "Poklonio je njega tebi omsica omsica (muško - taj-i-taj), ili omsica (žensko - ta-i-ta)." Rekao je: "Ebu Hirre!" Rekao sam: "Dvoodazov tebi, o poslaniče Allaha!" Rekao je: "Priključi se (Kreni, Odi) ka stanovnicima Suffe

(sofe - natkrivenoga prostora pred džamijom, uz džamiju Muhammeda a.s. u Medini), pa pozovi ih meni."

Rekao je: A stanovnici Suffe su gosti Islama, ne odsijedaju ka porodici (nikakvoj), a ni imanju, a ni na jednoga (tj. i ni kod koga - a to će reći: to su oni koji nemaju porodice, ni imanja, niti imaju skloništa ni mjesta ni kod koga). Kada je došla (tj. Kada bi došla) njemu (Muhammedu a.s. kakva) milostinja, poslao bi nju k njima (ljudima, stanovnicima Suffe), a (on sebi) nije dohvatio (nije uzimao) od nje (ni jednu) stvar (ništa). A kada je (tj. kada bi) došla njemu (kakva) darovana stvar (tj. kakav poklon, dar) poslao je (poslao bi) k njima, i pogodio je (pogodio bi, tj. i uzeo bi i sebi) od nje (od te poklonjene stvari) i udružio je njih u njoj (u poklonjenoj stvari sa sobom).

Pa je bilo loše (tj. Pa je bilo neugodno) meni to (bilo mi je to nezgodno), pa (sam) rekao (sam u sebi): A šta je ovo mlijeko u stanovnike (A šta je ovo mlijeka za stanovnike) Suffe (kada se razdijeli)? Bio sam preči ja da pogodim (tj. da uzmem) od ovoga mlijeka (jedan) napitak (obilan da) se ojačam (da ojačam, osnažim) sa njim. Pa kada je došao, zapovjedio je meni, pa sam bio ja (da) dajem njima (tj. pa sam ja bio određen da im dajem to mlijeko, da ih poslužujem). I neće možda (pomislio sam u sebi) da dopre (da zapadne, da ostane) meni od ovoga mlijeka (ništa). A nije bilo od pokornosti Allahu i pokornosti Njegovome poslaniku, pomilovao ga Allah i spasio, bijega (bježanja). Pa sam došao njima, pa sam pozvao njih. Pa su došli, pa su tražili dozvolu (za ulazak). Pa je dozvolio njima. I uzeli su (zauzeli su oni) svoja mjesta (za sjedenje) od (njegove) kuće (tj. u njegovoj kući, sobi). Rekao je:

"O Ebu Hirre!" Rekao sam: "Dvoodazov tebi, o poslaniče Allaha!" Rekao je: "Uzmi, pa daj im!" Rekao je: Pa sam uzeo (tu) čašu (pehar), pa sam počeo (da) dajem nju (njega izvjesnome) čovjeku, pa (on) pije dok se napije (dok se ne napije), zatim vrati na mene (meni tu) čašu. Pa dadnem (dam) nju (izvjesnome drugome) čovjeku, pa (i on) pije dok se napije, (a) zatim vrati na mene (meni tu) čašu (pehar, posudu). Pa pije (dalje sljedeći koji je na redu) dok se napije, zatim vrati na mene čašu, dok sam skrajčio (okončao, završio, tj. dok sam na kraju došao) ka Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, a već su se napili (ti) ljudi,

svi oni. Pa je uzeo (on tu) čašu, pa je stavio nju na svoju ruku, pa je pogledao k njoj, pa se nasmiješio, pa je rekao:

"Ebu Hirre!" Rekao sam: "Dvoodazov tebi, o poslaniče Allaha!" Rekao je: "Ostao sam ja i ti (Ostali smo ja i ti; Još smo samo mi ostali)." Rekao sam: "Bio si istinit (tj. Istinu si rekao), o poslaniče Allaha!" Rekao je: "Sjedi, pa pij." Pa sam sjeo, pa sam pio. Pa je rekao: "Pij!" Pa sam pio. Pa nije prestajao (da) govori: "Pij!", čak sam rekao (tj. dotle da sam čak rekao): "Ne, tako mi (Onoga) koji je poslao tebe sa Istinom, ne nalazim za njega (za mlijeko više nikakvoga) puta (prolaza, tj. nema više gdje stati nimalo)." Rekao je: "Pa pokaži mi!" Pa sam dao njemu (tu) čašu. Pa je (on) zahvalio Allahu, i imenovao je (tj. i rekao je: "Bismillahi - Sa imenom Allaha, U ime Allaha!), i popio je (taj) višak (pretek, tj. taj ostatak mlijeka u toj čaši, u tome peharu).

PRIČAO NAM JE Musedded, pričao nam je Jahja od Ismaila, pričao nam je Kajs, rekao je: Čuo sam Sa'da (da) govori:

Zaista ja sam zaista prvi (od) Arapa (tj. prvi Arap koji) je gađao sa (nekom) strijelom u putu Allaha (radi puta Allahovoga, na Božijem putu, tj. koji je počeo borbu oružjem za Islam). I vidio sam nas (da) ratujemo, a nema za nas (tj. a nemamo mi nikakve druge) hrane osim lišće (toga izvjesnoga) trna (divlje ruže) i ovaj (izvjesni) egipatski trn. I zaista jedan (od) nas zaista brabonja kao što brabonja (ta) ovca, nema za njega (tj. nema u njega nikakve) primjese (nikakvoga miješanja nečisti i izmeta jer je izmet u potpunosti suh pa se ne miješa). Zatim su osvanuli Esedovići (tj. počeli su da) prekoravaju mene na Islamu (tj. zbog Islama - a to će reći: da me ispravljaju i poučavaju u Islamu). Štetovao sam tada (tj. Izgubljena je nada u moj uspjeh, nisam uspio tada), i zalutalo je moje nastojanje (moj trud i rad).

PRIČAO MI JE Usman, pričao nam je Džerir od Mansura, od Ibrahima, od Esveda, od Aiše rekla je:

Nije se zasitio rod (tj. porodica) Muhammeda, pomilovao ga Allah i spasio, otkako je (on) došao (u) Medinu od hrane (od jela, od hljeba) pšenice tri noći (tj. tri dana) sljedstveno (tj. uzastopno, uzastopice), čak se je zgrabio (uzeo, tj. čak je umro).

PRIČAO MI JE Ishak, sin Ibrahima sina Abdurahmana, pričao nam je Ishak, on je Ezrak, od Mis'ara, sina Kidama, od Hilala, od Urveta, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Nije jeo rod (tj. obitelj, porodica) Muhammeda, pomilovao ga Allah i spasio, (nikakva) dva jedenja (obroka) u (jednome) danu (drukčije) osim (tako da) je jedan (od) dva (bio) datule (tj. sastojao se je od samih datula-hurmi).

PRIČAO MI JE Ahmed, sin Redža-a, pričao nam je Nadr od Hišama, izvijestio me je moj otac od Aiše rekla je:

Bio je dušek (postelja) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, od kože (učinjene kože), a njegovo punjenje je od vlakana (palminih, tj. a dušek, postelja je bila natrpana i ispunjena vlaknima od palme).

PRIČAO NAM JE Hudbete, sin Halida, pričao nam je Hemmam, sin Jahja-a, pričao nam je Katadete, rekao je:

Bili smo (običaja da) dođemo Enesu, sinu Malika, a njegov pekar (spravljač hljeba) je stajač (tj. stoji, radi kod Enesa). I rekao je (tj. I rekao bi Enes): "Jedite (taj mekani hljeb vi), pa (ja) ne znam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) je vidio (ikakvu) pogaču umekšanu (a kamoli da ju je jeo), čak se je priključio Allahu (tj. čak je umro, a to nije ni vidio), i nije vidio ovce pečene (na poseban način) sa svojim okom nikada."

("Semitun" je ovca koja se zakolje, pa se sa nje skine vuna, i onda se ispeče onako cijela u koži svojoj. To se je činilo, (valjda) radi postizanja većega, boljega ukusa od tako pečenoga mesa. To je postojalo i u vrijeme Muhammeda a.s., ali to Muhammed a.s. nije svojim okom nikada vidio, a to će reći da je izbjegavao ovozemaljske naslade i uživanja.)

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Musenna-a, pričao nam je Jahja, pričao nam je Hišam, izvijestio me je moj otac od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Bio je (više puta slučaj da) dođe (tj. prođe) nama (izvjesni cijeli) mjesec, (a) ne naložimo u njemu (nikakvu) vatru. Samo je ono (tj. Ono je samo naša tada bila ishrana, hrana po cijeli mjesec izvjesne) datule i (ta) voda, osim (ponekoga slučaja) da se donese nama (izvjesnoga) mesića (tj. malo mesa kao poklon, dar).

PRIČAO NAM JE Abdulaziz, sin Abdullaha, Uvejsija, pričao mi je Ibnu Ebu Hazim od svoga oca, od Jezida, sina Rumana, od Urveta, od Aiše da je ona rekla Urvetu:

"Sine moje sestre (tj. Sestriću)! Zaista smo bili (u takvoj prilici ponekad da) zaista gledamo ka (tome) mlađaku (mladome Mjesecu), tri mlađaka u dva mjeseca (vidjeli bismo mi), a nije se naložila (tj. a ne bi se naložila) u sobama poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (nikakva) vatra." Pa sam rekao: "Šta je bilo (to što) daje živjeti vama (tj. Šta vas održavaše na životu, a to će reći: Šta vam bijaše hrana; Šta ste onda jeli)?" Rekla je: "Dvoje crnih (poznatih jela): datula i vode, osim (jedino slučaja) da je ono (srećna okolnost bila u tom da) su već bili za (tj. u) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (neki) susjedi od Pomagača, bile su za (tj. u) njih (nekakve) deve (kamile muzare), i bili su (običaja da) poklanjaju poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, od svojih soba (tj. iz svojih kuća mlijeka), pa napoji nas njega (napoji nas on toga mlijeka)."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhammeda, pričao nam je Muhammed, sin Fudajla, od njegovoga oca, od Umareta, od Ebu Zur'ata, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Moj Bože! Opskrbi rod (obitelj, porodicu) Muhammeda hranom (tj. hranom koja je nužna za održavanje života i tijela u običnom stanju i mogućoj snazi za rad i posao)."

GLAVA

(izvjesne) ujednačenosti (tj. umjerenosti) i ustrajnosti na (dobrome) djelu (poslu, radu).

PRIČAO NAM JE Abdan, izvijestio nas je moj otac od Šubeta, od Eš'asa rekao je: Čuo sam svoga oca (da) je rekao: Čuo sam Mesruka (da) je rekao: Pitao sam Aišu, bio zadovoljan Allah od nje:

"Koje (dobro) djelo je bilo najdraže ka Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (između dobrih djela)?" Rekla je: "Trajno (izvjesno dobro djelo, odnosno: Trajno svako dobro djelo)." Rekao sam: "Pa (u) koje vrijeme je bio (običaja da) ustaje (po noći radi klanjanja, tj. Pa u koje vrijeme klanjaše po noći on)?" Rekla je: "Bio je (običaja da) ustaje (tj. da klanja) kada je čuo (izvjesnoga) žestokoga vikača (tj. pijetla, horoza - a to će reći: iza pola noći, jer tada počinju pijetli da viču, da pjevaju svaku noć - da kukuriču svaku noć)."

PRIČAO NAM JE Kutejbete od Malika, od Hišama, sina Urveta, od njegovoga oca, od Aiše da je ona rekla:

Bilo je najdraže (dobro) djelo ka poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (ono) koje (je takvo da) bude trajan na njemu (u njemu) njegov vlasnik (tj. ono djelo koje ustrajno vrši onaj ko vrši to djelo)."

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Ibnu Ebu Zi'b od Seida Makburije, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Neće spasiti (spašavati na sudnjem danu ni) jednoga (čovjeka) od vas njegovo djelo (rad)." Rekli su: "I ni ti (tj. I ni tebe), o poslaniče Allaha?!" Rekao je: "I ni ja (tj. I ni mene), osim da ukoriči (tj. obaspe, obuhvati i) mene Allah sa milošću (tj. Svojom velikom milosti). Upravljajte (sebe ka onome što je pravo i dostojno), i približavajte se (tj. budite blizu pravičnosti), i idite jutrom, i idite večerom (naveče) i (jednu) stvar (tj. nešto malo putujte, radite) od (zadnjega dijela) noći (noćnoga putovanja, rada, pobožnosti). Ujednačenost, ujednačenost (prihvatite, tj. budite umjereni), doprijećete (dospjećete svome cilju)."

PRIČAO NAM JE Abdulaziz, sin Abdullaha, pričao nam je Sulejman od Musa-a, sina Ukbeta, od Ebu Selemeta, sina Abdurahmana, od Aiše da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Upravljajte (sebe ka onome što je pravo), i približavajte se (pravičnosti i umjerenosti), i znajte da neće uvesti (ni) jednoga (od) vas njegovo djelo (u) raj, i da je najdraže (od dobrih) djela najtrajnije (od) njih ka Allahu iako je bilo maleno (pa makar bilo malo to trajno dobro djelo)."

PRIČAO MI JE Muhammed, sin 'Ar'areta, pričao nam je Šubete od Sa'da, sina Ibrahima, od Ebu Selemeta, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da je ona rekla: Upitao se (tj. Upitan) je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Koji (od dobrih) djela je (su) najdraži ka Allahu (Koja od dobrih djela su najdraža Allahu)?" Rekao je: "Najtrajniji (od) njih (od tih dobrih poslova) iako je bio malen (taj posao, maleno to djelo)." I rekao je: "Opterećujte se od (dobrih) poslova (djela sa onim mogućim količinama) što možete (izvršavati njih redovno i trajno)."

PRIČAO MI JE Usman, sin Ebu Šejbeta, pričao nam je Džerir od Mansura, od Ibrahima, od Alkameta rekao je: Pitao sam majku (svih) vjernika Aišu, rekao sam:

"O majko (svih) vjernika! Kakav je bio rad Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da li je bio (običaja da) naročito ističe (čini, radi jednu) stvar od (izvjesnih) dana?" Rekla je: "Ne. Bio je njegov rad trajan (neprestan kao tiha trajna kiša bez sijevanja i grmljavine - jer riječ "dimetun" i znači, u stvari, dugotrajnu kišu natapalicu, bez sijevanja i grmljavine). A koji (od) vas može (ono) što je bio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) može (da čini)?!"

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Muhammed, sin Zibrikana, pričao nam je Musa, sin Ukbeta, od Ebu

Selemeta, sina Abdurahmana, od Aiše, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Upravljajte (se onome što je pravo), i približavajte se, i obeseljavajte (tj. širite radosne, dobre vijesti), pa (tj. jer) zaista ono neće uvesti (ni) jednoga (čovjeka u) raj njegov rad (djelo)." Rekli su: "I ni ti (tj. I ni tebe), o poslaniče Allaha?" Rekao je: "I ni ja (tj. I ni mene), osim da ukoriči (obaspe, obuhvati) mene Allah sa oprostom (praštanjem velikim) i milošću (velikom Svojom)."

Rekao je (Alija): Mislim ga (Musa-a da je ovaj hadis pričao) od Ebu Nadra, od Ebu Selemeta, od Aiše. A rekao je 'Affan: Pričao nam je Vuhejb od Musa-a, sina Ukbeta, rekao je: Čuo sam Ebu Selemeta od Aiša, od Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Upravljajte (se onome što je pravo), i obeseljavajte."

A rekao je Mudžahid: "Sedaden" (i izraz) "sediden" je (što i) "sidkan": istinu (tj. istina, a to će reći: istinit).

(Za oba izraza i "sedadun" i "sedidun" veli se da znače što i izraz "sidkun". Međutim, za izraz "sedadun" veli se da znači: "el-kavlul-mu'tedilul-kafi" - govor uravnotežen, dostatan, tj. prav, pravilan i dovoljan.)

PRIČAO MI JE Ibrahim, sin Munzira, pričao nam je Muhamed, sin Fulejha, pričao mi je moj otac od Hilala, sina Alije, od Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je (Hilal): Čuo sam ga (Enesa da) govori:

Zaista je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, klanjao nama (jedan) dan (izvjesnu) molitvu, zatim se popeo (na svoju) govornicu, pa je dao znak (tj. pokazao je) sa svojom rukom prema kibli (strani svoje) bogomolje (džamije na koju se stranu okreće pri klanjanju), pa je rekao:

"Već se je meni pokazao sada otkako sam klanjao vama (ovu) molitvu, raj i Vatra (tj. raj i pakao), prestavljeni (pretstavljeni,

prikazani) bivši njih dvoje u prednjoj strani ovoga zida. Pa nisam vidio kao danas u (izvjesnome) dobru i (izvjesnome) zlu. Pa nisam vidio kao danas u dobru (izvjesnome) i zlu (izvjesnome)."

GLAVA

(izvjesne) nade sa (izvjesnim) strahom.

A rekao je Sufjan: Nije u Kur'anu (ni jedan) žešći na mene (žešći meni, teži meni) od (ajeta u kojem se kaže ovo): "..... niste (ni) na (jednoj) stvari do (da) uspostavite Tevrat, i Indžil i (ono) što se je spustilo k vama od vašega Gospodara....".

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Jakub, sin Abdurahmana, od Amra, sina Ebu Amra, od Seida, sina Ebu Seida, Makburije, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: Čuo sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Zaista Allah je stvorio (izvjesnu) milost (tj. milost prema Svojim stvorenjima - na) dan (kada) je stvorio nju, (razdijelivši tu milost na) stotinu milosti. Pa je zadržao kod Sebe devedeset i devet milosti, a poslao je u Svoja stvorenja, sva njih, jednu milost. Pa da zna (izvjesni, ili svaki) nevjernik za sve (ono) koje je (što je) kod Allaha od (izvjesne) milosti, ne bi očajavao od raja (ne bi izgubio nadu od raja). A da zna (izvjesni, ili svaki) vjernik za sve (ono) koje je (što je) kod Allaha od (izvjesne) kazne, ne bi bio siguran (bezbijedan) od Vatre (tj. od pakla)."

GLAVA

(izvjesne) strpljivosti (tj. sustezanja, suzdržljivosti) od zabrana Allaha. "..... samo se u cijelosti daje (izvjesnim) strpljivima (tj. u cijelosti se daje samo izvjesnim strpljivima) njihova nagrada bez računa (tj. bez mjere, neograničeno).".

A rekao je Umer: Našli smo najbolje naše življenje (najbolji naš život da) je sa (izvjesnim) strpljenjem.

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, izvijestio me je Ata', sin Jezida, Lejsija da je Ebu Seid izvijestio njega da su (neki) ljudi od Pomagača pitali (tj. molili za materijalnu pomoć od) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa nije pitao njega (ni) jedan od njih (pa da je on postupio drukčije prema njemu) osim (tako da) je dao njemu dok je (tj. čak tako da je) prošlo (tj. nestalo ono) što je kod njega (bilo i nalazilo se). Pa je rekao njima kada je prošla (nestala) svaka stvar (što) je utrošio (tj. podijelio on) sa svojim dvjema rukama:

"Što bude kod mene od (kakvoga) dobra, neću pohraniti njega (štedeći ga i sakrivajući ga) od vas. A zaista ono ko traži čednost (tj. ko nastoji da bude čedan i suzdržljiv od prosjačenja), učiniće čednim njega Allah. A ko se strpi (ko nastoji da bude strpljiv), učiniće strpljivim njega Allah. A ko traži bogatstvo (tj. ko pokazuje bogatstvo duše), učiniće bogatim (tj. neovisnim od ljudi) njega Allah. A neće se vama dati (nikada ni jedan) dar bolji i prostraniji od (izvjesne) strpljivosti."

PRIČAO NAM JE Hallad, sin Jahja-a, pričao nam je Mis'ar, pričao nam je Zijad, sin 'Ilakata, rekao je: čuo sam Mugireta, sina Šubeta, (da) govori:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) klanja čak (da) podbuhnu, ili (da) se napušu (tj. da zateknu, nateku, da oteču, oteknu, oteku) njegove dvije noge (stopala). Pa se rekne njemu (tj. govori mu se zašto to toliko klanja), pa govori:

"Pa zar neću biti (zar da ne budem jedan) rob mnogo zahvalan?!"

GLAVA:

"..... a ko se osloni na Allaha, pa On je dosta njemu.....".

Rekao je Rebi', sin Husejma: Od svakoga (onoga slučaja) što je bio tijesan (tj. žestok, težak) na (izvjesne) ljude.

(To jest: On-Allah je dosta onome ko se na Njega osloni kada god čovjek taj zapadne u kakav slučaj koji mu je težak i od kojega mu se

stijesni u duši i u prsima. A neki kažu da je Rebi' sa ovim riječima htio da protumači riječi iz ajeta koje se nalaze pred ajetom u kojem su riječi "..... a ko se osloni na Allaha, pa On je dosta njemu....", i te riječi u prethodnom ajetu glase: "..... a ko se čuva (iz strahopoštovanja) Allaha, učiniće njemu izlazak (izlaz).", tj. izlaz od (iz) svakoga onoga što je bilo tijesno na ljude - a već je navedeno šta to treba da znači.)

PRIČAO MI JE Ishak, pričao nam je Revh, sin 'Ubadeta, pričao nam je Šubete: Čuo sam Husajna, sina Abdurahmana, rekao je:

Bio sam sjedač (tj. Sjedio sam) kod Seida, sina Džubejra, pa je rekao od Ibnu Abbasa da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Ulazi (tj. Unići će u) raj od moje sljedbe sedamdeset hiljada bez (polaganja) računa. Oni (tj. To) su (oni) koji neće tražiti bajanja (tj. Koji su takvi da ne traže bajanja - liječenja magijskim riječima, izgovaranjem nerazumljivih magijskih riječi), i neće zloslutiti (tj. i ne zloslute na osnovu leta ptica), a na svoga Gospodara se oslanjaju (tj. nego se oslanjaju na Uzvišenoga Allaha)."

GLAVA

(onoga) što se mrzi od "reklo se je" i "rekao je (taj to, i taj to, tj. "čula, kazala", "rekla, kazala").

PRIČAO NAM JE Alija, sin Muslima, pričao nam je Hušejm, izvijestio nas je osim jednoga (tj. ne jedan, nego više ljudi), od njih je Mugirete, i omsica (i neki) i (jedan) čovjek treći takođe, od Ša'bije, od Verrada, pisara Mugireta, sina Šubeta, (tj. pisara Mugiretovoga) da je Muavija pisao ka Mugiretu, da (to jest):

"Piši k meni za (neki, jedan) hadis (što) si čuo njega od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio." Rekao je: Pa je pisao k njemu Mugirete: "Zaista ja sam čuo njega (Muhammeda a.s. da) govori kod svoga odlaženja iz (sa svoje) molitve:

"Nema božanstva osim Allah, sam On. Nema (nikakvoga) druga Njemu. Njemu je (sva) vlast i Njemu je (sva) hvala. I On je na svaku

stvar mnogo moćan." Tri puta (bi to izgovorio). Rekao je: I bio je (običaja Muhammed a.s. da) zabranjuje "reklo se je" i "rekao je (taj to, i taj to)", i mnoštvo (izvjesnoga) pitanja (tj. i mnogo prosjačenje i "snalaženje" raznim zamolnicama za namirivanje i traženje da se udobrovolji učiniti uslugu, usluga), i uništavanje (svoga) imanja, i sprječavanje (onoga što treba dati), i daj! (tj. i traženje onoga što je zabranjeno uzeti), i neposlušnost (svojim) majkama i zakopavanja živih (svojih) kćeri (kćera)."

A od Hušejma: Izvijestio nas je Abdulmelik, sin 'Umejra, rekao je: Čuo sam Verrada (da) priča ovaj hadis od Mugireta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

GLAVA

čuvanja (svoga) jezika i (GLAVA) govora Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Ko je bio (takav da) vjeruje u Allaha i zadnji (tj. sudnji) dan, pa neka govori (neka kaže kakvo) dobro, ili neka šuti." I (GLAVA) govora Allaha, uzvišen je: "Ne izgovori (Ne izusti čovjek ništa) od govora (tj. nikakav, govor, nikakvu riječ, pa da bude drukčije) osim (tako da) je kod njega (jedan) pazitelj prisutan (pripremljen da zapiše to što je izgovoreno).".

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Ebu Bekra, Mukaddemija, pričao nam je Umer, sin Alije, čuo je Ebu Hazima, od Sehla, sina Sa'da, od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Ko (će da) jamči (garantira) meni (za ono) što je među (što se nalazi između) njegove dvije čeljusti i što je među (između) njegove dvije noge, (ja ću da) jamčim (garantujem) njemu (za) raj."

PRIČAO NAM JE Abdulaziz, sin Abdullaha, pričao nam je Ibrahim, sin Sa'da, od Ibnu Šihaba, od Ebu Selemeta, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ko je bio (takav da) vjeruje u Allaha i zadnji (tj. sudnji) dan, pa neka rekne (kaže neko, kakvo) dobro, ili neka šuti. I ko je bio (takav da)

vjeruje u Allaha i zadnji (sudnji) dan, pa neka ne uznemiruje svoga susjeda (komšiju). I ko je bio (takav da) vjeruje u Allaha i zadnji (sudnji) dan, pa neka počasti svoga gosta."

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, pričao nam je Lejs, pričao nam je Seid Makburija od Ebu Šurejha Huzaije rekao je:

Čula su moja dva uha i zapamtilo je njega moje srce - Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Gostoprimstvo je tri dana, njegov dar (je vaša obaveza, tj. da gostu dadnete dar, jedno bolje ugošćenje i hranu, to vam je obaveza)." Reklo se je: "Šta je (tj. Koliki je) njegov dar?" Rekao je: "Dan (jedan) i noć." Rekao je: "I ko je bio (takav da) vjeruje u Allaha i zadnji (sudnji) dan, pa neka počasti svoga gosta. I ko je bio (takav da - ili: ko je takav da) vjeruje u Allaha i zadnji (sudnji) dan, pa neka rekne (kakvo) dobro, ili neka šuti."

PRIČAO MI JE Ibrahim, sin Hamzeta, pričao mi je Ibnu Ebu Hazim od Jezida, od Muhameda, sina Ibrahima, od 'Isa-a, sina Talhata sina 'Ubejdulaha, Tejmije, od Ebu Hurejreta čuo je poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Zaista (izvjesni) rob zaista progovori sa (izvjesnom) riječi (tj. izrekne izvjesnu riječ), ne razjasni se u njoj (o njoj, tj. ne promišlja se o toj riječi on i ne misli na njezine posljedice, a) oklizne se (tj. padne on) s njom (tj. zbog nje) u Vatru dalje (nego) što je između istoka (daleko)."

(To jest više i dublje padne u pakao zbog te riječi nego prostor i razmak od njega do izvjesnoga istoka, mjesta gdje izlazi Sunce.).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Munira, čuo je Ebu Nadra, pričao nam je Abdurahman, sin Abdullaha, - misli (na) Ibnu Dinara - od svoga oca, od Ebu Saliha, od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Zaista (izvjesni) rob zaista progovori sa (izvjesnom) riječi (riječju - kaže neku riječ) od zadovoljstva Allaha, (i) neće baciti (ne baca, ne

daje) njoj uma (tj. ne poklanja njoj neke važnosti), (a) podigne Allah s njome (tj. zbog nje - te riječi - toga roba više) stupnjeva (stepeni). A zaista (izvjesni) rob zaista progovori sa (izvjesnom) riječi (kaže neku izvjesnu riječ) od srditosti Allaha, (i) neće baciti (ne baca) njoj uma (i ne pridaje njoj neke važnosti - toj riječi), (a) padne s njom (tj. a padne zbog nje taj rob) u pakao."

GLAVA

(izvjesnoga) plača od bojaznosti Allaha (tj. iz bojazni i straha od Allaha).

PRIČAO NAM JE Muhammed, sin Beššara, pričao nam je Jahja od Ubejdulaha, pričao mi je Hubejb, sin Abdurahmana, od Hafsa, sina Asima, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Sedam (vrsta ljudi) su (takvih da će da) zasjeni njih Allah (a to znači: da će da stavi njih u hlad Allah na sudnjem danu, pa između tih sedam vrsta, kategorija ljudi jedna vrsta je i svaki onaj) čovjek (što) je spomenuo Allaha (sjetio se Allaha), pa su se prolila (izlila) njegova dva oka (tj. pa je zaplakao iz strahopoštovanja prema Uzvišenome Allahu)."

GLAVA

(izvjesnoga) straha od Allaha.

PRIČAO NAM JE Usman, sin Ebu Šejbeta, pričao nam je Džerir od Mansura, od Rib'ije, od Huzejfeta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

Bio je (jedan) čovjek od (onoga naroda) ko je bio (koji su bili) prije vas (bio je taj čovjek takav da) čini lošom (rđavom svoju) misao za svoje djelo (tj. loše je mislio o svome radu, o sebi), pa je rekao svojoj porodici:

"Kada sam ja umro (Kada umrem, tj. Kada ja umrem), pa uzmite me, pa posijte (tj. bacite) me u more (to izvjesno) u danu ljetnom (tj.

bacite me u ovo more u vrućem danu)." Pa su (to) učinili s njime. Pa je skupio njega Allah, zatim je rekao:

"Šta je ponijelo (tj. navelo) tebe na (postupak taj) koji si napravio?" Rekao je: "Nije ponijelo (navelo) mene na njega (na taj postupak ništa drugo) osim strašljivost (strah od) Tebe." Pa je oprostio njemu (Uzvišeni Allah).

PRIČAO NAM JE Musa, pričao nam je Mutemir: Čuo sam svoga oca, pričao nam je Katadete od Ukbeta, sina Abdulgafira, od Ebu Seida (Hudrije), bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, spomenuo je (jednoga) čovjeka u (onome narodu) ko je (tj. koji je) bio prošao, ili (koji je bio) prije vas, (i) dao je njemu (tome čovjeku) Allah imanje i djecu - misli (na to da) je darovao njemu. Rekao je: Pa pošto se je prisustvovalo (tj. pošto je došlo njemu vrijeme smrti),
rekao je svojim sinovima:

"Koji (tj. Kakav) sam bio (ja) otac vama?" Rekli su: "Najbolji otac." Rekao je: Pa zaista on nije sebi sakrio (zakopao) kod Allaha (nikakvo) dobro. Protumačio je nju (tu riječ-rečenicu) Katadete: Nije sebi pohranio (ništa dobro za sudnji dan). I ako (on) dođe na (tj. pred) Allaha, kazniće ga. "Pa gledajte, pa kada sam umro (tj. kada umrem), pa spalite me. Te kada sam postao (kada postanem) ugalj, pa satarite mene (u prah), ili je rekao: isitnite (u prašinu) mene. Zatim kada je bio (tj. kada bude jedan) vjetar žestok, pa nasijte (previjte, pospite, tj. bacite) mene u njega (u vjetar)." Pa je uzeo njihove obaveze (čvrste ugovore) na to tako mi moga Gospodara (ili: i tražio je od sinova da svaki rekne: tako mi moga Gospodara - učiniću to što nam zapovijedaš). Pa su (to) učinili. Pa je rekao Allah:

"Budi!" (Tj.: "Postani onaj onakav kakav si i bio, o ti čovječe, koji si zapovjedio da se to tako s tobom učini.".). Pa kada li čovjek stajač (tj. Pa kada li čovjek stoji)! Zatim je rekao (Uzvišeni Allah):

"O Moj robe! Šta je ponijelo (tj. navelo, potaklo) tebe na (ono) što si učinio?" Rekao je: "Tvoj strah (tj. Strahovanje od Tebe), ili bojazan

od Tebe." Pa (ono) što je stigao njega (s njime) je (to) da je pomilovao njega Allah.

(Ovu rečenicu neki i drukčije prevode i tumače.)

Pa sam pričao Ebu Usmanu, pa je rekao: Čuo sam Selmana, osim (jedino to) da je on povećao (to što je rekao): "Pa dajte nasijati (previjati, tj. dajte baciti vi) mene u (to izvjesno) more." Ili kao što je (već) pričao. A rekao je Muaz: Pričao nam je Šubete od Katadeta, čuo sam Ukbeta, čuo sam Ebu Seida od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

GLAVA

(izvjesnoga) ustezanja od grijeha (svojih koje je bio počeo da čini vjernik).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Ala-a, pričao nam je Ebu Usamete od Burejda, sina Abdullaha sina Ebu Burdeta, od Ebu Burdeta, od Ebu Musa-a rekao je: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Primjer mene (tj. Moj primjer) i primjer (onoga) što je poslao mene Allah (po meni da vam saopćim, saopštim) je kao primjer (jednoga) čovjeka (koji) je došao (jednome) narodu, pa je rekao: "Vidio sam (izvjesnu) vojsku sa svoja dva oka, i zaista ja sam, ja sam (izvjesni) opominjač goli, pa spas, spas (vi tražite sebi bježanjem, jer ne možete odoliti toj vojsci)!" Pa se pokorila njemu (jedna) skupina (grupa od toga naroda), pa su otišli (u početku noći) na njihovoj polaganosti (polagano, smireno), pa su se spasili. A smatrala je lažnim njega (jedna druga) skupina, pa je došla (jutrom) njima (ta) vojska, pa je iskorijenila (uništila) njih."

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio na je Šuajb, pričao nam je Ebu Zinad od Abdurahmana da je on pričao njemu da je on čuo Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je on čuo poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Samo je moj primjer i primjer (izvjesnih) ljudi kao (tj. Moj primjer i primjer ljudi je samo kao) primjer (jednoga) čovjeka (koji) je naložio (jednu) vatru. Pa pošto je obasjala (ta vatra ono) što je okolo njega (što je oko nje), počele su mušice (ili leptiri) i ovi (ti izvjesni) insekti koji padaju u vatru, (da) padaju u nju (u vatru). Pa je počeo (taj) čovjek (da) iščupava (da tjera od vatre njih, tj. da vadi) njih (da bi ih spasio), a (one) nadvladavju njega, pa se bacaju (ubacuju) u nju (u vatru). Pa ja sam uzimač za vaše pojaseve (da vas spasim i odvučem) od Vatre, a oni se bacaju (ubacuju) u nju."

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Zekerija od Amira, čuo sam Abdullaha, sina Amra (da) govori: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Musliman (pravi) je (onaj) ko (je takav da) su se spasili muslimani od njegovoga jezika i njegove ruke. A (pravi) iseljenik (izbjeglica, emigrant, migrant) je (onaj) ko je napustio (ono) što je zabranio Allah njega (ono što je Allah zabranio)."

GLAVA

govora Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Da znate (ono) što (ja) znam, zaista biste se smijali malo, i zaista biste plakali mnogo."

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba, od Seida, sina Musejjeba da je Ebu Hurejrete, bio zadovoljan Allah od njega, bio (običaja da) govori: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Da znate šta (ja) znam, zaista biste se smijali malo, i zaista biste plakali mnogo."

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Šubete od Musa-a, sina Enesa, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Da znate šta (ja) znam, zaista biste se smijali malo, i zaista biste plakali mnogo."

GLAVA:

Zastrla se je Vatra sa (izvjesnim, zabranjenim) strastima.

PRIČAO NAM JE Ismail, rekao je: Pričao mi je Malik od Ebu Zinada, od Aaredža, od Ebu Hurejreta da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Zastrla se je Vatra sa (izvjesnim, zabranjenim) strastima, a zastro se je raj sa (izvjesnim) neprijatnostima (tj. sa dužnostima koje nije prijatno ni ugodno uvijek izvršavati)."

GLAVA:

"Raj je bliži ka jednome (od) vas od kajiša (remena) njegove obuće (opanaka, cipela), a Vatra je kao to (tj. a pakao isto tako)."

PRIČAO MI JE Musa, sin Mes'uda, pričao nam je Sufjan od Mansura i Aameša, od Ebu Vaila, od Abdullaha (Mes'udovoga), bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Raj je bliži ka jednome (od) vas od kajiša njegove obuće, a Vatra je kao to (slično tome, tj. a pakao je takođe, isto tako)."

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Musenna-a, pričao nam je Gunder, pričao nam je Šubete od Abdulmelika, sina Umejra, od Ebu Selemeta, od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Najistinitiji stih (što) je rekao njega (izvjesni) pjesnik (je ovaj stih):

"Zar ne (tj. Pažnja, Pazi)! Svaka stvar (tj. Sve) osim Allaha je neistina (tj. prolazno, propašće, pa kao takva svaka stvar, sve je varavo, varljivo, pa od toga, zbog toga neistinito, neistina)."

GLAVA:

Neka gleda (čovjek) ka (onome) ko (je takav da) je on niži od njega (tj. ko je siromašniji od njega u imanju), a neka ne gleda ka (onome) ko (je takav da) je on iznad njega.

PRIČAO NAM JE Ismail, rekao je: Pričao mi je Malik od Ebu Zinada, od Aaredža, od Ebu Hurejreta, od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Kada je gledao (tj. Kada pogleda) jedan (od) vas ka (onome) ko se je učinio vrijednijim (boljim i odlikovanijim) nad njim (od njega) u imanju (izvjesnome) i (u izvjesnome) stvaranju (tj. i u tijelu, fizički), pa neka gleda (pogleda) ka (onome) ko (je takav da) je on niži od njega (tj. siromašniji i slabiji tjelesno, fizički nerazvijeniji od njega)."

(Doslovno izraz "esfele minhu" znači: u nižem stanju od njega.)

GLAVA

(onoga) ko je vodio brigu za lijepo (neko djelo), ili za loše (neko djelo, tj. ko namjerava da učini dobro djelo, ili loše djelo, zlo djelo).

PRIČAO NAM JE Ebu Mamer, pričao nam je Abdulvaris, pričao nam je Dža'd Ebu Usman, pričao nam je Ebu Redža' 'Utaridija od Ibnu Abbasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, u (onome) što predaje (priča) od svoga Gospodara, moćan je i veličajan je, rekao je: Rekao je:

"Zaista Allah je propisao (ili: napisao, popisao, tj. odredio označio sva) lijepa (djela) i loša (djela), zatim je objasnio to. Pa ko je vodio brigu (tj. ko je namjeravao, ko namjerava, namjeri) za lijepo (djelo - ko namjerava da uradi lijepo, dobro djelo), pa ne uradi njega, zapisao je (tj. zapiše) njega Allah njemu kod Sebe (kao jedno) lijepo (djelo) savršeno. (To jest: kao da ga je u cijelosti izvršio i uradio.) Pa ako je on vodio brigu za njega, pa je uradio njega, zapisao je njega Allah njemu kod Sebe (kao) deset lijepih (djela, pa čak nekada i više od toga, i) do sedam stotina puta, (i) do udvostručenja mnogih. A ko je vodio brigu za

(jedno) loše (djelo), pa nije uradio njega, zapisao je njega (tj. tu okolnost da nije učinio to loše djelo - to je zapisao) Allah njemu (tome čovjeku) kod Sebe (kao jedno) lijepo (djelo) savršeno. Pa ako je on vodio brigu za njega (za loše djelo), pa je uradio njega (pa uradi njega), zapisao je (zapiše) njega Allah njemu (kao) loše (djelo) jedno."

GLAVA

(onoga) što se je čuvati od omalovažavanih (radnji i postupaka od) grijeha.

(To jest: Treba se čuvati i klonuti i od onih grijeha koje njihov vršilac smatra za nevažne i da ne ulaze u velike i krupne grijehe.)

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, pričao nam je Mehdija od Gajlana, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Zaista vi zaista radite (neke) radove (tj. poslove, djela), (a) ona su tanja u vašim očima od (izvjesne) dlake, (a) zaista bili smo (mi običaja da) brojimo (računamo, smatramo) na vremenu (tj. u vrijeme) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (ta djela kao) uništavajuća.

Rekao je Ebu Abdullah: Misli s time (da kaže) upropaštavajuća (tj. smatrali smo da ta djela upropaštavaju onoga ko ih čini).

GLAVA:

Poslovi (radovi svi) su sa završecima (završnim radnjama i postupcima vrijedni, tj. Djela će biti vrijedna i plaćena prema onome kako se završe, a to će reći: čovjekov će rad biti vrijedan prema onim poslovima koje je radio pred svoju smrt i na smrti) i (GLAVA onoga) što se je plašiti od njih (tj. zbog njih, a to će reći: i plašiti se je zbog tih završetaka, završnih djela da li će nam ona biti dobra, ili će ona biti loša).

PRIČAO NAM JE Alija, sin Ajjaša, Elhanija Himsija, pričao nam je Ebu Gasan, rekao je: Pričao mi je Ebu Hazim od Sehla, sina Sa'da, Sa'idije rekao je:

Gledao (tj. Pogledao) je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, ka (jednome, nekakvome) čovjeku (koji) se bori (protiv izvjesnih) idolopoklonika, a bio je (taj čovjek jedan) od najvećih (izvjesnih, prisutnih) muslimana dostatnošću od njih (dovoljnošću od njih, tj. nepotrebnošću od njih, neovisnošću od njih), pa je rekao (Muhammed a.s.):

"Ko je volio (tj. Ko voli, želi) da gleda (pogleda) ka (jednome) čovjeku od stanovnika Vatre, pa neka gleda (pogleda) ka ovome." Pa je slijedio njega (jedan drugi) čovjek. Pa je neprestano bio na tome dok se je ranio (tj. čak je bio ranjen taj što se borio protiv idolopoklonika). Pa je tražio žurno (brzo svoju) smrt. Pa je rekao (tj. Pa je učinio) sa mušicom (tj. sa oštricom) svoje sablje, pa je stavio njega (vrh, oštricu sablje) između svoje dvije sise, pa se natovario (naslonuo) na njega (tako da) je čak izašao od između (tj. između) njegove dvije plećke (i tako je izvršio samoubistvo). Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista (izvjesni) rob zaista radi, u (onome, tj. po onome, prema onome) što vide (izvjesni) ljudi, rad stanovnika raja, a zaista on je zaista od stanovnika Vatre. A (neki) radi, u (onome) što vide (izvjesni, ili: svi) ljudi, rad stanovnika Vatre, a on je od stanovnika raja. I samo su poslovi (radovi, tj. I poslovi su samo) sa svojim završecima (konačnim radnjama i postupcima vrijedni i nagrađeni, tj. biće oni nagrađeni)."

GLAVA:

Odstranjenost (tj. usamljenost, samoća, izoliranost) je odmor (mir, spokojstvo) od pomiješanika (izvjesnoga) nevaljalstva (tj. Samoća je spokojstvo i utočište da se ne miješa čovjek sa ljudima koji su u bilo kojem vidu naklonjeni nekome zlu i nevaljalstvu).

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, pričao nam je Šuajb od Zuhrije, pričao mi je Ata', sin Jezida, da je Ebu Seid pričao njemu, rekao je: Reklo se je:

"O poslaniče Allaha!" A rekao je Muhamed, sin Jusufa: Pričao nam je Evzaija, pričao nam je Zuhrija od Ata-a, sina Jezida, Lejsije, od

Ebu Seida Hudrije: Došao je (jedan) Beduin ka Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"O poslaniče Allaha! Koji je (od) ljudi (tj. Koji je čovjek) najbolji? Rekao je: "Čovjek (koji) se je borio (ratovao, tj. koji se bori, ratuje za Islam) sa svojom osobom i svojim imanjem (tj. fizički i financijski, materijalnim izdacima i pomaganjem), i čovjek (koji) je u (nekome) klancu (ili tjesnacu, puteljku planine) od (izvjesnih) klanaca (osamljen), obožava svoga Gospoda i ostavlja (sve, ili izvjesne) ljude od svoga zla."

(Riječ "ši'bun" znači: put u planini, uz planinu, i korito vodenoga toka u zemlji i raspuknuće, dolina, kotlina između dva brda, između dvije planine. Rečenica "ve jede 'unnase min šerrihi" može i ovako da se prevede: i ostavlja ljude od njegovoga zla.)

Slijedio je njega (Šuajba) Zubejdija, i Sulejman, sin Kesira, i Nu'man od Zuhrije. A rekao je Mamer od Zuhrije, od Ata-a, ili 'Ubejdulah, od Ebu Seida, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. A rekli su Junus, i Ibnu Musafir i Jahja, sin Seida, od Ibnu Šihaba, od Ata-a, od nekoga (između) drugova Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Madžišun od Abdurahmana, sina Ebu Sa'sa'ata, od njegovoga oca, od Ebu Seida da je on čuo njega (da) govori: Čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Dolazi (tj. Doći će) na ljude (sve, ili izvjesne) vrijeme (takvo da će u tom vremenu biti) najbolje imanje (izvjesnoga) čovjeka muslimana - bravi (njegovi što) slijedi s njima vrhove (izvjesnih) brda (planina) i mjesta padanja (izvjesne) kiše, bježi (tj. bježeći on) sa svojom vjerom od (izvjesnih) kušnji (iskušenja)."

GLAVA

dizanja (podizanja, tj. nestajanja, nestanka izvjesne) vjernosti (sigurnosti, povjerljivosti, tj. poštenja).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Sinana, pričao nam je Fulejh, sin Sulejmana, pričao nam je Hilal, sin Alije, od Ata-a, sina Jesara, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Kada se je upropastila (tj. Kada se upropasti izvjesna) vjernost (povjerljivost, povjerenje), pa iščekuj (očekuj) Čas." Rekao je (izvjesni Beduin): "Kako je njezino upropaštavanje, o poslaniče Allaha?" Rekao je: "Kada se je povjerila (doslovno: prislonula, tj. prepustila izvjesna vjerska) stvar (posao) ka (onome licu) osim njezinoga pripadnika (njegovoga pripadnika, tj. onome licu koje nije dostojno toga posla i te stvari, licu kome ta stvar i taj posao ne pripada), pa (tad) iščekuj (očekuj) Čas."

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Kesira, izvijestio nas je Sufjan, pričao nam je Aameš od Zejda, sina Vehba, pričao nam je Huzejfete, rekao je:

Pričao nam je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, dva hadisa, vidio sam jedan (od) njih dvojice (od njih dva), i ja iščekujem (očekujem taj) drugi. Pričao nam je da je (izvjesna) vjernost (povjerljivost, poštenje) sišla u korijen srca (izvjesnih) ljudi (tj. Povjerljivost i poštenje je usađeno u srca izvjesnih ljudi). Zatim su znali iz Kur'ana, zatim su znali iz sunneta (tj. iz riječi i postupaka Muhameda a.s. o povjerljivosti, vjernosti, poštenju; a to će reći: Zatim su ti ljudi saznali iz Kur'ana i hadisa o povjerljivosti). I pričao nam je o njezinome dizanju (podizanju, nestajanju, nestanku). Rekao je:

"Zaspe (izvjesni) čovjek (svoj izvjesni) san (spavanje), pa se ščepa (zgrabi, uzme njegova) vjernost (povjerljivost) iz njegovoga srca, pa dugo bude njezin trag kao trag (izvjesne) mrlje (gara, čađi). Zatim zaspe (izvjesni) san (spavanje), pa se ščepa (uzme ponovno njegova povjerljivost), pa ostane njezin trag kao (izvjesni) mjehur (žulj, prišt koji je napunjen tečnošću). Kao (živi) ugljen (što) si valjao njega na tvojoj (svojoj) nozi, pa se podmjehuri (tj. podigne se, skoči mjehur), pa vidiš njega podignutoga (uzdignutoga, popetoga), a nije (tj. a nema) u njemu (ni jedna) stvar (ništa). Pa osvanu (tj. Pa će osvanuti, postati izvjesni) ljudi (takvi da) međusobno trguju, pa neće biti skoro (ni) jedan

(takav da) izvršava vjernost (ili: da ispunjava dužnost vraćanja, tj. da vraća povjerenu mu stvar, stvar koja je kod njega pohranjena), pa se govori (tj. pa će se govoriti): "Zaista u (među) sinovima omsice (tj. među iksovićima, a to će reći: u tom i tom plemenu) je (jedan) čovjek vjeran (tj. ima jedan povjerljiv, pouzdan, pošten čovjek)." I govori se (tj. govoriće se) za (izvjesnoga) čovjeka: "Ala je pametan (Pametan li je; Što je pametan! Ala je oštrouman! Ala je jak (snažan, izdržljiv, otporan)!" A nije (tj. A nema) u njegovome srcu težina (tj. koliko težina jednoga) zrna slačice od vjerovanja (jer ko vjeruje, taj je i povjerljiv, jer mu vjerovanje nalaže da bude povjerljiv)."

I zaista (dalje kaže Huzejfete:) I zaista već je došlo na mene (tj. meni u mome životu jedno) vrijeme (u kojem je bilo pouzdanje i povjerljivost da ja) i ne umujem (i ne pada mi na um, tj. ne brinem se) koji (od) vas je (taj što) sam se prisegnuo (njemu u trgovini i kupoprodaji, tj. ne brinem se s kime ću od vas trgovati). Zaista ako je bio (neki) musliman, vratio je njega na mene (njegov) Islam (tj. spriječio ga je Islam da me ne prevari). A ako je bio (neki) kršćanin, vratio je njega na mene njegov nastojivač (tj. njegov upravljač koji se brine, i trči i nastoji oko njega - pa kršćaninov upravljač je štitio moje pravo).

Pa (A) što se tiče danas, pa nisam bio (da) se prisegnem (u trgovini) osim omsici i omsici (osim tome i tome, tj. Pa što se tiče danas-današnjice-sadašnjosti, pa nemam običaja da trgujem osim sa omsicom i omsicom - s tim i s tim, jer danas nema povjerljivosti, i ne nalazim poštenja u većini ljudi s kojim dolazim u dodir).

Rekao je El-Firebrija: Rekao je Ebu Džafer: Pričao sam Ebu Abdullahu, pa je rekao: Čuo sam Ebu Ahmeda, sina Asima (da) govori: Čuo sam Ebu Ubejda (da) govori: Rekli su Asmeija, i Ebu Amr i (još drugi neki) osim njih dvojice (u vezi tumačenja riječi "džezrun" u izrazu) "..... korijen srca ljudi": "El-džezru" je (značenja) "el-aslu min kulli šej'in": korijen od svake stvari. A "el-vektu" je trag (izvjesne) stvari, lagani (laki, tj. mali dio) od njega (ili: od nje). A "el-medžlu" je trag (izvjesnoga) rada u (radnikovom, tj. na radnikovom) dlanu kada je bio grub (taj rad, kada je rad bio takav da su ruke doticale oštre i grube predmete).

PRIČAO NAM JE Ebu Jeman (Ebul-Jeman), izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, izvijestio me je Salim, sin Abdullaha, da je Abdullah, sin Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao: Čuo sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Samo su ljudi (tj. Ljudi svi su samo) kao stotinu deva (kamila), nećeš skoro (da) nađeš u (među) njima (jednu) samaricu (devu, tj. jahačicu, koja je dobra i za jahanje i za nošenje tovara)."

GLAVA

(izvjesne) viđenosti i (izvjesne) čuvenosti (tj. GLAVA o pokuđenosti vršenja pobožnih djela iz licemjerja, radi toga da ga vide ljudi i da se među ljudima čuje kako je on pobožan).

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja od Sufjana, pričao mi je Selemete, sin Kuhejla. A pričao nam je Ebu Nuajm, pričao nam je Sufjan od Selemeta rekao je: Čuo sam Džunduba (Džundeba da) govori: Rekao ja Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio. A nisam čuo (ni) jednoga (čovjeka da) govori: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, osim njega (osim Džunduba). Pa sam se približio njemu, pa sam čuo njega (da) govori: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ko je dao čuti (za svoju pobožnost iz licemjerstva), dao je čuti Allah za njega (kao takvoga, tj. osramotio je Allah njega). I ko se prikazuje (licemjerno), prikazuje se Allah za njega (tj. prikazuje Allah njega licemjernim, a to će reći opet: osramoti će Allah njega, i neće mu dati nikakve nagrade)."

GLAVA

(onoga) ko se borio (ratovao sa) svojom osobom (tj. protiv svoje osobe, ličnosti trudeći se da bude) u pokornosti Allahu.

PRIČAO NAM JE Hudbete, sin Halida, pričao nam je Hemmam, pričao nam je Katadete, pričao nam je Enes, sin Malika, od Muaza, sina Džebela, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Dok sam ja sujahač (sajahač) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (a) nije između mene i između njega (ništa drugo) osim zadnji unkaš (devećega) samara, pa je rekao:

"O Muaze!" Rekao sam: "Dvoodazov tebi (Dvaput ti se odazivam), o poslaniče Allaha! I dvije sreće tebi!" Zatim je putovao (išao jedan) čas, zatim je rekao: "O Muaze!" Rekao sam: "Dvoodazov tebi, poslaniče Allaha!" I dvije sreće tebi!" Zatim je putovao (jedan) čas, zatim je rekao: "O Muaze, sine Džebela!" Rekao sam: "Dvoodazov tebi, poslaniče Allaha! I dvije sreće tebi!" Rekao je: "Da li znaš šta je pravo Allaha na (nad) Njegovim robovima?" Rekao sam: "Allah i Njegov poslanik su znaniji." Rekao je: "Pravo Allaha na (nad) Njegovim robovima je da obožavaju Njega i (da) ne pridružuju s Njim (ni jednu) stvar (ništa, nikoga)." Zatim je putovao (jedan) čas, zatim je rekao: "O Muaze, sine Džebela!" Rekao sam: "Dvoodazov tebi, o poslaniče Allaha! I dvije sreće tebi!" Rekao je: "Da li znaš šta je pravo (Allahovih) robova na (pri) Allahu kada su činili njega (tj. kada su izvršili Allahovo pravo, a to će reći: kada su izvršili svoju dužnost prema Allahu)?" Rekao sam: "Allah i Njegov poslanik su znaniji." Rekao je: "Pravo (Allahovih) robova na (tj. pri) Allahu je da neće kažnjavati (da ne kazni) njih."

GLAVA

(izvjesne) poniznosti (skromnosti, nenaduvanosti).

PRIČAO NAM JE Malik, sin Ismaila, pričao nam je Zuhejr, pričao nam je Humejd od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega (s njim), rekao je:

Bila je za (tj. u) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (jedna) deva (kamila).

Rekao je (Buharija): A pričao mi je Muhamed, izvijestili su nas Fezarija i Ebu Halid Ahmer od Humejda Tavila, od Enesa rekao je: Bila je (jedna) deva za (tj. u) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (koja) se naziva (tj. ime joj je bilo) Adba-a, i bila je (takva da) se neće prestići (nadmašiti, tj. ne preticaše se ona, nije tu njegovu devu mogla nadmašiti u trčanju na takmičenju i na trkama ni jedna druga deva). Pa je došao (jedan) Beduin na (jednoj mladoj) svojoj devi (na kojoj se tek počelo sjediti, tj. jahati), pa je pretekao nju (devu Muhammeda a.s.). Pa je bilo žestoko (tj. teško) to na muslimane (tj. muslimanima) i rekli su: "Pretekla se je Adba' (a to znači: Nadmašena i pobijeđena je Adba'a)." Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista (neko, jedno) pravo na Allaha (tj. Zaista jedno pravo u Allaha) je da neće podignuti (ni jednu) stvar od (te) ovozemnosti (drukčije) osim (tako da) je spustio nju (tj. šta god Allah digne, to će i spustiti, staviti jednoga dana nisko, niže, to će On i oboriti)."

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Usmana sina Kerameta, pričao nam je Halid, sin Mahleda, pričao nam je Sulejman, sin Bilala, pričao mi je Šerik, sin Abdullaha sina Ebu Nemira, od Ata-a, od Ebu Hurejreta, rekao je: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Zaista Allah je rekao:

"Ko se je uzneprijateljio Mome (jednome) ugodniku (tj. Ko vodi neprijateljstvo protiv jednoga dobroga čovjeka koga Ja štitim), pa već Sam oglasio (objavio) njemu za rat (sa Mnom - već Sam mu objavio rat). A nije se približio k Meni Moj rob (ni) sa (jednom) stvari milijom (dražom) k Meni od (onoga) što sam uzakonio (propisao, stavio u dužnost) njemu. A ne prestaje Moj rob (da) se približava k Meni sa (izvjesnim) neobaveznim (dobrovoljnim pobožnim djelima) dok (ili: čak tako da) volim (zavolim) njega. Pa kada sam volio (zavolio) njega, bio sam (tj. budem, postanem, bivam) njegov sluh koji je (taj što on) sluša (čuje) s njim, i njegov vid koji je (taj što on) vidi (gleda) sa njim, i njegova ruka koja je (ta što) hvata s njom i njegova noga koja je (ta što) ide s njom (njome). I ako je (I ako bi) pitao (molio za nešto) Mene, zaista daću zaista (svakako) njemu. I ako je (ako bi) tražio utočište (zaštitu od) Mene, zaista zaštitiću zaista (tj. svakako) njega. I nisam se kolebao (tj. I ne kolebam se ni) od (zbog jedne) stvari (što) sam Ja

činilac njezin (tj. koju Ja činim) Mojim kolebanjem (tj. kao što je Moje kolebanje) od (tj. zbog) duše (izvjesnoga) vjernika. Mrzi (vjernik svoju) smrt, a Ja mrzim njegovo ožalošćenje (ili: a Ja mrzim činjenje lošega, mrskoga njemu - vjerniku)."

(Hadis ovaj ima raznih tumačenja, ali se ta tumačenja neće prikazivati, navoditi.)

GLAVA

govora Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Poslao sam se ja sa Časom kao ova dva (prsta)." (I GLAVA Allahovoga govora) "..... i nije stvar Časa (drukčija) osim kao mig (treptaj, tren čovjekovoga) oka, ili je on (još) bliže, zaista Allah je na svaku stvar moćan.".

PRIČAO NAM JE Seid, sin Ebu Merjema, pričao nam je Ebu Gassan, pričao nam je Ebu Hazim od Sehla rekao je: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Poslao sam se (tj. Poslat sam) ja i Čas (Smak svijeta, Sudnji dan) kao ova dva (prsta)." I dade znak (tj. I pokaza) sa svoja dva prsa, pa pruži sa njima dvama (tj. pa pruži, ispruži njih dva pri tome)."

PRIČAO MI JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Vehb, sin Džerira, pričao nam je Šubete od Katadeta i Ebu Tejjaha, od Enesa, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Poslao sam se (tj. Poslat sam) sa Časom kao ova dva (prsta)."

PRIČAO MI JE Jahja, sin Jusufa, izvijestio nas je Ebu Bekr od Ebu Hasina, od Ebu Saliha, od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Poslao sam se (tako da smo) ja i Čas kao ova dva." Misli (na) dva prsta. Slijedio je njega (Ebu Bekra) Israil od Ebu Hasina.

GLAVA.

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb, pričao nam je Ebu Zinad od Abdurahmana, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Neće ustati (tj. Neće biti, neće nastati, nastupiti) Čas do (da) se rodi (pojavi to) Sunce od svoga zapada (dok se ne rodi, dok se ne pojavi Sunce sa zapada). Pa kada se je rodilo (kada se rodi, tj. Kada se pojavi ono sa zapada), pa su vidjeli njega (pa vide njega) ljudi, vjerovali su (tj. vjerovaće oni tada) svi. Pa to je (to će biti u) vrijeme (kada) "..... neće koristiti (ni jednoj) duši (osobi) njezino vjerovanje (koja) nije bila vjerovala otprije, ili (nije bila) stekla u svome vjerovanju (jedno, neko) dobro (djelo).....". I zaista ustaće (tj. nastaće, nastupiće) svakako Čas, a već su raširila (izvjesna) dva čovjeka odjeće dvije njih dvojice među njih dvojicom (tj. među sobom), pa neće napraviti njih dvojica međusobno kupoprodaju (za) njega (tj. za to haljinče, za tu odjeću), i neće (uspjeti) saviti (smotati) njih dvojica njega (haljinče, tu robu). I zaista ustaće (nastaće) svakako Čas (Smak svijeta), a već je otišao (izvjesni) čovjek sa mlijekom svoje deve (muzare pomuzavši je), pa neće okusiti njega (tj. mlijeko koje je pomuzao). I zaista ustaće (nastaće) svakako Čas (Smak svijeta), a on popravlja (doslovno: a on lijepi i začeplja blatom) svoj bunar, pa neće se napajati u njemu (tj. neće uspjeti piti iz njega). I zaista ustaće (nastaće, dogodiće se) svakako Čas, a već je (neko) podigao svoj zalogaj ka svojim ustima, pa neće (stići) okusiti njega."

(Ili: pa neće jesti, pojesti njega. Tako isto i kod spominjanja mlijeka izraz "fe la jat'amuhu" može se prevesti sa: pa neće jesti, pojesti njega.)

GLAVA:

Ko je volio (tj. Ko voli) susretanje Allaha (tj. sretanje, susret sa Allahom), volio je (tj. voli i) Allah njegovo susretanje.

PRIČAO NAM JE Hadždžadž, pričao nam je Hemmam, pričao nam je Katadete od Enesa, od Ubadeta, sin Samita, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Ko je volio susretanje Allaha (Ko voli susret sa Allahom), volio je Allah njegovo susretanje (voli i Allah s njim susret). A ko je mrzio susretanje Allaha (A ko mrzi, ne voli susret sa Allahom), mrzio je Allah njegovo susretanje (ne voli, mrzi i Allah susret s njim)." Rekla je Aiša, ili neka (od) njegovih žena:

"Zaista mi zaista mrzimo (svoju) smrt." Rekao je: "Nije (ti) to (to). A ali (tj. Nego izvjesni) vjernik kada je došla (tj. kada dođe) njemu (njegova) smrt, dadne se obradovati sa zadovoljstvom Allaha i Njegovom plemenitošću, pa nije (ni jedna) stvar draža (milija) k njemu od (onoga) što je pred njim, pa je volio (tj. pa voli, zavoli) susretanje Allaha, i volio je (tj. i voli) Allah njegovo susretanje. A zaista (svaki) nevjernik kada se je došlo (tj. prispjelo vrijeme smrti) njemu, dadne se obradovati (on) sa kaznom Allaha i Njegovim kažnjavanjem, pa nije (ni jedna) stvar mrža k njemu od (onoga) što je pred njime, mrzio je (tj. pa zbog toga nevjernik mrzi, zamrzi) susretanje Allaha, i mrzio je (i mrzi) Allah njegovo susretanje."

Skratio je njega (ovaj hadis) Ebu Davud i Amr (obojica pričajući ga) od Šubeta. A rekao je Seid od Katadeta, od Zurareta, od Sa'da, od Aiše, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Ala-a, pričao nam je Ebu Usamete od Burejda, od Ebu Burdeta, od Ebu Musa-a, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Ko je volio susretanje Allaha, volio je Allah njegovo susretanje. A ko je mrzio susretanje Allaha, mrzio je Allah njegovo susretanje."

PRIČAO MI JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba, izvijestio me je Seid, sin Musejjeba, i Urvete, sin Zubejra, u (među nekim) ljudima od stanovnika (izvjesne) nauke (tj. od učenih, a to će reći-a to znači: među učenim ljudima) da je Aiša, žena (supruga) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekla:

Bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) govori, a on je zdrav:

"Zaista ono nije se zgrabio (uzeo, tj. nije umro ni jedan) vjerovijesnik nikada do (da) vidi (dok ne vidi) svoje sjedište od raja, (a) zatim se njemu dadne izabrati (tj. dadne mu se da izabere da li će još živjeti, ili će da umre tada)." Pa pošto je sišao s njim (tj. pošto mu je sišao čas njegove smrti), a njegova glava je na mome stegnu, zanesvijestilo se je njemu (jedan) čas. Zatim se osvijestio (došao je k svijesti), pa je podigao (upro) svoj pogled ka (svojoj) tavanici (krovu, ili šišetima od sobe), zatim je rekao:

"Moj Bože! Druga najvišega (tj. Društvo najviše ja želim, odabirem sebi)!" Rekla sam: "Tada neće sebi odabrati (izabrati) nas." I znala (prepoznala) sam da je ono (da je to onaj) hadis koji je bio (kojeg je bio običaja da) priča nama za njega. Rekla je: Pa je bila to zadnja riječ (što) je govorio s njom (tj. što je izgovorio nju) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, njegov govori: "Moj Bože! Druga najvišega!"

GLAVA

opijenosti (tj. nesvjesnih i besvjesnih, teških stanja koja nastaju od, zbog vlastite) smrti (tj. pri umiranju).

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Ubejda sina Mejmuna, pričao nam je 'Isa, sin Junusa, od Umera, sina Seida, rekao je: Izvijestio me je Ibnu Ebu Mulejkete da je Ebu Amr Zekvan, slobodnjak Aiše, izvijestio njega da je Aiša, bio zadovoljan Allah od nje, bila (običaja da) govori:

Zaista poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, bio je (u takvome stanju pred smrt da je bila) pred njim kožna posuda (za vodu), ili drvena posuda (za mlijeko, dižva, rukatka), u njoj je voda. Sumnja Umer (da li je rečeno kožna posuda, ili je rečeno drvena posuda za mlijeko). Pa je počeo (on-Muhammed a.s. da) unosi (tj. stavlja) svoje dvije ruke u (tu) vodu, pa potire (tare) s njima dvjema svoje lice i govori:

"Nema božanstva osim Allah! Zaista za (čovjekovu) smrt su opijenosti (tj. smrt ima opijenosti - teška i besvjesna stanja)." Zatim je

uspravio svoju ruku, pa je počeo (da) govori: "U druga najvišega (tj. U društvo najviše)!", dok se je zgrabio (uzeo, tj. dok je umro), i nagnula se je njegova ruka.

PRIČAO MI JE Sadekate, izvijestio nas je Abdete od Hišama, od njegovoga oca, od Aiše rekla je: Bili su (neki) ljudi od (izvjesnih) Beduina grubi, (i) dolaze Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa pitaju njega:

"Kada je (tj. Kada će biti) Čas?" Pa je bio (običaja da) gleda ka najmlađem (od) njih pa govori (pa rekne): "Ako živi (tj. Ako bude živio) ovaj, neće stići njega (njegova) starost do (da) ustane (nastane, dogodi se) na vas vaš čas." Rekao je Hišam: Misli (na) njihovu smrt.

(To će reći: "Prije nego ostari ovaj najmlađi između vas, vama će doći smrt, koja je vrlo teška, pred koju ćete zapadati u besvjesna stanja i poslije koje vas čeka sudnji dan.)

PRIČAO NAM JE Ismail, pričao mi je Malik od Muhameda, sina Amra sina Halhaleta, od Ma'beda, sina Ka'ba sina Malika, od Ebu Katadeta, sina Rib'ije, Ensarije da je on bio (običaja da) priča da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, prošao pokraj (jedne) dženaze (doslovno: da se poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, - našao u jednoj takvoj prilici da - se je pronijela pokraj njega jedna dženaza, tj. nosila sa mrtvacem), pa je rekao:

"Odmoran (smiren, tj. odmorio se je ovaj umrli) i odmorno se je od njega (smireno se je od njega)." Rekli su: "O poslaniče Allaha! Šta je (to značenja; Šta to znači) odmoran (odmoren, smiren) i odmoreno se je od njega?" Rekao je: "Rob vjernik (izvjesni, ili svaki) odmori se od zamaranja (te) ovozemnosti i njezinoga uznemirivanja (odlazeći prilikom smrti) ka milosti Allaha, moćan je i veličajan je. A rob griješnik (svaki, ili izvjesni kada umre) odmore se od njega (Božiji izvjesni, ili svi) robovi, i zemlje (ili gradovi), i stabla i životinje."

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja od Abdurabbiha (Abdu Rabbiha), sina Seida, od Muhameda, sina Amra sina Halhaleta,

pričao mi je Ibnu Ka'b od Ebu Katadeta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Odmoran i odmorno se je od njega. Vjernik (izvjesni, svaki) odmori se."

PRIČAO NAM JE Humejdija, pričao nam je Sufjan, pričao nam je Abdullah, sin Ebu Bekra sina Amra sina Hazma, čuo je Enesa, sina Malika (da) govori: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Slijedi (svakoga) mrtvaca (mrtvoga) troje (do njegovoga groba). Pa se vrati dvoje, a ostaje (ostane) sa njim jedno. Slijede ga (Prati ga) njegova porodica, i njegovo imanje i njegov rad (njegovo djelo)." Pa se vrati njegova porodica i njegovo imanje, a ostane njegov rad (njegovo djelo sa njim, uz njega)."

PRIČAO NAM JE Ebu Nu'man, pričao nam je Hammad, sin Zejda, od Ejuba, od Nafi'a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Kada je umro (tj. Kada umre) jedan (od) vas, izložilo se je (tj. izlaže se, pokazuje se) njemu njegovo sjedište (tj. mjesto na drugome svijetu - pokazuje mu se) jutrom i večerom (naveče): ili Vatra (pakao), i ili raj, pa se govori (njemu): "Ovo je tvoje sjedište (mjesto) dok se proživiš."

PRIČAO NAM JE Alija, sin Dža'da, izvijestio nas je Šubete od Aameša, od Mudžahida, od Aiše rekla je: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ne psujte (ili: Ne grdite) umrle, pa (tj. jer) zaista oni su već dospjeli (stigli, došli) ka (onome) što su proturili naprijed."

GLAVA

puhanja (izvjesnoga) roga (tj. u rog, puhanja u rog).

Rekao je Mudžahid: "Essuru" (Assuru) je kao oblik (izvjesne) trube (borije). "..... zedžretun....." je (što i) "sajhatun": povik (uzvik, vrisak, vrlo žestoko i jako zapijevanje, kao na primjer zapijevanje i kukurikanje horoza, pijetla). A rekao je Ibnu Abbas: "..... ennakuru....." je (što i) "essuru" (assuru): rog. "..... erradžifetu....." je (to izvjesno) puhanje prvo, a "..... erradifetu....." je (to izvjesno) puhanje drugo.

(Doslovno izraz "erradžifetu" znači tresačica, potresačica, a "erradifetu" znači sajahačica, sujahačica, tj. koja jaši, dolazi odmah iza nekoga, ili ozadi nekoga.)

PRIČAO MI JE Abdulaziz, sin Abdullaha, pričao mi je Ibrahim, sin Sa'da, od Ibnu Šihaba, od Ebu Selemeta, sina Abdurahmana, i Abdurahmana Aaredža da su njih dvojica pričala njemu da je Ebu Hurejrete rekao:

Popsovala su se (Grdila su se nekakva) dva čovjeka: čovjek (jedan) od muslimana i (jedan) čovjek od Židova. Pa je rekao (taj) musliman: "Tako mi (Onoga) koji je odabrao Muhammeda nad (sve) svjetove." Pa je rekao (taj) Židov: "Tako mi (Onoga) koji je odabrao Musa-a (Mojsija) nad (sve) svjetove." Rekao je: Pa se je rasrdio (taj) musliman kod toga (tj. zbog toga), pa je ošamario lice (toga) Židova. Pa je otišao (taj) Židov ka poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je izvijestio njega za (ono, tj. o onome) šta je bilo od njegove stvari i stvari (toga) muslimana. Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ne činite boljim (odličnijim) mene nad Musa-a (nad Musaom), pa (jer) zaista ljudi će se onesvijestiti (ili: umrijeti na) sudnjem danu, pa ću biti prvi ko će se (koji će se) osvijestiti, pa kada li je (a ono već) Musa uhvatač (tj. uhvatio se) za stranu 'Arša (Allahovoga prijestolja)! Pa neću znati (tj. Pa ne znam) da li je bio Musa u (među onima) ko se je (koji se je) zanesvijestio (ili: umro), pa se je osvijestio prije mene, - ili je bio od (onih) ko (tj. koje) je izuzeo Allah (tj. poštedio i zaštitio ih od toga zanesvješćivanja-onesvješćivanja, ili umiranja)."

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb, pričao nam je Ebu Zinad od Aaredža, od Ebu Hurejreta rekao je: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zanesvijestiće (Onesvijestiće) se (ti izvjesni) ljudi kada se zanesvijeste, pa ću biti prvi ko je ustao (tj. prvi ko će, koji će ustati), pa kada li je Musa uzimač za 'Arš (tj. a Musa se već drži za Arš)! Pa ne znam da li je bio (tj. da li će biti on) u (među onima) ko se je zanesvijestio." Predao je njega (hadis) Ebu Seid od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

GLAVA:

Zgrabiti će rukom (Zgrabiće u šaku, pesnicu) Allah Zemlju (na sudnjem danu).

(To znači prema nekim tumačenjima: Skupiće Allah Zemlju. Neki pak vele da to znači: Uništiće Allah Zemlju na sudnjem danu. Uglavnom, "kabeda jakbidu" znači doslovno: zgrabiti rukom, šakom, pesnicom.)

Predao je njega (ovaj govor i izraz "Zgrabiće rukom Allah Zemlju." - to je predao) Nafi' od Ibnu Umera, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Mukatila, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Junus od Zuhrije, pričao mi je Seid, sin Musejjeba, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Zgrabiće (rukom, u ruku, u šaku) Allah Zemlju i saviće (savijaće, smotaće) nebo sa Svojom (Svojom) desnicom, zatim će reći:

"Ja sam (istiniti, pravi) vladar (vladalac). Gdje su vladari Zemlje?"

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs od Halida, od Seida, sina Ebu Hilala, od Zejda, sina Eslema, od Ata-a, sina Jesara, od Ebu Seida Hudrije rekao je: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Biće Zemlja sudnjega dana (tj. na sudnjem danu kao) jedan hljeb (tj. kao jedan somun, lepinja, pogača), prevrće je (prevrćaće je) Silni (Allah) sa Svojom rukom kao što prevrće jedan (od) vas svoj hljeb u (na svome) putovanju, (kao) počašćenje (ugošćenje) za stanovnike raja."

("Nuzulun" je ono što se pripravi za gosta. Neki ovaj hadis tumače doslovno, pa kažu da će Zemlja stvarno biti hljeb koji će služiti kao hrana onima koji će u raj, ali taj hljeb će oni jesti prije nego dospiju u raj, dok još budu stajali za vrijeme polaganja računa za svoja djela na sudnjem danu.)

Pa je došao (jedan) čovjek od (medinenskih-medinskih) Židova pa je rekao: "Blagoslovio Milosrdni (Svemilosni Allah) na tebe, o Ebul-Kasime! Zar neću izvijestiti tebe (tj. Da, Pazi, izvijestiću te) za počašćenje (tj. o počašćenju, hrani, jelu) stanovnika raja sudnjega dana (tj. na sudnjem danu)?!" Rekao je: "Da (tj. Deder reci!)." Rekao je (taj Židov): "Biće Zemlja jedan hljeb." Kao što je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio (tako reče i taj Židov). Pa je pogledao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, k nama, zatim se je nasmijao čak (da) su se pokazali njegovi umnjaci (najkrajnji kutnji zubi). Zatim je rekao (onaj Židov): "Zar neću izvijestiti tebe za njihov začin (tj. o njihovom začinu, prismoku, o onome što se jede uz hljeb, sa hljebom)?" Rekao je: "Njihov začin (prismok, umak) su balam i riba." Rekli su: "A šta je ovo (tj. šta je to balam)?" Rekao je: "Vo (bik) i riba. Jesti će (Ješće) od viška (povećanja, komada koji će visiti na dijelu) jetre njih dvoga (ješće) sedamdeset hiljada (tisuća osoba)."

PRIČAO NAM JE Seid, sin Ebu Merjema, izvijestio nas je Muhamed, sin Džafera, pričao mi je Ebu Hazim, rekao je: Čuo sam Sehla, sina Sa'da, rekao je: Čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Skupiće se ljudi sudnjega dana na (jednoj) zemlji bijeloj, subjeloj (tj. koja nije sasvim bijela - a neki vele da "afrau" znači čisto bijela), kao pogača čistoga (hljeba, od prosijanoga brašna)."

Rekao je Sehl, ili (neko drugi) osim njega: Nije u njoj (tj. na njoj - na toj zemlji nikakav) znak (oznaka, obilježje, putokaz ni) za jednoga (čovjeka, tj. ni za koga, nikome).

GLAVA:

Kako je skupljanje (na sudnjem danu, tj. Kako će to biti)?

(O čemu se radi, vidjeće se iz hadisa.)

PRIČAO NAM JE Mualla, sin Eseda, pričao nam je Vuhejb od Ibnu Tavusa, od njegovoga oca, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Skupiće se (tj. Proživjeće se) ljudi na tri pravca (stanja, tj. u tri skupine, grupe: jedna je onih koji idu) željeći strahujući, i (druga je skupina onih koji su takvi da) dvojica su na (jednoj) devi, i trojica na devi, i četvorica na devi i desetorica na devi (jednoj se izmjenjuju, smjenjuju). I skupiće (sakupiće) se njihov ostatak (tj. treća skupina koja će biti u ovakvom stanju položaju:) Vatra pravi podnevni odmor sa njima gdje su pravili (tj. gdje prave) podnevni odmor (oni), i noćiva sa njima gdje su noćili (gdje oni noćivaju), i osvanjiva sa njima gdje su (oni) osvanuli i omrknjiva (omrkne ona) sa njim gdje su omrkli (gdje oni omrknu)."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Junus, sin Muhameda, Bagdadija, pričao nam je Šejban od Katadeta, pričao nam je Enes, sin Malika, bio zadovoljan Allah od njega, da je (jedan) čovjek rekao:

"O vjerovijesniče Allaha! Kako će se skupiti (sakupiti, tj. proživjeti izvjesni, ili svaki) nevjernik na svome licu (da ide ne sudnjem danu)?" Rekao je (Muhammed a.s.): "Zar nije (Onaj) koji je dao ići njemu (tj. koji je dao sposobnost njemu - čovjeku nevjerniku - da ide, hoda) na (svoje) dvije noge u (toj) ovozemnosti - (zar taj Uzvišeni Allah nije) moćan na (to) da dadne ići njemu na svome licu sudnjega dana (tj. da

ide nevjernik na svome licu na sudnjem danu)?!" Rekao je Katadete: "Da, tako mi moći (ili: tako mi časti) našega Gospodara."

PRIČAO NAM JE Alija, pričao nam je Sufjan, rekao je Amr: Čuo sam Seida, sina Džubejra; čuo sam Ibnu Abbasa, čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Zaista vi ste susretači (vi ćete sresti) Allaha (bivši vi - i bićete) bosi, goli, pješaci, neobrezani (neosunećeni)." Rekao je Sufjan: Ovo je od (onoga) što brojimo (smatramo) da je Ibnu Abbas čuo njega od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Sufjan od Amra, od Seida, sina Džubejra, od Ibnu Abbasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Čuo sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) predikuje na (svojoj) govornici (i da) govori: "Zaista vi ste susretači Allaha (tj. vi ćete susresti Allaha u takvome stanju bivši vi - a vi ćete biti) bosi, goli, neobrezani."

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Beššara, pričao nam je Gunder, pričao nam je Šubete od Mugireta, sina Nu'mana, od Seida, sina Džubejra, od Ibnu Abbasa rekao je:

Ustao je u (među) nama Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (da) predikuje, pa je rekao:

"Zaista vi ste skupljeni (vi ćete biti sakupljeni, tj. bićete vi proživljeni na sudnjem danu) bosi, goli." "..... kao što smo počeli prvo stvaranje, povratićemo (ponovićemo) ga.....", ajet (taj vidi). "I zaista prvi (od svih) stvorenja (što) će se obući (zaodjenuti na) sudnjem danu je Ibrahim. I zaista ono dovesti će se (neki) ljudi od moje sljedbe, pa će se uzeti sa njima (na stranu) vlasnicu (te) ljevice (tj. pa će se oni povesti lijevo, a to znači: povesti će se oni u pakao). Pa ću reći:

"O moj Gospodaru! Moji drugarčići (druškani su ovo)!" Pa će reći Allah: "Zaista ti nećeš znati (tj. ti ne znaš za ono) što su proizveli (tj. šta su radili novo koje nije bilo dobro) poslije tebe." Pa ću reći kao što je rekao (tj. kao što će reći i izvjesni Allahov) rob dobri:

"..... i bio sam nad njima svjedok dok sam trajao (postojao) u (među) njima....." do Njegovoga govora: "..... mudar.". Rekao je: Pa će reći: "Zaista oni nisu prestali (biti) vraćači (sebe) na svoje pete (tj. Zaista oni su neprestano bivali poslije tebe odmetnici od Islama, vraćajući se oni u idolopoklonički način života ubijajući se i ratujući međusobno)."

PRIČAO NAM JE Kajs, sin Hafsa, pričao nam je Halid, sin Harisa, pričao nam je Hatim, sin Ebu Sagireta, od Abdullaha, sina Ebu Mulejketa rekao je: Pričao mi je Kasim, sin Muhameda sina Ebu Bekra, da je Aiša rekla: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Skupićete se (Sakupićete se) bosi, goli, neobrezani." Rekla je Aiša: Pa sam rekla: "O poslaniče Allaha! Ljudi i žene gledaće neki (od) njih ka nekima." Pa je rekao: "Stvar je žešća (tj. teža) od (toga) da zabrine njih to."

(Dakle: Situacija će tada biti tako teška, strašna, da neće nikome biti ni na kraj pameti da bi neko u nekoga gledao.)

PRIČAO MI JE Muhammed, sin Beššara, pričao nam je Gunder, pričao nam je Šubete od Ebu Ishaka, od Amra, sina Mejmuna, od Abdullaha (Mes'udovoga) rekao je: Bili smo sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, u (jednoj) kupoli, pa je rekao:

"Da li se zadovoljavate (zadovaljate) da budete četvrtina stanovnika raja?" Rekli smo: "Da." Rekao je: "Zadovaljate (Zadovoljavate li) se da budete trećina stanovnika raja?" Rekli smo: "Da." Rekao je: "Da li se zadovaljate (Da li se zadovoljavate) da budete polovina stanovnika raja?" Rekli smo: "Da." Rekao je: "Tako mi (Allaha) koji je (taj što je) duša Muhammeda u Njegovoj ruci zaista ja zaista se nadam da budete (da ćete biti) polovina stanovnika raja. A to (ti) je da je raj (takav da) neće unići (u) njega (niko drugi) osim duša

muslimanka-muslimanska (osoba muslimanka-muslimanska, duša, osoba koja je predana Allahu). A niste vi u (među) stanovnicima (toga) idolopoklonstva (ni u kakvom drukčijem omjeru) osim kao (izvjesna) dlaka bijela u (na) koži (izvjesnoga) vola (bika) crnoga, ili kao (izvjsna) dlaka crna u (na) koži (izvjesnoga) vola crvenoga."

PRIČAO NAM JE Ismail, pričao mi je moj brat od Sulejmana, od Sevra, od Ebul-Gajsa, od Ebu Hurejreta da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Prvi ko će se (koji će se) pozvati sudnjega dana (tj. na sudnjem danu) je Adem. Pa će se međusobno vidjeti (gledati, suočiti, ili zgledati) njegovo potomstvo. Pa će se reći (govoriti): "Ovo je vaš otac Adem." Pa će reći (Adem ka Uzvišenome Allahu): "Dvoodazov Tebi! I dvije sreće Tvoje (su, Uzvišeni Bože, tj. i Ti jedini daješ dvije sreće: sreću zemaljsku i sreću na drugome svijetu, vječnome svijetu, sreću nebesku)!" Pa će reći (Uzvišeni Allah): "Izvedi poslanstvo (tj. pripadnike) pakla iz svoga potomstva." Pa će reći (Adem): "O moj Gospodaru! Koliko (da) izvedem?"

(Doslovno "ahredže" znači: dati izaći, izvaditi, ali ovdje mi se čini prikladniji izraz "izvesti".)

Pa će reći (Uzvišeni Allah): "Izvedi iz svake stotine devedeset i devet." Pa su rekli: "O poslaniče Allaha! Kada se je uzelo (tj. Kada se uzme) od nas iz (od) svake stotine devedeset i devet, pa šta to ostaje od nas?" Rekao je: "Zaista moja sljedba u (među svima) sljedbama je kao (izvjesna) bijela dlaka u (tj. na izvjesnome) crnome volu (doslovno: kao dlaka bijela u volu crnome)."

GLAVA

Njegovoga govora, moćan je i veličajan je: "..... zaista tresenje (potres) Časa je (jedna) stvar velika.", "Približila se je (izvjesna) približivačica (tj. čas propasti svijeta i čas sudnjega dana).", "Približilo se je (ili: Približava se izvjesni) čas.".

(Pod izvjesnim časom misli se čas smaka svijeta i čas sudnjega dana nakon smaka svijeta i proživljenja poslije smaka svijeta. Ta oba časa će biti u budućnosti, a sve što će da bude to je blizu, ono se približava. Čas smaka svijeta i čas sudnjega dana u prevodu na većini mjesta prevodilac je pisao sa velikim početnim slovom "Čas" da ne bi morao pisati i prevoditi sa izrazom "izvjesni čas".)

PRIČAO MI JE Jusuf, sin Musa-a, pričao nam je Džerir od Aameša, od Ebu Saliha, od Ebu Seida rekao je: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Govori (tj. Govoriće, reći će) Allah: "O Ademe!" Pa će reći (Adem): "Dvoodazov Tebi! I dvije sreće Tvoje! I (svako) dobro je u Tvojim dvjema rukama." Rekao je: Reći će: "Izvedi poslanstvo (tj. pripadnike) Vatre!" Rekao je (tj. Reći će): "A šta je poslanstvo Vatre?" Rekao je (tj. Reći će): "Od svake hiljade devet stotina devedeset i devet." Pa to je (momenat) kada (će da) osijedi (svaki) mladi (čovjek, tj. kada će osijediti dijete) i staviće (tj. rodiće) svaka posjednica tereta svoj teret (tj. svaka trudna žena svoje breme u maternici), i vidiš (sve, ili: izvjesne) ljude pjane, a nisu oni sa pjanima (tj. a nisu oni pjani), a ali (tj. nego) kazna Allaha je žestoka."

Pa je to bilo žestoko (teško) na njih (tj. njima - drugovima Muhammeda a.s.), pa su rekli:

"O poslaniče Allaha! Koji (od) nas je taj (izvjesni) čovjek (između hiljade)?" Rekao je: "Obradujte (tj. Obradujte se), pa (tj. jer) zaista Je'džudža i Me'džudža (od Goga i Magoga) je hiljada, a od vas je (jedan) čovjek." Zatim je rekao: "Tako mi (Allaha) koji je (Taj što je) moja duša u Njegovoj ruci zaista ja zaista (ću da) budem pohlepan da budete (vi) trećina stanovnika raja." Rekao je: Pa smo zahvalili Allahu i veličali smo. Zatim je rekao: "Tako mi (Allaha) koji je (Taj što je) moja duša u Njegovoj ruci zaista ja zaista (ću da) budem pohlepan da budete polovina stanovnika raja. Zaista primjer vas u (među svima) sljedbama (ili: među svima narodima) je kao primjer (izvjesne) dlake bijele u (na) koži (izvjesnoga) vola crnoga, ili (izvjesna) crta (ili biljeg, beleg, mladež) u podlaktici (tj. prednjoj nozi izvjesnoga) magarca."

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "Zar neće misliti (tj. Zar ne misle) ti (takvi) da su oni proživljeni (tj. da će biti oni proživljeni). Za (jedan) dan velik. Dana (tj. U danu kada će da) ustanu (ili: da stoje svi) ljudi za (zbog) Gospodara (svih) svjetova.".

A rekao je Ibnu Abbas (u vezi tumačenja kur'anskoga teksta) "..... i presjekli su se sa njima (tj. u njih njihovi) uzroci.", rekao je (da to znači): (njihova) spajanja (tj. njihove veze, povezanosti) u (toj) ovozemnosti.

PRIČAO NAM JE Ismail, sin Ebana, pričao nam je 'Isa, sin Junusa, pričao nam je Ibnu Avn od Nafi'a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (u vezi tumačenja ajeta:) "Dana (kada) ustanu (stanu svi) ljudi za Gospodara (ili: zbog Gospodara svih) svjetova.", rekao je:

"Ustaće (ili: Staće, stajaće) jedan (od) njih u svomu znoju ka polovini (tj. do polovine) svoja dva uha."

PRIČAO MI JE Abdulaziz, sin Abdullaha, pričao mi je Sulejman od Sevra, sina Zejda, od Ebu Gajsa (Ebul-Gajsa), od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Znojiće se (izvjesni) ljudi sudnjega dana (na sudnjem danu) čak (da će da) ode njihov znoj u zemlju (u tlo) sedamdeset aršina, i zauzdavaće ih čak (da će da) dopire njihovim ušima (tj. do njihovih ušiju)."

GLAVA

(izvjesne) odmazde sudnjega dana (na sudnjem danu).

A ona (tj. on - sudnji dan) je (u Kur'anu nazvan još ovim imenom i izrazima): "el-hakkatu", zato (što je) zaista u njemu (prava, istinita) nagrada i istinite stvari. "El-hakkatu" i "el-hakkatu" je jedno. I (još su nazivi za sudnji dan) "el-kari'atu", i "el-gašietu" i "essahhatu". A "ettegabunu" (koji je izraz, također, jedan od naziva za sudnji dan) je varanje stanovnika raja stanovnike Vatre.

("Ettegabunu", i "el-gabnu" i "gabnun" je varanje nekoga u kupoprodaji na taj način što mu se otkupi roba ispod cijene ili mu se proda svoja roba iznad obične cijene. Od toga je uzet naziv za sudnji dan i nazvat je, nazvan je imenom "jevmut-tegabuni", kao da su stanovnici raja prevarili stanovnike pakla prodavši im pakao za raj.)

PRIČAO NAM JE Umer, sin Hafsa, pričao nam je moj otac, pričao nam je Aameš, pričao mi je Šekik (Šeqiq), rekao je: Čuo sam Abdullaha (Mesudovoga), rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Prvo što (će da) se sudi među (svima) ljudima je za (njihove) krvi (tj. za njihova ubojstva)."

PRIČAO NAM JE Ismail, pričao mi je Malik od Seida Makburije, od Ebu Hurejreta da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Ko je (takav da) je bila kod njega (neka) krivda (nasilje, nepravda, nepravednost) za njegovoga brata (tj. Ko je učinio nešto nažao, nepravo svome bratu), pa neka se odriješi (riješi) njemu od nje (tj. neka se nagodi i naravna s njime u vezi nje - te krivde, nepravde, nasilja, nepravilnosti), pa (jer) zaista ono nije (nema) tude (tu, tj. na sudnjem danu nikakav) zlatnik, a ni srebrenjak, (pa zato neka se nagodi s njime sada) od prije (tj. prije nego što dođe dan kada će se morati vršiti nagodba tako) da se uzme za njegovoga brata (tj. njegovome bratu) od njegovih lijepih (djela nagrada, pa se s tom nagradom plati ta nepravda). Pa ako nije bilo za njega (tj. A ako nije bilo u njega nikakvih djela) lijepih (dobrih), uzelo se je (tj. uzeće se) od loših (djela) njegovoga brata, pa su se bacili (tj. pa će se baciti ta loša djela) na njega (da bi na taj način platio svome bratu nepravdu što će ga rasteretiti nekih njegovih loših djela primajući ih na sebe)."

PRIČAO MI JE Salt, sin Muhameda, pričao nam je Jezid, sin Zurej'a (u vezi ajeta:) "I iščupali smo (tj. Iščupaćemo ono) što je u njihovim prsima od mržnje.....", rekao je (Jezid): Pričao nam je Seid od Katadeta, od Ebul-Mutevekkila Nadžije da je Ebu Seid Hudrija, bio zadovoljan Allah od njega, rekao: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Spasiće se (svi) vjernici od Vatre (tj. Preći će svi preko mosta iznad pakla i neće oni pasti u vatru pakla), pa će se zadržati (oni) na (jednome) mostu između raja i Vatre, pa će se naravnati (okajati, izvršiti odmazda) za neke (od) njih od nekih (za neke) krivde (nasilja, nepravde koje) su bile među njima u (toj) ovozemnosti. Te kada su se sredili i (kada su) očistili se, dozvolilo se je (tj. dozvoliće se) njima u ulazak (tj. za ulaženje, ulazak u taj) raj. Pa tako mi (Allaha) koji je (Taj što je) duša Muhammeda u Njegovoj ruci, zaista jedan (od) njih je napućeniji za svoj stan u raju od njega za svoj stan (koji) je bio u (toj) ovozemnosti (tj. jedan od njih će bolje znati i biti upućen u to koje, koji je njegov stan u raju nego što zna koje, koji je njegov stan u ovozemnosti)."

GLAVA:

Kome se je uklesavao (tj. u tančine, do temelja, u dlaku izvodio njegov) obračun, kaznio se je (tj. Na sudnjem danu kome se bude vršio obračun u tančine i u dlaku, taj će se kazniti, biće kažnjen).

PRIČAO NAM JE Ubejdulah, sin Musa-a, od Usmana, sina Esveda, od Ibnu Ebu Mulejketa, od Aiše, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Ko (bude u takvoj prilici na sudnjem danu da) se je uklesavao (njemu njegov) obračun, kaznio se je (kazniće se)." Rekla je: Rekla sam: "Zar nije (tako da) govori (u Kur'anu) Allah, uzvišen je: "Pa obračunavaće se (on jednim) obračunom laganim (lakim).", (zar se to ne kaže u Kur'anu)?" Rekao je: "To (ti) je (izvjesno) izlaganje (predočenje, prikazivanje, a to nije obračun u dlaku, u sitnicu)."

PRIČAO MI JE Amr, sin Alije, pričao nam je Jahja od Usmana, sina Esveda: Čuo sam Ibnu Ebu Mulejketa rekao je: Čuo sam Aišu, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Čula sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, slično njemu (tj. da kaže slično onome što je navedeno u prednjem hadisu). A slijedio je njega (Usmana Esvedovoga) Ibnu Džurejdž i Muhamed, sin Sulejma, i Ejjub i Salih, sin Rustema, od Ibnu Ebu Mulejketa, od Aiše, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO MI JE Ishak, sin Mansura, pričao nam je Revh, sin Ubadeta, pričao nam je Hatim, sin Ebu Sagireta, pričao nam je Abdullah, sin Ebu Mulejketa, pričao mi je Kasim, sin Muhameda, pričala mi je Aiša da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Nije (ni) jedan (čovjek koji) se obračunava (tj. koji se bude obračunavao u sitnice na) sudnjem danu (u drukčijem položaju) osim (u takvome da) je propao (tj. da će propasti)." Pa sam rekla: "O poslaniče Allaha! Zar nije već rekao Allah, uzvišen je: "Pa što se tiče (onoga) kome se je dao (tj. kome se dadne) njegova knjiga u njegovu desnicu. Pa (on) će se obračunavati obračunom laganim (lakim)." (Zar to nije rekao u Kur'anu)?" Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Samo je to (tj. To ti je samo izvjesno) izlaganje (prikaz). I nije (ni) jedan (čovjek kome) se uklesava (tj. kome se u sitnice izvrši njegov) obračun (na) sudnjem danu (u drukčijem položaju) osim (u takvome da) se je kaznio (tj. da će se kažnjavati, kazniti)."

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Muaz, sin Hišama, pričao mi je moj otac od Katadeta, od Enesa, od Vjerovijesnka, pomilovao ga Allah i spasio. - H - A pričao mi je Muhamed, sin Mamera, pričao nam je Revh, sin Ubadeta, pričao nam je Seid od Katadeta, pričao nam je Enes, sin Malika, bio zadovoljan Allah od njega, da je vjerovijesnik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, bio (običaja da) govori:

"Doći će se sa (izvjesnim) nevjernikom (tj. Dovesti će se izvjesni nevjernik na) sudnjem danu, pa će se govoriti (reći će se) njemu:

"Da li si vidio (tj. mislio, a to znači: Šta misliš) da je bilo tebi (da sada imaš) napunjenost Zemlje zlatom (tj. da ti je puna Zemlja zlata) da li bi bio (ti takav da to sve dadneš da - da li bi sve to dao da) otkupiš sebe s njim (tim zlatom)?" Pa će reći: "Da." Pa će se reći njemu: "Već si bio (u takvoj prilici da) se je pitalo (tražilo) tebi (od tebe ono) što je ono lakše od toga."

PRIČAO NAM JE Umer, sin Hafsa, pričao nam je moj otac, pričao mi je Aameš, pričao mi je Hajsemete od Adija (Adijja), sina Hatima, rekao je: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Nema od vas od nijednoga (tj. ni jednoga da će proći drukčije) osim (tako), a govoriće (tj. osim tako da će govoriti) njemu Allah (na) sudnjem danu (izravno, razgovaraće s njim neposredno), (i) nije (i neće biti) između Allaha i između njega (nikakav) tumač (prevodilac). Zatim (će svaki od vas da) gleda (pogleda, razgleda), pa neće vidjeti (ni jednu) stvar (ništa) pred njim (tj. ispred sebe). Zatim (će neki od vas da) gleda između svoje dvije ruke (tj. preda se, ispred sebe), pa (će da) izađe u susret njemu Vatra. Pa ko je mogao (tj. Ko može) od vas da se čuva Vatre, i da sa polovinom datule (tj. makar sa polovinom datule da pomogne nevoljniku, pa neka to učini da bi ga to dobro djelo zaklonilo od Vatre)." Rekao je Aameš: Pričao mi je Amr od Hajsemeta, od Adijja, sina Hatima, rekao je: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Čuvajte se Vatre!" Zatim se je okrenuo i zakrenuo se je, zatim je rekao: "Čuvajte se Vatre!" Zatim se okrenuo i zakrenuo se tri puta, čak smo mislili da on gleda k njoj, zatim je rekao: "Čuvajte se Vatre, i da sa polovinom datule (to učinite). Pa ko nije našao (ni to), pa sa (jednom) riječi lijepom (neka to učini)."

GLAVA:

Ulazi (tj. Unići će u) raj sedamdeset hiljada (osoba) bez obračuna (tj. bez polaganja računa, bez obračuna).

PRIČAO NAM JE 'Imran, sin Mejsereta, pričao nam je Ibnu Fudajl, pričao nam je Husajn. A pričao mi je Esid, sin Zejda, pričao nam je Hušejm od Husajna rekao je: Bio sam kod Seida, sina Džubejra, pa je rekao: Pričao mi je Ibnu Abbas, rekao je: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Izložile su se na mene sljedbe (tj. Prikazane su mi sljedbe, narodi svih Božijih vjerovijesnika). Pa je uzeo (tj. počeo izvjesni, neki) vjerovijesnik (Božiji da) prolazi, (a) sa njim je (izvjesna) sljedba (njegova, tj. narod, množina, mnoštvo ljudi). A (neki, izvjesni) vjerovijesnik prolazi, (a) sa njim je (izvjesna, jedna) nekolicina. A (neki) vjerovijesnik prolazi, (a) sa njim (njegovih) deset (pristalica, sljedbenika). A (neki) vjerovijesnik prolazi, (a) sa njim je (njegovih) pet (sljedbenika svega). A (neki) vjerovijesnik prolazi, sam on (dakle, bez ijednoga sljedbenika). Pa sam pogledao, pa kada li (jedna) crnina (tj. masa, množina) mnoga (mnogobrojna). Rekao sam: "O Džibrile! Ovi su moja sljedba!" Rekao je: "Ne, a ali (tj. Ne, nego) pogledaj ka (tome) obzoru (horizontu)." Pa sam pogledao, pa kada li (jedna) crnina mnoga! Rekao je: "Ovi su tvoja sljedba, i ovih sedamdeset hiljada pred njima su (ti takvi što) nema obračuna na njih, i nema kazne (nikakve njima)." Rekao sam: "A zašto?" Rekao je: "Bili su (takvi da) se neće pržiti (tj. da se ne prže usijanim željezom u svrhu liječenja), i neće tražiti (ne traže) naučavanje (odbrojavanje nerazumljivim riječima u svrhu liječenja), i neće zloslutiti (i ne zloslute po letu ptica) i na svoga Gospodara se oslanjaju." Pa je ustao k njemu 'Ukašete (Ukkašete), sin Mihsana, pa je rekao:

"Moli Allaha da učini mene od njih!" Rekao je: "Moj Bože! Učini ga od njih." Zatim je ustao k njemu (jedan) čovjek drugi, (i) rekao je: "Moli Allaha da učini mene od njih." Rekao je: "Pretekao je tebe s njom (za nju - za tu molitvu, molbu) 'Ukkašete."

PRIČAO NAM JE Muaz, sin Eseda, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Junus od Zuhrije rekao je: pričao mi je Seid, sin

Musejjeba, da je Ebu Hurejrete pričao njemu, rekao je: Čuo sam Poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Ulazi (tj. Unići će u raj) od moje sljedbe (jedna) skupina (grupa), oni su (biće ih) sedamdeset hiljada, (i) sijaju (sjaje) njihova lica sjajenjem (kao sjaj) Mjeseca (u) noći uštapa (u noći punoga mjeseca)." I rekao je Ebu Hurejrete: Pa je ustao 'Ukkašete, sin Mihsana, Esedija (i) podiže (tj. podižući on jedan) ogrtač na njemu (na sebi), pa je rekao:

"O poslaniče Allaha! Moli Allaha da učini mene od njih." Rekao je: "Moj Bože! Učini ga od njih!" Zatim je ustao (jedan) čovjek od Pomagača pa je rekao: "O poslaniče Allaha! Moli Allaha da učini mene od njih." Pa je rekao: "Pretekao je tebe 'Ukkašete."

PRIČAO NAM JE Seid, sin Ebu Merjema, pričao nam je Ebu Gassan, pričao mi je Ebu Hazim od Sehla, sina Sa'da, rekao je: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista ulazi (unići će) svakako (u) raj od moje sljedbe sedamdeset hiljada - ili sedam stotina hiljada - sumnjao je (Ebu Hazim u) jednu (cifru od) njih dvije (u jednu od te dvije cifre), (i unići će oni) uhvativši se međusobno (tj. držeći se međusobno), uzimač je neki (od) njih za nekoga, čak (će da) uniđe prvi (od) njih i zadnji (od) njih (u) raj (skupa, istodobno), a lica njihova su na svjetlu (sjaju) Mjeseca (u) noći uštapa."

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Jakub, sin Ibrahima, pričao nam je moj otac od Saliha, pričao nam je Nafi' od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Kada su unišli (tj. Kada uniđu) stanovnici raja (u) raj i stanovnici Vatre (u) Vatru, zatim (će da) ustane (tj. ustaće jedan) dozivač (objavljivač) među njima (koji će reći): "O stanovnici Vatre! Nema smrti!" i: "O stanovnici raja! Nema smrti! Vječno bivanje (boravljenje je svakome u tom stanju u kome se sada nalazi)."

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb, pričao nam je Ebu Zinad od Aaredža, od Ebu Hurejreta rekao je: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Govori (će) se za stanovnike raja (tj. Reći će se njima): "Vječno bivanje (boravljenje je vama tude), nema smrti. I za stanovnike Vatre (tj. I njima će se reći): "Vječno bivanje (boravljenje je vama tude) nema smrti."

GLAVA

opisa raja i Vatre.

A rekao je Ebu Seid: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Prvo jelo (hrana što će da) jedu njega stanovnici raja je povećanje jetre (jedne) ribe (tj. neki komad uvećan, povećan, koji visi na jetri ribe neke između riba)."

"..... adnin.....", je (što i) "huldin": vječnosti ("huldun" je vječnosti). "'Adentu bi erdin" je (što i) "ekamtu": boravio sam (tj. stanovao sam - prema tome: "adentu bi erdin": boravio sam u zemlji). I od njega (i izraz) "el-ma'dinu": rudnik (jer tu ruda, zlato i dragulji borave, stanuju, nalaze se od uvijek, odavno). U rudniku istine - (to) je (što i) u mjestu nicanja (rastenja, rasta) istine.

(Doslovno izraz "fi ma'dini sidkin" znači: u mjestu vječnoga bivanja istine. A izraz "u mjestu vječnoga bivanja istine" sličnoga je značenja sa izrazom "fi mak'adi sidkin: u mjestu sjedenja istine", a ovaj se izraz nalazi u Kur'anu u jednome ajetu koji se nalazi poslije ajeta koji govori da će bogobojazni biti u rajskim vrtovima. Ovdje je izraz "fi ma'deni sidkin" protumačen sa izrazom "fi menbiti sidkin", a to znači: u mjestu nicanja istine.)

PRIČAO NAM JE 'Usman, sin Hejsema, pričao nam je 'Avf od Ebu Redža-a, od 'Imrana, sina Husajna, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Nadnio sam se (Nadkučio sam se) u raj, pa sam vidio najviše njegovoga stanovništva (njegovih stanovnika da) su siromašni (vjernici). I nadnio sam se u Vatru (tj. nad pakao), pa sam vidio najviše njezinih stanovnika (da) su (izvjesne) žene."

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Ismail, izvijestio nas je Sulejman Tejmija od Ebu Usmana, od Usameta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Stao sam (Stajao sam) na vratima raja, pa je bila općenitost (tj. opći sastav onih) ko je unišao (u) njega - (bili su izvjesni) bijednici. A vlasnici (izvjesnoga) udjela (u dobru, tj. A bogataši, imućnici) su zadržani, osim (slučaja toga) da su vlasnici Vatre (tj. stanovnici pakla između bogataša i) već se je zapovjedilo za njih ka Vatri (da se upute). I stao (stajao) sam na vratima Vatre, pa kada li je općenitost (onih lica) ko je unišao (u) nju - žene (izvjesne žene)."

PRIČAO NAM JE Muaz, sin Eseda, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Umer, sin Muhameda sina Zejda, od svoga oca da je on pričao njemu od Ibnu Umera rekao je (Ibnu Umer): Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Kada su postali (tj. Kada dopru, stignu) stanovnici raja ka raju i stanovnici Vatre ka Vatri, doći će se sa smrti (smrću, tj. dovesti će se smrt tako) čak (da će da) se učini (tj. postavi) između raja i Vatre, zatim (će da) se zakolje (smrt), zatim (će da) doziva (jedan) dozivač:

"O stanovnici raja! Nema smrti! O stanovnici Vatre! Nema smrti!" Pa će sebi povećati stanovnici raja (jednu veliku) radost ka svojoj radosti (tj. uz svoju radost dotadašnju), i povećaće sebi stanovnici Vatre (jednu veliku žalost) žalostenje ka svome žalostenju (tj. uz svoju žalost dotadašnju)."

PRIČAO NAM JE Muaz, sin Eseda, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Malik, sin Enesa, od Zejda, sina Eslema, od 'Ata-a, sina Jesara, od Ebu Seida Hudrije rekao je: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista Allah (će da) rekne stanovnicima raja: "O stanovnici raja!" Govore (Reći će oni): "Dvoodazov Tebi, naš Gospodaru! I dvije sreće Tvoje (su)!" Pa (će da) govori (rekne): "Da li ste bili zadovoljni (tj. Da li ste zadovoljni vi sada)?" Pa (će da) govore: "A šta je nama (da) ne budemo zadovoljni (A kako da ne budemo zadovoljni), a već si darovao (dao) nama (ono) što nisi darovao (ni) jednome (tj. nikome) od Tvojih (Svojih) stvorenja." Pa (će da) govori (da rekne):

"Ja darujem (dajem) vama vrijednije od toga." Rekli su (tj. Reći će oni): "O moj (naš) Gospodaru! A koja stvar je (A šta je) vrijednije od toga?" Pa (će da) govori: "Smiještam (tj. Spuštam) na vas Svoje zadovoljstvo, pa se neću rasrditi na vas poslije njega nikada."

PRIČAO MI JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Muavijete, sin Amra, pričao nam je Ebu Ishak od Humejda rekao je: Čuo sam Enesa (da) govori:

Pogodio se (Pogođen je, Poginuo je) Harisete (na) dan Bedra, a on je dječak, pa je došla njegova majka ka Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekla:

"O poslaniče Allaha! Već si upoznao stupanj (stepen) Hariseta od mene! Pa ako bude (tj. ako će biti on) u raju, strpiću se i računaću sebi (na Allahovu nagradu). A ako bude (tj. ako će biti njegovo boravište ta) druga (kuća, tj. pakao), vidjećeš šta (ću da) napravim." Pa je rekao: "Teško tebi! A zar si izgubila pamet (zar si umno poremetila)?! A zar je vrt jedan (jedna bašča) on (tj. Zar je raj jedan vrt, jedna bašča)?! Zaista on je (sastavljen od) mnogo vrtova, i zaista on (tvoj sin) je zaista u vrtu Firdevsa."

(Firdevs je najviši dio raja. Izraz "firdevsun" tumači se na više načina sa jezične strane. Neki kažu da to znači vrt u kojem su vinogradi i drveće. Drugi kažu da to znači dolina u kojoj rastu razne vrste bilja. Treći kažu da to znači širina, prostranstvo.)

PRIČAO NAM JE Muaz, sin Eseda, izvijestio nas je Fadl, sin Musa-a, izvijestio nas je Fudajl od Ebu Hazima, od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Što je između dva ramena (izvjesnoga) nevjernika je idenje (tj. putovanje, hod) tri dana za (izvjesnoga) jahača žurioca (za brzoga jahača)."

(To jest: Tijelo izvjesnoga nevjernika u paklu biće toliko veliko da će od kraja jednoga njegovog ramena do kraja drugoga njegovoga ramena imati šta da putuje brzi jahač tri dana. Veli se da će se njihova tijela uvećati da bi veću kaznu mogla trpiti. Jedni opet kažu da će im tijela narasti i podbuhnuti od teškoga i mnogoga kažnjavanja.)

Rekao je: A rekao je Ishak, sin Ibrahima: Izvijestio nas je Mugirete, sin Selemeta, pričao nam je Vuhejb od Ebu Hazima, od Sehla, sina Sa'da, od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Zaista u raju je zaista (jedno) stablo, ide (izvjesni) jahač u (tj. po) njegovome hladu (sjeni) stotinu godina, (i) neće presjeći nje (te sjene, tj. neće preći te sjene, neće izaći iz sjene toga stabla)." Rekao je Ebu Hazim: Pa sam pričao za njega (tj. za ovaj hadis) Nu'manu, sinu Ebu Ajjaša, pa je rekao (Nu'man): Pričao mi je Ebu Seid od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Zaista u raju je zaista (jedno) stablo, ide (izvjesni) jahač (izvjesnoga konja), plemenitoga, utanjenoga, žurećega (tj. brzoga) stotinu godina, (pa) ne presječe nju (tu sjenu, tj. ne pređe to stablo i njegovu sjenu)."

PRIČAO NAM JE Kutejbete, pričao nam je Abdulaziz od Ebu Hazima, od Sehla, sina Sa'da, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Zaista unići će svakako (u) raj od moje sljedbe sedamdeset - ili sedam stotina - hiljada, (a) neće znati (tj. ne zna) Ebu Hazim koji (broj od) njih (od ta) dva (je taj što) je rekao (njega Sehl), uhvatači međusobno (su oni, tj. ti što će unići u raj, uhvatiće se, držaće se međusobno), uzimač je neki (od) njih nekoga (od njih), (i) neće unići prvi (od) njih do (da) uniđe (dok ne uniđe) zadnji (od) njih, (a) njihova lica su na slici (tj. u obliku, poput) Mjeseca (u) noći uštapa."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, pričao nam je Abdulaziz od svoga oca, od Sehla, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Zaista stanovnici raja zaista (će da) međusobno viđaju (tj. gledaju, promatraju izvjesne) sobe u raju kao što međusobno viđate (gledate, promatrate vi izvjesnu) zvijezdu u (na) nebu (sada na ovome svijetu)." Rekao je moj otac: Pa sam pričao Nu'manu, sinu Ebu Ajjaša, pa je rekao: Očitujem (Svjedočim) zaista (da) sam čuo Ebu Seida (da to) priča i povećava u njemu (u tom pričanju):

"..... kao što (vi) viđate (gledate, promatrate) međusobno (izvjesnu) zvijezdu zalazeću (koja zalazi, nestaje, odlazi) u (izvjesnome) obzoru istočnome i zapadnome."

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Beššara, pričao nam je Gunder, pričao nam je Šubete od Ebu 'Imrana rekao je: Čuo sam Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Govori (tj. Govoriće, Reći će) Allah, uzvišen je, za najlakšega (od) stanovnika Vatre kaznom (tj. Reći će najlakše kažnjenom stanovniku, pripadniku pakla na) sudnjem danu:

"Da je zaista tebi što je u (na) Zemlji od stvari (tj. Da ti je sve na Zemlji što postoji i što ima) da li bi bio (ti takav da) se otkupiš s njim (s time)?" Pa (će da) govori (rekne): "Da." Pa (će Allah da) govori (rekne): "Htio sam od tebe lakše (tj. manje) od ovoga (dakle: Tražio sam od tebe manje od toga), a ti si u leđima (u kičmi) Adema (a to je) da ne udružuješ sa Mnom (ni jedne) stvari (ništa i nikoga), pa nisi htio (ništa drugo) osim (to) da udružuješ sa Mnom (tj. nisi htio drugo osim da vjeruješ u još nekakva božanstva osim Mene)."

PRIČAO NAM JE Ebu Nu'man, pričao nam je Hammad od Amra, od Džabira, bio zadovoljan Allah od njega, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Izaći će iz Vatre sa (mojim) zauzimanjem (zagovaranjem, intervencijom, intervenisanjem - izaći će neki takvi ljudi) kao da su oni "se'ariri"." Rekao sam: "Šta su "se'ariri"?" Rekao je: "Dagabisi." (I jedan i drugi izraz znači mali krastavci.) A bio je (takav Amr da) su već pala njegova usta (tj. pali, ispali su i nestali su zubi iz njegovih usta, pa je tepao i pogrešno izgovarao riječ u tekstu "se'arir", jer je pravilno da se izgovara "še'ariru", a ne "se'ariru".). Pa sam rekao Amru, sinu Dinara: "Ebu Muhamede! Čuo si (tj. Jesi li zaista čuo ti) Džabira, sina Abdullaha, (da) govori: Čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Izaći će sa (mojim, ili sa izvjesnim) zauzimanjem (intervenisanjem neki ljudi) iz Vatre?" Rekao je: "Da."

PRIČAO NAM JE Hudbete, sin Halida, pričao nam je Hemmam od Katadeta, pričao nam je Enes, sin Malika, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Izaći će (neki) ljudi iz Vatre poslije što je dotaknuo njih od nje (jedan) udar (šamar, tj. zapahnuće od paklene vatre od kojega zapahnuća je spaljeno ili opaljeno lice), pa će unići (u) raj (ti ljudi), pa će imenovati (nazivati) njih stanovnici raja paklenjacima (tj. ljudima iz pakla, džehennema)."

PRIČAO NAM JE Musa, pričao nam je Vuhejb, pričao nam je Amr, sin Jahja-a, od svoga oca, od Ebu Seida Hudrije, bio zadovoljan Allah od njega, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Kada su unišli (tj. Kada uniđu; Kada uđu) stanovnici raja (u) raj i stanovnici Vatre (u) Vatru, reći će Allah:

"Ko (je takav da) je bila u njegovome srcu težina (jednoga) zrna od slačice od vjerovanja (tj. Ko je imao vjerovanja u srcu koliko zrno slačice), pa izvedite ga (iz pakla)." Pa će izaći (a) već su se spalili (a već su spaljeni) i vratili su se (tj. i postali su oni jedan) ugalj (kao ugalj). Pa će se baciti (oni, tj. biće bačeni) u rijeku života (doslovno: izvjesnoga života), pa će niknuti (ili: pa će oni rasti) kao što nikne tušak (tušac, ili sjeme trave) u nanosu (izvjesne) bujice. Ili je rekao: zagrijanosti bujice

(a to će reći: u većini te bujice, u žestini bujice, ili: u crnome, smrdljivome blatu). I rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Zar niste vidjeli da ona nikne žuta, zavijena."

("Hibbetun" znači i sjeme trave, a znači i biljka tušac, tušak, za koju se govori da vrlo brzo nikne i raste, naročito u nanosu bujice, u zemljištu koje je ostalo prekriveno muljem i talogom poslije bujice i poplave. Izraz "multevijeten" znači doslovno: iskrivljena, nagnuta, koja se je savila.)

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Bešara, pričao nam je Gunder, pričao nam je Šubete, rekao je: Čuo sam Ebu Ishaka rekao je: Čuo sam Nu'mana, čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Zaista najlakši (od) stanovnika Vatre kaznom (na) sudnjem danu je zaista (jedan) čovjek (što će) se (da) stavi u gladni (tj. izdubljeni dio) njegova dva stopala (tabana jedna živa) glavnja (ugarak vatre), (i) vrije (tj. pa će da vrije) od nje njegov mozak."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Redža-a, pričao nam je Israil od Ebu Ishaka, od Nu'mana, sina Bešira, rekao je: Čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Zaista najlakši (od) stanovnika Vatre kaznom (na) sudnjem danu je (jedan) čovjek, na gladnome (izdubljenom dijelu) njegova dva stopala (tabana) su dvije glavnje, (i) vrije (tj. pa će da vrije, pa će vriti) od njih dvije njegov mozak kao što vrije (izvjesni) lonac (od bakra) i posuda (izvjesna od stakla, ili od nečega drugoga, od nekoga materijala osim stakla, i koja ima tijesan vrh, grlo i koja, prema nekima, služi za kuhanje i spravljanje mirisova.)."

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Šubete od Amra, od Hajsemeta, od Adijja, sina Hatima da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, spomenuo Vatru, pa se je zakrenuo sa svojim licem, pa se utjecao od nje (tj. tražio je utočište u Allaha da ga spasi od nje). Zatim je spomenuo Vatru, pa se zakrenuo sa svojim licem, pa se je utjecao od nje. Zatim je rekao:

"Čuvajte se Vatre, i da (tj. makar) sa polovinom datule. Pa ko nije našao (nema ni to), pa (onda) sa (jednom) riječi (riječju) lijepom."

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Hamzeta, pričao nam je Ibnu Ebu Hatim i Deraverdija od Jezida, od Abdullaha, sina Habbana, od Ebu Seida Hudrije, bio zadovoljan Allah od njega, da je on čuo poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a spomenuo se kod njega njegov stric Ebu Talib, pa je rekao:

"Možda on (da bude u takvoj prilici da) koristi njemu moje zauzimanje (zagovaranje, intervenisanje na) sudnjem danu, pa (da) se stavi u (jednu) plićevinu (plićak, tanki sloj) od Vatre (koji plićak će da) dopre njegovim dvama člancima, (i) vriće (ključaće) od njega majka (tj. korijen) njegovoga mozga."

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Ebu Avanete od Katadeta, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Skupiće (Sakupiće) Allah (sve) ljude (na) sudnji dan (ili: na sudnjem danu), pa će reći (oni): "Da smo tražili zauzimanje na našega Gospodara (tj. Dajte da tražimo zagovornika kod našega Gospodara) čak (tj. te da) odmori nas od našega mjesta." Pa (će da) dođu Ademu pa govore (pa će reći): "Ti si (taj) koji si (takav da) je stvorio tebe Allah sa Svojom rukom, i puhnuo je u tebe od Svoga duha, i zapovjedio je (izvjesnim) anđelima pa su ničice pali tebi, pa zauzmi se za nas kod našega Gospodara!" Pa će reći: "Nisam ovdje vama (podesan)." I spomenuće svoju pogrešku, i reći će: "Idite Nuhu (Noju, Noemu), prvome poslaniku (što) je poslao njega Allah." Pa će doći (oni) njemu. Pa će reći (Nuh): "Nisam (ja za to) ovdje vama (podesan)." I spomenuće svoju pogrešku (i reći će im): "Idite Ibrahimu koji (je taj što) je uzeo sebi njega Allah prijateljem." Pa će doći (oni) njemu. Pa će reći (on): "Nisam (ja za to) ovdje vama (podesan)." I spomenuće svoju pogrešku (i reći će im): "Idite Musa-u (Mojsiju) koji (je taj što) je govorio njemu Allah (izravno)." Pa će (oni) doći njemu. Pa će reći (i on): "Nisam ovdje vama (za to podesan)." Pa će spomenuti svoju pogrešku (i reći će im): "Idite 'Isa-u." Pa će (oni) doći njemu. Pa će reći: "Nisam ovdje vama

(podesan). Idite Muhammedu, pomilovao ga Allah i spasio, pa već se je oprostilo njemu što je proturio naprijed od svoga grijeha (griješenja) i što je ostavio ozad (iza - dakle: oprošteni su mu i budući i prošli grijesi)." Pa će (oni) doći meni. Pa ću tražiti dozvolu na svoga Gospodara (tj. od svoga Gospodara). Pa kada sam vidio (tj. kada vidim) Njega, pao sam (pasti ću, pašću) čineći ničicu (sedždu). Pa (će da On) ostavi mene šta (tj. koliko) hoće Allah (u položaju ničice). Zatim će se reći:

"Podigni tvoju (svoju) glavu. Pitaj (tj. Traži), daće se (tebi).

(Ili: Pitaj, daće se tebi njega - tj. ono što tražiš.)

Reci, slušaćeš se. Zauzimaj se, (doslovno: I zauzimaj se,) primiće se tvoje zauzimanje." Pa (ću ja da) podignem moju (svoju) glavu, pa (ću da) hvalim svoga Gospodara sa (jednim) hvalenjem (hvaljenjem koje će on da) pouči mene. Zatim (ću da) se zauzimam. Pa ću ograničiti meni (jednu) granicu. Zatim ću izvesti njih iz Vatre i uvesti ću njih (i uvešću ih u) raj. Zatim ću se povratiti, pa ću pasti čineći ničicu slično njemu (prvome slučaju) u trećem i četvrtom (vraćanju, ponovnome zavraćanju) dok nije ostao (tj. dok ne bude ostao) u Vatri osim (tj. samo onaj) ko (je takav da) je zadržao njega Kur'an." I bio je Katadete (običaja da) govori kod ovoga: To jest (onaj što je takav da) je trebala na njega (ta) vječnost (u paklu).

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja od Hasena, sina Zekvana, pričao nam je Ebu Redža', pričao nam je 'Imran, sin Husajna, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Izaći će (jedni) ljudi iz Vatre sa zauzimanjem Muhammeda, pomilovao ga Allah i spasio, pa će unići (u) raj, nazivaće se paklenjacima (paklenjaci - džehennemije)."

PRIČAO NAM JE Kutejbete, pričao nam je Ismail, sin Džafera, od Humejda, od Enesa da je majka Hariseta došla poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a već je propao (poginuo) Harisete (na) dan Bedra, pogodila je njega zalutala strijela (doslovno: zapad strijele,

ili: daljina strijele - a to je naziv za strijelu koja doleti, dođe odnekud i ne zna se ko je nju bacio), pa je rekla (Harisetova majka):

"O poslaniče Allaha! Već si znao (tj. Već znaš) mjesto Hariseta od moga srca (tj. Znaš kako mi je pao na srce, kako mi leži na srcu Harisete). Pa ako je bio u raju, nisam plakala na njega (tj. Ako je u raju, neću ja plakati za njim), a ako ne, vidjećeš šta (ću ja da) napravim." Pa je rekao njoj:

"Izgubila si pamet. Zar je jedan vrt - on (raj)? Zaista on je (sastavljen od) mnogo (mnogih) vrtova."

(Raj je u arapskom jeziku ženskoga roda, pa su zato i zamjenice koje se odnose na njega "hije" i "ha" upotrebljene u ženskome rodu u arapskom tekstu.)

"I zaista on (Harisete) je u najvišem visokom vrtu (firdevsu)." I rekao je: "Jutarnji hod (jedan) u putu Allaha (tj. zbog puta Allahovoga) ili večernji hod (jedan) je bolji od (te) ovozemnosti i (onoga) što je u (na) njoj. I zaista količina luka (od strijele) jednoga (od) vas ili mjesto stopala od raja je bolje od (te) ovozemnosti i (onoga) što je u (na) njoj. I da (je slučaj) da se je (jedna) žena (ili: Kad bi se jedna) od žena stanovnika raja natkučila ka Zemlji (nad Zemlju), zaista bi osvijetlila (ona ono) što je između njih dvoga (tj. prostor između neba i Zemlje), i zaista bi napunila (ono) što je između njih dvoga vjetrom (tj. mirisom), i zaista njezin zavijač - misli (na njezin) pokrivač za glavu - je bolji (tj. bolji je) od (te) ovozemnosti i (onoga) što je u (na) njoj."

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb, pričao nam je Ebu Zinad od Aaredža, od Ebu Hurejreta rekao je: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Neće unići (ni) jedan (čovjek u) raj (drukčije) osim (tako da) se je pokazalo (tj. da će se pokazati, prikazati njemu) njegovo sjedište (mjesto) od Vatre da je loše činio (u njega bi došao), zato (zbog toga će mu se pokazati da) se poveća zahvala (zahvalnost). I neće unići (u) Vatru (ni) jedan (čovjek drukčije) osim (tako da) se je pokazalo (da će se pokazati njemu) njegovo sjedište (mjesto) od raja (u koje bi došao)

da je lijepo činio (da je činio dobra djela), zato (da) bude na njega (njemu to velika) žalost (tuga, jad)."

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Ismail, sin Džafera, od Amra, od Seida, sina Ebu Seida, Makburije, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je on rekao: Rekao sam:

"O poslaniče Allaha! Ko je najsrećniji (najsretniji od tih) ljudi sa tvojim zauzimanjem (na) sudnjem danu?" Pa je rekao: "Zaista već sam mislio, o Ebu Hurejrete, da neće pitati mene o ovome hadisu (ni) jedan (čovjek) prvi od tebe (tj. prije tebe) zato (zbog toga) što sam vidio od tvoje pohlepe (tvoju pohlepu, žudnju) na (moj) hadis (na moje pričanje - za moj hadis, za moje pričanje). Najsrećniji (od) ljudi sa mojim zauzimanjem (na) sudnjem danu je (onaj) ko je rekao (ko je govorio, tj. ko govori) "Nema božanstva osim Allah!" (bivajući) iskren od strane svoje duše (od svoje osobe, tj. bivši iskren sam od sebe u tome)."

PRIČAO NAM JE Usman, sin Ebu Šejbeta, pričao nam je Džerir od Mansura, od Ibrahima, od 'Abideta, od Abdullaha (Mes'udovoga), bio zadovoljan Allah od njega: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista ja zaista znam zadnjega (od) stanovnika Vatre izlaženjem iz nje (tj. znam ko će zadnji izaći iz pakla) i zadnjega (od) stanovnika raja ulaženjem (i ko će zadnji unići u raj), (a to je jedan) čovjek (koji će da) izađe iz Vatre padanjem (na lice, ili posrtanjem), pa (će njemu da) rekne Allah:

"Odi, pa uniđi (u) raj." Pa (će da) dođe njemu (raju). Pa (će da) se pričini k njemu da je on (raj) pun, pa (će da) se vrati pa rekne (pa će reći): "O moj Gospodaru! Našao sam ga puna." Pa (će Allah da) rekne: "Odi, pa uniđi (uđi u) raj." Pa (će da) se pričini k njemu da je on pun. Pa (će da) dođe njemu, pa (će da) se vrati pa rekne (pa će reći): "O moj Gospodaru! Našao sam ga puna (Raj je pun)." Pa (će da) rekne: "Odi, pa uniđi (uđi u) raj, pa (tj. jer) zaista je za tebe (tj. zaista ti imaš) kao (ta) ovozemnost i deset njezinih sličnoća (sličnosti, tj. i još deset puta koliko je velika ta ovozemnost). Ili: Zaista je za tebe (ti imaš) kao deset sličnoća (te) ovozemnosti (tj. ovozemaljskoga prostranstva)." Pa (će taj

čovjek da) rekne: "Ismijavaš se od mene (tj. sa mnom), ili smiješ se od mene (tj. ili smiješ se meni), a Ti si (Sveopći, Pravi) vladar."

Pa zaista (veli Abdullah Mes'udov) već sam vidio poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) se je smijao (nasmijao), čak su se pokazali njegovi umnjaci (najkrajnji kutnji zubi). I bilo je (običaja da) se govori (rekne): To je najniža (od) stanovnika raja stupnjem (tj. To je najmanje nagrađeni stanovnik raja).

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Ebu Avanete od Abdulmelika, sina Umejra, od Abdullaha, sina Harisa sina Nevfela, od Abbasa, bio zadovoljan Allah od njega, da je on rekao Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio:

"Da li si koristio (tj. Da li ćeš koristiti) Ebu Talibu sa (ikakvom) stvari (tj. Da li ćeš ti koristiti njemu išta na sudnjem danu na drugome svijetu)?"

GLAVA:

Most (izvjesni) je most pakla (tj. most iznad pakla).

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, izvijestio me je Seid i 'Ata', sin Jezida, da je Ebu Hurejrete izvijestio njih dvojicu od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. A pričao mi je Mahmud, pričao nam je Abdurezak, izvijestio nas je Mamer od Zuhrije, od 'Ata-a, sina Jezida, Lejsije, od Ebu Hurejreta rekao je: Rekli su (neki) ljudi:

"O poslaniče Allaha! Da li (ćemo mi da) vidimo našega Gospodara (na) sudnjem danu?" Pa je rekao: "Da li se međusobno oštećivate u Suncu (kada) nije ispod njega oblak (tj. Da li zaklanjate jedni drugima da ne vide Sunce kada je vedar dan bez oblaka)?" Rekli su: "Ne, o poslaniče Allaha." Rekao je: "Da li se međusobno oštećivate (oštećujete - Da li jedan drugome smetate) u (viđenju) Mjeseca (u) noći uštapa (kada) nije ispod njega oblak?" Rekli su: "Ne, o poslaniče Allaha." Rekao je:

"Pa zaista vi (ćete da) vidite Njega (na) sudnjem danu takođe (tj. tako isto). Sakupiće Allah (sve) ljude, pa (će da) govori (da rekne): "Ko je bio (običaja da) obožava (neku) stvar (tj. Ko obožavaše nešto), pa neka slijedi nju (tu stvar)." Pa (će Sunce da) slijedi (onaj) ko je bio (običaja da) obožava Sunce. I slijedi (Mjesec) ko je bio (taj da) obožava Mjesec.. I slijediće (idole onaj) ko je bio (običaja da) obožava (tj. ko obožavaše te) idole."

("Tagut - tavagitu" znači i sotona, đavo, pa ovaj dio teksta može da se prevede i ovako: "I slijediće (sotone) ko obožavaše sotone.".)

"I ostaje (tj. ostaće samo) ova (moja) sljedba, (i) u njoj su njezini licemjeri (licemjerci, dvoličnjaci). Pa (će da) dođe njima (sljedbenicima moje sljedbe) Allah u (drugoj slici) osim (one) slike koju poznaju (tj. u opisu drukčijem od onoga koji oni poznaju u svome vjerovanju), pa (će da On) govori (rekne): "Ja sam vaš Gospodar." Pa (će oni da) govore: "Utječemo se Allahu od tebe. Ovo je naše mjesto dok dođe nama naš Gospodar. Pa kada dođe nama naš Gospodar, znaćemo (prepoznaćemo) Njega."

Pa (će da) dođe njima Allah u slici koju poznaju (znaju iz vjerovanja), pa (će On da) govori (rekne): "Ja sam vaš Gospodar (pravi)." Pa (će oni da) govore: "Ti si naš Gospodar." Pa (će oni da) slijede Njega. I udari (će se, tj. skovaće se, postaviće se) most pakla (tj. most iznad pakla). Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Pa (ću ja da) budem prvi ko (će da) pređe. A molitva (molba svih Božijih) poslanika je tada (ovakva): "Moj Bože! Spasi, spasi!" I s njime su (tj. u njega - u toga mosta su neke, nalaze se) kuke kao trnje (biljke) sa'dana (majmunske biljke, biljkekoju, koje vrlo rado deve pasu, brste). Zar niste vidjeli trnje sa'dana?" Rekli su: "Da, o poslaniče Allaha." Rekao je: "Pa zaista one (kuke) su kao trnje (biljke) sa'dana, osim (jedino što je slučaj) da njih (tj. te kuke) neće znati (tj. ne zna) količinu njihove veličine (niko) osim Allah (njihovu veličinu ne zna niko osim Allah). Pa (će te kuke da) zgrabe (ugrabe izvjesne, ili sve) ljude sa njihovim djelima (tj. zbog njihovih djela): od njih je (neki, izvjesni) uništen sa svoga djela (za svoja djela, zbog svoga djela, zbog svojih

djela), a od njih je (izvjesni, tj. a od njih će neki biti) isječen (tj. isitnjen na sitne komadiće koji su kao zrna od slačice), zatim (će se taj da) spasi. Te kada je završio (tj. kada završi, okonča) Allah od suđenja (tj. Svoje suđenje) između Svojih robova, i htio je da izađe iz Vatre (onaj) ko je htio da izađe (i kada je izašao iz Vatre onaj ko je izašao) od (onih) ko je bio (običaja da iskreno) svjedoči da nema božanstva osim Allah, zapovjedio je (tj. zapovjediće izvjesnim) anđelima da izvedu njih. Pa (će anđeli da) prepoznavaju njih sa znakom (tj. po znaku) tragova (toga) padanja ničice (sedžde u molitvi). A zabranio je Allah na Vatru (tj. Vatri) da jede (ona, tj. da prži i spaljiva) od sina Adema (Ademovoga, tj. čovjeka) trag (toga) padanja ničice (sedžde u molitvi-namazu). Pa (će oni - anđeli - da) izvedu njih (te ljude, a oni) su se već spalili (tj. već su spaljeni, opaljeni). Pa (će da) se izlije na njih (jedna) voda, govori se njoj (ime joj je) "voda života". Pa (će oni da) niknu nicanjem sjemena trave (ili: nicanjem biljke tušak, tušac) u nanosu (izvjesne, tj. neke) bujice (poplave). I ostaje (tj. I ostaće jedan) čovjek okrećač (tj. okrenut) sa svojim licem na Vatru (tj. prema paklu). Pa (će on da) govori:

"O moj Gospodaru! Već je uznemirio (ili: upropastio) mene njezin vjetar (zapahivanje-zapahnjivanje i smrdljivost, jer vjetar prenosi i lijep i ružan miris), i spalilo je mene njezino klanje, pa okreni (promijeni) moje lice (tj. položaj moga lica na drugu stranu) od Vatre." Pa neće prestati (tj. Neprestano će da on) moli (doziva) Allaha. Pa (će Allah da) govori (rekne):

"Možda ti ako sam dao tebi (tj. ako dadnem tebi to možda ćeš) da pitaš (da moliš) Mene (još nešto drugo) osim njega (osim toga)." Pa (će da) govori: "Ne, tako mi Tvoje moći (časti) neću moliti (doslovno: pitati) Tebe (ništa drugo) osim njega (osim toga)." Pa (će da) okrene njegovo lice od Vatre (na drugu stranu da mu lice gleda). Zatim (će da) govori poslije toga: "O moj Gospodaru! Približi me ka vratima raja." Pa (će da) govori: "Zar nije (bilo tako da) si već tvrdio da nećeš pitati (moliti) Mene (ništa drugo) osim njega (osim okretanja lica od Vatre)? Teško tebi, sine Adema (čovječe)! Ala si vjeroloman!" Pa neće prestati (da) moli, pa (će Allah da) govori: "Možda Ja ako sam dao (ako dadnem) tebi to, (možda ćeš da) pitaš (moliš) Mene (nešto drugo) osim njega (osim toga)." Pa (će da) govori: "Ne, tako mi Tvoje moći (časti) neću pitati Tebe (ništa drugo) osim njega." Pa (će da) dadne Allahu od

ugovora i obaveza (mnogo toga) da neće pitati Njega (ništa drugo) osim njega (osim toga). Pa (će da) približi njega ka vratima raja. Pa kada je vidio (tj. kada vidi) šta je u njemu, šutio je (tj. zašutjeće, zamuknuće) što je (tj. koliko je) htio Allah da šuti. Zatim (će da) govori: "Moj Gospodaru! Uvedi me (u) raj." Zatim (će da) govori: "A zar nije (tako bilo da) si već tvrdio (zar već nisi tvrdio) da nećeš pitati Mene (ništa drugo) osim njega. Teško tebi, o sine Adema! Ala si vjeroloman!" Pa (će da) govori:

"O moj Gospodaru! Ne učini mene najnesrećnijim (od) Tvojih stvorenja!" Pa neće prestati (da) moli dok se nasmije (dok se ne nasmije, tj. čak da će da se nasmije Uzvišeni Allah, a to znači da će da mu pokloni Svoje zadovoljstvo, da bude zadovoljan sa njim). Pa kada se je nasmijao od njega, dozvolio je (tj. dozvoliće) njemu za (njegov) ulazak u njega (tj. u raj). Pa kada je unišao (kada uniđe) u njega, reklo se je (tj. reći će se): "Želi (Zaželi) od ovakoga (tj. od ovoga)." Pa (će da) želi (zaželi sebi šta hoće, čega hoće i koliko hoće). Zatim (će da) se govori (rekne) njemu: "Želi (Zaželi) od ovakoga (doslovno: Želi sebi od kao toga)." Pa (će da) želi (sebi) dok (tj. tako da će da) se odsiječu s njim želje (tj. da se prekinu, iscrpe u njega njegove želje), pa (će Allah Uzvišeni da) govori: "Ovo je tebi i slično njemu sa njim."

(To jest: "Eto ti to, i još toliko uz njega.".)

Rekao je Ebu Hurejrete: I taj čovjek je zadnji (od) stanovnika raja ulaženjem (po ulaženju, tj. Taj će zadnji unići u raj). Rekao je 'Ata': I Ebu Seid Hudrija je sjedač (tj. sjedio je) sa Ebu Hurejretom, (i) neće izmijeniti (tj. ne izmjenjuje, ne mijenja) na njega (tj. ne mijenja njemu ni jednu) stvar od njegovoga hadisa dok je stigao (tj. do mjesta u hadisu kada je stigao) ka Njegovom govoru: "Ovo (To) je tebi i slično njemu sa njim." Rekao je Ebu Seid: Čuo sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Ovo je tebi i deset njegovih sličnosti (primjera, tj. i još deset puta toliko)." Rekao je Ebu Hurejrete: Zapamtio sam: ".... slično njemu sa njim."

GLAVA

o (izvjesnom) bunaru (omeđenom prostoru pitke vode koji će pripadati Muhammedu a.s. na sudnjem danu na drugome svijetu) i (GLAVA) govora Allaha, uzvišen je: "Zaista Mi smo dali tebi (izvjesnu) mnogobrojnost (mnoštvo).".

(A veli se da "el-kevseru" znači: bunar Muhammeda a.s. na drugome svijetu, dakle "el-havdu", a neki vele da to znači ime jedne rijeke u raju.)

A rekao je Abdullah, sin Zejda: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Strpite se, dok susretnete mene na (mome) bunaru (na drugome svijetu - ahiretu)."

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Hammada, pričao nam je Ebu Avanete od Sulejmana, od Šekika (Šeqiqa), od Abdullaha (Mes'udovoga), od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ja sam vaš preteča na (svome) bunaru (vrelu, zdencu, tj. na omeđenom prostoru, napunjenom pitkom vodom, a koji će pripadati meni na sudnjem danu)."

A pričao mi je Amr, sin Alije, pričao nam je Muhamed, sin Džafera, pričao nam je Šubete od Mugireta rekao je: Čuo sam Ebu Vaila od Abdullaha (Mes'udovoga), bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Ja sam vaš preteča na (svome) bunaru (na sudnjem danu)."

(Preteča je onaj koji dođe negdje prije drugih.)

"I zaista podignuće se svakako (tj. pokazaće se svakako meni na sudnjem danu neki) ljudi od vas, (a) zatim će se (oni) zaista iščupati (povući) svakako ispod mene (tj. osim mene dalje). Pa (ću da) govorim: "O moj Gospodaru! Moji drugovi (su to)!" Pa (će da) se govori (rekne): "Zaista ti nećeš znati (tj. ti ne znaš) šta su proizveli (novo oni) poslije tebe (a što nije valjalo, nije bilo dobro)."

Slijedio je njega (Sulejmana Aameša) Asim od Ebu Vaila. A rekao je Husajn od Ebu Vaila, od Huzejfeta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja od Ubejdulaha, pričao mi je Nafi' od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Pred vama je (jedan) bunar (vrelo, bazen vode na sudnjem danu, na drugome svijetu koji je toliko prostran) kao što je (prostor) između Džerba-a i Ezruha."

(Džerba' i Ezruh su dva mjesta.)

PRIČAO MI JE Amr, sin Muhameda, izvijestio nas je Hušejm, izvijestio nas je Ebu Bišr i Ata', sin Saiba, od Seida, sina Džubejra, od Ibnu Abbasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

El-kevser je (izvjesno) mnogobrojno dobro koje (je to što) je dao njega Allah njemu. Rekao je Ebu Bišr: Rekao sam Seidu: "Zaista (neki) ljudi tvrde da je on (tj. da je to - da El-kevser znači neka) rijeka u raju." Pa je rekao Seid: "Rijeka (ta izvjesna) koja je u raju, je (jedan dio) od (toga) dobra koje (je to što) je dao njega Allah njemu."

PRIČAO NAM JE Seid, sin Ebu Merjema, pričao nam je Nafi', sin Umera, od Ibnu Ebu Mulejketa rekao je: Rekao je Abdullah, sin Amra: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Moj bunar je idenje mjeseca (tj. velik je toliko da bi se preko njega trebalo ići, putovati mjesec dana vremena). Njegova voda je bjelja od (toga) mlijeka, a njegov miris je mirisniji (ljepši) od (toga) mošusa (mosuša) i njegovi krčazi (testije, bardaci) su kao zvijezde (toga) neba (ima ih toliko koliko ima zvijezda na nebu). Ko je pio od nje (tj. Ko se napije iz te testije, iz toga krčaga te vode), pa neće ožedniti nikada."

PRIČAO NAM JE Seid, sin 'Ufejra, rekao je: Pričao mi je Ibnu Vehb od Junusa, rekao je Ibnu Šihab: Pričao mi je Enes, sin Malika, bio

zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Zaista količina (tj. veličina) moga bunara je kao što je između (mjesta) Ejleta (Ejle) i (grada) Sane (San'e) od Jemena (tj. i Sane u Jemenu). I zaista u njemu je (količina) od (izvjesnih) krčaga (ibrika) kao broj zvijezda (toga) neba."

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, pričao nam je Hemmam od Katadeta, od Enesa, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. A pričao nam je Hudbete, sin Halida, pričao nam je Hemmam, pričao nam je Katadete, pričao nam je Enes, sin Malika, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Dok ja idem u (po) raju, kada li ja (susretnem se, sretoh se) sa (jednom) rijekom, njezine dvije strane (obale) su kupole (kubeta izvjesnoga) bisera šupljoga (šupljega, ili: izdubljenoga, udubljenoga)! Rekao sam: "Šta je ovo, o Džibrile?" Rekao je: "Ovo je "El-kevser" koji je dao tebi tvoj Gospodar." Pa kada li je njegovo blato - ili njegov miris (mirodija) - (jedan) mošus (mosuš) oštar (tj. mošus jakoga mirisa, oštroga mirisa)." Sumnjao je Hudbete (o tome da li je rečeno "njegovo blato" ili "njegov miris (mirodija)").

PRIČAO NAM JE Muslim, sin Ibrahima, pričao nam je Vuhejb, pričao nam je Abdulaziz od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Zaista će dolaziti svakako na mene (tj. meni neki) ljudi od mojih drugova (mome) bunaru (na ahiretu). Te kada prepoznam njih, iščupaće se (povući će se oni) ispod mene (tj. od mene, ispred mene). Pa (ću ja da) govorim: "Moji (su to) drugovi." Pa (će da) se govori (Pa će mi se reći): "Nećeš znati (tj. Ne znaš ti) šta su proizveli (oni) poslije tebe (što nije valjalo)."

PRIČAO NAM JE Seid, sin Ebu Merjema, pričao nam je Muhamed, sin Mutarrifa, pričao mi je Ebu Hazim od Sehla, sina Sa'da, rekao je: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista ja sam vaš preteča na (svome) bunaru. Ko je prošao (tj. Ko prođe) na mene (tj. pokraj mene), pio je (piće, tj. napiće se moga bunara). A ko je pio (Ko se napije toga moga bunara), nije ožednio (tj. neće ožedniti) nikada. Zaista dolaziće (doći će) svakako na mene (tj. meni neki) ljudi, (pa) poznajem (ja) njih, (a) i (oni) poznaju mene, zatim (će da) se rastavi između mene i između njih."

Rekao je Ebu Hazim: Pa je čuo mene Nu'man, sin Ebu Ajjaša, pa je rekao: "Ovako (li) si (to) čuo od Sehla?" Pa sam rekao: "Da." Pa je rekao: "Svjedočim na (tj. za) Ebu Seida Hudriju zaista čuo sam njega i on povećava u njoj (u toj predaji, verziji): "Pa (ću da) govorim: "Zaista oni su od mene (tj. Pa ću reći: Zaista oni su moji)." Pa (će da) se govori: "Zaista ti nećeš znati (ne znaš ono) šta su proizveli (oni) poslije tebe." Pa (ću da) govorim (na to): "Udaljivanje, udaljivanje (Udaljavanje, udaljavanje) za (onoga) ko je mijenjao poslije mene!"

(To jest: "Daleko, daleko neka je od moga bunara onaj ko je mijenjao poslije mene vjerske propise Islama, i svoja dobra djela napuštao, a radio loša djela, ili: ko je unosio u Islam i među muslimane novotarije i tako mijenjao poslije mene duh i smisao Islama.".)

I rekao je Ibnu Abbas: "Suhkan" je (što i) "bu'den" (udaljenje, udaljivanje). Govori se: "Sehikun" je (što i) "be'idun" (dalek). "Sehakahu" i "eshakahu" je (što i) "eb'adehu" (udaljio je njega).

A rekao je Ahmed, sin Šebiba sina Seida, Habetija: Pričao nam je moj otac od Junusa, od Ibnu Šihaba, od Seida, sina Musejjeba, od Ebu Hurejreta da je on bio (običaja da) priča da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Doći će na mene (tj. meni na) sudnjem danu (jedna mala) skupina od mojih drugova, pa (će oni da) se izagnaju (otjeraju) od (moga) bunara. Pa (ću da) govorim: "O moj Gospodaru! Moji drugovi (su to)." Pa (će On da) govori: "Zaista ti, nema znanja za tebe (tj. u tebe) za (ono, o onome) što su proizveli (oni) poslije tebe. Zaista oni su se vratili (odmetnuli su se od Islama idući) na svoje zadnjice natraške."

(To jest: vraćajući se na djela koja su radili prije Islama idući nazad u mnogobožački način života.)

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Saliha, pričao nam je Ibnu Vehb, izvijestio me je Junus od Ibnu Šihaba, od Ibnul-Musejjeba da je on bio (običaja da) priča od drugova Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Doći će na mene (tj. meni mome) bunaru (neki) ljudi od mojih drugova, pa (će oni da) se protjeraju (otjeraju) od njega (tj. od bunara). Pa (ću ja da) govorim: "O moj Gospodaru! Moji drugovi (su to)." Pa (će On da) govori: "Zaista ti, nema (nikakvoga) znanja za (tj. u) tebe sa (onim, o onome) šta su proizveli (oni) poslije tebe. (Dakle: Ti ne znaš šta su oni poslije tebe proizveli i uradili.) Zaista oni su se vratili na svoje zadnjice natraške (tj. odmetnuli su se od Islama)."

A rekao je Šuajb od Zuhrije: Bio je Ebu Hurejrete (običaja da) priča od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "...., pa (će oni da) se izagnaju.....". A rekao je 'Ukajl: "....., pa (će oni da) se protjeraju (otjeraju).....". A rekao je Zubejdija od Zuhrije, od Muhameda, sina Alije, od Ubejdulaha, sina Ebu Rafi'a, od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO MI JE Ibrahim, sin Munzira, Hizamija, pričao nam je Muhammed, sin Fulejha: Pričao nam je moj otac, pričao mi je Hilal od Ata-a, sina Jesara, od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Dok sam ja stajač, pa kada li (tu jedna) skupina (ljudi)! Te kada sam prepoznao njih, izašao je (tj. izaći će jedan) čovjek između mene i između njih (ljudi te skupine), pa je rekao (pa će reći taj čovjek onim ljudima): "Ovamo!" Pa sam rekao (Pa ću reći): "Gdje (će oni)?" Rekao je: "Ka Vatri tako mi Allaha." Rekao sam: "A šta je njihovo stanje (ili: njihova stvar)?" Rekao je: "Zaista oni su se vratili poslije tebe na svoje zadnjice (ili: na svojim zadnjicama) natraške." Zatim kada li (jedna) skupina! Te kada sam prepoznao njih, izašao je (jedan) čovjek između (doslovno: od između) mene i između njih pa je rekao: "Ovamo!" Rekao sam: "Gdje?" Rekao je: "Ka Vatri tako mi Allaha." Rekao sam: "Šta je njihovo stanje (njihova stvar - Zašto)?" Rekao je: "Zaista oni su

se vratili poslije tebe na svojim zadnjicama (na svoje zadnjice) natraške." Pa neću misliti (tj. ne mislim) njega (da će da) se spasi od njih (niko drugi) osim (neki pojedini, ili mali broj) kao puštene (glave, grla od izvjesnih) deva (kamila da pasu bez čobana, pastira, da lutaju)."

PRIČAO MI JE Ibrahim, sin Munzira, pričao nam je Enes, sin 'Ijada, od Ubejdulaha, od Hubejba, od Hafsa, sina Asima, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Što je između moje kuće (sobe) i moje govornice (taj prostor) je (jedna) bašča od bašči raja (tj. to je jedan vrt od vrtova raja), a moja govornica je na mome bunaru (vrelu)."

PRIČAO NAM JE Abdan: Izvijestio me je moj otac od Šubeta, od Abdulmelika rekao je: Čuo sam Džunduba rekao je: Čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Ja sam vaš preteča na (svome) bunaru."

PRIČAO NAM JE Amr, sin Halida, pričao nam je Lejs od Jezida, od Ebul-Hajra, od Ukbeta, bio zadovoljan Allah od njega, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, izašao (jedan) dan (tj. u jednome danu), pa je klanjao na stanovnike Uhuda (kao što klanja) svoje klanjanje na (svakoga) mrtvaca (mrtvoga, muslimanskoga mrtvaca-mrtvoga), zatim je otišao na (svoju) govornicu, pa je rekao:

"Zaista ja sam (jedan) preteča za vas (tj. Zaista ja sam preteča vama), i ja sam (jedan) svjedok na (tj. protiv) vas. I zaista ja tako mi Allaha zaista gledam ka svome bunaru sada. I zaista (sam bio u takvoj prilici da) su se meni dali (davali) ključi (ključevi) riznica (izvjesne) zemlje (države, ili: Zemlje - zemlje u smislu planete, tj. ključevi riznica cijeloga svijeta), ili ključevi (izvjesne) zemlje (ili: ključevi Zemlje). I zaista ja tako mi Allaha ne plašim se na vas (za vas) da pridružujete poslije mene (Allahu druga, tj. ne plašim se da ćete postati idolopoklonici poslije mene), a ali ja (tj. ali ja) se plašim na vas (za vas) da se međusobno natječete u njoj (u ovozemnosti, u ovozemnim dobrima i uživanjima, ili: u njima - u riznicama, zato što ih volite da ih

samo posjedujete i što su vam one skupocjene kao duša vaša, bez namjere da ih trošite u dobrotvorne svrhe i korisne ciljeve)."

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Haremija, sin 'Umareta, pričao nam je Šubete od Mabeda, sina Halida, da je on čuo Hariseta, sina Vehba, (da) govori:

Čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, a spomenuo je (svoj) bunar (na drugome svijetu), pa je rekao (da je on prostran, velik) kao što je (prostor) između Medine i Sane (San'e). A povećao je Ibnu Ebu Adij od Šubeta, od Mabeda, sina Halida, od Hariseta, čuo je Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, njegov govor: Njegov bunar (da) je (kao prostor) što je između Sane i Medine. Pa je rekao njemu Mustevrid: Zar nisi čuo njega (da) je rekao: "Posude (okolo, oko toga bunara tolike i tolike)?" Rekao je: "Ne." Rekao je Mustevrid: "Misliš u njemu (tj. okolo, oko njega da) su (njegove) posude (za vodu) kao (te) zvijezde."

PRIČAO NAM JE Seid, sin Ebu Merjema, od Nafi-a, sina Umera, rekao je: Pričao mi je Ibnu Ebu Mulejkete od Esme, kćeri Ebu Bekra, bio zadovoljan Allah od njih dvoga (s njima), rekla je: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista ja sam na (svome) bunaru čak (tako da) gledam ko dolazi na mene (meni) od vas. I uzeće se (neki) ljudi od ispod mene (tj. ispred mene, niže mene, do mene koji su već bili došli). Pa (ću da) govorim: "O moj Gospodaru! Od mene i od moje sljedbe (su ti ljudi)." Pa (će da) se govori: "Da li si opazio (A znaš li) šta su radili poslije tebe. Tako mi Allaha nisu prestali (da) se vraćaju na svoje pete (tj. nazad u idolopokloničke postupke i pogreške, grijehe)."

Pa je bio Ibnu Ebu Mulejkete (običaja da) govori: "Moj Bože! Zaista mi se utječemo Tebi (tražimo utočište u Tebe, kod Tebe da nas sačuvaš od toga) da se vratimo na naše pete, ili da se iskušamo (tj. ili da se stavimo na kušnju takvu koja će nas odvući) od naše vjere."

"..... eakabikum tenkisune." je (značenja) "terdžiune alel-akibi": vraćate se na (svoju) petu (na svoje pete).

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA

KNJIGA (izvjesnoga) LIJEČNIŠTVA (medicine izvjesne)

GLAVA:

Nije spustio Allah (ni jednu) bolest (drukčije) osim (tako da) je spustio za nju (jedan, neki) lijek.

(dakle: Nije Allah odredio (stvorio) ni jednu bolest (drukčije), a da nije odredio za nju i odgovarajući lijek.)

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Musena-a, pričao nam je Ebu Ahmed Zubejrija, pričao nam je Amr, sin Seida sina Ebu Husejna, pričao nam je Ata', sin Ebu Rebaha, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Nije spustio Allah (ni jednu) bolest (drukčije) osim (tako da) je spustio za nju (jedan, neki) lijek."

GLAVA:

Da li (će da) liječi (izvjesni) čovjek (izvjesnu) ženu i (izvjesna) žena (izvjesnoga) čovjeka.

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Bišr, sin Mufaddala, od Halida, sina Zekvana, od Rubejji'e, kćeri Muavviza sina Afra'e, rekla je:

Bile smo (običaja da) ratujemo (tj. Ratovasmo i mi žene u zajednici) sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Napajamo (izvjesne) ljude i poslužujemo ih, i vraćamo (izvjesne) poginule i ranjene ka Medini.

GLAVA:

Lijek (izvjesni) je u tri (postupka).

PRIČAO MI JE Husejin, pričao nam je Ahmed, sin Meni'a, pričao nam je Mervan, sin Šudža'a, pričao nam je Salim Eftas od Seida, sina Džubejra, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

"Lijek (izvjesni) je u tri (postupka): pijenju meda, i zarezivanju (zasijecanju) roga (kupice za vađenje krvi) i prženju (spaljivanju) vatrom. A zabranjujem svojoj sljedbi (tj. svojim sljedbenicima to) prženje (spaljivanje vatrom, odnosno usijanim željezom."

(Usijanim željezom prženje i spaljivanje se može upotrebiti u krajnjoj nuždi kada ne postoji neki drugi lijek, jer se iz jednog prošlog hadisa već vidjelo da se tim načinom liječenja liječio Habbab, jedan od drugova Muhameda a.s. koji je sedam puta pržio i spaljivao neku bolest na svome stomaku.)

Podigao je (ovaj) hadis (Ibnu Abas do Muhameda a.s.). A predao je njega (tj. ovaj hadis) Kummija od Lejsa, od Mudžahida, od Ibnu Abasa, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, o (tom) medu i (tom) vađenju krvi.

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Abdurahima, izvijestio nas je Surejdž, sin Junusa, Ebu Haris, pričao nam je Mervan, sin Šudža-a, od Salima Eftasa, od Seida, sina Džubejra, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Lijek (izvjesni) je u tri (postupka): u zarezivanju roga, ili pijenju meda ili prženju (spaljivanju) sa vatrom. A zabranjujem svojoj sljedbi (to) prženje."

GLAVA

(izvjesnoga) lijeka (liječenja) sa (izvjesnim) medom i (GLAVA) govora Allaha, uzvišen je: "..... u njemu (tj. u medu) je (jedan, neki veliki) lijek za (izvjesne) ljude....".

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Ebu Usamete, izvijestio me je Hišam od svoga oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (takav da) zadivljuje (zadivljivaše) njega (izvjesna napravljena) slatka (hrana) i (izvjesni) med.

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Abdurahman, sin Gasila, od Asima, sina Umera sina Katadeta, rekao je: čuo sam Džabira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je: čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Ako je bilo u (nekoj) stvari od vaših lijekova - ili (Ako) biva u (nekoj) stvari od vaših lijekova - (neko) dobro, pa u zarezivanju (kože radi vađenja krvi pomoću) roga (to je dobro i korist), ili pijenju meda ili lakom prženju (spaljivanju) sa vatrom (koje) odgovara (izvjesnoj) bolesti (slaže se sa izvjesnom boleśću, bolesti). A ne volim (ja) da se pržim (spaljujem usijanim željezom)."

PRIČAO NAM JE Ajjaš, sin Velida, pričao nam je Abdul-Aala', pričao nam je Seid od Katadeta, od Ebul-Mutevekkila, od Ebu Seida da je (jedan) čovjek došao Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Moj brat se tuži (na) svoj stomak." Pa je rekao: "Napoj (Napajaj) ga medom." Zatim je došao drugi puta. Pa je rekao: "Napoj ga medom." Zatim je došao njemu treći puta. Pa je rekao: "Napoj ga medom." Zatim je došao njemu pa je rekao: "Činio sam." Pa je rekao: "Istinit je bio (tj. Istinu je rekao) Allah, a lagao je (tj. a laže) stomak tvoga brata. Napoj ga medom." Pa je napojio (napajao) njega. Pa je ozdravio.

GLAVA

(izvjesnoga) lijeka (liječenja) sa (raznim vrstama) mlijeka (izvjesnih) deva (kamila).

PRIČAO NAM JE Muslim, sin Ibrahima, pričao nam je Sellam, sin Miskina, Ebu Revh Basrija, pričao nam je Sabit od Enesa da su (neki) ljudi (bili u takvom stanju da) je bila sa njima (nekakva) bolest. Rekli su:

"O poslaniče Allaha! Daj odsjesti nama (Daj nam neko boravište), i nahrani nas!" Pa pošto su ozdravili, rekli su: "Zaista Medina je nezdrava (za nas, ne odgovara nam svojom klimom)." Pa je dao odsjesti njima (u) Harru u stado (među jedno stado) svojih deva, pa je rekao:

"Pijte od njihovih mlijeka." Pa pošto su ozdravili, ubili su čobana (pastira) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, i sebi su potjerali njegovo stado deva. Pa je poslao u njihove tragove (tj. za njima potjeru koja ih je pohvatala). Pa je odsjekao njihove ruke i njihove noge, i podvukao je (usijanim željeznim) klincima (čavlima) surmu njihovim očima (tj. i dao je iskopati njima oči željeznim čavlima - jer su i oni tako patili pastira Vjerovijesnikovoga dok su ga ubili). Pa sam vidio (veli Enes, izvjesnoga) čovjeka od njih (da) grize zemlju (tlo) sa svojim jezikom dok (tako) umre. Rekao je Sellam: Pa je doprlo meni da je Hadždžadž rekao Enesu: "Pričaj mi za najžešću kaznu (neku što) je kaznio nju (tj. njom nekoga) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio." Pa je pričao njemu za ovo. Pa je doprlo (to) Hasenu, pa je rekao: "Volio sam (tj. Volio bih) da on nije pričao njemu za ovo."

GLAVA

(izvjesnoga) lijeka (liječenja) sa mokračama (mokraćama izvjesnih) deva.

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Hemmam od Katadeta, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, da su se (neki) ljudi

razboljeli u Medini (jer nisu podnosili njezine klime), pa je zapovjedio njima Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, da se priključe sa njegovim pastirom (čobaninom) - misli (na pastira koji čuva njegove) deve - pa (da) piju od njihovih mlijeka i njihovih mokraća (mokrača). Pa su se priključili sa njegovim pastirem (pastirom). Pa su pili od njihovih mlijeka i njihovih mokraća (tj. mlijeka i mokraća deva) dok su bila dobra (tj. dok su ozdravila) njihova tijela. Pa su ubili (toga) pastira i potjerali su (te) deve. Pa je doprlo (to) Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je poslao u njihovo traženje (Pa je poslao potjeru za njima)." Pa su se doveli oni (Pa su pohvatani). Pa je odsjekao njihove ruke i njihove noge, i podvukao je surmu (pomoću čavala po) njihovim očima. Rekao je Katadete: Pa je pričao meni Muhamed, sin Sirina, da je to bilo prije (nego) da siđu (izvjesne) kazne (tj. propisi o kaznama).

GLAVA

(izvjesne) crne bobice (bobe, tj. crnoga zrna - a to je crni kim, kumin).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Ebu Šejbeta, pričao nam je Ubejdulah, pričao nam je Israil od Mansura, od Halida, sina Sa'da, rekao je:

Izašli smo i sa nama je Galib, sin Ebdžera, pa se razbolio (Galib) u (tom, na tom) putu. Pa smo došli (u) Medinu, a on je bolestan. Pa je posjetio njega Ibnu Ebu Atik, pa je rekao nama: "Na vas je (da se liječite) sa ovom bobicom crnom (ovim crnim zrncetom), pa uzmite od nje pet ili sedam (zrna), pa satarite (u prah) njih, zatim nakapajte (naspite) njih u njegov nos sa (nekoliko) kapi ulja (zejtina) u ovu (njegovu) stranu i u ovu njegovu stranu, pa (tj. jer) zaista Aiša, bio zadovoljan Allah od nje, pričala je meni da je ona čula Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Zaista ova boba crna (ovo crno zrno) je lijek od svake bolesti osim od "sama"." Rekla sam (Upitala sam): "A šta je "sam"?" Rekao je: "Smrt."

(Ili: Rekao sam "A šta je "sam"?" Rekao je "Smrt.")

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba rekao je: izvijestili su mene Ebu Selemete i Seid, sin Musejeba, da je Ebu Hurejrete, bio zadovoljan Allah od njega, izvijestio njih dvojicu da je on čuo poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"U (toj) bobi crnoj je lijek od svake bolesti osim "sama"."

Rekao je Ibnu Šihab: A "sam" je (što i) "el-mevtu" - smrt. A "crna boba" je (što i) "eš-šunizu" - kim, kumin.

(Neki kažu da je "crno zrno" isto što i "hardelun" - slačica, crno slačice. Drugi opet kažu da je "crno zrno" isto što i "semetul-butmi" - plod terpentinovoga drveta. Većina kaže da je to kim.)

GLAVA

(izvjesne supe, čorbe zvane) telbine za (izvjesnoga) bolesnika.

("Telbine" je supa, čorba, napitak koji se spravljao od prosijanoga brašna, i meda i mlijeka. A neki vele od čistoga brašna i vode. U oba slučaja bude bijela ta čorba, taj napitak kao mlijeko pa se zbog toga i nazvala "telbine".)

PRIČAO NAM JE Hibban, sin Musa-a, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Junus, sin Jezida, od Ukajla, od Ibnu Šihaba, od Urveta, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da je ona bila (običaja da) zapovijeda (da se posluži) sa telbinom (tj. sa pravljenjem telbine) za (izvjesnoga) bolesnika i za (izvjesnoga) ožalošćenoga nad (izvjesnim) propalim (tj. ožalošćenoga za umrlim). I bila je (običaja da ona) govori:

Zaista ja sam čula poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Zaista (ta) telbina odmara srce (izvjesnoga) bolesnika, i odvodi neki (dio izvjesne) žalosti."

PRIČAO NAM JE Fervete, sin Ebul-Magra-a, pričao nam je Alija, sin Mushira, od Hišama, od njegovoga oca, od Aiše da ona zapovjedaše za (tu) telbinu, i govoraše:

Ona je mrska (piti bolesniku), (a) korisna (za njegovu bolest).

GLAVA

(izvjesnoga) lijeka kroz nos (koji se daje i stavlja u nos, kroz nos).

PRIČAO NAM JE Mualla', sin Eseda, pričao nam je Vuhejb od Ibnu Tavusa, od njegovoga oca, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) je (on) sebi vadio krv (tj. tražio da mu se izvadi krv pomoću roga, kupice), i dao je (tom izvjesnom) vadiocu krvi njegovu nagradu (platu), i stavljao je sebi lijek u nos (tj. i dao je da mu se stavi lijek u nos, kroz nos).

GLAVA

stavljanja lijeka kroz nos (u nos prilikom liječenja) sa (izvjesnim) ljekovitim drvetom indijskim i morskim (ili ljekovitom biljkom indijskom i morskom - a to drvo ili biljku u nekim turskim rječnicima nazivaju halan, havlidžan, i "okrugla trava").

A on (tj. taj izraz "qust") je (isto što i izraz) "kust" (el-kustu), slično (izrazima za riječ kamfor) "el-kafuru" i "el-qafuru", slično je (tome isto tako i) "kušitat" i "qušitat" (a oba oblika toga glagola znače što i): "nuziat" (iščupala se je, zgulila se je). A čitao je Abdullah (Mes'udov ajet u Kur'anu "Ve izessema'u kušitat - I kada se nebo zguli.", čitao je tako da je umjesto ".... kušitat" čitao): "..... qušitat.".

(Već je rečeno da obje riječi imaju isto značenje: i "kušitat" i "qušitat".)

PRIČAO NAM JE Sadekate, sin Fadla, rekao je: izvijestio nas je Ibnu Ujejnete, rekao je: čuo sam Zuhriju od Ubejdulaha, od Umu Kajse, kćeri Mihsana, rekla je: čula sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Na vas je (da se liječite) sa ovim (izvjesnim ljekovitim) indijskim drvetom, pa (tj. jer) zaista u njemu je sedam lijekova. Uzima se (kao lijek) kroz nos (liječeći se) sa njim od (izvjesne) bolesti u grlu (a neki vele da "el-'uzretu" znači: rana između nosa i grla), i sipa se u jedan kraj usta (na jednu stranu ustao to drvo indijsko kao lijek liječeći se) s njim od (bolesti) posjednice (izvjesne) strane (a to je bolest pleuritis - upala porebrice, plućne maramice)." I unišla sam (kaže dalje Umu Kajsa) Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, sa (jednim) svojim sinom (koji još) nije jeo (tj. nije bio počeo jesti tu običnu) hranu (jer je on još samo sisao), pa se pomokrio na njega (tj. na krilo Muhameda a.s.). Pa je (Muhamed a.s.) pozvao za vodu, pa je poprskao (polio) na njega (na krilo, a nije, dakle, prao odjeću cijedeći je).

GLAVA:

Kojim časom (tj. U koji čas će da) vadi sebi krv?

A vadio je sebi krv Ebu Musa noću (po noći).

(U svim slučajevima i u prošlom i u daljem tekstu gdje se spominje vađenje krvi, uvijek se misli na vađenje krvi pomoću roga i kupica, a to je klasični način vađenja krvi. To neka se ima u vidu, i to se više neće napominjati.)

PRIČAO NAM JE Ebu Mamer, pričao nam je Abdulvaris, pričao nam je Ejub od Ikrimeta, od Ibnu Abasa rekao je:

Izvadio je sebi (tj. Dao je izvaditi sebi) krv Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, a on je postač (a on posti).

GLAVA

(izvjesnoga) vađenja krvi u (na izvjesnom) putovanju i (u izvjesnom) hodočasničkom oblačenju (tj. i za vrijeme dok je hodočasnički obučen, odjeven).

Rekao je njega (tj. Rekao je to) Ibnu Buhajnete od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Sufjan od Amra, od Tavusa i 'Ata-a, od Ibnu Abasa rekao je:

Izvadio je sebi krv Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, a on je hodočasnički obučen (odjeven).

GLAVA

(izvjesnoga) vađenja krvi od (tj. zbog izvjesne) bolesti.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Mukatila, rekao je: izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Humejd Tavil od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, da se on pitao (pitan je) o nagradi (plati izvjesnoga) vadioca krvi, pa je rekao:

Izvadio je sebi krv poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Vadio je krv njemu Ebu Tajbete, i dao je njemu (Muhamed a.s.) dva sa'a od (neke) hrane, i govorio je njegovim zaštitnicima (pokroviteljima Muhamed a.s. da olakšaju Ebu Tajbetu porez), pa su olakšali njemu. I rekao je (Muhamed a.s.):

"Zaista najpriličnije (ili: Najprimjernije) što ste se liječili međusobno s njime je (to izvjesno) vađenje krvi i (to izvjesno) ljekovito morsko drvo." I rekao je: "Ne kažnjavajte (tj. Ne mučite) svoju djecu sa (tim izvjesnim) stiskanjem (rukom i prstima da bi istisnuli i iscijedili gnoj) iz (te izvjesne) rane (u grlu, ili u predjelu između nosa i grla zavlačeći tamo svoju ruku)! I na vas je (da tu ranu liječite) sa (tim izvjesnim) ljekovitim drvetom."

(Vjerovatno se u svima ovim hadisima misli na to da se drvo ili biljka isitni, stuca u prah, pa da se taj prah stavlja kroz nos, u nos.)

PRIČAO NAM JE Seid, sin Telida, pričao mi je Ibnu Vehb, izvijestio me je Amr i (drugi) osim njega da je Bukejr pričao njemu da je Asim, sin Umera sina Katadeta, pričao njemu da je Džabir, sin Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, posjetio Mukanne'a, zatim je rekao:

"Neprestano ću biti dok sebi izvadiš krv (tj. Neću izaći od tebe dok sebi ne izvadiš krv), pa (tj. jer) zaista ja sam čuo poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Zaista u njemu (u vađenju krvi) je (jedan) lijek."

GLAVA

(izvjesnoga) vađenja krvi na (bolesnikovoj) glavi (tj. iz glave, iz površine glave, sa površine glave).

PRIČAO NAM JE Ismail, pričao mi je Sulejman od Alkameta da je on čuo Abdurahmana Aaredža da je on čuo Abdullaha, sina Buhajnete (doslovno: sin je Buhajnete), (da) priča da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, izvadio sebi krv u (mjestu) Lahju Džemelu od puta Meke, a on je hodočasnički obučen (odjeven, izvadio je krv) u (sa) sredine svoje glave.

A rekao je Ensarija: Izvijestio nas je Hišam, sin Hassana, pričao nam je Ikrimete od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, izvadio sebi krv u svojoj glavi (sa svoje glave, tj. dozvolivši da mu se sa površine glave vadi krv).

GLAVA

(izvjesnoga) vađenja krvi od (tj. zbog) bolesti polovine glave i (zbog izvjesne) glavobolje.

("Šekikatun" je migrena, a "suda'un" je glavobolja uopće, općenito.)

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Beššara, pričao nam je Ibnu Ebu Adijj od Hišama, od Ikrimeta, od Ibnu Abbasa rekao je:

Izvadio je sebi krv Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, u svojoj glavi (sa svoje glave), a on je hodočasnički obučen od (zbog nekoga) bola (što) je bio u njega u vodi (tj. kod jedne vode, vrela što) se govori njoj (ime je toj vodi, vrelu) Lahju Džemel. A rekao je Muhamed, sin Seva-a: Izvijestio nas je Hišam od Ikrimeta, od Ibnu Abbasa da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, izvadio sebi krv, a on je hodočasnički obučen u svojoj glavi (na svojoj glavi, iz svoje glave, sa svoje glave, tj. iz površine kože na svojoj glavi) od migrene (koja) je bila u njega (tj. zbog bola polovine njegove glave).

PRIČAO NAM JE Ismail, sin Ebana, pričao nam je Ibnul-Gasil, pričao mi je Asim, sin Umera, od Džabira, sina Abdullaha, rekao je: čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Ako je bilo (Ako ima) u (nekoj) stvari od vaših lijekova (ikakvo) dobro, pa (to) je (pa onda je to) u pijenju meda, ili zarezivanju roga (za vađenje krvi) ili lakom prženju (spaljivanju) od vatre. A ne volim da se pržim (spaljujem usijanim željezom)."

GLAVA

(izvjesnoga) brijanja od (tj. zbog izvjesnoga) uznemirivanja (uznemiravanja).

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Hammad od Ejuba rekao je: čuo sam Mudžahida od Ibnu Ebu Lejla-a, od Ka'ba, sina 'Udžreta, rekao je:

Došao je na mene (nada me, meni) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (u) vrijeme Hudejbije, a ja ložim pod (jedan) lonac, a (izvjesne) uši (vaši) prosipaju se od (tj. sa) moje glave, pa je rekao:

"Da li uznemiruju tebe tvoji insekti (vaši)?" Rekao sam: "Da." Rekao je: "Pa obrij (se), i posti tri dana, ili nahrani šestoricu (siromaha) ili žrtvuj (jednu) žrtvu (tj. zakolji žrtvu, kurban)." Rekao je Ejjub: "Neću znati (tj. Ne znam) sa kojom (od) njih (tj. od ove tri stvari) je počeo.

(To jest: Ne znam koju je prvo spomenuo.)

GLAVA

(onoga) ko se pržio (ko je spaljivao sebi neku ranu usijanim željezom), ili je pržio (drugoga) osim sebe i (GLAVA) vrijednosti (vrline onoga) ko se nije pržio (usijanim željezom u cilju liječenja neke bolesti).

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid Hišam, sin Abdulmelika, pričao nam je Abdurahman, sin Sulejmana sina Gasila, pričao nam je Asim, sin Umera sina Katadeta, rekao je: čuo sam Džabira (da priča) od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Ako je bio u (nekoj) stvari od vaših lijekova (neki) lijek, pa (to) je u zarezivanju roga (za vađenje krvi), ili (u) lakom (lahkom) prženju sa vatrom. A ne volim da se pržim (usijanim željezom)."

PRIČAO NAM JE 'Imran, sin Mejsereta, pričao nam je Ibnu Fudajl, pričao nam je Husajn od 'Amira, od 'Imrana, sina Husajna, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Nema bajanja (vračanja, odučavanja ni od čega) osim od oka (tj. od uroka očiju), ili žalca (tj. ujeda zmije ili škorpije). Pa sam spomenuo njega (tj. to) Seidu, sinu Džubejra, pa je rekao: Pričao nam je Ibnu Abas: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Izložili su se meni (pokazivali su mi se, prikazali su mi se svi) narodi. Pa je počeo (izvjesni) vjerovijesnik i (izvjesna) dva vjerovijesnika (da) prolaze sa njima (njihovi sljedbenici samo kao izvjesna manja) skupina (grupa). A (izvjesni) vjerovijesnik (je u takvome stanju da) nije sa njim (ni) jedan (čovjek). Dok se je podigla meni (jedna) crnina velika. Rekao sam: "Šta je ovo? Moja sljedba je

ovo." Reklo se je: "Ovo je Musa i njegov narod." Reklo se je: "Pogledaj ka (tom) obzoru." Pa kada li crnina (takva koja) ispunjava (puni taj) obzor! Zatim se reklo meni: "Pogledaj ovdje i ovdje (tj. ovamo i ovamo) u obzore (toga) neba." Pa kada li crnina (neka koja) je već ispunila (napunila taj) obzor! Reklo se je:

"Ovo je tvoja sljedba. I unići će (u) raj od ovih (tj. od njih) sedamdeset hiljada bez obračuna (bez polaganja računa)." Zatim je unišao (Muhamed a.s. u svoju kuću), a nije objasnio njima (ko će unići u raj bez polaganja računa). Pa je prolio (svoje riječi, tj. Požurio je da raspravlja taj) narod (ti prisutni ljudi o tome) i rekli su: "Mi smo (oni) koji su vjerovali u Allaha i slijedili smo Njegovoga poslanika, pa mi smo oni (tj. mi smo ti koji će unići u raj bez polaganja računa). Ili su (to) naša djeca koja su se rodila u Islamu, pa (tj. jer) zaista mi smo se rodili u predislamlju." Pa je doprlo (to) Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je izašao, pa je rekao:

"Oni su (tj. To su oni) koji neće tražiti (tj. ne traže) bajanje (vračanje), i neće zloslutiti (po letu ptica) i neće sebe pržiti (spaljivati usijanim željezom u cilju liječenja), a na svoga Gospodara se oslanjaju."

Pa je rekao 'Ukkašete, sin Mihsana: "Da li sam od njih ja, o poslaniče Allaha?" Rekao je: "Da." Pa je ustao (jedan) drugi pa je rekao: "Da li sam od njih ja (Da li sam ja od njih)?" Rekao je: "Pretekao te je s njom (s tom riječi, ili s tom molbom da budeš od njih, ili s tom željom, u toj želji, u tome te je pretekao) 'Ukkašete."

GLAVA

(izvjesnoga) surminoga kamena i (izvjesne) surme od (tj. zbog izvjesne) krmeljivosti (tj. zbog izvjesne bolesti očiju od koje oči krmelje).

O njemu (tj. O tome) je Umu Atijja (pričala hadis).

PRIČAO NAM JE Musedded, pričao nam je Jahja od Šubeta, pričao mi je Humejd, sin Nafi-a, od Zejnebe, od Umu Seleme, bio zadovoljan Allah od nje, da je (jednoj) ženi preminuo njezin muž, pa se tužila (na) svoje oko (tj. pa je nju zaboljelo njezino oko). Pa su

spomenuli nju Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, i spomenuli su njemu (izvjesnu) surmu i da je ono plašiti se na (tj. za) njezino oko, pa je rekao:

"Zaista već je bila jedna (od) vas (običaja da) ostaje u najgoroj (od) svojih pokrovaca (tj. odjeća - u najgoroj svojoj odjeći) - ili (je rekao): u svojim pokrovcima (tj. u svojim odjećama) u najgoroj svojoj sobi (godinu dana), pa kada bi prošao pas, bacila bi brabonjak (na psa). Pa ne (dozvoljavam da podvlači surmu ni u cilju liječenja prije nego prođu) četiri mjeseca i deset (dana)."

GLAVA

(izvjesne) gube.

A rekao je Affan: PRIČAO NAM JE Selim, sin Hajjana, pričao nam je Seid, sin Mina-a, rekao je: čuo sam Ebu Hurejreta (da) govori: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Nema trčanja (hodanja bolesti), i nema zloslutnje (od leta ptica), i nema ptice iz glave (ubijenoga lica da izlazi), i nema (nesrećnosti) safera (mjeseca, tj. safer nije nesrećni mjesec)."

(Neki kažu da "ve la safere" znači: i nema zmije u stomaku čovjeka koja ubija čovjeka kada čovjek izgladni.)

"I bježi od (izvjesnoga) pogođenoga kugom (okuženoga) kao što bježiš od (izvjesnoga) lava."

GLAVA:

Mana ("nebeski kruh", medna rosa) je (jedan) lijek za (izvjesnu bolest) oka.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Musena-a, pričao nam je Gunder, pričao nam je Šubete od Abdulmelika rekao je: čuo sam Amra,

sina Hurejsa, rekao je: čuo sam Seida, sina Zejda, rekao je: čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Gomoljika je od (te izvjesne) mane, i njezina voda je lijek za (izvjesno bolesno) oko."

Rekao je Šubete: A izvijestio me je Hakem, sin 'Utejbeta, od Hasena, sina 'Urenije, od Amra, sina Hurejsa, od Seida, sina Zejda, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. Rekao je Šubete: Pošto je pričao meni za njega (za ovo) Hakem, nisam nijekao njega od hadisa Abdulmelika.

(To znači da mu Abdulmelik nije bio pouzdan jer je bio ostario i promijenilo mu se pamćenje, ali pošto mu je o ovome pričao i Hakem, nije odbacivao tada ni hadis Abdulmelika.)

GLAVA

(izvjesnoga) lijeka koji se lijeva (daje, sipa) u jedan kraj kraj usta (na jednu stranu usta).

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Jahja, sin Seida, pričao nam je Sufjan, pričao mi je Musa, sin Ebu Aišeta, od Ubejdulaha, sina Abdullaha, od Ibnu Abbasa i Aiše da je Ebu Bekr, bio zadovoljan Allah od njega, poljubio Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, a on je mrtav.

Rekao je (Ubejdulah): Rekla je Aiša: Lijevali (Sipali) smo lijek u jednu stranu usta njemu u njegovoj bolesti, pa je počeo (da) daje znak k nama, to jest (kao): Ne lijevajte meni (taj) lijek u jednu stranu usta. Pa smo rekli (tj. mislili smo da on to zabranjuje): Odvratnošću (tj. zbog odvratnosti izvjesnoga) bolesnika za (na izvjesni) lijek. Pa pošto se osvijestio, rekao je:

"Zar nisam zabranio vama da lijevate lijek u jednu stranu usta meni?" Rekli smo: "Odvratnost bolesnika za lijek (prema lijeku je to)." Pa je rekao: "Neće ostati u (mojoj) sobi ni jedan (ni jedno lice drukčije) osim (tako da) se je lijevao (da se ulije) lijek u jednu stranu usta njemu,

a ja (ću to da) gledam, osim Abbasa, pa (tj. jer) zaista on nije prisustvovao vama (tj. nije bio prisutan među vama kada sam vam zabranio da mi stavljate lijek u jednu stranu usta)."

(Glagol "ledde jeluddu" znači izlijevati, stavljati lijek u jednu stranu usta nekoga bolesnika. Lijek koji se tako daje i stavlja zove se izrazom "ledudun, ledud". Inače "ledde jeluddu" ima i drugih značenja.)

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan od Zuhrije, izvijestio me je Ubejdulah, sin Abdullaha, od Umu Kajse rekla je:

Unišla sam sa (jednim) svojim sinom poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a već sam liječila njega od (izvjesne) rane u grlu (ili između nosa i grla stiskanjem te rane prstima), pa je rekao:

"Na čemu (tj. Zašto vi žene) podižete resice svojoj djeci sa ovim (izvjesnim) liječenjem (stiskanjem prstima rane pateći vi tako djecu)? Na vas je (da se poslužite u liječenju te rane) sa ovim (izvjesnim) ljekovitim indijskim drvetom, pa (tj. jer) zaista u njemu je sedam lijekova. Od njih je pleuritis. Daje se kroz nos od (tj. zbog izvjesne) rane u grlu, i lijeva se (stavlja se) u jednu stranu usta od (tj. zbog) pleuritisa. Pa sam čuo Zuhriju (da) govori: Razjasnio je nama dva (lijeka, liječenja - dakle: dvije bolesti koje se liječe ovim lijekom-ljekovitim indijskim drvetom), a nije razjasnio nama pet (ostalih liječenja-bolesti tim drvetom). Rekao sam Sufjanu: Pa zaista Mamer govori: Aalaktu alejhi. Rekao je: Nije zapamtio (takav izražaj - izraz "Aalaktu alejhi...."). Rekao je samo: Aalaktu anhu. Zapamtio sam ga (taj izražaj "Aalaktu anhu.....") iz usta Zuhrije.

(Oba izraza-izražaja u ovom slučaju imaju isto značenje. Jedino što izražaj "Aalaktu anhu...." jasnije pokazuje da se ovdje radi o značenju: liječiti ranu prokidajući je, probadajući je i pritiskajući je prstima ruke da se odbije, digne, odstrani ona. Jer izraz, odnosno glagol "Aalaka, aaleka" ima još i drugih značenja: dati objesiti, objesiti nešto za nešto, zabosti prste u nešto, pustiti pijavicu da sisa krv na bolesnom mjestu čovjekovoga tijela, uhvatiti u mrežu ulovljenu, tj. lovljenu životinju itd. Izraz, tj. glagol "degare jedgaru" znači: odbiti. Ali taj glagol znači i:

stisnuti prstima grlo djeteta, podignuti palu resicu u grlu djeteta prstima, podignuti prstima nepce u ustima djeteta.)

I opisivao je Sufjan (toga) dječaka (da) se podiže nepce njemu sa (izvjesnim) prstom, i uveo je (tj. i stavio je) Sufjan u svoje nepce (prst) misli (tj. misleći pri tome) sam (na) podizanje njegovoga nepca sa njegovim prstom, a nije rekao: Dajte objesiti od njega (tj. Dajte objesiti njemu neku, jednu) stvar.

(To jest: Dajte objesiti njemu nešto. Ili: Liječite ga stiskanjem prstima rane. Ovdje se može naslutiti da je Sufjan htio da kaže da u ovome tekstu izraz "Aalaktu anhu...." znači samo: podignuti nepce prstom. Prema tome, taj izraz ovdje više ništa i ne znači. Prema tome Sufjanovom tumačenju i upozorenju, gornji tekst bi mogao da se prevede i ovako: Unišla sam sa (jednim) sinom svojim poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a već sam podigla nepce prstom njemu od (tj. zbog izvjesne) rane u grlu (ili između nosa i grla). Pa je rekao.... .)

GLAVA.

PRIČAO NAM JE Bišr, sin Muhameda, izvijestio nas je Abdullah, izvijestili su nas Mamer i Junus: rekao je Zuhrija: izvijestio me je Ubejdulah, sin Abdullaha sina Utbeta, da je Aiša, bio zadovoljan Allah od nje, žena Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekla:

Pošto je bio težak (tj. Pošto je otežao u svojoj smrtnoj bolesti) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i pojačao se je u njega njegov bol, tražio je dozvolu (od) svojih žena u (vezi toga) da se (on u bolesti) njeguje u mojoj sobi, pa su (to) dozvolile njemu. Pa je izašao između dvojice ljudi (idući on tako da) crtaju (ostavljaju trag) njegove dvije noge u (tj. po) zemlji: između Abbasa i (još jednoga, nekoga) drugoga. Pa sam izvijestio Ibnu Abbasa, pa je rekao: "Da li znaš ko je (taj) čovjek drugi kojega nije imenovala Aiša?" Rekao sam (ja - veli Ubejdulah): "Ne." Rekao je: "On je Alija (sin Ebu Taliba). Rekla je Aiša: Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, poslije što je unišao (u) njezinu sobu i pojačao se u njega njegov bol:

"Izlijte na mene iz sedam mješina (vodu, i to punih tako da) se nisu odriješile (da se ne odriješe) njihove uzice (svezice nikako još). Možda ja (da) ugovorim (tj. oporučim) ka (prisutnim) ljudima." Rekla je: Pa smo posadili njega (Pa smo ga stavili) u (jednu) kadu (korito za pranje koje je bilo vlasništvo) Hafse, žene Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. Zatim smo počeli (da) lijevamo na njega iz (tih takvih) mješina (sve dotle) dok je počeo da daje znak ka nama, to jest (kao): Već ste učinile. Rekla je: I izašao je k (tim) ljudima, pa je klanjao njima i predikovao im je.

GLAVA

(izvjesne) bolesti grla (bola u grlu koji se u narodu naziva još i "padanje resice - a taj izraz se još naziva i "rana u grlu", a neki kažu da je to nekakva "rana u predjelu između nosa i grla").

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije rekao je: izvijestio me je Ubejdulah, sin Abdullaha, da je Umu Kajsa, kći Mihsana, Esedovićka, Eseda Huzejmeta (tj. iz plemena Eseda Huzejmetovih, Huzejmetovih Esedovića) - a bila je (ona) od najprvih Iseljenica koje su se prisegnule Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, i ona je sestra 'Ukkašeta (sina Mihsana) - (da je ona) izvijestila njega da je ona donijela poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (jednoga) sina svoga (što) je već liječila njega (prstima stiskajući njemu grlo - ili: što je već podizala prstom nepce njemu) od (tj. zbog izvjesne) bolesti grla, pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Na čemu (tj. Zašto vi) podižete resicu (ili: Zašto vi stiskate prstima grla) svojoj djeci sa ovim liječenjem (stiskajući prstima grlo - ili: sa ovim podizanjem nepca)? Na vas je (da se služite) sa ovim ljekovitim indijskim drvetom, pa (tj. jer) zaista u njemu je sedam lijekova. Od nje (tj. Od njih - od tih bolesti koje liječi to drvo) je pleuritis."

Hoće (da kaže) "kust", a on (kust) je (to ljekovito) drvo indijsko. A rekao je Junus i Ishak, sin Rašida, od Zuhrije: "'Allekat alejhi" (umjesto izraza "'aalekat alejhi").

(Značenje je isto i u izraza "'allekat alejhi" i u "'aalekat alejhi".)

GLAVA

lijeka (izvjesnoga) oboljeloga stomaka.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Beššara, pričao nam je Muhamed, sin Dža'fera, pričao nam je Šubete od Katadeta, od Ebul-Mutevekkila, od Ebu Seida rekao je:

Došao je (jedan) čovjek ka Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Zaista moj brat (je u takvom stanju da) se našao puštenim njegov stomak (ide njegov stomak, tj. ima neprestano proljev)." Pa je rekao: "Napoj ga medom." Pa je napojio njega (Pa ga je napojio). Pa je rekao: "Zaista ja sam napojio njega, pa nije povećao njemu (ništa drugo) osim nalaženje puštenim (tj. osim stalni proljev - dakle: a on opet ima stalno proljev)." Pa je rekao:

"Istinit je bio (tj. Istinu je rekao) Allah, a slagao je (tj. a laže) stomak tvoga brata." Slijedio je njega (Muhameda Džaferovoga) Nadr od Šubeta.

GLAVA:

Nema "safera"! A on je (tj. A to je jedna) bolest (što) uzima (izvjesni) stomak.

(Već je prošlo da "safer" ima još nekih značenja. Ovdje se vidi da Buharija od svih tih značenja izabire to da "safer" znači bolest stomaka, neku unutrašnju bolest. Neki kažu da to znači neku unutrašnju bolest od koje požuti lice i koja je prelazna. Sa ovim se hadisom negira, odriče

postojanje neke bolesti koju su smatrali paganski Arapi da postoji u svakome čovjeku i da se ona ne može izbjeći.)

PRIČAO NAM JE Abdulaziz, sin Abdullaha, pričao nam je Ibrahim, sin Sa'da, od Saliha, od Ibnu Šihaba: izvijestio me je Ebu Selemete, sin Abdurahmana, i (drugi) osim njega da je Ebu Hurejrete, bio zadovoljan Allah od njega, rekao: Zaista je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Nema trčanja (hodanja bolesti), i nema "safera-bolesti koja uzima stomak", i nema ptice koja izađe iz glave ubijenoga (koji nije osvećen)." Pa je rekao (jedan) Beduin: "O poslaniče Allaha! Pa šta je umu mojih deva (tj. Šta je mojim devama, kamilama koje) bivaju u (izvjesnom) pijesku kao da su one (izvjesne) srne (košute), pa dođe (izvjesna) šugava deva, pa uniđe među njih, pa ošuga njih." Pa je rekao:

"Pa ko je dao trčati (šugi na tu) prvu (tj. Odakle je došla šuga na prvu devu koja se ošugala i koja je zarazila, ošugala ostale deve, kamile)?"

Predao je njega (spomenuti hadis) Zuhrija od Ebu Selemeta i (od) Sinana, sina Ebu Sinana.

GLAVA

pleuritisa.

PRIČAO MI JE Muhamed, izvijestio nas je 'Attab, sin Bešira, od Ishaka, od Zuhrije rekao je: izvijestio me je Ubejdulah, sin Abdullah, da je Umu Kajsa, kći Mihsana - a bila je od najprvih (prvih) Iseljenica koje su se prisegnule poslaniku Allahu, pomilovao ga Allah i spasio, i ona je sestra 'Ukkašeta, sina Mihsana - izvijestila njega da je ona dovela poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (jednoga) sina svoga, a već je liječila njega od (izvjesne) bolesti u grlu (pritiskivanjem grla prstima; ili: a već je podigla prstom nepce njemu zbog bolesti u grlu), pa je rekao:

"Čuvajte se Allaha! Na čemu (tj. Zbog čega vi) podižete resicu (ili: Zbog čega stiskate prstima grlo) vašoj djeci sa ovim liječenjem (stiskajući prstima grlo da bi istisnuli krv; ili: sa ovim podizanjem nepca prstom)? Na vas je (da se poslužite) sa ovim (izvjesnim ljekovitim) drvetom indijskim, pa (tj. jer), zaista u njemu je sedam lijekova. Od njih je (jedan i za bolest) pleuritis."

Hoće (da kaže) "kust", misli (na) "qust". Rekao je: A ona (ta riječ "qust") je (jedan) jezik (tj. jedno narječje, po jednom narječju se ta riječ izgovara tako, na takav način).

(I glagol koji se je dosada pojavljivao u tekstu u svoje dvije vrste "aaleka" i "alleka" mogao bi se u svim mjestima prevoditi sa: istiskivati krv prstima iz bolesnoga mjesta. To je jedno tumačenje koje se osniva, zasniva na tome da je glagol u ovome slučaju uzet, odnosno napravljen od riječi "el-'aleku: krv, usirena krv".)

PRIČAO NAM JE 'Arim, pričao nam je Hammad, rekao je:

Čitalo se je Ejjubu iz knjiga Ebu Kilabeta. Od njega (Od toga pročitanoga) je (neki dio) što je pričao za njega (Ejjub od Ebu Kilabeta), a od njega je (jedan dio) što se je čitao njemu. I bilo je ovo u (toj) knjizi od Enesa (koji je pričao) da su Ebu Talhate i Enes, sin Nadra, pržili njih dvojica njega (Enesa, sina Malikovoga, usijanim željezom radi liječenja od pleuritisa). I pržio je njega Ebu Talhate sa svojom rukom. A rekao je 'Abbad, sin Mansura, od Ejuba, od Ebu Kilabeta, od Enesa, sina Malika, rekao je (on):

Dozvolio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, porodici (jedne) kuće od Pomagača da baju (odučavaju) od (izvjesnoga ujeda) žalca i (bolesti izvjesnoga) uha.

(Pod ujedom žalca misli se na ujed zmije i škorpije.)

Rekao je Enes: Pržio sam se (tj. Pržen sam usijanim željezom u svrhu liječenja) od pleuritisa, a poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (bio) je živ. I prisustvovali su mi (tj. I bili su prisutni kod mene)

Ebu Talhate, i Enes, sin Nadra, i Zejd, sin Sabita, a Ebu Talhate je pržio mene (usijanim željezom).

GLAVA

spaljivanja hasure (prostirke od rogozine) zato (da) se zatvori (tj. zato da se zaustavi) s njom (tj. lugom od nje izvjesna) krv.

PRIČAO MI JE Seid, sin 'Ufejra, pričao nam je Jakub, sin Abdurahmana, Karija (Karijević), od Ebu Hazima, od Sehla, sina Sa'da, Sa'idije rekao je:

Pošto se je razbila na glavi poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (njegova) kaciga, i okrvarilo se je njegovo lice i razbio se je njegov sjekutić (zub), i bio je Alija (da) se izmjenjuje (izmjenjivač, tj. izmjenjivaše se - odlazaše i dolazaše Alija) sa (izvjesnom) vodom u (svome) štitu (donoseći vodu), a došla je Fatima (da) pere od (tj. sa) njegovoga lica (tu) krv. Pa pošto je vidjela Fatima - na nju (naš) pozdrav (njoj mir)! - (tu) krv (da) se povećava nad (tu) vodu mnoštvom, upravila se je ka (nekoj) hasuri, pa je spalila nju i prilijepila je nju na ranu poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa se je odsjekla (pa se zaustavila ta) krv.

GLAVA:

Vrućica (groznica, malarija) je (od) ključanja (zadaha, daha, mirisa) pakla.

PRIČAO MI JE Jahja, sin Sulejmana, rekao je: pričao mi je Ibnu Vehb, pričao mi je Malik od Nafi-a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Vrućica je od ključanja (zadaha, mirisa) pakla, pa pogasite (utrnite) je sa (tom) vodom."

Rekao je Nafi': A bio je Abdullah (običaja da) govori (u vrućici): "Otkrij (tj. Odstrani, moj Bože,) od nas (ovu) prljavštinu (tj. ovu kaznu kojom skidaš i opraštaš nam grijehe koji su prljavština.)."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, od Malika, od Hišama, od Fatime, kćeri Munzira, da bi Esma, kći Ebu Bekra, bio zadovoljan Allah od njih dvoje, bila, kada se dovela njoj (izvjesna) žena (koja) se već zagrijala (tj. koja je dobila groznicu - a dovela joj se je da) moli (ona) za nju - (bila bi) uzela (Esma te) vode, pa je izlila nju između nje (te žene) i njezinoga razreza (na odjeći, tj. salila bi vode toj ženi kroz razrezani dio njezine odjeće, pa bilo to ispod vrata ili kroz rukave, doslovno: između nje i između njezinoga džepa - razreza). Rekla je (tj. Rekla bi tom prilikom Esma):

I bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) zapovjeda nama da rashlađujemo nju (groznicu, vrućicu) sa (tom) vodom.

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Musenna-a, pričao mi je Jahja, pričao nam je Hišam: izvijestio me je moj otac od Aiše, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Vručica (groznica) je od ključanja (zadaha, mirisa) pakla, pa rashladite je sa (tom) vodom."

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Ebul-Ahvas, pričao nam je Seid, sin Mesruka, od 'Abajeta, sina Rifa'ata, od njegovoga djeda Rafi'a, sina Hadidža, rekao je: čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Vručica je od vrijenja (tj. od ključanja, od žestine) pakla, pa rashladite je sa (tom) vodom."

GLAVA

(onoga) ko je izašao iz (neke) zemlje (koja) se neće slagati (sa) njim (tj. koja ne odgovara njemu svojom klimom, svojim zrakom).

PRIČAO NAM JE Abdul-Aala, sin Hammada, pričao nam je Jezid, sin Zurej'a, pričao nam je Seid, pričao nam je Katadete da je Enes, sin Malika, pričao njima da je (neki) narod, ili (neki) ljudi od (plemena) 'Ukla i 'Urejneta (da) su došli poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i govorili su za Islam (da primaju Islam). I rekli su:

"O vjerovijesniče Allaha! Zaista mi smo bili stanovnici vimena (tj. stočari), a nismo bili stanovnici sela (seljaci, poljodjelci, ratari)." I našli su (držali su, smatrali su) nezdravom Medinu (sebi). Pa je zapovjedio njima poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, za (jedno) stado deva i za (jednoga) pastira, i zapovjedio je njima da izađu u njemu (u tom stadu, tj. sa tim stadom), pa (da) piju od njihovih (tj. od devećih) mlijeka i njihovih mokraća (mokrača). Pa su otišli (i išli sve dotle) dok su bili (u) kraju Harre, (a onda) su bili (tj. postali) bezvjernici poslije njihovoga (primanja) Islama, i ubili su pastira poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i sebi su potjerali (to) stado deva. Pa je doprlo (to) Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je poslao (svoju) potjeru u njihove tragove (za njima). I zapovjedio je za njih, pa su klincima iskopali njihove oči, i odsjekli su njihove ruke, i ostavili su se u kraju Harre dok su umrli (tj. tako da su umrli) na (tome) svome stanju.

GLAVA:

Šta se spominje o (toj, izvjesnoj) kugi.

PRIČAO NAM JE Hafs, sin Umera, pričao nam je Šubete, rekao je: izvijestio me je Habib, sin Ebu Sabita, rekao je: čuo sam Ibrahima, sina Sa'da, rekao je: čuo sam Usameta, sina Zejda, (da) priča Sa'du od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da je on rekao:

"Kada ste čuli za (tu) kugu (da se pojavila) u (jednoj, nekoj) zemlji, pa ne ulazite njoj (tj. u nju - u tu zemlju). A kada se dogodila u (jednoj) zemlji, a vi ste u njoj, pa (vi) ne izlazite iz nje."

Pa sam rekao: "Ti si čuo njega (da) priča Sa'du, a (on) ne niječe njemu?" Rekao je: "Da."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Ibnu Šihaba, od Abdul-Hamida, sina Abdurahmana sina Zejda sina Hattaba, od Abdullaha, sina Abdullaha sina Harisa sina Nevfela, od Abdullaha, sina Abasa, da je Umer, sin Hattaba, bio zadovoljan Allah od njega, izašao ka Siriji. Te kada je bio u Sergu, sreli su ga zapovjednici (izvjesnih) vojski, Ebu Ubejdete i njegovi drugovi, pa su izvijestili njega da se je (izvjesna) epidemija (tj. kuga) već dogodila u Siriji (doslovno: u zemlji Sirije). Rekao je Ibnu Abas: Pa je rekao Umer:

"Pozovi mi najprve (prve) Iseljenike." Pa je pozvao njih. Pa se zdogovarao s njima i izvijestio ih je da se (izvjesna) epidemija (tj. kuga; ili, možda, kolera) već dogodila u Siriji. Pa su se protivili (jedni drugima u mišljenju o tome šta da se radi), pa su rekli neki (od) njih: "Već smo izašli zbog (jedne) stvari (tj. važnoga posla) i ne vidimo (razloga) da se vratimo od nje (da odustanemo od njega)." A rekli su neki (od) njih (tj. A neki drugi su rekli): "S tobom je ostatak (tih) ljudi i drugova poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i ne vidimo (tj. ne smatramo) da dadneš (ići) naprijed njima na ovu (izvjesnu) epidemiju (kugu)." Pa je rekao: "Podignite se (tj. Odlazite) od mene." Zatim je rekao: "Pozovi mi Pomagače." Pa sam pozvao njih. Pa se je zdogovarao (tj. savjetovao, konsultovao s) njima. Pa su krenuli putem Iseljenika, i protivili su se (isto) kao (što je bilo) njihovo protivljenje. Pa je rekao: "Podignite se (tj. Odlazite) od mene." Zatim je rekao:

"Pozovi mi (onoga) ko je bio ovdje od staraca Kurejša od Iseljenika (poslije, ili u vrijeme) Pobjede." Pa sam pozvao njih. Pa se nisu protivili od njih njemu dva čovjeka (tj. ni dva čovjeka), pa su rekli (tj. nego su rekli):

"Vidimo (tj. Smatramo) da se vratiš sa (tim) ljudima, i da dadneš naprijed (ići) njima na ovu (izvjesnu) epidemiju." Pa je dozivao (tj. povikao) Umer u (među tim) ljudima: "Zaista ja sam osvanjivač jutrom na leđima (jahaće životinje u cilju vraćanja u Medinu nazad, tj. Ja se sutra vraćam)." Pa su osvanuli na njemu (na jahaćem grlu svi, tj. Pa su se sutradan svi vratili nazad).

Rekao je Ebu 'Ubejdete, sin Džerraha: "Zar (da to učinite) bježanjem (tj. Zar da pobjegnete) od sudbine Allaha?" Pa je rekao

Umer: "Da je osim tebe (neko drugi) rekao nju (tu riječ), o Ebu 'Ubejdete! Da, bježimo (mi) od sudbine Allaha ka sudbini Allaha. Da li si vidio (tj. Šta misliš) da su bile tebi deve sišle (spustile se, našle se u jednoj) dolini, za nju su (tj. u nje - u te doline su) dvije strane (obale), jedna (od) njih dviju je obilna (pašom i travom), a druga je neplodna, zar nije ako si pasao (tu) obilnu (plodnu obalu), pasao si nju sa sudbinom Allaha, a ako si pasao (tu) neplodnu, pasao si je sa sudbinom Allaha?!" Rekao je: Pa je došao Abdurahman, sin 'Avfa - a bio je odsutan u nekoj svojoj potrebi (zbog neke svoje potrebe) - pa je rekao:

"Zaista kod mene je o ovome (jedno) znanje. Čuo sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Kada ste čuli za njega (tj. za slučaj kuge, ili neke epidemije) u (nekoj) zemlji, pa ne dolazite na njega (njemu - tom slučaju - ne dolazite u tu zemlju). A kada se dogodio (taj slučaj - kuga i sl.) u (nekoj) zemlji, a vi ste u njoj, pa ne izlazite bježanjem od njega (od toga slučaja)." Pa je zahvalio Allahu Umer, zatim je otišao.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Ibnu Šihaba, od Abdullaha, sina 'Amira, da je Umer izašao ka Siriji. Pa pošto je bio u Sergu (Serg je jedno selo u dolini Tebuka), doprlo je njemu (Umeru) da se (izvjesna) epidemija (tj. kuga) već dogodila u Siriji. Pa je izvijestio njega 'Abdurahman, sin 'Avfa, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Kada ste čuli za njega (za taj slučaj) u (jednoj, nekoj) zemlji, pa ne dolazite na njega (na taj slučaj - u tu zemlju). A kada se (taj slučaj) dogodio u (jednoj) zemlji, a vi ste u njoj, pa ne izlazite bježanjem (tj. bježeći vi) od njega (od tog slučaja - iz te zemlje)."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Nuajma Mudžmira, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Neće unići (u) Medinu Pomazanik (tj. Dedžal - Antihrist), a niti (ta, izvjesna) kuga."

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Abdulvahid, pričao nam je 'Asim, pričala mi je Hafsa, kći Sirina, rekla je: rekao je meni Enes, sin Malika, bio zadovoljan Allah od njega:

"Jahja sa čime je umro (tj. Od koje bolesti je umro tvoj brat Jahja)?" Rekla sam: "Od (te) kuge." Rekao je: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Kuga je mučeništvo za svakoga muslimana (tj. Šehit, šehid - mučenik je svaki musliman koji umre od te kuge)."

PRIČAO NAM JE Ebu 'Asim od Malika, od Sumejja, od Ebu Saliha, od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Umrli od bolesti stomaka je mučenik (šehit-šehid), i umrli od kuge je mučenik (šehit-šehid, tj. imaće nagradu za pretrpljene patnje kao i onaj koji je poginuo u borbi za Islam kao mučenik)."

GLAVA

nagrade (izvjesnoga) strpljenoga u (toj) kugi.

PRIČAO NAM JE Ishak, izvijestio nas je Habban, pričao nam je Davud, sin Ebul-Furata, pričao nam je Abdullah, sin Burejdeta, od Jahja-a, sina Ja'mura, od Aiše, žene Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da je ona izvijestila nas da je ona pitala poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, o (toj) kugi. Pa je izvijestio nju vjerovijesnik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, da je ona (ta kuga) bila (jedna) kazna (što) pošalje nju Allah na koga hoće, pa je učinio nju Allah (jednom) milosti (milošću) za (te, izvjesne) vjernike. Pa nije od roba (tj. Nije ni jedan rob koji postupi tako kada) se dogodi (ta, izvjesna) kuga, pa ostane u svome gradu strpljiv (tj. trpeći), zna da ono neće pogoditi njega (ništa drugo) osim što je propisao Allah njemu, (nije takav rob u drukčijem položaju) osim (u takvom da) je bilo njemu kao nagrada (izvjesnoga) mučenika (šehita, šehida). Slijedio je njega (Habbana) Nadr od Davuda.

GLAVA

(izvjesnih) odučavanja sa Kur'anom i el-muavvizatom.

(Tj. i posebno sa surama iz Kur'ana koje se zovu "el-muavvizatu", a to su sure: Kul Huvel-Lahu (Kul Huvallahu), i Kul euzu bi Rabbil-feleki, i Kul euzu bi Rabbin-nasi i, možda bi se tu mogla ubrojiti i, sura El-Fatihatu, koja će se, u stvari, poslije posebno spomenuti u tekstu. Tri prve su "el-muavvizatu". Riječ i izraz "ruqjetun" plural "ruqan" i "er-ruqa" je traženje pomoći od snage koje nadmašuju prirodne snage i sile, pa bilo traženje pomoći u svrhu koristi sebi ili drugome, ili traženje pomoći u cilju nanošenja štete drugome. To je pojava kod paganskih, idolopokloničkih naroda koji tu pomoć traže od duhova ili od svojih kipova i božanstava. U Arapskoj terminologiji u vrijeme prije Islama taj izraz je poslije prerastao u traženje pomoći protiv ujeda zmije i ujeda škorpije i protiv uroka od oka, od očiju, od zlih očiju. To se je činilo nekim magičnim - čarobnim riječima i formulama. U takvom slučaju izraz "ruqjetun" se prevodi sa našom riječi: bajanje, vračanje. Negdje se to rekne i odbrojavanje. Međutim, muslimani traže pomoć u svim nezgodama i neprilikama samo od Jedinoga Allaha - Tvorca svega što postoji i svega ugodnoga i štetnoga, traže pomoć samo od Njega kada obični način liječenja - koji je takođe dao i stvorio Jedini Tvorac - i ljudska pomoć ne može da pruži zadovoljavajući način ozdravljenja ili umanjenost bolova. U takvu svrhu muslimani i čitaju i uče neka poglavlja iz Kur'ana koja ih podsjećaju na to da je Uzvišeni Allah, Tvorac svega Jedini taj kome se svaki vjernik upravlja i okreće u svakoj prilici - On, Allah je "essamed - Onaj kome se upravlja". Zato čitanje i učenje - čitanje Kur'ana muslimani iz poštovanja nazivaju izrazom učenje - tih poglavlja, sura iz Kur'ana se ne može mjeriti sa čarobnim riječima vračara, pa se ne može ni prevoditi sa izrazom "bajanje, vračanje", nego će se u ovakvim slučajevima izraz "ruqjetun" prevoditi sa izrazom "odučavanje" i "odučiti". Takav izraz je sličan izrazu "odbrojiti, odbrojavanje" protiv ujeda zmije, ali učenje Kur'ana nije nikakvo čarobnjačko odbrojavanje, zato ga i ne možemo prevoditi sa izrazom "odbrojavanje", te će nas sličnost izraza samo podsjećati na to da se radi o učenju Kur'ana i njegovih sura u cilju traženja lijeka i snage, a ne u cilju običnoga proučavanja Kur'ana. Izraz "ruqjetun" nije se mogao prevesti ni sa običnim izrazom "učenje", jer bi nam misao pri

tom izrazu letjela na obično učenje i čitanje u cilju proučavanja i upoznavanja, a to se ne misli pod izrazom "ruqjetun". Istina i tom izrazu "odučavanje" može se staviti prigovor, ali prevodilac nije mogao naći ni skovati neki bolji izraz.)

PRIČAO MI JE Ibrahim, sin Musa-a, izvijestio nas je Hišam od Mamera, od Zuhrije, od 'Urveta, od 'Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, bio (običaja da) puše (tj. puhaše tako da bi mu izlazilo u vazduhu iz usta malo pljuvačke, neka kap pljuvačke) na svoju osobu (puhaše po sebi, na sebe) u (svojoj) bolesti koja je (ta što je) umro u njoj (odučavajući sebi) sa muavvizatom. Pa pošto je bio (tj. postao) težak (jako bolestan), bila sam (običaja da) pušem na njega (odučavajući) sa njima (sa tim surama iz Kur'ana) i potarem (potirući) sa rukom njegove osobe (njega, tj. i potarem ga sa njegovom rukom) zbog njezine blagoslovenosti.

Pa sam pitao Zuhriju (kaže Mamer): "Kako puše (tj. Kako puhaše, pljucaše)?" Rekao je: "Bio je (običaja da) puhne (tj. Puhaše on) na svoje dvije ruke, zatim potare s njima dvjema svoje lice."

GLAVA

(izvjesnih) odučavanja sa Fatihatul - Kitabom (tj. sa surom koja se zove Fatihatul - Kitabi, a to je prva sura Kur'ana koja počinje sa ajetom: "El-hamdu lillahi Rabbil-'alemine.").

A spominje se od Ibnu Abasa (odobrenje odučavanja sa Fatihom) od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

(I to više prećutno odobrenje, a ne izrično.)

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Beššara, pričao nam je Gunder, pričao nam je Šubete od Ebu Bišra, od Ebul-Mutevekkila, od Ebu Seida Hudrije, bio zadovoljan Allah od njega, da su (neki) ljudi od drugova Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, došli (nekom) plemenu od

plemena Arapa, pa nisu ugostili njih (ljudi toga plemena). Pa dok su oni tako (stajali neugošćeni), kadli se je pecnuo (tj. ujeo od zmije) gospodin (tj. zapovjednik od) tih (ljudi u tom plemenu), pa su rekli:

"Da li je sa vama (išta) od lijeka ili od odučavača (tj. ili ima li ko od vas da zna odučiti od ujeda zmije)?" Pa su rekli: "Zaista vi niste ugostili nas (niste nam ukazali gostoprimstvo), i nećemo učiniti do (da) učinite (tj. do da dadnete vi) nama (jedan) učinak (tj. jednu nagradu, platu)." Pa su učinili njima (jedan) odsječak (tj. jednu skupinu) od (njihovih) ovaca (kao nagradu za odučavanje). Pa je počeo (da) čita (uči suru) Umul-Kur'an (a to je drugi naziv sure Fatihe), i (da pri tom) skuplja svoju pljuvačku i pljuje (lakim pljucanjem iz usta). Pa je ozdravio. Pa su doveli (te) ovce. Pa su rekli: "Nećemo uzeti njega (tj. ovaj dobitak, nagradu) do (da) pitamo (dok ne pitamo) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. Pa su pitali njega. Pa se je nasmijao i rekao je:

"A šta je upoznalo tebe (A kako znaš) da je ona (tj. ta sura takva da može da posluži kao neko) odučavanje? Uzmite nju (tu nagradu), i udarite meni za (jedan) dio (od te nagrade, tj. od mesa tih ovaca - dakle: dajte i meni jedan dio mesa tih ovaca)."

GLAVA

(izvjesnoga) uslova (uvjeta) u (izvjesnom) odučavanju za odsječak (tj. za skupinu) od (izvjesnih) ovaca (da će se odučavati).

PRIČAO MI JE Sidan, sin Mudariba, Ebu Muhamed Bahilija, pričao nam je Ebu Mašer Jusuf, sin Jezida, Berra', pričao mi je Ubejdulah, sin Ahnesa, Ebu Malik od Ibnu Ebu Mulejketa, od Ibnu Abasa da je nekolicina od drugova Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) su prošli pokraj (jedne) vode (nekih ljudi) u njima (tj. među njima) je (bio jedan čovjek) ujeden, ili zdrav (će biti od ujeda).

(Već je rečeno da Arapi često puta, više puta nazivaju ujedenoga od zmije sa atributom "selimun" u cilju slutnje na dobro, na ozdravljenje, jer "selimun" znači, inače, zdrav.)

Pa je izložio njima (tj. pristupio im je jedan) čovjek od stanovnika (te) vode, pa je rekao:

"Da li u (među) vama (ima iko) od odučivača? Zaista u (toj) vodi je (ima jedan) čovjek ujeden, ili zdrav (će, nadamo se, biti od ujeda)." Pa je otišao (jedan) čovjek od njih, pa je čitao Fatihatul-Kitabi (suru) na ovce (neke, tj. za ovce, uz uslov da mu se dadnu nekolike ovce - da mu se da nekoliko ovaca). Pa je ozdravio. Pa je doveo (te) ovce ka svojim drugovima. Pa su mrzili to i rekli su:

"Uzeo si na (tj. za) knjigu Allaha (jednu, neku) nagradu." Čak su došli (u) Medinu, pa su rekli: "O poslaniče Allaha! Uzeo je na (za) knjigu Allaha (jednu) nagradu." Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista najpreče (najispravnije, najpravije ono) što ste uzeli na (za) njega (neku) nagradu, je knjiga Allaha."

GLAVA

odučavanja (od uroka, zbog uroka zloga) oka.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Kesira, izvijestio nas je Sufjan, pričao mi je Ma'bed, sin Halida: čuo sam Abdullaha, sina Šeddada, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Zapovjedio je meni poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, ili zapovjedio je da se traži odučavanje od (pogleda zlog, lošeg) oka.

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Halida, pričao nam je Muhamed, sin Vehba sina 'Atijjeta, Dimaškija, pričao nam je Muhamed, sin Harba, pričao nam je Muhamed, sin Velida, Zubejdija, izvijestio nas je Zuhrija od 'Urveta, sina Zubejra, od Zejnebe, kćeri Ebu Selemeta, od Umu Seleme, bio zadovoljan Allah od nje, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, vidio u njezinoj kući (sobi) djevojku (ili robinju u takvom stanju da) je u (na) njezinom licu (neko) žutilo (ili crnilo pomiješano sa žutilom i blijedoćom), pa je rekao:

"Potražite odučavanje njoj, pa (tj. jer) zaista sa njom je (tj. u nje je izvjesni zao) pogled (tj. na njoj je urok, ona je urečena)."

A rekao je 'Ukajl od Zuhrije: izvijestio me je Urvete od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. Slijedio je njega (Muhameda Harbovoga) Abdullah, sin Salima, od Zubejdije.

GLAVA:

Oko (zloga pogleda, štetnoga pogleda, urokljivo oko) je istina.

PRIČAO MI JE Ishak, sin Nasra, pričao nam je Abdurrezzak od Ma'mera, od Hemmama, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Oko (zloga pogleda, štetnoga pogleda, urokljivo oko) je istina (tj. stvarnost)." I zabranio je (to) tetoviranje.

GLAVA

odučavanja (kod ujeda izvjesne) zmije i škorpije.

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Abdulvahid, pričao nam je Sulejman Šejbanija, pričao nam je Abdurahman, sin Esveda, od svoga oca rekao je: pitao sam Aišu o (izvjesnom) odučavanju od (izvjesnoga) žalca (tj. zbog ujeda otrovne zmije i škorpije), pa je rekla:

"Dopustio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (to) odučavanje od svakoga vlasnika žalca (ili: od svakoga vlasnika otrova)."

(To jest: Dopustio je odučavanje protiv ujeda svake životinje koja ima žalac, žaoku kroz koji ispušta neki otrov. Izraz "humetun" znači i: žalac, žaoka, a znači i: otrov.)

GLAVA

odučavanja Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Abdulvaris od Abdulaziza rekao je:

Unišli smo ja i Sabit Enesu, sinu Malika, pa je rekao Sabit: "O Ebu Hamzete! Razbolio sam se." Pa je rekao Enes: "Zar nećeš (da) odučim (odučavam) tebi sa odučavanjem poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (tj. na onaj način kako je on odučavao)?" Rekao je (Sabit Bunanija): "Da." Rekao je (Enes):

"Moj Bože! Gospodaru (svih) ljudi! Odvoditelju (svake) štete (tj. Odstranjivaču svake teškoće, bolesti i neprijatnosti)! Izliječi (Iscijeli)! Ti si (pravi, istiniti) izliječitelj! Nema (drugoga) izliječitelja (nikakvoga) osim Ti (osim Tebe). Lijekom (izliječi takvim koji) neće ostaviti (nikakve) bolesti."

PRIČAO NAM JE Amr, sin Alije, pričao nam je Jahja, pričao nam je Sufjan, pričao mi je Sulejman od Muslima, od Mesruka, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, bio (običaja da) zaštićava nekoga (člana od) svoje porodice (tj. da traži utočišta i zaštite njemu od Allaha, da odučava tome članu porodice i da se za njega moli na taj način što) potare sa svojom desnom rukom i govori:

"Moj Bože! Gospodaru (svih) ljudi! Odvedi (tj. Odstrani njegovu) štetu (tj. bolest), i izliječi ga! I Ti si (pravi) izliječitelj. Nema (nikakvoga drugoga) lijeka osim tvoj lijek, (izliječi) lijekom (koji) neće ostaviti (nikakve) bolesti."

Rekao je Sufjan: Pričao sam za njega (za ovaj hadis) Mansuru, pa je (on) pričao meni od Ibrahima, od Mesruka, od Aiše slično njemu (slično navedenom hadisu).

PRIČAO MI JE Ahmed, sin Ebu Redža-a, pričao nam je Nadr od Hišama, sina Urveta, rekao je: izvijestio me je moj otac od Aiše da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, bio (običaja da) odučava (i) govori (tj. govoreći on):

"Potari (tu) štetu (tj. Ukloni bolest, bol ovoga bolesnika), Gospodaru (svih, sviju) ljudi! U Tvojoj ruci je (svaki) lijek. Nema (nikakvoga drugoga) otkrivača (tj. odstranjivača) njemu (bolu) osim Ti!"

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan, rekao je: pričao mi je Abdu Rabbihi, sin Seida, od Amrete (od Amre), od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, bio (običaja da) govori za (izvjesnoga) bolesnika (tj. govoraše bolesniku):

"Sa imenom (U ime) Allaha! Prašina naše zemlje sa pljuvačkom nekoga (od) nas (neka to bude tako djelotvorno da) se liječi naš bolesnik (pomoću toga u izvjesnim slučajevima)!"

(U tumačenju ovoga hadisa veli se da bi Muhamed a.s. stavio svoje pljuvačke na svoj ručni prst, pa bi onda tako pokvašen prst stavio u prah, i onda bi tim prilijepljenim prahom za taj prst potrao bolno mjesto na tijelu bolesnika koji mu je donešen-doveden, ili kojega je on bio otišao da posjeti, kojeg bi posjetio.)

PRIČAO MI JE Sadekate, sin Fadla, izvijestio nas je Ibnu 'Ujejnete od Abdu Rabbihi-a, sina Seida, od Amrete, od Aiše rekla je:

Bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) govori u (izvjesnom) odučavanju:

"Sa imenom (U ime) Allaha! Prašina naše zemlje i pljuvačka nekoga (od) nas (neka to bude sredstvo da) se izliječi naš bolesnik sa dozvolom (tj. po odobrenju i volji) našega Gospodara (Stvoritelja svega što postoji)!"

GLAVA

(izvjesnoga) puhanja (ili: izvjesnoga pljucanja, pljuckanja) u (izvjesnom) odučavanju.

PRIČAO NAM JE Halid, sin Mahleda, pričao nam je Sulejman od Jahja-a, sina Seida, rekao je: čuo sam Ebu Selemeta rekao je: čuo sam Ebu Katadeta (da) govori: čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Snoviđenje (dobro) je od Allaha, a snoviđenje (zlo, strašno) je od (izvjesnoga) sotone (đavola). Pa kada je vidio jedan (od) vas (jednu) stvar (što) mrzi nju, pa neka puhne (pljucne) kada se probudi tri puta, i neka se utječe (neka traži utočište i zaštitu Allaha) od njezinoga zla (tj. od zla te ružne i strašne stvari koju je u snu vidio), pa zaista ona neće štetiti njemu."

A rekao je Ebu Selemete: I zaista bivao sam (u takvom stanju da) zaista vidim (tj. usnijem, sanjam izvjesno) snoviđenje teže na mene (za mene) od (izvjesnoga) brda. Pa nije ono (drukčije) osim (tako) da sam čuo ovaj hadis pa ne brinem se njom (tj. tom strašnom stvari koju sam sanjao).

PRIČAO NAM JE Abdulaziz, sin Abdullaha, Uvejsija, pričao nam je Sulejman od Junusa, od Ibnu Šihaba, od Urveta, sina Zubejra, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, kada je odsjeo (tj. prišao) ka svojoj postelji, puhnuo (pljucnuo) je u svoja dva dlana sa (učenjem, tj. proučivši, očitavši sure) "Kul Huvellahu ehad.", i sa (učenjem) dvije muavvizate (tj. i proučivši još sure: "Kul euzu bi Rabbil-feleki.", i "Kul euzu bi Rabbin-nasi."), skupa (zajedno), zatim potare sa njima dvama (tj. sa dlanovima) svoje lice i (onaj dio) što dopru (tj. što dohvate) njegove dvije ruke od njegovoga tijela. Rekla je Aiša: Pa pošto se je razbolio, bio je (običaja da) zapovijeda meni da činim to sa njim (tj. da činim to njemu).

Rekao je Junus: Bio sam (u prilici da) vidim (tj. Viđah) Ibnu Šihaba (da on) pravi to kada je odsjeo (tj. kada priđe) ka svojoj postelji.

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Ebu Avanete od Ebu Bišra, od Ebul-Mutevekkila, od Ebu Seida da su grupa (skupina ljudi) od drugova poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, otišli u

(tj. na jedno) putovanje (što) su putovali njega dok su odsjeli u (jedno) pleme od plemena Arapa, pa su tražili ugošćenje od njih (od ljudi toga plemena), pa nisu htjeli da ugoste njih. Pa se ujeo (od zmije) gospodin (tj. gospodar) toga plemena. Pa su trčali (nastojali) za njega (da nađu lijeka njegovi ljudi) sa svakom stvari. Neće koristiti (tj. Ne koristi) njemu (nikakva) stvar (dakle: I nije mu koristilo ništa kao lijek). Pa je rekao neki (od) njih:

"Da ste otišli ovim (ljudima iz te) skupine koji su već odsjeli u vas (kod vas)! Možda ono da bude kod nekoga (od) njih (neka) stvar (nešto)." Pa su došli njima pa su rekli:

"O (vi) skupino! Zaista naš gospodin se je ujeo (od neke zmije, ujela ga je neka zmija), pa smo trčali (tražili, nastojali) za njega sa svakom stvari (da mu nađemo lijeka). Neće koristiti (tj. Ne koristi) njemu (nikakva) stvar (dakle: I nismo našli za njega nikakvoga lijeka ili sl). Pa da li je kod jednoga (tj. kod nekoga) od vas (neka, kakva) stvar (išta)." Pa je rekao neki (od) njih:

"Da. Tako mi Allaha zaista ja sam zaista odučavač, a ali (tj. nego) tako mi Allaha zaista već smo tražili ugošćenje (od) vas, pa niste ugostili nas, pa nisam ja odučavač vama (tj. neću odučavati vama drukčije) do (da) učinite (dok ne učinite) nama učinak (tj. jednu nagradu, platu, dohodak)." Pa su sklopili mir (tj. ugovor sa) njima na odsječak (tj. na jednu, za jednu skupinu) od (njihovih) ovaca. Pa je otišao (da to učini). Pa je počeo (da) pljuje i (da) čita (suru koja počinje sa rečenicom, ajetom): "Elhamdu lillahi Rabbil-alemine (Hvala Allahu Gospodaru svjetova).", dok je (ujedeni ozdravio tako) zaista kao da se je očilio (tj. kao da se je odriješio) iz (od nekoga) užeta (kojim je bio svezan). Pa je otišao (tj. počeo je da) ide, (i) nema sa njim (tj. u njega nikakvoga) prevrtanja (od bolova).

Rekao je (dalje): Pa su potpuno ispunili njima njihov učinak (tj. njihovu nagradu) koji je (taj učinak što) su sklopili mir (dogovor, ugovor sa) njima na njemu (na njega - na taj učinak, na tu nagradu). Pa je rekao neki (od) njih: "Podijelite (Razdijelite)." Pa je rekao (onaj) koji je odučavao:

"Ne činite (to) do (da) dođemo poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa (da) spomenemo njemu (ovaj slučaj) koji je bio, pa (da) pogledamo (da vidimo) šta (će da) zapovjedi nama." Pa su došli poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa su spomenuli njemu (to), pa je rekao:

"A šta upoznaje tebe (A kako znaš) da je ona (ta sura takva da može služiti za jedno) odučavanje? Pogodili ste. Razdijelite (te ovce), i udarite (tj. učinite) meni sa vama za (jedan) dio (udjel)."

GLAVA

potiranja (pomazanja izvjesnoga) odučavača (izvjesni) bol (izvjesnoga bola, mjesta gdje boli) sa svojom desnom rukom.

PRIČAO MI JE Abdullah, sin Ebu Šejbeta, pričao nam je Jahja od Sufjana, od Aameša, od Muslima, od Mesruka, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje (s njom), rekla je:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) utječe (tj. da traži u Allaha utočište i zaštitu za) nekoga (od) njih (tako da) potare njega (bolesnika) sa svojom desnicom (izgovarajući pri tom ove riječi):

"Odvedi (tj. Odstrani ovu) štetu (tj. bolest), Gospodaru (svih) ljudi, i izliječi, Ti si (istiniti) liječnik. Nema (nikakvoga) lijeka osim Tvoj lijek. Lijekom (takvim izliječi, da on) neće ostaviti (nikakve) bolesti."

Pa sam spomenuo njega (taj hadis) Mansuru, pa je pričao meni od Ibrahima, od Mesruka, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, za slično njemu (navedenom hadisu).

GLAVA

o (izvjesnoj) ženi (koja) odučava (izvjesnome) čovjeku.

PRIČAO MI JE Abdullah, sin Muhameda, Džu'fija, pričao nam je Hišam, izvijestio nas je Mamer od Zuhrije, od Urveta, od Aiše, bio

zadovoljan Allah od nje, da Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, puhaše na svoju osobu (tj. bio je običaja da puše po sebi, po svome tijelu) u svojoj bolesti koja je (ta što) se zgrabio (tj. uzeo) u njoj (u kojoj je i umro, odučavajući on) sa mu'avvizatom (tj. učeći pri tom sure zvane muavvizat). Pa pošto je bio (postao) težak (bolesnik), bila sam ja (nastavila da) pušem na njega sa njima (sa tim surama odučavajući ja, učeći te sure pri odučavanju), i potarem (i potirući) sa rukom njegove osobe (njega, s njegovom rukom) zbog njezine blagoslovenosti.

Pa sam pitao Ibnu Šihaba: "Kako puhaše (on)?" Rekao je: "Puhne na svoje dvije ruke, zatim potare sa njima dvjema svoje lice."

GLAVA

(onoga) ko nije odučavao (drugome, ili uopće).

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Husajn, sin Numejra, od Husajna, sina Abdurahmana, od Seida, sina Džubejra, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Izašao je nama Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (jedan) dan pa je rekao:

"Izložile su se meni (sve) sljedbe (tj. Vidio sam sljedbe svih Božijih vjerovijesnika). Pa je počeo (da) prolazi (izvjesni) vjerovijesnik, (a) sa njim je (samo izvjesni) čovjek (jedan - dakle: a sa njim je samo jedan sljedbenik). I (izvjesni) vjerovijesnik (a) sa njim su (samo izvjesna) dva čovjeka (dva sljedbenika). I (izvjesni) vjerovijesnik (a) sa njim je (izvjesna) skupina (od tri do deset ljudi-sljedbenika). I (izvjesni) vjerovijesnik (a) nije sa njim (ni) jedan (čovjek, tj. niko). I vidio sam mnogu crninu (tj. brojnost, skupinu, količinu koja) je zatvorila (izvjesni) obzor (horizont). Pa sam se nadao da bude (ta velika količina, skupina naroda) moja sljedba. Pa se reklo: "Ovo je Musa i njegov narod." Zatim se reklo meni: "Pogledaj!" Pa sam vidio mnogu crninu (koja) je zatvorila (taj) obzor. Pa se reklo meni: "Pogledaj ovako i ovako!" Pa sam vidio mnogu crninu (koja) je zatvorila (taj) obzor. Pa se reklo:

"Ovi su tvoja sljedba. I sa ovima je sedamdeset hiljada (koji će da) uniđu (u) raj bez obračuna."

Pa su se razišli (ti prisutni) ljudi, a nije razjasnio njima (ko su ti što neće imati obračuna). Pa su se međusobno podsjećali (tj. raspravljali o tome) drugovi Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa su rekli:

"Što se tiče nas, pa rodili smo se u (tom) idolopoklonstvu (mnogoboštvu), a ali smo mi vjerovali (tj. ali mi vjerujemo) u Allaha i Njegovoga poslanika, a ali (tj. nego) ovi (koji će unići u raj bez obračuna) su oni - naši sinovi." Pa je doprlo (to) Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Oni su (To su oni) koji neće zloslutiti po letu ptica (tj. koji ne zloslute po letu ptica), i neće se pržiti (tj. i ne prže se usijanim željezom u cilju liječenja), i neće tražiti (i ne traže) odučavanje, a na svoga Gospodara se oslanjaju."

Pa je ustao 'Ukkašete, sin Mihsana, pa je rekao: "Da li sam od njih ja, o poslaniče Allaha?" Rekao je: "Da." Pa je ustao (jedan) drugi pa je rekao: "Da li sam od njih ja (Jesam li ja jedan od njih)?" Pa je rekao:

"Pretekao te je sa njom (sa tom riječi) 'Ukkašete."

GLAVA

(izvjesnoga načina) zloslutnje po letu ptica (po načinu letenja, polijetanja ptica).

PRIČAO MI JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je 'Usman, sin 'Umera, pričao nam je Junus od Zuhrije, od Salima, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Nema trčanja (hodanja bolesti sa jednoga na drugoga), i nema zloslutnje (tj. nema zla od leta ptica)! A zlosrećnost (tj. izvjesna nesretnost) je u tri (stvari, u troma): u (izvjesnoj) ženi, i (izvjesnoj) kući i (izvjesnoj) tovarnoj (ili jahaćoj) životinji."

(Zloslutnja po letu ptica se sastojala u tome da su Arapi prije Islama imali običaj kada pođu na putovanje da traže ptice i da gledaju na koju će stranu neke osobe poletjeti i prhnuti ptica. Ako bi ptica poletjela sa lijeve strane njegove na desnu, smatrao je putovanje sretnim i krenuo bi na njega. A ako bi ptica poletjela sa njegove desne strane na lijevu, smatrao bi putovanje nesretnim i vraćao bi se i odustajao bi od toga putovanja.)

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije rekao je: izvijestio me je Ubejdulah, sin Abdullaha sina Utbeta, da je Ebu Hurejrete rekao:

Čuo sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Nema zloslutnje od (načina) leta ptica! A najbolja (od) nje (od zloslutnje) je (izvjesni) dobar znak (predznak, predosjećaj)." Rekli su (Upitali su): "A šta je dobar znak (slutnja na dobro)?" Rekao je (Muhamed a.s.):

"Dobra riječ (izvjesna što) čuje nju jedan (od) vas."

GLAVA

(izvjesnoga) dobroga znaka (predznaka, predosjećaja, tj. slutnje na dobro).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, izvijestio nas je Hišam, izvijestio nas je Mamer od Zuhrije, od Ubejdulaha, sina Abdullaha, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Nema zloslutnje (tj. Nema nikakvoga zla) od načina leta ptica, a najbolja (od) nje je dobar znak (dobra slutnja)." Rekao je (neko od prisutnih): "A šta je (izvjesni) dobar znak (dobra slutnja), o poslaniče Allaha?" Rekao je: "Dobra riječ (izvjesna što) čuje nju jedan (od) vas."

PRIČAO NAM JE Muslim, sin Ibrahima, pričao nam je Hišam od Katadeta, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Nema trčanja (bolesti), i nema zloslutnje (zla od načina leta ptica)! A zadivljuje me (izvjesni) dobar znak (predznak, predosjećaj, tj. slutnja na dobro): (izvjesna) lijepa riječ."

(Veli se da to znači ovako: Ako neko pođe na putovanje i sa nekim poslom, pa čuje da neko nekoga vikne njegovim vlastitim imenom, a ime toga čovjeka bude lijepoga značenja, kao na primjer da neko vikne nekoga: "O Rašide!", ili: "O Nedžihu!" Oba ta
imena imaju lijepo značenje. Rašid znači: Napućeni. A Nedžih znači: Uspjeli. Čuti to takvo ime pri polasku na izvršenje kakvoga važnoga posla ili pri polasku na putovanje, zove se "fe'l" - fal - a to će reći: slutnja po tome što se čulo ime takvoga značenja, da će se i taj naš posao ili putovanje završiti dobro. Iz ovoga bi se moglo, donekle, izvesti zaključak da musliman treba biti optimista i sve nastojati da protumači na dobro i da uvijek sluti na dobro, a ne treba biti pesimista, i protiv crnih i ružnih slutnji treba se boriti oslanjajući se na Uzvišenoga Allaha. Čak treba ići tako daleko da vjerujemo da i u zlu, ako se već mora da dogodi, može postojati neko dobro i neka korist. Svakako jedna takva korist za vjernika je da će dobiti nagradu za strpljivo podnošenje zla koje se nije moglo izbjeći ili otkloniti.)

GLAVA:

"Nema ptice iz glave umrloga!"

("Hametun" znači doslovno: glava. A znači i ptica, i to ptica za koju su pagani Arapi vjerovali da izađe iz glave ubijenoga koji nije osvećen, pa da ta ptica oblijeće okolo kuće rođaka ubijenoga dok god oni ne osvete ubijenoga. Neki vele da su vjerovali da ta ptica izađe iz duše ubijenoga.

Neki vele da su vjerovali da kosti ubijenoga postanu ta ptica. Neki opet tvrde da se to pretvori u jejinu koju su svakako smatrali zloslutnom pticom, i kažu da "hametun" znači jejina. Prema prvom tumačenju "hametun" bi se moglo prevesti sa izrazom: ptica zvana "mrtvačka glava", ili kraće: mrtvačka glava.)

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Hakema, pričao nam je Nadr, izvijestio nas je Israil, izvijestio nas je Ebu Hasin od Ebu Saliha, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Nema trčanja (bolesti), i nema zloslutnje (zla) od načina leta ptica, i nema ptice iz glave ubijenoga, i nema bolesti koja uzima stomak (ili: nema zmije zvane safer u stomaku koja ubija čovjeka ako izgladni; ili: nema nesrećnosti u mjesecu saferu za koji su vjerovali da je nesrećan, pa su pomicali na njegovo mjesto često-više puta muharem mjesec)."

GLAVA

(izvjesnoga) proricanja (gatanja, predskazivanja nečega što će da se dogodi i desi).

(Jedna druga vrsta, vrsta proricanja, ali ne budućega događaja, nego nečega izgubljenoga ili ukradenoga, zove se "'irafetun" - sa ajinom - a onaj koji se bavi tim poslom zove se "'arraf". A nekad i "'arraf" proriče i budućnost. "Kahin" je onaj koji se bavi "kehanetom, kihanetom". Oba ova pogađača mogu da se služe gatanjem po zvijezdama, ili po gatanju na osnovu pijeska, ili da gataju i pogađaju na osnovu lične oštroumnosti i dovitljivosti.)

PRIČAO NAM JE Seid, sin Ufejra, pričao nam je Lejs, pričao mi je Abdurahman, sin Halida, od Ibnu Šihaba, od Ebu Selemeta, od Ebu Hurejreta da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, sudio u (tj. među) dvjema ženama iz (plemena) Huzejla (koje) su se pobile (njih dvije). Pa je gađala jedna (od) njih dviju (tu) drugu sa (jednim) kamenom, pa je pogodio (taj kamen) njezin stomak, a ona je noseća, pa je ubila njezino dijete koje je (bilo) u njezinom stomaku. Pa su se

parničili (obrativši se oni) ka Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je sudio (dosudio) da je krvarina (onoga ubijenoga djeteta) što je u njezinom stomaku - bjelina lica (tj. lice, a to će reći: glava, a pod glavom se misli na cijelo tijelo, pa to onda znači
: krvarina je da dadne za ubijeno dijete osobu ljudsku): roba ili robinju. Pa je rekao zaštitnik (pokrovitelj, tj. zastupnik one) žene koja (je) izvršila (platila, tj. koja je osuđena da plati krvarinu):

"Kako (da) izvršim (da platim), o poslaniče Allaha, (krvarinu za onoga) ko nije pio, a niti je jeo, a niti je govorio, a niti je uzviknuo (tj. a niti je dao glasa od sebe - misli na to dijete koje nije bilo rođeno), pa kao to (pa slično tome) je pokvareno (tj. nije ispravno da se plaća za njega krvarina; a to će reći: za tako nešto kao to propada krvarina, poništava se krvarina)." Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ovaj je samo od braće (izvjesnih) proricatelja."

(Tumači se da ga je Muhamed a.s. ubrojao u proricatelje zato što je govorio u rimovanoj prozi i htio je da preinači šeriatsku presudu svojim govorom u rimovanoj prozi - sedž'u - kao što i proricatelji i gataoci svoje laži i gatanja izgovaraju u rimovanoj prozi da bi ostvarili jači utjecaj i ostavili što jači utisak na one koji im vjeruju. Iz toga se može zaključiti i shvatiti da je Muhamed a.s. osudio i proricatelje i one koji se bar u govoru ponašaju kao proricatelji.)

PRIČAO NAM JE Kutejbete od Malika, od Ibnu Šihaba, od Ebu Selemeta, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da su (nekakve) dvije žene (našle se u takvoj prilici da) je gađala jedna (od) njih dviju drugu sa (jednim) kamenom, pa je bacila (tj. pobacila) svoje dijete u utrobi. Pa je sudio o njemu (zbog njega) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (da se plati) sa bjelinom lica (tj. sa osobom): robom ili robinjom (tj. da se dadne rob ili robinja za to dijete).

A od Ibnu Šihaba, od Seida, sina Musejjeba, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, sudio o (izvjesnom) djetetu u utrobi (koje) se ubije u stomaku svoje majke (da se ima za njega platiti) sa bjelinom

lica (sa licem, sa osobom): robom ili robinjom, pa je rekao (onaj) koji (je taj što) se je sudilo na njega (da plati):

"Kako (da) izvršim (tj. da platim za ono dijete) što nije jelo (još nikako), a niti je pilo, a niti je govorilo, a niti je uzviknulo? I slično tome je pokvarilo se (tj. propalo je plaćanje krvarine za tako nešto slično)." Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ovaj je samo od braće (izvjesnih) proricatelja (budućih događaja)."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Ibnu Ujejnete, od Zuhrije, od Ebu Bekra, sina Abdurahmana sina Harisa, od Ebu Mesuda, rekao je:

Zabranio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, cijenu (izvjesnoga) psa, i dar (izvjesne) prostitutke (bludnice, kurve) i dar (izvjesnoga) proricatelja (tj. i dar proricatelju).

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Hišam, sin Jusufa, izvijestio nas je Mamer od Zuhrije, od Jahja-a, sina Urveta sina Zubejra, od Urveta, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Pitali su poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (neki) ljudi o (izvjesnim) proricateljima, pa je rekao:

"Nije (to ni) sa (kakvom) stvari (tj. Nisu oni ništa)." Pa su rekli: "O poslaniče Allaha! Zaista oni pričaju nama (u nekim) vremenima (tj. nekada) za (neku) stvar pa (ona) bude istina." Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ta riječ od (te) istine je (ta što proricatelj) ugrabi (uzme) nju od (izvjesnoga) skrivenoga (duhovnoga bića), pa ustali nju u uho svoga štićenika, pa pomiješaju sa njom (još) stotinu laži."

Rekao je Alija: Rekao je Abdurrezzak (kao hadis) mursel (hadis u čijem je senedu izostavljeno lice koje je izravno čulo hadis od Muhameda a.s. - rekao je kao mursel hadis riječi) "Riječ (izvjesna) od

(izvjesne) istine.....". Zatim je doprlo meni da je on prislonio (prislonuo) njega (tj. da je on pričao sa potpunim senedom taj hadis) poslije njega (poslije toga).

GLAVA

(izvjesne) čarolije (čarobnjaštva, vradžbine, opčinjavanja, pravljenja čini, mađija) i (GLAVA) govora Allaha, uzvišen je: "..... a ali su (izvjesne) sotone bili bezvjernici poučavaju (tj. poučavajući oni izvjesne) ljude (izvjesnoj) čaroliji i (onome) što se je spustilo (izvjesnoj) dvojici anđela u Babilonu Harutu i Marutu, a ne poučavaju njih dva od (ljudi ni) jednoga (tj. nikoga drukčije) do (da) govore njih dva: "Mi smo samo (jedna) kušnja, pa ne budi bezvjernik!", pa su se poučavali (izvjesni ljudi) od njih dvojice (ono, onome) što rastavljaju s njim (brak) između (izvjesnoga) muža i njegove žene; a nisu oni štetočinioci s njime od (ljudi ni) jednome (drukčije) osim sa dozvolom (dopuštenjem) Allaha; i poučavaju se (ono, onome) što šteti njima, a neće koristiti njima; a zaista već su znali zaista ko je sebi kupio njega, nema za njega u (tom) potonjem (tj. drugom, budućem) svijetu od udjela (tj. nikakvoga udjela u dobru).....", i (GLAVA) Njegovoga govora, uzvišen je: "..... i neće se spasiti (izvjesni) mađioničar (ili: nikakav podmetač čarolija) gdje (god) je došao.", i Njegovoga govora: "..... pa zar dolazite (toj) čaroliji, a vi ste viđači (tj. a vi vidite).", i Njegovoga govora: "..... pričinja se k njemu od njihove čarolije da one (toljage, štapovi) žure (trče).", i Njegovoga govora: "I od zla (izvjesnih žena) velikih puhačica u (izvjesne) uzlove.".

A "velike puhačice (pljuvačice)" su (izvjesne žene) mađioničarke (podmetačice čarolija, magija, sihira, sihra). ".... omađijavate se (podmeće se vama čarolija).", (to) je (značenja) "tu'ammevne" (zaslijepljujete se, oslijepljujete se, bivate oslijepljeni).

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Musa-a, izvijestio nas je 'Isa, sin Junusa, od Hišama, od njegovoga oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Omađio je poslanika Allaha (tj. Podmetnuo je čarolije poslaniku Allaha), pomilovao ga Allah i spasio, (jedan) čovjek iz (plemena)

Zurejka (Zurejkovića), govori se njemu (tj. ime je tome čovjeku) Lebid, sin Aasama, čak (tako da) je bio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (u takvom stanju da) se pričinja (pričinjavalo se) k njemu da on činjaše (izvjesnu) stvar, a nije činio nje (te stvari - veli se da mu se je pričinjavalo da je imao spolni odnos sa svojom ženom, a nije ga imao). Te kada je bio jednoga dana ili jedne noći, a on je kod mene, ali on je molio se i molio se, zatim je rekao:

"O Aišo! Da li si opazila da je Allah riješio meni o (onome) što sam tražio rješenje Njemu od njemu (tj. riješio je meni ono za što sam tražio rješenje od Njega o tome). Došla su meni dva čovjeka, pa je sjeo jedan (od) njih dvojice kod moje glave, a drugi kod mojih dviju nogu, pa je rekao jedan (od) njih dvojice svome drugu:

"Šta je bol (ovoga) čovjeka?" Pa je rekao: "Omađijan (tj. On je onaj kome je podmetnuta čarolija)." Rekao je: "Ko je omađio njega?" Rekao je: "Lebid, sin Aasama." Rekao je: "U kojoj stvari (U čemu)?" Rekao je: "U češlju, i dlaki (iščupanoj prilikom češljanja češljem) i pokrivaču (omotaču, cjevčici praznoj) zametka palme, (pokrivaču) muškome." Rekao je: "A gdje je on (tj. A gdje je to stavljeno)?" Rekao je: "U bunaru Zervan."

Pa je došao njemu (tome bunaru) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u (među nekim) ljudima od svojih drugova. Pa je došao, pa je rekao: "O Aišo! Kao da je njegova voda (voda toga bunara) odvar (otopina izvjesne) kne, i kao da su glave (tj. vrhovi) njegovih palmi glave (izvjesnih) sotona." Rekla sam: "O poslaniče Allaha! Pa zar nisi tražio izvaditi njega (tj. zar nećemo izvaditi tu čaroliju)?" Rekao je: "Već je izliječio (ili: zaštitio, sačuvao) mene Allah (od daljega djelovanja na mene te čarolije), pa sam mrzio da podižem (uzdižem, uzvitlavam) na (izvjesne) ljude u njemu (tj. zbog njega - zbog toga podmetanja čarolije neko) zlo." Pa je zapovjedio za njega (za taj bunar), pa se je zakopao (tj. zatrpao).

(Napominje se da je "bi'run bunar" u arapskom jeziku ženskoga roda.)

Slijedio je njega ('Isa-a) Ebu Usamete, i Ebu Damrete i Ibnu Ebu Zinad od Hišama. A rekao je Lejs i Ibnu 'Ujejnete od Hišama: U češlju i

pozderu (otpacima koji ostanu nakon češljanja lana-ketena, u tome je podmetnuta ta čarolija). Govori se "el-mušatatu" je (ono) što izađe od (izvjesne) kose kada se je (neko) češljao. A "el-mušakatu" je od pozdera (otpadaka) lana (koji se je češljao, grebenima se razvlačio).

(Dakle po nekima je u smješi predmeta kojima se je pravila ta čarolija bilo zubaca od češlja i kose, a po nekima zubaca od češlja i pozdera. Po obadva predanja u smješi je bilo muškoga omotača, pokrivača, prazne cjevčice palminoga zametka. Riječ "muštun" znači češalj, a znači još i: jedna široka kost u plećki, plećima; šuplje kosti stopala, jedna mala biljka zvana "vučiji češalj". Zbog toga se i tumačenja razilaze o tome šta je, u stvari, bilo u predmetima koji su stavljeni u smješu te čarolije. Ipak, većina smatra da se radilo o češlju i zupcima češlja, a ne o nekome drugome predmetu koji može da znači riječ "muštun".)

GLAVA:

Idolopoklonstvo (Mnogoboštvo) i čarolija (mađija, magija, sihir) su od (izvjesnih) upropaštavačica (tj. od osobina, od griješnih djela koja upropaštavaju, uništavaju).

PRIČAO MI JE Abdulaziz, sin Abdullaha, pričao mi je Sulejman od Sevra, sina Zejda, od Ebul-Gajsa, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Odstranjujte se (izvjesnih djela) upropaštavačica:

Udruživanje sa Allahom (nečega i nekoga, tj. Idolopoklonstvo, mnogoboštvo) i (izvjesna) čarolija (mađija)."

GLAVA:

Da li (će da) se traži izaći (izvaditi, da se izvadi izvjesna) čarolija?

A rekao je Katadete: Rekao sam Seidu, sinu Musejjeba: "Čovjek (neki što) je sa njim (neka) čarolija ili se omađija od svoje žene (tj. ili mu se podmetnu čarolije da ne može vršiti spolni odnošaj, odnos sa

svojom ženom), da li će se odriješiti od njega (tj. da li će se skinuti sa njega ta čarolija) ili (će) se odučiti (njemu, ili: da li će se on liječiti odučavanjem)?" Rekao je: "Nema štete s njim (tj. u tome)! Hoće (oni) s njim samo (izvjesno) popravljanje (stanja onoga ko je u takvom stanju da je: omađijan ili mu je napravljeno da ne može općiti spolno sa ženom), pa što se tiče (onoga) što koristi (nekome), pa nije se zabranilo ono (to, tj. skidati čaroliju je korisno, pa to nije ni zabranjeno - na to su mislili oni učenjaci koji su to skidanje odobravali).

PRIČAO MI JE Abdullah, sin Muhameda, rekao je: čuo sam Ibnu Ujejneta (da) govori:

Prvi ko je pričao nama za njega (misli, valjda, na sljedeći hadis) je Ibnu Džurejdž (i) govori (tj. govoreći on): pričao mi je rod Urveta od Urveta. Pa sam pitao Hišama o njemu (o hadisu), pa je pričao nama od svoga oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Bio se je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, omađijao (tj. podmetnuti su mu bili sihiri, čarolije, čini), čak (tako da) viđaše (tj. da smatraše) da on dolazi (svojim) ženama, a ne dolazi njima (tj. da on smatraše da spolno opći sa svojim ženama, a ne on spolno ne opći s njima - a u stvarnosti ne opći spolno s njima).

Rekao je Sufjan: A ovo je najžešće što biva (što bude) od (izvjesne) čarolije (mađije, magije) kada je bilo (tj. kada bude to) tako.

Pa je rekao: "O Aišo! (Ili: O Aiša!) Zar nisi znala da je Allah već riješio (dao riješenje, rješenje) meni o (onome) što sam (za što sam) tražio rješenje Njemu (od Njega) o njemu (o tome). Došla su meni dva čovjeka, pa je sjeo jedan (od) njih dvojice kod moje glave, a drugi kod mojih dviju nogu. Pa je rekao (onaj) koji je kod moje glave (onome) drugome:

"Šta je umu (ovoga) čovjeka (tj. Šta je ovome čovjeku)?" Rekao je: "Omađijan (je)." Rekao je: "A ko je omađio njega?" Rekao je: "Lebid, sin Aasama, (jedan) čovjek iz Zurejkovića, saveznik (nekih) Židova, bio je dvoličnjak (licemjerac)." Rekao je: "A u čemu (ili: A sa čime mu je napravio mađije, čarolije)?" Rekao je: "U češlju i pozderu (u otpatku

lana, ketena)." Rekao je: "A gdje je (to)?" Rekao je: "U pokrivaču (tj. omotaču, praznoj cjevčici) zametka (doslovno: jednoga zametka), muškom (tj. muškom pokrivaču, omotaču toga zametka) pod (jednim bunarskim) kamenom u bunaru (zvanom) Zervan."

("Re'ufetun" je bunarski kamen, po jednima na vrhu bunara s kojim se bunar pokriva, a po drugima na dnu bunara na koji sjedne, stane onaj ko čisti, koji čisti bunar, a po trećima to je kamen koji se pojavi prilikom kopanja bunara i koji se ne može izvaditi ni razbiti zbog tvrdoće.)

Rekla je: Pa je došao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (tome) bunaru, čak (tako da) je tražio izaći njemu (tj. tražio je da se izvadi ono - ta čarolija), pa je rekao:

"Ovo je (To je taj) bunar koji je (taj isti što) se je pokazao on meni, i kao da je njegova voda odvar (otopina izvjesne) kne (kane) i kao da su njegove palme glave (izvjesnih) sotona." Rekao je: Pa se tražilo izaći (njemu - čaroliji - iz bunara, tj. Pa je izvađena ta čarolija). Rekla je: Pa sam rekla: "Pa zar ne? To jest: Odučavao sebi (tj. Pa zar nisi sebi odučavao protiv te čarolije, mađije?)."

(Izraz "nušretun" je odučavanje protiv ludila i odučavanje za ozdravljenje onoga ko je obolio od podmetnutoga sihira, čarolija. Od toga izraza je i glagol "nešere, i neššere i teneššere". Ti glagoli imaju i drugo značenje, ali onda im je infinitiv "nešrun": prostrijeti, širiti, raširiti.)

Pa je rekao: "Zar ne? (To jest: Pazi!) Tako mi Allaha pa već je izliječio mene (Allah), a mrzim da podižem (uskovitlavam, uzdižem) na jednoga od (izvjesnih) ljudi (neko) zlo (tj. a ne volim da i na koga uzdignem ikakvo zlo)."

GLAVA

(izvjesne) čarolije.

PRIČAO NAM JE Ubejd, sin Ismaila, pričao nam je Ebu Usamete od Hišama, od njegovoga oca, od Aiše rekla je:

Omađijao (Očarao, Očarolijao) se je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, čak (tako da - čak do te mjere da) zaista on (na momente zapadne u takvo stanje da) se zaista pričinja k njemu da on čini (izvjesnu) stvar, a nije činio nju (a u stvari je ne čini, a u stvarnosti ne čini nju). Te kada je bio jednoga dana, a on je kod mene, molio je Allaha i molio Ga je. Zatim je rekao:

"Zar nisi opazila, o Aišo, da je Allah već riješio meni o (onome) što sam tražio rješenje Njemu o njemu (za ono za što sam tražio rješenje od Njega o tome)." Rekla sam: "A šta je to, o poslaniče Allaha?" Rekao je:

"Došla su mi dva čovjeka, pa je sjeo jedan (od) njih dvojice kod moje glave, a drugi kod mojih dviju nogu. Zatim je rekao jedan (od) njih dvojice svome drugu:

"Šta je bol (ovoga) čovjeka?" Rekao je: "Omađijan (Očarolijan je)." Rekao je: "A ko je omađijao (omađio) njega?" Rekao je: "Lebid, sin Aasama, (izvjesni) Židov iz Zurejkovića." Rekao je: "U čemu je to?" Rekao je: "U češlju, i dlaki (izvađenoj, iščupanoj češljanjem) i pokrivaču (omotaču jednoga) zametka, muškom." Rekao je: "Pa gdje je ono (tj. Gdje je to stavljeno)?" Rekao je: "U bunaru Zu Ervanu."

Rekao je: Pa je otišao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, u (tj. sa nekim) ljudima od svojih drugova ka (tome) bunaru, pa je gledao ka njemu, a na njemu (tj. a okolo njega) su (neke) palme. Zatim se je vratio ka Aiši, pa je rekao:

"Tako mi Allaha zaista kao da je njegova (od tog bunara) voda odvar (otopina izvjesne) kne (krne, tj. kao da se je u njegovu vodu stavila kna i onda se razmutila da se rastopi, otopi) i zaista kao da su njegove palme (koje su bile oko bunara) glave (izvjesnih) sotona (đavola)." Rekla sam: "O poslaniče Allaha! Pa da li si izvadio njega (tj. tu čaroliju)?" Rekao je: "Ne. Što se tiče mene, pa već je ozdravio (zaštitio, sačuvao u daljem toku) mene Allah i izliječio me je. A plašim (A bojim) se da uzdižem na (izvjesne) ljude od (tj. zbog) njega (sihira

neko) zlo." I zapovjedio je za njega (za taj bunar), pa se zakopao (tj. zatrpao - dakle: zatrpan je, zakopali su ga, zatrpali su ga).

GLAVA:

Zaista od (izvjesne) jasnoće (tj. od izvjesne ljepote izražavanja) je (jedna, neka) čarolija (tj. to je jedna vrsta, jedan oblik čarolije, mađije, magije).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Zejda, sina Eslema, od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da su ono došla dva (nekakva) čovjeka od (izvjesnoga) istoka (tj. od istoka Medine), pa su govorili njih dva. Pa su se čudili (divili izvjesni) ljudi zbog njihove jasnoće (tj. zbog njihovoga govorništva, lijepoga izražavanja), pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista od (izvjesne) jasnoće je (neka takva da je) zaista (jedna) čarolija." Ili: "Zaista neka (od te) jasnoće je (neka, jedna) čarolija (mađija, opsjena)."

(Jedan od pripovjedača sumnja o tome kako je rekao Muhamed a.s..)

GLAVA

(izvjesnoga) lijeka sa (izvjesnom dobrom vrstom) datula (hurmi) zbog (izvjesne) čarolije (tj. da se odbije i pokvari, digne čarolija).

("Adžvetun" su najbolja vrsta datula čija boja udara na crno, i rastu većinom u Medini, ili samo u Medini, i veli se da su potomci onih datula koje je svojom rukom sadio Muhamed a.s..)

PRIČAO NAM JE Alija, pričao nam je Mervan, izvijestio nas je Hašim, izvijestio nas je 'Amir, sin Sa'da, od svoga oca, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ko je izjutra jeo (tj. Ko izjutra jede, pojede - a to će reći: Ko doručkuje u) svakom danu (nekoliko) datula (jedući on) crnkastu datulu, nije škodio (tj. neće škoditi, nauditi) njemu (nikakav) otrov, a ni (nikakva, ikakva) čarolija (u) tom danu ka (tj. do te) noći."

A rekao je (neko drugi) osim njega (osim Alije): Sedam datula (hurmi ko pojede izjutra svaki dan).

PRIČAO NAM JE Ishak, sin Mansura, izvijestio nas je Ebu Usamete, pričao nam je Hašim, sin Hašima: čuo sam 'Amira, sina Sa'da, čuo sam Sa'da, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori: Čuo sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Ko je izjutra pojeo (tj. Ko pojede izjutra) sedam datula, vrsnih datula (crnih) nije štetilo (tj. neće štetiti) njemu (u) tom danu (nikakav) otrov, a ni (čarolija)."

GLAVA:

"Nema ptice iz glave ubijenoga!"

PRIČAO MI JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Hišam, sin Jusufa, izvijestio nas je Mamer od Zuhrije, od Ebu Selemeta, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Nema trčanja (bolesti), i nema bolesti koja uzima stomak (ili zmije u stomaku koja ubija kada se izgladni, ili nesretnosti u mjesecu saferu), i nema ptice iz glave ubijenoga koja oblijeće domove živih rođaka dok ne osvete ubijenoga (tj. i nema ptice osvetnice iz glave ubijenoga)!" Pa je rekao (jedan) Beduin:

"O poslaniče Allaha! Pa šta je umu (izvjesnih) deva (koje) budu u (izvjesnome) pijesku (zdrave i čile) kao da su one (izvjesne) srne (košute), pa se pomiješala sa njima (izvjesna) deva šugava, pa ošuga njih?" Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Pa ko je dao trčati (šugi na) najprvu (tj. Ko je doveo bolest na prvu tu oboljelu devu, odakle je došla bolest na prvu devu koja se je ošugala)?"

A od Ebu Selemeta (koji) je čuo Ebu Hurejreta poslije (da) govori: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Neka ne dogoni na vodu nipošto čovjek koji ima bolesne deve na čovjeka koji ima zdrave deve (tj. na vodu onu na koju dogoni svoje deve čovjek koji ima zdrave deve)."

I zanijekao je (nije priznavao) Ebu Hurejrete hadis (toga slučaja, ili toga svoga pričanja) najprvoga (prvoga). Rekli smo (k Ebu Hurejretu):

"Zar nisi pričao da ono nema trčanja (hodanja, prelaženja bolesti)?" Pa je smrsio u abesinskom (jeziku, tj. Pa je govorio nešto nerazumljivo, smršeno na abesinskom jeziku). Rekao je Ebu Selemete: Pa nisam vidio njega (Ebu Hurejreta da) je zaboravio (ijedan) hadis (drugi) osim njega (osim ovoga).

GLAVA:

"Nema trčanja (hodanja, prelaženja bolesti)!"

PRIČAO NAM JE Seid, sin 'Ufejra, rekao je: pričao mi je Ibnu Vehb od Junusa, od Ibnu Šihaba rekao je: izvijestio me je Salim, sin Abdullaha, i Hamzete da je Abdullah, sin Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Nema trčanja (bolesti), i nema zloslutnje (zla) od načina leta ptica! Zlosrećnost (izvjesna) je samo u trome (u troje): u (izvjesnome) konju (kobili), i (izvjesnoj) ženi i (izvjesnoj) kući (domu)."

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije rekao je: pričao mi je Ebu Selemete, sin Abdurahmana, da je Ebu Hurejrete rekao: Zaista je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Nema trčanja (bolesti)."

Rekao je Ebu Selemete, sin Abdurahmana: Čuo sam Ebu Hurejreta od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Ne dajte dolaziti vodi (izvjesnom) čovjeku čije su deve bolesne na (vodu onoga) čovjeka čije su deve zdrave."

A od Zuhrije rekao je: izvijestio me je Sinan, sin Ebu Sinana, Duelija da je Ebu Hurejrete, bio zadovoljan Allah od njega, rekao: Zaista je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Nema trčanja (bolesti)!" Pa je ustao (jedan) Beduin pa je rekao: "Da li si vidio (tj. Šta misliš za izvjesne) deve (koje) budu u (izvjesnim) pijescima (u pijesku, tj. u izvjesnim pješčarama, pjeskovitim predjelima) primjerima (izvjesnih) srna (košuta, tj. slične srnama po čilosti i zdravlju), pa dođe mu (tom stadu deva izvjesna) deva šugava, pa se ošugaju (i ostale deve)?" Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Pa ko je dao trčati (šugi na tu devu) najprvu (prvu koja se je ošugala)?"

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Beššara, pričao nam je Muhamed, sin Džafera, pričao nam je Šubete, rekao je: čuo sam Katadeta od Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Nema trčanja (bolesti), i nema zloslutnje (zla) od načina leta ptica! A zadivljuje me (izvjesni) dobar znak (predosjećaj, tj. dobra slutnja, slutnja na dobro)." Rekli su: "A šta je (izvjesni) dobar znak (dobra slutnja)?" Rekao je: "Riječ (neka) lijepa."

GLAVA

(onoga) što se spominje o otrovu (koji je stavljen u hranu da otruje) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

Predao je njega (tj. hadis o tom otrovu, pokušaju trovanja) Urvete od Aiše, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Kutejbete, pričao nam je Lejs od Seida, sina Ebu Seida, od Ebu Hurejreta da je on rekao:

Pošto se je osvojio Hajber, poklonila se je poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (jedna) ovca, (a) u njoj je (jedan) otrov. Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Sakupite mi (onoga) ko je bio ovdje od (tih) Židova!" Pa su se sakupili oni njemu. Pa je rekao njima poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista ja sam pitalac (tj. Ja ću pitati) vas o (jednoj) stvari, pa da li ste vi istiniti meni (tj. da li ćete mi reći istinu) o njoj?" Pa su rekli: "Da, o Ebul-Kasime!" Pa je rekao njima poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ko je vaš otac?" Rekli su: "Naš otac je omsica (iks - taj-i-taj)." Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Slagali ste (tj. Lažete). Nego vaš otac je omsica (ipsilon)." Pa su rekli: "Bio si istinit (tj. Istinu si rekao), i dobro si učinio." Pa je rekao: "Da li ste vi istiniti meni o (jednoj) stvari ako sam pitao (tj. ako budem pitao) vas o njoj?" Pa su rekli: "Da, o Ebul-Kasime. A ako smo slagali (tj. ako slažemo) tebi, znao si (tj. znaćeš) našu laž kao što si znao nju (kada smo ti slagali) o našem ocu." Pa je rekao njima poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ko su stanovnici Vatre (tj. pakla)?" Pa su rekli: "Bićemo u njoj lako (tj. malo vremena), zatim ćete zastupiti nas u njoj." Pa je rekao njima poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Udaljite se u nju (poniženi)!"

(Izraz "Ihse'" je riječ kojom se tjera pas: "Udalji se, odlazi!" Negdje se pas tjera sa izrazom: "Oš!" A negdje sa izrazom: "Šibe!" A to sve znači: "Udalji se ponižen tamo dalje odavde!".)

"Tako mi Allaha nećemo zastupiti (naslijediti, nećemo doći iza) vas u njoj nikada!" Zatim je rekao njima: "Pa da li ste vi istiniti meni o (jednoj) stvari ako sam pitao (ako budem pitao) vas o njoj?" Rekli su: "Da." Pa je rekao: "Da li ste učinili (tj. stavili vi) u ovu (poklonjenu, darovanu) ovcu (neki, jedan) otrov?" Pa su rekli: "Da." Pa je rekao: "Šta je nosilo (tj. navelo vas) na to?" Pa su rekli: "Htjeli smo, ako si bio (jedan) veliki lažac, (da) tražimo mira (odmora) od tebe (tj. da te se otresemo, riješimo). A ako si bio (jedan) vjerovijesnik, nije štetio (tj. pa neće štetiti) tebi (taj otrov)."

GLAVA

pijenja (izvjesnoga) otrova i (izvjesnoga) lijeka sa njim, i sa (onim) što se je bojati od njega i (izvjesnoga lijeka) nevaljaloga (nečistoga).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Abdulvehhaba, pričao nam je Halid, sin Harisa, pričao nam je Šubete od Sulejmana rekao je: čuo sam Zekvana (da) priča od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Ko se je otisnuo (tj. Ko se otisne, baci se namjerno) od (tj. sa nekoga) brda, pa je ubio svoju osobu (sam sebe na taj način, dakle: ko se ubije, ko izvrši samoubistvo na taj način), pa on je u vatri pakla otiskuje (otiskivaće) se (baca se, bacaće se) u njemu bivajući vječno, učinjen (tj. ostavljen) vječno u njoj uvijek. I ko se je napio otrova (tj. Ko popije neki otrov), pa je ubio svoju osobu (pa se ubije, pa umre na taj način), pa njegov otrov je u njegovoj ruci (i) pije ga u vatri pakla bivajući vječno, učinjen (ostavljen) vječno u njoj uvijek. I ko je ubio svoju osobu (I ko se ubije) sa (nekim) željezom (komadom željeza), pa njegovo željezo je u njegovoj ruci (i) udara (probada) s njime u svoj stomak (probadaće svoj stomak) u vatri pakla bivajući vječno, učinjen (ostavljen) vječno u njemu uvijek."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Selama, izvijestio nas je Ahmed, sin Bešira, Ebu Bekr, izvijestio nas je Hašim, sin Hašima, rekao je: izvijestio me je 'Amir, sin Sa'da, rekao je: čuo sam svoga oca (da)

govori: čuo sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Ko je izjutra jeo (tj. Ko doručkuje) sa sedam datula, izvrsnih (crnih) datula, nije štetio (tj. neće štetiti, neće nauditi) njemu (u) tome danu (nikakav) otrov, a ni čarolija."

GLAVA

mlijeka (izvjesnih) magarica.

PRIČAO MI JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Sufjan od Zuhrije, od Ebu Idrisa Havlanije, od Ebu Sa'lebeta Hušenije, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Zabranio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, jedenje svakoga posjednika (vlasnika, imaoca zuba) očnjaka od (svake) zvijeri.

(To jest: Zabranio je da se jede meso od zvijeri koje imaju očnjake zube, deraće zube slične onima u divljih svinja, lavova, pasa i slično. Izraz "nabun" znači i kljova od slona. Većina učenjaka je mišljenja da je i mlijeko i žuč zabranjeno upotrebljavati od onih životinja čije je meso zabranjeno jesti, jer se mlijeko izlučuje iz mesa, odnosno iz organa koji se nalaze u mesu i u direktnoj su vezi sa mesom tih životinja. Prema tome mlijeko magarice i žuč zvijeri su zabranjeni za upotrebu. Neki, međutim, kažu da je dozvoljeno upotrebljavati mlijeko magarice i žuč zvijeri, i to porede sa mlijekom žene koja doji dijete, i kažu: ljudsko meso nije dozvoljeno jesti, a mlijeko ljudsko je dozvoljeno upotrebljavati za hranu.)

Rekao je Zuhrija: A nisam čuo njega (spomenuti hadis dugo vremena u svome životu), čak (tako da) sam došao (u) Siriju (i onda ga čuo). A povećao je Lejs (u pričanju još i ovo): Pričao mi je Junus od Ibnu Šihaba rekao je: I pitao sam ga (Ebu Idrisa): "Da li (da) se čistimo (za molitvu) ili (da) pijemo mlijeka (izvjesnih, tj. domaćih) magarica, ili žuč (izvjesne) zvijeri ili mokraće (mokrače izvjesnih) deva?" Rekao je (Ebu Idris): "Već su bili (izvjesni) muslimani (običaja da) se liječe s njima (sa tim stvarima za koje pitaš), pa neće vidjeti (tj. pa ne vide oni)

u tome (nikakve) štete. Pa što se tiče mlijeka (domaćih) magarica, pa već je doprlo nama da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zabranio njihova mesa, a nije doprla nama (vijest) o njihovim mlijecima (tj. o njihovom mlijeku nikakva) zapovjed, a ni zabrana. A što se tiče žuči (svake) zvijeri, rekao je Ibnu Šihab:

"Izvijestio me je Ebu Idris Havlanija da je Ebu Sa'lebete Hušenija izvijestio njega da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zabranio jedenje svakoga posjednika (imaoca zuba) očnjaka od (svake) zvijeri."

GLAVA:

Kada je pala (izvjesna, domaća) muha u (izvjesnu) posudu.

PRIČAO NAM JE Kutejbete, pričao nam je Ismail, sin Dža'fera, od 'Utbeta, sina Muslima, slobodnjaka (plemena) Tejmovića, od 'Ubejda, sina Hunejna, slobodnjaka (plemena) Zurejkovića, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Kada je pala (tj. Kada padne, upadne domaća) muha u posudu jednoga (od) vas, pa neka smoči (zagnjuri) nju, svu nju, zatim neka baci (izbaci, odbaci) nju, pa (tj. jer) zaista u jednom (od) njezina dva krila je (jedan, neki) lijek, a u drugome je (jedna, neka) bolest."

(Do danas ljudska nauka i znanje zna da muha nosi mnogo štetnih bakterija koje su uzročnici mnogih oboljenja, ali to ne znači da muha ne nosi sa sobom nešto i korisno. To će, možda, nauka da otkrije poslije. Ajnija lijepo kaže da i pčela, koja je slična muhi, pored toga što proizvodi i spravlja med, i smatra se samo kao korisna - i ona ima nešto kod sebe što nije prijatno, a to je žalac kojim se brani i ubada i na koji ispušta pri ubodu kiselinu koja peče, i koja je jedna vrsta otrova. Dakle,

svaka životinja ima nešto i štetno, ali i korisno kod sebe. Tako je, svakako, i sa muhom. To će se, vjerovatno, vidjeti.)

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA

KNJIGA (izvjesnoga) ODIJELA (tj. odijevanja)

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "Reci: Ko je zabranjivao (tj. Ko može da zabrani) nakit Allaha koji je (On) izvadio (stvorio) za Svoje robove (sluge).....".

A rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Jedite, i pijte, i odjevajte se i milodarite (dajite milostinju) u (svakom drugom slučaju) osim pretjeranosti (rasipnosti), a ni oholosti (tj. i u svemu tome ne budite oholi, ne činite to iz oholosti)."

A rekao je Ibnu Abas: Jedi šta si htio (što hoćeš), i oblači šta si htio, dok su (god) pogriješila (tj. promašila) tebe dva (svojstva): pretjeranost (rasipnost) ili (tj. i) oholost.

PRIČAO NAM JE Ismail, rekao je: pričao mi je Malik od Nafi'-a, i Abdullaha, sina Dinara, i Zejda, sina Eslema, (da) izvještavaju njega od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Neće pogledati (Svojom milošću) Allah ka (onome) ko je tegljio (vukao) svoju odjeću ološću (umišljenošću, tj. iz oholosti, zbog umišljenosti)."

GLAVA

(onoga) ko je tegljio (vukao) svoj pokrivač (tijela, tj. svoju odjeću) bez oholosti (bez umišljenosti).

(Izrazi "mehiletun" i "hujela'u" prevode se više sa izrazom: oholost, ali mogu da znače i: umišljenost. U stvari ti izrazi više označuju umišljenost u osnovi svoga značenja po korijenu riječi, ali pošto svaka umišljenost obično vodi ka oholosti, to su i ti izrazi - "mehiletun" i "hujela'u" - dobili značenje: oholost. U daljem tekstu ti izrazi će se ipak prevoditi sa našom riječi: umišljenost.)

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Junusa, pričao nam je Zuhejr, pričao nam je Musa, sin 'Ukbeta, od Salima, sina Abdullaha, od njegovoga oca, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Ko je tegljio (vukao) svoju odjeću umišljenošću (zbog umišljenosti, oholosti), nije gledao (tj. neće gledati) Allah k njemu (na) sudnjem danu." Rekao je Ebu Bekr: "O poslaniče Allaha! Zaista jedna (od) dvije polovine moga pokrivača (zastirača) spušta se (na tle, tlo i vuče se po tlu stalno), osim (u slučaju) da se obavežem tome (da se čuvam) od njega (tj. osim ako se naročito čuvam i mislim na to da se to ne dogodi meni)." Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Nisi ti od (onih) ko pravi njega umišljenošću (tj. Ti to ne praviš iz umišljenosti i oholosti)."

PRIČAO MI JE Muhamed, izvijestio nas je Abdul-Aala' od Junusa, od Hasena, od Ebu Bekreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Pomrčalo je Sunce (Bilo je pomračenje Sunca), a mi smo kod Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa (je) ustao (i) teglji (tj. tegljeći, vukući on) svoju odjeću žureći se dok je došao (ili: dok nije došao) Bogomolji. I povratili su se (prisutni) ljudi (u Bogomolju nakon što su bili izašli iz nje), pa je klanjao dva naklona (dva rekata), pa se pokazalo od njega (tj. pa se pokazalo ono - Sunce otišavši sjena od

njega, sa njega - sa pravca Sunca). Zatim se okrenuo na nas (nama) i rekao je:

"Zaista Sunce i Mjesec su dva znaka od znakova Allaha (koji je postavio zakone kretanja u svemiru, kosmosu), pa kada ste vidjeli od njih (jednu, neku) stvar, pa klanjajte, i molite Allaha, dok otkrije njih (tj. dok otkloni te znakove, ili: dok otkrije opet pokrivene, pomrčale zvijezde, planete, pratioce i slična nebeska tijela)."

GLAVA

(izvjesnoga) zavraćanja (zavrćanja, tj. podizanja na više donjega dijela) u (izvjesnih) odjeća.

PRIČAO MI JE Ishak, izvijestio nas je Ibnu Šumejl, izvijestio nas je 'Umer, sin Ebu Zaideta, izvijestio nas je 'Avn, sin Ebu Džuhajfeta, od svoga oca Ebu Džuhajfeta rekao je:

Pa vidio sam Bilala (da) je donio (jednu) toljagu, pa je zabo (usadio) nju, zatim je uspostavio (izvjesnu) molitvu (tj. izgovorio je ikamet - poziv na uspostavljanje i početak zajedničke molitve). Pa sam vidio poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) je izašao u (jednom) ogrtaču zavraćajući (tj. zavrnuvši, podigavši donji dio ogrtača), pa je klanjao dva naklona (dva rekata primaknuvši se) ka (toj) toljagi. I vidio sam (izvjesne) ljude i tovarne životinje (da) prolaze ispred njega iza (od iza te) toljage (tj. štapa).

GLAVA:

Što je niže od (čovjekovih) dvaju članaka (noge od odjeće), pa ono je u Vatru (osuđeno ako je napravljeno tako dugačko zbog umišljenosti i oholosti).

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Šu'bete, pričao nam je Seid, sin Ebu Seida, Makburija, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Što je niže od (nožnih) dvaju članaka od (čovjekovoga) pokrivača, pa u Vatru je (to osuđeno)."

(Pokrivač je zastirač, odjeća kojom se zastire, pokriva tijelo. To je obično jedna plahta, čaršaf.)

GLAVA

(onoga) ko je tegljio svoju odjeću iz (svoje) umišljenosti (oholosti).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Ebu Zinada, od Aaredža, od Ebu Hurejreta da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Neće pogledati Allah (na) sudnjem danu ka (onome) ko je tegljio svoj pokrivač (zastirač) osionošću (zbog osionosti, oholosti, što se je posilio)."

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Šubete, pričao nam je Muhamed, sin Zijada, rekao je: čuo sam Ebu Hurejreta (da) govori: rekao je Vjerovijesnik, ili: rekao je Ebul-Kasim, pomilovao ga Allah i spasio:

"Dok (jedan) čovjek ide u (jednome) ogrtaču, (i) zadivljuje ga njegova osoba (divi se sam sebi), (i) počešljavač je (svoga) perčina (skupine kose na glavi spuštene na ramena), kadli dade propasti Allah s njim (u Zemlju, kroz Zemlju), pa on se skotrljava (skondrljava, tj. propada kroz Zemlju) do sudnjega dana."

PRIČAO NAM JE Seid, sin 'Ufejra, rekao je: pričao mi je Lejs, rekao je: pričao mi je Abdurahman, sin Halida, od Ibnu Šihaba, od Salima, sina Abdullaha, da je njegov otac pričao njemu da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Dok (jedan) čovjek teglji svoj pokrivač (zastirač), propalo se je sa njim (u Zemlju - dakle: propao je u zemlju taj čovjek), pa on se skotrljava (skondrljava, propada, tone) u Zemlju (u Zemlji) do sudnjega (Sudnjega) dana."

Slijedio je njega (tj. Abdurahmana Halidovoga) Junus od Zuhrije. A nije podigao njega (ovaj hadis do Muhameda a.s.) Šuajb od Ebu Hurejreta.

PRIČAO MI JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Vehb, sin Džerira, izvijestio nas je moj otac od svoga strica (amidže) Džerira, sina Zejda, rekao je:

Bio sam sa Salimom, sinom Abdullaha sina Umera, na vratima njegove kuće, pa je rekao: Čuo sam Ebu Hurejreta (da) je čuo Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da je rekao) slično njemu (prethodnom hadisu).

PRIČAO NAM JE Metar, sin Fadla, pričao nam je Šebabete, pričao nam je Šubete, rekao je:

Sreo sam Muhariba, sina Disara, na konju, a on dolazi svome mjestu koje je (to što) sudi u njemu, pa sam pitao njega o ovome hadisu, pa je pričao meni, pa je rekao: čuo sam Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (da) govori: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ko je tegljio (vukao) svoju odjeću umišljenošću (dakle: iza koga se je vukla odjeća, ko je imao predugu odjeću koja se vuče po tlu zbog oholosti, umišljenosti), nije gledao (tj. neće gledati) Allah k njemu (na) sudnjem danu."

Pa sam rekao Muharibu: "Da li je spomenuo: "Svoj pokrivač (zastirač ko bude tegljio, za kojim se bude vukao iz umišljenosti)?" Rekao je: "Nije naglasio osobito (naročito) pokrivač, a ni košulju."

Slijedio je njega (Muhariba) Džebelete, sin Suhajma, i Zejd, sin Eslema, i Zejd, sin Abdullaha, od Ibnu Umera, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. A rekao je Lejs od Nafi'-a, od Ibnu Umera slično njemu. A slijedio je njega (Nafi-a) Musa, sin 'Ukbeta, i Umer, sin Muhameda, i Kudamete, sin Musa-a, od Salima, od Ibnu Umera, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ko je tegljio (vukao po tlu) svoju odjeću umišljenošću (iz umišljenosti)."

GLAVA

(izvjesnoga) pokrivača (zastirača) resanoga (tj. izrađenoga sa resama, izrađenoga tako da ima rese, kite, rojte na krajevima).

A spominje se od Zuhrije, i Ebu Bekra, sina Muhameda, i Hamzeta, sina Ebu Usejda, i Muavijeta, sina Abdullaha sina Džafera, da su oni oblačili (neke) odjeće resane (izrađene sa resama).

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, izvijestio me je Urvete, sin Zubejra da je Aiša, bio zadovoljan Allah od nje, žena Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekla:

Došla je žena Rifa'ata Kurezije poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a ja sam sjedačica (tj. a ja sjedim) i kod njega je Ebu Bekr, pa je rekla (Rifa'atova žena):

"O poslaniče Allaha! Zaista ja sam bila pod Rifa'atom, pa je razveo mene, pa je odsjekao moj razvod (tj. pa me je odsječno, potpuno me on razveo). Pa sam sebi vjenčala poslije njega (dakle: udala sam se poslije za) Abdurahmana, sina Zubejra, i zaista je on tako mi Allaha (takav da) nema sa njim, o poslaniče Allaha, (ništa drukčije od spolnoga uda, organa) osim kao ova (izvjesna) resa." I uzela je (jednu) resu od svoga džilbaba (šala koji pokriva glavu i neki dio leđa, prsa i ramena). Pa je čuo Halid, sin Seida, njezin govor, a on je (čekao dozvolu za ulazak) u (tj. na Muhamedovim a.s.) vratima, (i) nije se dozvolilo njemu (još za ulazak). Rekla je: Pa je rekao Halid:

"O Ebu Bekre! Zar nećeš zabraniti ovoj (toj ženi to) što glasno izgovara njega (taj govor) kod poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio (tu bestidnost)?" Pa nije tako mi Allaha, nije povećao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (ništa u svome ponašanju) nad (svoj) smiješak. Pa je rekao njoj poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Možda ti (da) hoćeš da se povratiš (Možda hoćeš da se vratiš) ka Rifa'atu? Ne (drukčije) do (da) okuša (Abdurahman) tvoga medića (meda maloga, tj. tvoga spolnoga odnošaja, odnosa - spolnoga organa) i (da ti) okušaš (probaš) njegovoga medića (spolnoga organa, uda - spolnoga odnosa s njim)." Pa je postao (spolni odnošaj-odnos u ovakvoj vrsti braka jedan) običaj poslije.

(Misli se na vrstu braka gdje se je žena neka udala za drugoga nakon što ju je prvi muž razveo trostrukim razvodom. Drugi čovjek mora imati spolni odnošaj-odnos sa njom, a ne samo pravno sklopiti brak, pa je onda razvjenčati kako bi se ona mogla opet ponovno udati za prvoga muža.)

GLAVA

(izvjesnih) ogrtača.

(Veli se da riječ "rida'un" pl. "erdijetun" označava takvu odjeću koja pokriva ramena i pleća.)

A rekao je Enes: Potegao (Povukao) je (jedan) Beduin ogrtač Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Abdan, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Junus od Zuhrije, izvijestio me je Alija, sin Husejna, da je Husejn, sin Alije, izvijestio njega da je Alija, bio zadovoljan Allah od njega, rekao:

Pa je pozvao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, za svoj ogrtač, pa se ogrnuo sa njim, zatim je otišao (da) ide (tj. idući pješačenjem). I slijedio sam ga ja i Zejd, sin Hariseta, dok je došao (izvjesnoj) kući koja je (ta što) je u njoj Hamzete (Hamza). Pa je tražio dozvolu (da uniđe), pa je dozvolio njima (Hamza da uđu).

GLAVA

oblačenja (izvjesne) košulje i govora Allaha, uzvišen je, pričanjem (u pripovijedanju) o Jusufu: "Odnesite ovu moju košulju, pa bacite nju na

lice moga oca, doći će vidjelac (tj. postaće onaj koji vidi dobro, ima dobar vid).....".

PRIČAO NAM JE Kutejbete, pričao nam je Hammad od Ejjuba, od Nafi'-a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je (jedan) čovjek rekao:

"O poslaniče Allaha! Šta oblači (izvjesni) hodočasnički obučen (odjeven čovjek) od (svojih) odjeća?" Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Neće oblačiti (izvjesni) hodočasnički obučeni (svoju) košulju, a ni (izvjesne) gaće (ili pantalone), a ni (izvjesnu) kukuljaču (kukuljicu, ogrtač sa kukuljicom za glavu), a ni (izvjesne) dvije obućene (tj. mestve, lake cipele), osim da neće naći (tj. da ne nađe izvjesne) dvije obuće (bez grlića koje imaju samo đon i kajiše), pa neka obuje (doslovno: obuče ono) što je ono (takva obuća da pokriva nogu) niže od (čovjekovih nožnih) dvaju članaka."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, izvijestio nas je Ibnu 'Ujejnete od 'Amra, čuo je Džabira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Došao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, Abdullahu, sinu Ubejja, poslije što se je uveo (tj. stavio) u svoj grob, pa je zapovjedio za njega, pa se je izvadio, i stavio se je na njegova dva koljena, i puhnuo (pljucnuo) je na njega od svoje pljuvačke, i dao je obući njemu svoju košulju. A Allah je znaniji.

PRIČAO NAM JE Sadekate, izvijestio nas je Jahja, sin Seida, od 'Ubejdulaha rekao je: izvijestio me je Nafi' od Abdullaha, sina Umera, rekao je:

Pošto je preminuo (umro) Abdullah, sin Ubejja, došao je njegov sin ka poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"O poslaniče Allaha! Daj (Daruj) mi svoju košulju, (da) posmrtno obučem njega (oca svoga) u nju, i klanjaj na njega (tj. i izvrši posmrtnu molitvu za njega, klanjaj mu dženazu), i traži (moli) oprost za njega."

Pa je dao njemu svoju košulju i rekao je njemu: "Kada si završio od njega (njegovo kupanje i posmrtno oblačenje), pa objavi nama (javi nam)." Pa pošto je završio (okončao), objavio (javio, rekao) je njemu za njega. Pa je došao zato (da) klanja na njega (za njega dženazu - posmrtnu molitvu), pa je potegnuo (povukao) njega Umer, pa je rekao:

"Zar nije već zabranio tebi Allah da klanjaš na (za sve te) dvoličnjake (licemjerce, hipokrite)? Pa je (čak) rekao:

"Traži oprost za njih, ili ne traži oprost za njih; ako tražiš oprost za njih sedamdeset puta, pa neće oprostiti Allah (nikada) njima.....". Pa je sišao (i ajet): "I ne klanjaj (ni) na jednoga od njih (koji) je umro nikada, i ne stani na njegov grob (tj. kraj njegovoga groba)....."." Pa je ostavio (posmrtnu) molitvu na njih (za njih, tj. prestao im je klanjati dženazu).

GLAVA

okrugloga proreza (izvjesne) košulje od (strane) kod (čovjekovih) prsa i (takvoga proreza u drugih odjeća) osim nje (osim košulje).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Ebu Amir, pričao nam je Ibrahim, sin Nafi-a, od Hasena, od Tavusa, od Ebu Hurejreta rekao je:

Udario (tj. Donio, naveo) je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, primjer (izvjesnoga) škrtoga i milodarioca (tj. i onoga koji daje milostinju i pomoć) kao primjer (neke) dvojice ljudi (koji su takvi da) su na njima dvojici dva džubeta (dugačka kaputa) od željeza (gvožđa, metala), (i) već je prisilila (džuba svakoga od njih dvojice) ruke (da se podignu i uprave) ka sisama (grudima, prsima) njih dvojice i ključnjačama njih dvojice. Pa je učinio (taj) milodarivalac kada god je milodario sa (nekom) milostinjom, (da osjeća da mu) se je rasprostrla (rasprostranila, raskomotila, tj. raširila njegova džuba) od njega čak (da ona) pokriva njegove jagodice (od prsta) i (da) briše njegov trag (vukući se za njim po tlu jer je toliko postala prostrana). A učinio je (taj) škrti kada god je odlučio (pomislio) za (neku) milostinju, (učinio je to tako da je osjetio da) se je skupila (stisnula njegova džuba) i uzeo je svaki kolut za svoje mjesto.

Rekao je Ebu Hurejrete: Pa ja sam vidio poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori (tj. da pokazuje) sa svojim prstom ovako u svoj okrugli razrez (na košulji govoreći):

"Pa da si vidio njega (tj. toga škrtoga)! Rasprostranjuje nju (svoju džubu), a (ona) neće (da) se rasprostrani."

Slijedio je njega (Hasena) Ibnu Tavus od svoga oca, i Ebu Zinad od Aaredža u (izrazu izvjesne) dvije džube (tj. da se je u hadisu reklo "dvije džube"). A rekao je Hanzalete: Čuo sam Tavusa, čuo sam Ebu Hurejreta (da) govori: dvije džube. A rekao je Džafer od Aaredža: Dva štita (od željeza).

GLAVA

(onoga) ko je obukao (jednu) džubu tijesnih (njezinih, njenih) dvaju rukava u (izvjesnom) putovanju.

(Već je rečeno da je "džubba" izraz koji znači kaftan posebni dugački kaput sa širokim rukavima i prostran, a nekad može imati i tijesne rukave.)

PRIČAO NAM JE Kajs, sin Hafsa, pričao nam je Abdulvahid, pričao nam je Aameš, rekao je: pričao mi je Ebu Duha', rekao je: pričao mi je Mesruk, rekao je: pričao mi je Mugirete, sin Šu'beta, rekao je:

Otišao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, zbog svoje potrebe, zatim je došao. Pa sam susreo njega sa vodom, pa se je očistio (čistio za molitvu), a na njemu je (jedna) sirijska džuba. Pa je mućkao (usta, vodom ih je prao mućkajući u njima vodu), i isprao je nos, i oprao je svoje lice. Pa je otišao (tj. počeo je da) izvadi (da vadi) svoje dvije ruke iz svoja dva rukava, pa su bila tijesna njih dva, pa je izvadio svoje dvije ruke od ispod (ispod svoje) džube, pa je oprao njih dvije. I potrao je svoju glavu i svoje dvije mestve (lake cipele).

GLAVA

oblačenja džube (od izvjesne) vune u (izvjesnome) ratu (borbi).

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Zekerija od Amira, od Urveta, sina Mugireta, od njegovoga oca, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bio sam sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, jedne noći u (jednom, nekom) putovanju, pa je rekao:

"Da li je sa tobom voda?" Rekao sam: "Da." Pa je sišao od (tj. sa) svoje samarice (deve), pa je išao dok se je sakrio od mene u crninu (te) noći, zatim je došao. Pa sam lijevao na njega (manju kožnu) posudu (tj. polijevao sam mu iz posude), pa je oprao svoje lice i svoje dvije ruke. A na njemu je (jedna) džuba od vune, pa nije mogao da izvadi svoje dvije podlaktice iz nje, čak (tako da) je izvadio njih dvije iz donjega (dijela te) džube, pa je oprao svoje dvije podlaktice. Zatim je potrao svoju glavu. Zatim sam pao (tj. sagnuo se) zato (da) iščupam (tj. skinem ja) njegove dvije mestve (cipele), pa je rekao:

"Pusti (Ostavi) njih dvije, pa (tj. jer) zaista ja sam uveo (obukao, tj. obuo, nazuo) njih dvije (bivši) čiste njih dvije." Pa je potrao na njih dvije (tj. po njima dvjema - po mestvama, cipelama).
GLAVA

(izvjesnoga) kaftana i odežde (feredže od) svile.

A ono je kaftan (tj. A "ferrudž" odežda je što i "el-kaba'u" kaftan). A govori se "Ono je (takav kaftan) koji ima rascjep (razrez, prorez) ozadi (iza) sebe (ozadi, iza svoje zadnje strane)."

(Veli se da i "el-kaba'u" i "ferrudžun" znači izraze za gornju odjeću koja ima tijesne rukavice i tijesnu sredinu, ferrudž je još razrezan ozad.)

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Lejs od Ibnu Ebu Mulejketa, od Misvera, sina Mahremeta, da je on rekao:

Razdjeljivao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (neke) kaftane, a nije dao Mahremetu (ni jednu) stvar (ništa), pa je

rekao Mahremete: "O moj sinčiću! Odvedi nas ka poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio." Pa sam otišao sa njim, pa je rekao: "Uniđi (Uđi), pa pozovi (zovni) ga meni." Rekao je: Pa sam pozvao njega njemu. Pa je izašao k njemu, a na njemu je (jedan) kaftan od njih (od onih kaftana), pa je rekao:

"Sakrio sam ovaj za tebe (tebi)." Rekao je: Pa je pogledao k njemu, pa je rekao: "Zadovoljio se je Mahremete!"

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Lejs od Jezida, sina Ebu Habiba, od Ebul-Hajra, od Ukbeta, sina Amira, bio zadovoljan Allah od njega, da je on rekao:

Poklonila se je poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, odežda (od) svile, pa je obukao nju, zatim je klanjao u njoj. Zatim je otišao, pa iščupao (tj. skinuo je) nju žestokim iščupavanjem (skidanjem) kao (izvjesni) mrzilac nje, zatim je rekao:

"Neće trebati (tj. Ne treba) ovo za (izvjesne) bogobojazne." Slijedio je njega (Kutejbeta, Kutejbu) Abdullah, sin Jusufa, od Lejsa. A rekao je (drugi) osim njega (Abdullaha Jusufovoga): odežda svile (tj. svilena odežda).

GLAVA

(izvjesnih dugačkih) kapa (ili kukuljača, kukuljica, tj. odjeće sa kukuljicama).

A rekao je meni Museded: Pričao nam je Mu'temir, rekao je: čuo sam svoga oca rekao je: vidio sam na Enesu (jednu) kapu (kukuljicu) žutu od polusvile (ili: od svile).

PRIČAO NAM JE Ismail, rekao je: pričao mi je Malik od Nafi-a, od Abdullaha, sina Umera, da je (jedan) čovjek rekao:

"O poslaniče Allaha! Šta oblači (izvjesni) hodočasnički odjeveni (čovjek) od (svojih) odjeća?" Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ne oblačite (svojih) košulja, a ni čalmi (omotača za glavu), a ni šalvara (gaća, pantalona), a ni kukuljica (kapa), a ni mestava (mestvi, lakih-lahkih cipela dubokih), osim jedan (čovjek, neko ko) neće naći (ako ne nalazi, ako ne nađe, ako nema svojih) dviju obuća plitkih, pa neka obuče dvije duboke cipele (lake, lahke, tj. dvije mestve), i neka odsiječe njih dvije (tj. neka im odsiječe grliće tako da mu pokrivaju samo dio noge) niže (njegovih) dvaju članaka (nožnih). I ne oblačite od (svojih) odjeća (ni jednu) stvar (tj. ništa što) je dotakao (dotaknuo) nju šafran, a ni (jedno mirisno) žuto drvo (koje raste u Jemenu)."

GLAVA

(izvjesnih) šalvara (dugih širokih gaća ili pantalona, hlača).

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Sufjan od Amra, od Džabira, sina Zejda, od Ibnu Abasa, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Ko nije našao (nikakvoga) pokrivača (zastirača), pa neka obuče (kakve) šalvare (gaće, pantalone). I ko nije našao (kakve) dvije plitke obuće, pa neka obuče (obuje kakve) dvije duboke obuće (cipele lake, lahke)."

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Džuvejrijete od Nafi-a, od Abdullaha (Umerovoga) rekao je: Ustao je (jedan) čovjek pa je rekao:

"O poslaniče Allaha! Šta zapovjedaš nama da oblačimo kada smo se hodočasnički oblačili (tj. kada se budemo oblačili u hodočasničku odjeću)?" Rekao je:

"Ne oblačite (svoju) košulju, a ni (svoje) šalvare, a ni čalme (na glavu), a ni kukuljice (kape), a ni lake (lahke) duboke cipele (obuće, mestve), osim da bude čovjek (neki u takvoj prilici da se) nije za njega (našla mogućnost da ima neke) dvije plitke obuće, pa neka obuče (obuje svoje) dvije duboke obuće (cipele lake, mestve), niže od (nožnih) dvaju

članaka. I ne oblačite (ni jednu) stvar od (svojih) odjeća (što) je dotaknuo nju šafran, a ni (neko) žuto drvo (iz Jemena)."

GLAVA

(izvjesnih) čalmi (omotača za glavu, omotača okolo glave, oko glave).

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan, rekao je: čuo sam Zuhriju rekao je: izvijestio me je Salim od svoga oca, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Neće obuči (Neka ne oblači izvjesni) hodočasnički obučeni (čovjek svoju) košulju, a ni čalmu (ahmediju, saruk, turban), a ni šalvare, a ni kukuljicu (kapu), a ni (nikakvu, a ni ikakvu) odjeću (što) je dotaknuo nju šafran, a ni žuto drvo (tj. šafran i žuto drvo), a ni (svoje) dvije duboke (lake, lahke) obuće (cipele, mestve neće oblačiti, obuvati), osim za (onoga) ko nije našao (svoje) dvije plitke obuće. Pa ako nije našao njih dvije, pa neka odsiječe (podreže grliće njihove tako da mu budu) niže od (njegovih nožnih) dvaju članaka."

GLAVA

(izvjesnoga) pokrivanja glave i većine lica (sa dijelom ogrtača ili nečim drugim).

(Izraz "etteqannu'u" znači pokrivanje lica žene valom, pečom. Ovdje u hadisu to pokrivanje lica i glave nije vezano za ženu, nego više za ljude koji se jednim dijelom, odjeće, ogrtača pokriju po glavi i većem dijelu lica tako da mu se vide oči i neki manji dio lica okolo očiju.)

A rekao je Ibnu Abas: Izašao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, a na njemu je (jedna) zavojnica masna (tj. crna, crn zavoj, omotač kojim je omotao glavu i lice, neki dio lica). A rekao je Enes: Zavio (Zamotao) je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, na svoju glavu stranu (kraj jednoga) ogrtača (kaputa, mantila).

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Musa-a, izvijestio nas je Hišam od Mamera, od Zuhrije, od Urveta, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Iselili su ka Abesiniji (neki) ljudi od (prvih) muslimana, i pripremao se je Ebu Bekr isiljajući (i on, tj. da i on tamo iseli, ode), pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Na tvojoj (svojoj) polaganosti (tj. Polagano, Polako)! Jer zaista ja se nadam da se dozvoli meni (da se i ja iselim, pa ćemo ići zajedno)."

(Treba napomenuti da vezink "fe: pa" često ima značenje uzročnoga veznika "jer", pa se takvo "fe" zove u arapskome jeziku "fa'ussebebijetu: uzročno fe". U daljem tekstu će se odmah i pevoditi sa "jer", a ne kao do dosad "pa (tj. jer)". To je već učinjeno u gornjoj rečenici.)

Pa je rekao Ebu Bekr: "A zar se nadaš njega (tome), sa mojim ocem si ti (otkupljen, tj. dao bih, žrtvovao bih oca za tebe)!" Rekao je: "Da." Pa je zadržao Ebu Bekr svoju osobu (sebe) na (tj. zbog) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, zbog njegovoga društva. I hranio je (neke) dvije samarice (dvije deve što) su bile njih dvije kod njega lišćem (izvjesnoga) trna četiri mjeseca. Rekao je Urvete: Rekla je Aiša:

Pa dok smo mi (jedan) dan sjedači (tj. dok sjedimo) u našoj kući u prsima (podnevne) žege, pa je rekao (pa reče jedan) govornik Ebu Bekru: "Ovo je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, dolazeći (dolazi) pokrivajući glavu i dio lica u času (što) nije bio (običaja da) dolazi nama u njemu (u neuobičajeno vrijeme)." Rekao je Ebu Bekr: "Otkup za njega sa mojim ocem i mojom majkom, nije dovelo njega u ovaj čas (ništa drugo) osim (to da dolazi) zbog posla (ili stvari neke važne)." Pa je došao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa je tražio dozvolu (za ulazak), pa je dozvolio njemu (Ebu Bekr). Pa je unišao. Pa je rekao kada je unišao Ebu Bekru:

"Daj izaći (svima - Neka izađe svako) ko je kod tebe!" Rekao je: "Oni su (To je) samo tvoja porodica, sa mojim ocem si ti (otkupljen), o

poslaniče Allaha!" Rekao je: "Pa zaista ja sam (u takvoj prilici da) se već dozvolilo meni u (tj. za) izlaženje (tj. iseljenje iz Meke)." Rekao je: "Pa društvo (tvoje želim), sa mojim ocem si ti (otkupljen), o poslaniče Allaha." Rekao je: "Da." Rekao je: "Pa uzmi, sa mojim ocem si ti (otkupljen), o poslaniče Allaha, jednu (od) ove moje dvije samarice (deve)!" Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Za (izvjesnu) cijenu (uzimam)." Rekla je (Aiša): Pa su pripremili (opremili) njih dvije najbržim pripremanjem (opremanjem). I stavili smo za njih dvojicu (putničku) hranu u (jednu kožnu) vreću (posudu). Pa je odsjekla Esma, kći Ebu Bekra, (jedan) komad od svoga pasa (pojasa), pa je zavezala s njime (tu kožnu) vreću. I zbog toga se imenuje (naziva se ona) posjednica (izvjesnoga) pasa. Zatim su se priključili (sklonili) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, i Ebu Bekr u (jednu) pećinu (špilju) u (jednom) brdu, govori se njoj (ime joj je) Sevr (Bik). Pa je ostao u njoj tri noći (tri dana i) zanoćiva (tj. zanoćivajući, noćivajući u toj pećini) kod njih dvojice Abdullah, sin Ebu Bekra, a on je (jedan) dječak mlad, dosjetljiv, oštrouman. Pa (on) otputuje (tj. ode) od kod njih (tj. od njih) dvojice zorom, pa osvane sa Kurejševićima u Meki kao zanoćivač (tj. kao da je i on noć proveo, noćio u Meki). Pa neće čuti (nikakvu) stvar (što) se njima dvojici pravi varka s njom (pa da prođe drukčije) osim (tako da) je zapamtio nju (on tako) čak (da) donese njima dvojici vijest toga (dakle: sve što čuje i sazna da se priča o njima dvojici on prenese njima vijest o tome) kada se pomiješa (noćna) tama (tmina). I napasa (čuva) na (tj. za) njih dvojicu Amir, sin Fuhejreta, slobodnjak Ebu Bekra, darovanu na mužu (neku glavu) od ovaca, pa dotjera naveče nju (tu ovcu) njima dvojici kada ode (prođe jedan) čas od (te) noći, pa zanoće (noće) njih dvojica na njezinom (ovčijem) mlijeku (doslovno: u njezinom mlijeku) dok povikne nju (doslovno: s njom - ovcom opet) Amir, sin Fuhejreta, u pomrčini (noći pred zoru). Čini to (Amir) svake noći od te tri noći (koliko su bili njih dvojica u toj pećini).

GLAVA

(izvjesnoga) šljema (kacige, oklopa za glavu).

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, pričao nam je Malik od Zuhrije, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, da je Vjerovijesnik, pomilovao

ga Allah i spasio, unišao (u) godini Pobjede (u Meku), a na njegovoj glavi je (izvjesni) šljem.

GLAVA

(izvjesnih prošivenih crnih) ogrtača, i (jemenskog zelenog) ogrtača i (izvjesnoga) ogrtača (koji obuhvata tijelo, s kojim se obuhvata, s kojim se pokriva tijelo).

(To su sve razne vrste ogrtača, kaputa, mantila. Sva tri izraza imaju isto ili približno značenje: ogrtač. Samo izraz "el-burud" je množina, a jednina je "burdun, burdetun". Izrazi "el-hiberetu" i "eš-šemletu" upotrebljeni su u tekstu u jednini.)

A rekao je Habbab: Tužili smo se (na poteškoće i uznemirenje koje podnosimo od idolopoklonika - tužili smo se na to) ka Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, a on je stavljač jastuka (tj. stavio je sebi kao jastuk, uzglavlje jedan) svoj ogrtač.

PRIČAO NAM JE Ismail, sin Abdullaha, rekao je: pričao mi je Malik od Ishaka, sina Abdullaha sina Ebu Talhata, od Enesa, sina Malika, rekao je:

Bio sam (jedanput u prilici da) idem sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a na njemu je (jedan) ogrtač nedžranski, gruboga poruba (opšiva, ivice). Pa je stigao njega (jedan) Beduin, pa je potegao njega za njegov ogrtač žestokim tegljenjem, čak (tako da) sam pogledao ka strani ramena poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (i) već je ostavio trag u njoj (u toj strani) porub (ivica toga) ogrtača od (tj. zbog) žestine njegovoga tegljenja, zatim je rekao:

"O Muhamede! Zapovjedi (da se dadne) meni od imanja Allaha koje je kod tebe." Pa se okrenuo (doslovno: obazreo) k njemu poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zatim se je nasmijao, zatim je zapovjedio njemu (za njega) sa (jednim) darom (da se on daruje - dakle: da mu se da neki dar).

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Jakub, sin Abdurahmana, od Ebu Hazima, od Sehla, sina Sa'da, rekao je:

Donijela je (jedna) žena burdu. Rekao je Sehl: "Da li znaš šta je burda?" Rekao je: "Da. Ona je (To je) šemla (ogrtač takav što) je otkan (posebno jedan dio) u njegovom porubu." Rekla je:

"O poslaniče Allaha! Zaista ja sam otkala ovu (burdu, tj. ovaj ogrtač) sa svojom rukom (da) obučem tebi nju (tu burdu)." Pa je uzeo nju (burdu) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (bivši on) potreban k njoj. Pa je izašao k nama, a zaista ona (burda) je zaista njegov pokrivač (zastirač, donja haljina). Pa je opipao nju (tu burdu jedan) čovjek od (prisutnoga) naroda pa je rekao:

"O poslaniče Allaha! Obuci meni nju." Rekao je: "Da." Pa je sjedio (onoliko vremena) što je (koliko je) htio Allah u (tome) sijelu, zatim se vratio, pa je savio (u kući) nju, zatim je poslao nju k njemu. Pa je rekao njemu (taj) narod (ti ljudi):

"Nisi lijepo učinio. Pitao (tj. Tražio) si nju njemu, a već si znao da on neće odbiti (vratiti ni jednoga) pitaoca (tražioca, prosjaka, prosijaka)." Pa je rekao (taj) čovjek: "Tako mi Allaha nisam pitao (tražio) nju (ni zbog čegaga drugoga) osim zato (da ova burda) bude moj ćefin (moja posmrtna odjeća na) dan (kada) umrem." Rekao je Sehl: Pa je (i) bila njegov ćefin.

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije rekao je: pričao mi je Seid, sin Musejjeba da je Ebu Hurejrete, bio zadovoljan Allah od njega, rekao: Čuo sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Ulazi (tj. Unići će u) raj od moje sljedbe (jedna) skupina, ona je sedamdeset hiljada (brojne vrijednosti - dakle: biće ih sedamdest hiljada), (i) sjaje (sjaće) njihova lica sjajenjem Mjeseca (blistaće, sijaće, sjaće sjajem poput Mjeseca)." Pa je ustao 'Ukkašete, sin Mihsana, Esedija (i) podiže (tj. podižući on jedan) ogrtač na njemu (tj. na sebi - "nemiretun" je ogrtač šaren sa prugama kao u tigrove kože), rekao je ('Ukkašete):

"Moli Allaha za mene, o poslaniče Allaha, da učini mene od njih." Pa je rekao: "Moj Bože! Učini ga od njih!" Zatim je ustao (jedan) čovjek od Pomagača pa je rekao: "O poslaniče Allaha! Moli Allaha, da učini mene od njih." Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Pretekao je tebe 'Ukkašete."

PRIČAO NAM JE Amr, sin Asima, pričao nam je Hemmam od Katadeta, od Enesa, rekao je (Katadete): Rekao sam (Enesu):

"Koja (od njegovih) odjeća je bila najmilija ka Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (od njegovih odjeća)?" Rekao je: "Jemenski ogrtač (za koje se kaže da je bio od pamuka i zelene boje)."

PRIČAO MI JE Abdullah, sin Ebul-Esveda, pričao nam je Muaz, rekao je: pričao mi je moj otac od Katadeta, od Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bila je najmilija (od) odjeća ka Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, da oblači nju jemenski ogrtač.

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije rekao je: izvijestio me je Ebu Selemete, sin Abdurahmana sina Avfa, da je Aiša, bio zadovoljan Allah od nje, žena Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, izvijestila njega da se poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, kada je preminuo, pokrio (tj. pokriven je) sa (jednim) ogrtačem, jemenskim ogrtačem.

GLAVA

(izvjesnih) odjeća i (izvjesnih) prugastih četvrtastih odjeća.

PRIČAO MI JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba rekao je: izvijestio me je Ubejdulah, sin Abdullaha sina Utbeta, da su Aiša i Abdullah, sin Abasa, bio zadovoljan Allah od njih (s njima), rekli njih dvoje:

Pošto je sišao (samrtni bol) u poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, počeo je (da) baca (jednu) prugastu četvrtastu odjeću svoju na svoje lice. Pa kada se je ožalostio (kada mu bude teško, tj. kada se smuči zbog otežanoga disanja), otkrio bi nju od (sa) svoga lica, pa je (pa bi) rekao, a on je tako (u tom stanju):

"Prokletstvo Allaha na (izvjesne) Židove i kršćanine (kršćane koji) su uzeli sebi grobove svojih vjerovijesnika bogomoljama." Upozorava (na zabranjenost onoga) što su napravili.

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Ibrahim, sin Sa'da, pričao nam je Ibnu Šihab od Urveta, od Aiše rekla je:

Klanjao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u (jednoj) prugastoj četvrtastoj svojoj odjeći, (a) u nje su (a na njoj, a po njoj su neke) pruge (tj. šare, ukrasi), pa je pogledao ka njezinim prugama (jednim) pogledanjem (pogledom, gledanjem). Pa pošto je pozdravio (u znak da je završio molitvu, namaz - pošto je predao selam), rekao je:

"Odnesite ovu moju prugastu odjeću ka Ebu Džehmu, jer zaista ona je zabavila (omela, pomela, tj. zanijela) mene maloprije od moje molitve, i donesite mi grubu jednobojnu (tj. neukrašenu prugama) odjeću Ebu Džehma, sina Huzejfeta sina Ganima, od Adijjevića Ka'bovih."

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Ismail, pričao nam je Ejub od Humejda, sina Hilala, od Ebu Burdeta rekao je:

Izvadila je k nama Aiša (jednu) odjeću i (jedan) pokrivač (zastirač) grub. Rekla je:

"Zgrabila (Uzela) se je duša Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (bivši on) u ovim dvjema (odjećama)."

GLAVA

zamotavanja sebe (izvjesnom vrstom zamotavanja zvanom) gluhom (ili čvrstom vrstom).

(Na razne se načine tumači izraz "ištimalus-samma'i". Jedni kažu da to znači: nabaciti na sebe neku odjeću, a ne podignuti joj jednu stranu i omotati se tako da nema kuda promoliti, provući ruke, a da odjeća nema posebnoga proreza za ruke. Drugi kažu da to znači presvratiti odjeću s desne ruke na lijevu ruku i lijevo rame, pa onda provući ispod lijeve ruke i po drugi puta prebaciti preko desne ruke i desnoga ramena. Treći kažu da to znači zamotati se jednom jedinom odjećom, pa njezinu jednu stranu zadignuti na rame tako da mu se vidi sramotni dio tijela. Bez obzira šta je tačno, u tekstu će se taj izraz prevoditi sa izrazom "gluho zamotavanje".)

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Bešara, pričao nam je Abdulvehhab, pričao nam je Ubejdulah od Hubejba, od Hafsa, sina Asima, od Ebu Hurejreta rekao je:

Zabranio je Vjerovijesni, pomilovao ga Allah i spasio, (izvjesno) međusobno doticanje (robe u trgovini koje obavezuje kupoprodaju), i međusobno bacanje (robe da je kupi bez prava na razgledanje i pogađanje), i (zabranio je izvjesne) dvije molitve: poslije (svake) zore do (vremena da) se podigne Sunce, i poslije popodneva do (časa da Sunce) zađe; i (zabranio je) da se zaogrne (sjedeći uspravljenih golijeni) sa (izvjesnom) jednom odjećom (tako da) nije na njegovoj pukotini (tj. na sramnom udu, organu) od nje (od odjeće ni jedna) stvar između njega i između neba; i (zabranio je) da se zamotava (izvjesnim) gluhim (zamotavanjem).

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs od Junusa, od Ibnu Šihaba rekao je: izvijestio me je Amir, sin Sa'da, da je Ebu Seid Hudrija rekao:

Zabranio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, dva načina oblačenja i dvije prodaje. Zabranio je (izvjesno) međusobno doticanje i (izvjesno) međusobno bacanje u (svakoj) prodaji (kupoprodaji, trgovini). A (izvjesno) međusobno doticanje je doticanje (izvjesnoga) čovjeka odjeće drugoga sa svojom rukom u noći ili u danu, a neće prevrnuti (tj. a ne prevrne on) nju (ne upoznavši je drukčije nikako) osim s tim (doticanjem). A (izvjesno) međusobno bacanje je da

baci (izvjesni) čovjek ka (izvjesnom) čovjeku sa svojom odjećom (svoju odjeću), i (da) baci (taj) drugi svoju odjeću i da bude to prodaja njih dvojice (ili njih dvije - dvije odjeće) bez gledanja (razgledanja), a ni (tj. a i bez ikakvoga) međusobnoga zadovoljstva (zadovoljavanja, tj. bez izjavljivanja pristanka i zadovoljstva). A (izvjesna) dva načina oblačenja su zamotavanje (izvjesne) gluhe (vrste). A "gluha (vrsta, način)" je da učini svoju odjeću na jedno (od) svoja dva ramena, pa (da) se pokaže jedna (od) njegove dvije polovine (tako da) nije na njoj (nikakva) odjeća. A (izvjesni zabranjeni) drugi način oblačenja je njegovo zaogrtanje (ogrtanje) sa svojom odjećom, a on je sjedač (tj. a on sjedi, pa da se ogrne tako odjećom da) nije na njegovoj pukotini (sramnom udu, organu) od nje (ni jedna) stvar (ništa).

GLAVA

(izvjesnoga) zaogrtanja u jednu odjeću.

PRIČAO NAM JE Ismail, rekao je: pričao mi je Malik od Ebu Zinada, od Aaredža, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Zabranio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, dva načina oblačenja (odijevanja). Da se zaogrne (izvjesni) čovjek u (svoju) jednu odjeću (tako da) nije na njegovoj pukotini (sramnom udu) od nje (od te odjeće ni jedna) stvar (ništa, nimalo). I da se zamota sa (svojom) jednom odjećom (tako da) nije na jednoj (od) njegovih dviju polovina (ništa, nimalo od odjeće). I (zabranio je izvjesno) međusobno doticanje i bacanje (u prodaji, u kupoprodaji).

PRIČAO NAM JE Muhamed, rekao je: izvijestio me je Mahled, izvijestio nas je Ibnu Džurejdž, rekao je: izvijestio me je Ibnu Šihab od Ubejdulaha, sina Abdullaha, od Ebu Seida Hudrije da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio zabranio zamotavanje (izvjesne vrste) gluhe, i da se zaogrne (izvjesni) čovjek u (svoju) jednu odjeću (tako da) nije na njegovoj pukotini (sramnom udu) od nje (ni jedna) stvar (od odjeće).

(izvjesne) prugaste četvrtaste crne odjeće.

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Ishak, sin Seida, od svoga oca Seida, sina omsice (iksa) sina Seida sina Asa, od Umu Halide (od majke Halida), kćeri Halida, rekla je:

Donijele su se Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (nekakve) odjeće, (a) u njima je (bila jedna) prugasta četvrtasta odjeća crna, malena. Pa je rekao:

"Kome mislite (da) obučemo ovu (odjeću)?" Pa je šutio (prisutni) narod. Rekao je: "Dovedite mi Umu Halidu." Pa se dovela (Pa je dovedena) ona (i) nosi se (noseći nju, bivši ona nošena). Pa je uzeo (tu) prugastu odjeću sa svojom rukom, pa je obukao njoj (nju) i rekao (je):

"Ovehti (Oveščaj), i izderi se (o ti odjećo)!" (Ili: "Ovehti, i izderi, tu odjeću, o Umu Halido!") A bila je u nje (u te odjeće jedna) pruga (tj. šara, ukras) zelena, ili žuta, pa je rekao: "O Umu Halido! Ovo je lijepo!"

A "senah" je u (na) abesinskom jeziku (značenja onoga što) je (u arapskom jeziku) "hasenun" (lijep).

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Musenna-a, rekao je: pričao mi je Ibnu Ebu Adijj od Ibnu Avna, od Muhameda, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: Pošto je rodila Umu Sulejma, rekla je meni:

"O Enese! Gledaj ovoga dječaka, pa neka ne pogodi (neka ne proba, tj. neka ne okusi) nipošto (ni jednu) stvar (ništa), do (da) jutrom odeš s njim ka Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (da on) protrlja nepce njemu." Pa sam jutrom otišao s njim, pa kada li on u zidu (bašči, tj. u vrtu ograđenom zidom), i na njemu je (jedna) prugasta četvrtasta odjeća hurejsijska (tj. koju je pravio majstor Hurejs), i on (Muhammed a.s.) obilježava leđa (deve) koja je (ta što) je došao na njoj u Pobjedi (tj. za vrijeme oslobođenja Meke, obilježava usijanim željezom leđa deve svojom rukom).

odjeća (izvjesnih boja) zelenih.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Beššara, pričao nam je Abdulvehhab, izvijestio nas je Ejub od Ikrimeta da je Rifa'ate razvjenčao svoju ženu, pa je sebi vjenčao nju Abdurahman, sin Zubejra, Kurezija. Rekla je Aiša:

A na njoj (na toj ženi) je (jedan) zavijač zelen (za pokrivanje glave). Pa se potužila k njoj (ka Aiši), i pokazala je njoj (jedno) zelenilo (tj. jednu modricu od udaranja muževoga) u svojoj koži (tj. na koži). Pa pošto je došao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, - a (izvjesne) žene pomažu (tj. podupiru, podržavaju) neka (od) njih neku - rekla je Aiša:

"Nisam vidjela (nešto) slično (onome) što sretaju (sreću izvjesne) vjernice. Zaista njezina koža je žešća zelenilom (tj. modrija je) od njezine odjeće."

Rekao je: A čuo je (muž te žene) da je ona već došla poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je došao (i on) i sa njim su (neka) dva sina njegova od (njegove druge žene) osim nje. Rekla je: "Tako mi Allaha nema za mene k njemu (tj. nema u mene prema njemu ništa) od grijeha osim (jedino što je slučaj) da (ono) što je sa njim (od spolnoga uda, organa), nije bogatije od mene (tj. nije korisnije meni) od ove (stvari)." I uzela je (jednu) resu (kitu, rojtu) od svoje odjeće. Pa je rekao:

"Slagala je (tj. Ona laže) tako mi Allaha, o poslaniče Allaha! Zaista ja zaista otresam nju otresanjem (izvjesne) kože (učinjene), a ali (tj. nego) ona je uzdizavačica (tj. nepokorna, žestoko se opire meni i ljuti me), hoće Rifa'ata (ponovno za muža)." Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Pa ako je bilo to (razlog - ako je to bio razlog), (pa) nije bila (tj. nije ona) dozvoljena njemu, ili nije bila dobra (tj. nije ispravno da ona bude opet žena) njemu (drukčije) do (da Abdurahman, sadašnji tvoj

muž) okusi od tvoga medića (maloga meda, tj. tvoga spolnoga snošaja, odnošaja, spolnoga odnosa, spolnoga organa)." Rekao je: I vidio je sa njim (njegova) dva sina, pa je rekao:

"Tvoji sinovi su (tj. jesu li) ovo (ili: Jesu li ovo tvoji sinovi)?" Rekao je: "Da." Rekao je: "Ovo (tvrđenje) koje tvrdiš što tvrdiš (sumnjivo je). Pa tako mi Allaha zaista oni su sličniji sa njim od (izvjesnoga) gavrana sa (izvjesnim) gavranom."

GLAVA

(izvjesnih) odjeća bijelih.

PRIČAO NAM JE Ishak, sin Ibrahima, Hanzalija, izvijestio nas je Muhamed, sin Bišra, pričao nam je Mis'ar od Sa'da, sina Ibrahima, od njegovoga oca, od Sa'da rekao je:

Vidio sam u (na) lijevoj strani Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, i njegovoj desnoj strani (nekakva) dva čovjeka, (a) na njima dvojici su (nekakve) bijele odjeće (na) dan Uhuda, (i) nisam vidio njih dvojicu prije, a ni poslije.

PRIČAO NAM JE Ebu Mamer, pričao nam je Abdulvaris od Husejna, od Abdullaha, sina Burejdeta, od Jahja-a, sina Ja'mura, pričao je njemu da je Ebul-Esved Dilija pričao njemu da je Ebu Zerr pričao njemu, rekao je:

Došao sam Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, a na njemu je (neka) odjeća bijela i on je spavač (tj. a on spava). Zatim sam došao njemu, a već se probudio, pa je rekao:

"Nema (ni jednoga) od roba (koji) je rekao: "Nema božanstva osim Allah!", zatim je umro na tome (rob, sluga Božiji, pa da je bilo s njim drukčije) osim (tako da) je unišao (tj. da će on unići u) raj." Rekao sam: "I ako (tj. Iako) je bludničio, i ako je krao?" Rekao je: "I ako (Iako) je bludničio, i ako je krao." Rekao sam: "Iako je bludničio, iako je krao?" Rekao je: "Iako je bludničio, iako je krao." Rekao sam: "Iako je bludničio, iako je krao?" Rekao je: "Iako je bludničio, iako je krao, na

poniženje nosa Ebu Zerra (ili: na mržnju nosa Ebu Zerra, tj. uprkos Ebu Zerru)!"

I bio bi Ebu Zerr, kada bi pričao za ovo, rekao (rekao bi): "Iako se je ponizio nos Ebu Zerra!"

Rekao je Ebu Abdullah: Ovo je kod (čovjekove) smrti, ili prije nje kada se je povratio (tj. odustao čovjek od grijeha), i pokajao se je i rekao je: "Nema božanstva osim Allah!", oprostilo se je (tj. oprostiće se) njemu.

GLAVA

oblačenja (svake) svile i njezinoga prostiranja (kao postelju, dušek) za (izvjesne) ljude i količine (onoga) što je dozvoljeno od nje (da se upotrebi).

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Šubete, pričao nam je Katadete, rekao je: čuo sam Ebu Usmana Nehdiju (da) je rekao:

Došlo nam je pismo Umera, a mi smo sa 'Utbetom, sinom Ferkada u Azerbejdžanu (Ezrebidžanu, Ezerbidžanu), da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zabranio (svaku) svilu osim ovako (tj. osim ovoliko). I dao je znak (pokazao je) sa svoja dva prsta koja slijede (njegov) palac.

Rekao je: U (onome, tj. Prema onome) što smo znali zaista on misli (na izvjesne) pruge (tj. ukrase i šare na odjećama, da se odjeće mogu ukrašavati samo sa dva prsta širokim prugama, trakama od svile).

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Junusa, pričao nam je Zuhejr, pričao nam je 'Asim od Ebu Usmana rekao je:

Pisao je k nama Umer, a mi smo u Azerbejdžanu da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, zabranio oblačenje (svake) svile osim ovako (tj. ovoliko). I uredao (poredao, tj. uporedio) je nama Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, svoja dva prsta. I podigao je Zuhejr (svoj) srednji prst i kažiprst.

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja od Tejmije, od Ebu Usmana rekao je:

Bili smo sa Utbetom, pa je pisao k njemu Umer, bio zadovoljan Allah od njega, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Neće se obući svila u (toj) ovozemnosti (nikako drukčije) osim (tako da) se nije obuklo (tj. da se neće obući) od nje (ni jedna) stvar u zadnjem (tj. na drugome) svijetu (na onome svijetu)."

PRIČAO NAM JE Hasen, sin Umera, pričao nam je Mu'temir, pričao nam je moj otac, pričao nam je Ebu Usman i dao je znak (tj. i pokazao je) Ebu Usman sa svoja dva prsta: kažiprstom i srednjim prstom.

(Vidi se da za kažiprst ima više izraza: "essebbabetu", "el-musebbihatu" itd.)

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Šubete od Hakema, od Ibnu Ebu Lejla-a rekao je:

Bio je Huzejfete u Medainu, pa je tražio napajanje (tj. da se napije vode). Pa je donio njemu (jedan) seoski plemić vodu u (jednoj) posudi od srebra. Pa je gađao njega s njom (tom posudom) i rekao je: Zaista ja nisam gađao njega (ni zbog čega drugoga) osim (zbog toga što je slučaj) da sam ja zabranjivao njemu, pa se nije zabranio (tj. pa se nije okanuo, nije odustao da upotrebljava to takvo posuđe - dakle: nije me poslušao). Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zlato, i srebro, i svila i brokat su za njih (za nemuslimane) u ovozemnosti, a za vas u zadnjem (onome drugom) svijetu."

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Šubete, pričao nam je Abdulaziz, sin Suhejba, rekao je: čuo sam Enesa, sina Malika. Rekao je Šubete: Pa sam rekao (Abdulazizu):

"Je li od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (to pričao Enes što si čuo ti od njega)?" Pa je rekao (rasrdivši se) žestoko: "Od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ko je oblačio (tu) svilu (u toj) ovozemnosti (u ovozemaljskom životu, na ovom svijetu), pa neće oblačiti nju (svilu) u zadnjem (u drugom) svijetu."

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Hammad, sin Zejda, od Sabita rekao je: čuo sam Ibnu Zubejra (da) predikuje govori (tj. govoreći): Rekao je Muhamed, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ko je oblačio (Ko oblači tu) svilu u (toj) ovozemnosti (na ovome svijetu), nije oblačio (tj. neće oblačiti) nju u (tom) zadnjem (tj. drugom) svijetu (na ahiretu)."

PRIČAO NAM JE Alija, sin Dža'da, izvijestio nas je Šubete od Ebu Zubjana Halifeta, sina Ka'ba, rekao je: čuo sam Ibnu Zubejra (da) govori: čuo sam Umera (da) govori: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ko je oblačio (Ko oblači tu) svilu u (toj) ovozemnosti (tj. na ovome svijetu), nije oblačio (tj. neće oblačiti) nju u (tom) zadnjem (drugom) svijetu."

A rekao je nama Ebu Mamer: Pričao nam je Abdulvaris od Jezida, rekla je Muazeta: izvijestila me je Umu Amra, kći Abdullaha: čula sam Abdullaha, sina Zubejra, čuo je Umera, čuo je Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, slično njemu (prethodnome hadisu).

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Beššara, pričao nam je Usman, sin Umera, pričao nam je Alija, sin Mubareka, od Jahja-a, sina Ebu Kesira, od 'Imrana, sina Hittana, rekao je: pitao sam Aišu o (toj) svili, pa je rekla:

"Dođi (tj. Idi) Ibnu Abasu, pa pitaj njega." Rekao je: Pa sam pitao njega, pa je rekao: "Pitaj Ibnu Umera." Rekao je: Pa sam pitao Ibnu

Umera, pa je rekao: Izvijestio me je Ebu Hafs - misli (na) Umera, sina Hattaba - da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Oblači (tu) svilu u (toj) ovozemnosti samo (onaj) ko (je takav da) nema udjela (da neće imati udjela) za njega u (tom) zadnjem (drugom) svijetu." Pa sam rekao: "Istinit je bio (Istinu je rekao) i nije slagao Ebu Hafs na poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio." A rekao je Abdullah, sin Redža-a: Pričao nam je Džerir od Jahja-a, pričao mi je 'Imran, i ispričao je (prednji) hadis.

GLAVA

doticanja (te) svile bez oblačenja.

A predaje se o njemu (tj. o tome) od Zubejdije, od Zuhrije, od Enesa, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE 'Ubejdulah, sin Musa-a, od Israila, od Ebu Ishaka, od Bera-a, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Poklonila se je Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, odjeća (od) svile, pa smo počeli (da) dotaknjivamo (dotičemo) nju i (da) se čudimo od (zbog) nje (da se čudimo, divimo njoj - toj odjeći od svile), pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Da li se čudite od (zbog) ovoga?" Rekli smo: "Da." Rekao je: "Maramice (džepne) Sa'da, sina Muaza, u raju su bolje od ovoga."

GLAVA

prostiranja (te) svile (ili: uzimanja za postelju, za posteljinu, dušek, dušekluk te svile).

A rekao je 'Abidete: Ono je (tj. To je) kao (i) njezino oblačenje.

PRIČAO NAM JE Alija, pričao nam je Vehb, sin Džerira, pričao nam je moj otac, rekao je: čuo sam Ibnu Ebu Nedžiha od Mudžahida, od Ibnu Ebu Lejla-a, od Huzejfeta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Zabranio je nama Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, da pijemo u posudama (tj. iz posuda od toga) zlata i srebra, i da jedemo u njima (iz njih), i (zabranio nam je) oblačenje (te) svile i brokata i da sjedimo na njoj (na svili).

GLAVA

oblačenja (te odjeće) kassijske.

(Kassijska znači iz mjesta ili grada Kassa, koji danas ne postoji, a koji se nalazio na morskoj obali u blizini današnjega grada Dimjata u Egiptu. Ima i drugih mišljenja o tome mjestu Kassu. Ima i drugih tumačenja o izrazu "el-kassijju" i "el-kassijjetu", a to će se iz daljega teksta i vidjeti.)

A rekao je Asim od Ebu Burdeta rekao je: Rekao sam Aliji: "Šta je (to) el-kassijjetu?" Rekao je: "Odjeće (neke što) su dolazile nama iz Sirije ili iz Egipta, rebraste (tj. po tim odjećama su crte, pruge kao rebra, široke kao rebra, ili krive kao rebra), u njima je svila, u njima su primjeri (izvjesnoga) limuna. A el-miseretu je mala posteljica (što se je stavljala po sedlu ili devećem samaru), a koju su bile (običaja izvjesne) žene (da) prave nju za svoje muževe kao (izvjesne) kadife (somote, ili pliševe što one) užute njih (oboje njih žutom bojom). A rekao je Džerir od Jezida u njegovom hadisu (ili: u njegovom pričanju): El-kassijjetu su (nekakve) odjeće rebraste (što) se donose one iz Egipta, (a) u njima je (ta) svila. A el-miseretu su kože (izvjesnih) zvijeri (zvjerova, zvjerinja).

Rekao je Ebu Abdullah: Asim je mnogobrojniji (po putevima i lancima koji su do njega doprli) i vjerodostojniji (tj. ispravniji u vezi tumačenja) o (tom izrazu) el-miseretu.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Mukatila, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Sufjan od Eš'asa, sina Ebu Ša'sa-a, pričao nam je Muavijete, sin Suvejda sina Mukarrina, od Ibnu 'Aziba, rekao je:

Zabranio je nama Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (izvjesne) crvene posteljice (za sedla i za deveće samare što su pravljene) i kassijsku (odjeću).

GLAVA

(onoga) što se dopušta (izvjesnim) ljudima od (te) svile zbog (izvjesne) češe (šuge).

PRIČAO MI JE Muhamed, izvijestio nas je Veki', izvijestio nas je Šubete, od Katadeta, od Enesa rekao je:

Dopustio (Dopuštao) je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, Zubejru i Abdurahmanu u oblačenju (te) svile (tj. da mogu oblačiti svilu) zbog (neke) češe (šuge koja je bila) u njih dvojice.

GLAVA

(te) svile za (te) žene.

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Šubete. - H - A pričao mi je Muhamed, sin Beššara, pričao nam je Gunder, pričao nam je Šubete od Abdulmelika, sina Mejsereta, od Zejda, sina Vehba, od Alije, sina Ebu Taliba, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Obukao je meni Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (jedan) ogrtač prugast (koji ima pruge po sebi kao kajiši). Pa sam izašao u njemu (u tom ogrtaču), pa sam vidio (izvjesnu) srdžbu u njegovom (na njegovom) licu. Pa sam iscijepao (tj. raskomadao) njega među svoje žene.

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, rekao je: pričao mi je Džuvejrijete od Nafi-a, od Abdullaha, sina Umera, da je Umer, bio zadovoljan Allah od njega, vidio (jedan) prugasti ogrtač (da) se prodaje, pa je rekao:

"O poslaniče Allaha! Da si sebi kupio njega (Da ga hoćeš kupiti sebi pa da) oblačiš njega radi (izvjesnoga) izaslanstva kada su došli (tj. kada dođu) tebi, i (radi) petka!" Rekao je:

"Oblači ovo samo (onaj) ko nema (koji neće imati) svoga udjela (na drugome svijetu)." I da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, poslao poslije toga ka Umeru (jedan) ogrtač prugaste svile, (i) obukao je njega njemu. Pa je rekao Umer: "Obukao si (Dao si) meni njega, a već sam čuo tebe (da) govoriš o njemu (ono) što si rekao?!" Pa je rekao:

"Poslao sam (ga) k tebi samo zato (da ti) njega (taj ogrtač) prodaš, ili (da ti) obučeš (daš, pokloniš) njega (nekome)."

(U ovom tekstu izraz "obući nekome ogrtač" znači darovati ga kao odjeću, kao dar u odjeći.)

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije rekao je: izvijestio me je Enes, sin Malika, da je on vidio na Umu Kulsumi, kćeri poslanika Allaha (Allahovoga), pomilovao ga Allah i spasio, ogrtač svile prugasti.

GLAVA

(onoga) što je bio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) sebi dozvoljava od (izvjesnoga) odijela i (izvjesne) prostirke (ograničavajući se na skromnost i ograničenje na malu količinu, čak i ispod dozvoljenoga).

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Hammad, sin Zejda, od Jahja-a, sina Seida, od 'Ubejda, sina Hunejna, od Ibnu Abbasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Ostao sam (jednu) godinu, a ja hoću (tj. želim) da pitam Umera o (tim izvjesnim) dvjema ženama koje su se potpomagale njih dvije protiv Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa sam počeo (da) se plašim njega (to pitati). Pa je odsjeo (jedan) dan (u jedno) odsjedalište, pa je unišao (u ondašnju šikaru trnovitoga drveća zvanoga) erak. Pa pošto je izašao, pitao sam ga, pa je rekao: "Aiša i Hafsa." Zatim je rekao:

"Bili smo u (tom) predislamlju (takvi da) ne brojimo (svoje) žene (ni jednu) stvar (ništa). Pa pošto je došao Islam i spominjao je njih Allah (u Kur'anu), vidjeli (tj. smatrali) smo za njih s time na nama (da postoji njihovo neko) pravo (ali) bez da uvodimo njih u (neku) stvar od naših poslova. I bio je između mene i između moje žene (neki) govor, pa je grubo istupila meni (prema meni). Pa sam rekao njoj: "I zaista ti si zaista ovdje ti (tj. Zaista dotle si ti dotjerala)!?" Rekla je: "Govoriš ovo meni, a tvoja kći uznemiruje Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio." Pa sam došao Hafsi, pa sam rekao njoj: "Zaista ja upozoravam tebe (na to da ne budeš takva) da griješiš (tj. da ne budeš nepokorna) Allahu i Njegovom poslaniku." I pristupio sam naprijed k njoj u njegovom uznemiravanju (tj. zbog njegovoga uzmemiravanja). Pa sam došao Umu Selemi, pa sam rekao njoj. Pa je rekla: "Čudim se od tebe (Čudim se tebi), o Umere. Već si unišao u naše poslove. Pa nije ostalo (ništa drugo) osim da uniđeš između poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i njegovih žena." Pa sam se povratio. A bio je (jedan) čovjek od Pomagača kada je odsustvovao od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a prisustvovao sam mu (ja), (i) donio bih mu (ono) što bude (novo). A kada sam (kada budem ja) odsustvovao (odsutan) od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a prisustvovao je (prisustvovao bi on), (i) donio bi mi (ono) što bude (novih vijesti) od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. A bio je (svaki vlastodržac) ko (se god, koji se god nalazio) okolo (oko države) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, već se ispravio njemu (tj. zauzeo je ispravan, pomirljiv stav prema njemu), pa nije ostao (niko neprijatelj) osim vladar Gassana u Siriji. Bojasmo se da dođe nama (u cilju rata i napada na nas). Pa nisam opazio (ništa drugo) osim za (osim toga) Pomagača, a on govori:

"Zaista ono već se dogodila (jedna velika) stvar." Rekao sam njemu: "A šta je ono (tj. Šta je to)? Da li je došao (onaj) Gassanović?" Rekao je: "Veće (Krupnije) od toga. Razvjenčao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, svoje žene." Pa sam došao, pa kada li (čuje se izvjesni) plač iz njihovih soba, sviju njih! I kada li se Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, već popeo u (jednu potkrovnu) svoju sobu, i na vratima (te) sobe je (jedan) poslužitelj! Pa sam došao njemu pa sam rekao: "Traži dozvolu za mene!" Pa je dozvolio meni, pa sam unišao, pa

kada li Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, na (jednoj) hasuri (prostirci od rogozine koja) je već ostavila trag (otisak) u (na) njegovoj strani! A pod njegovom glavom je (jedan) jastuk od (učinjene) kože, (a) njegovo punjenje je liko (lik ispod kore drveta). (Ili: njegovo punjenje su palmina vlakna.) I kada li (nekakve neučinjene) kože obješene i ruj (lišće biljke selem za činjenje-štavljenje koža)! Pa sam spomenuo (razgovor) koji sam rekao Hafsi i Umu Selemi, i koji je odvratila na mene (tj. i šta je odgovorila meni) Umu Selema, pa se je nasmijao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je ostao dvadeset i devet noći (tj. dana), zatim je sišao.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Hišam, izvijestio nas je Mamer od Zuhrije rekao je: izvijestila me je Hinda, kći Harisa, od Umu Seleme, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Probudio se je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (u neko doba) od (izvjesne) noći, a on govori:

"Nema božanstva osim Allah! Šta (tj. Koliko li) je to spustilo se noćas od (izvjesnih) kušnji (smutnji, buna, nereda, pobuna), (i) šta (tj. koliko li) je to spustilo se od (izvjesnih) blagajni (riznica)! Ko (će da) probudi drugarice (mojih) soba? Koliko od obučene (tj. Koliko li obučenih žena) u (toj) ovozemnosti je gola (tj. je takva mnoga od njih da će biti gola na) sudenjem danu."

Rekao je Zuhrija: A bila je Hinda (takva da su bila) za nju (tj. u nje neka) dugmeta u njezinim dvama rukavima (u njezina dva rukava) između njezinih prsta.

GLAVA

(onoga molenja, one molitve) što se moli za (onoga) ko je obukao (jednu) odjeću novu.

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, pričao nam je Ishak, sin Seida sina Amra sina Seida sina 'Asa, rekao je: pričao mi je moj otac, rekao je: pričala mi je Umu Halida, kći Halida, rekla je:

Donijele su se poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (neke) odjeće, u (tj. među) njima je (jedna četvrtasta) prugasta odjeća crna. Rekao je:

"Ko je (šta) mislite (ta što ćemo da) obučemo njoj ovu prugastu odjeću?" Pa se ušutio (prisutni) narod. Rekao je: "Dovedite mi Umu Halidu." Pa sam se dovela ja Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je obukao nju (meni) sa svojom rukom i rekao je: "Ovehti, i izderi!" (Ili: "Ovehti se, i izderi se!") Dvaput (je to rekao. I to je ta dova-molitva onome ko obuče nešto novo od odjeće.). Pa je počeo (da) gleda ka prugi (tj. šari, ukrasu te) prugaste odjeće, i (da) daje znak (da pokazuje) sa svojom rukom ka meni i (da) govori: "O Umu Halida (Umu Halido)! Ovo je sena (lijepo)."

A "es-sena" u jeziku Abesinaca (Abesinije znači što i u arapskom jeziku riječ) "hasenun": lijep. Rekao je Ishak: Pričala mi je (jedna) žena od moje porodice da je ona vidjela njega (tj. taj komad odjeće, tu odjeću) na Umu Halidi.

GLAVA

(izvjesnoga) namirisavanja (ili mazanja tijela) šafranom za (sve) ljude (to je zabranjeno).

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Abdulvaris od Abdulaziza, od Enesa rekao je:

Zabranio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, da se namirisava (ili da se po tijelu maže) šafranom (izvjesni, ili: svaki čovjek).

GLAVA

(izvjesne) odjeće obojene šafranom.

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Sufjan od Abdullaha, sina Dinara, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Zabranio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, da oblači (izvjesni) hodočasnički obučeni (čovjek neku) odjeću obojenu sa (nekim) žutim drvetom i sa šafranom.

GLAVA

(izvjesne) crvene odjeće.

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, pričao nam je Šubete od Ebu Ishaka, čuo je Bera-a, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, srednjega rasta (ni visok, ni nizak). I već sam vidio njega u (jednom) crvenom ogrtaču, nisam vidio (ni jednu) stvar ljepšu od njega.

GLAVA

(izvjesne) posteljice crvene (koja se stavlja preko sedla ili devećega samara za jahača).

PRIČAO NAM JE Kabisate, pričao nam je Sufjan od Eš'asa, od Muavijeta, sina Suvejda sina Mukarrina, od Bera-a, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Zapovjedio je nama Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, sedam (postupaka, između ostaloga): posjetu (izvjesnome) bolesniku, i slijeđenje (ispraćaj izvjesnih) mrtvačkih nosiljki (tj. umrlih muslimana), i klicanje (molitve za milost izvjesnome) kihaču. A zabranio je nama oblačenje (te) svile, i brokata, i kassijskoga (platna, odjeće), i gruboga brokata i posteljica (za jahače koje se stavljaju preko sedla, a koje su boja) crvenih.

GLAVA

(izvjesnih plitkih) obuća od učinjene i obrijane kože i (druge kože i materijala) osim nje (osim te takve kože; ili: i druge vrste obuće osim nje - tj. osim te vrste obuće od učinjene i obrijane kože).

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Hammad od Seida Ebu Selemeta rekao je: pitao sam Enesa:

"Da li je bio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) klanja u svoje dvije obuće (cipele - u svojim dvjema obućama, cipelama)?" Rekao je: "Da."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, od Malika, od Seida Makburije, od 'Ubejda, sina Džurejdža, da je on rekao Abdullahu, sinu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice:

"Vidio sam te (da) praviš (činiš neke) četiri (radnje, postupka takva da) nisam vidio (ni) jednoga od tvojih drugova (da) pravi (da čini) njih." Rekao je: "Šta su one (tj. Šta je to), o sine Džurejdža?" Rekao je: "Vidio sam te (da) nećeš dotaknuti (tj. da ne dotičeš) od (kabenskih, kabini) uglova osim (njezina) dva jemenska (ugla). I vidio sam te (da) oblačiš (izvjesnu) obuću od učinjene i obrijane kože. I vidio sam te (da) bojiš sa (izvjesnim) žutilom (odjeću ili kosu). I vidio sam te kada si bio u Meki, uzviknuli su (telbiju svi) ljudi kada su vidjeli (taj) mlađak, a ti nisi uzviknuo, čak je bio osmi dan (zul-hidždžeta koji se naziva jevmut-tervijeti)." Pa je rekao njemu Abdullah, sin Umera:

"Što se tiče (tih) uglova, pa zaista ja nisam vidio poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) dotiče (neke druge) osim dva jemenska (ugla). A što se tiče (tih) obuća od učinjene (štavljene) i obrijane kože, pa zaista ja sam vidio poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) oblači (tj. obuva, nazuva izvjesne) obuće koje (su takve da) nije u njima (na njima nikakva) dlaka, i čisti se (za molitvu) u njima, pa ja volim da oblačim nju (tu obuću). A što se tiče (izvjesnoga) žutila, pa zaista ja sam vidio poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) boji s njim, pa (zbog toga i) ja volim da bojim s njim (s tim žutilom, s tom žutom bojom). A što se tiče (toga) mlađaka, pa zaista ja nisam vidio poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) povikuje (telbiju) do (da) se požuri s njim njegova samarica (tj. deva, tj. da krene s njim za Minu, a to je osmi dan)."

(Izraz "hatta tenbe'ise bihi" može se i ovako prevesti: do (da) se uzdigne s njim - ili: do (da) se ujednači stojeći na putu s njim. Itd.)

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Abdullaha, sina Dinara, od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Zabranio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, da oblači (izvjesni čovjek) hodočasnički obučen (da oblači neku) odjeću obojenu sa šafranom ili (nekim jemenskim) žutim drvetom. I rekao je:

"Ko nije našao (tj. Ko ne nađe kakve) dvije obuće (plitke obuće), pa neka obuče (obuje) dvije duboke obuće i neka odsiječe njih dvije (tako da mu pokriju samo) niže od (njegovih nožnih) dvaju članaka."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Jusufa, pričao nam je Sufjan od 'Amra, sina Dinara, od Džabira, sina Zejda, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ko (je u takvom stanju da) nije bio za njega (tj. Ko nema nikakav) pokrivač (zastirač), pa neka obuče (svoje) šalvare. A ko (je u takvom stanju da) nisu bile za njega (nikakve) dvije plitke obuće, pa neka obuče (tj. obuje kakve) dvije duboke obuće."

GLAVA:

Počeće sa (svojom) obućom desnom (tj. sa desnom cipelom pri obuvanju).

PRIČAO NAM JE Hadždžadž, sin Minhala, pričao nam je Šubete, rekao je: izvijestio me je Eš'as, sin Sulejma, čuo sam svoga oca (da) priča od Mesruka, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (takav da) voli (izvjesno) desničarenje (tj. počinjanje sa desnom stranom) u svome pranju (čišćenju), i svome počešljavanju i svome obuvanju.

GLAVA:

Skida obuću (prvo strane) lijeve.

(Dakle: A kada skida obuću počeće sa lijevom stranom, prvo će skinuti lijevu obuću, cipelu pa onda desnu.)

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meselemeta, od Malika, od Ebu Zinada, od Aaredža, od Ebu Hurejrete, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Kada se obuvao (tj. Kada se obuva) jedan (od) vas, pa neka počne sa (svojom) desnom (stranom), a kada je skidao (kada skida), pa neka počinje sa (svojom) lijevom (stranom). Neka bude desna (njegova) prva (od) njih dvije (što) se obuva, a zadnja (od) njih dvije (što) se skida."

GLAVA:

Neće ići u jednoj obući (tj. u jednoj cipeli bez druge).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, od Malika, od Ebu Zinada, od Aaredža, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Neće ići (tj. Neka ne ide) jedan (od) vas u jednoj obući (u jednoj cipeli). Neka ogoli njih dvije skupa (zajedno, tj. obje noge neka su bose), ili neka obuje njih dvije."

GLAVA:

Dva kajiša u jedne obuće (u jedne cipele, nanule), (i) ko je vidio (smatrao da mjesto dva može vrijediti) jedan prostran kajiš.

PRIČAO NAM JE Hadždžadž, sin Minhala, pričao nam je Hemmam od Katadeta, pričao nam je Enes, bio zadovoljan Allah od njega, da je obuća (cipela) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (bila takva da) su bila za nju (tj. u nje) dva kajiša.

PRIČAO MI JE Muhamed, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je 'Isa, sin Tahmana, rekao je:

Izašao je k nama Enes, sin Malika, sa (nekakve) dvije obuće, za (tj. u) njih dvije su (a na njima dvjema su) dva kajiša. Pa je rekao Sabit Bunanija: "Ovo je obuća Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio."

(Ovdje se radi o vrsti obuće koja se upotrebljavaše u ono vrijeme, i o vrsti kajiša na toj obući. U komentaru Kastalanije se kaže da je "kibalun" kajiš koji je ulazio između dva prsta i koji je bio još povezan sa drugom vrstom kajiša koji se arapski zove "šis'un".)

GLAVA

(izvjesnoga) šatora crvenoga od učinjene kože.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin 'Ar'areta, rekao je: pričao mi je Umer, sin Ebu Zaideta, od 'Avna, sina Ebu Džuhajfeta, od njegovoga oca rekao je:

Došao sam Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, a on je u (jednom) crvenom šatoru od kože. I vidio sam Bilala (da) je uzeo vodu (preostalu vodu za čišćenje) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, a (prisutni) se ljudi žure (utrkuju se toj) vodi. Pa ko je pogodio od nje (jednu) stvar (dakle: ko je uspio doći do ostatka te vode), potirao se je s njom. A ko nije pogodio od nje (ni jednu) stvar (ko nije mogao doći do te vode), uzeo je (tj. uzimao bi) od vlažnosti ruke svoga druga.

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, izvijestio me je Enes, sin Malika. - H - A rekao je Lejs: Pričao mi je Junus od Ibnu Šihaba rekao je: izvijestio me je Enes, sin Malika, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Poslao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, ka Pomagačima (poziv, poruku da dođu njemu), pa je sakupio njih u (jedan) šator od kože.

GLAVA

(izvjesnoga) sjedenja na (izvjesnim) hasurama i sličnom njemu.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Ebu Bekra, pričao nam je Mu'temir od Ubejdulaha, od Seida, sina Ebu Seida, od Ebu Selemeta, sina Abdur-Rahmana, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, bio (običaja da) sebi pravi sobu (jednom) hasurom u (svakoj) noći, pa klanja. A prostre nju (tu hasuru po tlu) u (svakome) danu, pa sjedi na njoj.

("Hudžretun" je soba, pa od toga glagola se izveo, tj. izvedeno je: "ihtedžere jahtedžiru" napraviti sebi sobu.)

Pa su počeli (izvjesni) ljudi (da) se vraćaju (noću pošto su već bili otišli poslije jacije kućama - da se vraćaju) ka Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa (da) klanjaju sa njegovom molitvom, čak su bili mnogobrojni (bilo ih je puno, mnogo). Pa se okrenuo pa je rekao:

"O (vi prisutni) ljudi! Uzmite od (dobrih) poslova (ono) što možete (vršiti bez teškoće i napora)! Jer zaista Allah se neće dosaditi do (da) se dosadite (vi). I zaista najmiliji (od tih) poslova ka Allahu je (taj) što je bio trajan iako je bio malen (pa makar bio malen, mali, mal)."

GLAVA

(izvjesne odjeće) podugmate sa (tim) zlatom.

(To jest: GLAVA o odjeći koja je svezana sa dugmadima od zlata, koja ima dugmad od zlata, čiji se rukavi ili prsa sapinju sa dugmadima od zlata.)

A rekao je Lejs: Pričao mi je Ibnu Ebu Mulejkete od Misvera, sina Mahremeta, da je njegov otac Mahremete rekao njemu: "O moj sinčiću! Zaista ono doprlo je meni da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (u takvoj prilici da) su došle njemu (neke) kabanice, pa on razdjeljuje njih, pa odvedi nas k njemu." Pa smo otišli. Pa smo našli Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, u njegovom stanu (u kući). Pa je rekao meni: "O moj sinčiću! Zovi meni Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio." Pa sam to smatrao velikim, pa sam rekao: "Zvaću (tj. Zar da zovem) tebi poslanika Allaha!?" Pa je rekao: "O moj sinčiću! Zaista on nije silnik!" Pa sam pozvao (zovnuo) njega. Pa je izašao, a na njemu je (jedna) kabanica od svile (od svilenoga platna) podugmana (podugmata) sa (tim, ili: sa izvjesnim) zlatom, pa je rekao:

"O Mahremete! Ovo je (ta što) sam sakrio nju tebi." Pa je dao nju njemu.

(Neki tumače da je to, možda, bilo prije nego je svila zabranjena muškima. A neki vele da je ta odjeća-kabanica bila na ruci Muhameda a.s., a ne na njemu, kako u tekstu stoji.)

GLAVA

prstenja (prstenova od toga) zlata.

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Šubete, pričao nam je Eš'as, sin Sulejma, rekao je: čuo sam Muavijeta, sina Suvejda sina Mukarrina, (da) je rekao: čuo sam Bera-a, sina 'Aziba, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (da) govori:

Zabranio je nama Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, sedam (stvari). Zabranio je: prsten (od) zlata - ili je rekao: kolut (od) zlata - i svilu, i brokat, i (odjeću od) svilenoga platna (čistoga svilenoga platna u kojega je i osnova i potka svila - to je "dibadžun", kako to neki tumače), i posteljicu crvenu (za jahače koja se stavlja preko sedla), i kassijsku odjeću (koja je bila polusvilena) i posude (od) srebra (pa, prema tome, i od zlata pogotovu).

A zapovjedio je nama sedam (stvari, postupaka): posjetu (izvjesnoga) bolesnika, i slijeđenje (ispraćaj tih) mrtvačkih nosila (tj. umrlih), i molitvu (dovu izvjesnom) kihaču, i uzvraćanje (izvjesnoga) pozdrava (odpozdravljanje), i odazivanje (izvjesnom) pozivaču (na gozbu, posebno svadbenu), i obistinjenje (tj. sprovođenje, izvršenje izvjesne) zakletve i pomaganja (izvjesnoga) obespravljenoga (onoga kome je učinjena nepravda, nasilje i oštećenje).

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Beššara, pričao nam je Gunder, pričao nam je Šubete od Katadeta, od Nadra, sina Enesa, od Bešira, sina Nehika, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da je on zabranio prsten (od) zlata.

A rekao je Amr: Izvijestio nas je Šubete od Katadeta, čuo je Nadra, čuo je Bešira (da je pričao) slično njemu (tj. slično prethodnom hadisu).

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja od 'Ubejdulaha rekao je: pričao mi je Nafi' od Abdullaha (Umerovoga), bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, uzeo sebi (jedan) prsten od zlata i učinio je (tj. okrenuo je) njegov kamen (kamen prstena) od (one strane, tj. na onu stranu) što slijedi njegov dlan. Pa su sebi uzeli (izvjesni) ljudi (isto takvo prstenje). Pa je bacio njega (tj. taj prsten Muhamed a.s.), i uzeo je sebi (jedan) prsten od verika, ili fiddata (a obje riječi - i "verikun", i "fiddatun" znače srebro): srebra.

GLAVA

prstena (od izvjesnoga) srebra.

PRIČAO NAM JE Jusuf, sin Musa-a, pričao nam je Ebu Usamete, pričao nam je Ubejdulah od Nafi-a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, uzeo sebi (jedan) prsten od zlata, ili srebra, i učinio je njegov kamen od (strane) što slijedi njegov dlan i uklesao je u njega (na njega, na njemu):

Muhammed, poslanik Allaha!

Pa su sebi (izvjesni) ljudi uzeli slično njemu. Pa pošto je vidio njih (da) su već sebi uzeli njih (prstenje), bacio je njega i rekao je:

"Neću obući (Neću više staviti) njega nikada." Zatim je sebi uzeo (jedan) prsten od srebra. Pa su sebi uzeli (ti) ljudi prstenove (od toga) srebra.

Rekao je Ibnu Umer: Pa je oblačio (stavljao sebi taj Muhamedov a.s.) prsten poslije Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, Ebu Bekr, zatim Umer, zatim Usman dok je (najzad) pao od Usmana (tj. sa njegove ruke, sa Usmanovoga prsta) u bunar (zvani) Eris.

GLAVA.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, od Malika, od Abdullaha, sina Dinara, od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) oblači (da navlači, da stavlja na prst jedan) prsten od zlata, pa je bacio njega, pa je rekao: "Neću oblačiti (stavljati) njega (više) nikada." Pa su bacili (pobacali i izvjesni) ljudi svoje prstenove (prstenje).

PRIČAO MI JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs od Junusa, od Ibnu Šihaba rekao je: pričao mi je Enes, sin Malika, bio zadovoljan Allah od njega, da je on vidio u ruci (tj. na ruci) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (jedan) prsten od srebra jedan dan. Zatim zaista (izvjesni) ljudi su sebi napravili (svoje izvjesne) prstenove od srebra i obukli su (tj. i stavili su) ih. Pa je odbacio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, svoj prsten. Pa su odbacili (i ti izvjesni) ljudi svoje prstenove.

Slijedio je njega (Junusa) Ibrahim, sin Sa'da, i Zijad i Šuajb od Zuhrije. A rekao je Ibnu Musafir od Zuhrije: Mislim (jedan) prsten od (nekoga) srebra.

GLAVA

kamena (izvjesnoga) prstena.

PRIČAO NAM JE Abdan, izvijestio nas je Jezid, sin Zurej'a, izvijestio nas je Humejd, rekao je: Upitao se je (tj. Upitan je) Enes:

"Da li je sebi uzeo (uzimao) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (ikakav) prsten?" Rekao je: "Odgodio je (jedne) noći molitvu (te) večeri (tj. večernju molitvu-jaciju) do polovine (te) noći, zatim se okrenuo na nas (tj. pojavio nam se je) sa svojim licem, pa kao da ja gledam ka sjaju njegovoga prstena. Rekao je (tom prilikom):

"Zaista (izvjesni) ljudi su već klanjali i zaspali su, a zaista vi ste neprestano (bili) u molitvi dok ste iščekivali (pogledali, čekali) nju (molitvu da je izvršite, obavite)."

PRIČAO NAM JE Ishak, izvijestio nas je Mu'temir, rekao je: čuo sam Humejda (da) priča od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (imao prsten i da) je njegov prsten bio od srebra, i bio je njegov kamen od njega (od toga samoga prstena, a to će reći: bio je i kamen od srebra).

A rekao je Jahja, sin Ejuba: Pričao mi je Humejd, čuo je Enesa od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

GLAVA

prstena (od izvjesnoga) željeza.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, pričao nam je Abdulaziz, sin Ebu Hazima, od svoga oca da je on čuo Sehla (da) govori:

Došla je (jedna) žena ka Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekla:

"Došla sam (da) poklonim moju (svoju) osobu (sebe)." Pa je stajala dugo. Pa je gledao i upravljao (pogled). Pa pošto je bilo dugo njezino stajanje, pa je rekao (jedan) čovjek: "Vjenčaj meni nju, ako nije bila tebi s njom (tj. u njoj, za njom nikakva) potreba." Rekao je: "Kod tebe je (li ikakva) stvar (Imaš li išta da) dadneš njoj vjenčanoga dara?" Rekao je: "Ne." Rekao je: "Pogledaj." Pa je otišao, zatim se vratio, pa je rekao: "Tako mi Allaha, nisam našao (ni jedne) stvari (ništa)." Rekao je: "Odi, pa sebi potraži, i da (jedan) prsten od željeza (to bude, tj. pa makar željezni prsten)." Pa je otišao, (a) zatim se (ponovo) vratio. Rekao je: "Ne, tako mi Allaha i ni prsten od željeza (nisam našao)." A na njemu je (jedan) pokrivač (zastirač za tijelo), (a) nema na njemu (nikakvoga) ogrtača. Pa je rekao: "Dajem vjenčani dar njoj svoj pokrivač (zastirač)." Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Tvoj pokrivač je (takav da) ako je (ako bi) obukla (ona) njega, nije ostala (ne bi ostalo) na tebi od njega (ni jedna) stvar (ništa). A ako si (ako bi) obukao (ti) njega, nije (ne bi) ostala na njoj od njega (ni jedna) stvar (ništa)." Pa se odstranio (taj) čovjek, pa je sjeo. Pa je vidio njega Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, okretačem leđa (tj. da je okrenuo leđa i da odlazi). Pa je zapovjedio za njega, pa se pozvao. Pa je rekao: "Šta je sa tobom od Kur'ana?" Rekao je: "Sura tako i tako (tj. ta i ta)." Za (nekoliko) sura (je rekao da ih zna, i) nabrojio je njih. (Ili: Za nekoliko sura što je nabrojio njih.) Rekao je: "Već sam dao posjedovati tebi nju (tj. Vjenčavam ti je) sa (onoga, sa onim, tj. zbog onoga) što je sa tobom od Kur'ana."

(Ovaj hadis je prolazio više puta, a ovdje se navodi iz razloga što se u njemu spominje željezni prsten, koji se može nositi.)

GLAVA

klesanja (tj. uklesavanja nečega na kamenu, ili na površini izvjesnoga) prstena.

PRIČAO NAM JE Abdul-Aala, pričao nam je Jezid, sin Zurej'a, pričao nam je Seid od Katadeta, od Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, da je vjerovijesnik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, htio da piše ka (nekoj) grupi (maloj skupini), ili (nekim) ljudima od (izvjesnih) Perzijanaca (ili: od) izvjesnih (Nearapa), pa se reklo njemu:

"Zaista oni neće primiti (nikakvo) pismo (drugo) osim (ono što) je na njemu (neki) pečat." Pa je sebi uzeo (nabavio) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (jedan) prsten od srebra (kao pečat), njegovo klesanje (tj. i na tom prstenu je uklesano, ugravirano, urezano ovo):

Muhamed, poslanik Allaha!

Pa kao da sam ja sa sjajem - ili sa sijevanjem (toga) prstena u prstu Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, ili u njegovom dlanu.

(To jest: Kao da sad gledam u sjaj - ili sijevanje toga prstena.....!)

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Selama, izvijestio nas je Abdullah, sin Numejra, od Ubejdulaha, od Nafi'a, Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Uzeo je sebi poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (jedan) prsten (pečat) od srebra, i bio je u (tj. na) njegovoj ruci. Zatim je bio poslije u (na) ruci Ebu Bekra. Zatim je bio poslije u ruci Umera. Zatim je bio poslije u ruci Usmana, dok je pao (dok nije pao, upao) poslije u bunar Eris, (a) njegovo klesanje je (tj. na njemu je uklesano):

Muhamed, poslanik Allaha. (Ili: Muhamed je poslanik Allaha.)

GLAVA

(izvjesnoga) prstena u (na izvjesnom, na tom) malom prstu.

PRIČAO NAM JE Ebu Mamer, pričao nam je Abdulvaris, pričao nam je Abdulaziz, sin Suhejba, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Napravio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (jedan) prsten. Rekao je:

"Zaista mi (smo) uzeli sebi (jedan) prsten i uklesali smo u njega (jedno) klesanje, pa neka ne ukleše na njega (na ovaj način uklesavanja ni) jedan (od vas)." Rekao je: Pa zaista ja zaista vidim njegovo sijevanje (svjetlucanje) u (na) njegovom malom prstu.

GLAVA

uzimanja sebi (izvjesnoga) prstena (pečata) zato (da) se pečati s njim (izvjesna) stvar, ili zato (da) se piše s njim ka stanovnicima (tj. sljedbenicima, pristalicama izvjesne Božije) knjige (Biblije) i (nekima drugima) osim njih.

PRIČAO NAM JE Adem, sin Ebu Ijasa, pričao nam je Šubete od Katadeta, od Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Pošto je htio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, da piše ka Vizantijcima (Vizantincima, Bizantincima), reklo se je njemu:

"Zaista oni neće čitati tvoje pismo kada nije bilo (tj. kada ne bude) zapečaćeno (ako nema na njemu pečata)." Pa je sebi uzeo (jedan) prsten (pečat - "hatem" ili "hatim" znači i prsten i pečat) od srebra, i njegovo klesanje (tj. i na njemu uklesano) je:

Muhamed, poslanik Allaha (ili: Muhamed je poslanik Allaha).

Pa kao da gledam ka njegovoj bjelini u njegovoj ruci (tj. na prstu ruke).

GLAVA

(onoga) ko je učinio kamen (svoga) prstena u stomaku (tj. prema unutrici) svoga dlana.

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Džuvejrijete od Nafi'a, da je Abdullah (Umerov) pričao njemu da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, sebi napravio (jedan) prsten od zlata i stavi (stavio bi, tj. stavljaše) njegov kamen u utrobu svoga dlana kada je (tj. kada bi) odbukao njega (nataknuo njega). Pa su (isto tako) sebi napravili (izvjesni) ljudi prstenove od zlata. Pa se popeo (na izvjesnu) govornicu, pa je hvalio Allaha i zahvaljivao se Njemu, pa je rekao:

"Zaista ja sam bio sebi napravio njega, a zaista ja neću obući (nataknuti) njega." Pa je bacio njega (Pa ga je bacio). Pa su bacili (pobacali i ti) ljudi (svoje prstenove). Rekao je Džuvejrijete: I neću misliti (tj. I ne mislim) njega (drukčije da je bio) osim u (na) njegovoj desnoj ruci.

GLAVA

govora Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Neka ne uklesava na klesanje (tj. na način uklesavanja) njegovoga prstena (niko)."

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Hammad od Abdulaziza, sina Suhejba, od Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, sebi uzeo (jedan) prsten od srebra i uklesao je u njemu (tj. na njemu):

Muhamed, poslanik Allaha. I rekao je: "Zaista ja sam sebi uzeo (jedan) prsten od srebra i uklesao sam u njemu: Muhamed, poslanik Allaha, pa neka ne uklesava nipošto (ni) jedan (čovjek) na njegovo uklesavanje."

GLAVA:

Da li (će da) se učini uklesavanje (izvjesnoga) prstena (tj. na izvjesnom prstenu u) tri reda (u tri retka)?

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Abdullaha, Ensarija, rekao je: pričao mi je moj otac od Sumameta, od Enesa da je Ebu Bekr, bio zadovoljan Allah od njega, pošto se imenovao nasljednikom (tj. pošto se je postavio za halifu), pisao njemu, i bilo je klesanje (toga) prstena (tj. uklesano na tom prstenu u) tri reda (retka):

Muhamed, (jedan) red (redak), i resulu (poslanik) red (redak) i Allahi (Allaha) red (redak).

Rekao je Ebu Abdullah: I povećao je meni Ahmed: Pričao nam je Ensarija, rekao je: pričao mi je moj otac od Sumameta, od Enesa rekao je:

Bio je prsten (ili: pečat) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, u njegovoj (na njegovoj) ruci, i u (na) ruci Ebu Bekra poslije njega, i u ruci Umera poslije Ebu Bekra. Pa pošto je bio Usman, sjeo je na bunar Eris (tj. kraj bunara Erisa). Rekao je: Pa je izvadio (taj) prsten, pa je počeo (da) besposliči s njime (tj. da ga pokreće, da ga skida i stavlja, natiče onako kao iz zabave), pa je pao. Rekao je: Pa smo se zavraćali (tj. smjenjivali, dolazili jedan iza drugoga) tri dana sa Usmanom, pa iscrpimo (taj) bunar. Pa nismo našli njega (Pa ga nismo našli - nismo našli taj prsten).

GLAVA

(izvjesnoga) prstena za (izvjesne) žene.

A bili su na Aišu (tj. u Aiše) prstenovi (od) zlata.

PRIČAO NAM JE Ebu Asim, izvijestio nas je Ibnu Džurejdž, izvijestio nas je Hasen, sin Muslima, od Tavusa, od Ibnu Abbasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice:

Prisustvovao sam (izvjesnom) prazniku (bajramu - muslimanskom godišenjem prazniku) sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio,

pa je klanjao prije (praznične) predike (propovjedi - hutbe, hudbe, vaza).

Rekao je Ebu Abdullah: A povećao (tj. Dodao) je Ibnu Vehb od Ibnu Džurejdž: Pa je došao (prisutnim) ženama, pa je zapovjedio njima za (dobrovoljnu) milostinju (prilog). Pa su počele (one da) bacaju (izvjesne ukrase) kolutove i prstenove u odjeću Bilala.

GLAVA

(izvjesnih) ogrlica i sihaba za (izvjesne) žene - misli (sa izrazom "sihab" na) ogrlicu od mirisa i arapskoga mirisa.

(Izraz "sukkun" znači posebni neki arapski miris.)

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin 'Ar'areta, pričao nam je Šubete od 'Adijja, sina Sabita, od Seida, sina Džubejra, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Izašao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (na) dan (jednoga godišnjega) praznika, pa je klanjao dva naklona (dva rekata), (a) nije klanjao prije, a ni poslije (više ništa). Zatim je došao (prisutnim) ženama, pa je zapovjedio njima za (dobrovoljnu) milostinju. Pa je počela (izvjesna) žena (da) milodari sa svojim menđušama (minđušama, ušnjacima, naušnicama) i svojom ogrlicom (od mirisa).

GLAVA

pozajmljivanja na upotrebu (uzimanja u naruč izvjesnih) ogrlica (dragocijenih).

PRIČAO NAM JE Ishak, sin Ibrahima, pričao nam je 'Abdete, pričao nam je Hišam, sin 'Urveta, od svoga oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Propala je (Nestala je, izgubila se jedna) ogrlica za Esmu (tj. Esmina ogrlica), pa je poslao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, u njezino traženje (neke) ljude. Pa je prispjela (izvjesna)

molitva, a nisu (oni) na čišćenju (tj. nisu bili očišćeni za molitvu - nisu imali abdesta i sl.), a nisu našli (nikakvu) vodu, pa su klanjali bez čišćenja (bez abdesta i sl).

(Doslovno: ..... pa su klanjali, a oni su na (stanju) bez čišćenja.)

Pa su to spomenuli Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je spustio (objavio) Allah ajet (izvjesnoga) upravljanja (i usmjeravanja ka zemlji i prašini da se njome čisti za molitvu pri pomanjkanju vode - dakle: uzimanje tejemuma, a to je korišćenje zemlje i prašine umjesto vode, kada nema dovoljno vode). Povećao je Ibnu Numejr od Hišama, od njegovoga oca, od Aiše: Pozajmila je na upotrebu (u naruč ona tu ogrlicu) od Esme.

GLAVA

(izvjesnih) menđuša za (izvjesne) žene.

("Hursun" su menđuše u obliku koluta, a "krtun" su menđuše koje nisu u obliku koluta. Oba izraza, ipak, znače menđuše, minđuše, ušnjaci, naušnice.)

A rekao je Ibnu Abbas: Zapovjedio je njima (ženama) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, za (dobrovoljnu) milostinju, pa sam vidio njih (da) padaju (tj. pružaju, podižu ruke) ka svojim ušima i svojim grlima.

PRIČAO NAM JE Hadždžadž, sin Minhala, pričao nam je Šubete, rekao je: izvijestio me je 'Adijj, rekao je: čuo sam Seida od Ibnu Abbasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, klanjao (na) dan (izvjesnoga) praznika dva naklona (dva rekata), (i) nije klanjao prije njih dva, a ni poslije njih dva (ništa više).

Zatim je došao (prisutnim) ženama, a sa njim je Bilal, pa je zapovjedio njima za (dobrovoljnu) milostinju. Pa je počela (izvjesna) žena (da) baca svoje menđuše (dakle: počele su žene da daju dobrovoljnu milostinju u nakitu, u menđušama i sl.).

GLAVA

(izvjesne) ogrlice (od mirisa) za (izvjesnu) djecu.

PRIČAO MI JE Ishak, sin Ibrahima, Hanzalija, izvijestio nas je Jahja, sin Adema, pričao nam je Verka', sin Umera, od Ubejdulaha, sina Ebu Jezida, od Nafi'a, sina Džubejra, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bio sam sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u (na jednoj) pijaci od pijaca Medine. Pa je otišao, pa sam otišao (i ja). Pa je rekao:

"Gdje je mališan (mali)?" Tri puta (je upitao). "Pozovi (Zovni) Hasena, sina Alije!" Pa je ustao (tj. počeo je) Hasen, sin Alije, (da) ide, a u (tj. a na) njegovom vratu je (izvjesna) ogrlica (od mirisa, mirisnih materija, a ne od zlata i skupocjenosti). Pa je rekao (učinio) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, sa svojom rukom ovako (tj. ispružio je ruku da ga zagrli), pa je rekao (učinio) Hasen sa svojom rukom ovako, pa je zagrlio njega, pa je rekao:

"Moj Bože! Zaista ja volim njega, pa voli njega (i Ti), i voli (onoga) ko voli njega!"

Rekao je Ebu Hurejrete: Pa nije bio (ni) jedan (čovjek) draži k meni od Hasena, sina Alije, poslije što je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (ono) što je rekao.

GLAVA

(izvjesnih) prispodobljavača sa (izvjesnim) ženama i (izvjesnih) prispodobljavačica sa (izvjesnim) ljudima. (To jest: GLAVA o ljudima koji oponašaju žene, i ženama koje oponašaju ljude.).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Beššara, pričao nam je Gunder, pričao nam je Šubete od Katadeta, od 'Ikrimeta, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice (s njima), rekao je:

Prokleo je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (izvjesne) prispodobljavače (prispodobljivače) od (izvjesnih) ljudi sa (izvjesnim) ženama, i (izvjesne) prispodobljivačice od (izvjesnih) žena sa (izvjesnim) ljudima (dakle: Prokleo je Muhammed a.s. ljude koji oponašaju žene, i žene koje oponašaju ljude). Slijedio je njega (Gundera) Amr, izvijestio nas je Šubete.

GLAVA

izvođenja (tj. istjeravanja izvjesnih) prispodobljivača sa (izvjesnim) ženama iz (svojih) kuća.

PRIČAO NAM JE Muaz, sin Fedaleta, pričao nam je Hišam od Jahja-a, od Ikrimeta, od Ibnu Abasa rekao je:

Prokleo je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (izvjesne) ženskarce (oponašatelje žena) od (izvjesnih) ljudi, i (izvjesne) muškarače (oponašateljke muškaraca) od (izvjesnih) žene (tj. prokleo je ljude koji se ponašaju kao žene, i prokleo je žene koje se ponašaju kao ljudi), i rekao je:

"Izvedite (tj. Istjerajte) ih iz vaših (iz svojih) kuća." Rekao je: Pa je izveo (istjerao) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (jednoga, nekoga) omsicu (iksa - jednu takvu osobu), i izveo je (istjerao je i) Umer (jednoga) omsicu.

PRIČAO NAM JE Malik, sin Ismaila, pričao nam je Zuhejr, pričao nam je Hišam, sin Urveta, da je Urvete izvijestio njega da je Zejneba, kći Ebu Selemeta, izvijestila njega da je Umu Selema izvijestila nju da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, bio kod nje, a u (njezinoj)

sobi je (jedan) ženskarac, pa je rekao (taj ženskarac) Abdullahu, bratu Umu Seleme:

"O Abdullahe (O Abdullahu)! Ako se osvoji vama sutra Taif (ako sutra osvojite Taif), pa zaista ja (ću da) pokažem tebi na kćer Gajlana. Pa zaista ona napreduje (ide naprijed) sa četiri, a nazaduje (tj. ide nazad) sa osam." Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Neka ne ulaze nipošto (nikako) ovi na vas (ovi ovakvi vama)."

Rekao je Ebu Abdullah: "..... napreduje (ona) sa četiri, a nazaduje sa osam." - misli (na) četiri debljinske prevojnice njezinoga stomaka, pa ona napreduje sa njima. A njegov govor: "....., a nazaduje sa osam." - misli (na) strane ovih četiriju prevojnica, jer su one opkoljene (svaka pojedina) sa (svoje) dvije strane dok se je priključila (dok se priključi ona). A rekao je samo "sa osam" (upotrebivši ženski rod broja osam u originalu arapskoga teksta), a nije rekao "sa osam" (da upotrebi broj "osam" u muškom rodu prema arapskim pravilima za rod broja) - a jednina (od riječi) "atraf" (strane, krajevi) je "taraf" (kraj, strana), a on (izraz "taraf") je muški rod - jer (je slučaj) da on nije rekao: "be semanijeti atrafin" (sa osam krajeva).

(Hoće da kaže: U rečenici "....., a nazaduje sa osam.", treba iza broja osam zamisliti riječ "krajeva, tj. osam krajeva". U ovom slučaju trebao je da oblik broja osam ovdje glasi "bi semanijetin", a ne "bi semanin", ali pošto ta zamišljena imenica muškoga roda "tarafun kraj" nije spomenuta, zato je broj spomenut u ženskom rodu "semanin", jer broj može biti i u muškom i u ženskom rodu ako imenica na koju se on odnosi, nije spomenuta. To hoće da se kaže, i tako su to protumačili i komentatori. Riječ "'uknetun" plural "'ukenun", ili "el-'ukenu" označava neke puteve koji se pružaju po stomaku sve do slabina, neke prevojnice, ulekniuća, ulegnuća, savijeni dijelovi na stomaku koji su nastali zbog debljine i pretiline osobe, pa se taj izraz na osnovu tih tumačenja preveo sa izrazom "debljinska prevojnica". Ovdje se završavaju, u stvari, hadisi o odijevanju. Uz ove hadise Buharija je nadovezao i priključio hadise o urednom držanju kose, brkova, brade i još neke hadise koji nemaju direktnu vezu sa odijevanjem, ali indirektno mogu da imaju neku vezu. Kao primjer zato je ukrašavanje i zastiranje zidova ili tla sobe u kojoj

čovjek prebiva. Odjeća pokriva čovjekovo tijelo. Nekada čovjek nosi neki dio odjeće više kao ukras, a ne kao potrebu. Već je rečeno da muški ne treba da se kite zlatom i svilom. Čovjek se kreće u svojoj kući i sobi, pa je tijesno povezan s njima. Kuću i sobu zastire i prekriva potrebnom prostirkom, ali nekada i prostorije ukrašava. Ukrašavanje slikama nije po nekim hadisima muslimanu preporučeno. Čak je to i zabranjeno. Te hadise je takođe Buharija uvrstio na kraju ove KNJIGE o odijevanju. To se toliko napominje.)

GLAVA

odsijecanja (makazama, tj. potkresavanja svoga) brka (svojih brkova).

A bio je Ibnu Umer (običaja da) odstranjuje (da mnogo potkresava) svoj brk (svoje brkove) čak (tako da) se gleda ka bjelini (njegove) kože (tako da se vidi na tim mjestima bjelina njegove kože), i (da) uzima ova dva (dijela dlaka) - misli (na dlake na donjoj usni) između (njegovoga) brka (njegovih brkova) i (njegove) brade.

PRIČAO NAM JE Mekija, sin Ibrahima, od Hanzaleta, od Nafi'a, rekli su naši drugovi od Mekije (od Hanzaleta, od Nafi'a), od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Od (izvjesnoga) načina stvaranja (tj. Od izvjesne naravi, prirode - a to će reći: Od preporuka prirodne vjere Islama) je odsijecanje (potkresavanje svoga) brka (svojih brkova)."

PRIČAO NAM JE Alija, pričao nam je Sufjan, rekao je Zuhrija, pričao nam je od Seida, sina Musejjeba, od Ebu Hurejreta predanjem:

"Način stvaranja (tj. Priroda, prirodne islamske preporuke) su pet." Ili: "Pet (postupaka) je od (izvjesnoga) načina stvaranja (od prirodnih islamskih preporuka):

Obrezivanje (kožice polnoga uda), i traženje željeza (to jest: traženje i upotreba britve za brijanje dlaka okolo spolnoga uda, oko spolnoga organa), i čupanje (dlaka svoga) pazuha (ispod pazuha), i

obrezivanje nokata (svojih noktiju, nokti) i odsijecanje (potkresavanje svoga) brka (svojih brkova)."

GLAVA

obrezivanja (svojih) nokata (na rukama i nogama).

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Ebu Redža-a, pričao nam je Ishak, sin Sulejmana, rekao je: čuo sam Hanzaleta od Nafi'a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Od (izvjesne) prirode (islamskih preporuka) je: brijanje (svoga) spolnoga uda, i obrezivanje (svojih) nokata (noktiju) i odsijecanje (svoga) brka (potkresavanje svojih brkova)."

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Junusa, pričao nam je Ibrahim, sin Sa'da, pričao nam je Ibnu Šihab od Seida, sina Musejjeba, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega: čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Priroda (izvjesna, tj. Prirodne islamske preporuke) su pet (postupaka): obrezivanje (spolnoga uda), i traženje željeza (tj. brijanje dlaka oko spolnoga uda), i odsijecanje (svoga) brka (potkresavanje brkova), i obrezivanje (rezanje svojih) nokata
i čupanje (dlaka svojih) pazuha (čupanje dlaka ispod svojih pazuha)."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Minhala, pričao nam je Jezid, sin Zurej'a, pričao nam je Umer, sin Muhameda sina Zejda, od Nafi'a, od Ibnu Umera, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Protivite se (izvjesnim) idolopoklonicima (u ličnom držanju i izgledu): činite obilnim (svoje) brade, i odstranjujte (tj. i mnogo potkresavajte svoje) brke (brkove)."

I bio je Ibnu Umer, kada je hodočastio ili je obavljao umru, ščepao na svoju bradu (tj. bio bi uzeo svoju bradu svojom šakom, u svoju šaku,

ruku), pa što je preteklo, uzeo je njega (tj. odsjekao bi njega - ono što je dulje od šake, što viri dolje iz šake).
GLAVA

davanja umnožavanja (tj. puštanja duljine svojih) brada (tj. da budu dugačke i velike).

"..... 'afev.....", je (značenja) "kesuru ve kesuret emvaluhum": bili su mnogobrojni i bila su mnogobrojna njihova imanja.

("..... 'afev....." je citat iz ajeta u suri Aaraf. Ovaj citat navodi, jer je "i'afau" infinitiv od "aafa ju'fi", a "aafa" je izvedeno od glagola "'afa ja'fu". "Afev" je množina od "'afa".)

PRIČAO MI JE Muhamed, izvijestio nas je 'Abdete, izvijestio nas je Ubejdulah, sin Umera, od Nafi'a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Dokrajčivajte (tj. Odsijecajte do krajnjih granica, pretjerano svoje) brke (brkove), a dajte umnožiti (svoje) brade (da budu dugačke)."

GLAVA

(onoga) što se spominje o (izvjesnom) sijeđenju (tj. o sijedoj kosi, dlaki).

PRIČAO NAM JE Mualla, sin Eseda, pričao nam je Vuhejb od Ejjuba, od Muhameda, sina Sirina, rekao je: Pitao sam Enesa:

"Da li je bojio (farbao) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (svoju bradu)?" Pa je rekao: "Nije dopro (svoje) sijeđenje (svoju sijedu dlaku, kosu) osim malo."

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Hammad, sin Zejda, od Sabita rekao je:

Upitao se je (tj. Upitan je) Enes o boji Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (kojom je bojio bradu), pa je rekao:

Zaista on nije dopro što boji (tj. toliko sijedih dlaka što bi trebao da boji). Da sam htio da brojim (prebrojim) njegove prosijede (dlake) u njegovoj bradi (zaista bih to mogao da učinim jer ih nije bilo mnogo - tih sijedih dlaka).

PRIČAO NAM JE Malik, sin Ismaila, pričao nam je Israil od Usmana, sina Abdullaha sina Mevhiba, rekao je:

Poslala je mene moja porodica (ili žena) ka Umu Selemi, ženi Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, sa (jednim) peharom od vode (peharom vode) - i skupio je (sastavio je) Israil tri prsta (da pokaže da je pehar bio malen koliko tri prsta, ili da pokaže da su ga tri puta slali) - (taj pehar je bio) od srebra, (a) u njemu je (nekoliko) dlaka od dlaka Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. A bio je (narod takvoga običaja i postupka) kada je (kada bi) pogodilo (izvjesnoga) čovjeka oko (tj. urok od oka) ili (neka druga) stvar, poslao je (tj. poslao bi taj čovjek) k njoj (ka Umu Selemi) svoj sud (posudu za bojenje da ona stavi dlake Muhameda a.s. u taj sud da bi blagoslovom tih dlaka bilo postignuto ozdravljenje).

(Te dlake Umu Selema je čuvala u jednoj metalnoj posudi sličnoj maloj zvoni, i ta se posuda na arapskom jeziku zove "el-džuldžulu". Taj izraz "el-džuldžulu" prevodiće se sa našom riječi i izrazom: zvona. Radi se o sličnosti sa zvonom koje se stavlja na vrat životinjama.)

Pa sam se natkučio (nadvirio) u (to) zvono, pa sam vidio (nekoliko) dlaka crvenih (unutra neke crvene dlake).

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Sellam od Usmana, sina Abdullaha sina Mevhiba, rekao je:

Unišao sam Umu Selemi, pa je izvadila k nama dlaku od dlaka Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, obojenu.

A rekao je nama Ebu Nuajm: Pričao nam je Nusajr, sin Ebul-Eš'asa, od Ibnu Mevhiba da je Umu Selema pokazala njemu dlaku Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, crvenu.

GLAVA

(izvjesne) boje (tj. izvjesnoga bojenja kose i brade).

PRIČAO NAM JE Humejdija, pričao nam je Sufjan, pričao nam je Zuhrija od Ebu Selemeta i Sulejmana, sina Jesara, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista Židovi i kršćani neće bojiti (tj. ne boje kosu), pa protivite se njima (tj. činite suprotno njima, a to će reći: pa vi bojite svoju kosu i bradu)."

GLAVA

(izvjesne) kovrčavosti (kovrčave, kovrđave kose).

PRIČAO NAM JE Ismail, rekao je: pričao mi je Malik, sin Enesa, od Rebi'ata, sina Ebu Abdurahmana, od Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, da je on čuo njega (da) govori:

Bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (takav da) nije dugački jasni (tj. nije vrlo dugačak, dug, visok), a ni kratki (a ni kratak, nizak). I nije bijeli žestoko bijeli (tj. nije čisto bijeli, bijel), a nije (ni) smeđi (smeđ, mrki, tamni). I nije kovrčavi (kovrđav) kudravi, a ni glatki (glatke kose). Poslao je njega Allah na glavi (tj. na početku) četrdeset godina (njegovoga življenja, života), pa je ostao (nakon toga) u Meki deset godina, a u Medini deset godina. I usmrtio je njega Allah na glavi (na početku) šezdeset godina, a nije (a nema) u njegovoj glavi i njegovoj bradi dvadeset dlaka bijelih.

PRIČAO NAM JE Malik, sin Ismaila, pričao nam je Israil od Ebu Ishaka rekao je: čuo sam Bera-a (da) govori:

Nisam vidio (ni) jednoga (čovjeka) ljepšega u crvenom ogrtaču od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

Rekao je neki (od) mojih drugova od Malika: Zaista skupina njegove kose (ili: mnoštvo kose njegove) zaista udara blizu od njegova dva ramena (blizu dva njegova ramena).

("Džummetun" je skupina kose na glavi, ili mnoštvo kose na glavi čovječijoj, na čovjekovoj glavi.)

Rekao je Ebu Ishak: Čuo sam ga (da) priča njega (više puta) osim jednom (osim jedanput to). Nije pričao za njega (za ovo) nikad osim (tako da) se je nasmijao (a da se nije nasmijao). Slijedio je njega (Ebu Ishaka) Šubete: Njegova kosa (na glavi) dopire komadu loja (tj. mekom dijelu) njegovoga uha.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Nafi'a, od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Mislim sebe (tj. Sanjam sebe) noćas kod Kabe, pa sam vidio (tj. usnio sam jednoga) čovjeka smeđa, kao najljepše što si ti viđač (što si vidio, što bi vidio) od smeđih (svih) ljudi. Za njega (tj. U njega) je kosa duga (do ispod mekoga dijela uha, ili do ramena dugačka) kao najljepše što si ti viđač (tj. što si vidio) od (svih) kosa dugih, (i) već je počešljao nju, pa ona kapa vodom, oslonjen na dva (nekakva) čovjeka, ili na ramena (nekakva) dva čovjeka, (i) ophodi okolo (oko) Kabe. Pa sam pitao: "Ko je ovo (to)?" Pa se reklo: "Pomazanik sin Merjeme." I kada li ja sa (jednim) čovjekom kovrčavim, kudravim, slijepoga desnoga oka, kao (jedno) zrno grožđa lebdeće. Pa sam pitao: "Ko je ovo?" Pa se reklo: "Pomazanik Veliki lažov (tj. Antihrist)."

PRIČAO NAM JE Ishak, izvijestio nas je Habban, pričao nam je Hemmam, pričao nam je Katadete, pričao nam je Enes da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (bio takav da) udaraše njegova kosa njegova dva ramena.

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Hemmam od Katadeta, pričao nam je Enes:

Udaraše (Doticaše) kosa glave Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, njegova dva ramena.

PRIČAO NAM JE Amr, sin Alije, pričao nam je Vehb, sin Džerira, rekao je: pričao mi je moj otac od Katadeta: pitao sam Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, o kosi poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

Bila je kosa poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, valovita (talasasta), nije glatka, a ni kovrčava (a ni kovrđava), između njegova dva uha i njegovoga ramena.

PRIČAO NAM JE Muslim, pričao nam je Džerir od Katadeta, od Enesa rekao je:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, krupnih (svojih) dviju ruku (dakle: imao je krupne ruke), (i) nisam vidio poslije njega slično njemu (nikoga sa tako ogromnim rukama). A bila je kosa Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, valovita, niti kovrčava, a niti glatka.

PRIČAO NAM JE Ebu Numan, pričao nam je Džerir, sin Hazima, od Katadeta, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, krupnih (ogromnih) dviju ruku i dvaju stopala (svojih), (i) nisam vidio prije njega, a ni poslije njega slično njemu (slično tome). I bio je prostrtih (tj. prostranih svojih) dvaju dlanova.

PRIČAO MI JE Amr, sin Alije, pričao nam je Muaz, sin Hani'a, pričao nam je Hemmam, pričao nam je Katadete od Enesa, sina Malika, ili od (jednoga, nekoga) čovjeka, od Ebu Hurejreta rekao je:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, krupnih (ogromnih svojih) dvaju stopala, lijepoga (svoga) lica, (i) nisam vidio

poslije njega slično njemu. A rekao je Hišam od Mamera, od Katadeta, od Enesa: Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, hrapavih (svojih) dvaju stopala i dvaju dlanova.

(Veli se da se pod izrazom u tekstu "šesne hrapavih" misli na debelih, mesnatih stopala i dlanova, jer je davno u tekstu prošao jedan opis Muhameda a.s. u kojem se kaže da mu je koža ruke, dlana bila mekša od svile.)

A rekao je Ebu Hilal: Pričao nam je Katadete od Enesa, ili Džabira, sina Abdullaha:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, krupnih (ogromnih svojih) dvaju dlanova (šaka) i dvaju stopala, nisam vidio poslije njega sličnoga (nalik) njemu.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Musenna-a, rekao je: pričao mi je Ibnu Ebu Adijj od Ibnu Avna, od Mudžahida rekao je:

Bili smo kod Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, pa su spomenuli Velikoga lažova (Antihrista), pa je rekao: "Zaista ono napisano je između njegova dva oka: Nevjernik." I rekao je Ibnu Abas: Nisam čuo njega (da) je rekao to, a ali (tj. nego) je on rekao:

"Što se tiče Ibrahima, pa pogledajte ka vašem (svome) drugu (tj. pogledajte mene, je je on sličan meni). A što se tiče Musa-a, pa (to) je (bio jedan) čovjek smeđ, na (jednoj) devi crvenoj, zauzdatoj (zauzdanoj) sa (nekim) vlaknom (od drveta, sa likom), kao da ja (sad) gledam k njemu kada je spuštao se (kada se spuštao, silazio) u (tu izvjesnu) dolinu (i) izgovara telbiju (tj. izgovarajući telbiju)."

GLAVA

(izvjesnoga) uvaljavanja (tj. sljepljavanja kose smolom da postane kao uvaljano sukno, uvaljana vuna).

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije rekao je: izvijestio me je Salim, sin Abdullaha da je Abdullah, sin

Umera rekao: čuo sam Umera, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori:

"Ko je pleteničio (tj. Ko je uvaljao kosu da mu izgleda kao pletenica), pa neka obrije (kosu nakon završetka obreda hodočašća). I ne prispodobljavajte se sa (tim) uvaljavanjem (kose u drugim prilikama osim hodočašća)." I bio je Ibnu Umer (običaja da) govori: Zaista već sam vidio poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, uvaljavača (tj. da je uvaljao, slijepio smolom kosu na glavi za vrijeme hodočašća).

PRIČAO MI JE Hibban, sin Musa-a, i Ahmed, sin Muhameda, rekla su njih dvojica: izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Junus od Zuhrije, od Salima, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je: čuo sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) uzvikuje (telbiju) uvaljavajući (kosu smolom i) govori (tj. govoreći):

"Dvoodazov Tebi, moj Bože, dvoodazov Tebi! Dvoodazov Tebi! Nema druga Tebi! Dvoodazov Tebi! Zaista hvala i blagodat su Tebi (su Tvoji) i vlast! Nema druga Tebi!" Neće povećati (tj. Ne povećava) na ove riječi (ništa drugo).

PRIČAO MI JE Ismail, pričao mi je Malik od Nafi'a, od Abdullaha, sina Umera, od Hafse, bio zadovoljan Allah od nje, žene Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekla je: Rekla sam:

"O poslaniče Allaha! Šta je stanje (izvjesnih) ljudi (tj. Šta je izvjesnim ljudima)? Riješili su se (stega) sa umrom, a ti se nisi riješio (stega) od tvoje umre." Rekao je (on): "Zaista ja sam uvaljao (slijepio) svoju glavu, i ogrličio sam svoju žrtvenu životinju (tj. i stavio sam ogrlicu svojoj žrtvenoj životinji), pa neću se riješiti (stega hodočašća prije) do (da) zakoljem (po vrh prsa svoju žrtvenu životinju)."

GLAVA

(izvjesnoga) rastavljanja (tj. razdjeljivanja kose na glavi na dva razdioka, razdjela).

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Junusa, pričao nam je Ibrahim, sin Sa'da, pričao nam je Ibnu Šihab od Ubejdulaha, sina Abdullaha, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (takav da) voli slaganje (sa) stanovnicima Knjige (tj. sa pripadnicima, sljedbenicima Biblije) u (onome) što se (za što se) nije njemu zapovjedilo o njemu (ništa). I bili su stanovnici Knjige (običaja da) spuštaju svoje kose (niz čelo), a bili su (izvjesni) idolopoklonici (običaja da) rastavljaju (razdjeljuju) svoje glave (kosu na glavi). Pa je spustio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, svoju kiku (tj. spuštao ju je niz čelo). Zatim je rastavljao (razdjeljivao nju) poslije.

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid i Abdullah, sin Redžaa, rekla su njih dvojica: pričao nam je Šubete od Hakema, od Ibrahima, od Esveda, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Kao da ja gledam (sad) ka sjaju (sijevanju izvjesnoga) mirisa u razdiocima (tj. na razdjelima kose) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, a on je hodočasnički obučen.

Rekao je Abdullah (Redžaov): U razdioku (na razdjelu kose) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

GLAVA

(izvjesnih) kika (ćuba, uvojaka, kovča, tj. kose spuštene).

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Fadl, sin Anbeseta, izvijestio nas je Hušejm, izvijestio nas je Ebu Bišr. - H - A pričao nam je Kutejbete, pričao nam je Hušejm od Ebu Bišra, od Seida, sina Džubejra, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Noćio (Zanoćio) sam (jednu) noć kod Meumune, kćeri Harisa, svoje tetke (po majci), a bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, kod nje u njezinoj noći. Rekao je: Pa je ustao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) klanja (u nekom dijelu) od (te) noći.

Pa sam ustao (i stao na prostor) od njegove ljevice (lijeve strane). Rekao je: Pa je uzeo za moju kiku, pa je učinio (postavio) mene (na prostor) od njegove desnice (desne strane).

PRIČAO NAM JE Amr, sin Muhameda, pričao nam je Hušejm, izvijestio nas je Ebu Bišr za ovo i rekao je: za moju kiku, ili za moju glavu.

GLAVA

(izvjesnoga) dijela kose ostavljenoga neobrijanoga (na glavi koji dio kose izgleda kao komad rastavljenoga i usamljenoga oblaka, jer "kazeatun, kazeun" znači upravo komad oblaka koji je usamljen i rastavljen od drugih oblaka).

PRIČAO MI JE Muhamed, rekao je: izvijestio me je Mahled, rekao je: izvijestio me je Ibnu Džurejdž, izvijestio me je Ubejdulah, sin Hafsa da je Umer, sin Nafi'a, izvijestio njega od Nafi'a, slobodnjaka Abdullaha (Abdullahovoga) da je on čuo Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (da) govori:

Čuo sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) zabranjuje (izvjesni) dio kose ostavljene neobrijane (tj. zabranjuje da se ostavlja neobrijan neki dio kose na glavi).

Rekao je Ubejdulah: Rekao sam: "A šta je "el-kaza'"?" Pa je dao znak (tj. pokazao je) nama Ubejdulah, rekao je: "Kada je (Kada bi) obrijao (izvjesno) dijete, i ostavio je (i ostavi) ovdje (jednu) dlaku, i ovdje i ovdje." Pa je dao znak (pokazao je) nama Ubejdulah ka svojoj kiki i dvjema stranama svoje glave. Reklo se je Ubejdulahu: "Pa (izvjesna) djevojka (djevojčica) i (izvjesni) dječak (u to se ubraja)?" Rekao je: "Neću znati (tj. Ne znam). Ovako je rekao: Dijete (izvjesno)." Rekao je Ubejdulah: I ponovno sam nastupio njemu (Umeru Nafi'ovom u razgovor o tome), pa je rekao:

"Što se tiče kose sljepoočnica (ili: kose tjemena iznad čela) i (kose) potiljka za (tj. u izvjesnoga) dječaka, pa nema štete sa njima dvjema (sa tim dvjema vrstama kose ako se ostave), a ali (tj. nego) je "el-kaza'" da

se ostavi u njegovom prednjem dijelu glave (iznad čela nekoliko) dlaka, a nije u njegovoj (tj. a nema na njegovoj - dječakovoj) glavi (nimalo više kose) osim njega (tj. osim to nekoliko dlaka), a također (tj. a tako isto i) polovina njegove glave ova i ova (samo da imaju po nekoliko dlaka)."

PRIČAO MI JE Muslim, sin Ibrahima, pričao nam je Abdullah, sin Musenna-a sina Abdullaha sina Enesa sina Malika, pričao nam je Abdullah, sin Dinara, od Ibnu Umera da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zabranio "el-kaza'": ostaviti nekoliko dlaka neobrijano (neobrijanih) na prednjem dijelu glave ili na dvije strane glave.

GLAVA

namirisavanja (izvjesne) žene svoga muža sa svojim dvjema rukama.

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Muhameda, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Jahja, sin Seida, izvijestio nas je Abdurahman, sin Kasima, od svoga oca, od Aiše rekla je:
Namirisavala (mirisala) sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, sa svojom rukom za njegovo hodočasničko oblačenje (tj. zbog njegovoga hodočasničkoga oblačenja), i namirisavala sam ga u (na) Mini prije (nego) da se raziđe (tj. prije nego da ode da obavi tavaful-ifadu ili tavafuz-zijare).

GLAVA

(izvjesnoga) mirisa u (na izvjesnu) glavu i (izvjesnu) bradu.

PRIČAO NAM JE Ishak, sin Nasra, pričao nam je Jahja, sin Adema, pričao nam je Israil od Ebu Ishaka, od Abdurahmana, sina Esveda, od njegovoga oca, od Aiše rekla je:

Namirisavah poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, sa najmirišljivijim (pomadama, mirisima) što nalazi (tj. što on ima njih, što ih je imao), čak (da) nalazim sijevanje (toga) mirisa u (tj. na) njegovoj glavi i njegovoj bradi.

GLAVA

(izvjesnoga) počešljavanja (češljanja sebe).

PRIČAO NAM JE Adem, sin Ebu Ijasa, pričao nam je Ibnu Ebu Zi'b od Zuhrije, od Sehla, sina Sa'da, da se (jedan) čovjek nadvirio (natkučio, nadnio) iz (neke) rupe (dakle: provirio je kroz neku rupu) u kuću Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, a Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, češe (tj. trlja) svoju glavu sa (izvjesnim) češljem (ili posebnim drvetom za stiskanje nekih dijelova kose uz neke druge dijelove), pa je rekao:

"Da sam znao da ti gledaš (da viriš), zaista bih udario s njom (tj. sa ovom napravom za češljanje) u tvoje oko (tvoje oko). Učinila se je (zapovjed da se traži izvjesna) dozvola (za ulazak u kuću) samo od strane (tj. samo zbog izvjesnih) očiju (zbog gledanja, viđenja)."

GLAVA

počešljavanja (izvjesne) žene u mjesečnici svoga muža.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Ibnu Šihaba, od Urveta, sina Zubejra, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Počešljavah (Češljah) glavu poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a ja sam žena u mjesečnici.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Hišama, od njegovoga oca, od Aiše slično njemu (prethodnom hadisu).

GLAVA

(izvjesnoga) češljanja.

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, pričao nam je Šubete od Eš'asa, sina Sulejma, od njegovoga oca, od Mesruka, od Aiše, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da je on bio (takav da)

zadivljuje njega (izvjesno) počinjanje (volio je početi) zdesna što (tj. koliko) je mogao u svome češljanju i svome čišćenju.
GLAVA

(onoga) što se spominje o (izvjesnom) mošusu (mosušu).

PRIČAO MI JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Hišam, izvijestio nas je Mamer od Zuhrije, od Ibnul-Musejjeba, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Svaki posao sina Adema (Adamovoga, tj. Svaki posao čovjeka) je za njega (zbog njega samoga), osim (izvjesnoga) posta, pa (tj. jer) zaista on je za Mene (tj. zbog Mene), i Ja nagrađujem (tj. i Ja ću nagraditi) za njega. I zaista zadah usta (izvjesnoga) postača ljepši je kod Allaha od mirisa (izvjesnoga) miska (mošusa, mosuša)."

GLAVA

(onoga) što se smatra lijepim od (izvjesnoga) mirisa.

PRIČAO NAM JE Musa, pričao nam je Vuhejb, pričao nam je Hišam od Usmana, sina Urveta, od njegovoga oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Namirisavah Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, kod njegovoga hodočasničkoga oblačenja (tj. kada se on oblači u hodočasničku odjeću) sa najljepšim (ili: sa najmirisnijim mirisom) što nalazim (tj. što ga imam).

GLAVA

(onoga) ko nije vraćao (tj. odbijao) miris (izvjesni).

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je 'Azrete, sin Sabita, Ensarija, rekao je: pričao mi je Sumamete, sin Abdullaha, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, da je on bio (takav da) neće vratiti (tj. da ne vraća, da ne odbija izvjesni) miris, i tvrdio je da je Vjerovijesnik,

pomilovao ga Allah i spasio, bio (takav da) neće vratiti (izvjesni) miris (tj. da ne odbijaše miris).

GLAVA

(izvjesnoga) posebnoga mirisa zvanoga "ez-zeriretu, ez-zerire".

(Veli se da je to neki složeni i sastavljeni miris. A neki vele da je to miris od sitnih komada indijske mirisne trstike. Neki vele da je to svaki miris koji se satare, smrvi, pa se prosije i posipa se kao što se posipa so po jelu, i zato se tako taj miris i zove, jer "zere jezurru zerren" znači posuti so, posoliti.)

PRIČAO NAM JE Usman, sin Hejsema, ili Muhamed od njega, od Ibnu Džurejdža, izvijestio me je Umer, sin Abdullaha sina Urveta, čuo je Urveta i Kasima (da) izvještavaju njih dvojica od Aiše rekla je:

Namirisavala sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, sa svojim dvjema rukama sa zeriretom (tim posebnim mirisom) u oproštajnom hodočašću za (njegovo) razrješenje (od stega hodočašća) i za (njegovo) hodočasničko oblačenje.

GLAVA

(izvjesnih) žena (koje) sebi raspuknjuju zube (tj. koje sebi vještački stvaraju rijetke prednje zube) radi (svoje) ljepote.

PRIČAO NAM JE Usman, pričao nam je Džerir od Mansura, od Ibrahima, od Alkameta, od Abdullaha (Mes'udovoga):

Prokleo je Allah (ili: Prokleo Allah izvjesne žene) tetoviračice, i koje traže da im se tetovira (tijelo ili dio tijela), i koje sebi čupaju dlake sa lica, i raspuknjivačice (rastavljačice) zuba radi (svoje) ljepote, koje mijenjaju (prekrajaju) stvaranje Allaha, uzvišen je. Šta je za mene (tj. Šta je meni da) neću proklinjati (tj. Što da ne proklinjem onoga) koga je (kojeg je) prokleo Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (tj. zašto

da i ja toga ne proklinjem koga je i on prokleo)? A ono je u knjizi Allaha (rečeno):

"..... a što je dao vama (Moj) poslanik, pa uzmite ga,....".

GLAVA

spajanja (vezanja, navezivanja izvjesne) kose (tj. tuđih vlasi).

PRIČAO NAM JE Ismail, rekao je: pričao mi je Malik od Ibnu Šihaba, od Humejda, sina Abdurahmana sina Avfa, da je on čuo Muavijeta, sina Ebu Sufjana, (u) godini (kada) je hodočastio, a on je na (izvjesnoj) govornici i on govori, a dohvatio je (jednu) skupinu (svežanj) od (neke) kose (koja) je bila u ruci (jednoga) čuvara (tjelohranitelja):

"Gdje su vaši učeni (ljudi)? Čuo sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) zabranjuje slično ovome (ovoj odrezanoj skupini kose, svežnju kose) i govori:

"Propali su Israelićani samo kada su sebi uzele ovo (upotrebljavati) njihove žene."

A rekao je Ibnu Ebu Šejbete: Pričao nam je Junus, sin Muhameda, pričao nam je Fulejh od Zejda, sina Eslema, od 'Ata-a, sina Jesara, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Prokleo je Allah (ili: Prokleo Allah) spajačicu (tj. povezivačicu vlasi drugoj ženi osim-mimo sebe), i tražiteljicu povezivanja (da se njoj nečije vlasi povežu), i tetoviračicu i tražiteljicu tetoviranja (dakle: koja tetovira i kojoj se tetovira, koja traži da joj se tetovira, da se tetovira)."

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Šubete od Amra, sina Murreta, rekao je: čuo sam Hasena, sina Muslima sina Jennaka, (da) priča od Safijje, kćeri Šejbeta, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje (s njom), da se (jedna) djevojka od Pomagača vjenčala, i da se ona razboljela, pa se je osula (tj. pa je opala) njezina kosa. Pa su htjeli da

spoje (povežu, navežu) njoj (tuđe vlasi, kose). Pa su (za to) pitali Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Prokleo je (Prokleo) Allah (izvjesnu) spajačicu i (izvjesnu) tražiteljicu spajanja (povezivanja, navezivanja vlasi)."

Slijedio je njega (Šubeta) Ibnu Ishak od Ebana, sina Saliha, od Hasena, od Safijje, od Aiše.

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Mikdama, pričao nam je Fudajl, sin Sulejmana, pričao nam je Mansur, sin Abdurahmana, pričala mi je moja majka od Esme, kćeri Ebu Bekra, bio zadovoljan Allah od njih dvoje, da je (jedna) žena došla ka poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekla:

"Zaista ja sam vjenčala (tj. udala) svoju kćer (za jednoga muškarca koji još nije unišao s njom u bračne odnose i spolni snošaj-odnos). Zatim je pogodila nju (nekakva) bolest, pa se počupala njezina glava (tj. opala joj je kosa sa glave), a njezin (a njen) muž bodri me za nju (tj. traži da uniđe u bračne odnose sa njom). Pa da li (da) spojim njezinu glavu (tj. da li da stavim njoj tuđe vlasi, kose)?" Pa je grdio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (izvjesnu, ili: svaku) spajačicu i tražiteljicu spajanja.

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Šubete od Hišama, sina Urveta, od njegove žene Fatime, od Esme, kćeri Ebu Bekra, rekla je:

Prokleo je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (izvjesnu) spajačicu i tražiteljicu spajanja (kose, vlasi).

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Mukatila, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Ubejdullah od Nafi'a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Prokleo je (ili: Prokleo) Allah (izvjesnu) spajačicu, i tražiteljicu spajanja, i tetoviračicu i tražiteljicu tetoviranja." Rekao je Nafi': Tetoviranje u desnima (u mesu okolo zuba).

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Šubete, pričao nam je Amr, sin Murreta: Čuo sam Seida, sina Musejjeba, rekao je:

Došao je Muavijete (u) Medinu zadnji dolazak (što) je došao njega, pa je predikovao nama. Pa je izvadio (jedno) klupko od kose (vlasi nekakvih). Rekao je: Nisam bio (običaja da) mislim (tj. Ne mišljah, ne smatrah) ijedno (lice, tj. iko da) čini ovo osim Židova. Zaista Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, imenovao je njega (tj. nazvao je ovo izvjesnom) laži.

Misli (na izvjesnu) spajačicu u (izvjesnoj) kosi (vlasima, pa bilo da spaja sebi ili drugome tuđe vlasi).

GLAVA

(izvjesnih) žena koje čupaju dlake (sa svoga lica i čela).

(Veli se da "el-mutenemmisatu" znači one žene koje traže da im neko čupa sa lica i čela dlake. Međutim, neki kažu da taj izraz označava i one žene koje to same sebi čine i čupaju dlake sa lica.)

PRIČAO NAM JE Ishak, sin Ibrahima, izvijestio nas je Džerir od Mansura, od Ibrahima, od Alkameta rekao je:

Prokleo je Abdullah (Mes'udov izvjesne žene) tetoviračice, i čupačice sebi dlaka sa lica, i raspuknjivačice (rastavljačice zuba, između zuba, tj. i one koje na vještački način prave sebi rijetke prednje zube) radi (svoje) ljepote (uljepšavanja), izmjenjivačice stvaranja Allahovoga. Pa je rekla Umu Jakuba: "Šta je ovo (tj. Šta je to)?" Rekao je Abdullah: "A šta je meni (da) neću proklinjati (tj. A što ja da ne proklinjem onoga) koga je prokleo poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i u knjizi Allaha je (proklet)?!" Rekla je:

"Tako mi Allaha zaista već sam pročitala (ono) što je između (njegove) dvije ploče (tj. stranice - od prve do zadnje stranice), pa nisam našla njega (tj. to da je proklet ko to radi)." Rekao je:

"Tako mi Allaha zaista ako si pročitala njega, (pa) zaista si već našla njega (to). (A to je):

"..... i šta je dao vama (Moj) poslanik, pa uzmite njega, a šta je zabranio vama njega, pa zabranite sebi (tj. odstranite se toga).....".

GLAVA

(izvjesne) žene kojoj se je spojila nečija kosa.

PRIČAO NAM JE Muhamed, pričao nam je Abdete od Ubejdulaha, od Nafi'a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Prokleo je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (izvjesnu) spajačicu, i tražiteljicu spajanja, i tetoviračicu i tražiteljicu tetoviranja.

PRIČAO NAM JE Humejdija, pričao nam je Sufjan, pričao nam je Hišam da je on čuo Fatimu, kćer Munzira, (da ona) govori: Čula sam Esmu (da) je rekla: Pitala je (jedna) žena Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekla:

"O poslaniče Allaha! Zaista moja kći (je bila u takvom stanju da) su pogodile (zadesile) nju ospe (ospice, male boginje), pa se je izvukla (tj. pa je opala) njezina kosa, a zaista ja sam vjenčala nju (za jednoga muškarca). Pa da li (da) spojim u njemu (u ovom slučaju njoj nečiju kosu)?" Pa je rekao:

"Prokleo je (ili: Prokleo) Allah (izvjesnu, ili: svaku) spajačicu i (onu tako isto) kojoj se spoji (kojoj je spojena nečija kosa, nečije vlasi)."

PRIČAO NAM JE Jusuf, sin Musa-a, pričao nam je Fadl, sin Dukejna, pričao nam je Sahr, sin Džuvejrijeta, od Nafi'a, od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, - ili rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Tetoviračicu, i koja se tetovira, i (izvjesnu) spajačicu i tražiteljicu spajanja (kose)" - misli (na to da) je prokleo (njih) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Mukatila, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Sufjan od Mansura, od Ibrahima, od Alkameta, od Ibnu Mes'uda, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Prokleo je (ili: Prokleo) Allah (izvjesne, ili: sve) tetoviračice, i tražiteljice tetoviranja, i čupačice sebi dlaka po licu, i raspuknjivačice sebi zuba (tj. i pravljačice sebi rijetkih prednjih zuba) radi (izvjesne svoje) ljepote, izmjenjivačice stvaranja Allaha (Allahovoga). Šta je meni (da) neću proklinjati (tj. Što da ne proklinjem onoga) ko (je takav da) je prokleo njega poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a on je (ili: i on je proklet) u knjizi Allaha?!

GLAVA

(izvjesne) tetoviračice.

(Tetoviranje je urisavanje, ucrtavanje slika na čovječije tijelo pomoću uboda u kožu i stavljanje boje u te ubode u koži.)

PRIČAO NAM JE Jahja, pričao nam je Abdurrezzak od Ma'mera, od Hemmama, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Oko (urokljivo) je istina." I zabranio je (izvjesno, ili: svako) tetoviranje.

PRIČAO MI JE Ibnu Beššar, pričao nam je Ibnu Mehdija, pričao nam je Sufjan, rekao je: Spomenuo sam Abdurahmanu, sinu 'Abisa, hadis Mansura od Ibrahima, od 'Alkameta, od Abdullaha, pa je rekao: Čuo sam ga od Umu Jakube, od Abdullaha slično hadisu Mansura.

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Šubete od Avna, sina Ebu Džuhajfeta, rekao je: Vidio sam svoga oca, pa je rekao:

Zaista je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, zabranio cijenu (tj. prodaju izvjesnoga, ili: prodaju svakoga vađenja) krvi, i cijenu (prodaju izvjesnoga, ili: svakoga) psa, i jedača (svake) kamate, i davaoca jesti nje, i (izvjesnu; svaku) tetoviračicu i tražiteljicu tetoviranja.

GLAVA

(izvjesne žene) tražiteljice tetoviranja.

PRIČAO NAM JE Zuhejr, sin Harba, pričao nam je Džerir od 'Umareta, od Ebu Zurata, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Dovela se je Umeru (jedna) žena (koja) tetovira, pa je ustao, pa je rekao:

"Zaklinjem vas sa Allahom (da mi kažete) ko je čuo od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, o (tome) tetoviranju?" Pa je rekao Ebu Hurejrete: Pa sam ustao, pa sam rekao: "O zapovjedniče (svih) vjernika! Ja sam čuo." Rekao je: "Šta si čuo?" Rekao je: "Čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Ne tetovirajte (vi, o žene), i ne tražite tetoviranje (tj. ne tražite da vam se tetovira vaše tijelo)."

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja, sin Seida, od Ubejdulaha, izvijestio me je Nafi' od Ibnu Umera rekao je:

Prokleo je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (izvjesnu) spajačicu (vlasi), i tražiteljicu spajanja, i tetoviračicu i tražiteljicu tetoviranja.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Musenna-a, pričao nam je Abdurahman od Sufjana, od Mansura, od Ibrahima, od Alkameta, od Abdullaha (Mes'udovoga), bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Prokleo je Allah (izvjesne) tetoviračice, i tražiteljice tetoviranja, i čupačice sebi dlaka sa lica, i raspuknjivačice sebi zuba (tj. i pravljačice sebi rijetkih prednjih zuba vještački) radi (izvjesne svoje) ljepote, izmjenjivačice stvaranja Allaha (Allahovoga). Šta je meni (da) neću proklinjati (tj. da ne proklinjem onoga) koga je prokleo poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a on je (ili: i on je proklet i) u knjizi Allaha?!

GLAVA

(izvjesnih) slika (slikanja).

PRIČAO NAM JE Adem, rekao je: pričao nam je Ibnu Ebu Zi'b od Zuhrije, od Ubejdulaha, sina Abdullaha sina 'Utbeta, od Ibnu Abasa, od Ebu Talhata, bio zadovoljan Allah od njih, rekao je: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Neće unići (tj. Ne ulaze izvjesni) meleki (anđeli u) sobu (u kuću koja je takva da) je u njoj pas, a niti slike."

A rekao je Lejs: Pričao mi je Junus od Ibnu Šihaba, izvijestio me je Ubejdulah, čuo je Ibnu Abasa, čuo sam Ebu Talhata, čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

GLAVA

kazne (izvjesnih) slikara (na) sudnjem danu.

PRIČAO NAM JE Humejdija, rekao je: pričao nam je Sufjan, rekao je: pričao nam je Aameš od Muslima rekao je:

Bili smo sa Mesrukom u kući Jesara, sina Numejra, pa je vidio u njezinom hladnjaku (nekakve) slike (ili skulpture, vajarska djela), pa je rekao: čuo sam Abdullaha (Mes'udovoga da) je rekao: čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Zaista najžešći (od svih) ljudi kaznom (tj. Najžešće kažnjeni ljudi) kod Allaha (na) sudnjem danu su (izvjesni) slikari."

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Munzira, pričao nam je Enes, sin 'Ijada, od Ubejdulaha, od Nafi'a da je Abdullah, sin Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, izvijestio njega da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Zaista (oni) koji prave ove slike, kažnjavaće se (oni na) sudnjem danu. Govoriće se njima: "Oživite (tj. Dajte život onome) što ste stvorili."

GLAVA

kvarenja (tj. rušenja, razbijanja, uništenja izvjesnih) slika.

PRIČAO NAM JE Muaz, sin Fedaleta, rekao je: pričao nam je Hišam od Jahja-a, od 'Imrana, sina Hittana, da je Aiša, bio zadovoljan Allah od nje, pričala njemu da Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, ne ostavljaše u svojoj kući (sobi ni jednu) stvar (koja je takva da) su u njoj (nekakve) slike raspeća na krstu (križu - ne ostavljaše ih drukčije) osim (tako da) je pokvario (izmijenio, uništio) nju (tu stvar).

PRIČAO NAM JE Musa, pričao nam je Abdulvahid, pričao nam je Umarete, rekao je: pričao nam je Ebu Zur'ate, rekao je:

Unišao sam sa Ebu Hurejretom (u jednu) kuću u Medini, pa je vidio u najvišem (dijelu) nje (te kuće jednoga) slikara (da) slika, pa je rekao: Čuo sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"A ko je najsilniji od (onoga) ko je otišao (da) stvara kao Moje stvaranje (koji hoće da stvara kao što Ja stvaram)? Pa neka stvore (oni jedno) zrno, i neka stvore (jedan) trun (atom)." Zatim je pozvao za (jedan) sud (posudu kao što je leđen, legen, leginj, lavor) od vode (lavor vode), pa je oprao svoje dvije ruke, čak je dopro svome pazuhu. Pa sam rekao: "O Ebu Hurejrete! Da li je (to takvo pranje neka) stvar (što) si

čuo nju od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (u pogledu pranja)?" Rekao je: "Kraj (izvjesnoga) nakita (tj. Ovo dokle sam prao preko ruke pokazuje dokle će dopirati izvjesni nakit, veli se da se to misli na dženetski nakit, pa bi to onda moglo da se ovako prevede: Mjesto dopiranja izvjesnoga - rajskoga - nakita)."

GLAVA

(onoga) što se je gazilo (pogazilo nogama) od (izvjesnih) slika.

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, rekao je: pričao nam je Sufjan, rekao je: čuo sam Abdurahmana, sina Kasima - a nema u Medini tada bolji od njega (niko) - rekao je: čuo sam svoga oca rekao je: čuo sam Aišu, bio zadovoljan Allah od nje:

Došao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, iz (tj. sa jednoga) putovanja, a već sam zastrla sa (jednim) svojim šarenim zastorom (vrata jednoga hladnjaka, stavila sam taj zastor na vrata jednoga) hladnjaka (ili jedne rafe, ili slijepoga prozora u zidu sobe - "sehvetun" ima mnogo značenja i tumačenja) svoga, (a) u (na) njemu su (neke) slike. Pa pošto je vidio njega (taj zastor) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, poderao je njega i rekao je:

"Najžešći (od svih) ljudi kaznom (na) sudnjem danu su (oni - dakle: Najžešće će biti kažnjeni oni ljudi na sudnjem danu) koji se upriličavaju (prispodobljavaju, hoće da su slični) sa stvaranjem Allaha." Rekla je: Pa smo učinili njega (jednim) jastukom ili dvama jastucima (tj. Pa smo napravili od toga zastora jedan ili dva jastuka).

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Abdullah, sin Davuda, od Hišama, od njegovoga oca, od Aiše rekla je:

Došao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, iz (tj. sa jednoga) putovanja, a objesila sam (jedan) čupavi zastor, (a) u njemu (na njemu, po njemu) su (neke) slike. Pa je zapovjedio meni da skinem (ščupam) njega (taj zastor), pa sam ga skinula. I kupah se ja i Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, iz posude jedne.

GLAVA

(onoga) ko je mrzio (izvjesno) sjedenje (sjedanje) na (izvjesnim) slikama (ili: na slike).

PRIČAO NAM JE Hadždžadž, sin Minhala, rekao je: pričao nam je Džuvejrijete od Nafi'a, od Kasima, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da je ona sebi kupila (jedan) mali jastuk, u njemu su (a na njemu su neke) slike. Pa je stao (zastao) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, u (tj. na njezinim) vratima, pa nije unišao (nije htio da uđe). Pa sam rekla:

"Kajem se ka Allahu od (onoga) što sam pogriješila (zgriješila)." Rekao je: "Šta je ovaj mali jastuk (Zašto je ovaj mali jastuk)?" Rekla sam: "Zato (da ti) sjedneš na njega i (da) ga sebi upotrebiš kao uzglavlje (kao jastuk pod glavu)." Rekao je:

"Zaista drugovi (tj. stvaraoci) ovih slika (dakle: oni koji rade, prave, crtaju te slike) kažnjavaće se (na) sudnjem danu. Govoriće se njima: "Oživite (ono) što ste stvorili (dakle: Oživite ono što ste bili napravili, uradili, naslikali ili slično od tih slika i sl.). I zaista (izvjesni) anđeli neće unići (tj. ne ulaze ni u jednu) sobu (kuću koja je takva da) su u njoj (izvjesne) slike."

PRIČAO NAM JE Kutejbete, pričao nam je Lejs od Bukejra, od Busra, sina Seida, od Zejda, sina Halida, od Ebu Talhata, druga poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je: Zaista je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Zaista (izvjesni) anđeli neće unići (ne ulaze ni u jednu) sobu (kuću takvu što) je u njoj (u kojoj je izvjesna) slika."

Rekao je Busr: Zatim se je razbolio Zejd. Pa smo posjetili njega, pa kada li je na njegovim vratima (jedan) zastor, u njemu je (a na njemu je nekakva) slika! Pa sam rekao Ubejdulahu, odgojeniku Mejmune, žene Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zar nas nije izvijestio Zejd o (tim) slikama prvoga dana (tj. pređašnjega, prošloga vremena)?" Pa je rekao Ubejdulah: "Zar nisi čuo

njega kada je rekao: "Osim pisanja (tj. ukrašavanja, šaranja) u odjeći (po nekoj odjeći)."

(Izraz "rebib" doslovno znači: pastorak, ali i odgojenik, onaj ko je odgojen od nekoga.)

A rekao je Ibnu Vehb: Izvijestio nas je Amr, on je sin Harisa, pričao je njemu Bukejr, pričao je njemu Busr, pričao je njemu Zejd, pričao je njemu Ebu Talhate od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

GLAVA

odvratnosti (izvjesne, ili: svake) molitve u (izvjesnim, ili: u svakim) slikama.

PRIČAO NAM JE Imran, sin Mejsereta, pričao nam je Abdulvaris, pričao nam je Abdulaziz, sin Suhejba, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bio je (jedan) šareni zastor (sa slikama) za Aišu (tj. u Aiše), zastrla (zastirala) je sa njim stranu svoje sobe (ili: svoje kuće), pa je rekao njoj Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Odstrani (Udalji) od mene (taj zastor), pa (jer) zaista ono neprestano njegove slike izlažu (tj. pojavljuju) se meni u mojoj molitvi."

GLAVA:

Neće unići (Ne ulaze izvjesni) anđeli (u) kuću (koja je takva da) je u njoj (neka) slika.

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Sulejmana, rekao je: pričao mi je Ibnu Vehb, rekao je: pričao mi je Umer, on je sin Muhameda, od Salima, od njegovoga oca rekao je:

Obećao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (da će doći u određeni čas) Džibril, pa je usporio njemu (doslovno: usporio je na

njega), čak (tako da) je dodijalo (tj. teško se to odrazilo) na Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je izašao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (iz kuće, ili: iz sobe), pa je susreo (sreo) njega, pa se potužio k njemu (na ono) šta je našao (tj. šta je osjetio od neugodnosti). Pa je rekao njemu (Džibril):

"Zaista mi nećemo unići (tj. mi ne ulazimo u) kuću (sobu takvu što) je u njoj (ako ima u njoj nekakva slika, u kojoj je nekakva) slika, a ni pas."

GLAVA

(onoga) ko nije unišao (u) kuću (sobu što) je u njoj (nekakva) slika.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, od Malika, od Nafi'a, od Kasima, sina Muhameda, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, žene Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da je ona izvijestila njega da je ona sebi kupila (jedan) mali jastuk, u njemu su (a na njemu su neke) slike. Pa pošto je vidio njega poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, stao je na (njezinim) vratima, pa nije unišao (nije htio da uđe). Pa je prepoznala u (na) njegovom licu (izvjesnu njegovu) odvratnost. Rekla je:

"O poslaniče Allaha! Kajem se ka Allahu i ka Njegovom poslaniku. Šta sam to pogriješila?" Rekao je: "Šta je umu ovoga maloga jastuka? Pa je rekla: "Sebi sam ga kupila zato (da ti) sjediš na njemu i (da) ga stavljaš (sebi) kao uzglavlje (kao jastuk pod glavu)." Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista drugovi (tj. stvaraoci) ovih slika kažnjavaće se (na) sudnjem danu, i govoriće se njima: "Oživljujte (ono) što ste stvarali!" I rekao je: "Zaista (izvjesna) kuća koja je (takva da) su u njoj (izvjesne) slike, neće unići (ne ulaze u) nju (izvjesni) anđeli (meleki)."

GLAVA

(onoga) ko je prokleo (izvjesnoga) slikara.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Musenna-a, pričao mi je Muhamed, sin Džafera, Gunder, pričao nam je Šubete od Avna, sina Ebu Džuhajfeta, od njegovoga oca da je on sebi kupio (jednoga) dječaka, vadioca krvi (kupicom rogom, pa je rekao tom dječaku, tj. robu svom da se prođe toga zanata vađenja krvi), pa je rekao:

Zaista je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, zabranio cijenu (izvjesne) krvi (tj. cijenu-naplatu vađenja krvi nekome), i cijenu-naplatu (novac od prodaje izvjesnoga) psa, i zaradu (svake) prostitutke (bludnice, preljubnice). I prokleo je jedača (svake) kamate, i davaoca jesti nje, i (izvjesnu, ili: i svaku) tetoviračicu, i tražiteljicu tetoviranja i (izvjesnoga, ili: i svakoga) slikara.

GLAVA:

Ko je naslikao (jednu) sliku, opteretiće se (doslovno: opteretio se je na) sudnjem danu da puhne (tj. da udahne) u nju (izvjesnu, ili: njezinu) dušu, a nije puhač (tj. a neće uduhnuti, neće udahnuti).

PRIČAO NAM JE 'Ajjaš, sin Velida, pričao nam je Abdula-Aala, pričao nam je Seid, rekao je: Čuo sam Nadra, sina Enesa sina Malika (da) priča Katadetu, rekao je:

Bio sam kod Ibnu Abasa, a oni pitaju njega, i (ili: a on) neće spomenuti (ne spominje) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, do (da) se je pitao. Pa je rekao: Čuo sam Muhameda, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Ko je slikao (naslikao jednu) sliku u (životu te) ovozemnosti, opteretio se je (tj. opteretiće se on na) sudnjem danu (dakle: biće mu rečeno na sudnjem danu) da puhne (da udahne) u nju (u tu sliku njezinu) dušu, a nije puhač (tj. nije udahnjivač - a to će reći: a neće moći, a on ne može udahnuti i ne može dati duše, života slici koju je naslikao)."

GLAVA

(izvjesnoga) uzimanja sebi sujahača (sajahača) na (svoju tovarnu, tj. jahaću) životinju.

(A to znači: Dati nekome da uzjaši iza sebe na istu životinju koju jaše neki jahač.)

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, rekao je: pričao nam je Ebu Safvan od Junusa, sina Jezida, od Ibnu Šihaba, od Urveta, od Usameta, sina Zejda, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, uzjašio na (jednoga) magarca, na samar (sedlo, ili: na odjeću koja se stavlja na leđa jahaće životinje, a to je prekrivač, pokrovac, biljac), na njemu (tj. na tom samaru, ili na to pokrovcu, biljcu) je (jedna) čupava odjeća (prostirka) fedekijska (tj. iz sela Fedeka), i učinio je sujahačem Usameta iza sebe (tj. i dao je uzjašiti Usametu iza sebe na istu jahaću životinju).

GLAVA

(izvjesne) trojice na (izvjesnoj jahaćoj) životinji.

PRIČAO NAM JE Museded, rekao je: pričao nam je Jezid, sin Zurej'a, pričao nam je Halid od 'Ikrimeta, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Pošto je došao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (u) Meku, izašli su u susret njemu dječačići Abdulmutalibovića, pa je natovario jednoga pred sebe (doslovno: između svoje dvije ruke), a drugoga ozadi sebe (iza sebe).

GLAVA

tovarenja (nošenja) druga (tj. vlasnika, jahača izvjesne jahaće) životinje (nekoga) osim sebe ispred sebe.

A rekao je neki (od) njih: Drug (vlasnik izvjesne jahaće) životinje je preči za prsa (te) životinje (tj. da jaši-jaše na prvome mjestu do glave te jahaće životinje), osim da (on - vlasnik) dozvoli njemu (sujahaču, sajahaču da bude na prvome mjestu, da prođe na prvo mjesto).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Beššara, rekao je: pričao nam je Abdulvehhab, rekao je: pričao nam je Ejjub, rekao je:

Spomenuo se je (izvjesni) najgori (od izvjesne) trojice (koji jašu na jednoj jahaćoj životinji) kod 'Ikrimeta.

(To jest: Raspravljalo se je o tom kada trojica jašu na jednoj životinji, koji je od njih najgori i najnepravedniji. Ikrimete, kod koga se je to i raspravljalo, nije smatrao da su uvijek griješni i nepravedni sva trojica. Čak nije griješan ni nepravedan ni jedan ako je jahaća životinja jaka i snažna. Zato im Ikrimete isprića - ispričao im je o slučaju kada je Muhamed a.s. uzeo sebi na devu dva dječaka.)

Pa je rekao ('Ikrimete): Rekao je Ibnu Abas:

"Došao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a već je natovario (nosio na devi koju je jašio, jahao, nosio je) Kusema ispred sebe, a Fadla ozadi (iza) sebe, ili Kusema ozadi (iza) sebe, a Fadla ispred sebe. Pa koji (od) njih je gori (najgori), ili koji (od) njih je bolji (najbolji)?!"

GLAVA

slijeđenja (tj. bivanja sujahačem izvjesnoga) čovjeka ozadi (iza izvjesnoga) čovjeka.

(Glagol "erdefe jurdifu irdafun" znači i postaviti za se na konja, učiniti nekoga sujahačem - ali znači i biti sujahač iza nekoga, ozadi, pozadi nekoga, slijediti ga u jahanju.)

PRIČAO NAM JE Hudbete, sin Halida, rekao je: pričao nam je Hemmam, rekao je: pričao nam je Katadete, rekao je: pričao nam je

Enes, sin Malika, od Muaza, sina Džebela, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Dok sam ja sujahač (sajahač) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (a) nije između mene i između njega (ništa drugo) osim zadnji dio (zadnji unkaš devećega) samara, pa je rekao:

"O Muaze!" Rekao sam: "Dvoodazov tebi, poslaniče Allaha, i dvije sreće (ili: i dva potpomaganja) tebi!" Zatim je išao (jedan) čas, zatim je rekao: "O Muaze!" Rekao sam: "Dvoodazov tebi, poslaniče Allaha, i dvije sreće tebi!" Zatim je išao čas, zatim je rekao: "O Muaze!" Rekao sam: "Dvoodazov tebi, poslaniče Allaha, i dvije sreće tebi!" Rekao je:

"Da li znaš šta je pravo Allaha na Njegovim robovima (koje oni treba da dadnu Njemu)?" Rekao sam: "Allah i Njegov poslanik su znaniji." Rekao je: "Pravo Allaha na Njegovim robovima je da obožavaju (oni) Njega, a (da) neće udružiti (tj. a da ne udruže) s Njim (ni jednu) stvar (ništa)." Zatim je išao čas, zatim je rekao: "O Muaze, sine Džebela!" Rekao sam: "Dvoodazov tebi, poslaniče Allaha, i dvije sreće tebi!" Rekao je: "Da li znaš šta je pravo (Allahovih) robova na Allahu (koje će njima dati Allah) kada su učinili (kada učine oni) njega (tj. kada su oni izvršili obožavanje Allaha bez udruživanja Njemu ičega i ikoga)?" Rekao sam: "Allah i Njegov poslanik su znaniji." Rekao je:

"Pravo (Božijih) robova na Allahu je da neće kazniti njih."

GLAVA

slijeđenja (tj. bivanja sujahačem, sajahačem izvjesne) žene ozadi (iza izvjesnoga, ili: ozadi, iza svoga) čovjeka.

PRIČAO NAM JE Hasen, sin Muhameda sina Sabbaha, rekao je: pričao nam je Jahja, sin 'Abbada, rekao je: pričao nam je Šubete, rekao je: izvijestio me je Jahja, sin Ebu Ishaka, rekao je: čuo sam Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Okrenuli smo (se, tj. Krenuli smo u Medinu) sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, iz Hajbera, a zaista ja sam zaista sujahač (sajahač) Ebu Talhata i on ide. A neka (od) žena poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, je sujahač (sajahač) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pošto je posrnula (ta deva, tj. kadli iznenada posrnu ta) deva (deva Muhameda a.s.)! Pa sam rekao (tj. povikao, uzviknuo):

"Ženu (tu čuvaj, pazi, spašavaj)!" Pa sam sišao (tj. sjašio, sjahao). Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Zaista ona je vaša majka." Pa sam svezao samar (deve Muhameda a.s. ponovno). I uzjahao je (ponovno) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa pošto se približio, ili (pošto) je vidio Medinu, rekao je:

"Vraćači, povraćači (ili: pokajnici smo mi), obožavači (obožavatelji), za našega Gospodara (tj. našem Gospodaru smo mi) zahvaljivači (hvalioci)!"

GLAVA

(izvjesnoga) ležanja na leđima i stavljanja (svoje jedne) noge na (svoju nogu) drugu.

PRIČAO NAM JE Amed, sin Junusa, rekao je: pričao nam je Ibrahim, sin Sa'da, pričao nam je Ibnu Šihab od 'Abbada, sina Temima, od njegovoga strica da je on vidio Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da on) leži u Bogomolji podižući (tj. podigavši on) jednu (od) svoje dvije noge na (svoju) drugu (nogu).

(Istina, izraz "jadtadži'u" znači leži na strani, ali dalji tekst donekle daje da se može naslućivati da je ležao na leđima, jer se podizati može jedna noga na drugu više u ležanju na leđima negoli na strani.)

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA

KNJIGA (izvjesnoga) TRAŽENJA DOZVOLE (radi ulaženja u nečiju prostoriju)

GLAVA

početka (toga izvjesnoga) pozdrava.

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Džafera, pričao nam je Abdurrezzak od Mamera, od Hemmama, od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Stvorio je Allah Adema na njegovome obliku (liku), njegova duljina je šezdeset aršina. Pa pošto je stvorio njega, rekao je: "Odi, pa pozdravi tu skupinu (nekolicinu) od (izvjesnih) anđela, (koji) su sjedači (koji sjede), pa slušaj šta (tj. kako oni) pozdravljaju tebe, pa ona (tj. pa ta riječ, pa to) je tvoj pozdrav i pozdrav potomstva." Pa je rekao: "Pozdrav na vas (Pozdrav vama)!" Pa su rekli: "Pozdrav na tebe (Pozdrav tebi) i milost Allaha!" Pa su povećali (dodali) njemu "i milost Allaha!". Pa svaki (onaj) ko uniđe (u) raj je na obliku Adema. Pa nije prestalo (to) stvaranje (tj. stvoreno tijelo prvoga čovjeka Adema da) se okrnjuje (smanjuje) poslije (njega u njegovoga potomstva) do sada (tj. do danas)."

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "O (vi) koji ste vjerovali, ne ulazite (ni u kakve) kuće osim vaših (svojih) kuća do (da) tražite pripitomljenje (pitomost, najavljenje, tj. do sa tražite dozvolu za ulazak) i (da) pozdravite porodicu nje (te kuće, tj. i do da pozdravite njezine stanare, stanovnike), to vam je bolje za vas, možda vi (da) se opomenete. Pa ako niste našli u njoj (ni) jedno (lice, nikoga), pa ne ulazite (u) nju do (da) se dozvoli vama, a ako se je reklo vama: "Vratite se!", pa vratite se, ono

je (tj. to je) čišće vama, a Allah je za (ono, tj. o onome) što radite znan (mnogo znan). Nije na vas grijeh da uniđete (u nekakve) kuće nenastanjene, u njima je (nekakva) roba vaša, a Allah zna (ono) što pokazujete i što skrivate.".

A rekao je Seid, sin Ebul-Hasena, (ka) Hasenu (Basriji): "Zaista žene (tih) Perzijanaca (ili: žene tih Nearapa) otkrivaju svoja prsa i svoje glave." Rekao je: "Promijeni (tj. Otkloni, okreni na drugu stranu) tvoj (svoj) pogled (vid) od njih."

Govor Allaha, moćan je i veličajan je: "Reci (tim) vjernicima (da oni, neka oni) spuštaju od svojih vidova (pogleda) i (da) čuvaju svoje pukotine (tj. svoje spolne udove, organe).....".

(Veli se da je ovo dokaz da je ispravno što je Hasen rekao Seidu da treba promijeniti i okrenuti svoj pogled na drugu stranu od žena koje otkrivaju svoja prsa i glave.)

A rekao je Katadete (o značenju rečenice: "..... i (da) čuvaju svoje pukotine....." da to znači da čuvaju pukotine, spolne udove-organe svoje) od (onoga) što se neće dozvoliti (tj. što se ne dozvoljava, što nije dozvoljeno) njima.

"I reci (tim) vjernicima (da) spuštaju od svojih vidova (pogleda) i (da) čuvaju (one) svoje pukotine.....". "..... varalicu (od tih) očiju....." (to) je (značenja: Allah zna sve) od (toga) pogleda (gledanja) ka (onome) što se je zabranilo od njega (što se je zabranilo ono da se gleda, što je zabranjeno da se gleda). A rekao je Zuhrija o (tome) ka (onoj) koja nije bila u mjesečnici (tj. koja zbog malodobnosti nije imala mjesečnice) od (tih) žena: Neće biti dobro (tj. Nije dobro taj) pogled ka (nekoj) stvari od njih od (onoga) ko (je takav da) se želi pogled (taj) k njemu iako je bila malena (ta ženska osoba, tj. makar bila i mlada, malodobna). A mrzio je 'Ata' (taj) pogled ka (tim) robinjama (što) se prodaju u Meki, osim da hoće da sebi kupi (jedino ako hoće sebi da kupi onaj što ih pogleda, razgleda).

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije rekao je: izvijestio me je Sulejman, sin Jesara, izvijestio me je Abdullah, sin Abbasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Učinio je sajahačem (sujahačem) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, Fadla, sina Abbasa (na) dan (toga) klanja (žrtava na hodočašću - učinio ga je sajahačem) ozadi (iza) sebe na zadnji dio svoje samarice (tj. na zadnji kraj svoje deve). A bio je Fadl (jedan) čovjek čist (tj. lijep). Pa je stao (zaustavio se je) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, zbog (izvjesnih) ljudi (da) riješi njima (neka pitanja). I došla je (jedna) žena iz (plemena) Has'ama, čista (tj. lijepa da) traži rješenje (od) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je počeo Fadl (da) gleda k njoj (da gleda nju, da je gleda), i zadivila je njega njezina ljepota. Pa se je obazro Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, a Fadl gleda k njoj (gleda nju). Pa je učinio ozadi (iza) sa svojom rukom (a to će reći: Pa je pružio iza sebe svoju ruku), pa je uzeo za bradu (tj. za vilice brade) Fadla, pa (je) skrenuo njegovo lice od (toga) gledanja ka njoj (nje - dakle: skrenuo je njegovo gledanje od nje). Pa je rekla:

"O poslaniče Allaha! Zaista zakon (propis) Allaha o (tom) hodočašću (koji je propisao Allah) na Svoje robove stigao (zatekao) je moga oca (jednim) starcem starim (tj. velikim starcem, vrlo starim), (i) neće moći (tj. ne može) da se izjednači (tj. da sjedi, da se drži) na (svojoj) samarici (devi), pa da li izvršava od njega (za njega, tj. da li vrijedi njemu to) da hodočastim od njega (tj. za njega ja)?" Rekao je: "Da."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhammeda, izvijestio nas je Ebu 'Amir, pričao nam je Zuhejr od Zejda, sina Eslema, od 'Ata-a, sina Jesara, od Ebu Seida Hudrije, bio zadovoljan Allah od njega, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Čuvajte se (toga) sjedenja u (tj. na tim) putevima (stazama, ulicama)!" Pa su rekli: "O poslaniče Allaha! Nema nama od naših sijela bijega (tj. Ne možemo izbjeći to sjedenje na putevima), (jer) pričamo u njima." Pa je rekao: "Kada niste htjeli (ništa drugo) osim (to) sijelo (sjedenje), pa dajte (tome, svakome) putu njegovo pravo." Rekli su: "A šta je pravo (svakoga) puta, o poslaniče Allaha?" Rekao je: "Spuštanje (svoga) vida (tj. pogleda), i ustezanje (sebe od svakoga) uznemirivanja,

i vraćanje (tj. uzvraćanje toga) pozdrava, i zapovijedanje za dobro i zabranjivanje ružnoga (nevaljaloga djela svake vrste)."

GLAVA:

Selam je ime (jedno) od imena Allaha, uzvišen je.

(Riječ "selam, selamun" znači: spas; pozdrav i još, po nekim tumačenjima, mir. "Selam-Spas" kao Allahovo ime tumače neki i tako da to znači da je Allah spašen - sačuvan od svih manjkavosti, slabosti i nedostataka u svakome pogledu. Selam kao pozdrav u prevodu bi odgovarao našem: Zdravo! A kada malo promislimo i o značenju "Zdravo!", onda možemo da to u opširnijem smislu shvatimo, pa da ne mislimo samo na zdravost fizičku, tjelesnu, nego u svakome pogledu na zdravost čovjekovu.)

"I kada ste se pozdravili (kada budete pozdravljeni) sa (kakvim) pozdravom, pa pozdravite se ljepšim od njega, ili uzvratite njega.....".

PRIČAO NAM JE Umer, sin Hafsa, pričao nam je moj otac, pričao nam je Aameš, rekao je: pričao mi je Šekik od Abdullaha (Mesudovoga) rekao je:

Bili smo kada smo klanjali (klanjavali) sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, rekli (tj. Bili smo govorili, govorili bi):

"Pozdrav Allahu (doslovno: na Allaha) prije Njegovih robova (tj. prije pozdrava Njegovim robovima)! Pozdrav Džibrilu! Pozdrav Mikailu! Pozdrav omsici (tom-i-tom)!" Pa pošto je otišao (sa molitve) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, okrenuo se na nas (tj. nama) sa svojim licem, pa je rekao:

"Zaista Allah - On je Selam (Spas), pa kada je sjeo (kada sjedne) jedan (od) vas u (svojoj) molitvi, pa neka rekne:

"Pozdravi su za (tj. radi, ili zbog) Allaha, i molitve i lijepe (riječi, ili lijepe milostinje od dozvoljeno i lijepo stečene i zarađene imovine)! Pozdrav tebi, o Vjerovijesniče, i milost Allaha i Njegovi blagoslovi!

Pozdrav (tj. Spas) nama i robovima Allaha dobrima!" Pa zaista ono kada je to rekao (neki od vas), pogodio je (tj. obuhvatio je) svakoga roba dobroga u (tj. na) nebu i Zemlji. "Svjedočim da nema božanstva osim Allah (Allaha), i svjedočim da je Muhammed Njegov rob i Njegov poslanik." Zatim odabira (sebi) poslije od (svoga) govora šta je htio (tj. izgovara molbu - dovu - kakvu hoće, koju hoće)."

GLAVA

pozdravljanja (izvjesne) male (skupine izvjesnu) mnogobrojnu (tj. veliku skupinu).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Mukatila, Ebul-Hasen, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Mamer od Hemmama, sina Munebbiha, od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomolovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Pozdravlja (Pozdravljaće izvjesni) mali (mladi izvjesnoga) staroga (velikoga), i prolaznik sjedača, i malobrojni (mali skup) mnogobrojnoga (velikoga skupa - dakle: mali skup pozdravljaće veliki, veći skup)."

GLAVA

pozdravljanja (izvjesnoga) jahača (koji treba da prvi pozdravi izvjesnoga) pješaka.

PRIČAO NAM JE Muhamed, izvijestio nas je Mahled, izvijestio nas je Ibnu Džurejdž, rekao je: izvijestio me je Zijad da je on čuo Sabita, slobodnjaka Abdurahmana, sina Zejda (tj. Abdurahmanovoga) da je on čuo Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Pozdravlja (Pozdravljaće, Neka pozdravlja izvjesni) jahač (izvjesnoga) pješaka, a pješak sjedača, a malobrojni mnogobrojnoga (mnogobrojne)."

GLAVA

pozdravljanja pješaka (koji treba da pozdravi) sjedača (tj. onoga koji sjedi).

PRIČAO NAM JE Ishak, sin Ibrahima, izvijestio nas je Revh, sin 'Ubadeta, pričao nam je Ibnu Džurejdž, rekao je: izvijestio me je Zijad da je Sabit izvijestio njega, a on slobodnjak Abdurahmana, sina Zejda, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, da je on rekao:

"Pozdravlja jahač pješaka, a pješak sjedača, a malobrojni mnogobrojnoga (tj. a mala skupina veliku)."

GLAVA

pozdravljanja malenoga (tj. mladoga koji treba da pozdravi) velikoga (tj. staroga).

A rekao je Ibrahim, sin Tahmana, od Musa-a, sina 'Ukbeta, od Safvana, sina Sulejma, od Ata-a, sina Jesara, od Ebu Hurejreta rekao je: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Pozdravlja maleni (mladi) velikoga (staroga), a prolazač (prolaznik) sjedača, a malobrojni mnogobrojnoga."

GLAVA

raširivanja (širenja toga izvjesnoga) pozdrava.

PRIČAO NAM JE Kutejbete, pričao nam je Džerir od Šejbanije, od Eš'asa, sina Ebuš-Ša'sa-a, od Muavijeta, sina Suvejda sina Mukarrina, od Bera-a, sina 'Aziba, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Zapovjedio je nama poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, za sedam (radnji, postupaka): za posjećivanje bolesnoga, i slijeđenje

umrlih (tj. nosila na kojima se nose umrli), i blagosiljanje kihača, i pomoć slaboga (nemoćnoga), i potpomaganje (podršku) obespravljenoga, i raširivanje (širenje toga) pozdrava i obistinjavanje zaklinjača. A zabranio je pijenje u srebru (tj. iz srebrene posude). I zabranio je nama uzimanje sebi prstena (pečata od) zlata, i jahanja (na izvjesnim) svilenim jastucima (stavljenima po sedlu), i oblačenje svile, i brokata, i kassijske (odjeće, tj. polusvilene odjeće izrađivane u mjestu Kassu) i gruboga brokata (tj. i odjeće od gruboga brokata).

GLAVA

pozdrava za (tj. zbog, radi izvjesnoga) poznavanja (s nekim) i bez (izvjesnoga) poznavanja.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, pričao nam je Lejs, pričao mi je Jezid od Ebul-Hajra, od Abdullaha, sina Amra da je (jedan) čovjek pitao Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio:

"Koji je Islam (tj. posao u Islamu) najbolji?" Rekao je: "Nahranjuješ (Da nahranjuješ izvjesnom) hranom, i čitaš (taj) pozdrav (tj. upućuješ pozdrav onome) koga si poznavao (prepoznavao, tj. koga znaš) i koga nisi poznavao (i koga ne znaš)."

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan od Zuhrije, od Ata-a, sina Jezida, Lejsije, od Ebu Ejjuba, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Neće se dozvoliti za muslimana (tj. Nije dozvoljeno ni jednome muslimanu) da napusti svoga brata iznad tri (dana da s njim ne govori), (i) susretnu (pa sretnu) se njih dvojica, pa odvraća ovaj (svoju glavu) i odvraća ovaj (svoju glavu na drugu stranu - dakle: odvraćaju jedan od drugoga glavu). A bolji (od) njih dvojice je (onaj) koji (prvi) počne sa (svojim) pozdravom (tj. koji prvi pozdravi, nazove selam)."

A spomenuo je Sufjan da je on čuo njega (hadis) od njega (od Zuhrije) tri puta (a misli se na ovaj, na prednji hadis da ga je čuo tri puta).

GLAVA

ajeta (izvjesnoga) zastora (tj. o ajetu u kojem se spominje i naređuje izvjesni zastor za žene da iza njega razgovaraju sa drugim muškarcima osim svojih muževa i vrlo bližnjih rođaka).

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Sulejmana, pričao nam je Ibnu Vehb, izvijestio me je Junus od Ibnu Šihaba rekao je: izvijestio me je Enes, sin Malika da je on bio sin deset godina (tj. da je on imao deset godina starosti u) vrijeme dolaska poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (u) Medinu. Pa sam posluživao (veli dalje Enes) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, deset (godina zadnjega dijela) njegovoga života. I bio sam najznaniji (od svih) ljudi o stvari (povoda silaženja ajeta toga) zastora kada se spustio (kada je objavljen taj ajet). I već je bio Ubejj, sin Kaba, (običaja da) pita mene o njemu. A bio je prvo što je sišao u građenju sebi braka (tj. prvo, najprije što je bilo, bilo je u vezi sklapanja braka u spratnji, zbog spratnje i ulaženja, ulaska u bračne odnose) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, sa Zejnebom, kćerom (kćerkom) Džahša. Osvanuo je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, s njom mladoženja, pa je pozvao (izvjesni) narod (tj. ljude na gozbu). Pa su pogodili (uzeli ti ljudi) od (te) hrane, zatim su izašli, a ostala je od njih (jedna manja) skupina kod poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa su oduljili (svoje) ostajanje (puno, dugo, previše su zasjeli neki ljudi). Pa je ustao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je izašao i izašao sam sa njim (i ja) zato (da) izađu (tj. ne bi li i oni izašli i otišli). Pa je išao (pješačio, tj. hodao je) poslanik, Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i išao sam sa njim dok je (tj. čak je) došao pragu sobe Aiše (tj. sobe Aišine). Zatim je mislio (pomislio) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, da su oni izašli, pa se vratio i vratio sam se (i ja) sa njim dok je unišao Zejnebi, pa kada li su oni sjedači (tj. kada li oni još sjede), nisu se razišli! Pa se vratio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i vratio sam se (i ja) sa njim dok je dopro pragu sobe Aiše. Pa je mislio da su već izašli, pa se vratio i vratio sam se (i ja), pa kada li su oni već izašli (a u međuvremenu su oni već izašli i otišli)! Pa se spustio ajet (toga izvjesnoga) zastora. Pa je udario (postavio) između mene i između njega (tj. i između sebe jedan) zastor (zavjesu).

PRIČAO NAM JE Ebu Numan, pričao nam je Mu'temir: rekao je moj otac, pričao nam je Ebu Midžlez od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Pošto se oženio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, Zejnebom, unišao je (ušao je izvjesni) narod (ljudi), pa su se nahranili, zatim su sjedili (zasjeli i) pričaju (tj. pričajući oni). Pa je uzeo (tj. počeo) kao da se on priprema za (svoje) ustajanje, pa nisu ustali (oni - ti ljudi). Pa pošto je to vidio, ustao je. Pa pošto je ustao, ustao je ko je ustao od (toga) naroda, a sjedio je ostatak (toga) naroda. I da je (ili: I zaista je) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, došao zato (da) uniđe, pa kada li (taj) narod sjedači (tj. pa kada li ti ljudi još sjede)! Zatim zaista su oni ustali, pa su otišli. Pa sam izvijestio Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio (o tome). Pa je došao dok je unišao (tj. te je najzad unišao, ušao). Pa sam otišao (da) uniđem (htio sam da uđem), pa je bacio (izvjesni) zastor (zavjesu) između mene i između njega (tj. i između sebe). I spustio je Allah, uzvišen je:

"O (vi) koji ste vjerovali, ne ulazite (u) kuće (ili sobe) Vjerovijesnika.....", ajet (taj je spustio, ili: ajet taj vidjeti).

Rekao je Ebu Abdullah: U njemu (tj. U ovome hadisu) je od prava (tj. od izvjesnoga razumijevanja) da ono nije tražio dozvolu (on od) njih kada je ustao i izašao. I u njemu je da se on pripravljao (pripremao) za (svoje) ustajanje, a on hoće (s time da ih posjeti) da ustanu (i oni i da odu).

PRIČAO NAM JE Ishak, izvijestio nas je Jakub, sin Ibrahima, pričao nam je moj otac od Saliha, od Ibnu Šihaba rekao je: izvijestio me je Urvete, sin Zubejra da je Aiša, bio zadovoljan Allah od nje (s njom), žena Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i
spasio, rekla:

Bio je Umer, sin Hattaba (običaja da) govori poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Zastri (tj. Pokrij) tvoje (svoje) žene!" Rekla je: Pa nije učinio (to). A bile su žene Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) izlaze noću do noći (tj. od noći do noći)

prema Menasi'u. Izašla je Sevda, kći Zem'ata, a bila je (jedna) žena dugačka, pa je vidio nju Umer, sin Hattaba, a on je u (izvjesnome) sijelu, pa je rekao:

"Već sam prepoznao tebe, o Sevdo!" Pohlepom (tj. Zbog pohlepe i želje) na (to) da se spusti (taj izvjesni) zastor (za žene to je Umer rekao). Rekla je: Pa je spustio Allah, moćan je i veličajan je, ajet (toga) zastora (tj. ajet u kojem je zapovjedio da žene razgovaraju iza zastora sa svakim muškarcem osim svoga muža i najbližih svojih rođaka).

GLAVA:

Traženje dozvole je zbog (izvjesnoga) vida (tj. pogleda).

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan, rekao je Zuhrija: Zapamtio sam ga kao što si ti ovdje od Sehla, sina Sa'da rekao je:

Nadvirio se je (tj. Provirio je jedan) čovjek iz (jedne) rupe (kroz jednu rupu) u sobe Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, a sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, je (jedna željezna) motka (ili kuka za uređivanje kose na glavi), (i) češe s njom svoju glavu, pa je rekao:

"Da znam da si ti pogledao (provirio, virio, gledao namjerno), zaista bih udario s njom (tj. tom motkom) u tvoje oko. Učinilo se je (to izvjesno) traženje dozvole samo zbog (toga) vida (tj. pogleda)."

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Hammad, sin Zejda, od Ubejdulaha, sina Ebu Bekra, od Enesa, sina Malika da se je (jedan) čovjek nadvirio (natkučio) od nekih soba Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa je ustao k njemu Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, sa (jednim) širokim vrhom (strijele), ili sa (nekim) širokim vrhovima (strijela). Pa kao da ja (sad) gledam k njemu (kako) se neopaženo prikučuje (približava se, tj. prikrada se tome) čovjeku zato (da) udari njega.

GLAVA

bluda (preljuba izvjesnih čovjekovih) udova (dijelova tijela) osim (te izvjesne) pukotine (tj. osim čovjekovoga spolnoga uda, osim polnoga organa).

PRIČAO NAM JE Humejdija, pričao nam je Sufjan od Ibnu Tavusa, od njegovoga oca, od Ibnu Abbasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Nisam vidio (ni jednu) stvar sličniju sa (izvjesnim) malim grijesima (ili: sličniju sa izvjesnim približavanjem grijehu) od govora Ebu Hurejreta. A pričao mi je Mahmud, izvijestio nas je Abdurrezzak, izvijestio nas je Mamer od Ibnu Tavusa, od njegovoga oca, od Ibnu Abbasa rekao je:

Nisam vidio (ni jednu) stvar sličniju sa (izvjesnim) malim grijasima (tj. sličniju za male grijehe) od (onoga) što je rekao Ebu Hurejrete od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista Allah je propisao (tj. odredio) na sina Ademovoga (tj. na čovjeka) njegov udjel (dio) od (toga) bluda, stigao je to (tj. doživi to) svakako (neizbježno). Pa blud (njegovoga) oka je (njegov) pogled, a blud jezika je govor, a duša (tj. srce) želi i strastvuje, a pukotina (tj. spolni ud, organ) potvrđuje to, cijelo njega, i (tj. ili) smatra lažnim njega (tj. tu želju za postizanjem odnosa nezakonito ne potvrdi i uskrati)."

GLAVA

(izvjesnoga) pozdravljanja i traženja dozvole triput.

PRIČAO NAM JE Ishak, izvijestio nas je Abdussamed, pričao nam je Abdullah, sin Mesenna-a, pričao nam je Sumamete, sin Abdullaha, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, bio, kada je (kada bi) pozdravljao, pozdravljao (bi) triput, a kada je govorio za (kakvu) riječ, povratio (tj. ponovio) bi nju triput.

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan, pričao nam je Jezid, sin Husajfeta, od Busra, sina Seida, od Ebu Seida Hudrije rekao je:

Bio sam u (jednom) sijelu od sijela Pomagača pošto je došao (tj. kadli dođe iznenada) Ebu Musa kao da je on prestravit (prestravljen, uplašen), pa je rekao:

"Tražio sam dozvolu (da ja uniđem) Umeru triput, pa se nije dozvolilo meni, pa sam se vratio. Pa je rekao (kada sam mu došao kasnije): "Šta je spriječilo tebe?" Rekao sam (njemu): "Tražio sam dozvolu (za ulazak) triput, pa se nije dozvolilo meni, pa sam se vratio, a rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Kada je tražio (Kada traži) dozvolu jedan (od) vas triput, pa se nije dozvolilo (pa se ne dozvoli) njemu, pa neka se vrati." Pa je rekao: "Tako mi Allaha zaista uspravićeš (tj. podignućeš i uspostavićeš, reći ćeš, donijećeš) svakako na njega (tj. za taj hadis jedan) dokaz." (Pa je Ebu Musa rekao:) "Da li je ijedan (tj. iko) od vas čuo njega od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da ga je rekao)?" Pa je rekao Ubejj, sin Ka'ba: "Tako mi Allaha neće ustati sa tobom (niko drugi) osim najmlađi (od toga) naroda (a mislio je na Ebu Seida Hudriju)." Pa sam bio najmlađi (od toga) naroda (veli Ebu Seid Hudrija), pa sam ustao sa njim, pa sam izvijestio Umera da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao to.

A rekao je Ibnul-Mubarek: Izvijestio me je Ibnu Ujejnete, pričao mi je Jezid, sin Husajfeta, od Busra: čuo sam Ebu Seida za ovo (tj. o ovome da je pričao).

GLAVA:

Kada se pozvao (izvjesni) čovjek, pa je došao, da li (će on da) traži dozvolu?

Rekao je Seid od Katadeta, od Ebu Rafi'a, od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je: "On (tj. poziv) je njegova dozvola."

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Umer, sin Zerra. A pričao nam je Muhammed, sin Mukatila, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Umer, sin Zerra, izvijestio nas je Mudžahid od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Unišao sam sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (u njegov stan) pa je našao (nekakvo) mlijeko u (jednoj) čaši (peharu), pa je rekao:

"O Ebu Hirre! Stigni (Pozovi) stanovnike (ljude te) nastrešnice, pa pozovi njih k meni." Rekao je: Pa sam došao njima, pa sam pozvao njih. Pa su došli, pa su tražili dozvolu. Pa se dozvolilo njima, pa su unišli.

GLAVA

(izvjesnoga) pozdravljanja (koje se uputi) na (izvjesnu) djecu.

PRIČAO NAM JE Alija, sin Dža'da, izvijestio nas je Šu'bete od Sejjara, od Sabita Bunanije, od Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, da je on prošao pokraj (nekakve) djece, pa je pozdravio njih i rekao je:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) čini njega (taj postupak, tj. da pozdravlja djecu).

GLAVA

pozdravljanja (izvjesnih) ljudi (izvjesne) žene i žena ljude.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, pričao nam je Ibnu Ebu Hazim od svoga oca, od Sehla rekao je:

Bili smo (običaja da) se radujemo petku (Radovasmo se petku). Rekao sam Sehlu: "A zašto?" Rekao je: "Bila je za nas (tj. u nas jedna) starica (običaja da ona) pošalje ka Buda'atu - rekao je Ibnu Meslemete: (Buda'at su jedne) palme u Medini - pa (ta starica) uzme od korijenja (uzme korjenje izvjesne) repe (ili: divlje blitve, pazije, mekoga zelja),

pa baci nju u (jedan) lonac, i samelje (ili: stuca nekoliko) zrna od (nekoga) ječma. Pa kada smo klanjali (tj. kada bismo mi klanjali) džum'u (tj. molitvu koja se obavlja petkom), odlazili smo i (pa) pozdravimo nju, pa ga ponudi (to jelo) k nama (tj. pa ona stavi pred nas njega - to jelo). Pa se radujemo zbog njega. A nismo bili (običaja da) spavamo dnevni san (dnevno spavanje), a niti (da) ručamo (tj. da objedujemo petkom drukčije) osim poslije (molitve zvane) džum'e."

PRIČAO NAM JE Ibnu Mukatil, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Mamer od Zuhrije, od Ebu Selemeta, sina Abdurahmana, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"O Aišo! Ovo je Džibril čita (tj. upućuje) tebi (svoj) pozdrav." Rekla je: Rekla sam: "I njemu (moj) pozdrav i milost Allaha! Vidiš (ti ono) što nećemo vidjeti (tj. Ti vidiš ono što mi ne vidimo)."

Hoće (tj. Misli ona s tim na) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Slijedio je njega (Mamera) Šuajb. A rekli su Junus i Nu'man od Zuhrije: "I Njegovi blagoslovi (tj. da je Aiša rekla: "I njemu pozdrav, i milost Allaha i Njegovi blagoslovi!")."

GLAVA:

Kada je rekao: "Ko je to?" Pa je rekao: "Ja."

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid Hišam, sin Abdulmelika, pričao nam je Šubete (Šu'bete) od Muhameda, sina Munkedira, rekao je: čuo sam Džabira, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori:

Došao sam Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, u dugu (tj. zbog nekoga duga što) je bio na mome ocu, pa sam zakucao (lupao na njegova) vrata. Pa je rekao: "Ko je to?" Pa sam rekao: "Ja." Pa je rekao: "Ja, ja." Kao da je on mrzio nju (tu riječ, tj. takav odgovor jer je potpuno nejasan i neodređen).

GLAVA

(onoga) ko je vratio (tj. uzvratio pozdrav, otpozdravio) pa je rekao: "Tebi (moj) pozdrav (doslovno: Na tebe (moj) pozdrav)!".

A rekla je Aiša: "I njemu (moj) pozdrav, i milost Allaha i Njegovi blagoslovi!" A rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Vratili (tj. Uzvratili) su (izvjesni) anđeli (pozdrav) Ademu (ovako): "Pozdrav (naš) tebi i milost Allaha!"

PRIČAO NAM JE Ishak, sin Mansura, izvijestio nas je Abdullah, sin Numejra, pričao nam je Ubejdulah od Seida, sina Ebu Seida, Makburije, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je (jedan) čovjek unišao (u) Bogomolju, a poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, sjedač je (tj. sjedi) u strani (kraju) Bogomolje, pa je klanjao. Zatim je došao, pa je pozdravio njega (Muhammeda a.s.). Pa je rekao njemu poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"I tebi (moj) pozdrav! Vrati se, pa klanjaj, pa (jer) zaista ti nisi klanjao." Pa se vratio, pa je klanjao. Zatim je došao, pa (ga) je pozdravio. Pa je rekao: "I tebi pozdrav! Pa vrati se, pa klanjaj, pa zaista ti nisi klanjao." Pa je rekao u drugome (ponovnome obnavljanju klanjanja) ili u (onome) koje je poslije njega: "Pouči me, o poslaniče Allaha!" Pa je rekao:

"Kada si ustao (Kada ustaneš) ka (izvjesnoj) molitvi, pa raširi (tj. upotpuni svoje) čišćenje. Zatim se okreni (prema) Strani (prema kibli, Kabi), pa veličaj (tj. izgovori: "Allahu ekber!"). Zatim čitaj (uči ono) što se je olakšalo s tobom od Kur'ana (što ti je lahko iz Kur'ana). Zatim se nakloni (učini pregib, ruku'), čak (tako da) se smiriš naklonjajući se (na ruku'u). Zatim se podigni (sa ruku'a), čak (tako da) se ujednačiš (izravnaš, ispraviš) stojeći. Zatim ničiči (tj. padni ničice, spusti lice na tlo, učini sedždu), čak (tako da) se smiriš ničičeći (na sedždi). Zatim se podigni (sa sedžde), čak (tako da) se smiriš sjedeći (na sjedenju između dvije sedžde). Zatim ničiči (ponovo učini drugu sedždu), čak (tako da) se smiriš ničičeći (da se smiriš i na toj drugoj sedždi). Zatim se podigni, čak (tako da) se smiriš sjedeći. Zatim čini to u tvojoj (svojoj) molitvi, cijeloj (svoj) njoj."

A rekao je Ebu Usamete u (tom dijelu) zadnjem (tj. na kraju ovoga hadisa): ".... čak (da) se ujednačiš (izravnaš, uspraviš) stojeći."

PRIČAO NAM JE Ibnu Beššar, pričao mi je Jahja od Ubejdulaha, pričao mi je Seid od svoga oca, od Ebu Hurejreta rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zatim se podigni, čak (da) se smiriš sjedeći."

GLAVA:

Kada je rekao (jedan čovjek nekome drugome): "Omsica (Taj-i-taj) daje čitati (tj. upućuje) tebi (izvjesni, ili: svoj) pozdrav.".

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Zekerija, rekao je: čuo sam Amira (da) govori: pričao mi je Ebu Selemete, sin Abdurahmana, da je Aiša, bio zadovoljan Allah od nje, pričala njemu da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao njoj:

"Zaista Džibril daje čitati (tj. upućuje) tebi pozdrav!" Rekla je: "I njemu pozdrav i milost Allaha!"

GLAVA

(izvjesnoga) pozdravljanja u (jednom) sijelu (takvome što) su u njemu (neke ličnosti) pomiješane (tj. neke mješavine) od (izvjesnih) muslimana i (izvjesnih) idolopoklonika.

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Musa-a, izvijestio nas je Hišam od Mamera, od Zuhrije, od 'Urveta, sina Zubejra, rekao je (on): izvijestio me je Usamete, sin Zejda da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, uzjašio (uzjahao jednoga) magarca, na njemu je (jedan) samar, pod njim je (jedna čupava) odjeća fedekijska. I učinio je sujahačem iza sebe Usameta, sina Zejda, i on posjećuje (tj. hoće da posjeti) Sa'da, sina

'Ubadeta, u Harisovićima Hazredžovim, a to je prije događaja (tj. prije borbe) Bedra, dok je prošao u sijelo (jedno takvo da) su u njemu mješavine (ljudi) od muslimana i idolopoklonika, obožavalaca (obožavaoca) kipova i Židova. I u (među) njima je Abdullah, sin Ubejja, (to) je sin Selule. A u (tome) sijelu je Abdullah, sin Revahata. Pa pošto je pokrila (zaprašila to) sijelo prašina (od te) životinje (tj. koju je podigao svojim hodom magarac), pokrio je Abdullah, sin Ubejja svoj nos sa svojim ogrtačem, zatim je rekao:

"Ne prašite (tj. Ne uzdižite prašinu) na nas." Pa je pozdravio njih Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, zatim je zastao, pa je sišao (tj. odjahao, sjahao). Pa je pozivao njih ka Allahu i čitao je njima Kur'an. Pa je rekao Abdullah, sin Ubejja, (to) je sin Selule: "O čovječe! Nema (ništa) ljepše od ovoga ako je bilo (ono) što govoriš istina (ako je istinito). Pa ne uznemiruj (ne uznemiravaj) nas u našim sijelima, i vrati se ka svome stanu, pa ko je došao (tj. ko dođe) tebi od nas, pa pričaj njemu."

Rekao je Ibnu Revahate: "Pokrij nas (tj. Dotakni nas sa tim, pričaj nam to) u našim sijelima, pa (jer) zaista mi to volimo." Pa su se psovali (grdili prisutni) muslimani, i idolopoklonici i Židovi, čak su težili (tj. čak su htjeli) da međusobno skoče (jedni na druge). Pa nije prestao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (da) daje spuštati (tj. da ublažava, smiriva) njih dok su ušutjeli. Zatim je uzajašio svoju životinju (i jašio je nju) dok je unišao Sa'du, sinu 'Ubadeta, pa je rekao:

"O Sa'de! Zar nisi čuo šta je rekao Ebu Hubab?" Hoće (tj. Misli na) Abdullaha, sina Ubejja. "Rekao je tako i tako (to i to)." Rekao je: "Zbriši mu (tu gešku), o poslaniče Allaha, i okreni (glavu od toga njegovoga ispada). Pa tako mi Allaha zaista već je darovao tebi Allah (taj dar) koji je darovao tebi. A zaista već su se izmirili (tj. bili su sebi sklopili mir) stanovnici ovoga sela (tj. naselja, grada - a to će reći: stanovnici Medine) na (to) da okrune njega, pa (da) zaviju njega sa (izvjesnim, vladarskim) zavojem. Pa pošto je vratio (tj. odbio, spriječio) Allah to sa (Svojom) istinom koju je darovao tebi, udavio se je s time (on - Abdullah Selulin). Pa to je učinilo s njime (ono) što si vidio." Pa je zbrisao njemu (tj. oprostio je njemu to) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio.

GLAVA

(onoga) ko nije pozdravljao (onoga) ko je stekao (tj. ko je učinio jedan, neki) grijeh, i ko nije uzvraćao njegovome pozdravu (tj. nije odgovarao na njegov pozdrav sve do časa) dok se je razjasnilo njegovo pokajanje. I do kada se (tj. dokle se, koliko se) razjašnjava pokajanje (izvjesnoga) griješnika (nepokornika)?.

A rekao je Abdullah, sin Amra: "Ne pozdravljajte pijače (toga) vina (tj. one koji piju vino ili neko opojno piće)."

PRIČAO NAM JE Ibnu Bukejr, pričao nam je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba, od Abdurahmana, sina Abdullaha da je Abdullah, sin Ka'ba rekao:

Čuo sam Ka'ba, sina Malika (da) priča (o svome slučaju) kada je izostao od Tebuka (tj. kada je ostao iza muslimana kod kuće od borbe i pohoda na Tebuk):

I zabranio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, naš govor (tj. govor sa nama koji smo izostali). I (tako kad) dođem poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa pozdravim njega, pa govorim u svojoj duši (tj. sam u sebi): Da li je micao (pomicao, pomaknuo) svoje dvije usne za vraćanje (tj. za uzvraćanje) pozdrava (moga), ili ne? Čak (tj. Te) se je upotpunilo pedeset noći (tj. dana tako). I oglasio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, za vraćanje Allaha na nas (tj. za Allahovo primanje našega pokajanja) kada je klanjao (u tu) zoru (tj. oglasio je kada je klanjao jutarnju molitvu).

GLAVA:

Kako se vraća (uzvraća) stanovnicima (muslimanske) zaštite (tj. pokornim nemuslimanima na njihov) pozdrav?

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, izvijestio me je Urvete da je Aiša, bio zadovoljan Allah od nje, rekla:

Unišla je (manja) skupina od (izvjesnih) Židova poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa su rekli:

"Essamu (Smrt) tebi!" (Umjesto "Esselamu". To je igra riječi kada se brzo izgovaraju.) Pa sam razumjela nju (tu riječ i igru s njom), pa sam rekla: "Vama sama (smrt) i prokletstvo (Božije)!" Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Polagano (Polako), o Aišo! Pa (tj. Jer) zaista Allah voli (izvjesnu) blagost u (izvjesnom) poslu, svakom njemu (tj. svakom poslu, ili: svakom dijelu posla)." Pa sam rekla: "O poslaniče Allaha! A zar nisi čuo šta su rekli?" Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Pa već sam rekao: "I vama!"."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Abdullaha, sina Dinara, od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Kada su pozdravili vas (izvjesni) Židovi, pa govori (u pozdravu) jedan (od) njih samo: "Smrt tebi!", pa reci: "I tebi!"

PRIČAO NAM JE Usman, sin Ebu Šejbeta, pričao nam je Hušejm, izvijestio nas je Ubejdulah, sin Ebu Bekra sina Enesa, pričao nam je Enes, sin Malika, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Kada su pozdravili (tj. Kada pozdrave) vas stanovnici (tj. sljedbenici Božije) knjige, pa govorite (prilikom uzvraćanja pozdrava njima): "I vama (doslovno: I na vas)!"."

GLAVA

(onoga) ko je pogledao u knjigu (tj. u pismo onoga) ko (je takav da) se biva oprezno muslimanima (od njega - a da u njegovo pismo pogleda) zato (da) se razjasni (jasno pokaže) njegova stvar.

PRIČAO NAM JE Jusuf, sin Buhlula, pričao nam je Ibnu Idris, pričao mi je Husajn, sin Abdurahmana, od Sa'da, sina Ubejdeta, od Ebu

Abdurahmana Sulemije, od Alije, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Poslao je mene poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i Zubejra, sina Avvama, i Ebu Merseda Ganeviju, a svaki (od) nas je konjanik, pa je rekao:

"Odite (tj. Idite), dok dođete (u mjesto) Revdatu Hah, pa (jer) zaista u njemu je (jedna) žena od (izvjesnih) idolopoklonika, sa njom je (jedna - kod nje ima jedna) stranica (tj. list, pismo) od Hatiba, sina Ebu Belteata, ka (izvjesnim) idolopoklonicima." Rekao je: Pa smo stigli nju, (a ona) ide na (jednoj) svojoj devi, gdje je rekao nama poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Rekao je: Rekli smo: "Gdje je (izvjesno) pismo koje je sa tobom?" Rekla je: "Nema sa mnom (nikakvo) pismo." Pa smo dali kleknuti s njom (na koljena njezinoj devi), pa smo (sami) sebi tražili (to pismo) u njezinom (devećem) samaru, pa nismo našli (ni jednu) stvar (ništa). Rekla su moja dva druga: "Ne vidimo (nikakvo) pismo." Rekao je: Rekao sam:

"Zaista već sam znao (tj. već znam da) nije slagao (da ne laže) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Tako mi (Onoga) koji je (Taj što) se zaklinjem s Njim zaista izvadićeš svakako (ti, ženo, to izvjesno) pismo, ili zaista ogoliću (tj. skinuću) svakako tebe." Rekao je: Pa pošto je vidjela (izvjesnu) marljivost (tj. revnost, ozbiljnost) od mene (pošto je vidjela da se ne šalim), dala je pasti (tj. pružila je) sa svojom rukom (pružila je svoju ruku) ka svome pojasu, a ona je opasana sa (nekakvom) odjećom, pa je izvadila (to) pismo. Rekao je: Pa smo otišli s njime (sa pismom, tj. Pa smo odnijeli njega) ka poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je rekao:

"Šta je nosilo (tj. navelo) tebe, o Hatibe, na (ono, tj. na ovo) što si napravio?" Rekao je: "Nema sa mnom (ništa drugo) osim da budem (osim to da sam) vjernik u Allaha i Njegovoga poslanika, i nisam promijenio, a niti sam zamijenio. Htio sam da bude meni kod (toga) naroda ruka (tj. zasluga nekakva da) odbije Allah s njom (opasnost) od moje porodice i moje imovine. A nije od tvojih drugova ovdje (niko u drukčijem položaju) osim (takvom), a za njega (tj. a u njega je tamo onaj) ko (je takav da) odbije Allah s njime (opasnost) od njegove

porodice i njegove imovine." Rekao je: "Bio je istinit (Istinu govori), pa ne govorite za nj (za njega, njemu, o njemu ništa drugo) osim dobro." Rekao je: Pa je rekao Umer, sin Hattaba: "Zaista on je već prevario (tj. iznevjerio, izdao) Allaha, i Njegovoga poslanika i (sve) vjernike, pa pusti me, pa (da) udarim njegov vrat (mačem, sabljom)!" Rekao je: Pa je rekao: "O Umere! A šta upoznaje tebe (tj. A šta ti znaš)? Možda Allah (da) se je već (možda se Allah već) nadnio (nadvirio sa Svojom milošću) nad stanovnike Bedra (tj. nad učesnike borbe na Bedru), pa je rekao: "Radite, šta ste htjeli (tj. šta hoćete), pa već je potreban (tj. obavezan) za vas (taj) raj." Rekao je: Pa su zasuzila dva oka Umera (Umerova), i rekao je: "Allah i Njegov poslanik su znaniji."

GLAVA:

Kako se piše (izvjesno) pismo ka stanovnicima (tj. sljedbenicima svake Božije) knjige?

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Mukatila, Ebul-Hasen, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Junus od Zuhrije rekao je: izvijestio me je Ubejdulah, sin Abdullaha sina Utbeta, da je Ibnu Abas izvijestio njega da je Ebu Sufjan, sin Harba izvijestio njega da je Iraklije poslao k njemu u nekolicini od Kurejševića, a bili su trgovci u Siriji, pa su došli njemu. Pa je spomenuo (taj) hadis (ili: taj svoj razgovor sa Iraklijem). Zatim je pozvao za pismo (poslanicu) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa se čitalo (pročitalo), pa kada li (je ovo) u njemu (pisalo):

"Sa imenom (U ime) Allaha Milosrdnoga Milostivoga! Od Muhammeda, roba (sluge) Allaha i Njegovoga poslanika ka Irakliju, velikanu Vizantinaca. Pozdrav (onome) ko je slijedio (ko slijedi izvjesno) pravopuće (tj. Božiji pravi put)! Što se tiče poslije."

GLAVA:

Sa kim se počinje u (izvjesnome) pismu?.

A rekao je Lejs: Pričao mi je Džafer, sin Rebi'ata, od Abdurahmana, sina Hurmuza, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah

od njega, od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, da je on spomenuo (jednoga) čovjeka od Israelićana (koji) je uzeo (jedno) drvo, pa je kljuvao (tj. izdubio je) njega, pa je uveo (tj. stavio) u njega hiljadu zlatnika i (jednu) stranicu (tj. list, pismo) od njega ka njegovom drugu (tj. od sebe ka svome drugu).

A rekao je Umer, sin Ebu Selemeta, od svoga oca, čuo je Ebu Hurejreta: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ostrugao (tj. Iskopao, Izdubio) je (jedan čovjek jedno) drvo, pa je učinio (stavio svoju izvjesnu) imovinu u njegovu utrobu, i napisao je k njemu (ka svome drugu jednu) stranicu (tj. pismo): Od omsice ka omsici (Od iksa ka ipsilonu - Od tog ka tom - Od toga-i-toga ka tom-i-tom)."

(Prema tome počinje se sa imenom onoga ko šalje pošiljku.)

GLAVA

govora Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Ustanite ka vašem (ka svome) gospodinu!".

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, pričao nam je Šubete od Sa'da, sina Ibrahima, od Ebu Umameta, sina Sehla sina Hunejfa, od Ebu Seida da su stanovnici Kurejzata (plemena) sišli (iz svoje tvrđave) na sud (suđenje) Sa'da (tj. predali su se uz uslov da im sudi Sa'd, a ne Muhammed a.s.). Pa je poslao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, k njemu (po njega). Pa je došao. Pa je rekao (Muhammed a.s.):

"Ustanite ka vašem (svome) gospodinu!" Ili je rekao: "najboljem (od) vas!" Pa je sjeo kod Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je rekao: "Ovi su sišli na tvoj sud (tj. na taj uvjet da im ti sudiš)." Rekao je: "Pa zaista ja sudim (donosim presudu) da se ubiju njihovi ubijači (tj. njihovi borci), i (da) se zarobe (tj. uzmu kao roblje) njihova potomstva (tj. žene i djeca)." Pa je rekao: "Zaista već si sudio sa (onim) što je sudio s njim (izvjesni, ili: svaki) vladar."

Rekao je Ebu Abdullah: Dao je razumjeti meni neki (od) mojih drugova od Ebul-Velida od govora Ebu Seida: ".... ka tvome sudu (umjesto: na tvoj sud)."

(To je mala razlika u tekstu.)

GLAVA

(izvjesnoga međusobnoga) rukovanja (dvojice).

A rekao je Ibnu Mes'ud: Poučavao (Učio) je mene Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (izvjesno) osvjedočavanje (sebe, tj. pobožne rečenice zvane "ettehijjatu"), a moj dlan je između njegova dva dlana. A rekao je Ka'b, sin Malika: Unišao (Ušao) sam (u) Bogomolju, pa kada li sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (susretnem, susretoh, se ja)! Pa je ustao k meni Talhate, sin Ubejdulaha, (i) žuri (tj. žureći u hodu) dok se je rukovao (sa) mnom i čestitao je meni.

PRIČAO NAM JE Amr, sin Asima, pričao nam je Hemmam od Katadeta rekao je: Rekao sam Enesu:

"Je li bilo (Da li je bilo to izvjesno) rukovanje u drugova Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (u običaju)?" Rekao je: "Da."

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Sulejmana, rekao je: pričao mi je Ibnu Vehb, rekao je: izvijestio me je Hajvete, rekao je: pričao mi je Ebu 'Akil Zuhrete, sin Ma'beda, čuo je svoga djeda Abdullaha, sina Hišama, rekao je:

Bili smo sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, a on je uzimač (tj. a on je uzeo) za ruku Umera, sina Hattaba.

GLAVA

(izvjesnoga) uzimanja sa (svoje) dvije ruke.

A rukovao se je Hammad, sin Zejda, (sa) Ibnul-Mubarekom sa svoje dvije ruke.

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Sejf, rekao je: čuo sam Mudžahida (da) govori: pričao mi je Abdullah, sin Sahbereta, Ebu Ma'mer, rekao je: čuo sam Ibnu Mes'uda (da) govori:

Poučavao (Učio) je mene poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a moj dlan je između njegova dva dlana (poučavao me je izvjesno) zasvjedočavanje (tj. "Ettehijjatu") kao što poučava (uči) mene (izvjesnu) suru od (ili: iz) Kur'ana (a to zasvjedočavanje je):

"Pozdravi (svi) su za (tj. radi) Allaha, i (sve) molitve i (sve) lijepe (riječi, ili: lijepa djela koja se čine lijepo stečenim imovinama); pozdrav tebi, o Vjerovijesniče, i milost Allaha i Njegovi blagoslovi; pozdrav (tj. spas) nama i robovima (tj. slugama) Allaha dobrima. Svjedočim da nema (nikakvoga) božanstva osim Allah, i svjedočim da je Muhammed Njegov rob i Njegov poslanik."

I on između dvojih naših leđa (tj. dok je među nama bio živ, tako smo učili i izgovarali "Ettehijjatu"). Pa pošto se zgrabio (uzeo, pošto je umro, kad je umro), rekli smo: "....; pozdrav". Misli (na to da su izgovarali: pozdrav) Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio.

(To hoće da kaže da su poslije njegove smrti izgovarali umjesto: ".....; pozdrav tebi, o Vjerovijesniče,....." - ".....; pozdrav Vjerovijesniku, i milost Allaha i Njegovi blagoslovi;". Ili u arapskom tekstu umjesto "esselamu alejke ejjuhennebijju.....", izgovarali su: "esselamu alennebijji.....".)

GLAVA

(izvjesnoga) grlenja (stavljanja ruke oko vrata nekome) i (GLAVA) govora (izvjesnoga) čovjeka (drugome čovjeku): "Kako si osvanuo?"

PRIČAO NAM JE Ishak, izvijestio nas je Bišr, sin Šuajba, pričao mi je moj otac od Zuhrije, izvijestio me je Abdullah, sin Ka'ba da je Abdullah, sin Abbasa izvijestio njega da je Alija - misli (na) sina Ebu Taliba (Ebu Talibovoga) - izašao od (tj. iz sijela) kod (ili: sa sijela od)

Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. - H - A pričao nam je Ahmed, sin Saliha, pričao nam je 'Anbesete, pričao nam je Junus od Ibnu Šihaba rekao je: izvijestio me je Abdullah, sin Ka'ba sina Malika, da je Abdullah, sin Abbasa, izvijestio njega da je Alija, sin Ebu Taliba, bio zadovoljan Allah o njega, izašao od (iz, sa sijela) kod (od) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, u njegovome bolu koji je (taj što) je preminuo u njemu, pa su rekli (prisutni) ljudi:

"O Ebul-Hasene (Ebu Hasene - tj. O Alija)! Kako je osvanuo poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (u zdravlju)?" Rekao je: "Osvanuo je sa zahvalom Allahu ozdravljen (ozdravio je)." Pa je uzeo za njegovu ruku Abbas pa je rekao: "Zar nećeš vidjeti (tj. Zar ne vidiš) njega (mrtvoga ubrzo)? Ti si tako mi Allaha poslije (izvjesna) tri (dana) rob (izvjesnoga) štapa (vladarskoga štapa, jer će neko odmah preuzeti vlast). Tako mi Allaha zaista ja zaista mislim (smatram) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) će preminuti (da će umrijeti) u (ovome) svome bolu. I zaista ja zaista prepoznajem u licima Abdulmutalibovića (njihovu) smrt, pa odi s nama (tj. pa odvedi nas) ka poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa (da mi) pitamo njega u koga (će da) bude (taj) posao (hilafeta, upravljanja i rukovođenja muslimanima). Pa ako je bio (tj. ako bude) u nas (među nama), znali smo (tj. znaćemo) to. A ako je bio u (nekoga drugoga) osim nas (tj. ako će biti u nekoga drugoga), zdogovorićemo se (sa) njim pa (da) je oporučio (tj. da oporuči on) za nas." Rekao je Alija:

"Tako mi Allaha zaista ako smo (ako bi) pitali (tj. molili, tražili) nju (upravu i vlast u ruke od) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa spriječi (odbije) nas, neće dati nama nju (vlast, upravu izvjesni) ljudi nikada. I zaista ja neću pitati (tražiti) nju (od) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, nikada."

GLAVA

(onoga) ko je odgovorio sa (izrazom): "Lebbejke ve sa'dejke - Dvoodazov tebi (na pokornost) i dvije sreće (dva usrećavanja, dva potpomaganja) tebi!".

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Hemmam od Katadeta, od Enesa, od Muaza rekao je: Ja sam (bio) sujahač Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"O Muaze!" Rekao sam: "Dvoodazov tebi i dvije sreće (ili: dva usrećenja; dva potpomaganja) tebi!" Zatim je rekao slično njemu (tj. slično tome dozivanju) triput. (A onda je rekao:) "Da li znaš šta je pravo Allaha na (Njegovim) robovima?" Rekao sam: "Ne." Rekao je: "Pravo Allaha na (Njegovim) robovima je da obožavaju Njega i (da) ne udružuju s Njim (ni jednu) stvar (ništa)." Zatim je išao (jedan) čas, pa je rekao: "O Muaze!" Rekao sam: "Dvoodazov tebi i dvije sreće tebi!" Rekao je: "Da li znaš šta je pravo (tih Božijih) robova na Allahu kada su činili (učinili) to? Da neće kažnjavati (tj. Da ne kažnjava) njih (On)."

PRIČAO NAM JE Hudbete, pričao nam je Hemmam, pričao nam je Katadete od Enesa, od Muaza za ovo.

PRIČAO NAM JE Umer, sin Hafsa, pričao nam je moj otac, pričao nam je Aameš, pričao nam je Zejd, sin Vehba, pričao nam je tako mi Allaha Ebu Zerr u (selu) Rebezi, rekao je:

Bio sam (u takvoj jednoj prilici da) idem (ili: Iđah, išao sam, šetah) sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, u kamenjaru (tj. po kamenitom predjelu) Medine večerom (naveče). Izašao je pred nas (tj. Ukazao se je pred nama planinski masiv) Uhud, pa je rekao (Muhammed a.s.):

"O Ebu Zerre! Ne volim da je Uhud meni zlato (tj. Ne želim da imam zlata koliko ovo brdo Uhud, pa da) dođe na mene noć ili tri (noći, tj. pa da prođu jedan ili tri dana, a da) je kod mene od njega (od zlata ostao jedan) zlatnik, osim (jednoga zlatnika što) zasjednem (tj. pripravim) njega za (kakav) dug (dugovanje), (a sve to ostalo zlato ne bih želio drukčije okrenuti) osim (tako) da reknem s njim u robovima Allaha ovako, i ovako i ovako (tj. osim tako da ga razdijelim među

ljude na sve strane)." I pokazao je (to) nama sa svojom rukom. Zatim je rekao:

"O Ebu Zerre!" Rekao sam: "Dvoodazov tebi i dvije sreće tebi, o poslaniče Allaha!" Rekao je: "Najmnogobrojniji su najmalobrojniji (doslovno: Najmnogobrojniji, oni su najmalobrojniji! - a to će reći: Oni koji imaju najviše imanja, oni će imati najmanje nagrade), osim (onoga) ko je rekao ovako i ovako." Zatim je rekao meni: "Svoje mjesto ne prelazi (tj. Ne miči sa svoga mjesta), o Ebu Zerre, dok se vratim (dok se ne vratim)." Pa je otišao, čak se izgubio od mene. Pa sam čuo (jedan) glas. Pa sam se plašio da se bude pojavilo (uplašio sam se da se nije nešto dogodilo) poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa sam htio da odem. Zatim sam se sjetio govora (tj. riječi) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Ne prelazi (tj. Ne miči nikud)!", pa sam ostao (na svome mjestu). Rekao sam (kada se vratio):

"O poslaniče Allaha! Čuo sam (nekakav) glas. Plašio sam se da se bude pojavilo (dogodilo) tebi (što neugodno). Zatim sam se sjetio tvoga govora, pa sam stajao (pa sam ostao na svome mjestu)." Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "To je Džibril (bio) došao meni, pa je izvijestio mene da ono ko je umro od moje sljedbe (tako da) neće pridruživati (tj. da ne pridružuje) sa Allahom (ni jedne) stvari, unišao je (tj. on će unići u) raj." Rekao sam: "O poslaniče Allaha! I ako (ili: Iako) je bludničio, i ako je krao?" Rekao je: "I ako (ili: Iako) je bludničio, i ako je krao."

Rekao sam Zejdu: "Zaista ono doprlo je meni (to) da je on (tj. pripovjedač toga hadisa) Ebu Derda'." Pa je rekao: "Svjedočim (da) je zaista pričao meni njega (ovaj hadis) Ebu Zerr u Rebezi." Rekao je Aameš: A pričao mi je Ebu Salih od Ebu Derda-a slično njemu (doslovno: poput njega, tj. poput ovoga hadisa). A rekao je Ebu Šihab od Aameša: "..... (da od toga zlata) ostane kod mene više (od) tri (dana)."

GLAVA:

Neće podizati (izvjesni) čovjek (izvjesnoga) čovjeka iz (sa) njegovoga mjesta sjedenja.

PRIČAO NAM JE Ismail, sin Abdullaha, rekao je: pričao mi je Malik od Nafi'a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Neće podizati (tj. Neka ne podiže izvjesni) čovjek (izvjesnoga) čovjeka iz (tj. sa) njegovoga mjesta sjedenja, (da) zatim sjedne (on) u njega (tj. na njega - na to mjesto)."

(Neki te riječi Muhameda a.s. shvataju kao zabranu, a neki kao savjet.)

GLAVA:

"..... kada se je reklo vama: Rasprostranite se u (tome svome) mjestu sjedenja, pa rasprostranite, rasprostraniće Allah vama; a kada se je reklo: Podignite se (ustanite)!, pa podignite se.....". Ajet (taj vidjeti).

PRIČAO NAM JE Hallad, sin Jahja-a, pričao nam je Sufjan od Ubejdulaha, od Nafi'a, od Ibnu Umera, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da je on zabranio da se podigne (izvjesni) čovjek iz (sa) svoga mjesta sjedenja i (da) sjedne u njega (tj. na njega - na to mjesto jedan) drugi, a ali (tj. nego) rasprostranite se, i rasprostranjujte se (razmaknite se međusobno da među vas sjede, sjedne i onaj neko drugi).

A bio je Ibnu Umer (običaja da) mrzi (i to) da ustane (izvjesni) čovjek iz (sa) svoga mjesta sjedenja, zatim (da on) posadi (u) svoje mjesto (nekoga drugoga).

GLAVA

(onoga) ko je ustao iz svoga mjesta sjedenja ili svoje sobe, a nije tražio dozvolu (od) svojih drugova, ili se je pripravljao za (svoje) ustajanje zato (da) ustanu (odu izvjesni) ljudi.

PRIČAO NAM JE Hasen, sin Umera, pričao nam je Mu'temir: čuo sam svoga oca (da) spominje od Ebu Midžleza, od Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Pošto se oženio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, Zejnebom, kćerom Džahša, pozvao je (izvjesne) ljude (koji) su se nahranili, zatim su sjedili (i) pričaju (tj. pričajući oni). Rekao je: Pa je uzeo (tj. počeo da pravi pokrete) kao da se on pripravljao (pripremao) za (svoje) ustajanje. Pa nisu ustali. Pa pošto je to vidio, ustao je (on), ustao je ko je ustao sa njim od (tih) ljudi, a ostala su trojica. I zaista je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, došao zato (da) uniđe, pa kada li (ti) ljudi sjedači (tj. sjede još)! Zatim zaista oni su ustali, pa su otišli. Rekao je: Pa sam došao, pa sam izvijestio Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da su oni već otišli. Pa je došao, čak je unišao. Pa sam otišao (tj. krenuo, počeo, htio da i ja) uniđem (u njegovu sobu), pa je spustio (izvjesni) zastor između mene i između sebe. I spustio (objavio) je Allah, uzvišen je:

"O (vi) koji ste vjerovali, ne ulazite (u) sobe (ili: kuće) Vjerovijesnika (drukčije nikako) osim da se dozvoli vama....." do Njegovoga govora "..... zaista to vam je bilo kod Allaha veliko (velika stvar).".

GLAVA:

(izvjesnoga) obmotavanja (omotavanja, ogrtanja sebe) sa (svojom) rukom, a ono je (tj. a to je - a to se naziva) "el-kurfusa'u".

(Izraz "el-kurfusa'u" označava poseban način sjedenja na tlu koji se sastoji u tom da čovjek sjedne butovima na tlo, a da stegna prisloni uz stomak, i da se onda obuhvati rukama stavivši ih na golijeni, cjevanice nogu. Ima još i drugih tumačenja koja su donekle slična ovome.)

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Ebu Galiba, izvijestio nas je Ibrahim, sin Munzira, Hizamija, pričao nam je Muhamed, sin Fulejha, od svoga oca, od Nafi'a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Vidio sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u dvorištu Ka'be (da sjedi) obmotavajući se (tj. obuhvatajući se on) sa svojom rukom ovako.

GLAVA

(onoga) ko se je oslonio (naslonio) pred svojim drugovima (za vrijeme sjedenja i razgovora).

A rekao je Habbab: Došao sam Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, a on je uzimač uzglavlja (sebi jedan) ogrtač (tj. a on je stavio sebi kao uzglavlje, kao jastuk jedan ogrtač). Rekao sam: "Zar nećeš moliti Allaha?" Pa je sjeo.

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Bišr, sin Mufaddala, pričao nam je Džurejrija od Abdurahmana, sina Ebu Bekreta, od njegovoga oca rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zar neću izvijestiti vas za najveći (od) velikih grijeha?" Rekli su: "Da, o poslaniče Allaha! Rekao je: "Udruživanje (izvjesno) sa Allahom (ikoga i ičega), i nepokornost (svojim) dvama roditeljima."

PRIČAO NAM JE Musedded, pričao nam je Bišr slično njemu (tj. slično prednjem hadisu, ali sa proširenim tekstom koji će se sada prikazati, navesti kako slijedi).

A bio je (Muhammed a.s.) naslonjen, pa je sjeo, pa je rekao: "Zar ne (Pazite)?! I govor (izvjesne) iskrivljenosti (tj. govor laži)." Pa nije prestao (dugo da) ponavlja nju (tu rečenicu, riječ), čak smo rekli: "Da je on šutio (tj. ušutio već jednom)!"
GLAVA

(onoga) ko je žurio u svome hodu zbog (kakve) potrebe, ili namjere (nekakve).

PRIČAO NAM JE Ebu Asim od Umera, sina Seida, od Ibnu Ebu Mulejketa da je 'Ukbete, sin Harisa pričao njemu, rekao je:

Klanjao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (izvjesnu) popodnevnu molitvu, pa je požurio (tj. žurno ustao i otišao), zatim je unišao (u svoju) kuću.

GLAVA

(izvjesnoga) kreveta (ili stolice, sećije, prijestolja, kauča, otomana).

PRIČAO NAM JE Kutejbete, pričao nam je Džerir od Aameša, od Ebu Duha-a, od Mesruka, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) klanja usred (svoga) kreveta (ili sećije), a ja sam ležačica (tj. a ja ležim) između njega i između Strane (kible). Bude meni (izvjesna) potreba (nužda), pa mrzim da ustanem (tj. da se uspravim), pa (da) se okrenem prema njemu, pa se (onda zato) izvlačim izvlačenjem (polagano).

GLAVA

(onoga) ko (je takav da) se bacio njemu (jedan) jastuk (uzglavlje).

PRIČAO NAM JE Ishak, pričao nam je Halid. - H - A pričao mi je Abdullah, sin Muhammeda, pričao nam je Amr, sin Avna, pričao nam je Halid od Halida (Halid Abdullahov od Halida Hazza-a), od Ebu Kilabeta rekao je: izvijestio me je Ebul-Melih, rekao je:

Unišao sam sa tvojim ocem Zejdom (u stvari: sa tvojim djedom Zejdom, jer mu je Zejd djed, a ne otac - unišao sam sa njim) Abdullahu, sinu Amra, pa je pričao nama da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (imao slučaj takav da) se spomenuo njemu moj post, pa je unišao (on) meni. Pa sam bacio njemu (tj. za njega jedan) jastuk (uzglavlje), (a) njegovo punjenje je (bilo) biljno vlakno (ili: palmino vlakno). Pa je sjeo na zemlju, a postao je (tj. našao se taj) jastuk između mene i između njega. Pa je rekao meni:

"Zar nije dosta tebi od svakoga mjeseca tri dana (da postiš ti)?" Rekao sam: "O poslaniče Allaha (ja mogu više od toga da postim)!" Rekao je: "Pet." Rekao sam: "O poslaniče Allaha! Rekao je: "Sedam." Rekao sam: "O poslaniče Allaha! Rekao je: "Devet." Rekao sam: "O poslaniče Allaha!" Rekao je: "Jedanaest." Rekao sam: "O poslaniče Allaha!" Rekao je: "Nema posta iznad posta Davuda (koji je postio)

polovinu (toga) vremena: postenje (post jednoga) dana, a mršenje (jednoga) dana."

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Džafera, pričao nam je Jezid od Šubeta, od Mugireta, od Ibrahima, od Alkameta da je on došao (u) Siriju (ili: u Damask, jer Eš-šamu znači i Sirija, ali i grad Damask u Siriji). - H - A pričao nam je Ebul-Velid, pričao nam je Šubete od Mugireta, od Ibrahima rekao je:

Otišao je Alkamete ka Siriji (ka Damasku), pa je došao (izvjesnoj) bogomolji, pa je klanjao dva naklona (rekata), pa je rekao:

"Moj Bože! Daj (dosudi) mi (jednoga) druga." Pa je sjeo do Ebu Derda-a. Pa je rekao (njemu Ebu Derda'): "Od koga si ti?" Rekao je: "Od stanovnika Kufe." Rekao je: "Zar nije u (tj. među) vama vlasnik (izvjesne) tajne koja je bila (ta, takva što) neće znati (tj. ne zna) nju (niko drugi) osim njega?" Misli (na) Huzejfeta. "Zar nije u (tj. među) vama, ili je bio u (među) vama (onaj) koji (je taj što) je zaštitio njega Allah na jeziku (tj. zbog molbe i riječi) Svoga poslanika, pomilovao ga Allah i spasio, od (izvjesnoga) sotone (đavola)?" Misli (na) 'Ammara. "I zar nije u (tj. među) vama vlasnik (izvjesne) zubočistke i (izvjesnoga) jastuka (uzglavlja)?" Misli (na) Ibnu Mes'uda. "Kako je bio Abdullah (običaja da) čita: "Vellejli iza jagša (Tako mi noći kada pokriva - tu suru kako čitaše dalje)?" Rekao je: "..... Vezzekeri vel-unsa (Tako mi muška i ženska).". Pa je rekao: Nisu prestali ovi, čak su bili skoro (bili su blizu da) bace u sumnju mene, a već sam čuo nju (tj. tu suru tako - tj. bez "ma haleka") od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio.

GLAVA

(izvjesnoga) dnevnoga (danskoga) odmaranja (spavanja) poslije (molitve, namaza) džum'e.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Kesira, pričao nam je Sufjan od Ebu Hazima, od Sehla, sina Sa'da rekao je:

Bili smo (običaja da) se odmaramo (spavamo u danu, po danu) i (da) objedujemo (ručamo) poslije (molitve) džum'e.

GLAVA

(izvjesnoga) odmaranja (spavanja danskoga) u Bogomolji.

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Abdulaziz, sin Ebu Hazima, od Ebu Hazima, od Sehla, sina Sa'da rekao je:

Nije bilo Aliji (ni jedno) ime draže k njemu od (imena) Ebu Turab, i zaista je bio (običaja da) se zaista veseli s njime kada (bi) se zovnuo s njom (s tom riječi, tj. s tim imenom). Došao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, kući Fatime, na nju pozdrav!, pa nije našao Aliju u kući. Pa je rekao:

"Gdje je sin tvoga strica (amidže)?" Pa je rekla: "Bila je između mene i između njega (neka) stvar, pa se poljutio (naljutio međusobno sa) mnom, pa je izašao, pa se nije odmarao (tj. nije spavao danskoga sna) kod mene." Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (nekakvome) čovjeku: "Pogledaj gdje je on." Pa je došao, pa je rekao: "O poslaniče Allaha! On je u Bogomolji spavač (spava). Pa je došao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a on je ležač (tj. a on leži), već je pao njegov ogrtač od (tj. sa) njegove polovine, pa je pogodila (zaprašila) njega (nekakva) prašina (prah). Pa je počeo poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) tare (otire, otare, stresa) njega (taj prah) od njega (sa njega) i on govori:

"Ustani, Ebu Turabe! Ustani, Ebu Turabe!" (Ebu Turab znači: otac prašine, tj. prašljivi, uprašeni.).

GLAVA

(onoga) ko je posjetio (neki) narod (tj. neke ljude), pa je odmarao (spavao danski san) kod njih.

(Izraz, odnosno glagol "kale jekilu kajluleten" znači odmarati se i spavati za vrijeme odmaranja u vrijeme podnevne žege, za vrijeme pripeke i velike vrućine oko polovine dana.)

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Muhamed, sin Abdullaha, Ensarija, rekao je: pričao mi je moj otac od Sumameta, od Enesa da je Umu Sulejma bila (običaja da) prostre Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (neku) kožnu prostirku, pa (on) odmara (spavajući danski san) kod nje na toj kožnoj prostirki. Rekao je: Pa kada je spavao (tj. kada bi zaspao) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, uzela je (tj. uzela bi ona) od njegovoga znoja i njegove kose (dlake), pa je sakupila njega (to) u (jednu) surahiju (staklenu posudu), zatim je (zatim bi) sakupila njega (tj. sastavila je, sastavila bi to sve) u suk (jednu vrstu mirisa, jer "sukkun" znači neki miris, jedna vrsta mirisa). Rekao je:

Pa pošto je prisustvovala (tj. pošto je došla) Enesu, sinu Malika, (njegova) smrt, oporučio je da se učini (da se stavi) u njegov balzam (malo) od toga (izvjesnoga) suka (a to će reći: od toga mirisa u koji je, u kojeg je bilo pomiješano znoja i dlake, kose Muhameda a.s.). Rekao je: Pa se (to) učinilo (stavilo) u njegov balzam.

PRIČAO NAM JE Ismail, rekao je: pričao mi je Malik od Ishaka, sina Abdullaha sina Ebu Talhata, od Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, da je on čuo njega (da) govori:

Bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, kada bi otišao ka Kuba'u (tj. u Kuba'), (običaja da) uniđe Umu Harami, kćeri Milhana, pa (ona) nahrani (pa bi ona nahranila) njega. A bila je pod 'Ubadetom, sinom Samita (tj. bila je udata za 'Ubadeta). Pa je unišao (jedan) dan, pa je nahranila njega, pa je zaspao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zatim se probudio (i) smije se (tj. smijući se on). Rekla je: Pa sam rekla:

"Šta nasmijava tebe, o poslaniče Allaha?" Pa je rekao: "Ljudi (neki) od moje sljedbe (što) su se izložili (tj. prikazali) meni (bivši oni) ratnici (borci) u putu Allaha (tj. za put, zbog puta Allahovoga ili na Božijem putu), jašu sredinu (sredinom, ili: jašu strahotu) ovoga mora,

(bivši oni) vladari na (svojim) prijestoljima - ili je rekao: kao (izvjesni) vladari na (svojim) prijestoljima." Sumnjao je Ishak (o tome kako je doslovno rečeno). Rekla sam: "Moli Allaha da učini mene od njih." Pa je molio. Zatim je spustio svoju glavu, pa je zaspao. Zatim se (ponovo) probudio (i opet) se smije. Pa sam rekla: "Šta nasmijava tebe, o poslaniče Allaha?" Rekao je: "Ljudi (neki) od moje sljedbe (što) su se izložili meni, (bivši oni) ratnici u putu Allaha, jašu (jašući oni) sredinu (ili strahotu) ovog mora, (bivši oni) vladari na (svojim) prijestoljima, ili kao (izvjesni) vladari na (svojim) prijestoljima." Pa sam rekla: "Moli Allaha da učini mene (jednu) od njih." Rekao je: "Ti si od (onih) prvih."

Pa je uzjašila (to izvjesno) more (tj. zaplovila je tim morem u) vrijeme Muavije, pa se je shrvala (oborila, tj. bacila na tle, pala je na tlo) od svoje (tj. sa svoje) jahaće životinje kada je izašla iz (toga) mora (na kopno), pa je propala (tj. pa je umrla od toga pada).

GLAVA

(izvjesnoga) sjedenja kako god se je olakšalo (tj. kako je lakše, kako je najlakše osim onoga načina koji se zabranjuje u hadisu koji će se navesti sada).

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan od Zuhrije, od Ata-a, sina Jezida, Lejsije, od Ebu Seida Hudrije, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Zabranio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, dva načina odijevanja (oblačenja) i dvije kupoprodaje: ogrtanja (sebe izvjesne) gluhe (vrste, tj. načina oblačenja, odijevanja), i zagrtanje (sebe) u jednu odjeću (tako da) nije na pukotini (tj. spolnom udu, organu izvjesnoga) čovjeka od nje (od odjeće te ni jedna) stvar, i (izvjesno) međusobno doticanje i (izvjesno) međusobno bacanje (tj. i kupoprodaju na način da se roba mora kupiti ako se dotakne - ili uz uslov da se može dotaknuti, ali ne i pregledati detaljno, i kupoprodaja uz obaveznost ako se na robu baci kamenčić).

Slijedio je njega (Sufjana) Mamer, i Muhamed, sin Ebu Hafsa, i Abdullah, sin Budejla, od Zuhrije.

(Može se posredno zaključiti da je zabranjeno sjediti na način da se vidi spolni i drugi sramni dio tijela ako tijelo nije odjeveno tako da pokriva dobro sramne dijelove tijela.)

GLAVA

(onoga) ko se je sašaptavao (međusobno sa nekim licem) pred (izvjesnim) ljudima, i nije izvijestio za tajnu (tj. o tajni) svoga druga, pa kada je umro, izvijestio je za nju (o njoj).

PRIČAO NAM JE Musa od Ebu Avaneta, pričao nam je Firas od 'Amira, od Mesruka, pričala mi je Aiša, majka vjernika, rekla je:

Zaista mi smo bile - žene (supruge) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, kod njega svi (tj. sve), nije se ostavila od nas (ni) jedna. Pa je došla Fatima - na nju pozdrav (tj. mir njoj)! - ide (tj. idući ona). Ne, tako mi Allaha, ne sakriva se njezino iđenje-idenje (ili: njezin način iđenja, hoda) od načina iđenja (od načina hoda) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. (To jest: Hod joj je bio poput hoda oca, kao hod oca njezinoga Muhammeda a.s..). Pa pošto je vidio nju, zaželio je širinu (tj. dobrodošlicu njoj), rekao je:

"Širina (tj. Dobrodošlica) sa mojom kćerom!" Zatim je posadio (smjestio) nju (na prostor) od svoje desnice (desne strane), ili od svoje ljevice (lijeve strane). Zatim je tajno govorio (sa) njom, pa je plakala plačem žestokim (jako je zaplakala). Pa pošto je vidio njezinu žalost, tajno je govorio (sa) njom drugi puta, kada li se ona smije (nasmija)! Pa sam rekla njoj ja između (doslovno: od između) njegovih žena:

"Naročito je tebi rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, za (svoju) tajnu između nas, (a) zatim ti plačeš." Pa pošto je ustao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pitala sam nju o (onome) šta je tajno govorio (on sa) tobom (tj. šta je tajno govorio on sa njom). Rekla je: "Nisam bila zato (da) raširim (otkrijem) poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, njegovu tajnu." Pa pošto je

preminuo (umro), rekla sam njoj: "Odlučna sam bila na tebe (tj. Zaklinjem te) sa (tj. tako ti onoga) što imam na tebe od (svoga) prava (da drukčije ne postupiš) osim (tako da) si izvijestila mene." Rekla je:

"Što se tiče sada, pa da." Pa je izvijestila mene, (i) rekla je: "Što se tiče (onoga) kada je tajno govorio (sa) mnom o (izvjesnoj) prvoj stvari, pa zaista on je izvijestio mene da je Džibril bio (običaja da) se suprotstavlja njemu sa Kur'anom (tj. da se natječe, bori s njim u čitanju Kur'ana, ili da preslušava, preslišava njega u čitanju Kur'ana napamet) svake godine jedanput, a zaista on se je već suprotstavio meni (dakle: Muhamedu a.s.) s njim (u ovoj) godini dva puta (dvaput), i neću smatrati (tj. i ne smatram svoj) rok (tj. svoju smrt drukčije nikako) osim (tako da) se je već približio (taj rok), pa čuvaj se Allaha, i strpi se, pa (jer) zaista ja sam divan (izvjesni - tvoj) preteča ja sam tebi (ili: divan li predak sam ja tebi)!" Rekla je: "Pa sam zaplakala svojim plačem koji si vidjela. Pa pošto je vidio moje nestrpljenje (usplahirenost), tajno je govorio (sa) mnom drugi (puta), rekao je (tada meni):

"O Fatimo! Zar se nećeš zadovoljiti da budeš gospođa (gospodarica, prvakinja, velikanka) žena (svih) vjernika, ili gospođa (gospodarica) žena ove (moje) sljedbe?!"

GLAVA

(izvjesnoga) ležanja na leđima.

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan, pričao nam je Zuhrija, rekao je: izvijestio me je Abbad, sin Temima, od svoga strica rekao je:

Vidio sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u Bogomolji (kao) ležača na leđima, stavljača jedne (od) svoje dvije noge na (onu) drugu (dakle: kako leži na leđima, i jednu svoju nogu je stavio preko druge).

GLAVA:

Neće se sašaptavati (nikakva) dvojica bez (svoga) trećega (druga ako su samo njih trojica na jednom mjestu i prostoru, osim sa njegovom

dozvolom). I (sašaptavanje spominje) Njegov govor, uzvišen je: "O (vi) koji ste vjerovali, kada ste se međusobno sašaptavali, pa ne sašaptavajte se o (izvjesnome) grijehu, i neprijateljstvu i neposlušnosti (Mome) poslaniku, a sašaptavajte se o (izvjesnome) dobročinstvu i bogobojaznosti....." do Njegovoga govora, uzvišen je: "..... i na Allaha pa neka se oslonu (svi) vjernici.". I Njegov govor: "O (vi) koji ste vjerovali, kada ste se sašaptavali (sa Mojim) poslanikom, pa proturite naprijed pred vaše (svoje) sašaptavanje (jednu) milostinju, to je bolje za vas (vama) i čišće; pa ako niste našli (mogućnosti), pa zaista Allah je (veliki) opraštač, milostiv." - do Njegovoga govora: "..... a Allah je (mnogo) obaviješten o (onome) što radite.".

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik. - H - A pričao nam je Ismail, pričao mi je Malik od Nafi'a, od Abdullaha (Umerovoga), bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Kada su bila (tj. Kada budu) tri (muslimana, trojica muslimana), pa neće se sašaptavati (tj. pa neka se ne sašaptavaju) dvojica osim (tj. bez toga) trećega."

GLAVA

čuvanja (izvjesne) tajne.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Sabbaha, pričao nam je Mu'temir, sin Sulejmana, rekao je: čuo sam svoga oca rekao je: čuo sam Enesa, sina Malika (da) govori:

Tajno je rekao k meni Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (jednu) tajnu, pa nisam izvijestila za nju (tj. o njoj ni) jednoga (jedinoga čovjeka, tj. nikoga) poslije njega. A zaista već je pitala mene Umu Sulejma, pa nisam izvijestio nju za nju (o njoj - tj. o toj tajni, a Umu Sulejma je majka Enesova, pa nije, eto, ni njoj rekao tu tajnu).

GLAVA:

Kada su bili mnogobrojniji od trojice (Kada je bilo više od tri, od trojice, od troje u jednoj skupini i društvu), pa nema (nikakve) štete sa

(izvjesnim) tajnim razgovaranjem (između dvojice od njih više) i (izvjesnim) sašaptavanjem (između dvojice mimo ostale).

PRIČAO NAM JE Usman, pričao nam je Džerir od Mansura, od Ebu Vaila, od Abdullaha (Mes'udovoga), bio zadovoljan Allah od njega: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Kada ste bili tri (trojica - dakle: Kada vas je trojica), pa neće se sašaptavati dva čovjeka osim (bez onoga) drugoga (tj. bez onoga trećega) do (da) se (dok se ne) pomiješate sa (izvjesnim) ljudima, zbog (toga što se može dogoditi) da ožalosti njega (onoga trećega takav postupak njegove dvojice drugova prema njemu)."

PRIČAO NAM JE Abdan od Ebu Hamzeta, od Aameša, od Šekika (Šeqiqa), od Abdullaha (Mes'udovoga) rekao je:

Razdjeljivao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (jedan) dan (nekakvu) razdiobu (raspodjelu), pa je rekao (jedan) čovjek od Pomagača:

"Zaista ovo je zaista (jedna) razdioba (takva da) se nije htjelo s njom lice Allaha." Rekao sam: "Zar ne?! (To jest: Pazi!) Tako mi Allaha zaista ću doći svakako Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio (i reći ću mu to)." Pa sam došao njemu, a
on je u (tj. među nekim) uglednicima. Pa sam tajno govorio (tj. rekao to) njemu (doslovno: Pa sam tajno govorio sa njim, a to će reći da su se njih dvojica udaljili od onih uglednika, pa da mu je tajno rekao o tome šta, što je rekao onaj Pomagač). Pa se rasrdio (Muhammed a.s.), čak (da) se je zacrvenilo mnogo njegovo lice. Zatim je rekao:

"Milost Allaha na Musa-a (Mojsija)! Uznemirivao se je (Uznemiravao se, tj. Uznemirivan je) sa više od ovoga (ili: više od ovoga), pa se strpio (na tom uzmemirivanju)."

GLAVA

dužine (izvjesnoga) šapata (šaptanja, tj. međusobnoga sašaptavanja).

"..... i pošto su oni šapat (šaptanje, tj. sašaptavači).....".

Infinitiv je (riječ "nedžva" i to) od "nadžejtu": sašaptavao sam se (sa nekim), pa je opisao njih sa njom (tj. sa tom riječi "nedžva"), a značenje je (te riječi): "jetenadževne" (sašaptavaju se oni međusobno).

(U arapskom jeziku se često infinitiv i imenica upotrijebe kao pridjev, atribut da bi se pojačalo značenje.)

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Beššara, pričao nam je Muhamed, sin Džafera, pričao nam je Šubete od Abdulaziza, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Uspostavila se (izvjesna) molitva, a (jedan, neki) čovjek sašaptava se (sa) poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa nije prestao (da) se sašaptava (sa) njim, čak su spavali (zaspali neki) njegovi drugovi. Zatim je ustao (Muhammed a.s.), pa je klanjao.

GLAVA:

Neće se ostavljati (izvjesna) vatra u (svojoj) kući kod (svoga) spavanja.

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Ibnu Ujejnete od Zuhrije, od Salima, od njegovoga oca, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Ne ostavljajte (tu, svoju) vatru u vašim (u svojim) kućama kada spavate."

PRIČAO NAM JE Muhammed, sin Ala-a, pričao nam je Ebu Usamete od Burejda, sina Abdullaha, od Ebu Burdeta, od Ebu Musa-a, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Zapalila se je (jedna) kuća u Medini nad svojom porodicom iz (izvjesne) noći (jedne noći). Pa se pričalo o njihovom stanju (o njihovom slučaju) Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio. Rekao je:

"Zaista ova vatra, ona je samo (jedan) neprijatelj vama, pa kada ste spavali (tj. kada hoćete da vi spavate), pa ugasite nju od vas (tj. ugasite je sebi - tu vatru)."

PRIČAO NAM JE Kutejbete, pričao nam je Hammad od Kesira, od Ata-a, od Džabira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Pokrijte (svoje) posude, i vratite (u utrobe svoja) vrata (tj. zatvorite vrata), i ugasite (svoje) svjetiljke, pa (jer) zaista (izvjesna mala životinja) pokvarenjačica (štetočinica, štetočina - a misli se na miša) ponekad teglji (obori, povuče, potegne izvjesni) fitilj (stijenj, svještilo od svijeće), pa zapali porodicu (izvjesne) kuće)."

(Doslovno: "....., pa zaista pokvarenjačica je ponekad - ili: možda - tegljila fitilj, pa je zapalila porodicu izvjesne kuće.".)

GLAVA

zatvaranja (izvjesnih, ili sviju) vrata u (izvjesnoj, svakoj) noći.

PRIČAO NAM JE Hassan, sin Ebu 'Abbada, pričao nam je Hemmam od 'Ata-a, od Džabira rekao je: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ugasite (svoje) svjetiljke u (svakoj) noći kada ste spavali (kada hoćete da spavate), i zatvarajete (svoja) vrata, i zavezujte (svoje) mješine i pokrivajte (svoju) hranu i (svoje) piće."

Rekao je Hemmam: I mislim ga (tj. 'Ata-a da) je (mislim da je 'Ata-a) rekao (još i): "i da sa (tj. makar sa jednim) drvetom (da pokrijete hranu i piće popriječivši ga preko posude u kojoj se nalazi hrana i piće, hrana ili piće)."

GLAVA

(izvjesnoga) obrezivanja (spolovila, spolnoga uda) poslije (izvjesne) starosti i (GLAVA) čupanja (dlaka svoga) pazuha.

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Kaze'ata, pričao nam je Ibrahim, sin Sa'da, od Ibnu Šihaba, od Seida, sina Musejjeba, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Način stvaranja (na kojem su stvoreni Božiji vjerovijesnici, tj. Običaj i postupak Božijih vjerovijesnika) su pet (radnji, činova): obrezivanje (spolnoga uda, organa), i traženja željeza (tj. britve za brijanje dlaka okolo, oko spolnoga uda), i čupanje (dlaka svoga) pazuha (ispod svojih pazuha), i siječenje (kraćenje, tj. potkresavanje svoga) brka (svojih brkova) i rezanje (svojih) nokata (noktiju)."

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb, sin Ebu Hamzeta, pričao nam je Ebu Zinad od Aaredža, od Ebu Hurejreta da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Obrezao se je Ibrahim - na njega pozdrav (ili: njemu mir)! - poslije osamdeset godina (svoga rođenja, tj. obrezao mu se je spolni ud kada je imao osamdeset godina života), i obrezao se je u Kadumu (ili: sa keserom, tj. sa nekom vrstom sjekire)."

Olakšana je (ta riječ "kadum", tj. slovo d nije dvostruko u te riječi).

Rekao je Ebu Abdullah: Pričao nam je Kutejbete, pričao nam je Mugirete od Ebu Zinada i rekao je: "u Kaddumu". A ono je (tj. A Kaddum je jedno) mjesto. Pojačan je (slog u toj riječi u vezi slova d, tj. slovo d je dvostruko u riječi Kaddum).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Abdurahima, izvijestio nas je 'Abbad, sin Musa-a, pričao nam je Ismail, sin Džafera, od Israila, od Ebu Ishaka, od Seida, sina Džubejra, rekao je: Pitao se Ibnu Abbas:

"Slično ko (Sličan kome) si (bio, tj. Koliki si bio u vrijeme) kada se uzeo (tj. kada je umro) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (znaš li, sjećaš li se)?" Rekao je: "Ja sam tada obrezan (osunećen)."

Rekao je: A bili su (oni tada običaja da) neće obrezati (izvjesnoga) čovjeka do (da) stigne (dok ne stigne doba zrelosti). A rekao je Ibnu Idris od svoga oca, od Ebu Ishaka, od Seida, sina Džubejra, od Ibnu Abasa:

Uzeo se je (tj. Umro je) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, a ja sam obrezan (obrezanoga spolnoga uda - i "matunun" i "hatinun" imaju isto značenje).

GLAVA:

Svaka zabava (igra) je neispravna (tj. nevaljala) kada je zauzela (tj. smela, pomela, spriječila) njega od pokornosti Allahu; i (o onome) ko je rekao svome drugu: "Dođi, (da) se kockam (ja s) tobom!". I Njegov govor, uzvišen je: "I od (izvjesnih) ljudi je (neki) ko (je takav da) uzima (kupuje sebi) zabavu (igru od izvjesnoga) pričanja (razgovora) zato (da) zavodi (daleko, u stranputicu) od puta Allaha.....".

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs od 'Ukajla, od Ibnu Šihaba rekao je: izvijestio me je Humejd, sin Abdurahmana da je Ebu Hurejrete rekao: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ko se zakleo (Ko se zaklete) od vas pa je rekao (pa rekne) u svojoj zakletvi: tako mi Lata i Uzza-a, pa neka rekne: "Nema božanstva osim Allah (Allaha)!" A ko je rekao (ko rekne) svome drugu: "Dođi, (da) se kockam (s) tobom", pa neka milodari (neka podijeli milostinju, da bi iskupio grijeh počinjen samim pozivom na kockanje, pa makar se ne kockao)."

GLAVA

(onoga) što je došlo o (izvjesnoj) zgradi (građevini; ili: o izvjesnome građenju kuće, skloništa).

Rekao je Ebu Hurejrete od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Od znakova (predznakova, predznaka) Časa je (takvo vrijeme) kada su se međusobno produžavali (tj. natjecali dužinom) pastiri

(izvjesne) mladunčadi (domaćih životinja - teladi, jaradi i janjadi - kada se budu natjecali dužinom) u (svojoj) građevini (zgradi)."

PRIČAO NAM JE Ebu Nu'ajm, pričao nam je Ishak - on je sin Seida, od Seida, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Vidio sam mene (tj. sebe) sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, (tj. u vrijeme Vjerovijesnika a.s. da) sam gradio sa svojom rukom (jednu) kuću (takvu da ona) sakrije mene od (izvjesne) kiše i (da) dadne hlad meni od Sunca. Nije pomogao mene na njoj (ni) jedan (stvor) od stvora (od stvorova, tj. od stvorenja) Allaha.

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan, rekao je Amr, rekao je Ibnu Umer:

Tako mi Allaha nisam stavio (ni jedan) ćerpič (sirovu opeku, nepečenu ciglu) na ćerpič, a niti sam usadio (ni jednu) palmu otkako se uzeo (tj. otkako je umro) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio.

Rekao je Sufjan: Pa sam spomenuo njega (tj. taj govor, tu izjavu) nekome (od) njegove porodice. Rekao je (taj član njegove porodice): "Tako mi Allaha zaista već je gradio (sagradio kuću)." Rekao je Sufjan: Rekao sam: Pa možda on (da) je rekao (ovo, ovu izjavu) prije (nego) da gradi (tj. prije nego što će da sagradi kuću u vrijeme nakon Muhameda a.s.).

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA

KNJIGA ODGOJA

(uzgoja, uljudnosti, vaspitanosti, obrađenosti, tj. lijepoga ponašanja, lijepoga vladanja)

GLAVA

(izvjesnoga) dobročinstva (roditeljima) i (izvjesne) spojenosti (povezanosti sa svojom rodbinom, rođacima, naročito najbližima). "I preporučili smo (svakome) čovjeku za njegova dva roditelja (tj. za oca i majku).....".

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, rekao je: pričao nam je Šubete, rekao je: Velid, sin 'Ajzara izvijestio je mene, rekao je: čuo sam Ebu Amra Šejbaniju (da) govori: izvijestio nas je drug ove kuće, i dao je znak (tj. pokazao je) sa svojom rukom ka kući Abdullaha (Mes'udovoga), rekao je:

Pitao sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, koji (dobri) posao je najdraži ka Allahu, moćan je i veličajan je, (između svih dobrih poslova)? Rekao je:

"Molitva (obavezna) na njezino vrijeme." Rekao je: "Zatim koji?" Rekao je: "Zatim dobročinstvo (svojim) dvama roditeljima." Rekao je: "Zatim koji?" Rekao je: "Borba (svaka) u putu (tj. zbog puta) Allaha." Rekao je: Pričao je meni za njih (za ove dobre poslove). A da sam tražio više njemu (od njega), zaista bi povećao (tj. rekao bi još više) meni (od ovoga).

GLAVA:

Ko je preči (od sviju) ljudi za ljepotu druženja (izvjesnoga, ili: druženja čovjeka)?

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Džerir od 'Umareta, sina Ka'ka'a sina Šubrumeta, od Ebu Zur'ata, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Došao je (jedan) čovjek ka poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"O poslaniče Allaha! Ko je preči (tj. najpreči) za ljepotu moga druženja (tj. da se ja s njim lijepo družim)?" Rekao je: "Tvoja majka." Rekao je: "Zatim ko?" Rekao je: "Tvoja majka." Rekao je: "Zatim ko?"

Rekao je: "Tvoja majka." Rekao je: "Zatim ko?" Rekao je: "Zatim tvoj otac."

A rekao je Ibnu Šubrumete i Jahja, sin Ejjuba: Pričao nam je Ebu Zur'ate slično njemu (tj. slično prethodnome hadisu).

GLAVA:

Neće se boriti osim sa dozvolom (svojih) dvaju roditelja.

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja od Sufjana i Šubete, rekla su njih dvojica: pričao nam je Habib. - H - Rekao je: A pričao nam je Muhamed, sin Kesira, izvijestio nas je Sufjan od Habiba, od Ebul-Abbasa, od Abdullaha, sina Amra, rekao je: Rekao je (jedan) čovjek Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio:

"Boriću se (u ratu protiv neprijatelja)." Rekao je: "Da li je za tebe (tj. Da li ti imaš) dva roditelja (Imaš li roditelje)?" Rekao je: "Da." Rekao je: "Pa o njima dvoma (Pa za njih dvoje) pa bori se!"

GLAVA:

Neće psovati (grditi, tj. Neka ne psuje izvjesni) čovjek svoja dva roditelja.

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Junusa, pričao nam je Ibrahim, sin Sa'da, od svoga oca, od Humejda, sina Abdurahmana, od Abdullaha, sina Amra, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista od najvećih (izvjesnih) velikih grijeha je (to) da proklinje (izvjesni) čovjek svoja dva roditelja." Reklo se je: "O poslaniče Allaha! A kako (da) proklinje (izvjesni) čovjek svoja dva roditelja?" Rekao je: "Psuje (Grdi izvjesni) čovjek oca (drugoga izvjesnoga) čovjeka, pa (onda ovaj) psuje njegovoga oca i psuje njegovu majku."

GLAVA

odgovaranja (tj. udovoljenja) molbi (molitvi onoga) ko je činio dobročinstvo svojim dvama roditeljima.

PRIČAO NAM JE Seid, sin Ebu Merjema, pričao nam je Ismail, sin Ibrahima sina 'Ukbeta, rekao je: izvijestio me je Nafi' od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Dok tri (neke) osobe (tj. tri čovjeka) idu međusobno (tj. zajedno, skupa), uzela (zatekla, zadesila) je njih (izvjesna) kiša. Pa su (se) nageli (sklonili su se) ka (nekoj) pećini u (izvjesnom) brdu. Pa se spustila (tj. Pa je sletila, pala) na usta (tj. na ulaz) njihove pećine (jedna velika) stijena od (toga) brda, pa se poklopila na njih (pa ih je poklopila, zatvorila im je ta stijena taj ulaz pa nisu mogli izaći). Pa je rekao neki (od) njih nekome:

"Pogledajte poslove (neke što) ste uradili njih zbog Allaha (radi Allaha, u ime Allaha), dobre (poslove), pa molite Allaha sa njima. Možda (će) On (da) raspukne (tj. odstrani) nju (tj. tu stijenu)." Pa je rekao jedan (od) njih:

"Moj Bože! Zaista ono bila su za mene (tj. u mene, imao sam) dva roditelja, sijeda dva, stara dva (bića). I za mene (tj. u mene su bila) malena djeca. Napasah na njih (tj. za njih sitnu stoku). Pa kada sam (tj. kada bih) naveče došao na njih (tj. njima), pa sam pomuzao (pa bi pomuzao, pomuzao bih stoku), (i) počeo sam (tj. počeo bih) sa svojim dvama roditeljima (sa svoja dva roditelja da) napojim njih dvoje prije svoje djece. I zaista ono (jedanput) udaljila su me (izvjesna) stabla (koja su bila kao ispaša brava-ovaca), pa nisam došao (na vrijeme, zakasnio sam), čak sam omrknuo. Pa sam našao njih dvoje (da) su već zaspali njih dvoje. Pa sam pomuzao kao što pomuzah (uobičajeno, tj. kao što sam bio običaja da muzem). Pa sam donio (tu) jamužu (pomuženo mlijeko; ili: Pa sam donio tu dižvu, rukatku, tj. posudu u koju se muze mlijeko), pa sam stao kod glava njih dvoga (njih dvoje pa) mrzim da probudim njih dvoje iz njihovoga spavanja (sna), a mrzim da počnem (napajanje) sa (svojom) djecom prije njih dvoga (prije njih dvoje). A (ta) djeca mauču (zajedno kao mačke previjajući se od gladi) kod moja dva stopala (tj. kod mojih nogu). Pa je bilo to (tako) neprestano moje

stanje i njihovo stanje, čak se pojavila (izašla je ta) zora. Pa ako znadijaše (Ti) da sam ja učinio to (zbog) traženja Tvoga lica (tj. zadovoljstva), pa raspukni nama (jednu) pukotinu (da) vidimo od nje nebo (kroz tu pukotinu nebo)."

Pa je raspuknuo Allah njima pukotinu (tj. dao je njima Allah da se ona stijena odstrani toliko da se je stvorila jedna tolika pukotina), čak (da) vide iz nje nebo (kroz nju nebo). I rekao je (taj) drugi:

"Moj Bože! Zaista ono bila je za mene (u mene jedna) kći strica (kći amidže). Volim je kao najžešće što vole (izvjesni) ljudi (izvjesne) žene. Pa sam tražio k njoj njezinu osobu. Pa nije htjela do (da) donesem (dok ne donesem) njoj stotinu zlatnika. Pa sam trčao (tj. nastojao sam, radio sam) dok sam skupio stotinu zlatnika. Pa sam susreo (sreo) nju s njima. Pa pošto sam sjeo među njezine dvije noge, rekla je:

"O robe (slugo) Allaha! Čuvaj se Allaha, i ne otvaraj (djevičanski) pečat (prsten, tj. himen drukčije) osim sa njegovim pravom (tj. osim zakonito)." Pa sam ustao od nje. "Moj Bože! Pa ako znadijaše (Ti) da sam ja to već učinio (zbog) traženja Tvoga lica, pa raspukni nama od nje (dio od te sijene)." Pa je raspuknuo njima (jednu) pukotinu. I rekao je (onaj još) drugi (tj. treći):

"Moj Bože! Zaista ja sam bio iznajmio (jednoga) najamnika za ferek pirinča (ferek je tri sa'a). Pa pošto je završio svoj posao, rekao je: "Daj mi moje pravo." Pa sam izložio (ponudio) njemu njegovo pravo, pa je ostavio njega, nije želio njega (tj. odustao je od njega). Pa nisam prestao (da) sijem njega dok sam skupio (sakupio, sastavio) od njega krave i njihovoga pastira. Pa je došao meni pa je rekao:

"Čuvaj se Allaha, i ne učini nasilje meni, i daj mi moje pravo." Pa sam rekao: "Idi (Odi) ka tim kravama i njihovome pastiru." Pa je rekao: "Čuvaj se Allaha, i ne ismijevaj (i ne ismijavaj) se sa mnom." Pa sam rekao: "Zaista ja se neću ismijevati (tj. ja se ne ismijevam - ne ismijavam) s tobom, pa uzmi te krave i njihovoga pastira." Pa je uzeo njega (tj. uzeo je to), pa je otišao s njima (tj. pa je odveo njih). Pa ako znadijaše (Ti) da sam ja učinio to (zbog) traženja Tvoga lica, pa

raspukni što je ostalo (još od te stijene)." Pa je raspuknuo Allah od njih (njima tu stijenu tako da su mogli izaći i tako ih je spasio).

GLAVA:

Nepokornost (Neposlušnost svojim) dvama roditeljima je od (izvjesnih) velikih grijeha.

Rekao je njega (tj. Rekao je to) Ibnu Amr od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Sa'd, sin Hafsa, pričao nam je Šejban od Mansura, od Musejjeba, od Verrada, od Mugireta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Zaista Allah je zabranio vama nepokornost (svojim) majkama, i sprječavanje (onoga što treba da se dadne i učini), i "daj" (mi ono što mi ne pripada, tj. i zabranio je da tražite ono što vam ne pripada), i (zabranio vam je) živo zakopavanje (svojih) kćeri. A mrzio je (tj. A mrzi) vam (mrzi to) "reklo se je" i "rekao je" (tj. Mrzi vam: "čula, kazala"), i mnogobrojno (izvjesno) pitanje i upropaštavanje (vlastite) imovine."

PRIČAO MI JE Ishak, pričao nam je Halid Vasitija od Džurejrije, od Abdurahmana, sina Ebu Bekreta, od njegovoga oca, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zar neću obavijestiti vas za najveći (od tih) velikih grijeha?" Rekli smo: "Da, o poslaniče Allaha!" Rekao je: "Udruživanje (svako, tj. Svako pridruživanje nekoga ili nečega) sa Allahom, i nepokornost (svojim) dvama roditeljima." I bio je naslonjen, pa je sjeo pa je rekao: "Zar ne (Pazite)? I govor (izvjesne) laži, i svjedočenje (izvjesne) laži. Zar ne (Pazite)? I govor laži, i svjedočenje laži." Pa nije prestajao (da) govori nju (tu rečenicu tako dugo), čak (da) sam rekao: Neće ušutjeti (on nikako, ili naskoro).

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Velida, pričao nam je Muhamed, sin Džafera, pričao nam je Šubete, pričao mi je Ubejdulah, sin Ebu Bekra, rekao je: čuo sam Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Spomenuo je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (izvjesne) velike grijehe, ili upitao se je o (izvjesnim - upitan je o izvjesnim) velikim grijesima, pa je rekao:

"Sudioništvo sa Allahom (tj. Mnogoboštvo, višeboštvo), i ubijanje (nedužne) osobe i nepokornost (svojim) dvama roditeljima." Pa je (još) rekao: "Zar neću obavijestiti vas za najveći (od) velikih grijeha?" Rekao je: "Govor (izvjesne iskrivljenosti, tj.) laži." Ili je rekao: "Svjedočenje (izvjesne) laži."

Rekao je Šubete: A mnogobrojnija (tj. Veća, pretežnija) moja misao je da je on rekao: "Svjedočenje (izvjesne) laži."

(Riječ "zurun" znači iskrivljenost - a onda od toga i: laž.)

GLAVA

spajanja (a to će reći: povezivanja, dodira, sastajanja sa svojim) roditeljem idolopoklonikom (od strane djeteta muslimana).

PRIČAO NAM JE Humejdija, pričao nam je Sufjan, pričao nam je Hišam, sin Urveta: izvijestio me je moj otac, izvijestila me je Esma, kći Ebu Bekra, bio zadovoljan Allah od njih dvoje, rekla je:

Došla je meni moja majka želeći (ona da se sastane sa mnom, ili da je darujem i sl.) u vremenu Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. Pa sam pitala Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio:

"Da li (da) spojim nju (sa sobom, tj. Da li da se sastanem sa njom, ili: Da li da darujem nju)?" Rekao je: "Da."

Rekao je Ibnu 'Ujejnete: Pa je spustio Allah, uzvišen je, o njoj (tj. u vezi nje sljedeći ajet):

"Neće zabraniti (tj. Neće spriječiti) vas Allah od (onih) koji se nisu borili (protiv) vas u (vašoj) vjeri (tj. zbog vaše vjere).....".

GLAVA

spajanja (ili: darivanja izvjesne) žene svoju mater (majku), a za nju je muž (tj. a u nje - u te žene ima muž).

A rekao je Lejs: PRIČAO MI JE Hišam, sin Urveta, od Urveta, od Esme rekla je:

Došla je moja majka, a ona je idolopoklonica u ugovoru (tj. u vrijeme ugovora) Kurejševića i njihovoga vremena (tj. trajanja i pridržavanja toga ugovora) pošto su sklopili ugovor (sa) Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, (došla je) sa svojim ocem. Pa sam tražila rješenje (od) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa sam rekla:

"Zaista moja majka je došla, a ona je željeljica." Rekao je: "Da. Spoji (ili: Daruj) tvoju (svoju) majku."

PRIČAO NAM JE Jahja, pričao nam je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba, od Ubejdulaha, sina Abdullaha, da je Abdullah, sin Abbasa, izvijestio njega da je Ebu Sufjan izvijestio njega da je Iraklije poslao k njemu (po njega), pa je rekao:

"Pa šta zapovjeda vama?" Misli (na) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je rekao: "Zapovjeda nam za (izvjesnu) molitvu, i milostinju, i čednost (poštenje) i spojenost (povezanost sa rodbinom)."

GLAVA

spojenosti (ili: darivanja izvjesnoga svoga) brata idolopoklonika.

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Abdulaziz, sin Muslima, pričao nam je Abdullah, sin Dinara, rekao je: čuo sam Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (da) govori:

Vidio je Umer (jedan) ogrtač prugast (sa prugama od svile), prodaje se (koji se prodaje), pa je rekao: "O poslaniče Allaha! Kupi sebi ovaj (ogrtač), i oblači ga petkom i kada su došli (tj. i kada dođu) tebi (izvjesna) izaslanstva." Rekao je:

"Ovo oblači samo (onaj) ko (je takav da) nema (nikakvoga) udjela njemu (na budućem svijetu)." Pa su se donijeli Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, od njih (od takvih istih ogrtača neki) ogrtači. Pa je poslao ka Umeru (jedan takav) ogrtač. Pa je rekao: "Kako (da ja) oblačim njega, a već si rekao o njemu (ono) što si rekao?" Rekao je:

"Zaista ja nisam dao tebi njega zato (da ti) oblačiš njega, a ali (tj. već da) prodaš njega, ili obučeš njega (nekome, tj. ili ćeš da ga dadneš nekome da ga obuče ko ga može obući)." Pa je poslao njega Umer ka (jednom) svome bratu od stanovnika Meke prije (nego) da primi Islam (tj. prije nego što će taj Umerov brat da primi Islam).

GLAVA

vrijednosti (vrline) spajanja (ili darivanja i povezivanja svoje) rodbine.

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, pričao nam je Šubete, rekao je: izvijestio me je Ibnu Usman, čuo sam Musa-a, sina Talhata, od Ebu Ejjuba rekao je: Reklo se je:

"O poslaniče Allaha! Izvijesti me za (jedan) posao (koji će da) uvede mene (u) raj." - H - Pričao mi je Abdurahman, pričao nam je Behz, pričao nam je Šubete, pričao nam je (Muhamed) sin Usmana, sina

Abdullaha sina Mevhiba, i njegov otac Usman, sin Abdullaha, da su njih dva čula Musa-a, sina Talhata, od Ebu Ejjuba Ensarije, bio zadovoljan Allah od njega, da je (jedan) čovjek rekao:

"O poslaniče Allaha! Izvijesti me za (jedan) posao (koji će da) uvede mene (u) raj." Pa je rekao (prisutni) narod: "Šta je njemu? Šta je njemu?" Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Potreba (,eto,) šta je njemu." Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Obožavaš Allaha (tj. Obožavaćeš, ili: Obožavaj Allaha tako da) nećeš pridruživati (udruživati - dakle: da ne pridružuješ) s Njim (ni jedne) stvari (ništa). I uspostavljaćeš (izvjesnu, obaveznu) molitvu. I davaćeš zekat. I spajaćeš (darivaćeš, potpomagaćeš svoju) rodbinu." "Pusti nju (neka ide)." Kao da je on bio na svojoj samarici (svojoj devi, pa kad je to čuo, rekao je onome ko je držao devu, neka je pusti da ide).

GLAVA

grijeha (izvjesnoga) sjekača (tj. prekidača odnosa sa svojom rodbinom).

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba da je Muhamed, sin Džubejra sina Mut'ima rekao:

Zaista Džubejr, sin Mut'ima, izvijestio je njega da je on čuo Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Neće unići (u) raj (ni jedan) sjekač (prekidač veza sa svojom rodbinom)."

GLAVA

(onoga) ko (je takav da) se je prostrlo (tj. raširilo) njemu u (njegovoj) opskrbi (tj. bogaćenju) sa spajanjem (tj. zbog potpomaganja svoje) rodbine.

PRIČAO MI JE Ibrahim, sin Munzira, pričao nam je Muhamed, sin Ma'na, rekao je: pričao mi je moj otac od Seida, sina Ebu Seida, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je on rekao:

Čuo sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Ko (je takav da) je veselilo (tj. da veseli) njega da se prostre (proširi, tj. poveća) njemu u njegovoj opskrbi (da mu se poveća nafaka, opskrba) i da se odgodi njemu u njegovom tragu (tj. u njegovom roku smrti - a to će reći: i da mu se produži njegov život, jer dok je čovjek živ, kreće se i ostavlja trag po tlu kuda se kreće), pa neka spoji (spaja, potpomaže) svoju rodbinu."

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba rekao je: izvijestio me je Enes, sin Malika da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Ko je volio (tj. Ko voli, želi) da se prostre (proširi, poveća) njemu u njegovoj opskrbi (Ko voli, želi da mu se poveća opskrba) i (da) se odgodi njemu u njegovom tragu (tj. i da mu se život produži), pa neka spoji (spaja, potpomaže) svoju rodbinu."

(Ovaj hadis i njemu slični hadisi protumačeni su na više načina. Jedni kažu da postoji "kadai mubrem" - neizmjenjiva sudbina i "kadai muallak" - uslovna sudbina. Prema tome ima određen neizmjenljivi rok trajanja života, a ima i uslovni. Uslovni rok se može produžiti potpomaganjem rodbine. Jedni kažu da hadis ima propagandni, bodreći, ponukavajući smisao, i treba ga shvatiti da se s njime htjelo da ukaže na to koliko je veliko i dobro djelo pomagati svoju rodbinu, pa kada bi išta moglo produžiti život, to bi bilo potpomaganje rodbine to djelo koje produžava život. Jedni kažu da se to može protumačiti tako da čovjek potpomaganjem roda i rodbine postane drag svojoj rodbini, pa ga i poslije njegove smrti još drugo spominje, te s tim sebi produži život na ovome svijetu lijepim spominjanjem.)

GLAVA:

"Ko je spojio (tj. Ko potpomaže rodbinu), spojio njega (tj. potpomogao njega) Allah!"

PRIČAO MI JE Bišr, sin Muhameda, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Muavijete, sin Ebu Muzerrida, rekao je: čuo sam svoga strica Seida, sina Jesara (da) priča od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Zaista Allah je stvorio (Svoje) stvaranje (tj. Svoja sva stvorenja). Čak (tj. Te) kada je završio Svoje stvaranje (svih stvorenja), rekla je (ta, ili: svaka) rodbina: Ovo je mjesto (izvjesnoga) utjecatelja (tj. tražitelja utočišta i zaštite) u Tebe od (moga) odsijecanja (tj. napuštanja mene, prekidanja odnosa sa mnom)." Rekao je: "Da. Zar se ne zadovoljavaš da spojim (tj. da potpomognem onoga) ko je spojio (potpomogao) tebe, i (da) odsiječem (tj. da napustim onoga) ko je odsjekao (napustio) tebe?" Rekao je: "Da, o moj Gospodaru!" Rekao je: "Pa ono je (tj. Pa to je) tebi." Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Pa čitajte, ako ste htjeli (tj. ako hoćete):

"Pa da li možda vi, ako ste se okrenuli (ako okrenete leđa), da (onda) kvarite u (tj. na) Zemlji i (da) odsijecate (tj. i da napuštate) vaše (svoje) rodbine."

PRIČAO NAM JE Halid, sin Mahleda, pričao nam je Sulejman, pričao nam je Abdullah, sin Dinara, od Ebu Saliha, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Zaista (riječ) rahim je ogranak (tj. izvedena riječ) od Rahman (a Rahman znači: Milosrdni Bog). Pa je rekao Allah:

"Ko je spojio (potpomogao) tebe (, o rodbino), spojio sam (tj. spojiću i Ja) njega, a ko je odsjekao tebe (dakle: prekinuo rodbinske veze), odsjekao sam (tj. odsjeći ću i Ja) njega."

(Rahim znači rodbina, a Rahman: Milosrdni Bog.).

PRIČAO NAM JE Seid, sin Ebu Merjema, pričao nam je Sulejman, sin Bilala, rekao je: izvijestio me je Muavijete, sin Ebu Muzerrida, od Jezida, sina Rumana, od Urveta, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, žene Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Rehim-rahim (Ta riječ) je ogranak (tj. izvedena je od Rahman), pa ko je spojio nju (rahim - rodbinu), spojio sam (i Ja) njega, a ko je odsjekao nju, odsjekao sam (i Ja) njega."

GLAVA:

Skvasiće (tj. Kvasiće musliman svoju) rodbinu sa njezinim skvašenjem (kvašenjem, tj. potpomagaće svoju rodbinu, pa makar da joj dadne nešto čime će pokvasiti grlo, kao što je voda ili mlijeko, jer izraz "bilal" znači ono čime se pokvasi grlo, kao što je voda ili mlijeko).

PRIČAO NAM JE Amr, sin Abbasa, pričao nam je Muhamed, sin Džafera, pričao nam je Šubete od Ismaila, sina Ebu Halida, od Kajsa, sina Ebu Hazima da je Amr, sin Asa rekao:

Čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, glasno (tj. javno) bez tajne (da) govori:

"Zaista rod oca (omsice, tj. rod iksovića - ili rod toga) - rekao je Amr (Abbasov): U knjizi Muhameda, sina Džafera je (ovdje neka) bjelina (tj. prazno mjesto, što će reći da je nešto ostalo nenapisano) - nisu (oni, rod omsice, iksovići) moji zaštitnici (kaže dalje Muhamed a.s.). Moj zaštitnik je samo Allah i dobar (dio od tih) vjernika (tj. i dobri vjernici)."

Povećao je (tj. Dodao je) Anbesete, sin Abdulvahida, od Bejana, od Kajsa, od Amra, sina Asa rekao je: Čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio:

"A ali (tj. Nego) za njih je rodbina (tj. oni imaju sa mnom rodbinsku vezu, srodstvo), (i) skvasim (kvasim) nju sa njezinim skvašenjem (kvašenjem)." Misli (to da kaže - hoće s tim da kaže):

"Spajam nju sa njezinom spojenošću (tj. Pomažem nju - rodbinu - njezinim potpomaganjem)."

Rekao je Ebu Abdullah: Bi bilaha tako se dogodilo (tj. Po jednom pričanju veli se da je Muhamed a.s. rekeo: "..... ebulluha bi bilaha...."). A (pričanje sa izrazom) "bi bilaliha" je vrsnije i ispravnije (vjerodostojnije). A (pričanje sa izrazom) "bi bilaha" je (takvo da) neću poznavati (tj. ne poznajem) njemu (nikakva) načina (da se tako priča).

GLAVA:

Nije (pravi) spajač (pomagač svoje rodbine onaj izvjesni) činilac jednakoga (tj. koji uzvraća slično, koji uzvraća milo za drago, uzvraćalac uzdarja).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Kesira, izvijestio nas je Sufjan od Aameša, i Hasena, sina Amra, i Fitra, od Mudžahida, od Abdullaha, sina Amra. Rekao je Sufjan: Nije podigao njega (hadis) Aameš ka Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (u usta). A podigao je njega (hadis) Hasen i Fitr od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Nije (pravi) spajač (onaj musliman koji) je (izvjesni) činilac jednakoga (tj. koji uzvraća milo za drago, dobro za dobro), a ali (tj. nego) je (izvjesni) spajač (onaj) koji (je takav u slučaju) kada je odsjekla njegova rodbina (njega od sebe, tj. kada ga je odbacila - kada su prekinuli veze s njim), spojio je (on) nju (on ne bi prekidao tu vezu, čak bi uspostavio, spojio nju - tu vezu s rodbinom)."

GLAVA

(onoga) ko je spajao (potpomagao) svoju rodbinu u (svome) idolopoklonstvu, zatim je primio Islam.

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije rekao je: izvijestio me je Urvete, sin Zubejra da je Hakim, sin Hizama izvijestio njega da je on rekao:

"O poslaniče Allaha! Da li si vidio (tj. Šta misliš za neke) poslove (što) se čuvah grijeha (ja) s njima u predislamlju (tj. poslove kojima sam vršio neku pobožnost, koje sam vršio u ime pobožnosti u doba prije Islama) od spojenosti (tj. potpomaganja rodbine), i oslobađanja (ropstva) i milostinje, da li je meni u njima (tj. hoću li imati zbog njih imalo) od nagrade?" Rekao je Hakim: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Primio si Islam na (onome, tj. zbog onoga) što je prošlo od (nekoga) dobra (koje si učinio, činio)."

A govori se također od Ebul-Jemana: "..... etehannetu" (umjesto "etehannesu"). A rekao je Mamer, i Salih i Ibnul-Musafir: "etehannetu" (umjesto "etehannesu").

(Veli se da nema načina da se upotrebi u tekstu u ovome hadisu izraz "etehannetu" umjesto izraza "etehannesu".)

A rekao je Ibnu Ishak: "Ettehannusu" je (što i) "etteberruru" - truditi se da se bude dobročinitelj, pokoravati se. A slijedio je njih Hišam od svoga oca.

GLAVA

(onoga) ko je ostavio (pustio) djecu (nečiju drugu) osim njega (tj. drugu djecu osim svoje djece) čak (da) se igra (skupina djece, tj. da se igraju) sa njim, ili je poljubio njih (djecu) ili se je šalio (sa) njima.

PRIČAO NAM JE Hibban, izvijestio nas je Abdullah od Halida, sina Seida, od njegovoga oca, od Umu Halide, kćeri Halida sina Seida, rekla je:

Došla sam poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, sa svojim ocem, a na meni je (jedna) košulja žuta, pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Seneh, seneh (Lijepa, lijepa)!"

Rekao je Abdullah: A ona je (tj. A ta riječ "seneh" je) u abesinskom (jeziku znčenja što u arapskom znači riječ) "hasenetun" (lijepa). Rekla je: Pa sam otišla (tj. Pa sam počela da) se igram sa prstenom (pečatom, biljegom njegovoga) vjerovijesništva. Pa je sprječavao (tjerao, odgonio) mene moj otac. Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Pusti je (na miru)." Zatim je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Ovehti (Ovešćaj tu košulju), i izderi (je)! Zatim: Ovehti, i izderi! Zatim: Ovehti, i izderi!"

Rekao je Abdullah: Pa je ostala, čak je spomenuo - misli (na dužinu) od njezinoga ostajanja (trajanja).

(Neki vele da je Umu Halida ostala dugo na životu, što je i priličnije. A neki vele da je ta košulja ostala dugo, trajala dugo. Riječi u tekstu: "Seneh, seneh - Lijepa, lijepa!, odnose se na košulju, tj.: "Lijepa košulja, lijepa košulja!".)

GLAVA

milosti (roditelja prema svome) djetetu, i ljubljenja njega i grljenja njega (tj. i o tome da je dozvoljeno zagrliti dijete svoje, staviti mu ruku okolo, oko vrata).

A rekao je Sabit od Enesa: Uzeo je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (svoga sina) Ibrahima, pa je poljubio njega i mirišao (mirisao) je njega.

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Mehdija, pričao nam je Ibnu Ebu Jakub od Ibnu Ebu Nu'ma rekao je:

Bio sam prisutan za (tj. kod) Ibnu Umera, a pitao je njega (jedan, neki) čovjek o krvi (ubijenih) komaraca (tj. o grijehu ubijanja komaraca), pa je rekao:

"Od koga si ti (tj. Od kojih stanovnika si, odakle si ti)?" Pa je rekao: "Od stanovnika Iraka." Rekao je: "Pogledajte ka ovome (Gledajte ovoga)! Pita me o krvi (ubijenih) komaraca, a već su ubili sina (tj.

unuka) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (misli na hazreti Husejina r.a.), a čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Njih dvojica (a to znači: Hasan i Husejin) su moja dva mirisa (ili: moje dvije mirisne biljke) od (te) ovozemnosti."

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije rekao je: pričao mi je Abdullah, sin Ebu Bekra da je Urvete, sin Zubejra izvijestio njega da je Aiša, žena Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pričala njemu, rekla je:

Došla je meni (jedna) žena, (a) sa njom su dvije kćeri, (i) pita me (za pomoć, tj. prosi od mene štogod). Pa nije našla kod mene (ništa drugo) osim jednu datulu (hurmu), pa sam dala njoj (nju). Pa je razdijelila nju među svoje dvije kćeri, zatim je ustala, pa je izašla. Pa je unišao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa sam pričala njemu, pa je rekao:

"Ko upravlja (tj. Ko zaštićuje, opskrbljava) od ovih (svojih) kćeri (jednom) stvari (nečim), pa je lijepo činio k njima, bile su (tj. biće one) njemu (jedan) zastor od Vatre."

PRIČAO NAM JE Ebu Velid (Ebul-Velid), pričao nam je Lejs, pričao nam je Seid Makburija, pričao nam je Amr, sin Sulejma, pričao nam je Ebu Katadete, rekao je:

Izašao je nama Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, a Umameta (Umama), kći Ebul-Asa je na njegovome ramenu, pa je klanjao. Pa kada se naklonio, stavio je (tj. Pa kada bi se naklonio u klanjanju, učinio ruku', stavio bi, spustio bi nju na tle, tlo), a kada se je podigao (a kada bi se podigao), podigao je nju (podigao bi nju).

(Umameta ili Umama je unuka Muhameda a.s., kći njegove kćere Zejnebe. Iz ovoga slučaja vidi se velika samilost prema djeci i unučadima koju je imao u sebi Muhamed a.s., a on je uzor muslimana.)

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, pričao nam je Ebu Selemete, sin Abdurahmana da je Ebu Hurejrete, bio zadovoljan Allah od njega, rekao:

Poljubio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, Hasena, sina Alije, a kod njega je Akra', sin Habisa (nalazio se u tom času) sjedeći. Pa je rekao Akra': "Zaista je za mene (tj. u mene) desetoro od (moje) djece. Nisam poljubio od njih (niti i) jedno." Pa je pogledao k njemu poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zatim je rekao:

"Ko se neće smilovati, neće se (ni) njemu smilovati."

(To jest: "Ko nije milostiv, neće se ni njemu biti milostivo.".).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Jusufa, pričao nam je Sufjan od Hišama, od Urveta, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Došao je (neki) Beduin ka Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Ljubite (vi svoju) djecu, pa ne ljubimo (mi) njih (a mi ne ljubimo njih)." Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"A zar posjedujem tebi (tj. A zar ti mogu nešto - A šta ti ja mogu kada si takav) da je iščupao Allah iz tvoga srca (izvjesnu, svaku) milost?"

PRIČAO NAM JE Ibnu Ebu Merjem, pričao nam je Ebu Gassan, rekao je: pričao mi je Zejd, sin Eslema, od svoga oca, od Umera, sina Hataba, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Došao je Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (nekakav ratni) plijen (u ljudstvu, tj. Došli su mu neki zarobljenici), pa kada li (jedna) žena od (toga) plijena (tj. između tih zarobljenika) muze svoju sisu (i) napaja (tj. napajajući ona mlijekom). Kada je našla (Kada bi našla kakvo) dijete u (tom) plijenu, uzela bi ga, pa bi ga prilijepila sa svojim stomakom (tj. uz svoj stomak) i dolija bi njega (i dojila bi ga). Pa je rekao nama Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Da li vidite ovu (tj. Mislite li da bi ova mogla da se pretvori u) bacačicu svoga djeteta u Vatru?" Rekli smo: "Ne, a ona je (u takvoj prilici da) može na (to) da neće baciti njega (tj. Ne bi ga bacila ako bi ikako imala mogućnosti da ga ne baci)." Pa je rekao:

"Allah je milostiviji za Svoje robove (sluge) od ove za svoje dijete."

GLAVA:

Učinio je Allah (Svoju) milost (na) stotinu dijelova.

PRIČAO NAM JE Hakem, sin Nafi'a, Behranija, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, izvijestio nas je Seid, sin Musejjeba da je Ebu Hurejrete rekao:

Čuo sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Učinio je Allah (Svoju) milost (na) stotinu dijelova, pa je sustegao (zadržao) kod Sebe devedeset i devet dijelova, a spustio je u (tj. na) Zemlju jedan dio. Pa od toga dijela međusobno su milostiva (sva) stvorenja, čak (da) podigne (izvjesna, ili svaka) kobila svoju kopitu od svoga djeteta (mladunčeta-ždrijebeta odmaknuvši je prilikom dojenja) bojaznošću (tj. iz bojazni) da pogodi njega (tj. bojeći se da ga ne pričepi prilikom dojenja)."

GLAVA

ubijanja (svoga) djeteta bojaznošću (tj. zbog bojazni, iz straha) da jede sa njim.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Kesira, izvijestio nas je Sufjan od Mansura, od Ebu Vaila, od Amra, sina Šurahbila, od Abdullaha (Mes'udovoga) rekao je: Rekao sam:

"O poslaniče Allaha! Koji (izvjesni) grijeh je veći (od drugih)?" Rekao je: "Da učiniš Allahu (suparnika ravnoga, sličnoga Allahu), a On (Allah) je stvorio tebe." Zatim je rekao: "Koji (je dalje najveći grijeh)?" Rekao je: "Da ubijaš (ubiješ) tvoje (tj. svoje) dijete bojaznošću (iz bojazni, straha) da (ono) jede sa tobom." Rekao je: "Zatim koji?" Rekao je: "Da međusobno bludničiš ženom tvoga (svoga) susjeda (komšije)." I spustio je Allah, uzvišen je, potvrđenje govora Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "I koji neće zvati (tj. koji ne zovu, ne mole) sa Allahom (nikakvo) božanstvo drugo.....".

GLAVA

stavljanja (svoga) djeteta u (svoje) krilo (na svoja koljena).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Musenna-a, pričao nam je Jahja, sin Seida, od Hišama rekao je: izvijestio me je moj otac od Aiše da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, stavio (nekakvo) dijete u svoje krilo (da) potare nepce njemu (sažvakanom datulom), pa se pomokrilo (upišalo to dijete) na njega. Pa je pozvao za vodu (da mu se donese), pa je proslijedio nju (tj. polio je vodu po upišanom krilu).

GLAVA

stavljanja (svoga, ili: izvjesnoga) djeteta na (svoje) stegno.

PRIČAO MI JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je 'Arim, pričao nam je Mu'temir, sin Sulejmana (i) priča (tj. pričajući on) od svoga oca (koji) je rekao: čuo sam Ebu Temimeta (da) priča od Ebu Usmana Nehdije, priča njemu Ebu Usman od Usameta, sina Zejda, bio zadovoljan Allah od njih dvojice:

Bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) uzme mene, pa posadi mene na svoje stegno, a posadi Hasena na svoje stegno drugo, zatim pritisne (stisne uza se) njih dvojicu, (a) zatim govori:

"Moj Bože! Pomiluj njih dvojicu, pa (jer) zaista ja milujem njih dvojicu."

A od Alije rekao je: Pričao nam je Jahja, pričao nam je Sulejman od Ebu Usmana. Rekao je Tejmija (tj. Sulejman): Pa je pala u moje srce od njega (neka) stvar (tj. neka sumnja da li sam hadis ja čuo od Ebu Usmana izravno, ili preko Ebu Temimeta posredno). Rekao sam (sam u sebi): Pričao sam za njega (za ovaj hadis) tako i tako (tj. toliko i toliko puta), pa nisam čuo njega od Ebu Usmana. Pa sam pogledao (u svoju knjigu), pa sam našao njega kod mene (kod sebe) zapisana o (onome) što sam čuo (tj. da sam ga čuo od Ebu Usmana, pa ili najprije izravno pa posredno, ili posredno pa onda izravno).

GLAVA:

Ljepota (izvjesnoga) ugovora (tj. vjernosti i ljubavi prema supruzi, ženi pa čak i kada je mrtva - to) je od (savršenoga) vjerovanja (jedan dio i znak).

PRIČAO NAM JE Ubejd, sin Ismaila, pričao nam je Ebu Usamete od Hišama, sina Urveta, od njegovoga oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

"Nisam bila ljubomorna (ni) na (jednu) ženu što (tj. koliko što, kao što) sam bila ljubomorna na Hadidžu (Hatidžu), a zaista već je propala (umrla) prije (nego će da) vjenča sebi (on) mene za (na) tri godine, (bila sam ljubomorna) zbog (toga) što slušah njega (ja da on) spominje nju. I zaista već je zapovjedio njemu njegov Gospodar da obraduje nju sa (jednom) kućom u raju od trstike (tj. kućom od bisera dugačkoga poput trstike). I zaista je bio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) zaista zakolje (izvjesnu) ovcu, zatim pokloni u njezino prijateljstvo (tj. ka njezinim prijateljicama) od nje (od ovce, kao znak poštovanja umrle supruge Hatidže, iz ljubavi i vjernosti prema njoj)."

GLAVA

vrijednosti (vrline onoga) ko izdržava (neko) siroče (tj. hrani ga i brine se o njemu odgajajući ga lijepo do punoljetnosti njegove).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Abdulvehhaba, rekao je: pričao mi je Abdulaziz, sin Ebu Hazima, rekao je: pričao mi je moj otac, rekao je: Čuo sam Sehla, sina Sa'da, (da priča) od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Ja i jemac (staralac izvjesnoga) siročeta smo u raju ovako." I rekao (tj. pokazao) je sa svoja dva prsta: kažiprstom i srednjakom (srednjim prstom).

GLAVA

(izvjesnoga) nastojivača na (usluzi i pomoći izvjesnoj) udovici.

PRIČAO NAM JE Ismail, sin Abdullaha, rekao je: pričao mi je Malik od Safvana, sina Sulejma, podiže ga (tj. hadis) ka Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Nastojivač na (tome da se nađe u pomoći izvjesnoj) udovici i siromahu je kao (izvjesni) borac na putu Allaha, ili kao (onaj) koji posti (svaki) dan i stoji (u molitvi svaku) noć."

PRIČAO NAM JE Ismail, rekao je: pričao mi je Malik od Sevra, sina Zejda, Dilije, od Ebul-Gajsa, slobodnjaka Ibnu Muti'a (Ibnu Mutiovoga), od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, slično njemu (prethodnom hadisu).

GLAVA

(izvjesnoga) nastojivača na (tj. za izvjesnoga) siromaha (bijednika).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, pričao nam je Malik od Sevra, sina Zejda, od Ebul-Gajsa, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Nastojivač na (tj. za izvjesnu) udovicu i siromaha je kao (izvjesni) borac u putu Allaha (na Božijem putu)."

I mislim ga (da) je (I mislim da je) rekao - sumnja Ka'nebija (a to je Abdullah Meslemetov, on sumnja da li mu je Malik u pričanju rekao još i): "kao (izvjesni) stajač (u molitvi, tj. klanjač koji) se neće umoriti i kao postač (koji) se neće omrsiti."

GLAVA

milosti (izvjesnih) ljudi za (sve) životinje.

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Ismail, pričao nam je Ejjub od Ebu Kilabeta, od Ebu Sulejmana Malika, sina Huvejrisa, rekao je:

Došli smo Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, a mi smo mladi, približni (međusobno u godinama), pa smo boravili kod njega dvadeset noći (tj. dana). Pa je mislio da smo se mi zaljeli (zalili) naše porodice, i pitao je nas o (tome) koga smo ostavili u našoj porodici. Pa smo izvijestili njega. A bio je blag, milostiv, pa je rekao:

"Vratite se ka vašim (ka svojim) porodicama, pa poučavajte ih, i zapovjedajte im. I klanjajte kao ste vidjeli mene (da ja) klanjam. I kada je prispjela (izvjesna) molitva, pa neka izgovori poziv na molitvu (tj. neka prouči ezan) vama jedan (od) vas. Zatim neka predvodi vas (tj. neka bude imam vama) najstariji (od) vas."

PRIČAO NAM JE Ismail, pričao mi je Malik od Sumejja, slobodnjaka Ebu Bekra (Ebu Bekrovoga), od Ebu Saliha Semmana, od Ebu Hurejreta da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Dok (jedan) čovjek ide u putu (tj. nekim putem), pojačala se njemu (njegova) žeđ. Pa je našao (jedan) bunar, pa je sišao u njega, pa je pio (napio se). Zatim je izašao, pa kada li (jedan) pas isplazio jezik (od žeđi), (i) jede (mokru) zemlju (okolo, oko bunara) od (svoje) žeđi (zbog žeđi)! Pa je rekao (taj) čovjek: "Zaista već je doprlo ovome psu

od žeđi slično (onom stupnju) koji je bio dopro sa mnom (dakle: Ovog psa je zadesilo slično stanje kao što je bilo maloprije mene zadesilo - ožednio je kao i ja što sam bio ožednio)." Pa je sišao (u taj) bunar, pa je napunio svoju mestvu (laku cipelu), zatim je uhvatio nju (pridržao je nju) sa svojim ustima (da bi se mogao rukama poslužiti pri izlasku iz bunara). Pa je napojio (žednoga) psa. Pa je zahvalio Allah njemu, pa je oprostio njemu." Rekli su:

"O poslaniče Allaha! I zaista je za nas u (tim) životinjama (tj. zbog tih životinja neka) nagrada (tj. I zar mi imamo, zar ćemo imati i za životinje neku nagradu)?" Pa je rekao: "U svakoj posjednici vlažne jetre je nagrada (tj. Zbog svake životinje koja ima vlažnu jetru može se dobiti neka nagrada ako se napoji ili nahrani)."

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije rekao je: izvijestio me je Ebu Selemete, sin Abdurahmana da je Ebu Hurejrete rekao:

Ustao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u (nekoj) molitvi (namazu), i ustali smo (tj. i klanjali smo i mi) sa njim. Pa je rekao (jedan) Beduin, a on je u (toj) molitvi:

"Moj Bože! Pomiluj mene sa Muhamedom (tj. Pomiluj mene i Muhameda), i ne pomiluj sa nama (više ni) jednoga (tj. nikoga)." Pa pošto je pozdravio (na završetku molitve, tj. predao selam) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je (tome) Beduinu:

"Zaista već si okružio (tj. ograničio si, stijesnio si jednu stvar) prostranu." Hoće (da kaže: Stijesnio si) milost Allaha (koja je prostrana i koja obuhvata sva živa bića).

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Zekerija od 'Amira rekao je: čuo sam njega (da) govori: čuo sam Nu'mana, sina Bešira (da) govori: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Vidiš (tj. Vidjećeš prave) vjernike u njihovom međusobnom milovanju, i njihovoj međusobnoj ljubavi i njihovoj međusobnoj samilosti (naklonosti) kao primjer (izvjesnoga) tijela: kada se potužio

(ili: kada se razbolio, kada se razboli jedan) ud (organ tijela - dio tijela), međusobno se zovu (pozivaju, tj. uznemire) zbog njega ostali (dijelovi) njegovoga tijela sa (izvjesnim) bdijenjem (nesanicom) i (izvjesnom) vrućicom (groznicom)."

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, pričao nam je Ebu Avanete od Katadeta, od Enesa, sina Malika, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Nema od muslimana (tj. Nema ni jednoga muslimana koji) je usadio sađenje (tj. koji je posadio neku voćku), pa je jeo od njega (od toga usađenoga voća neki) čovjek ili (neka) životinja (pa da će mu to drukčije biti) osim (tako da) je bila njemu (tj. da će to biti za njega neka, jedna) milostinja."

PRIČAO NAM JE Umer, sin Hafsa, pričao nam je moj otac, pričao nam je Aameš, rekao je: pričao mi je Zejd, sin Vehba, rekao je: čuo sam Džerira, sina Abdullaha, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Ko neće pomilovati (tj. Ko nije milostiv drugome), neće se (ni on) pomilovati (neće se ni njemu biti milostivo)."

GLAVA

(izvjesne) oporuke (preporuke) za (izvjesnoga, ili: za svakoga) susjeda (komšiju) i govora Allaha, uzvišen je: "I obožavajte Allaha i ne pridružujte s Njim (ni jednu) stvar, i sa (svojim) dvama roditeljima (lijepo postupajte) lijepim postupanjem (ili: dobročinstvom).....", do Njegovoga govora "..... ohologa, mnogo ponosnoga.".

PRIČAO NAM JE Ismail, sin Ebu Uvejsa, rekao je: pričao mi je Malik od Jahja-a, sina Seida, rekao je: izvijestio me je Ebu Bekr, sin

Muhameda, od 'Amrete, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Neprestano (doslovno: Nije prestao) Džibril (da) oporučuje meni za (moga) susjeda (komšiju), čak sam mislio da će on učiniti nasljednikom njega (u imovini poslije smrti, a ne rođake bližnje)."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Minhala, pričao nam je Jezid, sin Zurej'a, pričao nam je Umer, sin Muhameda, od svoga oca, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Nije prestao Džibril (da) oporučuje (tj. preporučuje) meni za (moga) susjeda, čak sam mislio da će on učiniti nasljednikom njega."

GLAVA

grijeha (onoga) ko (je takav da) neće biti siguran (tj. da nije siguran, bezbijedan) njegov susjed (od) njegovih zloća (uništavajućih zala, ili prevara, nasilja i slično).

".... jubikhunne.....", je (što i) "juhlikhunne": uništi (upropasti) njih. "..... mevbikan.", je (što i) "meliken": uništenje (upropaštenje).

PRIČAO NAM JE Asim, sin Alije, pričao nam je Ibnu Ebu Zi'b od Seida, od Ebu Šurejha da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Tako mi Allaha neće vjerovati (tj. ne vjeruju)! Tako mi Allaha neće vjerovati (tj. ne vjeruju)! Tako mi Allaha neće vjerovati (ne vjeruju)!" Reklo se je: "A ko, o poslaniče Allaha?" Rekao je: "Koji je (takav da) neće biti siguran (tj. da nije siguran, bezbijedan) njegov susjed (komšija od) njegovih zloća (od njegovoga zla)."

Slijedio je njega (Asima) Šebabete i Esed, sin Musa-a. A rekli su Humejd, sin Esveda, i Usman, sin Umera, i Ebu Bekr, sin Ajjaša, i Šuajb, sin Ishaka, od Ibnu Ebu Zi'ba, od Makburije, od Ebu Hurejreta.

GLAVA:

"Neka ne omalovažava (ne ponižava ni najmanjega poklona, dara ni jedna) susjetka svojoj susjetki (da dadne)."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, pričao nam je Lejs, pričao nam je Seid, on je Makburija, od svoga oca, od Ebu Hurejreta rekao je:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) govori:

"O žene (izvjesnih) muslimanki, neka ne omalovažava (neka ne smatra ništavnim) susjetka (komšinka da dadne makar i mali poklon i dar) svojoj susjetki (komšinki, komšinici), i da (bude) papak ovce (tj. pa makar papak ovce da joj pokloni; ili: kost iznad papka, jer neki i kažu da "firsin" znači ono što je iznad kopite, iznad papka)."

GLAVA:

"Ko vjerovaše u Allaha i sudnji dan, pa neka ne uznemiruje svoga susjeda."

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Ebul-Ahvas od Ebu Hasina, od Ebu Saliha, od Ebu Hurejreta rekao je: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ko vjerovaše (Ko vjeruje) u Allaha i sudnji dan, pa neka ne uznemiruje svoga susjeda (komšiju). I ko vjerovaše (ko vjeruje) u Allaha i sudnji dan, pa neka počasti svoga gosta. I ko vjerovaše (ko vjeruje) u Allaha i sudnji dan, pa neka rekne dobro (tj. neka govori nešto što je dobro, korisno), ili neka šuti."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, pričao nam je Lejs, rekao je: pričao mi je Seid Makburija od Ebu Šurejha Adevije rekao je:

Čula su moja dva uha i vidjela su moja dva oka kada je govorio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Ko vjerovaše u Allaha i sudnji dan, pa neka počasti svoga susjeda. I ko vjerovaše u Allaha i sudnji dan, pa neka počasti svoga gosta njegovom (posebnom) nagradom (posebnim čašćenjem, tj. spremanjem boljega i ljepšega jela od običnoga ako je to moguće domaćinu)." Reklo se je: "A šta je (tj. A koliko je vremena) njegova nagrada (to bolje-posebno čašćenje), o poslaniče Allaha?" Pa je rekao: "Dan i noć. A (izvjesno, ili: obavezno) gostoprimstvo je tri dana. Pa što je bilo iza toga (a što je iznad tri dana), pa ono (pa to) je (jedna) milostinja na njega. (Ili: Gošćenje - Bivanje gostom - je tri dana. Pa što je bilo iza toga, pa ono je milostinja njemu.). I ko vjerovaše u Allaha i sudnji dan, pa neka rekne dobro (neka govori samo ono što je dobro), ili neka šuti."

GLAVA

prava (izvjesnoga) susjedstva u (tj. prema) blizini (izvjesnih, kućnih) vrata.

PRIČAO NAM JE Hadžadž (Hadždžadž), sin Minhala, pričao nam je Šubete, rekao je: izvijestio me je Ebu Imran, rekao je: čuo sam Talhata od Aiše rekla je: Rekla sam:

"O poslaniče Allaha! Zaista su za mene (tj. u mene nekakva) dva susjeda. Pa ka kojem (Pa kojem od) njih dvojice (da) poklonim (darujem neki dar)?" Rekao je: "Ka bližem (od) njih dvojice tebi vratima (tj. Ka onome čija su ti vrata bliže)."

GLAVA:

Svako dobro (dobročinstvo, usluga) je (jedna) milostinja.

PRIČAO NAM JE Alija, sin Ajjaša, pričao nam je Ebu Gassan, rekao je: pričao mi je Muhamed, sin Munkedira, od Džabira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Svako dobro (dobročinstvo) je (jedna) milostinja.

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Šubete, pričao nam je Seid, sin Ebu Burdeta sina Ebu Musa-a Eš'arije, od njegovoga oca, od njegovoga djeda, rekao je: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Na svakoga muslimana je (obavezna) milostinja." (To jest: "Svaki musliman treba da daje milostinju.") Rekli su: "Pa ako nije našao (tj. ako nema)?" Rekao je: "Pa radi (tj. Pa neka radi) sa svojim dvjema rukama, pa (će da) koristi svojoj osobi (ličnosti, tj. sam sebi) i (još će da) milodari (od zarade)." Rekli su: "Pa ako nije mogao, ili nije učinio (to kada je mogao)?" Rekao je: "Pa pomogne (tj. pomoći će) nužnoga, (izvjesnoga) ožalošćenoga (ucviljenoga)." Rekli su: "Pa ako (i to) nije učinio?" Rekao je: "Pa zapovijeda (Pa zapovjedaće, neka zapovijeda) za (izvjesno) dobro, ili je rekao", ili je rekao: "za (izvjesno) dobročinstvo." Rekao je (neko od prisutnih): "Pa ako nije učinio (ni to)?" Rekao je: "Pa ustegne se (Neka se sustegne, neka se suzdrži) od (izvjesnoga) zla, pa zaista ono je njemu (za njega jedna) milostinja."

GLAVA

ugodnosti (ljepote izvjesnoga) govora.

A rekao je Ebu Hurejrete od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Riječ ugodna (lijepa) je (jedna) milostinja."

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, pričao nam je Šubete, rekao je: izvijestio me je Amr od Hajsemeta, od 'Adijja, sina Hatima, rekao je:

Spomenuo je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, Vatru, pa se utjecao (tj. tražio je utočište i zaštitu) od nje i zakrenuo se je sa svojim licem (u stranu, kao da je gleda i kao da ga ona zapahnjiva, pa se

zakreće da ga ne bi spržila po licu). Zatim je spomenuo Vatru, pa se utjecao od nje i zakrenuo se je sa svojim licem.

Rekao je Šubete: Što se tiče dvaput (da je rekao, odnosno spomenuo i učinio zakrećanje), pa neću sumnjati (tj. ne sumnjam). Zatim je rekao (Muhamed a.s.):

"Čuvajte se Vatre, i da sa polovinom (jedne) datule (milodarite u ime spasa od Vatre)! Pa ako nije našao (ni toliko), pa sa (nekom, jednom) riječi lijepom (ugodnom)."

GLAVA

(izvjesne) blagosti u (izvjesnom) poslu, svakom (od) njega (tj. u svakom poslu, u svakoj stvari).

PRIČAO NAM JE Abdulaziz, sin Abdullaha, pričao nam je Ibrahim, sin Sa'da, od Saliha, od Ibnu Šihaba, od Urveta, sina Zubejra, da je Aiša, bio zadovoljan Allah od nje, žena Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekla:

Unišla je (jedna manja) grupa Židova poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa su rekli: "Essamu alejkum!"

(Tu su upotrebili igru riječi prilikom pozdrava. Umjesto "Esselamu alejkum", rekli su "Essamu alejkum". Mala je razlika u izgovoru, a velika je razlika u značenju. "Esselamu alejkum!" znači: Pozdrav vama! A "Essamu alejkum!" znači: Smrt vama!.)

Rekla je Aiša: Pa sam razumjela nju (tu riječ, tj. tu igru riječi koja je izrečena u ime vrijeđanja i izazivanja, poruge), pa sam rekla:

"Ve alejkumus-samu vel-la'netu!" (A to znači: "I vama smrt i prokletstvo!"). Rekla je: Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Polako, o Aišo (o Aiša)! Zaista Allah voli (izvjesnu) blagost (blago postupanje) u (izvjesnom) poslu, svakom (od) njega." Pa sam rekla: "O poslaniče Allaha! A (zar) nisi čuo šta su rekli?" Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Već sam rekao: "I vama (doslovno: I na vas)!"

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Abdulvehhaba, pričao nam je Hammad, sin Zejda, od Sabita, od Enesa, sina Malika da je (jedan) Beduin mokrio (pišao) u Bogomolji, pa su ustali k njemu. Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ne prekidajte ga." Zatim je pozvao za kovu od vode (za kovu vode), pa se izlila na njega (tj. na ono mjesto gdje je Beduin mokrio).

GLAVA

međusobnoga potpomaganja (izvjesnih) vjernika, nekih (od) njih neke (druge).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Jusufa, pričao nam je Sufjan od Ebu Burdeta Burejda, sina Ebu Burdeta, rekao je: izvijestio me je moj djed Ebu Burdete od svoga oca Ebu Musa-a, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Vjernik (pravi) je (pravome) vjerniku kao (izvjesna) građevina: veže neki (dio) nje neki (drugi dio)." Zatim je sapleo (spleo) između svojih prsta (tj. uvukao je svoje prste jedne među druge napravivši tako kao mrežu). A bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, sjedač (tj. sjedio je) kadli je došao (tj. kadli dođe jedan) čovjek (koji) pita (tj. traži nešto), ili tražilac (je neke) potrebe! Okrenuo se na nas (nama) sa svojim licem, pa je rekao:

"Zagovarajte (tj. Zauzimajte se, intervenišite za ovoga čovjeka), pa neka se nagradite (vi), i neka sudi (tj. izvrši, ispuni ovome čovjeku) Allah na jezik (tj. preko) Svoga vjerovijesnika šta hoće."

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "Ko zagovara zagovaranje lijepo, biva (biće) njemu (jedan) dio (udjel) od njega; a ko zagovara zagovaranje loše, biva njemu udjel od njega, a bio je (tj. a biva) Allah na svaku stvar moćan (ili: čuvar; ili: prisutan, svjedok).".

"Kiflun" je (što i) "nasibun": dio, udjel. Rekao je Ebu Musa: "..... kiflejni....." je (što i) "edžrejni" (dvije nagrade - ali to riječ "kiflejni" znači) u abesinskom jeziku.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin 'Ala-a, pričao nam je Ebu Usamete od Burejda, od Ebu Burdeta, od Ebu Musa-a, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da je on bio, kada je (tj. kada bi) došao njemu (izvjesni) pitalac (tj. tražilac, prosjak, prosijak) ili vlasnik (izvjesne) potrebe (tj. ili neko ko je u nekoj nuždi i nevolji), (bio je, tj. bio bi on - Muhamed a.s.) rekao (rekao bi):

"Zagovarajte, pa neka se nagradite i neka sudi (tj. izvrši, ispuni) Allah na jezik (tj. preko riječi odobrenja) Svoga poslanika šta je htio."

GLAVA:

Nije bio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, bestidan (bezobrazan, pretjeran), a niti nastojavač bivanja bestidnim.

(To će reći: Nije po naravi bio bestidan, "fahiš", a niti je nastojao da takav bude i postane, nije se trudio da bude i postane bestidan, niti se je takav prikazivao - a to se sve zove "mutefehhiš", tj. takav čovjek se zove "mutefehhiš": koji nastoji i trudi se biti bestidan.)

PRIČAO NAM JE Hafs, sin Umera, pričao nam je Šubete od Sulejmana: čuo sam Ebu Vaila: čuo sam Mesruka, rekao je: rekao je

Abdullah, sin Amra. - H - A pričao nam je Kutejbete, pričao nam je Džerir od Aameša, od Šekika, sina Selemeta, od Mesruka rekao je:

Unišli smo Abdullahu, sinu Amra kada je došao sa Muavijom ka Kufi. Pa je spomenuo (Abdullah, sin Amra sina Asa) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

Nije bio bestidan (bezobrazan u govoru, i inače), a niti (je bio) nastojivač bestidnosti (tj. a niti se je trudio da postane bestidan). I rekao je: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista od najboljih (između) vas je najljepši (od) vas (po) naravi (ćudi)."

(Dakle: "Najbolji između vas je onaj koji ima najljepšu ćud, narav.")

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Selama, izvijestio nas je Abdul-Vehhab od Ejjuba, od Abdullaha, sina Ebu Mulejketa (Ebu Mulejketovoga), od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da su (nekakvi) Židovi došli Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa su rekli:

"Essamu alejkum (Smrt vama)!" Pa je rekla Aiša (njima): "Vama (smrt)! I prokleo vas Allah, i rasrdio se Allah na vas!" Rekao je: "Polako, o Aišo! Na tebe sa (izvjesnom) blagošću (da postupaš, tj. Drži se blagosti)! I čuvaj se grubosti i bestidnosti!" Rekla je: "A zar nisi čuo šta su rekli?" Rekao je: "A zar nisi čula (ti) šta sam rekao (ja)? Vratio (tj. Uzvratio, odvratio) sam na njih (njima), pa (će da) se usliša meni o njima (u vezi njih), a neće se uslišati njima o meni (u pogledu mene)."

PRIČAO NAM JE Asbag, rekao je: izvijestio me je Ibnu Vehb, izvijestio nas je Ebu Jahja Fulejh, sin Sulejmana, od Hilala, sina Usameta, od Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Nije bio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, veliki psovač (grditelj), a niti bestidnik, a niti proklinjač. Govoraše za jednoga (od) nas (tj. jednome od nas) kod (izvjesnoga) korenja (prijekora):

"Šta je njemu? Uprašilo se njegovo čelo!"

PRIČAO NAM JE Amr, sin 'Isa-a, pričao nam je Muhamed, sin Seva-a, pričao nam je Revh, sin Kasima, od Muhameda, sina Munkedira, od Urveta, od Aiše da je (jedan) čovjek tražio dozvolu (da uniđe, da uđe) Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio. Pa pošto je (Muhamed a.s.) vidio njega (tj. toga čovjeka), rekao je:

"Loš li je brat (izvjesne) skupine (ili: brat porodice, plemena izvjesnoga), i loš li je sin (izvjesne) skupine (porodice, plemena)!" Pa pošto je sjeo, raspustio se je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, u njegovo lice (tj. razveselio se je) i rasprostro (tj. raspoložio) se je k njemu. Pa pošto je otišao (taj) čovjek, rekla je njemu Aiša:

"O poslaniče Allaha! Kada si vidio (toga) čovjeka, rekao si za njega tako i tako (tj. to i to), zatim si se raspustio u njegovo lice (tj. razveselio si se) i rasprostro (raspoložio) si se k njemu." Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"O Aišo! Kada si poznavala mene mnogo bestidna (tj. pretjerana, bezobrazna, nevaljala)? Zaista najgori (od svih) ljudi kod Allaha stupnjem (po stupnju, stepenu na) sudnjem danu je (onaj) ko (je takav da) su ostavili (napustili) njega (svi, ili: izvjesni) ljudi čuvanjem (tj. zbog čuvanja sebe od) njegovoga zla."

GLAVA

ljepote (izvjesne) ćudi (naravi), i (GLAVA izvjesne) darežljivosti i (onoga) što se mrzi od (izvjesne) škrtosti.

A rekao je Ibnu Abbas: Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, najdarežljiviji (između svih) ljudi, a najdarežljivije što bude je (tj. a na najdarežljiviji je) u ramazanu (mjesecu ramazanu). A rekao je Ebu Zerr: Pošto je doprlo njemu poslanstvo Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je svome bratu: "Pojaši (ili: Odjaši, odjezdi) ka ovoj (mekanskoj) dolini, pa čuj od njegovoga govora." Pa se vratio, pa je rekao: "Vidio sam ga (da) zapovijeda za plemenitost (svih, ili: izvjesnih) ćudi (naravi, morala, moralnosti)."

PRIČAO NAM JE Amr, sin Avna, pričao nam je Hammad, on je sin Zejda, od Sabita, od Enesa rekao je:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, najljepši (između sviju, između svih) ljudi, i najdarežljiviji (između) ljudi i najhrabriji (između) ljudi. I zaista već su se ustrašili (uplašili) stanovnici Medine jedne noći (u jednoj noći), pa su otišli (izvjesni) ljudi prema (izvjesnom) glasu (koji je prouzrokovao paniku). Pa je izašao (tj. Pa je dolazio, došao) u susret njima Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, već je pretekao (te) ljude (u odlasku) ka (tome) glasu, a on govori (dolazeći im u susret - vraćajući se sa tog mjesta gdje je bio taj glas):

"Nećete se plašiti, nećete se plašiti (tj. Ne plašite se, ne plašite se)!" I on je na (jednome) konju Ebu Talhata, golom, (a) nije na njemu (na tom konju) sedlo, u (tj. na) njegovom vratu je mač (sablja), pa je rekao: "Zaista već sam našao njega morem." Ili: "Zaista on je zaista more."

(To jest: "Konj je kao more." A to će reći: "Prostranoga toka, hoda." Tako su to protumačili komentatori.)

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Kesira, pričao nam je Sufjan od Ibnul-Munkedira rekao je: čuo sam Džabira, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori:

Nije se upitao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (ni) o (jednoj) stvari nikada (tj. Nije mu zatražena, zaiskana ni jedna stvar nikada), pa (da) je rekao: Ne.

PRIČAO NAM JE Umer, sin Hafsa, pričao nam je moj otac, pričao nam je Aameš, rekao je: pričao mi je Šekik (Šeqiq) od Mesruka rekao je:

Bili smo sjedači (sjedili smo) sa Abdullahom, sinom Amra (sina Asa i), priča nam kadli je rekao (reče): Nije bio poslanik Allaha,

pomilovao ga Allah i spasio, bestidan, a ni nastojavač (nastojivač) da bude bestidan, i zaista on govoraše:

"Zaista najbolji (između) vas su najljepši (od) vas (po) ćudima (po naravima)."

(Dakle: "Najbolji od vas je onaj koji ima najljepšu ćud, narav.")

PRIČAO NAM JE Seid, sin Ebu Merjema, pričao nam je Ebu Gassan, rekao je: pričao mi je Ebu Hazim od Sehla, sina Sa'da, rekao je:

Došla je (jedna) ka Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, sa (jednim) ogrtačem (tj. Donijela mu je jedna žena jedan ogrtač). Pa je rekao Sehl (prisutnom) narodu:

"Da li znate šta je "el-burdetu"?" Pa je rekao (prisutni) narod: "Ona (tj. Ta riječ) je (što i) "šemletun" (ogrtač koji obuhvata tijelo čovjeka i nosi se preko donje odjeće)." Pa je rekao Sehl: "Ona (tj. Ta odjeća) je (jedan) ogrtač otkan, u njega je njegova ivica (sa naborom, opšiv sa naborom)."

Pa je rekla: "O poslaniče Allaha! Oblačim tebi ovaj (ogrtač, ovu odjeću)." Pa je uzeo njega Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, potreban ka njemu (bivši on). Pa je obukao njega. Pa je vidio njega na njemu (jedan) čovjek od (prisutnih) drugova, pa je rekao: "O poslaniče Allaha! Lijep li je ovaj (ogrtač)! Pa obuci meni njega (Pa obuci mi ga, daj mi ga)!" Pa je rekao: "Da." Pa pošto je ustao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, korili su ga njegovi drugovi (tog čovjeka), pa su rekli: "Nisi lijepo učinio kada si vidio Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) je uzeo njega (taj ogrtač) potreban (bivši on) k njemu, zatim si pitao (tj. tražio, iskao) njemu njega, a već si poznavao (a već znaš, već si znao) da se on neće pitati (moliti za jednu) stvar, pa (da on) spriječi nju (dakle: već znaš da on nikoga ne odbija, kad se od njega šta traži)." Pa je rekao: "Nadao sam (se) blagoslovenosti njegovoj (ogrtačevoj) kada je obukao njega Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio. Možda (ću) ja (da) se posmrtno obučem u njega (tj. Možda će mi se od njega napraviti ćefini - a to je odjeća u koju se zamotava umrli

pred sahranu, pred pokop, a sastoji se od dvije plahte, čaršafa i košulje)."

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije rekao je: izvijestio me je Humejd, sin Abdurahmana da je Ebu Hurejrete rekao: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Međusobno se približava (izvjesno) vrijeme, i okrnjuje se (izvjesni) posao (rad), i susreće (ili: baca, ubacuje) se (izvjesna) škrtost i biva mnogobrojan "herdž"." Rekli su: "A šta je "herdž"?" Rekao je: "Ubijanje (izvjesno), (izvjesno) ubijanje."

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, čuo je Sellama, sina Miskina, rekao je: čuo sam Sabita (da) govori: pričao nam je Enes, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Služio sam (posluživao sam) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, deset godina, pa nije rekao meni (ni): "Uh!", a niti: "Zašto si (to) napravio?", a niti: "Zašto nisi (to) napravio?".

GLAVA:

Kako biva (izvjesni) čovjek u svojoj porodici?

PRIČAO NAM JE Hafs, sin Umera, pričao nam je Šubete od Hakema, od Ibrahima, od Esveda rekao je: pitao sam Aiše:

"Šta je bio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) pravi (tj. da radi) u svojoj porodici?" Rekla je: "Bio je u zanimanju (tj. u posluživanju, u poslu, u radu) svoje porodice. Pa kada je (kada bi) prispjela (izvjesna) molitva, ustao bi ka (toj svojoj) molitvi."

GLAVA

(izvjesne) ljubavi (tj. popularnosti koja je dar) od Allaha (ili: koja je odraz i znak ljubavi od strane Allaha).

PRIČAO NAM JE Amr, sin Alije, pričao nam je Ebu Asim od Ibnu Džurejdža rekao je: izvijestio me je Musa, sin Ukbeta, od Nafi'a, od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Kada je volio (tj. Kada voli, zavoli) Allah (jednoga) roba, dozivao je (tj. doziva, viče) Džibrila: "Zaista Allah voli omsicu (tog-i-tog), pa voli ga (i ti, o Džibrile)!" Pa voli (zavoli) njega Džibril. Pa doziva Džibril u (među) stanovnike neba: "Zaista Allah voli omsicu (iksa, tog-i-tog, tog), pa volite ga (i vi)!" Pa vole (zavole) njega stanovnici neba (izvjesnoga, ili: svega, cijeloga neba). Zatim se stavi za njega (njemu izvjesno) primanje u (tj. među) stanovnicima Zemlje (tj. popularnost među ljudima).

GLAVA

(izvjesne) ljubavi u (tj. zbog vjerovanja i pokornosti) Allahu (tj. o ljubavi koju osjećamo prema nekome u ime Allaha).

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Šubete od Katadeta, od Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Neće naći (ni) jedan (čovjek) slasti (od svoga) vjerovanja do (da) voli (izvjesnoga) čovjeka, (i) neće ga voliti (tj. i ne voli) ga (ni zbog čega drugoga) osim radi Allaha; i do da se baci (on) u Vatru, draže je k njemu od (toga, tj. nego) da se (on) vrati ka (tom) bezvjerstvu poslije pošto je spasio njega Allah (od bezvjerstva); i do (da) bude (i dok bude) Allah i Njegov poslanik draži k njemu od (svega onoga) što je osim Njih dvojice."

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "O (vi) koji ste vjerovali, neka ne ismijeva (neki) narod (nikoga i ništa) od (nekoga) naroda, možda da budu (oni što se s njima izigrava, ismijeva) bolji od njih (tj. od onih koji ismijevaju druge).....", do Njegovoga govora "..... pa ti su oni (izvjesni) silnici (nasilnici, zulumćari).".

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan od Hišama, od njegovoga oca, od Abdullaha, sina Zem'ata, rekao je:

Zabranio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, da se smije (nasmijava izvjesni) čovjek od (tj. zbog onoga) što izađe iz (izvjesnih) osoba (misli se na vjetar, prdenje). I rekao je:

"Sa čega (tj. Zašto da) udara jedan (od) vas svoju ženu udaranjem (izvjesnoga) ždrijepca (tj. kao što udara pastuha pri neposlušnosti), zatim možda on (da) se međusobno zagrli (sa) njom (tj. a onda poslije da se zagrli, grli sa njom)."

A rekao je Sevrija, i Vuhejb i Ebu Muavijete od Hišama: "..... bičevanjem (izvjesnoga svoga) roba.....".

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Musenna-a, pričao nam je Jezid, sin Haruna, izvijestio nas je 'Asim, sin Muhameda sina Zejda, od svoga oca, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, u (tj. na) Mini:

"Da li znate koji dan je ovo (koji je ovo dan)?" Rekli su: "Allah i Njegov poslanik su znaniji." Rekao je: "Pa zaista ovo je (jedan) dan zabranjen (tj. svet, sveti dan). Da li znate koji grad je ovo (koji je ovo grad)?" Rekli su: "Allah i Njegov poslanik su znaniji." Rekao je: "Grad zabranjen (tj. Sveti grad). Da li znate koji mjesec je ovo (koji je ovo mjesec)?" Rekli su: "Allah i Njegov poslanik su znaniji." Rekao je: "Mjesec zabranjen (Sveti mjesec)." Rekao je (dalje):

"Pa zaista Allah je zabranio (tj. učinio je svetim, kao svetu stvar) vama vaše krvi (tj. vaše živote), i vaše imovine i vaše časti kao

zabranjenost (tj. kao što je učinio svetost) ovoga vašega dana u ovome vašem mjesecu u ovome vašem gradu."

GLAVA

(onoga) što se zabranjuje od (izvjesnoga) psovanja (grdnje) i (od izvjesnoga) proklinjanja.

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Šubete od Mansura rekao je: čuo sam Ebu Vaila (da) priča od Abdullaha (Mes'udovoga) rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Psovanje (ili: Grdnja izvjesnoga) muslimana je griješenje (ili: pokvarenost), a borba (ratovanje protiv) njega je bezvjerstvo."

Slijedio je njega (Sulejmana Harbovoga) Gunder od Šubeta.

PRIČAO NAM JE Ebu Mamer, pričao nam je Abdul-Varis od Husejna, od Abdullaha, sina Burejdeta: pričao mi je Jahja, sin Ja'mera da je Ebul-Esved Dilija pričao njemu od Ebu Zerra, bio zadovoljan Allah od njega, da je on čuo Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Neće gađati (grditi) čovjek čovjeka sa (izvjesnim) griješenjem (pokvarenošću), i neće gađati njega sa (izvjesnim) bezvjerstvom (pa da će biti drukčije) osim (tako da) se je vratila na njega (ta grdnja i objeda, optužba za griješenje i bezvjerstvo) ako nije bio njegov drug kao to (to, tj. kao takav, takav)."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Sinana, pričao nam je Fulejh, sin Sulejmana, rekao je: pričao nam je Hilal, sin Alije, od Enesa rekao je:

Nije bio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, bestidan (ili: pretjeran), a niti veliki proklinjač, a niti veliki psovač (grditelj). Govoraše kod (izvjesnoga svoga) korenja (Govorio bi kad bi nekog korio):

"Šta je njemu? Uprašilo se njegovo čelo!"

PRIČAO NAM JE Muhammed, sin Beššara, pričao nam je Usman, sin Umera, pričao nam je Alija, sin Mubareka, od Jahja-a, sina Ebu Kesira, od Ebu Kilabeta da je Sabit, sin Dahhaka - a bio je od drugova (izvjesnoga) stabla (pod kojim su na Hudejbiji muslimani izvršili prisegu na borbu na život i smrt) - pričao njemu da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Ko se zakleo (tj. Ko se zakune) na vjeru (neku drugu) osim Islama, pa on je kao što je rekao (tj. on ostaje i pripada odmah, automatski toj vjeri). A nije na sinu Adema (tj. na čovjeku nikakav) zavjet u što neće posjedovati (što ne posjeduje, što on nema). A ko je ubio (tj. ko ubije namjerno) svoju osobu (sebe) sa (nekom) stvari u (toj) ovozemnosti, kaznio se je (tj. kažnjavaće se on) s njom (njom na) sudnjem danu. A ko je prokleo (tj. ko proklinje jednoga) vjernika, pa ono (tj. pa to) je kao ubijanje njega. A ko je bacio (tj. oklevetao jednoga) vjernika za (neko) bezvjerstvo, pa ono (tj. pa to) je kao ubijanje njega."

PRIČAO NAM JE Umer, sin Hafsa, pričao nam je moj otac, pričao nam je Aameš, pričao mi je Adijj, sin Sabita, rekao je: čuo sam Sulejmana, sina Sureda, (jednoga) čovjeka od drugova Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

Psovala su se (nekakva) dva čovjeka kod Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa se rasrdio jedan (od) njih dvojice, pa se pojačala (zažestila) njegova srditost, (pa) čak se napuhalo (nadulo) njegovo lice i promijenilo se je. Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista ja zaista znam (jednu) riječ, da je rekao (tj. da rekne on) nju, zaista je (tj. zaista bi) otišlo od njega (to stanje srditosti) koje nalazi (koje osjeća - koje je kod njega)." Pa je otišao k njemu (izvjesni) čovjek, pa je izvijestio njega za govor Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, i rekao je: "Utječi se (tj. Traži utočište sebi) u Allaha od

(izvjesnoga) sotone prokletoga!" Pa je rekao: "Da li misliš (Misliš li da je) sa mnom (neka) šteta? Da li sam poludio ja? Odlazi!"

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Bišr, sin Mufaddala, od Humejda rekao je: rekao je Enes: pričao mi je 'Ubadete, sin Samita, rekao je:

Izašao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zato (da) izvijesti (prisutne) ljude za noć (izvjesne) količine (ili: vrijednosti, tj. noć sudbine - lejlei kadr), pa su se prepirala (posvađala u tom času nekakva) dva čovjeka od (prisutnih) muslimana. Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Izašao sam zato (da) izvijestim vas, pa su se međusobno prepirali omsica i omsica (tj. taj-i-taj i taj-i-taj), i zaista ona se je podigla. A možda da bude (to) dobro za vas (A možda je to dobro za vas), pa tražite je u devetoj, i sedmoj i petoj (noći poslije dvadesete noći mjeseca ramazana)."

PRIČAO NAM JE Umer, sin Hafsa, pričao nam je moj otac, pričao nam je Aameš od Ma'rura, od Ebu Zerra. Rekao je (Ma'rur o Ebu Zerru):

Vidio sam na njemu (jedan) ogrtač, a na njegovome dječaku (tj. robu jedan isti takav) ogrtač, pa sam rekao: "Da si uzeo ovaj (ogrtač sa dječaka), pa ga obukao, bila bi (ti ta odjeća kao ogrtač zvani) hulla, a dao si (tj. a da si ti dao) njemu (dječaku jednu) drugu odjeću."

(Hulla je ogrtač od dvije odjeće, dvostruki ogrtač, ili je to, možda, ogrtač sa postavom.)

Pa je rekao (Ebu Zerr): "Bio je između mene i između (jednoga) čovjeka (neki) govor, a bila je njegova majka Nearapka, pa sam postigao od nje (tj. pa sam se dotaknuo nje iznoseći mu to kao manu što mu majka nije Arapkinja). Pa je (taj čovjek) spomenuo mene ka Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je rekao meni: "Da li si psovao omsicu (tog, ili: tog-i-tog)?" (Ili: "Da li si se međusobno psovao sa omsicom?") Rekao sam: "Da." Rekao je: "Pa da li si postigao (tj.

pogodio, dohvatio, napao čast) od njegove majke?" Rekao sam: "Da." Rekao je: "Zaista ti si (jedan) čovjek (takav da) je u tebi predislamlje (tj. neukost, grubost, neotesanost iz doba prije Islama kada su se ljudi napadali zbog svoje rasne pripadnosti)." Rekao sam: "Na vremenu (tj. U vrijeme) ovoga moga časa od starosti (moga) zuba (zar da sam još u predislamlju)?" Rekao je: "Da. Oni (sluge i robovi, potčinjena lica) su vaša braća. Učinio je njih Allah pod vaše ruke. Pa kome je učinio Allah njegovoga brata pod njegovu ruku, pa neka nahrani njega od (onoga) što jede (i sam), i neka obuče njemu od (onoga) što oblači (i sam). I neka ne opterećuje njega od (izvjesnoga) rada (posla sa onom količinom) što nadvladava njega. Pa ako ga je opteretio (sa onim) što nadvladava njega, pa neka pomogne njega na njemu (na radu, na poslu, tj. neka mu pomogne u tom teškom radu, poslu)."

GLAVA

(onoga) što je dozvoljeno od spominjanja (izvjesnih) ljudi, kao njihov govor: dugi, kratki. A rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Šta govori dvoruki (doslovno: posjednik svojih dviju ruku)?" I (GLAVA spominjanja onoga) što se neće htjeti (tj. što se neće) s njim obružnjenje (tj. obesčašćenje izvjesnoga) čovjeka.

PRIČAO NAM JE Hafs, sin Umera, pričao nam je Jezid, sin Ibrahima, pričao nam je Muhamed od Ebu Hurejreta rekao je:

Klanjao je sa nama Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (izvjesno) podne (tj. podnevnu molitvu) dva naklona (dva rekata umjesto četiri rekata), zatim je pozdravio (ritualnim pozdravom na kraju molitve - predao je selam). Zatim je ustao ka (jednome) drvetu u proturenom dijelu Bogomolje i stavio je svoju ruku na njega (na to drvo). A u (prisutnome) narodu je tada (bio) Ebu Bekr i Umer, pa su se plašila njih dvojica da govore njih dvojica njemu (o tome). I brzi dio (tj. prvi dijelovi, prvi od izvjesnih) ljudi (a to će reći: oni koji najprije izlaze iz Bogomolje, koji žure da brzo izađu, među prvima iz džamije), pa su rekli (rekli su):

"Skratila se je (ova) molitva." A u (prisutnome) narodu je (bio tada jedan) čovjek (što) je bio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) zove njega "dvoruki" (ili: "Dvoruki"). Pa je rekao (taj Dvoruki): "O vjerovijesniče Allaha! Da li si zaboravio, ili se je skratila (ova molitva)?" Pa je rekao: "Nisam zaboravio, a nije se skratila." Rekao je: "Nego si (onda) zaboravio (Onda si zaboravio), o poslaniče Allaha." Rekao je: "Istinit je bio (tj. Istinu kaže) Dvoruki." Pa je ustao, pa je klanjao (još) dva naklona (tj. još dva rekata), zatim je pozdravio (predao je selam). Zatim je veličao (tj. rekao je Allahu ekber!), pa je ničičio (učinio je sedždu) kao njegovo (obično) ničičenje ili duže, zatim je podigao svoju glavu i veličao je. Zatim je stavio kao njegovo ničičenje ili duže (dakle: opet je učinio sedždu), zatim je podigao svoju glavu i veličao je (digao se sa sedžde uz tekbir).

GLAVA

(izvjesnoga) ogovaranja (tj. spominjanja nečega neugodnoga o nekome u njegovoj odsutnosti iako je to istina) i (GLAVA) govora Allaha, uzvišen je: "..... i neka ne ogovara (ne kleveta) neki vas nekoga, zar voli jedan vas da jede meso svoga brata (bivši on) mrtav, pa (da svakako) mrzite njega (vi)? I čuvajte se Allaha, zaista Allah je veliki primalac pokajanja, milostiv.".

(Ili: "..... i neka ne ogovara neki vas nekoga; zar voli jedan vas da jede meso svoga brata (bivši meso) mrtvo? Pa mrzili ste njega (taj postupak). I čuvajte se Allaha, zaista Allah je veliki primalac pokajanja, milostiv.".)

PRIČAO NAM JE Jahja, pričao nam je Veki' od Aameša rekao je: čuo sam Mudžahida (da) priča od Tavusa, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Prošao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, na (tj. pokraj) dva groba, pa je rekao:

"Njih dvojica (u ova dva groba, mezara, kabura) zaista se kažnjavaju njih dvojica, a ne kažnjavaju se njih dvojica u velikom (tj. zbog nekoga velikoga grijeha). Što se tiče ovoga, pa bio je (takav da) se

neće pokriti (tj. ne pokrivaše se) od svoje mokraće (mokrače). A što se tiče ovoga, pa bio je (običaja da) ide sa (zlonamjernim) prenašanjem (riječi koje izazivaju smutnju i svađu među ljudima)." Zatim je pozvao za (jednu golu) palminu granu sirovu (da mu se donese), pa je rascijepio nju sa (tj. na) dvoje, pa je usadio (zabo) na ovaj (grob) jedan (dio, tj. jednu polovinu), i na ovaj (drugi) jedan (jednu polovinu), zatim je rekao: "Možda ono (da) se olakšava od njih dvojice (kazna) dok se nisu osušile (tj. dok se ne osuše ove dvije sirove polovine palmine grane)."

GLAVA

govora Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Najbolje (od) kuća Pomagača.....".

PRIČAO NAM JE Kabisate, pričao nam je Sufjan od Ebu Zinada, od Ebu Selemeta, od Ebu Usejda Sa'idije: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Najbolje (od) kuća Pomagača su Nedždžarovići."

GLAVA

(onoga) što je dozvoljeno od ogovaranja stanovnika (izvjesne) pokvarenosti i (izvjesnih) sumnji (osumnjičenja).

PRIČAO NAM JE Sadekate, sin Fadla, izvijestio nas je Ibnu Ujejnete: čuo sam Ibnul-Munkedira, čuo je Urveta, sina Zubejra, da je Aiša, bio zadovoljan Allah od nje, izvijestila njega, rekla je:

Tražio je dozvolu (jedan) čovjek (da uniđe) poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Dozvolite mu. Loš je brat (izvjesne) skupine (porodice, plemena), ili sin (izvjesne) skupine (porodice, plemena)!" Pa pošto je unišao, umekšao (ublažio) je njemu (svoj) govor. Rekla sam: "O poslaniče Allaha! Rekao si (o njemu govor onaj), koji si rekao, zatim si umekšao njemu govor?" Rekao je: "Da, o Aišo! Zaista najgori (od svih) ljudi je (onaj) ko (je takav, koji je takav da) su ostavili njega (izvjesni) ljudi, ili

pustili su ga (izvjesni) ljudi čuvanjem (tj. zbog čuvanja sebe od) njegove bestidnosti (pretjeranosti, bezobraznosti)."

GLAVA:

Prenošenje riječi (koje izazivaju loše pojave i odnose) je od (izvjesnih) velikih grijeha.

PRIČAO NAM JE Ibnu Selam, izvijestio nas je Abidete, sin Humejda, Ebu Abdurahman od Mansura, od Mudžahida, od Ibnu Abasa rekao je:

Izašao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, iz nekoga (od) zidova Medine, pa je čuo glas (nekakve) dvojice ljudi (što) se kažnjavaju u svojim grobovima, pa je rekao:

"Kažnjavaju se, a ne kažnjavaju se u velikom (tj. zbog velikoga grijeha), a zaista je on zaista velik (grijeh). Bio je jedan (od) dvojice (običaja da) se neće pokriti (tj. da se ne pokriva) od (svoje) mokraće (mokrače), a (taj) drugi je bio (običaja da) ide sa (izvjesnim) prenošenjem riječi (prenosio je riječi)." Zatim je pozvao za (jednu) granu (da mu se donese), pa je razbio (razdijelio) nju na dva razbijanja (dva dijela), ili (na) dvoje, pa je učinio (jedan) razbijeni komad u grob ovoga, a (jedan) razbijeni komad u grob ovoga. Pa je rekao: "Možda ono (da) se olakšava od njih dvojice (Možda će im se olakšati) dok se nisu osušile (tj. dok se ne osuše ti komadi grana)."

GLAVA

(onoga) što se mrzi od (izvjesnoga) prenošenja riječi i (GLAVA) Njegovoga govora, uzvišen je: "Velikome kuditelju, velikome iđaču sa prenošenjem riječi.", i: "Teško svakome velekuditelju (iza leđa, u odsutnosti), velikome kuditelju (u lice).".

"Jehmizu" i "jelmizu" je (što i) "je'ibu": kudi.

(Veli se da "jehmizu" znači: kudi okom i rukom, a "jelmizu" znači: kudi jezikom.)

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Sufjan od Mansura, od Ibrahima, od Hemmama rekao je:

Bili smo sa Huzejfetom, pa se reklo njemu: "Zaista (jedan) čovjek podiže (izvjesni) hadis ka Usmanu (tj. do Usmana)." Pa je rekao Huzejfete: "Čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Neće unići (u) raj veliki prenosilac riječi."

(Veli se da je "kattat" onaj koji potajno i neprimjetno sluša nečije riječi, pa ih prenosi.)

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "..... i klonite se (odstranite se) govora (izvjesne) laži.".

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Junusa, pričao nam je Ibnu Ebu Zi'b od Makburije, od njegovoga oca, od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Ko nije ostavio (tj. Ko ne ostavi) govor (izvjesne, ili: svake) laži, i (izvjesni) rad sa njom (po njoj, po laži) i (izvjesno) neznanje (ili maloumnost, grubost), pa nije Allahu (nikakva) potreba da ostavi (postač samo) svoju hranu i svoje piće."

Rekao je Ahmed: Dao je razumjeti meni (jedan) čovjek njegov sened (sened ovoga hadisa).

GLAVA

(onoga) što se reklo o posjedniku (vlasniku izvjesna) dva lica (tj. o dvoličnjaku).

PRIČAO NAM JE Umer, sin Hafsa, pričao nam je moj otac, pričao nam je Aameš, pričao nam je Ebu Salih od Ebu Hurejreta, bio

zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Naći ćeš (tj. Naći ćeš) od najgorih (između svih) ljudi (na) sudnjem danu kod Allaha posjednika (svoja) dva lica koji dolazi ovima sa (jednim) licem, a ovima sa (jednim) licem (tj. koji donosi ovima jedno lice, a ovima jedno lice drukčije)."

GLAVA

(onoga) ko je izvijestio svoga druga za (ono) što se govori o njemu.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Jusufa, izvijestio nas je Sufjan od Aameša, od Ebu Vaila, od Ibnu Mes'uda, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Razdjeljivao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (jednu) diobu (razdiobu, raspodjelu). Pa je rekao (jedan) čovjek od Pomagača:

"Tako mi Allaha nije htio Muhamed sa ovim (načinom raspodjele) lice Allaha (tj. Allahovo zadovoljstvo - a to će reći: pravdu)." Pa sam došao poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa sam izvijestio njega (o tome). Pa se promijenilo njegovo lice (tj. promijenila se je boja njegovoga lica) i rekao je (pa je rekao):

"Pomilovao Allah Musa-a (Mojsija)! Zaista već se je uznemirivao (uznemiravao) sa više od ovoga (više od ovoga), pa se strpio."

GLAVA

(onoga) što se mrzi (tj. što se smatra za ružno) od (izvjesnoga) pohvaljivanja međusobnoga (ili: pretjeranoga pohvaljivanja nekoga u lice, ili inače).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Sabbaha, pričao nam je Ismail, sin Zekerijja-a, pričao nam je Burejd, sin Abdullaha sina Ebu Burdeta, od Ebu Burdeta, od Ebu Musa-a rekao je:

Čuo je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (jednoga) čovjeka (da) hvali (jednoga) čovjeka i pojačava (pretjerava) mu u (svome) načinu pohvale (pretjerano ga hvali), pa je rekao (Muhamed a.s.):

"Uništili ste - ili: Presjekli ste leđa (toga) čovjeka."

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Šubete od Halida od Abdurahmana, sina Ebu Bekreta, od njegovoga oca da se (jedan) čovjek spomenuo kod Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa je pohvalio njega (neki, jedan) čovjek dobro, pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Teško tebi! Presjekao si vrat svoga druga!, govori njega (tj. govoreći to) više puta. Ako je bio jedan (od) vas pohvaljivač svakako, pa neka rekne:

"Mislim tako i tako (to i to), ako je bio (takav da) misli da je on kao to (tj. kao takav), a njegov obračunavač je Allah. A neće očistiti nad Allaha ni jednoga (čovjeka, tj. neće proglašavati čistim od mana i pogrešaka ni jednoga čovjeka nadmećući se nad Allaha, a to će reći: miješajući su u Allahovo znanje, jer kakav je ko u pravoj biti, zna, u stvari, samo Allah)."

Rekao je Vuhejb od Halida: "Jao tebi!" (umjesto: "Teško tebi!")

GLAVA

(onoga) ko je pohvaljivao svoga brata sa (onim, tj. zbog onoga) što zna (o njemu).

A rekao je Sa'd: Nisam čuo Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori (ni) za jednoga (čovjeka koji) ide na (tj. po) Zemlji "Zaista on je od stanovnika raja!", osim za Abdullaha, sina Selama.

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan, pričao nam je Musa, sin Ukbeta, od Salima, od njegovoga oca da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, - kada je spomenuo (rekao) o (izvjesnome dugačkome) pokrivaču (zastiraču, tj. odjeći ono) što je spomenuo, rekao je Ebu Bekr:

"O poslaniče Allaha, zaista moj pokrivač padne (spane) od jedne (od) svoje dvije polovine?" - (da je) rekao:

"Zaista ti nisi od njih (tj. od onih što ostavljaju da im se odjeća vuče po tlu zbog oholosti, iz oholosti)."

(To je pohvala Ebu Bekru na osnovu onoga što je Muhamed a.s. znao o njemu kao stvarno dobrom muslimanu.)

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "Zaista Allah zapovjeda za (što više moguću) pravdu, i dobročinstvo i davanje (pomoći svome) bližnjemu (rođaku), a zabranjuje (svaku) bestidnost, i ružnoću (ružno djelo) i nasilje (nepravdu), savjetujem vas (da bi) možda vi opomenuli se.", i Njegovoga govora: "..... vaše nasilje je samo na vaše osobe (a to znači: na vas same).....", "..... zatim se je učinilo nasilje nad njim, zaista će pomoći svakako njemu Allah....." i (GLAVA) ostavljanja (tj. odustajanja od) podizanja (izvjesnoga) zla na muslimana ili bezvjernika.

PRIČAO NAM JE Humejdija, pričao nam je Sufjan, pričao nam je Hišam, sin Urveta, od svoga oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Ostao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, toliko i toliko (vremena u tom stanju da) se pričinja k njemu da on prilazi svojoj porodici (ženi, tj. da s njom ima spolni odnos, snošaj), a (u stvarnosti) ne prilazi. Rekla je Aiša: Pa je rekao meni jednoga dana:

"O Aišo! Zaista Allah, uzvišen je, riješio je meni o stvari (jednoj što) sam tražio rješenje Njemu (od Njega) o njoj (o toj stvari). Došla su mi (nekakva) dva čovjeka. Pa je sjeo jedan (od) njih dvojice kod mojih dviju nogu, a drugi (od njih) kod moje glave. Pa je rekao (onaj) koji je kod mojih dviju nogu (onome) koji je kod moje glave:

"Šta je umu (ovoga) čovjeka (Šta je ovome čovjeku)?" Rekao je: "Matbub", misli (na to da je) "meshur": opčaran. Rekao je: "A ko je opčarao njega?" Rekao je: "Lebid, sin Aasama." Rekao je: "A u čemu (su postavljeni sihiri, čarolije)?" Rekao je: "U posudi (tj. u cijevi, košuljici) palminoga zametka, muškoj (posudi), u češlju i dlaki (iz češlja) pod (jednim) kamenom u bunaru Zervan."

Pa je došao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao: "Ovo je bunar koji (je taj što) se on pokazao meni, kao da su glave (tj. vrhovi) njegovih palmi glave (izvjesnih) sotona, i kao da je njegova voda otopina (izvjesne) kne (tj. tekućina u kojoj se rastopila i razmutila kna, krna)." Pa je zapovjedio za njega (za taj bunar) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa se je izvadilo (iz njega ono što je u njemu bilo). Rekla je Aiša: Pa sam rekla: "O poslaniče Allaha! Pa da li nisi (tj. zašto nisi)?" Misli (ona na to: zašto nisi) rasprostro sebi.

(Riječi "rasprostro sebi" znače po nekima: raspakovao, rastavio to što je skupa bilo zamotano u toj čaroliji. Jedni "tenešśerte" tumače i drukčije.)

Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Što se tiče Allaha, pa već je izliječio mene. A što se tiče mene, pa mrzim da podižem na (izvjesne) ljude (neko) zlo." Rekla je: A Lebid, sin Aasama je (jedan) čovjek iz (plemena) Zurejkovića, saveznik (nekih) Židova.

GLAVA

(onoga) što se zabranjuje od (izvjesne) međusobne zavidnosti i (izvjesnoga) međusobnoga okretanja leđa i (GLAVA) Njegovoga govora, uzvišen je: "I od zla zavidnika kada je zavidio (kada zavidi).".

PRIČAO NAM JE Bišr, sin Muhameda, rekao je: izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Mamer od Hemmama, sina Munebbiha, od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Čuvajte se (izvjesne) misli (tj. pomisli na zlo, sumnjičenja, osumnjičavanja), pa (jer) zaista (izvjesna) misao je najlažnije pričanje (najlažniji razgovor, govor). I ne osjećajte se, i ne opipavajte se (a to oboje znači: ne špijunirajte se, ne uhodite jedan drugoga, jedni druge). I ne zavidite međusobno (jedni drugima), i ne okrećite leđa međusobno (u cilju prekidanja odnosa) i ne mrzite se međusobno. I budite, (o) robovi Allaha, braća!"

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije rekao je: pričao mi je Enes, sin Malika, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Ne mrzite se međusobno, i ne zavidite međusobno (jedan drugome-jedni drugima), i ne okrećite leđa međusobno (jedni od drugih)! I budite, robovi Allaha, braća! I neće se dozvoliti (tj. I ne dozvalja se, ne dozvoljava se ni) za (jednoga) muslimana (tj. ni jednome muslimanu) da napusti svoga brata iznad (tj. više od) tri dana (da s njim ne govori)."

GLAVA:

"O (vi) koji ste vjerovali, odstranite se mnogo (čega) od (izvjesne sumnjičave) misli, zaista neka (od sumnjičave) misli je (jedan) grijeh, i ne opipavajte se (tj. ne špijunirajte se).....".

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Ebu Zinada, od Aaredža, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Čuvajte se (izvjesne sumnjičave) misli, pa (jer) zaista (sumnjičava) misao je najlažnije (izvjesno) pričanje. I ne osjećajte se, i ne opipavajte se (a to oboje znači: ne špijunirajte se). I ne povećavajte međusobno cijenu (nečijoj robi u cilju da robu izloženu prodaji neko drugi skuplje plati, a ne u svrhu da je sami sebi kupite). I ne zavidite međusobno (jedni drugima), i ne mrzite se međusobno i ne okrećite leđa (ili: zadnjice) međusobno (jedni od drugih). I budite, robovi Allaha, braća!"

GLAVA

(onoga) što biva od (sumnjičave) misli (dozvoljeno).

PRIČAO NAM JE Seid, sin 'Ufejra, pričao nam je Lejs od 'Ukajla, od Ibnu Šihaba, od 'Urveta, od Aiše rekla je: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ne mislim omsicu i omsicu (tog-i-tog i tog-i-tog, tj. iksa i ipsilona da) poznaju njih dvojica od naše vjere (ijednu) stvar (išta)."

Rekao je Lejs: Bila su njih dvojica (nekakva) dva čovjeka od (izvjesnih) dvoličnjaka (licemjeraca, hipokrita).

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs za ovo (za ovaj hadis) i rekla je (Aiša u njemu):

Unišao je meni Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (jedan) dan i rekao je: "O Aišo! Ne mislim omsicu i omsicu (tog i tog da) poznaju njih dvojica našu vjeru koja je (ta što) smo mi na njoj."

GLAVA

pokrivanja (izvjesnog) vjernika na svoju osobu (tj. pokrivanja samoga sebe).

PRIČAO NAM JE Abdulaziz, sin Abdullaha, pričao nam je Ibrahim, sin Sa'da, od sina brata Ibnu Šihaba (tj. od bratića Ibnu Šihabovoga), od Ibnu Šihaba, od Salima, sina Abdullaha, rekao je: čuo

sam Ebu Hurejreta (da) govori: Čuo sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Svaki (pripadnik) moje sljedbe je zaštićen (tj. sačuvan od neugodnosti i kazne) osim (izvjesnih) glasnih (tj. javnih griješnika). I zaista od (izvjesne bestidne) šaljivosti (tj. od javnoga griješenja) je (i to) da radi (uradi izvjesni) čovjek u (izvjesnoj) noći (nekakav) rad (posao), zatim (da) osvane, a već je pokrio njega Allah, pa (da on sam o sebi) govori: "O omsico (O ti, tj. O ikse), radio (uradio) sam sinoć tako i tako (zlo djelo - to i to zlo djelo). A već je zanoćio (već je bio prenoćio u takvom stanju da) pokriva njega njegov Gospodar, a (on) osvane (u takvom stanju da) otkriva zastor Allaha od sebe."

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Ebu Avanete od Katadeta, od Safvana, sina Muhriza, da je (jedan) čovjek pitao Ibnu Umera:

"Kako si čuo poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori o (izvjesnome) šaptanju (sašaptavanju)?" Rekao je:

"Približava se (tj. Približiće se na sudnjem danu) jedan (od) vas svome Gospodaru čak (tako da će da) stavi (Uzvišeni Allah) Svoj zastor na njega, pa (će da mu) govori:

"Radio si tako i tako (ili: ovako i ovako)." Pa (će jedan od vas da) govori: "Da." I govori: "Radio si tako i tako." Pa govori: "Da." Pa (će da) ustali njega (ili: Pa će dati priznati njemu za grijehe). Zatim (će da) govori: "Zaista ja sam pokrio tebe u zemnosti (toj, tj. u zemaljskome životu), pa ja opraštam nju (tj. tu griješnu djelatnost) tebi danas."

GLAVA

(izvjesne) oholosti.

A rekao je Mudžahid: "Sanije 'itfihi.....", je (što i) "mustekbiren fi nefsihi": oholeći se u svojoj osobi (tj. u sebi). ".... 'itfihi....", je (što i) "rekabetihi": njegovoga vrata.

(Doslovno: "Sanije 'itfihi....", znači: Previjač svoga vrata (bivajući on, tj. Previjajući svoj vrat).)

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Kesira, izvijestio nas je Sufjan, pričao nam je Ma'bed, sin Halida, Kajsija od Hariseta, sina Vehba, Huza'ije, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Zar neću izvijestiti vas za stanovnike raja? Svaki slab, prikazivač slabim (tj. i svaki onaj koji se pravi slab, nemoćan), da se je zakleo (da se zakune) na Allaha, zaista bi ispunio njemu (zakletvu, uslišao bi je, tj. proveo bi u istinitost, obistinio bi zakletvu njemu Allah). Zar neću izvijestiti vas za stanovnike Vatre?" Svaki grub, škrt (tvrdica; ili: ohologa, umišljenoga hoda), ohol (, koji se pravi i drži velik, velikim, traži da je velik)."

A rekao je Muhamed, sin 'Isa-a, pričao nam je Hušejm, izvijestio nas je Humejd Tavil, pričao nam je Enes, sin Malika, rekao je:

Bila je (izvjesna, ili: svaka) robinja od robinja Medine (u mogućnosti) zaista (da ona) uzme za ruku poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa (da) ode s njim (tj. pa da odvede njega) gdje je htjela (gdje hoće).

GLAVA

(izvjesnoga) napuštanja (tj. prekida govora i odnosa jednoga muslimana sa drugim muslimanom) i (GLAVA) govora poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Neće se dozvoliti (tj. Nije dozvoljeno ni) za (jednoga) čovjeka (tj. ni jednome čovjeku) da napusti svoga brata iznad tri (dana)."

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije rekao je: pričao mi je 'Avf, sin Malika sina Tufejla, on je sin Harisa i on je sin brata (tj. bratić) Aiše, žene Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, za njezinu majku (vezano je srodstvo, tj. i on Aišin bratić po majci, a nije po ocu), da se Aiši pričalo da je Abdullah, sin Zubejra rekao u prodaji, ili daru (tj. zbog neke prodaje, ili zbog nekoga dara što) je darovala njega Aiša:

"Tako mi Allaha zaista završiće svakako (s takvim postupkom, tj. proći će se toga svakako) Aiša, ili ću zaista postaviti skrbništvo (tutorstvo) svakako nad njom!" Pa je (ona) rekla: "Zar je (ili: Da li je) on rekao ovo (tj. to)?" Rekli su: "Da." Rekla je: "Ono je za Allaha (tj. Ono je Allahu) na mene zavjet (taj) da neću govoriti (sa) sinom Zubejra nikada!" Pa je tražio zauzimanje (zagovaranje, intervenciju) sin Zubejra ka njoj (tj. kod nje da se neko zauzme) kada je bilo dugačko (dugo to) napuštanje (tj. prekid odnosa). Pa je rekla:

"Ne. Tako mi Allaha, neću primiti zauzimanje u (vezi) njega nikada, i neću se griješiti ka svome zavjetu!" Pa pošto je to bilo dugo na sina Zubejrovoga, govorio je Misveru, sinu Mahremeta, i Abdurahmanu, sinu Esveda sina Abdu Jegusa, - a njih dvojica su od Zuhretovića - i rekao je njima dvojici: "Zaklinjem vas dvojicu sa Allahom (da ništa drugo ne učinite) osim (da) ste uveli (tj. osim da uvedete) vas dvojica mene Aiši, pa (tj. jer) zaista ona (stvar je takva da) se neće dozvoliti (tj. da nije dozvoljeno) njoj da se zavjetuje (ona na) moje odsijecanje (tj. na prekid odnosa sa mnom jer sam joj sestrin sin)." Pa su došli s njime Misver i Abdurahman ogrnuvši se njih dvojica sa svojim ogrtačima, čak su tražili njih dvojica dozvolu Aiši (da uniđu, da uđu) pa su rekli njih dvojica:

"Pozdrav tebi, i milost Allaha i Njegovi blagoslovi! Da li (ćemo da) uniđemo?" Rekla je Aiša: "Uniđite (Uđite)!" Rekli su: "Svaki nas (tj. Svi mi)?" Rekla je: "Da, uniđite (uđite) svaki vas (svi vi)!" A neće znati (tj. A ne zna ona) da je sa njima dvojicom sin Zubejra. Pa pošto su unišli, unišao (ušao) je (i) sin Zubejra (u njezin) zastor, pa je zagrlio Aišu i počeo je (da) zaklinje nju i (da) plače. I počeli su Misver i Abdurahman (da) njih dvojica zaklinju (preklinju) nju (da drukčije ona ne čini) osim (to) što je govorila njemu (tj. osim to što bi progovorila sa njim) i primila je od njega (tj. i da primi od njega izvinjenje), i (počeli) su (da) govore njih dvojica:

"Zaista je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, zabranio (ono) što si već znala (tj. što već i sama znaš) od (toga) napuštanja (prekida odnosa). Pa zaista ono ne dozvoljava se (ni jednome) muslimanu da napusti svoga brata iznad tri noći (tj. dana)." Pa pošto su

umnožili na Aišu od (izvjesne) opomene i (izvjesnoga) stješnjavanja (tj. pripisivanja u grijeh, griješenje), počela je (ona da) opominje njih dvojicu, i (da) plače i (da) govori:

"Zaista ja sam se zavjetovala, a (svaki) zavjet je žestok (težak)." Pa nisu prestala njih dvojica sa njom (da raspravljaju) dok je (tj. čak da je ona najzad) govorila (tj. progovorila) sinu Zubejra (tj. sa sinom Zubejrovim). I oprostila je (ropstva) u svoj zavjet taj (tj. zbog toga svoga zavjeta) četrdeset vratova (tj. četrdeset lica). I spominjaše svoj zavjet poslije toga, pa plače (toliko da) čak pokvase (skvase) njezine (njene) suze njezin zavijač (njezin pokrivač za glavu).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Ibnu Šihaba, od Enesa, sina Malika da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Ne mrzite se međusobno, i ne zavidite međusobno (jedni drugima) i ne okrećite leđa međusobno. I budite, (o) robovi Allaha, braća! I neće se dozvoliti (I ne dozvoljava se) muslimanu da napusti svoga brata iznad (tj. više od) tri noći (tj. dana u cilju prekida odnosa)."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Ibnu Šihaba, od 'Ata-a, sina Jezida, Lejsije, od Ebu Ejjuba El-Ensarije da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Ne dozvalja (Ne dozvoljava) se (ni jednome) čovjeku da napusti svoga brata iznad tri noći (tj. više od tri dana), susretnu se njih dvojica, pa okreće ovaj i okreće ovaj (glavu). A bolji (od) njih dvojice je (onaj) koji počne sa (svojim) pozdravom (tj. koji prvi pozdravi, što ima da znači da je pozdrav ponuda za pomirenje)."
GLAVA

(onoga) što se dozvalja (što se dozvoljava) od (izvjesnoga) napuštanja za (onoga) ko je pogriješio (tj. o dozvoljenosti prekida odnosa sa onim ko je pogriješio, ko je iz ljenosti bio nepokoran Allahu i vjerskim propisima).

A rekao je Ka'b (pričajući o svome slučaju) kada je izostao od (tj. iza) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (prilikom pohoda na Tebuk): I zabranio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (svima) muslimanima govor (svim muslimanima razgovor sa) nama. I spomenuo je pedeset noći (tj. pedeset dana da je ta zabrana trajala).

PRIČAO NAM JE Muhamed, rekao je: izvijestio nas je 'Abdete od Hišama, sina 'Urveta, od njegovoga oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista ja zaista prepoznajem (o Aišo!) tvoju ljutitost i tvoje zadovoljstvo (raspoloženje)." Rekla je: Rekla sam: "A kako prepoznaješ to, o poslaniče Allaha?" Rekao je: "Zaista ti kada si bila (kada si) zadovoljna (tj. raspoložena), rekla si (rekla bi, tj. govor ti je ovakav, ovako govoriš): "Da, tako mi Gospodara Muhamedovoga!" A kada si bili (tj. kada si) ljutita (srdita), rekla si (rekla bi, tj. tada govoriš): "Ne, tako mi Gospodara Ibrahimovoga (Avramovoga)!" Rekla je: Rekla sam: "Da. Neću napustiti (tj. Ne napuštam, ne izostavljam ništa drugo) osim tvoje ime (iz govora u časovima kada sam ljuta na tebe, kada se rasrdim na tebe)."

GLAVA:

Da li (će da) posjećuje svoga druga svaki dan, ili jutrom i večerom (tj. ili čak dva puta dnevno)?

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Musa-a, izvijestio nas je Hišam od Mamera. - H - A rekao je Lejs: Pričao mi je Ukajl, rekao je Ibnu Šihab: Pa je izvijestio mene Urvete, sin Zubejra da je Aiša, žena Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekla:

Nisam razumjela (tj. Ne pamtim) svoja dva roditelja (drukčije) osim (tako), a njih dvoje vjeruju (ovu) vjeru. I nije prošao njima dvoma (ni jedan) dan (drukčije) osim (tako da) dođe nama u njemu poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (u) dva kraja (svakoga) dana (u svakom danu u dva momenta, dijela, perioda dana): jutrom i večerom (ujutru i naveče). Pa dok smo mi sjedači (tj. dok sjedimo jednom

prilikom) u kući (u sobi) Ebu Bekra u prsima (te) podnevne žege, rekao je (jedan) govornik (tj. rekao je neko, neko reče):

"Ovo je poslanik Allaha (Evo, Eto poslanika Allaha), pomilovao ga Allah i spasio, u (jednom) času (što) nije bio (običaja da on) dolazi nama u njemu." Rekao je Ebu Bekr: "Nije doveo njega u ovaj čas (niko drugi) osim (jedan važan) posao (stvar važna - dakle: dolazi nam zbog nečega važnoga)." Rekao je (kada je unišao, ušao u sobu Muhamed a.s.):

"Zaista ja sam (u takvoj prilici da) se već dozvolilo meni za (moj) izlazak (tj. iseljenje iz Meke)."

GLAVA

(izvjesnoga) posjećivanja (posjete) i (o onome) ko je posjetio (jedan) narod, pa je kušao hranu (tj. pa je jeo) kod njih.

A posjetio je Selman Ebu Derda-a u vremenu Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa je jeo kod njega.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Selama, izvijestio nas je Abdulvehhab od Halida Hazza-a, od Enesa, sina Sirina, od Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, posjetio porodicu (jedne) kuće u Pomagačima, pa je kušao (jednu) hranu kod njih (tj. pa se hranio kod njih jednom hranom). Pa pošto je htio da izađe, zapovjedio je za (jedno) mjesto od (te) kuće, pa se je poprskalo njemu (vodom) na (jednoj) prostirci (ćilimu, ili hasuri), pa je klanjao na njemu (tj. na tom mjestu, na toj prostirci, prostirki) i molio je za njih.

GLAVA

(onoga) ko se je uljepšao (tj. nakitio, nagizdao) zbog (izvjesnih) izaslanstava (deputacija).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Abdussamed, rekao je: pričao mi je moj otac, rekao je: pričao mi je Jahja, sin Ebu Ishaka, rekao je: Rekao je meni Salim, sin Abdullaha:

"Šta je "istebrak"?" Rekao sam: "Što je bilo grubo od (svakoga) brokata i (što) je bilo oporo (tvrdo, oštro) od njega (od brokata)." Rekao je: Čuo sam Abdullaha (Umerovoga da) govori: Vidio je Umer na (jednome) čovjeku (jedan) ogrtač od gruboga brokata, pa je donio njega Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"O poslaniče Allaha! Kupi sebi ovaj, pa obuci ga radi izaslanstva (izvjesnih) ljudi kada su došli (tj. kada dođu) tebi." Pa je rekao: "Oblači (svaku) svilu samo (onaj) ko (je takav da na sudnjem danu) nema udjela njemu." Pa je prošlo u tome (od toga) što je prošlo (tj. koliko je prošlo vremena). Zatim je zaista Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (našao se u prilici da je) poslao k njemu (k Umeru jedan onakav) ogrtač. Pa je donio njega Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Poslao si k meni ovo, a rekao si o sličnome njemu (ono) što si rekao." Rekao je: "Poslao sam k tebi (Poslao sam ti ga - taj ogrtač) samo zato (da) pogodiš njega (kao) imovinu."

Pa je bio Ibnu Umer (običaja da) mrzi (izvjesnu, tj. svilenu) prugu (tj. ukras, šaru) u (svakoj) odjeći zbog ovoga hadisa.

GLAVA

(izvjesnoga) bratimljenja (pobratimstva) i (izvjesnoga) saveza (savezništva).

A rekao je Ebu Džuhajfete: Pobratio je (tj. Izvršio je bratimljenje) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, između Selmana i Ebu Derda-a. A rekao je Abdurahman, sin Avfa: Pošto smo stigli (došli u) Medinu, pobratio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, između mene i između Sa'da, sina Rebi'a.

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja od Humejda, od Enesa rekao je:

Pošto je stigao (došao) nama Abdurahman, pa je pobratio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, između njega i između Sa'da, sina Rebi'a. Pa je (nakon izvjesnoga vremena) rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Gozbuj (tj. Napravi svadbenu gozbu), i da sa ovcom (tj. i da bude napravljena ta svadbena gozba makar sa klanjem jedne ovce)."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Sabbaha, pričao nam je Ismail, sin Zekerija-a, pričao nam je Asim, rekao je: Rekao sam Enesu, sinu Malika: "Da li je doprlo tebi da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Nema saveza u Islamu (nikakvoga)." Pa je rekao: "Već je sklopio savez Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, između Kurejševića i Pomagača u mojoj kući."

(Savez u onome vidu kako se je sklapao prije Islama među Arapima, odnosno među njihovim pojedinim plemenima protiv drugih plemena, ukinut je. Ali savez u vidu bratimljenja i posebnoga prijateljstva ostao je i dalje i u Islamu.)

GLAVA

(izvjesnoga) osmjehivanja i (izvjesnoga) smijeha.

("Tebessumun" osmjehivanje je kada se samo usne razvuku ukazavši prednje zube ne puštajući glas. "Dahikun" ili "dihkun" smijeh je kada se pusti glas pri smijanju, ali se glas ne čuje daleko. "Kahkahetun" je smijanje kada se pusti glas koji se čuje daleko.)

A rekla je Fatima, na nju pozdrav (ili: Njoj mir, spas)!: Tajio je (tj. Tajno je pričao jednu stvar) k meni Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa sam se nasmijala. A rekao je Ibnu Abbas: Zaista Allah, On je nasmijavao i rasplakavao (tj. On je Onaj koji nasmijava i rasplakuje -

daje da se smije i da se plače, jer On stvara stanja od kojih se smije i stanja od kojih se plače).

PRIČAO NAM JE Hibban, sin Musa-a, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Mamer od Zuhrije, od Urveta, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da je Rifa'ate Kurezija razveo svoju ženu, pa je odsjekao (tj. odsječno izvršio) njezin razvod. Pa je sebi vjenčao nju poslije njega Abdurahman, sin Zebira. Pa je došla (ona) Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekla:

"O poslaniče Allaha! Zaista ona je bila kod Rifa'ata, pa je razveo (pustio) nju (na) kraju tri razvoda (tj. nakon tri razvođenja). Pa je sebi vjenčao nju poslije njega Abdurahman, sin Zebira, i zaista on je, tako mi Allaha, (takav da od spolnoga uda, organa) nema sa njim, o poslaniče Allaha, (ništa drukčije) osim slično ovoj resi." Za resu (jednu potegnuvši ona što) je uzela nju od svoga ogrtača.

("Džilbab" je ženski ogrtač koji ženi pokriva glavu i jedan dio tijela.)

Rekao je: A Ebu Bekr je sjedač (sjedi u tom času) kod Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. A (u tom istom času Halid) sin Seida, sina Asa, je sjedač (sjedio je) u (tj. na, pred) vratima (te) sobe zato (zbog toga da) se dozvoli njemu (da uniđe, da uđe ka Muhamedu a.s.). Pa je počeo Halid (da) doziva Ebu Bekra:

"O Ebu Bekre! Zar nećeš suzbiti ovu od (toga govora) što se oglašava s njim (tj. što ona glasno izgovara njega-taj govor) kod poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (ne stideći se ona njega)?" A ne povećava poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, na (svoje) osmjehivanje (ništa drugo na taj sav razgovor). Zatim je rekao:

"Možda ti (da) hoćeš (Možda hoćeš) da se vratiš ka Rifa'atu? Ne, do (da) okušaš (dok ne probaš) njegov medić (tj. polni snošaj, odnos), i (da on) okuša (proba) tvoj medić (snošaj, polni čin)."

PRIČAO NAM JE Ismail, pričao nam je Ibrahim od Saliha, sina Kejsana, od Ibnu Šihaba, od Abdulhamida, sina Abdur-Rahmana sina

Zejda sina Hattaba, od Muhameda, sina Sa'da, od njegovoga oca rekao je:

Tražio je dozvolu Umer, sin Hattaba, bio zadovoljan Allah od njega, (da uniđe) poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a kod njega su (u tom času bile neke) žene od Kurejševića, (i) pitaju ga (one o što čemu) i umnožavaju mu (pitanja) podižući svoje glasove nad njegov govor. Pa pošto je zatražio dozvolu Umer, natjecale su se međusobno (tj. potrčale su ka izvjesnome) zastoru. Pa je dozvolio njemu Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa je unišao, a Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, smije se. Pa je rekao:

"Nasmijao je Allah tvoj zub, o poslaniče Allaha, sa mojim ocem si ti i mojom majkom (otkupljen kada bi to trebalo učiniti)!" Pa je rekao: "Čudio sam se (tj. Čudim se) od (tj. zbog) ovih koje su bile kod mene. Pošto su čule tvoj glas, natjecale su se (tom) zastoru (tj. pobjegle su za taj zastor, za tu zavjesu)." Pa je rekao: "Ti si preči da se boje (one tebe), o poslaniče Allaha!" Zatim se okrenuo na njih, pe je rekao: "O neprijateljice svojih osoba (tj. samih sebe)! Zar se bojite mene, a niste se bojale (tj. a ne bojite se) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (i kada ste u njegovom društvu još)?" Pa su rekle:

"Zaista ti si grublji i suroviji od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio." Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"No, o sine Hattaba! Tako mi (Onoga) koji (je Taj što) je moja duša u Njegovoj ruci, nije susreo (sreo) tebe (izvjesni) sotona kretačem dolinom (tj. da se ti krećeš jednom dolinom, pa da je učinio drukčije - taj sotona) osim (tako da) je krenuo (jednom drugom) dolinom osim tvoje doline."

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Sufjan od Amra, od Ebul-Abasa, od Abdullaha, sina Amra, rekao je: Pošto je bio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u Taifu, rekao je:

"Zaista mi smo vraćači sutra, ako je htio (tj. ako htjedne) Allah (dakle: mi se sutra vraćamo ako Bog da)!" Pa su rekli (neki) ljudi od drugova poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Nećemo

prestati (tj. Nećemo se rastaviti od Taifa) ili (da, tj. do da) osvojimo (dok ne osvojimo) njega (doslovno: nju, tj. tu naseobinu)." Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Pa poranite (tj. pođite jutrom) na (tu) borbu (u tu borbu)." Rekao je: Pa su poranili (pošli jutrom, ujutru), pa su se borili (protiv) njih žestokom borbom. I bile su mnogobrojne u njima (tj. među njima - među muslimanima zadobijene) rane. Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista mi smo vraćači sutra ako je htio Allah." Rekao je: Pa su šutjeli. Pa se je smijao (nasmijao) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Rekao je Humejdija: Pričao nam je Sufjan svega njega (tj. cijeli ovaj hadis) sa (upotrebom izraza) vijesti (tj. umjesto upotrebe izraza "od Amra", "od Ebul-Abbasa", "od Abdullaha, sina Amra", on je upotrebio izraz: "izvijestio me je (ili: izvijestio nas je) Amr, izvijestio me je Ebul-Abbas, izvijestio me je Abdullah, sin Amra....").

PRIČAO NAM JE Musa, pričao nam je Ibrahim, izvijestio nas je Ibnu Šihab od Humejda, sina Abdurahmana da je Ebu Hurejrete, bio zadovoljan Allah od njega, rekao:

Došao je (jedan) čovjek Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Propao sam. Pao sam na svoju porodicu (tj. svoju ženu) u ramadanu (ramazanu - u mjesecu posta)." Rekao je: "Oslobodi vrat (jednoga roba od ropstva)." Rekao je: "Nije meni (to moguće, tj. Nemam)." Rekao je: "Pa posti dva mjeseca sljedstvena (tj. neprekidna - uzastopice, neprekidno)." Rekao je: "Neću moći (tj. Ne mogu)." Rekao je: "Pa nahrani šezdeset siromaha." Rekao je: "Neću naći (tj. Ne mogu ni to)." Pa se njemu donio arek, (a) u njemu su (nekakve) datule (hurme).

Rekao je Ibrahim: Arek je (što i) miktel: zembilj (rogožar, torba za nošenje živežnih namirnica). Pa je rekao (Muhamed a.s. kada su mu se donijele te datule): "Gdje je (onaj) pitalac (tj. onaj koji me je pitao o svome slučaju)? Milodari sa njima (tj. sa ovim datulama - podijeli, daj nekome ove datule)." Rekao je: "Na siromašnijega od sebe (od mene zar da dadnem to kao milostinju)? Tako mi Allaha nema između njezina (tj.

Medinina, medinska) dva kamenjara (kamenita predjela) porodica (ni jedne) kuće siromašnija od nas (dakle: nema između ta dva kamenjara ni jedne porodice da je siromašnija od nas)."

Pa se nasmijao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, čak (da) su se pokazali njegovi (najkrajnji kutnji) zubi. Rekao je: "Pa vi tada (uzmite to sebi)."

PRIČAO NAM JE Abdulaziz, sin Abdullaha, Uvejsija, pričao nam je Malik od Ishaka, sina Abdullaha sina Ebu Talhata, od Enesa, sina Malika, rekao je:

Bio sam (u jednoj takvoj prilici da) idem sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a na njemu je (jedan) ogrtač nedžranski (tj. izrađen u pokrajini Nedžranu), gruboga opšiva (obruba, poruba), pa je stigao njega (jedan) Beduin, pa je povukao za njegov ogrtač povlačenjem žestokim (tj. jakim, snažnim). Rekao je Enes: Pa sam pogledao k strani ramena Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, a već je djelovao (tj. ostavio trag) u njoj opšiv (toga) ogrtača od žestine njegovoga povlačenja (potezanja). Zatim je rekao:

"O Muhamede! Zapovjedi, za mene (tj. k meni da se dodijeli) od imetka Allaha (Allahovoga) koji je kod tebe." Pa se obazreo k njemu, pa se nasmijao, zatim je zapovjedio (da se dodijeli) njemu (jedan) dar (poklon).

PRIČAO NAM JE Ibnu Numejr, pričao nam je Ibnu Idris od Ismaila, od Kajsa, od Džerira rekao je:

Nije zastro mene (tj. Nije me spriječio da mu uniđem) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, otkako sam primio Islam, a niti je vidio mene (pa da je bilo drukčije) osim (tako da) se je osmjehnuo u moje lice. I zaista već (sam) se potužio k njemu da ja neću biti (tj. da nisam) čvrst na (tom) konjaništvu (tj. na konjima da jašim, da jašem), pa je udario svojom rukom u moja prsa i rekao je:

"Moj Bože! Učvrsti ga, i učini ga napućivačem (drugih), (i) napućenim (sam sobom, tj. a i on sam da bude napućen)."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Musenna-a, pričao nam je Jahja od Hišama rekao je: izvijestio me je moj otac od Zejnebe, kćeri Umu Seleme, od Umu Seleme da je Umu Sulejma rekla:

"O poslaniče Allaha! Zaista Allah se neće stidjeti (tj. ne stidi se) od (izvjesne) istine. Da li je (obavezno) na (izvjesnu) ženu kupanje kada je (ona) izvršila poluciju (izljev sjemena u snu)?" Rekao je: "Da, kada je vidjela (izvjesnu) vodu (tj. tečnost iz maternice)." Pa se nasmijala Umu Selema pa je rekla: "Zar vrši poluciju (izvjesna, ili: svaka) žena?" Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Pa sa čime (tj. Pa po čemu) je sličnost (izvjesnoga) djeteta (majci)?"

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Sulejmana, rekao je: pričao mi je Ibnu Vehb, izvijestio nas je Amr da je Ebu Nadr pričao njemu od Sulejmana, sina Jesara, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Nisam vidjela Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (kao) sabirača nikada smijući se (tj. nisam ga vidjela nikada da se sabrao, skupio od smijeha, da se svom snagom smije), (tako) čak (da) vidim od njega njegove resice (u grlu). Bio je (običaja) samo (da) se osmjehuje (tj. Samo se osmjehivaše).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Mahbuba, pričao nam je Ebu Avanete od Katadeta, od Enesa. A rekao je meni Halifete: Pričao nam je Jezid, sin Zurej'a, pričao nam je Seid od Katadeta, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, da je (jedan) čovjek došao ka Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, petkom (tj. u petak), a on predikuje u Medini, pa je rekao (taj čovjek ka Muhamedu a.s.):

"Oskudna je bila (tj. Oskudna je ovogodišnja) kiša, pa traži napajanje (tj. moli za kišu od) svoga Gospodara." Pa je pogledao (Muhamed a.s.) ka (tom) nebu, a (mi) ne vidimo (nimalo, ništa) od oblaka, pa je tražio napajanje. Pa su se dogodili (tj. nastali, pojavili izvjesni) oblaci neki (dio od) njega ka nekom (dijelu toga skupa oblaka idući). Zatim se je njima kišilo (tj. pala im je kiša), čak (da) su tekli jarkovi Medine, pa nisu prestajali do idućega petka, (i) ne iščupavaju se (tj. ne presahnjuju). (Ili: ne prestaje ona - kiša.). Zatim je ustao taj (isti)

čovjek, ili (neki drugi) osim njega, a Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, predikuje, pa je rekao:

"Potopili smo se (tj. Potopismo se, podavismo se od vode), pa moli svoga Gospodara (da) zadrži (zaustavi) nju od nas!" Pa se nasmijao, zatim je rekao:

"Moj Bože! Okolo nas, a ne na nas (da pada kiša)!" Dvaput ili tri puta (je to izgovorio). Pa su počeli (ti) oblaci (da) se cijepaju (tj. rastavljaju, razvedravaju i odlaze) od Medine desno i lijevo. Kiši se (tj. Daje se kiša području) što je (koje je) okolo (oko) nas, a ne kiši se u nju (u Medinu) stvar (ni jedna, tj. ništa, nimalo). Pokazuje njima Allah čast (natprirodnu vrijednost) Svoga vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, i udovoljenje njegove molitve (tj. i pokazuje im da je primio njegovu dovu, molbu, molitvu odmah).

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "O (vi) koji ste vjerovali, čuvajte se Allaha, i budite sa (izvjesnim) istinitima (iskrenima)." i (GLAVA onoga) što se zabranjuje od (izvjesne) laži.

PRIČAO NAM JE Usman, sin Ebu Šejbeta, pričao nam je Džerir od Mansura, od Ebu Vaila, od Abdullaha (Mes'udovoga), bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Zaista (izvjesna, ili: svaka) istina upućuje ka (izvjesnom) dobročinstvu. I zaista (izvjesno) dobročinstvo upućuje ka raju. I zaista (izvjesni) čovjek zaista biva istinit (tako da) čak bude veleistinit. I zaista (izvjesna) laž upućuje ka (izvjesnome) griješenju. I zaista (izvjesno) griješenje upućuje ka Vatri. I zaista (izvjesni) čovjek zaista laže (tako da) se čak zapiše kod Allaha (kao) velelažac (veliki lažac)."

PRIČAO NAM JE Ibnu Selam, pričao nam je Ismail, sin Džafera, od Ebu Suhejla Nafi'a, sina Malika sina Ebu Amira, od njegovoga oca,

od Ebu Hurejreta da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Znak (izvjesnoga) licemjera (dvoličnjaka) su tri (postupka): Kada je pričao, lagao je (tj. Kada priča, laže), i kada je obećao (kada obeća), izvršio je (izvrši) protivno (tj. nije ispunio obećanje), i kada se povjerilo njemu (nešto na čuvanje), iznevjerio je (pronevjerio je - dakle: kada mu se nešto povjeri, on to iznevjeri)."

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Džerir, pričao nam je Ebu Redža' od Semureta, sina Džundeba, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Vidio sam (u snu nekakva) dva čovjeka (da) su došla njih dvojica meni, rekla su njih dvojica: "Koji (je taj što) si vidio njega (da) se cijepa (polovi) njegov ugao (kut od usta njegovih), pa (to) je velelažac (jedan što) slaže (izvjesnu) laž (koja) se nosi od njega (tj. prenese se od njega dalje tako da) čak dopre (izvjesnim) obzorima, pa se pravi s njim (s tim laganjem, tj. pa se radi po tom laganju, po toj laži) do sudnjega dana."

GLAVA

o (izvjesnom) putu dobrom (tj. o izvjesnom dobrom iđenju, idenju, postupanju, vladanju).

PRIČAO NAM JE Ishak, sin Ibrahima, rekao je: Rekao sam Ebu Usametu: Je li pričao vama Aameš, rekao je (tj. je li rekao): čuo sam Šekika, rekao je: čuo sam Huzejfeta (da) govori:

Zaista najsličniji pokretom, i stranom i putem (vladanjem) sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, je (bio) zaista Ibnu Umi Abd (tj. Abdullah Mes'udov) od kada izađe iz svoje kuće do (časa) da se (tj. kad se) vrati k njoj. Nećemo znati (tj. Ne znamo jedino ono, to) šta pravi u svojoj porodici kada se osamio (tj. kada se osami sa svojom porodicom - ne znamo šta i kako tada radi i postupa).

(Odgovor na pitanje u početku hadisa nije dat. Međutim smatra se da prećutkivanje odgovora znači potvrđivanje, potvrdu. To znači da je Ebu Usamete potvrdio da im je ovaj hadis pričao Aameš.)

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, pričao nam je Šubete od Muharika rekao je: čuo sam Tarika rekao je: rekao je Abdullah (Mes'udov):

Zaista najljepše (izvjesno) pričanje (razgovor) je knjiga Allaha, i najljepši (izvjesni životni) put je put Muhameda, pomilovao ga Allah i spasio.

GLAVA

(izvjesnoga) strpljenja na (izvjesnome) uznemiravanju i (GLAVA) govora Allaha, uzvišen je: "..... potpuno se daje samo (izvjesnima) strpljivima njihova nagrada bez obračuna (tj. bez mjere, neizmjerno).".

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja, sin Seida, od Sufjana rekao je: pričao mi je Aameš od Seida, sina Džubejra, od Ebu Abdurahmana Sulemije, od Ebu Musa-a, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Nije (ni) jedan (tj. Nije niko) - ili: Nije (ni jedna) stvar (ništa) strpljivije na uznemirenje (što) je čuo njega (tj. na uznemirivanje koje lično čuje), od Allaha (tj. Niko nije strpljiviji od Allaha koji čuje kako ga uznemiruju nevjernici i krivovjernici). Zaista oni zaista zovu (tj. pripisuju) Njemu (nekakvo) dijete, a zaista On zaista zaštićuje (čuva) njih i opskrbljuje ih."

PRIČAO NAM JE Umer, sin Hafsa, pričao nam je moj otac, pričao nam je Aameš, rekao je: čuo sam Šekika (da) govori: rekao je Abdullah (Mes'udov sin):

Razdjeljivao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (jednu) razdiobu (raspodjelu) kao neku (od raspodjela) što raspodjeljivaše. Pa je rekao (jedan) čovjek od Pomagača:

"Tako mi Allaha zaista ona (tj. ta dioba) je zaista razdioba (takva da) se nije htjelo s njom lice (zadovoljstvo) Allaha." Rekao sam: "Što se

tiče mene, zaista reći ću svakako Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (to što je ovaj čovjek rekao)." Pa sam došao njemu, a on je u (tj. među) svojim drugovima. Pa sam tajno govorio (sa) njim (tj. tajno je rekao njemu). Pa je to bilo teško Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, i promijenilo se je njegovo lice i rasrdio se je, čak (da) sam volio da ja nisam bio izvijestio njega (volio bi da ga nisam obvaijestio, da mu to nisam rekao). Zatim je rekao:

"Već se je uznemirivao (uznemiravao) Musa više od toga, pa se strpio (pa je trpio)."

GLAVA

(onoga) ko se nije susretao (licem u lice sa izvjesnim) ljudima sa (izvjesnim) korenjem (ukorom, tj. ko nije korio ljude u lice im govoreći ukor).

PRIČAO NAM JE Umer, sin Hafsa, pričao nam je moj otac, pričao nam je Aameš, pričao nam je Muslim od Mesruka, rekla je Aiša:

Napravio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (jednu) stvar (tj. učinio je nešto), pa je dopustio njega (tj. dopustio je tu stvar, taj posao). Pa se udaljavao (tj. čuvao se) od njega (od toga, od te stvari jedan) narod. Pa je doprlo to Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je predikovao. Pa je zahvalio Allahu, zatim je rekao:

"Šta je umu (nekih) naroda (tj. nekih ljudi koji) se udaljavaju (čuvaju se) od (izvjesne) stvari (što) pravim nju (koju ja činim). Pa tako mi Allaha zaista ja sam zaista znaniji (od) njih o Allahu i žešći (od) njih Njemu strahovanjem (tj. i više se bojim Njega nego oni)."

PRIČAO NAM JE Abdan, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Šubete od Katadeta, čuo sam Abdullaha, (a) on (tj. to) je sin Ebu 'Utbeta, slobodnjaka Enesa (Enesovoga), od Ebu Seida Hudrije rekao je:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, žešći stidom (tj. bio je stidljiviji) od (izvjesne) djevice u njezinom zastoru (tj. od djevojke iza zavjese). Pa kada je vidio (tj. kada on vidi jednu) stvar (što)

mrzi nju (koju mrzi), prepoznali smo njega (tj. prepoznali bi mu to, prepoznali bi to) u (na) njegovome licu.

GLAVA:

Ko je nazvao (proglasio) nevjernikom svoga brata bez (ikakvoga) tumačenja (dokaza), pa on je (onakav) kao što je rekao (za svoga brata da je).

PRIČAO NAM JE Muhamed i Ahmed, sin Seida, rekla su njih dvojica: pričao nam je Usman, sin Umera, izvijestio nas je Alija, sin Mubareka, od Jahja-a, sina Ebu Kesira, od Ebu Selemeta, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Kada je rekao (tj. Kada rekne izvjesni) čovjek svome bratu: "O nevjerniče", pa već se vratio s njim (s bezvjerstvom) jedan (od) njih dvojice."

A rekao je Ikrimete, sin Ammara, od Jahja-a, od Abdullaha, sina Jezida, čuo je Ebu Selemeta, čuo je Ebu Hurejreta od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Ismail, rekao je: pričao mi je Malik od Abdullaha, sina Dinara, od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Koji god je čovjek rekao (tj. Ko god rekne) svome bratu: "O nevjerniče!", pa se je vratio s njom (sa tom riječi, sa tom osobinom, osebinom, oznakom) jedan (od) njih dvojice."

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Vuhejb, pričao nam je Ejjub od Ebu Kilabeta, od Sabita, sina Dahhaka, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Ko se je zakleo (tj. Ko se zakune) sa (nekom drugom) vjerom osim Islama lažući, pa on je kao što je rekao (tj. pa on i postaje

pripadnik te vjere). A ko se ubio (ko se ubije - ko izvrši samoubistvo) sa (nekom) stvari, kažnjavao se (tj. kažnjavaće se on) s njom u vatri pakla. A proklinjanje (izvjesnoga) vjernika je kao (i) njegovo ubijanje. A ko je gađao (jednoga) vjernika sa (nekim) bezvjerstvom (tj. ko rekne za vjernika da je bezvjernik), pa ono (tj. pa to) je kao njegovo ubijanje (tj. pa kao da ga je i ubio)."

GLAVA

(onoga) ko nije vidio (tj. nije smatrao, nije mislio da je opravdano i ispravno) proglašavanje bezvjernikom (onoga) ko je rekao to (tj.: "O bezvjerniče!", nekome) tumačeći (to na osnovu nečega i zasnivajući to na nečemu) ili bivajući neukim (tj. ili ne znajući da je grijeh reći muslimanu: "O bezvjerniče, nevjerniče!").

A rekao je Umer za Hatiba (pred Muhamedom a.s.): "Zaista on (je jedan) licemjer (dvoličnjak, tj. tajni bezvjernik)!" Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "A šta upoznaje tebe (tj. A šta ti znaš)? Možda Allah (da) se je već natkučio ka stanovnicima (tj. učesnicima) Bedra pa je rekao: "Već sam oprostio vama (sve)!"."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Ubadeta, izvijestio nas je Jezid, izvijestio nas je Selim, pričao nam je Amr, sin Dinara, pričao nam je Džabir, sin Abdullaha, da Muaz, sin Džebela, bio zadovoljan Allah od njega, klanjavaše (doslovno: bio je - običaja da - klanja) sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, (a) zatim dođe svome narodu, pa klanja s njima (tu istu) molitvu. Pa je čitao (jednom prilikom klanjajući on) s njima (cijelo poglavlje zvano) El-Bekare. Rekao je: Pa je olakšao (sebi jedan) čovjek (istupivši iz zajedničke molitve i prešavši na pojedinačno klanjanje), pa je klanjao (jednu) molitvu laku (tj. kratku). Pa je doprlo to Muazu, pa je rekao:

"Zaista on (tj. taj čovjek) je (jedan) licemjerac." Pa je to doprlo (tome) čovjeku, pa je došao Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao: "O poslaniče Allaha! Zaista mi smo (jedan) narod (takav da) radimo sa svojim rukama i napajamo (tj. natapamo svoje njive i voćare, voćnjake donoseći vodu) sa (na) našim devama

(kamilama). I zaista Muaz je klanjao sa nama sinoć, pa čitao (učio u molitvi cijelo poglavlje) El-Bekare, pa sam olakšao (sebi, tj. prešao sam na pojedinačno klanjanje i obavio sam laku, kratku molitvu sam). Pa je tvrdio (on na osnovu toga) da sam ja (jedan) licemjerac." Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"O Muaze! Zar si veliki iskušavač (tj. Zar si veliki stavljač na kušnju, iskušnje) ti?" Tri puta (je ponovio to prijekorno pitanje Muazu Muhamed a.s.). "Čitaj (u molitvi - na namazu poglavlje) "Veššemsi ve duhaha.", i (poglavlje) "Sebbihisme Rabbikel-Aala." i slično njima dvama (njima dvjema)."

PRIČAO MI JE Ishak, izvijestio nas je Ebu Mugirete, pričao nam je Evzaija, pričao nam je Zuhrija od Humejda, od Ebu Hurejreta rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ko se je zakleo (tj. Ko se zakune, zaklete) od vas, pa je rekao (tj. pa rekne) u svojoj zakletvi: "Tako mi Lata i 'Uzza-a!", pa neka rekne: "Nema (nikakvoga drugoga) božanstva osim Allah (osim Allaha)!" A ko je rekao (tj. Ko rekne) svome drugu: "Dođi, (da) se kockam (s) tobom!", pa neka milodari (tj. neka podijeli milostinju)!"

PRIČAO NAM JE Kutejbete, pričao nam je Lejs od Nafi'a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je on dostigao (stigao) Umera, sina Hattaba, u (među nekim) konjanicima, a on se zaklinje (kune) sa svojim ocem, pa je dozivao njih (tj. doviknuo je njima) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zar ne?! (To jest: Pazite! Pozor!) Zaista Allah zabranjuje vama da se kunete (zaklinjete) sa vašim (tj. sa svojim) očevima. Pa ko je bio zaklinjač (ko hoće da se zaklinje), pa neka se zaklinje (zakune) sa Allahom, a ako ne, pa neka šuti."

GLAVA

(onoga) što se dozvalja (što je dozvoljeno) od (izvjesne) srdžbe i (izvjesne) žestine zbog stvari (ili: zbog zapovjedi) Allaha, moćan je i

veličajan je. A rekao je Allah, uzvišen je: "..... bori se (protiv) bezvjernika i dvoličnjaka, i budi surov (grub, tj. srdit) na njih.....".

PRIČAO NAM JE Jeserete, sin Safvana, pričao nam je Ibrahim od Zuhrije, od Kasima, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Unišao je meni Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, a u (mojoj) sobi je (jedan) zastor, (a) u njemu su (tj. a po njemu su nekakve životinjske) slike. Pa se obojilo (tj. promijenilo, poblijedilo je) njegovo lice, zatim je dohvatio (taj) zastor, pa je povukao (zgulio, izderao) njega. I rekla je: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Od najžešćih (od svih) ljudi kaznom (tj. Najžešće će biti kažnjen na) sudnjem danu (onaj dio ljudi) koji slikaju ove (životinjske) slike."

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja od Ismaila, sina Ebu Halida, pričao nam je Kajs, sin Ebu Hazima, od Ebu Mes'uda, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Došao je (jedan) čovjek Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Zaista ja zaista odgodim se (tj. izostanem) od (prisustva zajedničke) molitve (svakoga) jutra zbog omsice (tj. zbog onoga) što odulji s nama (što nam taj predvodnik, imam odulji namaz)." Pa nisam vidio poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, nikada žešćega srdžbom (tj. nikada srditijega) u propovjedi od njega tada. Rekao je: Pa je rekao:

"O (vi izvjesni) ljudi! Zaista od vas su (neki takvi da su oni jedni) tjerači (oni koji tjeraju) u bijeg (tj. razgone iz zajedničke molitve i iz zajedničkoga rada dobrih poslova)! Pa koji (od) vas što je klanjao (tj. Pa koji god od vas klanja) sa (izvjesnim) ljudima (kao njihov imam - predvodnik u molitvi), pa neka olakša (skrativši na najmanju dozvoljenu mjeru tu molitvu), pa (jer) zaista u (tj. među) njima je (izvjesni) bolesni, i stari i nužni (koga muči neka nužda)."

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Džuvejrijete od Nafi'a, od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Dok (u jednoj prilici) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, klanja, vidio (tj. ugledao) je u Strani Bogomolje (jednu) hrakotinu (pljuvačku), pa je očešao (tj. otrao, odstranio, uklonio) nju sa svojom rukom, pa se naljutio, zatim je rekao:

"Zaista jedan (od) vas kada je bio u (svojoj) molitvi, pa zaista Allah je pred (tj. prema) njegovom licu (tj. neka se ponaša kao da je Allah pred njegovim licem, prema njegovom licu), pa neka (i neka) se ne ispljuvava (neka ne hrače) nipošto pred svoje lice (prema svome licu) u (svojoj) molitvi."

PRIČAO NAM JE Muhamed, pričao nam je Ismail, sin Džafera, izvijestio nas je Rebi'ate, sin Ebu Abdurahmana, od Jezida, slobodnjaka Munbeisa (Munbeisovoga), od Zejda, sina Halida, Džuhenije da je (jedan) čovjek pitao poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, o pobranoj (ubranoj, podignutoj i uzetoj, tj. nađenoj) stvari (na tlu što ju je neko izgubio), pa je rekao:

"Daj poznavati (prepoznavati) nju (oglasi za nju jednu) godinu. Zatim upoznaj (tj. zapamti) njezinu svezicu (uzicu) i njezinu posudu (vreću), zatim traži opskrbu s njom (tj. uživaj tu stvar, uzmi je sebi). Pa ako je došao (tj. ako dođe) njezin gospodar (vlasnik), pa izvrši (tj. vrati, podaj, daj, naknadi) je k njemu." Rekao je: "O poslaniče Allaha! Pa (A) zalutala (životinja od izvjesnih) brava (ovaca)?" Rekao je: "Uzmi je, pa (tj. jer) ona je samo tebi (samo za tebe), ili tvome bratu (ili za tvoga brata) ili (izvjesnome) vuku (ili za izvjesnoga vuka - tj. ona je samo tvoja, ili tvoga brata ili vukova, vučija, za vuka)." Rekao je: "O poslaniče Allaha! Pa (A) zalutala (životinja od) deva?" Rekao je: Pa se rasrdio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, čak (da) su se mnogo zacrvenile njegove dvije jagodice (na licu), ili se je zacrvenilo mnogo njegovo lice, zatim je rekao:

"Šta je za tebe i za nju (Šta je tebi za njom)? Sa njom je njezina obuća (tj. kopita, papak) i njezina mješina (za vodu, tj. rezervoar za

vodu u njezinom stomaku) dok susretne nju njezin gospodar (tj. vlasnik - dok je ne nađe njen vlasnik)."

A rekao je Mekija: Pričao nam je Abdullah, sin Seida. - H - Pričao mi je Muhamed, sin Zijada, pričao nam je Muhamed, sin Džafera, pričao nam je Abdullah, sin Seida, rekao je: pričao mi je Salim Ebu Nadr, slobodnjak Umera, sina Ubejdulaha, od Busra, sina Seida, od Zejda, sina Sabita, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Ogradio je sebi poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (jednu) sobicu oblijepivši (nju) liščem (od palme), ili hasurom (rogozinom).
(Riječ "ihtedžere" doslovno znači: uzeti sebi sobu. Pošto je u daljem tekstu spomenuta i riječ "hudžejreten: sobicu", to se je izraz "ihtedžere" preveo sa: ograditi.)

Pa je izašao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah, i spasio, (da) klanja k njoj (u njoj). Pa su slijedili k njemu (neki) ljudi i došli su (da) klanjaju sa njegovim klanjanjem. Zatim su došli (jednu) noć, pa su prispjeli, a osporio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa nije izašao k njima. Pa su podigli svoje glasove i pijeskom su zasipali (njegova) vrata. Pa je izašao k njima rasrđen. Pa je rekao njima poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Nije prestalo sa vama vaše pravljenje, čak (da) sam mislio da će se ono propisati vama. Pa na vas je (tj. vama je bolje da se bavite) sa (ovom dobrovoljnom) molitvom u vašim (u svojim) kućama, pa (tj. jer) zaista najbolja molitva (svakoga) čovjeka je u njegovoj kući, osim (tj. izuzev svake) propisane (tj. obavezne-fard) molitve."

GLAVA

(izvjesnoga) opreza (tj. čuvanja sebe) od (izvjesne) srdžbe zbog govora Allaha, uzvišen je: "I koji se odstranjuju velikih (grijeha od) griješenja i (izvjesnih) bestidnosti (nevaljaština, pretjeranosti), i kada god su se rasrdili, oni opraštaju." i "Koji troše (u dobrotvorne svrhe) u (izvjesnoj prilici) radosnoj i (izvjesnoj prilici) štetnoj (tj. teškoj), i (izvjesnim) suzbijačima (svoje) srditosti (gnjeva) i (izvjesnim) opraštačima (koji

opraštaju izvjesnim, ili svima) ljudima, a Allah voli (izvjesne) dobročinitelje.".

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Ibnu Šihaba, od Seida, sina Musejjeba, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Nije (izvjesni) žestoki (tj. Nije jak i snažan onaj ko) je (proglašen) za (izvjesnoga) velikoga hrvača. Žestoki (tj. Snažni) je samo (onaj) koji vlada svojom osobom (sobom) kod (svoje) srdžbe."

PRIČAO NAM JE Usman, sin Ebu Šejbeta, pričao nam je Džerir od Aameša, od Adija, sina Sabita, pričao nam je Sulejman, sin Sureda, rekao je:

Psovala (Grdila) su se dva čovjeka kod Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, a mi smo kod njega sjedači (a mi sjedimo kod njega), i jedan (od) njih dvojice psuje (grdi) svoga druga rasrđen, (i) već se mnogo zacrvenilo njegovo lice. Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista ja zaista znam (jednu takvu) riječ, da je rekao (kad bi rekao, tj. da on rekne) nju, zaista bi otišlo od njega (ono ljutito stanje) što nalazi (tj. što ga osjeća). Da je rekao: "Utječem se u Allaha od (izvjesnoga) sotone prokletoga!" (otišla bi, dakle, od njega ljutitost-srdžba)." Pa su rekli (tome) čovjeku: "Zar nećeš čuti (tj. Zar ne čuješ) šta govori Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (u vezi tvoje srdžbe)?" Rekao je: "Zaista ja nisam lud (tj. poludio)."

PRIČAO MI JE Jahja, sin Jusufa, izvijestio nas je Ebu Bekr, on je sin Ajjaša, od Ebu Hasina, od Ebu Saliha, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je (jedan) čovjek rekao Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio:

"Oporuči mi (nešto, tj. jedan savjet)!" Rekao je: "Ne srdi se!" Pa je ponavljao više puta (da mu oporuči, preporuči još nešto). Rekao je (na sva njegova ponavljanja): "Ne srdi se!"

GLAVA

(izvjesnoga) stida (stidljivosti).

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Šubete od Katadeta, od Ebu Sevvara Adevije rekao je: čuo sam 'Imrana, sina Husajna, rekao je: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Stid neće doći osim sa dobrom (tj. Stid neće donijeti ništa drugo osim neko dobro)."

Pa je rekao Bušejr, sin Ka'ba: Napisano (Zapisano) je u (izvjesnoj) mudrosti: "Zaista od (izvjesnoga) stida je (jedno) dostojanstvo (ili blagost, ili čvrstina). I zaista od (izvjesnoga) stida je spokojstvo (mir, smirenost)." Pa je rekao njemu 'Imran:

"Pričam ti od poslanika Allaha (Allahovoga), pomilovao ga Allah i spasio, a (ti) pričaš meni od (tj. iz) tvoje (svoje) stranice (lista, knjige)."

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Junusa, pričao nam je Abdulaziz, sin Ebu Selemeta, pričao nam je Ibnu Šihab od Salima, od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Prošao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pokraj (jednoga) čovjeka, a on (tj. a taj čovjek) kori (ukorava) svoga brata u stidu (za stid, tj. zbog njegovoga stida i) govori (tj. govoreći mu):

"Zaista ti zaista se stidiš (mnogo)." Čak kao da on govori (tj. Čak kao da hoće da mu kaže): Već je oštetio u tebe (tebe, tj. oštetio je tebe tvoj stid). Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Pusti ga, pa (tj. jer) zaista stid je od vjerovanja (doslovno: izvjesni stid je od izvjesnoga vjerovanja, tj. njegov stid je od njegovoga vjerovanja - neki vele da ovo znači: stid je od savršenoga, potpunoga vjerovanja)."

PRIČAO NAM JE Alija, sin Dža'da, izvijestio nas je Šubete od Katadeta, od slobodnjaka Enesovoga - rekao je Ebu Abdullah: njegovo

ime je Abdullah, sin Ebu 'Utbeta - (rekao je): čuo sam Ebu Seida (Hudriju da) govori:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, žešći stidom (tj. stidljiviji) od (izvjesne) djevice u njezinom zastoru (tj. koja se nalazi iza zavjese u kući).

GLAVA:

Kada se nisi stidio (tj. Kada se ne stidiš), pa pravi (napravi, radi) šta si htio (šta hoćeš).

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Junusa, pričao nam je Zuhejr, pričao nam je Mansur od Rib'ije, sina Hiraša, pričao nam je Ebu Mes'ud, rekao je: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista od (onoga) što su stigli (izvjesni, ili: svi) ljudi od govora (Božijega) vjerovijesništva najprvoga (prvoga) - je (izreka, riječ, rečenica): "Kada se nisi stidio, pa pravi šta si htio."

GLAVA

(onoga) što se neće stidjeti (tj. što se ne stidi, što se ne treba stidjeti) od (izvjesne) istine zbog (izvjesnoga svoga) razumjevanja u (svojoj) vjeri (tj. da bi razumio i shvatio neko pitanje i propis u Islamu).

PRIČAO NAM JE Ismail, rekao je: pričao mi je Malik od Hišama, sina Urveta, od njegovoga oca, od Zejnebe, kćeri Ebu Selemeta, od Umu Seleme, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Došla je Umu Sulejm (tj. Umu Sulejma) ka poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekla:

"O poslaniče Allaha! Zaista Allah se neće stidjeti (tj. Allah se ne stidi) od (izvjesne) istine. Pa da li je na (izvjesnu) ženu (obavezno) kupanje kada se je prenila (tj. kada je u snu izvršila poluciju, tj. kada je sanjala spolni odnos, snošaj)?" Pa je rekao: "Da, kada je vidjela (izvjesnu) vodu (tj. tečnost da joj je iscurila iz spolnoga organa)."

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Šubete, pričao nam je Muharib, sin Disara, rekao je: čuo sam Ibnu Umera (da) govori: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Primjer (izvjesnoga) vjernika je kao primjer (jednoga) stabla zelenoga, (i) neće pasti (tj. ne pada, ne opada) njegovo lišće, a niti prosipa (ili: a niti se češe jedno o drugo njegovo lišće pa da opada)." Pa je rekao (prisutni) narod (ljudi): "Ono je stablo tako (tj. To je stablo to), ono je stablo tako (to je stablo to i to). Pa sam htio da reknem: "Ono (To) je (ta) palma." A ja sam (tada bio jedan) mlad dječak, pa sam se stidio (da to reknem). Pa je rekao (Muhamed a.s.):

"Ono (To) je (ta) palma." A od Šubeta: Pričao nam je Hubejb, sin Abdurahmana, od Hafsa, sina Asima, od Ibnu Umera slično njemu, i povećao je (i još je i ovo rekao): Pa sam pričao za njega (tj. za ovo) Umeru, pa je rekao: "Da si rekao nju (tu riječ da je to palma), zaista bi bilo draže k meni od toliko i toliko (od toga i toga)."

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Merhum: čuo sam Sabita da je on čuo Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori:

Došla je (jedna) žena ka Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (i) nudi (tj. nudeći ona) njemu svoju osobu (sebe), pa je rekla: "Da li je tebi (ikakva) potreba u meni (za mnom - dakle: Da li sam ti potrebna)?" Pa je rekla njegova (Enesova) kći: "Šta je umanjilo njezin stid (tj. Kako li je malo stidljiva ona)!" Pa je rekao (Enes svojoj kćeri): "Ona je bolja od tebe. Ponudila je poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, svoju osobu (sebe, a ne nekome drugome, jer je željela tu čast da bude žena Allahovoga poslanika, pomilovao ga Allah i spasio)."

GLAVA

govora Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Olakšavajte, a ne otežavajte!" I voljaše (tj. bio je običaja da voli izvjesno) olakšavanje i (izvjesnu) lakoću (olakšicu) na (tj. za izvjesne) ljude.

PRIČAO MI JE Ishak, pričao nam je Nadr, izvijestio nas je Šubete od Seida, sina Ebu Burdeta, od njegovoga oca, od njegovoga djeda rekao je:

Pošto je poslao (tj. odašiljao, odaslao) njega poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i Muaza, sina Džebela, rekao je njima dvojici:

"Olakšavajte vas dvojica, a ne otežavajte, i obeseljavajte vas dvojica, a ne natjeravajte u bijeg (tj. ne razgonite vas dvojica), i pokoravajte se vas dvojica međusobno (tj. slažite se međusobno vas dva u svojim poslovima, zapovjedima)." Rekao je Ebu Musa: "O poslaniče Allaha! Zaista mi smo u (jednoj) zemlji (tj. mi idemo u jednu zemlju takvu što) se pravi u njoj (u kojoj se pravi jedno) piće od (izvjesnoga) meda, (a) govori se njemu (ime tom piću je) "el-bit'u", i piće od (izvjesnoga) ječma, govori se njemu (a ime tom piću je) "el-mizru"." Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Svaki opijač je zabranjena stvar (tj. Svako piće koje opija - je zabranjeno upotrebljavati muslimanu)."

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Šubete od Ebu Tejjaha rekao je: čuo sam Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega (s njim), rekao je: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Olakšavajte, a ne otežavajte, i smirujte, a ne natjeravajte u bijeg (tj. ne razgonite)."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, od Malika, od Ibnu Šihaba, od Urveta, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje (s njom), da je ona rekla:

Nije se dalo birati (bolje) poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, između dvije stvari nikada (pa da je on postupio drukčije) osim (tako da) je uzeo (izabrao, odabrao) lakšu (od) njih dvije dok (god) nije bio (ako to nije bio neki) grijeh (ta lakša stvar). Pa ako (to) je bilo (ako je bio to) grijeh, bio je (Muhamed a.s.) najdalji (od svih) ljudi od njega (tj. od te stvari koja je grijeh). I nije se osvećivao (svetio) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zbog svoje osobe (ličnosti ni) u

(jednoj) stvari (ili: ni zbog ijedne stvari, ni zbog čega) nikada, osim da se naruši (oskvrne) zabrana Allaha (ili: poštovanje i svetost Allaha), pa (da) se osveti za nju radi (u ime) Allaha.

PRIČAO NAM JE Ebu Numan, pričao nam je Hammad, sin Zejda, od Ezreka, sina Kajsa, rekao je:

Bili smo na obali (jedne) rijeke u Ehvazu, (a) već je otišla (presušila) od nje (njezina) voda. Pa je došao Ebu Berzete Eslemija na (jednom) konju, pa je klanjao (tj. počeo je da klanja), a pustio je svoga konja. Pa je otišao (počeo je da bježi njegov) konj. Pa je ostavio svoju molitvu (prekinuo je namaz), i slijedio (je) nju (tu životinju, kobilu) dok je stigao nju (dok je nije stigao), pa je uzeo nju. Zatim je došao, pa je izvršio svoju molitvu. A u (tj. među) nama je (bio jedan) čovjek, za njega (tj. a u njega) je (uvijek bilo nekakvo) gledanje (posebno mišljenje), pa je počeo (taj čovjek da) govori:

"Gledajte ka ovome starcu (tj. Pogledajte ovoga starca)! Ostavio je svoju molitvu (svoj namaz) zbog (jednoga) konja." Pa se okrenuo (prema njemu Ebu Berzete) pa je rekao:

"Nije se grubo obratio meni (tj. Nije izgrdio mene ni) jedan (čovjek) otkako sam se rastao (sa) poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio." I rekao je (dalje Ebu Berzete): "Zaista moj stan je spušten (tj. udaljen, daleko), pa da sam klanjao (bez prekida prvobitnu molitvu) i (da) sam pustio (konja da pobjegne), nisam došao (tj. ne bih ja došao) svojoj porodici do (te) noći." I spomenuo je da se on družio (sa) Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, pa (da) je vidio od njegovoga olakšavanja (njegove olakšice, tj. od njegovoga postupanja onako kako je lakše).

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije. - H - A rekao je Lejs: Pričao mi je Junus od Ibnu Šihaba, izvijestio me je Ubejdulah, sin Abdullaha sina Utbeta, da je Ebu Hurejreta izvijestio njega da se je (jedan) Beduin mokrio (pišao) u Bogomolji, pa su se uzdigli k njemu (prisutni) ljudi zato (da) se dogode s njim (u sukobu i tučnjavi, tj. da ga tuku, mlate, izudaraju, uznemire). Pa je rekao njima poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Pustite ga, i prolijte na njegovu mokraću (mokraču) punu kovu od vode (punu kovu, posudu vode), ili nepunu kovu od vode, pa (tj. jer) poslali ste se samo (kao) olakšivači, a niste se poslali (kao) otežavači."

GLAVA

(izvjesne) rasprostranjenosti ka (izvjesnim) ljudima (tj. GLAVA dobroga raspoloženja prema ljudima).

A rekao je Ibnu Mes'ud: Miješaj se (sa izvjesnim, ili: sa svima) ljudima, a tvoju (svoju) vjeru ne rani nipošto (tj. ali u tom miješanju ne čini ništa što bi bio grijeh po vjerskim propisima).

I (GLAVA izvjesnoga) zabavljanja (šale, šaljivosti) sa (svojom) porodicom.

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Šubete, pričao nam je Ebu Tejjah, rekao je: čuo sam Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori:

Zaista je bio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) se zaista miješa (sa) nama, čak (da) govori (jednome) bratu mome malenome:

"O Ebu Umejre! Šta je činio (tj. Šta čini tvoj crvenokljuni) slavujčić?"

PRIČAO NAM JE Muhamed, izvijestio nas je Ebu Muavijete, pričao nam je Hišam od svoga oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Igrah se (Igrala sam se, tj. Bila sam običaja da se igram) sa (izvjesnim) kćerama kod Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

(To jest: Igrah se ja igre zvane "igra kćera" - a to će reći: igra lutaka-lutki, igra beba. Ona se je te igre igrala kod Muhameda a.s., kako i sama

to kaže, a to je i normalno, jer je ona i stupila u brak sa Muhamedom a.s. vrlo mlada.)

I bile su za mene (tj. u mene neke, kod mene) drugarice (koje) se igraju sa mnom. Pa je bio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, kada je unišao (tj. kada bi unišao, bio bi vidio, vidio bi kako one) uniđu (izgube se za zavjesu) od njega (zbog njega). Pa dadne (Pa da) ići njima (tj. pošalje on njih, jednu po jednu) k meni, pa se igraju (pa bi se igrale) sa mnom.

GLAVA

(izvjesnoga) odobrovljavanja (iskazivanja ljubaznosti) sa (tj. prema izvjesnim) ljudima.

A spominje se od Ebu Derda-a: Zaista mi zaista kezimo zube (smijući se) u lica (nekih) naroda, a zaista naša srca zaista proklinju njih.

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Sufjan od Ibnul-Munkedira, pričao je njemu od Urveta, sina Zubejra, da je Aiša izvijestila njega da je ono tražio dozvolu (da uniđe jedan) čovjek Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao (Muhamed a.s.):

"Dozvolite mu, pa loš (a loš) je sin (izvjesne) skupine (ili: porodice)!" Ili: (Loš je brat (izvjesne) skupine!" Pa pošto je unišao, ublažio je njemu (svoj) govor (tj. govorio je s njim blago, mekim riječima). Pa sam rekla: "O poslaniče Allaha! Rekao si šta (ono što) si rekao, (a) zatim si ublažio (postupio si blago prema) njemu u (svome) govoru." Pa je rekao:

"O Aišo! Zaista najgori (od sviju) ljudi stepenom (po stepenu, stupnju) kod Allaha je (onaj) ko (koji je takav da) su ostavili njega, ili (da) su pustili njega (da su ga napustili izvjesni, ili: svi) ljudi čuvanjem (tj. zbog čuvanja sebe od) njegove bestidnosti (pretjeranosti, prekomjernosti, nemorala)."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Abdulvehhaba, izvijestio nas je Ibnu Ulejjete, izvijestio nas je Ejjub od Abdullaha, sina Ebu Mulejketa, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (imao jednom takav slučaj da) su se poklonile njemu (nekakve) kabanice (kaftani, ogrtači) od svilenoga platna, podugmate sa (izvjesnim) zlatom (tj. kabanice - te odjeće koje su imale dugmeta, puceta od zlata). Pa je razdijelio njih (kabanice) u (među neke) ljude od svojih drugova (nekim svojim drugovima), a odstranio je od njih (od tih kabanica komad) jedan za Mahremeta (Mahremetu). Pa pošto je došao, rekao je:

"Sakrio sam ovaj (komad) tebi." Rekao je Ejjub sa svojom odjećom (pokazujući kako je, otprilike, Muhamed a.s. to učinio): Zaista on pokazuje njega (taj komad) njemu (Mahremetu). A bila je u njegovoj (Mahremetovoj) ćudi (jedna, teška) stvar (tj. A Mahremete nije bio najljepše ćudi, naravi).

A predao je njega (ovaj hadis) Hammad, sin Zejda, od Ejjuba. A rekao je Hatim, sin Verdana: Pričao nam je Ejjub od Ibnu Ebu Mulejketa, od Misvera: Došle su Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (neke) kabanice.

GLAVA:

"Neće se pecnuti (ujesti izvjesni, tj. oprezni) vjernik iz (jedne zmijske) rupe dvaput."

A rekao je Muavijete: Nema mudroga (ni jednoga čovjeka drukčije) osim posjednika (jednoga, nekakvoga) iskustva (tj. Mudar je samo onaj ko je iskusan).

PRIČAO NAM JE Kutejbete, pričao nam je Lejs od 'Ukajla, od Zuhrije, od Ibnul-Musejjeba, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da je on rekao:

"Neće se pecnuti (ujesti, ugristi izvjesni) vjernik iz (nekakve, nikakve, ikakve) rupe jedne dvaput."

(Ili: "Neka se ne pecne nijedan vjernik iz jedne rupe dvaput." A to znači: Neka vjernik ne dozvoli da ga neprijatelj dvaput prevari i iznenadi.)

GLAVA

prava (izvjesnoga, ili: svakoga) gosta.

PRIČAO NAM JE Ishak, sin Mansura, pričao nam je Revh, sin Ubadeta, pričao nam je Husejn od Jahja-a, sina Ebu Kesira, od Ebu Selemeta, sina Abdurahmana, od Abdullaha, sina Amra rekao je: Unišao mi je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Zar se nisam obavijestio (tj. Obavješten sam) da ti stojiš (u molitvi-namazu, tj. da klanjaš cijelu) noć i postiš (svaki) dan?" Rekao sam: "Da." Rekao je: "Pa ne čini (to). Stoj (tj. Klanjaj), i zaspi, i posti, i mrsi, pa (tj. jer) zaista za tvoje tijelo je na tebi (jedno, neko) pravo (tj. tvoje tijelo ima pri tebi, kod tebe neko pravo - a to znači: ti imaš dužnost prema svome tijelu koju treba da izvršiš). I zaista za tvoja dva oka je na tebi (jedno) pravo (I tvoje oči imaju kod tebe jedno pravo). I zaista za tvoje posjetioce je na tebi (jedno) pravo (i oni imaju kod tebe jedno pravo). I zaista za tvoju ženu je na tebi (jedno) pravo (I tvoja žena ima jedno pravo kod tebe). I zaista ti možda (da budeš takav) da bude dugačak s tobom život (tj. možda ćeš dugo živjeti). I zaista od tvoje dostatnosti (tj. I zaista dosta ti) je da postiš od svakoga mjeseca tri dana. Pa zasita za svako dobro (lijepo) djelo je (nagrada tolika koliko) deset njegovih sličnosti (tj. svako dobro djelo biće nagrađeno deset puta više, desetorostruko), pa to (ti) je (cijelo) vrijeme, svo ono."

Rekao je: Pa sam pojačao (sam na sebe), pa se pojačalo ne mene. Rekao sam: "Pa zaista ja mogu osim toga (ja mogu više od toga)." Rekao je: "Pa posti od svake sedmice tri dana." Rekao je: Pa sam pojačao, pa se je pojačalo na mene. Rekao sam: "Zaista ja mogu osim toga (ja mogu još više izdržati u tom postu i sl.)." Rekao je: "Pa (onda) posti post vjerovijesnika Allahovoga Davuda." Rekao sam: "A šta je (A kakav je) post vjerovijesnika Allahovoga Davuda?" Rekao je: "Polovina (toga, svega, cijeloga) vremena."

počašćenja (svoga) gosta i njegove (tj. domaćinove) posluge (posluživanja) njemu sa svojom osobom (tj. sobom lično) i (GLAVA) Njegovoga govora: "..... gostiju Ibrahima počašćenih.".

Rekao je Ebu Abdullah: On je "zevr", i oni su "zevr" i "dajf".

(To jest: Izraz "zevrun", i "dajfun" tako isto, upotrebljava se i za oznaku jednoga gosta i posjetioca, a i za množinu gosta i posjetilaca. A takvih izraza ima još u arapskome jeziku, pa će ih i navesti odmah dalje u tekstu ubrzo.)

A njegovo značenje (tj. značenje izraza "haula'i dajfun" i "haula'i zevrun"): "adjafuhu": njegovi gosti, i "zuvvaruhu": njegovi posjetioci, jer zaista ona (ta riječ "zevrun", a isto tako i "dajfun") je infinitiv (koji ima značenje pridjeva, atributa, tj. infinitiv koji se u arapskom jeziku upotrebljava u značenju pridjeva, atributa), kao (što su i sljedeći izrazi): "kavmun ridan ve adlun": narod (tj. ljudi) zadovoljan (zadovoljni) i pravedan (pravedni). A govori se: "maun gavrun": duboka voda, i "bi'run gavrun": bunar dubok, i "ma'ani gavrun": dvije vode duboke, i "mijahun gavrun": vode duboke. I govori se: "El-gavru" je (što i) "el-gairu": dubok (tako da) neće postići (tj. da ne postižu, ne dohvataju) njega (toga bunara površinu vode njegove) kove (kojima se dohvata i grabi voda iz njega). Svaka stvar (što) si unišao (duboko) u nju, pa ono je (tj. pa to je) "megaretun" (pećina, špilja).

"..... tezaveru.....", je (što i) "temilu": naginje se (nakrivljuje se), od "ezzeveru" (tj. "..... tezaveru....." je od izraza "ezzeveru"): nagnutost (kosi položaj, u kosome položaju). A "el-ezveru" je (što i) "el-emjelu": najnagnutiji (, najnaklonjeniji nekome ili nečemu).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Seida, sina Ebu Seida, Makburije, od Ebu Šurejha Ka'bije da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Ko je bio (takav da) vjeruje (tj. Ko vjerovaše) u Allaha i sudnji dan (doslovno: zadnji dan), pa neka počasti svoga gosta. Njegova

nagrada (dar, a s tim se misli na posebno ugošćenje i bolju hranu koju gostu treba po mogućnosti pripremiti) je dan i noć. A (izvjesno, obavezno) gostoprimstvo je tri dana. Pa što je poslije toga (što je poslije tri dana), pa ono (pa to) je milostinja. A neće se dozvoliti (tj. A nije dozvoljeno) njemu (gostu) da boravi kod njega (kod domaćina toliko dugo) čak (da) napravi (tako da napravi) poteškoću njemu (ili: da natjera njega u grijeh - tog domaćina)."

PRIČAO NAM JE Ismail, rekao je: pričao mi je Malik slično njemu i povećao je (još):

"Ko je bio (takav da) vjeruje (Ko vjeruje) u Allaha i sudnji dan, pa neka govori (nešto što je) dobro, ili neka šuti."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Ibnu Mehdija, pričao nam je Sufjan od Ebu Hasina, od Ebu Saliha, od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Ko je bio (da) vjeruje (Ko vjeruje) u Allaha i sudnji dan, pa neka ne uznemiruje svoga susjeda. I ko je bio (da) vjeruje (Ko vjeruje) u Allaha i sudnji dan, pa neka počasti svoga gosta. I ko je bio (da) vjeruje (Ko vjeruje) u Allaha i sudnji dan, pa neka govori dobro, ili neka šuti."

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Lejs od Jezida, sina Ebu Habiba, od Ebul-Hajra, od Ukbeta, sina Amira, bio zadovoljan Allah od njega, da je rekao: Rekli smo:

"O poslaniče Allaha! Zaista ti pošalješ nas (ti nas šalješ), pa odsjednemo u (tj. kod ljudi nekoga) naroda, pa neće ugostiti (tj. ne ugoste, ne ugošćavaju) nas. Pa šta misliš o njemu (tj. o tome takvom slučaju)?" Pa je rekao nama poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ako ste odsjeli (tj. Ako odsjednete) u (kod nekoga) naroda, pa su zapovjedili (pa zapovjede) za vas sa (onim da se počastite) što treba za (svakoga) gosta, pa primite (to). Pa (A) ako nisu učinili (to domaćini sami sobom), pa uzmite od njih pravo (svakoga) gosta koje treba njima (da ga oni sami sobom pruže i izvrše domaćini - uzmite to pravo vi sami

sobom, dakle, eksproprijaciju svoga prava izvršite ako vam ga dobrovoljno ne dadnu sami)."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Hišam, izvijestio nas je Mamer od Zuhrije, od Ebu Selemeta, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Ko je bio (da) vjeruje (Ko je vjerovao, ko hoće da vjeruje, ko vjeruje) u Allaha i sudnji dan, pa neka počasti svoga gosta. I ko je bio (da) vjeruje (ko vjeruje) u Allaha i sudnji dan, pa neka spoji svoju rodbinu (tj. neka održava veze i dobre odnose sa svojom rodbinom, neka pomaže svoju rodbinu). I ko je bio (da) vjeruje (ko hoće da vjeruje, ko vjeruje) u Allaha i sudnji dan, pa neka govori dobro, ili neka šuti."

GLAVA

pravljenja (izvjesne) hrane i (izvjesnoga) opterećivanja (sebe, tj. truda) zbog (izvjesnoga) gosta.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Beššara, pričao nam je Džafer, sin Avna, pričao nam je Ebu 'Umejs od Avna, sina Ebu Džuhajfeta, od njegovoga oca rekao je:

Pobratio je (tj. Izvršio je bratimljenje) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, između Selmana i Ebu Derda-a. Pa je posjetio Selman Ebu Derda-a, pa je vidio (njegovu ženu) Umu Derda-u (Umu Derdu) bezvrijedno obučenu (tj. obučenu, odjevenu u radno, svakodnevno, istrošeno odjelo - odjeću), pa je rekao njoj:

"Šta je tvoje stanje (tvoja stvar, tj. Šta ti je, što si tako odjevena)?" Rekla je: "Tvoj brat Ebu Derda' (takav je da) nije njemu (nikakva) potreba u (toj) ovozemnosti." Pa je došao Ebu Derda'a, pa je napravio njemu (sam sobom jednu) hranu pa je rekao: "Jedi (ti sam), pa (tj. jer) zaista ja sam postač (dobrovoljnoga posta)." Rekao je: "Nisam ja jedač do (da i ti) jedeš (Neću ni ja jesti dok ti ne budeš sa mnom jeo)." Pa je jeo. Pa pošto je bila (ta) noć, otišao (tj. počeo) je Ebu Derda' (da u

molitvi) stoji (tj. da klanja dobrovoljna klanjanja). Pa je rekao: "Spavaj." Pa je spavao (zaspao). Zatim je otišao (da) stoji (tj. počeo je da klanja). Pa je rekao: "Spavaj." Pa pošto je bio kraj (zadnji dio te) noći, rekao je Selman: "Ustani sada." Rekao je: Pa su klanjala njih dvojica. Pa je rekao njemu Selman:

"Zaista za tvoga Gospodara je na tebi (jedno) pravo (tj. Zaista ti imaš prema svome Gospodaru, svome Stvoritelju jednu dužnost), i za tvoju osobu (sebe, svoje tijelo) je na tebi (jedno) pravo, i za tvoju porodicu (ili: za tvoju ženu) je na tebi (jedno) pravo, pa podaj (daj) svakome vlasniku (nekoga) prava njegovo pravo (dakle: prema svakome trebaš ispunjavati obaveze i dužnosti koje im pripadaju)." Pa je došao Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je spomenuo to njemu. Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Istinit je bio (tj. Istinu je rekao) Selman."

Ebu Džuhajfete Vehb Suvaija govori se njemu (tj. rekne se njemu još i) Vehbul-Hajri.

GLAVA

(onoga) što se mrzi (tj. što se smatra ružno) od (izvjesne) srdžbe i nestrpljenja kod (tj. u prisustvu izvjesnoga) gosta.

PRIČAO NAM JE Ajjaš, sin Velida, pričao nam je Abdul-Aala, pričao nam je Seid Džurejrija od Ebu Usmana, od Abdurahmana, sina Ebu Bekra, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je Ebu Bekr ugostio sebi (tj. primio sebi kao goste jednu malu) grupu, pa je rekao Abdurahmanu:

"Uzmi (tj. Prihvati) svoje goste!, pa (tj. jer) zaista ja sam odlazač (ja odlazim, idem) ka Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa završi njihovo gošćenje prije (nego) da dođem (ja natrag kući)." Pa je otišao Abdurahman, pa je donio njima (ono) što je (bilo) kod njega, pa je rekao:

"Kušajte (tj. Jedite)." Pa su rekli: "Gdje je gospodar (vlasnik, glavni domaćin) našega stana (u kojem smo odsjeli)?" Rekao je: "Kušajte." Rekli su: "Nismo mi jedači do (da) dođe (Nećemo jesti dok ne dođe) gospodar našega stana." Rekao je: "Primite od nas vaše gošćenje, pa (jer) zaista ono ako je došao (tj. ako on dođe), a niste kušali (a niste jeli), zaista susrešćemo svakako od njega (prigovor, ukor i slično)." Pa nisu htjeli (jesti). Pa sam znao da će on (da) nađe (tj. da se naljuti) na mene. Pa pošto je došao, odstranio (tj. uklonio) sam se od njega. Pa je rekao: "Šta ste napravili?" Pa su izvijestili njega (o tome). Pa je rekao:

"O Abdur-Rahmane!" Pa sam šutio. Zatim je rekao: "O Abdur-Rahmane!" Pa sam šutio. Pa je rekao: "O zlikovče (ili: O neznalico)! Zakleo sam se na tebe (tj. Zaklinjem te) ako si bio (da) čuješ moj glas (tj. ako si negdje blizu da čuješ moj glas, drukčije ne postupi) osim (tako da) si došao (odmah)." Pa sam izašao, pa sam rekao: "Pitaj svoje goste." Pa su rekli: "Istinit je bio (Istinu govori). Donio je nama njega (jelo)." Rekao je: "Pa samo ste iščekivali (čekali) mene. Tako mi Allaha neću okusiti njega noćas." Pa su rekli (također i ti) drugi: "Tako nam Allaha nećemo okusiti njega (jela) do (da) okusiš (ti) njega (dok i ti ne budeš s nama jeo)." Rekao je: "Nisam vidio (nešto slično) u (izvjesnom) zlu kao noćas. Teško vama! Šta ste vi? Zašto nećete primiti od nas vaše (svoje) gošćenje? Daj tvoje (svoje) jelo (tj. svoju hranu)!" Pa je došao njemu (jelu), pa je stavio svoju ruku, pa je rekao:

"Sa imenom (U ime) Allaha! Prva (riječ, tj. Ono što sam bio najprije rekao da neću noćas okusiti hrane) je zbog (izvjesnoga) sotone (koji me je naveo da se ljutim i da budem nestrpljiv u prisustvu svojih gostiju)." Pa je jeo, i jeli su (onda i ti gosti).

GLAVA

govora (izvjesnoga) gosta svome drugu (tj. svome domaćinu): "Tako mi Allaha neću jesti do (da i ti) jedeš."

O njemu (tj. O tome) je hadis Ebu Džuhajfeta od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Musenna-a, pričao nam je Ibnu Ebu Adijj od Sulejmana, od Ebu Usmana rekao je: rekao je Abdurahman, sin Ebu Bekra, bio zadovoljan Allah od njih dvojice:

Doveo je Ebu Bekr (jednoga) svoga gosta, ili (neke) svoje goste. Pa je omrknuo kod Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. Pa pošto je došao, rekla je njemu moja majka:

"Zadržao si se od svoga gosta, ili svojih gostiju, noćas." Rekao je: "A zar nisi dala večeru njima?" Pa je rekla: "Nudili smo njemu, ili njima, pa nisu htjeli, ili: pa nije htio." Pa se rasrdio Ebu Bekr, pa je psovao (grdio), i proklinjao je (da im se poodsijecaju nosevi) i zakleo se da neće okusiti njega (jela). Pa sam se ja sakrio. Pa je rekao: "O zlikovče (ili: O neznalico)!" Pa se zaklela (ta njegova) žena (da) neće okusiti njega do (da on) okuša njega. Pa se je zakleo (taj) gost, ili (ti) gosti, da neće okusiti njega (tog jela), ili (da oni) neće okusiti njega do (da) okuša njega (Ebu Bekr). Pa je rekao Ebu Bekr:

"Kao da je ova (zakletva, ili prepirka, nestrpljivost) od (izvjesnoga) sotone (đavola)." Pa je pozvao za (tu) hranu (jelo), pa je jeo (on) i jeli su (i oni). Pa su činili (tako da) neće podignuti (ni jedan) zalogaj (pa da se dogodi drukčije) osim (tako da) se povećavalo (to jelo) od najnižega (dijela) nje (posude) više od njega (od uzetoga zalogaja). Pa je rekao:

"O sestro Firasovića! Šta je ovo?" Pa je rekla: "Tako mi studenosti (tj. Tako mi veselosti) moga oka zaista ona je sada zaista veća (nego) prije (što smo počeli nju - iz nje) da jedemo." Pa su jeli. I poslao je nju (tj. tu posudu sa tom hranom) ka Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je spomenuo da je on jeo od nje.

GLAVA

počašćenja (izvjesnoga, ili: svakoga) staroga (tj. starijega). I počinje (tj. I počeće) najstariji sa (izvjesnim) govorom i (izvjesnim) pitanjem.

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Hammad, on je sin Zejda, od Jahja-a, sina Seida, od Bušejra, sina Jesara, slobodnjaka Pomagača, od Rafi'a, sina Hadidža, i Sehla, sina Ebu

Hasmeta, da su njih dvojica pričala njemu da su Abdullah, sin Sehla, i Muhajjisate, sin Mes'uda došli Hajberu (u Hajber), pa su se rastavila njih dvojica u (hajberskim) palmama (tj. odvojili su se jedan od drugoga).

Pa se ubio (ubijen je) Abdullah, sin Sehla. Pa su došli Abdurahman, sin Sehla, i Huvejjisate i Muhajjisate, dva sina Mes'udova, ka Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa su govorili o stvari (o slučaju) svoga druga. Pa je počeo Abdurahman, a bio je najmlađi (od toga) naroda. Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Veličaj najvećega (najstarijega)." Rekao je Jahja (da to znači): Neka slijedi (tome) govoru (tj. Neka počne najprije taj govor između vas onaj ko je) najstariji. Pa su govorili o stvari njihovoga (tj. svoga) druga. Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Da li tražite pravo (za) vašega ubijenoga, (ili je rekao): (za) vašega druga, sa zakletvama pedeset (ljudi) od vas?" Rekli su: "O poslaniče Allaha! Stvar je (to koju) nismo vidjeli nju." Rekao je: "Pa (hoćete li da) se proglase nevinima vama Židovi (Hajbera) u zakletvama pedeset (ljudi) od njih?" Rekli su: "O poslaniče Allaha! Narod bezvjernici (su oni)." Pa je dao otkup (za krv ubijenoga, dao je krvarinu) njima poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, od svoje strane. Rekao je Sehl: Pa sam stigao (tj. zapamtio jednu) devu od tih deva (što su date u ime krvarine). Pa sam unišao (u jedan) tor njihov, pa je gurnula (ta deva) mene sa svojom nogom (tj. ritnula se, oritnula se je na mene svojom nogom).

Rekao je Lejs: Pričao mi je Jahja od Bušejra, od Sehla. Rekao je Jahja: Mislio sam (tj. Mislim) da je on (Bušejr) rekao (da je hadis čuo od Sehla) sa Rafi'om, sinom Hadidža. A rekao je Ibnu 'Ujejnete: Pričao nam je Jahja od Bušejra, od Sehla, samoga njega.

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja od Ubejdulaha, pričao mi je Nafi'a od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Izvijestite me za (jedno) stablo, njegov primjer je primjer (izvjesnoga) muslimana, (i) daje (to stablo) svoj plod svakoga vremena

sa dozvolom svoga Gospodara, i neće opadati (tj. i ne odstranjuje, ne odbacuje to stablo) svoje lišće." Pa je palo u moju dušu (u moju pamet da je to ta) palma. Pa sam mrzio (nezgodno mi je bilo) da govorim, a tude je (a tu je) Ebu Bekr i Umer. Pa pošto nisu govorila (odgovorila) njih dvojica (ništa), rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ono je palma (To je palma)." Pa pošto sam izašao sa svojim ocem, rekao sam: "O moj oče! Palo je u moju dušu (da je to) palma." Rekao je: "Šta je spriječilo tebe da rekneš nju (tu riječ). Da si bio rekao nju (Da si to rekao), bilo bi draže k meni od toliko i toliko (od toga i toga)." Rekao je: "Nije spriječilo mene (ništa drugo) osim (to) da ja nisam vidio tebe, a niti Ebu Bekra (da) govoriste (tj. da govorite) vas dvojica, pa sam mrzio (pa mi je bilo nezgodno da ja govorim u vašoj prisutnosti)."

GLAVA

(onoga) što se dozvoljava (tj. što je dozvoljeno) od (izvjesne) pjesme, i (pjesme spjevane u pjesničkom metru zvanom) redžezu i (pjesme) tjeralice (kojom se tjeraju deve, podstiču se na izdržljivost), i (o tome) šta se mrzi od njega (od pjevanja, od pjesme) i (GLAVA) Njegovoga govora, uzvišen je: "A (izvjesni) pjesnici, slijede njih (izvjesni) zalutali (propali, ugađači strastima). Zar nisi vidio da oni u svakoj dolini luduju (lutaju). I da oni govore što neće činiti (što ne čine). Osim (onih) koji su vjerovali, i radili su (izvjesna djela) dobra, i spominjali su Allaha

mnogo i pomogli su se od poslije što se je njima učinilo nasilje, a znaće (oni) koji su nasilje činili kojim izvrćanjem (će oni da) se izvrću.".

Rekao je Ibnu Abas: U svaku neuračunljivost (u neubrojiv i neuračunljiv govor) gaze.

(To jest: Ajet "Zar nisi vidio da oni u svakoj dolini luduju.", znači: U svaku neuračunljivost gaze.).

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije rekao je: izvijestio me je Ebu Bekr, sin Abdurahmana da je Mervan, sin Hakema izvijestio njega da je Abdurahman, sin Esveda sina Abdu Jegusa, izvijestio njega da je Ubejj, sin Ka'ba izvijestio njega da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Zaista od (izvjesne) pjesme je (neka, jedna) mudrost."

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Sufjan od Esveda, sina Kajsa rekao je: čuo sam Džunduba (da) govori:

Dok Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, ide kadli je pogodio (kadli pogodi) njega (jedan) kamen, pa je posrnuo, pa se okrvavio njegov prst, pa je rekao:

"Da li si ti (išta) osim (jedan) prst (koji) si se okrvavio? I u putu (tj. I zbog puta) Allaha šta si susreo.".

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Beššara, pričao nam je Ibnu Mehdija, pričao nam je Sufjan od Abdulmelika, pričao nam je Ebu Selemete od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Najistinitija riječ (što) je rekao nju (izvjesni) pjesnik - je riječ Lebida: "Zar ne?! Svaka stvar osim Allaha je laž." A bio je skoro (bio je blizu) Umejjete, sin Ebu Salta da primi Islam.

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Hatim, sin Ismaila, od Jezida, sina Ebu Ubejda, od Selemeta, sina Ekve'a, rekao je:

Izašli smo sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, ka Hajberu, pa smo išli (putovali) noću. Pa je rekao (jedan) čovjek od (toga) naroda Amiru, sinu Ekve'a: "Zar nećeš dati čuti nama (Zar nam nećeš reći) od tvojih stvarčica (nešto, tj. od tvojih pjesničkih sastava)?!" Rekao je: A Amir je bio (jedan) čovjek pjesnik. Pa je odsjeo (tj. Pa je počeo da) pjeva tjeračicu (tj. pjesmu bodrilicu) za (taj) narod, (i) govori (tj. govoreći on):

"Moj Bože! Da nije Tebe, ne bismo se (mi) naputili. I ne bismo milodarili, i ne bismo klanjali. Pa oprosti, žrtva za Tebe (tj. za Tvoje zadovoljstvo mi smo), (oprosti zato) što smo slijedili (što slijedimo trag Muhameda a.s. koji nam pokazuje pravi put). I učvrsti (naše) noge ako se susretnemo (sa neprijateljem). I baci svakako smirenost za nas. Zaista mi smo, kada se je povikalo za nas, došli. A sa (velikim) vikanjem potpomagali su se (neprijatelji) na nas (protv nas)." Pa je rekao (upitao) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ko je ovaj tjerač?" Rekli su: "Amir, sin Ekve'a." Pa je rekao: "Pomilovao ga Allah!" Pa je rekao (jedan) čovjek od (toga) naroda: "Trebala je (ta molitva-dova njemu), o vjerovijesniče Allaha! Da nisi (tj. Zašto nisi) dao uživati nama s njim?"

(To su komentatori protumačili ovako: Smatrali su drugovi Muhameda a.s. da lice kome Muhamed a.s. učini takvu molitvu-dovu, obično bude šehid - mučenik. To jest kada učini takvu molitvu-molbu-dovu pred borbu. Zato je ovaj drug, za koga se veli da je to bio Umer r.a., i uzviknuo: "Zašto nisi dao da uživamo s njim!" To jest: Što mu takvu molitvu, dovu učini? Što nisi molio da još živi?)

Rekao je: Pa smo došli Hajberu. Pa smo opsijedali njih (stanovnike Hajbera), čak (toliko dugo da) je pogodila (zadesila) nas (jedna) žestoka (velika, jaka) glad. Zatim zaista Allah je osvojio nju (tu tvrđavu) njima (muslimanima). Pa pošto su omrknuli (ti) ljudi (u onaj) dan koji (je taj što) se je osvojilo njima (u njemu, tj. pošto su omrknuli uoči toga dana tu noć), naložili su (zapalili su) mnoge vatre. Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Šta su ove vatre (Kakve su ovo vatre)? Na (tj. Za) koju stvar (ih) ložite?" Rekli su: "Na (Za) meso." Rekao je: "Na koje meso (tj. Zbog kakvoga mesa)?" Rekli su: "Na meso (Zbog mesa) magaraca ljudskih (tj. domaćih, pitomih)." Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Prolijte ih (posude), i razbijte (polupajte) ih." Pa je rekao (jedan) čovjek: "O poslaniče Allaha! Ili (da) prolijemo njih i operemo njih?" Rekao je: "Ili to (tako učinite)." Pa pošto se poredao (u bojne redove taj) narod, bio je mač Amira (takav da) je u njemu (jedna) kratkoća (bio je kratak). Pa je dohvatio (uzeo Amir jednoga) Židova zato (da) udari njega, i vratila se (pa se vratila) oštrica (ili: vrh, vršica) njegovoga mača, pa je pogodila koljeno Amira, pa je umro od njega (tj. od toga pogotka, zbog udarca u koljeno). Pa pošto su se vratili (vraćali iz Hajbera), rekao je Selemete, vidio je mene poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, promijenjena (tj. blijeda u licu) pa je rekao meni:

"Šta je tebi?" Pa sam rekao: "Žrtvovanjem (žrtvujem) tebi svoga oca i svoju majku! Tvrdili su da je Amir (završio tako da) se pokvario (otišao, propao) njegov rad." Rekao je: "Ko je rekao njega (tj. Ko je to rekao)?" Rekao sam: "Rekao je njega (tj. To je rekao) omsica (taj-i-taj), i omsica, i omsica i Usejd, sin Hudajra, Ensarija." Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Lagao (Slagao) je (svaki onaj) ko je rekao njega (ko je to rekao). Zaista za njega su zaista dvije nagrade (tj. On ima dvije nagrade)." I sastavio je između svoja dva prsta (da to pojača i pokaže i zorno). "Zaista on je zaista trudbenik borac (koji je utrošio svoju moć, ono što je mogao u borbu). Malo je bio (nekoji, koji) Arap (što) se dogodilo u njoj (u borbi, ili: u Medini) slično njemu (tj. kao on)."

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Ismail, pričao nam je Ejjub od Ebu Kilabeta, od Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Došao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, nekima (od) svojih žena, a sa njima je (tada bila i) Umu Sulejma, pa je rekao: "Teško tebi, o Endžešete! Polako ti tjeranjem sa (izvjesnim) surahijama

(kristalnim posudama, staklenim posudama)!" Rekao je Ebu Kilabete: Pa je govorio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, sa (jednom) riječi (takvom) da je govorio s njom neki (od) vas, zaista bi kudili nju (tu riječ) njemu, (a ta riječ je) njegov govor: tvoje tjeranje (da tjeraš na način polako) sa (izvjesnim) surahijama.

(Veli se da se pod izrazom "surahije, da su staklene izdužene i sužene pri vrhu, a na vrhu opet malo raširene posude", pod tim izrazom misli se na žene. To je slikovito poređenje, pjesnička figura. Kao što se staklo lako razbije pri neopreznom rukovanju, tako se i ženska ljubav i naklonost lako izgubi, i žensko srce se lako razbije, a srce je nosilac ljubavi i naklonosti. "Endžešete" je rob koji je za vrijeme putovanja u izvjesnim prilikama pjevao da bi potaknuo zamorene deve da još produže i izdrže putovanje do nekoga zgodnoga mjesta za odmor. Na devama je u putovanju bilo i žena, a ne samo ljudi. Gornjom izrekom Muhamed a.s. je, veli se, upozoravao toga roba da ne raspaljuje mnogo deve, jer se moglo desiti da neka deva na kojoj jaši, jaše, žena, počne jače da ide i da trusa, pa da sa nje padne žena, a pad žene bi imao, možda, više neželjenih posljedica, nego pad muškarca. Zato je i ciljao na njih sa posrednim, indirektnim izrazom "kavarir staklene posude". To su najglavnija tumačenja u vezi gornjega hadisa. Ovaj će se hadis još u tekstu pojavljivati, ali se kasnije neće davati ova obrazloženja.)

GLAVA

ismijavanja (satire izvjesnih) idolopoklonika.

PRIČAO NAM JE Muhamed, pričao nam je Abdete, izvijestio nas je Hišam, sin Urveta, od svoga oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Tražio je dozvolu Hassan, sin Sabita, (od) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u ismijavanju (tj. za ismijavanje izvjesnih) idolopoklonika, pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Pa kako je sa mojim porijeklom?" Pa je rekao Hassan: "Zaista izvući ću svakako tebe iz njih kao što se izvuče (izvjesna) dlaka iz (izvjesnoga) tijesta."

A od Hišama, sina Urveta, od njegovoga oca rekao je: Otišao (tj. Počeo) sam (da) psujem Hassana kod Aiše, pa je rekla: "Ne psuj ga, pa (jer) zaista on je bio (običaja da) odbija (tj. odbijaše) od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (satire i ismijavanja njegovih neprijatelja, tj. branio ga je od tih ismijavanja, a odbrana se je sastojala u tom da je i Hassan sastavljao, pjevao pjesme u kojima je ismijavao neprijatelje Muhameda a.s.)."

PRIČAO NAM JE Asbag, izvijestio me je Abdullah, sin Vehba, izvijestio me je Junus od Ibnu Šihaba da je Hejsem, sin Ebu Sinana izvijestio njega da je on čuo Ebu Hurejreta u njegovom (u svome) pričanju (da) spominje Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da on) govori:

"Zaista (jedan) vaš brat neće govoriti (tj. ne govori u svojim pjesmama izvjesnu) bezobraštinu (bestidnost)." Misli s time (na) Ibnu Revahata (koji) je rekao (tj. spjevao i pjevao hvaleći Muhameda a.s.):

"U (Među) nama je poslanik Allaha, čita Njegovu (tj. Allahovu) knjigu,
Kada se je raspuklo poznato (vrijeme) od (te) zore, uzdizajuće.
Pokazao je nama (to) pravopuće poslije (te) sljepoće, pa srca naša su
U njega uvjerena da je (ono) što je rekao, događač (tj. da će biti).
Zanoćiva podiže (tj. podižući) svoju stranu od svoje postelje,
Kada su bile teške za (te) idolopoklonike (njihove) ležnice (ležaji)."

Slijedio je njega (Junusa) Ukajl od Zuhrije. A rekao je Zubejdija od Zuhrije, od Seida, od Aaredža, od Ebu Hurejreta.

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije. - H - A pričao nam je Ismail, rekao je: pričao mi je moj brat od Sulejmana, od Muhameda, sina Ebu Atika, od Ibnu Šihaba, od Ebu

Selemeta, sina Abdurahmana sina Avfa, da je on čuo Hassana, sina Sabita, Ensariju (da) traži (za) svjedoka Ebu Hurejreta, pa govori:

"O Ebu Hurejrete! Zaklinjao sam (tj. Zaklinjem) te sa Allahom da li si čuo poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori: "O Hassane! Odgovori (odbijajući) od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (neprijateljska ismijavanja)?" (I je si li čuo još da je Muhamed a.s. rekao:) "Moj Bože! Osnaži ga sa duhom (Svoje) svetosti!" (je li on to rekao)?" Rekao je Ebu Hurejrete: "Da."

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Šubete od Adijja, sina Sabita, od Bera-a da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao Hassanu:

"Ismijavaj ih - ili je rekao: Ismijavaj se (međusobno sa) njima - a Džibril je s tobom."

GLAVA

(onoga) što se mrzi da bude (izvjesni) nadvladavalac nad (izvjesnim) čovjekom (njegova) pjesma, čak (tako da ona) odvraća njega od spominjanja Allaha, i (potrebne) nauke i (učenja) Kur'ana.

PRIČAO NAM JE Ubejdullah, sin Musa-a, izvijestio nas je Hanzalete od Salima, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Zaista da se napuni utroba jednoga (od) vas gnojem, bolje je njemu (to) od (toga nego) da se napuni pjesmom."

PRIČAO NAM JE Umer, sin Hafsa, pričao nam je moj otac, pričao nam je Aameš, rekao je: čuo sam Ebu Saliha od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista da se napuni utroba (jednoga) čovjeka gnojem, vidi ga (tj. smatra ga - tj. smatra to da) je bolje od (toga nego) da se napuni pjesmom."

GLAVA

govora Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Uprašila se tvoja desnica (desna ruka)!", i: "Ranjena (ili: Izmrcvarena, zaklana), oboljeloga grla (bila, tj. Umuknula)!"

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba, od Urveta, od Aiše rekla je:

"Zaista Eflah, brat Ebul-Kuajsa tražio je dozvolu (da uniđe u posjetu) meni (i to u vremenu) poslije što je sišao (ajet o tome da se postavi taj) zastor, pa sam rekla: "Tako mi Allaha neću dozvoliti njemu do (da) tražim dozvolu (od) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa (tj. jer) zaista brat Ebul-Kuajsa nije on zadojio mene, a ali (tj. nego) zadojila je mene žena Ebul-Kuajsa." Pa je unišao meni poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa sam rekla: "O poslaniče Allaha! Zaista (taj izvjesni) čovjek nije on zadojio mene, ali (tj. nego) zadojila (dojila) je mene njegova žena." Rekao je:

"Dozvoli njemu, pa (jer) zaista on je tvoj stric (amidža). Uprašila se tvoja desnica!"

(Taj se izraz tumači na više načina, cilj mu je da potakne i ponuka na izvršenje nečega.)

Rekao je Urvete: Pa sa tim (tj. zbog toga) je bila Aiša (običaja da) govori: "Zabranjujte od (tj. zbog izvjesnoga) dojenja (sve) što je zabranjeno od (tj. zbog) porijekla."

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Šubete, pričao nam je Hakem od Ibrahima, od Esveda, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Htio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, da se udalji (tj. da se vrati u Medinu nakon obavljenoga hodočašća), pa je vidio Safijju na vratima (na ulazu) njezinoga šatora tužnu, žalosnu jer je zaista ona bila u mjesečnici (tj. dobila je mjesečnicu, periodu dok su se još nalazili na Mini), pa je rekao:

"Ranjena! Oboljeloga grla (bila)!" Jezik (tj. Narječje) Kurejševića (upotrebljavalo je taj izraz kada se začude ljudi nečemu neprijatnome). "Zaista ti si zaista zadržavačica nas!" Zatim je rekao: "Da li si bila (Da li si) obavila ophođenje (Kabe zvano tavaful-ifadati ili tavafuz-zijareti na) dan (toga žrtvenoga) klanja?" - misli (na to) ophođenje (Ka'be). Rekla je: "Da." Rekao je: "Pa udalji se (tj. Pa vrati se) tada (i ti sa nama)."

(Safijja o kojoj je riječ, bila je žena Muhameda a.s., i da ona nije bila učinila taj tavaf prije nego je nju snašla mjesečnica, čekao bi nju Muhamed a.s., a s njim i njegovo društvo sve dok joj ne bi prestala mjesečnica, pa da i ona učini taj tavaf i tek onda da krenu natrag u Medinu.)

GLAVA

(onoga) što je došlo o (upotrebljavanju u govoru izraza) "Tvrdili su (tj. Tvrde).....".

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, od Malika, od Ebu Nadra, slobodnjaka Umera (tj. Umerovoga, i to Umera), sina Ubejdulaha, da je Ebu Murrete, slobodnjak Umu Hani-e, kćeri Ebu Taliba, izvijestio njega da je on čuo Umu Hani-u, kćer Ebu Taliba, (da ona) govori:

Otišla sam ka poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (u) godini Pobjede, pa sam našla (zatekla) njega (da) se kupa, a Fatima, njegova kći ga zastire. Pa sam ga pozdravila. Pa je rekao:

"Ko je ova?" Pa sam rekla (njemu): "Ja sam Umu Hani-a, kći Ebu Taliba." Pa je rekao: "Širina sa Umu Hani-om (tj. Dobro došla Umu Hani'a)!" Pa pošto je svršio (završio) od svoga kupanja (tj. pošto je svršio, okončao, završio svoje kupanje), stao je, pa je klanjao osam naklona (rekata) pokrivši se (tj. zamotavši se on) u (nekakvu) odjeću jednu. Pa pošto je otišao (sa molitve, tj. pošto je završio molitvu svoju), rekla sam:

"O poslaniče Allaha! Tvrdio je (tj. Tvrdi) sin moje majke da je on ubijač (tj. da će on da ubije jednoga) čovjeka (takvoga što) sam već zaštitila njega (a taj čovjek što sam ja zaštitila njega - je): omsica (taj-i-taj), sin Hubejrete. Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Već smo zaštitili (onoga svakoga) koga si (ti) zaštitila, o Umu Hani'o!" Rekla je Umu Hani'a: A to je (bilo u) ručanici (tj. u kasno jutarnje doba - oko deset sati prije podne - kada se ruča-užina u nekim selima u ljetno doba, ili kada se u gradovima doručkuje).

GLAVA

(onoga) što je došlo o govoru (izvjesnoga) čovjeka: "Teško tebi!"

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Hemmam od Katadeta, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, vidio (jednoga) čovjeka (da) tjera (jednu za žrtvu određenu) devu, pa je rekao:

"Zajaši (Uzjaši) nju." Pa je rekao: "Zaista ona je (za žrtvu određena) deva." Rekao je: "Zajaši nju (Uzjaši je)." Rekao je: "Zaista ona je (za žrtvu određena) deva." Rekao je: "Zajaši nju, teško tebi!"

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, od Malika, od Ebu Zinada, od Aaredža, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, vidio čovjeka (da) tjera devu pa je rekao njemu:

"Zajaši nju." Rekao je: "O poslaniče Allaha! Zaista ona je (za žrtvu određena) deva." Rekao je: "Zajaši nju, teško tebi!" U drugome, ili u trećem (zapovjedanju da je zajaše rekao mu je: "Teško tebi!").

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Hammad od Sabita Bunanije, od Enesa, sina Malika - i Ejjub od Ebu Kilabeta, od Enesa, sina Malika, rekao je:

Bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u (tj. na jednome) putovanju, i bio je sa njim (jedan) dječak njegov, crn, govori se njemu Endžešete (koji je imao običaj da) pjeva tjeralicu (pjesmu), pa je rekao njemu poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Jao tebi, o Endžešete! Polako ti sa (tim) surahijama (staklenim posudama)!"

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Vuhejb od Halida, od Abdurahmana, sina Ebu Bekreta, od njegovoga oca rekao je:

Iskazivao je pohvalu čovjek na čovjeka (tj. Hvalio je jedan čovjek jednoga drugoga čovjeka) kod (tj. u prisustvu) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Teško tebi! Presjekao (Odsjekao) si vrat tvoga (svoga) brata!" Triput (je to izgovorio Muhamed a.s.). "Ko je od vas bio pohvaljivač, svakako (neizbježno - dakle: Ako hoće neko da hvali nekoga, ili ako je u takvoj prilici da neizbježno treba da hvali nekoga), pa neka rekne: "Mislim omsicu (Smatram iksa da je za pohvaliti - Mislim za tog-i-tog da ga treba pohvaliti), a Allah je njegov obračunavač, i neću čistiti (i proglašavati nevinim utrkujući se ja) na Allaha (ni) jednoga (čovjeka)." Ako je bio (takav da) zna (tj. Ako znadijaše, ako zna on o tom čovjeku nešto za pohvalu, opet, dakle, treba reći: "Mislim, smatram", a ne davati izjave odsječne i sigurne pri pohvali)."

PRIČAO MI JE Abdurahman, sin Ibrahima, pričao nam je Velid od Evzaije, od Zuhrije, od Ebu Selemeta i Dahhaka, od Ebu Seida Hudrije rekao je:

Dok Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, razdjeljuje jednoga dana (neku) razdiobu (raspodjelu), pa je rekao (tj. rekao je) Zul-Huvejsireti, (jedan) čovjek od (iz plemena) Temimovića:

"O poslaniče Allaha, budi pravedan (tj. dijeli pravedno)!" Pa je rekao: "Teško tebi! Ko je (Ko biva) pravedan kada nisam bio (ja) pravedan (Ko je pravedan, ako ja nisam pravedan)?" Pa je rekao Umer: "Dozvoli mi, pa neka udarim (pa da udarim) njegov vrat (mačem, sabljom)!" Rekao je: "Ne. Zaista za njega (tj. u njega) su (jedni) drugovi (takvi da) omalovažava jedan (od) vas svoju molitvu sa njihovom molitvom, i svoj post sa njihovim postom, izađu (izlaziće brzo) iz (ove) vjere kao izlaženje (izvjesne) strijele iz (izvjesne) ustrijeljene (prostrijeljene) životinje: (i kad) se pogleda k njezinom željeznom dijelu (tj. željeznom dijelu strijele koja je prošla kroz prostrijeljenu životinju), pa neće se naći u (na) njemu (ni jedna) stvar, (a) zatim (kad) se pogleda ka njezinom namotku (tj. na onaj zavoj što se namota na mjestu gdje ulazi drveni dio strijele u željezni dio strijele), pa neće se naći u (ni na) njemu (ni jedna) stvar (ništa), (a) zatim (kad) se pogleda ka njenom drvenome dijelu, pa se (i tu) neće naći u (na) njemu (ni jedna) stvar; (i) zatim (kad) se pogleda ka njezinim perima (zapercima strijele), pa se neće naći u (na) njemu (tj. u njima, na njima ni jedna) stvar (tj. ništa), pretekla je (strijela tu) hranu u stomaku i krv (te životinje, tj. izašla je tako brzo strijela kroz tu ustrijeljenu životinju da se za nju nije dospjela-uspjela zalijepiti ni krv, niti hrana te životinje koja se nalazi u stomaku te životinje još potpuno neprekuhana i nesvarena), (i) izlaze (tj. izaći će i pojaviće se oni - drugovi toga čovjeka) na vremenu (jednoga) rastavljanja (razjedinjenosti) od (izvjesnih) ljudi, (a) njihov znak je čovjek (jedan takav da) je jedna (od) njegove dvije ruke kao dojka (sisa izvjesne) žene, ili kao (izvjesni) komad mesa (što) se pokreće (miče)."

Rekao je Ebu Seid: Svjedočim (da) sam zaista čuo njega (tj. ovo, ovaj hadis) od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, i svjedočim da sam ja bio sa Alijom kada se je borio (protiv) njih (tj. kada je ratovao Alija protiv takvih, ili sličnih ljudi), pa se tražio u (među tim) ubijenima (jedan čovjek sa takvom rukom, sa takvim rukama), pa se doveo on (tj. donio se je on - doslovno: pa se došlo s njim) na (tom) opisu koji je opisao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Mukatila, Ebul-Hasen, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Evzaija, pričao mi je Ibnu Šihab od Humejda, sina Abdurahmana, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je (jedan) čovjek došao poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"O poslaniče Allaha, propao!" Rekao je: "Jao tebi?" Rekao je: "Pao sam na svoju porodicu (tj. na svoju ženu) u ramazanu (u mjesecu posta)." Rekao je: "Oslobodi (ropstva jedan) vrat (tj. jednu osobu)." Rekao je: "Ne nalazim nje (tj. njega: vrata, osobe roba)." Rekao je: "Pa posti dva mjeseca sljedstvena (tj. uzastopna, neprekidna)." Rekao je: "Neću moći." Rekao je: "Pa nahrani šezdeset siromaha (bijednika)." Rekao je: "Ne nalazim (mogućnosti)." Pa se njemu donio (jedan) zembilj (datula), pa je rekao: "Uzmi ga, pa milodari s njim." Pa je rekao: "O poslaniče Allaha! Zar na (nekoga drugoga) osim svoje porodice (da podijelim ovo)? Pa tako mi (Onoga) koji je (taj što) je moja duša u Njegovoj ruci nema između dva konopca (užeta, tj. između dva kraja) Medine (niko) potrebniji od mene." Pa se nasmijao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, čak (da) su se pokazali njegovi (zubi) očnjaci. Rekao je: "Uzmi ga (tj. Uzmi te datule sebi)." Slijedio je njega (Evzaiju) Junus od Zuhrije. A rekao je Abdurahman, sin Halida, od Zuhrije: "Teško tebi" (umjesto: "Vejhake - Jao tebi!").

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Abdurahmana, pričao nam je Velid, pričao nam je Ebu Amr Evzaija, pričao mi je Ibnu Šihab Zuhrija od Ata-a, sina Jezida, Lejsije, od Ebu Seida Hudrije, bio zadovoljan Allah od njega, da je (jedan) Beduin rekao:

"O poslaniče Allaha! Izvijesti me o (tome) Iseljenju." Pa je rekao: "Jao tebi! Zaista stvar (toga) Iseljenja je žestoka (jaka, teška). Pa da li je za tebe (tj. u tebe štogod) od deva?" Rekao je: "Da." Rekao je: "Pa da li izvršavaš milostinju (od) njih?" Rekao je: "Da." Rekao je: "Pa radi od iza (svih, ili: od iza tih mnogo) mora (ili: rijeka da ti je mjesto udaljeno od nas), pa (jer) zaista Allah neće okrnjiti tebi od tvoga rada (posla nagrade ni najmanju) stvar."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Abdulvehhaba, pričao nam je Halid, sin Harisa, pričao nam je Šubete od Vakida, sina Muhameda sina

Zejda, rekao je: čuo sam svoga oca od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Teško vama!" Ili: "Jao vama!" Rekao je Šubete: Sumnjao je on (Vakid da li je rečeno: "Teško vama!", ili: "Jao vama!"). "Ne vratite (Ne vraćajte) se poslije mene (da budete kao) bezvjernici (tako da) udara neki (dio od) vas vratove nekih."

A rekao je Nadr od Šubeta: "Jao vama!". A rekao je Umer, sin Muhameda, od svoga oca: "Teško vama!" Ili: "Jao vama!"

PRIČAO NAM JE Amr, sin Asima, pričao nam je Hemmam od Katadeta, od Enesa da je (jedan) čovjek od stanovnika (izvjesne) pustinje (tj. jedan Beduin) došao Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"O poslaniče Allaha! Kada je Čas stajač (tj. Kada će nastati, biti čas propasti svijeta, smak svijeta, sudnji dan)?" Rekao je: "Teško tebi! A šta si dao brojiti (tj. šta si pripravio, šta si pripremio) za njega (za sudnji dan)?" Rekao je: "Nisam dao brojiti (pripraviti - nisam pripremio) za njega (ništa mnogo drugo) osim (to) da ja volim Allaha i Njegovoga poslanika." Rekao je:

"Zaista ti si (tj. ti ćeš biti) sa (onim) koga si volio (koga voliš)." Pa smo rekli: "I mi takođe?" Rekao je: "Da." Pa smo se veselili tada žestokim (jakim, snažnim) veseljem. Pa je prošao (jedan) dječak Mugirete (Mugiretov) - a bio je od mojih vršnjaka (u godinama) - pa je rekao: "Ako se je odgodio ovaj (tj. Ako ne umre ovaj u mladosti), pa neće stići njega (nikada njegova) starost, čak (tako da će da) nastane Čas (ali se veli da ovdje izraz "Čas" ne znači čas propasti svijeta, niti sudnji dan, nego čas propasti i smrti svih prisutnih ljudi u tome sijelu)."

A skratio je njega (ovaj hadis) Šubete od Katadeta: čuo sam Enesa od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

GLAVA

znaka ljubavi Allaha, moćan je i veličajan je, zbog Njegovoga govora, uzvišen je: "..... ako ste bili (vi takvi da) volite Allaha, pa slijedite mene, voli (tj. voljeće) vas Allah.....".

(To jest: Po sadržaju ovoga ajeta može se zaključiti koga voli Uzvišeni Allah. To je onaj ko voli Allaha i uz to još slijedi Muhameda a.s. kao Allahovoga poslanika, jer je Uzvišeni Allah rekao: "Reci: Ako ste bili (takvi da) volite Allaha, pa slijedite mene, voli (voljeće) vas Allah.....".)

PRIČAO NAM JE Bišr, sin Halida, pričao nam je Muhamed, sin Džafera, od Šubeta, od Sulejmana, od Ebu Vaila, od Abdullaha (Mes'udovoga, ili Kajsovoga), od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da je on rekao:

"Čovjek (izvjesni, ili: svaki) je sa (onim) koga je volio (koga voli)."

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Džerir od Aameša, od Ebu Vaila rekao je: rekao je Abdullah, sin Mes'uda, bio zadovoljan Allah od njega:

Došao je (jedan) čovjek ka poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"O poslaniče Allaha! Kako govoriš (tj. Šta veliš, šta misliš ti) o (jednome) čovjeku (koji) je volio (koji voli jedan) narod, a nije se priključio njima (ljudima toga naroda u poslu, radu)?" Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Čovjek je sa (onim) koga je volio (tj. Čovjek će da bude sa onim koga voli)."

Slijedio je njega (Džerira Abdulhamidovoga) Džerir, sin Hazima, i Sulejman, sin Karma, i Ebu Avanete od Aameša, od Ebu Vaila, od Abdullaha, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Sufjan od Aameša, od Ebu Vaila, od Ebu Musa-a rekao je: Reklo se je Vjerovijesniku pomilovao ga Allah i spasio:

"Čovjek (izvjesni) voli (izvjesni) narod, a nije se (još) priključio njima (tj. ljudima toga naroda u radu i svojoj ličnoj vrijednosti)." Rekao je: "Čovjek je (Čovjek će biti) sa (onim) koga je volio." Slijedio je njega (Sufjana) Ebu Muavijete i Muhamed, sin Ubejda.

PRIČAO NAM JE Abdan: Izvijestio nas je moj otac od Šubeta, od Amra, sina Murreta, od Salima, sina Ebul-Dža'da, od Enesa, sina Malika da je (jedan) čovjek pitao Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio:

"Kada je (tj. Kada će nastati) Čas, o poslaniče Allaha?" Rekao je: "Šta si dao izbrojiti (pripraviti) za njega (A šta si pripremio za njega)?" Rekao sam: "Nisam dao izbrojiti (Nisam pripremio) za njega od mnogoga klanjanja, a niti posta, a niti milostinje, a ali ja (tj. nego ja) volim Allaha i Njegovoga poslanik." Rekao je: "Ti si sa (onim) koga si volio (koga voliš)."

GLAVA

govora (izvjesnoga) čovjeka za (izvjesnoga) čovjeka (tj. ka izvjesnome čovjeku): "Tjeraj se!"

(Ili: "Šuti! Gubi se! Marš! Oš! Šibe!" Izraz "Ihse'" upotrebljava se za tjeranje i odgonjenje psa, a u našem jeziku upotrebljavaju se različiti izrazi za odgonjenje psa. U kraju gdje je prevodilac rođen za tjeranje psa na selu upotrebljavaju se izrazi: "Oš!" i: "Šibe!", a oba izraza imaju značenje: "Odlazi! Gubi se!" Izraz "Marš!" je germanizam udomaćen i kod nas, ali samo u pogrdnom smislu. U tekstu će se taj izraz "ihse'" prevoditi sa: "Tjeraj se!".)

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, pričao nam je Selm, sin Zerira: čuo sam Ebu Redža-a, čuo sam Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, Ibnu Saidu:

"Već sam sakrio tebi (jednu) sakrivalicu (skrivalicu, tj. zagonetku), pa šta je ona (doslovno: pa šta je ono, tj. pa šta je to)?" Rekao je: "Proso (proha, proja)." Rekao je: "Tjeraj se!" (To jest: "Šuti, nisi pogodio!".).

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije rekao je: izvijestio me je Salim, sin Abdullaha, da je Abdullah, sin Umera izvijestio njega da je Umer, sin Hattaba otišao sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u (maloj) skupini od njegovih drugova prema Ibnu Sajjadu, dok je našao njega (da) se igra sa (izvjesnim) dječacima u tvrđavi Megaletovića, a već se je približio Ibnu Sajjad tada (polnoj) zrelosti. Pa nije opazio (Ibnu Sajjad za njih), čak (tako da) je udario poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, njegova leđa sa svojom rukom, zatim je rekao:

"Da li svjedočiš da sam ja poslanik Allaha?" Pa je pogledao k njemu pa je rekao: "Svjedočim da si ti poslanik (izvjesnih) narodnih (tj. nepismenih ljudi). Da li svjedočiš da sam ja poslanik Allaha?" Pa je smrvio (satro, tj. odbio, odgurnuo) njega Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (a) zatim je rekao: "Vjerovao sam (Vjerujem) u Allaha i Njegove poslanike!" Zatim je rekao Ibnu Sajjadu: "Šta to vidiš (tj. Šta ti se to pričinja, priviđa)?" Rekao je: "Dolazi mi istinit i lažac." Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Dala se je pomiješati na tebe (Izmiješala se je tebi ta tvoja) stvar." Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Zaista ja sam sakrio (zamislio) za tebe (tebi) sakrivenu (jednu stvar, tj. skrivalicu, zagonetku - drugim riječima: Pogodi ono što sam zamislio.)." Rekao je: "Ono je (tj. To je izvjesno) proso." Rekao je: "Tjeraj se! Pa nećeš pretrčati (tj. preći) svoju vrijednost." Rekao je Umer: "O poslaniče Allaha! Da li dozvoljavaš meni u njemu (tj. za njega, u vezi njega da) udarim njegov vrat (tj. da ga posiječem)?" Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Ako on bude (onaj Dedždžal - Antihrist), neće se dati vlast (moć) tebi nad njim (da ga ti ubiješ jer će ga ubiti Isa a.s.). A ako on nije bio (tj. a ako on nije onaj Dedždžal-Antihrist), pa nema (nikakvoga) dobra tebi u njegovome ubijanju."

(Veli se da Muhammed a.s. nije dozvolio da se ubije Ibnu Sajjad zbog toga što je tada još bio malodoban, pa mu je oprostio njegovo tvrđenje

da je i on Allahov poslanik. Drugi vele da ga nije dao ubiti jer se je nadao da će primiti Islam, i tvrde neki da je i primio Islam. Treći navode razlog što ga nije dao ubiti taj što je Ibnu Sajjad bio Židov, a tada u to vrijeme je bio na snazi ugovor o primirju i miru između Muhameda a.s. i između Židova.)

Rekao je Salim: Pa sam čuo Abdullaha, sina Umera (da) govori: Otišao je poslije toga poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i Ubejj, sin Ka'ba, Ensarija namjeravaju (tj. upravljajući se, namjeravajući da dođu) njih dvojica (u izvjesne) palme koje su (te što je) u njima (među njima bio) Ibnu Sajjad. Čak (tj. Te) kada je unišao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, počeo je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) se čuva (zaklanjajući se, krijući se) za panjeve (tih) palmi (ili: za debla tih palmi), a on neopaženo ide (pomalo, tj. primiče se, prikrada se) da čuje (da bi čuo) od Ibnu Sajjada (neku) stvar (nešto, štogod) prije (nego) da vidi (da opazi) njega (Ibnu Sajjad). A Ibnu Sajjad je ležač (tj. ležao je) na svojoj postelji u (jednoj) svojoj maljavoj (dlakavoj) odjeći, (a) u njoj (u toj odjeći) je (neko - čuje se neko) šuštanje, ili pucketanje (šištanje). Pa je vidjela majka Ibnu Sajjada (tj. majka Ibnu Sajjadova) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, a on se čuva (šunja, prikrada zaklanjajući se) za panjeve (za debla tih) palmi, pa je rekla Ibnu Sajjadu:

"O Safi!" A ono je (tj. A to je) njegovo ime. "Ovo je Muhammed (Evo, eto Muhammeda)!" Pa se je ustegnuo (sustegnuo, suzdržao) Ibnu Sajjad. Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Da je ostavila njega (Da ga nije upozorila), razjasnio je (tj. razjasnio bi on, jasno bi pokazao on sebe i svoju stvar)." Rekao je Salim: Rekao je Abdullah (Umerov): Ustao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u (tj. među izvjesnim) ljudima, pa je hvalio na Allaha (hvalio je Allaha) sa (onim) što je On njegov stanovnik (tj. hvalio je Allaha na način Njemu dostojan, kako treba), zatim je spomenuo Deždžala (Antihrista, tj. velikoga lažova, demagoga koji će za sebe tvrditi da je Bog Stvoritelj svega i svakoga), pa je rekao:

"Zaista ja opominjem vas (za) njega, a nema (tj. a nije bilo ni jednoga) od vjerovijesnika osim da već je opominjao (dakle: nije bio ni jedan vjerovijesnik, a da već nije opominjao) svoj narod (za njega, tj. da

se čuvaju njega). Zaista već je opominjao (za) njega Nuh (Noe) svoj narod. A ali (tj. Nego) ja ću reći vama o njemu (jedan) govor (nešto što) nije rekao njega (taj govor ni jedan) vjerovijesnik svome narodu. Znate (tj. Znajte vi) da je on (Dedždžal) slijep (u jedno oko), a da Allah (Bog Tvorac svega i svakoga) nije slijep."

Rekao je Ebu Abdullah: "Hase'tul-kelbe" (to) je (značenja što i) "bea 'adtuhu".

(Izraz u tekstu "hase'tul-kelbe" znači: tjerao sam (izvjesnoga) psa. A izraz "bea'adtuhu" znači: dao sam udaljiti njega. S tim se hoće da kaže to da izraz "hase'e" znači: dati udaljiti, otjerati. A sada će se u tekstu originala navesti još jedan izraz koji je izveden od "hase'e" i koji se nalazi u Kur'anu.)

"..... hasi'ine." je (što i) "mub'adine": udaljeni (doslovno: koji su se dali udaljiti, tj. koji su otjerani i udaljeni od milosti i pomilovanja.).

GLAVA

govora (izvjesnoga) čovjeka (ka nekome drugome): "Širinu (prostranost osjeti kod mene, a ne tjeskobu, tj. Dobro došao)!".

A rekla je Aiša: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, za Fatimu (tj. Fatimi) - na nju pozdrav (ili: Njoj mir)! -: "Širinu (tj. Širina neka je) sa mojom kćerkom!" (a to znači: "Dobro došla moja kći!"). A rekla je Umu Hani'a: Došla sam ka Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao: "Širinu (Širina) sa Umu Hani'om!" (To jest: "Dobro došla Umu Hani'a!".).

PRIČAO NAM JE 'Imran, sin Mejsereta, pričao nam je Abdulvaris, pričao nam je Ebu Tejjah od Ebu Džemreta, od Ibnu Abbasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Pošto je došlo izaslanstvo Abdulkajsovića Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Širinu (želim, Širina neka je) sa (tim) izaslanstvom (tj. sa ljudima izaslanstva) koji su došli bez (da budu) poniženi, a niti (da budu) kajači (tj. i neka se kaju što su došli)!" Pa su rekli: "O poslaniče Allaha! Zaista mi smo (jedno manje) pleme od (velikoga plemena) Rebi'ata, a između nas i između tebe je (bezvjerničko pleme) Mudar. I zaista mi nećemo dopirati (dolaziti) k tebi osim u (izvjesnom, svakom) mjesecu svetome, pa zapovjedi nam za (jedan) posao odsječen (tj. jasan da) uniđemo s njim (zbog njega u) raj, i (da) pozivamo za njega (tj. k njemu onoga svakoga) ko je iza nas (ostao u našem plemenu)." Pa je rekao:

"Četiri i četiri. Uspostavljajte (tj. Izvršavajte svoju) molitvu, i dajite (svoju obaveznu) milostinju (godišnju), post ramazana i dajite (svoju) petinu (od onoga) što ste zaplijenili (u ratu od neprijatelja). A ne pijte (napitke, pića koja ste stavljali da se kisele) u (izvjesnoj) tikvi, i (izvjesnim zemljanim) zelenim vrčevima (ćupovima), i (izvjesnom) kadnju (stupi, tj. izdubljenom panju ili deblu drveta) i (izvjesnom) sudu zasmoljenom (tj. namazanom unutra sa smolom)."

GLAVA

(onoga) što se zovu (tj. što će da se zovu, prozivaju na sudnjem danu svi) ljudi sa (tj. po) svojim očevima.

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja od Ubejdulaha, od Nafi'a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Zaista (izvjesni, ili: svaki) vjerolomnik (prekršitelj ugovora biće označen tako da će da) se podigne njemu (jedna) zastava (bajrak, barjak na) sudnjem danu, govori se (tj. i govoriće se): "Ovo je vjerolomstvo omsice, sina omsice (tog-i-tog, sina tog-i-tog)."

(Dakle biće spominjato, spomenuto i ime njegovoga oca, a ne samo njegovo ime.)

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, od Malika, od Abdullaha, sina Dinara, od Ibnu Umera da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Zaista (svaki) vjerolomnik (biće označen tako da će da) se uspravi (postavi) njemu (jedna) zastava (na) sudnjem danu, pa (će da) se govori: "Ovo je vjerolomstvo omsice, sina omsice (To je vjerolomstvo tog, sina tog)."

GLAVA:

Neka ne govori (musliman ovaj izraz): "Rđava je bila (Rđava je) moja duša!".

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Jusufa, pričao nam je Sufjan od Hišama, od njegovoga oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje (s njom), od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Neka ne govori nipošto (nikako) jedan (od) vas: "Rđava (Loša) je bila moja duša!", a ali (tj. nego) neka govori: "Uzudarala se je (tj. Ustalasala se je skoro do bljuvanja, do povraćanja) moja duša!"

(Veli se da oba izraza znače isto i "Habuset nefsi!" i "Lekiset nefsi!", ali da ipak izraz "Lekiset nefsi!" ima ljepše značenje i blaži ton. A ova oba izraza označuju da je čovjekovo zdravlje i raspoloženje pomućeno, da nije dobro i lijepo, da mu nije prijatno, da mu se duša i raspoloženje protive volji i želji nekoj. Mi u našem jeziku mogli bismo reći gornji smisao i sadržaj na ovakav način: "Neka ne govori niko od vas: "Loše sam!", nego neka govori: "Potresen (Rastrešen) sam!" Ili: "Težak sam!" Ti su izrazi, možda, nešto ljepši i blaži nego izraz: "Loše sam!".)

PRIČAO NAM JE Abdan, izvijestio nas je Abdullah od Junusa, od Zuhrije, od Ebu Umameta, sina Sehla, od njegovoga oca, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Neka ne govori nipošto jedan (od) vas: "Rđava je bila (tj. Rđava je, loša je) moja duša!", a ali (tj. nego) neka govori: "Uzudarala se je (tj. Ustalasala se je) moja duša!"." Slijedio je njega (Junusa) 'Ukajl.

GLAVA:

"Ne psujte (tj. Ne grdite izvjesno, ili: svoje) vrijeme."

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs od Junusa, od Ibnu Šihaba: izvijestio me je Ebu Selemete, rekao je: rekao je Ebu Hurejrete, bio zadovoljan Allah od njega: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Rekao je Allah:

"Psuju sinovi Adema (tj. ljudi izvjesno, ili: svoje) vrijeme, a Ja sam (to izvjesno, ili: njihovo, ili: svako) vrijeme. U Mojoj ruci je (svaka) noć i (svaki) dan."

PRIČAO NAM JE 'Ajjaš, sin Velida, pričao nam je Abdul-A'ala, pričao nam je Mamer od Zuhrije, od Ebu Selemeta, od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Ne imenujte (tj. Ne nazivajte to izvjesno) grožđe (izvjesnim) plemenitim, i ne govorite: "Šteto vremena (Beznadežnosti vremena)!", pa (tj. jer) zaista Allah - On je (to) vrijeme (tj. On je taj koji upravlja svakim vremenom i zbivanjima u svakome vremenu)."

GLAVA

govora Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Plemenitost (tj. Plemenito) je samo srce (izvjesnoga) vjernika.".

A već je rekao: "Bivalac bez novca je samo (onaj) koji (će da) bude bez novca (na) sudenjem danu." Kao (i) njegov govor: "Veliki hrvač je samo (onaj) koji posjeduje svoju osobu (tj. koji vlada sobom) kod (svoje) srdžbe." Kao (i) njegov govor: "Nema vlasti osim za (tj. osim u) Allaha!" Pa je opisao (to tako računajući) sa svršavanjem (završavanjem, okončanjem svake) vlasti (u krajnjoj liniji kod Allaha, tj. stvarna vlast pripada samo Allahu, a sve druge vlasti i vladari su u prenosnom i privremenom smislu). Zatim je spomenuo (i te sve) vladare također, pa je rekao:

"..... zaista (izvjesni, ili: zaista svi) vladari kada su unišli (tj. kada uniđu, uđu u jednu) naseobinu (pokrajinu), pokvarili su (tj. pokvare) nju.....".

(Cilj od navođenja, cilj navođenja ovih primjera je to da se kaže da u hadisu koji će se odmah navesti, neće da se istakne da nema više plemenito ništa osim srce vjernika, nego hoće da se kaže da prava i puna plemenitost ovozemna ljudska je u tom srcu dobroga i čvrstoga vjernika. Vinovu lozu i vino ne treba nazivati plemenitim, jer je vino i svako opojno piće zabranjeno muslimanu. Arapi u vrijeme prije Islama nazivali su izrazom "el-kermu" i grožđe, i vinovu lozu i samo vino. A taj izraz takođe znači i plemenitost. Da bi se što prije zaboravilo na upotrebu opojnih pića, zabranjeno je da se tim izrazom naziva i grožđe.)

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan od Zuhrije, od Seida, sina Musejjeba, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"I govore (grožđu) "el-kermu" (plemenito, plemenita loza). Plemenitost (tj. Plemenito) je samo srce (izvjesnoga) vjernika."
(Veli se da su nazivali grožđe zbog toga plemenitim što se od njega pravilo vino koje čovjeka pjana učini darežljivim.)

GLAVA

govora (izvjesnoga) čovjeka (nekome): "Otkup (za) tebe je moj otac i moja majka!".

(To jest: "Otkupio bih te iz zarobljeništva svojim ocem i svojom majkom! Dao bih za tebe svoga oca i svoju majku!".)

O njemu (O tome izrazu pričao) je Zubejr od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja od Sufjana: pričao mi je Sa'd, sin Ibrahima, od Abdullaha, sina Šeddada, od Alije, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Nisam čuo poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) daje otkupiti (i) jednoga (čovjeka) osim Sa'da (tj. da kaže ijednome čovjeku drugome osim Sa'da: "Tvoj otkup je moj otac i moja majka!"). Čuo sam ga (da) govori:

"Gađaj, tvoj otkup (otkup za tebe) je moj otac i moja majka!" Mislim ga (Mislim da je to bilo na) dan Uhuda (tj. za vrijeme borbe na Uhudu).
GLAVA

govora (izvjesnoga) čovjeka (nekome): "Učinio mene Allah tvojim otkupom (otkupom za tebe)!".

A rekao je Ebu Bekr Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio: "Otkupili smo te (tj. Otkupili bismo te) sa našim očevima i našim majkama."

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Bišr, sin Mufaddala, pričao nam je Jahja, sin Ebu Ishaka, od Enesa, sina Malika da je ono dolazio (približavao se ka Medini) on i Ebu Talhate sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, a sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, (bila) je Safijja (u takvom stanju bivši on) stavljačem za sajahača nju (tj. stavivši on nju kao sajahača, sujahača svoga) na svoju samaricu (tj. na svoju devu). Pa pošto su bili u nekome (dijelu od toga) puta, posrnula je (njegova ta) deva, pa se shrvao (tj. oborio, pao na zemlju) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, i (ta njegova) žena. I da se Ebu Talhate, rekao je (Enes), bacio (bez razmišljanja) od (tj. sa) svoje deve, pa je došao poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"O vjerovijesniče Allaha! Učinio mene Allah otkupom (za) tebe! Da li je pogodilo tebe od stvari (neke što neugodno)?" Rekao je: "Ne, a ali (tj. nego) na tebe je sa (tom) ženom (da vidiš šta je s njom bilo)." Pa je bacio Ebu Talhate svoju odjeću na svoje lice, pa se upravio

upravljanjem (prema) njoj, pa je bacio svoju odjeću na nju, pa je ustala (ta) žena (sa zemlje, sa tla). Pa je svezao za njih dvoje na samarici (na devi) njih dvoga (njih dvoje), pa su uzjašili njih dvoje, pa su išli (dalje). Čak (tj. Te) kada su bili u leđima Medine - ili je rekao: nadvili su se (nadvisili, nadnijeli su se) nad Medinu - rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Vraćači (smo mi), povratnici, obožavači (obožavaoci), za našega Gospodara (tj. Vraćači smo mi našem Gospodaru, obožavaoci smo našega Gospodara i) zahvaljivači!" Pa nije prestao (da) govori nju (ovu navedenu rečenicu), čak je unišao (u) Medinu.

GLAVA

najdražih (izvjesnih, ljudskih) imena ka Allahu, moćan je i veličajan je.

PRIČAO NAM JE Sadekate, sin Fadla, izvijestio nas je Ibnu Ujejnete, pričao nam je Ibnul-Munkedir od Džabira, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Rodio se (jednom) čovjeku od nas dječak, pa je imenovao (nazvao) njega Kasimom (tj. dao mu je ime Kasim), pa smo rekli: "Nećemo tebe zvati nadimkom Ebul-Kasim, a ni počast (nikakvu nećemo tebi iskazivati zbog toga)." Pa je izvijestio Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Imenuj tvoga (svoga) sina Abdurrahmanom (tj. dadni mu ime Abdurrahman)."

(U arapskom jeziku i običaju čovjek osim običnoga svoga imena ima i nadimke: jedan, dva i više. Nadimaka ima dvije vrste: 1. kunjetun, kunja, 2. lekabun, lakab. "Kun'jetun", "kun'ja" je nadimak koji je složen obavezno iz dvije riječi, i to tako da je prva riječ uvijek riječ "ebun-ebu, ebi, eba" - ako se radi o "kunji" za muško lice. A ako se radi o "kunji" za žensko lice, onda je prvi dio "kun'je" obavezno riječ "ummun-ummu, ummi, umme". Svaki drugi nadimak osim "kun'je" zove se "lekabun", "lakab". Od riječi, izraza "kun'jetun, kun'je" razvio se je glagol: "iktena, jekteni" zvati nadimkom, zvati kunjom nekoga, ili sebe nazvati, sebi

dati nadimak. To se napominje radi toga što će sada u daljem tekstu biti o tome govora.)

GLAVA

govora Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Imenujte sa mojim imenom (tj. Dajite moje ime svojoj djeci), a nadimkom se ne zovite sa mojim nadimkom (tj. a ne dajite sebi moj nadimak).".

Rekao je njega (tj. to) Enes od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Halid, pričao nam je Husajn od Salima, od Džabira, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Rodio se (jednom) čovjeku od nas dječak, pa je imenovao njega (sa) Kasim. Pa su rekli: "Nećemo njega zvati nadimkom do (da) pitamo (dok ne pitamo) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio." Pa je rekao:

"Imenujte sa mojim imenom, a ne dajite nadimka sa mojim nadimkom."

(Kao što "iktena jekteni" znači davati nadimak, zvati nadimkom, tako isto to znači i "kena jekni". Kun'ja - nadimak Muhameda a.s. bio je Ebul-Kasim, pa je i onoga čovjeka kun'ja-nadimak imao da bude, trebao je da bude isto tako Ebul-Kasim. Međutim, drugovi Muhameda a.s. nisu htjeli da tu čast tome čovjeku u tom pogledu ukažu i da ga zovu takvim nadimkom. To je i uzrok da je Muhamed a.s. onda izrekao taj svoj hadis, koji ima još jednu varijantu i predanje kako slijedi dalje.)

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan od Ejuba, od Ibnu Sirina: čuo sam Ebu Hurejreta rekao je: Rekao je Ebul-Kasim, pomilovao ga Allah i spasio:

"Imenujte sa mojim imenom, a ne dajite nadimak sa mojim nadimkom."

(Doslovno: "....., a ne dajite sebi nadimak sa mojim nadimkom.".)

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Sufjan, rekao je: čuo sam Ibnul-Munkedira rekao je: čuo sam Džabira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice:

Rodio se je (jednome) čovjeku od nas (jedan) dječak, pa je imenovao njega (sa imenom) Kasim (nadio mu je ime Kasim). Pa su rekli: "Nećemo nadimkom zvati tebe sa Ebul-Kasim, i nećemo umekšati (tj. razveseliti s time) tebi oko." Pa je došao Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je to spomenuo njemu. Pa je rekao:

"Daj ime tvome (svome) sinu Abdurahman."

GLAVA

imena Hazn.

("El-haznu" ili "haznun" znači grubo tlo, grubo i strmo tlo i zemlja. A od toga se razvilo i značenje: gruba narav. Ta se je riječ upotrebljavala i kao vlastito ime, ali budući da u korijenu ima loše značenje kao riječ u običnom govoru, to se je u hadisu preporučilo da se ta riječ ne upotrebljava kao vlastito ime među muslimanima.)

PRIČAO NAM JE Ishak, sin Nasra, pričao nam je Abdurezzak, izvijestio nas je Mamer od Zuhrije, od Ibnul-Musejjeba, od njegovoga oca da je njegov otac (Hazn) došao k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je rekao (njemu Muhammed a.s.):

"Šta je tvoje ime (Koje je tvoje ime, kako se zoveš)?" Rekao je: "Haznun (Hazn)." Rekao je: "Ti si Sehl (Sehlun, a "sehlun" znači mekan, lagan)." Rekao je:

"Neću mijenjati (promijeniti jednoga) imena (tj. jedno ime što) je imenovao meni njega moj otac (tj. koje mi je nadio, dao moj otac)." Rekao je Ibnul-Musejjeb: Pa nije prestala (izvjesna) grubost (težina, mučnost, napornost, napor) u nama (među nama) poslije."

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, i Mahmud, rekla su njih dvojica: pričao nam je Abdurrezzak, izvijestio nas je Mamer od Zuhrije, od Ibnul-Musejjeba, od njegovoga oca, od njegovoga djeda za ovo (o ovome hadisu).

GLAVA

okretanja (izvjesnoga) imena ka (jednom) imenu ljepšem od njega.

PRIČAO NAM JE Seid, sin Ebu Merjema, pričao nam je Ebu Gassan, rekao je: pričao mi je Ebu Hazim od Sehla rekao je:

Donio se je Munzir, sin Ebu Usejda, ka Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, kada se rodio, pa je stavio njega na svoje stegno, a Ebu Usejd je sjedač (tj. sjeo je, sjedio je). Pa se zabavio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, sa (nekom) stvari pred sobom (pred njim što se nalazila, i u tom je skrenuo svoju pažnju od toga djeteta na svome stegnu). Pa je zapovjedio Ebu Usejd za svoga sina, pa se je nosio (odnio) od (tj. sa) stegna Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. Pa se osvijestio (tj. skinuo je pažnju sa one stvari) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Gdje je (ono) dijete?" Pa je rekao Ebu Usejd: "Izvrnuli smo ga (Vrnuli smo ga, tj. Vratili smo ga njegovoj kući), o poslaniče Allaha." Rekao je: "Šta je njegovo ime (Koje je njegovo ime, kako se zove)?" Rekao je: "Omsica (Tako-i-tako, to-i-to)." Rekao je: "A ali (tj. To mu ime nije lijepo, nego) njegovo ime je Munzir." Pa je imenovao njega tada Munzirom (tj. Pa mu je dao ime tada Munzir).

PRIČAO NAM JE Sadekate, sin Fadla, izvijestio nas je Muhamed, sin Džafera, od Šubeta, od Ata-a, sina Ebu Mejmuneta, od Ebu Rafi'a, od Ebu Hurejreta da je Zejnebi bilo njezino ime (zvala se je) Berra (Berreta), pa se reklo (govorilo):

"Očišćava (ona) svoju osobu (samu sebe, tj. Ona samu sebe sa tim imenom oglašava, iskazuje, prikazuje nevinom, odnosno dobročiniteljicom - jer "berretun" znači dobročiniteljica, dobra)." Pa je imenovao nju (tj. dao je ime njoj) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, Zejneba.

(O kojoj se Zejnebi ovdje radi, ima više mišljenja.)

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Musa-a, pričao nam je Hišam da je Ibnu Džurejdž izvijestio njih, rekao je: izvijestio me je Abdulhamid, sin Džubejra sina Šejbeta, rekao je:

Sjedio sam uz (do, kod) Seida, sina Musejjeba, pa je pričao meni da je njegov djed (po imenu) Hazn došao Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Šta je tvoje ime?" Rekao je: "Moje ime je Hazn." Rekao je: "Nego ti si Sehl (tj. Nemoj da ti je to više ime, nego ti si sada Sehl, dadni sebi ime Sehl)." Rekao je: "Nisam ja mijenjač (promjenjivač nikakvoga) imena (što) je imenovao meni njega moj otac." Rekao je Ibnul-Musejjeb: Pa nije prestala u (među) nama (izvjesna) grubost poslije.

GLAVA

(onoga) ko je imenovao sa imenima (Allahovih) vjerovijesnika (tj. ko je nadijevao, davao svojoj djeci pejgamberska imena).

A rekao je Enes: Poljubio (Ljubio, cjelivao) je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, Ibrahima - misli (na) njegovoga sina (tj. sina Muhameda a.s.).

(To znači da je Muhammed a.s. dao ime jednome svome sinu Ibrahim, a to ime Ibrahim je ime jednoga Allahovoga poslanika. Božiji poslanik

Ibrahim - Avram - je sagradio, podigao Ka'bu u Meki sa svojim sinom Ismailom, također, Božijim poslanikom.)

PRIČAO NAM JE Ibnu Numejr, pričao nam je Muhamed, sin Bišra, pričao nam je Ismail: Rekao sam Ibnu Ebu Evfa-u:

"Vidio (li) si (tj. Da li si vidio) Ibrahima, sina Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (ti ikako)?" Rekao je: "Umro je malen. A da se je sudilo (odredilo u sudbini) da bude poslije Muhammeda, pomilovao ga Allah i spasio, (ikakav) vjerovijesnik, živio bi njegov sin, a ali nema (nikakvoga) vjerovijesnika poslije njega."

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, izvijestio nas je Šubete od Adijja, sina Sabita, rekao je: čuo sam Bera-a (da) je rekao:

Pošto je umro Ibrahim - na njega pozdrav (ili: Njemu mir)! - rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista za njega je dojilja (tj. Zaista on ima jednu dojilju) u raju."

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Šubete od Husajna, sina Abdurahmana, od Salima, sina Ebul-Dža'da, od Džabira, sina Abdullaha, Ensarije, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Imenujte sa mojim imenom, a ne dajite sebi nadimak sa mojim nadimkom, pa (tj. jer) ja sam samo djelitelj (razdjeljivač), razdjeljujem među vama." A predao je njega (hadis) Enes od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Ebu Avanete, pričao nam je Ebu Husajn od Ebu Saliha, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Imenujte sa mojim imenom (Nadjevajte moje ime), a ne dajite sebi nadimak sa mojim nadimkom. A ko je vidio (usnio) mene (Ko me bude sanjao) u (svome) snu (spavanju), pa već je vidio (usnio) mene, pa (jer) zaista (izvjesni) sotona neće se predstaviti (prikazati) mojim likom

(tj. u mome obliku). A ko je (A ko bude) lagao (slagao) na mene namjerno (hotimično), pa neka se nastani svojim sjedištem (tj. neka sebi pripravi, pripremi sjedište i mjesto) od Vatre (tj. u vatri pakla)."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Ala-a, pričao nam je Ebu Usamete od Burejda, sina Abdullaha sina Ebu Burdeta, od Ebu Burdeta, od Ebu Musa-a rekao je:

Rodio se je meni (jedan) dječak, pa sam donio njega Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je imenovao njega Ibrahimom (a to znači: dao mu je ime Ibrahim), pa je protrljao nepce njemu sa (jednom) datulom, i molio je njemu za (Allahov) blagoslov i dao je (tj. dodao je) njega k meni. A bilo je (to) najstarije dijete Ebu Musa-a.

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, pričao nam je Zaidete, pričao nam je Zijad, sin 'Ilakata: Čuo sam Mugireta, sina Šubeta (da) je rekao:

Pomrčalo se je (Pomračilo, tj. Pomrčalo je) Sunce (dakle: Bilo je pomračenje sunca na) dan (kada) je umro Ibrahim. Predao je njega (ovaj hadis) Ebu Bekrete od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

GLAVA

imenovanja Velidom (tj. davanja imena djetetu Velid).

(Postoje neki hadisi koji zabranjuju davanje imena Velid, pa Buharija odbacuje to jer ti hadisi nisu vjerodostojni. Veli se da je i Musaovom faraonu bilo ime Velid.)

Izvijestio nas je Ebu Nuajm Fadl, sin Dukejna, pričao nam je Ibnu Ujejnete od Zuhrije, od Seida, od Ebu Hurejreta rekao je:

Pošto je podigao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, svoju glavu od (tj. sa toga) naklona (ruku'a, naklonjanja u toj molitvi), rekao je: "Moj Bože! Spasi Velida, sina Velida, i Selemeta, sina Hišama, i 'Ajjaša, sina Ebu Rebi'ata i (sve) smatrane nemoćnima u Meki od (tih) vjernika. Moj Bože! Zažesti (tj. Pojačaj) Tvoje (Svoje) gaženje (tj.

Svoju kaznu) na Mudar. Moj Bože! Učini nju (kaznu) na njih (tj. na pripadnike plemena Mudar gladne) godine kao godine Jusufa."

(Ovim hoće Buharija da kaže da je bilo i dobrih ljudi sa imenom Velid, kao što je taj Velid za kojega je Muhammed a.s. molio Allaha da ga spasi, pa ne treba smatrati za ružno ime to ime Velid iz razloga što su to ime imala tri zloglasna lica u istoriji: Musaov faraon, Velid Jezidov i Velid Abdulmelikov.)

GLAVA

(onoga) ko je zvao (tj. dozvao, viknuo, dozivao) svoga druga, pa je okrnjio (ispustio) od njegovoga imena (jedno) slovo (ili: jedan slog).

A rekao je Ebu Hazim od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega: Rekao je meni Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "O Ebu Hirre!" (Umjesto: "O Ebu Hurejrete!".).

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije: pričao mi je Ebu Selemete, sin Abdurahmana da je Aiša, bio zadovoljan Allah od nje, žena Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekla: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"O Aišo!"

(U arapskom tekstu izraz "Ja Aiše!" je okrnjeni izraz od punog izraza: "Ja Aišetu!".)

"Ovo je Džibril daje čitati (tj. isporučuje) tebi pozdrav (poselamljuje te)." Rekla sam: "I na njega (tj. I njemu) pozdrav i milost Allaha!" Rekla je (još Aiša dalje): A on (Muhammed a.s.) vidi što nećemo vidjeti (mi, tj. što mi ne vidimo).

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Vuhejb, pričao nam je Ejjub od Ebu Kilabeta, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bila je Umu Sulejma u (putničkom) teretu (tj. među putničkom robom, prtljagom i poslužiteljima), a Endžešete, dječak Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, tjera sa njima (tjera njih - žene, tj. tjera deve na kojima su jašile, jahale žene). Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"O Endžeše (umjesto: O Endžešete)! Polako ti tvoje (svoje) tjeranje sa (tim) surahijama (tj. sa tim staklenim posudama - ili: sa tim zemljanim posudama)!"

(Rečeno je da se pod izrazom "staklene posude" misli na žene. Izraz "karuretun" pl. "kavariru" znači i zemljana posuda za vodu. I zemljana posuda se lako razbije kao i staklena.)

GLAVA

(izvjesnoga) nadimka (izvjesnome) djetetu i prije (nego) da se dadne roditi (prije nego da se rodi dijete izvjesnome) čovjeku.

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Abdulvaris od Ebu Tejjaha, od Enesa rekao je:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, najljepši (od svih) ljudi (po) naravi. I bio je za mene (tj. u mene) brat, govori se njemu Ebu Umejr, rekao je: Mislim ga (Mislim da je bio od sise, od dojenja) odbijen.

("Fetimun" je odbijen od sise.)

I bio je, kada je došao, rekao (je, tj. bio bi govorio, govorio bi Muhammed a.s. ka tome mome bratu):

"O Ebu Umejre! Šta je činio (tvoj) slavujčić (slavujče)?" Slavuj (jedan bijaše u nas, kod nas što) je bio (običaja da) se igra sa njim (tj.

igraše se sa njim brat). Pa ponekad je (ponekad bi) prispjela (izvjesna) molitva, a on je u našoj kući (sobi), pa zapovjedi za (onaj) prostirač (sag, ćilim) koji je pod njim, pa se pomete (metlom) i popršće se (vodom). Zatim ustane (on) i ustanemo (i mi) ozadi (iza) njega, pa klanja sa nama.

GLAVA

(izvjesnoga) uzimanja sebi nadimka sa (izrazom) Ebu Turab iako je bio za njega (u njega prije toga jedan) drugi nadimak.

(Izraz Ebu Turab doslovno znači otac prašine - a to će reći: prašljivi, uprašeni.)

PRIČAO NAM JE Halid, sin Mahleda, pričao nam je Sulejman: pričao mi je Ebu Hazim od Sehla, sina Sa'da, rekao je:

Zaista bilo je najdraže (od nekih) imena Alije, bio zadovoljan Allah od njega, k njemu (ka Aliji) zaista (nadimak) Ebu Turab, i zaista bio je (običaja da) se zaista veseli (raduje) da se zove s njim (s tim nadimkom). A nije imenovao njega Ebu Turab (niko drugi) osim Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio. Poljutio se je (međusobno jedan) dan (sa) Fatimom (tj. Naljutio se je na Fatimu), pa je izašao, pa je legao uz (izvjesni, tj. uz svoj) zid uz Bogomolju. Pa je došao njemu Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (i) slijedi ga (slijedeći ga) pa je rekao:

"On je to ležač (tj. legao, leži) u (tome) zidu (tj. uz taj zid)." Pa je došao njemu Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, a napunila su se njegova leđa (nekom) prašinom, pa je počeo Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (da) tare (tu) prašinu od (tj. sa) njegovih leđa i (da) govori: "Sjedi (tj. Digni se), o Ebu Turabe!".

GLAVA

najmržega (od svih ljudskih) imena ka Allahu.

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb, pričao nam je Ebu Zinad od Aaredža, od Ebu Hurejreta rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Najrazvratnije (Najbestidnije od svih) imena (na) sudnjem danu kod Allaha je čovjek (što) se (koji se je) imenovao (tj. koji je sebi uzeo ime) Melikul-Emlak."

(Melikul-Emlak znači: vladar svih posjeda, vladar svih vlasti.)

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan od Ebu Zinada, od Aaredža, od Ebu Hurejreta (jednom) predajom rekao je:

"Najponiženije ime kod Allaha....." A rekao je Sufjan (više puta) osim jedanput (a ne jedanput): "Najponiženije (od svih) imena kod Allaha je čovjek (koji) se je imenovao sa (imenom) Melikul-Emlak."

(Izraz Melikul-Emlak znači još i: vladar sviju vladara - vladar vladara. I ovdje i u prethodnom hadisu to mu je pravo značenje, a ne ona druga dva značenja koja sam naveo uz prethodni hadis.)

Rekao je Sufjan: Govori (drugi) osim njega (tj. osim Ebu Zinada): Tumačenje njegovo je šahan šah.

(To jest: Izraz "melikul-emlaki" kada se protumači i prevede na perzijski jezik, onda znači, onda glasi na perzijskom jeziku: šahan šah - car careva.)

GLAVA

nadimka (izvjesnoga) idolopoklonika.

A rekao je Misver: Čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori "Osim da hoće sin Ebu Taliba."

(Ebu Talib je nadimak Alijinoga oca, a strica (amidže) Muhammedovoga, a pravo je ime Ebu Talibovo Abdu Menaf, i Ebu Talib je umro kao idolopoklonik.)

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, pričao nam je Ismail: pričao mi je moj brat od Sulejmana, od Muhameda, sina Ebu Atika, od Ibnu Šihaba, od Urveta, sina Zubejra da je Usamete, sin Zejda, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, izvijestio njega da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, uzjašio (uzjahao) na (jednoga) magarca, (a) na njemu je odjeća fedekijska (tj. na magarcu je jedan pokrovac otkan, izrađen u mjestu Fedeku), a Usamete je iza njega (pojašio je da) posjeti Sa'da, sina 'Ubadeta, u Harisovićima (i to od Harisa), sina Hazredža (tj. u Hazredžovim Harisovićima) prije događaja Bedra (tj. u vrijeme prije borbe na Bedru). Pa su išla njih dvojica dok su prošla njih dvojica pokraj (jednoga) sijela, (a) u njemu je Abdullah, sin Ubejja - (a to) je sin Selule -, i to je (bilo) prije (nego) da primi Islam Abdullah, sin Ubejja, pa kada li su u (tome) sijelu mješavine od (izvjesnih) muslimana, i (izvjesnih) idolopoklonika, obožavalaca (izvjesnih) kipova i Židova (dakle: bili su izmješani muslimani, idolopoklonici i Židovi na tome sijelu - bili su skupa). I u (među tim) muslimanima je (bio) Abdullah, sin Revahata. Pa pošto je poklopila (tj. posula to) sijelo prašina (te tovarne) životinje (tj. magarca), pokrio (zastro) je sin Ubejja svoj nos sa svojim ogrtačem i rekao je:

"Ne prašite na nas (Ne prašite nas, tj. Ne dižite praha nama)!" Pa je pozdravio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, njih, zatim je zastao, pa je sišao (sjahao), pa je pozivao njih k Allahu i čitao je njima Kur'an. Pa je rekao njemu Abdullah, sin Ubejja - (a on) je sin Selule: "O čovječe! Nema ljepše (ništa) od (onoga) što govoriš ako je bilo istina (tj. ako je to istina), pa ne uznemiruj nas sa njim (sa tim) u našim sijelima. Pa ko je došao (tj. ko dođe) tebi, pa pričaj njemu." Rekao je Abdullah, sin Revahata:

"Da, o poslaniče Allaha, pa poklopi (tj. obaspi) nas u (na) našim sijelima (svukuda, svuda, svagdje), pa (jer) zaista mi to volimo." Pa su se psovali (grdili ti prisutni) muslimani, i idolopoklonici i Židovi, čak su skoro bili (blizu da) se uzdignu međusobno (jedni protiv drugih, tj. da se pobune jedni protiv drugih). Pa nije prestao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) spušta (snizuje, tj. da smiruje) njih dok su ušutjeli. Zatim je pojašio (ponovno) poslanik Allaha, pomilovao ga

Allah i spasio, svoju (tovarnu) životinju, pa je išao dok je unišao Sa'du, sinu 'Ubadeta. Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"O Sa'de! Zar nisi čuo šta je rekao Ebu Hubab?" Hoće (tj. Misli sa tim nadimkom na) Abdullaha, sina Ubejja. "Rekao je tako i tako (tj. ovako i ovako, to i to)." Pa je rekao Sa'd, sin 'Ubadeta: "O poslaniče Allaha! Sa mojim ocem si ti (otkupljen), zbriši od njega (izbriši mu te greške), i oprosti. Pa tako mi (Onoga) koji je spustio na tebe (tj. spustio tebi Svoju) knjigu, zaista već je donio Allah (Svoju) istinu koju je spustio na tebe (tebi), a zaista već su se pomirili (tj. već su bili sklopili mir) stanovnici ovoga grada (Medine) na (to) da krunišu njega i zaviju njega sa (vladarskim) zavojem. Pa pošto je vratio (tj. odbio, spriječio) Allah to sa (Svojom) istinom koju je darovao tebi, udavio se je s time, pa to je učinilo s njime (ono) što si vidio." Pa je zbrisao od njega (tj. oprostio mu je) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. A bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i njegovi drugovi (običaja da) opraštaju (tim) idolopoklonicima i stanovnicima (tj. sljedbenicima Božije) knjige (Biblije) kao što je zapovjedio njima Allah (to) i (da) se strpe na (njihovome) uznemirivanju. Rekao je Allah, uzvišen je:

"..... i zaista čućete svakako od (onih) koji su (ti što) se je dala njima (Božija) knjiga.....". Ajet (taj vidjeti). I rekao je: "Volio je mnogi od stanovnika (tj. sljedbenika Božije) knjige.....". Pa je bio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) tumači u (svome) opraštanju njima (tj. da se svodi u opraštanju na ono) što je zapovjedio njemu Allah za njega (sve dotle) dok je (najzad) dozvolio njemu u njima (tj. u pogledu njih da može i da ratuje s njima - protiv njih). Pa pošto je ratovao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (na) Bedru, pa je ubio Allah u njoj (u toj naseobini - Bedru onoga) koga je ubio od knezova (prvaka od tih) bezvjernika, i prinčeva (od plemena) Kurejševića, pa se vratio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i njegovi drugovi pomognuti, zaplijenjivači (zadobijači ratnoga plijena), (i) sa njima su (neki) zarobljenici od knezova (prvaka tih) bezvjernika i prinčeva (plemena) Kurejševića - rekao je sin Ubejja, (i to onaj koji) je sin Selule, i ko je (god) sa njim od (medinenskih, medinskih) idolopoklonika, obožavalaca (tih) kipova: "Ovo je (jedna) stvar (što) se je uobličila (pokazala svoje lice, tj. stvar koja se je upravila, krenula

naprijed), pa prisegnite se poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, na Islam." Pa su primili Islam.

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Ebu Avanete, pričao nam je Abdulmelik od Abdullaha, sina Harisa sina Nevfela, od Abbasa, sina Abdulmuttaliba, rekao je:

"O poslaniče Allaha! Da li si koristio (tj. Da li ćeš koristiti, pomoći ti na sudnjem danu) Ebu Talibu sa (kakvom) stvari (tj. išta)? Pa (tj. Jer) zaista on čuvaše tebe i srđaše se za tebe (zbog tebe)." Rekao je: "Da. On (će biti) u plićavini (tj. u plićaku, u lakoj, maloj količini) od vatre (pakla). Da nije mene, zaista bi (on) bio u (tom izvjesnom niskom, opadajućem) stupnju najnižem od Vatre."

(Veli se da u arapskom jeziku izraz "derekun, derkun" znači stupanj, stepen u odnosu na silaženje i opadanje, padanje nečega i nekoga. A izraz "deredžetun" znači stupanj u odnosu na penjanje i uspon nečega i nekoga.)

GLAVA:

Ciljanja (riječima, aludiranja, tj. izvjesna skrivena i dvosmislena izražavanja u govoru) su proširenja (tj. široke mogućnosti s kojima se može očuvati) od (izvjesne svoje) laži (neistine, tj. da se ne laže).

A rekao je Ishak: Čuo sam Enesa (da govori): Umro je sin Ebu Talhatu (Ebu Talhatov sin). Pa je rekao (tj. pitao je ženu svoju ne znajući za smrt sina): "Kako je (taj) dječak?" Rekla je Umu Sulejma: "Smirio se je njegov dah (njegovo dihanje, disanje), i nadam se da se je već odmorio." I mislio je (Ebu Talhate) da je ona istinita (tj. da ona istinu govori i da ona misli na obično smirivanje disanja, a ne na potpuno smirivanje disanja, što znači, u stvari, prestanak disanja i smrt, na što je ona i mislila, ali je to sakrila dvosmislenim izrazom "Smirilo se je njegovo disanje.....".).

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Šubete od Sabita Bunanije, od Enesa, sina Malika, rekao je:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, u (na jednom) svome putovanju, pa je pjevao tjeralicu (izvjesni njegov) pjevač tjeralice (tj. pjesme tjeralice). Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Budi blag, o Endžešete, jao tebi, sa (tim) surahijama (staklenim, ili zemljanim posudama za vodu)!"

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Hammad od Sabita, od Enesa - i Ejjub od Ebu Kilabeta, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, bio u (tj. na jednome) putovanju, i bio je (jedan) dječak (što) pjeva tjeralicu (pjesmu) za njih (za deve i žene koje su jahale na devama), govori se njemu (ime tome dječaku je) Endžešete. Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Polako ti, o Endžešete, tvoje (svoje) tjeranje sa (tim) surahijama (staklenim ili zemljanim posudama za vodu, naročitoga oblika)!" Rekao je Ebu Kilabete: Misli (na te) žene (sa izrazom "sa tim surahijama").

(Žene se porede sa posudama od stakla ili zemlje koje se lako razbiju. Dakle, i poređenje i slikovito izražavanje je jedna vrsta aludiranja - "me'aridu" - koje je - "mehduhatun" - proširenost, tj. proširena mogućnost, široka mogućnost izražavanja kojom se može sačuvati od direktnoga laganja, izravne laži.)

PRIČAO NAM JE Ishak, izvijestio nas je Habban, pričao nam je Hemmam, pričao nam je Katadete, pričao nam je Enes, sin Malika, rekao je:

Bio je za (tj. u) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (jedan) pjevač tjeralica (pjesme, tj. jedan tjerač pjesmom, vodić, vodič karavana koji je tjerao deve pjevajući pjesme), govori se njemu (tj. bilo je ime njemu) Endžešete, i bio je lijepoga (svoga) glasa. Pa je rekao njemu Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Polako ti, o Endžešete! Ne razbij (te) surahije!" Rekao je Katadete: Misli (na) slabašne (od tih) žena.

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja od Šubeta rekao je: pričao mi je Katadete od Enesa, sina Malika, rekao je:

Bio je u Medini (jedanput neki) strah (panika). Pa je uzjašio (uzjahao) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (jednoga) konja Ebu Talhata (tj. Ebu Talhatovoga). Pa je rekao (vrativši se iz izviđanja):

"Nismo vidjeli (ni) od (jedne) stvari (tj. Nismo vidjeli ništa opasno), i zaista našli smo njega (konja da je) zaista morem (tj. da je kao more, da je ravan moru)."

GLAVA

govora (izvjesnoga) čovjeka za (izvjesnu) stvar: "Nije (nikakva) stvar (tj. Nije to ništa)!", a on namjerava (da kaže) da ono nije istina (da to nije istinito, ispravno, vrijedno).

A rekao je Ibnu Abbas: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, za (izvjesna) dva groba: "Kažnjavaju se njih dvojica (tj. dva čovjeka u ta dva groba što su pokopana) bez velikoga (grijeha), a zaista ono je zaista veliki (grijeh što su oni radili iako to ljudi smatraju da to nije veliki grijeh)."

PRIČAO NAM JE Muhammed, sin Selama, izvijestio nas je Mahled, sin Jezida, izvijestio nas je Ibnu Džurejdž, rekao je Ibnu Šihab: izvijestio me je Jahja, sin 'Urveta, da je on čuo Urveta (da) govori: Rekla je Aiša:

Pitali su (nekakvi) ljudi poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, o (izvjesnim) proricateljima (budućih događaja i sudbine), pa je rekao njima poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Nisu (oni nikakva) stvar (Nisu oni ništa, Oni su ništa, tj. nisu istiniti, ispravni ljudi)." Rekli su: "O poslaniče Allaha! Pa zaista oni pričaju (nekih) vremena (tj. nekada) za (izvjesnu) stvar (koja) bude istina (istinita)." Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Ta (izvjesna) riječ od (izvjesne) istine je (takva što) ugrabi (čuje) nju (izvjesni) duh (demon, džin-nevidljivo biće, čuje tu riječ od anđela), pa šapne nju u uho svoga štićenika prekinutim glasom (tj. poput prekinutoga glasa izvjesne) kokoši, pa pomiješaju u nju (u tu istinitu riječ, s tom istinitom riječi) više od stotinu (sto) laži (više od stotinu laganja)."

GLAVA

podizanja (svoga) vida ka nebu (izvan molitve u cilju promatranja i proučavanja - jer u molitvi-namazu nije preporučeno ni dopušteno podizanje pogleda u nebo prema jednome hadisu koji je u tekstu spomenut) i (GLAVA) Njegovoga govora, uzvišen je: "Pa zar neće pogledati ka (toj) devi kako se stvorila (tj. kako je stvorena)?! I ka (tome) nebu kako se je podignulo?!".

A rekao je Ejjub od Ibnu Ebu Mulejketa, od Aiše: Podigao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, svoju glavu ka (tome) nebu.

PRIČAO NAM JE Ibnu Bukejr, pričao nam je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba rekao je: čuo sam Ebu Selemeta, sina Abdurahmana (da) govori: izvijestio me je Džabir, sin Abdullaha da je on čuo poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Zatim je malaksala (zadržala se) od mene (Božija) objava. Pa dok ja idem (nakon izvjesnoga vremena), čuo sam (čuh jedan) glas iz (toga) neba. Pa sam podigao svoj vid (pogled) ka nebu, pa kada li (taj) anđeo koji je došao meni u (pećini) Hira-u, sjedač (tj. sjedi) na (jednoj) stolici (prijestolju) između neba i Zemlje."

PRIČAO NAM JE Ibnu Ebu Merjem, pričao nam je Muhamed, sin Džafera: izvijestio me je Šerik od Kurejba, od Ibnu Abbasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Zanoćio sam u sobi Mejmune, a Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, kod nje je (tu noć bio). Pa pošto je bila zadnja trećina (te) noći ili neki (dio) nje, sjeo je (da) gleda (tj. počeo je da promatra upravljajući pogled) ka (tome) nebu, pa je čitao (učio):

"Zaista u stvaranju (tih) nebesa i Zemlje i izmjenjivanju (smjenjivanju te) noći i (toga) dana su zaista znakovi za razumne (doslovno: za posjednike (tih) razuma).".

GLAVA

kopkanja (razgrebavanja, razgrtanja izvjesnoga) drveta u (izvjesnoj) vodi i (izvjesnome) blatu.

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja od Usmana, sina Gijasa, pričao nam je Ebu Usman od Ebu Musa-a da je on bio sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, u zidu (jednome, tj. u jednome vrtu ograđenome zidom) od zidova (vrtova) Medine, a u ruci Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (bilo) je (jedno) drvo, (i) udara s njime (njime) između (te) vode i (toga) blata. Pa je došao (jedan) čovjek (i) traži otvaranje (tj. tražeći da mu se otvori da uniđe u taj vrt). Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Otvori, i obraduj ga sa rajem." Pa sam otišao, pa kada Ebu Bekr (to traži da mu se otvori)! Pa sam otvorio njemu, i obradovao sam ga sa rajem. Pa je tražio otvorenje (da mu se otvori jedan) drugi čovjek. Pa je rekao: "Otvori mu, i obraduj ga sa rajem." Pa kada (to bi) Umer! Pa sam otvorio njemu, i obradovao sam ga sa rajem. Zatim je tražio otvorenje (dozvolu za ulazak jedan) drugi (odnosno treći) čovjek. A bio je oslonjen (naslonjen), pa je sjeo, pa je rekao: "Otvori, i obraduj ga rajem na iskušenju (sa nesrećom što će da) pogodi njega, ili (će da ona) bude." Pa sam otišao. Pa kada (ono) Usman! Pa sam otvorio njemu, i obradovao sam ga sa rajem. Pa sam izvijestio njega za (iskušenje) koje je rekao (da će mu se dogoditi, desiti). Rekao je: "Allah je (onaj) od koga se traži pomoć."

GLAVA

(izvjesnoga) čovjeka (koji) kopka (tj. udara izvjesnu) stvar (ili: izvjesnom stvari) sa svojom rukom u zemlju (po zemlji, u tlu, u tlo).

PRIČAO NAM JE Muhammed, sin Beššara, pričao nam je Ibnu Ebu Adijj od Šubeta, od Sulejmana i Mansura, od Sa'da, sina 'Ubejdeta, od Ebu Abdurahmana Sulemije, od 'Alije, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bili smo sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, u (tj. na jednom) pokopu (mrtvoga, umrloga lica), pa je počeo (da) kopka (udara) zemlju (tj. izvjesno tlo) sa (jednim) drvetom, pa je rekao:

"Nije od vas od jednoga (tj. Nije od vas ni jedan u drukčijem položaju) osim (tako), a već se je svršilo od njegovoga sjedišta od raja i Vatre (tj. a već se je njemu svršilo, završilo, stvorilo sjedište u raju i Vatri, u raju ili Vatri)." Pa su rekli: "Pa zar se nećemo osloniti (na to)?!" Rekao je: "Radite, pa svaki je olakšan (učinjen laganim, tj. napućen, učinjen takvim da mu odgovara onaj posao koji će ga odvesti njegovome sjedištu, mjestu u raju, ili u paklu)."

"Pa što se tiče (onoga) ko je davao (darivao) i čuvao se je (on Allaha).". Ajet (taj vidjeti).
GLAVA

veličanja i slavljenja (Allaha, tj. izgovaranja izraza "Allahu ekber!" i "Subhanallah!") kod (izvjesnoga svoga) čuđenja (i divljenja zbog nečega i nekoga).

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije: pričala je meni Hinda, kći Harisa da je Umu Selema, bio zadovoljan Allah od nje, rekla:

Probudio se je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao: "Slava Allahu! Šta se to spustilo od (izvjesnih) blagajni, i šta se je to spustilo od (izvjesnih) iskušenja (kušnji, ili smutnji)! Ko (će da) probudi drugarice (ili vlasnice tih) soba" - hoće s njim (tj. misli s time na) svoje žene - "da klanjaju (one)? Poneka obučena (odjevena) u (toj)

ovozemnosti je gola (tj. biće gola) u drugome svijetu (na drugome svijetu).".

(Ili: "Poneka obučena u ovozemnosti, gola u drugome svijetu - (je poznata meni, priznajem da postoji).)

A rekao je Ibnu Ebu Sevr od Ibnu Abbasa, od Umera rekao je: Rekao sam Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio: "Razveo (li) si (tj. Jesi li pustio) svoje žene?" Rekao je: "Ne." Rekao sam: "Allahu ekber!" ("Allah je veći od svega i svakoga!")

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije. - H - A pričao nam je Ismail, rekao je: pričao mi je moj brat od Sulejmana, od Muhameda, sina Ebu 'Atika, od Ibnu Šihaba, od Alije, sina Husejna da je Safijja, kći Hujejja, žena Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, izvijestila njega da je ona došla poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) posjeti njega, a on je boravilac (a on boravi, a on je boravio) u Bogomolji u preostalih (zadnjih) deset (dana i noći neprekidno) od (mjeseca) ramazana. Pa je pričala kod njega (jedan) čas od (te) večeri, zatim je ustala (da) se obrne (da ode). Pa je ustao sa njom Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (da) obrne (vrati, tj. da isprati nju). Te kada je doprla (došla) vratima Bogomolje koja su kod stana (kuće) Umu Seleme, žene Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, prošla su pokraj njih dvoga (njih dvoje) dva (nekakva) čovjeka od Pomagača, pa su pozdravila njih dvojica poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zatim su prošla (prolazila dalje) njih dvojica. Pa je rekao njima dvojici poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Na polaganosti (tj. Polako) vas dvojica! Ona (tj. Ova žena je) samo Safijja, kći Hujejja!" Rekli su njih dvojica: "Slava Allahu! O poslaniče Allaha!?"

(To jest: "Čudimo se. Zar da u tebe sumnjamo?".)

I bilo je veliko (golemo, teško to) na njih dvojicu (bilo je to teško njima dvojici, teško im je palo to) što je rekao. Rekao je: "Zaista (izvjesni) sotona teče od sina Adema (tj. od čovjeka teče) dopiranjem

(njegove) krvi, i zaista ja sam se plašio da baci u srca vas dvojice (nešto, neku sumnju koja bi vas odvela u grijeh i propast)."

GLAVA

(izvjesnoga) zabranjivanja bacanja sa dvama kažiprstima (kamenčića, tj. uzevši kamenčić samo sa kažiprstima svojih dviju ruku).

(Ovaj izraz "hazf" može značiti još i bacanje kamenčića iz praćke i to neke drvene praćke.)

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Šubete od Katadeta rekao je: čuo sam 'Ukbeta, sina Suhbana, Ezdiju (da) priča od Abdullaha, sina Mugaffela, Muzenije rekao je:

Zabranio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, bacanje sa dvama kažiprstima (sa dva kažiprsta na neprijatelja ili na lovljenu životinju kamenčiće, kamenje), i rekao je:

"Zaista ono (tj. taj način bacanja) neće ubiti (tu) lovinu (lovljenu životinju) i neće jako provaliti (povrijediti izvjesnoga) neprijatelja (tj. neće mu nanijeti ubijanje, ranjavanje i slabljenje), i zaista ono (tj. taj način bacanja kamenja može da) izbije (njegovo) oko i razbije (njegov) zub."

(Izraz u tekstu "la jenke'u" jedni tumače da znači ubijati neprijatelja i ranjavati ga, a drugi tumače da znači mnogo uznemirivati-uznemiravati neprijatelja. Neki kažu da je cilj i smisao ovoga hadisa da zabrani uznemirivanje izvjesnih muslimana. Međutim, to doslovan prevod svake riječi ne može da znači.)

GLAVA

(izvjesne) zahvale (Allahu koja se preporučuje) za (izvjesnoga) kihača (kihaču).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Kesira, pričao nam je Sufjan, pričao nam je Sulejman od Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Kihnula su (nekakva) dva čovjeka kod Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa je blagoslovio (sa riječima: "Jerhamukellahu - Pomilovao te Allah!") jednoga (od) njih dvojice, a nije blagoslovio (toga) drugoga. Pa se reklo njemu (Upitan je zato). Pa je rekao:

"Ovaj je zahvalio Allahu (kada je kihnuo), a ovaj (drugi) nije zahvalio Allahu."

GLAVA

blagosiljanja (izvjesnoga) kihača kada je zahvalio Allahu.

O njemu (tj. O tome) je Ebu Hurejrete (pričao hadis).

(Izraz "tešmitun" i od toga izraza, infinitiva glagol "šemmete jušemmitu" znači reći nekome ko je kihnuo i zahvalio pri tome Allahu, reći mu: "Jerhamukellahu - Pomilovao tebe Allah!" To se tako po propisima i pravilima islamskoga morala i vladanja kaže umjesto onoga što se u narodu rekne "Na zdravlje!" kada neko kihne. U prevodu će se izraz i glagol "šemmete jušemmitu tešmitun" ili "tešmiten" prevoditi sa našim izrazom blagosloviti i blagosiljanje, ali tu uvijek treba razumjeti pod blagosiljanjem izgovaranje rečenice: "Jerhamukellahu-Pomilovao te Allah!".)

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Šubete od Eš'asa, sina Sulejma rekao je: čuo sam Muavijeta, sina Suvejda sina Mukarrina, od Bera-a, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Zapovjedio je nama Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, za sedam (radnji i postupaka), a zabranio je nama sedam. Zapovjedio je

nama za posjećivanje bolesnoga, i slijeđenje umrloga (tj. nosiljke na kojoj je umrli musliman), i blagosiljanje kihača, i odazivanje pozivaču, i uzvraćanje pozdrava, i pomoć obespravljenome i ispunjenje zaklinjača. A zabranio je nama sedam (radnji): prsten (od) zlata - ili je rekao: kolut (od) zlata, i oblačenje svile, i brokata i finoga brokata i svilenih jahačkih jastučića.

(Jasno je da svih sedam zabranjenih radnji ovdje nisu nabrojane, navedene, ali su navedene na drugome mjestu.)

GLAVA

(onoga) što se smatra milo od (toga) kihanja i što se mrzi od (toga) zijevanja (zihanja).

PRIČAO NAM JE Adem, sin Ebu Ijasa, pričao nam je Ibnu Ebu Zi'b, pričao nam je Seid Makburija od svoga oca, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Zaista Allah voli (to) kihanje, a mrzi (to) zijevanje. Pa kada je kihnuo (kada kihne jedan od vas), pa je zahvalio (pa zahvali) Allahu (zbog toga), pa pravo je (tj. dužnost je) na svakoga muslimana (koji) je čuo njega da blagoslovi njega. A što se tiče (toga) zijevanja, pa ono je samo od (izvjesnoga) sotone, pa neka vraća (tj. suzbija, odbija) njega (to zijevanje) što (tj. koliko) je mogao (što moguće više). Pa kada je rekao: "Ha (Ah)!", nasmijao se je (tj. nasmije se) od njega (zbog njega, njemu, tj. nasmije se njemu taj izvjesni) sotona."

GLAVA:

Kada je kihnuo, kako se blagoslovi?

PRIČAO NAM JE Malik, sin Ismaila, pričao nam je Abdulaziz, sin Ebu Selemeta, izvijestio nas je Abdullah, sin Dinara, od Ebu Saliha, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Kada je kihnuo jedan (od) vas, pa neka rekne: "Hvala Allahu!" ("Hvala je Allahu!"). A neka rekne njemu njegov brat ili njegov drug: "Pomilovao te Allah!" Pa kada je rekao njemu: "Pomilovao te Allah!", pa neka rekne: "Naputio vas Allah i učinio dobrim vaš um (tj. i uredio, popravio vaše stanje, vašu stvar)!"

GLAVA:

Neće se blagosiljati kihač kada nije zahvalio Allahu.

PRIČAO NAM JE Adem, sin Ebu Ijasa, pričao nam je Šubete, pričao nam je Sulejman Tejmija, rekao je: čuo sam Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori:

"Kihnula su (nekakva) dva čovjeka kod Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa je blagoslovio jednoga (od) njih dvojice, a nije blagoslovio (onoga) drugoga. Pa je rekao (taj drugi) čovjek:

"O poslaniče Allaha! Blagoslovio si ovoga, a nisi mene blagoslovio." Rekao je: "Zaista ovaj je zahvalio Allahu, a (ti) nisi zahvalio Allahu."

GLAVA:

Kada je zijevao (tj. Kada zijeva), pa neka stavi svoju ruku na svoja usta.

PRIČAO NAM JE Asim, sin Alije, pričao nam je Ibnu Ebu Zi'b od Seida Makburije, od njegovoga oca, od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Zaista Allah voli (to čovjekovo) kihanje, a mrzi (a ne voli) zijevanje. Pa kada je kihnuo (kada kihne) jedan (od) vas i zahvalio je (i zahvali) Allahu, bilo je pravo (dužnost je) na svakoga muslimana, (koji) je čuo njega, da rekne njemu: "Pomilovao te Allah!" A što se tiče (toga) zijevanja, pa ono je samo od (izvjesnoga) sotone. Pa kada je zijevao (tj. kada zijeva) jedan (od) vas, pa neka vraća (tj. neka to suzbija, a u suzbijanje Buharija ubraja i stavljanje ruke na usta iako to izričito u hadisu nije rečeno, neka suzbija zijevanje) što je mogao (tj. koliko

može), pa (jer) zaista jedan (od) vas kada je zijevao (kada zijeva), smijao se je (tj. smije se) od njega (smije se njemu taj izvjesni) sotona (đavo)."

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA

KNJIGA ZAKLETVI I ZAVJETA

Govor Allaha, uzvišen je: "Neće kažnjavati vas Allah za (izvjesno) nepromišljeno govorenje u vašim zakletvama (tj. za nepromišljene i nenamjerne zakletve, za prazne mehaničke zakletve), a ali (tj. već) kažnjavaće vas za (ono) što ste učvrstili (tj. što ste čvrsto svezali i namjerno i promišljeno, smišljeno izrekli svoje) zakletve, pa njegovo iskupljenje (pokriće, tj. pokriće i iskupljenje grijeha za prekršenu zakletvu) je nahranjivanje desetorice bijednika od srednjega (onoga) što nahranjujete vaše (svoje) porodice, ili njihovo oblačenje (tj. odijevanje desetorice bijednika), ili oslobađanje vrata (tj. roba); pa ko nije našao (mogućnosti za nešto od toga), pa post (postenje) tri dana; to je iskupljenje vaših zakletvi kada ste se zakleli; i čuvajte vaše (svoje) zakletve; kao to (tj. tako) objašnjava Allah vama Svoje ajete možda vi (da) budete zahvalni (da zahvaljujete).".

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Mukatila, Ebul-Hasen, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Hišam, sin Urveta, od svoga oca, od Aiše da Ebu Bekr nije bio (običaja, odnosno nije bio takav da) nagne laži (ni) u (jednoj) zakletvi nikada (a to znači: nije kršio zakletve, nije prekoračio zakletvu, ostao bi kod onoga na što se je zakleo), dok je (dok nije) spustio Allah iskupljenje (te) zakletve, i (onda, tj. a tada) je rekao:

"Neću se zaklesti (zakleti ni) na (jednu) zakletvu (ni sa jednom zakletvom), pa sam vidio (tj. pa kada vidim neki drugi postupak) osim nje (osim toga na koji sam bio izrekao zakletvu, da je taj neki drugi postupak) bolji od nje (od te zakletve - neću drukčije raditi) osim (tako da) sam došao (tj. doći ću, prići ću tome) koji je on bolji (odlučiću se za

postupak koji je bolji - uradiću bolji postupak), a iskupiću se od svoje zakletve."

PRIČAO NAM JE Ebu Nu'man Muhamed, sin Fadla, pričao nam je Džerir, sin Hazima, pričao nam je Hasen, pričao nam je Abdurahman, sin Semureta, rekao je: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"O Abdur-Rahmane, sine Semureta! Ne pitaj (tj. Ne traži toga) zapovjedništva, pa (jer) zaista ti ako si dobio nju (vlast, zapovjedništvo, tj. ako ti je ono dato) od pitanja (tj. zbog traženja), predao si se k njoj (tj. predaćeš se k njoj, a to znači: bićeš prepušten k vlasti, ostavljen k njoj bez Allahove pomoći). A ako si dobio nju (ako ti se je dala ona - vlast) bez pitanja (doslovno: od bez pitanja, tj. bez tvoga zahtjevanja i traženja), pomogao si se na njoj (tj. pomoći ćeš se, bićeš pomognut na njoj, u njoj od Uzvišenoga Allaha). A kada si se zakleo na (jednu) zakletvu, pa si vidio (nešto drugo) osim nje (da) je bolje od nje, pa iskupi tvoju (svoju) zakletvu, a idi (tj. pristupi ka onome) koji je on bolji (tj. ka onome što je bolje - a učini, uradi ono što je bolje, kako je bolje)."

PRIČAO NAM JE Ebu Nu'man, pričao nam je Hammad, sin Zejda, od Gajlana, sina Džerira, od Ebu Burdeta, od njegovoga oca rekao je:

Došao sam Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, u (manjoj) skupini od Eš'arovića, (pa) tražim natovarenje (od) njega (tj. tražim od njega kakvih deva i konja radi jahanja i tovarenja i prenošenja naših tovara za borbu na Tebuku). Pa je rekao: "Tako mi Allaha neću natovariti vas i nema kod mene (onoga, ono) što (bih mogao da) natovarim vas na njega." Rekao je: Zatim smo ostali što je (tj. onoliko koliko je) htio Allah da ostanemo. Zatim su se njemu dovele tri deve bijelih vratova (tj. bijelih grba), pa je natovario nas na njih (tj. pa ih je dao nama). Pa pošto smo otišli, rekli smo, ili rekao je neki (od) nas:

"Tako mi Allaha neće se blagosloviti nama. Došli smo Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (pa) tražimo (tj. tražeći mi) natovarenje (od) njega, pa se zakleo da nas neće natovariti, (a)

zatim je natovario nas. Pa vratite se s nama ka Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa (da) podsjetimo njega (da opomenemo njega zbog toga)." Pa smo došli njemu. Pa je rekao:

"Nisam ja natovario vas, nego Allah je natovario vas. A zaista ja tako mi Allaha ako je htio (ako htjedne) Allah, neću se zaklesti (ni) na (jednu) zakletvu, pa (da) vidim osim nje (nešto) bolje od nje (pa ja neću drukčije postupiti) osim (tako da) sam iskupio (tj. osim da ću iskupiti) od svoje zakletve (tj. svoju zakletvu), a došao sam (tj. doći ću onome postupku, učiniću onaj postupak) koji je on bolji (koji je bolji). Ili doći ću (onome postupku) koji je bolji, a iskupio sam od svoje zakletve (tj. a iskupiću ja svoju zakletvu, iskupiću se od svoje zakletve)."

PRIČAO NAM JE Ishak, sin Ibrahima, izvijestio nas je Abdurrezzak, izvijestio nas je Mamer od Hemmama, sina Munebbiha, rekao je: Ovo je (ono) što je pričao nama Ebu Hurejrete od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Mi smo zadnji preticači (tj. zadnji po boravljenju, boravku na ovome svijetu, a preticači drugih na) sudnjem danu." Pa je rekao (i ovo) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Tako mi Allaha zaista da ustraje (da bude nepopustljiv) jedan (od) vas sa svojom zakletvom u svojoj porodici, griješnije je njemu (to) kod Allaha od (toga, tj. nego) da dadne njezino iskupljenje koje je uzakonio (propisao) Allah na njega."

PRIČAO NAM JE Ishak, misli (na) sina Ibrahima, pričao nam je Jahja, sin Saliha, pričao nam je Muavija od Jahja-a, od Ikrimeta, od Ebu Hurejreta rekao je: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ko je tražio ustrajanje (ustrajnost, tj. Ko ustraje) u svojoj porodici sa (nekom) zakletvom, pa ono je (tj. pa to je) veće grijehom (tj. to je veći grijeh nego prekršenje zakletve). Neka učini dobročinstvo (tj. Neka iskupi svoju zakletvu, i neka je prekrši ako se bio za nešto štetno i griješno zakleo, kao na pr. da neće govoriti sa nekim članom porodice

nikada, i slično tome) - misli (na to) iskupljenje (zakletve pod dobročivstvom)."

GLAVA

govora Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Ve ejmullahi (i "Vejmullahi" - a oba izraza znače: I zakletva Allaha, tj. I zakletva Allahom je moja zakletva).".

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, od Ismaila, sina Džafera, od Abdullaha, sina Dinara, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Poslao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (jedno) poslanje (tj. jednu četu boraca) i učinio je zapovjednikom nad njima Usameta, sina Zejda. Pa je udario (prigovor) neki (od izvjesnih) ljudi u njegovo zapovjedništvo (tj. u vezi davanja zapovjedništva i komande njemu). Pa je ustao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Ako ste bili (tj. Ako ste takvi vi da) udarate u njegovo zapovjedništvo (zapovijedanje), pa već ste bili (običaja da) udarate u zapovjedništvo njegovoga oca otprije. A zakletva Allaha zaista bio je (on - otac Usameta) zaista stvoren za zapovjedništvo (za zapovjedanje), i zaista bio je zaista (jedan) od najdražih ljudi k meni. A zaista (ili: I zaista) ovaj (tj. Usamete) je zaista (jedan) od najdražih ljudi k meni poslije njega."

GLAVA:

Kako (tj. Kakva) je bila zakletva Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (u mnogo slučajeva)?

A rekao je Sa'd: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Tako mi (Onoga) koji (je Taj što) je moja duša u Njegovoj ruci." A rekao je Ebu Katadete: Rekao je Ebu Bekr kod Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Ne tako mi Allaha tada!"

(Izraz u tekstu "hellahi, hallahi" je isto što i "vellahi, vallahi": tako mi Allaha.)

Govori se (Rekne se prilikom zaklinjanja): "Vallahi", i "billahi" i "tallahi" (ili "tellahi", a svi ti izrazi znače): tako mi Allaha.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Jusufa, od Sufjana, od Musa-a, sina Ukbeta, od Salima, od Ibnu Umera rekao je: Bila je zakletva Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ne tako mi Prevrtača (Okretača, Izvrtača izvjesnih, ili svih) srca."

PRIČAO NAM JE Musa, pričao nam je Ebu Avanete od Abdulmelika, od Džabira, sina Semureta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Kada je propao (tj. Kada propadne vizantijski) car, pa nema cara poslije njega. I kada je propao (kada propadne perzijski) kserks, pa nema kserksa poslije njega. Tako mi (Onoga) koji (je Taj što) je moja duša u Njegovoj ruci zaista će se potrošiti svakako riznice njih dvojice u put Allaha (na Božijem putu)."

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije: izvijestio me je Seid, sin Musejjeba, da je Ebu Hurejrete rekao: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Kada je propao (Kada propadne) kserks, pa nema kserksa poslije njega. I kada je propao (kada propadne) car (vizantijski), pa nema cara poslije njega (tj. nema više vizantijskoga cara). Tako mi (Onoga) koji (je Taj što) je duša Muhameda u Njegovoj ruci zaista će se potrošiti svakako riznice njih dvojice u (na) put Allaha."

PRIČAO NAM JE Muhamed, izvijestio nas je Abdete od Hišama, na Urveta, od njegovoga oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da je on rekao:

"O sljedbo (narode) Muhameda! Tako mi Allaha da znate (ono) šta (ja) znam, zaista biste plakali mnogo i zaista biste se smijali malo."

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Sulejmana, pričao mi je Ibnu Vehb, izvijestio me je Hajvete, pričao mi je Ebu Akil Zuhrete, sin Mabeda, da je on čuo svoga djeda Abdullaha, sina Hišama, rekao je:

Bili smo sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, a on je uzimač (a on je uzeo) za ruku Umera, sina Hattaba. Pa je rekao njemu Umer:

"O poslaniče Allaha! Zaista ti si draži k meni od svake stvari osim od moje duše (od moje osobe - osim od sebe samoga)." Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, njemu:

"Ne, tako mi (Onoga) koji (je Taj što) je moja duša u Njegovoj ruci dok (tj. do da) budem draži (dok ne budem draži) k tebi (i) od tvoje duše." Pa je rekao njemu Umer: "Pa zaista ono je sada (tako) tako mi Allaha zaista (da) si ti draži k meni (i) od moje duše (draži si mi i od mene samoga)." Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Sada (je savršeno i potpuno tvoje vjerovanje), o Umere!"

PRIČAO NAM JE Ismail, rekao je: Pričao mi je Malik od Ibnu Šihaba, od Ubejdulaha, sina Abdullaha sina Utbeta sina Mes'uda, od Ebu Hurejreta i Zejda, sina Halida, da su njih dvojica izvijestila njega da su se (nekakva) dva čovjeka prepirala (parničila podnijevši tužbu) ka poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao jedan (od) njih dvojice:

"Sudi među nama sa knjigom (tj. po knjizi) Allaha." A rekao je (taj) drugi, a on je razumniji (bistriji, bolji pravnik između) njih dvojice: "Da, o poslaniče Allaha, pa sudi među nama sa knjigom Allaha (po Allahovoj knjizi), i dozvoli meni da govorim." Rekao je: "Govori!" Rekao je: "Zaista moj sin je bio najamnik na (službi) ovoga."

Rekao je Malik: A "el-'asifu" je (što i) "el-edžiru" (najamnik, nadničar).

"Bludničio je (moj sin) sa njegovom ženom, pa su izvijestili mene da je na moga sina (njegovo) kamenovanje. Pa sam sebi otkupio od

njega (svoga sina) za stotinu ovaca i (jednu) robinju. Zatim zaista ja sam pitao pripadnike (izvjesnoga) znanja (tj. učene ljude), pa su izvijestili mene da (ono) što je na moga sina (kazne, to) je bičevanje stotine (udaraca, tj. bičevanje sa stotinu udaraca) i protjerivanje (izgnanstvo u tuđinu u trajanju od jedne) godine. A samo je (to) kamenovanje (tj. A kamenovanje je samo) na njegovu ženu." Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zar ne?! (To jest: Pažnja! Pozor!) Tako mi (Onoga) koji (je Taj što) je moja duša u Njegovoj ruci zaista sudiću svakako među vama dvojicom sa knjigom (tj. prema knjizi) Allaha. Što se tiče tvojih ovaca i tvoje robinje, pa vraćanje na tebe (tj. da se povrate tebi, to je ispravno i to se dosuđuje)." I bičevao je njegovoga sina (sa) stotinu (udaraca) i protjerao (izagnao) je njega (jednu) godinu (dana). I zapovjedilo se je Unejsu Eslemiji da dođe (tj. da on ode) ženi (toga) drugoga (čovjeka), pa ako je priznala (tj. ako ona prizna blud), kamenovao je (tj. kamenovaće on) nju. Pa je priznala, pa je kamenovao nju.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Vehb, pričao nam je Šubete od Muhameda, sina Ebu Jakuba, od Abdurahmana, sina Ebu Bekreta, od njegovoga oca, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Da li ste mislili (tj. Šta mislite) ako su (plemena) Eslem, i Gifar, i Muzejnete i Džuhejnete bolja od Temima, i Amirovića Sa'sa'atovih, i Gatafana i Eseda (da li) su promašili (uspjeh) i (da li) su štetovali?" Rekli su: "Da." Pa je rekao:

"Tako mi (Onoga) koji (je Taj što) je moja duša u Njegovoj ruci zaista oni su bolji od njih."

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije rekao je: Izvijestio me je Urvete od Ebu Humejda Sa'idije da je on izvijestio njega da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, postavio namjesnikom (jednoga) namjesnika, pa je došao njemu (taj) namjesnik kada je završio (izvršio zadatak) od svoga posla, pa je rekao:

"O poslaniče Allaha! Ovo je za vas (Ovo je vaše), a ovo se poklonilo meni."

(Pod izrazom "namjesnik" misli se na neku vrstu službenika, radnika koji je ubirao obaveznu milostinju - zekat.)

Pa je rekao njemu: "Pa zar nisi sjedio (tj. Pa zašto nisi ti sjedio) u kući tvoga (svoga) oca i tvoje (svoje) majke, pa pogledao (gledao, tj. čekao) da li (će da) se pokloni tebi, ili ne?" Zatim je ustao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (u) predvečerje poslije (svoje) molitve, pa se je osvjedočio (tj. izrekao je kelimei-šehadet), i pohvaljivao je na Allaha (tj. i hvalio je Allaha i zahvaljivao je Njemu) sa (onim načinom) što je On njegov stanovnik (tj. onako kako Njemu treba da se zahvali), zatim je rekao:

"Što se tiče poslije, pa šta je umu (izvjesnoga) namjesnika? Postavimo namjesnikom njega, pa dođe nama pa govori: "Ovo je od vašega rada (posla), a ovo se poklonilo meni." Pa zar (tj. Pa zašto) nije sjedio u kući svoga oca i svoje majke pa gledao da li (će da) se pokloni njemu, ili ne? Pa tako mi (Onoga) koji (je Taj što) je duša Muhammeda u Njegovoj ruci, neće pronevjeriti (tj. neće sebi sakriti, opljačkati) jedan (od) vas od nje (od milostinje ni jednu) stvar (pa da će proći drukčije) osim (tako da) je donio (tj. da će donijeti) njega (taj opljačkani dio na) sudnjem danu (i) nosi ga (noseći ga) na svome vratu. Ako je (to) bila (to što je utajio, sakrio, opljačkao) deva, donijet će je, za nju je (tj. ona ima) blekanje (ona će blečati). A ako je (to) bila krava, donijeće je (dovesti će je), za nju je (tj. ona ima) rikanje (ona će rikati). A ako je bila ovca (to što je sebi sakrio), donijeće je (dovesti će je, a ona) bleji (pušta glas od sebe). Pa već sam (to) priopćio (vama da vi znate - da bi to znali)."

Pa je rekao Ebu Humejd: Zatim je podigao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, svoju ruku čak (tako da) zaista mi zaista gledamo ka bjelini (bijelo-žutoj, ili bijelo-sivoj boji) njegova dva pazuda.

("'Ufretun" je boja praha, prašine, površine zemljinoga tla.)

Rekao je Ebu Humejd: "A već je to čuo sa mnom Zejd, sin Sabita, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa pitajte ga."

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Musa-a, izvijestio nas je Hišam, on je sin Jusufa, od Mamera, od Hemmama, od Ebu Hurejreta rekao je: Rekao je Ebul-Kasim, pomilovao ga Allah i spasio:

"Tako mi (Onoga) koji (je Taj što) je duša Muhammeda u Njegovoj ruci da znate šta (ja) znam, zaista biste plakali mnogo, i zaista biste se smijali malo."

PRIČAO NAM JE Umer, sin Hafsa, pričao nam je moj otac, pričao nam je Aameš od Ma'rura, od Ebu Zerra rekao je: Dopro (Stigao) sam k njemu (tj. ka Muhamedu a.s.), a on govori, u hladu (sjeni, sjenci) Kabe:

"Oni su najpropaliji (tj. na najvećem gubitku, šteti) tako mi Gospodara Kabe. Oni su najpropaliji tako mi Gospodara Kabe." Rekao sam: "Šta je moje stanje (moja stvar) u pogledu te propalosti, (gubitka, štete)? Da li se vidi u mene (u pogledu mene neka) stvar (nešto)? Šta je (Kakvo je) moje stanje (moja stvar)?" Pa sam sjeo k njemu (tj. do njega), a on govori (to). Pa nisam mogao da šutim, a pokrilo je mene (to, tj. pritiskivalo je, zaokupljalo je mene to što on govori) što (tj. koliko) je htio Allah, pa sam rekao:

"Ko su oni, sa mojim ocem si ti i mojom majkom (otkupljen, tj. dao bih za tebe i svoga oca i svoju majku), o poslaniče Allaha (tj. Ko su ti ljudi što su na najvišem, najvećem gubitku)?" Rekao je:

"Najmnogobrojniji imanjima (tj. Izvjesni ljudi koji imaju najviše imanja, imetka), osim ko je rekao ovako, i ovako i ovako (tj. osim onih imućnih ljudi koji dijele u dobrotvorne svrhe i naprijed, i desno i lijevo)."

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb, pričao nam je Ebu Zinad od Aaredža, od Ebu Hurejreta rekao je: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Rekao je Sulejman (a.s.): "Zaista ophodiću (Obići ću) svakako noćas (večeras) devedeset žena, svaka (od) njih (će da) donese (rodi jednoga) konjanika (koji će da) se bori u (na) putu Allaha." Pa je rekao njemu njegov drug: "Ako je htio (tj. Ako htjedne) Allah (ako Bog da)." Pa nije rekao: "Ako je htio Allah." Pa je ophodio na njih sve, pa nije

zanijela (nije ostala oplođena, trudna ni jedna) od njih osim jedna žena (koja) je donijela (rodila) polovinu (jednoga) čovjeka. A zakletva (Allaha) koji (je Taj što) je duša Muhammeda u Njegovoj ruci da je rekao "Ako je htio Allah!", zaista bi se borili u putu Allaha (bivši oni) konjanici svi."

PRIČAO NAM JE Muhamed, pričao nam je Ebul-Ahvas od Ebu Ishaka, od Bera-a, sina Aziba, rekao je:

Poklonila se je ka Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (jedna) krpa (u stvari: otcijepljen komad) od svile. Pa su počeli (izvjesni) ljudi (da) naizmjenično uzimaju nju između sebe (tj. da je dohvataju i da je od jednoga do drugoga u krugu šalju) i (da) se čude od (tj. zbog) njezine ljepote i njezine mekoće. Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zar se čudite (divite) od nje (zbog nje)?" Rekli su: "Da, o poslaniče Allaha!" Rekao je: "Tako mi (Onoga) koji (je Taj što) je moja duša u Njegovoj ruci zaista maramice (rupci) Sa'da (Muazovoga) u raju bolji su od nje." Nije rekao Šubete i Israil od Ebu Ishaka: "Tako mi (Onoga) koji (je Taj što) je moja duša u Njegovoj ruci."

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs od Junusa, od Ibnu Šihaba, pričao mi je Urvete, sin Zubejra, da je Aiša, bio zadovoljan Allah od nje, rekla: Zaista je Hinda, kći Utbeta, sina Rebi'ata, rekla:

"O poslaniče Allaha! Nije bila, od (onoga) što je na leđima (tj. na površini) Zemlje, porodica (ni jednih) šatora, ili (ni jednoga) šatora, draže k meni da budu poniženi od porodice tvojih šatora, ili tvoga šatora." Sumnjao je Jahja (o tome da li je rečeno tvojih šatora, ili je rečeno tvoga šatora).

("Hibaun" je jedan šator, a "ahbaun" su šatori. Riječ "ehlun" znači i stanovnici, pa bi prevod mogao da glasi i ovako: "Nisu bili - od (onoga) što je na leđima Zemlje - stanovnici (ni jednih) šatora, ili (ni jednoga) šatora (takvi da) je draže meni da budu poniženi od stanovnika tvojih šatora, ili tvoga šatora.".)

"Zatim nisu osvanuli danas porodica (stanovnici ni jednih) šatora, ili (ni jednoga) šatora (takvi da) je draže k meni da budu časni (ugledni, moćni) od porodice (od stanovnika) tvojih šatora, ili tvoga šatora." Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"I takođe tako mi (Onoga) koji (je Taj što) je duša Muhammeda u Njegovoj ruci (povećaće se tvoja ljubav još više - ili: I takođe i ja osjećam prema tebi)." Rekla je: "O poslaniče Allaha! Zaista Ebu Sufjan je (jedan) čovjek vrlo škrt. Pa da li je na mene poteškoća (tj. Da li je meni grijeh) da nahranim od (onoga imanja) koje je za njega (koje je njegovo vlasništvo, koje njemu pripada, koje on ima)?" Rekao je: "Ne, osim sa (izvjesnim) poznatim (načinom, tj. Nema ti grijeha, osim jedino što moraš da običnu količinu uzmeš pa da njom nahraniš)."

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Usmana, pričao nam je Šurejh, sin Meslemeta, pričao nam je Ibrahim od svoga oca, od Ebu Ishaka rekao je: Čuo sam Amra, sina Mejmuna rekao je: Pričao mi je Abdullah, sin Mes'uda, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Dok je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, dodavač (tj. prislonjač) svojih leđa ka kupoli (tj. uz jednu kupolu) od jemenske kože, kadli je rekao (tj. kadli reče iznenada) svojim drugovima:

"Da li se zadovoljavate da (vi) budete četvrtina stanovnika raja?" Rekli su: "Da." Rekao je: "Pa zar niste (da li niste - Jeste li) zadovoljni da budete trećina stanovnika raja?" Rekli su: "Da." Rekao je: "Pa tako mi (Onoga) koji (je Taj što) je duša Muhammeda u Njegovoj ruci zaista ja zaista se nadam da budete (vi) polovina stanovnika raja (tj. da vi budete sačinjavali polovinu stanovnika raja i njegovih vrtova)."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, od Malika, od Abdurahmana, sina Abdullaha sina Abdurahmana, od njegovoga oca, od Ebu Seida Hudrije da je (jedan) čovjek čuo (jednoga drugoga) čovjeka (da) čita (uči suru koja počinje sa riječima:) "Reci: On - Allah je jedan.", (i) povraća nju (tj. ponavljajući nju više puta). Pa pošto je osvanuo, došao je k poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je to spomenuo njemu, i kao da (taj) čovjek broji (smatra) malenom nju

(tu suru, tj. kao da smatra nju malo vrijednom). Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Tako mi (Onoga) koji (je Taj što) je moja duša u Njegovoj ruci zaista ona zaista se izjednačuje (izravnava sa) trećinom Kur'ana."

(To jest: Ona odgovara trećini Kur'ana.)

PRIČAO NAM JE Ishak, izvijestio nas je Habban, pričao nam je Hemmam, pričao nam je Katadete, pričao nam je Enes, sin Malika, bio zadovoljan Allah od njega, da je on čuo Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Upotpunite (vi svoje) naklonjanje i (svoje) padanje ničice (u molitvi - ruku' i sedždu u namazu), pa (tj. jer) tako mi (Onoga) koji (je Taj što) je moja duša u Njegovoj ruci, zaista ja zaista vidim vas od poslije mojih leđa (tj. ozadi, iza svojih leđa) kada god ste se naklonjali (kad god činite ruku') i kada god ste padali ničice (i kad god činite sedždu)."

PRIČAO NAM JE Ishak, pričao nam je Vehb, sin Džerira, pričao nam je Šubete od Hišama, sina Zejda, od Enesa, sina Malika, da je (jedna) žena od Pomagača došla Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (a) sa njom su (neka) djeca njezina. Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Tako mi (Onoga) koji (je Taj što) je moja duša u Njegovoj ruci zaista vi ste zaista najdraži (od svih, od sviju) ljudi k meni." Rekao je nju (tu izreku, rečenicu) tri puta.

GLAVA:

Ne kunite se sa vašim očevima (tj. svojim očevima - a to će reći: Ne govorite: Oca mi, tako mi oca - ili kako se negdje rekne: Majke mi!).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, od Malika, od Nafi'a, od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, stigao Umera, sina Hattaba, a on ide (putuje Umer) u (tj. među nekim) jahačima (deva i u

taj čas Umer) se kune (zaklinje) sa svojim ocem, pa je rekao (Muhammed a.s.):

"Zar ne? (To jest: Pažnja! Pozor!) Zaista Allah zabranjuje vama da se kunete (kletete) sa vašim očevima (tj. svojim očevima). Ko je bio zaklinjač (Ko hoće da se zaklinje, ili ko treba da se zakune), pa neka se zakune sa Allahom (neka se kune Allahom), ili neka šuti."

PRIČAO NAM JE Seid, sin 'Ufejra, pričao nam je Ibnu Vehb od Junusa, od Ibnu Šihaba rekao je: Rekao je Salim, rekao je Ibnu Umer: Čuo sam Umera (da) govori: Rekao je meni poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista Allah zabranjuje vama da se kunete (zaklinjete) sa vašim očevima." Pa tako mi Allaha nisam se zakleo s njom (tj. zakletvom u kojoj se kunem svojim ocem, u kojoj sam se kleo sa svojim ocem) otkako sam (to) čuo (od) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, sjećajući se (ja toga, tj. nisam se zakleo od tada hotimično), a ni prenoseći (nečiju zakletvu ko se je zakleo svojim ocem).

Rekao je Mudžahid: "..... ili prenošenja (predaje, tj. prenošenje, predaju) od (kakvoga) znanja (nauke)....." je (značenja) je'suru 'ilmen: prenosi (predaje, priča neko) znanje (nauku).

(Riječ "eserun" ima više značenja: trag; znak; prenošenje nečijega govora, pričanja. Upravo ovo zadnje značenje imaju riječi u tekstu "asiren" i u citiranome dijelu ajeta "..... esaretin.....".)

Slijedio je njega (Junusa) 'Ukajl, i Zubejdija i Ishak Kelbija (svi) od Zuhrije. A rekao je Ibnu 'Ujejnete i Mamer od Zuhrije, od Salima, od Ibnu Umera: Čuo je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, Umera.

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Abdulaziz, sin Muslima, pričao nam je Abdullah, sin Dinara, rekao je: Čuo sam Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (da) govori: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ne kunite se (Ne zaklinjite se) sa vašim očevima."

PRIČAO NAM JE Kutejbete, pričao nam je Abdulvehhab od Ejjuba, od Ebu Kilabeta i Kasima Temimije, od Zehdema rekao je:

Bila je između plemena od Džerma (tj. između plemena Džerma, Džermovića) i između Eš'arije (Eš'arovića jedna velika) ljubav i pobratimstvo. Pa smo bili kod Ebu Musa-a Eš'arije. Pa se približilo k njemu (tj. stavilo se je pred njega jedno) jelo, u njemu je meso kokošiju. A kod njega je (jedan) čovjek od Tejmulahovića, crven, kao da je on od (izvjesnih) slobodnjaka, pa je pozvao njega k (tome) jelu (k toj hrani). Pa je rekao:

"Zaista ja sam vidio njega (tj. tu živinu - kokoš - da) jede (jednu) stvar, pa sam se ogadio (pa mi se gadi na) njega (na meso kokoši, tj. smatram je nečistom, poganom), pa sam se zakleo da neću jesti njega (meso kokoši)." Pa je rekao: "Ustani (tj. Primakni se da jedeš), pa (jer) zaista ispričaću svakako tebi od toga (tj. o tome). Zaista ja sam došao poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u nekolicini (tj. sa nekolicinom) od Eš'arija (Eš'arovića), (pa) tražimo nošenje (natovarenje od) njega (tj. da nam dadne deva ili konja za prenos ratnih potrepština), pa je rekao:

"Tako mi Allaha neću natovariti (nositi) vas, i nema kod mene (ono) što (bih mogao da) natovarim (na njega, da nosim na njemu) vas." Pa se donio (tj. doveo) poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, plijen (nekih) deva. Pa je pitao od nas (tj. o nama, za nas) pa je rekao: "Gdje je (ta) nekolicina Eš'arija?" Pa je zapovjedio za nas (tj. nama da se pruži nama pomoć) sa pet deva, bijelih grba (doslovno: bijelih vrhova, a misli se na vrhove grba od deva). Pa pošto smo otišli (krenuli od njega), rekli smo: "Šta smo napravili? Zakleo se poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) neće natovariti (nositi) nas, i (da) nema kod njega (ono) što (bi mogao da) natovari (nosi, ponese) nas, zatim je natovario nas. Zanemarili smo poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, njegovu zakletvu (tj. Smetnuli smo ga od njegove zakletve i prouzrokovali smo da je zanemari, zaboravi). Tako mi Allaha nećemo se spasiti nikada." Pa smo se povratili k njemu, pa smo rekli njemu:

"Zaista mi smo došli tebi zato (da) natovariš (poneseš) nas, pa si se zakleo da nećeš natovariti nas i (da) nema kod tebe (ono) što (bi mogao da) natovariš nas (što bih nam mogao dati)." Pa je rekao: "Zaista ja nisam natovario vas, a ali (tj. već) Allah je natovario vas. Tako mi Allaha neću se zaklesti (ni) na (jednu) zakletvu, pa (da) vidim osim nje (da) je bolje (nešto) od nje (pa da ću drukčije učiniti) osim (to da) sam došao (tj. da ću doći i prići onome poslu) koji je bolji, a odriješio sam se (tj. a odriješiću se od) nje (zakletve iskupljenjem - keffaretom - koje je predviđeno za prekršenje i odstupanje od zakletve)."

GLAVA:

Neće se zaklinjati sa (kipovima) Latom i 'Uzzatom, a ni sa (tim) idolima (sotonama).

PRIČAO MI JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Hišam, sin Jusufa, izvijestio nas je Mamer od Zuhrije, od Humejda, sina Abdurahmana, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Ko se je zakleo (tj. Ko se zakune), pa je rekao (tj. pa rekne) u svojoj zakletvi: tako mi Lata i Uzze (Uzzata), pa neka (odmah) rekne: "Nema božanstva osim Allah!" A ko je rekao (ko rekne) svome drugu: "Dođi (da) se kockam (kartam s) tobom!", pa neka milodari (neka podijeli, sadaku, milostinju)."

GLAVA

(onoga) ko se je zakleo na (izvjesnu, tj. na neku) stvar iako se nije (on) učinio da se zaklinje (tj. iako se od njega nije tražilo da se zakune za tu stvar hoće li je činiti, ili ne).

PRIČAO NAM JE Kutejbete, pričao nam je Lejs od Nafi'a, od Ibnu Umera da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, napravio sebi (jedan, nekakav) prsten od zlata, i bio je (običaja da) oblači (tj. nosi) njega, pa učini (okrene) njegov kamen u unutricu svoga dlana (tj. nosio bi prsten tako da bi okrenuo kamen prstena prema

dlanu). Pa su napravili (isto tako sebi izvjesni) ljudi. Zatim je zaista on sjeo na (svoju) govornicu, pa je iščupao (tj. skinuo) njega, pa je rekao:

"Zaista ja sam bio (običaja da) oblačim ovaj prsten i (da) učinim njegov (dragi) kamen od unutra (tj. unutar)." Pa je bacio njega, zatim je rekao:

"Tako mi Allaha neću obući njega nikada." Pa su bacili (pobacali ti izvjesni) ljudi svoje prstenje (tj. svaki svoj prsten).

GLAVA

(onoga, tj. o onome) ko se zakleo sa (nekom drugom) vjerom osim Islama.

A rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: Ko se je zakleo (tj. Ko se zakune) sa Latom i Uzzom (Uzzatom), pa neka rekne: "Nema božanstva osim Allah!" A nije pripisao (pripisivao) njega ka (izvjesnom) bezvjerstvu.

PRIČAO NAM JE Mualla, sin Eseda, pričao nam je Vuhejb od Ejjuba, od Ebu Kilabeta, od Sabita, sina Dahhaka, rekao je: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ko se je zakleo sa (nekom drugom vjerom) osim vjere Islama, pa on je (onaj, onakav) kao što je rekao. A ko je ubio svoju osobu (sam sebe) sa (nekom, jednom) stvari, kažnjavao se je (tj. kažnjavaće se on) s njome (njome, tom stvari) u vatri pakla. A proklinjanje (izvjesnoga) vjernika je kao njegovo ubijanje. A ko (se) je bacio (na jednoga) vjernika sa bezvjerstvom (tj. ko je obijedio vjernika za bezvjerstvo, ko oglasi i proglasi vjernika da je bezvjernik), pa ono (pa to) je kao njegovo ubijanje."

GLAVA:

Neće govoriti (vjernik u svome govoru): "Šta je htio Allah i (šta) si htio (ti).".

(Neki vele da se može reći: "Šta je htio Allah, zatim šta si ti htio.".)

I da li (da vjernik) govori (rekne nekome): "Ja sam sa Allahom, zatim s tobom, (ili: Ja u Allaha, zatim u tebe - uzdam se, polažem nadu, - da li tako da rekne, kaže, govori, ili ne)?.

A rekao je Amr, sin Asima: Pričao nam je Hemmam, pričao nam je Ishak, sin Abdullaha sina Ebu Talhata, pričao nam je Abdurahman, sin Ebu Amreta, da je Ebu Hurejrete pričao njemu da je on čuo Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Zaista (neka) trojica (ljudi) u Israelićana (tj. među Israelićanima bili su takve sudbine da) je htio Allah da iskuša (tj. da stavi na kušnju, na iskušenje) njih, pa je poslao (jednoga) anđela (meleka). Pa je došao (taj anđeo izvjesnome tome) gubavome pa je rekao:

"Odsjekla (tj. Isprekidala) su se sa mnom (tj. u mene moja) užeta, pa nema dovoljnosti meni osim sa Allahom, zatim s tobom." Pa je spomenuo (tj. ispričao dalje cijeli taj) hadis.

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "I zaklinjali su se (Zaklinju se oni) sa Allahom trudom (ozbiljnošću) svojih zakletvi....".

A rekao je Ibnu Abbas: Rekao je Ebu Bekr: "Pa tako mi Allaha, o poslaniče Allaha, zaista ćeš pričati svakako meni za (ono) koje sam (što sam) pogriješio u (izvjesnom) snu (snoviđenju, tj. u tumačenju izvjesnoga sna, snoviđenja)." Rekao je: "Nećeš se zaklinjati (tj. Ne zaklinji se)."

PRIČAO NAM JE Kabisate, pričao nam je Sufjan od Eš'asa, od Muavijeta, sina Suvejda sina Mukarrina, od Bera-a, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. - H - A pričao mi je Muhamed, sin Beššara, pričao nam je Gunder, pričao nam je Šubete od Eš'asa, od Muavijeta, sina Suvejda sina Mukarrina, od Bera-a bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Zapovjedio je nama Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, za obistinjavanje (izvjesnoga) zaklinjača (tj. da sprovedemo na istini zakletvu zaklinjača, da nastojimo da se obistini zakletva zaklinjača, osim opravdane zapreke koja ne dopušta da se udovolji zakletvi zaklinjača, kao u prethodnom slučaju kada Muhammed a.s. nije udovoljio zakletvi Ebu Bekra r.a.).

PRIČAO NAM JE Hafs, sin Umera, pričao nam je Šubete, izvijestio nas je Asim Ahvel, čuo sam Ebu Usmana (da) priča od Usameta da je (jedna) kći poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, poslala k njemu (ovakvu poruku i vijest), a sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (bio) je Usamete, sin Zejda, i Sa'd i Ubejj:

"Zaista moj sin već se je uprisutnio (uprisustvovao, tj. doveo se je pred smrt, došlo mu je vrijeme da umre), pa prisustvuj nam." Pa je poslao (njoj poruku), čita (tj. šalje joj svoj) pozdrav i govori:

"Zaista za Allaha je (tj. Zaista Allahu pripada ono) što je uzeo i što je dao. I svaka stvar kod Njega je imenovana (tj. određena i vezana za rok), pa neka se (ona) strpi i neka sebi računa (na Allahovu nagradu)." Pa je poslala k njemu (ona novu poruku u kojoj) se (ona) zaklinje na njega (tj. zaklinje ga da dođe). Pa je ustao, i ustali smo (i mi) sa njim. Pa pošto je sjeo, podiglo se je (tj. podignuto je to dijete) k njemu. Pa je posadio njega u svoje krilo, a duša (toga) djeteta hropti (ili: giba se, koleba se, pokreće se). Pa su se izlila (tj. zasuzila su) dva oka poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je rekao Sa'd:

"Šta je ovo (tj. Šta je to), o poslaniče Allaha?" Rekao je: "Ovo je (jedna) milost (što) stavlja nju Allah u srca koga hoće od Svojih robova.

A samo (će da) pomiluje Allah od Svojih robova (te) milostive (tj. Allah će pomilovati od Svojih robova samo milostive)."

PRIČAO NAM JE Ismail, pričao mi je Malik od Ibnu Šihaba, od Ibnul-Musejjeba, od Ebu Hurejreta da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Neće umrijeti (tj. Ne umre ni) jednome od (tih) muslimana troje od (njegove) djece, (pa da) dotakne njega Vatra (išta više) osim razrješenje (njegove) zakletve (što iznosi)."

(To se tumači na više načina, tj. izraz "razrješenje zakletve" se tumači na više načina, ali ti načini neće se prikazivati ovdje.)

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Musenna-a, pričao mi je Gunder, pričao nam je Šubete od Mabeda, sina Halida, čuo sam Hariseta, sina Vehba, rekao je: Čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Zar neću pokazati vama (tj. ukazati vama) na stanovnike raja? Svaki slabi (nemoćni), koji se je oslabio (ili: koji se smatra slabim), da se je zakleo (da se zaklete) na Allaha, zaista bi obistinio njemu (zakletvu). I (zar neću ukazati vama na) stanovnike Vatre? Svaki mnogomesnati (gruboga vrata, ohologa hoda), surovi (oštri, ili žestoki parničar, ili koji mnogo sakuplja, mnogo sprječava, tj. škrt), koji se drži velikim (koji sebe smatra da je velik toliko da okreće glavu od Božije istine)."

GLAVA:

Kada je rekao: "Svjedočim sa Allahom." Ili (kada je rekao): "Svjedočio sam sa Allahom.".

PRIČAO NAM JE Sa'd, sin Hafsa, pričao nam je Šejban od Mansura, od Ibrahima, od Abideta, od Abdullaha (Mes'udovoga) rekao je:

Upitao se je (Upitan je) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, koji su ljudi najbolji? Rekao je:

"Moje pokoljenje (naraštaj, generacija), zatim koji slijede (dolaze iza) njih, zatim koji slijede njih. Zatim (će da) dođe (jedan) narod (čiji su ljudi takvi da) pretiče svjedočenje jednoga (od) njih njegovu zakletvu i njegova zakletva njegovo svjedočenje."

Rekao je Ibrahim: I bili su naši drugovi (običaja da) zabranjuju nama - a mi smo dječaci - da se zaklinjemo sa (izvjesnim) svjedočenjem i (izvjesnim) ugovorom.

(A ove riječi Ibrahima Nah'ije protumačene su tako da znače da im se je zabranjivalo da govore: "Ešhedu billahi" - svjedočim sa Allahom da ću učiniti to i to. Ili: "alejje 'ahdullahi" - na mene je ugovor Allaha da nije to i to bilo tako.)

GLAVA

ugovora Allaha, moćan je i veličajan je.

(To jest: O tome kada rekne osoba: "Alejje 'ahdullahi" - Na mene je ugovor Allaha, ugovor i obećanje Allaha da ću to i to učiniti, ili da to i to neću učiniti.)

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Beššara, pričao nam je Ibnu Ebu Adijj od Šubeta, od Sulejmana i Mansura, od Ebu Vaila, od Abdullaha (Mes'udovoga), bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Ko se je zakleo (tj. Ko se zakune) na (jednu) zakletvu lažnu zato (zbog toga da) sebi odsiječe (uzme) s njom (pomoću nje) imanje (imetak nekoga) čovjeka muslimana - ili je rekao: (imanje) svoga brata - sreo je (tj. susresti će, srešće) Allaha, a On je na njega srdit." Pa je spustio (objavio) Allah njegovo potvrđivanje:

"Zaista (oni) koji sebi kupuju za ugovor Allaha (sa ugovorom Allaha, sa ugovorom Allahu).....".

Rekao je Sulejman u svome hadisu (ili: u svome pričanju): Pa je prošao (prolazio u taj čas) Eš'as, sin Kajsa pa je rekao: "Šta priča vama Abdullah?" Rekli su mu. Pa je rekao Eš'as: "Sišla je (objava toga ajeta) o meni (u vezi mene) i o (jednome) mome drugu o bunaru (tj. u vezi jednoga bunara što) je bio među nama."

GLAVA

(izvjesnoga) zaklinjanja (izvjesne zakletve) sa čašću (moći) Allaha, i Njegovim svojstvima i Njegovim riječima.

A rekao je Ibnu Abbas: Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) govori: "Utječem se Tvojoj časti (moći, ugledu, slavi, veličini, ponosu)." A rekao je Ebu Hurejrete od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ostaće (jedan) čovjek između raja i Vatre pa će govoriti: "O moj Gospodaru! Okreni (Skreni) moje lice od Vatre (na suprotnu stranu). Ne, tako mi Tvoje časti, neću pitati (tražiti, moliti od) Tebe (više nikakvu molbu) osim nje." A rekao je Ebu Seid: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Rekao je (tj. Reći će na to) Allah: "Za tebe je to (tj. Ti imaš to) i deset njegovih sličnosti (tj. i deset puta toliko)." A rekao je Ejub (Ejjub): "Tako mi Tvoje časti nema bogatstva meni (koje bi mene učinilo nepotrebnim i neovisnim) od Tvoga blagoslova (napretka, sreće)."

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Šejban, pričao nam je Katadete od Enesa, sina Malika: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Neće prestati pakao (da) govori: "Da li je od povećavanja (tj. Da li ima još imalo povećanja onih koji pripadaju meni, Ima li još onih koji pripadaju meni)?", dok stavi Gospodar (sve, svake) časti u njega (u pakao) Svoju nogu (Svoje stopalo), pa (će pakao tada da) govori: "Dosta (mi je), dosta (mi je), tako mi Tvoje časti (moći)." I skupiće se (sastaviće se) neki (dio) njega ka nekome (dijelu).

("Džehennemu" znači pakao i ta je riječ u arapskom jeziku ženskoga roda, pa su i zamjenice koje se odnose na tu riječ sve u ženskome rodu. Izraz "kademehu" koji doslovno znači: Svoje stopalo, Svoju nogu, neki tumače i drukčije, i daju drugo značenje tome izrazu, pa vele da to znači: Svoje robove koje će Allah proturiti naprijed u pakao jer su bili najgori između Njegovih stvorenja. Ima još nekih tumačenja koja se neće prikazivati, navoditi.)

Predao je (tj. Pričao je) njega (ovaj hadis) Šubete od Katadeta.

GLAVA

govora (izvjesnoga) čovjeka: "Zaista život (tj. vječnost) Allaha (je moja zakletva, tj. Allahovoga mi života, Allahove mi vječnosti učiniću to i to!).".

Rekao je Ibnu Abbas: "Le 'amruke" je (isto što i) "Le 'ajšuke" (a oba izraza znače: Zaista tvoj život, a hoće da se kaže ovo: Zaista tvoj život je moja zakletva, Tako mi tvoga života).

PRIČAO NAM JE Uvejsija, pričao nam je Ibrahim od Saliha, od Ibnu Šihaba. - H - A pričao nam je Hadždžadž, sin Minhala, pričao nam je Abdullah, sin Umera, Numejrija, pričao nam je Junus, rekao je: Čuo sam Zuhriju, rekao je: Čuo sam Urveta, sina Zubejra, i Seida, sina Musejjeba, i Alkameta, sina Vekasa, i Ubejdulaha, sina Abdullaha, (da oni pričaju) od hadisa (tj. o hadisu; ili o pričanju, o događaju, o slučaju) Aiše, žene Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, kada su rekli njoj (za nju) stanovnici (izvjesne) laži (tj. lažovi, lašci, klevetnici ono) što su rekli, pa je očistio (oglasio čistom i nevinom) nju Allah. A svaki (pojedini od njih) pričao mi je skupinu (tj. dio) od (toga) hadisa (u kome se kaže i ono što sada slijedi).

Pa je ustao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa je tražio ispriku (tj. tražio je da bude ispričan i da mu se ne zamjeri ako učini nešto neugodno) od Abdullaha, sina Ubejja (i Selule). Pa je ustao Usejd, sin Hudajra pa je rekao Sa'du, sinu Ubadeta:

"Zaista život Allaha (je moja zakletva da) ćemo zaista (mi) ubiti svakako njega (tj. Abdullaha Selulinoga)."

GLAVA:

"Neće kazniti vas Allah za (vaš) nepromišljeni govor u vašim zakletvama (tj. zbog vaših mehaničkih, nesmišljenih zakletvi), a ali (tj. nego) kazniće vas za (ono) što su stekla vaša srca, a Allah je veliki opraštač, blag.".

(Pod izrazom "..... za ono što su stekla vaša srca....." misli se na namjernu i ozbiljnu zakletvu, ali lažnu, tj. na svjesnu lažnu zakletvu.)

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Musenna-a, pričao nam je Jahja od Hišama rekao je: Izvijestio me je moj otac od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, (u vezi značenja ajeta) "Neće kazniti vas Allah za (izvjesni nepromišljeni govor....." rekao je: Rekla je:

Spustila se (ova objava, tj. ovaj ajet) o njegovom govoru (tj. o govoru čovjeka): ne, tako mi Allaha! i: da, tako mi Allaha! (tj. ne, Boga mi! i: da, Boga mi!).

GLAVA:

Kada je pogriješio zaboravljajući u (svojim) zakletvama (tj. Kada je prekršio zakletvu u zaboravu i izvršio suprotno onome na što se je bio zakleo), i (GLAVA) govora Allaha, uzvišen je: "..... i nije na vas grijeh u (onome, tj. zbog onoga) što ste promašili u njemu (pogriješili nehotimično).....". I rekao je: "..... ne kazni me sa (onoga, tj. zbog onoga) što sam zaboravio.....".

PRIČAO NAM JE Hallad, sin Jahja-a, pričao nam je Mis'ar, pričao nam je Katadete, pričao nam je Zurarete, sin Evfa-a, od Ebu Hurejreta podiže ga (u usta, do usta Vjerovijesnika a.s.) rekao je:

"Zaista Allah je prešao mojoj sljedbi od (tj. preko onoga) što su (zle misli) šaputale, ili (što) su pričale za njega njezine duše (duše sljedbe, tj. duše mojih sljedbenika) dok nije radila s njim (tj. dok nije

sljedba uradila i počinila njega - to što je u mislima pomišljala i na što ga je duša nagovarala), ili (dok nije to) govorila (izrekla glasno)."

PRIČAO NAM JE Usman, sin Hejsema, ili Muhammed od njega (od Usmana), od Ibnu Džurejdža rekao je: Čuo sam Ibnu Šihaba (da) govori:

Pričao mi je 'Isa, sin Talhata, da je Abdullah, sin Amra sina 'Asa, pričao njemu da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (imao i ovakav jedan slučaj). Dok on predikuje (na) dan (bajramskoga, blagdanskoga) klanja (žrtava) kadli je ustao (tj. kadli ustade) k njemu (neki) čovjek pa je rekao (taj čovjek): "Bio sam (takav da) mislim (smatram), o poslaniče Allaha, (da u hodočašću treba učiniti) ovako i ovako prije (nego) ovako i ovako (tj. to i to prije toga i toga obreda)." Zatim je ustao drugi (neki) pa je rekao: "O poslaniče Allaha! Bio sam (takav da) mislim ovako i ovako (to i to) za ove tri (radnje, obreda u hodočašću)." Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Učini (tako), i nema poteškoće (tj. Uradi tako pa nema grijeha) zbog njih, svake (te radnje od) njih tada." Pa nije se upitao (nije upitan) tada (ni) o (jednoj) stvari (tj. ni o čemu, pa da je drukčije odgovorio) osim (tako da) je rekao: "Učini, učini, i nema poteškoće (tj. nema grijeha - nema za to grijeha, nema zbog toga grijeha)."

(Tri radnje i obreda, koji se spominju, neki vele da su: brijanje, klanje žrtve i bacanje kamenčića. Neki, pak, vele da su to: brijanje, klanje i ophođenje okolo-oko Ka'be.)

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Junusa, pričao nam je Ebu Bekr od Abdulaziza, sina Rufej'a, od Ata-a, od Ibnu Abbasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je: Rekao je (jedan) čovjek Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio:

"Posjetio sam (tj. Obavio sam tavafuz-zijare) prije (nego što sam uspio) da bacim (kamenčiće)." Rekao je: "Nema poteškoće (tj. Nema grijeha, nije to grijeh)." Rekao je (jedan) drugi: "Obrijao sam (se) prije (nego) da zakoljem (žrtvu - kurban)." Rekao je: "Nema poteškoće (nema grijeha, nema za to grijeha)." Rekao je (još jedan) drugi: "Zaklao

sam prije (nego) da bacim (kamenčiće)." Rekao je: "Nema poteškoće (nema grijeha)."

PRIČAO MI JE Ishak, sin Mansura, pričao nam je Ebu Usamete, pričao nam je Ubejdulah, sin Umera, od Seida, sina Ebu Seida, od Ebu Hurejreta da je (jedan) čovjek unišao (u) Bogomolju (da) klanja, a poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (bio) je u kraju Bogomolje. Pa je došao (taj čovjek nakon klanjanja pred Muhammeda a.s.), pa je pozdravio njega. Pa je rekao njemu (Muhammed a.s.):

"Vrati se, pa klanjaj, pa (jer) zaista ti nisi klanjao." Pa se vratio, pa je klanjao, zatim je pozdravio. Pa je rekao: "I na tebe (tj. I tebi pozdrav). Vrati se, pa klanjaj, pa zaista ti nisi klanjao." Rekao je u trećem (vraćanju, tj. treći puta kada ga je vratio):

"Pa daj znati meni (tj. Pa pouči me, nauči me)." Rekao je: "Kada si ustao (Kada ustaneš) ka (izvjesnoj) molitvi, pa upotpuni (svoje) čišćenje, zatim se okreni Strani, pa veličaj (tj. izgovori: "Allahu ekber - Allah je veći od svega i svakoga!"), i čitaj sa (onim) što se je olakšalo (tj. pripravilo, naučilo napamet) s tobom od Kur'ana (uči ono što si naučio napamet iz Kur'ana). Zatim se nakloni (Učini ruku') dok (tj. čak tako da) se smiriš naklonjajući se (u položaju naklona - na ruku'u). Zatim podigni tvoju (svoju) glavu čak (tako da) se upraviš stojeći. Zatim padni ničice (Učini sedždu) čak (tako da) se smiriš bivajući ničice (tj. u stavu ničice da se smiriš - na sedždi da se smiriš). Zatim se podigni, čak (tako da) se ujednačiš (tj. da sjedneš) i (da) se smiriš sjedeći. Zatim padni ničice (učini drugu sedždu) čak (tako da) se smiriš bivajući ničice (bivajući u položaju ničice-sedžde). Zatim se podigni čak (da) se ujednačiš stojeći. Zatim to čini (tako) u tvojoj (svojoj) molitvi, svakoj njoj (tj. svoj, cijeloj njoj)."

PRIČAO NAM JE Fervete, sin Ebul-Magra-a, pričao nam je Alija, sin Mushira, od Hišama, sina Urveta, od njegovoga oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Porazili su se (bili ti izvjesni) idolopoklonici (na) dan Uhuda (jednim) porazom (takvim da) se prepozna u (među) njima. Pa je zaurlikao Iblis (vođa đavola umiješavši se u prve redove muslimana):

"O robovi Allaha! Zadnju vašu (stranu udrite, obmanjujući ih da se pozadi-iza njih nalaze neprijatelji, pa da se tako muslimani međusobno krve-zakrve i povedu borbu)." Pa se vratila prva njihova (linija, skupina), pa se udarala (pobila) ona i zadnja njihova (linija, skupina). Pa je pogledao Huzejfete, sin Jemana, pa kada li on sa svojim ocem! (To jest: Ugleda svoga oca.). Pa je rekao:

"Moj otac, moj otac!" Rekla je: "Pa tako mi Allaha nisu se spriječili (odstranili, rastavili od njega), čak su ubili njega (ne shvatajući još da su se u zabuni muslimani međusobno počeli udarati i ubijati). Pa je rekao Huzejfete: "Oprostio Allah vama!" Rekao je Urvete: Pa tako mi Allaha nije prestao (nije prošao i nestao) u Huzejfetu od nje (od ove nezgode) ostatak, čak je sreo Allaha (tj. čak je umro).

PRIČAO MI JE Jusuf, sin Musa-a, pričao nam je Ebu Usamete, pričao mi je 'Avf od Hilasa i Muhameda, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ko je jeo zaboravljajući (tj. zaboravivši da je mjesec posta), a on je postač, pa neka upotpuni svoj post, pa (jer) samo je nahranio njega Allah (tj. nahranio je njega samo Allah) i napojio je njega (ili: i napojio ga je)."

PRIČAO NAM JE Adem, sin Ebu Ijasa, pričao nam je Ibnu Ebu Zi'b od Zuhrije, od Aaredža, od Abdullaha, sina Buhajnete, rekao je:

Klanjao je sa nama poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je ustao u (ta) dva rekata prva prije (nego) da sjedne (nakon dva rekata), pa je prošao u svojoj molitvi (dalje da obavi slijedeće od molitve). Pa pošto je završio (svršio, okončao) svoju molitvu, iščekivali su (prisutni) ljudi njegovo pozdravljanje (tj. njegovo davanje selama na kraju molitve-namaza), pa je (on umjesto selama) veličao (tj. rekao je "Allahu ekber!") i pao je ničice (na sedždu) prije (nego) da pozdravi (prije predaje selama). Zatim je podignuo (podigao) svoju glavu (tj. Zatim se digao sa sedžde na sjedenje). Zatim je (ponovo) veličao i pa je ničice (učinio sedždu). Zatim je podignuo svoju glavu i pozdravio je (tj. vratio se sa druge sedžde i tek onda predao selam).

(Pod izrazom "pozdravio je" i "pozdravi" misli se na selam pri kraju namaza, klanjanja - s kojim se završava namaz. Pod izrazom "veličao je" misli se na izgovaranje "Allahu ekber!" Padati ničice znači činiti sedždu.)

PRIČAO MI JE Ishak, sin Ibrahima, čuo je Abdulaziza, sina Abdusameda, pričao nam je Mansur od Ibrahima, od Alkameta, od Ibnu Mes'uda, bio zadovoljan Allah od njega, da je vjerovijesnik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, klanjao s njima molitvu (izvjesnoga) podneva, pa je povećao, ili je okrnjio od nje (od molitve). Rekao je Mansur: Neću znati (tj. Ne znam da li) je Ibrahim pogriješio (tj. zaboravio kakao je rečeno), ili Alkamete. Rekao je: Reklo se je:

"O poslaniče Allaha! Je li se skratila (ova) molitva, ili si zaboravio?" Rekao je: "A šta je to (A što to, Kako, Zašto to misliš)?" Rekli su: "Klanjao si ovako i ovako (tako i tako)." Rekao je: Pa je pao ničice (učinio je sedždu) s njima (izvršivši) dvoje padanje ničice (dva padanja ničice, tj. učinio je dvije sedžde), zatim je rekao:

"Ova dva padanja ničice su za (onoga) ko neće znati (ko ne zna da li) je povećao u svojoj molitvi, ili je okrnjio (tj. ko nije siguran , ko ne zna da li je povećao namaz-broj rekata više nego što treba, ili ga je skratio, smanjio) pa (on će da) istražuje (sebi onako kako je to) pravo (ispravno), pa (će da) upotpuni (ono) što je ostalo. Zatim (će da) padne ničice dva padanje ničice (tj. Zatim će da učini dvije sedžde)."

PRIČAO NAM JE Humejdija, pričao nam je Sufjan, pričao nam je Amr, sin Dinara, pričao mi je Seid, sin Džubejra, rekao je: Rekao sam Ibnu Abbasu, pa je rekao: Pričao nam je Ubejj, sin Ka'ba, da je on čuo poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"..... ne kazni me sa (onoga, tj. zbog onoga) što sam zaboravio, i ne priključi mi od moga posla (od moje stvari) teškoću.", rekao je: Bila je prva (riječ prigovora) od Musaa zaboravljanjem (tj. iz zaborava).

Rekao je Ebu Abdullah: Pisao je k meni Muhamed, sin Beššara: Pričao nam je Muaz, sin Muaza, pričao nam je Ibnu Avn od Šabije rekao je: Rekao je Bera', sin Aziba: A bio je kod njih (jedan) gost

njihov. Pa je zapovjedio svojoj porodici da zakolju prije (nego) da se vrati, zato (da) jede njihov gost. Pa su zaklali (kurban oni) prije (bajramske) molitve (prije bajram namaza). Pa su to spomenuli Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je zapovjedio njemu da povrati (to) klanje (tj. da ponovno zakolje drugu životinju kao kurban, žrvu). Pa je rekao:

"O poslaniče Allaha! Kod mene je koza dvizica (dvizica znači zašla u drugu godinu života), koza mlijeka, ona je bolja od dvije ovce mesa."

I bio je Ibnu Avn (običaja da) stane u (na) ovome mjestu od hadisa Šabije (bez da ga završi), i (da) priča od Muhameda, sina Sirina sa slično ovome hadisu (tj. nešto slično ovome hadisu), i (da) stane u ovome mjestu i (da) govori: Neću znati (tj. Ne znam) da li je doprijela (ta) dozvola (dopuštenje) osim njega (još nekome drugom), ili ne. Predao je njega (ovaj hadis) Ejjub od Ibnu Sirina, od Enesa, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Šubete od Esveda, sina Kajsa, rekao je: Čuo sam Džundeba rekao je:

Prisustvovao sam Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (kada) je klanjao (na) dan (jednoga) bajrama (tj. godišnjega islamskoga praznika), zatim je predikovao, zatim je rekao:

"Ko je zaklao, pa neka zamjeni mjesto nje (mjesto te životinje, tj. neka zakolje drugu). A ko nije bio zaklao, pa neka zakolje sa imenom (u ime) Allaha."

GLAVA

(izvjesne) zakletve lažne (doslovno: zakletve velike zamočivačice, zagnjurivačice, jer ona zamoči, zagnjuri čovjeka u pakao, a misli se na svjesnu lažnu zakletvu koja se izrekne na suđenju). "I ne uzimajte svoje zakletve lukavstvom (kao sredstvo za prevaru) među vama (među sobom), pa (da) se oklizne noga poslije njezine stalnosti i (da) okušate

(izvjesno) zlo sa (onoga) što ste odvraćali od puta Allaha, i za vas je kazna velika.".

"..... dehalen....." je (što i) "mekren" i (isto što i) "hijaneten".

("Mekrun" je varka, smicalica, a "hijanetun" je prevara, pronevjera.)

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Mukatila, izvijestio nas je Nadr, izvijestio nas je Šubete, pričao nam je Firas, rekao je: Čuo sam Šabiju od Abdullaha, sina Amra, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Veliki grijesi (izvjesni) su: Udruživanje sa Allahom (nekoga i nečega), i neposlušnost (svojim) dvama roditeljima, i ubijanje (izvjesne, tj. nedužne, nevine) osobe i (izvjesna) zakletva lažna."

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "Zaista koji kupuju (sebi) za ugovor Allaha i svoje zakletve (neku) cijenu malu, ti (su oni što) nema (nikakvoga) udjela za njih u zadnjem (životu, tj. u onozemnosti, na drugome svijetu), i neće govoriti (sa) njima Allah, i neće gledati k njima (na) sudnjem danu, i neće očistiti njih i za njih je (pripravljena jedna) kazna bolna.", i (GLAVA) Njegovoga govora, veličajno je Njegovo spominjanje: "I ne učinite Allaha preprekom (tj. I ne učinite zaklinjanje Allahom kao isprječenjem, preprekom) za vaše zakletve (kao cilj ili izgovor) da (ne) činite dobročinstvo, i bojite se i popravljate (odnose) među (izvjesnim) ljudima, a Allah je svečujući, sveznajući.", i Njegovoga govora, veličajno je Njegovo spominjanje: "I ne kupujte za ugovor Allaha (neku) cijenu malu, zaista (ono) što je kod Allaha - ono je bolje za vas (tj. to je bolje vama) ako ste bili (takvi da) znate.". "I ispunite ugovor Allaha kada ste ugovorili (tj. kada ste se obavezali), i ne kvarite (ne kršite svoje) zakletve poslije njihovoga učvršćenja (njihovih učvršćenja), a već ste učinili Allaha nad vama (kao) jamca....".

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Ebu Avanete od Aameša, od Ebu Vaila, od Abdullaha (Mes'udovoga), bio zadovoljan

Allah od njega, rekao je: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ko se je zakleo na zakletvu strpljenja (tj. na zakletvu neku prinudno po zahtjevu sudije), (i) odsijeca (odsijecajući sebi on) s njom imanje (nekoga) čovjeka muslimana, sreo je (tj. sresti će, srešće) Allaha, a On je na njega srdit." Pa je spustio Allah potvrđivanje toga:

"Zaista koji kupuju za ugovor Allaha i svoje zakletve cijenu malu....." do kraja (toga) ajeta. Pa je unišao Eš'as, sin Kajsa, pa je rekao: "Šta je pričao vama Ebu Abdurahman?" Pa su rekli: "Ovako i ovako (To i to)." Rekao je: "O meni se je spustila (ta objava). Bio je za mene (tj. u mene jedan) bunar u zemlji sina strica moga (tj. u zemlji jednoga moga stričevića). Pa sam došao poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Tvoj dokaz, ili njegova zakletva (će trebati za rješenje spora)." Pa sam rekao: "Tada (će on da) se zakune na nju (na vodu, tj. za bunar), o poslaniče Allaha!" Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ko se je zakleo na zakletvu strpljivosti (tj. prinudno na suđenju), a on je u njoj (u toj zakletvi) griješnik, (i) odsijeca (sebi) s njom imanje (jednoga) čovjeka muslimana, sreo je Allaha (sresti će Allaha na) sudnjem danu, a On (Allah) je na njega srdit."

GLAVA

(izvjesne) zakletve u (onome, tj. zbog onoga) što neće posjedovati (tj. što ne posjeduje zaklinjač), i (zakletve) u (izvjesnome) griješenju (tj. za griješenje) i u (izvjesnoj) srdžbi.

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Ala-a, pričao nam je Ebu Usamete od Burejda, od Ebu Burdeta, od Ebu Musa-a rekao je:

Poslali su mene moji drugovi ka Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (da) pitam (molim) njega (za izvjesne) tovarne životinje (životinje za transport), pa je rekao:

"Tako mi Allaha neću natovariti (ni) na (jednu) stvar (ni našta)." A susreo (sreo) sam ga, a on je srdit. Pa pošto sam došao njemu (iza toga), rekao je: "Odi k svojim drugovima, pa reci: "Zaista Allah, ili: Zaista poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (će da) natovari vas."

PRIČAO NAM JE Abdulaziz, pričao nam je Ibrahim od Saliha, od Ibnu Šihaba. - H - A pričao nam je Hadžadž, pričao nam je Abdullah, sin Umera, Numejrija, pričao nam je Junus, sin Jezida, Ejlija, rekao je: Čuo sam Zuhriju rekao je: Čuo sam Urveta, sina Zubejra, i Seida, sina Musejjeba, i Alkameta, sina Vakkasa, i Ubejdulaha, sina Abdullaha sina Utbeta, o hadisu Aiše, žene Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, kada su rekli za nju stanovnici (izvjesne) laži (tj. lažovi, klevetnici ono) šta su rekli, pa je očistio (oglasio nevinom) nju Allah od (onoga) šta se rekli (o njoj). Svaki (pojedini) pričao je meni skupinu (tj. dio) od (toga) hadisa. Pa je spustio (tj. poslao je, objavio je) Allah:

"Zaista (oni) koji su donijeli (tu) laž.....", deset ajeta (tih), svaki (od) njih (tj. svi ovi ajeti) su o mojoj čistoti (nevinosti, nedužnosti, kaže Aiša). Pa je rekao Ebu Bekr Siddik - a bio je (običaja da) troši na Mistaha zbog njegovoga srodstva od njega (tj. zbog njegovoga srodstva s njime): "Tako mi Allaha neću trošiti na Mistaha (ni jednu) stvar (ništa) nikada poslije (onoga lažnoga govora) kojega je rekao (on) za Aišu (Aiši)." Pa je spustio Allah:

"I neka se ne zaklinju posjednici (izvjesne) vrline (vrijednosti; ili: posjednici izvjesnoga viška) od vas i (izvjesne) prostranosti (tj. bogatstva) da (će prekinuti da) daju srodnicima (pomoć).....", ajet (taj vidjeti). Rekao je Ebu Bekr: "Da, tako mi Allaha, zaista ja zaista volim da oprosti (oprašta) Allah meni." Pa je vratio k Mistahu (svoju) opskrbu koju je bio (običaja da) troši na njega, i rekao je: "Tako mi Allaha neću iščupati (tj. neću prekinuti) nju od njega nikada."

PRIČAO NAM JE Ebu Mamer, pričao nam je Abdulvaris, pričao nam je Ejjub od Kasima, od Zehdema rekao je: Bili smo kod Ebu Musa-a Eš'arije, pa je rekao:

Došao sam poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u nekolicini od Eš'arijevića. Pa sam susreo njega, a on je srdit. Pa smo tražili natovarenje (nošenje, tj. životinja za transport od) njega. Pa se zakleo da neće natovariti nas. Zatim je rekao:

"Tako mi Allaha, ako je htio (tj. ako htjedne) Allah, neću se zaklesti (ni) na (jednu) zakletvu, pa vidim (nešto drugo) osim nje (da) je bolje od nje, (pa da ću drukčije učiniti) osim (tako da) sam došao (tj. da ću doći i prići onome postupku) koji je bolji, a razriješio sam se nje (tj. a razriješiću se nje-zakletve njezinim iskupljivanjem)."

GLAVA:

Kada je rekao: "Tako mi Allaha neću govoriti danas!", pa je (onda iza toga) klanjao, ili je čitao (Kur'an), ili je slavio (Allaha), ili je veličao (Allaha), ili je hvalio (Allaha) ili je rekao (izgovarao) "La ilahe illellah" (Nema božanstva osim Allah)! - pa on je na njegovoj (na svojoj) namjeri.

A rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Najvrijedniji govor su četiri (izraza): "Slava Allahu!", i "Hvala Allahu!", i "Nema božanstva osim Allah!" i "Allah je veći (od svega i svakoga, tj. Allah je najveći)!"

(Izraz "Allahu ekber" neki prevode i sa "Allah je velik!" Ispravno je, međutim, sa gramatičke strane samo prevođenje sa: "Allah je veći!".)

A rekao je Ebu Sufjan: Pisao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, ka Irakliju: "....., dođite ka (jednoj) riječi, jednakoj među nama i među vama.....". A rekao je Mudžahid: Riječ (izvjesne, ili prave) bogobojaznosti je: "Nema božanstva osim Allah!"

(Iz ovoga se vidi, između ostaloga, da "kelimetun" znači i riječ i rečenica, jer je rečenica: "Nema božanstva osim Allah!".)

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije rekao je: izvijestio me je Seid, sin Musejjeba, od svoga oca rekao je:

Pošto je došla Ebu Talibu (njegova) smrt, došao je njemu poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:
"Reci: "Nema božanstva osim Allah!", riječ (tu da) se prepirem za tebe s njom (tj. zbog nje, na osnovu nje) kod Allaha."

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Muhamed, sin Fudajla, pričao nam je Umarete, sin Ka'ka-a, od Ebu Zur'ata, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Dvije riječi, lake (lahke) su njih dvije na (tj. za svaki) jezik, (a) teške su njih dvije u (onozemnoj, onosvjetskoj) vagi (mjerilu ljudskih djela na sudnjem danu), mile (drage) su njih dvije ka Milosrdnome (Allahu, a to su riječi):

"Slava Allahu, i sa Njegovom hvalom (sa hvalom i zahvalom Njemu)! Slava Allahu Velikome!"

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Abdulvahid, pričao nam je Aameš od Šekika, od Abdullaha (Mes'udovoga), bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (jednu) riječ, a rekao sam (ja) drugu.

(On je rekao:) "Ko je umro (bivši on takav da) učini (da čini) Allahu prispodobu (tj. vjerujući u kakvo biće slično Allahu po svome mišljenju), uveo se je (tj. biće uveden u) Vatru." A (ja) sam rekao drugu (riječ): "Ko je umro (takav da) ne učini (da ne čini) Allahu prispodobe (nikakve), uveo se je (biće uveden u) raj."

GLAVA

(onoga) ko se je zakleo da neće unići na svoju porodicu (tj. svojoj porodici, svojim ženama jedan) mjesec (dana, mjesec vremena), a bio je (taj) mjesec dvadeset i devet (dana).

PRIČAO NAM JE Abdulaziz, sin Abdullaha, pričao nam je Sulejman, sin Bilala, od Humejda, od Enesa rekao je:

Zakleo se je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, od (zbog) svojih žena, a bila se je pokrenula njegova noga (sa svoga mjesta, tj. iskočila iz svoga zgloba), pa je boravio u (jednoj) sobi (prostoriji na spratu) dvadeset i devet noći (tj. dana), zatim je sišao. Pa su rekli:

"O poslaniče Allaha! Zakleo si se na mjesec (dana da ćeš boraviti odvojeno od svojih žena)." Pa je rekao: "Zaista (ovaj, ili: svaki) mjesec biva dvadeset i devet (dana nekada)."

GLAVA:

Kada se je zakleo da neće piti širu (grožđa ili datula), pa je pio kuhani grožđani iscijeđeni sok (tila'), ili otopinu svježih datula (ili grožđa) ili iscijeđeni sok grožđa (koji se je sam iscijedio iz grožđa), nije pokvario (nije prekršio) zakletvu u govoru (tj. po mišljenju) nekoga (od izvjesnih) ljudi (tj. po mišljenju Ebu Hanifeta), i nisu ova (pića) sa širama (tj. i nisu ova pića šire) kod njega.

PRIČAO MI JE Alija, čuo je Abdulaziza, sina Ebu Hazima, izvijestio me je moj otac od Sehla, sina Sa'da, da je Ebu Usejd, drug Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pirovao (tj. napravio ženidbenu gozbu), pa je pozvao Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, za (tj. u) svoj pir (na svoju gozbu). Pa je bila (njegova) mlada njihov poslužitelj. Pa je rekao Sehl (tim izvjesnim) ljudima:

"Da li znate šta je napojila njega (tj. čime je napojila njega)? Potopila je za njega (neke suhe) datule u (jednu kamenu) posudu od (te) noći (tj. tu noć, uoči te noći), čak je osvanuo na njemu (tj. tom stanju taj sud, posuda), pa je napojila njega njime."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Mukatila, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas Ismail, sin Ebu Halida, od Ša'bije, od Ikrimeta, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, od Sevde, žene (supruge) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekla je:

Umrla (Krepala) je nama (jedna) ovca, pa smo učinili njezinu kožu, zatim smo neprestano bacali (doslovno: zatim nismo prestali - da

- bacamo, tj. potapamo datule) u nju, čak (tako da) je postala (istrošeni) mijeh (mješina).

GLAVA:

Kada se je zakleo da neće sebi prismoka (da neće uz hljeb sebi uzimati prismok, začin), pa je jeo datule (suhe) sa hljebom; i šta (je to što) bivaju od njega (ti krušni) prismoci (začini)?

(Učenjaci islamskoga prava - fikha - razna mišljenja imaju u pogledu toga šta je prismok hljebu. Ebu Hanife i Ebu Jusuf smatraju za prismok hljebu: ulje, med, so i sirće, a ne smatraju za prismok: pečeno meso, sir i jaja, dok Muhamed i to smatra za prismok, začin hljebu.)

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Jusufa, pričao nam je Sufjan od Abdurahmana, sina Abisa, od njegovoga oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Nije se zasitila (najela) obitelj Muhameda, pomilovao ga Allah i spasio, od hljeba pšenice, prismočenoga (tj. uzetoga, pojedenoga uz prismok, sa prismokom), tri dana (uzastopce), čak se je priključio Allahu (tako živeći skromno, tj. i umro je tako skromno se hraneći).

A rekao je Ibnu Kesir: Izvijestio nas je Sufjan, pričao nam je Abdurahman od svoga oca da je on rekao Aiši za ovo (tj. pitao je nju za ovo, za ovaj hadis kada je susreo nju).

PRIČAO NAM JE Kutejbete, od Malika, od Ishaka, sina Abdullaha sina Ebu Talhata, da je on čuo Enesa, sina Malika (da) je rekao: Rekao je Ebu Talhate Umu Sulejmi:

"Zaista već sam čuo glas poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da je) slab, (i) prepoznajem u njemu (njegovu) glad. Pa da li je kod tebe od stvari (tj. Pa da li ti imaš nešto za pojesti)?" Pa je rekla: "Da." Pa je izvadila somune (lepinje) od ječma. Zatim je uzela (jedan) svoj zavijač, pa je zamotala (taj) hljeb sa nekim (dijelom) njega. Zatim je poslala mene ka poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa sam otišao. Pa sam našao poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i

spasio, u Bogomolji i sa njim su (izvjesni) ljudi. Pa sam stao nad njima. Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Je li poslao tebe Ebu Talhate?" Pa sam rekao: "Da." Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, za (onoga, tj. onima) ko je sa njim: "Ustanite." Pa su otišli (tj. krenuli) i otišao sam pred njima, dok sam došao Ebu Talhatu pa sam izvijestio njega. Pa je rekao Ebu Talhate: "O Umu Sulejmo! Već je došao (tj. Već dolazi) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a nije (tj. nema) kod nas od (naše) hrane što (bi bilo dovoljno da) nahranimo njih." Pa je rekla: "Allah i Njegov poslanik su znaniji." Pa je otišao Ebu Talhate dok je susreo poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je došao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i Ebu Talhate sa njim dok su njih dvojica unišla. Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ovamo, o Umu Sulejmo, (donesi ono) što je kod tebe (tj. što imaš)!" Pa je donijela taj hljeb. Rekao je: Pa je zapovjedio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, za taj hljeb pa se izmrvio (zdrobio, isitnio u male komade, na sitne komadiće). I iscijedila je Umu Sulejma (jedan) svoj mijeh (mješinu u kojoj je stajalo maslo), pa je prismočila (začinila) njega (taj izmrvljeni hljeb). Zatim je rekao (izgovorio) u njega poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (ono) šta je htio Allah da rekne (da izgovori), zatim je rekao:

"Dozvoli za desetoricu (tj. Dozvoli desetorici ljudi, da uniđu da jedu)." Pa je dozvolio njima. Pa su jeli dok su se zasitili (dok su se najeli), zatim su izišli. Zatim je rekao: "Dozvoli za desetoricu." Pa je dozvolio njima. Pa je jeo (taj) narod (ljudi), svaki (od) njih i zasitili su se, a (taj) narod je (brojio) sedamdeset, ili osamdeset ljudi.

GLAVA

(izvjesne) namjere u (izvjesnim, ili u svima) zakletvama.

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Abdul-Vehhab, rekao je: Čuo sam Jahja-a, sina Seida (da) govori: Izvijestio me je Muhamed, sin Ibrahima da je on čuo Alkameta, sina Vakkasa, Lejsiju

(da) govori: Čuo sam Umera, sina Hattaba, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori: Čuo sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Samo su poslovi (tj. Poslovi su samo) sa (izvjesnom) namjerom (vrijedni, uračunljivi itd.), i samo je za čovjeka (tj. i čovjeku je samo ono uračunato) što je namjeravao. Pa ko (je takav da) je bila njegova selidba (seoba, iseljenje) ka Allahu i Njegovome poslaniku, pa njegova selidba je ka Allahu i Njegovome poslaniku (tj. primljena je kod Allaha i Allah će je nagraditi). A ko (je takav da) je bila njegova selidba ka (kakvoj) ovozemnosti (da) pogodi nju (tj. da je dograbi), ili (ka kakvoj) ženi (da) spari (tj. da vjenča) sebi nju, pa njegova selidba je ka (onome) što se (za što se) selio k njemu (tj. zbog čega, radi čega se je iselio)."

GLAVA:

Kada je poklonio svoje imanje na način (svoga) zavjeta i (svoga) pokajanja.

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Saliha, pričao nam je Ibnu Vehb, izvijestio me je Junus od Ibnu Šihaba, izvijestio me je Abdurahman, sin Abdullaha sina Ka'ba sina Malika, a bio je (Abdullah) vodić (vodič, vodilac) Ka'ba od (tj. između) njegovih sinova kada je (Ka'b) oslijepio, rekao je: Čuo sam (svoga oca) Ka'ba, sina Malika (da kaže) u svome hadisu (tj. u svome pričanju o svome slučaju u vezi kojega je objavljen i ajet koji počinje ovako:) "I na (izvjesnu) trojicu koji su se izostavili (bili ozadi, povratio se je Allah, tj. primio je njihovo pokajanje).....", pa je rekao (Ka'b) u zadnjem (dijelu, tj. na kraju) svoga hadisa (svoga pričanja):

"Zaista od moga pokajanja je (i to) da se izuvam (tj. da se isključujem, da se odričem) od svoga imanja (dajući ga kao) milostinju ka Allahu i Njegovom poslaniku (tj. milostinju u ime Allaha, radi Allaha i Njegovoga poslanika)." Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Zadrži na (tj. za) sebe (sebi) neki (dio) tvoga (svoga) imanja, pa ono je (tj. pa to je) bolje za tebe (bolje tebi)."

GLAVA:

Kada je zabranio (sam sebi neki čovjek) svoju hranu. I Njegov govor, uzvišen je: "O Vjerovijesniče! Zašto zabranjuješ (sam sebi ono) što je dozvolio Allah tebi tražiš sebi (tj. tražeći sebi tako) zadovoljstvo svojih žena (supruga)? A Allah je veliki opraštač, milostiv. Već je uzakonio (propisao) Allah vama razrješenje vaših zakletvi....", i (u vezi toga je još) Njegov govor: "....., ne zabranjujte (sebi sami) lijepih (dobrih naslada od onoga) što je dozvolio Allah vama.....".

PRIČAO NAM JE Hasen, sin Muhameda, pričao nam je Hadžadž, sin Muhameda, od Ibnu Džurejdža rekao je: Tvrdio je Ata' da je on čuo Ubejda, sina Umejra (da) govori:

Čuo sam Aišu (da ona) tvrdi da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, bio (jedno vrijeme običaja da) ostaje kod Zejnebe, kćeri Džahša i (da) pije kod nje (neki) med. Pa smo međusobno (jedna drugoj) preporučili ja i Hafsa da koja (od) nas (bude u prilici da) je unišao (kad uđe) njoj Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa neka (ona) rekne: "Zaista ja nalazim (tj. osjećam) od tebe miris smola (drveta 'urfut, a to je jedno pustinjsko drvo, slično velikom hrastu, a smole urfuta su slatke, ali imaju vrlo ružan miris). Da li si jeo smole (urfuta)?" Pa je unišao jednoj (od) njih dviju, pa je (ona) rekla to njemu. Pa je rekao:

"Ne, nego sam pio (neki) med kod Zejnebe, kćeri Džahša, i neću se vratiti njemu (tj. i neću ga više piti)." Pa je sišla (objava, tj. sišao je ajet):

"O Vjerovijesniče! Zašto zabranjuješ (sebi ono) što je dozvolio Allah tebi......... Ako se pokajete vas dvije ka Allahu......" (to je) za Aišu i Hafsu (namijenjeno, tj. te su riječi upućene Aiši i Hafsi) "....... I pošto je tajno rekao Vjerovijesnik ka nekoj (od) svojih žena (jedan) razgovor....." (to je rečeno) za njegov govor (tj. to se odnosi na njegove riječi): "....., nego pio sam med."

A rekao je meni Ibrahim, sin Musa-a, od Hišama (pričajući): "....., i neću se vratiti njemu (medu nikada), i već sam se zakleo, pa ne izvješćuj o tome (ni) jednoga (čovjeka, tj. nikoga)."

GLAVA

(izvjesnoga) ispunjavanja (svoga) zavjeta (doslovno: GLAVA vjernosti za zavjet, tj. vjerno ispunjavanje zavjeta) i (GLAVA) Njegovoga govora, uzvišen je: "Ispunjavaju (oni) zavjet (svoj)....".

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Saliha, pričao nam je Fulejh, sin Sulejmana, pričao nam je Seid, sin Harisa da je on čuo Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (da) govori:

"A zar se nije njima zabranio (taj) zavjet?! Zaista je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Zaista (taj) zavjet neće proturiti naprijed (ni jednu) stvar (od sudbine), i neće odgoditi (ostaviti za kasnije ništa što je suđeno), i samo se traži izvaditi sa (tim) zavjetom od (izvjesnoga) škrtoga (tj. i traži se izvaditi pomoću zavjeta samo od škrtoga neka pomoć za siromašnoga)."

PRIČAO NAM JE Halad, sin Jahja-a pričao nam je Sufjan od Mansura, izvijestio nas je Abdullah, sin Mureta (Murreta), od Abdullaha, sina Umera, rekao je:

Zabranio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (taj) zavjet (zavjetovanje) i rekao je:

"Zaista on neće vratiti (tj. spriječiti i izmijeniti od sudbine Božije ni jednu) stvar (ništa), a ali on (zavjet je takav da) se traži izvući (tj. da se izvuče korist za siromašnoga) s njim (tj. pomoću njega) od (izvjesnoga) škrtoga."

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb, pričao nam je Ebu Zinad od Aaredža, od Ebu Hurejreta rekao je: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Neće donijeti (tj. Ne donosi) sinu Adema (tj. čovjeku njegov) zavjet (ni jednu) stvar (ništa što) nije bilo odredilo se njemu (čovjeku prije zavjetovanja), a ali (nego) baci njega (čovjeka njegov) zavjet ka

(njegovoj) sudbini (što) se je već odredila njemu, pa traži izvaditi (tj. pa izvadi) Allah s njim od (izvjesnoga) škrtoga, pa dadne na njemu (zbog njega - zbog zavjeta čovjek) što nije bio (voljan da) dadne na njega otprije."

GLAVA

grijeha (onoga) ko neće (da) ispuni (tj. ko ne ispunjava svoj) zavjet.

(Dakle, musliman se ne treba zavjetovati, ali ako se zavjetuje, treba zavjet ispuniti, jer je griješan ako ne ispuni svoj zavjet.)

PRIČAO NAM JE Museded od Jahja-a, od Šubeta, pričao mi je Ebu Džemrete, pričao nam je Zehdem, sin Mudariba, rekao je: Čuo sam Imrana, sina Husajna (da) priča od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Najbolji (od) vas su moje pokoljenje (naraštaj, generacija), zatim (oni) koji slijede (dolaze odmah iza) njih, zatim (oni) koji slijede njih." Rekao je Imran: Neću znati (tj. Ne znam da li) je spomenuo dvije ili tri (generacije, pokoljenja) poslije svoga pokoljenja. "Zatim (će da) dođe narod (tj. jedni takvi ljudi što) se zavjetuju (koji se zavjetuju), a ne ispunjavaju (svoje zavjete), i pronevjeravaju, a ne povjerava im se, i svjedoče, a ne traži se od njih svjedočenje, i pojaviće se u njih (njihova izvjesna, velika) masnoća (tj. tjelesna debljina)."

GLAVA

(izvjesnoga) zavjeta u (izvjesnoj) poslušnosti (pokornosti Allahu Milostivome, i GLAVA Njegovoga govora, uzvišenje:) "I što ste trošili od troška ili ste se zavjetovali od zavjeta, pa zaista Allah zna njega, a

nema za (izvjesne) nasilnike od (nikakvih) pomagača (tj. nikakvih pomagača).".

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Malik od Talhata, sina Abdul-Melika, od Kasima, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Ko se je zavjetovao da se pokori Allahu, pa neka se pokori Njemu. A ko se je zavjetovao da pogriješi Njemu, pa neka ne pogriješi Njemu."

(To znači: Ko se zavjetuje da će da učini nešto što prestavlja u vjeri dobro djelo, pa neka to i izvrši. A ko se zavjetuje da će da učini nešto što u vjeri prestavlja grijeh, pa neka taj takav zavjet ne izvršava.)

GLAVA:

Kada se je zavjetovao ili se je zakleo da neće govoriti (sa nekim, jednim) čovjekom (još) u predislamlju, zatim je primio Islam.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Mukatila, Ebul-Hasen, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Ubejdulah, sin Umera, od Nafi'a, od Ibnu Umera da je Umer rekao:

"O poslaniče Allaha! Zaista ja sam se zavjetovao u predislamlju da boravim (proboravim, zadržim se jednu) noć u (toj) bogomolji zabranjenoj (tj. u Svetoj Bogomolji, a to će reći: u Ka'bi)." Rekao je (na to njemu Muhamed a.s.): "Ispuni tvoj (tj. svoj) zavjet."

GLAVA

(onoga) ko je preminuo (umro), a na njemu je (jedan, neki) zavjet.

A zapovjedio je Ibnu Umer (jednoj) ženi (što) je učinila njezina majka na svoju osobu (jednu) molitvu u Kuba'-a (da će obaviti): "Klanjaj od nje (tj. Ti klanjaj, ženo, za nju - za svoju majku)." A rekao je Ibnu Abas slično njemu (tj. A i Ibnu Abas je bio sličnoga mišljenja kao i Ibnu Umer u ovome pitanju).

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije rekao je: Izvijestio me je Ubejdulah, sin Abdullaha, da je Abdullah, sin Abasa, izvijestio njega da je Sa'd, sin Ubadeta, Ensarija tražio rješenje (od) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, o (jednom) zavjetu (što) je bio na (tj. pri) njegovoj majci, pa je (ona) preminula (umrla) prije (nego) da izvrši njega. Pa je riješio (tj. Pa je dao rješenje) njemu da (on) izvrši njega od nje (tj. taj zavjet za nju). Pa je (takva praksa) bila običaj poslije.

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Šubete od Ebu Bišra rekao je: Čuo sam Seida, sina Džubejra, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je: Došao je (jedan) čovjek Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao njemu:

"Zaista se moja sestra zavjetovala da hodočasti, i zaista je ona umrla (umrijela, a nije ispunila svoj zavjet)." Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Da je bio na njoj (neki) dug (dugovanje), da li bi bio (ti) izvršilac njega (tj. da li bi ti taj dug platio za nju)?" Rekao je: "Da." Rekao je (Muhamed a.s.): "Pa izvrši Allahu (Njegovo pravo za nju, tj. Pa plati ti za nju i Allahu dugovanje koja ona Njemu duguje), pa On je preči za (to) izvršenje."

(To jest: Dugovanje Allahu je preče da se izvrši i ispuni nego dugovanje koje dugujemo ljudima.)

GLAVA

(izvjesnoga) zavjeta u (pogledu onoga) što neće posjedovati (tj. što ne posjeduje onaj što se zavjetuje) i u grijehu (tj. i GLAVA zavjeta da će se učiniti nešto što je po Islamu grijeh).

PRIČAO NAM JE Ebu Asim od Malika, od Talhata, sina Abdul-Melika, od Kasima, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje (s njom), rekla je: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ko se je zavjetovao da se pokori Allahu, pa neka se pokori Njemu. A ko se je zavjetovao da pogriješi Njemu, pa neka ne pogriješi Njemu."

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja od Humejda, od Sabita, od Enesa, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Zaista Allah je zaista bogat od kažnjavanja ovoga svoju osobu (svoje osobe, tj. Allah ne treba to što ovaj čovjek kažnjava i muči sam sebe)." A vidio je njega (tj. toga izvjesnoga čovjeka Vjerovijesnik a.s. da on) ide između svoja dva sina (jer nema snage da sam ide pješice, a bio se je zavjetovao da ide pješice na hadž - hodočašće). A rekao je Fezarija od Humejda, pričao mi je Sabit od Enesa.

PRIČAO NAM JE Ebu Asim od Ibnu Džurejdža, od Sulejmana Ahvela, od Tavusa, od Ibnu Abasa da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, vidio (jednoga) čovjeka (da) ophodi Ka'bu (a drugi ga vodi) sa jularom (povocem, uzdom) ili (nečim drugim) osim njega, pa je presjekao njega (jular, ular, povodac).

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Musa-a, izvijestio nas je Hišam da je Ibnu Džurejdž izvijestio njih, rekao je: Izvijestio me je Sulejman Ahvel da je Tavus izvijestio njega od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, prošao, a on (Ibnu Abbas) ophodi Ka'bu sa (jednim) čovjekom (koji) vodi (jednoga drugoga) čovjeka sa žvaljom (kolanom, tj. uzicom) u njegovom nosu, pa je presjekao nju (tj. tu žvalju, kolan, uzicu) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, sa svojom rukom, zatim je zapovjedio njemu da vodi njega sa svojom rukom (a ne sa žvaljom, kolanom, uzicom).

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Vuhejb, pričao nam je Ejub od Ikrimeta, od Ibnu Abasa rekao je:

Dok Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, predikuje, kada li on (suoči se) sa (jednim) čovjekom stajačem (ugleda čovjeka koji je stajao, koji stoji)! Pa je pitao o njemu. Pa su rekli: "Ebu Israil.

Zavjetovao se je da stoji, i da neće sjesti (tj. da ne sjedi), i neće tražiti hlad, i (da) neće tražiti hlad, i (da) neće govoriti i (da će da) posti." Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zapovjedi (tj. Reci) mu, pa neka progovori (neka govori), i neka potraži hlad, i neka sjedne i neka (tj. a neka) upotpuni (dovrši) svoj post." Rekao je Abdulvehhab: Pričao nam je Ejub od Ikrimeta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

(U ovom senedu nije spomenut ashab - Ibnu Abas - pa je hadis prema ovome drugome senedu mursel-hadis.)

GLAVA

(onoga) ko se je zavjetovao da (će da) posti (neke) dane (tj. nekoliko dana), pa se je složio (tj. trefio, sudario, susreo sa danima praznika) klanja žrtve ili mršenja (tj. pa je pogodio, potrefio, naišao na dane kurban-bajrama ili ramazanskog bajrama).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Ebu Bekra, Mukademija, pričao nam je Fudajl, sin Sulejmana, pričao nam je Musa, sin Ukbeta, pričao nam je Hakim, sin Ebu Hureta, Eslemija da je on čuo Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (kada) se pitao (tj. kada je on upitan) o čovjeku (koji) se je zavjetovao da neće doći na njega (tj. njemu ni jedan) dan (drukčije) osim (tako da) je postio (tj. da će on postiti u tom danu), pa se je složio (trefio, tj. susreo sa) danom žrtava ili mršenja, pa je rekao (na to Abdullah r.a.):

"Zaista već je bio vama u poslaniku Allaha uzor lijep.....". Nije bio (običaja poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, da) posti dan (praznika) žrtava i mršenja, i niti vidi (tj. i niti je bio običaja da misli i smatra) postenje njih dvaju (tj. dana tih dvaju praznika).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, pričao nam je Jezid, sin Zurej'a, od Junusa, od Zijada, sina Džubejra, rekao je: Bio sam sa Ibnu Umerom, pa je pitao njega (jedan) čovjek, pa je rekao:

"Zavjetovao sam se da postim svaki dan utorak, ili srijedu (sumnjao je pripovjedač), dok sam živio (tj. dok sam god živ, dok god sam živ), pa sam složio (trefio, potrefio, susreo, tj. pogodio) ovim danom dan (toga) klanja (žrtava)." Pa je rekao:

"Zapovjedio je Allah ispunjavanje (svoga) zavjeta, a zabranilo nam se je da postimo dan (toga praznika) klanja (žrtava)." Pa je povratio (tj. ponovio) na njega (njemu taj čovjek pitanje i svoj slučaj), pa je rekao (opet njemu Abdullah) slično njemu (tj. slično prvome svome odgovoru), (i) neće povećati na njega (tj. ne povećavajući na taj odgovor ništa više).

GLAVA:

Da li ulazi u (te) zakletve i (te) zavjete zemlja, i bravi (ovce), i usjevi i (razne vrste čovjekove) robe?

A rekao je Ibnu Umer: Rekao je Umer Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio: "Pogodio sam (tj. Zadobio sam jednu) zemlju, (i) nisam pogodio (ni jednoga) imanja nikada skupocijenijega od njega." Rekao je: "Ako si htio (tj. Ako hoćeš), zadržao si (ti) njezin korijen i milodario si s njom (tj. zadrži njezin korijen - uvaki je, zavještaj je - i milodari je)."
A rekao je Ebu Talhate Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio: "Najdraže (od) mojih imanja k meni je Bejruha' (Bejreha', rekavši on to) za (jedan) svoj zid (tj. palmik, voćnjak od palmi), okrenut prema Bogomolji.

PRIČAO NAM JE Ismail, pričao mi je Malik od Sevra, sina Zejda, Dilije, od Ebul-Gajsa, slobodnjaka Ibnu Muti'a (Ibnu Mutiovoga), od Ebu Hurejreta rekao je:

Izašli smo sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (na) dan Hajbera, pa nismo zaplijenili (kao ratni plijen nikakvoga) zlata, a ni srebra, osim (tj. izuzev izvjesnih) imanja, i odjeća i robe. Pa je poklonio (jedan) čovjek iz (plemena) Dubejbovića, govori se (tj. ime je) njemu Rifa'ate, sin Zejda, za poslanika (tj. poslaniku) Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (jednoga) dječaka (tj. roba), govori se njemu (tj. ime tom

dječaku je) Mid'am. Pa je upravio (tj. krenuo) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, ka Vadil-Kira-u. Te kada je bio u Vadil-Kira-u, dok Mid'am obara (tj. skida, spušta) samar (kamile) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, kada li (jedna) strijela skrenula (tj. zalutala dođe), pa je ubila njega (pa ga ubi). Pa su rekli (izvjesni) ljudi:

"Bivanje sretnim (tj. Sretan je)! Za njega je raj (tj. Njemu pripada raj, on će u raj)!" (Ili: "Henien lehul-džennetu - Prijatan mu raj! Sretan mu raj!".). Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Nikako! Tako mi (Onoga) koji (je Taj što) je moja duša u Njegovoj ruci zaista (izvjesna) odjeća koja (je ta što) je uzeo nju (na) dan Hajbera iz (tih) ratnih plijenova, nisu pogodile (dočekale) nju (te) raspodjele (tj. koju je uzeo samovoljno prije raspodjele plijena), zaista se rasplamsava (ili: zaista će se rasplamsavati) na njemu vatrom." Pa pošto su čuli to (izvjesni) ljudi, donio je (jedan) čovjek (jedan) kajiš ili dva kajiša (za obuću) ka Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao: "Kajiš od vatre, ili dva kajiša od vatre."

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA.

GLAVA

iskupljenja (izvjesnih) zakletvi, i (**GLAVA**) govora Allaha, uzvišen je: "..... pa njegovo iskupljenje (tj. iskupljenje zaklinjanja) je nahranjivanje desetorice bijednika....." i šta je zapovjedio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, kada je sišla (objava, ajet u kome se kaže:) ".... pa otkup od posta, ili milostinje ili žrtve.....".

A spominje se od Ibnu Abasa, i Ata-a i Ikrimeta: Što je bilo u Kur'anu (izloženo sa) ili..... ili....., pa njegov vlasnik je sa (svojim) izborom (tj. pa taj može da izabere koji god hoće način od tih spomenutih). A već je dao izabrati Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, Ka'bu u (njegovom) otkupu.

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Junusa, pričao nam je Ebu Šihab od Ibnu Avna, od Mudžahida, od Abdurahmana, sina Ebu Lejla-a, od Ka'ba, sina 'Udžreta, rekao je:

Došao sam njemu - misli (na) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio - pa je rekao: "Približi se." Pa sam se približio. Pa je rekao: "Je li uznemiruju tebe tvoji insekti (tj. uši, vaši na glavi)?" Rekao sam: "Da." Rekao je: "Otkup (jedan koji treba da se sastoji) od posta, ili milostinje ili žrtve." A izvijestio me je Ibnu Avn od Ejuba rekao je: Post (taj) je tri dana, a (ta) žrtva je ovca, a (ti) bijednici (tj. broj bijednika kojima treba dati milostinju na ime otkupa prekršaja za brijanje glave u hodočašću prije vremena) su šestorica.

GLAVA

Njegovoga govora, uzvišen je: "Već je uzakonio Allah vama razrješenje (tj. iskupljivanje) vaših zakletvi, i Allah je vaš zaštitnik, i On je sveznajući, mudar." Kada biva dužno (potrebno, obavezno to) iskupljenje na (svakoga) imućnoga i (svakoga) siromašnoga?

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan od Zuhrije rekao je: Čuo sam ga iz njegovih usta, od Humejda, sina Abdurahmana, od Ebu Hurejreta rekao je:

Došao je (jedan) čovjek ka Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao: "Propao sam." Rekao je (Muhamed), pomilovao ga Allah i spasio: "Šta je tvoje stanje (tvoja stvar - U čemu je problem)?" Rekao je: "Pao sam na svoju ženu u ramadanu (u mjesecu posta)."

(Tj. Imao sam spolni odnos sa svojom ženom u mjesecu posta-ramazanu i to po danu kad se posti.)

Rekao je: "Možeš (li ti da) oslobodiš (jedan, neki) vrat (roba ropstva)?" Rekao je: "Ne." (Rekao je dalje): "Pa da li možeš da postiš (neka) dva mjeseca sljedstvena (tj. neprekidna, uzastopna)?" Rekao je: "Ne." Rekao je: "Pa da li možeš da nahraniš šezdeset bijednika?" Rekao je: "Ne." Rekao je: "Sjedi." Pa je sjeo. Pa se je donio Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (jedan) 'arak, u njemu su (neke) datule. A

arak je (izvjesni) zembilj krupan (velik, izgleda, kao džak, vreća, žaka). Rekao je: "Uzmi ovo, pa milodari s njim (tj. pa podijeli kao milostinju njega)." Rekao je: "Zar na siromašnijega od nas (da ovo nekome dadnem, dam)?" Pa se je nasmijao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, čak (da) su se pokazali njegovi umnjaci (krajnji kutnji zubi). Rekao je: "Nahrani ga (tj. Podaj i utroši to za) svoju obitelj (porodicu)."

GLAVA

(onoga) ko je pomogao (izvjesnoga) siromaha u (njegovom) iskupljenju.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Mahbuba, pričao nam je Abdul-Vahid, pričao nam je Mamer od Zuhrije, od Humejda, sina Abdurahmana, od Ebu Hurejreta rekao je:

Došao je (jedan) čovjek ka poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Propao sam." Pa je rekao: "A šta je to (bilo)?" Rekao je: "Pao sam (Stupio sam) sa svojom ženom (u polni odnos) u ramadanu (u Ramazanu)." Rekao je: "Nalaziš (li) vrat (tj. Imaš li jednoga roba)?" Rekao je: "Ne." Rekao je: "Da li možeš da postiš dva mjeseca sljedstvena (uzastopna, uzastopno)?" Rekao je: "Ne." Rekao je: "Pa da li možeš da nahraniš šezdeset bijednika?" Rekao je: "Ne." Rekao je: Pa je donio (jedan) čovjek od Pomagača arak - a arak je (izvjesni) zembilj - u njemu su (bile nekakve) datule. Pa je rekao: "Odnesi ovo, pa milodari s njim (daj nekome ko je siromašan)." Rekao je: "Na potrebnijega (nekoga) od nas, o poslaniče Allaha (zar da to milodarim)? Tako mi (Onoga) koji (je Taj što) je poslao tebe sa (tom) istinom, nema između njezina dva kamenjara (dva kamenita predjela Medine) porodica (ni jedne) kuće (da je) potrebnija od nas." Zatim je rekao: "Odi (tj. Idi), pa nahrani ga (čeljad, tj.) svoju porodicu."

GLAVA:

Daje u (svome) iskupljenju (zakletve onaj ko prekrši zakletvu dnevnu hranu) desetorici bijednika, bližnji je bio (svaki taj bijednik njemu), ili daljni (rođak, ili i nerođak).

(U vezi ovoga su islamski učenjaci podijeljenih mišljenja, kao i u vezi tumačenja događaja i slučaja koji se navodi u hadisu koji će se sada navesti i koji je već više puta prolazio u tekstu.)

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, pričao nam je Sufjan od Zuhrije, od Humejda, od Ebu Hurejreta rekao je:

Došao je (jedan) čovjek ka Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao: "Propao sam." Rekao je: "A šta je tvoje stanje (Kakav je tvoj slučaj)?" Rekao je: "Pao sam na svoju ženu u ramadanu." Rekao je: "Da li nalaziš što (od imanja da) oprostiš vrat (roba - da bi se iskupio)?" Rekao je: "Ne." Rekao je: "Pa da li možeš da postiš dva mjeseca sljedstvena?" Rekao je: "Ne." Rekao je: "Pa da li možeš da nahraniš šezdeset bijednika?" Rekao je: "Neću naći (tj. Ne nalazim, Nemam)." Pa je donio Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (jedan) arak, (a) u njemu su (neke) datule. Pa je rekao: "Uzmi ovo, pa milodari s njim (tj. pa milodari ga, podijeli ovo kao milostinju)." Pa je rekao: "Zar na siromašnijega od nas? Nema između njezina dva kamenjara siromašniji (niko) od nas." Zatim je rekao: "Uzmi ga (taj arak), pa nahrani ga (tj. nahrani njime) svoju porodicu."

GLAVA

sa'a Medine (medinskoga, medinenskoga) i mudda Vjerovijesnika (Vjerovijesnikovoga), pomilovao ga Allah i spasio, i njegovoga blagoslova (njegove blagoslovljenosti) i šta su međusobno naslijeđivali stanovnici Medine od toga stoljeće poslije stoljeća (iz stoljeća u stoljeće, stoljećima).

(Sa' je mjera za koju se kaže da je iznosila nešto oko 3,33 kilograma, a mudd je četvrtina toga sa'a. Ta mjera, u stvari zapreminska mjera sa određenom težinom koja je u ono vrijeme služila za mjerenje žita, voća i sličnoga, mijenjala se je, kako će se vidjeti iz samoga teksta, tj. dobijala je drugu vrijednost još na kraju prvoga stoljeća po Hidžri, a

posebno u raznim krajevima tadašnje islamske države, pa je danas teško utvrditi stvarnu vrijednost sa'a u Medini u vrijeme Muhameda a.s., te je vrijednost od 3,33 kilograma približna, a ne sasvim tačna.)

PRIČAO NAM JE Usman, sin Ebu Šejbeta, pričao nam je Kasim, sin Malika, Muzenija, pričao nam je Džuajd, sin Abdurahmana, od Saiba, sina Jezida, rekao je:

Bio je (taj) sa' na vremenu Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (toliki i takav da njegov jedan) mudd i trećina je za vaš mudd danas (trebalo dati). Pa se je povećalo u njemu (u tome sa'u, tj. Pa je povećan taj sa') u vremenu Umera, sina Abdulaziza.

(Smisao je Saibove izjave ovo: Sa' u vrijeme Muhameda a.s. i ovaj današnji sa' - a misli se na vrijeme kada Saib govori - nisu jednaki. Sa' iz Muhamedovoga a.s. vremena je povećan za vrijeme Umera, sina Abdulaziza tako da bi trebalo dati za ovaj današnji mudd čak jedan mudd i trećinu mudda iz doba Muhameda a.s.)

PRIČAO NAM JE Munzir, sin Velida, Džarudija, pričao nam je Ebu Kutejbete, a on je Selm, pričao nam je Malik od Nafi-a rekao je:

Bio je Ibnu Umer (običaja da) daje zekat ramadana (tj. milostinju za mršenje, sadakai fitr mjereći) sa muddom Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (tim) muddom najprvim-prvim (u Islamu, tj. prvobitnim islamskim muddom), i u iskupljivanju (svoje) zakletve (mjereći opet) sa muddom Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

Rekao je Ebu Kutejbete: Rekao je nama Malik (imami Malik): Naš mudd je veći od vašega mudda (po važnosti i blagoslovu), i nećemo vidjeti (tj. ne vidimo, ne mislimo tu) vrijednost (ni u kojoj drugoj mjeri) osim u muddu Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. I rekao je meni Malik: "Da je došao vama (neki, jedan) zapovjednik, pa (da je) udario (skovao, uveo, uspostavio jedan) mudd, manji od mudda Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, sa kojom stvari (tj. po čemu, prema čemu) biste bili (vi običaja da) dajete (zekat i sadakai fitr - kako bi, prema čemu bi vi davali zekat i sadakai fitr)?" Rekao sam: "Bili bismo (Bili bi običaja da) dajemo sa muddom Vjerovijesnika,

pomilovao ga Allah i spasio." Rekao je: "Pa zar nećeš vidjeti (tj. Pa zar ne vidiš, ne smatraš i kod većega mudda) da se (ta) stvar vraća samo ka muddu Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (zar nije tako)?!"

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Ishaka, sina Abdullaha sina Ebu Talhata, od Enesa, sina Malika da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Moj Bože! Blagoslovi im (stanovnicima Medine) u njihovoj mjeri (doslovno: u njihovom sredstvu za mjerenje), i njihovom sa'u i njihovom muddu."

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "..... ili oslobođavanje vrata (tj. roba)....." i koji (od tih) vratova (tj. robova) je čišći (tj. vrijedniji)?

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Abdurahima, pričao nam je Davud, sin Rušejda, pričao nam je Velid, sin Muslima, od Ebu Gasana Muhameda, sina Mutarifa, od Zejda, sina Eslema, od Alije, sina Husejna, od Seida, sina Merdžaneta, od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Ko je oslobodio (tj. Ko oslobodi jedan) vrat muslimanski (roba muslimana), oslobodio je (tj. oslobodiće) Allah za svaki ud (dio tijela) od njega (njemu jedan) ud od Vatre, čak njegovu pukotinu (tj. njegov spolni, polni ud) za njegovu pukotinu (za robov spolni ud)."

GLAVA

oslobođenja (oslobađanja) mudebera (roba kome je rečeno da je slobodan poslije smrti svoga vlasnika, gospodara), i majke (vlasnikovoga) djeteta (tj. robinje od koje njezin vlasnik ima dijete) i potpisanoga (tj. roba s kojim je sklopljen i potpisan ugovor o oslobađanju ropstva uz određeni otkup koji rob treba da plati u ratama - GLAVA oslobađanja takvih vrsta robova) u (tom) iskupljenju i oslobođenja djeteta (izvjesnoga) bluda (tj. nezakonitoga djeteta, kopileta).

A rekao je Tavus: Biva dostatnim (dovoljnim za kefaret - iskupljenje) mudeber i majka (vlasnikovoga) djeteta.

(U vezi ovoga pitanja islamski pravnici su podijeljeni.)

PRIČAO NAM JE Ebu Numan, izvijestio nas je Hamad, sin Zejda, od Amra, od Džabira da je (jedan) čovjek od Pomagača učinio ozadi (iza sebe, tj. poslije svoje smrti slobodnim jednoga) roba svoga, a nije bilo za (tj. u) njega imanja (nikakvoga drugoga) osim njega (osim toga roba). Pa je (to) doprlo Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Ko (će da sebi) kupi njega (toga roba) od mene?" Pa je (sebi) kupio njega Nuajm, sin Nehama (Nahhama), za osam stotina srebrenjaka. Pa sam čuo Džabira, sina Abdullaha (da) govori (za toga roba da je on bio): Rob Kopt (i) umro je godine prve (prve, valjda, iza toga slučaja).

GLAVA:

Kada je oslobodio (jednoga) roba (a taj rob je zajedničko, udruženo vlasništvo) između i između drugoga (jednoga lica).

GLAVA:

Kada je oslobodio u (svome) iskupljenju za koga (će da) bude (tj. kome će da pripadne) njegovo zaštitništvo (pokroviteljstvo, tj. patronat nad oslobođenim robom).

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Šubete od Hakema, od Ibrahima, od Esveda, od Aiše da je ona htjela da (sebi) kupi Beriru, pa su sebi uslovljavali (uvjetovali njezini vlasnici, gospodari) nad njom (njezino) zaštitništvo. Pa je to spomenula (Aiša) Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Kupi (sebi) nju, pa (njezino) zaštitništvo je samo za (onoga) ko je oslobodio."

GLAVA

(izvjesnoga) izuzimanja u (tim) zakletvama.

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Hamad od Gajlana, sina Džerira, od Ebu Burdeta, sina Ebu Musa-a, od Ebu Musa Ešarije rekao je:

Došao sam poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u grupi od Ešarovića, (i) tražim (tj. tražeći) natovarenje (nošenje, tj. tovarne životinje od) njega, pa je rekao:

"Tako mi Allaha neću natovariti (nositi) vas. Nema kod mene (tj. Nemam ono) što (bih mogao da) natovarim vas (na njega)." Zatim smo ostali što (tj. koliko) je htio Allah. Pa su se njemu dovele (nekakve) kamile (deve). Pa je zapovjedio za nas sa tri deve (kamile da se opskrbimo, podmirimo). Pa pošto smo otišli, rekao je neki (od) nas za nekoga (tj. neko od nas nekome):

"Neće blagosloviti Allah nama. Došli smo poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (i) tražimo (tražeći mi) natovarenje (od) njega, pa se je zakleo da neće natovariti nas, pa je (onda poslije) natovario nas." Pa je rekao Ebu Musa: Pa smo došli Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa smo spomenuli to njemu. Pa je rekao:

"Nisam ja natovario vas, nego je Allah natovario vas (tj. dao vam je On te tovarne životinje - deve). Zaista ja tako mi Allaha, ako je htio Allah (tj. Ako htjedne Allah), neću se zaklesti (ni) na (jednu) zakletvu, pa vidim osim nje (da je nešto) bolje od nje (pa da ću drukčije učiniti) osim (tako da) sam iskupio (tj. da ću iskupiti) svoju zakletvu (iskupiću se od svoje zakletve), a došao sam (tj. a doći ću, pristupiću onome postupku) koji je on bolji."

PRIČAO NAM JE Ebu Numan, pričao nam je Hamad i rekao je: "..... osim (tako da) sam iskupio (sebe) od svoje zakletve, i došao sam (postupku) koji je on bolji." Ili: "..... došao sam (postupku) koji je on bolji, a (onda) sam iskupio (zakletvu)."

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan od Hišama, sina Hudžejra, od Tavusa čuo je Ebu Hurejreta rekao je: Rekao je Sulejman:

"Zaista ophodiću svakako noćas (ili: večeras ću da izvršim spolni snošaj) na (nad, tj. sa) devedeset žena, svaka (će da) rodi dječaka (koji će da) se bori u (na) putu Allaha (tj. da ratuje zbog Allahovoga puta)." Pa je rekao njemu njegov drug - rekao je Sufjan: Misli (pod drugom na izvjesnoga) anđela -: "Reci: "Ako je htio (tj. Ako htjedne) Allah (Ako Bog da)." Pa je zaboravio (Sulejman a.s. da to rekne). Pa je ophodio (i imao je spolni odnos) s njima. Pa nije donijela (nije rodila ni jedna) žena od njih dijete, osim jedna (porodivši se ona) sa polovinom dječaka (tj. osim jedna od njih što je rodila polovinu dječaka).

Pa je rekao Ebu Hurejrete, (i) predaje (tj. predajući) njega (taj hadis dalje): Rekao je: "Da je rekao: "Ako je htio Allah!", nije prekršio (tj. ne bi on prekršio) zakletvu, i bio je (bio bi on imao, imao bi) dostignuće u svojoj potrebi." A rekao je jedanput: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Da je izuzeo....."

(A značenje izraza "istesna - izuzeti" je tako reći "In šaellahu: Ako je htio Allah!". A značenje "predaje njega" je: priča ga od Muhameda a.s..)

A pričao nam je Ebu Zinad od Aaredža slično hadisu Ebu Hurejreta.

GLAVA

(izvjesnoga toga) iskupljenja prije (izvjesnoga) prekršenja zakletve i poslije njega.

PRIČAO NAM JE Alija, sin Hudžra, pričao nam je Ismail, sin Ibrahima, od Ejuba, od Kasima Temimije, od Zehdema Džermije rekao je:

Bili smo kod Ebu Musa-a, a bilo je između nas i između ovoga plemena od Džerma (od Džermovića jedno) pobratimstvo i poznato (tj. i

dobro odnošenje, dobar odnos). Rekao je: Pa se njemu proturila (tj. ponudila, stavila pred njega jedna) hrana (jelo). Rekao je: I proturilo se je u njegovoj hrani meso kokošiju. Rekao je: A u (tom) narodu je (bio jedan) čovjek iz Tejmulahovića, crven, kao da je on slobodnjak. Rekao je: Pa se nije prikučio. Pa je rekao njemu Ebu Musa:

"Prikuči se, pa (tj. jer) zaista ja sam već vidio poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) jede od njega (tj. mesa kokošijega)." Rekao je: "Zaista ja sam vidio njega (taj rod ptica - kokoš da) jede (jednu) stvar (tj. nešto što) sam se gadio (od) njega (doslovno: što sam smatrao prljavim, nečistim njega), pa sam se zakleo da neću okusiti njega (tj. mesa kokošijega) nikada." Pa je rekao: "Približi se (jelu, a ja ću da) izvijestim tebe o tome. Došli smo poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u grupi od Eš'arovića, (i) tražim natovariti (tj. pa tražim tovarne životinje za nas od) njega, a on raspodjeljuje (nekakve) deve od deva (obavezne) milostinje (tj. od deva koje su date kao zekat)." Rekao je Ejub: Mislim ga (da) je rekao (i ovo još - Mislim da je rekao još i ovo): "A on je srdit." Rekao je (Muhamed a.s.):

"Tako mi Allaha neću natovariti vas, i nema kod mene (tj. i nemam ja ono) što (bih mogao da) natovarim vas." Rekao je: Pa smo otišli. Pa se doveo poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (ratni) plijen (od nekakvih) deva. Pa se reklo: "Gdje su ovi (ti) Eš'arovići? Gdje su ovi Eš'arovići?" Pa smo došli. Pa je zapovjedio za nas (da se darujemo) sa pet deva, bijelih (svojih) vrhova (tj. bijelih grba). Rekao je: Pa smo se odbili (tj. Pa smo krenuli, otišli). Pa sam rekao svojim drugovima:

"Došli smo poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (i) tražimo (tražeći da nas) natovari, pa se je zakleo da neće natovariti nas, zatim je poslao k nama (poziv, poruku), pa je natovario nas. Zaboravio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, svoju zakletvu. Tako mi Allaha zaista ako smo sebi zanemarili (tj. ako zanemarimo) poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, njegovu zakletvu, nećemo se spasiti nikada. Vratite se sa nama (tj. Vratite nas) ka poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa da opomenemo njega (za, na) njegovu zakletvu (da mu skrenemo pažnju, da ga podsjetimo na njegovu zakletvu)."

Pa smo se vratili, pa smo rekli: "O poslaniče Allaha! Došli smo tebi, (pa) tražimo natovariti (ili: pa tražimo natovarenje, tj. tovarne životinje sebi od) tebe, pa si se zakleo da nećeš natovariti nas, zatim si natovario nas (tj. dao si nam tovarne životinje). Pa smo mislili - ili: Pa smo prepoznali (znali) - (tj. Pa mislimo - ili: Pa prepoznajemo, znamo -) da si ti zaboravio tvoju (tj. svoju) zakletvu." Rekao je:

"Odite (tj. Odlazite, Idite), pa (tj. jer) natovario je vas samo Allah. Zaista ja tako mi Allaha, ako je htio (ako htjedne) Allah, neću se zaklesti (tj. ne zakunem se ni) na (jednu) zakletvu, pa vidim (tj. pa onda mislim da je nešto drugo) osim nje, bolje od nje, (pa neću postupiti drukčije) osim (tako da) sam došao (da ću doći, prići tome postupku) koji je bolji, a razriješio sam se nje (tj. a razriješiću se nje - zakletve na propisani način putem iskupljenja)."

Slijedio je njega (Ismaila Ibrahimovoga) Hamad, sin Zejda, od Ejuba, od Ebu Kilabeta i Kasima, sina Asima, Kulejbije.

PRIČAO NAM JE Kutejbete, pričao nam je Abdulvehab od Ejuba, od Ebu Kilabeta i Kasima Temimije, od Zehdema za ovo.

PRIČAO MI JE Ebu Mamer, pričao nam je Abdulvaris, pričao nam je Ejub od Kasima, od Zehdema za ovo (tj. za ovaj hadis, za prethodni hadis).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Abdullaha, pričao nam je Usman, sin Umera sina Farisa, izvijestio nas je Ibnu Avn od Hasena, od Abdurahmana, sina Semureta, rekao je: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ne pitaj (tj. Ne traži, Ne zahtijevaj to izvjesno) zapovjedništvo, pa (jer) zaista ako ti se je dalo ono od (nekoga drugoga načina) osim pitanja (traženja, zahtijevanja), pomogao si se (tj. bićeš pomognut) na njemu (u njemu). A ako ti se je dalo ono od pitanja (tj. po zahtjevu i traženju), prepustio si se k njemu. A kada si se zakleo na (jednu) zakletvu, pa si vidio (tj. pa si smatrao da je nešto drugo) osim nje, bolje od nje, pa dođi (priđi tome postupku) koji je on bolji (koji je bolji), a iskupi (sebe) od tvoje (svoje) zakletve (a iskupi zakletvu)."

Slijedio je njega (Usmana Umerovoga) Ešhel od Ibnu Avna. A slijedio je njega (Abdullaha, sina Avnovoga - slijedili su ga) Junus, i Simak, sin Atijeta, i Simak, sin Harba, i Humejd, i Katadete, i Mansur, i Hišam i Rebi'.

Upotpunio se je sedmi dio, i slijedi ga osmi dio, a početak njegov je KNJIGA (izvjesnih) zakona (tj. zakona o nasljedstvu, naslijeđivanju).

Osmi dio od Sahiha Ebu Abdullaha Muhameda, sina Ismaila sina Ibrahima sina Mugireta sina Berdizbeha Buharije Džu'fije, bio zadovoljan Allah, uzvišen je, od njega i ukoričio (tj. obasuo, obuhvatio) ga sa Svojom milošću (milosti) i nastanio ga (u) sredinu Svoga raja! Amin (Uslišaj)!

SAHIH BUHARIJE

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA

KNJIGA (izvjesnih, tj. nasljednih) ZAKONA

(zakona o nasljedstvu, nasljeđivanju imovine umrloga muslimana)

I (KNJIGA) govora Allaha, uzvišen je: "Oporučuje vama (tj. Preporučuje, Zapovijeda, Naređuje vama) Allah u vašoj djeci (tj. među vašom djecom da se nasljedstvo razdijeli tako da) je za muško kao udjel (dio) dviju ženskih, pa ako su bile (one) žene iznad (više od) dvije, pa za njih su dvije trećine (onoga) što je ostavio, a ako je bila jedna, pa za nju je polovina; a za njegova dva roditelja je za svakoga jednoga (tj. pojedinoga) od njih dvoje šestina od (onoga) što je ostavio ako je bilo za njega (tj. u njega jedno) dijete, pa ako nije bilo za (u) njega dijete, a naslijedila su njega njegova dva roditelja, pa za njegovu majku je

trećina; pa ako su bila za (u) njega braća, pa za njegovu majku je šestina od poslije oporuke (što) oporučuje za nju ili dugovanja; vaši očevi i vaši sinovi nećete znati (tj. ne znate) koji njih je bliže vama korisnošću (tj. ne znate koji su vam korisniji); (sprovodite ovo kao jedan) zakon od Allaha, zaista Allah je (uvijek) bio sveznajući, mudar. I za vas je (tj. I vama pripada) polovina (onoga) što su ostavile vaše supruge ako nije bilo za (u) njih (ni jedno) dijete, pa ako je bilo za (u) njih dijete, pa za vas je četvrtina od (onoga) što su (one) ostavile od poslije oporuke (što one) oporučuju za nju ili dugovanja; a za njih je (tj. njima pripada, one imaju) četvrtinu od (onoga) što ste (vi) ostavili ako nije bilo za vas (u vas ni jedno) dijete, pa ako je bilo za (u) vas dijete, pa (za) njih je osmina od (onoga) što ste ostavili od poslije oporuke (što) oporučujete za nju ili dugovanja; a ako je bio (jedan) čovjek (takav da) se nasljeđuje ovjenčanjem (tj. okruženjem drugim rodom osim roditelja i djece, jer nemaju ni roditelja ni djece) ili žena, a za (tj. a u) njega je brat ili sestra, pa za svako jedno (tj. pojedino) od njih dvoje je šestina, pa ako su bili mnogobrojniji od toga, pa oni su udruženici (sudionici) u trećini od poslije oporuke (što) se oporučuje za nju ili dugovanja osim oštećivača (tj. ne bivši on oštećivač), (izvršite to kao) oporuku od Allaha, a Allah je znan (tj. sveznajući), blag."

(Pod izrazom "ili dugovanja" misli se na "ili poslije isplate dugovanja, duga koji je ostao iza umrloga lica koje se naslijeđuje, čiji se imetak naslijeđuje i raspodjeljuje". Ajete o nasljeđivanju sam samo doslovno preveo, a nisam davao nikakva tumačenja. Tumačenja se mogu naći u tumačenjima Kur'ana i u djelima koja nose naslove Šeriatsko nasljedno pravo, a tih djela ima i na srpsko-hrvatskom jeziku - NAPOMENA porodice prevodioca: sada u Bosni i Hercegovini na bosanskom jeziku.)

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Sufjan od Muhameda, sina Munkedira, čuo je Džabira, sina Abdullaha, Ensariju (da) govori:

Razbolio sam se, pa je posjetio mene poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i Ebu Bekr, a njih dva su dva pješaka (tj. a došli su njih dva pješačeći). Pa je došao meni, a već se je zanesvijestilo meni (tj. a već sam se onesvijestio, pao sam u nesvijest). Pa se očistio (za molitvu - abdestio se) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa

je izlio na mene svoju vodu za čišćenje (koja je preostala u sudu, u posudi za vodu). Pa sam se osvijestio, pa sam rekao:

"O poslaniče Allaha! Kako (da) napravim u svome imetku (imanju)? Kako (da) sudim u svome imetku (u pogledu nasljedstva poslije moje smrti)?" Pa nije odgovorio meni (ni) sa (jednom) stvari dok je sišao (dok nije sišao) ajet (tih) nasljeđivanja (tj. nije mi odgovorio ništa do časa kada je ajet o nasljeđivanju sišao).

GLAVA

poučavanja (tim) zakonima (dužnostima, propisima).

A rekao je Ukbete, sin Amira: "Poučavajte se prije (izvjesnih) mislilaca!" Misli (na one) koji govore sa (izvjesnom) misli (tj. po svome mišljenju i smatranju).

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Vuhejb, pričao nam je Ibnu Tavus od svoga oca, od Ebu Hurejreta rekao je: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Čuvajte se misli, pa (jer) zaista (izvjesna) misao (pomisao, nesigurno znanje) je najlažniji razgovor (pričanje, govor). I ne špijunirajte se, i ne ispipavajte se (opet u smislu špijuniranja), i ne mrzite se međusobno, i ne okrećite zadnjice (ili leđa) međusobno. I budite, robovi Allaha, braća."

GLAVA

govora Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Nećemo se nasljeđivati (tj. Mi se ne nasljeđujemo). Šta smo ostavili, milostinja je."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Hišam, izvijestio nas je Mamer od Zuhrije, od Urveta, od Aiše da su Fatima i Abas - na njih dvoje (naš) pozdrav (Njima dvoma mir)! - došli njih dvoje Ebu Bekru, (i) traže sebi njih dvoje nasljeđe (nasljedstvo) njih dvoga od (tj. iza) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. I njih dvoje tada traže dvije zemlje njih dvoga od Fedeka (tj. u mjestu Fedeku)

i dio njih dvoga od Hajbera (u Hajberu). Pa je rekao njima dvoma Ebu Bekr: Čuo sam
poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Nećemo se nasljeđivati (tj. Ne nasljeđujemo se mi Allahovi vjerovijesnici). Šta smo ostavili (tj. Šta ostavimo od imovine), milostinja (je). Samo (jedino što) jede porodica (obitelj) Muhameda od ovoga imetka (imanja koje ostane poslije Muhameda a.s.)." Rekao je Ebu Bekr: "Tako mi Allaha neću ostaviti (ni jedan) posao (što) sam vidio poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da on) pravi njega) (taj posao, tu stvar i to postupanje) u njemu (u tome imetku), osim (da) sam napravio (tj. osim da ću da napravim i ja) njega (a da i ja tako ne postupim)." Rekao je: Pa je napustila njega Fatima (tj. Ebu Bekra), pa nije govorila (sa) njim, čak je (poslije i) umrijela (umrla).

PRIČAO NAM JE Ismail, sin Ebana, izvijestio nas je Ibnul-Mubarek od Junusa, od Zuhrije, od Urveta, od Aiše da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Nećemo se nasljeđivati (tj. Ne nasljeđujemo se). Šta smo ostavili, milostinja je (to)."

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba rekao je: Izvijestio me je Malik, sin Evsa sina Hadesana. A bio je Muhamed, sin Džubejra sina Mut'ima, spomenuo meni (jedan) spomen (pomen) od njegovoga hadisa toga (tj. od hadisa koji prenosi Malik Evsov, a koji će se sada u daljem tekstu navesti). Pa sam otišao, dok sam unišao njemu (Maliku), pa sam pitao njega, pa je rekao:

Otišao sam, dok sam unišao na Umera (tj. dok sam unišao Umeru). Pa je došao njemu njegov vratar (poslužitelj, portir) Jerfe' pa je rekao: "Da li (je) za tebe u Usmanu, i Abdurahmanu, i Zubejru i Sa'du (volja da ih primiš - Da li si voljan da primiš Usmana, i Abdurahmana, i Zubejra i Sa'da)?" Rekao je: "Da." Pa je dozvolio njima. Zatim je rekao: "Da li je za tebe (tj. Da li ti imaš) u Aliji i Abasu (volju, želju da ih primiš - Da li si voljan da i njih primiš, Aliju i Abasa)?" Rekao je: "Da." Rekao je Abas:

"O zapovjedniče vjernika! Sudi između mene i između ovoga!" Rekao je (Umer): "Zaklinjem vas sa Allahom koji je (Taj što) sa Njegovom dozvolom stoji (tj. opstoji to) nebo i Zemlja da li znate da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Nećemo se nasljeđivati (Ne nasljeđujemo se). Šta smo ostavili, (to) je milostinja (da li to znate da je rekao)?" Hoće poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (pod izrazom "Nećemo se nasljeđivati." - on hoće da kaže da to vrijedi za) njegovu osobu (za njega, za samoga sebe). Pa je rekla (ta) skupina: "Već je rekao to (Rekao je to)." Pa se okrenuo na Aliju i Abasa pa je rekao: "Da li vas dvojica znate da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao to?" Rekla su njih dvojica: "Već je to rekao." Rekao je Umer: "Pa zaista ja (ću da) pričam vama o ovoj stvari. Zaista Allah je već bio naročitim učinio Svoga poslanika, pomilovao ga Allah i spasio, (tj. naročito i osobito je odlikovao njega) u ovome (ratnome) plijenu sa (jednom) stvari (što) nije dao nju (ni) jednome (čovjeku drugome) osim njega, pa je rekao, moćan je i veličajan je:

"Šta je zaplijenio Allah na (tj. za) Svoga poslanika.....", do Njegovoga govora ".... moćan.". Pa je bilo (Pa su bile zadobijene zemlje Nedirovića, i Hajber i Fedek dobit) čista (tj. naročita samo) za poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Tako mi Allaha nije obuhvatio (skupio on sebi) njih osim vas (bez vas), a niti se je samovoljno ponašao s njima (s tim zemljama) na vama (tj. prema vama, nije bio sebičan s njima u odnosu na vas). Zaista već je davao vama njega (taj plijen) i prosuo je nju (tj. razdijelio je tu zemlju) u (među) vas dok je ostalo od nje (još samo) ovo imanje (koje vi sad, eto, tražite). Pa je bio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (za svoga života običaja da) troši na svoju porodicu od ovoga imanja trošak (opskrbu) svoje godine (tj. trošak porodice za godinu dana), zatim uzme (ono) što je ostalo, pa učini njega (u) mjesto učinjavanja (tj. mjesto stavljanja) imanja Allaha (tj. u državnu imovinu koja se zove Allahovo imanje). Pa je radio s tim (načinom, tj. tako) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (u) svome životu. Zaklinjem vas sa Allahom da li znate to?" Rekli su: "Da." Zatim je rekao Aliji i Abasu: "Zaklinjem vas dvojicu sa Allahom da li znate vas dvojica to?" Rekla su njih dvojica: "Da." Pa je usmrtio Allah

Svoga vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je rekao Ebu Bekr:

"Ja sam sljedstvenik (tj. zastupnik, zamjenik) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio." Pa je zgrabio nju (tj. uzeo je tu zemlju koju je na opisani način Muhammed a.s. lično uživao), pa je radio sa (onim načinom) što je radio s njim (dakle Ebu Bekr je postupao i upravljao sa tom zemljom, sa tim imanjem isto kao što je radio i) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Zatim je usmrtio Allah Ebu Bekra. Pa sam rekao: "Ja sam sljedstvenik sljedstvenika (tj. zamjenik zamjenika) poslanika Allaha (Allahovog poslanika), pomilovao ga Allah i spasio." Pa sam zgrabio (uzeo) nju dvije godine, (i) radim u njoj (ono) što je (onako kako je) radio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i Ebu Bekr. Zatim ste došla vas dvojica meni, a riječ vas dvojice je jedna i stvar (posao) vas dvojice je skupan (zajednički). Došao si mi (o Abase i) tražiš mi tvoj (svoj) dio od sina tvoga brata (od svoga bratića). A došao je meni ovaj (i) traži mi (tj. i traži od mene) dio svoje žene od (tj. iza) njezinog oca. Pa sam rekao:

"Ako ste htjeli vas dvojica, dao sam (tj. Ako hoćete, daću ja) nju (tu zemlju) k vama dvojici (da postupite i vi isto tako) s tim (načinom). Tražite (li) vas dvojica od suđenja (suđenje neko drugo) osim toga? Pa tako mi Allaha koji (je Taj što) sa Njegovom dozvolom stoji (postoji, tj. opstoji to) nebo i (ta) Zemlja neću suditi o njoj (tj. u pogledu te zemlje, toga zemljišta nikakvim drugim) suđenjem osim toga dok stane (tj. dok nastane, dok dođe) Čas. Pa ako ste nemoćni bili vas dvojica, pa odbijte (tj. pa dajte) vas dvojica nju k meni, pa ja (ću da) budem dosta (dostatan, dovoljan) vama dvojici (za) nju."

PRIČAO NAM JE Ismail, pričao mi je Malik od Ebu Zinada, od Aaredža, od Ebu Hurejreta da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Neće sebi razdijeliti moji nasljednici (ni jedan) zlatnik. Što sam ostavio (tj. Što ostavim) poslije opskrbe svojih žena i hrane moga radnika (ili namjesnika), pa ono je (pa to je) milostinja."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, od Malika, od Ibnu Šihaba, od Urveta, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da su žene (supruge) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, kada je preminuo (umro) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, htjele da pošalju Usmana ka Ebu Bekru (da) traže (one od) njega svoje nasljedstvo (nasljeđe), pa je rekla Aiša: Zar nije rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Nećemo se nasljeđivati (tj. Ne nasljeđujemo se). Što smo otavili, (to) je milostinja (zar to nije rekao)?"

GLAVA

govora Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Ko je ostavio (Ko ostavi kakvo) imanje, pa za njegovu porodicu je (tj. pa to imanje pripada njegovoj porodici).".

PRIČAO NAM JE Abdan, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Junus od Ibnu Šihaba, pričao mi je Ebu Selemete od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Ja sam bliži sa (tim) vjernicima (tj. preči sam im) od njihovih osoba (od njih samih). Pa ko je umro, a na njemu je (neko) dugovanje (dug), a nije ostavio ispunjenja (tj. vrijednosti imovine koja mu može taj dug platiti), pa na nas je njegovo izvršenje (tj. njegovo plaćanje - mi ćemo izmiriti, platiti taj dug). A ko je ostavio (neko) imanje, pa za njegove nasljednike je (tj. pa njegovim nasljednicima to imanje pripada i sleduje, sljeduje)."

GLAVA

nasljeđa (nasljeđivanja svakoga) djeteta od svoga oca i svoje majke.

A rekao je Zejd, sin Sabita: Kada je ostavio (jedan) čovjek ili (jedna) žena (jednu) kćer, pa za nju je (ta) polovina (njoj pripada polovina, ona ima polovinu). A ako su bile dvije ili više (njih), pa za njih su dvije trećine. A ako je bio sa njima (jedan) muškarac, počelo se je (tj. počeće se) sa (onim) ko se je udružio (ko se udružuje sa) njima, pa (će da) se dadne njemu njegov (zakonski) dio. Pa što je ostalo (preostalo), pa za (svakoga) muškarca je kao dio (udjel svake) dvije ženske.

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Vuhejb, pričao nam je Ibnu Tavus od svoga oca, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice (s njima), od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Priključite (te zakonske) dijelove sa njihovim stanovnicima (tj. vlasnicima, a to će reći: Podajte najprije svakome dio koji mu je tačno uzakonjen, tačno određen pri nasljeđivanju). Pa što je ostalo (preteklo iza toga), pa ono je za najbližega čovjeka muškoga (tj. ono pripada najbližem muškom licu)."

GLAVA

nasljeđa (tih) kćera, (tj. kćera umrloga lica).

PRIČAO NAM JE Humejdija, pričao nam je Sufjan, pričao nam je Zuhrija, izvijestio me je Amir, sin Sa'da sina Ebu Vakasa, od svoga oca rekao je:

Razbolio sam se u Meki (jednom teškom) bolešću, pa sam se nadnio od nje nad (svoju) smrt. Pa je došao meni Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (da) posjeti mene. Pa sam rekao: "O poslaniče Allaha! Zaista za mene (tj. u mene) je (ja imam jedno) imanje mnogo (veliko), a nije (da) nasljeđuje mene (niko - ne nasljeđuje me niko) osim moja kći, pa da li (da) milodarim sa dvije trećine svoga imanja?" Rekao je: "Ne." Rekao je: Pa polovina (polovinom - A sa pola svoga imanja)?" Rekao je: "Ne." Rekao sam: "Trećina (Trećinom)?" Rekao je: "Trećina je velika (Mnogo je i trećina, ali to možeš dati-milodariti). Zaista ti ako si ostavio (ako ostaviš) tvoju (svoju) djecu

imućne, bolje je od (toga, tj. bolje je nego) da ostaviš njih siromašne (pa da) pružaju svoj dlan (izvjesnim) ljudima (pa da tako prose). I zaista ti (nikada) nećeš utrošiti (nikakav, ikakav) utrošak (drukčije) osim (tako da) si se nagradio na njega (tj. osim da ćeš biti nagrađen za njega), čak (izvjesni) zalogaj (što) podigneš njega ka ustima tvoje (svoje) žene." Pa sam rekao:

"O poslaniče Allaha! Izostavljam se od svoje seobe." Pa je rekao: "Nećeš se (nikada) izostaviti poslije mene, pa (a da) uradiš (jedan) posao (što) hoćeš s njim lice Allaha (pa da će biti drukčije) osim (tako da) si sebi povećao s njim uzdignuće i stupanj (stepen). I možda da se izostaviš (tj. da se ozadi ostaviš na životu) poslije mene (sve dotle) dok se okoriste s tobom (neki) ljudi, a oštete se s tobom (neki) drugi (ljudi). Ali (taj) siromah Sa'd, sin Havleta!"

Oplakuje (tj. Žali) za njim poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, da je umro Meki (tj. žaleći što je umro u Meki). Rekao je Sufjan: A Sa'd, sin Havleta, je (jedan) čovjek iz Amirovića Luejjovih.

PRIČAO NAM JE Mahmud, pričao nam je Ebu Nadr, pričao nam je Ebu Muavijete Šejban od Eš'asa, od Esveda, sina Jezida rekao je:

Došao je nama Muaz, sin Džebela u Jemen (kao) poučavalac (učitelj) i zapovjednik. Pa smo pitali njega o čovjeku (koji) je preminuo (umro), a ostavio je svoju kćer i svoju sestru. Pa je dao (toj) kćeri polovinu (imanja toga čovjeka), a sestri polovinu (takođe).

GLAVA

nasljeđa (nasljeđivanja) sina (od) sina (tj. unuka) kada sin nije bio (živ).

A rekao je Zejd: Djeca (čovjekovih) sinova su u (na) stepenici (na stepenu, stupnju njegove) djece kada nije bilo niže njih (tj. osim njih ni jedno) muško dijete: njihov muškarac je kao njihov muškarac, i njihova ženska osoba je kao njihova ženska osoba, nasljeđuju kao (i oni) što nasljeđuju, i zastiru (tj. isključuju iz nasljedstva) kao što (i oni) zastiru. A neće nasljeđivati (tj. ne nasljeđuje) dijete sina sa sinom.

PRIČAO NAM JE Muslim, sin Ibrahima, pričao nam je Vuhejb, pričao nam je Ibnu Tavus od svoga oca, od Ibnu Abasa rekao je: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Priključite (te izvjesne) zakonske dijelove sa njihovim stanovnicima (tj. njihovim vlasnicima). Pa što je ostalo, pa (to) je za najbližega čovjeka muškarca.

GLAVA

nasljeđivanja kćeri (od) sina sa kćerkom.

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Šubete, pričao nam je Ebu Kajs: Čuo sam Huzejla, sina Šurahbila rekao je: Upitao se je (Upitan je) Ebu Musa o kćeri, i kćeri (od) sina i sestri, pa je rekao:

"Za kćer je polovina, a za sestru je polovina, i dođi (tj. i odi) Ibnu Mes'udu, pa slijediće me (tj. pa složiće se i on sa mnom)." Pa se upitao (tj. Upitan je) Ibnu Mes'ud, a izvijestio se je (izviješten je) za govor (tj. za mišljenje, o mišljenju) Ebu Musa-a, pa je rekao: "Zaista već sam zalutao (tj. već bih zalutao) tada (ako bih tako sudio isključujući sinovljevu kćer potpuno) i nisam ja od (tih) napućenih. Sudim u njoj (u toj ostavini, tj. u tom pitanju) sa (onim načinom) što je sudio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Za kćer je polovina, a za kćer (od) sina je šestina (koja je kao) upotpunjenje dviju trećina (zaostavštine), a što je ostalo (a to je u stvari jedna trećina), pa za sestru je (tj. pa pripada sestri)." Pa smo došli Ebu Musa-u, pa smo izvijestili njega za govor (tj. o govoru) Ibnu Mes'uda, pa je rekao: "Ne pitajte mene, dok je trajao (tj. dok traje, dok je) ovaj učenjak u (tj. među) vama."

GLAVA

nasljeđivanja djeda sa ocem i braćom.

A rekao je Ebu Bekr, i Ibnu Abas i Ibnu Zubejr: Djed je otac. A čitao je Ibnu Abas: "O sinovi Adema.....", "I slijedio sam vjeru mojih

(svojih) očeva: Ibrahima, i Ishaka i Jakuba....." (da bi tako dokazao na osnovu toga teksta iz Kur'ana da je djed kao i otac). I nije spomenuo da je (i) jedan (čovjek) se protivio Ebu Bekru u njegovom vremenu, a drugovi Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, su (bili) obilni (tj. bili su mnogobrojni, bilo ih je mnogo, puno). A rekao je Ibnu Abas: Nasljeđuje me sin moga sina osim (tj. prije) moje braće, a neću naslijediti (a ne nasljeđujem) ja sina svoga sina. A spominju se od Umera, i Alije, i Ibnu Mes'uda i Zejda (neki) govori raznovrsni (tj. razna mišljenja, suprotna mišljenja).

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Vuhejb od Ibnu Tavusa, od njegovoga oca, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Priključite (Dajte, Podijelite te izvjesne) zakonske dijelove (tj. jasno određene dijelove) sa njihovim stanovnicima (vlasnicima, onima kojima to i pripada, tj. podajte ih onima kojima su jasno određeni ti dijelovi koji su tako jasno određeni po Kur'anu - koji je Allahov zakon, zakonik). Pa (A) što je ostalo (iza tih jasno određenih dijelova), pa (to) je za najbližega čovjeka muškarca (tj. pa to pripada najbližem muškom srodniku)."

PRIČAO NAM JE Ebu Mamer, pričao nam je Abdulvaris, pričao nam je Ejub od Ikrimeta, od Ibnu Abasa rekao je:

Što se tiče (onoga) koji je (taj što je za njega) rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Da sam bio uzimač (sebi - Kab bih uzimao sebi) od ove sljedbe (ikakvoga srčanoga, prisnoga) prijatelja, zaista bih uzeo njega, a ali (tj. nego) bratstvo Islama je vrijednije (od običnoga ljudskoga srčanoga, prisnoga prijateljstva)", ili je rekao: bolje je - pa zaista on (Ebu Bekr) je spustio njega (djeda) ocem (tj. u nasljeđivanju ga je smatrao kao i oca, da nasljeđuje kao i otac iste dijelove ako nema oca umrli), ili je rekao: sudio je njega ocem (tj. sudio je njemu kao ocu iste nasljedne dijelove).

GLAVA

nasljeđivanja muža (odnosno bračnoga druga) sa djetetom i (sa drugim nasljednicima) osim njega (osim djeteta).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Jusufa, od Verka-a, od Ibnu Ebu Nedžiha, od Ata-a, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Bilo je imanje (umrloga lica) za dijete (tj. pripadalo je djeci), a bila je oporuka za roditelje (tj. a oporukom je bilo obavezno da se odredi jedan dio imovine da se dadne roditeljima umrloga lica, te bi, prema tome, imovina označena u oporuci pripadala roditeljima, a sva ostala imovina djeci, i oporuka je bila dužnost svakoga muslimana). Pa je dokinuo (ukinuo) Allah od toga šta je volio (šta je želio, ono što je htio), pa je učinio za (svakoga) muškarca kao udjel (dio te) dvije ženske. I učinio je za roditelje, za svakoga jednoga (tj. pojedinoga) od njih dvoga šestinu. I učinio je za ženu osminu i četvrtinu, a za muža polovinu i četvrtinu.

GLAVA

nasljeđivanja žene i muža sa djetetom i (sa drugim nasljednicima) osim njega.

(Pod izrazom "nasljeđivanje", koji je u tekstu prošao već mnogo puta, misli se na nasljedni dio koji neko dobija iza nekoga umrloga lica koje mu je bio srodnik.)

PRIČAO NAM JE Kutejbete, pričao nam je Lejs od Ibnu Šihaba, od Ibnul-Musejeba, od Ebu Hurejreta da je on rekao:

Sudio (Dosudio, presudio) je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u djetetu u utrobi (tj. u vezi djeteta, za dijete u utrobi jedne) žene iz Lahjanovića (Lihjanovića koje) je palo mrtvo (tj. pobačeno je zbog udarca u tuči, pa je dosudio Muhamed a.s. da se plati krvarina za to dijete) sa (jednim) licem: robom ili robinjom. Zatim zaista (ta) žena koja (je ta što) je sudio na nju (da joj se plati) sa (izvjesnim) licem, preminula (umrla) je, pa je sudio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, s (takvom presudom) da je njezino nasljeđivanje za njezine

sinove i njezinoga muža, a (ta) krvarina (da) je na njezine rođake (najbliže srodnike).

(U vezi značenja i tumačenja ovoga hadisa ima raznih stavova, ali će hadis u opširnijem pričanju doći u tekstu u KNJIZI o krvarinama.)

GLAVA

nasljeđivanja sestara sa kćerama (bivajući one) najbližim srodnicima (ili: one su najbliži srodnici, tj. kada one same budu jedini najbliži srodnici).

PRIČAO NAM JE Bišr, sin Halida, pričao nam je Muhamed, sin Džafera, od Šubeta, od Sulejmana, od Ibrahima, od Esveda rekao je:

Sudio je u (tj. među) nama Muaz, sin Džebela na vremenu (tj. u vrijeme) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (tako da) je polovina za kćer, a polovina je za sestru.

Zatim je rekao Sulejman: Sudio je u (među) nama....., a nije spomenuo (da je to bilo) na vremenu poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO MI JE Amr, sin Abasa, pričao nam je Abdurahman, pričao nam je Sufjan od Ebu Kajsa, od Huzejla rekao je: Rekao je Abdullah (Mesudov):

Zaista sudiću svakako u njoj sa suđenjem Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. Ili je rekao: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Za kćer je polovina, a za kćer (od) sina je šestina. A što je ostalo, pa (to) je za sestru."

GLAVA

nasljeđivanja sestara i braće.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Usmana, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Šubete od Muhameda, sina Munkedira, rekao je: Čuo sam Džabira, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Unišao je meni Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, a ja sam bolestan, pa je pozvao za vodu (za čišćenje - za abdest), pa se očistio (abdestio se je), zatim je poprskao na mene (tj. po meni - poprskao me je) od svoje vode za čišćenje. Pa sam se osvijestio (tj. došao sam svijesti) pa sam rekao:

"O poslaniče Allaha! Samo su za mene (u mene; tj. Ja imam samo) sestre." Pa je sišao ajet (tih izvjesnih) zakona (o nasljeđivanju, tj. tih određenih zakonskih dijelova koje nasljeđuje pojedini član najbližih srodnika).

GLAVA:

"Traže rješenje (oni od) tebe; reci: "Allah daje rješenje vama o (izvjesnoj) ovjenčanosti (tj. o osobi koja nema roditelja, niti djece, nego je ovjenčana, okružena drugim bližim srodnicima); ako je (jedan) čovjek propao (tj. umro), nije za (u) njega dijete (tj. a nema djece), a za (u) njega je sestra, pa za nju je polovina (onoga) što je ostavio; a on nasljeđuje nju ako nije bilo za nju (tj. u nje ni jedno) dijete; pa ako su bile dvije (sestre), pa za njih dvije su dvije trećine od (onoga) što je ostavio; a ako su bili (nasljednici) braća: ljudi i žene (tj. muški i ženske), pa za (svakoga) muškoga je kao udjel (kao dio te) dvije ženske; objašnjava Allah vama (mrzeći, tj. ne želeći On) da zalutate (vi), a Allah je za svaku stvar sveznajući (veliki znalac, poznavalac).".

PRIČAO NAM JE Ubejdulah, sin Musa-a, od Israila, od Ebu Ishaka, od Bera-a, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: Zadnji ajet (koji) je sišao je završetak sure Nisa-a:

"Traže rješenje (od) tebe; reci: "Allah daje rješenje vama od (izvjesnoj osobi) ovjenčanoj (tj. okruženoj drugim srodnicima osim roditelja i djece svoje).....".

dvojice sinova strica: jedan (od) njih dvojice da je brat za majku (tj. brat po majci), a drugi je muž.

A rekao je Alija: Za muža je polovina, a za brata od majke je šestina, a što je ostalo, između njih dvojice (treba podijeliti na) dvije polovine.

PRIČAO NAM JE Mahmud, izvijestio nas je Ubejdulah od Israila, od Ebu Hasina, od Ebu Saliha, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ja sam bliži za (sve) vjernike od njihovih osoba. Pa ko je ostavio imanje, pa njegovo imanje je za rođake (njegovoga bližega) srodstva. A ko je ostavio (neki) teret (tj. obitelj, porodicu) ili propadajuću stvar (tj. nešto što je izloženo propadanju kao dijete, ili nešto drugo), pa (ja) sam njegov zaštitnik, pa neka se pozovem za njega (zbog njega, zbog toga)."

"El-kellu" je (što i) "el-'ijalu": obitelj, porodica.

PRIČAO NAM JE Umejete, sin Bistama, pričao nam je Jezid, sin Zurej'a, od Revha, od Abdullaha, sina Tavusa, od njegovoga oca, od Ibnu Abasa, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Priključite zakone (tj. Dajte zakonski određene dijelove nasljeđa) sa njihovim stanovnicima (tj. njihovim vlasnicima). Pa što su ostavili (ti) zakoni (zakonski dijelovi), pa za najbližega čovjeka muškarca je (to)."

GLAVA

vlasnika rodstava (rodbinstava).

(To jest: GLAVA rođaka zvanih "zevul-erham". U stvari to su bliži srodnici, ali oni koji su u nasljeđivanju po jačini na trećem mjestu. Na prvom mjestu su rođaci zvani "ashabul-furud", na drugom su "el-'asabetu", a na trećem su zvani "zevul-arham".)

PRIČAO NAM JE Ishak, sin Ibrahima, rekao je: Rekao sam Ebu Usametu: Pričao je vama Idris. Pričao nam je Talhate od Seida, sina Džubejra, od Ibnu Abasa (tumačeći ajet:) "I za svakoga smo učinili rođake (tj. nasljednike)...., i (oni) koje su obavezale vaše desnice (ili: vaše zakletve, tj. oni sa kojima ste sklopili ugovor, savez).....", rekao je:

Bili su Iseljenici (iz Meke u Medinu) kada su došli (u) Medinu (u takvom pravnom položaju u vezi nasljedstva da) nasljeđuje (izvjesni) Pomagač (izvjesnoga) Iseljenika osim (mimo) njegovih vlasnika rodstva (tj. a ne njegovi srodnici, a to je) zbog (izvjesnoga) bratstva (pobratimstva) koje (je nastalo nakon što) je pobratio (tj. izvršio bratimljenje) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, među njima. Pa pošto je sišla (objava, tj. dio ajeta) "I za svakoga smo učinili rođake (tj. nasljednike imovine).....", rekao je (Ibnu Abas):

Dokinula (tj. Ukinula) je nju (tu objavu, taj dio ajeta slijedeća objava, tj. sljedeći, zadnji dio toga istoga ajeta koji glasi) "..... i koji (su takvi da su njih) obavezale vaše desnice (ili: vaše zakletve, pa dajte im njihov dio).....".

(Međutim, u tumačenju toga ajeta ima i drukčijih mišljenja po kojim je prvi dio ajeta dokinuo u ukinuo zadnji dio. Neki, pak, kažu da je zadnji dio dokinuo prvi dio ajeta, ali je poslije i zadnji dio ovoga ajeta dokinut ajetom iz sure Ahzaba u kome se kaže: ".... ve ulul-erhami ba'duhum evla bi badin fi kitabillahi minel-mu'minine vel-muhadžirine illa en tef'alu ila avlijaikum ma'rufen.....", i kažu da je s tim ajetom ukinuto nasljeđivanje između dviju ugovorenih strana, između dva lica koja su međusobno sklopila savez i ugovor, a da je ostala njima samo mogućnost međusobnoga potpomaganja, darivanja i oporuke njima.)

GLAVA

nasljeđivanja (izvjesne) žene s kojom je izvršeno međusobno proklinjanje (tj. proklinjanje između nje i njezinoga muža).

PRIČAO MI JE Jahja, sin Kaze'ata, pričao nam je Malik od Nafi'a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je (jedan) čovjek proklinjao se međusobno (sa) svojom ženom (suprugom) u vremenu Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, i odstranio se (odrekao se) je od njezinoga djeteta. Pa je izvršio razdvajanje (rastavu) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, između njih dvoga, i priključio (je to) dijete sa (tom) ženom (tj. ženi, pa se na osnovu toga smatra da i takva žena nasljeđuje takvo dijete).

GLAVA:

Dijete je za postelju (muža, tj. Dijete pripada zakonitom ocu, vlasniku postelje na kojoj se vrši porođaj, pa žena) slobodna (da) je bila, ili robinja (bilo da je slobodna žena ili robinja).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Ibnu Šihaba, od Urveta, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Bio je Utbete oporučio ka svome bratu Sa'du (rekavši mu ovo: "Znaj) da je sin robinje Zem'ata od mene (tj. da je moj sin), pa uzmi ga k sebi." Pa pošto je bio (u) godini Pobjede, uzeo je njega Sa'd. Pa je rekao (Sa'd kad ga je uzimao): "Sin moga brata je (ovo), oporučio je k meni o njemu (tj. za njega)." Pa je ustao Abd, sin Zem'ata, pa je rekao: "Moj brat je (to dijete), i sin robinje moga oca, rodio se je (taj dječak) na njegovoj postelji." Pa su se međusobno potjerala njih dvojica ka Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je rekao Sa'd:

"O poslaniče Allaha! Sin moga brata je (ovaj dječak), već je bio oporučio k meni o njemu (tj. za njega)." Pa je rekao Abd, sin Zem'ata: "Moj je brat i sin robinje moga oca, rodio se je na njegovoj postelji." Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "On je za tebe (tj. On je tvoj, on pripada tebi), o Abde, sina Zem'ata! Dijete (svako) je za postelju (izvjesnu, tj. pripada onome na čijoj se je postelji rodilo), a za bludnika (toga makar da je on stvarni otac) je (taj) kamen (tj. bludniku pripada kazna kamenovanja)." Zatim je rekao Sevdeti (Sevdi), kćeri Zem'ata: "Zastri se od njega (tj. Ne izlazi pred njega - pred toga dječaka)." Zbog (toga) što je vidio od njegove sličnosti sa Utbetom (zabranio je Sevdi da izlazi pred njega). Pa nije vidio nju (više nikada), čak je sreo Allaha (tj. čak je umro, a nije nju više vidio).

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja od Šubeta, od Muhameda, sina Zijada, da je on čuo Ebu Hurejreta od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Dijete (svako) je za vlasnika postelje (na kojoj se je rodilo)."

GLAVA:

Zaštitništvo (Pokroviteljstvo) je za (onoga) ko je oslobodio (ropstva) i nasljedstva (izvjesnoga, ili svakoga lica) pobranoga (tj. nađenoga na putu ili negdje na drugome mjestu bez pomoći kao što je malodobno dijete ili abnormalno, duševno poremećeno lice bez skrbnika i zaštitnika).

A rekao je Umer: Pobrano (tj. Nađeno, bačeno, odbačeno svako lice) je slobodno. (To jest: Treba se uzeti kao slobodan čovjek, a ne kao rob.).

PRIČAO NAM JE Hafs, sin Umera, pričao nam je Šubete od Hakema, od Ibrahima, od Esveda, od Aiše rekla je:

Kupila sam sebi Beriru (koja je bila robinja). Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (prije nego što ću da je kupim): "Kupi je, pa (jer) zaista (to) zaštitništvo je za (onoga, tj. pripada

onome) ko je oslobodio (ropstva)." I poklonila se je njoj (Beriri jedna) ovca, pa je rekao: "On (taj poklon) je njoj milostinja (od darovaoca), a nama je (od nje pravi) poklon (dar)." Rekao je Hakem: A bio je njezin (Beririn) muž slobodan (čovjek, a ne rob). A govor Hakema je poslan (tj. poslan po nekome nepoznatome, a to je izraz za hadise i druge citate gdje nije spomenuto ime druga Muhamedovog a.s.). A rekao je Ibnu Abas: Vidio sam ga robom (tj. Smatram da je muž Berire bio rob).

PRIČAO NAM JE Ismail, sin Abdullaha, rekao je: Pričao mi je Malik od Nafi'a, od Ibnu Umera, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio Allah i spasio, rekao je:

"Samo zaštitništvo (tj. Zaštitništvo) je (samo) za (onoga, tj. pripada samo onome) ko je oslobodio."

GLAVA

nasljeđivanja (izvjesne osobe) koja ide kuda hoće (kojoj je pušteno da ide kuda hoće i da radi šta hoće, a to će reći: nasljeđivanja osobe koja je bila rob i koju je vlasnik oslobodio tako da se nije primio zaštitništva i patronata nad njom, i koja poslije oslobađanja ropstva nema zaštitništva ničijega, nego je potpuno slobodna).

(Taj izraz "saibetun" ima i jedno drugo značenje, a odnosi se na devu ili ovcu koju su pod izvjesnim uslovima puštali da slobodno luta i hoda kuda hoće dok god ne umre sama. O tome je već bilo govora, pa se neće to sad opširno prikazivati, navoditi.)

PRIČAO NAM JE Kabisate, sin Ukbeta, pričao nam je Sufjan od Ebu Kajsa, od Huzejla, od Abdullaha (Mes'udovoga) rekao je:

Zaista stanovnici (pripadnici) Islama (tj. muslimani) neće dati hodati (tj. ne daju hodati, a to će reći: ne oslobađaju ropstva puštajući bez zaštitništva da živi oslobođeno lice), a zaista stanovnici (ljudi toga) predislamlja bili su (običaja da) daju hodati (tj. da oslobađaju ropstva puštajući oni oslobođeno lice da živi bez zaštitništva i pokroviteljstva).

PRIČAO NAM JE Musa, pričao nam je Ebu Avanete od Mansura, od Ibrahima, od Esveda da je Aiša, bio zadovoljan Allah od nje, sebi kupila Beriru zato (da ona) oslobodi nju, i sebi je uslovila (uvjetovala) njezina (Beririna) porodica njezino zaštitništvo. Pa je rekla:

"O poslaniče Allaha! Zaista ja sam sebi kupila Beriru zato (da) oslobodim nju, i zaista njezina porodica (tj. pripadnici te porodice) sebi uslovljavaju njezino zaštitništvo." Pa je rekao: "Oslobodi je, pa (to) zaštitništvo je samo za (onoga) ko je oslobodio." Ili je rekao: "..... ko je dao (otkupnu) cijenu." Rekao je: Pa je sebi kupila nju, pa je oslobodila nju. Rekao je: I njoj se je dalo izabrati (pošto je oslobođena da li će da ostane i dalje u braku sa dotadašnjim mužem Mugisom, ili ne), pa je sebi izabrala svoju osobu (tj. izabrala je ona raskid toga braka) i rekla je:

"Da mi se je dalo tako i tako (tj. Da mi se da toliko i toliko imanja), nisam bila (tj. ne bih bila ja dalje) sa njim." Rekao je Esved: A bio je njezin muž slobodan (čovjek, a ne rob). Govor Esveda je prekinut, a govor Ibnu Abasa "Vidio sam ga robom (tj. Smatram ga da je bio rob)." - (taj govor) je vjerodostojniji.

GLAVA

grijeha (onoga) ko se je očistio (tj. otresao, odrekao) od svojih zaštitnika.

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Džerir od Aameša, od Ibrahima Tejmije, od njegovoga oca rekao je: Rekao je Alija, bio zadovoljan Allah od njega:

Nije kod nas knjiga (nikakva, tj. Mi nemamo nikakvu drugu knjigu što) čitamo nju osim knjiga Allaha, osim (tj. i osim, izuzev) ove stranice

(tj. ovoga lista). Rekao je: Pa je izvadio nju. Pa kada li u (na) njoj (tj. u toj stranici, u tome listu neke) stvari od (suđenja u vezi izvjesnih) rana (ranjavanja) i zuba (tj. godina izvjesnih) deva (kamila koje se daju kada se plaća krvarina)! Rekao je: I u njoj je (još pisalo i ovo):

Medina je zabranjeno (tj. sveto) tlo što je između Ajra do Sevra (to su imena dvaju brežuljaka, planina, a Sevr se kaže da je to drugo ime Uhuda). Pa ko je proizveo (ko proizvede) u njoj (u Medini neku) novotariju ili je dao odsjesti (kod sebe u njoj nekome) proizvođaču novotarije (i grijeha), pa na njega je prokletstvo Allaha, i (izvjesnih, ili: i sviju, i svih) anđela i sviju ljudi, (i) neće se primiti od njega (na) sudnjem danu (nikakvo) mijenjanje (ili: trošenje, utrošak, tj. dužnost, vrijednost, vrlina), a ni pravda (tj. dobrovoljna pobožnost). A ko je uzeo za zaštitnike (jedan) narod (ljude) sa (drugim načinom) bez dozvole svojih zaštitnika, pa na njega je prokletstvo Allaha, i anđela (meleka) i ljudi sviju, (i) neće se primiti od njega (na) sudnjem danu mijenjanje (trošenje, obavezna pobožnost), a niti pravda (dobrovoljna pobožnost). A zaštita (sviju) muslimana je jedna, trči (nastoji) s njom najniži (od) njih (tj. A davanje zaštite od strane muslimana nekome nemuslimanu je jedinstveno, može nju učiniti i najobičniji musliman). Pa ko je prekršio zaštitu (sigurnosti, bezbijednosti jednome) muslimanu, pa na njega je prokletstvo Allaha, i anđela i ljudi sviju, neće se primiti od njega (na) sudnjem danu mijenjanje, a niti pravda.

(To jest: Ko pogazi jednome muslimanu riječ kojom je dao taj musliman zaštitu i sigurnost nekome nemuslimanu, pa na njega je prokletstvo..... Izraz "neće se primiti od njega na sudnjem danu nikakvo mijenjanje, a ni pravda." - taj izraz "mijenjanje, a ni pravda" tumači se na mnogo načina, ali se ti načini neće prikazivati, navoditi. Neki načini tumačenja su navedeni u zagradi.)

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Sufjan od Abdullaha, sina Dinara, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Zabranio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, prodaju (toga) zaštitništva i njegovo poklanjanje.

GLAVA:

Kada je primio Islam na njegove dvije ruke (tj. preko njega, posredstvom i povodom njega - a to će reći: Ako neko primi Islam posredstvom jednoga lica, da li to lice ima pravo na zaštitništvo toga što je primio Islam njegovim posredstvom, ili ne, a ovo je važno i za islamsko nasljedno pravo, jer se nekad nasljeđuje i na osnovu zaštitništva).

A bio je Hasen (takvoga mišljenja i stava da) ne vidi njemu (prava) zaštitništva (tj. ne smatraše da lice stiče pravo zaštitništva nad nekim ako mu je bilo posrednik u primanju Islama).

(Ebu Hanife i njegovi drugovi imaju suprotno mišljenje.)

A rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Zaštitništvo je za (onoga) ko je oslobodio (ropstva, a ne, dakle, ko je bio posrednik za primanje Islama)." A spominje se od Temima Darije (hadis), podigao je njega (taj hadis do Muhameda a.s.), rekao je: On (Posrednik u primanju Islama) je najbliži (od svih) ljudi za njegov život i njegovu smrt. A razišli su se u (pogledu) vjerodostojnosti ove vijesti (tj. ovoga hadisa koji je prenijet od Temima Darije).

(Zadnja riječ u rečenici u kojoj se govori o mišljenju Hasena "velajeten, vilajeten" prevedena je izrazom "zaštitništvo", a treba da prevod glasi: "srodstvo", ili "nasljedstvo", jer riječ "velaun, el-velau" je zaštitništvo. Prema tome doslovan prevod gornje rečenice trebalo je da glasi: A bio je Hasen (mišljenja da) ne vidi njemu srodstva, ili nasljedstva.)

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, od Malika, od Nafi'a, od Ibnu Umera da je Aiša, majka vjernika htjela sebi da kupi (jednu) robinju (pa da) oslobodi nju, pa su rekli njezini stanovnici (tj. vlasnici robinje slijedeće):

"Prodajemo (tj. Prodaćemo) ti nju na (uslov, tj. uz uvjet) da je njezino zaštitništvo nama." Pa je (to) spomenula poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao: "Neće spriječiti (tj. Neka ne spriječe) tebe to, pa zaštitništvo je samo za (onoga, tj. pripada onome) ko je oslobodio."

PRIČAO NAM JE Muhamed, izvijestio nas je Džerir od Mansura, od Ibrahima, od Esveda, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Kupila sam sebi Beriru. Pa je uslovila njezina porodica (sebi) njezino zaštitništvo. Pa sam spomenula to (prije kupovanja) Vjerovijeniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Oslobodi nju (ti), pa (tj. jer) zaista zaštitništvo je za (onoga) ko je dao (to) srebro (tj. novac za otkup i oslobađanje od ropstva)." Rekla je: Pa sam oslobodila nju. Rekla je: Pa je pozvao nju poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je dao izabrati njoj od njezinoga muža (da li će ostati u braku sa njim, ili ne). Pa je rekla (Berira u vezi toga izbora): "Da je dao (tj. Da dadne) meni tako i tako (tj. toliko i toliko imanja), nisam zanoćila (tj. ne bih zanoćila) kod njega." Pa je sebi izabrala svoju osobu (tj. rastavu od muža).

GLAVA

(onoga) što (pokazuje da) nasljeđuju (izvjesne) žene od (tj. zbog toga) zaštitništva.

PRIČAO NAM JE Hafs, sin Umera, pričao nam je Hemam od Nafi'a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je: Htjela je Aiša da sebi kupi Beriru, pa je rekla Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista oni sebi uslovljavaju (njezino) zaštitništvo." Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Kupi sebi nju, pa (tj. jer) zaštitništvo je samo za (onoga) ko je oslobodio."

PRIČAO NAM JE Ibnu Selam, izvijestio nas Veki' od Sufjana, od Mansura, od Ibrahima, od Esveda, od Aiše rekla je: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaštitništvo je za (onoga) ko je dao (to) srebro i slijedio je (izvjesnu) blagodat (dobročinstvo, tj. ko je dao novac i iza toga odmah

učinio dobročinstvo - a to će reći: i oslobodio ropstva, jer je to velika blagodat i dobročinstvo)."

GLAVA:

Slobodnjak (tj. Oslobođeni rob izvjesnoga) naroda je od njihovih osoba (članova) i sin (njihove) sestre je od njih (pa, prema tome, i slobodnjak i sestrić mogu biti i nasljednici u imanju).

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Šubete, pričao nam je Muavijete, sin Kurreta, i Katadete od Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Slobodnjak (izvjesnoga) naroda je od njihovih osoba"; ili kao što je rekao (tj. ili slično tome je nešto rekao).

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, pričao nam je Šubete od Katadeta, od Enesa, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Sin sestre (izvjesnoga) naroda je od njih, ili od njihovih osoba."

GLAVA

nasljeđivanja (izvjesnoga) zarobljenoga (zarobljenika koji se nalazi u rukama neprijatelja).

Rekao je (Buharija): A bio je Šurejh (običaja da) daje nasljeđivati (tj. da dosudi i odredi nasljedni dio izvjesnom) zarobljeniku u rukama (izvjesnoga) neprijatelja i (da) govori: On (Zarobljenik) je potrebniji k njemu (k nasljedstvu od drugih). A rekao je Umer, sin Abdul-Aziza: Provedi (Sprovedi, tj. Izvrši) oporuku (izvjesnoga, ili: svakoga) zarobljenika, i njegovo oslobađanje (svojih robova) i (sve ono) što je napravio u svome imanju (sve dotle) dok se nije promijenio od svoje vjere, pa (jer) ono je samo njegovo imanje, pravi u njemu šta hoće (tj. čini u svome imanju i sa svojim imanjem šta hoće i kada je zarobljenik).

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, pričao nam je Šubete od Adijja, od Ebu Hazima, od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Ko je ostavio imanje, pa za njegove nasljednike je (ono). A ko je ostavio teret (tj. obitelj), pa ka nama (pa naša) je (briga za njegovu obitelj)."

GLAVA:

Neće nasljeđivati (tj. Ne nasljeđuje ni jedan) musliman (ni jednoga) nevjernika, a niti nevjernik muslimana. A kada je primio Islam prije (nego) da se razdijeli (izvjesno) nasljedstvo (ostavština), pa nema nasljedstva (nasljednoga dijela) za njega.

PRIČAO NAM JE Ebu Asim od Ibnu Džurejdža, od Ibnu Šihaba, od Alije, sina Husejna, od Umera, sina Usmana, od Usameta, sina Zejda, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Neće nasljeđivati musliman nevjernika, a niti nevjernik muslimana."

GLAVA

nasljeđivanja (ili: nasljedstva izvjesnoga) roba kršćanina i roba s kojim je potpisan ugovor o otkupnini (za oslobađanje od ropstva - i to takvoga roba) kršćanina i (GLAVA) grijeha (onoga) ko se je odstranio (tj. odrekao) od svoga djeteta.

GLAVA

(onoga) ko je sebi tvrdio brata ili sina (od) brata (tj. ko se je tužio i parničio, vodio parnicu za brata, zbog brata ili sina bratovoga).

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Lejs od Ibnu Šihaba, od Urveta, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da je ona rekla:

Prepirali (tj. Parničili) su se Sa'd, sin Ebu Vakasa, i Abd, sin Zem'ata, u dječaku (tj. zbog jednoga dječaka). Pa je rekao Sa'd: "Ovo je, o poslaniče Allaha, sin moga brata Utbeta, sina Ebu Vakasa, oporučio je k meni da je on njegov sin. Pogledaj ka njegovoj sličnosti (s njim)." A rekao je Abd, sin Zem'ata: "Ovo je moj brat, o poslaniče Allaha! Rodio se je na postelji moga oca od njegove robinje." Pa je pogledao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, ka njegovoj sličnosti, pa je vidio sličnost jasnu (jasnu sličnost) sa Utbetom, pa je rekao:

"On je za tebe (tj. On je tvoj), o Abde! Dijete (svako) je za (svoju) postelju (tj. pripada postelji na kojoj se je rodilo), a za (svakoga) bludnika je (kazneni) kamen. I zastri (zakloni) se od njega, o Sevdeto (o Sevdo), kćeri Zem'ata!" Rekla je: Pa nije vidio (taj dječak) Sevdete nikada.

(Dakle, iako joj je taj dječak bio pravno i zakonski brat, ali stvarno njegova sličnost sa Utbetom je pokazivala da nije pravi brat, i zato je preporučeno Sevdi da ne izlazi pred njega, što je ona i učinila.)

GLAVA

(onoga) ko je tvrdio (za sebe da pripada) ka (nekome drugome čovjeku) osim svoga oca.

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Halid, on je sin Abdullaha, pričao nam je Halid (Haza', sin Mihrana,) od Ebu Usmana, od Sa'da, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: Čuo sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Ko je tvrdio (tj. Ko tvrdi za sebe da pripada) ka (drugome) osim svoga oca (osim svome ocu), a on zna da je on (taj čovjek neko drugi) osim njegovoga oca, pa raj je na njega zabranjena (stvar, tj. raj mu je zabranjen za ulaz, zabranjen mu je ulazak u raj)." Pa sam spomenuo njega (taj hadis) Ebu Bekretu, pa je rekao: "I ja (ti kažem da) su čula njega moja dva uha i obuhvatilo (tj. zapamtilo) je njega moje srce od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio."

PRIČAO NAM JE Asbag, sin Feredža, pričao nam je Ibnu Vehb, izvijestio me je Amr od Džafera, sina Rebi'ata, od 'Iraka, od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Ne (budite takvi da) ne želite vaših (svojih) očeva (tj. Ne iskazujte odvratnost prema svojim očevima, Ne budite takvi da ne volite svojih očeva). Pa ko nije želio svoga oca (ko ne želi i ne voli svoga oca), pa ono je (tj. pa takav postupak je jedno) bezvjerstvo."

(Glagol "regibe an" znači ne željeti, ne voljeti. A "regibe fi" znači: željeti, voljeti.)

GLAVA:

Kada je tvrdila (tj. sebi svojatala, prisvajala izvjesna) žena (jednoga) sina.

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb, pričao nam je Ebu Zinad od Aaredža, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Bile su dvije žene (nekakve dvije žene u prošlosti), sa njima dvjema su dva sina njih dviju. Došao je (neki, nekakav) vuk pa je odnio sina (doslovno: otišao je sa sinom) jedne (od) njih dviju. Pa je rekla (jedna od njih) svojoj drugarici: "Samo je odnio (tj. Odnio je samo) tvoga sina." A rekla je (ta) druga: "Samo je odnio (tj. Odnio je samo) tvoga sina." Pa su se međusobno sudile (tj. tužile) njih dvije (obrativši se) ka Davudu - na njega pozdrav (spas, ili: Njemu mir)! Pa je sudio (u vezi) s njim (tj. o njemu - o tome djetetu koje je ostalo da je) za (tu) najstariju (tj. da pripada starijoj između njih dviju). Pa su izašle njih dvije (i obratile su se) na Sulejmana, sina Davuda (Davudovoga), na njih dvojicu pozdrav!, pa su izvijestile njih dvije njega. Pa je rekao:

"Donesite mi (taj, ili: neki) nož (da) rascijepim (raspolovim) njega (dijete) između njih dviju (tj. među njih dvije, pa da svaka dobije polovinu djeteta)." Pa je rekla (ta) najmlađa (tj. ona mlađa): "Ne čini (to), pomilovao te Allah! On (tj. Taj dječak) je njezin sin." Pa je sudio s

njim (tj. Pa je dosudio njega - toga dječaka) za najmlađu (tj. da pripada mlađoj između njih dvije)."

Rekao je Ebu Hurejrete: Tako mi Allaha nisam čuo za (izraz, riječ) "sikkin" nikada osim tada. I nismo bili (običaja da) govorimo (tj. ne upotrebljavasmo drugi izraz) osim (izraz, riječ) "mudjetun".

(I "sikkinun" i "mudjetun" znače nož, ali u plemenu Ebu Hurejretovom se izraz "sikkinun" nije upotrebljavao, nego se upotrebljavao izraz "mudjetun".)

GLAVA

(izvjesnoga) gatara (pogađača, tj. onoga koji poznaje sličnost i razlikuje tragove).

(U širem smislu riječ "el-kaifu" znači i vodič kroz pustinju, naročito tragalac koji po tragu u pustinjskome pijesku traga i pronalazi zalutale karavane i ljude jer ima darovitost oštroga posmatranja i uočavanja.)

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Lejs od Ibnu Šihaba, od Urveta, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Zaista je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, unišao meni obradovan (tj. veseo), (i) sjaje (svijetle) se crte njegovoga lica, pa je rekao:

"Zar nisi vidjela da je Mudžeziz pogledao maloprije (maločas) ka Zejdu, sinu Hariseta, i (ka) Usmanu, sinu Zejda pa je rekao: "Zaista su ova stopala neka (od) njih od nekih (tj. ova stopala su jedna od drugih, jedna iz drugih - a to će reći: srodnici su ova dvojica)?!"

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Sufjan od Zuhrije, od Urveta, od Aiše rekla je:

Unišao je na mene (tj. meni, posjetio je mene) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, jednoga dana, a on je obradovan (veseo), pa je rekao:

"O Aišo (Aiša)! Zar nisi vidjela da je Mudžeziz Mudlidžija (Mudlidžović) unišao meni, pa je vidio Usameta i Zejda, a na njima dvojici je (jedna) odjeća (od somota, baršuna, kadife), već su pokrila njih dvojica glave njih dvojice (tj. pokrili su njih dva svoje glave), a pokazala su se (bila su otkrivena, vidjela su se) stopala njih dvojice, pa je rekao: "Zaista ova stopala su neka (od) njih od nekih (- zar to nisi vidjela, tj. zar nisi to čula)?!"

(Veli se da je ovaj hadis ovdje stavljen jer se u njemu govori o utvrđivanju srodstva pomoću gatara i pogađača po tragovima i znakovima, a utvrđivanje srodstva povlači za sobom i pravo na nasljeđivanje. Utvrđivanje srodstva na ovaj način priznaju kao vrijedno neki pravnici kao imami Malik, Šafija, Ahmed i još neki. Međutim, Ebu Hanife i još neki ne priznaju utvrđivanje srodstva ili neke druge istine tim načinom.)

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA.

GLAVA (IZVJESNOGA) TUMAČENJA (SNOVA, SANOVA)

A prvo što se počelo s njim poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, od (izvjesne Allahove) objave je (izvjesni) san dobri (dobro snoviđenje, tj. istiniti snovi, sanovi - snovi koji se ostvare).

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba. A pričao mi je Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Abdurezak, pričao nam je Mamer, rekao je Zuhrija: Pa je izvijestio mene Urvete od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da je ona rekla:

Prvo što se počelo s njim poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, od (Allahove) objave (revelacije) je (izvjesno) viđenje istinito u (svome) spavanju (tj. istiniti san, snoviđenje, sanjanje). Pa je bio (u takvoj prilici da) neće vidjeti (nikakvo) snoviđenje (tj. neće sanjati nikakav san drukčije) osim (tako da) je došao kao raspuknuće (te) zore (jutra). Pa je bio (uobičajio da) dođe (da ode u pećinu) Hira', pa se čuva

(čuvaše se) grijeha u njoj, a ono (tj. a to) je (izvjesno) odavanje pobožnosti (u izvjesnim) noćima vlasnicama (izvjesnoga) broja (tj. odavanja pobožnosti u brojnim noćima, po nekoliko noći razmišljajući i sklanjajući se tu u samoću od grijeha koje su radili stanovnici Meke u to vrijeme - u tome se je sastojala ta pobožnost). I opskrbi se za to (boravljenje u toj pećini hranom i vodom). Zatim se vraća ka Hadidži, pa opskrbi (ona) njega za (dalju posjetu toj pećini) sličnu njoj, dok je iznenadila njega (ta) istina (tj. dok mu je iznenada došla Allahova objava jednoga dana), a on je u pećini Hira'-u. Pa je došao njemu (izvjesni) anđeo u nju (u pećinu) pa je rekao:

"Čitaj!" Pa je rekao njemu Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Nisam ja sa čitačem (nikakvim bio, tj. Nisam ja nikakav čitač, čitalac)!" Pa je uzeo mene pa je stegnuo (stisnuo; ili: pa je jako cijedio) mene, čak je dopro od mene (meni izvjesnom) trudu (tj. teškoći). Zatim je poslao (tj. pustio) mene pa je rekao: "Čitaj!" Pa sam rekao: "Nisam ja sa čitačem!" Pa je uzeo mene pa je stegnuo mene drugi puta, čak je dopro od mene (meni izvjesnom) trudu. Zatim je poslao (pustio) mene pa je rekao: "Čitaj!" Pa sam rekao: "Nisam ja sa čitačem (tj. Ne znam ja čitati)!" Pa je stegnuo mene treći puta, čak je dopro od mene (izvjesnome) trudu (tj. bilo mi je to vrlo teško, taj stisak mi je bio vrlo mučan i težak). Zatim je poslao (pustio) mene pa je rekao: "Čitaj, sa imenom tvoga (svoga) Gospodara koji je stvorio.....", dok je dopro (do riječi) "..... što nije znao.". Pa se vratio s njima (s tim prvim ajetima i riječima Kur'ana), (a) tresu se njegova mesa (na ramenima, u stvari, komadi mesa između ramena i vrata), dok je unišao na Hadidžu (tj. dok je unišao Hadidži) pa je rekao:

"Zamotajte (ili Pokrijte) me, zamotajte me!" Pa su zamotali njega dok je otišao od njega (taj izvjesni) strah, pa je rekao: "O Hadidža! Šta je meni (doslovno: Šta je za mene)?" I izvijestio je nju (tu) vijest, i rekao je: "Već sam se uplašio na (tj. za) svoju osobu (ili: za svoju dušu)!" Pa je rekla njemu: "Nikako! Veseli se! Pa tako mi Allaha neće poniziti tebe Allah nikada. Zaista ti zaista činiš dobročinstvo (svojoj) rodbini, i obistinjavaš (tj. bivaš istinit, činiš istinitim svoje) pričanje, i nosiš (podnosiš izvjesnu, ili: svaku) zamorenost (tj. teret, poteškoću), i ugošćavaš (svakoga) gosta i potpomažeš na redama (tj. u slučajevima svake) istine (tj. gdje god je pravo da se pomogne)." Zatim je odvela

njega Hadidža dok je dovela njega Vereki, sinu Nevfela sina Eseda sina Abdul-uzza-a sina Kusajja, a on je sin strica (stričević) Hadidže, brat njezinoga oca, a bio je (on jedan) čovjek (koji) se je pokrstio u predislamlju, i bio je (sposoban da) piše (tu) knjigu arapsku (tj. i pisaše on arapsko pismo), pa piše (tj. na jeziku) arapskom iz Evanđelja (ono) što je htio Allah da napiše, i bio je starac veliki, već je oslijepio, pa je rekla njemu Hadidža:

"O sine moga strica! Slušaj od sina tvoga (svoga) brata!" Pa je rekao njemu Verekate: "Sine moga brata! Šta to vidiš (viđaš)?" Pa je izvijestio njega Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (o onome) šta je vidio. Pa je rekao Verekate (Vereka): "Ovo (To) je (izvjesni) tajnik (vlasnik izvjesne tajne dobra, tj. anđeo Džibril) koji se je spuštao na Musa-a (tj. k Musa-u). O da sam ja u njoj (u ovoj prilici kada je počela da dolazi Allahova objava - da sam) mlad, (pa da) budem živ kada izvede (tj. protjera) tebe tvoj narod." Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "A zar su oni moji protjerivači?" Pa je rekao Verekate: "Da. Nije donio (ni jedan) čovjek nikada (ono) što si donio njega (ti, pa da je bilo drukčije) osim (tako da) se je njemu bilo neprijatelj. I ako stigne mene tvoj dan, pomoći ću te pomoći ojačanom (tj. jednom jakom pomoći)." Zatim nije ostao Verekate (na životu), da, (tj. to jest) preminuo je. I malaksala je (tj. umirila se je, zadržala se je Allahova) objava (jednim) malaksavanjem, čak (da) se je ožalostio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, u (tj. prema onome) što je doprlo nama, (takvom jednom) žalošću (da) je jutrom odlazio od nje (tj. zbog te žalosti) više puta da se baci (da se obori) od vrhova (doslovno: od glava, tj. sa visova) visokih (izvjesnih) brda (planina). Pa kada god se je nadvisio (tj. došao, popeo se) u (na) vrh (nekoga) brda zato da baci od (tj. sa) njega svoju osobu (sebe), pojavio se je (pojavi se, pojavio bi se) njemu Džibril pa je rekao:

"O Muhamede! Zaista ti si poslanik Allaha uistinu!" Pa se umiri zbog toga njegovo srce (ili potresenost njegovoga srca), i ustali (staloži) se njegova duša, pa se vrati. Pa kada se (tj. kada bi se) oduljila njemu malaksalost (zadržavanje Allahove) objave, jutrom je (jutrom bi) otišao zbog sličnoga tome. Pa kada se je nadvisio (tj. kada je došao) u (na) vrh (nekoga) brda, pokazao (bi) se njemu Džibril, pa je (pa bi) rekao njemu slično tome.

Rekao je Ibnu Abas: "Raspuknjivač (izvjesnoga) osvanjivanja (svanuća)....." je (tj. osvanjivanje to je) svjetlo Sunca u (svakome) danu i sjaj Mjeseca u (toj) noći.

GLAVA

sna (snoviđenja izvjesnih ljudi) dobrih, i (GLAVA) Njegovoga govora, uzvišen je: "Zaista već je bio istinit (tj. već je istinu govorio, rekao) Allah Svome poslaniku (u njegovome) snu sa (izvjesnom) istinom, zaista unići ćete svakako (u) Bogomolju Svetu, ako je htio (ako htjedne) Allah, bivajući sigurni (bezbijedni vi), brijući vaše (tj. svoje) glave i skraćujući (vi svoju kosu na glavi), nećete se plašiti (ne plašeći se vi), pa je znao (on ono) što niste znali (vi); pa je učinio osim toga (doslovno: niže toga, tj. prije toga još jednu) pobjedu blizu (skoro osvajanje - Hajbera prije Meke).".

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, od Malika, od Ishaka, sina Abdullaha sina Ebu Talhata, od Enesa, sina Malika da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"San (izvjesni) lijepi od (izvjesnoga) dobroga čovjeka je (jedan) dio od četrdeset i šest dijelova od (Božijega) vjerovijesništva."

GLAVA:

San (izvjesni, izvjesno snoviđenje) je od Allaha.

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Junusa, pričao nam je Zuhejr, pričao nam je Jahja, on je sin Seida, rekao je: Čuo sam Ebu Selemeta rekao je: Čuo sam Ebu Katadeta od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"San (izvjesni) je od Allaha, a sanjarenje (smršeni, zamršeni, bezvezni san, izvjesni san bez veze) je od (izvjesnoga) sotone."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, pričao nam je Lejs, pričao mi je Ibnul-Had od Abdullaha, sina Habbaba, od Ebu Seida Hudrije da je on čuo Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Kada je vidio (tj. usnio - u daljem tekstu samo će se prevoditi sa izrazom "usnio, sanjao") jedan (od) vas (neki) san (što) voli njega (tj. san koji mu je drag, mio), pa on je samo od Allaha, pa neka zahvali Allahu na njemu, i neka priča za njega
(za taj san). A kada je usnio (sanjao nešto drugo) osim toga od (onoga) što mrzi, pa ono (pa to) je samo od (izvjesnoga) sotone, pa neka traži utočište od njegovoga zla (od zla toga sna moleći Allaha za utočište), i neka ne spominje njega nikome (doslovno: ni za jednoga - čovjeka - tj. ni jednome čovjeku, a to će reći: nikome), pa zaista on neće štetiti njemu."
("Ru'ja": san je u arapskom jeziku imenica ženskoga roda.)

GLAVA:

San dobri (tj. Dobri san) je dio od četrdeset i šest dijelova od (Allahovoga) vjerovijesništva.

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Abdullah, sin Jahja-a sina Ebu Kesira, - i pohvalio je na njega (tj. pohvalio je Museded njega) dobro i rekao je: Susreo sam ga u Jemami, - (pričao nam je Abdullah) od svoga oca (Jahja-a), pričao nam je Ebu Selemete od Ebu Katadeta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"San dobri je od Allaha, a (izvjesno) sanjarenje je od (izvjesnoga) sotone. Pa kada je sanjario (neki od vas), pa neka traži utočište od njega, i neka pljune od svoje ljevice (tj. na svoju lijevu stranu), pa zaista ono neće štetiti njemu." A od njegovoga oca (tj. A od Abdullahovoga oca Jahja-a) rekao je: Pričao nam je Abdullah, sin Ebu Katadeta, od svoga oca, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, slično njemu (navedenom hadisu).

PRIČAO NAM JE Muhammed, sin Beššara, pričao nam je Gunder, pričao nam je Šubete od Katadeta, od Enesa, sina Malika, od

Ubadeta, sina Samita, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"San (izvjesnoga) vjernika je dio od četrdeset i šest dijelova od (toga Allahovoga) vjerovijesništva."

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Kaze'ata, pričao nam je Ibrahim, sin Sa'da, od Zuhrije, od Seida, sina Musejjeba, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"San (izvjesnoga, ili: svakoga) vjernika je dio od četrdeset i šest dijelova od (toga) vjerovijesništva (Allahovoga)." Predao je njega (navedeni hadis) Sabit, i Humejd, i Ishak, sin Abdullaha, i Šuajb od Enesa, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO MI JE Ibrahim, sin Hamzeta, pričao mi je Ibnu Ebu Hazim i Deraverdija od Jezida, sina Abdullaha sina Habbaba, od Ebu Seida Hudrije da je on čuo poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"San dobri je dio od četrdeset i šest dijelova od (Božijega) vjerovijesništva."

GLAVA

(izvjesnih) razveseljivačica (tj. sanova, snova koji nagovještavaju prijatne vijesti i događaje).

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, pričao mi je Seid, sin Musejeba da je Ebu Hurejrete rekao: Čuo sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Nije ostalo od (Allahovoga) vjerovijesništva (ništa drugo) osim (izvjesne) razveseljivačice." Rekli su: "A šta su (te) razveseljivačice?" Rekao je: "San dobri (Dobri san)."

GLAVA

sna Jusufa (Jusufovoga sna, snoviđenja) i Njegovoga govora, uzvišen je: "Pošto je rekao Jusuf svome ocu: "O moj oče! Zaista ja sam sanjao jedanaest zvijezda, i Sunce i Mjesec, sanjao (usnio) sam ih meni (su oni) padači ničice (pali su mi ničice)." Rekao je: "O moj sinčiću! Ne pričaj tvoga (svoga) sna na svoju braću (svojoj braći), pa (da) spletkare tebi (kakvu) spletku (spletkarenje), zaista (izvjesni) sotona je za (izvjesnoga, ili: za svakoga) čovjeka (tj. čovjeku jedan) neprijatelj jasan." I takođe odabire (tj. odabraće Sebi) tebe tvoj Gospodar, i poučava (tj. poučiće) te od tumačenja (izvjesnih) događaja (novih putem tumačenja sanova, snova), i upotpunjava (upotpuniće) Svoju blagodat na tebe i na porodicu (obitelj) Jakuba, kao što je upotpunio nju na tvoja dva oca (dalja, tj. na tvoja dva djeda) Ibrahima i Ishaka, zaista tvoj Gospodar je sveznan, mudar." i (GLAVA) Njegovoga govora, uzvišen je: "..... O moj oče! Ovo je tumačenje moga sna od prije (otprije), već je učinio njega moj Gospodar istinom (tj. istinitim), i već je učinio lijepo sa mnom (tj. učinio je dobro meni) pošto je izveo mene iz (onoga izvjesnoga) zatvora, i doveo je vas iz (one izvjesne) pustinje od poslije (tj. nakon onoga što se je desilo) da je pokvario (izvjesni) sotona (lijep odnos) između mene i između moje braće, zaista moj Gospodar je dobar za (ono) što hoće, zaista On, On je sveznani, mudri. Moj Gospodaru, već si dao meni od (izvjesne) vlasti, i poučio si me od tumačenja (izvjesnih novih) događaja, Stvoritelju nebesa i Zemlje, Ti si moj zaštitnik u (toj) ovozemnosti i onozemnosti (tj. i drugome svijetu, na sudnjem danu), usmrti me muslimanom (kao muslimana, kao vjernika Tebi predanoga), i priključi me sa (izvjesnim ljudima) dobrima.".

Rekao je Ebu Abdullah: "Fatirun", i "el-bedi'u", i "el-mubtedi'u", i "el-bari'u" i "el-haliku" je jedno (tj. svi ti izrazi, sve te riječi znače jedno: Stvoritelj svega i svakoga) od (prvoga) početka: početne (zametnutosti).

(Umjesto ovoga tumačenja teksta u originalu "Minel-bed'i badietin" koje kaže da to znači da je Allah Stvoritelj od početka, od početne zametnutosti, Začetnik stvaranja, neki kažu da se to odnosi na tumačenje riječi iz Kur'ana koje su navedene u tekstu, a to su riječi "..... minel-bedvi.....", i da "minel-bedvi....." znači što i "minel-bed'i", a ovdje "el-bed'i" znači što i "badietin", pa bi onda sva ta tri izraza značila: pustinja, jer "bedvun" je pustinja.)

GLAVA

sna Ibrahima (Ibrahimovoga sna) i Njegov govor, uzvišen je: "Pa pošto je dopro sa njim (izvjesnome) iđenju (trčanju u radu, poslu), rekao je: "O moj sinčiću! Zaista ja sanjam u (svome) spavanju da ja koljem tebe, pa gledaj, šta to misliš?" Rekao je: "O moj oče! Čini šta se tebi zapovjeda, naći ćeš mene, ako je htio Allah, od (izvjesnih) strpljivih." Pa pošto su se predala njih dvojica, i srušio (oborio) je njega za (tj. na njegovo) čelo. I dozvali smo njega, da (to jest): "O Ibrahime! Već si potvrdio (svoj) san, zaista Mi također (tj. tako) nagrađujemo (nagradićemo izvjesne) dobročinitelje.".

Rekao je Mudžahid: "..... eslema....." je (značenja) "sellema ma umira bihi": predala su se njih dvojica (k onome) što se je njima dvojici zapovjedilo za njega (tj. što se ono njima dvojici zapovjedilo). "..... ve tellehu....." je (značenja) "veda'a vedžhehu bil-erdi": stavio je njegovo lice u zemlju (tj. na zemlju, na tle, na tlo).

GLAVA

(izvjesnoga) međusobnoga slaganja (podudarnosti) na (izvjesnome) snu.

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba, od Salima, sina Abdullaha, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allaha od njih dvojice, da su (neki) ljudi (govorili da) se je njima pokazalo (prikazalo u spavanju, u snu da je) noć (Božije) sudbine (noć Kadr, lejletul-Kadr) u (tih) sedam zadnjih (noći mjeseca ramadana, ramazana), a da su (neki) ljudi (govorili da) se je njima pokazalo (u snu da je) ona u (tih) deset zadnjih (noći), pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Tražite sebi nju (tu noć Kadr) u (tih) sedam zadnjih (noći)."

sna stanovnika (izvjesnih, ili svih) zatvora, i (izvjesne) pokvarenosti i mnogoboštva (tj. sna zatvorenika, i pokvarenjaka i mnogobožaca) zbog Njegovoga govora, uzvišen je: "I unišli su sa njim (u taj) zatvor (nekakva) dva mladića (momka, tj. dva roba), rekao je jedan (od) njih dvojice: "Zaista ja sanjam sebe (da) cijedim (nekakvo) vino." A rekao je (taj) drugi: "Zaista ja sanjam sebe (doslovno: sanjam mene da) nosim iznad moje (svoje) glave (nekakav) hljeb (što) jedu (izvjesne) ptice od njega. Izvijesti nas za njegovo tumačenje (tj. o tumačenju ovoga sna). Zaista mi vidimo (smatramo) tebe od (izvjesnih) dobročinitelja." Rekao je: "Neće doći vama dvojici (nikakva) hrana (što) se vas dvojica opskrbljavate njom, osim (tj. prije nego) sam obavijestio (nego obavijestim) vas dvojicu za njegovo tumačenje prije (nego) da dođe vama dvojici (to što vam protumačim). To vama dvojici je od (onoga) što je poučio mene moj Gospodar. Zaista ja sam ostavio vjeru (jednoga) naroda (koji) neće vjerovati (tj. koji ne vjeruje) u Allaha, i oni su u onozemnost (tj. u drugi svijet), oni su bezvjernici. I slijedio sam vjeru mojih (svojih) očeva: Ibrahima, i Ishaka i Jakuba. Nije bilo za nas da pridružujemo sa Allahom od stvari (ikakve, tj. išta). To je od dobrote Allaha na nas i na (izvjesne, ili: i na sve) ljude, a ali više (tj. ali najviši dio od tih) ljudi neće zahvaljivati. O moja dva druga (u ovome) zatvoru, da li su gospodari (tj. božanstva) različiti (tj. mnogobrojni) - bolji, ili Allah jedini, veliki savladavalac? Ne obožavate osim Njega (ništa drugo) osim (nekakva) imena (što) ste imenovali njih vi i vaši očevi, nije spustio Allah s njima (tj. njima - tim imenima ništa) od vlasti (tj. od moći; ili: od dokaza, tj. nikakvoga dokaza). Nije (izvjesni) sud osim za Allaha. Zapovjedio je da ne obožavate (nikoga) osim Njega. To je vjera ispravna, a ali više (tj. najviše od tih) ljudi neće znati (tj. ne znaju). O moja dva druga (u ovome) zatvoru! Što se tiče jednoga (od) vas dvojice, pa napaja (tj. on će da napaja) svoga gospodara (svoga gazdu - a to će reći: svoga vladara koji mu je bio i vlasnik - napajaće ga nekim) vinom. A što se tiče drugoga (od vas dvojice), pa objesiće se, pa (će da) jedu (izvjesne, ili: neke) ptice od njegove glave. Sudila se je (ta) zapovjed koja (je ta što) ste o njoj tražila rješenje vas dvojica." I rekao je za (onoga, tj. rekao je onome) koji (je taj što) je mislio da je on spašen od njih dvojice: "Spomeni me kod tvoga (svoga) gospodara!" Pa je dao zaboraviti njemu (izvjesni) sotona spominjanje njegovom gospodaru, pa

je ostao u (tom) zatvoru nekoliko godina. A rekao je (taj) vladar: "Zaista ja sam sanjao sedam krava debelih (da) jedu njih sedam (krava) mršavih, i sedam klasova zelenih i drugih suhih (suvih). O (vi moji) velikani, riješite mi o mome snu, ako ste bili za (taj) san (običaja da ga) tumačite." Rekli su: "Pomiješani svežnjevi (nekakvih) sanjarija (su ti tvoji sanovi, snovi), a nismo mi za tumačenje (tih) sanjarija sa znanima (tj. a mi nismo za te sanjarije znani, učeni)." A rekao je (onaj rob) koji se je spasio od njih dvojice; a sjetio se je poslije (nekoga) vremena: "Ja (ću da) obavijestim vas za njegovo tumačenje, pa pošaljite me. Jusufe, o (ti) mnogo istiniti! Riješi nam o sedam krava debelih (što) jedu njih sedam mršavih, i sedam klasova zelenih i drugih suhih (suvih). Možda ja (da) se vratim ka (izvjesnim) ljudima, možda oni (da) znaju." Rekao je: "Sijaćete sedam godina običajem (po običaju), pa što ste požnjeli, pa ostavite ga u njegovome klasu, osim malo od (onoga) što jedete. Zatim (će da) dođe od poslije toga sedam žestokih (teških, tj. gladnih godina), jedu (one, tj. koje će pojesti ono) što ste proturili za njih, osim malo od (onoga) što učvrstite (utvrdite, tj. što sačuvate i pohranite). Zatim (će da) dođe od poslije toga (takva) godina, u njoj se daje kiša (ili pomoć svima) ljudima i u njoj (ljudi) cijede (sokove od obilno rodiloga voća prave)." I rekao je (taj) vladar: "Dovedite meni njega!" Pa pošto je došao njemu (Jusufu vladarev taj) poslanik, rekao je (Jusuf): "Vrati se ka tvome (svome) gospodaru,.....".

A (riječ) "iddekere" je (proširena vrsta glagola na oblik) "ifteale" od (korjenitog glagola) "zekere". "Ummetin" je (značenja) "karnin": stoljeća, ili nekoliko vremena.

("Karnun" ima mnogo značenja. Od ova dva navedena više odgovara ovo drugo značenje koje neki svode na svega dvije godine.)

A čita se (po jednome čitanju umjesto "be'ade ummetin, be'ade") "emehin" (a to opet znači što i "be'ade") "nisjanin": (poslije) zaborava (zaboravljanja).

A rekao je Ibnu Abas: "..... cijede." (tj. cijede oni svoja) grožđa i (izvjesno) maslo (masnoću, tj. neku vrstu ulja). "..... učvrstite." je (značenja) "tahrusune": čuvate.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda sina Esma-a, pričao nam je Džuvejrijete od Malika, od Zuhrije da su Seid, sin Musejjeba, i Ebu Ubejd izvijestila njih dvojica njega od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Da sam ostao u (tome) zatvoru (ono vrijeme) što je ostao Jusuf, zatim (da) je došao meni (taj izvjesni) pozivač, zaista bih odgovorio njemu (tj. odazvao bih se njemu odmah)."

GLAVA

(onoga) ko je usnio (sanjao) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, u (svome) spavanju.

PRIČAO NAM JE Abdan, izvijestio nas je Abdullah od Junusa, od Zuhrije, pričao mi je Ebu Selemete da je Ebu Hurejrete rekao: Čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Ko je usnio (tj. Ko usnije, Ko sanja) mene u (svome) spavanju, pa vidjeće me u (svojoj) budnosti (probuđenosti). I neće se predstaviti (prikazati izvjesni) sotona sa mnom (tj. u mome obliku)."

Rekao je Ebu Abdullah: Rekao je Ibnu Sirin: Kada je usnio njega u njegovom obliku (pravome).

PRIČAO NAM JE Mualla, sin Eseda, pričao nam je Abdulaziz, sin Muhtara, pričao nam je Sabit Bunanija od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ko je usnio mene u (svome) spavanju, pa već je usnio mene (stvarno), pa (jer) zaista (izvjesni) sotona neće se predstaviti (prikazati) sa mnom (tj. u mome obliku). A san (izvjesnoga) vjernika je (jedan) dio od četrdeset i šest dijelova od (izvjesnoga, tj. od Allahovoga) vjerovijesništva."

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs od Ubejdulaha, sina Ebu Džafera, rekao je: Izvijestio me je Ebu Selemete od Ebu Katadeta rekao je: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"San dobri je od Allaha, a (izvjesno) sanjarenje (bez veze) je od (izvjesnoga) sotone. Pa ko je sanjao (jednu) stvar (tj. nešto što) mrzi njega (tj. stvar koju mrzi, nešto što mu nije drago da sanja), pa neka puhne od svoje ljevice (tj. na svoju lijevu stranu) tri puta, i neka se utječe od (toga) sotone (k Allahu dž.š.), pa zaista on (tj. taj san) neće štetiti njemu. I zaista (taj) sotona neće se uobličavati sa mnom (ne oblači se u način oblačenja i odijevanja kao ja, a to će reći: ne prikazuje se u mome obliku)."

PRIČAO NAM JE Halid, sin Halijja, pričao nam je Muhamed, sin Harba, pričao mi je Zubejdija od Zuhrije, rekao je Ebu Selemete, rekao je Ebu Katadete, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ko je usnio mene, pa već je usnio (izvjesnu, pravu) istinu." Slijedio je njega (Zubejdiju) Junus i sin brata (tj. i bratić) Zuhrije.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, pričao nam je Lejs, pričao mi je Ibnul-Had od Abdullaha, sina Habbaba, od Ebu Seida Hudrije, čuo je Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Ko je usnio mene, pa već je usnio (izvjesnu) istinu, pa (jer) zaista (izvjesni) sotona neće se ubivstvovati (na) mene (tj. neće moći da bude i bivstvuje, biva kao što sam ja)."

GLAVA

sna (u toj) noći.

Predao je njega (hadis o noćnome snu, sanu, snoviđenju) Semurete.

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Mikdama, 'Idžlija, pričao nam je Muhamed, sin Abdurahmana, Tufavija, pričao nam je Ejub od

Muhameda, od Ebu Hurejreta rekao je: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Dali su se meni ključevi (izvjesnih) riječi, i potpomogao sam se sa (izvjesnim) strahom. I dok sam ja spavač (dok sam spavao) sinoć (noćas), pošto (tj. kadli) su se dali meni (tj. donijeli su se meni) ključevi blagajni zemlje (izvjesne, ili: cijele Zemlje), čak su se stavili u moju ruku."

Rekao je Ebu Hurejrete: Pa je otišao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a vi sebi prenosite njih (Ili: a vi prelazite njih, tj. koristite njih - te ključeve)."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, od Malika, od Nafi'a, od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Pokazuje se meni mene (tj. Pokazuje se meni moja osoba, a to će reći: Sanjam sam sebe, Sanjam se, Usnivam se) noćas (tj. u ovoj noći) kod Ka'be. Pa sam vidio (sanjao sam tu kod Ka'be jednoga) čovjeka smeđa (ili crnomanjasta), kao najljepše što si viđač (tj. što si vidio) od smeđavosti (od crnomanjavosti tih) ljudi (doslovno: kao najljepše što si viđač od najsmeđijih, najcrnomanjastijih ljudi). Za (tj. U) njega je kosa (u stvari kosa koja se spušta preko ušiju i dostiže do ispod nekoga dijela uha) kao najljepše što si ti viđač (što si vidio) od (tih) kosa, (i) već je počešljao nju, (pa) kapa (ta kosa) vodom (kapa voda sa kose), (i taj čovjek ide) oslanjajući se (on) na (nekakva) dva čovjeka, ili na ramena dvojice ljudi, (i) ophodi Kuću (tj. Ka'bu). Pa sam pitao:

"Ko je ovaj?" Pa se reklo: "Pomazanik, sin Merjeme (tj. To je Isa, Isus)." Kada li ja sa (jednim) čovjekom kovrčavim, kudravim (tj. kovrčave, kovrđave, kudrave kose), slijepim (svojim) desnim okom, kao da je ono (to njegovo oko jedno) zrno grožđa lebdeće (na površini vode). Pa sam pitao: "Ko je ovaj?" Pa se je reklo: "Pomazanik (izvjesni) veliki premazivač (lažov, Antihrist, Dedždžal)."

PRIČAO NAM JE Jahja, pričao nam je Lejs od Junusa, od Ibnu Šihaba, od Ubejdulaha, sina Abdullaha, da je Ibnu Abas bio (običaja da) priča da je (jedan) čovjek došao poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Zaista ja (sam bio u takvoj prilici da) se je meni noćas pokazalo u (mome) spavanju", i tjerao je (i govorio je dalje izvjesni) hadis (koji će doći kasnije u tekstu).

A slijedio je njega (Zuhriju) Sulejman, sin Kesira, i sin brata (bratić) Zuhrije i Sufjan, sin Husejna, od Zuhrije, od Ubejdulaha, od Ibnu Abasa, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. A rekao je Zubejdija od Zuhrije, od Ubejdulaha da je Ibnu Abas, ili Ebu Hurejrete (da su pričali navedeni hadis) od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. A rekao je Šuajb i Ishak, sin Jahja-a, od Zuhrije: Bio je Ebu Hurejrete, bio zadovoljan Allah od njega, (običaja da) priča od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. A bio je Mamer (običaja da) neće pripisivati (tj. da ne pripisuje) njega (spomenuti hadis), dok je bio poslije (običaja da ga pripisuje - a to će reći: da ga priča sa senedom).

GLAVA

(izvjesnoga) sna u (izvjesnome) danu.

A rekao je Ibnu Avn od Ibnu Sirina: San (toga) dana je kao san (te) noći.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Ishaka, sina Abdullaha sina Ebu Talhata, da je on čuo Enesa, sina Malika, (da) govori:

Bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) uniđe na Umu Haramu, kćer Milhana, (tj. da uniđe Umu Harami, kćeri Milhana, da je posjeti), a bila je pod 'Ubadetom, sinom Samita. (A ta žena je bila njegova tetka, sestra njegove majke po mlijeku.). Pa je unišao na nju (tj. unišao je njoj jedan) dan, pa je nahranila njega i počela je (ona da) bišće njegovu glavu (a to će reći: da pretražuje njegovu kosu

na glavi da vidi da nema u njoj vaši, uši, ušiju). Pa je zaspao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Zatim se probudio, a on se smije. Rekla je: Pa sam rekla (Upitala sam): "Šta nasmijava tebe, o poslaniče Allaha?" Rekao je: "Ljudi (neki) od moje sljedbe (što) su se izložili na mene (tj. prikazali su se meni kao) ratnici u putu Allaha (tj. borci za Allahov put), jašu (tj. plove u) sredinu ovoga mora (tj. po ogromnosti ovoga mora kao) vladari na (svojim) prestoljima, ili slično (izvjesnim) vladarima na (njihovim) prestoljima (prijestoljima)" - sumnjao je Ishak (o tome kako je rečeno). Rekla je: Pa sam rekla: "O poslaniče Allaha! Moli Allaha da učini mene od njih." Pa je molio za nju poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Zatim je stavio svoju glavu (pa je zaspao opet). Zatim se probudio, a on se smije. Pa sam rekla: "Šta nasmijava tebe, o poslaniče Allaha?" Rekao je: "Ljudi (neki) od moje sljedbe (što) su se izložili na mene (meni kao) ratnici u putu Allaha." Kao što je rekao u (svojoj) prvoj (izjavi). Rekla je: Pa sam rekla: "O poslaniče Allaha! Moli Allaha da učini mene od njih." Rekao je: "Ti si od (onih) prvih." Pa je uzjahala (tj. Otplovila je ona na to) more u vremenu Muavije, sina Ebu Sufjana. Pa se je srušila (tj. pala je) od (tj. sa) svoje jahaće životinje kada je izašla od (toga) mora (tj. kada se je iskrcala na kopno vrativši se ona sa toga pomorskog vojnog pohoda), pa je propala (tj. umrla je od toga pada sa jahaće životinje).

GLAVA

sna (izvjesnih) žena.

PRIČAO NAM JE Seid, sin 'Ufejra, pričao mi je Lejs, pričao mi je Ukajl od Ibnu Šihaba, izvijestio me je Haridžete, sin Zejda sina Sabita, da je Umul-'Ala-a, (jedna) žena od Pomagača (koja) se je prisegnula poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, izvijestila njega da su oni razdijelili sebi (te) Iseljenike (iz Meke) kockom (ždrijebom, žrijebom). Rekla je:

Pa je odletio nama (tj. pao je nama u dio) 'Usman, sin Maz'una, i dali smo odsjesti njemu (tj. i smjestili smo, nastanili smo ga) u naše sobe (kuće). Pa je obolio (poslije izvjesnoga vremena) svojim bolom koji (je taj što) je preminuo u njemu. Pa pošto je preminuo, okupao se je (dobro, tj. okupan je) i posmrtno se je obukao u svoje odjeće (tj. i

obučen je posmrtnički - zamotan je u ćefine - u svoje odjeće), unišao je (njemu) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Rekla je: Pa sam rekla:

"Milost Allaha na tebe (tebi), Ebu Sa'ibe! (A to je nadimak Usmana, sina Maz'una.). Pa moje svjedočenje je na tebe (tj. za tebe) zaista (da) je već počastio tebe Allah!" Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"A šta upoznaje tebe (Kako znaš o ti ženo) da je Allah počastio njega?" Pa sam rekla: "Sa mojim ocem si ti (otkupljen ako treba, tj. Žrtvujem svoga oca za tebe), o poslaniče Allaha! Pa ko (je taj što će da) počasti njega Allah?" Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Što se tiče njega (Usmana), pa tako mi Allaha zaista već je došlo njemu (izvjesno) uvjereno (sigurno, tj. smrt koja je sigurna). Tako mi Allaha zaista ja zaista se nadam njemu (Usmanu da će dobiti izvjesno) dobro. A tako mi Allaha ne znam (sasvim sigurno), a ja sam poslanik Allaha šta (će) to (da) se učini sa mnom." Pa je rekla: "Tako mi Allaha neću činiti čistim (tj. neću proglašavati nevinim i dobrim) poslije njega (poslije Usmana više ni) jednoga (čovjeka, nikoga) nikada."

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije za ovo (za ovaj hadis) i rekao je:

"..... šta (će da) se učini sa njim (sa Usmanom)." Rekla je: I ožalostilo je mene (to), pa sam zaspala. Pa sam usnila za Usmana (jedno) vrelo (koje) teče. Pa sam izvijestila poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"To ti je njegov rad (posao od kojega mu se piše nagrada i poslije njegove smrti: dobro dijete koje se moli za njega, ili dužnost stražarčenja (stražarenja, straže) u vojsci koja se bori za Allahov put)."

GLAVA:

"Sanjarija (izvjesna, ili svaka sanjarija bez veze) je od (izvjesnoga) sotone, pa kada je sanjario, pa neka pljune od svoje ljevice (tj. na svoju lijevu stranu) i neka traži utočište u Allaha, moćan je i veličajan je."

(U sanjarenje koje je sotonsko poigravanje čovjekom, neki ubrajaju i sanjanje vršenja spolnoga odnosa sa ženama usljed kojega sanjanja nastane izljev muškoga sjemena - polucija - u snu.)

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba, od Ebu Selemeta da je Ebu Katadete Ensarija - a bio je (jedan) od drugova Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, i njegovih konjanika - rekao: Čuo sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"San je od Allaha, a (izvjesno) sanjarenje je od (izvjesnoga) sotone, pa kada je sanjario jedan (od) vas (izvjesno) sanjarenje (što) mrzi njega, pa neka pljune od svoje ljevice (na lijevu stranu) i neka traži utočište u Allaha od njega (od toga sanjarenja), pa neće (nikada) štetiti (ono) njemu."

GLAVA

(izvjesnoga usnivenoga) mlijeka.

PRIČAO NAM JE 'Abdan, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Junus od Zuhrije, izvijestio me je Hamzete, sin Abdullaha, da je Ibnu Umer rekao: Čuo sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Dok sam ja spavač (Dok ja spavam), dao se je meni pehar mlijeka, pa sam ga pio, čak zaista ja zaista vidim (svoju) napojenost (da) izlazi iz mojih noktiju (nokti, nokata). Zatim sam dao svoj višak" - misli (na) Umera (Umeru). Rekli su: "Pa šta si protumačio njega (Kako si to protumačio), o poslaniče Allaha?" Rekao je: "Znanje (izvjesno)."

GLAVA:

Kada je teklo (to) mlijeko u njegovim stranama ili njegovim noktima.

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Jakub, sin Ibrahima, pričao nam je moj otac od Saliha, od Ibnu Šihaba, pričao mi je Hamzete, sin Abdullaha sina Umera, da je on čuo Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (da) govori: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Dok sam ja spavač (Dok sam spavao, sanjao), meni se je dao pehar mlijeka, pa sam pio od njega (pa sam pio to mlijeko), čak zaista ja zaista vidim (svoju) napojenost (da) izlazi iz mojih strana. Pa sam dao svoj višak (pretek) Umeru, sinu Hattaba." Pa je rekao (onaj) ko je okolo (oko) njega (sjedio): "Pa šta si (Kako si) protumačio to, o poslaniče Allaha?" Rekao je: "Znanje (izvjesno)."

GLAVA

(izvjesne) košulje u (izvjesnome) spavanju.

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Jakub, sin Ibrahima, pričao mi je moj otac od Saliha, od Ibnu Šihaba, pričao mi je Ebu Umamete, sin Sehla da je on čuo Ebu Seida Hudriju (da) govori: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Dok sam ja spavač (Dok spavam i sanjam), vidio sam (izvjesne) ljude izlažu se na mene (prikazuju se meni), a na njima su (nekakve) košulje, od njih su (neke) što dopiru (samo tim) sisama (do sisa, do grudi, prsa), a od njih su (neke) što dopiru ispod toga. I prošao je na mene (tj. pored mene, ispred mene) Umer, sin Hattaba, a na njemu je košulja (tako duga da on) teglji (vuče) nju (za sobom)." Rekli su: "Šta si (Kako si) protumačio (to), o poslaniče Allaha?" Rekao je: "Vjeru (ovu da to predstavlja i znači)."

GLAVA

tegljenja (izvjesne) košulje u (izvjesnome) spavanju.

PRIČAO NAM JE Seid, sin 'Ufejra, pričao mi je Lejs, pričao mi je Ukajl od Ibnu Šihaba, izvijestio me je Ebu Umamete, sin Sehla, od Ebu Seida Hudrije, bio zadovoljan Allah od njega, da je on rekao: Čuo sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Dok sam spavač, vidio sam (izvjesne) ljude (da) se izlažu na mene, a na njima su (nekakve) košulje. Pa od njih su (neke) što dopiru (toj) sisi (do prsa, grudi), a od njih su (neke) što dopiru ispod toga."

(U stvari prevod i ovdje i u prethodnom hadisu treba da glasi ovako: ".... od njih je - neka - što dopire sisi, a od njih je - neka - što dopire ispod toga." A to znači neke košulje su vrlo kratke, a neke su malo dulje.)

"I izložio se je na mene (meni) Umer, sin Hattaba, a na njemu je košulja (tako dugačka da on) sebi teglji nju (vuče je za sobom)." Rekli su: "Pa šta si (Kako si) protumačio njega (tj. nju, tu košulju da znači), o poslaniče Allaha?" Rekao je: "Vjera (ta islamska)."

GLAVA

(izvjesnih) zelenoća (tj. zelenih boja) u (izvjesnome) spavanju i (izvjesnoga) vrta zelenoga (zelene bašče).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, Džu'fija, pričao nam je Haremija, sin 'Umareta, pričao nam je Kurete, sin Halida, od Muhameda, sina Sirina, rekao je: Rekao je Kajs, sin 'Ubada: Bio sam u (jednome) krugu, u njemu je Sa'd, sin Malika, i Ibnu Umer. Pa je prošao Abdullah, sin Selama. Pa su rekli:

"Ovo je (jedan) čovjek od stanovnika raja." Pa sam rekao (kaže Kajs) njemu (Abdullahu, sinu Selama): "Zaista oni su rekli (o tebi) tako i tako (to i to)." Rekao je (on čudeći se tome): "Slava Allahu! Nije bilo (to da) treba njima da govore (ono) što nije njima o njemu (o tome nikakvo) znanje (Ne treba da govore o onome o čemu ništa ne znaju). Usnio sam samo kao da se (jedan) stup (stub) postavio u (jednome) vrtu zelenom, pa se uspravio (taj stup) u njoj (u bašči, u vrtu), i u njezinom (tj. u njegovom) vrhu (u, na vrhu stupa) je (jedna) petlja (veza), a u najnižem (dijelu) nje (tj. njega - stupa) je (izvjesni) poslužitelj" - a "el-

minsafu" je (što i) "el-vesifu" (poslužitelj, sluga - to je značenje obadviju tih riječi). "Pa se je reklo: "Penji se!" Pa sam se penjao (peo) dok sam uzeo za (tu) petlju (za tu vezu na vrhu toga supa, stuba). Pa sam ispričao nju (ovu zgodu što sam je imao u snu) na poslanika (tj. poslaniku) Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Umire (tj. Umrijeće) Abdullah, a on je uzimač za (tu) petlju najčvršću."

(Taj san njegov je bio osnova da ga drugi smatraju kao stanovnikom raja još za vrijeme njegovoga života, ali on sam to nije tako strogo uzimao. Poteškoću u prevodu gornjega teksta čini i to što se riječ "amud - stup" nekad uzima kao imenica ženskoga roda, a nekad kao imenica muškoga roda, što je čest slučaj sa još nekim arapskim riječima. Inače gramatički rod jedne imenice se mnogo puta ne podudara u našem jeziku i u arapskom jeziku.)

GLAVA

otkrivanja (izvjesne) žene u (svome) spavanju (tj. u snu).

PRIČAO NAM JE 'Ubejd, sin Ismaila, pričao nam je Ebu Usamete od Hišama, od njegovoga oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Meni se je pokazalo tebe (tj. Pokazana si mi ti) u (mome) spavanju (snu) dvaput (dva puta). Kada li (jedan) čovjek nosi tebe u (jednome) komadu (platna) od svile, pa govori: "Ovo je tvoja žena!" Pa otkrijem nju, pa kada li ona - ti! Pa govorim (velim, rekoh): "Ako je bilo ovo od (sudbine) kod Allaha, daje proći njemu (tj. neka dadne proći, daće proći njemu - a to će reći: provesti će, sprovesti će to, ili neka provede, sprovede to Allah; drugim riječima: ako je to od Allaha, neka to tako i bude)!"

GLAVA

odjeća (od te izvjesne) svile u (svome) spavanju (u snu, usniti, sanjati to).

PRIČAO NAM JE Muhamed, izvijestio nas je Ebu Muavijete, izvijestio nas je Hišam od svoga oca, od Aiše rekla je: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Meni se je pokazalo tebe (tj. Pokazana si mi ti još) prije (nego) da oženim tebe (prije nego što ću da se oženim s tobom, i to pokazana si mi ti) dvaput (dva puta). Vidio (Sanjao) sam (izvjesnoga) anđela (da) nosi tebe u (jednom) komadu (platna) od svile, pa sam rekao njemu: "Otkrij!" Pa je otkrio, pa kada li ona - ti! Pa sam rekao: "Ako ovo bude od (sudbine) kod Allaha, (neka On) da proći njemu (neka provede, sprovede to). Zatim se meni pokazalo tebe (pokazana si mi), (i) nosi tebe u komadu od svile (tj. u komadu platna od svile), pa sam rekao: "Otkrij!" Pa je otkrio, pa kada li ona - ti (a ono ti)! Pa sam rekao: "Ako biva (bude) ovo od (sudbine) kod Allaha, (neka On) daje proći njemu (neka provede to)."

GLAVA

(izvjesnih) ključeva u (izvjesnoj) ruci.

PRIČAO NAM JE Seid, sin Ufejra, pričao nam je Lejs, pričao mi je Ukajl od Ibnu Šihaba, izvijestio me je Seid, sin Musejjeba da je Ebu Hurejrete rekao: Čuo sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Poslao sam se (Poslat sam) sa sakupljačicama (izvjesnih, sažetih) riječi, i potpomogao sam se (potpomognut sam) sa (izvjesnim) strahom (koji obuzima moje neprijatelje). I dok sam ja spavač (dok sam spavao), meni su se dali ključevi (tj. dati su mi ključevi) blagajni (izvjesne) zemlje (ili: cijele Zemlje), pa su se stavili u moju ruku."

Rekao je Muhamed: A doprlo je meni da (izraz) "sakupljačice (izvjesnih) riječi" (označava to što) je (slučaj) da Allah sakuplja (Svoje)

zapovjedi mnoge, koje su bile (u prilici da) se pišu (tj. koje se pisahu) u (Njegovim) knjigama prije njega (prije Muhammeda a.s.), u (Njegovu) zapovjed jednu, ili dvije zapovjedi ili slično tome.

GLAVA

(izvjesnoga) vješanja (obješenja, hvatanja) za (izvjesnu) petlju (vezu) i (izvjesnu) kružnicu (kolut).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Ezher od Ibnu Avna. - H - A pričao mi je Halifete, pričao nam je Muaz, pričao nam je Ibnu Avn od Muhameda, pričao nam je Kajs, sin 'Ubada, od Abdullaha, sina Selama, rekao je:

Sanjao sam kao da sam ja u (jednom) vrtu (bašči), (a u) sredini (toga) vrta je (jedan) stup (stub), (a) u najvišem (dijelu toga) stupa je (jedna) petlja, pa se reklo meni (rečeno mi je): "Penji se!" ("Penji se na njega!") Rekao sam: "Neću moći (Nemogu)." Pa je došao meni (jedan) poslužitelj, pa je podigao moje odjeće. Pa sam se penjao (popeo), pa sam se objesio (uhvatio) za (tu) petlju. Pa sam se probudio, a ja sam obješen (uhvaćen) za nju (tj. a ja je držim u ruci). Pa sam pričao nju (ovu zgodu) na Vjerovijesnika (tj. ispričao sam to Vjerovijesniku), pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Taj vrt je vrt Islama, i taj stup je stup (i taj stub je stub) Islama, i ta petlja je (ta izvjesna) petlja najčvršća. Nećeš prestati (da budeš) obješen (uhvaćen) za Islam (tj. Neprestano ćeš se držati Islama), čak (ćeš tako da) umreš."

GLAVA

stupa (stuba izvjesnoga velikoga) šatora pod njegovim jastukom (pod jastukom onoga koji usnije jedan san o šatoru i stupu, stubu).

GLAVA

(izvjesnoga) brokata (zlatotkanice) i ulaženja (u taj) raj u (svome) spavanju (u snu).

PRIČAO NAM JE Mualla, sin Eseda, pričao nam je Vuhejb od Ejuba, od Nafi'a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Vidio sam u (svome) spavanju (snu) kao da je u mojoj ruci (jedan) komad (platna) od svile (takvim komadom da) neću pasti (tj. ne padnem) s njime (ni) ka (jednom) mjestu u raju (drukčije) osim (tako da) je odletio sa mnom k njemu (tj. odnese me taj komad platna od svile ka tome mjestu). Pa sam pričao nju (tu zgodu, tj. taj san) na Hafsu (tj. Hafsi). Pa je pričala nju (tu zgodu) Hafsa na Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Zaista tvoj brat je (jedan) dobar čovjek." Ili je rekao: "Zaista Abdullah je (jedan) dobar čovjek."

GLAVA

(izvjesnoga) okova (lanca, bukagija, negvi, ćusteka, puta za sputavanje nogu) u (svome) spavanju (što neko usnije).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Sabbaha, pričao nam je Mutemir, rekao je: Čuo sam Avfa rekao je: Pričao nam je Muhamed, sin Sirina da je on čuo Ebu Hurejreta (da) govori: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Kada se je približilo (tj. Kada se približi izvjesno) vrijeme, nije bilo blizu (tj. neće biti blizu da) laže san (izvjesnoga) vjernika (tj. skoro da neće slagati san vjernika). I san (izvjesnoga) vjernika je (jedan) dio od četrdeset i šest dijelova od (izvjesnoga, tj. od Allahovoga) vjerovijesništva, a što je bilo od (toga) vjerovijesništva, pa zaista ono (to) neće slagati (to ne laže)."

(O rečenici "Kada se je približilo izvjesno vrijeme......" postoje dva tumačenja. Prvo da to znači kada u proljeće bude dan i noć približno jednake dužine svako od njih dvoje. Drugo tumačenje veli da to znači kada se približi kijametski dan, sudnji dan, odnosno dan propasti i

smaka ovoga svijeta prije proživljenja na sudnjem danu i prije sudnjega dana.)

Rekao je Muhamed (sin Sirina): I ja govorim (ovu) rečenu misao u tome hadisu).

(Ili: A ja govorim: Ova. To jest: Ova sljedba sva, a to će reći: svi sljedbenici Muhameda a.s. i dobri i loši što god usniju, biće to istinito, a ne lažno.)

Rekao je (Muhamed, sin Sirina): A bilo je (A bio je običaj da) se govori: San je (od) tri (vrste): razgovor (pričanje sanjačeve) duše (osobe, tj. što čovjek u mislima premišlja, to često i sanja, usnije), i zastrašivanje (izvjesnoga) sotone i obeseljenje (vesela vijest) od Allaha. Pa ko je usnio stvar (neku, nešto što) mrzi njega (nju - tu stvar), pa neka ne priča njega (taj san ni) na jednoga (čovjeka, tj. nikome), i neka ustane, pa neka klanja. Rekao je: I bilo je (običaja da) se mrzi (izvjesni željezni vratni) okov u (tom) spavanju (da se usnije), a bilo je (običaja da) zadivljuje njih (izvjesni nožni) okov. A govori se: Okov (taj za noge) je stalnost (čvrstina) u (islamskoj) vjeri (tj. sanjati u snu taj okov znači stalnost u Islamu). A predao je Katadete, i Junus, i Hišam i Ebu Hilal (njih sva četvorica su predali korijen navedenoga hadisa) od Ibnu Sirina, od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, i umetnuo je njega (tj. San je od tri vrste, ime tri vrste sna..... i ostalo dalje) neki (od) njih, sve njega (tj. sve to je umetnuo) u (navedeni) hadis.

A hadis Avfa (Avfov) je jasniji. A rekao je Junus: Neću misliti (tj. Ne mislim) njega (drukčije) osim od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da je to sve) o (tom nožnom) okovu.

Rekao je Ebu Abdullah: Neće biti (tj. Ne bivaju izvjesni) okovi osim u (tim) vratovima.

(To jest: Okovi za koje se upotrebljava arapski naziv "gull, gullun" - plural "aglalun, el-aglalu", ti okovi se stavljaju samo na vratove, to su okovi samo za vratove. Međutim neki kažu da se taj izraz upotrebljava i za okove za ruke.)

GLAVA

(izvjesnoga) vrela tekućega u (izvjesnome) spavanju (snu).

PRIČAO NAM JE Abdan, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Mamer od Zuhrije, od Haridžeta, sina Zejda sina Sabita, od Umul-Ala-e, a ona je (jedna) žena od njihovih žena (što) se prisegnula poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (i ta žena) je rekla:

Odletio je (Pripao je, Dopao je, tj. Pao je u dio) nama Usman, sin Maz'una, u (to) stanovanje (za svoje stanovanje, tj. da on stanuje kod nas) kada su sebi bacali kocku (ždrijeb, žrijeb) Pomagači na (tj. za) stanovanje Iseljenika (tj. za razmještaj po privatnim kućama u Medini iseljenika iz Meke). Pa se razbolio (taj Usman), pa smo dvorili (njegovali) njega (sve do časa) dok je preminuo (dok nije umro). Zatim smo učinili njega u njegove odjeće. Pa je unišao na nas (tj. nama) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa sam rekla:

"Milost Allaha na tebe, Ebu Saibe! Pa moje svjedočanstvo je na (za) tebe (da) je zaista već počastio tebe Allah." Rekao je: "A šta upoznaje tebe (tj. Otkud to znaš)?" Rekla sam: "Neću znati (tj. Ne znam) tako mi Allaha..." Rekao je: "Što se tiče njega, pa već je došlo njemu (izvjesno) uvjerenje (tj. ono što je sigurno, a to je smrt). Zatim ja zaista se nadam njemu (izvjesnome) dobru od Allaha. Tako mi Allaha ne znam, a ja sam poslanik Allaha, šta (će da se) čini (učini) sa mnom, a ni sa vama." Rekla je Umul-Ala-a: "Pa tako mi Allaha neću čistiti (proglašavati nevinim i dobrim, spašenim ni) jednoga (čovjeka, tj. nikoga) poslije njega (poslije Usmana Maz'unovoga)." Rekla je: I usnila (sanjala) sam za Usmana u (svome) spavanju (jedno) vrelo (koje) teče. Pa sam došla poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa sam spomenula to njemu. Pa je rekao:

"To ti je njegov rad (posao koji) teče njemu (tj. donosi mu nagradu i poslije njegove smrti)."

GLAVA

iščupavanja (tj. vađenja izvjesne) vode iz (izvjesnoga) bunara dok se napoje (izvjesni) ljudi.

Predao je njega (tj. to vađenje vode iz bunara) Ebu Hurejrete od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Jakub, sin Ibrahima sina Kesira, pričao nam je Šuajb, sin Harba, pričao nam je Sahr, sin Džuvejrijeta, pričao nam je Nafi' da je Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, pričao njemu, rekao je: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Dok sam ja na (jednom) bunaru čupam (grabim, tj. izvlačim vodu, vadim vodu) iz njega, kadli je došao (tj. kadli dođe) meni Ebu Bekr i Umer! Pa je uzeo Ebu Bekr (tu) kovu (praznu), pa je čupao (grabio, tj. izvadio je jednu) punu kovu, ili dvije kove, a u njegovome čupanju (grabljenju, vađenju vode) je (jedna, neka) slabost, pa je oprostio Allah njemu."

(Ili: "....., pa oprostio Allah njemu!". Izraz "delvun" znači prazna kova, a izraz "zenubun" znači puna kova.)

"Zatim je uzeo nju Umer, sin Hattaba, iz ruke Ebu Bekra, pa se okrenula (tj. pretvorila ta obična prazna kova) u njegovoj ruci (u jednu) veliku kovu. Pa nisam vidio (ni jednoga) veleuma (veleumnoga) od (tih svih) ljudi (da) odsijeca njegovim odsijecanjem (ili: da cijepa njegovim cijepanjem, tj. da pravi kao on - Umer, da radi kao on), dok su udarili (ti) ljudi u (to izvjesno) odmaralište okolo vode (oko bunara)."

GLAVA

iščupavanja (tj. izvlačenja, vađenja izvjesne) pune kove, ili dviju kova iz (izvjesnoga) bunara sa (nekom) slabošću.

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Junusa, pričao nam je Zuhejr, pričao nam je Musa, sin Ukbeta, od Salima, od njegovoga oca o snu Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, o Ebu Bekru i Umeru, rekao je:

"Usnio sam (izvjesne) ljude (da) su se skupili. Pa je ustao Ebu Bekr, pa je iščupao (izvukao, izvadio jednu) punu kovu, ili dvije pune kove, a u njegovome iščupavanju je (jedna) slabost. I Allah oprašta njemu. (Ili: I Allah oprostio njemu!). Zatim je ustao Umer, sin Hataba, pa se je okrenula (tj. pretvorila u jednu) veliku kovu. Pa nisam vidio od (tih) ljudi (da) odsijeca njegovim odsijecanjem (tj. da radi njegovim radom, da radi tako dobro i pametno, oštroumno), dok su udarili (ti) ljudi u odmaralište (okolo bunara)."

(Bilo je davno riječi, već je rečeno o tome šta znači "...... dok su udarili ljudi u odmaralište okolo bunara.".)

PRIČAO NAM JE Seid, sin Ufejra, pričao mi je Lejs, pričao mi je Ukajl od Ibnu Šihaba, izvijestio me je Seid da je Ebu Hurejrete izvijestio njega da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Dok sam ja spavač (Dok spavam), vidio sam (u snu) sebe na (jednome) bunaru (neuređenom, neozidanom), i na njemu je (jedna) prazna kova, pa sam iščupao (izvlačio, izvadio, vadio vodu) iz njega šta je htio Allah. Zatim je uzeo nju sin Ebu Kuhafeta (a to je Ebu Bekr), pa je iščupao (izvadio) iz njega (jednu) punu kovu, ili dvije pune kove, a u njegovome iščupavanju (vađenju) je (neka) slabost. A Allah oprašta (ili: oprostiće) njemu. (Ili: A Allah oprostio njemu!) Zatim se je okrenula (pretvorila u jednu) veliku kovu, pa je uzeo nju Umer, sin Hattaba. Pa nisam vidio veleuma (veleumnoga ni jednoga) od (tih) ljudi (da) iščupava iščupavanjem Umera, sina Hattaba, dok su udarili (ti) ljudi u odmaralište (oko bunara da bi se oni poslije odmaranja opet napili vode toga bunara)."

GLAVA

(izvjesnoga) odmora (nalaženja odmora, odmaranja) u (izvjesnome) spavanju.

PRIČAO NAM JE Ishak, sin Ibrahima, pričao nam je Abdurezak od Mamera, od Hemmama da je on čuo Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Dok sam ja spavač (Dok spavam), vidio sam (vidjeh) da sam ja na (nekakvome) bunaru, (i) pojim (izvjesne) ljude. Pa je došao meni Ebu Bekr, pa je uzeo (tu praznu) kovu iz moje ruke zato (da) odmori mene. Pa je iščupao (izvadio nekakve) dvije pune kove, a u njegovome iščupavanju (izvlačenju, vađenju) je (nekakva) slabost. I Allah oprašta njemu. Pa je došao sin Hattaba, pa je uzeo od njega. Pa nije prestao (da) iščupava (da izvlači vodu), čak su okrenuli leđa (ti) ljudi, a (taj) bunar izvire (tj. teče).

GLAVA

(izvjesnoga) dvorca (zamka) u (izvjesnome) spavanju.

PRIČAO NAM JE Seid, sin 'Ufejra, pričao mi je Lejs, pričao mi je Ukajl od Ibnu Šihaba, izvijestio me je Seid, sin Musejjeba, da je Ebu Hurejrete rekao: Dok smo mi sjedači (sjedioci, tj. Dok mi sjedimo) kod poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Dok sam ja spavač, vidio sam mene (sebe, tj. Dok sam spavao vidio sam u snu sebe) u raju. Pa kada li (jedna) žena čisti se (za molitvu, uzima abdest) uz stranu (nekakvoga) dvorca! Rekao sam: "Za koga je ovaj dvorac (zamak)?" Rekli su: "Za Umera, sina Hattaba." Pa sam se sjetio njegove ljubomore, pa sam okrenuo leđa idući nazad."

Rekao je Ebu Hurejrete: Pa je zaplakao Umer, sin Hattaba, zatim je rekao: "Zar na tebe, sa mojim ocem si ti (otkupljen ako treba) i sa mojom majkom, o poslaniče Allaha, (da) ljubomorim (tj. Zar na tebe da budem ljubomoran, da bivam ljubomoran)?"

PRIČAO NAM JE Amr, sin Alije, pričao nam je Mutemir, sin Sulejmana, pričao nam je Ubejdulah, sin Umera, od Muhameda, sina Munkedira, od Džabira, sina Abdullaha, rekao je: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Unišao sam (u) raj, pa kada li ja sa (jednim) dvorcem od zlata (suočim se, suočih se)! Pa sam rekao: "Za koga je ovo?" Pa su rekli: "Za (jednoga) čovjeka od Kurejševića." Pa nije spriječilo mene da uniđem (u) njega, o sine Hattaba, (ništa drugo) osim (ono) što znam od tvoje ljubomore." Rekao je: "I na tebe ljubomorim (tj. zar na tebe da budem ljubomoran), o poslaniče Allaha?"

GLAVA

(izvjesnoga) čišćenja (za molitvu) u (izvjesnome) spavanju.

PRIČAO MI JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba, izvijestio me je Seid, sin Musejjeba, da je Ebu Hurejrete rekao: Dok smo mi sjedači (tj. Dok smo mi sjedili) sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Dok sam ja spavač, vidio sam mene (sebe) u raju, pa kada li (jedna) žena se čisti (za molitvu - uzima abdest za namaz) uz stranu (jednoga) dvorca! Pa sam rekao: "Za koga je ovaj dvorac?" Pa su rekli: "Za Umera." Pa sam se sjetio njegove ljubomore, pa sam okrenuo leđa idući natrag." Pa je zaplakao Umer i rekao je: "Na tebe, sa mojim ocem si ti i mojom majkom (otkupljen ako treba), o poslaniče Allaha, ljubomorim (tj. Na tebe zar da budem ljubomoran)?"

GLAVA

(izvjesnoga) ophođenja Ka'be (okolo Ka'be, oko Ka'be) u (izvjesnome, ili: u svome) spavanju.

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, izvijestio me je Salim, sin Abdullaha sina Umera, da je Abdullah, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Dok sam ja spavač, vidio sam mene (tj. sebe da - sanjao sam sebe da) ophodim Ka'bu, pa kada li (jedan) čovjek smeđ (ili: crnomanjast), glatke kose (na glavi), između (nekakve) dvojice ljudi, kapa njegova glava vodom (kapa mu voda sa glave)! Pa sam rekao: "Ko je ovaj?" Rekli su: "Sin Merjeme (Marije)." Pa sam otišao (tj. Pa sam počeo da) se obazirem, pa kada li (jedan) čovjek crven, tjelovit (tj. velik, krupan), kovrčave (kovrđave svoje) glave (tj. kose na glavi), slijepoga (svoga) desnoga oka, kao da je njegovo oko (jedno) zrno grožđa lebdeće (tj. lebdeće zrno grožđa). Rekao sam (Pitao sam, Upitao sam): "Ko je ovaj?" Rekli su: "Ovo je Velelažov (Antihrist, Dedždžal)." Najbliži (od svih) ljudi s njim sličnošću je Ibnu Katan. A Ibnu Katan je (jedan) čovjek od (ili: iz) Mustalikovića od Huza'ata."

(Mustalikovići su ogranak većega plemena Huza'ata.)

GLAVA:

Kada je dao (neko) svoj višak (pretek) osim (mimo) sebe (nekome drugome) u (svome) spavanju (tj. u snu).

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba, izvijestio me je Hamzete, sin Abdullaha sina Umera, da je Abdullah, sin Umera, rekao: Čuo sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Dok sam ja spavač (Dok sam spavao), meni se je donijela čaša (pehar) mlijeka. Pa sam pio od njega (Pa sam ga pio), čak da ja zaista vidim (tu svoju) napojenost (da) teče. Zatim sam dao njegov višak Umeru." Rekli su: "Pa šta si protumačio njega (kako si to protumačio), o poslaniče Allaha?" Rekao je: "Znanje (ili: Izvjesno znanje)."

GLAVA

(izvjesne) sigurnosti i odlaženja (izvjesnoga) straha u (tome) spavanju.

PRIČAO MI JE Ubejdulah, sin Seida, pričao nam je Affan, sin Muslima, pričao nam je Sahr, sin Džuvejrijeta, pričao nam je Nafi' da je Ibnu Umer rekao:

Zaista (neki) ljudi od drugova poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, bili su (u prilici da) usniju (tj. sanjahu izvjesni, ili neki) san na vremenu poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa pričaju (tj. pa pričahu) njega na poslanika (tj. poslaniku) Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa govori (rekne) o njemu (o tom njihovom snu) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (ono) što je htio Allah. A ja sam (tada bio jedan) dječak novoga (svoga) zuba (tj. mlad, skorašnjih godina), i moja kuća je (bila) Bogomolja prije (nego što je bio slučaj) da se vjenčam (oženim, tj. prije nego što sam se oženio), pa sam rekao u mojoj (u svojoj) duši (sam u sebi): Da je bilo u tebi (ikakvo) dobro, zaista usnio bi (sanjao bi i ti) slično (onome) što usniju (sanjaju) ovi. Pa pošto sam legao (jednu) noć, rekao sam:

"Moj Bože! Ako si bio (da) znaš (tj. Ako Ti znadijaše) u meni (ikakvo) dobro, pa pokaži mi (tj. daj mi da usnijem kakav) san." Pa dok sam ja tako, kadli su došla meni (nekakva) dva anđela, u ruci svakoga jednoga (tj. pojedinoga) od njih dvojice je (jedna) kandžija (kamdžija, bič; ili šipka na vrhu savijena, iskrivljena) od željeza, (i) idu naprijed njih dvojica sa mnom ka paklu, a ja sam među njima dvojicom, molim Allaha:

"Moj Bože! Utječem se u Tebe (Tebi) od pakla." Zatim mislim (tj. sanjam) sebe (da) je susreo mene (jedan) anđeo, (a) u njegovoj ruci je (jedna) kandžija (ili šipka) od željeza, pa je rekao: "Neće se plašiti (tj. Ne plaši se, Ne boj se)! Divan li si (izvjesni) čovjek ti, da umnožavaš (izvjesnu) molitvu." Pa su odveli mene (doslovno: Pa su otišli sa mnom), dok su stali sa mnom na ivicu (na rub) pakla, pa kada li je on savijen kao savijanje (izvjesnoga) bunara (tj. složen, sastavljen, ozidan je kao bunar, poput bunara), za (tj. u) njega su (neki) rogovi kao rogovi (izvjesnoga) bunara, između svaka dva roga je (jedan) anđel, u njegovoj ruci je (jedna) kandžija (šipka) od željeza. I vidim u njemu (u paklu nekakve) ljude obješene sa (izvjesnim) lancima (tj. za lance, o te lance), njihove glave su niže njih, prepoznao sam u njemu (ili: u njima, među njima neke) ljude od Kurejševića. Pa su otišla sa mnom (tj. odveli su me) od posjednice (te) desnice (tj. na desno, odveli su me na desno)."

Pa sam ispričao njega (taj san) na Hafsu (tj. Hafsi). Pa je ispričala njega Hafsa na poslanika (tj. poslaniku) Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista Abdullah je (jedan) čovjek dobar." Pa je rekao Nafi': Nije prestao poslije toga (Abdullah da) umnožava (tu izvjesnu) molitvu.

GLAVA

(izvjesnoga) uzimanja na (izvjesnu) desnicu u (izvjesnome) spavanju.

PRIČAO MI JE Abdullah, sin Muhammeda, pričao nam je Hišam, sin Jusufa, izvijestio nas je Mamer od Zuhrije, od Salima, od Ibnu Umera rekao je:

Bio sam (jedan) dječak, mlad, neoženjen (ledičan) u (za) vrijeme Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, i bio sam (običaja da) noćivam u Bogomolji. A bio je ko je sanjao (kakvo) spavanje (san, tj. A ko bi sanjao kakav san u spavanju), pričao je (ispričao bi) njega na Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. Pa sam rekao:

"Moj Bože! Ako je bilo za mene kod Tebe (ikakvo) dobro, pa pokaži mi (kakvo) spavanje (tj. kakav san, snoviđenje da) tumači meni njega poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio." Pa sam zaspao. Pa sam usnio (nekakva) dva anđela, došla su njih dvojica meni, pa su odvela njih dvojica mene. Pa je susreo (sreo) njih dvojicu (jedan) anđel drugi pa je rekao meni: "Nećeš se plašiti (tj. Ne plaši se). Zaista ti si (jedan) dobar čovjek." Pa su odvela njih dvojica mene ka Vatri, pa kada li je ona savijena kao savijanje (izvjesnoga) bunara! I kada li su u njoj (neki) ljudi, (i) već sam prepoznao neke (od) njih! Pa su uzela njih dvojica sa mnom posjednici (izvjesne) desnice (tj. Odveli su me na desno). Pa pošto sam osvanuo, spomenuo sam to Hafsi. Pa je tvrdila Hafsa da je ona pričala (ispričala) njega na Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Zaista Abdullah je (jedan) dobar čovjek da je bio (još običaja da, kad bi još bio običaja da, ili kad bi još htio da) umnožava (izvjesnu, tj. dobrovoljnu) molitvu od (te svake) noći."

Rekao je Zuhrija: I bio je Abdullah poslije toga (uzeo sebi za običaj da) umnožava (dobrovoljnu) molitvu od (svake) noći (dobrovoljni namaz svake noći).

GLAVA

(izvjesne prazne) čaše (pehara) u (izvjesnome) spavanju (tj. u izvjesnome snu).

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba, od Hamzeta, sina Abdullaha, od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je: Čuo sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Dok sam ja spavač, donijela se je meni (jedna) čaša mlijeka, pa sam pio od njega (pa sam ga pio), zatim sam darovao (dao) moj višak (svoj pretek) Umeru, sinu Hattaba." Rekli su: "Pa šta si protumačio njega (kako si to protumačio, kako to tumačiš), o poslaniče Allaha?" Rekao je: "Znanje (izvjesno)."

GLAVA:

Kada je poletjela (prhnula izvjesna) stvar u (izvjesnome) spavanju (snu).

PRIČAO MI JE Seid, sin Muhameda, Ebu Abdullah Džermija, pričao nam je Jakub, sin Ibrahima, pričao nam je moj otac od Saliha, od Ebu Ubejdeta, sina Nešita, rekao je: Rekao je Ubejdullah, sin Abdullaha: Pitao sam Abdullaha, sina Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, o snu poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, koji je spominjao, pa je rekao Ibnu Abas (sin Abasa): Spomenulo se je meni da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Dok sam ja spavač, vidio (tj. usnio) sam da se je ono stavilo u (na) moje dvije ruke (nekakve) dvije narukvice od zlata, pa sam smatrao velikim (užasnim) njih dvije i mrzio sam njih dvije. Pa se dozvolilo meni, pa sam puhnuo (u) njih dvije, pa su odletjele njih dvije. Pa sam

protumačio njih dvije (da predstavljaju, nagovještavaju da će se pojaviti nekakva) dva velika lažova (što će da) izađu njih dvojica."

Pa je rekao Ubejdulah: Jedan (od) njih dvojice je El-Ansi (Ansija) koji (je taj što) je ubio njega Fejruz u Jemenu, a drugi je Musejlimete (Kezzab iz plemena Benu Hanifete).

GLAVA:

Kada je sanjao (neko nekakve) krave (što) se kolju (preko prsa kao žrtve - kurbani).

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Ala-a, pričao nam je Ebu Usamete od Burejda, od njegovoga djeda Ebu Burdeta, od Ebu Musa-a, mislim ga od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Vidio sam u (svome) spavanju (u snu) da ja isiljam (da se selim) iz Meke ka (nekoj) zemlji, (a) u njoj su (nekakve) palme. Pa je otišla moja pomisao ka (tome) da je ona (da je to) Jemama, ili Hedžer, pa kada li je ona (a to bi) - Medina-Jesrib! I vidio sam u njemu (u tome snu neke, nekakve) krave, a Allah je bolji. Pa kada li su (te krave) oni - vjernici (izvjesni koji su poginuli na) dan Uhuda! I kada li je (izvjesno) dobro (ono) što je donio Allah njega od (toga) dobra i nagrade (od izvjesne) istinitosti koju je dao nama Allah poslije dana Bedra (tj. poslije dana borbe na Bedru)."

GLAVA

(izvjesnoga) puhanja u (izvjesnome) spavanju.

PRIČAO NAM JE Ishak, sin Ibrahima, Hanzalija, pričao nam je Abdurezak, izvijestio nas je Mamer od Hemmama, sina Munebbiha,

rekao je: Ovo je (ono) što je pričao nama za njega (o njemu) Ebu Hurejrete od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Mi smo (izvjesni) zadnji preticači (zadnji po vremenu opstojanja na ovome svijetu, a preticači, pretjecači, tj. a prvi po visini nagrade na sudnjem danu)." I rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Dok sam ja spavač, donijelo se je meni (tj. donijele su se meni) riznice (izvjesne) zemlje. Pa se stavilo (tj. Pa su se stavile) u (na) moje dvije ruke (nekakve) dvije narukvice od zlata, pa su bile velike (teške, tj. odvratne) njih dvije na mene (meni) i zabrinule su njih dvije mene. Pa se je objavilo k meni da, (to jest): "Puhni njih dvije." Pa sam puhnuo njih dvije, pa su odletjele njih dvije. Pa sam protumačio njih dvije (te narukvice da predstavljaju izvjesna) dva velika lažova koja su (ta dva što) sam ja između njih dvojice: druga San'e, i druga Jemame (tj. pod ta dva velika lažova mislim na druga San'e, i na druga Jemame)."

(Drug San'e je Esved Ansija, a drug Jemame je Musejlime Kezzab, a između San'e i Jemame su gradovi Medina i Meka, pa je zato rekao Muhammed a.s. da je on među njima dvojicom.)

GLAVA:

Kada je usnio da je on izvadio (izvjesnu) stvar iz (neke, jedne) strane (kraja), pa je nastanio (smjestio) nju (u jedno) mjesto drugo.

PRIČAO NAM JE Ismail, sin Abdullaha, pričao mi je moj brat Abdulhamid od Sulejmana, sina Bilala, od Musa-a, sina Ukbeta, od Salima, sina Abdullaha, od njegovoga oca da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Usnio sam kao da je (jedna) žena, crna, uskovitlane (tj. raščešljane kose od svoje) glave, izašla iz Medine, dok je stala u Mehjeatu (u Mehje'i)" - a ona je (tj. a to je) Džuhfa - "pa sam protumačio da se je epidemija (kuga, ili kolera) Medine prenijela (tj. da će se prenijeti) k njoj (tj. k varošici Džuhfi koja se je još zvala i Mehje'a).".

GLAVA

(izvjesne) žene crne (crne žene).

PRIČAO NAM JE Ebu Bekr Mukademija, pričao nam je Fudajl, sin Sulejmana, pričao nam je Musa, pričao mi je Salim, sin Abdullaha, od Abdullaha, sina Umera, o snu Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, o Medini:

"Usnio sam (jednu, neku) ženu crnu, uskovitlane (kose od) glave, izašla je iz Medine, dok je odsjela (nastanila se je ona) u Mehje'i. Pa sam protumačio nju (tj. njega - taj san) da se je epidemija Medine prenijela (tj. da će se prenijeti ta epidemija) ka Mehje'i. A ona (Mehje'a) je Džuhfa."

GLAVA

(izvjesne) žene uskovitlane (svoje) glave (tj. kose na glavi).

PRIČAO MI JE Ibrahim, sin Munzira, pričao mi je Ebu Bekr, sin Ebu Uvejsa, pričao mi je Sulejman od Musa-a, sina Ukbeta, od Salima, od njegovoga oca da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Usnio (Sanjao) sam (jednu) crnu ženu, uskovitlane (svoje) glave (tj. uskovitlane kose na svojoj glavi, a to će reći: nepočešljane kose na glavi), izašla je iz Medine, dok je stala u Mehje'i. Pa sam (to) protumačio da se epidemija Medine prenosi (da će se prenijeti) ka Mehje'i. A ona (Mehje'a) je Džuhfa."

GLAVA:

Kada je tresao (potresao nekakvu) sablju (mač) u (svome) spavanju (tj. u snu).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Ala-a, pričao nam je Ebu Usamete (Ebu Usame) od Burejda, sina Abdullaha sina Ebu Burdeta, od njegovoga djeda Ebu Burdeta, od Ebu Musa-a, mislim ga (da je on pričao) od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Usnio sam u mome (u svome) snu da sam ja tresao (jednu) sablju, pa su se presjekla njezina prsa; pa kada li ono (to) što se je pogodilo od (tih poginulih) vjernika (na) dan Uhuda! Zatim sam tresao (potresao) nju drugi (puta), pa se je vratila ljepša (od onoga) što je bila; pa kada li je ono (to) što je donio Allah njega od Pobjede i skupljanja (sakupljanja tih) vjernika (tj. njihovoga sjedinjavanja i sabiranja)."

GLAVA

(onoga) ko je lagao u svome sanjarenju.

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan od Ejuba, od Ikrimeta, od Ibnu Abasa, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Ko se je sanjario za (neko) sanjarenje (što) nije sanjao njega (tj. Ko se opterećava sanjarenjem nekoga sanjarenja, nekoga sna što ga nije usnio - a to će reći: Ko se prikazuje, ko govori da je usnio jedan san koji, u stvari, nije usnio), opteretio se je (tj. opteretiće se na sudnjem danu) da sveže dva zrna ječma (doslovno: između dva zrna ječma), a neće (nikada to) učiniti. A ko je sebi slušao ka razgovoru (tj. ko sluša razgovor, pričanje ljudi nekoga) naroda, a oni su za njega mrzioci (a oni ga mrze, ili: a oni to mrze), ili bježe od njega, izlijevalo se je (tj. izlijevaće se) u njegovo uho (izvjesno) rastopljeno olovo (na) sudnjem danu. A ko je slikao (ko naslika neku) sliku, kažnjavao se je (tj. kažnjavaće se) i opteretio se je (i opteretiće se) da puhne u nju (dušu), a nije sa napuhivačem (tj. a nije udahnjivač, a to će reći: a ne može udahnuti dušu, a to neće moći učiniti)."

Rekao je Sufjan: Spojio je njega (spomenuti hadis) nama Ejjub. A rekao je Kutejbete: Pričao nam je Ebu Avanete od Katadeta, od Ikrimeta, od Ebu Hurejreta njegov govor: "Ko je lagao (tj. Ko laže) u svome snu." A rekao je Šubete od Ebu Hašima Rummanije: Čuo sam Ikrimeta, rekao je Ebu Hurejrete svoj govor: Ko je slikao, i ko se je sanjario (tj. ko se je opterećivao sanjarenjem), i ko je sebi slušao.

PRIČAO NAM JE Ishak, pričao nam je Halid od Halida, od Ikrimeta, od Ibnu Abasa rekao je:

Ko je sebi slušao, i ko se je sanjario (ko se je opterećivao sanjarenjem), i ko je slikao..... slično njemu (tj. slično navedenom hadisu). Slijedio je njega (Halida Hazza-a) Hišam od Ikrimeta, od Ibnu Abasa njegov govor.

PRIČAO NAM JE Alija, sin Muslima, pričao nam je Abdusamed, pričao nam je Abdurahman, sin Abdullaha sina Dinara, slobodnjak Ibnu Umera, od svoga oca (Abdullaha, sina Dinara), od Ibnu Umera da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Od najlažljivijih laži je (to) da pokazuje svojim dvama očima (tj. svojim očima da je sanjao ono) što nije vidjelo (tj. što nije sanjalo njegovo oko)."

GLAVA:

Kada je sanjao (ono) što se mrzi, pa neka ne izvještava za njega (o njemu, o tom) i neka ne spominje njega (tj. taj san).

PRIČAO NAM JE Seid, sin Rebi'a, pričao nam je Šubete od Abdurabbiha, sina Seida, rekao je: Čuo sam Ebu Selemeta (da) govori:

Zaista već sam bio (u prilici da) sanjam (izvjesni strašni) san, pa razboli (on) mene, dok sam čuo Ebu Katadeta (da) govori: I ja sam bio (u prilici da) zaista sanjam (izvjesni) san, razboli (on) mene, dok sam čuo Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"San (izvjesni) lijepi je od Allaha. Pa kada je usnio (sanjao) jedan (od) vas (ono) što voli, pa neka ne priča za njega (tj. o tome nikome drugome) osim (onome) koga voli. A kada je usnio (ono) što mrzi, pa neka se utječe u Allaha (tj. neka sebi traži utočište i zaštitu u Allaha) od njegovoga zla (tj. od zla toga sna) i od zla (izvjesnoga) sotone, i neka pljune triput, i neka ne priča za njega (o njemu licu ni) jednome (tj. nikome), pa zaista on (taj san) neće štetiti njemu."

(Riječ "ru'ja: san" je u arapskom, na arapskom jeziku imenica ženskoga roda, pa su zbog toga i zamjenice u tekstu arapskom koje se odnose na tu riječ većinom ženskoga roda.)

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Hamzeta, pričao mi je Ibnu Ebu Hazim i Deraverdija od Jezida, od Abdullaha, sina Habbaba, od Ebu Seida Hudrije da je on čuo poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Kada je sanjao (Kada sanja) jedan (od) vas (izvjesni) san (što) voli njega (kojeg voli), pa zaista on je od Allaha, pa neka zahvali Allahu na njemu, i neka priča za njega (o njemu). A kada je sanjao (kada sanja nešto drugo) osim toga od (onoga) što mrzi (ono što ne voli), pa on (taj san) je samo od (izvjesnoga) sotone, pa neka traži utočište od njegovoga zla, i neka ga ne spominje (ni) za jednoga (tj. nikome), pa zaista on neće (nikada) štetiti njemu."

GLAVA

(onoga) ko nije vidio (tj. ko nije smatrao svoj izvjesni) san za prvoga tumača kada nije pogodio (taj pravi tumačilac, tumač sna pravi smisao sna, tj. ko ne smatra svoj san da mu znači ono kako mu ga je protumačio prvi tumačilac kada on ne pogodi ispravni smisao sna).

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs od Junusa, od Ibnu Šihaba, od Ubejdulaha, sina Abdullaha sina Utbeta, da je Ibnu Abbas, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, bio (običaja da) priča da je (jedan) čovjek došao poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Zaista ja sam vidio (tj. usnio) noćas u (svome) spavanju (tj. u snu jedan) oblak (što) kapa (tj. što daje iz sebe izvjesno) maslo i (izvjesni) med, pa vidim (izvjesne) ljude (da) uzimaju dlanovima (šakama) od nje (tj. od toga), pa (izvjesni, tj. neki) koji mnogo uzima, i (izvjesni, tj. neki) koji malo uzima (pa uzimač mnogo, i uzimač malo). I kada li (jedno) uže spajač (tj. spojeno) od Zemlje ka nebu (tj. do neba)! Pa vidim tebe (da) si uzeo za njega, pa si nadvisio. Zatim je uzeo za njega (za to uže jedan) drugi čovjek, pa je nadvisio s njim. Zatim je uzeo za njega (još jedan) drugi (u stvari treći) čovjek, pa je nadvisio s njim.

Zatim je uzeo za njega (još jedan) čovjek drugi, pa je nadvisio s njim. Zatim je uzeo za njega (još jedan) čovjek drugi, pa se je odsjeklo (prekinulo), zatim se je spojilo."

Pa je rekao Ebu Bekr: "O poslaniče Allaha! Sa mojim ocem si ti (otkupljen ako treba)! Tako mi Allaha zaista ćeš ostaviti svakako mene (tj. pustićeš me, dozvolićeš meni, dozvoli mi) pa (da ja) protumačim njega (tj. taj san)." Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Tumači (Protumači)!" Rekao je: "Što se tiče (toga) oblaka, pa (to) je Islam. A što se tiče (onoga) koje (što) kapa (daje on) od (toga) meda i masla, pa (to je) Kur'an, njegova slast kapa, pa (izvjesni) uzimač mnogo je od Kur'ana, i (izvjesni) uzimač malo je (neko). A što se tiče (toga) užeta spajača (tj. spojenoga) od neba ka Zemlji (do Zemlje), pa (to je izvjesna ta) istina koja (je ta što) si ti na njoj, uzimaš za nju, pa uzvisuje tebe Allah. Zatim (će da) uzme za nju (jedan) čovjek od poslije tebe (nakon tebe), pa (će da se) nadvisi s njom. Zatim (će da) uzme za nju (jedan) čovjek drugi, pa (će da) nadvisi sa njom. Zatim (će da) uzme za nju (još jedan) čovjek drugi, pa (će da) se odsiječe (prekine) s njom (tj. prekinuće nju), zatim (će da) se dadne spojiti za njega, pa (će da) nadvisi s njom. Pa izvijesti me, o poslaniče Allaha, sa mojim ocem si ti (otkupljen), (da li) sam pogodio ili sam pogriješio?" Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Pogodio si neki (dio toga tumačenja), a pogriješio si neki (dio, tj. Nešto si pogodio, a nešto nisi)." Rekao je: "Pa tako mi Allaha, o poslaniče Allaha, zaista pričaćeš (reci, reći ćeš) svakako meni za (ono, tj. o onome dijelu) koji sam pogriješio (tj. o onome što sam pogriješio)!" Rekao je: "Ne zaklinji (Ne kuni) se!"

GLAVA

tumačenja (izvjesnoga) sna poslije molitve (izvjesnoga) jutra.

PRIČAO NAM JE Muemmel, sin Hišama, Ebu Hišam, pričao nam je Ismail, sin Ibrahima, pričao nam je Avf, pričao nam je Ebu Redža',

pričao nam je Semurete, sin Džundeba, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, od (onoga) što umnožava da govori za svoje drugove (tj. Bio je običaja da mnogo puta, više puta, često puta govori, rekne svojim drugovima):

"Da li je sanjao (i) jedan od vas (išta) od sna (tj. ikakav san)?" Rekao je: Pa priča (isprića) na njega (tj. njemu) ko je (kome je) htio Allah da priča. I zaista on je rekao nama jednoga jutra:

"Zaista ono su došla meni noćas (nekakva) dva dolazača (dva posjetioca), i zaista njih dvojica su poslala mene (tj. podigla su, uzdignula su njih dvojica mene), i zaista njih dvojica su rekla meni: "Odi (Idi s nama)." I zaista ja sam otišao sa njima dvojicom. I zaista mi smo došli na (nad jednoga) čovjeka legloga (tj. koji leži na svojoj strani, a ne na leđima), i kada li drugi (jedan čovjek) je stajač (stoji) nad njim sa stijenom (tj. sa nekakvim kamenom), i kada li on pada sa (tom) stijenom za (tj. na) njegovu glavu (tj. i kada li on baci tu stijenu na njegovu glavu), pa razbije njegovu glavu. Pa se valja (spusti se, sleti taj) kamen ovdje (ovamo prema onome koji ga je bacio), pa slijedi (taj čovjek, bacač kamena taj) kamen, pa ga uzme. Pa neće se vratiti k njemu (ka onome što leži) do (da) ozdravi (dok ne ozdravi) njegova glava kao što je bila (tj. i ne vrati se k njemu, a već mu je ozdravila glava postavši zdrava kao što je i bila prije nego je razbijena). Zatim se vrati na njega (njemu), pa čini (pa učini) s njim slično (onome) što je činio (toga) prvoga puta (kao i prvi put). Rekao je: Rekao sam njima dvojici: "Slava Allahu! Šta su (Ko su) ova dvojica?" Rekao je: Rekla su njih dvojica meni: "Odi, odi (Idi, idi dalje)!" Pa smo otišli (krenuli dalje). Pa smo došli na (tj. nad jednoga) čovjeka na leđima legloga za (tj. na) svoj potiljak (zatiljak, zatiok), i kada li drugi (čovjek je) stajač (stoji) nad njim sa (nekakvom) kukom od željeza, i kada li on dolazi (dođe) jednoj (od) dvije polovine njegovoga lica, pa rasiječe njegov nuglac (ugao od usta, gdje se usne sastaju) ka njegovome potiljku (tj. do njegovoga potiljka), i njegovu nozdrvu ka njegovome potiljku i njegovo oko ka njegovome potiljku!"

Rekao je: A možda je (ili: A ponekad je) rekao Ebu Redža': "..... pa cijapa (raspolovljava)...." Rekao je: "Zatim se okrene ka (svojoj) drugoj strani, pa čini s njom slično (onome) što je činio sa (njegovom) prvom stranom! Pa ne svrši od te (jedne njegove) strane do (da) ozdravi ta (druga njegova) strana kao što je (i) bila (tj. Pa ne svrši, ne završi, ne okonča rasijecanje, cijepanje, raspolovljavanje jedne strane, a već je ona druga strana ozdravila i postala zdrava kao što je bila i prije rasijecanja). Zatim se vrati na (nad) njega, pa (ponovo) čini slično (onome) što je činio (onaj) prvi put (kao što je činio prvi put). Rekao je: Rekao sam:

"Slava Allahu! Šta (tj. Ko) su ova dvojica?" Rekao je: Rekli su njih dvojica meni: "Odi, odi (Idi, idi, - Kreni, kreni dalje)! Pa smo otišli (krenuli smo dalje). Pa smo došli na (nad nešto) slično (izvjesnoj) peći (furuni, furni). Rekao je: Pa mislim da je on bio (običaja da) govori: Pa kada li u njoj (nekakva) galama i glasovi! Rekao je: Pa smo se natkučili u nju (u tu peć), pa kada li su njoj (nekakvi) ljudi i žene, goli (nagi)! I kada li su oni (u takvom stanju da) dolazi njima (nekakav) plamen iz niže od njih (niže od njih, ispod njih)! Pa kada je došao (tj. kada dođe) njima taj plamen, povikali su (tj. poviču, zavrište oni). Rekao je: Rekao sam njima dvojici: "Šta su (Ko su) ovi?" Rekao je: Rekla su njih dvojica meni: "Odi, odi!" Pa smo otišli (dalje). Pa smo došli na (jednu, neku) rijeku - mislio sam (tj. mislim) da je on bio (običaja da) govori: - crvenu kao (ta) krv. (To jest: Mislim da govoraše on za rijeku da je ona crvena kao krv.). I kada li je u (toj) rijeci (jedan) čovjek plivač (što) pliva! I kada li je na obali (te) rijeke (jedan) čovjek (koji) je već sakupio kod sebe mnogobrojno kamenje! I kada li taj plivač pliva koliko pliva, zatim dođe tome koji je već sakupio kod sebe (to) kamenje, pa otvori njemu svoja usta, pa (on) založi njega kamenom (tj. dadne mu kao zalogaj jedan kamen). Pa ode, (i) pliva, zatim se vrati k njemu. Kad god se vratio k njemu, otvorio je (otvorio bi) njemu svoja usta, pa je (pa bi) založio njega (jednim) kamenom. Rekao je: Rekao sam njima dvojici:

"Šta su (Ko su) ova dvojica?" Rekao je: Rekla su njih dvojica meni: "Odi, odi!" Pa smo otišli. Pa smo došli na (nad jednoga) čovjeka ružnoga (svoga) izgleda, kao najružnije što si ti vidjelac (što si ti vidio nekoga) čovjeka izgledom. I kada li je kod njega (nekakva) vatra, (i) podstaknjiva (ložeći i razgarajući on) nju i nastoji (tj. trči) okolo nje (oko nje)! Rekao je: Rekao sam njima dvojici: "Šta je ovo?" Rekao je:

Rekla su njih dvojica meni: "Odi, odi (Kreni, kreni)!" Pa smo otišli (tj. Krenuli smo dalje). Pa smo došli na (jednu) bašču (vrt) zamotanu (tj. bujnu, čije se je povrće ispreplićalo i zamotalo jedno okolo drugoga kao ahmedija, čalma), u njoj (u toj bašči) je od svakoga cvata (ili: od svakoga cvijeća toga) proljeća! I kada li je između dvojih leđa (tj. u sredini te) bašče (jedan) čovjek dugačak, neću biti blizu (tj. nisam bio blizu da) vidim njegovu glavu duljinom u nebo! I kada li je okolo (toga) čovjeka najviše djece (tj. najveći broj djece što) sam vidio njih ikada! Rekao je: Rekao sam njima dvojici: "Šta je ovo? Šta su (Ko su) ovi?" Rekao je: Rekla su njih dvojica meni: "Odi, odi (Idi, idi dalje)!" Pa smo otišli (Išli smo dalje). Pa smo stigli (na kraju) ka (jednoj) bašči velikoj, (i) nisam nikada vidio veću bašču od nje, a niti ljepšu. Rekao je: Rekla su njih dvojica meni: "Popni se u nju!" Rekao je: Pa smo se popeli u nju. Pa smo stigli ka (jednome) gradu izgrađenom sa ćerpičem (ciglom od) zlata i ćerpičem (od) srebra. Pa smo došli vratima (toga) grada, pa smo tražili otvaranje (tj. da nam se otvori). Pa se je otvorilo nama. Pa smo unišli (u) njega. Pa su susreli (sreli) nas u njemu (neki) ljudi, polovina od njihovoga stvorenja (tj. njihovoga tijela) je kao najljepše što si ti vidjelac (što vidiš - nešto najljepše što vidiš, što se može vidjeti), a polovina (njihovoga tijela) je kao (nešto) najružnije što si ti vidjelac (što vidiš, što se može vidjeti). Rekao je: Rekla su njih dvojica njima:

"Odite (Idite), pa padnite (skočite) u tu rijeku!" Rekao je: I kada li je (tu jedna) rijeka ispriječena (tj. popriječila se je), teče, kao da je njezina voda (izvjesno) čisto u (toj izvjesnoj) bjelini (tj. kao da je čisto bijele boje). Pa su (oni) otišli, pa su pali (skočili) u nju, zatim su se vratili k nama, (i) već je otišlo to (izvjesno) zlo od njih, pa su postali u najljepšem obliku. Rekao je: Rekla su njih dvojica meni:

"Ovo je raj (zvani) Adn (tj. raj boravka, vječnoga boravka): Pa je gledao (moj pogled, moj vid) penjanjem (tj. Pa sam podigao svoj pogled vrlo visoko), pa kada li je (tu jedan) dvorac sličan (izvjesnome) oblaku bijelome! Rekao je: Rekla su njih dvojica meni: "Ovo ti je tvoj stan!" Rekao je: Rekao sam njima dvojici: "Blagoslovio Allah u vama dvojici (vas dvojicu)! Pustite vas dvojica mene, pa (da) uniđem (da uđem u) njega." Rekla su njih dvojica: "Što se tiče sada, pa ne. A ti si ulazač (u) njega." Rekao je: Rekao sam njima dvojici: "Pa zaista ja sam vidio

noćas (tj. za vrijeme ove noći jedno veliko) čudo. Pa šta je ovo koje sam (tj. Pa šta je to što sam) vidio?" Rekao je: Rekla su njih dvojica meni:

"Zar ne (tj. Pozor, Pazi, Pažnja)! Zaista mi ćemo izvijestiti tebe (o tome). Što se tiče (onoga) prvoga čovjeka koji (je taj što) si došao na (nad) njega (nad njim), (i) razbija se njegova glava sa (onim) kamenom, pa zaista on je (taj) čovjek (koji) uzme Kur'an, pa (onda) baci (ostavi, napusti) njega, i spava od (izvjesne) propisane molitve (namaza koji je fard, farz). A što se tiče (onoga) čovjeka koji (je taj što) si došao nad njega, (i) rasijeca se njegov nuglac (ugao usta gdje se sastavljaju usne) ka njegovome potiljku, i njegova nozdrva ka njegovome potiljku i njegovo oko ka njegovom potiljku, pa zaista on je (izvjesni) čovjek (koji) porani (ide rano jutrom) iz svoje kuće, pa slaže (izvjesnu) laž (koja) dopre (svima) obzorima (horizontima). A što se tiče (onih izvjesnih) ljudi i žena golih (nagih) koji su u slično zgradi (izvjesne) peći, pa zaista oni su (izvjesni) bludnici (preljubnici) i bludnice. A što se tiče (onoga) čovjeka koji (je taj što) si došao nad njega, (koji) pliva u (onoj) rijeci i zalaže se (onim) kamenom, pa zaista on je jedač (te) kamate. A što se tiče (onoga) čovjeka ružnoga (svoga) izgleda koji je kod (one) vatre, (i) podstaknjiva nju i nastoji (tj. trči) oko nje, pa zaista on je (to je) Malik, rizničar pakla. A što se tiče (onoga) čovjeka dugačkoga koji je u (onoj) bašči, pa zaista on je (to je) Ibrahim, pomilovao ga Allah i spasio. A što se tiče (one) djece koja su okolo (oko) njega, pa (to je) svako rođenče (koje) je umrijelo (umrlo) na (tom) načinu stvaranja (tj. na Islamu koji je takva vjera da je čovjek tako stvoren da je može shvatiti i prihvatiti)."

Rekao je: Pa je rekao neki (od prisutnih) muslimana: "O poslaniče Allaha! I djeca (tih izvjesnih) idolopoklonika?" Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "I djeca (tih izvjesnih, ili: svih) idolopoklonika (su u raju, ili: biće u raju). A što se tiče (onoga) naroda (ljudi) koji su bili (takvi da) je polovina od njih lijepa, a polovina od njih je ružna, pa zaista oni su narod (ljudi koji) su pomiješali (miješali jedan) posao dobar, a (ili: i jedan) drugi loš, prešao je Allah od njih (tj. pa oprostio je Allah njima)."

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA.

GLAVA (ONOGA) ŠTO JE DOŠLO O DOZVOLJAVANJU VIJESTI JEDNOGA VELIKO ISTINITOGA (ČOVJEKA) U EZANU, I MOLITVI ITD.

(onoga) što je došlo o dozvoljavanju (o provođenju, sprovođenju u djelo) vijesti (izvjesnoga) jednoga veliko istinitoga (čovjeka) u ezanu (tj. u pogledu nastupa vremena ezana - poziva na molitvu), i molitvi (tj. na pr. kuda se okreće kada se hoće klanjati, da prihvati vijest jednoga čovjeka, i da ne mora tražiti dva svjedoka za to), i postu, i (nasljednim) zakonima i (izvjesnim) sudovima (tj. presudama, sudskim rješenjima), i (GLAVA) govora Allaha, uzvišen je: "..... pa da nije (tj. zašto nije postupljeno tako da) je otišao od svake skupine (velike) od njih (jedan) odjel (jedna manja skupina) zato (da) se urazumljavaju u (svojoj) vjeri (tj. da proučavaju propise svoje vjere Islama) i zato (da) opominju njihov (svoj) narod kada su se vratili (tj. kada se vrate iz rata) k njima možda oni (koji su došli iz rata da) budu oprezni (da ne bi učinili ono što je zabranjeno).". I imenuje se (tj. naziva se izvjesni) čovjek odjelom (skupinom) zbog Njegovoga govora, uzvišen je: "A ako su se (kakve) dvije grupe od (izvjesnih) vjernika pobile (ako su se pobili ljudi tih grupa, skupina).....", pa da su se pobila (kakva) dva čovjeka, unišla su (tj. ulaze) njih dvojica u značenje (u smisao ovoga) ajeta; i Njegovoga govora, uzvišen je: "..... ako je donio (neki, jedan) pokvarenjak (griješnik neku, jednu) vijest, pa razjasnite (sebi, tj. provjerite sebi tu vijest)....."; i kako je slao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, svoje zapovjednike jednoga poslije jednoga (tj. jednoga po jednoga, jednoga iza drugoga), pa ako je zaboravio (pomeo se) jedan od njih, vratio se je (tj. vraćen je) ka (Muhammedovom) postupku.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Musena-a, pričao nam je Abdulvehab, pričao nam je Ejjub od Ebu Kilabeta, pričao nam je Malik, sin Huvejrisa, rekao je:

Došli smo Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, a mi smo mladići, međusobno blizi (blizu, bliski, istih-sličnih godina), pa smo ostali kod njega dvadeset noći (tj. dana). A bio je poslanik Allaha,

pomilovao ga Allah i spasio, blag. Pa pošto je mislio (smatrao) da smo se mi već zaželjeli naše (svoje) porodice, ili (da) smo već čeznuli, pitao je nas o (tome) koga smo ostavili poslije nas (iza nas)? Pa smo ga (o tome) izvijestili. Rekao je:

"Vratite se ka vašim (svojim) porodicama, pa boravite u (tj. među) njima, i poučavajte ih, i zapovijedajte im." I spomenuo je (neke) stvari, pamtim ih, ili neću pamtiti (tj. ili ne pamtim) ih. (To jest: Neke te stvari pamtim, a neke ne pamtim. A od tih stvari koje pamtim, jedna je i ovo:)

"I klanjajte kao što ste vidjeli mene (da) klanjam (ja). Pa kada je došla (kada dođe, nastupi izvjesna) molitva (namaz), pa neka prouči ezan (tj. neka izvrši poziv na molitvu glasno) vama jedan (od) vas, i neka predvodi vas (u molivi) najstariji (od) vas."

PRIČAO NAM JE Museded od Jahja-a, od Tejmije, od Ebu Usmana, od Ibnu Mes'uda rekao je: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Neka ne spriječi nikako (nipošto) jednoga (od) vas ezan Bilala od njegovoga jela pred zoru (prilikom mjeseca posta), pa (jer) zaista on poziva (tj. uči ezan) - ili je rekao: doziva - u noći (tj. u vrijeme dok je još noć) zato (da) se vrati vaš stajač (u molitvi ka jelu prekinuvši dobrovoljnu molitvu) i (da) se probudi vaš spavač (iza sna da ruča pred zoru). A nije (ta) zora da govori ovako - i skupio je Jahja svoja dva dlana - do (da) govori ovako - i pružio je Jahja svoja dva prsta: (svoja) dva kažiprsta.

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Abdulaziz, sin Muslima, pričao nam je Abdullah, sin Dinara, rekao je: Čuo sam Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice (s njima), od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Zaista (kad) Bilal doziva (kad ezani) u noći, pa jedite, i pijte, dok (počne da) doziva (ezani) Ibnu Umi Mektum."

PRIČAO NAM JE Hafs, sin Umera, pričao nam je Šubete od Hakema, od Ibrahima, od Alkameta, od Abdullaha (Mes'udovoga) rekao je:

Klanjao je s nama Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (izvjesno) podne pet (stajanja, rekata), pa se reklo: "Je li se povećalo u (ovoj) molitvi?" Rekao je: "A šta je to (bilo)?" Rekli su: "Klanjao si pet (umjesto četiri rekata-stajanja)." Pa je ničičio dva ničičenja (tj. Pa je pao ničice dva puta - učinio je dvije sedžde) poslije što je (bio) pozdravio (tj. poslije što je bio predao selam na kraju molitve).

PRIČAO NAM JE Ismail, pričao mi je Malik od Ejjuba, od Muhameda, od Ebu Hurejreta da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, otišao od dva (stajanja, tj. klanjao je samo dva rekata, stajanja i otišao je sa te molitve, završio je tako tu molitvu koja je imala stajanja, koja inače ima četiri rekata), pa je rekao njemu Dvoruki:

"Je li se skratila (ova) molitva (ovaj namaz), o poslaniče Allaha, ili si zaboravio?" Pa je rekao: "Je li bio istinit (tj. Govori li istinu o ovoj molitvi) Dvoruki?" Pa su rekli (prisutni) ljudi: "Da." Pa je ustao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je klanjao (doklanjao) dva rekata zadnja (druga dva), zatim je pozdravio (predao selam), zatim je veličao (tj. rekao je "Allahu ekber"), zatim je ničičio (pao je ničice, učinio je sedždu) slično svome ničičenju, ili duže, zatim se podigao, zatim je (opet) veličao pa je ničičio slično svome ničičenju (učinio je drugu sedždu sličnu prvoj sedždi), zatim se je podigao.

PRIČAO NAM JE Ismail, pričao mi je Malik od Abdullaha, sina Dinara, od Abdullaha, sina Umera, rekao je:

Dok su (izvjesni) ljudi (bili) u Kuba-u u molitvi (toga) jutra, kadli je došao (kadli dođe) njima (jedan) dolazač, pa je rekao (taj dolazač):

"Zaista poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (ima kod sebe novo to da) se je već spustio na njega (njemu) noćas Kur'an (tj. neki novi ajeti Kur'ana), i već se je njemu zapovjedilo da se (u molitvi, namazu) okreće prema Kabi, pa okrenite se (i vi) prema njoj." A bila su njihova lica (okrenuta) ka (prema) Siriji, pa su se zaokružili (kružili su, napravili su krug) ka Kabi (tj. pa su se okrenuli ka Kabi, prema Kabi).

PRIČAO NAM JE Jahja, pričao nam je Veki' od Israila, od Ebu Ishaka, od Bera-a rekao je:

Pošto je došao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (u) Medinu, klanjao je prema Jerusalimu (okrećući se) šesnaest, ili sedamnaest mjeseci, a bio je (takav da) želi da se upravlja (da se okreće) ka Kabi, pa je spustio Allah, uzvišen je:

"Već vidimo prevrćanje tvoga lica ka nebu, pa zaista daćemo slijediti svakako tebi stranu (što) si zadovoljan njom (tj. koju ti voliš).....". Pa se je upravio (okrenuo) prema Kabi, i klanjao je sa njim (jedan) čovjek popodnev (ikindiju). Zatim je izašao, pa je prošao pokraj (jednoga) naroda od Pomagača pa je rekao: On svjedoči da je on klanjao sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, i da se je on već upravio ka Kabi. Pa su se (oni) nagnuli (obrnuli na tu stranu), a oni su naklonjači (tj. a oni su u stavu naklona - ruku'a) u molitvi (toga) popodneva (ikindije).

PRIČAO MI JE Jahja, sin Kaze'ata, pričao mi je Malik od Ishaka, sina Abdullaha sina Ebu Talhata, od Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bio sam (u prilici da) pojim Ebu Talhata Ensariju, i Ebu Ubejdeta, sina Džerraha, i Ubejja, sina Kaba, pićem od fediha, a on je (tj. a to su) datule ("fedihun" znači razbijen, zgnječen, neka šuplja stvar kada se razbije; a ovdje se misli na datule koje su razbijene, zgnječene, raspučene). Pa je došao njima (jedan) dolazač pa je rekao:

"Zaista (to, ili: svako) vino već se je zabranilo." Pa je rekao Ebu Talhate: "O Enese! Ustani ka ovim ćupovima (ili krčazima, testijama), pa ih razbij!" Rekao je Enes: Pa sam ustao ka (jednome) havanu našem, pa sam udario njega u najniži (najdonji dio) njega dok se je razbio (tj. udario sam ga dok se je, dok se nije razbio).

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Šubete od Ebu Ishaka, od Sileta, od Huzejfeta da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao stanovnicima Nedžrana:

"Zaista poslaću svakako k vama (jednoga) čovjeka pouzdana, istinito pouzdana (povjerljiva)." Pa su se podigli zbog nje (zbog ove riječi) drugovi Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je poslao Ebu 'Ubejdeta.

PRIČAO NAM JE Sulejman, sina Harba, pričao nam je Šubete od Halida, od Ebu Kilabeta, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Za svaki narod (postoji jedan) pouzdanik, a pouzdanik ovoga naroda (ove sljedbe) je Ebu Ubejdeta."

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Hammad, sin Zejda, od Jahja-a, sina Seida, od Ubejda, sina Hunejna, od Ibnu Abasa, od Umera, bio zadovoljan Allah od njih, rekao je:

A bio je (jedan) čovjek od Pomagača kada je (kada bi) odsustvovao od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a prisustvovao sam (ja) njemu (prisustvovao bi ja njemu), (pa) bih (ja) donio (tome čovjeku ono) što bude (novo) od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. A kada sam (A kada bi ja) odsustvovao od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a prisustvovao je (prisustvovao bi on), donio je (i donio bi on) meni što bude (novo) od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Beššara, pričao nam je Gunder, pričao nam je Šubete od Zubejda, od Sa'da, sina Ubejdeta, od Ebu Abdurahmana, od Alije, bio zadovoljan Allah od njega, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, poslao (jednu) vojsku i učinio (postavio) je zapovjednikom nad njima (jednoga, nekoga) čovjeka. Pa je (taj čovjek) naložio (zapalio jednu) vatru i rekao je:

"Uniđite (Uđite, Ulazite u) nju." Pa su (neki) htjeli da uniđu (da uđu u) nju. A rekli su drugi: "Samo smo bježali (tj. Bježali smo, Bježimo) od nje." Pa su (to) spomenuli Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao za (one) koji su htjeli da uniđu (da uđu u) nju:

"Da su unišli (u) nju, neprestano bi bili u njoj do sudnjega dana." A rekao je za (one) druge: "Nema (nikakve) pokornosti u grijehu! Samo je pokornost (tj. Pokornost je samo) u (izvjesnome) dobru."

PRIČAO NAM JE Zuhejr, sin Harba, pričao nam je Jakub, sin Ibrahima, pričao nam je moj otac od Saliha, od Ibnu Šihaba da je Ubejdulah, sin Abdullaha, izvijestio njega da su Ebu Hurejrete i Zejd, sin Halida, izvijestili njega da su se (nekakva) dva čovjeka prepirala (parničila obrativši se) ka Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio.

A PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, izvijestio me je Ubejdulah, sin Abdullaha sina Utbeta sina Mes'uda, da je Ebu Hurejrete rekao:

Dok smo mi kod poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, kadli je ustao (tj. kadli ustade jedan) čovjek od (izvjesnih) Beduina pa je rekao:

"O poslaniče Allaha! Sudi meni sa knjigom Allaha (tj. prema propisima Allahove knjige)." Pa je ustao njegov protivnik pa je rekao: "Istinit je bio (tj. Istinu je rekao), o poslaniče Allaha! Sudi njemu sa knjigom Allaha, i dozvoli meni (da kažem, da govorim o tom slučaju)." Pa je rekao njemu Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Reci (Govori)!" Pa je rekao: "Zaista je moj sin bio najamnik (najmenik) na ovoga (tj. kod ovoga)." A najamnik je nadničar. ("Asif" je "edžir", tj. "asif" znači što i "edžir". Oba izraza znače najamnik, nadničar.). "Pa je bludničio sa njegovom ženom. Pa su izvijestili mene da je na moga sina (to kazneno) kamenovanje. Pa sam se otkupio (oslobodio) od njega sa (za) stotinu (komada) od (svojih) brava (ovaca) i (jednom) robinjom. Zatim sam pitao stanovnike znanja (tj. znane, učene ljude o toj stvari), pa su izvijestili mene (rekli su mi) da je na njegovu ženu (kazneno) kamenovanje, a da je na moga sina samo bičevanje stotine (stotinu udaraca) i otuđivanje (tj. izgnanstvo od) godine (godinu dana)." Pa je rekao:

"Tako mi (Onoga) koji je (Taj što je) moja duša u Njegovoj ruci zaista sudiću svakako među vama dvojicom sa knjigom Allaha. Što se

tiče (te) robinje i brava (ovaca), pa vratite ih. A što se tiče tvoga sina, pa na njega je bičevanje (od) stotine (udaraca) i otuđivanje (od) godine (dana). A što se tiče tebe, o Unejse, (obratio se je Muhammed a.s. jednome) čovjeku od Eslemovića, pa porani (odi ujutru) na ženu (tj. ženi) ovoga. Pa ako je priznala (tj. ako prizna), pa kamenuj je." Pa je poranio na nju (njoj) Unejs. Pa je priznala. Pa je kamenovao nju.

GLAVA

slanja Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, Zubejra (kao) izvidnicu (predstražu, vojnoga špijuna), samoga njega.

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan, pričao nam je Ibnul-Munkedir, rekao je: Čuo sam Džabira, sina Abdullaha, rekao je:

Pozivao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (izvjesne, prisutne) ljude (na) dan (kopanja izvjesnoga) rova, pa se je odazvao Zubejr (sam, a radilo se o tome ko bi išao da izvidi šta radi neprijatelj). Zatim je pozivao njih (opet), pa se odazvao Zubejr. Zatim je (ponovo) pozivao njih, pa se odazvao Zubejr (opet jedino on). Pa je rekao:

"Za svakoga vjerovijesnika je (postojao jedan) pomagač (iskreni pomoćnik i prijatelj), a moj pomagač je Zubejr."

Rekao je Sufjan: Zapamtio sam ga (hadis) od Ibnul-Munkedira. A rekao je njemu (Ibnul-Munkediru) Ejjub: "O Ebu Bekre! Pričaj im od Džabira, pa (jer) zaista (izvjesni) ljudi (narod je takav da) zadivljuje njih (to) da pričaš njima od Džabira." Pa je rekao u tome sijelu: "Čuo sam Džabira." Pa je uslijedilo (usljeđivalo) između (nekoliko) hadisa "Čuo sam Džabira.". Rekao sam (to veli Alija da je rekao) Sufjanu (Ujejnetovom): "Pa zaista (Sufjan) Sevrija govori (da je to bilo na) dan Kurejzata (tj. na dan napada na pleme Kurejzate, Kurejzu)." Pa je rekao (Ibnu Ujejnete): "Tako sam zapamtio njega od njega (od Ibnul-Munkedira), kao što (bi ti znao) da si ti (bio) sjedač (na) dan (toga izvjesnoga) rova." Rekao je Sufjan (Ujejnetov): "Ono je (tj. To je) dan jedan (dan rova i dan Kurejzata)." I nasmiješio se je Sufjan (Ujejnetov).

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "..... ne ulazite (u) kuće (sobe) Vjerovijesnika, osim da se dozvoli vama.....".

Pa kada je dozvolilo njemu jedno (lice), bilo je dozvoljeno (tj. biva dozvoljeno, biće dozvoljeno njemu da uniđe, jer u ajetu nije označeno koliki broj lica treba da dadne dozvolu za ulazak).

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Hammad od Ejjuba, od Ebu Usmana, od Ebu Musa-a da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, unišao (u jedan) zid (tj. vrt ograđen zidom), i zapovjedio je meni za čuvanje (tih) vrata. Pa je došao (jedan) čovjek (i) traži dozvolu (za ulazak). Pa je rekao:

"Dozvoli mu, i obraduj ga sa rajem." Pa kada li je (to) Ebu Bekr (A to bi Ebu Bekr, A to je bio Ebu Bekr)! Zatim je došao Umer. Pa je rekao: "Dozvoli mu, i obraduj ga sa rajem." Zatim je došao Usman. Pa je rekao: "Dozvoli mu, i obraduj ga sa rajem."

PRIČAO NAM JE Abdulaziz, sin Abdullaha, pričao nam je Sulejman, sin Bilala, od Jahja-a, od Ubejda, sina Hunejna, čuo je Ibnu Abasa od Umera, bio zadovoljan Allah od njih, rekao je:

Došao sam, pa kada li poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u (jednoj) svojoj sobi! A (jedan) dječak za poslanika (tj. dječak poslanika) Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, crn (tj. crn dječak koji) je na glavi (tj. koji se nalazio na vrhu te) stepenice (stepeništa). Pa sam (mu) rekao: "Reci: "Ovo je (To je) Umer, sin Hattaba." Pa je dozvolio meni (ulazak).

GLAVA

(onoga) što je bio (običaja da) šalje Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, od (svojih) zapovjednika i poslanika (izaslanika) jednoga poslije jednoga (jednoga po jednoga, jednoga za drugim).

A rekao je Ibnu Abbas: Poslao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, Dihjeta Kelbiju sa svojim pismom (tj. poslao je svoje pismo po Dihjetu) ka velikašu (mjesta) Busra-a da (ovaj) dadne (preda) njega ka kajsaru (vladaru Vizantije).

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao mi je Lejs od Junusa, od Ibnu Šihaba da je on rekao:

Izvijestio me je Ubejdulah, sin Abdullaha sina Utbeta, da je Abdullah, sin Abbasa, izvijestio njega da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, poslao (jednoga čovjeka) sa svojim pismom ka kserksu (perzijskom vladaru, ali posredno). Pa je zapovjedio njemu da dadne (da uruči) njega ka velikašu Bahrejna, (pa će da) dadne njega velikaš Bahrejna ka kserksu. Pa pošto je pročitao njega (to pismo) kserks, poderao je njega (poderao ga je). Pa sam mislio (tj. mislim) da je Ibnul-Musejjeb rekao:

Pa je molio na njih (tj. protiv njih, proklinjao ih je) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, da se poderu (i oni) svakim deranjem (da budu i oni pocijepani svakim cijepanjem).

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja od Jezida, sina Ebu Ubejda, pričao nam je Selemete, sin Ekve'a, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao (jednome) čovjeku od Eslemovića:

"Oglasi u tvome (svome) narodu, ili u (među svojim) ljudima (na) dan ašura-a (na dan ašure, 10. muharrema) da (onaj) ko je jeo, pa neka upotpuni ostatak svoga dana (tj. u preostalom dijelu dana neka se suzdrži od jela). A ko nije bio jeo (A ko nije jeo), pa neka posti."

GLAVA

oporuke Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, izaslanstvima (deputacijama izvjesnih) Arapa da priopće (oni ono što su čuli k onome) ko je iza njih (ostao kod svoga doma).

Rekao je njega (tj. Rekao je to) Malik, sin Huvejrisa.

PRIČAO NAM JE Alija, sin Dža'da, izvijestio nas je Šubete. - H - A pričao mi je Ishak, izvijestio nas je Nadr, izvijestio nas je Šubete od Ebu Džemreta rekao je:

Bio je Ibnu Abas (običaja da) posadi mene na svoj krevet, pa je rekao (jedanput): "Zaista izaslanstvo (plemena) Abdul-Kajs pošto su došli (ljudi toga izaslanstva) poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Koje je (ovo) izaslanstvo?" Rekli su: "Rebi'a (tj. Mi smo ogranak od plemena Rebi'a)." Rekao je: "Širina sa (ovim) izaslanstvom, ili (sa ovim) narodom (tj. Dobro došli)! Ne poniženi (ili: Ne postiđeni), a niti kajaoci (ne kajući se što ste došli)!" Rekli su: "O poslaniče Allaha! Zaista između nas i između tebe su bezvjerci (nevjernici iz plemena) Mudara, pa zapovjedi nam za (neki) posao (što ćemo da) uniđemo s njime (tj. s njega, zbog njega u) raj, i (da) izvijestimo za njega (onoga) ko je iza nas (ko je ostao kod kuće)." Pa su (ga) pitali o (izvjesnim) pićima. Pa je zabranio njima četiri (stvari), a zapovjedio je njima za četiri (stvari, tj. osnovne dužnosti). Zapovjedio je njima za (to) vjerovanje u Allaha. Rekao je:

"Da li znate šta je (to) vjerovanje u Allaha?" Rekli su: "Allah i Njegov poslanik su znaniji." Rekao je: "Svjedočenje da nema božanstva osim Allah, sam On (tj. osim Allaha, samoga Njega), nema druga Njemu; i da je Muhammed poslanik Allaha." I (jošim je zapovjeđeno) uspostavljanje (obavezne) molitve (namaza), i davanje zekata - i mislim u njemu (u tome zapovjeđenome) je (i) post ramadana (mjeseca ramazana) - i (da) dajete (i da daju) od (ratnih) plijenova (obaveznu) petinu.

A zabranio je njima (tu izvjesnu) tikvu, i (izvjesni) zeleni ćup (krčag), i zasmoljeni sud (posudu namazanu žutom smolom) i kadanj

(stupu, tj. posudu od izdubljenoga drveta). A ponekad (ili: I možda) je rekao: zasmoljenu posudu (crnom smolom). Rekao je:

"Zapamtite njih i dajte priopćiti (priopćite) njih (onome - recite to i onima) ko je (ostao) iza vas (kod kuće)."

(Već je prošlo tumačenje da su ove posude zabranjene u tom smislu da se u njih stavlja grožđe ili datule načekujući da iz toga voća izađe i iscijedi se sok, pa da se to pije kao napitak. To je zbog toga što su te posude jake i u njima može taj sok da provrije, da se pretvori u alkohol neprimjetno.)

GLAVA

vijesti (izvjesne) žene jedne.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Velida, pričao nam je Muhamed, sin Džafera, pričao nam je Šubete od Tevbeta Anberije rekao je: Rekao je meni Šabija:

"Jesi li vidio hadis Hasena (Basrije) od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (tj. Jesi li vidio koliko mnogo on priča hadisa)? A sjedio sam međusobno (skupa sa) Ibnu Umerom blizu od dvije godine (oko dvije godine), ili godinu i po (i pola), pa nisam čuo njega (da) priča od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, osim ovo, rekao je:

Bili su (neki) ljudi od drugova Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (a) u njima (tj. a među njima) je (i) Sa'd, pa su otišli (tj. pa su počeli da) jedu od (nekakvoga) mesa (počeli su da jedu nekakvo meso). Pa je dozivala (povikala) njih (jedna) žena od nekih supruga (jedna od žena, supruga) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista ono (tj. to) je meso (pustinjskoga) guštera." Pa su se suzdržali (ustegnuli, sustegnuli od jela). Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Jedite, i kušajte, pa (jer) zaista ono je dozvoljeno (dozvoljena stvar)." Ili je rekao: "Nema štete s njim (tj. Nema grijeha u njemu)!"

Sumnjao je u njemu (u izrazu, tj. Sumnjao je Tevbete kako je rečeno). "A ali on (ili: ono - to meso od toga guštera) nije od moje hrane (nije od moga jela)."

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA.

GLAVA GOVORA VJEROVIJESNIKA

pomilovao ga Allah i spasio: "Ne pitajte stanovnike Knjige (tj. sljedbenike, pristalice Biblije, ili: sljedbenike Staroga zavjeta samoga) o stvari (ni jednoj, tj. ni o čemu u vjeri, u vjerskim pitanjim - o vjeri, o vjerskim pitanjima).

A rekao je Ebul-Jeman: Izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, izvijestio me je Humejd, sin Abdurahmana, čuo je Muavijeta (da) priča (jednoj manjoj) skupini od Kurejševića u Medini, i spomenuo je Ka'bul-Ahbara pa je rekao: Zaista je (on) bio od najistinitijih ovih pričalaca koji pričaju od stanovnika Knjige (tj. od sljedbenika Bibilije, ili sljedbenika samo Staroga zavjeta), a zaista (ono) bili smo sa tim (tj. bili smo pored toga) zaista (u prilici da) iskusimo na njemu (izvjesnu) laž.

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Beššara, pričao nam je Usman, sin Umera, izvijestio nas je Alija, sin Mubareka, od Jahja-a, sina Ebu Kesira, od Ebu Selemeta, od Ebu Hurejreta rekao je:

Bili su stanovnici Knjige (tj. sljedbenici Staroga zavjeta, ili sljedbenici Biblije - bili su običaja da) čitaju Tevrat (Toru) u (tj. na) židovskom jeziku i (da) ga tumače u (tj. na) arapskom jeziku za stanovnike Islama (tj. sljedbenicima Islama, muslimanima). Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ne potvrđujte stanovnicima (sljedbenicima) Knjige, a ne činite (ni) lažnim njih (tj. a ne govorite im ni da lažu), i govorite: "Vjerovali smo (tj. Vjerujemo u Allaha, i (u ono) što se je spustilo (objavilo) k nama i što se spustilo (objavilo) k vama." Ajet (u Kur'anu o tome vidjeti).

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Ibrahim, izvijestio nas je Ibnu Šihab od Ubejdulaha, sina Abdullaha, da je Ibnu Abas, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao:

"Kako (da) pitate stanovnike Knjige o (nekoj) stvari (u vjeri), a vaša knjiga koja se spustila na poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, je novija (mlađa je), čitate je čistu, (i) nije se pomiješalo (u nju ništa što nije od nje), i već je pričao vama (Allah u vašoj knjizi koju vam je poslao) da su stanovnici (sljedbenici) Knjige zamijenuli (zamijenili) knjigu Allaha, i promijenuli su (izmijenuli, izmijenili su) nju, i napisali su sa svojim rukama (izvjesnu) knjigu i rekli (su): "Ona je od kod Allaha (od Allaha)!", zato (da) sebi kupe za nju (jednu) cijenu malenu? Zar neće zabraniti vama (ono) što je došlo vama od (izvjesnoga) znanja njihovo pitanje (tj. Zar vas neće to vaše znanje spriječiti od toga da pitate njih)? Ne, tako mi Allaha, nismo vidjeli od njih (ni jednoga) čovjeka (da) pita vas o (onome znanju) koje se je spustilo na vas (tj. vama)."

GLAVA

odvratnosti (izvjesnoga) međusobnoga protivljenja.

PRIČAO NAM JE Ishak, izvijestio nas je Abdurahman, sin Mehdije, od Sellama, sina Ebu Muti'a, od Ebu 'Imrana Dževnije, od Džundeba, sina Abdullaha, Bedželije rekao je: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Čitajte Kur'an dok su se slagala (tj. dok se slažu) vaša srca. Pa kada ste se protivili (tj. kada se ne složite, kada dođete u suprotna tumačenja), pa ustanite od njega (tj. pa tada prekinite čitanje Kur'ana da bi prestalo protivljenje i suprotstavljanje vaše među vama)." Rekao je Ebu Abdullah: Čuo je Abdurahman Sellama.

(To jest: Sastajao se je u životu sa njim.)

PRIČAO NAM JE Ishak, izvijestio nas je Abdussamed, pričao nam je Hemmam, pričao nam je Ebu 'Imran Dževnija od Džundeba,

sina Abdullaha da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Čitajte Kur'an dok su se slagala na njemu vaša srca. Pa kada ste se protivili, pa ustanite od njega."

Rekao je Ebu Abdullah: A rekao je Jezid, sin Haruna, od Haruna Aavera, pričao nam je Ebu 'Imran od Džundeba, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM Ibrahim, sin Musa-a, izvijestio nas je Hišam od Mamera, od Zuhrije, od Ubejdulaha, sina Abdullaha, od Ibnu Abasa rekao je:

Pošto se došlo (do smrti) Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (tj. Pošto je došla njemu njegova smrt, Pošto mu je došla smrt) rekao je, a u kući (u njegovoj sobi) su (neki) ljudi, (a) među njima je (bio i) Umer, sin Hattaba, rekao je:

"Ovamo, (da) napišem vama (jedno) pismo, (pa) nećete zalutati (nikada) poslije njega." Rekao je Umer: "Zaista je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (u takvom stanju da) je nadvladao njega (njegov) bol, a kod vas je (tj. a vi imate) Kur'an, pa dosta nam je knjiga Allaha!" I protivili su se (suprotstavili su se) stanovnici (te) sobe (tj. oni koji su bili u toj sobi) i prepirali su se. Pa od njih je (neko) ko govori: "Približite se, (pa da) napiše vama poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (jedno) pismo, (pa) nećete (nikada) zalutati poslije njega." A od njih je (neko takav) ko (koji) govori (ono) što je rekao Umer. Pa pošto su umnožili (izvjesnu) galamu i protivljenje (neslaganje) kod Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Ustanite od mene." Rekao je Ubejdulah: Pa je bio Ibnu Abas (običaja da) govori: Zaista (izvjesna) nesreća, svaka (tj. sva) nesreća je (ono) što se rastavilo između poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i između (toga) da napiše njima to pismo (tu knjigu - a nije je napisao) od (tj. zbog) njihovoga protivljenja (neslaganja) i njihove galame.

GLAVA:

Zabranjivanje Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (izrečeno) je na (stvarno) zabranjivanje (tj. zbog stvarnoga zabranjivanja nečega), osim (jedino onoga slučaja) što se zna njegova dozvoljenost, a takođe je (takva i) njegova zapovjed (nije se dozvoljeno protiviti njoj osim slučaja kada se zna da nije izrečena u strogom smislu i u strogom naređivanju), kao njegov govor kada su se riješili (hodočasničkih stega izvršivši oni umru prije hadždža): "Pogodite od (svojih) žena!"

A rekao je Džabir: A nije bio odlučan na njih, a ali (nego) je dozvolio njih (žene) njima (muževima, tj. nije im strogo naredio da moraju izvršiti spolni odnos sa svojim suprugama u međuvremenu između umre i hadždža, nego je zapovjedio to njima, izrekao im je to u zapovjednom načinu da im pokaže da je to njima dozvoljeno da učinu, da učine).

A rekla je Umu 'Atijja: Zabranilo se je nama (ženama) slijeđenje (tih) nošenih mrtvaca (mrtvih, tj. Zabranilo nam se da idemo u povorci za umrlim licima), a nije se bilo odlučno na nas (tj. a nije se to nama sasvim odlučno i strogo odlučilo i zabranilo).

(Ajnija kaže da većina učenjaka usuli fikha kažu da zapovjed može da se protumači na šesnaest načina, jedan i osnovni način je shvatanje zapovjedi u strogom smislu riječi, a ostali načini su shvatanje zapovjedi u prenosnom i blažem smislu. Zabrana može da se tumači na osam načina, od kojih je jedan i osnovni način u strogom smislu riječi shvatiti zabranjivanje, a ostali načini su shvatanje zabrane u prenosnom i blažem smislu te riječi.)

PRIČAO NAM JE Mekkija, sin Ibrahima, od Ibnu Džurejdža, rekao je 'Ata, rekao je Džabir.

Rekao je Ebu Abdullah: A rekao je Muhamed, sin Bekra, Bursanija: Pričao nam je Ibnu Džurejdž, izvijestio me je Ata, čuo sam Džabira, sina Abdullaha, u (tj. među nekim) ljudima sa njim rekao je:

Uzviknuli smo (telbiju mi među) drugovima poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u (izvjesnome) hodočašću (tj. radi hodočašća imajući namjeru) čisto (za njega), (a) nije sa njim (sa hodočašćem u namjeri bila) umra. Rekao je Ata: Rekao je Džabir: Pa je došao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (u Meku) jutrom četvrte (noći koja) je prošla od (mjeseca) zul-hidždžeta (tj. došao je četvrtog zul-hidždžeta). Pa pošto smo došli, zapovjedio je nama Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, da se riješimo (stega hodočašća) i rekao je:

"Riješite se (stega hodočašća), i pogodite od (svojih) žena (tj. i izvršite spolni odnos sa svojim suprugama)."

Rekao je Ata: Rekao je Džabir: A nije se odlučilo na njih (tj. nije se bilo u toj zapovjedi odlučno i strogo njima), a ali je dozvolio njih (žene) njima (muževima). Pa je doprlo njemu da mi govorimo pošto nije bilo između nas i između Arefata (ništa više) osim pet (noći, tj. pet dana): "Zapovjedio je nama da se riješimo (stega i da priđemo) ka našim (svojim) ženama, pa (da) dođemo Arefatu (a) kapaju naši spolni udovi (organi, tj. ispuštaju izvjesnu) mezju (tj. vlažnu rastezljivu materiju)." Rekao je: I govori Džabir sa svojom rukom ovako i pokreće nju (tj. i Džabir pri tom pokazuje rukom i pokreće ruku da pokaže kako ističe mezja). Pa je ustao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Već ste znali (tj. Već znate) da sam ja najbogobojazniji (između) vas za (radi) Allaha, i najistinitiji (od) vas i najdobročinstveniji (od) vas. I da nije moje žrtvene životinje, zaista bih se riješio (stega) kao što se rješavate (i vi stega), pa riješite se (stega). Pa da sam vidio (znao) u početku od moje (svoje) stvari (ili: od svoje zapovjedi) što sam vidio (znao, saznao) straga (na kraju), ne bih potjerao žrtvenu životinju." Pa smo se riješili (stega hodočašća u tom međuvremenu), i poslušali smo i pokorili smo se.

PRIČAO NAM JE Ebu Mamer, pričao nam je Abdulvaris od Husejna, od Ibnu Burejdeta, pričao mi je Abdullah Muzenija od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Klanjajte prije molitve sutona (tj. prije ahšamskoga, akšamskoga farda)." Rekao je u trećem (izjavljivanju toga, tj. Rekao je treći puta): "Za (onoga) ko je htio (tj. Ko hoće neka klanja prije akšamskoga farda)." Odvratnošću (tj. To je rekao treći puta zbog odvratnosti, zbog toga što nije želio) da uzmu nju (tu molitvu pred akšamskim fardom izvjesni) ljudi običajem (kao običaj, obavezni običaj).

(To je dokaz da se svaka zapovjed ne treba da tumači kao stroga zapovjed.)

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "..... i njihov posao (njihova stvar, zapovjed) je (jedan) zdogovor među njima.....", "..... i zdogovaraj se (sa) njima u (izvjesnome) poslu (zapovjedi, stvari).....", i da je (izvjesno) zdogovaranje prije (izvjesne čvrste) odlučnosti i razjašnjavanja zbog Njegovoga govora, uzvišen je: "..... pa kada si (čvrsto) odlučio, pa osloni se na Allaha.....".

Pa kada je (čvrsto) odlučio (nešto Allahov) poslanik, pomilovao ga Allah i spasio, nije bilo (ni) za (jednoga) čovjeka (mjesta ni za kakvo) proturanje naprijed (sebe) na (tj. ispred odredbe) Allaha i Njegovoga poslanika. A zdogovarao se je (dogovorio se) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (sa) svojim drugovima (na) dan Uhuda o prebivanju (tj. o čekanju neprijatelja u Medini) i (o tom) izlaženju (izvan Medine da se bori protiv neprijatelja), pa su vidjeli (tj. pa su oni izrazili svoje mišljenje) njemu (za to) izlaženje. Pa pošto je obukao svoju kacigu (šljem), i odlučio se (čvrsto), rekli su: "Ostani!" Pa nije nageo k njima poslije (svoje) odlučnosti (poslije čvrste odluke), i rekao je:

"Ne treba (ni) za (jednoga) vjerovijesnika (tj. Ne treba ni jednome vjerovijesniku koji) obuče svoju kacigu, pa (da) stavi (tj. skida) nju, do (da) sudi Allah (između njega i njegovoga neprijatelja)." A zdogovarao se je (sa) Alijom i Usametom o (onome) što su bacali (tj. okrivljavali,

klevetali) s njime stanovnici (ljudi izvjesne) laži Aišu, pa je čuo od njih dvojice, dok je sišao Kur'an, pa je bičevao (te izvjesne) bacače (tj. okrivljivače, klevetnike), a nije se obzirao ka njihovom međusobnom prepiranju, a ali (tj. nego) je sudio sa (onim, tj. prema onome) što je zapovjedio njemu Allah. I bile su (muslimanske) vođe (imami) poslije Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) traže zdogovaranje (savjetovanjem sa svojim) pouzdanicima od stanovnika (izvjesnoga) znanja (od učenih ljudi) u (izvjesnim) stvarima dozvoljenima zato (da) uzmu za najlakše (od) njih. Pa kada bi bila jasna (o nekoj stvari Allahova) knjiga ili (Muhammedov a.s.) postupak, nisu prelazili njega (tj. preko toga) ka (nečemu drugome) osim njega (osim toga dvoga) povođenjem (zbog povođenja) za Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio.

A vidio je (tj. smatrao je opravdanom) borbu Ebu Bekr (protiv onoga) ko je sprječavao (tj. odbijao da dadne propisani) zekat. Pa je rekao Umer: "Kako (da) se boriš (da ratuješ protiv ljudi)? A već je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zapovjedilo mi se je da se borim (protiv svih) ljudi dok reknu: "Nema božanstva osim Allah!" Pa kada su rekli: "Nema božanstva osim Allah!", sačuvali su (sačuvaće) od mene svoje krvi (tj. živote) i svoja imanja, osim sa njezinim pravom (tj. sa pravom te rečenice koje dozvalja, dozvoljava, propisuje da se neko u izvjesnom slučaju ubije)." Pa je rekao Ebu Bekr: "Tako mi Allaha zaista boriću se svakako (protiv onoga) ko je rastavio (tj. ko rastavlja, ko pravi razliku) između (onoga) što je skupio (tj. što je sastavljao) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio." Zatim je slijedio njega poslije Umer. Pa se nije obzirao Ebu Bekr ka (nikakvome, ikakvom) zdogovaranju (savjetovanju) pošto je bio kod njega sud (tj. postupak) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u (pogledu onih) koji su rastavljali (tj. koji su pravili razliku) između (obavezne) molitve (fard namaza) i (obavezne) milostinje - zekata, i htjeli su zamjenjivanje (islamske) vjere i njezinih sudova (odredaba sa nečim drugim), a rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ko je zamijenio (tj. promijenio, promjenuo) svoju vjeru, pa ubijte ga." A bili su (svi) čitači (Kur'ana napamet) drugovi zdogovora

(savjetovanja) Umera (Umerovoga), sredovječnjaci (bili su oni ljudi srednjih godina), ili mladići. A bio je (Umer jedan) veliki stajač kod knjige Allaha, moćan je i veličajan je (Allah).

PRIČAO NAM JE Uvejsija, pričao nam je Ibrahim, sin Sa'da, od Saliha, od Ibnu Šihaba, pričao mi je Urvete, i Ibnul-Musejjeb, i Alkamete, sin Vakkasa, i Ubejdulah (svi) od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, kada su rekli za nju stanovnici (izvjesne) laži (lažovi ono što su rekli). Rekla je:

I pozvao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, Aliju, sina Ebu Taliba, i Usameta, sina Zejda, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, kada se je usporila (odgodila Allahova) objava (o toj stvari, pozvao ih je da) pita njih dvojicu, a on se zdogovara (sa) njima dvojicom o rastavljanju (sa) svojom porodicom (tj. sa svojom ženom). Pa što se tiče Usameta, pa dao je znak (tj. pokazao je) za (ono) koje zna od čistote (nevinosti) njegove porodice (žene od svega što joj pripisuju). A što se tiče Alije, pa rekao je:

"Nije stijesnio Allah na tebe (tj. Nije učinio tjeskobu, teškoću Allah tebi), i (te) žene osim nje su mnoge (tj. razvedi se s njom, i uzmi drugu). I pitaj (o njoj i njezinu) robinju, biće istinita (iskrena, tj. reći će robinja istinu) tebi." Pa je rekao (Muhammed a.s. robinji Beriri):

"Da li si vidjela od (kakve) stvari (tj. Da li si vidjela ti išta što) biva sumnjivo tebi?" Rekla je: "Nisam vidjela (ni jednu) stvar veće od (toga, tj. nego to što je slučaj) da je ona djevojka novoga (svoga) zuba (tj. djevojka mlada, mladih godina), (pa) zaspe od (kod) tijesta svoje porodice, pa dođe (ta ovca) pokućarica (ovca koja ulazi u kuću), pa pojede njega (tj. pa ta ovca pojede to tijesto)." Pa je ustao na (svoju) govornicu pa je rekao:

"O družino (prisutnih) muslimana! Ko ispričava mene od čovjeka (tj. zbog toga ako kaznim čovjeka koji je takav da) je doprlo meni njegovo uznemirivanje u mojoj porodici (tj. zbog klevetanja moje porodice, moje žene)? Tako mi Allaha nisam znao na (tj. za) moju porodicu (ništa) osim dobro (dobroga)." Pa je spomenuo čistotu (nevinost) Aiše. A rekao je Ebu Usamete od Hišama.

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Harba, pričao nam je Jahja, sin Ebu Zekerija-a, Gassanija od Hišama, od Urveta, od Aiše da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, predikovao (držao vjersko moralni govor izvjesnim) ljudima, pa je zahvalio Allahu, i hvalio je na njega (tj. i hvalio je Njega) i rekao:

"Šta dajete znak na mene (tj. Šta pokazujete, savjetujete meni vi) o narodu (tj. o nekim ljudima koji) psuju moju porodicu (grde moju porodicu), nisam znao na njih od zla (tj. ništa loše) nikada?"

A od Urveta rekao je: Pošto se izvijestila (tj. Pošto je izviještena) Aiša za (tu) stvar (tj. o kleveti koja se je bacila na nju), rekla je: "O poslaniče Allaha! Je li dozvoljavaš meni da odem ka svojoj porodici (tj. k svojim roditeljima)?" Pa je dozvolio njoj, i poslao je sa njom (izvjesnoga, ili: nekoga) dječaka. I rekao je (jedan) čovjek od Pomagača: "Slava Tebi (Uzvišeni Bože! Ne biva za nas da govorimo za ovo (o ovome). Slava Tebi! Ovo je (jedna) kleveta (laž) velika."

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA

KNJIGA (izvjesnih) KRVARINA

(tj. otkupnina za umorstvo, ubijstvo, ubistvo, za ubijeno lice)

I (KNJIGA) govora Allaha, uzvišen je: "I ko ubije (jednoga) vjernika upravljajući se (usmjeravajući se na ubijanje, hotimično, namjerno), pa njegova kazna je pakao.....".

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Džerir od Aameša, od Ebu Vaila, od Amra, sina Šurahbila rekao je: Rekao je Abdullah (Mes'udov): Rekao (Upitao) je (jedan) čovjek:

"O poslaniče Allaha! Koji (izvjesni) grijeh je veći (tj. najveći) kod Allaha?" Rekao je: "Da zoveš za Allaha (tj. Da moliš i vjeruješ uz Allaha još neku) spodobu (tj. biće slično Allahu, biće ili nešto drugo uz Allaha), a on (Allah) je stvorio tebe." Rekao je: "Zatim (poslije) koji?" Rekao je: "Zatim da ubiješ tvoje (svoje) dijete (iz bojazni) da se hrani

(ono) sa tobom." Rekao je: "Zatim koji?" Rekao je: "Zatim da međusobno bludničiš sa ženom tvoga (svoga) susjeda." Pa je spustio Allah, moćan je i veličajan je, njezino potvrđenje (tj. potvrđenje ove izreke Muhameda a.s. objavivši ovaj ajet):

"I koji neće zvati (tj. koji ne zovu, ne mole) sa Allahom (nikakvo) božanstvo drugo, i neće ubijati (i ne ubijaju izvjesnu) osobu koju je zabranio Allah (da se ubija drukčije) osim sa (izvjesnim) pravom, i neće bludničiti (i ne bludniče oni), a ko čini to, susrešće (jednu veliku) kaznu.".

PRIČAO NAM JE Alija, pričao nam je Ishak, sin Seida sina Amra sina Seida sina 'Asa, od njegovoga oca, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Neće (nikada) prestati (da bude svaki, ili izvjesni) vjernik u prostranosti svoje vjere (sve) dok nije pogodio (dok ne pogodi jednu) krv zabranjenu (tj. dok ne učini ubijstvo, ubistvo bez prava)."

PRIČAO MI JE Ahmed, sin Jakuba, pričao nam je Ishak: Čuo sam svoga oca (da) priča od Abdullaha, sina Umera, rekao je:

Zaista (jedna) od kaljuža (ili neprijatnosti i teških položaja izvjesnih) stvari (ili: izvjesnih poslova) koje su (takve da iz njih) nema izlaza za (onoga) ko je dao pasti svojoj osobi u njih - je prolijevanje (izvjesne) krvi zabranjene bez njezine dozvole (tj. bez dozvoljenosti da se ta krv prolije na osnovu prava zakona Božijega).

PRIČAO NAM JE Ubejdulah, sin Musa-a, od Aameša, od Ebu Vaila, od Abdullaha (Mes'udovoga) rekao je: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Prvo što (će da) se sudi među ljudima (svima na sudnjem danu) je u (njihovim) krvima (tj. za njihove krvi, zbog njihovih krvi, ubijanja, ubijstva, ubistva, ubijstava-ubistava)."

PRIČAO NAM JE Abdan, pričao nam je Abdullah, pričao nam je Junus od Zuhrije, pričao nam je 'Ata, sin Jezida, da je Ubejdulah, sin

Adija, pričao njemu da je Mikdad, sin Amra, Kindija, saveznik Zuhretovića (Zuhrovića), pričao njemu - a bio je prisustvovao Bedru sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio - da je on rekao:

"O poslaniče Allaha! Ako sam susreo (tj. Ako susretnem jednoga) bezvjernika, pa smo se pobili, pa je udario (on) moju ruku sa (svojom) sabljom, pa je odsjekao nju, zatim je utekao (pobjegao) za (neko) stablo (tj. zatim je našao utočište u jednome stablu, zaklonio se je za jedno stablo, sklonio se je u jedno stablo) i rekao je (i rekne, i kaže): "Primio sam Islam radi Allaha (tj. Primam Islam u ime Allaha)." Je li (tj. Da li ću da) ubijem njega poslije da je (tj. nakon što je) rekao nju (tu riječ, izreku - nakon što je to izgovorio)?" Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ne ubij ga." Rekao je: "O poslaniče Allaha! Pa zaista on je odbacio (tj. odsjekao) jednu (od) moje dvije ruke, zatim je rekao to poslije što je odsjekao nju. Je li (tj. Da li ću da) ubijem njega?" Rekao je: "Ne ubij (Ne ubijaj) njega (Nemoj ga ubiti). Pa ako si ubio (ako ubiješ) njega, pa zaista on je sa tvojim stepenom (na tvome stepenu, tj. u tvome stepenu u kojem si ti bio) prije (nego ćeš) da ubiješ njega, a ti si sa njegovim stepenom (tj. u njegovom stepenu, na njegovom stepenu na kojem je on bio) prije (nego će) da rekne njegovu (svoju) riječ koju je rekao (tj. prije nego će da izgovori kelimei šehadet)."

A rekao je Habib, sin Ebu Amreta, od Seida, od Ibnu Abasa rekao je: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, Mikdadu:

"Kada je bio (jedan) čovjek vjernik (koji) sakriva svoje vjerovanje sa narodom (tj. sa nekim ljudima) nevjernicima, pa je pokazao (pa pokaže) svoje vjerovanje, pa si ubio njega (pa si ga ubio, pa ga ubiješ), pa također si ti bio (u sličnoj prilici da) sakrivaš tvoje (svoje) vjerovanje u Meki prije."

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "..... a ko je oživio nju.....", rekao je Ibnu Abas (da to znači): Ko je zabranio njezino ubijanje (tj. ubijanje jedne osobe) osim sa pravom, "..... pa kao da je oživio (te) ljude sve.....".

PRIČAO NAM JE Kabisate, pričao nam je Sufjan od Aameša, od Abdullaha, sina Murreta, od Mesruka, od Abdullaha (Mes'udovoga), bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Neće se ubiti (tj. Ne ubije se ni jedna) osoba (pa da bude drukčije) osim (tako da) je bio (tj. da bude) na prvoga sina Adema (Ademovoga jedan) udjel od nje."

(Misli se na Ademovoga sina koji je prvi izvršio ubistvo, ubijstvo.)

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, pričao nam je Šubete, rekao je Vakid, sin Abdullaha, izvijestio me je od svoga oca, čuo je Abdullaha, sina Umera, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Ne vraćajte se poslije mene (na postupke koje ste radili prije Islama kao) bezvjernici (nevjernici), (i da) udara (tj. udarajući sabljom) neki (od) vas vratove nekih (tj. ubijajući se međusobno)."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Beššara, pričao nam je Gunder, pričao nam je Šubete od Alije, sina Mudrika, rekao je: Čuo sam Ebu Zur'ata, sina Amra sina Džerira, od Džerira rekao je: Rekao je meni Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, u hodočašću (svoga) oproštaja (tj. u oproštajnom hodočašću):

"Traži šutnju (od prisutnih) ljudi (tj. Ućutkaj te ljude)! Ne vraćajte se (Ne vratite se) poslije mene (da budete) nevjernici, (i da, pa da) udara neki (od) vas vratove nekih." Predao je njega (tj. ovaj hadis) Ebu Bekrete i Ibnu Abas od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Beššara (Bešara), pričao nam je Muhamed, sin Džafera, pričao nam je Šubete od Firasa, od Šabije, od

Abdullaha, sina Amra, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Veliki grijesi su: Pridruživanje sa Allahom (nekoga, nečeka, nešto, tj. Mnogoboštvo), i neposlušnost (svojim) dvama roditeljima", ili je rekao: "i zakletva velika zamočivačica (u grijeh, tj. lažna zakletva)." Sumnjao je Šubete. A rekao je Muaz: Pričao nam je Šubete, rekao je: "Veliki grijesi su: Pridruživanje sa Allahom (još nekakvih božanstava i sila), i zakletva velika zamočivačica i neposlušnost (svojim) dvama roditeljima." Ili je rekao: "i ubijanje (nevine) osobe."

PRIČAO NAM JE Ishak, sin Mansura, pričao nam je Abdussamed, pričao nam je Šubete, pričao nam je Ubejdulah, sin Ebu Bekra, čuo je Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je: "Veliki grijesi su." A pričao nam je Amr, pričao nam je Šubete od Ibnu Ebu Bekra, od Enesa, sina Malika, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Najveći (od) velikih grijeha (tj. Najveći veliki grijesi) su: Pridruživanje sa Allahom (Širk - Mnogoboštvo), i ubijanje (nevine) osobe, i neposlušnost (svojim) dvama roditeljima i govor (izvjesne) laži." Ili je rekao: "i svjedočenje (izvjesne) laži."

PRIČAO NAM JE Amr, sin Zurareta, pričao nam je Hušejm, pričao nam je Husajn, pričao nam je Ebu Zabjan, rekao je: Čuo sam Usameta, sina Zejda sina Hariseta, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (da) priča, rekao je: Poslao je nas poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, ka Hurekatu (ogranku) od (plemena) Džuhejneta. Rekao je:

Pa smo došli jutrom (tome) narodu (tj. navalili smo jutrom rano na taj narod), pa smo porazili njih. Rekao je: I priključio sam se ja i (jedan) čovjek od Pomagača (jednome) čovjeku od njih (tj. potjerali smo ga). Rekao je: Pa pošto smo poklopili (pokrili, tj. uhvatili) njega, rekao je (taj uhvaćeni): "Nema božanstva osim Allah!" Rekao je: Pa se je ustegnuo od njega (taj) Pomagač. Pa sam udario njega sa svojim kopljem dok sam ubio njega (dok ga nisam ubio). Rekao je: Pa pošto smo došli, doprlo je to Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio. Rekao je: Pa je rekao meni:

"O Usamete! Zar si ubio njega poslije što je rekao (nakon što je rekao): "Nema božanstva osim Allah!" (Zar si to učinio)?" Rekao je: Rekao sam: "O poslaniče Allaha! Samo je bio utjecač (tj. On je bio samo onaj koji sebi traži utočište, a to će reći: Rekao je on kelimei šehadet samo da se spasi od smrti, a ne što je on, u stvari, postao vjernik u tom času)." Rekao je (Muhammed a.s. opet na to): "Zar si ubio njega poslije da je (tj. poslije što je, nakon što je) rekao: "Nema božanstva osim Allah!" (zar)?" Rekao je: Pa nije prestao (da) ponavlja nju (tu rečenicu) na mene, čak (da) sam želio da ja nisam bio primio Islam prije toga dana.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, pričao nam je Lejs, pričao nam je Jezid od Ebul-Hajra, od Sunabihije, od 'Ubadeta, sina Samita, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Zaista ja sam (jedan) od (onih) starješina (tj. plemenskih poglavica) koji su se prisegnuli poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Prisegnuli smo se njemu na (to) da nećemo pridruživati sa Allahom (ni jednu) stvar (tj. ništa), i (da) nećemo bludničiti, i nećemo krasti, i nećemo ubijati (ni jednu) osobu koju je zabranio Allah, i nećemo pljačkati (samovoljno uzimati ratni plijen) i nećemo biti neposlušni (u onome što je dobro) - (prisegnuli smo mu se na to) za raj ako smo poklopili (tj. ako smo došli i izvršili sve to). Pa ako smo poklopili (tj. ako smo došli, učinili) od toga (neku) stvar (koja je zabranjena), bio je sud toga (tj. biće suđenje zbog toga) ka Allahu (prepušteno).

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Džuvejrijete od Nafi'a, od Abdullaha (Umerovoga), bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Ko je nosio (ponio, tj. Ko nosi, ko ponese) na nas (tj. protiv nas svoje) oružje, pa (taj) nije od nas." Predao je njega (taj hadis) Ebu Musa od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Abdurahman, sin Mubareka, pričao nam je Hamad, sin Zejda, pričao nam je Ejub i Junus od Hasena, od Ahnefa, sina Kajsa, rekao je:

Otišao sam (tj. Pošao sam) zato (da) pomognem ovoga čovjeka (tj. Aliju r.a. u boju zvanom Vak'atul-džemel), pa je susreo mene Ebu Bekrete pa je rekao: "Gdje hoćeš (tj. Gdje ćeš)?" Rekao sam: "Pomoći ću ovoga čovjeka." Rekao je: "Vrati se, pa (jer) zaista ja sam čuo poslanika Allaha (Allahovoga), pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Kada su se susrela (izvjesna) dva muslimana sa dvjema sabljama (mačevima) njih dvojice (tj. sa svojim sabljama u cilju međusobnoga sukoba, dakle: kada se već sukobe dva muslimana sa svojim mačevima), pa (taj) ubica i (taj) ubijeni je (osuđen da uniđe - oba su osuđena da uđu) u Vatru (tj. obojica će u pakao na sudnjem danu)." Rekao sam: "O poslaniče Allaha! Ovaj ubica neka ode (u pakao), pa šta je umu (ovoga) ubijenoga (tj. pa što će ubijeni u paklu)?" Rekao je: "Zaista on je bio (također) pohlepan (tj. odlučan) na ubijanje svoga druga (s kojim se je sukobio, sudario)."

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "O (vi) koji ste vjerovali (tj. koji vjerujete), propisala se je na vas (tj. vama ta) odmazda u (vašim) ubijenim (licima, tj. za ubijena lica): slobodni (čovjek) za slobodnoga, i rob za roba i žensko za žensko, pa ko (imadne sreću da) se je oprostila njemu od njegovoga brata (jedna) stvar, pa slijeđenje sa (izvjesnim) dobrom (toga oprosta, tj. ubica treba da plati krvarinu za ubijenoga najbližem rođaku ubijenoga koji je rođak i oprostio život ubici zamijenivši mu smrt za krvarinu) i izvršenje k njemu sa dobročinstvom; to je olakšanje od vašega Gospodara i milost, pa ko se je uzneprijateljio (tj. ko bude vodio neprijateljstvo) poslije toga, pa za njega je kazna bolna.".

GLAVA

pitanja (tj. ispitivanja izvjesnoga) ubice dok prizna, i (GLAVA) priznanja (priznavanja) u (tim tjelesnim) kaznama.

PRIČAO NAM JE Hadžadž, sin Minhala, pričao nam je Hemam od Katadeta, od Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, da je (jedan) Židov stucao (tj. razbio, razlupao, smrskao) glavu (jedne) djevojke između dva kamena, pa se je reklo (govorilo) njoj:

"Koje učinio s tobom ovo (Ko ti je to učinio)? Je li omsica (Je li taj), ili je omsica (ili je taj)?" Dok se je imenovao (tj. spomenuo i taj) Židov. Pa se doveo on Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa nije prestao s njim (da razgovara i da ga ispituje) dok je priznao. Pa se je stucala (smrskala) njegova glava sa (tim) kamenjem.

GLAVA:

Kada je (ubica) ubio sa kamenom ili sa štapom.

PRIČAO NAM JE Muhamed, rekao je: Izvijestio nas je Abdullah, sin Idrisa, od Šubeta, od Hišama, sina Zejda sina Enesa, od njegovoga djeda Enesa, sina Malika, rekao je:

Izašla je (jedna) djevojka, na njoj su (neki) srebreni nakiti u Medini. Rekao je: Pa je gađao nju (jedan) Židov sa kamenom. Rekao je: Pa je ona dovedena ka Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, a s njom je (još samo neki) ostatak života (tj. zadnje iskre života). Pa je rekao njoj poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Omsica je (li) ubio tebe (Je li ubio tebe taj-i-taj)?" Pa je podigla svoju glavu. Pa je povratio (tj. ponovio) na nju (tj. njoj), rekao je: "Omsica je (li) ubio tebe?" Pa je podigla svoju glavu. Pa je rekao njoj u trećem (pitanju i obraćanju k njoj): "Omsica (A taj-i-taj) je (li) ubio tebe?" Pa je spustila svoju glavu (dajući ona tako znak da ju je ubio taj treći što je spomenut). Pa je pozvao za njega (tj. da dovedu njega, pozvao je) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je ubio njega (tj. zapovjedio je da se on ubije) između (ta) dva kamena.

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "..... da je (ta) osoba za (tu) osobu, i oko za oko, i nos za nos, i uho za uho, i zub za zub i (sve te) rane su odmazda (tj. podležne su odmazdi i rane); pa ko je milodario s njim (tj. ko je milodario pravo odmazde, odmazdu), pa ono (tj. pa to) je iskupljenje njemu (opraštaču za njegove grijehe); a ko nije sudio sa (onim, tj. ko ne sudi prema onome) što je spustio Allah, pa ti (takvi), oni su (izvjesni, ili: svaki) nasilnici (nepravednici).".

PRIČAO NAM JE Umer, sin Hafsa, pričao nam je moj otac, pričao nam je Aameš od Abdullaha, sina Murreta, od Mesruka, od Abdullaha (Mes'udovoga) rekao je: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Neće se dozvoliti (tj. Ne dozvalja se) krv (ni jednoga) čovjeka muslimana (koji) svjedoči da nema božanstva osim Allah i da sam ja poslanik Allaha (nije dozvoljeno proliti krv takvoga muslimana, tj. nije ga dozvoljeno ubiti) osim sa jednom (od) tri (velike greške, tj. osim za jedan od ova tri grijeha i slučaja): osoba za osobu (glava za glavu), i (izvjesna osoba) udavana (ženjena - udova, udovica ili razvedena) bludnica (tj. koja izvrši preljub pošto je već bila ta osoba u braku), i (izvjesni) izlazač iz (islamske) vjere (tj. jeretik, renegat, otpadnik), ostavljač (te) skupine (tj. napuštalac muslimanske zajednice)."

GLAVA

(onoga) ko je odmazdio (tj. ko je izvršio odmazdu, ko je kažnjavao za ubojstvo) sa kamenom (tj. sa istim kamenom kojim je i ubica ubio).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Bešara, pričao nam je Muhamed, sin Džafera, pričao nam je Šubete od Hišama, sina Zejda, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, da je (jedan) Židov ubio (jednu) djevojku na (tj. za neke) srebrene nakite njezine, pa je ubio nju sa (nekakvim) kamenom. Pa se je dovelo nju (tj. Pa se je dovela ona) k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, a s njom je (neki) ostatak života, pa je rekao:

"Je li ubio tebe (taj iks - taj-i-taj)?" Pa je dala znak (tj. pokazala je) sa svojom glavom da nije (da ne, ili: to jest: Ne). Zatim je rekao drugi

puta (Pa je ponovo upitao). Pa je dala znak sa svojom glavom da nije (da ne - dala je znak glavom da nije ni taj jer nije mogla govoriti). Zatim je pitao nju treći puta. Pa je dala znak sa svojom glavom da jest (doslovno: da: da; ili: to jest: da). Pa je ubio njega Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, sa (nekakva) dva kamena.

(U jednom od navedenih kazivanja ovoga slučaja stoji u tekstu ovako: "bejnel-hadžerejni", a to znači: između izvjesna dva kamena, što može da se protumači da ga je ubio sa ista ona dva kamena kojima je on - onaj Židov - ubio onu djevojku.)

GLAVA:

Ko (se nađe u prilici da) se je ubio njemu (neki) ubijeni (rođak), pa on je sa boljim (od izvjesna) dva pogleda (tj. on može da zahtijeva i da bira od dvoje jedno koje se njemu čini da je bolje, a to je ili se ubica ubije takođe, ili da plati krv, krvarinu, otkupninu za ubojstvo, da mu plati ubica ili njegovo pleme i porodica).

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Šejban od Jahja-a, od Ebu Selemeta, od Ebu Hurejreta da su (ljudi iz plemena) Huza'ata ubili (jednoga) čovjeka. A rekao je Abdullah, sin Redža-a: Pričao nam je Harb od Jahja-a, pričao nam je Ebu Selemete, pričao nam je Ebu Hurejrete da je ono godine (tj. u godini) osvojenja Meke ubilo (pleme) Huza'ate (jednoga) čovjeka iz (plemena) Lejsovića za (jednoga) ubijenoga svoga u predislamlju. Pa je ustao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Zaista Allah je zadržao (zastavio, zaustavio) od Meke (izvjesnoga) slona, a dao je vlast nad njima (nad stanovnicima Meke) Svome poslaniku i (tim) vjernicima. Zar ne (tj. Pažnja, Pozor)! I zaista ona (Meka) nije se dozvolila (ni) za jednoga (čovjeka, tj. nikome) prije mene (da u njoj prolijeva krv), a neće se dozvoliti (nije dozvoljena ni)

za jednoga (čovjeka) od poslije mene (ni jednom čovjeku poslije mene). Zar ne (Pazite)! I dozvolila se je meni samo (jedan) čas od (jednoga) dana. Zar ne! I zaista ona je (u) ovaj moj čas zabranjena (tj. sveta, svetinja takva da) neće se kresati njezino trnje, i neće se sjeći njezina stabla, i neće se brati (uzimati sa tla) njezina pala (tj. izgubljena stvar i imovina), osim (jedino) za upoznavača (pokazivača je dozvoljeno da uzme i podigne sa tla nađenu stvar koji će istraživati, oglasiti čija je i upoznati, nastojati da upozna pravoga vlasnika i da mu je uruči - to je "munšid"). A ko (dođe u priliku da) se je ubio njemu ubijeni (rođak, tj. da mu neko ubije rođaka), pa on je sa boljim (od izvjesna) dva pogleda (on ima dva izbora): ili se daje krvarina njemu (za ubijenoga rođaka), ili se njemu vrši odmazda (tj. ili da se ubica ubije)." Pa je ustao (jedan) čovjek od stanovnika Jemena, govori se njemu Ebu Šah, pa je rekao:

"Napiši mi (to), o poslaniče Allaha!" Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Napišite Ebu Šahu (doslovno: za Ebu Šaha)." Zatim je ustao (jedan) čovjek od Kurejša (Kurejševića) pa je rekao: "O poslaniče Allaha! Osim izhira (pirike, ili mirisne trstike, tj. Dozvoli nam da možemo sjeći travu izhir), pa (jer) samo činimo nju (tj. stavljamo nju samo) u naše kuće i naše grobove." Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Osim izhira (sve je ostalo zabranjeno sjeći i trgati u Meki)."

A slijedio je njega (Harba) Ubejdulah od Šejbana u (izvjesnome) slonu (tj. u spominjanju slona). Rekao je neki (od) njih od Ebu Nuajma: "ubijanje (izvjesno, tj. Allah je zadržao, zaustavio od Meke to ubijanje, a dao je vlast....", tako, dakle, po jednom kazivanju treba da stoji u navedenom hadisu tekst umjesto što stoji: "Zaista Allah je zadržao od Meke izvjesnoga slona, a dao je vlast....", a s time se misli na slona koji je išao pred vojskom Ebrehe koji je bio pošao da uništi Kabu u Meki u vrijeme prije Islama.). A rekao je Ubejdulah: "...... ili da se odmazda izvrši porodici (toga) ubijenoga (ubijanjem ubice)."

(To znači da po tome kazivanju i pričanju treba u tekstu da stoji još i izraz "ehlul-katili porodica ubijenoga".)

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Sufjan od Amra, od Mudžahida, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Bila je u Israelićana odmazda, a nije bila u njih (ta) krvarina, pa je rekao Allah za ovu sljedbu (tj. ovoj sljedbi):

"Propisala se je na vas (ta) odmazda u (vašim) ubijenima (tj. za vaše ubijene)....." do ovoga ajeta: "Pa ko (se nađe u prilici da) se je oprostila njemu od njegovoga brata (neka) stvar.....", rekao je Ibnu Abas: Pa to opraštanje je da primi (tu) krvarinu u (izvjesnom) namjeravanju (u namjernom ubijstvu, ubistvu, tj. da zastupnik ubijenoga poštedi život ubici i umjesto da traži da se ubica takođe ubije, on primi krvarinu, otkupninu za ubijenoga od samoga ubice ili njegove porodice, dok u Izraelićana to nije moglo da bude, nego je ubica u svakom slučaju morao da se ubije, da bude ubijen). Rekao je: "..... pa slijeđenje sa (izvjesnim) dobrom....." je (značenja) da traži sa dobrom (tj. da zastupnik ubijenoga traži neko dobro od ubice) i (da ubica to dobro) izvrši sa dobročinstvom (tj. na što ljepši način da plati krvarinu ne odugovlačeći isplatu krvarine).

GLAVA

(onoga) ko je tražio krv (jednoga) čovjeka bez prava (tj. ko bespravno i neosnovano traži da se jedan čovjek ubije).

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Abdullaha, sina Ebu Husejna, pričao nam je Nafi', sin Džubejra, od Ibnu Abasa da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Najmrži (od svih) ljudi k Allahu su trojica: Naginjač (Odstupljivač od istine, istinskoga puta, od vjere) u Svetome tlu (tj. u Meki i njezinoj okolici), i tražilac u Islamu običaja (postupka iz toga) predislamlja, i (usiljeni) potraživalac krvi (nekoga, jednoga) čovjeka bez prava (samo) zato (da) prolije njegovu krv."

GLAVA

(izvjesnoga) opraštanja (zastupnika ubijenoga lica koji oprosti ubici ili ubicama koji su ubili) u (izvjesnoj) greški (tj. nenamjerno, nehotice) poslije smrti (tj. kada oprosti zastupnik ubijenoga poslije smrti toga ubijenoga).

PRIČAO NAM JE Fervete, pričao nam je Alija, sin Mushira, od Hišama, od njegovoga oca, od Aiše:

Porazili su se (tj. Poraženi su mekanski) idolopoklonici (na) dan Uhuda. A pričao mi je Muhamed, sin Harba, pričao nam je Ebu Mervan Jahja, sin Ebu Zekerija-a, od Hišama, od Urveta, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je: Proderao se je (Zaurlikao je) sotona (đavo, zloduh, ili kolovođa sotona - Zaurlikao je na) dan Uhuda u (tj. među izvjesnim) ljudima: "O robovi Allaha! Zadnju vašu (stranu pazite, tj. Napadnuti ste s leđa)!" Pa se je povratila njihova (tj. muslimanska borbena linija) prva na njihovu zadnju, čak su ubili Jemana (tj. počeli su da ubijaju Jemana). Pa je rekao Huzejfete:

"Moj otac, moj otac!" Pa su ubili njega (u zabuni). Pa je rekao Huzejfete: "Oprostio Allah (vama)!" Rekao je: A već se bio porazio od njih (tj. od idolopoklonika jedan) narod (tj. neki njihovi ljudi), čak su se priključili (tj. pobjegli) u Taif.

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "I nije bilo (ni) za (jednoga) vjernika da (on) ubije (jednoga) vjernika (drukčije) osim greškom (nehotimično), a ko je ubio (jednoga) vjernika greškom, pa oslobađanje vrata vjerničkoga (tj. to nehotimično ubijstvo ima za posljedicu da ubica mora osloboditi ropstva jednoga muslimana roba) i krvarina predata (uručena) ka njegovoj porodici (porodici ubijenoga je zapovjed Allahova), osim da (oni - nasljednici ubijenoga) milodare (tj. da oproste ubici); pa ako je bio od naroda neprijatelja (tj. neprijateljskoga) vama, a on je vjernik, pa oslobođenje (od ropstva jednoga) vrata vjerničkoga; a ako je bio od naroda (što ima i postoji) između vas i između njih (neka) obaveza (tj. ugovor, savez), pa (jedna) krvarina predata ka njegovoj porodici i

oslobađanje (jednoga) vrata vjerničkoga (od ropstva), pa ko nije našao (tj. ko nema to), pa post (postenje u trajanju od) dva mjeseca uzastopna (tražeći i moleći) pokajanje od Allaha (tj. da Allah primi kajanje, ili: post dva mjeseca uzastopna radi pokajanja i strahovanja od kazne Allaha), a Allah je bio (oduvjek) sveznajući (i) mudar.".

GLAVA:

Kada je priznao (jedan čovjek) za (izvjesno) ubojstvo (samo) jedanput, ubio se je s njim (tj. ubiće se za njega, zbog toga ubojstva, ubistva).

PRIČAO MI JE Ishak, izvijestio nas je Habban, pričao nam je Hemam, pričao nam je Katadete, pričao nam je Enes, sin Malika da je (jedan) Židov stucao (smrskao, slupao) glavu (jedne) djevojke između (nekakva) dva kamena. Pa se je reklo njoj:

"Ko je učinio ovo s tobom (Ko ti je to uradio, učinio)? Je li omsica (Je li taj-i-taj to učinio)? Je li omsica?" Dok se imenovao (spomenuo onaj) Židov. Pa je dala znak (klimnula je ona) sa svojom glavom. Pa se doveo (onaj) Židov, pa je (on i) priznao. Pa je zapovjedio za njega Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa se je stucala (razbila, smrvila, slupala i) njegova glava sa (izvjesnim, ili: sa istim onim) kamenjem. A već je rekao Hemam: ..... sa (nekakva) dva kamena.

GLAVA

ubijanja (izvjesnoga) čovjeka za (izvjesnu) ženu (tj. zbog izvjesne žene).

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jezid, sin Zurej'a, pričao nam je Seid od Katadeta, od Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, ubio (jednoga) Židova za (jednu) djevojku (tj. zbog jedne djevojke što) je ubio nju na (za nekakve) srebrene nakite njezine.

GLAVA

(izvjesne) odmazde između (izvjesnih) ljudi i (izvjesnih) žena u (njihovim) ranama (tj. zbog njihovih rana).

A rekli su stanovnici (izvjesnoga) znanja (tj. rekli su učeni, znani ljudi): Ubija se (tj. Ubiće se izvjesni) čovjek za (izvjesnu) ženu (tj. zbog ubijanja žene). A spominje se od Umera: Izvršava se (tj. Izvršiće se) odmazda (izvjesnoj) ženi (tj. nad izvjesnom ženom) od (tj. zbog izvjesnoga) čovjeka u svakom namjeravanju (tj. namjernome pokušaju ubistva koje) dopre njegovoj ličnosti (duši, tj. koje dopre dotle da uništi njegovu osobu, dušu, život), pa što je ispod nje od (izvjesne) rane (tj. Izvršiće se odmazda nad ženom koja ubije ili pokuša ubiti čovjeka, pa bilo da ga ubije, ili ga rani, ozlijedi, i odmazda će se izvršiti prema tome: ako je ubila, i ona se ima ubiti, a ako je ranila, i ona će se raniti). I s njime je rekao (tj. I s ovim mišljenjem se je složio i) Umer, sin Abdulaziza, i Ibrahim, i Ebu Zinad (koji je prenio to mišljenje) od svojih drugova. A ranila je sestra Rubejjie (tj. Rubejji'ina sestra ranila je jednoga) čovjeka, pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Odmazda je (to što treba da se učini; ili: Odmazdu izvršite nad njom)."

PRIČAO NAM JE Amr, sin Alije, pričao nam je Jahja, pričao nam je Sufjan, pričao nam je Musa, sin Ebu Aišeta, od Ubejdulaha, sina Abdullaha, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Stavili (Salili) smo lijek u polovinu usta Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (protiv njegove volje, a to je bilo) u njegovoj bolesti, pa je rekao:

"Ne stavljajte (Ne salijevajte) meni lijek u (jednu) polovinu (u jedan kraj, u jedan dio mojih) usta (protiv moje volje)." Pa smo rekli: "Odvratnost (Mržnja svakoga) bolesnika za (taj) lijek (je uzrok što nam se on protivi, a on, možda, stvarno ne brani da mu ga dajemo)." Pa pošto se je osvijestio (došao k svijesti), rekao je:

"Neće ostati (tj. Neka ne ostane ni) jedan od vas osim (da) se je stavio (salio) njemu lijek u (jednu) polovinu usta, osim (tj. izuzev)

Abbasa, pa (tj. jer) zaista on nije prisustvovao vama (kada ste mi stavljali lijek u jednu polovinu usta)."

(To je njima bila kao odmazda na isti način zbog stavljanja lijeka protiv njegove volje.)

GLAVA

(onoga) ko je uzeo svoje pravo ili je uzeo sebi odmazdu (tj. ili je izvršio odmazdu sam sobom nad nekim) bez (izvjesnoga) vladara.

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb, pričao nam je Ebu Zinad da je Aaredž pričao njemu da je on čuo Ebu Hurejreta (da) govori: Zaista on je čuo poslanika Allaha (Allahovoga), pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Mi smo zadnji (a) pretjecači (tj. Mi smo zadnji u ovozemnosti, a pretjecači, a to će reći: a najprvi, a prvi smo na sudnjem danu)." I sa njegovim senedom (tj. sa lancem pripovjedača toga istoga hadisa kaže se da je Muhamed a.s. rekao još i ovo):

"Da se je natkučio u tvoju kuću (sobu) jedan (čovjek, tj. neko), a nisi dozvolio njemu, (i) gađao si (tj. pa si gađao) njega sa (jednim) kamenčićem, pa si izbio (iskopao, ili oštetio) njegovo oko, nije bilo (tj. ne bi bilo) na tebe (ništa) od grijeha (tj. ne bi to bio tebi nimalo, nikako grijeh)."

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja od Humejda da se je (jedan) čovjek natkučio (nadvirio, provirio, pogledao) u kuću (u sobu) Vjerovijenika, pomilovao ga Allah i spasio, pa je upravio k njemu (jednu široku željeznu) oštricu. Pa sam rekao:

"Ko je pričao tebi za ovo?" Rekao je: "Enes, sin Malika."

GLAVA:

Kada je umro u (izvjesnoj) stiski (tjeskobi) ili se je ubio (tj. ili je ubijen u stiski, tiski, tiskanju).

PRIČAO MI JE Ishak, sin Mansura, izvijestio nas je Ebu Usamete, rekao je: Hišam je izvijestio nas od svoga oca, od Aiše rekla je:

Pošto je bio dan Uhuda, porazila su se (tj. u početku borbe bili su poraženi mekanski) idolopoklonici, pa je zavikao (zajaukao) sotona (đavo, šejtan): "O robovi Allaha! Zadnju vašu (liniju, stranu pazite jer je tamo vaš neprijatelj)!" Pa se vratila prva njihova (linija), pa se bičevala (tj. pobila se) ona (ta prva linija) i zadnja njihova (linija, redovi). Pa je pogledao Huzejfete, pa kada li on sa svojim ocem Jemanom! Pa je rekao:

"O robovi Allaha! Moj otac, moj otac!" Rekla je: Pa tako mi Allaha nisu se prepriječili (nisu se spriječili, okanili, sustegli, zaustavili), čak su ga (i) ubili (u toj tiski i zabuni). Pa je rekao Huzejfete: "Oprostio Allah vama!" Rekao je Urvete: Pa nije prestao u Huzejfetu od njega (tj. od ovoga slučaja jedan) ostatak, čak se je priključio Allahu (tj. čak je i umro).

GLAVA:

Kada je ubio svoju osobu (tj. sam sebe nekom) greškom (tj. nehotimično, nehotice, nenamjerno), pa nema krvarine njemu (tj. za njega, ili zbog toga).

PRIČAO NAM JE Mekija, sin Ibrahima, pričao nam je Jezid, sin Ebu Ubejda, od Selemeta rekao je: Izašli smo sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, k Hajberu. Pa je rekao (jedan) čovjek od njih:

"Daj čuti nama, o Amire, od tvojih stvarčica (tj. od tvojih pjesničkih sastava)." Pa je gonio s njima (tj. gonio je njih svojim pjesmama). Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ko je (taj) tjerač?" Rekli su: "Amir." Pa je rekao: "Pomilovao ga Allah!" Rekli su: "O poslaniče Allaha! Da li (tj. Zašto) nisi dao uživati

(i) nama s njim?" Pa se je pogodio (u) rano jutro (te) svoje noći (tog dana). Pa je (govorio taj izvjesni) narod: "Pokvario (Upropastio) se je njegov posao (rad). Ubio je svoju osobu (tj. sam sebe i umro je kao bezvjerac pa mu je pokvaren, propao rad)." Pa pošto sam se povratio, a oni pričaju (sebi) da je Amir (tako završio da) se pokvario njegov posao (njegova dobra djela), pa sam došao ka Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa sam rekao:

"O vjerovijesniče Allaha! Tvoj otkup je moj otac i moja mati! Tvrde (doslovno: Tvrdili su neki) da je Amir (tako završio da) se je pokvario njegov posao (njegova djela)." Pa je rekao: "Lagao (Slagao) je ko je rekao nju (tu tvrdnju). Zaista su za njega zaista dvije nagrade, dvije! Zaista on je zaista trudbenik borac. I koje ubijstvo (tj. koja pogibija) povećava njega (nagrađivanje, nagradu) nad njegovo (nagrađivanje)?!"

GLAVA:

Kada je ujeo (ugrizao nekoga) čovjeka pa su pali njegovi sjekutići (pa su mu poispadali prednji zubi).

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Šubete, pričao nam je Katadete, rekao je: Čuo sam Zurareta, sina Evfa-a, od Imrana, sina Husajna, da je (jedan) čovjek ujeo (ugrizao) ruku (nekoga) čovjeka, pa je istrgnuo (iščupao ujedeni) svoju ruku iz njegovih usta, pa su pali (ispali, poispadali) njegovi sjekutići (zubi). Pa su se prepirali (tj. parničili obrativši se oni) ka Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Ujeda jedan (od) vas svoga brata kao što ujeda (izvjesni) pastuh (ždrijebac, ždrijebak). Nema krvarine tebi (za tvoje poispadale zube)."

PRIČAO NAM JE Ebu Asim od Ibnu Džurejdža, od Ata-a, od Safvana, sina Ja'la-a, od njegovoga oca rekao je:

Izašao sam u jednu vojnu. Pa je ujeo (jedan) čovjek (drugoga čovjeka), pa je istrgnuo (iščupao) njegov sjekutić (prednji zub), pa je pokvario nju (krvarinu za taj zub) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio.

GLAVA:

"..... zub za zub.....".

PRIČAO NAM JE Ensarija, pričao nam je Humejd od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, da je kći Nadra ošamarila (jednu) djevojku, pa je razbila njezin sjekutić (prednji zub). Pa su došli Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je zapovjedio za (tu) odmazdu.

GLAVA

krvarine (izvjesnih) prsta (prstiju).

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Šubete od Katadeta, od Ikrimeta, od Ibnu Abasa, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Ovaj i ovaj je jednak (jednaki su, ravni su)." Misli (na) mali prst i palac.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Bešara, pričao nam je Ibnu Ebu Adijj od Šubeta, od Katadeta, od Ikrimeta, od Ibnu Abasa rekao je:

Čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i sapasio, slično njemu (prethodnom hadisu).

GLAVA:

Kada je pogodio (jedan) narod (jednoga) čovjeka (tj. Kada mu nanesu povrede ili ga čak ubiju ljudi jednoga naroda) da li (da) se kazni, ili (da) se uzme (tj. izvrši) odmazda od njih, svakoga (od) njih (pojedinačno)?

A rekao je Mutarrif od Šabije o (nekoj) dvojici ljudi (koji) su svjedočili (doslovno: svjedočila su njih dvojica) na (jednoga) čovjeka da je on ukrao, pa je odsjekao njemu (ruku) Alija. Zatim su dovela njih dvojica (jednoga čovjeka) drugoga i rekla su njih dvojica: "Pogriješili smo (tj. Ovaj je ukrao, a ne onaj prvi što si mu odsjekao ruku)." Pa je pokvario (tj. odbio je Alija) svjedočenje njih dvojice, i uzela (tj. i kaznila) su se njih dvojica sa krvarinom (onome) prvome (za odsječenu ruku da mu plate), i rekao je (Alija r.a.): "Da sam znao (tj. Da znam) da ste vas dvojica upravila se (tome postupku, tj. da ste to namjerno učinili tako), zaista bih odsjekao vama dvojici (ruke)."

A rekao je meni Ibnu Bešar: Pričao nam je Jahja od Ubejdulaha, od Nafi'a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da se (jedan) dječak ubio (tj. da je ubijen) podmuklo (na prevaru, izdajnički), pa je rekao Umer: "Da su se udružili stanovnici San'e u njoj (u toj raboti, u tom ubijstvu-ubistvu), zaista bih ubio (pobio) njih." A rekao je Mugirete, sin Hakima, od svoga oca: Zaista četvorica su ubila (jedno) dijete, pa je rekao Umer slično njemu (tj. slično tome što je već navedeno). A izvršavali su odmazdu Ebu Bekr, i Ibnu Zubejr, i Alija i Suvejd, sin Mukarrina od (tj. zbog jednoga) šamaranja (šamara). A izvršio je odmazdu Umer od (tj. zbog jednoga) udaranja (udarca) sa (izvjesnom) kandžijom (kamdžijom, bičem). A izvršio je odmazdu Alija od (zbog) tri krbača (korbača, tj. udarca bičem). I izvršio (ili: uzeo) je odmazdu Šurejh od (zbog jednoga) korbača i (jednoga) ogrebanja (ogrebotine po licu).

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja od Sufjana, pričao nam je Musa, sin Ebu Aišeta, od Ubejdulaha, sina Abdullaha, rekao je: Rekla je Aiša:

Stavili (Lijevali) smo lijek (u jednu polovinu, u jedan kraj usta) poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u njegovoj bolesti. I počeo je (da) daje znak k nama: Ne stavljajte lijek meni. Rekao je: Pa smo rekli: "Odvratnošću (tj. To on govori zbog odvratnosti izvjesnoga, ili svakoga) bolesnika za (taj) lijek." Pa pošto se osvijestio, rekao je:

"Zar nisam zabranio vama da stavljate lijek meni (u polovinu usta)?" Rekao je: Rekli smo: "Odvratnošću (nekom) za (taj) lijek (to,

možda, da govori)." Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Neće ostati od vas (ni) jedan (tj. niko) osim (da) se je stavio njemu (tj. Neće niko ostati od vas, a da se i njemu ne stavi) lijek (u polovinu usta), a ja (da) gledam (sad odmah), osim (izuzev) Abbasa, pa (jer) zaista on nije prisustvovao vama (u času kada ste mi stavljali lijek)."

GLAVA

(izvjesnih) zakletvi (skupine od pedeset ljudi da u njihovoj blizini nađeni mrtvac, mrtvi nije ubijen od stanovnika njihovoga plemena ili njihovoga naselja, naseobine).

(Neki izraz "el-kasametu" prevode sa: skupina koja se zaklinje na nešto, za nešto, pa bi, prema tome, moglo da se kaže u prevodu ovoga teksta i ovako: GLAVA izvjesne skupine koja se zaklinje da nije ubila mrtvaca, mrtvoga koji je pronađen u blizini njihovoga naselja, naseobine.)

A rekao je Eš'as, sin Kajsa: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Tvoja dva svjedoka, ili njegova zakletva (može vrijediti da se donese presuda za vaš spor)." A rekao je Ibnu Ebu Mulejkete: Nije vršio odmazdu s njom (tj. pomoću nje, takve vrste suđenja zvane "el-kasametu", nije to praktivao) Muavija. A pisao je Umer, sin Abdulaziza, ka Adijju, sinu Ertata - a bio je postavio zapovjednikom njega nad Basrom - u (vezi nekoga) ubijenoga (koji) se našao (pronašao - koji je nađen) kod (jedne) kuće od kuća (izvjesnih) prodavača masla:

"Ako su našli njegovi drugovi (tj. drugovi, rođaci toga ubijenoga lica kakav) dokaz (jasan, pa i presudi prema tome dokazu), a ako ne, pa ne čini nasilje (tim izvjesnim) ljudima, pa (jer) zaista ovaj (slučaj je takav da) se neće suditi o njemu do sudnjega dana (tj. neće se moći sa sigurnošću izreći pravna presuda do sudnjega dana)."

(U vezi toga da li se je Muavija i Umer, sin Abdulaziza služio sa načinom suđenja zvanim "el-kasametu" neki drugi tvrde suprotno

Buhariji, i kažu da su se i Muavija i Umer, sin Abdulaziza služili sa tim načinom suđenja.)

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Seid, sin Ubejda, od Bušejra, sina Jesara, tvrdio je da je (jedan) čovjek od Pomagača, govori se njemu (zove se) Sehl, sin Ebu Hasmeta, izvijestio njega da je (jedna) nekolicina (ljudi) od njegovoga naroda otišla (tj. da su otišli) ka Hajberu (tj. do Hajbera), pa su se rastavili u njemu i našli su jednoga (od) njih ubijena (da je ubijen). I rekli su za (onoga, tj. rekli su dijelu u Hajberu) koji je (taj što) se našao u njima (tj. među njima, među stanovnicima toga dijela Hajbera):

"Ubili ste našega druga." Rekli su: "Nismo ubili njega, a niti znamo ubicu (doslovno: a niti smo znali ubicu)." Pa su otišli ka Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa su rekli: "O poslaniče Allaha! Otišli smo ka Hajberu (do Hajbera), pa smo našli jednoga (od) nas ubijenoga." Pa je rekao:

"Najstarije, najstarije (pustite da govore)!" Pa je (na kraju) rekao njima (Muhamed a.s.): "Donosite (li izvjesni) dokaz na (onoga) ko je ubio njega?" Rekli su: "Nema za (tj. u) nas (nikakav) dokaz." Rekao je: "Pa zaklinju se (tj. Pa daće oni zakletvu, odnosno: Treba oni da dadnu zakletvu, da se zakunu da ga oni nisu ubili)." Rekli su: "Nećemo se zadovoljiti (Ne zadovoljavamo se) sa zakletvom (tih) Židova." Pa je mrzio (tj. Pa nije želio) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, da pokvari njegovu krv (krv ubijenoga, tj. nije želio da život ubijenoga ode uzalud, da ostane bez otkupnine i naknade), pa je otkupio njega (tj. dao je krvarinu za njega) stotinu (komada) od deva (izvjesne, tj. obavezne) milostinje.

(To jest: Dao je krvarinu njegovim rođacima u iznosu od stotinu kamila iz kamila koje su se zadesile, a koje su date kao zekat od imovine muslimana dobro stojećih, imućnih, bogatih muslimana te godine.)

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Ebu Bišr Ismail, sin Ibrahima, Esedija, pričao nam je Hadžadž, sin Ebu Usmana, pričao mi je Ebu Redža' (a on je) od obitelji Ebu Kilabeta, pričao mi je Ebu Kilabete da je Umer, sin Abdulaziza pokazao svoje prijestolje

(postavivši ga iza svoje kuće jedan) dan za (izvjesne) ljude, zatim je dozvolio njima, pa su unišli. Pa je rekao:

"Šta govorite (tj. Šta mislite) o "kasami" (tj. o postupku u suđenju zvanom "el-kasamete)?" Rekao je: Govorimo: "Kasama, odmazda s njom (tj. pomoću nje) je istina (tj. to je pravno valjan postupak). I već su vršili odmazdu s njom (izvjesne) halife." Rekao je meni: "Šta govoriš (ti), o Ebu Kilabete?" I postavio je mene (tj. pokazao me je tim) ljudima. Pa sam rekao: "O zapovjedniče (svih) vjernika! Kod tebe su glave (tj. poglavari, zapovjednici tih) vojski i časnici (uglednici, poglavice svih) Arapa. Je si li vidio (mislio, tj. Šta misliš) da (je slučaj) da pedeset (osoba) od njih (da) su svjedočili (tj. da pedeset njih svjedoče) na (jednoga) čovjeka ženjenoga u Damasku da je on već bludničio (a) nisu vidjeli njega, je li (tj. da li) bi bio (ti voljan da) kamenuješ njega (tj. da ga osudiš na kamenovanje)?" Rekao je: "Ne." Rekao sam: "Je li (Da li) si vidio da (je slučaj) da je pedeset od njih svjedočilo na čovjeka u Himsu (Homsu) da je on ukrao, je li (zar) bi bio (voljan da) odsiječeš njemu (ruku), a nisu vidjeli njega?" Rekao je: "Ne." Rekao sam:

"Pa tako mi Allaha nije ubio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (ni) jednoga (čovjeka, tj. nikoga) nikada osim u jednom (tj. osim zbog jednoga od) tri svojstva (zbog tri vrste slučaja, slučajeva): čovjek (koji) je ubio sa grijehom svoje osobe (tj. čovjek koji je ubio nepravedno) pa se ubio (tj. pa je i on ubijen); ili čovjek (koji) je bludničio poslije ženjenosti; ili čovjek (koji) je ratovao protiv Allaha i Njegovoga poslanika i odmetnuo se je od Islama." Pa je rekao (taj prisutni) narod: "A zar nije već pričao Enes, sin Malika da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, odsjekao u (izvjesnih) kradljivaca (ruke), i ukrašavao (mazao, tj. spržio usijanim klincima njihove) oči, zatim je bacio njih u (na) sunce?" Pa sam rekao:

"Ja (ću da) ispričam vama hadis Enesa. Pričao mi je Enes da je (jedna) nekolicina od (plemena) Ukla, osam (njih) došli su na poslanika (poslaniku) Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa su se prisegnuli njemu na Islam. Pa su našli nezdravom (medinensku, medinsku) zemlju (za sebe), pa su se oboljela njihova tijela (dakle: nije im odgovaralo medinsko područje iz zdravstvenih razloga pa su se zato i razboljeli). Pa

su se potužili (na) to (zbog toga) poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Rekao je:

"Pa zar nećete izaći (tj. Dajte izađite, Onda izađite) sa našim pastirom u njegovim devama (među njegove deve), pa (da) pogodite (tj. da dobijete i pijete) od njihovih mlijeka i njihovih mokraća." Rekli su: "Da." Pa su izašli. Pa su pili (oni) od njihovih mlijeka (tj. mlijeko od kamila, deva) i njihovih mokraća, pa su ozdravili. Pa su ubili pastira poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i potjerali su (sebi te) deve. Pa je doprlo to poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je poslao u njihove tragove (poslao je potjeru za njima da ih uhvate). Pa su se stigli oni, pa su se doveli oni. Pa je zapovjedio za njih pa su se odsjekle njihove ruke i njihove noge, i ukrasio je (tj. namazao je, spržio je usijanim klincima) njihove oči, zatim je bacio njih u (tj. na) Sunce (a ne u hlad i kakvu sjenu) dok su umrli (dok nisu umrli)."

Rekao sam: "A koja stvar je žešća (gora) od (onoga) šta su napravili ovi? Odmetnuli su se od Islama, i ubili su i ukrali su." Pa je rekao Anbesete, sin Seida: "Tako mi Allaha, nisam nikada čuo (to) kao danas." Pa sam rekao (njemu): "Je li odvraćaš (odbijaš, ne priznaješ li ti) meni moj hadis, o Anbesete?" Rekao je: "Ne, a ali (tj. Ne, nego) donio si hadis na njegovo lice (tj. u njegovom obliku pravome). Tako mi Allaha neće prestati ova vojska sa dobrom dok je živio (tj. dok živi) ovaj starac (tj. Ebu Kilabete) među njihovim leđima (tj. među njima)." Rekao sam:

"A već je bio u ovome (jedan) postupak (uobičajenost) od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Unišla je na njega (tj. njemu jedna) nekolicina od Pomagača, pa su pričali (razgovarali su) kod njega. Pa je izašao (tj. otišao u Hajber jedan) čovjek od njih između njihovih ruku (tj. pred njima), pa se ubio (ubijen je). Pa su izašli poslije njega, pa kada li oni sa svojim drugom (koji) se giba (koprca se) u (svojoj) krvi! Pa su se vratili ka poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa su rekli:

"O poslaniče Allaha! Naš drug (koji) je bio (običaja da) priča sa nama, izašao je između naših ruku (tj. pred nama u Hajber), pa kada li mi s njim (za njim, a on) se giba (a to znači: miče se, koprca se) u

(svojoj) krvi." Pa je izašao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Za koga mislite ili vidite (tj. smatrate da je izvršio) njegovo ubijanje?" Rekli su: "Vidimo (tj. Smatramo) da su (izvjesni) Židovi ubili njega." Pa je poslao (poruku) ka (tim) Židovima, pa je pozvao njih pa je rekao: "Jeste li vi (doslovno: Je li vi ste) ubili ovoga?" Rekli su: "Ne." Rekao je: "Je li se zadovoljavate zakletvom (zakletvi) pedesetorice od (tih) Židova (da se zakunu da) nisu ubili (oni) njega?" Pa su rekli: "Ne umuju (tj. Ne brinu oni, Nije ih briga) da pobiju nas sve, zatim (da) se zakunu (da to nisu učinili)." Rekao je: "Pa je li (da li vi) tražite pravo (da li zahtijevate pravo na tu) krvarinu sa zakletvama pedesetorice od vas?" Rekli su: "Nismo bili zato (da) se zaklinjemo." Pa je otkupio njega (tj. dao je krvarinu za njega) od kod sebe (tj. od sebe).

Rekao sam: A bilo je (pleme) Huzejl (u jednoj takvoj prilici da) su izgnali (njegovi ljudi jednog) izgnanika svoga u predislamlju, pa je došao noću porodici (jedne) kuće iz Jemena (koja je stanovala) u mekanskoj dolini (došao je taj izgnanik toj kući da ukrade štogod). Pa se probudio zbog njega (zbog izgnanika jedan) čovjek od njih (tj. od stanovnika te kuće), pa je gađao njega sa (svojom) sabljom (tj. svojom sabljom), pa je ubio njega. Pa je došlo (pleme) Huzejl, pa su uzeli (toga) Jemenca, pa su podigli (tj. optužili) njega ka Umeru u (izvjesno) vrijeme godišnjega skupa (ljudi na hodočašću), i rekli su:

"Ubio je našega druga." Pa je rekao (ubica): "Zaista oni su već izgnali (izagnali, protjerali) njega." Pa je rekao (Umer): "Zaklinje (li) se pedeset (ljudi) od Huzejla (da oni) nisu izgnali njega?" Rekao je: Pa se zaklelo od njih četrdeset i devet ljudi. I došao je (jedan) čovjek od njih iz Sirije, pa su pitali (tj. molili oni) njega da se zakune (i on takođe). Pa je sebi otkupio svoju zakletvu od njih za hiljadu srebrenjaka. Pa su uveli (oni na) mjesto njega (jednoga) drugoga čovjeka, pa je odbio (tj. pa je dao) njega ka bratu (toga) ubijenoga, pa se je združila (udružila) njegova ruka sa njegovom rukom. Rekli su: Pa smo otišli (mi) i (ta) pedesetorica koji su se zakleli. Te kada su bili u (mjestu) Nahli, uzelo je njih nebo (tj. kiša, zatekla ih je kiša). Pa su unišli (oni) u (jednu) špilju u (tome) brdu. Pa se navalila (srušila ta) špilja (pećina) na (tu) pedesetoricu koji su se zakleli, pa su umrli svi. I spasila su se (iznenada

ona) dva druga (brat onoga ubijenoga i čovjek čija se je ruka udružila s njegovom rukom), pa je slijedio njih dvojicu (tj. otisnuo se je na njih dvojicu jedan) kamen, pa je razbio nogu brata ubijenoga (izgnanika), pa je živio (jednu) godinu (dana), zatim je umro.

Rekao sam: I već je bio Abdulmelik, sin Mervana izvršio odmazdu (jednome) čovjeku sa (postupkom) "kasamom", zatim se je pokajao poslije što je (to) napravio (tj. kad je već to napravio), pa je zapovjedio za (tu) pedesetoricu koji su se zakleli, pa su se izbrisali (tj. pa su brisani) iz (vojničkoga) spiska, i dao je ići njima ka Siriji (tj. i protjerao ih je do Sirije, ili do Damaska).

GLAVA

(onoga) ko se je natkučio (tj. provirio) u kuću (jednoga) naroda (tj. nekih ljudi), pa su iskopali (oni) njegovo oko, pa nema (nikakve) krvarine za njega (tj. njemu za oko).

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, pričao nam je Hammad, sin Zejda, od Ubejdulaha, sina Ebu Bekra sina Enesa, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, da se je (jedan) čovjek natkučio (tj. da je provirio) iz (neke) rupe (kroz neku rupu) u sobe Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa je ustao ka njemu sa (jednim) vrhom (širokoga oštraca koplja), ili sa (nekim) vrhovima, i počeo je (Muhamed a.s. da) se šunja (da se prikrada) njemu (zato da) udari njega.

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Lejs od Ibnu Šihaba da je Sehl, sin Sa'da, Saidija izvijestio njega da se je (jedan) čovjek natkučio u (neku) rupu u vratima poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (bila) je (jedna željezna) motka (šipka za uređivanje kose na glavi; a neki vele da "midren" znači češalj), (pa) češe s njim (s tim predmetom) svoju glavu. Pa pošto je vidio (tj. opazio) njega poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Da znam da iščekuješ mene (tj. promatraš i gledaš mene), zaista bih udario s njim (s ovim predmetom) u tvoja dva oka." Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Samo se je učinila (ta)

dozvola (tj. Učinilo se je i zapovjedilo se je to traženje dozvole za ulazak u nečiju prostoriju samo) od strane (toga) vida (tj. zbog strane vida, zbog vida i oka treba tražiti dozvolu za ulazak)."

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan, pričao nam je Ebu Zinad od Aaredža, od Ebu Hurejreta rekao je: Rekao je Ebul-Kasim, pomilovao ga Allah i spasio:

"Da je (slučaj, tj. Ako bude slučaj) da se (jedan) čovjek natkučio na tebe (tebi) bez dozvole, pa si gađao njega sa kamenčićem, pa si iskopao njegovo oko, (pa) nije bio na tebe (tebi nikakav) grijeh (tj. ne bi ti bio nimalo to grijeh)."

GLAVA

(izvjesnih) davalaca krvarine (tj. onih koji daju i isplaćuju krvarinu za ubicu zastupnicima ubijenoga lica ili osobe).

(Ko se smatra za davaoce krvarine, postoje razna mišljenja i rješenja: najbliži rođaci po ocu; rod, pleme; vojna jedinica u čijem se spisku vodi ubica; esnaf, zanatski ceh kojem pripada ubica ako nema niko preči ni bliži, i najzad oni koji su bili u nekom savezu sa ubicom.)

PRIČAO NAM JE Sadekate, sin Fadla, izvijestio nas je Ibnu Ujejnete, pričao nam je Mutarrif, rekao je: Čuo sam Šabiju rekao je: Čuo sam Ebu Džuhajfeta rekao je: Pitao sam Aliju, bio zadovoljan Allah od njega:

"Da li je kod vas (neka) stvar što nije u Kur'anu (tj. Imate li vi nešto što nije u Kur'anu)?" A rekao je jedanput: "..... što nije kod (tih) ljudi (tj. Imate li nešto što nemaju ti ljudi)?" Pa je rekao: "Tako mi (Onoga) koji je rascijepio (raspolovio to, svako) zrno i stvorio (svaku) dušu nema kod nas (tj. nemamo mi ništa drugo) osim što je u Kur'anu, osim (tj. izuzev) razumijevanja (koje) se dadne (jednom) čovjeku u Njegovoj knjizi, i što je u (na ovoj) stranici (tj. u ovom listu)." Rekao sam: "A šta je u (toj) stranici (u tom tvome listu)?" Rekao je: "Krvarina (za ubijenoga da se dadne u ime otkupnine za ubicu), i odriješenje (tj.

oslobađanje izvjesnoga, ili svakoga) zarobljenika i da se neće ubiti (tj. da se ne ubija ni jedan) musliman za nevjernika."

(Po hanefijskom mezhebu to se odnosi na nevjernika koji nije lojalan muslimanskoj vlasti ili s kojim nije sklopljen ugovor o sigurnosti, bezbjednosti.)

GLAVA

djeteta u utrobi (ili: GLAVA zametka u utrobi izvjesne) žene.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik. I pričao nam je Ismail, pričao nam je Malik od Ibnu Šihaba, od Ebu Selemeta, sina Abdurahmana, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da su dvije žene iz (plemena) Huzejla (potukle se, ili posvađale su se i) gađala je jedna (od) njih dviju (onu) drugu, pa je bacila (pobacila, abortirala) svoje dijete (zametak) u utrobi. Pa je sudio (presudio) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, o njoj (da joj se plati krvarina) sa (jednim) licem: robom ili robinjom.

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Vuhejb, pričao nam je Hišam od svoga oca, od Mugireta, sina Šubeta, od Umera, bio zadovoljan Allah od njega, da se je on zdogovarao (dogovarao, savjetovao) s njima o pobacivanju (izvjesne, tj. trudne) žene (mrtvo dijete, mrtvoga djeteta), pa je rekao Mugirete:

Sudio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (da se i za pobačeno dijete treba platiti krvarina) sa (izvjesnim) licem: robom ili robinjom. Rekao je: "Dođi (tj. Dovedi nekoga) ko svjedoči s tobom." Pa je svjedočio Muhamed, sin Meslemeta da je on svjedočio (tj. prisustvovao) Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (kada) je sudio s njim (tj. kada je sudio ovo ovako).

PRIČAO NAM JE Ubejdulah, sin Musa-a, od Hišama, od njegovoga oca da je Umer zaklinjao (preklinjao izvjesne) ljude (da kažu) ko je čuo Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) je

sudio o (izvjesnom, o tom) mrtvorođenčetu (nedonoščetu), i rekao je Mugirete:

"Ja sam čuo njega (kada) je sudio o njemu (da se plati za njega krvarina) sa (jednim) licem: robom ili robinjom." Rekao je: "Dođi (onome) ko svjedoči (tj. Dovedi onoga ko će da posvjedoči) s tobom na ovo (tj. za to)." Pa je rekao Muhamed, sin Meslemeta: "Ja svjedočim na Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, za slično ovome (slično ovome što je svjedočio i Mugirete)."

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Abdullaha, pričao nam je Muhamed, sin Sabika, pričao nam je Zaidete, pričao nam je Hišam, sin Urveta, od svoga oca da je on čuo Mugireta, sina Šubeta (da) priča od Umera (tj. o Umeru) da se on zdogovarao (s) njima o pobacivanju (izvjesne) žene (i dalje) slično njemu (prethodnome hadisu).

GLAVA

zametka (djeteta u utrobi izvjesne) žene i da je (izvjesna) krvarina na roditelja (oca žene koja je ubila) i srodnike roditelja (oca, i to srodnike po jakoj, debeloj krvi), (a) ne na (njezino) dijete.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, pričao nam je Lejs od Ibnu Šihaba, od Seida, sina Musejjeba, od Ebu Hurejreta da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, sudio o zametku (tj. o djetetu u utrobi jedne) žene iz Lahjanovića (ili Lihjanovića da se dadne, plati krvarina) sa (jednim) licem: robom, ili robinjom. Zatim zaista (ta) žena koja (je ta što) je sudio na nju sa (tim) licem (da plati krvarinu) preminula je (umrla je). Pa je sudio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio da je njezino nasljeđivanje (tj. njezina ostavština) za njezine sinove i njezinoga muža, a da je (ta) krvarina na njezine srodnike (jake srodnike, srodnike po debeloj krvi).

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Saliha, pričao nam je Ibnu Vehb, pričao nam je Junus od Ibnu Šihaba, od Ibnul-Musejjeba i Ebu Selemeta, sina Abdurahmana da je Ebu Hurejrete, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Pobile su se dvije žene iz (plemena) Huzejla, pa je pogodila jedna (od) njih dviju (onu) drugu sa (nekim) kamenom (i) ubila je nju i (ono) što je u njezinom stomaku. Pa su se parničili (obrativši se oni) ka Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je sudio da je krvarina njezinoga zametka (djeteta u utrobi, u stomaku jedno) lice: rob, ili robinja. I sudio je (da) krvarina (te ubijene) žene (tj. za tu ženu) je na njezine davaoce krvarine (tj. na jake srodnike, na srodnike po debeloj krvi žene koja je ubila onu drugu ženu).

(Izraz "aklun, el-aklu" znači krvarina. Od toga je i izraz "akiletun, el-akiletu" srodnici po debeloj krvi ubice koji daju i nose tu propisanu krvarinu da bi otkupili život ubice. Taj izraz "aklun, el-aklu" ima još značenja: pamet; vezanje užetom.)

GLAVA

(onoga) ko je tražio pomoć (u pomoć nekoga) roba ili dijete.

A spominje se da je Umu Sulejma poslala ka učitelju (izvjesnih) pisara (ili: ka učitelju izvjesne škole ovakvu poruku):

"Pošalji k meni (kakve) dječake, (da) češljaju vunu, i ne šalji k meni slobodnoga (čovjeka, nego roba)."

PRIČAO MI JE Amr, sin Zurareta, izvijestio nas je Ismail, sin Ibrahima, od Abdulaziza, od Enesa rekao je:

Pošto je došao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (u) Medinu, uzeo je Ebu Talhate za moju ruku, pa je otišao sa mnom (tj. pa je odveo mene) ka poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"O poslaniče Allaha! Zaista Enes je (jedan) dječak pametan (oštrouman), pa neka poslužuje tebe." Rekao je: Pa sam posluživao njega u (njegovoj) prisutnosti (kod kuće u Medini) i (njegovom) putovanju. Pa tako mi Allaha nije rekao meni (ni) za (jednu) stvar (što) sam napravio nju: "Zašto si napravio ovo ovako (Zašto si to tako učinio,

uradio)?" A (ni) za (jednu) stvar (što) nisam napravio nju (tj. koju nisam učinio): "Zašto nisi napravio (uradio, učinio) ovo ovako?"

GLAVA:

Rudnik je ništavnost i bunar je ništavnost.

(To ima sljedeće značenje: Ako neko upadne, pane, padne u jamu nečijega privatnoga rudnika ili iskopanoga bunara pa nastrada, ništavno je i neosnovano je tražiti krvarinu i naknadu za nastradaloga, takav zahtjev je ništavan, uzaludno ga je postavljati. To isto vrijedi i za slučaj ako nekoga životinja usmrti, kao što će se iz daljega teksta i vidjeti.)

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, pričao nam je Lejs, pričao nam je Ibnu Šihab od Seida, sina Musejjeba, i Ebu Selemeta, sina Abdurahmana, od Ebu Hurejreta da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Životinja, njezino ranjavanje (ili njezina rana) je ništavnost (tj. Ranjavanje životinje koja rani, ozlijedi nekoga, je ništavno, nenaplativo), i bunar je ništavnost, i rudnik je ništavnost. A u (izvjesnom) zakopanom blagu (u zemlji) je (ta) petina."

(To jest: Na ime obavezne milostinje - zekata - treba dati petinu od blaga zakopanoga u zemlju, u zemlji. Pod izrazom "rikaz", što doslovno znači: zabodeno, zakopano u zemlju, misli se na rudu i rudnike zlata i srebra prema jednom pravnom tumačenju u šeriatskom pravu, a prema drugom tumačenju pod tim se misli na zlato i srebro koje je neko zakopao u zemlju, još u davna vremena u predislamlju, pa je to pronađeno i izvađeno iz zemlje. U oba slučaja treba dati petinu na ime zekata.)

GLAVA:

Životinja je ništavnost.

A rekao je Ibnu Sirin: Bili su (običaja i takvoga postupka da) neće odgovarati od (tj. zbog izvjesnoga) udaranja kopitom, a odgovaraju od (zbog) vraćanja (konjske) uzde (kajasa od uzde).

(To jest: Učenjaci ashaba i tabiina ne odgovarahu ako im konj udari nekoga kopitom, a odgovarahu ako jašući ili sjedeći na konju potegnu uzdu konja pa u tom slučaju konj udari nekoga. Tada odgovarahu i plaćahu odštetu udarenom licu.)

A rekao je Hammad: Neće se odgovarati (za konjski) udarac (udaranje) kopitom osim da podbode (ozadi, pozadi, iza drvetom, ili čime drugim - da podbode neki) čovjek (tu) jahaću životinju. A rekao je Šurejh: Neće se odgovarati dok se je kažnjavala (životinja na taj način) da udara nju (neko), pa (da onda) udari (ona - životinja) sa svojom nogom. A rekao je Hakem i Hammad: Kada je tjerao (izvjesni) iznajmljivač (davalac u zakup, pod kiriju - kada je tjerao jednoga) magarca, (a) na njemu je (neka) žena, pa (ona) padne, nema (nikakve) stvari na njemu (tj. nema ništa njemu da plati za pad sa magarca). A rekao je Šabija: Kada je tjerao jahaću životinju (ili tovarnu životinju), pa je zamorio nju, pa on je jamac (tj. odgovoran je) za (ono) što je pogodila (ona usljed zamorenosti - odgovoran je za ono što se desi životinji usljed zamorenosti). A ako je bio iza nje idući lagano (ne tjerajući je i ne zamarajući je), nije bio odgovoran (tj. neće odgovarati, ne odgovara za ono što je ona pogodila - što joj se desi).

PRIČAO NAM JE Muslim, pričao nam je Šubete od Muhameda, sina Zijada, od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Životinja, njezina krvarina je ništavnost (ništavna), i bunar je ništavnost, i rudnik je ništavnost. A u (izvjesnome) zakopanom blagu (u zemlji zakopanom blagu) je petina (za zekat obavezna da se dadne)."

GLAVA

grijeha (onoga) ko je ubio (nekoga) štićenika bez grijeha.

(Štićenik je kršćanin ili Židov u muslimanskoj državi koji je lojalan i kome je data zaštita i garancija za život i imovinu.)

PRIČAO NAM JE Kajs, sin Hafsa, pričao nam je Abdulvahid, pričao nam je Hasen, pričao nam je Mudžahid od Abdullaha, sina Amra, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:
"Ko je ubio (tj. Ko ubije jedno) lice ugovoreno (tj. osobu, lice s kojim je sklopljen ugovor prema kojem mu se daje zaštita), nije omirisao (tj. neće omirisati) miris raja, a zaista njegov (tj. rajski, dženetski) miris nalazi se (osjeća se iz daljine) od iđenja (idenja, hoda) četrdeset godina."

GLAVA:

Neće se ubiti (tj. Ne ubija se izvjesni) musliman za (izvjesnoga) nevjernika.

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Junusa, pričao nam je Zuhejr, pričao nam je Mutarrif da je Amir pričao njima od Ebu Džuhajfeta rekao je: Rekao sam Aliji. A pričao nam je Sadekate, sin Fadla, izvijestio nas je Ibnu Ujejnete, pričao nam je Mutarrif, rekao je: Čuo sam Šabiju (da) priča, rekao je: Čuo sam Ebu Džuhajfeta rekao je: Pitao sam Aliju, bio zadovoljan Allah od njega:

"Da li je kod vas (neka) stvar (tj. Da li vi imate nešto) od (onoga) što nije u Kur'anu?" A rekao je Ibnu Ujejnete jedanput: "..... što nije kod (izvjesnih) ljudi?" Pa je rekao: "Tako mi (Onoga) koji je rascijepio (raspolovio na dvije polovine to) zrno i stvorio je (tu, svaku) dušu, nema kod nas (tj. mi nemamo ništa drugo) osim što je u Kur'anu, osim (tj. izuzev neko) razumijevanje (koje) se dadne (nekom) čovjeku u Njegovoj (Allahovoj) knjizi i što je u (mojoj) stranici (u mome listu, na mome listu)." Rekao sam (Pitao sam): "A šta je u (tvojoj) stranici?" Rekao je: "Krvarina, i odriješenje (tj. oslobađanje izvjesnoga, ili svakoga) zarobljenika i da se neće ubiti (tj. da se ne ubija) musliman za nevjernika."

GLAVA:

Kada je ošamario (izvjesni) musliman Židova kod (svoje) srdžbe (ljutitosti).

Predao je njega (taj slučaj) Ebu Hurejrete od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Sufjan od Amra, sina Jahja-a, od njegovoga oca, od Ebu Seida, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Ne dajite birati (boljega, najboljega) između (Allahovih) vjerovijesnika (tj. Ne govorite: Ovaj vjerovijesnik Božiji je bolji od onoga)."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Jusufa, pričao nam je Sufjan od Amra, sina Jahja-a, Mazinije, od njegovoga oca, od Ebu Seida Hudrije rekao je:

Došao je (jedan) čovjk od Židova (medinenskih, medinskih) ka Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (i) već se je ošamarilo njegovo lice pa je rekao:

"O Muhamede! Zaista (jedan) čovjek od tvojih drugova od Pomagača ošamario je moje lice." Rekao je: "Pozovite ga." Pa su pozvali njega. Rekao je: "Zašto si ošamario njegovo lice?" Rekao je: "O poslaniče Allaha! Zaista ja sam prošao pokraj (izvjesnih) Židova, pa sam čuo njega (da) govori: "Tako mi (Onoga) koji je odabrao Musa-a nad (sve) ljude." Rekao je: "Rekao sam: "I nad Muhammeda, pomilovao ga Allah i spasio, (zar ga je odabrao)?" Rekao je: "Pa je uzela (tj. obuzela) mene srdžba, pa sam ošamario njega." Rekao je:

"Ne dajite birati mene (tj. Ne govorite da sam ja bolji) od (ostalih) između (Allahovih) vjerovijesnika, pa (jer) zaista (svi, ili izvjesni) ljudi će umrijeti (ili: onesvijestiće se na) sudnjem danu, pa (ću da) budem prvi ko (će da) se (koji će da se) osvijesti (tj. ko će doći k svijesti), pa kada li ja sa Musa-om (a on) je uzimač (drži se) za (jedan) stup (stub) od stupova (Allahovoga) prijestolja! Pa neću znati (tj. Ne znam da li) se je osvijestio prije mene, ili se je nagradio (poštedio) sa onesvještavanja

Tura (tj. ili će biti nagrađen zbog onesvještavanja, zbog onesvješćenja na Turu koje je imao kada je tražio da vidi Uzvišenoga Allaha na ovome svijetu, te se zbog toga onesvještavanja neće onesvijestiti na sudnjem danu kada se onesvijestimo mi)."

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA

KNJIGA (izvjesnih) PRESUDA

(tj. pravosudnih odluka, propisa, odredaba, odredbi koje su muslimani dužni da izvrše i da im se pokore ako se te presude i odredbe zasnivaju na izravnoj riječi Uzvišenoga Allaha u Kur'anu, ili na pouzdano dokazanoj riječi Muhammeda a.s. ili na riječima pretpostavljenih muslimana, muslimanskih zapovjednika, upravljača ako se riječi i odluke muslimanskih upravljača ne protive riječima Uzvišenoga Allaha i Njegovoga poslanika Muhammeda a.s.)

I (KNJIGA) govora Allaha, uzvišen je "....., pokoravajte se Allahu, i pokoravajte se (Njegovome) poslaniku i posjednicima (izvjesne) zapovjedi (tj. uprave, vlasti) od vas (tj. i vašim, svojim zapovjednicima, upravljačima, vlastodržcima).....".

PRIČAO NAM JE Abdan, izvijestio nas je Abdullah od Junusa, od Zuhrije, izvijestio me je Ebu Selemete, sin Abdurahmana, da je on čuo Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori: Zaista je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Ko se je pokorio (pokoravao) meni, pa već se je pokorio (pokoravao) Allahu; a ko je pogriješio meni, pa već je pogrešio Allahu (tj. a ko je otkazao poslušnost meni, pa već je otkazao poslušnost Allahu). A ko se pokorio (pokoravao) mome zapovjedniku (zapovjedniku kojega je postavio Muhammed a.s. sobom lično), pa već se je pokoravao meni; a ko je pogriješio mome zapovjedniku, pa već je pogrešio meni."

PRIČAO NAM JE Ismail, pričao mi je Malik od Abdullaha, sina Dinara, od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao (ovo):

"Svaki (od) vas je (jedan) pastir (čoban, čuvar koji je zadužen da čuva nešto), i svaki (od) vas je pitan o svome stadu (tj. i biće svaki od vas i odgovoran za ono što je trebao čuvati). Pa (izvjesni) vođa koji je nad (izvjesnim) ljudima, pastir je (tih ljudi, tim ljudima), i on je pitan (biće odgovoran) o svome stadu. I (izvjesni, svaki) čovjek je pastir nad porodicom svoje kuće, i on je pitan (odgovoran je) o svome stadu. I (izvjesna, svaka) žena je pastirica nad porodicom kuće svoga muža i njegovom djecom, i ona je pitana (odgovorna) o njima. I rob (izvjesnoga) čovjeka je pastir nad imanjem svoga gospodina (gospodara), i on je pitan (odgovoran) o njemu. Zar ne (Pažnja, Pozor)! Pa svaki (od) vas je (neki) pastir, i svaki (od) vas je pitan (odogovran je) o svome stadu (za svoje stado)."

GLAVA:

Zapovjednici (muslimana) su od Kurejša (Kurejševića).

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, rekao je:

Bio je Muhamed, sin Džubejra sina Mut'ima, (običaja da) priča da je ono doprlo Muaviji, a on je kod njega u (jednom) izaslanstvu od Kurejša (Kurejševića), da Abdullah, sin Amra, priča da će ono biti (jedan) vladar od Kahtana (od plemena Kahtanovića), pa se je rasrdio (naljutio zbog toga Muavija), pa je ustao, pa je hvalio na Allaha sa (onim) što je On njegov stanovnik (tj. pa je hvalio Allaha onako kako Allahu i pripada i dolikuje da se hvali), zatim je rekao:

"Što se tiče poslije, pa zaista ono doprlo je meni da (neki) ljudi od vas pričaju (neke) događaje (što) nisu u knjizi Allaha, a niti se prenose (ti događaji; ili te predaje, vijesti, jer izraz "ehadis" znači i predaje, predanja, vijesti) od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. I ti (koji pričaju tako nešto) su vaši neuki (neznalice, prostaci), pa čuvajte

se (tih izvjesnih) želja koje zavode njihove stanovnike (tj. zavode u zabludu posjednike i sljedbenike tih želja), pa (jer) zaista ja sam čuo poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Zaista ova zapovjed (ili: ova stvar, tj. stvar uprave i muslimanske vlasti) je u Kurejša (tj. pripada Kurejševićima), neće biti neprijatelj njima (ni) jedan (čovjek, pa da će proći drukčije) osim (tako da) je strmoglavio njega (tj. da će strmoglaviti, baciti njega u pakao) Allah na njegovo lice, dok su uspostavljali (ovu) vjeru (tj. dok god Kurejševići budu uspostavljali Islam, njima i pripada ta vlast i uprava)." Slijedio je njega (Šuajba) Nuajm od Ibnul-Mubareka, od Mamera, od Zuhrije, od Muhameda, sina Džubejra.

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Junusa, pričao nam je Asim, sin Muhameda: Čuo sam svoga oca (da) govori: Rekao je Ibnu Umer: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Neće prestati (da bude) ova zapovjed (tj. uprava, vlast) u Kurejšu (u Kurejševića) dok su ostala od njih dvojica (tj. dok god budu postojala od njih makar dvojica)."

GLAVA

nagrade (onoga) ko je sudio sa (izvjesnom) mudrošću (tj. prema Allahovim presudama, odredbama, jer ko tako ne sudi, pokvaren je, griješan je) zbog Njegovoga govora, uzvišen je: "..... a ko nije sudio sa (onim) što je spustio Allah, pa ti su (takvi da su) oni (izvjesni) pokvarenjaci (griješnici).".

PRIČAO NAM JE Šihab, sin 'Abbada, pričao nam je Ibrahim, sin Humejda, od Ismaila, od Kajsa, od Abdullaha (Mes'udovoga) rekao je: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Nema zavidnosti osim u dvojice (ljudi za dobro, tj. osim dobru dvojice, osim dvojici): čovjek (čovjeku koji je takav da) je dao njemu Allah (jedno veliko) imanje pa je dao vlast njemu na njegovo upropaštavanje (tj. na njegovo trošenje) u (izvjesno) pravo (dobro); i drugi (čovjek - dakle: i drugom čovjeku koji je takav da) je dao njemu

Allah (jednu veliku) mudrost pa on sudi sa njom (tj. prema njoj) i poučava je."

GLAVA

(izvjesne) poslušnosti i pokornosti (svome) vođi dok (god) nije bila grijeh (ta poslušnost i pokornost vođi u slučaju kada on naređuje nešto što je po Islamu zabranjeno).

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja, sin Seida, od Šubeta, od Ebu Tejjaha, od Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Slušajte (tj. Budite poslušni), i pokoravajte se, i ako se je dalo namjesništvo (tj. pa makar se dala ta uprava, vlast) nad vama (nekom) robu Abesincu, kao da je njegova glava (jedno) zrno rozine (tamam da je njegova glava kao zrno suhoga grožđa)."

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Hammad od Dža'da, od Ebu Redža-a, od Ibnu Abasa predaje ga, rekao je: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ko je vidio (tj. Ko vidi) od svoga zapovjednika (jednu) stvar, pa je mrzio nju (pa je mrzi, pa mrzi to), pa neka se strpi, pa (tj. jer) zaista ono nije se (ni) jedan (musliman) rastavio (od svoje) skupine (tj. svoje zajednice jedan) pedalj, pa (da) umre (ne vrativši joj se, pa da drukčije bude) osim (tako da) je umro predislamskim načinom umiranja."

PRIČAO NAM JE Museded, pričao na je Jahja, sin Seida, od Ubejdulaha, pričao mi je Nafi' od Abdullaha (Umerovoga), bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Poslušnost (svome vođi, pretpostavljenome) i pokornost su na (svakoga) čovjeka muslimana u (onome) što je volio i (što) je mrzio (tj. i u onome što voli i što ne voli - poslušnost je obavezna sve dotle) dok se njemu nije zapovjedilo za (neki) grijeh. Pa kada se je njemu

(muslimanu) zapovjedilo (od upravljača, vlastodršca) za (neki) grijeh, pa nema poslušnosti, i nema pokornosti (u onome što je grijeh)!"

PRIČAO NAM JE Umer, sin Hafsa sina Gijasa, pričao nam je moj otac, pričao nam je Aameš, pričao nam je Sa'd, sin Ubejdeta, od Ebu Abdurahmana, od Alije, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Poslao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (jednu) četu, i učinio je zapovjednikom nad njima (jednoga) čovjeka od Pomagača i zapovjedio im je da se pokoravaju njemu. Pa se rasrdio (taj čovjek) na njih i rekao je (u nekom dijelu njihovoga putovanja):

"Zar već nije zapovjedio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, da se pokoravate meni?" Rekli su: "Da." Rekao je: "Odlučio sam na vas (vama) zaista (ono) što (tražim od vas je to da) ste sakupili (da sakupite) drva, i naložili vatru (i da naložite vatru), zatim (da) ste unišli u nju (zatim da uđete u nju, u vatru)." Pa su sakupili drva i naložili su (zapalili su ta drva). Pa pošto su pomišljali (htjeli, mislili) za (svoj) ulazak, pa je počeo (da) gleda neki (od) njih ka nekome (međusobno su se zgledali i razmišljali su od odluci starješine). Pa je rekao neki (od) njih:

"Samo smo slijedili (tj. Slijedimo mi, Pa mi i slijedimo) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (samo zbog) bježanja od Vatre (tj. da ne uđemo, da ne bi ušli u pakao na sudnjem danu), pa zar (da sad) uniđemo (uđemo u) nju (u ovu vatru koju smo naložili)?" Pa dok su se oni tako (raspravljali), kadli se je ugasila (u tom se i ugasi ta) vatra i smirila se je njegova srdžba (tj. a i srdžba tog zapovjednika se već smirila)! Pa se (to) spomenulo Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Da su unišli (oni u) nju, ne bi izašli iz nje nikada. Samo je pokornost (tj. Pokornost pretpostavljenome je samo) u (tom) dobru."

GLAVA:

Ko nije pitao (tražio to izvjesno) zapovjedništvo, pomogao (pomagao) je njega Allah.

PRIČAO NAM JE Hadždžadž, sin Minhala, pričao nam je Džerir, sin Hazima, od Hasena, od Abdurahmana, sina Semureta, rekao je: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"O Abdurahmane! Ne pitaj (Ne traži izvjesnoga, tj. nikakvoga) zapovjedništva! Pa (tj. Jer) zaista ti, ako ti se je darovalo (dalo) ono (zbog) pitanja (tj. zbog tvoga traženja), prepustio si se (prepušten si, bićeš prepušten) k njemu. A ako ti se je darovalo (dalo) ono bez (tvoga) pitanja (tj. na način bez tvoga traženja), pomogao si se (tj. bićeš pomognut) na njemu (u njemu). A kada si se zakleo na (jednu) zakletvu, pa si vidio (pa vidiš nešto drugo) osim nje (da je) bolje od nje, pa iskupi tvoju (svoju) zakletvu, i dođi (priđi onome poslu) koji je bolji (dakle: uradi ono što je bolje, a iskupi zakletvu)."

GLAVA:

Ko je pitao (tražio izvjesno) zapovjedništvo, prepustio se je k njemu.

(A ko se prepusti sam sebi i svome zapovjedništvu, propasti će, propašće. Riječ "el-imaretu, imaretun: zapovjedništvo" u arapskom jeziku je ženskoga roda, pa su i zamjenice koje se odnose na tu riječ, ženskoga roda.)

PRIČAO NAM JE Ebu Mamer, pričao nam je Abdulvaris, pričao nam je Junus od Hasena, pričao mi je Abdurahman, sin Semureta, rekao je: Rekao je meni poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"O Abdurahmane, sine Semureta! Ne pitaj (Ne traži to) zapovjedništvo! Pa ako ti se je darovalo ono (zbog) pitanja (ako ti se ono da zbog tvog traženja), prepustio si se k njemu (bićeš prepušten njemu). A ako ti se je darovalo od (načina) bez pitanja, pomogao si se na njemu (dakle: ako ti se da bez tvoga traženja, pomoći ćeš se na njemu). A kada si se zakleo na (jednu) zakletvu, pa si vidio (nešto, neko drugo djelo) osim nje (osim toga), bolje od nje (da je bolje od toga), pa

dođi (onome) koje je ono bolje (tj. što je bolje), a iskupi (otkupi) od tvoje zakletve (tj. a otkupi svoju zakletvu)."

GLAVA

(onoga) što se mrzi od (izvjesne) pohlepe na (izvjesno) zapovjedništvo.

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Junusa, pričao nam je Ibnu Ebu Zi'b od Seida Makburije, od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Zaista vi ćete biti pohlepni (hlepićete) na (izvjesno) zapovjedništvo, a biće (ono jedno veliko) kajanje (na) sudnjem danu. Pa divna li je (izvjesna) dojilja (zapovjedništvo), i loša li je (izvjesna) odbijačica (od sise, dojke to zapovjedništvo)!"

A rekao je Muhamed, sin Beššara: Pričao nam je Abdullah, sin Humrana, pričao nam je Abdulhamid, sin Džafera, od Seida Makburije, od Umera, sina Hakema, od Ebu Hurejreta njegov govor (tj. prednje nam je pričao kao govor Ebu Hurejreta, a ne kao govor koji se priča od Muhammeda a.s.).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Ala-a, pričao nam je Ebu Usamete od Burejda, od Ebu Burdeta, od Ebu Musa-a, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Unišao sam na Vjerovijesnika (tj. Vjerovijesniku), pomilovao ga Allah i spasio, ja i (neka) dva čovjeka od moga naroda, pa je rekao jedan (od ta) dva čovjeka:

"Učini zapovjednicima (tj. Postavi za zapovjednika) nas, o poslaniče Allaha!" A rekao je (taj) drugi slično njemu (slično tome). Pa je rekao (Muhamed a.s.):

"Zaista mi nećemo postaviti (na) ovaj (položaj onoga) ko je pitao (molio, tražio) njega (taj položaj), a niti ko je hlepio na njega (tj. ko je bio pohlepan za njim)."

GLAVA

(onoga) ko se je učinio (postavio) pastirem (za neko) stado, pa nije bio iskren (odan).

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Ebul-Ešheb od Hasena da je Ubejdulah, sin Zijada, posjetio Ma'qila (Ma'kila), sina Jesara, u njegovoj bolesti koja (je ta što) je umro u njoj (od koje je umro). Pa je rekao njemu Ma'qil:

"Zaista ja sam pričalac tebi (tj. ja ću pričati tebi jedan) hadis (što) sam ga čuo od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Nema od roba (tj. Nema ni jednoga roba što) je učinio pastirom njega Allah (da čuva jedno) stado, pa nije obuhvatio (tj. pa ne bude čuvao) njega sa iskrenošću (tj. odanošću, pa da će biti s njim drukčije) osim (tako da) nije našao (tj. da neće naći, osjetiti) miris raja (dženneta)."

PRIČAO NAM JE Ishak, sin Mansura, izvijestio nas je Husejn Džu'fija, rekao je Zaidete, spomenuo je njega (hadis koji će se sada navesti) od Hišama, od Hasena rekao je: Došli smo Ma'qilu, sinu Jesara (da) posjetimo njega. Pa je unišao Ubejdulah. Pa je rekao njemu Ma'qil:

"Pričam (tj. Pričaću) ti hadis (jedan što) sam čuo njega od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je rekao:

"Nema od upravljača (ni jednoga koji) upravlja (nekim) stadom od (izvjesnih) muslimana, pa umre, a on je varalica za njih (a on je varalica njima, tj. a on vara njih, pa da će na sudnjem danu njemu biti drukčije) osim (tako da) je zabranio Allah na njega (za njega) raj (da je zabranio Allah njemu raj - džennet)."

GLAVA:

Ko je otežavao (tj. Ko je uvodio poteškoću na ljude izazivajući tako međusobno neprijateljstvo - između sebe i između tih ljudi), otežao je Allah na njega (tj. otežao je Allah njemu; ili: otežao Allah njemu).

PRIČAO NAM JE Ishak Vasitija, pričao nam je Halid od Džurejrije, od Tarifa Ebu Temimeta rekao je:

Prisustvovao sam Safvanu, i Džundubu i njegovim drugovima, a on oporučuje njima, pa su rekli (Safvan i njegovi drugovi Džundubu): "Da li si čuo od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (neku) stvar (tj. išta)?" Rekao je: "Čuo sam ga (da) govori:

"Ko je dao čuti, dao je čuti (tj. daće čuti) Allah za njega (o njemu na) sudnjem danu." Rekao je (još i ovo Muhammed a.s.): "A ko otežava (stavlja na nekoga poteškoće; ili: Ko se cijepa, rastavlja, odvaja od svoje muslimanske zajednice), otežavaće Allah na njega (tj. njemu na) sudnjem danu."

(Izreka: "Ko je dao čuti, dao je čuti Allah za njega na sudnjem danu", tumači se na više načina. Dva tumačenja će se navesti: Ko čini dobra djela radi toga da to ljudi čuju, daće Allah čuti za njega na sudnjem danu da je on činio ta dobra djela iz licemjerstva da bi se samo čulo o njemu. Drugo tumačenje: Ko daje čuti, tj. Ko razglašava tuđe mane, tuđa loša djela, daće čuti, razglasiće Allah o njemu to isto na sudnjem danu.)

Pa su rekli (dalje još Džundubu): "Oporuči nam!" Pa je rekao (Džundub): "Zaista prvo što se usmrdi od (svakoga) čovjeka je njegov trbuh (stomak). Pa ko je mogao da neće jesti (tj. da ne jede ništa drugo) osim lijepo (tj. pošteno i dozvoljeno jelo i hranu), pa neka (to) čini. A ko je mogao da se ne rastavi između njega i između raja (tj. da ga ne rastavi od raja) napunjenost njegovoga dlana od (neke) krvi (što) je prolio nju, pa neka učini (to)."

Rekao sam Ebu Abdullahu: "Ko govori (tj. Ko kaže u ovome lancu ljudi): Čuo sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (je li to kaže) Džundub?" Rekao je: "Da, Džundub."

GLAVA

(izvjesnoga) suđenja i rješenja (rješavanja pitanja) u (tj. na izvjesnome) putu (ulici).

A sudio je Jahja, sin Ja'mera, u (svome) putu (tj. na ulici). A sudio je Šabija na vratima svoje kuće.

PRIČAO NAM JE Usman, sin Ebu Šejbeta, pričao nam je Džerir od Mansura, od Salima, sina Ebul-Dža'da, pričao nam je Enes, sin Malika, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Dok smo ja i Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, dva izlazača (tj. dok smo izlazili nas dvojica) iz Bogomolje, susreo nas je (jedan) čovjek kod trga (poljane, trzne) Bogomolje (ili: kod zastora nad vratima Bogomolje, ili: kod vrata, ili praga Bogomolje), pa je rekao (taj čovjek):

"O poslaniče Allaha! Kada je Čas (Kad će biti Čas, kijametski dan, smak svijeta, sudnji dan)?" Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Šta si izbrojio (tj. Šta si pripremio) za njega?" Pa kao da se je (taj) čovjek ponizio (predao, pokorio se), zatim je rekao: "O poslaniče Allaha! Nisam izbrojio (pripremio) za njega veliki (dio od) postenja (posta), a niti od molitve (namaza), a niti od milostinje, a ali (tj. nego) ja volim Allaha i Njegovoga poslanika." Rekao je: "Ti si sa (onim) koga si volio (tj. Bićeš sa onim koga si volio, koga voliš)."

GLAVA

(onoga) što se je spominjalo da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (bio takav da) nije bio za njega (tj. u njega nikakav) vratar (portir).

PRIČAO NAM JE Ishak, izvijestio nas je Abdusamed, pričao nam je Šubete, pričao nam je Sabit Bunanija od Enesa, sina Malika, (da) govori (jednoj) ženi od svoje porodice:

"Poznaješ (li, ženo, ti jednu ženu) omsicu (tu-i-tu)?" Rekla je: "Da." Rekao je: "Pa zaista je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, prošao pokraj nje, a ona plače kod (jednoga) groba, pa je rekao:

"Čuvaj se Allaha, i strpi se (ti, o ženo)!" Pa je rekla: "K tebi (tj. K sebi) od mene (tj. Odstrani se od mene), pa (jer) zaista ti si prazan (isprazan) od moje nesreće!" Rekao je: Pa je prešao nju i prošao je (tj. mimoišao je nju i prošao je dalje, pošao je dalje, otišao je dalje). Pa je prošao pokraj nje (neki) čovjek pa je rekao:

"Šta je tebi rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (kad je prošao kraj tebe)?" Rekla je: "Nisam prepoznala njega (tj. Nisam znala da je to on)." Rekao je: "Zaista on je zaista poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio." Rekao je: Pa je došla k njegovim vratima, pa nije našla na njima (nikakvoga) vratara. Pa je rekla: "O poslaniče Allaha, tako mi Allaha nisam prepoznala tebe (tj. nisam znala da si ono bio ti)." Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista (svako) strpljenje je kod početka sudaranja (tj. kod prvoga sudaranja, kod prvoga udarca, udara nesreće)."

GLAVA

(izvjesnoga) sudije (koji) sudi sa (izvjesnim) ubijanjem na (onoga) ko (je takav da) je trebalo na njega (tj. da je trebalo njemu ubijanje, a to znači: koga je trebalo ubiti, - i tu presudu izrekne izvjesni sudija) osim (tj. bez izvjesnoga) vođe koji je iznad njega (iznad toga sudije, koji je stariji od sudije po rangu i činu).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Halida, Zuhlija, pričao nam je Ensarija Muhamed, pričao nam je moj otac od Sumameta, od Enesa da je Kajs, sin Sa'da, bio (običaja da) bude (tj. da Kajs bijaše, bivaše) pred Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, u (na) stupnju druga (tj. zapovjednika izvjesnih) policajaca od (izvjesnoga) zapovjednika.

(To jest: Kajs, sin Sa'da je bio nešto kao zapovjednik Muhamedovih a.s. ličnih policajaca, zapovjednik tjelesne garde i ađutanata, koja služba nije postojala u vrijeme Muhammeda a.s., ali koja se je poslije njega uvela i udomaćila kod raznovrsnih muslimanskih zapovjednika još za vrijeme Enesovoga života.)

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja, od Kurreta, pričao mi je Humejd, sin Hilala, pričao nam je Ebu Burdete od Ebu Musa-a da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, poslao njega, i slijedio je njega sa Muazom (a to znači: i poslao je za njim Muaza u Jemen da budu oba njih tamo upravljači i sudije).

PRIČAO MI JE Abdullah, sin Sabbaha, pričao nam je Mahbub, sin Hasena, pričao nam je Halid od Humejda, sina Hilala, od Ebu Burdeta, od Ebu Musa-a da je (jedan) čovjek primio Islam, zatim se je požidovio. Pa je došao njemu Muaz, sin Džebela, a on je kod Ebu Musa-a, pa je rekao:

"Šta je za ovoga (Šta je s njim)?" Rekao je: "Primio je Islam, zatim se je požidovio." Rekao je: "Neću sjesti do (da) ubijem njega (dok ga ne ubijem, ili dok se ne ubije), (jer je to takvo) suđenje Allaha i Njegovoga poslanika, pomilovao ga Allah i spasio."

GLAVA:

Da li (će da) sudi (izvjesni) sudac, ili (da) rješava (da daje rješenja na pitanja), a on je srdit?

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Šubete, pričao nam je Abdulmelik, sin 'Umejra, čuo sam Abdurahmana, sina Ebu Bekreta, rekao je:

Pisao je Ebu Bekrete ka svome sinu (Ubejdulahu), a bio je (sudija) u Sidžistanu, za (to, tj. o tome) da nećeš suditi (tj. ne sudi) između dvojice, a ti si srdit (tj. kada si ljutit), pa (jer) zaista ja sam čuo Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Neće suditi nipošto (nikada, tj. Neka ne sudi nikako ni jedan izabrani) sudija (arbitar) između (neke) dvojice, a on je srdit."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Mukatila, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Ismail, sin Ebu Halida, od Kajsa, sina Ebu Hazima, od Ebu Mes'uda Ensarije rekao je: Došao je (jedan) čovjek ka poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"O poslaniče Allaha! Zaista ja tako mi Allaha zaista odgađam se od molitve (svakoga) jutra (tj. ne dolazim na zajedničku molitvu jutarnju - sabah) zbog omsice (zbog tog-i-tog usljed onoga) što (zato što on) odulji s nama u njoj (tj. zadrži nas mnogo u toj molitvi, u namazu)." Rekao je: Pa nisam vidio Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, nikada žešćega srdžbom (tj. nikada ljućega) u (jednoj) propovjedi od njega tada. Zatim je rekao (Muhammed a.s.):

"O (vi izvjesni) ljudi! Zaista od vas su (neki takvi da su) natjerivači u bijeg (tj. od vas su neki rastjerivači ljudi iz zajedničke molitve)! Pa koji (od) vas je što klanjao (Pa koji od vas klanja) sa (izvjesnim) ljudima, pa neka skrati (neka ne uči kao imam na namazu previše duge sure ili poglavlja, ajete), pa (jer) zaista u (među) njima (među tim ljudima) je (izvjesni) stari, i slabi i nužni (doslovno: posjednik nužde, tj. imalac nužde, koji ima neku nuždu)."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Ebu Jakuba, Kirmanija, pričao nam je Hassan, sin Ibrahima, pričao nam je Junus, rekao je Muhamed:

Izvijestio me je Salim da je Abdullah, sin Umera, izvijestio njega da je on pustio (razvjenčao) svoju ženu, a ona je žena u mjesečnici (tj. kada ima menstruaciju). Pa je spomenuo Umer (to) Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio. Pa se je razgnjevio u njemu (tj. zbog njega, zbog ovoga postupka, zbog toga postupka) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zatim je rekao (ovo):

"Neka se vrati njoj, zatim (neka) zadrži nju dok bude čista. Zatim (da ona) bude u mjesečnici, pa (da ona opet) bude čista (od lučenja krvi, tj. pa da joj po drugi puta prestane menstruacija). Pa ako se je pokazalo

njemu (pa tek tada može ako hoće) da pusti nju (da je razvjenča), pa neka pusti (razvjenča) nju."

GLAVA

(onoga) ko je vidio (tj. mislio, smatrao) za (izvjesnoga) sudiju da sudi sa svojim znanjem u stvari (izvjesnih) ljudi kada se nije bojao (plašio izvjesnih loših) pomišljaja i sumnjičenja, kao što je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, Hindi: "Uzmi što je dosta (dovoljno) tebi i tvojoj djeci sa (izvjesnim) poznatim (načinom, tj. što se smatra kao dobro, obično, umjereno)." A to je kada je bio (jedan) posao poznat (čuven, tj. kada jedan postupak bude čuven kao dobar, kada jedna stvar bude nadaleko čuvena i izvođena, praktikovana).

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, pričao mi je Urvete da je Aiša, bio zadovoljan Allah od nje, rekla: Došla je Hinda, kći Utbeta sina Rebi'ata, pa je rekla:

"O poslaniče Allaha! Tako mi Allaha nisu bili na leđima (tj. na površini) Zemlje stanovnici (ni jednoga) šatora (takvi da) je draže k meni (bilo) da se ponize od stanovnika tvoga šatora. A nisu osvanuli danas na leđima (na površini) Zemlje stanovnici (ni jednoga) šatora (takvi da) je draže k meni da budu moćni (časni) od stanovnika tvoga šatora." Zatim je rekla: "Zaista Ebu Sufjan je (jedan) čovjek veliki držalac (posjedovanoga imanja, tj. čovjek vrlo škrt), pa da li je na mene (išta) od poteškoće (tj. da li je meni ikakav grijeh) da nahranim (jelom) koje je za njega (tj. koje je u njega, koje je njegovo) našu obitelj (porodicu)?" Rekao je njoj:

"Nema poteškoće (tj. grijeha) na tebe da nahraniš njih od poznatoga (načina, tj. uobičajeno, na običan način kako se hrani jedna porodica)."

GLAVA

(izvjesnoga) svjedočanstva na (izvjesni) rukopis zapečaćeni, i šta biva dozvoljeno od toga i šta biva tijesno (od toga) na njih (šta biva tijesno njima, tj. a šta nije dozvoljeno od toga njima) i (GLAVA) knjige (tj.

pisma izvjesnoga) suca (sudije) ka svojim namjesnicima (namještenicima, službenicima) i (pisma izvjesnoga) sudije ka (izvjesnome) sudiji.

A rekao je neki (od izvjesnih) ljudi: Knjiga (Pismo izvjesnoga) suca je dozvoljena stvar, osim u (izvjesnim tjelesnim) kaznama. Zatim je rekao (taj neki od ljudi): Ako je bilo (izvjesno) ubijanje greškom (tj. nehotimično, nenamjerno), pa ono (tj. pismo suca) je dozvoljeno zbog (toga što je slučaj) da je ovo (jedna, neka) imovina, sa njegovim tvrđenjem (tj. prema njegovome tvrđenju, prema tvrđenju toga nekoga od ljudi, a s njim se Buharija ne slaže, pa zbog toga dalje veli). A samo je postalo imovina (tj. A postalo je nehotimično ubijstvo, ubistvo samo jedna imovina) poslije (slučaja toga) da se je ustalilo (tj. nastalo i desilo se to) ubijanje (ubistvo), pa (izvjesna) greška i (izvjesno) hotimično ubijanje je jedno (tj. pa ubijanje greškom i svako ubijanje hotimično je jednako u početku same stvari, u prvome pogledu i oba ubistva se smatraju kao djela za koje su, za koja su određene tjelesne kazne). A već je pisao Umer ka svome namjesniku u (izvjesnim) kaznama (tj. zbog izvjesnih tjelesnih kazni da ih on mjesto njega izvrši).

A pisao je Umer, sin Abdulaziza, u (pogledu nekakvoga) zuba (što) se je razbio (tj. pisao je zbog zuba što je razbijen). A rekao je Ibrahim: Knjiga (Pismo izvjesnoga) sudije ka (izvjesnome) sudiji je dozvoljena (stvar) kada je prepoznao (njegovu) knjigu (njegovo pismo) i (njegov) pečat. A bio je Šabija (običaja da) provede (u djelo izvjesno) pismo zapečaćeno sa (onim) što je u njemu (naređivalo se i pisalo) od (izvjesnoga) sudije. A predaje se od Ibnu Umera poput njega (tj. slično tome). A rekao je Muavijete, sin Abdulkerima, Sekafija (Seqafija): Prisustvovao sam Abdulmeliku, sinu Ja'la-a, sudiji Basre, i Ijasu, sinu Muavijeta, i Hasenu, i Sumametu, sinu Abdullaha sina Enesa, i Bilalu, sinu Ebu Burdeta, i Abdullahu, sinu Burejdeta, Eslemiji, i Amiru, sinu 'Abideta, i 'Abbadu, sinu Mansura, (kada oni) provode pisma (izvjesnih, ili svih) sudija bez prisustvovanja od (strane izvjesnih) svjedoka (koji posebno svjedoče za ta pisma). Pa ako je rekao (onaj) koji je (taj što) se je donijelo na njega (tj. protiv njega to) pismo: "Zaista ono je laž!", reklo se je njemu: "Pa idi (odi), pa traži sebi (izvjesni) izlaz iz toga (što tvrdiš ili dokazivanjem lažnosti onoga što se u pismu navodi, ili

dokazivanjem svoje nevinosti na neki drugi način bez pobijanja toga pisma)."

A prvi ko je pitao (tj. tražio) na pismo (izvjesnoga) sudije (izvjesni) dokaz je Ibnu Ebu Lejla i Sevvar, sin Abdullaha. A rekao je nama Ebu Nuajm: Pričao nam je Ubejdulah, sin Muhriza: Donio sam (jedno) pismo od Musa-a, sina Enesa, sudije (iz) Basre (tj. u Basri), a (bio) sam uspostavio kod njega (izvjesni) dokaz da je za mene (tj. da ja imam) kod omsice (kod tog-i-tog) toliko i toliko, a on (taj omsica) je u Kufi, i donio sam ga (tj. to pismo sudiji u Kufi) Kasimu, sinu Abdurahmana, pa je proveo njega (to pismo u djelo, tj. postupio je prema tome pismu). A mrzio je Hasen i Ebu Qilabete (Ebu Kilabete) da svjedoči na (za neku) oporuku (prije) do (da) zna (onaj ko svjedoči da zna ono) šta je u njoj, jer zaista on neće znati (tj. ne zna), možda je u njoj (neko) nasilje (neka nepravda). A već je pisao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, ka stanovnicima Hajbera:

"Ili da dadnete krvarinu (za) vašega druga (za svoga druga, tj. za onoga što je ubijen među vama), ili (doslovno: i ili) da obavijestite za rat." A rekao je Zuhrija o svjedočanstvu (o svjedočenju) na (za izvjesnu) ženu (koja se nalazi) od iza (iza izvjesnoga) zastora: Ako si prepoznao nju, pa svjedoči, a ako ne, pa ne svjedoči.

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Beššara, pričao nam je Gunder, pričao nam je Šubete, rekao je: Čuo sam Katadeta od Enesa, sina Malika, rekao je: Pošto je htio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, da piše ka Vizantincima, rekali su:

"Zaista oni neće čitati (tj. ne čitaju ni jedno) pismo osim (ono koje je) zapečaćeno." Pa je sebi uzeo (nabavio) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (jedan) pečat od srebra, kao da (sad) ja gledam k njegovom sjaju, a njegovo klesanje je (tj. a na njemu je bilo uklesano ovo): Muhammed, poslanik Allaha.

GLAVA:

Kada zaslužuje (izvjesni) čovjek (da mu se povjeri to) suđenje (tj. da bude sudija)?

A rekao je Hasen: Uzeo je (tj. Odredio je) Allah na (sve te) suce (sudije) da neće slijediti (tj. da ne slijede oni u suđenju svoju) strast, i da se ne plaše (izvjesnih) ljudi, i da ne kupuju (sebi) Moje (za Moje) ajete (znakove, dokaze, ili riječi, rečenice nekom) cijenom malenom (za neku malu cijenu). Zatim je čitao (tj. citirao je ajet iz Kur'ana):

"O Davude (Davide)! Zaista Mi smo učinili tebe zastupnikom u (na) Zemlji, pa sudi među (tim) ljudima sa (tom) pravičnošću (pravdom), a ne slijedi (svoju) strast pa (da) zavede tebe (ona) od puta Allaha (Allahovoga), zaista koji zalutaju od puta Allaha, za njih je (jedna) kazna žestoka sa (onoga, tj. zbog onoga) što su zaboravili dan (svoga) obračuna (tj. sudnji dan).". I čitao je: "Zaista Mi smo spustili Tevrat, u njemu je uputa i svjetlo, sude sa njim (tj. prema njegovim propisima Božiji) vjerovijesnici koji su se predali (sude onima) koji su se naslonili (na uputu, tj. koji su se pokajali od bezvjerstva), i (izvjesni) Božiji ljudi (tj. pobožnjaci) i (izvjesni) učenjaci (svi oni sude) sa (onim) što se je njima tražilo čuvati (što se je od njih tražilo da čuvaju, tj. što se je kod njih pohranilo) od knjige Allaha i bili su na nju svjedoci, pa ne plašite se (vi izvjesnih) ljudi, i plašite se Mene, i ne kupujte sebi za Moje ajete cijenu malu (malenu), a ko nije sudio (tj. ko ne sudi) sa (onim) što je spustio Allah, pa ti (su) oni (što) su (izvjesni) bezvjernici.". "...... sa (onim) što se je njima tražilo čuvati....." je (značenja): tražilo se je njima pohraniti (tj. tražilo se je da je kod njih pohrani, ostavi na čuvanje) od knjige Allaha.

I čitao je (tj. I citirao je Hasen Basrija još i ovaj ajet): "I Davuda i Sulejmana (spomeni), pošto sude njih dvojica o (izvjesnom) usjevu pošto su (noću) pasli (upadnuvši iznenada) u njega bravi (izvjesnoga) naroda, a bili smo za njihovu presudu svjedoci. Pa smo dali razumjeti nju Sulejmanu, a svakome (od njih dvojice) dali smo suđenje i znanje.....".

Pa je hvalio (pohvalio Uzvišeni Allah) Sulejmana, a nije korio Davuda (kaže Hasen i nastavlja još i dalje). I da nije (toga) što je spomenuo Allah od stvari ove dvojice, zaista sam vidio (tj. zaista bih vidio, mislio, smatrao) da su (izvjesni) suci propali (tj. suci, sudije koje ne pogode pravu presudu u svome suđenju). Pa zaista je On hvalio na

ovoga (tj. hvalio je ovoga) sa (zbog) njegova znanja, a ispričao je ovoga sa (zbog) njegovoga truda (nastojanja da pogodi pravu presudu koju nije uspio pogoditi kao što je uspio Sulejman, njegov sin).

A rekao je Muzahim, sin Zufera: Rekao je nama Umer, sin Abdulaziza: Pet (svojstava treba sudija da ima), kada je pogriješio (tj. kada nije postigao izvjesni) sudija od njih (jedno) svojstvo, bilo je (to) u njega mana (ruglo, jedan nedostatak): da bude razuman, blag, čedan, čvrst, učen veliki pitalac (tj. učenjak koji stalno ispituje, istražuje) o (izvjesnom, tj. o svome stručnome) znanju.

GLAVA

opskrbe (izvjesnih, ili: svih) sudaca i (svih) namjesnika (tj. službenika) na njoj (tj. u njoj - u sudskoj službi i upravi i vlasti uopće; ili: na njima - na tim obaveznim milostinjama, tj. i opskrbe službenika koji ubiru i sakupljaju obaveznu milostinju - zekat u muslimanskoj državi).

A bio je Šurejh sudija (u Kufi za vrijeme Umera r.a. - bio je običaja da) uzima na (tj. za svoje) suđenje nagradu (tj. platu). A rekla je Aiša: Jede (tj. Može da jede, Ima pravo da jede izvjesni) staralac (staratelj, tutor) sa količinom svoje nagrade (plate) za rad (za obavljeni rad po običnoj cijeni). A jeo je Ebu Bekr i Umer (tj. hranili su sebe i porodicu iz državne imovine za obavljanje državničkoga, državnog posla kada su postali halife, jer im je državnički posao oduzeo sve, svo vrijeme, ili većinu dnevnoga vremena, pa nisu mogli da privatno rade i zarađuju sebi i svojoj porodici svakodnevni hljeb).

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, izvijestio me je Saib, sin Jezida sina sestre Nemira, da je Huvejtib, sin Abdul-'uzza-a, izvijestio njega da je Abdullah, sin Sa'dije, izvijestio njega da je on došao na Umera (tj. došao je Umeru) u njegovome halifovanju (a to će reći: u vrijeme kada je Umer bio halifa, kalif muslimanski). Pa je rekao njemu Umer:

"Zar se nije meni pričalo da ti upravljaš od poslova (izvjesnih) ljudi (nekim) poslovima, pa kada se je tebi dala (ta) nagrada (plata) za (taj) posao, mrzio si nju?" Pa sam rekao: "Da." Pa je rekao Umer: "Šta

hoćeš k tome (tj. Šta ćeš s time)?" Rekao sam: "Zaista za mene (tj. u mene) su konji i robovi, i ja sam sa dobrom (tj. imam sve to i ja sam dobro opskrbljen), i hoću da bude moja nagrada (plata) za posao (za ovaj moj rad - da ona bude kao jedna) milostinja na (za te) muslimane (od mene)." Rekao je Umer:

"Ne čini (to tako), pa (jer) zaista ja sam htio (to isto da učinim) koje si htio (kao što si i ti), a bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) dadne meni (izvjesni) dar, pa govorim (tj. pa ja reknem): "Dadni ga siromašnijem (potrebnijem) k njemu od mene (tj. Daj to siromašnijem od mene)." Dok (tj. Te) je dao meni jedanput (neko) imanje, pa sam rekao: "Dadni ga siromašnijem (potrebnijem) k njemu od mene." Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Uzmi ga, pa se obogati njim (ozgodni njim), i milodari s njim (i milodari ga). Pa što je došlo tebi od ovoga imanja, a ti si osim natkučivača (tj. a ti si bio takav da se nisi natkučivao, nisi se nametnuo, nisi pogledao, hlepio), a niti (si) prosjak (tj. a nisi ni prosjačio, ni iskao ga), pa uzmi ga. A ako ne, pa ne daj (nemoj) slijediti njega tvojom (svojom) dušom (osobom)."

(To jest: A ako ti se ne dadne bez nametanja i bez prosjačenja, pa ne idi za njim, za imanjem.)

A od Zuhrije rekao je: Pričao mi je Salim, sin Abdullaha, da je Abdullah, sin Umera, rekao: Čuo sam Umera (da) govori: Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) dadne meni (izvjesni) dar, pa govorim: "Dadni (Daj) ga siromašnijem (potrebnijem) k njemu od mene." Dok (tj. Te) je dao meni jedanput (neko) imanje, pa sam rekao: "Dadni ga (nekome) ko je on siromašniji (potrebniji) k njemu od mene (tj. Da je ga onome kome je potrebnije to imanje)." Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Uzmi ga, pa se obogati njim, i milodari s njime. Pa što je došlo tebi od ovoga imanja, a ti si osim natkučivača (ti si nenatkučivač, nenametljivac), i ni prosjak (a i neišćeš ga), pa uzmi ga. A ako ne, pa ne daj slijediti (ne slijedi) ga tvojom (svojom) dušom (osobom)."

GLAVA

(onoga) ko je sudio i proklinjao (tj. i provodio međusobno proklinjanje bračnih drugova) u Bogomolji (ili u izvjesnoj bogomolji).

A proklinjao je (tj. Izvršio je međusobno proklinjanje bračnoga para) Umer kod govornice Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. A sudili su Šurejh, i Šabija i Jahja, sin Jamera, u Bogomolji (ili: izvjesnoj bogomolji). I sudio je Mervan na Zejda, sina Sabita, sa (izvjesnom) zakletvom kod (džamijske) govornice (da se zakune). A bili su Hasen i Zurarete, sin Evfa-a, (običaja da) sude njih dvojica u (izvjesnome) širokome prostoru izvan (koji se nalazi vani) od (izvjesne) bogomolje.

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan, rekao je Zuhrija od Sehla, sina Sa'da, rekao je:

Prisustvovao sam (izvjesnim) dvoma međusobnih proklinjača, a ja sam sin petnaest (tj. a ja imam petnaest godina), (i) rastavilo se je između njih dvoga (njih dvoje).

PRIČAO NAM JE Jahja, pričao nam je Abdulrezak, izvijestio nas je Ibnu Džurejdž, izvijestio me je Ibnu Šihab od Sehla, brata sinova Saideta (tj. brata Saidetovića), da je (jedan) čovjek od Pomagača došao ka Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Jesi li vidio (mislio, tj. Šta misliš za jednoga) čovjeka (koji) je našao sa svojom ženom (nekoga) čovjeka, je li (će da) ubije njega (da li će da ubije njega, hoće li ga ubiti)?" Pa su se njih dvoje (taj čovjek i njegova žena) međusobno proklinjali u Bogomolji, a ja sam svjedok (ili: a ja sam prisutan).

GLAVA

(onoga) ko je sudio u (izvjesnoj) bogomolji (ili: u Bogomolji - bogomolji, Vjerovijesnikovoj a.s. džamiji u Medini), te kada je došao na (neku tjelesnu) kaznu, zapovjedio je da se izvede iz (te) bogomolje (ili:

iz Bogomolje), pa (da) se uspostavi (tj. izvrši kazna izvan te bogomolje).

A rekao je Umer: Izvedite vas dvojica njega (osuđenoga na izvršenje kazne nad njim) iz (te) bogomolje. A spominje se od Alije poput njega (tj. slično tome što je rekao i Umer).

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao mi je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba, od Ebu Selemeta i Seida, sina Musejjeba, od Ebu Hurejreta rekao je:

Došao je (jedan) čovjek poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a on je u Bogomolji, pa je dozivao njega, pa je rekao:

"O poslaniče Allaha! Zaista ja sam bludničio (izvršio preljub)." Pa se je okrenuo od njega (od toga čovjeka Muhammed a.s. na drugu stranu). Pa pošto je (taj čovjek) svjedočio na svoju osobu (tj. na samoga sebe) četiri (puta, četiri svjedočenja), rekao je (Muhammed a.s.): "Je li s tobom ludost (poludjelost)?" Rekao je: "Ne." Rekao je: "Odvedite ga, pa kamenujte ga." Rekao je Ibnu Šihab: Pa je izvijestio mene ko je čuo Džabira, sina Abdullaha, rekao je (Džabir):

Bio sam u (tj. među onima) ko je kamenovao njega u (izvjesnome) klanjalištu (mjestu na kome se klanja). Predao je njega (hadis) Junus, i Mamer i Ibnu Džurejdž od Zuhrije, od Ebu Selemeta, od Džabira, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, u (vezi toga) kamenovanja (o tom kamenovanju).

GLAVA

savjetovanja (predikovanja izvjesnoga) vođe (koje je namijenjeno, upućeno) za (izvjesne) parničare (protivnike).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, od Malika, od Hišama, od njegovoga oca, od Zejnebe, kćeri Ebu Selemeta, od Umu Seleme, bio zadovoljan Allah od nje, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Samo sam ja (tj. Ja sam samo jedan) čovjek (obični u vrijeme kada vam sudim vaše sporove), a zaista vi se prepirete (sporite obraćajući se) k meni. I možda neki (od) vas da bude razumniji (oštroumniji) za svoj dokaz (u vođenju spora) od nekoga, pa (onda ja) sudim (presudim) prema (onome) što čujem (što sam čuo). Pa ko (bude takav da) sam sudio (dosudio) njemu (u vezi) sa pravom njegovoga brata (neku) stvar, pa neka ne uzme nju (neka ne uzima nju - to pravo), pa samo odsiječem njemu (tj. Pa odsiječem, dosudim, dodijelim - Pa odsijecam, dosuđujem svojom presudom njemu samo jedan) komad od Vatre (komad pakla)."

GLAVA

(izvjesnoga) svjedočenja (koje) bude (biva) kod (izvjesnoga) suca u (vrijeme) njegove uprave (upravljanja izvjesnim) suđenjem, ili prije toga, (svjedočenja) za (tj. u prilog izvjesnoga) parničara.

A rekao je Šurejh, sudija, a pitao (tražio) je njega (jedan) čovjek (da mu Šurejh posvjedoči izvjesno) svjedočenje, pa je rekao: "Dođi (tom izvjesnome) zapovjedniku, čak (ću da) svjedočim za tebe (tebi)." A rekao je Ikrimete: Rekao je Umer Abdurahmanu, sinu Avfa: "Da si vidio (jednoga, nekoga) čovjeka na kazni bluda ili krađe, a ti si zapovjednik?" Pa je rekao (Umer dalje): "Tvoje svjedočenje je svjedočenje (jednoga običnoga) čovjeka od (svih) muslimana." Rekao je: "Bio si istinit (tj. Istinu si rekao)." Rekao je Umer: "Da nije (toga) da govore (da reknu izvjesni) ljudi: Povećao (Dodao) je Umer u knjigu (u knjizi) Allaha!, zaista bih napisao ajet (o tome) kamenovanju sa svojom rukom (u Kur'anu, jer ja imam dokaz za to, ali nemam još jednoga svjedoka sa sobom)."

(Veli se da je Abdurahman na pitanje Umera odgovorio da ne bi izvršio kaznu nad nekim čovjekom kojega je on lično vidio da vrši blud dok ne bi sa njim posvjedočio još neko taj čin. A ovaj upit Umerov koji je stavio Abdurahmanu i Umerova izjava da bi sobom stavio u Kur'an, odnosno u Mushaf, primjerak knjige u kojoj je ispisan cijeli Kur'an, da bi tamo stavio i zapisao ajet o kamenovanju, ali nema nikoga za svjedoka da je taj ajet zaista označen kao dio Kur'ana, za koji on sam sigurno zna da je ajet Kur'ana - to je sve Umer izrekao da bi odsjekao i

unaprijed spriječio svako sredstvo loših sudija da sude nekome na osnovu svoga znanja i poznavanja kome oni žele i kako žele bez svjedoka. Dakle, ni jedan sudija nema prava da sudi nikome, ikome na osnovu onoga što on sam zna o nekome ako nema za to još nekoga kao svjedoka. Ali ovome predanju Ikrimeta prigovaraju zbog prekinutosti seneda jer Ikrimete nije stigao, zapamtio ni Abdurahmana, a kamoli Umera, odnosno nije se s njima u životu nikada sastao, ni vidio lično.)

A priznao je Maiz kod Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, za preljub (blud svoj, sam na sebe je priznao) četiri (puta); pa je zapovjedio za njegovo kamenovanje; a nije se spomenulo da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, zasvjedočio (da je uzeo za svjedoka ni jednoga onoga) ko je bio prisutan njemu (tome priznavanju Maizovome). A rekao je Hammad: Kada je priznao jedanput kod (izvjesnoga) suca, kamenovao se je (tj. kamenovaće se priznavalac). A rekao je Hakem: Četiri (puta treba da prizna).

PRIČAO NAM JE Kutejbete, pričao nam je Lejs od Jahja-a, od Umera, sina Kesira, od Ebu Muhammeda, slobodnjaka Ebu Katadetovoga, da je Ebu Katadete rekao: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (na) dan Hunejna:

"Ko (je takav da) je za njega (u njega neki) dokaz na (za nekoga) ubijenoga (neprijatelja što) je ubio njega, pa za njega je (tj. pa njemu pripada) njegovo plijenjenje (tj. da sebi uzme kao ratni plijen i ratni trofej sve što nađe uz ubijenoga neprijatelja kojega je lično u borbi ubio)." Pa sam ustao (kaže Ebu Katadete) zbog (toga da sebi) tražim dokaz na (za jednoga) ubijenoga (na jednoga kojeg sam ubio). Pa nisam vidio (ni) jednoga (čovjeka da) svjedoči meni. Pa sam sjeo. Zatim se pokazalo meni, pa sam spomenuo njegovu stvar ka poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je rekao (jedan) čovjek od njegovih sjedilaca (tj. drugova koji su u tome času sjedili sa njim): "Oružje ovoga ubijenoga kojega spominje (on) je kod mene." Rekao je: "Pa zadovolji ga od (zbog) njega." Pa je rekao Ebu Bekr: "Nipošto! Neće dati njega bojici (ili: maloj ptičici; ili: maloj slaboj biljčici) od Kurejša, a (da) ostavi (jednoga) lava od lavova Allaha (od Allahovih lavova koji) se bori od (tj. ratuje za) Allaha i Njegovoga poslanika." Rekao je: Pa je zapovjedio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je izvršio

njega k meni (tj. pa je predao to oružje k meni onaj čovjek). Pa sam sebi kupio od njega (od cijene toga oružja jedan) voćnjak. Pa je bio (taj voćnjak) prvi imetak (što) sam ukorijenio sebi njega (tj. što sam ga stekao, zaimao, što sam ga uzeo kao korijen i osnov svoje imovine).

Rekao je Abdullah od Lejsa (u pričanju gornjega hadisa ovako): Pa je ustao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa je izvršio njega k meni. A rekli su stanovnici Hidžaza: Sudac neće suditi sa svojim znanjem (o nekom slučaju što) je prisustvovao (bio svjedokom) o tome u svojoj upravi ili prije nje. A da (tj. A ako) je priznao (jedan) parničar kod njega (kod toga sudije) za drugoga (tj. nekome drugome parničaru) za (neko) pravo u sjednici (njegovoga) suđenja, pa zaista on neće suditi na njega (protiv njega), u govoru (tj. po mišljenju) nekih (od) njih, do (da) pozove za (neka) dva svjedoka, pa (će da) privede njih dvojicu njegovome priznanju.

A rekao je neki od stanovnika Iraqa (Iraka): Šta je čuo, ili je vidio njega u sjednici (svoga) suđenja, sudio je s njim (tj. sudiće prema njemu), a šta je bilo u (nekome drugom mjestu) osim njega (osim mjesta suđenja), nije sudio (tj. neće suditi drukčije) osim sa dva svjedoka. A rekli su (neki) drugi od njih: Nego sudi sa njim (tj. Nije tako, nego sudiće prema njemu, prema onome što vidi i čuje i u drugome mjestu), jer zaista on je povjerljiv (tj. sudac je ličnost koja zaslužuje povjerenje, ili kojoj se je dalo povjerenje, u koju se pouzdava, kojoj se povjerovava, kojoj se vjeruje, kojoj se povjerava). A samo se hoće od (izvjesnoga) svjedočenja (tj. Hoće se od svjedočenja samo) poznavanje (izvjesne) istine (izvjesnoga prava), pa njegovo znanje je više (mnogobrojnije, veće) od (izvjesnoga) svjedočenja. A rekao je neki (od) njih: Sudi (Sudiće) sa svojim znanjem u (izvjesnim) imovinama, a neće suditi u (drugim slučajevima) osim njih.

A rekao je Kasim: Ne treba (izvjesnome) sucu da provede (da sprovodi ni jedno) suđenje sa svojim znanjem osim (bez) znanja (drugoga) osim njega s (tim, tj. premda) da je njegovo znanje više (veće) od svjedočenja (nekoga drugoga) osim njega, a ali u njemu je (jedno) izlaganje (sebe) za sumnjičenje njegove (tj. svoje) osobe kod (izvjesnih) muslimana i obaranje za njih (tj. i bacanje njih - tih muslimana) u (izvjesne loše) misli (pomisli), a već je mrzio

Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (tu lošu) misao (pomisao o sebi), pa je rekao:

"Samo je ovo Safija (tj. Ovo je samo Safija; Ova žena je samo Safija, moja žena, a nije neka i nečija druga žena)."

PRIČAO NAM JE Abdulaziz, sin Abdullaha, Uvejsije, pričao nam je Ibrahim, sin Sa'da, od Ibnu Šihaba, od Alije, sina Husejna, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (bio jedanput u takvoj prilici da) je došla njemu Safija, kći Hujejja. Pa pošto se vratila, otišao (išao) je (i on) sa njom (do praga svoje džamije u kojoj je bio u itikafu). Pa su prošla pokraj njega (nekakva) dva čovjeka od Pomagača. Pa je pozvao njih dvojicu pa je rekao:

"Samo je ona (Ona je samo) Safija." Rekla su njih dvojica: "Slava Allahu!" Rekao je: "Zaista (izvjesni) sotona teče od sina Adema (tj. od čovjeka ka drugome čovjeku ubacujući ružne pomisli) tečenjem (čovjekove) krvi (tj. neopaženo kao što teče, kola krv)."

Predao je njega (ovaj hadis) Šuajb, i Ibnu Musafir, i Ibnu Ebu Atiq (Atik) i Ishaq (Ishak), sin Jahja-a, od Zuhrije, od Alije - misli (na) sina Husejna -, od Safije, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

GLAVA

zapovjedi (izvjesnoga) upravljača kada je upravio (poslao nekakva) dva zapovjednika ka (nekome) mjestu, da se međusobno pokoravaju njih dvojica (jedan drugome, tj. da se slažu), a (da) se međusobno ne griješe njih dvojica (tj. da se jedan drugome ne protive, i da ne pokazuju međusobnu protivnost, protivljenje).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Beššara, pričao nam je 'Aqadija (Akadija), pričao nam je Šubete od Seida, sina Ebu Burdeta, rekao je: Čuo sam svoga oca rekao je: Poslao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, moga oca i Muaza, sina Džebela, ka Jemenu pa je rekao:

"Olakšavajte vas dvojica, a ne otežavajte vas dvojica, i obeseljavajte vas dvojica, a ne razbježavajte (tj. a ne natjeravajte u

bijeg, ne tjerajte u bijeg) vas dvojica, i pokoravajte se međusobno vas dvojica (jedan drugome u svome poslu)." Pa je rekao njemu Ebu Musa: "Zaista ono se pravi u našoj zemlji bit' (bit'un je šira, kom od meda)." Pa je rekao: "Svaki opijač (tj. Svaki napitak, piće koje opija) je zabranjen (je zabranjeno)."

A rekli su Nadr, i Ebu Davud, i Jezid, sin Haruna, i Veki' od Šubeta, od Seida, od njegovoga oca, od njegovoga djeda, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

GLAVA

odgovaranja (tj. odazivanja izvjesnoga) suca (izvjesnome) pozivu (na gozbu).

A već je odgovorio (odazivao se je) Usman, sin 'Affana, (jednome) robu Mugireta, sina Šubeta.

(Misli se i radi se o odazivanju na poziv kojim se poziva na svadbenu gozbu, pir.)

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja, sin Seida, od Sufjana, pričao mi je Mansur od Ebu Vaila, od Ebu Musa-a, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Odriješite (tj. Oslobodite izvjesnoga) zarobljenika (zarobljenoga muslimana u rukama neprijatelja), i odgovorite (tj. odazovite se izvjesnome) pozivaču (na svadbenu gozbu, piraniju, pir)."

GLAVA

poklona (izvjesnih) namjesnika (tj. namještenika, službenika).

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan od Zuhrije da je on čuo Urveta (da govori): Izvijestio nas je Ebu Humejd Saidija, rekao je:

Uzeo je namjesnikom (sebi, tj. Postavio je za namjesnika, namještenika, službenika) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (jednoga) čovjeka iz Esedovića, govori se njemu (zove se) Ibnul-Utbijjeti (ili Ibnul-Utebijjeti), na milostinji (nekoj, tj. uzeo ga je za službenika da ubire neku milostinju). Pa pošto je došao (taj čovjek), rekao je:

"Ovo je za vas (vama), a ovo se je poklonilo meni." Pa je ustao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, na (svoju) govornicu - rekao je Sufjan također: pa se je popeo (na svoju) govornicu - pa je hvalio Allaha i pohvaljivao je na Njega (i zahvaljivao je Njemu), zatim je rekao:

"Šta je umu (izvjesnoga) namjesnika (službenika što) ga pošaljemo, pa dođe (i) govori (tj. dođe govoreći): "Ovo je za tebe (tebi), a ovo je za mene (meni)!" Pa da li nije sjedio (tj. Pa zašto nije sjedio) u kući svoga oca i svoje matere (majke), pa (da) gleda (tj. da vidi) je li (da li će da) se pokloni njemu, ili ne? Tako mi (Onoga) koji je (Taj što je) moja duša u Njegovoj ruci neće donijeti (ni jednu) stvar (sebi drukčije) osim (tako da) je donio nju (tj. da će donijeti nju na) sudnjem danu, (i) nosi (tj. noseći on) nju na svome vratu. Ako je bila (to neka) deva, za nju (tj. u nje) je blekanje (mukanje, mukaće, blekaće), ili krava, za nju (u nje) je rikanje (rikaće), ili ovca, (a ona) bleji (blejaće)." Zatim je podigao svoje dvije ruke, čak smo vidjeli dvije subjeline njegova dva pazuha:

"Zar ne (Pažnja, Pozor)! Da li sam priopćio?" Tri (puta je to rekao).

(Riječ "ufretun" označava bijelu boju koja nije čisto bijela, nego liči malo na boju praha zemljinoga, pa se zato prevelo to sa izrazom subjelina.)

Rekao je Sufjan: Pričao je njega (ovaj hadis) na nas (tj. nama) Zuhrija. A povećao (tj. dodao) je Hišam od svoga oca (Urveta), od Ebu Humejda rekao je (tj. da je rekao još i ovo): "Čula su moja dva uha i vidjelo je njega moje oko. I pitajte Zejda, sina Sabita, pa (jer) zaista on je čuo njega sa mnom." A nije rekao Zuhrija: Čulo je moje uho.

"Huvarun" je glas (govečeta, krave - dakle rikanje). A "el-džuvaru" je od "..... tedž'erune (ričete).", kao glas (izvjesne) krave (takve glasove dajete k Njemu se obraćajući kada vas dotakne izvjesna šteta).

(Riječ "..... tedž'erune" je citat iz Kur'ana iz sure Nahl. Veli se da "huvarun" znači rikanje goveda i drugih životinja, a "džuarun" se upotrebljava za krave i za ljude kada riču, deru se kao krave, kao goveda.)

GLAVA

traženja suđenja (izvjesnih) slobodnjaka (tj. postavljanja za sudije oslobođenih robova) i postavljanja namjesnicima njih (tj. i GLAVA njihovoga postavljanja za namjesnike, namještenike, službenike).

PRIČAO NAM JE Usman, sin Saliha, pričao nam je Abdullah, sin Vehba, rekao je:

Izvijestio me je Ibnu Džurejdž da je Nafi' izvijestio njega da je Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice (s njima), izvijestio njega, rekao je: Bio je Salim, slobodnjak Ebu Huzejfeta, (običaja da u molitvi) vodi (predvodi izvjesne te) Iseljenike najprve (prve) i drugove Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, u bogomolji Kuba-a (mjesta nedaleko od Medine), u (tj. među) njima su Ebu Bekr, i Umer, i Ebu Selemete, i Zejd (Harisetov) i Amir, sin Rebi'ata.

(Dakle svima njima bi ponekad bio imam u klanjanju taj oslobođeni rob koji je uz Ibnu Mes'uda, i Ubejja, sina Ka'ba, i Muaza, sina Džebela, bio jedan od četvorice najboljih čitača, učača Kur'ana.)

GLAVA

(izvjesnih) vještaka za (izvjesne) ljude (tj. izvjesnih pomoćnika glavnome zapovjedniku, upravljaču, ili sudiji, koji je pomoćnik, načelnik, starješina izvjesnih ljudi).

PRIČAO NAM JE Ismail, sin Ebu Uvejsa, pričao mi je Ismail, sin Ibrahima, od svoga strica Musa-a, sina Ukbeta, rekao je Ibnu Šihab: Pričao mi je Urvete, sin Zubejra, da su Mervan, sin Hakema, i Misver, sin Mahremeta, izvijestila njih dvojica njega da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao kada su dozvolili njima (izvjesni) muslimani u oslobađanju (tj. u vezi oslobađanja) zarobljenika Hevazina (zarobljenika zarobljenih od plemena Hevazin), pa je rekao:

"Zaista ja neću znati (tj. ne znam) ko je dozvolio od vas (i ne mogu da ga razlikujem) od (onoga) ko nije dozvolio, pa vratite se, čak (da) podignu k nama (tj. da dostave k nama) vaši vještaci (tj. vaše starješine, vaši načelnici) vašu stvar." Pa su se vratili (izvjesni) ljudi. Pa su govorili (sa) njima njihovi vještaci (načelnici, starješine). Pa su se vratili ka poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa su izvijestili njega da su (svi) ljudi odobrili (to, tj. našli su da je to lijepo) i dozvolili su (da se ti zarobljenici puste na slobodu, da se oslobode).

GLAVA

(onoga) što se mrzi od hvale (izvjesnoga) vladara, a kada je izašao, rekao je (o njemu nešto drugo) osim toga (tj. osim hvale).

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Asim, sin Muhameda sina Zejda sina Abdullaha sina Umera, od njegovoga oca: Rekli su (neki) ljudi Ibnu Umeru:

"Zaista mi ulazimo na naše vladare (našim vladarima), pa govorimo njima protivno (onome) što govorimo kada smo izašli od njih (tj. iz sijela kod njih, iz njihovih prostorija)." Rekao je: "Bili smo (mi običaja da) brojimo nju (ovakvu vrstu postupka jednim) licemjerjem (dvoličnošću)."

PRIČAO NAM JE Kutejbete, pričao nam je Lejs od Jezida, sina Ebu Habiba, od 'Iraka, od Ebu Hurejreta da je on čuo poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Zaista najgori (od svih) ljudi je posjednik (izvjesnih) dvaju lica (tj. dvoličnjak, licemjerac) koji dolazi ovima sa (jednim) licem, a ovima (drugima) sa (jednim drugim) licem."

(To se naročito na sudu ne smije činiti.)

GLAVA

(izvjesnoga) suđenja na (tj. protiv izvjesnoga) odsutnoga.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Kesira, izvijestio nas je Sufjan od Hišama, od njegovoga oca, od Aiše da je Hinda rekla Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista Ebu Sufjan je (jedan) čovjek škrt i budem potrebna da uzmem od njegovoga imanja (sama bez njega)." Rekao je (Vjerovijesnik), pomilovao ga Allah i spasio:

"Uzmi (ti onoliko) što biva dosta (dovoljno) tebi i tvojoj djeci sa (izvjesnim) poznatim (načinom, tj. obično i uobičajeno što se smatra da je dobro i dovoljno za opskrbu)."

GLAVA

(onoga) ko (je takav da) se sudilo (presudilo) njemu za pravo njegovoga brata (tj. dosudilo se je njemu pravo njegovoga brata po krvi, ili uopće brata po vjeri), pa neka ne uzme (ne uzima) njega, pa (jer) zaista suđenje (presuda izvjesnoga) suca neće dozvoliti (tj. ne dozvoljava ništa što je) zabranjeno, a neće zabraniti (tj. a niti zabranjuje ništa, išta što je) dozvoljeno.

PRIČAO NAM JE Abdulaziz, sin Abdullaha, pričao nam je Ibrahim, sin Sa'da, od Saliha, od Ibnu Šihaba rekao je: Izvijestio me je Urvete, sin Zubejra, da je Zejneba, kći Ebu Selemeta, izvijestila njega

da je Umu Selema, supruga (žena) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, izvijestila nju o poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, da je on čuo (nekakvu) prepirku (svađu) u (na) vratima svoje sobe, pa je izašao k njima pa je rekao:

"Samo sam ja (tj. Ja sam samo) čovjek, a zaista ono dođe meni (izvjesni) protivnik (tj. parničar), pa možda neki (od) vas da bude rječitiji od nekoga, pa mislim (računam) da je on istinit, pa sudim njemu (u prilog), s tim (zbog toga, tj. zbog te njegove rječitosti, vještoga izražavanja). Pa ko (je takav da) sam sudio njemu (u prilog) za pravo muslimana (nekoga, tj. kome dosudim nečije pravo, pravo nekoga muslimana), pa samo je ona (tj. pa ona - ta presuda - je samo jedan) komad od Vatre (dio pakla), pa neka uzme nju, ili neka ostavi nju."

PRIČAO NAM JE Ismail, rekao je: Pričao mi je Malik od Ibnu Šihaba, od Urveta, sina Zubejra, od Aiše, supruge Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da je ona rekla:

Bio je 'Utbete, sin Ebu Vaqqasa (Vakkasa), oporučio k svome bratu Sa'du, sin Ebu Vaqqasa (Vakkasa), da je sin robinje Zem'ata (Zem'atove) od mene (tj. moj), pa uzmi ga k sebi (doslovno: pa zgrabi, ščepaj ga k tebi). Pa pošto je bila godina Pobjede
(tj. godina oslobođenja Meke od idolopoklonika), uzeo je njega Sa'd pa je rekao:

"Sin moga brata (je ovo - Ovo je sin moga brata), već je bio oporučio k meni o njemu (za njega)." Pa je ustao k njemu Abd, sin Zem'ata, pa je rekao: "Moj brat (je taj dječak - Taj dječak je moj brat), i sin robinje moga oca, rodio se je na njegovoj postelji." Pa su se potjerala međusobno njih dvojica ka poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (prepirući se) pa je rekao Sa'd:

"O poslaniče Allaha! Sin moga brata (je ovaj dječak - Ovaj dječak je sin moga brata), bio je oporučio k meni o njemu (oporučio mi je za njega)." A rekao je Abd, sin Zem'ata: "Moj brat (je - Taj dječak je moj brat), i sin robinje moga oca, rodio se je na njegovoj postelji." Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"On je za tebe (tj. On pripada tebi, On je tvoj), o Abde, sine Zem'ata!" Zatim je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Dijete (svako) je za (očevu) postelju (tj. pripada postelji zakonitoga oca), a za (svakoga oženjenoga, ženjenoga) bludnika (preljubnika, tj. a za toga nezakonitoga oca) je (kazneni) kamen (tj. kamenovanje)." Zatim je rekao Sevdi, kćeri Zem'ata: "Zastri se od njega (tj. Sakrivaj se od toga dječaka o kojem je ovaj spor)." Zbog (onoga) što je vidio od njegove sličnosti sa Utbetom (nezakonitim ocem). Pa nije vidio nju (Sevdu taj dječak nikad više), čak je susreo Allaha, uzvišen je (tj. čak je i umro).

GLAVA

(izvjesnoga) suđenja o (izvjesnome) bunaru i poput njega (tj. i slično njemu).

PRIČAO NAM JE Ishak, sin Nasra, pričao nam je Abdurezak, izvijestio nas je Sufjan od Mansura i Aameša, od Ebu Vaila rekao je: Rekao je Abdullah (Mes'udov):

Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Neće se zaklesti (niko) na zakletvu strpljenja (tj. na obaveznu zakletvu pred sudijom, na sudu, na suđenju - Neće se zaklesti na tu takvu zakletvu da) odsiječe sebi (neko) imanje, a on je u njoj (u toj zakletvi) griješnik (pa da će s njim biti drukčije) osim (tako da) je susreo (tj. da će susresti) Allaha, a On je na njega ljut (srdit na sudnjem danu)." Pa je spustio Allah:

"Zaista (oni) koji sebi kupuju za ugovor Allaha i svoje zakletve (jednu) cijenu malenu.....". Pa je došao Eš'as, a Abdullah priča njima, pa je rekao: "O meni je sišla (ta objava, taj ajet) i o (jednome) čovjeku (što) sam se međusobno prepirao (parničio sa) njim o (jednome) bunaru, pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Je li za tebe (tj. Imaš li ti kakav) dokaz?" Rekao sam: "Ne." Rekao je: "Pa neka se zakune (ovaj čovjek)." Rekao sam: "Tada će se zaklesti (on)." Pa je sišla (objava, ajet):

"Zaista (oni) koji sebi kupuju za ugovor (sa ugovorom) Allaha.....". Ajet (taj vidjeti).

GLAVA

(izvjesnoga) suđenja o mnogome (tome) imanju i malome (od) njega.

A rekao je Ibnu 'Ujejnete od Ibnu Šubrumeta: Suđenje (svako) o malome (tome) imanju i mnogome (od) njega je jednako (ravno, tj. Suđenje o maloj količini imanja i velikoj je jednako, isto).

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, izvijestio me je Urvete, sin Zubejra, da je Zejneba, kći Ebu Selemeta, izvijestila njega od svoje majke Umu Seleme (koja) je rekla: Čuo je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, galamu (neku viku) protivnika (parničara) kod svojih vrata, pa je izašao na njih (tj. izašao je njima), pa je rekao njima:

"Samo ja sam (tj. Ja sam samo jedan) čovjek, a zaista ono dođe meni (izvjesni) protivnik (tj. protivnici, parničari). Pa možda neki da bude rječitiji od nekoga, (pa) sudim njemu s time (s toga, zbog toga u prilog) i mislim (računam) da je on istinit. Pa ko (je takav da) sam sudio njemu za pravo muslimana (tj. da dosudim njemu pravo muslimana - bilo malo ili veliko pravo), pa samo je ona (tj. pa ona je samo jedan) komad od Vatre, pa neka uzme nju, ili neka ostavi nju (tu imovinu, to pravo koje je dobio mojom presudom, svojim vještim i rječitim prikazivanjem stanja koje je i iznudilo moju prsudu, koja u tom slučaju nije realna, stvarna)."

GLAVA

prodavanja (izvjesnoga) vođe na (izvjesne) ljude (tj. izvjesnim ljudima, licima) njihove imovine i njihove posjede (nekretnine).

A već je prodao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (jednoga) roba (koji je predviđen, odnosno kome je rečeno da je slobodan nakon smrti) od Nuajma, sina Nahhama (tj. prodao je toga roba Nuajmu).

PRIČAO NAM JE Ibnu Numejr, pričao nam je Muhamed, sin Bišra, pričao nam je Ismail, pričao nam je Selemete, sin Kuhejla, od Ata-a, od Džabira, sina Abdullaha, rekao je:

Doprlo je Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, da je (jedan) čovjek od njegovih drugova oslobodio (ropstva jednoga) dječaka od zadnjega (svoga) dijela (tj. poslije svoje smrti, a to će reći da mu je rekao: "Kada umrem, ti si slobodan!"), (i) nije bilo za njega (u njega, u toga čovjeka nikakav drugi) imetak osim njega (tj. osim taj rob, osim toga roba). Pa je prodao njega (toga roba Muhamed a.s.) za osam stotina srebrenjaka, zatim je poslao sa njegovom cijenom (poslao je njegovu cijenu) i njemu.

(Veli se da je vlasniku toga roba bilo ime Ebu Mezkur, a robu Jakub, a kupcu Nuajm, sin Nahama, ili Nuajm Nahham.)

GLAVA

(onoga) ko se nije brigao (nije mislio, nije se obazirao) za (na) napadanje (udaranje onoga) ko neće znati (tj. ko ne zna) o (izvjesnim) zapovjednicima (nekoga, jednoga) hadisa (ili: nekoga razgovora, pričanja).

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Abdulaziz, sin Muslima, pričao nam je Abdullah, sin Dinara, rekao je: Čuo sam Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (da) govori:

Poslao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (jednu) četu i postavio je zapovjednikom nad njima Usameta, sina Zejda. Pa se napadalo (udaralo) u njegovo zapovjedništvo (tj. Prigovaralo se tome što je on postavljen za zapovjednika). I rekao je (Muhammed a.s.):

"Ako napadate (udarate) u njegovo zapovjedništvo, pa već ste bili (običaja da) napadate u zapovjedništvo njegovoga oca od prije njega. A zakletva Allaha zaista bio je zaista stvoren za (to) zapovjedništvo, i zaista bio je zaista od najdražih (tih) ljudi k meni. I zaista ovaj (tj. Usamete) je zaista od najdražih (tih) ljudi k meni poslije njega (tj. poslije njegovoga oca)."

GLAVA

(izvjesnoga) zakletoga (nepomirljivoga) parničara, a on je (tj. a to je svaki) trajni u (svojoj) prepirci (svađi, parnici).

"..... ludden." je (što i) "'udžen": krive (iskrivljene).

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja, sin Seida, od Ibnu Džurejdža, čuo sam Ibnu Mulejketa (da) priča od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Najmrži (od svih) ljudi ka Allahu je (izvjesni) najsvađaviji parničar."

(Izraz "el-eleddu" preveden je ovdje sa našim izrazom koji u upotrebi, možda, i ne postoji, a to je izraz: najsvađaviji, tj. koji se najviše svađa, prepire, koji se žestoko prepire, a to će reći: zakleti, nepomirljivi, kao što je već tako i prevedeno u početku ove glave, poglavlja.)

GLAVA:

Kada je sudio (izvjesni) sudac sa nasiljem (tj. nepravedno), ili protivno stanovnicima (izvjesnoga) znanja (tj. ili protivno učenim ljudima, učenjacima), pa ono je vraćanje (tj. pa to suđenje se vraća njemu, odbija se, ne priznaje se, ne vrijedi).

PRIČAO NAM JE Mahmud, pričao nam je Abdurezak, izvijestio nas je Mamer od Zuhrije, od Salima, od Ibnu Umera: Poslao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, Halida. - H - A pričao mi je Nuajm, sin Hamada, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Mamer od Zuhrije, od Salima, od njegovoga oca rekao je:

Poslao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, Halida, sina Velida, ka Džezimetovićima, pa nisu uljepšali (tj. nisu lijepo učinili oni) da govore (tj. nisu dobro, jasno, kako treba govorili, izgovorili): "Primili smo Islam!", pa su govorili (tj. nego su rekli): "Prevjerili smo

se, prevjerili smo se (tj. Izašli smo, prešli smo iz jedne vjere u drugu vjeru)." Pa je počeo Halid (da ih) ubija i zarobljava. I dao je ka svakome čovjeku od nas njegovoga zarobljenika, pa je zapovjedio svakome čovjeku od nas da ubije svoga zarobljenika. Pa sam rekao:

"Tako mi Allaha neću ubiti svoga zarobljenika, i neće ubiti (ni jedan) čovjek od mojih drugova svoga zarobljenika." Pa smo to spomenuli Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je (on) rekao (na to):

"Moj Bože! Zaista ja se čistim k Tebi (tj. ograđujem se kod Tebe, pred Tobom) od (onoga) što je napravio Halid, sin Velida." Dvaput (je to ponovio, rekao Muhammed a.s.).

GLAVA

(izvjesnoga) vođe (koji) dođe (nekome) narodu, pa popravi među njima (odnose, poboljša njihove odnose, izmiri ih).

PRIČAO NAM JE Ebu Numan, pričao nam je Hammad, pričao nam je Ebu Hazim Medinija od Sehla, sina Sa'da, Saidije rekao je:

Bilo je (nekakvo međusobno) ubijanje (boj, rat) među Amrovićima. Pa je doprlo to Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je klanjao (to) podne, zatim je došao njima (da) popravi (poboljša odnose) među njima (tj. da ih izmiri). Pa pošto je došla (nastupila) molitva (toga) popodneva (ikindije), pa je proučio ezan (poziv za molitvu objavio je) Bilal, i proučio je ikamet (poziv za stupanje u molitvu), i zapovjedio je Ebu Bekru pa se proturio naprijed.

(Ezan je poziv za dolazak na zajedničku molitvu-namaz, a ikamet je poziv za početak molitve-namaza, za stupanje u molitvu-namaz.)

I došao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, a Ebu Bekr je u (toj) molitvi. Pa je rascijepio (tj. rastavljao, razmicao je Muhammed

a.s. te) ljude dok je stao ozadi (dok nije stao iza) Ebu Bekra, pa se proturio naprijed u (tome) redu koji slijedi njega (koji je iza njega). Rekao je: I pljeskali su ljudi (ti, tj. Pljeskao je taj narod u ime upozorenja Ebu Bekru). A bio je Ebu Bekr kada je (kada bi) unišao u (svoju) molitvu, (bio je običaja da) se nije okretao (ne bi se okretao, bio je običaja da se ne okreće) do (da) završi (dok ne završi namaz). Pa pošto je vidio (tj. čuo to) pljeskanje (da) se neće zadržati na njemu (tj. da se ne zadržava, da se ne susteže, da se ne stišava, da ne prestaje), obazreko se, pa je vidio Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, ozadi (iza) sebe. Pa je dao znak (namignuo je) k njemu Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa (to jest, dao mu je znak kao): Prođi (tj. završi do kraja tu molitvu kao vođa). I dao je znak sa svojom rukom ovako. I ostao je Ebu Bekr stvarčicu (tj. jedan časak da) zahvali Allahu na govoru Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, zatim je išao (svojim) vraćanjem (odstupanjem natraške). Pa pošto je vidio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, to, proturio se je naprijed, pa je klanjao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, sa (tim) ljudima. Pa pošto je izvršio svoju molitvu, rekao je:

"O Ebu Bekre! Šta je spriječilo tebe pošto sam dao znak k tebi, da budeš prošao (dalje, tj. da ne budeš, da nisi dovršio molitvu)?" Rekao je: "Nije bilo (dolično) za sina Ebu Kuhafeta (Ebu Kuhafetovoga) da predvodi (da u molitvi vodi, predvodi) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio." I rekao je (Muhammed a.s.) za narod (taj, tj. tim ljudima): "Kada je pogodila vas (neka) stvar (Kada se nešto desi), pa neka (ti) ljudi slave (tj. neka reknu u ime upozorenja: "Subhanallah - Slava Allahu!", i to glasno neka reknu), a neka pljeskaju (te) žene (ženske osobe u ime upozorenja na dajući one od sebe glasa)."

GLAVA:

Voli se (tj. Smatra se lijepim, Smatra se za prednost) za (izvjesnoga, tj. za sudskoga) pisara da bude pouzdan, pametan.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Ubejdulaha, Ebu Sabit, pričao nam je Ibrahim, sin Sa'da, od Ibnu Šihaba, od Ubejda, sina Sebbaka (Sebbaqa), od Zejda, sina Sabita, rekao je: Poslao je k meni Ebu Bekr

zbog ubijanja (pogibije) stanovnika Jemame, a kod njega je Umer, pa je rekao Ebu Bekr:

"Zaista Umer je došao meni pa je rekao: "Zaista (to) ubijanje (pogibija) već se je zagrijalo (tj. zažestilo, pojačalo, umnožilo na) dan Jemame za čitače Kur'ana (koji čitaju, uče Kur'an napamet, jer ih je poginulo sedamdeset, a neki vele čak sedam stotina), i zaista ja se plašim da (će da) se zagrije (pojača, umnoži to) ubijanje za čitače Kur'ana u (izvjesnim) zavičajima (tj. u vojim pohodima), svakome (od) njih, pa (će da) ode Kur'an mnogi. I zaista ja vidim (tj. smatram za potrebno) da zapovjediš (da se počne odmah) sa sakupljanjem Kur'ana (cijeloga u jednu zbirku, knjigu, primjerak)." Rekao sam: "Kako (da) činim (učinim jednu) stvar (što) nije činio (nije učinio) nju poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio." Pa je rekao Umer: "Ono (tj. To) je tako mi Allaha dobro (da se učini)." Pa nije prestao Umer (da) se vraća (tj. obraća) meni o tome (za to), dok je rasprostranio (dok nije otvorio) Allah moja prsa za (taj posao) koji (je taj što je) rasprostranio za njega prsa Umera, i vidio sam (tj. i mislio sam, počeo sam da mislim) o tome (ono) koje je vidio (što je mislio i) Umer.

Rekao je Zejd: Rekao je Ebu Bekr: "I zaista ti si (jedan) čovjek mlad, pametan, nećemo sumnjičiti (tj. ne sumnjičimo) tebe (jer si nam pouzdan, povjerljiv), već si bio (u prilici da) pišeš (tu, Allahovu) objavu za poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa slijedi (tj. istraži cijeli) Kur'an, pa ga sakupi (u jednu cjelinu, knjigu, primjerak)." Rekao je Zejd: Pa tako mi Allaha da je opteretio mene prenošenjem (jedne) planine od (tih) planina, nije bilo (ne bi bilo to) sa težim na mene (tj. ne bi to bilo teže meni) od (onoga) što je opteretio mene od sakupljanja Kur'ana. Rekao sam:

"Kako (da) činite vas dvojica (jednu) stvar (što) nije činio nju poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (u svoje vrijeme)?" Rekao je Ebu Bekr: "Ono je (To je) tako mi Allaha dobro." Pa nije prestao (da) hrabri moje vraćanje (obraćanje tome poslu), dok je rasprostranio (otvorio) Allah moja prsa za (ono) koje je (to što je) rasprostranio Allah za njega (za taj posao) prsa Ebu Bekra i Umera, i vidio (mislio) sam o tome (ono) koje su vidjela (što su mislila i) njih dvojica. Pa sam slijedio (tj. istraživao u tančine cijeli) Kur'an, (i) sakupljam (tj. sakupljajući ja) njega iz (sa izvjesnih) grana (palminih sa

kojih je lišće odstranjeno i na kojima je ispisivan Kur'an), i (sa izvjesnih) krpa (tj. komada kože i lišća), i (izvjesnih tankih) kamenih ploča i prsa (izvjesnih) ljudi (od ljudi koji su znali napamet nešto od Kur'ana). Pa sam našao kraj (tj. zadnji dio) sure Tevbe:

"Zaista već je došao vama (jedan) poslanik od vaših osoba....." ka njezinome kraju (tj. do njezinoga kraja - našao sam taj dio te sure) sa Huzejmetom, ili Ebu Huzejmetom, pa sam priključio njih (tj. te ajete) u njihovu suru (tj. u suru Tevbe). I bili su (ti) listovi kod Ebu Bekra njegovoga života (tj. za njegovoga života), dok je usmrtio njega Allah, moćan je i veličajan je. Zatim kod Umera (za vrijeme) njegovoga života, dok je usmrtio njega (dok ga nije usmrtio) Allah. Zatim kod Hafse, kćeri Umera. Rekao je Muhamed, sin Ubejdulaha: Kamene (tanke) ploče - misli (na tu pečenu) ciglu.

(Dakle, izraz "el-lihafu", koji prvobitno znači tanke kamene ploče ili pločice, neki tumače da u hadisu znači pečenu ciglu na kojoj je bio ispisivan Kur'an. Moguće je da se radi i o jednome i o drugome, jer nije bilo papira u vrijeme Muhammeda a.s., ili ga je bilo sasvim malo, pa se Kur'an pisao na različitome materijalu.)

GLAVA

pisma (izvjesnoga) suca k svojim namjesnicima (službenicima) i (pisma izvjesnoga) sudije ka svojim pouzdanicima.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Ebu Lejla-a. - H - Pričao nam je Ismail, pričao mi je Malik od Ebu Lejla-a, sina Abdullaha sina Abdurahmana sina Sehla, od Sehla, sina Ebu Hasmeta, da je on izvijestio njega - on i (neki) ljudi od velikana (velikaša) njegovoga naroda, da su Abdullah, sin Sehla, i Muhajjisate izašli njih dvojica ka Hajberu od (zbog nekoga) truda (tj. siromaštva

što) je pogodio (pogodilo, zadesilo) njih. Pa se obavijestio (obaviješten je) Muhajjisate da se Abdullah ubio (tj. da je ubijen), i bacio se (bačen je) u (jednu) rupu, ili (jedno) vrelo.

(Izraz "feqirun - fekirun znači i rupu u koju se usadi mladica, izdanak palme.)

Pa je došao Židovima (Muhajjisate) pa je rekao: "Vi ste tako mi Allaha ubili njega." Rekli su: "Nismo ubili njega tako mi Allaha." Zatim se okrenuo (krenuo je nazad), dok je došao na svoj narod, pa je spomenuo njima (taj slučaj). I okrenuo se (tj.
I došao je Muhammedu a.s.) on, i njegov brat Huvejjisate, a on (Huvejjisate) je stariji od njega, i Abdurahman, sin Sehla. Pa je otišao (tj. počeo) zato (da) govori, i on je (onaj) koji je bio u Hajberu, pa je rekao Muhajjisatu: "Veličaj, veličaj!" - hoće (izvjesni) zub (tj. količinu života, a to će reći: "Proturi najstarijega, proturi najstarijega između vas da govori!"). Pa je govorio Huvejjisate. Zatim je govorio Muhajjisate. Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ili da dadnu krvarinu (za) vašega druga, i ili da objave za rat." Pa je pisao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, k njima za njega (tj. o ovome). Pa se pisalo njemu (odgovoreno mu je): "Nismo ubili njega." Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, Huvejjisatu, i Muhajjisatu i Abdurahmanu: "Je li se zaklinjete i (zbog toga da vi) zaslužite krv vašega druga (tj. vašega dužnika koji duguje krv vašega druga)?" Rekli su: "Ne." Rekao je: "Pa je li (će da - Da li će da) se zakunu vama Židovi?" Rekli su: "Nisu (oni) muslimani." Pa je dao krvarinu (za) njega poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, od (imovine) kod sebe stotinu deva, čak su se uvele (te deve u tu izvjesnu) kuću. Rekao je Sehl: Pa je odbila (tj. udarila) mene od njih (od tih deva jedna) deva.

GLAVA:

Da li je dozvoljeno (Da li biva dozvoljeno) za (izvjesnoga) suca da pošalje (jednoga) čovjeka, njega samoga, radi (izvjesnoga) gledanja (nadgledanja, uvida) u (izvjesne) stvari (poslove).

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Ibnu Ebu Zi'b, pričao nam je Zuhrija od Ubejdulaha, sina Abdullaha, od Ebu Hurejreta i Zejda, sina Halida, Džuhenije, rekla su njih dvojica: Došao je (jedan) Beduin pa je rekao:

"O poslaniče Allaha! Sudi među nama sa knjigom (tj. prema knjizi) Allaha." Pa je ustao njegov protivnik pa je rekao: "Istinit je bio (tj. Istinu kaže), pa sudi među nama sa knjigom Allaha!" Pa je rekao (taj) Beduin: "Zaista moj sin bio je nadničar (najamnik) na (tj. kod) ovoga (moga protivnika), pa je bludničio sa njegovom ženom. Pa su rekli meni: "Na tvoga sina je (to) kamenovanje." Pa sam otkupio svoga sina od njega sa stotinu (glava) od (svojih) brava (ovaca) i (jednom) robinjom. Zatim sam pitao stanovnike (izvjesnoga) znanja (tj. učenjake), pa su rekli: "Samo je na tvoga sina (tj. Na tvoga sina je samo) bičevanje stotine (stotinu udaraca) i otuđivanje (tj. progonstvo u tuđinu, interniranje u trajanju od) godine (dana)." Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista sudiću svakako među vama dvojicom sa knjigom Allaha. Što se tiče (te) robinje i (tih) brava (ovaca), pa vraćanje je na tebe (tj. vraća se to k tebi). A na tvoga sina je bičevanje stotine (udaraca) i otuđivanje (progonstvo) godine (dana vremenskoga trajanja). A što se tiče tebe, o Unejse", za čovjeka (jednoga, tj. jednome čovjeku se obrati Muhammed a.s. naređujući mu ovo): "Pa porani na ženu (ženi) ovoga (čovjeka), pa kamenuj nju (pa je kamenuj)." Pa je poranio na nju (tj. k njoj) Unejs, pa je kamenovao nju.

(Dakle, Unejs je sam poslat da izvrši jedan važan posao.)

GLAVA

prevođenja (na drugi jezik izvjesnih) sudaca, i da li biva dozvoljen jedan prevodilac (tj. i da li je dozvoljeno da bude samo jedan prevodilac)?

A rekao je Haridžete, sin Zejda sina Sabita, od Zejda, sina Sabita: Zaista je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, zapovjedio njemu da se nauči (da nauči) knjigu (tj. pismo tih) Židova, čak (tako da) sam

pisao Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, njegova pisma, i dao sam čitati njemu njihova pisma kada su (kada bi) pisali (oni) k njemu.

A rekao je Umer, a kod njega je Alija, i Abdurahman, i Usman: "Šta to govori ova (Nubijka)?" Rekao je Abdurahman, sin Hatiba: Pa sam rekao (tj. preveo sam): "Izvještava te o drugu njih dvoga (njih dvojice) koji je napravio s njima dvoma (s njima dvojicom to i to)."

(Po jednom pričanju kaže se da zadnja rečenica glasi na ovaj način: "Izvještava te o svome drugu koji je napravio s njom." To jest koji je s njom bludničio. Na arapskom tekst drugoga načina pričanja glasi ovako: "Tuhbiruke bi sahibihel-lezi sane'abiha.".)

A rekao je Ebu Džemrete: Bio sam (običaja da) prevodim između Ibnu Abasa i između (izvjesnih) ljudi. A rekao je neki (od izvjesnih) ljudi: "Nema bijega (tj. Treba izvjesnome) sucu od dva prevodioca (tj. Treba sucu najmanje dva prevodioca, a nije dozvoljeno da bude samo jedan)."

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, izvijestio me je Ubejdulah, sin Abdullaha, da je Abdullah, sin Abbasa, izvijestio njega da je Ebu Sufjan, sin Harba, izvijestio njega da je Hirakl (Iraklije) poslao k njemu (poziv da dođe, a on - Ebu Sufjan je u tom času bio) u (među nekim) konjanicima od Kurejševića, zatim je rekao (Iraklije) svome prevodiocu:

"Reci njima: "Zaista ja sam pitalac (tj. ja ću pitati) ovoga, pa ako je lagao (slagao, tj. ako slaže) meni, pa učinite lažnim (tj. proglasite lažnim) njega." Pa je spomenuo (taj izvjesni) hadis (dalje u cijelosti, i na kraju toga hadisa rečeno je još i ovo). Pa je rekao (svome) prevodiocu (Iraklije na kraju): "Reci njemu: "Ako je bilo (Ako je to) što govoriš istina, pa posjedovaće (tj. zauzeće, zaposjesti će) mjesto ovih mojih dvaju stopala (tj. ovo mjesto gdje ja sad stojim)."

GLAVA

obračunavanja (izvjesnoga) vođe svoje namjesnike (službenike - svojih namjesnika, službenika, tj. traženja obračuna od njih).

PRIČAO NAM JE Muhamed, izvijestio nas je Abdete, pričao nam je Hišam, sin Urveta, od svoga oca, od Ebu Humejda Saidije da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, postavio namjesnikom (službenikom, pobiračem) Ibnul-Utbijjeta nad milostinjom (plemena) Sulejmovića (tj. da pokupi zekat od Sulejmovića u državnu blagajnu, iz koje će se onda davati siromašnim licima). Pa pošto je došao ka poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i obračunavao je njega (tj. obračunavao se je međusobno s njim), rekao je:

"Ovo je (dio) koji je za vas (vama), a ovo je (jedan) poklon (što) se poklonio za mene (meni)."

(Izraz u arapskom jeziku "hedijjetun" poklon je imenica ženskoga roda.)

Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Pa da li nisi (tj. Pa zašto nisi) sjedio u kući tvoga (svoga) oca i (u) kući tvoje (svoje) majke dok (tj. da) dođe tebi tvoj poklon ako si bio istinit?" Zatim je ustao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je predikovao (prisutnim) ljudima, i zahvalio je Allahu, i pohvalio je na Njega (i pohvalio je Njega), zatim je rekao:

"Što se tiče poslije. Pa zaista ja postavim (učinim) namjesnikom (namjesnicima neke) ljude od vas na (neke) poslove od (onoga) što je učinio upravnikom mene Allah (nad njima), pa dođe jedan (od) vas pa govori: "Ovo je za vas, a ovo je poklon (što) se je poklonio za mene (meni)." Pa da li (tj. Pa zašto) nije sjedio u kući svoga oca i kući svoje majke dok dođe njemu njegov poklon ako je bio istinit? Pa tako mi Allaha neće uzeti jedan (od) vas od njih (od tih milostinja ni jednu) stvar - rekao je Hišam: sa (načinom) bez njegova prava (bez svoga prava na to, bespravno) - (pa da će biti s njim drukčije) osim (tako da) je došao (tj. da će on doći) Allahu (i) nosi njega (tj. noseći on to što je bespravno uzeo, noseći to na) sudnjem danu. Zar ne (tj. Pažnja, Pozor)! Pa zaista prepoznaću svakako (ono) što je donio (tj. što donese, što će donijeti) Allahu (neki) čovjek devu, za nju je (tj. u nje je) blekanje (mukanje), ili kravu, za nju (u nje) je rikanje, ili ovcu (koja) bleji."

Zatim je podigao svoje dvije ruke, čak sam vidio bjelinu njegova dva pazuha: "Zar ne (Pažnja, Pozor)! Da li sam priopćio?"

GLAVA

bliskoga (pridvornoga) prijatelja (izvjesnoga) vođe i stanovnika njegovoga zdogovora.

Bliski (Pridvorni, povjerljivi) prijatelj (prijatelji) su ulazeći prijatelji (tj. izvjesni ulazeći prijatelji koji ulaze vođi, poglavici i ostaju s njim sami, nasamo i izvještavaju ga o nekim tajnama koje vođa ne zna u odnosu na svoje podanike i potčinjene i koji od vođe i poglavice primaju tajne zapovjedi i rade prema njima).

PRIČAO NAM JE Asbag, izvijestio nas je Ibnu Vehb, rekao je: Izvijestio me je Junus od Ibnu Šihaba, od Ebu Selemeta, od Ebu Seida Hudrije, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Nije poslao Allah od vjerovijesnika (tj. ni jednoga vjerovijesnika), a niti je učinio (postavio) nasljednikom (halifom, tj. vladarem) od nasljednika (halife, tj. ni jednoga nasljednika, ni jednoga halife, vladara drukčije) osim (tako da) su bila za (tj. u) njega dva pridvorna prijatelja: pridvorni prijatelj (koji) zapovjeda njemu za (izvjesno, ili za svako) dobro i ponukava ga na njega; i pridvorni prijatelj (koji) zapovjeda njemu za (izvjesno, ili za svako) zlo i ponukava ga na njega. Pa (izvjesni) sačuvani je (onaj) koga je sačuvao Allah, uzvišen je."

A rekao je Sulejman od Jahja-a, izvijestio me je Ibnu Šihab za ovo (tj. o ovome). A od Ibnu Ebu Atika i Musa-a, od Ibnu Šihaba slično njemu (navedenome hadisu). A rekao je Šuajb od Zuhrije, pričao mi je Ebu Selemete od Ebu Seida (kao) njegov govor (koji on nije podigao do Muhammeda a.s.). A rekao je Evzaija i Muavijete, sin Sellama, pričao mi je Zuhrija, pričao mi je Ebu Selemete od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. A rekao je Ibnu Ebu Husejn i Seid, sin Zijada, od Ebu Selemeta, od Ebu Seida (kao) njegov govor. A rekao je Ubejdulah, sin Ebu Džafera: Pričao mi je Safvan od Ebu Selemeta, od Ebu Ejjuba rekao je: Čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

GLAVA:

Kako prisegnjuje (izvjesni) vođa (izvjesne, ili svoje) ljude (tj. Kako prima prisegu od njih)?

(Misli se na govorne i izražajne oblike prisege, kao što će se to vidjeti iz hadisa koji će sada doći u tekstu.)

PRIČAO NAM JE Ismail, pričao mi je Malik od Jahja-a, sina Seida, rekao je: Izvijestio me je 'Ubadete, sin Velida, rekao je: Izvijestio me je 'Ubadete, sin Velida, rekao je: Izvijestio me je moj otac od 'Ubadeta, sina Samita, rekao je:

Prisegnuli smo se poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, na (svaku) poslušnost i pokornost u (svome) bivanju čilim (živahnim, raspoloženim) i bivanju mrskim (mrzovoljnim), i da se nećemo prepirati (svađati, otimati za izvjesni) posao (tj. posao i stvar uprave, vlasti sa) njegovim stanovnicima (tj. sa onima koji imaju vlast u rukama i kojima ona i pripada po zasluzi), i da stojimo ili (da) govorimo sa (tom) istinom gdje god smo bili, (i) nećemo se plašiti (tj. ne plašeći se mi) u Allaha (u ime Allaha, ili zbog Allaha) ukora (ni jednoga) koritelja (tj. ničijega prekora, ni ukora).

PRIČAO NAM JE Amr, sin Alije, pričao nam je Halid, sin Harisa, pričao nam je Humejd od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Izašao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, u (jednom) jutru hladnom, a Iseljenici i Pomagači kopaju (izvjesni odbranbeni) rov (jarak kod Medine), pa je rekao:

"Moj Bože! Zaista (pravo) dobro je dobro (te) onozemnosti (tj. drugoga svijeta)
Pa oprosti Pomagačima i Iseljenicima!"

Pa su odgovorili (oni na to):

"Mi smo (oni) koji su se prisegnuli Muhammedu
Na (tu) borbu dok smo ostali, vječno!"

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Abdullaha, sina Dinara, od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Bili smo kad smo se prisegnjivali poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, na (svaku) poslušnost i pokornost, (bili smo u prilici da on) govori nama:

"U (onome) što si mogao (tj. Prisegnjivaš se u onome što možeš, na onoliko koliko možeš)."

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja od Sufjana, pričao nam je Abdullah, sin Dinara, rekao je:

Prisustvovao sam Ibnu Umeru gdje su se skupili (izvjesni) ljudi na Abdulmelika (tj. da se prisegnu Abdulmeliku), rekao je (kada) je pisao (pismenu izjavu da mu se prisegnjuje):

Zaista ja priznajem (tu) poslušnost i pokornost Abdullahu Abdulmeliku, zapovjedniku (svih) vjernika (doslovno: pokornost za Abdullaha Abdulmelika, zapovjednika vjernika; ili: za roba Allahovoga Abdulmelika, zapovjednika) na postupku Allaha i postupku Njegovoga poslanika što sam mogao (tj. na pokornost koliko mogu). I zaista moji sinovi već su priznali sa sličnim tome (za slično tome).

PRIČAO NAM JE Jakub, sin Ibrahima, pričao nam je Hušejm, izvijestio nas je Sejjar od Šabije, od Džerira, sina Abdullaha, rekao je:

Prisegnuo sam se Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, na (svaku) poslušnost i pokornost, pa je naveo (nagovorio, tj. poučio) mene (da reknem:) u (onome) što sam mogao (tj. koliko mogu), i (prisegnuo sam mu se na svaku) odanost svakom muslimanu (ili: na svako iskreno savjetovanje svakome muslimanu).

PRIČAO NAM JE Amr, sin Alije, pričao nam je Jahja od Sufjana rekao je: Pričao mi je Abdullah, sin Dinara, rekao je: Pošto su se prisegnuli (izvjesni, ili: svi) ljudi Abdulmeliku, pisao je k njemu Abdullah, sin Umera:

Ka Abdullahu (a može da znači i: Ka robu Allaha) Abdulmeliku, zapovjedniku (svih) vjernika! Zaista ja priznajem za (svoju) poslušnost i pokornost Abdullahu (ili: robu Allaha) Abdulmeliku, zapovjedniku (svih) vjernika na postupku Allaha i postupku Njegovoga poslanika u (onome) što sam mogao (tj. koliko mogu, koliko ja mognem da slušam i da se pokoravam). I zaista moji sinovi već su priznali za to (o tome - već su to priznali).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, pričao nam je Hatim od Jezida rekao je: Rekao sam Selemetu (Ekveovom):

"Na koju stvar (tj. Na što) ste se prisegnuli Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (na) dan Hudejbije?" Rekao je: "Na (svoju, našu) smrt."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda sina Esma-a, pričao nam je Džuvejrijete od Malika, od Zuhrije da je Humejd, sin Abdurahmana, izvijestio njega da je Misver, sin Mahremeta, izvijestio njega da je (ona izvjesna) skupina (ljudi) koji su (ti što) je dao upravljati njima Umer (izborom halife poslije njega), (da) su se sakupili (ti ljudi, njih šest osoba), pa su se zdogovarali (o tome ko će da bude halifa kada je već umro Umer r.a.). Rekao je njima Abdurahman:

"Nisam (onaj) koji se natječe (prepire - Neću da se natječem, prepirem međusobno sa) vama na ovaj posao (tj. na hilafet, za čast halife), a ali (nego) vi ako ste htjeli (tj. ako hoćete), izabrao sam (izabraću) vama (jednoga) od vas." Pa su to učinili (tj. prepustili) ka Abdurahmanu. Pa pošto su dali upravljati Abdurahmanu njihovim poslom (tj. svojim poslom izbora halife, pa naginjali su) se svi zainteresovani ljudi na Abdu-Rahmana, čak ne vidim (ni) jednoga od (tih) ljudi (da) slijedi tu skupinu (te ljude iz te određene skupine iz koje se treba izvršiti izbor), i niti gazi (utire) njegovu petu (tj. ne ide za njim, ni jednim niko). I naginjali su (se ti) ljudi na Abdurahmana (da) se

međusobno zdogovaraju (s) njime tih noći (tj. u tim noćima). Te kada je bila (izvjesna) noć koja je (ta što) smo osvanuli od nje pa smo se prisegnuli Usmanu, rekao je Misver:

Došao je noću meni Abdurahman poslije (jednoga) spavanja od (te) noći, pa je udarao (u moja) vrata dok sam se probudio, pa je rekao: "Vidim te spavača (Vidim da si spavao). Pa tako mi Allaha nisam stavio (surmu u kapke svojih očiju u) ovoj noći sa velikim (dijelom) spavanja (tj. nisam svoje oči ukrasio ove noći velikim spavanjem, nisam mnogo spavao). Odi, pa pozovi Zubejra i Sa'da." Pa sam pozvao njih dvojicu njemu. Pa se je zdogovarao (dogovarao) međusobno (sa) njima dvojicom. Zatim je pozvao mene pa je rekao:

"Pozovi mi Aliju." Pa sam pozvao njega. Pa se je sašaptavao međusobno (sa) njim, čak se je upolovila (ta) noć. Zatim je ustao Alija od kod njega (tj. od njega), a on je na (jednoj) pohlepi. A već je bio Abdurahman (takav da) se plaši od Alije (jednu) stvar (nešto). Zatim je rekao: "Pozovi mi Usmana." Pa sa ga pozvao. Pa se sašaptavao međusobno (sa) njim, čak (tako da) je rastavio među njima dvojicom (govor, šaptanje izvjesni) pozivač (muezin, mujezin) za (molitvu-namaz toga) jutra. Pa pošto je klanjao za (te prisutne) ljude (molitvu toga) jutra (sabah), i skupila se je ta skupina (grupa, tj. i skupili su se ti ljudi od te skupine od koje se je vršio izbor jednoga od njih koji će biti halifa, sakupili, skupili su se oni) kod Govornice, pa je poslao (Abdurahman poruku i poziv) ka (onome) ko je bio prisutan (u Medini) od Iseljenika (tj. muhadžira) i Pomagača (tj. ensarija), i poslao je ka zapovjednicima (svih) vojski (armije), a bili su došli toga hodočašća (tj. te godine u Meku na hodočašće) sa Umerom (i pravili su mu društvo u Medinu, Medini). Pa pošto su se skupili (svi), osvjedočio se je Abdurahman (tj. izrekao je kelimei šehadet), zatim je rekao:

"Što se tiče poslije. O Alija, zaista ja sam već gledao (promatrao) o poslu (o vlasti i vladaru tih) ljudi, pa nisam vidio njih (da oni) izravnavaju (izjednačuju ikoga) sa Usmanom, pa ne učini nikako na tvoju osobu (tj. na samoga sebe, protiv sebe nikakav, ikakav) put." Pa je rekao (Abdurahman k Usmanu):

"Prisegnjujem ti se na postupku (ili: na postupak) Allaha, i Njegovoga poslanika i (one) dvojice halifa (zastupnika Božijega poslanika) od poslije njega (poslije Muhammeda a.s.)." Pa je prisegnuo se njemu Abdurahman i prisegnuli su se njemu (ti prisutni) ljudi: Iseljenici, i Pomagači, i zapovjednici (svih) vojski (armija) i (svi prisutni) muslimani.

(Skupinu koju je Umer preporučio da se od nje izabere halifa poslije njega, sačinjavali su: Alija, Usman, Zubejr, Talha, Sa'd, sin Ebu Vakkasa, i Abdurahman, sin Avfa - koji, kao što se vidjelo, unaprijed odbi, koji je odbio da bude biran za halifu, ali se prihvati da on od ostale petorice predloži ko treba da se izabere za halifu. Poslije vijećanja, predložio je Usmana. U komentarima se kaže da su zapovjednike muslimanskih tadašnjih armija sačinjavali: Muavija za Siriju, a za Hims je bio Umer, sin Sa'da, za Kufu Mugirete, sin Šubeta, za Basru Ebu Musa Eš'arija i za Egipat je bio Amr, sin Asa.)

GLAVA

(onoga) ko se je prisegnuo dvaput.

PRIČAO NAM JE Ebu Asim od Jezida, sina Ebu Ubejda, od Selemeta (Ekveovoga) rekao je:

Prisegnuli smo se (tj. Prisegnjivali smo se, vršili smo prisegu) Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pod (krošnjom izvjesnoga) stabla (pod izvjesnim stablom na Hudejbiji), pa je rekao meni:

"O Selemete! Zar se nećeš prisegnuti?" Rekao sam: "O poslaniče Allaha! Već sam se prisegnuo u prvome (vremenu, slučaju)." Rekao je: "I u drugome (se prisegni, tj. prisegni se i drugi puta)."

GLAVA

prisege (izvjesnih) Beduina.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, od Malika, od Muhameda, sina Munkedira, od Džabira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da se (jedan) Beduin prisegnuo poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, na Islam, pa je pogodila njega (neka) vrućica (groznica) pa je rekao:

"Raskini mi moju prisegu (tj. Oslobodi me moje prisege, daj da je sporazumno raskinemo, prekršimo)." Pa nije htio (Muhammed a.s. da raskine tu njegovu prisegu). Zatim je došao njemu pa je rekao: "Raskini mi moju prisegu." Pa nije htio. Pa je izašao (iz Medine taj Beduin). Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Medina je kao (izvjesni) kovački mijeh (mješina koja) odstranjuje (raspršа, rasprši) svoju nevaljaštinu, a pokaže se njezina dobrota (ljepota, ono što valja)."

GLAVA

prisege (izvjesnoga) malenoga (mladoga lica).

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Abdullah, sin Jezida, pričao nam je Seid, on je sin Ebu Ejjuba, rekao je:

0 Pričao mi je Ebu Ukajl Zuhrete, sin Mabeda, od svoga djeda Abdullaha, sina Hišama, a bio je već dostigao Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, i odvela ga je njegova majka Zejneba, kći Humejda, ka poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekla:

"O poslaniče Allaha! Prisegni ga." ("Uzmi prisegu od njega.") Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "On je malen." Pa je potrao njegovu glavu i molio je za njega. I bio je (običaja taj Abdullah, sin Hišama da) žrtvuje sa ovcom jednom od cijele svoje porodice (tj. da kolje kurban tako da jednu svoju ovcu zakolje za svu svoju porodicu).

GLAVA

(onoga) ko se prisegnuo, zatim je tražio raskid (kršenje svoje) prisege.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Muhameda, sina Munkedira, od Džabira, sina Abdullaha, da se (jedan) Beduin prisegnuo poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, na Islam, pa je pogodila (zadesila toga) Beduina (neka lakša) vrućica (groznica dok je boravio) u Medini. Pa je došao (taj) Beduin ka poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"O poslaniče Allaha! Raskini mi moju prisegu. Pa nije htio (to da učini) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Zatim je došao pa je rekao: "Raskini mi moju prisegu." Pa nije htio. Zatim je došao njemu pa je rekao: "Raskini mi moju prisegu." Pa nije htio. Pa je izašao (iz Medine, tj. otišao je taj) Beduin. Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Samo je Medina (tj. Medina je samo) kao (izvjesni) kovački mijeh (koji) odstranjuje (tj. raspírši, tjera) svoju nevaljaštinu, a pokaže se njegova dobrota (doslovno: njezina dobrota, tj. dobrota mješine, ili kovačke peći u koju puše mješina pa rastjera ono što ne valja, onu bezvrijednu prašinu, a vatra i žara, žar od uglja se pokaže koja je dobra jer učini željezo usijanim kako bi se moglo obraditi i kovati)."

GLAVA

(onoga) ko se je prisegnuo (jednome, nekome) čovjeku, (a) neće se prisegnuti njemu (tj. a ne prisegnjuje se on njemu ni zbog čega drugoga) osim zbog (te) ovozemnosti.

PRIČAO NAM JE Abdan od Ebu Hamzeta, od Aameša, od Ebu Saliha, od Ebu Hurejreta rekao je: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Tri (vrste ljudi su takvi griješnici da) neće govoriti (sa) njima Allah (na) sudnjem danu, i neće očistiti njih i za njih je (jedna) kazna bolna: čovjek na višku vode u (izvjesnome) putu, (pa) sprječava od

njega (od tog viška vode) sina (izvjesnoga) puta (tj. sprječava od njega putnika, jer "sin puta" znači putnik - dakle zabranjuje mu taj višak vode, ne daje mu te vode da se napije i sl.); i čovjek (koji) se je prisegnuo (nekome) vođi, (a) neće se prisegnuti (tj. a ne prisegnjuje se) njemu (ni radi čega drugoga) osim zbog (ili: osim zbog te) ovozemnosti njegove (ili: svoje, tj. radi svoje ovozemne koristi i interesa): ako je dao njemu (ako da) njemu (ono) što hoće, bio je vjeran njemu (biće mu vjeran), a ako ne, nije bio vjeran njemu (ili: ako je dao njemu šta hoće, ispunio je obećanje njemu, a ako ne, nije ispunio obećanje njemu); i čovjek (koji) međusobno prodaje (nekom drugom) čovjeku (nudeći ga) sa (nekom) robom poslije (molitve) popodneva (ikindije namaza), pa se kleo (zaklinjao) sa Allahom (da) se je već njemu davalo za nju toliko i toliko, pa je potvrdio njega (tj. povjerovao mu je kupac da govori istinu), pa je uzeo nju (tu robu po tu cijenu, po toj cijeni), a nije se njemu davalo za nju (toliko koliko je on tvrdio da mu se je davalo)."

GLAVA

prisege (izvjesnih) žena.

Predao je njega (taj slučaj) Ibnu Abas od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije. A rekao je Lejs: Pričao mi je Junus od Ibnu Šihaba, izvijestio me je Ebu Idris Havlanija da je on čuo 'Ubadeta, sina Samita, (da) govori: Rekao je nama poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a mi smo u (jednome, na jednome) sijelu:

"Prisegnjujete se (vi svi, tj. Prisegnite se) meni na (to da) nećete pridruživati sa Allahom (ni jedne) stvari (ni jednu stvar, tj. ništa), i (da) nećete krasti, i (da) nećete bludničiti, i (da) nećete ubijati vašu (svoju) djecu, i (da) nećete donositi (ni kakvu, nikakvu) laž (što) slažete nju između vaših ruku i vaših nogu, i (da) nećete griješiti o dobru (ili: i da nećete biti neposlušni u onome što je dobro, što vam se zapovjedi nešto što je dobro). Pa ko je bio vjeran (ili: ko je ispunio obećanje) od vas, pa njegova nagrada je na Allaha. A ko je pogodio od toga (jednu) stvar (tj.

ko je učinio nešto od tih zabranjenih postupaka), pa se je kaznio (tj. pa je kažnjen) u (toj) ovozemnosti, pa ono (tj. pa to) je iskupljenje njemu. A koje pogodio od toga (jednu) stvar, pa je pokrio njega Allah, pa njegova stvar je ka Allahu (prepuštena šta će s njim učiniti na sudnjem danu): ako je htio, kaznio je njega (tj. ako hoće, kazniće ga), a ako je htio, zbrisaće od njega (doslovno: zbrisao je od njega, tj. zbrisaće od njega, a to znači: a ako hoće, oprostiće mu)." Pa smo se prisegnuli njemu (Muhammedu a.s.) na to.

PRIČAO NAM JE Mahmud, pričao nam je Abdurezak, izvijestio nas je Mamer od Zuhrije, od Urveta, od Aiše rekla je:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) prisegnjiva (izvjesne) žene (tj. da prima prisegu od izvjesnih žena) sa (izvjesnim) govorom sa ovim ajetom (tj. prema ovome ajetu):

"..... (da one) neće pridruživati sa Allahom (ni jednu) stvar (ništa).....".

Rekla je: A nije dotaknula (doticala) ruka poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, ruku (ni jedne) žene osim žene (što on) posjeduje nju (kao svoju vjenčanu ženu, ili kao svoju robinju).

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Abdulvaris od Ejjuba, od Hafse, od Umu Atije rekla je:

Prisegnule smo se (ili: Prisegnuli smo se) Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je čitao na mene (pa je čitao meni, pročitao je meni, izrekao mi je ajet):

"..... da neće pridruživati (one) sa Allahom (ni jednu) stvar.....". I zabranio je nama (to izvjesno) naricanje za umrlim licem. Pa je zgrabila (uzela, tj. povukla sebi jedna) žena od nas svoju ruku pa je rekla: "Omsica (tj. Jedna žena, Neka žena) pomagala je mene (u mome naricanju za jednim mojim umrlim licem) i ja hoću da nagradim nju (tj. da uzvratim njoj to isto, na isti način)." Pa nije rekao (ni jednu) stvar (ništa). Pa je otišla (i uzvratila je toj ženi istim načinom), zatim se je vratila (pa se je prisegnula). Pa nije ispunila obećanje (tj. nije ostala

vjerna prisegi da neće naricati, ni jedna) žena osim Umu Sulejme, i Umul-'Ala-e, i kćeri Ebu Sebreta, žene Muaza (Muazove žene); ili: kćeri Ebu Sebreta i žene Muaza.

(Zadnji dio rečenice može da se i ovako izrazi: ..... osim Umu Sulejma, i Umul-'Ala-a, i kći Ebu Sebreta, žena Muaza; ili: kći Ebu Sebreta i žena Muaza. A misli se na Muaza, sina Džebela.)

GLAVA

(onoga) ko je raskinuo (pokvario, odbacio jednu, neku) prisegu i (GLAVA) Njegovoga govora, uzvišen je: "Zaista koji se prisegnjuju tebi, samo se prisegnjuju (tj. prisegnjuju se samo) Allahu, ruka Allaha je iznad (nad) njihovim rukama, pa ko je raskinuo (pokvario, odbacio datu prisegu), pa samo raskida (tj. raskida on samo) na sebe; a ko je ispunio obećanje (ili: a ko je bio vjeran) za (ono) što se je obavezao na njega Allahu, pa daće (Allah) njemu (jednu) nagradu veliku.".

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Sufjan od Muhameda, sina Munkedira, rekao je: Čuo sam Džabira rekao je: Došao je (jedan) Beduin ka Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Prisegni me na Islam!" Pa je prisegnuo njega na Islam (tj. na njegovo primanje Islama). Zatim je došao sutra (sutradan) grozničav (tj. a on obolio od groznice) pa je rekao: "Raskini mi (prisegu, tj. pokvari je, odbaci je, stavi je van snage i važnosti)." Pa nije htio. Pa pošto je okrenuo leđa (tj. pošto je otišao), rekao je:

"Medina je kao (taj izvjesni) kovački mijeh, odstranjuje (odbacuje) svoju nevaljaštinu, a pokazuje se njegova dobrota (ljepota, tj. ono što je dobro, lijepo)."

GLAVA

(izvjesnoga) traženja nasljednika (tj. izvjesnoga postavljanja za halifu, vladara nekome nekoga - a to će reći: zahtijevanje, ili preporuka jednoga halife da poslije njega bude neko mjesto njega kao halifa, pa bili pojedina ličnost, ili da se preporuči to da se između tačno imenovanih lica jedno izabere za halifu).

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Jahja-a, izvijestio nas je Sulejman, sin Bilala, od Jahja-a, sina Seida, rekao je: Čuo sam Kasima, sina Muhammeda, rekao je: Rekla je Aiša, bio zadovoljan Allah od nje:

"Uh glava, ah!" (To jest: "Uh, glava me boli, Uh mojoj glavi! Umrijeću od glave!".). Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"To (tebi) da je bilo (tj. Da ti to bude - tj. Da umreš), a ja sam živ, pa (da) tražim oprost za tebe i molim za tebe (tj. ja bih tražio oprost za tebe i molio bih za tebe)." Pa je rekla Aiša: "Uh osirоćenje, ah (tj. Uh sirota ja, ah)! Tako mi Allaha zaista ja zaista mislim tebe (ja zaista mislim da ti) voliš moju smrt. I da je bilo to (tj. I da umrem prije tebe), zaista bio bi (tj. blizu bi bio da na) kraju tvoga dana (toga budeš) sagrađivač braka (spolnoga odnosa; ili priređivač svadbe) sa nekom (od) tvojih žena (tj. od svojih supruga)." Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Nego ja, uh glava, ah! (To jest: Nego, mene boli glava; ja ću umrijeti od bola u glavi!) Zaista težio sam, ili htio sam da pošaljem ka Ebu Bekru i njegovome sinu, pa (da) ugovorim (tj. da oporučim za hilafet, za rukovođenje i upravljanje poslije mene mrzeći za to da se poslije mene dogodi) da govore (izvjesni) govornici (da pravo na hilafet pripada njima), ili (da) žele (izvjesni) želitelji (da njima pripadne hilafet). Zatim sam rekao: Neće htjeti Allah i odbiće (svi) vjernici (svakoga drugoga osim Ebu Bekra)." Ili: "Odbiće Allah i neće htjeti (ti) vjernici (drugoga osim Ebu Bekra i bez moje oporuke)."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Jusufa, izvijestio nas je Sufjan od Hišama, sina Urveta, od njegovoga oca, od Abdullaha, sina Umera, rekao je: Reklo se je Umeru:

"Zar nećeš tražiti zastupnika (tj. Zar nećeš imenovati nekoga nasljednikom, halifom poslije sebe)?" Rekao je: "Ako tražim (imenujem) halifu, pa već je tražio (imenovao) halifu (poslije sebe onaj) ko je (takav bio da je) on (bio) bolji od mene (a to je): Ebu Bekr. A ako ostavim (imenovanje halife poslije sebe), pa već je ostavio (to onaj) ko je (takav bio da je) on (bio) bolji od mene (a to je): poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio." Pa su pohvalili na njega (tj. Pa su prisutni pohvalili njega - Umera). Pa je rekao: "Želilac i strahovalac. (Ovo se tumači na razne načine.) Volio sam (Volio bi) da sam se ja spasio od nje (od te vlasti, hilafeta) odstranjenjem (od nje i nje od mene), ni za mene, a ni na mene (ni protiv mene), neću se (neću sebi) natovariti nju (neću sebi nositi nju) živ, i (niti) mrtav (a niti mrtav)."

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Musa-a, izvijestio nas je Hišam od Mamera, od Zuhrije, izvijestio me je Enes, sin Malika, bio zadovoljan Allah od njega, da je on čuo prediku (govor) Umera zadnju (tj. drugu prediku Umerovu) kada je sjeo na Govornicu (ili: kada je sjedio na Govornici pa poslije toga sjedenja ponovno predikovao). A to sutra (sutradan) od dana (kada) je preminuo Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio. Pa se osvjedočio (tj. Pa je izrekao kelimei šehadet), a Ebu Bekr je šutjelac (tj. šuti, ćuti), neće govoriti (tj. ne govori). Rekao je:

Bio sam (takav da) se nadam (tj. Nadah se) da živi poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, čak (da) ozadi nas (tj. da dođe ozadi nas, poslije nas, iza nas na drugi svijet).

(Skovao sam glagol "ozaditi", a to znači: doći poslije nekoga. "Debere jedburu" znači ozaditi, doći poslije nekoga.)

Hoće (Umer) s time (da kaže da se je nadao za Muhammeda a.s.) da bude (on) zadnji (od) njih (koji će umrijeti). Pa ako je već bio Muhammed, pomilovao ga Allah i spasio, umro, pa zaista Allah, uzvišen je, već je učinio između vaših leđa (tj. među vama jedno) svjetlo (da) se napućujete s njime, naputio je Allah Muhammeda, pomilovao ga Allah i spasio. I zaista Ebu Bekr je drug poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, drugi (od) dvojice (koji su bili u pećini

Sevr). Pa zaista on je najpreči (od svih) muslimana za vaše poslove (tj. za poslove vlasti i uprave vaše), pa ustanite, pa se prisegnite njemu.

A bila je (jedna) skupina od njih (koja) se već prisegnula njemu prije toga u nastrešnici (ili: na klupi) Saidetovića. A bila je prisega (te izvjesne) općenitosti (tj. općenita prisega) na Govornici (tj. kod govornice u džamiji Muhammeda a.s. u Medini). Rekao je Zuhrija od Enesa, sina Malika: Čuo sam Umera (da) govori Ebu Bekru tada:

"Popni se (na) Govornicu!" Pa nije prestao s njim (s tim, tj. Pa je neprestano govorio to njemu), dok se je popeo (na) Govornicu. Pa su se prisegnuli njemu (prisutni) ljudi općenito.

PRIČAO NAM JE Abdulaziz, sin Abdullaha, pričao nam je Ibrahim, sin Sa'da, od svoga oca, od Muhameda, sina Džubejra sina Mut'ima, od njegovoga oca rekao je:

Došla je Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (jedna, neka) žena pa je govorila njemu o (jednoj) stvari (da joj daruje). Pa je zapovjedio njoj da se vrati k njemu (ona opet). Rekla je: "O poslaniče Allaha! Jesi li vidio (tj. Šta misliš) ako sam došla (tj. ako dođem), a nisam našla tebe?" Kao da ona hoće (da kaže da misli pod tim na njegovu) smrt. Rekao je:

"Ako nisi našla (tj. Ako na životu ne nađeš) mene, pa dođi (tj. odi) Ebu Bekru."

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja od Sufjana, pričao mi je Kajs, sin Muslima, od Tarika, sina Šihaba, od Ebu Bekra, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je izaslanstvu (mjesta) Buzahata:

"Slijedite (Slijedićete vi) repove (svojih) deva dok pokaže Allah halifi (zastupniku) Svoga vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, i Iseljenicima (neku, jednu) stvar (što će oni da) ispričaju vas s njom."

(O ovoj izreki Ebu Bekra r.a. u komentarima se daje objašnjenje, ali se to neće prikazivati, navoditi.)

GLAVA.

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Musena-a, pričao nam je Gunder, pričao nam je Šubete od Abdulmelika, čuo sam Džabira, sina Semureta, rekao je: Čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Biće dvanaest zapovjednika." Pa je rekao (jednu) riječ (što ja) nisam čuo nju. Pa je rekao moj otac: Zaista on je rekao: "Svaki (od) njih je iz Kurejševića (od Kurejševića)."

GLAVA

istjeravanja (izvjesnih) protivnika i stanovnika (izvjesnih) sumnji (tj. i sumnjača, sumnjivaca) iz (svojih) kuća poslije (izvjesnoga) spoznavanja.

A već je istjerao Umer sestru Ebu Bekra kada je naricala (tj. kada je počela da nariče).

PRIČAO NAM JE Ismail, pričao mi je Malik od Ebu Zinada, od Aaredža, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Tako mi (Onoga) koji je (Taj što je) moja duša u Njegovoj ruci zaista već sam težio (tj. pomišljao, razmišljao) da zapovjedim za drva (da) se izdrvetaju (tj. da se izrazbijaju, iscijepaju na sitnije komade), zatim (da) zapovjedim za (izvjesnu) molitvu pa (da) se pozove za nju (tj. pa da se prouči ezan za nju), zatim (da) zapovjedim (jednome, nekome) čovjeku pa (da) predvodi (u molitvi te) ljude. Zatim (da) se suprotstavim (da se protivim) k ljudima (nekima), pa (da) popalim nad njima njihove kuće. Tako mi (Onoga) koji je (Taj što je) moja duša u Njegovoj ruci da zna jedan (od) vas da će on naći (jednu oglođanu) kost debelu, ili dva lijepa papka, zaista bi (on) prisustvovao (svakoj) večernjoj molitvi (namazu)."

(Riječ "mirmatun" znači, u stvari, meso između dva papka, ali se ta riječ prevela sa izrazom papak.)

Rekao je Muhamed, sin Jusufa, rekao je Junus, rekao je Muhamed, sin Sulejmana, rekao ja Ebu Abdullah: "Mirmatun" je (ono) što je između papka (svake) ovce od (njezinoga) mesa. Kao "minsatun" štap i "midatun" mjesto gdje se čisti, (slovo, harf) "m" je spušteno (tj. poslije harfa "m" slijedi vokal "i", a to znači: riječ "mirmatun" je oblika kao i riječi "minsatun" i "midatun", u sve tri te riječi iza "m" dolazi "i").

GLAVA:

Da li je za (izvjesnoga) vođu da spriječi (izvjesnim) zločincima i stanovnicima (izvjesnoga) grijeha (tj. i griješnicima, neposlušnicima) od (izvjesnoga) govora sa njim (tj. sa sobom), i (izvjesne) posjete i poput njega (tj. i slično tome)?

PRIČAO MI JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba, od Abdurahmana, sina Abdullaha, sina Ka'ba sina Malika, da je Abdullah, sin Ka'ba sina Malika, a bio je vodalac (vodilac, vodić, vodič) Ka'ba od (između) njegovih sinova kada je oslijepio (Ka'b), rekao je:

Čuo sam Ka'ba, sina Malika, rekao je (o onome šta mu se je dogodilo) pošto se je izostavio (tj. pošto je izostao u Medini) od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u borbi Tebuka (u ratu prema Tebuku), pa je spomenuo svoj hadis (cijeli u kojem je rekao i ovo):

"I zabranio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (svima) muslimanima od našega govora (tj. zabranio im je govor sa nama, svaki razgovor s nama), pa smo ostali na tome pedeset noći (tj. pedeset dana). I obavijestio (obznanio) je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, za pokajanje (vraćanje) Allaha na nas (tj. za Allahovo primanje našega pokajanja, a to je onda bio i završetak i kraj zabrane razgovora sa nama)."

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA

KNJIGA (izvjesnih) RATOVALACA (zaraćenika) OD STANOVNIKA (tj. od pripadnika toga) BEZVJERSTVA I OTPADNIŠTVA (od islamske vjere)

(tj. **KNJIGA** o ratovanju i kažnjavanju nevjernika, otpadnika i griješnika koji počnu rat i ratuju, bore se protiv muslimana i islamske uprave i vlasti)

I (KNJIGA) govora Allaha, uzvišen je: "Samo je kazna (onima) koji ratuju Allahom i Njegovim poslanikom (tj. protiv Allaha, i Njegovoga poslanika) i trče u zemlji pokvarenošću (tj. i siju pokvarenost po zemlji, ili: po Zemlji, - za njih je kazna samo to) da se (oni) ubijaju, ili (da) se vješaju, ili (da) se odsijecaju njihove ruke i njihove noge od suprotnosti (tj. unakrst) ili (da) se protjeraju iz (te, izvjesne) zemlje.....".

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Velid, sin Muslima, pričao nam je Evzaija, pričao mi je Jahja, sin Ebu Kesira, pričao mi je Ebu Kilabete Džermija od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Došla je na Vjerovijesnika (tj. ka Vjerovijesniku), pomilovao ga Allah i spasio, nekolicina od Ukla pa su primili Islam. Pa su se u stomaku dugotrajno oboljeli (oni u) Medini (ili: Pa su mrzili boravljenje u Medini zbog bolesti koja ih je pogodila). Pa je zapovjedio njima da odu devama (od obavezne) milostinje (tj. devama koje su date kao zekat), pa (da) piju od njihovih (devećih) mokrača i njihovih mlijeka. Pa su (to) učinili, pa su ozdravili. Pa su se vratili (u mnogobožačku vjeru, tj. odmetnuli su se od Islama, postali su otpadnici), i ubili su njihove pastire (tj. pastire tih deva, kamila) i potjerali su (sebi te deve). Pa je poslao (Muhamed a.s. potjeru) u (tj. za) njihovim tragovima (poslao je za njima potjeru). Pa su mu se doveli oni, pa je odsjekao njihove ruke i njihove noge, i iskopao je njihove oči, zatim nije spržio njima (usijanim željezom mjesta na kojima su im odsječeni udovi kako bi im prestala teći krv, tj. nije im zastavio krv, nego je pustio da teče) dok su umrli.

GLAVA:

Nije spalio (rane da prestane krv) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (izvjesnim) ratovaocima (zaraćenicima) od stanovnika (toga) otpadništva (tako da) su čak propali (pomrijeli, umrli).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Salta, Ebu Ja'la, pričao nam je Velid, pričao mi je Evzaija od Jahja-a, od Ebu Kilabeta, od Enesa da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, odsjekao (tj. isjekao izvjesne) 'Urenijeviće, i nije spržio (rane da zaustavi krv iz njih) njima, (tako da) su čak (u tom stanju i) umrli.

GLAVA:

Nisu se napojili (izvjesni) otpadnici ratovaoci (zaraćenici), čak su (tako i) umrli.

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, od Vuhejba, od Ejuba, od Ebu Kilabeta, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Došla je (manja) grupa od (plemena) Ukla na Vjerovijesnika, (tj. Vjerovijesniku), pomilovao ga Allah i spasio. Bili su u natkrivenom predvorju (Bogomolje), pa su našli nezdravom Medinu (tj. smatrali su da im je neprijatan boravak u Medini jer su se u njoj razboljeli od dugotrajne bolesti u stomaku). Pa je rekao (jedan između njih):

"O poslaniče Allaha! Traži nam mlijeko!" Pa je rekao: "Ne nalazim vam (ništa drugo) osim da se priključite sa devama poslanika Allaha (Allahovoga), pomilovao ga Allah i spasio." Pa su došli njima (devama), pa su pili od njihovih mlijeka i njihovih mokrača (mokraća) dok su ozdravili i udebelili se (udebljali su se). I (poslije svega toga) ubili su pastira (čobanina tih deva) i potjerali su (sebi to manje) stado deva. Pa je došao Vjerovijeniku, pomilovao ga Allah i spasio, (izvjesni) glasni dozivač (tj. tražilac pomoći), pa je poslao (izvjesne) tražioce (tj. pojeru) u njihove tragove (tj. za njima). Pa se nije podigao (taj) dan dok su se oni doveli njemu. Pa je zapovjedio za (neke) klince (čavle, eksere) pa su se usijali, pa je podvukao surmu njima s njima (s tim usijanim klincima), i odsjekao je njihove ruke i njihove noge, i nije spalio (rane usijanim željezom da prestane krv) njima. Zatim su se bacili (tj. pobacani su oni) u (medinensko, medinsko) kamenito tlo (predjel,

kamenjar). Traže (oni) pojenje (tj. traže oni da se napiju, napoje vodom), pa se nisu napojili, čak su umrli (pomrli).

Rekao je Ebu Kilabete: Ukrali su, i ubili su i ratovali su Allahom i Njegovim poslanikom (tj. protiv Allaha i Njegovoga poslanika).

GLAVA

stavljanja usijanih klinaca (eksera po zapovjedi) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (u) oči (izvjesnih) ratovalaca (zaraćenika, odmetnika).

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Hamad od Ejuba, od Ebu Kilabeta, od Enesa, sina Malika da je (jedna manja) skupina od (plemena) Ukla, ili je rekao: (od plemena Urejneta) - a neću znati (tj. a ne znam drukčije) osim (da) je rekao od Ukla - došla su (u) Medinu, pa je zapovjedio njima Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, za (neke) muzare deve. I zapovjedio je njima da izađu (izvan Medine), pa (da) piju od njihovih mokrača (mokraća) i njihovih mlijeka (njihove mokraće i njihova mlijeka). Pa su (to) pili. Te kada su se očistili (od bolesti, otresli se, to jest: kada su ozdravili), ubili su (toga) pastira i potjerali su (sebi te) deve. Pa je dospjelo (doprlo to) Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, jutrom (izjutra), pa je poslao (izvjesne) tražioce (potjeru) u njihov trag. Pa se nije (taj) dan podigao dok su se doveli (a već su se doveli, a već su dovedeni) oni njemu. Pa je zapovjedio za njih, pa je odsjekao njihove ruke i njihove noge, i stavio je usijane klince (u) njihove oči (doslovno: i poklincao je njihove oči). Pa su se bacili (bačeni su) u (medinenski, medinski) kameniti predjel (kamenjar), (i) traže napojenje (napajanje vodom - traže da se napiju vode), pa neće se napojiti (tj. pa se ne napoje vodom - pa im se nije dala voda da se napiju).

Rekao je Ebu Kilabete: Ovo je narod (jedan, tj. Ovo su ljudi koji) su ukrali, i ubili su, i bili su bezvjernici (postali su nevjernici) poslije njihovoga (svoga) vjerovanja i ratovali su Allahom i Njegovim poslanikom (tj. protiv Allaha i Njegovoga poslanika, pa su zbog toga svega tako teškom i strogom kaznom pokažnjavani).

GLAVA

vrijednosti (onoga) ko je ostavio (tj. vrline onoga ko ostavi i napusti izvjesne) bezobraštine (nevaljaštine, vrlo ružna djela, a naročito blud, preljub).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Selama, izvijestio nas je Abdullah od Ubejdulaha, sina Umera, od Hubejba, sina Abdurahmana, od Hafsa, sina Asima, od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Sedam (vrsta ljudi) su (takvi da će da) zasjeni (zakloni, skloni) njih Allah (na) sudnjem danu u Svoju sjenu (hlad na) dan (koji će biti takav da) nema (nikakve druge) sjene osim Njegova sjena (Njegov hlad): vođa pravedan, i mladić (koji) je odrastao (odgojio se) u obožavanju Allaha, i čovjek (koji) je spomenuo (tj. koji spominje) Allaha u samoći (osamljenosti) pa su se izlila njegova dva oka, i čovjek (koji je takav da) je njegovo srce obješeno u (nekoj, ili izvjesnoj) bogomolji, i dva čovjeka (koja) su se međusobno voljela (koja se vole) u Allahu (tj. u ime vjerovanja u Allaha), i čovjek (koji je takav da) je pozvala njega žena vlasnica korjena i ljepote (tj. plemićka i ljepotica, ugledna i lijepa) ka svojoj osobi (k sebi radi preljuba, bluda, pa) je rekao: "Zaista ja se plašim Allaha!", i čovjek (koji) je milodario (tj. koji milodari milostinju) pa je sakrio nju čak (da) neće znati (tj. da ne zna) njegova ljevica (lijeva ruka) šta je napravila (tj. dala, podijelila) njegova desnica (desna ruka)."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Ebu Bekra, pričao nam je Umer, sin Alije. - H - A pričao mi je Halifete, pričao nam je Umer, sin Alije, pričao nam je Ebu Hazim od Sehla, sina Sa'da, Saidije, rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ko je zajamčio (tj. Ko zajamči) meni (za ono) što je među njegovim dvjema nogama i što je među njegovim dvjema vilicama (čeljustima), zajamčio sam (tj. zajamčiću, garantovaću) njemu za raj."

GLAVA

grijeha (tih) bludnika (preljubnika). Govor Allaha, uzvišen je, (o tome je): "..... i neće bludničiti (tj. i ne bludniče).....". "I ne približujte se (tome) bludu, zaista on je bio bezobraština (pretjeranost, prekomjerni grijeh) i bio je loš putem (tj. taj postupak je loš put, pravac, način zadovoljavanja polnoga nagona).".

Izvijestio nas je Davud, sin Šebiba, pričao nam je Hemam od Katadeta, izvijestio nas je Enes, rekao je:

Zaista pričaću svakako vama (jedno) pričanje, (a) neće pričati vama njega (ni) jedan (čovjek, tj. niko) poslije mene, čuo sam njega (to pričanje, razgovor, hadis) od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. Čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori (da) neće stati (tj. neće nastati) Čas, ili je rekao:

"Od znakova Časa je (to) da (će da) se podigne (ukloni izvjesno) znanje (nauka), i pojavi se (izvjesno) neznanje, i (da će da) se pije (to) vino, i pojavi se (taj) blud, i umanje se (ti) ljudi (tj. muškarci - i kad muškaraca bude malo), i umnože se (te) žene (a žena bude puno - više nego muškaraca), čak (će da) bude za pedeset žena (izvjesni) staralac (čuvar) jedan (jedini)."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Musena-a, izvijestio nas je Ishak, sin Jusufa, izvijestio nas je Fudajl, sin Gazvana, od Ikrimeta, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Neće bludničiti (ili: Ne bludniči izvjesni) rob kada bludniči, a on je vjernik. I neće krasti (Ne krade) kada krade, a on je vjernik. I neće piti (Ne pije) kada pije, a on je vjernik. I neće ubiti (Ne ubija), a on je vjernik."

Rekao je 'Ikrimete: Rekao sam Ibnu Abasu: "Kako se iščupa od (iz) njega (njegovo) vjerovanje?" Rekao je: "Ovako." I spleo je (tj. izmiješao je) između svojih prsta (tj. stavio je svoje prste jedne između drugih), zatim je izvadio njih (izvadio je jedne između drugih). "Pa ako se je pokajao (ako se pokaje), vratio se je (tj. vrati se vjerovanje) k njemu ovako." I spleo je između svojih prsta.

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Šubete od Aameša, od Zekvana, od Ebu Hurejreta rekao je: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Neće bludničiti (Ne bludniči izvjesni) bludnik kada bludniči, a on je vjernik. I neće krasti (Ne krade) kada krade, a on je vjernik. I neće piti (ne pije) kada pije njega, a on je vjernik. A (njegovo) pokajanje je izloženo (njemu) poslije (toga grijeha)."

PRIČAO NAM JE Amr, sin Alije, pričao nam je Jahja, pričao nam je Sufjan, pričao mi je Mansur i Sulejman od Ebu Vaila, od Ebu Mejsereta, od Abdullaha (Mes'udovoga), bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: Rekao sam:

"O poslaniče Allaha! Koji grijeh je najveći?" Rekao je: "Da učiniš Allahu prispodobu (tj. nekoga slična, ravna), a On (Allah) je stvorio tebe." Rekao sam: "Zatim koji (poslije toga)?" Rekao je: "Da ubiješ tvoje (svoje) dijete zbog (toga da spriječiš njega) da se hrani (jede) sa tobom." Rekao sam: "Zatim koji (poslije toga grijeha)?" Rekao je: "Da bludničiš (međusobno sa) ženom tvoga (svoga) susjeda."

Rekao je Jahja: A pričao nam je Sufjan, pričao mi je Vasil od Ebu Vaila, od Abdullaha: Rekao sam: "O poslaniče Allaha!" Slično njemu (navedenome hadisu je onda i ovdje opet ispričano). Rekao je Amr: Pa sam spomenuo njega (tj. navedeni hadis) Abdurahmanu, a bio je pričao nama (za ovaj hadis Abdurahman) od Sufjana, od Aameša, i Mansura i Vasila, od Ebu Vaila, od Ebu Mejsereta, rekao je (Abdurahman): "Pusti ga, pusti ga."

(To jest: Ostavi i odbaci ovaj sened u kojem se nikako ne spominje Ebu Mejserete između Ebu Vaila i Abdullaha Mes'udovoga.)

GLAVA

kamenovanja (izvjesnoga, ili: svakoga bludnika, preljubnika) oženjenoga.

A rekao je Hasen: Ko je bludničio sa svojom sestrom, njegova kazna je kazna (izvjesnoga, svakoga) bludnika.

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Šubete, pričao nam je Selemete, sin Kuhejla, rekao je:

Čuo sam Šabiju (da je) pričao od Alije (tj. o Aliji), bio zadovoljan Allah od njega, kada je kamenovao (izvjesnu) ženu (u) petak (tj. petkom) i rekao je:

"Već sam kamenovao nju sa običajem (po običaju, po postupku i načinu) poslanika Allaha (Allahovoga), pomilovao ga Allah i spasio."

PRIČAO MI JE Ishak, pričao nam je Halid od Šejbanije rekao je: Pitao sam Abdullaha, sina Ebu Evfa-a (Ebu Evfaovoga):

"Da li je kamenovao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (tj. da li je vršio kamenovanje)?" Rekao je: "Da." Rekao sam: "Prije (dolaska, objave) sure Nur, ili poslije?" Rekao sam: "Neću znati (tj. Ne znam)."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Mukatila, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Junus od Ibnu Šihaba, pričao mi je Ebu Selemete, sin Abdurahmana, od Džabira, sina Abdullaha, Ensarije da je (jedan) čovjek iz (plemena) Eslema došao poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je pričao njemu da je on već bludničio (izvršio preljub). Pa je svjedočio na svoju osobu (tj. na samoga sebe) četiri svjedočenja. Pa je zapovjedio za njega poslanik Allaha, pomilovao ga

Allah i spasio, pa se kamenovao (taj čovjek, tj. kamenovan je), a bio se je već oženio (prije bludničenja).

GLAVA:

Neće se kamenovati (tj. Ne kamenuje se izvjesni) ludi i luda (tj. psihički abnormalni muškarac, a ni takva ženska osoba).

A rekao je Alija Umeru: "Zar nisi znao da se je (izvjesno) pero podiglo od (izvjesnoga, ili: od svakoga) ludoga do (da) se osvijesti (tj. dok ne dođe do svjesnoga, normalnoga psihičkoga stanja), i od djeteta do (da) stigne (dok ne dođe u doba zrelosti), i od spavača do (da) se probudi (dok se ne probudi - dakle navedenim kategorijama se ne pišu učinjena djela, to jest grijesi)."

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba, od Ebu Selemeta i Seida, sina Musejeba, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Došao je (jedan) čovjek poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a on je u Bogomolji, pa je dozivao (tj. vikao je) njega pa je rekao:

"O poslaniče Allaha! Zaista ja sam bludničio (učinio sam preljub)." Pa se okrenuo (Muhamed a.s.) od njega (od toga čovjeka na drugu stranu), čak (tako da) je vratio na njega (tj. da je ponovio njemu to) četiri puta. Pa pošto je svjedočio na svoju osobu (tj. na sebe) četiri svjedočenja (svjedočanstva), pozvao je njega Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Je li sa tobom ludost (tj. Jesi li ti lud)?" Rekao je: "Ne." Rekao je: "Pa da li si (se) oženio (ženio prije izvršenja bluda)?" Rekao je: "Da." Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Odvedite ga, pa kamenujte ga."

Rekao je Ibnu Šihab: Pa je izvijestio mene (onaj) ko je čuo Džabira, sina Abdullaha (koji) je rekao: Pa sam bio u (tj. među onima) ko je kamenovao njega. Pa smo kamenovali njega u (tom izvjesnom)

klanjalištu (tj. u mjestu gdje se klanjaju bajrami i dženaze). Pa pošto je potreslo (tj. pogodilo svojom oštricom, ili natrudilo, oslabilo) njega (to) kamenje, pobjegao je. Pa smo ga stigli u (medinenskom, medinskom) kamenjaru (kamenitom predjelu) pa smo ga kamenovali.

GLAVA:

Za (svakoga) bludnika je (taj kazneni) kamen.

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, pričao nam je Lejs od Ibnu Šihaba, od Urveta, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Prepirali (Parničili) su se Sa'd i Ibnu Zem'ate (sin Zem'atov), pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"On je za tebe (tj. Taj dječak za koga se prepirete, tvoj je) o Abde, sine Zem'ata! Dijete je za (tu) postelju (tj. Dijete pripada postelji na kojoj se rodi). Zastri se (Pokrij se) od njega, o Sevdeto (o Sevdo)!" Povećao je nama Kutejbete od Lejsa: "..... a za (svakoga) bludnika je (kazneni) kamen (tj. kamenovanje)."

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Šubete, pričao nam je Muhamed, sin Zijada, rekao je: Čuo sam Ebu Hurejreta: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Dijete je za postelju, a za bludnika je kamen."

GLAVA

(izvjesnoga, ili kaznenoga) kamenovanja u (tj. na izvjesnoj) ploči (tj. popločanom mjestu između Bogomolje i pijace u Medini).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Usmana, pričao nam je Halid, sin Mahleda, od Sulejmana, pričao mi je Abdullah, sin Dinara, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Doveo se poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (jedan) Židov i (jedna) Židovka, (a) već su proizveli njih dvoje zajedno (skupa

nešto, tj. ružan čin, nevaljalo djelo, a to će reći: bludničili su njih dvoje skupa). Pa je rekao (Muhamed a.s.) njima (prisutnim Židovima):

"Šta nalazite u vašoj (svojoj) knjizi (u vezi kazne za blud)?" Rekli su: "Zaista naši učenjaci proizveli su ocrnjenje (tj. namazanje, mazanje ugljenom njihova) lica i (to) davanje jahati naopačke (bludniku i bludnici)."

(Izraz "vet-tedžbijeti" ima mnogo tumačenja i značenja. Od svih tih tumačenja ovdje je samo navedeno to jedno.)

Rekao je Abdullah, sin Selama: "Pozovi ih, o poslaniče Allaha, za Tevrat." Pa se je njemu donio on. Pa je stavio jedan (od) njih svoju ruku na ajet (u kojem se nalazi zapovjed) kamenovanja, i počeo je (da) čita (ono) što je prije njega i što je poslije njega. Pa je rekao njemu Ibnu Selam:

"Podigni tvoju (svoju) ruku", pa kada li je ajet (o zapovjedi) kamenovanja pod njegovom rukom! Pa je zapovjedio za njih dvoje poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa su se kamenovali njih dvoje (tj. kamenovani su). Rekao je Ibnu Umer: Pa su se kamenovali njih dvoje kod (te izvjesne) ploče (tj. kaldrme, popločanoga mjesta između Bogomolje i pijace u Medini). Pa sam vidio (onoga) Židova (kako) se je nadnio na nju (tj. sagnuo se, nagnuo se je nad nju da je sačuva od kamenja).

GLAVA

(izvjesnoga) kamenovanja u (izvjesnome) klanjalištu (tj. mjestu gdje se klanjaju bajrami i dženaze, a to mjesto u Medini je bilo u pravcu mezarluka Bekiul-Garkada, a sastojalo se je od otvorenoga prostora).

PRIČAO NAM JE Mahmud, pričao nam je Abdurezak, izvijestio nas je Mamer od Zuhrije, od Ebu Selemeta, od Džabira da je (jedan) čovjek iz (plemena) Eslema došao Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je priznao za (svoj) blud. Pa se okrenuo (tj. okretao) od njega Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, dok je posvjedočio na svoju

osobu (tj. na sebe taj čovjek) četiri puta. Pa je rekao njemu Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Je li sa tobom ludost?" Rekao je: "Ne." Rekao je: "Jesi li se oženio?" Rekao je: "Da." Pa je zapovjedio za njega, pa se je kamenovao u (tj. na izvjesnome) klanjalištu. Pa pošto (ga) je potreslo (pogodilo svojom oštricom to) kamenje, pobjegao je. Pa se je stigao, pa je kamenovan dok je umro (dok nije umro). Pa je rekao za njega (tj. o njemu) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, dobro i klanjao je na njega (tj. klanjao mu je dženazu - molitvu za umrloga). A nije rekao Junus i Ibnu Džurejdž od Zuhrije: ..... pa je klanjao na njega.

GLAVA

(onoga) ko je pogodio (tj. ko učini, počini jedan) grijeh ispod (te određene) kazne (tj. koji ne podliježe kazni, manji grijeh), pa je izvijestio (svoga) vođu, pa nema (nikakve) kazne na njega (tj. njemu) poslije (njegovoga) pokajanja kada je došao (i izvijestio vođu, rukovodioca samo) tražeći rješenje (od njega).

Rekao je 'Ata': Nije kaznio njega (jednoga čovjeka koji se požalio da je počinio jedan grijeh - nije ga kaznio) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio. A rekao je Ibnu Džurejdž: I nije kaznio (onoga) koji je spolno općio (po danu) u ramadanu (za vrijeme ramazana). I nije kaznio Umer druga (izvjesne) srne (košute, tj. nije kaznio onoga koji je ulovio srnu, a bio je obukao hodočasničku odjeću i nije u tom slučaju smio loviti). I o njemu (tj. o tome se je predao, pričao hadis) od Ebu Usmana, od Ibnu Mes'uda, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Kutejbete, pričao nam je Lejs od Ibnu Šihaba, od Humejda, sina Abdurahmana, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je (jedan) čovjek pao sa svojom ženom (u spolni odnos) u ramadanu (mjesecu kada se posti), pa je tražio rješenje poslaniku (tj. od poslanika) Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je rekao:

"Da li nalaziš (Imaš li) vrat (tj. roba)?" Rekao je: "Ne." Rekao je: "Da li možeš post (tj. postiti) dva mjeseca?" Rekao je: "Ne." Rekao je:

"Pa nahrani šezdeset bijednika." A rekao je Lejs od Amra, sina Harisa, od Abdurahmana, sina Kasima, od Muhameda, sina Džafera sina Zubejra, od Abbada, sina Abdullaha sina Zubejra, od Aiše: Došao je (jedan) čovjek Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, u Bogomolju (i) rekao je:

"Spalio sam se." Rekao je: "Od (tj. Zbog) čega je to?" Rekao je: "Pao sam sa svojom ženom u ramadanu (u spolni odnos)." Rekao je njemu: "Milodari!" Rekao je: "Nema kod mene (ni jedna) stvar (tj. Nemam ništa)." Pa je sjedio (Sjeo je, Sjedio je). Pa je došao njemu (jedan) čovjek, (i) tjera (tjerajući jednoga) magarca, i sa njim je (kod njega je neka) hrana - rekao je Abdurahman: Ne znam šta (tj. kakva) je ona - ka Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je rekao:

"Gdje je (taj) spaljeni (tj. taj koji se je spalio)?" Pa je rekao: "Evo, ja sam to!" Rekao je: "Uzmi ovo, pa milodari s njim (milodari ga - podijeli ovo kao milostinju)!" Rekao je: "Na potrebnijega od mene (od sebe)? Nema za moju porodicu (nikakve) hrane." Rekao je: "Pa jedite ga." (To jest: Pa onda uzmite vi to sebi).

Rekao je Ebu Abdullah: Prvi hadis je jasniji, (tj.) njegov govor: "Nahrani tvoju (svoju) porodicu!"

GLAVA:

Kada je priznao za (izvjesnu) kaznu, a nije objasnio, da li je za (njegovoga) vođu (rukovodioca, zapovjednika, sudiju) da pokrije na njega (tj. njemu taj grijeh, da ga sakrije)?

PRIČAO NAM JE Abdulkuddus, sin Muhameda, pričao mi je Amr, sin Asima, Kilabija, pričao nam je Hemam, sin Jahja-a, pričao nam je Ishak, sin Abdullaha sina Ebu Talhata, od Enesa, sin Malika, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bio sam kod Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa je došao njemu (jedan) čovjek pa je rekao:

"O poslaniče Allaha! Zaista ja sam pogodio (učinio jedan grijeh za koji zaslužujem jednu tjelesnu) kaznu, pa uspostavi (tj. izvrši) je na meni (na mene)." Rekao je: A nije pitao njega o njemu (o njoj). Rekao je: I prisustvovala (tj. I došla) je (redovna) molitva, pa je klanjao sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio. Pa pošto je izvršio (završio) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (tu) molitvu, ustao je k njemu (taj) čovjek pa je rekao:

"O poslaniče Allaha! Zaista ja sam pogodio kaznu (zaslužio sam kaznu), pa uspostavi u meni (tj. na meni, nada mnom) knjigu Allaha (tj. propis koji stoji u Allahovoj knjizi)!" Rekao je: "Zar nije (bilo to da) si već klanjao sa nama?" Rekao je: "Da." Rekao je: "Pa zaista Allah je već oprostio tebi tvoj grijeh." Ili je rekao: "..... tvoju kaznu."

GLAVA:

Da li (da) govori (tj. da rekne izvjesni) vođa (izvjesnom) priznavaocu (da je učinio blud, preljub): "Možda ti (da) si dotaknuo (samo dotaknuo tu ženu) ili si pritisnuo (nju rukom; ili namignuo okom na nju - jer "gameze" znači i namignuti, a i pritisnuti, stisnuti rukom nekoga - da li će to da rekne priznavaocu)?"

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, Džu'fija, pričao nam je Vehb, sin Džerira, pričao nam je moj otac, rekao je: Čuo sam Ja'la-a, sina Hakima, od Ikrimeta, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je: Pošto je došao Maiz, sin Malika, Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je njemu:

"Možda ti (da) si poljubio, ili si pritisnuo (rukom) ili si pogledao (nju)?" Rekao je: "Ne, o poslaniče Allaha!" Rekao je: "Jesi li izvršio spolni odnos (sa) njom?" Neće ciljati (nagovještavati, tj. Ne cilja, ne nagovještava - a to će reći: Pitao ga je Muhammed a.s. tako da on u pitanju nije upotrebio nikakav izraz kojim se cilja i aludira na izvršenje spolnoga odnosa, nego je upotrebio izraz koji to izravno, direktno znači, jer "nake, jeniku nejkun" znači izvršiti spolni odnos, akt, ili kako se to prostački rekne: jebati). Rekao je: Pa kod toga (tj. Pa tada kod takvoga utvrđivanja stanja) je zapovjedio za njegovo kamenovanje.

GLAVA

pitanja (izvjesnoga) vođe (izvjesnome) priznavaocu (tj. onome koji priznaje blud): "Da li si se oženio (prije preljuba, bluda)?"

PRIČAO NAM JE Seid, sin 'Ufejra, rekao je: Pričao mi je Lejs, pričao mi je Abdurahman, sin Halida, od Ibnu Šihaba, od Ibnul-Musejeba i Ebu Selemeta da je Ebu Hurejrete rekao: Došao je poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (jedan) čovjek od (izvjesnih) ljudi, a on je u Bogomolji, pa je dozivao njega:

"O poslaniče Allaha! Zaista ja sam bludničio." Hoće (da kaže da misli na) svoju osobu (na sebe). Pa se okrenuo od njega Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio. Pa se je odstranio (tj. pomaknuo u stranu, na stranu) za polovinu njegovoga lica (tj. na kraj) koji je (taj što) se okrenuo prema njemu (Muhamed a.s.), pa je rekao:

"O poslaniče Allaha! Zaista ja sam bludničio." Pa se okrenuo od njega. Pa je došao za polovinu (tj. prema polovini, prema kraju) lica Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, koji je (taj kraj što) se okrenuo od njega. Pa pošto je svjedočio na svoju osobu (na sebe) četiri svjedočenja, pozvao je njega Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Je li s tobom ludost (Je si li lud)?" Rekao je: "Ne, o poslaniče Allaha!" Pa je rekao: "Jesi li se oženio (tj. Jesi li se ženio)?" (A to će reći: "Jesi li bivao ženjen, oženjen?"). Rekao je: "Da, o poslaniče Allaha!" Rekao je: "Odite, pa kamenujte njega."

Rekao je Ibnu Šihab: Izvijestio me je (onaj) ko je čuo Džabira (koji) je rekao: Pa sam bio u (tj. među onima) ko je kamenovao njega. Pa smo kamenovali njega u (izvjesnome) klanjalištu. Pa pošto je potreslo (uzdrmalo ili nasjeklo) njega (to) kamenje, strugnuo je (tj. skočio je žureći, bježeći), čak (tako da) smo ga stigli (tek) u (medinenskom, u medinskom) kamenjaru (kamenitom predjelu okolo-oko Medine) pa smo kamenovali njega (ili: pa smo ga kamenovali).

GLAVA

(izvjesnoga, vlastitoga) priznavanja za (svoj) blud (preljub).

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan, rekao je: Zapamtili smo ga (tj. sljedeći hadis) iz usta Zuhrije (koji) je rekao: Izvijestio me je Ubejdulah da je on čuo Ebu Hurejreta i Zejda, sina Halida, rekla su njih dvojica: Bili smo kod Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa je ustao (jedan) čovjek pa je rekao:

"Zaklinjem te Allahom, (ne čini ništa drugo) osim što si sudio (tj. osim to da sudiš) među nama sa knjigom Allaha!" Pa je ustao njegov protivnik - a bio je razumniji (ili: a bio je bolji pravnik) od njega - pa je rekao: "Sudi među nama sa knjigom Allaha (tj. po knjizi Allaha), i dozvoli meni (da govorim)." Rekao je: "Reci (tj. Govori)!" Rekao je:

"Zaista moj sin bio je nadničar (najamnik, tj. sluga, slugan) na ovoga (tj. u ovoga, kod ovoga), pa je bludničio sa njegovom ženom. Pa sam se otkupio (tj. oslobodio) od njega sa stotinu ovaca i (jednim) sluganom (slugom). Zatim sam pitao (neke) ljude od stanovnika (izvjesnoga) znanja (tj. pitao sam o tome neke učene ljude), pa su izvijestili mene da je na moga sina bičevanje (sa) stotinu (udaraca) i udaljenje (od) godinu (dana u tuđinu, progonstvo, interniranje), a na njegovu ženu (da) je (to izvjesno) kamenovanje." Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Tako mi (Allaha) koji je (Taj što je) moja duša u Njegovoj ruci zaista ću suditi svakako među vama dvojicom sa knjigom Allaha, veličajno je Njegovo spominjanje. Stotinu ovaca (tih) i (taj) slugan su vraćanje na tebe (tj. ima da ti se to sve povrati). A na tvoga sina je bičevanje (od) stotine (udaraca) i udaljenje (od) godine (dana u tuđinu). I porani (tj. I odi, idi rano ujutru), o Unejse, na ženu ovoga (tj. ka ženi ovoga) pa ako je priznala (tj. ako ona to prizna), pa kamenuj nju." Pa je poranio na nju (tj. k njoj). Pa je priznala, pa je kamenovao nju. Rekao sam Sufjanu: Nije rekao: "Pa su izvijestili mene da je na moga sina (to) kamenovanje." Pa je rekao: Sumnjam u nju (u tu predaju takvu) od Zuhrije, pa možda sam rekao nju, a možda sam šutio (ili: pa ponekad sam rekao nju, a ponekad sam šutio).

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan od Zuhrije, od Ubejdulaha, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je: Rekao je Umer:

Zaista već sam se plašio da se odulji za (izvjesne) ljude vrijeme, čak (da) govori (neki) govornik: "Nećemo naći (tj. Ne nalazimo to) kamenovanje u knjizi Allaha!", pa (da) zalutaju sa ostavljanjem (jedne) dužnosti (što) je spustio nju Allah. Zar ne (tj. Pazite, Pažnja, Pozor)! I zaista (to) kamenovanje je istina (tj. dužnost, obavezni zakon) na (nad onim licem da se izvrši) ko je bludničio, a već se je oženio (ženio) kada je ustao (tj. kada se je uspostavio, utvrdio nužni) dokaz, ili je bio teret (trudnoće, tj. ili se pokaže i ustanovi trudnoća kod ženskoga lica) ili (izvjesno lično) priznavanje (bluda). Rekao je Sufjan: Tako sam zapamtio. Zar ne! I već je kamenovao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i kamenovali smo poslije njega.

GLAVA

kamenovanja (izvjesne žene) trudne od (zbog izvjesnoga) bluda kada se je udavala.

PRIČAO NAM JE Abdulaziz, sina Abdulallaha, pričao mi je Ibrahim, sin Sa'da, od Saliha, od Ibnu Šihaba, od Ubejdulaha, sina Abdullaha sina 'Utbeta sina Mes'uda, od Ibnu Abasa rekao je:

Bio sam (običaja da) dajem čitati (nekima) ljudima od (tih) Iseljenika (tj. Poučavah čitanju Kur'ana neke Iseljenike), od njih je (jedan bio i) Abdurahman, sin Avfa. Pa dok sam ja u njegovom stanu (doslovno: u njegovom odsjedalištu) u (tj. na) Mini, a on je (u tom času bio) kod Umera, sina Hataba, u zadnjem hodočašću (što) je hodočastio njega (Umer), kadli se je vratio (tj. kadli se vrati) k meni Abdurahman pa je rekao (pa reče): "Da si vidio (jednoga) čovjeka (koji) je došao zapovjedniku (svih) vjernika danas pa je rekao:

"O zapovjedniče vjernika! Da li je tebi u omsici (u iksu, u vezi toga-i-toga, tj. da poduzmeš nešto u pogledu omsice, tog-i-tog, iksa koji) govori (ovo): "Da je već umro (tj. Da umre) Umer, zaista već bih se prisegnuo (pokorio na vjernost) omsici (tom-i-tom). Pa tako mi

Allaha nije bila prisega Ebu Bekru osim iznenađenje (iznenada, neočekivanjem, neočekivano), pa se je upotpunila (ta prisega tako)."

Pa se rasrdio (naljutio) Umer, zatim je rekao: "Zaista ja, ako je htio (tj. ako htjedne) Allah, zaista sam ustajač (ustaću) večeras u (među tim) ljudima, pa sam opomenjivač (upozoravač - opomenuću, upozoriću) njih (na) ove koji hoće da otimaju (da otmu) njima njihove poslove. Rekao je Abdurahman: Pa sam rekao: "O zapovjedniče vjernika! Ne čini (to), pa (tj. jer) zaista (to) vrijeme hodočašća sakuplja gomilu (rulju, prostake od tih) ljudi i njihove (male, mlade) skakavce (tj. i ljude štetočine, ljude koji su brzi i hitri skočiti u svako zlo), pa zaista oni su oni (tj. ti) koji nadvladavaju na tvoju blizinu (druge, tj. koji se probijaju da budu tebi najbliže) kada ustaneš u (tj. među) ljude (da govoriš). I ja se plašim da ustaneš, pa (da) govoriš (neku) besjedu (što će da) razleti nju (tj. da pusti, raširi nju) od tebe svaki razletivač (tj. svaki raširivač šireći je na svoj način shvaćenu), i da neće zapamtiti (oni) nju, i da neće staviti nju (tvoju besjedu) na njezina mjesta, pa pričekaj dok dođeš (u) Medinu, pa (jer) zaista ona je kuća (tj. domovina naše) seobe (iseljenja) i (Muhammedovoga a.s.) postupka (običaja), pa (da) se spojiš sa stanovnicima (izvjesnoga) razumijevanja (tj. sa razumnima, sa pravnicima) i uglednicima (velikašima tih izvjesnih) ljudi, pa (da) govoriš šta si govorio bivajući moćan (snažan ti u tome), pa (će da) zapamte stanovnici (izvjesnoga) znanja (tj. pa da zapamte učeni) tvoju besjedu i (da oni) stave nju na njezina mjesta." Pa je rekao Umer:

"Zar ne (tj. Pazi, Pažnja, Pozor)! Tako mi Allaha, ako je htio Allah, zaista ustaću svakako s time (u) prvome ustajanju (u prvome mjestu ustajanja što) ustanem njega u Medini." Rekao je Ibnu Abas: Pa smo došli (u) Medinu u peti (tj. na kraju, u zadnjem dijelu mjeseca) zul-hidžeta. Pa pošto je bio petak, požurili smo (svoj) odlazak (dolazak) kada se je nagnulo Sunce (k zapadu sa podnevne tačke), čak nađem Seida, sina Zejda sina Amra sina Nufejla, (a on je u stanju, stavu) sjedeći uz ugao govornice (Muhameda a.s., tj. Muhamedove a.s. govornice). Pa sam sjeo okolo-oko (tj. kod) njega (kraj njega), (i) dotiče moje koljeno njegovo koljeno. Pa nisam ostao (tj. čekao dugo) da (pa) je izašao Umer, sin Hataba. Pa pošto sam vidio njega dolazećega (prema nama, tj. da on dolazi), rekao sam Sa'du, sinu Zejda sina Amra sina Nufejla:

"Zaista govoriće svakako večeras (tj. danas poslije podne Umer jednu takvu) besjedu, (i) nije rekao nju otkako se je imenovao (postavio) halifom." Pa je zanijekao na mene (tj. Pa je on osudio mene) i rekao je: "Šta si možda (ti nadao se, tj. Šta se ti možda nadaš) da govori (da rekne on ono) što nije rekao prije njega (prije ovoga časa)?!" Pa je sjeo Umer na Govornicu. Pa pošto su ušutjeli (ti) muezini (pozivači na molitvu), ustao je, pa je pohvaljivao na Allaha (tj. zahvaljivao je Allahu) sa (onim načinom) što je on njegov stanovnik (pripadnik, tj. zahvaljivao Mu je onako kako Mu pripada i dolikuje), (a) zatim je rekao:

"Što se tiče poslije, pa zaista ja sam govornik (tj. ja ću govoriti, reći) vama (jednu) besjedu, već se je odredilo meni da govorim nju, neću znati (tj. ne znam), možda ona (da) je između dviju ruku moga roka (tj. možda ona da je pred moju smrt). Pa ko je razumio (tj. ko razumi, shvati) nju, i zapamtio je (i zapamti) nju, pa neka priča za nju gdje (god) dopre (dođe) s njim njegova samarica (tj. dokle god ga donese njegova jahaća životinja). A ko se je plašio (ko se plaši) da neće razumjeti nju, pa neću dozvoliti (tj. ne dozvoljavam ni) za jednoga (čovjeka, tj. nikome) da laže na mene. Zaista Allah je poslao Muhameda, pomilovao ga Allah i spasio, sa (Svojom) istinom i spustio je na njega (Svoju) knjigu. Pa je bilo od (onoga) što je spustio Allah (i) ajet (u kome se nalazi propis toga) kamenovanja. Pa je čitao nama njega, i razumjeli smo ga i zapamtili smo ga. Pa zbog toga je kamenovao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i kamenovali smo poslije njega. Pa plašim se ako bude dugo (ako se odulji) sa (izvjesnim) ljudima vrijeme, da govori (da rekne neki) govornik: "Tako mi Allaha ne nalazimo ajet (toga) kamenovanja u knjizi Allaha!", pa (da) zalutaju sa ostavljanjem (tj. zbog napuštanja jedne) dužnosti (zapovjedi što) je spustio nju Allah. I (to) kamenovanje u knjizi Allaha je istina (tj. dužnost obavezna) na (onom da se izvrši) ko je bludničio kada se je oženio (ženio, bivao u braku) od (izvjesnih, ili: od svih) ljudi i žena, kada je ustao (tj. uspostavio se nužni) dokaz, ili je bila (jasna) trudnoća ili (lično) priznavanje. Zatim zaista mi smo bili (u prilici da) čitamo u (onome) što čitamo od knjige Allaha (ajet čiji je tekst i čitanje ukinuto, dokinuto, a čiji je smisao i sadržaj ostao i dalje u važnosti, a taj ajet je glasio ovako):

"Da ne želite (da se odreknete) od vaših očeva (tj. ne mrzite svoje očeve), pa (jer) zaista ono je bezvjerstvo s vama (u vama) da želite (odricanje) od vaših očeva.", ili (je taj ajet glasio ovako): "Zaista (jedno) bezvjerstvo (nevjerništvo) je s vama da želite (odreći se) od vaših (svojih) očeva.". Zar ne (tj. Pazi, Pažnja, Pozor)! Zatim je zaista poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Ne hvalite pretjerano mene kao što se je hvalio (tj. kao što je hvaljen) pretjerano 'Isa, sin Merjeme, i govorite: rob Allaha i Njegov poslanik." Zatim zaista je ono doprlo meni da (je jedan) govornik od vas govorio: "Tako mi Allaha da je umro (tj. da umre) Umer, prisegnuo bih se (na vjernost) omsici (tom-i-tom)." Pa neka se ne obmanjuje (ne vara) nikako (nipošto ni jedan) čovjek (pa) da govori: Samo je bila prisega Ebu Bekru (bila je samo jedna) iznenadnost, i upotpunila se je. Zar ne! I zaista ona je već bila ovako (tj. takva), ali Allah je sačuvao (tj. odbio i spriječio) njezino zlo. A nije od vas (ni jedan onaj) ko (je takav da) se odsijecaju (kamilini, devini) vratovi k njemu kao Ebu Bekr. Ko se prisegnuo (nekome) čovjeku od (nekoga drugoga načina) osim zdogovora (bez savjetovanja, bez dogovora) od (strane izvjesnih) muslimana, pa neće se prisegnuti (tj. pa ne prisegne se) njemu, onome (kome se je priseglo), a niti (se je prisegnuo onaj) koji se je prisegnuo njemu (iz bojazni od) izlaganja propasti (zbog opasnosti) da se njih dvojica ubiju (da budu ubijeni). I zaista ono je već bilo od naše vijesti kada je usmrtio Allah Svoga vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (to) da su se Pomagači protivili nama i sakupili su se cijeli (tj. svi) oni u nastrešnici Saidetovića. I protivio se je (tj. izostao je) od nas Alija, i Zubejr i ko je sa njima dvojicom. I sakupili su se Iseljenici ka Ebu Bekru. Pa sam rekao Ebu Bekru:

"O Ebu Bekre! Odi s nama (tj. Odvedi nas) ka ovoj našoj braći od Pomagača." Pa smo otišli, hoćemo njima. Pa pošto smo se približili njima (doslovno: od njih, tj. do njih), susrela su nas dva čovjeka od njih, dva dobra (čovjeka), pa su spomenula njih dva (ono) što se je složio na njemu (u čemu se složio taj njihov) narod (tj. Pomagači, a to je da Sa'd, sin 'Ubadeta bude halifa), pa su njih dvojica rekla: "Gdje hoćete (Gdje ćete), o družino Iseljenika?" Pa smo rekli: "Hoćemo ovoj našoj braći od Pomagača." Pa su njih dva rekla: "Nema na vas (nikakve poteškoće) da se ne približite njima. Izvršite vaš (svoj) posao (ili: vašu stvar)." Pa sam

rekao: "Tako mi Allaha zaista ćemo doći svakako njima." Pa smo otišli dok smo došli njima u nastrešnicu Saidetovića, pa kada li (jedan) čovjek zamotan (ili: pokriven) između njihovih leđa dvojih (tj. u njihovoj sredini, među njima)! Pa sam rekao:

"Ko je ovaj?" Rekli su: "Ovo je Sa'd, sin 'Ubadeta." Pa sam rekao: "Šta je njemu?" Rekli su: "Daje se njemu zažestiti (tj. bolovati žestoko od groznice, a to će reći: Boluje od groznice, trese se od groznice)." Pa pošto smo sjedili malo, osvjedočio se je (tj. izrekao je kelimei - šehadet) njihov govornik, pa je hvalio na Allaha sa (onim) što je On njegov stanovnik (tj. pa je zahvaljivao Allahu onako kako Mu pripada i dolikuje), zatim je rekao:

"Što se tiče poslije, pa mi smo pomagači Allaha (tj. pomagači Allahove vjere Islama) i četa (tj. vojska vjere) Islama. A vi ste, družino Iseljenika, (jedna manja) skupina, i već je pridošla (jedna) pridošlica (tj. jedna mala družina, skupina drugova) od vašega naroda, pa kada li oni hoće da odsiječu nas od našega korijena i da odstrane (istjeraju oni) nas od (ove) stvari (od ovoga posla, tj. od vlasti i vladavine, od upravljanja državom)!" Pa pošto je ušutio, htio sam da govorim. I bio sam pripravio (uljepšao jednu) besjedu (koja) je zadivljavala mene (tj. koja mi se je dopadala), (i) hoću da proturim nju između dviju ruku (tj. pred) Ebu Bekra, i bio sam (takav u tome da) uljubaznim (tj. da odbijem, da ublažim) od njega neki dio (njegove) oštrine. Pa pošto sam htio da govorim (tj. da progovorim), rekao je Ebu Bekr:

"Na tvojoj polaganosti (tj. Polagano ti, Polako ti, Lakše ti)!" Pa sam mrzio da rasrdim njega. Pa je govorio Ebu Bekr, pa je on bio blaži od mene i dostojanstveniji (ozbiljniji). Tako mi Allaha nije ostavio (on ništa) od riječi (tj. ni jedne riječi koja) je zadivljavala mene u mome pripravljanju osim (da) je rekao (tj. nego je rekao) u svome ekspromptu (kraćem govoru održanom bez pripreme, održanom odjednom, najednom, iznenada) slično njoj (mojoj pripremljenoj besjedi) ili vrijednije (bolje od nje), dok je ušutio. Pa je rekao:

"Što ste spomenuli u vama (u sebe, kod sebe) od dobra, pa vi ste za njega stanovnici (tj. dostojni toga dobra, vama pripada to dobro nepobitno). A neće se znati (nikada) ovaj posao (uprave i vlasti ni za

koga drugoga) osim za ovo pleme od Kurejševića. Oni su najsredotočniji (najumjereniji, tj. najpravedniji i najispravniji od svih) Arapa porijeklom i domom. I već sam se zadovoljio vama (tj. već sam zadovoljan vama, pristajem vam da prihvatite za vladara) jednoga (od) ova dva čovjeka, pa prisegnite se (na vjernost) kojem (od) njih dvojice ste htjeli (tj. kojem god hoćete između njih dvojice)." Pa je uzeo za moju ruku i za ruku Ebu 'Ubejdeta, sina Džerraha, a on je sjedilac (tj. a on sjedi) između nas. Pa nisam mrzio od (onoga) što je (god) rekao (ništa) osim nju (osim tu riječ kojom mene predlaže za vladara). Bilo je tako mi Allaha da se proturim (naprijed), pa (da) se udari moj vrat (sabljom pod uslovom da) neće približiti mene to od (tj. do kakvoga) grijeha, (to je bilo, to bi bilo) draže (milije) k meni od (toga nego) da se zavlastim (tj. nego da se postavim za zapovjednika) na narodu (tj. nad jednim narodom takvim što) je u njima (tj. nad ljudima među kojima je) Ebu Bekr. Moj Bože, (tako je stanje i mišljenje moje i sve dosad ostalo) osim da ukrasi k meni moja duša kod (moje) smrti (neku) stvar (tj. nešto, neko drugo mišljenje što ja) neću naći (tj. ne nalazim) njega sada. Pa je rekao (govorio je ponovno) govornik (tih) Pomagača:

"Ja sam njezin korjenčić (tj. trupac, panj što) se češe od njega (o njega) i njezina palmica podbočena (stubom ili sličnim da se ne slomi od roda, ili palmica ograđena trnjem da se zaštiti od tuđih ruku). Od nas (neka) je (jedan) zapovjednik, a od vas (neka) je (jedan) zapovjednik, o družino Kurejševića!" Pa se umnožila (izvjesna) galama (vika, dreka) i podigli su se (izvjesni) glasovi, čak sam se preplašio od (izvjesnoga) suprostavljanja (protivljenja, tj. razdora), pa sam rekao:

"Prostri (tj. Pruži) tvoju (tj. svoju) ruku, o Ebu Bekre!" Pa je prostro (tj. Pa je pružio) svoju ruku, pa sam se prisegnuo njemu i prisegnuli su se njemu (prisutni) Iseljenici. Zatim su se prisegnuli njemu (prisutni) Pomagači. I nasrnuli (skočili) smo na Sa'da, sina 'Ubadeta (da se i on prisegne). Pa je rekao (jedan) govornik od njih: "Ubili ste Sa'da, sina 'Ubadeta." Pa sam rekao: "Ubio je Allah Sa'da, sina Ubadeta (tj. On mu nije odredio u sudbini da bude vladar)." Rekao je Umer: "I zaista mi tako mi Allaha nismo našli u (onome) što smo (u čemu smo) prisustvovali (ništa) od posla (tj. ni jednoga posla) jačega od prisegnuća (tj. od davanja prisege) Ebu Bekru. Strahovali smo ako smo se rastali (tj. ako se rastanemo s tim prisutnim) narodom, a nije bila prisega, da se

prisegnu (oni nekome) čovjeku od njih (tj. između sebe) poslije nas, pa ili smo se prisegnuli (tj. pa ili ćemo se onda prisegnuti) njima na (ono) što se nećemo zadovoljiti (tj. s čime nismo zadovoljni), i ili ćemo (da) se suprostavimo njima, pa (će da) bude pokvarenost (nered, zlo). Pa ko se je prisegnuo (tj. ko se prisegne jednome, nekome) čovjeku na (neki drugi način) osim (jednoga) zdogovaranja (mimo dogovaranja) od (izvjesnih, pozvanih) muslimana, pa neće se slijediti on, a niti (onaj) koji se je prisegnuo njemu (zbog bojazni) izlaganja opasnosti da se ubiju njih dvojica (tj. i onaj ko se je prisegnuo i onaj kome se je taj prisegnuo)."

GLAVA:

Dvoje nevjenčavanih se bičuju i protjeravaju njih dvoje (u izgnanstvo, tj. Ako blud učini momak i djevojka - momak koji se nije nikada ženio i djevojka koja se nije udavala - kažnjavaju se bičevanjem i izgnanstvom). "Bludnica (izvjesna) i bludnik (izvjesni), pa bičujte svako jedno (tj. svako pojedino) od njih dvoga stotinu udaraca bičem, i neka ne uzme vas za njih dvoje (tj. prema njima dvoma nikakva) samilost u vjeri Allaha ako ste bili (vi takvi da) vjerujete u Allaha i (izvjesni) dan zadnji (tj. i sudnji dan), i neka prisustvuje kazni njih dvoga (jedna) skupina (grupa) od (izvjesnih, ili nekih) vjernika. Bludnik (izvjesni) neće vjenčati (nikoga) osim (neku) bludnicu ili idolopoklonicu, a (izvjesna) bludnica je (takva žena da) neće vjenčati nju (niko drugi) osim (neki) bludnik ili idolopoklonik, i zabranilo se je (tj. i zabranjeno je) to na (izvjesne, ili: na sve) vjernike.".

Rekao je Ibnu 'Ujejnete: "..... samilost...." (tj. samilost u) uspostavljanju (izvršavanju nad nekom osobom tih tjelesnih) kazni. (Doslovno: "..... samilost....." je uspostavljanje kazni.)

PRIČAO NAM JE Malik, sin Ismaila, pričao nam je Abdulaziz, izvijestio nas je Ibnu Šihab od Ubejdulaha, sina Abdullaha sina Utbeta, od Zejda, sina Halida, Džuhenije rekao je:

Čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) zapovjeda u (tj. za onoga) ko je bludničio, a nije se ženio (nije bivao

ženjen), bičevanje stotine (udaraca) i progonstvo (u tuđinu u trajanju od) godine (dana).

Rekao je Ibnu Šihab: A izvijestio me je Urvete, sin Zubejra, da je Umer, sin Hataba, progonio (u tuđinu), zatim nije prestao taj običaj (da postoji).

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba, od Seida, sina Musejjeba, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, sudio u (pogledu onoga) ko je bludničio, a nije se ženio (da se ima kazniti) sa protjerivanjem (u trajanju od) godine (dana i još uz to) sa uspostavljanjem (tj. izvršenjem tjelesne) kazne nad njim.

GLAVA

protjerivanja stanovnika (izvjesnih) grijeha (tj. griješnika) i (izvjesnih) ženskaraca (tj. onih koji se ponašaju kao žene, onih muških koji oponašaju žene).

PRIČAO NAM JE Muslim, sin Ibrahima, pričao nam je Hišam, pričao nam je Jahja od Ikrimeta, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Prokleo je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (izvjesne) ženskarce od (izvjesnih) ljudi i (izvjesne) muškarače od (izvjesnih) žena, i rekao je:

"Izvedite (tj. Istjerajte) ih iz vaših (iz svojih) kuća!" I izveo (tj. istjerao) je omsicu (tj. tog-i-tog). I izveo je (istjerao) je Umer omsicu.

GLAVA

(onoga) ko je zapovjedio (nekome drugome) osim (izvjesnoga) vođe za uspostavljanje (izvršenje izvjesne) kazne (bivši on) odsutan od njega.

PRIČAO NAM JE Asim, sin Alije, pričao nam je Ibnu Ebu Zi'b od Zuhrije, od Ubejdulaha, od Ebu Hurejreta i Zejda, sina Halida, da je

(jedan) čovjek od Beduina došao k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, a on je sjedilac (tj. a on sjedi), pa je rekao:

"O poslaniče Allaha! Sudi sa knjigom (tj. prema knjizi) Allaha!" Pa je ustao njegov protivnik pa je rekao: "Istinit je bio (tj. Istinu kaže). Sudi njemu, o poslaniče Allaha, sa knjigom (prema knjizi) Allaha! Zaista je moj sin bio najamnik (nadničar) na ovoga (tj. kod ovoga), pa je bludničio sa njegovom ženom. Pa su izvijestili mene da je na moga sina (to kazneno) kamenovanje. Pa sam se otkupio za stotinu (komada) od (izvjesnih) brava i (jednu) robinju. Zatim sam pitao stanovnike (izvjesnoga) znanja (tj. učene ljude), pa su (oni) tvrdili da je na moga sina bičevanje (od) stotine (udaraca) i protjerivanje (u tuđinu u trajanju od) godine (dana)." Pa je rekao:

"Tako mi Allaha koji je (Taj što je) moja duša u Njegovoj ruci zaista (ću da) sudim svakako među vama dvojicom sa knjigom (prema knjizi) Allaha. Što se tiče (tih) brava i (te) robinje, pa vraćanje je na tebe (tj. treba da ti se to oboje vrati, povrati), a na (a za) tvoga sina je bičevanje (od) stotinu (udaraca) i protjerivanje (u tuđinu u trajanju od) godinu (dana). A što se tiče tebe, o Unejse, pa porani na ženu ovoga (tj. odi izjutra rano ženi ovoga), pa kamenuj nju." Pa je poranio Unejs, pa je kamenovao nju.

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "A ko nije mogao od vas (da ima kakav) višak (imovine, moć, mogućnost) da vjenča (izvjesne) udavače vjernice, pa (neka vjenča) od (onoga, tj. od onih) što su posjedovale vaše desnice od vaših djevojaka (tj. robinja) vjernica, a Allah je znaniji o vašem vjerovanju, neki vas su od nekih, pa vjenčavajte njih (robinje) sa dozvolom njihove porodice, i dajte im njihove nagrade sa (izvjesnim) poznatim (načinom nagrađivanja, tj. sa dobročinstvom) udate (bivši one) osim prolivačica (sjemena, tj. bivši one udate, a ne bivši bludnice koje samo žele da sjeme izliju - a to će reći: koje žele samo da zadovolje spolni nagon, a ne žele da budu u braku), a niti (bivši one) uzimačice sebi (kakvih) prijatelja, pa kada su se udale (tj. kada se udaju), pa ako su donijele bezobraštinu (tj. ako one učinu blud, preljub), pa na njih (na robinje) je polovina (onoga) što je na vjenčanim

(slobodnim ženama) od (te tjelesne) kazne, to je za (onoga) ko se je plašio (ko se plaši izvjesnoga) grijeha od vas, a da se strpite, bolje je za vas (tj. bolje je vama), a Allah je (veliki) opraštač, milostiv.".

GLAVA:

Kada je bludničila (izvjesna) robinja.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Ibnu Šihaba, od Ubejdulaha, sina Abdullaha, od Ebu Hurejreta i Zejda, sina Halida, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da se poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pitao (tj. upitan je) o (izvjesnoj) robinji kada je (ona) bludničila (učinila blud, činila blud), a nije se udavala. Rekao je:

"Kada je bludničila, pa bičujte nju. Zatim ako je (opet) bludničila, pa (opet) bičujte nju. Zatim ako je (ponovo) bludničila, pa (ponovo) bičujte nju. Zatim prodajte nju, i da za pletenicu (tj. pa makar za pletenicu da je dadnete)." Rekao je Ibnu Šihab: Neću znati (tj. Ne znam da li je rekao da se ona proda) poslije trećega ili četvrtoga (bluda).

GLAVA:

Neće se koriti (neće se sramotiti, neće se grubo nastupati) na (izvjesnu) robinju (tj. Neće se koriti robinja) kada je bludničila i neće se protjeravati (protjerivati, nego će se samo kazniti udarcima).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, pričao nam je Lejs od Seida Makburije, od njegovoga oca, od Ebu Hurejreta da je on čuo njega (da) govori: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Kada je bludničila (izvjesna) robinja, pa se je razjasnio (tj. pa se jasno utvrdio) njezin blud, pa neka bičuje nju, a neka ne kori (neka ne sramoti nju). Zatim ako je (ponovo) bludničila, pa neka (opet) bičuje nju, a neka ne kori (nju). Zatim ako je (opet) bludničila treći (puta), pa neka proda nju, i da (tj. pa makar) za uže od dlake (kose)." Slijedio je njega (Lejsa) Ismail, sin Umejjeta, od Seida, od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

GLAVA

presuda stanovnika (izvjesne) zaštite (ili: presuda stanovnicima zaštite - a to će reći: presuda nemuslimanima - posebno Židovima i kršćanima) i njihove ženjenosti (oženjenosti) kada su bludničili i podigli su se (tj. i tuženi su) ka (izvjesnom muslimanskom) vođi.

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Abdulvahid, pričao nam je Šejbanija, rekao je: Pitao sam Abdullaha, sina Ebu Evfa-a (Ebu Evfaovoga) o (tome) kamenovanju, pa je rekao:

"Kamenovao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio." Pa sam rekao: "Je li prije Nura (tj. prije objave ajeta u suri Nur, a u kojem se govori samo o bičevanju bludnika i bludnice), ili poslije njega (tj. ili poslije nje - te sure je vršio kamenovanje za blud)?" Rekao je: "Neću znati (tj. Ne znam)." Slijedio je njega (Abdulvahida) Alija, sin Mushira, i Halid, sin Abdullaha, i Muharibija i Ubejdete, sin Humejda, (sva četvorica pričajući) od Šejbanije. A rekao je neki (od) njih: "Maide (tj. Je li prije sure Maide - Maideta - ili poslije nje)?" A prvo (pričanje) je vjerodostojnije.

PRIČAO NAM JE Ismail, sin Abdullaha, pričao mi je Malik od Nafi'a, od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je on rekao:

Zaista (izvjesni) Židovi su došli ka poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa su spomenuli njemu da je (jedan) čovjek od njih i (jedna) žena (da) su bludničili njih dvoje. Pa je rekao njima poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Šta nalazite u Tevratu u poslu (tj. u stvari toga, u vezi toga kaznenoga) kamenovanja?" Pa su rekli: "Osramotimo njih, i bičuju se (oni - bludnici, preljubnici, tj. budu bičevani)." Rekao je Abdullah, sin Selama: "Slagali ste (Lažete). Zaista u njemu je (naređeno to) kamenovanje." Pa su donijeli Tevrat, pa su raširili (tj. pa su otvorili) njega. Pa je stavio jedan (od) njih svoju ruku na ajet (toga)

kamenovanja, pa je čitao (ono) što je prije njega (toga ajeta) i što je poslije njega. Pa je rekao njemu Abdullah, sin Selama:

"Podigni tvoju (svoju) ruku." Pa je podigao svoju ruku, pa kada li u njemu (u Tevratu) ajet (toga) kamenovanja! Rekli su: "Istinit je bio (tj. Istinu je rekao, Istinu govori), o Muhamede! U njemu je ajet (toga) kamenovanja." Pa je zapovjedio za njih dvoje poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa su se njih dvoje kamenovali. Pa sam vidio (toga) čovjeka (da) se naginje (savija) na (tj. nad tu) ženu, (i) čuva nju (od toga) kamenja (tj. kako bi je zaštitio od toga kamenja).

GLAVA:

Kada je osumnjičio svoju ženu ili ženu (nekoga) osim njega (tj. ili ženu nekoga drugoga lica) za (njezin) blud kod (izvjesnoga) sudije i (izvjesnih) ljudi, da li je na (toga) sudiju (dužnost) da pošalje k njoj, pa (da) pita nju o (onome) što se je osumnjičila za njega (za što se osumnjičila).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Ibnu Šihaba, od Ubejdulaha, sina Abdullaha sina Utbeta sina Mes'uda, od Ebu Hurejreta i Zejda, sina Halida, da su njih dvojica izvijestila njega da su se (nekakva) dva čovjeka prepirala (parničila) ka poslaniku (tj. kod poslanika) Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao jedan (od) njih dvojice:

"Sudi među nama sa knjigom (prema knjizi) Allaha!" A rekao je (taj) drugi, a on je (bio) razumniji (od) njih dvojice: "Da, o poslaniče Allaha, pa sudi među nama sa knjigom Allaha, i dozvoli meni, da govorim." Rekao je: "Govori!" Rekao je: "Zaista moj sin je bio najamnik (nadničar) na ovoga (tj. kod) ovoga."

Rekao je Malik: A "el-asifu" je (što i) "el-edžiru" (plaćenik, nadničar).

"Pa je bludničio sa njegovom ženom. Pa su izvijestili mene da je na moga sina (to) kamenovanje. Pa sam se otkupio od njega za (sa) stotinu ovaca i za (jednu) svoju robinju. Zatim sam zaista ja pitao

stanovnike (ljude izvjesnoga) znanja (tj. učene) pa su izvijestili mene da (ono) što je na moga sina, je (to) bičevanje (od) stotinu (udaraca) i protjerivanje (u tuđinu u trajanju od) godinu (dana), i samo (to) kamenovanje je (jedino) na njegovu ženu." Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zar ne (tj. Pažnja, Pozor)! Tako mi (Onoga) koji je (Taj što je) moja duša u Njegovoj ruci zaista sudiću svakako među vama dvojicom sa knjigom Allaha. Što se tiče tvojih brava (ovaca) i tvoje robinje, pa vraćanje je na tebe (tj. pa to se vraća tebi)." I bičevao je njegovoga sina stotinom (udaraca - sa sto udaraca) i protjerao ga je (u tuđinu) godinu (dana). I zapovjedio je Unejsu Eslemiji da dođe ženi (onoga) drugoga (čovjeka), pa ako je priznala (tj. ako ona prizna za to), pa (da) kamenuje nju. Pa je priznala, pa je kamenovao nju (on-Unejs).

GLAVA

(onoga) ko je odgajao (tj. ko je kažnjavao) svoju porodicu ili (nekoga drugoga) osim njega (tj. osim nje - osim svoje porodice) bez (izvjesnoga) vladara (tj. bez traženja dozvole i odobrenja za kažnjavanje od nadležnoga vladara).

A rekao je Ebu Seid od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Kada je klanjao, pa je htio jedan (čovjek, tj. neko) da prođe između njegovih dviju ruku (tj. da prođe ispred njega), pa neka odbije (spriječi) njega, pa ako nije htio (da se vrati nazad), pa neka se bori (protiv) njega (doslovno: pa neka se ubija međusobno s njime)." I činio je njega (tj. činio je to) Ebu Seid.

PRIČAO NAM JE Ismail, pričao mi je Malik od Abdurahmana, sina Kasima, od njegovoga oca, od Aiše rekla je:

Došao je Ebu Bekr, bio zadovoljan Allah od njega, a poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, stavljač je (tj. stavio je) svoju glavu na moje stegno, pa je rekao: "Zadržala si poslanika Allaha (Allahovoga), pomilovao ga Allah i spasio, a (ti, tj. ovi) ljudi nisu na vodi (tj. nemaju vode)." Pa je korio mene (Ebu Bekr) i počeo je (da) udara sa svojom rukom u moju slabinu (tj. u moj bok). A neće spriječiti

(tj. A ne sprječava) mene od (moga) pomicanja (pomjeranja, micanja ništa drugo) osim mjesto poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je spustio (objavio) Allah ajet (toga izvjesnoga) upravljanja (ka suhoj čistoj zemlji, prašini da se njom čisti za molitvu kada nema vode za čišćenje - dakle ajet o korišćenju suhe zemlje, prašine u nedostatku vode).

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Sulejmana, pričao mi je Ibnu Vehb, izvijestio me je Amr da je Abdurahman, sin Kasima pričao njemu od svoga oca, od Aiše rekla je:

Došao je (ili: Okrenuo se meni) Ebu Bekr, pa je udario (skupljenom šakom) mene žestokim udaranjem (jako) i rekao je: "Zadržala si (ove) ljude u ogrlici (tj. zbog jedne ogrlice)." Pa sa mnom je (izvjesna moja) smrt zbog mjesta poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a već je dao bol meni. Prema njemu (slično njemu - tj. Slično prethodnom hadisu je dalje).

"Lekeze" i "vekeze" je jedno (te isto, tj. obje riječi, oba izraza imaju isto značenje: udariti skupljenom šakom, skupljenim dlanom).

GLAVA

(onoga) ko je vidio sa svojom ženom (nekoga) čovjeka pa je ubio njega (u ljubomori, iz ljubomore).

PRIČAO NAM JE Musa, pričao nam je Ebu Avanete, pričao nam je Abdulmelik od Verrada, od Mugireta rekao je: Rekao je Sa'd, sin 'Ubadeta:

Da sam vidio (tj. Ako vidim ja nekoga, Ako bi vidio) čovjeka sa mojom ženom, zaista udario sam (tj. zaista bih ja udario) njega sa (svojom) sabljom bez udaranja stranom (pljoštrimice, tj. ne udarajući ga širinom sablje, nego oštricom sablje da ga ubijem). Pa je doprlo to Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Je li se čudite od (tj. zbog) ljubomore Sa'da? Zaista ja sam ljubomorniji od njega, a Allah je ljubomorniji od mene."

GLAVA

(onoga) što je došlo o (izvjesnome) ciljanju (nagovještavanju, aludiranju, aluziji, tj. o neizravnom i neizričitom iskazivanju nečega).

PRIČAO NAM JE Ismail, pričao mi je Malik od Ibnu Šihaba, od Seida, sina Musejjeba, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (bio jednom u takvoj prilici da) je došao njemu (neki) Beduin pa je rekao:

"O poslaniče Allaha! Zaista moja žena je rodila (jednoga) crnoga dječaka." Pa je rekao: "Da li je za (tj. u) tebe (išta) od deva (Imaš li ti deve)?" Rekao je: "Da." Rekao je: "Šta (tj. Kakve) su njihove boje?" Rekao je: "Crvene." Rekao je: "U njima je (li ima neka i) lugasta (smeđa)?" Rekao je: "Da." Rekao je: "Pa odakle (Pa kako) je bilo to (Pa kako to može biti)?" Rekao je: "Mislim (da je to neki) korijen (izvjesnoga porijekla što) je iščupao njega (tj. što je naslijedio njega od nekoga pretka)." Rekao je: "Pa možda ovaj tvoj sin (da) je iščupao njega (tj. privukao je njega u ovu boju neki) korijen (od izvjesnoga dalekoga porijekla, pretka)."

(Dakle, boja djeteta ako je drukčija, to ne znači da dijete mora biti nezakonito, od drugoga oca osim zakonitoga oca na čijoj se je postelji rodilo, uz uslov da nema drugih sličnih crta, istovjetnih sa drugim nekim muškim licem.)

GLAVA:

Koliko je (izvjesno) sprječavanje (prekoravanje manjim tjelesnim udarcima, tj. neodređenim udarcima) i (izvjesni) odgoj (povezan sa neodređenim tjelesnim udarcima, tj. brojčano neodređenim)?

(Izrazi "et-ta'ziru, ta'zir" i "et-te'dibu, eledebu" znače tjelesnu kaznu čiji broj udaraca bičem nije tačno određen kao u slučaju izraza "el-haddu". Kazna koja se naziva "et-ta'ziru" više označava mjeru čiji je cilj da kažnjenika odvrati od grijeha, griješnoga čina. A kazna "et-te'dibu" i

"el-edebu" je više tjelesna kazna koja ima cilj da nekoga navikava na vršenje dužnosti.)

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, pričao nam je Lejs, pričao mi je Jezid, sin Ebu Habiba, od Bukejra, sina Abdullaha, od Sulejmana, sina Jesara, od Abdurahmana, sina Džabira sina Abdullaha, od Ebu Burdeta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) govori:

"Neće se bičevati (tj. Neka se ne bičuje kažnjeni) iznad deset udaranja bičem osim u (nekoj) kazni od kazni (od kazna) Allaha (za koje je tačno označen izvjesni broj udaraca bičem).

PRIČAO NAM JE Amr, sin Alije, pričao nam je Fudajl, sin Sulejmana, pričao nam je Muslim, sin Ebu Merjema, pričao mi je Abdur-Rahman, sin Džabira, od (onoga) ko je čuo Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Nema kazna (kazni) iznad deset udaranja (udaraca) osim u (nekoj) kazni od kazna (od raznih kazni) Allaha (osim Allahovih kazni)."

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Sulejmana, pričao mi je Ibnu Vehb, izvijestio me je Amr da je Bukejr pričao njemu, rekao je:

Dok sam ja sjedilac (Dok sam sjedio ja) kod Sulejmana, sina Jesara, kadli je došao (tj. kadli dođe) Abdurahman, sin Džabira pa je pričao Sulejmanu, sinu Jesara. Zatim se okrenuo na nas Sulejman, sin Jesara pa je rekao: Pričao mi je Abdurahman, sin Džabira da je njegov otac pričao njemu da je on čuo Ebu Burdeta Ensariju (koji) je rekao: Čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Ne bičujte iznad deset bičeva (kandžija, kamdžija), osim u (nekoj) kazni od kazna (od kazni) Allaha."

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba, pričao nam je Ebu Selemete da je Ebu Hurejrete, bio zadovoljan Allah od njega, rekao:

Zabranio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (izvjesno) međusobno spajanje (dva i više dana u postu bez mršenja, ne mrseći se ni po noći). Pa su rekli njemu (neki) ljudi od (izvjesnih) muslimana: "Pa zaista ti, o poslaniče Allaha, spajaš se (u postu - spajaš post)." Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Koji (od) vas je kao ja (Ko je od vas kao ja)? Zaista ja zanoćim (omrknem) u takvom stanju (da) hrani mene moj Gospodar i napaja (poji) me." Pa pošto nisu htjeli da završe (tj. da se prođu, okanu, okane) od (toga) spajanja, spajao je s njima (jedan) dan, zatim (još jedan) dan. Zatim su vidjeli (taj) mlađak, pa je rekao:

"Da se je odgodio (još koji dan taj mlađak), zaista bih povećao vama (to spajanje više dana)." Kao (izvjesni) kažnjavač (to je učinio) za njih (tj. To je učinio kao kažnjavač njih primjernom kaznom i rekao je njima) kada nisu htjeli (da se prođu takvoga posta koji je bio težak i koji nije bio propisan).

Slijedio je njega (Ukajla) Šuajb, i Jahja, sin Seida, i Junus od Zuhrije. A rekao je Abdur-Rahman, sin Halida, od Ibnu Šihaba, od Seida, od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO MI JE 'Ajjaš, sin Velida, pričao nam je Abdul-'Ala, pričao nam je Mamer od Zuhrije, od Salima, od Abdullaha, sina Umera, da su oni bili (običaja da) se udaraju (tj. udarahu se oni, udarani su oni) na vremenu poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, kada su sebi kupili (neku) hranu nasumce (odoka, đuture, bez mjerenja i vaganja - kada su to tako kupili zato) da prodaju njega (tj. nju - tu hranu) u njihovom mjestu (tj. na mjestu odmah da je prodaju ne čekajući oni) dok odsjednu njega (tj. nju - tu hranu, a to će reći: dok prenesu i smjeste nju) ka njihovim stanovima (u svoje stanove).

PRIČAO NAM JE 'Abdan, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Junus od Zuhrije, izvijestio me je Urvete od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Nije se osvetio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, za se (zbog svoje osobe, zbog sebe ni) u (jednoj) stvari (koja) se dođe k

njemu (tj. koja se učini i napravi k njemu, nego je opraštao do granice) dok se iznosi (ovehti, tj. dok se omalovaži, oskrnavi, dok se učini neka zabrana) od zabrana (od zabranjenih postupaka koji su zabranjeni od) Allaha, pa (onda on kazni da) se osveti radi Allaha.

GLAVA

(onoga) ko je pokazao (izvjesnu) bezobraštinu (ili: izvjesnu preljubu, blud), i (izvjesnu) prljavost i (izvjesnu) sumnju (sumnjičenje) bez dokaza (jasnoga i očitoga).

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan, rekao je Zuhrija od Sehla, sina Sa'da, rekao je:

Prisustvovao sam (izvjesnome, izvjesnima) dvome (dvoma) međusobnih proklinjača (tj. mužu i ženi koji su se međusobno tužili i proklinjali u sporu pred Muhammedom a.s.), a ja sam sin petnaest (tj. a ja imam petnaest godina starosti), (i) rastavio je (Muhammed a.s.) između njih dvoga (brak). Pa je rekao njezin muž:

"Lagao (Slagao) sam na nju ako sam držao (tj. ako zadržim i dalje u braku) nju."

(To je muž rekao u raspravi i parnici, pa to neki tumače da ju je muž prije pustio nego što je sami Muhammed a.s. rastavio njih konačio.)

Rekao je (Sufjan): Pa sam zapamtio to od Zuhrije: "Ako je donijela njega (tj. Ako rodi njega - dijete) tako i tako, pa on je (istinito optužio tu svoju ženu). A ako je donijela njega (ako rodi dijete) tako i tako (tj. takvo i takvo), kao da je ono (crveni otrovni) gušter (odnosno gmizavac sličan gušteru, samo što je taj gmizavac crvene boje i otrovan je), pa on je (onda lažno optužio svoju ženu)." I čuo sam Zuhriju (da) govori: Donijela je njega (tj. Rodila je to dijete) za (onaj opis, tj. takvo dijete koje odgovara onome opisu) koji se mrzi (a to će reći da je njezin čovjek bio u pravu kada ju je tužio, jer je dijete sličilo, ličilo sasvim na onoga čovjeka koji je optužen da je izvršio sa tužiteljevom ženom blud, preljubu).

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan, pričao nam je Ebu Zinad od Kasima, sina Muhameda, rekao je: Spomenuo je Ibnu Abas (izvjesno) dvoje međusobnih proklinjača, pa je rekao Abdullah, sin Šeddada:

Ona je (ta žena) koja (je to što) je (za nju) rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Da sam bio kamenovalac (i jednu) ženu bez dokaza (doslovno: od bez dokaza, zaista bih kamenovao nju)." Rekao je: "Ne. To je (jedna) žena (što) je pokazala javno (tj. javno učinila zlo i nevaljalstvo)."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, pričao nam je Lejs, pričao nam je Jahja, sin Seida, od Abdurahmana, sina Kasima, od Kasima, sina Muhameda, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Spomenulo se je (izvjesno) međusobno proklinjanje kod Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao Asim, sin Adijja o tome (jedan) govor, zatim je otišao. Pa je došao njemu (Asimu jedan) čovjek od njegovoga naroda, (i) tuži se (tj. tužeći se on njemu - Asimu) da je on našao sa svojom porodicom (tj. sa svojom ženom nekoga) čovjeka. Pa je rekao Asim: Nisam se iskušao (tj. Nisam se stavio na iskušenje) sa ovim (slučajem u svome narodu ni zbog čega drugoga) osim svoga govora. Pa je odveo njega (toga svoga čovjeka koji mu se je potužio, odveo ga je Asim) ka Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je izvijestio njega za (onoga, tj. o onome) koji je (taj što) je našao na njemu svoju ženu, a bio je taj čovjek žut (doslovno: mnogo žut, tj. vrlo žute boje), maloga (svoga tjelesnog) mesa, glatke kose (na glavi). A bio je (onaj) koji je tvrdio na njega (tj. koji je tužio njega) da je on našao (zatekao) njega kod svoje porodice, (dakle, tužitelj je bio) smeđ (ili crnomanjast, ili crven, rumen), punih (tj. krupnih) golijeni (nogu), mnogo mesa (tj. debeo). Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Moj Bože! Razjasni (Objelodani)!" Pa je stavila (tj. rodila ta žena dijete) slično sa (izvjesnim tim) čovjekom koji je (taj što je) spomenuo njezin muž da je on našao njega kod nje. Pa je proklinjao (tj. izrekao je,

izveo je, izvršio je proklinjanje) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, između njih dvoga (tj. između tužitelja i njegove te žene). Pa je rekao (jedan) čovjek Ibnu Abasu u (na tome) sijelu:

"Ona je (žena) koja (je ta što) je (za nju, u vezi nje) rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Da sam kamenovao (i) jedno (lice, tj. ikoga) bez dokaza, kamenovao bih ovu." Pa je rekao: "Ne. To je (jedna) žena (koja) je bila (takva da) pokazuje u Islamu (to izvjesno) zlo."

GLAVA

bacanja (ljage, tj. klevetanja izvjesnih žena) udatih i govora Allaha, moćan je i veličajan je: "I koji bacaju (ljagu, tj. klevetaju, iznose laž na izvjesne žene) udate, zatim nisu doveli četiri svjedoka, pa bičujte ih (sa) osamdeset udaraca bičem (kandžijom, kamdžijom), i ne primite im (nikakvo) svjedočenje nikada, i ti su oni pokvarenjaci. Osim (onih) koji su se pokajali (tj. koji se pokaju) od poslije toga i popravili su se (tj. i postali su dobri), pa zaista Allah je veliki opraštač, milostiv.", "Zaista koji bacaju (ljagu, laž na izvjesne žene) udate, nemarne, vjernice - prokleli su se (tj. takvi su prokleti, prokleteni) u (toj) ovozemnosti i onozemnosti (tj. i na drugome svijetu, na sudnjem danu), i za njih je kazna velika (velika kazna)." i (GLAVA) govora Allaha: "I koji bacaju (ljagu na) svoje supruge, zatim nisu došli (tj. doveli - a pravo je: a nije bilo njima svjedoka osim njihove osobe).....", ajet (taj vidjeti).

PRIČAO NAM JE Abdulaziz, sin Abdullaha, pričao nam je Sulejman od Sevra, sina Zejda, od Ebul-Gajsa (ili: od Ebul-Gabsa), od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Odstranite se (Klonite se izvjesnih) sedam uništavačica (tj. uništavajućih svojstava)." Rekli su: "O poslaniče Allaha! A šta (tj. koje) su one?" Rekao je:

"Mnogoboštvo sa Allahom, i čarobnjaštvo (podmetanje čini, opčinjavanje), i ubijanje (svake) osobe koju je zabranio Allah (da se ubije) osim sa (izvjesnim) pravom, i jedenje (te) kamate, i (bespravno) jedenje imovine siročeta, i okretanje leđa (tj. bježanje iz bojnoga reda na) dan (puzanja, primicanja neprijatelju muslimanske) vojske i bacanje

(laži ili sumnjičenja za blud na žene) udate, vjernice, nemarne (tj. neiskusne, neoprezne)."

GLAVA

bacanja (sumnjičenja za blud na izvjesne ljude) robove.

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja, sin Seida, od Fudajla, sina Gazvana, od Ibnu Ebu Nu'ma, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: Čuo sam Ebul-Kasima, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Ko je bacio (sumnjičenje za blud na) svoga posjedovanoga (tj. na svoga roba), a on je (a on bude) čist (nevin) od (onoga) što je rekao (na njega njegov vlasnik, gospodar), bičevao se je (tj. bičevaće se na) sudnjem danu, osim da bude kao što je rekao."

GLAVA:

Da li (će da) zapovjedi (izvjesni, tj. nadležni) vođa (nekome) čovjeku, pa (da on) udari (tj. da izvrši izvjesnu) kaznu odsustvujući od njega.

A već je učinio njega (tj. već je to učinio) Umer.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Jusufa, pričao nam je Ibnu Ujejnete od Zuhrije, od Ubejdulaha, sina Abdullaha, sina Utbeta, od Ebu Hurejreta i Zejda, sina Halida, Džuhenije, rekla su njih dvojica: Došao je (jedan) čovjek ka Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Zaklinjem te Allahom (da na činiš ništa drugo) osim (to da) si sudio (tj. da sudiš) između nas sa knjigom (tj. prema knjizi) Allaha." Pa je ustao njegov protivnik, a bio je razumniji (znaniji) od njega, pa je rekao: "Istinit je bio (Istinu kaže). Sudi između nas sa knjigom Allaha, i dozvoli meni, o poslaniče Allaha!" Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Reci (tj. Govori)." Pa je rekao: "Zaista moj sin je bio najamnik u porodici ovoga, pa je bludničio sa njegovom ženom. Pa sam se otkupio od njega za stotinu ovaca i (jednoga) slugana

(poslužitelja). I zaista ja sam pitao (neke) ljude od stanovnika (izvjesnoga) znanja (tj. od učenih), pa su izvijestili (oni) mene da je na moga sina bičevanje (od) stotinu (udaraca) i protjerivanje (u tuđinu u trajanju od) godine (dana), a da je na ženu ovoga (to) kamenovanje." Pa je rekao:

"Tako mi (Onoga) koji je (Taj što je) moja duša u Njegovoj ruci zaista ću suditi svakako između vas dvojice sa knjigom Allaha. Stotina (ovaca) i (taj) slugan (sluga) su vraćanje na tebe (tj. vraćaju se tebi). A na sina tvoga je bičevanje (od) stotine (udaraca) i protjerivanje (u tuđinu u trajanju od) godine (dana). I, o Unejse, porani na ženu (tj. k ženi) ovoga, pa pitaj nju (za to). Pa ako je priznala (ako ona prizna), pa kamenuj nju." Pa je priznala, pa je kamenovao nju.

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA

KNJIGA (izvjesnih) SMUTNJI (tj. pobuna, nereda, meteža, kušnji, iskušenja)

Šta je došlo o govoru Allaha, uzvišen je: "I čuvajte se (jedne velike) smutnje (ili kušnje koja) neće pogoditi nikako (samo one) koji su nasilje činili od vas (tj. između vas samo njih) osobito (naročito, posebno).....", i šta je bio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) upozorava od (izvjesnih) smutnji (i kušnji da se čuva svaki musliman).

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Bišr, sin Serijja, pričao nam je Nafi', sin Umera, od Ibnu Ebu Mulejketa rekao je: Rekla je Esma od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Ja sam na mome (tj. na svome) bunaru (na sudnjem danu i) iščekujem ko dolazi na mene (meni, tj. ko će da dođe meni da se napije vode sa moga bunara), pa (će da) se uzme za (neke) ljude od niže mene (tj. uzeće se neki ljudi ispred mene), pa govorim (pa ću reći): "Moja sljedba je (to)!" Pa (će da) govori (Uzvišeni Allah): "Nećeš znati (tj. Ne

znaš ti), išli su na natraške (na svoje natraške, tj. odmetnuli su se od onoga na čemu su bili za vrijeme tvoga života)."

Rekao je Ibnu Ebu Mulejkete: "Moj Bože! Zaista mi se utječemo u Tebe (Tebi da nas spasiš od toga) da se vratimo na naše pete (tj. nazad u idolopoklonstvo), ili (da) se iskušavamo (zavođenjem u smutnje)."

(Izraz "fitnetun" - je mnogostrukoga značenja, a isto tako i glagol "fetene, jeftinu". Množina od "fitnetun" je: "fitenun". Korijen toga izraza znači: kušnja, iskušenje, proba. Iz toga osnovnog značenja proizašla su još značenja: smutnja, pobuna, nered, metež, zavođenje na pogrešno vjerovanje, shvatanje, zavođenje na blud itd. U ovim hadisima koji sada dolaze u tekstu, biće, u stvari, zastupljena dva najglavnija značenja toga izraza: kušnja, i smutnja, i to smutnja u smislu pobuna, nered, metež.)

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Ebu Avanete od Mugireta, od Ebu Vaila rekao je: Rekao je Abdullah (Mes'udov): Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ja sam vaš preteča (predvodnik) na (svome) bunaru (na sudnjem danu). Zaista podignuće se svakako k meni (neki) ljudi od vas. Te kada sam pao (tj. nagnuo se) zato (da) uzmem (dohvatim, uhvatim) njih, privući će se (oni) niže mene (tj. biće odvedeni oni ispred mene, osim mene), pa (ću da) govorim:

"O moj Gospodaru! Moju su (to) drugovi!" Pa (će On da) govori: "Nećeš znati (tj. Ne znaš ti ono) šta su (oni) proizveli (uradili) poslije tebe."

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Jakub, sin Abdurahmana, od Ebu Hazima rekao je: Čuo sam Sehla, sina Sa'da, (da) govori: Čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Ja sam vaš preteča na (svome) bunaru (na sudnjem danu). Ko je došao (tj. Ko dođe) njemu, pio je (piće) od njega (piće ga), a ko je pio od njega (a ko ga je pio), nije ožednio poslije njega nikada (tj. a ko se

napije od njega, neće ožedniti poslije njega nikada, poslije toga nikada). Zaista doći će na mene (tj. doći će meni neki) narodi (neki ljudi), (pa) poznajem (ja) njih, i poznaju (oni) mene, zatim će se rastaviti između mene i između njih (razdvojićemo se, rastaćemo se)."

Rekao je Ebu Hazim: Pa je čuo mene Nu'man, sin Ebu Ajjaša, a ja pričam njima ovo, pa je rekao: "Ovako si čuo Sehla?" Pa sam rekao: "Da." Rekao je: "I ja svjedočim na Ebu Seida Hudriju zaista (da) sam čuo njega (da) povećava u njemu (u tom pričanju toga hadisa), rekao je:

"Zaista oni su od mene." Pa (će da) se govori (rekne): "Zaista ti nećeš znati (ne znaš ono) što su proizveli (oni) poslije tebe." Pa (ću da) govorim: "Udaljavanje, udaljavanje (tj. Daleko, daleko od Allahove milosti) za (onoga, tj. Daleko od Allahove milosti neka je svaki onaj) ko je mijenjao (zamjenjivao svoju vjeru) poslije mene."

GLAVA

govora Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Vidjećete poslije mene (neke) stvari (poslove, događaje što) niječete njih (tj. stvari koje ćete smatrati za ružne, koje osuđujete, koje ćete osuđivati).".

A rekao je Abdullah, sin Zejda: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Strpite se, dok susretnete mene na bunaru (mome na sudnjem danu)."

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja, sin Seida, Kattan, pričao nam je Aameš, pričao nam je Zejd, sin Vehba, rekao je: Čuo sam Abdullaha (Mes'udovoga) rekao je: Rekao je nama poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista vi ćete poslije mene vidjeti (jednu veliku) sebičnost (samoljublje, egoizam; koristoljublje) i (neke) stvari (što) niječete (osuđujete) njih." Rekli su: "Pa šta zapovjedaš nama, o poslaniče Allaha?" Rekao je: "Izvršite k njima njihovo pravo (koje ste dužni da izvršite kao prema svojim starješinama i vladarima), a pitajte (tj. a molite) Allaha (za) vaše pravo (za svoje pravo da vam ga dadne)."

PRIČAO NAM JE Museded od Abdulvarisa, od Dža'da, od Ebu Redža-a, od Ibnu Abasa, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Ko je mrzio (tj. Ko mrzi) od svoga zapovjednika (jednu, neku) stvar, pa neka se strpi, pa (tj. jer) zaista ono ko je izašao od (svoga) vladara (jedan) pedalj, umro je predislamskim načinom umiranja (načinom umiranja predislamskoga, tj. umro je kao onaj koji u vrijeme prije Islama umiraše ne znajući i ne poznavajući nikakvoga određenoga vođe kome se treba pokoravati izuzev svojih plemenskih starješina; a to ipak ne znači da umre kao bezvjernik ako se udalji od stava svoga vladara na osnovu opravdanoga razloga)."

PRIČAO NAM JE Ebu Numan, pričao nam je Hammad, sin Zejda, od Dža'da Ebu Usmana, pričao mi je Ebu Redža' 'Utaridija, rekao je: Čuo sam Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Ko je vidio od svoga zapovjednika (neku) stvar (što) mrzi nju (tj. nešto što on mrzi to), pa neka se strpi na njemu, pa (jer) zaista ono ko se je rastao (rastavio od svoje) skupine (tj. vjerske zajednice jedan) pedalj, pa je umro (pa umre), (nije drukčije s njime bilo) osim (tako da) je umro načinom umiranja predislamskoga (predislamskim)."

PRIČAO NAM JE Ismail, pričao mi je Ibnu Vehb od Amra, od Bukejra, od Busra, sina Seida, od Džunadeta, sina Ebu Umejjeta, rekao je: Unišli smo na 'Ubadeta (tj. ka 'Ubadetu, da posjetimo 'Ubadeta), sina Samita, a on je bolestan, pa smo rekli:

"Popravio te (Učinio dobrim tebe) Allah! Pričaj za hadis (neki što će da) okoristi (tj. nagradi) tebe Allah s njim (tj. za njega, zbog njega, a da) si ga čuo od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio." Rekao je: "Pozivao je nas Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa smo se prisegnuli (njemu na Akabi). Pa je rekao u (onome) što je uzeo na nas (tj. što je postavio kao uslov, uvjet nama), to jest: Prisegao se je nama (tj. On prima prisegu od nas uz uvjet, uslov) na (našu) poslušnost i pokornost (njemu) u našoj čilosti i našoj mrskosti (mrzovoljnosti), i našoj teškoći, i našoj lakoći, i sebičnosti nad nama (tj. da smo poslušni i

pokorni i onda kada se drugome daje prednost nad nama, pa makar taj drugi i ne bio zaslužan za tu prednost), i da se nećemo međusobno prepirati (svađati, otimati za tu) zapovjed (tj. za vlast sa) njezinim stanovnicima (tj. sa onima koji drže tu vlast u svojim rukama između nas), osim da vidite bezvjerstvo pokazano (očigledno, tj. jasno, vidljivo, otkriveno bezvjerstvo), (a) kod vas je od Allaha o njemu (jasan, čvrst) dokaz."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin 'Ar'areta, pričao nam je Šubete od Katadeta, od Enesa, sina Malika, od Usejda, sina Hudajra, da je (jedan) čovjek došao Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"O poslaniče Allaha! Postavio si namjesnikom (tj. službenikom, upravnim radnikom jednoga) omsicu (jednoga čovjeka), a nisi postavio namjesnikom (nisi uzeo za službenika, upravnoga radnika) mene." Rekao je:

"Zaista vi ćete vidjeti poslije mene sebičnost (davanje prednosti nezasluženima), pa strpite se dok susretnete mene (na sudnjem danu)."

GLAVA

govora Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Propast moje sljedbe je na dvjema rukama (nekih) dječaka maloumnih (ludih, zabludjelih)."

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Amr, sin Jahja-a sina Seida sina Amra sina Seida, rekao je: Izvijestio me je moj djed, rekao je:

Bio sam sjedilac (tj. Sjedio sam) sa Ebu Hurejretom u bogomolji (džamiji) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, u Medini i sa nama je Mervan. Rekao je Ebu Hurejrete: Čuo sam (izvjesnoga) istinitoga, učinjenoga istinitim (tj. potvrđenoga kao istinit da on) govori:

"Propast (Propadanje) moje sljedbe je na dvjema rukama (nekih) dječaka od Kurejševića (tj. nekih mladića iz Kurejševića)." Pa je rekao

Mervan: "Prokletstvo Allaha na njih (na te neke) dječake (mladiće)!" Pa je rekao Ebu Hurejrete: "Da sam htio (tj. Da hoću) da govorim: Sinove omsice (tih-i-tih, ili: tog-i-tog) i sinove omsice (je nabrojao Muhammed a.s.!, zaista sam (tj. zaista bih to) učinio." Pa sam bio (običaja da) izađem sa svojim djedom ka sinovima Mervana (tj. ka Mervanovićima) kada su zavladali u Siriji (u Damasku). Pa kada je vidio njih dječake mlade, rekao je nama: "Možda ovi da budu od njih." Rekli smo: "Ti si znaniji."

GLAVA

govora Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Jao za Arape (tj. Teško Arapima) od (jednoga) zla (koje) se je već približilo.".

PRIČAO NAM JE Malik, sin Ismaila, pričao nam je Ibnu Ujejnete da je on čuo Zuhriju od Urveta, od Zejnebe, kćeri Umu Seleme (Umu Selemine), od Umu Habibe, od Zejnebe, kćeri Džahša, bio zadovoljan Allah od njih, da je ona rekla:

Probudio se je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, iz (svoga) spavanja (tj. iza sna) bivši mnogo pocrvenjelo njegovo lice, (i) govori:

"Nema božanstva osim Allah! Jao za Arape od zla (jednoga što) se je već približilo! Otvorilo se je danas od brane (zida) Je'džudža i Me'džudža slično ovome (kao ovo, ovoliko)." I svezao je (zavezao je svoje prste) Sufjan (tako da je napravio broj) devedeset, ili stotinu. Reklo se je: "Zar (da) propadnemo, a u (među) nama su (izvjesni) dobri?" Rekao je: "Da, kada je bila mnogobrojna (izvjesna) nevaljalost." (To jest: "Da, kada se umnožila nevaljalost.")

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Ibnu Ujejnete od Zuhrije, od Urveta. A pričao mi je Mahmud, izvijestio nas je Abdurezak, izvijestio nas je Mamer od Zuhrije, od Urveta, od Usameta, sina Zejda, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je: Nadvisio se je (tj. Popeo se je) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, na (jednu) tvrđavu od tvrđava Medine (u stvari: na jednu kulu, toranj, od kula tvrđave u Medini), pa je rekao:

"Da li vidite šta (ja) vidim?" Rekli su: "Ne." Rekao je: "Pa zaista ja zaista vidim (izvjesne) smutnje (kušnje, tj. nerede, meteže što će da) padaju kroz vaše kuće (tj. između vaših kuća) kao padanje (izvjesnoga) kapanja (tj. kao padanje kiše)."

GLAVA

pojavljivanje (izvjesnih) smutnji (kušnji, iskušenja koja će dovesti do pobuna, nereda, meteža).

PRIČAO NAM JE Ajjaš, sin Velida, izvijestio nas je Abdul-'Aala, pričao nam je Mamer od Zuhrije, od Seida, od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Približuje se međusobno (to izvjesno) vrijeme, i okrnjuje se (izvjesni) posao (rad), i susreta (susreće) se (izvjesna) škrtost, i pojavljuju se (tj. pojaviće se izvjesne) smutnje, i umnožava se (izvjesni) herdž." Rekli su: "O poslaniče Allaha! Koje što je ono (tj. Koja je to stvar, Šta je to herdž)?" Rekao je: "Ubijanje (izvjesno), ubijanje."

A rekao je Šuajb, i Junus, i Lejs i sin brata (tj. bratić) Zuhrije (sva četvorica su rekla pričajući oni) od Zuhrije, od Humejda, od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Ubejdulah, sin Musa-a, od Aameša, od Šeqiqa rekao je: Bio sam sa Abdullahom (Mes'udovim) i Ebu Musa-om pa su rekla njih dvojica: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista između dvije ruke Časa (tj. Zaista pred Čas) su zaista (neki takvi) dani (danovi da će) sići u njima (izvjesno, ili svako) neznanje, i podignuće se u njima (izvjesno, ili svako) znanje, i umnožiće se u njima herdž. A "herdž" je (što i) "katl": ubijanje."

PRIČAO NAM JE Umer, sin Hafsa, pričao nam je moj otac, pričao nam je Aameš, pričao nam je Šeqiq, rekao je: Sjedio je Abdullah

(Mes'udov) i Ebu Musa, pa su pričala njih dvojica, pa je rekao Ebu Musa: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista pred Čas su (takvi) dani (da) će se podignuti u njima (izvjesno) znanje, i sići će u njima (izvjesno) neznanje, i umnožiće se herdž. A "herdž" je "katl": ubijanje."

PRIČAO NAM JE Kutejbete, pričao nam je Džerir od Aameša, od Ebu Vaila rekao je: Zaista ja sam zaista sjedilac sa Abdullahom (Mes'udovim) i Ebu Musa-om, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, pa je rekao Ebu Musa:

Čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, slično njemu (tj. slično navedenome hadisu). A "el-herdžu" (herdž) je u jeziku Abesinaca: ubijanje.

PRIČAO NAM JE Muhamed, pričao nam je Gunder, pričao nam je Šubete od Vasila, od Ebu Vaila, od Abdullaha (Mes'udovoga), i mislim ga (da) je podigao njega (tj. slijedeći hadis do Muhammeda a.s.), rekao je:

"Pred Čas su dani (izvjesnoga) herdža (ubijanja). Prestaće (izvjesno, ili svako) znanje, i pojaviće se u njima (u tim danima izvjesno, ili svako) neznanje." Rekao je Ebu Musa: A el-herdžu (herdž) je ubijanje u (na) jeziku Abesinaca. A rekao je Ebu Avanete od Asima, od Ebu Vaila, od Eš'arije da je on rekao Abdullahu (Mes'udovome):

"Znaš (izvjesne) dane koji (su ti što) je spomenuo (njih) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (kao) dane (izvjesnoga) herdža (ubijanja), poput njega (tj. slično navedenome hadisu prije ovoga)." Rekao je Ibnu Mes'ud: "Čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Od najgorih (tih izvjesnih) ljudi su (oni) koji (su ti što će da) stigne njih Čas, a oni su živi (tj. Najgori su oni ljudi koje zateče, zatekne žive Čas - čas smaka svijeta pred ponovno proživljenje i pred sudnji dan na drugome svijetu)."

GLAVA:

Neće doći (ni jedno) vrijeme (pa da će biti drukčije) osim (tako da će biti ono) koje je poslije njega, gore od njega.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Jusufa, pričao nam je Sufjan od Zubejra, sina Adijja, rekao je: Došli smo Enesu, sinu Malika, pa smo se potužili k njemu (na ono) što sretnemo (susrećemo) od Hadždžadža. Pa je rekao (Enes):

"Strpite se (na tome Hadždžadžovom nasilju), pa (jer) zaista ono neće doći na vas (ni jedno, nikakvo) vrijeme (pa da će biti drukčije) osim (tako da će biti ono) koje je poslije njega, gore od njega, dok susretnete vašega (svoga) Gospodara. Čuo sam njega (tj. Čuo sam to) od vašega vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio."

PRIČAO NAM JE Ebul-Jemena, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije. - H - A pričao nam je Ismail, pričao mi je moj brat od Sulejmana, od Muhameda, sina Ebu Atiqa, od Ibnu Šihaba, od Hinde, kćeri Harisa, Firasije (Firasijevićke) da je Umu Selema, žena Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekla: Probudio se je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (jednu) noć uplašen, (i) govori:

"Slava Allahu! Šta (tj. Koliko li) je to spustio Allah od (izvjesnih) riznica! I šta (tj. koliko li) je to spustilo se od (izvjesnih) smutnji (kušnji)! Ko (će da) probudi vlasnice (tih) soba - hoće (da kaže) njegove žene - zato (da one) klanjaju? Poneka (ili: Mnoga) odjevena u (toj) ovozemnosti, gola (je) u (toj) onozemnosti (tj. na drugome svijetu, na sudnjem danu)."

(Ili: "Poneka odjevena u ovozemnosti je gola u onozemnosti, na drugome svijetu.".)

GLAVA

govora Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Ko je nosio na nas (tj. Ko ponese protiv nas svoje) oružje, pa nije od nas (tj. pa nije naš, ne pripada nama on)."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Nafi'a, od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Ko je nosio na nas (protiv nas svoje) oružje, pa (on) nije od nas."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Ala-a, pričao nam je Ebu Usamete od Burejda, od Ebu Burdeta, od Ebu Musa-a, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Ko je nosio na nas (svoje) oružje, pa nije od nas."

PRIČAO NAM JE Muhamed, izvijestio nas je Abdurezak od Mamera, od Hemmama: Čuo sam Ebu Hurejreta od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Neće davati znak (tj. Neka ne daje znak, Neka ne pokazuje) jedan (od) vas na svoga brata sa (svojim) oružjem, pa (jer) zaista on neće znati (tj. on ne zna), možda (izvjesni) sotona (da) iščupa (ono) u njegovoj ruci (tj. to oružje iz njegove ruke), pa (da) padne u (jednu) rupu od Vatre (ubivši svoga brata)."

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan, rekao je: Rekao sam Amru:

"O Ebu Muhamede! Čuo (li) si Džabira, sina Abdullaha, (da) govori: Prošao (Prolazio) je (jedan) čovjek sa (nekim) strjelicama u Bogomolji (tj. kroz Bogomolju), pa je rekao njemu poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Uhvati (tj. Drži) za njihove vrhove (za vrhove strjelica, jesi li to čuo da je tako rekao)?" Rekao je: "Da."

PRIČAO NAM JE Ebu Numan, pričao nam je Hammad, sin Zejda, od Amra, sina Dinara, od Džabira da je (jedan) čovjek prošao u (tj. kroz) Bogomolju sa (nekim) strjelicama (strijelama noseći ih on tako da) je već pokazao njihove vrhove, pa je zapovjedio (tome čovjeku Muhammed a.s.) da uzme za njihove vrhove (da) neće ogrebati (tj. zato da ne bi on ogrebao, nehotimično ozlijedio nekoga) muslimana.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Ala-a, pričao nam je Ebu Usamete od Burejda, od Ebu Burdeta, od Ebu Musa-a, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Kada je prolazio (tj. Kada prolazi) jedan (od) vas u našoj bogomolji, ili u našoj pijaci (tj. kroz bogomolju, džamiju, ili kroz pijacu, trg), a sa njim su (neke) strijele (a on ima, posjeduje, drži neke strijele), pa neka uhvati (drži) na (za) njihove vrhove - ili je rekao: pa neka zgrabi (tj. prihvati, uzme, pa neka ih pokrije) sa svojim dlanom (svojom šakom zato da bi spriječio) - da pogodi (da ne pogodi, da ne bi ozlijedila), jednoga (nekoga) od (prisutnih) muslimana (dakle: da ne bi s tim strijelama zakačili i ozlijedili nekoga od prisutnih muslimana)."

GLAVA

govora Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Ne vraćajte se poslije mene (ka stanju da budete kao jedni, neki) bezvjernici, (i da) udara (tj. udarajući) neki (od) vas (sabljom) vratove nekih.".

PRIČAO NAM JE Umer, sin Hafsa, pričao mi je moj otac, pričao nam je Aameš, pričao nam je Šeqiq, rekao je: Rekao je Abdullah (Mes'udov): Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Psovanje (Grdnja izvjesnoga, ili svakoga) muslimana je griješenje (pokvarenost), a njegovo ubijanje je bezvjerstvo."

(Ili: "Međusobna grdnja, ili međusobno psovanje sa muslimanom je griješenje, pokvarenost, a međusobno ubijanje sa muslimanom je bezvjerstvo, nevjerstvo.".)

PRIČAO NAM JE Hadžadž, sin Minhala, pričao nam je Šubete, izvijestio me je Vaqid (Vakid) od svoga oca, od Ibnu Umera da je čuo Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Ne vraćajte se poslije mene (u stanje da budete kao) bezvjernici (nevjernici), (pa da) udara (tj. udarajući) neki (od) vas vratove nekih (svojom sabljom ili nečim drugim)."

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja, pričao nam je Kurreta, sin Halida, pričao nam je Ibnu Sirin od Abdurahmana, sina Ebu Bekreta, od Ebu Bekreta; i od (jednoga) drugoga čovjeka - on je vrijedniji (bolji) u mojoj duši od Abdurahmana, sina Ebu Bekreta - od Ebu Bekreta da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, predikovao (izvjesnim) ljudima, pa je rekao:

"Zar nećete znati (tj. Zar ne znate) koji je ovo dan?" Rekli su: "Allah i Njegov poslanik su znaniji." Rekao je: Čak smo mislili da će on imenovati (nazvati) njega sa (drugim imenom) osim njegovoga imena. Pa je rekao: "Zar nije sa danom (tj. Zar nije dan izvjesnoga toga) klanja (žrtava ispod vrata, po vrhu prsa)?" Rekli smo: "Da, o poslaniče Allaha." Rekao je: "Koji je ovo grad? Zar nije (izvjesni, tj. sveti) grad?" Rekli smo: "Da, o poslaniče Allaha." Rekao je:

"Pa zaista vaše krvi (tj. životi), i vaša imanja, i vaše časti i vaše kože (vašega tijela) su na vas zabranjene (tj. vama su svete) kao zabranjenost (kao svetost) ovoga vašega dana u ovome vašem mjesecu u ovome vašem gradu. Zar ne (Pazite, Pažnja)! Da li sam (vam) priopćio (saopćio)?" Rekli smo: "Da." Rekao je: "Moj Bože! Svjedoči (tj. Budi svjedok)! Pa neka priopći (ovdje) prisutni (onome ko je ovdje sada) odsutni (odsutnome - dakle: neka priopći, saopšti o ovome prisutni onome ko je odsutan), pa (jer) zaista ono poneki priopćivač priopći njega (tj. ovaj govor onome) ko je pamtljiviji za njega (za ovaj govor - dakle taj govor priopćivač prenese, priopći onome koji će ga možda bolje zapamtiti nego taj priopćivač koji je taj govor direktno čuo)." Pa je bilo tako. Rekao je (Muhammed a.s.):

"Ne vraćajte se poslije mene (da budete kao) bezvjernici (nevjernici), (i da) udara (udarajući) neki (od) vas vratove nekih."

Pa pošto je bio dan (u kojem) se je spalio Ibnul-Hadremija kada je spalio njega Džarijete, sin Kudameta, rekao je (taj Džarijete svojoj vojsci): "Nadvisite se (tj. Nadkučite se, Nadvirite se) na Ebu Bekreta!" Pa su rekli: "Ovo je Ebu Bekrete, vidite (gleda te)!" Rekao je Abdurahman: Pa je pričala meni moja majka od Ebu Bekreta (tj. o Ebu Bekretu) da je on rekao: "Da su unišli na mene (tj. Da su unišli meni vojnici Džarijeta), nisam posegao (tj. ne bih posegao na njih, ne bih odbijao njih ni) sa (jednom) trskom (trstikom, a kamoli sa kakvim oružjem jer sam protivnik međusobnoga ubijanja među muslimanima)."

(Ibnul-Hadremija je pristalica i sljedbenik Muavije, a Džarijete je pristalica i sljedbenik Alije r.a.. Ebu Bekrete je bio protivnik svakoga međusobnoga ubijanja muslimana, pa zato i postoji jedna predaja da je Džarijete poslije spaljivanja Ibnul-Hadremije ubio, odnosno objesio i onda spalio i Ebu Bekreta. Međutim, po ovome što se nalazi u Buharijinom Sahihu, može se zaključiti da Ebu Bekrete nije ubijen od strane Džarijetovih ljudi koji su bili poslani da ispitaju njegovo držanje, stav.)

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Iškaba, pričao nam je Muhamed, sin Fudajla, od svoga oca, od Ikrimeta, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ne vratite se (tj. Ne odmetnite se od Islama) poslije mene (pa da budete kao) bezvjernici, (i da) udara (pa da udara) neki (od) vas vratove (od) nekih (tj. pa da se međusobno ubijate)."

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Šubete od Alije, sina Mudrika, čuo sam Ebu Zur'ata, sina Amra sina Džerira, od njegovoga djeda Džerira rekao je: Rekao je meni poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u hodočašću (svoga) oproštaja (tj. u oproštajnom hodočašću):

"Traži šutnju (od tih prisutnih) ljudi (tj. Ušutkaj, Ućutkaj, Umiri te ljude)!" Zatim je rekao: "Ne vraćajte se poslije mene (da budete kao) bezvjernici, (i da) udara neki (od) vas vratove nekih (tj. i da se ubijate međusobno)."

GLAVA:

Bude (Biva, tj. Biće jedna velika) smutnja: sjedilac (izvjesni, ili: svaki sjedilac) u njoj bolji je od (izvjesnoga, ili: svakoga) stajača.

(Pod smutnjom ili kušnjom se u sljedećem hadisu može razumjeti da se misli na pobunu, nered, metež. Pod sjediocem može se razumjeti onaj koji ne učestvuje u toj pobuni, a pod stajačem se može razumjeti onaj ko uzme učešća u toj pobuni. Ili čak i više: stajač može da znači i onaj ko ustane da vidi to, i to samo da vidi, a sjedilac je onaj ko neće, koji neće ni da ustane da vidi tu pobunu i nered, kada je već ne može da spriječi.)

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Ubejdulaha, pričao nam je Ibrahim, sin Sa'da, od svoga oca, od Ebu Selemeta, sina Abdu-Rahmana, od Ebu Hurejreta. Rekao je Ibrahim: A pričao mi je Salih, sin Kejsana, od Ibnu Šihaba, od Seida, sina Musejjeba, od Ebu Hurejreta rekao je: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Biće (neke velike) smutnje: sjedilac (izvjesni, ili svaki) u njima je bolji od (izvjesnoga, svakoga) stajača; a stajač u njima je bolji od pješaka (tj. od onoga koji ide pješice obično bez trčanja), a pješak u njima je bolji od nastojača (tj. od onoga koji trči, žuri). Ko se je nadvisio (natkučio, nadnio) za njih (tj. njima - tim smutnjama), traže (tj. tražiće) nadvisivanje (natkučivanje od) njega (u propast, tj. upropastiće njega te smutnje). Pa ko je našao (tj. ko nađe) u njima (tj. u njihovo vrijeme, u vrijeme tih smutnji neko) sklonište ili utočište, pa neka se uteče (tj. pa neka se skloni) u njega (u to sklonište)."

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, izvijestio me je Ebu Selemete, sin Abdurahmana, da je Ebu Hurejrete rekao: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Biće (velike neke) smutnje: sjedilac (izvjesni, ili svaki) u njima je bolji od (izvjesnoga, ili svakoga) stajača, a stajač je bolji od pješaka, a pješak u njima je bolji od nastojača (žurioca). Ko se nadvisio (natkučio) za njih (njima), tražile su nadvisivanje (natkučivanje u propast one od)

njega. Pa ko je našao (ko nađe neko) sklonište ili utočište, pa neka se uteče (neka se skloni) u njega (u to sklonište, utočište)."

GLAVA:

Kada su se susrela (tj. sudarila, pobila, sukobila izvjesna) dva muslimana sa dvije sablje njih dvojice.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Abdulvehaba, pričao nam je Hammad od (jednoga) čovjeka (što) nije imenovao njega, od Hasena rekao je:

Izašao sam sa svojim oružjem (u) noćima (tj. u danima te izvjesne) smutnje (bitke okolo Aišine deve i bitke na Sifinu), pa je izašao u susret meni Ebu Bekrete pa je rekao:

"Gdje hoćeš (Gdje ćeš)?" Rekao sam: "Hoću (da dadnem) pomoć sinu strica (tj. stričeviću) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio." Rekao je: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Kada su se međusobno susreli (Kada se sretnu, sukobe licem u lice izvjesna) dva muslimana sa dvije sablje (dva mača) njih dvojice (tj. sa svojim sabljama, mačevima), pa obadva (pa oba od) njih dvojice su od stanovnika Vatre." Reklo se je: "Pa ovaj ubica (neka ide u pakao), pa šta je umu (toga) ubijenoga (tj. pa što će, a što će i ubijeni u pakao otići)?" Rekao je: "Zaista (i) on je htio ubijanje svoga druga (tj. Zaista i on je htio da ubije tog muslimana)."

Rekao je Hammad, sin Zejda: Pa sam spomenuo ovaj hadis Ejubu i Junusu, sinu Ubejda, a ja hoću da pričaju njih dvojica meni za njega (o njemu), pa su rekla njih dvojica: Samo je predao ovaj hadis (jedino, tj. Predao je ovaj hadis samo) Hasen od Ahnefa, sina Kajsa, od Ebu Bekreta.

PRIČAO NAM JE Sulejman, pričao nam je Hammad za ovo (o ovome). A rekao je Muemmel: Pričao nam je Hammad, sin Zejda, pričao nam je Ejub, i Junus, i Hišam i Mualla, sin Zijada, od Hasena, od Ahnefa, od Ebu Bekreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. A predao je njega Mamer od Ejuba. A (ili: I) predao je njega Bekkar, sin Abdulaziza, od svoga oca, od Ebu Bekreta. A rekao je Gunder: Pričao nam je Šubete od Mansura, od Rib'ije, sina Hiraša, od Ebu Bekreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. A nije podigao njega (tj. ovaj hadis do Vjerovijesnika a.s. pripovijedajući ga) Sufjan od Mansura.

GLAVA:

Kako je (izvjesna) stvar kada nije bila skupina (tj. kada ne bude jedne skupine, zajednice, muslimanske većine koju podržavaju većina svih muslimana).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Musenna-a, pričao nam je Velid, sin Muslima, pričao nam je Ibnu Džabir, pričao mi je Busr, sin Ubejdulaha, Hadremija da je on čuo Ebu Idrisa Havlaniju da je on čuo Huzejfeta, sina Jemana, (da) govori:

Bili su (izvjesni) ljudi (običaja da) pitaju poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, o (tom izvjesnome) dobru, a bio sam (ja običaja da) pitam njega o (izvjesnome) zlu bojaznošću (tj. iz straha) da stigne mene (to zlo). Pa sam rekao:

"O poslaniče Allaha! Zaista mi smo bili u predislamlju (vremenu neznanja, neukosti) i (u velikome) zlu, pa je donio nama Allah ovo dobro. Pa da li je (tj. da li će biti) poslije ovoga dobra (išta) od zla (ikakvo zlo, hoće li biti ikakvo zlo)?" Rekao je: "Da." Rekao sam: "A da li je (da li će biti) poslije toga zla (išta) od dobra?" Rekao je: "Da, a u njemu je (jedna) mutnoća (mutnost, tj. neće biti to dobro čisto i bistro)." Rekao sam: "A šta je (tj. u čemu je) njegova mutnoća?" Rekao je:

"Ljudi (neki što) upućuju za (drugi put) osim puta (moga, postupanja moga), poznaješ od njih (neke postupke kao dobre) i niječeš (tj. i osuđuješ im neke postupke)."

(Dakle ta mutnoća je u tome što će ti upravljači miješati dobre i zle postupke. U stvari riječ "dehanun" doslovno znači: dimovitost, zadimljenost; ali ovdje odgovara bolje izraz mutnoća, zamućenost. Ovaj hadis je već jednom davno u tekstu prošao, pa ova napomena vrijedi i za ono mjesto u tekstu koje je već prošlo.)

Rekao sam: "Pa da li je poslije toga dobra (išta) od zla (da li će poslije toga dobra doći išta od zla)?" Rekao je: "Da. Pozivači (neki koji će zvati) na vrata pakla. Ko je odgovorio (tj. Ko se odazove) njima k njemu (ka paklu), bacili su ga u njega (tj. baciće ga u pakao)." Rekao sam: "O poslaniče Allaha! Opiši ih nama." Rekao je: "Oni su od naše kože, i govore sa našim jezicima." Rekao sam: "Pa šta zapovjedaš meni ako je stiglo (ako stigne, zateče, zatekne) mene to?" Rekao je:

"Slijediš (tj. Slijedi, Drži se uz) skupinu (zajednicu većine tih) muslimana i njihovoga vođe (vladara, halife)." Rekao sam: "Pa ako nije bilo za njih (tj. ako ne bude bilo u njih nikakve glavnine) skupine, a ni vođe (tj. ako ne bude postojala glavna zajednica, a ni vođa, halifa)?" Rekao je:

"Pa odstrani se tih grupa (skupina, stranaka, sekta, sekti), svake (od) njih, i (da) (tj. pa makar morao postupiti tako) da ujedaš (tj. da se zubima uhvatiš) za korijen (nekoga) stabla (drveta, i da tako usamljen živiš) dok stigne tebe (tvoja) smrt, a ti si na tome (tj. u tom takvom stanju usamljenosti)."

GLAVA

(onoga) ko je mrzio da umnožava crninu (tj. osobe, pristalice izvjesnih) smutnji i (izvjesnoga) nasilja (a to znači: ko nije želio da svojim ličnim učestvovanjem umnoži broj osoba izvjesnih smutnji, pobuna, izvjesnoga nasilja).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jezida, pričao nam je Hajvete i (drugi neki) osim njega, rekla su njih dvojica: Pričao nam je Ebul-Esved. A rekao je Lejs od Ebul-Esveda:

Odsjekla se je (tj. Odredila se je) na stanovnike Medine (jedna) vojska (da se između njih sakupi i da ide protiv Sirije), pa sam se upisao u nju. Pa sam susreo Ikrimeta pa sam izvijestio njega. Pa je zabranjivao meni (to) najžešćim (svojim) zabranjivanjem, zatim je rekao:

"Izvijestio me je Ibnu Abas da su (neki) ljudi od (izvjesnih) muslimana bili sa (izvjesnim) idolopoklonicima (i) umnožavaju (tj. umnožavajući oni) crninu (tj. broj osoba, ili masovnost; ili komoru, trupnu komoru tih) idolopoklonika na (tj. protiv) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa dođe (izvjesna) strijela, pa se baci, pa pogodi jednoga (od) njih, pa ubije njega. Ili udari njega (neko), pa ga ubije. Pa je (o tim takvima) spustio Allah, uzvišen je:

"Zaista koji su (takvi da) su usmrtili njih (izvjesni) anđeli bivajući (ti ljudi) nasilnici njihovi (tj. svojih) osoba (ili duša, tj. usmrtili su ih anđeli u stanju i času kada su sami sebi nasilje činili učestvovanjem u vojsci koja se bori protiv muslimana).....".
GLAVA:

Kada je ostao (tj. Kada ostane jedan musliman) u (jednim) ocjedinama (mulju, talogu, odbacku) od (izvjesnih) ljudi (tj. među niskim, poročnim, podlim ljudima).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Kesira, izvijestio nas je Sufjan, pričao nam je Aameš od Zejda, sina Vehba, pričao nam je Huzejfete, rekao je:

Pričao nam je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (neka) dva hadisa, (i) vidio sam jedan (od) njih dva, i ja iščekujem (pogledam da vidim, tj. čekam da doživim i taj) drugi. Pričao nam je da je (ta) povjerljivost sišla u korijen (tj. u dubinu) srca (izvjesnih) ljudi, zatim su znali (tj. saznali da treba biti povjerljiv - to su još saznali i naučili) iz Kur'ana, zatim su znali (saznali to) iz (moga) postupka (i govora - iz hadisa). I pričao nam je o njezinome dizanju (tj. o nestajanju te povjerljivosti). Rekao je: "Spava (tj. Zaspaće izvjesni) čovjek (svoje jedno) spavanje, pa (će da) se zgrabi (tj. pa će se uzeti, ukloniti njegova) povjerljivost iz njegovoga srca, pa biva (tj. pa će biti trajno) njezin trag kao (tj. slično kao) trag (izvjesnoga) zacrnjivanja (trag izvjesne

modrice, pomućene i promijenjene boje). Zatim (će da) spava (da zaspe jedno svoje) spavanje, pa se zgrabi (ona, tj. povjerljivost), pa ostane u njoj (u duši) njezin trag kao trag (izvjesnoga) žulja. Kao (jedan) ugljen (živi što) si zakotrljao njega na tvojoj (tj. svojoj) nozi, pa se isprišti (tj. pa poskaču prištevi, žuljevi, plikovi), pa vidiš njega (plik da je on) napuhan (otekao, natekao, zatekao), a nije u njemu (ni jedna) stvar. I osvanu (tj. osvanuće, počeće izvjesni) ljudi (da) međusobno trguju, pa neće biti blizu (skoro ni) jedan (da) izvršava (tu) povjerljivost (tj. da vraća povjerenu stvar na čuvanje). Pa (će da) se govori:

"Zaista u (među) sinovima omsice (tog-i-tog) je (jedan - ima jedan) čovjek povjerljiv." I govori se (tj. govoriće se) za (izvjesnoga) čovjeka: "Ala je pametan (Pametan li je on, Što je pametan)!" I: "Ala je oštrouman!" I: "Ala je čvrst (snažan on)!" A (taj čovjek je takav da) nema u njegovom srcu težina (jednoga) zrna slačice od vjerovanja. I zaista već je došlo na mene (jedno) vrijeme (u prošlome mome življenju) i neću se brinuti (u njemu, tj. da se ja ne brinem, u stvari, da se nisam brinuo) kojem (od) vas sam se prisegnuo (tj. povjerio za nešto). Zaista ako je bio musliman, vratio je njega na mene (tj. meni njegov) Islam. A ako je bio kršćanin, vratio je njega na mene (tj. vratio je njega meni) njegov nastojivač (tj. njegov zaštitnik, pokrovitelj, zakonski zastupnik koji se brine o njemu).

A što se tiče danas (sadašnjosti), pa nisam (više u običaju ili u prilici da) se prisegnjujem (tj. da se povjeravam nikome, ikome drugome) osim omsici i omsici (tj. iksu i iksu - tom-i-tom i tom-i-tom).

GLAVA

(izvjesnoga) pobeduinjavanja (sebe) u (izvjesnoj, ili: u svakoj) smutnji.

(To jest: GLAVA o odavanju životu Beduina, dakle, o svome opredjeljivanju za pustinjački život u vrijeme smutnje, pobune, građanskoga rata u gradovima, a cilj odavanju pustinjskom, pustinjačkom životu je da se izbjegne učešće u smutnji, pobuni.)

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Hatim od Jezida, sina Ebu Ubejda, od Selemeta, sina Ekve'a, da je on unišao na

Hadždžadža (tj. unišao je on Hadždžadžu), pa je rekao (njemu Hadždžadž):

"O sine Ekve'a! Vratio si se na tvoje (svoje) dvije pete (tj. Odmetnuo si se od Islama, ili od Hidžre). Pobeduinio si se." Rekao je: "Ne, a ali (tj. nego) je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, dozvolio meni (da se nastanim, da odselim) u (tu) pustinju (ili: u te Beduine, među tim Beduinima)."

A od Jezida, sina Ebu Ubejda, rekao je: Pošto se ubio (tj. Pošto je ubijen) Usman, sin Affana, izašao je Selemete, sin Ekve'a, ka Rebezi (tj. u pustinjsko mjesto, selo Rebezu, Rebezetu), i oženio se tamo (sa jednom) ženom, i rodila je njemu (ta žena nekoliko) djece. Pa je neprestano bio u njoj, dok je (tj. te je) došao prije (nego će) da umre za (nekoliko) noći (tj. prije nekoliko dana od svoje smrti), pa je odsjeo (u) Medini.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Abdurahmana, sina Abdullaha sina Ebu Sa'sa'ata, od njegovoga oca, od Ebu Seida Hudrije, bio zadovoljan Allah od njega, da je on rekao: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Biva blizu (tj. Biće skoro to, Uskoro će) da bude najbolja imovina (izvjesnoga) muslimana bravi (ovce), slijedi (pa će slijediti) s njima vrhove (izvjesnih) planina (brda) i padališta (te) kiše (i mjesta gdje pada samo kiša, a tamo ljudi ne dolaze), (pa tako) bježi (musliman) sa svojom vjerom od (izvjesnih) smutnji."

GLAVA

(izvjesnoga svoga) utjecanja od (izvjesnih) smutnji (tj. traženja sebi utočišta od smutnji).

PRIČAO NAM JE Muaz, sin Fedaleta, pričao nam je Hišam od Katadeta, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Pitali su Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, čak su bili uporni (tj. pretjerani, dosadni) sa (tim) pitanjem (pitanjima). Pa se

popeo Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, jednoga dana (na svoju) govornicu pa je rekao:

"Nećete pitati mene (ni) o (jednoj) stvari (pa da će biti drukčije) osim (tako da) sam objasnio (tj. da ću objasniti, objasniću nju) vama." Pa sam počeo (da) gledam desno i lijevo, pa kada li (je) svaki čovjek (u takvom položaju da) je njegova glava u njegovoj odjeći, (i) plače! Pa je počeo (da pita, da govori jedan) čovjek (koji) je bio kada se je prepirao (sa nekim, u nezgodi da) se zove (tj. pripisuje) ka (nekome drugome) osim svoga oca (tj. u prepirkama su toga čovjeka pripisivali drugome čovjeku, a ne k njegovome ocu, što znači da su mu posredno govorili da je kopile), pa je rekao (taj čovjek):

"O vjerovijesniče Allaha! Ko je moj otac?" Pa je rekao: "Tvoj otac je Huzafete." Zatim je počeo Umer, pa je rekao: "Zadovoljili smo se sa Allahom (kao svojim) Gospodarem, i sa Islamom (kao) vjerom, i sa Muhammedom (kao) poslanikom. Utječemo se u Allaha (Allahu) od zla (izvjesnih) smutnji." Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Nisam vidio u (tj. o izvjesnom, ili o svakome) dobru i zlu kao danas nikada. Zaista ono uobličio se je meni raj i Vatra (tj. i pakao), čak sam vidio njih dvoje ispod (niže; ili ispred ovoga) zida." Rekao je Katadete: Spominje se ovaj hadis kod ovoga ajeta:

"O (vi) koji ste vjerovali, ne pitajte o (nekim) stvarima (koje su takve da) ako se pokažu vama, bivaju loše (tj. biće one loše) vama (tj. ožalostiće one vas).....".

A rekao je Abas Nersija: Pričao nam je Jezid, sin Zurej'a, pričao nam je Seid, pričao nam je Katadete da je Enes pričao njima da je vjerovijesnik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (rekao) za ovaj (hadis, o ovome hadisu kako je već rečeno). I rekao je (Enes dalje u svome pričanju): Svaki čovjek je (u stanju) zamotavača (tj. zamotao je) svoju glavu u svoju odjeću, (i) plače (tj. plačući on). I rekao je: "Utječući se u Allaha (Allahu) od zla (izvjesnih) smutnji (kušnji)." Ili je rekao: "Utječem se u Allaha (Allahu) od zla (izvjesnih) smutnji."

A rekao je meni Halifete: Pričao nam je Jezid, sin Zurej'a, pričao nam je Seid i Mutemir od njegovoga oca (tj. od Mutemirovoga oca Sulejmana), od Katadeta da je Enes pričao njima od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, za ovo (za ovaj hadis) i rekao je: "Utječući se u Allaha (Allahu) od zla (izvjesnih) smutnji."

GLAVA

govora Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Smutnja (izvjesna) je od strane (toga izvjesnoga) istoka.".

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Hišam, sin Jusufa, od Mamera, od Zuhrije, od Salima, od njegovoga oca, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da je on ustao ka strani (svoje) govornice pa je rekao:

"Smutnja (izvjesna) je ovdje, smutnja je ovdje, odakle izlazi (pojavljuje se) rog (izvjesnoga) sotone!" Ili je rekao: "rog Sunca (odakle izlazi)!"

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Lejs od Nafi'a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je on čuo poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a on je okrenut prema (tome) istoku (da) govori:

"Zar ne (tj. Pozor, Pazi, Pažnja)! Zaista (izvjesna, ili: svaka) smutnja je ovdje otkuda izlazi (pojavljuje se) rog (izvjesnoga) sotone!"

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Ezher, sin Sa'da, od Ibnu Avna, od Nafi'a, od Ibnu Umera rekao je: Spomenuo je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Moj Bože! Blagoslovi nama u našoj Siriji! Moj Bože! Blagoslovi nama u našem Jemenu!" Rekli su: "I u našem Nedždu!" Rekao je: "Moj Bože! Blagoslovi nama u našoj Siriji! Moj Bože! Blagoslovi nama u našem Jemenu!" Rekli su: "O poslaniče Allaha! I u našem Nedždu!" Pa mislim ga (da) je rekao (mislim da je rekao) u trećem (spominjanju, tj. da je rekao treći puta):

"Tamo su (izvjesni) potresi (zemljotresi), i (izvjesne) smutnje, i u njemu izlazi (pojavljuje se; ili: i u njoj - u toj zemlji - izaći će, pojaviće se izvjesni) sotona."

PRIČAO NAM JE Ishak Vasitija, pričao nam je Halid od Bejana, od Vebereta, sina Abdurahmana, od Seida, sina Džubejra, rekao je: Izašao je na nas (tj. Izašao je nama) Abdullah, sin Umera, pa smo se nadali da (će da) priča nama (jedan, neki) hadis lijep. Rekao je: Pa je pretekao nas k njemu (jedan) čovjek pa je rekao:

"O Ebu Abdurahmane! Pričaj nam o (toj) borbi (ratu, međusobnome ubijanju) u (izvjesnoj) smutnji, i (o tome) Allah govori:

"I borite se (ratujte protiv) njih dok neće biti (tj. dok ne budne nikakva) smutnja.....".

(Ovim citatom je taj čovjek napao stav Abdullaha, sina Umerovoga, jer je Abdullah smatrao da treba ostaviti i napustiti svaku borbu i međusobno ubijanje muslimana u smutnji, neredu, metežu, tj. građanskom ratu u muslimanskoj sredini, makar jedna od dvije suprotne strane imala stvarno pravo na svojoj strani, makar jedna stranka imala stvarno više zasluga i vrijednosti da upravlja i tako dalje. Abdullah r.a. nije bio usamljen, ali su njegovi istomišljenici bili u manjini, tj. malobrojni pa nisu mogli da izmire još u ono vrijeme zavađene muslimane. Čak su zavađene skupine još u ono vrijeme pogrešno upotrebljavale i tumačile pojedine ajete iz Kur'ana da bi opravdale svoje postupke, kao što je to i ovaj čovjek pogrešno tumačio i shvatio citirani ajet da bi mogao da napadne Abdullaha. Međutim, Abdullah r.a. nije ostao dužan tome čovjeku.)

Pa je rekao (Abdullah tome čovjeku): "Da li znaš šta je (ta) smutnja (o kojoj se govori u tom ajetu), izgubila te tvoja majka? Samo je bio Muhammed, pomilovao ga Allah i spasio, (jedino takvoga postupka da) se bori (tj. Muhammed a.s. bijaše se borio samo protiv tih izvjesnih) idolopoklonika, i bilo je (to izvjesno) ulaženje u njihovu vjeru (to je bilo) smutnja. A nije kao vaša borba (međusobna) na (tj. za tu) vlast (upravu)."

(izvjesne) smutnje koja (će da) se talasa (zatalasa) kao talas (val toga) mora.

A rekao je Ibnu 'Ujejnete od Halefa, sina Havšeba: Bili su (prvi muslimani običaja da) vole da se uposlovičavaju sa ovim stihovima kod (izvjesnih) smutnji (tj. da sljedeće stihove uzimaju sebi kao poslovice i mudre izreke pri izbijanju izvjesnih smutnji): Rekao je Imru'ul-Kajs (a neki vele da je sljedeće stihove rekao Amr, sin Ma'dikeriba):

"Rat, prvo što biva (bude kao jedna) djevojka
Nastoji (trči) sa svojim nakitom za svakoga veleneukoga (prostaka)
Te kada je planuo i raspalilo se je njegovo gorenje (gorivo)
Okrenuo je leđa (kao) starica osim posjednice (tj. koja nema) muža
Prosijeda, niječe se (osuđuje se) njezina boja i promijenula se je
Omrznuta (Mrska je) za (taj) njuh i (to) ljubljenje (poljubac)."

PRIČAO NAM JE Umer, sin Hafsa sina Gijasa, pričao nam je moj otac, pričao nam je Aameš, pričao nam je Šeqiq (Šekik), čuo sam Huzejfeta (da) govori: Dok smo mi sjedači (sjedioci, tj. Dok smo sjedili) kod Umera kadli je rekao (tj. kadli on reče):

"Koji (od) vas pamti govor Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, o (izvjesnoj) smutnji (ili: izvjesnoj kušnji)." Rekao je: "Smutnja (Kušnja izvjesnoga, ili svakoga) čovjeka je u njegovoj porodici, i njegovome imanju, i njegovoj djeci i njegovome susjedu. Iskupljuje nju (tu smutnju ili kušnju čovjekova) molitva, i milostinja, i zapovijedanje za (sve) dobro i zabranjivanje od (svega) ružnoga." Rekao je: "Nije o ovome (da) pitam tebe (Ne pitam te o tome), a ali (tj. nego o smutnji) koja (će da) se talasa kao talas (val izvjesnoga) mora." Pa je rekao: "Nije na tebe (tj. Nije tebi) od nje (nikakva) šteta, o zapovjedniče (svih tih) vjernika! Zaista između tebe i između nje su (jedna) vrata zatvorena (zaključana)." Rekao je Umer: "Je li (tj. Da li će da) se razbiju (ta) vrata,

ili (će da) se otvore?" Rekao je: "Nego (će da) se razbiju (tj. Razbiće se)." Rekao je Umer: "Tada se neće zatvoriti nikada." Rekao sam: "Da."

Rekli smo Huzejfetu: "Je li bio Umer (takav da) zna (tj. Znadijaše li, Je li znao Umer ko su ta) vrata?" Rekao je: "Da, kao što (ja) znam da je niže sutra (tj. da poslije sutra dolazi, slijedi) noć. A to je da sam ja njemu pričao (jedan) hadis (koji) nije sa (izvjesnim) pogreškama (tj. hadis koji nije pogrešan, u kome nema grešaka, nego je istinit)." Pa smo se plašili da pitamo njega ko su (ta) vrata. Pa smo zapovjedili Mesruku pa je pitao njega: Pa je rekao (Huzejfete): "Umer (je ta vrata - ili: Ta vrata su Umer, Ta vrata prestavljaju Umera)."

(Umer je poginuo od atentatora, dakle, ta vrata su se razbila, a Umer nije umro običnom smrću, dakle, ta vrata se nisu otvorila običnim načinom otvaranja.)

PRIČAO NAM JE Seid, sin Ebu Merjema, izvijestio nas je Muhamed, sin Džafera, od Šerika, sina Abdullaha, od Seida, sina Musejjeba, od Ebu Musa-a Eš'arije rekao je:

Izašao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, ka (jednome) zidu (tj. vrtu, voćnjaku opasanom zidom) od zidova Medine zbog svoje potrebe, i izašao sam u njegovom tragu (tj. poslije njega). Pa pošto je unišao u (taj) zid (vrt, voćnjak), sjeo sam na njegova vrata (kraj vrata) i rekao sam: Zaista biću svakako danas vratar Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, a nije (on) zapovjedio meni. Pa je otišao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, i svršio (okončao) je svoju potrebu (izvršio je potrebu, nuždu), i sjeo je na ivicu (toga) bunara (ili: na tucani kamen, ili nanešeni kamen okolo toga bunara), pa je otkrio od svoje dvije golijeni (tj. otkrio je svoje noge do koljena) i spustio je njih dvije u (taj) bunar. Pa je došao Ebu Bekr (i) traži (tj. tražeći) dozvolu na njega (od njega) zato (da) uniđe (da uđe). Pa sam rekao:

"Kao što si ti (ostani tako tu), dok zatražim dozvolu za tebe." Pa je stao (zastao). Pa sam došao ka Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa sam rekao: "O vjerovijesniče Allaha! Ebu Bekr traži dozvolu na tebe (od tebe, ili tebi da uniđe)." Pa je rekao: "Dozvoli njemu, i obraduj ga sa rajem." Pa je unišao. Pa je došao od desnice (tj. na desnu

stranu) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa je otkrio (odjeću) od svoje dvije golijeni i spustio je njih dvije u (taj) bunar. Pa je došao Umer. Pa sam rekao: "Kao što si ti dok zatražim dozvolu za tebe (tj. Ostani tako tu dok zatražim za tebe dozvolu za ulazak)." Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Dozvoli mu, i obraduj ga sa rajem." Pa je došao od ljevice (tj. na lijevu stranu) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa je otkrio od svoje dvije golijeni, pa je spustio njih dvije u (taj) bunar. Pa se napunila (ta) ivica (obala bunara, ili to nanešeno, tucano kamenje oko toga bunara), pa nije bilo u njemu (u njoj - u obali, na obali ni jedno) mjesto za sjedenje. Zatim je došao Usman. Pa sam rekao: "Kao što si ti (ostani tako tu) dok zatražim dozvolu za tebe." Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Dozvoli mu (njemu), i obraduj ga sa rajem, (a) sa njom (sa tom nagradom rajem imaće on i jedno) iskušenje (što će da) pogodi njega (u životu na ovome svijetu prije nego umre i dođe u raj)." Pa je unišao. Pa nije našao sa njima mjesto (za sjedenje), pa se okrenuo dok je došao okrenut prema njima na usni (tj. na ivici toga) bunara (na suprotnoj strani od njihove), pa je otkrio od svoje dvije golijeni, zatim je spustio njih dvije u (taj) bunar. Pa sam počeo (da) želim (jednoga) svoga brata, i (počeo sam da) molim Allaha da dođe (taj moj brat u te časove).

Rekao je Ibnul-Musejjeb: Pa sam protumačio to (da je to bio predznak, predskazanje za) njihove grobove, skupili (okupili) su se ovdje (grobovi njih trojice), a osamio se je Usman.

PRIČAO MI JE Bišr, sin Halida, izvijestio nas je Muhamed, sin Džafera, od Šubeta, od Sulejmana, čuo sam Ebu Vaila rekao je: Reklo se je Usametu:

"Zar nećeš govoriti ovome (tj. halifi Usmanu da mu se stavljaju neki prigovori i kritike)?" Rekao je: "Već sam govorio njemu (na način) što je ispod (toga) da otvorim (jedna) vrata (takva što ću ja da) budem prvi ko otvara njih."

(To jest: Već sam mu ja govorio tajno, a ne javno da tako ja prvi otvorim javnu osudu i napad na halifu, što može da dovede do smutnje i meteža, a ja neću da budem taj koji to prvi izaziva.)

"I ja nisam sa (onim, tj. I ja nisam onaj) koji govorim (ni) za (jednoga) čovjeka, poslije (slučaja) da bude (taj čovjek neki) zapovjednik nad (kakvom) dvojicom ljudi (ja tome čovjeku više ne govorim): "Ti si dobar (ili: Ti si bolji - od svih ljudi)!" (to mu ne govorim) poslije (onoga) što sam čuo od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Dovesti će se (jedan) čovjek (na sudnjem danu), pa (će da) se baci u Vatru, pa melje u njoj (tj. okreće se u Vatri) kao mljevenje (izvjesnoga) magarca sa svojim žrvnjem (tj. kao što se okreće magarac pokrećući žrvanj suhoga mlina, vodenice). Pa daju ophoditi (tj. Pa će ophoditi) okolo njega (oko toga čovjeka u paklu) stanovnici Vatre, pa (će oni da) govore: "O omsice (O ti)! Zar nisi bio (običaja da) zapovijedaš za (svako) dobro i (da) zabranjuješ (odvraćaš) od (svakoga) ružnoga (od svakoga zla)?" Pa (će on da) govori: "Zaista ja sam bio (takav da) zapovijedam za (svako) dobro, a neću činiti (tj. a ne činim) njega (a ne činim ja to dobro); i zabranjujem od (svakoga) ružnoga, a činim (sam ja) njega (to ružno djelo)."

GLAVA.

PRIČAO NAM JE Usman, sin Hejsema, pričao nam je Avf od Hasena, od Ebu Bekreta rekao je:

Zaista već je okoristio mene Allah sa (jednom) riječi (u) danima (borbe oko Aišine) deve. Pošto je doprlo Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, da su Perzijanci učinili vladarem kćer kserksa, rekao je:

"Neće se spasiti (ni jedan) narod (ljudi koji) su dali upravu svoje zapovjedi (svoga posla, svoje stvari, svoje vlasti jednoj, nekoj) ženi."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Jahja, sin Adema, pričao nam je Ebu Bekr, sin 'Ajjaša, pričao nam je Ebu Hasin, pričao nam je Ebu Merjem Abdullah, sin Zijada, Esedija, rekao je:

Pošto je išao Talhate, i Zubejr i Aiša ka Basri, poslao je Alija (svoga pristalicu) Ammara, sina Jasira, i (svoga sina) Hasena, sina

Alije, pa su došla njih dvojica na nas (tj. nama u) Kufu. Pa su se popela njih dvojica (na izvjesnu) govornicu (tj. na govornicu džamije u Kufi). Pa je bio Hasen, sin Alije nad (tom) govornicom (tj. na toj govornici) u njezinom najvišem (dijelu), a stajao je Ammar niže od Hasena (u donjem dijelu od Hasena). Pa smo se skupili k njemu. Pa sam čuo Ammara (da) govori:

"Zaista Aiša je već išla (tj. otišla) ka Basri. I tako mi Allaha zaista ona je zaista žena (supruga) vašega vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, u (toj) ovozemnosti i (toj) onozemnosti (tj. i na drugome svijetu), a ali je Allah - blagosloven je i uzvišen je! - iskušavao vas (tj. Allah je stavio na iskušenje vas) zato (da) zna (tj. da pokaže znanje o tome da li) se Njemu pokoravate, ili njoj (ili: da li se njemu - tj. Aliji - pokoravate, ili njoj - Aiši)."

GLAVA.

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Ibnu Ebu Ganijjete od Hakema, od Ebu Vaila:

Ustao je (tj. Stajao je, stao je) Ammar na govornicu Kufe, pa je spomenuo Aišu, i spomenuo je njezino idenje (iđenje, njezin hod) i rekao je:

"Zaista ona je žena vašega vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, u (toj) ovozemnosti i (toj) onozemnosti (tj. i na tome drugome svijetu), a ali (tj. nego) ona je od (onoga) što ste se iskušavali (s njime, tj. od onoga što ste se vi stavili na iskušenje pomoću njega; drugim riječima: ali ste se vi zbog nje stavili u iskušenje)."

PRIČAO NAM JE Bedel, sin Muhabbera, pričao nam je Šubete, izvijestio me je Amr, čuo sam Ebu Vaila (da) govori:

Unišli su Ebu Musa i Ebu Mes'ud na Ammara (tj. k Ammaru) gdje (tj. kada) je poslao njega Alija ka stanovnicima Kufe (da on) traži odlaženje u boj (od) njih (za Aliju protiv Aiše), pa su rekla njih dvojica:

"Nismo vidjeli tebe (da) si došao (jednome) poslu, mržem kod nas, od tvoga žurenja u ovome poslu (u ovoj stvari), otkako si primio Islam."

Pa je rekao Ammar: "Nisam vidio od vas dvojice otkako ste primila vas dvojica Islam (ni jedan) posao, mrži kod mene, od usporavanja vas dvojice od ovoga posla (tj. od sporoga prilaženja vas dvojice ovome poslu, ovoj stvari)." I obukao je njima dvojici ogrtač, ogrtač (tj. po jedan ogrtač svakome - a to će reći: dao im je na poklon po jedan ogrtač), zatim su otišli ka (kufanskoj) bogomolji (džamiji).

PRIČAO NAM JE Abdan od Ebu Hamzeta, od Aameša, od Šeqiqa, sina Selemeta, rekao je:

Bio sam sjedač (sjedilac, tj. Sjedio sam) sa Ebu Mes'udom, i Ebu Musa-om i Ammarom, pa je rekao Ebu Mesud: "Nema od tvojih drugova (ni) jedan (drukčiji) osim (takav) da sam htio (tj. da hoću), zaista sam rekao (tj. zaista bih rekao neku manjkavost, neki nedostatak, neki nedostatak) o njemu, osim tebe. I nisam vidio od tebe (ni jednu) stvar otkako (tj. otkada) si se družio (združio sa) Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, nedostatniju (tj. nikakvu veću manu i nedostatak ti nisam vidio) kod mene od tvoga traženja hitnje (žurenja) u ovome poslu (u ovoj stvari - stvari učešća u ratu između dvije zaraćene muslimanske stranke)." Rekao je Ammar: "O Ebu Mes'ude! A (ja) nisam vidio od tebe, a ni od ovoga tvoga druga (ni jednu) stvar otkako (otkada) ste se družili (združili) vas dvojica (sa) Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, nedostatniju kod mene (tj. da vam je veća mana i nedostatak) od usporavanja (od sporosti) vas dvojice u ovome poslu (u ovoj stvari)." Pa je rekao Ebu Mes'ud - a bio je bogat (imućan čovjek): "O dječače! Daj dva ogrtača!" Pa je dao (darovao) jedan (od) njih dva Ebu Musa-u, a (onaj) drugi Ammaru, i rekao je: "Odite (Idite) vas dvojica u njemu (u tome) ka (molitvi) petka (tj. Idite u tim ogrtačima na džum'u)."
(Na osnovu ovoga pričanja smatra se da je i u prethodnom pričanju darovalac ogrtača Ebu Mes'ud, a ne Ammar, kako bi se doslovno iz teksta moglo da zaključi iz rečenice: I obukao je njima dvojici ogrtač, ogrtač, tj. po ogrtač.)

GLAVA:

Kada je spustio (tj. Kada spusti, pošalje, dadne) Allah u (jedan) narod (neku) kaznu (na ovome svijetu).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Usmana, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Junus od Zuhrije, izvijestio me je Hamzete, sin Abdullaha sina Umera, da je on čuo Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (da) govori: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Kada je spustio Allah sa narodom (tj. u jedan narod neku) kaznu, pogodila je (tj. pogodi ta) kazna (svakoga) ko je bio u njima (tj. među tim ljudima toga naroda), zatim su se proživjeli (tj. zatim će vaskrsnuti, biće proživljeni na sudnjem danu svi) na svojim poslovima."

(To znači da na drugome svijetu i na sudnjem danu neće biti kažnjen onaj koga je ovozemna opća kazna pogodila dok je on radio dobra djela, u vrijeme kada je bio zauzet dobrim poslom.)

GLAVA

govora Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, za Hasena, sina Alije (tj. njegovoga govora o svome unuku Hasanu, sinu Alije): "Zaista ovaj moj sin je zaista gospodin (veliki), i možda Allah da popravi (odnose, tj. da izmiri) s njime između dvije čete (tj. vojske, skupine, stranke) od (izvjesnih) muslimana."

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan, pričao nam je Israil Ebu Musa, a susreo sam ga u Kufi, došao je ka Ibnu Šubrumetu pa je rekao:

"Uvedi me na Isa-a (tj. Uvedi me ka Isa-u, zapovjedniku Kufe), pa (da) savjetujem njega!" Pa kao da je Ibnu Šubrumete (sudija Kufe) plašio se na njega (za njega), pa nije (to) učinio.

Rekao je (Israil): Pričao nam je Hasen (Basrija), rekao je: Pričao nam je Hasen (Basrija), rekao je: Pošto je išao (tj. krenuo) Hasen, sin Alije, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, ka Muaviji sa (svojim) četama, rekao je Amr, sin Asa, Muaviji: "Vidim (jednu) četu (koja) neće okrenuti leđa do (da) okrene (dok ne okrene) zadnjicu njezina druga (tj. do da okrene zadnjicu njezina protivnica, njoj protivnička

četa, vojska; ili: njezina druga, tj. njezina zadnja linija)." Rekao je Muavija: "Koje (taj što će da povede računa) za potomstva (mogućih poginulih) muslimana?" Pa je rekao: "Ja." Pa je rekao (tj. Pa su rekli) Abdullah, sin Amira, i Abdurahman, sin Semureta: "Susretamo (Susrešćemo, tj. Susresti ćemo) njega, pa (ćemo da) govorimo njemu: "Mir (među nama tražimo)!"

(Veli se da rečenica "Susretamo, tj. Susresti ćemo njega.....", znači: Susreti ćemo, naći ćemo Muaviju..... .)

Rekao je Hasen (Basrija): i zaista već sam čuo Ebu Bekreta (da) je rekao: Dok Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, predikuje, došao je (njegov unuk) Hasen. Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista ovaj moj sin (tj. unuk) je gospodin, i možda Allah da popravi (odnose, tj. da pomiri) s njim između dvije čete od (izvjesnih) muslimana."

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan, rekao je: Rekao je Amr: Izvijestio me je Muhamed, sin Alije, da je Harmelete, slobodnjak Usameta, izvijestio njega. Rekao je Amr: A već sam vidio Harmeleta (i ja, ali nisam izravno od njega čuo ovo što ću da ispričam). Rekao je (Harmelete): Poslao me je Usamete ka Aliji, i rekao je (Usamete meni):

"Zaista on (tj. Alija) pitaće tebe sada, pa (će da) govori: "Šta je izostavilo tvoga druga (Usameta da me ne pomogne na Sifinu i vak'atul-džemelu)?" Pa reci njemu: "Govori tebi (tj. Kaže ti ovo): "Da si bio (ti) u nuglacu (u uglu usta izvjesnoga) lava, zaista sam volio (zaista bih volio) da budem s tobom u njemu, a ali (nego) ovo je (jedna) stvar (što) nisam vidio nju (tj. što ne mislim, ne smatram nju opravdanom, tj. stvar međusobnoga ratovanja muslimana)." Pa nije dao (darovao) meni (ni jednu, nikakvu) stvar (tj. ništa od imovine). Pa sam otišao ka Hasenu, i Husejnu i sinu Džafera, pa su natovarili (teškim tovarom) meni moju samaricu (devu).

GLAVA:

Kada je rekao kod (jednoga) naroda (jednu) stvar, zatim je izašao pa je rekao protivno njoj (tj. protivno, suprotno toj stvari).

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Hamad, sin Zejda, od Ejuba, od Nafi'a, rekao je:

Pošto su skinuli stanovnici Medine Jezida, sina Muavijeta (tj. Pošto su pokvarili i pogazili svoju prisegu na vjernost koju su mu bili dali), skupio je Ibnu Umer svoju pratnju (poslugu) i svoju djecu, pa je rekao: Zaista ja sam čuo Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Podignuće se (Postaviće se) za svakoga varalicu (vjerolomnika jedan) bajrak (zastava na) sudnjem danu." I zaista smo se mi već prisegnuli ovome čovjeku (tj. Jezidu) na prisegu Allaha i Njegovoga poslanika. I zaista ja neću znati (tj. ja ne znam ni jedne) prevare veće (tj. gore) od (te) da se prisegne (jednome) čovjeku na prisegu Allaha i Njegovoga poslanika, zatim (da) se podigne (postavi, objavi) njemu borba (rat). I zaista ja neću znati (tj. ne znam ni) jednoga od vas (koji) je skinuo njega, a niti (koji) se je prisegnuo (nekome drugome, pa da će drukčije biti) osim (tako da) je bila (ta prevara odmah izvjesna) odsijecačica (rastavljačica) između mene i između njega (tj. ko pogazi svoju prisegu Jezidu, i prisegne se nekome drugome, rastavlja se od mene svaki vas od moje pratnje i mojih sinova)."

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Junusa, pričao nam je Ebu Šihab od Avfa, od Ebu Minhala rekao je:

Pošto je bio Ibnu Zijad i Mervan u Siriji, i skočio je Ibnu Zubejr u Meki (protiv njega), i skočili su (izvjesni) čitači (Kur'ana) u Basri, pa sam otišao (tj. otišao sam ja) sa svojim ocem ka Ebu Berzetu Eslemiji, dok (čak) smo unišli na njega (tj. unišli smo njemu) u njegovu kuću, a on je sjedač (tj. a on sjedi) u hladu (jedne potkrovne) svoje sobe od trstike (od trske). Pa smo sjedili k njemu (do njega, uz njega). Pa je počeo moj otac (da) traži nahranjivanje (od) njega (izvjesnim) hadisom (tj. da otvori njega za njegovo pričanje, da navede njega na razgovor), pa je rekao:

"O Ebu Berzete! Zar nećeš vidjeti (Zar ne vidiš ono) u što su pali (upali ti izvjesni) ljudi?" Pa prva stvar (što) sam ga čuo (da) je progovorio s njom je (ovo):

"Zaista ja sam sebi računao (tj. Zaista ja sebi računam na nagradu) kod Allaha (zbog toga što je slučaj) da sam ja osvanuo srdit na plemena (plemenske ogranke od) Kurejševića. Zaista vi ste, o družino Arapa, bili na (izvjesnome) stanju koje ste znali (tj. koje znate, a koje se sastojalo) od (izvjesnoga) poniženja, i malobrojnosti i zablude. I zaista Allah je spasio vas sa Islamom (pomoću Islama) i sa Muhammedom, pomilovao ga Allah i spasio, dok je (ili: čak je) dopro s vama (onome) što vidite (tj. doveo vas je do časti, mnogobrojnosti i pravoga puta). A ova ovozemnost je (ta) koja je pokvarila među vama (odnose). Zaista taj koji je u Siriji (tj. Mervan, sin Hakema) tako mi Allaha ne bori se (ni radi čega) osim na (tj. za tu) ovozemnost. I zaista ovi koji su između vaših leđa (tj. ti izvjesni čitači Kur'ana, "kurrai") tako mi Allaha ne bore se (ni radi čega) osim na (za tu) ovozemnost. I zaista taj koji je u Meki (tj. Abdullah, sin Zubejra) tako mi Allaha ne bori se (ni radi čega) osim na (za tu) ovozemnost."

PRIČAO NAM JE Adem, sin Ebu Ijasa, pričao nam je Šubete od Vasila Ahdeba, od Ebu Vaila, od Huzejfeta, sina Jemana, rekao je:

"Zaista (ti izvjesni) licemjerci danas su gori od njih (od onih) na vremenu Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. Bili su tada (običaja da) sakrivaju (tj. da tajno rade i djeluju), a danas bivaju glasni (tj. a danas javno rade i djeluju istupajući i boreći se protiv halifa, stvarajući razne stranke i praveći pobune i metež)."

PRIČAO NAM JE Hallad, sin Jahja-a, pričao nam je Mis'ar od Habiba, sina Ebu Sabita, od Ebu Ša'sa-a, od Huzejfeta rekao je:

"Samo je bila licemjernost (tj. Bila je licemjernost izvjesna samo) na vremenu Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. Pa (A) što se tiče danas, pa samo je ono (tj. pa ono je samo izvjesno) bezvjerstvo poslije (izvjesnoga) vjerovanja."

GLAVA:

Neće ustati (tj. Neće se pojaviti, Neće nastati, Neće biti) Čas do (da) se zavidi (dok se ne bude zavidilo) stanovnicima (tih) grobova (tj. dok se ne zaželi da se je u grobu kao što su i oni u grobovima koji već leže u njima).

PRIČAO NAM JE Ismail, pričao mi je Malik od Ebu Zinada, od Aaredža, od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Neće ustati (tj. Neće nastati, neće biti) Čas do (da) prođe (izvjesni) čovjek pokraj groba (izvjesnoga) čovjeka, pa govori: "O da sam ja mjesto njega!"

GLAVA

mijenjanja (promjene izvjesnoga) vremena čak (će da) obožavaju (ljudi izvjesne) idole (kipove, kumire).

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije rekao je: Rekao je Seid, sin Musejjeba: Izvijestio me je Ebu Hurejrete, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Neće ustati (nastati, biti) Čas do (da) se zatresu (dok se ne zatresu) zadnjice žena (iz plemena) Devsa na (obredima posvećenim) Zul-Halesatu." A Zul-Halesate je idol (plemena) Devsa koji su bili (običaja da) obožavaju (tj. koji, kojeg oni obožavahu) u predislamlju.

PRIČAO NAM JE Abdulaziz, sin Abdullaha, pričao mi je Sulejman od Sevra, od Ebul-Gajsa, od Ebu Hurejreta da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Neće ustati (nastati, biti) Čas do (da) izađe (jedan) čovjek iz (plemena) Kahtana (koji će da) tjera (goni izvjesne) ljude sa svojim štapom."

GLAVA

izlaženja (izvjesne) vatre.

A rekao je Enes: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Prvi (od) znakova Časa je (jedna) vatra (koja će da) sakupi (protjera izvjesne, ili sve) ljude iz (sa izvjesnoga) istoka ka (izvjesnome) zapadu."

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, rekao je Seid, sin Musejjeba: Izvijestio me je Ebu Hurejrete da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Neće ustati (tj. Neće nastati, biti) Čas do (da) izađe (dok ne izađe jedna) vatra iz zemlje Hidžaza (koja će da) osvijetli vratove (izvjesnih) deva u Busra-u (gradu u Siriji)."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Seida, Kindija, pričao nam je Ukbete, sin Halida, pričao nam je Ubejdulah od Hubejba, sina Abdurahmana, od njegovoga djeda Hafsa, sina Asima, od Ebu Hurejreta rekao je: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Bude blizu (tj. Biće skoro, uskoro će) Eufrat (rijeka) da otkrije (izguli, oguli zemljin sloj) od (jedne) riznice (blagajne) od zlata. Pa ko je došao (tj. ko dođe) njoj, pa neka ne uzme od nje (ni jednu) stvar (ništa)."

Rekao je Ukbete: A pričao nam je Ubejdulah, pričao nam je Ebu Zinad od Aaredža, od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, slično njemu (prethodnome hadisu), osim (slučaja) da je on rekao: "Otkrije (sloj zemlje) od brda od zlata."

GLAVA.

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja od Šubeta, pričao nam je Ma'bed, rekao je: Čuo sam Hariseta, sina Vehba, rekao je: Čuo sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Milodarite (tj. Dajite milostinju), pa doći će na (izvjesne, ili: na sve) ljude (jedno takvo) vrijeme (da) ide (musliman) sa svojom milostinjom, pa neće naći (nikoga) ko (će da) primi nju (tu milostinju)."

Rekao je Museded: Harisete je brat Ubejdulaha, sina Umera, za njegovu majku (tj. po njegovoj majci, brat po materi), rekao je njega (tj. rekao je to) Ebu Abdullah (tj. Buharija lično).

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb, pričao nam je Ebu Zinad, od Abdurahmana, od Ebu Hurejreta da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Neće ustati (nastati, biti) Čas do (da) se pobiju (dok se ne pobiju) dvije čete (skupine) velike (dvije, tj. velike dvije čete, skupine, i to tako da će da) bude između njih dviju (jedno) ubijanje veliko, tvrdnja njih dviju je jedna; i do (da) pošalju (tj. da se pojave, pokažu neki) veliki premazivači veliki lažovi, blizu od trideset (njih - oko trideset njih), svaki (će od) njih (da za sebe) tvrdi da je on poslanik Allaha (a glavni, najveći Deddždžal će tvrditi da je božanstvo); i do (da) se zgrabi (dok se ne uzme izvjesno) znanje, i (da) se umnože (i dok se ne umnože izvjesni) potresi (tj. zemljotresi), i (da) se međusobno približi (to) vrijeme, i (da) se pojave (pokažu izvjesne) smutnje i (da) se umnoži (izvjesni) herdž, a on je (tj. a to je izvjesno) ubijanje; i do (da) se umnoži u (među) vama (ta) imovina pa (da) se izlije čak (tako da) zabrine gospodara (te) imovine (to) ko (će da) primi njegovu milostinju, i čak (da) izloži (ponudi) njega (imetak koji je određen za milostinju), pa (da) govori (tj. rekne onaj) koji (je taj što) izlaže njega njemu:

"Nema potrebe meni za njim!", i do (da) se međusobno natječu (izvjesni) ljudi duljinom (veličinom) u (svojoj) građevini (gradnji); i do (da) prođe (dok ne prođe izvjesni) čovjek pokraj groba (izvjesnoga) čovjeka pa (da) govori (rekne): "O da sam ja mjesto njega!" i do (da) se Sunce rodi (pojavi) od svoga zapada (sa zapada), pa kada se je rodilo (kada se rodi od zapada) i vidjeli su ga (i vide ga ti) ljudi, vjerovali su (tj. vjerovaće oni tada) svi, pa to je kada (pa tada) neće koristiti (ni jednoj) osobi njezino vjerovanje (koja) nije bila vjerovala (ako nije vjerovala) otprije, ili (koja nije bila) stekla u svome vjerovanju (neko) dobro. I zaista ustaće (nastaće, biće) svakako Čas, a već su raširila

(raskrililа izvjesna) dva čovjeka odjeću njih dvojice između njih dvojice (tj. svoju odjeću između sebe), pa neće (uspjeti) međusobno prodati (pazariti) njih dvojica nju, a niti će saviti (smotati) njih dvojica nju. I zaista ustaće (nastaće, desiće se) svakako Čas, a već je otišao (već će otići izvjesni) čovjek sa mlijekom svoje deve muzare, pa neće (uspjeti) okušati (okusiti) njega. I zaista ustaće (nastaće) svakako Čas, a on popravlja (lijepi blatom, zaljepljuje blatom) svoj bunar, pa neće (uspjeti) napajati u njemu (tj. iz njega). I zaista ustaće (nastaće, biće, desiće se) svakako Čas, a već je podigao svoj zalogaj ka svojim ustima, pa neće (uspjeti) okušati (okusiti, probati) njega."

GLAVA

spominjanja (izvjesnoga) velikoga premazivača (pozlaćivača, tj. Antihrista, Dedždžala).

(Izraz "dedždžalun" je od glagola "dedžele", a taj glagol znači namazati, premazati devu katranom, i namazati, premazati posudu vodom od zlata, tj. pozlatom. Od tih značenja glagol "dedžele" je dobio i značenje: lagati, jer ko pozlaćuje posudu, on prikriva pravi materijal od kojega je posuda napravljena i lažno je prikazuje da je od zlata, dakle, prikriva pravu istinu - laže. U vjeri Islamu pod izrazom Dedždžal misli se na velikoga lažova koji će se pojaviti pred smak svijeta, pred propast svijeta i tvrdiće za sebe da je on božanstvo. Dakle, to je jedan veliki demagog bezvjerstva. Kršani ga nazivaju Antihrist. U daljem tekstu izraz "dedždžal" prevodiće se sa izrazom velepremazivač, i to sa velikim slovom da bi se glavni dedždžal tako mogao razlikovati od onih drugih koji će se pojaviljivati prije njega, i kojih ima više, kako je to već u zadnjem hadisu rečeno. Dakle, glavni dedždžal će se prevoditi, pisati ovako: Velepremazivač.)

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja, pričao nam je Ismail, pričao mi je Kajs, rekao je: Rekao je meni Mugirete, sin Šubeta:

Nije pitao (ni) jedan (čovjek) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, o Velepremazivaču (ono) što sam pitao njega (ja). I zaista on je rekao meni:

"Šta šteti tebi od njega (kada me toliko pitaš o njemu)?" Rekao sam: "Zbog (toga što) zaista oni govore: "Zaista sa njim je brdo hljeba i rijeka vode (pa se zbog toga plašim od njega)." Rekao je: "Ono je (tj. To je) lakše na Allaha od toga."

(To jest: To što će Dedždžal imati, lakše je Allahu od toga da to učini dokazom njegove istinitosti i uzrokom zablude vjernika. Drugim riječima: I pored toga što će Allah dati Dedždžalu ta neka čuda, Allahu će biti lako da sačuva vjernike od Dedždžala i da pokaže Dedždžalovu neistinitost.)

PRIČAO NAM JE Sa'd, sin Hafsa, pričao nam je Šejban od Jahja-a, od Ishaka, sina Abdullaha sina Ebu Talhata, od Enesa, sina Malika, rekao je: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Doći će Velepremazivač, čak (će da) odsjedne u (jedan) okrug (kotar, kraj) Medine. Zatim će se zatresti Medina trima potresanjima (sa tri potresa), pa će izaći k njemu svaki bezvjernik i licemjerac."

PRIČAO NAM JE Abdulaziz, sin Abdullaha, pričao nam je Ibrahim, sin Sa'da, od svoga oca, od svoga djeda, od Ebu Bekreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Neće unići (u) Medinu (nikakav) strah (panika od, zbog toga) pomazanika (ili potrtoga) Velepremazivača. I za nju (tj. u nje - u Medine) su tada sedam vrata, (a) na svakim vratima su (neka) dva anđela (meleka)."

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Vuhejb, pričao nam je Ejjub od Nafi'a, od Ibnu Umera, mislim ga (da je rekao, pričao da je on čuo) od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Slijepoga (svoga) desnoga oka (je Dedždžal - Dedždžal je slijep na desno oko), kao da je ono (jedno) zrno grožđa lebdeće (tj. koje se kreće po vodi, pliva kao kakva ljuska ili čep na vodi)."

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Muhamed, sin Bišra, pričao nam je Mis'ar, pričao nam je Sa'd, sin Ibrahima, od

svoga oca, od Ebu Bekreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Neće unići (u) Medinu strah (panika od toga izvjesnoga) pomazanika (potrtoga). Za nju (tj. U nje - U Medine) su tada sedmera vrata (U Medini će tada biti sedam vrata), na svakim vratima su (neka) dva anđela."

A rekao je Ibnu Ishak od Saliha, sina Ibrahima, od njegovoga oca rekao je: Došao sam (u) Basru. Pa je rekao meni Ebu Bekrete: Čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, za ovo (tj. o ovome da kazuje).

PRIČAO NAM JE Abdulaziz, sin Abdullaha, pričao nam je Ibrahim od Saliha, od Ibnu Šihaba, od Salima, sina Abdullaha, da je Abdullah, sin Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao:

Ustao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u (tj. među izvjesnim) ljudima (među ljude), pa je pohvalio na Allaha (hvalio je Allaha) sa (onim načinom) što je On njegov stanovnik (tj. kako doliči i pripada Allahu da se hvali, da bude hvaljen), zatim je spomenuo Velepremazivača pa je rekao:

"Zaista vas opominjem (da se čuvate) njega (tj. opominjem vas za njega). I nema od vjerovijesnika (tj. ni jednoga vjerovijesnika da je drukčije postupao) osim (tako), a već (tj. da je već) opominjao (za) njega svoj narod, a ali (nego) ja ću govoriti (tj. reći ću) vama o njemu (jedan) govor (jednu riječ što) ga nije rekao (ni jedan) vjerovijesnik svome narodu: Zaista on je slijep, a zaista Allah nije slijep (doslovno: nije sa slijepim, a to znači: nije slijep)."

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba, od Salima, od Abdullaha, sina Umera, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Dok sam ja spavač, (i) ophodim oko Kabe, pa kada li (jedan) čovjek smeđ (ili: crnomanjast), glatke (svoje) kose, kapa, ili lije (prolijeva se) njegova glava vodom (kapa, lije mu voda sa glave)! Rekao sam: "Ko je ovaj (ovo)?" Rekli su: "Sin Merjeme." Zatim sam

počeo (da) se okrećem, pa kada li (jedan) čovjek tjelovit (tj. krupan, golem), crven, kovrčave (kovrđave, kudrave svoje) glave (tj. kose), slijepoga (svoga) oka, kao da je njegovo (jedno) oko zrno grožđa lebdeće (ploveće kao ljuska ili čep)! Rekli su: "Ovo je Velepremazivač." Najbliži (od svih) ljudi s njime sličnošću (tj. Najnaličniji mu) je Ibnu Katan, (jedan) čovjek iz (plemena) Huza'ata."

PRIČAO NAM JE Abdulaziz, sin Abdullaha, pričao nam je Ibrahim, sin Sa'da, od Saliha, od Ibnu Šihaba, od Urveta da je Aiša rekla:

Čula sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) traži utočište u svojoj molitvi od smutnje (kušnje) Velepremazivača.

PRIČAO NAM JE Abdan, izvijestio me je moj otac od Šubeta, od Abdulmelika, od Rib'ije, od Huzejfeta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je o Velepremazivaču (ovo):

"Zaista sa njim je (neka) voda i vatra (tj. On ima vodu i vatru), pa njegova vatra je voda hladna (hladna voda), a njegova voda je vatra." Rekao je Ebu Mes'ud: Ja sam čuo njega (tj. taj hadis) od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Šubete od Katadeta, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Nije se poslao (ni jedan) vjerovijesnik (drukčije) osim (tako da) je opominjao svoju sljedbu (svoj narod za izvjesnoga) slijepoga velikoga lažova. Zar ne (tj. Pažnja, Pozor)! Zaista on je slijep, a zaista vaš Gospodar nije slijep! I zaista među (između) njegova dva oka je zapisano: Bezvjernik (Nevjernik)." O njemu je (pričao) Ebu Hurejrete i Ibnu Abas od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

GLAVA:

Neće unići Velepremazivač (u) Medinu.

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, izvijestio me je Ubejdulah, sin Abdullaha sina 'Utbeta sina Mes'uda, da je Ebu Seid rekao (ovo):

Pričao nam je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (jedan) dan (neki) hadis dugačak o Velepremazivaču, pa je bilo u (onome) što priča nama za njega (i to) da je rekao:

"Doći će Velepremazivač, a on je (takav da je) zabranjeno na njega (tj. zabranjeno je njemu) da uniđe (da uđe u) puteve (koji vode između brda na tlo) Medine (ili: da uđe u kraj, u mjesto same Medine), pa (će da) odsjedne (da se nastani u) neku (od tih izvjesnih) slanih pustinja (ili močvarno-slanih pustinja) koja slijedi Medinu (tj. koja se nalazi uz Medinu od pravca Sirije). Pa (će da) izađe k njemu tada (jedan) čovjek, (a) on je najbolji (od svih) ljudi, ili od najboljih (tih) ljudi, pa (će da) govori (da rekne):

"Svjedočim (tj. Očitujem, Izjavljujem) da si ti Velepremazivač koji (je taj što) je pričao nama poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, njegov hadis (tj. hadis o njemu; ili: svoj hadis - o njemu)." Pa (će da) govori Velepremazivač: "Je ste li vidjeli (tj. Da li mislite, Šta mislite) ako sam ubio ovoga, zatim sam oživio njega (tj. ako ga ubijem, zatim ga oživim) da li ćete sumnjati u (moju) stvar (hoćete li onda sumnjati u mene)?" Pa (će njegove pristalice da) govore: "Ne." Pa (će da) ubije njega, (a) zatim (će da) oživi njega (da ga oživi). Pa (će taj dobri čovjek da) govori:

"Tako mi Allaha nisam bio o tebi žešći poukom (uviđanjem, pronicljivošću, tj. nisam te nikada bolje saznao da si ti Velepremazivač) od mene danas (tj. nikada te nisam ni uvidio kao danas, kao sad kada si me ubio, pa onda proživio, oživio, jer je, znači, Muhammed a.s. govorio da će i to moći da učini taj Velepremazivač)." Pa će htjeti Velepremazivač da ubije njega (toga dobroga čovjeka po drugi puta), pa se neće njemu dati vlast (moć) na njemu (tj. nad njim drugi puta, a to će reći: pa ga neće moći ubiti drugi puta)."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, od Malika, od Nuajma, sina Abdullaha, Mudžmira (tj. od Nuajma Mudžmira), od Ebu Hurejreta rekao je: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Na putevima (ili: Na krajevima) Medine su (neki) anđeli, (i) neće unići (u) nju (izvjesna) kuga (ili: epidemija, kolera), a ni Velepremazivač."

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Musa-a, pričao nam je Jezid, sin Haruna, izvijestio nas je Šubete od Katadeta, od Enesa, sina Malika, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Medina (je takva da će) doći njoj Velepremazivač, pa (će da) nađe (izvjesne) anđele (da oni) čuvaju nju. Pa se neće približiti njoj Velepremazivač, a ni (ta) kuga (epidemija, kolera) ako je htio Allah (tj. ako htjedne Allah, ako Bog da)!"

GLAVA

(spominjanja) Je'džudža i Medžudža.

(A Je'džudž i Me'džudž su dva plemena. Po nekima je Je'džudž starješina plemena Me'džudž. Neki kažu da izrazi Je'džudž i Me'džudž potječu od glagola u arapskom jeziku "eždže jeudždžu edžidžen: gorjeti vatra, plamtjeti". Ako bi bio stvarno taj glagol korijen tih imena vlastitih, onda bi Je'džudž i Me'džudž bio naziv plemena koja pale i ruše, odnosno koja će paliti i rušiti. Prema tome pred smak svijeta biće oni brojnija i nadmoćnija skupina ljudi na Zemlji koja će paliti i rušiti, nego grupa koja će izgrađivati i podizati.)

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije. - H - A pričao nam je Ismail, pričao mi je moj brat od Sulejmana, od Muhameda, sina Ebu 'Atika (Atiqa), od Ibnu Šihaba, od Urveta, sina

Zubejra, da je Zejneba, kći Ebu Selemeta pričala njemu od Umu Habibe, kćeri Ebu Sufjana, od Zejnebe, kćeri Džahša, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, unišao njoj (doslovno: na nju jedan) dan uplašen, (pa) govori (tj. govoreći):

"Nema božanstva osim Allah (Nema božanstva osim Allaha!)! Jao Arapima od zla (koje) se je već približilo! Otvorilo se je danas od pregrade (tj. od zida) Je'džudža i Me'džudža slično ovoj (količini, tj. kao ovoliko, ovako, ovoliko)." I okružio je (tj. prstima je napravio kolut, krug i to) sa svoja dva prsta: palcem i (onim) koji slijedi njega (i onim koji je uz njega, koji se nalazi pored njega, susjednim prstom, tj. i kažiprstom). Rekla je Zejneba, kći Džahša: Pa sam rekla:

"O poslaniče Allaha! Pa zar (da) propadnemo (tj. zar ćemo propasti, nastradati), a u (tj. a među) nama su (izvjesni) dobri (ljudi)?" Rekao je:

"Da, kada se je umnožilo (izvjesno) nevaljalstvo (tj. kada se umnoži izvjesna nevaljaština, pokvarenost; a neki vele da "el-hubsu" znači posebno moralna pokvarenost, nevaljaština, a to će reći: blud, preljub, prostitucija, kurvanje)."

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Vuhejb, pričao nam je Ibnu Tavus od svoga oca, od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Otvara se (tj. Otvori se izvjesna) pregrada (brana, prepreka, zid), pregrada Je'džudža i Me'džudža slično ovoj (veličini, količni, tj. ovoliko, kao ovoliko, ovako)." I svezao je Vuhejb devedeset (tj. I povezao je Vuhejb svoje prste, napravio je kolut, krug prstima svoje ruke tako da je načinio broj devedeset, a u tome broju, tačnije u brojki devet ima krug koji treba da prikaže, valjda, veličinu otvora na toj pregradi, na tom zidu, koji otvor je već nastao, pojavio se, koji se već pojavio).

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA

KNJIGA (izvjesnih) VARKI

(tj. prevara, podvala, lukavstava, prepredenosti, izmišljotina, izvrdavanja, dovitljivosti, izlaza iz neprilika pomoću iznalaženja rupa u propisima i zakonima šeriatskim i sli.)

GLAVA

o ostavljanju (tih) varki i zaista za svakoga čovjeka je (tj. pripada mu ono) što je namjeravao u (svojim) zakletvama i (drugome) osim njih (osim zakletvi).

PRIČAO NAM JE Ebu Numan, pričao nam je Hammad, sin Zejda, od Jahja-a, sina Seida, od Muhameda, sina Ibrahima, od Alkameta, sina Vakkasa, rekao je: Čuo sam Umera, sina Hataba, bio zadovoljan Allah od njega, (da) predikuje, rekao je: Čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"O ljudi! Samo su (svi) poslovi (Poslovi svi su samo jedino vrijedni) sa (izvjesnom, tj. iskrenom) namjerom (tj. Poslovi su samo sa namjerom), i samo za čovjeka je (tj. i čovjeku pripada samo ono) što je namjeravao. Pa ko (je takav da) je bila njegova selidba (iz Meke u Medinu) ka Allahu i Njegovom poslaniku, pa njegova selidba je ka Allahu i Njegovom poslaniku. A ko se je iselio ka (nekoj koristi od te) ovozemnosti (da) pogodi (iskoristi) nju, ili ženi (nekoj da) vjenča sebi nju, pa njegova selidba je ka (onome) što se je iselio k njemu (pa njegova selidba je zbog onoga zbog čega se je iselio)."

GLAVA

o (toj) molitvi (namazu).

PRIČAO MI JE Ishak, sin Nasra, pričao nam je Abdurezak od Mamera, od Hemmama, od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Neće primiti Allah molitvu (namaz) jednoga (od) vas kada je proizveo (kad mu se nešto desi, dogodi nešto što mu je pokvarilo, što mu pokvari čišćenje za molitvu - abdest) do (da) se očisti (dok se ponovno ne očisti za molitvu - dok se ne abdesti i slično)."

GLAVA

o (toj obaveznoj godišnjoj milostinji) zekatu i da se neće rastavljati između sakupljenoga (sastavljenoga, što je zajedno), i neće se sakupljati (sastavljati) između rastavljenoga (raznoga) plašenjem (od te) milostinje (tj. iz straha od te obavezne milostinje - zekata).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Abdullaha, Ensarija, pričao nam je moj otac, pričao nam je Sumamete, sin Abdullaha sina Enesa, da je Enes pričao njemu da je Ebu Bekr pisao njemu zakon (odredbu te) milostinje koju je uzakonio (odredio) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (i između ostaloga naveo je i ovo):

"I neće se skupljati između rastavljenoga, i neće se rastavljati između skupljenoga (sastavljenoga) bojaznošću (tj. iz straha od te) milostinje."

(Već je objašnjavano šta ovo znači kada je bilo govora o zekatu.)

PRIČAO NAM JE Kutejbete, pričao nam je Ismail, sin Džafera, od Ebu Suhejla, od njegovoga oca, od Talhata, sina Ubejdulaha, da je (jedan) Beduin došao k poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, raščupane (kose, tj. nepočešljane svoje) glave pa je rekao:

"O poslaniče Allaha! Izvijesti me, šta je to uzakonio (odredio) Allah na mene od (te) molitve?" Pa je rekao: "Pet (tih) molitava (molitvi, namaza), osim da dobrovoljno klanjaš (jednu) stvar (tj. nešto više još)." Pa je rekao: "Izvijesti me o (onome) što je uzakonio Allah na mene od (toga) posta." Rekao je: "Mjesec ramazan, osim da dobrovoljno činiš (tj. da postiš jednu) stvar (tj. nešto više)." Rekao je: "Izvijesti me za (ono) što je uzakonio Allah na mene od (toga) zekata." Rekao je: Pa je izvijestio njega poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zakone (propise vjere) Islama. Rekao je: "Tako mi (Onoga) koji

je počastio tebe neću dobrovoljno činiti (preko zakona, više od zakona, odredbe ni jednu) stvar (ništa), a niti ću okrnjiti (umanjiti) od (onoga) što je uzakonio Allah na mene (neću ni okrnjiti ni jednu) stvar (ništa)." Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Spasio se je ako je bio istinit (ako je istinu rekao)." Ili: "Unišao je (tj. Unići će u) raj ako je bio istinit (ako je istinu rekao)." A rekao je neki (od izvjesnih) ljudi: U (tj. Za) stotinu i dvadeset deva (zekat) je dvije deve trogodišnje (tj. u ime zekata treba dati dvije trogodišnje deve). Pa ako je uništio njih hotimično (namjerno), ili je poklonio njih ili je prevario u njima (tj. ili je tražio varku i izlaz zbog tih deva) bježanjem (zbog bježanja) od (toga) zekata, - pa nema (nikakve) stvari (ništa) na njega.

PRIČAO NAM JE Ishak, pričao nam je Abdurezak, pričao nam je Mamer od Hemmama, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Biva (tj. Biće) blagajna jednoga (od) vas (na) sudnjem danu (jedna) zmija ćelava (poskok), bježaće od nje (od blagajne) njezin vlasnik (doslovno: njezin drug), pa (će ona da) traži njega i govori: "Ja sam tvoja blagajna."

("Kenzun" blagajna je u arapskom jeziku muškoga roda.)

Rekao je: "Tako mi Allaha neće (nikada) prestati (da) traži (tj. da tjera) njega do (da, ili: čak da će da) založi nju (u) njezina usta (tj. daće ruku svoju kao zalogaj u usta te zmije koja je stvorena od njegove blagajne novca od kojih nije davao zekat)." I rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Kada god gospodar (izvjesnih) deva nije davao njihovu dužnost (tj. zekat), ovlastiće se (one) nad njim (na) sudnjem danu (da one) gaze (udaraju) njegovo lice sa svojim papcima (kopitama)." A rekao je neki (od izvjesnih) ljudi o (nekom, jednom) čovjeku (što) su za (u) njega (neke) deve, pa se plašio da bude dužnost na njega (ta obavezna) milostinja, pa je prodao njih za (neke) deve slične njima, ili za brave (za ovce), ili za krave (za goveda) ili za srebrenjake (tj. ili za novac) bježanjem od (te) milostinje (prije navršenja godine dana) za dan (na jedan dan) varanjem (tj. zbog prevare i izlaza, zbog pronalaženja rupe u zakonu, u propisu), pa nema štete

(nema grijeha) na njega. A on govori (tj. A taj isti neko; neki od izvjesnih ljudi govori i izdaje na drugoj strani ovakvu fetvu): Ako je očistio (tj. Ako je dao zekat za) svoje deve prije (nego) da se preinači (tj. prije nego istekne, prije nego se navrši izvjesna) godina za (tj. na jedan) dan ili (čak) za godinu (prije na godinu), bila je dozvoljena od njega (tj. vrijedi mu ta milostinja, taj zekat).

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Lejs od Ibnu Šihaba, od Ubejdulaha, sina Abdullaha sina Utbeta sina Mesuda, od Ibnu Abasa rekao je:

Tražio je rješenje Sa'd, sin Ubadeta, Ensarija (od) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, o (nekakvom, jednom) zavjetu (koji) je bio na njegovoj majci (koja) je preminula prije (nego) da izvrši njega. Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Izvrši njega (zavjet) od nje (za nju, mjesto nje)." A rekao je neki (od izvjesnih) ljudi: Kada su doprle (dostigle izvjesne) deve (broj od) dvadeset (glava), pa u njih je četiri ovce (tj. za njih treba dati četiri ovce na ime zekata). Pa ako je poklonio njih (deve te) prije (isteka izvjesne) godine, ili je prodao njih bježanjem i prevarom zbog otpadanja (doslovno: zbog obaranja toga) zekata (za deve), pa nema (ni jedne) stvari na njega; a takođe ako je uništio njih, pa je umro, pa nema (nijedne) stvari u njegovome imanju (tj. pa nema ništa za njegovo imanje, nema zekata za njegovo imanje).

GLAVA

(izvjesne) varke u (izvjesnom) vjenčanju (braku).

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja, sin Seida, od Ubejdulaha, pričao mi je Nafi' od Abdullaha (Umerovoga), bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zabranio (izvjesni postupak u ženidbi i vjenčavanju zvani) šigar.

Rekao sam Nafi'u (Pitao sam Nafi'a): "Šta je "šigar"?" Rekao je: "Vjenča (Kad vjenča, tj. Uzme, kad uzme u brak sebi) kćer (izvjesnoga) čovjeka i dadne vjenčati njemu (tj. a dadne u brak njemu) svoju kćer

bez vjenčanoga dara. I vjenča sestru (izvjesnoga) čovjeka i dadne vjenčati njemu svoju sestru bez vjenčanoga dara."

A rekao je neki (od izvjesnih) ljudi: Ako je prevario (tj. Ako je pravio varku), čak se je oženio na (tom) šigaru, pa to je dozvoljeno, a (izvjesni taj) uslov (nedavanja vjenčanoga dara) je neispravan. A rekao je u (izvjesnoj) mut'i (tj. rekao je o braku zvanom "mut'i, mut'a", braku privremenom, ograničenom na samo nekoliko dana): Brak (taj) je pokvaren (ne važeći, nije valjan), a (izvjesni taj) uslov (uvjet) je neispravan. A rekao je neki (od) njih: Mut'a i šigar (brakovi) su dozvoljena (dozvoljeni), a (izvjesni) uslov (uvjet koji se postavlja u svakom od ta dva braka) je neispravan (ne važeći).

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja od Ubejdulaha, sina Umera, pričao nam je Zuhrija od Hasena i Abdullaha, dvojice sinova Muhameda, sina Alije, od oca njih dvojice da je Alija, bio zadovoljan Allah od njega, (se našao jednom u prilici da) se reklo njemu (rečeno mu je):

"Zaista Ibnu Abas neće vidjeti (tj. ne vidi, ne smatra) u mut'i (braku sa tim) ženama (nikakve) štete (tj. nikakva grijeha)." Pa je rekao (Alija r.a.):

"Zaista poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zabranio je nju (tu vrstu braka) danom Hajbera (tj. na dan borbe na Hajberu) i od mesa (tj. i zabranio je sve vrste mesa svih) magaraca ljudskih (tj. pitomih magaraca)."

A rekao je neki (od izvjesnih) ljudi: Ako je prevario (tj. Ako je pravio varku), čak (da) je sklopio brak mut'u, pa (taj) brak je pokvaren. A rekao je neki (od) njih: Brak (taj) je dozvoljen, a (izvjesni njegov) uslov (uvjet) je neispravan.

GLAVA

(onoga) što se mrzi od (izvjesnoga) varanja (prevare) u (tim) prodajama, i neće se spriječiti višak (pretek izvjesne) vode zato (da) spriječi s njime (pomoću njega) višak (izvjesnoga) sijena (piće - hrane za stoku).

PRIČAO NAM JE Ismail, pričao nam je Malik od Ebu Zinada, od Aaredža, od Ebu Hurejreta da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Neće se sprječavati višak (pretek izvjesne) vode zato (da) se spriječi s njim (pomoću njega) višak (izvjesnoga) sijena (paše za stoku)."

GLAVA

(onoga) što se mrzi od (izvjesnoga) međusobnoga istjeravanja na veliku cijenu neke robe bez namjere da kupi tu robu.

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, od Malika, od Nafi'a, od Ibnu Umera da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zabranio (to) istjeravanje velike cijene (nekoj robi bez namjere da se ta roba kupi, nego samo da se prevari i zavara, namami neko lice da tu robu kupi i plati je skupo).

GLAVA

(onoga) što se zabranjuje od (izvjesnoga međusobnoga) varanja u (svim vrstama) prodaja (kupoprodaja).

A rekao je Ejjub: Varaju Allaha kao što varaju ljudsko (biće, tj. kao što varaju čovjeka). Da su došli (to jest: Da dođu, priđu tome) poslu očigledno (javno da uzmu, da otmu), bilo je (tj. bilo bi to) lakše na mene (lakše meni).

PRIČAO NAM JE Ismail, pričao nam je Malik od Abdullaha, sina Dinara, od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je (jedan) čovjek spomenuo Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, da se on vara (tj. da ga varaju) u (tim) prodajama (kupoprodajama). Pa je rekao:

"Kada si prodavao (tj. Kada prodaješ nekome nešto), pa reci: "Nema prevare (varanja, podvala)!"

GLAVA

(onoga) što se zabranjuje od (izvjesnoga) varanja (izvjesnome) zaštitniku (zakonskome zastupniku) u (izvjesnoj) sirotici poželjnoj (tj. o zabrani da zaštitnik vara svoju lijepu siroticu štićenicu) i da neće upotpunjavati njezin vjenčani dar.

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, pričao nam je Šuajb od Zuhrije rekao je: Bio je Urvete (običaja da) priča da je on pitao Aišu (o smislu ajeta):

"A ako ste strahovali da nećete biti pravedni u (tim) sirotama, pa vjenčajite što je bilo lijepo za vas (vama) od (tih) žena.....", (i) rekla je: "Ona (tj. To) je (izvjesna) sirotica u skrbništvu svoga zaštitnika, pa zaželi (on, tj. zaljubi se on) u njezino imanje i njezinu ljepotu, pa hoće da sebi vjenča nju za niži (vjenčani dar) od običaja njezinih žena (tj. žena njezine vrijednosti), pa se njima zabranilo njihovo vjenčavanje (vjenčavanje tih takvih sirotica), osim (tj. izuzev) da budu pravedni njima u upotpunjavanju (njihovoga) vjenčanoga dara. Zatim su tražili rješenje (izvjesni) ljudi (od) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, poslije, pa je spustio Allah:

"I traže rješenje (od) tebe o (izvjesnim) ženama.....". Pa je spomenuo (ovaj) hadis (tj. preostali dio ovoga hadisa koji je opširnije naveden u proteklom tekstu u Knjizi tumačenja Kur'ana - Kitabut-tefsiri).

GLAVA:

Kada je oteo (neki čovjek tuđu) robinju, pa je tvrdio da je ona umrijela (umrla), pa se sudilo za (odgovarajuću) vrijednost (te) robinje umrle (da plati otmičar vlasniku robinje). Zatim je našao nju njezin vlasnik, pa ona je za njega (tj. ona pripada njemu), a vraća se (njezina) vrijednost (k otmičaru, otmičaru), a neće biti (ta) vrijednost cijenom (kao cijena).

A rekao je neki (od izvjesnih) ljudi: Robinja (ta) je za (toga) otmičara (tj. Robinja pripada otmičaru) zbog njegovoga uzimanja

(njezine) vrijednosti (tj. zbog toga što je vlasnik robinje bio uzeo vrijednost robinje).

A u ovome je (veli Buharija, jedna) prevara za (onoga) ko je želio robinju (jednoga) čovjeka (koji) neće prodati nju (tj. koji neće da proda nju), pa je oteo nju i ispričavao se je s (time) da je ona umrijela dok uzme njezin gospodar njezinu vrijednost, pa (da) bude lijepa (dobra, tj. dozvoljena) za (toga) otmičara robinja (drugoga lica) osim njega.

(Iz ovoga se vidi i fini smisao izreke da vrijednost nije cijena, premda vrijednost iznosi u stvari koliko i jest cijena, jer cijena je ono što se daje prilikom dobrovoljne prodaje, a vrijednost, naročito u ovome slučaju, je nešto drugo, to je protunaknada za vlasništvo koje nije dobrovoljno nikome ustupito, ni dato ni prodato i sl.)

Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "..... vaša imanja su na vas (su vama) zabranjena....." I (rekao je): "Za svakoga varalicu je (jedna) zastava (na) sudnjem danu.....".

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Sufjan od Abdullaha, sina Dinara, od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Za svakoga varalicu je (jedna) zastava (bajrak, barjak na) sudnjem danu, (i) poznaje (prepoznaje, prepoznaće) se (on) s njim (po njemu, po tom bajraku, barjaku, po toj zastavi)."

GLAVA.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Kesira, od Sufjana, od Hišama, od Urveta, od Zejnebe, kćeri Umu Seleme (tj. kćeri Umu Selemine), od Umu Seleme, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Samo sam ja (tj. Ja sam samo jedan) čovjek, a zaista vi se parničite (vodite sporove) kod mene, a ja u sporovima sudim kao obični čovjek, (a ne po objavi Uzvišenoga Allaha, koji mi šalje Kur'an kao Svoju objavu i uputu ljudima, ali mi ne šalje objavu za presude u

pojedinim sporovima i slučajevima da ja po Njegovoj objavi znam koja je stranka u pravu). I možda neki (od) vas da bude oštroumniji (i kao takav rječitiji i vještiji da dokazuje svoje pravo čak i u slučaju kada nije u pravu jer je oštroumniji) za svoj dokaz od nekoga, i (da) sudim njemu (u prilog i korist) na slično (tj. na temelju i osnovu sličnoga prikaza stanja po onome) što čujem. Pa ko (se nađe u takvoj prilici da) sam sudio (dosudio, presudio) njemu od prava njegovoga brata (jednu) stvar (nešto), pa neka ne uzima (to), pa (s time, s tom presudom) samo odsijecam njemu (tj. pa odsijecam njemu samo jedan) komad od Vatre."

(Dakle sudska presuda neće moći opravdati pred Uzvišenim Allahom nikoga ako je presuda u suprotnosti sa moralnim, stvarnim pravom koje zbog obmane suda nije moglo na ovome svijetu da dođe do pravoga izražaja.)

GLAVA

o (izvjesnom) braku (vjenčanju).

PRIČAO NAM JE Muslim, sin Ibrahima, pričao nam je Hišam, pričao nam je Jahja, sin Ebu Kesira, od Ebu Selemeta, od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Neće se vjenčati (izvjesna, ili: ni jedna) djevojka do (da) se od nje traži (dok se od nje ne traži) dozvola (pristanak), a niti (izvjesna, ili: ni jedna) udavača do (da) se od nje traži savjet (doslovno: do da se od nje traži zapovjed; a to će reći: do da se s njom zdogovori, dogovori)." Pa se reklo (Upitan je Muhammed a.s.): "O poslaniče Allaha! Kako je (Kako izgleda) njezina dozvola?" Rekao je: "Kada je šutjela (Kada je ćutala, to je njezina dozvola, njen pristanak)."

A rekao je neki (od izvjesnih) ljudi: Ako se nije tražila dozvola (od izvjesne) djevojke i nije se sebi vjenčala, pa je prevario (tj. napravio je varku jedan) čovjek, pa je podigao (tj. doveo) dvojicu svjedoka laži (tj. dva lažna svjedoka) da je on vjenčao sebi nju (tu djevojku) sa njezinim zadovoljstvom (tj. uz njezin pristanak, privolu), pa je učvrstio (tj. ustanovio je na osnovu toga izvjesni) sudija njezin brak (vjenčanje), a (taj) muž zna da je (to) svjedočanstvo (svjedočenje) neispravno

(netačno), pa nema štete (grijeha) da gazi nju (tj. da vrši spolni odnos sa njom), i ono je (tj. i to je jedno) vjenčanje zdravo (tj. ispravno).

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullah, pričao nam je Sufjan, pričao nam je Jahja, sin Seida, od Kasima da je (jedna) žena od djece (tj. od potomstva) Džafera plašila se (bojala se) da vjenča (tj. da udadne) nju njezin zaštitnik, a ona je mrziteljica (toga lica za koje hoće da je vjenča, uda, udadne), pa je poslala (poruku) k (nekoj) dvojici staraca (tj. uglednijih ljudi) od Pomagača: Abdu-Rahmanu i Mudžemmiu, dvojici sinova Džarijeta, (i u toj usmenoj poslanici, poruci je izjavila da ona ne prepušta svoju stvar nikome). Rekla su njih dvojica:

"Pa ne plaši se, pa (jer) zaista Hansa', kći Hizama, (bila se je našla u prilici da) je vjenčao nju (tj. dao je vjenčati nju) njezin otac (za jedno lice), a ona je mrziteljica (toga lica), pa je vratio (tj. poništio) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, to."

Rekao je Sufjan: A što se tiče Abdurahmana, pa čuo sam ga (da) govori od svoga oca (pričajući): Zaista Hansa'.

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Šejban od Jahja-a, od Ebu Selemeta, od Ebu Hurejreta rekao je: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Neće se vjenčati (izvjesna) neudata (žena koja je već jednom bila udavana) do (da) se traži savjet od nje (tj. do da se zdogovori, dok se ne dogovori s njom), i neće se vjenčati (izvjesna) djevojka do (da) se od nje traži dozvola." Rekli su (Upitali su): "Kako je njezina dozvola (tj. Kako će ona to učiniti da bi znali da li je pristala na udaju)?" Rekao je: "Da šuti (ona, tj. Da šutnjom odobri, Šutnjom pristaje na udaju)."

A rekao je neki (od izvjesnih) ljudi: Ako je prevario (tj. izveo varku jedan) čovjek sa dva svjedoka laži (sa dva lažna svjedoka koji posvjedoče) na (tj. za) vjenčavanje (neke) žene udavače (koja se ponovno udaje) sa njezinom zapovjedi (tj. privolom da se je obavilo to vjenčavanje), pa je učvrstio (tj. ustanovio izvjesni) sudija njezin brak (vjenčanje) njemu, a (u stvari taj) muž zna da on nije sebi vjenčao nju

nikada, pa zaista on (je u takvoj prilici u tome slučaju da) obuhvata njega ovaj brak (tj. dozvoljen mu je ovaj brak, mogućan mu je ovaj brak), i nema štete (grijeha) u (tom) prebivanju (boravku) njemu sa njom.

PRIČAO NAM JE Ebu Asim od Ibnu Džurejdža, od Ibnu Ebu Mulejketa, od Zekvana, od Aiše, bio zadovoljan Allah o nje, rekla je: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Djevojka (svaka je takva da) se od nje traži dozvola." Rekla sam: "Zaista (svaka) djevojka se stidi." Rekao je: "Njezina dozvola je njezina šutnja."

A rekao je neki (od izvjesnih) ljudi: Ako je želio (Ako je volio jedan) čovjek (jednu) robinju siroticu, ili djevojku, pa (ona) nije htjela, pa je prevario (tj. pa je napravio varku), pa je doveo dvojicu svjedoka laži (tj. dva lažna svjedoka koji svjedoče) na (to) da je on sebi vjenčao nju, pa je stigla (shvatila, tj. saznala ona), pa se je zadovoljila (pa je bila zadovoljna ta) sirotica, pa je primio (izvjesni) sudija svjedočanstvo (te) laži, a (taj) muž zna za neispravnost toga, dozvolilo se je (tj. dozvoljeno je) njemu (njezino) gaženje (tj. spolni odnos sa njom - sa tom siroticom).

GLAVA

(onoga) što se mrzi od prevare (pravljenja varke izvjesne) žene sa (svojim) mužem i (svojim) inoćama, i šta je sišlo na Vjerovijesnika (tj. Vjerovijesniku), pomilovao ga Allah i spasio, o tome.

PRIČAO NAM JE Ubejd, sin Ismaila, pričao nam je Ebu Usamete od Hišama, od njegovoga oca, od Aiše rekla je:

Bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (takav da) voli (volio je izvjesno) slatko (jelo, veli se da su to bile datule i slično njima, a neki vele da je to bilo jelo napravljeno od datula koje su bile zamijesite sa mlijekom, tj. datule, tijesto i mlijeko izmiješano), i voli (taj) med (tj. voljaše, volio je on halvu i med). I bio je (tj. bio bi on) kada je klanjao (kada bi klanjao taj) popodnev (ikindiju), prešao (bi) na svoje žene, pa se približi njima. Pa je unišao na Hafsu (tj. unišao je Hafsi jednoga dana), pa se zadržao kod nje više od (onoga) što je bio (običaja da) se zadržva (tj. zadržao se više od uobičajenoga zadržavanja). Pa sam pitala o tome (Raspitala sam se o tome), pa je rekao (reklo se) meni: Poklonila je (njoj jedna) žena od njezinoga naroda mješinu meda, pa je napojila poslanika Allaha (poslanika Allahovoga), pomilovao ga Allah i spasio, od njega (od tog meda jedan) napitak (jedno pijenje). Pa sam rekla: Zar ne?! (To jest: Pozor! Pažnja!) Tako mi Allaha zaista prevaraćemo (prevarićemo, tj. napravićemo varku) svakako njemu. Pa sam to spomenula Sevdi (kćeri Zem'ata). Rekla sam:

"Kada je unišao na tebe (tj. Kada on uniđe, uđe tebi), pa zaista on će se približiti tebi (doslovno: od tebe, tj. do tebe, tebi), pa reci njemu: "O poslaniče Allaha! Jeo si (neke hrastove) smole." Pa zaista on će govoriti: "Ne." Pa reci njemu: "Šta (tj. Kakav) je ovo (izvjesni, tj. ružni) miris?" A bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (takav da) biva veliko (tj. teško) njemu (to) da se nađe (tj. da se osjeća) od njega (taj ružni) miris. Pa zaista on će govoriti: "Napojila je mene Hafsa napitak meda." Pa reci njemu: "Lizale (su) njegove pčele (izvjesno pustinjsko stablo) urfut (neka vrsta velikoga pustinjskoga hrasta, tj. Pčele koje su pravile taj med, lizale su lišće izvjesnoga pustinjskoga hrasta, kupile su nektar sa lišća toga hrasta koji ima ružan miris)." A reći ću (i ja) to. I reci ga (tj. I reci to isto i) ti, o Safijo (o Safija)!"

Pa pošto je unišao na Sevdu (ušao Sevdi), rekla sam: Reći će (Govoriće) Sevda (meni kada se sastanemo): "Tako mi (Onoga) koji (je Taj što) nema božanstva osim On (osim Njega), zaista već sam bilo skoro (blizu) da požurim njemu sa (onim govorom) koji si rekla meni, a zaista on je zaista na (sobnim) vratima plašenjem (tj. iz straha) od tebe (o Aišo). Pa pošto se približio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekla sam njemu (pričala je Sevda):

"O poslaniče Allaha! Jeo si (nekakve hrastove) smole." Rekao je: "Ne." Rekla sam: "Pa šta je (Otkud) ovaj miris (ružni)?" Rekao je: "Napojila je mene Hafsa napitak meda." Rekla sam: "Lizale su njegove pčele (izvjesni pustinjski) hrast - urfut (koji ima ružan miris)." Pa pošto je unišao na mene (tj. meni), rekla sam njemu slično tome (kaže Aiša). I unišao je na Safiju (Safiji), pa je rekla njemu slično tome. Pa pošto je unišao na Hafsu (tj. Hafsi ponovno), rekla je njemu:

"O poslaniče Allaha! Zar neću napojiti tebe od njega (od meda, medom)?!" Rekao je: "Nema potrebe meni (Nemam potrebu) za njim." Rekla je: Govori (Priča poslije toga) Sevda: "Slava Allahu! Zaista već smo zabranile njemu." Rekla je: Rekla sam: "Šuti!"

GLAVA

(onoga) što se mrzi od (izvjesne) prevare (pravljenja varke) u (izvjesnom) bježanju od (te) kuge.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, od Malika, od Ibnu Šihaba, od Abdullaha, sina Amira sina Rebiata, da je Umer, sin Hataba izašao ka Siriji. Pa pošto je došao u Serg (selo u Siriji), doprlo je njemu da se je (izvjesna) epidemija (kuga, kolera) dogodila u Siriji. Pa je izvijestio njega Abdurahman, sin Avfa da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Kada ste čuli u zemlji (nekoj da se je pojavila neka opća bolest), pa ne dolazite na njega (tj. u taj kraj, u tu zemlju). A kada se je dogodila u zemlji (nekoj taj slučaj, ta bolest), a vi ste u njoj, pa ne izlazite bježanjem (zbog bježanja, ne bježite) od njega (od toga slučaja)." Pa se Umer vratio iz Serga. A od Ibn Šihaba, od Salima, sina Abdullaha da je Umer otišao (nazad) samo od (zbog) hadisa Abdurahmana.

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, pričao nam je Šuajb od Zuhrije, pričao nam je Amir, sin Sa'da sina Ebu Vakkasa, da je on čuo Usameta, sina Zejda, (da) priča Sa'du da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, spomenuo (taj izvjesni) bol (bolest, tj. kugu) pa je rekao:

"Prljavština (u smislu kazna), ili kazna (je to što) se je kažnjavao s njom neki (od izvjesnih) naroda. Zatim je ostao od nje (jedan) ostatak, pa ode (izvjesno) jedanput, i dođe (izvjesni) drugi puta. Pa ko je čuo u zemlji (nekoj za tu bolest, za taj slučaj), pa neka ne dolazi nipošto na njega (na taj slučaj, u tu zemlju). A ko je bio u zemlji (što) se je dogodio u njoj (u kojoj se dogodio taj slučaj), pa neka ne izlazi bježanjem (zbog bježanja, u cilju bježanja) od njega (od tog slučaja, od te bolesti, od te epidemije)."

GLAVA

o (izvjesnom) poklonu i (izvjesnom) prekuppravu (pravu preče kupovine).

A rekao je neki (od izvjesnih) ljudi: Ako je (neki čovjek) poklonio poklon hiljadu srebrenjaka ili više, čak (tako da) je ostao (taj poklon) kod njega (kod primaoca poklona nekoliko) godina (godinama), i prevario je (i onda je napravio varku davalac poklona) u tome, zatim je vratio (taj) poklanjač u njemu (tj. vratio je njega, poklon sebi nazad), pa nema (obaveze, duga) zekata (ni) na jednoga od njih dvojice. Pa se je protivio (suprotstavio se je taj neki od ljudi svojim mišljenjem i fetvom) Poslaniku, pomilovao ga Allah i spasio, (tj. stavio se nasuprot riječima Muhammeda a.s.) o (tom) poklonu i oborio je (dao je da padne taj) zekat (za taj poklon).

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Sufjan od Ejuba Sahtijanije, od Ikrimeta, od Ibnu Abbasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Vraćalac (svaki) u svome poklonu (Svaki onaj koji vrati poklon koji je dao) je kao (izvjesni) pas (koji) se vraća u svoju bljuvotinu (pobljuvanu hranu, hranu koju je povratio pa je opet jede). Nije za nas primjer (toga) zla (te nevaljalosti)."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Hišam, sin Jusufa, izvijestio nas je Mamer od Zuhrije, od Ebu Selemeta, od Džabira, sina Abdullaha, rekao je:

Samo je učinio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (to) prekuppravo (tj. Učinio je pravo preče kupovine samo) u svakom (onom nepokretnom imanju) što se nije razdijelilo. Pa kada su se dogodile (tj. odredile te nove) granice i promijenili su se (ti izvjesni) putevi, pa nema prekupprava.

A rekao je neki (od izvjesnih) ljudi: Prekuppravo je za (to izvjesno) susjedstvo. Zatim se upravio ka (onome) što je pojačao njega, pa je pokvario (poništio) njega i rekao je: Ako je sebi kupio (neku) kuću, pa se plašio da (će da) uzme nju (njezin) susjed sa (toga, tj. zbog toga) prekupprava, pa je sebi kupio (jedan) udjel od stotinu udjela, zatim je sebi kupio (taj) ostali (dio), a bio je za (izvjesnoga) susjeda (tj. a imao je izvjesni susjed to) prekuppravo u prvome udjelu, i nema prekupprava njemu (tom susjedu) u ostalom (dijelu te) kuće. I za njega (tj. On-kupac ima pravo) da prevara (da prevari, tj. da napravi varku) u tome.

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan od Ibrahima, sina Mejsereta rekao je: Čuo sam Amra, sina Šerida rekao je: Došao je Misver, sin Mahremeta, pa je stavio svoju ruku na moje rame. Pa sam otišao sa njim ka Sa'du. Pa je rekao Ebu Rafi' Misveru:

"Zar nećeš zapovjediti ovome (tj. Sa'du) da sebi kupi od mene moju sobu koja je u mojoj kući." Pa je rekao (Sa'd): "Neću povećati njemu na (tj. iznad) četiri stotine, ili odsječenih (tj. gotovih), i ili oročenih (tj. ili u rokovima, u ratama plaćenih)." Rekao je (Ebu Rafi', oslobođeni rob Muhammeda a.s., Kopt): "Davalo se meni pet stotina novaca, pa sam spriječio nju (tj. prodaju, a to će reći: pa nisam dao prodati drugoj osobi). I da nije (to) da sam ja čuo (da nije toga da sam čuo, da nisam čuo) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Susjed je preči sa svojom blizinom (tj. zbog svoje blizine)!", ne bih prodao tebi nju." Ili je rekao: "Ne bih dao tebi nju."

Rekao sam Sufjanu: "Zaista Mamer nije rekao ovako." Rekao je: "Ali on je rekao meni ovako." A rekao je neki (od izvjesnih) ljudi: Kada je htio da proda (to) prekuppravo (tj. da odsiječe, presiječe, da stavi van

snage pravo preče kupnje, kupovine), pa za njega je da prevari (da napravi varku) dok pokvari (to) prekuppravo, pa (će da) pokloni (taj) prodavač (tom izvjesnom) kupcu (tu) kuću, i (da) ograniči nju i dadne nju k njemu. I naknadi (Naknadiće) njemu (taj) kupac hiljadu srebrenjaka (tj. daće mu u naknadu hiljadu srebrenjaka). Pa neće biti za (izvjesnoga) posjednika prekupprava u njoj (u kući više nikakvo) prekuppravo.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Jusufa, pričao nam je Sufjan od Ibrahima, sina Mejsereta, od Amra, sina Šerida, od Ebu Rafi'a da je Sa'd procijenio njemu (jednu) sobu sa četiri stotine miskala (novca, tj. davao mu je za jednu sobu četiri stotine miskala novca), pa je rekao:

"Da nije (to) da sam ja čuo (tj. Da nisam čuo) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Susjed (Komšija) je preči sa svojom blizinom (zbog svoje blizine)!", zaista ne bih dao tebi nju."

A rekao je neki (od izvjesnih) ljudi: Ako je sebi kupio dio (neke, jedne) kuće, pa je htio da pokvari (to) prekuppravo (da se posluži varkom), poklonio je (tj. pokloniće taj dio) svome sinu malome (tj. malodobnome), i neće biti na njega (tj. njemu obavezna nikakva) zakletva.

GLAVA

prevare (pravljenja varke izvjesnoga) namjesnika (tj. službenika) zato (da) se pokloni njemu.

PRIČAO NAM JE Ubejd, sin Ismaila, pričao nam je Ebu Usamete od Hišama, od njegovoga oca, od Ebu Humejda Saidije rekao je:

Postavio je namjesnikom (tj. službenikom) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (jednoga) čovjeka na (tj. za ubiranje) milostinja (zekata) Sulejmovića (tj. da taj čovjek ubere, uzme i pokupi milostinje od Sulejmovića), zove se Ibnul-Lutebije (ili: Ibnul-Lutbije). Pa pošto je došao, obračunavao je njega. Rekao je (taj čovjek):

"Ovo je vaša imovina (državna), a ovo je poklon (meni)." Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Da li nisi sjedio (tj. Zašto nisi sjedio) u sobi tvoga (svoga) oca i tvoje (svoje) majke dok dođe tebi tvoj poklon ako si bio govornik istine (istinit)?" Zatim je predikovao nama, pa je zahvalio Allahu i pohvalio je Njega (doslovno: na Njega), zatim je rekao:

"Što se tiče poslije! Pa zaista ja učinim namjesnikom (doslovno: radnikom, tj. službenikom izvjesnoga) čovjeka od vas na (izvjesni) posao od (onoga) što je učinio upraviteljem (izvršiocem) mene Allah (nad tim poslom), pa dođe pa govori (taj moj namjesnik, službenik): "Ovo je vaše imanje, a ovo je poklon (jedan što) se je poklonio meni." Pa zar (tj. Pa zašto) nije sjedio u sobi (u kući) svoga oca i svoje majke dok dođe njemu (pa da dođe) njemu njegov poklon? Tako mi Allaha neće uzeti (ni) jedan od vas (ni jednu) stvar bez svoga prava (pa da će proći drukčije) osim (tako da) je susreo (tj. da će susresti) Allaha, (i) nosi nju (tu stvar taj čovjek na) sudnjem danu. Pa zaista (ću da ja) prepoznam svakako jednoga (tj. nekoga) od vas (po tome što će biti u takvoj prilici da) je susreo Allaha (pa) nosi (noseći jednu) devu za nju (tj. u nje) je blekanje, ili kravu za nju (u nje) je rikanje, ili ovcu (koja) bleji."

Zatim je podigao svoje dvije ruke, čak se vidjela bjelina njegovoga pazuha, (i) govori (govoreći): "Moj Bože! Da li sam priopćio (dostavio) gledanjem svojim okom i slušanjem svojim uhom?" (Ili: "Moj Bože! Da li sam priopćio?")

Rekao je Ebu Humejd: Ovaj hadis sam zapamtio (Gledanjem svojim okom) u poslanika Allahovoga a.s. (i slušanjem svoga uha.).

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Sufjan od Ibrahima, sina Mejsereta, od Amra, sina Šerida, od Ebu Rafi'a rekao je: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Susjed je preči sa svojom blizinom."

A rekao je neki (od izvjesnih) ljudi: Ako je sebi kupovao kuću za dvadeset hiljada srebrenjaka, pa nema štete (grijeha) da prevari (da napravi varku) dok sebi kupi (konačno tu izvjesnu) kuću za dvadeset hiljada srebrenjaka, i (da) plati njemu (u gotovu novcu) devet hiljada devet stotina devedeset i devet srebrenjaka i (da u gotovom novcu) plati njemu (jedan) zlatnik za (ono) što je preostalo od (tih ugovorenih) dvadeset hiljada (srebrenjaka). Pa ako traži (tjera izvjesni) imalac prava preče kupovine njezino uzimanje za dvadeset hiljada srebrenjaka, a ako ne (želi da dadne tu istu cijenu), pa nema puta njemu na (tu) kuću (tj. gubi pravo preče kupovine). Pa ako se je zaslužila (ta) kuća (tj. Ako neko ima pravo na tu kuću osim toga prodavača njezinoga), vratio je (tj. vratiće taj izvjesni) kupac na (toga) prodavača (tj. tome prodavaču tu kuću) za (onoliko) što je dao k njemu, a ono (tj. a to) je devet hiljada devet stotina devedeset i devet srebrenjaka i (jedan) zlatnik, jer zaista (ta) prodaja kada se je zaslužila (tj. ta prodata kuća kada je došla u priliku da drugi zasluži nju, da polaže pravo na nju, a ne taj prodavač), pokvarilo se je (njegovo) trošenje (tj. raspolaganje) u (tom) zlatniku (tj. sa tim zlatnikom, sa tim novcem, odnosno sa tom kućom). Pa ako je našao (kupac) u ovoj kući (neku) manu, a nije se zaslužila (tj. a nije polagao pravo na nju niko drugi osim prodavača), pa zaista on (će da) vrati nju na njega (tj. njemu) za dvadeset hiljada srebrenjaka.

Rekao je (Buharija): Pa je dozvoljavao (Pa je učinio dozvoljenim taj neki od izvjesnih ljudi) ovu varku (ovo međusobno varanje) među (tim) muslimanima. I rekao je (Buharija): Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Nema bolesti, i niti nevaljaštine (posebne vrste) i niti krađe (ili odbjeglišva)."

(Veli se da se ovaj hadis odnosi posebno na prodaju robova, pa u tom smislu znači: Rob ne smije biti bolestan, niti se smije prodajom izvršiti nevaljaština na taj način što se neko proda kao rob, a on, u stvari, ni ne može da se proda kao rob, nije ga dozvoljeno prodati kao roba jer je pripadnik naroda s kojim se je sklopio ugovor prema kome se pripadnici toga naroda ne zarobljavaju, i rob ne smije biti takav da krade, da potkrada svoga vlasnika, ili ne smije biti takav da bježa, bježi, ima običaj da pobjegne od vlasnika.)

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja od Sufjana, pričao mi je Ibrahim, sin Mejsereta, od Amra, sina Šerida, da je Ebu Rafi' zacijenio Sadu (Sa'du), sinu Malika (jednu) sobu sa (za) četiri stotine miskala i rekao je:

"Da nije (to) da sam ja čuo Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori: "Susjed (Komšija svaki) je preči sa svojom blizinom (zbog svoje blizine)!", ne bih dao tebi."

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA

KNJIGA (izvjesnoga) PRISILJAVANJA

(sile, presije, prinuđivanja i natjeravanja nekoga na silu na nešto, posebno natjeravanja na silu nekoga u vjeru od strane nečije)

I (KNJIGA) govora Allaha, uzvišen je: "..... osim ko se je prisilio (da se jezikom i riječima odrekne svoga islamskoga vjerovanja), a njegovo srce je smireno sa (svojim islamskim) vjerovanjem, a ali (tj. nego) ko je rasprostranio (raširio, tj. otvorio) sa (tim) bezvjerstvom (tj. za to bezvjerstvo) prsa, pa na njih je (pala jedna) srdžba od Allaha, i za njih je (jedna) kazna velika.". I rekao je (Uzvišeni Allah): "..... osim da se čuvate od njih (jednim) čuvanjem.....", a ona je (tj. ta riječ "tukaten, tukatun" je istoga značenja kao i riječ) "tekijjetun": čuvanje, opreznost, bojazan. I rekao je (Uzvišeni Allah): "Zaista koji su (takvi da su) usmrtili njih (izvjesni) anđeli čineći nasilje (oni sami) svojim osobama, rekli su (tj. reći će im na sudnjem danu izvjesni anđeli): "U čemu ste bili?" Rekli su (tj. Reći će ti ljudi): "Bili smo smatrani slabićima u (toj) zemlji....." do Njegovoga govora: "..... i učini nama od kod Tebe (tj. od Svoje strane jednoga) pomagača velikoga (tj. velikoga potpomagača).".

Pa je ispričao Allah (izvjesne) smatrane slabićima koji se neće sustezati (koji se ne sustežu, ne mogu da se sustegnu) od ostavljanja (onoga) što je zapovjedio Allah za njega. A (izvjesni) prisiljeni neće biti (tj. ne biva ništa drugo) osim smatran slabićem bez sustezajućim (tj. ne sustezajućim) od činjenja (onoga) što se je njemu zapovjedilo za njega.

A rekao je Hasen: Čuvanje (oprez, bojazan izvjesna) je do sudnjega dana. A rekao je Ibnu Abas o (onome) ko (se nađe u takvoj prilici, odnosno neprilici da) prisile njega (izvjesni, neki) lopovi pa pusti (razvede svoju ženu): Nije (to ni) sa (kakvom) stvari (tj. Nije to ništa; a to će reći: Takav razvod i razvjenčanje, razvjenčavanje ne uzima se u obzir, nije punovažan, nije punovažno, ne vrijedi, nije nastupio). I za njega (tj. za ovo) je rekao Ibnu Umer, i Ibnu Zubejr, i Šabija i Hasen (da i oni to tako misle i shvataju). A rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Poslovi (izvjesni, ili svi) su sa (izvjesnom) namjerom (vrijedni i punovažni)."

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs od Halida, sina Jezida, od Seida, sina Ebu Hilala, od Hilala, sina Usameta, da je Ebu Selemete, sin Abdurahmana, izvijestio njega od Ebu Hurejreta da Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, moljaše (doslovno: bio je da moli) u (svojoj) molitvi:

"Moj Bože! Spasi Ajjaša, sina Ebu Rebi'ata, i Selemeta, sina Hišama, i Velida. Moj Bože! Spasi (izvjesne) smatrane slabićima od (mekanskih) vjernika. Moj Bože! Zažesti (tj. Pojačaj) Tvoje (Svoje) gaženje na (pleme) Mudar, i pošalji na njih godine kao godine Jusufa (tj. gladne, nerodne godine kao u vrijeme Jusufa a.s.)."

GLAVA

(onoga) ko je sebi izabrao (odabrao to) udaranje, i ubijanje i poniženje (ponižavanje) nad (to) bezvjerstvo.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Abdullaha sina Havšeba, Taifija, pričao nam je Abdulvehab, pričao nam je Ejub od Ebu Kilabeta, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Tri (osobine, svojstva postoje), ko (bude takav da) su bile (one) u njega (ko ih bude imao, posjedovao), našao je (tj. naći će on) slast (svoga) vjerovanja: da bude Allah i Njegov poslanik draži k njemu od (svega drugoga) što je osim Njih dvojice; i da voli (izvjesnoga) čovjeka

(tako da) neće voliti (tj. da ne voli) njega (ni zbog čega drugoga) osim radi Allaha (zbog Allaha, u ime Allaha), i da mrzi da se vrati u (to) bezvjerstvo kao što mrzi da se baci u Vatru (da bude bačen u pakao)."

PRIČAO NAM JE Seid, sin Sulejmana, pričao nam je 'Abbad od Ismaila, čuo sam Kajsa, čuo sam Seida, sina Zejda (da) govori:

Zaista već sam vidio mene (tj. sebe), a zaista Umer je svezivač mene na (za taj) Islam (tj. a Umer je svezao, vezao mene zbog moga primanja Islama ponižavajući me kao zarobljenika kakvoga). A da se srušio Uhud (planina) od (tj. zbog onoga) što ste učinili sa Usmanom, bilo bi opravdano (dolično) da se sruši.

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja od Ismaila, pričao nam je Kajs od Habbaba, sina Eretta, rekao je:

Tužili smo se (Potužili, požalili smo se) ka poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a on je uzimač (a on je uzeo) sebi (kao) jastuk (jedan) svoj ogrtač u sjeni Kabe, pa smo rekli:

"Zar nećeš tražiti pomoć nama?! Zar nećeš moliti za nas?!" Pa je rekao: "Već je bio ko je prije vas (živio u takvom teškom stanju da) se uzme (izvjesni) čovjek, pa se iskopa (rupa) njemu u (toj) zemlji, pa se učini (tj. pa se stavi on) u nju, pa se donese (izvjesna) testera (pila, žaga), pa se stavi na njegovu glavu, pa se učini (tj. pa se prežaga, prepila, prepili na) dvije polovine. I češlja se sa češljevima (od izvjesnoga) željeza što je ispod njegovoga mesa i njegove kosti, pa ne odvrati njega to od njegove vjere. Tako mi Allaha zaista upotpuniće se svakako ova stvar (ovaj posao, tj. vjera Islam, rad na Islamu), čak (da će da) ide (izvjesni) jahač od San'e do Hadramevta, (i) neće se bojati (nikoga drugoga) osim Allaha i (izvjesnoga, tj. nekoga) vuka na (za) svoje brave (ovce), a ali (tj. nego) vi tražite žurbu (hitnju, brzinu, tj. ali vi žurite)."

GLAVA

o prodaji (izvjesnoga lica) prisiljenoga i sličnoga njemu u (izvjesnome) pravu i (drugome) osim njega.

PRIČAO NAM JE Abdulaziz, sin Abdullaha, pričao nam je Lejs od Seida Makburije, od njegovoga oca, od njegovoga oca, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Dok smo mi u Bogomolji, kadli je izašao na nas (tj. kadli izađe nama) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao (pa reče):

"Odite (Idite vi odmah) ka Židovima!" Pa smo izašli sa njim dok smo došli kući mjesta čitanja (proučavanja) Tevrata (ili: kući židovskog velikana i stručnjaka za čitanje i proučavanje Tevrata). Pa je ustao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa je dozivao njih:

"O družino Židova! Primite Islam, spasićete se!" Pa su rekli: "Već si priopćio (dostavio), od Ebu Kasime (Ebul-Kasime)!" Pa je rekao: "To hoću."

(To jest: "To i hoću, hoću da vam priopćim i dostavim Allahov poziv na pravi put Islama, i hoću da vi to priznate da sam vas pozivao.".)

Zatim je rekao nju (navedenu rečenicu) drugi puta. Pa su rekli: "Već si priopćio, o Ebul-Kasime!" Zatim je rekao treći puta (da prime Islam, pa će biti spašeni), pa je (onda) rekao:

"Znajte da je (ta) zemlja za Allaha i Njegovoga poslanika, i zaista ja hoću da protjeram vas, pa ko je našao od vas sa svojim imanjem (tj. u svome imanju neku) stvar (nešto), pa neka proda nju. A ako ne, pa znajte da je (ta) zemlja za Allaha i Njegovoga poslanika (tj. zemlja pripada Allahu i Njegovome poslaniku, zemlja je Allahova i Njegovoga poslanika, zemlja je državna, ili narodna, nacionalna)."

GLAVA:

Neće se dozvoliti (tj. Ne dozvoljava se) brak (vjenčanje izvjesnoga lica) prisiljenoga. "..... i ne prisiljavajte vaše (svoje) robinje na (izvjesni) blud ako su htjele utvrđivanje sebe (tj. svoju čednost i moralnost - ne

prisiljavajte ih) zato (da) sebi tražite (pomoću njih) robu (toga) života najbližega (tj. robu ovozemnoga života); a ko prisili (prisiljava) njih, pa zaista Allah je poslije njihovoga prisiljavanja veliki opraštač (njima - prisiljenim robinjama), milostiv.".

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Kazeata, pričao nam je Malik od Abdurahmana, sina Kasima, od njegovoga oca, od Abdurahmana i Mudžemmi'a, dvojice sinova Jezida, sina Džarijeta, Ensarije, od Hanse, kćeri Hizama, Ensarijete (Ensarijke) da je njezin otac vjenčao nju (tj. udao je nju za nekoga čovjeka), a ona je ponovna udavača (tj. a ona je bila prije toga već udavana), pa je (ona) mrzila to (taj novi brak), pa je došla Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je vratio njezino vjenčanje (tj. poništio je taj njezin novi brak koji ona nije voljela).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Jusufa, pričao nam je Sufjan od Ibnu Džurejdža, od Ibnu Ebu Mulejketa, od Ebu Amra, a on je Zekvan, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je: Rekla sam:

"O poslaniče Allaha! Traži (li) se savjeta (od tih) žena u njihovim brakovima (vjenčanjima, tj. Zdogovara li se, dogovara li se sa tim ženskima o njihovim brakovima)?" Rekao je: "Da." Rekla sam: "Pa zaista (izvjesna) djevojka (bude u prilici da) se od nje traži savjet (da se zdogovara s njom, da se pita, bude upitana), pa se stidi, pa (ona) šuti." Rekao je: "Njezina šutnja je njezina dozvola (tj. njezina privola, pristanak)."

GLAVA:

Kada se prisilio (prisiljavao sve dotle) dok je poklonio roba ili ga je prodao, nije (to) bilo dozvoljeno (to nije dozvoljeno, tj. nije dozvoljena ta radnja, nije ispravan ni vrijedan taj poklon, niti ta prodaja).

A rekao je neki (od tih izvjesnih) ljudi: Pa ako se je zavjetovao (taj) kupac u njemu (tj. za njega - za tako kupljenoga roba - ako se zavjetuje jedan) zavjet, pa ono (tj. pa to) je dozvoljena (stvar) sa njegovom tvrdnjom (tj. prema njegovoj tvrdnji, po mišljenju toga

nekoga od ljudi), a takođe ako je učinio slobodnim iza svoje smrti njega (toga roba tako kupljenoga).

(Izraz "debbere" pored drugih značenja ima to značenje roba učiniti slobodnim iza svoje smrti, poslije sebe, i takav se rob zove "mudebber, elmudebber".)

PRIČAO NAM JE Ebu Numan, pričao nam je Hammad, sin Zejda, od Amra, sina Dinara, od Džabira, bio zadovoljan Allah od njega, da je (jedan) čovjek od Pomagača učinio slobodnim iza svoje smrti (jednoga) posjedovanoga (tj. jednoga roba), a nije bio za njega (tj. u njega nikakav drugi) imetak osim njega (osim toga roba), pa je to doprlo poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Ko kupuje (tj. Ko će kupiti sebi) njega (toga roba) od mene?" Pa je kupio njega Nuajm, sin Nehhama, za tri stotine srebrenjaka. Rekao je: Pa sam čuo Džabira (da) govori: Rob (taj je bio porijeklom) Kopt, (i) umro je godine prve.

GLAVA

od (izvjesnoga) prisiljavanja.

"Kerhun" i "kurhun" je jedno (tj. imaju isto, jednako značenje: prisila, prisiljena radnja i čin; prisiljavanje).

PRIČAO NAM JE Husejn, sin Mansura, pričao nam je Esbat, sin Muhameda, pričao nam je Šejbanija Sulejman, sin Fejruza, od Ikrimeta, od Ibnu Abbasa. Rekao je Šejbanija: A pričao mi je Ata' Ebu Hasen Suvaija, i neću misliti (tj. i ne mislim) njega (drukčije) osim (tako da) je spomenuo njega od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (koji je u vezi tumačenja kur'anskih riječi) "O (vi) koji ste vjerovali, neće se dozvoliti (tj. ne dozvoljava se) vama da nasljeđujete (te) žene silom (na sili, preko volje).....", ajet (taj vidjeti), rekao (koji je rekao, tj. Ibnu Abas je rekao):

Bili su (ovakvoga postupka i običaja). Kada je umro (izvjesni) čovjek, bili su njegovi zaštitnici preči za njegovu ženu. Ako je htio neki

(od) njih, vjenčao je sebi nju (oženio bi se s njom). A ako su htjeli (oni - zaštitnici, zakonski zastupnici umrloga), vjenčali su (vjenčali bi oni) nju (ženu umrloga nekome drugome osim zaštitnika). A ako su htjeli, nisu vjenčavali nju nikome. Pa oni su preči za nju od njezine porodice. Pa je sišao ovaj ajet o tome.

GLAVA:

Kada se je našla (pronašla) prisiljenom (izvjesna) žena na (taj) blud, pa nema kazne na nju u Njegovom (tj. zbog Njegovoga) govora, uzvišen je: "..... a ko prisili njih, pa zaista Allah je od poslije njihovoga prisiljavanja veliki opraštač (njima), milostiv.".

A rekao je Lejs: Pričao mi je Nafi' da je Safija, kći Ebu Ubejda izvijestila njega da je (jedan) rob od robova (toga) zapovjedništva (od zapovjedništva Umerovoga r.a., tj. da je jedan rob od državnih robova za vrijeme halife Umera r.a.) pao na (jednu) robinju od (te) petine (ratnoga plijena, koja petina pripada državi), pa je našao prisiljenom (tj. pa je prisilio, silovao) nju, čak je probušio nju (tj. odstranio je i uništio joj je djevičansku opnu, kožicu, himen, a to će reći: srušio joj je djevičanstvo). Pa je bičevao njega Umer (propisanom) kaznom i protjerao je njega, a nije bičevao (Umer tu) robinju zbog (toga što je bio slučaj) da je on (taj rob) našao prisiljenom (tj. što je silovao) nju.

Rekao je Zuhrija o (izvjesnoj) robinji djevojci (što) se popne njoj (tj. na nju, a to će reći: što uništi djevičanstvo njoj izvjesni čovjek) slobodan: Uspostaviće (tj. Procijeniće) to (tj. procijeniće umanjenje tržišne vrijednosti takve obeščašćene robinje, to će procijeniti izvjesni) sudija od (te) robinje djevice za količinu njezine vrijednosti, i bićevaće se (pored naknade vrijednosti robinje prije obeščašćenja). A nije u (izvjesnoj) robinji udavači (tj. za robinju udavaču, ili za onu koja nije

imala djevičanstva) u suđenju (izvjesnih, ili svih) imama (tj. pravnika dosuđena ni određena nikakva) odšteta (kazna u slučaju njezinoga silovanja), a ali je (nego je samo određena) na njega (na počinioca silovanja propisana, određena tjelesna) kazna.

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb, pričao nam je Ebu Zinad od Aaredža, od Ebu Hurejreta rekao je: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Iselio se je Ibrahim sa Sarom. Unišao je s njom (u jednu) naseobinu, u njoj je (jedan) vladar od (njezinih) vladara (vladara te naseobine, toga kraja, sela), ili silnik od (njezinih) silnika. Pa je poslao k njemu (poruku) da (to jest): Pošalji k meni s njom (tj. Pošalji k meni nju). Pa je poslao nju. Pa je ustao k njoj. Pa je ustala (tj. počela da) se čisti i klanja, pa je rekla:

"Moj Bože! Ako sam bila vjerovala u Tebe i Tvoga poslanika (i u Tvoga poslanika), pa ne ovlasti (tj. Ti ne daj vlasti ni moći) na meni (nada mnom ovome) bezvjerniku." Pa je zahroptio (tj. zadavio se je, skrhao se od napada padavice ili srčanoga udara), čak je udarao (micao, kopao) sa svojom nogom."

GLAVA

zakletve (izvjesnoga) čovjeka za svoga druga da je on njegov brat kada se bojao (plašio) na njega (za njega izvjesnoga) ubijanja ili sličnoga njemu (ili nečega sličnoga ubijanju).

A takođe (tako je) svaki prisiljeni (koji) se plaši (boji), pa zaista on (će da) odbija od njega (od prisiljenoga svakoga lica - on, čovjek će da odbija izvjesnoga) nasilnika, i (da) se bori niže njega (tj. za njega - za prisiljenoga), i neće uskratiti pomoć njemu. Pa ako se je borio (izvjesni čovjek) niže (tj. za izvjesnoga) obespravljenoga (za onoga kome je učinjeno nasilje i nepravda, pa je u toj borbi ubio nasilnika bez naročite namjere i želje da ubije, nego samo da odbrani napadnutoga), pa nema okajanja (krvarine) na njega, a ni odmazde.

A ako se je reklo njemu (izvjesnome čovjeku): "Zaista ćeš piti svakako (to) vino, ili zaista ćeš jesti svakako (tu) mrljinu (tj. meso

umrle, krepane, nezaklane životinje), ili zaista ćeš prodati svakako svoga roba, ili (ćeš da) priznaš za (neko, jedno) dugovanje, ili (ćeš da) pokloniš (jedan) poklon, ili (ćeš da) odriješiš (jedan) uzao (tj. ili ćeš pokvariti i raskinuti jedan ugovor; ili možda to znači: ili riješićeš jedno pitanje) - ili zaista ubićemo svakako tvoga oca ili tvoga brata u (po) Islamu", obuhvatilo je njega to (tj. dozvoljeno je njemu to da učini da bi on na taj način spasio oca ili brata od ubijanja) zbog govora Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio:

"Musliman (svaki) je brat (svakoga) muslimana."

A rekao je neki (od izvjesnih) ljudi: Da (tj. Kad, ili Ako) se reklo njemu: "Zaista pićeš svakako (to) vino, ili zaista ćeš jesti svakako (tu) mrljinu - ili zaista ubićemo svakako tvoga sina, ili tvoga oca ili vlasnika rodbine zabranjene (tj. ili bližnjega tvoga rođaka)", nije obuhvatilo njega to (tj. nije dozvoljeno njemu to učiniti da bi spasio na taj način sina, oca ili rođaka), jer zaista ovaj nije sa prinuždenim (tj. jer ovaj nije prinužden, prinuđen, prisiljen, jer je čovjek prinužden samo ako treba da spasi sebe lično, a ne nekoga drugoga).

Zatim je protivrječio (protuslovio sam sebi taj neki od izvjesnih ljudi) pa je rekao: Ako se je reklo njemu (izvjesnome čovjeku): "Zaista ubićemo svakako tvoga oca ili tvoga sina - ili ćeš zaista prodati svakako ovoga roba, ili ćeš priznati za (jedno) dugovanje, ili ćeš pokloniti", slijedi mu (potrebno je njemu da postupi kako je već rečeno, tj. da se strpi i pretrpi ubijanje toga lica) u (toj, po toj) analogiji, a ali (nego) mi smatramo lijepim (brojimo da je lijepo da taj čovjek izvrši tu prisilnu prodaju, i priznavanje dugovanja i poklanjanje da bi spasio život svojim ugroženima u ovome slučaju), i govorimo (a velimo, tj. a mišljenja smo ovoga): Prodaja (takva), i poklon i svaki uzao, zavežljaj, (tj. svaki ugovor takav) je u tome neispravan. Rastavili su (tj. Napravili su hanefijski pravnici razliku između svakoga vlasnika rodbine zabranjene, a to će reći: između svakoga bližnjega rođaka) i (drugoga lica) osim njega (osim rođaka) bez knjige, a ni (na osnovu nekoga) običaja (nekoga postupka), a rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Rekao je Ibrahim za svoju ženu: "Ovo je moja sestra." A to je u Allahu (tj. sestra u vjeri, po vjeri u Allaha, po Allahovoj vjeri)."

(U komentarima o ovome pitanju postoje rasprave između hanefijskih pravnika i Buharijinih podržavalaca i još nekih drugih mezheba, ali te se rasprave neće prikazivati-navoditi u ovome prevodu Buharije.)

A rekao je Nehaija (ili kako ga neki nazivaju Nah'ija): Kada je bio (izvjesni) tražilac zakletve (sam po sebi neki) nasilnik, na namjera (izvjesnoga) zaklinjača (je važna i vrijedna). A ako je bio (tražilac zakletve lice) obespravljeno (tj. lice kome je učinjeno nasilje i nepravda), pa namjera (toga) tražioca zakletve (je važna).

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba da je Salim izvijestio njega da je Abdullah, sin Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, izvijestio njega da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Musliman (svaki) je brat (svakoga) muslimana, neće učiniti njemu nasilje, i neće predati njega (tj. neće ostaviti bez pomoći njega). A ko je bio u potrebi svoga brata, bio je Allah u njegovoj potrebi."

(To jest: "Ko pomogne svome bratu u nekoj potrebi, Allah će pomoći njemu u nekoj njegovoj potrebi.".)

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Abdurahima, pričao nam je Seid, sin Sulejmana, pričao nam je Hušejm, izvijestio nas je Ubejdulah, sin Ebu Bekra sina Enesa, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Pomozi tvoga (svoga) brata bivajući (on - ako je on) nasilnik, ili obespravljen (ili onaj kome je učinjeno nasilje)." Pa je rekao (jedan) čovjek: "O poslaniče Allaha! Pomažem ga kada je bio obespravljen. Pa zar si vidio (tj. Pa šta misliš, Kako to) kada je (ako je) bio nasilnik, kako (da) pomognem njega?" Rekao je: "Prepriječiš njega, ili spriječiš njega od (izvjesnoga) nasilja (Spriječi ga, Spriječićeš ga od izvjesnoga nasilja), pa zaista to je njegovo pomaganje (potpomaganje)."

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA

KNJIGA (izvjesnoga) ŽELJENJA

(tj. želje, priželjkivanja sebi nečega)

GLAVA

(onoga) šta je došlo o (izvjesnome) željenju (priželjkivanju sebi nečega) i ko je želio (sebi to) mučeništvo (tj. ko želi da bude šehit, šehid, a to će reći: ko želi da pogine u borbi za Islam).

PRIČAO NAM JE Seid, sin 'Ufejra, pričao mi je Lejs, pričao mi je Abdurahman, sin Halida, od Ibnu Šihaba, od Ebu Selemeta i Seida, sina Musejjeba da je Ebu Hurejrete rekao: Čuo sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Tako mi (Onoga) koji je (Taj što je) moja duša u Njegovoj ruci da nije (toga) da ljudi (neki) mrze da se izostave poslije mene (tj. mrze da izostanu poslije mene od borbe i rata jer nemaju oni sredstava za odlazak u rat), a neću naći (tj. a ne nalazim ni ja ono) što (bih mogao da) nosim njih (da ih natovarim), nisam se izostavio (tj. ne bih izostao nikad ni iz jedne borbe). Zaista volio bih da se ja ubijem (tj. da budem ubijen) u putu Allaha (na Božijem putu), zatim (da) se oživim (proživim, vaskrsnem - da budem oživljen), zatim (da) se ubijem (da budem ubijen), zatim (da) se oživim, zatim (da) se ubijem, zatim (da) se oživim, zatim (da) se ubijem (da budem ubijen)."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Ebu Zinada, od Aaredža, od Ebu Hurejreta da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Tako mi (Onoga) koji je (Taj što je) moja ruka u Njegovoj ruci volio bih da se ja zaista borim u putu Allaha, pa (da) se ubijem (tj. da budem ubijen), zatim (da) se oživim (tj. da budem oživljen), zatim (da) se ubijem (da budem ubijen), zatim (da) se oživim (da budem oživljen),

zatim (da) se ubijem (da budem ubijen." Pa je bio Ebu Hurejrete (običaja da) govori njih (te riječi) tri puta. Svjedočim sa Allahom.

GLAVA

željenja (izvjesnoga) dobra i govora Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Da je bio meni Uhud zlata.".

PRIČAO NAM JE Ishak, sin Nasra, pričao nam je Abdurezak od Mamera, od Hemmama, čuo je Ebu Hurejreta od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Da je bio kod mene (Kad bi imao brdo) Uhud zlata, zaista bih volio da neće doći (tj. da ne dođu) tri (dana - da ne prođu tri dana), a kod mene je od njega (jedan) zlatnik (koji) nije stvar (što) zasjednem nju (tj. što postavim u zasjedu, čekanje nju da je dadnem) u dugovanje na mene (tj. u neki svoj dug), (a sve bih ostalo podijelio pod uslovom da) nađem ko (će da) primi njega."

GLAVA

govora Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Da sam vidio u početku od svoje stvari šta sam vidio u posljedici (tj. na kraju).".

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs od 'Ukajla, od Ibnu Šihaba, pričao mi je 'Urvete da je Aiša rekla: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Da sam vidio prije (u početku) od svoje stvari šta sam vidio straga (u pošljedici, na kraju), nisam tjerao (tj. ne bih tjerao svoju) žrtvenu životinju, i zaista riješio bih se sa (tim) ljudima (hodočasničkih stega, obaveza) kada su se riješili (i oni)."

PRIČAO NAM JE Hasen, sin Umera, pričao nam je Jezid od Habiba, od Ata-a, od Džabira, sina Abdullaha, rekao je:

Bili smo sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa smo izgovorili telbiju (dvoodazov) za (to) hodočašće, i došli smo (u)

Meku za četiri (noći koje) su prošle od zul-hidždžeta (tj. i došli smo u Meku 4. zul-hidždžeta). Pa je zapovjedio nama Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, da ophodimo Kuću (tj. Kabu), i Safu i Mervu, i da učinimo nju (tu pobožnu radnju kao) umru, i neka se (tj. i da se) riješimo (hodočasničkih stega), osim ko je bio (takav da je) sa njim žrtvena životinja. Rekao je: A nije bila (ni) sa jednim od nas žrtvena životinja osim Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, i Talhata (i Talhe). I došao je Alija iz Jemena, (i) sa njim je (njegova) žrtvena životinja, pa je rekao:

"Uzviknuo sam (telbiju - dvoodazov) sa (onim načinom) što je uzviknuo s njim poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio." Pa su rekli: "Je li (tj. Da li da, Zar da) odemo ka Mini, a spolni ud (organ) jednoga (od) nas kapa (jer je skoro zanijetio hadž, odlučio da počinje vršiti hodočašće prije čega je mogao spolno općiti sa svojom vjenčanom ženom)?" Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista ja da sam vidio prije (u početku) od moje stvari šta sam vidio straga (na kraju), ne bih potjerao žrtvenu životinju. I da nije (to slučaj) da je sa mnom (moja) žrtvena životinja, zaista bih se riješio."

Rekao je: A susreo je njega Surakate, a on baca kamenčić (na mjestu) 'Akabe, pa je rekao: "O poslaniče Allaha! Je li za nas (Je li nama) ova (radnja) naročito (određena, propisana)?" Rekao je: "Ne, nego za (tu) vječnost (za stalno, uvijek)."

Rekao je: A bila je Aiša došla (u) Meku, a ona je žena u mjesečnici, pa je zapovjedio njoj Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, da obređuje (da obreduje ona te hodočasniček) obrede, svaki (od) njih (tj. da čini sve te obrede), osim (jedino) da ona neće (što neće) ophoditi (okolo Kabe, oko Kabe), i neće klanjati do (da) bude čista (tj. dok ne postane čista od mjesečnice i ne okupa se). Pa pošto su odsjeli (u mekansku) dolinu, rekla je Aiša:

"O poslaniče Allaha! Zar (da vi kući) odete sa hodočašćem i umrom (malim hodočašćem), a (da ja) odem (samo) sa hodočašćem?" Rekao je: Zatim je zapovjedio Abdurahmanu, sinu Ebu Bekra Siddika (Veleistinitoga), da ode sa njom ka Ten'imu, pa je zaumrila umru (tj. pa je odlučila sebi da obavi umru - malo hodočašće) u zul-hidždžetu

poslije dana (toga) hodočašća (tj. nakon toga što su se završili dani kada se obavlja hodočašće).

GLAVA

govora Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Da je ovako i ovako (ili: toliko i toliko)!".

PRIČAO NAM JE Halid, sin Mahleda, pričao nam je Sulejman, sin Bilala, pričao mi je Jahja, sin Seida, čuo sam Abdullaha, sina Amira sina Rebi'ata, rekao je: Rekla je Aiša:

Bdio je (tj. Nije spavao, nije mogao spavati) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, jednu noć (jedne noći) pa je rekao: "Da je (jedan) čovjek dobar od mojih drugova (da) čuva mene noćas (ovu noć)!" Kadli smo čuli (tj. Kadli začusmo, čujemo) glas (izvjesnoga) oružja! Rekao je: "Ko je ovo (Ko je to)?" Reklo se je: "Sa'd." (Rekao je onda Sa'd:) "O poslaniče Allaha! Došao sam (da) čuvam tebe." Pa je zaspao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, čak (tako da) smo čuli njegovo hrkanje.

Rekao je Ebu Abdullah: A rekla je Aiša: Rekao je Bilal:

"Zar ne (Pažnja)! Da mi je znati da li ću zanoćiti svakako (jednu) noć
U (jednoj) dolini, a okolo mene (trava) izhir i dželil!"

Pa sam izvijestila Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

GLAVA

željenja Kur'ana i (izvjesnoga) znanja (nauke).

PRIČAO NAM JE Usman, sin Ebu Šejbeta, pričao nam je Džerir od Aameša, od Ebu Saliha, od Ebu Hurejreta rekao je: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Nema međusobnoga zaviđenja (međusobne zavidnosti) osim u dva (slučaja): čovjek (čovjeku što) je dao njemu Allah (taj) Kur'an pa ga on čita (u) časovima (svake) noći i (svakoga) dana, (pa) govori (onaj ko ga sluša): "Da se meni dalo slično (onome) što se je dalo ovome, zaista bih činio kao što čini (on)!"; i čovjek (i čovjeku što) je dao njemu Allah (neko) imanje (što) ga troši (koje troši) u njegovo pravo (u dobrotvorne svrhe), pa govori (ko to vidi): "Da se je (i) meni dalo slično (onome) što se je dalo ovome, zaista bih činio kao što (i on) čini."

PRIČAO NAM JE Kutejbete, pričao nam je Džerir za ovo (tj. o ovome).

GLAVA

(onoga) što se mrzi od (izvjesnoga) željenja (sebi). "I ne želite (sebi ono) što je odlikovao Allah s njime nekoga vas nad nekim, za (sve, ili: za izvjesne) ljude je dio (udjel) od (onoga) što su sebi stekli, a za (sve, izvjesne) žene je dio od (onoga) što su stekle (sebi one), i pitajte (tj. molite) Allaha od Njegove dobrote (tj. od Svoje dobrote da vam dadne), zaista Allah je bio za svaku stvar (tj. Allah je o svakoj stvari) znan (sveznajući).".

PRIČAO NAM JE Hasen, sin Rebi'a, pričao nam je Ebul-Ahvas od Asima, od Nadra, sina Enesa, rekao je: Rekao je Enes, bio zadovoljan Allah od njega: Da nije (to) da sam ja čuo (Da nisam čuo) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Ne želite (sebi svoju) smrt!", zaista bih želio (sebi ja smrt)!

PRIČAO NAM JE Muhamed, pričao nam je Abdete od Ibnu Ebu Halida, od Kajsa rekao je:

Došli smo Habbabu, sinu Eretta, (da) posjetimo njega, a već se pržio sedam (puta usijanim željezom radi liječenja rane na stomaku), pa je rekao:

"Da nije (toga) da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zabranio nama (dakle: Da nam nije zabranio Muhammed a.s.) da molimo za (svoju) smrt, zaista bih molio za nju."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Hišam, sin Jusufa, izvijestio nas je Mamer od Zuhrije, od Ebu Ubejda - njegovo ime je Sa'd, sin Ubejda, (i on je) slobodnjak Abdurahmana, sina Ezhera - da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Neka ne želi (sebi ni) jedan (od) vas (svoju) smrt: ili (da je bio, ako je bio) dobročinitelj, pa možda on (da) poveća (sebi dobra djela); i ili (da je bio, a ako je bio) loš, pa možda on (da) traži zadovoljstvo (Allahovo pokajanje - pokajanje od Allaha, da se pokaje i da traži od Allaha da mu usliša to pokajanje)!"

GLAVA

govora (izvjesnoga) čovjeka: "Da nije Allaha, ne bismo se naputili!".

PRIČAO NAM JE Abdan, izvijestio me je moj otac od Šubeta, pričao nam je Ebu Ishak od Bera-a, sina 'Aziba, rekao je:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (takav da) prenosi sa nama (taj) prah (zemlju na) dan (izvjesnih) skupina (tj. na dan kopanja rova da se može lakše braniti od izvjesnih skupina, saveznika međusobnih protiv muslimana). I zaista već sam vidio njega, sakrio je (taj) prah bjelinu njegovoga stomaka (a on) govori:

"Da nije Tebe, ne bismo se naputili! I niti bismo milodarili, i niti bismo klanjali! Pa spusti svakako smirenost (spokojstvo) na nas! Zaista ovi - a možda (ili: a ponekad) je rekao: Zaista (ti izvjesni) velikaši - već su učinili nasilje nad nama. Kada su htjeli kušnju, nismo htjeli, nismo htjeli!" Podigne sa njom (sa riječi tom) svoj glas.

GLAVA

odvratnosti (ili ružnoće izvjesnoga) željenja susret (susreta, tj. sukob, sukoba svoga) neprijatelja (tj. nije lijepo da sebi želi da ratuje protiv neprijatelja i da se s njim sukobljava).

A predao je njega (taj hadis o tome) Aaredž od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO MI JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Muavijete, sin Amra, pričao nam je Ebu Ishak od Musa-a, sina Ukbeta, od Salima Ebu Nadra, slobodnjaka Umera (Umerovoga), sina Ubejdulaha, a bio je njegov pisar, rekao je: Pisao je k meni Abdullah, sin Ebu Evfa-a, pa sam pročitao njega, pa kada li u njemu: Zaista je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Ne želite (sebi) susret (svoga) neprijatelja, i pitajte (tj. i molite) Allaha (za svoje) zdravlje (ili zaštitu, sačuvanost od neugodnosti raznih vrsta među koje spada i susret, sukob, rat sa neprijateljskim grupama)."

GLAVA

(onoga) što biva dozvoljeno od (toga željenja koje se izražava sa) "Da" (tj. "Da mi je....."), i (GLAVA) Njegovoga govora, uzvišen je: "..... da je meni za vas (jedna) snaga.....".

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan, pričao nam je Ebu Zinad od Kasima, sina Muhameda, rekao je: Spomenuo je Ibnu Abas (izvjesno) dvoje međusobnih proklinjača, pa je rekao Abdullah, sin Šeddada:

"Je li ona (ta žena) koja je (ta što) je rekao (za nju) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Da sam bio kamenovalac (ijednu, ikoju) ženu (ijedne, ikoje žene) bez dokaza (doslovno: od bez dokaza).....!" Rekao je: "Ne. Ta žena je učinila javno (izvjesno zlo)."

PRIČAO NAM JE Alija, pričao nam je Sufjan, rekao je Amr, pričao nam je 'Ata', rekao je:

Unišao (Ušao) je u pomrčinu (tj. Usporio je) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, sa (izvjesnom) večernjom molitvom (jacijom), pa je izašao Umer pa je rekao: "Molitvu (ovu da obavimo), o poslaniče Allaha! Zaspale su (naše) žene i djeca." Pa je izašao, a njegova glava kapa (kapa mu voda sa glave, (i on) govori:

"Da nije (toga) da oteščam (tj. da bih bacio onda teškoću) na moju sljedbu, ili na (izvjesne) ljude (dakle: Kad ne bi otežao svojoj sljedbi, ili izvjesnim ljudima) - a rekao je Sufjan takođe: na moju sljedbu - zaista bi im zapovjedio za (ovu) molitvu (u) ovu uru (u ovaj čas da stalno nju klanjaju, da je stalno klanjaju o ovo vrijeme)."

A rekao je Ibnu Džurejdž od Ata-a, od Ibnu Abasa: Odgodio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, ovu molitvu, pa je došao Umer pa je rekao: "O poslaniče Allaha! Zaspale su (tj. Zaspaše, Pospaše naše, ili izvjesne) žene i djeca." Pa je izašao, a on tare (tu) vodu od svoje polovine (i) govori (tj. govoreći):

"Zaista ono je zaista (to pravo) vrijeme (za ovu molitvu). Da nije (toga) da (onda) oteščam (Kad ne bi otežao) na moju (svoju) sljedbu.....!" A rekao je Amr: Pričao nam je Ata', nije u njemu (u tom lancu ljudi - senedu, nije spomenut ashab) Ibnu Abas. Što se tiče Amra, pa rekao je: ..... njegova glava kapa. A rekao je Ibnu Džurejdž: ...... potire (tare tu) vodu od svoje polovine. A rekao je Amr: "Da nije (to) da oteščam na moju (svoju) sljedbu." A rekao je Ibnu Džurejdž: "Zaista ono je zaista (izvjesno, tj. pravo) vrijeme. Da nije (to) da oteščam na moju (svoju) sljedbu." A rekao je Ibrahim, sin Munzira: Pričao nam je Ma'n, pričao mi je Muhamed, sin Muslima, od Amra, od Ata-a, od Ibnu Abasa, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs od Džafera, sina Rebi'ata, od Abdurahmana, čuo sam Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori: Zaista je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Da nije (to) da oteščam na moju (svoju) sljedbu, zaista zapovjedio bih im za (tu izvjesnu) zubočistku (za misvak)." Slijedio je njega

(Humejda) Sulejman, sin Mugireta, od Sabita, od Enesa, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Ajjaš, sin Velida, pričao nam je Abdul-'Aala, pričao nam je Humejd od Sabita, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Spajao je međusobno (uzastopno post od dva dana ne mrseći se u suton) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, krajem (tj. na kraju ramazanskoga) mjeseca. I spajali su međusobno (sa njim i neki) ljudi od (izvjesnih) ljudi. Pa je doprlo (to) Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Da se je pružio (tj. Da se produžio) sa mnom (ovaj) mjesec, zaista bih spajao međusobno (uzastopno više dana jednim takvim) spajanjem (da biše-bješe morali, da bi morali da) ostave (izvjesni) udubljivači njihovo (tj. svoje) udubljivanje (sebe u tešku vrstu pobožnosti). Zaista ja nisam sličan vama (slično vama, tj. kao vi). Zaista ja trajno bivam (tako da) nahranjuje (hrani) mene moj Gospodar i napaja me." Slijedio je njega (Humejda) Sulejman, sin Mugireta, od Sabita, od Enesa, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije. A rekao je Lejs: Pričao mi je Abdurahman, sin Halida, od Ibnu Šihaba da je Seid, sin Musejjeba, izvijestio njega da je Ebu Hurejrete rekao:

Zabranjivao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (to izvjesno) međusobno (uzastopno) spajanje (dva dana u postu bez ikakvoga mršenja). Rekli su: "Pa zaista ti spajaš." Rekao je: "Koji (od) vas je slično meni (sličan meni, tj. Koji od vas je kao ja)? Zaista ja zanoćivam (tao da) nahranjiva (hrani) mene moj Gospodar i napaja me." Pa pošto nisu htjeli da završe (okončaju sa tim spajanjem, tj. da se okanu, okane i prođu toga), spajao je s njima (jedan) dan, zatim (još jedan) dan, zatim su vidjeli (ugledali taj) mlađak (mjesec). Pa je rekao:

"Da se odgodio (tj. Da je još potrajao ovaj mjesec), zaista bih povećao (još) vama!" Kao (izvjesni) kažnjavalac njima (je to izrekao).

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Ebul-Ahvas, pričao nam je Eš'as od Esveda, sina Jezida, od Aiše rekla je: Pitala sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, o (izvjesnome) zidu (uz Ka'bu):

"Je li on od (te) Kuće (od Kabe)?" Rekao je: "Da." Rekla sam: "Pa šta je njima (bilo da) nisu uveli njega u (tu) Kuću (u Kabu)?" Rekao je: "Zaista tvoj narod (našao se u takvoj prilici da je) bila kratka s njima (tj. u njih njihova) opskrba (ili trošak prilikom obnavljanja Kabe poslije jedne vremenske nepogode koja je bila obrušila Kabu)." Rekla sam: "Pa šta je stvar njezinih vrata (da su ona mnogo) podignuta (od tla)?" Rekao je: "Učinio je to tvoj narod zato (da oni) uvedu koga su htjeli, a (da) spriječe koga su htjeli. I da nije (to) da je tvoj narod (da nije tvoj narod u takvom stanju da) je novo (mlado, tj. skorašnje) njihovo vrijeme (kada su bili) sa predislamljem (u predislamlju), pa se plašim da zaniječu (tj. da smatraju ružnim to) njihova srca da uvedem (taj) zid u (tu) Kuću (u Kabu, u sastav Kabe), i da prilijepim (tj. da spustim) njezina vrata u (tu - na tu) zemlju (tj. do tla, do zemlje)."

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb, pričao nam je Ebu Zinad od Aaredža, od Ebu Hurejreta rekao je: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Da nije Iseljenja, zaista bio bih (jedan) čovjek od Pomagača! I da se upute (izvjesni) ljudi (nekom) dolinom, a upute se Pomagači (jednom drugom) dolinom ili (nekom) uzbrdicom, zaista bih se uputio dolinom Pomagača ili uzbrdicom (klancem) Pomagača."

PRIČAO NAM JE Musa, pričao nam je Vuhejb od Amra, sina Jahja-a, od Abbada, sina Temima, od Abdullaha, sina Zejda, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Da nije Iseljenja (tj. Da nije Iseljenje mene zapalo, a to će reći: Da nisam Iseljenik u ime Allahove vjere Islama), zaista bio bih (jedan) čovjek od Pomagača (a to znači: bio bih onaj koji pomaže takve iseljenike kao što sam ja i oni koji su sa mnom iselili)! I da se upute (izvjesni) ljudi (nekom) dolinom ili uzbrdicom (klancem), zaista bih se uputio dolinom Pomagača ili njihovom uzbrdicom." Slijedio je njega

(Abbada) Ebu Tejjah od Enesa, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio; u (toj) uzbrdici (tj. u spominjanju uzbrdice prilikom pričanja ovoga hadisa).

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA

KNJIGA (tjelesnih) KAZNI I (onoga) ŠTO (nas upozorava da) SE ČUVA (da se bude na oprezu) OD (tih) KAZNI

(Misli se na tjelesne kazne koje u islamskoj državi i upravi izriču i izvršavaju šeriatski-šerijatski sudovi za grijehe i zabranjena djela, i to za neke grijehe i neka zabranjena djela kao pijanstvo i blud, dok će kasnije doći kao posebna KNJIGA o kazni i kažnjavanju za ubojstvo pod naslovom "Kitabuddijati - Knjiga krvarina". Dakle, neka djela koja su u vjeri zabranjena nisu samo grijeh, nego i kriminal, takav zločin koji se još i na ovome svijetu odmah mora kažnjavati, a tek će se još većom kaznom kazniti na drugom svijetu.)

GLAVA:

Neće se piti (to) vino (tj. Ne pije se to vino od dobroga muslimana, musliman pravi ne pije opojna pića).

A rekao je Ibnu Abas: Iščupa se od njega (tj. iz bludnika, preljubnika) svjetlo (njegovoga savršenoga) vjerovanja u (tom) bludu (tj. u času kada vrši blud, preljub).

PRIČAO MI JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba, od Ebu Bekra, sina Abdurahmana, od Ebu Hurejreta da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Neće bludničiti (ili: Ne bludniči izvjesni) bludnik (preljubnik) kada bludniči, a on je vjernik (bivši vjernik). I neće piti (tj. Ne pije to) vino kada pije, a on je vjernik. I neće krasti (Ne krade) kada krade, a on je vjernik. I neće otimati (Ne otima, ne pljačka) sebi otimačinu (pljačku

nikakvu što) podižu (izvjesni) ljudi k njemu u njoj (tj. zbog nje) svoje poglede, a on je vjernik."

(Ovaj hadis se tumači na mnogo načina, ali ta tumačenja se neće prikazivati, navoditi jer bi se otišlo daleko.)

A od Ibnu Šihaba, od Seida, sina Musejeba, od Ebu Selemeta, od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, sa sličnim njemu osim otimačine (tj. sa sličnim pričanjem kao u navedenom hadisu osim spominjanja otimačine, pljačke).

GLAVA

(onoga) što je došlo o udaranju ispijača (pijača, tj. onoga koji pije i ko je potrošač toga) vina.

PRIČAO NAM JE Hafs, sin Umera, pričao nam je Hišam od Katadeta, od Enesa da je (rekao) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio. - H - A pričao nam je Adem, pričao nam je Šubete, pričao nam je Katadete od Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, udarao u (tom) vinu (koga bi našao, tj. naredio je, naredio bi da se pijani udara zbog toga vina, i to da se udara) sa (palminim) granama i (tim) obućama (s nogu skinutim).

A bičevao je Ebu Bekr (sa) četrdeset (udaraca, tj. za vrijeme svoga halifovanja kažnjavao je pijanoga sa četrdeset udaraca).

GLAVA

(onoga) ko je zapovjedio za udaranje (izvjesne) kazne u (izvjesnoj) kući (tj. ko je dao izvršiti kaznu na nekome u kući, tajno, a ne javno).

PRIČAO NAM JE Kutejbete, pričao nam je Abdulvehab od Ejuba, od Ibnu Ebu Mulejketa, od Ukbeta, sina Harisa rekao je:

Doveo se je Nuajman, ili sin Nuajmana, (da se on kazni jer je bio) pijač (tj. jer je pio vino), pa je zapovjedio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (onima) ko je bio u (toj) kući da udaraju (oni) njega

(Nuajmana, ili njegovoga sina). Rekao je: Pa su udarili njega. Pa sam bio ja u (tj. među onima) ko je udario (tj. koji su udarali) njega sa (izvjesnim) obućama.

GLAVA

(izvjesnoga) udaranja sa (izvjesnim palmama) granama i (izvjesnim) obućama.

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Vuhejb, sin Halida, od Ejuba, od Abdullaha, sina Ebu Mulejketa, od Ukbeta, sina Harisa da se je Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, doveo Nuajman, ili sin Nuajmana, a on je (tj. a taj dovedeni je) pjan (pijan), pa je (to) bilo teško na njega (tj. bilo je to teško njemu - Muhamedu a.s.), i zapovjedio je (onima) ko (tj. koji su bili) u (toj) kući da udaraju njega (toga pijanoga). Pa su udarali njega sa (izvjesnim palminim) granama i (izvjesnim) obućama. I bio sam u (tj. među onima) ko je udarao (tj. koji su udarali) njega.

PRIČAO NAM JE Muslim, pričao nam je Hišam, pričao nam je Katadete od Enesa rekao je:

Bičevao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, u (tom) vinu (a to znači: zbog vina) sa palminim granama i obućama. A bičevao je Ebu Bekr četrdeset (tj. sa četrdeset udaraca).

PRIČAO NAM JE Kutejbete, pričao nam je Ebu Damrete Enes od Jezida, sina Hada, od Muhameda, sina Ibrahima, od Ebu Selemeta, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Doveo se (Doveden je) Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (jedan) čovjek (koji) je već pio (opojno piće). Rekao je: "Udarajte ga." Rekao je Ebu Hurejrete, bio zadovoljan Allah od njega: Pa od nas je (izvjesni, ili: neki, tj. neko) udarač sa svojom rukom, i udarač sa svojom obućom i udarač sa svojom odjećom. Pa pošto je otišao (pijani), rekao je neki (neko od toga) naroda:

"Ponizio te Allah (o pijani)!" Rekao je (Muhamed a.s.): "Ne govorite ovako (Ne govorite tako). Ne pomažite na njega (izvjesnoga) sotonu (tj. Ne potpomažite protiv toga pijanoga sa takvim riječima izvjesnoga sotonu, đavola, šejtana).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Abdulvehaba, pričao nam je Halid, sin Harisa, pričao nam je Sufjan, pričao nam je Ebu Hasin, čuo sam Umejra, sina Seida, Neha'iju rekao je: Čuo sam Aliju, sina Ebu Taliba, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Nisam bio zato (da) uspostavim (tj. da izvršim nikakvu, ikakvu tjelesnu) kaznu (ni) na jednome (čovjeku, tj. ni nad kim), pa (da on) umre, pa (da) nađem u svojoj duši (žalost), osim druga (toga) vina (tj. osim pijanoga čovjeka), pa (jer) zaista on da je umro (da on umre od kazne), dao sam (tj. dao bih ja) krvarinu (za) njega. A to je (zato što je slučaj) da poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, nije uobičajio nju (tj. nije zapovjedio i odredio tačno i precizno kolika je kazna za pijanoga, pa prema tome, nije odredio ni da kazna bude smrtonosna).

PRIČAO NAM JE Mekija, sin Ibrahima, od Džuajda, od Jezida, sina Husajfeta, od Saiba, sina Jezida, rekao je:

Bili smo (običaja da) nam se dovede (izvjesni) pijani na vremenu poslanika Allaha (Allahovoga), pomilovao ga Allah i spasio, i (u vrijeme) zapovjedništva (tj. vladanja) Ebu Bekra i prsima (tj. i početkom) od halifovanja (vladanja) Umera, pa ustanemo k njemu (udarajući ga) sa našim rukama, i našim obućama i našim ogrtačima (tj. udarali smo ga neko šakom neko kapom radeći tako sve) dok je bio kraj (tj. do pred kraj) zapovjedništva Umera, pa je bičevao (sa) četrdeset (udaraca). Te kada su se osilili (kada su postali oholi, obijesni) i pokvarili su se (mnogo), bičevao (ih) je (sa) osamdeset (udaraca, tj. odredio je kaznu od osamdeset udaraca bičem za pijane).

GLAVA

(onoga) što se mrzi od proklinjanja ispijača (pijača toga) vina i da on nije izlazač iz (islamske) vjere.

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao mi je Lejs, pričao mi je Halid, sin Jezida, od Seida, sina Ebu Hilala, od Zejda, sina Eslema, od njegovoga oca, od Umera, sina Hataba, da je (jedan) čovjek bio na vremenu (tj. u vrijeme) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (a) bilo je njegovo ime Abdullah, i bio je (običaja da) se naziva Himar (tj. i imađaše nadimak Himar - magarac), i bio je (običaja taj čovjek da) nasmijava poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. I bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, već bičevao njega u piću (tom, tj. zbog toga pića). Pa se doveo on (jedan) dan, pa je zapovjedio za njega pa se bičevao. Pa je rekao (jedan) čovjek od (toga) naroda:

"Moj Bože! Prokuni ga (Učini ga prokletim)! Ala je mnogo (ili: Mnogo li je to) što se dovodi on!" Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Ne proklinjite ga. Pa tako mi Allaha što sam znao (tj. ono što znam o njemu je to) da on voli Allaha i Njegovoga poslanika."

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha sina Džafera, pričao nam je Enes, sin 'Ijada, pričao nam je Ibnul-Had od Muhameda, sina Ibrahima, od Ebu Selemeta, od Ebu Hurejreta rekao je:

Doveo se (Doveden je) Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (nekakav čovjek) pjan (pijan), pa je zapovjedio za njegovo udaranje. Pa je (neko) od nas ko ga udara (neko ga udara sa) svojom rukom, a on nas je (neko) ko ga udara sa svojom obućom, a od nas je (neko) ko udara njega sa svojom odjećom. Pa pošto je otišao, rekao je (jedan) čovjek: "Šta je njemu? Ponizio ga Allah!" Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ne budite (Ne bivajte) potpomaganje (pomoć izvjesnome) sotoni na vašega (na svoga, protiv svoga) brata."

GLAVA

(izvjesnoga) kradljivca kada krade.

PRIČAO MI JE Amr, sin Alije, pričao nam je Abdullah, sin Davuda, pričao nam je Fudajl, sin Gazvana, od Ikrimeta, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Neće bludničiti (ili: Ne bludniči izvjesni) bludnik (preljubnik) kada bludniči, a on je vjernik. I neće krasti (ili: Ne krade) kada krade, a on je vjernik."

GLAVA

proklinjanja (izvjesnoga) kradljivca kada se nije imenovao.

(To jest: kada mu se nije spomenulo i izgovorilo ime.)

PRIČAO NAM JE Umer, sin Hafsa sina Gijasa, pričao mi je moj otac, pričao nam je Aameš, rekao je: Čuo sam Ebu Saliha od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Prokleo Allah (izvjesnoga) kradljivca (koji) ukrade (izvjesnu) kacigu (šljem), pa se odsiječe njegova ruka, i ukrade (izvjesno) uže, pa se odsiječe njegova ruka."

Rekao je Aameš: Bili su (običaja da) misle (smatraju) da je ono (tj. da su to) kacige (šljemovi od) željeza. A (izvjesno) uže (užeta, užad) bili su (običaja da) misle da je ono (tj. da je to) od njih (od užadi takvo uže) što biva jednako (ravno vrijednosti od nekoliko) srebrenjaka (pa da se onda i za takvo uže i kacigu odsiječe ruka).

GLAVA:

Kazne (te izvjesne) su iskupljenje (grijeha i zločina).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Jusufa, pričao nam je Ibnu Ujejnete od Zuhrije, od Ebu Idrisa Havlanije, od Ubadeta, sina Samita, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bili smo kod Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, u (jednome) sijelu, pa je rekao:

"Prisegnite se meni na (to) da nećete pridruživati sa Allahom (ni jednu) stvar, i (da) nećete krasti, i (da) nećete bludničiti", i pročitao je ovaj ajet, svega njega (tj. ajet u kojem se govori o davanju prisege na te nabrojane postupke). "Pa ko je bio vjeran (tj. ko vjerno ispuni prisegu) od vas, pa njegova nagrada je na Allaha (tj. kod Allaha). A ko je pogodio (tj. ko učini) od toga (što je zabranjeno jednu) stvar, pa se je kaznio (tj. pa se kazni) za nju, pa ono (tj. pa to) je njegovo iskupljenje (i pokriće za taj grijeh). A ko je pogodio (ko učini) od toga (jednu) stvar, pa je pokrio njega Allah na njega (tj. pa je pokrio, pa pokrije taj grijeh Allah njemu), ako je htio oprostio je njemu (tj. ako hoće, oprostiće njemu i na onome drugom svijetu), a ako je htio, kaznio je njega (tj. a ako hoće, kazniće ga)."

GLAVA:

Leđa (svakoga) vjernika su branjevina (prostor koji treba čuvati i štititi, a ne udarati i kažnjavati), osim u (kakvoj) kazni ili pravu (nekome).

(To jest: osim u slučaju da vjernik počini djelo za koje je propisana kazna po leđima, tjelesna kazna, ili učini djelo zbog kojega je pravo da se kazni tjelesnom kaznom.)

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Abdullaha, pričao nam je Asim, sin Alije, pričao nam je Asim, sin Muhameda, od Vakida, sina Muhameda, čuo sam svoga oca, rekao je Abdullah (Umerov): Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u hodočašću oproštaja (oproštajnom hodočašću):

"Zar ne (Pažnja, Pozor)! Koji mjesec (je to što) znate njega (da je) najveći zabranom (tj. svetošću - a to će reći: Koji vi mjesec znate i smatrate da je najsvetiji)?" Rekli su: "Zar ne! Naš ovaj mjesec (Ovaj naš mjesec)." Rekao je: "Zar ne! Koji grad znate njega (da je) najveći zabranom (tj. da je najsvetiji, Koji je grad najsvetiji)?" Rekli su: "Zar ne! Naš grad ovaj (Ovaj naš grad)!" Rekao je: "Zar ne! Koji dan znate

njega (da je) najveći zabranom (tj. da je najsvetiji, Koji je dan najsvetiji)?" Rekli su: "Zar ne! Naš dan ovaj (Ovaj naš dan)!" Rekao je:

"Pa zaista Allah - blagosloven je i uzvišen je! - već je zabranio (tj. već je učinio svetim vama) vaše krvi (tj. vaše živote), i vaša imanja (imovine) i vaše časti, osim sa njihovim pravom (tj. ne smijete to troje uništavati i oštećivati nikako drukčije osim sa pravom da se to troje zaštiti uništenjem onoga ko je uništio i da se ošteti onaj ko je oštetio), (i to troje - život, imovina i čast - su takve vrijednosti da imaju svoju svetost koja je) kao svetost ovoga vašega dana u ovome vašem gradu u ovome vašem mjesecu. Zar ne! Da li sam priopćio (saopštio, dostavio)?" Tri (puta je uputio to pitanje prisutnima). Svaki taj (prisutni) odgovara njemu: "Zar ne! Da (priopćio si)." Rekao je: "Teško vama!" Ili: "Jao vama! Ne vraćajte se nipošto (nikako) poslije mene (ni u kakve) nevjernike (i da) udara neki (od) vas (tj. udarajući neki od vas) vratove nekih (drugih od vas - dakle: međusobno se ubijajući)."
GLAVA

uspostavljanja (tj. izvršavanja tih tjelesnih) kazni i osvećivanja zbog zabrana Allaha (tj. zbog Allahovih zabrana, zbog postupaka koje je zabranio Uzvišeni Allah).

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba, od Urveta, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Nije se dalo birati Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, između (nekakva) dva posla (dvije stvari pa da je učinio drukčije) osim (tako da) je sebi izabrao lakši (od) njih dva, dok nije bio (ako nije bio to kakav) grijeh. Pa kada je bio (Pa ako bi bio to izvjesni) grijeh, bio je (bio bi taj posao, ta stvar) udaljeniji (između) njih dva od njega (od Muhameda a.s., tj. kada je bilo birati između dva posla i dvije stvari, gdje je jedno grijeh, a drugo nije, grijeh je bio udaljeniji, dalji od Muhameda a.s. nego ono što nije grijeh). Tako mi Allaha nije se svetio (osvetio) za svoju osobu (za sebe, zbog sebe ni) u (jednoj) stvari (koja) se daje (tj. koja se čini, učini) k njemu nikada (se nije svetio), dok se dohvate (dok se ne dohvate) zabrane Allaha (tj. nije se svetio sve dotle dok se načnu, dok se ne načnu Allahove zabrane, dok se provale i

počine, dok se učine, učinu djela koja je zabranio Uzvišeni Allah), pa se osveti za Allaha (zbog Allaha, radi Allaha).

GLAVA

uspostavljanja (izvršavanja tih) kazni na (izvjesnome) časnome (uglednome licu, čovjeku) i (izvjesnome) spuštenome (tj. niskome, koji nema ugleda i koji je iz nižih slojeva).

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, pričao nam je Lejs od Ibnu Šihaba, od Urveta, od Aiše da je Usamete govorio Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, u (vezi presude jednoj) ženi, pa je rekao (Muhammed a.s.):

"Samo je propao ko je bio prije vas (tj. Propao je ko je bio prije vas samo zato što je u njih bio postupak takav) da su oni bili (običaja da) uspostavljaju (izvršavaju tjelesnu) kaznu na (nad tim svakim) spuštenim (nižega staleža čovjekom - neuglednikom), a (da) ostavljaju (svakoga) časnoga (uglednoga, čovjeka iz viših slojeva). Tako mi (Onoga) koji je (Taj što je) moja duša u Njegovoj ruci da je Fatima (moja kći) učinila to (da je ukrala), zaista bih odsjekao njezinu ruku."

GLAVA

odvratnosti (izvjesnoga) zauzimanja (intervenisanja) u (izvjesnoj) kazni kada se je podiglo (zločinstvo već) ka (izvjesnome) vladaru.

PRIČAO NAM JE Seid, sin Sulejmana, pričao nam je Lejs od Ibnu Šihaba, od Urveta, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da su Kurejševići (došli u priliku da) je zabrinula njih (izvjesna) žena Mahzumovićka koja je ukrala (izvršila krađu), pa su rekli:

"Ko (će da) govori poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (u vezi nje da joj se ne odsječe ruka)? I ko (će da) se usudi (osmjeli) na njega (drugi) osim Usamete, miljenik poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio!" Pa je govorio poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Zar se zauzimaš u (jednoj) kazni (za jednu kaznu) od kazni Allaha?" Zatim je ustao, pa je predikovao, pa je rekao: "O ljudi! Samo je zalutao ko je prije vas (bio, tj. Zalutao je ko je bio prije vas samo zato što su tako radili) da su oni bili (takvi) kada je (kada bi) ukrao (izvjesni) časni (ugledni, uglednik), ostavljali (bi) njega (nekažnjenoga). A kada je (kada bi) ukrao (izvjesni) slabi (neugledni) u (među) njima, uspostavljali su na njemu (izvršavali bi na njemu tu propisanu) kaznu. A zakletva Allaha da (je slučaj) da je Fatima, kći Muhammeda ukrala, zaista odsjekao je (tj. odsjekao bi) Muhammed njezinu ruku."

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "I (izvjesni) kradljivac i (izvjesna) kradljivica, pa odsijecite ruke njih dvoga.....", i u koliko (tj. i zbog koliko, kolike imovinske vrijednosti) se odsijeca (dio ruke)?

(Razni su stavovi u pogledu toga kolika vrijednost ukradenoga treba da bude, pa da se ruka odsiječe. Zahirije kažu nije važna vrijednost. Hanefijski pravnici kažu da vrijednost treba da iznosi deset srebrenjaka, malikijski tri srebrenjaka, šafi'ijski četvrtina zlatnika itd. Isto tako su razna mišljenja koliki dio ruke treba odsjeći. Neki kažu da treba odsjeći šaku, neki od pazuha, dakle cijelu ruku, a neki vele samo krajnja tri prsta od šake, od ruke.)

A odsjekao je Alija (tj. naredio je da se odsiječe jednome kradljivcu ruka) od (njegove) šake (dlana). A rekao je Katadete o (jednoj) ženi (koja) je ukrala, pa se odsjekla njezina ljevica (lijeva ruka), nije (ništa drugo) osim to.

(Međutim, većina pravnika je mišljenja da treba odsjeći desnu ruku. To su rekli i Ebu Hanife i Šafija.)

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, pričao nam je Ibrahim, sin Sa'da, od Ibnu Šihaba, od Amrete, od Aiše rekla je: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Odsijeca se (kradljivčeva) ruka u četvrtini (tj. zbog četvrtine jednoga) zlatnika, pa penjući se (na više, tj. zbog četvrtine zlatnika i

više od toga)." Slijedio je njega (Ibrahima) Abdurahman, sin Halida, i sin brata (tj. i bratić) Zuhrije i Mamer (pričajući sva trojica) od Zuhrije.

PRIČAO NAM JE Ismail, sin Ebu Uvejsa, od Ibnu Vehba, od Junusa, od Ibnu Šihaba, od Urveta, sina Zubejra, i (od) Amrete, od Aiše, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Odsijeca se ruka (izvjesnoga, ili: svakoga) kradljivca u četvrtini (tj. zbog četvrtine jednoga) zlatnika."

PRIČAO NAM JE Imran, sin Mejsereta, pričao nam je Abdulvaris, pričao nam je Husejn od Jahja-a, od Muhameda, sina Abdurahmana, Ensarije, od Amrete, kćeri Abdurahmana, pričala je njemu da je Aiša, bio zadovoljan Allah od nje, pričala njima od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Odsijeca se u četvrtini (jednoga) zlatnika."

PRIČAO NAM JE Usman, sin Ebu Šejbeta, pričao nam je Abdete od Hišama, od njegovoga oca rekao je:

Izvijestila me je Aiša da se ruka (izvjesnoga, ili: nekoga, nijednoga) kradljivca nije odsjekla na vremenu Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (drukčije) osim u cijeni (tj. osim zbog cijene jednoga) štita, štita od drveta ili kosti (obloženoga jednom kožom - to je "džehafetun" -), ili štita (obloženoga sa dvije kože - to je "tursun").

PRIČAO NAM JE Usman, pričao nam je Humejd, sin Abdurahmana, pričao nam je Hišam od svoga oca, od Aiše slično njemu (prethodnom hadisu).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Mukatila, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Hišam, sin Urveta, od svoga oca, od Aiše rekla je:

Nije bila (da) se odsijeca (tj. Ne odsijecaše se) ruka (izvjesnoga) kradljivca u nižoj (tj. zbog niže, manje vrijednosti) od štita od drveta ili kosti obloženoga jednom kožom, ili štita obloženoga sa dvije kože,

svaki jedan (tj. pojedini) od njih dva (od ta dva štita) je vlasnik (jedne) cijene (ima svoju vrijednost, tj. bio je cijenjen, imao je cijenu).

Predao je njega (ovaj hadis) Veki' i Ibnu Idris od Hišama, od njegovoga oca poslat (tj. bivši on poslat, a to će reći: nije spomenut drug Muhameda a.s. koji je hadis čuo od Muhameda a.s.).

PRIČAO MI JE Jusuf, sin Musa-a, pričao nam je Ebu Usamete, rekao je Hišam, sin Urveta, izvijestio nas je od svoga oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Nije se odsjekla ruka (ni jednoga) kradljivca na vremenu Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, u niže (tj. za niže) od cijene (izvjesnoga) štita: štita obloženoga (oklopljenoga) sa dvije kože, ili štita obloženoga sa jednom kožom (koji je bio od drveta ili od kosti). A bio je svaki jedan (tj. svaki pojedini) od njih dva vlasnik cijene (bio je svaki cijenjen, skupocjen).

PRIČAO NAM JE Ismail, pričao mi je Malik, sin Enesa, od Nafi'a, slobodnjaka Abdullaha, sina Umera, od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, odsjekao (ruku kradljivcu) u štitu (tj. zbog jednoga štita), (a) njegova cijena je (bila onda onih) tri srebrenjaka.

Slijedio je njega (Malika) Muhamed, sin Ishaka. A rekao je Lejs: Pričao mi je Nafi': ..... njegova vrijednost (vrijednost štita je....., dakle, umjesto riječ "semenun cijena" upotrebljena je riječ "kimetun vrijednost".).

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Džuvejrijete od Nafi'a, od Ibnu Umera rekao je:

Odsjekao je (tj. Zapovjedio je da se odsiječe ruka) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, u štitu (tj. zbog jednoga štita), njegova vrijednost je tri srebrenjaka.

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja od Ubejdulaha rekao je: Pričao mi je Nafi' od Abdullaha (Umerovoga) rekao je:

Odsjekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, u štitu (zbog štita), njegova cijena je tri srebrenjaka (taj štit je tada koštao tri srebrenjaka).

PRIČAO MI JE Ibrahim, sin Munzira, pričao nam je Ebu Damrete, pričao nam je Musa, sin Ukbeta, od Nafi'a da je Abdullah, sin Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao:

Odsjekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, ruku (jednoga) kradljivca u štitu (zbog štita), njegova cijena je tri srebrenjaka. Slijedio je njega (Malika, ili Musa-a) Muhamed, sin Ishaka. A rekao je Lejs: Pričao mi je Nafi': ..... njegova vrijednost.....

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Abdulvahid, pričao nam je Aameš, rekao je: Čuo sam Ebu Saliha rekao je: Čuo sam Ebu Hurejreta rekao je: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Prokleo Allah (ili: Prokleo je Allah izvjesnoga) kradljivca (koji) ukrade (izvjesnu) kacigu (šljem), pa se odsiječe njegova ruka, i ukrade (izvjesno) uže, pa se odsiječe njegova ruka."

GLAVA

pokajanja (izvjesnoga) kradljivca.

PRIČAO NAM JE Ismail, sin Abdullaha, rekao je: Pričao mi je Ibnu Vehb od Junusa, od Ibnu Šihaba, od Urveta, od Aiše da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, odsjekao ruku (jedne) žene. Rekla je Aiša:

I bila je (običaja da) dolazi (ta žena) poslije toga, pa podignem (dostavim) njezinu potrebu ka Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio. Pa se pokajala (ta žena) i bilo je lijepo njezino pokajanje.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, Džu'fija, pričao nam je Hišam, sin Jusufa, izvijestio nas je Mamer od Zuhrije, od Ebu Idrisa, od Ubadeta, sina Samita, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Prisegnuo sam se poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u (manjoj) skupini (grupi), pa je rekao (nama Muhamed a.s.):

"Prisegnjujem se vama (tj. Primam prisegu vašu) na (to, tj. uz taj uvjet, uslov) da nećete pridruživati sa Allahom (ni jedne) stvari, i (da) nećete krasti, i (da) nećete ubijati vašu (svoju) djecu, i (da) nećete donositi (nikakvu) klevetu (što sebi) izmišljate nju među vašim (svojim) rukama i vašim (svojim) nogama i (da) nećete griješiti (tj. da nećete iskazivati neposlušnost) meni u dobrom (u onome što je dobro). Pa ko je ispunio (tj. ko ispuni) vjerno (to sve) od vas, pa njegova nagrada je na Allaha (kod Allaha). A ko je pogodio (učinio, tj. ko učini) od toga (jednu) stvar, pa se je uzeo (tj. pa se kazni) za njega (za to zlodjelo) u (toj) ovozemnosti, pa ono je (pa to je) njegovo iskupljenje njemu i čišćenje (tj. jedno očišćenje). A ko (je imao sreću da) je pokrio njega Allah, pa to je (prepušteno) ka Allahu: ako je htio, kaznio je njega, a ako je htio, oprostio je njemu (tj. ako hoće, kazniće ga, a ako hoće, oprostiće mu)."

Rekao je Ebu Abdullah (Buharija): Kada se pokajao (izvjesni) kradljivac poslije što se je odsjekla njegova ruka, primilo se je njegovo svjedočanstvo (tj. prima se njegovo svjedočenje - a to će reći: može biti svjedok na sudu prilikom suđenja). I svaki kažnjeni je tako (tj. je takav), kada se je pokajao (kada se pokaje nakon što je nad njim izvršena neka kazna), primilo se je (tj. prima se) njegovo svjedočanstvo (svjedočenje).

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA

KNJIGA DRŽANJA (pridržavanja) ZA (Allahovu) KNJIGU I POSTUPAK (Muhammeda a.s.)

PRIČAO NAM JE Humejdija, pričao nam je Sufjan od Mis'ara i (drugoga) osim njega, od Kajsa, sina Muslima, od Tarika, sina Šihaba, rekao je: Rekao je (jedan) čovjek od Židova Umeru:

"O zapovjedniče (svih) vjernika! Da je (slučaj) da je na nas (tj. da je nama) sišao ovaj ajet (u kome stoji, u kojem stoji) "...... danas sam usavršio vama vašu vjeru, i upotpunio sam na vas Svoju blagodat, i zadovoljio sam se vama (sa) Islamom (kao) vjerom.....", zaista bismo (mi) uzeli (sebi) taj dan blagdanom (tj. godišnjim vjerskim praznikom)." Pa je rekao Umer: "Zaista ja zaista znam (u) koji je dan sišao ovaj ajet. Sišao je (na) dan Arefata u dan petak (tj. u petak)." Čuo je Sufjan od Mis'ara, a Mis'ar Kajsa, a Kajs (je čuo) Tarika.

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba, izvijestio me je Enes, sin Malika, da je on čuo Umera sutradan kada su se prisegnuli (izvjesni) muslimani Ebu Bekru, i ujednačio se je (tj. i pojavio se Umer) na govornici poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (i) osvjedočio se je (očitovao se je, tj. izgovorio je kelimei šehadet) prije Ebu Bekra, pa je rekao:

"Što se tiče poslije, pa izabrao je Allah za Svoga poslanika (tj. Svome poslaniku), pomilovao ga Allah i spasio, (ono dobro) koje je kod Njega nad (ono dobro) koje je kod vas. A ovo je (Allahova) knjiga koja (je ta što) je naputio Allah s njom (pomoću nje) vašega poslanika, pa uzmite za nju (uzmite nju), naputićete se, i samo je naputio Allah (tj. i naputio je Allah samo) s njom Svoga poslanika."

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Vuhejb od Halida, od Ikrimeta, od Ibnu Abasa rekao je:

Stisnuo (Pritisnuo, Privukao) me je k sebi Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, i rekao je:

"Moj Bože! Pouči ga (Svojoj) knjizi."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Sabbaha, pričao nam je Mutemir, rekao je: Čuo sam Avfa da je Ebu Minhal pričao njemu da je on čuo Ebu Berzeta (da) je rekao:

"Zaista Allah obogaćuje vas, ili podiže (uzdiže) vas sa Islamom i sa Muhammedom, pomilovao ga Allah i spasio."

(Ili: Zaista Allah čini nepotrebnim, dostatnim, ili namještao je vama - prebijene kosti, tj. ispravljao je, ispravlja vama propuste i posrtaje - sa Islamom i sa Muhammedom, pomilovao ga Allah i spasio. U prednjem prevodu doslovno treba da stoji: "......, ili je podigao (uzdigao) vas sa Islamom i sa.....".).

Rekao je Ebu Abdullah: Dogodilo se je ovdje "jugnikum (obogaćuje vas, čini nepotrebnim, dostatnim vas)", a samo je ono (tj. a ono je samo) "ne'ašekum (podigao je vas; namještao je vama - prebijene kosti da zarastu, prerastu)", gleda se (tj. gledajući) u korijen (osnov) knjige (toga izvjesnoga) držanja (pridržavanja za Allahovu knjigu - Kur'an - i postupak Muhammeda a.s.).

PRIČAO NAM JE Ismail, pričao mi je Malik od Abdullaha, sina Dinara, da je Abdullah, sin Umera, pisao k Abdulmeliku, sinu Mervana, (i) prisegnjuje se (prisegnjujući se pismeno) njemu:

"I priznajem za to za (svoju) poslušnost i pokornost na postupku Allaha i postupku Njegovoga poslanika u (onome) što sam mogao (tj. koliko mogu)."

GLAVA

govora Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Poslao sam se (tj. Poslan sam) sa sakupljačicama (izvjesnih) riječi.".

(Tumačenje ovoga izraza je već prolazilo u tekstu.)

PRIČAO NAM JE Abdulaziz, sin Abdullaha, pričao nam je Ibrahim, sin Sada, od Ibnu Šihaba, od Seida, sina Musejjeba, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Poslao sam se (Poslan sam) sa sakupljačicama (izvjesnih) riječi (sa aforizmima); i pomogao sam se (i pomognut sam) sa (izvjesnim) strahom (panikom); i dok sam ja spavač, vidio sam mene (tj. vidio sam sebe da) su se meni donijeli ključevi blagajni (izvjesne) zemlje (ili: cijele Zemlje), pa su se stavili u moju ruku."

Rekao je Ebu Hurejrete: "Pa već je otišao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a vi jedete njih (kako vam se dogodi, kako želite pomiješavši vi razna jela zajedno, jer "legisun" znači jelo pomiješano ječmom, tj. trošite ta bogatstva izmiješavši ih kako želite); ili dojite ih (sasnete ih); ili riječ (neku je rekao koja) naliči (liči) njoj (nekoj od te dvije navedene riječi, rečenice)."

PRIČAO NAM JE Abdulaziz, sin Abdullaha, pričao nam je Lejs od Seida, od njegovoga oca, od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Nema od (Allahovih) vjerovijesnika (ni jedan) vjerovijesnik (da je bi drukčiji) osim (takav da) se je njemu dalo od (izvjesnih, natprirodnih) znakova što je slično njemu (dovoljno, dostatno da) se je njemu vjerovalo (da se on vjerovao kao Allahov vjerovijesnik), ili vjerovalo je na njemu (na toj vrsti znakova, na osnovu toga broja znakova vjerovalo je tadašnje) ljudstvo (tadašnji ljudi). A samo je bio (znak) koji se je dao meni (tj. A bio je znak koji se dao meni samo) objava (što) je objavio nju Allah k meni. Pa nadam se da sam ja najmnogobrojniji (od) njih sljedbenikom (sljedbenicima na) sudnjem danu (dakle: nadam se da ću ja imati najviše sljedbenika na sudnjem danu)."

GLAVA

(izvjesnoga) povođenja za postupcima poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i govora Allaha, uzvišen je: "....., i učini nas za (izvjesne) bogobojazne vođom.".

Rekao je (veli se da je riječ o Mudžahidu da je on rekao da ajet znači): Vođama (nas učini takvim, takvih osobina da) se povodimo za (onim) ko je prije nas (bio, postojao), i (da) se povodi za nama (onaj) ko je poslije nas (tj. ko bude živio poslije nas). A rekao je Ibnu Avn: Tri (svojstva su takva da) želim njih za svoju osobu i za svoju braću (prijatelje, tj. želim ih sebi i svojoj braći, ili prijateljima):

Ovaj postupak (običaj Muhammeda a.s.) da se poučavaju njemu i (da) pitaju o njemu (za njega); i Kur'an da se urazumijevaju (u) njega

(tj. da ga razumijevaju sebi) i (da) pitaju o njemu; i (da) ostave (moja braća, prijatelji te izvjesne, ili: sve) ljude osim od dobra.

PRIČAO NAM JE Amr, sin Abbasa, pričao nam je Abdurahman, pričao nam je Sufjan od Vasila, od Ebu Vaila rekao je: Sjeo sam do Šejbeta u ovoj bogomolji (tj. u Kabi). Rekao je: "Sjeo je do mene Umer u (tj. na) ovome tvome mjestu sjedenja pa je rekao:

"Razmišljao sam (Pomišljao sam) da neću ostaviti (tj. da ne ostavim) u njoj (ni jednu) žutu, a ni bijelu (paru, tj. ni zlata, ni srebra), osim (da) sam podijelio (tj. osim da razdijelim, nego da razdijelim) nju (tj. tu svu gomilu novca) među (te) muslimane." Rekao sam: "Nisi ti sa učiniocem (tj. Nisi ti učinilac toga)." Rekao je: "Zašto?" Rekao sam: "Nisu učinila njega (tj. Nisu učinila to) tvoja dva druga (prije tebe)." Rekao je: "Njih dvojica su (ta izvjesna) dva čovjeka (što) se povodi za njima dvojicom."

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan, rekao je: Pitao sam Aameša pa je rekao od Zejda, sina Vehba, čuo sam Huzejfeta (da) govori:

Pričao nam je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, da je (izvjesna) vjernost (povjerljivost, pouzdanost) sišla iz neba u korijen srca (izvjesnih) ljudi. I sišao je Kur'an, pa su čitali Kur'an (i iz njega su još saznali da treba biti povjerljiv, pouzdan), i znali su (još i) iz postupaka (iz običaja Muhammeda a.s.).

PRIČAO NAM JE Adem, sin Ebu Ijasa, pričao nam je Šubete, izvijestio nas je Amr, sin Murreta, čuo sam Murreta Hemdaniju (da) govori: Rekao je Abdullah (Mes'udov):

Zaista najljepše (izvjesno) pričanje (razgovor) je knjiga Allaha, i najljepši putokaz (tj. način života) je putokaz Muhammeda, pomilovao ga Allah i spasio, i (a) najgori (ti izvjesni) poslovi su proizvedeni (nanovo između) njih (tj. novotarije).

I: "Zaista što se vama obećava, zaista je dolazač (tj. zaista će i doći to), i niste vi sa činiocima nemoćnim (tj. i niste vi učinioci nemoćnim,

koji čine da se ne može dogoditi ono što vam je obećano, kao što je proživljenje nakon smrti na sudnjem danu).".

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Sufjan, pričao nam je Zuhrija od Ubejdulaha, od Ebu Hurejreta i Zejda, sina Halida, rekao je (svaki od njih dvojice): Bili smo kod Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Zaista sudiću svakako među vama dvojicom sa knjigom Allaha."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Sinana, pričao nam je Fulejh, pričao nam je Hilal, sin Alije, od Ata-a, sina Jesara, od Ebu Hurejreta da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Svaki (od) moje sljedbe ulazi (tj. unići će u) raj, osim (onoga) ko nije htio (tj. osim ko neće da uniđe, osim onoga koji neće da uđe)." Rekli su: "O poslaniče Allaha! A ko neće (A ko to neće da uđe u raj)?" Rekao je: "Ko se je pokorio (tj. Ko se pokorava) meni, unišao je (tj. unići će u) raj. A ko se je ogriješio meni (tj. A ko nije bio pokoran meni), pa već nije htio."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin 'Ubadeta, izvijestio nas je Jezid, pričao nam je Selim, sin Hajjana, a hvalio je na njega (tj. a hvalio ga je Jezid), pričao nam je Seid, sin Mina-a, pričao nam je, ili čuo sam Džabira, sina Abdullaha, (da) govori:

Došli su (neki) anđeli ka Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, a on je spavač (tj. a on je spavao), pa je rekao neki (od) njih: "Zaista on je spavač (on spava)." A rekao je neki (od) njih: "Zaista (njegovo) oko je spavač (njegovo oko spava), a srce je budno (probuđeno)." Pa su rekli: "Zaista za ovoga vašega druga je (tj. ima, postoji jedan) primjer, pa udarite njemu (tj. donesite, iznesite mu jedan) primjer (ili: pa udarite za njega, iznesite za njega jedan primjer)." Pa je rekao neki (od) njih (jedan od njih): "Zaista on je spavač (on spava)." A rekao je neki (od) njih (jedan drugi): "Zaista (njegovo) oko je spavač (njegovo oko spava), a srce je budno." Pa su rekli:

"Njegov primjer je kao primjer čovjeka (koji) je sagradio (napravio) kuću (dom), i učinio je u njoj (jednu) gozbu, i poslao je pozivača (da pozove ljude na tu gozbu). Pa ko je odgovorio (odazvao se tome) pozivaču, unišao je (u tu) kuću i jeo je od (te) gozbe. A ko nije odgovorio (tome) pozivaču, nije unišao (u tu) kuću i nije jeo od (te) gozbe." Pa su rekli: "Protumačite nju (tu priču) njemu (da) razumije nju." Pa je rekao neki (jedan od) njih: "Zaista on je spavač." A rekao je neki (drugi od) njih: "Zaista (njegovo) oko je spavač, a srce je budno." Pa su rekli:

"Pa (ta) kuća je raj, a (taj) pozivač je Muhammed, pomilovao ga Allah i spasio. Pa ko se je pokorio (ko se pokori) Muhammedu, pomilovao ga Allah i spasio, pa već se je pokorio Allahu. A ko se je ogriješio Muhammedu, pomilovao ga Allah i spasio, pa već se je ogriješio Allahu. I Muhammed je (na taj način) rastavio (rastavljao) između (tih) ljudi.

Slijedio je njega (Muhammeda, sina Ubadetovoga) Kutejbete od Lejsa, od Halida, od Seida, sina Ebu Hilala, od Džabira: Izašao je na nas (tj. Izašao je nama) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Sufjan od Aameša, od Ibrahima, od Hemama, od Huzejfeta rekao je:

"O družino (kur'anskih) čitača! Budite ispravni (ili: Budite istrajni), pa već ste se pretekli preticanjem dalekim. Pa ako ste uzeli (ako uzmete da krivudate, ako budete krivudali) desno i lijevo, (pa) zaista već ste zalutali (zalutaćete) lutanjem dalekim."

PRIČAO NAM JE Ebu Kurejb, pričao nam je Ebu Usamete od Burejda, od Ebu Burdeta, od Ebu Musa-a, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Samo je moj primjer i primjer (onoga) što je poslao mene Allah sa njim (to je samo) kao primjer (jednoga) čovjeka (koji) je došao (jednome) narodu pa je rekao:

"O moj narode! Zaista ja sam vidio (izvjesnu) vojsku sa svoja dva oka, i zaista ja sam (vaš) opominjač goli, pa (svoj) spas (tražite sebi)!" Pa se je pokorila njemu (jedna) skupina od njegovoga naroda, pa su išli (otputovali početkom te noći), pa su otišli na njihovoj (na svojoj) polaganosti (tj. otišli su polako), pa su se spasili. A nije vjerovala (tj. smatrala je za laž to jedna) skupina od njih, pa su osvanuli (u) njihovom (u svome) mjestu. Pa je jutrom došla njima (ta) vojska, pa je uništila njih i iskorijenila je njih. Pa to je primjer (onoga) ko se je pokoravao meni, pa je slijedio (ono) što sam donio njega (što sam ga donio, što sam donio), i primjer (onoga) ko se je ogriješio meni i nije vjerovao u (ono) što sam donio njega od (te) istine (što sam donio od istine)."

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Lejs od Ukajla, od Zuhrije, izvijestio me je Ubejdulah, sin Abdullaha sina 'Utbeta, od Ebu Hurejreta rekao je:

Pošto je preminuo poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i učinio (tj. postavio) se je halifom Ebu Bekr poslije njega, i pobezvjerio se je (onaj) ko se je pobezvjerio od (izvjesnih) Arapa, rekao je Umer Ebu Bekru:

"Kako (da) se boriš (protiv tih izvjesnih) ljudi, a već je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zapovjedilo se je meni da se borim (protiv svih) ljudi dok reknu (dok ne reknu): "Nema božanstva osim Allah!", pa ko je rekao: "Nema božanstva osim Allah!", sačuvao je od mene svoje imanje i svoju osobu (tj. život), osim sa njegovim pravom (sa pravom toga osnova vjere koje dozvalja, dozvoljava da se neko kazni), a njegov obračun je na Allahu (pa kako da se boriš protiv tih ljudi kada i oni govore da nema božanstva osim Allah)?" Pa je rekao:

"Tako mi Allaha zaista boriću se svakako (protiv onoga) ko je rastavljao (tj. ko pravi razliku) između (te) molitve i (toga) zekata, pa (jer) zaista zekat je dužnost (od svakoga) imanja (koju treba izvršiti). Tako mi Allaha da su spriječili (tj. kad bi oni spriječili da daju) meni uže (jedno, tj. da daju jedno uže manje nego što su davali prije moje vladavine, prije moje uprave, jedno uže što) su bili (običaja da)

izvršavaju njega ka poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zaista bih se borio (protiv) njih na njegovo sprječavanje (tj. zbog njegovoga sprječavanja, nedavanja)." Pa je rekao Umer: Pa tako mi Allaha nije ono (ništa drugo) osim (to) da sam vidio (da) je Allah već raširio (rasprostranio, otvorio) prsa Ebu Bekra za (tu) borbu. Pa sam prepoznao (saznao) da je ono (da je to izvjesna) istina (tj. da je ona - ta borba prava, ispravna).

Rekao je Ibnu Bukejr i Abdullah od Lejsa: "Kozicu (žensko jare kada bi htjeli da daju manje, borio bih se protiv njih)", i ono je (i to je) ispravnije (vjerodostojnije, nego tekst u kome se kaže "..... uže.....".).

PRIČAO MI JE Ismail, pričao mi je Ibnu Vehb od Junusa, od Ibnu Šihaba, pričao mi je Ubejdulah, sin Abdullaha sina Utbeta, da je Abdullah, sin Abbasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao:

Došao je Ujejnete, sin Hisna sina Huzejfeta sina Bedra, pa je odsjeo na (tj. kod) sina svoga brata (tj. kod svoga bratića) Hurra, sina Kajsa sina Hisna, a bio je od (izvjesne) nekolicine koji su (ti ljudi što) približuje njih Umer, a bili su (kur'anski) čitači drugovi sjednice Umera i njegovoga zdogovaranja, (i) bili (su oni) ljudi u muževnim godinama, ili mladići. Pa je rekao Ujejnete sinu svoga brata (tj. svome bratiću):

"O sine moga brata (O bratiću)! Da li je za tebe (tj. Imaš li ti neki) način kod ovoga zapovjednika, pa (da) tražiš dozvolu meni na njega (tj. njemu da uniđem)?" Rekao je: "Tražiću dozvolu za tebe na njega (tj. tebi da uniđeš njemu)." Rekao je Ibnu Abbas: Pa je tražio dozvolu za Ujejneta. Pa pošto je unišao, rekao je:

"O sine Hattaba! Tako mi Allaha ne daruješ nas mnogo (ne daješ nam mnogo) i ne sudiš među nama sa (tom) pravdom." Pa se rasrdio Umer, čak (da) je pomislio (naumio) s (tim) da padne s njim (tj. da obori) njega (na tle, na tlo radi udaranja batinama, bičevima). Pa je rekao Hurr: "O zapovjedniče (svih) vjernika! Zaista Allah, uzvišen je, rekao je Svome vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio:

"Uzmi (izvjesno) opraštanje, i zapovjedaj za (izvjesno, ili: za svako) dobro, i zakreni (okreni) se od (izvjesnih) neznalica.", a zaista

ovaj (Ujejnete) je od (izvjesnih) neznalica. Pa tako mi Allaha nije prešao njega (tj. nije prešao preko sadržaja ovoga ajeta) Umer kada je pročitao (proučio) njega na njega (tj. njega - taj ajet - njemu). A bio je (Umer) veliki stajač kod knjige Allaha (tj. vrlo se je držao onoga što u Kur'anu stoji, i što se naređuje).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, od Malika, od Hišama, sina Urveta, od Fatime, kćeri Munzira, od Esme, kćeri Ebu Bekra, bio zadovoljan Allah od njih dvoje, da je ona rekla: Došla sam Aiši kada je pomrčalo Sunce, a (izvjesni) ljudi su stajači (u molitvi), i ona je stajačica (i) klanja, pa sam rekla:

"Šta je za ljude (ove, tj. Šta je ovim ljudima)?" Pa je dala znak sa svojom rukom prema nebu pa je rekla: "Slava Allahu!" Pa sam rekla: "Znak (tj. Znak Allahovoga uređenja svemira)?" Rekla je sa svojom glavom, to jest: Da. (Doslovno: da: Da.). Pa pošto je otišao (sa molitve završivši je) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zahvalio je Allahu i pohvalio je na Njega, zatim je rekao:

"Nema od stvari (tj. Nema ni jedne stvari što) je nisam vidio (dosad) osim a već sam vidio nju u ovome svome mjestu stajanja (ovdje sada), čak raj i Vatru (tj. čak raj i pakao). I objavilo se je k meni da ćete se vi iskušavati (stavljati na kušnju) u grobovima (svojim) blizu kušnje Velepremazivača (Dedždžala, tj. sokro kao što je teška i kušnja od Dedždžala). Pa što se tiče (svakoga) vjernika - ili (svakoga) muslimana, neću znati (tj. ne znam) koje je to rekla (tj. koju tu riječ je rekla) Esma - pa (on će da) govori:

"Muhammed je donio nama (te jasne) dokaze, pa smo odgovorili i vjerovali smo. Pa (će da) se govori (rekne njemu): "Spavaj (kao) dobar! Znali smo da si ti uvjeren (ubijeđen u tu istinu)." A što se tiče (izvjesnoga, svakoga) licemjerca (dvoličnjaka) - ili (svakoga) sumnjača, neću znati koje to je rekla (tj. ne znam šta je od toga rekla) Esma - pa (on će da) govori: "Neću znati (tj. Ne znam). Čuo sam (izvjesne) ljude (da) govore (neku) stvar (nešto), pa sam (i ja) rekao njega (tj. nju - tu stvar, to što ti ljudi govore)."

PRIČAO NAM JE Ismail, pričao mi je Malik od Ebu Zinada, od Aaredža, od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Pustite me, dok sam ostavio vas (tj. U vrijeme kada vam ništa ne naređujem, i ništa vam ne zabranjujem, pustite me na miru, i ne pitajte me, ne raspitujte me ništa). Samo su propali (oni) koji su bili prije vas sa (zbog) njihovoga pitanja (tj. zbog svoga pretjeranoga raspitivanja) i njihovoga protivljenja na njihove vjerovijesnike (tj. i zbog svoga neslaganja sa svojim vjerovijesnicima). Pa kada sam zabranio vama (jednu) stvar, pa odstranite se nje (od nje). A kada sam zapovjedio vama za (jedan) posao, pa dođite od njega (onoj količini) što ste mogli (tj. pa činite to koliko možete)."

GLAVA

(onoga) što se mrzi od množine (izvjesnoga) pitanja i opterećivanja (sebe sa onim) što neće namjeravati (što ne namjerava, što se ne tiče) njega, i (GLAVA) Njegovoga govora, uzvišen je: "....., ne pitajte o (nekim) stvarima (koje su takve) ako se pokažu (one) vama, biće loše (one) vama.....".

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jezida, Mukri'a, pričao nam je Seid, pričao mi je Ukajl od Ibnu Šihaba, od Amira, sina Sada sina Ebu Vakkasa, od njegovoga oca da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Zaista najveći (od svih) muslimana grijehom (tj. najgriješniji musliman) je (onaj) ko je pitao o (jednoj) stvari (koja) se nije zabranjivala, pa se je zabranila zbog njegovoga pitanja."

PRIČAO NAM JE Ishak, izvijestio nas je 'Affan, pričao nam je Vuhejb, pričao nam je Musa, sin Ukbeta: Čuo sam Ebu Nadra (da) priča

od Busra, sina Seida, od Zejda, sina Sabita da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, uzeo (sebi jednu) sobu u Bogomolji od hasure (tj. tu sobu je napravio od prostirki koje su bile napravljene od rogozine), pa je klanjao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u njoj (nekolike, nekoliko) noći, čak (da) su se sakupljali k njemu (još i neki) ljudi. Pa su izgubili njegov glas (jednu) noć, pa su mislili da je on već zaspao, pa je počeo neki (od) njih (da) se iskašljava zato (da) izađe njima (da bi izašao k njima). Pa je rekao:

"Nije prestalo s vama (ono) koje (što) sam vidio od vašega pravljenja (tj. Neprestano ste pravili, činili ono što sam već vidio), čak (da) sam se plašio da se (to) propiše na vas (kao stroga dužnost). A da se je (to) propisalo na vas, ne biste stajali s njim (tj. A da vam se to propisalo, ne biste uspostavili njega, ne biste uzdržavali to, ne bi se toga držali). Pa klanjajte, o ljudi, u vašim (svojim) kućama, pa (jer) najvrijednija molitva (svakoga) čovjeka je u njegovoj kući, osim (svake molitve) propisane (osim fard namaza)."

PRIČAO NAM JE Jusuf, sin Musa-a, pričao nam je Ebu Usamete od Burejda, sina Ebu Burdeta, od Ebu Burdeta, od Ebu Musa-a Eš'arije rekao je:

Pitao se (tj. Pitan) je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, o (nekim) stvarima (što) je mrzio njih. Pa pošto su umnožili (tj. mnogo upućivali) na njega (to) pitanje (zapitkivanje - pitanja, zapitkivanja), rasrdio se je i rekao je:

"Pitajte me." Pa je ustao (jedan) čovjek pa je rekao: "O poslaniče Allaha! Ko je moj otac?" Rekao je: "Tvoj otac je Huzafete." Zatim je ustao drugi pa je rekao: "O poslaniče Allaha! Ko je otac?" Pa je rekao: "Tvoj otac je Salim, slobodnjak Šejbeta." Pa pošto je vidio Umer (ono) što je u (na) licu poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, od (njegove) srditosti, rekao je: "Zaista mi se kajemo ka Allahu."

PRIČAO NAM JE Musa, pričao nam je Ebu Avanete, pričao nam je Abdulmelik od Verrada, pisara Mugireta, rekao je: Pisao je Muavijete ka Mugiretu:

"Piši k meni, šta si čuo od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio." Pa je pisao k njemu: "Zaista vjerovijesnik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, bio je (običaja da) govori u koncu (u zadnjem dijelu, tj. otragu) svake molitve (namaza):

"Nema božanstva osim Allah, sam On! Nema druga Njemu. Njemu je (sva) vladavina (vlast), i Njemu je (sva) hvala! I On je na svaku stvar mnogo moćan! Moj Bože! Nema sprječavača (sprječavaoca) za (ono) što si darovao! I nema davača (darovaoca) za (ono) što si spriječio. I neće koristiti posjedniku (izvjesne) sreće od Tebe (njegova) sreća (tj. neće ga moći spasiti od Tvoje kazne)."

I pisao je k njemu da je on bio (i običaja da) zabranjuje "reklo se je" i "rekao je (ovaj ovo, a onaj ono)", i mnogobrojnost (toga) pitanja i upropaštavanje (uništavanje svoga, ili: svakoga) imanja. I bio je (običaja da) zabranjuje griješenje (neposlušnost svojim) majkama, i živo zakopavanje (sahranjivanje svojih) kćera, i sprječavanje (izvršavanja dužnih obaveza) i "Daj mi!" (tj. i prosjačenje).

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Hammad, sin Zejda, od Sabita, od Enesa rekao je: Bili smo kod Umera, pa je rekao:

Zabranilo se je nama (izvjesno, ili: svako) opterećivanje (sebe samoga, a posebno usiljeno opterećivanje prikazivanjem sebe da zna ono što ne zna).

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije. A pričao mi je Mahmud, pričao nam je Abdurezak, izvijestio nas je Mamer od Zuhrije, izvijestio me je Enes, sin Malika, bio zadovoljan Allah od njega, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, izašao kada se nagelo Sunce (prema zapadu sa najviše dnevne taček na nebu), pa je klanjao podne (podnevnu molitvu). Pa pošto je pozdravio (u ime završetka molitve na kraju molitve, tj. predao selam), ustao je (tj. stao je) na Govornicu, pa je spomenuo Čas, i spomenuo je da su pred njim (tj. da će se prije njega dogoditi neke) stvari velike. Zatim je rekao:

"Ko je volio (tj. Ko želi) da pita o (nekoj) stvari, pa neka pita o njoj. Pa tako mi Allaha neće pitati mene (ni) o (jednoj) stvari (pa da će biti drukčije) osim (tako da) sam izvijestio (tj. da ću izvijestiti) vas za nju (o njoj) dok sam trajao (tj. dok trajem) u (na) ovome svome mjestu (gdje stojim)." Rekao je Enes: Pa su umnožili (prisutni) ljudi (svoj) plač, a umnožio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, da govori: "Pitajte me!" Pa je rekao Enes: Pa je ustao k njemu (jedan) čovjek pa je rekao:

"Gdje je moje mjesto ulaska (na drugome svijetu), o poslaniče Allaha?" Rekao je: "Vatra (tj. Pakao)." Pa je ustao Abdullah, sin Huzafeta, pa je rekao: "Ko je moj otac, o poslaniče Allaha?" Rekao je: "Tvoj otac je Huzafete." Rekao je: Zatim je umnožio da govori: "Pitajte me! Pitajte me!" Pa je kleknuo (tj. sjeo) Umer na svoja dva koljena pa je rekao:

"Zadovoljili smo se sa Allahom (kao) Gospodarem, i sa Islamom (kao) vjerom, i sa Muhammedom, pomilovao ga Allah i spasio, (kao) poslanikom." Rekao je: Pa je šutio (zašutio) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, kada je to rekao Umer. Zatim je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Preče (Priličnije, doličnije)."

(A veli se da ovaj izraz na ovome mjestu u tekstu "evla" znači: Ili ne. To jest: Ili ne bili zadovoljni, a to će reći: Bili vi zadovoljni sa tim što si rekao, ili ne! U ovome slučaju ono "a" u "evla" trebalo je biti napisano sa elifom, a ne sa jetom, sa "j" na kraju, ali je, eto, napisano sa "j".)

"Tako mi (Onoga) koji je (Taj što je) moja duša u Njegovoj ruci zaista već se je izložio meni raj i Vatra (raj i pakao) maločas (maloprije) u (na) strani ovoga zida, a ja klanjam, pa nisam vidio (ništa) kao danas o (svakome) dobru i (svakome) zlu (ili: pa nisam vidio kao danas u vezi izvjesnoga dobra i izvjesnoga zla)."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Abdurahmana, izvijestio nas je Revh, sin Ubadeta, pričao nam je Šubete, izvijestio me je Musa, sin Enesa, rekao je: Čuo sam Enesa, sina Malika, rekao je: Rekao je (jedan) čovjek:

"O vjerovijesniče Allaha! Ko je moj otac?" Rekao je: "Tvoj otac je omsica (iks - taj-i-taj)." I sišao je (ajet):

"O (vi) koji ste vjerovali, ne pitajte o (nekim) stvarima.....". Ajet (taj vidi).

PRIČAO NAM JE Hasen, sin Sabbaha, pričao nam je Šebabete, pričao nam je Verka' od Abdullaha, sina Abdurahmana, čuo sam Enesa, sina Malika, (da) govori: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Neće se odstraniti (Neće prestati izvjesni, ili: svi) ljudi (da) se međusobno pitaju, čak (da će da) govore (da pitaju): "Ovaj Allah je stvoritelj svake stvari. Pa ko je stvorio Allaha?"

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Ubejda sina Mejmuna, pričao nam je 'Isa, sin Junusa, od Aameša, od Ibrahima, od Alkameta, od Ibnu Mes'uda, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bio sam sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, u (jednoj) oranici (tj. njivi) u Medini, a on se oslonja (oslanja) na (jednu) palminu granu (kao štap, umjesto štapa). Pa je prošao pokraj (neke) nekolicine od (izvjesnih) Židova. Pa je rekao neki (od) njih:

"Pitajte ga o (tom) duhu (ili: o toj duši)." A rekao je neki (od) njih: "Ne pitajte ga, (zato da) neće dati čuti vama (nešto) što mrzite." Pa su ustali k njemu pa su rekli: "O Ebul-Kasime! Pričaj nam o (tom) duhu (ili: o toj duši)." Pa je stajao (jedan) čas (i) gleda (tj. stajao je jedan čas gledajući). Pa sam prepoznao da se ono objavljuje k njemu, pa sam se odgodio (tj. odstranio, odmakao) od njega dok se je popela (digla, tj. prestala Allahova) objava. Zatim je rekao (tj. pročitao, proučio tada objavljeni ajet):

"I pitaju te o (tome) duhu (ili: o toj duši); reci: Duh (ili: Duša) je od stvari (ili: od zapovjedi) moga Gospodara.....".

GLAVA

(izvjesnoga svoga) povođenja za činovima (djelima, postupcima, radovima) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Sufjan od Abdullaha, sina Dinara, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Uzeo je (sebi) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (jedan) prsten od zlata. Pa su uzeli (sebi izvjesni) ljudi (neke) prstenove od zlata. Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista ja sam uzeo (sebi jedan) prsten od zlata." Pa je bacio (odbacio) njega i rekao je: "Zaista ja neću obući (tj. neću staviti) njega nikada (dovijek, zauvijek)." Pa su bacili (i ti izvjesni) ljudi njihove (tj. svoje) prstenove.

GLAVA

(onoga) što se mrzi od (izvjesnoga svoga) udubljivanja, i (izvjesnoga) međusobnoga prepiranja u (izvjesnoj) nauci (znanju) i (izvjesnoga) prelaženja granice (tj. izvjesnoga precjenjivanja, pretjeranosti) u (svojoj) vjeri i (izvjesnim) novotarijama, (to se mrzi) zbog Njegovoga govora, uzvišen je: "O stanovnici Knjige (tj. O sljedbenici Biblije), ne prelazite granicu u vašoj vjeri (tj. ne precjenjujte i ne preuveličavajte ono što imate u svojoj vjeri), i ne govorite na Allaha (Tvorca svega i svakoga, ne govorite na Njega ništa drugo) osim (te izvjesne) istine.....".

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Hišam, izvijestio nas je Mamer od Zuhrije, od Ebu Selemeta, od Ebu Hurejreta rekao je: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ne spajajte međusobno (Ne sastavljajte uzastopno dva dana u postu bez mršenja)." Rekli su: "Zaista ti (ih) spajaš međusobno." Rekao je: "Zaista ja nisam slično vama (tj. nisam kao vi). Zaista ja zanoćim (noćim u takvom stanju da) nahranjuje mene moj Gospodar i napaja me." Pa nisu završili (okončali, tj. nisu se prošli) od (toga)

međusobnoga (uzastopnoga) spajanja. Rekao je: Pa je spajao međusobno s njima Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, dva dana, ili dvije noći. Zatim su vidjeli (tadašnji) mlađak. Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Da se je odgodio (još za kasnije ovaj) mlađak, zaista bih povećao vama (još više to spajanje dana bez ikakvoga mršenja)." Kao (izvjesni) kažnjavalac za njih (kažnjavalac njih, njihov je rekao to).

PRIČAO NAM JE Umer, sin Hafsa sina Gijasa, pričao nam je moj otac, pričao nam je Aameš, pričao mi je Ibrahim Tejmija, pričao mi je moj otac, rekao je:

Predikovao nam je Alija, bio zadovoljan Allah od njega, na (jednoj) govornici od opeke (cigle), a na njemu je (jedan) mač, u njemu je (jedan) list obješen (stranica obješena), pa je rekao:

"Tako mi Allaha nema kod nas od knjige (tj. nema kod nas nikakve knjige koja) se čita osim knjiga Allaha, i (ono) što je u (na) ovome listu (doslovno: što je u ovoj stranici)." Pa je raširio (otvorio) nju (tj. njega - taj list), pa kada li su u njoj (u njemu) zubi (izvjesnih) deva (tj. u toj stranici, u tom listu su zapisane godine deva, starost deva koje se daju u slučaju krvarine)! I kada li je u njoj (u toj stranici, u tom listu zapisano i ovo): "Medina je zabranjena (tj. Ona je sveto tlo) od (brda) Ajra do toliko (udaljenosti, prostora). Pa ko proizvede u njoj (u Medini kakvu) novinu (novotariju; ili nasilje), pa na njega je prokletstvo Allaha, i (izvjesnih, ili: i sviju) anđela i ljudi skupa (sviju), (i) neće primiti Allah od njega mijenjanja (tj. trošenja, milostinje), a ni pravde (ili: neće primiti Allah od njega farda, a ni nafile)." I kada li je u njemu (u tome listu): "Zaštita (obezbjeđenje, osiguranje nemuslimana koje se daje od svih) muslimana je jedna, nastoji s njom najniži (od) njih (najbliži od njih, tj. tu zaštitu može da pruži i obeća i najniži, najbliži musliman). Pa ko je pokvario (prekršio zaštitu i obećanje jednome) muslimanu (koji je dao nekome obećanje zaštite), pa na njega je prokletstvo Allaha, i anđela i ljudi skupa (sviju), neće primiti Allah od njega promjene (mijenjanja, tj. trošenja), a ni pravde." I kada li je u njoj (u stranici toj): "Ko je uzeo (sebi lično) međusobno zaštitništvo (od jednoga) naroda sa (drugim načinom) osim (bez) dozvole svojih zaštitnika, pa na njega je

prokletstvo Allaha, i anđela i ljudi skupa (sviju), neće primiti Allah od njega mijenjanje (promjenu, tj. trošenje), a ni pravdu."

PRIČAO NAM JE Umer, sin Hafsa, pričao nam je moj otac, pričao nam je Aameš, pričao nam je Muslim od Mesruka rekao je: Rekla je Aiša, bio zadovoljan Allah od nje:

Napravio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (jednu) stvar (što) se je dopustilo u njoj (da se tako napravi), a udaljavao se je od nje (od te stvari jedan) narod. Pa je doprlo to Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je zahvalio Allahu, zatim je rekao:

"Šta je umu (nekih) naroda (tj. Šta je nekim ljudima koji) se udaljavaju od (izvjesne) stvari (što) napravim nju (što je napravim, učinim)? Pa tako mi Allaha zaista ja sam najznaniji (od) njih o Allahu (za Allaha) i najžešći (od) njih zbog Njega plašenjem (tj. i najviše se plašim Njega od njih sviju)."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Mukatila, izvijestio nas je Veki' od Nafi'a, sina Umera, od Ibnu Ebu Mulejketa rekao je:

Bili su blizu (ta) dvojica dobrih (najboljih) da propadnu njih dvojica: Ebu Bekr i Umer. Pošto je došlo na Vjerovijesnika (tj. k Vjerovijesniku), pomilovao ga Allah i spasio, izaslanstvo Temimovića, dao je znak jedan (od) njih dvojice za Akre'a, sina Habisa, Temimovića Hanzalovića, brata Mudžašiovića. A dao je znak drugi (od njih dvojice, tj. dao je predlog) za (nekoga drugoga) osim njega (osim Akre'a). Pa je rekao Ebu Bekr (ka) Umeru:

"Samo si htio (tj. Htio si ti samo) protivljenje meni (protivno meni da dadneš predlog)." Pa je rekao Umer: "Nisam htio protivljenje tebi." Pa su se podigli glasovi njih dvojice kod Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je sišao (sljedeći ajet o tome):

"O (vi) koji ste vjerovali, ne podižite vaše (svoje) glasove iznad glasa Vjerovijesnika....." do Njegovoga govora "..... (nagrada) velika.".

Rekao je Ibnu Ebu Mulejkete: Rekao je Ibnu Zubejr: Pa je bio Umer poslije - a nije spomenuo to (će se dalje navesti, nije spomenuo i)

od svoga oca (tj. djeda da je i on tako činio), misli (na) Ebu Bekra - (bio je Umer, bio bi Umer) kada je pričao Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, za (kakvo) pričanje (razgovor), pričao je (tj. pričao bi) njemu kao brat (izvjesnoga) međusobnoga tajnoga razgovaranja, nije dao čuti njega do (da) traži razumjeti njega (taj govor, a to će reći: poslije objave toga ajeta, Umer je spuštenim, tihim glasom razgovarao sa Muhammedom a.s.).

PRIČAO NAM JE Ismail, pričao mi je Malik od Hišama, sina Urveta, od njegovoga oca, od Aiše, majke (svih) vjernika da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao u svojoj bolesti:

"Zapovjedite Ebu Bekru (da) klanja sa ljudima (kao imam)." Rekla je Aiša: Rekla sam: "Zaista Ebu Bekr kada je stao (tj. kada stane) u tvoje mjesto stajanja, nije dao čuti (tj. neće dati čuti svoje čitanje, učenje Kur'ana prisutnim) ljudima od (svoga) plača, pa zapovjedi Umeru, pa neka klanja (on kao imam)." Pa je rekao: "Zapovjedite Ebu Bekru, pa neka klanja sa (tim) ljudima." Pa je rekla Aiša: Pa sam rekla Hafsi: "Reci (ti): "Zaista Ebu Bekr kada je stao (kada stane) u (na) tvoje mjesto stajanja, nije dao čuti (neće dati čuti prisutnim) ljudima od (svoga) plača, pa zapovjedi Umeru, pa neka klanja sa (tim) ljudima." Pa je učinila (Pa je tako i rekla) Hafsa. Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista vi (žene), zaista ste vi drugarice Jusufa. Zapovjedite Ebu Bekru, pa neka klanja za (te) ljude (tj. sa tim ljudima)." Pa je rekla Hafsa (ka) Aiši: "Nisam bila za (to takvo nešto srećna da) pogodim od tebe (o Aišo) dobro (ikakvo)."

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Ibnu Ebu Zi'b, pričao nam je Zuhrija od Sehla, sina Sa'da, Saidije rekao je: Došao je Uvejmir 'Adžlanija ka Asimu, sinu Adija, pa je rekao:

"Da li si vidio (tj. Šta misliš za jednoga) čovjeka (koji) je našao (zatekao) sa svojom ženom (nekakvoga) čovjeka pa ubije njega (pa ga ubije), da li ubijate njega za njega (tj. da li ćete ubiti njega za njega)? Pitaj mi, o Asime, poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio." Pa je pitao njega (Pa ga je pitao za to, o tome). Pa je mrzio (A mrzio je)

Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (takva) pitanja i kudio je. Pa se vratio Asim, pa je izvijestio njega da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, mrzio (takva) pitanja. Pa je rekao Uvejmir: "Tako mi Allaha zaista doći ću (otići ću ja) svakako Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio." Pa je došao, a već je spustio (objavio) Allah, uzvišen je, Kur'an poslije (iza) Asima, pa je rekao njemu:

"Već je spustio Allah o vama Kur'an." Pa je pozvao za njih dvoje (pozvao je njih dvoje). Pa su se proturili naprijed (tj. pred Muhammeda a.s.) njih dvoje, pa su se njih dvoje međusobno proklinjali. Zatim je rekao Uvejmir: "Lagao (Slagao) sam na nju, o poslaniče Allaha, ako sam držao nju (tj. ako držim nju dalje u svome braku)." Pa je rastavio nju (tj. rastavio se je od nje), a nije zapovjedio njemu Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, za njezino rastavljanje. Pa je tekao (tj. nastao, postao izvjesni) običaj u (tj. među) dvoje (bračnih) međusobnih proklinjača (da se rastave nakon međusobnoga proklinjanja pred sudom). I rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Gledajte je. Pa ako je donijela (rodila) njega (dijete) crveno, kratko, kao (otrovni pustinjski) gušter, pa neću misliti (tj. pa ja ne mislim) njega (Uvejmira drukčije) osim (tako da) je već lagao (lažno tužio svoju ženu). A ako je donijela (rodila) njega crna, okata (velikih očiju), posjednika dviju zadnjica (dvaju guzova, tj. velikih guzova, guzlat), pa neću (onda) misliti (tj. ne mislim tada drukčije) osim (tako da) je već bio istinit (tužeći se) na nju." Pa je donijela njega na (toj) stvari ružnoj (mrskoj, tj. dijete rođeno iza te rastave, bilo je takvo da je potvrđivalo opravdanost tužbe Uvejmirove).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, pričao nam je Lejs, pričao mi je Ukajl od Ibnu Šihaba rekao je: Izvijestio me je Malik, sin Evsa, Nasrija. (Rekao je Ibnu Šihab:) A bio je Muhamed, sin Džubejra sina Mut'ima, spomenuo meni (jedno) spominjanje od toga (tj. od hadisa koji će se sada navesti). Pa sam unišao na Malika (tj. unišao sam ja Maliku), pa sam pitao njega pa je rekao: Otišao sam, dok uniđem na Umera (tj. čak tako da uniđem Umeru). Došao je njemu (Umeru dok sam ja tada sjedio kod njega) njegov služitelj (vratar) Jerfe' (Jerfa') pa je rekao:

"Da li je tebi (želja) u Usmanu, i Abdurahmanu, i Zubejru i Sa'du (da ih primiš jer oni) traže dozvolu (da ti uniđu - pa možeš li ih primiti

da uđu)?" Rekao je: "Da." Pa su unišli, pa su pozdravili i sjeli su (oni). Pa je rekao: "Da li je tebi u Aliji i Abasu (želja da ih primiš - tj. Možeš li, Hoćeš li primiti Aliju i Abasa da uđu)?" Pa je dozvolio (i) njima dvojici (da uniđu). Rekao je Abbas:

"O zapovjedniče (svih) vjernika! Sudi između mene i između (izvjesnoga, tj. ovoga) nasilnika." Psovala (Grdila) su se njih dvojica. Pa je rekla (ta prisutna) skupina, Usman i njegovi drugovi: "O zapovjedniče (svih) vjernika! Sudi između njih dvojice, i odmori (daj odmoriti) jednoga (između) njih dvojice od (toga) drugoga." Pa je rekao: "Budite promišljeni (tj. Strpite se, pričekajte). Zaklinjem vas sa Allahom koji je (Taj što) sa Njegovom dozvolom stoje (tj. opstoje) nebo i Zemlja da li znate da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Nećemo se nasljeđivati (tj. Ne nasljeđujemo se mi). Šta (Što) smo ostavili, (to) je milostinja!" - hoće (da kaže) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da se to odnosi na) njegovu osobu (znate li to)?" Rekla je (ta) skupina: "Već je to rekao." Pa se okrenuo Umer na Aliju i Abbasa (prema Aliji i Abbasu) pa (im) je rekao: "Zaklinjem vas dvojicu sa Allahom da li znate vas dvojica da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao to?" Rekla su njih dvojica: "Da." Rekao je Umer: "Pa zaista ja sam pričalac (ja ću pričati) vama o ovoj stvari. Zaista Allah je bio naročito učinio (dodijelio) Svome poslaniku, pomilovao ga Allah i spasio, u ovome imanju (od ratnoga plijena, tj. bio je odlikovao njega) sa stvari (jednom što) nije dao nju (ni) jednome (drugome čovjeku) osim njega, pa (tj. jer) zaista Allah (u Kur'anu) govori:

"Što je zaplijenio Allah na Svoga poslanika (tj. Svome poslaniku) od njih, pa niste pokaskivali (tj. niste natjeravali u kas, kasanje, trčanje).....". Ajet (taj vidjeti). Pa je bila ova (imovina od Nedirovića i Kurejzovića) čista (imovina određena samo) za poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Zatim tako mi Allaha nije stiskao sebi nju osim vas, a niti je bio sebičan s njom na vas (u odnosu na vas). I već je davao vama nju, i prosipao je nju u (među) vas, dok je ostalo (dok nije ostalo) od nje (samo) ovo imanje. A bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) troši na svoju porodicu trošak (opskrbu) njihove godine (godišnju hranu) od ovoga imanja. Zatim uzme što je

ostalo, pa učini (stavi) njega (u) mjesto činjenja (tj. u mjesto stavljanja) imetka Allaha (tj. stavi višak, pretek u državnu blagajnu, u državnu imovinu). Pa je (tako) radio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, s tim (načinom) svoga života (za vrijeme svoga života). Zaklinjem vas sa Allahom da li znate to?" Pa su rekli: "Da." Zatim je rekao Aliji i Abbasu: "Zaklinjem vas dvojicu Allahom da li znate vas dvojica to?" Rekla su njih dvojica: "Da." Zatim je usmrtio Allah Svoga vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao Ebu Bekr: "Ja sam zaštitnik (tj. zastupnik, nasljednik u vlasti) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio." Pa je zgrabio (uzeo) nju (tu imovinu) Ebu Bekr, pa je radio u njoj sa (onim načinom) što je radio u njoj poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a vas dvojica tada - i okrenuo se je na Aliju i Abbasa, pa je rekao: tvrdite vas dvojica da je Ebu Bekr u njoj ovakav (i ovakav, tj. svakakav). A Allah zna da je on u njoj (u toj imovini) istinit, dobročinitelj, pravoputan (napućen), (i) slijedilac za (tu) istinu (sljedbenik istine, prava). Zatim je usmrtio Allah Ebu Bekra, pa sam rekao: Ja sam zaštitnik (zastupnik) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i (zaštitnik, nasljednik) Ebu Bekra. Pa sam zgrabio (uzeo) nju (tu imovinu i) dvije godine, radim u njoj (sa njom) sa (onim načinom) što je radio (kako je radio) s njim poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i Ebu Bekr. Zatim ste došla vas dvojica meni, a riječ vas dvojice je na riječi jednoj, i stvar vas dvojice je skupa. Došao si mi (ti, o Abbase, da) pitaš mene (tj. da tražiš od mene) tvoj dio (svoj dio nasljedstva) od sina tvoga brata (od svoga bratića), a došao mi je ovaj (da) pita mene (za) dio svoje žene od (iza) njezinoga oca. Pa sam rekao (vama): Ako ste htjeli vas dvojica (tj. Ako hoćete vas dvojica), dao sam (daću) nju (tu imovinu) ka vama dvojici na (taj uslov, uvjet) da je na vas dvojicu ugovor Allaha i Njegova obaveza (da) radite vas dvojica u njoj sa (onim načinom) što je radio (kako je radio) s njim poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i sa (onim načinom) što je (kako je) radio u njoj Ebu Bekr i sa (onim načinom) što (kako) sam radio (ja) u njoj otkako (otkada) sam njezin zaštitnik; a ako ne, pa ne govorite vas dvojica meni o njoj. Pa ste rekla vas dvojica: "Daj je k nama s tim (uslovom, uvjetom)." Pa sam dao nju k vama dvojici s tim (uslovom). Zaklinjem vas sa Allahom da li sam dao nju k njima dvojici s tim (uslovom)?" Rekla je (prisutna) skupina: "Da." Pa se okrenuo na Aliju i Abbasa (prema Aliji i Abbasu) pa je rekao: "Zaklinjem vas dvojicu sa Allahom da li sam dao nju k vama dvojici?" Rekla su njih dvojica:

"Da." Rekao je: "Pa zar tražite sebi vas dvojica (nekakvo drugo) suđenje osim toga? Pa tako mi (Onoga) koji je (Taj što) sa Njegovom dozvolom stoji (opstoji to) nebo i Zemlja neću suditi o njoj (nikakvim drugim) suđenjem osim toga, čak (da) stane (tj. da nastane, da bude) Čas. Pa ako ste bila nemoćna vas dvojica od nje (tj. o njoj s takvim načinom da se brinete), pa dajte vas dvojica nju k meni, pa ja (ću da) budem dostatan vama dvojici (za) nju."

GLAVA

grijeha (onoga) ko je zaštitio proizvođača (neke novotarije u vjeri, tj. ko je sklonio, dao sklonište takvome licu, ko mu je dao odsjesti kod sebe).

Predao je njega (tj. hadis o tome) Alija od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Abdulvahid, pričao nam je Asim, rekao je: Rekao sam Enesu:

"Je li zabranio (tj. Je li učinio svetim tlom) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, Medinu?" Rekao je: "Da, što je između toliko do toliko (tj. odavde pa dovde), (i) neće se sjeći njezina stabla. Ko je proizveo (Ko proizvede) u njoj (u Medini nekakvu) novost (novotariju u vjeri), pa na njega je prokletstvo Allaha, i (sviju) anđela i ljudi skupa (sviju)."

Rekao je Asim: Pa je izvijestio mene Musa, sin Enesa da je on rekao: "...... ili je zaštitio proizvođača (novotarije).".

GLAVA

(onoga) što se spominje od pokuđenosti (izvjesnoga ličnoga) mišljenja (u rješavanju islamskih pitanja) i opterećivanja (sebe izvjesnim) pravilom (tj. analogijom, a to će reći: i pokuđenosti upotrebe alalogije u rješavanju šeriatskih pitanja). "I ne slijedi" - (tj.) Ne govori - "(ono) što nije tebi od njemu (neko) znanje.....".

PRIČAO NAM JE Seid, sin Telida, pričao mi je Ibnu Vehb, pričao mi je Abdurahman, sin Šurejha, i (drugi) osim njega, od Ebul-Esveda, od Urveta rekao je: Hodočastio je (prolazeći) na nas (tj. pokraj nas) Abdullah, sin Amra, pa sam čuo njega (da) govori: Čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Zaista Allah neće iščupati (tj. uzeti, oduzeti izvjesno) znanje poslije (što je slučaj da) je darovao njima njega (neće ga iščupati nekim) iščupavanjem, a ali (nego) će iščupati (oduzeti sebi) njega od njih sa zgrabljivanjem (sa uzimanjem njihovih) učenjaka sa njihovim znanjem, pa (će da) ostanu (neki) ljudi neznalice, (i) tražiće se od njih rješenje, pa (će oni da) daju rješenje sa njihovim mišljenjem (tj. po svome mišljenju, gledanju, smatranju), pa (će da) zavode (u zabludu druge) i lutaju (i lutaće i sami u zabludi)."

Pa sam (to) pričao Aiši, ženi (supruzi) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. Zatim je zaista Abdullah, sin Amra hodočastio poslije. Pa je rekla: "O sine moje sestre (O sestriću)! Odi ka Abdullahu, pa traži učvrstiti (ustaliti) meni od njega (onaj hadis) koji si pričao meni od njega." Pa sam došao njemu, pa sam pitao njega (pa sam ga pitao). Pa je pričao meni za njega (taj hadis) kao (poput, tj. slično kao onome, slično onome) što je pričao meni (prije). Pa sam došao Aiši, pa sam izvijestio nju (o tome). Pa se je začudila, pa je rekla: "Tako mi Allaha zaista već je zapamtio Abdullah, sin Amra (to)."

PRIČAO NAM JE Abdan, izvijestio nas je Ebu Hamzete, čuo sam Aameša rekao je: Pitao sam Ebu Vaila:

"Da li si prisustvovao Siffinu?" Rekao je: "Da." Pa sam čuo Sehla, sina Hunejfa (da) govori. - H - A pričao nam je Musa, sin Ismaila, pričao nam je Ebu Avanete od Aameša, od Ebu Vaila rekao je: Rekao je Sehl, sin Hunejfa:

"O (prisutni) ljudi! Sumnjičite vaše (svoje) mišljenje (u ovoj borbi) na vašu vjeru (za svoju vjeru, tj. Osumnjičite ispravnost svoga mišljenja koje vas je navelo da se u ime svoje vjere međusobno ubijate). Zaista već sam vidio sebe (na) dan Ebu Džendela, a da mogu da vratim (tj. da odbijem) zapovjed poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zaista

bih vratio nju (tj. odbio bih je, poništio bih je). I nismo stavili naše sablje na naša ramena ka (jednoj) stvari (koja) obružnjuje nas (tj. koja nas zaplašuje, pa da je bilo drukčije) osim (tako da) su olakšale s nama (one - sablje da dođemo) do (jedne) stvari (što) poznajemo nju, osim ove stvari (u kojoj smo sada gdje se međusobno ubijamo ne poznajući u suštini šta će da bude s nama na sudnjem danu zbog ovoga što sad radimo)."

Rekao je (Aameš): A rekao je Ebu Vail: Prisustvovao sam Siffinu. I loša li je (borba) Siffun (tj. Siffin)!

GLAVA

(onoga) što je bio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) se pita (tj. da bude pitan) od (onoga) što se nije spustila na njega (njemu o tome Allahova) objava, pa govori (tj. pa on rekne): "Neću znati (tj. Ne znam)." Ili nije odgovorio do (da) se spusti na njega (tj. njemu o tom Allahova) objava, a nije rekao sa mišljenjem, a ni pravilom (analogijom) zbog Njegovoga govora, uzvišen je: "..... sa (onim) što je pokazao tebi Allah.....".

A rekao je Ibnu Mes'ud: Upitao se je (tj. Upitan je) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, o (tom) duhu (ili: o duši), pa je šutio dok se je spustio (izvjesni) ajet (o tome).

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan, rekao je: Čuo sam Ibnul-Munkedira (da) govori: Čuo sam Džabira, sina Abdullaha (da) govori:

Razbolio sam se, pa je došao meni poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) posjeti mene, i Ebu Bekr, a njih dvojica su dva pješaka (došli su mi pješke). Pa je došao meni, a već se je zanesvijestilo meni (tj. a već sam pao u nesvijest od bolova). Pa se očistio (čišćenjem za molitvu - abdestio je) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Zatim je izlio (preostalu) svoju vodu za čišćenje na mene. Pa sam se osvijestio (došao sam k sebi) pa sam rekao:

"O poslaniče Allaha!" A možda (ili: A ponekad) je rekao Sufjan: Pa sam rekao: "Hej poslaniče Allaha! Kako (da) sudim u (o) svome imanju? Kako (da) napravim (tj. da rasporedim nasljedstvo poslije sebe) u svome imanju?" Rekao je: Pa nije odgovorio meni (ni) sa (jednom) stvari (tj. ništa), dok je (u te momente, ili u te dane) sišao ajet (šeriatskoga) nasljeđivanja (nasljedstva, pa sam onda vidio, saznao šta i kako treba da napravim, da uradim, da učinim).

GLAVA

poučavanja Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, svoju sljedbu (svoje sljedbe) od (tih) ljudi i (tih) žena od (onoga) što je poučio njega Allah, (a) nije (to) sa mišljenjem (tj. nije ih poučavao po svome mišljenju), a niti predstavljanjem (prikazivanjem primjera, poređenjem, tj. a niti analogijom).

(Buharija je protivnik kijasa - analogije. Hanefijski pravnici su, nasuprot tome, pristalice analogije.)

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Ebu Avanete od Abdurahmana, sina Asbehanije, od Ebu Saliha Zekvana, od Ebu Seida: Došla je (jedna) žena ka poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekla:

"O poslaniče Allaha! Odnesoše (ti) ljudi (muškarci) tvoj hadis (tvoje pričanje), pa učini za nas (ženske) od svoje osobe (odredi jedan) dan (da) dolazimo tebi u njemu (pa da) poučavaš nas od (onoga) što je poučio tebe Allah." Pa je rekao: "Sakupljajte (Sakupite) se (dođite) u taj i taj dan u tome i tome (na tom i tom) mjestu." Pa su se (one) sakupile (sakupljale, skupile, sabrale). Pa je došao (dolazio je) njima poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je poučavao njih od (onoga) što je poučio njega Allah, zatim je rekao (između ostaloga):

"Nema od vas (ni jedna) žena (koja) je proturila naprijed pred sobom od svoje djece troje (tj. nije ih poslala prije sebe na drugi svijet, pa da je ona u drugom položaju) osim (takvom da) je (to) bilo njoj (jedan) zastor od Vatre." Pa je rekla (jedna) žena od njih: "O poslaniče

Allaha! Dvoje (A dvoje)?" Rekao je: Pa je ponovila nju (tu riječ) dvaput. Zatim je rekao: "I dvoje, i dvoje, i dvoje."

GLAVA

govora Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Neće prestati (jedna) skupina od moje sljedbe (bivajući) pojavljivači na (toj) istini (neće prestati da) se bore (da ratuju).

A oni su (tj. A to su, kaže Buharija) stanovnici (ljudi izvjesnoga) znanja (tj. A to su učeni ljudi, učenjaci).

PRIČAO NAM JE Ubejdulah, sin Musa-a, od Ismaila, od Kajsa, od Mugireta, sina Šubeta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Neće prestati (jedna) skupina od moje sljedbe (da budu) pojavljivači (tj. međusobni potpomagači, ili: pobjeđivači nad neprijateljem), dok dođe (dok ne dođe) njima zapovjed Allaha (tj. sudnji dan), a oni su pojavljivači (potpomagači, pobjeđivači, pobjednici)."

PRIČAO NAM JE Ismail, pričao nam je Ibnu Vehb od Junusa, od Ibnu Šihaba, izvijestio me je Humejd, rekao je: Čuo sam Muavijeta, sina Ebu Sufjana (da) predikuje, rekao je: Čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Ko (je takav da) hoće Allah s njim (neko) dobro, dadne razumijevanje njemu (tj. učini ga razumnim) u (toj islamskoj) vjeri. I samo sam ja (tj. A ja sam samo jedan) djelilac (znanja), a dariva Allah. A neće prestati (da bude) stvar ove sljedbe ispravnom do (da) stane (tj. do da nastane, dok ne nastane) Čas; ili: do (da) dođe zapovjed Allaha (tj. sudnji dan)."

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "....., ili (da) pomiješa vas (u neke suprotne) stranke.....".

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan; rekao je Amr: Čuo sam Džabira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (da) govori: Pošto je sišao na poslanika (tj. poslaniku) Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (ajet u kome se kaže):

"Reci: On je moćan na (to) da pošalje na vas (jednu) kaznu od iznad vas.....", rekao je (Muhammed a.s.): "Utječem se u Tvoje lice"; "ili od ispod vaših nogu", rekao je: "Utječem se u Tvoje lice (tj. Tražim utočište i zaštitu sebi u Tvome licu)." Pa pošto je sišla (objava dijela ajeta):

"..... ili (da) pomiješa vas (u suprotne, nesložne) stranke, i (da) dadne kušati nekima vas junaštvo nekih....., rekao je ove dvije (muke, nevolje) su lakše, ili laganije.

GLAVA

(onoga) ko je prispodobio (uspoređivao jedan) osnov poznat sa (jednim) osnovom objašnjenim (objašnjavanim), već je objasnio Allah presudu njih dvojice (tj. sud o ta oba osnova - a prispodobio je neko ta oba osnova) zato (da) razumije (izvjesni) pitalac.

PRIČAO NAM JE Asbag, sin Feredža, pričao mi je Ibnu Vehb od Junusa, od Ibnu Šihaba, od Ebu Selemeta, sina Abdurahmana, od Ebu Hurejreta da je (jedan) Beduin došao poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Zaista moja žena je rodila (jednoga) dječaka crna, i zaista ja sam nijekao njega (tj. ne priznajem ga za svoje dijete; ili: smatrao sam ružnim njega, tj. da je zametnut ružnim činom moje žene, zbog njezinog preljuba, bluda s nekim)." Pa je rekao njemu poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Da li je za tebe (Ima li u tebe išta) od deva (Imaš li ti deva)?" Rekao je: "Da." Rekao je: "Pa šta (tj. kakve) su njihove boje (koje su boje)?" Rekao je: "Crvene (su)." Rekao je: "Da li je u (među) njima od lugaste (boje ikoja)?" Rekao je: "Zaista je u (Zaista su među) njima zaista (neke koje su) lugaste (boje kao lug)." Rekao je: "Pa gdje (tj. Pa

kako) misliš (da) je to došlo njima (A šta misliš za to kako se to desilo)?" Rekao je: "O poslaniče Allaha! Rasa (je to što) je iščupala (tj. povukla, sebi privukla) njih (te deve dajući tu boju)." Rekao je: "A možda je ovo (neka) rasa (što) je iščupala (sebi povukla) njega (toga dječaka)."

(Ebu Hurejrete dalje kaže:) I nije dopustio njemu (tome Beduinu, tj. nije mu dao za pravo) u (njegovome) odricanju od njega (od toga djeteta).

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Ebu Avanete od Ebu Bišra, od Seida, sina Džubejra, od Ibnu Abasa da je (jedna) žena došla ka Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekla:

"Zaista moja majka se je zavjetovala da hodočasti, pa je umrla prije (nego je dospjela) da hodočasti, pa da li (da ja) hodočastim od nje (za nju, umjesto nje)?" Rekao je: "Da, hodočasti od nje (za nju). Jesi li vidjela (tj. Šta misliš) da je bilo na tvojoj majci (neko) dugovanje (dug prema ljudima) da li bi bila (ti) izvršivačica njega (tj. da li bi ga platila, da li bi platila taj dug)?" Rekla je: "Da." Rekao je: "Pa izvršujte (izvršite dugovanje, dug) koje je za Njega (tj. koje je Njegovo, Allahovo), pa (tj. jer) zaista Allah je preči za (to izvjesno) ispunjenje obećanja (Njemu)."

GLAVA

(onoga) što je došlo o trudu (izvjesnih) sudija (koji se trude da sude) sa (onim) što je spustio Allah, uzvišen je, zbog Njegovoga govora: "..... a ko nije sudio sa (onim, tj. prema onome) što je spustio Allah, pa ti su oni (što su izvjesni) nasilnici (nepravednici).". A hvalio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, posjednika (izvjesne) mudrosti kad sudi s njom (prema njoj) i poučava je (a) neće se opterećivati (tj. a ne opterećava se, ne čini usiljeno, ne prikazuje usiljeno mudrost) od svoje strane (po proizvoljnome svome mišljenju). I (GLAVA) zdogovaranja (izvjesnih) halifa (vladara, upravaljača) i njihovoga pitanja stanovnike (stanovnika izvjesnoga) znanja (tj. i njihovoga pitanja učene ljude, učenjake - pitanja i konsultovanja sa učenim ljudima, učenjacima).

PRIČAO NAM JE Šihab, sin Abbada, pričao nam je Ibrahim, sin Humejda, od Ismaila, od Kajsa, od Abdullaha (Mes'udovoga) rekao je: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Nema zavidnosti osim u dva (slučaja, u dobro, u dobru dvojice ljudi): čovjek (čovjeku što) je dao njemu Allah (jedno) imanje, pa mu se je dala moć na njegovo uništenje (tj. trošenje) u (izvjesno) pravo; a drugi je (taj što) je dao njemu Allah (jednu) mudrost, pa on sudi s njom i poučava je."

PRIČAO NAM JE Muhamed, izvijestio nas je Ebu Muavijete, pričao nam je Hišam od svoga oca, od Mugireta, sina Šubeta, rekao je:

Pitao je Umer, sin Hattaba, o izjalovljenju (izvjesne) žene, a ona je (tj. a to je žena) koja (zapadne u priliku da) se udari njezin stomak, pa baci (ona) dijete u utrobi (pobaci), pa je rekao: "Koji (od) vas je čuo od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, o njemu (o takvom slučaju neku) stvar (nešto)?" Pa sam rekao: "Ja." Pa je rekao: "Šta je ono (tj. Šta je to)?" Rekao sam: "Čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"U njemu (tj. U ovom slučaju za pobačeno mrtvo dijete treba dati osloboditi ropstva jedno) lice: rob, ili robinja (da to lice bude)."

Pa je rekao: "Nećeš prestati (da to dokazuješ) do (da) doneseš meni (izvjesno) mjesto izlaženja (tj. izvor) u (onome, tj. za ono) što si rekao." Pa sam izašao, pa sam našao Muhammeda, sina Meslemeta, pa sam doveo njega, pa je svjedočio sa mnom da je on čuo Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"U njemu je (tj. Za njega, Zbog njega je jedno) lice: rob, ili robinja."

Slijedio je njega (Hišama) Ibnu Ebu Zinad od svoga oca, od Urveta, od Mugireta.

GLAVA

govora Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Zaista slijedićete svakako put (postupke onih) ko je bio (tj. koji su bili, živjeli) prije vas."

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Junusa, pričao nam je Ibnu Ebu Zi'b od Makburije, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Neće ustati (tj. Neće nastati) Čas do (da) uzme (prihvati - dok ne prihvati) moja sljedba za uzimanje (svih) stoljeća (pokoljenja) prije nje pedljem u pedalj (pedalj po pedalj, pedalj u pedalj) i aršinom u aršin (tj. dlaku u dlaku i stopu u stopu)." Pa se je reklo: "O poslaniče Allaha! Kao Perzijanci i Vizantinci (Bizantinci)?" Pa je rekao: "A ko su (ti) ljudi osim oni (tj. A ko bi drugi mogao biti do oni, nego oni, osim oni)?!"

(To jest: "Živjeće moji sljedbenici načinom života kako su živjeli prošli narodi, naročito narodi Perzije i Vizantije.")

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Abdulaziza, pričao nam je Ebu Umer San'anija iz Jemena, od Zejda, sina Eslema, od 'Ata-a, sina Jesara, od Ebu Seida Hudrije, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Zaista slijedićete svakako put (tj. postupke, način života onih) ko je bio (tj. koji su bili, živjeli) prije vas pedalj pedalj (u pedalj) i aršin u aršin, čak da su ulazili (čak i kad bi ulazili, ušli oni u) rupu (jamu kakvoga) guštera, slijedili biste ih." Rekli smo: "O poslaniče Allaha! Židovi i kršćani (kako su živjeli)?" Rekao je: "Pa ko (bi drugi bio - Pa ko bi drugi mogao biti)?"

GLAVA

grijeha (onoga) ko je zvao (pozivao) ka (nekoj) zabludi ili je uobičajio (jedan) običaj loš, (to je sve grijeh) zbog govora Allaha, uzvišen je: "..... i od tereta (onih) koji (su ti što u zabludu) zavode njih sa bez znanja (tj. bez ikakvoga znanja).....". Ajet (taj vidjeti).

PRIČAO NAM JE Humejdija, pričao nam je Sufjan, pričao nam je Aameš od Abdullaha, sina Murreta, od Mesruka, od Abdullaha (Mes'udovoga) rekao je: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Nije od duše (osobe koja) se ubije nasilno (nepravedno ni jedna drukčije promatrana) osim (tako da) je bio (da bude) na prvoga Ademovoga sina (jedan) udjel (dio) od nje (od grijeha za ubijstvo, ubistvo te duše, te osobe)."

A ponekad (A možda) je rekao Sufjan: "..... (udjel, dio) od njezine krvi." Jer (je slučaj) da je on prvi ko je (koji je) uobičajio (to) ubijanje početkom (u početku).

GLAVA

(onoga) što je spominjao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, i podstrekivao na slaganje (sa) stanovnicima (izvjesnoga) znanja (tj. na slaganje sa učenim ljudima), i što su se složila na njemu (ta) dva zabranjena (tj. sveta) tla: Meka i Medina, i što je bilo u njoj (u Medini) od prisustvovališta (sastajališta, zbornih mjesta) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, i Iseljenika i Pomagača, i (bajramskoga) klanjališta Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, i (njegove) govornice i (njegovoga) groba.

PRIČAO NAM JE Ismail, pričao mi je Malik od Muhameda, sina Munkedira, od Džabira, sina Abdullaha, Selemije da se je (jedan) Beduin prisegnuo poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, na Islam. Pa je pogodila (zadesila toga) Beduina (jedna) vrućica (groznica) u Medini. Pa je došao (taj) Beduin ka poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"O poslaniče Allaha! Pokvari (tj. Poništi) mi moju prisegu!" Pa nije htio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio (da to učini). Zatim je došao njemu pa je rekao: "Pokvari (Poništi) mi moju prisegu!" Pa nije htio (to da učini). Zatim je (ponovo) došao njemu pa je rekao: "Pokvari (Poništi) mi moju prisegu!" Pa (opet) nije htio (to da učini Muhammed a.s.). Pa je izašao (taj) Beduin. Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Samo Medina je (tj. Medina je samo) kao (kovačka) mješina, (koja) niječe (tj. raspprši) svoju nevaljaštinu, a jasno (čisto) biva (jasno, čisto se pokazuje) njezina dobrota."

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Abdulvahid, pričao nam je Mamer od Zuhrije, od Ubejdulaha, sina Abdullaha, pričao mi je Ibnu Abbas, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Bio sam (u prilici da) dajem čitati Abdurahmanu, sinu Avfa (tj. Čitah mu, poučavah ga ja Kur'anu). Pa pošto je bilo zadnje hodočašće (što) je hodočastio njega Umer, pa je rekao Abdurahman u Mini (na Mini): "Da si prisustvovao zapovjedniku (svih) vjernika! Došao je njemu (jedan) čovjek (i) rekao je: "Zaista (jedan) omsica (iks) govori: "Da je umro (tj. Da umre) zapovjednik (svih) vjernika, zaista prisegnuli bismo se omsici (tom-i-tom)!" Pa je rekao Umer:

"Zaista ustaću svakako večeras, pa (da) upozorim (opomenem) ovu (izvjesnu) skupinu (na one) koji hoće da otimaju njima (njihova prava)." Rekao sam: "Ne čini (to), pa (jer) zaista (to) vrijeme (sezona) hodočašća sakupi prostake (rulju od tih, između tih) ljudi, nadvladaju na tvoje sijelo (tj. i oni su sada u većini u tvome sijelu i društvu), pa se plašim da neće dati odsjesti njoj (tj. tvojoj riječi) na njezino lice (tj. na njezin način, a to će reći: plašim se da tvoju riječ ne protumače onako kako si je ti izrekao), pa (će da) odleti s njom svaki letač (letjelac, tj. razdjeljivač, prenosilac), pa pričekni (očekni, pričekaj, sačekaj) dok dođeš (u) Medinu, kuću Iseljenja, i kuću (Muhammedovog a.s.) postupka, pa (da) se spojiš sa drugovima poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, od Iseljenika i Pomagača, pa (da oni) zapamte tvoju besjedu i (da) dadnu odsjesti nju na njezino lice (tj. da postave nju na njezino mjesto)." Pa je rekao: "Tako mi Allaha zaista ustaću svakako s

njim (s tim) u prvome mjestu ustajanja (što ću da) ustanem njega (u prvom mjestu gdje budem ustao) u Medini." Rekao je Ibnu Abbas: Pa smo došli (u) Medinu, pa je rekao:

"Zaista Allah je poslao Muhammeda, pomilovao ga Allah i spasio, sa (tom) istinom, i spustio je na njega (Svoju) knjigu, pa je bilo u (onome) što je spustio (i) ajet (toga) kamenovanja (ženjenih i udavanih preljubnika)."

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Hammad od Ejjuba, od Muhammeda rekao je:

Bili smo kod Ebu Hurejreta, a na njemu su (nekakve) dvije odjeće, obojene njih dvije crvenim blatom (meškom), od lana, pa se je oseknuo (useknuo) pa je rekao: "Bravo! Bravo! Ebu Hurejrete se (sada može da) oseknjuje u (taj) lan. Zaista već sam vidio sebe (u takvom teškom i bijednom stanju), a zaista ja se zaista skrham u (prostoru) što je između govornice poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, do sobe Aiše (Aišine bivši ja) onesviješten (tj. ne znajući za sebe), pa dođe (izvjesni) dolazač, pa stavi svoju nogu na moj vrat i misli (tj. pričinja mu se) da sam ja lud, a nije sa mnom ludost (ludilo - a nisam ja lud), (a) nije sa mnom (ništa drugo) osim (teška) glad."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Kesira, izvijestio nas je Sufjan od Abdurahmana, sina 'Abisa, rekao je: Pitao se (tj. Upitan) je Ibnu Abbas:

"Jesi li prisustvovao (izvjesnome godišnjem vjerskom) prazniku (tj. bajramskoj molitvi) sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, (neki puta)?" Rekao je: "Da. A da nije moga stupnja (u srodstvu) od njega, ne bih prisustvovao njemu od (tj. zbog svoje) mladosti (malodobnosti). Pa je došao (jednom na bajram Muhammed a.s. izvjesnome) znaku koji je kod kuće Kesira, sina Salta, pa je klanjao, zatim je predikovao. A nije spomenuo ezana, a ni ikameta. (Ezan i ikamet su ritualni pozivi na molitvu i na počinjanje molitve.) Zatim je zapovjedio (Muhammed a.s.) za (tu dobrovoljnu) milostinju. Pa su počele (izvjesne) žene (da) daju znakove ka svojim ušima i svojim grlima (pokazujući da žele dati svoj nakit iz, sa ušiju i sa grla). Pa je

zapovjedio Bilalu, pa je došao njima, zatim se vratio ka Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio."

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Sufjan od Abdullaha, sina Dinara, od Ibnu Umera da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, bio (običaja da) dolazi Kuba-u (tj. u mjesto Kuba kod Medine) pješačeći i jašući.

PRIČAO NAM JE Ubejd, sin Ismaila, pričao nam je Ebu Usamete od Hišama, od njegovoga oca, od Aiše rekla je Abdullahu, sinu Zubejra:

"Pokopaj me sa mojim drugaricama, a ne pokopavaj me sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, u (mojoj) sobi, pa (jer) zaista ja mrzim da se čistim (tj. da se budem smatrala čistom, da se smatram čistom, boljom od ostalih žena Muhammeda a.s., a to bi se moglo protumačiti ako bih se pokopala sa njim, a ne u općem greblju, groblju u Medini)." A od Hišama, od njegovoga oca da je Umer poslao ka Aiši (ovakvu poruku):

"Dozvoli mi, da se pokopam sa svoja dva druga." Pa je rekla: "Da, tako mi Allaha." Rekao je: A bio je (tj. bio bi odbijen izvjesni, ili: svaki drugi) čovjek kada je poslao k njoj (poruku i molbu) od (Muhammedovih a.s.) drugova, rekla je (rekla bi ona): "Ne, tako mi Allaha, neću odabrati njih (ni) sa jednim (više) nikada."

(To jest: "Neću dozvoliti ni jednome više nikada da bude ukopan sa njima trojicom u toj sobi: sa Muhammedom a.s., i Ebu Bekrom r.a. i Umerom r.a..".)

PRIČAO NAM JE Ejjub, sin Sulejmana, pričao nam je Ebu Bekr, sin Ebu Uvejsa, od Sulejmana, sina Bilala, od Saliha, sina Kejsana, rekao je Ibnu Šihab:

Izvijestio me je Enes, sin Malika da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, bio (običaja da) klanja popodnev (ikindiju), pa dođe (u) Avalije (Visije, tj. u sela kod Medine prema Nedždu), a Sunce je podignuto (tj. a Sunce je još visoko na nebu). A povećao je (dodao je još) Lejs od Junusa: A udaljenost Avalija je četiri mila (milje), ili tri.

PRIČAO NAM JE Amr, sin Zurareta, pričao nam je Kasim, sin Malika, od Džuajda, čuo sam Saiba, sina Jezida, (da) govori:

Bio je sa' na vremenu (tj. u vrijeme) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (toliki da) je mud (mudd) i trećina za vaš mud danas (današnji moglo se mjeriti), a već se je povećalo u njemu.

(To jest: zapreminska mjera koja je postojala u vrijeme Muhammeda a.s., i koja se je zvala sa', a dijelila se je na četiri dijela - četiri mudda, ta mjera sa' je poslije povećana tako da je mudd, četvrti dio današnjega sa'-a toliki da bi u njega stao jedan mudd iz vremena Muhammeda a.s. i još jedna trećina toga mudda.)

Čuo je Kasim, sin Malika, (čuo je on) Džuajda (tj. sastajao se je s njim).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, od Malika, od Ishaka, sina Abdullaha sina Ebu Talhata, od Enesa, sina Malika, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Moj Bože! Blagoslovi njima u njihovoj mjeri (u njihovom sredstvu za mjerenje), i blagoslovi im u njihovome sa-u i njihovome muddu!" Misli (na) stanovnike Medine.

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Munzira, pričao nam je Ebu Damrete, pričao nam je Musa, sin Ukbeta, od Nafi'a, od Ibnu Umera da su (izvjesni) Židovi doveli k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (jednoga) čovjeka i (jednu) ženu, bludničili su njih dvoje (a njih dvoje su učinili blud). Pa je zapovjedio za njih dvoje pa su se kamenovali (kamenovani su) blizo od (tj. blizo do mjesta, blizu mjesta) gdje se stavljaju (ti) mrtvaci na nosilima (prilikom, valjda, klanjanja za umrle molitve dženaze) kod Bogomolje (tj. kod džamije Muhammeda a.s., i zato se u prevodu i piše velikim početnim slovom riječ bogomolja - Bogomolja kada se god radi od džamiji Muhammeda a.s.).

PRIČAO NAM JE Ismail, pričao mi je Malik od Amra, slobodnjaka Mutaliba (Mutalibovoga), od Enesa, sina Malika, bio

zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (bio u prilici da) se je pojavio (pokazao) njemu Uhud (brdo, planina kod Medine), pa je rekao (Muhammed a.s.):

"Ovo je brdo (koje) voli nas, i (mi) volimo njega. Moj Bože! Zaista Ibrahim je zabranio (tj. učinio svetim tlom) Meku, a zaista ja zabranjujem (proglašavam svetim tlom) Medinu (i to njezin prostor) što je između njezina dva kamenita tla (kamenjara)." Slijedio je njega (Enesa Malikovoga) Sehl (Sa'dov) od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, u Uhudu (tj. slijedio ga je u vezi pričanja o Uhudu).

PRIČAO NAM JE Ibnu Ebu Merjem, pričao nam je Ebu Gassan, pričao mi je Ebu Hazim od Sehla da je ono bio između zida Bogomolje od (onoga) što slijedi Stranu (tj. između zida koji se nalazi prema Meki, Ka'bi) i između Govornice prolaz (izvjesne) ovce.

PRIČAO NAM JE Amr, sin Alije, pričao nam je Abdurahman, sin Mehdije, pričao nam je Malik od Hubejba, sina Abdurahmana, od Hafsa, sina Asima, od Ebu Hurejreta rekao je: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Što je (Ono što je) između moje sobe i moje govornice, (to) je (jedan) vrt od vrtova raja, a moja govornica je na mome bunaru (vrelu, zdencu)."

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Džuvejrijete od Nafi'a, od Abdullaha (Umerovoga) rekao je:

Natjecao je (tj. Izvodio, vršio je natjecanje) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, među (izvjesnim) konjima (konjaništvom), pa se je poslala (tj. pustila na trku ona konjica) koja se je trenirala (vježbala) od nje (od te konjice), a njezin cilj je ka Hafja'u ka Senijjetul-Veda'u (tj. od Hafja-a do Senijjetul-Veda-a), a (ona konjica) koja se nije trenirala (nije se vježbala), njezin cilj je Senijjetul-Veda' do bogomolje Zurejkovića, i da je Abdullah (Umerov) bio u (tj. među onima) ko se (koji se) je natjecao (utrkivao).

PRIČAO NAM JE Kutejbete od Lejsa, od Nafi'a, od Ibnu Umera. - H - A pričao mi je Ishak, izvijestili su nas 'Isa, i Ibnu Idris i Ibnu Ebu

Ganijjete od Ebu Hajjana, od Šabije, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je: Čuo sam Umera na govornici Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, izvijestio me je Saib, sin Jezida, čuo je Usmana, sina 'Affana, (kao) predikovaoca (govornika) na govornici Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Beššara, pričao nam je Abdul-Aala, pričao nam je Hišam, sin Hassana, da je Hišam, sin 'Urveta pričao njemu od svoga oca da je Aiša rekla:

Bio je (običaj da) se stavi za mene i za poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, ovo korito (ili lavor za pranje odjeće), pa zajedrimo (tj. pa uniđemo) u njega skupa (ja i on).

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je 'Abbad, sin 'Abbada, pričao nam je Asim Ahvel od Enesa rekao je:

Sklopio je savez Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, između Pomagača i Kurejševića u mojoj kući koja je u Medini. I usrdno se molio (jedan) mjesec (dana i) moli (moleći) na (neka) plemena od Sulejmovića (tj. proklinjući on neke ogranke plemena Sulejmovića, neka manja plemena od širega plemena Sulejmovića).

PRIČAO MI JE Ebu Kurejb, pričao nam je Ebu Usamete, pričao nam je Burejd od Ebu Burdeta rekao je: Došao sam (u) Medinu, pa je susreo mene Abdullah, sin Seleme, pa je rekao meni:

"Odi ka (mome) stanu, pa (da) napojim tebe u čaši (tj. iz čaše, iz pehara što) je pio u njoj (iz nje) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i (da) klanjaš u (jednoj) bogomolji (što) je klanjao u njoj Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio." Pa sam otišao sa njim. Pa je napojio mene (jednim) hmeljnim napitkom (ili napitkom od ječmena brašna ili pšenična, sličnim bulguru, bunguru), i nahranio me je (nekim) datulama, i klanjao sam u njegovoj bogomolji.

PRIČAO NAM JE Seid, sin Rebi'a, pričao nam je Alija, sin Mubareka, od Jahja-a, sina Ebu Kesira, pričao mi je Ikrimete od Ibnu Abbasa da je Umer, bio zadovoljan Allah od njega, pričao njemu, rekao je: Pričao mi je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Došao mi je noćas (jedan) dolazač od moga Gospodara, a on je u 'Akiku (u dolini koja se tako zove, a nalazi se izvan Medine), to jest: Klanjaj u ovoj dolini blagoslovljenoj, i reci: "Umra (Umru) i hodočašće (zajedno hoću da obavim)!"."

A rekao je Harun, sin Ismaila: Pričao nam je Alija: "Umra (tj. Umru) u hodočašću."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Jusufa, pričao nam je Sufjan od Abdullaha, sin Dinara, od Ibnu Umera:

Odredio je mikat (mjesto gdje treba da se odluči da se počinje vršiti obred hodočašća - odredio je to) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (i to mjesto zvano) Karn za stanovnike Nedžda, a Džuhfu za stanovnike Sirije, a Zul-Hulejfu za stanovnike Medine. Rekao je: Čuo sam ovo od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. A doprlo mi je da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao: "A za stanovnike Jemena je Jelemlem." A spomenuo se je Irak, pa je rekao (Ibnu Umer): Nije bio (mikat) Iraka tada (određen jer tada u Iraku nije ni bilo muslimana).

PRIČAO NAM JE Abdurahman, sin Mubareka, pričao nam je Fudajl, pričao nam je Musa, sin Ukbeta, pričao mi je Salim, sin Abdullaha, od svoga oca, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da se je on pokazao, a on je u svome odmaralištu pred zoru u Zul-Hulejfi, pa se reklo njemu:

"Zaista ti si u (jednoj pjeskovitoj) dolini blagoslovljenoj."

(Ili: da se je ono pokazalo njemu u snu, a on je u svome odmaranju na kraju noći u Zul-Hulejfi, pa se je reklo njemu: "Zaista ti si u dolini blagoslovljenoj.".)

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "Nije za tebe od (izvjesnoga) posla (ni jedna) stvar.....".

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Muhameda, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Mamer od Zuhrije, od Salima, od Ibnu Umera da je on čuo Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori u molitvi (izvjesne) zore, podigao je svoju glavu od (tj. sa svoga) naklonjanja (sa ruku'a i) rekao je:

"Moj Bože, naš Gospodaru, i za Tebe (tj. Tebi) je (svaka) hvala!", (to je rekao) u zadnjem (naklonu-rekatu, a) zatim je rekao: "Moj Bože! Prokuni omsicu i omsicu (tog-i-tog i tog-i-tog)!" Pa je spustio Allah, moćan je i veličajan je:

"Nije za tebe (tj. Nije tebi) od (toga) posla (ni jedna) stvar, ili (da) se vrati na njih (tj. ili da primi pokajanje njima), ili (da) kažnjava njih, pa (jer) zaista oni su nasilnici (nepravednici)."

GLAVA

Njegovoga govora, uzvišen je: "..... a bio je (izvjesni, svaki) čovjek najmnogobrojnija stvar prepirkom (tj. čovjek se najviše prepire).", i Njegovoga govora, uzvišen je: "I ne prepirite se (ne raspravljajte sa) stanovnicima Knjige (tj. sa sljedbenicima Biblije drukčije) osim sa (prepirkom) koja je ona ljepša.....".

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije. - H - Pričao mi je Muhamed, sin Selama, izvijestio nas je 'Attab, sin Bešira, od Ishaka, od Zuhrije, izvijestio me je Alija, sin Husejna, da je

Husejn, sin Alije, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, izvijestio njega da je Alija, sin Ebu Taliba, bio zadovoljan Allah od njega, rekao:

Zaista je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, noću došao njemu i Fatimi - na nju (naš) pozdrav (ili: njoj mir)! - kćeri poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao njima:

"Zar nećete klanjati (tj. Zar ne klanjate)?" Pa je rekao Alija: Pa sam rekao: "O poslaniče Allaha! Samo naše duše (tj. Naše duše) su (samo) u ruci Allaha, pa kada je htio da proživi (tj. da probudi iza sna, spavanja) nas, proživio je nas (tj. probudi nas)." Pa je otišao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, kada je rekao njemu (kad mu je rekao) to (Alija), i nije vratio (tj. nije odgovorio) k njemu (ni jednu) stvar. Zatim je čuo njega, a on je odlazač nazad, (i) udara (udarajući on) svoje stegno i on (a on) govori:

"..... a bio je (izvjesni, svaki) čovjek najmnogobrojnija stvar prepiranjem.".

Rekao je Ebu Abdullah: Govori se (onome) što je (koji je) došao tebi noću, pa on je "tarik" (dolazač noću). A govori se (naziva se, zove se, kaže se da je) "tarik" (i izvjesna) zvijezda, a "essakibu" je (izvjesni) obasjavač, koji sjaji. Govori se: "Prosvijetli tvoju (svoju) vatru!", za (onoga, tj. to se govori, rekne onome) koji loži (pali, potpaljuje vatru, pa mu se tako napominje da nastoji da vatra dadne sjaj koji će prosvijetliti).

PRIČAO NAM JE Kutejbete, pričao nam je Lejs od Seida, od njegovoga oca, od Ebu Hurejreta:

Dok smo mi (bili) u Bogomolji, izašao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Odite ka Židovima!" Pa smo izašli sa njim (i išli smo) dok smo došli kući (njihovoga) učenjaka (koji ih je poučavao Tevrat, koji im je čitao Tevrat; ili: kući čitanja Tevrata, tj. kući u kojoj se je čitao i proučavao Tevrat). Pa je stao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa je dozivao njih, pa je rekao:

"O družino Židova! Primite Islam, spasićete se!" Pa su rekli: "Priopćio si, o Ebul-Kasime!" Rekao je: Pa je rekao njima poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "To hoću. Primite Islam, spasićete se." Pa su rekli: "Već si (nam) priopćio, o Ebul-Kasime!" Pa je rekao njima poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "To (i) hoću." Zatim je rekao nju (tu riječ, tu rečenicu) treći puta. Pa je rekao:

"Znajte da je zemlja samo za Allaha i Njegovoga poslanika (tj. Znajte da je zemlja samo Allahova i Allahovoga poslanika, pripada Allahu i Njegovome poslaniku, a to će reći: zemlja je državna, državno vlasništvo, ili kako se to danas kaže: zemlja je nacionalizovana), i zaista je hoću da udaljim (protjeram) vas iz ove zemlje. Pa ko je našao od vas sa svojom imovinom (neku, jednu) stvar (da je ne može sa sobom ponijeti), pa neka proda nju. A ako ne, pa znajte da je zemlja (sva) samo za Allaha i Njegovoga poslanika."

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "I takođe učinili smo vas (jednom) sljedbom srednjom (ili: jednim narodom srednjim).....", i što je zapovjedio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, za držanje (tj. o držanju za muslimansku) skupinu (zajednicu), a oni su stanovnici (izvjesnoga) znanja (tj. a muslimansku, islamsku skupinu, zajednicu čine muslimanski učeni ljudi, islamski učenjaci, i njih se treba držati).

PRIČAO NAM JE Ishak, sin Mansura, pričao nam je Ebu Usamete, pričao nam je Aameš, pričao nam je Ebu Salih od Ebu Seida Hudrije rekao je: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Dovest će se Nuh (Noe) sudnjega dana (tj. na sudnjem danu) pa (će da) se govori njemu: "Da li si priopćio (ljudima Allahovu objavu)?" Pa (će da) govori: "Da, o moj Gospodaru!" Pa će se pitati njegova sljedba (tj. njegov narod): "Da li je priopćio vama (objavu)?" Pa (će oni da) govore: "Nije došao nama od opominjača (ništa, niko, tj. Nije nam došao, dolazio nikakav opominjač)." Pa (će Uzvišeni Allah da) govori: "Ko su tvoji svjedoci?" Pa (će Nud da) govori (da kaže): "Muhammed i

njegova sljedba." Pa ćete se dovesti vi pa ćete svjedočiti." Zatim je čitao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"I takođe učinili smo vas (jednom) sljedbom srednjom....." - rekao je (da to znači): pravednom, "zato (da) budete svjedoci na (izvjesne, ili: na sve) ljude, i (da) bude (ovaj) poslanik na (nad) vama svjedok.....".

A od Džafera, sina 'Avna: Pričao nam je Aameš od Ebu Saliha, od Ebu Seida Hudrije, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, za ovo (tj. za ovaj hadis, o ovome hadisu).

GLAVA:

Kada se je trudio (da pogodi pravu istinu izvjesni) namjesnik ili (izvjesni) sudac, pa je pogriješio protiv (zakona Allahovoga) poslanika od bez znanja (tj. pa pogriješi ne znajući), pa njegov sud (presuda) je vraćen (odbijen, tj. njegova presuda i odluka je beznačajna, ne važeća, ona se poništava, ne vrijedi) zbog govora Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Ko je radio (Ko radi neki) rad (što) nije na njemu naša stvar (zapovjed), pa on je vraćanje (odbijanje, tj. taj rad se poništava).".

PRIČAO NAM JE Ismail od svoga brata, od Sulejmana, sina Bilala, od Abdulmedžida, sina Suhejla sina Abdurahmana sina Avfa, da je on čuo Seida, sina Musejjeba, (da) priča da su Ebu Seid Hudrija i Ebu Hurejrete pričala njih dvojica njemu da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, poslao (opremio) brata Adijjevića Ensariju i učinio (postavio) je namjesnikom njega na (tj. u) Hajberu. Pa je došao sa datulama odstranjenim (tj. Pa je donio datule vrsne, dobre, kao da su probirane i ostavljane na stranu one najbolje). Pa je rekao njemu poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Jesu li svake (tj. sve) datule (hurme) Hajbera ovakve?" Rekao je: "Ne, tako mi Allaha, o poslaniče Allaha! Zaista mi zaista kupujemo (sebi tu mjeru zvanu) sa' za (ta) dva sa'a od (toga) skupa (datula, tj. od običnih datula, slabijih datula, sakupljenih redom bez probiranja)." Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ne činite (to tako), a ali (tj. nego) slično za slično (tj. jednaku mjeru za jednaku mjeru, kilu za kilu), ili prodajte ovo (tj. ove slabije datule), i kupite (sebi) za njegovu cijenu (tj. za njihovu cijenu, za novac koji ste dobili za njih nešto) od ovoga (tj. nešto od tih dobrih datula), a takođe je (izvjesno); a takođe je (isti postupak i sa onim što se mjeri tom) mjerom (drugom osim sa'a, jer je sa' zapreminska mjera slična varićaku, a mizan je mjera slična kantaru i vagi)."

GLAVA

nagrade (izvjesnoga, ili svakoga) suca kada se trudio (da pogodi pravu istinu), pa je pogodio, ili je pogriješio.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jezida, Mukri'a-Mekkija, pričao nam je Hajvete, sin Šurejha, pričao mi je Jezid, sin Abdullaha sina Hada, od Muhameda, sina Ibrahima sina Harisa, od Busra, sina Seida, od Ebu Kajsa, slobodnjaka Amra, sina Asa, (tj. slobodnjaka Amrovoga), od Amra, sina Asa, da je on čuo poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Kada je sudio (izvjesni) sudac, pa se je trudio, zatim je pogodio, pa za njega su (tj. pa on ima kod Uzvišenoga Allaha) dvije nagrade. A kada je sudio, pa se je trudio, zatim je pogriješio, pa za njega je (jedna) nagrada."

Rekao je (Jezid): Pa sam pričao za ovaj hadis Ebu Bekru, sinu Amra sina Hazma, pa je rekao: Ovako je pričao meni Ebu Selemete, sin Abdurahmana, od Ebu Hurejreta. A rekao je Abdulaziz, sin Muttaliba, od Abdullaha, sina Ebu Bekra, od Ebu Selemeta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, slično njemu (navedenome hadisu).

GLAVA

(izvjesnoga) dokaza na (tj. protiv onoga) ko je rekao: "Zaista sudovi (presude, odredbe) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, bile su vidljive (jasne, poznate svima njegovim drugovima)." I (GLAVA onoga) što je bio (slučaj da) odsustvuje neki (od) njih od

prisustvovališta (od zbornih mjesta) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, i stvari (poslova) Islama.

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja, od Ibnu Džurejdža, pričao mi je Ata' od Ubejda, sina Umejra, rekao je:

Tražio je dozvolu Ebu Musa na Umera (tj. Ebu Musa da uniđe Umeru), pa kao da je on našao njega zaposlenoga, pa se povratio (nazad). Pa je rekao Umer: "Zar nisam čuo glas Abdullaha, sina Kajsa?! Dozvolite mu (da uđe)." Pa se je pozvao njemu. Pa je rekao: "Šta je nosilo tebe (tj. šta te je ponukalo, ili navelo) na (ono) što si napravio?" Pa je rekao: "Zaista mi smo bili (u prilici da) se zapovjeda nama za ovo." Rekao je: "Pa donesi mi na ovo (za to neki) dokaz, ili zaista ću učiniti svakako s tobom (tj. tebi kaznu)." Pa je otišao ka (jednome) sijelu od Pomagača. Pa su rekli: "Neće svjedočiti (niko drugi) osim najmlađi (od) nas." Pa je ustao Ebu Seid Hudrija pa je rekao: "Već smo bili (u prilici da) se zapovjeda nama (tj. Već se zapovjedaše nama) za ovo." Pa je rekao Umer: "Sakrilo se je na mene (tj. Bilo je sakriveno, nepoznato meni) ovo od stvari (tj. od zapovjedi) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. Zabavilo je mene (moje) udaranje rukom o ruku u (tim) trgovima (pijacama kupujući prodajući)."

(Čak, dakle, ni revnosni Umer r.a. nije bio u mogućnosti da zna sve preporuke i zapovjedi Muhammeda a.s., jer je često odsustvovao baveći se trgovinom.)

PRIČAO NAM JE Alija, pričao nam je Sufjan, pričao mi je Zuhrija da je on čuo od 'Aaredža (da) govori: Izvijestio me je Ebu Hurejrete, rekao je:

"Zaista vi tvrdite da Ebu Hurejrete umnožava (taj) hadis (ili: to izvjesno pričanje, razgovor koje, koji svaljuje) na poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (tj. tvrdite da Ebu Hurejrete priča mnogo hadisa od Muhammeda a.s.), a Allah je (izvjesno) obećanje (tj. mjesto, ili vrijeme obećanja - a to će reći: a Allah je obećano mjesto i vrijeme odredio kada će se vidjeti kakav je ko bio, drugim riječima: odredio je i obećao je sudnji dan gdje će se sve vidjeti). Zaista ja sam bio (jedan) čovjek siromah (bijednik), (i) držim se (za) poslanika Allaha,

pomilovao ga Allah i spasio, na napunjenosti svoga stomaka (tj. trudeći se samo da mi je stomak sit, a ne pazeći da steknem imanje). A bili su Iseljenici (u takvoj prilici da) zapošljava njih (izvjesno) udaranje rukama po rukama (prilikom kupoprodaje) u (tim) trgovima (pijacama, tj. Iseljenike zapošljavaše trgovina po pijacama). A bili su Pomagači (u prilici da) zapošljava njih (njihovo) ustajanje na njihove imovine (tj. Pomagače zapošljavaše njihova obrada njihovih imanja, njihovo staranje i briga za imanjima). Pa sam prisustvovao (bio sam prisutan sijelu koje je sazvano) od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, jednoga dana, i rekao je:

"Ko prostre svoj ogrtač dok izvršim svoju besjedu, zatim zgrabi (tj. skupi, uzme) njega, pa neće zaboraviti (ni jednu) stvar (ništa što) je čuo nju od mene (što čuje, koju čuje od mene)." Pa sam prostro (jedan) ogrtač (što) je bio (koji je bio) na meni. Pa tako mi (Onoga) koji je poslao njega sa (tom) istinom, nisam zaboravio (ni jednu) stvar (ništa što) sam čuo nju od njega (koju sam čuo od njega)."

GLAVA

(onoga) ko je vidio (tj. smatrao) ostavljanje (izvjesnoga) nijekanja (osuđivanja nečega) od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (jednim) dokazom (da je to dozvoljeno jer ga nije Muhammed a.s. zanijekao, osudio), ne od (nekoga drugoga) osim (Allahovoga) poslanika (tj. a ako neko drugi osim Muhammeda a.s. nešto ne zaniječe i ne osudi, to ne može biti dokaz da je to dozvoljeno jer ga taj neko drugi nije zanijekao i osudio).

PRIČAO NAM JE Hammad, sin Humejda, pričao nam je Ubejdulah, sin Muaza, pričao nam je moj otac, pričao nam je Šubete od Sa'da, sina Ibrahima, od Muhammeda, sina Munkedira, rekao je:

Vidio sam Džabira, sina Abdullaha, (da) se zaklinje sa Allahom (da) je zaista Ibnu Sajjad (taj) Velepremazivač (Dedždžal). Rekao sam: "Zaklinješ se sa Allahom." Rekao je: "Zaista ja sam čuo Umera (da) se zaklinje na to kod Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa nije zanijekao (nije osudio) njega (tj. pa nije zanijekao, niti osudio to zaklinjanje Umera) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio."

(U pogledu shvatanja i tumačenja ovoga hadisa ima mnogo mišljenja, ali to se neće iznositi, niti će se ta mišljenja prikazivati, navoditi.)

GLAVA

(izvjesnih) sudova (presuda, odredaba) koji (koje) se poznaju sa (tj. pomoću, po izvjesnim) dokazima, i kako je (i kakav je) smisao (izvjesnoga) značenja (dokazivanja) i njezino tumačenje (tumačenje toga smisla; ili: i njegovo tumačenje, tj. i tumačenje toga značenja, dokazivanja).

A već je izvijestio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (za) stvar (izvjesnoga) konjaništva (konja) i (drugih životinja nekih) osim njih (osim konja), zatim se je pitao (tj. upitan je) o (izvjesnim, domaćim) magarcima, pa je pokazao njima (tj. ukazao im je) na Njegov govor, uzvišen je:

"Pa ko uradi težinu (jednoga) truna (nekoga) dobra, vidjeće ga." A upitao se (tj. Upitan) je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, o (izvjesnome) gušteru, pa je rekao: "Neću jesti njega, a neću zabranjivati njega (Neću ga jesti, a neću zabranjivati da se jede)." I jeo se na trpezi (na sofri) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (taj izvjesni) gušter, pa je tražio (tj. pa je našao) dokaz Ibnu Abbas u (tome) da on nije zabranjen (za jelo).

PRIČAO NAM JE Ismail, pričao mi je Malik od Zejda, sina Eslema, od Ebu Saliha Semmana, od Ebu Hurejreta da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Konji su za trojicu: za (jednoga) čovjeka su nagrada, a za (jednoga) čovjeka su pokrivač, a na (jednoga) čovjeka su teret (tj. grijeh). Pa što se tiče čovjeka koji je (taj što) su njemu nagrada, pa (to) je čovjek (koji) je svezao njih u put (tj. radi puta) Allaha (tj. radi njihove upotrebe u ratu u ime Allaha), pa je produljio (uže na koje su svezani ti konji) u (na) livadi, ili vrtu (bašči). Pa što su pogodili u svome užetu (od) te livade, ili vrta (bašče), bilo je (tj. biće na sudnjem danu) njemu lijepa djela. A da (bude slučaj) da su oni (A kad bi slučajno oni)

odsjekli svoje uže (otrgli uže ti konji), pa (da) su trčali (na jednu) visiju ili dvije visije (ili: da su trčali jedan ophod ili dva ophoda), bili su (tj. bili bi i) njihovi tragovi i njihovi izmeti (fuškije upisani u) lijepa (dobra) djela njemu. I da je (slučaj) da su oni prošli pokraj (neke) rijeke, pa (da) su pili iz nje, a nije htio (on) da (ih) napoji s njom, bilo je (bilo bi i) to lijepa djela njemu (na sudnjem danu). I oni su (I ti takvi konji su) za toga čovjeka nagrada. A čovjek (koji) je svezao njih bogaćenjem sebe (tj. radi toga da se obogati, da ne bude siromašan), i činjenjem sebe čednim (tj. i radi toga da se učini čednim da ne mora da se moli drugome u slučaju neke potrebe u kojoj treba imati konje), i nije zaboravio pravo Allaha u njihovim vratovima, a ni njihovim leđima (koje se nalazi, tj. zekat, ili milostinju koju je Allah odredio od konja), pa oni (pa ti konji) su njemu (tome čovjeku jedan) pokrivač (tj. pokriće za njegove potrebe). A čovjek (koji) je svezao njih ponosom i licemjerstvom (tj. radi ponosa i licemjerstva), pa oni su na toga teret (tj. grijeh)."

A pitao se je (tj. Upitan je) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, o (pitomim, domaćim) magarcima. Rekao je: "Nije spustio Allah na mene o njima (tj. meni o njima ništa drugo) osim ovoga ajeta usamljenoga, sakupljača (tj. općenitoga, sveobuhvatnoga): "Pa ko uradi težinu truna (nekoga) dobra, vidjeće njega. A ko uradi težinu truna (od nekoga) zla, vidjeće njega.".

PRIČAO NAM JE Jahja, pričao nam je Ibnu Ujejnete od Mansura, sina Safijjete (Safijje), od njegove majke, od Aiše da je (jedna) žena pitala Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Muhamed, on je sin Ukbeta, pričao nam je Fudajl, sin Sulejmana, Numejrija, pričao nam je Mansur, sin Abdurahmana sina Šejbeta, pričala mi je moja majka od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da je (jedna) žena pitala Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, o (ženskoj) mjesečnici (menstruaciji):

"Kako (da) se kupamo od nje (tj. poslije nje)?" Rekao je: "Uzmeš (jedan) komad pamuka omosušen (omošušen, omošusen, tj. namirisan mošusom, mosušom), pa se očistiš s njime (njime, pomoću njega)." Rekla je: "Kako (da) se očistim s njime, o poslaniče Allaha?" Rekao je

Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Očisti se!" Rekla je: "Kako (da) se očistim s njime, o poslaniče Allaha?" Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Očistiš se s njime." Rekla je Aiša: Pa sam poznala (ono čišćenje) koje hoće poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa sam povukla nju k sebi, pa sam poučila nju.

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Ebu Avanete od Ebu Bišra, od Seida, sina Džubejra, od Ibnu Abasa da je Umu Hufejd (Umu Hufejda), kći Harisa, sina Hazna, poklonila ka Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (neko) maslo, i sir i gušterove. Pa je pozvao za njih (za gušterove da se donesu) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa su se jele one (te životinje) na njegovoj trpezi (sofri). Pa je ostavio njih (te životinje) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, kao (izvjesni) gadljivac za njega (tj. kao onaj izvjesni koji se gadi zbog toga mesa, kome ne prija to da jede). A da su bile (te životinje) zabranjeno (jelo), ne bi se (one) jele na njegovoj trpezi (sofri), a niti bi (bio on) zapovjedio za njihovo jedenje.

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Saliha, pričao nam je Ibnu Vehb, izvijestio me je Junus od Ibnu Šihaba, izvijestio me je 'Ata-a, sin Ebu Rebaha, od Džabira, sina Abdullaha, rekao je: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ko je jeo bijeli luk ili crveni luk, pa neka se odstrani (od) nas, ili neka se odstrani (od) naše (iz naše) bogomolje, i neka sjedi u svojoj kući." I zaista ono donio se je njemu uštap (posuda poput Mjeseca o uštapu) - rekao je Ibnu Vehb: misli (na jedan) tanjir - u njemu su zeleni (zelen) od trava (od povrća, tj. u njemu je neko zeleno povrće). Pa je našao (osjetio) za nju (tj. u nje, u te smjese povrća neki) vjetar (tj. ružan miris), pa je pitao o njemu. Pa se on izvijestio (tj. izviješten je, rečeno mu je) za (ono, o onome) što je u njemu od (tih) trava (tj. od tih povrća). Pa je rekao:

"Približite ih (Nosite ih, Dajte ih ka omsici, ka iksu, tom-i-tom)." Pa su približili njih (ta povrća) ka nekom (od) njegovih drugova (što) je bio sa njim. Pa pošto je vidio njega (da) je mrzio njihovo jedenje (tj. da je mrzio to da jede), rekao je: "Jedi (ti), pa (tj. jer) zaista ja se

sašaptavam (sa onim) ko (je taj što) se nećeš sašaptavati (ti sa njim - sa koji se ti ne sašaptavaš)."

A rekao je Ibnu 'Ufejr od Ibnu Vehba: (donio se je njemu jedan) lonac, (a) u njemu su (neke) zeleni (zelen, tj. zeleno povrće). (Doslovno: došlo se je njemu sa loncem, u njemu su zeleni, tj. donio se je njemu lonac, u njemu su zeleni.). A nije spomenuo Lejs i Ebu Safvan od Junusa priču (toga) lonca, pa neću znati (tj. pa ne znam je li) on (tj. je li to) od govora Zuhrije, ili je (to) u (tome) hadisu (spomenuto).

PRIČAO MI JE Ubejdulah, sin Sa'da sina Ibrahima, pričao nam je moj otac (Sa'd) i moj stric (amidža Jakub), rekla su njih dvojica:

Pričao nam je moj (naš) otac (Ibrahim) od svoga oca (Sa'da), izvijestio me je Muhamed, sin Džubejra, da je njegov otac Džubejr, sin Mut'ima, izvijestio njega da je (jedna) žena od Pomagača došla poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je govorila njemu o (jednoj) stvari (tj. za nešto da joj dodijeli kao pomoć). Pa je zapovjedio njoj za (jednu) zapovjed (tj. za jednu pomoć kada se ponovno obrati i navrati). Pa je rekla:

"Jesi li vidio (tj. Šta misliš), o poslaniče Allaha, ako nisam našla (tj. ako ne nađem) tebe?" Rekao je: "Ako nisi našla mene (Ako me ne nađeš), pa dođi Ebu Bekru!" Povećao je Humejdija od Ibrahima, sina Sa'da: Kao da ona misli (na njegovu) smrt (pod izrazom "..... ako nisam našla tebe?", tj. ako te ne nađem na životu?).

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA

KNJIGA TRAŽENJA POKAJANJA

(tj. KNJIGA nagovaranja i natjerivanja na kajanje izvjesnih) JERETIKA (heretika, odmetnika od Islama) I (izvjesnih, ili svih prkosnih tvrdoglavih) PROTIVNIKA, I BORBE (međusobne protiv) NJIH, I (KNJIGA) GRIJEHA (onoga) KO JE

PRIDRUŽIVAO (još nekakvo božanstvo) SA ALLAHOM I NJEGOVE KAZNE U (toj) OVOZEMNOSTI I (na zadnjem, tj.) DRUGOME SVIJETU (tj. na sudnjem danu).

Rekao je Allah, uzvišen je: "..... zaista (svako) saučesništvo (pridruživanje nekoga i nečega Allahu, mnogoboštvo) je zaista nasilje veliko (velika nepravda)." i "..... zaista ako si pridruživao, zaista pokvariće se (otići će uzaludno, beskorisno) svakako tvoj posao i zaista bićeš svakako od (izvjesnih) štetovalaca (koji su na šteti, na gubitku i kvaru).".

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, izvijestio nas je Džerir od Aameša, od Ibrahima, od Alkameta, od Abdullaha (Mes'udovoga), bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: Pošto je sišao ovaj ajet:

"Koji su vjerovali i nisu pomiješali njihovo (tj. svoje) vjerovanje sa nasiljem.....", bilo je teško to (palo) na drugove Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, i rekli su: "Koji (od) nas nije pomiješao svoje vjerovanje sa nasiljem (nepravdom nekom)?" Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista ono (se) nije s time (mislilo to tako). Zar nećete čuti (tj. Zar ne čujete taj ajet tumačeći ga spajanjem njega) ka govoru Lukmana:

"..... zaista (svako) saučesništvo (tj. mnogoboštvo) je zaista nasilje veliko.".

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Bišr, sin Mufedala, pričao nam je Džurejrija. A pričao mi je Kajs, sin Hafsa, pričao nam je Ismail, sin Ibrahima, izvijestio nas je Seid Džurejrija, pričao nam je Abdur-Rahman, sin Ebu Bekreta, od svoga oca, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Najveći (od) velikih grijeha su: Pridruživanje sa Allahom (još nekakvoga božanstva), i neposlušnost (svojim) dvama roditeljima, i svjedočenje (izvjesne) laži, i svjedočenje (izvjesne) laži - tri puta (je rekao) - ili (je rekao): govor (izvjesne) laži." Pa nije prestao (da)

ponavlja nju (tu zadnju riječ, tj. zadnji grijeh), čak (da) smo rekli: "Da je on ušutio!"

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Husejna sina Ibrahima, izvijestio nas je Ubejdulah, sin Musa-a, izvijestio nas je Šejban od Firasa, od Šabije, od Abdullaha, sina Amra, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Došao je (jedan) Beduin ka Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao: "O poslaniče Allaha! Šta (tj. Koji) su (ti izvjesni) veliki grijesi?" Rekao je:

"Pridruživanje sa Allahom (još kakvoga božanstva)." Rekao je: "Zatim šta je to (još)?" Rekao je: "Zatim neposlušnost (svojim) dvama roditeljima." Rekao je: "Zatim šta je to (još)?" Rekao je: "Zakletva velika zamočivačica (u grijeh, tj. Izvjesna lažna zakletva)." Rekao sam: "A šta je (izvjesna) zakletva velika zamočivačica?" Rekao je: "Koja je (takva da sebi) odsiječe (tj. prisvoji pomoću nje na sudu) imovinu (jednoga) čovjeka muslimana (a) on je u njoj lažac."

PRIČAO NAM JE Hallad, sin Jahja-a, pričao nam je Sufjan od Mansura i Aameša, od Ebu Vaila, od Ibnu Mes'uda, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: Rekao je (jedan) čovjek:

"O poslaniče Allaha! Je li (tj. Da li) ćemo se kažnjavati za (ono) što smo radili u predislamlju?" Rekao je: "Ko je činio lijepo (tj. Ko čini dobro) u Islamu, nije se kažnjavao (tj. neće se kažnjavati) za (ono) što je radio u predislamlju. A ko je činio loše (tj. ko čini loše) u Islamu, kaznio se je (tj. kazniće se) za prvo i zadnje (to svoje zlo i nevaljali rad)."

GLAVA

suda (odredbe, propisa u vezi izvjesnoga) odmetnika (otpadnika od Islama) i odmetnice (otpadnice).

A rekao je Ibnu Umer, i Zuhrija i Ibrahim: Ubija se (tj. Ubiće se ta svaka) odmetnica.

I (GLAVA) traženja pokajanja (od) njih (tj. I GLAVA natjeravanja i nagovaranja na pokajanje njih - odmetnika i odmetnica).

A rekao je Allah, uzvišen je: "Kako (da) naputi Allah narod (tj. ljude takve koji) su bili bezvjernici poslije svoga vjerovanja, i svjedočili su da je (Allahov) poslanik istina i došli su im (izvjesni jasni) dokazi?! A Allah neće naputiti (te izvjesne) ljude silnike (nepravedne). Ti (su takvi da) je njihova kazna (takva) da je na njih prokletstvo Allaha, i (izvjesnih) anđela i ljudi sviju (skupa). Bivajući (oni) u njoj (u toj prokleštini), neće se olakšati od njih (tj. njima njihova) kazna i niti će se oni gledati. Osim (onih) koji su se pokajali od poslije toga i popravljali su (svoje stanje, tj. i činili su dobro), pa zaista Allah je veliki opraštač, milostiv. Zaista (oni) koji su bili bezvjernici poslije svoga vjerovanja, zatim su sebi povećali bezvjerstvo, neće se (nikada) primiti njihovo pokajanje, i ti su oni (izvjesni) zalutali.". I rekao je: "O (vi) koji ste vjerovali, ako se pokorite (i jednoj) skupini od (onih) kojima se je dala (prije vas izvjesna Božija) knjiga (Biblija), vratiće (oni) vas poslije vašega vjerovanja (da budete vi opet) bezvjernici.". I rekao je: "Zaista (oni) koji su vjerovali, zatim su bili bezvjernici, zatim su vjerovali, zatim su bili bezvjernici, zatim su (sebi) povećali bezvjerstvo, nije bio Allah zato (da) oprosti njima, i niti zato (da) uputi njih (ikakvom) putu.". I rekao je: "..... ko se odmetne (doslovno: ko se vrati) od vas od svoje vjere, pa dovesti će Allah narod (tj. jedne ljude takve da) voli (On) njih, i vole (oni) Njega, ponizni su na (sve) vjernike, teški su na (sve) bezvjernike.....", "..... a ali ko je rasprostranio (tj. raspoložio i razveselio) sa (tim) bezvjerstvom prsa, pa na njih je srdžba od Allaha, i za njih je (pripremljena jedna) kazna velika. To je s (time, tj. To je zbog toga) da su oni (tj. što su oni) voljeli (mnogo više taj) život bliži (ovozemni) nad (taj život) zadnji (zagrobni, život na drugom svijetu), i da Allah neće naputiti (te) ljude bezvjernike. Ti su (oni) koji (su takvi da) je zapečatio Allah na njihova srca, i njihov sluh i njihove vidove, i ti su oni (izvjesni) nemarnici. Nema grijeha" - (da) govori istinu (kada kaže) - "da su oni u (tom) drugom svijetu (tj. na sudnjem danu izvjesni) štetovaoci (koji će biti na šteti)." - do Njegovoga govora: "..... zaista tvoj Gospodar poslije nje (te sve kušnje) je zaista veliki opraštač, milostiv.". "..... i neće prestati (oni da) se bore (međusobno protiv) vas do (da) odvrate vas od vaše vjere ako su mogli (ako mogu); a ko se vrati

(tj. ko se odmetne) od vas od svoje vjere, pa umre, a on je bezvjernik, pa ti (su takvi da) su se pokvarila njihova djela (postali su uzaludni njihovi poslovi) u (toj) ovozemnosti i (tom) zadnjem (drugom) svijetu (onozemnosti), i ti su drugovi Vatre (tj. i ti će u pakao), oni su u njoj (u Vatri) vječno bivaoci (oni koji bivaju vječno).".

PRIČAO NAM JE Ebu Numan Muhamed, sin Fadla, pričao nam je Hammad, sin Zejda, od Ejuba, od Ikrimeta rekao je:

Doveli su se Aliji, bio zadovoljan Allah od njega, (neki) potajni bezvjernici, pa je spalio njih. Pa je doprlo to Ibnu Abasu pa je rekao: "Da sam ja bio, ne bih spalio njih zbog zabrane poslanika Allaha (Allahovoga), pomilovao ga Allah i spasio:

"Ne kažnjavajte sa kaznom Allaha (tj. Allahovom kaznom)." I zaista ubio (pobio) bih njih zbog govora poslanika Allaha (Allahovoga), pomilovao ga Allah i spasio: "Ko je zamjenjivao (tj. Ko zamijeni, promijeni) svoju vjeru, pa ubijte ga."

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja, od Kureta (Kurreta), sina Halida, rekao je: Pričao mi je Humejd, sin Hilala, pričao nam je Ebu Burdete od Ebu Musa-a rekao je:

Došao sam ka Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, i sa mnom su (nekakva) dva čovjeka od Eš'arovića, jedan (od) njih dvojice je od (tj. sa) moje desnice (desne strane), a drugi je od (sa) moje ljevice (lijeve strane), a poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, čisti zube misvakom (zubočistkom - drvetom za čišćenje zuba). Pa su obadva (oba od) njih dvojice (tj. svaki od njih dvojice) je pitao (tj. tražio je neki upravni položaj). Pa je rekao (Muhammed a.s.):

"O Ebu Musa!" Ili: "O Abdullahe (O Abdullahu), sine Kajsa! (Šta veliš o traženju položaja što ga traže ova tvoja dvojica?)." Rekao je: Rekao sam: "Tako mi (Onoga) koji je poslao tebe sa (tom) istinom nisu natkučila njih dvojica mene na (ono) što je u dušama njih dvojice (tj. nisu mi pokazali ni rekli šta misle), i nisam opazio da njih dvojica (hoće da) traže (taj) posao." Pa kao da ja (i sad) gledam ka njegovoj

zubočistki pod njegovom usnom (kako) se je odstranjivala (skupljala u jedan ugao; ili: kako se je podizala), pa je rekao (Muhammed a.s.):

"Nećemo nikada - ili (je rekao): Nećemo upotrebiti (tj. Nećemo postaviti radnikom, namjesnikom) na našem poslu (onoga) ko je htio njega (tj. ko traži i zahtjeva taj posao, posao upravljanja i rukovođenja), a ali (tj. nego) odi ti, o Ebu Musa, - ili: o Abdullahe (o Abdullahu), sine Kajsa, - ka Jemenu (tj. u Jemen)." Zatim je proslijedio njemu (tj. poslao je za njim) Muaza, sina Džebela. Pa pošto je došao (Muaz) njemu, bacio je njemu (jedan) jastuk, (i) rekao je: "Siđi (Sjaši, tj. Sjedi)!" I kada li je (jedan) čovjek kod njega svezan! Rekao je (Muaz): "Šta (tj. Ko) je ovaj?" Rekao je: "Bio je Židov, pa je primio Islam, zatim se je (opet) požidovio." Rekao je: "Sjedi." Rekao je: "Neću sjesti do (da) se ubije (dok se ne ubije taj čovjek). Suđenje Allaha i Njegovoga poslanika je (to, takvo za ovakve slučajeve)." Tri puta (je to rekao Muaz). Pa je zapovjedio za njega (za toga čovjeka), pa se ubio (pa je ubijen). Zatim su se međusobno podsjećala njih dvojica (na) stajanje (u molitvi izvjesne, ili svake) noći (tj. razgovarali su o noćnom dobrovoljnom klanjanju), pa je rekao jedan (od) njih dvojice: "Što se tiče mene, pa (ja) klanjam (doslovno: pa stojim, tj. stojim u molitvi), (a) i spavam (neki dio noći). I nadam se u svome spavanju što se nadam u svome klanjanju (tj. I nadam se Allahovoj nagradi zbog svoga spavanja koje je uzrok da se odmorim i osnažim za dobra djela, kao što se nadam nagradi zbog svoga klanjanja po noći)."

GLAVA

ubijanja (onoga) ko nije htio primanje (tj. ko nije htio primiti sve, ili izvjesne) zakone (Islama, tj. obavezne dužnosti) i što su se pripisivali ka (izvjesnom) odmetništvu.

(Ili: GLAVA ubijanja onoga ko nije htio primanje zakona, a nisu se pripisivali ka odmetništvu. Ili: GLAVA ubijanja onoga ko nije htio primanje zakona, i - toga ubijanja onih - što su ti koji su se pripisivali k odmetništvu.)

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba, izvijestio je mene Ubejdulah, sin Abdullaha sina Utbeta, da je Ebu Hurejrete rekao:

Pošto je preminuo Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, i imenovao se nasljednikom (halifom) Ebu Bekr i bezvjerstvovao je ko je bezvjerstvovao od Arapa (tj. i postao je ponovno bezvjernik onaj ko je postao bezvjernikom između Arapa), rekao je Umer: "O Ebu Bekre! Kako (da) se boriš (međusobno protiv tih) ljudi, a već je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zapovjedilo se je meni da se borim (protiv svih tih) ljudi dok reknu (dok ne reknu): "Nema božanstva osim Allah!"; pa ko je rekao (ko rekne): "Nema božanstva osim Allah!", sačuvao je od mene svoje imanje i svoju dušu (tj. život, osim sa njegovim pravom (da se može ubiti), a njegov obračun je na Allaha, (to je Muhammed a.s. rekao, a i ovi pobunjenici govore da nema božanstva osim Allah, pa kako da se boriš protiv njih)?" Rekao je Ebu Bekr:

"Tako mi Allaha zaista boriću se svakako (protiv svakoga onoga) ko je rastavljao (ko rastavlja, tj. ko pravi razliku) između (te) molitve (namaza) i (te obavezne godišnje milostinje) zekata, pa (jer) zaista zekat je dužnost (toga svakoga) imanja (dužnost od imovine). Tako mi Allaha da su spriječili meni (da su otkazali meni jednu) kozicu (tj. jedno žensko jare što) su bili (običaja da) izvršavaju nju ka poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zaista bih se borio (protiv) njih na njezino sprječavanje (tj. zbog njezinoga sprječavanja, zbog toga što i nju neće sada da daju)."

Rekao je Umer: Pa tako mi Allaha nije ono (ništa drugo) osim (to) da sam vidio da je već rasprostranio (otvorio) Allah prsa Ebu Bekra za (tu) borbu, pa sam znao (saznao, prepoznao) da je on istinit (ili: da je ona - ta borba - istinita).

GLAVA:

Kada je ciljao (izvjesni) štićenik i (drugi) osim njega sa psovanjem Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, a nije bio izričit (tj. kada je aludirao na psovanje Muhammeda a.s., a nije to izričito i jasno izrazio i izrekao), kao njegov govor: "Essamu alejke" (umjesto "Esselamu alejke").

(Tu se radi o igri riječi izgovorenih na brzinu tako da se i ne primijeti lako cilj i igra oko izgovora pozdrava: "Esselamu alejke: Pozdrav na tebe (tebi)!" Umjesto toga ako se rekne: "Essamu alejke!", to već znači: "Smrt na tebe (tebi)!", a to je već psovka i grdnja indirektna, zaobilazna, neizravna.)

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Mukatila, Ebul-Hasen, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Šubete od Hišama, sina Zejda sina Enesa, rekao je: Čuo sam Enesa, sina Malika (da) govori:

Prošao je (jedan) Židov pokraj poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao: "Essamu alejke (Smrt na tebe)!" Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Ve alejke (I na tebe)!" Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Je li (Da li) znate šta govori (šta kaže on)? Rekao je (Govorio je): "Essamu alejke (Smrt na tebe)!" Rekli su: "O poslaniče Allaha! Zar ga nećemo ubiti?" Rekao je: "Ne. Kada su pozdravili (tj. Kada pozdrave) vas stanovnici (tj. sljedbenici prijašnje Božije) knjige, pa recite: "Ve alejkum (I na vas, tj. I vama to isto što ste vi rekli nama)!"."

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm od Ibnu Ujejneta, od Zuhrije, od Urveta, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Tražila je dozvolu (jedna manja) skupina od (izvjesnih) Židova na (tj. za posjetu) Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa su rekli: "Essamu alejke (Smrt na tebe)!" Pa sam rekla: "Bel alejkumus-samu vel-la'netu (Nego na vas smrt i prokletstvo izvjesno)!" Pa je rekao: "O Aišo! Zaista Allah je blag, (i) voli (izvjesnu) blagost u (tom izvjesnom)

poslu, svakom (dijelu od) njega." Rekla sam: "A zar nisi čuo šta su rekli?" Rekao je: "Rekao sam: "Ve alejkum (I na vas)!"."

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja, sin Seida, od Sufjana i Malika, sina Enesa, rekla su njih dvojica: Pričao nam je Abdullah, sin Dinara, rekao je: Čuo sam Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (da) govori: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista (ti izvjesni, ili: svi) Židovi kada su pozdravili (kada pozdrave) na jednoga (od) vas, govore: "Samun alejke (Smrt na tebe)!" Pa reci: "Alejke (Na tebe)!"."

GLAVA.

PRIČAO NAM JE Umer, sin Hafsa, pričao nam je moj otac, pričao nam je Aameš, rekao je: Pričao mi je Šekik (Šeqiq), rekao je: Rekao je Abdullah (Mes'udov):

Kao da ja gledam ka Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (kako on) priča (za jednoga) vjerovijesnika od (Allahovih) vjerovijesnika (što) je udarao njega njegov narod, pa su okrvarili njega, pa on tare (otire svoju) krv od (sa) svoga lica i govori:

"Moj Gospodaru! Oprosti mome narodu, pa (jer) zaista oni neće znati (tj. oni ne znaju)."

GLAVA

ubijanja (izvjesnih) skupina izlazačica (izlaznika, odmetnika iz vjere Islama, ili: ubijanja pripadnika sekte zvane haridžije, haridžiti koji su u svoje vrijeme ustali prvobitno i protiv Alije i protiv Muavije, a poslije posebno protiv Alije r.a. i koji su počeli da na svoj način shvataju Islam i da mnoge islamske propise tumače na svoj način), i (GLAVA ubijanja izvjesnih) skretača (skretalaca sa istine - ubijanja njihovoga) poslije uspostavljanja (izvjesnoga) dokaza nad njima (tj. poslije ubjeđivanja dokazima da su na krivom putu koji treba da napuste) i (GLAVA) govora Allaha, uzvišen je: "I nije bio Allah zato (da) zavede (jedan)

narod (ljude) poslije pošto je naputio njih do (da) objasni njima (ono) što se čuvaju (njega, čega se čuvaju i boje).....".

A bio je Ibnu Umer (običaja da) vidi njih (tj. da smatra njih - haridžije) najgorim (od svih) stvorenja Allaha, i rekao je: Zaista oni su otišli ka (nekim) ajetima (Kur'ana koja) su sišla o (izvjesnim) bezvjernicima, pa su učinili njih (te ajete su protumačili da se odnose) na (izvjesne, ili na sve) vjernike.

PRIČAO NAM JE Umer, sin Hafsa sina Gijasa, pričao nam je moj otac, pričao nam je Aameš, pričao nam je Hajsemete, pričao nam je Suvejd, sin Gafeleta, rekao je Alija, bio zadovoljan Allah od njega:

"Kada sam pričao (tj. Kada pričam) vama od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (neko) pričanje (razgovor, tj. neki hadis), pa tako mi Allaha zaista da padnem iz (tj. sa) neba, draže je k meni od (toga nego) da lažem na njega (na Muhammeda a.s.). A kada sam pričao (kada pričam) vama o (onome) što je između mene i između vas, pa zaista (svaki) rat je varka (jedna varka). I zaista ja sam čuo poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori (ovo):

"Izaći će (jedan) narod u koncu (u zadnjem dijelu toga) vremena, novih (svojih) zuba (ili: mladih svojih godina, tj. mladi, mladići), maloumnih (svojih) pameti, (i) govore od najboljega govora (izvjesnih) ljudi (ili stvorenja), (a) neće prelaziti njihovo vjerovanje njihove grkljane, (i) izlaze (izlaziće) iz (te) vjere kao što izlazi (prolazi izvjesna) strijela iz (izvjesne) ustrijeljene (prostrijeljene životinje), pa gdje god ste susreli (gdje susretnete) njih, pa ubijte (ubijajte) ih, pa (jer) zaista u njihovom ubijanju je nagrada za (onoga, tj. onome) ko je ubijao njih (na) sudnjem danu." (To jest: biće nagrađen na sudnjem danu onaj ko ih ubija.)

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Musena-a, pričao nam je Abdulvehhab, rekao je: Čuo sam Jahja-a, sina Seida, izvijestio me je Muhamed, sin Ibrahima, od Ebu Selemeta i Ata-a, sina Jesara, da su njih dva došla Ebu Seidu Hudriji pa su pitala njih dva njega o harurijama (tj. haridžijama, jer je izraz harurije drugi naziv za haridžije):

"Jesi li (Da li si) čuo Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da je o njima nešto rekao)?" Rekao je: "Neću znati (tj. Ne znam ja) šta su harurije. Čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori (ovo):

"Izaći će u ovoj (mojoj) sljedbi, a nije rekao od nje (tj. a nije rekao da će od ove sljedbe biti ti što će izaći), (izaći će jedan) narod (takav da) ponizite (tj. da ćete poniziti, omalovažiti) vašu molitvu sa njihovom molitvom, (i) čitaju Kur'an (a to čitanje) neće proći njihova grla, ili njihove grkljane (tj. neće dolaziti do srca i u srce), (i) izalaze iz (ove) vjere izlaženjem (izvjesne) strijele iz (izvjesne) ustrijeljene (životinje), pa gleda (njezin) strijelac ka svojoj strijeli (u cjelini), ka njezinom vrhu, ka njezinom omotu (iznad mjesta gdje se spaja željezni vrh sa drvenim dijelom strijele), pa sumnja o (tome izvjesnom) zadnjem dijelu strijele (koji se stavlja na tetivu) da li se je objesilo o nju (tj. o taj zadnji dio strijele) od (te) krvi (ustrijeljene životinje i jedna) stvar (tj. išta)?"

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Sulejmana, pričao mi je Ibnu Vehb, pričao mi je Umer da je njegov otac pričao njemu od Abdullaha, sina Umera i spomenuo je harurije (harurite), pa je rekao: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Izlaze (tj. Izlaziće) iz Islama izlaženjem (prolaženjem izvjesne) strijele iz ustrijeljene (prostrijeljene životinje)."

GLAVA

(onoga) ko je ostavio (napustio) borbu (tih) haridžita zbog (izvjesnoga) slaganja (obiknjavanja sebi, pridobijanja, privlačenja) i da se ne okrenu (da ne pobjegnu izvjesni) ljudi od njega.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Hišam, izvijestio nas je Mamer od Zuhrije, od Ebu Selemeta, od Ebu Seida rekao je:

Dok Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, razdjeljuje (neku imovinu, veli se da je to bilo nekakvo zlato), došao je Abdullah, sin Zul-Huvejsireta, Temimija (Temimović) pa je rekao:

"Budi pravedan (tj. Dijeli pravo), o poslaniče Allaha!" Pa je rekao: "Teško tebi! Ko biva pravedan kada nisam bio pravedan (ja - Ko je pravedan ako ja nisam pravedan)?" Rekao je Umer, sin Hattaba: "Pusti me, (da sabljom) udarim njegov vrat!" Rekao je: "Pusti ga, pa (jer) zaista za (tj. u) njega su drugovi (tj. on ima takve drugove da) ponižava (omalovažava) jedan (od) vas svoju molitvu (svoj namaz) sa njegovom molitvom, i svoj post sa njegovim postom, (i) izlaze iz (ove) vjere kao što izlazi (ta) strijela iz (te) ustrijeljene (životinje): (pa) gleda se u njezina pera (te strijele), pa se neće naći (ne nalazi se) u njemu (ni jedna) stvar (ništa), zatim se gleda (pogleda) u njezin vrh, pa se ne nalazi u (na) njemu (ni jedna) stvar (ništa), zatim se gleda u njezin omot (na sastavu donjega kraja željeznoga vrha i drvenoga vrha i kraja strijele), pa se ne nalazi u (na) njemu (ni jedna) stvar, zatim se gleda u njezinu drveninu (u drveni dio strijele osim vrha i pera, zaperaka), pa se ne nalazi u njemu (ni jedna) stvar, već je utekla (izmakla strijela tom) izmetu (ili: toj preživanoj hrani, grizu) i (toj) krvi (ustrijeljene životinje, te se zbog brzine strijele kroz tu životinju nije nalijepilo, ni uhvatilo ništa ni na jedan dio strijele). Znak njihov je (jedan) čovjek (takav da) je jedna (od) njegovih dviju ruku - ili je rekao: (jedna od) njegovih dviju sisa je - kao sisa (dojka izvjesne) žene - ili je rekao: kao (izvjesni) komad mesa - giba se (miče se, trese se). Izaći će (oni) na vremenu rastanka (tj. razilaženja, rascjepa) od (izvjesnih) ljudi."

Rekao je Ebu Seid: Svjedočim (da) sam čuo (to) od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, i svjedočim da je Alija ubijao njih, a ja sam sa njim. Doveo se njemu (taj izvjesni) čovjek na (tom) opisu kojeg je opisao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio. Rekao je: Pa je sišla (objava, tj. ajet) o njemu (o sinu Zul-Huvejsiretovome):

"I od njih je (neko takav) ko kori tebe u (izvjesnim) milostinjama (tj. ko iznosi manu tebi, ko napada tebe zbog tih milostinja i njihove raspodjele).....".

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Abdulvahid, pričao nam je Šejbanija, pričao nam je Jusejr, sin Amra, rekao je: Rekao sam Sehlu, sinu Hunejfa:

"Da li su čuo Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori o (tim) haridžijama (i jednu) stvar (išta)?" Rekao je: "Čuo sam ga (da) govori i dao je pasti sa svojom rukom (tj. i pružio je svoju ruku, pokazao je njome) prema Iraku: "Izlazi (tj. Izaći će) iz njega (jedan) narod (tj. ljudi takvi koji će da) čitaju Kur'an (a to čitanje) neće preći njihove ključnjače (ili: grkljane), (i) izlaze (tj. izlaziće oni) iz Islama izlaženjem (izvjesne) strijele iz (izvjesne) ustrijeljene (životinje u lovu)."

GLAVA

govora Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Neće ustati (tj. Neće se pojaviti i nastati) Čas do (da) se pobiju (nekakve) dvije skupine (čete, grupe), tvrdnja njih dviju je jedna.".

PRIČAO NAM JE Alija, pričao nam je Sufjan, pričao nam je Ebu Zinad od Aaredža, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Neće ustati (pojaviti se, nastati) Čas do (da) se pobiju (dok se ne pobiju) dvije skupine (takve da) je tvrdnja njih dviju jedna."

GLAVA

(onoga) što je došlo o (izvjesnim) tumačiocima (tumačima sebi, tj. koji sebi tumače i opravdavaju svoj postupak u tuči i ubijanju na osnovu dobronamjernih pretpostavki koje im služe kao dokaz i oslonac).

Rekao je Ebu Abdullah: A rekao je Lejs: Pričao mi je Junus od Ibnu šihaba rekao je: Izvijestio me je Urvete, sin Zubejra da su Misver, sin Mahremeta, i Abdurahman, sin Abdul-Karije (da su) izvijestila njih dvojica njega da su njih dva čula Umera, sina Hattaba (da) govori:

Čuo sam Hišama, sina Hakima (da) čita suru Furkan (poglavlje u Kur'anu koje se zove Furkan) u životu (tj. za života) poslanika Allaha (Allahovoga), pomilovao ga Allah i spasio, pa sam se prislušao za njegovo čitanje (poslušao, slušao sam kako on to čita, uči, tj. pa sam osluhnuo njegovo čitanje), pa kada li on čita nju (tu suru) na slova mnoga (tj. na mnoge načine što) nije dao čitati meni njih (tj. što nije naučio mene njih) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, tako (na taj način). Pa sam bio blizu (skoro da) skočim njemu (tj. za malo nisam navalio na njega dok je on još bio) u (svojoj) molitvi. Pa sam iščekivao (pričekao) njega dok je pozdravio (na završetku molitve - dok je predao selam, dok nije završio namaz), zatim sam uhvatio (uzeo) njega (za odjeću na njegovim prsima) sa njegovim ogrtačem, ili sa mojim (svojim) ogrtačem pa je rekao:

"Ko je dao čitati tebi (tj. Ko te je naučio) ovu suru?" Rekao je: "Dao je čitati meni nju poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio." Rekao sam njemu: "Slagao si (Lažeš). Pa tako mi Allaha zaista poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, dao je čitati meni ovu suru koju sam čuo tebe (da) čitaš nju." Pa sam otišao (i) vodim ga (tj. vodeći ja njega) ka poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa sam rekao njemu:

"O poslaniče Allaha! Zaista ja sam čuo ovoga (da) čita sa surom (tj. da čita, uči suru Furkan) na (neka) slova (na neke načine što) nisi dao čitati meni njih, a ti si dao čitati meni suru Furkan." Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Pošalji (tj. Pusti) ga, o Umere! Čitaj, o Hišame!" Pa je čitao na njega (tj. njemu) čitanjem koje sam čuo (od) njega (da) čita (tj. da čita to čitanje). Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Ovako se je spustila." Zatim je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Čitaj, o Umere!" Pa sam čitao. Pa je rekao: "Ovako se je spustila (objavila)." Zatim je rekao:

"Zaista ovaj Kur'an spustio se je na sedam (nekih) slova (načina), pa čitajte (na onaj način i na ono čitanje) što se je olakšalo od njega (koje vam je lako, lahko, najlakše)."

PRIČAO NAM JE Ishak, sin Ibrahima, izvijestio nas je Veki' - H - Pričao nam je Jahja, pričao nam je Veki' od Aameša, od Ibrahima, od Alkameta, od Abdullaha (Mes'udovoga), bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: Pošto je sišao ovaj ajet:

"Koji su vjerovali i nisu pomiješali njihovo (tj. svoje) vjerovanje sa nasiljem.....", bilo je teško to (palo) na drugove Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, i rekli su:

"Koji (od) nas nije učinio nasilje svojoj osobi (sebi, sam sebi natovarivši se nekom nepravdom i nasiljem)?" Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Nije kao što (vi to) mislite (Nije to, to što vi mislite). Samo je ono (tj. Ono je samo to) kao što je rekao Lukman svome sinu:

"....., o moj sinčiću, ne pridružuj (ništa i nikoga) sa Allahom, zaista (svako) mnogoboštvo je zaista nasilje veliko.".

PRIČAO NAM JE Abdan, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Mamer od Zuhrije, izvijestio me je Mahmud, sin Rebi'a, rekao je: Čuo sam 'Itbana, sina Malika, (da) govori:

Poranio je na mene (tj. Došao je jutrom rano meni) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je rekao (jedan) čovjek: "Gdje je Malik, sin Duhšuna?" Pa je rekao (jedan drugi) čovjek od nas: "To je (jedan) licemjerac (dvoličnjak), neće voliti (tj. ne voli on) Allaha i Njegovoga poslanika (jer nije došao da vidi Muhammeda a.s.)." Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Zar nećete govoriti (za) njega (tj. Zar ne govorite za njega; a to će reći: Zar ne mislite o njemu da on) govori: "Nema božanstva osim Allaha!", (i) traži sebi (tj. tražeći on sebi) s time lice Allaha?" Rekao je: "Da." Rekao je: "Pa zaista ono neće doći (ni jedan) rob (na) sudnjem danu s njim (tj. Neće donijeti njega - očitovanje, kelimei šehadet, pa da će proći drukčije) osim (tako da) je zabranio Allah na njega Vatru (tj. zabranio mu je pakao, džehennem)."

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Ebu Avanete od Husajna, od omsice rekao je:

Prepirali su se međusobno Ebu Abdurahman i Hibban, sin Atijjeta. Pa je rekao Ebu Abdurahman Hibbanu: "Zaista već sam znao (tj. već znam događaj ili osnov) koji je osmionio (osmjelio, učinio odvažnim) tvoga druga na (muslimanske) krvi (tj. da prolijeva krv muslimana vodeći borbe i ratove protiv muslimana)" - misli (na) Aliju. Rekao je: "Šta je ono (to), nema oca tebi?" Rekao je: "Stvar (jedna, tj. Nešto) je (to što) sam čuo njega (da on - Alija) govori nju (doslovno: njega - to nešto)." Rekao je: "Šta je ono (tj. Šta je to)?" Rekao je:

"Poslao je mene poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i Zubejra i Ebu Merseda, a svaki (od) nas je konjanik, rekao je: "Odite (tj. Idite), dok dođete vrtu Hadža (tj. u mjesto zvano Hadž)." Rekao je Ebu Selemete: Ovako je rekao Ebu Avanete: "(vrtu) Hadža."

"Pa (jer) zaista u njoj (tj. u njemu, u tom vrtu) je (jedna) žena, (a) sa njom je (jedna) stranica (tj. jedan list, pismo) od Hatiba, sina Ebu Belte'ata, ka (mekanskim) idolopoklonicima, pa dovedite mi je (tu ženu)." Pa smo otišli na našim konjima, dok (tj. te) smo stigli nju gdje je rekao nama poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (a ona) ide na (jednoj) svojoj devi. A bio je pisao (Hatib) ka stanovnicima Meke za dolazak poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, k njima (da ih napadne svojom vojskom). Pa smo rekli:

"Gdje je (ta) knjiga (tj. pismo) koja (koje) je s tobom?" (To jest: "Gdje je pismo koje ti imaš?".) Rekla je: "Nije sa mnom knjiga (nikakva, tj. Nemam ja nikakvoga pisma)." Pa smo dali kleknuti s njom njezinoj devi, pa smo tražili (sebi) u njezinom samaru, pa nismo našli (ni jednu) stvar (ništa). Pa je rekao moj drug: "Ne vidimo sa njom (nikakvu) knjigu (pismo)." Rekao je: Pa sam rekao: "Zaista već smo znali (tj. već znamo da) nije slagao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio." Zatim se je zakleo Alija:

"Tako mi (Onoga) koji je (Taj što) se zaklinje s Njime (Njime) zaista izvadićeš svakako (tu) knjigu (to pismo), ili zaista ogoliću svakako tebe." Pa je pala (tj. pružila ruku) ka svome pojasu, a ona je opasana sa (nekom) odjećom, pa je izvadila (tu) stranicu (taj list, pismo). Pa su donijeli nju (tu stranicu, tj. to pismo) poslaniku Allaha,

pomilovao ga Allah i spasio. Pa je rekao Umer: "O poslaniče Allaha! Već je prevario (iznevjerio, izdao Hatib) Allaha, i Njegovoga poslanika i (sve) vjernike (tj. muslimane). Pusti me, pa (da) udarim njegov vrat (svojom sabljom)." Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"O Hatibe! Šta je nosilo (tj. Šta je navelo) tebe na (ono) što si napravio?" Rekao je: "O poslaniče Allaha! Nije za mene (tj. Nije meni, Nemam ja to) da neću biti (tj. Nemam to da ne budem) vjernik u Allaha i Njegovoga poslanika, a ali ja (tj. nego ja) sam htio da bude meni kod (mekanskoga) naroda (jedna) ruka (zasluga takva što će da) se odbija s njom (tj. zbog nje napadi) od moje porodice i moje imovine. I nije od tvojih drugova (ni) jedan (u drukčijem stanju i položaju) osim (u takvom da) je za njega (u njega) tamo od njegovoga naroda (neko) ko (je taj što) odbija Allah s njim (tj. pomoću njega) od njegove porodice i njegove imovine (napadaje, napade)." Rekao je: "Istinit je bio (tj. Istinu je rekao). Ne govorite za njega (tj. Ne govorite njemu, o njemu ništa drugo) osim dobro (osim lijepo)." Rekao je: Pa se vratio (na svoje opet, tj. Pa je ponovio) Umer pa je rekao: "O poslaniče Allaha! Već je prevario Allaha, i Njegovoga poslanika i vjernike. Pusti me, pa neka udarim (pa da udarim) njegov vrat (sabljom)!" Rekao je: "A zar nije (i on) od stanovnika (tj. od učesnika) Bedra? A šta daje znati tebi (tj. A šta ti znaš), možda Allah (da) se je natkučio na (nad) njih pa je rekao: "Radite šta ste htjeli (tj. šta hoćete), pa već sam zahtijevao (tj. pripravio, odredio) vama raj." Pa su se mnogo potopila (tj. kupala su se u suzama) njegova dva oka (Umerova dva oka), pa je rekao: "Allah i Njegov poslanik su znaniji."

Rekao je Ebu Abdullah: ..... (vrt) Haha (tj. vrt zvani Hah) je vjerodostojnije (tj. ispravnije), ali tako je rekao Ebu Avanete: ..... (vrt) Hadža (vrt zvani Hadž). A Hadžun je (jedno) iskrivljenje (pogreška, greška u pisanju, pogreška nastala prilikom pisanja ili prilikom prepisivanja, štamparska greška kako bi se to danas reklo). A ono je (tj. A to je jedno) mjesto (vrt Hah). A Hušejm govori: ..... (vrt) Haha (tj. vrt zvani Hah).

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA

KNJIGA (islamskoga) JEDNOBOŠTVA

(monoteizma, vjerovanje u jedinstvenoga, jednoga jedinoga Boga Uzvišenoga Allaha, i KNJIGA značenja Božijega jedinstva)

GLAVA

(onoga) što je došlo o pozivu (pozivanju) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, svoje sljedbe (svoga naroda) ka vjerovanju jednim (jedino, jednog, jedinog) Allaha (tj. da vjeruju da je Allah jedan, ili: da vjeruju u Allaha, samo Njega), blagoslovljen je i uzvišen je!

PRIČAO NAM JE Ebu Asim, pričao nam je Zekerija, sin Ishaka, od Jahja-a, sina Abdullaha sina Sajfije, od Ebu Ma'beda, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, poslao Muaza ka Jemenu (tj. u Jemen). A pričao mi je Abdullah, sin Ebul-Esveda, pričao nam je Fadl, sin 'Ala-a, pričao nam je Ismail, sin Umejjeta, od Jahja-a, sina Abdullaha sina Sajfije, da je on čuo Ebu Mabeda, slobodnjaka Ibnu Abbasa (Ibnu Abasovoga), (da) govori: Čuo sam Ibnu Abasa (da) govori: Pošto je poslao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, Muaza prema Jemenu, rekao je njemu:

"Zaista ti (ćeš da) dođeš (tj. da naiđeš) na (jedan) narod od stanovnika Knjige, pa neka bude prvo što (ćeš da) pozivaš njih k (tome) da vjeruju jednim Allaha, uzvišen je. (To jest: da vjeruju oni da je Bog samo jedan, uzvišen je.). Pa kada su znali (saznali) to, pa izvijesti ih, da je Allah uzakonio (propisao) na njih pet molitava u njihovom danu i njihovoj noći (u toku dana i noći). Pa kada su klanjali, pa izvijesti ih, da je Allah uzakonio (Sebi, tj. kao Svoje pravo) na njima zekat (obaveznu milostinju od) njihovih imanja, (a to) se uzima od njihovoga bogatoga (imućnoga - od imućnih), pa se vraća (tj. pa se razdjeljuje) na njihovoga siromašnoga (na siromašne). Pa kada su to priznali, pa uzmi od njih, i čuvaj se (tj. pazi i izbjegavaj, da u zekat od stoke uzmeš, uzimaš) plemenitih (primjeraka, grla od) imovina (izvjesnih) ljudi."

(Jer plemenita grla treba da ostanu za priplod, a u zekat se uzimaju grla srednje vrijednosti, ni najbolja, ni najslabija.)

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Beššara, pričao nam je Gunder, pričao nam je Šubete od Ebu Hasina i Eš'asa, sina Sulejma, čula su njih dvojica Esveda, sina Hilala, od Muaza, sina Džebela, rekao je: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"O Muaze! Je li znaš šta je pravo Allaha na (nad Njegovim) robovima (slugama)?" Rekao je: "Allah i Njegov poslanik su znaniji." Rekao je: "Da obožavaju Njega, a (da) ne pridružuju s Njim (ni jednu) stvar. Je li znaš šta je njihovo pravo na Njemu?" Rekao je: "Allah i Njegov poslanik su znaniji." Rekao je: "Da neće kazniti (tj. Da ne kažnjava) njih."

PRIČAO NAM JE Ismail, pričao mi je Malik od Abdur-Rahmana, sina Abdullaha sina Abdurahmana sina Ebu Sa'sa'ata, od njegovoga oca, od Ebu Seida Hudrije da je (jedan) čovjek čuo (jednoga drugoga) čovjeka (da) čita (suru koja počinje sa riječima) "Kul Huvellahu ehad (Reci: On, Allah je jedan)...", (i) povraća nju (tj. povraćajući nju, a to će reći: čita tu suru više puta, ponavlja je, opetuje nju). Pa pošto je osvanulo (sutradan), došao je ka Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je spomenuo njemu to. I kao da je (taj) čovjek smatrao malenom nju (tj. tu suru, smatrao je da je ona malenoga značaja jer je malena, kratka ta sura). Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Tako mi (Onoga) koji je (Taj što je) moja duša u Njegovoj ruci zaista ona zaista izjednačuje (tj. jednaka je, ravna je) trećini (cijeloga) Kur'ana."

A povećao je Ismail, sin Džafera, od Malika, od Abdurahmana, od njegovoga oca, od Ebu Seida, izvijestio me je moj brat (po majci) Katadete, sin Nu'mana, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Muhamed, pričao nam je Ahmed, sin Saliha, pričao nam je Ibnu Vehb, pričao nam je Amr od Ibnu Ebu Hilala da je Ebur-Ridžal Muhamed, sin Abdurahmana, pričao njemu od svoje majke

Amrete (Amre), kćeri Abdurahmana, a bila je u skrbništvu Aiše, supruge Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, od Aiše da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, poslao (jednoga) čovjeka (kao zapovjednika) na četi (nad jednom četom). I bio je (taj čovjek običaja da) čita (uči) svojim drugovima u svojoj molitvi, pa završi sa (surom) "Kul Huvellahu ehad (Reci: On, Allah je jedan).". Pa pošto su se vratili (sa vojnoga zadatka), spomenuli su to Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je rekao:

"Pitajte ga, zbog koje stvari (to on) pravi (čini)?" Pa su ga pitali, pa je rekao: "Zbog (toga što je slučaj) da je ona opis Milosrdnoga (Allaha), i ja volim da čitam sa njom (tj. nju, da čitam nju, da učim nju)." Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Izvijestite ga, da Allah voli njega."

GLAVA

govora Allaha, blagoslovljen je i uzvišen je: "Reci: Zovite (Molite) Allaha, ili zovite Milosrdnoga; koje god (od tih Njegovih imena izgovorite kada ga) zovete, pa za Njega su (tj. Njemu pripadaju, On ima sva) imena najljepša.....".

PRIČAO NAM JE Muhamed, izvijestio nas je Ebu Muavijete od Aameša, od Zejda, sina Vehba, i Ebu Zabjana, od Džerira, sina Abdullaha, rekao je: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Neće pomilovati Allah (onoga) ko neće pomilovati (te) ljude (ili: Neće biti milostiv Allah onome ko neće biti milostiv ljudima, ko nije milostiv ljudima)."

PRIČAO NAM JE Ebu Numan, pričao nam je Hammad, sin Zejda, od Asima Ahvela, od Ebu Usmana Nehdije, od Usameta, sina Zejda, rekao je:

Bili smo kod Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pošto je došao njemu poslanik (izaslanik) jedne (od) njegovih kćera, poziva ga

ka njezinome sinu (koji je) u (tj. na svojoj) smrti (samrti). Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Vrati se, pa izvijesti nju, da je za Allaha (ono) što je uzeo i za Njega je (ono) što je dao (tj. Allahovo je i ono što uzima i ono što daje), i svaka stvar je kod Njega sa (jednim) rokom imenovanim (određenim). Pa zapovjedi njoj, pa neka se (ona) strpi, i neka računa sebi (na Allahovu nagradu)."

Pa je povratila (ona ponovno toga svoga) poslanika (izaslanika) da zaklinje zaista (da on) dođe svakako njoj. Pa je ustao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, i ustao je sa njim Sa'd, sin 'Ubadeta, i Muaz, sin Džebela. Pa se dalo (dodalo to) dijete k njemu, a njegova duša zveči (tj. koleba se; ili: ječi, stenje) kao da je ona u (nekoj staroj, istrošenoj) mješini. Pa su se prolile njegove oči (doslovno: prolila su se njegova dva oka). Pa je rekao njemu Sa'd: "O poslaniče Allaha! Šta je ovo (Šta je to)?" Rekao je:

"Ovo je milost (samilost što) je učinio nju Allah u srcima Svojih robova. A samo (će da) pomiluje Allah od Svojih robova (jedino sve) milostive."

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "Ja sam veliki opskrbljivač, posjednik (svake) snage (snažni), čvrsti."

PRIČAO NAM JE Abdan od Ebu Hamzeta, od Aameša, od Seida, sina Džubejra, od Ebu Abdurahmana Sulemije, od Ebu Musa-a Eš'arije rekao je: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Nije (ni) jedan (ni jedno biće, tj. Nije niko) strpljiviji na uznemirivanje (što) je čuo njega (tj. na uznemiravanje koje čuje, kojeg sluša - niko na tom nije strpljiviji) od Allaha. Tvrde za Njega (da On ima izvjesno) dijete, zatim (On) zaštićuje njih (tj. čuva ih, odbija od njih bolest, nesreću i zlo) i opskrbljuje ih."

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "Poznavač (svake) tajne (tj. svega odsutnoga, nevidljivoga, skrivenoga) je (On - Allah), pa neće pokazati (tj. neće dati da se nadviri) na Njegovu tajnu (ni) jednome (nikome).", i "Zaista Allah (je taj što) je kod Njega znanje (nastupanja toga izvjesnoga) časa.....", i "..... spustio je njega sa Svojim znanjem.....", "..... i ne nosi od ženska (tj. i ne postaje trudna ni jedna ženska), a niti stavi (tj. a niti rodi, ne porodi se drukčije) osim sa Njegovim znanjem.....", "K Njemu se vraća znanje Časa.....".

Rekao je Jahja, sin Zijada: Vidljivi je na svaku stvar (tj. za svakoga) znanjem, i Skriveni (Tajni) je na (za) svaku stvar znanjem.

PRIČAO NAM JE Halid, sin Mahleda, pričao nam je Sulejman, sin Bilala, pričao mi je Abdullah, sin Dinara, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Ključevi (izvjesne) tajne (tj. skrivenoga, nevidljivoga, odsutnoga, nepoznatoga) su pet (stvari što) neće znati (ne zna) njih (niko) osim Allah: Neće znati (tj. Ne zna) što se okrnjuju (tj. umanjuju, stežu izvjesne, ili sve ženske) maternice (to ne zna niko) osim Allah; i neće znati (ne zna niko) šta je u sutra (u sutrašnjem danu) osim Allah; i ne zna kada dolazi (ta) kiša (ni) jedan (niko drugi) osim Allah; i ne zna (ni jedna) osoba u kojoj zemlji (će da) umre osim Allah; i ne zna kada će ustati (nastati) Čas (niko) osim Allah."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Jusufa, pričao nam je Sufjan od Ismaila, od Šabije, od Mesruka, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

"Ko je pričao tebi da je Muhammed, pomilovao ga Allah i spasio, vidio svoga Gospodara, pa već je slagao (lagao je), a On (tj. jer On - Allah) govori: "Neće stići Njega (ni jedni) vidovi (ni jedne oči).....". A ko je pričao tebi da on zna (tu) tajnu (tj. odsutno, neviđeno, skriveno), pa već je slagao (lagao je), a On (Allah) govori: "..... neće znati (ne zna te) tajne (tu tajnu, to skriveno, odsutno, neviđeno, tj. buduće niko) osim Allah.....".

(Pod izrazom "gajb - odsutno" neki misle da se treba da razumiju budući događaji koje jedino Uzvišeni Allah zna.)

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "..... Spas, Osiguravač (Obezbjeđivač).....".

(Neki kažu da riječ "el-mu'minu" i kada se odnosi na Uzvišenoga Allaha, opet znači: Vjernik, tj. On - Allah je Vjernik - a to će reći: Proglašavalac Sebe za jednoga, jedinoga, jedinstvenoga, jer je rekao u Kur'anu: "Šehidellahu ennehu la ilahe illa Huve (Svjedočio je, tj. Svjedoči Allah da ono nema božanstva osim On).....".)

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Junusa, pričao nam je Zuhejr, pričao nam je Mugirete, pričao nam je Šekik, sin Selemeta, rekao je: Rekao je Abdullah (Mes'udov): Bili smo (običaja da) klanjamo ozad (iza) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa govorimo:

"Spas (ili: Pozdrav; ili: Mir) na Allaha!" Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Zaista Allah, On je spas (tj. On daje spas, zdravlje, mir), a ali (tj. nego) govorite: "Pozdravi (svi) su za (ili: radi) Allaha, i molitve i lijepa (djela; ili: i milostinje od lijepe imovine, pošteno zarađene). Spas (pozdrav, mir) na tebe, o Vjerovijesniče, i milost Allaha i Njegovi blagoslovi. Spas (pozdrav, mir) na nas i na robove Allaha dobre. Svjedočim da nema božanstva osim Allah, i svjedočim da je Muhammed Njegov rob i Njegov poslanik."

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "Vladaru (svih) ljudi.".

O njemu je (tj. O ovome je pričao hadis) Ibnu Umer od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Saliha, pričao nam je Ibnu Vehb, izvijestio me je Junus od Ibnu Šihaba, od Seida, od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Zgrabiće Allah Zemlju (u ruku, u šaku na) sudnjem danu, i savijaće nebo sa Svojom desnicom, zatim (će da) govori: "Ja sam (pravi) vladar. Gdje su vladari Zemlje." A rekli su Šuajb, i Zubejdija, i Ibnu Musafir i Ishak, sin Jahja-a, od Zuhrije, od Ebu Selemeta.

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "..... i On je moćni, mudri.", "Slava tvome Gospodaru, Gospodaru (svake) moći (premoći; časti; veličine koji je uzvišen) od (onoga) što opisuju (Njega bezvjernici i krivovjerci).", "..... a za Allaha je (svaka) moć (čast, veličina), i za Njegovoga poslanika.....", i (GLAVA onoga) ko se je zaklinjao sa moći (sa časti, sa veličinom) Allaha i Njegovim svojstvima.

A rekao je Enes: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Reći će pakao: "Dosta, dosta, tako mi Tvoje moći!" A rekao je Ebu Hurejrete od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Ostaće (jedan) čovjek između raja i Vatre (tj. i pakla), zadnji (od) stanovnika Vatre ulaženjem (u) raj (tj. koji će unići u raj), pa (će da) govori: "Moj Gospodaru! Promijeni (tj. Odstrani, Okreni na drugu stranu) moje lice od Vatre! Ne, tako mi Tvoje moći neću pitati (tj. neću moliti) Tebe (ništa drugo) osim nje (osim ove molbe)."

Rekao je Ebu Seid: Zaista je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao: "Rekao je Allah, moćan je i veličajan je: "Za tebe je (tj. Ti imaš, Tebi je) to i deset njemu sličnih (i deset njegovih sličnosti, tj. to i deset puta toliko)." A rekao je Ejjub: "Tako mi Tvoje moći nema bogatstva (nikakvoga) sa mnom (takvoga koje bi me učinilo i napravilo neovisnim) od Tvoga blagoslova."

PRIČAO NAM JE Ebu Mamer, pričao nam je Abdulvaris, pričao nam je Husejn Muallim (Husejn učitelj), pričao mi je Abdullah, sin Burejdeta, od Jahja-a, sina Jamera, od Ibnu Abasa da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, bio (običaja da) govori:

"Utječem se u Tvoju moć, (o Ti) koji (si taj što) nema božanstva osim Ti, koji nećeš umrijeti, a (svi) duhovi (tj. a sva nevidljiva bića) i (svi) ljudi umiru (mriju, mru)."

PRIČAO NAM JE Ibnu Ebul-Esved, pričao nam je Haremija, pričao nam je Šubete od Katadeta, od Enesa, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Baciće se u Vatru." A rekao je meni Halifete: Pričao nam je Jezid, sin Zurej'a, pričao nam je Seid od Katadeta, od Enesa. A od Mu'temira: Čuo sam svoga oca, od Katadeta, od Enesa, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Neće se prestajati (da) se baca (Neće se prestati da baca) u nju (u vatru pakla, u pakao), a (ona) govori: "Da li je od povećanja (tj. Ima li još)?", dok stavi u nju (dok ne stavi u nju) Gospodar (svih) svjetova Svoje stopalo (Svoju nogu), pa će se skupiti (stisnuti) neki (dio) nje ka nekome (drugom dijelu), zatim će (ona) govoriti: "Dosta (mi je), dosta (mi je), (kunem se) sa Tvojom moći i Tvojom plemenitošću (tj. tako mi Tvoje moći i Tvoje plemenitosti)."

A neće prestati raj (da) ostaje (nepopunjen, tj. da ima preteka, viška prostora koji nije popunjen) dok stvori Allah (tj. tako da će Allah stvoriti) za nju (za tu prazninu u raju jedna) stvorenja (bića), pa (će da) nastani njih (u) pretek (višak, ostatak) raja (tj. ostali nenastanjeni, prazni dio raja)."

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "I On je (taj) koji je stvorio nebesa i Zemlju sa (tom) istinom (ili: sa tim pravom, pravičnošću).....".

PRIČAO NAM JE Kabisate, pričao nam je Sufjan od Ibnu Džurejdža, od Sulejmana, od Tavusa, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) moli (u nekom dijelu) od (izvjesne, ili svake) noći:

"Moj Bože! Za Tebe je (tj. Tebi pripada svaka dolična) hvala, Ti si Gospodar nebesa i Zemlje. Za Tebe je (Tebi pripada svaka dolična) hvala, Ti si obdržavalac (izdržavalac, čuvar) nebesa i Zemlje i ko je u njima. Za Tebe je hvala, Ti si svjetlo nebesa i Zemlje. Tvoj govor je istina (istinit, prav), i Tvoje obećanje je istina, i Tvoje susretanje je istina, i raj je istina, i Vatra (pakao) je istina i Čas je istina. Moj Bože! Tebi sam se predao, i u Tebe sam vjerovao, i na Tebe sam se oslonio, i k Tebi sam se vratio (zavraćao), i s Tobom (tj. s Tvojom pomoći) sam se prepirao (sa bezvjernicima) i k Tebi se sudim, pa oprosti mi (ono) što sam proturio naprijed (već, tj. što sam već zgriješio), i što sam odgodio, i (što) sam tajno učinio i (što) sam javno učinio (tj. i što sam utajio i obznanio), Ti si moj Bog (Božanstvo), nema (nikakvoga) božanstva meni osim Tebe."

PRIČAO NAM JE Sabit, sin Muhammeda, pričao nam je Sufjan o ovome (hadisu, za ovaj hadis) i rekao je: "Ti si istina, i Tvoj govor je istina."

GLAVA:

"..... i bio je Allah svečujući, svevideći.".

A rekao je Aameš od Temima, od Urveta, od Aiše rekla je: Hvala Allahu koji je (taj što) je obuhvatio Njegov sluh (obuhvatilo je Njegovo čuvenje sve) glasove. Pa je spustio Allah, uzvišen je, na Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (ovaj ajet):

"Već je čuo Allah govor (te izvjesne žene) koja se prepire (s) tobom o njezinom (o svome) mužu.....".

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Hammad, sin Zejda, od Ejjuba, od Ebu Usmana, od Ebu Musa-a rekao je:

Bili smo sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, u (na jednom) putovanju, pa smo bili kada smo nadvisivali (tj. kada bismo se uspeli, popeli na kakvo visoko mjesto), veličali (veličali bi smo, tj. izgovarali smo: "Allahu ekber!"). Pa je rekao:

"Učetvrtite (Umanjite) na vaše osobe (tj. Budite blagi prema sebi, a to će reći: Ne naprežite se veličajući mnogo podignutim glasom), pa (jer) zaista vi nećete zvati (tj. ne zovete, ne molite i ne veličate nekoga) gluhoga, a ni odsutnoga. Zovete (Molite, Veličate) Svečujućeg, Svevidećega, Blizoga." Zatim je došao na mene (meni), a ja govorim u svojoj osobi (u svojoj duši, u sebi): "Nema moći (pokreta, preinake), a niti snage osim sa Allahom." Pa je rekao meni:

"O Abdullahe, sine Kajsa! Reci: "Nema moći, a niti snage osim sa Allahom!" (tj. govori to često) pa (jer) zaista ona (ta rečenica) je (jedna) riznica od riznica raja." Ili je rekao: "Zar neću pokazati tebi za njega (za ovaj drugi dio ovoga hadisa)."

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Sulejmana, pričao mi je Ibnu Vehb, izvijestio me je Amr od Jezida, od Ebul-Hajra, čuo je Abdullaha, sina Amra, da je Ebu Bekr Siddik, bio zadovoljan Allah od njega, rekao Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio:

"O poslaniče Allaha! Pouči me (jednu, neku) molitvu (da) molim sa njom (Uzvišenoga Allaha) u svojoj ritualnoj molitvi (u svome klanjanju)." Rekao je: "Reci:

"Moj Bože! Zaista ja sam nasilje činio svojoj osobi (sam sebi jednim) nasiljem mnogim, a neće oprostiti (tj. a ne oprašta te) grijehe (griješenja niko drugi) osim Ti, pa oprosti mi od kod Tebe (tj. od Sebe velikim) opraštanjem, zaista Ti, Ti si veliki opraštač, milostivi."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Ibnu Vehb, izvijestio me je Junus od Ibnu Šihaba, pričao mi je Urvete da je Aiša, bio zadovoljan Allah od nje, pričala njemu: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista Džibril - na njega spas (ili: pozdrav)! - dozivao me je, rekao je: "Zaista Allah je već čuo govor tvoga naroda i (ono) šta su odvratili (odgovorili) na tebe (tebi)."

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "Reci: On je (taj koji je) moćan.....".

PRIČAO MI JE Ibrahim, sin Munzira, pričao nam je Ma'n, sin 'Isa-a, pričao mi je Abdurahman, sin Ebul-Mevalija, rekao je: Čuo sam Muhameda, sina Munkedira, (da) priča Abdullahu, sinu Hasena, (i) govori (tj. govoreći mu): Izvijestio me je Džabir, sin Abdullaha, Sulemija, rekao je:

Bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) poučava svoje drugove (molitvi) istihari u (važnim) stvarima, svima njima, kao što poučava (kao što poučavaše njih nanovo objavljenu) suru od Kur'ana, (i) govori (tj. govoreći):

"Kada se je zabrinuo (tj. Kada je naumio, odlučio se) jedan (od) vas za (izvjesnu) stvar (za izvjesni posao), pa neka se nakloni dva naklona od bez propisane molitve (tj. neka klanja dva rekata molitve koja nije fard, nego dobrovoljna molitva, neobavezna molitva), zatim neka rekne:

"Moj Bože! Zaista ja tražim dobro (od) Tebe (u ovoj stvari, u ovome poslu, tj. da mi odluku i volju okreneš onamo gdje je hajr - dobro; pa se zbog ovoga i zove ova molitva istiharetun - jedno traženje dobra) sa Tvojim (Svojim) znanjem (da me naputiš ondje gdje je dobro), i tražim snažnost (od) Tebe sa Tvojom (Svojom) snažnošću (da me pomogneš), i pitam (molim) Te od Tvoje dobrote. Pa (Jer) zaista Ti možeš, a (ja) ne mogu, i znaš, a (ja) ne znam, i Ti si veliki znalac (poznavalac svih) tajni. Moj Bože! Pa ako si bio (da) znaš ovu stvar - zatim imenuje nju sa njezinim okom (tj. imenuje nju lično, u cijelosti) - dobrom za mene u brzom (dijelu) moje stvari i njegovom oročenom (dijelu, tj. i na ovome svijetu i na drugome svijetu)." Rekao je: "Ili u mojoj vjeri, i mome življenju i posljedici moje stvari, pa dosudi ga (tj. ispuni, izvrši ovaj posao, ovu stvar) meni, i olakšaj ga meni, zatim blagoslovi meni u njemu. Moj Bože! Ako si bio (da) znaš da je on (ovaj posao, ova stvar nešto što je) zlo za mene u mojoj vjeri, i mome življenju i posljedici moje stvari - ili je rekao: u brzome (dijelu) moje stvari i oročenom njegovome (dijelu, njezinome dijelu) - pa promijeni (tj. odbij, odvrati, vrati) mene od njega, i dosudi meni (izvjesno) dobro

gdje (god) je bilo, zatim zadovolji mene sa njim (sa njom sa tom stvari koja je dobra za mene)."

GLAVA

prevrtača (izvjesnih, ili svih, sviju) srca i govora Allaha, uzvišen je: "I prevrćemo (okrećemo, izvrćemo) njihova srca i njihove vidove (oči).....".

(Pod izrazom "vidovi, oči" može da se misli na gledanja, shvatanja u vjeri i inače.)

PRIČAO NAM JE Seid, sin Sulejmana, od Ibnul-Mubareka, od Musa-a, sina 'Ukbeta, od Salima, od Abdullaha (Umerovoga) rekao je:

Najviše (ono) što je bio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) se zaklinje, (bilo) je: "Ne, tako mi Prevrtača (svih) srca."

GLAVA:

Zaista za (tj. u) Allaha je stotinu imena osim jedno.

Rekao je Ibnu Abas: Posjednik (svake) veličajnosti, veličine, Dobročinitelj? Dobar (Prefinjen).

(Ili: Posjednik svake veličajnosti - tj. veličine; Dobročinitelj - tj. Dobar. Po prvome prevodu Ibnu Abas iznosi neka od tih mnogih imena Uzvišenoga Allaha. Po drugom prevodu, u zagradi, Ibnu Abas tumači značenje nekih Božijih imena.)

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb, pričao nam je Ebu Zinad od Aaredža, od Ebu Hurejreta da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Zaista za (u) Allaha je (Allah ima) devedeset i devet imena, stotinu osim jedno (stotinu manje jedno). Ko je obuhvatio (izbrojio, tj. zapamtio) njih, unišao je (tj. on će unići u) raj."

"..... ahsajnahu....." je (što i) "hafiznahu": zapamtili smo ga.

(Inače doslovno izraz "ahsajnahu" znači: izbrojili smo ga.)

GLAVA

(izvjesnoga) pitanja (tj. molitve, moljenja) sa imenima Allaha, uzvišen je, i (izvjesnoga) traženja utočišta (zaštite) sa njima (sa Božijim imenima).

PRIČAO NAM JE Abdulaziz, sin Abdullaha, pričao mi je Malik od Seida, sina Ebu Seida, Makburije, od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Kada je došao (Kada dođe) jedan (od) vas ka svojoj postelji, pa neka otrese nju sa stranom svoje odjeće tri puta, i neka rekne (neka izgovori ovo):

"Sa Tvojim imenom, moj Gospodaru, metnuo (spustio) sam svoju stranu, i s Tobom (tj. i s Tvojom pomoći ću da) podignem nju. Ako sustegneš moju dušu (u snu, tj. Ako u snu usmrtiš moju osobu), pa oprosti joj. A ako pošalješ nju (u život još da živi), pa čuvaj nju sa (onim načinom) što čuvaš s njime Tvoje (Svoje) robove dobre."

Slijedio je njega (Abdulaziza) Jahja i Bišr, sin Mufaddala, od Ubejdulaha, od Seida, od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. A povećao je Zuhejr, i Ebu Damrete i Ismail, sin Zekerija-a, od Ubejdulaha, od Seida, od njegovoga oca, od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. A predao je njega (navedeni hadis) Ibnu Adžlan od Seida, od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. Slijedio je njega (Ibnu Adžlana, slijedili su ga) Muhamed, sin Abdurahmana, i Deraverdija i Usamete, sin Hafsa.

PRIČAO NAM JE Muslim, pričao nam je Šubete od Abdulmelika, od Rib'ije, od Huzejfeta rekao je: Bio je (Bio bi) Vjerovijesnik,

pomilovao ga Allah i spasio, kada je odsjeo ka svojoj postelji, rekao (bio bi rekao, rekao bi):

"Moj Bože! S Tvojim imenom živim i umirem." A kada je (kada bi) osvanuo, rekao je (rekao bi): "Hvala Allahu koji je oživio nas poslije (onoga) što je usmrtio (umrtvio bio) nas, i k Njemu je (izvjesno) raširivanje (tj. ponovno proživljenje nakon prave smrti)."

PRIČAO NAM JE Sa'd, sin Hafsa, pričao nam je Šejban od Mansura, od Rib'ije, sina Hiraša, od Harešeta, sina Hurra, od Ebu Zerra rekao je:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, kada je uzeo svoje ležanje od (kada bi legao svake) noći, rekao (bi, tj. bio bi rekao):

"Sa Tvojim imenom umiremo i živimo." Pa kada se je (tj. kada bi se) probudio, rekao je (rekao bi): "Hvala Allahu koji je oživio nas poslije što je (bio) umrtvio nas, i k Njemu je (izvjesno) raširivanje (tj. proživljenje nakon smrti)."

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Džerir od Mansura, od Salima, od Kurejba, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Da je da jedan (od) vas (Da jedan od vas postupi ovako) kada je htio da dođe svojoj porodici (tj. kada hoće da priđe svojoj ženi u ime spolnoga odnosa), pa je rekao (pa rekne):

"Sa imenom (U ime) Allaha. Moj Bože! Odstrani (od) nas (izvjesnoga) sotonu, i odstrani (izvjesnoga) sotonu (od onoga) što si opskrbio (dao, tj. što dadneš) nama!", pa zaista ono ako se odredi među njima dvoma dijete u tome (spolnom činu da se začne), nije štetio (tj. neće štetiti, neće škoditi) njemu (nikakav) sotona nikada (dovijek, zauvijek)."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, pričao nam je Fudajl od Mansura, od Ibrahima, od Hemmama, od Adijja, sina Hatima, rekao je: Pitao sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao sam:

"Pošaljem (Pustim u lov) svoje pse poučene (dresirane)." Rekao je: "Kada si poslao (pustio) tvoje (svoje) pse poučene, i spomenuo si ime Allaha, pa su uhvatile (kuje, tj. psi životinju koju su lovile), pa jedi (meso ulovljene životinje). I kada si (se) bacio (tj. kada si gađao životinju koju loviš) sa (izvjesnom na sredini širokom, drvenom) strijelom, pa je (strijela) pogodila (ranila sa oštrim vrhom životinju), pa jedi (i u tom slučaju meso tako ulovljene životinje ako je životinja, naravno, od onih životinja čije je meso dozvoljeno muslimanima jesti)."

PRIČAO NAM JE Jusuf, sin Musa-a, pričao nam je Ebu Halid Ahmer, rekao je: Čuo sam Hišama, sina Urveta, (da) priča od svoga oca, od Aiše rekla je: Rekli su:

"O poslaniče Allaha! Zaista ovdje su narodi (tj. neki ljudi), novo je (tj. skorašnje je) njihovo vrijeme (koje ih veže) sa idolopoklonstvom, (pa) nam donose (razna) mesa (i) nećemo znati (tj. ne znamo) spominju (li oni prilikom klanja i lovljenja) ime Allaha na njoj (nad životinjom koju kolju), ili ne." Rekao je: "Spomenite vi ime Allaha, i jedite." Slijedio je njega (Ebu Halida Ahmera) Muhamed, sin Abdurahmana, i Deraverdija i Usamete, sin Hafsa.

PRIČAO NAM JE Hafs, sin Umera, pričao nam je Hišam od Katadeta, od Enesa rekao je:

Izvršio je žrtvu Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, sa dva ovna (tj. Zaklao je u kurban, kao kurban dva ovna), (i) imenuje i veliča (tj. izgovarajući Allahovo ime - Bismillahi - i veličajući Allaha sa "Allahu ekber!" prilikom klanja kurbana - žrtava).

PRIČAO NAM JE Hafs, sin Umera, pričao nam je Šubete od Esveda, sina Kajsa, od Džunduba da je on prisustvovao Vjerovijesniku (tj. sa Vjerovijesnikom), pomilovao ga Allah i spasio, (na) dan klanja (žrtava ispod vrata, tj. bio je zajedno sa Muhammedom a.s. na blagdan

žrtava, na kurban bajram). Klanjao je (Muhammed a.s. bajramsku molitvu), zatim je predikovao pa je rekao:

"Ko je zaklao (žrtvu) prije (nego) da klanja, pa neka zakolje umjesto nje drugu (žrtvu). A ko nije (bio) zaklao, pa neka zakolje (sada poslije molitve) sa imenom (u ime) Allaha."

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Verka od Abdullaha, sina Dinara, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ne zaklinjite se sa vašim (sa svojim) očevima. A ko je bio zaklinjač (ko hoće, ko treba da se zaklinje), pa neka se zaklinje (zakune) sa Allahom."

GLAVA

(onoga) što se spominje o (Allahovom) biću, i (Njegovim) svojstvima i imenima Allaha.

A rekao je Hubejb: A to je u biću Allaha (zbog bića Allaha, radi Allahovoga bića). Pa je spomenuo (Njegovo) biće (u genitivnoj vezi) sa Njegovim imenom, uzvišen je.

(Izraz "zatun, ez-zatu" znači osoba, ličnost, ali znači i biće, bitnost, suština. Zbog toga što se u prvome značenju više upotrebljava, neki kažu da se taj izraz ne smije upotrebljavati u odnosu na Uzvišenoga Allaha, jer On nije osoba, ličnost. Međutim, drugi učenjaci imaju u vidu ono drugo značenje toga izraza, pa kažu da ga je dozvoljeno upotrijebiti i u odnosu na Uzvišenoga Allaha. To drugo mišljenje zastupa i Buharija na osnovu slučaja Hubejba koji je taj izraz upotrebio u tom smislu, a tu Hubejbovu upotrebu čuo je i sami Muhammed a.s. i nije je osudio.)

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, izvijestio me je Amr, sin Ebu Sufjana sina Esida sina Džarijeta, Šekafija, saveznik Zuhretovića, a bio je (jedan) od drugova Ebu Hurejreta, da je Ebu Hurejrete rekao:

Poslao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, desetoricu, od njih je (jedan bio i) Hubejb Ensarija. Pa je izvijestio mene Ubejdulah, sin 'Ijada, da je kći Harisa izvijestila njega da su oni kada su se skupili (da donesu odluku da ga ubiju, bili su u takvoj prilici da) je uzeo unaruč (na poslugu) od nje (Hubejb jednu) britvu da obrije (da bi obrijao) s njom (dlaku okolo svoga spolnoga uda da se ne pokazuje kada ga ubiju). Pa pošto su izašli iz (toga mekanskoga) svetoga tla (vodeći sa sobom Hubejba), rekao je Hubejb Ensarija:

"Nisam (da) umujem (tj. Ne brinem se) kada se ubijem muslimanom,
Na koju polovinu je bilo radi Allaha moje obaranje (padanje)
A to je u biću (radi bića) Allaha, a ako hoće,
Blagosloviće na zglobove uda rastavljenoga (raščupanoga)."

Pa je ubio njega Ibnul-Haris. Pa je izvijestio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, svoje drugove njihovu vijest (tj. vijest o njima na) dan (kada) su se pogodili (kada su pogođeni, pobijeni ova desetorica koji su bili poslani da poučavaju neka plemena Islamu).

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "..... i upozorava vas Allah (na) Svoju osobu (tj. na Sebe lično, da se čuvate Njega).....", i Njegovoga govora, veličajno je Njegovo spominjanje: "..... znaš (ono) što je u mojoj osobi (u mojoj duši, u meni), a ne znam što je u Tvojoj osobi (u Tebi)......".

PRIČAO NAM JE Umer, sin Hafsa sina Gijasa, pričao nam je moj otac, pričao nam je Aameš od Šekika, od Abdullaha (Mes'udovoga), od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Nema (ni) od jednoga (tj. Nema ni jedan, niko) ljubomorniji od Allaha. Zbog toga je zabranio (te izvjesne) bezobraštine (nevaljaštine, ili: te preljube, sve vrste bluda). I nema (ni) jedan (tj. I nema niko da) je draža k njemu pohvala od Allaha (doslovno: izvjesna pohvala od Allaha, tj. Niko ne voli da mu se zahvaljuje kao što to voli Allah)."

PRIČAO NAM JE Abdan od Ebu Hamzeta, od Aameša, od Ebu Saliha, od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Pošto je Allah stvorio (sva) stvorenja, napisao je u Svojoj knjizi (što) On piše (propisuje) na Svoju osobu (na Sebe, Sebi), i ona je stavljanje (tj. i ona je stavljena, metnuta) kod Njega na (Njegovo) prijestolje: "Zaista Moja milost nadvladava (pobjeđuje, nadjačava) Moju srdžbu."

(To je, dakle, u toj knjizi, ili u tom pismu propisano, napisano, zapisano: da je Allahova milost pobjednik nad Njegovom srdžbom.)

PRIČAO NAM JE Umer, sin Hafsa, pričao nam je moj otac, pričao nam je Aameš, čuo sam Ebu Saliha od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Govori Allah, uzvišen je:

"Ja sam kod mišljenja Moga roba o Meni i Ja sam sa njim kada je spomenuo (tj. kada spomene) Mene. Pa ako je spomenuo Mene u svojoj osobi (u svojoj duši, u sebi samome), spomenuo sam (spomenem) ga (spomenem i Ja njega) u Svojoj osobi (u Sebi). A ako je spomenuo (ako spomene) Mene u (tj. među nekim ljudima) uglednicima (velikašima), spomenuo sam (spomenem i Ja) njega u (među) uglednicima boljim od njih. A ako se je približio (ako se približi) k Meni pedalj (doslovno: sa pedljem), približio sam se (približim se Ja) ka njemu aršin. A ako se je približio k Meni aršin, približio sam se (Ja) k njemu rastrgljaj (a to je udaljenost od vrha prsta jedne ruke do vrha prsta druge ruke kada se obje ruke raširе). A ako je došao (ako dođe, ako ide) Meni (pa) pješači (pješačeći, pješke), došao sam (Ja dođem) njemu žurenjem (u hodu)."

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "..... svaka stvar je propadač osim Njegovoga lica.....".

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Hammad, sin Zejda, od Amra, od Džabira, sina Abdullaha, rekao je: Pošto je sišao ovaj ajet:

"Reci: On je moćan na (to) da pošalje na vas (neku) kaznu od iznad vas", rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Utječem se sa Tvojim licem (u Tvoje lice)." Pa je rekao: "ili (kaznu) od ispod vaših nogu", pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Utječem se sa Tvojim licem (u Tvoje lice)." Rekao je: "ili (da) pomiješa vas (u neke) stranke.....", pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Ovo je lakše."

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "..... i zato (da) se napraviš na Mome oku (tj. pred Mojim okom, a to reći: Na Mojoj pažnji, čuvanju)....." (a izraz "da se napraviš" znači da): se hraniš. I (GLAVA) Njegovoga govora, veličajno je Njegovo spominjanje: "..... teče (tj. plovi ona) sa Našim očima.....".

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Džuvejrijete od Nafi'a, od Abdullaha (Umerovoga) rekao je: Spomenuo se je Velepremazivač (Dedždžal) kod Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Zaista Allah se neće sakriti na vas (vama), zaista Allah nije sa ćoravim (tj. Allah nije ćorav, slijep u jedno oko)." I dao je znak sa svojom rukom (tj. pokazao je rukom) ka svome oku (Muhammed a.s.). "A zaista (taj) pomazanik Velepremazivač je ćoravoga desnoga oka, kao da je njegovo oko (jedno) zrno grožđa lebdeće (na vodi)."

PRIČAO NAM JE Hafs, sin Umera, pričao nam je Šubete, izvijestio nas je Katadete, rekao je: Čuo sam Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Nije poslao Allah od vjerovijesnika (ni jednoga, tj. ni jednoga vjerovijesnika drukčije) osim (tako da) je opominjao svoj narod (na izvjesnoga) ćoravoga velikoga lažova. Zaista on je ćorav, a zaista vaš Gospodar nije sa ćoravim (tj. nije ćorav). Napisano je među (između) njegova dva oka: Kafir (Bezvjerac, Nevjernik)."

GLAVA

govora Allaha: "On je (Allah) stvaralac, iz ništa tvorac, uobličavalac (davalac oblika).....".

PRIČAO NAM JE Ishak, pričao nam je Affan, pričao nam je Vuhejb, pričao nam je Musa, on je sin Ukbeta, pričao mi je Muhammed, sin Jahja-a sina Habbana, od Ibnu Muhajriza, od Ebu Seida Hudrije o vojni Mustalikovića da su oni pogodili (tj. zarobili neke žene) zarobljenice, pa su htjeli da uživaju s njima (tj. da s njima vrše spolni odnos), a (da one) neće nositi (tj. a da one ne začnu, da ne ostanu noseće, trudne). Pa su pitali Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, o (tome) azlu (o izlijevanju sperme, sjemena izvan maternice izvlačenjem muškoga spolnoga uda iz ženskoga uda-spolnoga organa prije nego se izlije sperma iz muškoga uda u ženski ud, spolni organ). Pa je rekao (Muhammed a.s.):

"Nije na vas da ne učinite, pa (tj. jer) zaista Allah je već pisao (tj. propisao, odredio) ko je (taj što je) On stvaralac (njega) do sudnjega dana (tj. Allah je već odredio ko će biti stvoren do sudnjega dana)."

(Neki kažu da je čestica "la: ne" suvišna u rečenici "en la tef'alu" i rečenica treba da se shvati kao da stoji "en tef'aju", pa onda prvi dio toga hadisa ima značenje: "Nije na vas da činite,...." Ima još nekih shvatanja ovoga hadisa koja se neće ovdje navoditi. Iz tih shvatanja ovoga hadisa proizišli su i suprotni stavovi o azlu.)

A rekao je Mudžahid od Kaze'ata: Čuo sam Ebu Seida, pa je rekao: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Nije (ni jedna) osoba stvorena (tj. određena da se stvori, pa da će biti drukčije) osim (tako da) je Allah njezin stvaralac."

govora Allaha, uzvišen je: "..... za (ono, tj. onome) što sam stvorio sa Svoje dvije ruke.....".

PRIČAO MI JE Muaz, sin Fedaleta, pričao nam je Hišam od Katadeta, od Enesa da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao: "Skupiće Allah (sve) vjernike (na) sudnjem danu takođe, pa (će oni da) govore:

"Da smo tražili zagovornika ka našem Gospodaru čak (tj. tako da) odmori nas od ovoga našega mjesta." Pa (će oni da) dođu Ademu pa govore: "O Ademe! Zar ne vidiš (ove) ljude? Stvorio je tebe Allah sa Svojom rukom, i oborio je ničice (na sedždu) tebi Svoje anđele i poučio je tebe imena svake stvari. Zagovaraj za nas ka našem Gospodaru, dok (tj. da On) odmori nas od ovoga našega mjesta." Pa (će da) govori: "Nisam ovdje (tude, tu pogodan za to)." I (on će da) spomene njima svoju grešku (grijeh) koju je pogodio (tj. učinio), a ali (tj. nego) dođite Nuhu (Noju), pa (tj. jer) zaista on je prvi poslanik (što) je poslao njega Allah ka stanovnicima Zemlje (poslije općega) potopa." Pa dođu (Pa će doći) Nuhu: Pa govori: "Nisam ovdje vama (ja za to pogodan)." I spomene (spomenuće) svoju grešku koju je pogodio (uradio), a ali (nego) dođite (idite) Ibrahimu (Avramu), (srčanome) prijatelju Milosrdnoga. Pa dođu (Pa će doći) Ibrahimu. Pa govori: "Nisam (za to) ovdje vama (pogodan). I spomene (spomenuće) njima svoje pogreške koje je pogodio njih (grijehe koje je učinio), a ali (nego) dođite Musa-u (Mojsiju), robu (što) je dao njemu Allah Tevrat, i govorio je njemu (tj. sa njim jednim) govorenjem (govorom)." Pa dođu (doći će) Musa-u. Pa govori (on): "Nisam (ja za to) ovdje vama (pogodan). I spomene (reći će) svoju grešku koju je pogodio (koju je učinio), a ali (nego) dođite (idite) 'Isa-u (Isusu), robu Allaha, i Njegovome poslaniku, i Njegovoj riječi i Njegovome duhu (duši)." Pa dođu (doći će) 'Isa-u. Pa (on) govori: "Nisam (ja za to) ovdje vama (pogodan), a ali (nego) dođite (odite, idite) Muhammedu, pomilovao ga Allah i spasio, robu (koji je taj što) se je oprostilo njemu što je proturio naprijed od svoga grijeha (griješenja) i što je odgodio (i što je ostavio na kraju, poslije da učini - dakle: oprostio mu je ono što je bilo i što će biti od grijeha)." Pa dođu

meni (Pa će doći meni). Pa (ću da) odem, pa (ću da) tražim dozvolu na (od) svoga Gospodara (svome Gospodaru) Pa (će da) se dozvoli (tj. Pa će se dati dozvola) meni na Njega (Njemu - od Njega). Pa kada sam vidio (tj. kada vidim) svoga Gospodara, pao sam (tj. past ću, pašću) Njemu ničičeći (čineći ničicu-sedždu). Pa (će da) ostavi mene (tj. Pa će Uzvišeni Allah ostaviti mene u položaju ničice, na sedždi onoliko vremena) što je (koliko je) htio Allah da ostavi (tako) mene. Zatim (će da) se govori meni:

"Podigni (svoju glavu), Muhammede, i reci, slušaćeš se, i pitaj (moli), daće ti se, i zagovaraj, primiće ti se zagovaranje." Pa (ću da) hvalim svoga Gospodara sa pohvalama (što) je poučio mene njih (On), zatim (ću da) zagovaram. Pa (će On da) ograniči meni (jednu) granicu, pa (ću da) uvedem njih (u) raj. Zatim (ću da) se vratim, pa kada sam vidio (tj. kada vidim) svoga Gospodara, pao sam ničičeći (učiniću sedždu). Pa (će da) ostavi mene što (tj. koliko) je htio Allah da ostavi mene. Zatim (će da) se govori (meni): "Podigni (svoju glavu), Muhammede, i reci, slušaćeš se, i pitaj, daće ti se, i zagovaraj, primiće ti se zagovaranje." Pa (ću da) hvalim svoga Gospodara sa pohvalama (što) je poučio mene njih. Zatim (ću da) zagovaram (da se zauzimam). Pa (će da) ograniči meni granicu, pa (ću da) uvedem njih (u) raj. Zatim (ću ponovo da) se vratim. Pa kada sam vidio svoga Gospodara, pao sam ničičeći (pao sam na sedždu). Pa (će da) ostavi mene što je (tj. koliko je) htio Allah da ostavi mene (u tom položaju). Zatim (će da) se govori: "Podigni, Muhammede (svoju glavu), (i) reci, slušaćeš se, i pitaj, daće ti se, i zagovaraj, primiće ti se zagovaranje." Pa (ću da) hvalim svoga Gospodara sa pohvalama (što) je poučio mene njih. Zatim (ću da) zagovaram (da se zauzimam). Pa (će da) ograniči meni granicu. Pa (ću da) uvedem njih (u) raj. Zatim (ću da) se vratim, pa (ću da) govorim: "O moj Gospodaru! Nije ostao u Vatri (niko drugi) osim ko (je takav griješnik da) je zadržao njega Kur'an i trebalo je na njega (za njega njegovo) vječno bivanje (tj. vječno ostajanje u paklu)."

Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Izvadiće se iz Vatre ko je (god) rekao (govorio): "Nema božanstva osim Allah!", a bilo je (a da bude) u njegovome srcu od (izvjesnoga) dobra (makar onoliko) što mjeri (tj. što je teško koliko jedno) zrno ječma. Zatim će se izvaditi iz Vatre ko je rekao: "Nema božanstva osim Allah!", a bilo je (a

bude) u njegovome srcu od (izvjesnoga) dobra što mjeri (što teži jedno) zrno pšenice. Zatim će se izvaditi iz Vatre ko je rekao: "Nema božanstva osim Allah!", a bilo je u njegovome srcu što mjeri od (izvjesnoga) dobra (jedan) trunak prašine."

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb, pričao nam je Ebu Zinad od Aaredža, od Ebu Hurejreta da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Ruka Allaha je puna, (i) neće okrnjiti (tj. ne okrnjuje) nju opskrba lijevajuća (obilna, tj. obilno lijevanje prilikom davanja u svakoj) noći i (svakome) danu." I rekao je: "Je li ste (Jeste) li vidjeli (tj. Šta mislite, znate li da ono) što je opskrbljavao (tj. što god je davao) otkada je stvorio nebesa i Zemlju, pa zaista ono (zaista to) nije okrnjilo (ono) što je u Njegovoj ruci." I rekao je: "Njegovo prijestolje je na (izvjesnoj) vodi, a u Njegovoj drugoj ruci je (izvjesno) mjerilo (sredstvo za mjerenje, vaga), spušta, i podiže."

PRIČAO NAM JE Mukaddem, sin Muhameda, rekao je: Pričao mi je moj stric Kasim, sin Jahja-a, od Ubejdulaha, od Nafi'a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, da je on rekao:

"Zaista Allah će zgrabiti (uzeće u ruku, u šaku na) sudnjem danu Zemlju, i biće nebesa u Njegovoj desnici, (a) zatim će govoriti (reći će):

"Ja sam (istinski) vladar." Predao je njega (ovaj hadis) Seid od Malika. A rekao je Umer, sin Hamzeta: Čuo sam Salima, čuo sam Ibnu Umera od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, o ovome (ili: za ovo, za ovaj hadis). A rekao je Ebul-Jeman: Izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, izvijestio me je Ebu Selemete da je Ebu Hurejrete rekao: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zgrabiće (Uzeće u ruku, u šaku od ruke) Allah Zemlju."

PRIČAO NAM JE Museded, čuo je Jahja-a, sina Seida, od Sufjana, pričao mi je Mansur i Sulejman od Ibrahima, od Abideta, od

Abdullaha (Mes'udovoga) da je (jedan) Židov došao ka Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"O Muhammede! Zaista Allah drži (sva) nebesa na (jednom) prstu, a (sve) zemlje na (jednom) prstu, a planine na (jednom) prstu, a stabla na prstu, a stvorenja na prstu, zatim govori: "Ja sam (pravi) vadar." Pa se je nasmijao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, čak (tako da) su se pokazali njegovi umnjaci (najkrajnji zubi kutnji), zatim je čitao:

"I nisu izmjerili Allaha pravim Njegovim izmjeranjem (tj. nisu ocijenili moći Allahu pravim cijenjenjem Njegovim, pravim cijenjenjem Njegove moći).....".

Rekao je Jahja, sin Seida: A povećao je u njemu Fudajl, sin 'Ijada, od Mansura, od Ibrahima, od Abideta, od Abdullaha (Mes'udovoga): Pa se nasmijao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, čuđenjem i potvrđivanjem njemu (tj. zbog čuđenja i potvrđivanja njemu).

PRIČAO NAM JE Umer, sin Hafsa sina Gijasa, pričao nam je moj otac, pričao nam je Aameš, čuo sam Ibrahima rekao je: Čuo sam Alkameta (da) govori: Rekao je Abdullah (Mesudov): Došao je (jedan) čovjek ka Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, od stanovnika (sljedbenika) Knjige pa je rekao:

"O Ebul-Kasime! Zaista Allah drži nebesa na prstu, i zemlje na prstu, i stabla i (rosnu) zemlju (rosno tlo) na prstu i stvorenja na prstu, zatim govori: "Ja sam vladar." Pa sam vidio Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) se je nasmijao, čak (tako da) su se pokazali njegovi umnjaci, zatim je čitao:

"I nisu izmjerili moć Allahu pravim Njegovim izmjerenjem......".

GLAVA

govora Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Nema osobe (ni jedne, tj. Nema nikoga da) je ljubomorniji od Allaha."

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, Tebuzekija, pričao nam je Ebu Avanete, pričao nam je Abdulmelik od Verrada, pisara Mugireta, od Mugireta rekao je: Rekao je Sa'd, sin 'Ubadeta:

"Da sam (Kad bi) vidio (nekoga) čovjeka sa svojom ženom, zaista bih udario njega sa (svojom) sabljom bez udaranja stranom (sablje, već oštricom njezinom." Pa je to doprlo poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Čudite se od (tj. zbog) ljubomore Sa'da. Tako mi Allaha zaista ja sam ljubomorniji od njega, a Allah je ljubomorniji od mene, i zbog ljubomore Allaha zabranio je (Allah sve) bezobraštine, što se je pokazivalo od njih i što se je sakrivalo (dakle: zabranio je sve javne i tajne bezobraštine). I nema (ni) jednoga (tj. Nema nikoga da) je draža k njemu (izvjesna) isprika (izvinjenje, opravdanje) - od Allaha, i zbog toga je poslao (izvjesne) obradovatelje i opominjatelje. I nema (ni) jednoga (nikoga da) je draža k njemu (izvjesna) vrsta (način) hvaljenja - od Allaha, i zbog toga je obećao Allah raj."

A rekao je Ubejdulah, sin Amra, od Abdulmelika: "Nema (ni jedne) osobe (da) je ljubomornija od Allaha."

(Pod Allahovom ljubomorom misli se na Allahovu mržnju prema bludu, preljubu, Allahovo neodobravanje bluda svake vrste. I upotreba raznih izraza u odnosu na Uzvišenoga Allaha kao što su osoba, lice, ličnost, ruka, ruke, oko, oči i slično tome, simbolična je i u svakom slučaju ima prenosni smisao, preneseni smisao, ili neko posebno značenje koje dolikuje Uzvišenome Allahu, jer Allah nije ni čemu sličan, Njemu nema niko ravan i Njegovome primjeru nema primjera prema riječima samoga Kur'ana: "..... lejse ke mislihi šej'un: nije kao Njegov primjer ni jedna stvar.....", "Ve lem jekun lehu kufuven ehadun: I nije bio Njemu ravan (sličan, priličan ni) jedan (tj. niko).". To treba imati na umu u svim slučajevima gdje su se god spomenuli navedeni izrazi u proteklom tekstu, a i u preostalom tekstu hadisa do kraja Sahiha Buharije, a isto tako i kad se radi o tim izrazima i u samome Kur'anu.)

GLAVA:

"Reci: Koja stvar je veća svjedočenjem?....".

I imenovao je (tj. I nazvao je) Allah, uzvišen je, Svoju osobu (sa) stvari (tj. nazvao je Uzvišeni Allah sam Sebe sa izrazom "šej un: stvar", jer poslije teksta "Reci: Koja stvar je veća svjedočenjem?" slijedi tekst Kur'ana odmah u istom ajetu:) "..... kulillahu: reci: Allah (je svjedok).....".

(Izraz "..... kulillahu" je tako napisan i tako se izgovara, a to su, u stvari, dvije riječi: kul: reci, i Allah: Bog.)

A imenovao je (nazvao je) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (i) Kur'an (sa) stvari (tj. sa izrazom "stvar"), a on (Kur'an) je svojstvo od svojstava Allaha. I rekao je: "..... svaka stvar je propadač (propadačica) osim Njegovoga lica....".

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Ebu Hazima, od Sehla, sina Sa'da: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (jednome) čovjeku:

"Je li sa tobom od Kur'ana (ijedna) stvar (tj. išta)?" Rekao je: "Da, sura tako, i sura tako (tj. sura ta, i sura ta)." Za (neke) sure (što) je imenovao njih (to je izjavio taj čovjek).

GLAVA:

"..... a bilo je Njegovo prijestolje na (izvjesnoj) vodi.....", "...... i On je gospodar (izvjesnoga, ili: Svoga) prijestolja velikoga.".

Rekao je Ebul-Alijete: "..... izjednačio se je ka nebu....." je (značenja) "irtefe'a": podigao se je. "..... pa je ujednačio njih....." je (značenja) "halekahunne": stvorio je njih. A rekao je Mudžahid: "..... izjednačio se je....." je (značenja) "ala alel-arši": nadvisio se je nad Svoje prijestolje (tj. sjeo na prijestolje). A rekao je Ibnu Abas: "El-medžidu" je (što i) "el-kerimu": plemeniti. A "el-vedudu" je (što i) "el-habibu": mili, voljeni. Govori se "hamidun medžidun": hvaljen, slavljen; kao da je ono (izraz "medžidun" riječ na oblik) "feilun" od

(riječi) "madžidun": slavan. "Mahmudun": pohvaljen je od "hamidun": hvaljen.

(To jest "mahmudun" je izvedena riječ od "hamidun". Neki tvrde obratno: da je "hamidun" izvedeno od "mahmudun". U stvari "hamidun" znači mnogo hvaljen, a "medžidun": mnogo slavljen, ili stalno hvaljen, i stalno slavljen.)

PRIČAO NAM JE Abdan od Ebu Hamzeta, od Aameša, od Džami'a, sina Šeddada, od Safvana, sina Muhriza, od Imrana, sina Husajna, rekao je: Zaista ja sam (bio) kod Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pošto je došao njemu (jedan) narod (tj. neki ljudi) iz Temimovića pa je rekao:

"Primite (moju) veselu vijest, o Temimovići!" Rekli su: "Obradovao si nas, pa daj nam (daruj nas)." Pa su unišli (neki) ljudi od stanovnika Jemena. Pa je rekao: "Primite (moju) veselu vijest, o stanovnici Jemena, pošto nisu primili nju Temimovići." Rekli su: "Primili smo (tj. Primamo). Došli smo tebi zato (da) se urazumijemo u (svojoj islamskoj) vjeri (tj. da se poučimo pravu islamske vjere), i zato (da) pitamo tebe o ovoj stvari (tj. o stvari početka stvaranja svijeta i svega što je stvoreno). Šta je bilo?" Rekao je:

"Bio je Allah, a nije bila (ni jedna) stvar (ništa) prije Njega. I bilo je Njegovo prijestolje na (izvjesnoj najprije stvorenoj) vodi. Zatim je stvorio nebesa i Zemlju. I napisao je u (izvjesnoj) opomeni (tj. u levhi mahfuzu - sačuvanoj ploči, ploči sudbine) svaku stvar."

Zatim je došao meni (jedan) čovjek pa je rekao: "O Imrane, stigni tvoju (svoju) devu, pa već je otišla." Pa sam otišao (da) tražim nju, pa kada li se (izvjesna) fatamorgana (tera-baba-kozliće) odsijeca ispod nje! I zakletva Allaha (tj. Tako mi Allaha) zaista bih volio da je ona već otišla, a (da tada ja) nisam ustao (i prekinuo slušanje Muhammedovog a.s. izlaganja o postanku i stvaranju svijeta).

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Abdurezak, izvijestio nas je Mamer od Hemmama, pričao nam je Ebu Hurejrete od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Zaista desnica Allaha je puna, (i) neće okrnjiti nju opskrba lijevajuća (obilna svake) noći i (svakoga) dana. Je li ste vidjeli (tj. Zar niste vidjeli; ili: Šta mislite ono) što je opskrbljivao (tj. davao) otkada je stvorio nebesa i Zemlju, pa zaista ono nije okrnjilo (umanjilo ono) što je u Njegovoj desnici. A Njegovo prijestolje je na (izvjesnoj) vodi. A u Njegovoj ruci drugoj je (izvjesno) izlijevanje (prolijevanje), ili (izvjesno) zgrabljenje (ščepavanje, uzimanje), podiže, i spušta."

PRIČAO NAM JE Ahmed, pričao nam je Muhamed, sin Ebu Bekra, Mukaddemija, pričao nam je Hammad, sin Zejda, od Sabita, od Enesa rekao je:

Došao je Zejd, sin Hariseta (i) tuži se (tj. tužeći se Muhammedu a.s. na ćudi svoje žene). Pa je počeo Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Čuvaj se Allaha, i drži na tebe (tj. i drži, zadrži sebi) svoju suprugu." Rekla je Aiša: Da je bio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, sakrivač (tj. da je sakrio ikakvu) stvar, zaista bi sakrio ovu. Rekao je: Pa je bila Zejneba (običaja da) se ponosi nad supruge Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (i) govori (tj. govoreći ona ovo):

"Vjenčale su vas vaše porodice (za Muhammeda a.s.), a vjenčao je mene Allah, uzvišen je, od iznad sedam nebesa." A od Sabita (rekao je u vezi objašnjenja kur'anskih riječi) "..... i sakrivaš u tvojoj (u svojoj) osobi (u svojoj duši ono) što je Allah pokazivač njega, i plašiš se (izvjesnih) ljudi.....", (Sabit je rekao da) je sišla (ta objava, tj. ajet u kojem se nalaze te riječi) o stvari Zejnebe i Zejda, sina Hariseta (tj. o slučaju njih dvoga, njih dvoje).

PRIČAO NAM JE Hallad, sin Jahja-a, pričao nam je 'Isa, sin Tahmana, rekao je: Čuo sam Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori:

Sišao je ajet (izvjesnoga) zastora o Zejnebi (tj. u vezi, zbog Zejnebe), kćeri Džahša. A nahranio je na nju (tj. na njezinoj svadbenoj

gozbi ljude) tada hljebom i mesom. I bila je (običaja da) se ponosi na žene (nad ženama) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, i bila je (običaja da) govori (tj. i govoraše ona): "Zaista Allah (je) dao vjenčati mene u (na) nebu (tj. On me je na nebu vjenčao za Muhammeda a.s.)."

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb, pričao nam je Ebu Zinad od Aaredža, od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Zaista Allah pošto je izvršio (Svoje glavno, općenito) stvaranje (svijeta, svemira), pisao je (tj. zapisao je) kod Sebe iznad Svoga prijestolja: "Zaista Moja milost pretekla je Moju srdžbu (brža je od nje; ili veća je od nje)."

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Munzira, pričao mi je Muhamed, sin Fulejha, rekao je: Pričao mi je moj otac, pričao mi je Hilal od Ata-a, sina Jesara, od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Ko je vjerovao (tj. Ko vjeruje) u Allaha i Njegovoga poslanika, i klanjao je (svoju) molitvu (namaz) i postio je ramadan (ramazan), bilo je pravo na Allaha da uvede njega (u) raj, selio se (on) u putu (zbog puta) Allaha, ili sjedio u svojoj zemlji koja je (ta što) se je rodio u njoj." Rekli su: "O poslaniče Allaha! Pa zar nećemo obavještavati (izvjesne, sve) ljude o tome?" Rekao je:

"Zaista u raju je stotinu stupnjeva (stepeni što) je izbrojio (pripravio) njih Allah za (izvjesne, za sve) borce u (na) Njegovome putu (tj. za Njegov put, zbog Njegovoga puta), (i) svaka dva stupnja (su tako udaljena da) je (razmak) što je između njih dva (tj. među njima, između svaka ta dva stupnja razmak je) kao što je (razmak) između neba i Zemlje. Pa kada ste pitali (tj. kada molite) Allaha, pa pitajte ga (molite ga da vam dadne dio raja koji se zove) "firdevs (zelenilo trava)", pa (jer) zaista on je najsrednji (dio) raja i najviši (dio) raja, i iznad njega je prijestolje Milosrdnoga i iz njega teku (izviru) rijeke raja."

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Džafera, pričao nam je Ebu Muavijete od Aameša, od Ibrahima, on je Tejmija, od njegovoga oca, od Ebu Zerra

rekao je: Uništao sam (u) Bogomolju, a poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, je sjedač (tj. sjedi). Pa pošto je zašlo Sunce, rekao je:

"O Ebu Zerre! Da li znadeš gdje ode ova (tj. ovo Sunce)?" Rekao je: Rekao sam: "Allah i Njegov poslanik su znaniji." Rekao je: "Pa zaista ona (tj. ono - to Sunce) odlazi (da) traži dozvolu u (tj. za izvjesno, za svoje) ničičenje (padanje ničice), pa (da) se dozvoli njemu (Suncu; riječ Sunce je ženskoga roda u arapskome jeziku). I kao da je ono (u prilici da) se već reklo njemu (tj. Blizu je vrijeme kada će se reći njemu): "Vrati se odakle si došlo!" Pa (će da) se rodi (izađe, pojavi) od svoga zapada (sa zapada)." Zatim je čitao:

"..... to je ustaljenje (ili: to je mjesto ustaljenja, mjesto koje se je ustalilo) za njega (za Sunce; ili: to je vrijeme koje se je ustalilo za njega)....." u čitanju Abdullaha (Mes'udovoga).

(To jest: Abdullah čita tako to mjesto u ajetu sure Jasin: "..... zalike mustekarrun leha.....". Drugi to mjesto čitaju ovako: "..... tedžri li mustekarrin leha.....".)

PRIČAO NAM JE Musa od Ibrahima, pričao nam je Ibnu Šihab od Ubejda, sina Sebbaka, da je Zejd, sin Sabita. A rekao je Lejs: Pričao mi je Abdurahman, sin Halida, od Ibnu Šihaba, od Ibnu Sebbaka da je Zejd, sin Sabita, pričao njemu, rekao je:

Poslao je k meni Ebu Bekr, pa sam slijedio (tj. istraživao, sakupljao cijeli) Kur'an, dok sam našao zadnji (dio, tj. kraj) sure Tevbe sa Ebu Huzejmetom Ensarijom, (i) nisam našao nju (tu količinu sure ni) sa jednim (drugim) osim njega (ni kod koga osim kod njega):

"Zaista već je došao vama poslanik od vaših osoba....." do završetka Beraeta.

(Sura Tevbe zove se još i Beraete jer je prva riječ u toj suri Beraetun.)

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs od Junusa za ovo (za ovaj hadis) i rekao je: "Sa Ebu Huzejmetom Ensarijom."

PRIČAO NAM JE Mualla, sin Eseda, pričao nam je Vuhejb od Seida, od Katadeta, od Ebul-Alijeta, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je: Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) govori kod (svoje izvjesne) tuge:

"Nema božanstva osim Allah znani, blagi. Nema božanstva osim Allah, Gospodar prijestolja velikoga. Nema božanstva osim Allah, Gospodar nebesa, i Gospodar Zemlje i Gospodar prijestolja plemenitoga."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Jusufa, pričao nam je Sufjan od Amra, sina Jahja-a, od njegovoga oca, od Ebu Seida Hudrije, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Umrijeće (tj. Zanesvijestiće se, Onesvijestiće se ljudi na) sudnjem danu, pa kada li ja sa Musa-om, (a on) je uzimač (drži se) za (jedan) stup od stupova (stub od stubova Allahovoga) prijestolja."

A rekao je Madžišun (Madžešun, Madžušun) od Abdullaha, sina Fadla, od Ebu Selemeta, od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Pa ću biti prvi ko se je proživio (koji se oživio nakon smrti), pa kada li je Musa uzimač (tj. drži se) za (Allahov) prijesto (prijestolje)!"

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "Uzlaze (Penju se izvjesni) anđeli i Ruh (Duh, ili: Džibril) ka Njemu.....", i Njegovoga govora, veličajno je Njegovo spominjanje: "..... k Njemu se penje (uspinje izvjesna) riječ lijepa (ili: k Njemu se penju riječi lijepe).....".

A rekao je Ebu Džemrete od Ibnu Abasa: Doprlo je Ebu Zerru slanje (poslanstvo) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao svome bratu: "Znaj (tj. Upoznaj, Saznadni, Saznaj) mi znanje ovoga čovjeka koji tvrdi da ono dolazi njemu (izvjesna) vijest od (iz) neba." A rekao je Mudžahid: Rad dobri (Izvjesni dobri rad) podiže

(izvjesnu) riječ lijepu (ili: riječi lijepe). Govori se: Zil-Mearidž su (izvjesni) anđeli (što) se penju (dižu, uzdižu, uzlaze) ka Allahu.

(Doslovno "zil-mearidži" znači: posjednika izvjesnih uzlaženja, penjanja; ili "zil-mearidži" može da znači još: posjednika izvjesnih stepenica, tj. posjednik stepenica.)

PRIČAO NAM JE Ismail, pričao mi je Malik od Ebu Zinada, od Aaredža, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Smjenjuju se (tj. Dolaze na redu, Dolaze jedni poslije drugih) u vama (tj. među vama, među vas neki, jedni) anđeli (meleki) u (svakoj) noći i (jedni) anđeli u (svakome) danu, i sastaju se (sakupe se) u molitvi (namazu) popodneva (ikindije) i molitvi zore (sabahu). Zatim uzlaze (penju se oni) koji su prenoćili (ili: koji su bili) u (među) vama. Pa pita njih, a On je znaniji za njih (o njima), pa govori:

"Kako ste ostavili Moje robove?" Pa govore: "Ostavili smo ih, a oni klanjaju, a došli smo im, a oni klanjaju."

A rekao je Halid, sin Mahleda: Pričao nam je Sulejman, pričao mi je Abdullah, sin Dinara, od Ebu Saliha, od Ebu Hurejreta rekao je: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ko je milodario sa sličnošću (tj. sa vrijednošću jedne) datule (hurme, tj. Ko dadne milostinju u vrijednosti datule, koliko vrijedi jedna datula) od zarade lijepe (poštene), a neće se popeti ka Allahu (ništa drugo) osim (to) lijepo, pa zaista Allah prima (tj. primaće) nju (takvu milostinju) sa Svojom desnicom, zatim odgaja (doslovno: daje rasti, daje da raste) nju njegovom vlasniku (vlasniku toga nečega sličnoga datuli što se je dalo kao milostinja - odgaja, uvećava nju) kao što odgaja jedan (od) vas svoje ždrijebe, čak (tako da) bude kao (izvjesno) brdo."

A predao je njega (ovaj hadis) Verka' od Abdullaha, sina Dinara, od Seida, sina Jesara, od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "..... a neće se popeti ka Allahu osim (izvjesno, svako) lijepo (tj. osim milostinja od lijepe, poštene zarade i imovine).....".

PRIČAO NAM JE 'Abdul-'Aala ('Abdul-A'ala), sin Hammada, pričao nam je Jezid, sin Zurej'a, pričao nam je Seid od Katadeta, od Ebul-Alijeta, od Ibnu Abasa da je vjerovijesnik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, bio (običaja da) moli s njima (tj. moljaše se sa sljedećim riječima) kod (svoje) tuge:

"Nema božanstva osim Allah veliki, blagi. Nema božanstva osim Allah, Gospodar (izvjesnoga, ili: Svoga) prijestolja velikoga. Nema božanstva osim Allah, Gospodar nebesa i Gospodar (izvjesnoga, Svoga) prijestolja plemenitoga."

PRIČAO NAM JE Kabisate, pričao nam je Sufjan od svoga oca, od Ibnu Ebu Nu'ma, ili Ebu Numa - sumnjao je Kabisate, od Ebu Seida rekao je:

Poslao se je (jedan čovjek) ka Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, sa zlatašcem (tj. sa malim zlatom, a to će reći: sa komadićem zlata), pa je razdijelio nju (tu količinu zlata) među četvoricu. A pričao mi je Ishak, sin Nasra, pričao nam je Abdurezak, izvijestio nas je Sufjan od svoga oca, od Ibnu Ebu Nu'ma, od Ebu Seida Hudrije rekao je:

Poslao je Alija, a on je u Jemenu ka Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, sa zlatašcem u njegovoj zemlji (prašini, tj. netopljeno, neobrađeno zlato, prirodno zlato onakvo kakvo je iz zemlje izvađeno).

(To znači: Poslao je Alija k Muhammedu a.s. po jednome čovjeku zlatašce, malu količinu zlata, u prirodnom stanju. Jer glagol "bease" - be'ase - sa dva prijedloga "bi" i "ila", dakle u izrazu "be'ase bihi ila", znači: poslao je po nekome nešto, poslati po nekome nešto.)

Pa je razdijelio nju (tu količinu zlata Muhammed a.s.) između Akre'a, sina Habisa, Hanzalije zatim jednoga od sinova Mudžaši'a (tj. Akre'a Hanzalijevića Mudžašiovića), i između 'Ujejneta, sina Bedra, Fezarije, i između 'Alkameta, sina 'Ulaseta, 'Amirije zatim jednoga (od) sinova Kilaba (tj. Alkameta Amirovića Kilabovića), i između Zejda Hajla Taije zatim jednoga (od) sinova Nebhana (tj. Zejda Hajla

Taijevića Nebhanovića). Pa su se rasrdili Kurejševići i Pomagači pa su rekli:

"Daje ga (Daje zlato) knezovima (prvacima) stanovnika Nedžda, a ostavlja nas." Rekao je: "Samo se prijateljim njima (tj. nastojim da iskažem prijateljstvo i ljubaznost njima da bih postigao i napravio slogu s njima)." Pa je došao (jedan) čovjek upalih (udubljenih svojih) očiju (doslovno: upala su njegova dva oka), podignutoga (tj. izbačenoga svoga) čela, guste brade, nadvišenih (izbačenih svojih) dviju jagodica, obrijane (svoje) glave pa je rekao:

"O Muhammede! Čuvaj se Allaha!" Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Pa ko se (to) pokorava Allahu kada sam (ja) pogriješio Njemu (tj. A ko se to pokorava ako ne ja)? Pa povjerava se meni (On, tj. On čini povjerljivim, pouzdanim mene) na (nad) stanovnicima Zemlje, a nećete se povjeravati (tj. a ne povjeravate se vi) meni." Pa je pitao (tj. tražio jedan) čovjek od (toga) naroda njegovo ubijanje (ubijanje onoga što je rekao Muhammedu a.s. da se čuva Allaha), misli ga (mislim da je to tražio da ga ubije) Halid, sin Velida, pa je spriječio njega Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio. Pa pošto je okrenuo leđa (tj. otišao onaj kritizer Muhammeda a.s.), rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista od korijena ovoga (čovjeka, tj. od njegovoga poroda, potomstva) je narod (tj. biće, doći će jedni ljudi takvi da će oni da) čitaju Kur'an (ali on) neće preći njihova grla (tj. neće im sići u srca), (i) izlaziće iz Islama izlaženjem (izvjesne) strijele iz (izvjesne) prostrijeljene životinje, (i) ubijaju (tj. i ubijaće oni) stanovnike (sljedbenike) Islama, a ostavljaju (a ostavljaće na životu) stanovnike (izvjesnih) idola (kipova). Zaista ako bih stigao njih (tj. kad bi, ako bi doživio njihovo vrijeme), zaista bih ubijao svakako njih ubijanjem 'Ada (tj. kao što je pobijeno i iskorijenjeno pleme 'Ad)."

PRIČAO NAM JE 'Ajjaš, sin Velida, pričao nam je Veki' od Aameša, od Ibrahima Tejmije, od njegovoga oca, od Ebu Zera (Ebu Zerra) rekao je: Pitao sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, o Njegovom (Allahovom) govoru:

"I Sunce teče (ide) za (jedno) ustaljivanje za njega (za jedno ustaljivanje svoje; ili: za jedno mjesto ustaljivanja za njega, ili: za jedno vrijeme ustaljivanja za njega, tj. za jedno mjesto ili vrijeme u kojem će se ili kada će se ustaliti, a koje je njemu određeno i koje mu pripada).....". Rekao je (Muhammed a.s. kao odgovor Ebu Zerru):

"Njegovo ustaljivanje (ili mjesto ili vrijeme ustaljivanja) je pod (Allahovim) prijestoljem."

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "Lica (neka) su tada lijepa (svježa, nježna). Ka svome Gospodaru su gledači.".

PRIČAO NAM JE Amr, sin Avna, pričao nam je Halid i Hušejm od Ismaila, od Kajsa, od Džerira rekao je:

Bili smo sjedioci (sjedili smo) kod Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pošto je gledao ka Mjesecu (u) noći uštapa (punoga Mjeseca). Rekao je:

"Zaista vi ćete vidjeti vašega (svoga) Gospodara (na sudnjem danu) kao što (sada) vidite ovaj Mjesec, ne stiskate se međusobno u njegovom viđenju (gledanju). Pa ako ste mogli da se ne nadvladate na molitvi prije izlaska Sunca i molitvi prije zalaska Sunca, pa činite (tj. pa klanjajte na vrijeme i redovno te dvije molitve, i ne dajte da vas nešto nadvlada pa da zbog toga nečega propuštate te dvije molitve)."

PRIČAO NAM JE Jusuf, sin Musa-a, pričao nam je Asim, sin Jusufa, Jerbu'ija, pričao nam je Ebu Šihab od Ismaila, sina Ebu Halida, od Kajsa, sina Ebu Hazima, od Džerira, sina Abdullaha, rekao je: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista vi ćete vidjeti vašega (svoga) Gospodara očevidno (tj. sa očima, očima svojim)."

PRIČAO NAM JE Abdete, sin Abdullaha, pričao nam je Husejn Džu'fija od Zaideta, pričao nam je Bejan, sin Bišra, od Kajsa, sina Ebu

Hazima, pričao nam je Džerir, rekao je: Izašao je na nas (tj. nama) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (u) noći uštapa pa je rekao:

"Zaista vi ćete vidjeti vašega (svoga) Gospodara (na) sudnjem danu kao što vidite ovaj (Mjesec), (i) nećete se stiskati (tiskati) međusobno u njegovom viđenju (gledanju, tj. zbog njegovoga viđenja, gledanja)."

PRIČAO NAM JE Abdulaziz, sin Abdullaha, pričao nam je Ibrahim, sin Sa'da, od Ibnu Šihaba, od 'Ata-a, sina Jezida, Lejsije, od Ebu Hurejreta da su (izvjesni, tj. neki) ljudi rekli:

"O poslaniče Allaha! Da li (ćemo da) vidimo našega Gospodara (na) sudnjem danu?" Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Da li se štetite (međusobno, tj. Da li smetate međusobno jedan drugome) u Mjesecu kada ga gledate (u) noći uštapa (kada gledate pun Mjesec)?" Rekli su: "Ne, o poslaniče Allaha!" Rekao je: "Pa da li se štetite (tj. smetate, stiskate međusobno) u Suncu (kada) nije ispod njega oblak (tj. u gledanju Sunca kada nije ispod njega oblak)?" Rekli su: "Ne, o poslaniče Allaha!" Rekao je: "Pa zaista vi ćete vidjeti Njega takođe (tako). Skupiće (Sakupiće) Allah (sve) ljude (na) sudnjem danu pa će govoriti:

"Ko je bio (običaja da) obožava (jednu, neku) stvar, pa neka slijedi nju (tj. neka sada ide za njom)." Pa će slijediti ko je bio (običaja da) obožava Sunce, (on će slijediti) Sunce. I slijediće ko je bio (običaja da) obožava Mjesec, (slijediće) Mjesec. I slijediće ko je bio (običaja da) obožava (izvjesne) idole, (slijediće) idole. I ostaće ova sljedba, (a) u njoj su njezini zagovornici; ili njezini licemjerci - sumnjao je Ibrahim (o tome kako je rečeno). Pa će doći njima (muslimanima) Allah pa će govoriti:

"Ja sam vaš Gospodar!" Pa će (oni) govoriti: "Ovo je naše mjesto dok dođe nama naš Gospodar. Pa kada je došao (tj. kada dođe) nama naš Gospodar, poznali smo (tj. poznaćemo, prepoznaćemo) Njega." Pa

će doći njima Allah u Svojoj slici koju poznaju (prepoznaju oni prema opisu Kur'ana da Njemu nema niko ravan i da nije ni jedna stvar kao Njegov primjer), pa će govoriti (On):

"Ja sam vaš Gospodar." Pa će (oni) govoriti: "Ti si naš Gospodar." Pa će (oni) slijediti Njega. I udariće se (tj. postaviće se izvjesni) most (ćuprija) između dvojih leđa pakla (tj. po sredini pakla), pa ću biti ja i moja sljedba prvi ko će (koji će) preći nju (tu ćupriju, taj most). I neće govoriti tada (niko drugi) osim (Allahovi) poslanici. I tvrdnja (tj. govor, molitva, molba, dozivanje Allahovih) poslanika tada je (ovo - biće tada ovo): "Moj Bože! Spasi, spasi!" A u paklu su (željezne) kuke kao trnje (nedždske trnovite biljke zvane) sa'dan (trnje sa'dana). Da li ste vidjeli (trnovitu biljku) sa'dan?" Rekli su: "Da, o poslaniče Allaha." "Pa zaista one su kao (tj. one su slične) trnju sa'dana osim (jedino što je razlika u tome) da ono neće znati (ne zna) količinu njihove veličine (niko drugi) osim Allah. Grabe (tj. Grabiće, zakačivaće, kačiće, hvataće te kuke izvjesne) ljude sa (zbog) njihovih poslova (djela). Pa od njih je (izvjesni, tj. neki) propao (uništen, tj. biće uništen) sa svoga posla (tj. zbog svoga posla, djela). A od njih je (izvjesni, neki) isječen (biće isječen na sitne komade), ili je (izvjesni, neki takav da) je pređeno preko njega (biće pređeno preko njegovih grešaka), ili poput njega (tj. ili slično tome), zatim će se pokazati (tj. na kraju će se spasiti). Te kada je završio (kada završi, okonča) Allah (sve) od (Svoga) suđenja između (sviju Svojih) robova i htio je da izvadi sa Svojom milosti (onoga) koga je htio iz (od) stanovnika Vatre, zapovjedio je (tj. zapovjediće izvjesnim) anđelima (melekima) da izvade iz Vatre (onoga) ko je bio (takav da) ne pridružuje sa Allahom (ni jednu) stvar od (onoga dijela paklenjaka) ko (bude sretan da) je htio Allah da pomiluje njega, od (onih) ko svjedoči da nema božanstva osim Allah. Pa će prepoznati njih u Vatri sa tragom (tj. po tragu njihovoga) ničičenja (padanja ničice, na sedždu u molitvi). Pojest će (Poješće) Vatra sina Ademovoga (tj. čovjeka svega) osim traga (njegovoga) ničičenja (sedžde). Zabranio je Allah na Vatru (tj. Vatri) da jede trag (toga) ničičenja (sedžde). Pa će izaći (oni) iz Vatre (a) već su se (bili) spalili. Pa će se izliti na njih voda života (svakoga), pa će (oni) niknuti kao što nikne (izvjesno pustinjsko) zrno sjemena u nanosu (izvjesne, neke) bujice (naplavka). Zatim će završiti (okončati) Allah od (toga) suđenja između (tih) robova, i ostaće (jedan) čovjek okretalac (tj. okrenut) sa svojim licem na Vatru (ka

Vatri, prema paklu), (a) on je zadnji (od) stanovnika Vatre ulaženjem (po ulaženju u) raj (tj. koji će iz pakla preći i unići u raj). Pa će (taj čovjek) reći:

"Hej moj Gospodaru! Promijeni (tj. Okreni na drugu stranu) moje lice od Vatre, pa (jer) zaista ono je već uznemirio mene njezin vjetar (ili: njezin miris, zadah) i izgorjelo (spalilo) je mene njezino rasplamsavanje." Pa će (on da) moli Allaha sa (onim) što je htio da moli Njega. Zatim će govoriti (reći će) Allah:

"Da li si možda ti ako ti se je dalo to, (takav) da pitaš Mene osim njega (tj. da tražiš Meni nešto još osim toga)?" Pa će govoriti: "Ne, tako mi Tvoje moći neću pitati (moliti ništa drugo) Tebe osim njega (osim toga što sam već molio). I daće svome Gospodaru od ugovora i obaveza (raznih) što je htio. Pa će promijeniti (okrenuti) Allah njegovo lice od Vatre. Pa kada se je okrenuo na raj (prema raju) i vidio ga, šutio je (tj. šutiće) što je (tj. koliko je) htio Allah da šuti, zatim će govoriti: "Hej moj Gospodaru! Proturi naprijed mene ka vratima raja." Pa će govoriti Allah njemu: "Zar nisi već dao tvoje (svoje) ugovore i tvoje (svoje) obaveze da nećeš pitati Mene osim (ono) koje ti se je (što ti se je) dalo, nikada? Teško tebi! O sine Adema, ala si vjeroloman!" Pa će govoriti: "Hej moj Gospodaru!" I moliće Allaha dok rekne:

"Da li si možda ti ako ti se je dalo to, (takav) da pitaš osim njega (da moliš, da tražiš još nešto osim toga)?" Pa će govoriti: "Ne, tako mi Tvoje moći neću pitati (moliti) Tebe osim njega (osim toga ništa više)." I daće šta je htio od (raznih) ugovora i obaveza. Pa će proturiti naprijed njega ka vratima raja. Pa kada je stajao ka vratima (tj. do vrata) raja, preliće se (tj. otvoriće se) njemu raj (doslovno: prelio se je, tj. otvorio se je njemu raj), pa je vidio (vidjeće ono) što je u njemu od (svake) blagodati i radosti. Pa će šutjeti što (koliko) je htio Allah da šuti, zatim će govoriti: "Hej moj Gospodaru! Uvedi me (u) raj." Pa će reći Allah: "Zar nisi već dao tvoje ugovore i tvoje obaveze da nećeš pitati (tražiti ništa drugo) osim (onoga) što ti se je dalo?" Pa će reći: "Teško tebi! O sine Adema, ali si vjeroloman!" Pa će govoriti: "Hej moj Gospodaru! Neću biti nikako (nipošto) najnesretniji (od) Tvojih stvorenja." Pa neće prestati (da) moli, čak (da će da) se nasmije Allah od njega (zbog

njega). Pa kada se je nasmijao Allah od njega (zbog njega), rekao je (tj. reći će) njemu:

"Uniđi (Uđi u) raj." Pa kada je unišao (u) njega, rekao je (reći će) Allah njemu: "Zaželi (sebi - Reci svoje želje)!" Pa je pitao (molio) svoga Gospodara, želio je (sebi, tj. i isticao je svoje želje), čak zaista Allah zaista podsjeća njega (i) govori (tj. govoreći): "Tako i tako (tj. To i to)!", dok su se odsjekle (tj. dok su prestale) u njega (njegove) želje. Rekao je (Reći će na kraju) Allah: "To je tebi i slično njemu sa njim (To je tebi i još isto toliko)."

Rekao je 'Ata, sin Jezida: A Ebu Seid Hudrija je sa Ebu Hurejretom, ne vraća (tj. i ne pobija) na njega (tj. ne pobija njemu) od njegovoga hadisa (ni jednu) stvar (ništa). Te kada je pričao Ebu Hurejrete da je Allah, blagoslovljen je i uzvišen je, rekao: "To je tebi i slično njemu sa njim!", (a) rekao je Ebu Seid Hudrija: "I deset (količina) sličnosti (deset sličnosti, deset puta toliko) njemu sa njim, o Ebu Hurejrete!" Rekao je Ebu Hurejrete: "Nisam zapamtio (drukčije) osim njegov govor: "To je tebi i slično njemu sa njim (To je tebi i još isto toliko)." Rekao je Ebu Seid Hudrija: "Svjedočim da sam ja zapamtio od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, njegov govor:

"To je tebi i deset sličnosti njemu (tj. i još deset puta toliko)." Rekao je Ebu Hurejrete: "Pa taj čovjek je zadnji (od) stanovnika raja ulaskom (tj. po ulaženju u) raj (zadnji koji će ući u raj)."

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs, sin Sa'da, od Halida, sina Jezida, od Seida, sina Ebu Hilala, od Zejda, od 'Ata-a, sina Jesara, od Ebu Seida Hudrije rekao je: Rekli smo:

"O poslaniče Allaha! Da li (ćemo da) vidimo našega Gospodara (na) sudnjem danu?" Rekao je: "Da li se međusobno štetite (tj. stiskate, Da li smetate jedni drugima) u viđenju (u gledanju) Sunca i Mjeseca kada je bilo (nebo) vedro (kada je nebo vedro)?" Rekli smo: "Ne." Rekao je: "Pa zaista vi se nećete međusobno štetiti (stiskati, jedni drugima nećete smetati) u viđenju vašega Gospodara tada (drukčije)

osim kao što se međusobno štetite (stiskate) u viđenju njih dvoga (njih dvoje." Zatim je rekao:

"Doziva (tj. Dozivače na sudnjem danu jedan) dozivač: "Neka ode svaki narod ka (onome) što su bili (običaja da) obožavaju (ljudi toga naroda u svoje vrijeme)." Pa će otići drugovi (tj. sljedbenici, obožavaoci toga) krsta (križa) sa svojim krstom (križem), i drugovi (sljedbenici, obožavaoci tih) kipova sa svojim kipovima i drugovi svakih (tj. sljedbenici raznih) božanstava sa svojim božanstvima, dok ostane (dok ne ostane onaj) ko je bio (takav da) obožava (koji obožavaše) Allaha, (pa bio on) od dobročinitelja, ili griješnoga (pokvarenoga) i ostaci od stanovnika Knjige. Zatim će se dovesti pakao, pojavljuje se (pojaviće se) kao da je on (neka) fatamorgana. Pa će se govoriti Židovima:

"Šta ste bili (izabrali da) obožavate (tj. Šta vi obožavaste)?" Rekli su (tj. Reći će oni): "Bili smo (izabrali sebi da) obožavamo (tj. Obožavasmo) 'Uzejra, sina Allaha (Allahovoga sina)." Pa će se govoriti: "Lagali ste. Nije bilo za Allaha (tj. u Allaha nikakve) drugarice (tj. nikakve žene), a ni djeteta. Pa šta hoćete?" Rekli su (tj. Reći će oni): "Hoćemo da napojiš nas." Pa će se govoriti: "Pijte." Pa će (oni) međusobno popadati u pakao. Zatim će se govoriti kršćanima:

"Šta ste bili (izabrali da) obožavate (tj. Šta ste vi obožavali, Šta vi obožavaste)?" Pa će (oni) govoriti: "Bili smo (izabrali da mi) obožavamo Pomazanika, sina Allaha (tj. Isa-a, Allahovoga sina)." Pa će se govoriti: "Lagali ste. Nije bilo za (u) Allaha drugarice (žene), a ni djeteta. (Doslovno u oba slučaja: "Nije bila za Allaha drugarica, a ni dijete.".) Pa šta hoćete?" Pa će (oni) govoriti (reći će): "Hoćemo da napojiš nas." Pa će se govoriti: "Pijte." Pa će (oni) međusobno popadati (u pakao), dok ostane ko je bio (takav da) obožava Allaha, od dobročinitelja, ili griješnika (pokvarenjaka, tj. pa bio obožavalac Allaha dobar, ili loš). Pa će se govoriti (reći) njima:

"Šta zadržava vas (da ne odete), a već su otišli (ti izvjesni) ljudi?" Pa će (oni) govoriti: "Rastali smo se (od) njih (u životu na Zemlji), i mi smo potrebniji od nas k njemu danas (tj. i danas nam je još potrebnije da se odvojimo i rastanemo od njih). I zaista mi smo čuli (slušali jednoga) dozivača (što) doziva (koji doziva): "Neka se priključi svaki narod sa

(onim) što su bili (izabrali da) obožavaju. I samo očekujemo (mi jedino) našega Gospodara." Rekao je: Pa će doći njima Silni u (jednoj) slici osim Njegove slike koja je (ta što) su vidjeli (smatrali, mislili) Njega u njoj prvi puta, pa će govoriti (reći):

"Ja sam vaš Gospodar." Pa će govoriti (reći će oni): "Ti si naš Gospodar." Pa neće govoriti Njemu (tj. sa Njim niko drugi) osim (Njegovi) vjerovijesnici. Pa će govoriti (On): "Da li je između vas i između Njega (tj. i između vašega Gospodara neki) znak (što po njemu) prepoznajete Njega?" Pa će govoriti (oni): "Golijen (izvjesna, tj. Njegova golijen)."

(Golijen je dio noge ispod koljena, cjevanica, cipac. Šta se sa tom riječi misli ovdje u hadisu u odnosu na Uzvišenoga Allaha, ima mnogo mišljenja i tumačenja, ali se ta mišljenja i tumačenja neće prikazivati. Tu riječ kao i njoj slične u odnosu na Uzvišenoga Allaha treba shvatiti u prenosnom, prenesenom značenju i smislu koji dolikuje Uzvišenome Allahu.)

Pa će se otkriti (Uzvišeni Allah) od Svoje golijeni. Pa će pasti ničice (na sedždu) Njemu svaki vjernik, a ostaće (onaj) ko je bio (takav da) pada ničice (na sedždu) Allahu licemjerstvom i čuvenošću (tj. da bi ga ljudi vidjeli kako on pada ničice, na sedždu Allahu i da bi se čulo o njemu kako je on pobožan), pa će otići da (zato da, tj. počeće da) padne ničice (pa će htjeti učiniti sedždu sada na sudnjem danu pred Uzvišenim Allahom), pa će se vratiti njegova leđa jednim kičmenim pršljenom (tj. postaće i pretvoriće mu se leđa u jedan jedini kičmeni pršljen i biće kao tanjir, ili poklopac na tanjiru pa se neće moći pregibati). Zatim će se donijeti (tj. postaviti izvjesni) most, pa će se učiniti između dvojih (dva) leđa pakla." Rekli smo:

"O poslaniče Allaha! Šta je (tj. Kakav je to, taj) most?" Rekao je: "Skliznutost, spotaknjivost (tj. To je mjesto klizanja, skliznuća i mjesto spoticanja). Na njemu su (neke) ostve (ili željezne kvačice, kvačila), i kuke i (drvo) trnje široko (pljosnato, tj. prostrane svoje krošnje), za nju (u nje, u te vrste trnja) je bodlja iskrivljena (zavijena, kukasta), (a) bude (ta vrsta trnja) u Nedždu, (i) govori se njoj sa'dan (tj. to trnje se naziva sa'dan). Vjernik (svaki) na njoj (na toj ćupriji, na tom mostu) je kao (izvjesno) oko (tj. Vjernik će preći taj most dok trepneš okom), i kao

(to) sijevanje (munje - poput munje), i kao (izvjesni) vjetar, i kao plemeniti (brzi) konji i (izvjesne) deve. Pa (neki vjernik) je spašen sačuvan (od svake nesreće, nezgode), a (neki) je spašen pocijepan (izgreban), i (neki) je (a neki će biti) oboren (bačen) u vatru pakla (da odgori za grijehe prije ulaska u raj), dok prođe (dok ne prođe) zadnji (od) njih (tj. od spašenih, i taj se zadnji) vuče vučenjem (po tlu). Pa niste vi žešći meni preklinjanjem u (izvjesnome svome) pravu (što) se je već razjasnilo vama (da je vaše) od (izvjesnoga, ili svakoga) vjernika tada Silnome (se obraćajući i preklinjući Ga) i kada su vidjeli da su se oni već spasili, u njihovu braću (tj. zbog svoje braće muslimana obraćaće se vjernici Silnome i preklinjaće Ga) (pa) govore (tj. govoriće oni):

"Naš Gospodaru! Naša braća (su u paklu, i to oni) koji su bili (takvi da) klanjaju sa nama (tj. koji klanjahu sa nama, koji su klanjali sa nama), i poste (tj. i postili su) sa nama i rade (tj. i radili su) sa nama (druge dobre poslove)." Pa (će da) govori Allah, uzvišen je:

"Odite, pa ko (je god takav da) ste našli u njegovom srcu težinu (jednoga) zlatnika od (ikakvoga) vjerovanja, pa izvadite ga." A zabraniće Allah njihove likove na Vatru (tj. Vatri će zabraniti da ih uništi). Pa će doći njima, a neki (od) njih je već zašao u Vatru do svoga stopala i do polovina svojih dviju (dvaju) golijeni, pa će izvaditi koga su poznali (prepoznali), zatim će se vratiti. Pa (će da) govori: "Odite, pa ko (je takav da) ste našli u njegovom srcu težinu polovine zlatnika (od ikakvoga vjerovanja), pa izvadite ga (izvedite ga). Pa će izvaditi koga su poznali, zatim će se vratiti. Pa (će da) govori: "Odite, pa ko (je takav da) ste našli u njegovom srcu težinu (jednoga) truna (prašine) od vjerovanja, pa izvadite ga." Pa će izvaditi koga su poznali."

Rekao je Ebu Seid: "Pa ako niste potvrdili (tj. ako ne smatrate istinom što vam ja ovo pričam, ako ne vjerujete meni), pa čitajte (u Kur'anu):

"Zaista Allah neće učiniti nasilje težinu truna (prašine), a ako bude lijepo djelo, podvostručiće ga.....". "Pa (će da) zagovaraju (intervenišu svi Allahovi) vjerovijesnici, i anđeli i vjernici. Pa (će da) govori Silni: "Ostalo je (još) Moje zagovaranje." Pa (će da) zagrabi zagrabljenjem (jednim, doslovno: Pa će zagrabiti jednim grabljenjem šakom, Pa će

zagrabiti jednu šaku) iz Vatre, pa će izvaditi (neke) narode (ljude koji) su se već spalili, pa će se (oni) baciti u (jednu) rijeku u ustima raja, (a) govori se njoj (zove se) voda (izvjesnoga) života, pa će (oni) niknuti u njezinim dvjema stranama (obalama) kao što nikne (izvjesno pustinjsko) zrno sjemena u nanosu (izvjesne) bujice (poplave), već ste vidjeli nju (tu bobu, to zrno) do strane (izvjesne, neke) stijene, do strane (izvjesnoga) stabla, pa što je bilo do Sunca od nje (od bobe, od zrna sjemena), bilo je zeleno, a što je bilo od nje do (izvjesne) sjene (hlada), bilo je bijelo, pa će (oni) izaći kao da su oni (izvjesni) biser, pa će se učiniti (staviti) u (na) njihove vratove (izvjesni) prstenovi (ili pečati), pa će unići (oni u) raj. Pa će govoriti stanovnici raja (za ovakve):

"Ovi su oproštenici Milosrdnoga, uveo ih je (u) raj sa bez rada (uveo ih je u raj bez rada nekoga što) su radili njega, a ni dobra (nekoga da) su naprijed proturili njega." Pa će se govoriti njima: "Za vas je (tj. Vi imate ono) što ste vidjeli (što vi vidite) i slično njemu sa njim (tj. i još isto toliko)."

A rekao je Hadždžadž, sin Minhala: Pričao nam je Hemmam, sin Jahja-a, pričao nam je Katadete od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Zadržaće se (izvjesni, ili svi) vjernici (na) sudnjem danu, čak (da će da) se zabrinu (ožaloste) s tim (zbog toga), pa će govoriti (oni): "Da smo tražili zagovaranje (da se za nas obrati i moli) ka našem Gospodaru, pa (da) odmori nas od našega mjesta." Pa će (oni) doći Ademu pa (će da) govore: "Ti si Adem, otac (svih) ljudi. Stvorio je tebe Allah sa Svojom rukom, i nastanio je tebe (u) Svoj raj, i dao je pasti ničice (na sedždu) tebi Svojim anđelima (melekima), i poučio je tebe imena svake stvari (svih stvari), neka zagovaraš (tj. daj zagovaraj, pa zauzimaj se) za nas kod tvoga (svoga) Gospodara dok (tj. tako da) odmori nas od ovoga našega mjesta." Rekao je: Pa (će Adem da) govori: "Nisam (ja) ovdje vama (za to podesan i od koristi)." Rekao je: I spomenuće svoju pogrešku koju je pogodio (učinio), svoje jedenje od (izvjesnoga) stabla, a već se je (bilo) njemu zabranilo (da jede) od njega (od ploda, plod toga stabla), a ali (nego) dođite (idite) Nuhu, prvome vjerovijesniku (što) je poslao njega Allah, uzvišen je, ka stanovnicima Zemlje (poslije, nakon sveopćega potopa)." Pa dođu (Pa će doći) Nuhu,

pa (će on da) govori: "Nisam (ja za to pogodan) ovdje vama. I spomene (spomenuće) svoju pogrešku koju je pogodio (učinio), svoje pitanje svoga Gospodara sa bez znanja, a ali (nego) dođite Ibrahimu, prijatelju Milosrdnoga." Rekao je: Pa dođu (Pa će doći) Ibrahimu. Pa (će da) govori: "Zaista ja nisam ovdje vama (za to pogodan). I spomene (spomenuće) tri riječi (što) je slagao njih, a ali (nego) dođite (idite) Musa-u, robu (što) je dao njemu Allah (Svoju knjigu) Tevrat, i govorio je njemu (izravno) i približio je njega tajnom (tj. tajnim sašaptavanjem)." Rekao je: Pa dođu (doći će) Musa-u. Pa govori (govoriće): "Zaista ja nisam ovdje vama (pogodan za to). I spomene (spomenuće) svoju pogrešku koju je pogodio (učinio), svoje ubijanje (ubijanje izvjesne) osobe, a ali (tj. nego) dođite (idite vi) Isa-u, robu Allaha, i Njegovome poslaniku, i duhu Allaha i Njegovoj riječi." Rekao je: Pa dođu (Pa će doći) Isa-u. Pa (će da) govori: "Nisam (ja) ovdje vama (za to podesan), a ali (nego) dođite (idite) Muhammedu, pomilovao ga Allah i spasio, robu (što) je oprostio Allah njemu što je proturio naprijed od svoga grijeha (griješenja) i što je odgodio (ostavio nazad, do kraja života što će učiniti - dakle: oprostio mu je ono što je bilo i što će biti, što je učinio i što će učiniti od griješenja, grijeha do kraja njegovoga života)." Pa dođu (doći će) meni. Pa (ću da) tražim dozvolu na svoga (od svoga) Gospodara (tj. svome Gospodaru da uniđem) u Njegovu kuću. Pa (će) se (da) dozvoli meni (da uđem) na Njega (tj. Njemu da uniđem, tj. Njemu da se zamolim i da govorim). Pa kada sam vidio Njega, pao sam čineći ničicu (tj. kada Ga ugledam, ja ću pasti ničice, na sedždu). Pa (će da) ostavim mene što (tj. koliko) je htio Allah da ostavi mene (u tom položaju - na sedždi). Pa (će da) govori:

"Podigni (glavu), Muhammede, i reci, slušaćeš se, i zagovaraj, primiće ti se zagovaranje, i pitaj (tj. moli, traži), daće ti se." Rekao je: "Pa podignem (Pa ću dići) svoju glavu, pa pohvalim (i pohvaliću) na svoga Gospodara sa hvalom i zahvaljivanjem (što) ga pouči mene (On), zatim (ću da) zagovaram. Pa (će On da) ograniči meni (jednu) granicu (jednu grupu). Pa (ću da) izađem, pa (ću da) uvedem njih (u) raj."

Rekao je Katadete: A čuo sam njega (Enesa) takođe (da) govori: "Pa (ću da) izađem, pa (ću da) izvadim (izvedem) njih iz Vatre i uvedem njih (u) raj. Zatim (ću da) se vratim, pa (ću da) tražim dozvolu na (od) svoga Gospodara u Njegovu kuću. Pa (će) se (da) dozvoli meni

na Njega. Pa kada sam vidio (kada vidim) Njega, pao sam (pašću) čineći ničicu (sedždu). Pa (će da) ostavi (da zadrži) mene (u položaju sedžde) što je htio (koliko je htio) Allah da ostavi mene, zatim (će da) govori:

"Podigni (glavu), Muhammede, i reci, slušaćeš se, i zagovaraj, primiće ti se zagovaranje, i pitaj (moli, traži), daće ti se (to)." Rekao je: "Pa (ću da) podignem svoju glavu, pa (ću da) pohvalim na svoga Gospodara sa hvalom i zahvaljivanjem (što) pouči mene njega (On)." Rekao je: "Zatim (ću da) zagovaram (da se zauzimam). Pa (će da) ograniči meni (jednu) granicu (jednu grupu, dio). Pa (ću da) izađem, pa (ću da) uvedem njih (tu grupu ljudi, naroda u) raj."

Rekao je Katadete: A čuo sam ga (da) govori: "Pa (ću da) izađem, pa (ću da) izvadim (izvedem) njih iz Vatre i uvedem ih (u) raj. Zatim (ću da) se vratim treći puta, pa (ću da) tražim dozvolu na svoga Gospodara u Njegovoj kući (tj. u raju). Pa (će da) se dozvoli meni na Njega. Pa kada sam vidio (kada vidim) Njega, pao sam čineći ničicu (pašću na sedždu). Pa (će tako da) ostavi mene što (koliko) je htio Allah da ostavi mene, zatim (će da) govori:

"Podigni (glavu), Muhammede, i reci, slušaćeš se, i zagovaraj, primiće ti se zagovaranje, i pitaj (moli, traži), daće ti se (što tražiš)." Rekao je: "Pa (ću da) podignem svoju glavu, pa (ću da) pohvalim na svoga Gospodara sa hvalom i zahvaljivanjem (što) pouči mene njega." Rekao je: "Zatim (ću da) zagovaram. Pa (će da) ograniči meni (jednu) granicu. Pa (ću da) izađem, pa (ću da) uvedem njih (u) raj."

Rekao je Katadete: A već sam čuo njega (da) govori: "Pa (ću da) izađem, pa (ću da) izvadim (izvedem) njih iz Vatre i uvedem ih (u) raj, čak (tako da) ne ostane u Vatri osim ko (je takav da) je zadržao njega Kur'an, to jest trebalo je na njega (za njega prema riječima Kur'ana to) vječno bivanje (ostajanje u paklu)." Rekao je: Zatim je čitao (iz Kur'ana onaj) ajet:

"..... možda da (poslije smrti) proživi tebe tvoj Gospodar (i stavi te na jedno) mjesto pohvaljeno.". Rekao je: I ovo je (to) mjesto pohvaljeno

koje se je obećalo ono vašem vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Ubejdullah, sin Sa'da sina Ibrahima, pričao mi je moj stric (Jakub), pričao nam je moj otac (Ibrahim) od Saliha, od Ibnu Šihaba rekao je: Pričao mi je Enes, sin Malika, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, poslao ka Pomagačima (poziv da dođu), pa je sakupio njih u (jednu) kupolu (tj. u jedan šator) i rekao je njima:

"Strpite se, dok susretnete Allaha i Njegovoga poslanika (na sudnjem danu), pa zaista ja sam (tada) na (svome) bunaru (tj. ja ću tada biti na svome bunaru)."

PRIČAO MI JE Sabit, sin Muhameda, pričao nam je Sufjan od Ibnu Džurejdža, od Sulejmana Ahvela, od Tavusa, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, kada je bdio od (izvjesne) noći (ili kada bi se probudio u nekom dijelu od noći da klanja njemu naročito određenu molitvu, bio je, tj. bio bi) rekao (rekao bi):

"Moj Bože, naš Gospodaru, Tebi hvala, Ti si staralac (tj. obdržavalac tih) nebesa i Zemlje; i Tebi hvala, Ti si gospodar nebesa i Zemlje i ko je u njima; i Tebi hvala, Ti si svjetlost (svjetlo) nebesa i Zemlje i ko je u njima. Ti si istina (ili: Ti si istiniti), i Tvoj govor je istina, i Tvoje obećanje je istina, i Tvoje susretanje je istina. I raj je istina, i Vatra (pakao) je istina i Čas je istina. Moj Bože! Tebi sam se predao, i u Tebe sam (tj. i Tebe sam) vjerovao, i na Tebe sam se oslonio, i k Tebi sam se prepirao (tj. tužio na svoje neprijatelje) i s Tobom sam se sudio (tj. i Tebe tražim da sudiš između mene i bezvjernika), pa oprosti mi što sam naprijed proturio, i što sam odgodio (ostavio ozad, poslije, kasnije), i (što) sam tajio (tajno učinio), i (što) sam objelodanio (javno učinio) i (ono) što si Ti znaniji za njega (znaniji o njemu) od mene. Nema božanstva osim Ti."

Rekao je Ebu Abdullah: Rekao je Kajs, sin Sa'da, i Ebu Zubejr od Tavusa: "Kajjamun" opstojač sam sa sobom (bez ikoga) i ičega (tj.

Tavus je umjesto izraza "kajjimun" pričao u hadisu izraz "kajjamun".). A rekao je Mudžahid: "El-kajjumu" je (izvjesni) stajač nad svakom stvari. A čitao je Umer (Hattabov r.a.): "El-kajjamu" (umjesto "el-kajjumu" u ajetul-kursiji). A oba (od) njih dva su pohvalna.

(To jest: Oba izraza i "kajjamun" i "kajjumun" imaju pohvalno značenje jer oba izraza znače: onaj koji sam od sebi opstoji i druge obdržava i uzdržava, stoji nad njima i brine se o njima.).

PRIČAO NAM JE Jusuf, sin Musa-a, pričao nam je Ebu Usamete, pričao mi je Aameš od Hajsemeta, od 'Adijja, sina Hatima, rekao je: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Nema od vas od jednoga (tj. Nema ni jednoga od vas, a da će biti s njim drukčije na sudnjem danu) osim (tako da) će govoriti njemu (tj. razgovaraće s njim, razgovaraće sa svakim od vas) njegov Gospodar (izravno, neposredno, direktno), (a) nije (a neće biti) između njega i između Njega (nikakav, ikakav) prevodilac, a niti (ikakav) zastor (što) zastire Njega."

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Abdulaziz, sin Abdussameda, od Ebu 'Imrana, od Ebu Bekra, sina Abdullaha sina Kajsa, od njegovoga oca, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Dva vrta (u raju) su (takva da su) od srebra posude njih dvojice (njih dva - dva vrta) i što je u njima dvojici (i što se nalazi u ta dva vrta). A dva vrta (dvije bašče u raju) su (takva da su) od zlata posude njih dvojice (njih dva - ta dva vrta) i što je u njima dvojici (i što se nalazi u njima dvama - u ta dva vrta). A nije između (toga) naroda (u raju) i između (toga) da gledaju (oni) ka svome Gospodaru (ništa drugo) osim ogrtač (Njegove) veličine na Njegovome licu u vrtu Adna (u vrtu "stanovanja, boravljenja", tj. u vrtu vječnoga boravljenja, vječnoga stanovanja)."

(Ovaj hadis komentatori smatraju "mutešabih", koji se teško može shvatiti doslovno, pa kažu da ga treba samo u prenosnom, prenesenom značenju shvatiti, i tumače ga na razne načine.)

PRIČAO NAM JE Humejdija, pričao nam je Sufjan, pričao nam je Abdulmelik, sin 'Aajena, i Džami', sin Ebu Rašida, od Ebu Vaila, od Abdullaha (Mes'udovoga), bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ko je sebi odsjekao (pripojio, uzeo, prisvojio) imanje (jednoga) čovjeka muslimana sa lažnom zakletvom (lažno se zaklinjući na suđenju), susreo je (tj. susresti će, susrešće na sudnjem danu) Allaha, a On je na njega srdit."

Rekao je Abdullah: Zatim je čitao (pročitao, proučio, izgovorio) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, njegovu potvrdu (svjedočanstvo istinitosti) iz knjige Allaha, veličajno je Njegovo spominjanje:

"Zaista koji sebi kupuju za ugovor Allaha i njihove (tj. i svoje) zakletve cijenu malenu, ti (su takvi da) nema (nikakvoga) udjela za njih u drugome svijetu, i neće govoriti njima (tj. sa njima) Allah.....". Ajet (taj vidjeti).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Sufjan od Amra, od Ebu Saliha, od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Trojica (su takva da) neće govoriti (sa) njima Allah (na) sudnjem danu i neće gledati k njima: čovjek (koji) se je zaklinjao na (za neku) robu (da) je zaista već dao za nju više od (onoga) što je dao, a on je lažac (a laže); i čovjek (koji) se je zaklinjao na (jednu) zakletvu lažnu poslije (molitve) popodneva (ikindije) zato (da sebi) odsiječe (prisvoji) s njom imanje (vlasništvo jednoga) čovjeka muslimana; i čovjek (koji) je spriječio višak (neke) vode (da je ne bi drugi koristili), pa (će da) govori Allah (na) sudnjem danu:

"Danas sprječavam tebi Moju (Svoju) dobrotu kao što si (ti) spriječio višak (onoga) što nisu radile (nisu napravile) tvoje dvije ruke (jer čovjek nije stvorio zakon po kojem nastaje voda od kisika i vodika

"H2 O", niti je stvorio kisik, ni vodik; a niti je stvorio i učinio i to da voda izvire i teče i sl.)."

(Riječ "fadlun" znači i dobrota, a i višak.)

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Musenna-a, pričao nam je Abdulvehhab, pričao nam je Ejjub od Muhameda, od Ibnu Ebu Bekreta, od Ebu Bekreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Vrijeme (to) već je kružilo (tj. već kruži, kreće se) kao njegov oblik (što je bio na) dan (kada - Vrijeme kruži, teče isto kao na dan kada) je stvorio Allah nebesa i Zemlju: godina (svaka) je dvanaest mjeseci, (a) od njih su četiri zabranjena (tj. četiri sveta mjeseca kada se ne smije ratovati, ni ubijati), tri uzastopna (koji slijede jedan iza drugoga): zul-ka'de, i zul-hidždže i muharrem, i (četvrti je) redžeb (redžep plemena) Mudara koji je (po računanju toga plemena uvijek) između džumadel-ahira i ša'bana. Koji je ovo mjesec?" Rekli smo: "Allah i Njegov poslanik su znaniji." Pa je šutio, čak smo mislili da će on imenovati (nazvati) njega sa (drugim imenom) osim njegovoga imena. Rekao je: "Zar nije (ovo) zul-hidždže (zul-hidže)?" Rekli smo: "Da." Rekao je: "Koji je ovo grad?" Rekli smo: "Allah i Njegov poslanik su znaniji." Pa je šutio, čak smo mislili da će on imenovati njega sa (nekim drugim imenom) osim njegovoga imena. Rekao je: "Zar nije (ovo naš sveti) grad?" Rekli smo: "Da." Rekao je: "Pa koji je ovo dan?" Rekli smo: "Allah i Njegov poslanik su znaniji." Pa je šutio, čak smo mislili da će on imenovati njega sa (drugim imenom) osim njegovoga imena. Rekao je: "Zar (ovo) nije dan (toga žrtvenoga) klanja (klanja žrtava ispod vrata, po vrhu prsa)?" Rekli smo: "Da." Rekao je:

"Pa zaista vaše krvi (životi), i vaša imanja - rekao je Muhamed: I mislim ga (da) je rekao (I mislim da je rekao): "i vaše časti" - na vas su zabranjene (tj. vama su svete) kao zabranjenost (tj. kao svetost) ovoga vašega dana (kurbanskoga bajrama) u ovome vašem gradu u ovome vašem mjesecu. I susresti ćete vašega Gospodara, pa će pitati vas o vašim poslovima (djelima). Zar ne (tj. Pozor, Pažnja)! Pa ne vraćajte se poslije mene (u) zalutale (tj. da budete kao zalutali pa da) udara neki (od) vas vratove nekih (tj. pa da se međusobno ubijate). Zar ne (Pazite)!

Neka priopći (ovdje) prisutni odsutnome, pa možda neki ko (je taj što ovo) dopre njemu (koji to čuje) da bude pamtljiviji za njega (tj. da ovo bolje upamti i obuhvati) od nekoga ko je čuo njega (tj. ko je to direktno čuo)."

Pa je bio Muhammed kada je spomenuo njega (ovaj hadis, bio je, bio bi) rekao (rekao bi): "Istinit je bio (tj. Istinu je rekao) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio." Zatim je rekao (Muhammed a.s.): "Zar ne (Pažnja, Pazite)! Da li sam priopćio? Zar ne! Da li sam priopćio?"

GLAVA

(onoga) što je došlo u govoru Allaha, uzvišen je: "..... zaista milost Allaha je blizo (blizu izvjesnih) dobročinitelja (onih koji čine lijepa djela).".

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Abdulvahid, pričao nam je Asim od Ebu Usmana, od Usameta rekao je:

Bio je (jedan) sin neke (od) kćera Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (u stanju da) izvršava (rok života, tj. umire), pa je poslala k njemu (poziv) da dođe njoj. Pa je poslao (njoj poruku): "Zaista za Allaha je (tj. Allahovo je ono) što je uzeo, i za Allaha je (ono) što je dao. I svaki (pojedinac) je (na životu) do roka imenovanoga (određenoga), pa neka se (ona) strpi i neka sebi računa (na Allahovu nagradu)." Pa je (ponovo) poslala k njemu (poziv), pa je zaklinjala na njega (tj. pa je preklinjala njega da dođe). Pa je ustao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i ustao sam sa njim (ja), i Muaz, sin Džebela, i Ubejj, sin Ka'ba, i 'Ubadete, sin Samita. Pa pošto smo unišli, dodali su poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (to) dijete, a njegova duša se trese (koleba se; ili proizvodi šum, glas, tj. hropti) u njegovim prsima - mislim ga (da) je rekao (mislim da je rekao): kao da je ona (suha) mješina. Pa je plakao (tj. zaplakao) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je rekao Sa'd, sin 'Ubadeta:

"Zar plačeš?" Pa je rekao: "Samo će pomilovati Allah od Svojih robova (jedino one) milostive."

PRIČAO NAM JE 'Ubejdulah, sin Sa'da sina Ibrahima, pričao nam je Jakub, pričao nam je moj otac od Saliha, sina Kejsana, od Aaredža, od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Prepirali su se raj i Vatra (i pakao) ka Gospodaru njih dvojice (njih dvoga, njih dva, tj. svome Gospodaru se obraćajući). Pa je rekao raj: "O moj Gospodaru! Šta je za njega (tj. Šta je njemu - raju, pa da) neće unići (u) njega (niko) osim slabi (slabići od izvjesnih) ljudi i palo (od) njih (tj. i ljudski otpadak, koji su slabi, loši i pali u očima izvjesnih ljudi - koji su nevažni, nebitni u očima izvjesnih ljudi)?" A rekla je Vatra (tj. Rekao je pakao) - misli (na to da je rekao pakao): "Odabrao sam se za (izvjesne) ohole (koji se prave veliki)." Pa je rekao Allah, uzvišen je, raju:

"Ti si Moja milost." A rekao je Vatri: "Ti si Moja kazna. Pogodiću s tobom koga hoću. A za svakoga pojedinoga od vas dvojice (od vas dva) je njegovo punjenje (njegova napunjenost, tj. svaki od vas će biti napunjen, pun)."

(I raj i pakao su na arapskom jeziku imenice ženskoga roda.)

Rekao je: "Pa što se tiče raja, pa zaista Allah neće učiniti nasilje od Svojih stvorenja nijednome (nikome). A zaista On stvara za Vatru koga hoće. Pa će se baciti u nju (u Vatru oni koji su stvoreni za nju), pa će (ona - Vatra) govoriti: "Da li je od povećanja (tj. Ima li još)?" Tri puta (će to Vatra govoriti), dok stavi (dok ne stavi) u nju (ili: na nju) Svoje stopalo (Svoju nogu), pa (će da) se napuni. I vratiće se neki (dio) nje (Vatre) ka nekome i govoriće (Vatra): "Dosta, dosta, dosta!"

PRIČAO NAM JE Hafs, sin Umera, pričao nam je Hišam od Katadeta, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Zaista pogodiće svakako (neke) narode (ili: neke ljude jedan) trag (ili: jedan znak promjene boje tijela) od Vatre sa (zbog) grijeha (nekih što) su pogodili njih (pa će ih pogoditi taj trag Vatre) kaznom (tj. zbog kazne za te grijehe), zatim će uvesti njih Allah (u) raj sa dobrotom

Svoje milosti, govoriće se njima (tim ljudima) "džehennemije - paklenjaci"." A rekao je Hemam: Pričao nam je Katadete, pričao nam je Enes od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "Zaista Allah drži nebesa i Zemlju (sprječavajući) da propadnu njih dvoje.....".

PRIČAO NAM JE Musa, pričao nam je Ebu Avanete od Aameša, od Ibrahima, od Alkameta, od Abdullaha (Mes'udovoga) rekao je: Došao je (jedan židovski) učenjak (ili sveštenik) ka poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"O Muhammede! Zaista Allah stavlja nebo na (jedan) prst, a Zemlju na prst, a (sve) planine (brda) na prst, a stabla i rijeke na prst, a ostala stvorenja na prst, zatim govori sa Svojom rukom (pokazujući na Sebe): "Ja sam vladar." Pa se nasmijao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i rekao je:

"I nisu izmjerili Allaha istinom Njegovoga izmjerenja (tj. Nisu ocijenili Allaha pravom Njegovom ocjenom, pravom ocjenom Njegove moći).....".

GLAVA

(onoga) što je došlo o davanju stvaranja (tj. o stvaranju) nebesa, i Zemlje i (drugoga) osim nje od (svih) stvorenja.

A ono (davanje stvaranja, ili stvaranje) je čin Gospodara, blagoslovljen je i uzvišen je, i Njegova zapovjed. Pa Gospodar je sa Svojim svojstvima i Svojim činom (činjenjem) i Svojom zapovjedi, i On je (pravi) stvarač (tvorac), On je davalac bivanja (bivstvovanja), osim stvorenoga (tj. On nije stvoren), a (ono) što je bilo sa Njegovim činom, i Njegovom zapovjedi, i Njegovim davanjem stvaranja (ili i Njegovim stvaranjem) i Njegovim davanjem bivanja, pa ono je učinjeno, i stvoreno i učinjeno bivajućim.

PRIČAO NAM JE Seid, sin Ebu Merjema, izvijestio nas je Muhamed, sin Džafera, izvijestio me je Šerik, sin Abdullaha, sina Ebu Nemra, od Kurejba, od Ibnu Abasa rekao je:

Zanoćio sam (Prenoćio sam) u kući (u sobi) Mejmune (Mejmunete jednu) noć, a Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (bio) je kod nje, (Prenoćio sam kod nje) zato (da) gledam kako je molitva (da bi vidio kakva je molitva-namaz) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je pričao (razgovarao je) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, sa svojom porodicom (jedan) čas, zatim je zaspao (spavao). Pa pošto je bila zadnja trećina (te) noći, ili neki (dio) nje, sjeo je (probudivši se), pa je gledao (pogledao) ka nebu pa je čitao (proučio):

"Zaista u stvaranju nebesa i Zemlje....." do Njegovoga govora "..... za posjednike (izvjesnih) razuma (tj. za razumne).".

Zatim je ustao, pa se je očistio (za molitvu - uzeo je abdest) i očistio je sebi zube (zubočistkom-misvakom). Zatim je klanjao jedanaest naklona (rekata). Zatim je proučio ezan (poziv za dolazak na molitvu očitao je) Bilal za (jutarnju) molitvu (za sabah). Pa je klanjao (Muhammed a.s. u svojoj sobi) dva naklona (tj. dva rekata), zatim je izašao pa je klanjao za (te) ljude (tj. sa pridošlim ljudima zajedno obaveznu-fard) jutarnju molitvu.

GLAVA:

"I zaista već je pretekla (utekla, ili nadmašila) Naša riječ za Naše robove poslane.".

(To jest: Moja riječ Mojim poslanicima da će on pobijediti neprijatelje, pretekla je njihovo stvaranje, nadmašila njihovo postajanje. A to će reći, prema nekim tumačenjima: Prije sam rekao da će pobijediti, nego što sam ih stvorio.)

PRIČAO NAM JE Ismail, pričao mi je Malik od Ebu Zinada, od Aaredža, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Pošto je izvršio Allah (to) stvaranje, napisao je kod Sebe iznad Svoga prijestolja: "Zaista Moja milost je pretekla (nadmašila) Moju srdžbu."

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Šubete, pričao nam je Aameš: Čuo sam Zejda, sina Vehba, čuo sam Abdullaha, sina Mes'uda, bio zadovoljan Allah od njega: Pričao nam je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a on je istiniti, učinjen istinitim (obistinjeni):

"Zaista stvaranje jednoga (od) vas (teče tako da) se sakuplja u stomaku (u utrobi) njegove majke četrdeset dana i četrdeset noći (tvar za spermom oplođeno žensko jajašce). Zatim (to) bude usirena krv slično njemu (tome vremenu). Zatim bude komad mesa slično njemu (tome vremenu, toliko vremena, toliko dana). Zatim se pošalje k njemu (izvjesni) anđel (anđeo, melek), pa se njemu dozvoli za četiri riječi, pa napiše (zapiše) njegovu opskrbu, i njegov rok (života), i njegov rad i sretan ili nesretan. Zatim se puhne u njega (izvjesni) duh (duša). Pa zaista jedan (od) vas zaista radi sa radom stanovnika raja, čak (da) ne bude između njega (raja) i između njega osim (jedan) aršin, pa pretekne na njega (tj. pretekne ga ta) knjiga (tj. to što mu je tada zapisano), pa radi sa radom stanovnika Vatre pa uniđe (u) Vatru. A zaista jedan (od) vas zaista radi sa radom stanovnika Vatre, čak ne bude između nje i između njega osim aršin, pa pretekne na njega (ta) knjiga (to što mu je zapisano), pa (počne da) radi rad stanovnika raja pa uniđe (u) njega (u raj)."

PRIČAO NAM JE Hallad, sin Jahja-a, pričao nam je Umer, sin Zerra: Čuo sam svoga oca (da) priča od Seida, sina Džubejra, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"O Džibrile! Šta sprječava tebe (od toga) da posjećuješ nas više od (onoga) što nas posjećuješ?" Pa je sišla (objava, tj. sišao je ajet):

"I ne spuštamo se osim sa zapovjedi tvoga Gospodara, Njemu je (Njemu pripada, Njegovo je sve) što je između naših ruku i ozadi

nas....." do kraja (toga) ajeta. Rekao je: Ovo je bio (izvjesni) odgovor za Muhammeda (Muhammedu), pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Jahja, pričao nam je Veki' od Aameša, od Ibrahima, od Alkameta, od Abdullaha (Mes'udovoga) rekao je:

Bio sam (u prilici da) idem sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u (jednu) oranicu (u njivu, na njivu pješice), a on je oslanjač (tj. a on se oslanja) na (jednu oljuštenu od lišća palminu) granu. Pa je prošao pokraj (jednoga) naroda (tj. nekih ljudi) od Židova (toga predjela). Pa je rekao neki (od) njih nekome:

"Pitajte ga o (čovjekovom) duhu (duši)." A rekao je neki (od) njih: "Ne pitajte ga." Pa su ga pitali o duhu (o čovjekovoj duši). Pa je stao (stajao) oslonjajući se (oslanjajući se, tj. oslonjen) na (tu) granu, a ja sam ozadi (iza) njega. Pa sam mislio (tj. znao) da će se ono objaviti k njemu (o tome ajet). Pa je rekao:

"I pitaju te o (tom) duhu; reci: Duh (duša) je od stvari (ili: od zapovjedi) moga Gospodara, a nije se vama dalo od (izvjesnoga) znanja osim malo.". Pa je rekao neki (od) njih nekome: "Već smo rekli vama: "Ne pitajte ga."

PRIČAO NAM JE Ismail, pričao mi je Malik od Ebu Zinada, od Aaredža, od Ebu Hurejreta da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Zajamčio je Allah (onome) ko se je borio u (na) Njegovome putu (tj. za Njegov put), (a) ne izvodi ga (iz njegovoga mjesta ništa drugo) osim (ta) borba u (na) Njegovome putu i potvrđivanje Njegovih riječi - (zajamčio mu je Allah) za (to) da uvede njega (u) raj, ili (da) vrati njega ka njegovome stanu koji (je taj što) je izašao iz njega (u borbu - da ga vrati) sa (onim) što je postigao od nagrade ili ratnoga plijena."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Kesira, pričao nam je Sufjan od Aameša, od Ebu Vaila, od Ebu Musa-a rekao je: Došao je (jedan) čovjek ka Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Čovjek (izvjesni, ili svaki) bori se zagrijanošću (tj. iz, zbog zagrijanosti za svoje pleme ili stranku), i bori se junaštvom (zbog junaštva), i bori se licemjernošću (zbog licemjerstva), pa koje (borenje, koja borba od) toga (nabrojanoga) je u (na) putu (tj. zbog puta) Allaha?" Rekao je: "Ko se borio (tj. Onaj koji se borio) zato (da) riječ Allaha bude, ona najviša (ona da je najviša), pa ono (tj. pa to) je u putu (zbog puta) Allaha."

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "Samo Naš govor (tj. Naš govor) za (jednu) stvar kada smo htjeli nju, je (samo) da reknemo za nju (da reknemo njoj): "Budi!", pa biva (pa ona bude).".

PRIČAO NAM JE Šihab, sin 'Abbada, pričao nam je Ibrahim, sin Humejda, od Ismaila, od Kajsa, od Mugireta, sina Šubeta, rekao je: Čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Neće prestati od moje sljedbe (jedan) narod (neki ljudi da budu) pokazivači (tj. pobjednici) nad (izvjesnim) ljudima dok dođe (dok ne dođe) njima zapovjed Allaha."

PRIČAO NAM JE Humejdija, pričao nam je Velid, sin Muslima, pričao nam je Ibnu Džabir, pričao mi je Umejr, sin Hani'a, da je on čuo Muavijeta (Muaviju da) je rekao: Čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Neće prestati (da postoji, tj. Neprestano će biti) od moje sljedbe (jedan) narod stajač sa zapovjedi (tj. uz zapovjed, držeći se zapovjedi) Allaha, (a) ne šteti (ne škodi) im (onaj) ko je smatrao lažnim njih, a ni (onaj) ko se je protivio njima, dok dođe zapovjed Allaha, a oni su na tome (držanju za Allahove zapovjedi)."

Pa je rekao Malik, sin Juhamira: Čuo sam Muaza (da) govori: "I oni (ti koji će stajati sa zapovjedi Allaha) su u Siriji (tj. biće, živjeće uvijek jedna takva grupa i skupina u Siriji)." Pa je rekao Muavijete: "Ovo je Malik (tj. Evo taj Malik) tvrdi da je on čuo Muaza (da) govori: "I oni su u Siriji."

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Abdullaha, sina Ebu Husejna, pričao nam je Nafi', sin Džubejra, od Ibnu Abasa rekao je:

Stao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, nad Musejlimom (Musejlimetom Kezzabom) u (tj. među) njegovim drugovima (ili: u svojim drugovima, među svojim drugovima) pa je rekao:

"Da si pitao (tražio od) mene ovaj komad (grane) ne bih dao tebi njega (ne bi ti ga dao), i nećeš pretrčati (preći) zapovjed Allaha o tebi (u vezi tebe). I zaista ako si okrenuo nazad (okrenuo leđa Islamu), zaista će raniti (zaklati, tj. uništiti) svakako tebe Allah."

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, od Abdulvahida, od Aameša, od Ibrahima, od Alkameta, od Ibnu Mes'uda rekao je:

Dok ja idem (pješice, pješačim) sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, u (na) neku oranicu (njivu) Medine, a on se oslanja (tj. odbača, podbača) na (jednu od lišća oljuštenu palminu) granu (koja je bila) sa njim, pa smo prošli pokraj nekolicine od (izvjesnih, ili mjesnih) Židova. Pa je rekao neki (od) njih nekome:

"Pitaj ga o duhu (duši čovjekovoj)." A rekao je neki (od) njih (tj. rekao je drugi): "Ne pitajte ga, (jer može) da donese o njemu (neku) stvar (što) mrzite nju (može da donese što vam neće biti prijatno)." Pa je rekao neki (jedan od) njih: "Zaista pitaćemo svakako njega." Pa je ustao k njemu (jedan) čovjek od njih pa je rekao (pa ga je pitao):

"O Ebul-Kasime! Šta je (taj) duh (duša)?" Pa je šutio od njega Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio (dakle: ništa mu nije odgovorio niti mu je šta rekao). Pa sam znao da se ono objavljuje k njemu. Pa je rekao:

"I pitaju te o (tome) duhu (duši); reci: Duh (Duša) je od stvari (ili: od zapovjedi) moga Gospodara, a nije se njima dalo od (toga) znanja osim malo."

Rekao je Aameš: Ovako je u našem čitanju (po našem čitanju "ve ma utu", a u čitanju drugih, po čitanju drugih je "ve ma utitum", a ne "ve ma utu").

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "Reci: Da je bilo (izvjesno) more tinta za riječi moga Gospodara, zaista bi prošlo (nestalo bi to) more prije (nego) da prođu riječi moga Gospodara i da (tj. makar da) smo donijeli slično njemu (tj. još toliko jedno more kao) tintu.". "I da je (slučaj) da je (sve ono) što je u (na) Zemlji od stabla (da su to sve) pera (za pisanje), a (izvjesno, neko) more (da je takvo da tintom) pomaže njega poslije njega sedam mora (okeana), ne bi prošle (tj. ne bi nestale) riječi Allaha.....", "Zaista vaš gospodar je Allah koji je stvorio nebesa i Zemlju u šest dana (tj. vremenskih perioda), zatim se je izjednačio (uspravio) na (Svome) prijestolju (tj. zatim je zavladao na Svome prijestolju), pokriva (tj. smjenjuje svaku) noć (svakim) danom (što) traži njega (dan ona - noć) brzo, i (stvorio je) Sunce, i Mjesec i (sve) zvijezde (bivši one) potčinjene sa (zbog) Njegove zapovjedi; zar ne (tj. pažnja, pozor)! za Njega je (tj. Njemu pripada, Njegovo je sve) stvaranje i (sva) zapovjed, blagoslovljen je Allah, gospodar (svih, sviju) svjetova.".

"Sehhare" je (što i) "zellele" - ponizio je (učinio je poniznim, potčinio je nekome nešto).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Ebu Zinada, od Aaredža, od Ebu Hurejreta da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Zajamčio je Allah za (onoga, tj. Zajamčio se je onome) ko se je borio u (na) Njegovome putu, (i) ne izvede ga iz njegove kuće (ništa) osim (ta) borba u Njegovome putu i potvrđivanje Njegove riječi (zajamčio se je njemu, zajamčio mu je) da će uvesti njega (u) raj, ili će vratiti njega ka njegovome stanu sa (onim) što je postigao od nagrade, ili ratnoga plijena (uz Allahovu nagradu)."

GLAVA:

O (izvjesnom) htijenju i volji, "I nećete (vi ništa) osim da hoće Allah.....", i (GLAVA) govora Allaha, uzvišen je: "..... daješ (izvjesnu) vlast kome hoćeš.....", "I ne govori nipošto (ni) za (kakvu) stvar: Zaista ja sam činilac to sutra. Osim da hoće Allah (tj. ne govori drukčije nego da kažeš: Ako hoće Allah, ako htjedne Allah da dadne da to učinim).....", "Zaista ti nećeš naputiti koga si volio, a ali (tj. nego) Allah napućuje koga hoće.....".

Rekao je Seid, sin Musejjeba, od svoga oca: Sišla je (tj. Sišao je ovaj zadnji ajet) o Ebu Talibu. "..... hoće Allah s vama (izvjesnu) lakoću (olakšanje), a neće s vama (izvjesnu) teškoću (otežavanje).....".

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Abdulvaris od Abdulaziza, od Enesa rekao je: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Kada ste molili (tj. Kada molite) Allaha, pa budite odlučni u (svojoj) molbi (moljenju, dovi), a neka ne govori nipošto jedan (od) vas: "Ako si htio (Ako hoćeš), pa dadni (pa daj) mi!", pa (tj. jer) zaista Allah je (taj što) nema prisiljivača Njemu."

(To jest: Allaha niko ne može prisiliti ni primorati na ono što On neće, što Mu je odvratno i mrsko da dadne. Doslovno "la mustekrihe lehu" znači: nema onoga koji je našao ružnim, odvratnim, tj. nevoljnim Njega, a to će reći: nema niko ko može učiniti Allaha takvim da dadne nešto što Mu nije volja.)

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije. - H - A pričao nam je Ismail: Pričao nam je moj brat Abdulhamid od Sulejmana, od Muhameda, sina Ebu Atika, od Ibnu Šihaba, od Alije, sina Husejna, da je Husejn, sin Alije - na njih dvojicu pozdrav (ili spas, mir)! - izvijestio njega da je Alija, sin Ebu Taliba, izvijestio njega da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, došao (izbio noću) njemu i Fatimi, kćeri poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (jednu) noć pa je rekao njima:

"Zar ne klanjate?" Rekao je Alija: Pa sam rekao: "O poslaniče Allaha! Samo su naše duše (osobe, tj. Naše osobe, naše duše su samo) u ruci Allaha. Pa kada je htio (tj. kada hoće) da proživi nas (tj. da probudi nas iz sna, da nas vrati u život, u svjesno stanje), proživio je (proživi) nas (probudi nas)." Pa je otišao (Pa se vratio) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, kada sam to rekao, i nije (na to) vratio (odvratio, rekao) k meni (ni jednu) stvar (ništa). Zatim sam čuo njega, a on je vraćalac nazad (tj. a on se vraća nazad i) udara svoje stegno i govori: "..... a bio je (izvjesni, ili svaki) čovjek najmnogobrojnija stvar prepiranjem.".

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Sinana, pričao nam je Fulejh, pričao nam je Hilal, sin Alije, od 'Ata-a, sina Jesara, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Primjer (izvjesnoga, ili svakoga) vjernika je kao primjer sirove stabljike (izvjesnoga, svakoga) usjeva, (pa) vraća se (tj. okreće se) njegovo lišće, od gdje (tj. otkuda, odakle god) je došao njoj (izvjesni) vjetar, (pa) naginje (prevrće) nju (tu zelenu, sirovu stabljiku). Pa kada se smirio (kada se smiri vjetar), ispravila se je (stabljika, postala je prava, pravilna). I također je (tj. I takav je) vjernik, (i) naginje se (prevrće se) sa (svakakvim) iskušenjem (nezgodom). A primjer (izvjesnoga, ili svakoga) bezvjernika (nevjernika) je kao primjer kedra, (drvo koje je) gluho (na svaki vjetar, tj. čvrsto, nesavitljivo), ispravno (pravo), dok slomi njega (dok ga ne slomije) Allah kada je htio (kada htjedne)."

PRIČAO NAM JE Hakem, sin Nafi'a, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, izvijestio me je Salim, sin Abdullaha, da je Abdullah, sin Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao: Čuo sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a on je stajač (a on stoji) na (svojoj) govornici:

"Samo je vaše ostajanje (trajanje) u (poređenju sa onim) što je prošlo prije vas od (izvjesnih) sljedbi (tj. naroda - to je samo) kao što je između molitve popodneva (ikindije namaza) do zalaženja Sunca. Dao se je stanovnicima (sljedbenicima) Tevrata Tevrat, pa su radili sa njim (tj. prema njemu) dok se je upolovio (taj) dan, zatim su bili nemoćni, pa

se je njima dao po kirat (na ime nagrade, nadnice). Zatim se je dao stanovnicima (sljedbenicima) Indžila Indžil, pa su radili sa njim (prema njemu) do molitve popodneva (do ikindije), zatim su bili nemoćni, pa se njima dao po kirat. Zatim se vama dao Kur'an, pa ste radili s njim (prema njemu) do zalaženja (zalaska) Sunca, pa se je vama dalo po dva kirata. Rekli su (tj. Reći će) stanovnici Tevrata:

"Naš Gospodaru! Ovu su manji radom (manje su radili), a veći (mnogobrojniji) nagradom (tj. a imaju veću nagradu)." Rekao je: "Da li sam nasilje (nepravdu) učinio vama od vaše nagrade od (ikakve) stvari (tj. Da li sam vama okrnjio, umanjio od vaše nagrade išta)?" Rekli su: "Ne." Pa je rekao: "Pa to je Moja dobrota, dajem je kome hoću."

PRIČAO NAM JE Abdullah Musnedija, pričao nam je Hišam, izvijestio nas je Mamer od Zuhrije, od Ebu Idrisa, od Ubadeta, sina Samita, rekao je: Prisegnuo sam se poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u (jednoj manjoj) skupini pa je rekao:

"Prisegnjujem se vama (tj. Primam prisegu od vas) na (uvjet, uslov) da nećete pridruživati sa Allahom (ni jednu) stvar (ništa), i (da) nećete krasti, i (da) nećete bludničiti, i (da) nećete ubijati svoju djecu, i (da) nećete donositi laž (što) sebi slažete (lažete) nju između vaših ruku i vaših nogu i (da) nećete griješiti (otkazivati poslušnost) meni u (nekom) dobru. Pa ko je u cijelosti ispunio od vas (to), pa njegova nagrada je na Allaha. A ko je pogodio (učinio) od toga (jednu) stvar, pa se uzeo (tj. kaznio) za nju u (toj) ovozemnosti, pa ono je (tj. pa to je) njemu iskupljenje i čišćenje (očišćenje od grijeha). A ko (bude takav da) je pokrio (sakrio) njega Allah, pa to je ka Allahu (prepušteno na sudnjem danu), ako je htio (ako hoće), kaznio je (tj. kazniće) njega, a ako je htio, oprostio je (oprostiće) njemu."

PRIČAO NAM JE Mualla, sin Eseda, pričao nam je Vuhejb od Ejjuba, od Muhameda, od Ebu Hurejreta da je vjerovijesnik Allaha Sulejman - na njega (Allahov) blagoslov i spas (ili: i pozdrav, ili: i mir)! - bio (takav da) ja za njega (u njega bilo) šezdeset žena, pa je rekao:

"Zaista ophodiću svakako noćas na svoje žene (tj. posjetiću noćas svoje žene), pa neka (pa da) ponesu (zanesu, tj. neka ostanu trudne,

oplođene) svaka žena, i neka rode (pa da rodi svaka po jednoga) konjanika (koji) se bori u (na) putu Allaha." Pa je ophodio na svoje žene (Pa je ophodio svoje žene). Pa nije rodila (ni jedna) od njih osim (jedna) žena, rodila je polovinu dječaka. Rekao je vjerovijesnik Allaha (Muhammed), pomilovao ga Allah i spasio:

"Da je bio Sulejman izuzeo (tj. Da je bio rekao, Da je rekao: "In šaellahu: Ako htjedne, Ako hoće Allah, Ako Bog da!"), zaista bi nosila (tj. zanijela bi, ostala bi trudna, oplođena) svaka žena od njih, pa bi rodila (jednoga) konjanika (koji) se bori (koji bi se borio) u putu Allaha (na Božijem putu)."

PRIČAO NAM JE Muhamed, pričao nam je Abdulvehhab Sekafija, pričao nam je Halid Haza' od 'Ikrimeta, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, unišao na (jednoga) Beduina (tj. k jednome Beduinu da) posjeti njega pa je rekao:

"Nema štete na tebe (tj. Nema štete tebi od te tvoje bolesti)! Čišćenje (od grijeha), ako je htio Allah (ako Bog da)!" Rekao je: Rekao je (taj) Beduin: "Čišćenje (nije), nego (je ovo) vrućica (groznica je ovo u mene koja) skače (ključa, tj. trese se) na starcu velikome (vrlo starome starcu da) dadne posjetiti njemu (te) grobove (tj. da ga strpa u grob)." Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Pa da, tada."

PRIČAO NAM JE Ibnu Selam, izvijestio nas je Hušejm od Husajna, od Abdullaha, sina Ebu Katadeta, od njegovoga oca kada su spavali od (izvjesne) molitve (tj. kada su prespavali izvjesnu jutarnju molitvu-sabah na jednome putovanju), rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista Allah je zgrabio (rukom, šakom, tj. uzeo je) vaše duše (duhove, tj. budnosti) kada je htio, a vratio je njih kada je htio." Pa su izvršili njihove (svoje) potrebe (nužde), i očistili su se (tj. uzeli su abdest za molitvu) do (vremena toga čekajući) da se je rodilo Sunce i dobro je pobijelilo (tj. i odskočilo je, podiglo se je), pa je ustao (Muhammed a.s.), pa je klanjao (sa ljudima).

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Kaze'ata, pričao nam je Ibrahim od Ibnu Šihaba, od Ebu Selemeta i Aaredža. A pričao nam je Ismail: Pričao mi je moj brat (Abdulhamid) od Sulejmana, od Muhammeda, sina Ebu 'Atika, od Ibnu Šihaba, od Ebu Selemeta, sina Abdurahmana, i Seida, sina Musejjeba, da je Ebu Hurejrete rekao:

Psovao (Grdio) se je (jedan) čovjek od (medinenskih, medinskih) mulsimana i (jedan) čovjek od (medinenskih, medinskih) Židova (dakle: međusobno su se psovali, grdili i sl.), pa je rekao musliman:

"Tako mi (Onoga) koji je sebi izabrao (odabrao) Muhammeda nad (sve) svjetove", (to je rekao) u (jednoj) zakletvi (što) se zaklinje s njom. Pa je rekao (taj) Židov: "Tako mi (Onoga) koji je sebi izabrao Musa-a (Mojsija) nad (sve) svjetove." Pa je podigao (uzdigao je taj) musliman svoju ruku kod toga (zbog toga), pa je ošamario (toga) Židova. Pa je otišao (taj) Židov ka poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je izvijestio njega za (slučaj) koji je bio od njegove stvari i stvari (toga) muslimana. Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ne odabirajte mene nad Musa-a (tj. Ne govorite da sam ja bolji od Musa-a), pa (jer) zaista (svi, ili izvjesni) ljudi onesvijestiće se (na) sudnjem danu, pa (ću da) budem prvi ko (će, koji će da) se osvijesti, pa kada li je Musa (tj. a ono je Musa) uzimač snažno (tj. snažno je uzeo, snažno drži) za stranu (Allahovoga) prijestolja! Pa ne znam je li bio (i on) u (među onima) ko se je onesvijestio pa se osvijestio prije mene, ili je bio od (bića, od onih) koje je izuzeo Allah."

PRIČAO NAM JE Ishak, sin Ebu 'Isa-a, izvijestio nas je Jezid, sin Haruna, izvijestio nas je Šubete od Katadeta, od Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Medina (je takav grad što) će doći njoj Velepremazivač (Dedždžal), pa će naći (izvjesne) anđele (meleke da) čuvaju nju, pa se neće približiti njoj Velepremazivač, a niti kuga, ako je htio (tj. ako htjedne) Allah."

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, pričao mi je Ebu Selemete, sin Abdurahmana, da je Ebu Hurejrete rekao: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Za (tj. U) svakoga vjerovijesnika je (bila jedna primljena) molitva (dova), pa (ja) hoću, ako je htio Allah, da sebi sakrijem (u pohranu, da pohranim) moju molitvu (svoju molbu-dovu da mi ona bude jedno veliko) zagovaranje (zauzimanje) za moju sljedbu (na) sudnjem danu."

PRIČAO NAM JE Jeserete, sin Safvana sina Džemila, Lahmija, pričao nam je Ibrahim, sin Sa'da, od Zuhrije, od Seida, sina Musejjeba, od Ebu Hurejreta rekao je: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Dok sam ja spavač, vidio sam mene (tj. vidio sam sebe) na (jednome) bunaru. Pa sam crpao (vadio vodu) što (tj. koliko) je htio Allah da crpam (crpim, tj. vadim, izvlačim vodu kovom). Zatim je uzeo nju (tu posudu, kovu, kantu) Ibnu Ebu Kuhafete, pa je crpao (izvukao jednu) kovu ili dvije kove, a u njegovome crpanju je (neka) slabost. A Allah oprostio njemu! Zatim je uzeo nju Umer. Pa se je preokrenula (tj. postala je ta obična kova kao jedna) velika kova. Pa nisam vidio (ni jednoga) gospodina od (svih) ljudi (da) pravi njegovim pravljenjem (tj. da radi njegovim radom - da rade kao Umer), dok su udarili (zasjeli izvjesni, ili njegovi, Umerovi) ljudi okolo njega (oko bunara) u odmaralište (plandovalište uz bunar, ili u daljoj okolici bunara gdje se odmaraju nakon pojenja)."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin 'Ala-a, pričao nam je Ebu Usamete od Burejda, od Ebu Burdeta, od Ebu Musa-a rekao je:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, kada je (tj. kada bi) došao njemu (izvjesni) pitalac (potraživalac čega), a ponekad je rekao (ili: a možda je rekao): došao (tj. kada bi došao) njemu (izvjesni) pitalac ili posjednik (izvjesne) potrebe, rekao (bi, tj. bio bi rekao Muhammed a.s. svojim drugovima koji su bili prisutni):

"Zagovarajte (Intervenišite za ovoga čovjeka kod mene), pa neka se nagradite (na sudnjem danu zbog toga), a sudiće (izvršiće) Allah na jezik Svoga poslanika šta je htio (šta hoće)."

PRIČAO NAM JE Jahja, pričao nam je Abdurrezzak od Mamera, od Hemmama, čuo je Ebu Hurejreta od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Neka ne govori jedan (od) vas: "Moj Bože! Oprosti mi, ako si htio (ako hoćeš)! Pomiluj me, ako si htio (ako hoćeš)! Opskrbi me, ako si htio (ako hoćeš)!" Neka bude odlučan (u) svome pitanju (moljenju). Zaista On čini šta hoće. Nema prisiljivača (primoravača) Njemu (dakle: Allaha ne možeš prisiliti, primorati, na nešto ako On to neće)."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Ebu Hafs Amr, pričao nam je Evzaija, pričao mi je Ibnu Šihab od Ubejdulaha, sina Abdullaha sina Utbeta sina Mes'uda, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da se on prepirao, on i Hurr, sin Kajsa sina Hisna, Fezarija o drugu Musa-a je on Hadir (Hidr)? Pa je prošao pokraj njih dvojice Ubejj, sin Ka'ba, Ensarija. Pa je pozvao njega Ibnu Abas pa je rekao:

"Zaista ja sam se prepirao, ja i ovaj moj drug o drugu Musa-a koji (je taj što) je pitao (molio Musa da mu se dadne izvjesni) put ka njegovome susretanju. Da li si čuo poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) spominje njegovu stvar (tj. njegov slučaj, išta o tome)?" Rekao je: "Da. Zaista ja sam čuo poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Dok je Musa (bio) u (među) uglednicima Israelićana, pošto je (tj. kadli je) došao (dođe) njemu (jedan) čovjek pa je rekao (i reče): "Da li znaš (i) jednoga (tj. ikoga) znanijega od tebe (od sebe)?" Pa je rekao Musa: "Ne." Pa se objavilo ka Musa-u: "Da, Naš rob Hadir (Hidr)." Pa je pitao (molio) Musa (da mu se dadne izvjesni) put ka njegovome susretanju. Pa je učinio Allah njemu (izvjesnu) ribu znakom (tj. kao znak), i reklo se je njemu: "Kada si izgubio (Kada izgubiš tu) ribu, pa vrati se, pa zaista ti ćeš susresti njega." Pa je bio Musa (u prilici da) slijedi trag (te) ribe u (tom izvjesnome) moru. Pa je rekao momak

Musa-a (ka) Musa-u: "Jesi li vidio pošto smo odsjeli do (one izvjesne) stijene, pa zaista ja sam zaboravio (onu) ribu. A nije dao zaboraviti meni nju (niko drugi) osim (izvjesni) sotona da se sjetim nje (one) ribe?" Rekao je Musa:

"To je (ono) što smo bili (u želji da) tražimo (tj. to tražismo, pa to je ono što i tražimo)." Pa su se njih dvojica vratila na tragovima njih dvojice (tj. idući po svojim tragovima) stajanjem u stopu (ustopice - to je značenje riječi "kasasan"). Pa su njih dvojica našla Hadira (Hidra), i bilo je od stvari njih dvojice (ono) što je ispričao Allah (u Kur'anu - dakle: njihov slučaj je spomenut u Kur'anu).

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije. A rekao je Ahmed, sin Saliha: Pričao nam je Ibnu Vehb, izvijestio me je Junus od Ibnu Šihaba, od Ebu Selemeta, sina Abdurahmana, od Ebu Hurejreta, od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekaao je:

"Odsješćemo (Mi ćemo odsjesti) sutra, ako je htio Allah (ako Bog da), u podbrežju (podgorju) Kinanetovića gdje su se međusobno zaklinjali na (svoje) bezvjerstvo (nevjerstvo)." Hoće (da kaže u) mekanskoj dolini (između Meke i Mine).

(Riječ "hajf, el-hajfu" znači mjesto pod planinom, brdom: padina, ili uzvišenje - što bi se moglo reći da odgovara izrazu podbrežje, podgorje. Ta riječ takođe znači i uzvišenje u toku vode, u koritu rijeke, a i u suhom koritu rijeke ili potoka koji samo teče kada padne kiša, a to bi značilo kao neko riječno ostrvce, naplavak koji se je uzdigao u toku vode. Dakle, prema ovome drugome značenju, mogao bi se u tekstu ovoga hadisa dati i ovakav prevod: ".... u naplavku Kinanetovića gdje su se....". U svakom slučaju radi se o izvjesnome mjestu u mekanskoj dolini između Meke i Mine.)

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Ibnu 'Ujejnete od 'Amra, od Ebul-'Abasa, od Abdullaha, sina Umera, rekao je: Opsijedao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, stanovnike Taifa, pa nije osvojio njega (Taif), pa je rekao:

"Zaista mi smo vraćači (mi se vraćamo nazad sa ovoga pohoda, putovanja) ako je htio Allah!" Pa su rekli (izvjesni) muslimani: "Vraćamo se, a nismo osvojili (pobijedili)." Rekao je: "Pa poranite na (tu) borbu." Pa su poranili (ujutru). Pa su pogodile njih (mnoge) rane. Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Zaista mi smo vraćači (mi se vraćamo) sutra ako je htio Allah (ako Bog da)." Pa kao da je to zadivilo (tj. oduševilo) njih. (Ili: Pa kao da je to začudilo njih.). Pa se nasmiješio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio.

GLAVA

Njegovoga govora, uzvišen je: "I neće koristiti (to izvjesno) zagovaranje kod Njega osim za (onoga) kome je dozvolio (da zagovara) za njega; te kada se je digao (otjerao) strah od njihovih srca, rekli su (tj. oni će reći): "Šta je to rekao vaš Gospodar?" Rekli su (tj. Oni će reći): "Istinu (izvjesnu, tj. da dozvalja da se zagovaranje izvrši tako da zagovara onaj kome je dozvoljeno i da se zagovara samo za onoga za koga je dozvoljeno zagovarati), i On Visoki, Veliki.". A nije rekao: "..... Šta je to stvorio vaš Gospodar?.....".

(To jest: Umjesto "Šta je to rekao.....", nije rekao "..... Šta je to stvorio.....". Ovim Buharija cilja na jedno pitanje koje se je bilo pojavilo još u prvim stoljećima Islama među učenjacima islamskoga vjerovanja, a to je pitanje zvano mes'eletuhalkil-Kur'ani pitanje stvorenosti Kur'ana. Kur'an je govor Uzvišenoga Allaha - kelamullahi - i kao takav jedan od Allahovih svojstava, a Allah i Njegova svojstva su vječni, pa da li je Kur'an koji čitamo i izgovaramo vječan, i je li postao, je li stvoren ili nije? O tome su se lomila mišljenja mnogo, pa i Buharija ovom svojom rečenicom misli na to. Ovdje se o tome više neće razjašnjavati, nego se samo ovo napominje da bi se shvatilo šta znače te riječi u toj rečenici koju je Buharija iza ajeta stavio.)

I rekao je (Allah), veličajno je Njegovo spominjanje: "..... ko je taj koji zagovara kod Njega osim sa Njegovom dozvolom?....".

A rekao je Mesruk od Ibnu Mes'uda: Kada je govorio Allah sa (Svojom) objavom, čuli su (čuju) stanovnici nebesa (neku, jednu) stvar (nešto), pa kada se je digao (otjerao) strah od njihovih srca i smirio se je

(Njegov) glas (tj. govor), saznali su (tj. znaju) da je on (izvjesna) istina od vašega Gospodara i dozivali su: "Šta je to rekao vaš Gospodar?" Rekli su: "Istinu (izvjesnu je rekao)." A spominje se od Džabira, od Abdullaha, sina Unejsa, rekao je: Čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Sakupiće Allah (Svoje) robove, pa će dozivati njih sa (jednim) glasom (takvim da) čuje njega ko je bio daleko (isto onako) kao što čuje njega (onaj) ko je bio blizo (blizu): "Ja sam (istiniti) vladar! Ja sam (izvjesni onaj) veliki platiša (tj. koji plaća mnogo, veliko dugovanja, dugovanje)."

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan od Amra, od Ikrimeta, od Ebu Hurejreta dopire s njim (sa hadisom, ili sa pričanjem dopire) Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (da) je rekao (on - Muhammed a.s.):

"Kada je sudio (dosudio, odredio) Allah (izvjesnu Svoju) zapovjed u (na) nebu, udarili su (tj. udare izvjesni, ili svi) anđeli sa svojim krilima (bivajući oni) ponizni zbog Njegovoga govora (koji je takav) kao da je on (jedan) lanac (željezni) na kamenje (kada se spusti, tj. Allahov govor čuju anđeli kao glas željeznoga lanca kada se spusti na kamenje)."

Rekao je Alija: A rekao je (neko drugi) osim njega (osim Sufjana): ".... kamenje."

(Tu se radi o izgovoru riječi "kamenje" koja se u arapskom originalu može da izgovara na dva načina "safvanin" i "safevanin", odnosno "safvanun" i "safevanun", pa je Sufjan pričao hadis tako da je u ovome hadisu tu riječ izgovarao "safvanin", dok su neki drugi pričali ovaj hadis izgovarajući tu riječ "safevanin". Ova riječ u našem jeziku, i to kada je u deminutivu, može da se izgovara isto na dva načina: kamečak, i kamičak, mali kamen.)

"Provodi im to (tu Svoju zapovjed Uzvišeni Allah). Pa kada se podigao (otjerao) strah od njihovih srca, rekli su (reknu anđeli): "Šta je to rekao vaš Gospodar?" Rekli su (Reknu): "Istinu (tu izvjesnu rekao je), i On je Visoki, Veliki.".

Rekao je Alija: A pričao nam je Sufjan, pričao nam je Amr od Ikrimeta, od Ebu Hurejreta za ovaj (hadis). Rekao je Sufjan: Rekao je Amr: Čuo sam Ikrimeta, pričao nam je Ebu Hurejrete. Rekao je Alija: Rekao sam Sufjanu (da li) je rekao: Čuo sam Ikrimeta rekao je: Čuo sam Ebu Hurejreta (?). Rekao je: "Da." Rekao sam Sufjanu: Zaista (jedan) čovjek predao je (ovaj hadis) od Amra, od Ikrimeta, od Ebu Hurejreta podiže ga (do Muhammeda a.s. i kaže) da je on čitao: "..... furriga (ispraznio se je, izlio se je - strah iz njihovih srca).....".

(To jest da je čitao umjesto "fuzzi'a" upotrebljavajući izraz, glagol "furriga". To je jedan od sedam načina čitanja Kur'ana, jedan od kiraeta i vedžhova.)

Rekao je Sufjan: Ovako je čitao Amr, pa ne znam (da li) je čuo njega (to čitanje od nekoga na osnovu predaje da čita) ovako, ili ne. Rekao je Sufjan: A ona je (tj. ova vrsta čitanja toga ajeta) je naše čitanje.

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba, izvijestio me je Ebu Selemete, sin Abdurahmana, od Ebu Hurejreta da je on bio (običaja da) govori (tj. da on govoraše): Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Nije dozvolio Allah (ni) za jednu) stvar (tj. nije dozvolio ničemu, a to će reći: nikome) što je dozvolio Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (da sebi) pjeva sa Kur'anom." A rekao je (jedan) drug njegov (tj. Ebu Hurejretov drug): Hoće (sa tim pjevanjem da kaže) da biva glasan (javan) s njim (sa čitanjem Kur'ana, a to će reći: Pod tim pjevanjem sa Kur'anom misli se na glasno i javno čitanje Kur'ana).

PRIČAO NAM JE Umer, sin Hafsa sina Gijasa, pričao nam je moj otac, pričao nam je Aameš, pričao nam je Ebu Salih od Ebu Seida Hudrije, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Govori Allah (tj. Reći će Allah) na sudnjem danu): "O Ademe (Adame)!" Pa (će Adem da) govori: "Dvoodazov Tebi! I dvije sreće

Tvoje (su, tj. Ti ih daješ)!" Pa će se dozivati sa (jednim) glasom: "Zaista Allah zapovjeda tebi da izvedeš iz tvoga (svoga) potomstva (jedno) poslanstvo (tj. skupinu i da ih pošalješ) ka Vatri (tj. u pakao)."

PRIČAO NAM JE Ubejd, sin Ismaila, pričao nam je Ebu Usamete od Hišama, od njegovoga oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Nisam bila ljubomorna (ni) na (jednu) ženu što sam (tj. koliko sam) bila (ili: kao što sam bila) ljubomorna na Hatidžu. A zaista već je zapovjedio njemu (Muhammedu a.s.) njegov Gospodar da obraduje nju sa (jednom) kućom u raju.

GLAVA

razgovora (govora Uzvišenoga) Gospodara sa Džibrilom i dozivanja Allaha (izvjesne, ili sve) anđele (tj. izvjesnih ili sviju anđela, meleka).

A rekao je Mamer (u vezi tumačenja kur'anskih riječi) "I zaista ti zaista susretaš Kur'an....", to jest: baca se na tebe (tebi), i susretaš (dočekuješ) ga ti, to jest uzimaš ga od Njega (primaš ga od Njega). I slično njemu (tj. slično tome) je: "Pa je susreo Adem od svoga Gospodara (neke) riječi.....".

PRIČAO MI JE Ishak, pričao nam je Abdussamed, pričao nam je Abdurahman, on je sin Abdullaha sina Dinara, od njegovoga oca (tj. Abdullaha, sina Dinara), od Ebu Saliha, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista Allah - blagoslovljen je i uzvišen je - kada je volio (tj. kada voli jednoga) roba, dozivao je (tj. doziva, dozove) Džibrila (rekavši mu):

"Zaista Allah je već volio (zavolio, tj. već voli) omsicu (tog-i-tog), pa (i ti) voli njega!" Pa voli njega Džibril (Pa ga i Džibril zavoli). Zatim

doziva Džibril u nebu (na nebu): "Zaista Allah je već volio (zavolio) omsicu (toga-i-toga, iksa), pa volite ga (i vi)!" Pa vole njega (zavole ga) stanovnici neba. I stavi se njemu (izvjesno) primanje u (tj. među) stanovnicima Zemlje."

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, od Malika, od Ebu Zinada, od Aaredža, od Ebu Hurejreta da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Smjenjuju se međusobno u (tj. među) vama (jedni) anđeli (meleki) u (svakoj) noći i (jedni) anđeli u (svakom) danu, i sastaju se u molitvi (svakoga) popodneva (ikindije) i molitvi (svake) zore (sabaha). Zatim se penju (uzdižu na nebo oni anđeli) koji su prenoćili (tj. koji su bili) u vama (među vama u svojoj smjeni), pa pita njih (Uzvišeni Allah), a On je znaniji:

"Kako ste ostavili Moje robove?" Pa (oni) govore: "Ostavili smo ih, a oni klanjaju, a došli smo im, a oni klanjaju (tj. a i kad smo im došli zatekli smo ih da klanjaju)."

PRIČAO NAM JE Muhammed, sin Beššara, pričao nam je Gunder, pričao nam je Šubete od Vasila, od Ma'rura rekao je: Čuo sam Ebu Zerra od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Došao mi je Džibril, pa je obradovao mene da ono ko je umro (bivši takav da) ne pridružuje sa Allahom (ni jednu) stvar, unišao je (tj. unići će u) raj." Rekao sam: "Iako je krao, iako je bludničio (činio blud)?" Rekao je: "Iako je krao, iako je bludničio."

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "..... spustio ga je sa Svojim znanjem, i (svi) anđeli svjedoče.....".

Rekao je Mudžahid (u vezi tumačenja kur'anskih riječi) "..... spušta se (izvjesna, ili: Njegova) zapovjed između njih....." (to jest) između sedmoga neba i sedme Zemlje (ili: i sedmoga sloja Zemlje, i sedmoga sprata Zemlje).

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Ebul-Ahvas, pričao nam je Ebu Ishak Hemdanija od Bera-a, sina 'Aziba, rekao je: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"O omsica (O ti)! Kada si odsjeo (tj. prišao) ka tvojoj (svojoj) postelji, pa reci:

"Moj Bože! Predao sam svoju osobu (svoju dušu) k Tebi, i upravio sam svoje lice k Tebi, i prepustio sam svoju stvar k Tebi, i sklonio sam svoja leđa k Tebi željom i strahom (tj. zbog ljubavi i zbog strahopoštovanja koje imam) k Tebi (tj. prema Tebi). Nema skloništa, a ni spasa od Tebe osim k Tebi! Vjerovao sam (tj. Vjerujem) u Tvoju knjigu koju si spustio, i u Tvoga vjerovijesnika kojega si poslao."

Pa zaista ti ako si umro u tvojoj (tj. u toj svojoj) noći (kada si to izgovorio), umro si na (tom izvjesnom) načinu stvaranja (tj. umro si na prirodnoj vjeri Islamu), a ako si osvanuo (u životu, živ), pogodio si nagradu."

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Sufjan od Ismaila, sina Ebu Halida, od Abdullaha, sina Ebu Evfa-a, rekao je: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (na) dan (neprijateljskih savezničkih) skupina:

"Moj Bože! Spuštaču Knjige, brzoga Obračuna, porazi (ove) skupine, i potresi s njima (tj. i potresi ih)." Povećao je Humejdija: Pričao nam je Sufjan, pričao nam je Ibnu Ebu Halid, čuo sam Abdullaha, čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Museded od Hušejma, od Ebu Bišra, od Seida, sina Džubejra, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (u vezi tumačenja kur'anskih riječi) "..... i ne budi (vrlo) glasan sa tvojom (tj. sa svojom) molitvom, i ne budi nečujan (tj. i ne prigušuj svoj glas) s njom (s molitvom, tj. u molitvi).....", rekao je:

Spustila se je (ova objava, ovaj ajet), a poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, sakrivač je (sebe, krio se je, tj. sakrivao se je) u Meki. Pa je bio (u takvoj prilici) kada je dizao svoj glas, čuli su (slušali su ga

mekanski) idolopoklonici, pa su (pa bi) psovali Kur'an, i ko je spustio njega i ko je donio njega. I rekao je Allah, uzvišen je:

"..... i ne budi (vrlo) glasan sa tvojom (svojom) molitvom, i ne budi nečujan s njom....." - ne budi glasan sa svojom molitvom čak (da) čuju (da ne bi to čuli ti) idolopoklonici, i ne budi nečujan (prigušenoga glasa) s njom (sakrivajući je) od svojih drugova, pa (da) ne dadneš čuti njima - "i traži (sebi) između toga (jedan srednji) put." - daj čuti njima, i (a) ne budi (vrlo) glasan, dok (tj. da tvoji drugovi) uzmu od tebe Kur'an.

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "..... hoće (oni) da zamijenu (zamijene) govor Allaha.....", "..... zaista govor rastavljen." (to jest) istinit (prav). "A nije on sa (izvjesnom) šalom (tj. A nije on šala, neozbiljnost).": (to jest: nije on) sa (izvjesnom) igrom (a to će reći: A nije on igra, zabava).

PRIČAO NAM JE Humejdija, pričao nam je Sufjan, pričao nam je Zuhrija od Seida, sina Musejjeba, od Ebu Hurejreta rekao je: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Rekao je Allah, uzvišen je:

"Uznemiruje (Vrijeđa) Mene sin Adema (tj. čovjek), psuje vrijeme (izvjesno vrijeme), a Ja sam (to) vrijeme (tj. a Ja sam dao i stvorio to vrijeme), u Mojoj ruci je (sva) zapovjed (ili stvar), (i) prevrćem (tj. okrećem i mijenjam) noć (svaku) i dan (svaki)."

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Aameš od Ebu Saliha, od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je: "Govori Allah - moćan je i veličajan je:

"Post (pravi) je Meni (tj. zbog Mene) i Ja (ću da) nagrađujem za njega. Ostavlja (postač) svoju strast, i svoje jelo i svoje piće zbog Mene. I (taj) post je (jedan) štit. I za (toga, svakoga) postača su dvije radosti (tj. Postač ima dvije radosti): (jedna) radost (je) kada se mrsi, i (a jedna, tj. druga) radost (biće mu) kada susretne svoga Gospodara. I zaista miris usta postača je bolji (ljepši) kod Allaha od mirisa (toga) mošusa (mosuša, miska)."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Abdurezzak, izvijestio nas je Mamer od Hemmama, od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Dok se Ejjub (Job, Jov) kupa (kupao) go (nag), pala je na njega noga (tj. skupina nekih) skakavaca od zlata. Pa je počeo (da) sipa (trpa te skakavce) u svoju odjeću. Pa je dozivao njega njegov Gospodar:

"O Ejjube! Zar nisam bio obogatio tebe (Zar te već nisam bio obogatio učinivši te nepotrebnim i neovisnim) od (onoga) što vidiš?" Rekao je: "Da, o moj Gospodaru, a ali (nego) nema (nikakvoga) bogatstva sa mnom (u mene koje bi me učinilo neovisnim) od Tvoga blagoslova."

PRIČAO NAM JE Ismail, pričao mi je Malik od Ibnu Šihaba, od Ebu Abdullaha El-Egarra, od Ebu Hurejreta da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Spusti se naš Gospodar, blagoslovljen je i uzvišen je, svake noći ka najbližem nebu kada ostane zadnja trećina (svake) noći, pa (On) govori:

"Ko moli Mene, pa (da) odgovorim njemu? Ko pita (tj. Ko će da traži nešto od) Mene, pa (da) dadnem njemu? Ko traži oprost (za svoje grijehe od) Mene, pa (da) oprostim njemu?"

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb, pričao nam je Ebu Zinad da je Aaredž pričao njemu da je on čuo Ebu Hurejreta, da je on čuo poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Mi smo (izvjesni) zadnji (a koji su izvjesni) pretjecači (na) sudnjem danu."

(To jest: Mi smo zadnji po postojanju, postanku, ali smo pretjecači, ali smo prvi po nagradi na sudnjem danu.)

I sa ovim oslanjanjem (tj. I sa ovim istim senedom, lancem ljudi je i onaj hadis u kome se veli da) je rekao Allah: "Troši (na drugoga), trošiću (i Ja) na tebe."

(To jest: Podijeli pomoć drugome ti, podijeliću i Ja tebi.)

PRIČAO NAM JE Zuhejr, sin Harba, pričao nam je Ibnu Fudajl od 'Umareta, od Ebu Zur'ata, od Ebu Hurejreta: Pa je rekao (Džibril):

"Ovo je Hatidža, donijela je tebi (jedan) sud, (a) u njemu je (neka) hrana, ili sud, (a) u njemu je (neko) piće, pa daj čitati (tj. pa isporuči) njoj od njezinoga Gospodara (izvjesni) pozdrav, i obraduj nju sa (jednom) kućom od trstike, (i) nema (nikakve) galame u njoj, a ni truda (napora, teškoće)."

PRIČAO NAM JE Muaz, sin Eseda, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Mamer od Hemmama, sina Munebbiha, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je: "Rekao je Allah:

"Izbrojio sam (tj. Pripremio sam, pripravio sam) za Moje (Svoje) dobre robove (ono) što nije (ni jedno) oko vidjelo, i niti je uho čulo i niti se je pokazalo (ugledalo) na srcu (ni jednoga, i jednoga) čovjeka (tj. i niti je palo na um ikojem čovjeku)."

PRIČAO NAM JE Mahmud, pričao nam je Abdurrezzak, izvijestio nas je Ibnu Džurejdž, izvijestio me je Sulejman Ahvel da je Tavus izvijestio njega da je on čuo Ibnu Abasa (da) govori:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, kada je bdio od (izvjesne, ili od svake) noći (klanjajući posebnu molitvu bio je) govori (tj. bio bi govorio, govorio bi):

"Moj Bože! Za Tebe je (Tebi pripada svaka dolična) hvala, Ti si svjetlo (svjetlost) nebesa i Zemlje. I za Tebe je (Tebi je svaka) hvala, Ti si staralac nebesa i Zemlje. I za Tebe je hvala, Ti si gospodar nebesa, i Zemlje i ko je u njima. Ti si (prava) istina, i Tvoje obećanje je istina, i Tvoj govor je istina, i Tvoje susretanje je istina, i raj je istina, i Vatra (tj.

pakao) je istina, i (Tvoji) vjerovijesnici su istina i Čas je istina. Moj Bože! Tebi sam se predao (tj. Tebi se predajem), i u Tebe sam vjerovao, i na Tebe sam se oslonio, i k Tebi sam se povratio (pokajao), i s (tj. zbog) Tebe sam se prepirao i k Tebi sam se sudio (tj. i k Tebi se obraćam da sudiš i presudiš meni i nevjernicima), pa oprosti mi (ono) što sam naprijed proturio, i što sam odgodio (ostavio ozadi - dakle: što sam uradio i što ću uraditi), i što sam tajio i što sam obznanio (javno učinio), Ti si moj Bog, nema božanstva osim Ti."

PRIČAO NAM JE Hadždžadž, sin Minhala, pričao nam je Abdullah, sin Umera, Numejrija, pričao nam je Junus, sin Jezida, Ejlija, rekao je: Čuo sam Zuhriju rekao je: Čuo sam Urveta, sina Zubejra, i Seida, sina Musejjeba, i Alkameta, sina Vakkasa, i Ubejdulaha, sina Abdullaha, od hadisa Aiše (tj. o hadisu Aiše), supruge Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, kada su rekli njoj (doslovno: za nju) stanovnici (one izvjesne) laži (tj. lažovi ono) što su rekli, pa je očistio (oglasio nevinom) nju Allah od (onoga) što su rekli. I svaki (od njih) pričao mi je (jednu) skupinu (dio) od (toga) hadisa kojega je pričao meni od Aiše. Rekla je (Aiša, između ostaloga, i ovo):

A ali tako mi Allaha nisam bila (takva da) mislim (tj. ne mišljah, nisam mislila) da će Allah spustiti o mojoj čistoti (nevinosti jednu) objavu (koja će da) se čita. I zaista moje stanje (ili moja stvar) je u mojoj osobi (u mojoj duši) bilo je neznatnije od (toga) da govori Allah o meni sa zapovjedi (jednom koja će da) se čita (uči), a ali (nego) ja sam bila (takva da) se nadam (tj. ali ja se nadah) da usnije poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u (svome) spavanju (takav jedan) san (što će da) očisti mene Allah s njime (njime, pomoću njega). Pa je spustio Allah, uzvišen je:

"Zaista (oni) koji su donijeli (tu izvjesnu) laž.....", (tih) deset ajeta (spustio je, objavio je tada u vezi toga slučaja).

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Mugirete, sin Abdurahmana, od Ebu Zinada, od Aaredža, od Ebu Hurejreta da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao: "Govori Allah:

"Kada je htio Moj rob da uradi (jednu radnju) lošu (tj. jedno zlo djelo), pa ne pišite nju na njega do (da) uradi (dok ne uradi) nju (tu

radnju, to djelo). Pa ako je (ako bi) uradio nju, pa zapišite je sa slično njoj (tj. onakvu kakva je). A ako je ostavio nju zbog Mene, pa zapišite nju njemu (kao jedno dobro djelo) lijepu (radnju). A kada je htio da uradi (jednu radnju) lijepu (tj. jedno dobro djelo), pa nije uradio nju (pa je ne uradi), pa zapišite nju njemu (kao jednu radnju) lijepu (kao jedno dobro djelo). Pa ako je uradio nju (ako je uradi), pa zapišite nju njemu sa deset njezinih sličnosti (tj. desetorostruko) do sedam stotina (puta)."

PRIČAO NAM JE Ismail, sin Abdullaha, pričao mi je Sulejman, sin Bilala, od Muavijeta, sina Ebu Muzerrida, od Seida, sina Jesara, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Stvarao je Allah (Svoje) stvaranje (ili Svoja stvorenja), pa pošto ga je završio (okončao), ustala je (čovjekova) rodbina (rodbinstvo). Pa je rekao: "Odstrani se (Ostavi me)." (Ili: "Šta je?") Rekla je: "Ovo je mjesto (izvjesnoga) utjecača u Tebe (Tebi) od (izvjesnoga) odsijecanja (veze sa mnom, od prekidanja odnosa sa mnom)." Pa je rekao: "Zar nisi zadovoljna da spojim (tj. da nagradim onoga) ko je spojio (nagradio) tebe, i (da) odsiječem (tj. da odbacim onoga) ko je odsjekao (odbacio) tebe?" Rekla je: "Da, o moj Gospodaru!" Rekao je: "Pa to ti je za tebe (to ti je tebi - to je za tebe, to je tebi)."

Zatim je rekao (tj. pročitao je ajet iz Kur'ana) Ebu Hurejrete: "Pa da li ste možda (vi) ako ste se okrenuli (od Islama), (takvi) da kvarite u (na) Zemlji (tj. da sijete pokvarenost) i (da) odsijecate (tj. da odbacujete) vaše (svoje) rodbine?".

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Sufjan od Saliha, od Ubejdulaha, od Zejda, sina Halida, rekao je: Kišilo se je (tj. Dala se je kiša) Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (na njegovu dovu, molbu, molitvu) pa je rekao: "Rekao je Allah:

"Osvanuo je od Mojih robova (neko je) nevjernik u Mene, i (a neko je) vjernik u Mene."

PRIČAO NAM JE Ismail, pričao mi je Malik od Ebu Zinada, od Aaredža, od Ebu Hurejreta da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao: "Rekao je Allah:

"Kada je volio (Kada voli) Moj rob Moje susretanje (susret sa Mnom), volio sam (tj. volim i Ja) njegovo susretanje. A kada je mrzio (kada mrzi) Moje susretanje, mrzio sam (mrzim i Ja) njegovo susretanje (susret s njim)."

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb, pričao nam je Ebu Zinad od Aaredža, od Ebu Hurejreta da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao: "Rekao je Allah:

"Ja sam kod mišljenja Moga roba o Meni."
(To neki kažu da ima ovaj smisao: Ako misli Moj rob o Meni dobro, pa biće mu tako, tj. biće mu od Mene dobro, biće mu sa Mnom dobro; a ako misli drukčije o Meni, biće mu to drukčije.)

PRIČAO NAM JE Ismail, pričao mi je Malik od Ebu Zinada, od Aaredža, od Ebu Hurejreta da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Rekao je (jedan) čovjek (koji) nije uradio (nikakvo) dobro nikada, pa kada je umro (tj. kada umre): Pa spalite ga, i bacite njegovu polovinu u (izvjesno) kopno (ili pustinju), a njegovu (drugu) polovinu u (izvjesno) more. Pa tako mi Allaha ako je mogao (tj. ako mogne; a to znači: ako odredi tešku sudbinu, teškoću) Allah na njega, zaista kazniće svakako njega (jednom takvom) kaznom (što) neće kazniti njome (ni) jednoga (čovjeka) od (svih) svjetova. Pa je zapovjedio Allah (tome) moru, pa je sakupilo (ono) što je u njemu (od toga čovjeka), i zapovjedio je (tome) kopnu, pa je sakupilo (ono) što je u njemu (tj. u njega palo od toga čovjeka), zatim je rekao:

"Zašto si (to) učinio?" Rekao je: "Od (tj. Zbog) Tvoga straha (tj. Zbog strahovanja od Tebe), a Ti si znaniji." Pa je oprostio njemu.

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Ishaka, pričao nam je Amr, sin Asima, pričao nam je Hemmam, pričao nam je Ishak, sin Abdullaha:

Čuo sam Abdurahmana, sina Ebu Amreta, rekao je: Čuo sam Ebu Hurejreta rekao je: Čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Zaista je (jedan) rob pogodio (učinio jedan) grijeh - a možda (da) je rekao: pogriješio je (uradio je jedan) grijeh - pa je rekao: "Moj Gospodaru! Pogriješio sam (uradio sam jedan) grijeh - a možda (da) je rekao: pogodio sam - pa oprosti!" Pa je rekao njegov Gospodar: "Je li (Zar je) znao Moj rob da je za njega (tj. da je u njega, a to će reći: da on ima nekoga ko mu je) Gospodar (što) oprašta (taj) grijeh i uzima (kažnjava) za njega? Oprostio sam Mome (Svome) robu." Zatim je ostao što je (tj. koliko je) htio Allah, zatim je pogodio (učinio) grijeh, ili je pogriješio (uradio) grijeh (neki, jedan drugi) pa je rekao:

"Moj Gospodaru! Pogriješio sam, ili pogodio sam (jedan) drugi (grijeh), pa oprosti ga (oprosti mi)!" Pa je rekao: "Je li (Zar je) znao Moj rob da je za njega (u njega) Gospodar (koji) oprašta (taj, ili svaki) grijeh i uzima (i kažnjava) za njega. Oprostio sam Mome (Svome) robu." Zatim je ostao što je (onoliko koliko) je htio Allah, zatim je (opet) pogriješio (učinio je) grijeh - a možda (da) je rekao: pogodio je grijeh - pa je rekao:

"Moj Gospodaru! Pogodio sam - ili je rekao: Pogriješio sam - (jedan) drugi (grijeh), pa oprosti ga meni." Pa je rekao: "Je li (Zar je) znao Moj rob da je za njega (u njega) Gospodar (što, ili: koji) oprašta (taj) grijeh i (tj. ili) uzima (kažnjava) za njega? Oprostio sam Mome (Svome) robu tri (puta), pa neka radi šta je htio (šta hoće)."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Ebul-Esveda, pričao nam je Mu'temi: Čuo sam moga (svoga) oca, pričao nam je Katadete od 'Ukbeta, sina Abdulgafira, od Ebu Seida, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da je on spomenuo (jednoga) čovjeka (koji je živio) u (među onima) ko je prošao (tj. koji su prošli, u prošlim narodima), ili u (među onima) ko je bio prije vas. Rekao je riječ (jednu Muhammed a.s.) - misli (na to, tj. smisao te riječi je da) je darovao njemu (tome čovjeku) Allah imanje (imovinu) i djecu. Pa pošto je došla (njegova) smrt, rekao je svojim sinovima:

"Koji otac sam bio vama (Kakav sam vam bio otac)?" Rekli su: "Najbolji otac." Rekao je: "Pa zaista on nije sebi iskopao (tj. nije tajno učinio, nije sebi pohranio) - ili nije sebi usokolio (ulovio pomoću sokola, tj. nije sebi proturio naprijed, nije sebi zaradio) - kod Allaha (nikakvo) dobro, i ako mogne (ili: i ako odredi teškoću) Allah na njega, kazniće ga. Pa gledajte, kada sam umro (tj. kada umrem), pa spalite me (ili: pa dajte spaliti mene). Te kada sam postao (kada postanem) ugalj, pa satarite me (u prah), ili je rekao: smrvite me (stucajte me u prah). Pa kada je bio (kada bude) dan žestokoga vjetra, pa bacite me u njega (dajte poletjeti meni u njega - u vjetar)." Pa je rekao vjerovijesnik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Pa je uzeo njihove obaveze na to (da svaki rekne i da se zakune na ovaj način): "Tako mi moga Gospodara." (Ili: Pa je uzeo njihove obaveze na to tako mi moga Gospodara.). Pa su (to) učinili, zatim su dali baciti njega (zatim su ga bacili) u (jednome) danu žestokome. Pa je rekao Allah, moćan je i veličajan je:

"Budi (tj. Postani, o ti čovječe, opet kako si i postojao nekad)!" Pa kada li je on čovjek stajač (tj. A on već stoji)! Rekao je Allah: "Hej Moj robe! Šta je nosilo tebe (Šta je nanijelo, navelo tebe) na (to) da si učinio (ono) što si učinio?" Rekao je: "Strah (od) Tebe, ili plašenje (plašljivost) od Tebe." Rekao je: Pa što je preduhitrilo njega je (to) da je pomilovao njega kod nje. A rekao je drugi puta: Pa nije preduhitrilo njega (ništa drugo) osim nje (milosti Allahove)."

Pa sam pričao za njega (za ovaj hadis) Ebu Usmanu pa je rekao: Čuo sam ovo od Selmana (ovako sve) osim (jedino što je slučaj) da je on povećao u njemu (u hadisu da ga baca): u (to) more. Ili (je pričao onako) kao što je pričao.

PRIČAO NAM JE Musa, pričao nam je Mu'temir i rekao je: nije sebi iskopao (tj. nije tajno učinio, nije sebi pohranio). A rekao je Halifete: Pričao nam je Mu'temir i rekao je: nije sebi usokolio. Protumačio je njega (taj izraz, tu riječ) Katadete (rekavši da ona znači što i) "lem jeddehir": nije sebi pohranio.

GLAVA

govora (razgovora našega) Gospodara, moćan je i veličajan je, (na) sudnjem danu sa (Svojim vjerovijesnicima i (sa drugima) osim njih.

PRIČAO NAM JE Jusuf, sin Rašida, pričao nam je Ahmed, sin Abdullaha, pričao nam je Ebu Bekr, sin 'Ajjaša, od Humejda rekao je: Čuo sam Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: Čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Kada bude sudnji dan, daće mi se zagovaranje, pa ću reći: "O moj Gospodaru!" Uvedi (u) raj ko je bio (takav da je bilo) u njegovome srcu (jedno) zrno slačice (tj. koliko to zrno nekoga dobra uz vjerovanje Tebe)." Pa će (oni) unići. Zatim ću reći: "Uvedi (u) raj ko je bio (takav da je bila) u njegovom srcu najniža (tj. najmanja) stvar." Pa je rekao Enes: Kao da ja (sad) gledam ka prstima poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. (To jest: kako na prste pokazuje Muhammed a.s. tu malenost, malenkost stvari od dobra.).

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Hammad, sin Zejda, pričao nam je Ma'bed, sin Hilala, Anezija, rekao je:

Sakupili smo se, (mi neki) ljudi od stanovnika Basre, pa smo otišli ka Enesu, sinu Malika. I otišli smo sa nama (tj. sa sobom vodeći mi) Sabita (Bunaniju) k njemu (da) pita njega za nas (tj. nama) o hadisu (toga izvjesnoga) zagovaranja (na sudnjem danu). Pa kada li je on u (kadli on nalazi se u) svome dvorcu! Pa smo se složili (tj. Pa smo pogodili, potrefili doći njemu kada on) klanja (molitvu te) ručanice (tj. molitvu koja se klanja kada jutro dobro odskoči - duha-namaz). Pa smo tražili dozvolu (da uniđemo njemu). Pa je dozvolio nama, a on je sjedilac (sjedi) na svojoj postelji. Pa smo rekli Sabitu: "Ne pitaj ga (ni) o (jednoj) stvari prije od hadisa (toga izvjesnoga) zagovaranja." Pa je rekao:

"O Ebu Hamzete! Ova tvoja braća od stanovnika Basre došli su ti (da) pitaju tebe o hadisu (toga izvjesnoga) zagovaranja." Pa je rekao: "Pričao nam je Muhammed, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Kada bude sudnji dan, uzburkaće se (zatalasaće se izvjesni) ljudi, neki (od) njih u neke (među neke), pa dođu (doći će) Ademu pa govore (pa će reći): "Zagovaraj za nas ka tvome (svome) Gospodaru." Pa (će on da) govori: "Nisam za nju (tj. za njega - za zagovaranje podesan vama), a ali (nego) na vas je sa Ibrahimom (da to pokušate, tj. ali držite se Ibrahima), pa (jer) zaista on je prijatelj Milosrdnoga." Pa dođu (doći će) Ibrahimu. Pa (on) govori: "Nisam za nju (za tu radnju, tj. za zagovaranje podesan), a ali (nego) na vas je sa Musa-om (tj. ali držite se Musa-a), pa zaista on je razgovarač Allaha (tj. razgovarač, razgovarao je sa Allahom)." Pa dođu (doći će) Musa-u. Pa (će da) govori: "Nisam za nju (Nisam ja za to vama podesan), a ali (nego) na vas je sa 'Isa-om (idite 'Isa-u), pa zaista on je duh (od) Allaha i Njegova riječ." Pa dođu (doći će) 'Isa-u. Pa (će on da) govori: "Nisam za nje (Nisam za to ja vama podesan), a ali (nego) na vas je sa Muhammedom, pomilovao ga Allah i spasio." Pa (će oni da) dođu meni. Pa (ću da) govorim: "Ja sam za nju (Ja sam za to podesan)." Pa (ću da) tražim dozvolu na (od) svoga Gospodara. Pa (će da) se dozvoli meni. I nadahnuće me (neke) pohvale (što) ću hvaliti Njega sa njima, ne dolaze mi sada (one u sjećanje), pa (ću da) hvalim Njega sa tim pohvalama i padnem (i pašću) Njemu čineći ničicu (čineći sedždu). Pa (će da) se govori:

"O Muhammede! Podigni tvoju (svoju) glavu, i reci, slušaće se tebe (slušaćeš se ti), i pitaj, daće se tebi, i zagovaraj, primiće se tebi zagovaranje." Pa (ću da) govorim: "O moj Gospodaru! Moja sljedba, moja sljedba (tj. moji sljedbenici me zanimaju, molim za njih)!" Pa (će da) se govori: "Odi, pa izvadi (izvedi) iz nje (iz vatre pakla) ko je bio (takav da je) u njegovome srcu težina (jednoga) ječmenoga zrna od vjerovanja." Pa (ću da) odem, pa (ću da) učinim (tako). Zatim se vratim, pa hvalim Njega sa tim pohvalama, zatim (ću da) padnem Njemu čineći ničicu (sedždu). Pa (će da) se govori: "O Muhammede, podigni svoju glavu, i reci, slušaće se tebe (slušaćeš se), i pitaj (moli, traži), daće se tebi, i zagovaraj, primiće se tebi zagovaranje." Pa (ću da) govorim:

"O moj Gospodaru! Moja sljedba, moja sljedba." Pa (će da) se govori: "Odi (Idi), pa izvadi (izvedi) iz nje ko je bio (takav da je) u njegovom srcu težina (jednoga) truna prašine (vjerovanja), ili (jednoga) zrna slačice od vjerovanja." Pa (ću da) odem, pa (ću to da) učinim. Zatim (ću da) se vratim, pa (ću da) hvalim Njega sa tim pohvalama,

zatim (ću da) padnem Njemu čineći ničicu (sedždu). Pa (će da) se govori: "O Muhammede! Podigni svoju glavu, i reci, slušaće se tebe (slušaćeš se ti), i pitaj (moli, traži), daće se tebi, i zagovaraj, primiće se tvoje zagovaranje (tj. primiće se tebi zagovaranje)." Pa (ću da) govorim:

"O moj Gospodaru! Moja sljedba, moja sljedba!" Pa (će da) govori: "Odi, pa izvadi (izvedi) ko je bio (takav da je) u njegovom srcu najniža, najniža težina (jednoga) zrna od slačice od vjerovanja, pa izvadi (izvedi) njega iz Vatre!" Pa (ću da) odem, pa (ću to da) učinim."

Pa pošto smo izašli iz (sijela) kod (od) Enesa, rekao sam nekom (od) naših drugova: "Da smo prošli pokraj Hasena (Basrije)! A on je sakrivač (sebe, tj. sakriven je od Hadždžadža) u stanu Ebu Halifeta. Sa (onom, onim) što je pričao nama Enes, sin Malika (tj. Da ispričamo njemu o onome što je pričao nama Enes, sina Malika)." Pa smo došli njemu, pa smo pozdravili na njega (tj. njega). Pa je dozvolio nama (ulazak). Pa smo rekli njemu:

"O Ebu Seide! Došli smo ti iz (sa sijela) kod (od) tvoga brata (po vjeri) Enesa, sina Malika. Pa nismo vidjeli (čuli) slično (onome) što je pričao nama o (izvjesnome) zagovaranju." Pa je rekao: "Ha, ha! (To jest: "Povećajte mi više obavještenja o tome! Pričajte mi! Da čujem! Deder da čujem!"). Pa smo pričali njemu za (taj) hadis. Pa je stigao do ovoga mjesta, pa je rekao: "Ha, ha (Hajde još dalje)!" Pa smo rekli: "Nije povećao nama na ovo (Nije nam pričao ništa više od ovoga što smo ti ispričali)." Pa je rekao:

"Zaista već je pričao meni, a on je sav (tj. sakupljene pameti, čvršćega pamćenja) otprije dvadeset godina (još toga više o ovome hadisu). Pa neću znati (tj. Pa ne znam) je li zaboravio, ili je mrzio (da vam to priča zbog mogućnosti) da se oslonite (na to, pa da napustite dobre poslove)?" Rekli smo: "O Ebu Seide! Pa pričaj nam." Pa se je nasmijao i rekao je:

"Stvorio se je (svaki, ili izvjesni) čovjek mnogo brzim (tj. takav je da mnogo žuri). Nisam spomenuo njega (tj. to ni zbog čega drugoga) osim da ja (tj. osim zato što ja) hoću da pričam (ispričam) vama (to). Pričao mi je (sve ono s početka) kao što je pričao (i) vama za njega, (i) rekao je (potom još i ovo):

"Zatim se vratim četvrti puta, pa hvalim Njega sa tim (pohvalama), zatim padnem Njemu čineći ničicu (sedždu). Pa (će da) se govori: "O Muhammede! Podigni svoju glavu, i reci, slušaće se (tebe), i pitaj, daće se tebi, i zagovaraj, primiće se tebi zagovaranje." Pa (ću da) govorim: "O moj Gospodaru! Dozvoli mi u (onome, tj. za onoga da zagovaram) ko je rekao (tj. ko je govorio): "Nema božanstva osim Allah!" Pa (će da) govori: "Tako mi Moje moći, i Moje veličajnosti, i Moje veličanstvenosti i Moje veličine zaista izvadiću svakako iz nje (onoga) ko je rekao: "Nema božanstva osim Allah!"

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Halida, pričao nam je 'Ubejdulah, sin Musa-a, od Israila, od Mansura, od Ibrahima, od 'Abideta, od Abdullaha (Mes'udovoga) rekao je: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista zadnji (od) stanovnika raja ulaženjem (koji će ući u) raj i zadnji (od) stanovnika Vatre izlaženjem (koji će izaći) iz Vatre je (jedan) čovjek (koji će da) izađe puzanjem (pužući). Pa (će da) govori njemu njegov Gospodar: "Uniđi (Uđi u) raj." Pa (će da) govori: "Moj Gospodaru! Raj je pun (napunjen)." Pa govoriće njemu to tri puta. Pa sve (od) toga (od onoga što će da) odvrati na Njega (tj. odgovori Njemu) je (to): "Raj je pun." Pa (će da) govori: "Zaista za tebe je (tj. Ti imaš) slično (toj) ovozemnosti deset puta."

PRIČAO NAM JE Alija, sin Hudžra, izvijestio nas je 'Isa, sin Junusa, od 'Ameša ('Aameša), od Hajsemeta, od 'Adijja, sina Hatima, rekao je: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Nije od vas (ni) jedan (u drukčijem položaju na sudnjem danu) osim (u takvom da će da) razgovara (sa) njim njegov Gospodar, (a) nije između njega i između Njega (nikakav) prevodilac (potreban, to jest neće biti prevodioca, ni posrednika). Pa (će da) gleda desno od njega (tj. desno od sebe svaki čovjek), pa neće vidjeti (tj. pa ne vidi ništa drugo) osim (ono) što je naprijed proturio (uradio) od svoga rada. I gleda (gledaće) lijevo od njega (od sebe), pa neće vidjeti (ništa) osim (ono) što je naprijed proturio (uradio, učinio). I gleda između svoje dvije ruke (tj. I gleda, gledaće pred sobom, ispred sebe), pa neće vidjeti (ništa

drugo) osim Vatru prema svome licu. Pa čuvajte se Vatre, i da (tj. pa makar) sa polovinom (sa pola) datule (da pomognete bijednoga)!"

Rekao je Aameš: A pričao mi je Amr, sin Murreta, od Hajsemeta slično njemu (ovome hadisu) i povećao je u njemu: "i da (tj. pa makar) sa riječi lijepom (tj. sa lijepom rječju)."

PRIČAO NAM JE Usman, sin Ebu Šejbeta, pričao nam je Džerir od Mansura, od Ibrahima, od Abideta, od Abdullaha (Mes'udovoga), bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: Došao je (jedan) vjerski poglavica (ili sveštenik, svećenik, ili učenjak) od Židova pa je rekao:

"Zaista ono kada bude sudnji dan, učiniće Allah nebesa na (jedan) prst, a zemlje na (jedan) prst, a vodu i zemlju (tlo, kopno) na prst, a (sva ostala) stvorenja na prst, zatim će tresti njih (potrest će ih), zatim će reći: "Ja sam vladar, Ja sam vladar!" Pa zaista već sam vidio Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) se smije, čak (tako da) su se pokazali njegovi (zubi) umnjaci čuđenjem (ili divljenjem, tj. zbog čuđenja, ili divljenja) i potvrđivanjem njegovoga govora. Zatim je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"I nisu izmjerili Allaha istinom Njegova izmjerenja....." do Njegovoga govora "..... pridružuju."

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Ebu Avanete od Katadeta, od Safvana, sina Muhriza da je (jedan) čovjek pitao Ibnu Umera:

"Kako si čuo poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori o (izvjesnome) šapatu (šaptanju, tajnom razgovoru)?" Rekao je: "Približi se (tj. Približiće se na sudnjem danu) jedan (od) vas svome Gospodaru, čak (da će On da) stavi Svoju zaštitu na njega, pa (će da) govori:

"Jesi li uradio tako i tako (tj. to i to)?" Pa (će da) govori: "Da." I govori (govoriće): "Uradio si tako i tako (to i to)." Pa (će da) govori: "Da." Pa (će da) ustali njega (tj. Pa učini, učiniće njega da prizna), zatim (će da) govori: "Zaista Ja sam pokrio na tebe (tj. sakrio sam tebe, pokrio

sam tvoje grijehe) u zemnosti (u zemaljskom životu), i Ja opraštam nju (tu griješnost) tebi danas."

A rekao je Adem: Pričao nam je Šejban, pričao nam je Katadete, pričao nam je Safvan od Ibnu Umera: Čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

GLAVA

Njegovoga govora: "..... i razgovarao je Allah (sa) Musa-om razgovaranjem.".

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs, pričao nam je Ukajl od Ibnu Šihaba, pričao nam je Humejd, sin Abdurahmana, od Ebu Hurejreta da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Pravdao se je (Dokazivao je, tj. Prepirao se je) Adem i Musa. Pa je rekao Musa: "Ti si Adem koji si izvadio (izveo, istjerao) svoje potomstvo iz raja." Rekao je: "Ti si Musa koji (si taj što) je izabrao tebe Allah, uzvišen je, sa Svojim poslanstvima i sa Svojim razgovorom, zatim (ti) koriš (karaš) mene na stvar (za stvar, tj. zbog jedne stvari koja) se je već odredila na mene (meni) prije (nego) da se stvorim (prije nego što ću biti stvoren)." Pa je dokazao (tj. dokazivanjem je nadvladao) Adem Musa-a."

PRIČAO NAM JE Muslim, sin Ibrahima, pričao nam je Hišam, pričao nam je Katadete od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega (s njim), rekao je: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Sakupe se (tj. Sakupiće se izvjesni) vjernici (na) sudnjem danu, pa (će oni da) govore: "Da smo tražili zagovaranje (da se neko obrati) ka našem Gospodaru, pa (da) odmori nas od ovoga našega mjesta!" Pa (će da) dođu Ademu, pa (će da) govore njemu: "Ti si Adem, otac (sviju) ljudi, stvorio je tebe Allah sa Svojom (tj. Svojom) rukom, i dao je pasti ničice tebi (izvijesnim, ili svima) anđelima (tj. i naredio je anđelima, melekima da ti učine sedždu), i poučio je tebe imena svake (imenima svih) stvari, pa zagovaraj za nas k našem Gospodaru dok (tj. da) odmori

nas (da nas odmori)." Pa (će da) govori (Adem) njima: "Nisam ovdje vama (podesan za to, tj. za zagovaranje)." I spomene (spomenuće) svoju pogrešku koju je pogodio (tj. učinio)."

PRIČAO NAM JE Abdul-Aziz, sin Abdullaha, pričao mi je Sulejman od Šerika, sina Abdullaha, da je on rekao: Čuo sam Ibnu Malika (da) govori (o) noći (kada) se je noću putovalo sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, iz (ili: od) bogomolje Kabe (kabenske bogomolje):

Zaista ono došla su njemu tri bića prije (nego što će se početi da) objavljuje k njemu, a on je spavač (a on je spavao) u (Ka'bi, toj) bogomolji zabranjenoj (tj. svetoj), pa je rekao prvi (od) njih (prvi od te trojice): "Koji (od) njih je on (tj. Koji je od ovih što spavaju - koji je on - ko je od njih Muhammed)?" Pa je rekao srednji (od) njih (Ili: Pa je rekao: Srednji od njih, Srednji između njih koji spavaju, i): "On je najbolji (od) njih."

(Možda je prema tekstu praviji, ispravniji prevod: Pa je rekao srednji (od) njih: "On je najbolji (od) njih." To smatram na osnovu daljega teksta, jer se dalje u tekstu kaže:)

Pa je rekao zadnji (od) njih (zadnji od one trojice): "Uzmite najboljega njih (od njih). (To jest: Uzmite ga radi penjanja, dizanja, uzdizanja s njim ka nebu, radi uzdizanja njega na nebo.). Pa je (ta zgoda) bila (u) toj noći. Pa nije vidio njih (tj. nije vidio Muhammed a.s. ta tri bića - ta tri meleka, anđela poslije toga), dok su (ipak) došli njemu (u jednoj) drugoj noći u (onome svome stanju) što vidi njegovo srce, a spava njegovo oko, a ne spava njegovo srce. A takođe su (bili svi takvi Božiji) vjerovijesnici: spavaju njihove oči, a ne spavaju njihova srca. Pa nisu razgovarali (ta trojica sa) njim (tj. sa Muhammedom a.s.), čak su sebi (na sebe) natovarili (ili nosili su) njega (na sebi), pa su stavili njega kod bunara Zemzema. Pa je upravljao (tj. vršio neke radnje nad) njim od njih (tj. između one trojice anđela) Džibril. Pa je rascijepio (raspolovio, tj. rasporio, otvorio) Džibril (ono) što je između njegovih (Muhammedovih a.s.) prsa do njegovoga gornjega dijela prsa (a neki kažu da izraz "ila lebbetihi" znači: do njegovoga spolnoga uda, organa), dok je završio (ili dok je ispraznio) njegova prsa i njegovu unutricu

(njegov stomak), pa je oprao njega od vode (tj. sa vodom) Zemzema sa svojom rukom (i prao ga je) dok je očistio njegovu unutricu. Zatim se je njemu donio (jedan) lavor od zlata, (a) u njemu je (jedna) posuda od zlata, natrpana vjerovanjem i mudrošću, pa je natrpao s njim (njime, time) njegova prsa i njegove podbratke, misli (na) žile njegovoga grla. Zatim je poklopio (tj. stavio je) njega (na rajskoga konja Buraka), (a) zatim se popeo (uzdigao) s njime ka najbližem nebu, pa je udarao (tj. kucao je na jedna) vrata od njegovih (nebeskih) vrata. Pa su dozivali njega stanovnici (toga) neba):

"Ko je ovo (tj. Ko je to)?" Pa je rekao: "Džibril." Rekli su: "A ko je sa tobom?" Rekao je: "Sa mnom je Muhammed." Rekao je (neko od njih): "A već se je poslalo k njemu?" Rekao je: "Da." Rekli su: "Pa širina sa njim (tj. Dobro došao on!) i (smatramo ga našom) porodicom!" Pa će se obradovati sa njim (s njega, zbog njega) stanovnici neba. Neće znati stanovnici (toga) neba o (onome) šta hoće Allah sa njim u (na) Zemlji do (da) dadne znati njima (tj. do da obznani, dok ne oglasi njima to). Pa je našao u (na) najbližem nebu Adema. Pa je rekao njemu Džibril: "Ovo je tvoj otac, pa pozdravi na njega (tj. pa pozdravi ga)." I vratio je na njega Adem (tj. I uzvratio je pozdrav njemu, otpozdravio je njemu Adem) pa je rekao: "Širina i porodicu (doslovno: Širinu i porodicu, tj. Primam te široko i kao porodicu), o moj sinčiću! Divan li si ti (moj) sin!" Pa kada li (se suoči) on u (tom) najbližem nebu sa (nekakve) dvije rijeke, tjeraju se njih dvije (tj. teku njih dvije)! Pa je rekao: "Šta su (tj. Kakve su, koje su) ove dvije rijeke o Džibrile?" Rekao je: "Ove dvije su Nil i Eufrat, porijeklo (ili gradivo) njih dviju." Zatim je prošao (prolazio dalje) sa njim u (tom) nebu, pa kada li on (suoči se) sa (jednom) drugom rijekom, (a) na njoj je (jedan) dvorac od bisera i hrizolita (vrsta dragoga kamena)! Pa je udario svojom rukom, pa kada li je ono mošus (mosuš)! Rekao je: "Šta je ovo, o Džibrile?" Rekao je: "Ovo je "kevser" koji je sakrio (tj. darovao, pripremio) tebi tvoj Gospodar."

Zatim se popeo ka drugome nebu. Pa su rekli (njegovi, nebeski) anđeli (meleki) slično što su rekli njemu (oni) prvi (anđeli): "Ko je ovo (to)?" Rekao je: "Džibril." Rekli su: "A ko je sa tobom?" Rekao je: "Muhammed, pomilovao ga Allah i spasio." Rekli su: "A već se je poslalo k njemu?" Rekao je: "Da." Rekli su: "Širinu sa njim (tj. Neka

mu je široko, Dobro došao) i porodicom (ga smatramo)!" Zatim se je popeo sa njim ka trećem nebu. I rekli su njemu slično što su rekli (oni) prvi (najprvi) i drugi (anđeli). Zatim se popeo sa njim ka četvrtom (nebu). Pa su rekli njemu slično tome (slično kao i prije). Zatim se popeo sa njim ka petom nebu. Pa su rekli njemu slično tome. Zatim se popeo sa njim ka šestome (nebu). Pa su rekli njemu slično tome (kao i prije). Zatim se popeo s njime ka sedmome nebu. Pa su rekli njemu slično tome. Svako nebo (je takvo da) su u (na) njemu (neki Božiji) vjerovijesnici, (i) već je imenovao njih, pa sam zapamtio od njih Idrisa u drugome nebu, i Haruna u (tj. na) četvrtome, i (nekoga) drugoga u petom, (a) nisam zapamtio njegovo ime, i Ibrahima u šestome i Musa-a u sedmome sa odlikovanja razgovora Allaha (tj. Musa je na sedmom nebu zbog odlikovanja, davanja prednosti njemu zato što je razgovarao izravno sa Uzvišenim Allahom). Pa je rekao Musa:

"O moj Gospodaru! Nisam mislio (nisam znao) da će se uzdignuti na mene (nada mnom i) jedan (čovjek, iko)." Zatim se je uzvisio (Džibril) sa njim (sa Muhammedom a.s.) iznad toga sa (onim, tj. u one prostore i visine) što neće znati (tj. što ne zna) njega (koje ne zna niko) osim Allah, dok je došao lotosu (izvjesnoga) kraja (ili vrhunca, tj. drvetu lotosovome koje označava kraj, konac; ili: vrhunac - ljudskoga znanja; ili kraj, konac, vrhunac domašaja i dopiranja Džibrila, ili svih bića, anđela). I približio se je Silni, Gospodar (svake) moći, pa se je spustio, čak je bio od njega (tj. blizu njega) količinom (koliko) dva luka ili (još) bliže.

(Riječ "kabe" prevedena je količinom. Ona, međutim, znači i polovinu strune, tetive u luka za strijelu - od onoga mjesta gdje se uhvati strijela do mjesta gdje se luk počinje savijati. Prema tome "kabe kavsejni" znači: polovinu strune, tetive dvaju lukova. To bi opet, u krajnjoj liniji, značilo jedna struna, tetiva od luka za strijelu, jer jedan luk ima dvije polovine - dva "kava" -, a dva puta po polovinu to je jedno cijelo. Prema tome "polovinu strune dva luka" označava udaljenost od jedne strune, tetive nekoga luka za strijelu. Ovaj izraz je još neki puta prolazio u tekstu, ali ovako objašnjenje nije u prošlom tekstu dato po opširnosti.)

Pa je objavio Allah u (tj. među onim, između ostaloga) što je objavio, pedeset molitava na tvoju sljedbu svaki dani i noć. Zatim je

silazio (Muhammed a.s. od Sidretul-Munteha-a) dok je dopro (došao) Musa-u. Pa je zadržao sebi njega Musa pa je rekao: "O Muhammede! Šta je to ugovorio (tj. oporučio, odredio, zapovjedio) k tebi tvoj Gospodar?" Rekao je: "Ugovorio je k meni pedeset molitava (molitvi, namaza) svaki dan i noć." Rekao je: "Zaista tvoja sljedba neće moći to, pa vrati se, pa neka olakša (tj. neka skine) od tebe tvoj Gospodar i od njih." Pa se obazreo (obazro) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, ka Džibrilu, kao da on traži zdogovor (sa) njim o tome. Pa je dao znak k njemu Džibril, to jest: Da, ako si htio (ako hoćeš). Pa se uzvisio s njime ka Silnome, pa je rekao, a on (je na) svome mjestu:

"O moj Gospodaru! Olakšaj od nas, pa (jer) zaista moja sljedba neće moći ovo (izvršavati)." Pa je stavio (tj. smanjio, skinuo) je od njega deset molitava (molitvi). Zatim se vratio ka Musa-u. Pa je zadržao sebi njega. Pa nije prestao (da) vraća njega Musa, dok su postale (tj. dok su sašle molitve) do pet molitava. Zatim je zadržao sebi Musa (njega) kod (tih) pet (namaza, molitvi) pa je rekao:

"O Muhammede! Tako mi Allaha zaista već sam navraćao (navlačio, upućivao) Israelićane svoj narod na manje od ovoga, pa su bili slabi (slabići), pa su ostavili njega (tj. taj manji broj molitava). Pa tvoja sljedba je slabija tjelesima, i srcima, i tijelima, i vidovima i sluhovima, pa vrati se, pa neka olakša od tebe (tebi) tvoj Gospodar sve to." Obazreo (Obazro) se Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, ka Džibrilu zato (da) dadne znak na njega (njemu). I ne mrzi to Džibril. Pa je podigao njega kod petoga (vraćanja), pa je rekao (Muhammed a.s.): "O moj Gospodaru! Zaista moja sljedba (tj. moji sljedbenici su takvi da) su slaba njihova tjelesa, i njihova srca, i njihovi sluhovi i njihova tijela, pa olakšaj od nas (olakšaj nam)." Pa je rekao Silni:

"O Muhammede!" Rekao je: "Dvoodazov Tebi! I dvije sreće Tvoje!" Rekao je: "Zaista ono neće se zamijeniti (izmijeniti izvjesni, tj. zadnji Moj) govor kod Mene, kao što sam uzakonio na tebe (tebi) u majci (tj. u izvoru) Knjige (tj. knjige o sudbini, levhi mahfuzu - sačuvanoj ploči sudbine)." Rekao je: "Pa svako lijepo (djelo - dobro djelo) je sa deset svojih sličnosti (vrijednosti, tj. nagrada nagrađeno). Pa ona (ta molitva) je pedeset u majci Knjige (u levhi mahfuzu), a ona je pet na tebe." Pa se vratio ka Musa-u. Pa je rekao: "Kako si učinio?" Pa

je rekao: "Olakšao je od nas (tj. Olakšao je nama), darovao je nama za svako lijepo (djelo) deset njegovih sličnosti." Rekao je Musa: "Već sam, tako mi Allaha, navraćao Israelićane na manje od toga, pa su ostavili njega (ostavili su to). Vrati se ka svome Gospodaru, pa neka olakša od tebe (tebi) još (opet, također)." Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"O Musa! Već sam se, tako mi Allaha, zastidio od svoga Gospodara od (zbog onoga) što sam se izmjenjivao (tj. što sam se vraćao) k Njemu." Rekao je: "Pa silazi (siđi na Zemlju) sa imenom (u ime) Allaha." Rekao je: I probudio se je, a on je u bogomolji (te) zabranjenosti (svetosti, tj. u Ka'bi, svetoj bogomolji).

GLAVA

razgovora (našega) Gospodara sa stanovnicima raja.

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Sulejmana, pričao mi je Ibnu Vehb, pričao mi je Malik od Zejda, sina Eslema, od Ata-a, sina Jesara, od Ebu Seida Hudrije, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Zaista Allah (će da) govori stanovnicima raja:

"O stanovnici raja!" Pa (će oni da) govore: "Dvoodazov Tebi, naš Gospodaru! I dvije sreće Tvoje (Svoje daješ Ti)! I (svako) dobro je u Tvoje dvije ruke." Pa (će On da) govori: "Da li ste se zadovoljili (Da li ste zadovoljni)?" Pa (će da) govore (oni): "A šta je nama (da) ne budemo zadovoljni (da se ne zadovoljimo, A kako da ne budemo zadovoljni), o naš Gospodaru, a već si darovao (tj. kad si dao) nama (ono) što nisi darovao (dao ni) jednome od Tvojih (od Svojih) stvorenja?!" Pa (će da) govori (On):

"Zar neću darovati (dati) vama vrijednije (bolje) od toga?" Pa (će da) govore (oni): "O moj Gospodaru! A koja stvar je vrijednija (A šta je vrijednije) od toga?" Pa (će da) govori (On): "Spuštam na vas Moje (Svoje) zadovoljstvo, pa se neću na vas rasrditi poslije njega nikada."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Sinana, pričao nam je Fulejh, pričao nam je Hilal od 'Ata-a, sina Jesara, od Ebu Hurejreta da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, bio (jedan) dan (u prilici da) priča (tj. pričaše, pričao je jednoga dana), a kod njega je (jedan) čovjek od stanovnika (te) pustinje (tj. a kod njega je jedan Beduin, pa pričaše Muhammed a.s.) da je (jedan) čovjek od stanovnika raja tražio dozvolu (tj. da će tražiti dozvolu od) svoga Gospodara u sijanju (tj. za izvjesno sijanje, za bavljenje sijanjem usjeva u raju). Pa je rekao (tj. Pa će reći Uzvišeni Allah):

"A zar nisi u (onome) što si htio (tj. Zar nemaš u raju šta želiš)?" Rekao je: "Da, a ali (nego) ja volim da sijem." Pa je žurio (taj čovjek u raju nakon Allahove dozvole), i bacio je sjeme. Pa je pretekla (njegovo) oko njegova biljka (tj. pretekla je treptaj njegovoga oka ta biljka koju je posijao, ili to sjeme što ga je posijao brzinom svoga nicanja), i njegovo izjednačavanje, i njegovo traženje žetve i njegovo zamotavanje (tj. sakupljanje na gumnu, na harmanu) sličnostima (poput izvjesnih) brda (tj. kao brda). Pa (će da) govori Allah, uzvišen je:

"Osim tebe (tj. Uzmi ga, Uzmi to), o sine Adema! Pa zaista ono neće zasititi (tj. ne zasiti) tebe (ni jedna) stvar (tj. ništa)." Pa je rekao (taj) Beduin: "O poslaniče Allaha! Nećeš naći (da će to biti) ovaj (u raju što si o njemu sada pričao, niko drugi) osim Kurejšević, ili Pomagač, pa (jer) zaista oni su drugovi sijanja (tj. oni su poljodjelci, poljoprivrednici, težaci, ratari). Pa (A) što se tiče nas, pa nismo sa drugovima sijanja (tj. nismo drugovi sijanja, a to će reći: nismo poljodjelci)." Pa se nasmijao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio.

GLAVA

spominjanja Allaha (Svoje robove, Svojih robova) je sa (tj. zbog Svoje) zapovjedi (njima da Mu se pokoravaju) i (zbog) spominjanja robova (Njegovih koji Njega spominju) sa (svojom) molbom (dovom), i skrušenošću, i (izvjesnim) poslanstvom i dostavljanjem zbog Njegovoga govora, uzvišen je: "Pa spominjite (vi) Mene, spomenuću (i Ja) vas.....", "I čitaj na njim (tj. čitaj njima) vijest Nuha; pošto je rekao svome narodu: "O moj narode, ako je bilo uveličalo se na vas (vama) moje mjesto i moje opominjanje sa ajetima Allaha, pa na Allaha sam se oslonio (tj. na Allaha se oslanjam), pa sakupite (složite) vašu (svoju) zapovjed i svoje sudionike, zatim neka ne bude vaša zapovjed (ili vaša stvar) na vas (neka) zastrtost (ili skrivenost; ili briga, tjeskoba), zatim izvršite k meni, i ne pričekujte me. Pa ako ste se okrenuli (od moga opominjanja), pa nisam pitao (tj. ne pitam, ne tražim ništa) vama od nagrade, nije moja nagrada (ni na koga drugoga) osim na Allaha, i meni se je zapovjedilo da budem od muslimana."

"Gummetun" je (što i) "hemmun" briga, i "dikun" tjeskoba.

Rekao je Mudžahid: "..... izvršite k meni....." (ono) što je u vašim dušama. Govori se (da) je "ufruk" rastavi (istoga značenja kao i) "ikdi": izvrši.

(Ova zadnja rečenica kao i dalje do kraja ove GLAVE, je istitrad - udaljavanje od teme.)

A rekao je Mudžahid (o tumačenju ajeta koji počinje sa riječima) "A ako je jedan od (izvjesnih) idolopoklonika tražio zaštitu (od) tebe, pa zaštiti ga dok čuje govor Allaha.....": Čovjek (neki) dođe njemu (Muhammedu a.s.), pa (sebi) sluša šta govori i šta se je spustilo na njega, pa on je siguran (bezbjedan) dok dolazi njemu pa sluša od njega govor Allaha, i dok dopre (u) svoje mjesto sigurnosti (bezbjednosti) gdje je došao (ili: odakle je došao). Vijest (ta izvjesna) velika je Kur'an. "..... savaben (pravo)." je (značenja da je govorio) "hakkan" istinito u

zemnosti (u zemaljskome životu) i radio sa njim (tj. prema njemu, prema onome što je istinito).

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "..... pa ne činite Allahu (nikakvih) prispodoba (Njemu sličnih božanstava koji stoje nasuprot Njemu).....", i (GLAVA) Njegovoga govora, veličajno je Njegovo spominjanje: "..... i (zar zaista vi) činite Njemu prispodobe? To je Gospodar (svih) svjetova.", i Njegovoga govora: "I koji ne zovu (ne mole) sa Allahom (ni jedno) božanstvo drugo.....", "I zaista već se je objavilo k tebi i k (onima) koji su od prije tebe: "Zaista ako si pridruživao, zaista pokvariće se (zalutaće) svakako tvoj posao i zaista bićeš svakako od (izvjesnih) štetovalaca. Nego Allaha pa obožavaj, i budi od (izvjesnih) zahvalnih.".

A rekao je Ikrimete (o tumačenju sljedećih ajeta) "I ne vjeruje najviše njih u Allaha (drukčije) osim (tako), a oni su pridruživači (neke vrste idolopoklonici).", "I zaista ako si pitao njih: ko je stvorio njih.....", i "..... ko je stvorio (ta) nebesa i Zemlju, zaista govore svakako: Allah.....": Pa to je (taj govor je) njihovo vjerovanje, a oni obožavaju (drugo) osim Njega.

I (GLAVA onoga) što se spomenulo o stvaranju činova (poslova sviju) robova i njihovoga sticanja (a to se može reći tako) zbog Njegovoga govora, uzvišen je: "..... i stvorio je svaku stvar, pa je odredio nju određivanjem.".

A rekao je Mudžahid (o tumačenju kur'anskih riječi) "..... ne spuštaju se (ti) anđeli osim sa (tom) istinom.....": sa (izvjesnim) poslanstvom i (izvjesnom) kaznom. "..... zato (da) pita (izvjesne) istinite o njihovoj istinitosti....." (to) je (značenja): (izvjesne) priopćivače, izvršivače od (tj. između tih Božijih) poslanika. "..... i zaista Mi smo za njega (njemu) čuvari." (to) je (značenja): (čuvamo ga) kod Nas (kod Sebe njega - Kur'an). "I koji je donio (izvjesnu) istinu" (to) je Kur'an, "i potvrdio je njega (oglasio je istinitim njega; ili: i vjerovao je u njega" (to) je (izvjesni, ili svaki) vjernik (koji će da) govori (na) sudnjem danu: Ovo koje si dao meni (To što si mi dao), radio sam sa (onim) što je u

njemu (tj. Ova knjiga koju si dao meni, radio sam prema onome što je u njoj).

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Džerir od Mansura, od Ebu Vaila, od Amra, sina Šurahbila, od Abdullaha (Mes'udovoga) rekao je: Pitao sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Koji (izvjesni) grijeh je najveći (tj. Koji je najveći grijeh) kod Allaha?" Rekao je: "Da učiniš Allahu prispodobu (suparnika), a On je stvorio tebe." Rekao sam: "Zaista to je zaista veliko (veliki grijeh)." Rekao sam: "Zatim koji (Zatim koji dalje je najveći grijeh)?" Rekao je: "Zatim da ubiješ svoje dijete (zbog toga što) se plašiš da se hrani (ono) sa tobom." Rekao sam: "Zatim koji (dalje)?" Rekao je: "Zatim da bludničiš sa ženom tvoga (svoga) susjeda (komšije)."

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "I niste bili (vi takvi da) se pokrivate (zbog toga da izbjegnete) da svjedoči na vas vaš sluh, a niti vaši vidovi (vaše oči), a niti vaše kože, a ali (tj. nego) ste mislili da Allah neće znati (da ne zna) mnogo od (onoga) što radite.".

PRIČAO NAM JE Humejdija, pričao nam je Sufjan, pričao nam je Mansur od Mudžahida, od Ebu Mamera, od Abdullaha (Mes'udovoga), bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Sakupili (tj. Sastali) su se kod Kuće (tj. Allahove kuće Ka'be) dvojica Sekifovića i (jedan) Kurejšević, ili dvojica Kurejševića i (jedan) Sekifović, (i) mnogi je loj (salo) njihovih stomaka (trbuha), malo je razumijevanje njihovih srca, pa je rekao jedan (od) njih:

"Je li vidite (tj. Da li smatrate) da Allah čuje (ono) što govorimo?" Rekao je drugi (od njih): "Čuje ako smo bili glasni (tj. ako glasno, zvučno govorimo), a neće čuti (tj. a ne čuje) ako smo sakrili (tj. ako govorimo tiho)." A rekao je drugi (tj. još onaj drugi; a to će reći: onaj treći): "Ako je bio (takav - Ako je takav da) čuje kada smo bili glasni,

pa zaista On čuje kada smo (i) sakrili (tj. i kada smo tihi, kada tiho govorimo)." Pa je spustio (objavio) Allah, uzvišen je:

"I niste bili (da) se sakrivate (od toga) da svjedoči na vas vaš sluh, a niti vaši vidovi (tj. vaše oči), a niti vaše kože.....". Ajet (taj vidi).

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "Svakog dana (U svakom danu) On je u (nekom) poslu (ili nekom stanju, nekoj stvari, u nečenu).", i (GLAVA Njegovoga govora, uzvišen je) "Ne dođe im (ništa) od opomene od njihovoga Gospodara proizvedene.....", i Njegovoga govora, uzvišen je: "..... možda Allah (da) proizvede poslije toga (neku) stvar (djelo).", i da Njegova novost (zbivanje Njegovo, Njegov novi događaj) ne sliči novosti (tih bića) stvorenih zbog Njegovoga govora, uzvišen je: "..... nije kao Njegov primjer (ni jedna) stvar, i On je svečujući, svevideći.".

A rekao je Ibnu Mes'ud od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Zaista Allah, moćan je i veličajan je, proizvodi (nanovo) od Svoje zapovjedi (ili od Svoga djela) šta hoće, i zaista od (onoga) što je proizveo (tj. što je nanovo zapovjedio) je (to) da ne govorite (da ne razgovarate) u (svojoj) molitvi (namazu)."

(Veli se da Uzvišeni Allah u svakom danu daje nešto novo, to jest pokazuje i sprovodi nešto novo što je već odredio da bude, a ne da nanovo stvara sudbinu svakog dana.)

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Hatim, sin Verdana, pričao nam je Ejjub od 'Ikrimeta, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

"Kako (da) pitate stanovnike (sljedbenike biblijske) Knjige o njihovim (vjerskim) knjigama, a kod vas je knjiga Allaha, najbliža (od svih Božijih) knjiga vremenom sa Allahom (tj. najnovija Allahom dana i objavljena knjiga), (i) čitate nju čistu, nije se izmiješala (s nečim što ne spada u nju)?"

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, izvijestio me je Ubejdulah, sin Abdullaha, da je Abdullah, sin Abbasa, rekao:

"O družino muslimana! Kako (da) pitate stanovnike Knjige (Biblije) o (nekoj vjerskoj) stvari, a vaša knjiga koju je spustio Allah na vašega vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, najnovija (od svih) vijesti je sa Allahom (objavljenih), čista (bivši ona), nije se pomiješala (ni sa čim), a već je pričao vama (o tome) Allah da su stanovnici Knjige (biblijske) već zamijenili od knjiga Allaha (od Božijih knjiga) i promijenili su, pa su napisali sa svojim rukama, (i) rekli su: "Ono je od kod Allaha (To je od Allaha)!" zato (da sebi) kupuju s time (jednu) cijenu malenu (pa kako da ih onda pitate o nečemu u vjeri)? I zar ne zabranjuje vama (ono) što je došlo vama od (vjerskoga) znanja (zar vas to ne sprječava) od njihovoga pitanja (raspitivanja)? Pa, tako mi Allaha, nismo vidjeli (ni jednoga) čovjeka od njih (da) pita vas o (onome vjerskom znanju) koje se je spustilo na vas (tj. vama)."

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "Ne pomiči s njim tvoj (svoj) jezik.....", i činjenja (čina, postupka) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, gdje (tj. kada) se spušta na njega (Božija) objava.

A rekao je Ebu Hurejrete od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Rekao je Allah, uzvišen je: "Ja sam sa Mojim (Svojim) robom gdje god (tj. kada god) je pomenuo (spomenuo) Mene i (kada god) su se pomicale sa Mnom (tj. sa Mojim imenom) njegove dvije usne."

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Ebu Avanete od Musa-a, sina Ebu Aišeta, od Seida, sina Džubejra, od Ibnu Abasa o Njegovom govoru, uzvišen je:

"Ne pomiči s njim (sa Kur'anom), zbog Kur'ana) tvoj jezik.....", rekao je (o tome): Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (takav da) se bori od (tj. zbog kur'anskoga) spuštanja (sa jednom) teškoćom i bio je (običaja da) pomiče svoje dvije usne (gubice). Pa je rekao meni Ibnu Abas: "Pomičem njih dvije tebi (sada) kao što je bio

poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) pomiče njih dvije (usne)." Pa je rekao Seid: "Ja (ća sada da) pomičem njih dvije kao što je bio Ibnu Abas (običaja da) pomiče njih dvije (prikazujući kako je to izgledalo)." Pa je pomicao (micao) svoje dvije usne. Pa je spustio Allah, uzvišen je:

"Ne pomiči s njim tvoj jezik zato (da) žuriš s njim. Zaista na Nas je njegovo sakupljanje i njegovo čitanje." Rekao je: Njegovo sakupljanje u tvojim prsima, zatim (ćeš da) čitaš njega. "Pa kada smo čitali njega (Džibrilom jezikom tebi), pa slijedi njegovo čitanje." Rekao je: Pa slušaj njega, i šuti. Zatim je zaista na Nas da čitaš njega. Rekao je: Pa je bio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, kada je (tj. kada bi) došao njemu Džibril - na njega (naš) pozdrav! - slušao (tj. bio bi slušao, slušao bi). Pa kada je (tj. kada bi) otišao Džibril, čitao je (čitao bi) njega Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, kao što je dao čitati njega (ili: kao što je pročitao njega - objavljeni dio Kur'ana - njemu).

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "I skrivajte (tajite) vaš (svoj) govor ili budite glasni s njime, zaista On je znalac (sveznajući) za (stvar, za misao) posjednicu (vaših) prsa. Zar neće znati (tj. Zar ne zna to Onaj) ko je (i vaš govor) stvorio?! I On je Dobri (ili Ljubazni), Obaviješteni.".

"..... jetehafetune....." je (što i) "jetesarrune": međusobno tajno (skriveno) razgovaraju (skrivenim, tajnim govorom, razgovorom).

PRIČAO MI JE Amr, sin Zurareta, od Hušejma, izvijestio nas je Ebu Bišr od Seida, sina Džubejra, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, o Njegovom govoru, uzvišen je, "..... i ne budi glasan sa tvojom (svojom) molitvom, i ne budi tih (skriven) s njom.....", rekao je:

Sišla je (ova objava, ovaj ajet), a poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, sakriven je (tj. sakrivao se, krio se) u Meki. Pa bio je kada je (kada bi) klanjao sa svojim drugovima, podigao bi svoj glas sa Kur'anom (tj. čitajući Kur'an u molitvi). Pa kada su (kada bi) čuli njega (izvjesni) idolopoklonici, psovali su Kur'an, i (onoga) ko je spustio

njega i ko je donio njega. Pa je rekao Allah Svome vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio:

"I ne budi glasan sa tvojom (svojom) molitvom.....", to jest: sa tvojim (svojim) čitanjem, pa (da) čuju (to ti) idolopoklonici, pa (da) psuju Kur'an, "..... i ne budi tih (sakriven) sa njom.....", od svojih drugova, pa (da) ne dadneš čuti njima (da te ne mognu čuti), i traži sebi između toga (nekakav) put.".

PRIČAO NAM JE Ubejd, sin Ismaila, pričao nam je Ebu Usamete od Hišama, od njegovoga oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Sišao je ovaj ajet: "..... i ne budi glasan sa svojom molitvom, i ne budi tih (sakriven) sa njom.....", o (izvjesnoj) molbi (dovi koju vjernik upućuje Uzvišenom Allahu za nešto što želi).

PRIČAO NAM JE Ishak, pričao nam je Ebu Asim, izvijestio nas je Ibnu Džurejdž, izvijestio nas je Ibnu Šihab od Ebu Selemeta, od Ebu Hurejreta rekao je: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Nije od nas ko nije sebi pjevao (ko sebi ne pjeva) sa Kur'anom." A povećao je (tj. A dodao je drugi) osim njega (osim Ebu Hurejreta): "Biva glasan sa njim."

(To jest: Značenje riječi "ko ne pjeva sa Kur'anom" je: ko ne bude glasan sa Kur'anom, ko ne uči, ne čita Kur'an glasno gdje neće izazivati psovanje i grdnju samoga Kur'ana, pa taj nije sljedbenik Muhammeda a.s., ne spada u njegovu sljedbu, među muslimane.)

GLAVA

govora Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Čovjek (koji je takav da) je dao njemu Allah Kur'an, pa on stoji sa njim (u) časovima (svake) noći i dana, i čovjek (koji) govori: "Da se je meni dalo slično (kao) što se je dalo ovome, činio bih kao što čini (i on)." Pa je objasnio Allah da je njegovo stajanje sa Knjigom, ono je (to je) njegovo činjenje

(postupanje prema Allahovoj knjizi). I rekao je (Uzvišeni Allah): "I od Njegovih znakova je stvaranje nebesa i Zemlje i protivljenje (tj. i raznovrsnost) naših jezika i vaših boja.....". I rekao je (Allah), veličajno je Njegovo spominjanje: "..... i činite (svako) dobro, možda vi (da) se spasite.".

PRIČAO NAM JE Kutejbete, pričao nam je Džerir od Aameša, o Ebu Saliha, od Ebu Hurejreta rekao je: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Nema međusobnoga zavidenja (zavidnosti) osim u dva (slučaja): čovjek (čovjeku što) je dao njemu Allah Kur'an, pa on čita njega (u) časovima (svake) noći i časovima dana, pa on (tj. onaj koji mu zavidi, zavidnik) govori: "Da se meni dalo slično (kao) što se dalo ovome, zaista bih činio kao što (i on) čini"; i čovjek (čovjeku što) je dao njemu Allah (neko, jedno) imanje, pa ga on troši u njegovo pravo (u hajr), pa govori (zavidnik): "Da se (i) meni dalo slično (isto kao) što se njemu dalo, radio bih u njemu (u imanju) slično (isto kao) što (i on) radi."

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan, rekao je Zuhrija od Salima, od njegovoga oca, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Nema zavidnosti osim u dva (slučaja): čovjek (čovjeku što) je dao njemu (tj. kojem je dao) Allah Kur'an, pa ga on čita (u) časovima (svake) noći i časovima (svakoga) dana; i čovjek (što) je dao njemu (tj. i čovjeku kojem je dao) Allah (jedno) imanje, pa ga on troši (u) časovima (svake) noći i časovima (svakoga) dana." (U svim slučajevima može da se kaže i ovako: "u časovima izvjesne noći i izvjesnoga dana.".

Čuo sam Sufjana više puta, (i) nisam čuo njega (da) spominje (tu riječ) vijest (tj. da spominje izraz "izvijestio nas je" ili "pričao nam je Zuhrija", nego samo "rekao je Zuhrija"), a on (ovaj hadis) je (i pored toga) od zdravoga njegovoga hadisa (od vjerodostojnih njegovih hadisa).

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "O (Moj) poslaniče, priopći (ono) što se je spustilo k tebi od tvoga Gospodara, a ako nisi učinio, pa nisi priopćio Njegova poslanstva (poslanja).....".

A rekao je Zuhrija: Od Allaha, moćan je i veličajan je, (došlo) je (to) poslanstvo (poslanje), a na poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (dužnost) je (to) priopćenje, a na nas je (naša) predanost.
(Pod predanost se misli na primanje i prihvatanje Allahovoga poslanja.)

I rekao je (Uzvišeni Allah):

"Zato (da) zna da su već dali priopćiti (tj. da su već priopćili) poslanja (poslanstva) njihovoga (svoga) Gospodara.....". I rekao je, uzvisio se je (tj. uzvišen je): "Priopćavam vama poslanja (poslanstva) moga (svoga) Gospodara.....".

A rekao je Ka'b, sin Malika, kada je izostao od (tj. iza) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (prilikom pohoda na Tebuk da je u tom vremenu sišao i ajet u kome se kaže): "..... i vidjeće Allah vaš rad i Njegov poslanik.....". A rekla je Aiša: Kada je začudila (zadivila) tebe ljepota rada (jednoga, nekoga) čovjeka, pa reci: Radite, pa vidjeće Allah vaš rad, i Njegov poslanik i (svi) vjernici, i neće omalovažiti nikako tebe (ni) jedan (čovjek, tj. niko). A rekao je Mamer: "..... to je Knjiga....." (to znači:) ovo je Kur'an, "..... uputa za (izvjesne) bogobojazne." (to jest: to je jedno) objašnjenje i značenje (putokaz, pokazivanje), kao (što i) Njegov govor, uzvišen je: "..... to vam je sud (presuda) Allaha....." (znači) ovo je sud (presuda) Allaha. "..... nema sumnje....." je (značenja što i) "la šekke": nema sumnjanja. "..... to su znakovi Allaha....." - misli (na to da kaže) ovo su oznake (znakovi) Kur'ana. I slično njemu je "..... te kada ste bili u (izvjesnim, ili u svojim) lađama, i tekle (tj. i plovile) su (one) s njima....." - misli (na to da kaže) s vama (su plovile).

(Ovdje se od Buharije ovo sve navodi da se dokaže kako Mamer ističe činjenicu da se pokazna zamjenica taj, onaj može u arapskom jeziku upotrebiti u značenju pokazne zamjenice ovaj. A isto tako treće lice lične zamjenice umjesto drugoga, i glagol u trećem licu može da se

upotrebi umjesto glagola u drugom licu, pa bilo da se radi o jednini ili o množini. Ovo zadnje se zove iltifat.)

A rekao je Enes: Poslao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, svoga ujaka (dajidžu) Harama ka njegovome narodu, i rekao je (Haram): "Je li (tj. Da li) činite sigurnim (bezbjednim) mene (da) priopćim (vama) poslanstvo (poslanje) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (kao njegov izaslanik)?" Pa je počeo (da) priča njima.

PRIČAO NAM JE Fadl, sin Jakuba, pričao nam je Abdullah, sin Džafera, Rekkija, pričao nam je Mutemir, sin Sulejmana, pričao nam je Seid, sin Abdullaha, Sekafija, pričao nam je Bekr, sin Abdullaha, Muzenija i Zijad, sin Džubejra sina Hajjeta, od Džubejra, sina Hajjeta, rekao je Mugirete:

Izvijestio nas je naš Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, od poslanstva (tj. na osnovu poslanstva) našega Gospodara da ono ko se je ubio (tj. ko je ubijen, poginuo u borbi za Islam) od nas, postao je (tj. postaće, vratiće se, on će otići) ka raju (ući će u raj).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Jusufa, pričao nam je Sufjan od Ismaila, od Šabije, od Mesruka, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje (s njom), rekla je:

"Ko je pričao tebi da je Muhammed, pomilovao ga Allah i spasio, sakrio (jednu, neku) stvar."

A rekao je Muhamed: Pričao nam je Ebu Amir 'Akadija, pričao nam je Šubete od Ismaila, sina Ebu Halida, od Šabije, od Mesruka, od Aiše rekla je:

"Ko je pričao tebi da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, sakrio (jednu, neku) stvar od (Allahove) objave, pa ne vjeruj mu (ne potvrđuj mu, ne oglašavaj istinitim njega). Zaista Allah, uzvišen je, govori:

"O (Moj) poslaniče, priopći (ono) što se je spustilo k tebi od tvoga Gospodara, a ako nisi učinio, pa nisi priopćio Njegovo poslanstvo (Njegovo poslanje).....".

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Džerir od Aameša, od Ebu Vaila, od Amra, sina Šurahbila, rekao je: Rekao je Abdullah (Mes'udov): Rekao je (jedan) čovjek:

"O poslaniče Allaha! Koji (izvjesni) grijeh je najveći kod Allaha, uzvišen je, (između svih grijeha velikih)?" Rekao je: "Da pozivaš za Allaha (tj. Da moliš uz Allaha još nekakvu) prispodobu (sudruga, suparnika), a On je stvorio tebe." Rekao je: "Zatim koji (dalje je najveći grijeh)?" Rekao je: "Zatim da ubiješ tvoje (svoje) dijete (kako bi spriječio) da se hrani sa tobom." Rekao je: "Zatim koji?" Rekao je: "Da bludničiš (u blud navedeš) ženu tvoga (svoga) susjeda." Pa je spustio (Allah potvrđivanje nje (ove izreke, ovoga hadisa):

"I koji neće pozivati (tj. ne pozivaju, ne mole) sa Allahom (nikakvo) božanstvo drugo, i ne ubijaju (izvjesnu) osobu koju je zabranio Allah, osim sa (izvjesnim) pravom, i ne bludniče, a ko učini to, susrešće (on će susresti jednu kaznu za) griješenje. Podvostručiće se njemu (izvjesna) kazna.....". Ajet (taj vidjeti).

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "..... reci: Donesite Tevrat, pa čitajte njega.....", i govora Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Dao se je stanovnicima (sljedbenicima) Tevrata Tevrat pa su radili s njim (tj. prema njemu, po njemu), i dao se je stanovnicima Indžila Indžil pa su radili s njim (po njemu), i dao se je vama Kur'an pa ste radili s njim (po njemu)."

A rekao je Ebu Rezin: "..... čitaju....." je (značenja): slijede ga i rade s njime (prema njemu, po njemu) pravim njegovim radom. Govori se "jutla" (da) je (isto što i) "jukre'u" (a oba izraza znače: čita se), "hasenultivaleti" je (isto što i) "hasenul-kiraeti": lijepoga (svoga) čitanja za Kur'an (tj. lijepoga čitanja Kur'ana). "Neće doticati njega....." je (značenja) neće naći njegovoga okusa i njegove koristi (niko drugi)

osim ko je vjerovao (tj. ko vjeruje) u Kur'an, i neće nositi njega sa njegovim pravom (ili sa njegovom istinom niko drugi) osim (svaki) uvjereni (ubijeđeni) zbog Njegovoga govora, uzvišen je:

"Primjer (onih) koji su se natovarili Tevratom (da ga nose), zatim nisu nosili njega, je kao primjer (izvjesnoga) magarca (što) nosi (neke) knjige; loš li je primjer (izvjesnih ljudi) naroda koji su činili lažnim ajete Allaha, a Allah neće naputiti (izvjesni) narod (tj. ljude) nasilnike."

A imenovao je (nazvao je) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, Islam i vjerovanje (nazvao je to jednim) poslom (radom). Rekao je Ebu Hurejrete: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, Bilalu:

"Izvijesti me za najnadežniji rad (što) si uradio njega u Islamu." Rekao je: "Nisam uradio (ni jedan) rad nadežniji kod mene (tj. da se više nadam u njega je od toga) da se ja nisam (ili: a to je da se ja nisam) očistio (za molitvu, nisam uzeo abdest, pa da je bilo drukčije) osim (tako da) sam klanjao (dobrovoljno, neobavezno, sam od sebe dva rekata)." A pitao se je (upitan je) koji (izvjesni) rad je najvrijedniji (najbolji)?" Rekao je: "Vjerovanje u Allaha i Njegovoga poslanika, zatim (ta) borba, zatim hodočašće učinjeno dobročinstvom (tj. hodočašće u koje se nije pomiješao grijeh)."

PRIČAO NAM JE Abdan, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Junus od Zuhrije, izvijestio me je Salim od Ibnu Umera da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Samo vaše ostajanje (tj. Vaše ostajanje, trajanje) u (među onima) ko je prošao od (tih izvjesnih) naroda (ili sljedbi) je (samo) kao što je (period) između molitve popodneva (ikindije) do zalaženja (do zalaska) Sunca. Dao se je stanovnicima (sljedbenicima) Tevrata Tevrat, pa su radili s njime (tj. radili su prema njemu, po njemu) dok se je upolovio (taj) dan (do pola dana), zatim su bili nemoćni. Pa se njima dao po kirat. Zatim se dao stanovnicima (sljedbenicima) Indžila Indžil, pa su radili s njime (po njemu, prema njemu) dok se je klanjao popodnev (ikindija), zatim su bili nemoćni. Pa se (i) njima dao po kirat. Zatim se vama dao Kur'an, pa ste radili s njime (po njemu, prema njemu) dok je zašlo

Sunce. Pa su se vama dala pod dva kirata. Pa su rekli stanovnici (sljedbenici biblijske) Knjige (tj. Biblije):

"Ovi su manji od nas radom, a veći nagradom (tj. Ovi su manje radili, a dobili su više nagrade od nas)." Rekao je Allah: "Da li sam učinio nasilje (nepravdu) vama (okrnjujući) od vašega prava (i jednu) stvar (išta)?" Rekli su: "Ne." Rekao je: "Pa ono (tj. Pa to) je Moja dobrota, (i) dajem nju kome hoću (ili: i dajem je kome hoću)."

GLAVA:

A imenovao je (nazvao je) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (izvjesnu) molitvu (namaz) radom (poslom). I rekao je: "Nema molitve za (onoga, tj. onome) ko nije pročitao (proučio) sa otvaračicom Knjige (tj. Nema molitve, namaza onaj ko u molitvi ne prouči, ne pročita napamet suru Fatihatul-Kitab, Fatihu).

PRIČAO MI JE Sulejman, pričao nam je Šubete od Velida. A pričao mi je 'Abbad, sin Jakuba, Esedija, izvijestio nas je 'Abbad, sin 'Avvama, od Šejbanije, od Velida, sina 'Ajzara, od Ebu Amra Šejbanije, od Ibnu Mes'uda da je (jedan) čovjek pitao Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio:

"Koji (od dobrih) radova (poslova) je najvrijedniji?" Rekao je: "Molitva (Namaz) za (tj. u) svoje vrijeme (u njezino vrijeme), i dobročinstvo (svojim) dvoma (dvama) roditeljima, zatim (izvjesna) borba u putu Allaha (tj. borba na Božijem putu)."

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "Zaista (svaki) čovjek se je stvorio tjeskoban." (a riječ "helu'an" znači isto što i) "dadžuren": dosadljiv, nestrpljiv. "Kada je dotaklo njega (izvjesno) zlo, plašljiv je (nestrpljiv je). A kada je dotaklo njega (izvjesno) dobro, sprječljiv je (škrtac je).".

"Helu'an" je (što i) "dadžuren": dosadljiv (razdražljiv; neprijatan).

(Međutim, ako su zadnja dva ajeta tumačenje riječi "helu'an" - a to se može i smatrati - onda bi se moglo reći za tu riječ da znači: neuravnotežen. Jer ako je čovjek u zlu nestrpljiv i plašljiv, a u dobru veliki tvrdica i škrtica, onda on nema ravnomjernosti u držanju, koja zahtjeva da čovjek u zlu bude priseban i hladnokrvan, a u dobru da bude darežljiv i koristan za okolinu. Ako nije takav, onda je neuravnotežen. I taj bi izraz bolje odgovarao nego izraz tjeskoban, kako je prevedeno u tekstu.)

PRIČAO NAM JE Ebu Numan, pričao nam je Džerir, sin Hazima, od Hasena, pričao nam je Amr, sin Tagliba, rekao je:

Došao je Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (neki) imetak, pa je dao (nekome) narodu (nekim ljudima), a spriječio je (uskratio je) drugima (tj. a nije dao drugima). Pa je doprlo njemu da su oni korili (takav postupak). Pa je rekao: "Zaista ja dadnem (izvjesnom) čovjeku, a ostavim (izvjesnoga) čovjeka. A (onaj) kojega ostavim, draži je k meni od (onoga) kojem dadnem. Dadnem (Dam nekim) narodima (ljudima) zbog (onoga) što je u njihovim srcima od (izvjesne) plašljivosti (nestrpljivosti) i tjeskobnosti (tj. i izvjesne neuravnoteženosti). A prepuštam (neke) narode (ljude) ka (onome) što je učinio Allah u njihovim srcima od (izvjesnoga duševnoga) bogatstva i dobra, od njih (tj. od takvih) je (jedan i) Amr, sin Tagliba." Pa je rekao Amr: "Ne volim da su meni za riječ poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (date i dodijeljene) crvene deve (doslovno: crveno od deva, umjesto ove riječi koju je za mene rekao - dakle: Volim što mi je to rekao Muhammed a.s., nego da su mi dodijeljene, date crvene deve)."

GLAVA

spominjanja Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, i njegovoga predanja (pričanja) od svoga Gospodara.

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Abdurahima, pričao nam je Ebu Zejd Seid, sin Rebi'a, Herevija, pričao nam je Šubete od Katadeta, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega (s njim), od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, predaje ga od svoga Gospodara (da) je (On) rekao:

"Kada se je približio (Kada se približi Moj) rob k Meni pedalj, približio sam (približim) se (Ja) k njemu aršin. A kada se je približio od Mene (tj. A kada se približio, kada se približi Meni jedan) aršin, približio sam se od njega (tj. približio sam se, približim se njemu jedan) rastrgljaj (raspon, a to je udaljenost od vrhova prstiju jedne ruke do vrhova prstiju druge ruke kada se obje, obe ruke raširе). A kada je dođao (kada dođe) Meni pješačenjem (tj. običnim hodom), došao sam njemu (dođem Ja njemu) žurenjem (u hodu)."

PRIČAO NAM JE Museded od Jahja-a, od Tejmije, od Enesa, sina Malika, od Ebu Hurejreta rekao je: Možda (ili: Ponekad) je spomenuo (Ebu Hurejrete) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je (Uzvišeni Allah):

"Kada se približio (izvjesni Moj) rob od Mene (tj. do Mene jedan) pedalj, približio sam se od njega (tj. do njega jedan) aršin (ili podlakticu, tj. ruku, za duljinu ruke). A kada se je približio od (tj. do) Mene aršin, približio sam se od (tj. do) njega rastrgljaj, ili širenjem ruku (rastrgljavanjem, rasponom ruku)." A rekao je Mutemir: Čuo sam svoga oca, čuo sam Enesa, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, predaje ga (priča ga - priča ovaj hadis) od svoga Gospodara, moćan je i veličajan je!.

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Šubete, pričao nam je Muhamed, sin Zijada, rekao je: Čuo sam Ebu Hurejreta od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, predaje ga (hadis) od vašega Gospodara rekao je:

"Za svaki rad je (tj. ima) iskupljenje (otkupljivanje). A (svaki ispravni) post je za Mene (tj. zbog Mene) i Ja nagrađujem za njega. I zaista miris (ili zadah) usta (toga) postača je bolji (ljepši) kod Allaha od mirisa (svakoga) mošusa (mosuša)."

PRIČAO NAM JE Hafs, sin Umera, pričao nam je Šubete od Katadeta. - H - A rekao je meni Halifete: Pričao nam je Jezid, sin Zurej'a, od Seida, od Katadeta, od Ebul-Alijeta, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice (s njima), od Vjerovijesnika,

pomilovao ga Allah i spasio, u (onome pričanju) što predaje njega od svoga Gospodara rekao je:

"Ne treba (ni) za (jednoga) roba (tj. ni jednome robu) da govori (dakle: Neka ne govori ni jedan rob, čovjek, Neka niko ne govori): "Zaista on je bolji od Junusa, sina Metta-a." I pripisao je njega (Junusa a.s.) ka njegovome ocu."

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Ebu Surejdža, izvijestio nas je Šebabete, pričao nam je Šubete od Muavijeta, sina Kurreta, od Abdullaha, sina Mugaffela, Muzenije rekao je:

Vidio sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (na) dan Pobjede na (jednoj) njegovoj devi (da) čita (uči) suru El-Feth (Inna fetahna.....), ili (neki dio) od sure El-Feth. Rekao je (dalje Abdullah): Pa je povraćao u njoj (tj. u njezinom čitanju svoj glas, tj. pripjeva, ponavlja, daje pripjev, refren svome glasu u čitanju, prilikom čitanja, učenja). Rekao je: Zatim je čitao Muavijete priča (tj. pričajući, prikazujući) čitanje sina Mugaffelovoga i rekao je:

"Da nije (to, toga) da se skupe (tj. da bi se možda sakupili izvjesni ovi) ljudi na vas (vama), zaista bih povraćao (popijevao bih) kao što je povraćao (popijevao) sin Mugaffelov (i) priča (pričajući, prikazujući, tj. imitirajući on) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio." Pa sam rekao Muavijetu: "Kako (Kakvo) je bilo (tj. Kako je izgledalo, Kako je glasilo to) njegovo povraćanje (ponavljanje, popijevanje u čitanju)?" Rekao je: "A a a." Tri puta (je rekao a).

(Ovo povraćanje, popijevanje je ovdje objašnjeno u čemu se sastoji. A hadis o "terdži'u" je prolazio u tekstu još dva - tri puta, ali nije kao ovdje objašnjen smisao "terdži'a".)

GLAVA

(onoga) što se dozvalja (dozvoljava) od tumačenja Tevrata i (drugoga) osim njega od knjiga Allaha i (tj. na) hebrejskom jeziku i (nekom drugom) osim njega (to je dozvoljeno) zbog govora Allaha, uzvišen je:

"..... reci: "Donesite Tevrat (doslovno: Dođite sa Tevratom), pa čitajte nju (tu knjigu - Tevrat) ako ste bili (oni koji su) istiniti.".

A rekao je Ibnu Abas: Izvijestio me je Ebu Sufjan, sin Harba, da je Iraklije pozvao svoga prevodioca, zatim je pozvao za knjigu (tj. pismo) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da mu se donese) pa je čitao njega (a u njemu je stajalo):

"Sa imenom (U ime) Allaha Milosrdnoga Milostivoga! Od Muhammeda, roba Allaha i Njegovoga poslanika ka Irakliju! I o stanovnici Knjige! Dođite ka (jednoj) riječi, jednakoj između nas i između vas.....". Ajet (taj vidjeti).

PRIČAO NAM JE Muhammed, sin Beššara, pričao nam je Usman, sin Umera, izvijestio nas je Alija, sin Mubareka, od Jahja-a, sina Ebu Kesira, od Ebu Selemeta, od Ebu Hurejreta rekao je:

Bili su stanovnici (sljedbenici) Knjige (običaja da) čitaju Tevrat u (tj. na) hebrejskom (jeziku) i (da) ga tumače u (tj. na jeziku) arapskom za stanovnike (tj. stanovnicima, sljedbenicima) Islama. Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ne potvrđujte (tj. Ne oglašavajte za istinite) stanovnike Knjige, a niti oglašavajte lažnim njih, i govorite: "Vjerovali smo (tj. Vjerujemo) u Allaha i (ono) što se je spustilo." Ajet (taj vidjeti).

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Ismail od Ejjuba, od Nafia (Nafi'a), od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice (s njima dvojicom), rekao je:

Doveli su se Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (jedan) čovjek i (jedna) žena od Židova, već su bludničili (učinili su blud) njih dvoje. Pa je rekao (tim) Židovima:

"Šta (da) napravite s njima dvoma (tj. Kako treba da ih kaznite)?" Rekli su: "Ogaravimo (tj. Ocrnimo) lica njih dvoga (njih dvoje) i ponižavamo (ponizimo) njih dvoje." (To jest: "Propisana kazna im je da im ogaračimo lica i da ih ponizimo.") Rekao je: "Pa donesite Tevrat,

pa ga čitajte, ako ste bili istiniti (ako istinu govorite)." Pa su došli (tj. donijeli su Tevrat). Pa su rekli (jednome) čovjeku od (onih) ko (je takav da) su (oni) zadovoljni (da on čita Tevrat): "O Aavere (ili: O slijepi u jedno oko)! Čitaj!" Pa je čitao dok je dospio ka mjestu od nje (od knjige Tevrata na kojem se govori o kazni za blud), pa je stavio (metnuo) svoju ruku na njega (na to mjesto). Rekao je: "Podigni tvoju (svoju) ruku." Pa je podigao svoju ruku, pa kada li u njemu (u tom mjestu, na tom mjestu) pokaza se ajet (kaznenoga) kamenovanja! Pa je rekao: "O Muhammede! Zaista na (za) njih dvoje je (propisano kazneno) kamenovanje (tj. kazna smrti kamenovanjem), a ali (nego) mi međusobno sakrivamo njega (taj propis) među nama." Pa je zapovjedio za njih dvoje pa su se kamenovali (kamenovani su) njih dvoje. Pa sam vidio njega (onoga osuđenoga čovjeka) saginje se na nju (nad njom da je zaštiti od toga) kamenja.

GLAVA

govora Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Vješti u Kur'anu (tj. Onaj ko je vješt i dobar majstor u učenju Kur'ana) je sa (izvjesnim) plemenitima, dobročiniteljima." I (govora Vjerovijesnika a.s.): "Ukrasite Kur'an sa vašim (sa svojim) glasovima."

(Ovaj hadis uvrstio je u svoju hadisku zbirku Ebu Davud i drugi, a Buharija ga ovdje spominje, ali ne sa senedom-lancem prenosilaca, jer po njegovom kriteriju taj hadis nema sve uslove da se može proglasiti za vjerodostojan.)

PRIČAO MI JE Ibrahim, sin Hamzeta, pričao mi je Ibnu Ebu Hazim od Jezida, od Muhameda, sina Ibrahima, od Ebu Selemeta, od Ebu Hurejreta čuo je Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Nije dozvolio Allah (ni) za (jednu) stvar (tj. Nije slušao Allah ni jednu stvar, ništa kao) što je dozvolio za vjerovijesnika (tj. kao što je slušao vjerovijesnika) lijepoga (svoga) glasa sa Kur'anom (kada) bude glasan sa njim (kad ga uči naglas)."

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs od Junusa, od Ibnu Šihaba, izvijestio me je 'Urvete, sin Zubejra, i Seid, sin

Musejjeba, i Alkamete, sin Vakkasa, i Ubejdulah, sin Abdullaha, o hadisu Aiše (ili: o događaju, o slučaju Aiše) kada su rekli za nju stanovnici (izvjesne) laži (tj. izvjesni lažovi ono) što su rekli. I svaki (od njih) pričao mi je skupinu (tj. jedan dio) od (toga) hadisa. Rekla je:

Pa sam legla na svoju postelju (doslovno: Pa sam se položila na svoju postelju), a ja tada znam da sam ja čista (nevina) i da će Allah očistiti (oglasiti nevinom) mene, a ali tako mi Allaha nisam bila (takva da) mislim (tj. nisam mislila, ne pomišljah) da će Allah spustiti o mome stanju (o mome slučaju jednu) objavu (koja će da) se čita. I zaista moje stanje (moja stvar) u mojoj duši bila je malovažnija od (toga) da govori Allah o meni sa (jednom) zapovjedi (koja će da) se čita. I spustio je Allah, moćan je i veličajan je:

"Zaista (oni) koji su donijeli (tu izvjesnu) laž, (to) je (jedna) skupina od vas.....", (tih) deset ajeta, sve njih.

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Mis'ar od Adijja, sina Sabita, - mislim ga (od) Bera-a rekao je:

Čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) čita u večernjoj molitvi (jaciji suru koja počinje sa riječima u originalu) "Vettini vezzejtuni.", pa nisam čuo (ni) jednoga (čovjeka, tj. nikoga) ljepšega glasom, ili čitanjem (učenjem), od njega.

PRIČAO NAM JE Hadždžadž, sin Minhala, pričao nam je Hušejm od Ebu Bišra, od Seida, sina Džubejra, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, sakriven (tj. krio se, sakrivao se je) u Meki. I bio je (običaja da) podigne svoj glas. Pa kada su (tj. kada bi to) čuli (izvjesni) idolopoklonici, psovali su Kur'an, i (onoga) ko je donio njega. Pa je rekao Allah, moćan je i veličajan je, Svome vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio:

"..... i ne budi glasan sa tvojom (svojom) molitvom, i ne budi tih (nečujan) s njom.....".

PRIČAO NAM JE Ismail, pričao mi je Malik od Abdurahmana, sin Abdullah sina Abdurahmana sina Ebu Sa'sa'ata, od njegovoga oca da je on izvijestio njega da je Ebu Seid Hudrija, bio zadovoljan Allah od njega, rekao njemu:

"Zaista ja vidim tebe (da) voliš (te) brave (ovce) i (tu) pustinju. Pa kada si bio (tj. kada budeš) u tvojim (svojim) bravima, ili tvojoj (svojoj) pustinji, pa (kad) si učio ezan (tj. pa kad si izgovarao pozivanje za dolazak na molitvu - dakle: kad učiš ezan za namaz) za (izvjesnu) molitvu, pa podigni tvoj (svoj) glas u (tome) dozivanju (tj. kad učiš ezan), pa (jer) zaista ono neće čuti (na) udaljenosti (dopiranja) glasa (toga) muezina (mujezina nijedan) duh (džin i sl.), a niti ljudi (ili: a niti čovjek), a niti (ikakva) stvar (pa da će biti drukčije) osim (tako da) su svjedočili (tj. da će oni svi svjedočiti) njemu (na) sudnjem danu." (Doslovno: "..... osim da je svjedočio njemu na sudnjem danu", tj. svjedočiće njemu svako od njih.). Rekao je Ebu Seid: Čuo sam ga (taj govor) od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Kabisate, pričao nam je Sufjan od Mansura, od njegove majke, od Aiše rekla je:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) čita (uči) Kur'an, a njegova glava je u mome krilu (ili: u mojoj strani, na mojoj strani naslonjena), a ja sam žena u mjesečnici (tj. a ja imam periodu)."

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "..... pa čitajte (ono, ili onoliko) što se je olakšalo od Kur'ana.....".

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba, pričao mi je Urvete da su Misver, sin Mahremeta, i Abdurahman, sin Abda, Karija pričala njih dvojica njemu da su njih dvojica čula Umera, sina Hattaba (da) govori:

Čuo sam Hišama, sina Hakima (Hakimovoga), (da) čita suru Furkan u životu (za života, za vrijeme života) poslanika Allaha,

pomilovao ga Allah i spasio, pa sam slušao (sebi) njegovo čitanje (slušao sam ga kako uči, tj. obrativši pažnju za, na njegovo čitanje), pa kada li on čita na slova mnoga (tj. na mnoge načine, na razne načine koji su takvi da) da nije dao čitati meni njih (tj. nije ih čitao preda mnom) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa sam bio blizu (da) skočim (zamalo da skočim na) njega u (toj) molitvi! Pa sam se strpio dok je pozdravio (u znak završetka molitve, tj. dok je predao selam), pa sam ga uzeo za prsa (uhvativši ga na njegovim prsima) za njegov ogrtač pa sam rekao:

"Ko je dao čitati tebi ovu suru koju sam čuo tebe (da) čitaš (tj. Ko te je naučio ovu suru da je tako učiš, kao što si je maloprije učio, čitao)?" Rekao je: "Dao je čitati meni nju poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio." Pa sam rekao: "Slagao si (tj. Lažeš). Dao je meni čitati nju na (drugi način) osim (onoga) što si čitao." Pa sam otišao sa njim (i) vodim (tj. vodeći) ga ka poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa sam rekao:

"Zaista ja sam čuo ovoga (da) čita suru Furkan na slova (tj. na načine na koje), nisi dao čitati meni njih." Pa je rekao: "Pusti ga. Čitaj, o Hišame!" Pa je čitao (ono isto) čitanje koje sam čuo njega (da ga čita). Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Tako (također) se je spustila (ova sura)." Zatim je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Čitaj, o Umere!" Pa sam čitao (onakvo čitanje) koje je dao čitati meni (koje me je on naučio). Pa je rekao: "Tako (takođe) se je spustila (objavila ta sura). Zaista ovaj Kur'an se je spustio na sedam slova (tj. na sedam načina da se može čitati), pa čitajte (ono) što se je olakšalo od njega."

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "I zaista već smo olakšali (učinili smo lakim, lahkim, laganim) Kur'an za (izvjesnu) opomenu, pa da li je od opomenutoga (tj. pa da li ima ijedan, iko ko se opominje)?".

A rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Svaki (pojedinac) je olakšan (učinjen je laganim, lakim, lahkim) za (ono) što se je stvorio za njega (zbog njega - za što je stvoren)."

Govori se (da) je "mujesserun" (što i) "muhejje'un": pripremljen. A rekao je Metar Verrak (o značenju ajeta) "I zaista već smo olakšali Kur'an za (tu) opomenuo, pa da li je od opomenutoga (da li se je opomenuo i poučio se iko)?", rekao je (da to znači) Da li je od tražitelja nauke (tj. Da li ima ikakav tražilac nauke, učenik), pa (da) se on pomogne na njemu (na tom putu za naukom)?

PRIČAO NAM JE Ebu Mamer, pričao nam je Abdulvaris, rekao je Jezid: Pričao mi je Mutarrif, sin Abdullaha, od 'Imrana rekao je: Rekao sam:

"O poslaniče Allaha! U čemu (Kako, tj. Zbog čega) rade (izvjesni, ili svi) radnici (činioci poslova, radova)?" Rekao je: "Svaki (pojedinac) je olakšan (ili pripravljen, stvoren, učinjen lakim, lahkim, laganim) za (ono, za onaj rad) što se stvorio za njega (zbog njega - dakle: olakšan, učinjen je laganim svaki pojedinac za ono za što je stvoren - za onaj rad, posao za koji je stvoren)."

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Beššara, pričao nam je Gunder, pričao nam je Šubete od Mansura i Aameša, čula su njih dvojica Sa'da, sina Ubejdeta, od Ebu Abdurahmana, od Alije, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da je on bio u posmrtnoj povorki (tj. na pokopu jednoga mrtavca, mrtvoga), pa je uzeo (jedno) drvo, pa je počeo (da) udara u (tu) zemlju (tj. da kopka po zemlji, po tlu), pa je rekao:

"Nema od vas od jednoga (tj. Nema od vas ni jednoga, nikoga da je u drukčijem položaju) osim (u takvom da) se je (već) zapisalo njegovo sjedište od raja (tj. njegovo mjesto sjedenja u raju), ili od Vatre (tj. ili u Vatri, u paklu)." Rekli su: "Zar se nećemo osloniti (na to)?" Rekao je:

"Radite, pa svaki (pojedinac) je olakšan (pripremljen, predodređen, učinjen lakim, lahkim, laganim - za ono za što je stvoren)."

"Pa što se tiče (onoga) ko je davao i čuvao se je (tj. bojao se je Uzvišenoga Allaha).". Ajet (taj vidjeti u suri koja počinje sa riječima "Vellejli iza jagša.....").

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "Nego on je (tj. to je) Kur'an slavni (slavan). U (jednoj) ploči sačuvanoj.", "Tako mi Tura. I knjige napisane (u retke).".

Rekao je Katadete (da riječ "mesturun" znači što i) "mektubun": napisan. "Jesturune" je (što i) "jehuttune": pišu, crtaju. "..... u majci Knjige....." je (značenja): općenitosti Knjige i njezinom korijenu (osnovu). "Ne izgovori (ništa) od govora....." je (značenja) ne govori od stvari (ni jedne, tj. ništa, pa da bude drukčije) osim (tako da) se je zapisalo na njega (tj. zapiše se to njemu). A rekao je Ibnu Abas: Piše se (svako) dobro i (svako) zlo. "..... iskrivljuju (izmjenjuju)....." je (značenja) odstranjuju. A nije (ni) jedan (čovjek, tj. niko takav da može da) odstrani riječ (ikoje) knjige od knjiga Allaha, moćan je i veličajan je, a ali oni (tj. nego oni) iskrivljuju nju (riječ), tumače je (sebi) na (drugo tumačenje) osim njezinoga tumačenja. Njihovo učenje (studiranje) je njihovo čitanje. (To jest: "Dirasetun" je što i "tilavetun".). "Va'ijetun" je (što i) "hafizatun": pamtljivica (koja pamti, čuva u sjećanju). "..... ve te'ijeha....." je (što i) "hafezuha": (i) pamti nju (ovu dogodovštinu, ovaj događaj). "..... i objavio se je k meni ovaj Kur'an zato (da) opomenem vas s njime (njime)....." - misli (na) stanovnike Meke i (na svakog onog) kome je dopro ovaj Kur'an, pa on je njemu opominjač.

A rekao je meni Halifete, sin Hajjata: Pričao nam je Mutemir, čuo sam svoga oca od Katadeta, od Ebu Rafia (Ebu Rafi'a), od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Pošto je izvršio Allah (to) stvaranje, napisao (zapisao) je (jednu) knjigu kod Sebe: "Nadvladala je - ili je rekao: Pretekla je - Moja milost

Moju srdžbu." Pa ono je (tj. to je) kod Njega iznad (Njegovoga) prijestolja."

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Ebu Galiba, pričao nam je Muhamed, sin Ismaila, pričao nam je Mutemir, čuo sam svoga oca (da) govori: Pričao nam je Katadete da je Ebu Rafi' pričao njemu da je on čuo Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori: Čuo sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Zaista Allah je napisao (jednu) knjigu prije (nego) da stvori (prije nego da je stvorio to) stvaranje (tj. ta stvorenja): "Zaista Moja milost pretekla je Moju srdžbu." Pa ono (tj. to) je napisano kod Njega iznad (Njegovoga) prijestolja."

GLAVA

govora Allah, uzvišen je: "A Allah je stvorio vas i (ono) što (vi) radite.", "Zaista Mi smo svaku stvar stvorili smo nju sa količinom (određenom, ili: sa sudbinom, određenjem).".

A govoriće se (tim izvjesnim, ili tim svima) slikarima (likovnim umjetnicima): "Proživite (Oživite, Dajte život onome) što ste stvorili."

"Zaista vaš Gospodar je Allah koji je stvorio nebesa i Zemlju u šest dana, zatim se je ujednačio (upravio) na (Svoje) prijestolje (ili: zatim se je uspravio na Svome prijestolju), pokriva (svaku) noć (svakim) danom (ili: svakom noći svaki dan) traži ga brzo (tražeći ga brzo), i (stvorio je na nebesima) Sunce, i Mjesec i (sve) zvijezde (bivši te sve) potčinjene sa Njegovom zapovjedi (zapovješću), zar ne?! za Njega je (tj. Njegovo je sve) stvaranje i (sva) zapovjed (zapovijedanje); blagoslovljen je Allah, Gospodar (sviju) svjetova.".

Rekao je Ibnu 'Ujejnete: Razjasnio je (tj. Rastavio je, napravio je razliku) Allah (odvojivši Svoje) stvaranje od (Svoje) zapovjedi (zapovijedanja) sa Svojim govorom, uzvišen je: "..... zar ne?! za Njega je (tj. Njegovo je sve) stvaranje i (sva) zapovjed (sve, svo zapovjedanje, tj. upravljanje, vladanje).....". A imenovao je (nazvao je) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (to) vjerovanje radom (poslom). Rekao je

Ebu Zerr i Ebu Hurejrete: Upitao se je (tj. Upitan je) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Koji (od svih) poslova je najvrijedniji?" Rekao je: "Vjerovanje u Allaha i borba u Njegovome putu (za Njegov put, zbog Njegovoga puta)." A rekao je (Uzvišeni Allah):

"..... nagrada za (ono) što su bili (uobičajili da trajno) rade."

A reklo je izaslanstvo (plemena) Abdul-Kajsa Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio: "Zapovjedi nam za (nekoliko) rečenica od (Allahove) zapovjedi (koje su takve da) ako smo radili sa njima (tj. ako budemo radili prema njima, po njima), unišli smo (tj. unići ćemo u) raj." Pa je zapovjedio njima za (to) vjerovanje i (to) svjedočenje (očitovanje, osvjedočenje), i uspostavljanje (obavezne) molitve (fard namaza) i davanje zekata (obavezne milostinje)." Pa je učinio to, sve (od) njega (od nabrojanoga), radom (tj. označio je to sve poslom, radom, kao rad).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Abdulvebbaba, pričao nam je Abdulvebbab, pričao nam je Ejjub od Ebu Kilabeta i Kasima Temimije, od Zehdema rekao je:

Bila je između ovoga plemena od Džerma (tj. Džermovića) i između Eš'arovića ljubav i pobratimstvo (bratstvo). Pa smo bili kod Ebu Musa-a Eš'arije. Pa se približila k njemu (izvjesna) hrana, (a) u njoj je meso kokošiju. A kod njega je (jedan) čovjek od Tejmulahovića, kao da je on od (njihovih) slobodnjaka (oslobođenih robova), pa je pozvao njega (toga čovjeka Ebu Musa) k njemu (k tome jelu, k toj hrani). Pa je rekao (taj čovjek):

"Zaista ja sam vidio njega (taj rod domaćih životinja da) jede (jednu) stvar, pa sam, pa sam se gadio (zgadio na) njega (na to jelo, i taj rod domaćih životinja - pa mi se to gadi), pa sam se zakleo (da) neću jesti njega." Pa je rekao (Ebu Musa): "Dođi (ili: Ovamo)! Pa zaista pričaću ti o tome. Zaista ja sam došao Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, u nekolicini od Eš'arovića (da) tražimo nošenje (natovarenje, tj. da tražimo životinje za nošenje i tovarenje od) njega. Rekao je: "Tako mi Allaha neću nositi (natovariti) vas, i nema kod mene (ono) što (bih moga da) nosim vas (tj. da vas natovarim na

njega)." Pa su se dovele Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (neke) deve (od) ratnoga plijena.

(Doslovno: Pa se je došlo Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, sa plijenom deva, tj. donio mu se je ratni plijen nekakvih deva, a to će reći: njemu su se dovele nekakve deve koje su zarobljene kao ratni plijen.)

Pa je pitao o nama (tj. za nas) pa je rekao: "Gdje je (ona) nekolicina Eš'arovića?" Pa je zapovjedio nama za pet deva (da nam se da), bijelih (svojih) grba. Zatim smo otišli. Rekli smo: "Šta smo napravili? Zakleo se je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) neće nositi (natovariti) nas (tj. da nam neće dati ono što smo tražili) i (da) nema kod njega (ono) što (bi moglo da) nosi (natovari) nas, (a) zatim je (ipak poslije) nosio (natovario) nas. Zanemarili smo poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (od) njegove zakletve (tj. Zanemarili smo zakletvu Muhammeda a.s.). Tako mi Allaha nećemo se spasiti nikada." Pa smo se vratili k njemu pa smo mu (to) rekli. Pa je rekao:

"Nisam ja (taj koji) nosi (koji natovari, tovari) vas, a ali (tj. nego) Allah je nosio (natovario) vas. Zaista ja tako mi Allaha neću se zaklesti (tj. ja se ne zakunem ni) na (jednu) zakletvu, pa (kada) vidim (nešto drugo) osim nje (da je) bolje od nje (ne postupim, neću postupiti drukčije) osim (tako da) sam došao (prišao onome postupku) koji je bolji (tj. izabrao bi postupak koji je bolji), a razriješio sam se nje (tj. a razriješim se zakletve iskupljivanjem zakletve na način kako je propisano da se izvrši keffareti jemin).

PRIČAO NAM JE Amr, sin Alije, pričao nam je Ebu Asim, pričao nam je Kurrete, sin Halida, pričao nam je Ebu Džemrete Dube'ija: Rekao sam Ibnu Abasu (da nam on priča od izaslanstvu plemena Abdul-Kajsa). Pa je rekao: Došlo je izaslanstvo Abdul-Kajsa na poslanika (tj. ka poslaniku) Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa su rekli:

"Zaista između nas i između tebe su (ovi) idolopoklonici od (plemena) Mudara (Mudar), i zaista mi nećemo dospijevati (dolaziti) k tebi osim u mjesecima zabranjenosti (rata, tj. u svetim mjesecima), pa

zapovjedi nama za (neke) rečenice (tj. za neke općenitosti, opće skupine dužnosti) od (Allahove) zapovjedi (koji će taj tvoj nalog biti takav da) ako smo radili s njim (ako radimo, ako budemo radili prema njemu, da) smo unišli (da ćemo unići u) raj. I pozivaćemo k njima (k tim dužnostima onoga) ko je iza nas (ostao u našem plemenu)." Rekao je (Muhammed a.s.):

"Zapovijedam vam za četiri (stvari, dužnosti) i zabranjujem vam četiri (stvari, zabrane). Zapovijedam vam za (to) vjerovanje u Allaha. A da li znate šta je (to) vjerovanje u Allaha? Svjedočanstvo da nema božanstva osim Allah. I (ostale od te četiri dužnosti su) uspostavljanje (te) molitve (namaza), i davanje (toga) zekata i (da) dajete od (svakoga) ratnoga plijena (njegovu) petinu.

A zabranjujem vam četiri (vrste posuda da u njima pravite napitke od voća stavivši vodu u te posude, pa u tu vodu bacivši, stavivši voće da stoji neko vrijeme kako bi pustilo sok iz sebe u vodu). Ne pijte (takve napitke napravljene) u (izvjesnoj) tikvi, i (u izvjesnom) izdubljenom panju (stupi, kadnju), i (u izvjesnim) posudama zasmoljenim (namazanim smolom) i (u izvjesnom zemljanom) krčagu (testiji, tj. zemljanom sudu, posudi namazanom zelenom gleđu, zagleđejisanom zelenom gleđi)."

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Lejs od Nafi'a, od Kasima, sina Muhameda, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Zaista drugovi (tih) slika (tj. slikari, likovni umjetnici) kažnjavaće se (na) sudnjem danu i govoriće se njima: "Oživite (Proživite, Dajte život onome) što ste stvorili (tj. onome što ste napravili, nacrtali, naslikali)."

PRIČAO NAM JE Ebu Numan, pričao nam je Hammad, sin Zejda, od Ejjuba, od Nafi'a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice (s njima), rekao je: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista drugovi ovih slika kažnjavaće se (na) sudnjem danu i govoriće se njima: "Oživite (ono) što ste stvorili."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin 'Ala-a, pričao nam je Ibnu Fudajl od 'Umareta, od Ebu Zur'ata, čuo je Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: Čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori: "Rekao je Allah, moćan je i veličajan je:

"I ko je najsilniji (ko je veći nasilnik, zulumćar) od (onoga) ko je otišao (tj. ko je počeo da) stvara kao Moje stvaranje? Pa neka stvori (jedan) trun (zrno prašine), ili neka stvori (jednu) bobu (zrno žita, usjeva) ili zrno ječma."

GLAVA

čitanja (izvjesnoga, svakoga) griješnika i dvoličnjaka (licemjerca). A njihovi glasovi i njihovo čitanje neće preći (ne prelazi) njihova grla (grkljane).

PRIČAO NAM JE Hudbete, sin Halida, pričao nam je Hemmam, pričao nam je Katadete, pričao nam je Enes od Ebu Musa-a, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Primjer (izvjesnoga, ili: svakoga) vjernika koji čita (uči) Kur'an je kao (izvjesni) limun, njegov okus (ukus) je lijep i njegov miris je lijep. A koji ne čita je kao (izvjesna) datula, njezin okus je lijep, a nema mirisa za nju (tj. u nje). A primjer (izvjesnoga) griješnika koji čita Kur'an je kao primjer (izvjesne gorke) mirišljive biljke (cvijeća), njezin miris je lijep, a njezin okus je gorak. A primjer (izvjesnoga) griješnika koji neće čitati (ne čita) Kur'an je kao primjer hanzale (kolokvinte), njezin okus je gorak (grk), a nema (ni) mirisa za nju (tj. u nje)."

PRIČAO NAM JE Alija, pričao nam je Hišam, izvijestio nas je Mamer od Zuhrije. - H - A pričao mi je Ahmed, sin Saliha, pričao nam je 'Anbesete, pričao nam je Junus od Ibnu Šihaba, izvijestio me je Jahja, sin 'Urveta sina Zubejra, da je on čuo 'Urveta, sina Zubejra (da) govori: Rekla je Aiša, bio zadovoljan Allah od nje:

Pitali su (neki) ljudi Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, o (tim izvjesnim) proricateljima (sudbine, neviđenoga i budućega, budućih događaja), pa je rekao:

"Zaista oni nisu (ni) sa (kakvom) stvari (tj. nisu oni ništa)." Pa su rekli (ti ljudi): "O poslaniče Allaha! Pa zaista oni pričaju za (izvjesnu) stvar (tj. o nečemu što) bude istina." Rekao je: Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Ta (izvjesna) riječ od (izvjesne) istine (je na osnovu toga što) ugrabi nju (izvjesni) duh (naročito skriveno, nevidljivo biće), pa iskakoće (tj. pa izgovori) nju u uho svoga prijatelja (između ljudi proricatelja) kao kakotanje (kokotanje, kakoćanje izvjesne) kokoši, pa pomiješa u njega (u to) više od stotinu laganja (laži)."

(Riječ "karkaretun" znači i gugutanje goluba.)

PRIČAO NAM JE Ebu Numan, pričao nam je Mehdija, sin Mejmuna, čuo sam Muhameda, sina Sirina, (da) priča od Ma'beda, sina Sirina, od Ebu Seida Hudrije, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Izaći će (neki, jedni) ljudi od strane (toga) istoka i čitaće Kur'an, (a) neće preći (to čitanje) njihove ključnjače (kosti na granici između vrata i prsa, tj. neće im čitanje silaziti u srca), (i) izlaziće iz (ove) vjere kao što izađe (izvjesna) strijela iz (izvjesne) prostrijeljene životinje, zatim se neće povratiti (oni) u nju (u vjeru) do (da) se vrati (dok se ne vrati sama sobom odapeta, izbačena) strijela ka svome rascijepljenome vrhu (kraju u koji se stavlja struna, tetiva i koji je na suprotnoj strani od oštroga vrha strijele)." Reklo se je: "Šta je njihov znak (tj. Kakvi su oni)?" Rekao je: "Njihov znak je (njihovo) brijanje (glave, ili glave i

brade, brijanje mnogobrojno)." Ili je rekao: "Iskorjenjivanje kose (tj. Njihovo brijanje do kože, kao da su ikorijenili kosu)."

(Neki vele da izraz "ettesbidu" ima i drugih značenja. I za riječ u hadisu pred ovim hadisom "jukarkiru" i "karkaretun" moglo bi se reći da znače i "rakoli se, guče", "rakolenje, gukanje". A rakolenje kokoši je nešto drukčije, i razlikuje se od kakotanja, kakoćenja. U oba slučaja radi se o davanju glasa od sebe koji daje kokoš uz ponavljanje toga glasa. Prema tome, zadnji dio teksta u prethodnom hadisu mogao bi da glasi i ovako: "....., pa rakoli - gukne, ponavlja - nju u uho svoga prijatelja kao rakolenje - gukanje, ponavljanje - kokoši, pa pomiješaju u njega više od stotinu laganja.)

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "I postavljamo (postavićemo izvjesna) mjerila pravedna (ili: mjerila, pravdu) za sudnji dan....." i (GLAVA o tome) da će se djela sinova Adema (tj. djela ljudi) i njihov govor mjeriti (vagati).
A rekao je Mudžahid: "El-kistasu" je pravda u (na) vizantijskom (jeziku). A govori se (da) je "el-kistu" infinitiv (od) "el-muksitu", a on je (tj. a to je, "el-muksitu" je što i) "el-adilu": pravedan. A što se tiče (izraza) "el-kasitu", pa on je (tj. pa to je isto što i) "el-džairu": nasilan, nepravedan.
PRIČAO MI JE Ahmed, sin Iškaba (Eškaba), pričao nam je Muhamed, sin Fudajla, od 'Umareta, sina Ka'ka'a, od Ebu Zur'ata, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:
"Dvije riječi, njih dvije drage su ka Milosrdnom, njih dvije lake (lahke, lagane) su na (za svaki) jezik, njih dvije teške su u (tj. na izvjesnome) mjerilu (tezulji, vagi na sudnjem danu - a te dvije riječi) su:
"Slava Allahu i sa Njegovom hvalom! Slava Allahu velikome!"
(To jest: "Slavu Allahu izgovaramo i tom slavljenju Njega pridružujemo zahvaljivanje Njemu. Slava velikome Allahu!")